CONCILIA GENERALIA, ET PROUINCIALIA, GRAECA ET LATINA...

Severin Binius, Giovanni Battista Coccini

Digitized by Google

13
20 K
9

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

CONCILIA
GENERALIA,
ET
PROVINCIALIA, GRÆCA
ET LATINA QVÆCVNQVE
REPERIRI POTVERVNT;

ITEM EPISTOLÆ DECRETALES,
Et Romanor. Pontific. Vitæ.

OMNIA STVDIO ET INDVSTRIA

REVER. D. SEVERINI BINII, SS. THEOLOgiæ Doctoris & Profeſſoris, Metrop. Eccleſ. Colon. Canonici, & Presbyteri C.

Ex Manuſcriptis, aliiſq; emendatioribus Codicibus nunc ſecundò aucta, eorundemq; collatione recognita, Notis vtiliſsimis illuſtrata, hiſtorica methodo diſpoſita, & in Tomos quatuor diſtributa.

TOMI QVARTI
PARS II.

SOC·IESV·BIBL·SEC·COLL·ROM·
IHS

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Sumptibus Ioannis Gymnici, ſub Monocerote.
Anno M. DC. XVIII.
Cum Gratia & Priuilegio Sacr. Cæſar. Maieſtat.

Ex Legato Illustris: Foscini

Digitized by Google

SANCTVM LATERANENSE CONCILIVM NOVISSIMVM,

Sub Iulio II. & Leone X. celebratum.

LEO PAPA DECIMVS, VNIVERSIS ET SINgulis Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & alijs prælatis, ac doctoribus, & ſcholaribus vniuerſitatum quorumcunque ſtudiorum, & alijs fidelibus Chriſtianis, ad quos præſentes peruenerint, Salutem & Apoſtolicam benedictionem.

CVM in moderno Lateranenſi Concilio per felicis recordationis Iulium Papam II. prædeceſſorem noſtrum indicto, & per nos, ſacro ipſo approbante Concilio, concluſo, multa ſalubria ad morum correctionẽ, & ſubditorum quietem, & animarum ſalutem, prout expedire viſum fuit, per diuerſas Bullas, ſeu literas Apoſtolicas ſtatuta fuerint, quæ vberes fructus, Deo dãte, in domo Domini allatura fore ſperamus: & earum bullarum, ac aliorum omnium in dicto Concilio geſtorum tenorem; illo prius per dilectum filium noſtrum Antonium tituli S. Praxedis presbyterum Cardinalem, de mãdato noſtro cũ originalibus literis diligẽter examinato, ac de verbo ad verbum in vnũ librum redigi, & per dilectũ filium Iacobum Mazochium in Romana curia librorũ impreſſorem imprimi fecerimus, quia forſan contingeret, de literis ſic impreſſis dubitari, &, an fides eis in cauſis agitandis ſit adhibenda, hæſitari, illæque per allegantem in forma authentica ſub plumbo, ſi extra Romanam curiam eſſent producendæ, vel ſub Vicecancellarij, ſi in libro Cancellariæ, aut Camerarij ſigneto, ſi in libro Cameræ eſſent deſcriptæ, & in dicta curia eſſent producendæ, produci deberent; eaptopter pro communi omnium vtilitate, vniuerſis & ſingulis veſtrum per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus librum ipſum per dictum Iacobum impreſſum, & per eundem Antonium Cardinalem ſumma cum diligentia correctum, reuiſum, & benè examinatũ, prompto ſuſcipiatis affectu: & ſtudio alacri eo vtamini de cætero in iudicijs, ac ſcholis, & ſi literæ ipſæ ſic impreſſæ, ſub plumbo inibi eſſent inſertæ. Mandantes inſuper, quòd tenori literarum ſic impreſſarum, manu publici notarij ex dicto libro extracto, ac ſubſcriptione & ſigillo alicuius Epiſcopi munito, eadẽ prorſus fides adhibeatur, tam in iudicio, quàm extra illud, quæ adhiberetur ipſis originalibus literis prædictis, ſi illæ ſub plumbo exhibitæ forent, vel oſtenſæ: quodque in eis contẽta inuiolabiliter ſeruentur, & per vos ſeruari mandentur, ſi gratiam noſtram charam habetis, & noſtrãm indignationẽ A cupiditis euitare. Datum Romæ apud S. Petrum ſub annulo Piſcatoris, die 25. Maij, 1521. Pontificatus noſtri anno nono.

ANTONIVS DE MONTE CARDINALIS S. Praxedis, Leoni X. Pontifici Max. perpetuam felicitatem.

MVLTA ſunt, pater beatiſſime, eademque ſumma & præclara, quibus immenſa Dei bonitas auguſtiſſimum Pontificatum iſtum tuum à ſui principio mirum in modum exornauit atq; illuſtrauit. Eſt enim magnum ac rarum, vt reliqua prætercam, te ex vrbe totius Hetruriæ florẽtiſſima, ac cæterarum omnium principe, familia vniuerſæ B non modò Hetruriæ, ſed etiam Italiæ atque Europę clariſſima, parentibus nobilitate, virtute, rebus geſtis, fortuna, religione, pietate conſpicuis ortum duxiſſe; primum è nationis tuæ mortalibus ſanctiſſimam Petri ſedem conſcendiſſe, atque in ætate quidem tam valida & robuſta, vt id nullis, aut certè pauciſſimis poſt hominũ memoriam contigerit, poſtquam tamen in ſacro ſenatu per quatuor ferè luſtra inter patres magna cum dignitate, laude, & virtutum tuarum multiplicium experimento verſatus fueras. Sed tamen in numero tot gratiarum inſignium à Deo acceptarum, illud mihi præcipuũ videtur ac ſingulare, quòd in tanta peccandi licentia, tam perditis moribus, tam nefaria plurimorum audacia, cõmuni atq; vnanimi patrum cunctorum voto, ſuffragio, ſtudio, conſenſu, ea potiſſimùm tempeſtate, qua ſacrum in La- C terano Concilium à Iulio II. indictum haberetur, poſt iam confirmatum, decretum & publicatum de eliminando ab electione in poſterum Rom. Pont. ambitu & ſimoniaca prauitate, à dicto prædeceſſore tuo editum, nunquam ſatis laudatum, clauum diuini Imperij conſecutus, eunq; ab ipſa Lateranenſis Concilij celebritate, fauſtè feliciterq; auſpicatus fueris. Quid enim ſanctitati tuę magnificẽtius, quid glorioſius accidere potuit, quàm eo tempore quo de cuiuſq; vita reformanda, temperandis, moderandiſq; moribus, ambitione tollenda, ſchiſmate peſtifero extinguẽdo, augendo religione, roborando Chriſtianorũ ſtatu, conſeruanda, amplificandaq; Rom. Eccleſiæ dignitate maximè agitur, omnium oculos, mentes, animos in te vnũ fuiſſe coniectos, eo, D inquàm tempore vnum te ab vniuerſo ſenatu, tanto faſtigio atq; gradu digniſſimũ fuiſſe iudicatum? Quod ſanè admiratura cùm ſit omnis ætas, & ad incredibilem ſapientiam, vitæ candorẽ, innocentiam, facilitatẽ, cæteraſq; præſtantiſſimas vel animi, vel ingenij tui dotes relatura, maximam perennis gloriæ tuæ partem Lateranẽſi Concilio aſcribat, neceſſe eſt: cùm etiam maiores noſtri Martino V. prædeceſſori tuo ad

maximam felicitatem aſcripſerint, quòd in Conſtantienſi Concilio poſt ſchiſmatis pernicioſi extinctionem, in tanta partium diuerſitate, & numero electorum, ac nationum varietate concorditer ad ſummũ Pontificatum aſſumptus fuerit, idemq; memoriæ mandauerint. Quare dum tu, illud idẽ immortale eſſe cupiẽs, magnis rationibus motus, omnia in eo geſta ſub volumine in lucem prodire voluiſti, pro tua innata prudentia ſcias, te nõ minus æternitati nominis tui, quã reipub. Chriſtianę commoditati, ornamento, ſaluti proſpexiſſe. Ego autem pro ſumma in ſanctitatẽ tuam mea obſeruantia, & ſeruitute, illa ipſa in publicum edendi onus, mihi à ſanctitate tua mãdatum, tanto ſuſcepi libentius, quod hac in re viderem eius ipſius famam cum cõmuni cauſa coniunctam. Qua igitur mentis atq; animi in iſtam ſacratiſſimã ſedem promptitudine, ſinceritate, deuotione, & conſtantia, ſanctitate eadem tua teſte, dum in minoribus agerem, & ſcintillæ aliquæ futuri ſchiſmatis apparerent, in ſummo rerum, ac temporum diſcrimine indicendum Concilium Iulio Bononiæ tunc conſtituto ſuadebã; eadem ipſa, conſtitutiones promulgatas, cõciones habitas, epiſtolas à Chriſtianis principibus miſſas, omnia in duodecim ſeſſionibus, ex quibus dictum ſacrũ Lateranenſe cõſtat Concilium, geſta, ordinata & correcta, mandata publica, cætera deniq; ad Cõcilium pertinentia, in vnum collegi, & ex originalibus exemplaribus quàm emendatiſſimè tranſcripta, Iacobo Mazochio Romanæ Academiæ librario fidiſſimo imprimẽda tradidi, paucis exceptis, quæ, caſu amiſſa, reperiri nõ potuerunt. Abſoluit tandem ille ſumma cura, ſolertia, induſtria frugiferũ & ſalutare opus: meaq; ſententia dignitatis, auctoritatis, maieſtatis multo maioris, quàm voluminis. Nam aut me amor fallit, aut ſi vel reſtitutam fluctuoſiſſimis temporibus Eccleſiæ vniuerſalis ſerenitatem, vel pernicioſi ſchiſmatis extinctionem, vel eligendi Romani Pontificis formam, vel vniuerſorum ordinum reformationẽ, vel agendi Concilij normã, aut dubiorum declarationem in arduis materijs, vel in perfidos Chriſti hoſtes decretam expeditionem, vel demũ actus omnes æquo æſtimemus animo; non modò recentioribus, verumetiam vetuſtiſſimis quibuſuis Concilijs inter optimo conferemus. Sed ne ſuſpenſam importuna fortaſſis præfatione ſanctitatem tuam grauioribus occupatã diutius detineam, finem ſcribendi facio: illud tamen ingenuè affirmans, ad tuam ſingularem ac propè diuinam ſapientiam maximè ſpectare, quæ pro communi Chriſtianæ reipub. incremento ſummis laboribus geſta, atq; in illuſtri tandẽ ſunt poſita monumento, ſancta, inuiolata, incorrupta perpetuò eſſe velle, eaq; Chriſtianis principibus vniuerſis ſub authẽtica forma nota facere. Quod ſi tu, Pontifex beatiſſime, cæteris grauiſſimis negotijs, curiſq; aſſiduis quandoq; miſcebis, magnum immenſæ felicitati adiunges cumulum, & Põtificatum tuum glorioſiſſimum haud dubiè auguſtiorem facies. Feliciſſime valeat ſanctitas tua, quam Deus Opt. Max. diu incolumem pro ſua pietate ad regimen & cuſtodiam Eccleſiæ ſuæ ſanctæ conſeruare, & cuſtodire dignetur.

SVMMARIVM, SIVE RVBRICA SACRI LATEranenſis Concilij, quod fuit inchoatum ſub Iulio II. Pontif. Max. die 10. menſis Maij anni 1511. & terminatum die 16. Martij anni 1518. ſub Leone X. Pont. Max.

SACRVM Lateranẽſe Concilium duodecim habet ſeſſiones. Ante primam narratur, quibus de cauſis Iulius II. Pont. Max. prorogat Concilium, aliàs per ſanctitatem ſuam indictum: deinde quo ordine & comitatu præfatus Iulius die tertia Maij, anni milleſimi quingẽteſimi duodecimi ingreditur baſilicam Lateranenſem, qualiter Miſſa ſolemniter per reuerendiſſimum in Chriſto patrẽ & dominum, D. Raphaelem Epiſcopum Oſtienſem, Cardinalem S. Georgij, S. R. E. Camerarium, ſacriq; collegij Cardinalium Decanum, cantaturq; Euangelium per reuerendiſſ. in Chriſto patrem & dominum D. Ludouicum S. Mariæ in Coſmedin diaconum Cardinalem de Aragonia. Deinde reuerẽdiſſ. in Chriſto pater & dominus, D. Alexander S. Euſtachij diaconus Cardinalis de Farneſio, nomine Pontificis propter ſuæ S. indiſpoſitionem, legit ſchedulam hortatoriam ad huiuſmodi Concilium perficiendum: qua lecta, ſanctitas ſua decla-

A rat primam ſeſſionem inchoari debere die Lunæ 10. Maij. Poſtremò habetur oratio ornatiſſima per R. P. dominum Ægidium Auguſtinianæ religionis Generalem.

Prima igitur ſeſſio inchoatur die prædicta decima Maij. Miſſa celebratur per reuerendiſſ. in Chriſto patrem & dominum D. Dominicum Epiſcopum Portuen. S. Marci Card. Grimanum. Sermo ornatus habetur per R. P. dominũ Bernardum Archiepiſcopum Spalaten. Ponuntur nomina & tituli reuerendiſſ. Card. Patriarcharum, Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, prælatorum, principum & oratorum, ac aliorum magnificorum virorũ. Deinde cantantur Litaniæ, fiunt orationes, Pontifex, ſumpto themate, Conueniſtis in vnum pariter, &c. hortatur Synodum ad Eccleſiæ reformationem, Matth. 17.
B & ſchiſmatis extinctionem, pacem inter Chriſtianos principes componẽdam, & expeditionem contra infideles cõficiendam. Deinde incipit hymnum, Veni creator. Quo per capellæ Apoſtolicæ cantores abſoluto, reuerendiſſ. dominus D. Card. Farneſius legit ſchedulam, ſiue bullã indictionis eiuſdem ſacri Lateranen. Concilij.

Tenor bullæ indictionis Concilij, ſub dat. Romæ 1511. decimaquinta Kalen. Auguſti, inchoandi die Lunæ 19. menſis Aprilis anni 1512.

Exequutio dictæ bullæ per tres curſores facta die 25. Iulij anni prædicti 1511.

Tenor alterius bullæ prorogationis dicti Concilij, ſub
C dat. Romæ 1512. decimaquinta Kalen. Maij, lectæ per eundẽ reuerendiſſ. Cardinalem Farneſium in ipſo ſacro Lateran. Concilio, quæ prorogatio eſt vſque ad Kalend. Maij anni prædicti 1512.

Tenor Breuis alterius prorogationis lecti per ſuprà nominatum reuerendiſſ. dominum Cardinalem Farneſium, ſub dat. 29. Aprilis eiuſdem anni 1512. quæ prorogatio eſt vſque diem tertiam Maij anni ſupradicti.

Eadem die tertia Maij Concilium congregatur, in quo Miſſæ celebrari, orationes fieri pro diuino ſuffragio implorando mandantur: ordines in Concilio ſeruandi, & decreta ſtatuuntur, aduocati, procuratores, notarij, cuſtodes, votorum ſcrutatores eliguntur, locorum aſſignatores, & loca
D quæq; in ordine ſuo aſſignanda conſtituuntur.

Tenor orationis habitæ per reuerend. patrem dominum Bernardum Zane Archiepiſcopum Spalaten. qua prima ſeſſio terminatur.

Secunda ſeſſio incipit die Lunæ 17. Maij, anni prædicti milleſimi quingenteſimi duodecimi: in qua primum deſcribuntur nomina & tituli reuerendiſſ. Cardinalium, Patriarcharum, Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, & aliorum prælatorum, necnon excellentiſſimorum oratorum diuerſorum principum, multorumq; illuſtrium dominorum & magnificorum virorum.

Miſſa per reuerendiſſ. D. D. Thomam tituli S. Martini in montibus preſbyterum Cardinalem Strigonien. celebra-
E tur, habeturq; oratio per reuerendum patrem D. Thomam Caietanum ordinis Prædicatorum Generalem.

Dominus Balthaſar Tuerdus ſanctiſſ. domini Secretarius legit mandatum illuſt. regis Angliæ: & dominus Thomas Phædra Concilij ſecretarius legit mandatum Catholici Regis Hiſpaniarum in perſonam magnifici oratoris domini Hieronymi Vich.

Tenor mandati præfati Catholici Regis.

Dicuntur orationes, fiunt Litaniæ: reuerendiſſ. Cardinales præſtant obedientiam Pontifici, per quẽ poſtea inchoatur hymnus, Veni creator, &c. & per cantores finitur.

Reuerendus pater dominus Archiepiſcopus Spalaten. le-
F git bullam ſub dat. 26. Kalend. Iunij, Pontificatus Iulij anno 9. in qua Piſanum conciliabulum damnatur, omniaq; in illo confecta annullantur & irritantur. Lateranen quoque Concilium, & quæcunq; in eo benè geſta eſſe confirmãtur. Dantur vota, & publica fieri inſtrumenta mandantur.

Per quamplures reuerend. prælatos, exhibentur mandata aliorum prælatorum.

Propter aduentum reuerend. Epiſcopi Gurcen. locum tenentis sereniſſ. Imperatoris, facta fuit prorogatio tertiæ ſeſſionis Lateranen. Concilij vſque ad tertiam menſis Nouembris diem.

Tenor prorogationis prædictæ, & affixio ſchedulæ per

Baltho-

Bartholomæum de Mantua, S.D.N.curſorem.

Tenor orationis habitæ per reuerend.patrem D.Thomã Caietanum ordinis Prædicatorum Generalem.

Tertia ſeſſio fit die Lunæ tertia Decembris anni prædicti 1512. in qua deſcribuntur in primis reuerendiſſ. Cardinales in ordine & alij prælati ac illuſt. domini, & cæteri excell.viri, vt ſuprà.

Miſſa celebratur per reuerendiſſ. D. D. Marcum Epiſcopum Præneſt.Card.Senogallien.& dicitur Euangelium, Ego ſum paſtor,&c.per reuerendiſſ. D.D.Ludouicum S.Mariæ in Coſmedin Cardinalem de Aragonia cantantur Litaniæ,orationes,& hymnus,Veni creator,&c.& habetur oratio per reuerend.D.Alexium Epiſc.Melfiten.

Legitur mãdatum ſereniſs. Imperatoris Maximiliani per D. Thomam Phædram Concilij ſecretarium, in perſonam reuerend.Epiſcopi Gurcen. ſub dat.1.Septembris 1512.

Tenor mandati ſupradicti sereniſſimi Imperatoris.

Legitur ſchedula per præfatum reuerend. Epiſcopũ Gurcen. in qua auocat nomine eiuſdem Imperatoris omnia acta in conciliabulo Piſano, adhæretq; Lateran.Concilio,& nomine præfati Imperatoris præſtat obediẽtiam Pontifici.

Affixio ſchedulæ, & citatio facta per Petrum Menguar, ſanctiſſimi domini noſtri curſorem.

Reuerendus pater D. Petrus Gryphus Epiſcopus Forliuien. legit bullam tertiæ ſeſſionis, in qua iterum reprobãtur omnia & ſingula per Cardinales ſchiſmaticos actitata, tam in tranſalpinis, quàm Ciſalpinis locis, excepto ducatu Britãniæ: reuocantur quoq; conceſſa per Sedem Apoſtolicam in eiſdem locis, & fit indictio quartæ ſeſſionis fiendæ decima die Decembris anni prædicti.

Dãtur vota, incipitur hymnus, Te Deum laudamus, &c. per Pontif.& finitur per cantores. Dein Pontifex cum reuerendiſſ.Cardinalibus, omniq; comitiua reuertitur ad palatium Apoſtolicum.

Tenor orationis habitæ per ſupranominatũ Epiſcopum Melfiten.

Quarta ſeſſio inchoatur die Veneris decima Decembris, eo ordine reuerendiſſ. Cardinalium, & prælatorum, aliorumq; dominorum, quo ſupradictum eſt. Miſſa celebratur per reuerendiſſ.dominum,D.Nicolaum tituli ſanctę Priſcæ presbyterum Cardinalem de Fliſco: & Euangelium cantatur per reuerendiſſ. dominum, D.Marcum S.Mariæ in porticu diaconum Card.de Cornelijs.

Præſtatur à prælatis obedientia Pontifici, fiuntque ſolitæ cæremoniæ, vt ſuprà: habetur oratio per reuerend. D. Marcellum nobilem Venetum Apoſtolicum protonotarium: legiturq; mandatum illuſtr. ducis Venetiarum per dominum Thomam Phædram prædictum, in perſonam magnifici D. Franciſci Foſcari oratoris Venetiarum.

Tenor prædicti mãdati illuſt.ducis Venetiarum, ſub dat. 10.Aprilis 1512.

Per eundem dominum Thomam Phædram leguntur literæ clariſſimæ memoriæ Ludouici Regis Franciæ XI.directæ aliàs fel.record.Pio Papæ II.ſuper reuocatione pragmaticæ ſanctionis.

Tenor dictarum literarum ſub dat. 27. Nouembris, milleſimo quadringenteſimo ſexageſimoprimo.

Dominus Melchior de Bardeſſinis habet orationem in Concilio de reuocanda prædicta pragmatica: & Pontifex, ſacro approbante Concilio, decernit monitorium & citationem fiendam pro huiuſmodi reuocatione ſub termino ſexaginta dierum.

Tenor monitorij de reuocanda dicta pragmatica, ſub dat.1512.

Reuerendus pater D. Alexander Epiſcopus Alexandrinus, de mandato Pontificis legit bullam, in qua pragmatica reuocatur: & geſta per cõciliabulum Piſanum ſuper eadem annullantur. Dein quinta ſeſſio indicitur fienda die 16.Februarij 1513.

Tenor prædictæ bullæ ſub dat. 1512. quarto Idus Decembris.

Dantur vota, citantur abſentes, vt ad Concilium accedant: & quamplures reuerendi Epiſcopi procuratorio nomine exhibent mandata aliorum prælatorum, fiunt inſtrumenta, cantatur hymnus, Te Deum laudamus, &c. Deinde

A Pontifex cum reuerendiſſ. Cardinalibus & cæteris prælatis equitat ad palatium Apoſtolicum in Vaticano.

Tenor orationis habitæ in quarta ſeſſione per reuerend. D.Marcellum prædictum.

Quinta ſeſſio celebratur, abſente S.D.N.Iulio Pontifice Maximo, propter ſuæ ſanctitatis ægritudinem, præſidente reuerendiſſ.domino, D. Raphaële de Riario Epiſc. Oſtien. S.R.E.Camerario, die 16.Februarij, in qua notantur nomina & tituli reuerendiſſ.Cardinalium, & aliorum prælatorũ in ordine, vt ſuprà.

Reuerend. pater D. Alphonſus Patriarcha Antiochenus celebrat Miſſam, D.Antonius de Piperno capellæ Apoſtolicæ diaconus cantat Euangelium: habeturq; oratio per reB uerendum D.D.Archiepiſcopum Sipontinum.

Magnificus dominus Bonus de Franciſchis, orator magnificæ communitatis ciuitatis Lucen. exhibet mandatũ ſuæ communitatis, quod legitur per ſupradictum dominũ Thomam Phædram.

Tenor mandati prædicti eiuſdem communitatis Lucen. ſub dat. octaua Februarij, milleſimo quingenteſimo decimotertio.

Per reuerendum patrem D. Scaramuzam Epiſcopũ Cumanum, legitur bulla innouationis, & confirmationis conſtitutionis contra ſimoniacam prauitatem, in electione Romani Pontificis non committendam.

C Tenor bullæ conſtitutionis prædictæ, ſub dat. 14. Kalen. Martij 1512.

Dantur vota ab omnibus, exceptis quinque. Deinde pręfatus reuerend. dominus Scaramuza Epiſcopus Cumanus legit ſchedulam, in qua commemorantur acta contra pragmaticam: & indicitur, ſextam ſeſſionem inchoari debere, die 11.Aprilis 1513.

Tenor ſchedulæ prædictæ ſub dat. decimoquarto Kalen. Martij 1512.

Dantur vota ab omnibus ſuper dicta ſchedula. Poſtea ex mandato reuerend. præſidentis citantur abſentes ad valuas Concilij, accuſatur eorum contumacia, fiunt inſtrumenta.

Producuntur mandata reuerend. D.Patriarchę VenetiaD rum, & electi domini Hieronymi Cremonen. per reuerendiſſ.dominum, D.Dominicum Epiſc.Portuen.Cardinalem Grimanum, necnon quamplura alia à diuerſis prælatis, procuratorio nomine aliorum prælatorum abſentium, qui nõ poſſunt intereſſe huiuſmodi Concilio.

Tenor orationis habitæ per reuerend. patrem, & dominum, D. Ioannem Mariam de Monte, Archiepiſcopum Sipontinum, in qua prius laudatur inſtitutio Conciliorum, & quòd Iulius II. Pontifex Maximus indixerit Concilium Lateranenſe, ſuadenturq; patres Concilij ad reſtituendam iuſtitiam, pacem, vnitatem: quæ tria diuina munera, hominũ & temporum iniuria deleta videntur.

Milleſimo quingenteſimo decimotertio, indictione priE ma, die Lunæ 21. Februarij fel. rec. Iulius concedit naturæ, Romæ apud S. Petrum in palatio Apoſtolico: & de more Pontificum exequiæ celebrantur.

Die Veneris quarta Martij, 1513. collegium reuerendiſſ. Cardinalium ingreditur conclaue poſt celebrationem Miſſæ de Spiritu ſancto ad altare S. Andreæ, in baſilica ſanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli.

Die Veneris vndecima Martij, reuerendiſſ. dominus, D. Ioannes Cardinalis de Medicis in cõclaui ab omnibus Cardinalibus, nemine diſcrepante, ad ſummi Apoſtolatus apicem canonicè eligitur, vocaturq; Leo X. & die Sabbati decimanona menſis prædicti, adſtante collegio reuerendiſſimorum Cardinalium, & aliorum prælatorum, per reuerenF diſſ. dominum Alexandrum Cardinalem Farneſium coronatur, & inthronizatur.

Milleſimo quingenteſimo decimotertio, 10. Aprilis publicantur literæ prorogationis ſextæ ſeſſionis per Io. Dominicum de Fidelibus, ſanctiſſ.domini noſtri curſorem, vſque ad diem 27.eiuſdem menſis anni prædicti.

Die vndecima dicti menſis, Leo X. Pont.Max.aſſociatur ab vniuerſo collegio reuerendiſſ.Cardinalium, & aliorum prælatorum ac tota curia Romana ad baſilicam S.Ioannis Laterani.

Sexta ſeſſio fit die vigeſimaſeptima prędicti menſis Apri-

lis anni præteriti 1513. in eadem Lateranenſi baſilica, præſidente ſanctiſſ. D.N. Leone X. in qua primò ponuntur nomina reuerendiſſ. Cardinalium, prælatorum, & illuſtrium dominorum ordine, quo ſuprà.

Celebratur Miſſa per reuerendiſſ. dominum, D. Franciſcum Epiſcopum Sabinen. Cardinalem Volaterranum. Habeturq́; oratio per reuerendiſſ. dominum Simonem Epiſc. Modruſien. Cantantur Litaniç. Dicitur Euangelium per reuerendiſſ. dominum Alphonſum diaconum Cardinalem S. Theodori Petrutium. Hymnus incipitur, Veni creator. Põtifex ſumpto themate, Paſtoralis officij, &c. hortatoriam habet orationem ad continuandum Concilium, donec fiat vniuerſalis concordia & pax inter Chriſtianos.

Dominus Thomas Phędra ſecretarius Concilij legit mãdatum illuſt. communitatis Florentinæ in perſonam magnifici domini Iacobi Saluiati, ponitur q; tenor mandati ſub dat. 30. menſis Decembris 1512.

Dominus Marius de Peruſchis Concilij procurator, reproducit monitorium exequutum contra profitentes pragmaticã, tenoris prout ſuprà, & accuſat eorum contumacias.

Reueren. pater D. Robertus Archiepiſcopus Rheginus, de mandato S. D. N. legit ſchedulam die 27. Aprilis 1513. in qua ſanctitas ſua facit ſaluum conductum veniendi, morandi, conſulendi, redeundi, quibuſcunq; ad Concilium venire volentibus & debentibus, exceptis ſchiſmaticis, & alijs à iure communi prohibitis duntaxat. Hortatur etiam principes, vt liberum tranſitum illis concedant: prorogatq́; ſeptimam ſeſſionem fiendam 10. Kalend. Iunij proximè futuri. Dantur vota, & fiunt inſtrumenta. Poſtea nonnulli procuratores producunt mãdata nomine aliquorum prælatorum ad intereſſendum huiuſmodi Concilio.

Congregatio prælatorum in Lateranen. palatio pro rebus Concilij. Electio quoque vigintiquatuor prælatorum, qui adſint cum reuerendiſſ. Cardinalibus in his, quæ pertractanda ſunt coram Pontifice.

Affixio & tenor prorogationis literarum ſeptimæ ſeſſionis vſq; ad 15. Kalend. Iulij 1513.

Die tertia Iunij anni prædicti fit diuiſio prælatorum, deputatorum ad diuerſa negotia obeunda: & eorum nomina, tituli, & cognomina ſcribuntur.

Tenor orationis factæ per reuerend. dominum Simonẽ Modruſien. Epiſcopum in ſexta ſeſſione.

Septima ſeſſio tenetur die Veneris 17. Iunij 1513. in qua primum notãtur nomina & tituli reuerendiſſ. Cardinalium & aliorum prælatorum, &c. per ordinem, vt ſuprà.

Celebratur Miſſa voce ſubmiſſa per reuerend. patrem D. Gabriëlem Archiepiſcopum Dyrrachien. Habetur ſermo per dominum Balthaſarem de Rio Apoſtolicum protonotarium, & reuerendiſſ. D. Petri Cardinalis Arboren. ſecretarium. Litaniæ & orationes dicuntur. Benedicitur per Pontificem Synodus, vt moris eſt. Deinde reuerendiſſ. dominus D. Alexander Cardinalis Farneſius cantat Euãgelium. Quo finito oratores Poloniæ producunt mandatum sereniſſ. domini Sigiſmundi, quod per D. Thomam Phædram, aſcenſo ambone, legitur.

Tenor mandati ſupraſcripti regis Poloniæ, ſub dat. Poznau. 10. Aprilis 1513.

Reuerendus dominus Marinus Carraciolus exhibet mãdatum ducis Mediolani, legiturq́ue per eundem dominum Thomam Phædram.

Tenor mandati ducis prædicti ſub dat. Papiæ, nona Maij 1513.

Reuerendus dominus Alexander Archidiaconus Mantuan. dat mandatum illuſtr. marchionis Mantuæ, quod legitur per ſupradictum dominum Thomam Phædram.

Tenor mandati ſupradicti marchionis Mantuæ, ſub dat. Mantuæ, 12. Iunij 1513.

Reuerendus dominus Laurentius de Medezeldri producit mandatum illuſt. dominorum Staniſlai & Ioannis ducum Mazouiæ, & legitur per eundem dominum Thomam Phædram.

Tenor mandati ſupradictorum dominorum ſub dat. Ezichonouu, 28. Februarij 1513.

Idem Thomas legit ſchedulam ſubſcriptam per D. Bernardinum Caruaial, & Fredericũ de ſancto Seuerino olim Cardinales, ſuper materia abiurationis ſchiſmatis, & vnionis Eccleſiæ, & confeſſionis erroris ipſorum, & veniæ petitionis.

Tenor ſchedulæ lectæ de mandato ſanctiſſimi domini noſtri per reuerendiſſ. patrem D. Pompeium de Columna Epiſcopum Rheatinum, in qua octaua ſeſſio vſq; ad 16. Kalend. Decembris fienda prorogatur.

Tenor alterius ſchedulæ, in qua prædicta prorogatio octauæ ſeſſionis fiendæ 16. Kalend. Decembris extenſa vſque ad diem Veneris 17. Kalend. Ianuarij, iterum prorogatur ad diem Lunæ, decimaquarta præfati menſis Ianuarij.

Reuerend. D. Balthaſar de Rio protonotarius Apoſtolicus ornatum habet ſermonem in Concilio, ſumpto themate: Nihil impoſſibile erit vobis, & ſic 7. ſeſſio terminatur.

Octaua ſeſſio incipit in Eccleſia Lateranẽ. die Lunæ prædicti menſis Decembris in præſentia S. D. N. Leonis & multorum reuerendiſſ. Cardinalium, Patriarcharum, Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, Abbatum, Generalium religionum, oratorum, principum, & illuſt. dominorum, aliorumq́ue dignorum virorum.

Miſſa ſubmiſſa voce dicitur per reuerendum patrem dominum Gabrielem Archiepiſcopum Dyrrachien. habeturq́ue oratio per D. Io. Baptiſtam de Gargijs militem Hieroſolymitanum: fiunt orationes, cantantur Litaniæ, & hymnus, Veni ſancte Spiritus, præſtatur obedientia, fiuntq́; ſolitæ cęremonię, diciturq́; Euangelium per reuerendiſſ. dominum, D. Marcum Cardinalem de Cornelijs.

Reuerendus Epiſcopus Maſſilien. & magnificus dominus Ludouicus de Solier, oratores Regis Chriſtianiſſimi, dederunt mandatum nomine eiuſdem Regis, & petierunt prorogari terminũ ſupradictum ad allegandum ſuper pragmaticam.

Obligatio ſupradictorum oratorum nomine Chriſtianiſſimi Regis, de qua fuit rogatus reuerẽdus D. Petrus Bembus, ſanctiſſimi domini noſtri ſecretarius cum ratificatione præfati Regis, ſub dat. 26. Octobris, milleſimo quingenteſimo decimotertio, & regni eius 16.

Tenor mandati Chriſtianiſſimi Regis.

Reuerendus pater D. Marinus Caracciolus orator ducis Mediolani opponit oratori Chriſtianiſſimi Regis, quod nõ debeat in mandato inſcribi titulus ducis Mediolani, attento quod dictus Rex vſurpauerat ducatum illum, &c.

Tenor mandati illuſt. Marchionis Brandeburgenſis electoris Imperij, lecti per præfatum D. Thomam Phædram.

Alterius mandati tenor illuſt. Marchionis Montisferrati, lecti pariter per eundem D. Thomam Phædram.

Dominus Marius de Peruſchis procurator Concilij. proponit ſupplicationem S. D. N. contra regios officiales prouinciæ Prouinciæ, vſurpantes iuriſdictionem & libertatem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ.

Die Lunę 19. Decembris, S. D. N. ſacro approbante Concilio, mãdat decerni monitorium pœnale contra prædictas perſonas in prædicta ſupplicatione inſertas, ſpatio trium menſium exequendas per edictum in Auinionenſi, Nicienſi, * Vintimilienſi ciuitatibus.

* Vigintimilien.

Reuerendus pater Dominus Ioannes Archiepiſcopus Gneznen. regis Poloniæ orator legit ſchedulam Pontif. in qua damnatur omnis aſſertio contraria veritati Chriſtianæ fidei illuminatæ, mãdatq́; publicari in principio ſtudij quarumcunque vniuerſitatum, & obſeruari quoſdam canones per ſanctitatem ſuam conſtitutos.

Dantur vota ſuper prædictos canones ab omnibus, præterquã à reuerendis Epiſcopo * Bergomen. & Generali ord. Prædicatorum, qui circa duo reſpectiuè contradixẽre.

* Pergamen.

Tenor bullæ per reuerendum patrem Io. * Vincentium Archiepiſcopum Senen. lectæ, & per Concilium approbatæ, in qua tractatur de pace inter Chriſtianos principes cõponenda; & Bohemos à fide diſſentientes reducẽdo, ac nona ſeſſione fienda die 9. Aprilis, milleſimo quingenteſimo decimoquarto.

* Vincentium

Alterius bullæ tenor lectæ per reuerend. patrem D. Ioannem Franciſcum Archiepiſcopũ Taurinen. ſuper reformatione: & ſic octaua ſeſſio finitur.

Affiguntur diuerſæ ſchedulæ de mandato S. D. N. per Io. Ant. curſorem in acie Campi Floræ, & valuis baſilicæ Apoſtolorum,

ſtolorum,audientiæ publicæ S.Io.Lateranen.& cancellariæ Apoſtolicæ, monẽtes quoſcunq; ad proponendum materias tractandas in Concilio,audiendas per deputatos,&c.

Tenor prorogationis nouæ ſeſſionis vſque ad quintam diem Maij proximè futuri anni 1514. Pontificatus verò anno ſecundo.

Die vigeſimanona Aprilis fit congregatio in palatio Apoſtolico in capella maiori,in qua fuerunt S.D.N.& omnes Cardinales, & alij prælati ſoliti, excepto R. P. D. Bernardo Card. S.Crucis, qui ob aduerſam corporis valetudinem non potuit intereſſe,in qua diuerſa à diuerſis dicuntur, tandem ſanctiſſimus dominus noſter mãdat dari copiam bullæ,& tempus deliberandi.

Die trigeſima Aprilis omnes in congregatione conuenti,ſunt concordes ſuper his, quæ proponi debent in nona ſeſſione.

Oratio habetur per D. Baptiſtam Gargiam Senen. Equitem Hieroſolymitanum, quam dedicat reuerendiſſ.D.D. Fabricio Carretto magiſtro Rhodiorum magno.

Tenor orationis præfatæ per eumdem Equitem, qua octaua ſeſſio clauditur.

Nona ſeſſio celebratur in Eccleſia Lateran.die Veneris 5. menſis Maij anni 1514. in qua primò ponuntur nomina reuerendiſſ.Card. & aliorum prælatorum,ac illuſtr. virorum, prout in alijs poſita ſunt.

Celebratur Miſſa de Spiritu ſancto,ſubmiſſa voce per reuerendiſſ. D. Gabrielem Archiepiſcopum Dyrrachien. haberturque oratio per R. P.D.Antonium Puccium. Dicuntur Litaniæ, & orationes conſuetæ fiunt, benediciturq; Synodus per Pontificem, cantatur Euangelium per reuerendiſſ. D.D.Ludouicum Card.de Aragonia. Deinde oratores Regis Luſitaniæ præſentant mandatum nomine ipſius Regis, quod legitur per D.Thomam Phædram ſupradictum.

Tenor mandati ſupradicti ſub dat. duodecimo Kalend. Nouembris 1512.

Procurator Fiſci & Concilij accuſat contumaciam prælatorum Gallicorum non venientium ad Concilium. Ex aduerſo Epiſcopus Maſſilienſis orator Chriſtianiſſimi regis excuſat eos inſtrumentis & literis facientibus fidem de eorum legitimo impedimento.

Tenor literarum excuſationis prelatorum Gallicę nationis,qui renuntiant cõgregationi Piſanæ, & adhærent Concilio Lateranenſi.

Tenor literarum Concilij Sabaudiæ, directarum prælatis Gallicis.

Tenor literarum prælatorum Gallicæ nationis, ſummo Pontifici directarum, quibus narrãt ducem Mediolani Genuę impediſſe,quare Romam venire non potuerunt,& petunt ſibi veniã dari. Ex aduerſo dominus Hieronymus Moronus orator prædicti ducis Mediolani, excuſat Principem ſuum. Poſtremò ſanctiſſ. Pontifex abſoluit eoſdem prælatos,& prorogat eis terminum veniendi ad Concilium.

Tenor bullæ per R.Epiſcopum Maſſilien.ſuprà ambonẽ lectæ, qua Pontifex hortatur principes Chriſtianos ad pacẽ inter eos componendam,vt fieri poſſet expeditio contra fidei Chriſtianæ hoſtes: & ordinat nonnullas orationes dici debere inter Miſſarum ſolemnia, & alias preces à cunctis Chriſtifidelibus fundendas cum propoſitione indulgentiæ centum dierum pro orthodoxæ fidei exaltatione, & inimicorum eius deſtructione: dat quoq; ſaluum conductũ omnibus ad Concilium Lateranen. venire volentibus, & hortatur cæteros principes, vt tuto pertranſire & redire illos dimittant, ſub dat.1514.tertio Nonas Maij.

Comprobantur omnia in dicta bulla contenta, ab omnibus in Concilio aſſiſtentibus, nemine diſcrepante.

Tenor bullæ reformationis curiæ, lectæ in ambone per R.P.D.Vincentium Archiepiſcopum Neapolitanũ: in qua multa & diuerſa ad reformationem Cardinalium, Archiepiſcoporum, Epiſcoporum,& aliorũ prælatorum, reliquorumq; religioſorum tam in curia Romana quàm extra continentur, ſub dat.1514.tertio Nonas Maij.

Indictio decimæ ſeſſionis ad Kalend.Decembris 1514.

Dantur vota ab omnibus, exceptis nonnullis, quibus Pontifex opportunè reſpondit. Incipitur hymnus per S. ſuã. Quo finito per cantores, finitur nona ſeſſio, & omnes in

A Concilio exiſtentes aſſociant Pont. in Vaticano.

Tenor orationis luculentiſſimæ habitæ per Reueren. D. Antonium Puccium Apoſtolicæ Cameræ ſeptemuirum, in nona ſeſſione.

Die 26.Nouembris 1514. S.D.N.de conſilio reuerendiſſ. Cardinalium prorogat decimam ſeſſionem, inchoandam 23.Martij anni 1515.

Alia prorogatio 10.ſeſſionis de eorundem reuerendiſſimorum conſilio à die præfata 23.Martij vſque ad diem 4. Maij anni prædicti 1515.

Tenor ſalui conductus ducis Genuæ, quod fuit per curſorem S.D.N.præſentatum oratoribus regis Chriſtianiſſimi ſub dat. 23.Martij 1515. cum recognitione ipſius & intima-

B tione.

Milleſimo quingenteſimo decimoquinto, die 2. menſis Maij manſit congregatio reuerendiſſimorum Card.& aliorum prælatorum in palatio Apoſtolico, coram quibus in præſentia S. D.N.leguntur ſchedulæ per D. Thomam Phædram, proponenda in decima ſeſſione: quæ ab omnibus fuerunt votatæ & approbatæ.

Decima ſeſſio incipit 4. Maij 1515. in Eccleſia Lateranen. & primò inſcribuntur nomina reuerendiſſ. Card. Patriarcharum, Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, principum oratorum,& aliorum dominorum, prout in prępoſitis ſeſſionibus.

C Miſſa celebratur per Reuerend. Archiepiſcopum Gneznen.regis Poloniæ oratorem: & habetur oratio per R. P. D. Stephanum Archiepiſcopum Patracen.cantatur Euangeliũ per Reuerend.D.D.Card.Farneſiũ, ſecundùm Matthæum, quod incipit, Dixit Ieſus parabolam hãc: Simile eſt regnum cœlorum homini regi, &c. fiuntq; orationes conſuetæ. Deinde oratores illuſtr. ducis Sabaudiæ deducunt mandatum nomine prædicti ducis. Quo per D.Thomam Phædram lecto, ipſoſque oratores oſculatis pedibus S. D. N.& præſtita per eos obedientia, exeunt,& clauditur Concilium. Matth. 21.

Tenor bullæ, lectæ per R.P. D. Bernardum Epiſcopum Adrien.in ambone,in qua tractatur de reformatione Montis pietatis, ſub dat. 1515. 4. Nonas Maij, quæ omnibus pla-

D cet, pręterquam Reuerend.D.Ieremiæ Archiepiſcopo Tranen. qui dicit præfatos Montes pietatis plus eſſe damnoſos quàm vtiles.

Tenor ſchedulæ, ſiue bullæ lectæ in ambone per R.P. Bernardum Epiſcopum Taruiſinum, contra exemptos, in qua etiam continentur nonnulla, eccleſiaſticam libertatem & dignitatem Epiſcopalem concernentia, ſub dat. 1515. 4. Nonas Maij: quæ omnibus placent, excepto præfato Archiepiſcopo Tranen.

Alterius ſchedulæ tenor ſuper impreſſione librorum, lectæ per R.P.D.Franciſcum Epiſcopum Nanneren. ſub data prædicta, quæ placet omnibus, niſi Reuerendo P. D.Alexio Epiſcopo Melfitano.

E Alia ſchedula lecta in ambone per R.P.D.Petrum Epiſcopum *Caſtellæ maris, ſuper præfixione termini contra profitentes pragmaticam ſanctionem, & ſuper indictione vndecimæ ſeſſionis. *Caſtelli

Reſpondet orator Regis Chriſtianiſſ. in excuſationem prælatorum Gallicorum,& dat literas nomine Loys de Soliers oratoris eiuſdem Chriſtianiſſ. Reſponſio Pontif. eidem oratori: & vota, quę ab omnibus dantur, excepto Epiſcopo Poten. qui non vellet dari terminum profitentibus pragmaticam.

Procurator Concilij accuſat contumaciam abſentium à Concilio,& Pontifex aſſentit, & declarat, niſi ad primam comparerent.

F Dantur circa decem & octo mandata à diuerſis R.prelatis, nomine aliquorum prælatorum Concilio non intereſſentium: poſtea cantato hymno, vt ſuprà, ſanctiſſ. dominus noſter equitauit in Vaticano, aſſociantibus cunctis in Concilio exiſtentibus.

Tenor orationis facundiſſimæ per Reuerendiſſ. patrem D. Stephanum Archiepiſcopum Patracen.& Epiſcopum Trocellan.in Concilio habitæ, cuius thema eſt: Magnus Dominus & laudabilis nimis in ciuitate Dei noſtri, in monte ſancto eius. Pſalm. 47.

Tenor mandati illuſtr.ducis Sabaudiæ producti per Re-

uerendiſſ. Card. S. Praxedis nomine ipſius ducis, ſub dat. 4. A Maij 1515.

Tenor inſtrumenti dati per oratorem regis Franciæ, ſub dat. 1514. 25. Nouembris, aliàs regiſtrati in actis Concilij, quod de nouo procurator ipſius Concilij petit in eiſdem actis regiſtrari.

Pontifex abſoluit perſonas in dicto inſtrumento deſcriptas, quatenus infra quatuor menſes ratificent omnia in inſtrumento contenta.

Inſtrumenta, ratificationes, & approbationes ſupradictarum perſonarum cum neceſſarijs authenticatis cum alijs diuerſis ſchedulis.

Milleſimo quingenteſimo decimoſexto, die decimaquinta Decembris fit congregatio reuerendiſſ. Card. & aliorum prælatorum in palatio Apoſtolico coram S. D. N. pro diſcutiendis & examinandis in vndecima ſeſſione legẽdis: inſcribunturque nomina in eadem congregatione exiſtentium.

Legitur ſchedula per D. Andream Piperarium Concilij ſecretarium de mandato reuerendiſſ. Card. qua continentur concordata inter S. D. N. & regem Francorum: qua perlecta, dantur vota ab omnibus, exceptis nonnullis reuerendis Epiſcopis.

Alia ſchedula legitur per eundem D. Andream abrogationis pragmaticæ ſanctionis. Item alia ſuper ijs, quæ debent obſeruare prędicatores verbi Dei, & ſuper quibus pręſtantur vota, nemine diſcrepante.

Per eundem legitur alia ſchedula continens priuilegia religioſorum. Dantur vota ab omnibus; ſed Signin. Cumanus Brumaten. Ceruien. Senogallien. Ferentin. Soranus, & Polignianen. Epiſcopi vellent, quòd excluderetur approbatio priuilegiorum. Tenores autem ſupradictarum ſchedularum inſeruntur in vndecima ſeſſione ſequente.

Vndecima ſeſſio inchoatur 19. Decembris 1516. in qua primò notantur nomina reuerendiſſ. dominorum Card. & aliorum prælatorum, prout in pręmiſſis actum eſt. Celebratur Miſſa per R. D. Gabriëlem Archiepiſcopum Dyrrachien. cantatur Euangelium per reuerendiſſ. ſanctæ Mariæ in Via

Matth. 24. lata D. Marcum diaconum Cardinalem, quod incipit: Sedente IESV ſuper montem Oliueti. Incipitur hymnus, Veni creator, per S. D. N. & dicuntur orationes conſuetæ, quibus peractis, orator Patriarchæ Maronitarum Montis Libani, præſentat & legit mandatum in lingua Chaldæa, ſeu Arabica, quod poſtea in lingua Latina interpretatum, legitur à prædicta D. Andrea Piperario.

Tenor præfati mandati.

Obedientia per dictos oratores Maronitarum præſtatur ſanctiſſ. Pontifici, ſuper qua petuntur inſtrumẽta huiuſmodi obedientiæ per procuratorem fiſcalem.

Tenor ſchedulæ circa modum prædicandi ſuper ambonem, lectæ à R. P. D. Epiſcopo Reualien. Oratore Marchionis Brandeburgen. ſub dat. 1516. 14. Calend. Ianuarij: ſuprà quam dantur vota, nemine diſcrepante.

Tenor bullæ lectæ à R. P. D. Epiſcopo Iſernien. quæ continet concordata inter Pontificem & Chriſtianiſſimũ Francorum regem ſuper pragmatica, cum mandato in eadẽ bulla inſerto, ſub dat. ſupradicta.

Dantur vota ſuper dicta bulla ab omnibus, præterquam à reuerendis patribus Epiſcopis, Lucerino, Brumaten. Caſtellæ maris, Chien. Tecdonen. Aſculano, qui in nonnullis reſpectiuè diſſentiunt.

Schedulæ, ſiue tenor ſuper abrogatione pragmaticæ ſanctionis, lectæ per R. P. Epiſcopum Cauallicen. ſub dat. prædicta, ab omnibus votata.

* Seboni-cen. Reuerend. pater D. Epiſcopus * Sibinicen. aſcenſo ambone, legit ſchedulam ſuper religioſos, & eorum priuilegia, ſub dat. 1516. 19. Decemb. ſuper qua nonnulli Epiſcopi in aliquibus reſpectiuè diſſensère.

Idem reuerendus Epiſcopus indicit duodecimam ſeſſionem fiendam ſexto nonas Martij 1517. Poſtea dantur mandata à diuerſis prælatis nomine aliorum prælatorum. Deinde aguntur gratiæ Deo, & ſanctiſſimus dominus noſter cũ omni comitiua reuertitur ad ſacrũ palatium Apoſtolicum in Vaticano, & ſic vndecima ſeſſio terminatur.

Tenor prorogationis 12. ſeſſionis cum exequutione per curſores in locis conſuetis facta, videlicet à ſexto Nonas Martij 1517. vſque ad 16. Kalend. Aprilis eiuſdem anni.

Fit congregatio nonnullorum reuerendiſſ. Cardinalium & reuerend. prælatorum corã Pontifice in ſuperiori capella palatij Apoſtolici die 13. Martij 1517. in qua vnuſquiſq; ſedet in loco ordinato à reuerendiſſ. Cardinalibus ibidem exiſtẽtibus, eò quia fuit prius differentia inter oratorem Regis Catholici, & Patriarcham Aquilegien. de * antedentia. * antece-dentia

Piperarius Concilij ſecretarius, de mandato eorundem reuerendiſſ. Cardinalium legit tres ſchedulas, quarũ prima ſuper extenſione Paulinæ non placuit: in alijs duabus, vna de punitione inuadentium domos Cardinalium, altera de B impoſitione decimarũ, ac abſolutione Concilij, reſpectiuè diſſenſerunt reuer. Epiſc. Salamant. Adrien. Buden. Imolen.

Duodecima & vltima ſeſſio inchoatur die 16. Martij 1517. in qua primò ponuntur nomina reuerendiſſ. Cardinalium, & aliorum prælatorum, ac illuſt. dominorũ in ordine, prout in ſupradictis ſcriptum eſt.

Miſſa celebratur per reuerendiſſ. Card. ſanctæ Crucis. Fit oratio per reuerendum Epiſcopum Iſernien. cãtatur Euangelium per reuerendiſſ. S. Mariæ in porticu Card. quod incipit: Aſcendens Ieſus in nauiculam: cantantur orationes & Litaniæ, ſicut in alijs ſcriptum eſt. Deinde Piperarius prædicti Concilij ſecretarius, aſcenſo ambone, legit literas ſereniſſ. Imperatoris ad Pontif. Matth. 7.

C Tenor literarum prædictarum ſub dat. vltima Februarij 1517.

Legitur ſchedula contra inuadẽtes domos Cardinalium per reuerendiſſ. Epiſcopum Militen. quæ in aliquibus corrigitur propter diuerſitatem opinionum.

Tenor ſchedulæ prædictæ correctæ, ſub dat. 17. Kalend. Aprilis 1516.

Patriarcha Aquilegien. legit ſchedulam impoſitionis decimarum & abſolutionis Concilij. Tenor autem ſchedulæ ſuper dat. prædicta.

Dantur vota ab omnibus ferè ſuper eadem ſchedula, exceptis reueren. Epiſcopis infraſcriptis, qui variè diſſentiunt, & procurator fiſcalis petit omnium geſtorum inſtrumenta. D Deinde reuerendiſſ. D. Cardinalis Farneſius, alta voce dicens, Domini, Ite in pace, cantato hymno, Te Deum, &c. S. D. N. omnibus comitantibus equitat ad palatium Apoſtolicum, & ſic duodecima & vltima ſeſſio finitur, vnaque pręſens Concilium ſoluitur, In nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, qui nos in pace cuſtodiat, Amen.

Tenor orationis habitæ per reuerendum Epiſcopum Iſernien. in fine Concilij.

ACTA SACRI GENERALIS LATERANENS. CONCILII.

E

Ad Omnipotentis Dei gloriam, fidei Catholicæ exaltationem, ſchiſmatis extirpationem, & in nomine ſanctæ & indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, Amen.

In his ſcriptis continentur ordinationes, ſtatuta, conſtitutiones, decreta & alia acta & geſta in ſacroſancto generali Lateran. Concilio, præſidente ſanctiſſimo in Chriſto Patre, & D. N. D. Iulio diuina prouidentia Papa II. recollecta, & F in publicam formam redacta per nos protonotarios, notarios, & ſcribas infraſcriptos, ad id per eundem ſanctiſſ. D. N. Papam, ipſo approbante Concilio, deputatos.

IN nomine Domini noſtri IESV CHRISTI, Amen. Anno à natiuitate eiuſdem 1512. Indictione 15. Die verò Lunæ, tertia menſis Maij, qui fuit dies inuentionis S. Crucis, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris & domini, D. Iulij diuina prouidentia Papæ II. anno nono, præfatus S. D. N. Papa, qui aliàs indixerat Concilium generale in Alma vrbe,

in Eccleſia Lateranen. die Lunæ, 19. menſis Aprilis præteriti
inchoandũ & celebrandum, & deinde propter certum con
flictum habitum apud Rauennam ciuitatem Romandiolæ
inter milites ſuæ ſanctitatis, & S.R.E. & Regis Catholici ex
vna, & exercitum Ludouici Regis Francorum, & prætenſos
ſchiſmaticos, adhærentes Conciliabulo Piſano, ſeu conuen
ticulæ ſatanæ ex alia parte, in quo conflictu fuerunt interfe-
cta multa hominũ millia, & inter cæteros Dñs de Fuſſo, ma-
gnus magiſter Capitaneus Regis Franciæ, & plures alij di-
uerſi Duces & Barones & proceres Gallorum, & Hiſpano-
*Medicibus tum, & capti reuerendiſſ. D. Ioãnes Card. de *Medicis Apo-
ſtolicæ Sedis Legatus, & Fabricius Columna, & alij plures,
& dicta ciuitas Eccleſiæ miſerabiliter à Gallis direpta, in-
choationem huiuſmodi vſq; ad Kalend. Maij eiuſdem anni
prorogauit, & demùm ex eadem cauſa ad ſupradictum diẽ
Lunæ tertium ſupra dicti menſis Maij iterum prorogauit,
prout in literis Apoſtolicis, quarum tenores infrà acta pri-
mæ ſeſſionis inſeruntur, pleniùs continetur.

Volens idẽ ſanctiſſimus D.N.D. Iulius II. Pontifex ma-
ximus inchoare dictum Concilium generale ex pluribus, &
varijs, grauiſſimis & vrgentiſſimis cauſis, ſtatum vniuerſalis
Eccleſiæ & Apoſtolicæ Sedis, ac pernicioſiſſimi ſchiſmatis
extinctionem concernentibus, vt in literis indictionis Con-
cilij latiùs continetur, indictum, cum die præcedenti ex pa-
latio Apoſtolico lectica vectus ob ſui corporis indiſpoſitio-
nem in põtificali apparatu & comitiua omnium reueren-
diſſ. dominorum Cardinalium, Patriarcharum, Primatum,
Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, Protonotariorum, Ab-
batum, & vniuerſa curia, & cuſtodia militũ Rhodianorum
Cruce ſignatorum, & conſuetis cæremonijs, vt moris eſt, in
dictæ baſilicæ Lateranẽſis ædibus diuertiſſet, & hoſpitaſſet,
& pernoctaſſet, conſtitutus dicta tertia die de mane in præ-
fata baſilica Lateranẽſi, celebrata prius in maiori altari Miſ-
ſa per reuerendiſſimum in Chriſto patrem & dominum, D.
Raphaelem Epiſcopum Oſtienſem, Cardinalem S. Georgij
vulgariter nuncupatum, Sanctæ Romanę Eccleſiæ camera-
rium, & collegij ſacri Card. decanum, ac facto ſermone La-
tino per reuerendum patrem & magiſtrum fratrem Ægi-
dium de Viterbio, ſacræ theologiæ profeſſorem, ac ordinis
Eremitarum S. Auguſtini Priorem Generalem, ac verbi Dei
prædicatorem celeberrimum, cuius tenor in fine præſentis
actus & ſolemnitatis initij ſacri Lateranenſis Concilij po-
netur. Facta etiam prius proceſſione per eumdem ſanctiſſi-
mum Dominum noſtrum, reuerendiſſimos Cardinales, Pa-
triarchas, Archiepiſcõpos & Epiſcopos ac Abbates, necnon
alios viros, qui de iure ſeu conſuetudine ad Concilium Ge-
nerale venire cõſueuerunt, intrauerunt ornati pluuialibus,
planetis. & dalmaticis iuxta ordinis qualitatẽ, & mitris, lo-
cum in medio prædictæ Lateranenſis Eccleſiæ pro celebra-
tione Cõcilij huiuſmodi paratũ, cum ſuis ſubſellijs, tabula-
tis, clauſuris, altaribus, põtificali cathedra, ornamẽtis. & or-
dinibus, quę in huiuſmodi ſacrorum Conciliorum celebra-
tionibus ſeruari & fieri conſueuiſſe reperiuntur. In quo can-
tatis Litanijs & alijs deuotis orationibus, & hymno, Veni
creator Spiritus, &c. de more in principio celebrationis Cõ-
ciliorum à ſanctis patribus & ſanctæ Rom. Eccleſiæ legi &
decantari ſolitis & conſuetis, capella cantorum incipiente,
Pſal. 68. Saluum me fac Deus, qm̃ intrauerunt aquæ vſq; ad animam
meam, &c. & inuocata Spiritus ſancti gratia, ac exhibita per
oẽs Cardinales & prælatos præfatos ſanctiſſimo Domino
noſtro obedientia & reuerentia conſueta, in paramentis or-
dinatè & conuenienter, cantatoq; Euangelio per reueren-
diſſium in Chriſto patrem D. Ludouicum S. Mariæ in Coſ-
medin diaconum Card. de Aragonia vulgariter nuncupa-
Luc. 10. tum, incipiente, Deſignauit Dominus & alios ſeptuaginta
duo, &c. Reuerendiſſ. in Chriſto pater D. Alexander S. Eu-
ſtachij diaconus Card. de Farneſio vulgariter nuncupatus,
ſtans in thalamo eminenti, vbi dictus dominus noſter Papa
ſedebat, legit ſchedulam tenoris infraſcripti, nomine ſuæ
ſanctitatis, propter indiſpoſitionem ſui corporis impedi-
ti, videlicet,

INDICTO per nos hoc ſacro Lateranen. Concilio, de
quo, cùm in minoribus eſſemus, ſæpenumerò cogitaui-
mus, & ad ſummi Apoſtolatus apicẽ vocati, omninò nobis
celebrandum propoſuimus, dum ante ipſius inchoationem
bella inter Chriſtianos vigentia ſedare, & oues perditas ad
ouile Dominicum reducere intendimus, repentè inteſtina
hæreſis, inſidiante ſatana bonorum operum perturbatore,
domum Dei, quam decet ſanctitudo, inuaſit. Ne igitur con- Pſal. 42.
tagioſa peſtis latiùs ſerperet, & Chriſti gregem nobis com-
miſſum ſenſim inficeret, Paſtorali officio iugiter inuigilan-
tes, vocemq; Iſaiæ animo repetentes: Ini conſiliũ, coge Con Iſa. 16.
cilium, diutiùs cunctandum fore non duximus. Conueni-
mus itaque, venerabiles fratres, voſq; dilecti filij, hodierna
ſolemni die in hac Lateran. baſilica, vt in Spiritu ſancto cõ- Rom. 13.
gregati, viam veritatis eligamus, & abijcientes opera tene-
B braꝛum, induamur arma lucis. Vos igitur hortamur in Dño,
vt illũ præ oculis habentes, qui eſt via, veritas, & vita, in me-
dium liberè conſulatis, Deo magis quàm hominibus place-
re ſtudentes. Speramus enim Domino coóperante in hac Ioan. 14.
ſacra Lateran. Synodo ſentes ac vepres ab agro Domini pe-
nitùs extirpare, deprauatos mores ad meliorem frugem re-
digere, pacem inter Chriſtianos Principes componere, de-
niq; expeditiones aduerſus hoſtes fidei inter ſe diſſidentes
decernere, vt in hoc vexillo ſalutiferæ crucis, quæ huic ſacro
Concilio auſpicatiſſimum dedit initium, antiqui hoſtis inſi-
dias ſuperare valeamus.

Qua lecta, ſanctiſſ. D.N. approban. ſacro Concilio, Con-
C cilium ſacrum Lateran. inchoare decreuit: & declarauit pri-
mam ſeſſionem incipere die decima Maij futura, quæ erat
dies Lunæ proximè ventura.

Iacobus Sadoletus Petro Bembo S.P.D.

HABES Bembe, orationem Ægidij Viterbienſis, quam
tãta ope expetiuiſti, dignam illã quidem propter ele-
gantiam, quę ab ijs potiſſimùm legatur, qui iudicare aliquid
de præſtantib. ingenijs poſſunt; ſed & alijs quoq; commen-
dationibus prælucentem, tum quod magna auctoritate La-
teran. principia Concilij auſpicata eſt, quod à Iulio II. Pont.
Max. paulò ante inſtitutum, Sanctæ Chriſtianæ Reipublicę
optamus fore ſalutare: tũ quod ab eo viro eſt, quẽ ego & tu
D ſæpè ſoliti ſumus in ſermonib. noſtris clariſſimũ huius ſæcu-
li, tamq̃ obſcuraſcentis, lumen appellare. Et quidem quæ in
communibus hominum ſenſibus poſita ſunt, ea, nemo eſt,
qui in Ægidio ſumma eſſe nõ agnoſcat. Sumus enim exper-
ti pluries illam huius viri mulcentem omnium aures atque
animos eximiam eloquentiam, vernacula qdem lingua He-
truſcorũ, quæ illi patria eſt, abundantẽ: ſed ex vberrimis &
Græcæ, & Latinæ eruditionis fontibus deductam. Magno
eñ hic ſtudio theologiæ, ac philoſophiæ altiſſimis artib. co-
mites literas politiores adiunxit. Ergo illa in ſacris concioni-
nibus diuina ſemp & admirãda, flectere arbitrio ſuo homi-
num mẽtes, refrenare incitatas, lãguentes accendere, vel in-
flammare potiùs ad virtutis, iuſtitiæ, tẽperantię ſtudiũ, ſum-
E mi Dei venerationẽ, ſanctæ religionis obſeruantiam nouit,
Nec verò quidquam interfuit, illo dicẽte, inter doctos hoĩes
& idiotas: non ſenex ab adoleſcente, vir à muliere, nõ prin-
ceps ab infimo hoĩe potuit dignoſci: ſed oẽs pariter vidimus
præcipites ferri impetu animos audientium, quocunq; eos
orator impellere libuiſſet. Tanta vis orationis, tantum flu-
men lectiſſimorũ verborum, pondus optimarum ſentẽtia-
rum ex eo ferebatur. Ex quo, quod ſemp euenire cernimus,
iã planè intelligimus neceſſitate euenire, nõ caſu vt quotieſ-
cunq; dicturus eſt, concurſus maximi omnib. ex locis audiẽ-
di cauſa fiant Sed nos hæc popularia cũ multis, illa ſecretio-
ta cum paucis cognoſcimus. Soleo enim mirari te, Bembe,
F vehementerq; probare iudicium tuum, cùm ita dicas: Hu-
manitatem [illegible], & eas artes, quæ humanitatis propriæ, &
affines ſunt, [illegible] malo hominum fato amiſſæ intereant, ab hoc
vno homine exprimi, & repræſentari poſſe, nec adumbrata
in eo ſimulacra, ſed totam effigiem virtutis agnoſci. Quod
verò addis, grandiorem tibi etiam in cubiculo videri Ægi-
dium quam in pulpito, vbi certè eſt maximus, facilè tibi aſ-
ſentior. Sed hæc aliàs. Nũc orationem leges, de qua teſtatũ
eſſe apud oẽs volo, quicunq; eam in manus ſument, redem-
pturos eos nõ Hectorem, ſed Hectoris corpus: quod ipſum
tamen tanti pretij eſt, vt iure optimo rependi auro queat.
Certè non aperit calor ille, & vis in dicendo oratoria, ſpiri-
tusq; ζωσῆς, vt aiũt φωνῆς, quo tm̃ potuit Ægidius vt omnium viuæ vocis

adſtantium animos primùm ſuauiſſimè demulſerit, deinde A ad extremum vehemētiſſimè cómouerit. Verùm quid opus hæc ad te ſcribere, qui amore quidem & beneuolentia erga Ægidium mihi par, iudicio omnibus antecellis? Ego, quod egi, vt elucubratio optimi & religioſiſſimi viri non lateret in tenebris ſuppreſſa, ſed in populum exiret, ſpero me bonis omnibus gratum feciſſe: tibi quidem certè ſcio. Vale.

ORATIO PRIMA SYNODI LATERANENSIS, *habita per Aegidium Viterbienſem, Auguſtiniani ord. Generalem.*

NEMINEM hocloco non mirari exiſtimo, cùm tot in vrbe viri ſint grauiter copioſeq; dicendi facultate clariſſimi, cur ipſe vnus qui cum luminib. his nulla ſim ratione comparādus: & pro roſtris appaream, & in tanta præſertim re, tantoq; conſeſſu, quo ſpectatius, ſacratiusq; nihil habet terrarū orbis, audeā verba facere. Dicam ſanè aliquid interceſſiſſe. quā ob rem ego non virtute vlla alijs prępoſitus, ſed quadā ſuperiorum tum temporum, tum actionum ratione, & tamq̄ à cauſa ipſa inuitatus videar, qui primus hoc conflictu telum iaciam, & ſacroſancti Lateranen. Concilij auſpicia capiā. Nam cùm annis ab hinc circiter viginti quantū in me fuit, & perexiguæ vires tulêre, euangelia populis interpretatus ſim, Prophetarū vaticinia aperuerim, Ioānis Apocalypſim de ſucceſſu Eccleſiæ, vniuerſæ fermè Italiæ enarrauerim, ac ſæpenumerò affirmauerim, eos, qui tunc audiebāt ingentes Eccleſiæ, & agitationes, & clades viſuros, illiusque C emendationē aliquando conſpecturos: nunc par eſſe viſum eſt, vt q̄ hæc dixerat ventura, idē veniſſe teſtetur: & qui toties exclamauerat, Videbunt oculi mei ſalutaria tēpora: iam tandem exclamet, Videbunt oculi mei ſalutare, ſanctūq; principiū expectatæ inſtaurationis. Modò adſis, orbis inſtaurator, diuini parentis proles, ſeruator, ſoſpitatorq; mortalium: desq; vim mihi dicēdi: orationi cómouendi: patrib. nó verbis, ſed ipſa te, veri, ſancti, exacti Cócilij celebrādi, extirpandi vitia, virtutes excitādi, vulpes, q̄ ad ſanctam demoliendā vineā hac tēpeſtate ſcatent, capiēdi: ac deniq; collapſam religionē in veterem puritatem, in antiquā lucem, in natiuum ſplendorē, atq; in ſuos fontes reuocandi. Dicam itaq; de Synodo, & quā Eccleſiæ commoda ſemp ſit, & quam noſtris D temporib. neceſſaria: præfatus, oraculorū ſtylum me inuertere nó auſurum eſſe, ſed integra, vt legi ſolent, verba atque orationes vſurpaturum: tum ꝙ homines per ſacra immutari fas eſt, non ſacra per hoies: tum quod ἁπλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας ἔφυ, ſimplex ſermo veritatis eſt. Atq; à principio partitio illa in mentē venit, rerū alias diuinas eſſe, cœleſtes alias, alias humanas. Diuinæ quippe, quot ſunt motus, ac mutationis expertes, emēdatione non egent: cœleſtes verò atq; humanæ, agitationi obnoxiæ, inſtaurationē deſiderant. Nam Luna, cùm ad Solis cōmercia venerit, Sol cùm à Cancro in brumā deſcenderit, quaſi magno mortalium diſpendio, damna ab integro reponunt, coguntur q; præſcribente natura, lucis iacturā rependere: & quidquid cadēdo abſtulerint, aſcenden E do mortalib. reſtituere. Quòd ſi cœleſtia ſiderū itinera, quáquàm perpetua, immortalia, ſempiterna, redeunt tñ, reſtituunturq;: quidnam tertium hoc faciet rerū genus, vtpotè fluxum, caducū, mortale? profectò, aut interitu citò pereat neceſſe eſt, aut cótinua innouatione reficiatur. Quod. n. eſt cibus corporibus, vt viuant: ꝙ genitura generibus vt perpetua ſint: id præſtat humanis animis ſua pro tēpore emendatio, cultura, diſciplina: quamq; abſq; ciborum alimētis animantia diu viuere, tam humanæ animæ, tam Eccleſia abſq; cura Synodorum probè agere nó poteſt. Ac quēadmodum ſi pratis imbres, ſi hortulis riuos, ſi agris cultum, ſi vineis putationem, ſi deniq; viuentibus alimenta ſubduxeris, illa areſcent breui, ſylueſcentq; hæc viuere deſinent. atq; emorientur: ita fermè poſt Conſtātini tēpora, quæ vt ſacris reb. multum adiecêre ſplendoris & ornamenti, ita morum, & vitę ſeueritatē non parùm eneruârunt; quoties à Synodis habēdis ceſſatum eſt, toties vidimus diuinā ſponſam à ſponſo derelictam: illudq; Euangelij factum, quod heri recitabatur: Iam modicum, & nó videbitis me. Vidimus Chriſtum in nauicula obdormiētem: vidimus ventorū rabiem, hæreticorum furorem in candida veritatis vela irruentem: vidimus malas cupiditates, diram auri atq; habēdi ſitim: vidimus perditam (Ioan. 16.)

malorum audaciam aduerſus iura, auctoritatē, maieſtatem Eccleſiæ ſęuientem: vidimus, inq̄, vim, rapinas, adulteria, inceſtus, omnem deniq; ſcelerum peſtem ita ſacra profanaq; miſcere oīa, ita in ſanctam nauiculam impetum facere, vt penè ſcelerum fluctibus illa latus dederit, ac propè merſa, & peſſundata ſit. Rurſus cum, eo monente ſpiritu, cui hodiè ſupplicationes decretæ ſunt, patres ad Synodū cóſugerunt, quamprimùm emendauêre, compoſuêreq; oīa, ventis, turbinibusq; imperauête, & quaſi in tutiſſimum portum delari, impetū rationi, iniuriā iuſtitiæ, vitia virtuti, tempeſtates, ac fluctus ſerenitati tranquillitatiq; cedere compulerunt, hymnumq; cecinerunt ſancto Spiritui, piſcatori maris, atq; aquarum Deo: Aquæ multæ nó potuerunt extinguere cha- (Cant. 8.) B ritatē: & illud: Iam hyems tranſijt, imber abijt, & receſſit, ſurge amica mea. (Cant. 2.) Iacet enī ſponſa, vt hyeme frondes arborum; ſurgit reuireſcitq; Synodorum ſtudio: vt ſyluæ veris tēpore reuocato ſole frondeſcunt: ad Solis redeuntis radios, & fœcundi ſpirant zephyri, & læta plantaria germinant: ad Synodorum lumen, & diuini ſpiritus flant auræ, & emortui Eccleſiæ oculi reuiuiſcunt, ac recipiunt lucem, vbi pars altera impletur oraculi: Iterum modicum, & videbitis me: ꝙ qui- (Ioan. 16.) dem nihil aliud ſibi vult, niſi quod ſancti Spiritus lux, quæ Synodis omiſſis extinguitur, tanq̄ excuſſus è ſilice nouus ignis, iterū accenditur, & recuperatur in Synodis. Ad hæc Paulus Apoſtolorum decus, cùm ſalutis caput oſtēderet, Abſq; fide, inqt, Deo placere nullo modo poſſumus: atqui ſine Sy- (Hebr. 11.) nodis ſtare non poteſt fides, abſq; Synodo igitur ſalui eſſe non poſſumus. Verùm quod ratione dicimus, vt etiā experimento probemus, cogitandū nobis eſt, tres eſſe credendarum rerū radices, è qbus vniuerſa Eccleſiæ fides manat. Prima diuinæ naturæ vnitas eſt. Altera, eade in natura parentis, ſobolis, amoris, feliciſſima Trinitas. Tertia, in Virginis vtero prolis diuinæ cóceptio. In quib. veluti in altiſſimis apicibus, ac ſanctiſſ. montibus, & reliquæ fidei partes nouē, & pietas vniuerſa fundata eſt. Fundamenta. n. eius in montibus ſan- (Pſal. 86.) ctis. Vnitas nēpè mons Dei nuncupatur, ꝙ in vna dumtaxat Dei eſſentia ſit, atq; natura: & vt vnitatem illam non ſolitariam, non ſterilem, ſed vberrima fœcunditate præditā cogitemus, ideo mons pinguis adijcitur. Corpus verò in virgine Verbo iunctum, mōtem coagulatum vocat vates. (Pſal. 67.) Hæc itaq; tripartita illa vinea eſt, ſup vertices montium ſita, quā & futurā cecinêre oracula, & pręſentē euangelia indicauêre. (Iſa. 5. Hier. 8. Matt. 20. & 21.) Sed iam perierat vinea: nam, vt teſtis eſt Dauid. illam aper è ſylua depopulatus erat, illā rumor philoſophiæ vaſtauerat. (Pſal. 79.) Arius primū montem auellere conatus eſt, q̄ vnitatem diſperſit: Sabellius ſecundum, qui pſonas cōfudit: Photinus tertium, q̄ partum Virgineū impura temeritate labefactauit: tres veluti impijſſimi gigātes, q gloriæ cuditate de rerum nouarum ſtudio illecti, montes loco mouere auſi ſunt, vt viam ſibi facerent ad cœlū oppugnandum, reſcindendumq;. Et erant iā voti compotes: nā quę ipſi philoſophia perſuadebant, armis E ea recipi principes imperabant. Philoſophia nos argumētis vrgebat, arma collatis ſignis oppugnabāt: Illa præſtigijs, hęc vi fidem euertere conabantur. Illa inuertere, quæ credebantur, hęc eos qui credebat, perdere cōtendebant: illa in pietatem, & animas, hæc in corpora, vitamq; ſæuiebant. Quid faceret diuina ſponſa iamiā peritura? quo ſe verteret? quo confugeret? cuius fidē, cui opem, cuius auxiliū imploraret? Exhorreſcebat tēpeſtas, nauicula mergebatur. Deniq; ne multis morer, nulla effugiēdi, nulla euadendi inuēta via eſt, niſi Nicæna Synodus, vbi Syluestro ad clauū ſedenti, & iamiam naufragiū facienti, è cœlo ſeſe oſtendēs Deus, Modicæ, inqt (Matt. 14.) fidei, quare dubitaſti? Ac ſtatim diuinis fulminibus, & fidei montes reſtituit, & gigātū temeritatem diſiecit, vbi erepta F puella experimento didicit, cùm quidq̄ ſibi aduerſi imminere videat, nullum omninò præſidium ad ſe vel tuendam firmius, vel liberandam accommodatius, vel vindicandam efficacius habere, quā Synodum, qua ſola fit, vt nullæ aquæ Eccleſiæ charitatē extinguāt, vtq; diuinus ſpiritus in noſtris animis manſionē efficiat, q vnicus, velut aquarū victor, tem- (Gen. 1.) peſtatumq; potens, teſte Moſe, fertur ſuper aquas. Iam verò quod de fide dixi, quæ vtiq; nulla eſſet, ſi Synodi inſtitutio non fuiſſet; idem fermè de temperantia, iuſtitia, ſapientia, cæteriſque virtutibus exiſtimari velim. Omnes enim deſidiā pro labore, otium ꝓ negotio, voluptatē pro ſolicitudi-

nec ex-

ne expetimus. Verùm cùm animaduertimus, quãdoq; fore,
q in Synodis fit, vt cenſus habeatur, vt morũ, & vitæ exploretur ratio, vt improbi deprehẽdantur, iudicentur, plectantur: cõtra, probi alliciantur, foueantur, attollãtur, incredibiles ſtimuli appetendæ virtutis inijciantur, vt hoĩes colligãt ſeſe, vt meliora deliberent, vt ad vitia relinquẽda, & ad virtutem capeſſendam accendantur: nihilq; nõ honeſtum, nihil non magnificum moliantur. Illud, illud Synodi diſcerniculũ fuit, vnde veluti ex equo Troiano, tot clariſſima ingeniorũ lumina emicuere. Illa virtutum approbatio, illa deteſtatio vitiorũ Baſilios, Chryſoſtomos, Damaſcenos Græciæ. Hieronymos, Ambroſios, Auguſtinos, Gregorios Italię peperit; q cum magna ſimilium turba, bone Deus, quos libros, quæ ſcripta, quæ monumẽta, quot doctrinarum, quot diſciplinarũ, quot diuini, vel auri, vel argenti genus in Chriſtianum ærariũ non congeſſerunt? Rem prætereo, niſi tẽpus obſiſteret, minimè prętereundã, de Eccleſiarum rectoribus, de paſtorib. populorum, in qbus quidem vniuerſa rei Chriſtianæ ſita eſt & ſumma, & ſalus. Vt eñ inferior hic mundus cœli cũ motu, tum lumine regitur, ita Chriſtianæ gẽtes à rectorib. ſuis, velut à cœleſtibus paſtoribus gubernãtur: qui, ſi boni futuri ſint, neceſſe eſt, vt & lumine diſciplinarum fulgentes, alios doceant, & motũ ſanctarum actionum exercẽtes, q̃ docuerint, ipſi in primis & maximè agẽdo præeãt. Hęc
Luc. 12. duo illa ſunt, q̃ & docuit paſtorum princeps Chriſtus, cũ &
lucernas ardentes geſtare ad clarè inſtituẽdum, & ad ſanctè
agendum præcinctos eſſe iuſſit, ſimul ipſe mirificè exercuit,
cùm & lux mundi, & diuini patris ſapientia fuerit, & ſanctus
ſanctorum appellatus ſit, q probos omnes vitę ſanctimonia
Ioan. 10. anteceſſerit, atq; eas ob res: Ego, inquit, ſum paſtor bonus.
Quod verò ob vtrumq; bonum ſe dixerit, teſtatur euange-
Act. 1. liſta: qui cœpiſſe eum ſcribit tum facere, tum docere. Quin
& duodecim illi duces, q ſuper omnẽ terram conſtituti ſunt
Pſal. 44. principes, Spiritus afflati numine, completiq; ita vtramque
cœli vim ſunt aſſequuti, vt etiã cœli appellationem prome-
Pſal. 18. ruerint, vt vulgatiſſimum iactatur oraculum. Cœli enarrant
gloriam Dei. Quo monemur, corũ rectorũ celebrandã eſſe gloriam, qui cœli tum lucem, ſapientia, tum conuerſiones, ſanctimonia imitati, conſequutiq; ſint. Huius itaq; rei, quæ omniũ lõgè maxima eſt, quãta cura Synodis fuerit, hiſtoria memorat. Nam q præſtanti doctrinæ ſanctum vitæ inſtitutum adiunxerint, à Synodorum patrib. ex vniuerſo terrarũ orbe conquiſiti, euecti, exornatiq; ſunt, ſumma cum eligentium laude, Eccleſiarum fructu, cõmodo, lætitia, plauſu populorũ. Quid illud omniũ grauiſſimum, ac periculoſiſſimũ loquar, quod nemo tempeſtate noſtra nõ deplorat? iniurias Principum dico, legionum inſolentiam, armatorum minas. Quid enim miſerius vel audiri vel cogitari poteſt, quam vt cœli, terrarũq; regina Eccleſia, aut vi ſeruire, aut manus dare, aut craſſantiũ tela pertimeſcere cogatur? Quæ quidẽ peſtis adeò ſerpit hoc tẽpore, adeò inſurgit: adeò inualeſcit, vt oĩs illa Eccleſiæ auctoritas, atq; à Deo tradita libertas, euerſa, profligata, & planè extincta eſſe videatur. Quam ob rem caue, Iuli ſecunde Pont. maxime, caue, credas vllũ mortaliũ quidquã melius, ſalubriusve cogitaſſe vnq̃, quam ipſe, Spiritu ſancto monente, cogitaueris in Synodo inſtituẽda, cuius quidem nulli Reges, nulli Principes poſſunt, vel decreta contẽnere, vel iuſſa negligere, vel auctoritatẽ detrectare. Si qui enim fortè Pontificẽ ipſum p ſe inermem paruipendere auſi ſunt, Synodi auctoritate, Principumq; & nationũ conſenſu, ac ſtudijs inſtructũ, metuere, ac vereri cõſueuerũt. Nã ſi Synodorũ res geſtas repetamus, nihil illis potentius, nihil maius, nihil munitius eſſe intelligemus. Synodo namq; in Ioannẽ Hiſpanum, & Alphõſum Luſitanum, Rodulphum Imp. deſignat. Gregor. X. Synodo Martinus IV. in Petrum Aragonenſem animaduertit. Synodo VIII. Bonifacius in Philippum Regẽ decernit. Synodo & olim Gregorius alter, & patrum memoria Eugenius Græcã Eccleſiam Latinæ cõiungit. Synodo in Fridericum Imp. agit & IV. Innocẽtius, & Gregorius VIII. Quin in hac eadẽ æde omnium principe, & quæ vincere ſemp hoſtes ſolita eſt, vinci nunquàm; non niſi Synodo & II. Innocentius aduerſarios deiecit, & III. Alexander Victorem, ſocioſq; ſuperauit: & III. Innocentius Othonem imperio ſubmouit, & Martinus V. hoſtilia tyrãnorum arma diſſipauit. Et ne omnia perſequar, quidqd laude,

A quidquid gloria dignum à Melchiadis ætate in Eccleſia geſtum eſt aut ad hoſtem arcendum, aut ad rempublicam cõponendam, id omne de Synodis originẽ ſumpſit, & proinde Synodis referẽdum acceptum eſt. Quid enim aliud ſancta Synodus eſt, niſi malorum metus, proborum ſpes, errorum eiectio, ſeges, & reſtitutio virtutum, qua dæmonũ fallacia vincitur, ſenſus illecebræ auferuntur, ratio amiſſam arcem recipit, terris è cœlo iuſtitia reſtituitur? Redit ſiquidẽ ad
mortales Deus. Nam ſi dixerat: Vbi duo vel tres meo noĩe Matth. 18.
cõuenerint, ad eos venio, interq; eos ſum: quanto hic libentiùs ſe cõferet, quo nõ duo tantùm, vel tres, ſed tot Eccleſiæ
B capita proficiſcuntur? Nam ſi Angelos Ioannes appellat Ec- Apo. 2. & 3.
cleſiarum paſtores, qd eſt quod vel votis petere, vel precib. à Deo conſequi nõ poſſit tanta ſimul frequentia Angelorũ?
Hic Eua ab exilio reuocatur, hic ſerpentis caput talo premi- Gen 15.
tur puellę ſanctioris: Abraham educitur è Chaldęorum ter- Gen. 16.
ris: Agar ancilla obtemperat dominæ: fœdus cum Deo rur- Gen 15.
ſus ſeritur: animorum circumciſio introducitur. Hic ſcalam Gen. 18.
figens Patriarcharũ pater. in cœlum pandit, Deo iungitur in Gen. 32.
palæſtræ ludo, & à videndo Deo accipit nomen. Hic, populi velut in ſolitudine fame oppreſſi, diuinitùs ſuppetias impe-
trant, cœli, angelorumq; panẽ recipiunt, & ſuauitate veſcun Pſal. 77.
tur cœleſtium epularum. Hic cùm hominum pectora tanq̃ Num. 20.
ſaxeá euaſerint, Moſis virga percuſſa, aquarũ fontes effundũt:
hic theſaurus in agro abditus effoditur, margarita emitur, Matt. 13.
C lampades accenduntur, ſemen in bonã ſeritur terram, ſina- Matt. 13. Matt. 25.
pis granum ſurgit in arborẽ, & feraci oleæ oleaſter inſeritur. Mar. 4.
O beata itaq; illa tẽpora, q̃ Synodos ſuſceperunt: hęc ſtulta, Matt 15.
ſi nõ agnouerint: miſera, ſi nõ admiſerint. Et qm̃ veteta Sy- Rom. 11.
nodorum cõmoda ſtrictim attigimus, nunc quã breuiſſimè noſtra delibemus. Appello ergo te, Iuli II. Põt. Max. ſumm⁹ ille te appellat Deus, qui ſuã te gerere in terris vicem voluit, qui è tãto iampridẽ ſenatu te vnum delegit, qui nonum vſq; in annum Eccleſię ſuę te ſponſum defendit, qui & bonã cogitando mentẽ, & magnam agẽdo facultatem dedit, quantam nulli maiorum vnq̃ præſtitit, vt ſcilicet prædones abigeres, vias purgares, ſeditiones tolleres, domi templũ, omnium, quæ vſquã viſa ſunt, magnificentiſſimũ excitares: mi-
D litiæ, quod nemo antehac potuit, Eccleſiæ armã magnis regibus metuenda faceres, vt deniq; imperium propagares, vt Ariminũ, Fauentiã, Rauennã, & alia permulta recuperares. Quæ etſi eripere tibi hoſtis poteſt: quin tñ primus Pontificũ hæc oĩa geſſeris, efficere non poteſt. Magnorum enim Principum virtus nõ ex caſu, aut ex euẽtu, ſed ex conſilijs, actionibuſq; cenſenda eſt. Nunc rebus geſtis hęc duo deerant, vt Synodum vocares, & cõmuni Chriſtianorum hoſti bellum indiceres. & quæ ab initio ſemp cogitaſti, ſpopõdiſti, decreuiſti: iam Deo, iã Chriſtiano gregi, iã tuę præſtes tum pietati, tum fidei: Ac ſcias, te bonos oẽs in magnam ſpem erexiſſe, quippe q bellorum & malorũ temporũ iniuria, ad hęc differẽda coactus qdem fueris: ad neglegẽda verò & deſerẽda nõ
E minis, non telis, non cladibus adduci potueris, quin animã ea conſtantia firmaueris, vt ij fluctus, hæ aquæ quamquàm multæ, firmam tamẽ charitatem tuã extinguere non potuerint. Ille itaq; idem Deus, qui præter hæc oĩa, quæ ad animũ excitandum enumeraui, immortalia beneficia, bis ſuperioribus annis tum Bononię, tum Romę, cùm etiam intra ædes tuas extinctus habereris, in vitam reuocauit, & ad hæc maxima opera gerẽda reſeruauit, vt & ipſe Deus extincto Pontifici manifeſtiſſimo miraculo, & Pontifex extinctæ Eccleſię ſanctiſſima Synodo vitam reſtitueret, atq; vnà cum reuiuiſcente Pontifice, etiã Eccleſia moribus reuiuiſceret. Ille, inquam, Deus petit, mandatq;, vt duo illa animo volutes,
F cures, perages, & quemadmodum Propheta iubet, deſtruas,
euellas, eruas errores, luxum, vitia: inſtituas, ædifices, plãtes Hier. 1.
moderationem, virtutem, ſanctimoniam. Ad hæc verò agẽda. cùm alia permulta, tum præcipuè amiſſus exercitus excitare nos debet: quòd equidẽ putem diuina prouidentia factũ, quo armis Eccleſiæ alieni freti crederemus, vt ad noſtra
redeuntes, victores euaderemus. Noſtra aũt arma ſunt pie- Rom 13.
tas, religio, probitas, ſupplicationes, vota, lorica fidei, atque Ephe. 6.
arma lucis, vt Apoſtoli verbis vtar. Ad quæ ſi Synodi opera redibimus, vt armis non noſtris inferiores aliquo hoſte fuimus, ita noſtris, erimus omni hoſti ſuperiores. Veniat, quæ-
ſo, in mẽtem Moſis bellum, quod aduerſus Amelech Regẽ Exo. 17.

geſſit.

geſſit. Videbis populum Deo charum, gladijs cedétem, vinci A ſemper: contra, ſemper vincere precibus ſupplicátem. Ioſue exercitum in prælium ducebat, Aaron ſacerdos cum Hur, ac Ibid. Moſe montem aſcendebant: illi armato corpore ferebátur in hoſtem, hi Deum purgato animo peccabátur: illi enſibus, hi votis agebant; illi ferro, hi pietate pugnabant. Vidimus vtraq; arma, militiæ ſcilicet, ac religionis. Sed iam quæ noſtra ſunt, Deo rem oſtendente, cognoſcamus. Dum Moſes, Ibid. inqt, manus attollebat, noſter vincebat exercitus: dũ manus remittebat, exercitus inclinabat. Ac ne caſu id factũ ſuſpicemur, in calce ſermonis illi⁹ ſcribitur, aduerſus Amelech, hoc Ibid. eſt in Eccleſię hoſtem. Dei manũ ac bellũ eſſe in generatione & generationem. Quibus quidem verbis monet Deus, vtramq; generationem, atq; vtramq; Eccleſiam & Moſis, & Chriſti, militiæ armis vinci, pietatis ſtudio vincere: ſuperari telis decertando, ſacra faciendo ſuperare. Freta initio ſuis armis Eccleſia, Africam cępit, Europam obtinuit, Aſiam occupauit, non vi, nõ bello, non ferro, ſed religionis actionib. & ſanctitatis opinione p vniuerſum orbẽ Chriſtiana ſigna circumtulit. At vbi ſponſa, quæ tunc vndiq; vocabatur, acceſſebatur, expetebatur in veſtitu deaurato, aureũ paludamentum ardentis ſpiritus, ferreis Aiacis inſani armis cõmutauit: Imperium, duodecim Ducum pariũ ſanguine, amiſit, Aſiam & Hieruſalẽ perdidit, Africã Ægyptumq; relinquere Exo.17. coacta eſt: Europæ, cum Bizantino Imperio & Græcia, bonã erupi ſibi partem vidit. Vox Dei eſt, dicentis, laſſis Moſis manibus, votis, precibusq; ceſſantibus, Ioſue vinci. vincere Amelech: ita & nos vidimus, cùm religio vota ferro cõmutauit, toto ferè orbe pulſam, eiectã, exploſam Eccleſiam, aucto in immenſum Mahumethe, qui, niſi ferro relicto, rurſum in pietatis ſinũ ad aras, & Dei puluinaria redeamus; creſcet indies magis, ſubiget Imperio oĩa, orbẽ vniuerſum noſtræ impietatis vltor impijſſimus occupabit. Video, video, niſi vel hoc Cõcilio, vel alia ratione noſtris morib. modum imponamus, niſi noſtrã humanarum rerum cupiditatẽ malorum fontẽ, cedere diuinarũ amori cõpellamus, actum de reipub. eſſe Chriſtiana, actum de religiõe, actum de pietate, actum etiã de ijs ipſis opibus, quas patres diuino cultu aucto peperere, nos cõtra, neglecto, amiſſuri ſumus. Eæ enĩ ita ex extrema paupertie peruenere ad ſummum, vt non ita multo poſt interiturę eſſe videantur: ac niſi resipiſcamus, niſi rationibus noſtris conſulamus, infula illa ditiſſima, cuius ad ornanda ſacerdotis tẽpora vſus fuit, vix ad operienda inuenia-tur. Audite diuinas voces vndiq; ſonãtes, vndiq; Synodum, pacem, ſanctã illam expeditionẽ efflagitantes. Quando enĩ vita noſtra mollior? quando ambitio petulantior? quando cupiditas inflãmatior? quando peccandi licentia impudentior? quando audacia aduerſus pietatẽ loquendi, diſputãdi, ſcribendi, aut frequẽtior, aut ſecurior fuit? quando in populis rerum ſacrarum, qñ ſacramentorum, quando & clauium, & ſanctorum præceptorum non modò negligentia, ſed & contemptus maior? quando apertius religio & fides noſtra E ludibrio vel tenui plebeculæ fuit? quãdo, proh dolor, ſchiſma in Eccleſia pernicioſius? quando bellum periculoſius? quando hoſtis potentior? quando exercitus truculentior? quando obiter monſtra, portẽt, prodigia tum cœli minitantis, tum terræ expaueſcentis, aut crebriora, aut horribiliora apparuère? quando, heu fletus me impedit, cædes, quando clades, aut poſt Brixiana, vel poſteà Rauennate cruentior? quando, inquã, vllus inter infauſtos dies, quam ſanctiſſima illa reſurgentis Chriſti lux, aut luctuoſior, aut calamitoſior, illuxit? Quæ quidem oĩa, niſi ferrei ſimus, quidnam aliud, q̃ cæliriùs miſſæ voces ſunt? Voces namq; Dei, vti Proclus ait, Gen.1. Pſal.32. 148. facta ſunt, de quo vno aiunt oracula, quod, Dixit, & facta F ſunt. Et in arcanis Hebræorum legimus, decẽ dictis, quæ in Geneſi leguntur, orbem vniuerſum eſſe cõditum. Voces igitur ſunt, quæ fieri cernimus, voces monentis Dei, ac præcipientis, vt Synodũ habeas, vt Eccleſiam emendes, vt vtriuſque hominis bellum tollas, vt ſponſæ tuæ vndiq; laceſſitæ pacem vtramq; reſtituas, vt gladios auertas, vrbis & Italiæ iugulis imminentes, vt noſtrã frenes viuendi licentiam, Eccleſiæ viſcera maioribus vulneribus ferientem. Non enim multi refert, quantũ agri poſſideamus, ſed quàm iuſti, quàm pij, quàm diuinarum rerum ſtudioſi ſimus: vt denique poſt tot mala, tot incommoda, tot calamitates, principem Chriſtum audias, Petro, poſteriſq; Synodum oſtendẽtem, vt vnicam omnium malorum medicinam, ſingularẽ periclitantis nauiculæ portum, ſolam reipub. cõfirmandæ rationem: Tu, inquit, Petre aliquando conuerſus, confirma fratres tuos. Lucæ. Audis Petre? audis Paule? Auditis auguſtiſſima ſemper capita, tutela ac præſidium vrbis Romæ? Auditis, in quem malorum cumulũ Eccleſia veſtra fũdata ſanguine, deducta ſit? Videtis acies vtrinq; profligatas? videtis cædes? videtis clades? videtis campos occiſorum acervis opertos? videtis terrã hoc anno plus cruoris hauſiſſe, quàm pluuiæ, minus imbriũ bibiſſe quàm ſanguinis? videtis tantum occubuiſſe Chriſtiani roboris, quantum fuerat ad fidei hoſtem debellandum ſatis? nihil nobis niſi exitium, nihil niſi interitum ſupereſſe? B Ferte opem, iuuate, ſuccurrite, & quam de Iudæorum & tyrannorum faucibus eruiſtis Eccleſiam, nunc domeſticis cladibus occumbentẽ erigite. Orat populus, viri, fœminæq; oĩs ætas, oĩs ſexus, oĩs orbis: rogant patres, obſecrat ſenatus, obteſtatur ipſe deniq; ſupplex Pontifex, vt ſe, vt Eccleſiam, vt vrbẽ Romam, hæc templa, has aras, hæc ſacra, hæc veſtra ipſorum capita ſeruetis: ac Synodũ Lateranenſem, hodiè ante ora veſtra à Iulio II. Pont. Max. indictã, quod fauſtum, felix, fortunatumq; ſit nobis, Eccleſiæ veſtræ, totiq; reipub. Chriſtianæ, in orbis terræ certiſſimam ſalutẽ ſancti Spiritꝰ numine firmetis; curetiſq; & pacati Chriſtianos Principes, & in publicum Chriſti hoſtẽ Maumethem, noſtrorũ Regum arma conuerti, atq; his fluctibus, his tempeſtatibus, his aquis, C nõ modò non extingui Eccleſiæ charitatẽ, ſed almæ crucis meritis, & diuini ſpiritus ductu, quibus iunctim hodiè ſacra fiunt, ablui potiùs ab omnibus conceptis maculis, & in antiquum ſplendorem munditiamq; reſtitui.

D I X I.

Habita fuit oratio in æde Lateranen. quinto Nonas Maias 1512.

S E S S I O I.

DIE Lunæ decima menſis Maij, anno, indictione, & Pontificatu, de quibus ſuprà, congregata fuit ſacra & D vniuerſalis Synodus in baſilica Lateranen, præſidente præfato ſanctiſſimo Domino noſtro Iulio, celebrata Miſſa de Spiritu ſancto per reuerendiſſimum in Chriſto patrem Dominum Dominicum Epiſcopum Portuenſem, Cardinalem Grimanum, ſeu S. Marci vulgariter nuncupatum: habitus ſermo per reuerendum patrem Dominum Bernardinum Archiepiſcopum Spalaten. Interfuère infraſcripti reuerendiſſ Domini Cardinales, Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, Abbates, Magiſtri Generales ordinum, Oratores Principum, & alij Illuſtriſſimi Domini, videlicet.

EPISCOPI CARDINALES.

E Reuerendiſſ. D. Raphael Oſtienſis.
Reuer. D. Dominicus Portuenſis.
Reuer. D. Iacobus Albanenſis.
Reuer. D. Marcus Præneſtinus.

PRESBYTERI CARD.

Reuerendiſſ. D. Thomas tituli S. Martini in montibus, Strigonienſis.
Reuerendiſſ. D. Nicolaus tituli S. Priſcæ, de Fliſco.
Reuerendiſſ. D. Robertus tituli ſanctæ Anaſtaſiæ, Nanneten.
F Reuerendiſſ. D. Chriſtophorus tituli ſanctæ Praxedis, Anglicus.
Reuerendiſſ. D. Antonius tituli ſancti Vitalis, Sipontinen.
Reuerendiſſ. D. Petrus tituli S. Euſebij. Anconitan.
Reuerendiſſ. D. Achilles tituli S. Sixti, Bononien.
Reuerendiſſ. D. Bandinellus tituli ſanctæ Sabinæ, de Saulis.

DIACONI CARD.

Reuerendiſſ. D. Alexander S. Euſtachij, Farneſius.

Reue-

Reuerendiſſ. D. Ludouicus S. Mariæ in Coſmedin, de Aragonia.

Reuerendiſſ. D. Alphonſus S. Theodori, Senen.

PATRIARCHÆ ET ASSISTENtes Papæ.

Reuerendus Pater Dominus Cæſar Alexandrinus.
Reuerend. P. D. Alphonſus Antiochenus.
Reuerend. P. D. Stephanus Patracen. & Torcellanenſis.
Reuer. P. D. Vincentius Neapolitan.
Reuer. P. D. Franciſcus Iadren.
Reuer. P. D. Federicus Salernitan.
Reuer. P. D. Gabriel Dyrrhachien.
Reuer. P. D. Orlandus Nazarenus.
Reuer. P. D. Franciſcus Vincentinus.
Reuer. P. D. Franciſcus Sueſſanus.
Reuer. P. D. Iulianus Agrigentin.
Reuer. P. D. Ferdinandus Caietanus.
Reuer. P. D. Laurentius Aſculanus Epiſcopus, Vicecamerarius & Gubernator Vrbis.

ARCHIEPISCOPI.

Reuerendus P. D. Franciſcus Conſan.
Reuer. P. D. Ioannes Iacobus Baren.
Reuer. P. D. Ioannes Vincentius Senen.
Reuer. P. D. Aldronandinus Nicoſien.
Reuer. P. D. Bernardus Spalaten.
Reuer. P. D. Antonius Auinionen.
Reuer. P. D. Hieronymus Antimarien.
Reuer. P. D. Mauricius Tuanien.
Reuer. P. D. Ieremias Tranen.
Reuer. P. D. Andreas Nobonaſien.

EPISCOPI.

Reuerendus P. D. Alexius Melphitan.
Reuer. P. D. Ioſue Eſulan.
Reuer. P. D. Iacobus Potentin.
Reuer. P. D. Ioannes Baptiſta Caualicen.
Reuer. P. D. Galaſius Bellunen.
Reuer. P. D. Albertinus Piſaurien.
Reuer. P. D. Octauianus Viterbien.
Reuer. P. D. Ioannes Antonius Calenen.
Reuer. P. D. Franciſcus Ortanus.
Reuer. P. D. Latinus Veſtanus.
Reuer. P. D. Ioannes Aquilanus.
Reuer. P. D. Galaſius Sarſinaten.
Reuer. P. D. Iacobus Signinus.
Reuer. P. D. Altobellus Polen.
Reuer. P. D. Andreas Mileten.
Reuer. P. D. Iacobus Paphen.
Reuer. P. D. Simon Ariminen.
Reuer. P. D. Bernardus Taruiſinus.
Reuer. P. D. Ludouicus Tricaricen.
Reuer. P. D. Thomas Ceruien.
Reuer. P. D. Ioannes Baptiſta Marianen.
Reuer. P. D. Franciſcus Milopotamien.
Reuer. P. D. Raphael Crapitanenſis.
Reuer. P. D. Franciſcus Biſignianen.
Reuer. P. D. Matthæus Vmbriatinen.
Reuer. P. D. Ferdinandus Balneoregien.
Reuer. P. D. Petrus Algaren.
Reuer. P. D. Benedictus Chien.
Reuer. P. D. Bernardinus Caſtren.
Reuer. P. D. Petrus Caſtelli maris.
Reuer. P. D. Aloyſius Interamnen.
Reuer. P. D. Guilhelmus Cortonen.
Reuer. P. D. Nicolaus Neocaſtren.
Reuer. P. D. Ioannes Tuden.
Reuer. P. D. Vincentius Launen.
Reuer. P. D. Michael Monopolitan.
Reuer. P. D. Dominicus Aquenſis.
Reuer. P. D. Gilbertus Rapollan.
Reuer. P. D. Ioannes Bouinen.
Reuer. P. D. Georgius Callien.
Reuer. P. D. Ludouicus Signen.
Reuer. P. D. Iacobus Marſicanus.
Reuer. P. D. Lambertus Venuſinus.
Reuer. P. D. Simon Modruſienſis.
Reuer. P. D. Ioannes Antonius Anglonen.
Reuer. P. D. Zacharias Terracinenſis.
Reuer. P. D. Ioannes Franciſcus Nolan.
Reuer. P. D. Cotradus Aſtunen.
Reuer. P. D. Hieronymus Ilcinen.
Reuer. P. D. Michael Mordanien.
Reuer. P. D. Ioannes Arianen.
B Reuer. P. D. Hugolinus Licien.
Reuer. P. D. Dominicus Lucerin.
Reuer. P. D. Hieronymus Aterin.
Reuer. P. D. Bernardus Soranus.
Reuer. P. D. Tranquillus Ferentin.

ABBATES.

Reuerend. P. D. Antonius Abbas monaſterij S. Galgani ordinis Ciſtercien. Vulteranen. diœceſis.

Reuer. P. D. Floremondus Abbas monaſterij S. Georgij de Vrbe, ordinis S. Benedicti.

C

MAGISTRI GENERAles ordinum.

Magiſter Thomas Generalis ordinis Prædicatorum.

Magiſter Demetrius ordinis Minorum Vicarius.

Magiſter Ægidius Generalis ordinis Eremitarum S. Auguſtini.

Magiſter Bernardus Vicarius ordinis B. Mariæ de Monte Carmelo.

SENATOR VRBIS.

Magnificus Dominus Petrus de Starcelupis Florentin.

D

ORATORES.

Magnificus Dominus Hieronymus Vich, orator Catholici Regis & Reginæ Hiſpaniarum.

Magnificus D. Franciſcus Foſcarus eques, orator Sereniſſimi & Illuſtriſſimi domini Venetorum.

Magnificus Dominus Antonius de Strozis, orator Florentinorum.

ILLVSTRISSIMI DOMINI temporales.

Illuſtriſſimus D. Iulius de Vrſinis.
E Illuſtriſſ. D. Marcus Antonius de Columna.
Illuſtriſſ. D. Nicolaus de Ruuere.
Illuſtriſſ. D. Franciottus de Vrſinis.

Dominus Fabricius de Careto, procurator ordinis S. Ioannis Hieroſolymitan.

Dominus Sixtus de Ruuere prior vrbis, Miles ordinis S. Ioannis Hieroſolymitan.

Dominus Petrus Grimanus, Prior de Vngaria, Miles ord. S. Io. Hieroſolymitani.

Deinde præſentibus ſupradictis, & alijs doctorib. & magiſtris, cantatiſq; litanijs & alijs orationibus cũ genuflexionib⁹, benedictaq; Synodo p ſanctiſſ. D. N. iuxta morẽ & laudabilem conſuetudinẽ in ſacris Concilijs ſeruari ſolitam &
F quãpluribus deuotis orationibus, ac cãtato euangelio p reuerendiſſ. D. Ludouicũ S. Mariæ in Coſmedin diaconum Cardinalem de Aragonia, quòd incipit: Ego ſum paſtor bonus, idẽ D. N. Iulius Papa habuit orationẽ, ſumpto themate: Cõueniſtis in vnum patres, &c. Et alloquutus eſt Synodũ, exhortans oẽs ad meditandum & ſolerter inſiſtendum ſuper ordinandis, quæ ad Eccleſiæ pacem & ſtatum pertinẽt, ac ſchiſmatis extinctionem, & dictę Eccleſiæ reformationẽ, ac contra infideles per Chriſtianos principes expeditionẽ, pacemq; inter eos componendam. Facta itaq; exhortatione magna cum grauitate, & charitate, quibus Rom. Pont. decebat,

fiat, idem ſanctiſſ. D. noſter incepit hymnum, Veni creator ſpiritus, &c. Quo abſoluto per cantores, reuerendiſſ. D. Alexander S. Euſtachij diaconus Cardinalis, de Farneſio vulgariter nuncupatus, ſtans in thalamo eminenti iuxta locum, vbi præfatus ſanctiſſimus D. N. ſedebat, alta & intelligibili voce legit quamdam ſchedulam, cuius tenor eſt talis:

SCHEDVLA PRIMA.

Bulla indictionis Sacri Generalis Concilij Lateranen.

Iulius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad futuram rei memoriam. Intendentes exequutioni eorum, quæ anno præterito & præſenti pro celebratione generalis Concilij, in hac Lateranen. baſilica tenendi, & proximis diebus inchoati, per noſtras intimationis & prorogationis literas denuntiari, & peruulgari fecimus, quarum tenor ſubſequitur, videlicet:

IVLIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM Dei. Ad futuram rei memoriam.

SACROSANCTÆ Romanæ Eccleſiæ martyrum, ſanguine conſecratæ, magiſtræ fidei, veritatis alumnæ, omnium errorum expertis, vnicæ & immaculatæ, diuina inſtitutione, ſanctorum auctoritatibus Cōciliorum, canonumque omnium teſtimonio, Eccleſiarum cunctarum primatum tenentis, fidelium matris, regimini ſuperna diſpoſitione præſidentes, circa religionis Chriſtianæ puritatem, ipſiuſque vnitatem, pacem, & tranquillitatem, quæ in coniunctione membrorum ad vnum caput, Chriſtum videlicet, cuius vices in terris gerimus, principaliter rendit, diuiſionem ouilis nobis ex alto commiſſi, in illoque ſchiſma, per quod Eccleſia ſcindi, & ſcandalizari, grexque Dominicus nobis creditus turbari quoquo modo poſſit, quantum cum Deo poſſumus, prohibentes, ac damna, & ſcādala, quæ exinde euenire poſſent, eneruantes, ac palmites futuros infructuoſos ſuccidere, & quoſcunq; aliter, quàm per oſtiū ad ouile ingredi cupiētes, ac à via Domini, poſtquàm illam ſemel cognouerant, retrocedētes, ad ſemitam veritatis reducere, vulpeculasq; ex vinea eiuſdē Domini per miniſterium ſummi Apoſtolatus etiam expellere deſiderātes, de opportunæ proutſionis remedio prouidemus, aliaq; ordinamus & mandamus, prout conſpicimus, in Domino ſalubriter expedire. Sanè non ſine graui animi noſtri moleſtia percepimus, quod quidam Sanctæ Rom. Eccleſiæ Card. qui nobiſcum, dum verſus ciuitatem noſtram Bononiē. pro recuperatione nonullarum terrarum S.R.E. etiā vnà cum noſtra curia perſonaliter accederemus, pro recuperandis terris huiuſmodi venire ſimulauerant, ex noſtra licentia ab vrbe recedentes, Florentiam diuerterunt, ibiq; ſe continuerunt, etiam poſtquàm nos eos per dilectum filium noſtrū Franciſcum tituli S. Clementis presbyterum Cardinalem, tunc in minoribus conſtitutum Epiſcopum Concordien. Datarium noſtrum, ac per literas noſtras ad nos tunc Bononiæ exiſtentes, vocari feceramus; licèt ſe venturos obtuliſſent, nihilominùs ſatore zizaniæ ſeminante, per quem motum ſubuerſio in clero & populo frequenter obrepit, tanquàm membra inſana ſine cauſa legitima à ſuo capite recedentes, armis, ſatellitibusque ſtipati, immo in ſeipſis armis aſſumptis, & pro ſacerdotalibus veſtibus thoracem induti, & gladijs armati, Papiā ſe contulerunt. Quo cum peruenilſent, ſtimulo conſcientiæ, vt credimus, agitati, per internuntios, perq; Regiorum oratorum interceſſiones reditum ad nos poſtularunt, quàm benignè obtulimus. Sed ipſi, qui nobis ex officio tanquàm conſultores aſſiſtere, neque ſine licentia nobis & noſtræ curiæ veluti corporis membra abeſſe debuiſſent, auſi tamen ſunt os in cœlum, & ſpiritum blaſphemiæ, & cum Lucifero ſedem ad Aquilonem ponere, altitudinē nubium tranſcendere, vt ſe ſimiles Altiſſimo conſtituant, Pōtificalem auctoritatem noſtram ſibi ipſis aſcribere ſatagentes, conuenien-

A tes vt locuſtæ acephali, aggreſſi ſunt ſine Rom. Pōtif. auctoritate œcumenicum generale, atque vniuerſale Concilium cōuocare, locum Concilij, & tempus indicere, & valuis Eccleſiarum, ac alijs publicis locis per publica inſtrumenta etiā falſa, indictionē huiuſmodi affigere & publicare, eiſdemq; inſtrumentis falſis publicè atq; impudenter vti quoſdam S. R.E. Card. ſui propoſiti ſocios in eorū prætenſo edicto falſo declarando, qui tamen & publicis & priuatis ſcripturis eorum proprijs manibus ſcriptis, ſe illis in huiuſmodi propoſito, neq; verbo, neq; ſcripto vnquàm iunxiſſe, ſeu quomodolibet conſenſiſſe proteſtati ſunt, noſq; ac venerabiles fratres

B noſtros eiuſdem S.R.E. Card. ac alios tunc expreſſos, vocare, & requirere, vt per nos, vel alios ad huiuſmodi eorū Concilium accedere vellemus, non formidarunt, aſſerētes decēnium poſt vltimum vniuerſale Concilium, etiam contra conſtitutionem Concilij Conſtantien. quæ incipit, Frequens, iam dudum effluxiſſe, & nos illud conuocare neglexiſſe, maximè cùm iurauiſſemus, & vouiſſemus illud poſt biennium à creatione noſtra tenere, tempusq; pro homine interpellare, neq; credendum fore, noſtra auctoritate & voluntate Cōcilium futurum: & cùm de grauibus criminibus notorijs durantibus, vniuerſalem Eccleſiam ſcandalizantibus, in capite agendum foret, ad ſummū Pontificem Concilij congregationem nō attinere, ſed ſecundo loco ad Cardinales, qui Pontifici in negligentia nō adhæſerunt, conuo-

C cationem Concilij ſpectare. Ac vt huiuſmodi eorum cōuocationē, & conuenticulum honeſtare viderentur, eiſq; auctoritatē adijcere, hoc idem ferè per oīa, per quoſdam aſſertos procuratores chariſſimorum in Chriſto filiorū noſtrorum Maximiliani Rom. Imp. electi, & Ludouici Francorum Regis Chriſtianiſſimi Principum, ſub eiſdem datis, modo & forma, & ſimilibus ſchedulis, præter tamen voluntatem & mentem dictorum principū, vt rationabiliter credi debet, fieri & publicari procurauerunt, & ordinauerūt. Sed hæc vt falſa, ficta, commentitiaq; ſunt, & non ex zelo charitatis & religionis, ſed odij fomite & inimicitiæ procedētia, ita omnibus Principibus, necnon Chriſti fidelibus cupimus nota fieri. Quis enim tanti erroris particeps eſt, qui nos de negli-

D gentia erga cōuocationem Concilij redarguere poſſit, cùm nihil nobis per vltimos vndecim annos, quibus cardinalatus officio functi ſumus, magis cordi fuerit, quā celebrari videre generale Concilium, & Eccleſiæ Romanę ſtatū in melius reformari? Quid enim felicis recordationis Alexandro ſexto Romano Pontifici prædeceſſori noſtro, magis nos odioſos fecit, niſi ſtudiū & cura generalis Concilij celebrandi? Quid nos terra, mariq; iactauit, cum nobis idē Alexāder prædeceſſor eſſet infenſus? Quid toties alpes tranſcendere tranſalpinas, Gallias peragrāre per æſtus, niues & glacies cōpulit, niſi quod nitabamur, vt à Romano Pōtifice Conciliū indiceretur, conuocaretur, & celebraretur? Nota recenſemus, & Principibus Chriſtianis apertiſſima, immò illis ipſis,

E qui nos & fratrum noſtrorum Collegium criminantur, dudum, pleneq; comperta. Quare ſi anteactæ vitæ ratio apud prudentes de præſenti & futuro vitæ rationem facit, nulla ſubeſt ratio, cur dicti Cardinales, qui à nobis receſſerūt, deſperent nos facturos, quod tam longo tempore, tā ardenter, & nō ſine vitæ diſcrimine fieri deſiderauimus & ſtuduimus. Aperiant oculos cordis, & odij obſtacula reſecent, & cogitent, qua voce, quibus oculis, qua facie promiſerimus, vt dicunt, in noſtra ad Pōtificatum aſſumptione, iurauerimus & vouerimus generale celebrare Concilium: quoniam noſtræ promiſſioni interfuerunt. Certè palpabunt, nos non ſola voce, nō ſimulatè, ſed in cordis ſimplici veritate id egiſſe, quod

F prædicant. Quod ſi in ea, quæ diximus, attendere nolunt, examinent & inſpiciant omne ſtudium in pōtificatu noſtro circa præmiſſa. Nonne omnes principes Chriſtianos, qui ad obedientiā ex more præſtandam miſerunt oratores, admonuimus de celebrando generali Concilio, deq; expeditione in perfidos Turcas conciliariter decernenda, aſſumenda, & proſequēda? Nonne primo Pontificatus noſtri toto biennio Chriſtianos potentatus pacare ſtuduimus, vt cōciliatis animis Conciliū iniretur? Quid vltra facere debuimus, aut potuimus ad reſtituendā Eccleſiæ pacem, quòd omiſerimus? Nouit ipſe Cardinalis, qui edicti, ſeu indictionis huiuſmodi & cæterorum in ea ſe auriganum profitetur, & * claui moderato

* clauium

ratorem prædicat, quid à nobis habuerit in mãdatis, cùm ad Romanorum Imperatorē electum per vniuerſam Germaniam illum noſtrum, & ſanctæ Sedis Apoſtolicæ legatū miſimus: communicet illa fratribus ſuis, qui cum illo ſentire videntur, proferat monita in ſcriptis illi tradita, certo certius, & luce meridiana clarius erit, hanc indictionis deſperationem de celebrando à nobis Concilio, nedum leuem & inanem, ſed falſam, irrationabilē, impoſſibilemq; fuiſſe. Nulla noſtra culpa, neq; Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, dilata eſt generalis Concilij indictio, cōuocatio, & celebratio. Diſtulit hæc infelicitas temporum, quæ ſub eodē Alexandro prædeceſſore noſtro vexare cœpit Italiam, & adhuc vexare non ceſſat, & inſtans neceſſitas recuperandi terras & iura eiuſdem Romanæ Eccleſiæ. Nam propoſitum noſtrum ſemper ad Concilij celebrationē promptiſſimum atq; intentiſſimum fuit. Quare ſpiritum diffidentiæ deponāt, & ita huiuſmodi calumniæ auctores, reuerſi ad cor, mordere deſinant paſtorem & patrem animarum ſuarum. Deſinant etiā calumniari fratres ſuos eiuſdē Romanæ Eccleſiæ Cardinales. Quod ſi tam ardenter illis cordi eſt, ſe caput & auctores generalis Concilij conſtituere, quid ad hanc rem facto opus ſit, prius diſcant: reuoluāt ſanctorum patrum, & Romanorum vitas Pontificum, & antiquū morem indicendi & conuocādi, & celebrandi Concilium: traditiones & leges, ſuper his editas à patribus, inſpiciant: videbunt huiuſmodi Concilia à ſolis Romanis Pontificibus eſſe indicta, & aliter indicta, rata nō fuiſſe. Quod verò attinet ad conſtitutionē Concilij Conſtantien. quæ incipit, Frequens huiuſmdi, ea ad octuaginta annos ſeruata non fuit, & ſi ſeruata fuiſſet, teſte piæ memoriꝫ Eugenio Papa IV. etiā prędeceſſore noſtro, ac ſacrorum canonum ſanctionibus ex cauſis prædictis eam licuit nobis tranſgredi, & quod fortius eſt, ſtante legitimo impedimento, de quo ſuprà, eam locum non habere certo certius eſt. Votum autem & iuramentum, quod ex prędictis cauſis de iure nobis tranſgredi licuiſſet, tranſgreſſi nō ſumus: quandoquidem legitimo impedimento detenti, nō potuimus obſeruare, & quia votum & iuramentum, quantum ad hanc materiam attinet, in foro conſcientiæ verſantur, de æquitate canonica purgatio moræ ſemper admittitur, deſināt nobis & fratribus noſtris S.R.E. Cardinalibus negligētiam impingere, quæ vt præmittitur nulla fuit, & ſi qua fuiſſet, ipſis cum Alexandro prædeceſſore præfato & nobiſcum manētibus, multò magis imputari poſſet. Quod autem docentes iuxta Prophetiam, linguas ſuas loqui mendaciū, & contra diuinū præceptum, aduerſus Principem populi ſui maledicentes, confingunt in nos crimina, & ea quidem, vt aſſerunt, durantia, grauiſſima, notoria, ſcandalizantiaq; vniuerſalem Eccleſiam, dicuntq; propterea negligentibus alijs S.R.E. Cardinalibus, ad eos deuolutam concilij congregandi facultatem, nòn miramur: quoniam, teſte Hieronymo, ſchiſmatici, cùm dubitant cauſas ſuas damnari, in contumelias proſiliunt. Dicant prædicti, nomine tātùm Cardinales, Dathan & Abiron, Acaciumq; & Dioſcorum repræſentantes, tenebrarum filij, numquid ſummo Pontifici ſpectet & pertineat cōgregare Concilium, etiā ſi de ſua cauſa agatur? legant vltra antiquos, geſta Conſtantien. Concilij, in quibus ſe potiſſimùm fundant, vt ex eis, tamquàm Iudæi, ex proprijs codicibus confundantur: reperient, Ioannem Papam XXIII. de cuius potiſſimùm cauſa agebatur, Conciliū Conſtantien. huiuſmodi indixiſſe. Cùm ergo Concilium prædictum cōgregare parati ſumus, ſatis conſtat, doloſas eorū linguas loquutas fuiſſe mendacium. Sed ſi hæc oīa ceſſarent, ſtantibus impedimentis prædictis, in qua negligentia dici poſſunt eſſe fratres noſtri S.R.E. Cardinales huiuſmodi, nō requiſiti ad Concilium congregandum, ita vt ad pauciſſimos, R. Pontifici eorum culpa ambitioneq; infenſos, ſchiſmaticos, ac extra domū Dei poſitos, potuerit poteſtas vniuerſalis Eccleſiæ diuolui, immò potiùs ab eis vſurpari? Adijciamus ergo nunc huiuſmodi poteſtatis abuſum oſtendere trium menſium & quatuordecim dierum ab eis tempus in ſuo vt volūt edicto ſeu conuocatione aſſignatum, & ad œcumenicum Concilium cōgregandum, hoc tam breui temporis ſpatio, poterit nationibus Chriſtianis à Mediolano remotiſſimis legitimè innotuiſſe? Poteruntne, ſi innotuiſſet in termino, diœceſanas & metropolitanas Synodos cōuocare,

Hier. 9.
Exo. 22.

A celebrare, & perficere? Poteruntne, qui venire decernerentur, ad tantum iter neceſſaria conquiſiuiſſe? Poterunt principes accedere volentes, populis ſuis ſubditis & ſtatus ſui ſecuritati * bonæ cōſuluiſſe? Poterunt, quos mittere decreuerint, procuratores aut oratores plenè informatos mittere? Vix curſor expeditus, trium mēſium & ſemi ſpatio ire & redire poſſet ſine ſarcinis, vnde & quo ipſi graues viros & multa ſecum impedimēta trahētes, ſine quibus venire non poſſunt, putant, immò decernunt, accedere poſſe & oportere. Quare ſi nihil aliud, indictionem Concilij, quam attentauerunt, in tēpore præfixo accedendi impoſſibilitas ipſa penitùs eneruat: ſed poſſibile fuerit, ex aliqua ratione decreuū hoc ipſum Concilij tēpus; loci ratio, indictionē ipſam nullā

B facit locus. Locus Cōcilij cōmodus eſſe debet & tutus. Quis ignorat, quod dolenter dicimus vrbem Piſas prope 14. continuos annuos obſeſſā duriſſimè fuiſſe, & ad eā deſolationē bello redactam, vt rariſſimæ domus integris parietibus in illa conſiſtant, & ferè nullæ ſint, quæ cōtignationibus & ſolarijs muniātur? Habitarēne ibi S.R.E. Cardinales, Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, Abbates, Principes ſæculares, vel oratores eorū? communitatū item nuntij? Habitarentne doctores celeberrimi tam diuini iuris quàm humani ruinoſas domos, ciuitatemq; penitùs deſolatam pro celebrando œcumenico Concilio? Numquàm talibus in locis ſcriptum eſt, Cōcilium generale fuiſſe celebratum. Reuoluantur oēs

C Conciliorum œcumenicorum hiſtoriæ: apparebit patribus noſtris ſanctis ſanè & prudētibus viris, pro celebrādo Concilio ante oīa cordi fuiſſe, eligere ciuitatem amplam, ædificijs accommodatam, ſalubris aēris, fertilis ſoli, conuehēdis commeatibus facilem, quæ omnia ſi Piſis adeſſe quiſpiam affirmauerit, ruinæ ciuitatis, ędificiorum rudera, villarum & vinearum euerſiones redarguant ſic dicentem. Hæc tamē ſi Piſis eſſent integra, vt nō ſunt, nec affirmari poſſunt ſine impudentia; quomodo eſt ad Piſas tutus acceſſus, vel in ea māſio, cùm omnis Tuſcia arma nunc tractet, & nos pro paſtorali, quod gerimus officio, nil magis premat, quàm Florentinos & Senenſes, inter quos feruit bellum, ne ſe armis inuicem impetant, continere? Fidem de re hac facere poſſunt

D pleriq; Chriſtiani principes, à nobis ſæpiùs & inſtantiùs requiſiti, ſuam per literas & nuntios auctoritatē & gratiam interponere, vt ſi inter ſe ij populi pacem habere noluerint, ꝑ inducias ſaltem ab armis abſtineāt. Igitur cùm ex præmiſſis & alijs etiam notiſſimis cauſis, acceſſus ad Piſas, vel ibi manſio ſecura habēda veriſimiliter credi non poſſit, cùm ciuitas ipſa deſolatione, habitationibus pro Concilio non ſit fulta, cùm ager vaſtitate ſit deſolatus, cùm tempus in edicto ſeu indictione pręfixum ſufficere nō poſſit, & terminus aſſignatus ab illis, tempori, pro generali Concilio celebrando dari ſolito, nō reſpondeat, cùm inſuper indicentes nulla ſint auctoritate ſuffulti, & ſi quam habere poſſent, illā, vt decuit & fieri oportuit, imò debuit, non ſint vſi, cùm edictum ipſum

E ſeu cōuocatio de falſitate ſe conuincat. Nos conſiderantes, quanta cum difficultate & tēporis diuturnitate prædeceſſores noſtri præfati in eorum Concilijs celebratis, priſcas hæreſes & ſchiſmata, etiam aliquando Imperiali maieſtate adiuuāte, ſuſtulerunt, quodq; illa in totum extinguere nequiuerūt, cum eorum aliqua, quod dolentes referimus, vſq; ad hodiernum diem in ſua pertinacia perdurent, quamq; calamitoſa fuerint prælatis & omnibus Chriſti fidelibus ſchiſmatum tempora, ſupradicta oīa, tamquàm pernicioſiſſima ſchiſmatū atq; errorum ſeminaria, quæ aliquandiu conniuentibus oculis tolerauimus, expectantes eorum ad cor reuerſionē, ob Chriſti charitatē zelumq; domus ſuæ diſſimulare vlteriùs nō valemus, timentes nobis improperari illud

F * Ieremiæ: Non aſcendiſtis ex aduerſo, neq; oppoſuiſtis vos murum ꝓ domo Iſrael: verentes etiā, ne figmenta erroreſq; prædicti Chriſtifidelium minùs eruditorum mentes aliquo infidelitatis laqueo inuoluāt, apud quos ſæpè, vt inq. Origenes in Cantica, Pulchriora videntur mendaciorū ſophiſmata, quàm documenta veritatis: & ne error, cui non reſiſtitur approbari videatur, & veritas Deiq; cauſa, & iura indefenſa opprimātur, habita ſuper his cum venerabilib. fratribus noſtris eiuſdem S.R.E. Cardinalibus matura deliberatione, de eorundē Cardinalium conſilio & vnanimi conſenſu, ac de Apoſtolicę poteſtatis plenitudine, prędictas indictionē, cōuoca-

* benè

* Ezech. 13

uocationem & publicationem aſſertas, ſchiſmaticæ cõuen-
ticulæ, ſynagogæ ſatanæ, & eccleſiæ malignantium, per Da-
than & Abiron actores ſchiſmatum, eorumq́; ſocios, & alias
ſupradictas procuratorio noĩe dictorum clariſſimorum fi-
liorũ noſtrorum Maximiliani Imp. Romanorum electi, &
Ludouici Frãcorum Regis Chriſtianiſſimi, illuſtrium prin-
cipum, factas, indictas, & publicatas, omniaq́; & ſingula in
eis & qualibet earum contenta, & inde ſecuta quæcunque,
quorum tenores, ac ſi de verbo ad verbum præſentibus in-
ſererẽtur, pro ſufficienter expreſſis & inſertis haberi volumus,
tamquã à non habentibus facultatem, & ex minus legitimis
cauſis, ac incongruis terminis & loco, nulla, irrita & inania,
nõ legitimè, ad ſcindendum & ſcandalizandum vniuerſalis
Eccleſiæ vnitatẽ facta, ne canceroſus morbus inualeſcat, re-
probamus, reuocamus, caſſamus, irritamus, & annullamus,
reuocataque, irrita, caſſa, reprobata, & annullata haberi vo-
lumus, ac, prout ſunt nullius roboris vel momenti fuiſſe &
eſſe decernimus & declaramus. Diſtrictius ſub excõmuni-
cationis, anathematis & maledictionis æternæ, ac dignitatũ
& beneficiorũ eccleſiaſticorum quorumcumq;, ſæcularium
vel regularium, feudorum, indultorum, priuilegiorum, con
ceſſionum, facultatum & gratiarum priuationũ ipſo facto,
infamiæ, & alijs in vniuerſalem Eccleſiam ſcandalizãtes, &
ſchiſma in ea diſcordiamq́; ſuſcitantes, eiſq́; conſiliũ, auxiliũ
vel fauorẽ præſtantes, tam à iure quàm alias promulgatis &
indictis pœnis inhibemus. Necnon eiſdem Cardinalibus,
qui à nobis receſſerunt, vt præfertur, ac omnibus & ſingulis
cuiuſcunq; dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, qualitatis, cõ-
ditionis, præeminentiæ, auctoritatis, & nobilitatis exiſten-
tibus, & quacunq; eccleſiaſtica etiam Cardinalatus, Patriar-
*primitia chali, * Prouinciali, Archiepiſcopali, Epiſcopali, Abbatiali,
ſeu ſæculari, regali, reginali, ac etiam Imperiali, ac alijs di-
gnitatibus & præeminentijs, fulgentibus, & quos ab omni
vinculo iuramenti, cõuentionis, obligationis & promiſſio-
nis, per eos forſan factarum, proptereà abſoluimus & libe-
ramus, ac abſolutos & liberatos fore nũtiamus, ne indictio-
nibus, publicationibus, & cõuocationibus prædictis, omni-
buſq́; alijs & ſingulis, vel eorũ aliquo per reprobos, aut alios
præfatos, vel eorũ aliquẽ, vt præfertur, factis, directè, vel in-
directè, tacitè vel expreſſè, ſeu quouis quæſito colore adhæ-
reãt, accedãt, interſint, obediãt, aſſiſtant, conſiliũ, auxilium
vel fauorẽ præſtent, aut quomodolibet intendãt, vt peſſima
*ſecta * facta ſuis erroribus confuſa tãquàm nebula diſſoluantur,
etiam inhibemus. Omniaq́; & ſingula, ciuitates, terras & lo-
ca quæcunque, ad quę peruerſa Concilia, ſeu potiùs cõcilia-
bula, ſchiſmaticas cõuenticulas, ſynagogas ac eccleſias ma-
lignantium huiuſmodi indicentes, & eis adhærentes, obe-
diẽtiam, conſilium, auxilium vel fauorẽ aliquem, vt præfer-
tur, præſtantes, & eorũ quemlibet declinare contigerit: & in
quibus Concilia ſeu conciliabula, aut eccleſias malignantiũ
huiuſmodi celebrari, vel coadunari, & cõgregati contigerit,
eccleſiaſtico ſubijcimus interdicto. Et nihilominùs bonam
intentionem noſtram exequi volentes, vt antiquæ hæreſes,
quæ in diuerſis Chriſtianorum partibus nondum extinctæ
ſunt, & peſſimum nouiter pullulãs ſchiſma, extinguãtur, re-
formationiq́; morũ tam eccleſiaſticorum quàm ſæcularium
perſonarum, quæ de iure vel cõſuetudine, reformationi vel
determinationi Cõcilij ſubijciuntur, bellorumq́; imminen
tiũ ſeditioni conſulatur, vnicuiq; quod ſuũ eſt reddatur, iu-
Pſal.84. ſtitia & pax ſe ie inuicẽ oſculentur, Chriſtiq́; fideles in pace
& vnitate, in Dei noĩe, nõ ex paſſionum priuatarum fomite,
q, vt ex geſtis diuerſorũ Cõciliorum apparet, peſſimos effe-
ctus parere cõſueuit, congregati, ad faciẽdum expeditionẽ
cõtra infideles, iã regnum Siciliæ infeſtãtes, meliora ac no-
biliora loca Chriſtianorum occupãtes, pſertim Hieruſalem
matrẽ noſtram antiquã, & ex antiqua Chriſtianorum negli-
gentia deperditã, facilius & prõptius intendant, In noĩe ſan-
ctæ & indiuiduę Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus ſancti,
auctoritate omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli
Apoſtolorũ eius, qua in terris fungimur, de ſimili eorumdẽ
fratrum conſilio & aſſenſu, œcumenicum, vniuerſale ac ge-
nerale Concilium in alma vrbe noſtra cõmuni omnium pa-
tria, loco aptiſſimo & tutiſſimo, apud Lateranum, vbi pluri-
ma Concilia p antiquos & patres noſtros habita fuerunt &
Altiſſimus Petri Sedẽ collocari voluit, literatorumq́; & pe-

A ritorum numerus copoſus habetur, poſt feſtũ Reſurrectio-
nis Dñi noſtri IESV Chriſti proximè futurum, inchoãdum,
anno Dñi 1512. die Lunæ, 19. menſis Aprilis, quæ erit feria 2.
poſt octauam eiuſdẽ reſurrectionis, celebrandum, &, vt ſe-
quitur, auctore Dño, finiendum, nuntiamus, conuocamus,
ſtatuimus, indicimus & ordinamus, licèt nos nõ lateat, hanc
nouem menſium præfixionem pro ſacro Concilio generali
celebrando, ex tot longinquis mundi partibus venturis for-
taſſis nõ ſufficere, & de breuitate notari poſſe ad tãtam rem
peragendam, pręſertim cùm à ſanctis patrib. Romanis Pon-
tificibus prædeceſſoribus noſtris aſſignato tẽpori ad ſimilia
B generalia Concilia congreganda non reſpõdeat, qui nunq̃
minus quàm annum ad hoc inchoandũ aſſignaſſe reperiun
tur. Sed qa ad Chriſtianiſſimum Regẽ prædictum, & quoſ-
dam alios Principes de inchoãdo generali concilio in tem-
pore præſentibus inſerto, literas dedimus: & inſuper, ne vo-
lentibus nos & venerabiles fratres noſtros eiuſdem S.R.E.
Cardinales calumniari, anſam daremus, ſi longius tempus
ſtatuiſſemus, viſum eſt nobis hũc terminum aſſignare. Inſu-
per præfatis, & alijs venerabilib. fratribus, Patriarchis, Ar-
chiepiſcopis, Epiſcopis, monaſteriorum Abbatibus, & præ-
latis, præſertim ſub vinculo iuramenti ad viſitandum certis
temporibus limina Apoſtolorum Petri & Pauli, etiam tem-
pore ſuæ promotionis adſtrictis, & obligatis, non obſtanti-
bus quibuſuis cõceſſionibus, priuilegijs, & indultis, eis, eo-
C rumq́; Eccleſijs, monaſterijs & beneficijs per dictos præde-
ceſſores noſtros aut nos conceſſis, confirmatis & innouatis,
quæ pro expreſſis habentes, ex certa ſcientia & plenitudine
præmiſſis, caſſamus, irritamus, & annullamus. Omnibuſq́;
alijs eccleſiaſticis, vel ſæcularibus, etiam regibus, & princi-
pibus, cæteriſq́; perſonis, quæ de iure vel conſuetudine in
congregationibus generalium Conciliorum ſolẽt interue-
nire, ceſſante legitimo impedimẽto, de quo legitimè doce-
re teneãtur p ſe vel alios idoneos nuntios, procuratores vel
oratores, legitima mandata habẽtes; ſub excõmunicationis,
aliiſq́; de iure vel conſuetudine, aut alias non accedentibus
ad generale Concilium indictum, pœnis, mandamus, vt ad
ipſum Concilium Lateranen. accedere, & vſq; ad dicti Cõ-
D cilij cõcluſionem & diſſolutionem per nos vel auctoritate
noſtra fiendam, in dicta vrbe morari debeant, necnõ chariſ-
ſimos in Chriſto noſtros, & eiuſdẽ Romanæ Eccleſiæ filios
Maximilianum Romanorum Imp. electum prædictum, cę-
teroſq́; Chriſtianorum illuſt. Reges, Duces, Marchiones,
Comites & alios nobiles in virtute ſanctæ obedientiæ roga-
mus, hortamur & monemus, vt opem, & operam adhibeãt
efficaces, quod omnes & ſingulę, tam eccleſiaſticę quàm ſe-
culares perſonæ, in eorũ regnis, ducatibus, & dominijs con-
ſiſten. quæ in generalibus Concilijs de iure vel cõſuetudine
intereſſe conſueuerunt, ad Conciliũ Lateranen. huiuſmodi,
ceſſante impedimẽto pdicto, accedant, poſtpoſitis odijs cõ-
ciliatis animis in Spiritu ſancto, non aũt paſſionibus repleti,
E veramq́; domum Dei facientes, & his, quę ad Dei laudẽ, Ec-
cleſiæ exaltationẽ, & vnitatem, & reformationem, ſchiſma-
tum verò, & hæreſum totalem extirpationem, fideliumq́;
prædictorum pacẽ & ſalutem concernunt, charitate muni-
ti intendant. Et ne ad tantũ laudabile, & neceſſarium opus
accedere debentes, aliquibus de cauſis ſeu figmentis ab ac-
ceſſu ad dictũ Concilium Lateran. quomodolibet retrahan
tur, omnibus & ſingulis in congregationib. Cõciliorum ge-
neralium adeſſe ſolitis, & ad dictum Concilium Lateranenſe
veniẽtibus, eorumq́; ſeruitoribus & familiarib⁹ cuiuſcunq;
ſtatus, gradus, ordinis, cõditionis vel nobilitatis exiſtẽtibus,
eccleſiaſticis, & ſæcularibus, pro ſe, & bonis eorum quibuſ-
F cumq; per ciuitates, terras, & loca terreſtria maritima, dictæ
Romanæ Eccleſiæ ſubiecta, ad Concilium Lateranenſe, ad
vrbẽ huiuſmodi veniendi, & & in ea morandi & liberè con-
ſulendi, & ab ea quoties videbitur, recedendi, etiã poſt qua-
tuor menſes poſt dicti Concilij Lateranenſis concluſionem
& diſſolutionem, liberum, tutum & ſecurum ſaluum cõdu-
ctum, ac plenam & omnimodam ſecuritatem de Concilio
& poteſtate præmiſſis, damus & concedimus, alioſq́; ſaluos
conductus & ſecuritates habere cupientibus dare pollice-
mur, eoſq́; benignè & charitatiuè tractabim⁹ & ſuſcipiem⁹.
Mandãtes ſub indignationis noſtræ, & alijs arbitrio noſtro
infligendis pœnis, omnib. & ſingulis gentibus noſtris, armi-

geris,

geris, equeſtribus, & pedeſtribus, ac arcium noſtrarum Caſtellanis, ciuitatum terrarumq; & locorum dictæ Romanæ Eccleſiæ ſubiectorum Legatis, Gubernatoribus, Rectorib⁹, Locatenentibus, Poteſtatibus, Officialibus & vaſallis, vt, nõ obſtantibus quibuſuis conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, legibus Imperialibus, ſtatutis quoq;, & cõſuetudinibus municipalibus, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, aut quauis alia firmitate roboratis, quæ ſaluo conductui, & ſecuritati præmiſſis in aliquo derogare, ſeu illos quomodolibet impedire poſſent, etiam ſi talia forẽt, de quibus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa & indiuidua, non autem p generales clauſulas id importãtes, mentio ſeu quæuis alia expreſſio habenda foret, illarum omnium tenores præſentibus, ac ſi de verbo ad verbũ inſererentur: pro expreſſis habentes. venientes ad Concilium Lateranenſe huiuſmodi liberè, tutè & ſecurè tranſire, morari, & recedere pmittant, & pmitti faciant, ne tantum * taleq; laudabile, & neceſſarium Concilium Lateranenſe diſtrahatur, & vt ad illud veniẽtes, tutè, & in pacis tranquillitate viuere, dicere & expedire valeant, q̃ omnipotentis Dei honorẽ concernent, totiusq; Eccleſiæ ſanctæ ſtatum: Decernentes nihilominùs irritum, & inane, quidq d contra indictionem Concilij Lateranen. per nos * indictam huiuſmodi, ſeu ad impedimentum, pręiudicium aut dilationem eiuſdem, p ſchiſmaticam conuenticulam & eccleſiã malignantium prædictas, ſeu quẽuis alium, quauis auctoritate, quouis ingenio aut quæſito colore, ſciẽter vel ignoranter contigerit attentari. Inſuper, vt præmiſſa oĩa & ſingula ad omnium, ad quos ſpectat, notitiam & cognitionẽ deueniant, omniumq;, quæ in præſentibus literis continentur, certa, & indubitata notitia habeatur, nullusq; præmiſſorũ ignorantiam iuſtè prętendere poſſit, nec ſe legitimè excuſare, cùm etiã ad intimandum aliquibus pſonaliter in pręſentibus literis comprehenſis, tutus non pateat acceſſus, literas prædictas: Volumus, & decernimus, præſentes literas noſtras, p aliquos curiæ noſtræ curſores vel notarios publicos, in baſilica Principis Apoſtolorum & Eccleſia Lateranẽſi, hora diuinorum, dum ibi multitudo populi ad diuina audiendum cõuenire & congregari conſueuit, publicè ac alta & intelligibili voce legi, & publicari, & dictarum Eccleſiarum portis ſiue valuis, & in acie Campi floræ & Cancellarię Apoſtolicę affigi, & ibidem p aliquod temporis ſpatium dimitti debere, vt ad ſingulorum notitiã publicamq; notionẽ deuenire poſſit: tranſumptisq; illarum, manu publicorum notariorum factis vel ſubſcriptis, ſigilloq; alicuius prælati muniis, fidẽ indubiam adhiberi: omneſq; & ſingulos in illis cõprehenſos, & ad quos pertinet, perinde arctari, & cõſtringi ac teneri, & obligari ad obſeruantiam omnium, & ſingulorum in eis contentorum, cuiuſcumq; gradus, & dignitatis exiſtant eccleſiaſticæ, vel mundanæ, poſt lapſum vnius integri menſis, à data præſentium numerandi, in omnibus, & per oĩa, & perinde ac ſi perſonaliter & in propria perſona intimatæ fuiſſent, & eis pſonaliter præſentatæ, præſentium tenore decernimus, ſtatuimus, & declaramus. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam noſtræ reprobationis, reuocationis, caſſationis, irritationis, annullationis, declarationis, abſolutionis, liberationis, inhibitiõis, interdicti, nuntiationis, conuocationis, ſtatuti, indictionis, ordinationis, conceſſionis, mandati, voluntatis, & decreti infringere, vel ei auſu temerario cõtraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum.

*Etamq. — *f indicti

Datum Romæ apud S. Petrum, anno incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo vndecimo, quintodecimo Kalend. Auguſti, Pontificatus noſtri anno 8.

Sigiſmundus
D. de Comitibus.

Ego Iulius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi.

DOMINVS MIHI ADIVTOR NON TIMEBO QVID FACIAT MIHI HOMO.

Sanctus Petrus, Sanctus Paulus,

Iulius Papa Secundus.

Ego Raphael Epiſcopus Oſtien. Card. S. Georgij Camerarius, ſubſcripſi.

Ego Dominicus Epiſcopus Portuen. Card. S. Marci, ſubſcripſi.

Ego Iacobus Epiſc. Albanen. Card. Arboren. ſubſcripſi.

CARD. PRESBYTERI.

Ego Nicolaus Cardinal. tituli S. Priſcæ, ſubſcripſi.

Ego F. Cardinal. de Claromonte manu propria.

Ego Marcus tituli S. Mariæ Tranſtiberin. Card. Senogallien.

Ego Robertus tituli S. Anaſtaſiæ presbyter Card. Nannetén.

Ego Leonardus tituli S. Suſannæ presbyter Cardin. ſubſcripſi.

Ego Chriſtophorus tituli S. Praxedis presbyter Card. ſubſcripſi.

Ego Sixtus tituli S. Petri ad vincula presbyter Card. Vicecanc. ſubſc.

Ego Chriſtophorus Eboracen. tituli S. Petri & Mar. presbyter Card. ſubſc.

Ego Antonius tituli S. Vitalis presbyter Card. ſubſcripſi.

Ego Petrus tituli S. Euſebij presbyter Card. ſubſcripſi.

Ego Achilles tituli S. Sixti presbyter Card. Bononien. ſubſcripſi.

Ego F. tituli S. Clementis presbyter Card. ſubſcripſi.

DIACONI CARD.

Ego Ioannes S. Mariæ in Domnica diac. Card. de Medicis, manu propria ſubſc.

Ego Alexander S. Euſtachij diac. Card. de Farneſio manu propria ſubſcripſi.

Ego Ludouicus S. Mariæ in Coſmedin diac. Card. de Aragonia, manu propria ſubſcripſi.

Ego Marcus S. Mariæ in Porticu diac. Card. * Cornelius, manu propria ſubſc. *Cornelius

Ego B. S. Hadriani diaconus Card. ſubſc.

Ego Alphonſus S. Theodori diaconus Card. Petrucius ſubſcripſi.

A tergo verò * dictæ Bullæ erant verba exequutionis & publicationis, & intimationis dictæ bullæ per tres curſores infraſcriptos, facta ſub hac forma, videlicet: *dictarũ literarum Apoſtolicarum infraſcripta verba erãt.

Anno à natiuitate Domini 1511. indictione decimaquarta, die verò Veneris vigeſimaquinta menſis Iulij, Pontificatus S. D. N. Iulij diuina prouidentia Papæ II. anno octauo, retroſcriptæ literæ Apoſtolicæ cõuocationis Concilij generalis, publicatæ, & affixæ fuerunt in valuis S. Iacobi Hiſpanorum de vrbe, dum celebrabãtur diuina, vbi magna multitudo conuenerat, tam curialium, q̃ officialium, & Romanorum propter feſtum ſolemne, quod in eadem Eccleſia celebrabatur. Eadem die in veſperis, dum celebrabantur diuina, publicata & affixa fuit in valuis Principis Apoſtolorũ de vrbe. Die verò ſequenti ſabbati, retroſcriptam bullam in baſilica Principis Apoſtolorum de vrbe, hora Miſſæ, dum celebrabantur diuina, & multitudo copioſa aſſiſteret, ego Petrus Menginar præfati D. N. Papæ curſor, alta & intelligibili voce corã omni populo dictam bullam de verbo ad verbũ legi, lectamq; ad valuas dictę baſilicę affiximus, & p ſpatium vnius horæ affixam dimiſimus. Eadẽ die dictã bullam publicauimus, & affiximus in valuis Cancellariæ Apoſtolicæ, & affixam dimiſimus, durante cancellaria. Eodem die in Eccleſia S. Ioannis in Lateran. hora veſperarum, dum celebrabãtur diuina, ego Petrus Menginar S. D. N. papę curſor, dictam bullã alta & intelligibili voce legi, lectamq; ad valuas dictæ Eccleſiæ affiximus & publicauimus, & p ſpatium vni⁹ horæ affixam dimiſimus. Eadem die retroſcriptam bullam

publicauimus, & affixā dimiſimus per ſpatiū duarum horarum in acie Campi Floræ, vt moris eſt, per nos Honofrium Baleſtarium, Petrum Mengiuar, & Ioannem Bernardi, præfati Domini noſtri Papæ curſores. Et ita fidem facimus, & manibus proprijs ſcripſimus & ſubſcripſimus.

Ita eſt, Honofrius Baleſtarij curſor.
Ita eſt, Petrus Mengiuar curſor.
Ita eſt, Ioannes Bernardi curſor.

Deinde prælibatus S.D.N. Dominus Iullius Papa II. prorogauit Concilium generale huiuſmodi ad certum alium terminum, vt in literis Apoſtolicis deſuper confectis plenius continetur, quarum tenor ſequitur, & eſt talis.

BVLLA PROROGATIONIS Concilij generalis.

IVLIVS Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad futuram rei memoriam.

INSCRVTABILIS diuinæ prouidētiæ altitudo ad hoc nos, maximæ poteſtatis deſuper plenitudine tradita, ſuper vniuerſum gregē Dominicum præſulē cōſtituit, vt ad remouendum, atq; extirpandum de agro Dñi vepres, ex quibus poſſent Eccleſiæ ſuæ ſanctæ, & Chriſtianæ reipub. diſſenſiones, & ſcādala prouenire, cura & ſolicitudine aſſidua, ac peruigili intendamus, & vt ea cōgruo tēpore, & ſine alicuius incōmodo, & periculo expediri valeāt, opportunè prouideamus. Nuper ſiquidē cupientes generale Concilium in Alma Vrbe noſtra apud Lateran. vbi plurima Concilia habita fuerunt, iuxta deliberationē & ordinationem per nos de fratrū noſtrorum ſanctæ Rom. Eccleſiæ Card. conſilio & aſſenſu factā, die Lunæ decimanona præſentis menſis Aprilis, quæ erit feria 2. poſt octauam feſti reſurrectionis Dñi noſtri Ieſu Chriſti proximè præteriti, auctore Dño, celebrare, vt illo in eo ſtatuerentur, & fierent, quę cederent ad laudē Dei, & Eccleſiæ exaltationem, vnitatē, & reformationem, ac ſchiſmatum & hęreſum totalem extirpationem, fideliumq; pacē & ſalutem; ac bonū publicum Eccleſiæ ſuæ ſanctę, huiuſmodi venerabilibus fratribus noſtris Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, monaſteriorū Abbatibus, & prælatis, omnibuſq; alijs eccleſiaſticis, vel ſæcularibus, etiā Regibus & Principibus, cæteriſq; perſonis, quæ de iure, vel conſuetudine in congregationib. generaliū Conciliorum ſolent interuenire, ceſſante legitimo impedimento, de quo legitimè docere tenerentur per ſe, vel alios idoneos nūtios, procuratores vel oratores, legitima mādata habentes, ſub excommunicationis, aliiſq; de iure vel conſuetudine, aut aliàs non accedentibus ad generale Concilium indictum inflig. ſolitis pœnis, mandauimus, vt ad ipſum Concilium Lateranen. accedere, & vſque ad dicti Concilij concluſionem & diſſolutionem, per nos vel auctoritate noſtra faciendam, in dicta vrbe morari deberent: Necnon chariſſimos in Chriſto filios noſtros & eiuſdem Romanæ Eccleſiæ filios, Maximilianum in Roman. Imperatorem electum, cæterosq; Chriſtianorum Reges illuſtres, Duces, Marchiones, Comites, & alios nobiles in virtute ſanctæ obedientiæ rogauimus, hortati fuimus & monuimus, vt opem & operā adhiberēt efficaces, quod oēs & ſingulæ, tam eccleſiaſticæ, quàm ſæculares perſonæ, in eorum regnis, ducatibus & dominijs conſiſtētes, quæ in generalib. Concilijs de iure, vel conſuetudine intereſſe conſueuerunt, ad Concilium Lateranen. huiuſmodi, ceſſante impedimēto prædicto accederent, prout in noſtris inde confectis literis plenius continetur, ac locum apud Lateranū pro Concilio huiuſmodi habēdo præparauimus, & pro reformatione prædicta ſtatuēda, puro corde & recta voluntate adimplere proponimus, ac ex literis chariſſimorū in Chriſto filiorū noſtrorum Ferdināndi Aragoniæ & Siciliæ, ac Henrici Angliæ, & aliorū Regum illuſtriū, aliorumq; Principum nobis conſtet, Epiſcopos & alios prælatos regnorū & dominiorum ſuorū, ad Concilium p nos indictū venire, & in itinere eſſe. Verùm propter conflictū apud ciuitatē noſtram Rauennā Romandiolæ prouinciæ nuper habitum, vbi magna hominum ſtrages ſecuta fuit, cùm nō ſolùm rei militari operam dātes, ſed A etiam incolę & habitatores illarum partium ad prędam intenti exiſtant, & proptereà etiam prçlati & alij ad Cōcilium huiuſmodi venientes, ſine magno incōmodo, & vitæ diſcrimine, per ciuitates, & loca Romandiolæ, & illis circumuicina tranſire non valeant, viarumq; itinera tuta non ſint, ac proxima die Lunæ, qua Concilium p nos indictum huiuſmodi inchoari, ac prælati, & cæteri huiuſmodi Concilio intereſſe debebant, inſtare noſcatur, ipſiq; prælati adhuc non venerint, & * proptereà præmiſſa remorari aliquandiu cogantur. Nos igitur Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum, ac aliarum perſonarū ad Concilium huiuſmodi accedētium, periculis obuiare, & eorum commodo prouidere volentes, habita ſuper his cum præfatis venerabilibus fratrib. noſtris B matura deliberatione, & ipſorum cōmuni conſilio & aſſenſu, tēpus Concilij celebrādi huiuſmodi ad hoc, vt Archiepiſcopi, Epiſcopi, & prælati, ac Abbates, & alij ad Concilium huiuſmodi accedentes, & in itinere exiſtentes, inchoando Concilio intereſſe poſſint, ad Kalen. Maias proximè futuras auctoritate Apoſtolica tenore præſentium prorogamus, nō obſtātibus præmiſſis, ac alijs conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſq; cōtrarijs quibuſcumque. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam noſtræ voluntatis, & prorogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotētis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apo- C ſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ milleſimo, quingēteſimo duodecimo, quintodecimo Kal. Maij, Pontificatus noſtri anno nono.

* propter

ALIA PROROGATIO SESSIONIS.

Succeſſiuè verò idem D. N. Papa ad alium certū terminum Concilium prædictum prorogandum duxit, & prorogauit, prout in Breui Apoſtolico deſuper confecto plenius continetur, cuius quidem tenor ad verbum de verbo ſequitur, & eſt talis:

D *IVLIVS Papa ſecundus, ad futuram rei memoriam.*

Rom. Pontifex Dominici gregis ſuprema ſibi diſpoſitione commiſſi curam agere ſtudens, ea, quæ pro vniuerſalis Eccleſiæ reformatione, & eiuſdē gregis vtilitate, ac Catholicæ fidei & reipublicæ Chriſtianæ exaltatione certo præfixo tempore fieri ordinauerat, nonnunquàm ad aliud breue tempus, ſubſiſtēte cauſa, libenter prorogat & extendit. Nuper ſiquidem cupientes generale Concilium in alma vrbe noſtra apud Lateranum, vbi plurima Concilia habita fuerūt, iuxta deliberationem, & ordinationem per nos de fratrum noſtrorum S.R.E. Cardinalium conſilio & aſſenſu factam, die Lunæ 19. pręſentis menſis Aprilis, quę fuit feria ſecunda, poſt octauam feſti reſurrectionis Dñi noſtri IESV E Chriſti proximè præteriti, auctore Domino celebrare, vt illa in eo ſtatuerentur & fierent, quæ cederent ad laudem Dei & Eccleſiæ exaltationē, vnitatem & reformationē, ac ſchiſmaticum & hæreſum totalem extirpationem, fideliumque pacem & ſalutem, ac bonum publicum Eccleſię ſanctæ, huiuſmodi venerabilib. fratribus noſtris Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, monaſteriorum Abbatibus, & prælatis, omnibuſq; alijs eccleſiaſticis, vel ſæcularibus, etiā Regibus & Principibus, cæteriſq; perſonis, quæ de iure, vel cōſuetudine in congregationibus generalium Conciliorum ſolent interuenire, ceſſante legitimo impedimento, de quo legitimè docere tenerentur p ſe, vel alios idoneos nuncios, procuratores, vel oratores legitima mandata habentes, ſub ex- F communicationis, alijſq; de iure, vel cōſuetudine, aut aliàs, non accedentibus ad generale Concilium indictum infligi ſolitis pœnis, per quaſdā mandauimus, vt ad ipſum Concilium Lateranenſe accedere, ac vſq; ad dicti Concilij cōcluſionem, & diſſolutionem, p nos, vel auctoritate noſtra faciendam, in dicta vrbe morari deberent: Necnon chariſſimos in Chriſto filios noſtros, & eiuſdē Romanæ Eccleſiæ filios, Maximilianum in Romanum Imperatorem electum, cæterosq; Chriſtianorum Reges illuſtres, Duces, Marchiones, Comites, & alios nobiles, in virtute ſanctæ obedientiæ rogauimus, hortati fuimus, & monuimus, vt opem & operam

ac in-

Digitized by Google

adhiberent efficaces, quod omnes & ſingulæ, tam eccleſiaſticæ quàm ſæculares perſonæ, in eorum regnis, ducatibus & dominijs conſiſtentes, quæ in generalibus Concilijs de iure, vel conſuetudine intereſſe conſueuerunt, ad Conciliū Lateranenſe huiuſmodi, ceſſante impedimento prædicto, accederent, ac locum apud Lateranum pro Concilio huiuſmodi habendo præparauerimus, ac pro reformatione prædicta ſtatuenda, puro corde, & recta voluntate adimplere propoſuerimus, ac chariſſimorum in Chriſto filiorum noſtrorum Ferdinandi Aragonum, & vtriuſq; Siciliæ, ac Henrici Angliæ, & aliorum Regum illuſtrium literis intelligeremus, Epiſcopos & alios prælatos Regnorum & dominiorū ſuorum, ad Concilium p nos indictum huiuſmodi venire, & in itinere eſſe, ac propter conflictū apud ciuitatem noſtrā Rauennæ Romandiolæ prouinciæ nuper habitum, vbi magna hominū ſtrages ſecuta fuit, nō ſolùm rei militari operā dantes, verùm etiam incolæ & habitatores illarum partium ad prædam intenti exiſterent, & propterea prælati & alij ad Concilium huiuſmodi venientes, ſine magno incōmodo & diſcrimine trāſire non valerent, viarumq; itinera tuta nō eſſent, ac dies Lunæ, in qua Concilium p nos indictum huiuſmodi inchoari, ac prælati, & cæteri huiuſmodi Concilio intereſſe debebāt, inſtare noſceretur, ipſiq; prælati tunc nō veniſſent, & propterea remorari cogerentur: nos habita ſuper his cum præfatis venerabilibus fratrib. noſtris matura deliberatione, ac de ipſorum cōmuni conſilio & aſſenſu, p alias noſtras literas tēpus Concilij celebrandi huiuſmodi, ad hoc vt Archiepiſcopi, Epiſcopi & prælati, & Abbates, & alij ad Conciliū huiuſmodi accedentes, & in itinere huiuſmodi exiſtentes inchoādo Cōcilio intereſſe poſſent, ad Kal. Maj proximè futuras prorogauimus, prout in ſingulis noſtris literis pleniùs continetur. Cùm autē terminus prorogationis huiuſmodi inſtare noſcatur, & cauſę prorogatiōis huiuſmodi non ſolū nō ceſſauerint, verùm etiā noui incendij, quod prope vrbem exoriri incœperat, & indies magis augeri formidabatur, extinctioni ſumma diligentia operam dare ſtuduerimus: nos itaq; ſuper his cū præfatis venerabilibus fratribus noſtris matura deliberatione, ac de ipſorum conſilio & aſſenſu, Concilij celebrādi tempus prorogauū huiuſmodi, vt præfertur, ad feſtum inuentionis ſanctæ Crucis, quod erit tertia Maij proximè futuri, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium prorogamus pariter & extendimus.

Datum Romæ apud S. Petrum ſub anno piſcatoris, die vigeſimanona Aprilis 1512. Pontificatus noſtri anno nono.

Poſtmodum verò lectis ſupradictis bullis, idem reuerendiſſimus D. Alexander proſequutus eſt eandem ſchedulam tenoris infraſcripti.

Statuto itaq; tempore cōgregati per Dei gratiam, vna cū venerabilibus fratribus noſtris ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, & noſtra curia, præſignato in loco Lateranēſis ipſius Baſilicę, de ſacræ Synodi huius conſilio, publicæ fidelium paci, Catholicæ fidei propagationi, & reformationi vniuerſalis Eccleſię, necnō hæreticę prauitatis nuper exortę extirpationi intendentes, qa non ſatis in re tā ardua & ponderoſa per ſe conſilia humana ſufficiunt, niſi diuinum adſit auxilium, ab ipſo per orationes & cultum Dei ſumentes initium, hoc ſacro generali approbante Concilio ſtatuimus, vt hac ipſa die * ſpeciali ad hoc conſtituta, celebretur Miſſa, quemadmodū eſt per Dei gratiā celebrata: quam etiā iuſſimus, & in hac & in ſingulis alijs collegiatis, tam ſæcularibus, q̄ regularibus vrbis Romæ Eccleſijs ſemel in hebdomada, videlicet feria 2. ſacro hoc durante Concilio celebrari. Vtq; feruentius eiuſdē ſacri Concilij celebrationi fideles aſſiſtāt, ampliori ſe gratiæ munere ſentientes refectos, omnib. verè pœnitētibus & cōfeſſis, videlicet ſacerdotibus eaſdē Miſſas celebrantibus, p ſingulis Miſſis annos tres, intereſſentibus verè duos de iniunctis eis pœnitentijs in Dño relaxamus in forma Eccleſiæ cōſueta. Ad cuius Miſſæ etiā celebrationem hortamur venerabiles fratres noſtros S. R. E. Cardinales, necnon Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, & dilectos filios Abbates, cæterosq; in ſacerdotali ordine conſtitutos, vt & ipſi, ad impetrādum diuinū auxilium, cum deuotione ſingulis ſeptimanis prædictā Miſſam celebrent ſemel, quibus celebrātibus, & celebrationi intereſſentibus ſimiles gratias largimur. Hortamur in Dño etiam omnes & ſingulos, qui

* ſpecialis

A Chriſti noīe cenſentur, vt ad conſequendum incœptæ rei proſperum ſucceſſum, & optatam conſummationē, diligenter precibus, orationibus, ieiunijs, eleemoſynis, alijſque pijs operibus velint inſiſtere, vt Deus, noſtra & ipſorū humilitate placatus, dignetur felicem exitum huic ſacræ congregationi concedere. Inſuper, qa veterum Conciliorum & patrū ſanctorum inſtituta nos monent, vt à cōcernentibus Catholicā fidem ſacra incipiatur Synodus, & ſeruandam eſſe laudabilem conſuetudinē cenſeamus, attendentes talia propter eorum arduitatē, & pondus, diligentiam, & ſpatium temporis capax exigere, hortamur oēs & ſingulos literatum peritiam B habentes, quibus huic ſacro generali Concilio intereſſe continget, vt diligenter ſecum & cum alijs illa cogitēt, atq; tractent, q̄ eis videbuntur ad hanc rem vtilia & opportuna, & cùm primum cōmodè poterunt, illa ad noſtram, huiuſq; ſacræ Synodi notitiam referant, vt tēpore opportuno terminari poſſint, quæ tenenda, vel repudianda pro vtilitate, & ipſius Catholicæ fidei incremento videbuntur. Hortamur propterea cōgregatos hic oēs, alioſq; ad Synodum hanc ſacram venturos, vt cogitare diligenter velint, deinde proponere ea p quæ poſſit etiā congregatio Catholicorum ad debitam reformationē & tranquillitatem optatā Deo iuuante perduci. Noſtræq; intentionis & mentis eſt, vt oēs hac cauſa congregati, cum omnimoda libertate dicere, conſulere, & facere oīa & ſingula, quæ ad præmiſſa putauerint pertinere, C poſſint, & valeant, iuxta aliorū Conciliorum antiquorum conſuetudinem. Vt aūt notus ſit omnibus modus, qui in ſacræ huius Synodi proceſſu erit ſeruādus, tam quo ad ea, quæ dicenda, terminandaq; erunt, quam quo ad cōſeſſum & geſtum, iuxta tenorē canonis Toletan. erit hic inferius notata. Tol. 11. c. 1.

In loco benedictionis conſidentes ſacerdotes Domini, nullis debent, aut indiſcretis vocibus perſtrepere, aut vllis tumultibus perturbari, nullis etiā vanis fabulis & riſibus agi, & quod deterius eſt, obſtinatis diſceptationib. tumultuoſas voces effundere. Si quis eñ, vt ait Apoſtolus, religioſum ſe putat, nō refrenans linguam ſuam, ſed cor ſuū ſeducens, huius vana eſt religio. Cultum ſuum iuſtitia perdit, qñ ſilentia iudicij obſtrepentium turbatio confundit, dicente Propheta: D Erit eñ cultus iuſtitiæ, ſilentium. Debet ergo, quidquid aut conſidentium conſultationibus agitur, aut à cauſantium parte proponitur, ſic mitiſſima verborum relatione proferri, vt nec contentioſis vocibus ſenſus audientiā turbent, nec iudicum vigorem de tumultu eneruent. Quicunq; ergo in conuentu Concilij hæc, quæ præmiſſa ſunt, violanda crediderit, & contra hæc interdicta, aut tumultu, aut contumelijs vel riſibus Conciliū cōturbauerit, iuxta legis diuinæ edictū, quo præcipitur: Eijce deriſorem, & exibit cum eo iurgium: cum omni dedecore de conſeſſione abſtractus, à communi cœtu recedat, & trium dierū excōmunicationis ſententiam perferat. Quoniam verò communiter contingere poteſt, q̄ aliqui ex conſidentibus non erunt in ſedibus debitis E collocari, eodē ſacro approbante Concilio, decernimus, quod ex ſeſſione huiuſmodi nulli eccleſiaſticæ, vel ſæculari perſonæ præiudicium generetur. Quia etiam ad proſecutionē huius generalis Concilij, miniſtri & officiales idonei requiruntur, hoc eodē ſacro approbante Concilio, infraſcriptos ſpectatę fidei, ſufficienteſq; viros ad ipſa miniſteria deputauimus, videlicet: In primis dilectum filium nobilem virum Conſtantinum Comnenum Macedoniæ Ducē, Achaiæ principē generalē Concilij cuſtodē, conſeruatores Almæ Vrbis, & officiales Romanos loci ipſius Concilij Milites aūt Hieroſolymitanos, perſonæ noſtræ curā habere volumus. Itē dilectos filios Nicolaū Lipamanum, Franciſcū Spinulā, Alphonſum F de Lerma, & Paulū de Celis notarios noſtros, q videndi oēs ſcripturas, quæ in eodē Concilio fiant, curam habeant ſpecialem, ita q concorditer & ordinatè fiant ſicut decēs eſt, & omnib. ordinatis in pręfato Concilio ſe ſubſcribant. Necnō dilectos filiū magiſtrum Benedictū Trulleti, Bernardū Sculteti, Bernardinū de Conteras, Franciſcū de Attauantis, præfati Concilij notarios & ſcribas, q notarij ſupradictis ſubalternant. Itē dilectos filios Thomam Phædram bibliothecæ noſtræ præfectū, & Bartholomæū Saliceetum eiuſdē Conc. ſecretarios: necnō dilectos filios Iacobū Simonetam cauſarum ſacri palatij Auditorem, Hieronymū de Genutijs Apoſtolicæ cameræ Auditorē, Aluarottum de Aluarottis litera-

5. q. 4 in loco.

Iaco 1.

Iſa 32.

Prou. 22.

rum Apoſtolicarũ abbreuiatorẽ ex miori parco. Manilium Rabbum acolythum capellæ noſtræ, ſcrutatores votorum. Quorũ duo ex vna, alij verò ex altera præfati Concilij parte vota ſcrutentur, & cũ ipſis duo ex eiſdem notarijs, & duo ex ſcribis ſupradictis in votorũ ſcrutatione ſemp debent intereſſe. Dilectos filios Paulum Plancã, Iuſtinum de Caroſijs fiſcalem, Angelum de Ceſis, Ioannem Baptiſtam de Senis, Melchiorẽ de Bardaſinis aduocatos, Marianũ de Cuccinis fiſcalem, Thomã Regis, & Bernardum Mocharum procuratores. Locorum aũt aſſignatores, Paridẽ de Graſſis, & Baltaſſarem Nicolai Viterbienſem, magiſtros cæremoniarum volumus *loca aſſignare debentibus in Concilio ſedere. Si qua vero legẽda occurrerint ſeſſione ſequenti, venerabilem fratrem Archiepiſcopum Spalaten. ei muneri deputamus.

*ſeſſe & loca

Lecta itaq; ſchedula huiuſmodi, idem reuerendiſſimus D. Alexander petijt ab omnibus, ſi placebant eis cõtenta in ſchedula, & oẽs annuerunt, quod ſic, nemine diſcrepante. Deinde infraſcripti officiales in ſupradicta ſchedula contenti, ad pedes præfati ſanctiſſimi Dñi noſtri, tactis ſacroſanctis ſcripturis, præſtiterunt corporale iuramentum, & quilibet eorum pręſtitit, de fideliter exercendo officia eis commiſſa, videlicet: Reuerẽdus pater D. Alphonſus de Lerma, & Paulus de Ceſis protonotarij Apoſtolici de numero: D. Aluarottus de Aluarottis, literarum Apoſtolicarum de maiori pareo abbreuiator: Excellentes iuris vtriuſq; doctores, Domini Paulus de Plãca, Iuſtinus de Caroſijs, Angelus de Ceſis, Ioannes Baptiſta de Senis, & Melchior de Bardaſinis aduocati: D. Bernardus Mocharus, & Thomas Regis, procuratores: Domini Bernardus Sculteti, & Bernardinus de Cõteras ſcribæ: Excellens iuris vtriuſq; doctor Dominus Paulus de Capozuchijs, & nobiles Domini Iacobus de *Fragapanibus, & Petrus de Pauli de Vechis, Vrbis Almæ Conſeruatores: & D. Fabricius de Careto, Sixtus de Ruuere, Petrus Grimanus, Priores & milites ordinis S. Ioannis Hieroſolymitani. Et deinde idem ſanctiſſimus Dominus noſter Iulius cõmiſit reuerendiſſ. Domino Raphaeli Epiſc. Oſtieñ. Card S. Georgij, S.R.E. Camerario, vt reciperet, & iurare faceret officiales abſentes in prædicta ſchedula contentos, præſentibus magiſtris cæremoniarum, &c. Et hæc fuerunt pro prima ſeſſione.

*Fregepanibus

Inſuper idem reuerendiſſimus D. Alexander Cardinalis, de mandato præfati Domini ſtatuit, & pronuntiauit ſecundam ſeſſionem fieri debere die Lunæ ſequentis hebdomadæ, quæ erit decima ſeptima huius mẽſis, in qua tractabitur de annullatione geſtorum in conuenticulo ſatanæ, & conciliabulo Mediolan. ſeu Piſano, ſuper quo cogitare debebent. Super quibus omnibus & ſingulis magiſter Thomas procurator, fieri petijt per protonotarios & notarios ad hoc deputatos, publicum & publica, inſtrumentum & inſtrumenta.

Tenor verò ſermonis & orationis habitæ per reuerendũ patrem Dominum Archiepiſcopum Spalaten. præſente S. D.N. & reliquis patribus Cõcilij in habitu conſueto prælatorum, videlicet, cum pluuiali ſerico, & mitra, aſcenſo, ambone conſueto, ſequitur & eſt talis:

THOMAS Niger canonicus Archipreſbyter & Vicarius Spalaten. doctiſſimo & integerrimo M. Mario nobili Spalaten. S.

Cùm vrbem Romam, ſanctorumq; reliquias ex voto inuiſere ſtatuiſſem, eo tunc temporis euocatum ad Cõcilium Lateran. Bernardũ Zane Archipræſulem noſtrum Spalaten. operæpretium viſum eſt comitari. Quo cũ longo poſtliminio tandẽ perueniſſem, peragratis omnib. penè ſanctorũ ſacellis, eorumq; ſacris reliquijs ex Chriſtianorũ inſtituto adoratis, cõtigit interfuiſſe orationi ab eodẽ Archipræſule noſtro luculentiſſimè perorate corã Max. Põt. Iulio II. cęteriſq; patribus ex induſtria in Lateran. Eccleſiæ Synodo, ad id in prima ſeſſione congregatis. Quam quidem orationem, M. Marule, amicorum, doctorumque virorum rariſſimè, ad te præcipuè mittere viſum eſt, vt, cui tu, in illo tuo præclaro opere de imitatione Chriſti, eruditionis atq; ingenij laudẽ tribuiſti ſingularem, dignumq; cenſuiſti, cui ipſum opus pręcipuè dedicares, eius nunc nõ minus cõmendes erga rempub. Chriſtianam ſtudium, atq; curam, cùm perſpexeris, quali- A bus ipſe argumẽtis, quanta animi verborumq; concitatione totus in eo ſit, vt bella inter Chriſtianos principes exorta ſedentur, vt vnuſquiſq; ſuis limitibus contineatur, vt hęreſis, ſchiſmataq; extirpentur, vt pax reddatur Eccleſiæ, vt tandẽ aduerſus cõmunes fidelium perſecutores Turcas, cõmunia Chriſtianorũ arma ſumantur. Talia tu cùm legeris, putabis illũ non in auditorio, ac frequenti cõſeſſu celeberrimorum virorũ verba facere, ſed in acie totum verſari, arma tractare, buccina militari concrepare: tam acer eſt in dicendo, tam vehemens in exhortando, tam efficax in ſuadendo: ſed omiſſa actione, pronũtiationem, vehementiamq; verborum Demoſthenis Æſchiniſque, ſua verba trutinantium, crederes. Quòd nequaquàm auderem adſtruere, niſi & orationi B prius perorată, quàm penè de mandarę, ipſe interfuiſſem, & ab omnibus ferè, qui interfuêre, commendatiſſimã cognouiſſem. Nam & tunc totius pęnè ſacratiſſimi theatri applauſu eſt excepta, & poſteà omnium, qui eam legerunt, ſeu audierunt, rotundo ore celebrata, ac doctiſſimi cuiuſq; ſententia commendata. Magiſq; eius eloquij venuſtatem, vehemẽtiamq; admirantur, qui philoſophiæ inſuper & theologię peritiſſimum eum eſſe non ignorant. Rarum enim eſt, vt quis ad tam ingenuas, tantæq; difficultatis artes, etiã rhetoricem examuſſim adiecerit. Illud etiam non in vltimis Archipręſulis noſtri laudibus computandum cenſeo, vt qui in Eccleſia ſua Metropolitana, in prædicatione, annuntia- C tioneq; diuini verbi per totã pęnè Quadrageſimã indefeſſo gradu, ac veluti quodã continuato virtutũ pariete, à nullius ordinis, religioniſq; profeſſore ſe paſſus eſt ſuperari, in orando etiam eiſdem profeſſoribus præferri meritò & debuit, & meruit, cùm pręlatorum, non monachorum, id pręcipuè ſit muneris, ſed quibus mores quoque hominis, ſicut nobis liquido innoteſcũt, nihil in eo deſiderari aiunt, vel quod ad eruditionẽ, vel quod ad vitã pertineat. Idem te de ipſo iampridẽ ſentire non dubito. Eo etiã magis in eo tantas fortunæ dotes mirãdas cenſeo, ꝙ & nobilitate pręcipua ſplendeſcẽs, & opibus non immodicis pollens, in gremio luxuriãtis fortunæ molliter educatus, literas non eſt aſpernatus, nec eruditos, eruditorumq; conſuetudinẽ faſtidienter illuſit, nam D bona mẽs, bonaq; fortuna rarenter copulantur. Quotus. n. quiſq; ex globo nobilium eloquentiæ ſtudet? quotuſquiſq; aut eruditus eſt, aut eruditionis aſſertor? ecõtrariò compuſculos videas, de nobilibus, opulẽtioribuſq; loquor, qui vbi occeperint adoleſcẽturire, ſe totos dedant, dedicentq; belluinis voluptatibus, quibus literariorum gymnaſium carcer eſt, doctrina ſupplicium, qui ſpretores ſunt ſtudiorũ, oſores ſtudioſorum. At Archipræſul noſter in ampliſſimis, vti prædixi, fortunarũ bonis conſtitutus, præcipuo Veneti ſenatus genere pręfulgens, ſtemmata ſuorũ tum ſummorum Pontificum, tum Cardinaliũ, Patriarcharumq; affatim numerãs, à teneris, vt Gręci aiunt, vnguiculis ad hanc vſq; ętatem, literarum ſtudia ſcienter amplexus eſt, datq; iugiter operam, vt E natalium ſuorũ ſplendor eruditione magis illuſtretur, quàm genere. Veruntamen, vt reuertamur, vnde digreſſi ſumus, cùm orationẽ, quam mittimus, mi Marce, perlegeris, quod intra te fortaſſe tacitus ſentis, etiã verbis, ſcriptiſq; in publicum ſecurus dabis: delectabitq; te ab eo plurimum amari, quẽ plurimum laudas: imò qui iam multorum ore celebratur vbique, & extollitur, adeò vt nemo ſit, qui dubitet, ex oratione, ſuaſuq; ſuo Pont. Max. Iulium, compoſitis Eccleſię rebus, & his, quæ per tyrannos erant occupata, reparatis, cõtinuò expeditionem indicturum in Turcas, omneſq; Chriſtianorum principes, qui ad hanc vſq; diem dormitauerunt, ſimul & dormierunt, veluti ex ſomno Endymionis excitaturum, conuocaturumq; ad eam perficiendam, vt qui Chri- F ſtiano nomini tam infenſi, infeſtique ſunt, ipſius Chriſti Vicarij inuictiſſimi auſpicijs profligẽtur. Etenim ſi nemo priorum Pontificum æquè, ac iſte, magnas res aut aggreſſus ſit, aut feliciſſimè geſſerit, cur non ſperemus, ipſo duce, & hoc futurum? Oremus igitur, vt qui Pontif. Max. Iulio ſecundo tantæ gerendæ rei contulit voluntatem, non deneget facultatem. Cęterùm felix Spalatina ciuitas patria noſtra, cui Bernardus Zane contigit Archipręſul, qualem & habere iucundiſſimum eſt, & habuiſſe glorioſum. Vale ex Vrbe, quinto dus Maias, milleſimo quingenteſimo duodecimo.

BERNARDI ZANE VENETI PATRICII, ARtium doctoris, & ſacræ Theologiæ magiſtri, Archipræſulis Spalaten. oratio habita in prima ſeſſione Concilij Lateran. præſente Iulio II. Pont. Opt. Max.

SOLENT hi, qui coram ſingulis Principibus, priuatiſque conſeſſibus orationem habent beatiſſ. ac ſacratiſſ. Pont. Max. Iuli, loci, temporis, ac perſonarum rationem, venerandumq́; conſpectum in ſui excuſationem adducere, ſi minus concinnè, minusve eleganter verba facerent, ſeu in media oratione deficerent. Ego verò, qui coram te, hoc eſt, coram totius orbis Principe, & vero Chriſti vicario, in excelliſſimo humani generis faſtigio poſito, coram tot ſapientiſſ. Pontif. tot doctiſſ. prælatis & magiſtris, tot, tantiſque principibus, ac, vnico verbo verum fatear, coram toto terrarũ orbe ſum verba facturus, non dicam, vt fieri ſolet, quo me vertam, ſed quo animo, quibus viribus, quo dicẽdi genere, qua demùm memoria tantùm oneris ſuſtinere, ad finemq́ue perducere valeam, neſcio. Ad loci, temporis & perſonarum rationem, grauitatem, rariſſimum, auguſtiſſimumq́; conſpectum accedit rei, de qua dicturus ſum, magnitudo, amplitudo & dignitas maxima. Non enim vnum dicendi genus ſeſe mihi offert, ſed omnia ſimul: non de vnius perſonæ dignitate, vel ſtatu, non de vnius prouinciæ conſeruatione, non de terrarum orbe tantùm, ſed de diuinis, humaniſq́ue rebus, de rerum omnium Principe & moderatore Deo Opt. Max. de eius Vicario ſummo, ſanctiſſimoq́; Pontif. de vtraq; Eccleſia militante & triumphante, de eius firmiſſimis Cardibus, de Principibus, de cœlo, ac terra denique ſum verba facturus. Quæ omnia, ſicuti ardua ſunt, impoſſibiliaq́; videntur vni, quamuis conſummatiſſimo ad pronunciandum, ac perorãdum, ita recreat & reficit ſumma benignitas S. T. ſacratiſſ. Pont. qui vtpotè humaniſſ. magnificentiſſimusq́; non tam oblatum officium, quàm animum, quo offertur, inſpicis & perpendis. Suſcepi igitur à S. T. demandatum munus ea mẽte, eo animo, vt ſi ad optatum finem perducere non valuero, intueatur ſaltem tua beatitudo animi mei promptitudinem, deſiderium, voluntatem. Ignoſcent prætereà omnes hi ſapientiſſ. patres, ſi ego præ cęteris, ad munus hoc difficillimum ſubeundum, ab eadem T. Beat. ſelectus fuerim, quãdoquidem id non inconſulto euenit. S. enim T. non tam viri doctrinam & eruditionem, qua hi omnes facilè præſtant, quàm ſumma dignitate, vtpotè metropolitica, ſummorumq́ue Pontif. affinitate inſignitum, & T. S. ab ineunte pueritia ſummo ſtudio, obſeruantia & deuotione obnoxium prælegit. Verùm quia inſtabile, inſolidum & caducum eſt fundamentum, quod ſupra firmam petram iactum non fuerit, ideò à diuinis auſpicabimur, nec dimittendo Patrem, Filium diuinum, Spiritum ſanctum, amborum nexum, ſubmiſſa ac reuerẽda voce inuocabimus: Veni creator ſpiritus, mentes tuorum viſita, imple ſuperna Patris, & Filij gratia, quæ tu creaſti pectora, Amen. Salomonis verba, initium 2 Paral. 6. orationis meæ aptum, idoneumq́ue mihi propono, Beatiſſime ac Sacratiſſime Pontifex Maxime, dicentis: Ad hoc facta eſt domus tua, vt reſpicias orationem ſerui tui, & audias preces, quas fundit famulus tuus coram te, & aperias oculos tuos ſuper domum iſtam diebus ac noctibus, ſuper locum, in quo pollicitus es, vt inuocaretur nomen tuum, & exaudires orationem, quam ſeruus tuus orat in eo. Exaudi, inquam, orationem meam, immò noſtram, ſumme Deus, æterna Veritas, vera Charitas, & chara Æternitas, vniuerſi Mens: qui quidquid videmus, & quidquid non videmus, exiſtens, per immenſas mundi partes, vniuerſamq́ue naturam commeans, omnibus animantibus vitam præſtas: orbem vniuerſum, quem condidiſti ſumma ac ineffabili prouidentia gubernas, & ita gubernas, vt excellentiori quodammodò nos, hoc eſt, rationalem creaturam, quàm cætera ames, & conſerues. Quam quidem amoris & protectionis præſtantiam, ſacratiſſ. Pontif. in tribus potiſſimùm licet intueri. Primò equidem nos propter noſmet, cætera verò non propter ſeipſa, ſed ob rerum naturas, & ſpecies conſeruandas, amat & tuetur. Secundò, ita nobis conſulit, vt noſmetipſos nobiſmet conſulere permittat; cætera verò ab ipſo ſummo rerum principio reguntur, in fineſq́; proprios diri-

A guntur. Tertio demùm cætera omnia ad nos, nos item ad ſeipſos decreuit & ordinauit, tanquam ad finem, quietem, perpetuamq́; noſtram felicitatem, quam baptizatis, credẽtibusq́; repromiſit, teſte Marco & Ioanne. Baptizatis equi- Marc. 1. & 16. dem, ob ſacramentum ab ipſo in Iordane inſtitutum, vt ve- Ioan. 1. terum macularum ſordibus ablutis, nouum hominem indueremus in Chriſto Ieſu Domino noſtro, teſtante Apoſtolo: Sicut per vnius delictum in omnes homines in condem- Rom 5. nationem, ſic per vnius iuſtitiam in omnes homines in iuſtificationem vitæ: Credentibus verò, vt per duodecim articulorum, decemq́; pręceptorum, ac ineffabilis incomprehenſibiliſq́; Vnitatis, & Trinitatis diuinæ fidem, tanquam religionis ſanctiſſimę fundamentum & veritatis vinculum, B ad veram, ſempiternamq́; vitam certiſſimè deduceremur, eodem Apoſtolo conſtantiſſimè aſſeuerante, fide aptata eſſe ſecula verbo Dei, Sine fide impoſſibile eſſe Deo placere. Oportet enim accedentem ad Deum credere quia eſt. Cu- Hebr. 11. ius quidem fidei noſtræ pręſtantiam, excellentiam, dignitatem & veritatem probare nec poſſum, nec debeo. nõ equidem poſſum, quia ſuprà humanam rationem, vtpotè diuinitùs reuelata, conſiſtit: non debeo, quia nimis elatus, nimiuſq́; mihi de me premittens profectò iudicarer, ſi id probare conarer, quòd tot doctiſſimi & ſanctiſſimi patres per tot annorum curricula firmiſſimè aſſeuerãrũt. Quod item firmiſſimè tenet S. T. pater beatiſſime, tãquam caput & dominus, C tenent & hi ſapientiſſ. patres, Chriſtianiſſimi Reges & Principes, & reſpubl. noſtra Veneta, quæ ſanguine & vita propria, ne dum opibus & diuitijs, per octoginta fermè annos contra immaniſſimos Turcas fidem ipſam facilè comprobauit, quam demùm firmiſſimè tenet magna orbis terrarũ pars. Sed duo ſilentio præterire non poſſum, quæ eandem fidem noſtram ſtabiliunt & muniunt: alterum, tot doctiſſimorum & ſanctiſſimorum patrum conuerſio, qui inanes fabulas fallaceſq́ue ritus quibus iam aſſueti, & adſtricti tenebantur, non dimiſiſſent, niſi iam eandem fidem noſtram certam, indubitatam, & diuinam inſpexiſſent. Et, vt cęteros omittam, ne modum excedat oratio, proponite vobis, patres, Paulum Apoſtolorum principem, electionis vas, hu- D manarum & diuinarum rerum ſcientiſſimum, quem Chriſtianam religionẽ mirificè inſequentem vnica de cœlo vox, vt teſtatur Actuum cap. 9. ad Chriſtum deduxit. Ipſe quoq; Act. 9. teſtatur, ſe vſque ad tertium cœlum, id eſt, vſque ad ipſam ineffabilem Trinitatem intuitiuè contemplandam, raptum extitiſſe, vt & ipſius Trinitatis, & omnium inde penden- 2. Cor. 12. tium fidem firmiſſimè ſtabiliret. Proponite & vobis Auguſtinum Africanum Tagaſtenſi vrbe oriundum, qui Chriſtianæ religionis oppugnator acerrimus Ambroſium doctiſſimum Mediolani Antiſtitem intuens diſputantem, ſacrum baptiſma ſuſcepit è manibus eius, dicentis: Te Deum laudamus, ipſoque Auguſtino reſpondente, Te Dominum confitemur. Quem benè & optimè confeſſus eſt in mille & E pluribus excellentiſſ. & eminentiſſ. voluminibus, & potiſſimùm in libris Trinitatis, de fide ad Petrum, & Retractationum. Accedit & alterum non minoris efficaciæ argumentum. Poſt Chriſti veri Domini, Dei, mediatoris, reparatoris & redemptoris noſtri natiuitatem, paſſionem, reſurrectionem & aſcenſionem, vbi priſca illa inania & vaniſſima omnia, reſponſa & oracula? vbi idolorum templa? vbi vaniſſimi ritus? vbi ſacris initiati vel potius profanis dehoneſtati ſacerdotes? Non hæc omnia iam viſceribus totius humani generis inſita & ſtabilita, non inquam hæc omnia tam facilè credere potuiſſent, niſi firmiſſimæ, conſtantiſſimæ, ac indubitatiſſimæ veritati, hoc eſt, orthodoxæ fidei, Catholi- F cæ & Apoſtolicæ diſciplinæ, cuius tu ſacratiſſime Pontif. in Locus notabilis. terris vicarius & caput exiſtis, ac vnà cum ſacris Cardinalibus, Pontificibus, ſacerdotibus, Catholiciſq́; Principibus ipſam Chriſti Eccleſiam militantem conſtituis. Sicut enim humanum corpus ex capite, multiſq́; membris cõficitur ad diuerſa naturæ munera obeunda, ita & Eccleſia militans ex te ſanctiſſ. Pont. tanquã capite, cęteriſq́; Chriſticolis tanquã membris integratur, teſtante Apoſtolo: Sicut in vno corpo- Rom. 12. re multa mẽbra habemus, omnia autem membra non eundẽ actum habent, vt multi vnũ corpus ſumus in Chriſto. Et alibi: Sicut enim corpus vnum eſt, & membra habet multa, 2 Cor. 12. ita Chriſtus vnus eſt, & in vno ſpiritu omnes nos in vnum

A corpus baptizati ſumus, ſiue Iudæi, ſiue Gentiles, ſiue ſerui, ſiue liberi, & omnes in vno ſpiritu potati ſumus. Huius autem corporis & Eccleſiæ ſub Chriſti vexillo militantis poteſtas, libera ampliſſimaque iuriſdictio & habenæ, T. S. ſacratiſſ. Pontif. ſunt demandatæ, non quidem per internuntios, ſiue prophetas, ſeu Apoſtolos, vel ſanctos alios, ſed ab ipſa prima veritate IESV Chriſto vero Domino & Deo noſtro, dicente Petro, & in eo omnibus ſummis Pontif. Quodcumque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis: & quodcunque ſolueris, erit ſolutum. Et iterum: Paſce agnos meos, paſce oues meas. Sed quis paſtus ſuauior, quis amabilior, quis decẽtior à tua ſanctitate, ſacratiſſ. Pont. in membra & ſubditos tuos poteſt prouenire, quã vnitas in credendo, & credulitas in amando, amor in amplectendo, amplexus in perficiendo, perfectio in cõtemplando Catholica, Apoſtolica, diuina & ſanctiſſima inſtituta, quibus iurgia remouebuntur, bella ſedabuntur, ſeditiones, perditiones, periuria, ſacrilegia, homicidia, vſuræ, luxuriæ, adulteria, cæteraque deteſtanda humani generis facinora euellentur, deſtruentur, & in pacem, fidem, conſtantiam, fortitudinem, modeſtiam, temperantiam, liberalitatem, iuſtitiam, cæteraſque animi & corporis virtutes commutabuntur? Hic eſt, inquam, paſtus ille, qui nos vera Chriſti membra, non ſubdititia: vigoroſa, non inania: recta, non obliqua efficiet: qui demùm nos de militante deducet ad triumphantem Eccleſiam, quàm beatiſſimi nos tam corpore quàm animis, in beatifica illa & Chriſti benedicti veri Dei noſtri intuitiua viſione conſtituemus, vbi felici æternitate, & æterna felicitate perfruemur. Verùm, pater Sanctiſſime, duo ſunt, quæ nos in militante Eccleſia potiſſimùm perturbant, & à triumphante retrahunt, & deuiant: alterum, dominandi cupiditas, luxuria, & ambitio: alterum, & id pernicioſiſſimum, hæreſis, infidelitaſque, vtrique debet S. Tua, debemus & nos omnes totis viribus, toto mentis affectu occurrere, ne vniuerſalis Eccleſiæ ſtatus deturpetur, dehoneſtetur, confundatur. Priori quidem optimè conſultum erit, ſi Concilium iſtud, quo te præſente, pater beatiſſime, nihil eſt maius in terris, decreuerit, imperauerit, ſanxerit, vt omnes Principes finibus ſuis contenti, magis vltrà non progrediantur: vti poſſident, poſſideant, caſtra, oppida, vrbes, regiones, quarum poſſeſſionem ipſa temporum diuturnitas, nullo interim reclamante, propriam fecit. Quæ verò vi, ſæuiſſimis & iniuſtiſſimis armis, in oculis maximè tuæ Sanctitatis diripuêre, dilaniauêre, reddant, reſtituant. Sic dominandi cupiditas ceſſabit, ſic ſanguis innoxius puerorum & innocentum non effundetur: ſic virginum, matronarum pudicarum, & proh ſcelus, etiam Deo dedicatarum honos, pudor, virginitas non corrumpetur, non violabitur, non poſtergabitur: ſic incendia, rapinæ, & violentiæ ceſſabunt: ſic denique Chriſtianus Chriſtiano, fidelis fideli, frater fratri non ſuccenſebit, non comminabitur, non inſidiabitur. Hæc ſunt, beatiſſime ac ſacratiſſime Pontifex, ampliſſimi & ſapientiſſimi patres, quæ vobis, celeberrimo auguſtiſſimoque conſeſſui veſtro ſupplicant, quæ à vobis auxilium expoſtulant, quæ quotidie ſine intermiſſione proclamant: Succurre, pater ſanctiſſime, ſuccurre orthodoxa & Apoſtolica fides, ſuccurre inquam miſeris, adiuua puſillanimes, refoue debiles. Detineret me profectò iſtarum calamitatum prolixior commemoratio, niſi in dicendo mihi modus habendus eſſet: tum, ne tanta tua audiendi facilitate viderer abuti, Pater beatiſſime: tum, quia his maiora potioraque me expectant & vocant, quæ pauciſſimis breuiſſimiſque abſoluam. Officit nobis deinde alterum, & nos, vniuerſalemque Eccleſiam magnoperè perturbat, hæreſis infidelitaſq;. Hæreſis ab electione dicta, teſte diuo Hieronymo, plures inducit ad eligendam diſciplinam, quam meliorem exiſtimant, Catholicam & Apoſtolicam dimittentes, diuerſos errores ſeminantes, ſchiſma interponẽtes: quid? quàm pernicioſum & deteſtabile reperiatur, auctoritate, exemplis, ac ratione facilè comprobatur. Teſtis itaq; eſt Auguſt. inquiens: Non dubito catechumenum Catholicum, diuina charitate flagrantem, hæretico baptizato anteponere. Teſtis eſt & diuus Bernardus, aſſerens, plus nocere falſum Catholicum, quàm ſi verus appareat hæreticus. Teſtis demùm eſt doctiſſimus & ſanctiſſimus prædeceſſor T. S. diuus Leo, dicens: Quid autem iniquius eſt, quàm impia ſapere, & ſapientioribus doctoribuſque non credere? in hanc autem inſipientiam cadunt, qui, cùm ad cognoſcendam veritatem aliquo impediuntur obſcuro, non ad propheticas voces, Apoſtolicas literas, Euangelicas auctoritates, ſed ad ſemetipſos recurrunt, & ideo magiſtri erroris exiſtunt, quia veritatis diſcipuli non fuerunt. Perlege Apoſtolum ad Corint. Sciſſuras eſſe inter vos non laudo. Et infrà: Deus temperauit corpus, vt non ſit ſchiſma in corpore in idipſum per inuicem ſolicita ſint membra. Et ad Timoth. Si quis aliter docet, & non acquieſcit ſanis ſermonibus Domini noſtri IESV Chriſti, ſuperbus eſt, nihil ſciens, & languens circa quæſtiones & verborum pugnas. Et infra: Profana & vaniloqua deuita; multum enim proficiunt ad impietatem, & ſermo eorum vt cancer ſerpit. Deinceps, vanas & ſine diſciplina quæſtiones deuita, ſciens quia generant lites. Secundo loco, exempla magis mouentia ſeſe nobis offerunt. Innocentius itaq; tertius Ottoni quarto à ſe primitùs coronato, & de ſe, deque Romanis ac vniuerſali Eccleſia peſſimè merito, Imperium abſtulit. Honorius item tertius Fridericum ſecundum eccleſiaſtica diuinaque inſtituta peruertentem, anathemate notatum, imperiali dignitate priuauit. Innocentius deinde quartus Fridericum tertium, ob eius inſidias, ac Pontificum perſequutionem, Siciliæ Apuliæque Regno, ac Imperio exauctorauit. Bonifacius Octauus Petro & Iacobo Columnẽ. Cardinalatum, Philippo Gallorum regnum ademit. Ioannes demùm XXII. Ludouicum Bauariæ Ducem, Eccleſiæ rebellem ac ſchiſmaticum declarauit, ſicuti ſuæ ſanctitatis originales plumbatæ literæ ad prædeceſſorem meum Spalatenſ. Archipræſulem, ac penes me exiſtentes, apertiſſimè demonſtrat. Plurima alia ſciſmatis, ac, qui pœnas luerunt, ſciſmaticorum deteſtabilia exempla præterire me cogit ratio, quæ tertium ſibi locum vendicauit. Schiſma igitur ab animorum ſciſſura, quæ obduratas mentes auerſoſque animos ab vniuerſalis Eccleſiæ vnitate ſeiungit, appellari, nemo eſt qui ambigat. Vnitas verò ipſa nos, hoc eſt, Chriſticolas omnes in Apoſtolica atque Catholica Eccleſia, Eccleſiamque ipſam Catholicam & Apoſtolicam in nobis ſpirituali quodam dilectionis vinculo vnit, coniungit, confirmat. Ipſam autem Eccleſiæ vnitatem ſacri doctores in duobus conſiſtere æſtimarunt: primò, in membrorum Eccleſiæ, id eſt, fidelium adinuicem commixtione: ſecundò, in eorundem ordine ad vnum caput, Chriſti ſcilicèt vicarium, S. T. ſanctiſſime Iuli, iuxtà Apoſtoli dictum ad Coloſſenſes: Inflatus ſenſu carnis ſuæ, & non tenens caput. Inde meritò infertur neceſſarioque concluditur, ſciſmaticos illos appellari, qui ſummo Pontifici ſubeſſe membriſque Eccleſiæ ſubiectis communicare recuſant, temnunt, inficiantur. Et quia iure humano atque diuino ſancitum eſt, per ea quemq; puniri debere, per quæ peccat, ideò ſciſmaticorum peccato duplici duplex pœna debet infligi: altera, quia à fidelium communione ſe abdicarunt, meritò excommunicati, id eſt, eſſe extrà fidelium conſuetudinem declarari debent: altera verò, quia Eccleſiæ capiti, hoc eſt, tuæ Sanctitati ſubdi recuſant, omni Apoſtolico priuilegio & pontificio priuari promerentur. Quare ſacratiſſ. Pontifex, ſapientiſſ. patres, perſequimini, euellite, de medio auferte hæreticos ac ſchiſmaticos: manifeſtos, manifeſta, acri & ſeueriſſima punitione: occultos, ſolerti, vigilanti ac diligentiſſima indagatione, ne eueniat, quod teſtatur diuus Hieronymus: & Deus auertat. Arius in Alexandria vna ſcintilla fuit: ſed quoniam ſtatim oppreſſus non eſt, eius flamma per totum orbem * populata eſt. Reſecandæ denique ſunt putridæ carnes, & ſcabioſa ouis à caulis repellenda, ne tota domus, maſſa, corpus & pecora ardeant, corrumpantur, putreſcant, intereant. Infidelitatis poſtremò tres ſunt ſpecies, teſte diuo Thoma, & vt eius verbis vtar, Paganorum, quæ grauis eſt: Iudæorum, quæ grauior: Hæreticorum, quæ grauiſſima. Cùm hæreticos præmiſerim, ac deliberauerim, Iudæos dimittam, qui, Apoſtolicis & prædeceſſorum T. S. Gregorij, Alexandri, Clementis & Innocentij decretis, in ſua obſtinatione viuere permittuntur, in atteſtationem noſtræ veriſſimæ redemptionis, in perpetuam erroris ſui deteſtationem, in exemplum denique acerrimæ punitionis. Et quia ad id, quod magis vrget, & me, immò omnes plurimum

Marginalia: Math. 16. — Ioan. 21. — B — C — D — E — F — 1. Cor. 11. — 1. Cor. 12. — 1. Tim. 6. — 2 Tim. 2. — Ibidem. — Coloſſ. 2. — Sapient. 6 — * propagata

mam monet, orationis noſtræ finis ſe connectit: dimittam plures Barbaras nationes, quæ ſua ac parentum ſuorum culpa, Chriſtum verum Deum, & redemptorem noſtrum ignorātes, varios nefandosq́; ritus ſeruant. Dimittam Orientales ferè omnes, qui potiùs ferinis quàm humanis moribus vitam ducunt, & ad id, quod ceruicibus noſtris imminet, me conuertam. Sed equidem ſine maximo dolore, ſine ſingultibus, ſine lachrymis, nec memorari, nec cogitare, nedum exprimere valeo immaniſſimam Turcarum rabiem & potentiam. Hi vt optimè nouit S. T. noſtis & vos, patres ampliſſimi, à centum octoginta ferinè annis, hoc eſt, ab Ottomanno primo vſque ad * Pacietem præſentem vndecimum eorum Principem, magnam Aſiæ partem, & eam potiorem, occupauêre.

For. * Baiazetem

B Deinde Europæ non minorem, cum maxima Chriſtiani cruoris effuſione vſurpârunt, dilaniârunt, lacerârunt, duodecim Imperijs & duodecim Regnis vſurpatis, & quod formidabile eſt, Imperium ſuum Dalmatiam & Liburniam vſque dilatauêre, à quo quidem loco ad vrbes S. T. Picentinas vnius noctis ſpatio cōmodiſſimè poſſunt transfretari, effrenata gens, immaniſſima, Chriſtiano nomini inimiciſſima. Suo enim ſordidiſſimo Mahumeto obſequium ſe præſtare putat, Chriſtianos inſequendo, dilaniando, occidendo. Et ne recenſeam calamitates ab eiſdem retroactis temporibus nobis illatas, vtpotè vobis omnibus notas, conſiderate, Patres, præſentes ærumnas Chriſtifidelium, in quos Turcæ crudeliſſimè deſæuiunt:

C filios à complexu parentum, infantes à matrum vberibus eripiunt, vxores in virorum conſpectu violant, virgines è matrum amplexu in hoſtilem libidinem rapiunt, ſenes parentes tanquam inutiles in filiorum oculis trucidant, iuuenes ſicuti boues aratro iungunt, & terram vomere vertere cogunt. Sed quid pluribus opus eſt? Nulla in eis reperitur fœminei ſexus reuerentia, nulla puerilis ætatis pietas, nulla ſenectutis miſeratio. Hæc à me, ſacratiſſime Pontif. ſapientiſſimi patres, non tanquam audita vel lecta, ſed certè viſa, ſunt reperita. Vidi ego oculis proprijs, vidi inquam eos vſque ad ſuburbia Archipræſulatus mei Spalaten. & illius miſerrimæ vrbis Spalati, depopulantes omnia, igni ferroque deuaſtantes, & in miſerabilem captiuitatem vtriuſque ſexus filios S. T. & meos

D abducentes. Viderunt & hæc in vrbibus ſuis duodecim ſuffraganei eiuſdem S. T. & mei. Adeſt & locupletiſſimus teſtis ampliſſimus totius Vngariæ primus Archipræſul Strigonien. qui proximis his elapſis diebus, intellecta immaniſſima eorundem inuaſione in noſtrates, Dalmatiæ, Illyriæ, Croatiæ, Pannoniæ, immò totius religionis Chriſtianæ ſtatum amariſſimè deploratus eſt. Sæpè, pater ſanctiſſime, & ſæpius ego, ô me miſerum & infelicem, diuinis officijs aſſiſtens, coactus ſum cappam indumentaq́; Pontificia dimittere, arma ſumere, ad vrbis portas percurrere, afflictum populum Spalaten. tua Apoſtolica benignitate mihi demandatum, ſolari, animare, & aduerſus ſanguinem noſtrum ſitientes aſſurgere.

E Miſerere itaque, Sanctiſſime pater & domine, filiorum & ſeruorum tuorum, affer opem tam dura ferentibus, redime de miſerabili ſeruitute, quos Chriſtus benedictus ſuo pretioſiſſimo ſanguine à perpetua morte liberauit. Miſeremini, & vos patres ampliſſimi, nec vos tutos idcircò exiſtimetis, quia manſionem fortaſſe procul à Turcis ſortiti eſtis. Nemo etiam tam remotus eſt, quin reperiri queat. Si vicinum, qui antè vos proximus eſt igni in periculo dimiſeritis, dimiſſi eritis & vos à vicinis, qui retrò habitant. Tales nos eſſe oportet in alios, quales illos erga nos cupimus inuenire. Nolite Germani, Gallorum auxilia ſperare, niſi & vos Vngaris, nec vos Galli Hiſpanorum, niſi Germanis opem feratis.

Matth. 7.

F Qua enim menſura menſi eritis, eadem remetietur & vobis. Nec putet S. T. Pater beatiſſime, vosque patres ampliſſimi, Turcas eſſe inſuperabiles. Vinci poſſunt, & ſæpiùs victi ſunt. Multitudinem, qua potiſſimum vincūt, inermē ducunt, confiſi pernitiſſimis equis. Adde plurimos eorum, ſubditos eſſe Chriſtianos, Chriſtianamq́; religionē ardenter amplecti, qui anhelanti ore S. T. aduentum, auxilium, redemptionem, & è miſerabili ſeruitute liberationem expectant. Scio ego, & certiſſimè mihi promitto, (modò cæteri principes non deficiant, prout deficere non debent, ſi veri ſunt Chriſtiani, vt cupiunt appellari) S. T. non deerit, quin tanto imminenti periculo & præſentaneo morbo occurrat. Nouit enim ego, immò totus orbis nouit, ſacratiſſ. Pontif. animi tui fidem, fortitudinem, ſapientiam, liberalitatem, magnitudinem, qua tum in cæteris, tum in Dei Eccleſia Catholica & Apoſtolica defendenda, augenda & conſeruanda ſemper vſus es. In hoc etiam defenſionis genere quam neceſſario, ſcio & certiſſimè vobis promitto, ſapientiſſimi patres, quòd S. S. non maximus labor fidem, nō formidoloſum periculum fortitudinem, non denique expectata, quod abſit, egeſtas, liberalitatem extinguere poterit, quin ſanctitas ſua humani generis maximam partem ſide redimat, fidei inimicos fortitudine expellat, Chriſti Eccleſiam liberalitate amplificet. Quare pientiſſime & miſericordiſſime Deus, de excelſo ſancto tuo anguſtias noſtras aſpice. Noſti enim, quod præter nominis tui gloriam, & Dominici gregis ſalutem, nil aliud quærit vox noſtra. Memento Domine IESV Chriſte, quòd diuo Petro & ſucceſſoribus eius Regni cœlorum claues tradidiſti. Ecce adeſt diui Petri ſucceſſor Iulius, auctoritate non minor, vicarius tuus. Reſpice ad preces S. S. & noſtras, & exaudi nos de excelſo ſolio tuo. Ne memineris iniquitatum noſtrarum antiquarum, citò anticipent nos miſericordiæ tuæ. Psalm. 78. Adiuua nos Deus ſalutaris noſter, propter gloriam nominis tui, & propitius eſto peccatis noſtris propter nomen tuum. Reſpice benignis oculis ſuper populum tuum. Da felicem curſum cœptis noſtris, vt tādem reformata, aucta & ſtabilita Eccleſia tua, maieſtati tuæ laudes glorioſè cantemus, tibi perpetuo ſeruiamus, & omnis terra, vna cum vicario tuo, patre & domino noſtro Iulio, ſummo ſanctiſſimoq́; Pontif. adoret te, & nomini tuo pſallat in ſecula ſeculorum, Amen. Psalm. 78.

SESSIO II.

DIE Lunæ, ſeptima ſupradicti menſis Maij, fuit ſecunda ſeſſio in ſupradicto loco. In qua fuerunt præſentes infraſcripti Reuerendiſſ. domini Cardinales, Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, Abbates, Magiſtri Generales ordinum, oratores Principum, & alij illuſtr. domini, videlicet:

EPISCOPI CARDINALES.

Reuerendiſſ. D. Raphael Oſtienſis.
Reuerendiſſ. D. Dominicus Portuenſis.
Reuerendiſſ. D. Iacobus Albanenſis.
Reuerendiſſ. D. Marcus Prænestinus.

PRESBYTERI CARD.

Reuerendiſſ. D. Thomas tituli ſancti Martini in montibus, Strigonienſis.

Reuerendiſſ. D. Nicolaus tituli ſanctæ Priſcæ, de Fliſco.

Reuerendiſſ. D. Robertus tituli ſanctæ Anaſtaſiæ, Nanneten.

Reuerendiſſ. D. Leonardus tituli ſanctæ Suſannæ Agennen.

Reuerendiſſ. D. Chriſtophorus tituli ſanctæ Praxedis, Anglicus.

Reuerendiſſ. D. Antonius tituli ſancti Vitalis, Sipontinen.

Reuerendiſſ. D. Petrus tituli ſancti Euſebij, Anconitanus.

Reuerendiſſimus D. Achilles tituli ſancti Sixti, Bononienſis.

Reuerendiſſimus D. Bandinellus tituli ſanctæ Sabinæ, de Saulis.

DIACONI CARD.

Reuerendiſſimus dominus Alèxander ſancti Euſtachij, Farneſius.

Reuerendiſſimus dominus Ludouicus ſanctæ Mariæ in Coſmedin, de Aragonia.

Reuerendiſſimus dominus Alphonſus ſancti Theodori, Senenſis.

PATRIARCHÆ ET ASSISTENTES Papæ.

Reuerend.P.D.Cæſar Alexandrinus.
Reuerend.P.D.Alphonſus Antiochenus.
Reuerend.P. D. Stephanus Patracen.& Torcellanenſis.
Reuerend.P.D.Vincentius Neapolitan.
Reuerend.P.D.Franciſcus Iadren.
Reuerend.P.D.Federicus Salernitan.
Reuerend.P.D.Gabriël Dyrrachien.
Reuerend.P.D.Orlandus Nazarenus.
Reuerend.P.D.Ioannes Vicentinus.
Reuerend.P.D.Franciſcus Sueſſanus.
Reuerend.P.D. Iulianus Cibo Agrigentin.
Reuerend.P.D.Ferdinandus Caietanus.
Reuerend.P.D.Laurentius Aſculanus Epiſcopus, Vicecamerarius & Gubernator Vrbis.

ARCHIEPISCOPI.

Reuerendus P.D.Franciſcus Conſan.
Reuer.P.D.Ioannes Iacobus Baren.
Reuer.P.D.Ioannes Vincentinus Senen.
Reuer.P.D.Aldronandinus Nicoſien.
Reuer.P.D.Bernardus Spalaten.
Reuer.P.D.Antonius Auinionen.
Reuer.P.D.Hieronymus Antimarien.
Reuer.P.D.Mauricius Tuamen.
Reuer.P.D.Ieremias Tranen.
Reuer.P.D.Andreas Noboniaſien.

EPISCOPI.

Reuerendus P.D.Iacobus Potentin.
Reuer.P.D.Ioannes Baptiſta Cauallicen.
Reuer.P.D.Galaſius Bellunen.
Reuer.P.D.Albertinus Piſaurien.
Reuer.P.D.Octauianus Viterbien.
Reuer.P.D.Ioannes Antonius Caienen.
Reuer.P.D.Franciſcus Ortanus.
Reuer.P.D.Latinus Veſtanus.
Reuer.P.D.Ioannes Aquilanus.
Reuer.P.D.Galaſius Sarſinaten.
Reuer.P.D.Iacobus Signinus.
Reuer.P.D.Altobellus Polen.
Reuer.P.D.Andreas Mileten.
Reuer.P.D.Iacobus Paphen.
Reuer.P.D.Simon Ariminen.
Reuer.P.D.Bernardus Taruſinus.
Reuer.P.D.Ludouicus Tricaricen.
Reuer.P.D.Alexius Melphitan.
Reuer.P.D.Ioſue Eſculan.
Reuer.P.D.Thomas Geruien.
Reuer.P. D.Ioannes Baptiſta Marianen.
Reuer.P.D.Franciſcus Milopotamien.
Reuer.P.D.Raphaël Crapitanenſis.
Reuer.P.D.Franciſcus Bitignianen.
Reuer.P.D.Matthæus Vmbriaticen.
Reuer.P.D.Ferdinandus Balneoregien.
Reuer.P.D.Petrus Algaren.
Reuer.P.D.Benedictus Chien.
Reuer.P.D.Bernardinus Caſtren.
Reuer.P.D.Petrus Caſtelli maris.
Reuer.P.D.Aloyſius Interamnen.
Reuer.P.D.Guilhelmus Cortonen.
Reuer.P.D.Nicolaus Neocaſtren.
Reuer.P.D.Ioannes Tuden.
Reuer.P.D.Vincentius Launen.
Reuer.P.D.Michaël Monopolitan.
Reuer.P.D.Dominicus Aquenſis.
Reuer.P.D.Gilbertus Rapollan.
Reuer.P.D.Ioannes Botunen.
Reuer.P.D.Georgius Callien.
Reuer.P.D.Iacobus Malheanus.

A Reuer.P.D.Lambertus Venuſinus.
Reuer.P.D.Simon Modruſienſis.
Reuer.P.D.Ioannes Antonius Anglonen.
Reuer.P.D.Zacharias Terracinenſis.
Reuer.P.D.Ioannes Franciſcus Nolan.
Reuer.P.D.Corradus Aſtunen.
Reuer.P.D.Hieronymus Ilcinen.
Reuer.P.D.Michaël Mordanien.
Reuer.P.D.Hugolinus Lucien.
Reuer.P.D.Dominicus Lucerin.
Reuer.P.D.Hieronymus Aretin.
Reuer.P.D.Bernardus Soranus.
Reuer.P.D.Tranquillus Ferentin.
B Reuer.P.D.Carolus Montis regalis.
Reuer.P.D.Silueſter Nigorinen.
Reuer.P.D.Gaſpar ſanctæ Iuſtæ.
Reuer.P.D.Marcus Vrgentin.
Reuer.P.D.Ferdinandus Scalen.
Reuer.P.D.Antonius Vrbinaten.
Reuer.P.D.Raphaël Groſſetanus.
Reuer.P.D.Matthæus Bethelen.
Reuer.P.D.Petrus Narnien.
Reuer.P.D.Iacobus ciuitatis ducalis.

ABBATES.

C Reuer.P.D.Antonius Abbas monaſterij S. Galgani ordinis Ciſtercien.Vulterranen.diœceſis.

Reuer. P. D. Guilhelmus Abbas monaſterij beatæ Mariæ Britonis.

MAGISTRI GENERALES ORDINVM.

Magiſter Thomas Caietanus Generalis Ordinis Prædicatorum.

Magiſter Demetrius ordinis Minorum Vicarius.

Magiſter Ægidius Generalis ordinis Eremitarum ſancti Auguſtini.

D Magiſter Bernardus Vicarius ordinis B.Mariæ de Monte Carmelo.

SENATOR VRBIS.

Magnificus dominus Petrus de Starcelupis Florent.

ORATORES.

Magnificus dominus Hieronymus Vich, orator Catholici Regis & Reginæ Hiſpaniarum.

Magnificus dominus Franciſcus Foſcarus eques, orator Sereniſſimi & Illuſtriſſimi domini Venetorum.

E Magnificus dominus Antonius de Strozis, orator Florentinorum.

ILLVSTRISS. DOMINI TEMPORALES.

Conſtantinus Dux Macedoniæ.
Illuſtriſſ.D.Fadericus Marchio Mantuan.
Illuſtriſſimus D.Iulius de Vrſinis.

Dominus Fabricius de Carreto, procurator ordinis ſancti Ioannis Hieroſolymitan.

Dominus Sixtus de Ruuere prior vrbis, Miles ordinis S. Ioannis Hieroſolymitani.

F Dominus Petrus Germanus, prior de Vngaria, Miles ord. S.Ioan.Hieroſolymitani.

Excellens iuris vtriuſque doctor, D.Paulus de Capozuchijs,& nobiles domini Iacobus de Fragipanibus,& Petrus Pauli de Vechis, Vrbis Almæ Conſeruatores.

Celebrata Miſſa per reuerendiſſ. in Chriſto patrem dominum Thomam tituli ſancti Martini in Montibus, preſbyterum Cardinalem, facta oratione per reuerend. P.D. ThomãCaietanum ordinis Prædicatorum priorem generalem, aſcendit ambonem dominus Balthaſar Tuerdus, domini noſtri Papæ ſecretarius, & legit quoddam mandatum illuſtr.Henrici Regis Angliæ de conſœderatione cum eodē ſanctiſſ.

ſanctiſſ.D.N.Papa, quo perlecto, R.pater D.Thomas Phædra præfectus bibliothecæ ſanctiſſimi domini noſtri Papæ, ac Concilij ſecretarius, aſcendit ambonem, & legit quoddam mandatum Catholici Ferdinandi Regis Aragonum, in perſonam magnifici domini Hieronymi de Vich, ad intereſſendum & incorporandum ac vniendum ſe Concilio Lateranen.cuius tenor talis eſt:

MANDATVM REGIS HISPANIÆ.

FERDINANDVS Dei gratia Rex Aragonum, Siciliæ citra & vltra Farum, Hieruſalem, Valentiæ, Maioricarũ, Sardiniæ & Corſicæ, comes Barchinoniæ, dux Athenarum,& Neopatriæ, comes Roſſilionis & Cerithaniæ, marchio Oriſtani & Gotiani, necnon adminiſtrator & gubernator regnorum Caſtellæ, Legionis Granatæ, &c. pro sereniſſima & potentiſſima Regina Ioanna filia noſtra chariſſima, cuius perſonæ & bonorum curam gerimus: Vniuerſis & ſingulis præſentium ſeriem inſpecturis notum facimus, quòd licet nos cùm primum intelleximus, ſanctiſſimum ac beatiſſimum dominum noſtrum Iulium diuinà prouidẽtia Papam Secundum, pro defendenda S. R. E. indiuiſibili vnitate, ſchiſmatum hæreſumque pullulatione ſecanda, morum vniuerſali reformatione,& ſanctiſſima contra infideles & ſacroſanctæ fidei Catholicæ hoſtes * obeunda, Cócilium Lateranen. conuocaſſe propoſuerimus, & tota mente ac totis viribus noſtræ præfatæ Eccleſiæ & ſummi Pontificis monitionibus facere ſatis: multo tamen acrius ſolicitati ſumus, poſteaquam venerabilis & dilectus noſter vtriuſque iuris doctor Guillelmus Cacador cauſarum ſacri palatij auditor, & eiuſdem ſanctitatis capellanus, & nuncius ad hoc ſpecialiter deſtinatus, ad nos & alios Chriſtianos principes miſſus, publicè, atque palam inſinuauit dicti ſacri Lateranen. Concilij conuocationem, & ſchiſmatici Piſani cõtinuationem, eſſe Eccleſiæ vnicæ Romanæ ſciſſuram, & nauiculæ Petri fluctuationem, quòd in cauſa tam ardua prouidendum ſit: quandoquidem tuitionem & propugnationem Eccleſiæ, licèt requiſiti, ſpontè tamen & gratuiter ſuſcepimus, ne Dei optimi Max. honorem negligere videremur. Profitemur enim nos filium eiuſdem S.R.E. matris noſtrę deditiſſimum, proque eius honore, atque ſtatu animam ponere paratiſſimum. Cùm igitur præfata ſacroſancta Romana Eccleſia innitatur tam ſanctum, tam ſalubre, atque laudabile propoſitum proſequi, atq; proficere, vt * ſedes Catholica non modò conſeruetur & manuteneatur, ſed etiam augeatur, & Mahumetana ſecta eneruetur, cuius rei nos impulſores, atque effectores, Deo actore, ſemper extitimus; operę pretium arbitramur, vt ea omnia pro portione nos contingente, præparemus, quę dicto ſacro Lateranen. Concilio conſentanea & opportuna fore videantur. Quapropter fidem, conſtantiam, ſagacitatem, atque agibilium experimentum noſtri magnifici & dilecti conſiliarij Hieronymi de Vich, noſtri in Romana curia oratoris haud paruifacientes, non tamen in præiudicium, nouationem, ſeu derogationem quarumuis poteſtatum, per nos vobis hactenus tributarum, ſed illis potiùs addendo, & accreſcendo, eis quidem melioribus, validioribus, & efficacioribus via, modo, iure, & cauſa, quibus facere poſſumus & debemus, facimus, conſtituimus, creamus, deputamus, & ſolemniter ordinamus, noſtrum & dictæ sereniſſimæ Ioannæ Reginæ filiæ noſtræ chariſſimæ verum, certum, legitimum & indubitatum procuratorem, factorem, negotiorumq; infraſcriptorum geſtorem, ac nuntium ſpecialem & generalem, ita quod ſpecialitas generalitati non deroget, nec è contra, videlicet vos eundem Hieronymum de Vich oratorem noſtrum, licèt abſentem tanquam præſentem ad intereſſendum videlicet, conſentiendum, diſſentiendum, proteſtandum, ac fieri requirendum, pro nobis dictis nominibus, proque dicta sereniſſima Regina Ioanna filia noſtra chariſſima, regniſque atque dominijs, & populis ditioni vtriuſque noſtrum ſubiectis, omnia & ſingula, quæ præparationi celebrationis dicti ſacri Lateranen. Concilij opportuna, ſuffragantia, conducibilia & conuenientia ſint, ſine quibus illud commodè celebrari nõ poſſet, necnon dicti ſchiſmatici, pernicioſi, Piſani conciliabuli impeditiua, refragantia, & ad nullitatem in eo attenta-

fol. * expeditione

* fides

A torum, ſeu attentandorum tendentia, ne illud longius procedat, ſed tanquam iniuria, perperam, & iniquè congregatum, diſſoluatur, & euaneſcat, & pernicioſiſſimum ſchiſma fugetur & tollatur; comparendumq; atque intereſſendum, dum tempus affuerit, eiſdem nominibus in dicto ſacro Lateranen. Concilio, & in omnibus actis & proceſſu eiuſdem, ibique obedientiam debitam præfato beatiſſimo domino noſtro Papæ toties, quoties opportunum fuerit, præſtãdum & recenſendum, confitendumq; atque recognoſcendum, eundem dominum Iulium Papam II. eſſe verum, vnicum, canonicum & indubitatum Pontificem, & Dominici gregis paſtorem; & in eodem ſacro Lateranen. Concilio dicendum, proponendum, tractandum, vouendumq; dictis nominibus, B & vtrouis eorum, omnia & quæcunque inchoationi, celebrationi, continuationi & concluſioni dicti ſacri Lateranen. Concilij, & quæ in eo proponentur & tractabũtur, vnioniq; & indiuiduitati dictę S. Romanæ Eccleſię matris noſtræ & membrorum eius, necnon morum vniuerſali reformationi, & dicti pernicioſiſſimi ſchiſmatis nullitati & extinctioni, fideiq; augmento, & ſanctiſſimæ atq; Catholicæ ligæ nuper initæ conſeruationi & implemento, atque præfatæ, iamdiu eſt, à nobis optatę, inceptæq; in hoſtes eiuſdem fidei expeditioni neceſſaria, ſeu etiam opportuna, & ſine quibus ea commodè fieri, ſeu perfici nequiũt. Et quoniam multa eorum veriſimiliter indies occurrere poſſunt, C quę nobis ad præſens minimè occurrunt, exprimi & ſpecificari ad validitatem actorum, ſeu agendorum neceſſaria, & ſine quorum expreſſione fortè de iure non tenerent, de quibus ſi notitiam informationemq; haberemus, ea omnia exprimere non omitteremus, prouidere volentes, ne ipſa expreſſio per nos pręſentibus non facta, vllum incommodum tantæ rei propter loci diſtantiam pareret, ſeu cauſaret, vobis poteſtatem tribuimus, ea omnia huic noſtro mãdato dictis nominibus & vtrouis eorum, de peritorum conſilio addendi, exprimendiq; per quoſcunq; notarios, atq; tabelliones, inde per vos requirendos, ſecundùm eorum ſtylum adijciẽda, annotanda, ſeu extendenda, iuxta occurrentium qualitatem, & exigẽtiam negotiorum & rerum, de quibus ſuprà. D Quæ omnia & ſingula per vos, vt præfertur, extendenda & declaranda, illam vim, illudq; robur habere volumus, quã haberent, ſi per nos extenſa, & declarata præſentibus extitiſſent, & pro omnibus & ſingulis ſupradictis quæcunq; iuramenta de ſecreto ſeruando, & alia nomine noſtro & in animam noſtram præſtandi & ſubeundi, omniaque, & quæcunq; inſtrumenta neceſſaria & opportuna cum pactis, pactionibus, ſtipulationibus bonorum noſtrorum, & dictę sereniſſimæ Reginæ filiæ noſtæ chariſſimæ, obligationibus, renuntiationibus, iuramentis, clauſulis & cautelis neceſſarijs, vtilibus, ſeu etiam opportunis faciendi & ſeruandi, firmandi, ſeu concedendi generaliter, & omnia alia peragendi, quæ in prædictis & circa prædicta neceſſaria & vtilia ſint, E ſeu etiam opportuna, etiam ſi talia forẽt, quæ mandatũ ſpecialius exigerẽt, quàm præſentibus eſt inſertum, & ſine quibus ea fieri nequirent, quę nos, dictis nominibus faceremus ſeu facere poſſemus, ſi adeſſemus. Nos enim ſupradictis nominibus, & vtrouis eorum nomine, in, & ſuper prædictis omnibus & ſingulis, cum ſuis inciden. dependentibus & emergentibus, annexis, & connexis, committimus, atq; conferimus vobis eidem procuratori, nuntio & oratori noſtro plenarias vices noſtras, cum omnimoda & indefectura facultate, ratum, gratum, validum, atque firmum perpetuò habituri, quibus ſuprà nominibus, totum id, & quidquid, & quantum in prædictis, & circa ea & quodlibet eorumdem procuratum & actum fuerit, ſiue geſtum, & nunquam re- F uocaturi, ſub bonorum & iurium noſtrorum in dictæ sereniſſimæ Reginæ Ioannæ filiæ noſtræ chariſſimæ reſpectiuè omnium hypotheca, & ſub omnis iuris & facti renuntiatione ad hæc neceſſaria, pariter & cautela. In quorum fidem & teſtimonium præſentes fieri iuſſimus, manu propria ſubſignatas, ſigilloq; noſtro impendente munitas.

Datum Burgis, die 2. menſis Decembris Anno à natiuitate Domini 1511.

Yo el Rey

Dominus Rex mandauit mihi
Michaël Perez Daluiacan.

Quo

Quo perfecto, dictis orationibus & litanijs more ſolito, præſtitaque ſolita & conſueta obedientia per Cardinales & prælatos ſanctiſſimo Domino noſtro Papæ, & benedicto Concilio, cantatoque Euangelio per reuerendiſſimum dominum Ludouicum S. Mariæ in Coſmedin diaconum Cardinalem de Aragonia, quod incipit: Attendite à falſis Prophetis, (Matth. 7.) idem Sanctiſſimus dominus noſter incepit hymnum, Veni creator, &c. Quo finito per cantores, Reuerend. pater dominus Bernardus Archiepiſcopus Spalaten. aſcendit ambonem, & legit quandam ſchedulam tenoris infraſcripti.

BVLLA SECVNDÆ SESSIONIS SACRI generalis Concilij Lateranenſis.

IVLIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM Dei, ad perpetuam rei memoriam.

SACRO approbante Concilio, cùm inchoatam huius ſacri Lateranenſ. Concilij celebrationem, ad Dei laudem, vniuerſalis Eccleſiæ pacem, fidelium vnionem, ſchiſmatis & hæreſum euerſionem, morum reformationem, ac contra perfidos fidei hoſtes expeditionem, Altiſſimi dextera aſſiſtente, proſequi intendamus, vt omnium ſchiſmaticorum & pacis hoſtium, latrantium canum ora obtundantur, vniuerſique Chriſti fideles valeant à tam peſtifero & venenoſo (C) contagio ſe immaculatos ſeruare, in hac præſenti ſecunda ſeſſione in Spiritu ſancto legitimè congregata, indictionis, conuocationis, & publicationis ſchiſmaticę conuenticulæ, & aſſerti conciliabuli Piſani, ad ſcindendum, & ſcandalizādum Eccleſiæ prætatæ vnionem emanatarum citationum, monitionum, decretorum, abſolutionum, ſententiarum, actorum, legatorum, creationum, obedientiarum, ſubtractionum, aſſertarum cenſurarum, appoſitionum, ipſiuſque conciliabuli tranſlationis ad Mediolanum, vel Vercellen. ciuitates, aut alia loca quæcunq;, omniumq; & ſingulorum in dicto conciliabulo geſtorum & cōcluſorum reprobationes, damnationes, reuocationes, caſſationes, irritationes & annullationes, per nos habita cum venerabilibus fratribus (D) noſtris ſanctæ Romanę Eccleſiæ Cardinalibus deliberatione matura, & de eorundē fratrum conſilio & vnanimi conſenſu, ac ex certa ſcientia, & de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, per diuerſas noſtras literas reſpectiuè, præſertim ſub data 15. Kalen. Auguſti, Pontificatus noſtri anno octauo, ac tertio Nonas Decembris, & Idibus Aprilis eiuſdem Pontificatus anno nono editas, factas & emanatas, literasq; ipſas cum decretis, declarationibus, inhibitionibus, mandatis, hortationibus, monitionibus, interdictorum eccleſiaſticorum appoſitionibus, & alijs ſententijs, cenſuris & pœnis, tam à canonicis ſanctionibus, quàm à nobis, maximè in literis indictionis huius ſacri vniuerſalis Concilij, ac omnibus & ſingulis alijs clauſulis in dictis literis contentis, quarū (E) tenores, ac ſi de verbo ad verbum præſentibus inſererentur, pro expreſſis haberi volumus, licet, vt firma & valida, nulla alia confirmatione aut approbatione egerent, ad abundantiorem cautelam & veritatis manifeſtationem, hoc ſacro approbante Concilio, confirmamus, approbamus & innouamus, illaque inuiolabiliter obſeruari volumus, ſtatuimus & ordinamus, ſupplentes omnes & ſingulos defectus, ſi qui forſan interuenerint in eiſdem. Necnon conciliabulum præfatum illiuſque tranſlationem, ac omnia, & ſingula per ipſum conciliabulum, illique aſſiſtentes, adhærentes, fautores & conſentientes, directè vel indirectè, quomodocunque & qualitercunque à die indictionis ipſius conciliabuli, (F) vſque in præſentem diem acta facta, & geſta, & prolata, ac in poſterū gerenda, agenda, facienda & proferenda, etiamſi talia ſint vel fuerint, de quibus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, ac indiuidua mētio habenda foret, illorum tenores & qualitates etiam pro expreſſis habentes, vt alia adulterina. & à veritate deuiantia Concilia, & in eis geſta, à iure ſacriſque canonibus damnata & reprobata fuerunt, damnamus & reprobamus, ac prout ſunt, nulla, irrita & inania, nulliuſque roboris vel momenti fuiſſe & eſſe nunciamus, & quatenus opus ſit, caſſamus, irritamus & annullamus, ac pro caſſis, irritis & annullatis haberi volumus. Et nihilominus hoc ſa- (A) crum Concilium œcumenicum iuſtè, rationabiliter, ac ex veris & legitimis cauſis, ritè que & rectè indictum celebrari inceptum, omniaque & ſingula, quæ in eo facta & geſta ſunt, & de cæterò fient ac gerentur, iuſta, rationabilia, firma & valida fore, ac idem robur, eandemque vim, poteſtatem, auctoritatem & firmitatem habere & obtinere, quæ alia Concilia generalia, præſertim Lateranen. à ſacris canonibus approbata habent & obtinent, hoc eodem ſacro Concilio approbante, decernimus & declaramus. Inſuperque temporum diſpoſitione, æſtiuiſque caloribus inſtantibus, vt commoditati & valetudini prælatorum conſulatur, vl tramontanique & trans mare exiſtentes, qui hactenus ad hoc ſacrum Concilium venire nō potuerunt, expectentur. (B) propterque alias iuſtas & rationabiles cauſas præfato ſacro Concilio notas, & ab eo approbatas, tertiam ſeſſionem cōtinuationis celebrationis Concilij pręfati, tertio nonas Nonas Nouemb. proximè futuri faciendam, hoc præfato ſacro Concilio ſimiliter approbante, indicimus. Omnibuſque & ſingulis prælatis, & alijs in eodem Concilio *tunc exiſten. (ſor.* nunc) à Romana curia recedendi, & pro eorum voluntate vbi eis placuerit morandi, dummodò dicta tertio Non. Nouembris in præfato Concilio Lateranen. ceſſante legitimo impedimento, de quo clarè conſtet, ſub pœnarum in literis indictionis ipſius Concilij & canonicis ſanctionibus contra non accedentes ad Concilia indictarum incurſu; præſentes (C) exiſtant, licentiam & facultatem, præfato ſacro Concilio etiam approbante, concedimus & indulgemus. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis, approbationis, innouationis, ſtatuti, ordinationis, ſuppletionis, damnationis, reprobationis, nunciationis, caſſationis, irritationis, annullationis, voluntatis, decreti, declarationis, indictionis, conceſſionis & indulti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ in publica ſeſſione in Lateranen. ſacroſancta baſilica ſolenniter celebrata, anno incarnationis Do- (D) minicæ 1512. ſextodecimo Kalend. Iunij, Pontificatus noſtri anno nono.

Poſtmodum idem Reuerend. pater D. Bernardus Archiepiſcopus petijt ab omnibus, an placeant paternitatibus ſuis contenta in ſchedula. Qui reſponderunt, & quilibet eorum reſpondit, placere contenta in ſchedula. Super quibus omnibus magiſter Bernardus Mocharus, procurator Concilij petijt fieri per protonotarios & notarios ad hoc deputatos publicum & publica, inſtrumentum ſeu inſtrumenta.

Deinde reuerendiſſ. pater dominus Vincentius Carapha Archiepiſcopus Neapolitanus, procurator Reuerend. P. D. Donati Epiſcopi * Neſelitani (* Nuſquitani —) ad intereſſendum ſacro Concilio, dedit quoddam mandatum, ſubſcriptum per domi- (E) num Iacobum Andream Parlatum ciuem Neapolitan. notarium curiæ Archiepiſcopalis Neapolitan. Et venerabilis vir dominus Franciſcus Iuſart, ſolicitator literarum Apoſtolicarum, dedit mandatum reuerendi patris domini Petri de Coſta Epiſcopi Portugalen. diœceſis * publicum notarium, (for. * ſubſcriptū per) in quo ipſe dominus Franciſcus principaliter nominatur ad intereſſendum ſacro Concilio. Et reuerend. pater dominus Ioannes Baptiſta Epiſcopus Canallicen. procurator reuerend. P. D. Hieronymi Palauicini Epiſcopi Aleriẽn. dedit mandatum eiuſdem ad intereſſendum dicto Concilio, ſubſcriptum per dominum Luchinum de Belganderio, & Balauic laicum Marianen. publicum notarium, & ſigillatum ſigillo præfati Epiſcopi Alerien. Ac reuerend. P. D. Giſbertus (F) Epiſcopus Rapolan. dedit mandatum procurationis reuerend. P. D. Ioannis Baptiſtæ Epiſcopi * Fanen. (* Maranē) ſubſcriptum per dominum Malateſtam Tholinum publicū notarium, & ſigillatum ſigillo dicti Epiſcopi. Et venerabilis vir dominus Petrus Perini, aſſertus procurator reueren. P. D. Aymonis Epiſcopi Lauſanen. dedit mandatum eiuſdem ad intereſſendum Concilio ſubſcriptum per dominum Perret, & ſigillatum ſigillo dicti domini Epiſcopi. Et reuerendiſſ. in Chriſto pater & dominus, D. Achilles tituli S. Sixti preſbyter Cardinal. Bonon. vulgariter nuncupatus, dedit mandatum R. D. Ioannis de Scinſa Abbatis Præmonſtrat. vt totius

ordinis

ordinis iudicis ſuperioris & reformatoris generalis, ſubſcriptum per dominum Ioannem Rav canonicum Eccleſię collegiatę S. Quintini, de S. Quintino Nouionen. diœceſis publicum notarium.

Anno à natiuitate Domini 1512. Indictione 15. Pontificatus præfati ſanctiſſimi domini noſtri Iulij Papæ Secundi anno nono, die vltima menſis Octobris, per diſcretum virum Bartholomæum de Mantua, prefati ſanctiſſimi domini noſtri Papæ curſorem, affixæ fuerunt, & publicatæ in Baſilicarum Principis Apoſtolorum de vrbe, & S. Ioannis Lateranen. valuis ſeu portis, necnon Cancellarię Apoſtolicæ, & acie Campiflor. certæ litteræ prorogationis tertiæ ſeſſionis propter aduentum reuerend. & Illuſtr. Domini Matthęi electi Gurcen. ſereniſſimi Maximiliani electi Imperatoris locumtenentis, vſque ad 3. diem menſis Decembris proxime futuri, prout in eiſdem litteris continetur, quarum tenor ſequitur.

PROROGATIO SESSIONIS PROPTER aduentum Gurcen.

IVLIVS EPISCOPVS SERVVS ſeruorum Dei.

CVPIENTES ingenti deſiderio ad omnipotentis Dei gloriam, plurimorumque optimorum operum perfectionem, alias inchoatam ſacri Lateranen. Concilij celebrationem proſequi, in ſecunda ſeſſione in Spiritu ſancto legitime congregata, vt temporum indiſpoſitione, æſtiuisq; caloribus inſtantibus, commoditati & valetudini prælatorum opportunè conſuleretur, vltramontaniq; & trans mare exiſtentes, qui catenus ad Concilium huiuſmodi venire non poterant, expectarentur: propterq; alias iuſtas & rationabiles cauſſas dicto Concilio notas, & ab eo approbatas, tertiam ſeſſionem continuationis celebrationis præfatæ, tertio Non. Nouemb. proxime futuri faciendam, ſub data 16. Kalendas Iunij, Pontificatus noſtri anno nono, indiximus: ſperantes tũc Deo Duce, ac Chriſtianorum Regum & Principum ope, Italicis & exteris rebus pacatis, prælatos præfatos tutis itineribus cum quiete ad ipſum Concilium venturos, nullumque aliud impedimentum ineſſe, quo minus tertia ſeſſio huiuſmodi die, vt præfertur, indicta haberi potuiſſet. Cum autem ſatore zizaniæ inſtigante, & nonnullorum malignitate, qui Chriſtianorum nomen in vanum recipere non formidant, bella atrocia tam in Italia quam extra eam viguerint, & vigeant: dictique prælati Germani, Hiſpani, Anglici, Poloni & alij, propter hoſtium pericula tute adhuc accedere non potuerint, nuperrimeque venerabilis frater noſter Matthæus Epiſcopus Gurcen. chariſſimi in Chriſto filij noſtri Maximiliani Romanorum regis in Imperatorem electi, in tota Italia locum tenens generalis, & ad nos oratos deſtinatus, prope vrbem ad illam venturus ſit, cum quo multa *grauia importantia & magni ponderis, ſtatum & quietem Eccleſiæ, principum Chriſtianorum & Italiæ concernentia, præſertim de pace inter ipſum Maximilianum regem & dilectum filium Leonardum Lauredanum Venetorum Ducem, quæ nobis cordi eſt, componenda, agenda ſint: ex quorum concluſione vniuerſalem pacem, aliaque innumerabilia bona ex eorum auctoritate *intermiſſione vero grauiora prioribus ſcandala, damnaque intollerabilia futura *dilationem indictæ ſeſſionis ad paucos dies, *nedum præiudicium, ſed vtilitatem allaturam arbitramur: idcirco vt ſine perturbatione aliqua continuationi celebrationis tam celeberrimi, & neceſſarij Concilij inſiſtere valeamus, prælatisque & oratoribus Principum ad dictum ſacrum Concilium venturis, in itinere exiſtentibus, vt accepimus, aliqua vlterior dilatio concedatur, dictusque venerabilis frater Matthæus Epiſcopus Gurcen. Cæſareæ maieſtatis locum tenens & Orator, circa diem ipſam celebrationis tertiæ ſeſſionis, & forte ipſa die vel ſequenti almam Vrbem eſt ingreſſurus, & de noſtro mandato ob perſonam, quam gerit & repræſentat, honorifice excipiendus ſit, & cum ſolitis cæremoniis & curiæ Romanæ comitiua aſſociandus, & ad nos deducendus, qui cum omni celeritate deſiderare videtur expeditionem negotiorum ſibi commiſſorum, vt infra paucos dies ex vrbe recedere poſſit; habita ſuper his cum venerabilibus fratribus noſtris ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus deliberatione matura, expreſſis, aliiſque iuſtis & rationabilibus cauſſis vrgentibus, de eorumdem Cardinalium conſilio vnanimiq; conſenſu, tertiam ſeſſionem, continuationem, celebrationem Concilij præfati ad tertium Non. Decembris, ſimiliter proxime futuri, cæteriſque in indictione Concilij, & in ſecunda ſeſſione prætatis contentis, firmis manentibus, prorogamus, & iudicibus præmiſſis, cæteriſque contrariis non obſtantibus quibuſcumque, prout ſemper deſiderauimus, fœliciter incipimus, & Domino adiuuante omnibus perficere intendimus.

*grauis importantiæ

*for. ſperamus

*for. timemus

*for. nullũ

Placet, & publicetur.

Anno à natiuitate Domini 1512. Indictione 15. Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris & domini noſtri, domini Iulij diuina prouidentia Papæ ſecundi anno nono, vltima menſis Octobris, præſentes ſupraſcriptæ litteræ ſanctiſſimi domini noſtri Papæ, prout in eiſdem continetur, affixæ & publicatæ fuerunt in baſilicarum Principis Apoſtolorum de vrbe, & ſancti Ioannis Lateranen. valuis ſeu portis, necnon Cancellariæ Apoſtolicæ in acie Campiflor. & ſic affixas per longum temporis ſpatium dimiſi: copiam earumdem litterarum in locis ſupraſcriptis affixi, & affixam dimiſi, per me Bartholomæum de Mantua, ſanctiſſimi domini noſtri Papæ curſorem.

Reuerend. in Chriſto Patri & domino, domino Thomæ ſanctæ Romanæ Eccleſiæ tituli S. Martini in Montibus presbytero Cardin. Strigonien. Procurator ordinis Prædicatorum ſeruus ſalutem dicit.

AD 17. Kalendas Iunij, qui dies ſecundam Concilij ſeſſionem in æde præbuit Lateranenſ. cum alia habuimus illius ſolennitas, & ſacratiſſ. lucis grata monumenta, tum illud maximum, quòd tu eadem die ac loco Romę tum primum diuinas res publice peregiſti, magna quidem apud Deum, vt credimus, ob tuam virtutem gratia, ſed nõ minore apud homines ob virtutis opinionem laude & exiſtimatione. Quamquam enim tuum nomen vbique apud omnes probatum ſit ac clarum, Romæ tamen apud bonos & graues clariſſimum certe & probatiſſ. eſt. Eo itaque die, quo de rerum ſumma grauiter conſtituendum erat, Conciliumq; ipſum, patrum ſententia, in aliud tempus differendum, cum rite à te & ſanctè myſteria ſanctiſſ. celebrata eſſent, tum pulpitum, vt ſcis, aſcendit meus & totius prædicantium ordinis Generalis magiſter, vir tum religione & doctrina ſingulari, tum præſtanti excellentia animi atque ingenij. Quod quidem quaſi geometricam quandam videtur habuiſſe rationem: vt ille ſui ordinis primus, ſecundæ ſeſſionis orationem pronuntiauerit, tu ſecundi ordinis in ſenatu Princeps, primis in hac vrbe myſteriis publice fueris initiatus. Verum hæc ipſa oratio diues optimarum ſententiarum & luculenta, digna à ſummo Pontifice iudicaretur, quæ in acta referretur, multique illam boni viri quotidie efflagitarent, operæpretium fore duxi, ſi ego, qui Prædicatorum ordinis hic rès curo, eandem orationem, priuſquam ab aliis legeretur, tibi potiſſimum dedicarem. Feci igitur, & perquam libenter feci, vt & illa tui nominis inſcriptione illuſtrata, maiore auctoritate in publicum prodiret, tantique viri præſidio eſſet munitior, & meæ erga te obſeruantiæ ac venerationis magnitudo hoc primo teſtimonio tibi innoteſceret. Sed & aptum viſum eſt, cum illius diei cæremonias coniunctim egiſſetis, vt non ſeparatim in ora hominum perueniretis, quamquam tua virtus & auctoritas multo maioribus & grauioribus rebus celebritatem promerita eſt. Scimus enim, tuus in vrbem aduentus quantam ſpem lætitiamque bonis omnibus attulerit, qui pacem quidem & ſalutem continue optant, bellum autem diuturnum, & inteſtinum coguntur ſuſtinere. Subit namque multos, qui virtutes

amant, qui ſuo exemplo crudelia bella abhorrent, qui Chriſtianæ fidei infidelibus armis infeſtiſſimi ſunt, ſubit illos, puto, faſtidium incredibile, cum videant huiuſce temporis ſcelera & ruinas. Quis enim non ſtomachetur, vacare Chriſtianos inteſtinis diſſenſionibus, pace toties attentata, nunquam vero firmata, elapſamque è manibus fuiſſe occaſionem retinendæ Aphricæ, Græciæ, atq; Aſiæ, in libertatem & religionem vindicandæ. Ad quam Chriſtianorum vecordiam ne forte putemus Deum dormitare, omitto reliqua, quæ domeſtica ſunt: ecce nuper Turcarum rex ſenex, inualidus & Imperio, & pecunia, & exercitibus ceſſit, præter omnium opinionem, filio ętate tertio, iuueni ferociſſimo, & Chriſtiani ſanguinis appetentiſſimo, qui magno donatiuo conciliatis ſibi militum animis, additiſque ad fœdus ſuum Scythicis nationibus, nihil non auſurus breui timetur. Iure hoc quidem optimo factum eſt, vt Chriſtiani, qui oblatam occaſionem iuſtitiæ atque laudis contempſerunt, quique nuper recuperatam fere Aphricam, totam iterum canibus illis abripiendam deuorandamque obiiciunt. Iuſte, inquam, factum eſt, vt ij quandoq; de præſenti ſuo Imperio trepidare cogantur, qui Imperium Chriſti nec amplificare ſtudent, nec defendere: quin illud potius & vitiis oppugnare, & labefactare diſſenſionibus non verentur. Sed de iis ſatis. Melius enim longe tu, quam ego, aut quiſquam, hæc noſti, & cogitaſti, quippe qui à puero acceptas contra Turcas inimicitias, & ab incunabilis ſuſceptam ſacratiſſ. fidei tutelam & defenſionem, adhuc perpetuam retinuiſti. Proptereaq; in hanc vrbem veniſti, vt pacatis vniuerſis, non ſolum iis partibus, quæ fidei ſunt, conſuleres, ſed etiam illis, quæ infidelitatem & diſcordiam alunt, vehementiſſime te opponeres. Sed redeo ad orationem, quæ mihi cum doctiſſima videtur eſſe, tum ita largiter ampla, vt non tantum quæ præſentis Concilij ſunt, ſed omnium Conciliorum vim, auctoritatem, rationemque amplexa videatur. Quam cum tua amplitudo benigno vultu acceperit, exiſtimabimus magnum & illi ornamentum, & noſtro ordini vniuerſo ex tua beneuolentia acceſſiſſe. Vale.

ORATIO REVER. PATRIS FRATRIS THOMAE de Vio Caietani, ſacræ Theologiæ Profeſſor. ac totius ordinis Prædicatorum Generalis magiſter, habita Romæ in ſecunda ſeßione Concilij Lateranen. 17. Kal. Iun. 1512.

CVM animaduertam, Iulij II. Pontif. Maxim. reliquas omnes eccleſiaſticæ Reip. conſuetudines actionesq; ſingulas eſſe ſingulis Eccleſiæ partibus accommodatas, generales vero Synodos vniuerſalem Eccleſiam penitus reſpicere, eamque tanquam finem ſibi proprium attendere, exiſtimaui me facturum rem & vtilem, & omnibus gratam, ſi hodierno die primum de Eccleſia ipſa, deinde de Synodis huius temporis, illarumque differentia ac diuerſitate dicerem. Sed cum iis diebus ex hoc loco viri doctiſſimi, qui hoc oratorio munere magna cum laude perfuncti ſunt, de iis fere rebus verba grauiter ſapienterque fecerint, ego, qui ingenio illis & doctrina inferior ſum, quo meis viribus minus confido, Pater ſancte, eo humilius atque propenſius tuam humanitatem, & clementiam mihi propitiam eſſe & ſummiſſe oro, & ſuppliciter peto. Sed quoniam nihil eſt, quod homo de ſemetipſo ſine auxilio opeque diuina poſſit polliceri, ad glorioſam ipſam Virginem Dei matrem primum conuertam orationem meam. AVE MARIA, &c.

CVM dilectus Chriſti diſcipulus & Euangeliſta, multa nobis ex prophetica illa myſticaque viſione nuntiate inſtituiſſet, de Deo, de agno, de Dei agnique gloria, deque venturis, præteritiſque temporibus ac rebus diuinitus retulit, atque is etiam Chriſtianam Remp. & Eccleſiam contemplatus, in hunc modum ipſe, aut per ipſum

Apoc. 21. potius ſanctus Spiritus loquutus: Vidi ciuitatem ſanctam Hieruſalem nouam deſcendentem de cœlo. Magna profecto & diuina, maximaque inſuper, atque omnem humanæ rationis terminum exuperantia Ioannes vidit. Vi-

A di, inquit, ciuitatem vidi ſanctam, vidi Hieruſalem, vidi illam nouam ac de cœlo deſcendentem. Quæ eſt iſta ciuitas, quam Ioannes vidit? Quæ eſt iſta, quam magiſter diſcipulo, Chriſtus Apoſtolo, Spiritus ſanctus Euangeliſtæ ac vati figuris & allegoriis reuelauit? Certe ciuitas hæc, Chriſtianæ reipub. vrbs eſt, quę non vallo aliquo terreno, non caduco murorum mœniumq; ambitu cincta eſt, ſed multitudine copiaque innumerabili clauſa eſt ac permunita. Quamquam enim huius mundanæ ſapientiæ antiſtites, certo quodam & præſcripto ciuium numero ciuitates conſtitui oportere arbitrati ſint, nimiamque & nimis late diffuſam multitudinem ſubmouerint, neque inter centies centena millia, vt ipſi aiunt, commercium fieri poſſe

B vllum exiſtimauerint, ſolum tamen Chriſtianum genus tanta, tamq; mirabilia à Deo optimo maximo, cognationis, neceſſitudinis, ſocietatiſque copula deuinctum ac coniunctum eſt, vt in vnitate maximam multitudinem, vnius vrbis ambitu ſpatium ampliſſ. in vna denique ciuitate totum terrarum orbem complectatur. Nam cum in cōdenda & conſtituenda qualibet ciuitate, duo in primis requirantur: Primum, vt partibus ſuis omnibus ipſa conſtituatur reſpubl. deinde, vt eæ partes inter ſeſe ciuili amicitia quadam, & conſenſione conſpirent; licet cognoſcere, quomodo priuatis publiciſque in rebus, ambabus iis partibus noſtra hæc Chriſtiana ciuitas excellat. Quod enim

C ea partes omnes perfectiſſ. reipub. habeat atq; contineat, ea in primis ſacra, quæ Sacramenta appellamus, oſtendunt, quæ tantæ ſunt efficaciæ & virtutis, partim, vt hominum generationes matrimonio propagent: partim, Deo filios baptiſmate vt gignant, tum, vt genitos communicatione corporis Chriſti alant & vegetent: deinde, diuina chriſmatis virtute corroborent: vbi corroborauerint, poteſtate atque auctoritate eccleſiaſticicis ordinibus augeant: mox aliquo errore lapſos, confeſſione reſtituāt, & poſtremo, humanis culpis abluēdis, ſancti olei vnctione perungant. Præter hæc autem diuina & præclara munera, multa habet alia hæc ciuitas cumulatiſſime. Habet namq; Apoſtolos, habet Euangeliſtas, habet Prophetas,

D habet Paſtores, Doctores, Martyres, habet ſermones ſciētiæ, ſermones ſapientiæ, genera linguarum, interpretationes ſermonum, diſcretionem ſpirituum, gratiam ſanitatum, fidem, vaticinia, miracula, & eam cœlum claudendi, rurſumque aperiendi poteſtatem, vt quidquid in terris ligauerit, quidquid ſoluerit denique, id continuo in cœlo diſſolutum vel ligatum ſit. Et quamquam hæc magna maximaque ſint, ſatis tamen non fuit, tot tantaq; Eccleſiam habuiſſe, niſi & Angelorum reuelationes, illuminationes, defenſioneſque habuiſſet. Quibus omnibus, actionis noſtræ contemplationiſq; ſtudia non tueri modo ac defendere, ſed propenſius etiam & augere, & ornare, & perficere conatur. Ciuitas igitur hæc diuina, illis reipublicæ partibus illuſtratur, quibus nulla vmquam alia vel melioribus vel ornatioribus illuſtrata eſt. Quod autem ciues ipſi arctius in hac, copulatiuſque quam in ciuili alia communitate deuinciantur, vel hinc patet manifeſte, quod ij non iam ciues ſunt aut aduenæ, ſed ciues ſanctorum, ſed domeſtici Dei, ſed membra Chriſti, & ita vnius eiuſdemque myſtici corporis membra, vt alij aliis & membra ſint, & quemadmodum ſunt, mutua ſeſe communicatione ac ſocietate confoueant. Cum igitur hæc ciuitas ex perfectiſſimæ reipublicę partibus perfectiſſimis conſtituatur, ipſiuſque ciues interiore & cognatiore, quam omnes aliæ ſocietates, genere colligentur; patet certe, hanc vrbem aliis eſſe digniorem, perfectiorem, excellentiorem, ipſamque

Matth. 16.

Ephes. 2.

F prętare omnibus honore, decore, & quod maximum eſt, humana beatitudine ac felicitate. Quamquam enim cuiuſuis ciuitatis proprium eſſe videatur, ſufficienter ex ſe, beneque ac beate viuere, nulla tamen alia, niſi hęc noſtra, hoc ipſum habere cumulate ac largiter poteſt, ſed ne imitari quidem. In aliis namque finis ciuilis amicitiæ & ſocietatis eſt, optima inter ſe hominum coniunctio: in hac vero noſtra, in qua hæredes Dei omnes, cohæredes autē Chriſti ſunt, ad Deum ipſum, vt proprium Chriſtiani generis finem, cuncta referuntur. Hæc cum ita ſint, recte Chriſti Eccleſia, non tam ciuitas ab Apoſtolo Chriſti, quam ciuitas ſan-

tas ſancta à viro ſanctiſſimo commemoratur. Id autem, patres, vt nunc vos alloquar, mox extrema oratione ad hunc Summum Pontificem, caput omnium reuerſurus, id, inquam, patres, qua & ego quoque ratione demonſtrauero, quæſo, intelligite. Sanctitas ipſa, vt à definitione incipiamus, vtque Dionyſio Areopagitæ placet, immaculata, libera, perfectaque munditia eſt. Proinde tametſi hoc ſummis antiquorum, noſtrorumque rationibus firmatum ſit, in Deo vniuerſorum auctore & gubernatore, omnium rerum naturas, excellentias, dignitatesque conſiſtere, Deus tamen ipſe præ iis omnibus propriam ita ſibi vẽdicat ſanctitatem, vt etiam ſummi philoſophi Dei ſubſtantiam mũditia & ſanctitate definirent.
Rom. 1. Nam quum inuiſibilia Dei per ea, quæ facta ſunt, ſempiternam quoque
B eius virtutem, ac diuinitatem intellectu cõſpicerent, vellentque Dei naturam & voluntatem, ac quidquid in Deo eſt, vnica, aliisq; rebus incommunicabili proprietate exprimere, non virtutis quidem, non diuinitatis, aut reliquis tantæ maieſtati conſentaneis nominibus vſi ſunt, ſed mũditiæ & ſanctitatis ſignificationibus. Solam enim deitatis ſubſtantiam, à totius potentiæ macula & labe liberam, remotamque eſſe perpendentes, illamque ob id eſſe dicentes actum purum, eamdem certe ipſam definitione hac mundiſſimam eſſe, ſanctiſſimamque dixerunt. Nec mirum, ſi talis, tantaque ſanctitas tantum in mentibus hominum & numinis habuit & maieſtatis, quandoquidem
C intelligentiis etiam beatis, quas Angelos dicimus, hymnum, carmenque Deo proprium conſtituat. Angeli namque, atque Archangeli, Cherubim quoque & Seraphim,
Iſai 6. repetitis, ingeminatisque vocibus, ſanctus, ſanctus, ſanctus, proclamant. Quo fit, vt Dei quoque ciuitatem, in qua magnus Dominus eſt, deceat ſanctitudo.
Pſalm. 92 Atque hanc partem, quæ paucis demonſtrari poteſt, breuiſſime oſtendam. Omnibus rebus tum natura tum arte conſtitutis, hoc principio attributum, ingeneratumque eſt, vt cum aliæ aliis iungendæ ſint, pari, mutuaque diſpoſitione, ac ſimilitudine conueniant. Hoc ipſæ formæ, ſecundum materiæ recipientis merita diſtributæ, teſtantur. Hoc ad propria, peculiariaque munera obeunda aptæ, appoſitæque
D noſtrorum membrorum habitudines, manifeſtant. Denique hoc confirmant innatę materiis ipſis, vt ita dicam, patientiæ, quibus ipſæ res, hominum artificio ſubiectæ, obtemperant. Hæc namque omnia, & reliqua id genus, ſiue natura, ſiue arte componenda ſint, niſi primum amica inter ſe conſenſione conueniant componi, coniungive non poſſunt. Cum igitur ſanctitas & munditia, propria Deo ſit, illique conueniat maxime, cumque coniungendas res ipſas, habiles inter ſeſe ad coniunctionem eſſe oporteat, nemini dubium eſt, puto, eccleſiaſticam ciuitatem, quæ Deo coniunctiſſima eſt, puram, mundam, ſanctam, immaculatamque exiſtere. Veritate etenim prima, qua con-
E firmatur, ac in qua fundatur, & errorum omnium expers pura mente perſeuerat, & dilectione perpetua, qua ipſa in Chriſto, & Chriſtus in ipſa manet, vſque ad ſæculi conſummationem, ab omni vitiorum ſorde & contagione remota eſt, atque ita virtute, bonitateque perficitur, ac vallatur, vt neque mors, neque vita, neque inſtantia, neque
Rom. 8. futura, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia illam poſſit à Chriſti amore ſeparare. Recte igitur ciuitas hęc noſtra, quandoquidem omnium cęleſtium virtutum præcipua à Deo pollet ſanctitate, omnibus ea cæteris mundi dignitatibus, poteſtatibus, imperiis antecellit. Satis eſſe arbitror huius ciuitatis demonſtratam
F ſanctitatem, quæ ciuitas, quia ſancta eſt iure optimo à ſancto Spiritu nomen illi impoſitum eſt præclariſſimum. Is enim hanc ſanctam ciuitatem, Hieruſalem appellauit. Quod profecto nomen ob hanc cauſſam adepta eſt, quod Hieruſalem non modo pacem ipſam, ſed ea etiam, quæ pacis ſunt, innuere, ſanctorum interpretatione tradatur. Tria igitur in hoc ſunt. Nam & hoc Hieruſalem atque pacis optimum eſt, & id verum huius ciuitatis nomen, & poſtremo hic ciuitati ita proprium, vt nulli præterea alteri vere conuenire poſſit. Optimum certe eſt. Nam optima res pax eſt, adeoque magna & diuina, vt vniuerſa creatura hanc appetere, & per quam deſiderare videatur. Cum

A enim pax ipſa, Auguſtino teſte, tranquillitas ordinis ſit, & tranquillitas ordinis tunc ſit, cum ſecluſis contrariis quibuſque ordo conquieſcit: conſtat res omnes, ſi quidem naturaliter fines ſuos appetant, & impedimenta cuncta ſubmouere contendant, pacem appetere, pacisque & quietis fructus, vt adipiſcantur, ſumma ope laborare. Quod autem Hieruſalem pacisque nomen, verum noſtræ ciuitatis nomen ſit, is teſtis bonus eſt, qui dixit: Et factus eſt in pa- Pſalm. 75.
ce locus eius, Dei ſcilicet, quo & huiuſce vrbis fines pacem poſuit: & tantam in ea voluit propagari abundan- Pſal. 147.
tiam pacis, vt ciues ipſi non modo cum Deo, pacis auctore & Principe, non modo inter ſe omnes pacem haberent, ſed ſinguli etiam pacis tranquillitatisque abundantia, &
B intelligendo in veritate, & appetendo in ipſa bonitate conquieſcerent. Ea vero pax, hæc vrbs Hieruſalem, hoc ſanctiſſimum Dei hominumque domicilium, non quidem impiorum hominum eſt, qui quomodo nõ vera bona ſectantur, ita nec veram pacem inquirunt: ſed illorum eſt, patres, qui pacifici ſunt, qui pacis domum vnanimes inhabitant, qui pacem his qui prope, & his qui longe ſunt, annuntiant: qui his, ad quos diuertunt, pacem deferunt, Iſai. 57.
& cum hoſpitio recepti non ſunt, redeuntem ad ſe pacem ipſi recipiũt. Illorum eſt hæc ſanctiſſima Hieruſalem, quæ ex viuis lapidibus conſtruitur, de qua Dauid loquitur, & Math. 10.
cuius portarum ſeræ ac clauſtra à Domino confortantur. Pſalm. 121.
C Hæc eſt illa Hieruſalem, patres, in qua, ſicut paulo ante inter diuinas res perlectum eſt, Rex pacificus pacem relinquit nobis, pacem ſuam dat nobis: ſed non quomodo Ioan. 14.
huius mundi homines dant, ipſe dat nobis. Ij enim pacem dant, vt moleſtia careant. Sed pax ibi vera non eſt, vbi nec vera concordia eſt: nec corda hominum coniuncta, ſed diſiuncta ſunt. Ea autem pax, quam Chriſtus dat, & quæ in teſtamento pacis & in Hieruſalem inuenitur, ea eſt, patres, amoris vinculum, tranquillitas animi, ſimplicitas cordis, conſortium diuinitatis. Quis vmquam vidit vel audiuit talia? Quid fuit vmquam tam ſingulare, tam nouum, tam inuſitatum? Pax Chriſti non modo corda noſtra & noſtras intelligentias cuſtodit, ſed omnem et-
D iam & humanum & Angelicum ſenſum exuperat, omniſque homo ſanctus vocatur, qui ſcriptus, & qui reli- Philip. 4.
ctus, & qui reſiduus fuerit in Hieruſalem. Hanc itaque præclaram in mutatione mundi rerum nouitatem videns Ioannes, ciuitatem hanc non ſolum ſanctam, non ſolum Hieruſalem, ſed nouam etiam Hieruſalem, Spiritu ſancto dictante, appellauit. Noua eſt enim. Nam qui in throno ſedebat, & qui de theſauro ſuo noua & vetera profert, noua in ea fecit omnia. Fecit namque, vt neque langueſceret Math. 13.
aut veteraſceret vmquam, neque ſenio conficeretur. Ex Apoc. 21.
quo fit, vt hæc longe ſit origine, dignitate, atque auctoritate eminentior Hebræorum ſynagoga, quæ per antiquæ legis vetuſtatem conſumpta, cultum & notitiam veri o-
E limque promiſſi Dei filij, ſolita pertinacia atque animi obſtinatione repudiauit. Nam cum in ſynagoga ipſa in hodiernum vſque diem vetus homo ſit, vetus lex, vetus fermentum, priſtina conuerſatio: in noſtra certe hac noua Hieruſalem omnia noua ſunt, nouum cor, noua lex, nouus homo, noua conſperſio. Quæ enim maior nouitas eſſe poteſt, quam Deum hominem eſſe, & rurſus hominem Deum, eumdemque verum Deum ac hominem clauis confixum, ſpinis coronatum, & innumeris affectum contumeliis, non aliis ipſum armis, quam cruce, quam morte, quam vulneribus infernum viciſſe, cœlos aſcendiſſe, ad patris dexteram conſcendiſſe, propterque ſuum
F nomen, ac legem trucidatos, & gloria & honore & felicitate perpetua affeciſſe? Quid, quod illius diſcipuli rudes, pauperes, abiecti, obſcurique homines, cum vniuerſus fere terrarum orbis ignorantiæ tenebris inuolueretur, & erroribus, ac ſuperſtitionibus, ſceleribusque obtemperaret tot atque tantis, vt dæmones omnium gentium dominarentur, ac ſummopere ab hominibus colerentur: hunc tamen ipſum mundum immundum, ij Chriſti diſcipuli, ij ex infima plebe viri contra ſynagogæ pontifices, contra mundi Imperatores, contra humani generis hoſtes, contra leges conſuetudines, opiniones, non armis, non opibus, non vi aut ferro vicerunt, ſed fide tantum, ſpe, &

Digitized by Google

A charitate ſuperarunt, purgauerunt, illuminarunt? Tam autem propria eſt noſtræ Eccleſiæ diuina, atque ſempiterna nouitas hæc, vt nulla hominum ætas fuerit, nulla vnquam ciuitas, aut reſpublica, quæ non ab hac Chriſtiana Eccleſia cuncta acceperit, quæ filiorum Dei adoptionis perpetuæ exiſtunt. Nam vt à Diuo Thoma præclare ſcribitur, ſummum illud Dei beneficium, quod noſtri gratiam appellant, & quo Dei filij efficimur, id adeo noui teſtamenti eſt, vt à mundi creatione ſancti, ſanctæq́; omnes, quatenùs diuinæ naturæ participes fuerint, eatenùs ſub nouo teſtamento comprehẽdantur, ad quod veteris omnia ſunt referenda. Verùm cùm hoc fieri nequiuerit, vt excellens hæc diuini, humanique conſortij nouitas ex terra, B terreniſq́ue rebus oriretur: quod enim natum eſt ex carne, caro eſt; & quod natum eſt ex ſpiritu, ſpiritus eſt, par certe & conſentaneum rationi fuit, vt de cœlo ciuitas hæc ſancta & noua Hieruſalem deſcenderet. Deſcendit namque de cęlo vrbs hęc noua, cuius fundamenta, nec in poëtarum figmentis, nec in humanæ ſapientię perſuaſibilibus verbis, neque in cuiuſuis mortalis, aut creatæ voluntatis appetitu, ſeu opinione iacta ſunt: ſed quæ in montibus ſanctis, hoc eſt, in Patriarcharum figuris, in Prophetarum teſtimoniis, præconiis Apoſtolorum, in ſupplicis martyrum, in admirandis Chriſti operibus, & ſanctorum proborumq́ue hominum purgatiſſimis mentibus, in virtutis denique & ſpiritus oſtentione inconcuſſa ac firma perſe- C uerant. Deſcendit autem de cœlo non greſſibus corporis, ſed imitatione ac ſimilitudine. Illius namque exemplo, quæ in cœlis eſt, Reipubl. beatiſſimæ, huius, quæ in terris eſt, regimen conſtituit Deus, vt illud non penes omnes aut multos, ſed penes vnum Chriſti vicarium & Dominici gregis paſtorem conſiſtat. Nam ſicut in Hieruſalem illa, quæ in cœlis eſt, matre noſtra vnus tantum dominus eſt IESVS CHRISTVS: ita in hac Hieruſalem illius filia, quæ Chriſti ſanguine irrigata, & matris eſt illuſtrata ſplendoribus, vnus tantum Princeps eſt, vicarius Chriſti & Pontif. maximus, cui omnes deſcendentis Hieruſalem ciues & incolæ, non ſolum vt ſeparatim ſinguli, ſed etiam D vt ſimul vniuerſi obedire debent: quemadmodum qui in ſuperna ſunt Hieruſalem ſancti, cum ſingulatim, tum vniuerſe, diuiſimque ac ſimul omnes vni omnium creatori ſubſunt, parent, obtemperant. Vt vero præclariſſima hæc ſunt? At dicet forte quis: Cum iis temporibus duæ nobis Eccleſiæ & duæ Synodi proponantur, vna Romana, Piſana altera, verum ambæ de cœlo deſcenderunt? Alteram enim earum tantummodo deſcendiſſe neceſſe eſt, ſiquidem Chriſti ſponſa vna eſt. Sinite me hoc in loco, patres, reſpirare pauliſper: nam quid à vobis in hac re conſtituendum ſit, paucis dicam. Quinque Chriſti Eccleſiæ conditiones nobis, vt audiſtis, ſanctus Euangeliſta propoſuit. Illam enim in primis eſſe ciuitatem, deinde ſanctam, Hie- E ruſalem, poſt tum nouam eſſe, & de cœlo poſtremo deſcendiſſe affirmauit. Illam igitur Synodum & in terris Eccleſiam militantem, quam de cœlo credimus deſcendiſſe, conſentaneam eſſe præſcriptis conditionibus, & in cœlo triumphãtis Eccleſiæ formulis, proculdubio reperiemus. Eam vero, quæ à ſupernorum imitatione prolapſu in præceps, ab illis deflectit viam, non vtique de cœlo deſcendiſſe, quin potius ab inferis aſcendiſſe iudicabimus. Hoc quando ita ſe habet, non deſcendit de cœlo, patres, Piſana nuper patrum illorum Eccleſia, non deſcendit de cœlo infauſtus vbique & iniuſtus cœtus: non tantum è cœlo facinus, non deſcendit, inquam, ſed ruit. Quamobrem? F quia non obſeruat ea, quæ cœli ſunt: non imitatur, quæ cœlorum regni eſſe traduntur. At quare hoc rurſus? Quia prorſus aliena eſt à reuelatis Apoſtolo conditionibus. Vt autem eas congruo ordine percurramus, quis veſtrum putabit, patres, illum conuentum, qui vnius tantummodo nationis eſt, ſi tamen vnius eſt, & non dimidiatæ, vel nullius potius gentis legitima coitio, quis putabit illum, vniuerſam coëgiſſe Synodum, eius ciuitatis, ad quam fortitudo gentium venit, ad quam multitudo maris conuertitur, ad quam omnes per circuitum orbis terrarum congregantur, cuius minimus in mille eſt, & paruulus in gentem fortiſſimam? Iſai. 60.

A Tantum enim abeſt, vt Eccleſia illa Piſana, vera Dei ciuitas ſit, quantum abeſt, vt ſancta & legitima ſit, tantumq́ue recedit à candore ſanctitatis, quantum ad errorum ſordes accedit, accedit autem plus tanto, quanto magis & Petrum Eccleſiæ, & Papam Concilio, & ſuo conciliabulo ſummum, verum, certumq́ue Chriſti Vicarium ſubiicere conatur. Quod tamen nil aliud eſt mea ſententia, quam naturæ ipſius, rationiſq́; ordinem peruertere, & filios patri, & membra capiti, paſtoriq́; ipſi ſuarum greges ouium præficere. Sed & illud perſpicuum eſt, Hieruſalem nomen illi Eccleſiæ nequaquam conuenire, propterea quod nec pacem habet, nec ordinis tranquillitatem, quodq́ue tam excellentem Eccleſiæ ordinem ſubuertere conatur, vt- B pote, quæ contra Romanam Eccleſiam togata, armataque bella commouerit, quæque ad quoſcunque diuerterit, non modo pacem illis non attulerit, ſed ſpem omnem pacis funditus euerterit. Quæ ſingulatim omnia commemorarem, niſi intelligerem nimio etiam plus, quam vellem, eſſe manifeſta. Non igitur Piſarum Synodus, Synodus Hieruſalem eſt, ſed ciuitas, ac turris Babel potius, quæ in terra Sennaar confuſionem fecit, & concordiam ædificantium diiecit. At dicent nonnulli, ſaltem vna ex multis, & quarta ex quinque præſcriptis conditionibus Piſano cœtui conueniet. Nouitas ſcilicet. Quid enim tam nouum & inuſitatum, ac mirabile eſt, quam eſſe qui co- C nentur efficere, vt miles duci, filius patri, domino ſeruus imperet, oues paſtori, denique pedes & cætera membra capiti? Fateor equidem & ego quoque noua hæc eſſe, ſed tamen aliena prorſus ab illa ſempiternæ, ſanctiſſimæque ciuitatis nouitate. Multum enim inter hanc illamq́ue intereſt nouitatem. Nomen vtriſque commune eſt, ſed res & ſignificatio diuerſa. Hæc enim Hieruſalem nouitas à Spiritu ſancto eſt, & æterna eſt. At illam Piſanam vnica tantum obedientia, & Eccleſiæ pars tũc effecit, cum ſchiſmatis illius tempore tres ita maximi Pontifices habebantur, vt nullus eorum aut certus quidem, aut abſque ambiguitate verus Petri ſucceſſor exiſtimaretur. Hæc itaque nunc Piſana nouitas Conſtantiæ tunc ortum habuit, & D euanuit, Baſileæ repullulauit, & exploſa eſt: atque iis etiam temporibus, ſi vos viri eritis, interibit, quemadmodum ſub Eugenio Quarto ſummo maximæ huiuſce Sedis Pontifice repreſſa eſt. Neque enim de cœlo deſcendit, atque ob id diuturna non eſt: neque vnius principatum amplectitur, qui & in illa triumphante Eccleſia eſt, & hanc militantem conſeruat, quemque Synodus Piſana amplecti deberet, ſi è cœlo deſcendiſſet, & numquam multitudinis regimini, vti facit, inniti. Longe igitur ab hac Chriſti, Piſarum Eccleſia diſcrepat. Hæc enim fidelium eſt, illa cauillantium: hæc domeſticorum Dei, illa aberrantium: hæc Chriſtianorum hominum, illa vero eorum, qui Chriſti veſtem conſcindere, & à myſtico Chriſti corpore E myſtica Chriſti membra ſeiungere non verentur. Habetis, patres, quid de Piſana, Synodo communiter loquutus ſum. Hoc enim vniuerſi totis deuotiſq́ue animis deprecamur. Aſſequetur autem hoc, te volente, teq́ue imperante, ſi tu ipſe, pater ſancte, omnipotentis Dei, cuius vices in terris non ſolum honore dignitatis, ſed etiam ſtudio voluntatis gerere debes, ſi ipſius Dei potentiam, perfectionem, ſapientiamq́ue imitaberis. Atqui vt in primis potentiam imiteris, accingere, pater ſancte, gladio tuo, tuo, inquam, accingere; binos enim habes, vnum tibi, reliquiſq́ue huius mundi Principibus communem, alterum tibi proprium, atque ita tuum, vt illum alius nemo niſi à F te habere poſſit. Hoc itaque gladio tuo, qui eccleſiaſticæ poteſtatis eſt, accingere potentiſſime, & accingere ſuper femur tuum, id eſt, ſuper vniuerſas humani generis poteſtates. Pſalm. 44 Cumq́ue accinctus fueris, tum intende contra errores, contra hæreſes, contra diſſenſiones, denique contra inferni portas, errorum, hæreſum & diſſenſionum auctores. Nec intende ſolum, ſed etiam procede, & regna. Procede in primis, & proſpere procede, gentes, quæ bella volunt, diſſipando: tum regna, ſacerdos & Rex, quæ pacis ſunt cogitando, inquirendo, perſequendo. Is namque idem, quem imitari debes, & Rex regum eſt, pacifiq́ue Princeps, & Dominus dominantium, Rexq́ue pacificus.

Geneſ. 11.

Digitized by Google

cus. Hanc autem ſummam potentiam tuam diuina perfe- A ctio comitetur. Perfectio hæc, miſericordia eſt, qua pater ille cœleſtis & perfectus ſolem ſuum oriri facit ſuper bonos & malos, pluitque ſuper iuſtos ac peccatores. Nam ſi tanta vbique miſericordia præſtabis, vt non modo amicos, ſed inimicos etiam ac hoſtes ad tui nominis reuerentiam, ad Apoſtolicæ Sedis cultum, ad Chriſti Eccleſiæ vnitatem, ad huius Concilij manifeſtam profeſſionem venire compellas, recte, pater ſancte, Dei perfectionem imitaberis humano more. Nulla enim de virtutibus omnibus nec admirabilior, nec excellentior miſericordia eſt, nulla magis Principi propria, nulla potentiæ ſummæ cognata magis atque amica eſt. Hæc te præ regibus terræ excellentiſſimum, hæc te vniuerſis populis adorandū, Deoque inſuper te & gratum & amicum, & ſimillimum reddet. B Verum cum multos multarum nationum gentiumque viros clariſſimos, per Dei tuamque miſericordiam, ad hanc Synodum venturos acceſſuroſque exiſtimemus, vna ſe tibi ad hanc rem offert diuina ſapientia, quæ à fine ad finem fortiter attingit, & diſponit omnia ſuauiter. Huius nuper exemplo à fine ad finem tuum attigiſti fortiter, pater ſancte, cum in dicto Concilio hoc atque inchoato, vniuerſos ad bene de Chriſtiana republica ſperandum excitaſti. Diſpones autem ſuauiter, prouidendo ſapienter, ne vocati à te, iuſte quæri poſſint, ſe, vt par erat, in re tanta expectatos non fuiſſe. Quare poſtquā hodierno die, quod C bonum, fauſtum, felixque ſit, de ſingulis, quæ ad huiuſce ſanctiſſimę Synodi conſeruationem & ſtatum ſpectare videbuntur, conſtitutum fuerit, tum de iis quoque conſtituatur nationibus, quæ, quum intellexerint Romæ & à Romano Pontifice Concilium Synodumq; haberi & deſiderari ſe atq; expectari, cunctæ proculdubio nobiſcum vna ad Chriſtianæ religionis diſciplinam, ad Apoſtolicæ auctoritatis maieſtatem, ad communem fidelis populi ſalutem, ad labentium rerum reſtitutionem, ad totius præterea Eccleſiæ defenſionem & rem conuertētur. Sic namque hoc ſacroſanctum Concilium in cœlum aſcēdet, cum Catholica Eccleſia, quam refert, & quam Ioannes ciuitatem eſſe ſanctam, eſſe Hieruſalem, nouamque eſſe, atque D de cœlo deſcendiſſe, contemplatus eſt. Dixi.

Matth. 5.

Sap. 8.

SESSIO III.

In hac ſeſſione Reuerendus & Illuſtr. Dominus Matthæus Epiſcop. Gurcen. & Princeps Imperij, dedit mandatum inuictiſſimi Principis Maximiliani electi Imperatoris.

ANNO & indictione quibus ſupra, Pontificatus præfati ſanctiſſimi domini noſtri, Domini Iulij Papæ II. E Anno decimo, die vero Veneris, tertia menſis Decembris, fuit celebrata tertia ſeſſio Concilij generalis in Baſilica Lateranen. pręſente pręfato ſanctiſſimo Domino noſtro, in qua fuerunt præſentes reuerendiſſ. domini Cardinales, Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, Abbates, Magiſtri Generales ordinum, Oratores principum, & alij illuſtr. domini, videlicet,

EPISCOPI CARDINALES.

Reuerend. D. Raphaël Oſtienſis.
Reuerend. D. Dominicus Portuenſis.
Reuerend. D. Iacobus Albanenſis.
Reuerend. D. Franciſcus Sabinen.
Reuerend. D. Marcus Præneſtinus.

PRESBYTERI CARD.

Reuerendiſſ. D. Thomas tituli ſancti Martini in montibus, Strigonienſis.

Reuerendiſſ. Dominus Nicolaus tituli ſanctæ Priſcæ, de Fliſco.

Reuerendiſſ. D. Robertus tituli ſanctæ Anaſtaſiæ, Nanetenſ.

Reuerendiſſ. D. Leonardus tituli ſanctæ Suſannæ, Agennen.

Reuerendiſſ. D. Chriſtophorus tituli ſanctæ Praxedis, Anglicus.

Reuerendiſſ. Dominus Antonius tituli ſancti Vitalis, Sipontin.

Reuerendiſſ. Dominus Petrus tituli ſancti Euſebij, Anconitan.

Reuerendiſſ. Dominus Achilles tituli ſancti Sixti, Bononien.

Reuerendiſſ. D. Bandinellus tituli ſanctæ Sabinæ, de Saulis.

DIACONI CARD.

Reuerendiſſ. Dominus Alexander ſancti Euſtachij, Farneſius.

Reuerendiſſ. D. Ludouicus S. Mariæ in Coſmedin, de Aragonia.

Reuerendiſſ. D. Marcus ſanctæ Mariæ in Porticu, de Corneliis.

PATRIARCHÆ ET ASSISTENtes Papæ.

Reuerend. P. D. Cæſar Alexandrinus.
Reuerend. P. D. Alphonſus Antiochenus.
Reuerend. Pater D. Stephanus Patracen. & Torcellanenſis.
Reuerend. P. D. Bernardus Spalaten.
Reuerend. P. D. Vincentius Neapolitan.
Reuerend. P. D. Federicus Salernitan.
Reuerend. P. D. Gabriel Dyrrhachien.
Reuerend. P. D. Franciſcus Iadren.
Reuerend. P. D. Franciſcus Vicentinus.
Reuerend. P. D. Iulianus Cibo Agrigentin.
Reuerend. P. D. Franciſcus Sueſſanus.
Reuerend. P. D. Ferdinandus Caietanus.
Reuerend. P. D. Hercules Auguſten. Epiſcopus, & Illuſtr. D. Ducis Sabaudiæ orator.
Reuerend. P. D. Laurentius Montis regalis Epiſcopus, & Gubernator Vrbis.

ARCHIEPISCOPI.

Reuer. P. D. Ieremias Tranen.
Reuer. P. D. Franciſcus Conſan.
Reuer. P. D. Aldonandrinus Nicoſien.
Reuer. P. D. Raynaldus Raguſin.
Reuer. P. D. Andreas Noboniaſien.
Reuer. P. D. Robertus Rheginus.
Reuer. P. D. Georgius Nazarenus.
Reuer. P. D. Ioannes Maria Sipontin.

EPISCOPI.

Reuer. P. D. Lucas Fulginaten.
Reuer. P. D. Silueſter Wigornien.
Reuer. P. D. Iacobus Potentin.
Reuer. P. D. Andreas Mileten.
Reuer. P. D. Franciſcus Spoletan.
F Reuer. P. D. Guilhelmus Cottonen.
Reuer. P. D. Baſilius Tudertin.
Reuer. P. D. Bertrandus Adrien.
Reuer. P. D. Dominicus Lucerin.
Reuer. P. D. Alexius Melphitan.
Reuer. P. D. Ferdinandus Balneoregien.
Reuer. P. D. Benedictus Chien.
Reuer. P. D. Petrus Algaren.
Reuer. P. D. Ioannes Tuden.
Reuer. P. D. Alexander Alexandrinus.
Reuer. P. D. Franciſcus Biſignianen.
Reuer. P. D. Giſbertus Rapollan.

Concilij Piſani, quod nonnulli Cardinales tunc indixerant, & idem Concilium Piſanum penitus tollendum, & extinguendum. Dantes & concedentes eidem Gurcenſ. Principi, locum tenenti & procuratori noſtro plenam & amplam poteſtatem gerendi & exercendi omnia & ſingula in præmiſſis, & circa ea neceſſaria & opportuna, iuxta dexteritatem ſuam, prout magis videbitur expedire, necnon ad faciendum omnia alia & ſingula, quæ verus & legitimus & indubitatus procurator, liberam & generalem facultatem habens, circa præmiſſa facere poſſet, & quæ noſmet facere poſſemus, ſi præmiſſis perſonaliter intereſſemus, etiam ſi talia forent, quæ mandatum exigerent magis ſpeciale: ponentes dictum procuratorem noſtrum, quo ad præmiſſa, * totaliter in locum noſtrum. Inſuper promittentes in verbo noſtro Cæſareo, & ſub bona fide noſtra, nos gratum & ratum habituros, quidquid per priuatum principem locumtenen. & procuratorem noſtrum, in præmiſſis & circa ea cum omnibus ſuis dependentibus, emergentibus, & connexis, actum, dictum, tranſactum, concordatum ſeu concluſum fuerit, & nullo vnquam tempore contrauenire directè vel indirectè, aut quouis exquiſito colore vel cauſa, de iure, vel de facto, etiamſi de iure poſſemus. Supplentes prætera omnes & ſingulos defectus tam iuris, quàm facti, qui in præmiſſis aliquo modo poterunt euenire. Promittentes quoque, vt ſi fortè mandatum iſtud ad aliqua per ſupradictum procuratorem noſtrum tractanda, & concludenda ſufficiens non foret, quod nos omnia & ſingula huiuſmodi tractata, & per ſupradictum procuratorem noſtrum ſic concluſa, rata, grata & firma habebimus & obſeruabimus, harum teſtimonio literarum, ſigilli noſtri appenſione roboratarum.

* fatalitet

Datum in ciuitate noſtra Imperiali Colonia, die prima menſis Septembris, Anno Domini milleſimo quingenteſimo duodecimo regnorum noſtrorum Roman. 27. Hungariæ verò vigeſimotertio.

Per Regem

Ad Mandatum Cæſareæ Maieſtatis proprium.

Quo perlecto, ſurrexit præfatus reuerendiſſimus & illuſtriſſimus Dominus Matthæus, & legit quandam ſchedulam manu propria ſcriptam, cuius tenor eſt talis.

SCHEDVLA LECTA PER Gurcenſem.

EGo vigore dicti mandati Cæſareæ Maieſtatis clementiſſimi & inuictiſſimi Principis, ad abolendum omne ſchiſma, quod in Eccleſia Dei oriri poſſet, & etiam pro exequutione capitulorum concluſorum coram ſanctiſſimo domino noſtro reuoco, quodcunque mandatum qualitercunque conceſſum conciliabulo Piſano, & procuratores quoſcumque, qui in dicto conciliabulo interuenerunt, & omnia acta & agenda per illud conciliabulum, quæ declaro irrita, & nulla, nomine præfatæ Cæſareæ Maieſtatis, & adhæreo ſacro & canonico Lateranenſi Concilio, Eccleſiam vniuerſalem repræſentanti, ritè & legitimè congregato. Declaro etiam, Maieſtatem Cæſaream nunquam dediſſe mandatum ad præfatum conciliabulum.

Et declaratione facta, præfatus dominus Matthæus Gurcenſis acceſſit cum ea, qua decuit, reuerentia ad præfatum S. D. N. & deoſculatus eſt pedes eiuſdem ſanctiſſimi domini noſtri, comitante eum dicto illuſtri domino Alberto de Carpi, præfatæ Cæſareæ Maieſtatis Oratore. Quibus peractis, magiſter Marianus de Cuccinis, procurator Fiſci, & præfati Concilij procurator, petijt à protonotarijs, & notarijs Concilij publicum & publica fieri inſtrumentum, & inſtrumenta de omnibus ſupradictis, &cæt.

Deinde diſcretus vir Petrus Mengiuar ſanctiſſimi domini noſtri curſor, retulit coram præfato ſanctiſſimo domino noſtro ſe, inſtante præfato Magiſtro Mariano de Cuccinis procuratore, ad portas ipſius Concilij citaſſe, & monuiſſe omnes & ſingulos prælatos, & alios tam Eccleſiaſticos, quàm ſæculares, qui in Concilio intereſſe conſueuerunt, vt comparerent ad intereſſendum ſacroſancto Concilio. Reſponſione facta, idem magiſter Marianus accuſauit eorum contumaciam. Demùm reuerend. pater dominus Petrus Gryphus Epiſcopus Foroliuienſis aſcendit ambonem, & legit quandam ſchedulam tenoris infraſcripti.

BVLLA TERTIÆ SESSIOnis ſacri Generalis Concilij Lateranenſis.

IVLIVS EPISCOPVS SERVVS ſeruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam.

SACRO approbante Concilio, ad illius, cuius perfecta ſunt opera, laudem & gloriam, ſacrum Lateranenſe Concilium proſequentes, in hac tertia ſeſſione Spiritu ſancto fauente legitimè congregata, quam alias tertio non. Nouembr. proximè præteriti faciendam in ſecunda ſeſſione indixeramus, & deinde de venerabilium fratrum noſtrorum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardin. conſilio, vnanimiq; aſſenſu, in hodiernum diem reuertendam, ex certis tunc expreſſis, & alijs legitimis cauſis, prorogauimus & indiximus, eodem ſacro Concilio prorogationem & indictionem huiuſmodi ex cauſis præfatis ſibi notis approbante, poſt felicem, fauſtamque chariſſimi in Chriſto filij noſtri Maximiliani Rom. Imperatoris electi ſemper Auguſti, huic ſacroſancto Lateranen. Concilio veram adhæſionem & ſynceram vnionem, omnia & ſingula per damnationis alumnos Bernardinum Caruaial, Guillelmum Brizonet, Renatum de Pria, & Fridericum de ſancto Seuerino olim Cardinal. eorumque fautores, adhærentes, complices & ſequaces, ſchiſmaticos, hæreticos, & in ſuam ac aliorum perniciem debachantes, vnitatem ſanctæ matris Eccleſiæ ſcindere ſatagentes, in conciliabulo Piſano, Mediolani, Lugduni, vel alibi, quæcunque, quotcunque & qualiacunque fuerint, etiam decimarum impoſitiones in vniuerſo regno Franciæ per eos factas, quorum tenores & qualitates, ac ſi præſentibus de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales inſererentur, pro expreſſis haberi volumus, vſque in præſentem diem acta, geſta, & facta, cóſcripta & publicata, ſeu ordinata, & in futurum forſitan gerenda, quamuis ſint nulla, irrita, & inania, & à nobis, præfato Concilio ſacro approbante, damnata & reprobata fuerint, potiori pro cautela damnationi & reprobationi huiuſmodi inhærendo, eodem ſacro concilio approbante, damnamus, reprobamus & deteſtamur, illaque nulla, irrita & inania, nulliuſque roboris, efficaciæ, effectus, vel momenti fuiſſe & eſſe decernimus & declaramus. Necnon litteras noſtras, per quas, propter receptiones, fauores, adhærentiam & auxilium, per Regem Franciæ, & nonnullos alios regni Franciæ prælatos, officiales, nobiles & barones ſchiſmaticis & hæreticis in dicti conciliabuli Piſani damnati & reprobati proſequutione notoriè præſtita, regnum Franciæ, & præſertim Lugdunum, ducatu Britanniæ excepto, ſub data videlicet, Romæ apud ſanctum Petrum anno incarnationis dominicæ milleſimo quingenteſimo duodecimo, Idibus Auguſti, Pontificatus noſtri anno nono, de fratrum prædictorum conſilio, Eccleſiaſtico ſubiecimus interdicto nundinaſq; Lugduni fieri ſolitas, in Lugduno extunc de cætero fieri inhibuimus: dictaſq; nundinas in ciuitate Gebennen. faciendas tranſtulimus, cum decretis, declarationibus, inhibitionibus, omnibuſq; & ſingulis in eis contentis clauſulis, ſimiliter ſacro Concilio prædicto de illis plenariam notitiam habente ac approbante, innouamus: regnumq; præfatum, vt præfertur, illiuſque ciuitates, terras, oppida, & loca quæcunque huiuſmodi interdicto ſubijcimus,

ac ipſas nundinas ex Lugduno in ciuitatem præfatam Gebennenſ. faciendas transferimus. Et vt ſacrum hoc Lateranenſe Concilium ad finem vberrimæ fertilitatis deducatur, aliaque plura & grauia in hoc ſacro Lateranenſi Concilio tractanda & diſcutienda veniant ad Dei omnipotentis laudem, & vniuerſalis Eccleſiæ exaltationem, quartam ſeſſionem continuationis celebrationis ipſius, quarto Idus præſentis menſis Decembris faciendam, ſacro Concilio præfato omnia approbante, indicimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ proſequutionis, voluntatis, damnationis, reprobationis, deteſtationis, decreti, declarationis, innouationis, interdicti, tranſlationis, & indictionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ in publica ſeſſione, in Lateranen. ſacroſancta Baſilica ſolemniter celebrata, anno incarnationis Dominicæ 1512. tertio Non. Decembr. Pontificatus noſtri anno decimo.

D. de Comitibus.

Qua quidem ſchedula, vt præmittitur, perlecta, idem reuerendus pater Petrus Epiſcopus petijt, an placerent paternitatibus ſuis contenta in dicta. Et omnes & ſinguli reſponderunt, placere contenta in dicta ſchedula. Fuit inſuper in dicta quarta ſeſſio quarto idus præſentis menſis. Et hæc fuerunt pro tertia ſeſſione. Super quibus idem Magiſter Marianus de Cuccinis procurator petijt inſtrumentum & inſtrumenta, &c. Et incepto per ſanctiſſimum Dominum noſtrum glorioſo hymno, Te Deũ Laudamus, & capella proſequen. & vſque ad finem perducto, ſanctiſſimus D.N. cum Card. & alijs prælatis receſſit, & venit ad ſanctum Petrum in palatium Apoſtolicum in Vaticano.

IVLIO HVIVS NOMINIS SEcundo Pontifici Maximo Alexius Epiſcopus Melphitanus affectiſſimus famulus S. P. D. perpetuamq; felicitatem.

NON me præterit, ſapientiſſime Pontifex, parum pij minusque grati erga Deum animi eſſe, quidquam ex ijs, quæ nobis contingunt, alij cuipiam, quàm illi eiusq́ue abſtruſo iudicio tribuere. Propterea quæ fortunam & fatum appellant, aut nulla eſſe, aut ſi qua ſunt, ego quidem illi ſubijci ſentio: tantùmque ſideribus tribuo, quantum eſt, quod nihil ex eius potentia detrahere poſſit. Veruntamen & Diuum Auguſtinum, diuinarum, humanarumq́ue rerum interpretem eminentiſſimum, cauſſas fortuitas non eſſe nullas, ſed latentes aſſerere, & mihi plurima & grauiſſima infortunia ab ipſis ferè ſtatim incunabilis accidiſſe, eoq́ue grauiora, quo præter omnem ſpem opinionemq́ue incidere, ſat ſcio. Quibus illud quoque tantò magis annumerauerim, quantò nihil ego enixius curo, quàm ne quid à me vel dicatur, vel fiat, quod tibi non placeat. Iuſſus itaque à te, vt in tertia tui ſacri apud Lateranum Concilij ſeſſione concionarer, nec ignarus maxima vocis & laterum, & eadem vel minori fortaſſe diſciplinarum inopia laborare, nihil horum, quo rem euitarem, cauſſatus ſum, temerarium, & non minùs ſtolidum arbitratus, quidquam de ijs tuo præcepto opponere, quæ tibi quoque nota eſſe viderentur. Præterea, quæ poſtea ſuaſere, vt rem iam præparatam & intermiſſam ſententia mutata reſumerem, quod & hæc ipſa oratione facilè percipere poteris, & epiſtolæ ad diem ipſius concionis properandum eſt. Fuit hic tertio Nonas Decembris, cùm ſol longiſſimè à nobis recedens, & nos obliquus reſpiciens, dum partam hemiſphærij noſtri partem ambit, dies breuiſſimos reddit; cùmque ad ea, quæ in Synodo agenda erant, vix totus ſuffecturus videretur, res, vel potius neceſſitas ita tulit, vt eodem ante omnia Lateranum tibi è Vaticano eundem eſſet. Per properandi igitur curam, magna ex parte ſomno excuſſo, nos ferè antelucanos præſtolandi proſequendiq́ue tui gratia Vaticanum deduxit: vbi antequam exires, tanta vis imbris procelloſi inhorruit, vt diuturnam ſerenitatem quæ nobis otioſis præceſſerat, iter facturis, reſarcire velle ſibi videretur. Exiſti tamen, quæ tua conſtantia eſt, & procella paulisper ceſſante, totum ferè iter pluuioſum perfecimus. Itaque membra, quæ natura tegi non patitur, vento, & anni tempore gelida, cætera veſtibus prælongis & madefactis grauata erant. His maximè impeditos, mulis deſcendentes cœnum excepit, ex cœno ſitibundos, famelicos, feſſos, madidos, implicitos, cœnulentos, & ſomnolentos, ædes vaſtiſſima, nulla teſtitudine, ſed tignis tecta, & crebris tranſennis, per quas magnæ naues tranſmitti poſſent, potentiſſima: eadem multitudinis hominum & murmuris, ſtrepitus ac lamentorum ex incommodis orientium, algorisq́ue plena. Sic affecto miſero mihi, & innata, quod dixi, vocis & corporis imbecillitate laboranti, à tot incommodis circumuento, vento, imbre procella crepantibus, & murmurante, tecto & tranſennis templi verba intercepturis, concionandum erat. Inſuper ſuggeſtum aſcendi, ſicut è regione tranſennarum altiſſimarum ac latiſſimarum: Sic à te, ad quem labóres meos & verba direxeram, longè, iuſſu quidem tuo, ante incœptam Synodum poſitum, quo magis multitudinis auditui, quàm tuo, conſuleretur. Omitto, quod quidam ad ſuum commodum cuncta trahentes, ita tunc quoque ad reddendum Deo, & iuſtitiæ debitum, ſe difficiles duroſq́ue præſtitere, vt ſicut te, multoſq́ue ex partibus per totam ferè ſeſſionem ſolicitos, ac ſuſpenſos tenuêre, ita me quoque in actionis medio * turbabundi viderentur. Super his mitra caput, parum eius hyberna infula tecti capax, ſic angebat, *fort. turbaturi.*
vt magis nuperrimè ſimul omnes in itinere ſub imbre ad Lateranum, quam ego tunc ſub illa orationis calcem properarem. Sed ſicut quondam toti Græciæ belli, ita tũc mihi huius mali Paris cauſſa erat. His ergo tot ſimul factũ eſt, quorum vel vnum ſuppetijſſet, vt nec tu, nec pars maxima ſacri ſenatus & Patrum audire me quiuerit. Quamobrem hæc mihi poſtea ſingula memoria repetenti, nec dijudicare queunti, quibus minùs fecerim ſatis, illiſne, quibus ita me affectum & properantem locus audire permiſit, an quibus id ex parte vel omnino negauit: expedire viſum eſt, magnis etiam viris id ſuadentibus & amicis flagitantibus, vt inſtitutum tranſgrederer, & orationem impreſſoribus darem, quo & omnibus, qui affuerant, hac ſaltem ratione facerem ſatis, & longè pluribus tacendo prodeſſem, quam dicendo profueram. Si tamen ea ſit, vt quod eius initio maximè optaui, aliquibus conferre poſſit. Tua beatitudo, ſi id ei cumulus & magnitudo cogitationum ac rerum agendarum permiſerit, ita legat, vt omnem fructum laborum meorum in eo maximè verſari exiſtimet, vt à te vno probentur.

ALEXII EPISCOPI MELPHITANI ORATIO, quam habuit in tertia ſeßione ſacri Lateranenſis Concilij, iuſſu IVLII ſecundi Pontificis Maximi.

MAXIME vellem, atque optarem à Domino IESV Chriſto, in cuius nomine, vt par eſt credere, te duce, beatiſſime Pater, hic ſacer ſenatus, præclarus Proceſar, inſignes reguli, Cæſaris, regum, & aliorum Principũ oratores, ornatiſſimi præſules, & ceteri, qui adſunt, humaniſſimi viri, huc hodie conuenêre, vt eadẽ ſynceritate pietateq; mentis, quã erga beatitudinem tuã, vniſam Eccleſiam, & horum ſingulos ſum verba facturus, oẽs præſentes atq; abſentes, quibus celebrandæ Synodi onus incumbit, rem tã ſalubrem, & pernecceſſariam agẽdam ſuſcipiant, ſuo tempore agant, & ad finem perducant. Mihi verò poſt annos octo & quadraginta, quibus maxima ex parte in hac aulica luce, in ſacro tuo, aliorumq; ſummorũ Pontificum, & veſtro, Patres, mihi iucundo venerandoq; conſpectu verſatus conſenui, huius ſaltem ſuſcepti hodie

muneris

muneris labor optatum parat fructum, vt ſacroſanctæ matri ac alumnæ Eccleſiæ, ſi non omnino, neque enim tanti me facio, vel aliqua ex parte conducat. Et quoniam: vbi facto opus eſt, compertum habeo, parum verba proficere: & ſicut rectam valetudinem non conferri, ita nec res magnas ſolis verbis confici poſſe: præcipuè verò ratione, & eius miniſtris mente ac lingua, nos à cæteris animantibus differre: ſed his tantis naturæ bonis ita quoſdam abuti, vt rarò admodum vtantur concordia mentis & linguæ, ſed plerumque aliud habent in ore, aliud in corde; quæ ferè ſola ſunt inſtrumenta conſilij: hoc autem morbo vbique, ſed præſertim in Synodo, re omnium, quæ ad religionem & præſentem futuramque ſalutem hominum pertinent, maxima, cum ingenti diſcrimine vtriuſque ſalutis laborari: me denique in tanti morbi, tamq; magnæ rei, & imbecillitatis meæ cogitatione penè deficere. Summus ille artifex mentium illuſtrator, & auctor inuocetur, qui & extinctas eas accendit, & accenſas inflammat, & ab illis ora diſſonare non patitur, quique in igneis linguis apparuit, & ora in-
Act. 2. fantium fecit diſerta. Veni creator Spiritus, mentes tuorum viſita, imple ſuperna gratia, quæ tu creaſti pectora. Vtinam nos, Domine, vtinam nos reddas tuæque gratiæ capaces nos reddas. Hoc ergò duce, quod ipſe concedat, quem breuius mihi fieri poterit, de Concilio deque Eccleſia diſſerendum eſt. Et primò altius earum primæua figura & origine repetitis, mixtim etiam incremento, maieſtate, poteſtateque oſtenſis, necnon vtilitate & commodo, quæ ex eis humano generi proueniunt, ex parte enumeratis, poſtremò, mutatæ à me ſententiæ reddita ratione, dicendi faciam finem. Per hæc enim, etſi pro rei magnitudine pauciſſima parumque ornata, opitulante illo, qui & publicè ab omnibus, & priuatim à me inuocatus eſt, ſiue rationibus, ſiue exemplis, ſiue auctoritatibus innitendum, procedendumque in Synodo fuerit, rectè omnia conſuli, & conſulta rectius decerni, & decreta rectiſſimè exequationi mandari, quàm facillimè poterunt. Cùm Redemptor & Legifer noſter hominem, paruum mundum, collapſum erigere ac inſtaurare cum ſuis Patre & Spiritu ſtatuiſſet, nec in opere diſcedere à prima eius productione, cui etiam Totam Trinitatem affuiſſe, per verbum, Faciamus, perſpicuum eſt, cùm in cæteris rebus, quantumuis bonis, multis ac
Gen. 1. magnis creatis, Dixit, & Vidit, de eo ſingulariter à
Matt. 1. Moſe proferatur: quod & in Iordane amni, per ſacri ac ſaluriferi lauacri inſtitutionem, & in patefacienda, pro capacitate viſurorum, gloria ſua ſuper montem Thabor
Matth. 17 tribus, & non paucioribus, diſcipulis, qui eum comitabantur, & paſſim per totam legis traditionem, & demum in corroborandis inſtruendisque diſcipulis, per Spiritum ſanctum, in eius nomine à Patre miſſum, plenius declarauit: rediturus ad patrem, & à terrenis ad cœleſtia corpore tranſcenſurus, ita duodecim diſcipulos (& orando
Ioan. 17. Patrem, Fac, inquiens, Pater, vt hi vnum ſint, ſicut & nos vnum ſumus: & eos monendo, In hoc, inquiens,
Ioan. 13. ſcient omnes, vos meos eſſe diſcipulos, ſi vos mutuo dilexeritis) inſtitutos reliquit, vt capiti, quod in primis ſuas vices gerere voluit, reliqui vt membra connexi, per toties repetitum præceptum mutuæ charitatis & pacis, vnum corpus complerent. Et quod vas electionis Paulus ait: Singuli eius membra & aliorum alij, vt vnius cor-
Rom. 12. poris partes forent: quòd etiam à duobus & ſeptuaginta pariter ab illo electis, & ab alijs, qui ad fidem vndique
Act. 4. quotidie confluebant: Multitudinis, inquit Lucas, erat cor vnum & anima vna, & à poſteris per traditionem vtriuſque ordinis, & curam eorum, qui illis ſucceſsêre, quàm diligentiſſimè obſeruatum fuiſſe, ab omnibus, qui hiſtorias euoluerint, pleniſſimè conſtat. Et deinde per inauditam & incredibilem conſtantiam & fortitudinem eorum aliorumque Martyrum, & victorias de ſæuiſſimis tortoribus partas, religione longè lateque per totum orbem diffuſa, & Eccleſijs pro conditione locorum & temporum ſuper regiones vel prouincias conſtitutis, & eiſdem præter mandatum exemplumque Principis, naturæ quoque ratione edoctis, res omnes disiunctas per ſe imbecilliores fieri: coniunctas verò, validiores: ſingulæ ſuæ ſaluti diuturnitatique conſulentes, id ipſum ſedulo ſeruare curarunt, dum annis ferè ſingulis capite cuiuſque cum ſuis membris, in locum omnibus tutum & commodum coeuntibus, quæ corripi, emendarique oporteret, accuratius penſitata atque diſcuſſa, ad incrementum omnia, conſeruationemque religionis, publicam honeſtatem, bonos mores, animarumque ſalutem redigebantur. Interdum etiam, cùm res exigeret, ſua cuique iura quaſi municipalia, pro ſalute proprij gregis & commodo ſtatuebant. De rebus verò ponderoſis & dubijs ſummum caput, vt communis omnium magiſter, & doctor, conſulebatur. Quo fiebat, vt, ſi quando hæreſis vel aliàs res grauis, & pernicioſi exempli alicubi oriretur, præſertim quæ religionem & publicè leges offenderet, ad illam eueſtigio reprimendam, patres vndique, præcipuè tamen probatiſſimi, eruditiſſimi, ac integerrimi quique acerſiebantur, & ad locum tempusque aptum, à capite delectum, & ab ipſis approbatum, conueniebant. Vbi non minus ardentiſſima dilectione in Deum, quam mutua inter ſe & erga proximum, quod eſt vniuerſum genus humanum, charitate, omnia ſimul proſpicientes, & ſingula ſedulo ſcrutantes & ponderantes, vt, quæ ad omnes pertinerent, ab omnibus reciperentur vel eliminarentur; quæ infringenda dijudicaſſent, pronunciis & manibus: quæ verò probanda, pro venerandis ſanctiſque ab omnibus habebantur: & ita eorum conſultis atque decretis publicè ab vrbe vniuerſo parebatur, vt vel ſi plures mundi, ſententia Democriti, eſſent, eorum iuſſis obtemperaturi viderentur. Hac ratione ſacræ Synodi malis erant metus, bonis ſpes, vitijs pœna, virtutibus præmium, laboribus quies, ſtudij fomes, incrementum iuſtitiæ. Hac ratione turbulentiſſimæ, ſeditioſiſſimæ, ac pernicioſiſſimæ hæreſes extinctæ deletæque fuêre, & fide, ſacroſanctaque religione enucleata & explicata, eiuſque capitibus & articulis ſtabilitis, mundus, expulſis errorum tenebris, eam aliquamdiu totas retinuit, in qua nunc breuis eius angulus luce ambulit veritatis. Hac ratione tot ſacri, & ſaluberrimi canones, duces præſtantiſſimi ad bene beateque viuendum, & ad temporaneam comparandum, æternamque ſalutem promerendum, per ipſas Synodos ſanciti, conſcriptique fuêre, quibus non minor fides & auctoritas quam ipſis Euangelijs attributa eſt: & quorum, ſi quæ à nobis ratio curave haberetur, ad has ſordes fœditatemque morum, ad quas per eorum contemptum, & conciliorum intermiſſionem deuenimus, non vtique deuentum fuiſſet. Hac ratione Vrbanus Pontifex huius nominis ſecundus, Synodo habita, totum ferè Occidentem exciuit, & numeroſiſſimæ ac potentiſſimæ expeditionis illius auctor factus, Antiochiam & Hieruſalem præclara Eccleſiæ membra, & alias inſignes vrbes & Regna cum ingenti gloria recepit. Et poſt eum, ne amitterentur, Paſcalis & Gelaſius Pontif. ſupplementis, commeatu & pecunia exercitui in Aſia ſubueniri fecêre, & Caliſtus huius nominis ſecundus, noningentorum patrum, qua nullus ante & poſt eum frequentiorem vſquam, in hoc ipſo Lateranenſ. ad idem opus Synodum habuit, vbi tu quoque beatiſſime pater, huius & aliorum exemplo, & recto, vt par eſt credere, animo, hanc edixiſti, quod bonum, fauſtum, felixque tibi, vniuerſæ Eccleſiæ, & nobis omnibus ſit, & ad eundem per illos moueat is effectum. Hac ratione cùm alij, tum Innocentius hoc nomine tertius, qui etiam Laterani ad hoc ipſum quingentorum paulò minus patrum Concilio interfuit, & præſedit, tanta auctoritate fuêre, vt Imperatorem, & Reges Galliarum, Hiſpaniarum & Neapolis ad idem properandum compulerint. Hac præterea ratione Imperatores pedibus nudis, non breui ſpatio per niues curſum ante mœnia procumbentes, & alij ad pedes Pontificum inermium certè, ac ſola innocentia munitorum prouoluti, eorum veniam precabantur. Macti virtute & verè felices Pontifices, quibus tantum vltrò à ſummis etiam Principibus venerationis & verecundiæ pendebatur: feliciores Principes, qui in perſonis hominum tantùm Deo timoris, cultuſque exhibere non habitabant. Fœliciſſimi, & hi & illi, qui depoſi-

tis o-

ris odijs, ſic ad mutuam dilectionem conuertebantur, vt
alterorum alteri quàm libentiſſimè onera ferrent, quo
lex Redemptoris per vtroſque adimpleretur; quique non
ex potentia licentiam, ſed contra ex licentia potentiam
penſitabant: nec quod ſibi placeret, ſed quod omnibus
expediret, quodque deceret, non quod liceret proſpici-
entes, anteponebant. Denique, qui ex maioribus non
eos, quos & ipſi ante gerendum magiſtratum & omnes
boni vituperarent & reprobarent, ſed quos ſcirent omni
laude commendationeque dignos, imitandos ſibi & ſu-
perandos pro viribus proponebant. Sed quid ego his ſi-
deribus immoror, quæ, quamuis per ſe micarent, magna
ex parte ab alijs lumen mutuata fuère & non ad illas ful-
gentiſſimas ſtellas recurro, qui ita perpetuò vixère, ita va-
rijs modis pro fide, proque Eccleſia certanère, ita deni-
que toti Deo dediti, gratiam eius promeruère, vt facilè af-
firmauerim, multa illum propter eorum merita, ſuam-
que patientiam ſuſtinere, quæ per ſuam iuſtitiam nequa-
quàm ſuſtinuiſſet? Quis enim, qui eorum facta vel di-
cta, vel ſcripta ſcrutari voluerit, non inueniet vel pri-
mos illos tres & triginta à Petro Meltiadem vſque vno te-
nore & viuendi ſumma cum temperantia, & gerendi ma-
giſtratum ſumma cum ſapientia, & ſubeundi quæuis pe-
ricula pro fide, proque Eccleſia ſumma cum fortitudine,
denique migrandi à temporanea vita ad æternam ſum-
ma cum alacritate & gaudio, ita certaſſe aduerſus Ro-
manum Imperium, & reliquas orbis terrarum nationes,
& vires, vt non modo illis inuitis & impugnantibus Ec-
cleſiam, pro qua certabant, ſuo ſanguine ſolidauerint,
dilatauerint & extulerint, ſed ita ipſos quoque hoſtes or-
bis domitores & armis inſuperabiles deuicerint, vt ſibi
corona victoriæ, cęlique regno per martyrium compara-
tis, illos, illorumque ſucceſſores Eccleſiæ iugo æternum,
ſubegerint? vel ſubſequutos à Syluestro ad ſplendidiſſi-
mum ſidus Gregorium Gordani, totidem quidem nume-
ro, quamuis alio rerum curſu, tenoreque certandi, proſe-
quutione Eccleſiæ per Chriſtianos Principes in fauorem,
protectionemque conuerſa, ita & præcepta ſui Principis
ſeruantes, & exempla maiorum ſequentes, dignitati, in-
crementoque religionis, & Eccleſiæ conſuluiſſe, vt ipſi
quoque omnes, ſicut priores, iure optimo in diuorum
numerum ſint relati. Tantum præterea pietate, ingenio,
diſciplina, moderatione, & omne virtutis genere valuiſſe,
vt cùm ipſi, tum eorum imitatione poſteri quoque im-
maniſſima hominum monſtra, vel potius ſæuiſſimas fe-
ras, Gotthos, Vandalos, Longobardos, & alios huiuſ-
modi, eorumque Reges vſque adeo leniuerint, vt ex tru-
culentiſſimis cicures, manſuetosque reddiderint: deni-
que labore, inedia, ſiti, vigilijs, continentia, ſtudio iuſti-
tiæ, & illiciti abſtinentia lucri, hanc, quam videmus, am-
plitudinem & opulentiam nobis comparauiſſe, per quas
delitijs quotidie magis inuoluimur, & opibus penè inſa-
nimus. O fœlix ſæculum, quod illos viros non morbum,
vt alios, rebus Eccleſiæ, ſed eius morbis & periculis prę-
ſentaneum remedium attuliſti. O te Eccleſiam tui ſpon-
ſi gratia plus quàm prudentiſſimam, quæ ita tuis primor-
dijs conſuluiſti, vt tales tunc, non quales poſtea multis
temporibus experta es, rectores, defenſoresque habe-
*.i.terra res. O *ſolum tunc certè beatiſſimum, quàm reueren-
ter te intueor, oſculari que geſtio, quòd illos & tuliſti, &
aluiſti, & magna ex parte produxiſti. Poſtremò quis eſt,
qui hoc etiam in cogitatione auctæ vel conſeruatæ, cùm
in Occidente, tum in Oriente, Eccleſiæ non perpende-
rit, ita vtramque partem patres earum inſtituiſſe, vt ſi
quando fortè inter ſe diſſentirent, acuendi potiùs inge-
nia ſtudio, & perficiendi fidei perſpicuitatem, quam per-
uertendæ cauſa veritatis, tunc quoque modeſtiori qua-
dam æmulatione vtraque abſtineret à vitijs, & bonis mo-
Locus obſcurus ribus inhæreret, & ambæ pariter ad religionis conſerua-
*quam tionem proficerent? quòd *quando tunc valeret, donec
præſtari potuit, ſatis & Roma olim, deleta Carthagine,
& ab annis aliquot Occidentalis Eccleſia, Orientali col-
lapſa, ſicut experta eſt, ita membra eius, quæ rectè viuunt,
& ſentiunt, non ſerò pœniteret. Digna profectò res,
quæ à multis accuratius cogitetur, & ante omnes à te,

A beatiſſime pater, qui mancam, & imperfectam fœlicita-
tem tuam putare propterea ſæpè viſus es, quòd earum
vtrique pariter, totique orbi, quod tuæ ſanctæ ſedi da-
tum eſt, non ſimul præſideres. Eat nunc quiſpiam, &
Zoroaſtrem vel Triſmegiſtum, vel Phoroneum, vel Pi-
ſiſtratum, vel Lycurgum, vel Solonem, vel Numam Pom-
pilium, vel alios, non dicam cum legifero, Redempto-
reque noſtro, ſed vel cum ipſis ſeruis eius eius, præſertim,
quos dixi ſex & ſexaginta, conferat: quos ille ita parti-
tus eſt, vt æqua portione, & plus quàm miranda ratione,
& primi confitendæ, tuendæque veritatis, paſcendarum-
que ouium curam martyrio, & ſecundi eadem cura vo-
luntatem martyrij terminarent, & alterutri ſuo numero
B annos eius temporales æquarent, vel alijs Occidentalis,
& Orientalis Eccleſiæ luminibus anteponat, qui vltra lu-
cem veritatis, vita etiam, moribus, inſtitutis, ſcriptis, &
præceptis longiſſimè illos excelluère, & demum tantùm
auctoritatis, & ipſi conſequuti, & ſucceſſoribus im-
pertiti ſunt, vt non præcepto vel imperio, ſed nutui
eorum ſubijci, omnes fœlicitatis loco haberent. Multa
grauiter & copiosè præco Chriſti egregius, eruditiſſimus
vir Ægydius Viterbienſ. de ratione Conciliorum, deque
accepto detrimento per intermiſſionem, & vtilitate
per frequentationem eorum conſequenda, diſſeruit pri-
ma oratione, qua hoc ſacrum eſt auſpicatus Concilium:
aliquanto plura Thomas Caietanus, philoſophicæ ac
C Theologicæ rationis vti peritiſſimus, ita diſceptator a-
cerrimus, de triumphante ac militante, deque Piſana,
vt ipſe appellat, Eccleſia. Non paucis etiam præſul
Spalatenſis, diſciplinarum, quas dixi, non vulgaris pro-
feſſor, ſua cum Turcis prælia pro defenſione communis
tecum gregis inita deſcripſit, Beatiſſime Pater. Ego quo-
que perbenignè à te iuſſus, vt idem onus ſubirem,
& humaniſſimè monitus, ne his mihi præuijs factis lon-
giſſimo cederem interuallo, pro viribus multa de Sy-
nodis, earumque definitione, appellatione, origine,
cauſſis, numero, conatu & fine, multa de prauis ſectis ſi-
uè hæreſibus, multa de Apoſtolis, de Martyribus, & de
D ſingulis diuorum ordinibus, de comparatione bonorum,
piorumque ſacerdotum cum diuinis ſpiritibus, de Syl-
ueſtro Pontific. de Conſtantino Principe, de prima Sy-
nodo, & eius 318. patribus, omnibus in diuorum nume-
rum relatis, & de reliquis vniuerſalibus Synodis ſingula-
tim, & alijs memoria dignis, multa diſtinc[illegible] vniuerſa
triumphante ac militante Eccleſia, deque lethifera ſibi
& alijs turba Piſana, malis conſilijs & artibus nixa, & in
caput ſuum more gigantum, conſpirationis furijs, ac inſi-
dijs agitata, & à te quàm prudentiſſimè per veri ac legiti-
mi Concilij edictionem, confuſa & eneruata: vbi de
re quoque non pauca, ſeruato tamen modo, ne lacona-
rus, & in Concilio conſtitutus, Principi, & meo, & viuo,
E & præſenti, ac de me benemerito aſſentari viderer. Poſt
hæc de præſentis Synodi ratione, pro curſu noſtrarum
rerum, ac temporum, in quo, cùm ad leuamen fortaſ-
ſis aliarum multarum, & ingentium Chriſtiani nominis
cladium, hoc ſaltem Deus conceſſerit, quod hæreſibus,
quæ vt plurimùm cauſſæ Conciliorum fuère, nec pub-
licè nec impunè laboramus, reliquum foret decerne-
re, vt inſtaurationi, propagationi religionis in hoc per-
anguſto Europæ angulo per diſcordias & ignauiam co-
árctatæ, magna virium parte incumberetur. Sed quo-
niam tanto opere fruſtra inſiſteremus, niſi prius Deus i-
ratus nobis placaretur, qui in tanta corruptione morum
F & bellorum, ac ſimultatum culpa conſtitutis placari non
poſſet: & propterea multis, & acriter in mores, & ple-
raque flagitiorum, & ſcelerum, præcipuè tamen in per-
nicioſam ambitionem, peſtiferam omnium rerum ve-
nalitatem, & luxum intolerabilem, & innumera dete-
ſtanda quæſtus & nefanda libidinis genera, & execran-
das luſiones diebus ſacratiſſimis, earumq; comites blaſ-
phemias non ferendas inuecturus; mala etiam conſilia,
mutuas fraudes, & cupiditatem rerum alienarum, ex qui-
bus diſcordias, & bella inteſtina oriri, fouerique con-
ſtat, & ſæuiſſimas Chriſtianorum inter ſe trucidationes,
ac tanti effuſi ſanguinis, cuius dimidio, minus ad

proffi-

A proſligandum communem hoſtem ſuppetijſſet, cauſſas deteſtaturus; & idcirco de morum corruptione & culparum inhibitione, de tollendis vndique diſcordijs, & pace vbique inſerenda, deque ſalutifera in communem Chriſtiani nominis hoſtem expeditione, & eius in præſentiarum occaſione non pauca, poſtremò te in primis, tuorum verborum non immemor, & deinde Imperatorem & reges ſingulatim ac nominatim, & alios principes & populos Chriſtianos, ad illam, quod ſperabam nonnullos eorum affuturos, hortaturus: multa, inquam, de his, & quæ ad ea pertinent, iam litteris & memoriæ mandata, dicenda, & tribus vix horis abſoluenda paraui. Sed vbi animaduerti, quàm parum vel Ægydij mei, paucis vel nul- B lis eorum, qui ad Concilium expectabantur, ſuperuenientibus, verba profecerint: vel Thomæ, Eccleſiæ, etſi nunc egregiè per te re nauata, in meliori ſpe conſtituta, maximè Cæſare in tuum ſanctum fœdus recepto, tunc certè adhuc fluctuante: vel Spalatenſis, peruersè non in Turcas, ſed inter Chriſtianos bellis feruentibus; concidi præ indignatione, fateor, animo, & hoc ex parte vel tuæ ſorti, pro Maieſtatis celſitudine, & fœlicitatis immenſitate, vel meæ, pro exilitatis humilitate, vel, vt rectius dicam, temporis & hominum peruerſitati adſcribens, quod cùm tamdiu, tamque vehementer Concilium inuocarent & cuperent, nunc inceptum, etiam vo- C cari & iuſſi, poſtponunt: multorum dierum ac noctium labore, vigilijsque abiectis, valereque ad tempus, vel perpetuo iuſſis, ne loco præmij, riſum, vt ad tempus minus pertinentes, reportarent; quod ad abſentes non parua ex parte pertinebat oratio, mutata ſententia, his paucis apud, coram ſacro ſenatu & his patribus agendum putaui, cuius & poteſtatem ſupremam, & computati cum alijs, numerum 120. explere, & auctoritatem, & ſapientiam in quacumque re maximam noui, voluntatem ad omnia, quæ in Concilio agenda, tractanda, complendaque ſunt, propenſiorem eſſe par eſt. Quod ſi id minus ex voto, & tua, vel aliorum ſententia ceſſerit, & quod initio pollicitus ſum, in repetenda primæua figu- D ra vel origine Conciliorum & Eccleſiæ, & earum incremento, maieſtate, poteſtateque declarandis, vtilitate etiam & commodo, quas omnibus conferunt, recenſendis, denique in reddenda mutatæ meæ ſententiæ ratione, parum fortaſsè fecerim ſatis, in primis à tua beatitudine, & deinde à cæteris omnibus veniam peto. Et vt in eo merito deſinam, à quo incepi, tu ſancte Spiritus adſis, & ita meis faueto votis, ac precibus, vt quæ tibi grata, ſummo Pontifici, vniuerſæ Eccleſiæ, & cum ſuis Principibus toti generi Chriſtiano, & dignitati Cōcilij profutura ſunt ipſi Pōtifici & his patribus decernenda inſpires. Qui cum Patre & Filio in vnitate perfecta viuis, & regnas in ſæcula ſæculorum. Amen. Dixi.

Locus obſcuriſſim⁹ quales in hac oratione cōpsures.

SESSIO IV.

Anno à natiuitate Domini milleſimo quingenteſimo duodecimo, indictione decimaquinta, Pontificatus ſanctiſſimi Domini noſtri Iulij diuina prouidentia Papæ Secundi, Anno decimo, die verò Veneris, decima ſupradicti menſis Decembris, fuit celebrata quarta ſeſſio in Eccleſia Lateranenſ. de Vrbe, præſente & præſidente præfato ſanctiſſimo Domino noſtro Iulio in loco conſueto. Et fuit celebrata Miſſa Spiritus ſancti per reuerendiſſ. in Chriſto patrem & Dominum, Dominum Nicolaum tituli ſanctæ Priſcæ presbyterum Cardinal. de Fliſco vul- F gariter nuncupatum. Fuerunt præſentes infraſcripti reuerendiſſimi domini Cardinales, Patriarchæ, Archiepiſcopi, & Epiſcopi, ac Abbates, & Magiſtri ordinum, Oratores principum, & alij illuſtriſſimi domini, videlicet:

EPISCOPI CARDINALES.

Reuerendiſſ. D. Raphael Oſtienſ. ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Camerarius.

Reuerendiſſ. D. Dominicus Portuenſis.

Reuerendiſſ. D. Iacobus Albanenſis.

Reuerendiſſ. D. Franciſcus Sabinen.

Reuerendiſſ. D. Marcus Præneſtinus.

PRESBYTERI CARD.

Reuerendiſſ. D. Thomas tituli ſancti Martini in montibus, Strigonienſis.

Reuerendiſſ. dominus Nicolaus tituli ſanctæ priſcæ, de Fliſco.

Reuerendiſſ. D. Robertus tituli ſanctę Anaſtaſiæ, Nanneten.

B Reuerendiſſ. D. Leonardus tituli ſanctæ Suſannæ, Agennen.

Reuerendiſſ. D. Sixtus S. Petri ad Vincula, S.R.E. Vicecancellarius.

Reuerendiſſ. D. Chriſtophorus tituli ſanctæ praxedis, Anglicus.

Reuerendiſſ. D. Antonius tituli ſancti Vitalis, Sipontin.

Reuerendiſſ. dominus petrus tituli ſancti Euſebij, Anconitan.

Reuerendiſſ. dominus Achilles tituli ſancti Sixti, Bononien.

Reuerendiſſ. D. Bandinellus tituli ſanctæ Sabinæ, de C Saulis.

DIACONI CARDINAL.

Reuerendiſſ. dominus Alexander ſancti Euſtachij Farneſius.

Reuerendiſſ. D. Ludouicus S. Mariæ in Coſmedin, de Aragonia.

Reuerendiſſ. D. Marcus ſanctæ Mariæ in porticu, de Cornelijs.

Reuerendiſſ. D. Alphonſus ſancti Theodori.

PATRIARCHÆ ET ASſiſtentes Papæ. D

Reuerendus pater dominus Cæſar Alexandrinus.
Reueren. pater D. Alphonſus Antiochenus.
Reuerend. pater D. Bernardus Spalaten.
Reuerend. pater D. Vincentius Neapolitan.
Reuerend. pater D. Federicus Salernitan.
Reuerend. pater D. Gabriel Dyrrhachien.
Reuerend. pater D. Franciſcus Iadren.
Reuerend. pater D. Franciſcus Vicentinus.
Reuerend. pater D. Iulianus Agrigentin.
Reuerend. pater D. Franciſcus Sueſſanus.
Reuerend. pater D. Ferdinandus Caietanus.
E Reuerend. pater D. Laurentius Montis regalis Epiſcopus, & Gubernator Vrbis.
Reuerendiſſ. pater Dominus Hercules Auguſtenſ. Epiſcopus, & Illuſtriſſimi Domini Ducis Sabaudiæ Orator.

ARCHIEPISCOPI.

Reuerend. pater D. Iulius Corinthien.
Reuerend. pater D. Franciſcus Conſan.
Reuerend. pater D. Ioannes Vincentius Senen.
Reuerend. pater D. Aldronandinus Nicoſien.
F Reuerend. pater D. Ieremias Tranen.
Reuerend. pater D. Raynaldus Raguſin.
Reuerend. pater D. Andreas Noboniaſien.
Reuerend. pater D. Petrus Arboren.
Reuerend. pater. D. Robertus Rheginus.
Reuerend. pater D. Georgius Nazarenus.
Reuerend. pater D. Ioannes Maria Sipontin.

EPISCOPI.

Reuerend. pater D. Lucas Fulginaten.
Reuerend. pater D. Ferdinandus Balneoregien.

Reuer.P.D.Iacobus Potentin.
Reuer.P.D.Hieronymus Buduen.
Reuer.P.D.Andreas Alben.
Reuer.P.D.Bernardus Taruiſinus.
Reuer.P.D.Simon Ariminen.
Reuer.P.D.Iacobus Paphen.
Reuer.P.D.Albertus Valuen.
Reuer.P.D.Aloyſius Parentin.
Reuer.P.D.Ioannes Aquilanus.
Reuer.P.D.Iacobus ciuitatis ducalis.
Reuer.P.D.Franciſcus Ortanus.
Reuer.P.D.Octauianus Viterbien.
Reuer.P.D.Bertrandus Adrien.
Reuer.P.D.Albertinus Piſaurien.
Reuer.P.D.Paulus Lectorien.
Reuer.P.D.Marinus Ceneten.
Reuer.P.D.Galaſius Bellunen.
Reuer.P.D.Iacobus Fauentin.
Reuer.P.D.Hieronymus * Ilcinen. *Inſulen
Reuer.P.D.Dominicus Lucerin.
Reuer.P.D.Ioannes Baptiſta Canalicen.
Reuer.P.D.Iulianus Vulterran.
Reuer.P.D.Ioannes Antonius Anglonen.
Reuer.P.D.Franciſcus Biſignianen.
Reuer.P.D.Ioannes Baptiſta Marianen.
Reuer.P.D.Gi bertus Rapellan.
Reuer.P.D.Bartholomæus Montis viridis.
Reuer.P.D.Antonius Iacobus Camerinen.
Reuer.P.D.Simon Modruſienſis.
Reuer.P.D.Lambertus Venuſinus.
Reuer.P.D.Dominicus Imolen.
Reuer.P.D.Ludouicus Signien.
Reuer.P.D.Matthæus Vmbriaticen.
Reuer.P.D.Antonius Vrbinaten.
Reuer.P.D.Ioannes Franciſcus Nolan.
Reuer.P.D.Hieronymus Aretin.
Reuer.P.D.Bernardus Soranus.
Reuer.P.D.Nicolaus Bergomen.
Reuer.P.D.Ioannes Elxen.
Reuer.P.D.Alexius Melphitan.
Reuer.P.D.Andreas Militen.
Reuer.P.D.Scaramuza Cumanuſ.
Reuer.P.D.Alexander Alexandrinus.
Reuer.P.D.Ioannes Dominicus Terdonen.
Reuer.P.D.Ioannes Tuden.
Reuer.P.D.Benedictus Chien.
Reuer.P.D.Bernardinus Caſtren.
Reuer.P.D.Bernardinus Policaſtren.
Reuer.P.D.Hieronymus Nicien.
Reuer.P.D.Ioannes Antonius Calinen.
Reuer.P.D.Vincentius Launen.
Reuer.P.D.Philippus Adriacen.
Reuer.P.D.Hugo Regien.
Reuer.P.D.Latinus Veſtanus.
Reuer.P.D.Auguſtinus Sagonen.
Reuer.P.D.Petrus Narnien.
Reuer.P.D.Franciſcus Spoletan.
Reuer.P.D.Antonius Auximan.
Reuer.P.D.Baſilius Tudertin.
Reuer.P.D.Franciſcus Milopotamien.
Reuer.P.D.Corradus Aſtunen.
Reuer.P.D.Ferdinandus Scalen.
Reuer.P.D.Vincentius Bellicen.
Reuer.P.D.Guilhelmus Cortonen.
Reuer.P.D.Ludouicus Tricaricen.
Reuer.P.D.Andreas Anſaren.
Reuer.P.D.Hieronymus Aſculan.
Reuer.P.D.Ioannes Bouinen.
Reuer.P.D.Lucas Gaurdien.
Reuer.P.D.Petrus Toroliuien.

ABBATES.

Reuerend. P. D. Antonius Abbas ſancti Galgani Vulterr. en. diœceſis.

A Reuer.P.D.Guilhelmus Abbas monaſterij beatæ Mariæ Britonis.

Reuerendus pater D.Floremondus, Abbas monaſterij ſancti Gregorij de Vrbe, ordinis ſancti Benedicti.

Reuerend. pater Dominus Georgius Gannen. Merſeburgen. diœceſis.

MAGISTRI GENERALES ordinum.

Magiſter Thomas Generalis ordinis Prædicatorum.

Magiſter Ægydius Generalis ordinis Eremitarum ſancti Auguſtini.

B Magiſter Bernardinus, Vicarius Carmelitarum.

Magiſter Angelus beatæ Mariæ Seruorum.

ORATORES ET SENATOR Vrbis.

Illuſtr. Dominus Albertus de Carpi, Maximiliani electi Imp. Orator.

Magnificus Dominus Petrus de Starcelupis Florentin. Senator Vrbis.

Magnificus Dominus Hieronymus Vich, orator Catholici Regis Hiſpaniarum.

C Magnificus D. Iacobus de Saluiatis, & Matthæus de Strozis, dominij Floren. Oratores.

Ac etiam fuerunt præſentes tres Oratores dominorum Heluetiorum.

ILLVSTRISSIMI DOMINI temporales.

Illuſtriſſ. D. Fridericus Marchio Mantuan.

Dominus Nicolaus de Ruuere.

Illuſtriſſimus D. Iulius de Vrſinis.

Dominus Octauianus Pallauicinus.

Illuſt. D. Franciottus de Vrſinis.

D D. Chriſtophorus de Pallauicinis.

D. Stephanus de Comitibus.

Fuerunt etiam præſentes, quam plures reuerendi domini protonotarij Apoſtolici, auditores cauſarum ſacri palatij, & Clerici Cam. ac alij magiſtri in Theologia, & doctores diuerſarum profeſſionum clerici & laici.

Fuit habita oratio per reuerendum patrem D. Chriſtophorum Marcellum nobilem Venetum, Sedis Apoſtolicæ notarium, & artium doctorem, cuius tenor in fine præſentis ſeſſionis deſcribitur. Et cantatis orationibus, conſuetis litanijs, & benedicta ſacra Synodo per Pontif. & alijs ſolitis Conciliorum cæremonijs, præſtitaque ab omnibus prælatis ſanctiſſimo domino noſtro conſueta E obedientia, ſanctiſſimus D. N. incepit hymnum, Veni ſancte Spiritus, & reuerendiſſ. in Chriſto Pater D. Marcus ſanctæ Mariæ in Porticu diaconus Card. de Cornelijs vulgariter nuncupatus, legit Euangelium ſecundùm Matthæum, quod incipit, Exijt qui ſeminat, ſeminare ſemen ſuum. Deinde ſecretarius magnifici D. Franciſci Foſcari equitis Oratoris illuſtriſ. dominij Venetorum, dedit quoddam mandatum dicti dominij Venetorum, nomine dicti magnifici domini Franciſci, in quo idem dominus Franciſcus eſt conſtitutus procurator ad intereſſendum ſacroſancto Concilio Lateranenſ. & idem ſecretarius excuſauit eundem dominum oratorem, quia non intereſſe poterat ſeſſioni, propter corporis alterationem. F Conſequenter idem ſanctiſſimus dominus noſter dedit dictum mandatum reuerend. patri domino Thomæ Phedræ ſecretario Concilij, mandans eidem, vt illud legeret in ambone. Qui dictus dominus Thomas aſcendit ambonem, & legit dictum mandatum tenoris infraſcripti alta voce & ab omnibus audienda. Matth. 13.

MANDATVM VENETORVM.

LEONARDVS * Lauredanus Dei gratia Dux, Venetiarum, &c. Cùm ſanctiſſimus, & beatiſſimus in Chriſto *Lauretanus

ſto pater & dominus noſter, dominus Iulius, digna Dei A prouidentia ſacroſanctæ Romanæ ac vniuerſalis Eccleſiæ Pontifex Maximus, diuino afflatus numine, pro ſuo paſtorali officio, vt verum decet in terris Chriſti Vicarium, & ad extinguendum hæreſes, tollendumque peſſimum exortum ſchiſma, ac reprimendam eorum temerariam audaciam, qui diabolico ſpiritu inducti, tunicam inconſutilem Domini noſtri IESV Chriſti diſcindere, & dilacerare conantur, & denique pro bono pacis omnium Chriſtianorum celebrare decreuerit, & iam indixerit generale & vniuerſale Concilium in Laterano, noſque inter alios Chriſtianos Principes & potentatus eiuſmodi ſancto operi adeſſe paterna charitate ſit hortatus, ſedulam adhibuimus operam, vt ſtatus noſtri viri Eccleſiaſtici & ſæ- B culares, doctrina, religione & moribus præſtantes, qui rei conducere poſſent, ſeſe Romam conferrent. Et ne vlla in re à ſumma deuotione, reuerentia, cultu & obſeruantia noſtra erga ſacroſanctam Sedem Apoſtolicam, & eundem Sanctiſſimum dominum noſtrum deeſſe videamur, cùm perſonaliter intereſſe nequeamus, vices noſtras demandauimus, & tenore præſentium omni meliori modo, via, iure & forma, quibus magis, melius, & validiùs de iure vel de facto à nobis fieri poteſt & debet, demandamus nobili, & dilectiſſimo patricio Veneto Franciſco Foſcaro equiti, Oratori noſtro Romæ agenti, vt ſacroſancto Concilio Lateranenſ. noſtro nomine in- C terſit, aſſiſtat, & ea omnia præſtet, & peragat, quæ à nobis quoquo modo adhiberi poſſent, aut incumberent ad honorem, decus, dignitatem, tutelam & conſeruationem, amplitudinemque & exaltationem perſonæ eiuſdem ſanctiſſimi domini noſtri Iulij ſecundi ſummi Pontificis, necnon ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, ac vniuerſalis venerandi Lateranenſis Concilij antedicti, cum ampla auctoritate, poteſtate, facultate atque arbitrio, à nobis cum conſilij noſtris ſibi tributis & impertitis, ad omnia & ſingula in tam pio, religioſo & ſalutari negotio, qualia & quantumcunque fuerint tractanda, peragenda, promittenda, iureiurando firmando, præſtanda, exequutioni mandanda, & adimplenda, quæ nobis Venetoque D dominio poſſent competere, vel deberent tam de iure, quàm de conſuetudine, non ſecus ac ſi noſipſi cum dominio & ſenatu noſtro coram perſonaliter ageremus, faceremus & adimpleremus, promittentes omnia & ſingula ab eodem Oratore noſtro, quo ſupra nomine, tam verbo quàm ſcripto in præmiſſis & circa præmiſſa pertractanda, concludenda & firmanda, approbaturos nos eſſe, rataque & grata in perpetuum habituros. In quorum fidem, & teſtimonium præſentes literas noſtras in hac patenti forma fieri iuſſimus, & noſtri ſoliti ſigilli, quo in ſimilibus vtimur, appenſione muniri.

Datum in noſtro ducali palatio, die 10. Aprilis, in dict. 15. 1512. E

Quo perlecto, idem ſanctiſſimus dominus noſter mádauit eidem domino Thomæ ſecretario, vt legeret quaſdam litteras claræ memoriæ Ludouici Regis Francorum, XI. ſigillo eiuſdem ſigillatas, directas fœlic. recordat. Pio Papæ ſecundo, ſuper reuocatione pragmaticæ ſanctionis: qui Dominus Phædra in eodem ambone legit dictas litteras alta & intelligibili voce, cuius tenor talis eſt.

LITTERAE LVDOVICI Regis Franciæ abrogationis Pragmaticæ ſanctionis.

LVDOVICVS Dei gratia Francorum Rex, tibi ſanctiſſimo ac beatiſſimo patri noſtro Pio Papæ ſecundo obedientiam filialem, & plenos deuotionis affectus. Deum ſolùm ſcientes, cuius prouidentia bene conſulitur rebus humanis, meliusque regna & Vrbes religione augi, atque defendi, quàm armis & mœnibus, te Vicarium Dei viuentis ea veneratione proſequimur, vt ſacra præſertim in Eccleſiaſticis rebus tua merita, veluti vocem paſtoris audire, illiſque parere prompta mente velimus. Quapropter, beatiſſime pater, etſi conſtitutio quædam in Regno noſtro, quàm pragmaticam vocant, A magno prælatorum conuentu, magna tem[illegible] deliberatione concluſa fuerit, & iam callum obduc[illegible] q[illegible]tum prope fixerit ſtatum. Tu tamen tuis ad nos [illegible] illam à Regno noſtro auferri, explodi, abrogarique [illegible]gitas. Nobis quoque dilectus, & fidelis conſiliarius noſter Ioannes Epiſcopus Attrebatenſis, quem cum poteſtate Legati de latere ad hoc noſtrum Regnum miſiſti, commemorauit ea, ad quæ per ipſum tibi noſtro nomine pollicenda, vouenda, expromittenda, nos antequam Regnum ſuſcepiſſemus, religionis in ſe ritus quidam deduxerat. Nos noſtra promiſſa exequi, accedente moderatrice rerum Eccleſiaſticarum tua auctoritate, ſtudemus ac volumus, & id quidem tanto volumus animo propen- B ſiori, quantò nobis Regnum Franciæ florens, & bello vacuum tuetur Deus & protegit. Omnibus itaque victimis potiorem obedientiam intelligentes, aſſenſi ſumus his, quæ tuo nomine nobis aperta ſunt, ipſam ſcilicet pragmaticam ſanctionem, tibi tuæque ſedis eſſe infenſam, vtpote quæ in ſeditione, & ſchiſmatis tempore, atque per ſeditionem, ſectionis à tua ſede figuram, nota ſit: & quæ, dum tibi, à quo ſacræ leges oriuntur, & manant, quantamlibet eripit auctoritatem, omne ius & omnem legem diſſoluit. Illud enim exoritur, quod idem conſiliarius in nomine tuæ ſanctitatis adſtruxit, vt dum per pragmaticam ſanctionem ipſam ſumma in Eccleſiæ tuæ ſancti- C tatis auctoritas minuitur, dum prælatis in regno noſtro quoddam licentiæ templum præſtruitur, dum congruens vnitas ad alia Regna conformitasque tolli videtur, abroganda ſit ipſa pragmatica, tollendaque à Regno noſtro, quippe quæ aduerſus tuam ſedem, omnium Eccleſiarum * matronam, ab inferioribus prælatis lata ſit, tamquam vt ſcriptura loquitur: Quomodo ſi eleuetur virga contra leuantem ſe, aut baculus, qui vtique lignum eſt: quidquid, Beatiſſime pater, licet plerique docti homines confutare niterentur atque diluere, multaque nos dehortarentur abrogare ſanctionem ipſam; te tamen principem totius Eccleſiæ, Antiſtitem ſacrorum, te Dominici gregis paſtorem profitemur & ſcimus, teque mo- D nentem ſequimur, tibi & beatiſſimi Petri cathedræ conſentimus, & * iniungimur. Itaque ſicut mandaſti pragmaticam ipſam à regno noſtro, noſtroque Viennenſi Delphinatu, & omni ditione noſtra per præſentes pellimus, deijcimus, ſtirpituſque abrogamus, & quam, qualemve ante pragmaticæ ipſius editionem, circa Eccleſiarum, beneficiorum, aliarumque rerum ſpiritualium diſpoſitionem, cenſuram, moderationem in regno noſtro, omnique ditione noſtra, tui prædeceſſores Martinus Quintus, & Eugenius Quartus Romani Pontifices habebant & exercebant, talem, eandemque noſtro adiutorio beatiſſimo Petro, tibique ipſius ſucceſſori reddimus, præſtamus & reſtituimus, cum ſummo imperio, cum iudicio E libero, cum poteſtate non coarctata. Tu enim, cùm ſcias quid auctoritate diuinitus tibi tradita poſſis, quas pro regni noſtri & Eccleſiarum in eo tranquillitate poſtulabimus, non negliges res neceſſarias: poteriſque ſemper, quod opportunum fuerit, iudicare. Vtere igitur deinceps in regno noſtro poteſtate tua, vt voles, atque illam exerce. Nam vt hominum membra nulla contentione, capite, atque vna mente ducuntur, ſic tuis ſacris decretis Eccleſiæ prælati in regno noſtro, & Delphinatu conſonantiam & obedientiam plenam refundent. Quod ſi fortè obtinentur aliqui, aut reclamabunt, nos in verbo Regio pollicemur tuæ beatitudini, atque promittimus exe- F qui facere tua mandata; omni appellationis, aut oppoſitionis obſtaculo prorſus excluſo, eoſque, qui tibi contumaces fuerint, pro tuo iuſſu comprimemus & refrenabimus.

* for. matrem

* iungimur.

Datæ Turonis ſub magno ſigillo noſtro, die 27. menſis Nouembris, Anno Domini 1461. Regni noſtri primo.

Poſtmodum verò excellens doctor Dominus Melchior de Bardaſſinis aduocatus Concilij, habuit orationem multum ornatam & luculentam ſuper reprobatione pragmaticæ ſanctionis, petens illam reuocari & annullari, ac decerni monitorium contra prælatos, capitula,

conuentus, Principes Franciæ, præſidentes parlamentorum, & alios, ſua communiter, vel diuiſim intereſſe putantes, vt comparere deberent ad allegandum, quare dicta pragmatica reuocari non debet. Et illud idem petijt Dominus Marianus de Cuccinis procurator Fiſci, & ſacri Concilij procurator. Et ſanctiſſimus Dominus noſter, hoc ſacro approbante Concilio, decreuit monitorium & citationem ſub termino 60. dierum tenoris infraſcripti.

MONITORIVM CONTRA pragmaticam & eius aſſertores.

IVLIVS Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad futuram rei memoriam, ſacro approbante Concilio. Licet ſacrorum canonum inſtituta, ſanctorum patrum, & Roman. Pontific. prædeceſſorum noſtrorum, & in generalibus legitimis Concilijs pro defenſione Eccleſiaſticæ libertatis, dignitatiſque Sedis Apoſtolicæ tuitione, conſultiſſima deliberatione ſancita, inuiolabiliter ab omnibus cuſtodiri oporteat, ipſorumque decreta, veluti diuina inſpiratione edita, immutabilia cenſeantur; Romanus tamen Pontifex, qui regis æterni, rerumque & iurium omnium conditoris locum, licet imparibus meritis, tenet in terris, cùm huiuſmodi decreta ſaluberrima & honeſta, hominum in calliditate & ambitione vergi conſpiciat in abuſum, & humanas traditiones Chriſti legibus anteferri, vt Eccleſiæ indemnitati & libertati opportunè ſubueniat, & præſumptam curet deponere malitiam peruerſorum, eorumque conatibus occurrat: interdum cogitur abuſiones & humanas traditiones huiuſmodi, nullas & inualidas declarare & abrogare, prout temporum & locorum qualitate penſata, id conſpicit in Domino ſalubriter expedire. Dudum ſiquidem diſplicenter per nos pluries accepto, per multa temporum ſpacia, per nonnullos prælatos Gallicæ nationis, & nobiles laicos, ac alios illis fauentes, præſertim cuiuſdam ſanctionis prætextu, quàm ipſi pragmaticam vocant, Apoſtolicæ Sedi, ſanctæque Romanæ vniuerſalis Eccleſiæ capiti, libertati & auctoritati enormiter detractum, canonibuſque præfatis derogatum fuiſſe, rem adeo pernicioſam in Dei offenſam, & Eccleſiæ præfatæ vilipendium, & euidens detrimentum, amplius ferre nequeuntes, cùm ſanctio ipſa ab omni ad id poteſtate carentibus, nullorumque Roman. Pontificum aut generalium legitimorum Conciliorum auctoritate facta, ſed quodam abuſu tantùm in illis partibus introducta & obſeruata fuerit, illaque cum in contentis nulla & inualida merito declarari, & abrogari debebat, quam etiam claræ memoriæ Ludouicus XI. Francorum Rex abrogauit, vt in eius patentibus litteris deſuper confectis plenius continetur, ſacro Lateranen. Concilio approbante, in quarta ſeſſione, declarationis & abrogationis per nos faciendarum, huiuſmodi negotium, & diſcuſſionem venerabilium fratrum noſtrorum Rom. Eccleſię præfatæ Cardinalium, & aliorum prælatorum congregationibus in Lateranen. ſala ſuperiori, quatenus opus foret, faciendis, relationemque diſcuſſionis nobis, & Lateranen. Concilio præfato faciendam commiſimus, Gallicoſque prælatos, capitula Eccleſiarum, & monaſteriorũ, parlamenta & laicos illis fauentes, cuiuſcumque dignitatis, etiam ſi Regalis exiſterent, ſanctione præfata abutentes, ſeu illam approbantes, omneſque & ſingulos alios, ſua communiter vel diuiſim intereſſe putantes, per edictum publicum, cùm ad partes illas tutus non pateret acceſſus, in Mediolanen. Aſten. & Papien. Eccleſiarum valuis affigendum, moneri & citari intra certum competentem terminum præfigendum, ad comparendum coram nobis & Concilio præfato, cauſaſque dicẽdas, quare ſanctio præfata, illiuſque corruptela & abuſio in concernentibus auctoritatem, dignitatem & vnitatem Eccleſiæ Roman. præfatæ & Apoſtolicæ Sedis, canonumque prædictorum & Eccleſiaſticæ libertatis violationem, nulla & inualida declarari, decerni & abrogari non deberet. illoſque ſic monitos & citatos, arctari & teneri, ac ſi perſonaliter moniti & citati fuiſſent, ſtatuimus & ordinamus, ac quintam ſeſſionem 14. Kalend. Martij, quæ erit quarta feria poſt primam Dominicam Quadrageſimæ proximè futuræ, faciendam, eodem ſacro Lateranenſ. Concilio approbante, indiximus. Nos igitur, quorum intereſt, ne indefenſæ libertatis Eccleſiaſticæ ratio in extremo iudicio, à nobis requiri poſſit, & peruerſorum & ambitioſorum proteruia diutius conualeſcat, declarationis, abrogationis & diſcuſſionis negotium, monitionis & citationis ſtatutum, & decretum huiuſmodi debitæ exequutioni demandare, omnes & ſingulos Gallicos prælatos, capitula, ſeu conuentus, parlamenta & laicos illis fauentes, cuiuſcumque dignitatis, etiam ſi Regalis exiſterent, ſanctione præfata abutentes, ſeu illam approbantes, omneſque alios & ſingulos, ſua communiter vel diuiſim intereſſe putantes, vt præfertur, ex certa noſtra ſcientia, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium, primo, ſecundo, tertio, & peremptoriè citamus, monemus & requirimus, quatenus inita ſexaginta dierum ſpatium, à die præſentium in locis ſupradictis affixionis numerandum, quorum viginti pro primo, alios viginti pro ſecundo, & reliquos viginti dies pro tertio & peremptorio termino monitione canonica aſſignamus, ad comparendum coram nobis, & Concilio Lateranen. præfato, cauſſaſque dicendas, quare ſanctio præfata, illiuſque corruptela & abuſio in concernentibus auctoritatem, dignitatem, ac vnitatem Eccleſiæ Romanę & Sedis, canonumque & Eccleſiaſticæ libertatis prædictorum violationem, nulla, & inualida declarari, decerni & abrogari non debeat. Quo termino aſſignato, ſiue comparere ſic moniti & citati curauerint, ſiue non, ad exequutionem negotij, decreti, abrogationis & ſtatuti prædictorum, illorumque & aliorum in præmiſſis neceſſariorum, prout iuſtum fuerit, eodem ſacro Lateranen. Concilio approbante, procedemus. Et cùm pro citationibus & monitionibus huiuſmodi ad partes illas tutus non pateat acceſſus, ne præfati ſic moniti & citati, alijque, quos præſentes litteræ contingunt, valeant de præmiſſis ignorantiam allegare, & prætextu ignorantiæ huiuſmodi aliquod velamen excuſationis aſſumant, volumus litteras ipſas in valuis prædictis iuxta decretum & ſtatutum huiuſmodi affigi, & ipſam affixionem publicari. Decernentes etiam, quod earundem litterarum publicatio ſic facta perinde eoſdem ſic monitos & citatos arctet, ac ſi litteræ ipſæ die affixionis & publicationis huiuſmodi eis perſonaliter lectæ & inſinuatæ forent, cùm non ſit veriſimilis coniectura, quòd ea quæ tam patenter fiunt, debeant apud eos incognita remanere: non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis contrarijs quibuſcumque, ſeu ſi monitis & citatis prædictis, vel quibuſuis alijs communiter vel diuiſim à dicta ſede indultum exiſtat, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, per litteras Apoſtolicas, non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem. Nulli ergò omninò hominum liceat hanc paginam noſtræ citationis, monitionis, requiſitionis, aſſignationis, voluntatis, & decreti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ in publica ſeſſione, in Lateranen. ſacroſancta Baſilica ſollemniter celebrata, anno incarnationis Dominicæ 1512.

Deinde excluſis à loco Concilij omnibus alijs non habentibus voces definitiuas, exceptis Oratoribus Principum & Baronibus & pluribus principalibus ordinum, & porta Concilij clauſa, ſanctiſſimo domino domino noſtro cum Cardinalibus & alijs prælatis in piuialibus & caſulis & dalmaticis mitratis exiſtentibus, prout eſt conſuetum; reuerendus pater dominus Alexander Epiſcopus Alexandrinus, de mandato ſuæ ſanctitatis aſcendit ambonem, & legit ſchedulam ſeu bullam tenoris infraſcripti.

BVL-

BVLLA SECVNDA SESSIOnis quartæ ſacri Generalis Concilij Lateranenſis.

IVLIVS Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam, ſacro approbante Concilio. Saluti gregis nobis deſuper commiſſi, morum reformationi defenſioniq́ue Eccleſiaſticæ libertatis, ac fidei Catholicæ tranquillitati & augmento, paternis & ſolicitis ſtudijs intendentes, ad omnipotentis Dei, & indiuiduæ Trinitatis laudem & gloriam, ſacro hoc approbante Concilio, litteras noſtras à nobis dudum emanatas, eidem Concilio notas, per quas Romanæ curiæ officiales, & illorum exactiones generaliter reformauimus, approbamus & innouamus, illasq́ue, quas per nonnullos poſtea tunc expreſſos ad fidelium vtilitatem iuxta intentionem noſtram declarari mandauimus, per præfatos expreſſos, & cum illis alios diuerſarum nationum prælatos, nunc in præfato Concilio præſentes deputandos, omnibus quæ iudicium humanum peruertere poſſent, ceſſantibus, vt iuſtum & æquum fuerit, particulariter declarari, & declarationes ipſas, in alijs ſeſſionibus nobis in hoc ſacro Concilio referendas, & ab eodem Concilio approbandas, vt debitè exequantur, præcipimus & mandamus. Inſuper cùm iam per multa temporum ſpatia per nonnullos prælatos Gallicæ nationis, & nobiles laicos, ac alios illis fauentes, præſertim cuiuſdam ſanctionis prætextu, quam ipſi pragmaticam vocant, Apoſtolicæ Sedi, ſanctæq́ue Romanæ vniuerſalis Eccleſiæ capiti, libertati & auctoritati enormiter detractum, ſacriſq́ue canonibus derogatum fuerit: nos rem adeò pernicioſam in DEI offenſam, & Eccleſiæ præfatæ vilipendium, & euidens detrimentum, amplius ferre nequeuntes, cùm ſanctio ipſa ab omni ad id legitima poteſtate carentibus, nullorumq́ue ſummorum Pontificum, aut generalium legitimorum Conciliorum auctoritate facta, ſed quodam abuſu tantùm in illis partibus introducta & obſeruata fuerit, illaq́ue cùm in ea contentis nulla, & inualida meritò declarari, & abrogari debeat; quam etiam claræ memoriæ Ludouicus Vndecimus Francorum Rex abrogauit, vt in eius patentibus litteris deſuper confectis plenius continetur. Declarationis igitur & abrogationis per nos faciendarum, huiuſmodi negotium & diſcuſſionem venerabilium fratrum noſtrorũ Eccleſiæ præfatæ Cardin. & aliorum prælatorum congregationibus, quas in Lateranen. ſala ſuperiori, quatenus opus fuerit, facient, relationemq́ue diſcuſſorum in prima, aut alijs ſeſſionibus, prout commodè fieri poterit, nobis & ſacro Cõcilio faciendam, eodem ſacro concilio approbante, committimus, Gallicoſq́ue prælatos capitula Eccleſiarum, & monaſteriorum, parlamenta, & laicos illis fauentes, cuiuſcumque dignitatis, etiam ſi regalis exiſterent, ſanctione præfata abutentes, ſeu illam approbantes, omneſq́ue & ſingulos alios ſua communiter, vel diuiſim intereſſe putantes, per edictum publicum, cùm ad partes illas tutus non pateat acceſſus, in Mediolanenſ. Aſtenſ. & Papienſ. Eccleſiarum valuis affigendum, moneri & citari infra certum competentem terminum præfigendum, ad comparendum coram nobis & Concilio præfato, cauſſaſque dicendum, quare ſanctio præfata, illiusque corruptela & abuſio in concernentibus auctoritatem, dignitatem, & vnitatem Eccleſiæ Romanæ & Apoſtolicæ Sedis, ſacrorumq́ue canonum, & Eccleſiaſticæ libertatis violatione, nulla & inualida declarari, decerni, & abrogari non debeat, illoſq́ue ſic monitos & citatos, arctari & teneri, ac ſi perſonaliter moniti & citati fuiſſent, ſtatuimus & decernimus. Vlterius omnes & ſingulas prouiſiones, collationes beneficiorum Eccleſiaſticorum, confirmationes electionum & poſtulationum, conceſſionum gratias, mandata & indulta quæcumque, tam gratiam, quàm iuſtitiam ſeu mixtim concernentia, cuiuſcumque tenoris exiſtant, quæ præſentibus pro expreſſis haberi volumus, per ſynagogam vel conciliabulum Piſanum, illiusq́ue ſchiſmaticos adhærentes, auctoritate & dignitatibus omnibus carentes, facta & conceſſa, quamuis ſint nulla & inualida, pro potiori tamen cautela, nulla, & irrita, nulliusq́ue roboris vel momenti eſſe, omneſque & ſingulos cuiuſcumque dignitatis, ſtatus, gradus, nobilitatis, ordinis, & conditionis exiſtentes, quibus conceſſa fuerunt, aut quorum commodum, vtilitatem ſeu honorem, quomodolibet reſpiciunt, nullos eorum fructus, redditus & prouentus ſuos facere, vel hactenus feciſſe, ſed ad illorum reſtitutionem, & ipſorum beneficiorum, & aliorum præmiſſorum conceſſorum dimiſſionem teneri, & niſi beneficia ipſa & alia eis conceſſa, infra duos menſes à data præſentium computandos, realiter & omninò dimiſerint, etiam alijs beneficijs Eccleſiaſticis, quæ iuſto titulo poſſident, eo ipſo priuatos exiſtere, dicto ſacro approbante Concilio, decernimus. Fructus quoque, redditus, & prouentus huiuſmodi, ac quaſuis pecunias decimarum per dictum conciliabulum impoſitarum, exactos, & exigendos, expeditioni contra infideles faciendæ applicamus. Vt autem declaratio reformationis, & nullitatis ſanctionis prædictæ, aliaq; gerenda maturè exequi, & prælati ad ſacrum Concilium huiuſmodi venturi, quorum aliquos iam iter ad veniendũ arripuiſſe accepimus, commodè venire poſſint, quintam ſeſſionem decimoquarto Kalendas Martij, quæ erit quarta feria poſt primam Dominicam Quadrageſimæ, proximè futuræ faciendam, præfato ſacro Concilio approbante, indicimus.

Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam noſtræ approbationis, innouationis, præcepti, mandati, commiſſionis, monitionis, citationis, ordinationis, decreti, applicationis & indictionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ in publica ſeſſione, Lateranenſi ſacroſancta Baſilica ſolemniter celebrata, anno incarnationis Dominicæ 1512. quarto idus Decembr. Pontificatus noſtri anno decimo.

Ia. Queſtemberg.

Qua perlecta, idem Reuerendus Pater Dominus Alexander Epiſcopus petijt à Patribus exiſtentibus in Concilio, an placerent reuerendiſſ. paternitatibus ſuis contenta in ſchedula ſeu bulla. Et immediatè ſcrutatores votorum, vna cum protonotarijs & notarijs, iuerunt ad recipiendum vota patrum. Et omnes, poſt ſanctiſſimum dominum noſtrum, qui reſpondit per verbum, Placet, reſponderunt, placere eis contenta in ſchedula.

Poſtmodùm verò, de mandato præfati ſanctiſſimi Domini noſtri, ad inſtantiam Domini Mariani de Cuccinis procuratoris, diſcreti viri Domini Petrus Mengiuar, & Ioannes Bernardi præfati Domini noſtri curſores, ad portas Concilij alta & intelligibili voce citarunt, omnes intereſſe debentes tam de iure, quàm de conſuetudine Concilio, & vocauerunt eos, vt accederent ad intereſſendum Concilio, ad euitandum pœnas contentas in iure & bullis indictionis contra non venientes ad Concilium. Reuelatione facta, idem Dominus Marianus accuſauit contumaciam abſentium, & petijt decerni citationem contra eos, ad videndum ſe declarari in proxima ſeſſione, & ſanctiſſimus Dominus nihil reſpondit.

Deinde reuerend. Pater Dominus Alexius Epiſcopus Melphitan. procurator reuerend. patris Domini Raphaelis Epiſcopi Malphien. ad intereſſendum Concilio, & eum excuſando, dedit quoddam mandatum ſubſcriptum per diſcretum virum Guilhelmum de Voys clericum Cenomanen. Apoſtolica auctoritate notarium. Et reuerend. Dominus Rodericus Ioannis, Abbas beatæ Mariæ de Tanoica Tuden. diœceſis, procurator reuerend. patris Domini Henrici Epiſcopi Septen.* primus * Aphricanus, dedit mandatum dicti Epiſcopi ſubſcriptum propria manu & eius proprio ſigillo ſigillatum. Poſtmodum verò venerabilis vir Dominus Ioannes Roderici de Tapia, portionarius

tionarius Eccleſiæ Cordubenſ. procurator reuerendi patris domini Garsiæ de Toleto Epiſcopi Placentin. dedit quoddam mandatum dicti Epiſcopi, ſubſcriptum per diſcretum virum dominum Ferdinandum de Toro clericum Placentinæ diœceſis, publicum Apoſtolica auctoritate notarium, ad intereſſendum Concilio, & eundem dominum Epiſcopum excuſandum. Deinde ſupradictus dominus Marianus procurator Concilij, petijt de omnibus & ſingulis actis & geſtis in ſupradicta ſeſſione inſtrumentum & inſtrumenta. Et fuit in dicta 5. ſeſſio 14. Kalendas Martij proximè futuri. Et hæc fuerunt pro quarta ſeſſione. Qua abſoluta dominus noſter volens Deo gratias de geſtis reddere, incepit cantare hymnum exultationis, Te Deum laudamus, capella proſequente vſq; ad finem. Quo finito, ſua ſanctitas, cum Cardinalibus, & prælatis exeuntibus de loco Concilij, equitauit ad palatium ſancti Petri in Vaticano.

Hæc fuit vltima ſeſſio, in qua interuenit perſonaliter ſanctiſſimus dominus noſter Iulius Secundus, qui etiam tunc infirmabatur aliqualiter, adeo, quod cauſante graui ægritudine & creſcente, in quinta ſeſſione tanta tempore ſuo, non potuerit perſonaliter intereſſe.

CHRISTOPHORI MARCELLI IN *quarta Lateranenſis Concilij ſeſſione habita oratio.*

SI quis ante miratus ſit, beatiſſime Pater, quod ad laudatiſſimum hoc dicendi munus, admiſſus quiſpiam non ſatis dignus apparuit, hoc tempore mirandum potius eſſe videtur, quum me, neque alias hoc genere laudis functum, neque, de more, candidatum, videat hunc aſcendiſſe locum, hanc prouinciam tanto cum animo ſuſcepiſſe. Sed profectò non eſt, cur mirari debeat, ſi tuam inſpiciat pietatem, ſi meam in te obſeruantiam, tuæque in me gratiæ conquirendæ ſeruandæque ſtudium recognoſcat. Iuſſiſti tu, Pater ſancte, & parui: hoc munere me dignum efficere voluiſti, & contemnere nolui, ſed animo libenti ſuſcepi; ad quod alioquin me nulla cauſſa, nullum iudicium, nulla ſententia compellere potuiſſet. Idque vnum me magis inter alia recreat, quòd ea de te dicturus ſum, ſola cuius amplitudine, quæuis facile ſplendere poteſt oratio. Dicendum eſt enim de officio Principis, quo ſuam rectè ciuitatem componat, regat, inſtituat. Dicendum, inquam, his temporibus, quibus ſanctiſſima Chriſtiana reſpublica varia ciuium confuſione viſa eſt maximè perturbari, Neque ita mihi dicendum, Pater ſancte, vt te moneam quidquam aut doceam, quod vſque modo non egeris: ſed ex his, quæ dixero, quiſque probitatem tuam, vires, ingenium, optimeque adminiſtratum Imperium magis ac magis intelligat, ad bene beateque viuendum animetur, deformitatem abijciat, conſuetudinem mutet, tibi optimo maximoque Principi læto inſeruiat animo. Quod vtinam, te duce, aſſequi valeamus, vt maiores laudes, quàm vel quiſque meruerit ante, vel mente concipere poſſumus, ſub tuo tibi cumulatiſſimè contingant Imperio. Dicam igitur tuis fretus auſpicijs, ſacratiſſime Pontifex. Si qua vlla in re, quod non ambigo, ſed in multis defecero, ſic veniam dabis, vt omnes ſat eſſe ſciant, me tua in primis auctoritate ſuffultum, in re magna dixiſſe quidquam, ſed longè melius voluiſſe. Quum rerumpublicarum ea præſtantiſſima ſit, vt philoſophi atteſtantur omnes, quæ ab vno tantum Principe & ciuili peritia prædito, & bonis moribus inſtituto regitur, duas præcipuas eius partes inuenio: quarum altera ad virtutes & iudicium pertinent, altera ad rerum agendarum neceſſitatem, quam Imperatoriam vocant. Si enim Princeps ciuitatem ſuam bene inſtitutam, ciuesque in ea ad bene agendum promptos eſſe voluerit, ipſe prius, tanquam ſpeculum, in quo bonarum actionum imagines ſplendeant, virtutes ſequatur, amplectatur & præferat, operæpretium eſt. Namque ſemper ad Principum mores omnis ciuitas, omniſque reſpublica componi ſolet, in quos omnium vertuntur oculi, alliciuntur animi, ſuoque non ampliùs, ſed eorum arbitrio & conſuetudine viuunt. Ita enim quum Principi tanquam præſtantiſſimo chariores fieri, inuicemque præſtare, natiuo quodam inſtinctu percupiant, illum pro viribus imitari ſtudent, eius veſtigia ſequi, atque ita mores imbibere, vt nihil aliud agere, nihil excogitare penitus videantur. Inde viſi ſunt ciues pro duce forti fortes maxima ſubire pericula, mortemque ipſam oppetere; inde abſtinentes fieri, iuſti, modeſti, cauti, liberales, magnanimi, cæteriſque virtutibus præditi, & tanquam ab vnico eorum ſole ſuum quiſque ſplendorem accipere. Quid de vitijs dicam? Quum natura ſemper ad malum prona, pro ſenſuum voluptatibus, quibus negotium commune habemus cum feris, ſi malè agendi ciues in Principe amplum, & manifeſtum habent exemplum, citius ad eius imitationem accedunt, currunt, aduolant, immo ipſum facile exuperant. Hinc apertæ tyrannides, inhoneſta lucra, corruptiones, rapinæ, ambitiones, Dei contemptus, ciuitatum mutationes, rerumpublicarum iacturæ: hinc ſæuitiæ, variæque tormentorum genera, ſtupra, inceſtus, ſacrilegia, & mille mortes quotidie inſpiciuntur. Virtutis autem imitatio, etſi difficilior alijs videatur, quum tamen ad rationis ſtimulos & ignes aduertimus, nulla eſt magis delectabilis, nulla dulcior, nulla ſuauior: qua non tantùm opus, vt in pleriſque alijs, ſed etiam eius auctorem ſuſpicimus, & laudamus. Ex quo ſapiens illud Antiſthenis, Iſmeniam optimum fuiſſe tibicinem, ſed nequam hominem aſſerentis. Nam ſi probus foret, non eſſet vtique tibicen. Neque vllus vnquam ingenuus vehementer etiam admiratus, Iouem, aut Iunonem inſpiciens, Phidias, aut Polycletus fieri concupiuit. Atque ideo virtus in cunctis per ſe amabilis & honorabilis, ſed in Principe, velut in maxime ingenuo, præcipuè commendatur: ſine qua nihil probum, nihil ſanctum, nihil egregium fieri, excogitariue poteſt. Sed quoniam virtutum omnium fons & origo eſt amandi virtus, qua Deum optimum maximum noſcimus, colimus, & veneramur, qua bonitatem eius, pulchritudinem, potentiam, maieſtatem, rerumque omnium ab eo exitum gradatim, noſque metipſos aduertimus, conſpicimus, & amamus, præ cæteris eſt in Principe collocanda. Hac enim religioſus fiet, & optimus, hac optimè ſuam ciuitatem cuſtodiet, Deo & hominibus gratus. Longè namque melius amore, quàm metu ciuitatis imperium continetur. Metus plerumque odium affert. Id autem publici boni deſpectum, & priuati ſtudium parit: ex quo ſeditiones, rixæ, diſcordiæ, & rerum publicarum euerſiones denique exoriuntur. At quum ciues à Principe ſe amari perſpexerint, in ſententiam vnam coibunt omnes, rem illi gratam facere, inſeruire, muneraque ſibi impoſita exequi ardentiſſimè procurabunt, &, veluti facibus quibuſdam accenſi, nihil erit tam arduum, tam noxium, atque difficile, quod libenti non expediant animo, quantumuis terribilis præ oculis eorum adſtaret interitus. Tot ſunt hac in re maiorum noſtrorum exempla, qui pro patria, pro virtute, pro gloria, niſi diuino quodam ardore correpti, nunquam occubuiſſent. Tot in ſanctiſſima Chriſti familia Martyrum teſtimonia, qui acerrimos cruciatus, extremaque vitæ ſupplicia hac amandi virtute, tanquam aliarum omnium radice perpeſſi ſunt, quod enumerare non poſſumus. Hæc eſt illa virtus, quæ infima ſupremis coniungit, quæ diuina omnia & humana complectitur: omnia perficit, omnia firmat, omnia ſubſiſtere facit. Hac mundus ipſe productus, ſupernæ creatæ mentes: hac totius vniuerſi quàm admirabilis ordo concluditur? quæ naturæ ſunt, omnia ex immenſa illa obſcuritate & confuſione in lucem, ordinemque redacta, immò & lux ipſa, quam inquiunt è cœlo in terram Prometheum detuliſſe; omniſque & vitæ & ſapientiæ ſplendor inde proceſſit. Hæc denique virtus, immò virtutum omnium parens, eo magis eſt terreno Principe digna, quo Deus ipſe mundum ſuo iure gubernat. Hanc ſi perfectè calluerit Princeps, tenore vno, velut ab Herculeo lapide, pendentes virtutes alias aſſequetur, ictibus fortunæ reſiſtet: cum ea certabit, & vincet: nihil nimio amore, vel odio, nimia lætitia, vel dolore, ſpe vel deſiderio proſequetur: ſed optimè ex vtroque cõtrario compoſitam, & ad medium redactam, in ſeipſo pariet harmo-

niam

niam : quam mox in ciuitate diffundet, voluptates abijciet, aſpernabitur opes, omnem ambitum ac inanem gloriam propulſabit : omnia illi ad vota ſuccedent, optimè impetrabit, ſuumque felix augebit, auctumque perpetuo conſeruabit Imperium. Sed ad Imperatoriam artem, quæ principi magis eſt propria, iam conuenit vt accedamus. Imperatoriam artem veluti Principi ſummè neceſſariam, ita aliarum omnium præſtantiſſimam credimus. Si enim in hoc diſtat Princeps à ciue, quod regit & imperat, hic verò regitur & gubernatur, vtriſque eædem, aut dignitate pares artes eſſe non poſſunt. Quæ Principis ergo præſtantior, quum tam varia, tamque multiplicia in ciuitate ſpectet officia, tot artes, quas liberales & mechanicas vocant, tot Magiſtratus, cæremonias, ritus ac humanæ vitæ conſuetudines, quæ à Principis regimine pendent, eſt vtrique difficilis cognitu, ſed difficilior comparatu, ideoque in pauciſſimis ſemper inuenta. Neque ex omnibus artibus quandam vnam conflari poſſe cenſendum, quæ conueniat Principi, ſed eam eſſe, qua vir bonus & ſapiens cum ratione rempublicam adminiſtrat ad ſubditorum ſalutem. Quę verò pro varia temporum expectatione in republica debeat agere princeps, vt paulo altius repetamus, ſunt de ferēdis legibus, de opibus, de bello & pace, de locorum & regionum cuſtodia, & de his, quæ ad communem populi conuentum faciunt, pertractare, conſulere, deliberare. At quoniam, quandoque non eſt ea Regis prudentia, quę vniuerſos valeat ſuplere defectus: neque talis Rex ipſe in ciuitatibus naſcitur, auctore Platone, qualis inter apum examina ſtatim à principio cæteras antecellens exoritur: plurium conſilio in ſtatuendis legibus, alijſque rebus agendis vtatur neceſſe eſt. Ita namque multorum ſententia confirmata magis, & laudabilior, & gratior, & acceptior cunctis efficitur. Neque inde Principi auctoritatis quidquam adimitur, ſed eius virtus, probitas, ſanctitas, amplius eluceſcit. Ad ferendas autem leges, non ex ſuo tantùm capite, ſed etiam à maioribus traditas, conuenit, vt Princeps accipiat: vtiles admittat; ſuperfluas deleat, ſuperſtitioſas abijciat: quæ rectæ rationi conſonant, obſeruandas inſtituat. Diuina profectò hæc eſt legum peritia, & adeò mortalibus neceſſaria, vt ſine ipſa in cœtu viuere, quidue ad publicum vitæ bonum conferat, agnoſcere nequeant: vel ſi noſcant, id ſemper nequaquam velint, aut poſſint, eo quod ad priuatam commoditatem natura eos mortalis ſemper impellit. Atque ideo ars omnis, omnis multitudo, omne officium, magiſtratus omnis, priuatumque omne & publicum regimen legibus indiget, & domus, & ciuitas, & reſpublica, & præfecturæ, & exercitus, & cuiuſque denique ſingillatim hominis vita. Sine legibus fluctuant omnia, omnia titubant, & in perturbatione ſunt poſita. His ſublatis, æquitas aufertur, iuſtitia perit, religio tollitur, negligitur ratio, mens offuſcatur, viIeſcit animus, amicitiæ corruunt, odia inſurgunt, omnis rectè viuendi modus, omne denique bonum amittitur, & ruit in præceps. Diuina ſiquidem & humana, cœleſtia & terrena, animantia & vitæ carentia, & quæcunque in vniuerſo conſiſtunt, legibus indigent, legibus diſponuntur: legibus affectiones, vires, habitus, actiones, officia numerantur.

Neque traditas tantùm leges Princeps debet accipere, ſed pro temporis mutatione alias condere. Et in primis, quæ ad animum pertinent, ad religionem, ad mores, ad vitæ conſuetudinem, ad concordiam, ad animi tranquillitatem, ad benè beatéque viuendi rationem inſpicere: hinc bene merentibus præmia, fauores, largitiones, beneficia, magiſtratus: demerentibus mulctas, caſtigationes, correctiones, exilia, depreſſiones impendere: eoſque tanquam putrida reipublicæ membra adurere, abſcindere, amputare, ne totum corpus inficiant. Quocirca toties frequentiſſimæ Synodi, & œcumenicæ, ex toto ferè terrarum orbe conuocatis patribus, ſunt hinc inde celebrata Concilia, ſanctiſſimæ confirmatæ leges, inſtitutiones mutatæ, hæreſes abiectæ, caſtigati errores, difficultates ſolutæ, veritas probata, ſeditiones extinctæ, concordia reſtituta, vna monſtrata fides, vna religio, vnus Princeps, qui ſummam in terris habeat poteſtatem. Taceo, quæ tanquam

A Euangelia quatuor venerari debemus. Taceo à Victore Pontifice Alexandrinum conuocatum concilium, à Dionyſio Antiochenum, ab Innocentio Lugdunenſe prius, & recentius à Gregorio quingentorum patrum numero celebratum, vbi Conſtantinopolitani Patriarchæ, & Palæologi Imperatoris præſentia, poſt tertium decimum Orientalis Eccleſiæ ab Occidentali receſſum, vnio reſtituta fuit, ſponteque ſua nonnulli ex ferociſſimis Scytharum gentibus ſacri lauacri felicia inſignia ſuſcepêre. Sileo, quibus alia Græcorum, & aliorum pernicioſiſſima extincta ſunt ſchiſmata. Prætereo, quæ regibus, & Principibus ſilentium, legeſque impoſuerunt & frena. Ea denique in vniuerſum omitto, quibus pro reformanda Eccleſia, pro
B negligendis delitijs, abijcienda pompa, faſtu, luxu, mollitie, omnique extinguenda libidine, ſanctiſſima inſtituta ſunt edita. Quæ ſi recenſere proponerem animo, nedum vobis in dicendo, patres, ſed mihi ipſi in connumerando deficerem. Id vnum præterire non poſſum, quod vbi ſanctiſſimum hoc pro nouandis legibus, ac ſedanda ſeditione, à te noſtro omnium patre Iulio ſecundo pontifice maximo, apud Lateranum fuit conuocatum Concilium, hiſque diebus, quibus haberi debebat, de totius Eccleſiæ ſumma actum eſſe videbatur, quando audita eſt cruentiſſima illa, & nunquam ſatis deplorata Rauennæ clades, quando nudatis enſibus hoſtes cuiuſque iugulo imminere
C acerrimi videbantur, quando præſidium omne, omnis ſpes ſubſidij ſublata erat: illiſmet, inquam, diebus viſi ſunt hoſtes effugere, fuſi, fugatique, nullum habere, qui eos caperet, Italiæ locum: omnes animi vires & imperium ſtatim reſtitui. Credo equidem, Pater ſancte, quod Deus optimus Maximus per te pacificam Eccleſiæ reſtitutionem, ac ſæuiſſimi ſchiſmatis extinctionem excipiens, tantùm à nobis auertere decreuit incendium. O fœlix Lateranenſe Concilium, ò ſanctiſſima concio, cui diuinus cœtus & multitudo reſpondet in cœlis, vbi vna pietas viget, vnus amor, vna fœlicitas. Sed longè quidem fœlicius, atque beatius, ſi quando, te duce, dabitur, vt reſtituta quiete, reſtitutis moribus, reſtituta Eccleſia, in ſumma animi
D tranquillitate viuamus. De opibus præterea, de bello & pace debet agere princeps, eo quod, ſi nullæ ſint opes, ciuitatem tutari non poteſt, neque bellum indicere, neque pacem ſeruare, neque ſeipſum intra mœnia cuſtodire. Illæ namque ſunt opes, ſine quibus neque publica, neque priuata agitur vita. Quum enim communia nuſquam ſint omnia, ſed quiſque arte ſua & ingenio viuat, quum domus, familiæ, agri, prædia, vrbes, oppida, arces, reſpublicæ, Imperia, totuſque terrarum orbis ſit in partes diuiſus, & commutatio neceſſaria, & cunctis habendi & dominandi ſit innata libido: opes habeamus oportet, vt hinc bellum, inde pacem, hinc victus, annonam, commeatus, inde munitiones, arma, viros, equos, mœnia, propugnacu-
E la, muros, aggeres, valla, tormenta, aliaque inſtrumenta, bellica comparare, erigere, ſeruare & cuſtodire poſſimus. Inde vectigalia fiſci, æraria, ſolutiones, cenſus, penſiones, tributa ſunt vt decet à Principe inſtituenda. Bellum verò ſic ſemper agendum, vt nunquam niſi iuſtum ſuſcipiatur, illiuſque tantùm cauſſa vt ſcilicet in pace viuamus. Pax enim eſt animi quies, pax vita, pax humana fœlicitas. A pace amicitiæ ſocietates, fœdera, affinitates, cognationes, coniugia, procreationes, liberi, virtus, religio, & rerumpublicarum incrementa procedunt. Iuſtum autem id bellum appellandum exiſtimo: ad quod vel inuiti, vt nosipſos noſtrumque defendamus Imperium, trahimur
F vel ſponte vt quæ, quandoque noſtra fuerint, capiamus, aggrediamur. Publicas enim iniurias publica detrimenta, vſurpationes iniuſtas, violenta dominia princeps æquo animo ferre non debet: ſed totis viribus, quæ ſua ſunt ſeruare, arrepta armis recipere, potiuſque velle mori, quàm turpiter & cum ignominia viuere. Quid enim deterius viro priuato, nedum principi quàm ignauia, vel metu torpere: ſuccumbere, & ſeipſum deſpicere? Quid pulchrius? quid glorioſius atque præſtantius, quàm pro patria, pro iuſtitia, pro libertate certare, mortemque ipſam, ſi oporteret, oppetere? Quemadmodum tu, pater ſancte, in tam iuſtiſſimo aduerſus potentiſſimos hoſtes

ſuſcepto bello ita geſſiſti, vt ardentiſſimos æſtus, acerbiſſima frigora, noctes inſomnes, aduerſas valetudines, omnia vitæ incommoda, & ferè mortem ipſam non tantum intrepidè tuleris, ſed quaſi ſponte tua obieris. Vnde prius largiſſima opum effuſione ingenti comparato exercitu, & Bononiæ ſalus apparuit, & pulſis nouiſſimè ab Italiæ finibus hoſtibus, omnem gloriam, omnem immortalitatem, quam nullus vnquam Pontifex aſſequi potuit, tibi merito vendicaſti, Rhegiumque, Parmam, Placentiam tuo ſacratiſſimo Imperio ſubdidiſti. Ex quo omnis Italiæ locus, omnis populus, omnis ciuitas, omnis reſpublica omnes denique priuatim & publicè gaudent, iubilant, exultant. Teque omnis æui, omnium ſæculorum, omnium gentium principem & caput appellant. Sed longè melius in poſterum appellabunt, habebuntque, ſi hac tua felicitate, fine tandem armis impoſito, in pace ſint omnia conſtituta. Quæ verò ad regionum cuſtodiam & communem populi conuentum faciunt, iam temporis anguſtia prætereunus. Quum igitur tantæ reipublicæ vnicus atque ſupremus Princeps fueris inſtitutus, beatiſſime pontifex, cui ſumma data poteſtas, ad diuinum iniunctum Imperium, tuum eſt, quemadmodum oppreſſam armis erexiſti, amplificaſti, ita moribus deprauatam Eccleſiam reformare, corrigere, illuſtrare. In tanta namque peccandi licentia conſtituti ſumus, vt, paucis quibuſdam exceptis, nullus ſit, qui virtutibus non officiat omnibus, qui leges neque minimas quidem obſeruet. Omnia improbitas & intemperantia complet & occupat, omnia à recto æquitatis & iuſtitiæ tramite deuiantia in obliquum tendunt, neque vllus eſt, qui ad ſeipſum, ad cor ſuum, mentemque reſpiciat. Quiſque commoditatem ſuam, priuatamque vtilitatem prætendit. Ipſa verò reſpublica, ipſa Eccleſia derelinquitur, & derelicta conqueritur, & languet, & plorat. Eam namque à nonnullis integritatem eius lacerare volentibus, angi videmus, & mirum in modum cruciari. Quam etiam penitus laceraſſent, niſi tuis viribus obſtitiſſes, inuictiſſimè Pontifex. Videmus multiformem centaurorum, ſatyrorumque choream, qui reipublicæ huius formam quotidie immutant, alterant, atque perturbant, qui ſeditiones parant, fouent, enutriunt. Videmus ſimulatores vndique, ſophiſtarumque ſophiſtas, quos Dominus in Euangelio rapaces lupos appellat, qui ouium veſtimentis induti, quibuſdam pietatis & religionis præſtigijs mortales cunctos illudunt. (Matth. 7.) In quibus omnis impietas & libido viget, ambitio, liuor, rapacitas, timor, ſæuitia dominatur. Videmus altera ex parte rabidiſſimos leones, & Chriſtiani nominis hoſtes, qui quotidie Chriſtianas vires imminuunt, qui terra, marique latiſſimum iactant imperium. Quos niſi diuino & præpotenti quodam numine adiuti, vt tu quoque inhias, magnanime Pontifex, quandoque oppreſſuri eſſemus, die vna profectò videremus, paſſim per campos Italiæ ſpatiari, ignique omnia ac ferro vaſtari. Hinc merito conqueri poteſt Eccleſia, & tanquã omnium mater, obortis lachrymis exclamare: Filios enutriui, ipſi autem ſpreuerunt me. Væ mihi miſeræ & infelici, ex quo dignitatis culmine iniquorum manibus detracta ſum? (Iſa. 1.) quo pacto meus mutatus color, offuſcatus nitor, cœleſtis pulchritudo terrenis ſordibus inquinata? His lamentationibus & querimonijs ad tuos ſanctiſſimos deuoluta pedes, in hunc modum opem humiliter implorare videtur: Terras & maria circuiui, & nullum præter te, Iuli Pontifex beatiſſime, qui me magis diligeret, dignitatemque meam & ſalutem magis curaret, inueni. Tua ſub ditione defenſa ſum, protecta, mirum in modum aucta: Tuis viribus, & auctoritate inteſtini ceſſerunt hoſtes, ſeditioſa turba receſſit, à tyrannide liberata Italia. Ad te igitur ſupplex tanquam ad verum Principem, protectorem, Petrum, & ſponſum accedo, quem oro, obſecro, & obteſtor, ſi, quæ corporis ſunt, & temporanea iura reſpiciunt, armis curaſti: nunc, quæ ad cuiuſque animum pertinent, non armis, ſed ſanctiſſimis legibus cura. Id namque longè facilius agere poteris, quam quæ hactenus egiſti. Cura, inquam, Pater beatiſſime, vt ſponſæ tuæ forma decorque redeat, & pulchritudo. Cura, vt grex tibi commiſſus, optimis ac ſpiritualibus alimentis alatur & viuat.

A Cura, vt valetudo hæc, quæ totum terrarum orbem inuaſit, abſcedat. Cura, vt fluctuanti nauiculæ, in alto à diris agitatæ ventis, ſalutis portus illuceat. Cura, ne fruges, cuius es cultor, præ nimia ariditate ſieceſcat. Cura, vt ouile vnum fiat, quod modo eſt in partes diuiſum. Cura denique, vt ſalutem, quam dediſti nobis, & vitam & ſpiritum non amittamus. Tu enim paſtor, tu medicus, tu gubernator, tu cultor, tu denique alter Deus in terris. Aduerte igitur, clementiſſime pater, ſi ſponſam tibi deditiſſimam amas, ſi iuſtitiam, pietatem, modeſtiam, aliaſque virtutes amplecteris, ſi velut es optimus ac præſtantiſſimus Princeps, ita Principis artem & officium optimè calles, aduerte, inquam, & prouidè, vt hac in tua republica virtutes co- B lantur, foueantur, maximoque ſint habitæ pretio, vitia expellantur, extinguantur, & tanquam pernicioſiſſimæ peſtes abſiſtant. Aduerte & prouide, vt in ea concordia vigeat, diſcordia recedat, pax ſubeat, pax vera, pax ſancta pax communis & perpetuis temporibus duratura, vt iuſtitiæ oſculo & veritatis coniugio confirmata, ſuper vniuerſam terram vberrimos cœleſtis benignitatis pariat fructus, ne forte, ſi ſecus fiat, velut ex quibuſdam paruis igniculis, maiores & ſæuiores inde, immo maximè & ſæuiſſimè belli flammæ conſurgant. Quos igitur in tui obſequium admiſiſti, pientiſſime pater, retine, foue, confirma: Quos reſpuiſti, congrega, redige, ſerua, vt in vera Chriſti C familia verus Chriſtus inhabitet, vna ſit mens, vnus animus, vna voluntas: Communes autem & Chriſtiani nominis hoſtes vexa, turba, confringe: Fideliſſimos & benemeritos ſuſcipe, amplectere, adiuua, malignos abige, ſeditioſos propelle, doloſos ac fœdifragos diſijce, perde, confunde. Si denuo opus eſt armis, in eos armis & potentiſſimis vtere: ſin autem, ſola auctoritate procede. Ad hoc enim is tibi à Deo conceſſus eſt principatus, vt totius Chriſtianæ reipublicæ dignitas, ſalus, vita libertas, omniaque fortunæ bona tuæ ſapientiæ & poteſtati ſint credita. Ad hoc Lateranenſe Concilium conuocaſti: ad hoc curæ tuæ ſolicitudines, labores, & ſtudia fuêre ſemper intenta: ad hoc reſpiciunt omnium mortalium vota. Hoc expe- D ctant omnes, & apertis facibus operam tuam implorant. Ita namque optimo virtutum moderamine per te contexta, atque compoſita huius reipublicæ tela, reſtituetur tibi hæreditas tua, quam exiens aper de ſylua, toties vorare prætendit. Redibunt aurea ſæcula, tuoque flante ſpiritu, effluent aquæ, & irroratione tua terra pingueſcet.

SESSIO V.

Hæc notabilis & memoranda propter confirmationem bullæ factæ in materia electionis R. pontifi. canonicè faciendæ. E

Quinta ſeſſio tenta & celebrata, abſente domino noſtro Iulio ſecundo Pont. Maximo propter ægritudinem, præſidente reuerendiſſ. in Chriſto patre domino Raphaele Epiſcopo Oſtien. ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cam. Card. S. Georgij nuncupato.

ANno à natiuitate domini milleſimo quingenteſimo decimotertio. Indictione prima, die verò Mercurij, decimaſexta menſis Februarij, fuit celebrata quinta ſeſſio in Eccleſia Lateranenſi in loco ſolito. In qua propter corporis alterationem & aduerſam valetudinem ſanctiſſimi domini noſtri Iulij, diuina prouidentia Papæ Se- F cundi, fuit præſidens in præfata ſeſſione reuerendiſſ. in Chriſto pater, & dominus Raphael Epiſcopus Oſtienſis Card. ſancti Georgij vulgariter nuncupatus, S.R.E. camerarius. In qua fuerunt præſentes, infraſcripti reuerendiſſ. domini Cardin. Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, Abbates, Generales Ordinum, & principum Oratores, ac illuſt. domini, & quamplures alij in diuerſis facultatibus doctores & magiſtri, videlicet reuerendiſſimi in Chriſto patres & domini, domini.

EPISCOPI CARDINALES.

Reuerendiſſ. Dominus Raphaël Oſtienſis prædictus præſidens.
Reuerend.D. Dominicus Portuenſis.
Reuerend. D. Iacobus Albanenſis.
Reuerend. D. Marcus Præneſtinus.
Reuerend.D.Franciſcus Sabinen.

PRESBYTERI CARD.

Reuerendiſſ.D.Thomas tituli ſancti Martini in montibus, Strigonienſis.
Reuerendiſſ. Dominus Nicolaus tituli ſanctæ Priſcæ, de Fliſco.
Reuerendiſſ. D. Robertus tituli ſanctæ Anaſtaſiæ, Nanetenſ.
Reuerendiſſ. D. Leonardus tituli ſanctæ Suſannæ, Agennen.
Reuerendiſſ. D. Chriſtophorus tituli ſanctæ Praxedis, Anglicus.
Reuerendiſſ. Dominus Antonius tituli ſancti Vitalis, Sipontin.
Reuerendiſſ. Dominus Petrus tituli ſancti Euſebij, Anconitan.
Reuerendiſſ. Dominus Achilles tituli ſancti Sixti, Bononien.
Reuerendiſſ. D. Bandinellus tituli ſanctæ Sabinæ, de Saulis.

DIACONI CARD.

Reuerendiſſ. Dominus Alexander ſancti Euſtachij, Farneſius.
Reuerendiſſ. D. Ludouicus S. Mariæ in Coſmedin, de Aragonia.
Reuerendiſſ. D. Marcus ſanctæ Mariæ in Porticu, de Cornelius.
Reuerendiſſ. D. Sigiſmundus ſanctæ Mariæ nouæ.
Reuerendiſſimus Dominus Alphonſus ſancti Theodori, Senen.

PATRIARCHÆ.

Reuerend.P.D.Cæſar Alexandrinus.
Reuerend.P.D.Alphonſus Antiochenus.

ARCHIEPISCOPI.

Reuer.P.D.Iulius Corinthien.
Reuer.P.D. Franciſcus Conſan.
Reuer.P.D.Aldonandrinus Nicoſien.
Reuer. P.D.Bernardus Spalaten.
Reuer.P.D.Hieronymus Antibaren.
Reuer.P.D.Ioannes Vincentius Neapolitan.
Reuer.P.D. Franciſcus Iadren.
Reuer. P.D.Federicus Salernitan.
Reuer.P.D. Gabriel Dyrrhachien.
Reuer.P.D.Ieremias Tranen.
Reuer.P.D.Raynaldus Raguſin.
Reuer.P.D. Andreas Nobonialien.
Reuer.P.D.Petrus Arboren.
Reuer.P.D.Robertus Rheginus.
Reuer.P.D.Georgius Nazarenus.
Reuer.P.D.Ioannes Maria Sipontin.

EPISCOPI.

Reuer.P.D.Bernardus Taruiſinus.
Reuer.P.D.Simon Ariminen.
Reuer. P.D.Iacobus Paphen.
Reuer.P.D.Albertus Vaſien.
Reuer.P.D. Silueſter Wigornien.
Reuer.P.D.Iacobus ciuitatis ducalis.

A Reuer.P.D.Ioannes Aquilanus.
Reuer.P.D.Franciſcus Vincentinus.
Reuer.P.D.Octauianus Viterbien.
Reuer.P.D.Franciſcus Ortanus.
Reuer.P.D. Iulianus Agrigentin.
Reuer.P.D.Ioannes Baptiſta Caualicen.
Reuer.P.D.Bertrandus Adrien.
Reuer.P.D.Paulus Lectorien.
Reuer.P.D. Marinus Ceneten.
Reuer.P.D.Hieronymus Buduen.
Reuer.P.D. Iulianus Vulterran.
Reuer.P.D. Iacobus Fauentin.
Reuer.P.D.Antonius Vrbinaten.
B Reuer. P.D. Dominicus Lucerin.
Reuer.P.D.Vincentius Launen.
Reuer.P.D.Ioannes Dominicus Terdonen.
Reuer.P.D. Ferdinandus Balneoregien.
Reuer.P.D. Ioannes Tuden.
Reuer.P.D.Franciſcus Sueſſanus.
Reuer.P.D.Andreas Mileten.
Reuer. P.D.Franciſcus Biſignianen.
Reuer.P.D.Ioannes Baptiſta Brugniaren.
Reuer.P.D. Petrus Caſtelli maris.
Reuer.P.D.Gilbertus Rapollan.
Reuer.P.D.Ioannes Franciſcus Nolan.
Reuer. P.D.Hieronymus Aretin.
C Reuer.P.D.Gabriel Caluen.
Reuer.P.D.Nicolaus Pergamen.
Reuer.P.D.Ioannes Eluen.
Reuer.P.D.Ioannes Acerran.
Reuer.P.D.Matthæus Vmbriaticen.
Reuer.P.D.Benedictus Chien.
Reuer.P.D.Bernardinus Caſtren.
Reuer.P.D. Bernardinus Policaſtren.
Reuer. P.D. Alexander Alexandrinus.
Reuer. P.D.* Galeſius Viluen. * Belunenſis
Reuer. P.D.Ioannes Bouinen.
Reuer.P.D. Baptiſta Aquinaten.
D Reuer.P.D.Franciſcus Spoletan.
Reuer.P.D.Baſilius Tudertin.
Reuer.P.D.Corradus Aſtinen.
Reuer.P.D.Ioannes Antonius Anglonen.
Reuer.P.D.Ludouicus Signien.
Reuer.P.D.Simon Modruſienſis.
Reuer.P.D. Ludouicus Tricaricen.
Reuer.P.D.Larinus Veſtanus.
Reuer.P.D.Andreas Literen.
Reuer.P.D.Philippus * Adriacen. * Adiacen Auxcen
Reuer.P.D.Lucas Gaurdien.
Reuer.P.D. Auguſtinus Sagonen.
Reuer.P.D.Petrus Narnien.
E Reuer.P.D. Petrus Foroliuien.
Reuer.P.D.Hieronymus Aſculan.
Reuer.P.D. Andreas Auxeren.
Reuer. P.D. Zacharias Terracinenſis.
Reuer.P.D.Dominicus Imolen.
Reuer.P.D. Hieronymus Ilernen.
Reuer.P.D.Scaramuza Cumanus.
Reuer. P.D.Chriſtophorus Pollimanen.

ABBATES.

Reuerend.P.D.Baſilius Abbas & Generalis Vallis vmbroſæ.
F Reuerend. P.D. Floremondus, Abbas monaſterij ſancti Gregorij de Vrbe, ordinis ſancti Benedicti.
Reuerend. P.D. Polydorus ſancti Eutychij Spoletan. diœceſis.
Reuerend. P.D. Antonius ſancti Galgani Vulterranen. diœceſis.
Reuer.P.D.Guilhelmus Abbas monaſterij beatæ Mariæ Britonis.

MAGISTRI GENERALES ordinum.

Magiſter Ægidius Generalis ordinis Eremitarum ſancti Auguſtini.
Magiſter Thomas ordinis Prædicatorum.
Magiſter Bernardinus ordinis Carmelitarum.
Magiſter Timotheus ordinis Minorum.

ORATORES.

Illuſtr. D. Albertus de Carpi, ſereniſſimi Maximiliani Romanorum Regis Orator.
Magnificus Dominus Hieronymus Vich, Illuſtriſſimi & Catholici Ferdinandi Regis Aragonum & Caſtellę gubernatoris.
Magnificus D. Franciſcus Foſcarus Illuſtriſſimi dominij Venetorum orator.
Nobilis D. Bonus de Franciſchis, communitatis Lucen. orator.

ILLVSTRISSIMI DOMINI TEMPORales, & Senator Vrbis.

Illuſtr. D. Fridericus Marchio Mantuan.
Magnificus Dominus Iulius Storciatus Senator Vrbis.
Dominus Hieronymus Benzon, vnus ex vrbis Conſeruatoribus.
Illuſt. D. Iulius de Vrſinis.
Illuſt. D. Iacobus de Sabellis.
Et alij quamplurimi domini & milites ordinis ſancti Ioannis Hieroſolymitan.

Fuit celebrata Miſſa Spiritus ſancti per Reuerend. Patrem Dominum Alphonſum Patriarcham Antiochenum in altari exiſtente in loco Concilij, quod fuit mutatum propter abſentiam Papæ, & verſum verſus reuerendiſſimos Dominos Cardinales & prælatos Concilij. Et facta oratione per reuerendum patrem Dominum Ioannem Mariam Archiepiſcopum Sipontin. cuius tenor in fine præſentis ſeſſionis inſeretur, reuerendiſſimus Dominus Raphaël Epiſcopus Oſtien. præſidens, acceſſit ad altare, & ibidem indutus ornamentis pontificalibus, ſedens ante altare, habens dorſum ad altare, & faciem verſus Concilium, incepit hymnum, Veni creator Spiritus. Et cantatis litaniis & alijs deuotis orationibus conſuetis cantari, & cantato euangelio per Dominum Antonium de Piperno diaconum capellæ ſanctiſſimi Domini noſtri Papæ, quod eſt ſecundum Ioannem, & incipit, Amen amen dico vobis, qui non intrat per oſtium, &c. nobilis Dominus Bonus de Franciſchis orator communitatis Lucen. dedit mandatum communitatis ſuæ præſidenti Concilij ad intereſſendum Concilio. Et ſtatim ſupradictus reuerendiſſ. D. Epiſcopus Oſtienſis, tradidit illud reuer. patri D. Thomæ Phædræ ſecretario Concilij. Qui aſcendit ambonem, & illud legit tenoris infraſcripti.

Ioan. 10.

MANDATVM LVCENSIVM.

CVM ſit, quod beatiſſimus & ſanctiſſimus Dominus noſter Iulius ſumma Dei prouidentia ſacroſanctæ Romanæ, ac vniuerſalis Eccleſiæ Pontifex optimus maximus, ad extinguendum hæreſes, abolendumque pernicioſum ac deteſtabile exortum ſchiſma, & pro bono pacis vniuerſæ Chriſtianæ Reipublicæ, celebrari iam firma ſententia ſua decreuerit, indixeritque generale & vniuerſale Concilium in Laterano, noſque vt alios Chriſti fideles, ad interueniendum huiuſmodi Concilio ſua in nos paterna charitate ſit hortatus, ideo nos antiani & vexillifer iuſtitiæ populi & communis Lucen. vtpote qui vniuerſam poteſtatem & imperium noſtræ ciuitatis & populi repræſentamus iuxta formam ſtatutorum & ordinamentorum noſtri communis, cum perſonaliter intereſſe nequeamus, ſicuti noſtri præcipui eſſet officij & deſiderij, A vices noſtras tenore præſentium noſtrarum patentium literarum, quas poteſtatem publici ſolemnis & authentici inſtrumenti habere volumus, omni meliori modo, via, iure, & forma, quibus magis, melius & validius, tam de iure, quam de facto & conſuetudine à nobis fieri poteſt & debet demandauimus & demandamus præſtantiſſimo Iuris Vtriuſque conſulto, Domino Bono de Franciſchis, cui & Oratori noſtro dilectiſſimo Romæ agenti, vt huiuſmodi ſacroſancto Concilio, noſtro & ciuitatis noſtræ Lucen. populique vniuerſi nomine interſit, & aſſiſtat cum reliquis potentatuum Chriſtianorum legatis, qui etiam ibidem erunt, ea omnia & ſingula præſtando & peragendo, B quæ à nobis quoquo modo adhiberi & præſtari poſſent, ad honorem, decus, ornamentum, amplitudinem, exaltationem & conſeruationem præfati ſanctiſſimi Domini noſtri Papæ Iulij Secundi Pontificis Maximi, necnon ſanctæ Romanæ Eccleſiæ ac vniuerſalis ipſius ſacroſancti Lateran. Concilij, cum ampliſſima auctoritate, & omnimoda poteſtate, facultate, balia & arbitrio nobis in hac parte attributis iuxta formam ſtatutorum, decretorum, & ordinamentorum noſtri communis, ad omnia & ſingula in tam pio & ſacroſancto Concilio, qualia & quantumcumque fuerint tractanda, peragenda, promittenda, iureiurando firmanda, præſtanda, adimplenda, perficienda, tam de iure, quam de facto, & ex conſuetudine, & non ſe-C cus ac ſi noſipſi coram perſonaliter ageremus, faceremus & adimpleremus, promittentes omnia & ſingula à præfato noſtro Oratore, nomine quo ſupra, tam verbo, quam ſcripto in præmiſſis, & circa præmiſſa tractanda, peragenda, concludenda, & firmanda, nos eſſe approbaturos, rataque & grata in perpetuum & omni tempore habituros. In quorum quidem omnium & ſingulorum fidem, robur & teſtimonium, has noſtras præſentes litteras in patenti forma, tam viuæ vocis oraculo, quam dato & obtento inter nos partito ad buxulas & pallottas, ac ſeruatis ſeruandis, fieri & ſigillari iuſſimus noſtri ſoliti & maioris ſigilli diui Martini impreſſione.

Datum in noſtro Lucen. palatio, Anno Domini milleD ſimo quingenteſimo decimotertio indictione prima, die vero octaua menſis Februarij.

Io. nobilis Cancellar.
de mandato ſcripſi.

Quo perlecto, excluſiſque de more alijs non habentibus voces definitiuas, exceptis Oratoribus Principum, & Baronibus, & alijs Prioribus prælatis in ſuis ſubſellijs exiſtentibus mitratis, clauſoque Concilio & portis, reuerendus pater dominus Scaramuza Epiſcopus Cuman. aſcendit ambonem, & legit quamdam bullam tenoris ſequentis. E

BVLLA INNOVATIONIS ET CONFIRMATIONIS conſtitutionis contra Simoniacam prauitatem, in electione Pontificis non committendam.

IVLIVS Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam, ſacro approbante Concilio. Si ſummus rerum opifex, terrarum cœlique ſator, ſua ineffabili prouidentia Rom. Pontificem in cathedra præeminentiæ paſtoralis Chriſtiano generi præeſſe voluit, vt ſanctam Ro. vniuerſalem Eccleſiam ſynceris corde & opere guberna-F ret, fideliumque omnium profectibus ſolicitis ſtudiis intenderet, decens & ſalutare reputamus, vt in electione præfati Pontificis, in quem, vt puritatis & candoris ſpeculum fideles ipſi intuentur, omnis labes, omniſq; illius ſuſpicio abſit, taleſque ad tanti faſtigij gradum aſſumantur, qui rite & recte & canonice ingreſſi modo & ordine conuenientibus, nauiculæ Petri gubernacula ſuſtineant, taleſque exiſtant, in tanto dignitatis culmine conſtituti, qui bonis & rectis ſolatio, malis autem formidini ſint, & eorum exemplo cæteri fideles ad bene operandum inſtruantur, & ad viam ſalutis dirigantur, & ea, quę propterea per nos ſtatuta & ordinata fuerunt pro rei magnitudine & gra-

& grauitate, per ſacrum generale Concilium approbentur & innouentur, & approbata, & innouata communiantur, vt eo firmius perdurent, & tenacius obſeruentur, & aduerſus diaboli multiplices inſidias defendantur, quo fuerint dicta auctoritate ſæpius circumfulta. Dudum ſiquidem à nobis magnis & vrgentibus cauſſis, magnaq; & matura diſcuſſione & deliberatione, cum doctiſſimis & grauiſſimis viris etiam ſanctæ Romanę Eccleſiæ Cardinalibus præcedentibus & præhabitis emanarunt litteræ tenoris ſubſequentis.

CONSTITVTIO INSERTA.

IVLIVS Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Cum tam diuino, quam humano iure, in ſpiritualibus præcipue deteſtabiliter Simoniæ ſit labes prohibita, & longe magis in electione Romani Pontificis vicarij IESV CHRISTI Domini noſtri abominabilis ſit, & vniuerſali Eccleſiæ pernicioſa: nos, qui regimini eiuſdem vniuerſalis Eccleſiæ, meritis licet imparibus, auctore Domino præſidemus, cupientes, quantum cum Deo poſſumus, in præmiſſis pro tantæ rei neceſſitate ac periculi magnitudine, vt tenemur, in poſterum ſalubriter prouidere, de fratrum noſtrorum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium conſilio & vnanimi conſenſu, hac noſtra perpetuo valitura cõſtitutione, Apoſtolica auctoritate, & de poteſtatis noſtræ plenitudine ſtatuimus, ordinamus, decernimus & definimus, quod, ſi, quod Deus pro ſua clementia & in omnes bonitate auertat, contigerit, poſtquam nos vel ſucceſſores noſtros ſucceſſiue ipſe Deus ab huiuſmodi vniuerſalis Eccleſiæ regimine abſoluerit, humani generis inimico procurante, & ambitione vel cupiditate ad hoc inclinante ſeu impellente, electionem Romani Pontificis ab eo, quem elegi contigerit, vel ab aliquo, ſeu aliquibus de cœtu Cardinalium quomodolibet votum dantibus, per Simoniacam hæreſim in dando, promittendo vel recipiendo pecunias, bona cuiuſque generis, caſtra, officia, vel beneficia, ſeu promiſſiones & obligationes, commiſſam per ſe vel alium, ſeu alios quomodocumque & qualitercunque, etiam in duarum partium, vel omnium Cardinalium vnanimi cõcordia quomodolibet, etiam per viam aſſumptionis vnanimiter, nemine diſcrepante, etiam ſine ſcrutinio factæ, celebrari vel fieri, non ſolum huiuſmodi electio vel aſſumptio eo ipſo nulla exiſtat, & nullam eidem ſic electo, vel aſſumpto adminiſtrandi in ſpiritualibus & temporalibus facultatem tribuat, ſed etiam cõtra dictum ſic electum vel aſſumptum, de Simoniaca labe à quocunque Cardinali, qui eidem electioni interfuerit, opponi & excipi poſſit, ſicut de vera & indubitata hæreſi, ita quod à nullo pro Romano Pontifice habeatur, quin immo ipſe ſic electus, à priori ſuo Cardinalatus & alio quocumque honore, Eccleſiis cathedralibus, etiam metropolitanis & patriarchalibus, monaſteriis, dignitatibus, & aliis quibuſcumque beneficiis & penſionibus, quæ tunc obtinebat in titulum vel in commendam, aut alias quomodocumque, eo ipſo, abſque alia declaratione priuatus exiſtat: & idem electus, non Apoſtolicus, ſed Apoſtaticus, & tamquam Simon magnus & hæreſiarcha, & ad prædicta omnia & ſingula perpetuo inhabilis habeatur, & ſit. Nec huiuſmodi Simoniaca electio per ſubſequentem ipſius inthronizationem, ſeu temporis curſum, aut etiam omnium Cardinalium adorationem ſeu obedientiam, vllo vnquam tempore conualeſcat. Liceatq; omnibus & ſingulis Cardinalibus, etiam illis, qui huic Simoniacæ electioni, ſeu aſſumptioni conſenſerint, etiam poſt inthronizationem & adorationem, ſeu obedientiam, ac etiam vniuerſo clero, populo Romano, necnon ſubditis, & ſancti Angeli de vrbe, ac quarumuis aliarum Roman. Eccleſiæ arcium præfectis, caſtellanis, capitaneis, & aliis officialibus, quocunque homagio ſeu iuramento, vel cautione præſtitis non obſtan. à talis electi, etiam inthronizati obedientia & deuotione impune & quandocumque diſcedere, (ipſis fidei Romanæ Eccleſiæ & obedientiæ futuri Romani Pontificis canonice intrantis, nihilominus adſtrictis permanentibus) & eum vt magum, ethnicum, publicanum, & hæreſiarcham euitare. Ad cuius quoque confuſionem poſſint Cardinales, qui præfatæ electioni ſe opponere voluerint, ſi præſumpſerit ſe regimini vniuerſalis Eccleſiæ, prætextu talis electionis ingerere, auxilium brachij ſæcularis contra eum implorare. Nec tales ab eius obedientia diſcedentes, tamquam tunicæ Domini ſciſſores, aliquarum propter dictum diſceſſum pœnarum ſeu cenſurarum vltioni ſubiaceant. Cardinales vero, qui eum ſic Simoniacæ elegerint, à ſuis ordinibus & etiam Cardinalatus titulis & honore, ac quibuſcumque Patriarchalibus, Archiepiſcopalibus, Epiſcopalibus, & aliis prælaturis, ac dignitatibus & beneficiis, quæ in titulum vel commendam tunc obtinebant, vel in quibus, ſeu ad quæ ius tunc habebant, abſque alia declaratione priuati exiſtant, niſi ab illo penitus & cum effectu diſceſſerint, & reliquis Cardinalibus, qui huiuſmodi Simoniæ non conſenſerint, intra terminum octo dierum, poſtquam fuerint ab eis requiſiti perſonaliter, ſi fieri poterit, alias per edictum publicum, ſe abſque fictione vel fraude vniuerint & coniunxerint. Et tunc, ſi præfatis aliis Cardinalibus ſe vniuerint & coniunxerint, in priſtinum ſtatum, & ad priſtinos honores & dignitates etiam Cardinalatus, ac Eccleſias & beneficia, quibus præerant, & quæ obtinebant, reintegrari, rehabilitari, ac reſtitui & repoſiti, ab huiuſmodi Simoniæ labe, & cenſuris ac pœnis eccleſiaſticis quibuſcumque abſoluti eo ipſo exiſtant. Mediatores vero, proxenetæ, trapezitæ tam clerici quam laici, cuiuſcumque dignitatis, qualitatis & ordinis fuerint, etiam Patriarchali, Archiepiſcopali, ſiue Epiſcopali, vel alia ſæculari, mundana ſiue Eccleſiaſtica dignitate præditi, etiam quorumcumque Regum & principum Oratores vel nuntij, huius Simoniacæ electionis participes, ſint omnibus ſuis Eccleſiis, beneficiis, prælaturis & feudis, ac aliis quibuſcumque honoribus & bonis eo ipſo priuati, & ad ſimilia inhabiles, ac etiam actiue & paſſiue inteſtabiles, & eorum bona ipſo facto, ad inſtar reorum criminum læſæ maieſtatis Fiſco Apoſtolicæ Sedis applicentur, deuoluanturque, ſi prædicti delinquentes eccleſiaſtici fuerint, vel aliàs Romanæ Eccleſiæ ſubditi. Bona vero & feuda taliter delinquentium, non ſubditorum ſæcularium in partibus exiſtentia, fiſco ſingularis principis, & in cuius territorio bona ſita fuerint, ipſo facto ſimiliter applicentur. Ita tamen, quod ſi infra tres menſes, à die, quo notum fuerit illos Simoniam commiſiſſe, vel participaſſe, principes dicta bona fiſco ſuo actualiter non applicauerint, ex tunc illa fiſco Eccleſiæ Romanæ applicata cenſeantur, & ſint eo ipſo, abſque aliqua ſimiliter declaratione. Promiſſiones quoque & obligationes, ſiue ſponſiones, propterea quandocumque, etiam ante tempus dictæ electionis, etiam extra perſonas Cardinalium per quoſcumque alios quomodocumque factæ, cum quauis inexcogitabili ſolemnitate & forma, etiam iuratæ, conditionales, ſiue euentuales, & in forma excommuniſſarum ex quacumque cauſſa etiam depoſiti, mutui, cambij, confeſſionis de receptis, donationis, arrendamenti, vel venditionis, permutationis, vel alterius cuiuſcumque contractus, etiam in ampliori forma cameræ Apoſtolicæ factæ, ſint nullæ & inualidæ & ad agendum inefficaces, nullusque illarum vigore cogi vel conſtringi poſſit in iudicio vel extra, liceatq; omnibus ab illis impune, abſque aliquo metu, ſiue periurij nota recedere. Et inſuper liceat Cardinalibus, qui electioni prædictæ Simoniacæ interfuerint, & à præfato ſic electo diſceſſerint, adhibitis ſecum aliis Cardinalibus, etiam illis, qui huiuſmodi Simoniacæ electioni conſenſerunt, & poſtea eiſdem Cardinalibus in dicta Simonia non complicibus ſe vniuerint, ſi ſe cum eiſdem venire voluerint, alioquin ſine eis, ad alterius nihilominus Pontificis electionem, non expectata alia ſententia declaratoria Simoniacæ electionis huiuſmodi, eadem tamen præſente noſtra conſtitutione ſemper in ſuo robore permanente, libere alias tamen canonice deuenire, & Concilium etiam generale indicere, & conuocare in loco idoneo, prout eis videbitur expedire, non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, & præcipue fœlic. recordat. Alexandri

Papæ

Papæ II. quæ incipit, Licet de euitanda diſcordia, & alio- rum Romanorum Pontificum prædeceſſorum noſtrorum etiam in Conciliis Generalibus editis, cæteriſque contra- riis quibuſcumque inhibentibus. Poſtremo omnibus & ſingulis ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, qui pro tempore erunt, & eorum ſacro Collegio, ne Apoſtolica Sede vacante, prædictis contrauenire, vel contra præmiſ- ſa vel aliquod præmiſſorum ſtatuere, diſponere, ordina- re, vel aliquo modo facere ſeu attentare præſumant, quo- cumque exquiſitio colore vel cauſſa, ſub excommunica- tionis latæ ſententiæ pœna, quam ipſo facto incurrant, & à qua non niſi per Roman. Pontificem canonice electum abſolui poſſint, niſi in mortis articulo præcipimus: decer- nentes extunc irritum & inane, ſi ſecus ſuper his vel ali- B quo præmiſſorum à quoquam ſcienter vel ignoranter, et- iam per nos contigerit, attentari. Vt autem præſentis con- ſtitutionis, decreti, ſtatuti, ordinationis, ac inhibitionis noſtræ huiuſmodi tenor ad omnium notitiam deducatur, volumus, præſentes litteras noſtras in valuis Baſilicæ prin- cipis Apoſtolorum, necnon cancellariæ, ac in acie Cam- piflorę affigi, nec aliam earumdem litterarum publicatio- nis ſolemnitatem requiri aut expectari debere, ſed huiuſ- modi affixionem pro ſolemni publicatione & perpetuo robore ſufficere. Nulli ergo omnino hominum liceat, hãc paginam noſtrorum, conſtitutionis, ordinationis, ſtatuti, decreti, definitionis, applicationis, appropriationis, & in- C hibitionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolo- rum eius, ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum Anno Incarna- tionis Dominicæ milleſimo quingenteſimoquinto, deci- monono Kalendas Februarij Pontificatus noſtri anno tertio.

Quæ litteræ deinde pro ipſarum ſubſiſtentia firmiori & notorietate, dum Bononiæ cum noſtra curia eſſemus de menſe Octobris, Pontificatus noſtri anno ſeptimo, in conſiſtorio noſtro ſecreto, etiam venerabilibus fratribus noſtris ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus & aliqui- D bus prælatis noſtris domeſticis, lectæ & publicatæ & ap- probatæ, & demum in quinterno cancellariæ deſcriptæ & annotatæ, & in audientia contradictarum, ac aliis locis publicis dictæ ciuitatis, & poſtremo Romæ in locis deſi- gnatis ſolemniter publicatæ extiterunt, & earum exem- plaria ad omnes fere Chriſtianos Principes trãſmiſſa. Nos inſuper attendentes, quanti ponderis, quantique exitij Chriſti vicariorum in terris adulterinæ electiones eſſent, quantumque detrimenti Chriſtianæ religioni afferre poſ- ſent, præſertim his difficillimis temporibus, quibus diuer- ſimode vexatur Chriſtiana religio vniuerſæ, volentes Sa- thanæ dolis & inſidiis humanæque præſumptioni & am- E bitioni, quantum nobis permittitur, obuiare, vt litteræ prædictæ eo magis obſeruentur, quo clarius conſtiterit, eas matura & ſalubri deliberatione dicti ſacri Concilij ap- probatas & innouatas, quæ ſtatutæ & ordinatæ fuerunt, licet ad ſui ſubſiſtentiam & validitatem alia probatione non indigerent, ſed ad abundantiorem cautelam, & ad tollendam omnem doli ac malitiæ cauſſam male cogitan- tibus, & tam ſalubri eiuſque conſtitutioni contrauenire sata- gentibus, vt eo tenacius obſeruentur, & difficilius tollan- tur, quo tanto[r]um patrum fuerint approbatione munitæ, litteras prædictas cum omnibus & ſingulis ſtatutis, ordi- nationibus, decretis, definitionibus, pœnis, inhibitioni- bus, aliiſque omnibus & ſingulis clauſulis in eis conten- F tis, ſacro hoc Lateranen. Concilio approbante, auctorita- te & poteſtatis plenitudine præfatis approbamus & inno- uamus, eaſque inuiolabiliter & inrefragabiliter obſeruari & cuſtodiri mandamus, roburque perpetuę firmitatis ob- tinere, ac Cardinales, mediatores, oratores, nuntios, & alios in dictis litteris contentos, ad ipſarum litterarum, & omnium & ſingulorum in eis expreſſorum obſeruatio- nem, ſub cenſuris & pœnis, & aliis in eis contentis, iuxta earumdem litterarum tenorem & formam teneri, & obli- gatos fore decernimus & declaramus, non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac omni-

A bus illis, quæ in dictis litteris volumus non obſtare, cæte- riſque contrariis quibuſcumque.

Nulli ergo omnino hominum liceat hãc paginam no- ſtræ approbationis, innouationis, mandati, decreti & de- clarationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolo- rum eius, ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ in Baſilica Lateranenſ. in ſacra ſeſſione, Anno Domini 1512. 14. Kalend. Martij, Pontificatus no- ſtri anno 10.

Bal. Tuerdus.
Ia. Queſtemberg.

Qua perlecta, idem reuerend. pater petiit, an placerent paternitatibus patrum ibidem exiſtentium contenta in bulla. Et immediate ſcrutatores votorum vna cum proto- notariis & notariis receperunt vota. Et omnibus fere ha- bentibus vocem definitiuam, placuerunt ſimpliciter cõ- tenta in bulla, præter infraſcriptos quinque, qui votarunt, & reſponderũt vt infra, videlicet Reuerend. D. Ioan. Do- minicus Epiſcop. Terdonen. qui noluit dare votum, quia dixit ſe non eſſe bene informatum: Reuerend. D. Benedi- cto Epiſcopo Chien. placuit diſpoſitio ſchedulæ, ſed non forma: Reuerend. D. Bernardus Epiſcopus Caſten. dixit, pœnas contentas in ſupradicta ſchedula eſſe modifican- das: Reuerend. D. Scaramuzæ Epiſcopo Cumano placuit de manifeſta Simonia, de occulta non, niſi declaratione prius facta per generale Concilium: Reueren. D. Alexan- dro Epiſcopo Alexandrino placuit, quatenus Simonia ſit notoria facti permanentis, vel procederet declaratio ge- neralis Cõcilij, vel ab omnibus vel duabus partibus Car- dinalium opponeretur de Simonia. Succeſſiue idem Re- uerend. pater dominus Scaramuza Epiſcopus Cuman. le- git aliam ſchedulam tenoris infraſcripti.

ALIA SCHEDVLA.

IVLIVS Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad perpe- tuam rei memoriam, ſacro approbante Concilio. Inter alia neceſſaria & fructuoſa opera in ſacro Lateran. Con- cilio, pacis auctore fauente, peragẽda, in quarta illius ſeſ- ſione litteras noſtras, per quas Romanæ curiæ officiales & illorum exactiones generaliter reformauimus, per non- nullos alios deputatos & deputandos particulariter de- clarare, & declarationes ipſas in aliis ſeſſionibus nobis in eodem Concilio referre, & ab ipſo Concilio approbari præcepimus & mandauimus, necnon negotium & diſcuſ- ſionem declarationis, nullitatis inualiditatis, & abroga- tionis aſſertæ ſanctionis pragmaticæ in partibus Gallica- nis, nullatenus ab auctoritate, ſed contra Eccleſiaſticam libertatem, in ſanctæ ſedis vilipendium, abuſu Gallico- rum prælatorum, & aliorum laicorum eis fauentium in- troductæ, venerabilium fratrum noſtrorum S. Romanæ Ec- cleſiæ Cardinalium, & aliorum prælatorum congregatio- nibus, relationemque diſcuſſorum in prima aut aliis ſeſ- ſionibus, prout commode fieri poſſet, nobis & Concilio præfato faciendam, Concilio huiuſmodi approbante, commiſimus, Gallicoſq; prælatos, capitula eccleſiarum, & monaſteriorum parlamenta, & laicos illis fauentes, & dicta ſanctione abutentes, omneſque & ſingulos alios in pręmiſſis ſua, communiter vel diuiſum intereſſe putantes, per edictum publicum, cum ad partes illas tutus non pa- teat acceſſus, in Mediolanen. Aſten. & Papien. Eccleſia- rum valuis affigendum, moneri, citari infra certum com- petentem terminum pręfigendum, ad comparendum co- ram nobis & dicto Concilio, cauſſaſque dicendum, qua- re ſanctio præfata, illiuſque corruptela & abuſio in con- cernentibus auctoritatem Romanæ Eccleſiæ & ſacrorum canonum, ac Eccleſiaſticæ libertatis violationem, nulla & inualida declarari & abrogari nõ deberet, ſtatuimus & decreuimus. Cum autem particularis declaratio officia- lium fieri & referri, citatioque & monitio contra prælatos Gallicos, & alios illis fauentes, & ſua intereſſe putantes,

decretæ

Digitized by Google

decretæ exequutæ, reproduci hactenus non potuerint, & tempus ad comparendum præfixum nondum lapſum extiterit, nosque notoria aduerſa valetudine impediti, iuxta deſiderium cordis noſtri in ipſo Concilio perſonaliter intereſſe non poſſumus, cupiamusque particularem reformationem, & citatione ac monitione huiuſmodi reproductis, diſcuſſionem abrogationis & declarationis prædictarum, earumque relationes mature & accurate fieri, ac priſtina noſtra valetudine reſtituta, quam pius & miſericors Dominus ſua ſolita clementia concedere nobis dignetur, per nos ipſos debitum Apoſtolicæ ſeruitutis in ipſo Concilio exequi, eodem ſacro Concilio approbante, ſextam ſeſſionē tertio idus Aprilis proxime ſequentis faciendam indicimus.

Nullo ergo omnino hominum liceat hāc paginam noſtrorum præcepti, mandati, commiſſionis, ſtatuti, decreti & indictionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum.

Datum Romę in publica ſeſſione in Lateranenſi ſacroſancta Baſilica ſolemniter celebrata, Anno incarnationis Dominicæ 1512. 14. Kalendas Martij, Pontificatus noſtri anno decimo.

Qua perlecta, idem reuerendus pater petiit, an placerent paternitatibus ſuis contenta in ſchedula, & omnes, nemine penitus diſcrepante, dixerunt, placere contenta in ſchedula.

Poſtmodum Dominus Marianus procurator fiſci & Concilij petiit, & obtinuit à reuerendiſſimo domino præſidente citationem ad portam Concilij, contra abſentes intereſſe debentes ipſi ſacro Concilio. Et deinde facta citatione & relatione, accuſauit contumaciam abſentium, & petiit contra eos declarari pœnas & cenſuras decretas contra non venientes ad ſacrum Concilium: ſuper quibus omnibus petiit inſtrumentum & inſtrumenta.

DEINDE reuerendiſſimus in Chriſto pater & dominus, dominus Dominicus Epiſcopus Portuenſis, Cardinalis Grimanus nuncupatus, procurator reuerendi patris domini Antonij Contareni Patriarchæ Venetiarum, dedit eis mandatum ad excuſandum eumdem & nomine eius intereſſendum, ſubſcriptum per dominum Ioānem Franciſcum à puteo publicum notarium, & eius ſigillo ſigillatum. Ac etiam dictus reuerendiſſimus dominus Cardinalis procurator reuerendi patris domini Hieronymi Taruiſini electi Cremonenſis, ad excuſandum eumdem electum, ac ad intereſſendum nomine eius ſacro Lateranenſi Concilio dedit duo mandata ipſius electi publica, & vnum ſubſcriptum per diſcretum virum Iacobum Faſolum de Venetiis, eiuſdem electi ſigillo ſigillatum, & aliud ſubſcriptum tantum per eumdem Iacobum Faſolum publicum notarium. Et reuerendus pater dominus Hieronymus Epiſcopus Buduen. procurator reuerendi patris domini Iacobi de Petruciis Epiſcopi * Larinenſis, dedit mandatum ad excuſandum eumdem Iacobum Epiſcopum, & nomine eius intereſſendum, ſubſcriptum per diſcretum virum Loyſium Granata de Neapoli, publicum Apoſtolica auctoritatē notarium. Et reuerendiſſimus in Chriſto pater dominus, dominus Antonius tituli ſancti Vitalis preſbyter Cardinalis procurator reuerend. patris domini Chriſtophori de Spiritibus electi Cæſenatenſis, ad excuſandum & intereſſendum Concilio dedit eis mandatum, ſubſcriptum per dominum Petrum Paulum Ludouici publicum notarium. Et reuerendus dominus Paris de Graſſis, ſanctiſſimi domini noſtri Papæ magiſter cæremoniarum, procurator reuerend. patris domini Fr. Rouarella Archiepiſcopi Rauennatenſis, docuit de eius mandato legitimo ad excuſandum & intereſſendum Concilio, ſubſcriptum per dominum Antonium Garuphum Britonenſem, publicum notarium. Ac reuerendus dominus Andreas Sanna Canonicus * Vſulenſis, procurator reuerend. patris domini Ioannis Sannæ Epiſcopi Vſulenſis, docuit de eius mandato ad intereſſendum & excuſandum, & erat ſubſcriptum per dominum Ioannem Ordium publicum notarium.

* Alarinen.

* Vſſeleũ.

A Deinde reuerendus pater dominus Galeſius Epiſcopus Bellunen. procurator reuerendi patris domini Angeli de Ripantibus de Eſio Epiſcopi Eſini, dedit eius mandatum, ſubſcriptum per dominum Antonium Franciſcum Ser Angeli de Eſio publicum notarium. Et reuerendus pater Dominus Laurentius de Fliſco, Epiſcopus Montis regalis, procurator reuerendi patris domini Bonifacij Ferrier Epiſcopi Iporigien. docuit de eius legitimo mandato, ſubſcriptum per diſcretum virum Iacobum de Peritis de Baergoro publicum notarium. Et etiam dedit mandatum reuerend. patris domini Auguſtini electi Vercellen. ſubſcriptum per dominum Paulum Petri de Maffæis publicum notarium, B ad excuſandum eoſdem reuerēdos dominos Bonifacium & Auguſtinum, ac eorum nominibus intereſſendum ſacro Concilio. Succeſſiue reuerendiſſ. in Chriſto pater & dominus dominus Petrus tit. S. Euſebij preſbyter Cardin. Anconitanus nuncupatus, procurator reuerend. patris domini Coſmæ Pacij Archiepiſcopi Florentini, volens docere de eius mandato, dedit legitimum ſubſcriptum per dominum Laurentium Andreæ de Ciobis publicum notarium. Et reuerendus pater D. Vincentius Archiepiſcopus Neapolitan. procurator reuerend. patris D. Iuliani Epiſcopi Ruben. ad excuſandum & nomine eius intereſſendum, dedit mandatum eiuſdem, ſubſcriptum per C diſcretum virum D. Ioannem Andream Floren. de Neapoli publicum notarium. Et reuerend. D. Manilius Acolytus ſanctiſſ. domini noſtri, procurator reuerend. patris domini Pauli Epiſcopi Agricolen. ad excuſandum & intereſſendum Concilio, dedit mandatum, ſubſcriptum per dominum Cataneum de Lipis publicum notarium. Et reuerend. pater dominus Iacobus Epiſcopus Paphen. procurator reuerend. patris domini Bartholomæi Epiſcopi Montis viridis, ad excuſandum & intereſſendum dedit mandatum, ſubſcriptum per dominum Laurentium Frāciſci de Bonnicontris ciuem Romanum, de regione montium publicum notarium. Et demum reuerend. D. Staniſlaus de Aualzino decretorum doctor, canonicus Noladiſlanuen. D dedit mandatum reuerendi patris D. Vincentij Epiſcopi * Noladiſlanuen. ad excuſandum & intereſſendum eius nomine in ſacro Lateranen. Concilio, ſubſcriptum per dominum Mathiam Bernardi de Oſlineza publicum notarium clericum Placentinæ diœceſis. Quibus peractis, indicta fuit ſeſſio ſexta tertio Aprilis proxime futuri. Et hæc fuerunt pro quinta ſeſſionę.

* Naluen.

Finis quintæ ſeſſionis tempore vitæ Iulij ſecundi expeditæ, eo abſente, propter ægritudinem, ex qua quatriduo poſt obiit. Tenor vero ſermonis & orationis, habitæ in dicta ſeſſione per reuerendum patrem dominum Ioannem Mariam de monte Archiepiſcopum Sipontin. ſequitur & eſt talis.

E

In prima orationis parte laudatur inſtitutio Cōciliorum, & ſummus Pōtifex Iulius, quod Lateranenſe Conciliū indixerit. In ſecunda ſuadentur partes ad reſtituendam iuſtitiam, vnitatem, pacem, quæ tria diuina munera, & hominum, & temporū iniuria, deleta videbātur.

PRIVSQVAM in hoc celeberrimo Chriſtiani orbis conuentu verba facere incipiam, vt ea dicenti mihi, vobiſque audientibus facultas diuinitus infundantur, F qua & ego ad communem Chriſtianæ Reipubl. ſalutem dignitatemque pertinentia facile recenſeam, & vos libere decernatis, laudabili maiorum noſtrorum monente inſtituto, ſanctiſſimi Spiritus, cuius numine ſalutaris hæc ſummo ſtudio celebratur Synodus, opem ac præſidium humillime implorabo.

Tametſi loci huius ornatiſſimi dignitas, & rei digniſſimæ, de qua mihi dicendum eſt, amplitudo, veſtrique ampliſſimi conſpectus maieſtas, Patres ſapientiſſimi, ab hoc demandato dicendi munere me deterrebant, non tamen inuitus, ſed læto potius, hilarique animo maiorum imperio parui, ſi nihil aliud, hoc certe ſperans me aſſequuturum

quantum laudis, quod indignus non fuerim iudicatus, cuius orationi grauiſſima veſtrum omnium præſentia intereſſet. Suadebat præterea, & magnopere confirmabat Iulij Pontificis, veſtro ac tantorum virorum erga Rempublicam Chriſtianam ſingulari & pene incredibili ſtudio, quod præ ſe quiſque ferre viſus eſt mihi, cum antea ſemper, tum vero quoties ad hanc ſacroſanctam conuentum eſt Conſtantinianam ædem. Cunctos enim noſtræ religionis ac fidei inſtaurandæ, confirmandæ, amplificandæ, acerrimo inflammari deſiderio perſpiciebam: vnde facile adducebar vt crederem, me de his rebus (quæ vniuerſo Chriſtianorum cœtui conſulerent atque proſpicerent) dicentem, vos attente benigneque audituros. B Nam quæ maxime ad Chriſtiani generis vtilitatem, dignitatem, auctoritatem pertineant, ſtatui quantum temporis anguſtia conceſſerit, hodierna oratione complecti. Adeſtote igitur animis, voſque ipſos mihi æquos benignoſque iudices præbete. Ego in id præcipue incumbam, vt niſi compoſita rerum varietate, audientium auribus iucunditatem, delectationemque attulero, ſatietatem quidem ac moleſtiam, inculta verborum prolixitate, minime ſim allaturus.

Cum autem ad illuſtrandam, & propagandam; nedum conſeruandam ac tuendam, noſtram fidem religionemque, Synodum hoc tempore ſapienter inſtitutam luce clarius appareat, primum de ſaluberrima eius inſtitu- C tione dicemus, vbi ſingularem Pontificis Iulij prudentiam atque incredibilem animi celſitudinem attingi æquo animo patiamini. Quæ deinde pro Chriſtianæ Reipublicæ robore, ſplendore, amplitudine decernenda potiſſimum videntur, quo breuius fieri poterit perſtringam. Sanctiſſimæ igitur huius Lateranenſis Synodi inſtitutionem cum alia plurima mirifice commendant, ſummiſque in cœlum laudibus extollunt, tum illud in primis, quod nil niſi ex omni parte perfectum, iuſtum, optimum, & Chriſtianæ Reipublicæ opportunum maximeq; fructuoſum, ſapientiſſimorum patrum, ac præſtantium omni virtutum & diſciplinarum genere hominum conſilio, quorum lectiſſima huiuſce templi ſubſellia ordinari frequen- D tia intuemur, ſtatui decernive poſſe cẽſetur: quippe quod plurimarum ciuitatum, gentium, nationum periculis atque euentis, vel ab ipſa terrarum orbis origine, compertum & exploratum eſt. Floruiſſe in Græcia Athenienſes, viguiſſe Lacedæmonios, claruiſſe Corinthios accepimus, quamdiu integerrimorum conſilia domi militiæque valuiſſent. Nihil enim (quod ad mores, ad inſtituta, ad leges, ad delectum habendum, ad aciem inſtruendam, ad conſerendam pugnam ſpectaret) niſi exquiſitis plurimorum ſententiis, iiſdem in ciuitatibus gerebatur. Nec ab re quidem apud Homerum Agamemnon ille plures ſibi dari diutiſſimo ad Troiam bello Neſtoris, quam Achillis ſi- E miles exoptabat, quorum alteri lacertis & viribus, alteri conſiliis ac ſententiis præſtarent. Quid, quod hanc ipſam vrbem, ſummum Imperij Principatum, non abſq; ſapientiſſimorum hominum conſilio adeptam, cunctis terrarum gentibus nationibuſque priuatim ac publice agendi normam legemque præſcripſiſſe conſtat? Recolite ſingulas regum actiones, contemplamini poſt liberam ciuitatem vniuerſa conſulum, tribunorum, decemuirorum, aliorumque magiſtratuum geſta. Euoluite cuncta Cæſarum monumenta. Quidnam aliud, obſecro, niſi prudentum conſilia, regnum peperiſſe, Remp. conſtituiſſe, Imperium, potentiamque auxiſſe comperietis? Sed quid in re Chriſtiano nomini opportuna, ſeu potius neceſſaria, vbi F non de vnius alteriuſve Reipublicæ ac prouinciæ ſalute, libertate, dignitate, ſed de ſanctiſſima Chriſti fide, de orthodoxa religione, de Chriſtianorum omnium quiete agitur, Græcorum Romanorumve diutius immoramur exemplis, cum longe melior conſultandi ratio, præſtantior conſilij norma, exactius ſapientiſſimorum hominum iudicium, maiorique diligentia perpenſum, vel hoc ipſo in loco, vel alibi gentium religionem noſtram aſſeruerit, cõſeruarit, defenderit, amplificarit? Complectimini cogitatione, ſi placet, Romanorum Pontificum ad noſtram hãc tempeſtatem labores, difficultates, pericula, tot tanta-

A rumque rerum diſcrimina. Quidnam aliud n... [illegible] ...raneum ad præferendas multiplices gentilium, hæreticorum, ſchiſmaticorum, improborum denique ac perditorum omnium agitationes atque procellas, ad euitandas ſyrtes & cautes, ad portenta & monſtra conculcanda, iis viſum fuiſſe remedium inuenietis, quam vt vniuerſos patres ad ſe conuocarent, quorum conſilio Apoſtolicæ ratis curſum in mediis fluctibus dirigerent, remis vndas perfringerent, attollerent vela, ancoras iacerent, clauum tenerent, portum denique ipſum celerrime aduentarent, lætiſſime contingerent, ſecuriſſime potirentur? Itaque celebrent alij præclariſſimarum rerum à Iulio Pontifice geſtarum magnitudinem, varietatem, numerum: commen- B dent plurimi admirandam in profanis, ſacriſque ædificiis magnificentiam, perpetuam plerique omnes felicitatem extollant: ego vero ſingularem illius prudentiam, incredibilemq; animi firmitatem admirari numquam ſatis potero, quod in ſumma totius Italiæ conſternatione, in perditiſſima nonnullorum audacia, nefariaque ambitione, in extrema potentiſſimi hoſtium exercitus immanitate intrepidus, interritus, inconcuſſuſque, vt tantorum patrum conſilio, ne dicam auctoritate atque opera, vteretur, ſaluberrimam Synodum, quod noſtrorum temporum Pontifices in maiori omnium quiete & Chriſtianorum principum obedientia, minorique hoſtium formidi- C ne aggredi non ſunt auſi, Chriſtiano orbi indixerit: indictam, nulla clade, nulla iactura deterritus, inſtituerit: inſtitutam, nulla corporis atque animi moleſtia, nullo aliter ſentientium ſuaſu abſtractus, ſic Deo fauente in hunc diem gerit, vt profanam omnem contumaciam abolere, ſacrilegam dominandi libidinem cohibere, truculentam rapiendi licentiam refrenare, deteſtabiles & Chriſtianæ Reipublicæ pernicioſas ac peſtiferas in occupanda ſacratiſſima Petri Sede largitiones in perpetuum delere, adoleſcentes, nedum pullulantes hæreticorum ac ſchiſmaticorum ſegetes radicitus extirpare: ridiculam denique, impiam, ac nefariam Mahumetis ſectam funditus euertere atque exterminare ſibi proponat. Quare fit, vt non ſane D obſcuriorem illum ex tam præclara Synodi inſtitutione laudem omnino reportaturum confidamus, quam veteres ij maiores eius reportarunt, qui innumeras Arij, Photini, Sabellij, Ebionitarum, Macedonij, Eudoxij, Neſtorij, Pelagianorum, Eutychianorum, Dioſcori, Theodori, Gregorij, Macarij, Monothelitarum, Acephalorum, ac cæterorum omnium hæreſes de medio ſuſtulerunt. Quandoquidem cum virtutes cæteras, tum vel in primis tria hæc optima ac prope diuina munera, quæ & temporum & hominum iniuria ſunt pene deleta, ſummam iuſtitiam, inſeparabilem vnitatem, communem inter Chriſtianos pacem, eius reſtitutum iri ſapientia, ac veſtro patres conſilio non deſperamus. De quibus ſi me, vt cœpi- E ſtus, breuiter diſſerentem benigne, attenteque audietis, & ego dicendo, & vos audiendo vberrimam, vt puto, frugem colligemus. Eſt igitur Iuſtitia præ cæteris inſtauranda, reſtituenda, illuſtranda: quippe quæ virtutum omnium fons atque origo, & mortale genus Deo optimo maximo conciliat, & humanam ſocietatem arctiſſimo neceſſitudinis vinculo coniungit. Vt enim Deum immortalem, auctorem, parentem, moderatoremque noſtrum, à quo bonorum omnium origo & cauſſa eſt, à nobis eſſentia, motus, intellectus, contemplatio, actioq; tributa, ſtudioſe colamus, pie veneremur, humillime adoremus, vt eum nobis propitium faciamus, vt pro cumulatiſſimis in F nos beneficiis memoriam gratiamq; nõ diſſimulemus, vt mentem ei ſanam, innocentem animum, vitam probam, voluntatem rectam, caſtam, integram præbeamus, vt religionem cultumq; ſacrorum minime contemnamus, ipſa nos docet monetq; iuſtitia. Ea etiam, cum natus ſit homo ſociabilis, quippe qui in tanta rerum naturæ copia, quæ vſui ſunt, ſupra cætera animalia inopia laborat, alienæque opis indiget, ac propterea neceſſitate impellente, vt arbitrari quidam ſunt, cœtum amat & ciuitates colit, ſola facit, vt ipſa ſocietas & coniunctio retineri poſſit. Nam quid patriæ, parentibus, propinquis amicis, ciuibus, peregrinis, quid item magiſtratibus profanis ac ſacris, quid

prin-

principibus debeamus, quid ſequi, quidve declinare, A
quid vel commendare vel improbare iure oporteat, no-
bis ante oculos proponit. Nempe vt æquitatem, fidem,
beneficentiam, pietatem, ſeueritatem, integritatemque
complectamur: ſuperbiam, auaritiam, ſæuitiam, laſciuiā,
ambitionem fugiamus, nos excitat atq; inflammat. Qua-
propter hāc primum omnium, patres reſtituite virtutem:
huius luce, quæ penitus extincta eſt Chriſtianum orbem
illuſtrate: hanc diligendam ijs iubete, qui iudicant terras:
hanc ſeruandam ſtatuite Chriſtianis principibus. Enim-
uero eam eſſe virtutem, quæ ſua cuique diſtribuit, Augu-
ſtinus, Bernardus, Ambroſius ſanctiſſimarumque legum
auctores definierunt. Porro igitur inſpiciendum eſt, an
B quiſque, quod ſuum eſt, poſſideat, an quis alienum occu-
patum detineat. Sed hoc loco ſinite me prætèrire, non di-
co Italiæ, verum, quod longe miſerrimum eſt totius Eu-
ropæ calamitates, quæ tantæ ſunt, vt eas cogitatione, ne-
dum oratione perſequi, vix ſine lachrymis queam. Quem
enim eſſe dicam tam obtuſo pectore, corde ſic immani,
moribus tam efferatis, cuius animus tot ſedium atq; agro-
rum occupationes, tot vrbium, oppidorum, locorumque
omnium euerſiones ac direptiones, tot furta, tot rapinas,
tot ſacrilegia meminiſſe nō perhorreſcat? Teſtes eſtis vos
miſerrimæ ciuitates, quæ nulla à vobis patrata culpa, in
viſceribus veſtris atrociſſimos hoſtes pertuliſtis, quæ in
C gremio parentum infantes trucidari, matronas innoxias
imbelleſque ſenes interfici, rapi ſacratiſſimas virgines, or-
natiſſima templa ſpoliari, omniaque & flagitiorum & fa-
cinorum genera perpetrari conſpexiſtis, quibus vel ipſos
Turcas Chriſtiani nominis hoſtes abſtinuiſſe nonnunquā
audiuimus. Quod ſi, vt nonnulli prædicāt, finxere quon-
dam poëtæ, poſt Saturni tempora, cum ſenſiſſent iuſtitiā
à rebus humanis abeſſe, offenſam vitijs hominum receſ-
ſiſſe à terra, in cœlumque migraſſe, & ad Iouis regnum ſe
contuliſſe, bone Deus, quas nugas, quas fabellas, quas fal-
lacias, excogitaturos eos fuiſſe arbitramur, ſi noſtrorum
temporum ſcelera, ſi flagitia, ſi facinora, ſi abiectum Chri-
ſtianæ religionis cultum, ſi veſanam dominandi libidinē,
D ſi nefandam rapiendi licentiam, ſi inauditam in ijs impie-
tatem, ſæuitiam, ambitionē, quos pietatis, charitatis, in-
tegritatiſq; exempla eſſe oportebat, conſpicarētur? Quas
ob res expergiſcimini, patres, vt cœpiſtis, expergiſcimini:
& quando non niſi pro reformanda cōfirmandaq; Chri-
ſtiana Republi. in hūc ipſum locū cōueniſtis, ſic eā refor-
mandam, confirmandamque vobis proponite, vt iuſtitiā
Pſalm. 84 in primis, virtutum reliquarū principem ac reginam, tum
inſeparabilem Chriſtiano orbi vnitatē, pacemque, ſum-
mis bonorum omnium votis ac ſtudijs expetitam, dicen-
te pſalmographo, Iuſtitia & pax oſculatæ ſunt, tandem a-
liquādo reſtituatis. Neque enim ſeruari iuſtitia facile po-
teſt, niſi & iuſtitiæ vnitas, & vnitati concordia copuletur.
E Diligenter idcirco vidēdum eſt, patres ampliſſimi, vt eam
Chriſtiani retineant vnitatem, quam vniuerſas multitu-
dines, cunctos cœtus, omnes mortalium ſocietates reti-
nere cernimus. Nam ſi in primis quodcumque libuerit,
vel regnum, vel ciuitatem, vel domum quamuis priuatam
inſpiciamus, nihil horum ſtare ac diu permanere poſſe,
abſque ea, de qua dudum verba facere aggreſſi ſumus, v-
nitate, luce clarius apparebit. Ruat enim illud atque euer-
tatur regnum neceſſe eſt, quod non vniformi regis ac eo-
rum, qui reguntur, voluntate gubernatur: exoriantur ac
inualeſcant in ea ciuitate ciuiles diſcordiæ, inteſtina bella,
odia ſempiterna, in qua reipubl. curam gerentium in vnū
Luc. 10. F ſententiæ non conueniunt. Dilabatur breui ac diſſolua-
tur res familiaris, quamuis magna & ampla, niſi in vnam
patrisfamilias, domeſticique voluntatem concurrant, id
quod Euangelij verba illa locupletiſſime teſtantur: Om-
ne regnum diuiſum contra ſe, deſolabitur: & omnis ciui-
tas, vel domus diuiſa contra ſe, non ſtabit. Ipſas deinde
hominum actiones, quarum aliæ bello ad rempubl. armis
tuendam, aliæ pace, mercium, ac ceterarum rerum huma-
no vſui opportunarum commutatione alendā ſpectant, ſi
nobis proponere ante oculos velimus: nec victoriam pa-
rari, niſi vexilla ſequendi, ſeruandi ordines, ad turbæ ſi-
gnum ſeſe inſtruendi, conſerendi manum, pedem refe-
rendi, cæteraque id genus moliendi ac perferendi omnia,
vna inſit militibus Imperatoribuſque voluntas. Nec na-
uim vllam, niſi & gubernator, & nautæ inuicem conſen-
tiant, & alius alij in iudicio atque opera nequaquam ad-
uerſentur, ad certum vnquam peruenire portum compe-
riemus. Poſtremo, ſi noſtrum hoc humanum contem-
plemur corpus, optimam, prudentiſſimamque rerum ar-
tificem naturam, cum in eo fabricando complures, ac di-
uerſas partes ad varia ſtudia & miniſteria, vtpote oculos
ad videndū, ad audiendum aures, pedes ad incedendum,
formaſſet, vnam cæteris omnibus præfeciſſe, cuius citatu
ac nutu cunctæ moueantur, ſeque ad agendum, toleran-
dumve quidpiam in eius ipſius conforment voluntate,
perſpiciemus. Quæ cum ita ſint, quonam pacto perpetuū
Chriſti regnum vndique telis laceſſitum vigere, æternam
beatorum rempublicam diuerſis factionibus diſſipatam
florere, domum Dei ſanctiſſimam ſibi diſſidentem cōſta-
re, cœleſtem angelorum militiam inter ſe digladiantem e-
minere, ſalutarem Apoſtolorum nauim, diuerſis remigiū
& magiſtri conatibus agitatam, contineri, Redemptoris
noſtri mēbra ſciſſa, ſeparata, diſcerpta, ab vnitate diſtra-
cta, ſtare ac permanere, vel minimo temporis ſpatio arbi-
trabimur? Summa igitur, ampliſſ. patres, vnitate, ſumma Pſal. 67.
voluntatum, animorumque concordia eſt opus, cum præ-
ſertim ea nobis diuinis & præceptis, & exemplis tantope- Exod. 12.
C re inſinuetur. Omitto id, quod inquit Propheta in Pſalm.
Deus habitare facit vnanimes in domo. Subticeo agnum Ioſ. 2.
Exodi in figura Chriſti occiſum, atq; in vna domo come-
di iuſſum. Prætereo mandatum fuiſſe Raab, in qua Eccle- Ioan. 10.
ſia præformabatur, vt parentes, fratres, totamque fami-
liam in domum ſuam colligeret ad ſeipſam: tranſeo ver-
ba illa, noſtra hac tempeſtate ſæpius repetita, Vnum ſu- Num. 10.
mus ego & pater, & erit vnus grex, & vnus paſtor: relinquo
ſupplicium de ijs diuinitus ſumptum, qui ſibi aduerſus
Aaron legitimum ſacerdotem ſacrificandi licentiam ar-
rogauerant. omnia denique Diuina præcepta atq; exem- Math. 16.
pla prætermitto. Quid enim eorum vllum adducam, cum
nihil aliud ſacrarum literarum contineant monimenta,
D quam vnum eſſe Deum, vnum Chriſtum, vnam Eccleſiā,
vnam fidem, vnam cathedram, ſuper firmiſſimam petram
Domini voce fundatam? Cumque id nos vel maxime vt
inquit Auguſtinus, ad vnitatem cohortari debeat, quod
ex vno duntaxat homine vniuerſum gigni voluit huma- Phil. 14.
num genus Altiſſimus, vt quantopere vnitatem in pluri- Ephes. 4.
bus diligeret nobis apertiſſime declararet. Hanc igitur
primum omnium inducite, hanc cuſtodite, hanc excoli-
te, compoſiti in eodem ſenſu, vt Paulus Apoſtolus inquit,
& in eadem ſententia ſuſtinentes inuicem in dilectione,
ſatagentes ſeruare vnitatem ſpiritus in coniunctione pa-
cis. Pax itaque vnitati coniungenda, aggreganda, copulā-
da eſt. Tanta eſt enim inter vtramque neceſſitudo ac ſo-
E cietas, vt cum arctiſſimo & firmiſſimo colligatæ ſint vin-
culo, diſſolui earum vna, quin & altera diſſoluatur, ac ſer-
uari vna, quin ſeruetur & altera, nullo modo poſſit. Qua-
propter extinctis bellorum flammis, quæ totum iamdiu
inflammarunt, ac incenderūt Chriſtianum orbem, ſacro-
ſanctæ Reipublicæ rebus compoſitis, cum iuſtitia pariter
atque vnitate excitanda atque vrgenda pax eſt. De qua,
cum latiſſimus dicendi campus occurrat, nec temporis
anguſtia, nec veſtra, patres, cæterorumque præſtātium vi-
rorum benignitas atque humanitas longiorem expectat
orationem, plura non dicam. Siquidem ea, quæ ad Chri-
ſtiani generis vtilitatem, dignitatem, auctoritatem, ſalu-
F berrima hac Synodo decernenda maximè videntur, bre-
uiter accepiſtis: quæ ſi vos veſtris conſilijs, veſtris ſenten-
tijs, veſtris inquam, ſuffragijs reſtituenda, ſeruanda, con-
firmanda ſtatuitis, non dico ſanctiſſi[illegible] hanc vrbem ve-
ram Pontificum ſedem, ſed orbem vniuerſum, maximam
atque perpetuam frugem percepturum ſperate. Idque vt
ſummi Pontificis votis ac ſtudijs veſtrum omnium, ac bo-
norum principum optatis reſpōdeat, ſupremum cœli nu-
men his precibus obteſtabor: Te, æterno olympi regnator
Chriſte, cuius ditione atque imperio cuncta cœleſtia ter-
renaque gubernantur, qui tuam à Nerone, Domitiano,
Traiano, M. Antonino, & L. Aurelio Commodo, Seue-

Digitized by Google

ro, Maximino, Decio, Valeriano, Aureliano, Diocletiano hand paſſus es exterminari religionem ac fidem, qui Eccleſiam tuam, tot procellis hæreticorum ac ſchiſmaticorum agitatam, in medijs ſubmergi nequaquam pertuliſti fluctibus, te, inquam, inuocamus, tuum imploramus numen, tuam oramus clementiam. Reſpice vicarium tuum ſanctiſſimum, & Eccleſiæ tuæ paſtorem ſolertiſſimũ, corpore licet ægro, animo tamen firmiſſimo. Reſpice vigilãtiſſimum ſenatum, reſpice cunctos hos patres, reſpice noſtros principes, reſpice familiam tuam vniuerſam. Vides impia tyrãnorum pectora aduerſus iuſtitiam, armata cernis improbos ac nefarios in leges iura q; inſurgentes, ſpectas habere conuenticulum perditę factionis ad ſcindendam ac dirimendam tunicam tuam inconſutilem vnitatemque ab Eccleſia tua reijciendam. Perſpicis motum robore tot inteſtinis bellis perculſo, noſtriſq; debilitatis ac pene confectis viribus, inſtantem ſe ad pugnam hoſtem, parantem ſe ad victimam noſtri ſanguinis. Tolle, vt cœpiſti, ſecures, tolle gladios. Sit finis ac terminus bellorum, ſit fas, conquieſcente iuſtitia, conſeruata vnitate, dulciſſimos optatæ pacis fructus colligere. Pacem à te Chriſte expetimus, pacem à te clementiſſime Deus efflagitamus. Da illam Domine diebus noſtris, quia non eſt alius, qui pugnet pro nobis, niſi tu Domine Deus noſter. Aut ſi bella gerenda ſunt, ſi acies inſtruendæ, ſi vulnera perferẽda, ſi id noſtrorum expoſcunt vitiorum pœnæ, ſi noſtra pianda ſunt delicta ſanguine aduerſus Turcas nominis tui hoſtes, quod & ſanctiſſimus Vicarius ipſe tuus & nos omni ſemper ſtudio concupiuimus, bella geramus: pro tua fide, pro religione, pro aris ac focis dimicantes, pœnas noſtrorum criminum luamus: tua effundamus cauſa ſanguinem, quo tuo tandem vniuerſis inſeruiat orbis Imperio, tuã cuncti religionem ac fidem aſſerant, agnoſcant, profiteãtur, vt ſuo quodãmodo iure alacriter ac iucunde canere id poſſit eccleſia: In omnem terram propagatum eſt imperium eorum, & in fines orbis terræ religio eorum. Dixi.

OBITVS IVLII II. PONT. MAX.

Anno à natiuitate Domini 1513. Indictione prima, die vero Lunę, 26. menſis Febr. fel. recor. Dominus Iulius Papa Secundus, ſicut Altiſſimo placuit, Romæ apud S. Petrum in Palatio Apoſtolico ab hac luce migrauit, & viam vniuerſæ carnis ingreſſus eſt, & ſic Apoſtolica Sedes vacauit, & fuerunt celebratæ exequiæ eius iuxta ritum & conſuetudinem antiquitus obſeruatam.

Die vero Veneris 4. menſis Martij ſupradicti anni 1513. reuerend. in Chriſto patres & domini, Domini ſacroſanctæ Rom. Eccl. Card. in vnum pro electione Summi Pontif. facienda, poſt celebrationem Miſſæ Spiritus ſancti in baſilica principis Apoſtolorum in altari S. Andreæ, conclaue, quod in Palatio S. Petri in Capella ſuperiori, Capella Sixti vulgariter nuncupata, factum fuerat, intrauerunt, & quilibet eorum intrauit, & clauſum fuit conclaue ad celebrandum canonicam, legitimamque electionem Romani futuri Pontificis iuxta canonicas ſanctiones.

DECRETA ET ACTA CONCILII LATERANEN. SVB LEONE Papa Decimo.

IN DEI OMNIPOTENTIS NOMIne, Amen. Sequuntur geſta eiuſdem ſacri Lateranen. Concilij, in Spiritu ſancto legitimè congregati ſub Leone X. Pontif. Maxi. continuati & celebrati cum eiſdem ſollemnitatibus, & cæremonijs, & Officialibus, in principio dicti Concilij deputatis & ordinatis.

DIE autem Veneris vndecima ſupradicti menſis Martij, reuerendiſſimis in Chriſto pater & Dominus, D.

A Ioannes de Medicibus, ſanctæ Mariæ in Dominica ſanctæ Romanæ Eccleſiæ diaconus Cardinalis, de Medicibus vulgariter nuncupatus, Romæ in conclaui ſupradicto, per reuerendiſſimos Dominos Cardinales, ſancti Spiritus infuſione aſſiſtente, nemine diſcrepãte, nulloque contradicente, concorditer & vnanimiter & pure ad ſummi Apoſtolatus apicem rite & legitimè ac canonice electus & aſſumptus extitit, necnon Dominus Leo Papa Decimus nuncupatus, atque honorifice, vt decuit, de dicto palatio ad baſilicam principis Apoſtolorum de vrbe ductus, inibiq; ad altare maius eiuſdem cũm cantico, Te Deum laudamus, cum maxima lætitia & ſollemnitate poſitus & inthronizatus.

B Die vero Sabbati decimanona ſupradicti menſis Martij, præfatus ſanctiſſimus in Chriſto pater & dominus noſter, Dominus Leo diuina prouidentia Papa decimus, per reuerendiſſimos in Chriſto patres & dominos, Dominos ſacroſanctæ Rom. Eccleſ. Card. diuino officio Miſſæ, ſollemnitatibus in talibus fieri ſolitis in Eccleſia ſancti Petri peractis, ante porticum & introitum dictæ baſilicæ, videlicet ſupra ſcalam marmoream, in qua conſtructum fuerat quoddam tabernaculum ornatum, ſiue ſolium eleuatum pro dicti Domini Leonis Papæ decimi coronatione, agenda per reuerendiſſimum in Chriſto patrem & dominum, Dominum Alexandrum ſancti Euſtachij diaconum Cardinalem, de Farneſio vulgariter nuncupatum,

C in cæterorum dominorum Cardinalium, Patriarcharum, Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, Prælatorum, Clerique atque populi præſentia extitit honorifice atque ſollemniter, vt decuit, & ſummo Pontifici congruit, triplici diademate & corona coronatus & inthronizatus, cum magno totius Curiæ & Romani populi plauſu & lætitia.

Anno à natiuitate Domini milleſimo quingenteſimo decimotertio, Indictione prima, die vero Dominica, decima menſis Aprilis, fuerunt publicatæ & affixæ per Ioannem Dominicum de fidelibus, ſanctiſſimi Domini noſtri curſorem, quædam litteræ prorogationis ſextæ ſeſſionis tenoris infraſcripti.

D

LEO Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Ad ſanctæ Romanæ vniuerſalis Eccleſiæ regimen, meritis quamquam imparibus, diuina diſpoſitione vocati, inter omnia peragenda, quæ tantæ molis onus requirunt, illud in primis expetendum videtur, vt ijs, quæ ad omnipotentis Dei laudem, Eccleſiæque præfatæ vnitatem & exaltationem, ac fidelium omnium profectum tendunt, omni conatu totiſque viribus ſalubriter intendamus. Cum itaque felicis recordationis Iulius Papa Secundus prædeceſſor noſter, vt ſtatus Eccleſiæ præfatæ in melius reformaretur, ſacrum ac generale Lateranenſe Concilium de venerabi-

E lium fratrum noſtrorum, tunc ſuorum, Eccleſiæ præfatæ Cardinalium, de quorum numero tunc eramus, conſilio & aſſenſu conuocauerit & indixerit, illudque deinde celebrare inceperit, & in eo plures vſque ad quintam ſeſſionem incluſiue tenuerit, ſextamque ſeſſionem tertio Idus præſentis menſis faciendam indixerit, prout in litteris ſeu ſchedulis dicti Iulij prædeceſſoris deſuper confectis continetur: nos qui etiam tunc in minoribus conſtituti, Concilium præfatum celebrari ſummopere cupiebamus, & domino Iulio prædeceſſore, ſicut Domino placuit, rebus humanis exempto, illius ſucceſſores effecti, non minus cordi tenemus dicti Concilij celebrationem, vſque ad perfectionem cauſarum, propter quas indictum fuit, cõ-

F tinuare & ad finem perducere, Conciliumque huiuſmodi vſque ad illius debitum finem & complementum, proſequi velle nuntiamus. Verum cum præfatus Iulius prædeceſſor, eodem Concilio approbante, negotium & diſcuſſionem declarationis, nullitatis, & inualiditatis ac abrogationis aſſertæ pragmaticę ſanctionis, in partibus Gallicanis quodam abuſu introductæ, Apoſtolicæ Sedi, eccleſiaſticæ auctoritati, & ſacris canonibus derogantis, dictis fratribus, & aliorum prælatorum congregationibus, relationemque diſcuſſorum in eodem Concilio faciendam commiſerit, Gallicoſque prælatos, capitula Eccleſiarum & monaſteriorum, parlamenta & laicos illis fauentes

Digitized by Google

uentes, cuiuſcunque dignitatis, etiam Regalis exiſtentes, omneſque & ſingulos alios, ſua communiter vel diuiſim intereſſe putantes, per edictum publicum, cum ad partes illas tutus non pateret acceſſus, in certis locis tunc expreſſis, moneri & citari infra certum terminum præfigendum, ad comparendum coram Iulio prædeceſſore & Concilio præfatis, cauſſaſque dicendum, quare ſanctio ipſa in concernentibus auctoritatem prædictam, & eccleſiaſticæ libertatis violationem, nulla & inualida declarari, & abrogari non debere decreuerit: citatioque prædictorum Gallicorum capitulorum, parlamentorum & laicorum præfatorum, cum termino competenti ad comparendum eis aſſignato, duodecimo Kalendas Martij proxime præteriti exequuta fuerit, dieſque comparitionis citatorum & monitorum huiuſmodi non niſi quartodecimo Kalendas Maij proxime futuri veniat, vt ſic citati & moniti, in dicta ſexta ſeſſione tenenda comparere, ſuaſque rationes allegare poſſint: cumque etiam dicta die, tertio Idus præſentis menſis, ſollemnis proceſſio noſtræ aſſumptionis ad Eccleſiam Lateranen. iuxta morem aliorum prædeceſſorum noſtrorum fiet, difficillimumque eſſet eadem die ſeſſionem & proceſſionem huiuſmodi celebrare ac alijs iuſtis & rationabilibus cauſſis, noſtrum & dictorum fratrum animos mouentibus de conſilio & aſſenſu prædictis, ſextam ſeſſionem præfatam, quinto Kalendas Maij proxime futuri, quæ erit die Mercurij vigeſimaſeptima præſentis menſis Aprilis, qua cauſſæ huiuſmodi ceſſabunt, ac citati & moniti præfati comparere, & allegationes audiri, vel vera contumacia accuſari poterunt, prorogamus, illamq; ipſa die quinto Klendas menſis huiuſmodi faciendam indicimus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ prorogationis & indictionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo decimotertio, quarto Idus Aprilis, Pontificatus noſtri anno primo.

PLACET.

Exequutio & publicatio ſupraſcripturarum litterarum prorogationis, ſequitur & eſt talis:

Die decima menſis Aprilis præſentes ſupraſcriptæ litteræ affixæ & publicatæ fuerunt in valuis principis Apoſtolorum de Vrbe, in valuis Eccleſiæ ſancti Ioannis Lateranēſis, in valuis Cancellariæ Apoſtolicæ, ac in acie Campiſloræ, vt moris eſt, per me Ioannem Dominicum de Fidelibus curſorem.

Alia exequutio & publicatio earundem literarum prorogationis, eſt talis:

Die vero vndecima menſis Aprilis, affixæ & publicatæ fuerunt in valuis baſilicæ ſancti Ioannis Lateranēſis, dum ibidem gentium multitudo propter acceſſum ſanctiſſimi Domini noſtri, Domini Leonis Papæ X. congregata erat, per Ioannem Dominicum de Fidelibus curſorem.

Die vero Lunæ vndecima ſupradicti menſis Aprilis, poſt diuinum officium in baſilica ſancti Petri principis Apoſtolorum peractum, ante horam prandij, ſanctiſſimus in Chriſto pater & dominus noſter, Dominus Leo diuina prouidentia Papa Decimus diademate Pontificali coronatus ſollemniter cum maximis munificiſque triumphis, honeſtate, reuerentia & honore decentibus, per reuerendiſſimos in Chriſto patres & dominos, dominos ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, Abbates cum albis mitris, atque pluuialibus ornatos, necnon perplures illuſtres Duces & Barones, nobileſque Romanos, atque cæterarum nationum homines, de dicta baſilica S. Petri ad baſilicam S. Ioannis Lateranenſis, pro nonnullis cæremonijs ibidem faciendis, laudabiliter aſſociatus extitit.

SEXTA SESSIO, ET PRIMA TEMPORE ſanctiſſimi Domini noſtri, Domini Leonis Papæ Decimi.

IN nomine Domini noſtri IESV CHRISTI, Amen. Anno à natiuitate eiuſdem milleſimo quingenteſimo decimotertio, indictione prima, die vero Mercurij vigeſimaſeptima mēſis Aprilis, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris & domini noſtri, Domini Leonis diuina prouidentia Papæ Decimi, anno primo, ſacra & vniuerſali Synodo in baſilica Lateranenſi congregata, fuit celebrata ſeſſio, præſidente præfato ſanctiſſimo Domino noſtro. Et fuerunt præſentes infraſcripti reuerendiſſimi Domini Cardinales, Patriarchæ, & Archiepiſcopi, ac reuerendi patres Domini Epiſcopi, Abbates, & Oratores principu, Illuſtres Domini & alij quamplurimi doctores & magiſtri & equites ac nobiles, in primis reuerend. Domini.

EPISCOPI CARDINALES.

Reuerend. D. Raphaël Oſtien.
Reuerend. D. Dominicus Portuenſis.
Reuerend. D. Iacobus Albanenſis.
Reuerend. D. Marcus Præneſtinus.
Reuerend. D. Franciſcus Sabinen.

PRESBYTERI CARDIN.

Reuerendiſſ. D. Thomas tituli ſancti Martini in montibus, Strigonienſis.
Reuerendiſſ. D. Franciſcus tituli ſanctorum Ioannis & Pauli.
Reuerendiſſ. Dominus Nicolaus tituli ſanctæ Priſcæ, de Fliſco.
Reuer. D. Hadrianus tituli ſancti Chryſogoni.
Reuerend. D. Robertus tituli ſanctæ Anaſtaſiæ, Nannetenſis.
Reuerend. Dominus Leonardus tituli ſanctæ Suſannæ, Agennen.
Reuerend. D. Carolus tituli S. Cæciliæ.
Reuerendiſſ. Dominus Antonius tituli ſancti Vitalis, Sipontin.
Reuerend. D. Matthæus tituli S. Potentianæ.
Reuer. D. Petrus tituli S. Euſebij, Anconitan.
Reuer. D. Achilles tituli S. Sixti, Bononien.
Reuerendiſſ. Dominus Bandinellus tituli ſanctæ Sabinæ, de Saulis.

DIACONI CARDIN.

Reuerend. D. Alexander S. Euſtachij, Farneſius.
Reuerendiſſ. D. Ludouicus S. Mariæ in Coſmedin, de Aragonia.
Reuerendiſſ. D. Marcus ſanctæ Mariæ in Porticu, de Cornelijs.
Reuerend. D. Sigiſmundus ſanctæ Mariæ nouæ.
Reuerendiſſ. D. Alphonſus ſancti Theodori.

PATRIARCHÆ ET ASSISTENtes Papæ.

Reuerendus Pater Dominus Cæſar Alexandrinus.
Reuer. P. D. Alphonſus Antiochenus.
Reuer. P. D. Ioannes Franciſcus Conſtan.
Reuer. P. D. Ioannes Vincentius Senen.
Reuer. P. D. Robertus Rheginus.
Reuer. P. D. Fredericus Salernitan.
Reuer. P. D. Gabriël Dyrrhachien.
Reuer. P. D. Ioannes Baptiſta Caualliccn.
Reuer. P. D. Scaramuza Cumanus.
Reuer. P. D. Pompeius Reatinus.
Reuer. P. D. Ioannes Franciſcus Taurinenſis.
Reuer. P. D. Bernardus Taruiſinus Epiſc. & Gubernator Vrbis.

Reuer. P. D. Hercules Epiſcopus Auguſtenſis, orator A Sabaudiæ.

Reuer. P. D. Bertrandus Epiſcopus Adrien. & orator Ducis Ferrariæ.

ARCHIEPISCOPI.

Reuer. P. D. Stephanus Patracen.
Reuer. P. D. Iulius Corinthien.
Reuer. P. D. Aldronandinus Nicoſien.
Reuer. P. D. Bernardus Spalaten.
Reuer. P. D. Vincentius Neapolitan.
Reuer. P. D. Ieremias Tranen.
Reuer. P. D. Antonius Auinionen.
Reuer. P. D. Raynaldus Raguſin.
Reuer. P. D. Andreas Monembaſien.
Reuer. P. D. Petrus Arboren.
Reuer. pater D. Giſbertus Surrentin.
Reuer. P. D. Georgius Nazarenus.
Reuer. P. D. Iulius Florentin.

EPISCOPI.

Reuer. P. D. Iacobus Potentin.
Reuer. P. D. Genocius Troian.
Reuer. pater D. Simon Ariminen.
Reuer. P. D. Iacobus Paphen.
Reuer. P. D. Albertus Valuen.
Reuer. pater D. Ioannes Baptiſta Marianen.
Reuer. P. D. Bartholomæus Iuſtinopolitan.
Reuer. P. D. Aloyſius Interamnen.
Reuer. P. D. Ioannes Aquilanus.
Reuer. P. D. Ioannes Petrus Theatin.
Reuer. P. D. Iacobus ciuitatis ducalis.
Reuer. P. D. Marinus Ceneten.
Reuer. pater D. Iacobus Fauentin.
Reuer. P. D. Hieronymus Bidunen.
Reuer. pater D. Dominicus Lucerin.
Reuer. pater D. Ioannes Sibinicen.
Reuer. pater D. Alexius Melphitan.
Reuer. pater D. Franciſcus Spoletan.
Reuer. pater D. Andreas Militen.
Reuer. pater D. Ioannes Dominicus Terdonen.
Reuer. pater D. Franciſcus Sueſſanus.
Reuer. pater D. Petrus Vrgellen.
Reuer. pater D. Hugo Rhegin.
Reuer. pater D. Gelaſius Bellunen.
Reuer. pater D. Ioan. Antonius Calinen.
Reuer. pater D. Alexander Alexandrinus.
Reuer. pater D. Iulianus Agrigentin.
Reuer. pater D. Bernardinus Policaſtren.
Reuer. pater D. Ioſue Eſculan.
Reuer. pater D. Marcus Vigentin.
Reuer. pater D. Petrus Narnien.
Reuerendus pater Dominus Ioannes Franciſcus Spigacen.
Reuer. pater D. Andreas Litteren.
Reuer. P. D. Simon Modruſienſis.
al. *Lauellen. Reuerend. pater Dominus Ioannes Franciſcus *Auellinenſis.
Reuer. pater D. Hieronymus Ilcinen.
Reuer. pater D. Conradus Oſtunen.
Reuer. pater D. Scabonius Imolen.
Reuer. P. D. Iulianus Vulterran.
Reuer. pater D. Hugolinus Licien.
Reuer. pater Antonius Vrbinaten.
Reuer. pater D. Bernardus Soranus.
Reuer. pater D. Nicolaus Bergomen.
Reuer. P. D. Paris Piſaurien.
Reuer. pater D. Andreas Anſaten.
Reuer. pater D. Ioannes Acerranen.
Reuer. pater D. Thomas Callinen.
Reuer. pater D. Albertus Sebaſten.
Reuer. pater D. Vincentius Caliacen.
Reuer. pater D. Hieronymus Aſculan.
Reuer. pater D. Iacobus Signien.
Reuer. pater D. Matthæus Vmbriaticen.
Reuer. pater D. Franciſcus Biſignianen.
Reuer. pater D. Benedictus Chien.
Reuer. pater D. Latinus Veſtanus.
Reuer. pater D. Ioannes Tribunien.
Reuer. pater D. Ludouicus Tricaricen.
Reuer. pater D. Petrus Caſtelli maris.
Reuer. pater D. Claudius Belicenſis.
Reuer. pater D. Paulus Lectorien.
Reuer. pater D. Theſeus Recanatenſis.
Reuer. pater D. Ioannes Elnen.

B

ABBATES.

Reuerendiſſ. pater D. Antonius S. Galgani.
Reuerend. pater Dominus Ioannes ſancti Sebaſtiani extra Vrbem.

ORATORES.

Illuſtr. Dominus Albertus de Carpi, ſereniſſimi Maximiliani Romanorum Regis Orator.

Magnificus Dominus Hieronymus Vich, Illuſtriſſ. & Catholici Ferdinandi Regis Aragonum & Caſtellæ gubernatoris Orator. C

Magnificus Dominus Franciſcus Foſcatus Illuſtr. dominij Venetorum Orator.

Reuerend. pater D. protonotarius Marinus Charatius, Illuſtr. D. Maximiliani Ducis Mediolanenſis Orator.

D. Iacobus Saluiati, & Franciſcus Victorius, dominij Florentinorum Oratores.

Illuſtr. D. Ludouicus Comes Petiliani.

SENATOR VRBIS
& Conſeruatores.

Illuſtriſſ. D. Iulianus Senator Vrbis.

D Dominus Hieronymus Venzo, & dominus Stephanus Carbon.

Celebrata itaque Miſſa per reuerendiſſ. D. Franciſcum Epiſcopum Sabinenſem, Cardinalem Vulterranum, & habita oratione per reuerendum patrem D. Simonem Epiſcopum Modruſienſem, cuius tenor in fine præſentis ſeſſionis deſcribitur, cantatiſque litanijs & euangelio per reuerendiſſimum D. Alphonſum S. Theodori diaconum Cardinalem, quod incipit: Cum eſſet ſero die illa vna ſabbatorum, &c. ſanctiſſ. Dominus noſter Papa incepit hymnum: Veni creator ſpiritus, &c. Quo finito, idem ſanctiſſimus Dominus noſter habuit orationem, & incipit: Paſtoralis officij, &c. exhortando patres exiſtentes in Concilio, ad cogitandum ea, quę viderint pro republica Chriſtiana expedire. Et etiam dixit intentionis ſuæ ſanctitatis eſſe, continuare Concilium, donec fiat vniuerſalis continuare Concilium, donec fiat vniuerſalis concordia & pax inter Chriſtianos. Finita huiuſmodi oratione, ſupradictus magnificus D. Iacobus Saluiati Orator Florentinorum, præſentauit mandatum præfato D. noſtro nomine dicti dominij ad intereſſendum Concilio. Et immediate idem Dominus noſter dedit illud reuerẽd. patri Domino Thomæ Phædræ legendum in ambone. Qui aſcendit ambonem, & legit tenoris infraſcripti.

E

F

MANDATVM FLORENTINORVM.

IN nomine Dei, Amen. Anno Domini noſtri Ieſu Chriſti ab eius ſalutifera incarnatione milleſimo quingenteſimo decimotertio, indictione prima, die vero quarta menſis Aprilis, tempore Pontificatus ſanctiſſ. in Chriſto patris & domini, D. Leonis diuina prouidentia Papæ X. cum ſuperioribus menſibus, die videlicet trigeſima menſis Decemb. 1513. ſacroſancto Concilio Lateranen. per fel. mem. Iulium Pont. Max. indicto celebrato, intereſſe atque adhærere ſummopere cuperemus, vt veros Chriſtia-

nos do-

nos decet, mandauimus tribus legatis noſtris tunc, ac etiam ad præſens Romæ degentibus, Iacobo videlicet Saluiato, Matthæo Strozæ, ac Franciſco Victori, nobilibus ciuibus noſtris & cuilibet ipſorum inſolidum, vt noſtro nomine tali muneri atque officio in tali Concilio intereſſent, atque adhærerent, vt de tali mandato per nos facto & celebrato, publicum conſtat documentum infraſcripti tenoris & exempli.

IN Dei nomine, Amen. Anno D. noſtri Ieſu Chriſti ab eius ſalutifera incarnatione 1513. indictione prima, die vero trigeſima menſis Decembr. tempore Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris & domini, D. Iulij diuina prouidentia Papæ Secundi: Proſpexit tandem D. noſter de excelſo ſancto ſuo, Dominus de cœlo in terram adſpexit. (Pſal. 101.) Fluctuante enim Chriſtiana nauicula & periclitante, ne ictibus mergeretur vndarum immanium & peſſimarum, dies tandem illuxit, quo ventorum rabie ſedata, & placatis, poſitiſque procellis, ſalutarem nauis repererit portum Chriſti, qui cum in terris homo factus verſaretur, ſalutem mundo illaturus, nulli rei magis incubuit, nihil præ ſe tulit vberius, quam vt pacem procuraret, ſuis pacem relinqueret. Neq; à nobis poſtmodum diſceſſurus quidquam dulcius mãdauit diſcipulis, quam vt pacem colerent, paci ſtuderent, pacem rebus in omnibus amplexarentur. (Ioan 14.) Neque id mirum. Quid enim pace ſanctius, quid iucundius, quid vel nomine ipſo pacis ſuauius? Hæc enim bonos nutrit, diſperſos cogit, noxia quæque tollit, & ſalutem perẽnem non parat modo, ſed præſtat. Hac vna re motus ſanctiſſimus ac beatiſſimus in Chriſto pater & dominus noſter, Dominus Iulius diuina prouidentia Papa Secundus, & Catholicæ Eccleſiæ Pontif. Maxi. verus & indubitatus Chriſti Vicarius, Petri ſucceſſor, cum videret Chriſtianã pacem atque vnitatem diſcindi atque dilacerari, plures in vinea Domini Sabaoth hæreſes pullulare, apros de ſylua imminere, vineam ipſam iamiam profanaturos atque exterminaturos, ſchiſma inter Chriſtianos ſerpere, mortiferumq́ue & abominandum, lupos complures ouium pellibus amictos, Dominicum gregem inuadere, occurrendum protinus imminenti malo atque exterminandum, tam immane facinus duxit. Ideoq́ue de conſenſu ſacroſancti reuerendiſſimorum Cardinalium collegij, Cõcilium ſuperiore anno indixit legitimum, ſacroſanctum, Romæ apud ſanctam Lateranenſem Eccleſiam, ad quam Chriſtiani omnes conuenirent, ab eo vocati in communem defenſionem Chriſtianæ reipublicæ, & eorum animaduerſionem, qui tunicam inconſutilem, atque vnicam Domini noſtri Ieſu Chriſti diſcindere, in parteſque varias diſtrahere moliuntur. Cumq́ue Florentinæ Reipublicæ, inter Chriſtianas primarias reſpublicas non poſtremæ, ad Conciliumq́ue huiuſmodi vocatæ, partes ſuas tueri, neq; communi rei deeſſe conueniat, obſequendum votis, vocationiq; ſanctiſſimi Domini noſtri Papę ſtatuit, vt Chriſtianos principes decet; ideirco cum reſpubl. ipſa coram intereſſe Lateranen. ſacroſancto Concilio non poſſit, cõmunem cæterorum vſum ſequuta, vicarios ſuos tali muneri deſtinandos decreuit. Quapropter nos priores libertatis, & Vexillifer iuſtitiæ populi Florentini de Balia, vna cum Concilio noſtræ Baliæ, omnibus modis, quibus magis, melius & validius potuimus ac poſſumus, ſtatutorum ac legum noſtræ reipublicæ more ſeruato, facimus, conſtituimus, creamus, & ſollemniter ordinamus procuratores noſtros & noſtræ reipublicæ, ac vices noſtras ac reipublic. ipſius noſtrę demandamus nobilibus ciuibus noſtris Iacobo Saluiato Ioannis filio, Matthæo Strozæ Laurentij filio, & Franciſco Victori Petri filio oratoribus noſtris apud ſummum Pontificem Romæ degentibus, quibus omnibus ſimul, & vnicuique ipſorum ſeiunctim & ſeparatim, noſtras, noſtræque reipubl. vices mandauimus atque mandamus, vt ſacroſancto Concilio Lateran. prædicto, noſtro nomine interſint, adſiſtant, adhæreant, prǽſtent & tranſigant, quæ à nobis, noſtraq́ue republica præſtari, exhiberi ac tranſigi quoquo modo poſſint in decus, honorem, dignitatem, amplitudinemque præfati ſacroſancti Concilij Lateranen. & exaltationem eiuſdem ſanctiſſimi Domini noſtri Iulij II. Pont. Max. & ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Catholicæ antedictæ, dantes eiſdem Oratoribus noſtris, & eorum cuilibet ampliſſimam auctoritatem, poteſtatem, atque arbitrium ad omnia & ſingula in prędictis & circa prædicta, videlicet, quæ in tam pio, & ſalutari, ac religioſo negotio tractanda, peragẽda promittenda, præſtanda, & exequutioni mandanda, atque adimplenda forent, quæ nos cum præfato noſtro Concilio Baliæ ex forma ſtatutorum ac legum reipublicæ noſtræ quoquo modo facere, tractare, promittere, præſtare, ac exequutioni mandare, atque adimplere poſſemus ac poſſumus, & quæ nos ipſi facere poſſemus, ſi præſentes præfato ſacroſancto Concilio intereſſemus, promittentes omnia & ſingula à præfatis oratoribus noſtris vel altero ipſorum, facta, geſta, promiſſa, præſtitaq́ue in præmiſſis & circa præmiſſa, nos approbaturos eſſe, rataq́ue & grata in perpetuum habituros, decernentes præſens noſtrum mandatum vires habiturum & duraturum, donec præfati oratores noſtri vel ipſorum quilibet, in præfata legatione permanſerit apud præfatum Sanctiſſimum Dominum noſtrum Iulium Pont. Max. In quorũ omnium fidem & teſtimonium præſens mandatum fieri iuſſimus & publicari in forma noſtrę reipublicæ conſueta.

Datum in palatio noſtro, die quo ſupra.

Ego Antonius olim ſer Anaſtaſij, ſer Amerigi de Veſpuccis, Imperiali auctoritate iudex ordinarius, notariuſque publicus & ciuis Florentinus, necnon cancellarius extractus officiorum populi & communis Florentiæ, prędictis omnibus & ſingulis, dum ſic agebantur, interfui, eaq́ue rogatus ſcribere, ſcripſi rogatus & publicaui, & in hanc publicam formam redegi, & alijs magis arduis negotijs occupatus, alij mihi fido ſcribendum commiſi. Et quia cum meo originali concordare inueni, ideo in fidem prǽmiſſorũ me ſubſcripſi, & ſolito mei ſigno ſignaui. Nunc autem eodem Iulio Pontifice maximo, ab humanis ſubtracto, & in legitimum eius locum, ac ſanctæ Sedis Apoſtolicæ ſucceſſorem diuina prouidentia ſuffecto ſanctiſſimo ac beatiſſimo Domino noſtro Domino Leone Decimo Pontifice Maximo, vero Chriſti Vicario, ac Petri legitimo ſucceſſore, qui idem ſacroſanctum Lateranenſe Cõcilium in Chriſtianæ reipublicæ ſanctificationem ac decus proſequi & celebrare pro ſua diuina clementia deſtinat, ita nobis ſignificantibus præfatis legatis, præfati ſanctiſſimi Domini noſtri nomine non viſum eſt, vt communi Chriſtianorum cauſſæ, tam ſanctæ, tam diuinæ, quantum in nobis eſt, deſimus: idcirco notum ſingulis atque vniuerſis eſſe volumus, quibus intereſt, aut quomodolibet intereſſe poſſet, ſi qua in re per præfati felicis recordationis Iulij Pontificis obitum, eidem mãdato noſtro ſubtractum, aut aliqua in parte diminutum quomodolibet ſit, aut eſſe per quemquam putaretur, id nos, omnemq; rempublicam noſtram huius inſtrumenti noſtri ſerie penitus ſupplere, inſtaurare & ſufficere. Volumuſq́ue & eiuſmodi mãdatũ omni dubitatione ſemota, in ſuo robore penitus perſtare & remanere, eoſdemq; Legatos noſtros, & quẽlibet eorum, earum facultate, auctoritate & poteſtate frui debere & poſſe, qua frui debebant ac poterant, dum præfatus fęl. mem. Iulius Pontifex maximus in humanis ageret: decernentes præſens noſtrum mandatum vires habere ac durare debere, donec præfati oratores noſtri, vel ipſorum quilibet in præfata legatione permãſerit apud pręfatum ſanctiſſimum Dominum noſtrum, Dominum Leonem Decimum Pontificem maximum. In quorum omnium fidem ac teſtimonium, præſens fieri iuſſimus inſtrumentum, eundemq́ue Antonium Veſpuccium ſecretarium noſtrum, notariumq́ue publicum, de prædictis vnum ſeu plura, prout opus fuerit, conficere inſtrumenta.

Datum in palatio noſtro, die quo ſupra.

Ego idem Antonius olim ſer Anaſtaſij, ſer Amerigi de Veſpuccis, Imperiali auctoritate iudex ordinarius, notariuſq; publicus & ciuis Florentinus, necnon cancellarius extractus officiorum populi & communis Florentiæ, prędictis omnibus & ſingulis dum ſic agebantur, interfui, eaque rogatus ſcribere, ſcripſi, rogatus & publicaui, & in hãc publicam formam redegi. Et alijs magis arduis negotijs

occupatus, alij mihi fido ſcribere commiſi. Et quia cum meo originali cōcordare inueni, ideo in fidem præmiſſorum me ſubſcripſi, & ſolito mei ſigno ſignaui.

Deinde dominus Marius de Peruſchis procurator Cōcilij, reproduxit bullam, ſeu monitorium cōtra profitentes pragmaticam, tenoris prout ſupra cōtinetur, dans eius exequutionem à tergo, videlicet:

Anno à natiuitate Domini 1513. indictione prima, Pontificatus ſanctiſſimi Domini Iulij diuina prouidentia Papæ Secundi anno decimo, die vero quintadecima menſis Februarij, præſentes retroſcriptæ litteræ Apoſtolicæ præfati ſanctiſſimi Domini noſtri Papæ, fuerunt affixæ & publicatæ in metropolitana Mediolanenſi, & in cathedrali Papienſi die decimaſexta, ac cathedrali Aſtenſi die decimaoctaua menſis Februarij, affixæ & publicatæ in valuis ſeu portis, & ibidem per longum temporis ſpatium dimiſſæ, vt ab omnibus ibidem ſtantibus legi & intelligi poſſent. Deinde copiæ earumdem litterarum ibidem affixæ, dimiſſæ fuerunt in ſignum veræ publicationis earumdem litterarum prædictarum, per me Franciſcum Vaca, ſanctiſſimi Domini noſtri Papæ curſorem, & dictus Dominus Marius procurator accuſauit eorum contumaciā prælatorum & aliorum intereſſe debentium ſacro Concilio huiuſmodi, & non intereſſentium, petens decerni citationem contra eoſdem, & ſanctiſſimus Dominus noſter nihil reſpondit. Demum excluſis alijs non habentibus vocem definitiuam, exceptis oratoribus & Baronibus ac prælatis, & clauſis portis dicti Concilij, vt moris eſt, ſanctiſſimo Domino noſtro Leone Decimo, cū cæteris prælatis, ſacris veſtibus indutis & mitratis, in ſuis locis conſidentibus, reuerendus P. D. Robertus Archiepiſcopus Rhegin. aſcendit ambonem, & legit ſcedulam tenoris infraſcripti, de mandato dicti ſanctiſſimi Domini noſtri.

LEo Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad futuram rei memoriam, ſacro approbante Concilio. Superna illius ordinatione, qui cœleſtia & terreſtria omnipotentis prouidentia moderatur, ſanctæ ſuæ vniuerſali Eccleſiæ licet immeriti præſidentes, inter multiplices curas, quibus aſſidue angimur, doctoris gentium ſalubri, ſanctiſſimaque doctrina moniti, ad ea maxime aciem noſtræ mentis conuertimus, per quæ in Eccleſia ipſa perpetua vnitas & charitas inuiolata perdurent, grexque nobis commiſſus, rectis tramitibus in viam ſalutis procedat, ac Chriſticolarum nomen, & pretioſæ crucis ſignum, in quo fideles ſaluati ſunt, infidelibus expulſis, dextera Dei aſſiſtente, latius diffundatur. Sane poſtquam felicis recordationis Iulius Papa Secundus prædeceſſor noſter, ſacrum generale Lateranenſe Cōcilium, de venerabilium fratrum noſtrorum S.R.E. Cardinalium, de quorum numero tunc eramus, conſilio & aſſenſu, laudabiliter, legitimè, & ex rationabilibus cauſis, Spiritu ſancto cooperāte, & in eo quinque ſeſſiones tenuerat, ſextamque ſeſſionem tertio Idus præſentis menſis faciendam indixerat, nos, dicto prædeceſſore de medio ſublato, ex tunc expreſſis & alijs cauſſis noſtrum & dictorum fratrum animum mouentibus, ſextam ſeſſionem huiuſmodi, de eorumdem fratrum conſilio & aſſenſu, vſque in hodiernum protogauimus. Cum autem in minoribus cōſtitutis ſemper nobis inſitum cordi fuerit, generale Concilium, vtpote agri Dominici culturam præcipuam, celebrari videndi, nunc ad Apoſtolatus apicem aſſumpti, honeſto, vtilique deſiderio noſtro, debitum ex iniuncto nobis curæ Paſtoralis officio acceſſiſſe conſpicientes, rem hanc ardentiori voto & tota animi alacritate ſuſcepimus. Itaque prorogationem huiuſmodi per nos factam, approbante eodem ſacro Lateranenſi Concilio, approbamus, ac Concilium ipſum vſque ad perfectionem cauſſarum, propter quas indictum extitit, & præſertim, vt inter principes & potentatus Chriſtianos, bellis atrocibus pacatis, hoſtilibuſque armis depoſitis, vniuerſalis & firma pax componi valeat, pro qua indefeſſa ſolicitudine, nihil pro tam ſalubri bono intactum relinquendo, omnes conatus noſtros adhibere intēdimus, proſequi, & fine debito terminare velle noſtrique incom-

A mutabilis animi & intentionis fore & eſſe declaramus, vt ijs quæ ad Dei laudem, Eccleſiæq; præfatæ exaltationem, ac Chriſtifidelium concordiam pertinent, peractis, ſancta ac neceſſaria expeditio contra Catholicæ fidei hoſtes fieri, feliciterq; ex illis, altiſſimo fauente, triumphari poſſit. Vt autem ad tantum perutile Concilium accedere debentes ab acceſſu huiuſmodi quomodolibet non retrahantur, omnibus & ſingulis, ad celebrationem Concilij præfati per dictum Iulium prædeceſſorem conuocatis, aut in congregationibus Conciliorum generalium, de iure vel conſuetudine intereſſe debentibus, præſertim Gallicæ nationis, & ad dictum Concilium Lateranenſe venientibus, ſchiſmaticis, & alijs quibuſcumque; de iure B communi vel ſpeciali, per ſententiam, ſeu litteras Apoſtolicas prædeceſſorum noſtrorum, vel Sedis Apoſtolicæ prohibitis, dumtaxat exceptis, venientiumque ſeruitoribus & familiaribus, cuiuſcunque ſtatus, gradus, conditionis, vel nobilitatis exiſtentibus eccleſiaſticis & ſæcularibus pro ſe & eorum bonis quibuſcunque, non obſtantibus quibuſuis cenſurarum, & pœnarum Eccleſiaſticarum & ſæcularium adiectionibus, cōtra eos, ex quibuſuis cauſis, à iure, vel per ſedem præfatam, ſub quibuſuis verborum formis & clauſulis generaliter promulgatis, & quas generaliter incurrerunt, per ciuitates, terras, & loca terreſtria & maritima Rom. Eccleſiæ præfatæ ſubiecta, ad Cō- C cilium Lateranenſe ad vrbem huiuſmodi veniendi, & in ea morandi, & libere conſulendi, & ab ea quoties videbitur recedendi, liberum, tutum plenum & omnimodum ſaluumconductum, cum plena, libera, tuta, & omnimoda ſecuritate, atque in vera & infallibili fide Pontificia, approbante ſacro Concilio præfato, harum ſerie damus & concedimus. Et nihilominus omnes & ſingulos Reges, Principes & potentatus Chriſtianos per litteras noſtras hortabimur, monebimus & requiremus, vt pro ſummi Dei & Apoſtolicæ Sedis reuerentia, venientes ad ſacrū Lateranenſe Cōcilium huiuſmodi, directe vel indirecte, quomodolibet in perſona, vel bonis non moleſtent, ſeu moleſtari faciant, ſed eos libere, ſecure & quiete venire D permittant. Ceterorum pro exequēda celebratione ipſius Concilij, ſeptimam ſeſſionem decimo Kalend. Iunij proxime futuri faciendam indicimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ approbationis, declarationis, continuationis, proſequutionis, cōceſſionis, monitionis, & requiſitionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum.

Data Romæ in publica ſeſſione, in Lateranenſi ſacroſancta baſilica ſollemniter celebrata, Anno incarnationis Domini milleſimo quingenteſimo decimotertio, E 5. Kalend. Maij, Pontificatus noſtri anno primo.

Die Mercurij 27. Aprilis, milleſimo quingēteſimo terriodecimo. Lecta per reuerendum dominum Robertum Archiepiſcopum Rhegin.

Qua perlecta, petijt idem reuerendus dominus Archiepiſcopus, an placerent paternitatibus ſuis contenta in ſchedula. Et omnes reſponderunt, placere contenta in ſchedula. Et fuit indicta ſeptima ſeſſio decimo Kalendas Iunij. Super quibus omnibus & ſingulis præfatus dominus Marius procurator petijt inſtrumentum & inſtrumenta.

Demum reuerendus pater D. Carolus Orpheus Sedis Apoſtolicæ notarius, dedit mandatum reuerendi patris F domini Pauli Zanæ Epiſcopi Brixien. & inſtrumentum excuſationis illius. Et reuerend. pater dominus Franciſcus Infert, litterarum Apoſtolicarum ſolicitator, dedit mandatum reuerendi patris D. Georgij Epiſcopi Colimbrien. Et reuerend. pater dominus Bernardus Archiepiſcopus Spalaten. dedit mādatum reuerendi patris domini Octauiani Epiſcopi Viterbien. & dominus Iacobus Gertuuitz dedit mandatum reuerend. P. D. Ioannis Epiſcopi Miſnenſis, ad intereſſendum Concilio huiuſmodi.

Digitized by Google

CONGREGATIO PRAELATORVM IN LATERANENSI PALATIO PRO REBUS CONCILIJ.

ANNO à natiuitate Domini 1513. indictione prima, die vero Veneris decimaquarta menſis Maij, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris & Domini noſtri Domini Leonis Papæ Decimi, anno primo, poſt meridiem, in Baſilica Lateran. in aula, qua itur ad ſancta ſanctorum, vulgariter nuncupata aula Concilij, fuit congregatio prçlatorum exiſten. in vrbe. Et fuerunt prçſentes Cardinales, Generales ordinum, videlicet:

Reuerend. D. Raphaël Epiſcopus Oſtienſis, S.R.Eccl. Camerarius, Cardinales S. Georgij nuncupatus.

Reuerend. D. Thomas S. Martini in montibus, presbyter Cardinales, Strigonienſis nuncupatus.

Reuerend. D. Alexander S. Euſtachij diaconus Cardinalis, de Farneſio nuncupatus.

Inſuper fuerunt præſentes octuaginta & ſeptem Patriarchæ, Archiepiſcopi, & Epiſcopi. Fuitque propoſitum per præfatum reuerendiſſimum Raphaelem Epiſcopum Oſtien. etiam de mãdato ſanctiſſimi domini noſtri, quod difficile foret pro ſingulo negotio tractando in Concilio congregare omnes prælatos: ideo ſequendo ordinem & modum aliorum Conciliorum, paternitates ſuæ eligerẽt aliquos prælatos graues & doctos, qui eſſent vna cum reuerendiſſimis Cardinalibus ad pertractãdum coram ſanctiſſimo domino noſtro ea, quæ in ſeſſionibus Conciliaribus eſſent proponenda. Et ita prælati ibidem exiſtentes dixerunt fore honeſtum & rationi conſonum. Et ad electionem prælatorum deputandorum proceſſerunt, mediãtibus fabis albis & nigris, ſeu cum fabis albis & nigris, & ita elegerunt vigintiquatuor prælatos, videlicet.

Reuerend. dominum Bernardum Epiſcopum Taruiſin. gubernatorem vrbis.
- Archiepiſcopum Senen.
- Epiſcopum Tardonen.
- Epiſcopum Bidunen.
- Archiepiſcopum Salernitan.
- Archiepiſcopum Florentin.
- Epiſcopum Cuman.
- Archiepiſcopum Tranen.
- Epiſcopum Fauentin.
- Epiſcopum Militen.
- Epiſcopum Caſtelli maris.
- Epiſcopum Signen.
- Epiſcopum Modruſien.
- Epiſcopum Alexandrinum.
- Epiſcopum Cauallicen.
- Archiepiſcopum Rhegınum.
- Archiepiſcopum Spalaten.
- Epiſcopum Reſiſin.
- Epiſcopum Iuſtinopolitan.
- Archiepiſcopum Nazarenum.
- Epiſcopum Ilcinen.
- Epiſcopum Vrbinaten.
- Epiſcopum Anglionen.
- Epiſcopum Taurinen.

PROROGATIO SEPTIMAE ſeſſionis.

Deinde die vigeſima ſupradicti menſis Maij, diſcretus vir dominus Enrardus Duuiuier, præfati ſanctiſſimi domini noſtri curſor, retulit ſe affixiſſe litteras prorogationis ſeptimæ ſeſſionis tenoris infraſcripti:

LEo Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Prouidentia Sedis Apoſtolicæ plurimum circumſpecta, nonnunquam ea, quæ certis tunc ſuadentibus cauſſis & rationibus, ſtatutis temporibus facere diſpoſuit, ex alijs non minus ponderandis rationibus & cauſſis, in aliud tempus in melius commutat & prorogat, prout id in Domino videt ſalubriter expedire. Cum itaque in ſexta ſeſſione ſacri Lateranen. Concilij ſollemniter celebrata, in qua nos
A Concilium proſequi & fine debito terminare velle, eodem ſacro Concilio approbante, nunciauimus, ſeptimam ſeſſionem Concilij præfati decimo Kalendas Iunij proxime futuri faciendam indixerimus, & certis ſuperuenientibus legitimis cauſſis, præſertim quia propter temporis anguſtiam materiæ in dicta ſeſſione proponendæ, prælatis deputatis & alijs generaliter intereſſe in dicta ſeſſione debentibus, notificari non potuerunt: aduentus quoque venerabilis fratris Ioannis Archiepiſcopi Gneznen. Primatis Poloniæ, chariſſimi in Chriſto filij noſtri Sigiſmundi Poloniæ regis oratoris, ad præſtandum nobis dicti regis nomine obedientiam, & adhærendum ac ſe incorporandum nomine totius Polonicæ nationis ſacro Lateran.
B nen. Concilio, ad vrbem de proximo expectatur: qui dictæ ſeptimæ ſeſſioni, quæ vltima erit ante Kalend. Octobris proxime venturi, intereſſe cupit: alijſque cauſſis, nobis & venerabilibus fratribus noſtris ſanctæ R.E. Cardin. notis, ſeptima ſeſſio 10. Kalend. huiuſmodi commode celebrari non poſſit, ſatiuſq; viſum ſit, eam ad aliquot paucos dies poſt decimum Kalendas præfatas celebrandam prorogare: Nos vrgentibus rationibus moti, de fratrum prædictorum conſilio & vnanimi aſſenſu, ſeptimam ſeſſionem prædictam ad xv. Kalend. Iulij, quæ erit vj. feria, prorogamus, & ipſam xv. Kalend. Iulij, faciendam indicimus.

C Data Romæ in palatio Apoſtolico, die xx. menſis Maij, 1513. Pontificatus noſtri anno primo.

PLACET.

Anno à natiuitate Domini 1513. Indictione prima, die vero tertia menſis Iunij, ſanctiſſimus dominus noſter diuiſit ſupradictos prælatos deputatos per cõgregationem, vt aliqui eorum tractarent ea, quæ ſpectant ad pacem vniuerſalem componendam inter principes Chriſtianos, & etiam quæ ſpectant extirpationi ſchiſmatis: & alij ad tractandum ea, quæ ſpectant ad fidem, & ſuper reformatione & abolitione pragmaticæ ſanctionis. Et etiam ſancti-
D tas ſua vltra prælatos deputatos per congregationem, addidit alios, qui intereſſe deberent congregationibus particularibus faciendis, ac etiam addidit Generalis ordinũ. Deputati fuerunt tales, & primo.

DEPVTATIO PRO REBVS PACIS VNIVERSALIS componendæ inter Principes Chriſtianos, & pro extirpatione ſchiſmatis, eſt de infraſcriptis, videlicet:

Reuerendiſſ. Dominus Vulterran.
Reuerendiſſ. D. Strigonien.
Reuerendiſſ. D. Surrentinus.
E Reuerendiſſ. D. de Fliſco.
Reuerendiſſ. D. ſancti Chryſogoni.
Reuerendiſſ. D. de Finario.
Reuerendiſſ. D. de Farneſio.
Reuerendiſſ. D. Mantuan.

PRAELATI HIS ADIVNGENDI, SVNT INfraſcripti, electi per vniuerſos prælatos Concilij.

Reuerendus Dominus Gubernator Epiſcopus Taruiſinus.
F Reuerend. D. Terdonen.
Reuerend. D. Biſignien.
Reuerend. D. Salernitan.
Reuerend. D. Florentin.
Reuerend. D. Cuman.
Reuerend. D. Theatin.
Reuerend. D. Fauentin.

ADDITI PER SANCTISSIMVM DOMINVM noſtrum de his, qui non interfuerunt congregationi tempore electionis.

Digitized by Google

Reuerendiſſ. Dominus Archiepiſcopus Gneznen, orator Poloniæ.
Reuerend. D. Epiſcopus Rheatin.
Reuerend. D. Generalis Auguſt. eremitarum.
Reuerendiſſ. D. Generalis Seruorum.

DEPVTATIO PRO GENERALI REFORMAtione Curiæ & officialium eſt de infraſcriptis.

Reuerendiſſ. D. Camerarius.
Reuerendiſſ. D. Senogallien.
Reuerendiſſ. D. Agennen.
Reuerend. D. Eboracen.
Reuerend. D. ſancti Vitalis.
Reuerend. Dominus Sedunen.
Reuerendiſſ. D. Aragonen.
Reuerendiſſ. D. de Cornelijs.

PRAELATI HIS ADIVNGENDI, SVNT INfraſcripti, electi per vniuerſos prælatos Concilij.

Reuerend. Dominus Senen.
Reuerend. D. Militen.
Reuerend. D. Caſtelli maris.
Reuerend. D. Signinus.
Reuerend. D. Modruſien.
Reuerend. D. Alexandrinus.
Reuerend. D. Cauallicen.
Reuerend. D. Rhegin.

ADDITI PER SANCTISSIMVM DOMINVM noſtrum de his, qui non interfuerunt congregationi tempore electionis.

Reuerend. D. Dominicus Lucerin.
Reuer. D. Epiſcopus Auguſten. Orator Sabaudiæ.
Reuerend. D. Generalis Carmelitarum.
Reuerend. Camaldulen.

DEPVTATIO SVPER MATERIA PRAGMAticæ, & rebus fidem tangentibus, eſt de infraſcriptis.

Reuerendiſſ. Dominus Grimanus.
Reuerendiſſ. D. Arboren.
Reuerendiſſ. D. Nanneten.
Reuerendiſſ. D. Vicecancellarius.
Reuerendiſſ. D. ſancti Euſtachij.
Reuerendiſſ. D. Bononien.
Reuerendiſſ. D. de Saulis.
Reuerendiſſ. D. de Petrucijs.

PRAELATI HIS ADIVNGENDI, SVNT INfraſcripti, electi per vniuerſos prælatos Concilij.

Reuerend. Dominus Spalaten.
Reuerend. D. Raguſin.
Reuerend. D. Iuſtinopolitan.
Reuerend. D. Nazareth.
Reuerend. D. Ileinen.
Reuerend. D. Vrbinaten.
Reuerend. D. D. Anglonen.
Reuerend. D. Taurinen.

ADDITI PER SANCTISSIMVM DOMINVM noſtrum de his, qui non interfuerunt congregationi tempore electionis.

Reuerend. D. Sibinicen.
Reuerend. D. Melfitan.
Reuerend. P. Generalis Prædicatorum.
Reuerend. P. Generalis Minorum.
Ita placet, & deputamus.

A Deinde ſupradicti deputati diuerſis vicibus conuenerunt in vnum, tractantes & conſulentes in tribus diuerſis locis, prout fuerunt deputati, de rebus pacis, fidei & reformationis, in Palatio tamen Apoſtolico diuerſis Cameris, ſiue aulis, & locis, vbi ſteterunt ad plures horas qualibet vice clauſi, ad diſcutiendum & examinandum materias proponendas in ſacro Lateranenſi Concilio & ſequẽtibus ſeſſionibus tenendis & celebrandis. Quæ poſtmodum in dictis ſeſſionibus poſt longam & maturam diſcuſſionem expeditæ fuerunt, vt infra apparebit.

B *SIMON BENGNIVS EPISCOPVS MODRVſien. Bernardino de* Frangepanibus, Modruſiæ, &c. Comiti, ſalutem.*

* Fragapanibus. *Fregepanibus.

CONſtitueram omnino, princeps Illuſtris, orationem hanc non edere, vtpote quæ ſilentio potius premi, quam in hominum exire notitiam mereatur: ne ſi quid fauoris aut gratiæ, dum recitaretur, pauloante conſequuta eſt, totum id nunc, ſua in lucem prodeundi temeritate diſpereat, cum præſertim nullo eruditi laudatoris elogio muniatur, nulloſve commendationis titulos præ ſe ferat. Noſti vero tu, qui non ſucciſiuis modo temporibus, ſed inter arma, inter gladios ipſos ſcribis aliquid ſemper aut transfers, quantum referat, audiatur oratio an legatur, & C in cuius aurem veniat, à quo probetur. Verum hæc, vt ingenue fatear, non oſtenſioni, ſed fidei & veritati innititur. Malui enim communes calamitates aperta oratione, nudis verbis & excuſſo, vt dicitur, ſinu denudare, quam exquiſitis verbis aut ementitis locis rem ipſam per ſe veriſſimam inumbrare. Cum doctis actum eſt quorum animis probe inſinuari poſſet habita oratio. Et qui veritatem dicit, iuxta illud ſapientis, non laborat. Nam & miſerabiles huiuſmodi conciones plus interim efficaciæ obtinent, & magis mouent, ſi res ipſæ, de quibus agitur, ijſdem, quibus concluduntur, terminis, & eadem illa, qua ſunt facie, ſine cultu, ſine affectatis, vt aiunt, cincinnis exhibeantur. Si quid vero noſtra hac profecerimus ora-D tione, tu & noſtri omnes, immo Eccleſia omnis intelliget. Ego certe nihil dubito, Leonem Pontific. noſtrum Maxim. in quo æqua ſemper fuit bonitati liberalitas, prudentiæ charitas, integritati magnanimitas, & hunc etiam Sacroſanctum Cardinalium ſenatum, non nos, non noſtros tantum, pro quibus atiam Saluator noſter humanitatem ſubijt, & paſſus eſt, haud deſpiciendam gregis Dominici partem, ſed Chriſtianam rempublicam omnem, hancq́ue Apoſtolicam Sedem, hæc templa, has aras, hos penates, hæc ſacra, hanc prouinciarum Principem & orbis caput vrbem Romam, ſeq; adeo & ſalutem propriam conſeruaturos. Vel ſi nil magis hac induſtria conſecutus ero, id ſaltem efficiam, vt officij me mei nullo vmquam E tempore pœnitentia ſubeat, quin & vera prædixerim, & neceſſarium remedium pro virili implorauerim. Quod, etiam ſi debito euentu deſtituatur, & tibi, & noſtris, qui animum in hac re expendere ſtatuent, & mihi etiam ipſi fiet ſatis. Vale.

ORATIO PER SIMONEM BENGNIVM EPIſcopum Modruſien. in ſexta ſeſſione Lateranen. Synodi habita.

NEMO vmquam extitit, Pater beatiſſime, voſq́ue patres ampliſſimi, qui ſua virtute, ſuo ingenio niſus, F noſtrum hoc cœlum tranſcendere poterit: quandoquidem comparare tantum arte aut induſtria numquam poſſumus, vt inde noſtra culpa decidimus, noſtra eodem virtute reſiliamus. Quod ſi cui datum eſt aliquando, datum eſt autem multis, felicitatem illam, quæ cæteras omnes immẽſitate, æternitateq́ue ſuperat, adipiſci, veritatis cum pater attraxit. Hæc namque vna eſt ad beatitudinem via, ipſa eſt principium, ipſa finis. Hanc, qui proprijs viribus confidunt, relinquentes, non ferme ſecus, quam Thaletem illum Aſianum decidiſſe referunt, in errorum, damnationiſq́ue foueas prolabuntur. Haud aliter certe à veritate ipſa & diuini iudicij ſpeculo facies

ſuas

Digitized by Google

ſuas auerterunt, qui loquentes in dolo verba pacifica, innumeras fere eccleſiæ calamitates intulerunt. Quarum cauſſa œcumenicum illud primum omnium & innumerabilium bonorum ſeminarium, apud Nicæam Bithyniæ vrbem: & alia alibi multa Concilia coacta & celebrata eſſe legimus. Ego vero in hac Lateranenſis Concilij continuatione verba facturus, tametſi leue dicendi munus ſuſcepiſſe me arbitror, quippe qui certus ſim, vos & officij veſtri memores & dignitatis, tales vos Chriſtianæ religioni exhibituros, quales temporum & rerum, de quibus agendum eſt, ratio ac magnitudo eſſe iubet: cum hac tamen præfatione dicam, Patres, vt, ſi quid, quod dicendum à me fuiſſet, omiſero, tanta eſt huius prouinciæ difficultas, veniam me ab omnibus impetraturum ſperem. B Vos vero, ſi, quæ veſtræ partes ſunt, labenti eccleſiæ non ſuccurreritis, quid ſpei, quid ſubſidij reliquum ſit, iudicate. Itaque de promiſſa toties Eccleſiæ reformatione, deque ſanctiſſima contra Turcas expeditione, quam breuiſſime dicturus, à veritate illa opem atque auxilium implorabo, quæ loquuturis nobis coram regibus & præſidibus Spiritus ſancti facundiam pollicetur. (Exod. 4.) Tu igitur Domine, qui os hominis feciſti, qui mutum, ſurdum, videntem, & cæcum fabricatus es, pone cuſtodiam ori meo & (Pſal. 140.) oſtium circumſtantiæ labijs meis, vt quæ tuo nomine digna ſint, quæ Leoni Pontifici noſtro maximo, hiſque patribus ac dominis, & vniuerſæ Eccleſiæ ſalutaria fuerint, C perſtringere valeam. Quando ita conſtitutum eſt à natura, vt omnia orta occidant, plurimum certe debemus maioribus noſtris, qui cum perpetuo eſſe non poſſent, vſque adeo nobis proſpexerunt, vt, niſi qui omnem exuit humanitatem, rerum geſtarum memoria & præſentem vitam corrigere, & futuram etiam recte ducere ſua ſponte vnuſquiſque poſſit, ac valeat. Cuius etiam rei gratia ſtatuariam & ſculpturæ & picturæ artes ſagaciſſima mortalitas adinuenit, vt qui litterarum notitiam non habent, inſpectis magnorum virorum imaginibus, ad bene viuendum excitentur: tum etiam, vt maiores natu, præclara illorum geſta à generatione in generationem proferant & D promittant. Nobis vero maiorum noſtrorum ſtudio atque vigilijs tantopere conſultum eſt, nobis ex euangelicæ legis inſtitutionibus, & CHRISTI legiſlatoris noſtri actionibus, totius vitę norma ita pręſcripta eſt, vt illinc veluti ex archetypo quodã & exemplari, quid fugere, quidve ſequi debeat, vnuſquiſque depromere poſſit, ſimulque qualem ſe ſibi, & qualem alteri exhibere teneatur, apertiſſime ſciat. Et ſicut pro honore, pro potentia, pro imperio, pro republica animarũ prodigos, & extrema quæque perpeſſos fuiſſe nonnullos refert antiquitas: ita nos quoque pro Chriſtiani nominis honore, animas noſtras odiſſe debemus in hoc mundo, pro Chriſtiana fide nihil arduum, nihil terribile expaueſcentes, pro Chriſtianæ reE ligionis imperio agrum Dominicum excolere, vitia extirpare, virtutes ſerere debemus. In hac vero Chriſtiana republica corruptelas omnes tamquam boni ciues explodamus, errata corrigamus, iuſtitia quæ malorum ſtudijs in diſſuetudinem abierunt, ad communem bonorum vſum reuocemus, pacem amemus, amicitias celebremus: & tales denique nos, qui tamquam luminaria in mundo lucere debemus, exhibeamus, vt qui in Eccleſia DEI ſunt, noſtra bona opera, velut è ſpeculo videant, quæ ſequantur. Illis vero, qui cogente neceſſitate auxilium à nobis implorant, charitatis viſcera oſtendamus, ne ſi præmiſſorum rationem non habuerimus, lupi & impudici, iuxta Auguſtini ſententiam, iudicemur. Sed dictu-F rus iam de his, quæ facere nos oportet, rem altius aliquantulum repetam, vt recenſitis aliquorum malorum oppreſſionibus, quanta nos deinceps etiam incommoda maneant, ſi veſtro ſtudio, veſtra prudentia illis non occurratur, cognoſcatis, inſpiciatis, attingatis. Gregorio vndecimo, cui ob reſtitutam Italiæ Romanam curiam, plurimum debemus, Romæ vita functo, Vrbanus ſextus legitime ſucceſſit. Quod cum Cardinales Galli inficiarentur, Clementem ſeptimum deligunt: idemque illi Cardinales in demortui Clementis locum, Benedictum decimumtertium ſubſtituunt. Vrbano Bonifacius eo no-

A mine nonus, Bonifacio Innocentius ſeptimus, Innocentio Gregorius duodecimus ſuccedunt. Abdicatiſque deinde in Piſano Concilio, communi omnium Cardinalium conſenſu, Gregorio & Benedicto, quod promiſſis non ſtetiſſent, Alexander quintus eligitur: in cuius poſtea locum Ioannes vigeſimustertius ſufficitur. Et ita per quadraginta ferme annos, multis varijſque incommodis afflicta Eccleſia, octo legitimos, mixtimque pſeudopontifices habuit. Eoque ventum erat, vt cum velum templi Dei trifariam ſciſſum, Eccleſiam Catholicam protegere, ac circumfouere nequiret, ſchiſmaticis ipſis longe lateque debacchãdi occaſionem præbuit ea peſtis noſtris vero in nosipſos, & noſtra viſcera deſæuiendi fomitem ſubB miniſtrauit, non tamẽ ſine ſuſpicione, quod illorum temporum Pontifices, qui bella extinguere, diſcordias tollere debuiſſent ſuſcitarent, ea potius atque nutrirent. Quibus rebus quaſi in præceps itum eſt. Et niſi Deus optimus maximus lucernam illam de domo Dauid, internecioni numquam demandandam promiſiſſet, quid de nobis nunc eſſet, arbitrari facile poteſtis, patres ampliſſimi. Quare, cum nemo eſſet, qui languenti Eccleſiæ opem opem ferret, recordatus DEVS verbi ſui, Auguſtiſſimi illius tunc Romanorum & Vngariæ, nunc candidiſſimam animam Sigiſmundi regis ſpiritum ſuſcitauit. Qui tamquam prudentiſſimus Samſon, & fortiſſimus virorum GeC deon, temporum magis quam commoditatis ſuæ habuit rationem. Sed quid tanto principe dignius? quid omnipotenti Deo gratius? quid, quod vniuerſæ Eccleſiæ ex vſu magis eſſet, facere potuiſſet? Et cum dignitatis ſuæ ratio, & rerum neceſſitas ita expoſceret, nulla cum itinerum laborumve difficultas deterrari, aut ab optimo vnquam propoſito deducere valuit: ita vt non prius conquieuerit, quam tribus illis, qui de pontificatu contendebant, abdicatis deiectiſque, huic ſanctæ ſedi legitimum pontificem, pacemque pluſquam aurum deſiderabilem dederit. Martinus Quintus is fuit, vnicum mea ſententia, & præſentaneum tantis malis remedium, ante cuius ad vrbem aduẽtum, vniuerſæ Eccleſiæ pax reſtituta eſt. Quo cuimus tunc D aliquamdiu, periclitari ſumus rerum: rebus enim ſic, vt diximus, foris compoſitis, & Martino vita functo, omnis belli moles in Eugenium recidit. Qui poſt amiſſas nonnullas vrbes & oppida, poſt ſuſcitatum in vrbe tumultum, fuga ſaluti ſuæ conſuluit. Superuenienteque Baſileenſis Concilij tempore, cum tollere illud fruſtra tentaſſet, quatenus eſt contra meros, quanta Concilij auctoritas, Bononiam primo id tranſtulit, Baſileæ deinde idipſum approbauit: rurſum Ferrariam, & demum Florentiam conuocauit. Baſileenſis tamen conuentus patres, contra ſanctiſſimæ Nicenæ Synodi decreta, præter Romani Pontificis ſententiam & auctoritatem, Concilium licet acephali conuocantes & proſequentes, vt hoc quoE que ceteris illius congregationis malis adnumerauerint, abdicato Eugenio, Amadæum Sabaudiæ Ducem ſufficere. Quod tametſi temere factum, Eccleſiæ tamen plurimum obfuit. Nam tripliciter ſciſſa tunc eſt, & longo poſt tempore ad veram vnitatem reduci vix potuit, renaſcentibus ſemper alijs & alijs nouis ac grauiſſimis bellis, quæ tanti boni effectum impediebant, Eugenio tunc, Nicolao poſtea Italiam fruſtra placere conantibus. Effecit tamen id demum Nicolaus, vbi Amadeus, de quo dixi, Pontificatu ſeipſum abdicauit, ſumma Chriſtianorum omnium lætitia & exultatione. Sed interrupit tantum gaudium Conſtantinopolis & Peræ expugnatio, in F qua Conſtantinopolitanus Imperator obtruncatus eſt, & quod reliquum nobis erat Orientalis roboris, ac ſplendoris, amiſimus, amiſſis antea dudum Hieroſolymis, Antiochia & Alexandria, tribus Eccleſiæ Catholicæ munitiſſimis arcibus. Adnitente deinde Calixti tertij Pontificis Legato, complurib uſque Cruce ſignatis, Taurinum Vngari defenderunt, multis hoſtium trucidatis. Et capta etiam ingenti præda, quam noſtris paulo poſt diſſenſionibus & ſecordia, cum omni vſura rependimus, amiſſo Trapezuntis imperio cum tota Pontica regione & * Boſſinæ regno cum bona Illyrici parte. Recuperaſſet hęc omnia Pius ſecundus, prudentia & charitate in Chriſtianos nul-

*Bozoæ.

...prædecessorum Pontificum postponendus, si, in conuentu Mantuæ celebrato hæc meditatur, omnis fere Italia intestinis odijs & bellis cauruisset: ſed tota omnino recuperationis ſpes intempeſtiua tanti Pontificis morte ſublata fuit. Et ita, noſtra cauſſa, tantum bonum noſtris, vt diximus, malis impeditum hucuſque ſæpius extitit, ſerpente magis indies, & Chriſtianam ditionem occupante vicino iam & potentiſſimo hoſte. Ad noſtros redeo, qui diuina ira perciti, poſt amiſſam Eubœam, & magnam Græciæ atque Epiri partem, maiora bella parare, maiora odij & diſcordiarum domi militiæque ſemina iacere, accedente ad hoc Boemorum regis perfidi, & in apertam iam hæreſim prolabentis, ſcelerataque & vrbi vicina opinione. Quæ demum omnia, aut maiori ex parte, Pauli ſecundi ſapientiſſimi Pontificis ſuaſu & prudentia ſublata ſunt. Carptim hæc attigi, patres, vt quæ ſupra meos annos accidere, reminiſcamini: quæ vero mea ætate geſta ſunt, neminem ex vobis eſſe arbitror, qui non, ſicut ego & melius me, omnia norit. Quis eſt enim, ad quem illius numquam ſatis deploratæ cladis, quam ante hos viginti annos in Illyrico accepimus, fama non peruenerit? Quis eſt, qui pulcherrimas & ditiſſimas Orientis atque Epiri ciuitates, ex corde & oculis Chriſtianorum à Turcis nuper erutas, non deplorauerit? omitto combuſtas naues, amiſſas triremes, deſideratum ſæpius noſtri nominis robur. Quis eſt præterea, qui Iadrenſem agrum quinquies eodem anno Turcarum rabie vaſtatum, & ferro ac flammis deſolatum neſciat? Scardona celeberrimi olim conuentus ciuitas, oppugnata ſæpius hoc etiam anno, & quod nuperrime vidimus, amiſſis prope eam quarto oppidis, ipſa Dei magis quam hominum præſidio defenſa eſt. At in Eccleſia Modruſienſi cui ego, licet indignus, nunc præſum, continuas excurſiones fieri, villas incenſas, caſtra expugnata, & intra hos duos menſes, vi capta & diruta, abductaque eſſe proh dolor, plus quam duo millia Chriſtianorum, quis eſt, qui non audierit iam, ingemuerit iam, niſi nos hic in vrbe, qui conniuemus, obaudimus, diſſimulamus? Prætereo reliquam Adriatici maris oram, Dalmatiamque omnem, quæ & aſſiduis incurſionibus vel eo maxime infeſtatur, quod quidquid in ea equitum, aut peditum roboris erat, ad Italicos tumultus euocatum eſt, niſi tamen aſſiduis Venetorum vigilijs & validiſſima ſemper claſſe defenderemini: tum etiam niſi bellicoſi eſſent Dalmatiæ, rupto iamdiu eo obice, refractis illis clauſtris repaguliſque, Turcas in Italia coram vidiſſetis. Quid de Vngaris dicam, quamuis tantus ineſt pro Chriſti nomine pugnandi feruor, vt quantumuis pauci, cum magno Turcarum numero congredi non vereantur? Quid de Polonis, quorum ita ſpectata eſt in vniuerſos CHRISTI hoſtes ſtrenuitas, vt ab armis in Turcas, Tartaros, Ruſſos, Valacchos & alios eiuſcemodi Barbaros exercendis numquam reſpirent? Horum præſidio & quibuſdam quaſi propugnaculis ſi careretis, experiremini profecto, quid Turcarum rabies, quid immanitas eſſet. Experiremini, certe quantum ſagittis valeant hoſtes hi, de quibus diximus. Videretis procuidubio, & ſentiretis, quam longe volent, quam acute perferent, & quam auide Chriſtianum ſanguinem ſitiant, qui equinum bibunt. Illud certe ſatis conſtat, profligatos ſæpius à decem annis Vngarorum exercitus, & intra hos ſex menſes quinque fortiſſima eorum caſtra à Turcis in Illyrico eſſe expugnata, & quod illis commune eſt, vna cum incolis abſumpta. O ferrea Chriſtianorum pectora, ô immites Chriſtianos, qui hæc non videant, non audiant, non credant. Vnius olim Catonis ſententia, & Africanæ ficus pro concione oſtenſæ, Senatum populumque Romanum ad delendam Carthaginem impulit: nos amiſſa ſæpius Aſia, Africa, & magna iam Europæ portio, continuæque Chriſtianorum cædes & lachrymæ nil mouent? nos vicinior, potentior, crudelior hoſtis nihil deterret? Sunt hic complures ex noſtris, qui poſt amiſſas pauloante vxores cum liberis & fortunis omnibus, ad me miſeri confugerunt conſilium & auxilium implorantes. Poſſem ego quoque vobis hodie, patres, hoc eodem in loco recentia & ſanguinolenta

A adhuc iſtorum vulnera oſtendere. Sed quouſque iam patiemini iam vicinum hoſtem? Quamdiu eum, vt clauos in oculis & lanceas in lateribus, feretis? An expectatis, dum parata & deducta iam ingens claſſis Rhodum occupet, aut Italiam depopuletur? Vereor profecto, vereor, & futurum certo certius credite, patres, ne breui apud vos cœnent, niſi prouideatur; qui, cum quibus diximus, iam pranſi ſunt. Multa reticeo, quæ quoniam noſtra ætas vidit & paſſa, ne alta vulnera recrudeſcant, non recenſere ſatius exiſtimo. Vnum hoc certe nullo pacto prætermittere poſſum, longe feliciores illos Italis, cæteriſque Chriſtiani orbis nationibus exiſtimandos, qui pro fide contra infideles, perfidoſque pugnant, pro B ſanctiſſima religione contra fœdiſſimam ſectam ſanguinem fundunt: pro Deo optimo maximo contra turpiſſimum Mahumetum corpora telis obijciunt, mortem oppetunt. Iſti contra, quid pro paucorum potentia, pro priuatis odijs, pro ſimultatibus fecerint, dicat Brixia, exponat Rauenna, referat Hetruria, ediſſerat calamitates ſuas ciſalpina Gallia, Gallia item tranſalpina, Flaminia, Liguria. Citetur Liris teſtis victoriæ, inſpiciantur vrbana ſepulchra, recenſeatur Hiſpania, interrogetur Britannia. Quid dicam magis? Perluſtretur Europa, audiemus profecto ſanguinem clamantem de terra, & voces occiſorum dicentium: Vindica Domine, vindica Domine, vindica Domine ſanguinem noſtrum, qui C effuſus eſt. *Apoc. 6.* Et quod deteſtabile omnino dixerim, parum eſt, Italicum cruorem Italica manu fundi, niſi exteris etiam gentibus hauriendis præbeatur. Poſſem ad hæc de pernicioſiſſima illa Hydrunti inuaſione, deque continuis noſtri nominis hoſtium per Thyrrenum mare excurſionibus, ni temporis anguſtia concluderer, multa dicere. Sed dicemus de his omnibus latius, cum pacatis Italiæ rebus (hanc enim omnium, quæ nunc vigent, bellorum arcem eſſe iudico) ſanctiſſimæ expeditionis tempus aduenerit. Nunc vero, quod reliquum iam eſt, vt commodius à me dici, & fieri à vobis poſtmodum poſſit, operæpretium exiſtimaui, ſi de Eccleſia Catholica aliquid, D quantum tamen temporis breuitate dabitur, in medium adduxero. Illud enim neceſſarium in primis ſemper fore duxi, vt fidei noſtræ caput, Romana ſcilicet Eccleſia, componatur ante omnia, inſtauretur, reformetur. Nam ſicut grauiſſimus eſt morbus, qui à capite diffunditur: ita optima eſt valetudo, quæ ab optimo capite, tamquam à ſaluberrimo fonte, inter cætera membra defluit & conſeruatur. Vidimus iam, quæ maiorum noſtrorum, quæ noſtra ætate acciderint. Et hæc ferme omnia, aut maiorem eorum partem, noſtra cauſſa, noſtris, vt diximus, malis perpeſſi ſumus. Tædet vero, pigetque, fidem, pietatem, religionem noſtris temporibus ita repuliſſe & pene dixerim, contabuiſſe videri, E vt vix earum vlla veſtigia ſint reliqua. Et in nobis, quo tempore Eccleſia ab hæreticorum perſequutionibus vacua, ſumma pace & libertate fruitur, tantopere fidem ac feruorem maiorum noſtrorum animis nimium refrixiſſe vt cum Hieremia vere dicere poſſimus: Egreſſus eſt à filia Sion omnis decor eius, innocentiæ ſcilicet & caſtitatis, Principes eius facti ſunt vt arietes, hoſtes ingreſſi ſunt ſanctuaria eius. *Thren. 1.* Eccleſias polluerunt virgines eius, & iuuenes in captiuitatem abierunt. Sacerdotes & ſenes ſpreuerunt Deum. Non eſt lex, non eſt mandatum, iudicia peruertuntur. Hæccine eſt illa Ieruſalem, ciuitas perfecti decoris, & gaudium vniuerſi orbis? Hæccine il- F la filia Sion, ſponſa CHRISTI, quæ vna eſſe debet? *3. Reg. 3.* Noſtri vero, tamquam mendax illa fœmina, quæ diuidi puerum petebat, diuiſerunt eam ſæpius, diſciderunt, dilaniauerunt. Hæccine eſt illa filia Sion ſoror CHRISTI, *Apoc. 3.* quam maiores noſtri commendatam ſibi pro viribus defenderunt, proprij ſanguinis effuſione incorruptam conſeruauerunt, ieiunijs lachrymis, orationibus auxerunt? Nos contra, quibus oſcitantibus maiorem iam eius partem amiſimus, ſilentio inuoluam. Et de minima iſta, quæ ſuperat adhuc portione, nihil dicam, patres. Ponam digitum ſuper os meum: diiudicet ſcriptum vnuſquiſque, & quæ afflictus animo & pro veritate dixi, æquis auribus accipite,

Digitized by Google

accipite, æquo animo ferte, & communem omnium vtilitatem apertis, vt dicitur, oculis proſpicite. Sed ne fleueris filia Sion, quia ecce venit Leo de tribu Iuda, radix Dauid, Ecce ſuſcitauit tibi Deus Saluatorem, qui ſaluabit te de manibus vaſtantium & populum Dei de manu frequêtium liberabit. Te, Leo beatiſſime, Saluatorem expectauimus, te liberatorem venturum ſperauimus. Ad te pro acceptis cladibus, pro perperam geſtis gementes, pro malorum fine, & futuræ ſpe victoriæ læti & hilares clamamus: Impugna impugnantes nos. Apprehende ſcutum & gladium, & exurge in adiutorium noſtrum. Psalm 34 Conclude aduerſus eos, qui nos perſequuntur, & tabernaculum ſponſæ tuæ, quod manus impiorum polluerunt, vindica, vt ſicut Chriſtianus populus te ſolum & verum Pontificem veneratur, ita & Chriſtiani nominis hoſtes te religioſiſſimum metuant, te potentiſſimum contremiſcant. Da hoc, Pater beatiſſime, Iulij prædeceſſoris tui & parentis optimi ſanctiſſimæ memoriæ, da perpetuæ quieti, vt ſicut lætantur iam te ſucceſſore, ſicut gaudet, iam te indictum à ſe Concilium proſequi & celebrare, ita & conceptam animo Eccleſiæ vnionem, eiuſque reformationem, & ſanctiſſimam contra Turcas expeditionem te omni deſiderio expetere, totis viribus complecti videat & lætetur. Vos vero patres ampliſſimi, ingenue dicam quod ſentio, niſi certus eſſem, maioribus iam auſpicijs & felici ductu eius ſponſi, quem Deus nuper Eccleſiæ ſuæ ſtabili fide iugauit, daturos ſedulo operam, vt reſpublica noſtra in his, quibus conſtituti ſumus periculis, veſtra cura, veſtro ſtudio, veſtra prudentia nihil detrimenti capiat, ſalua ſit, liberetur: viderer profecto iam nunc videre domos noſtras deſeri, nos pro mancipijs duci, trahi, diſcerpi, & in nos, qualia ſæpe anteactis temporibus, contumeliarum omnium & ſcelerum fieri exempla. Vos ego omnes appello, patres, qui ædificati ſupra fundamentum Apoſtolorum, ſedetis ſuper ſedes duodecim iudicantes, illud pro viribus adnitimini, vt interiores & domeſticæ primum diſcordiæ vaſtationeſque tollantur. Matth. 16. Et iuxta legiſlatoris noſtri ſententiam, portæ inferi, id eſt, inferiores mundi poteſtates, aduerſus Romanam Eccleſiam, quæ ſumma eſt & ſuprema, non præualeant. Quibus ſublatis, tum demum cum apertis hoſtibus agendum cenſeo. Serpentem vero ſæuiſſimi ſchiſmatis hydram, charitatis igne & paſtoralis officij aduſtione extinguite, exſiccateque, quæ nunc parua eſt ſcintilla, maximum paulo poſt incendium ſuſcitet: vnaque ſit ſponſa Chriſti, vna amica eius, vna dilecta. Si quid præterea in hac vniuerſi orbis ſpecula vel incontinêtium licentia honeſtati detraxit, vel ſi temporum malignitas æquitatis ac iuſtitiæ, quæ humanarum diuinarumque rerum fundamentum eſt & conſeruatrix, lumê offendit, huius ſanctæ Synodi iudicio emendetur, quæ charitatis clypeo, poteſtatis mucrone miſericordiæque ac ſeueritatis libra bonos foueat, malos compeſcat, &, maiorum more, fortia confirmet, debilitata inſtauret, iniuſta in æquitatis gyrum reducat, & non quæ ſua ſunt, ſed quæ IESV CHRISTI, quæſiuiſſe merito commendetur. Cumque reſtitutam ſibi integritatis ſuæ ſpeciem ac decorem ſancta Romana Eccleſia viderit, & filijs ſuis ipſa glorietur, & nos tantæ parentis gloria indigni minime comprobemur. Pacem vero non cum hoſtibus, prout hactenus factum eſt, ſed cum noſtris habeamus. Bellum illis & arma inferamus, cum his beneficijs certemus, & de recuperandis, quæ noſtra ſunt, contendamus. Et cum ad amorem, qui rerum omnium cauſſa eſt, & ad pacem atque côcordiam nati ſimus, pacem amplectamur, pacem amemus, pacem celebremus, vt rempublicam noſtram Chriſtianam in priſtinam maieſtatem reſtituere, eamque qualis eſſe debet, poſteris noſtris relinquere poſſimus. Illis præterea, qui ſeruitutis iugum apud ſæuiſſimos Turcas iamdiu ſuſtinent, & redemptionis expectationem ferre vlterius nequeunt, vel benigni alicuius ſideris ſalutares igniculos oſtendamus, ne quod multorum annorum patientia promeruiſſent, noſtra id culpa vel negligentia amittere videantur. Illis denique, qui hoſtium ipſorum faucibus expoſiti ad quinquageſimum annum, iam abducuntur, diripiuntur, vulnerantur, cædi demum aſſiduæ & excidio

A patent, & quorum quaſi deuotionis fiducia, in vtramque aurem hucuſque dormiuimus, erogemus aliquid, impartiamur aliquid, vt refecti aliquantulum, viriliter agant, confidant, & ſint robuſti, ne forte rupto eo obice, ſublataque media belli mora, hoſtilitatis impetus, (quod flexis genibus deprecemur) nos quoque in præceptis trahat. Mundemus tamen prius domos noſtras, interiores inquam, quæ non fumo, non puluere ſed malis cogitationibus ſordidantur: exteriores quoque prudenter diſponamus. Commodiſſime enim reipublicæ rector ac moderator efficitur, qui ſuorum prius extiterit. An forte arbitramini, patres ampliſſimi, cum Eccleſiam Dei bene diſpoſiturum, & diligentem fore de alieno, qui de ſuo B negligens eſt, qui domum ſuam diſpenſare neſcit? Et cum in ſocietatem IESV Chriſti vocati ſimus, non ſint in nobis contentiones, neque ſciſſuræ, quarum conſuetudinem Eccleſia Dei habere non debet; ſed vnanimes ſemper idipſum omnes intendamus, quod conſtruat, & ædificet in Chriſto IESV Domino noſtro. 1. Cor. 1. Ita demum deformata reformabuntur, dubij ſperabunt, nutantes confirmabuntur, fides exaltabitur, Iuſtitia vigebit, Pietas coletur, Religio ſtabit, Hoſtes propellentur. 1. Cor. 11. Aurea Pax reuocabitur, dicemuſque cum Eſaia, & cantabimus, Exulta ſatis filia Syon, quia ecce Saluator tuus veniet tibi. Dixi Iſa 62. Zach. 9.

C SEPTIMA SESSIO.

IN nomine Domini, Amen. Anno à natiuitate Domini milleſimo quingenteſimo decimotertio, indictione prima, die vero Veneris decimaſeptima menſis Iunij, Pôtificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris & domini noſtri, Domini Leonis diuina prouidentia Papæ Decimi, anno primo, fuit celebrata ſeptima ſeſſio Concilij generalis Lateranen. in Eccleſia Lateran. præſente & præſidente præfato ſanctiſſimo Domino noſtro Papa. Fueruntque præſentes infraſcripti reuerendiſſ. Domini Cardinales, Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, & Abbates, Oratores principum, & Illuſtres Domini, ac quamplurimi docto- D res & nobiles, & primo.

EPISCOPI CARDINALES.

Reuerend. D. Raphaël Oſtien.
Reuerend. D. Dominicus Portuenſis.
Reuerend. D. Iacobus Albanenſis.
Reuerend. D. Marcus Præneſtinus.
Reuerend. D. Franciſcus Sabinen.

PRESBYTERI CARDIN.

Reuerendiſſ. D. Thomas tituli ſancti Martini in monti- E bus, Strigonienſis.

Reuerendiſſ. D. Franciſcus tituli ſanctorum Ioannis & Pauli, Surrenten.

Reuerendiſſ. Dominus Nicolaus tituli ſanctæ Priſcæ, de Fliſco.

Reuer. D. Hadrianus tituli ſancti Chryſogoni.

Reuerend. D. Robertus tituli ſanctæ Anaſtaſiæ, Nannetenſis.

Reuerend. Dominus Leonardus tituli ſanctæ Suſannæ, Agennen.

Reuerend. D. Carolus tituli S. Cæciliæ.

Reuerend. D. Chriſtophorus S. Praxedis.

Reuerendiſſ. Dominus Antonius tituli ſancti Vitalis, F Sipontin.

Reuer. D. Petrus tituli S. Euſebij, Anconitan.

Reuer. D. Achilles tituli S. Sixti, Bononien.

Reuerendiſſ. Dominus Bandinellus tituli ſanctæ Sabinæ, de Saulis.

DIACONI CARDIN.

Reuerend. D. Alexander S. Euſtachij, Farneſius.

Reuerendiſſ. D. Ludouicus S. Mariæ in Coſmedin, de Aragonia.

Digitized by Google

A Reuerendiſſ. D. Marcus ſanctæ Mariæ in Porticu, de Cornelijs.
Reuerend. D. Sigiſmundus ſanctæ Mariæ nouæ.
Reuerendiſſ. D. Alphonſus ſancti Theodori.

PATRIARCHÆ ET ASSISTENTES, Papæ, & Oratores.

Reuerendus Pater Dominus Cæſar Alexandrinus.
Reuer. P. D. Ioannes Franciſcus Conſan.
Reuer. P. D. Ioannes Vincentius Senen.
Reuer. P. D. Iulius Florentin.
Reuer. P. D. Gabriël Dyrrhachien.
Reuer. P. D. Scaramuza Cumanus.
Reuer. P. D. Pompeius Reatinus.
Reuer. P. D. Ioannes Franciſcus Taurinenſis.
Reuer P. D. Bernardus Taruiſinus Epiſc. & Gubernator vrbis.
Reuer. P. D. Syluester Vuiguornien. Epiſcopus, orator Regis Angliæ.
Reuer. P. D. Ioannes Gneznen. Archiepiſcopus, orator Regis Poloniæ.
Reuer. P. D. Hercules Epiſcopus Auguſtenſis, orator Sabaudiæ.
Reuer. P. D. Bertrandus Epiſcopus Adrien. & orator Ducis Ferrariæ.

ARCHIEPISCOPI.

Reuer. P. D. Iulius Corinthien.
Reuer. P. D. Aldronandinus Nicoſien.
Reuer. P. D. Bernardus Spalaten.
Reuer. P. D. Vincentius Neapolitan.
Reuer. P. D. Ieremias Tranen.
Reuer. P. D. Ioannes Matthæus S. Seuerinæ.
Reuer. P. D. Orlandus Auinionen.
Reuer. P. D. Raynaldus Raguſin.
Reuer. P. D. Andreas Monembaſien.
Reuer. P. D. Petrus Arboren.
Reuer. P. D. Georgius Nazarenus.
Reuer. P. D. Gabriël Baren.

EPISCOPI.

Reuer. pater D. Simon Ariminen.
Reuer. P. D. Iacobus Paphen.
Reuer. P. D. Albertus Valuen.
Reuer. P. D. Bartholomæus Iuſtinopolitan.
Reuer. P. D. Raynaldus S. Angeli de Lombardia.
Reuer. P. D. Ioannes Aquilanus.
Reuer. P. D. Ioannes Petrus Theatin.
Reuer. P. D. Franciſcus Vincentin.
Reuer. P. D. Iacobus Potentin.
Reuer. P. D. Hieronymus Bidunen.
Reuer. P. D. Marinus Ceneten.
Reuer. P. D. Iulianus Vulterran.
Reuer. pater D. Iacobus Fauentin.
Reuer. pater D. Dominicus Lucerin.
Reuer. pater D. Andreas Anſaren.
Reuer. pater D. Ioannes Sibinicen.
Reuer. pater D. Nicolaus Bergomen.
Reuer. pater D. Paris Piſaurien.
Reuer. pater D. Alexius Melphitan.
Reuer. pater D. Ioſue Aſculan.
Reuer. pater D. Vincentius Oſcen.
Reuer. pater D. Franciſcus Spoletan.
Reuer. pater D. Andreas Militen.
Reuer. pater D. Ioannes Dominicus Terdonen.
Reuer. pater D. Franciſcus Biſignianen.
Reuer. pater D. Petrus Caſtelli maris.
Reuer. pater D. Ioannes Baptiſta Marianen.
Reuer. pater D. Bonifacius Iporigien.
Reuer. pater D. Iulianus Agrigentin.
Reuer. pater D. Zacharias Terracinenſis.
Reuer. pater D. Giſbertus Rapollanen.
Reuer. pater D. Hieronymus Ilcinen.
Reuer. pater D. Bernardus Soranus.
Reuer. pater D. Tranquillus* Firmanus. * Feretin.
Reuer. pater D. Iacobus Marſicanus.
Reuer. pater D. Matthæus Vmbriaricen.
Reuer. pater Antonius Vrbinaticen.
Reuer. pater D. Petrus Foroliuien.
Reuer. pater D. Marius Vgentin.
Reuer. pater D. Hugolinus Licien.
Reuer. pater D. Albertus Sebaſten.
Reuer. pater D. Iacobus Signien.
Reuer. pater D. Marcus Senogallien.
Reuer. pater D. Baptiſta Aquinaten.
B Reuer. pater D. Petrus Narnien.
Reuer. pater D. Petrus Vrgellen.
Reuer. pater D. Latinus Veſtanus.
Reuer. pater D. Ioannes Antonius Anglionen.
Reuer. pater D. Benedictus Chien.
Reuer. pater D. Alexander Alexandrinus.
Reuer. pater D. Gelaſius Bellunen.
Reuer. pater D. Andreas Litteren.
Reuer. pater D. Ioan. Franciſcus* Auellinen. * Lauellinen.
Reuer. pater D. Hugo Rhegin.
Reuer. pater D. Ioan. Antonius Calinen.
Reuer. pater D. Vincentius Cataten.
Reuer. pater D. Georgius Belicenſis.
C Reuer. pater D. Ludouicus Tricaricen.
Reuer. pater D. Scabonius Imolen.
Reuer. pater D. Ioannes Elnen.
Reuer. pater D. Hieronymus Aſculan.

ABBATES.

Reuerendiſſ. pater D. Floremundus Abbas S. Gregorij de vrbe.
Reuer. pater D. Ioannes Andreas, Abbas ſancti Sebaſtiani extra Vrbem.
Reuerend. pater Dominus Hilarius præceptor ſancti
D Spiritus de Vrbe.

GENERALES ORDINVM.

Magiſter Ægydius, Generalis ordinis Hieremitarum S. Auguſtini.
Magiſter Angelus Generalis ordinis B. Mariæ Seruorum.

ORATORES.

Illuſtr. Dominus Albertus de Carpi, Orator Maximiliani electi Imperatoris.
E Magnificus Dominus Hieronymus Vich, Orator Catholici Ferdinandi Aragonum Regis.
Illuſtriſ. D. Staniſlaus de * Oſteroch, Orator Regis Poloniæ. * Oſtrorog.
Magnificus Dominus Franciſcus Foſcarus Orator Venetorum.
Reuerend. pater D. Marinus Caracciolus, Orator Ducis Mediolanenſis.
Magnifici D. P. de Bondelmonte, & Iacobus Saluiati, ac Franciſcus Victorius, Oratores Florentinorum.
Reuer. pater D. Alexander Archidiaconus Mantuan. Orator Marchionis Mantuæ.

F
ILLVSTR. DOMINI temporales.

Illuſtriſſ. D. Iulianus de Medic. frater germanus ſanctiſſimi D. N.
Illuſtr. D. Camerini.
Magnificus D. Franciſcus Cibo.
Illuſtr. D. Marcus Antonius Columna.
Illuſtr. D. Franciottus de Vrſinis cum eius filio.

CONSERVATORES VRBIS.

D. Hieronymus Benzon cum ſocijs.

Fuit celebrata Miſſa ſubmiſſa voce per Reuerend. patrem dominum Gabrielem Archiepiſcopum Dyrrachien., & habita oratio per D. Balthaſſarem del Rio clericum Palentin. protonotarium Apoſtolicum, Reuerendiſſ. domini Cardinalis Alboren. ſecretarium. Cuius tenor in fine præſentis ſeſſionis eſt inſertus. Et cantatis litanijs, & alijs deuotis orationibus, & ab eodem ſanctiſſimo D. N. benedicta Synodo, prout moris eſt, Reuerendiſſ. dominus Alexander S. Euchaij diaconus Cardinalis, de Farneſio vulgariter nuncupatus, cantauit Euangelium ſecundum Lucam, quod incipit: Deſignauit Dominus & alios 72. diſcipulos, &c. Quo finito oratores Poloniæ ſupradicti, præſentarunt mandatum Illuſtriſſ. domini Sigiſmundi Regis Poloniæ. Et reuerend. pater D. Thomas Phædra aſcendit ambonem, & legit illud tenoris inſerti, videlicet:

Luc. 10.

MANDATVM REGIS POLONIÆ.

Sigiſmundus Dei gratia Rex Poloniæ, magnus Dux Lituaniæ, Ruſſiæque, &c. dominus & hæres. Notum facimus vniuerſis & ſingulis harum ſeriem inſpecturis, lecturis ſeu audituris, quod, poſteaquam accepimus dominum olim felicisque recordationis Iulium II. diuina prouidentia ſanctæ Romanæ Eccleſiæ vniuerſalis Eccleſiæ ſummum Pontificem, pro defendenda ſanctæ Romanę Eccleſię vnitate, & ſanctiſſima contra Catholicæ fidei & Crucis IESV CHRISTI hoſtes expeditione ſuſcipienda, concilium generale in Laterano indixiſſe, memores officij ac debiti noſtri, quo eidem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ matri noſtræ ſumus adſtricti, pro cuius honore & tranquillo ſtatu omnes vires noſtras effundere ſemper parati ſumus, de certa noſtra ſcientia, ac vniuerſorum Regni ac dominiorum noſtrorum, Principum ſpiritualiũ & ſæcularium, procerum, communitatum ac militiarum conſilio & coaſſenſu, Reuerendum in Chriſto patrem dominum Ioannem Eccleſiæ Metropolitan. Hneznen. Archiepiſcopum, & Regni noſtri primatem, & magnificum Staniſlaum de * Oſtrorog, equitem auratum Palatinatus caſtellanum, noſtros & Regni noſtri conſiliarios ſyncere dilectos, quos etiam nuper, pijs paternisque monitis prædicti olim Iulij ſummi Pontificis, ad infra ſcripta deſignatos legauerimus, eoſdemq; ad ſanctiſſimum in Chriſto patrem & dominum, D. Leonem decimum diuina prouidentia eiuſdem ſanctæ Romanæ ac vniuerſalis Eccleſiæ ſummum Pontificem modernum, & ſanctam Sedem Apoſtolicam, ac ſacrum Lateranen. Conciliũ, ſi, & inquantum cœptam proſequutionem habuerit, oratores deſignauimus & deſignamus, & deputamus harum ſerie litterarum, dantes illis plenam, & omnimodam poteſtatem pro nobis ac regnis, dominijs principibus, ſpiritualibus & ſæcularibus, proceribus, & populis ditioni noſtræ ſubiectis, coram eadem ſanctitate domini noſtri, Domini Leonis decimi Papæ moderni, comparendi, ibidemq; obedientiam, iuxta maiorum meorum conſuetudinem, præfato ſanctiſſimo domino noſtro nouo præſtandi, & recognoſcendi eumdem ſanctiſſimum dominum noſtrum Papam eſſe verum, vnicum & indubitatum Pontificem, & Dominici gregis paſtorem, & in ſacro Lateranenſi Concilio dicendi, proponendi, atque quæ Regno noſtro opportuna ſunt, petendi, agendi, tractandi omnia & ſingula, quæ ad celebrandum & cõcludendum ipſum ſacrum Concilium, & quæ in eodem proponentur & tractabuntur, necnon ad dictæ ſanctæ Romanæ Eccleſiæ & membrorum eius vnionem, Chriſtianęq; religionis argumentum, atq; ad ſanctiſſimam & à nobis deſideratam in eius Chriſtianę religionis, & Catholicæ fidei hoſtes expeditionẽ, & quæ ad obedientiam conſuetam præſtandam facient neceſſaria ſeu opportuna, etiam ſi talia forent, quæ mandatum exigerent, magis ſpeciale, quam præſentibus eſt inſertum: & quæ ipſimet faceremus, ſeu facere poſſemus, ſi præſentes adeſſemus. Promittentes nos ratum, gratum, validum atque firmum habituros quidquid in prædictis & quolibet eorum, per dictos noſtros oratores actum, & geſtum fuerit. In quorum fidem & teſtimonium præſentes ſcribi, & ſigillo noſtro ſigillari fecimus.

* Oſterob

Datum Poznaniæ decima menſis Aprilis, anno Domini 1513.

Sigiſmundus
Rex ſcripſit.

Quo perlecto, Reuerendus pater dominus Marinus Caracciolus præſentauit mandatum Illuſtriſſimi domini Maximiliani Ducis Mediolanen. Et idem Phædra legit in ambone tenori, infraſcripti, videlicet:

MANDATVM DVCIS.

Maximilianus Maria Sfortia, Vicecomes, Dux Mediolani, &c. Papiæ princeps, Angleriæ comes, ac Genuæ & Cremonę dominus. Nemini dubium ſit, quod ſacroſancta vniuerſalis Synodus, in Deo optimo maximo congregata, vniuerſo Chriſtiano orbi & gregi Dominico, ac etiam Catholicis principibus, eſt admodum proficua & ſalutaris. Nam circa Chriſtianæ religionis indiuiſibilem vnitatem, pacem & tranquillitatem verſatur, pro vniuerſali morum in capite & in membris Eccleſiæ reformatione ac Chriſtianæ fidei augmẽto, & vt vitia extirpentur, corrigantur exceſſus, & virtutes ſolidæ inſerantur. Tendit etiam ad regum & principum inuicem diſſendentium pacificationem & concordiam. Anno ſuperiore felic. record. Iulius ſecundus Lateranen. Concilium inſtituit, & reformandæ Eccleſiæ initium tulit, & normam afferre cœpit, extirpando errores, qui ſurgere in Chriſtianis populis velle videbantur. Dehinc vt Piſanum conciliabulum tolleret, & eius pernicioſiſſimi ſchiſmatis extirparet auctores, ipſos & præcipuos eorum fautores Italia expulit. Quibus expulſis, mihi in primis aditus patuit ad recuperandum paternum & hereditarium ſtatum Mediolanen. Iulio ſecundo ex humanis ſublato, qui tantorum operum auctor eſſe cœperat; illi ſucceſſor creatus eſt, in quo nec ſapientia maior, nec animi bonitas firmior ad peragendum, quæ inchoata fuerant, deſiderari poſſet. Nuper igitur certior factus ſum, ſanctiſſimũ ac beatiſſimum dominum noſtrum, Dominum Leonem diuina prouidentia decimum, Pontificem maximum in Lateranenſi Concilio ſextam ſeſſionem celebraſſe, & principes ac populos omnes monuiſſe, & ſtatuiſſe, quæ finiendo Concilio ſuperſunt, & pacando Chriſtiano orbi neceſſaria videntur, peragere velle. Res profecto admodum ſalubris, & quæ nullis vmquam laudibus ſatis efferri poſſet. Hæc autem cum ab omnibus ſint magnifacienda, minime à me ſine graui nota negligi poſſent. Neque enim vnquam ex animo excidet, occupato parentis mei ſtatu, idipſum quod patria procul vixi, ſereniſſimi Cæſaris beneficio * rectum me vixiſſe, & niſi inter ceteros beatiſſimi Iulij ſecundi arma Gallum hoſtem pepuliſſent, fruſtra à me per hæc tempora parentis mei principatus deſiderari potuiſſet. Collibens igitur atque omni ſtudio ad Lateranenſe Concilium accedo. Cui niſi impius atque ingratus eſſe velim, deeſſe nuſquam debeo. A ſancta noſtra matre Eccleſia ſeparare me, iniquiſſimum eſſet, præſertim cum ad idipſum, quod ſuum, Apoſtolicæ Sedis & ſanctiſſimę ligæ, Romaniq; Cæſaris beneficium eſſe agnoſcam ac fatear. Omnibus igitur meliori modo, via, iure, forma & cauſa, quibus melius, validius & efficacius poſſum, eligo, creo, atque conſtituo Reuerend. dominum Marinum Carrocciolum Apoſtolicum protonotarium, conſiliarium & oratorem dilectũ meum, verum & certum ac legitimum procuratorem, & mandatarium ac nuntium ſpecialem, vt nomine meo in hoc ſacro Concilio, ac Chriſtiana religione & cõgregatione interſit, aſſiſtat, ſuffragetur, & in omnibus & ſingulis actis & proceſſibus ea agat, tractet, proponat & concludat, quæ pro ſanctæ Romanæ Eccleſię reformatione, & pacandis Chriſtiani orbis turbationibus atque incommodis, agi, firmari, & concludi oportere cenſebitur. Polliceor autem in verbo veri Principis & cum iuramento, omnia & ſingula me firma

* rectum

& rata habiturum, quæ per ipſum ad hoc publicum bonum A procurata, dicta, acta, geſta aut promiſſa fuerint. In cuius rei fidem & teſtimonium præſentes fieri iuſſi, & non ſolum ſigilli mei munimine, verum manus meæ propriæ ſubſcriptione ſtabiliui.

Datum Papiæ die nono Maij, milleſimo quingenteſimo decimotertio.

Maximilianus.

Quo etiam finito, Reuerendus dominus Alexander Archidiaconus Mantuanus, dedit mandatum Illuſtriſſimi marchionis Mantuæ, & dominus Thomas Phædra legit illud tenoris infraſcripti, videlicet:

MANDATVM MARCHIONIS MANTVÆ.

Franciſcus marchio Mantuæ, &c. S.R.E. Confalonerius. Sicuti contingit nobis diuino beneficio Eccleſiæ ſanctæ Dei ſacris corporis eſſe membrum haud ignobile, ſic nobis conuenire intelligimus, præfatæ Eccleſiæ ſemper inhærere, pro ea & cum ea extrema quæque pati, & more boni militis, glorioſum ipſius vexillum nuſquam deſerere. Cum igitur alias ſacrum Lateranenſe Concilium indixerit ſanctæ me. Iulius Papa II. dignitatis Eccleſiaſticæ ſtudioſiſſimus, & in primis à nobis ſemper adorandus. Is namque vt erat pientiſſimus, è tenebris & vmbra mortis gratuita redemptione nobis ereptis, ſalutem & dulciſſimam libertatem reſtituit: propter quod immortale meritum, opinamur Deum optimum maximum, precibus noſtris exauditis, retribuiſſe copioſam ſibi in cælis mercedem. Quod quidem Concilium beatiſſimus dominus Leo Papa decimus, nuper diuinitus ad Apoſtolatus apicem euectus, quod nobis fauſtum felixque futurum teipſa perſpeximus, cum maxima populi Chriſtiani frequentia proſequitur, Licet ſuperioribus diebus ſpeciales oratores Illuſtr. D. Aloyſium Gonzagam marchionem, & etiam conſanguineum noſtrum chariſſimum, & D Franciſcum Bonatũ iuris vtriuſque Doct. ciuem noſtrum dilectiſſimum ad eius beatitudi- D nem venerandam adorandamque miſerimus, vt in his etiam, quæ in poſterum occurrere poſſint, pro virili noſtra integerrime facere ſatis valeamus, ſpecialem nuntium, procuratorem, & in omnibus & ſingulis, in ampliſſima & validiſſima forma, vices noſtras omnimodas gerentem, facere perſuademur. Harum propterea ſerie omni meliori modo eligimus, conſtituimus, creamus & deputamus noſtrum verum, certum, legitimum & indubitatum procuratorem, & nuntium ſpecialem & generalem, ita quod ſpecialitas generalitati non deroget, nec contra: & omnimodas vices noſtras gerentem, Reuerendum in Chriſto Archidiaconũ Mantuanum. D. Alexandrum Gablonetam iuris vtriuſque doctorem & oratorem noſtrum chariſſimum. Cuius E fidem & nobis inſeruiendi voluntatem, multis annis probauimus, & cognouimus, ad quantum in nobis eſt, ſacrum Lateranen. Concilium per felic. memor. ſanctiſſimum Iulium Papam recte & rite diuinitus indictum & conuocatum, in omnibus & per omnia, prout & quemadmodum eius beatitudo ſtatuit & ordinauit, laudandum, confirmandum & venerandum, atq; debitis temporibus in omnibus actis proceſſibusque eiuſdem ſacri Lateranen. Concilij comparendum, in ipſoque debitam audientiam præfato ſanctiſſimo D. N. Leoni, toties, quoties fuerit opportunum, præſtandum, & eumdem dominum noſtrum verum, vnicum, canonicum & indubitatum Pontificem Dominici gregis paſtorem eſſe, quem, & ſi mori oportuerit, nunquam negabimus, conſitendum, recenſendum, & recognoſcendum, in ipſoque ſacro Lateranen. Concilio dicendum, proponendum, tractandum, firmandum, reuocandum, damnandum, laudandum, vouendumque & noſtro nomine omnia & quæcumque celebrationi, continuationi & concluſioni dicti ſacri Lateranen. Concilij, & quæ in eodem præponentur, tractabuntur, decidentur, & vnionique & indiuiduitati dictæ ſanctæ Romanæ Eccleſiæ matris noſtræ & membrorum, necnon morum vniuerſali reformationi, fideiq; augmento neceſſaria ſeu etiam opportuna, & ſine quibus ea commode fieri, ſeu perfici nequirent, etiamſi ſpeciale, ſingulare, & indiuiduum mandatum exigerent, & maiora eſſent expreſſa. Ita quod ea omnia, quæ nos ipſi, ſi præſentes eſſemus, omni validiori modo facere poſſemus, cum omnibus clauſulis, iuramentis & obligationibus neceſſarijs, & quibus efficacius fieri poteſt, valeat & ipſe validiſſime celebrare, & noſtro nomine perficere, & ad conſilium ſapientis non ſolum præſens noſtrum mandatum extẽdere, ſed in omnibus & ſingulis occurrentibus, maioribus etiam expreſſis, addere, & cum clauſulis & obligationibus, prout expedient, cõfirmare: quoniam ſuper prædictis omnibus & ſingulis, cum annexis, dependentibus, emergentibus, incidentibus & connexis, omni meliori modo & forma, quibus de iure efficacius fieri poteſt, B præfato reuerendo domino Alexandro plenarie vices noſtras committimus, damus & conferrimus, promittentes ratum, gratum, validum atque firmum, omni in loco & in tempore perpetuo habere quidquid in prædictis & circa prædicta, & quodlibet eorum per præfatum dominũ Archidiaconum dictum, actum, procuratum, geſtum ve fuerit, & in nullo vmquam contra facere vel venire aliqua ratione vel cauſſa. Renuntiantes omnibus exceptionibus tam iuris quam facti, & omnia & ſingula bona noſtra tam præſentia quam futura, cum præmiſſorum omnium ſingulorum obſeruantia obligantes.

C Datum Mantuæ, die 22. Iunij milleſimo quinquageſimo decimotertio.

Franciſcus marchio
Mantuæ manu propria.

Statius Gadius Secretarius mandato
ſuo ſubſcripſit.

Quo finito, Reuerend. Laurentius de Medizeldri, orator Illuſtriſſ. dominorum Staniſlai & Ioannis ducum Mazouiæ, dedit mandatum: & idem Phædra legit illud tenoris infraſcripti, videlicet:

MANDATVM DVCVM MAZOVIÆ.

Staniſlaus & Ioannes Dei gratia duces Mazouiæ, Ruſſiæque, &c. Significamus per præſentes noſtras litteras vniuerſis, quibus expedit, quia venerabilem dominum Laurentium de Medizeldri cathedralis Vilnen. propoſitũ, & parochialis in Vitepſtro archipreſbyterum Eccleſiarum, ſecretarium regium, oratorem nuntium & procuratorem ſpecialem, ad ſacrum generale Concilium Lateranenſe, per modernum S.D.N. Iulium diuina prouidentia Papam ſecundum, cum ſacro Reuerediſſ. DD. Card. collegio inſtitutum, & ad Kalendas Nouembris tranſlatum, de mente noſtra bene informatum, iuſſis eiuſdem S.D.N. morem gerentes, deputauimus, deſignauimus, miſimus & conſtituimus, deputamuſque, deſignamus, mittimus & conſtituimus, dantes & cõcedentes eidem plenam & omnimodam facultatem nomine noſtro in eodem Concilio ſuper ſtatu religionis Chriſtianæ, ac ſanctæ Rom. vniuerſaliſque Eccleſiæ rebus etiam ducatus noſtri, conſulendi, agendi, diſſerendi & concludendi, volentes ea omnia, quæ idem nomine noſtro egerit in eodem ſacro conuentu, rata, grata, atque firma habere, etiam ſi talia forent, quæ mandatum exigerent magis ſpeciale. In cuius rei teſtimonium, ſigillum noſtrum præſentibus ſubappendi iuſſimus.

F Datum in ciuitate noſtra Eziechonouu, vigeſima Februarij anno Domini milleſimo quingenteſimo decimotertio.

Quo finito, idem dominus Thomas Phędra legit quamdam ſchedulam ſubſcriptam per dominum Bernardinum de Carauial, & F. de S. Seuerino, olim ſanctæ Rom. Eccleſiæ Cardinales, ſuper materia abiurationis ſchiſmatis, & vnionis Eccleſiæ, cum conuenientibus verbis & humili erroris confeſſione, & veniæ petitione, tenoris infraſcripti, videlicet:

Tenor huius ſchedulæ non eſt inſertus, quia cum eſſet in manu dicti Thomæ ſecretarij, quæ poſtmodum defunctus eſt, nunquam potuit reperiri.

Quin

Qum domini Bernardinus Caruaial & F. de S. Seuerino, poſtmodum per S. D. N. ſeruatis ſolemnitatibus conſuetis, paucis diebus elapſis, in palatio Apoſtolico priſtinæ dignitati in conſiſtorio ſecreto ſollemniter poſt ſchiſmatis abiurationem reſtituti fuerunt, cum veniſſent prius per aulas palatij Apoſtolici, vbi magna multitudo conuenerat, tamquam priuati clerici, & non Cardinales, habitu clericorum ſecularium induti, ſimpliciter coloris violati, & bireto eiuſdem coloris, ante pedes Sanctitatis ſuæ coram ſacro Senatu genuflexi, & ſchiſma in ſolemni forma intelligibili voce iuxta tenorem certæ ſchedulæ, quam in manibus tenebant, factæ: & realiter abiuraſſent, & veniam humiliter erratorum petijſſent, prioribus veſtibus exuti, habitum cum bireto rubeo Cardinalium conſuetudo induti per magiſtrum cæremoniarum & ad oſculum pedum & oris per S. ſuam admiſſi, & capello rubeo accepto de manu S. ſuæ, & ad oſculum aliorum Cardinalium recepti, & de ſpeciali gratia ad priorē locum reſtituti fuiſſent, iuxta morem prædeceſſorum ſuorum ſeruari ſolitum in ſimilibus, prout latius in actis publicis in Ca. Apoſtolica, & apud ſecretarios domeſticos Pontificis & Concilij, latius continetur. Deinde lecta ſchedula prædicta, excluſiſque ceteris de more, non habentibus voces definitiuas in Concilio: clauſoque oſtio Concilij, exceptis oratoribus, & baronibus qui remanſerunt, prælatiſque omnibus, poſt ſanctiſſimum in ſuis ſubſellijs cum mitris veſtibus ſacris conſidentibus de more.

Demum reuerendus pater dominus Pompeius de Columna, Epiſcopus Reatin. aſcendit ambonem, & legit quamdam ſchedulam tenoris infraſcripti de mandato ſanctiſſimi domini noſtri Papæ, alta & intelligibili voce videlicet:

LEo Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam, ſacro approbante Concilio. Meditatio cordis noſtri aſſidua * ſacri Lateranen. Concilij vigilans & intendens, ad ea potiſſimum vertitur, perque prædeceſſores noſtros Roman. Pontifices pro tuitione eccleſiaſticæ libertatis, deformatiorumque præſertim in officijs Apoſtolicæ Sedis reformatione, ac Chriſti fidelium pace & tranquillitate, prouide ſtatui & ordinari incepta, per noſtræ prouiſionis miniſterium, debitum & ſalubrem ſortiantur effectum. Dudum felicis recordationis Iulius Papa ſecundus prædeceſſor noſter, negotium & diſcuſſionem declarationis, nullitatis & abrogationis aſſertæ ſanctionis pragmaticæ in partibus Gallicanis contra libertatem præfatam in dictæ Sedis vilipendium, abuſu Gallicorum prælatorum & nobilium, & aliorum laicorum eis fauentiū introductæ, venerabiliū fratrum noſtrorum, tunc ſuorum, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, & aliorum prælatorum congregationibus, relationemq; diſcuſſorum ſibi & Concilio præfato faciendam, dicto Concilio approbante commiſit, Gallicoſq; prælatos, capitula Eccleſiarum & monaſteriorum, parlamenta & laicos illis fauentes, & dicta ſanctione abutentes, omneſq; alios & ſingulos in præmiſſis ſua communiter vel diuiſim intereſſe putātes moneri & citari infra certum competentem terminum præfigendum, ad comparendum coram prædeceſſore & Concilio præfatis, cauſaſq; dicendum, quare ſanctio præfata, illiuſq; corruptela & abuſio, in concernentibus auctoritatē dictæ Eccleſiæ ſacrorum canonum & libertatis præfatæ violationē, & nulla & inualida declarari & abrogari non deberet, ſtatuit & ordinauit, necnon litteras ſuas, per quas Romanæ curiæ officiales, & illorum exactiones generaliter reformauerat, per nonnullos deputatos & deputandos, particulariter declarari, & declarationes ipſas ſibi in eodem Concilio referri præcepit, prout in litteris ſeu ſchedulis dicti Iulij prædeceſſoris deſuper confectis plenius continetur. Cum autem dicto Iulio prædeceſſore in humanis agente, diuerſis impedimentis cauſſantibus, citatio exequi & reproduci, ac negotium abrogationis diſcuti, ac reformatio huiuſmodi particulariter, vt intentionis ipſius Iulij prędeceſſoris fuerat, fieri non potuerint, ſed ipſo Iulio prædeceſſore rebus humanis exempto, citatio ipſa legitime exequuta, in proxima præcedenti ſeſſione per procuratorem fiſcalem noſtrum re- A producta, ipſorumque citatorum non comparentium contumacia accuſata, & ad vlteriora procedi petitum fuerit; nos licet totis animi deſiderijs nil magis affectantes, quam præmiſſas & alias cauſſas vtiles & neceſſarias, propter quas dictum Concilium indictum extitit, ad debitū finem perducere: tamen, vt mature & humaniter procederetur, petitioni præfatæ reſponſionem non dedimus, nuncq; etiam cum præfato Concilio intelligentes, per citatos & monitos huiuſmodi diuerſa impedimenta allegari, quare in termino eis praefixo comparere, defenſioneſq; eorum allegare, & de eorum iure docere nō potuerunt, vt omnis iuſtæ excuſationis & querelæ materia eis auferatur, iam libero ſaluoconductu ipſis, & alijs ad Concilium huiuſmodi venire volen- B tibus, in dicta proxima præcedenti ſeſſione conceſſo, Cardinalium aliorumq; prælatorum, qui præmiſſa & alias conciliares materias audiant, diſcutiāt, auditaq; & diſcuſſa in eodem Concilio referant, particulari deputatione per nos facta, etiam vt maiorem noſtram & Concilij præfati erga eos benignitatem ſentiant, eodem ſacro Concilio approbante, terminum citationis & monitionis huiuſmodi præfixum, & vſq; ad primam ſeſſionē poſt Kalendas Nouemb. proxime venturi tenendam prorogauimus: ipſumque terminum illis nō occurrere, niſi poſt primam ſeſſionem prædictam tenendam, nec in aliquo præiudicare decernimus. Et inſuper cum vltra Cardinales iam deputatos, nonnullos C prælatos per dictum Concilium electos, additis aliquibus ex legitimis cauſſis, qui reformationi prædictæ generali intendere debeant, deputauerimus, ſitq; noſtra firma intentio & diſpoſitio, vniuerſalem reformationem, tamquam vtilitatem & neceſſariam ad Dominici agri purgationem & culturam, omnino proſequi & perficere, Domino diſponente: ſed quia graues querelæ indies contra officialium Romanæ curiæ abuſum & extorſiones, ad nos deferuntur ex diuerſis orbis partibus dictaque reformatio iam cœpta tempore felic. record. Iulij ſecundi prædicti prædeceſſoris noſtri fuerit, ſacro approbante Concilio: ideo ad hoc, vt illa citius terminetur, & ea abſoluta, ad alias reformationis partes deueniri poſſit, & querelæ prædictæ tollantur, quod D Cardinales, & prælati per ipſam reformationem deputati, auditis prius, & intellectis officialibus præfatis eorumque iuribus examinatis, reformationem prædictam iuxta tenorem litterarum dicti Iulij prædeceſſoris deſuper editarum, & Concilij præfati in tertia ſiue quarta ſeſſione determinationem; ac iuxta primæuas officiorum inſtitutiones ſeu antiquas conſuetudines, vſq; ad tempora piæ memoriæ Sixti quarti etiam prędeceſſoris noſtri obſeruatas, vel alias, prout eis videbitur, facere, formaſque & modos, quos officiales ipſi in exigendis taxis, emolumentis regalibus, & prouentibus quiſcumque ſeruare, & à quibus ſub pœnis, in litteris ipſius Iulij prædeceſſoris deſuper contentis, abſtinere teneantur, particulariter & diſtincte declarare, & decidere, E ac reformationem & deciſionem per eos faciendas, in proxima futura vel alijs ſeſſionibus, quibus commode id fieri poterit, referre debeant, vt per dictum ſacrum Concilium & nos approbari, & debitæ exequutioni demandari valeant, & inuiolabiliter obſeruentur, eodem ſacro Concilio approbante, ſtatuimus & ordinauimus. Ceterum, quia tam ex debito iniuncti nobis deſuper Apoſtolicæ ſeruitutis officij, quam vt in imminenti & notorio infidelium periculo, ac effuſioni Chriſtiani ſanguinis, qui exigentibus noſtris culpis frequenter indies effunditur, occurratur, & diſſenſiones: quæ inter Chriſtianos Principes vigent, tollantur, cogimur inter reges & principes Chriſtianos totis viribus F pacem quærere, cuius componendæ vna ex principalioribus congregationibus Concilij præfati cauſſa extitit, vt ipſa ſequatur, & inuiolata perduret, & debitæ exequutioni demandetur, præſertim his temporibus, quibus potentia infidelium, & inimicorum fidei creuiſſe dicitur, Concilio præfato approbante, ad reges, principes, & potentatus præfatos, legatos & nuntios pacis, vigiles, doctrina, experientia & probitate inſignes, pro tractanda & componenda vniuerſali pace mittere diſpoſuimus & decreuimus, vtq; arma deponant, Domino auxiliante, quantum in nobis eſt, pro viribus laborare & operari, Regumque & Principum & potentatuum huiuſmodi oratores, in ipſo Concilio præ-

*ſacro Lateranenſi Concilio

ſentes, pro Apoſtolicæ Sedis reuerentia fideliumq; vnione requirimus, vt Regibus, Principibus, & potentatibus ſuis reſpectiue hæc ſignificent, eoſque noſtro nomine hortentur ad ipſos legatos Apoſtolicos benigne & honorifice tractandum & audiendum, votiſque noſtris tam iuſtis & pijs per eos illis exponendis ſatisfaciendum, quod eos facturos credimus, vt quando citius fieri poterit, & abſque legitima excuſatione per nos mittendi, legationis munus eis impoſitum ſponte ſuſcipere, & ſuſceptū viriliter adimplere poſ- Iac. 1. ſint, ac patre luminum, à quo omne datum optimum eſt, fauente, pax ipſa tractari & componi, eaque compoſita, ſancta & neceſſaria contra infidelium rabiem, Chriſtianū ſanguinem ſitientium, expeditio fieri valeat, & pro totius Chriſtianitatis ſecuritate & quiete feliciter terminari. Poſtremo, quia iam temporis diſpoſitione calores æſtiui inſtant, prælatorum valetudini, & ad Concilium præfatum venire volentium commoditati conſulentes, alijſque iuſtis & rationabilibus cauſſis moti, octauam ſeſſionem ſextodecimo Kalendas Decembris proxime futuri, præfato ſacro Concilio approbante, indicimus faciendam, prælatiſque omnibus & ſingulis, & alijs in eodem Concilio exiſtentibus, à curia præfata recedendi, & vbi eis placuerit, ad eorum libidum commorandi, ita tamen, quod niſi dicta die ſextodecimo Kalendas Decembris, ceſſante impedimento legitimo, præſentes fuerint, in litteris indictionis ipſius Concilij, & canonicis ſanctionibus contra non accedentes ad Concilia cōtentas pœnas incurrant, præfato ſacro Concilio approbante, licentiam & facultatem cōcedimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrę prorogationis, aſſignationis, deputationis, confirmationis, commiſſionis, continuationis, reformationis, deliberationis, monitionis, voluntatis, & decreti infringere, vel eiauſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ in publica ſeſſione in ſacroſancta Lateranenſi baſilica ſolemniter celebrata, anno incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo decimotertio, quintodecimo Kal. Iulij, Pontificatus noſtri anno 1.

Ia. Sadoletus.
Ia. Queſtemberg.

Qua perlecta, idem Epiſcopus petijt à patribus, an placerent eis contenta in ſchedula. Et omnes reſponderunt placere cōtenta in ſchedula, excepto reuerendo patre Domino Hieremia Archiepiſcopo Tranenſi, qui dixit, non placere dilationem quoad reformationem, nec etiam quo ad pacem & reuocationem pragmaticæ. Et etiam dixit, quod cum tractatu reuocationis deberet tractari de prouiſione facienda ſuper cauſſis contentis in reuocatione. Et hæc fuerunt pro ſeptima ſeſſione. Et fuit indicta octaua ſeſſio decimo kalendas Decembris. Super quibus omnibus & ſingulis dominus Marius de Peruſchis procurator Concilij, petijt inſtrumentum & inſtrumenta.

Deinde anno à natiuitate Domini 1513. indictione prima, die verò decimaſexta menſis Decemb. Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto patris & domini noſtri, domini Leonis diuina prouidentia Papæ decimi, anno primo, diſcretus vir Bellauilla eiuſdem ſanctiſſimi domini noſtri curſor, in valuis Baſilicæ Principis Apoſtolorum, & ſancti Ioannis Lateranen. ac Cancellariæ Apoſtolicæ publicauit litteras ſiue ſchedulam prorogationis octauæ ſeſſionis, cuius tenor talis eſt:

LEo Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei octauam ſeſſionem ſacri, celeberrimique Lateranen. Concilij, in qua terminum in ſeptima ſeſſione præcedente, Gallicis prælatis, & eis fauentibus, ſuaque intereſſe putantibus citatis & monitis ad dicendam cauſſam, quare ſanctio pragmatica, in concernentibus ſacrorum canonum & libertatis eccleſiaſticæ violationem, nulla & inualida declarari, & abrogari non deberet, præfixum; & quarum citationis, & monitionis exequutio reproducta, & ipſorum citatorum & monitorū contumacia accuſata fuerat, eiſdem citatis & monitis non currere, niſi poſt primam ſeſſionem, nec in aliquo eis præiudicare decreuimus, ac declarationem & deciſionem reformationis officialium, & hęreſum extirpationem, ſanctę Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus & prælatis per nos commiſſa, referendas ſtatuimus & ordinauimus: necnon pro vniuerſali pace inter Chriſtianos Principes & potentatus componenda, ad eos legatos & nuntios mittere diſpoſuimus, Regumque, principum, & potentatuum huiuſmodi oratores in ipſo Concilio tunc præſentes, vt regibus, principibus, & potentatibus ſuis reſpectiue id ſignificarent, eoſq; noſtro nomine hortarentur, ad ipſos legatos Apoſtolicos benigne & honorifice tractandum & audiendum, votiſq; noſtris tam iuſtis & pijs per eos illis exponendis ſatisfaciendum, ad 16. Kalend. Decemb. proxime præteriti faciendā per nos indictam, ex certis legitimis cauſſis tunc expreſſis, ad diem Veneris poſt proximum feſtum ſanctæ Luciæ prorogamus, quæ erit 17. kalend. Ianuarij, faciendam indiximus: terminumq; citatis & monitis præfatis, vt præfertur, præfixum, interim non currere, & in aliquo eis non præiudicare, niſi poſt octauam ſeſſionem præfatam, decernimus & declaramus. Cum autem Cardinales & prælati congregationū, quibus fidei & reformationis officialium, & pacis cauſſæ huiuſmodi commiſſæ fuerunt, licet omni ſtudio & diligentia circa illarum expeditionem elaborauerint, quia tamen reſolutiones per eos factę in debitam ſchedulam adhuc reduci non potuerunt, id infra triduum factum eſſe, ac proxima dies Veneris, qua dicta octaua ſeſſio per nos indicta, teneri debeat inſtare noſcatur: Nos igitur ex præmiſſis & alijs cauſſis ſuper hoc prouidere volentes, de venerabilium fratrum noſtrorum conſilio & vnanimi conſenſu, octauam ſeſſionem & diem Veneris huiuſmodi, ad diem Lunæ proxime futurum prorogamus, & octauam ſeſſionē ipſam dicta die Lunæ, quæ erit 14. kalend. Ianuarij, faciendam indicimus, terminumque citatis & monitis præfatis, vt præfertur, præfixum, interim non currere, & in aliquo eis non præiudicare, niſi poſt ipſam octauam ſeſſionem, decernimus & declaramus.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo decimotertio, Idibus Decemb. Pontificatus noſtri anno primo.

Placet.

Deinde die 17. eiuſdem menſis fuit congregatio in capella ſuperiori palatij Apoſtolici omnium trium congregationum, ſuper fide, pace & reformatione, in qua reuerendiſſimi domini Cardinales & prælati deputati legerūt ſchedulas tres ſuper fide, pace, & reformatione, quæ in octaua ſeſſione inſeruntur, & hoc poſt multas congregationes prius factas ſuper huiuſmodi conſultatione.

Inuictiſſimo & Auguſto Principi Ferdinando Hiſpaniarum ſceptra tenenti, Aragonum, vtriuſque Siciliæ ac Hieruſalem Regi Catholico, Balthaſar del Rio ſcholaſticus Myndonien. Apoſtolicæ Sedis protonotarius, debitam mancipij reuerentiam, felicitatem P. D.

ARiſtoteles philoſophantium Princeps, inuictiſſime Rex, Calliſthenen ſuum auditorem ad magnum Alexandrum condiſcipulum mittens, monuiſſe fertur, vt cum eo aut quam rariſſime, aut quam iucundiſſime loqueretur, quo apud Regias aures vel ſilentio tutior, vel ſermone eſſet acceptior. Xenocrates quoque philoſophus alter, qui nobis multa audire, pauca vero loqui licere, & eapropter duas nobis à natura aures, & os vnum inſitum fuiſſe aiebat, quum maledico quorumdam ſermoni ſummo cum ſilentio intereſſet, & interrogatus, cur ſolus linguam cohiberet: quia dixiſſe, me, inquit, aliquando pœnituit, tacuiſſe numquam. Graue quidem alterius præceptum, alterius autem præclara ſententia fuit. At ego, quum à ſilentio iucunditatem, à iucunditate veritatē ſæpius procul eſſe conſpexerim, æſtimaui tutius mihi fore, amicum habere Platonem: ſed ſalubrius, dominam & parentem veritatem co-

lere: quia quanto magis veritati præſto ſum, tanto minus à A rerum omnium opificis via & vita ſecedere videor. Quam ob rem quum in dies & in horas fama crebuerit, atrociorē in præſentiarum hoſtem habere Chriſtianam religionem, quam ante hac fuerimus experti, quem amicis & affinibus, conſanguineis & fratribus, proprio denique ſanguini non peperciſſe intelleximus, nam & binos ex fratre nepotes, & fratrem ipſum (nepotibus prius ſtrangulatis, vt S. D. N. Leoni, & ſacroſancto Cardinalium ſenatui nudiuſtertius per fide dignas litteras denuntiatum eſt) nuperrime occidiſſe non expauit, Vngariæ Regnum mox inuaſurus, cuius iam duo emporia, Regni præcipua antemuralia, igne vaſtauit, quo illinc commodior ſit illi ad nos aditus. Ego vero tanto repente laceſſitus infelici nuntio, vtriuſq; ſpreto phi- B loſophi cōſilio, licet alios hac ipſa de re verba feciſſe, & parum aut nihil ad tam ſanctum opus animos allexiſſe compererim, vt quemadmodum duræ cautes aſſiduo lymphæ tenui de lapſu perforantur, ita & in concuſſæ audientium mentes, quibus quæ reipublicæ noſtræ conducunt, quandoque obaudire mos eſt, repetita toties viuida verborum vi penetrentur, accendantur, incitentur, efflagitatus à maxime venerando antiſtite D. Laurentio Puccio Florentino, felic. record. Iulij ſecundi Pont. Max. & in eius locum ſuffecti Leonis ſanctiſſimi à datandis, dictandiſq; litteris Apoſtolicis obſequentiſſimo mancipio, & veræ huius Romanæ curiæ præfulgido ſidere, liberatorum præſidio, & denique C abſq; adulationis labe, bonitatis integritatiſq; cultore optimo, & de Maieſtate tua optime merito: qui dum proxime exacto anno coram vigili paſtore Iulio præfato, de Dominica paſſione ac mortis noſtræ morte me concionantem audiret, de hac ipſa ſanctiſſima in Turcas expeditione orationem aliquando habere me coegit, non potui tandem in tanta rei neceſſitudine rerumq; expectatione formidoloſus, non paruiſſe, ac parendo carptim non tetigiſſe nonnulla de te, deq; alijs Chriſtianis Principibus, quibus Chriſtianæ reipublicæ tutandæ ampliandæque cura eſt. Inter quos quia eminentiſſimum ſidus ſemper fulſiſti, etiam ſi ad gloriæ tuæ æmulorum perniciem, Maieſt. tuæ aſſentari videar, dum vera loquor, loqui non pudet. Nec puduit pariter a- D perta voce murire, & in media vrbis & orbis terrarum, ac vniuerſalis Eccleſiæ ſacroſancta area pro palam bonos extuliſſe, de fide Catholica bene meritos commedaſſe, Chriſtiani nominis hoſtium domitores alijs prætuliſſe, reliquos vero ſibi tantum natos principes, vt aiebat diuinus ille Plato, ſilentio præteriſſe, clariſque tuis facinoribus intentos ad hanc ſanctiſſimam expeditionem maxime neceſſariam inuitaſſe & prouocaſſe. Accipe igitur Auguſtiſſ. Princeps ſubditi tibi adiectiſſimi, homagijq; tibi debiti lucubratiunculam hanc qualemcunque, quam coram tuo & aliorum Principum ſolio, te abſente, ac ſi præſentem fuerim intuitus, non intempeſtiuè habui. Et quia coram tanto conſeſſu ineptias meas veſane fortaſſis prodere ſum auſus, nunc in E lucem edere Maieſtati etiam tuæ eaſdem temere, reuerenter tamen dicare non ſum veritus, ſciens in Chriſti negotio præſentaneo morem tibi geſſiſſe, & votiue tibi fuiſſe obſequutum, dum nō immerito ab omnibus rectè ſentiētibus, Regum exemplar Chriſtianorū, vt es, & haberis & iudicaris, cuius propterea omnes Dei cauſſam, teque cauſſæ eiuſdem cauſſidicum appellant, tutorem prædicant, & eccleſiaſticæ colunt libertatis aſſertorem. Orationi igitur noſtræ, quando quid otij aut curarum vacatio acciderit, Rex ſacratiſſime, intende proſpere, procede & regna, non iſthic tantum, ſed in medio illo orbis terrarum, & Ioſaphat vmbilico, ibique, vbi Chriſtus mortem noſtram moriendo de- F ſtruxit, vbi & vitam reſurgendo reparauit, quo ipſum rurſus ſupremum iudicem venturum ſperamus, pro acquirenda tua Hieruſalem, pro viſendo Caluariæ loco, pro colendo vitæ noſtræ ſepulchro, pro adorando, iam à Regibus fidei noſtræ primitijs adorato, præſepio, caſtrametate, & ſacratam precioſo ſanguinem humanum deiferam tuis tentorijs fode. Extenſis autem in Hieroſolymitanis arcibus tuis aquilæferis, alteram altera Hieruſalem facile conſequeris. Alteram inquam, cuius non petra ſolidata, ſed lapis angularis eſt Chriſtus, quiq; in vna crucifixus apparuit, in altera glorioſus manet in ſæcula, comitaberis Rex Regem gloriæ, conſtituet te ſupra multa longe maiora, qui in pauca te fidelem & Catholicum adinuenit. Et denique, ne prolixius vagari videar, quam ipſa rei ſeries expoſcit, tu, qui inter ceteros ſacro chriſmate vnctor Reges ſolus Catholicus, vt nō ab re, nuncuparis, fidei Catholicæ ac tuum nomen, & ditionem, dum datur occaſio, vt ſolitus es, extende, ampla, dilata, ne quod Deus auertat, quando diutius oppreſſis Chriſtianis ſuppetias feramus, ſuppetijs præſertim nobis opus ſit, vicino iam hoſte acerrimo perterritis. Vale, Regum optime, diuq; viue Regnorū amœnitate feliciſſimus. Romæ ex ædibus Reuerend. D. mei Card. Arboren. vndecimo Kalend. Iulij, anno Chriſtianæ ſalutis 1513. Pontif. domini noſtri Leonis Papæ decimi anno primo.

NIHIL IMPOSSIBILE ERIT vobis.

MATTÆI XVII.

AScenſurus ad ſuperos vnde venerat, ſeruator noſter IESVS, Beatiſſime Pontifex, miſſurus pariter athle- Matt. 17.
tis ſuis paraclitum Spiritum, quo totius orbis accolas aggredi, inuadere & expugnare non formidarent: Si habueritis, inquit, fidem, ſicut granum ſinapis, dicetis monti huic, Ibidem. Tranſi hinc, & tranſibit, & nihil impoſſibile erit vobis. C Cuius firma veræ fidei inſtitutoris pollicitatione confiſus, tantorum patrum, qui hoc ipſo in loco ante me verba fecerunt, quorum ego corrigiam calceamenti nedum ſoluere, verum deoſculari videar minus dignus auctoritatem, doctrinam, & grauitatem, prægrandes bonarum artium & eloquentiæ torrentes admiratus, nihil de hac omnium celeberrima per glorioſę memorię Iulium ſecundum indicta, nihil de alijs, per alios S. tuæ prædeceſſores celebratis Synodis, quum tot & tanta, tamq; luculenter & copioſe dicta ſint, diſſerendum putaui, niſi vt iam tandem vberrimum aliquem fructum, tanti ouium Chriſti ſatagentiſſimi paſtoris, tantarumque ouium fœcundus conſeſſus, ex hoc ſacro Dei ouili, fœcundet pullulet, pariat, & contra immaniſſi- D mos fidei noſtræ hoſtes, cōtra Chriſtiani ſanguinis ſitibundas feras, contra patrimonium Chriſti tyrannice occupantes, arma lucis induti, Chriſtianorum arma conuertamus. Et licet Modruſienſis præſul in proxime habita ſeſſione, & Lucenſium primo, Florentin. deinde reipublicæ, poſtremo ſereniſſimi Poloniæ Regis oratores inſignes in reuerentia tibi & Regis ſui & gentilium tuorum nomine exhibita, de huiuſmodi bello ſuſcipiendo multa ſapientiſſime diſſeruerint quia tamen paucis tanta complecti, nequiuerunt, quin plura alijs recenſenda reliquerint, vt eo libentius communi Chriſtianorum iacturæ conſulatur, quo inſtantius periculum formidandum eſt: vtque ea omnia, & ſi pluries repetita, balbus ego & hebes, ac ab omni dicendi genere im- E munis paucis abſoluam, voſq; deſidioſi & ſegnes, iamiam expergeſcentes, non ingrata audire, & audita exequi poſſitis, Gabrielis prece ſolita Deiparæ noſtræ præſidium imploremus: Aue Maria.

NIHIL IMPOSSIBILE erit vobis. Matt. 17.

VErberabat iam tertio cui inſidebat, aſinam Balaam, beatiſſime Chriſtiani gregis animarum protomedi- Num. 22.
ce: quia quo vellet herus, nollet aſina, obuij Angeli expaueſcens gladium, iter facere. Aperuit Dominus os aſinæ conquerentis, & contra nutum Dei verberantis Balæ ocu- F los diuino fulgore luſtrauit, vt quod humano capite erat dilecturus in Deum, aſellæ verbis à labris Angeli iuſſa capeſſeret, iubente adoraret, eiuſq; nutui pareret. Quid mirum ergo? Quid qui dudum ante locutus eſt in igne, in rubo, &
nunc in aſina, loquatur in me Deus? & ab eo quem rectum Exo. 3.
retis tramitem, tibi deuiare conſular, labia mea aperiens, & os meum annuntiabit laudem ſuam? Retis profecto, ni fal-
lor, verum iter proficiſci, ſi iam reſtituto & aucto B. Petri Psal. 50.
patrimonio, pacato aliquanto Italiæ tumultu, compreſſis demum Chriſtianorū Principum nonnullis ſimultatibus, daretur Turcarum rabiem exinde frenatum iri. Sed vbi pe-

Digitized by Google

riculum maius intenditur, vt aiebat in ſacro Lugdunenſi Concilio prædeceſſor tuus Gregorius, vt tu, decimus; ibi proculdubio plenius eſſe conſulendum cenſeo. Inſtat Turcarum gladius faucibus noſtris, & nos eius acumini colla ſubmittimus: obrepit littora, & ad auratos receſſus illecebris educati, comprimimur. Depopulatur oppida, vaſtat agros graſſatur in compitis, & nos ſegnitie marceſcimus. A proprijs laribus euellimur, retrudimur ad hos, qui extãt, ſacros penates. Illi igne, ferro, tormentis in vniuerſam vndequaque Chriſtianam rempublicam: nos in nos ipſos ſæuientes, illis ad noſtrum interitum opitulamur. Nos vt parua tueamur, amittimus magna. Illi, vt maiora ſibi poſteriſque ſuis relinquant hæreditatis monumenta, grandia quæque ſua, ne diſcordia dilabantur, flocci faciunt, & parui pendunt. Ita vt ſi inuictiſſimus ille Ferdinandus, Hiſpaniarum ſcepta feliciter tenens, vitæ vmbratilis amator extitiſſet, tantum Granatæ regnum, & quaſi totam Bæthicam prouinciam, in occiduo noſtro octingentis ferme annis à Mauritanis occupatam, in veri Dei cultum ac ditionem ſuam venire minime coegiſſet: vt quod in Oriente aliorum Principum inertia, orthodoxæ ditioni per infideles abtruncatum eſt, idipſum Catholicus Princeps Catholicæ fidei & ſibi ipſi in Occidente reſtitueret. Reminiſcens diuini verbi, ſi contra fidei hoſtes fide & armis dimicandum erat, nihil formidandum, nihil impoſſibile futurum auſpicabatur. Si his igitur armis contra inermes dimicandum nobis eſt, & nihil impoſſibile erit nobis: aggrediamur nobis debitam prouinciam, amplectamur omnium ſanctiſſimam expeditionem, irruamus in perterritos hoſtes, iam ſectæ ſuæ, ſecundũ eorum Prophetiam, finem pertimeſcentes, quæ ſexcentis circiter annis poſt ſalutiferum Virginis partum incepiſſe, & ſecundum aſtrorum, peritos, breui finienda eſſe perhibetur, in tali aſſerentes ſigno initium habuiſſe, vt diu durare poſſe impoſſibile ſit, aut ſupra naturam magis, ſeu ob peccatorum noſtrorum demerita. Quod ab Aitonoto Regis Armeniæ fratre facile comprobatur, dum in Orientis ſcribens hiſtoria, eſſe apud Mahumetanos hoſtes indubiam prophetiam, cuius prætextu ad annum milleſimum quingenteſimum à Chriſti ortu, duraturam eorum ſectam, pro comperto aſſeuerat. Iniſto obiter centum annorum curriculo, quorum iam tertium cum decimo ſupputamus, deleri radicitus tantam ſuperſtitionem, ſi non negligimus, ſi otio non torpemus, aut negotio non diffidemus, ambigendum non eſt, Lex enim & prophetæ eorum vſque ad Ioannem Medicem, qui infecta terrarum orbis membra abſcindet, diruet, & vt leo rugiens deuorabit. Quæ omnia licet aliter ſe haberent, quam futura prænuntiamus, vrget tamen neceſſitas, impellit ratio, cogit & hortatur nos ipſa noſtra iam immunita reſpublica. Nam ante Euboeæ & Aulonis incendium, dum Senatus Venetus nobis arx Chriſtiana & propugnaculum extitit, mare illud piratis omnibus & graſſatoribus vacuum audiuimus. Redactis tamen in miſeram Turcarum ſeruitutem Euboea & Aulone, liber eis ad nos patet aditus. Nouit, quæ loquor, ſignifera illa immortalis memoriæ Iulij ſecundi cataphracta quadriremis, ab hoſtibus haud dudum prope Corſicam expilata & direpta. Expertæ ſunt, nec multo poſt, tres aliæ Catholici regis validiſſimæ triremes, & introcluſi Chriſtiani, ſui nominis hoſtium efferatam ſæuitiem. Quorum vexillis, proh dolor, velut piſces hami eſca, ceteros maria ſulcantes Chriſticolas, ni Deus auertat, deglutient, diſcerpent, deuorabunt. Senſit, quæ recolo, felic. record. Sixtus quartus, qui tunc Ferdinando Parthenopeo regi, ſacri collegij & ſubditorum Eccleſiæ communi pecunia adiutus, maximo terreſtri exercitu contracto, inſtructa cum Apoſtolico legato munitiſſima claſſe, ſuppetias miſit. Qua traiecto ex Aulone Hadriatico ſinu, & expoſitis in Apuliam haud exiguis militum copijs, tanto impetu Hydruntem eius regionis metropolim oppugnare adortus eſt quidam Mahumeti Ottomanni dux impiger, vt paucis paulo poſt diebus trãſactis, nemine interim ante ſuppetias Sixti ſuccurrente, illam vi ceperit, omniq; crudelitatis genere in ea ſit debacchatus, & Archiepiſcopo Pontificalia paramenta induto, cum clero & ciuibus in eccleſia trucidato, ſacris omnibus profanatis, proſtitutis virginibus, iunioribus cum pueris Byzantium in lugubrem captiuitatem tranſmiſſis, magnam vtrique Siciliæ iacturam, ſed maximum toti Chriſtiano orbi terrorem incuſſit. Nam ſi præter ſuppetias ipſas Eccleſiæ, diuinum auxilium tunc nobis præſto non fuiſſet, quo imperantis Mahumeti mors, & inter filios diſcordia interuenerat, actum erat de his, quæ extant, Europæ anguſtijs: quia formidandum nobis eſſet, quod illud incendium latius fuerat diffundendum. Sed quos ſuo ipſius pretioſo ſanguine mercatus eſt Chriſtus, noluit periclitantibus ſuæ ſubuentionis penitus deeſſe ſubſidium. Taceo quot idem Mahumetes, viuente nunc Turcarum tyranno, longe mitior & humanior, à noſtris manibus ſuo imperio, regno ſubdiderit. Nam præter Pontum, Bithyniam, Cappadociam, Paphlagoniam, Ciliciam, Pamphiliam, Lyciam, Cariam, Lydiam ac Phrygiam, regna, prouincias, vrbes inſignes, totum fere Helleſpontum aduſſit. Peram & Mitylenen Ianuenſium colonias diripuit, Peloponeſſum inuaſit, ipſiſque Achaiæ, Acarnaniæ, Epiri, maioris Macedoniæ Chriſtianis populis non pepercit. Raxiam pariter & Seruiam prouincias, ac quidquid ab Adrianopoli Samumq; & Danubium amnes interiacet, ſuæ ditioni adſcripſit, & à noſtra abſtulit. Valachi eapropter timore perculſi, pro maiori parte & ipſum defecerunt. Boſinam poſtmodum obrepens, velut horrenda tempeſtas, Cerbereis faucibus exhauſit vſqueadeo, vt ſenes & infantes, quorum ætati indulgendum: fœminas quarum ſexui naturæ lege parcendum erat: ceteroſque locorum incolas in plateis concatenatos, ceu boues euiſcerari, mactari, dilacerari canino rictu nefarie iuſſerit. Illinc Sinopem & Trapezundam, vetuſta noſtrorum monumenta maiorum, ſuæ feritati ſubegit. Ipſam denique Byzantium, Conſtantini vrbem Auguſtam ſub fide fœderis quieſcentem, ac, ſi ab infidelibus fides, ab immaniſſimus pietas, à perfidis hoſtibus vita ſperanda eſſet, machinis & tormentis, extemplo & inopinate oppreſſam, vi cepit, eiuſq; vniuerſa plebe venundata, & in atrociſſimam ſeruitutem ſubacta, expugnauit, diripuit, aduſſit. Et vt nobilitatem omnem penitus deleret, ac indigenæ nobiles, Chriſti milites ingenui, ſub libertatis ſpe fruſtrarentur, ſæuus ille canis eoſdem iam libertate donatos, repente obtruncari præcepit.

Noſtra, noſtra, inquam, hæc, non proauorum, tempeſtate accidiſſe comperimus, &, ſi iamiam per charitatis alumnum, & maximeque reuerendiſſ. Vngariæ Card. quem interea, & ſanctiſſime quidem, pro te & ſacroſancta iſta ſede, omnium ſanctiſſimæ legationis officio fungi ſtatuis, imminens Turcarum Imperatoris procella non retunditur & propulſatur; vereor pater beatiſſime, vereor patres ampliſſimi, ne dum abſenti hinc Vngariæ & Poloniæ calamitati non conſulitur, noſtratum præſentaneam formidemus, immo, quod abſit, deploremus, lamentemur, patiamur. Sed quid in externis, vt ita dicam, enarrandis tempus contero? Noſti pater beatiſſime Coclearium oppidum Valentini littoris Capritanum, caſtrum Arborenſis marchionatus, & alia vtriuſq; Heſperiæ & inſularũ maris noſtri maritima loca quæ noſtri nominis hoſtes circumuentores & piratæ, propalam aſſidue depopulantur. Penſita, oro, quanti te, quanti ſacroſanctam iſtam ſedem, quanti faciant ceteros Chriſtianæ reipublicæ primores inteſtinis bellis laborantes, qui noſtri vſque dominij præcordia penetrare non expaueſcunt: quorum contagioſam peſtem ſi per Africæ fines Ferdinandus noſter nõ compeſcuiſſet, irruiſſent enimuero in nos, & ceu dudum fecerunt, huic ſacræ Lateranenſi baſilicæ, igne ſuppoſito tunc dilapſæ, nunc minime pepercisſent. Nouerunt tamen eius potentiæ ſcintillam Melhila, Auranum, *Buſia Tripolis ciuitates perpulchræ, Mazarquibir, & alij portus celeberrimi, quibus rex ipſe alter Hannibalis annulus, nobis vero noſtri, & Romani ſanguinis vindex & vltor eſt. Ladiſlaum etiam Vngariæ regem ſereniſſimum, Chriſtianæ religionis athletam & ducem ſtrenuum, ne ſilentio prætereamus, ſuis tantum Regni primatibus comitatum, innumeram ſæpe hoſtium multitudinem aut profligaſſe, aut dum noſtra ambire ſtudebant, ſua propria reliquiſſe, tergaque & vitam noſtrorum manibus ſæpius dediſſe, non dubitamus. Emmanuelem pariter Luſitanorum regem, fidei noſtræ ſidus præclarum, Orientis

* Buzia

viſcera noſtris à Gadibus vſque ad Auroram & Gangem
penetraſſe, fidei expertes vexillo crucis inſigniuiſſe. Paga-
nas gentes domuiſſe, in ditionem noſtram venire coegiſſe,
nemo noſtrum ambigit. Sigiſmundum præterea Poloniæ
Regem, aſſiduum & acerrimum infidelium domitorem,
contra Tartaros, & alios hoſtes conuicinos dimicantem,
maximam reportaſſe victoriam, perennis memoriæ Iulio
Secundo, & ſacroſancto huic collegio, cuius tu præcipuus
Archidiaconus & colendus collega tunc exiſtebas, denun-
tiatum eſt. Quo in conflictu ſupra 40. hoſtium millia cæſa
fuiſſe, pro comperto habemus. Etſi, ô vtinam, iam datum
eſſet ſolam tantorum Principum manum, in veros hoſtes
conuerti potuiſſe, credidiſſem profecto de te Leo Max.
Pſal. 71. eorundem Regum impenſa illud Prophetici pſalmi dictũ,
Dominabitur à mari vſque ad mare, & à flumine vſque ad
terminos orbis terrarum. Coram illo procident Æthio-
pes, & inimici eius terram lingent. Et adorabunt eum om-
nes reges, & omnes gentes ſeruient ei. Tu vero, qui ſum-
mi Dei geris vices in terris, quique Chriſti tunicam, ſciſſu-
ræ iam proximam, inconſutilem, vt erat, præſeruaſti, vni-
uerſaliſque Eccleſiæ Cardines & Principes, vt olim manus
Matth. 14. Domini Apoſtolorum principem à fluctibus, ne mergere-
tur, erexit, tu quoque in lachrymarum fluctuoſa valle, ne
diſſenſionis turbine obruerentur, erexiſti, euocaſti, oueſq;
ipſas tuas, vocem tuam audientes, paſtoris boni veſtigia &
verba ſequutus, ad te traxiſti: quandoquidem dudum ante
Ioan. 12. oues exiſtens, prædicebas: Cum exaltatus fuero, omnia
traham mecum. Traxiſti, inquam, Domine omnia ad te,
quando, quæ aberant ab ouili oues, iam paſtor effectus at-
trahis, foues, amplexaris, vt villicationis tuæ rationem
Ioan. 18. redditurus, Dei verba dicas Deo: Quos mihi dediſti, non
perdidi ex eis quemquam. Attrahe pariter & conuoca re-
ligionis noſtræ ſæculares Principes: compone eorum ſi-
multates, largiantur de duce vnius ſaltem triennij ſanctiſſi-
mas inducias Deo, quæ mediocri amico etiam non efflagi-
tanti darentur, vt rixis tamdem particularibus ſedatis, ma-
ius & validius copiarum corpus efficiamini: quia nullum
robur tam firmum atque ſolidum, quod diuiſum non de-
biliterur, non cadat, non diſſipetur. Ignis inſtipites ſegre-
Luc. 11. gatus, extinguitur: domus in lapides diuiſa, corruit: nauis,
in tabulas diuiſa, demergitur: omne regnum in ſeipſum
diuiſum, vt aiebat legiſlator noſter, deſolatur: Chriſtianis
etiam principibus inter ſe diſſidentibus, prolabitur fundi-
tus Chriſtiana religio: & denique nihil eſt, quod concor-
dia non conſtet, cadat diſcordia. Pariat ergo concordes
animos concors fides, & concordibus membris te ſanctiſſi-
mum amplexantibus caput, expergiſcere in Dei ſubſidium,
Pſal. 79. obliuiſcere populum tuum, & domum patris tui. Excita
Domine potentiam tuam, & veni. Succurre miſeris ex-
Thren. 1. ploſis Chriſticolis, qui te præſtolantur. Conſule renatæ
labenti religioni, quia omnes amici eius ſpreuerunt eam,
& non eſt qui conſoletur eam ex omnibus charis eius. Audi
Dominum, qua te de cauſſa in hunc terrarum orbem miſe-
rit, & qua delendæ præſertiam Mahumeticæ ſectæ tempe-
Iſai. 61. ſtate, oues ſuas tibi crediderit. Vt conſolarer, inquit, om-
nes lugentes Sion, & ponerem conſolationem lugentibus.
Hier. 31. Sion. Tuo nempe gladio fretus, Conuertam, ait, luctum
eorum in gaudium, & conſolabor eos, & lætificabo à do-
lore. Hac propterea ipſi fide ſecuri, Conuerte, clamitant,
luctum noſtrum in gaudium, nam viæ Sion lugent, quia
non ſunt, qui veniant in eius leuamen, & ipſa oppreſſa eſt
amaritudine. Tria enim, hoc vno nondum exacto anno,
vt hanc conſolationis ſpem iam breui complendam, faci-
lius crederemus & intueremur, operata eſt in te Dei omni-
potentia maxim, diui Leo: mirabilem, primum, tuam me-
dijs ab hoſtibus libertatem, non hominum, ſed Dei manu
donatam: deſperatam, alterum, in proprios lares & patriæ
amplexus reductionem & receptionem: reliquum, quod
non ab re, nec niſi (vt ego ipſe vidi, vidi, inquam, immeri-
Ioan. vlt. tus: vidi, & qui vidit, teſtimonium perhibuit, & ſcitis pa-
tres, quia verum eſt teſtimonium eius) vere diuina proui-
dentia factum cenſendum eſt, quod te ſacerrimus iſte ſena-
tus, ex tot tantiſque patribus, tibi ætate maioribus, meritis
& vitæ integritate paribus, iuniorem in ſenem, fratrem &,
vt ita dixerim, filium in patrem, collegam in dominum, in

A Petri ſucceſſorem, in ſummum ſacerdotem, in Chriſti vi-
carium elegerint, aſſumpſerint, adorauerint, vt hanc ſcili-
cet ſanctam prouinciam aſſumeres, aſſumptam proſeque-
ris, & longo ſaltem temporis interuallo longæuus perfice-
res, perfectam pacares, & Chriſtiano dogmate inſtitueres:
ac ceu leo rex quadrupedum, tu alter Leo, hominum non
alter rex tantum, ſed regum rex, & orbis terrarum monar-
cha effectus, alias oues quas habes, quæ non ſunt de hoc
ouili, ad tuum ouile reduceres, allicereś, reuocares. Accin- Pſal. 44.
gere ergo gladio tuo ſuper femur tuum potentiſſime: nam
& tu duos gladios habes, ſpiritualem ſcilicet & tempora-
lem. Altero igitur euaginato, altero in vaginam repoſito,
in hoſtes irrue, quia nihil impoſſibile erit tibi. Vinces pro-
B fecto, quia vicit Leo. Aggredere certamen gloriæ, vbi, qui 2. Tim. 2
legitime certauerit, coronabitur. Diſſolue compedibus
mancipatos, aſſere pedicis aſtrictos, aufer vinctis manicas,
audi noſtrorum lugubres vlulatus, excogita miſerandos ge-
mitus. Penſita lachrymarum & ſanguinis profundos tor-
rentes, perpende flebiles ſingultus. Volue tecum animo,
quot nefandas ſtrages, quot ſanguinolentas cædes, quot
incendia, quot excidia Chriſtianorũ, quot Dei noſtri tem-
pla incenſa, diruta, profanata, & ceu proſtibula ſpurcata
exiſtima. Miſerere noſtræ Chriſtianæ reipub. hanc ſacram
Synodum appellantis, vociferantiſque, Miſeremini mei, Iob 19.
miſeremini mei ſaltem vos amici mei, Fer illis opem, diſcer-
C pe ergaſtula, vendica captiuos, manumitte concatenatos.
Ecce te inuitat Rex Propheta: Dirumpamus, ait, vincula Pſal. 2.
eorum, & proijciamus à nobis iugum ipſorum: deduc eos
ad tuum, & Domini iugum ſuaue: quia cadent enim à la- Pſal. 90
tere tuo mille, & decem millia à dextris tuis. Et vnum in-
terea excogita Pontificum feliciſſime. Si nunc atrociſſimæ
Turcarum ſiti minime obſimus, quo in ſtatu nos, quo in
ambiguo poſteros noſtros, ad has Europæ rimas compreſ-
ſos, ſumus relicturi? Et ſi nihil impoſſibile erit nobis, con-
tra patrimonium Chriſti occupantes, contra fidei noſtræ
hoſtes, contra inimicos Crucis, arma ſumamus. Ad quod
etiam electionis vas nos hortatur, dicens: Perſequimini ini-
micos Crucis, quorum finis interitus eſt. Si ergo interitus, Philip. 3.
D audeamus certa Pauli ſponſione ſecuri. Tuque beatiſſime
Pontifex, quem item ſacroſancta hæc Synodus appellat,
obteſtatur, & in Prophetæ verbis proclamat, Tu es qui re- Pſal. 15.
ſtitues hæreditatem meam mihi: cuius ductu & auſpicio
Chriſtiana religio reuiuiſcit, nitere, vt te duce, qui bonita-
te inſignis, ſapientia præcipuus, prouidentia circumſpe-
ctus, præpotens armis, auctoritate grauis, conſilio & rerum
experientia pollens, Chriſtianæ reipub. primus & caput es,
ſit vna fides. vnum baptiſma: denique, vt es vnus paſtor, ſit
vnum ouile: vt hac orbis machina ſub illius, qui paſtor bo-
nus eſt, bacillo, fide & ditione introducta, quam ipſe mer-
cedem copioſam in cælis, pro fidei noſtrę retributione ſpo-
pondit, eam ipſi operibus aſſequamur. Dixi.

E

SESSIO OCTAVA.

IN nomine Domini, Amen. Anno à natiuitate Domini
1513. indictione prima, die vero Lunæ decimanona
menſis Decemb. celebrata fuit octaua ſeſſio Concilij ge-
neralis in ſacroſancta baſilica Lateranen. præſente & præ-
ſidente ſanctiſſimo Domino noſtro Leone Papa Decimo.
Et fuerunt præſentes infraſcripti Reuerendiſſ. domini Car-
dinales, Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, Abbates,
Generales ordinum, Oratores Principum & Illuſtriſſ. do-
mini, ac in ſacra pagina, & vtraque cenſura doctores cele-
F berrimi, videlicet:

EPISCOPI. CARDINAL.

Reuerendiſſ. D. Raphael Oſtienſ.
Reuerendiſſ. D. Bernardinus Sabinen.
Reuerendiſſ. D. Dominicus Portuenſis.
Reuerendiſſ. D. Franciſcus Tiburtinenſis.
Reuerendiſſ. D. Marcus Præneſtinus.

A

PRESBYTERI CARD.

Reuerendiſſ. D. Franciſcus tituli ſanctorum Ioannis & Pauli, Surrentin.

Reuerendiſſ. D. Hadrianus tituli ſancti Chryſogoni.

Reuerendiſſ. D. Nicolaus tituli ſanctæ Priſcæ, de Fliſco.

Reuerendiſſ. D. Leonardus tituli ſanctæ Suſannæ, Agennen.

Reuerendiſſ. Dominus Carolus tituli S. Cæcilæ.

Reuerendiſſ. Dominus Chriſtophorus ſanctæ Praxedis.

Reuerendiſſ. D. Antonius tituli ſancti Vitalis, Sipontin.

Reuerendiſſ. D. Petrus tituli ſancti Euſebij, Anconitan. B

Reuerendiſſ. D. Bandinellus tituli ſanctæ Sabinæ, de Saulis.

Reuerendiſſ. D. Laurentius tituli ſanctorum quatuor Coronatorum.

DIACONI CARD.

Reuerendiſſ. D. Fredericus de ſancto Seuerino, ſancti Angeli.

Reuerendiſſ. D. Alexander ſancti Euſtachij, Farneſius.

Reuerendiſſ. D. Ludouicus S. Mariæ in Coſmedin, de Aragonia.

Reuerendiſſ. D. Marcus ſanctæ Mariæ in Porticu, de Cornelijs. C

Reuerendiſſ. Dominus Alphonſus ſancti Theodori.

Reuerendiſſ. D. Matthæus ſancti Angeli, Gurcen.

Reuerendiſſ. Dominus Iulius ſanctæ Mariæ * de Nauicula. (* in Dominica.)

Reuerendiſſ. D. Innocentius ſanctorum Coſmæ & Damiani.

PATRIARCHÆ ET ASſiſtentes Papæ, & Oratores.

Reuerendiſſ. P. D. Bernardus Epiſc. Taruiſinus & Vrbis Gubernator. D

Reuerend. P. D. Claudius Maſſilien. Epiſc. Chriſtianiſſimi Francorum Regis Orator.

Reuerendiſſ. P. D. Ioannes Gneznen. Archiepiſcopus, orator Regis Poloniæ.

Reuerendiſſ. P. D. Bertrandus Epiſcopus Adrien. & orator Ducis Ferrariæ.

Reuerendiſſ. P. D. Dominicus Epiſcopus Aquen. Marchionis Montisferrati Orator.

Reuerendus Pater Dominus Cæſar Alexandrinus.

Reuerend. pater Dominus Alphonſus Antiochenus.

Reuerendiſſ. P. Dominus Robertus Archiepiſcopus Rhegin. E

Reuerend. P. D. Ioannes Vincentius Senen.

Reuerend. P. D. Gabriel Dyrrhachien.

Reuerend. P. D. Ioannes Franciſcus Conſanen.

Reuerend. P. D. Pompeius Reatinus.

Reuerend. P. D. Andreas Militen.

Reuerend. P. D. Ioannes Franciſcus Taurinen.

Reuerend. P. D. Ioannes Baptiſta Cauallicen.

Reuerend. P. D. Iulianus Vulterran.

Reuerend. P. D. Dominicus Lucerin.

ARCHIEPISCOPI.

F

Reuerend. P. D. Iulius Corinthien.

Reuerend. P. D. Aldronandinus Nicoſien.

Reuerend. P. D. Bernardus Spalaten.

Reuerend. P. D. Vincentius Neapolitan.

Reuerend. P. D. Ieremias Tranen.

Reuerend. P. D. Franciſcus Iadren.

Reuerend. P. D. Orlandus Auinionen.

Reuerend. P. D. Andreas Monembaſien.

Reuerend. P. D. Petrus Atboren.

Reuerend. P. D. Georgius Nazarenus.

Reuerend. P. D. Stephanus Gabriel Baren.

EPISCOPI.

Reuer. P. D. Dionyſius Tolonen.

Reuer. P. D. Franciſcus Nanneten.

Reuer. P. D. Lactantius Suanen.

Reuer. P. D. Iacobus Fauentin.

Reuer. P. D. Marinus Ceneten.

Reuer. P. D. Octauianus Viterbien.

Reuer. P. D. Iacobus Potentin.

Reuer. P. D. Franciſcus Vincentin.

Reuer. P. D. Andreas Anſaren.

Reuer. P. D. Ioannes Aquilanus.

Reuer. P. Dominus Bartholomæus Iuſtinopolitan.

Reuer. P. D. Albertus Valuen.

Reuer. P. D. Ioannes Sibinicen.

Reuer. P. D. Iannotius Troianus.

Reuer. P. D. Petrus Narnienſis.

Reuer. P. D. Ioannes Sarſinaten.

Reuer. P. D. Ioannes Tuden.

Reuer. P. D. Martinus Zarnen.

Reuer. P. D. Ioan. Antonius Calinen.

Reuer. P. D. Hugo * Rhegien.

Reuer. P. D. Aloyſius Ipotienſis. (* Parentinen.)

Reuer. P. D. Marinus * Minernienſis. (* Meneruinen.)

Reuer. P. D. Matthæus Vmbriaticen.

Reuer. P. D. Nicolaus Bergomen.

Reuer. P. D. Robertus Ciuitatenſis.

Reuer. P. D. Iacobus Marſicanus.

Reuer. P. D. Chriſtophorus Cæſenaten.

Reuer. P. D. Theſeus Racanaten.

Reuer. P. D. Corradus Oſtunen.

Reuer. P. D. Hieronymus Ilcinen.

Reuer. P. D. Michael Archenſis.

Reuer. P. D. Ioannes Elnen.

Reuer. P. D. Lambertus Venuſin.

Reuer. P. D. Antonius Vrbinaten.

Reuer. P. D. Andreas Lauſanenſis.

Reuer. P. D. Sixtus Salutiarum.

Reuer. P. D. Marcus Senogallien.

Reuer. P. D. Vincentius Signin.

Reuer. P. D. Tranquillus Ferentin.

Reuer. P. D. Baptiſta Vincien.

Reuer. P. D. Petrus Paulus Eſin.

Reuer. P. D. Nicolaus Corſulenſis.

Reuer. P. D. Hugolinus Licien.

Reuer. P. D. Hercules Vrbeuetan.

Reuer. P. D. Franciſcus Biſinianen.

Reuer. P. D. Galeſius Bellunen.

Reuer. P. D. Zacharias Terracinenſis.

Reuer. P. D. Ioannes Antonius Anglonen.

Reuer. P. D. Ioannes Baptiſta Marianen.

Reuer. P. D. Alexander Alexandrinus.

Reuer. P. D. Gabriel Caluen.

Reuer. P. D. Vincentius Squilacen.

Reuer. P. D. Iacobus Aquinaten.

Reuer. P. D. Alexius Melphitan.

Reuer. P. D. Ioſue Eſculan.

Reuer. P. D. Ioannes Dominicus Terdonen.

Reuer. P. D. Petrus Caſtelli maris.

Reuer. P. D. Marius Vgentin.

Reuer. P. D. Benedictus Chien.

Reuer. P. D. Vincentius Caiacen.

Reuer. P. D. Andreas Litteren.

Reuer. P. D. Latinus Veſtanus.

Reuer. P. D. Iulianus Agrigentin.

Reuer. P. D. Ludouicus Tricaricen.

Reuer. P. D. Hieronymus Aſculan.

GENERALES ORDINVM.

Reuerendiſſ. pater D. Blaſius Generalis Vallis vmbroſæ.

Reuerendiſſ. F. D. Petrus Camaldulen.

Reuerendiſſ. P. D. Zacharias Sebaſten.

Reuerend.

Reuer. P. D. Ioannes ſancti Sebaſtiani extra Vrbem.
Reuer. P. D. Nicolaus ſancti Gregorij de vrbe.

GENERALES ORDINVM.

Reuerend. pater Dominus Hilarius præceptor ſancti Spiritus.

Reuerend. pater D. Thomas Generalis ſancti Dominici.

Reuerend. P. D. Bernardinus S. Franciſci.

Reuerend. P. D. Ægidius, Heremitarum S. Auguſtini.

Reuerend. P. D. Angelus ſanctæ Mariæ Seruorum.

ORATORES ET ILLVSTR. DOMINI.

Illuſtr. Dominus Maria Sfortia, & Illuſt. Dominus Albertus Pius de Carpi, & Antonius Iuba ſereniſſ. Maximiliani electi Imper. oratores.

Magnificus D. Ludouicus de Solier, Chriſtianiſſimi Regis Franciæ orator.

Magnificus Dominus Hieronymus de Vich, Catholici Regis Ferdinandi Aragonum Orator.

Magnificus Dominus Totus Lupus de Papide Eques, & Benſo de Alnenſchn. & Ioannes Bencelul oratores illuſtr. domini Ioachim Marchionis Brandenburgen. electores Imperij.

Magnificus D. Petrus Landus, orator illuſt. dominij Venetorum.

Reuerend. P. D. Marinus Caraciolus, protonot. Apoſtolicus, orator illuſtr. domini Maximiliani Sfortiæ Ducis Mediolanen.

Oratores dominij Florentinorum.

Magnifici Domini Galeotus de Carreto, & Franciſcus Pugilla, oratores illuſt. D. Marchionis Montisferrati.

Dominus Franciſcus de Guidono, orator Magiſtri Rhodi.

Illuſt. D. Galeatius Sfortia.

Illuſt. D. Ioannes Ludouicus Marchio Pallauicinus, ac quamplures illuſt. domini, & Magiſtri ſacrarum litterarum, & in vtroque iure Doctores celeberrimi.

Fuit celebrata Miſſa ſubmiſſa voce per Reuerend. patrem dominum Gabrielem Archiepiſcopum Dyrrachien., & habita oratio per Dominum Ioannem Baptiſtam de * Gargijs militem ordinis Sancti Ioannis Hieroſolymitan. quæ in fine præſentis ſeſſionis poneretur. Et cantatis deuotis orationibus, ac hymno conſueto, Veni creator Spiritus, & litanijs, ac præſtita obedientia, & alijs cæremonijs ſeruari ſolitis ſeruatis, Reuerendiſſ. in Chriſto P. D. Marcus Card. de Cornelijs, cantauit Euangel. ſecundũ Matth. quod incipit: Simile factum eſt regnum cœlorum homini patriſfamilias, qui exijt ſeminare, &c. Et deinde Reuerend. pater dominus Claudius Epiſcopus Maſſilien. & Magnificus dominus Ludouicus de Solier, oratores Chriſtianiſſ. Francorum Regis, dederunt mandatum ipſius Chriſtianiſſimi Regis, & iuxta illius tenorem adhæſerunt nomine præfati regis ſacro Lateranen. Concilio, & reuocauerunt conciliabulum Piſanum, ac petierunt prorogari terminum ad allegandum de iuribus ſuper pragmatica ſanctione. Quo facto, reuerend. P. D. Thomas Phædra, de mandato ſanctiſſimi domini noſtri aſcendit ambonem, & legit prædictũ mandatum, cuius tenor talis eſt:

* Garge

Matth. 13.

MANDATVM REGIS Francorum.

LVdouicus Dei gratia Francorum Rex, Dux Mediolani, & dominus Genuæ, Vniuerſis præſentes inſpecturis. Fieri volumus manifeſtum, quod cum chariſsimus conſanguineus noſter Fridericus tituli S. Angeli, ſanctę R. Eccl. diac. Card. de S. Feuerino vulgariter nuncupatus & dilecti ac fideles conſiliarij noſtri, magiſtri, Claudius de Seyſello electus Maſſilien. & Ludouicus Forbin dominus de Solerijs, apud ſanctiſsimum dominum noſtrum Papam Leonem decimum in præſentiarum oratores tamquam procuratores noſtri & procuratorio nomine certas promiſsiones, A obligationes & ſubmiſſiones fecerint præfato ſanctiſſimo domino noſtro per inſtrumentum publicum, manu venerab. viri Petri Bembi præfati ſanctiſſimi domini noſtri Papę ſecretarij, & notarij Apoſt. receptum, cuius tenor ſequitur & eſt talis:

IN nomine Domini, Amen. Vniuerſis præſentes inſpecturis fiat manifeſtum, quod ſuperioribus annis bonæ memor. Iulio ſecundo Pontifice maximo in humanis agente, ſubdolæ falſæq; ſuggeſtiones inimicorum atque æmulorum ſereniſſimi & Chriſtianiſſimi Ludouici Francorũ Regis, apud eundem Iulium vſq; adeo inualuiſſent, quod illum aduerſus dictum Regem obſequentiſſimum filium, & B Eccleſiæ primogenitum ex patre, apertum acerrimumque hoſtem effeciſſent. Et licet idem rex, quantum fieri potuit, patienti animo dicti Pontificis impetum atque iracundiam tolerare ſtatuiſſet, ſperans aliquando fore, vt ſuæ ſanctitati reconciliaretur, nihilominus tamen præter opinionem dicti Regis euenerit, quod multi eccleſiaſtici, etiam ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, alijq; doctiſſimi & præſtantiſſimi viri, in ciuitate Piſana ſub nomine Concilij generalis conuenerint aſſerentes firmiter, & pluribus coloratisq; rationibus perſuadentes, ſe dicti Concilij cõgregandi multis de cauſſis legitimam poteſtatem habere, accedente etiam ad hoc conſenſu & auctoritate ſereniſſimi Romani C Imperatoris electi, prętenſum Concilium Piſanum indixerint dictuſque rex ex conſilio plurimorum prælatorum, & aliorum doctiſſimorum virorum Eccleſiæ & nationis Gallicanæ dicto prætenſo Concilio Piſano adhæſerit, pręlatoſque qui illud legitime congregatum eſſe arbitrabantur, ad prætenſum Concilium præfatum ire permiſerit, illudq; in terris, Regno & dominijs ac ditionibus ſuis cõtinuare paſſus fuerit, & illius decretis & prouiſionibus paruerit, & in Regno & dominijs ſuis prædictis pareri fecerit, non quidẽ vt ſanctæ Sedi Apoſtolicæ aut ſanctæ Rom. Eccleſiæ, quod abſit, maculam aliquã aut ſciſſuram ſchiſmaq; inferret ſed prædictis Concilijs, ſuaſionibus, adhortationibuſq; inductus, præſertim quia cauſſæ propriæ, per quas ad id facien- D dum motus fuit, perſonam eiuſdem Iulij Pont. à quo, vt prætertur, prouocatus fuerat, præcipue cõcernebant. Cumque poſtmodum præfato Iulio Pont. vita functo, & ſanctiſſimo D. N. Leone decimo in eius locum ad ſummi Apoſtolatus apicem atq; vniuerſalis Eccleſiæ regimen aſſumpto, intellexerit præfatus Rex ſanctitatem ſuam inſequendo in hac parte geſta præfati Iulij, dictum prætenſum Concilium Piſanum, tamquam minus legitimum, & à non habentibus poteſtatem indictum, necnon omnia in eo geſta damnaſſe & improbaſſe, & dictum Concilium Lateranen. tamquam rite & legitime indictum, eiuſque omnia geſta & decreta approbaſſe, fueritq; poſtmodum per ſuam Sanctitatem, tam per litteras in forma Breui, quam aliãs diuerſimo- E de paterne admonitus, vt à dicto prætenſo Concilio tamquam minus rite, & à non habentibus poteſtatem indicto, recederet, & dicto Lateranen. tamquam vero, indubitato, vnico, œcumenico Concilio adhæreret, ipſeque rex ſolo religionis zelo atque inſtinctu adductus, ſperans deſideratam vniuerſalem Chriſtifidelium pacem auſpicijs præfati ſanctiſſimi D. N. Leonis Papæ decimi præſto affuturam, ac propediem, fauente Domino, vnanimi Chriſtianorũ principum & populorum conſenſu, arma in orthodoxæ fidei, communeſque hoſtes conuertenda eſſe: conſiderans inſuper, quanti ſit in his & ceteris rebus omnibus ſummi Pontificis auctoritas, quam præſertim vitæ munditia atque in- F nocentia comitatur, quæ ſunt in præfato ſanctiſſimo D. N. perſpicua, & paternis ſuæ ſanctitatis monitis & ſuaſionibus abunde permotus, quippe qui illius auctoritati & ſententię potius, quam alterius cuiuſque mortalium, ſanctius & ſecurius ſemper ſtare iudicauit, præſertim vbi ſcandalum Eccleſiæ imminet & ſciſſura pro ſingulari, quam erga præfatum ſanctiſſimum D. N. & ſanctam Sedem Apoſtolicam gerit, deuotionem veſtigia Chriſtianiſſimorum Franciæ Regum prædeceſſorum ſuorum non ſolum imitari, verum etiam, ſi fieri poteſt ante ire cupiens, animaduertẽs, præſertim quod per mortem præfati Iulij, omnis odij & ſuſpicionis materia eſt extincta, & quod nonnulli ex prænominatis Card. nec-

non imperator electus, qui dictum prætenſum Concilium Piſanum indixerant, iam illi renuntiarunt, & dicto Lateranenſi adhæſerunt: Hinc eſt, quod in præſentia præfati ſanctiſſimi D. N. Leonis Papæ decimi, coram nobis notarijs & teſtibus infraſcriptis perſonaliter cõſtituti Reuerendiſs. in Chriſto dominus Fridericus S. Theodori diaconus Card. de ſancto Seuerino vulgariter nuncupatus, necnon Reuerend. in Chriſto pater dominus Claudius de Seyſello electus Maſſilien. ac magnificus & generoſus dominus Ludouicus Forbini dominus de Solerijs, præfati Chriſtianiſſimi Ludouici Francorum Regis procuratores, ad omnia & ſingula infraſcripta peragenda ſpecialiter deputati, conſtantibus litteris patentibus dicti Chriſtianiſſimi Regis ſua manu ſubſcriptis, & ſigillo ſigillatis eiuſdem Regis nomine & mandato, cum ea, qua decuit, reuerentia atque humilitate à dicto prætenſo Piſano Concilio penitus diſceſſerunt, illique plenarie renuntiauerunt, ac pure, libere, & ſimpliciter ſacroſancto Lateranen. Concilio prædicto, tamquam vero, vnico & legitimo, adhæſerunt. Et inſuper procuratorio nomine quo ſupra promiſerunt, quod præfatus Rex Chriſtianiſſimus, nullum deinceps fauorem, nullamq; aſſiſtentiam dicto prætenſo Concilio Piſano quoquo præſtabit, quinimmo quoſcumque in ciuitate Lugduni, aut alibi in regno, terris & dominijs ſuis, ſub nomine dicti prætenſi Concilij Piſani perſiſtentes, infra vnum menſem proxime futurum abire faciet, & pertinaciter reſiſtentes, cuiuſcunq; ſtatus, gradus, dignitatis aut conditionis fuerint, eccleſiaſtici, vel ſæcularis, de facto eijciet & expellet, ac pro ſchiſmaticis habebit, & contra eos velut tales, ad omne mandatum præfati ſanctiſſimi D. N. etiam manu armata, ſi opus fuerit, procedet. Et vlterius promiſerunt præfati procuratores nomine quo ſupra, prænominatum Chriſtianiſſimum regem facturum & curaturum cum effectu, quod ſex prælati & quatuor doctores ſeu graduati ex honoratoribus, ex numero eorum qui prædicto prætenſo Concilio Piſano interuenerunt, deſtinabuntur ad eumdem ſanctiſſimum D. N. Papam nomine dicti prætenſi Concilij Piſani, & cum legitimo mandato per illud pro tempore repręſentantes, tam eorum, quam aliorum omnium, qui dicto Concilio adhæſerunt, nomine facto. Qui prelati & doctores ſeu graduati infra Kalend. Ianuarij proxime futuri coram ſua ſanctitate perſonaliter comparebunt, dictoque Concilio Piſano, pure & ſimpliciter renuntiabunt, illudque abiurabunt, & veniam atque abſolutionem à ſua ſanctitate humiliter in forma conuenienti, & ſuæ ſanctitati accepta, poſtulabunt: & vlterius dicto Concilio Lateranen. tamquam vero, vnico, indubitatoque, tam ſuo quam aliorum adhærentium prædictorum nomine, adhærebunt, & ſe incorporabunt. Quodque ſi præmiſſa facta non fuerint, præfatus Rex nulli eorum, qui dicto prætenſo Concilio Piſano interfuerunt, aut fauerunt, opem, auxilium, aut fauorem dabit aduerſus ſanctæ Sedis Apoſtolicæ auctoritatem, quinimmo præfati ſanctiſſimi D. N. ſententias, decreta & cenſuras contra eos exequi faciet ſuo poſſe, etiam manu forti & armata, ſi opus ſit, abſque vlla ſimulatione vel fraude. Et vlterius promiſerunt præfati procuratores, quo ſupra nomine, quod quamprimum commode fieri poterit, venient aliqui prælati & inſignes viri nomine totius eccleſiæ Gallicanæ cum ſufficienti mandato, qui dicto Concilio Lateranen. adhærebunt & aſſiſtent, quemadmodum ceteræ nationes. Quæ omnia & ſingula prænominati procuratores promiſerunt ratificari facere per præfatum Chriſtianiſſimum regem in bona & ſufficienti forma, cum præinſertione præſentis inſtrumenti, de verbo ad verbum, intra 40. dies proximè futuros, ſub obligationibus & ſubmiſſionibus in forma:

Ego Fridericus diaconus Card. S. Angeli de ſancto Seuerino, ita promitto.

Ego Claudius electus Maſſilien. manu propria ita promitto.

* Soler. Ego Ludouicus de * Solerijs, manu propria ita promitto.

Ego Petrus Bembus clericus Venetiarum, ſanctiſſimi D. N. Papę ſecretarius, ac publicus Apoſtolica auctoritate notarius, quoniam præmiſſis omnibus in ſingulis, dum ſic, vt prædictum eſt, in antecubiculo ſanctiſſimi D. N. Papæ, arA que in eius præſentia, reuerendiſſimorumque dominorum Antonij tituli S. Vitalis presbyteri Card. Papien. & Petri tituli S. Euſebij presbyteri Card. Anconitan. & Laurentij Sanctorum quatuor presbyteri Card. de Puccijs, ac Iulij ſanctæ Mariæ in Dominica diaconi Card. de Medicis, tractarentur & fierent, præſentibus etiam teſtibus ad id vocatis, Philippo Aldimario, Latino de Benaſſais, ac Ioanne Lazaro Pulica, & requiſitus ego rogatus perſonaliter interfui, eaq; ita fieri vidi & audiui, & hoc ipſum publicum inſtrumentum alijs impeditus negotijs, alterius manus ſcriptum confeci, & in hanc publicam formã redegi, ſignumq; meum atq; nomen in prædictorum fidem appoſui. Anno
B Domini 1513. indictione prima, die 6. menſis Octob. Pontificatus eiuſdem ſanctiſſ. Domini noſtri anno 1. ſignatum. Idem B. Hinc eſt, quod nos de dictis promiſſionibus, obligationibus & ſubmiſſionibus, totoque tenore dicti inſtrumenti præſentibus inſerti, ad totum informati, ex certa noſtra ſcientia & regia auctoritate, omnia & ſingula in dicto inſtrumento contenta, harum tenore laudamus, ratificamus, & approbamus, illaq; obſeruare & attendere, in nulloq; contrauenire, vel facere aliqua ratione vel cauſſa, promittimus bona fide noſtra, & in verbo Regis, ac ſub expreſſa obligatione omnium bonorum noſtrorum præſentium & futurorum. In quorum fidem præſentes manu noſtra ſubſcriptas iuſſimus ſigilli noſtri munimine roborari.

C Datum Corbeiæ, die 16. menſis Octob. anno Domini milleſimo quingenteſimo decimotertio & regni noſtri 16.

LVdouicus Dei gratia Francorum Rex, Dux Mediolani, dominus Genuæ, vniuerſis præſentes litteras inſpecturis ſalutem. Notum facimus, quod nos confidentes de prudentia, dexteritate, diligentia, & fide chariſſ. & amantiſſ. conſanguinei Friderici Card. de S. Seuerino, protectoris negotiorum noſtrorum in Rom. curia, & dilectorum ac fidelium conſiliariorum noſtrorum Claudij Epiſcopi Maſſilien. Domini Ludouici de ſolerijs, oratorum per nos deſtinatorum ad ſanctiſſimum Papam, eoſdem & quemlibet eorum ex noſtra certa ſcientia & auctoritate regia, fecimus
D & conſtituimus, ac per præſentes facimus & conſtituimus noſtros veros & indubitatos procuratores, generales & ſpeciales, ita tamen quod ſpecialitas generalitati non deroget, nec contra: ad petendum nomine noſtro & Eccleſiæ Gallicanæ, pro qua, quo ad hoc, promittimus, à ſanctiſſimo domino noſtro Papa & à ſacro Concilio Lateranenſi in ſeſſione, quæ proxime celebrabitur, aut alias, prout eis videbitur, terminum & dilationem competentem pro dicta eccleſia Gallicana, vt interea poſſint congregari, deputari, & mitti aliqui prælati, & aliæ notabiles perſonæ ad ſe præſentandum in dicto ſacro Lateranen. Concilio, & ibidem ſuper facto pragmaticæ ſanctionis reſpondendum, conſide-
E rato quod antea & in pręſenti propter bella & diſſenſiones, quæ ſunt in Italia, non fuit, neque tutum eſt ijſdem prælatis & alijs perſonis dictæ eccleſiæ Gallicanæ Romam poſſe accedere, & quod dicta eccleſia Gallicana cum in præſentia congregata non ſit, ad ſe congregandum propter regni magnitudinem, diſtantiam diœceſum & habitationum & habitationum dictorum prælatorum, necnon propter bella, quæ in limitibus regni noſtri geruntur, indiget temporis ſpatio conuenienti. Et inſuper ad requirendum à præfato ſanctiſſimo D. N. Papa, & à ſacro Concilio Lateranen. prædicto, tam noſtro quam dictæ eccleſiæ Gallicanæ nomine, pro qua promittimus, vt præfertur, ne vllo modo velint procedere in facto prædictæ pragmaticæ ſanctionis,
F dicta eccleſia Gallicana, & noſtris procuratoribus & deputatis non auditis, & ad petendum & requirendum de præmiſſis inſtrumentum publicum, loco & tempore profuturum & valiturum prout iuris fuerit. In quorum fidem præſentes litteras manu noſtra ſcripſimus, & ſigilli noſtri iuſſimus munimine roborari.

Datum Corbeiæ, die 26. Octobris, anno ſalutis milleſimo quingenteſimo decimotertio & regni noſtri ſextodecimo.

Loys.

Per Regem Robertet. D.

Quo

Quo finito, Reuerend. pater dominus Marinus Caracciolus protonotarius Apoſtolicus, orator illuſtr. domini Ducis Mediolanenſ. ſupplicauit ſanctiſſimo D. N. ne permitteret quod Chriſtianiſſimus Rex Franciæ nominaret ſe ducem Mediolani in mandato, attento, quod ipſe vſurpauerat ducatum Mediolanenſem, & dictus dux auxilio ſanctæ ſedis recuperauerat, alias proteſtabatur, &c. Ex aduerſo reuerend. pater dominus Claudius Epiſcopus Maſſilien. dixit illa alio loco & tempore determinari debere. Et tandem Dominus noſter reſpondit, quod omnia dicta tranſirent ſine præiudicio. Deinde ſupradicti oratores Illuſtr. marchionis Brandenburgen. Electoris Imperij dederũt mandatum, & id reuerendus pater dominus Thomas Phædra legit in ambone, cuius Tenor talis eſt.

MANDATVM MARCHIONIS Brandenburgenſis.

DEi gratia Ioachim marchio Brandenburgenſ. ſacri Romani Imperij Archicamerarius, princepsque Elector, Stetiniæ, Pomeraniæ, Caſſuborum, & Sclauorum Dux, Burgrauius Nurembergen. ac Ruſſiæ princeps, vniuerſis præſentes litteras inſpecturis, amicabile obſequium, ſalutem, fauorem, & complacendi animum affectuoſum. Ad hoc nos omnipotens Deus in membrum, & vnum de Catholicæ Eccleſiæ columnis, meritis licet inſufficientibus conſtituit, vt eius mandatis ad extremum parere etiam dinoſcamus atque cupiamus. Cum igitur felic. record. Iulius Papa Secundus, cuius & non minus ſanctiſſimi in Chriſto patris & domini noſtri D. Leonis moderni Pontificis, laudes tacere nequiuimus, ſacrum Lateranen. Concilium ad Eccleſiæ ſanctæ Dei, ad Chriſtianæ reipubl. augmentum, & extinctionem hæreſis, ac communem Chriſticolarum pacem tractandam indixerit: verum quia pluribus, innumeriſque negotijs præpediti, ac varia propter itineris diſcrimina, huiuſmodi Concilio perſonaliter ad præſens intereſſe minime valemus, propterea præſentibus conſiliarijs & oratoribus noſtris fidelibus nobis dilectis, venerabilibus ac magnificis dominis Entelwolffo de lapide equiti aurato, capitaneoque noſtro, Buſſoni de Alueſtent iuris doctori, ac eccleſiæ Magdeburgenſis canonico, Ioanni Blanctenfeldo doctori, Teutonicorumque ordinis Pruſſiæ, in Rom. curia procuratori generali, coniunctim, & diuiſim, melioribus, quibus poſſumus & debemus, modis in mandatis tradidimus atque commiſimus, eos etiam conſtituimus, illiſque vt noſtris oratoribus in præſentiarum committimus atque mandamus, quatenus præſenti Lateranen. Concilio, ſancte & rite indicto ac conuocato, noſtro nomine, quantum per eos fieri poterit, intereſſe, in illoque comparendo actus & proceſſus concelebrare, cauſſas tractare, omniaque alia agere ac determinare, quæcumque celebrationi Lateranen. Concilij interueniunt, proponenturque: necnon quæ neceſſaria & opportuna vniuerſali reformationi, fideique augmento videantur, & ſi ſpeciale mandatum exigerint, & maiora eſſent expreſſis, noſque ipſi, ſi præſentes eſſemus, validiori modo facere poſſemus, cum omnibus clauſulis, iuramentis, & obligationibus neceſſarijs, & quibus efficacius fieri poteſt, valeant, Promittentes ratum, gratum & validum omni in loco & tempore perpetuo habere, quidquid in prædictis & circa prædicta, & quodlibet eorum per præſentes, nominatosque noſtros conſiliarios & oratores, actum concluſumque fuerit. In quorum omnium & ſingulorum fidem & teſtimonium præmiſſorum præſentes noſtras litteras ac conſtitutionis mandatum, ſigilli noſtri appenſione duximus roborandum, ſub anno à natiuitate Domini milleſimo quingenteſimo decimotertio, penultima die menſis Septembris.

Quo perlecto, magnifici domini oratores marchionis Montisferrati ſuperius nominati dederunt mandatum, quod etiam fuit lectum per eundem dominum Thomam Phædram in ambone, cuius tenor talis eſt:

MANDATVM MARCHIONIS Montisferrati.

GVilelmus marchio Montisferrati, ſacri Romani Imperij Princeps, vicariuſque perpetuus. Cum pro maiorum noſtrorum & cuiuſlibet Chriſtiani principis more, Reuerend. in Chriſto patrem dominum Dominicum de Schiliuis Epiſcopum Aquen. ac magnificos dominum * Galeonctum de Carreto, & dominum Franciſcum * Pugellani, I. V. Doct. conſiliarios & oratores noſtros ad ſanctiſſimum D. N. Leonem Papam X. pro obedientia & reuerentia ſuæ ſanctitati præſtanda nuper deſtinauerimus, accepimus ſeptimam Laterani Concilij diuinitus conuocati, vniuerſalẽ repræſentantis eccleſiam, imminere ſeſſionem. Ne igitur ab Dominico ouili, cuius non ſpernendũ membrum ſumus, tamquam vagi aberrare, & inconſutilis veſtis Domini & Saluatoris noſtri IESV CHRISTI temerarij & improbi laniatores iudicemur, ipſam imprimis vniuerſalem Synodum Lateranen. per ſanctæ memoriæ Iulium II. in Spiritu ſancto legitime & canonice congregatam, atque alias antecedentes ſeſſiones, in quibus vniuerſalis. Eccleſiæ & totius reipubl. Chriſtianæ bono actũ eſt, approbantes, omnibus melioribus modo, via, iure, forma & cauſſa, quibus melius & efficacius de iure facere poſſumus & debemus, vices noſtras Reuerend. in Chriſto patri domino Marco tituli ſanctæ Mariæ Transtiberim presbytero Card. Senogallien. protectori noſtro, necnon præfatis Reueren. Epiſcopo * Dominico ac Galeocto & Franciſco oratoribus noſtris, & cuilibet eorum in ſolidum, tenore præſentium demandamus, quatenus inſtanti ſeptimæ ſeſſioni, necnon omnibus & ſingulis deinceps in præfato ſacroſancto Concilio Lateranen. faciendis & peragendis noſtro nomine aſſiſtant, ſeu alius eorum aſſiſtat, eaque omnia & ſingula peragat, quæ per nos ipſos exhiberentur & agerentur, ſi præſentes adeſſemus, & quæ ad dignitatem, amplitudinẽ & exaltationem perſonæ ſanctiſſimi domini noſtri Leonis Decimi Pontificis Maximi, necnon ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, ac ſacroſancti Lateranen. Concilij exhibenda merito eſſe conſpexerint. Dantes & tribuentes præfato reuerendiſſ. Domino Marco Card. Senogallien. necnon oratoribus noſtris præfatis, & cuilibet eorum inſolidum, amplam facultatem, auctoritatem & bailiam, omnia & ſingula ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Chriſtianæ religionis bonum & ſalubrem ſtatum tangentia, in præfato ſacroſancto Lateranen. Concilio tractanda & peragenda, approbandi, & iureiurando, ſi opus fuerit, firmandi noſtro nomine. Promittentes in verbo veri & Catholici principis, omnia & ſingula ab eodem D. Marco Card. Senogallien. necnon oratoribus noſtris præfatis, ſeu eorũ aliquo, noſtro quo ſupra nomine, tam verbo, quam ſcriptis, in præmiſſis peragenda approbaturos, eaq; rata & grata in perpetuum habituros. In quorum fidem & teſtimonium, præſentes noſtras litteras fieri, noſtrique ſigilli robore communiri iuſſimus.

Datum * Tridini die vndecimo Decemb. milleſimo quingenteſimo decimotertio.

Antonius.

*Galeorũ *Pugillam *Aquen. *Tridenti

Quo finito, dominus Marius procurator Concilij, dedit quamdam ſupplicationem ſanctiſſimo D. N. tenoris infraſcripti, proponens & ſupplicans, prout in ea. Tenor vero ſupplicationis talis eſt;

BEatiſſime pater, licet prouincia Prouinciæ, illiusq; clerici in quacumque dignitate conſtituti, ac perſonæ ſæculares ſemper Sedi Apoſtolicæ non minus debitam quam deuotam obedientiam præſtiterint, illique paruerint, resq; & perſonas eccleſiaſticas debita libertate & immunitate frui promiſerint, & in eadẽ defendere & manutenere conati fuerint; nihilominus iniquitatis filij domini Geruaſius de Bellomõte præſidens, Petrus de Braudis, Bertrandus Durãri, Petrus Matthæi, Simon de Trabutijs, Gulielmus de Porterio, Marcellinus Giuriuand, Elzianus Roſtagin, Ioannes * Toruatoris, Antonius de Albis, Stephanus Pariſij,

*Tornaioris.

necnon

necnon reuerendi patres domini Auguſtinus de Grimaldo Epiſcopus Graſſen. ac etiam Epiſcopus Senecen. Franciſcus de Senatro, Toſſantius Corriolis conſiliarij curiæ Regiæ parlamenti dictæ prouinciæ Prouinciæ, necnon adminiſtran. iuſtitiam inter laicos per Chriſtianiſſimum Franciæ Regem deputati, parlamentum dictæ prouinciæ Prouinciæ nuncupatum, Dei timore poſtpoſito, relaxatis debitæ obedientiæ habenis, vt tyrannidem plenarie ſibi in dicta prouincia vſurparent, omnia mala tentare, auctoritatem Sedis Apoſtolicæ nedum patuifacere ſed illam ſibi vendicare non erubeſcunt. Nam etſi litteras à Sanctitate veſtra, Sedeq; Apoſtolica illius auctoritate, tam ex gratia, quam iuſtitiæ debito decretas promptam & paratam executionē habere decet, prout in eadem prouincia per antea ſemper habuerunt, illi tamen, ne illas quiſquam ſine eorum licentia in ſcriptis obtenta, quam annexam appellant in eadem prouincia exequatur, ſub grauiſſimis pœnis inhibuerunt. Quin etiam requiſiti pluries illam denegant, ſicque impetrationem litterarū Apoſtolicarum eodem modo fruſtrantes, quod profecto nil aliud eſt, niſi in hanc ſanctiſſimam ſedem, ſuperbiam ſatanæ imitando, ceruicem exigere. Et licet ipſis in clericos, reſque eccleſiaſticas nulla penitus competebat iuriſdictio, Eccleſias tamen per ſe vel alios, ordinarijs inſcijs & irrequiſitis, viſitant, numerum deſeruientium in illis pro libito minuunt, augent, fructus pro conficta reparatione eccleſiarum ad ſimplicem requiſitionem ſub ſequeſtro detineri iubēt, eoſq; fructus in manibus eorundem laicorum deponunt, quoſque ſub hoc conficto colore vſurpant: cauſſas ſpirituales & beneficiales non tantum ſuper poſſeſſorio, ſed etiam ſub poſſeſſorij cōficto colore ſuper titulo audiunt: parteſq; quaſcunque, etiā ſi Epiſcopali ac Cardinalatus præfulgeant dignitate, coram eis, contra omne ius, per fas & nefas litigare cogunt: & ne ad Sedem Apoſtolicam recurſum habeant, prohibent: & contrafacientes, grauiſſimis pœnis per ſubtractionem bonorum temporalium afficiunt. Beneficia vacantia, etiam ſi alijs canonice collata fuerint, per ſe vel eorum nepotes, propinquos & amicos occupant & occupata detinent, ad manus Regias capiunt, annotant: & quos volunt, in eis intrudunt: nec illis, quibus ius in eis val ad ea competit, propter eorum auctoritatem & tyrannidem, ius ſuum proſequi licet. Quin etiam contra quaſcunque perſonas, quauis etiam Epiſcopali fulgentes dignitate, inquirunt, citant, coram ſe perſonaliter comparare compellunt, procedunt, mulctant & puniunt: computa & rationes quarumcumq; perſonarum eccleſiaſticarum, etiam regularium, pro eorum dignitate per ſe, ſeu commiſſarios laicos, reddere & reliqua præſtare coram eiſdem laicis cogunt, ordinationeſque faciunt & indicunt, ſuper modo & forma pſallendi ſeu cantandi in choro, ſuper habitu & modo incedendi: quantitates & ſummas pecuniarum pro dictis commiſſionibus à dictis eccleſiaſticis exigunt, & ſub colore reparationis eccleſiarum, cōmiſſarios laicos mandant ad capien. fructus beneficiorum, quos multipliciter diſtrahunt, dilaniant, & in proprios vſus conuertunt. Et quod nefariſſimum eſt, in maius Eccleſiaſtici ordinis dignitatiſque Epiſcopalis dedecus & vilipendium, adſtante populi multitudine, per eorum procuratorem fiſcalem, etiam Epiſcopos coram eis pro tribunali ſedentibus, nudato capite ſtantes, de varijs criminibus accuſari, obnigrari, & opprobria prædicare non dubitant, ita quod omnem ordinarijs locorum iuriſdictionem, auctoritatem & obediētiam ſubtraxerunt, & dictæ prouinciæ clerum, in teterrimam ſeruitutem ſubegerunt, cum etiam laicis obedientiam eccleſiaſticis perſonis debitam, quauis dignitate ac honore præditis, ſubtrahentibus aſſiſtant, quin potius eos in eorum nefando propoſito confouent & protegunt, ipſiſque ordinarijs, ne in clericos vel laicos ſua iuriſdictione vtantur, ſub amiſſione temporalitatis & alijs pœnis inhibent, ac damnatam pragmaticam ſanctionem in eadem prouincia impudenter introducere, & obſeruari facere, aliaque nefandiſſima & deteſtanda, ab omni iure & ratione aliena, facinora indies peragere & perpetrare, ac eorum damnatas conſtitutiones, ordinationes, ſeu ſtatuta & abuſiones deſuper edere & promulgare ſatagunt, in Sedis Apoſtolicæ notorium contem- A ptum, in grauiſſimum totius cleri dictæ prouinciæ detrimentum, populorumque ſcandalum, & aliorum pernicioſiſſimum exemplum, ſententias, cenſuras & pœnas, tam à iure communi, quam etiam à ſacris conſtitutionibus per Eugenium IIII. & alios Romanos Pontifices ſanctitatis veſtræ prædeceſſores, etiam in die cœnæ Domini, quotannis publicatis, editis & promulgatis, damnabiliter incurrendo. Et quoniam, pater beatiſſime, præmiſſa ſunt pernicioſiſſimi exempli & adeo publica & notoria, vt nulla poſſint tergiuerſatione celari, nec vllo quouis modo, præſertim hoc ſacro Lateranen. imminenti Concilio, conniuentibus oculis ſub ſilentio vlterius impunita dimitti & tolerari conueniant; igitur ego Marius de Peruſchis veſtræ B ſanctitatis & fiſci Sedis Apoſtolicæ procurator, ad cuius officium etiam in præmiſſis animaduertere ſpectat in hoc ſacro Lateranen. Concilio, ad pedes veſtræ ſanctitatis humilis & ſupplex flexis genibus hodie conſtitutus, cum debita reuerentia ſupplico ſanctitati veſtræ, vt illa hoc ſacro Lateranen. approbante Concilio, in præmiſſis tam publicis notorijs, & quæ vlteriori probatione non indigent, debitas & conuenientes prouiſiones adhibere dignetur, ac contra prænominatos præſidentes & conſiliarios, necnon dominos Honoratum Laugerij aduocatum, & N. procuratores fiſcales dictæ curiæ parlamenti Prouinciæ clericos & laicos, præſidentes, officiales, & alios forſan in eorum C locum in dicto parlamento deputatos, & deputandos, eorumque complices, fautores, adhærentes, etiam maiores, expreſſos, & in executione nominandos, vt omnes & quaſcumque prohibitiones, ordinationes, mandata, decreta, per eos hactenus quomodolibet contra libertatem eccleſiaſticam & canonicas ſanctiones & ipſorum Pontificum conſtitutiones, reſque & perſonas eccleſiaſticas quouis modo concernentes & concernentia, factas & editas, penitus caſſent, irritent & annullent, irritaque & inania declarent, ordinarioſque, collegia eccleſiaſtica, & monaſteria, ac eccleſiaſticas quaſcumque perſonas, ſua iuriſdictione, immunitate, libertate, ac priuilegijs quibuſcumque, vti & frui permittant, ac res quomodolibet directe vel in- D directe non impediant. Eccleſiaſque, monaſteria, & perſonas eccleſiaſticas ad priſtinam poſſeſſionē priuilegiorum, iurium, iuriſdictionum & bonorum per eos, vel de eorum mandato ad alterius inſtantiam occupatorū & ablatorum, cum damnis expenſarum & intereſſe proprijs expenſis ipſorum realiter reintegrent & reſtituant, & ab eiuſdem damnatæ pragmaticæ ſanctionis introductione & abuſu, præmiſſiſq; omnibus & ſingulis, & alijs quibuſcumque etiam hic non expreſſis, criminibus, tranſgreſſionibus & exceſſibus, contra libertatem eccleſiaſticam, & in vilipendium ac contemptum Sedis Apoſtolicę tendentibus in futurum, in actis cauſſæ, ſi opus fuerit, latius exprimendis, de cętero E penitus ſe retrahere & abſtinere, ac de caſſatione, reuocatione & declaratione huiuſmodi per publica documenta ibidem voce præconia bannita, & publicata coram veſtra ſanctitate in hoc ſacro Concilio legitime doceant. Et nihilominus perſonaliter, & non per procuratorem coram veſtra ſanctitate in hoc ſacro Lateranen. Concilio, vel alio iudice per eumdem deputando, ad ſe de præmiſſis excuſandum, & iuri ſtando, ſub maioris excommunicationis, omnibuſque alijs & ſingulis cenſuris & pœnis à iure communi, & ſacris conſtitutionibus prædictis, editis & promulgatis, ac decem millium ducatorum auri pro quolibet, ac omni beneficiorum eccleſiaſticorum dignitatum eccleſiaſticarum, etiam cathedralium, ac inhabilitate ad præmiſſa F & alia obtinenda, & quo ad laicos, ſub cenſuris & pœnis eccleſiaſticis & pecuniarijs prædictis, ac perpetuæ infamiæ, priuationis feudorum, incapacitatis actuum legitimorum, ac teſtamenti factione, actiuæ & paſſiuæ inhabilitatis eorum filiorum, vſque ad tertiam generationem pœnis, monitorium contra eoſdem & alios etiam in executione nominandos, ſub certo termino per Sanctitatem veſtram ſtatuendum, ac etiam per edictum publicum exequendum & publicandum. Attento quod etiam notorie conſtat de non tuto acceſſu, decernere & concedere dignemini, & in euentum non paritionis, omnes & ſingulas ſententias & cenſuras & pœnas prædictas, eoſdem & quemlibet eorum

incidiſſe

incidiſſe & incurriſſe declarare, aggrauare, reaggrauare, ac interdictum eccleſiaſticum, etiam in omnibus & ſingulis ciuitatibus, caſtris, oppidis & locis, in quibus & ad quę ipſos vel eorum alterum declinare, ſtare vel morari contigerit, decernere & apponere, & apponi mandare vſque ad inuocationem brachij ſecularis incluſiuè, procedere ſeu declarari, apponi ac procedi, mandare dignemini. In contrarium facientibus non obſtantibus quibuſcunque, prænarratorum: & aliorum latius in monitorio decernen. ſpecificandorum qualitates & circumſtantias omnino pro expreſſis habendo, die Lunæ decimanona Decembris, 1513. Et tunc Sanctiſſimus dominus noſter, eodem ſacro Lateranẽ. Concilio approbante, monitorium pœnale, etiam ad perſonaliter comparen. contra perſonas in eadem ſchedula annotatas & deſignatas, ſub pœnis & cenſuris omnibus & ſingulis in eadem ſchedula expreſſis, ac ſub termino trium menſium, & per edictum in Auinionen. Nicien. & Vintimilien. ciuitatibus exequendum decreuit atque conceſſit, & tradi mãdauit, Attento quòd idem ſanctiſſimus dominus noſter Papa, eodem ſacro approbante Concilio, affirmauit ſibi notorium conſtare de contentis & expoſitis in ſchedula prædicta.

Poſtmodum verò excluſis de more, de loco Concilij, omnibus non habentibus voces definitiuas, remanẽtibus in ſuis ſubſellijs prælatis poſt Cardinales mitratis, & ſacris veſtibus indutis in præſentia S. D. N. reuerendus pater dominus Ioannes Archiepiſcopus Gneznen. orator regis Poloniæ aſcendit ambonem, & legit quandam ſchedulam ſuper fide tenoris infra ſcripti:

LEO Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam ſacro approbante Concilio. Apoſtolici regiminis ſolicitudo nos aſſiduè pulſat, vt medendis animarũ lãguoribus, quarum nos ex alto omnipotens auctor curam habere voluit, ijs potiſſimùm qui inſtantius fideles nunc vrgere cernuntur, ſalutifero olei & vini medicamine ad inſtar Samaritani in Euangelio ſolicitam operam impendamus, ne nobis illud Hieremiæ obijciatur: Nunquid reſina nõ eſt in Galaad, aut medicus non eſt ibi? Cùm itaque diebus noſtris, quod dolenter referimus, zizaniæ ſeminator, antiquus humani generis hoſtis, nonnullos pernicioſiſſimos errores à fidelibus ſemper exploſos in agro Domini ſuperſeminare & augere ſit auſus, de natura præſertim animæ rationalis, quod videlicet mortalis ſit, aut vnica in cunctis hominibus, & nonnulli temerè philoſophantes, ſecundùm ſaltem philoſophiam verum id eſſe aſſeuerent, contra huiuſmodi peſtem opportuna remedia adhibere cupientes, hoc ſacro approbante Concilio damnamus & reprobamus omnes aſſerentes animam intellectiuam mortalem eſſe, aut vnicam in cunctis hominibus, & hæc in dubium vertẽtes, cùm illa nõ ſolùm verè per ſe & eſſentialiter humani corporis forma exiſtat, ſicut in canone fel. record. Clementis Papæ V. prædeceſſoris noſtri in generali Viennen. Concilio edito cõtinetur, verũ & immortalis, & pro corporũ quibus infunditur, multitudine ſingulariter multiplicabilis, & multiplicata, & multiplicãda ſit. Quod manifeſtè conſtat ex Euãgelio, cũ

Luc. 10. Hierem. 6. Matth. 13.

Matth. 10. Dominus ait: Animam autem occidere non poſſunt. Et alibi: Qui odit animam ſuam in hoc mundo, in vitam æternam cuſtodit eam. Et cùm æterna præmia, & æterna ſupplicia pro merito vitæ iudicandis repromittit, aliàs incarnatio, & alia Chriſti myſteria nobis minimè profuiſſent, nec reſurrectio expectanda foret, ac ſancti & iuſti miſerabiliores eſſent, iuxta Apoſtolum, cunctis hominibus. Cumque verum vero minimè contradicat, omnem aſſertionem veritati illuminatæ fidei contrariam, omnino falſam eſſe definimus, & vt aliter dogmatizare non liceat, diſtrictius inhibemus: Omneſque huiuſmodi erroris aſſertionibus inhærentes, veluti damnatiſſimas hæreſes ſeminantes, per omnia, vt deteſtabiles & abominabiles hæreticos & infideles, Catholicam fidem labefactantes, vitandos & puniendos fore decernimus. Inſuper omnibus & ſingulis philoſophis in vniuerſitatibus ſtudiorum generalium, & alibi publicè legentibus, diſtrictè præcipiendo mandamus, vt cùm philoſophorum principia, aut concluſiones, in quibus à recta fide deuiare noſcuntur, auditoribus ſuis legerint, ſeu explanauerint, quale hoc eſt de animæ mortalitate aut vnitate, & mundi æternitate, ac alia huiuſmodi, teneantur eiſdem veritatem religionis Chriſtianæ omni conatu manifeſtam facere, & perſuadendo pro poſſe docere, ac omni ſtudio huiuſmodi philoſophorum argumenta, cùm omnia ſolubilia exiſtant, pro viribus excludere atque reſoluere. Et cùm non ſufficiat aliquando tribulorum radices præſcindere, niſi & ne iterum pullulent, funditùs euellere, ac eorum ſemina, originaleſque cauſas, vnde facilè oriuntur, remouere, cùm præcipuè humanæ philoſophiæ ſtudia diuturniora, quam Deus ſecundùm verbum Apoſtoli euacuauit, & ſtultam fecit, abſque diuinæ ſapientiæ condimento, & quæ ſine reuelatæ veritatis lumine in errorem quandoque magis inducunt, quàm in veritatis elucidationem: ad tollendam omnem in præmiſſis errandi occaſionem, hac ſalutari conſtitutione ordinamus & ſtatuimus, ne quiſquam de cætero in ſacris ordinibus conſtitutus, ſecularis vel regularis, aut aliàs ad illos à iure arctatus in ſtudijs generalibus, vel alibi publicè audiendo, philoſophiæ, aut poëtis ſtudijs vltra quinquẽnium poſt Grammaticam, ac Dialecticam, ſine aliquo ſtudio Theologiæ, aut iuris Pontificij incumbat. Verùm dicto exacto quinquennio, ſi illis ſtudijs inſudare voluerit, liberum ſit ei, dum tamen ſimul aut ſeorſum, aut Theologiæ, aut ſacris canonibus operam nauauerit, vt in his ſanctis & vtilibus profeſſionibus ſacerdotes Domini inueniant, vnde infectas philoſophiæ & poëſis radices purgare & ſanare valeant. Et hos canones per ordinarios locorum, vbi generalia ſtudia vigent, & rectores Vniuerſitatis eorumdem ſtudiorum ſingulis annis in principio ſtudij, in virtute ſanctæ obedientiæ publicari mandamus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ damnationis, reprobationis, definitionis, inhibitionis, decreti, ordinationis, ſtatuti & mandati infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum.

Ioan. 12.

1 Cor. 15.

1. Cor. 1.

Datum Romæ in publica ſeſſione, in Lateran. ſacroſancta baſilica, ſolemniter celebrata anno incarnationis Dominicæ 1513. quartodecimo Kalend. Ianuarij, Pontificatus noſtri anno primo.

Qua perlecta, petijt, an placerent paternitatibus ſuis cõtenta in ſchedula. Et omnes reſponderunt ſimpliciter placere, excepto reuerendo patre domino Nicolao Epiſcopo Bergomenſi, qui dixit, quod non placebat ſibi, quòd Theologi imponerent philoſophis diſputantibus de veritate intellectus, tanquam de materia poſita de mente Ariſtotelis, quam ſibi imponit Auerrois, licèt ſecundùm veritatem talis opinio eſt falſa. Et reuerend. pater D. Thomas generalis ordinis Prædicatorum, dixit, quòd non placeat ſecunda pars bullæ, præcipiens philoſophis, vt publicè perſuadendo doceant veritatem fidei.

Deinde R. P. D. Ioannes Vincentius Archiepiſcopus Senen. aſcendit ambonem, & legit quandam ſchedulam ſuper pace, tenoris infrà ſcripti:

LEO Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad futurã rei memoriam, ſacro approbante Concilio. Ad omnipotentis & indiuiduæ Trinitatis laudem & gloriam illius, cuius vicẽ in terris gerimus, & qui pacem & cõcordiam nutrit in ſublimibus, pacemq; ipſam è mundo diſcedens, iure quodam hæreditario ſuis reliquit diſcipulis, ſacrum Lateran. Concilium proſequentes, cùm aliàs inter cætera in ſeptima proxima præcedenti ſeſſione, vt imminẽti & notorio infidelium periculo, Chriſtianique ſanguinis effuſioni, qui exigentibus noſtris culpis etiam tunc effundebatur, occurreretur, diſſenſioneſque inter Chriſtianos reges & principes & gentes tollerentur, & inter ipſos totis viribus pacem quærere cogeremur, cuius componendæ via ex principalioribus congregationibus Concilij præfati cauſa extiterat, vt pax ipſa ſequeretur, inuiolataque perduraret, & debitæ executioni demandaretur, his præſertim temporibus, quibus potentiam infidelium mirum in modum creuiſſe cognoſcebatur, eodem ſacro Concilio approbante, ad Reges, Principes, potentatuſq; præfatos legatos & nuntios pacis, vigiles doctrina ac experientia, probitate inſignes pro tractando &

Ioan. 14. Iob 25.

componenda vniuerſali pace mittere diſpoſuimus & decreuimus, vtque arma deponant, Domino auxiliante, quantum in nobis eſſet, pro viribus laborare & operari, Regumque, principum, & potentatuum prædictorum Oratores in ipſo Concilio tunc præſentes, pro Apoſtolicæ Sedis reuerētia, fideliumq; vnione requiſiuimus, vt Regibus, principibus & potentatibus ſuis ea ſignificarēt, eosq; noſtro nomine hortarentur ad ipſos legatos Apoſtolicos benignè & honorificè tractandum & audiendum, votisq; noſtris tam iuſtis & pijs per eos illis exponendis ſatisfaciendum. Quod eos facturos nobis perſuadebamus, vt quāto citius fieri poſſet, per nos mittendi, legationis munus eis impoſitum alacriter ſuſcipere, ſuſceptumq; viriliter implere poſſent, ac patre luminum, à quo omne datum optimum eſt, fauente, pax ipſa tractari atq; componi, eaq; compoſita, ſancta & neceſſaria contra infidelium rabiem Chriſtiano ſanguine ſatiari anhelantem, expeditio fieri valeret, & pro totius Chriſtianitatis ſecuritate & quiete feliciter terminari. Noſque poſtmodum pro debito paſtoralis officij, pacem & vnitatem ipſam cum vniuerſo populo Chriſtiano tum maximè eiſdē Regibus, principibus & potentatibus ex intimo cordis affectu optantes, ex quorum diſſenſione diuturniora & grauiora indies Chriſtianæ reipublicæ damna prouenire poſſe formidabatur, ex eorum auctoritate, pace & vnitate eidem reipub. vtiliter & ſalubriter conſultum iri ſperabatur, nuntios noſtros, & literas ad præfatos Reges, principes & potētatus inter ſe diſſidentes, hortandos, requirendos, monendosq; miſimus, nihilque, quantum in nobis fuit, omiſimus tractare ac operari omni noſtro conatu, vt ſemotis quibuſnis diſſidijs atq; diſcordijs vnanimi tandem conſenſu, gratia, & amore ad vniuerſalem pacem, concordiam & vnionem redire vellent, ne vlterius per immaniſſimum Turcarū tyrannum ac infideles alios damna Chriſtianis inferrentur, ſed ad reprimendum gentium illarum immanem furorem clarosque conatus accingerentur. Quæ cùm ita ſint, nos cuncta ad optatum finem perduci, omni cogitatione, cura ſtudio ac ſedulitate affectantes, & dante Domino confidētes, legatos de latere noſtro ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinal. in conſiſtorio noſtro ſecreto de fratrum noſtrorum conſilio per nos poſtmodum nominandos, cùm auctoritate & facultatibus neceſſarijs & opportunis, tanquam angelos pacis pro huiuſmodi Chriſtianorum pace vniuerſali tractanda, componenda, & conducenda, expeditioneq; contra infideles ineunda, eodem ſacro Concilio approbante, ad eoſdem Reges, pro eorum regia magnanimitate, & erga Catholicam fidem deuotione, prompto & alacri animo ad vtrumque ſanctiſſimum opus pacis expeditioniſque inducendos pro vniuerſæ reipublicæ Chriſtianæ integra atque perfecta tutela, defenſione & ſalute mittendos & deſtinandos eſſe decernimus. Præterea cum ex diuturna & multiplici hæreſi Bohemorum plurimùm Deus offendatur, & Chriſtianus populus ſcandalizetur, quorum etiam ad veræ fidei lumen atque concordiam reducendorum prouincia, dilecto filio noſtro Thomæ tituli S. Martini in mōtibus preſbytero Card. Strigonien. ad Hungariam & Bohemiam noſtro & Apoſtolicæ Sedis legato, eſt à nobis his proximis diebus plenè demandata, eoſdem tamen hortamur in Domino, vt vel ad nos & hoc ſacrum Lateranen. Concilium, vel ad eundem Thomam Card. legatum, qui propinquior illis erit, aliquot ex ſuis Oratores cum ſufficienti mandato deſtinare non negligant, ad tractandum de opportuno remedio, quo errores, quibus diu detinentur, agnoſcant, & ad verum religionis cultum, & ſanctæ matris Eccleſiæ gremium Deo duce reducantur. Quibus, hoc ſacro approbante Concilio, veniendi, eundi, ſtandi, quouſque præmiſſa tractanda durauerint, & poſtmodum diſcedēdi, & ad propria redeundi, in fide Pontificia liberum ſaluum conductum, & fidem publicam tenore præſentium concedimus & elargimur, eorumque votis, quantum cum Deo poterimus, annuemus. Vt autem hoc ſacrum Lateranen. Concilium ad finem vberrimæ ſperataq; vtilitatis perducatur, alia namque plura & grauia in eo tractanda, diſcutiendaq; remaneant, ad omnipotentis Dei laudem & Eccleſiæ ſuæ exaltationem nonam ſeſſionem continuationis celebrationis ipſius ſacri Lateranen. Concilij, nono Aprilis 1514, Pontificatus noſtri anno primo, quæ erit 4. feria poſt Dominicam paſſionis, ſacro Concilio approbante, indicimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conſtitutionis, conceſſionis, elargitionis & indictionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ in publica ſeſſione, in Lateran. ſacroſancta baſilica ſolemniter celebrata, anno incarnationis Dominicæ 1513. quartodecimo Kalend. Ianuarij, Pontificatus noſtri anno primo.

Qua perlecta, petijt à patribus, an placerent paternitatibus contenta in ſchedula. Et omnes vnanimiter reſponderunt placere. Demum R. P. D. Ioannes Franciſcus Epiſcopus Tarinen. aſcendit ambonem, & legit quandam ſchedulam ſuper reformationem tenoris infrà ſcripti:

LEo Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam, ſacro approbante Concilio. In Apoſtolici culminis ſpecula diuinæ gratiæ munere collocati, nil magis eſſe noſtri officij duximus, quàm ſedulo ac diligenter omnia circumſpicere, quæ ad Catholici nobis commiſſi gregis cuſtodiam, incolumitatem, augmentum pertinere poſſent, & in hoc ipſum omnes induſtriæ neruos, omnes animi ingenijq; vires contulimus. Cùm igitur fel. record. Iulius Papa II. prædeceſſor noſter, vt erat fidelium commodi ſollicitus, & tutelæ ſtudioſus, tum alijs multis de cauſis, tum quia frequens circa Romanæ curiæ officiales querimonia vigebat, œcumenicum Lateranen. Concilium indixiſſet, & deputatis varijs venerabilium fratrum ſuorum ſanctæ Rom. Eccleſiæ Card. de quorum numero tunc eramus, & prælatorum inſuper congregationibus, qui de querelis ipſis accuratè inquirerent, & ne curiales interim & alij ad curiam pro gratijs accedentes, nimio expenſarum onere fatigarentur, ſimul vt infamia, qua dicti officiales flagrabant, mitigaretur celeri remedio, bullam reformationis edidiſſet, qua illi officiorum ſtatutis cuſtodiendis ſub graui pœna denuò aſtringebantur, nec circa exceſſus ſpecialiter decernere, aut Concilium abſoluere, morte præuentus quiuiſſet: nos eius non minus curæ, quàm officij ſucceſſores, initio ſtatim noſtri Pontificatus, & continuare Synodum, & pacem inter Chriſtianos principes procurare, nec minus cum vniuerſalem reformationem perficere noſtræ mentis ſit, primū à prædeceſſore ipſo, ſuper officijs prouiſa, nouis fulcire ſubſidijs, & antdictis deputationibus exequi non deſtitimus. Enimuerò nulla vehementior cura nos angit, quàm vt tribuli, & ſentes ex Dominico agro eruantur, & ſi quid eſt, quod eius culturæ officiat, radicitus euellatur atque extirpetur. Sedula ergo à deputatis relatione habita, & quid à quibus exorbitaretur animaduerſo, vt quæque vel à decenti & laudabili more, vel à primæua inſtitutione deſciuerant, ad normam retraximus, & ea in vnam reformationis bullam, ſacro approbante Concilio, ſuper hoc editam, ex ordine congeſſimus, in eaque executores, qui ordinata ſeruari cogerent, deputauimus: quam ab officialibus ipſis & cæteris vt quemque tanget, ſine fraude & inuiolabiliter obſeruari, hoc ſacro approbante Concilio, mandamus ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, à qua, niſi per Romanum Pontificem, excepto mortis articulo, abſolui non poſſint, ita vt vltra hanc, & alias pœnas in bulla ipſa particulariter expreſſas, contrauenientes officio, in quo deliquerint, ad ſemeſtre tempus ſint eo ipſo ſuſpenſi. Et ſi ſecundò errauerint in eodem officio, quod quantum in ſe fuit, coninquinārunt, perpetuo careant. Qui poſtquam conſtitutione noſtra ad frugem reducti erunt, inhibito atque ſublato commune damno, ad cæteras reformationis partes procedemus. Et ſi nobis omnipotens pro ſua miſericordia conceſſerit, vt pacem inter Chriſtianos principes componamus, non noxijs ſolùm ſeminibus extirpandis, ſed & propagandis Chriſti finibus inſiſtemus, ac ſanctiſſimam contra infideles expeditionem, cuius deſiderium aſſiduè noſtro cordi inhæret, Deo ipſo rei ſuæ fauente, eorumdem fulti pręſidijs, aggrediemur. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam noſtri mandati infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis

Digitized by Google

potentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ in publica ſeſſione in Lateranē. ſacroſanctā baſilica ſolemniter celebrata, anno incarnationis Dominicæ 1513. quartodecimo Kalend. Ianuarij, Pontificatus noſtri anno primo.

P.Bembus.
D.de Comitibus.

Qua perlecta, petijt, an placerent paternitatibus ſuis cōtenta in ſchedula. Et reſponderunt omnes placere, exceptis Reuerendo patre domino Hieremia Archiepiſcopo Tranen. qui dixit, quòd non placebat ſibi modus ſchedulæ, & Reuerendo patre domino Iacobo Epiſcopo Potentin. qui dixit quod placet bulla, ſed vult, quòd videantur reformationes, & Reuerendo patre domino Bernardo Archiepiſcopo Spalaten. qui dixit, quòd placet Bulla mandati, nō tamen reformationes, donec audiantur & publicentur, & Reueren. patribus dominis Alexio Melfit. & Paride Piſaur. Epiſcopis, qui dixerunt placere eis, dummodò fiat reformatio generalis. Poſtremò verò dominus Marius de Peruſchis procurator Concilij, accuſauit contumaciam non cōparentium. Et petijt ſuper omnibus fieri inſtrumentum & inſtrumenta. Et fuit indicta nona ſeſſio pridie Idus Aprilis, qui erit quarta feria poſt Dominicam in paſſione. Et hæc fuerunt pro octaua ſeſſione.

Qua finita, & cantato hymno exultationis per capellam Sanctiſſimi, incipiente, Te Deum, &c. quo finito S. D. N. cū vniuerſis patribus & curia reuerſus eſt ad palatium, & locus Concilij remanſit vacuus.

Anno à natiuitate Domini noſtri Ieſu Chriſti milleſimo quingenteſimo decimoquarto, indictione ſecunda, die verò decimaquinta menſis Ianuarij, Pontificatus Sanctiſſimi domini noſtri domini Leonis Papæ Decimi anno primo, de mandato præfati Sanctiſſimi domini noſtri, fuerunt affixæ & publicatæ in acie Campifloræ, & Baſilicæ principis Apoſtolorum de Vrbe, ac audientiæ publicæ, necnon S. Ioannis Lateranen. & Cancellariæ Apoſtolicæ diuerſæ ſchedulæ tenoris infrà ſcripti:

De mandato Sanctiſſimi domini noſtri Papæ intimetur omnibus & ſingulis Prælatis, magiſtris, doctoribus, & alijs religioſis viris, volentibus dare notitiam rerum & materiarum proponendarum in ſacro Lateranenſi Concilio, quæ expedire & conuenire eis videbuntur, vt accedant, recurrantque ad reuerendiſſimos dominos Cardinales tres ex qualibet congregatione trium deputationum antiquiores qui ad præſens in curia ſeu Vrbe ſe continent, & ſunt præſentes, & eis vel eorum alteri iuxta ſchedularum aliàs impreſſarum de dictis deputationibus continentiam & tenorem, dictas materias aperiant & illarum notulas ſeu informationes tradant ad eum finem & effectum, vt illis examinatis & diſcuſſis, illæ commemorationes, quæ laudabiles ac bonæ videbuntur, in congregationibus & ſeſſionibus futuris dicti ſacri Concilij proponi poſſint & approbari, ad Dei omnipotentis laudem, & Eccleſiæ ſuæ ſanctæ exaltationem.

Die decimaquinta menſis Ianuarij, 1514. ſuprascriptæ literæ affixæ & publicatæ fuerunt in acie Campifloræ, ac baſilicæ principis Apoſtolorum de Vrbe, & audientiæ publicæ, necnon S. Ioan. Lateranen. & Cancellariæ Apoſtolicæ valuis ſiue portis, dimiſſis ibidem earundem ſuprascriptarū literarum copijs, affixis per me Ioan. Antonium S. D. N. Papæ curſorem.

Anno à natiuitate Domini 1514. indictione ſecunda, die verò quarta menſis Aprilis, Pontificatus ſanctiſſimi domini noſtri Leonis Papæ Decimi anno ſecundo, fuit publicata in locis publicis ſchedula prorogationis nonæ ſeſſionis vſque ad diem quintam menſis Maij proximè futuri, cuius tenor talis eſt:

LEO Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, vniuerſis & ſingulis præſentem ſchedulam inſpecturis. Licet aliàs in octaua proximè præcedenti ſeſſione, vt ſacrum Lateranen. Concilium, in quo plura & grauia, ad omnipotentis Dei A laudem, & Romanæ Eccleſiæ exaltationem, tractanda diſcuriendaque ſupererant, ad finem vberrimæ ſperatæque vtilitatis commodius perducantur, nonam ſeſſionem continuationis & celebrationis ipſius ſacri Lateran. Concilij, eodem approbante Concilio, ad Nonas præſentis menſis Aprilis indixerimus, tamen cùm dies nonę ſeſſionis huiuſmodi inſtare noſcatur, & ea quæ in eadem ſeſſione expedienda & ſancienda ſunt per venerabiles fratres noſtros S.R.Eccleſiæ Cardinales, in pluribus congregationibus coram nobis habitis, diligenter & maturè, vt par eſt, diſcuſſa fuerint hactenus, vt deſiderabamus, vt alijs Prælatis, qui in dicto Concilio votum dare debēt, communicari & examinari, ac perfici & abſolui nequiuerint, volentes nos, ea qua decet dignitate B ac maturitate, in eodem Concilio expediri, nonam ſeſſionem prædictam ad tertiam Non. Maij proximè futuri, quæ erit dies quinta dicti menſis Maij 1514. Pontificatus noſtri anno ſecundo, de eorumdem fratrum noſtrorum conſilio prorogamus, ipſamque nonam ſeſſionem dicta quinta die tenendam ac celebrandam eſſe omnibus intimamus, præſentemque noſtram ſchedulam in valuis baſilicæ principis Apoſtolorum de Vrbe, ac ſacroſanctæ Lateran. Eccleſiæ, affigi & publicari mandamus.

Placet, & ita mandamus.

C Anno à natiuitate Domini 1514. indictione ſecunda, die verò quarta menſis Aprilis, Pontificatus ſanctiſſimi domini noſtri, domini Leonis diuina prouidentia Papæ Decimi anno ſecundo, ſuprà ſcriptæ literæ fuerunt affixæ, & publicatæ in valuis baſilicæ principis Apoſtolorum de Vrbe, ac in valuis ſiue portis baſilicæ ſancti Ioannis Lateranenſis, per me Franciſcum Vaca ſanctiſſimi domini noſtri Papæ curſorem.

Ita eſt, Eurardus Druiuer curſorum magiſter.

Deinde die vigeſimanona ſuprascripti menſis Aprilis in D locis publicis affixæ & publicatæ fuerunt diuerſæ ſchedulæ tenoris infrà ſcripti:

De mandato ſpeciali ſanctiſſimi domini noſtri Leonis Decimi Pontificis Maximi, intimatur & mandatur omnibus ſingulis Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus & Generalibus, in generali Concilio vocem definitiuā habentibus, in Vrbe præſentibus, quatenus omni exceptione & excuſatione remotis, hodie quæ erit vigeſimanona Aprilis, hora decimanona debeant omnes perſonaliter comparere in palatio Apoſtolico, in capella maiori, vbi tenebitur congregatio omnium prælatorum pro rebus ſacrum Lateranen. Concilium concernentibus, coram ſua ſanctitate vnà cum reuerendiſſ. dominis S.R.E. Cardinalibus, ſub E pœna excommunicationis, quam contrafacientes incurrāt, ſi non paruerint.

A.Car.S.Vit.

Anno à natiuitate Domini 1514. indictione ſecunda, die verò vigeſimanona ſuprascripti menſis Aprilis, Pontificatus pręfati ſanctiſſimi D.N. domini Leonis, diuina prouidētia Papæ Decimi anno ſecundo præſentes literæ fuerunt affixę in baſilica principis Apoſtolorum de Vrbe. & cancellariæ Apoſtolicæ, ac officij literarum contradictarum valuis ſeu portis, & in acie Campifloræ. Et in quolibet loco ſolito affixæ, dimiſſæ fuerunt per me Eurardum Druiuer, S.D.N. F Papæ, ac Romanæ curiæ curſorem.

Ita eſt, Io. Diouerit curſor.

Deinde eadem die hora veſperarum fuit congregatio in loco ſuperius nominato. Et fuerunt in dicta congregatione ſanctiſſimus dominus noſter, & reuerendiſſimi domini Card. præſentes in Vrbe, excepto reuerendiſſimo patre domino Bernardo Epiſcopo Sabinen. Card. ſanctę Crucis, qui non potuit intereſſe propter corporis alteratione, ac etiam fuerunt præſentes Patriarchæ, Archiepiſcopi, & Epiſcopi

numero ſeptuaginta & nouem, duo Abbates, & Generales ordinum, habita prius oratione. Et per præfatum reuerendum patrem dominum Thomam Phædram de mandato ſuæ ſanctitatis, alta & intelligibili voce propoſitum fuit, an placeret paternitatibus ſuis, quòd ſchedula, quæ fuerat eis lecta in alia congregatione particulari, deletis & cancellatis his, quæ concernunt prælatos, proponeretur & publicaretur in proxima nona ſeſſione. Super huiuſmodi propoſitione fuerunt vota particularia, quæ ſequuntur: Primò Reuerendus pater dominus Bernardus Epiſcopus Taruiſin. Gubernator vrbis dixit, quòd placebant ſibi propoſita per dominum Thomam Phædram, & idem dixit Reuerendus pater dominus Cæſar Patriarcha Alexandrinus. Reuerendus pater dominus Ioannes Vincentius Archiepiſcopus Senen. dixit, quòd daretur copia & tempus liberandi. Et ad idem fuerunt omnes ſtantes in eodem ſcdili. Reuerendus pater dominus Alexius Melfitan. dixit placere, prout Phædra dixit, dummodò de cæterò detur copia. Et Reuerēdus dominus Giſbertus Rapollan. dixit, quod differantur, quæ concernunt prælatos, & detur tempus deliberandi. Reuerend. D. Franciſcus Nanni ten. dixit, quòd detur copia & tempus, & interim ſua ſanctitas videat petitiones prælatorum. Reuerend. D. Ludouicus Tricaricen. dixit, quòd detur copia & tempus ſaltem deputatum. Reuerend. D. Thomas Comaclen. dixit, quòd differantur ea, quæ concernunt prælatos, & detur copia & tempus. Ad idem fuit R. D. Hieronymus Aſculanus. R. D. Pompeius Reatin. dixit, quòd deleantur, quæ concernunt prælatos, & circa alia contenta in bulla reſeruabat votum ad aliud tempus, quando erit melius informatus. Reueren. D. Nicolaus Bergomen. dixit, quòd ea quæ concernunt prælatos, pertractentur per electos, & expediātur ſimul cum alijs contentis in bulla. Ad idem fuit Reuer. D. Paris Piſauren. Reuer. dominus Ioannes Aquilan. dixit, quòd placebat, prout dixit Phædra. Reuer. dominus Maximus Iſernien. dixit quòd placebat, prout dixit Phædra. In reliquis detur copia & tempus. Reueren. dominus Ioannes Antonius Anglonen. dixit, quòd placebat, quòd ſuſpenderentur quæ ſpectant ad Epiſcopos, donec cum alijs petitiones eorum diſcutiantur & determinentur in ſecunda ſeſſione à proxima. Reuer. domino Ioanni Antonio Callinē. placent contenta in ſchedula, dummodò concernentia Epiſcopos examinentur, & deinceps detur copia & tempus, vt melius conſulatur & reſpondeatur. Similiter Reuer. domino Petro Forolinien. demptis omnibus contentis in bulla, quatenus concernunt Epiſcopos & Eccleſias, cætera placēt. Et ſupplicat Sanctiſſimo domino noſtro, vt habeat prælatos recommendatos. Reuer. D. Lactantius Sanuen. dixit, ſe non audiuiſſe, nec legiſſe bullam. Ideo non reſpondit ad idem. Reuerend. domino Ioanni Tiburtien. & Reuerend. domino Ioanni Bouinen. placuit ſimpliciter, prout in bulla. Et ad idem fuerunt duo ſedentes propè eos. Reuerend. dominus Dominicus Lucerin. dixit, ſe non obtemperaturum in omnibus Sanctiſſimo domino noſtro, tamē libenter vellet legere bullam, & prudenter deliberare. Reuer. domino Ioanni Sionicen. placet, quòd in omnibus contentis in ſchedula, & quo ad omnes cuiuſcunque ordinis ſeruetur diſpoſitio iuris communis. Reuerend. domino Angelo Britonorienſi placet, quod placuit domino noſtro. Supplicat tamē, quòd ſua ſibi tam illicitè & atrociter ablata, reſtitui faciat. Cæteri verò dixerunt, quòd daretur eis copia & tempus deliberandi. Et tandem dominus noſter reſpondit, quòd daretur eis copia & tempus deliberandi.

Et ſic die ſequenti de mane in eodem loco conuenerunt prælati, & ſupradictus dominus Thomas Phædra legit eſdem ſchedulam, & volentibus habere dedit copiam. Et tandem dicti prælati elegerunt infraſcriptos prælatos, qui vnà cum Reuerendiſſimis dominis Cardinalibus deputandi per Sanctiſſimum dominum noſtrum deliberarent ſuper ſchedula proponenda in nona ſeſſione. Prælati electi fuerūt infraſcripti, videlicet Reuerendi patres & domini Senen. Spalaten. & Regin. Archiepiſcopi, & Reuerendi patres & domini Melfitan. Reatin. Fanentin. Lucerin. & Forolinien. Epiſcopi.

Deinde dicti prælati die ſequenti in aula ſuperiori ipſius palatij conuenerunt cum Reuerendiſſimis dominis Cardi- A nalibus, & ibidem conſultârunt, & deliberârunt ſuper proponendis in nona ſeſſione, prout in ea inſeruntur, & remâſerunt concordes.

HVMILIS SERVVLVS IOANNES BAPTISTA *Garga Senen. Eques Hieroſolymitanus, Illuſtriſſimo Rhodiorum Principi Fabricio Carreto, ſacræ Hieroſolymitanæ religionis magno Magiſtro, S. P. D.*

RELIGIONIS noſtræ Hieroſolymitanæ ſtudio, atque obſeruantia impulſus, Princeps Illuſtriſſime, nō potui iuſſis tuis, dum admiratus in Vrbe agerēs, promptiſſimus B non obtemperare. Nobilis item vir Philippus Prouanus, vices nunc in Vrbe gerens, adhortatus vehementer eſt, ad idque ab ipſo omne auxilium, ac fauor mihi præſtitus eſt, vt onus orandi pro Religionis noſtræ decore, Lateranen. Synodi ſeſſione octaua, adſpirante Leone Decimo Pontifice Maximo, ſubirem. Quod etſi arduum, ac meis humeris impar eſſet, qua tamen potui ſedulitate ac cura abſolui. In quo orandi munere, vt in omnibus noſtræ Religionis negotijs Reuerendiſſ. Cardinalis Iulius Medices, noſtri ordinis ingens præſidium, mihi opem & fauorem impendit, tāquam is, qui de Religione noſtra ſemper eſſe optimè meritus cenſeretur, exiſtimaui hos noſtros qualeſcumque labores, tibi eſſe deſtinandos, vt de his te omnibus, quæ pro Religione C noſtra in ipſa Synodo, in qua Chriſtianæ Reipublicæ decus ac ſplendor maximè effulſit, recenſuerim, facerem certiorem. At hoc vnum ingenuè fateor, ſi quando illius loci amplitudinem, dignitatemque animo voluerem, atque onus iniunctum nobis conſiderarem, totus equidem algebam, & cor atque animus quodam metu perculſus, me ab incœpto plurimùm deterrebant. Ac per quam libenter hanc orandi arduam atque difficilem prouinciam detrectaſſem, niſi fuiſſet mihi & Religioni, & celſitudini tuæ morem gerendi incredibilis cupido. Id etiam præſtiti, ne inter commilitones viderer prorſus inutilis, qui licèt corpore aliquando ſeruire nequiuerim, aut ingenij atque animi opibus, ac quā- D tulocumque valui ingenio, Religioni noſtræ non defui. Gaudeoque mirum in modum, ſi quid eiuſdem cauſa facio, nihilque animo gratius quàm de Religione aliquid mereri. Tuæ etiam præſtantiæ eſſe ſignificandum putaui, quemadmodum ab ipſo Summo Pontifice cœptum eſt agi, de vnione Eccleſiæ, eiuſq; reformatione, ac de pace inter Chriſtianos Principes facienda, & de expeditione aduerſus Turcas ſuſcipienda, & ad hæc omnia ab eodem Leone vehementer incumbitur. Quamobrem ſperandum ab his plurimùm eſt, qui duro ſubſunt Turcarum Imperio, atque ab illis pariter, qui Turcis finitimi, eorum ſemper arma formidant, Leone Pontifice Maximo annitente, imminutum iri Turcarum Imperium, atque ab eorum immanitate ac barbarie E ereptum iri ſaltem populos, quos ſeptuaginta ab hinc annis ſuo adiecerunt Imperio. Quòd ſi in oratione mea vim, vbertatem, atque elegantiam deſideres, ingenij mei tenuitati præcor aſcribas. Non equidem ſpe quæſtus, aut gloriæ ad id muneris obeundum commotus ſui, ſed vt re, qua aliquid valerem, me noſtræ Religioni non incommodum, ac prorſus inutilem exhiberem, cuius ab ineunte ætate obſeruantiſſimus ſemper fui. Tuæ quoque præſtantiæ ante iſtam ad principatum euectionem deditiſſimus fui, ſemperque magnoperè colui ac ſum veneratus, quaſi animus præſagiret, te quandoque hunc tam altum, tamque tuis meritis dignum honorem eſſe aſſecuturum. Quanto fuerim de hac tua ele- F ctione gaudio affectus, nullis poſſim conſequi verbis. Et quo id pro me declararem aliqua in re, libētiſſimè mihi tuo nomine iniunctam ſuſcepi apud Leonem X. orandi prouinciam: quamque apud illum habui orationem, alteri in Lateranen. Concilio habitæ ſubnectendam curaui, ac ſimul imprimendam, tuæq; celſitudini eſſe tranſmittendam, aut deſtinandam cenſui: quamquam nos minimè prætereit, hanc talem non eſſe, qualem tuæ ſingulares, diuinæque virtutes merebantur. Priuilegia autem noſtra, indulta, conſtitutioneſque ab alijs Pontificibus conceſſa, benigniſſimus Leo X. Pontifex Max. humaniſſimè confirmauit, atq; magnoperè auxit, perpetuoq; robore muniuit. Supereſt, princeps Illuſtr.

Digitized by Google

Illuſtr. vt ſeruuli tui Io. Baptiſtæ ſynceræ mentis, atque animi obſequium, abſolutumq; tanto ingenij diſcrimine ſuſceptū onus ſolita benignitate ſuſcipias, & qui tuæ exaltationi glorioſiſſimæ, à qua ſemper beneficijs ſum innumeris affectus, deditiſſimus ſemper extiti, quaſi nunc aucto ſeruitutis vinculo, ſub tuo vt præſidio ſim peto, ac vehementiſſimè precor, tuæq; Illuſtr. D. me totum trado, atque addico. Vale.

Romæ Kalend. Aprilis 1513.

ORATIO IOANNIS BAPTISTAE GARGAE Senen. equitis Hieroſolymitani, habita apud Leonem Decimum Pontif. Max. ac Lateran. Concilium in ſeſſione octaua, 14. Calendas Ianuarias 1513.

Veni ſancte Spiritus, omnium tuo amore corda fidelium comple, & in me tuæ virtutis ignē accende, vt tam arduum hodie inceptum te adſpirante exequi valeam.

CVM P. B. voſque Chriſtianæ religionis fulgentiſſima ſidera, onus orandi in hoc tam auguſto conſeſſu mihi minus experto fuiſſet iniunctum, diu mente reuolui, quam meis ad impar viribus foret. Nam tum ingenij imbecillitas, tenuiſq; dicendi copia mihi ſilentium indicere videbantur, tum coram tanto Pontifice ac ſacroſancta Synodo Lateranen. verba facturus, verebar, ne in dicendo obmuteſcerem. Et id acrius me vexabat, quia idem grauiſſimis ac maximis Oratoribus & Philoſophis aliquando eueniſſe compertum habeo. Quod ego animo complectens, huius ornatiſſimi & ſacerrimi loci amplitudinem, maieſtatemque metirò expaueſcebam. Sed cùm planè P. S. tuæ ſerenitas frontis, atq; animi benignitas, ſingularisque tantorum patrum humanitas me ita recrearet atq; reficeret, vt obire munus mihi delegatum non dubitarem, ad quod huius etiam præcipui temporis obſeruantia me hortabatur: quare audentiori animo hoc tam eminens ſuggeſtum, vnde totus ferè terrarum orbis cōſpicitur, aſcendi. Confiſus igitur omnipotentis Dei, & intemeratæ Virginis, diuiq; Ioannis Baptiſtæ noſtri fautoris auxilio, tuaq; P. B. me hortante innata clemētia, cùm de Chriſti militia, tum de ſancta ſynodo breuibus perſtringam. De Chriſti militia in primis dicere, noſtrum eſt inſtitutum, cui ille operam dat, qui magnæ & ſupernæ militiæ cœleſtis eſt cupidus, & Chriſto ſemper hærere deſiderat, quiq; illius diuinæ vocis non otioſus auditor eſt. Si quis meus, inquit, miniſter eſt, me ſequatur: & vbi ego ſum, illic & miniſter meus erit. Chriſtus autem in cœlis eſt, illuc igitur nos curſum dirigere decet. Nemo terrenæ conſuetudinis, caducæque dilectionis reminiſcatur: nam qui huic Chriſtianæ militiæ accingitur, non ſibi domum conſtruere, nō poſſeſſiones comparare debet. Eſcas enim regias habet, & Imperatoris annona fruitur. Manſio autem in caſtris eſt. Vbi ſi mors Chriſto bellante contingat, glorioſa eſt. Vincentes enim dona Regalia, & honores quàm maximos adipiſcuntur. Et licèt vita in prælijs laborioſa ſit, in pace tamen ſplendida & honorata tranſigitur. Chriſti autem militum arma, non lorica, non clypeus, non gladius, ſed pietas, religio, probitas, innocentia, & caſtitas ſunt. Non cedat armatæ mētis conſtantia terroribus inimicorum, nam niſi quis ſtrenuè pugnauerit, non coronabitur. Nihil autem eſt nequius, nihil crudelius noſtro hoſte, qui in cœlo bellum, in terris fraudem & odium inter primos fratres excitauit. Et is in omni noſtro opere ſua tendit retia. Et ne multis vos remorer, omnia mundi mala, ſua ſunt prauitate commiſſa. Et cùm mens humana varijs huius mundi illecebris deuicta ſit, & laborem fugiat, voluptatem verò ſequatur, prauiſque reſiſtere deſiderijs ægrè ferat, nos ſic Apoſtolus hortatur: Induite vos armaturā fidei, vt aduerſus diaboli inſidias ſtare poſſitis. Victorē Chriſtum Regem ſequamur, qui nos vult victoriæ ſuæ habere participes. Crux illius noſtra eſt victoria: cuius patibulum noſter triumphus. Terra non nobis patria eſt, ſed cœlum nos ciues & incolas expectat. Vbi hæc vtinam verba Domini audiamus: Euge, inquit, ſerue bone & fidelis, quia in pauca fuiſti fidelis, ſupra multa te conſtituam. Euge, inquam, miles ſtrenue, imitator Domini tui & regis æterni: Comes, dignus & optatis remuneraberis præmijs. O ſalutifera & pię omnibus expetenda Chriſti militia, in qua certa & perennia ſunt

Ioan. 12.

1. Tim. 2.

Epheſ. 6.

Matth. 25.

A trophæa, quibus tot Martyres, ac beati patres cœleſti imperio gloriantur, ac perpetua pace quieſcunt. Licèt paruulus ex collo pendeat nepos, licèt ſparſo crine & ſciſſis veſtibus vbera mater oſtendat, quibus te nutriuit, licèt in limine pater iaceat, per calcatum perge patrem. Crudelitas iſta, pietas eſt, & ſiccis oculis ad crucis vexillum euola. Gladium tenet hoſtis, vt nos perimat. Nec de matris lachrymis eſt cogitandum, nec propter patrem Chriſti militia eſt deſerenda, cui etiam Saluatoris cauſa vitam debemus. Huic Chriſti militię Leo X. Pontifex Max. à ſummo Deo inuictus vexillifer præfectus fuiſti, tibiq; ille ligandi & ſoluendi poteſtatem dedit. Matth. 16.
Tu in ſpecula Domini peruigil fortiter adſtās, cuncta in rectum tramitem rediges. Tibi ergo omnium eccleſiarū Præ-
B ſides, & totius orbis Chriſtiani principes parere affectant. O quàm diuina & ſalutifera fuit hæc tua ad ſummi Pontificatus apicem aſſumptio, à quo pro pacando ſtatu Chriſtiani populi, qui tot ſceleribus, rapinis & ſeditionibus permiſcebatur, ad ſalutiferam huius cœptæ ſanctę Synodi curam deuentum eſt, cui rei quantum nobiliſſimæ tuæ familię Medicees nomen conſonum ſit, clarè conſtat. Tu namq; optimus Paſtor, tu ſalutifer medicus infirmitati Chriſtianæ religionis cœlitùs datus es. Tua enim cura, tua tutela, ſolertia, probitate atq; virtute grex Domini egebat, vt ab imminenti capitali exitio liberaretur, vt priſtinæ ſanitati, abs te verò, eruditiſſimoq; medico reſtitueretur. Ad quam rem ſola Syno-
C dus hęc erit veluti quoddam Mithridaticum antidotum. In Synodis quoniam ſolita plerunque eſt mater Eccleſia ſalubria remedia prouidere, ſi quando nocendi cupiditas, vlciſcendi crudelitas implacabilis animus, & feritas rebellandi ſuo in populo oriebatur. Nunc impius lucri furor, ac effrenis cupido, itaq; præceps, atq; immanis libido, quæ ſuccenſas agit mentes, honeſtatis fines effregerant, & omnis denique ſcelerum labes in mundum irrepſerant. Mores verò & inſtituta maiorum, pro lege tenenda, ſpreta iacebant: præuaricatores diuinarum legum, & eccleſiaſticarum conſuetudinum contemptores, impunè ceruicibus elatis incedebant. Abuſus verò & deprauata volūtas, vbi ſemel cœperāt, indies duriores efficiebantur: & animus ſceleribus adſtri-
D ctus, nō facilè ab eis diuelli poterat. Quæ omnia ab hac ſanctiſſima Synodo ſyncero examine pendentur. O ſaluberrimam medicinam omnibus conſulentem, omnia tumentia comprimentem, omnia tabeſcentia reficientem, omnia ſuperuacanea reſecantē, omniaq; deprauata corrigentē. Hanc Reges, principeſq; meditabantur, hanc populi omnes efflagitabant, hanc ſenes, iuuenes, cunctique Chriſtiani cupere videbantur, quibus tacitum Deus deſiderium huiuſmodi inſpirabat. Et his omnibus tu ſolus P. B. ſatisfacies, qui hunc tantorum patrum in tui tam fauſto Pontificatus initio cœtum hunc in ædem Lateranen. coēgiſti, vbi illa duo Petri & Pauli pretioſiſſima capita repoſita venerantur, quæ hic totius Chriſtianæ reipubl. imperium, tribunal & decus poſue-
E runt. Et cùm ab omnibus Synodis Lateranen. ſemper ingens ipſi Eccleſiæ adiumentum & vtilitas præſtita ſit, hæc mirum in modum rectè proſpiciet, à qua omnis ſua ſalus, atque quies pendet: quæ quantum Synodali auxilio egeret, nullus eſt qui neſciat. Qua de re, Pater Sanctiſſime, interea, quæ abs te præclariſſimè geſta, gerendaque ſunt, hanc ſanctam Synodum rem adeo arduam, & his temporibus opportunam, proſequi perſanctè decreuiſti. Ab hac enim religioſi, vrbanique mores inſtaurati erunt, & flagitia, quæ diuinum examen notauerit, coërcebuntur, in qua ſola animorum ſinceritas & religionis amor cuncta penſabit. Quibus ſic geſtis, cœleſtis iræ futura temporum felicitate
F expiatæ videbuntur. Aurea nempè ætas te regnante incipiet, & iuſtitia de cœlo lapſa in terram redibit. Tu literatum virtutumque omnium exoptatum præſidium diuinitùs datus es, à quo cuique ſua præmia tribuentur. Nunc ſyderum cœleſtis omnium harmonia tibi Chriſti vicario applaudit, & cunctorum hominum pectora incredibili, de tua ſumma felicitate, gaudio perfunduntur, & ſub te paſtore optimo omnis exultat populus, à quo pacem, concordiam, & tranquillitatem expectat, quas omnis iam homo optat, cupit, amat, & vult. Et cùm pacis amica ſit iuſtitia, & ſe inuicem oſculentur, ea etiam ſumma in te conſpicitur. Pſalm. 8.
Tu igitur pacis donator, & iuſtitiæ defenſor diceris, à quibus

Digitized by Google

immortalitate donaberis. Quid eſt enim quod principem melius prædicet, quàm quietus populus, concors ſenatus, & tota reſpublica morum honeſtate inſignita? O pacis dulce nomen, à qua tranquilla libertas, mentis ſerenitas, ſimplicitas cordis, vinculum amoris, & conſortium charitatis gignitur. Hæc ſimultates tollit, bella compeſcit, iras comprimit, ſuperbos calcat, humiles amat, diſcordes ſedat, inimicos pacat, cunctiſque eſt placida. Quamobrem Antiſtes Max. voſque Chriſtianæ religionis firmiſſimæ columnæ, & militiæ Chriſti ſummi duces, qui in tanta horum temporũ expectatione in ſacerrimum hoc templum conueniſtis, & fluctuanti ſummis Petri nauiculæ procellis opem tuliſtis, maxima perenni laude eſtis digni, & cęleſte ſtipendium dabit vobis Deus, ſi hoc tam ſalutiferum, ſanctumque Concilium ſanctæ matri Eccleſiæ profuturum, cui libertatis decorem reſtituet, & ſuo populo mores viuendi religioſius præcipiet, toto pectore amplectemini, & faciles cępto operi fauebitis, in quo veſtra erga ipſam Eccleſiam bonorum pietas filiorum, & Chriſtianæ Reipublicæ ciuium verus amor conſpicietur. Ecce enim nunc tempus, quo corporis otium, mentis ignauia expellenda eſt. Ecce tempus, quo in armorũ cœleſtium, terreſtriumque meditatione, cordis ſinceritas, animi magnitudo, vireſque corporis pro reipubl. Chriſtiana exercenda ſunt. Verum cùm hæc militia noſtra Diui Ioannis Baptiſtæ, aſſiduis Turcarũ incurſibus ſemper fuerit obiun, & de ipſis quamplurimas iam victorias, meritoſque triumphos obtinuerit, tum à ſummis Pontificibus, tum à ſanctis Concilijs, maximè à cunctis Lateranenſibus, miris fauoribus & priuilegijs affici, & varijs ſtipendijs commilitonibus noſtris conceſſis, multiſq; beneficijs donari meruit, quę recenſendo, nimis prolixa foret oratio. Itaque Pater beatiſſime, & tu tantorum patrum ſplendidiſſimè cœtus, qui in hoc templum conuocatus fuiſti, cui D. ille Ioannes Baptiſta noſtri Saluatoris præcurſor præſidet, qui ſummus patrię tuę Florentię, Vrbiſque Rhodi, & Hieroſolymitani ordinis patronus exiſtit, cuiuſq; olim nomine vocari non parum lætabaris, quemq; ante alios omnes colere conſueuiſti, toto tibi pectore & imis ſenſibus hanc ſuam Rhodienſem religionem, & præſtantiſſimum Rhodiorum principem, qui Chriſtianæ fidei defenſor eſt acerrimus, cum toto populo, & hos ſedulò tibi aſtantes noſtros commilitones commendamus, vt non ſolùm noſter ordo in ſuis priuilegijs & conſtitutionibus ab hac ſancta Synodo confirmetur, ſed etiam augeatur. Scis enim Pater Beatiſſ. & tu Lateranen. Synode, Rhodon inſulam ab omnibus laudatam, atq; opportuniſſimam ſemper ad res gerendas eſſe iudicatam. Nam Rhodos noſtra adiacet Aſiæ, qua maximè Aſiæ in mare noſtrum excurrit: hinc in Syriam & in Ægyptum cõmodiſſima eſt nauigatio, hinc in mare Aſiaticum, Helleſpontum, Propontida, ac Pontum commodiſſimè ſoluitur, & rebus naualibus atq; claſſicis ea ciuitas ſemper polluit. Quamobrem Rhodiorũ amicitiam ſemper Romani magnifecerunt, eorumq; ad multa bella vſi ſunt opera. Quare arcis acrei Chriſtianæ propugnaculi curam tibi Pontifex Maxime non in poſtremis eſſe habendam arbitror, ac danda eſt opera, vt quemadmodum eam Soli fuiſſe vrbem conſecratam tradunt, ac nullo die, quamuis nubilo ac pluuio, Solem in ea non illuxiſſe: danda eſt, inquã, opera, vt ea inſula vero Soli, hoc eſt, Chriſto ſemper ſit ſacra, ac ſemper verum ſolem colat, in eaque ſemper illuceſcat. Tu nos igitur fauore & clementia protegas, quo alacrius ea pro republica Chriſtiana contra infideles regredi valeat, qui rabido & truci animo contra Rhodienſe præſidium inhiant, & vſque ſub Diui Ioannis Baptiſtæ auxilio copiæ Hieroſolymitanæ militiæ, eorumq; ire crudelibus auſis fortiter reſiſtunt, & feroces animos innumeris prælijs compeſcunt. Nam nec principes noſtri, nec commilitones certa vitæ diſcrimina ſubire vnquam recuſant, nec recuſârunt, ne illa Chriſtianæ reipublicę firma Rhodiorum propugnacula in Turcarum ditionem redigerentur. Arx enim iſta eſt expultrix ſęuiſſimorum hoſtium, qui ſemper veſtras vrbes & imperia inuadere, & religionem noſtram funditùs euertere ſtudent. Et vt iam per literas præteritis menſibus, Pater ſanctiſſime, tibi illinc à noſtris ſignificatum fuit, Sulthan Selyn ſectæ Mahumetanæ immitem tyrannum claſſem ingentem parauiſſe, & innumeras copias contra

A Chriſti fideles, & Rhodi inſulæ milites & incolas contraxiſſe, & tantam tormentorum vim, quantam nullus vnquam, ad id bellum inſtituiſſe exploratũ habuimus, qui illinc poſtmodum ſemotis caſtris aliò, contra orthodoxæ fidei cultores impetum fecerunt, vbi multas clades & vrbium euerſiones inferre conati ſunt. Et nuperrimè cùm quieturum eſſe illum ſperaremus, per alteras à noſtris ſanctitati tuæ ſignificatum eſt, in eoſdem belli apparatus ingenti ſtudio, ſummaq; celeritate incumbere. Et cum nihil maiori odio proſequantur, quàm Rhodum, ei multo magis in poſterum timedum eſt, cui nunquam minari deſiſtunt. Neceſſe igitur eſt, vt Principibus Chriſtianis acceſſitis, & tuis in ſancta diſperſis quibus ſepta collectis, quo vnum ſit ouile, ſicut vnus eſt pa- Ioan 10.
B ſtor, cui pacificè & quietè præcipias, vt abs te magnanimo Duce & Vexillifero tua animi ſinceritate, mirabili ſapientia, cœleſtique virtute aduerſus hanc infidelium potentiam bellũ ſuſcipiatur. Expergiſcimini ergo, expergiſcimini tandẽ Chriſtiani principes, & labãti Eccleſiæ auxiliũ afferte, & ſub Leone feliciſſimo paſtore, inuictoq; duce, de bello Turcis inferendo in medium conſulite, nec vlteriùs patiamini noſtri Redemptoris ſepulchrum, & Conſtantinopolim nouam Romam ſub Turcarum Imperio detineri, & tantam peſtem atque perniciem aduerſus Chriſtianos populos diutius ſæuire. Sed religionem veſtram propius reſpiciatis, quam colere & augere veſtri Imperij & Regni intereſt. Cu-
C ius rei fidiſſimum vobis Romanorum exemplum propono, quorum Reipublicæ ſplendor ſemper enituit, dum religionem præ cunctis rebus obſeruârunt. His enim non ſolùm ſeruandæ, ſed etiam amplificandæ religionis ſtudium fuit, quam ſi quis contempſiſſet, non immeritas diuinæ vltioni pœnas dabat. Ne miremini igitur, ſi tot infortunia Chriſtianis rebus acciderunt. Rara enim inter principes Chriſtianos concordia hactenus fuit. Qui cum debuiſſent vnanimes ſalutiferæ contra infideles expeditioni conſulere, & opem ferre, bella eis gerere magis placuit, quæ nullos honeſtos, meritoſque triumphos habitura eſſent, & religionem conſeruare atque defendere contempſerunt. Deponite nunc, deponite Chriſtiani principes, hanc tarditaD tem atque ſegnitiem, & ad vindicandam rempublicam ab atrociſſimorum hoſtium ſeruitute accuratis, & inſulę Rhodo opem afferte, quæ, quod Deus auertat, expugnaretur, veh, veh Chriſtianis vrbibus & Imperijs. Præſtate igitur auxilium. Nam quid magis vos decet, quàm non ſolùm pecunias atque vires omnes pro Chriſti nomine & gloria exponere, ſed etiam voſmet deuouere, vt vita frui æterna valeatis. Hac enim conditione gignimur, vt generati nos Deo iuſta & debita obſequia præbeamus. Viriliter ergo agite probati principes, currite fortiter curſum hunc feliciſſimum, & certate bonum certamen, vt æterna præmia conſequamini. At P. C. cui Chriſtianæ religionis habenæ traditæ ſunt, hæc te cura, hoc te deſiderium tangat, hæc te victoria, hic
E te triumphus expectat maximus, qui nullo ſeculo aboleri poterit. Magni enim, & ingenij diuini eſt, magna aggredi, atque ea moliri, quæ non minus meriti, quàm gloriæ ſint paritura. Iacet deſolata Aſia, iacet Aphrica, iacet Ægyptus, ac bona Europæ pars deſerta, abiecta, ſine lege, ſine moribus, ſine vllo Chriſtianæ religionis conſortio. Vbi tot ciuitates, tot populi, tot Imperatores, tot Reges, tot Principes, cultu veræ fidei, & armorum vſu præſtantiſſimi, vbi tot celeberrima Chriſti & ſanctorum templa, in crudeliſſimã iam Turcarum & Barbarorum ditionem deuenerunt, à quibus acceptas clades, euerſiones, contumeliaſque, non eſt huius temporis recenſere, cùm iam omnibus notæ ſint atque teſtatæ, & cùm tot iam annos nihil aliud audiamus, quàm ex-
F cidia alia ſuper alia Chriſtianorũ. Quid quod Tyrrhenum mare toties infeſtarunt? Et, quod pudet referre, ad littora vſque Romani agri prædatum venerunt? Sed hæc loca tam efferata, barbara, ſine fide, ſine Deo tamdiu in poteſtate infidelium eſſe, ac non tam regi, quàm deuaſtari paſſi ſunt Principes Chriſtiani, dum quæ ſua ſunt quærunt, non quæ IESV CHRISTI; dum quiſque luxui, ſimultatibus, otio indulget, dum Romanum Pontificem toties acclamantem rabidos lupos gregem Domini inuaſiſſe non audiunt. Atqui non tanta eſſet rerum iactura fragilium, niſi cum his innumeræ quoque animæ fidelium deperirent,

quæ

Digitized by Google

quæ partim metu, partim labefactata religione, quaſi plantæ incultæ ſenſim indies à fide deficiunt. Huc Pont. Max. Leo animum te decet aduertere, aduerſus horum rabiem, compoſita inter Chriſtianos pace conſurgere, exercitum in ea loca traijcere, illatas ab hoſtibus iniurias vlciſci, ad tantũ decus, tantam gloriam ante alios euolare. Crux Chriſti in aciem pro vexillo prodibit, Dux agminis ſui præcedet omnipotens, inſultabitur vndiq; eorum capitibus, tãquàm parieti inclinato, & maceriæ depulſæ. Perſequeris & comprehendes illos, & non conuerteris, donec deficiant. Sed ſine te Deus miſeri quid ſumus? aut quo recidũt conatus noſtri? Cogitat iam bonus paſtor vicarius tuus cogitat, inquam, in veram ſanctamq; ſponſę tuæ vnionem, eiuſq; reformationem incumbere, & populi tui in angulum redactas ſeruare reliquias, amiſſa recuperare, fines eccleſię propagare. At ſcriptum eſt, quòd reprobes cogitationes populorũ, & reprobes conſilia principum. Parentes ergo ad vnum putemus fideles principes, ituros in hoſtes tuos Chriſtianos omnes, paratam putemus eſſe claſſem, inſtructam aciem, niſi tu Deus exercituum adiuues, noſtris his cogitationibus, his conſilijs præſens aſſiſtas, adſpires, faueas: niſi deniq; cuſtodieris ciuitatẽ, fruſtrà vigilant qui cuſtodiũt eam. Tibi ergo Regi regum & Domino dominantiũ, preces ſoli fundendæ ſunt. Ne memineris iniquitatum noſtrarum. Exurge, & diſſipẽtur inimici tui, vindica ſanguinem iuſtorum tuorum, qui effuſus eſt. Erue de manu canum vnicam ſponſam tuam, labanti tuæ religioni porrigito dexteram. Leoni Pont. Max. quem ad paſcendas oues tuas vnum præ omnibus elegiſti, mitte auxilium de ſancto tuo, vt pacatis Chriſtianorum animis, in hoc tam ſanctum, tam neceſſarium, tamq; Eccleſię tuæ vtile, & expediens opus, toto, vt aiunt, pectore incumbere, illud feliciter abſoluere te duce valeat, qui viuis & regnas in ſæcula.

SESSIO IX.

ANNO à natiuitate D. 1514. indictione 2. die verò Veneris 5. menſis Maij, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris, & D. N. D. Leonis diuina prouidentia Papę X. anno 2. fuit celebrata nona ſeſſio Generalis Concilij in Eccleſia Lateranen. in loco ſolito mane hora tertiarum. In qua fuit præſens præfatus S. D. N. D. Leo Papa X. indutus veſtibus Pontificalibus ſedens in thalamo conſueto. Fuerunt pręſentes infraſcripti reuerendiſſimi D. Cardinales, Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, Abbates, & magiſtri Generales ordinum, & oratores principum, & quamplures Illuſtr. domini, & alij doctores & nobiles in copioſa multitudine.

EPISCOPI CARDINALES.

Reuendiſſ. D. Raphael Oſtienſis.
Reuerendiſſ. D. Bernardinus Sabinenſis.
Reuerendiſſ. D. Dominicus Portuenſis.
Reuerendiſſ. D. Iacobus Albanenſis.
Reuerendiſſ. D. Franciſcus Tiburtinenſis.
Reuerendiſſ. D. Marcus Præneſtinus.

PRESBYTERI CARD.

Reuerendiſſ. D. Franciſcus tituli ſanctorum Ioannis & Pauli Surrentin.
Reuerendiſſ. D. Nicolaus tituli ſanctæ Priſcæ, de Fliſco.
Reuerendiſſ. D. Hadrianus tituli S. Chryſogoni.
Reuerendiſſ. D. Leonardus tituli ſanctæ Suſannæ, Agenenſis.
Reuerendiſſ. D. Chriſtophorus tituli S. Praxedis.
Reuerendiſſ. D. Antonius tituli ſancti Vitalis, Sipontin.
Reuerendiſſ. D. Petrus tituli S. Eſebij, Anconitan.
Reuerendiſſ. D. Bandinellus tituli ſanctæ Sabinæ, de Saulis.
Reuerendiſſ. D. Laurẽtius tituli ſanctorum quatuor Coronatorum.

DIACONI CARD.

Reuerendiſſ. D. Fridericus de ſancto Seuerino, ſancti Angeli.
Reuerendiſſ. D. Hippolitus S. Luciæ in Silice.
Reuerendiſſ. D. Alexander S. Euſtachij, Farneſius.
Reuerendiſſ. D. Ludouicus ſanctæ Mariæ in Coſmedin, de Aragonia.
Reuerendiſſ. D. Marcus ſanctę Mariæ in via lata, de Cornelijs.
Reuerendiſſ. D. Alphonſus S. Theodori.
Reuerendiſſ. D. Matthæus S. Angeli, Gurgenſis.
Reuerendiſſ. D. Iulius B. Mariæ de Nauicula. *al. in Dominica.
Reuerendiſſ. D. Bernardus S. Mariæ in Porticu.
Reuerendiſſ. D. Innocentius ſanctorum Coſmæ & Damiani.

PATRIARCHÆ ET ASSISTENTES Papæ, & Oratores.

Reuerend. P. D. Cæſar Alexandrinus.
Reuerend. P. D. Alphonſus Antiochenus.
Reuerendus Pater Dominus Ioannes Vincentius Senen.
Reuerend. P. D. Gabriel Dyrrhacien.
Reuerend. P. D. Robertus Rhegienſis.
Reuerend. P. D. Angelus Turritan.
Reuerend. P. D. Scaramuza Cuman.
Reuerend. P. D. Pompeius Reatin.
Reuerend. P. D. Iulianus Vulterran.
Reuerend. P. D. Dominicus Lucerin.
Reuerend. P. D. Ioannes Baptiſta Caualliceu.
Reuerend. P. D. Andreas Militenſis.
Reuerend. P. D. Alexander Alexandrinus.
Reuerend. P. D. Bernardus Epiſcopus Taruiſienſis, vrbis Gubernator.
Reuerend. P. D. Petrus Tergeſtin. ſereniſſ. Maximiliani electi Imperatoris Orator.
Reuerend. P. D. Claudius Maſſilien. Epiſcopus, Chriſtianiſſimi Francorum regis Orator.
Reuerend. P. D. Syluester Wigornienſis Epiſcopus, Orator Illuſtr. Henrici regis Angliæ.
Reuerend. P. D. Ioannes Gneznen. Archiepiſcopus, Orator Illuſtriſſimi Sigiſmundi Poloniæ regis.
Reuerend. P. D. Bertrandus Adrien. Epiſcopus, Illuſtriſſimi Domini Ducis Ferrariæ Orator.

ARCHIEPISCOPI.

Reuerend. P. D. Stephanus Patracen.
Reuerend. P. D. Iulius Corinthien.
Reuerend. P. D. Aldronandinus Nicoſien.
Reuerend. P. D. Bernardus Spalaten.
Reuerend. P. D. Hieronymus Antibaren.
Reuerend. P. D. Vincentius Neapolitan.
Reuerend. P. D. Franciſcus Iadren.
Reuerend. P. D. Hieremias Tranen.
Reuerend. P. D. Orlandus Auinionen.
Reuerend. P. D. Andreas Monembaſien.
Reuerend. P. D. Giſbertus Surrentin.
Reuerend. P. D. Georgius Nazarenus.
Reuerend. P. D. Stephanus Gabriel Baren.
Reuerend. P. D. Fabritius Idruntin.

EPISCOPI.

Reuerend. P. D. Iannotius Troianus.
Reuerend. P. D. Simon Ariminen.
Reuerend. P. D. Iacobus Paphen.
Reuerend. P. D. Ioannes Aquilanus.
Reuerend. P. D. Franciſcus Vincentin.
Reuerend. P. D. Iacobus Potentin.
Reuerend. P. D. Octauianus Viterbien.
Reuerend. P. D. Thomas Comaclen.

Reuerend.P.D.Marinus Ceneten.
Reuerend.P.D.Iacobus Fauentin.
Reuerend.P.D.Ioannes Sibinicen.
Reuerend.P.D.Paris Piſaurien.
Reuerend.P.D.Ioannes Bouinen.
Reuerend.P.D.Alexius Melfitan.
Reuerend.P.D.Ioſue Eſculan.
Reuerend.P.D.Io.Dominicus Terdonen.
Reuerend.P.D.Vaſinius Placen.
Reuerend.P.D.Franciſcus Biſinianen.
Reuerend.P.D.Ferdinandus Balneoregien.
Reuerend.P.D.Io.Baptiſta Marianen.
Reuerend.P.D.Petrus Caſtelli maris.
Reuerend.P.D.Alexander Vrbeuetan.
Reuerend.P.D.Nicolaus Bergomen.
Reuerend.P.D.Ioannes Elnen.
Reuerend.P.D.Petrus Foroliuien.
Reuerend.P.D.Lambertus Venuſin.
Reuerend.P.D.Paulus Foroſempronien.
Reuerend.P.D.Chryſtophorus Polinianen.
Reuerend.P.D.Aloyſius Arben.
Reuerend.P.D.Cæſar Inſulen.
Reuerend.P.D.Giſbertus Rapollan.
Reuerend.P.D.Io.Antonius Anglonen.
Reuerend.P.D.Auguſtinus Peruſin.
Reuerend.P.D.Io.Baptiſta Phanen.
Reuerend.P.D.Ioannes Aceranen.
Reuerend.P.D.Sixtus Salutiarum.
Reuerend.P.D.Andreas Anxaren.
Reuerend.P.D.Auguſtinus Triburien.
Reuerend.P.D.Triphon.Cataren.
Reuerend.P.D.Vincentius Signinus.
Reuerend.P.D.Lactantius Suanen.
Reuerend.P.D.Marcus Senogalien.
Reuerend.P.D.Vincius Caiacen.
Reuerend.P.D.Marcus Vgentin.
Reuerend.P.D.Ioannes Arianen.
Reuerend.P.D.Hieronymus Ilcinen.
Reuerend.P.D.Hugolinus Licien.
Reuerend.P.D.Hugo Reginen.
Reuerend.P.D.Io.Antonius Callinen.
Reuerend.P.D.Iacobus Aquinaten.
Reuerend.P.D.Tranquillus Ferentin.
Reuerend.P.D.Petrus Narnien.
Reuerend.P.D.Dionyſius Tholonen.
Reuerend.P.D.Benedictus Chien.
Reuerend.P.D.Iulianus Agrigentin.
Reuerend.P.D.Zacharias Teracinen.
Reuerend.P.D.Baptiſta Pennen.
Reuerend.P.D.Ludouicus Tricaricen.
Reuerend.P.D.Antonius Vrbinaten.
Reuerend.P.D.Hieronymus Nicien.
Reuerend.P.D.Hieronymus Aſculan.
Reuerend.P.D.Franciſcus Nanneten.
Reuerend.P.D.Angelus Britonorien.
Reuerend.P.D.Andreas Litteren.
Reuerend.P.D.D.Auguſtinus Sagonen.
Reuerend.P.D.Dominicus Trabaten.
Reuerend.P.D.Ricardus Venafranus.
Reuerend.P.D.Hieronymus Aretin.
Reuerend.P.D.Nicolaus Curciolen.
Reuerend.P.D.Petrus Paulus Eſin.
Reuerend.P.D.Maximus Iſernien.
Reuerend.P.D.Iacobus Marſican.
Reuerend.P.D.Theſeus Racanaten.
Reuerend.P.D.Franciſcus Milopotamien.
Reuerend.P.D.Latinus Veſtanus.
Reuerend.P.D.Franciſcus Spigacen.
Reuerend.P.D.Chriſtophorus Ceſennatenſis.
Reuerend.P.D.Matthæus Vmbriaticen.
Reuerend.P.D.Matthias Famaguſten.

ABBATES.

Reueren.P.D.Ioannes S.Sebaſtiani extra muros Vrbis.

A Reuerend. pater Dominus Nicolaus ſancti Gregorij de Vrbe.

GENERALES ORDINVM.

Reuerend..P.D.Petrus Camaldulenſis.
Reuerend.P.D.Thomas Prædicatorum.
Reuerend.P.D.Bernardinus Minorum.
Reuerendus pater Dominus Ægidius Eremitarum ſancti Auguſtini.

ORATORES, SENATOR, Illuſtr.D.temporales.

B

Illuſt. D.Sfortia Dux Barenſis, & sereniſſimi Maximiliani electi Imperatoris in Italia Locumtenens generalis.
Illuſt.D.Albertus Pius de Carpi, Orator Imperatoris.
Magnificus D.Iacobus ſenator Vrbis.
Magnificus D.Ludouicus Solier, Orator Chriſtianiſſimi regis Franciæ.
Magnificus D.Hieronymus Vich, Orator Catholici regis Hiſpaniæ.
Magnificus D.Triſtandus de Acugna, &
Magnificus D.Didacus Pacheco, &
Magnificus D.Ioannes de Farra, Illuſt. regis Portugalliæ
C oratores.
Magnificus D.Ioannes Baduer, orator Illuſtr. dominij Venetorum.
Magnificus Dominus Totus Lupus de lapide Eques, & Benſo de Aluenſchin, & Ioannes Benceluil Oratores illuſtr. D. Ioachim Marchionis Brandeburgenſis electoris Imperij.
Magnificus Petrus Landus illuſtr.dominij Venetorum.
Orator Florentinorum.
Reuerendus pater D. Alexander Archidiaconus Mantuanus, illuſt.D.Marchionis Mantuani Orator.
Magnificus D.Franciſcus de Guidono, Orator Magiſtri Rhodi.
D Orator Patriarchæ Hieroſolymitan.
Illuſtr.D.Ludouicus Comes de Penliano.
D.Antonius da Stunega Prior Caſtellæ, ordinis S. Ioan. Hieroſolymitani.

CONSERVATORES VRBIS.

Magnificus D.Euangeliſta Magdalenæ.
Magnificus D.Marius de Creſcentijs.
Et alij quamplures Domini Eccleſiaſtici & ſeculares, Auditores Rotæ, & Clerici Cameræ, ac in diuerſis facultatibus Doctores.

Fuit celebrata Miſſa de Spiritu ſancto ſubmiſſa voce per E Reuerend. patrem Dominum Gabrielem Archiepiſcopum Dyrrhachien. Et habita oratione per Reuerend. patrem Dominum Antonium Puccium Clericum Cameræ Apoſtolicæ, quæ ponetur in fine ſeſſionis iuxta ſtylum aliarum: Cantatiſque Litanijs ac orationibus conſuetis, & benedicta Synodo per Sanctiſſimum Dominum noſtrum, & cantato Euangelio ſecundùm Ioannem per reuerendiſſimum in Chriſto patrem D.Ludouicum S.Mariæ in Coſmedin, Cardinalem Aragoniæ, quod incipit: Si diligitis me, &c. ſanctiſſimus D.noſter incepit hymnum, Veni creator ſpiritus, &c. Quo finito, & oratione cantata per præfatum ſanctiſſimum D.noſtrum, ſupradicti oratores illuſtr. regis Portugalliæ, acceſſerunt ad pedes Sanctitatis ſuæ, & præſentaue-F runt mandatum præfati illuſtriſſ. regis ad intereſſendum ſacro Concilio. Et idem Sanctiſſimus Dominus noſter tradidit illud Reuerendo Domino Thomæ Phædriæ Secretario Concilij. Qui aſcendit ambonem, & legit illud alta & intelligibili voce: Cuius tenor talis eſt:

MANDATVM REGIS Portugalliæ.

EMANVEL Dei gratia Rex Portugalliæ, & Algarbiorũ citra, vltraq; mare in Africa, Dominus Guineæ ac Con-

quiſtæ,

Digitized by Google

quiſtæ,nauigationis,ac commercij,Ethiopiæ, Arabiæ, Perſiæ,atque Indiæ, vniuerſis & ſingulis harum ſeriem inſpecturis. Notum facimus, quod confidentes nos plurimum de fide & induſtria nobilis & inſignis viri Triſtanni de Cugna conſiliarij noſtri fideliſſimi, & dilectorum atque egregiorum iuris doctorum Didaci Pacheci, & Ioannis de Farta noſtræ Curiæ Auditorum, quos ad ſanctam Sedem Apoſtolicam, ac ſanctiſſimum Dominum noſtrum, Dominum Leonem Decimum, diuina prouidentia S.Romanæ vniuerſalis Eccleſiæ Pont.Max. cum obedientia oratores deſtinauimus: ipſoſque etiam oratores ac procuratores ad hoc ſacrum Lateranenſe Concilium, quod ſua Sanctitas cõtinuare & proſequi deliberat, deſignamus, deputamus, conſtituimus, dantes illis plenum mandatum & omnimodam poteſtatem pro nobis, & regnis, dominijsq; noſtris, in ipſo ſacro Lateranenſi Concilio dicendi, proponẽdi, agendi, tractandi omnia & ſingula, quæ ad celebrandum & concludendũ ipſum Concilium, tam quo ad ſanctiſſimam & omnibus Chriſtianis optabilem contra Chriſti hoſtes expeditionem, quàm quo ad cætera ad S.Rom.Eccleſ.eiuſq; membrorum vnionem, & Chriſtianæ religionis, fideique Catholicæ augmentum & commodum ſpectantia, neceſſaria, ſeu opportuna fuerint, etiam ſi talia forent, quæ mãdatum exigerent ſpecialius: ac deniq; omnia circa hoc faciendi, quæ vobis viderint expedire, & nos ipſi præſentes faceremus promittentes nos gratum, ratum, firmum & validum habituros, quidquid in prædictis & quolibet eorũ per dictos noſtros Oratores, actum, factum, & geſtum fuerit. In quorum fidem & teſtimoniũ præſentes ſcribi, & ſigillo noſtro communiri fecimus, manuq; noſtra ſubſcripſimus.

Datum in Vrbe noſtra Vlixbonæ 12.Calen.Nouembris, anno Domini milleſimo quingenteſimo duodecimo.

Deinde D.Marius de Peruſchis, fiſci & ſacri Cõcilij procurator, expoſuit præfato ſanctiſſimo D.noſtro, quod licèt aliàs fuerit decretum monitorium contra prælatos Gallicæ nationis, & alios vtentes quadam pragmatica ſanctione, & fuerit citatio decreta contra eoſdem, vt venirent ad allegandum cauſam, quare dicta pragmatica reuocari non debet, & fuerit huiuſmodi monitorium, ſeu citatio legitima exequuta, & reproducta, & ſua ſanctitas prorogauerit eiſdem terminum vſq; ad præſentem ſeſſionem, tamen ipſi minimè comparere curãrunt, nec curant, tam ad defendendum dictam pragmaticam, quam ad intereſſendum ſacro Concilio. Quare contumaciam eorum accuſauit, & accuſat, petens procedi contra eos ad declarationem, & decerni proceſſus per affixionem citationum ad valuas Eccleſiæ Lateranenſis. Ex aduerſo verò Reuer. P. D. Claudius Epiſcopus Maſſilienſis, Orator Chriſtianiſſimi Francorum Regis, allegauit, excuſando dictos prælatos, dicens eos veniſſe vſque ad montes, ſeu Delphinatum, & quia non potuerunt obtinere ſaluum conductum à detentoribus Ducat.Mediolanen. & dominij Ianuen. ideo non venerunt. Et pro verificatione dictorum produxit vnum inſtrumentum, & certas literas miſſiuas tenoris infraſcripti, videlicet inſtrumentum.

EXCVSATIO PRAELATORVM Gallicorum.

VNIVERSIS & ſingulis præſentes literas inſpecturis, Guillelmus Coſte presbyter in decretis Baccalaureus, Prior ſeu commẽdatarius Prioratus ſancti Stephani de Valleloyſia Ebredunen. diœceſis, & canonicus Eccleſiæ collegiatæ S. Saluatoris Montis Peſſulani diœceſis Magalonen. Vicarius in ſpiritualibus & temporalibus generalis, Reuerend. patres Domini Ludouicus de Mazis, ſanctæ Sedis Apoſtolicæ protonotarius ac præpoſiti, commendatarij Præpoſitatus, ſeu cœnobij Vlcien. Ordinis ſancti Auguſtini Taurinen. diœceſis, Salutem in Domino ſempiternam. Notum facimus, quod in noſtra, notariorumque ac ſpectabilium & ſcientificorum doctorum & teſtium infraſcriptorum præſentia exiſtentes, & perſonaliter conſtituti coram nobis ſedentibus pro tribunali in cœnobio dicti præpoſitatus, Reuerend. in Chriſto patres, ac Domini, Domini

EPISCOPI.

Ioannes Lexouienſis.
Antonius Engoliſmen.
Franciſcus Ambianen.
Ioannes Cabilonen.
Symphorianus Laudunen.

MAGISTRI IN THEOLOGIA.

Ioannes Lelamien.
Antonius Leſcuire.

ARCHIDIACONI.

Ioannes de Fraxino Toloſanen.
Guillelmus de Noſlai Lexouien.

Iurium doctores, Legati, Oratores & procuratores ad ſanctiſſimum in Chriſto patrem & Dominum noſtrũ Dominum Leonem Papam Decimum & modernum, per nónullos Reuerend. patres, qui in congregatione Piſana interfuerunt, ſuo & aliorum nomine procuratores decreti & deſtinati, expoſuerunt, quod ſunt ſupra ſexaginta dies effluxi, quibus huic loco applicuerunt, & plus quàm quatuor menſes huic legationi vacarunt. Veruntamen cùm primùm huic loco applicuerunt, fuêre à Mazerio præfati S.D. N.Papæ certiores effecti, quod Maximilianus Sfortia Ducatus Mediolanenſis, detentor, eidem Mazerio breue Apoſtolicum ſibi offerenti, commeatum & ſaluum conductum præfatis oratoribus recuſare non erubuit. Quod intelligentes præfati oratores, viſi ſunt viam Genuenſium tentare, quibus ſignificatum eſt, illam propter diuiſiones, factiones, & bella ipſorum Genuenſium, ac incurſiones vicinorum & confœderatorũ præfati Maximiliani, minimè tutam eſſe, nec poſſe illac proficiſci ſine ſuarum diſcrimine & periculo perſonarum, tam ex cauſis præmiſſis, quàm ex inſidijs ab hoſtibus Chriſtianiſſimi Regis eiſdem paratis. Quare præfati oratores de præmiſſis omnibus eiuſdem Sãctiſſimi Domini noſtri Papæ nũcio ſuper hoc ſpecialiter deſtinato certificauerunt & reſponſum à ſua Sanctitate acceperunt per ſuum Breue, Datum Romæ die decimaſeptima Februar. anno Domini 1514. quo continebatur, quod Sanctitas ſua de ſaluoconductu Maximiliani & Octauiani, nobilium Mediolani & Genuæ detẽtorum, eis prouideri faceret, prout ex literis reuerend. patris domini Claudij Epiſcopi Maſſilien. Chriſtianiſſ. Ludouici Francorum Regis oratoris, latiùs certiores redderentur. Inſequendo igitur prædictum mandatum Apoſtolicum, ſupra 20.dies hic expectauerunt, nullo ſaluo conductu à dicto Maximiliano recepto, nullaque dictum ſaluum conductum recipiendi ſpe data. Quapropter præfati oratores, ne mora poſſit eis quomodolibet imputari, ſed vt de eorum obedientia, deque ipſius Maximiliani contumacia, in obedientia & reluctatione, ipſi ſanctiſſimo Domino appareat, curârunt ſuam præfatam ſanctitatem de omnibus præmiſſis iterum certiorare, & vt apertiùs liqueat, non tantùm de eorum debita diligentia, ſed etiam de bona, quam erga præfatum S.D.N. & Sedem Apoſtolicam gerunt, voluntate, & talem hactenùs fuiſſe, vt ab illius vnitate numquàm voluerint, minuſque in futurum velint vllo pacto diſcedere, ſed illius mandatis perpetuò obtemperare, neque ſchiſmaticos vnquàm fuiſſe, ſed vnam Eccleſiam Catholicam ſub vno Pontifice maximo coluiſſe & obſeruaſſe, quidquid ab inimicis veritatis & Chriſtianiſſimi regis & regni ex aduerſo dictum fuerit. Ipſi, inquam, Oratores non valentes habere optatam præſentiam prædicti ſanctiſſimi D.N. quod dolentes ægrè tulerunt, & hoc propter viarum diſcrimina, & inimicorũ Chriſtianiſſimi regis & regni ex aduerſo inſidias eis paratas, prout ipſis apertiùs conſtitit, tam nomine ſuo, quàm procuratorio reuerend. patrum dominorum Gaſpardi de Turone Valentinen. & Dien. Claudij de longo vico Matiſconen. & Cuiſcardi Hieropolitanen. titulari: & Lugdunen. ſuffraganei Epiſcoporum, ac D.Ioanois Arzeleti Iurium doctoris Lugduni exiſtentium: qui quidem prædicti patres interfuerant

fuerunt prædictæ congregationi Piſanæ, prout dixerunt, & expoſuerunt, tam nomine ſuo, quàm aliorum reuerend. patrum Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, & omnium & ſingulorum cuiuſcumque ſtatus, gradus & dignitatis exiſtentium eccleſiaſtici vel temporalis, qui in congregatione Piſana interfuerunt, eis adhærentium, & adhærere volentium ſub illa meliori forma, qua potuerunt & debuerunt, obtemperando mandatis Apoſtolicis & exhortationibus regijs, ſuos fecerunt & conſtituerunt procuratores legitimos & Oratores, prædictos reuerend. patres dominos ad ſanctiſſimum dominum noſtrum Papam ſpecialiter, & expreſsè ad renuntiandum congregationi Piſanæ iam diſſolutæ, & adhærendum Concilio Lateranen. necnon ad petendum abſolutionem, quatenus opus eſſet, à præfato ſanctiſſimo domino noſtro, prout latiùs continetur in dicto procuratorio inſtrumento, cuius tenor ob ſui prolixitatem, & breuitatis cauſa hic non fuit inſertus, quod tamen vidimus & tenuimus. Et publicè coram nobis & prędictis notarijs & teſtibus infraſcriptis renuntiauerunt, & renuntiando dictæ congregationi, 1514. vndecima mẽſis Ianuarij, Indictione ſecunda, & D.N. Leonis Papæ Decimi anno 1. receptum per magiſtros Ioannem de Aluerina Lemouicen. & Petrum Queſuel Lexouien. diœceſis notarios Apoſtolicos. Præfati igitur reuerend. patres, & ſpectabiles doctores, legati & Oratores coram nobis pro tribunali ſedentibus, & notarijs teſtibusque infraſcriptis renuntiarunt, & renuntiant dictæ congregationi Piſanæ iamdudum diſſolutæ, & adhærent, adhærereque volunt in futurum Concilio Lateranenſi, vt optata reformatio Eccleſię, & pax vniuerſę Chriſtianæ religionis, necnon prouiſio neceſſaria contra immaniſſimum Turcam & hoſtes fidei ſubſequantur. Et ſi forſan occaſione dictæ congregationis Piſanæ & geſtorum in ea, aliquas cenſuras iuris aut hominis, aut alias quaſcumque pœnas de iure, aut de facto incurrerint, præſtito prius debito iuramento de parendo mandatis Eccleſiæ & præfati ſanctiſſimi D.N. Leonis Papæ decimi, cum illa humilitate, qua poſſunt & debent, vſque ad proſtrationem & pedum oſcula, abſolutionem, qua indigent, ſibi dari, & quamcumque aliam iuris pœnam ſeu maculam aboleri petierunt, & poſtulauerunt, prout per tenorem præſentium petũt & poſtulant, ac ſi coram ſanctitate ſua præſentes & perſonaliter intereſſent, ſupplicando ſanctitati ſuæ cum illa deuotione qua valent, vt ipſis præfatis oratoribus & alijs, quorum legatione funguntur, & qui in dicta congregatione interfuerunt, cõſilium, auxilium, opem, fauorem, aut obedientiam præſtiterunt, abſolutionem pro ſua ſolita clementia concedere dignetur, offerentes ſe ſupplices preces Deo effundere, vt regimini ſanctiſſimæ matris Eccleſiæ ſua ſanctitas feliciter & longæuè preeſſe valeat. De quibus omnibus & ſingulis cum quanta maxima inſtantia potuerunt & valuerũt, rogarunt, vt pro iuſtificatione eorum præfatæ voluntatis & excuſationis, quæuis acta prædicta, inquantum de iure poſſumus, vellemus recipere, & pro nomine eiuſdem ſanctiſſimi Domini noſtri, & ſanctæ Sedis Apoſtolicæ, & de receptis eis actum publicum condere, quod quidem actum, prout de iure potuimus & debuimus, recepimus, & per notarios publicos in formam publicam redigi fecimus, & eis tradi conceſſimus & præcepimus.

Datum in dicto cœnobio Vleienſi, ſub ſigillo noſtri Vicariatus, die decimaſeptima menſis Martij, anno à natiuitate Domini 1514. Indictione ſecunda, Pontificatus prælibati ſanctiſſimi domini noſtri Leonis Papæ decimi Anno primo, præſentibus ad hæc ſpectabilibus viris dominis ac magiſtris, Aluano de Varenijs, Stephano Viuet, iurium doctoribus, Albanenſi ac Tutellẽſis diœceſis, ac Deo deuotis religioſis Orencio de Bardonethia infirmario, & Marcellino Caſſerij Coctreario, canonicis dicti cœnobij, teſtibus vocatis & rogatis.

Et ego Petrus Queſuel preſbyter in artibus magiſter, Lexouienſis diœceſis, publicus Apoſtolica auctoritate notarius, quia prædictæ expoſitioni, renuntiationi, adhæſioni, iuramenti præſtationi, & abſolutionis petitioni, cæteriſq; præmiſſis omnibus & ſingulis, dum ſic, vt ſuprà, ſcriberentur, agerentur, dicerentur, & fierent, vnà cum Ioanne Iuſteri notario publico collega meo, ac prænominatis teſtibus præſens interfui, eaque ſic fieri & dici audiui: ideo hoc pręſens publicum inſtrumẽtum manu mea ſcriptum, vnà cum ſigilli Vicariatus dicti domini Vicarij appenſione ſubſignaui, in fidem & teſtimonium præmiſſorum requiſitus & rogatus. Ea approbo in raſura ipſa, ſi qua indigeat ſibi dati, & quamcumque iuris pœnam, ſeu maculam aboleri.

P. Queſuel.

Et ego Ioannes Iuſteri in Delphinatu Taurinen. diœceſis publicus auctoritatibus Apoſtolica Imperiali, & Delphinali notarius, quia prædictis expoſitioni, renuntiationi, adhæſioni, iuramenti præſtationi, & abſolutionis petitioni, cæteriſque omnibus & ſingulis, dum ſic, vt ſuprà, ſcriberentur, agerentur, dicerentur, & fierent vnà cum dicto magiſtro Petro Queſuel notario publico collega meo, ac prænominatis teſtibus, eaque ſic fieri vidi, & audiui, ideo hoc præſens publicum inſtrumentum manu dicti Domini Petri Queſuel ſcriptum, fideliter facta debita collatione cum proprio originali, vnà cum ſigilli Vicariatus dicti Domini Vicarij appenſione ſubſignaui, in fidem, & teſtimonium omnium, & ſingulorum pręmiſſorum veritatis requiſitus, & vocatus, approbo in raſura qua indigeat ſibi dari, & quamcumque aliam iuris pœnam, ſeu maculam aboleri inſtare.

Tenor verò literarum Concilij Sabaudiæ directarum ad prælatos Gallicanos eſt talis, & primò ſupraſcriptio talis eſt, reuerend. patribus, & Dominis præſtantiſſimis Dominis Oratoribus Regiæ maieſtatis ad Vrbem Dominis hon. & intus tenor eſt talis:

REVEREN. patres & Domini hon. ex literis quas ſcribit nobis Magnificus D. Aſten. Gubernator videbunt. D. veſtrę quantum exhortetur aliqualem retardationem vlterioris tranſitus veſtri, donec reſponſum, quod pro voto facere ſperatur, breuiter cõſequatur, prout latiùs in eiſdem literis, quas, ne prolixiores ſimus, eiſdem. D. veſtris mandamus his introcluſas, quæ pro earum ſolitis prudentijs non niſi rectè prouidebunt, & agent, prout melius conſulto eis videbitur, nos autem ſi quid pro eis valeamus, ad id paratiſſimos offerimus animo quàm libenti. Ex Thaur. die 26. Februarij.

Conſilium Ducis Sabaudiæ citra montes Thaurien. reſidens.

Tenor verò literarum prælatorum Gallicæ nationis directarum Sanctiſſimo Domino noſtro talis eſt, & primò in ſupraſcriptione Sanctiſſimo Domino noſtro Leoni Papę Decimo Pontifici Maximo. Intus verò.

Sanctiſſime pater cum omni humilitate, reuerentia, & honore, vſq; ad pedũ oſcula prociden. Beatitudinis Veſtræ perpetuum incrementum à Deo ſuppliciter petimus.

SANCTISSIME Pater, ex Breui Apoſtolico, quod ad nos mittere S.V. placuit, intelleximus datam eſſe operam ab eadem Sanctitate Veſtra cum Maximiliano, & Octauiano Mediolanenſis & Genuenſis Ducat. detentoribus, vt nobis ſaluumconductum darent, vnde gratias agimus qua valemus humilitate eidem Sanctitati Veſtræ, quæ pro innata clementia nos nõ niſi tutò, & ſecurè ad ſe proficiſci iubet, at verò ex quo Breue Apoſtolicum accepimus. Interea dum ſaluumconductum præſtolamur, dies viginti effluxêre, cumque iam ante quadraginta lapſi eſſent, dum hic agimus, factum eſt vt ſexaginta dierum numerum egerimus quatuor menſiũ interuallo per agros, ac diuerſoria deducti. Beatiſſime Pater cùm Maximilianus Sanctitatis Veſtrę maſſario ſaluum abnuere conductum non veritus ſit, cumque etiam diuturna nos tenuerit expectatione ſuſpenſos, quo in nos animo ſit, quã ſuſpecta nobis eſſe debeat profectio noſtra facilè cognoſcimus. Oramus itaque, & totis animis obſecramus, vt Maximiliani contumacia qui ſpretis ſemel, & iterum mandatis veſtris dudum ſeſe, ac renitentem præbuit, moram noſtram excuſet, & promptam quæ in nobis eſt voluntatem parendi nequaquàm obſcurent, quàm vt

V.S. cer-

V.S.certius teſtatam relinquamus, actum iudiciale mittimus coram ordinario iudice ſpeciali huius loci legitimè vt voluimus confectum, quale potuiſſemus agere iuxta procuratoris noſtri facultatem in V.S. præſentia Piſanæ Congregationi iam diſſolutæ nomine, & noſtro, & quorum cauſa procedimus renuntiando, & adhærendo ſacro Lateran. Concilio Apoſtolicam denique vtcumque indigemus humiliter, ac deuotè petendo abſolutionem.

Sanctiſſime Pater, ſolitam illam animi veſtri manſuetudinem obnixè imploramus, miſereatur tantorum laborum atque impenſarum. Dignetur expletos ſexaginta dies, & ampliùs in deſerto hoc, & vaſta ſolitudine, pœnitentiæ noſtræ loco ſuſcipere, velitque ſacri huius temporis & & imminentis feſti Paſchæ rationem habere, quo diuinis, vt officij noſtri eſt, vacare commodè valeamus, ne commiſſis nobis gregibus diutina abſentia noſtra ſalutis diſpendium ferat. Beatiſſime pater, paratos omni tempore ad obſequia V.S. animos offerimus, Diuinam maieſtatem oraturi, vt felicem donet V.S. curſum hic agere, & in cœlis vna cum omnibus, quos dedit vobis pater, perennem gloriam adipiſci. Ex Vlcijs prope Secuſiam, die decimanona Maij. E.S.V. Humillimæ creaturæ & deuoti oratores Epiſcopi,

I.Cabiloinen.
E.Lexouien.
I.Ambianen.
A.Eugoliſinen.
S.Laudunen.

Ex aduerſo contra dicta & allegata per præfatum reuerend. patrem D. Claudium Epiſcopum, magnificus dominus Hieronymus Moron orator Illuſtriſſ. Maximiliani Sfortiæ Ducis Mediolani dixit, quod præfatus Illuſtr. D. Dux non negauerat prælatis Gallicæ nationis ſaluum conductum, ſed diſtulerat eis dare, cauſa deliberandi & conſulendi. Et auditis hinc inde propoſitis, tandem S.D.N. abſoluit cum reincidentia prælatos præfatos à cenſuris, ſi quas incurrerant, & prorogauit eiſdem terminum vſque ad proximam ſeſſionem, & interim ſuſpendit cenſuras, & voluit eos interim non incurrere, ſed elapſo termino, in priſtinas cenſuras reincidere, & non ante. Poſtmodum verò excluſis alijs non habentibus vocem definitiuam in Concilio, à loco Concilij, exceptis Oratoribus & Baronibus ſuprà deſcriptis, prælatiſque omnibus exiſtentibus in veſtimentis & paramentis ſacris in ſuis ſubſellijs mitratis ex ordine, poſt reuerendiſſimos dominos Cardinales in præſentia ſanctiſſimi D.N. Papæ, præfatus reuerend. pater dominus Claudius Epiſcopus Maſſilienſis aſcendit ambonem, & legit quamdam ſchedulam tenoris infraſcripti.

LEo Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam, ſacro approbante Concilio. Poſteaquàm ad vniuerſalis Eccleſiæ curam & regimen, licet tanto oneri impares, Diuina diſpenſatione vocati fuimus, ex ſummo ſtatim Apoſtolatus apice, tamquàm ex vertice montis Sion, ea proſpicere ac animo voluere cœpimus, quæ ad ſalutem, tranquillitatem, ac propagationē ipſius Eccleſiæ pertinere in primis videbatur. Cumque in hanc rem omnem noſtram curam, cogitationem ac ſtudium, more ſolertis vigiliſque paſtoris conuerteremus, nihil grauius aut Chriſtianæ Reipublicæ pernicioſius, & pio noſtro deſiderio magis aduerſum, bellorum efferа rabie, comperimus: quæ vſque adeò armis craſſata eſt, vt vaſtata penè mutuis cladibus Italia, deformatiſque ac partim euerſis, æquatis partim ſolo ciuitatibus & terris, concuſſis prouincijs & regnis, in Chriſtianum ſanguinem furere ac debacchari non deſinant. Nihil itaque prius, nihil ſtudioſius, aut magis ex animo curandum duximus, quàm ea bella ſedare, Eccleſiaſticamque diſciplinam pro viribus ac temporum ratione componere, vt placato per vitæ emendationem Deo, Dominicum gregem noſtræ fidei commiſſum, compoſitis diſſidijs in vnum cogere & aggregare, vnanimemque ac pacis & concordiæ vinculo tamquàm firmiſſimo glutino vni-

A tum, aduerſus communes hoſtes fidei Chriſtianis ceruicibus imminentes, faciliùs adhortari ac concitare poſſimus. Cuius quidem expeditionis in impios, & crucis Chriſti implacabiles inimicos, hoc vehemens noſtrum deſiderium ita cordi noſtro infixum eſt, vt ſacrum Laterauen. Concilium à fel. rec. Iulio II. prædeceſſore noſtro indictum ac inchoatum, eiuſq; obitu intermiſſum, ea præcipuè cauſa continuare & proſequi decreuerimus, vt in diuerſis ſeſſionibus in eodem ſacro Concilio per nos habitis omnibus patet, vt Chriſtianis principibus, ſeu eorum Oratoribus in eo concilio congregatis, prælatiſque ex diuerſis mundi partibus eo venientibus, pace inter ipſos Chriſtianos Principes compoſita, extirpatiſque vt par eſt, primo ex Domini agro peſtiferis hæreſum ſentibus, ea quæ ad ipſam expeditionem
B contra eoſdem hoſtes neceſſaria ac ad gloriam & exaltationem orthodoxæ fidei, aliarumve rerum conſultationem pertinēt, maturo conſilio omniumq; aſſenſu decerni feliciter poſſent. Ad quod quidem Concilium ſolemniter indictum, riteque denuntiatum, etſi multi ex diuerſis Europæ partibus præclari & in omni ſcientia præſtantes viri conuenerint, multi etiam legitimè impediti, mandata in publica forma miſerint, non tamē bellorum ac temporum difficultatibus, quibus loca plurima iamdiu hoſtilibus armis obſeſſa fuerunt, ea, quam deſiderabamus, copia & multitudo cōuenire potuit. Nihil eſt prætereà quòd nobis adſcribi poſſit, ſi hactenùs, quod forſitan multis neceſſarium videtur,
C & nos opportunum præ cæteris putamus, Legatos de latere ad reges & principes pro concordia eorumdem principum & pace non miſimus. Hac ſanè cauſa id facere deſtitimus. Principes enim ferè omnes ſuis ad nos literis ac nuntijs, Legatos mitti, minimè expedire aut neceſſarium eſſe ſignificarunt. Circumſpectos nihilominùs ac probatæ fidei viros nuntios noſtros, etiam Epiſcopali dignitate prælatos, ad eos ipſos principes & grauiora inter ſe armis, ac, quātum conijci poterat, aſperiora bella molientes vltrò miſimus. Quorum præcipuè opera effectum eſt, vt pactis iam inter quoſdam principes inducijs, cæteri eas breui approbaturi eſſe credantur. Quare legatos, vti proxima ſeſſione decreuimus, vbi opus & expediens fuerit, pro ſtabili ac perpetua pa-
D ce inter eos componenda, ac vti antea propoſuimus, mittere non poſtponemus. Neque interim cum eorumdem principum Oratoribus apud nos agentibus, quæ ad rem huiuſmodi pertinent, agere & meditari, neque ipſos etiam principes per noſtros nuntios & literas ad id vrgere & admonere ceſſabimus. Quinetiam vt noſtra pacis conſilia & iuges cogitatus omnipotens & miſericors Deus promoueat e xalto, ac fidelem plebem æquis ac propitijs magis oculis aſpiciat, & pro communi ſalute ac pace, compeſcendaque nefariorum Chriſtiani nominis hoſtium ſuperba rabie, eius pijs annuat precibus: vniuerſis & ſingulis Primatibus, Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis necnō Eccleſia-
E rum, tam Cathedralium quàm Collegiatarum, tam ſæcularium, quàm quorumuis ordinum regularium Capitulis, Collegijs, Conuentibus, Plebanis, Decanis, Eccleſiarum rectoribus, cæteriſque animarum curam habentibus, Prædicatoribus, Quæſtoribus, ac verbum Dei ad populum pronuntiantibus auctoritate Apoſtolica iniungimus, & in virtute ſanctæ obedientiæ mandamus, quatenus intra Miſſarum ſolemnia, & dum inter aut extra illa verbum Dei ad populum proponetur, ac in eorum orationibus, quas capitulariter & conuentualiter, aut aliàs in quibuſcumque congregationibus facient reſpectiuè, pro pace Chriſtianorum, & infidelium confuſione has collectas habeant ſpeciales, videlicet, Deus à quo ſancta deſideria: Et, Deus in cuius
F manu ſunt omnes poteſtates, & omnia iura regnorum, reſpice in auxilium Chriſtianorum. Et nihilominùs ſuis diœceſanis, & alijs quibuſcumque perſonis vtriuſque ſexus, tam eccleſiaſticis quàm ſæcularibus, quibus ratione prælaturæ & alterius cuiuſcumque ſuperioritatis eccleſiaſticæ præſidebunt, iniungant, ac in Domino eos hortentur, quibus Dei verbum ſua aut alterius auctoritate proponetur, vt priuatim pro pace, vt promittitur, Chriſtianorum, & infidelium exterminatione, ad Deum ipſum ac glorioſiſſimam eius matrem in oratione Dominica, & in Angelica ſalutatione preces effundant. Et inſuper quicumque

ex ſupradictis apud principes ſæculares cuiuſcumque gradus, præeminentiæ vel dignitatis exiſtant, aut etiam cōſiliarios, familiares, domeſticos, & Officiarios eorum, necnon apud ciuitatum, Oppidorum, vel vniuerſitatum, quorumcumque ſæcularium Magiſtratus, Rectores, Locumtenentes, aut aliàs vtriuſque ſexus perſonas eccleſiaſticas vel ſæculares, quas ad pacem vniuerſalem aut particularem inter Principes, Potentatus & Chriſtianos populos, necnon ad expeditionem contra infideles perſuadendam, auctoritate & gratia valere putauerint, illos ad huiuſmodi pacem & expeditionem hortentur & inducant. Quos omnes per viſcera miſericordiæ Dei noſtri, & per meritum paſſionis vnigeniti eius filij IESV CHRISTI, quam maximo poſſumus cordis affectu in Domino hortamur, ac pro paſtoralis officij, qua fungimur, auctoritate monemus, vt depoſitis priuatis ſimultatibus, apertiſque inimicitijs, ad pacis ſtudia amplectenda, & ad expeditionem prædictam decernendam ſe conuertant. Prætereaque omnibus & ſingulis Prælatis, Principibus & perſonis, tam ſæcularibus, quàm eccleſiaſticis, cuiuſcumque ſtatus, gradus, dignitatis & præeminentiæ, aut conditionis exiſtant, ſub intimatione Diuini iudicij diſtrictius inhibemus, ne dictæ paci per nos aut noſtros, ſeu Sedis Apoſtolicæ Legatos vel nuntios, & Epiſcopali dignitate præditos, vt præfertur pro Chriſtianæ Reipublicæ defenſione, & fidelium ſalute tractanda, aliquod impedimentum directè vel indirectè, palàm aut occultè interponere quoquo modo præſumant. Sed qui in pace conficienda priuatum aut publicum ſuorum principum ſuarumve ciuitatum, aut rerumpublicarum, quorū quarumve ad eos ratione officij, vel publici alicuius muneris cura ſpectabit, intereſſe prætendant, illud quo ad modeſtius tranquilliusve poterunt, proſequentes, pacis nihilominùs partes & ſtudia, quantum in Domino poterunt, amplectantur. Quin etiam ad dictam pacem, & expeditionem contra dictos Chriſtianæ fidei hoſtes procurandam, & ab ipſo Deo impetrandam, volentes ſpiritualibus donis Chriſtifideles animare, omnibus verè confeſſis & contritis, qui pro ipſa obtinenda pace ac decernenda expeditione, in Miſſis Prædicationibus, & alijs Diuinis officijs, aut in Collegialibus, conuentualibus, alijſve publicis aut communibus orationibus deuotè ad Deum preces effundant, aut apud Principes, conſiliarios, officiarios, rectores, vel alias perſonas ſupradictas, quæ ad pacem faciendam vel tractandam, & expeditionem in hoſtes inuictæ Crucis, vt præmittitur, decernendam, aliquam auctoritatem habere videbuntur, diligentem ac ſolertem operam adhibebunt, quoties id fecerint. Qui verò priuatim ac particulariter pro præmiſſis à Deo conſequendis, deuotas effuderint preces, ſepties in die, ſi toties id fecerint, aut ſi minus, quoties id fecerint, donec pax vniuerſalis, quæ per nos aſſiduè tractatur, inter principes & populos in præſentiarum armis diſſidentes, confecta ſit, & expeditio contra infideles noſtris auſpicijs decreta, de omnipotentis Dei miſericordia, ac de beatorum eius Apoſtolorum Petri & Pauli auctoritate confiſi, centum dies de iniunctis eis pœnitentijs relaxamus. Mandantes propterea venerabilibus fratribus Primatibus, Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, ad quos præſentes ſeu earum exempla ſub ſigillis authenticis, vel in vrbe, aut alibi fideliter impreſſa peruenerint, quatenus illas per ſuas prouincias & diœceſes, quantò citiùs poterunt, faciant publicari, ac debitæ executioni demandari. Cæterùm, quod propoſuimus, & toto corde concupiuimus, reformationem interim eccleſiaſticam, tam Curiæ noſtræ, quàm etiam venerabilium fratrum noſtrorum S.R.E. Cardin. & aliorum in vrbe commorantium, & alia complura neceſſaria, ſacro approbante Concilio decreuimus, quæ alijs noſtris literis in hac eadem ſeſſione publicandis continebuntur. Et licet idem Iulius prædeceſſor noſter ad huiuſmodi Concilium omnes, qui adeſſe conſueuêre, conuocauerit, & vt tutè ac ſecurè venire & accedere poſſent, eis amplum ſaluumconductum dederit: quia tamen hactenus ob prædicta forſitan impedimenta complures Prælati, qui venire deberent, adhuc non venerunt, cupientes nos ad grauiora in futura proxima ſeſſione procedere, denuò ipſos ac Reges, Duces, Marchiones, Comites, & alios ad

A Concilia generalia venire aut mittere aſſuetos, qui hactenus oratores vel mandata legitima non dederunt, in Domino hortamur, ac per eiuſdem miſericordiæ viſcera rogamus & monemus, vt quamprimùm poterunt, vel ipſi perſonaliter accedere, vel ſpeciales & idoneos nuntios cum legitimis mandatis ad hoc ſacrum, & Chriſtianæ Reipublicæ perutile futurum Lateranen. Concilium mittere velint. Venerabilibus autem fratribus Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, prælatis, præſertim ſub vinculis iuriſiurandi, ad viſitandum certis, ſtatutiſque temporibus limina Apoſtolorum Petri & Pauli, & ad generalia Concilia indicta perſonaliter accedendum, etiam tempore ſuæ promotionis adſtrictis, quorum non comparentium contumacia in diuerſis ſeſſionibus per promotorem dict. Concilij ſæpiùs accuſata extitit, & contra eoſdem petitum procedi, & de incurſu cenſurarum & pœnarum proteſtatum ſolemniter reperitur, non obſtantibus quibuſcumque priuilegijs, conceſſionibus & indultis eis, eorumque Eccleſijs, monaſterijs & beneficijs, per dictos prædeceſſores noſtros aut non conceſſis, confirmatis & innouatis: quæ habentes pro expreſſis, ex certa ſcientia & plenitudine poteſtatis caſſamus, irritamus & annullamus, in virtute ſanctæ obedientiæ iniungimus, ac ſub excommunicationis & periurij, aliiſque de iure vel cōſuetudine, & præſertim in literis indictionis & publicationis dicti Concil. Lateranen. per ipſum Iulium prædeceſſorem noſtrum ſpecialiter indictis, aut alijs non accedentibus ad Concilium tunc indictum pœnis, diſtrictius mādamus, vt ad dictum Concilium Lateranen. accedere perſonaliter, & vſquequò concluſum, & auctoritate noſtra abſolutum fuerit, in vrbe morari debeant, niſi aliqua legitima cauſa impediti fuerint. Et ſi, vt præfertur, modò fuerint impediti, procuratores ſuos ſpeciales cū pleno mandato, ad ea quæ tractanda, agenda & deliberanda erunt, idoneos mittant. Et vt omnis prorſus excuſatio tollatur, neve cuiquam venire debenti prætextus aliquis cuiuſcumque impedimenti relinquatur, præter publicam fidem, quam in indictione huius ſacri Concilij, omnibus ad id venientibus liquet eſſe conceſſam, hoc eodem approbante Concilio, omnibus & ſingulis in congregationibus Conciliorum generalium adeſſe ſolitis, & ad ipſum Lateranen. Concilium venientibus, eorumque domeſticis familiaribus, cuiuſcumque ſtatus, gradus, ordinis & conditionis, vel nobilitatis exiſtant, eccleſiaſticis & ſæcularibus pro ſe & ſuis quibuſcumq; per ciuitates, terras & loca, tam maritima, quàm terreſtria, dictæ Rom. Eccleſiæ ſubiecta, ad Concilum Lateranen. ad vrbem veniendi, & in ea liberè commorandi, & pro animi ſententia conſulendi, & ab ea, quoties videbitur, recedendi, & poſt quatuor menſes à dicti Concilij concluſione & diſſolutione liberum, tutum & ſecurum ſaluumconductum, ac plenam & omnimodam ſecuritatem auctoritate Apoſtolica tenore præſentium, de conſilio & poteſtate prædicti, damus & concedimus, & impartimur, alioſque ſaluos conductus & ſecuritates habere cupientibus, dare liberè pollicemur: quos omnes & ſingulos, benignè & charitatiuè tractabimus & ſuſcipiemus. Mandantes omnibus & ſingulis principibus ſæcularibus, quantumcumque grandi dignitate, etiam Imperiali, Regali, Reginali, Ducali, aut alia quacumque fulgentibus, & ciuitatum rectoribus, ac ciuibus eorum Rempublicam gubernantibus & regentibus, vt prælatis & alijs ad dictum Concilium Lateran. venientibus, ſub Diuinæ maieſtatis & indignationis noſtræ incurſu, & pœnis contra impedientes Conciliorum celebrationem, & præſertim dicti Lateranen. Concilij, in iure, ſiue literis præfatæ indictionis per prędeceſſorem noſtrum contentis & appoſitis, liberam licentiam, & facultatem, ſaluumque conductum veniendi & redeundi, & per eorum dominia, terras & loca, per quæ ipſos tranſitum facere oporteat, cum eorum rebus & bonis ac equis, liberum tranſitum & innoxium concedant, omnibus prorſus exceptionibus ſiue excuſationibus ſemotis ac ceſſantibus. Mandamus inſuper & iniungimus, ſub indignationis noſtræ & alijs arbitrio noſtro infligendis pœnis, omnibus & ſingulis gentibus noſtris armigeris, tam pedeſtribus, quàm equeſtribus, eorumque Ducibus & ductoribus, ac etiam arcium noſtrarum caſtellanis, ciuitatumque

&loco

& ... corum dictæ Romanæ Eccleſiæ ſubiectorum legatis, gubernatoribus, rectoribus, locumtenentibus, poteſtatibus, officialibus & vaſallis, vt quibuſuis conſtitutionibus, ordinationibus Apoſtolicis, legibus Imperialibus, ſtatutiſque & conſuetudinibus municipalibus, etiam iuramento, & confirmatione Apoſtolica aut quauis alia firmitate roboratis non obſtantibus, quæ ſaluo conductui & ſecuritati præmiſſis in aliquo derogare, ſeu illa quoquo modo impedire poſſent, etiam ſi talia forent, de quibus ſpecialis & ſpecifica, expreſſa & indiuidua, non autem per generales clauſulas id importantes mentio, ſeu quæuis alia expreſſio habenda foret, illorum omnium tenores præſentibus, ac ſi de verbo ad verbum insererentur, pro expreſſis habentes, & alijs quibuſcumque cuiuſcumque gradus, B ſtatus, conditionis, & præeminentiæ fuerint, vt ipſos venientes ad Concilium Lateranen. liberè, tutè & ſecurè tranſire, morari, & recedere permittant, & permitti faciant, ne tam ſanctum laudabile ac pernecessarium Concilium, quauis cauſa vel prætextu diſtrahatur, & vt ad illud venientes tutè in pacis tranquillitate, libertateque viuere, dicere & expedire valeant, quæ honorem Dei omnipotentis, ſtatumque totius Eccleſiæ concernant. Nulli omninò hominum liceat hanc paginam noſtræ iniunctionis, inhibitionis, relaxationis, exhortationis, rogationis, monitionis, caſſationis, irritationis, annullationis, donationis, conceſ- C ſionis, obligationis & mandati infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ in publica ſeſſione in Lateranen. ſacroſancta baſilica ſolemniter celebrata anno incarnationis Dominicæ 1514. 3. Nonas Maij, Pontificatus noſtri anno 2. Qua perlecta, petijt à Concilio, an placerent paternitatibus ſuis contenta in ſchedula. Et omnes, nemine penitùs diſcrepante, ac quilibet eorum reſpondit placere contenta in ſchedula. Deinde reuerend. pater dominus Vincentius Archiepiſcopus Neapolitanus aſcendit ambonem, & legit aliam quamdam ſchedulam tenoris infraſcripti.

D

BVLLA REFORMATIONIS Curiæ.

LEo Epiſcopus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam ſacroſancto approbante Concilio. Supernæ diſpoſitionis arbitrio, quo cœleſtia pariter & terrena ineffabili prouidentia diſponuntur, in ſublimi beati Petri ſolio CHRISTI vnigeniti filij gerentem vices in terris Roma. Pont. decet in primis, pro cura & ſalute Dominici gregis ſibi diuinitùs commiſſi, prouidi exercere paſtoris officium. Quare pro dicti paſtoralis officij ſollicitudine, cùm eccleſiaſticam diſciplinam, ac per omnes ferè Chriſtifide- E lium gradus, benè rectéque viuendi regulam, temporum difficultate ac hominum malitia, licentia & impunitate in deterius ita labi, diffluere, aberrareque longiùs à recta via animaduertimus, vt niſi prouida corrigatur emendatione in varios errores ſecuritate peccandi quotidiè magis incidere, moxque obortis publicè ſcandalis, prorumpere ſit verendum. Cupientes igitur, quatenus nobis ex alto permittitur, ea iam nimium inualeſcentia mala corrigere, ac pleraque in priſtinam ſacrorum canonum obſeruantiam reducere, ac in melius iuxta ſanctorum Patrum inſtituta dante Domino reformare, eaque omnia ſacro approbante Lateranenſi Concilio, à fel. rec. Iulio PP. II. prædeceſſore no- F ſtro, inter alia propterea incepto, & per nos continuato ſalubriter moderari: vt ab his ſumamus exordium, quæ pro nunc magis expedire videntur, & quæ ſæpè per ſingulas ætates neglecta, magnam Chriſtianæ religioni attulere perniciem, & in Eccleſia Dei maxima ſcandala pepererunt, à promotionibus ſcilicet ad Eccleſiaſticas dignitates conſtituimus exordiri. Cum piæ memo. Alexander Papa tertius prædeceſſor noſter etiam in Lateranen. Concilio decreuerit, vt ætas, morum grauitas, ac literarum ſcientia in perſonis promouendis in Epiſcopos, & Abbates, diligenter inquirantur, nihilque magis Dei Eccleſiæ officiat, quam cum im-

A meriti aſſumuntur prælati ad regimen Eccleſiarum, proptereà in promotionibus prælatorum, quarum à Rom. Pontificibus magna ratio haberi debet, eo præſertim, quod de promotis per eos ad Eccleſias ſeu monaſteria, in extremo iudicio rationem Deo reddituri ſunt, ſtatuimus & ordinamus, vt deinceps perpetuis futuris temporibus, patriarchalibus, Metropolitan. ac cathedralibus Eccleſijs, & monaſterijs pro tempore vacantibus, de perſonis, iuxta præfati Alexandri conſtitutionem, ætate matura, grauitate morum, literarumque ſcientia præditis, non ad alicuius inſtantiam, per commendam & adminiſtrationem ſeu conſeruationem, aut alio quouis modo prouideatur, niſi ratione vtilitatis Eccleſiarum, prouidentiæ, nobilitatis, probitatis, expe- B rientiæ, atque curialitatis antiquæ cum competenti literatura, & in Sede Apoſtolica meritorum, aliter viſum fuerit faciendum. Idemque in electis & poſtulatis, quorum electiones & poſtulationes per Sedem Apoſtolicam admitti conſueuerunt, volumus obſeruari. Et ſi de minoribus ætate 30. annorum, Eccleſijs aut monaſterijs huiuſmodi contigerit prouideri, non diſpenſetur cum eiſdem, vt Eccleſijs citra 27. ætatis annum, monaſterijs verò citra 22. præeſſe valeant. Quinimmò vt accuratiùs, diligentiuſque idoneæ perſonæ promoueantur, ſtatuimus, vt Cardinalis, cui electionis, poſtulationis, aut prouiſionis Eccleſiæ ſeu monaſterij relatio committetur, antequam in ſacro conſiſtorio, vt moris C eſt, referat commiſſionem examinis, ac relationis huiuſmodi ſibi datam, vni cuiuſlibet ordinis antiquiori Cardinali in ipſo conſiſtorio per ſeipſum, vel ſi ea die, qua ſibi commiſſionis onus iniunctum fuerit, conſiſtorium non fuerit, per ſecretarium ſuum, aut alium quemlibet ex ſuis domeſticis familiaribus notam illam facere debeat, qui tres priores alijs quamprimùm ſui ordinis Cardinalibus eam ſignificare teneantur, negotiumque electionis, adminiſtrationis, poſtulationisve aut promotionis ſummariè & de plano per ſeipſum dictus relator examinet, & ſi qui contradixerint, his vocatis, idoneos, graues & fide dignos teſtes, & ſi expediens opusve fuerit alios ex officio aſſumere, proceſſuſque & iura eiuſmodi relationis, vna cum dictis teſtium die fa- D ciendæ relationis ſecum ad conſiſtorium deferre debeat, neque vllo modo referat, ſi præſens in curia promouendus, maiorem Cardinalium partem antea non adiuerit, vt quæ à referente collega ſint Cardinales audituri, oculata fide, quantum ad perſonam promouendi attinet, cognoſcere poſſint. Promotus verò, eoſdem Cardinales, qui præſentes in curia fuerint, ex antiquo more conſuetudineque laudabili quamprimùm viſitare teneatur. Quem quidem morem laudabilemque conſuetudinem innouamus, ac inuiolabiliter obſeruari mandamus. Et quoniam Epiſcopalem dignitatem tueri illæſam, & ne improborum impugnationibus, aut accuſantium calumnijs paſſim pateat, muniri par eſt: ſtatuimus, vt nullus Epiſcopus aut Abbas, quouis inſtante ac E requirente, niſi ſibi copia & facultas legitimæ defenſionis permittatur, etiamſi crimina forent notoria, diligenterque partibus auditis, cauſa plenariè probata fuerit, dignitate priuari valeat. Neue aliquis prælatus inuitus, niſi alijs iuſtis efficacibus rationibus & cauſis, transferatur iuxtà formam ac decretum Concilij Conſtanienſ. Et quoniam ex commendis monaſteriorum, vt magiſtra rerũ experientia ſæpiùs docuit, monaſteria ipſa, tam in ſpiritualibus quam in temporalibus grauiter læduntur, quippe quorum ædificia, partim commendatariorum negligentia, partim auaritia vel incuria collabuntur, & indies Diuinus cultus in his magis diminuitur, paſſimque obloquendi materia perſonis præſertim F ſæcularibus præbetur, non abſque dignitatis Apoſtolicæ Sedis diminutione, à qua commendæ huiuſmodi proficiſcuntur: vt eorum indemnitati ſalubrius conſulatur, volumus ac ſancimus, vt cum illa per obitum Abbatum, qui illi præerant, vacauerint, nullo pacto cuiquam poſſint commendari, niſi pro conſeruatione auctoritatis Apoſtolicæ Sedis, & ad occurrendum malitijs illam impugnantium, pro temporum qualitate aliter nobis de fratrum noſtrorum conſilio viſum fuerit expedire. Sed de perſona idonea iuxta præſcriptam conſtitutionem eis ita prouideatur, vt illis idonei Abbates, prout decet, præfuturi ſint. Ea verò monaſteria, quæ commendata fuerint, cùm per eorum

ceſſum vel deceſſum, quibus erant commendatam, commendæ huiuſmodi ceſſauerint, cardinibus dumtaxat ac perſonis qualificatis & benemeritis commendari poſſint: ita tamen, quod eorum monaſteriorum commendatarij, quibus ea de cætero commendata fuerint, cuiuſuis dignitatis, honoris & præeminentiæ exiſtant, etiam ſi Cardinalatus honore & dignitate fungantur, ſi menſam habuerint ſeparatam, ac ſeorſum à menſa conuentuali, quartam ſuæ menſæ partem pro inſtauratione fabricæ, ſeu pro ornamentis, veſtibus ac paramentis emendis, ſarciendiſque, aut pauperum alimonia, aut ſuſtentatione, vt maior exiget ac ſuadebit neceſſitas, ſi verò menſa fuerit communis, tertiam omnium fructuum dicti monaſterij ſibi commendati partem pro ſupradictis oneribus ſupportandis & ſuſtentatione monachorum, omnibus alijs deductis oneribus, impartiri teneantur. Ac literæ, quæ ſuper monaſteriorum huiuſmodi commendis expedientur, cum clauſula hoc ipſum ſpecificè exprimente debeant expediri. Alioqui ſi aliter expediantur, nullius ſint roboris vel momenti. Et quoniam Eccleſijs huiuſmodi abſque aliqua fructuum diminutione prouideri decet, vt tam dignitati præſidentium, quam Eccleſiarum & ædificiorum neceſſitati conſulatur, decernimus pariter ac ſtatuimus, vt ſuper earumdem Eccleſiarum fructibus penſiones minimè reſeruentur, niſi ex reſignationis cauſa, aut etiam alia, quæ in ſecreto noſtro conſiſtorio iuſta, probabilis & honeſta habita fuerit.

Statuimus quoque, vt de cætero parochiales Eccleſiæ ac dignitates maiores & principales, aliaque beneficia Eccleſiaſtica, quorum fructus, redditus, & prouentus, ducentorum ducatorum auri de camera, ſecũdùm communem æſtimationem, valorem annuum non conſtituunt vel attingunt, necnon hoſpitalia, leproſariæ, xenodochia cuiuſcumque valoris, quæ ad pauperum vſum & alimoniam inſtituta ſunt, S. R. E. Cardin. non commendentur, aut alio quouis titulo conferãtur, niſi per obitum familiarium ſuorum vacauerint, quæ illis commendari poſſint, vt illa ad illarum perſonarum ſibi gratarum & idonearum commodum, infra ſex menſes dimittere teneantur, quibus etiam quo ad beneficia, ad quæ haberent regreſſum, præiudicare non intẽdimus. Ordinamus etiam, ne Eccleſiarum ac quorumcumque monſteriorum & militiarum membra, à ſuo capite, quo eſt abſurdum, abſq; legitima & rationabili cauſa diſiungantur aut ſeparentur. Vniones perpetuæ præterquàm in caſibus à iure permiſſis, vel ſine rationabili cauſa, nequaquàm fiant. Diſpenſationes autem ad plura incompaſſibilia vltra duo, niſi qualificatis iuxta formam iuris communis, non concedantur, niſi ex magna & vrgenti cauſa. Et perſonis cuiuſcumque dignitatis, parochiales Eccleſias & earum perpetuas vicarias, ac dignitates maiores & principales, etiam per viam vnionis vel commendæ ad vitam, vltra quatuor obtinentibus, ex nunc terminum duorum annorum præfigimus, vt interim quatuor tantum ex eis retentis, reliquas dimittere teneantur, & beneficia dimittenda huiuſmodi reſignari valeant in manibus ordinariorum, ad effectum, vt de illis prouideatur perſonis per eos nominandis, quacumque reſeruatione etiam generali, etiam ex qualitatibus reſignantium perſonarum reſultante non obſtante: quo elapſo termino, niſi dimiſerint, omnia vacare cenſeantur, ac poſſint libere vt vacantia impetrari: taleſque prætereà retinentes, pœnas extrauagantis execrabilis recolendæ memoriæ Ioannis Papæ 22. etiam prædeceſſoris noſtri incurrant. Item ſtatuimus, vt ſpeciales reſeruationes quorumcumque beneficiorum ad cuiuſuis inſtantiam minimè concedantur.

DE CARDINALIBVS.

Et cum S. R. E. Card. cæteros omnes in ipſa Eccleſia poſt ſummum Pont. honore ac dignitate præcedant, conueniens ac debitum eſt, vt vitæ munditia ac virtutum ſplendore cunctis præfulgeant. Quapropter non modo hortamur eos ac monemus, verumetiam ſtatuimus & ordinamus, vt de cætero quilibet Cardinalium pro tempore exiſtens, iuxta doctrinã Apoſtoli, ita ſobriè, caſtè ac piè viuat, vt non ſolùm à malo, ſed ab omni etiã ſpecie mali abſtinẽs, (1. Tim. 4.) A coram hominibus luceat, Deumque in primis operibus honorificet. (1. Tim. 3.) Sint omnes vigiles, ac Diuinis officijs, Miſſarumque celebrationibus intenti, habeantque capellas ſuas (1. Theſſ. 5.) in loco honeſto, prout facere conſueuerunt. Sitque eorum domus, familia, menſa, ſupellexque, non faſtu aut pompa, neque ſuperfluis rebus, neque alio modo reprehenſibilis, ne peccandi, excedendique modum licentiæ inde naſcatur, ſed vt æquum eſt, modeſtiæ & frugalitatis ſpeculum dici mereantur. Illis itaque ſint contenti, quæ ſacerdotalem præ ſe ferant modeſtiam, ac prælatos & quoſcunque alios inſignes viros ad Rom. curiam venientes, benignè honorificeque, tam publicè quàm priuatim, tractent, & apud nos & ſucceſſores noſtros, gratioſè liberaliterque eorum negotia B commendata ſuſcipiant.

Prætereà miniſterium indecorum Epiſcoporum, prælatorumque in domibus non habeant, ne cæteris præeſſe inſtituti, & ſacro charactere inſigniti, in vilia deſcendant miniſteria, paſſimq; paſtoralis officij contemptum inducant. Eos itaque quos vel nunc habent, vel in poſterum ſunt habituri, honorificè vt fratres ac iuxta eorum ſtatus cõdecentiam tractent.

Cumque Rom. Pont. communi omnium Chriſtifideliũ patri aſſiſtant, perſonarum acceptatores vel aduocatos eos fieri, valdè inconueniens eſt. Proptereà ſtatuimus, ne partialitatem ſuſcipiant aliquam, neque principum aut com- C munitatum, vel quorumcumque aliorum contra quemquam, niſi quantum iuſtitia, & æquitas poſtulat, eorumque dignitas & conditio requirit, promotores aut defenſores fiant, ſed à priuata omni paſſione ſeiuncti, ſedandis & componendis inter quoſcumque litibus omni diligentia vacent incumbantque: principum & quorumcumque aliorum, ac præſertim pauperum & religioſorum iuſta negotia pio promoueant affectu, oppreſſos & iniuſtè grauatos, iuxta vires ſuas & officij debitum, adiuuent.

Tituli ſui loca, ſi præſentes in curia fuerint, perſonaliter: ſi verò abſentes, per vicarium idoneum ſemel ſaltem ſingulis annis viſitent: clericos & populos Eccleſiarum titulo ſuo ſubiectarum, cum diligentia inquirant, vigilentq; circa cul- D tum diuinum, & bona dictarum Eccleſiarum, moreſque in primis & vitam clericorum & parochianorum ſolerter explorent, eoſque omnes & ſingulos ad rectè, honeſteque viuendum paterno moneant affectu.

Pro augmento autem diuini cultus & ſalute animæ ſuæ, quilibet Cardinalis, vel in vita donet, vel in mortis articulo relinquat ſuo titulo, quãtum ſit ſatis ad presbyterum vnum commodè ibi ſuſtentandum: vel ſi Eccleſia indigeat reparatione, vel alia ſubuentione, tantum illi relinquat vel donet, quantum conſcientiæ ſuæ videbitur.

Et cùm minimè deceat, affines & conſanguineos, præſertim benemeritos & ope indigentes, negligere, ſed illis prouidere iuſtum & laudabile ſit, non proptereà tamen vel E beneficiorum multitudine, vel Eccleſiaſticis redditibus ita eos impleri conuenire arbitramur, vt cæteri damnum ex huiuſmodi largitionis intemperãtia patiantur, & inde ſcandalum naſcatur. Statuimus itaque, vt Eccleſiarum bona temerè non effundant, ſed ea in pijs & ſanctis operibus exponant, quorũ cauſa magni & optimi reditus per ſanctos patres ſtatuti & ordinati fuerunt.

Volumus etiam, vt Eccleſijs eiſdem Cardinalibus commendatis, etiam ſi cathedrales, Abbatialeſve, aut prioratus, vel quæcunq; alia beneficia Eccleſiaſtica fuerint, abſq; omni prorſus excuſatione procurent, ac omni conatu ſuo prouideant debitè inſeruiri cathedralibus, dignos & idoneos F vicarios, ſeu ſuffraganeos, prout conſuetudo fuerit, cum digna & competenti mercede apponentes, reliquis autem ſibi commendatis Eccleſijs, aut monaſterijs de iuſto clericorum vel capellanorum, ſeu religioſorum aut monachorum, Deo ſufficienter & laudabiliter ſeruientium numero prouidentes: ædificia quoque, poſſeſſiones, & iura quæcunque in ſtatu conuenienti conſeruent, & diruta inſtaurent, ſicut ad bonorum prælatorum & commendatariorum officium ſpectat.

Statuimus etiam, vt dicti Cardinales circa numerum familiarium, equorumque ſuis impenſis alendorum, magna vtantur circũſpectione ac diligenti prouidentia, ne maiorẽ

nume-

Digitized by Google

numerum, quam ſua facultas, conditiove ac dignitas patiatur, habentes, luxus ac prodigalitatis vitio notari poſſint: neve rurſus avari, ſordidique habeantur, ſi in magnis & amplis reditibus, pauciſſimis victum præbeant, cùm domus Cardinalium patens hoſpitium, portuſque ac refugium proborum & doctorũ maximè virorum & pauperum nobilium, honeſtorumq; perſonarum eſſe debeat. Sint igitur circa modum & numerum tenendi prudentes, ac de familiariũ qualitate in primis curioſi, ne ex alienis vitijs turpem ſibi cõtrahant infamiæ notam, vulgoq; obloquendi, calumniandiq; iuſtas præbeant occaſiones.

2. Cor. 8. Et cùm maximè prouidendum ſit, vt non ſolùm corã Deo, cui primùm placere debemus, ſed etiam coram hominibus opera noſtra probentur, vt cæteris exemplo ad imitandum poſſimus eſſe, ordinamus vt quilibet Cardinalis ſe domus ac familiæ ſuæ optimum rectorem, perfectumque oſtendat eſſe, tã circa ea, quæ extrinſeca omnibus apparent, quàm quæ intus latent abſcondita. Habeat itaque eorum quiſque ſacerdotes & leuitas honeſtis veſtimentis indutos: attenteque prouideat, ne quis in familia ſua quoquo modo beneficiatus, & in ſacris ordinibus conſtitutus, veſtes portet verſicolores, nec eo habitu vtatur, qui ordini Eccleſiaſtico parùm conueniat. Quare in presbyteratus ordine conſtituti, veſtes colorum, quæ clericis à iure non prohibeantur, deferre debeant vſque ad talos ſaltem demiſſas. Et habentes dignitates in cathedralibus, & canonici etiam dictarum cathedralium, ac primam dignitatem in collegiatis habentes, & Cardinalium capellani Miſſas celebrantes, caputium deferre in publico teneantur, ſcutiferis verò paulò ſupra talos concedantur.

Parafrenarij, quia in aſſiduo ſunt motu, miniſterioque funguntur laborioſiore, breuioribus ac magis expeditis veſtibus vti poſſint, etiam ſi fuerint clerici, dummodò in presbyteratus ordine non ſint conſtituti: ita tamen vt ab honeſtate non diſcedant, ſed ita viuant, vt mores Eccleſiaſticis ſuis ordinibus non diſcrepent.

Reliqui verò clerici temperatè ac modeſtè omnia faciãt, & tam ipſi clerici beneficiati, quàm in ſacris ordinibus conſtituti, comam neque barbam non nutriant, neque mulas, aut equos cum phaleris, ornamentiſq; ex velluto aut ſerico factis habeant, ſed eiuſmodi rebus ex pãno tantùm aut corio ſimpliciter vtantur.

Si quis autem familiarium prædictorum contrafecerit, aut poſt tres menſes legitima monitione præcedente à præſentium publicatione, huiuſmodi veſtes prohibitas geſtauerit, in excommunicationem incurrat. Si verò infra tres alios menſes non ſe correxerit, à perceptione fructuum ex beneficijs, quæ obtinet, ſuſpenſus intelligatur. Quod ſi per alios ſex menſes in huiuſmodi pertinacia obſtinatus permãſerit, legitima ſimiliter monitione præcedente, beneficijs omnibus, quæcunq; habet, priuatus ſit & eſſe cenſeatur: eaq; ſic vacantia, à Sede Apoſtolica liberè impetrari valeant. Quæ omnia & ſingula in noſtris & cuiuſcunq; Ro. Pont. pro tempore exiſtẽtis familiaribus, & ſimiliter in omnibus alijs clericis beneficiatis, vel in ſacris ordinibus conſtitutis, ac etiam curialibus, locũ habere volumus; hoc vno tantùm excepto, quod dicti noſtri, & Rom. Pont. familiares, rubri coloris veſtimenta geſtare poſſint, pro decentia & conſuetudine dignitatis pontificalis. Et quoniam ad Cardinales maximè ſpectat operũ optimorum cura, pro viribus laborabunt ſcire, quæ regiones hæreſibus, erroribuſq; ac ſuperſtitionibus contra veram & orthodoxam fidem infectæ ſint, & vbi diuinorum mandatorũ Eccleſiaſtica deficiat diſciplina: quiq; Reges ac Principes, ſeu populi bellis infeſtentur, vel infeſtari timeãt. Hæc & huiuſmodi ſcire, ac nobis & Romano Põt. pro tempore exiſtenti referre operam dabunt, vt opportuna, & ſalutaria talibus malis ac peſtibus remedia vigilanti ſtudio excogitari valeant. Et cum frequenti ac propè quotidiana experientia notum ſit, prouincijs ac ciuitatibus propter ſuorum legatorum de latere abſentiam multa ſæpiùs contingere mala, variaque non ſine Apoſtolicæ Sedis præiudicio ſcãdala oriri, ſtatuimus & ordinamus: vt nullis Cardinalibus prouincias ac ciuitates legationis titulo obtinentibus, eas per locumtenentes aut officiales quoſcunque adminiſtrare liceat, ſed perſonaliter ipſi pro maiori parte tem-

A poris adeſſe, atque eas omni vigilantia regere & gubernare teneantur. Et qui nunc titulum legationis obtinent, aut pro tempore obtinebunt, ſi in Italia, intra tres menſes: ſi extra Italiam, quinque à die præſentis publicationis ad ſuas prouincias ire, ac maiorem temporis partem ibi reſidere teneantur: niſi de noſtro & ſucceſſorum noſtrorum mandato, pro aliquibus grauioribus negotijs in Romana curia retineantur, vel ad alia loca, prout neceſſitas poſtulat, mittantur: & tunc in dictis prouincijs ac ciuitatibus vicelegatos, auditores, & locumtenentes, cæteroſque conſuetos officiales, cum debitis prouiſionibus ac ſalarijs habeant. Qui præmiſſa omnia & ſingula non ſeruauerit, emolumentis quibuſcumque legationis careat. Quæ quidem propter

B hoc antiquitùs ordinata & inſtituta fuerunt, vt opportuna legatorum præſentia populis eſſet ſalutaris, non vt ipſi laborum & curarum penitùs expertes, lucro tantùm ſub legationis titulo inhiarent. Et cùm Card. officium in primis verſetur in frequenti Rom. Pont. aſſiſtentia & Sedis Apoſtolicæ negotijs, propterea ſtatuimus, vt omnes Cardin. in Romana curia reſideant. Et qui ſunt abſentes, ſi in Italia, intra ſex menſes, ſi extra Italiam, infra annum à die publicationis præſentis conſtitutionis reuertantur. Alioquin fructus beneficiorum & omnium officiorum ſuorum emolumenta amittant, omnibuſque priuilegijs generaliter & ſpecialiter Cardinalibus conceſſis, quamdiù abfuerint, om-

C ninò careant, exceptis tamen illis, quos ratione officij ab Apoſtolica Sede iniuncti, vel de Rom. Pont. mandato aut licentia, vel iuſto metu, aut quauis alia legitima cauſa impediente, vel ægrotationis abeſſe contingat: priuilegijs, indultis, & immunitatibus, eiſdem Cardinalibus conceſſis, & in bulla noſtra ſub data coronationis noſtræ contentis & expreſſis, in ſuo robore nihilominùs permanentibus.

Statuimus inſuper, vt expenſæ funebres Cardinalium, computatis omnibus, M.D. Floren. ſummam excedere non debeant, niſi executorum prouidentia, iuſtis allegatis cauſis ac rationibus, plus expendendum eſſe duxerit. Exequiæ & caſtrum doloris, prima & nona die fiant: infra octauam verò, Miſſæ de more celebrentur.

D Pro reuerentia autem Sedis Apoſtolicæ, vtilitateque & honore communi Pontificis & ipſorum Cardinalium, vt ſcandalorum, quæ naſci poſſent, occaſio tollatur, maiorque in ſacro ſenatu libertas votorum fiat, liceatque, vt par eſt, Cardinali cuique ſecundùm Deum & conſcientiam ſuam liberè & impunè quodcumque ſentiat, dicere: ſtatuimus, ne quis Cardinalium vota in conſiſtorio data, & quæcumque ibi geſta aut dicta, quæ in odium, aut præiudicium, aut ſcãdalum alicuius redundare poſſint, ſcripto aut verbo, vel quouis alio modo reuelet ſub pœna periurij & inobedientiæ: & quotieſcumque à nobis & Rom. Pont. pro tempore exiſten. ſpecialiter & expreſsè vltra præmiſſa indictum fuerit ſuper aliqua re ſilẽtium, ſi quis contrafecerit, vltra pœnas

E excommunicationem latæ ſententiæ incurrat: à qua nõ poſſit abſolui, niſi à vobis vel præfato Pont. Rom. & cum expreſſione cauſæ, præterquàm in mortis articulo.

REFORMATIONES CVRIAE, & aliorum.

Et cùm omnis ætas ab adoleſcentia prona ſit ad malum, & à teneris aſſuefieri ad bonum magni ſit operis & effectus, ſtatuimus & ordinamus, vt magiſtri ſcholarium & præceptores, pueros ſuos ſiue adoleſcentes nedum in grammatica & rhetorica, ac cæteris huiuſmodi audire & inſtruere debeant, verùm etiam docere teneantur ea, quæ ad religionẽ Gen. 6.

F pertinent, vt ſunt præcepta diuina, articuli fidei, ſacri hymni & pſalmi, ac ſanctorum vitæ: diebuſque feſtiuis nihil aliud eos docere poſſint, quàm in rebus ad religionem & bonos bonos mores pertinentibus, eoſque in illis inſtruere, hortari & cogere, inquantum poſſint, teneantur, vt nedũ ad Miſſas, ſed etiam ad veſperas, diuinaq; officia audienda, ad Eccleſias accedant, & ſimiliter ad prædicationes & ſermones audiendos impellant, nihilq; cõtra bonos mores, aut quod ad impietatem inducat, eis legere poſſint.

Ad abolendam verò execrabilem blaſphemiam, quæ in maximum diuini nominis, & ſanctorum cõtemptum ſupra

Digitized by Google

A modum inualuir, ſtatuimus & ordinamus, vt qnicumque Deo palàm ſeu publicè maledixerit, contumelioſiſque atque obſcœnis verbis Dominum noſtrum Iesvm Chriſtum vel glorioſam Virginem Mariam eius genitricem expreſsè blaſphemauerit, ſi munus publicũ iuriſdictionemve geſſerit, perdat emolumenta trium menſium pro prima & ſecunda vice dicti officij: ſi tertio deliquerit, illo eo ipſo priuatus exiſtat. Si elericus vel ſacerdos fuerit, eo ipſo quod de delicto huiuſmodi fuerit conuictus, etiam beneficiorum quæcumque habuerit, fructibus applicandis, vt infra vnius anni mulctetur: & hoc ſit pro prima vice, qua blaſphemus ita deliquerit: pro ſecunda verò ſi ita deliquerit, & conuictus, vt præfertur, fuerit, ſi vnicum habuerit beneficium, B eo priuetur: ſi autem plura, quòd ordinarius maluerit, id amittere cogatur. Quòd ſi tertio eius ſceleris arguatur & conuincatur, dignitatibus ac beneficijs omnibus quæcumque habuerit, eo ipſo priuatus exiſtat, ad eaq; vlteriùs retinenda inhababilis reddatur, eaque liberè impetrari & conferri poſſint. Laicus verò blaſphemans, ſi nobilis fuerit, pœna 35. ducatorum mulctetur: & pro ſecunda vice, 50. fabricæ Baſilieç principis Apoſtolorum de vrbe applicandis: & alijs, vt infrà deducitur: pro tertia verò nobilitatem perdat. Si verò ignobilis ac plebeius fuerit, in carcerem detrudatur. Quòd ſi vltra duas vices publicè blaſphemans deprehenſus fuerit, mitra infami per integram diem ante fores Eccleſiæ principalis mitratus ſtare cogatur. C Si verò pluries in hoc ipſum peccatum lapſus fuerit, ad perpetuos carceres, vel ad triremes damnetur ad iudicis deputati arbitrium. In foro autem conſcientiæ nemo blaſphemiæ reus, abſque grauiſſima pœnitentia, ſeueri confeſſotis arbitrio iniuncta, poſſit abſolui. Qui verò reliquos ſanctos blaſphemauerit, arbitrio iudicis rationem perſonarum habituri, mitius aliquanto puniri volumus. Statuimus etiam, vt ſæculares iudices, qui contra tales blaſphemiæ conuictos non animaduerterint, eoſque iuſtis pœnis minimè affecerint, quantum in eis fuerit, quaſi eidem ſceleri obnoxij, eiſdem quoq; pœnis ſubijciantur. Qui verò in illis inquirendis puniendiſque diligentes & ſeueri fuerint, pro qualibet vice decem annorum indulgentiam conſequantur, D & tertiam partem mulctæ pecuniariæ habeant. Quicumque verò blaſphemantem audierint, eum verbis acriter obiurgare teneantur, ſi citra periculum ſuum id fieri poſſe continget, eumdemque deferre, vel notificare apud iudicem Eccleſiaſticum, ſeu ſæcularem intra triduum debeant. Quòd ſi plures dictum blaſphemãtem ſimul audiuerint, ſinguli eum accuſare teneantur, niſi fortè omnes conuenerint, vt vnus pro cunctis tali fungatur officio. Quos omnes in virtute ſanctæ obedientiæ hortamur, & monemus in Domino, vt pro diuini nominis reuerẽtia & honore, in ſuis dominijs ac terris præmiſſa omnia ſeruari & exactiſſimè exequi mandent ac faciant, vberrimam ab ipſo Deo tam boni ac pij operis mercedem habituri, E ſimilemque annorum decem indulgentiam ab Apoſtolica Sede conſecuturi cum tertia parte mulctæ, qua dictus blaſphemus plectetur, quoties tale ſcelus puniendum curauerint. Quam quidem indulgentiam, & reliquam tertiam mulctæ partem accuſatori, blaſphemi nomen deferenti, ſimiliter concedi & aſſignari volumus, alijs pœnis contra huiuſmodi blaſphemos per ſacros canones expreſſis, nihilominùs in ſuo robore manentibus.

Vt clerici præſertim caſtè continenterque iuxta canonum præcepta viuant, ſtatuimus, vt contrafacientes acriter ſecundùm canones puniãtur. Si quis verò tam laicus, quàm clericus, de crimine, propter quod venit ira Dei in filios diffidentiæ, conuictus fuerit, pœnis per ſacros canones aut ius ciuile reſpectiuè impoſitis puniatur. (Coloſſ. 3.) F Concubinarij autem, ſiue laici ſiue clerici fuerint, eorumdem canonũ pœnis mulctentur: neque ſuperiorum tolerantia, ſeu praua conſuetudo, quæ potiùs corruptela dicenda eſt, à multitudine peccantium, aliave quælibet excuſatio eis aliquo modo ſuffragetur, ſed iuxta iuris cenſuram ſeuerè puniantur.

Ad bonum verò & quietum regimen ciuitatum, ac locorum omnium Romanæ Eccleſiæ ſubiectorum conſtitutionis bonæ memoriæ Ægidij Epiſcopi Sabinenſis olim editas innouamus, eaſque inuiolabiliter ſeruari præcipimus & mandamus.

A Et vt nefariæ Simoniæ labes ac peſtis non ſolùm à Romana curia, ſed ex omni etiam Chriſtiana ditione in perpetuum eijciatur, conſtitutiones per anteceſſores noſtros etiam in ſacris Concilijs cõtra huiuſmodi Simoniacos editas innouamus, eaſque inuiolabiliter ſeruari præcipimus, ac pœnas in eis cõtentas, pro expreſſis & inſertis haberi & delinquentes etiam auctoritate noſtra affici volumus.

Statuimus quoque & ordinamus, vt quilibet habens beneficium cum cura vel ſine cura, ſi poſt ſex menſes ab obtento beneficio diuinum officium nõ dixerit, legitimo impedimento ceſſante, beneficiorum ſuorum fructus ſuos non faciat pro rata omiſſionis recitationis officij & temporis, ſed eos tanquàm iniuſtè perceptos, in fabricas huiuſmo- B di beneficiorum vel pauperum eleëmoſynas erogare teneatur. Si verò vltra dictum tempus in ſimili negligentia contumaciter permanſerit, legitima monitione præcedente, beneficio ipſo priuetur, cùm propter officium detur beneficium. Intelligatur autem officium omittere, quo ad hoc, vt beneficio priuari poſſit, qui per 15. dies illud bis ſaltem non dixerit, Deo tamen vltra præmiſſa de dicta omiſſione redditurus rationem. Quæ pœna in habentibus plura beneficia reiterabilis toties ſit, quoties contrafacere conuincantur.

Et cum fructuum Eccleſiarum cathedralium & Metropolitanarum, monaſteriorumque, & aliorum quorumcun- C que beneficiorum Eccleſiaſticorum plenariè diſpoſitio & adminiſtratio ad nos & Rom. Pont. pro tempore exiſtentẽ, & illos etiam, qui eiuſmodi Eccleſias, monaſteria & beneficia iure & canonicè obtinent, ſolùm pertineant, ſæculareſque principes, omni etiam diuino iure id prohibente, dictis Eccleſijs, monaſterijs, ac beneficijs intromittere ſe nullatenus debeant: ſtatuimus & ordinamus vt fructus, redditus & prouentus Eccleſiarum, monaſteriorum ac beneficiorum, per ſæculares vllos principes, etiam ſi Imperator, Reges, Reginæve, ſeu reſpublicæ, vel potentatus fuerint, aut per eorum officiales, ſeu iudices etiam Eccleſiaſticos, vel quaſcumque alias perſonas, publicas, vel priuatas, de eorumdem Imperatoris, Regum, Reginarum ac Principum, D rerumque publicarum vel potentatuum mandato, ſequeſtrari, occuparive aut modo aliquo detineri, ipſique huiuſmodi Eccleſias, monaſteria ac beneficia obtinẽtes, ſub prætextu fabricæ inſtaurationiſque ſine Rom. Pont. pro tempore exiſtentis expreſſa licentia, aut eleëmoſynarum, ſeu quouis alio colore aut fuco, impediri non debeant, quo minus de illis, vt anteà liberè ac ſine impedimento diſponere valeant. Et ſi ſequeſtrati fuerint, occupative aut detenti, integrè libereque ac ſine exceptione vel mora, prælatis ad quos de iure legitimeque ſpectant, reſtituantur: de quibus ſi diſſipati nuſquàm reperiri poſſint, eorum iuſta æſtimatione facta, dictis prælatis ſatisfieri volumus per eos, qui dictas ſequeſtrationes, applicationes, diſſipationeſque quæ E fecerint, aut fieri mandauerint, ſub pœna excommunicationis aut interdicti Eccleſiaſtici, talium principum terris & dominio eo ipſo incurrendis. Et vt eorum, ac eiſdem ſubiectorum bona vbicumque reperta, ſi moniti parere noluerint, capi & retineri poſſint. Ipſi verò contrafacientes, tam ſupradictis pœnis, quàm priuationis feudorum & priuilegiorum, quæ à nobis & Romana vel alijs Eccleſijs nunc & pro tempore obtinuerint, & alijs contra violatores & oppreſſores libertatis Eccleſiaſticæ etiam per extrauagantes & alias conſtitutiones, etiam incognitas, & forſan in vſu non exiſtentes, impoſitis, quarum omnium tenores pro expreſſis & inſertis habentes innouamus, ac perpetuum firmi- F tatis robur habere decernimus & declaramus, ac ſecundùm eas per quoſcumq; iudices, etiam ſanctæ Rom. Eccle. Card. ſublata & adempta eis aliter iudicandi declarandiq; poteſtate, ſententiari, iudicari, & interpretari debere volumus atque mandamus.

Et cùm à iure, tam diuino quàm humano, laicis poteſtas nulla in Eccleſiaſticas perſonas attributa ſit, innouamus omnes & ſingulas conſtitutiones fel. recor. Bonifacij Papæ VIII. etiam prædeceſſoris noſtri, quæ incipit, Felicis, & Clementis V. quæ incipit, Si quis ſuadente, necnon quaſcumque alias Apoſtolicas ſanctiones, in fauorem libertatis Eccleſiaſticæ, & contra eius violatores quomodolibet edi-

tas, &

tas,& pœnis etiam contra talia præſumentes, in bulla, quæ legitur in cœna Domini, contentis, in ſuo robore permanſuris. Et cùm in Lateranen. pariter ac Concilijs generalibus ſub excommunicationis pœna prohibitum fuerit, ne Reges, Principes, Duces, Comites, Barones, reſpublicæ,& alij potentatus quicumque regnis, prouincijs, ciuitatibus ac terris quoquo modo præſidentes, collectas, decimas & alia huiuſmodi onera, clericis, prælatis, & alijs quibuſcumque perſonis Eccleſiaſticis imponant, exigantque, neve à ſponte etiam dantibus, & conſentientibus etiam recipiant: atque in præmiſſis auxilium, fauorem, conſiliumve palàm vel occultè præſtantes in excommunicationis latæ ſententiæ pœnam eo ipſo incidant, & ipſæ quoque reſpublicæ ac communitates & vniuerſitates circa hoc quomodolibet delinquentes Eccleſiaſtico eo ipſo ſubijciantur interdicto: prælati etiam præmiſſis abſque Rom. Pont. expreſſa licentia, vltrò conſentientes, excommunicationis & depoſitionis pœnam ipſo facto incurrant, ſtatuimus & ordinamus, vt de cætero talia præſumentes, etiam ſi, vt præfertur, qualificati fuerint, vltra ſupradictas pœnas, quas cōtrauueniendo eo ipſo incurrere volumus, innouamus, quòd ad omnes actus legitimos, inhabiles & inteſtabiles habeantur. Et cùm ſecundùm leges ciuiles, & ſacrorum canonum cenſuras, ſortilegia per inuocationem dæmonum, incantationes ac diuinationes, ſuperſtitioneſque prohibitæ ſint: ſtatuimus, decernimus, & ordinamus, vt clerici, qui in præmiſſis culpabiles inuenti fuerint, arbitrio ſuperiorum infamia notentur: ſi verò non deſtiterint, deponantur, atque in monaſterium ad tempus arbitrio ſuperioris perſiniendum, detrudantur, beneficijſque, & officijs Eccleſiaſticis priuentur. Laici verò vtriuſque ſexus, excommunicationis, & alijs pœnis iuris, tam ciuilis, quàm canonici, ſubiaceant.

Et vt omnes ficti Chriſtiani, ac de fide malè ſentientes, cuiuſcumque generis aut nationis fuerint, necnon hæretici, ſeu aliqua hæreſis labe polluti, vel Iudaizantes, à Chriſtifidelium cœtu penitùs eliminentur, & à quocumque loco, & præſertim à Rom. curia expellantur, ac debita animaduerſione puniantur, ſtatuimus, vt contra eos diligēti inquiſitione vbique & in dicta curia maximè, procedatur per iudices nos deputados, & eius criminis reos, & legitimè conuictos, debitis pœnis puniri, relapſos verò, abſq; vlla ſpe veniæ aut remiſſionis aſſici volumus. Et cùm conſtitutiones & ordinationes noſtræ huiuſmodi, quas pro nunc ordinamus, vitam, mores. Eccleſiaſticamque diſciplinam concernunt, tam officiales noſtros, quàm alios, tam in Rom. curia, quàm extra vbique locorum commorantes imitari conuenit, illis ligari, eoſque ad eorum obſeruationem inuiolabiliter teneri volumus atque decernimus. Et ne conſtitutiones ipſæ alijs cenſuris ac pœnis in contrafacientes per antiqua iura, & conſtitutiones impoſitis, derogare in aliquo videantur, cùm ad augmētum editæ atque excogitatæ fuerint, etiā declaramus, per earum diſpoſitiones ordinationeſq; nihil prorſus iuri communi, vel decretis aliorum Rom. Pont. vllatenus derogatum eſſe. Quimmò ſi qua in eis propter peruerſam temporum, aut locorum vel hominum corruptelam, vel abuſum, aut quamcumque aliam cauſam minimè probandam, vigorem ſuum amiſerint, ea ex nunc innouamus, confirmamus, & inuiolabiliter obſeruari mandamus. Quas noſtras conſultiſſimas cōſtitutiones, poſt duos menſes ab earum publicatione, ligare debere, etiam decernimus & declaramus: diſtrictius inhibentes, ne quis eas gloſſare, vel ſuper eis commentaria, interpretationesve facere, abſq; ſpeciali noſtra vel Sedis Apoſtolicæ licentia, præſumat. Si quis autem auſu temerario contrauenerit, excommunicationis latæ ſententiæ pœnam eo ipſo incurrat. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam noſtrorum ſtatuti, ſanctionis, reformationis, intentionis, ordinationis, exhortationis, monitionis, præcepti, voluntatis, innouationis, cōfirmationis, mandati, decreti, declarationis, inhibitionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ in publica ſeſſione, in Lateranenſi ſacro- A ſancta Baſilica ſolemniter celebrata, anno incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo quartodecimo, tertio Nonas Maij, Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Bulla ſeu ſchedula indictionis decimæ ſeſſionis ſacroſancti Laterani Concilij, lecta per eumdem Reuerend. patrem Dominum Archiepiſcopum Neapolitanum in nona ſeſſione.

LEo Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad futuram rei memoriam, ſacro approbante Concilio. Vt hoc ſacrum Lateranen. Concilium, ad finem vberrimæ ſperatæque vtilitatis perducatur, poſſintque dicti prælati & alij vocati commodè venire, & perſonaliter adeſſe, vt ſperamus: cum- B que alia plura & grauiora in eo tractanda, diſcutiendaque remaneant, ad omnipotentis Dei laudem & Eccleſiæ ſuæ exaltationem, decimam ſeſſionem continuationis celebrationis ipſius ſacri Lateranen. Concilij. Kalend. Decembris, quæ erit ſexta feria poſt feſtum S. Andreæ Apoſtoli, 1514. Pont. noſtri anno ſecundo, ſacro Concilio approbante, indicimus.

Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam noſtræ indictionis, deſignationis, voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit in- C curſurum.

Datum Romæ in publica ſeſſione, in Lateranen. ſacroſancti baſilica ſolēniter celebrata, anno incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo decimoquarto, tertio Non. Maij, Pont. noſtri anno ſecundo.

Qua perlecta, idem Archiepiſcopus petijt à ſanctiſſimo domino noſtro, & à Reuerend. patribus Concilij, an placerent paternitatibus ſuis contenta in ſchedula, ſeu bullis per eum recitatis. Et omnes præter infraſcriptos, qui votarunt prout infrà, reſponderunt placere.

Particulares, qui votarunt, primo reuerendus pater dominus Ieremias Archiepiſcopus Tranen. qui dixit, non placere ea, quæ deuiant à iure, & etiam, quia prouidetur, D quo ad multa non neceſſaria, & generalia omittuntur.

Reuerendus pater dominus Ioannes Staphyleus Epiſcopus Sibinicen. dixit placere ſibi, quod in omnibus in ſchedula contentis, quo ad omnes cuiuſcumque ordinis ſeruetur diſpoſitio iuris communis.

Reuerendus pater Dominus Scaramuza Epiſcopus Cuman. dixit, placere verba, ceſſante metu Cardinalium.

Reuerendo patri Domino Gabrieli Archiepiſcopo Dyrrhachien. placent omnia, præter cōſtitutiones Ægidij Card. quas ignorat.

Reuerendo patri Domino Chriſtophoro Polignianen. non placet, quo ad reſignationem beneficiorum, ſed quo ad cætera ſic.

E Reuerendo patri domino Michaëli Montalcinen. placent, prçter quo ad duo incompatibilia, quia vult, quòd ſint qualificati.

Reuerendo patri Domino Benedicto Epiſcopo Chien. placent, prætequàm de incompatibilibus reſignādum quo ad præterita & de accuſandis & reprehendendis blaſphemijs in criminalibus.

Deinde ſanctiſſimus dominus noſter auditis votis reſpondit, quod mutabuntur aliqua verba, ſed non mutabitur ſententia: & quod contenta in eis, ſuæ ſanctitati alias placent. Super quibus omnibus & ſingulis, dominus Marius de Peruſchis procurator Concilij, petijt inſtrumentum F & inſtrumenta.

Quibus abſolutis, & incepto hymno per Sanctiſſimum dominum noſtrum Leonem, Te Deum laudamus. &c. ad referendum Deo gratias de bonis operibus expletis. prout eſt de more ſacrorum Conciliorum, & capella cantorum reſpondente vſque ad finem hymni, fuit diſſoluta ſeſſio. Et ſanctiſſimus dominus noſter cum reuerend. dominis Cardinalibus & prælatis equitando acceſſerunt ad palatium ſancti Petri in Vaticano, aſſociantes ſanctiſſimum dominum noſtrum, vt tenentur. Quo ibi dimiſſo, omnes reuerſi ſunt ad proprias domos & habitationes ad Dei laudem.

Digitized by Google

LEONI DECIMO PONT. MAX. ANTONIUS Puccius humillimè pedes oſculatus, ſeſe commendat.

PAVLÒ poſt tuam ad ſummi Apoſtolatus apicem gratiſſimam omnibus aſſumptionem, Beatiſſ. pater, ad vrbem profectus, quo Septemuiratus munus, à reuerendiſſimo patruo meo gratia & munificentia tua in me tranſlatum exercerem, nihil ſanè magis optaui, quàm aliquam dari occaſionem, qua ſingularem mea erga ſanctitatem tuam ſeruitutis affectum, ſi non implere, aliquo ſaltem indicio declarare poſſem. Qua de re ſuperioribus menſibus Beatitudine tua velut æſtuantis deſiderij mei præſaga, perdifficile mihi orandi in Lateranen. Concilio munus demandâte, licet impar meis illud humeris viderem, more tamen amantium, non quid vires poſſent ingenij, ſed quantum vis auderet amoris, inſpiciens, quidquid benignè per te fuit iniunctum, prompta mentis hilaritate ſuſcepi, ſuſceptumque hodiè in Auguſtiſſimo Lateranenſi templo coram inclyto ſanctitatis tuæ conſpectu, benigna grataque eius attentione pro viribus præſtiti. Et cùm nõ ab re fore duxerim, vt quam adſtantibus voce protuleram, eam literis tibi vni, à quo omnium ſalus vnicè pendet, perpetuo dedicarem: accipe, quæſo, meæ in te obſeruantiæ ac ſeruitutis qualecumque teſtimonium, eo præcipuè animo, vt ſi quid fortè aures, mentemque tuam minus grauiter vel ornatè dictum offenderit, non temeritati, quam cum tanto periculo minimè attentaſſem, ſed flagranti potiùs amori aſcribas, qui, Hieronymo teſte, modum non habet, ordinem neſcit, menſuram ignorat. Si qua verò non tam ex intima Rhetorices officina, quam præcipuis hauſta Theologis, legentem te oblectauerint, ea obedientiæ meritò tribuas, cùm diuinæ miſericordię munere factum ſit, vt quod optaui & volui, aliqua etiam ex parte poſſem. Reliquum ergo mihi eſt, dies noctesque clementiſſimum Deum orare, vt ſi dicendo expreſſerim, quæ tu pro pietate in Deum, pro morum diſciplina, pacisque cultu in hac ipſa nona ſeſſione ſacroſancto approbante Concilio decreuiſti, vbique ab omnibus Chriſtifidelibus ſyncere ac integerrimè obſeruentur. Vale.

ORATIO HABITA PER REVERENDUM patrem Dominum Antonium Puccium, cameræ Apoſtolicæ clericum, in nona Sacroſancti Lateranen. Concilij ſeſſione tertio Nonas Maij 1514.

NVLLVM tempus vmquàm fuiſſe memini, Pont. Max. patres ampliſſimi, & clariſſimi præſules, quo magis animum meum commotum, affectum, inflammatumque ſenſerim, quam hodiè totum me apud ſanctitatem tuam de vniuerſo Eccleſiæ Dei ſtatu verba facturum, commoueri, affici, inflammarique ſentio. Licet enim diuinæ maieſtatis tuæ conſpectas, rutilanti cuius fulgore imbecilles oculi mei caligant, tot ampliſſimorum patrum conſeſſus, quorum nemini ingenio vel ſapientia plurimarum que rerum peritia mereor comparari, ipſius denique pertractandæ rei magnitudo, quæ omnem ingenij vbertatem, omnem dicendi copiam, omne orationis genus excedit, non mediocriter me dicere inſipientem terreat: recreat tamen, recreat, ac ſummopere animum meum reficit ratio communis boni, quòd ex ſacroſancti iſtius conſeſſus conſilio atque decreto vniuerſæ Chriſtianæ fidei, Catholicæque Eccleſiæ prouenturum ſpero, mihique omninò polliceor. Noſter namque Deus IESVS mortè reſurgens, & in altum aſcendens, vt cœleſtia inde dona mortalibus largiretur, ſi Eccleſiæ ſponſæ ſuæ, à qua corpore diſceſſerat, pro miniſterio exercendo, pro gente illuminanda, pro fide conſummanda,
Epheſ.4. quoſdam conceſſit Apoſtolos, Prophetas aliquos, nonnullos Euangeliſtas, doctores nõ paucos, paſtores verè quamplurimos, nimirùm ego velut Simeon alter animo & cor-
Luc.2. pore debeo exultare, qui hodie non virtute propria excitatus, ſed obedientiæ ratione compulſus, eo meruerim oraturus accedere, quo pro vniuerſa tandem Eccleſia Dei reformanda ſingulorum, quos dixi, ſacros, pioſque ſucceſſo-
A res ac imitatores, & iam frequentes video cõueniſſe, & frequentiores propediem conuenturos non dubito. Gaudeo igitur iure optimo, vtque conceptum à me gaudium vberiori plenitudine compleatur, duo dicturo mihi à Beatitudine tua Pont. Max. bona horum ampliſſimorum patrum venia, concedi flagranter opto, humillimeque depoſco. Primum, vt ſacratiſſimæ Dei ſponſæ, præſenti cuius corpori in melius reformando toto animi inhæres affectu, excellentiam, præcipuas deinde reformandi cauſas, pro mea, quantula ſit, dicendi facultate, in medium afferam, quo conceptam animo tuo reformationem, & à nobis optotam diu, vehementiſſimeque ſperatam, omni ſtudio, labore atque conatu proſequi non deſiſtas. Sed antequàm hęc aggrediar,
B per Angelicam ſalutationem à beatiſſ. Virgine opem ſuppliciter implorabo.

Aue Maria gratia plena &c.

CVPIENTIBVS nobis beatiſſime Pater, ſupernæ illius Hieruſalem (quam rectè liberam, communemque om- Galat.4.
nium matrem ſacra teſtatur pagina) excellentiam, admirabilemque gloriam & dignitatem accuratiùs indagare, tria potiſſimùm cõſideratione attentioneque digna in mentem veniunt. Primum, quod gratuita dote à ſponſo prælecta, deinde ſpiritali & indiuidua copula illi coniuncta, beatiſſimo poſtremo ſobole fœcunda mater effecta eſt.
C Vniuerſo ſiquidem humano genere protoparentum noſtrorum tranſgreſſione vanitati ſubiecto, eiuſque rationabili intellectu peccatorum caligine obſcurato, ac diuinorum ſemitam mandatorum prorſus obolito: impiaque cordis ſui deſperatione in omnem impudicitiam, turpitudinem, immunditiam prolapſo, demerſo atque defixo, ſapientis Dei filius coomnipotenti & coæterno cum patre ſapientiæ ſuæ lumine in beneplacita paterna voluntatis diſpenſatione perſpiciens, mortales omnes nõ per alium quã per ſeipſum filium ab æterno Deum, ſed in extremo tempore hominem factum, inter Deum patrem & homines mediatorem futurum, ipſi paternæ maieſtati reconciliari oportere, cœleſtique gratia recreari, ac perenni demùm cœlo-
D rum hæreditate donari, tam inſigne miſericordiæ ac pietatis, & dilectionis erga nos ſacrificium vel in ipſo crucis patibulo offerre non recuſauit. Licet enim vnicam illam ſponſam, cui per ſpiritale & caſtiſſimũ matrimonium aduenien te temporis plenitudine in odorem ſuauitatis inſolubiliter iungendus erat, ita ſordidam atque inopem conſpicaretur, vt neq; ſordes eius humano more copia rerum delere, neq; forma inopiam excuſare poſſet, nimio tamen humanæ ſalutis ardore flagrans, antequã è paterno ſinu prodiens, mundum ingrederetur, ad patrem ipſum in throno conuerſus clamauit: Hoſtiam & oblationem noluiſti, Holocauſta & Pſal.39.
pro peccato non poſtulaſti, Corpus autem adaptaſti mihi: Hebr.10.
tunc dixi, Ecce venio, In capite libri ſcriptum de me, vt fa-
E ciam voluntatem tuam. Quam obſecro, voluntatem ad nos veniens IESVS Dei filius facturus erat? Illam nempè, illam, qua prædeſtinatus adoptionis filios ſanctificauit, cum ſanctiſſimo illo corpore diuinæ ſuæ naturæ inuiſibili Spiritus ſancti artificio, de puriſſima Virginis carne aptato, in araque crucis vltrò pro nobis oblato, de ſacratiſſima ipſis corporis aqua ſanguineq; pretioſiſſimo, gratuitam dotem heu nimis charam, nimiſq; pretioſam, Eccleſiæ ſpõſæ ſuæ conſtituit atque confecit. Quo quidem lauacro, profluuioq; dotali eamdem ſpõſam ab omni labe ita mundauit, omniqne ſcientiæ ac ſapientiæ theſauro locupletauit, vt omnium merito pulcherrima atque ditiſſima prædicari deberet, ſacro illo teſtante eloquio: Sicut lilium inter Cant.2.
F ſpinas, ita amica mea inter filias. Ac ruſus: Multæ filiæ con- Prou.31.
gregauerunt ſibi diuitias, tu verò ſupergreſſa es vniuerſas. At per quam reputamus ſpiritalem copulam, tam ſanctum Chriſti & Eccleſiæ matrimonium conſummatum? per eam profectò, Theologorum iudicio, qua non ſolùm duo per mutuam coniunctionem caro vna, ſed vnum potiùs in carne vna effecti ſunt, canente ſponſa: Dilectus meus mihi, & Cant.2.
ego illi. Id quod ſacrum diuinumque myſterium præclarus ille vniuerſarum gentium inſtitutor vas electionis diuinitùs contemplatus, magni matrimonij ſacramentum in Chriſto Epheſ.5.
& Eccleſia conſummatum eſſe teſtatus eſt. Quippe qui

tanta

Digitized by Google

tanta vnitatis vi, tanquam indiſſolubili amoris nexu mutuo
mutuo coniuncti ſunt, ligati, atque conſtricti, vt non minus
difficile iudicetur, à latere ſponſi conſortem eius Eccleſiam
ſegregari, quàm ſit etiam impoſſibile, Chriſtum IESVM
Saluatorem noſtrum, aut hominem ſine Deo interpretari,
aut Deum ſine homine intelligere, cùm vtramque in ſe na-
turam pleniſſimè contineat: nec aliquo modo Chriſtus ex-
primi poſſit, quin Deus pariter atque homo idemq; Media-
tor Dei & hominum exprimatur. Non eſt igitur mirum, tale
tantumque matrimonium non modò ſecundùm legem di-
uortium nullum pati, ſed quod omnem naturæ ordinem,
modum, conſilium, inſtitutum, atq; decretum excedit, nec
ipſa quidem temporali ſponſi morte dirimi vllo modo po-
Matth. 19. Marc. 10. tuiſſe. Siquidem mortales matrimonio coniungit Deus,
quos licèt homo ſeparare non poſſit, mors tamen ipſa diri-
mit atque diſſoluit. In Chriſti verò Eccleſiæque matrimo-
nio coniungitur ipſe Deus, qui vt per ſe incorruptibilis &
immortalis exiſtit, ita incorruptibile & immortale matri-
monium cum ſponſa contrahens & conſummãs, inſolubi-
li eius amplexu atque conſortio poſt mortem magis quàm
in præſenti vita potitus eſt. Quam ſanè mutuam, inſolubi-
lemq; coniunctionem aſcendente IESV ad patrem, vehe-
Cant. 8. mentiſſimè admirantes Angeli conclamârunt: Quę eſt iſta,
quæ aſcendit per deſertum delicijs affluens, innixa ſuper di-
lectum ſuum? Sed quid mirum, cœleſtem ſponſum, ſpecio-
ſum forma præ filijs hominum, perpetua indiſſolubiliq; co-
pula cum ſponſa ſua in terra & in cœlo coniunctum fuiſſe?
cùm mortales omnes vxoribus ſenio confectis, non alia fe-
rè quàm prolis ſuſceptæ gratia, diuturno earum conſortio
delectentur: ipſe verò ex virgineo ac fœcundiſſimo conſor-
tis ſuæ ventre, non quidem areſcente vnquam vel feneſcen-
te, ſed viridi ſemper atque integro permanente, eam ſuſce-
perit prolem, quæ numero, decore, gloria cæteras ſoboles
antecellit. Abrahæ namque in aliena regione verſanti, cui
domeſtice primò de incarnatione Verbi, Spiritus ſancti mi-
Gen. 22. niſterio, factæ ſunt promiſſiones, cœlitùs dictum eſt: Multi-
plicabo ſemen tuum ſuper numerum arenæ maris & ſtellæ
cœli, & in ſemine tuo benedicentur omnes gentes. Quid-
nam, obſecro, patres, tam ampla de futuro Abrahæ ſemine
promiſſio innuebat? quid præmonſtrabat? quid pollicebα-
tur, niſi quòd non in pluribus, ſed in vno tantùm ſemine, in
ipſo videlicet Dei hominumque Mediatore Chriſto, & Dei
& hominis filio, Deo pariter atque homine, mortales om-
nes diuinæ immortalitatis benedictione replendi erãt, cùm
per fœcundiſſimum Eccleſiæ partum, vniuerſum terrarum
orbem Deo & patri regenerandum, prolapſaq; omnia ſiue
cęleſtia, ſiue terrena in integrum reſtituendum, ac ipſas pręci-
puè gentes à recta Dei ſemita alienatas, ſanctorum cõſue-
tudine deſtitutas, ſine ſpe ambulantes, abſq; timore viuen-
tes, & prorſus ſine Deo in mundo hoc temerè vagantes, il-
luminandum, erigendum, ſaluandumq; properauit, vt me-
ritò dilectus ille diſcipulus, attonita viſione in admirãdum
ſuperni Regni lumen abſorptus, in diuina illa ſua Apocaly-
Apoc. 7. pſi cantârit: Vidi turbam magnam, quam dinumerare ne-
mo poterat, ex omnibus gentibus, tribubus & linguis, ſtan-
tes ante thronum. Qua autem pulchritudine, quo decore,
qua venuſtate redempti filij, & à ſuperna illa Hieruſalem
adhuc peregrini, refulſerint: quis tantæ ingenij perſpicaciæ,
tamquam perſpicuæ vbertatis eloquij vel poſſet mente cõ-
cipere, vel oratione auderet attingere? Ij enim per hoſtiam
corporis Chriſti ſemel oblatam in æternum ſanctificati,
non vltrà carni & ſanguini indulgere, prætereuntemque
caduci ſeculi figuram diligere, ac ſecundùm principem &
poteſtatem caliginoſi huius aëris ambulare curantes, ſed
omni prorſus abnegata impietate, ad verum, vberem, ac ſa-
lutarem ſobrietatis, pietatis & iuſtitiæ cultum conuerſi, au-
Matth. 13. dire de ſe meruerunt: Fulgebunt iuſti ſicut ſol in conſpectu
Dei. Quippè qui diuinis illuſtrati fulgoribus, æternæque
charitatis ardore ſuccenſi, de virtute in virtutem ambulan-
Pſalm. 83. do, in virum perfectum ſecundùm menſuram ætatis pleni-
tudinis Chriſti, vnanimi zelo euadere cupientes, magnifi-
Epheſ. 4. cati inde & conſummati in opere miniſterij, poſt miſerri-
mum carnis ſuæ habitaculum diſſolutum beatiſſima de-
mùm digni effecti gloria, illud quoque in cœleſti regno de
Pſalm. 88. ſe dictum audierunt: Beatus populus qui ſcit iubilationem:

A quo ſanè iubilo ante regium thalamum pſallentes & exul-
tantes, alterno cantu clamare non ceſſant: Benedictio & Apoc. 7.
charitas, & ſapientia, & gratiarum actio, honor & virtus &
fortitudo Deo noſtro in ſecula ſeculorum. Hæc illa eſt ſpõ-
ſa, Beatiſſime Pater, de cuius excellentia ac dignitate in ip-
ſo orationis principio apud ſanctitatẽ tuam pollicitus ſum
me verba facturum. Hæc, inquam, ſponſa eſt, quæ omnium
mater Eccleſia dicitur, quam ab æterno cœleſtis eius ſpon-
ſus vltronea ſanguinis effuſione ſibi prouidit: prouiſam la-
tere ſuo indiſſolubiliter copulauit: copulatam innumera,
pulcherrima ac feliciſſima prole in perpetuum propagauit.
Quid igitur oneris, quid officij, quid ſolicitudinis ſanctitati
tuæ incumbat, vt hanc ſponſam pro dignitate regere, extol-
B lere, decorareque poſſis, etſi non parum ex his, quæ hacte-
nus oratione perſtrinxi, menti tuæ innotuiſſe arbitror, ſin-
gulis tamen perſpectis cauſis, quibus ad eiuſdem diuinæ
ſponſæ regimen, decus atq; ſalutem toto debeas animi ſtu-
dio inhærere, quod ſecundò me præſtiturum obtulerã, tan-
to quidem id clarius innoteſcet, vt quantum cęteri ad com-
parandos honores fortunasq; cumulandas, quantum ad o-
tioſos dies in delicijs conterendos, quantum pleriq; ad hu-
mana ſtudia exercenda, voluptatesq; captandas, quantum
ad ipſam animi corporisque requiem concedunt temporis,
tantum tutè ipſe tibi ad recolendam, perſuadendam ac per-
ficiendam totius Eccleſiæ, Chriſtianæque reipublicæ refor-
C mationem, ſnmendum impendendumq; fore exiſtimabis.
Duæ mihi præcipuè, Beatiſſime Pater, in mentem occur-
runt cauſæ, quarum vna, vt inceptam Eccleſiæ reformatio-
nem alacri animo proſequaris, inuitat: altera, ni hoc feceris,
horrendum in Chriſtianos omnes diuinę vltionis iudicium
comminatur. Cùm hoc igitur vniuerſo generi hominum
fuerit à natura tributum, ſi qua in familia laus præcipua vel
animi vel corporis præclarè floruerit, hanc ferè omnes illius
ſtirpis cupidiſſimè æmulari, ea in primis tibi vni Max. Pont.
offertur cauſa, qua vberrimum Eccleſiæ Dei fructum ſis al-
laturus, præſens ſcilicet ſacroſanctum œcumenicum, augu-
ſtumque Lateranen. Concilium, maximi illius Principis Iu-
lij Secundi prædeceſſoris tui prouidentia, opera, ſolicitudi-
D ne inchoatum. Vt enim tu Leo Põtifex, diuino numine an-
nuante, in regale Romanorum Pontificum genus conſen-
tientibus omnium ſuffragijs adſcitus, totum in rebus agen-
dis eorumdem maiorum tuorum conſilium, grauitatem,
ſapientiam, prouidẽtiam, ac iudicium debeas imitari, illius
tamen ſummi Pontificis, cui egregijs tuis virtutum meritis
ſucceſſiſti, clariſſimum huius indicti Concilij munus tanto
cordis affectu ardorisque ſtudio amplecti ac proſequi de-
bes, vt velut alter Hadrianus Nicolai ſucceſſor, præclari hu-
muneris auctor potius, quàm imitator, à Chriſtianis omni-
bus iudiceris: cùm præſertim ex ea hora, qua Saluatore IE-
SV in carne glorioſa & immortali ſuper omnes cœlos, ob-
ſtupentibus Angelis, ad patris dexteram ſublimato, ſacra-
E tiſſimi eius diſcipuli pro vinea Sabaoth excolenda in Spiri-
tu ſancto congregari cœperunt, nihil tam ſalutare, tamque
magnificum & glorioſum in hanc ipſam omnium matrem
militantem Eccleſiam profectum eſſe nouerimus, quàm
quod ex ſacroſancta œcumenicorum Cõciliorum celebra-
tione, tanquam ex peculiari Spiritus ſancti aula, omnium
aromatum refertiſſima, diuinitùs emanauit. Inde enim di-
ſperſæ Dominicæ oues colliguntur, varij languores ac mor-
bi dignoſcuntur, opportuna languentibus remedia adhi-
bentur, veritas totius Chriſtianæ legis rationali cuiq; menti
clarius innoteſcit, ſuauius inſinuatur, verius perſuadetur,
tenacius imprimitur. Id quod in Ioſue, ſi quis diligenter at-
F tenderit, figuratum percipiet, dum ait: Congregati ſunt om- Ioſue 8.
nes filij Iſraël in Silo, & fuit illis terra ſubiecta. Propter quod
Pontifex Maxime, ſi à perenni teſtataque maiorum tuorum
Romanorum Pontificum multiplici virtute non te dege-
nerem, immò verò laudabilis totius eorum vitæ, conſue-
tudinis, virtutis atque actionis verum, ſingularemque
imitatorem, ac expreſſorem præſtare magnoperè cupi-
tis, iam tui conſilij eſt, tuæ ſapientiæ, hoc vnum te
decet, hoc, inquam, à tua poteſtate debetur, vt præ-
clara tot Romanorum Pontificum geſta tu vnus imitaturus
indictum, iam biennio, Concilium, ad optatum vſque fi-
nem ſalubriter, honorificeque perducas. Id autem vt om-

Digitized by Google

nino perficias, ſuauis quoque illa ac peritucunda proximæ ſeſſionis memoria ſuadet, monet, hortatur, impellit, qua inconſutilis Chriſti tunica in varias forſan, ni DEVS occurriſſet, particulas diſcindenda, in priſtinum ſuum inconſutilem ſtatum per te vnum Leo X. eſt reſtituta. Tunc enim diuinæ miſericordiæ beneficio, inauditæque manſuetudinis tuæ merito factum eſt, vt quorum ferox antea imperium timebatur, promptam obedientiam tui adſpexerint oculi: quorum aſperæ comminationes audiebantur, humiles preces tuæ perceperint aures: quorum truculenta vulnera formidabuntur, libentia oſcula tui exceperint pedes: quaſi in te vno vero atque legitimo Chriſti, & Dei vicario, propheticum illud debuerit rurſus impleri: Adorabunt eum omnes reges terræ, omnes gentes ſeruient ei. *Pſalm. 73.* Quid eſt, obſecro, reliquum, niſi quod inuiolabili Eccleſiæ vnitate procurata atque compoſita, tu Leo fortiſſime tamquam Dei zelotes, pro domus eius decore atque ſalute, liberius cuncta, feruétius ſingula, audentius vniuerſa proſequatis? Iam nemo reclamat, nullus obſiſtit, omnes ad petram paruulos alliſêre, vtque illis tandem ſalutarem præbeas eſcam, omnes à te expectant. Quid enim flagrantius nobiſcum ſimul optare debent, qui modò erant in Eccleſia Dei hoſpites atque aduenæ, quàm vt nunc fiant cum alijs per morum inſtaurationem ſanctorum ciues & domeſtici Dei, ſuperædificati ſuprà fundamentum Apoſtolorum & Prophetarum in ipſo ſummo angulari lapide Chriſto IESV, in quo omnis ædificatio creſcit in templum ſanctum, *Epheſ. 2.* vtque omnes pariter in vno ſpiritu ad ipſum Deum & patrem tendentes, incomprehenſibilem eius maieſtatem & gloriam vno ore celebrare poſſimus? Excitare igitur, beatiſſime Pater, excitare in hoc vnum præclariſſimum ac ſaluberrimum Chriſtianæ cenſuræ opus, ipſum amplectere, ipſum ad optatum vſque finem proſequere. Væ enim nobis. Quid autem nobis? Id enim parum dixiſſe eſt. Væ, inquam, vniuerſis Chriſtifidelibus, ſi tam raram futuri boni occaſionem, ſi quod ne cogitandum quidem eſt, fruſtrà labi permiſeris. At dicet fortaſſe quiſpiam: Iam Eccleſia Dei in integrum Fidei, Spei, charitatiſque vinculum eſt reſtituta. Fateor. Iam vniuerſum illius corpus vni capiti, hoc eſt, tibi ſubditum eſſe conſpicitur. Et hoc ſumma cum alacritate aſſirmo. Iam omnes vnum Deum, vnam fidem, vnum Baptiſma, ipſam denique Eccleſiæ vnitatem, extra cuius gremium quis conſtitutus, veniam conſequi peccatorum nullo modo poteſt, & corde iuſtè credunt, & ore ſalubriter confitentur: nihil horum inficior. Sed quid hæc, obſecro, emolumenti ſunt allatura, ſi Reges, ſi Principes Chriſtiani nobiliſſima Eccleſiæ membra, temporali adhuc truculentoque gladio, (heu heu miſeram noſtram nimiſque lachrymabilem tempeſtatem) mutuo vexari, dilaniari, confici, ac miſerrimè trucidari non deſiſtunt? Si vniuerſum orbem qua poſſum mente colluſtro, præcipuè autem Italiam, Germaniam, Galliam, Hiſpaniam, Angliamque potiſſimas eius partes auro, argento, diuitijs, populis, armis, robore, ingenioque refertas animaduerto. Quid vbique gentium, proh dolor, comperio, quod nō vehementi me dolore affligat atque proſternat? imminentes inuicem hoſtium terrores, inuaſiones, incurſiones, impetus, prælia, direptiones, incendia, clades, ſtrageſq; Chriſtianorum innumeras. Heu eſurientia principum corda, nondum innoxijs Chriſtianorum viſceribus ſatiata: heu ſitibundam terram, nondum dum de feruenti Chriſtiani cruoris gurgite tumefactam: heu cæcam dæmonum rabiem, nondum innumeris fidelium cladibus expletam. Vſquequo in humanam perniciem anhelatis, æſtuatis, arderis? Quingentenis Chriſtianorum millibus vigeſimo ab hinc anno, cruento gladio confoſſis atque proſtratis, adhuc eſuritis? adhuc ſititis? adhuc inhiatis? En, Pater Beatiſſime, qui nihil libentius facere ab ipſo matris vtero didiciſti, quàm parcere inimicis: & qui tuam victor amari manſuetudinem quàm virtutem vincendo formidari maluiſti: parce obſecro, filijs tuis, non corruptibili emptis auro vel argento, ſed pretioſo ac viuifico Chriſti ſanguine è diabolica poteſtate redemptis. *1. Pet. 1.* Euigila, quæſo, intende, enitere in ſaluberrimum componendæ pacis opus, quo perficiendo per Legatos ac nuntios ſedulam impartitis operam, vt arma interim conquieſcant, à Chriſtiano ſanguine temperetur, expetendæ à cunctis

A induciæ ſtatuantur, omnem tuam auctoritatem decretumque interpone. Cùm enim tantis in rebus tam arduiſque negotijs, Principū animos non minùs opinio famæ, quàm ratio certa ad alterius vel contemptum, vel metum, vel odium, vel amorem ſoleat commouere, optatam hanc ipſam inter Chriſtianos pacem celerrimè confectum iri ſperandum eſt. Sperandum eſt? immò, vt verius loquar, te huiuſmodi peragendæ pacis auctore tam caſto, tam pio, tam religioſo conſtantiſſimè aſſirmandum. Quippè cuius celeberrimum nomen apud Chriſtianos Principes tantę hucuſque fuit auctoritatis, & gratiæ, vt quod tu pro communi omnium quiete, dignitate, ſalute decreueris, ratum, gratumque omnes proculdubio ſint habituri; non ignari,

B omnem tibi vni in cœlo & in terra traditam à Domino poteſtatem, vt non ſpiritualibus tantùm vitis, ſed terrenis quoque huius ſeculi poteſtatibus in cauſa communis boni ius dicere non pertimeſcas. Quod tum demùm, vt ad alteram doloris cauſam iam deueniam, feliciſſimè contigerit, ſi hoc potiſſimùm tempore, cùm omnis caro viram ſuam corrupit, *Gen. 6.* ſimulque omnes declinauerunt à recto, nec eſt qui faciat bonum, non eſt vſque ad vnum, *Pſ. 13. & 53.* ad vniuerſam Chriſtianæ religionis cenſuram, quo cœpiſti ardore procedas. O nos ignaros, ô cæcos, ô noſtrimet prorſus oblitos, qui iucundo temporalis pacis ſolatio perfrui volumus, horrendis æterni belli ſupplicijs cruciandi, qui humanam rabiem ſedari confidimus, iram omnipotentis Dei, ſuum in nos vi-

C brantis gladium, ſubituri. Optas tu, ſumme Pontifex, immò nihil te magis optare aſſirmas, pacem inter Chriſtianos tuos à Domino impetrare? Internas noſtras vitiorum ſimultates attende, vt his ſedatis, quæ ſunt externa pace ſuauiſſima perfruantur. Nam ſi te ad ſecularem in primis hominum ſtatum diligentiſſimè diſcutiendum conuerteris, quid in eis exiſtimas offenſum iri, niſi impietatem circa diuina fidei noſtræ myſteria, quæ aut curioſè perquirunt, aut leuiter derident, aut ſuperbè contemnunt, blaſphemiam ac deteſtationem aduerſus Deum horribilem, in ſanctoſque abominabilem, detractionem in Paſtores ſacros impiam atque nefandam, ſacrarum cenſurarum contemptum, ſacrilegia,

D rerumque diuinarum occupationem ac ſurreptionem, auaritiam in comparandis fœnore opibus damnatis, vix Hebræis permiſſo, turpitudinem in quouis obſcœnitatis genere inauditam, odium inextinguibile, ſumendæque pro acceptis iniurijs vindictæ flagrantiſſimam cupiditatem, vnde frequentes rixæ, quotidiana vulnera, homicidiaque crebra proueniunt, extremam denique in quouis flagitio ac facinore perpetrando licentiam? Quæ quidem omnia tanto acerbiori animum tuum dolore conficient, quanto ea in hominibus diuturniora, grauiora, impudentioraque eſſe conſpexeris. Quid ſi in obligationem conſeruandæ virtuti, & honeſtati religioſorum gradum mentem intenderis, nonne ibi quamplurima deprehendes, quæ in maximum anima-

E rum fidelium exemplum, & ex eo ſcandalum vergere dignoſcuntur? Vt enim præcipuam illam doloris cauſam ſilentio prætereâm, inter eoſdem ipſos non minus præcepto quā nomine fratres, quos partim Conuentuales, partim Obſeruantes trito vocabulo nuncupamus, tam magnum chaos interueniſſe, vt qui Obſeruantum ordine non cenſentur, religioſorum numero excludantur, cùm tamen nomen ipſum Conuentuale, modò reliquum vitæ reſpondeat, purgatis auribus nil niſi pudicum, ſanctumq; repræſentet: quonam mœrore, quo gemitu, quo ſingultu reliquum ſacrarum religionum ſtatum expreſſero? Si enim vel temporum malignitate, vel diſſimilitudine voluntatum eo deuentum eſt,

F vt neceſſariò in Eccleſia Dei conuentus vnus, vnaq; obſeruantia ſit futura, quod ego maximè deploro: cur, quęſo, obſeruantia ipſa in plures rurſus obſeruantias ſcinditur, diuellitur, ac laceratur? vt dum vni regendo corpori, plura quidem capita, quàm vix membra in ipſo corpore ſint regenda, præeſſe cernamus, veluti vnum in plures riuulos deriuatum flumen facilius exſiccari contingit, ita omnem ſpiritalem eorum profectum non mediocriter extenuari timendum eſt, monente Apoſtolo Chriſticolas omnes, *1. Cor. 1.* præcipuè, qui & habitu, & diſciplina in vnum conuenerint, eodem ſenſu, eademq; ſcientia abundare, idipſum dicere, nullam inter eos ſchiſmatis cauſam fouere, vnum denique cor-

pus

pus atq; vnum ſpiritum exiſtentes, vnam ſcilicet obedientiam, vnamque charitatem profitentes, ad optatum ſupernæ vocationis brauium properare debere. Ex quo fit, Pater beatiſſime, vt ſi hodie ſua diuerſis patrum vexillis fideli cuique merere liceat, ne fortè in vanum Propheta cantârit: (Pſalm. 44) Adſtitit Regina à dextris eius in veſtitu deaurato circumdata varietate: illud quidem pro Euangelica diſciplina ſeruanda omnino expediat, vt cuilibet eorum corpori ſuum præſit caput, non autem vni capiti plura ſubinde capita ambitioſè vel monſtruoſè potiùs adſtruantur. Nam ſi ad monaſticum inde ordinem te contuleris, citram primam illam obſeruantiæ conuentuſque diſſonantiam, ac nonnullas etiam inter Obſeruantes ipſos obedientiæ contentiones atq; ſciſſuras, ne qua præcipua ignorantiæ, ambitionis, auaritiæ, ac ſolicitudinis temporalis labes, intimis eorum præcordijs medullitus inhæſerit, etiam atque etiam animaduertendum, inſpiciendumque pro tua ſapientia iudicabis. Vt autem de fœmineo, deuotoque ſexu, miſerabilis cuius ſtatus ex cõditione viri, qui caput eſt mulieris, attendi poteſt, quæ dicenda ſe offerunt, ex induſtria prętercam: iam obſecro, ad eos, qui in ſortem Domini vocati, clericalique inſigniti charactere, præcipuam animarum curam ac ſolicitudinem gerunt, omnem mentem, atq; cogitationem conijcito. Quid enim inde regendis ouibus documenti, quid vtilitatis, quid ſalutis ſperari poſſit, clarius atque apertius conſpicaberis? Heu heu miſeros patres, talia ex ore meo de filijs audituros: ſed me longè miſeriorem, proprijs eadem labijs prolaturũ, miſerrimos autem eos, qui & vobis audiendi occaſionem, & mihi dicendi cauſam ſuis operibus præbuêre. Eo deuenit inſignis noſter clericorum ordo, vt contempto acceptabili tempore, tantaque dierum noſtrorum neglecta ſalute, charitatis regnum vſqueadeo deſtruxerimus, cupiditatis verò tyrannidem auxerimus, vt ne præclarã hanc ipſam militiam noſtram coram diuina maieſtate dictis factiſque mentiamur, & vobis pro veſtræ in nos pietatis officio diligentiſſimè aduertendum, & nobis ex pungenti conſcientiæ ſtimulo vehementiſſimè ſit timendum. Neque enim modo, vt Auguſtini vtar verbis, mendacium illud eſt, falſa proferre, ſed Epiſcopum ſe aut ſacerdotem, vel clericum profiteri, & contraria huic ordini operari.

Sacra parumper volumina reuoluere placeat, vetuſta patrum ſcita perſcrutari, omnem denique canonum tenorem repetere: nonne clericum adulatorem, impiumque proximi proditorem, maledicum, fratriſque ſui peruerſum inſimulatorem, inuidum, pacisque alienæ ſeditioſum perturbatorem, ambitioſum, ſacrarumq; dignitatum ſacrilegum v[illegible] patorem, adulterum, cæterarumq; obſcœnitatum turpiſſi[illegible] perpetratorem, crudelem per ſe, iniuriarumque ſ[illegible] ſæuiſſimum vindicatorem, fœneratorem, turpiumque lucrorum nefandiſſimum quæſtorem: nonne, inquam, huiuſmodi omnes clericos, aut ad ſacerdotium non promoueri, aut promotos partim ab ordine ſacerdotali deponi, partim verò ſuſpendi omnino debere, eorumdem ſacrorum voluminum, ſcitorumque patrum, ac priſcorum canonum ſumma auctoritate, inuiolabiliq; decreto didicimus? Quod ſi Eccleſiæ matris noſtrę benignitas, prouidis ſuis cõſilijs à tanta priſcorum canonum ſeueritate aliquantulum non temperaſſet, quonam eiuſmodi clerici tempeſtate noſtra confugerent? quo cõſciam ſibi tot ſcelerum faciem obnoluerent? cuius opẽ ac miſericordiam implorare non formidarent? Nam dum omnibus Eccleſiæ gradibus ita diſcuſ-(1. Pet. 5.)ſis, ad vrbem ipſam, quam Babylonem Apoſtolorum princeps diuino afflatus ſpiritu nuncupauit, aciem mentis conijcio, eiuſq; incolas paſtores, qui quotidie per vniuerſam terrarum orbem animarum ſaluti præficiuntur, tantorum cauſam errorum interrogare contendo: ecce diuinam illã ſponſam Hieruſalem ſupernam, non myſtici ſui corporis ſplendore fulgentem, aut ipſius ſponſi humanitatis fulgore ſplẽdentem, ſed lugubri indutam veſte, totam ſqualore confectam, lachrymiſq; perfuſam, ad infimũ ſuum corpus, quod hac fidelium vnitate repræſentatur, viſitandum deſcẽdere, neſcio quo intuitu videor mihi conſpicere, taliaque ad ſacratiſſimos Pontificis pedes ſparſis crinibus pronolutam, multo cum gemitu deplorantem audire: Hæccine ego, ſuauiſſime ſponſe, vnica illa dilecta tua, atq; formoſa, quæ iam (Cant. 1.) clamare poſſum, Noli me conſiderare quia fuſca ſum? Hæccine inclyta illa mea, celebriſque domus, quam penè deſertam, ac ſitu ſqualentem, à nemine video frequentari? Hæc-(Iſai. 5.)cine florida illa vinea, quam vt produceret vuas expectans, eam ſpinas, tribuloſque produxiſſe perſpicio? Vbi ille, iucundiſſime ſponſe, hortus meus irriguus? Vbi lilia mea candentia? Vbi roſæ immarceſcibiles? Nonne hæc omnia gloria Libani cum decore Carmeli à me tranſeunte, euanuêre? Vbi paſcua gregis mei, quæ tanquam arua deſerti arefacta perluſtro? Vbi paſtores gregis, quos præeſſe potius quàm prodeſſe, diſpergere quàm colligere, mactare quàm ſaluare intelligo? Vbi demùm chariſſimi illi filij, quos genui, quos educaui, quos foui, quos decoraui? Illi autem ſpreuerunt me, & aduerſus me vnam tamquam paruulam, maternaq; vbera non habentem, cornua erexêre. Accurre pater, ſuccurre fili, occurre ſponſe: ego enim te vt Dei vicarium patrem colo, vt hominem filium diligo, vt Eccleſiæ vniuerſæ præpoſitum ſponſum amplector. Miſeremini autem, mi-(Iob 19.)ſeremini mei vos quoque amici mei, quia filij dereliquerunt me, & ex chariſſimis meis non eſt qui conſoletur me. Audiſtis, patres, matris veſtræ ſingultus, lachrymas conſpe-(Thren. 1.)xiſtis, vociferationes intellexiſtis, implorationem miſericordiæ, pietatiſque veſtræ animaduertiſtis. Eia agite, obſeruandi Antiſtites, vos primò nunc appellare iuuat. Omnem, quæſo, cogitationem, vigilantiam, conſilium, induſtriam, operam atque conatum in hanc ipſam tam neceſſariam, tamque ſalubrem morum reformationem intendite, adhibete, configite, ac locate. Quid ſobrietatis, quid decoris, quid pudicitiæ, quid hoſpitalitatis, quid ſapientiæ, quid rectitudinis ac iuſtitiæ de quouis præfato paſtore optatur, ſperatur, ac prædicatur: totum id in cæteros Chriſtifideles, & vitæ candore, & verbo doctrinæ, diuinæ cooperantis gratiæ largitate transfundite, huius præſertim ampliſſimi Senatus fauente conſilio, auctoritate, decreto. Vos enim iam appello, patres ampliſſimi, vos obteſtor, vos imploro, vos, inquam, prouidi totius Chriſtiani orbis moderatores, diuini Chriſtianæ fidei conſultores, proprij ac ſingulares Romani Pontificis electores, dilectiſſimi Sedis Apoſtolicæ filij, amplum Romanæ Eccleſiæ gremium, latiſſimumque omnium bonorum perfugium, firmiſſimi deniq; terrarum cardines, ſolidiſſimæq; columnæ, quibus vniuerſum noſtræ fidei ædificium ſuffultum atq; firmatum, in conſummationem vſque ſeculi perdurabit immobile. Tantam, obſecro, veſtri ordinis dignitatem perpẽdite, ne ſi fortè eam, veſtriq; gregis ſalutem ſinguli neglexeritis, nobiliſſima cuiuſq; anima ante horrendũ Chriſti tribunal, vel inuita cogatur audire: Si ignoras te, ô pulcherrima inter mulieres, egredere, & (Cant. 1.) abi poſt veſtigia gregum tuorum, & paſce hœdos tuos iuxta tabernacula paſtorum. Vt autem dignitatem hanc ipſam veſtram & animo cognoſcatis, & opere comprobetis, quòd in humanis ſtudijs, quòd in religione, quòd denique in vniuerſo Romano, Chriſtianoque clero, ſalutari ac neceſſaria indiget diſcuſſione, cenſura, inſtitutione, pullulantium ſcilicet hæreſum extirpatio, morum diſciplina, regularis obedientiæ vnitas, clericalis amictus inſtitutum, ſacrorum initiatio, multijuga ſacerdotiorum collatio, animarum cura, paſtorum præſentia, diœceſum viſitatio, annua Epiſcopalium Synodorum congregatio, frequens Metropolitanorum Conciliorum celebratio, hæc omnia diligentia, conſilio, integritateque veſtra diſcutite, caſtigate, componite. Niſi enim hoc ipſo Concilij tempore, niſi per vos, niſi ſub tanto animarum noſtrarum Epiſcopo atque paſtore, & famam noſtram, quæ ferè prorſus amiſſa eſt, recuperauerimus, & ſalutẽ ipſam, quæ ſpe exigua, extremaque pendet, retinuerimus: nihil eſt præterea quo confugere, aut in quo ſperare poſſimus. Verùm vt alacriori tandem animo ad hanc ipſam morum inſtitutionem ſuſcipiendam ſinguli conuertamur, recordare, obſecro, Leo ſanctiſſime, recole atque conſidera, quam inæſtimabili dotis pretio noſtra ſuperna mater Eccleſia ſancta vnigenito Dei filio deſponſata, quàm inſolubili copula cum eo coniuncta, quàm præclara ſobole fœcunda mater effecta ſit. Contemplare ſingulas vniuerſaſque cauſas, quæ vt pro eo Eccleſiæ corpore, quod nos ſumus, inſtituendo ac reformando, oẽs animi vires intendas, cunctoſq; induſtriæ neruos adhibeas,

partim

partim alliciunt, & inuitant, partim verò ſtimulant atque impellunt. Tu quidem in celebri & florida ciuitate natus, ex ſapientiſſimis parentibus ortus, ac eximijs animi dotibus excellens, & inter eruditiſſimos homines, liberaliaque ſtudia nutritus, meritoque, nondum puerilibus annis egreſſus, Cardinea dignitate ornatus, inter ſacra arduaque negotia diutiſſimè verſatus, tanta, præter naturæ bonitatem, & rerum experientiam, ingenij gloria excelluiſti, vt occurrente Romani Pontificis obitu, ſic aſcenſus tuus ad ſummum iſtum Pontificatum celebraretur, quòd veluti cætera in te præclara famæ ingenij ſuperabat, ita ingenij famam expectatio tantæ dignitatis, expectationem verò aſſumptio ipſa mirabiliter ſuperaret, acclamantibus cunctis: A Domino factum eſt iſtud, & eſt mirabile in oculis noſtris: Dextera Domini fecit virtutem, dextera Domini exaltauit te. Ne duriorem autem humeris tuis conditionem, quam ferre poſſis, hæc omnia imponere videantur: ego ille, qui nihil horum ſine magna cura, pietate, ac reuerentia ſupremæ dignitatis tuæ, ſacroſanctique huius ampliſſimi ordinis, ac vniuerſi Eccleſiaſtici gradus locutus ſum, prædico, clamo, denuntio, & ſi per viſcera IESV Chriſti obteſtari te ſemel licet, nunc vtique obteſtor: Concitare atque exurge, Sion matrem noſtram ſponſamque tuam circunida, ipſam complectere, in turribus eius mirabilia Dei enarra, fidelium corda virtute inſtrue, atque compone. Vrbem primum, vt iudicium incipiat à domo Domini: inde orbem diſciplinæ tuæ cenſura in priſtinum Fidei, Spei, Charitatiſque cultum reſtitue. Omnia namque Chriſtianæ Reipublicæ iura, ſingula bonorum perfugia, innocentum præſidia, pœnitentum merita, malorum ſupplicia, omnis denique temporum præteritorum memoria, ratio præſentium, ſpes futurorum, vt in tua hodie poteſtate, in tua ſententia, in tuo iudicio ſunt poſita atque defixa; ita & per te vnum, ſi partim recuperata, partim verò fuerint conſeruata, iam pacatè omnia ſe inter Chriſtianos habebunt. Iam Deo reconciliati, vnanimi conſilio atque ardore in perfidos ac immanes Chriſtiani nominis hoſtes, bellum & propulſabimus, & aggredìemur. Iam victricem claſſem & exercitum glorioſum Conſtantinopolim & Hieruſalem verſus, curſu proſpero, Deo fauente dirigemus, Propheticum illud memorantes, & concinentes: Introibimus in tabernaculum Dei, adorabimus in loco vbi ſteterunt pedes eius. Iam te inuicto nobiſcum Leone pugnante, vniuerſis tandem corporis, & animæ hoſtibus debellatis, deuictis, atque conſumptis, ſub felici fauſtoque beatitudinis tuæ vexillo, ſupernam illam Hieruſalem introeuntes, ac ſimul cum ſanctis Apoſtolis, Prophetis, Euangeliſtis, doctoribus, atque paſtoribus diuinæ hæreditatis effecti participes, ante regium thalamum decantabimus: Regi ſæculorum immortali & inuiſibili ſoli Deo honor & gloria in ſecula ſeculorum, Amen.

Pſalm. 117.

Pſalm. 131

1. Timo. 1.

Dixi.

Anno à natiuitate Domini 1514. indictione ſecunda, die verò vigeſimaſexta menſis Nouembris, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris & domini noſtri, domini Leonis diuina prouidentia Papæ Decimi anno ſecundo, præfatus ſanctiſſimus dominus noſter ex cauſſis vrgentiſſimis, & præſertim, quia ea quæ in decima ſeſſione determinati debent, nõ fuerunt adhuc abſoluta per reuerendiſſimos Cardinales, & congregationes prælatorum, in quibus ea diſcutiuntur, ideo de conſilio præfatorum reuerendiſſimorum Cardinalium decimam ſeſſionem ad diem Veneris poſt feſtum ſancti Benedicti proximè futuri, quæ erit dies vigeſimatertia Martij anni ſequentis, prorogauit, prout in ſchedula prorogationis continetur, quæ legitimè affixa, & per curſores executa fuit.

Anno à natiuitate Domini milleſimo quingenteſimo decimoquinto, indictione tertia, die verò vigeſimaſecũda menſis Martij, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris & domini noſtri, domini Leonis diuina prouidentia Papæ decimi anno tertio, diſcreti viri Franciſcus Vacca, & Eurardus Duuiuier, præfati ſanctiſſimi domini curſores, in valuis baſilicæ principis Apoſtolorum de Vrbe & Lateranen. Eccle- A ſiarum quaſdam literas prorogationis affixerunt & publicauerunt, tenoris infrà ſcripti:

LEO, &c. Licet aliàs decimam ſeſſionem continuationis celebrationis ſacri Lateranenſis Concilij, Kalendis Decembris in vltima nona ſeſſione, ſacro approbante Concilio, per nos indictam, ex certis cauſſis tunc expreſſis, ad diem Veneris poſt feſtum ſancti Benedicti proximè præteriti, quæ erit dies vigeſimatertia Martij præſentis menſis, de fratrum noſtrorum conſilio prorogauerimus & extenderimus, prorogatamque & extenſam eſſe omnibus nuntiauerimus: quia tamen ea, quæ in dicta decima ſeſſione deter- B minati debent, matura indigent diſcuſſione, & per congregationes ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium & prælatorum, in quibus ea diſcutiuntur, non fuerunt adhuc abſoluta: eapropter prorogationem decimæ ſeſſionis huiuſmodi de ſimili fratrum noſtrorum conſilio, ad tertium Nonas Maij, quæ erit dies quarta menſis Maij proximè futuri, etiã prorogamus & extendimus, prorogatamq; & extenſam etiam omnibus nuntiamus.

Placet. I.

Anno à natiuitate Domini 1515. indictione tertia, die verò vigeſimaſecunda menſis Martij Pontificatus ſanctiſſimi C domini noſtri, domini Leonis diuina prouidentia Papæ decimi, anno tertio, ſupraſcriptæ literæ fuerunt affixæ & publicatæ in valuis baſilicæ principis Apoſtolorum ſancti Petri de Vrbe, ac in valuis Eccleſiæ Lateranenſis per me Franciſcum Vacca, ſanctiſſimi Domini noſtri Papæ curſorem.

Enrardus Duuiuier
magiſter curſ.

Anno à natiuitate Domini 1515. indictione tertia, die verò vigeſimaſexta menſis Aprilis, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris, & domini noſtri, domini Leonis diuina pro- D uidentia Papæ Decimi, anno tertio, reuerendiſſimus in Chriſto pater, & dominus, dominus Antonius tituli ſanctæ Praxedis presbyter Cardinalis, de Monte vulgariter nuncupatus, nobis Notarijs & ſcribis ſacri Concilij quaſdam literas ſaluiconductus Ducis Ianuen. de mandato præfati ſanctiſſimi Domini noſtri tradidit, mandans nobis, vt eas magnificis oratoribus Chriſtianiſſimi Regis Franciæ traderemus, ſeu tradi faceremus, & eiſdem dicere faceremus, de mandato præfati ſanctiſſimi Domini, vt eas prælatis Gallicanę Eccleſię mitterent, ad effectum, vt volentes, & debentes venire ad ſacrum Concilium, tutè & ſecurè poſſent venire. Quas quidem literas ſaluiconductus nos Bernardus E Sculteti, & Bernardinus de Contreras Notarij & ſcribæ infrà ſcripti, per duos teſtes recognoſci fecimus, & eaſdem literas ſic recognitas, cum earum recognitione à tergo venerabili viro magiſtro Enrardo Duuiuier, ſanctiſſimi Domini noſtri Papæ magiſtro curſori dedimus, vt eas ſupradictis magnificis oratoribus Chriſtianiſſimi regis Franciæ per duos curſores tradi faceret.

Die verò ſabbati vigeſimaoctaua menſis Aprilis eiuſdem anni, diſcreti viri Ioannes Bernardi, & Ioannes Duueti curſores, præfatas literas ſalui conductus ſe magnificis oratoribus Chriſtianiſſimi Regis Franciæ præſentaſſe & intimaſſe, ac eidem dimiſiſſe eis, nobis Notarijs, prout in ſchedula eorũ manibus ſubſcripta, retulerunt.

F

Tenor autem literarum ſalui conductus, de quo ſuprà fit mentio, talis eſt:

OCTAVIANVS de Campofregoſo, Dei gratia Genuen. Dux. & populi defenſor.

Literis Sanctiſſimi domini noſtri moniti, harum noſtrarum auctoritate damus, concedimus, & impartimus tutum, amplum, & generalem ſaluum conductum, omnimodamque fidentiam, & liberam facultatem quibuſcunque Prælatis Gallicis, & alijs cuiuſuis nationis vocatis à ſum-

à ſummo Pontifice ad ſacrum Lateranen. Concilium, nec- A
non eorum ſeruitoribus, equitaturis, bulgijs, valiſijs, bonis & rebus quibuſcunque, tranſeundo per totum territorium, & diſtrictum Genuæ, tam mari quàm terra, ſibique per tranſitum morandi, & pro libito diſcedendi, ac redeundi tutè, liberè & impunè, omnique impedimento & moleſtia reali & perſonali ceſſante, penituſque remota, non obſtantibus aliquibus guerris, odijs, inimicitijs, controuerſijs & differentijs inter nos, & commune Genuen. ex vna parte, & alios quoſcumque, ſint qui velint, ex altera, vertentibus, ſeu quæ in poſterum verti poſſent, damnis, prælijs, iniurijs, & offenſionibus cuiuſque Genuen. per quemuis illatis, vel inferendis, repræſalijſque ſeu repræſaliarum literis conceſſis,
B
vel concedendis, nec alijs obſtantijs quibuſcumque, etiam ſi talia forent, de quibus oporteret mentionem facere ſpecialem, quæ pro ſpecificatis habeantur. Mandantes quibuſcumque officialibus & ſubditis totius territorij Genuen. tam in mari, quàm in terra, vt has noſtras ſalui conductus literas obſeruent, faciantque ab omnibus inuiolabiliter obſeruari, ſub pœna indignationis noſtræ. In quorum teſtimonium præſentes fieri iuſſimus regiſtrari, noſtrique ſigilli impreſſione muniri.

Datum Genuæ in palatio Ducali, die 22. Martij 1515.

Idem Octauianus.
Simon.
C

Tenor verò recognitionis talis eſt:

Die Iouis vigeſimaſexta Aprilis 1515. conſtituti in domo dominorum Bartholomæi & Eduardi Doria mercatorum Ianuen. Romanam curiam ſequen. dominus Eduardus præfatus, & dominus Thomas pecunia ciues & mercatores Ianuen. medio eorum iuramento recognouerunt, & ſe recognoſcere dixerunt manum & perſonam Illuſtr. domini Ducis Ianuę. Octauiani de Campofregoſo, manum & perſonam Cancellarij, & ſigillum eiuſdem Ducis in tetroſcriptis literis appoſitum, &c. Et dixerunt eſſe illorum, quorum inibi eſſe dicuntur.

D

Ita eſt. B. de Contreras.
Ita eſt. B. Sculteti.

Tenor verò intimationis.

Anno à natiuitate Domini 1515. indictione tertia, die verò ſabbati vigeſimaoctaua menſis Aprilis, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris & domini noſtri, domini Leonis diuina prouidentia Papæ decimi anno tertio, originales literæ paſſus præſentatæ & intimatæ ac dimiſſæ fuerunt Illuſtriſſimis dominis de Solier, & Noſtromats, oratoribus Chriſtianiſſimi regis Franciæ, cuius præſens copia extracta & collationata fuit à ſuo proprio originali per nos Io. Bernardi, & Io. Duueri curſores.
E

Enrardus Duuiuier
magiſter curſ.

Anno à natiuitate Domini 1515. indictione tertia, die verò ſecunda menſis Maij, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris, & D. N. D. Leonis diuina prouidentia Papæ Decimi, anno tertio, fuit congregatio reuerendiſſimorum dominorum Cardinalium, & omnium prælatorum exiſtentium in curia, & intereſſe volentium in palatio Apoſtolico in ſuperiori capella. In qua interfuit ſanctiſſimus D. noſter præfatus, & interfuerunt Cardinales numero viginti & vnus, &
F
prælati numero ſexaginta & ſeptem. Et fuerunt lectæ per reuerendum patrem D. Thomam Phædram ſecretarium Concilij ſchedulæ proponendę in proxima ſeſſione. Et fuerunt ab omnibus approbatæ. Et poſt aliqualem & maturam diſcuſſionem ſuper aliquibus ex ipſis, tandem votatæ & approbatæ ad Dei omnipotentis laudem, & Eccleſiæ exaltationem.

SESSIO X.

Anno à natiuitate Domini 1515. die verò Veneris 4. menſis Maij, indictione tertia, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris, & domini noſtri D. Leonis diuina prouidentia Papæ X. anno tertio fuit celebrata decima ſeſſio ſacroſancti Concilij Generalis in Eccleſia Lateran. in loco ſolito, in qua fuit præfatus S. D. N. & fuerunt præſentes infrà ſcripti reuerendiſſimi Cardinales, Patriarchæ, & Archiepiſcopi, & Epiſcopi, ac principum Oratores, & Illuſtr. domini, & Barones, videlicet:

EPISCOPI CARDINALES.

Reuerendiſſ. D. Raphael Oſtienſis.
Reuerendiſſ. D. Bernardinus Sabinenſis.
Reuerendiſſ. D. Dominicus Portuenſis.
Reuerendiſſ. D. Franciſcus Tiburtinenſis.
Reuerendiſſ. D. Marcus Præneſtinus.

PRESBYTERI CARD.

Reuerendiſſ. D. Franciſcus tituli ſanctorum Ioannis & Pauli Surrentin.
Reuerendiſſ. D. Nicolaus tituli ſanctæ Priſcæ, de Fliſco.
Reuerendiſſ. D. Hadrianus tituli S. Chryſogoni.
Reuerendiſſ. D. Leonardus tituli ſanctæ Suſannæ Agennenſis.
Reuerendiſſ. D. Antonius tituli ſanctæ Praxedis.
Reuerendiſſ. D. Petrus tituli ſancti Euſebij, Anconitan.
Reuerendiſſ. D. Achilles tituli ſancti Sixti.
Reuerendiſſimus D. Bandinellus tituli ſanctæ Sabinæ, de Saulis.
Reuerendiſſ. D. Laurentius tituli ſanctorum quatuor Coronatorum.

DIACONI CARD.

Reuerendiſſ. D. Fridericus de ſancto Seuerino, ſancti Angeli.
Reuerendiſſ. D. Hippolitus S. Luciæ in Silice.
Reuerendiſſ. D. Alexander ſancti Euſtachij, Farneſius.
Reuerendiſſ. D. Ludouicus ſanctæ Mariæ in Coſmedin, de Aragonia.
Reuerendiſſ. D. Marcus ſanctę Mariæ in via lata, de Cornelijs.
Reuerendiſſ. D. Alphonſus ſancti Theodori.
Reuerendiſſ. D. Iulius ſanctæ Mariæ de Nauicula.
Reuerendiſſ. D. Bernardus S. Mariæ in Porticu.
Reuerendiſſ. D. Innocentius ſanctorum Coſmæ & Damiani.

PATRIARCHÆ ET ASSISTENtes Papæ, Oratores.

Reuerendus Pater Dominus Cæſar Patriarcha Alexandrinus.
Reuer. P. D. Franciſcus Conſanus.
Reuer. P. D. Ioannes Vincentius Senen.
Reuer. P. D. Gabriël Dyrrachien.
Reuer. P. D. Robertus Regienſis.
Reuer. P. D. Bernardus Taruiſin.
Reuer. P. D. Io. Franciſcus Taurinen.
Reuer. P. D. Ioannes Baptiſta Cauallicen.
Reuer. P. D. Pompeius Reatin.
Reuer. P. D. Andreas Militenſis.
Reuer. P. D. Dominicus Lucetin.
Reuer. P. D. Syluester Wigornienſis Epiſcopus, Orator Illuſtr. Regis Angliæ.
Reuer. P. D. Ioannes Gneznen. Archiepiſcopus, Orator Illuſtriſſimi Sigiſmundi Poloniæ Regis.
Reuer. P. D. Ludouicus Epiſcopus Maurianen. Orator Ducis Sabaudiæ.

Reuerend.

Digitized by Google

Reuerend. P. D. Bertrandus Adrien. Epiſcopus, Orator A ducis Ferrariæ.

ARCHIEPISCOPI.

Reuerendus P. D. Stephanus Patracen.
Reuer. P. D. Vincentius Neapolitan.
Reuer. P. D. Hieremias Tranen.
Reuer. P. D. Orlandus Auinionen.
Reuer. P. D. Andreas Monembaſien.
Reuer. P. D. Giſbertus Surrentin.
Reuer. P. D. Georgius Nazarenus.
Reuer. P. D. Stephanus Gabriel Baren.
Reuer. P. D. Andreas Spalaten.
Reuer. P. D. Franciſcus Turritan.
Reuer. P. D. Alexander Viennen.
Reuer. P. D. Antonius Athen.

EPISCOPI.

Reuerendus P. D. Iannotius Troianus.
Reuer. P. D. Aloyſius Palentin.
Reuer. P. D. Bartholomæus Iuſtinopolitan.
Reuer. P. D. Ioannes Aquilanus.
Reuer. P. D. Ioannes Potentin.
Reuer. P. D. Octauianus Viterbien.
Reuer. P. D. Marinus Ceneten.
Reuer. P. D. Hieronymus Bidunen.
Reuer. P. D. Iacobus Fauentin.
Reuer. P. D. Ioannes Sibinicen.
Reuer. P. D. Paris Piſaurien.
Reuer. P. D. Alexius Melfitan.
Reuer. P. D. Siluius Boianen.
Reuer. P. D. Marinus Caſſinen.
Reuer. P. D. Ioannes Dominicus Terdonen.
Reuer. P. D. Vaſinius Placent.
Reuer. P. D. Aloyſius Interamnen.
Reuer. P. D. Franciſcus Nanneten.
Reuer. P. D. Marius Vgentin.
Reuer. P. D. Iuſtinianus Amerin.
Reuer. P. D. Hugo Reginen.
Reuer. P. D. Bartholomæus Montis Viridis.
Reuer. P. D. Aloyſius ſancti Marci.
Reuer. P. D. Benedictus Chien.
Reuer. P. D. Paulus Foroſempronien.
Reuer. P. D. Chriſtophorus Cæſenaten.
Reuer. P. D. Ioan. Baptiſta Marianen.
Reuer. P. D. Petrus Caſtelli maris.
Reuer. P. D. Hieronymus Nicien.
Reuer. P. D. Antonius Calinen.
Reuer. P. D. Philippus Aiacen.
Reuer. P. D. Theſeus Racanaten.
Reuer. P. D. Matthæus Vmbriaticen.
Reuer. P. D. Scabonius Imolen.
Reuer. P. D. Giſbertus Rapollan.
Reuer. P. D. Ioannes Arianen.
Reuer. P. D. Auguſtinus Peruſin.
Reuer. P. D. Tranquillus Ferentin.
Reuer. P. D. Ioan. Baptiſta Veneren.
Reuer. P. D. Ioan. Franciſcus Veſtan.
Reuer. P. D. Alexander Vrbeuetan.
Reuer. P. D. Angelus Britonorien.
Reuer. P. D. Vincentius Signinus.
Reuer. P. D. Paulus Eſinen.
Reuer. P. D. Ioan. Baptiſta Anſaren.
Reuer. P. D. Ioan. Baptiſta Caſertan.
Reuer. P. D. D Auguſtinus Agrien.
Reuer. P. D. Guarinus Nucerin.
Reuer. P. D. Ioannes Vrgellen.
Reuer. P. D. Iacobus Marſican.
Reuer. P. D. Natalis Viglien.
Reuer. P. D. Siluius Comaclen.
Reuer. P. D. Valentinus Pennen.
Reuer. P. D. Thomas Lechlinen.
Reuer. P. D. Petrus Ceruien.
Reuer. P. D. Lactantius Suanen.
Reuer. P. D. Marcus Senogallien.
Reuer. P. D. Laurentius Dulcinen.
Reuer. P. D. Sixtus Salutiar.
Reuer. P. D. Zacharias Terracinen.
Reuer. P. D. Euangeliſta Caiacen.
Reuer. P. D. Iulianus Agrigentin.
Reuer. P. D. Hieronymus Aſculan.

ORATORES.

Illuſtr. dominus Albertus de Carpi, ſereniſſimi Maximiliani electi Imperatoris Orator.

B Magnificus D. Ludouicus Solier, Orator Chriſtianiſſimi regis Franciæ.

Magnificus D. Hieronymus Vich, Orator Catholici regis Hiſpaniæ.

Reuerendus pater D. Michaël Brut, Illuſtr. regis Portugalliæ Orator.

Magnificus dominus Marinus Georgius, dominij Venetorum Orator.

Magnificus dominus Marinus Charatius, illuſtr. ducis Mediolanen. Orator.

Magnificus dominus Franciſcus Victorius, dominij Florentinorum Orator.

C Illuſtr. dominus Ioannes Filibertus de Palude, comes de Iaes, & Reuerend. pater dominus Petrus de Baonia, Illuſtr. domini ducis Sabaudiæ Oratores.

SENATOR CONSERVATORES, ILLVST. Domini temporales.

Magnificus D. Iacobus Senator Vrbis.
Illuſt. D. Proſper de Columna, dux Caniæ.
Illuſt. D. Marcus Antonius de Columna.
Illuſt. D. Ludouicus de Vrſinis, Comes Petiliani.
Illuſt. D. Nicolaus Volſchi, miles Polonus.
Illuſt. D. Laurentius de Satmar.
D Illuſt. D. Mutius de Columna.
Illuſt. D. Ioannes Franciſcus de Columna.

Magnificus dominus Euangeliſta Magdalenæ, Conſeruator Vrbis.

Magnificus dominus Marius de Creſcentijs, Conſeruator Vrbis.

Et quamplures alij nobiles & milites Hieroſolymitan. Celebrata Miſſa per reuerend. in Chriſto patrem Ioannem Archiepiſcopum Gneznen. Oratorem regis Poloniæ, & habita oratione per Reuerend. patrem dominum Stephanum Archiepiſcopum Patracen. quæ iuxta morem infra ponetur. Et cantato Euangelio per Reuerendiſſ. dominum Alexandrum ſancti Euſtachij diaconum Cardinalem ſecun-E dùm Matthæum, quod incipit, dixit Ieſus parabolam hanc, ſimile eſt regnum cœlorum homini regi, &c. Et cantatis orationibus conſuetis, & hymno, Veni creator, per præfatum ſanctiſſimum dominum noſtrum præſcripti oratores Illuſt. ducis Sabaudiæ dederunt præfato ſanctiſſimo domino noſtro mandatum præfati Illuſtr. ducis ad intereſſendum nomine ſuo in ſacroſancto Lateranen. Concilio. Et idem ſanctiſſimus dedit illud reuerendo patri domino Thomę Phędiæ legendum in ambone. Qui aſcendens ambonem, legit illud alta & intelligibili voce. Quo perlecto præfati Oratores acceſſerunt ad pedes ſanctitatis ſuæ, & genibus flexis, oſculati ſunt beatiſſimos pedes. Deinde excluſis illis qui de more intereſſe non debent, & clauſis portis Concilij, reue-F rend. pater dominus Bertrandus Epiſcopus Adrien. aſcendit ambonem, & legit ſchedulam ſuper confirmatione mõtis pietatis. Cuius tenor talis eſt:

LEo Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam, ſacro approbante Concilio. Inter multiplices noſtræ ſolicitudinis curas, illã in primis ſuſcipere pro noſtro paſtorali officio debemus, vt quæ ſalubria, & laudabilia, ac Catholicæ fidei conſona, & bonis moribus conformia, noſtro tempore non ſolùm enucleentur, verumetiam ad poſteros propagentur: & quæ materiam ſcandali præ-

Digitized by Google

bere poſſent, penitus ſuccidantur, & radicitus extirpentur, nec pullulare vſquam ſinantur, ea in agro Dominico & vinea Domini Sabaoth duntaxat conſeri permittendo, quibus fidelium mentes paſci ſpiritualiter poſſint, eradicatis zizaniis & oleaſtri ſterilitate ſuccisa. Sane cum olim inter nõnullos dilectos filios ſacrę Theologiæ Magiſtros, ac iuris vtriuſq; Doctores, controuerſiam quamdam non ſine populorum ſcãdalo & murmuratione exortam & nuper his diebus innouatam eſſe compererimus circa pauperum releuationem, in mutuis eis publica auctoritate faciendis, qui Montes Pietatis vulgo appellantur, quique in multis Italiæ ciuitatibus ad ſubueniendum per huiuſmodi mutuum pauperum inopiæ, ne vſurarum voragine deglutiantur, à ciuitatum magiſtratibus & aliis Chriſtifidelibus ſunt inſtituti, atque à ſanctis viris diuini verbi pręconibus, & laudari, & perſuaſi, ac à nonnullis etiam ſummis Pontificibus prędeceſſoribus noſtris probati & confirmati ſint, ne præfati montes à Chriſtiano dogmate diſſonantes, vel non vtraque parte diuerſimode ſentiente atq; prędicante. Nonnullis enim magiſtris & doctoribus dicentibus eos mõtes non eſſe licitos, in quibus aliquid vltra ſortem pro libra, decurſo certo tempore per miniſtros huius montis ab ipſis pauperibus, quibus mutuum datur, exigitur, & propterea ab vſurarum crimine, iniuſtitia ve, ſeu ab aliqua certi ſpecie mali mundos non euadere, cum Dominus noſter, Luca Euangeliſta atteſtante, aperto nos pręcepto obſtrinxerit, ne ex dato mutuo quidquam vltra ſortẽ ſperare debeamus. *Luc. 6.* Ea enim propria eſt vſurarum interpretatio, quando videlicet ex vſu res, quæ non germinat, nullo labore, nullo ſumptu, nullove periculo lucrum fœtuſque conquiri ſtudetur. Addebant etiam iidem magiſtri & doctores, in his montibus, neque commutatiuę neque diſtributiuæ iuſtitiæ fieri ſatis, cum tamen iuſtitiæ terminos contractus huiuſmodi excedere non debeant, ſi debeant approbari: idq; præterea probare nitebantur quia impenſæ pro huiuſmodi montium conſeruatione à pluribus, vt aiunt, debitæ à ſolis pauperibus, quibus mutuum datur, extorqueantur: pluraq; interdum vltra neceſſarias & moderatas impenſas, non abſq; ſpecie mali ac incentiuo delinquendi, quibuſdam aliis perſonis, vt inferre videntur, exhibeantur. Aliis vero pluribus magiſtris & doctoribus contra aſſerentibus, & in multis Italiæ Gymnaſiis verbo & ſcripto conclamantibus pro tanto bono, tamq; reipublicæ perneceſſario, modo ratione mutui nihil petatur, neque ſperetur: pro indemnitate tamen eorumdem montium, impenſarum videlicet miniſtrorum eorumdem ac rerum omnium ad illorum neceſſariam conſeruationem pertinentium, abſque montium huiuſmodi lucro, idque moderatum & neceſſarium ab his, qui ex huiuſmodi mutuo commodum ſuſcipiunt, licite vltra ſortem exigi & capi poſſe non nihil licere, cum regula Iuris habeat, quod qui commodum ſentit, onus quoque ſentire debeat, præſertim ſi Apoſtolica accedat auctoritas. Quam quidem ſententiam à felic. record. Paulo II. Sixto IV. Innocentio VIII. Alexandro VI. & Iulio II. Rom. Pontificibus prædeceſſoribus noſtris probatam, à ſanctis quoque ac Deo deuotis, & in magna ob ſanctitatis opinionem exiſtimatione habitis, euangelicæ veritatis prædicatoribus prædicatam eſſe oſtendunt. Nos ſuper hoc, prout nobis eſt ex alto conceſſum, opportune prouidere volentes, alterius quidem partis, iuſtitiæ zelum, ne vorago aperiretur vſurarum, alterius pietatis & veritatis amorem, vt pauperibus ſubueniretur: vtriuſq; vero partis ſtudium commendantes, cum hæc ad pacem, & tranquillitatem totius reipublicæ Chriſtianæ ſpectare videantur, ſacro approbante Concilio, declaramus & definimus, montes pietatis antedictos per reſpublicas inſtitutos, & auctoritate Sedis Apoſtolicæ hactenus probatos & confirmatos, in quibus pro eorum impenſis & indemnitate aliquid moderatum ad ſolas miniſtrorum impenſas, & aliarum rerum ad illorum conſeruationem, vt præfertur, pertinentium, pro eorum indemnitate duntaxat, vltra ſortem abſque lucro eorumdem montium recipitur, neque ſpeciem mali præferre, nec peccandi incentiuum præſtare, neque vllo pacto improbari, quinimmo meritorum eſſe, ac laudari & pro-

A bari debere tale mutuum, & minime vſurarium putari, licereque illorum pietatem & miſericordiam populis prædicare, etiam cum indulgentiis à ſancta Sede Apoſtolica eam ob cauſſam conceſſis: ac deinceps alios etiam ſimiles montes cum Apoſtolicæ Sedis approbatione erigi poſſe: multo tamen perfectius, multoque ſanctius fore, ſi omnino tales montes gratuiti conſtituerentur, hoc eſt, ſi illos erigentes, aliquos cenſus aſſignarent, quibus ſi non omni, ſaltem vel media ex parte huiuſmodi montium miniſtrorum ſoluantur impenſæ, vt ad leniorem æris ſoluendi portionem medio hoc pauperes grauari contingat, ad quos, cum huiuſmodi cenſus aſſignatione, pro impenſarum ſupportatione erigendos, Chriſtifideles maioribus B indulgentiis inuitandos eſſe decernimus. Omnes autem religioſos & eccleſiaſticas, ac ſæculares perſonas, qui contra præſentis declarationis & ſanctionis formam de cætero prædicare ſeu diſputare verbo vel ſcriptis auſi fuerint, excommunicationis latæ ſententiæ pœnam, priuilegio quocumque non obſtante, incurrere volumus: non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, cęteriſq; contrariis quibuſcumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ declarationis, definitionis, decreti & excommunicationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipoten- C tis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum.

Data Romę in publica ſeſſione, in Lateran. ſacroſancta baſilica ſolemniter celebrata, anno incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo quintodecimo, 4. Nonas Maij, Pontificatus noſtri anno tertio.

Qua perlecta petiit, an placerent paternitatibus ſuis contenta in ſchedula. Et interrogati per ſcrutatores votorum reſponderunt placere contenta in ſchedula, excepto reuerendo patre Domino Hieremia Archiepiſcopo Tranen. qui dixit, non placere, quia didicit per experientiam, quod præfati montes ſunt plus damnoſi quam vtiles. Deinde reuerend. pater Dominus Bernardus Epiſcopus Tar- D uiſinus aſcẽdit ambonem, & legit contra exemptos ſchedulam & alias materias, eccleſiaſticã libertatem & dignitatem Epiſcopalem concernentes, cuius tenor talis eſt.

LEo Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam, ſacro approbante Concilio. Regimini vniuerſalis Eccleſiæ diſponente Domino præſidentes, iuxta paſtoralis officij debitum, libenter intendimus vtilitatibus ſubditorum, ad conſeruandam libertatem eccleſiaſticam & remouenda ſcandala, ponendam concordiam, & nutriendam quietem inter eccleſiarum prælatos & eorum ſubditos, eo propenſius Apoſtolicæ ſolicitudinis ſtudium adhibemus, quo diſſentionem talium fore diſpen- E dioſam experimento comprobatur: necnon indulta pariter & priuilegia eiſdem ſubditis in ipſorum prælatorum diſpendium, tam per prædeceſſores noſtros, quam Sedem Apoſtolicam conceſſa, ita libenter moderamur, ne exinde ſcandala procedant, neve ex eis vlli detur materia malignandi, & perſonę eccleſiaſticę à bono obedientię, necnon diuini perſeuerantia ſeruitij nullatenus retrahantur. Sane nuper ad noſtrum relatio fide digna perduxit auditum, quod canonici Patriarchalium, Metropolitanarum, & Cathedralium & collegiatarum eccleſiarum & alij clerici ſæculares plura præſumunt, quæ ipſis infamiam non paruam pariunt, & aliis inferunt læſionem, prætextu ex- F emptionis & libertatis à dicta ſede obtentæ, ordinariorum correctiones & ordinationes ſubterfugiunt, ac eorum ſuorum iure iudicium declinant. Nonnulli etiam impunitatem ſuorum exceſſuum per priuilegium exemptionis obtinere ſperantes, exceſſus ipſos committere non verentur, quos niſi per exemptionem, qua gaudent, crederent ſe defendi, nullatenus fuiſſent commiſſuri. Hinc itaque accidit, vt propter eorum audaciam, qui pretextu priuilegij, exemptionis impunitatem exceſſuũ obtinere confidentes, nonnulla multoties committant enormia, per quæ plurimum diffamatur Eccleſia, & ſcandala grauia generantur, potiſſime autem cum talia per eos, ad quos ho-

Digitized by Google

rum ſpectat correctio, incorrecta remaneant, ſeu illi, ad quos ſpectat, illa punire negligunt: Nos volentes, ne eo prætextu delicta remaneant impunita, morbo huiuſmodi neceſſariam adhibere medelam, ſacro approbante Concilio, ſtatuimus, vt de cętero illi, quibus exemptorum correctio & punitio à dicta ſede demandata eſt, circa illam vigilanter intendant, & diligenter officij ſibi commiſſi debitū exequantur. Et quamprimum eis exemptos ipſos deliquiſſe, legitime conſtiterit, ita eoſdem exemptos delinquentes puniant, quod idem exempti metu pœnæ à ſuis arceātur inſolentiis, & alij eorum exemplo perterriti, proſilire ad ſimilia merito perhorreſcāt. Et ſi circa hoc negligentes fuerint, Diœceſani, & alij locorum Ordinarij eoſdem, quibus exemptorum correctio huiuſmodi competit, perſonaliter ſi illorum copia & notitia haberi poterit: alioquin, vel ſi nullus in partibus exemptorum ipſorum certus iudex fuerit, eos quorum ſua in præmiſſis intereſſe putauerint, per edictum publicum Cathedralium ſeu aliarum Eccleſiarum locorum, in quibus exemptorum iudices huiuſmodi reſidere, ſeu nullis eorumdem exemptorum iudicibus exiſtentibus, ipſos exemptos deliquiſſe cōtigerit, valuis affigendum moneant, vt ipſi tales exemptos delinquentes & criminoſos puniant & caſtigent infra cōpetentem terminum, monentium ipſorum arbitrio moderandum. Et ſi ipſi moniti in hoc negligentes fuerint, & id adimplere neglexerint, ſeu recuſauerint, tunc, vt in eo, in quo deliquerint, puniantur, cognitione huiuſmodi ea vice ſint priuati, & ſe non intromittant vllatenus de eiſdē: ſed diœceſani & alij locorum ordinarij huiuſmodi contra tales exemptos, delinquentes, & criminoſos auctoritate noſtra ad inquiſitionem, vel per accuſationem ſine aliquibus tormentis procedere, & teſtes per ſeipſos examinare poſſint, ac proceſſum ipſum, quem ratione ſolemnitatis iuris, præterquam ratione citationis omiſſæ, dummodo delictum alias rite probatum fuerit, nullum allegari vel dici poſſe prohibemus, ſed per eos habitum, clauſum, & eorum ſigillo munitum, ad Sedis Apoſtolicæ examen, ipſorum exemptorum delinquentium expenſis, etiam in ipſo proceſſu factis, ad quarum ſolutione ordinarij ipſi poſſint eoſdem inquiſitos & accuſatos compellere, per proprium vel alium nuntium, quanto citius deſtinare procurent, apud eandem Sedem per Romanum Pontificem vel alium, cui duxerit committendum, diligenter examinandum, & ita culpabiles repertos, quoad ad condemnationem vel propter ſufficiētia indicia, propter quę ad torturam pro veritate exquirenda procedi valeat, ad ipſos diœceſanos, ſeu ordinarios per eos auctoritate noſtra in cauſa inquiſitionis ſeu accuſationis vlterius legitime procedendum, & cauſſam ipſam, prout iuſtum fuerit, terminandam remittēdum. Notarij autem dictæ ſedis, quorum officium in ipſis primordijs Eccleſiæ initus à fœlic. record. Clemente Papa primo ad ſanctorum geſta perquirenda atq; conſcribenda noſcitur inſtitutum, ad protonotariatus officium aſſumpti, habitum & rochetum deferentes, & alij noſtri & dictæ ſedis officiales, actu ſua officia exercentes, tam in ciuilibus, quam in criminalibus ab omni ordinariorum iuriſdictione ſint exempti. Alij vero notarij habitum pronotariatus non deferentes, niſi illum infra trimeſtre, poſt præſentium publicationem aſſumpſerint, & ipſi ac alij in poſterum aſſumendi, habitum & rochetum huiuſmodi continue non geſtantes, atque alij noſtri & dictæ ſedis officiales, officia ſua actu non exercentes, tam in criminalibus quam in ciuilibus ratione cauſſæ ſummam 25. ducatorum auri de camera non excedentis duntaxat, eorumdem diœceſanorū & ordinariorum iuriſdictioni ſubiaceant. In ciuilibus vero cauſſis ſummam huiuſmodi excedentibus, plena gaudeant exemptione, & à dictorum diœceſanorum & ordinariorum iuriſdictione penitus ſint exempti. Dignum quoque & etiam congruum arbitrantes, quod ex ſanctę Romanæ Eccleſiæ Cardinalium familiaribus illi duntaxat priuilegio exemptionis gaudeāt, qui actu domeſtici & continui ſunt commenſales, vel ab eiſdem Cardinalibus ad ipſorum exequenda negotia miſſi, vel qui recreationis cauſſa ad tempus à Romana curia abſentes fuerint. Cęteris vero, etiam familiaritatis literas ha-

A bentibus, quo minus coertioni diœceſanorum & ordinariorum eorumdem ſubiaceant, familiaritatis huiuſmodi priuilegium nullatenus ſuffragetur. Et cum eiſdem diœceſanis, vt monaſteria monialium Sedi Apoſtolicæ immediate ſubiecta, in eorum diœceſibus conſiſtentia, ſemel in anno viſitare poſſint, per conſtitutionē in Concilio Vienenſi editam, quæ incipit, Attendentes, plena fuerit data facultas: illam innouamus, ac exemptionibus, & priuilegiis quibuſcumque non obſtantibus, diſtricte ſeruari pręcipimus & mandamus. Per præmiſſa quoque eiſdem diœceſanis & ordinariis, caſibus quibus in exemptos à iure iuriſdictio conceſſa eſt, nullatenus præiudicium generetur. Exemptiones autem de cætero abſque rationabili cauſſa,

B. & quorum intereſt, minime citatis pro tempore coceſſas, nullius roboris & momenti eſſe decernimus. Et cum eccleſiaſticus ordo confundatur, ſi ſua vnicuique iuriſdictio non ſeruetur, ordinariorum iuriſdictioni, quantum cum Deo poſſumus, fauere, ac litibus finem celeriùs imponi & litigantium immoderatis ſumptibus & expenſis parci ſatagentes, ſtatuimus & ordinamus, quod ſingulæ cauſſæ, tam ſpirituales, quam ciuiles & mixtæ, ac forum eccleſiaſticum quomodolibet concernētes, & beneficiales dummodo beneficia ipſa generaliter reſeruata non fuerint, & ipſorum ſingulorum beneficiorum fructus, redditus & prouentus 24. ducatorum auri de camera ſecundum com-

C munem æſtimationem valorem annuum non excedant, in prima inſtantia extra Roman. curiam, & in partibus coram ordinariis locorum duntaxat cognoſci & terminari, ita quod nulli ante definitiuam ſentētiam liceat appellare, nec appellatio, ſi fuerit emiſſa, vllatenus admitti, niſi ab interlocutoria, quæ vim habeat definitiuæ, vel à grauamine minime concernente negotium principale, quod per appellationem à definitiua ſententia reparari non poſſit: niſi alter colligantium aduerſarij ſui potentiam merito perhorreſcens, ſeu alia probabili & honeſta cauſſa, aliter quam per proprium iuramentum ſaltem ſemiplene probata, coram ordinario nō auderet litigare. Eo caſu, & alia cauſæ ipſæ etiam appellationum in dicta curia, etiam in prima

D inſtantia, committi & cognoſci & terminari poſſint. Alioquin appellationes, & illarum etiam aliarum cauſſarum huiuſmodi commiſſiones in poſterum, & quidquid inde ſecutum fuerit, nullius ſint roboris vel momenti. Iudices autem & conſeruatores à Sede Apoſtolica deputati, ſi in altero iurium graduati non fuerint, aſſeſſorem partibus non ſuſpectum, ab ipſis partibus vel earum altera requiſiti, aſſumere, & ſecundum eius relationem iudicare teneātur. Et quia ſæpius, & multiplici relatione percepimus, quamplurimas eccleſias, & illis præſidentes Epiſcopos, tam citra quam vltra montes, vexari in eorum iuriſdictionibus, iuribus & dominiis, ac turbari à domicellis, principibus & nobilibus eorumdem, qui ſub colore iuriſpatro-

E natus, quod in beneficiis eccleſiaſticis habere confingunt, nullo priuilegio Apoſtolico ſuffulti, ſine ordinariorum collationibus & litteris, & abſque aliquo ſaltem colorato titulo beneficia non ſolum clericis, ſed etiam laicis conferre, ſacerdotes & clericos delinquentes ad eorum libitum punire, decimas omniumque rerum, ad quarum ſolutionem de iure tenentur, ac Cathedralium & alia, quæ legis diœceſanæ & iuriſdictionis ſunt, & ad ipſos Epiſcopos duntaxat pertinent, temere auferre, fraudare, vſurpare, ſeu vt præmiſſa fiant, mandare, ac ipſa & fructus quotcunque, ne à ciuitatibus, terris & locis eorum extrahantur, prohibere: feuda, poſſeſſiones & prædia occupare, & in-

F debite detinere, ſeu ad feuda & bona ipſarum eccleſiarum eis concedendum, ac beneficia eccleſiaſtica perſonis per eos nominatis conferendum, minis, & terroribus ac aliis viis indirectis inducere & compellere, & alia quamplurima damna, iacturas, & iniurias eccleſiis & earū prælatis, ac clericis præfatis referri, non modo permittere, ſed etiam expreſſe mandare præſumant. Attendentes igitur, quod laicis in clericos & perſonas eccleſiaſticas, ac bona eccleſiaſtica non eſt attributa facultas, atque æquum & iuſtum eſſe, vt in eos iura inſurgant, qui illa offendere pręſumunt: necnon conſiderantes, quantum ex his tam noſtro & Apoſtolicæ Sedis honori, quam perſonarum eccle-

ſiaſticarum

Digitized by Google

ſiaſticarum quieto & proſpero ſtatui, non ſine damnanda pernicie derogetur: ac cupientes eos, quos ad obſeruantiam iurium, virtutum præmia non inducunt, tam adiectarum exaggeratione pœnarum, quam adiiciendarum de nouo fortitudine à temerariis auſibus refrenare, omnes & ſingulas conſtitutiones, quæ ſuper decimarum ſolutione, & contra violatores & raptores Eccleſiarum, & incendiarios, agrorum depopulatores, & tam ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, quam venerabiles fratres noſtros Epiſcopos, & alias perſonas eccleſiaſticas, ſæculares & regulares capientes, detinentes, & eorum iuriſdictionem & iura quomodolibet indebite occupantes, aut eos in eorum iuriſdictionis exercitio perturbantes ſeu moleſtantes, eos quoque ad conferendum beneficia eccleſiaſtica perſonis per eos nominatis, aut alias de illis pro eorum libito voluntatis diſponendum, & feuda ac bona eccleſiaſtica in emphyteoſim concedendum, aut alias vendendum temere compellentes, necnon ſtatuta contra libertatem eccleſiaſticam facientes, & ad præmiſſa, auxilium, conſilium vel fauorem præſtantes hactenus emanarunt, innouamus. Et cum ea, nedum iuri contraria, ſed etiam eccleſiaſticę libertati opprobrioſa ſint quamplurimum & aduerſa, vt de officio nobis credito dignam Deo poſſimus reddere rationem, affectibus & monitis paternis Imperatorem, Reges, Principes, Duces, Marchiones, Comites, Barones, & quoſcumque alios alterius cuiuſcumque nobilitatis, præeminentiæ, potentiæ ſeu poteſtatis, excellentiæ vel dignitatis exiſtentes, attente hortamur in Domino, eiſdem in virtute ſanctæ obedientiæ mandantes, vt ipſi conſtitutiones prædictas obſeruent, & faciant à ſuis etiam ſubiectis inuiolabiliter obſeruari, quacumque conſuetudine contraria non obſtante, ſi diuinam offenſam & Sedis Apoſtolicæ debitam vitare voluerint vltionem. Ac collationes de dictis beneficiis ſic factas, nullas & irritas nihilominus eſſe decernimus, ac illis vtentes, reddantur inhabiles ad alia beneficia eccleſiaſtica obtinenda, donec cum eis ſuper hoc per ſedem prædictam fuerit diſpenſatum. Mature quoque conſiderantes, quod poſt Chriſti ad cœlos aſcenſionem, Apoſtoli per ſingulas vrbes & diœceſes Epiſcopos diſtribuerunt, ſicut ſancta Romana Eccleſia per orbem conſtituit, eoſdem Epiſcopos in partem ſollicitudinis vocando, onera, gradatim diſtribuendo per patriarchas, primates, Archiepiſcopos & Epiſcopos: ac ſacris etiam canonibus fuerit definitum, per eos pro morum correctione, & controuerſiarum deciſione & determinatione, ac mandatorum Domini obſeruatione, fieri debere Concilium prouinciale, ac Synodum Epiſcopalem, vt deprauata corrigerentur, & illa facere negligentes, canonicis pœnis ſubiacerent: cum conueniat, nos circa ea quæ rempublicam Chriſtianam concernunt, eſſe intentos, deſiderantes canones ipſos firmiter obſeruari, eiſdem patriarchis, primatibus, Archiepiſcopis & Epiſcopis diſtricte iniungimus, vt de officio eis commiſſo dignam Deo poſſint reddere rationem, canones, Concilia & Synodos, huiuſmodi fieri mandantes, quocumque priuilegio non obſtante, inuiolabiliter obſeruent, præterquam quo ad Concilium prouinciale, quod de cætero ſingulis trienniis mandamus, ad illaque etiam exemptos accedere debere decernimus, priuilegio ac conſuetudine quacunque contraria non obſtantibus. Circa hoc autem negligentes, pœnas in eiſdem canonibus contentas ſe nouerint incurſuros. Et conſtitutione in Concilio Viennenſi edita, quæ incipit, In pleriſque, vt Pontificiæ dignitatis honor ſeruaretur, ſtatutum fuerit, ne Eccleſiis Cathedralibus bonis temporalibus, ſine quibus ſpiritualia diu eſſe nó poſſunt, priuatis, ac clero & populo Chriſtiano carentibus, de aliquibus perſonis præſertim religioſis prouideretur, conſtitutionem ipſam innouamus illamque inuiolabiliter obſeruari debere volumus atque mandamus, niſi aliqua iuſta cauſſa, in conſiſtorio noſtro ſecreto approbanda, aliter duxerimus faciendum. Nos enim quidquid contra præmiſſa, vel aliquod præmiſſorum contigerit attentari, irritum decernimus & inane, contraria quacunque conſtitutione vel priuilegio non obſtante. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrorum ſtatuti, prohibi-

A tionis, præcepti, conſtitutionis, ordinationis, hortationis, iniunctionis, innouationis, voluntatis, mandati & decreti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum.

Data Romæ in publica ſeſſione in Lateranen. ſacroſancta Baſilica ſolemniter celebrata, anno incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo decimoquinto, 4. Nonas Maij, Pontificatus noſtri anno tertio.

Qui perlecta, petiit, an placerēt paternitatibus ſuis cōtenta in ſchedula. Et omnes reſponderunt placere, dempto præfato Reuerend. patre Domino Hieremia Archie-
B piſcopo Tranen. qui dixit, non placere inquantum ſchedula dat ordinem, quod Epiſcopi contra exemptos debeant formare proceſſus & mittere ad curiam.

Poſtmodum vero Reuer. pater Dominus Franciſcus Epiſcopus Nannetenſis aſcendit ambonem, & legit ſchedulam ſuper impreſſione librorum, cuius tenor talis eſt:

LEo Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam, ſacro approbante Concilio. Inter ſollicitudines noſtris humeris incumbentes, perpeti cura reuoluimus, vt errantes in viam veritatis reducere, ipſoſque lucrifacere Deo, ſua nobis cooperante gratia, valeamus.
C Hoc eſt, quod profecto deſideranter exquirimus, ad id noſtræ mentis ſedulo deſtinamus affectum, ac circa illud ſtudioſa diligentia vigilamus. Sane licet litterarum peritia per librorum lectionem poſſit faciliter obtineri, ac ars imprimendi libros temporibus potiſſimum noſtris diuino fauente numine, inuenta ſeu aucta & perpolita, plurima mortalibus attulerit commoda, cum parua impenſa, copia librorum maxima habeatur, quibus ingenia ad litterarum ſtudia percommode exerceri, & viri eruditi in omni linguarum genere, præſertim autem Catholici, quibus ſanctam Romanam Eccleſiam abundare affectamus, facile euadere poſſunt, qui etiam infideles ſciant & valeant ſacris inſtitutis inſtruere, fideliumque collegio per
D doctrinam Chriſtianæ fidei ſalubriter aggregare: quia tamen multorum querela noſtrum & Sedis Apoſtolicę pulſauit auditum, quod nonnulli huius artis imprimendi magiſtri, in diuerſis mundi partibus libros tam Græcæ, Hebraicæ, Arabicę & Chaldææ linguarum in Latinum tranſlatos, quam alios, Latino ac vulgari ſermone editos, errores etiam in fide ac pernicioſa dogmata etiam religioni Chriſtianę contraria, ac contra famam perſonarum etiam dignitate fulgentium continentes, imprimere ac publice vendere prǽſumunt, ex quorum lectura non ſolum legentes non ædificantur, ſed in maximos potius tam in fide, quam in vita & moribus prolabuntur errores, vnde varia ſæpe ſcandala, prout experientia rerum magiſtra docuit,
E exorta fuerunt, & maiora indies exoriri formidantur. Nos itaque, ne id, quod ad Dei gloriam, & fidei augmentum, ac bonarum artium propagationem ſalubriter eſt inuentum, in contrarium conuertatur, ac Chriſtifidelium ſaluti detrimentum pariat, ſuper librorum impreſſione curam noſtram habendam fore duximus, ne de cætero cum bonis ſeminibus ſpinæ coaleſcant, vel medicinis venena intermiſceantur; Volentes igitur de opportuno ſuper his remedio prouidere, hoc ſacro approbante Concilio, vt negotium impreſſionis librorum huiuſmodi eo proſperetur felicius, quo deinceps indago ſolertior diligentius & cautius adhibeatur, ſtatuimus & ordinamus, quod de cætero
F perpetuis futuris temporibus nullus librum aliquem, ſeu aliam quamcunque ſcripturam, tam in vrbe noſtra, quam aliis quibuſuis ciuitatibus & diœceſibus imprimere ſeu imprimi facere præſumat, niſi prius in vrbe per vicarium noſtrum & ſacri palatij magiſtrum, in aliis vero ciuitatibus & diœceſibus per Epiſcopum vel alium habētem peritiam ſcientiæ libri, ſeu ſcripturæ huiuſmodi imprimendæ ab eodem Epiſcopo ad id deputandum, ac inquiſitorem hæreticæ prauitatis ciuitatis ſiue diœceſis, in quibus librorum impreſſio huiuſmodi fieret, diligenter examinentur, & per eorum manu propria ſubſcriptionem, ſub excommunicationis ſententia gratis & ſine dilatione im-

ponendam, approbentur. Qui autem ſecus præſumpſerit, vltra librorum impreſſorum amiſſionem, & illorum publicam cõbuſtionem, ac centum ducatorum fabricę Principis Apoſtolorum de vrbe ſine ſpe remiſſionis ſolutionē, ac anni continui exercitij impreſſionis ſuſpenſionem, excommunicationis ſententia innodatus exiſtat, ac demum ingraueſcente cõtumacia taliter per Epiſcopum ſuum vel vicarium noſtrum reſpectiue per omnia iuris remedia caſtigetur, quod alij eius exemplo ſimilia minime attentare præſumant.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrorũ ſtatuti & ordinationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare prçſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ in publica ſeſſione, in Lateranen. ſacroſancta Baſilica ſollemniter celebrata, Anno incarnationis Dominicæ 1515. quarto Nonas Maij, Pontificatus noſtri anno tertio.

Qua perlecta, petiit, an placerent paternitatibus ſuis contenta in ſchedula. Et reſponderunt omnes placere, excepto reuerend. patre D. Alexio Epiſcopo Melfitano, qui dixit placere de nouis operibus, non autem de antiquis;

Deinde Reuerendus Pater Dominus Petrus Epiſcopus Caſtelli maris, aſcendit ambonem & legit ſchedulam ſuper præfixione termini contra profitentes pragmaticam ſanctionem, & ſuper indictione vndecimæ ſeſſionis, cuius tenor talis eſt:

LEO Epiſcopus ſeruus ſeruorum DEI, ad futuram rei memoriam, ſacro approbante Concilio. Cum inter alia in hoc ſacro Concilio expedienda, quid ſuper indictione, per nonnullos prælatos Gallicæ nationis, tam clericos, quam laicos etiam nobiles ac alios illis fauentes, quam ipſi pragmaticam vocant, edita, determinandum & declarandum foret, expedire & declarare ſummopere deſideraremus, prout etiam felicis recordationis Iulius Papa II. prædeceſſor noſter huius Concilij indictor deſiderabat, & prælati & alij clerici, ac laici præfati, ad comparendum tam coram præfato Iulio prædeceſſore, quam nobis pluries citati fuerint, & eorum contumacia in dicto Concilio ſæpius allegata, ſeu accuſata extiterit: cumque poſtmodum pro parte prælatorum, clericorum, & laicorum etiam nobilium, ac fautorum prędictorum, ac hoc, vt pręfertur, legitime vocatorum, allegatum fuerit, nullum locum, per quem tranſeundum eſſet, vt tute venire ad comparendum in dicto Concilio poſſent, habere: nos, ne eo prætextu quoquo modo ſe excuſare poſſent, à communitate Ianuenſium, per quorum loca tute ad Ro. Cur. ad allegandum ea, quæ in huiuſmodi cauſſa pragmaticæ, allegare voluerint, venire poſſint, amplum ſaluum conductũ concedi curauimus, & eiſdem aſſignari. Et ne aliquid amplius contra præmiſſa allegare, & iuſtam poſſint prætendere ignorantiam, clericos & laicos etiam nobiles, etiam prælatos, & fautores, clericorumque ac ſęcularium collegia, ad eorum contumaciam conuincendam, ſacro approbante Concilo, de nouo pro vltimo, & peremptorio termino requirimus & monemus, vt ante Kalend. Octobris proxime futuri, omni excuſatione & dilatione ceſſantibus, legitime comparere debeant: quem terminum & dilationem huiuſmodi, ex cauſſis prædictis ad omnes excuſationes tollendas, ad dictam diem Kalendas Octobris pro vltima & peremptoria dilatione, vt præfertur, prorogamus, & de nouo concedimus & aſſignamus. Quo termino elapſo, ad vlteriora & terminationem dicti negotij etiam definitiua ſententia procedetur, eorum contumacia & non comparitione minime obſtantibus, in prima extunc futura ſeſſione, quam ad hoc, & alia quamplura vtilia peragenda, videlicet vndecimam ſeſſionem, quæ erit die quartadecima Decembris poſt feſtum Beatæ Luciæ proxime futurum, præfato ſacro approbante Concilio, indicimus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrarum requiſitionis, monitionis, prorogationis, conceſſionis, aſſignationis & indictionis infringere, vel ei auſu A temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotẽtis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ in publica ſeſſione, in Lateranen. ſacroſancta Baſilica ſolemniter celebrata, Anno incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo decimoquinto, 4. Nonas Maij, Pontificatus noſtri anno tertio.

Qua perlecta, magnificus dominus Ludouicus de Solier, orator Chriſtianiſſimi Regis Franciæ acceſſit ad pedes ſanctitatis ſuæ, & dixit in excuſatione profitentium pragmaticam ſanctionem, quod prælati Franciæ fuerunt impediti per inimicos Francorum, non verentes cenſuras contentas in bulla cœnæ Domini, & ideo ſanctitas ſua B habuit eos alias excuſatos. Cum igitur de præſenti eodem impedimento detenti ſint, & non audeant venire, quia inter Delphinatum & Lombardiam eſt periculum: quare pro parte eorum ſupplicatur ſanctitati ſuæ, vt habeat eos nunc excuſatos. Et cum dabitur eis tutus acceſſus, offerunt ſe venire ad Concilium & allegare de iuribus ſuis. Et idem magnificus orator dedit ſchedulam tenoris infraſcripti:

SANCTISSIMO AC BEATISSIMO D. N. PAPÆ.

C PATER beatiſſime, nouit optime ſanctitas veſtra, & nos Chriſtianiſſimi regis oratores apud eãdem fidem facimus prælatos Eccleſiæ Gallicanæ ad pedes, & imperium ſanctitatis veſtræ, & ad ſacrum Concilium venientes, prohibitos fuiſſe, ac impeditos comminationibus & detectis inſidiis inimicorum regis eiuſdem Chriſtianiſſimi, non verentium cenſuras, & pœnas in bulla Cœnę Domini comprehenſas: & ideo iure ac merito beatitudo veſtra tunc prælatos illos excuſatos habuit. Non enim citatum legimus quemquam teneri ſe periculis committere maris, latronum, itinerum & inimicorum. Cum igitur, pater beatiſſime, eodem notorio impedimento perdurante, maxime inter Delphinatum & Liguriam & Lõbardiam, D prælati ipſi ad hoc ſacrum Concilium venire non potuerint, non etiam venturi ſint, donec libere liceat & expedite, ſupplicatur humiliter pro parte illius Gallicanæ eccleſię, quod & nunc ſanctitati veſtrę placeat illam, eoſdemq; prælatos excuſatos habere: & ita pro ſua prudentia ſolita prouidere, quod tutus eſſe poſſit acceſſus ac expeditus ad eamdem ſanctitatem & ſacrum Concilium: tunc etenim & quamprimum ad ſanctitatis veſtræ pedes prælati ipſi, aut alij dictæ eccleſiæ nomine venient, immo obtemperarunt eiuſdem imperio, & ſanctę Sedis Apoſtolicę: alioquin per illos non ſtabit, prout nec ſtat, quo minus aduenia nt. Cęterum pater beatiſſime, pro exoneratione Ludouici de Soleriis, oratoris regis Chriſtianiſſimi, qui has offert, E ſupplicatur humillime, vt placeat iubere notariis omnibus & ſingulis in præſenti Cõcilio & ſeſſione aſſiſtentibus, quos rogat, quod de excuſatione huiuſmodi, declaratione, oblatione, vna cum decreto ſanctitatis veſtræ actum ſumant & inde inſtrumentum cõficiant, eidem oratori expediendum ad eccleſiæ Gallicanæ & aliorum, quorum intereſſe poterit, vberiorem cautelam.

Eiuſdem Sanctitatis veſtræ humillimus Seruitor Chriſtianiſſimi Francorum Regis Orator Loys de Soliers.

F Præfatus ſanctiſſ. Dominus noſter reſpondit pręfato oratori, quod ex prouincia Prouinciæ erat facilis & tutus tranſitus per Ianuam, & quod prouiderat de ſaluo conductu Ianuen. & eis mandauerat tradi, & ſi opus eſſet, prouideret de meliori & tutiori ſaluo conductu, & propterea volebat ſanctitas ſua, quod ſchedula prędicta ſtaret in ſuo robore.

Deinde præfatus reuerendus pater Dominus Petrus Epiſcopus Caſtelli Maris petiit, an placerent paternitatibus ſuis contenta in ſchedula. Et reſponderunt omnes placere, dempto reuerend. Domino Iacobo Epiſcopo Potentino,

tino, qui dixit non placere, quod detur iſte terminus profitentibus pragmaticam, quia cõtemnunt bullas & mandata Apoſtolica.

Demum Dominus Marius de Peruſchis ſacri Concilij procurator, accuſauit contumaciam non intereſſentium, in Concilio intereſſe debentium. Et petiit per ſanctitatem ſuam declarari. Et pręfatus dominus noſter declarauit, niſi ad primam comparerent. Et hæc fuerunt pro decima ſeſſione.

Fuerunt inſuper data mandata infraſcripta per procuratores infraſcriptos, excuſando principales ſuos, videlicet Reuer. pater Dominus Ioannes Franciſcus de Ruuere Epiſcopus Taurinen. dedit mandatum reuerendi patris domini Ioannis de Sabaudia Epiſcopi Gebennen. Et venerabilis vir dominus Humbertus Caneti, dedit mandatum reuerendi patris domini Archiepiſcopi Tarentinenſis. Et dominus Godſelſius Vandemberch dedit mandatũ reuerendi patris D. Ioan. Epiſcopi Hauelbergen. Et reuerendus pater dominus Giſbertus Epiſcopus Rapolan. dedit mandatum reuerendi patris domini Ioannis Baptiſtæ Epiſcopi Valuen. & Submonen. Et reuerendus pater dominus Ioannes Archiepiſcopus Gneznen. dedit mandatum reuerendi patris D. Fabiani Epiſcopi Narnienſis. Et diſcretus D. Ludouicus Molon clericus Cæſarauguſtan. dedit mandatum reuerendi partis D. Ludouici Epiſcopi Ampurien. Et reuerendus pater dominus Bartholomæus Epiſcopus Iuſtinopolitanus dedit mandatum reuerendi patris domini Bernardini Epiſcopi Cluſien. Et reuerendus pater dominus Bernardus Epiſcopus Taruiſin. dedit mandatum reueren. patris domini Georgij Epiſcopi Nonen. Et reuerendus pater dominus Ioannes Epiſcopus Sibinicen. dedit mandatum reuer. patris domini Epiſcopi Faren. & dominus Petrus Raymiardi dedit mandatum reuerendi patris domini Antonij Epiſcopi Regien. Et reuerendus pater dominus frater Guillelmus de Saluaterra, dedit mandatum reuerendi domini Guilhelmi Epiſcopi Gerunden. Et dominus Zutfeldus Vardemberch, dedit mandatum reuerendi domini Henrici Epiſcopi Rotheburgen. Et reuerendiſ. in Chriſto pater & dominus D. Antonius de Monte, tituli ſanctæ Praxedis preſbyter Cardinalis, dedit quaſdam litteras miſſiuas, & quoddam mandatum reuerendi patris domini Iacobi Archiepiſcopi Vpſalen. ad excuſandum eum in ſacto Lateranen. Concilio, & intereſſen. nomine ſuo & ſuæ prouinciæ. Et reuerend. pater dominus Ferdinandus Epiſcop. Scalen. dedit mandatum reuerendi patris domini Bernardi Epiſcopi Sorani. Et reuerendiſſimus in Chriſto pater & dominus D. Nicolaus tituli ſanctæ Priſcæ preſbyter Cardinalis, de Fliſco nuncupatus, dedit mandatum reuerendi patris domini Hieronymi Epiſcopi Torcellan. Et reuerendus pater dominus Andreas Archiepiſcopus Spalaten. dedit mandatum reuerendi patris domini Antonij Epiſcopi Calamouen. Et reuerendus pater dominus Ioannes Antonius Epiſcopus Calinen. dedit mandatum reuerendi patris domini Galleſij Epiſcopi Bellunen. Et reuerendus pater dominus Petrus Paulus Epiſcopus Eſinus, dedit mandatum reuerendi patris domini Antonij Epiſcopi Auximan.

Quibus perlectis, ſanctiſſ. dominus noſter incepit, Te Deum laudamus. Et cantato per capellam cantorum, expletaq́ue decima ſeſſione, præfatus ſanctiſſ. dominus noſter equitauit ad palatium aſſociãtibus reuendiſſimis dominis Cardinalibus, & aliis prælatis, & curialibus in copioſo numero.

ORATIO R. P. D. STEPHANI ARCHIEPISCOpi Patracen. & Epiſcopi Torcellan. habita in Concilio Lateranen. coram Leone X. Pontifice Max. in decima ſeſſione dicti Concilij, 4. May, 1515.

MAGNVS Dominus & laudabilis nimis in ciuitate Dei noſtri, in monte ſancto eius. Pſalm. 47. Rem grandem & ſumme difficilem, ac paruitati meæ imparem, P. B. ne obedientiæ bonum perderem, hodie hoc in loco ampliſſimo, ornatiſſimoq; huius ſacroſancti Lateranen-
A ſis Concilij, coram tuo iudicio grauiſſimo & tãtorum patrum iuſtiſſimo tractandam ſuſcepi. In qua quaſi mei ipſius & ſenectutis ac aduerſæ valetudinis oblitus, zelo tamen fidei Catholicæ & Apoſtolicæ perfuſus, quo anima mea iamdiu comeſta fuit, in diſcrimine maximo decorum actionis meæ poſui, cum ab hoc genere dicendi per annos plures me abſtinuerim. Et hoc quidem, ſi aſſumptæ propoſitioni, in qua de ſumma omnium rerum agitur in tanta anguſtia temporis in quo breuitati in dicendo ſatisfaciendum eſſe cenſeo altiſſimo & profundiſſimo ſacramẽto magnæ & vltimæ reformationis, diuinis myſterijs præpoſiti pſalmi inuoluto, correſpondere non valuero. Nam quis eſt adſtantium ſpeculatorum S. E. etiam ſumma do-
B ctrina, vt par eſt, repletus, qui in ſe, & non Chriſto viuens, quo tantæ pſalmodiæ fracto alabaſtro, in quo opus creationis, myſterium reparationis, ſacramentum reformationis, & vltimæ conſummationis decretũ miro ſecreto continentur, non in litera, ſed in Spiritu; non in ſuperficie, ſed in medulla, non in ſermonum folijs, ſed in radice rationis; non in montibus philoſophantium Gelboe, vbi, propheta dicente, Ceciderunt fortes Iſraël, ſed in montibus ſan- 2. Reg. 1.
ctis & æternis, in quibus poſitum eſt fundamentum fundamentorum, ſancti ſanctorum, in odorem tantorum vnguentorum ſuauiſſimum, de quo Apoſtolus, Fundamentum aliud nemo poteſt ponere, præter id quod poſitum
C eſt, quod eſt Chriſtus IESVS: digne poſſit & valeat mentes 1. Cor. 3.
adſtantium patrum tantis vnguentis optimis inungere, tũ pro cognitione veritatis boni & mali conſilij, tum pro reformatione Eccleſiæ & orbis, ac contra hoſtes fidei expeditione ſummæ neceſſaria, vt Chriſti bonus odor Deo fieri poſſit? inuenire etiam longa meditatione non valeo. 2. Cor. 2.
Verum P. S. in tantorum myſteriorum, quæ latent in litera propoſiti pſalmi, contemplatione quaſi exſtatica mente & corde iam poſitus, profiteor me in dicendo hodie nihil aliud ſcire, quam Chriſtum & hunc pro nobis cruci affi- 1. Cor. 2.
xum. Ideo cum Apoſtolo libera voce clamabo: Viuo iam, Galat. 2.
ſed non ego, viuit vero in me Chriſtus. Non mirum igitur adſtantibus accedat, ſi pro declaratione pſalmi Dauid, ip-
D ſi Dauid, ſcilicet Chriſto, pro ſecunda ſabbati in filiis Core, qui Caluariarum filij in Apoſtolis interpretantur à cuſtodia ſerotina, ſic enim eius titulus eſt, humanæ ſapientiæ verbis inſiſtere non curabo. Sed quam breuiſſime ſpiritum vitæ in tanti pſalmi demonſtratione perquiram non in perſuaſibilibus humanæ ſapientiæ verbis, prout alias conſueui, ſed in oſtenſione tãtum ſpiritus & virtutis, præſertim coram te Leone Decimo Pontifex Maxime quem diuina fauente clementia hoc tempore magnæ reformationis, perſecutioniſq; infidelium, canonice electum exiſtimo, vt ſis Leo in Sede Petri, nõ ab re decimus, pro Chriſti regno, noſtro tempore, ſi volueris, toto orbe terrarum innouando, aſſumptus: quandoquidem non fruſtra in vl-
E timo decalogi poſitus, Leo Decimus vocatus fueris. Et ego quidem iam ſeptuagenarius, cuius cithara verſa eſt in luctum, & organum cum Iob in vocem flentium, in oculis Iob. 30.
meis abiectus, & omnium ſpeculatorum ſanctæ Eccleſiæ minimus, in decima quoque tanti Concilij ſeſſione, pro myſteriis Regis magni enucleandis te iubente oraturus, non fruſtra etiam aſcenderim. Quapropter, vt hęc tam diuina, tam excelſa & ſublimia, ac mira, mirandaque, quæ in dicta pſalmodia continentur, & ad præſens humili ſermone meo dicenda veniunt, à ſpiritu Chriſti, in quo eſt mihi vita in dicendo progreſſu orationis dignius, largiuſq́ue diſponantur, ipſa virgo beata, Angelorum domina,
F fons omnium gratiarum, quæ omnes hæreſes interemit, cuius opera, magna reformatio, concordia principum, & vera contra infideles expeditio fieri debet, opem ferre dignetur, quod talia digne cum profectu audientium dicẽda ſuo ore, ſicut in Apoſtolis, ſua facundia, ſicut in doctoribus, & ſua gratia, ſicut in martyribus, electiſq́ue omnibus, ita in nobis pro aſſumpta breuitate copioſe, tam pro vera tanti Concilij concluſione, quam pro neceſſaria & celeri contra hoſtes fidei noſtræ expeditione infundere velit, quod lumen Chriſti plus ſolito ad gloriam, & honorem tanti Concilij in cordibus auditorum accendi valeat. Cuius auxilium deſuper implorantes humiliter pro-

ſtrati canticum nouum pro nouo ſuffragio cantabimus, dicentes:

Omnium ſplendor, decus & perenne
Virginum lumen, genitrix ſuperni,
Gloria humani generis Maria
Vnica noſtri.
Sola tu virgo dominaris aſtris
Sola tu terræ, maris, atque cœli
Lumen, inceptis faueas, rogamus,
Inclyta noſtris.
Vt queam ſacros reſerare ſenſus,
Qui latent chartis nimium ſeueris:
Ingredi & celſa, duce te, benigna
Mœnia terræ.

Si omnia P. B. quæ pro declaratione propoſiti pſalmi dicenda ſeſe offerunt, perquirere vellem, longa eſſet oratio. Quandoquidem hæc tam altiſſima & profundiſſima pſalmodia, non ſolum in ſe opera creationis vniuerſi, myſterium reparationis humani generis, pro innouatione ſęculi prima ſabbati, & ſacramentum magnæ reformationis pro ſecunda ſabbati in magno Lateranen. noſtro Cõcilio demonſtrandum, ac decretum vltimæ conſummationis vniuerſi per finale iudicium miro, & ineffabili modo contineat, verum etiam & myſterium incarnationis verbi Dei pro ciuitate magni Domini in cęlis & in terris ex lapidibus viuis conſtruenda præ ſe ferre inuenitur, pro qua Rex magnus ab initio & ante ſæcula præparauerat terram immaculatam, in qua ædificaret ſibi domum, de qua glorioſe educeret immaculatam, æternam ſponſam, matrem iuſtorum lætantem & non minus in poſterum fidem Catholicã & Apoſtolicam ſuam, iuxta decretum Sacroſancti conſiſtorij Trinitatis & vnitatis diuinæ, pro cõmuni ſalute per orbem vniuerſum promulgandam eſſe ſtatuerit, tam pro intellectuali, quam pro rationali Eccleſia beatificãda exaltandaq; temporibus præfinitis à patre, in quibus eã toto orbe terrarum per ſuos principes cõſtituendos ſuper vniuerſam terram annuntiaret & prædicaret, in qua quidem (Pſalm. 44.) prædicatione luce meridiana clarius oſtenderent, quod æternitas Chriſti, antequam ex virgine naſceretur, in myſterio præmonſtrata, ac prędeſtinata eſſet, ita quod myſterium non præiudicaret tempori, nec è contra, quin ipſe ille ſolus eſſet, qui ante mundi cõſtitutionem, vſq; ad conſummationem omnia operaretur, ſecũdum arcanum ſuæ diuinæ mentis in cœlis & in terris, tam pro natura angelica, quam pro humana, donec in Chriſto Deo omnes vnũ fierent, & magnus ipſe Dominus tunc in ciuitate Dei, & in monte ſancto eius nimium laudabilis inueniretur, tum in gradibus, tum in domibus ſuis, dum eam carnem, quã ab æterno prædeſtinauerat, ac pro temporis plenitudine præparauerat, vnione ineffabili, in ſuppoſito verbi aſſumeret de domo Mariæ ſemper Virginis, dicente propheta: (Pſalm. 47.) Deus in domibus eius cognoſcetur, dum ſuſcipiet eam. De hac ergo ineffabili ſuſceptione, tum pro prima, tum pro ſecunda ſabbati, in quibus & ædificatio, & reformatio ciuitatis magni Regis ex mõte Sion, & lateribus Aquilonis cum exaltatione vniuerſæ terræ continetur, quam breuiſſime dicemus. Reliqua vero maiora & profundiora myſteria, in tribus aliis orationibus meis, pro tanto Concilio, à die ſuſcepti oneris in dicẽdo diſpoſitis, legenda relinquam. Et non minus breuitatis cauſſa in volumine decem librorum, in quibus ab origine vſque ad conſummationem vniuerſi, ſpeculum lympidiſſimum militantis Eccleſiæ inſtar triumphantis mirifice continetur, S.D.N. dedicato, calamo exaranda reſeruabimus. Siquidem & audita modo duriſſima inter duos infideles reges pugna, & illorum iniquam intentionem cõtra rempublicam Chriſtianam noſtram ex illorum ante male geſtis mecum perpendens, aliam, quam ad præſens recitamus, breuiorem orationem humiliori ſtylo non abſq; cauſſa diſpoſuimus. Verum P. S. non minus nunc, quam tunc, quando reges terræ male conuenerunt in vnum, tam primo contra regnum Iudæorum, quam ſecũdo Chriſtianorũ, vt deſtruerent fidem vnigeniti à patre ſuper terram, Reges noſtri cęli Eccleſiæ & terræ, nunc etiam bene conuenerunt in hoc ſacroſancto Lateran. Concilio in vnum, ad reformationẽ

A tum Eccleſiæ, tum orbis vniuerſi pro gloria regni Chriſti, & ſuæ ſanctæ Romanæ Eccleſiæ & Apoſtolicæ Sedis exaltatione, ac hoſtium tantę fidei extirpatione, quę per veros ſpirituales venatores de proximo iuxta temporũ computationem pro ſecunda ſabbati fieri debet in magna & vltima reformatione, ſicut prima ſabbati ædificatio fuerat per piſcatores, dicẽte Hieremia pro ſecunda ſabbati, ſicut dixerat pro prima de piſcatoribus: Et ecce mittam venatores meos, & venabuntur eos de montibus, & collibus, & (Hier. 16.) ſpeluncis, & de cauernis terræ. Et ideo propheta alio in pſalmo dixerat, Veritas iamdiu de terra Virginis orta eſt, (Pſalm. 84.) & iuſtitia de cœlo ad eam, pro ædificatione ciuitatis Dei magni, in terram proſpexit: quæ non minus ad pręſens pro B reformatione, innouatione, dilationeq; illius per orbem vniuerſum reſpicit. Et id quoque pro noſtro tempore perficere ſummopere quærit, feſtinatque, ne fiant noſtra, in perſecutione tum Turcarum, tum Sophi, & aliorum impiorum, peiora peioribus, quod culpa noſtra, noſtro vtiq; tempore ſtante magno Lateranenſi Concilio diuinitus, pro tempore magnæ tribulationis, in ciuitate magni Regis congregato, non fiat in eo, & ſit illa vera magna reformatio, pro qua priores Pontifices hactenus adeo laborauerunt in vanum. Quod noſtro quoque tempore Rex noſter magnus Chriſtus in Concilio noſtro Lateranenſe non minus nimium laudabilis pro reformatione inueniretur, C quam antea fuerat pro ædificatione, quando præſtantius ſolito per vniuerſi orbis ſecundam conuerſionem & obedientiam ſedatis bellis, quæ in orbe Chriſtiano culpa malorum vigent, hoſtibusque fidei noſtræ virtute altiſſimi ſuperatis, & ad noſtram fidem miraculoſe etiam conuerſis, ac Mahumeti ſpurciſſima ſecta vna cum omnibus aliis vbique terrarum dextera excelſi extincta, ſolus Rex magnus noſter CHRISTVS ſedere habeat in monte ſancto Apoſtolicæ Sedis eius, de qua ſcribitur: Et ſedes eius ſicut (Pſalm. 88.) Sol in conſpectu meo ſemper, & id profecto cum exultatione conuerſionis vniuerſæ terræ, de qua etiam habetur: Venientes autem venient cum exultatione, portãtes ma- (Pſalm. 125.) nipulos ſuos. Et alibi: Niſi conuerſi fueritis, gladium ſuum (Pſalm. 7.) D vibrabit, & in eo parabit vaſa mortis. Quandoquidem abyſſus, (Pſalm. 41.) abyſſus tanti Sacramenti, abyſſum reconciliationis cum Deo, plus ſolito imminente duriſſima perſecutione domus Ottomannorum & Sophi, per opera Lateran. Concilij, agente Leone Decimo Põtifice Maximo, inuocat, vt ſit in vrbe Roma, quæ, Deo prouidente, regnante impiorum Eccleſia ſub idololatria caput orbis ideo data fuerat, quod regnante ſucceſſiuo tempore iuſtorum Eccleſia ſub vera latria multo amplior, glorioſior & præſtantior in magnæ ciuitatis reformatione fieret, quam antea fuerat. Recte ergo ille dixerat, Vidi ciuitatem ſanctam (Apoc. 21.) nouam Hieruſalem deſcendentem de cœlo, à Deo paratam ſicut ſponſam ornatam viro ſuo. In hac igitur tali ac E tanta ciuitate Dei, ſancta videlicet Romana Eccleſia, magnus Dominus nimium laudabilis etiam inuenitur, & in monte ſancto Apoſtolicæ Sedis eius pro ſecunda ſabbati, plus ſolito exaltari & magnificari iure æterno reperitur. Et nimium quidem laudari dicitur, quoniã quantum laudari debeat, nec angelica, nec humana lingua exprimi poſſet, præſertim cũ ipſe ſit magnus Dominus, & magna vir- (Pſal. 146.) tus eius, & ſapiẽtiæ eius non eſt numerus. Qui quidem pro ſua magnitudine, in Concilio impiorum laudari nõ reperitur, quando in talium ore ſua laus ſordeſcat: non in atriis Synagogę Phariſæorum & hypocritarum, quorum os maledictione plenum eſt: nec in palatiis Regum & Principũ, F quorũ manus plenæ ſunt ſanguine & infidelitate: nec denique in Babylone philoſophantium de corde ſuo, ac iuris humani peritorum, vbi omnis confuſio contra veritatem ſanctæ Eccleſiæ adducitur. Sed vbi, dicit quiſpiam, laudabitur? Dicat propheta: In ciuitate Dei, in ſancta vti- (Pſalm. 47.) que immaculata Eccleſia Dei, & quod fortius & dignius eſt, in monte ſancto Apoſtolicæ Sedis eius. De quo Iſaias: Et erit in nouiſſimis diebus mõs præparatus in domo Do- (Iſai. 2.) mini ſuper verticem omniũ mõtium, qui eſt poteſtas plenitudinis Chriſti eius in Sede Apoſtolica, per legẽ immaculatam ſuper omnia regna mundi ſedens, & confluent ad eum omnes gentes, & adorabunt eum, & dicent: Gloria

tibi

Digitized by Google

tibi Domine, qui es Deus & homo, dicente etiam Ioanne A
Apoc.19. Rex Regum & Dominus dominantium, per myſterium
incarnationis, per opus redemptionis, & gloriam reſurre-
ctionis: In qua omnia innouaſti, & mundum Eccleſiæ tuę
ſuper omnes & omnia exaltaſti, & qui eras ante mundi
conſtitutionem per myſterium ſacramenti in vnitate per-
ſonæ vnigenitus à patre. Propter quod dixeras, Antequam
Abraham fieret, ego ſum: quoniam in Chriſto erat æterni-
Ioan.8. tas ab initio, & ante ſæcula; & in Abraham breuitas, in qua
Deus homo factus eſt, vt homo in tali breuitate fieret
Deus, & in mundi plenitudine primogenitus virginis ma-
tris in terris fieret, qui erat vnigenitus filius Dei in cęlis, de
Hier. 31. quo Hieremias: Nouum faciet Dominus ſuper terram, fe-
mina circumdabit virum. Quod, commutata forma ver- B
borum talium, Plato ipſe, qui à ſacra Hebræorum vera
philoſophia & Dei ſcientia lumen habuerat, dixerat, Deũ
circumrotundum & decurtatum, quando vnigenitus Dei
filius factus eſt homo. Propter quod Petrus Apoſtolus, re-
Matth. 16. uelante patre, ei dixerat: Tu es CHRISTVS filius Dei viui,
pro prima ſabbati, In qua prolatione fidem Catholicam,
& Apoſtolicam ab æterno patre pro æterno filio ordina-
tam ad fundamentum Eccleſiæ, cõfeſſus eſt. Et nunc quo-
que, quod ipſe venturus ſit in ſpiritu pro ſecunda ſabbati,
ad magnam orbis reformationem, non minus opera Spi-
ritus ſancti & virtute inſinuare reperitur, vt orbis terra-
rum & vniuerſa quæ cœli ambitu continentur, ad mõtem C
ſanctum Apoſtolicæ Sedis eius in vtroque gladio cum ve-
1. Theſſ. 4 ra obedientia veniant. Et tunc cognoſcat vnuſquiſq; no-
ſtrum, ſuum vas poſſidere in Dei magna ciuitate ad ſancti-
ficationem, & honorem per humilitatem ſcientiæ DEI, &
non per ſuperbiam humanæ ſcientiæ, ad contumeliam &
errorem, in quo & Auerroiſtæ in ſcientia diaboli, & Iuri-
ſtæ in ſcientia mundi, & Mahumetiſtæ in ſcientia carnis,
Iſa.66. extollunt ſe aduerſus ſcientiam Dei, ac lumen fidei Ca-
Sap.1. tholicę. Et idcirco à Spiritu ſancto dicitur: Super quem re-
quieſcam, niſi ſuper humilem & trementem ſermones
meos? Siquidem & Spiritus ſanctus diſciplinæ effugit fi-
Sap. 13. ctum, nec habitat in corpore ſubdito peccatis. Hinc etiam
ſcribitur: Vani ſunt omnes ſenſus hominis, in quibus non D
ſubeſt ſcientia Dei.

Verum P. S. ſi hæc talis ac tanta ſcientia Dei, in noſtro
Lateran. magno Concilio, nunc mundi & diaboli & car-
nis ſpreta ſcientia, grato animo iam ſuſcipietur, vera, & re-
pentina reformatio per totam Eccleſiam, orbemque vni-
uerſum, glorioſè miraculoſeque abſque liuore fiet. Et hoc
certè, ſi in nouitate vitæ depoſitis veteribus pannis, cum
veris Iebuſæis corde contrito & humiliato, ad pientiſſi-
mum Regem noſtrum Chriſtum accedere curabimus. In
qua humiliatione vera cum Chriſto Rege magno recon-
ciliatio fiet, ſine qua nec vnionem Principum Chriſtiano-
rum, nec expeditionem contra hoſtem potentiſſimum
Coloſſ.3. ſummè neceſſariam obtinere valebimus. Quãdoquidem E
cognita magnitudine ipſius magni Domini, exuere nos o-
portet veterem hominem cum omnibus malis actib⁹ ſuis,
in quibus ira Dei contra nos, populumque ſuum prouo-
cata iam diu fuit, & nouum hominem Chriſtum in ſancti-
tate, & veritate induere: alioquin peribimus regnante di-
luuio maximæ tribulationis in vinea Domini. Siquidem
magnus ipſe Dominus vitia, ſcelera & peccata, ac blaſphe-
mias contra DEVM, Virginem, & ſanctos turpiſſimas,
quæ in Romana & vniuerſali Eccleſia, ac populo ſuo
Chriſtiano & orbe vniuerſo perpetrantur, pro ſua iuſtitia
amplius tolerare non valeat, ne magnitudo ſua ludibrio
Pſalm.23. iri vlterius in tanta vniuerſi corruptione habeat, quaſi hęc F
inferiora ipſe. Qui eſt, neglexerit: nam & ſua negligere nõ
valet, quoniam Domini eſt terra & plenitudo eius: & ne-
glecto p ſuos miniſtros in terris regimine vniuerſi, in qui-
bus, & ſtatus clericorum & religioſorum ac laicorum, ter-
Prouer.22. minos, quos poſuerant ſancti patres, dicente ſcriptura, ne
tranſgrediatis terminos, quos poſuerunt patres tui; tranſ-
gredi non verentur, corrigere, & de medio auferre ſum-
mopere intendat, & quærat. Ideo opera Lateranenſ. Con-
cilij dignè reformanda veniunt, ne pereamus de via iuſta.
At verò adhuc in noſtro ſæculo, patres optimi, multi ſunt
legis diuinæ peruerſores, qui nonmodo præmiſſa fouere,

ſed & leges veteris mundi in maligno poſiti, quæ proprio
fine carent, contra immaculatam legem Dei ponere ſata-
gunt, quando tales poteſtatem coactiuam Imperij præ-
ferre Romano Pontifici: & regnum mortis principis tene-
brarum, regno Chriſti anteferre: & Imperium puri & mor-
talis hominis Imperio Dei & immortalis hominis: ac le-
ges maculatas ad animarum perditionem legi immacula-
tæ conuertenti animas anteponere conantur. Et ita tales
peruerſi, & non conuerſi & irreligioſi, & non religioſi
totius Chriſtianæ fidei decorum contra magnitudinem Ioan. 10.
magni Domini deturpare non verentur: quaſi CHRISTVS
bonus paſtor animam ſuam pro ouibus ſuis, in quibus æ-
dificaret ſibi Eccleſiam ſine ruga & macula, in mortem
ſolus non poſuerit, & per ſanguinem ſanctorum, ſuper
ſe lapidem viuum & angularem, talem dilectam non æ-
dificaſſet. O hypocritarum & perditorum hominum peſ-
ſimam conditionem, ò inimicorum fidei perditionem, ò
ignorantiam, pro ſalute animarum, viam mandatorum
Dei. Quis vos ita faſcinauit, quod inde diuino iudicio rei
facti eſtis, quando terminos ſanctorum diuinæque ſcrip-
turæ tranſgredientes, iura puri hominis, contra veritatem
Dei hominis, & magnitudinem æterni Regis, ac contra
ſcientiam DEI extollere adhuc contenditis, & cornua cõ-
tra Sedem Apoſtolicam erigere per magiſtros erroris non
erubeſcitis, vt tot mala religioni Chriſtianæ non minus,
quàm ex alijs malè geſtis prouenerant? Sed heuheu, quàm
calamitoſa erit de proximo talium perditio, & laboran-
tium in Dei ſcientia & obſeruatione mandatorum Dei
exaltatio: quoniam de magna Turcarum, & infidelium
aliorum à tot annis perſecutione, iam Rex noſter Chri-
ſtus ad reformationem vniuerſi, ſua magnitudine miro
modo educet bonum pro ſecunda ſabbathi, ſicut cum
prima ſabbati in maxima perſecutione Romanorum Re-
gnum cœlorum Romanæ Eccleſiæ in ipſa vrbe adduxerat
vt eſſet in ea gloria omnibus ſanctis eius, qui ſanguinem
ſuum fuderant pro firmamento Apoſtolicæ Sedis & ſe-
dentibus canonicè in ea, & non minus in ſua inſtãti refor- Rom. 13.
matione nunc id futurum exiſtimo. Ideo iam hora eſt, pa-
tres optimi, hora, inquam, eſt, nos de malo ſomno ſurge-
re, & magno Domino vigilare, quoniam ipſe eſt, qui no-
ſtro quoque tempore in fremitu ſuæ magnitudinis prop-
ter lachrymas Magdalenæ & Marthæ, id eſt, contempla- Ioan.11.
tiuæ, & actiuæ rogantis Eccleſię, Lazarum quatriduanum
& iamdiu in laſciuia mundi fœtentem, ſuſcitabit pro ſua
magnitudine in ſecunda orbis conuerſione demonſtran-
da, in qua ſtatus clericorum in Lazaro deſignatus, prę alijs
opera Virginis glorioſæ ad vitam contemplatiuam pro ſe-
pulto ſtatu Eccleſiæ trahetur. Et non minus religioſorum Marc.5.
quatuor rotarum ſtatus, in filia mortua in domo archiſy-
nagogi demonſtratus, ad primam vitam, in qua ſpiritus vi-
tæ erat in rotis, miro modo à mortuis reuocabitur: ſtatus
verò laicorum in filio matris viduæ extra ciuitatem reſu-
ſcitato præfiguratus, vbique terrarum multo glorioſius, Luc.7.
quàm alia, ad fidei Catholicę obſeruantiam Apoſtolicęq;
doctrinæ quaſi reminiſcendo primitias fidei noſtræ voca-
bitur, & piëtiſſimè intra ciuitatem Dei ſub matris ſuę Ro- Ioan.10.
man. Eccleſię obedientia adducetur, quod inde glorioſè
toto orbe terrarum vnum ouile & vnus paſtor vſq; ad ſæ-
culi conſummationem, in magnitudine vtiq; ipſius Do-
mini fiat. Nam & hanc magnitudinem in cęlo empyreo in
primo magno generali Concilio intellectualis Eccleſiæ
pro hominis ſuſceptione, in quo magnus Dominus ſuo
tempore eleuandus in terra ſuppoſito verbi Dei ad vni-
uerſi decorum erat, vt in illo conſtitueret vnam ſanctã Ec-
cleſiam, electorum omnium matrem & Reginam: ſi Luci-
fer, qui tanti boni Concilij in cœlo diuiſionem fecerat, &
primam viam mali Concilij inuenerat ſua malitia, ſuper-
biaq; cum ſuis cohærentibus iuxta legem & conditionem
eis appoſitam pro ſigno, in quo ipſe habebat ſignaculum
ſimilitudinis Dei, ſuſcipere, vt par erat, per veram obediẽ-
tiam voluiſſet, & æterni Sacerdotis magni ante eum geni-
niti, regnum & Imperium ac Hierarchiam, harmoniam &
monarchiæ vniuerſorum temperatiſſimum principatum,
æqua mente in magnitudine Creatoris ſui & omnium
præponderare quæſiuiſſet, & ſupra ſe extollere, non

concepiuiſſet;à tanta magnitudine Domini, tãquam pri-
mus hæreſiarcha ſub anathemate perpetuæ damnationis,
ad ima deiectus,&extra bonorum Angelorum Eccleſiam
& bonum Concilium factus;nec donis ſupernaturalibus,
in quibus plenus decore erat,ſpoliatus fuiſſet.Hanc mag-
nitudinem, ſi Adam ſuaſione mulieris ſerpentina lingua
deceptæ,in ſe non concepiuiſſet,donis gratuitis denuda-
tus,ſub maledicto ter æ in opere ſuo,extra paradiſum de-
Geneſ. 1. liciarum eiectus in ſu ro re vultus ſui non vixiſſet. Hanc
magnitudinem, ſi Imperatores & Reges tum Romano-
rum,tum aliorum,ſi Philoſophi,ſi ſapientes in ſciẽtia no-
ctis non ignoraſſent;idola non adoraſſent,Dei potentiam-
in agendis,ſecundis cauſſis non ſuppoſuiſſent, & primas
ſex veritates in diuinis Philoſophus non negaſſet: hanc
magnitudinem,ſi Principes ſæculi, ſi populi & idolorum
ſacerdotes cognoſcere voluiſſent.idololatriam contrave-
ram latriam per orbem vniuerſum non prædicaſſent: Ba-
bylonem omnium confuſionum & errorum matrem. cõ-
tra ciuitatem Dei & iuſtorum Eccleſiam non erexiſſent:
nec monarchias ſeptem Luciferi,ſuorumq́ue Principum,
& Imperium puri hominis ſupra regnum, & Imperium
Christi Dei viui, extollere falſo titulo non perquiſi-
uiſſent. Nec minus ſacerdotes & Principes ſynagogæ Iu-
dæorum, ſi talem magnitudinem Domini ſuo grato ani-
mo ſuſcipere voluiſſent,nunquam Dominum gloriæ cru-
cifixiſſent, nunquam regno, ſacerdotio, & ciuitate Dei
priuati fuiſſent: nec Imperatores, & Principes Romani
Imperij, qui vbiq; terrarum in ſanguinem ſanctorum de-
bacchantur,ſi celſitudinẽ veræ magnitudinis in fide Chri-
ſti cognoſcere voluiſſent, in qua ſui Principes & miniſtri,
ac milites non in potentia armorum & ſæculi fauore, ſed
in virtute perfecta,in vita immaculata,in ſignis &miracu-
lis,in ſcientia Dei & doctrina Chriſti,in qua dæmones ex-
pellebant,idola deſtruebant,cathedram peſtiferę doctri-
næ deijciebant,& cathedram veræ & Apoſtolicæ doctri-
næ ſola operatione perfecta exaltabant, nunquam vſque
ad magni Conſtantini tempora, in quibus ipſe Conſtan-
tinus à diuina gratia afflatus deſuper, cognita æternitate
Regis gloriæ & poteſtate in Regno ſuæ Eccleſiæ, & ſe
poſſeſſorem malæ fidei in mundi principatu poſt reſurre-
ctionem illius ex mortuis aduertens, ſceptrum Imperij
orbis & vrbis,ac monarchiam vniuerſi, vero & proprio
domino & omnium creatori victori Deo, & homini in
Sede ſua Romana Syluestro Pontifici Maximo in iure pri-
mæuo & naturali Chriſti æterni Sacerdotis ſecundum or-
dinem benedicti patris plenè ceſſit, & Chriſtum Regem
magnum in ſuo Vicario per obedientiam adorauit, a-
liamq́ue Sedem iuſſu illius, & conceſſione Apoſtolica
quæſiuit, & ſub obedientia Sedis Apoſtolicæ in Byzan-
tio erexit,&contra hoſtes fidei noſtrę ſemper glorioſè pu-
gnauit.Quæ quidem omnia ſic diuinitus geſta,ſi alij Im-
peratores cognoſcere & ſuſcipere voluiſſent, nunquam,
inquam, tales Imperatores in ſanctorum ſanguine tam
crudeliter polluti fuiſſent. Nec minus etiam poſt Con-
ſtantini tempora, ſi Imperatores,ſi legum Imperalium
cultores & conditores, & noſtri etiam temporis clarum
profeſſores talem magnitudinem Regni Christi & Sal-
uatoris noſtri Iesv, æterni Sacerdotis aduertere voluiſ-
ſent,omnia temporalia & poteſtatem,tum in diuinis,tum
in humanis,ſpreto iugo Christi, in ſuis vicarijs ad
Imperium trahere non præſumerent. Nec Cæſares ele-
ctiones Pontificum procerum argumento confirmaſſe
aſſererent. Nec talia malè geſta,diuinitus ſuo tempore e-
uacuata allegarent. Nec poteſtatem coactiuam & tyran-
nicam,iterato ſuper libram,vnicam, & ſupremam vicarij
Chriſti poteſtatem & ſanctæ Eccleſiæ ponerent. Nec ſo-
la ſpiritualia Pontifici Romano aſcriberent, nec verba
Christi, dicta ſanctorum & ſacrorum Conciliorum,
ſummorumq́ue Pontificum decreta, opera Spiritus ſan-
cti edita,ac ſacras ſanctiones obliqua interpretatione ab-
errantes ab vero, ſacrarum litterarum violaſſent. Nec
denique noſtris temporibus, ſi cardines orbis, ſi Reges
tum cœli Eccleſiæ,tum terræ, ſi quatuor rotarum patres,
&religioſi,ſi Magiſtri & Doctores, ſi Aduocati & Procu-
ratores,ſi iudices,& Romanæ curiæ officiales, Eccleſia-

A rumq́ue rectores,tantam magnitudinem magni Domini,
& inuiolabilis iuſtitiæ ſuæ ſceptrum, recta,ſimplici ac pu-
ra mente, iuxta legis Dei, & regularum diuinum in-
intellectum ſuſcipere vellent, tot enormia & legi imma-
culatæ contraria,fracto iugo Chriſti ſine charitate ac Dei
timore,plebem Chriſti quaſi panem deuorantes, nõ per-
petrarent,& terminos,quos poſuerunt ſancti Patres, non
transirent. Quapropter Bernardus ad Eugenium tan- Prouer. 22
quam ad ſummum Hierarchicum in cœlo Eccleſiæ virum
in quo erat omnis poteſtas ſupra omnes poteſtates, tam
cœli quàm terrę rectè ſcripſerat:Tibi data eſt omnis pote-
ſtas,in qua qui totum dicit,nihil excludit. Sed cogita, v-
trum omnia concedere debeas.Quod ſi non debes, ſerua Pſalm.50.
B modum,vt iuſtificeris,cùm iudicaris. Et alibi: Vt quid in
palatio tuo leges Iuſtinianæ garriunt, & tuæ Chriſtianæ
ſilent? in quibus ſi tantùm,patres optimi,leges Christi
non ſiluiſſent,& præſidentes in Dei Eccleſia in regimine
eis commiſſo modum in omnibus ſeruaſſent, ſancta Ec-
cleſia tantorum hæreticorum hæreſes, & ſchiſmata, ac
impiorum perſequutiones non ſuſtinuiſſet, nec ſcelera-
tam Mahumeti ſectam,nec Ottomannorum & Sophi in-
ſtantem maximam perſequutionem ſubire cogeretur: ſi
tamen Dominus ipſe magnus,magnitudinem ſuam con-
tra potentiſſimum hoſtem,ſicut ſub * Eliſeo contra Sen-
nacherib, & Macchabæorum tempore contra Antio- Iſaia, vel Ezechia legendũ.
C chum non appoſuerit, quod inde virtus fidei ſuæ eluce-
ſcat. Rectè ergo ad nos conuerſa mater noſtra Eccleſia,
voce lugubri dicere poteſt: Filios enutriui, & exaltaui, Iſa. 1.
ipſi autem ſpreuerunt me, vt non ſit in pace adhuc amari-
tudo mea amariſſima. Siquidem & amara fuit tyranno-
rum in filijs meis occiſio,ſed inde fidei meæ amplificatio: Iſa. 38.
& non minus amarior hæreticorum perſequutio,ſed Ca-
tholicæ fidei exaltatio: verùm, & iamdiu, ſed fortius
nunc, propter falſam & ſimulatam hypocritarum irreli-
gionem,facta eſt mihi amariſſima, quando talium cauſſa,
ſpurciſſima ſecta Mahumeti tantùm per orbem creuerit,
quæ tamen de proximo virtute dextræ excelſi, & non hu-
mana,extincta erit:vt ſit pro ſeptimo ſtatu in vera pace a-
D maritudo amariſſima,& pax in terra hominibus bonę vo-
luntatis. Quibus quidem ſic ſtantibus, P.S. talibus iam Luc. 2.
ſpeculationibus tanti Pſalmi poſtpoſitis, ad illas tantùm
pro concluſione orationis noſtræ ſummæ & repẽtinæ ne-
ceſſaria veniamus,in quibus anima mea iam corde & mẽ-
te immerſa, dolores parturientis Romanæ Eccleſiæ no-
ſtræ & vniuerſalis,tam vehementer in ſe ſuſcepit, quod
contremiſcunt labia,viſcera quatiuntur,oculi lachryma-
rum flumina deſiderant,lingua calculum ignis Christi
exoptat, vt circumquaque lingua velociter dicentis dif-
fundere valeat,quanta ſit latitudo, ſubmerſio & pericu-
lum imminentis tribulationis tum Sophi &impiorum ho-
minum, tam Turcarum, in qua Dominus propter ſce-
E lera, vitia & peccata,quæ in Regibus tum cœli, tum ter-
ræ,ac populo Chriſtiano hoc noſtro tempore vigent, ad
noſtri temporis flagellum potentiſſimos fidei noſtræ ho-
ſtes excitauit, & negligentiſſimos Principes Chriſtianos
pro illius defenſione adhuc multis flagellis à ſomno tur-
piſſimo excitare non valuit, quandoquidem in maleuo- Sap. 1.
lam animam intrare ſapientia diuina nequeat,vt fiant no-
ſtra poſteriora peiora prioribus, in quibus ab annis mul-
tis populus Chriſtianus Christi ſanguine redemptus,
ductus eſt captiuus incuria & negligentia prælatorum ec-
cleſiæ,& Principum Chriſtianorum,qui quærentes, quæ
etiam ſua non ſunt,quæ Chriſti ſunt, neglexerunt, ac ad
F præſens fortius ſolito negligunt, quandoquidem bella
duriſſima ab annis 20. inter ſe exercentes, tantorum
bellatorum ſanguinem, tum in Italia, tum extra,ſine pie-
tate fuderunt, presbyteris, religioſis, nobilibus, hone-
ſtisq́ue viris, ſanctimonialibus, virginibus, viduis,alio-
rumq́ue vxoribus, pueris & puellis, tam turpiter abuſi
fuerunt,quod nec ſexui,nec ætati,nec religioni,nec eccle-
ſiæ,nec ſacris rebus pepercerunt, ac ſi feræ ſyluarum im-
maniſſimæ,& ſine ratione fuiſſent in membrorum Chriſti
conculcatione turpiſſima ſæuientes,& non minus in ex-
tinctione veteranorum militum laborauerunt, in quibus
robur exercitus Chriſtianorum contra tantos hoſtes tu-
tiſſimum

Digitized by Google

tiſſimum erat. O miſerrimam populi Chriſtiani conditio- A nem. O ſummis lachrymis deplorandam tot animarum perditionem. O miſeræ Italiæ crudeliſſimam conculcationem, deprædationemque, in quibus latior via, extinctis noſtris præſidijs, hoſtibus fidei noſtræ data eſt. Siquidem tales auctores, crudeliſſimique belli nimia propria cupiditate ducti, Reipublicæ Chriſtianæ defenſionem diſtulerunt, & bella inter Chriſtianos exercentes, ſtragem maximam ſanguinis Chriſtiani dederunt. En ideo vada, quo ad potuerunt, ad occupandum maiora indies, Turcis & alijs infidelibus aperuerunt. Et eo quidem tempore, in quo ſi Principes Chriſtiani vniti eſſent, facillimè ſtante talium *Iſa. 5.* infidelium duriſſima ſtrage inter ſe, dominia Chriſtianorum occupata recuperare poſſent. Propterea Dominus B per Eſaiam conqueritur, dicens: Ideo populus meus ductus eſt captiuus, quoniam non habuit ſcientiam, ſcilicet veræ doctrinæ & immaculatæ vitæ, in qua Eccleſiæ paſtores, non paſtores fuerunt tunc, ſed lupi rapaces, prout multis notum eſt. Veruntamen quanto maior erit noſtri cauſa perſecutio, tanto glorioſior erit per conuerſionem omnium, in Chriſto Rege noſtro, & à nobis liberatio. Et hinc fuit, patres optimi, quod breui tempore quatuor Patriarchales Eccleſię, aliæque innumerabiles, in quibus Hebræorum & Græcorum Eccleſiæ de titulo Crucis abraſæ opera diaboli fuerunt, ac propter illarum hæreſes & rebellionem contra obedientiam ſanctæ Sedis Romanæ, ad C manus infidelium deuenerunt. Siquidem & in ſede Romana in ſuo vicario Deus ſibi obedientiam incommutabilem reſeruauerat, inſtar illius, quam in ligno paradiſi A- *Gen. 2.* dæ poſuerat, vt imperaret mundo, & ſoli Deo vnicè ſeruiret & obediret, & tantam obedientiam à ſubditis exigeret, quantam ipſe DEO præſtaret. Idcirco aduerſantes obedientiæ ligni Sedis Apoſtolicæ, à Crucis ligno aſ- *Pſalm. 95.* ſumptæ, dicente Propheta: DOMINVS regnabit à ligno, grauiſſimè duriſſimeque puniti fuerunt, quod talium exemplo etiam ſedens in ipſa Apoſtolica Sede, animaduerteret, qua cenſura plectendus veniret, ſi ipſe DEO non obediret: quandoquidem DEVS illum ſibi ſoli iudicandum ſeruauerat, prout in Pontifice Aaron, & D Petro concipere potuimus. Quapropter noſtro tempore duo Imperia, tot, tantaque regna & Chriſtianorum dominia ad ſpurciſſimam ſectam Mahumeti cum maxima iactura Reipublicæ Chriſtianæ & regentium in ea, venerunt, quoniam ab obedientia Sedis Apoſtolicæ receſſerunt. De quibus valde timeo, & pertimeſco, quoniam obſtinationem in malo in rectoribus tum Eccleſiæ, tum reſidui populi Chriſtiani in orbe terrarum non ignoro, quod dicen- *Ezech. 34.* te Ezechiele, Dominus iam per flagellum Turcarum ſiue impiorum, à paſtoribus requiret gregem ſuum, tempore nubis & caliginis malè præſidentium diſperſum, & ab vberibus ſanctæ Eccleſiæ euulſum per inobedientiam. O E me miſerum, quid audio? quid mente concipio ex his? Væ inquam mihi, quia tandiu tacui, vt inde vir pollutus labijs eſſem. Verumtamen tacui ò patres, ò domini, ò maiores *Iſa. 6.* mei, quia aliquantiſper Propheticus ille ſermo me retardauit quo dicitur: Qui intelligit, taceat, quoniam pra- *Amos. 5.* uum tempus eſt, in quo alij ſupplantant, alij qui in eum, qui cecidit, inſiliunt, alij ſuper eum plaudunt: qui autem manum porrigat ex affectione, non eſt. Et quoniam charitas extincta eſt, admonitiones ex charitate ſublatæ ſunt, concordiæque etiam nomen ipſum ad præſens ignoratur. O tempora: à ſummis ad ima facta tranſgreſſio: improbitati probitas, inopiæ copiæ, ſuperbiæ humilitas, auaritiæ, charitas ceſſit. Non mirum igitur, ſi cauſſis diuerſis, vti F natura eſt, diuerſi pro temporibus oriuntur effectus. Nam & ſancti Apoſtoli, & illi qui noſtram Eccleſiam ſuo ſanguine ædificarunt, cœleſtia & bona immortalia, nos verò caduca & mortalia terrena quærimus: illi miracula & virtutes, nos piacula & ſcelera. Illi ſummis virtutibus gratiam, nos vitijs iram conſequuti fuimus. Sed væ væ gubernacula Chriſtianorum malè flectentibus, qui propria dumtaxat curantes, mentium animarumque ſalutem neglexeruut, gregemque rapientibus lupis non modo non obuiant, ſed vada, quoad poſſunt, per deſidiam ampliant.

Iamiam tempus vindictæ aderit, niſi per veram Lateranenſis Concilij ordinationem, pœnitentiam de commiſſis, & omiſſis in populo Chriſtiano te iubente Pater ſanctiſſime, qui plenitudinem poteſtatis in te habes, prædicabitur, & vera reformatio tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus, vbique terrarum tuo decreto diffuſa fuerit. Arripe ergo gladium diuinæ poteſtatis tibi traditum bis acutum, & iube, impera & manda, vt pax vniuerſalis, & colligatio per decennium inter Chriſtianos, ad minus fiat, & Reges ad id in compedibus magnitudinis magni Regis liga, & nobiles in manicis ferreis cenſurarum conſtringe, quoniam tibi data eſt omnis poteſtas in cœlo & in terra. Vtere ergo *Math. 16.* illa, vt pacem inter Chriſtianos habeas, & expeditionem contra hoſtes fidei, vt par eſt, è veſtigio obtineas: quandoquidem hoſtis noſter, tanquam Draco ſæuiſſimus ad nos deuorandos properat & feſtinat. Et ſi ante prouiſionem noſtram ingredietur terram, noſtræ promiſſionis Italiam, quid tibi tunc Pater ſancte dignitas Pontificalis proderit? quid gemmæ? quid pretioſa latera domus? quid dominia & principatus tui, & tuorum? quid ſponſæ fidei tuæ commiſſa ornamenta? quid vaſa pretioſa, & palatia dignè conſtructa? Quid Cæſari Maximo noſtro Imperij ſceptrum, & Regni Romani dignitas valebit, ſi eo viuente & negligente, talis calamitas euenerit? Quid Regibus Chriſtianiſſimo, & Catholico, talis denominatio Chriſtianiſſimi & Catholici operabitur, ſi de illorum negligentia rei diuino iudicio fient? Quid alijs Regibus Chriſtianis, cæteriſque tum Italiæ, tum extra, dominia, Regna, theſauri maximi, filij, & paratus armorum, ſi ſanctam Eccleſiam Romanam Dominam & Reginam, ac omnium matrem profanari permiſerint? Quid vobis, patres, optimi, dignitas maxima Cardinalatus? quid arca plena nummis? quid vaſa aurea & argentea? quid lapides pretioſi? quid equorum, & familiæ ornatus, & domorum, cæterarumque rerum vſus deceptione plenus? Quid denique Eccleſiæ ſanctæ Prælatis dignitas, poteſtas, & diuitiæ? Quid Romanis, alijſque populis, & Romanæ Curiæ officialibus, cæteriſque miſeræ Italiæ cultoribus vita, & opera ipſorum tunc prodeſſe poterunt? Dicat à memoria mea calamitoſa illa Conſtantinopolitanæ ciuitatis clades. Probet totius illius Imperij dura ſanguinis effuſio. Confirmet Trapezundæ & omnium populorum Helleſpontici maris circumquaque euerſio. Clamet Theſſalonicarum Mityleni & Poloponeſſi occupatio. In medium afferant Aſiæ & Europæ ditiſſimæ deuaſtatæ prouinciæ.

Inſinuent totius Theſſaliæ, Macedoniæ, Epiri & Illyriæ opulentiſſimæ ſine numero deprædatę ciuitates, oppida, & caſtra. Exclament tot millia millium populorum totius ferè plagæ Orientis, Meridiei, ac Septentrionis, qui ab annis ducentis, ſed turpius duriuſque noſtris temporibus, ab infidelibus ſubiugati fuerunt, & iam ſucceſſiuis temporibus, quod dolenter dico, à fide noſtra diuerſi, quorum ſanguinem, dicente Ezechiele, in die diſtricti examinis Dominus de manibus illorum, qui tunc in Dei Ec- *Ezech. 34.* cleſia indignè præſidebant, duriſſimè requiret. Declaret tantarum virginum violatio, puerorum vlulatus, mulierum planctus, matrimoniorum diuiſio, captiuorum venditio, & aliorum abſque numero occiſio. Aperiat, & ante oculos noſtros ponat huius matris noſtræ & ſponſæ Dei, tantarum Eccleſiarum vbique fornicatio, & ſanctarum religionum diſſipatio, & in reliquijs ſanctorum conculcatio: quæ quidem omnia in illa miſera Calcidij, ſeu Euboiæ, Croiæ, Driuaſti, Aliſſij, Scodræ, Motoni, & Coronæ, & aliorum direptione fuerunt, quæ cuncta hæc domus Ottomannorum breui temporis ſpatio debacchata eſt. Et denique proclamet in auribus noſtris crudele ac nefandum Hydrunti excidium, in quo quam ſæua fuerit Turcarum rabies nemo noſtrum ignorat. Nam & quo in periculo tunc fuerit & Romana Eccleſia & tota Italia, quod tertium væ Apocalypſis non ſuſtinuerit, ſicut Hieroſolymitana primum, & Conſtantinopolitana ſecundum, pro- *Apoc. 8. & 18.* pter illarum auerſionẽ contra regnum Chriſti & ſuę ſanctę

Apoſto-

A Apoſtolicæ Sedis ſuſtinuerunt, miſericordia & miſeratio magni domini ad ſuorum fidelium preces apertiſſimè declarauit, quando inſtante periculo noſtro, opportuno tẽpore Turcarum principem Imperatorem ſæuiſſimum Mahumetum, Soldanum interemit. Hæc nos doceant, hæc nobis ad doctrinam fiant, hæc in exemplum accedant, hæc nos excitent, hæc nos cautiores, & diligentiores faciant & reddãt. Et quæ nobis vſui & ornatui ſunt pro gloria nominis illius, cuius omnia ſunt, pro ſalute noſtra & multorum, ac pro liberatione totius reipublicæ noſtræ Chriſtianæ, nos ipſimet potius exponamus, largiſſimeque effundamus, quam ad talium pollutas manus via nobiſcum deueniat. Quod vtique dignè fiet, P. B. ſi, quæ diximus, B opere complere curabimus. Verum quo id à nobis dignius, præſtantiusq́; exequatur, colligite, vos patres, vos domini, vos Eccleſiarum Rectores, ac Præſides, vos, inquam, etiam Reges & Principes Chriſtiani populi, vos iterum, inquam, qui in ſanguinem Chriſti, & ſanctorum nimium impinguati & dilatati eſtis, colligite fragmenta alabaſtri, confractæ in dicendo pſalmodiæ ne pereant, & implete cophinos animarum veſtrarum, ſicut Apoſtolorum (Marc. 6. Luc. 9. Ioan. 1.) numerus, prima ſabbati, pro ſecunda ſabbati orbis conuerſione complenda, quaſi priora reminiſcendo, & poſteriora præuidendo, iuſſu Domini duodecim cophinos, (Pſalm. 21.) iuxta partes duodecim orbis ſecundo conuertendas impleuerunt, de quibus Propheta: Reminiſcentur, & cõuertentur ad te omnes fines terræ. (Pſalm. 47.) C Quapropter vos cardines orbis, vos principes terræ, docente Rege noſtro Dauid, circumdate iam dignius ac præſtantius ſolito montẽ Sion, ſpeculatricem, videlicet ſanctam Apoſtolicam ſedem noſtram. Et vos etiam veri Epiſcopi, & ſanctæ Eccleſiæ digni prælati, matrem noſtram Romanam Eccleſiam, vnicam dominam omnium, & Reginam vero & pio affectu complectimini, & veſtra immaculata vita, doctrinæ, & operatione perfecta fouete eam, orationibus inſtantes, ieiunia, & eleemoſynas obſeruantes, ſacras vigilias adamantes, & diſtribuite fragmenta Apoſtolicæ doctrinæ in domibus eius, ſcilicet in Eccleſijs illius, in quibus tanquam Turres D dati eſtis cum propugnaculis contra hoſtes fidei, vt enarretis pro progenie altera, quæ ad iugum fidei Catholicæ, & Apoſtolicę ventura eſt: quoniam hic magnus Dominus nimium laudabilis in ciuitate Dei, & in monte ſancto eius: ipſe, & non alius, eſt Deus Dominus noſter, & ſolus ſaluator & liberator, qui dignè & glorioſè miraculoſèq́; cum exaltatione vniuerſæ terræ, ab omni periculo nos liberabit, & in fremitu fortitudinis ſuæ conculcabit omnes contrarias poteſtates: & ipſe, inquam, & non alius, cum gloria & honore nominis ſui reget nos in ſæcula ſæculorum, Amen.

DEO GRATIAS.

E

Die verò 20. præfati Menſis Maij, Reuerendiſ. in Chriſto pater & dominus, dominus Antonius tituli S. Vitalis, nunc verò ſanctæ Praxedis presbyter Card. protector Illuſt. Caroli Ducis Sabaudiæ, dedit mandatum præfati Illuſt. domini, cuius tenor talis eſt.

Mandatum Ducis Sabaudiæ.

CAROLVS Dux Sabaudiæ, Chablaiſij, & Auguſtæ, ſacri Romani Imperij princeps vicariusq́ue perpetuus, Marchio in Italia, princeps Pedemontium, Comes Gebenneſij, F Bangiaci & Rotundi montis, Baro Vuandi, Foncigniaci & Gaij, Niciæque Breyſſiæ ac Vercellarum &c. Dominus vniuerſis & ſingulis præſentes patentes litteras inſpecturis facimus manifeſtum, quod cùm quondam felic. rec. Iulius Papa Secundus, ſacrum Lateranen. Concilium in vrbe Roma celebrandum indixerit, quod ſanctiſſimus dominus noſter, dominus Leo diuina prouidentia Papa decimus, præfato Iulio, ſicut Domino placuit, de medio ſublato, ad ſummi Apoſtolatus apicem diuina fauente clementia aſſumptus, pro rebus vniuerſalis Eccleſię ac totius Chriſtianæ religionis ſalubriter dirigendis, diſponendisq́; vt experientia edocet, cum maxima Catholicorum principum, Chriſtianiq́ue populi frequentia proſequitur: nos igitur tam ſalubre & laudabile ſuæ beatitudinis propoſitum, ac permaximè neceſſarium opus collaudantes, illisq́ue pia deuotione & reuerentia aſſiſtentes, licet ſuperioribus proximis diebus ſpeciales Oratores noſtros ſuæ beatitudini, tanquam Vicario Chriſti & Beati Apoſtolorum principis Petri vero ſucceſſori, reuerentiam obedientiamq́; præſtandam deſtinauerimus, nihilominus vt ſanctis inſtitutis ſuæ beatitudinis, cuius & ſanctæ matris Eccleſiæ membrum nos eſſe profitemur, iuxta Illuſtriſſimorum progenitorum noſtrorum laudabilem conſuetudinẽ conformemur, ex noſtra certa ſcientia, maturaque deliberatione, citra tamen quorumcunque procuratorum noſtrorum hactenus per nos conſtitutorum reuocationem, tenore præſentium facimus, conſtituimus, & deputamus noſtrum verum, legitimum, & indubitatum procuratorẽ ſpecialem, ita tamen, quod ſpecialitas generalitati non deroget, nec è contra, videlicet Reuerendiſſ. in Chriſto patrem & dominum, dominum Antonium ſanctę Romanæ Eccleſiæ tituli ſancti Vitalis presbyterum Cardinalem noſtrum & negotiorum noſtrorum in Romana curia protectorem, ſpecialiter & expreſſè ad ſe nomine noſtro in dicto ſacroſancto Concilio, illiusq́ue ſeſſionibus, quatenus expediat, præſentandum, illisq́ue intereſſendum, ad dicendum, proponendum, tractandum & procurandum, necnon laudandum & emologandum omnia, & ſingula, quæ ad laudem Dei, animarum ſalutem, morum reformationem, vniuerſalisq́; Eccleſiæ, ac totius religionis Chriſtianæ bonum, pacem quoq́; & vnionem Chriſtifidelium concernere videbuntur, & quæ præfatus ſanctiſſimus dominus noſter Papa ſacro huiuſmodi Concilio approbante duxerit reformanda, ſtatuenda, & ordinanda, necnõ & ad alia faciendum, dicendum, gerendum & exercendum, quæ noſipſi in præmiſſis, & circa ea faceremus, diceremus, & proponeremus, & ageremus, ſi præſentes perſonaliter intereſſemus, etiam ſi talia forent quę mandatũ exigerent magis ſpeciale quã præſentibus eſt expreſſum. Quæ quidẽ omnia & ſingula promittimus bona fide noſtra, & in verbo principis perpetuo habere, & tenere rata, grata, valida, & firma, in nulloq́; contrafacere, dicere, opponere vel venire, nec contrauenire volenti aliqualiter cõſentire, clam, palam, tacitè vel expreſſè ſub obligatione omnium bonorum noſtrorum, præſentium, & futurorum cum renunciationibus, & cęteris clauſulis ſolitis & opportunis. In quorum teſtimonium has duximus concedendas, quas per ſecretarium noſtrum ſubſignatum fieri iuſſimus, ſigillo cancellariæ noſtræ roboratas.

Datæ Taurini, die quarta menſis Mai, milleſimo quingenteſimo decimoquinto.

Carolus.

Primum præſentibus dominis Illuſt. Philippo de Sabaudia Comite Gebennen. R. Ioanne de Sabaudia Epiſcopo Gebennarum, R. Vrbano de Myolano Electo Valentinẽ. Angelino de Pro uais præſide patrimoniali, G. domino Salloyſonis Barone ſancti Germani, Reueren. domino de Piouana Abbate Noualeſij, Franciſco Piouana, Ioanne de Lucerna, Franciſco de Boſcho, domino Preſſiaci magiſtro hoſpitij, Iaſebro Paſerij aduocato Fiſcali.

Anno à natiuitate Domini, 1515. Indictione tertia, die verò vigeſimaprima menſis Iunij, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris, & domini noſtri, domini Leonis diuina prouidentia Papæ Decimi anno tertio, dominus Marius de Peruſchis ſacri Concilij, aut Fiſci procurator, perijt, quòd inſtrumentum, datum coram ſanctiſſimo domino noſtro per magnificum dominum Ludouicum de Solerijs, & in libris cameræ Apoſtolicę regiſtratum in actis Concilij de nouo regiſtrari, tradens illud facto tenoris infraſcripti.

In nomine Domini, Amen. Anno à natiuitatis Dominicæ 1515. & die vigeſimaſecunda menſis Februarij, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris, & Domini noſtri, domini Leonis, diuina prouidentia Papæ Decimi anno ſecundo. Nouerit modernorum præſentia, & futurorum

rum

Digitized by Google

rum poſteritas non ignoret, quod magnifici & ſpectabiles iurium profeſſores domini Geruaſius de Bello monte miles & pręſidens, Bertrandus Durāti dominus de Podioueterio, Simon de Tributijs dominus de ſancta Margarita, Gaſpar de Pererio, Marcellinus Giuremandi, Bertrādus Roſtagni, Antonius de Albis, Claudius Satenre dominus de Souaſſu Regij conſiliarij, in ſuprema curia inſignis parlamenti prouinciæ, & item magnifici etiam iurium doctores domini Aymericus de Andrea præſidens computorū, Ioannes Arbaudi, & Mihael Guirani magiſtri rationales magnæ Regiæ curiæ, & cameræ computorum Aquenſis. necnon egregij domini Iacobus de Angelo, & Franciſcus Guarini iurium licentiati, Regij generales procuratores conſtituti infra cameram Concilij dictæ ſupremæ curiæ, certificari, vt dixerunt, de actis, geſtis, & promiſſis per magnificum & ſpectabilem militem dominum Ludouicum Forbinum dominum de Solerijs, primum in dicta parlamenti curia Regium conſiliarium, & apud ſummum Pontificem pro Chriſtianiſſimo domino noſtro Francorum Rege oratorem digniſſimum, eorumve ſpectabilium dominorum procuratorem, conſtante de eius procuratoria poteſtate inſtrumento, in notam ſumpto, & rogato per me notarium & ſecretarium Regium infraſcriptum, apud dictum ſanctiſſimum dominum noſtrum papam, iuxta poteſtatem eorum parte illi datam, prout de actis & geſtis, atque promiſſis iam dictis ſpectabilibus dominis cōſtitit per actum, ſeu illius exemplum nuper eiſdem tranſmiſſum per Reuerendum & ſpectabilem iurium doctorem Dominum Petrum de Brandis Archidiaconum Venerenſem etiam Regium in dicta curia parlamenti conſiliarium Romæ exiſtentem. Cuius quidem exempli tenor ſequitur:

Anno à natiuitate Domini, 1514. indictione ſecunda, die verò decimaquinta menſis Nouemb. pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris & domini noſtri, Domini Leonis diuina prouidentia papæ decimi anno ſecundo, conſtitutus perſonaliter coram præfato ſanctiſſimo domino noſtro, ac teſtium, & mei notarij cameræ Apoſtolicæ infraſcriptorum Romæ in palatio Apoſtolico, ac in aula ſeu camera ipſius palatij, præfatus magnificus dominus Ludouicus procurator, & procuratorio nomine præmiſſorum in eodem procuratorio nominatorum, aſſerens & notificans eidem ſanctiſſimo domino noſtro, quod ipſi conſiliarij Regij ſuperius nominati, voluntariè, & ſcienter non admiſerant contenta in dicto monitorio, ſed quodammodo in antea intendebant eſſe obedientes filij ſuæ ſanctitati, & nihilominus vigore facultatis ſibi in dicto inſtrumento attributæ, omnes & ſingulas prohibitiones, mandata, & decreta per ipſos conſiliarios, ac parlamentum huiuſmodi hactenus contra Eccleſiaſticam libertatem & canonicas, & pontificum ſanctiones factas, & facta ac geſta, eis omnibus melioribus modo, via, iure, cauſa, & forma, quibus melius potuit, ſciuit, & debuit, coram ipſo ſanctiſſimo domino noſtro reuocauit, caſſauit & annullauit, ac reuocat, caſſat & annullat, & ad priſtinum ſtatum omnia reducit, ac eiſdem litteris monitorialibus expreſsè, quantum potuit, obediuit, & obtemperauit, & quod dicti ſui principales illis obedient, & obtemperabunt, ac facient, & exequentur in futurum in omnibus, & per omnia, prout in eiſdem litteris monitorialibus plenius continetur; expreſsè dixit atque promiſit, me notario præſente, & ſtipulante & cæt. prout etiam ipſi principales ſui iam in partibus publicè reuocauerant, caſſauerant, & annullauerant, & alia fecerant, prout in publicis documentis deſuper factis, conſtantibus, de quibus fidem facit, ac ea mihi notario infraſcripto conſignauit inſerenda, quorum tenores inferius deſcribuntur. Et inſuper eoſdem principales ſuos, & eorum quemlibet in ſolidum virtute dicti mādati & poteſtatis ſibi attributæ quodammodo in antea ipſi ſui principales & eorum quilibet, quantum in eis vel eo eſt, omnia, & ſingula contenta in dicto monitorio adimplebunt, & præmiſſis omnibus parebūt, & Eccleſiaſticam libertatem non perturbabunt, ſed tanquam catholici, & obedientes filij ſuæ ſanctitatis mandatis acquieſcent. Et quod non contrauenient in futurum directè vel indirectè

A alio quouis quæſito colore. Et eorum, & cuiuſlibet ipſorum bona quæcunque ſpecialiter & expreſsè obligant, & pro eis & eorum quolibet de rato, & ratihabitione. Ac ſe acturum & curaturum, quod infra quatuor menſes proximè futuros dicti ſui principales omnia & ſingula, ſupra & infra ſcripta ratificabunt & approbabunt. Et quod omnia & ſingula in dictis monitorialibus ſemper & perpetuo obſeruabunt, & adimplebunt, prout in eiſdem litteris continetur & præcipitur, ſollemniter & expreſsè promiſit, me notario infraſcripto tanquam publica & authentica perſona, pro ſancta Romana Eccleſia & omnibus alijs quorū intereſt, ſtipulan. & recipien.

Quibus ſic geſtis, pręfatus ſanctiſſimus dominus noſter B more pij patris, motus benignitate & clementia, conſiderans & attendens, quod præfati conſiliarij ad cor reuerſi ſunt, & quod S. Sedes Apoſtolica poſt lapſum cum humilitate ab ea veniam petentibus & recurrentibus ad eam nō conſueuit claudere ſuæ pietatis gremium, etiam ad vniuerſas preces ipſius magnifici domini Ludouici præfatos cōſiliarios, ſuperius nominatos & eorum ſingulos auctoritate Apoſtolica, & ex ſua ſolita clementia præmiſſis, viſis, & intellectis, exceptis duntaxat his, qui per ſecundum monitorium ad comparendum perſonaliter ſunt adſtricti, à cenſuris & pœnis etiam inhabilitatis, factionis teſtamenti, eorumque poſteritatem & generationes, & deſcendentes C ab eis abſoluēdos duxit & abſoluit, & facto ſigno ſanctæ Crucis in perſonam præfati magnifici domini Ludouici eorum procuratoris, benedixit, & interdictum Eccleſiaſticum præmiſſorum occaſione forſan appoſitum, penitus, & omnino relaxauit, eoſq; & eorum quemlibet rehabilitauit, & ab eis & quolibet eorum omnem infamiæ maculam ſiue notam penitus remouit, ac eos, & eorū ſingulos, quatenus opus ſit, ad priſtinos honores, gradus, dignitates, beneficia & officia reſtituendos duxit, & reſtituit cum reincidentia & ſine aliqua ſuſpenſione, & reuocatione, & præiudicio dictarum litterarum monitorialium, & proceſſus, perinde ac ſi præſens abſolutio facta non fuiſſet niſi oēs ſinguli principales prædicti infra dictos quatuor D menſes proximè futuros præmiſſa omnia & ſingula ſic, vt præfertur, ratificauerint & approbauerint.

Ipſi verò ſpectabiles, & magnifici domini parendo mādatis, & beneplacitis ipſius ſanctiſſimi domini noſtri papæ; quantum in eis eſt, & eos tangit, ſeu tangere poterit in futurum communiter & diuiſim omnia & ſingula per dictum ſpectabilem dominum de Solerijs, iuxta mandatum ſibi datum, acta, geſta, promiſſa & procurata, & quæ in exemplo ſuperinſerto continentur, omnibus melioribus, modo, via, iure & forma, quibus potuerunt & debuerunt, approbarunt, laudarunt, emologarunt, & ratificarūt, laudantque approbant, emologant & ratificant, promittentes emologationem, approbationē & ratificationem hu-E iuſmodi, ac omnia alia & ſingula ſupradicta, firma & valida habere, tenere & obſeruare, ac nunquam in aliquo cōtrafacere, dicere, vel venire, per ſe vel aliam interpoſitam perſonam tacitè vel expreſsè ſub expreſſa hypotheca, & obligatione omnium bonorum ſupranominatorum ſpectabilium dominorum, & cuiuſlibet ipſorum, mobilium & immobilium, pręſentium & futurorum, ac ſub omni iuris & facti renuntiatione pariter & cautela. Et ita ad ſancta Dei Euangelia per eoſdem ſeriatim tacta, vnus poſt alium iurarunt, de quibus præmiſſis omnibus fieri & expediri iuſſerunt, & voluerunt vnum & plura, publicum & publica, inſtrumentum & inſtrumenta, per me notarium & ſe-F cretarium Regium infraſcriptum. Acta fuerunt hæc omnia in ciuitate Aquen. vbi ſupra, videlicet infra cameram Regij Concilij dictæ curiæ ſupremæ parlamenti, præſentibus ibidem nobilibus viris magiſtris Guillelmo Moriui, Ioanne Malhart, & Antonio Malbequi regijs ſecretarijs, & eiuſdem curiæ Grafferijs, teſtibus ad præmiſſa vocatis, & aſſumptis. Et me Ioanne Boycelli ciue Aquen. Regio ſecretario & notario publico, & comitatibus prouinciæ & Forcalquerii, terriſq; illis adiacentibus Regia, & alias vbiq; terrarū Apoſtolica auctoritatib⁹ conſtituto. Qui pręmiſſis ratificationi, approbatiōi & emologationi, pmiſſioniq; & obligationi & alijs ſupradictis cū pnominatis teſti-

bus

bus præſens fui, eaque in notam ſumpſi, legi & publicaui, à qua, ſeu illius originali extenſio, hoc inſtrumẽtum publicum, in hanc publicam formam redactum aliena manu, fideli virtute gratiæ mihi conceſſæ extrahi feci, & inde collatione facta cum eodem extenſo, compertaq; conformitate, hic me ſubſcribens, ſignum meum interpoſui authenticum, in fidem, robur & teſtimonium omnium præmiſſorum.

Anno prædicto, & die vigeſimaſexta menſis ſupradicti Februarij in loco ſupradicto, videlicet infra cameram Cõcilij in præſentia nobilium Stephani de Gennes Commẽtarien. palatij, & Ioannis Draconis Villæ executatum, meique notarij ſecretarij regij ſupra & infraſcripti conſtituti, magnifici & ſpectabiles iurium profeſſores domini, Petrus Matthæi, dominus de Reneſto Broſſiæ, & Ioannes Toruatiris dominus de Canilhaco. etiam regij in dicta curia conſiliarij, certiorati per lecturam præſentis inſtrumenti, de ratificatione, approbatione & emologatione geſtorum & promiſſorum per ſupraſcriptum magnificum dominum de Solerijs, illam, & omnia in huiuſmodi inſtrumento contenta, grata & rata, rataque & grata habentes, omnibus melioribus modo, via & forma, quibus potuerunt & debuerunt, quantum in eis eſt, & eoſdem coniunctim & diuiſim tangit, ſeu tangere poteſt, ratificauerunt, approbarunt & emologauerunt, ratificantque approbant & emologant ſub illis, & eiſdem promiſſionibus, obligationibus, renuntiationibus & iuramento ſupraſcriptis, ac ſi præſentes in præmiſſis interfuiſſent. Et hanc ratificationem & approbationem iuſſerunt notari, & deſcribi per me dictum notarium & ſecretarium, hic me propria manu ſubſignantem.

Boycelli.

Vniuerſis & ſingulis has præſentes teſtimoniales litteras inſpecturis, viſuris & audituris. Nos Gullielmus de Cordoano iurium licentiatus, ſanctæ Metropolitanæ Aquen. Eccleſiæ canonicus, vicariusque generalis in ſpiritualibus & temporalibus totius Archiepiſcopatus Aquẽ. Notum facimus & atteſtamur, nobilem virum magiſtrum Ioannem Boycelli ciuem Aquen. qui præſens ſine præcedens inſtrumentum ratificationis ſumpſit, ſubſcripſit & ſubſignauit, fore & eſſe Regium Secretarium, notarium publicum Apoſtolica, & regia auctoritatibus notum, virumque boni nominis & famæ, ac laudabilis conuerſationis, ad eumque tanquam notarium publicum & perſonam publicam, communem & publicam haberi recurſum & pro tali in tota patria prouinciæ reputari, ſuis quoq; inſtrumentis & actis publicis, manu & ſigno ſuis roboratis, in iudicio & extra ſtari, & fidem indubiam adhiberi. Et vt præſcripto inſtrumento fides indubia per quoſcunq; adhiberi valeat, has præſentes teſtimoniales litteras, per Honoratum Parcatoris notarium, & curiæ Archiepiſcopalis Aquen. ſcribam fieri, ſigillique eiuſdem curiæ cùm manus noſtræ ſubſcriptione fecimus, & iuſſimus debita appenſione communiri.

Datæ Aquis die vigeſimatertia menſis Februarij, anno à natiuitate domini milleſimo quingenteſimo decimoquinto tertiæ indictionis.

G. de Cordoano
vicarius præfatus.

Anno à natiuitate domini 1515. indictione tertia, die verò octaua menſis Iulij pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris, & domini noſtri, domini Leonis diuina prouidentia Papæ decimi anno tertio, reuerendiſſ. in Chriſto pater & dominus, dominus Antonius tituli ſanctæ Praxedis presbyter Card. de mandato præfati ſanctiſſimi domini noſtri, domini Leonis papæ decimi, ſibi viuæ vocis oraculo facto, mandauit nobis Bernardo Sculteti, & Bernardino de Contreras, notarijs & ſcribis ſacri Concilij, vt daremus in publica forma magnifico domino Ludouico de Solerijs, Chriſtianiſſimi Francorum Regis oratori, inſtrumentum authenticum cuiuſdam proteſtationis per eum

A factæ in 10. ſeſſione, excuſando prælatos Gallicanæ nationis, quod quidem inſtrumentum eidem magnifico oratori fuit traditum tenoris infraſcripti.

Vniuerſis & ſingulis præſentis publici inſtrumenti ſeriem inſpecturis, viſuris, lecturis pariter & audituris, notũ ſit, quod anno à natiuitate domini 1515. indictione tertia, die verò veneris, quarta menſis Maij, pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris, & domini noſtri, domini Leonis diuina prouidentia papæ decimi anno tertio, Romæ in Baſilica Lateranen. fuit celebrata ſeſſio ſacroſancti generalis Concilij Lateranen. In qua quidem ſeſſione fuit præfatus ſanctiſſimus dominus noſter. Et poſt multa tractata & acta in præfata ſeſſione, circa finem reuerendus pater dominus B Petrus Epiſcopus Caſtelli maris aſcẽdit ambonem, & legit ſchedulam tenoris ſupraſcripti.

Leo Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei prout ſuperius.

Qua perlecta, magnificus dominus Ludouicus de Solerijs orator Chriſtianiſſimi Regis Franciæ, acceſſit ad pedes præfati ſanctiſſimi domini noſtri, & dixit, excuſando prælatos Eccleſię Gallicanę profitentes pragmaticam ſanctionem, quòd prælati Franciæ fuerunt impediti per inimicos Chriſtianiſſimi Regis Francorum, non verentes cẽſuras contentas in bulla Cœnæ Domini, & ideo ſanctitas ſua habuit eos aliàs excuſatos. Cùm igitur de præſenti eodem impedimento detenti ſint, & nõ audent venire, quia C inter Delphinatum & Lombardiam eſt periculum; quare pro parte eorum ſupplicatur ſanctitati ſuæ, quod habeat eos nunc excuſatos, & cùm dabitur tutus acceſſus, offerũt venire ad Concilium, & allegare de iuribus ſuis. Facta itaque prædicta excuſatione, idem magnificus orator dedit quandam ſchedulam. Præfatus ſanctiſſimus dominus noſter reſpondit præfato oratori, quod ex prouincia prouinciæ erat facilis & tutus tranſitus per Ianuam, & quod prouiderat de ſaluoconductu Ianuen. & eis mandauerat tradi, & ſi opus eſſet, prouideret de meliori, & tutiori ſaluoconductu: tamen volebat ſanctitas ſua, quod ſchedula ſupradicta ſtaret in ſuo robore.

Tenor autem ſchedulæ datæ per oratorem, de qua ſu- D pra fit mentio, talis eſt:

Sanctiſſimus, &c. prout ſuperius.

Super quibus omnibus & ſingulis idem magnificus dominus orator perijt à protonotarijs, notarijs & ſcribis Cõcilii inſtrumentum & inſtrumenta. Acta fuerũt hęc in præfata baſilica Lateran. in decima ſeſſione ſacroſancti Lateranen. Concilij generalis ſub anno, indictione, die, menſe, & pontificatu, quibus ſupra, præſentibus ibidem reuerendo patre domino Thoma Phædra & Bartholomęo Saliceto ſecretarijs, & Franciſco de Actauantis, & Benedicto Trocileri, & Aurelio Amerino notarijs & ſcribis præfati Concilij, teſtibus ad præmiſſa vocatis ſpecialiter atque rogatis.

E Et ego Bernardus Sculteti decretorum doctor, Decanus Warmien. publicus Apoſtolica & Imperiali auctoritatibus notarius, & ſacri Lateran. generalis Concilij ſcriba deputatus, quia præmiſſis omnibus, & ſingulis, dum ſic, vt præmittitur, fierent & agerentur, vna cum prænominatis teſtibus, ac infraſcripto collega & connotario meo præſens interfui, eaque omnia & ſingula ſic fieri vidi, & audiui, ac in notam ſumpſi; ideò hoc præſens publicum inſtrumentum manu alterius fideliter ſcriptum, exinde confeci ſubſcripſi, publicaui, & in hanc publicam formam redegi, ſignoque & nomine meis ſolitis & conſuetis ſignaui & cõmuniui, rogatus & requiſitus, in fidem & teſtimonium omnium & ſingulorum præmiſſorum. F

Et ego Bernardinus de Contreras clericus Burgen. V. I. D. publicus Apoſtolica auctoritate notarius, ac ſacri Lateran. Concilij ſcriba, quia præmiſſis omnibus, & ſingulis, dum ſic, vt præmittitur, fierent & dicerẽtur, vna cum prænominatis teſtibus præſens interfui, ac fieri vidi & audiui, & in notam ſumpſi, ex qua præſens publicum inſtrumentum manu alterius fideliter ſcriptum, ſubſcripſi, & publicaui, ſignoque & nomine meis ſolitis ſignaui, in fidem, & teſtimonium omnium, & ſingulorum præmiſſorum rogatus & requiſitus.

CON-

Digitized by Google

CONGREGATIO GENERALIS
pro diſcuſsione eorum quæ tractanda ſunt in vndecima ſeſsione.

ANNO à natiuitate domini 1516. indictione quarta, die verò decimaquinta menſis Decembris, pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris, & D.N. domini Leonis diuina prouidentia papæ decimi, anno quarto, fuit cōgregatio generalis prælatorum in palatio Apoſtolico, in ſuperiori capella dicti palatij, pro diſcutiendis & examinādis ſchedulis in vndecima ſeſſione legendis. In qua quidē congregatione fuerunt præſentes reuerend. domini.

CARDINALES.

Reuer.D.Dominicus Epiſcopus Portuenſis.
Reuer.D.Antonius tituli ſanctæ Praxedis.
Reuer.D.Petrus tituli ſancti Euſebij.
Reuer.dominus Laurentius tituli ſanctorum quatuor coronatorum.
Reuer.D.Alexander ſancti Euſtachij.

ARCHIEPISCOPI, EPISCOPI, & Oratores:

Reuer.P.D.Ioan.Reualienſis Epiſcopus, Orator Marchionis Brandeburgen.
Reuer.P.D.Bertrandus Epiſc.Adrien.orator ducis Ferrariæ.
Reuer.P.D.Hieronymus Antibaren.
Reuer.P.D.Gabriel Dyrrhachien.
Reuer.P.D.Hieremias Tranen.
Reuer.P.D.Ioannes Arianen.
Reuer.P.D.Georgius Nazarenus.
Reuer.P.D.Stephanus Gabriel Baren.
Reuer.P.D.Andreas Cornelius Spalaten.
Reuer.P.D.Ioannes Theban.
Reuer.P.D.Marcus Monembaſien.
Reuer.P.D.Iulianus Salutiarum.
Reuer.P.D.Hugolinus Licien.
Reuer.P.D.Alexius Melphitan.
Reuer.P.D.Bernardus Taruiſin.
Reuer.P.D.Andreas Militen.
Reuer.P.D.Paulus Foroſempronien.
Reuer.P.D.Ioannes Dominicus Terdonen.
Reuer.P.D.Bonifacius Iporegien.
Reuer. P.D.Benedictus Chien.
Reuer.P.D.Petrus Caſtelli maris.
Reuer.P.D.Alexander Hieronymus S.Dominici Inſulæ Hiſpaniarum.
Reuer.P.D.Scaramuza Cuman.
Reuer.P.D.Marius Aquinaten.
Reuer.P.D.Simon Ariminen.
Reuer.P.D.Iacobus Antonius Sutrin.
Reuer.P.D.Ioan.Baptiſta Caſertan.
Reuer.P.D.Marcus Senogalien.
Reuer.P.D.Paris Piſaurien.
Reuer.P.D Scabonius Imolen.
Reuer.P.D.Bernardus Soran.
Reuer.P.D.Petrus Acerranen.
Reuer.P.D.Angelus Lauſanen.
Reuer.P.D.Balthaſar ciuitatis Caſtellan.
Reuer.P.D.Bartholomæus Montis Viridis.
Reuer.P.D.Tranquillus Ferentin.
Reuer.P.D.Thomas Lechlinen.
Reuer.P.D.Valentinus Parmen.
Reuer.P.D.Vincentius Arben.
Reuer.P.D.Zacharias Sebaſten.
Reuer.P.D.Petrus Lauellin.
Reuer.P.D.Paulus Nimoſien.
Reuer.P.D.Ioan.Baptiſta Cauallicen.
Reuer.P.D.Maximus Iſernien.
Reuer.P.D.Thomas Saonen.
Reuer.P.D.Paulus Eſinen.

A Reuerendiſſimus pater dominus Ioannes Baptiſta Auximanus.
Reuerend.P.D.Guarinus Nucerinus.
Reuerend.P.D.Theſeus Racanaten.
Reuerend.P.D.Auguſtinus Nubien.
Reuerend.P.C.Iacobus Marſican.
Reuerend.P.D.Ioannes Baptiſta Valuen.
Reuerend.P.D.Hieronymus Bidunen.
Reuer.P.D.Philippus Brumaten.
Reuer.P.D.Chriſtophorus Polinianen.
Reuer.P.D.Giſbertus Rapollan.
Reuer.P.D.Simon Modruſien.
Reuer.P.D.Ioannes Baptiſta Ventien.
B Reuer.P.D.Ioannes Vrgellen.
Reuer.P.D.Chriſtophorus Cæſenaten.

Ac Vallis Vmbroſæ, & ſancti Dominici, ſancti Franciſci ſancti Auguſtini, & ſanctæ Matris Seruorum, ordinum Generales. Quibus omnibus congregatis & ſedentibus more ſolito, dominus Andreas pipetarius ſecretarius Cōcilij, de mandato præfatorum reuerendiſſ. Cardinal. legit ſchedulam continentem concordata per ſanctiſſimū dominum noſtrum cum Chriſtianiſſimo Francorum Rege. Qua perlecta, petijt, an placerent paternitatibus ſuis contenta in ſchedula. Et omnes reſponderunt ſimpliciter placere; exceptis intraſcriptis, qui dederunt vota particularia, &
C primò reuer. dominus Bertrandus Epiſc. Adrien. dixit placere, pręſertim, quia erant concordata cum S.D.N. reueren. D. Hieronymus Epiſc. Antibaren. dixit quod placebant; quia credebat, quòd proueniebant à Spiritu ſancto, reuer. dominus Hieremias Tranen. Archiepiſc. dixit, quod licet in illis concordatis lectis in ſchedula multa eſſent, quæ ſibi diſplicerent, quod ſint facta & concordata, tamen poſtquam ſanctiſſimus dominus noſter iam fecerat & dederat bullam, & ſe obligauerat in vim contractus facere approbari per Concilium, non deuiabat à voluntate ſanctitatis ſuæ: etſi placebant ea de cauſa. Reuer. dominus Maximus Epiſc. Iſernien. dixit placere, quia placuit ſanctiſſimo D.N. reuerendus D. Ioannes Dominicus Epi-
D ſcop. Terdonen. dixit, quatenus tribuunt iuriſdictionem laicis contra Eccleſiaſticos, non placere.

Deinde præfatus D. Andreas legit ſchedulam abrogationis pragmaticæ ſanctionis. Qua perlecta, petijt, an placerent paternitatibus ſuis contenta in ſchedula. Et omnibus vnanimiter & ſimpliciter placuerunt.

Poſtmodum verò fuit per eūdem Andream lecta ſchedula ſupra ijs, quæ debent obſeruare prædicatores prædicantes verbum Dei. Qua perlecta, petijt, an placerent paternitatibus ſuis contenta in ſchedula. Et placuerunt omnibus, excepto reuer. D. Mario Epiſcopo Aquinatenſi, qui ſibi placere dixit, quod prædicatores prædicent, ſecūdum quod ſpiritus eis inſpirat.

E Demum idem D. Andreas legit ſchedulam concernentem priuilegium religioſorū. Qua perlecta, petijt, an placerent contenta in ſchedula paternitatibus ſuis. Sed propter diuerſitatem votorum prælatorum exiſtentiū in congregatione circa narratiuam & diſpoſitiuam ſchedulæ, viſum fuit præfatis reuerendiſſ. Cardinalibus, quod ſchedula aptaretur, & die ſequenti fieret alia congregatio in eodē loco, & iterum legeretur ſchedula aptata, & deliberaretur ſuper ea.

Die verò decimaquinta ſupradicti menſis Decembris, fuit congregatio in eadem capella, in qua interfuerunt reuerēdiſſimi in Chriſto patres & domini, Antonius S. Pra-
F xedis, Petrus S. Euſebij, & Laurentius ſanctorum quatuor Coronatorum tituli, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ presbyteri Card. prælati verò quadraginta ſex, & Generales ordinum qui in ſupradicta congregatione interfuerunt. Et fuit lecta per ſupradictum D. Andream ſchedula continens priuilegia religioſorum. Qua perlecta, petijt, an placerent paternitatibus ſuis. Et reſponderunt omnes placere, hoc tamen addito, quod reuer. dominus Vincentius Epiſcopus Signinus dixit, quod videbatur ſibi, quod narratiua, vbi ponebantur illa verba, quod Epiſcopi fuerunt aſſumpti à Chriſto. Et reuerend. dominus Scaramuza Epiſcopus Cumanus dixit, quòd placebant ei contenta in ſchedula,

dummodo excluderetur approbatio priuilegiorum: & eiuſdem opinionis fuerunt Brumatenſ. Ceruienſ. Senogallienſ. Ferentin. Soranus, & Polnianen.

Schedulæ verò, de quibus ſupra fit mentio, inſeruntur in infraſcripta vndecima ſeſſione.

SESSIO XI.

In nomine Domini, Amen. Anno à natiuitate domini, milleſimo quingenteſimo decimoſexto. Indictione quarta, die verò decimanona menſis Decembris, Pontificatus ſanctiſſimi in Christo patris, & domini noſtri domini Leonis diuina prouidentia Papæ X. anno quarto, fuit celebrata vndecima ſeſſio in Baſilica Lateranenſi de Vrbe in loco conſueto, præſente præfato ſanctiſſimo domino noſtro, & fuerunt præſentes infraſcripti reuerēdiſſimi domini Cardinales, Patriarchæ, Archiepiſcopi, & Epiſcopi, & Abbates, & magiſtri generales ordinum, oratores principum, ac quamplures alij Illuſtriſſimi domini, videlicet:

EPISCOPI CARDINALES.

Reuer. D. Raphael Oſtienſis.
Reuer. D. Bernardinus Sabinenſis.
Reuer. D. Dominicus Portuen.

PRESBYTERI CARDINALES.

Reuer. D. Franciſcus tituli ſanctorum Ioannis & Pauli Surrentin.
Reuerendiſſimus dominus Nicolaus tituli ſanctæ Priſcæ, de Fliſco.
Reuer. dominus Hadrianus tit. S. Chryſogoni.
Reuer. dominus Leonardus tituli ſanctæ Suſannæ, Agennen.
Reuer. D. Antonius Sanctæ Praxedis.
Reuer. dominus Bandinellus tituli ſanctæ Sabinæ, de Saulis.
Reuer. D. Laurentius tituli ſanctorum quatuor Coronatorum.

DIACONI CARDINALES.

Reuerendiſſimus dominus Alexander ſancti Euſtachij Farneſius.
Reuer. D. Ludouicus ſanctæ Mariæ in Coſmedin, de Aragonia.
Reuer. D. Marcus ſanctæ Mariæ in via lata, de Cornelijs.
Reuerendiſſimus dominus Iulius ſanctæ Mariæ de Nauicula.
Reuerendiſſimus dominus Bernardus ſanctæ Mariæ in porticu.
Reuerendiſſ. dominus Innocentius ſanctorum Coſmæ & Damiani.

PATRIARCHÆ ET ASSISTENTES. Papæ, Oratores.

Reuer. D. P. D. Cæſar Alexandrinus.
Reuer. P. D. Ioannes Vincentius Senen.
Reuer. P. D. Gabriel Dyrrhachien.
Reuer. pater. D. Robertus Rhegin.
Reuer. P. D. Ioan. Baptiſta Caualliccn.
Reuer. P. D. Bernardus Taruiſin.
Reuer. P. D. Scaramuza Cuman.
Reuer. pater D. Dominicus Lucerin.
Reuer. P. D. Andreas Militen.
Reuer. P. D. Ioan. Reualienſis Epiſcopus, Orator Marchionis Brandeburgen. Electoris Imperij.
Reuer. P. D. Bertrandus Adrien. Epiſc. orator Illuſt. ducis Ferrarien.

ARCHIEPISCOPI ET Epiſcopi.

Reuer. pater dominus Aldronandinus Nicoſien.
Reuer. pater dominus Hieremias Tranen.
Reuer. P. D. Georgius Nazarenus.
Reuer. pater dominus Clemens Coloſſen.
Reuer. P. D. Stephanus Gabriel Baren.
Reuer. pater dominus Andreas Spalaten.
Reuer. pater dominus Alexander Viennen.
Reuer. P. D. Marcus Monembaſien.
Reuer. P. D. Ioannes Theban.
Reuer. P. D. Alexius Melphitan.
Reuer. P. D. Angelus Lauſanen.
Reuer. P. D. Bonifacius Iporegien.
Reuer. P. D. Benedictus Clien.
Reuer. P. D. Bernardus Soran.
Reuer. P. D. Balthaſar ciuitatis Caſtellan.
Reuer. pater dominus Blaſius Theleſinen.
Reuer. P. D. Chriſtophorus Cæſenaten.
Reuer. P. D. Chriſtophorus Polinianen.
Reuer. P. D. Franciſcus Dignien.
Reuerend. P. D. Guarinus Nucerinus.
Reuer. P. D. Giſbertus Rapoilan.
Reuer. P. D. Galeſius Bellunen.
Reuer. P. D. Ioannes Dominicus Terdonen.
Reuer. P. D. Iacobus Antonius Sutrin.
Reuer. P. D. Ioan. Baptiſta Caſertan.
Reuer. P. D. Ioannes Baptiſta Auximan.
Reuer. P. D. Ioannes Vrgellen.
Reuer. P. D. Gabriel Gallinen.
Reuer. P. D. Iannotius Troianus.
Reuer. P. D. Hieronymus Aſculan.
Reuer. P. D. Maximus Ilernien.
Reuer. P. D. Marius Aquinaten.
Reuer. P. D. Marcus Senogallien.
Reuer. P. D. Matthæus S. Leonis.
Reuer. P. D. Thomas Saonen.
Reuer. P. D. Petrus Ceruien.
Reuer. P. D. Paulus Foroſempronien.
Reuer. P. D. Petrus Caſtelli maris.
Reuer. P. D. Paulus Nimoſien.
Reuer. P. D. Paulus Eſinus.
Reuer. P. D. Philippus Brumaten.
Reuer. P. D. Petrus Acerranen.
Reuer. P. D. Racomanus Venafranus.
Reuer. P. D. Tranquillus Ferentin.
Reuerend. P. D. Theſeus Racanaten.
Reuer. P. D. Auguſtinus Peruſinus.
Reuer. P. D. Altobellus Polen.
Reuerend. P. D. Auguſtinus Nobien.
Reuer. P. D. Simon Ariminen.
Reuer. P. D. Iacobus Potentin.
Reuer. P. D. Ioannes Sibinicen.
Reuer. P. D. Paris Piſaurien.
Reuer. P. D. Iulianus Salutiar.

Abbates & Generales Ordinum.

Reuer. P. D. Ioannes ſancti Sebaſtiani extra muros Vrbis Abbas.
Generales Vallis Vmbroſæ, S. Franciſci, S. Dominici, & S. Mariæ Seruorum.

ORATORES ILLVST. DOmini temporales.

Illuſtriſſimus dominus Laurentius de Medicis, nepos præfati ſanctiſſimi domini noſtri ſecundum carnem. Dux Vrbinaten.
Illuſtr. D. Albertus de Carpi, Orator inuictiſſimi Imperatoris.
Magnificus D. Hieronymus Vich. Orator Catholici regis Hiſpaniarum.

Magnifi-

Magnificus D. Michael de Sylua, orator Illuſt. Regis Portugalliæ.

Et quamplures alij nobiles, & milites Hieroſolymitani.

Celebrata Miſſa per reuer. D. Gabrielem Archiepiſcopum Dyrrhachien. & cantato per reuer. in Chriſto patrem & dominum, dominum Marcum S. Mariæ in via lata Diaconum Cardinalem Euangelio ſecundum Matthæum, (Matth. 14.) incipien. Sedente IESV ſuper montem Oliueti, &c. ac cātato hymno per S.D.N. incipien. Veni creator Spiritus, ac peractis orationibus conſuetis, oratores Patriarchæ Maronitarum Montis Libani, præſtiterunt obedientiam nomine dicti Patriarchæ ſanctiſſ. domino noſtro, & præſentauerunt quoddam mandatum in lingua Chaldæa ſeu Arabica. Et præſtita obedientia, vnus dictorum oratorum, aſcendit ambonem, & legit dictum mandatum in lingua propria. Deinde Reuerend. dominus Andreas ſecretarius Concilij aſcendit ambonem, & legit dictum mandatum interpretatum in lingua Latina, cuius tenor ſequitur, & eſt talis:

Mandatum Patriarchæ Maronitarum.

GRATIAS Deo reuerenter agimus ſub mundiſſimis pedibus patris noſtri ſanctiſſimi Chriſti vicarij, & D. noſtri Papæ Leonis decimi, qui vices B. Petri veritatis petræ gerit in terris, ſedetq́; ſuper Apoſtolicā Sedem ipſius ſanctiſſimæ benedictionis ſuper nos, Amen. Cogimur in diuinas laudes erumpere, Deoq́;, à quo omne bonum, gratiarum actiones indeſinenter agere, qui puriſſimæ S. V. menti illabi dignatus eſt, eamq́; per inſpirationem pulſare vt nos per ſanctum nuntium ſuum fratrem Ioannem Frāciſcum de potentia viſitaret. Is enim fratre Franciſco Reatino interprete, & viam ſalutis nobis oſtēdit, & ſancta documenta reliquit: nempe quomodo ſanctum conficiatur chriſma, ex puro videlicet oleo & balſamo, nihilq́; præter hæc immiſcendum, quo etiam tempore aquis ſalutaribus infantes ablui debeant, & ſacro baptiſmatis fonte renaſci: non ſitq́; quadrageſimus poſtulandus dies, ſicut antea erroris tenebris inuoluti præſtolari conſueuimus, ſed in octauo, vel etiam ante, cùm neceſſitas expoſtulauerit: qua verò ratione iuxta patrum & ſanctæ R.E. inſtituta, matrimonia contrahantur, quæ eadem impediant: ac ſacri quonam pacto conferantur ordines: quibus item verbis in cōſecratione Dominici corporis ac ſanguinis vti debeamus: & quod Spiritus ſanctus à patre procedat & filio, ſicuti ab vnico principio, & vnica ſpiratione: & quod Chriſtianus, qui in hac vita ſufficientem de ſuis delictis pœnitentiam non egit, ea functus ad quemdam, Diuina permittente iuſtitia, ducatur locum, qui purgatorium dicitur, vt ibidem, quouſque dignior ſit, cœlum aſcendere, maneat: & quòd ſemel ſaltem in anno noſtra proprio ſacerdoti confiteamur peccata, ſanctiſſimumq́ue Euchariſtiæ ſacramentum in Paſchate ſuſcipiamus D.N. IESV Chriſti, qui in ſanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli natali hoc cōſueuerimus adimplere: & vt ſemper & in omnibus Apoſtolicæ Sedis ac S.V. eiuſq́ue ſucceſſorum ſubmittamur mandatis, præſentibus Archiepiſcopis, Epiſcopis, necnon doctoribus noſtris cleri & populi maioribus, & claro nos docuit eloquio, & dulciter inſtruxit. Hæc enim, pater ſancte, & nonnulla alia ab eo inſtituta, noſtrarum ſalutem concernentia animarum, & in Arabico conſcripta ſermone nobis relicta, quibus euitantur peccata, moreſq́ue reformantur in melius, prompta obedientia acceptamus & confitemur, adimplereq́ue ſperamus. Et propterea apprimè in Domino exultauimus, & animi noſtri immodicam ſpiritalē conceperunt lætitiam, Deoq́ue Opt. Max. ac S. V. gratias egimus, fratres hos ſanctos ad nos dirigenti, qui ſalutis iter nobis oſtenderunt, & animas noſtras in Domino recrearunt. Nos verò cùm prælibato fratre Ioanne Franciſco quoſdam ex noſtris ad S.V. deſtinamus, ea ducti opinione, vt patrum inſtituta ac S.R.E. dogmata addiſcant, & cū edocti fuerint, ad nos docturi alios poſtmodum redeant. Interea non paruo afficimur tædio, quoniam ad deoſculandum, adorandumq́; ſanctiſſ. S. V. pedes accedere prohibemur, & quæ mente gerimus, fixis in terram poplitibus proprio ore exprimere ipſi nequimus. Vt autem affectui noſtro ac voto vtcunque ſatisfaciamus, cum præfato S.V. nuntio fratre Ioanne Franciſco, oratorem noſtrum Acuri Ioſeph cum Helia, ac Helia monacho, ad S.V. deſtinādum decreuimus, vt noſtro ac totius cleri, Maronitarumq́; populi nomine, terram fronte tangens flexiſq́; genibus ſanctiſſ. pedes S.V. & adoret, & deoſculetur, ac S. Apoſtolicæ Sedi coram fratribus veſtris S.R.E. Cardinalibus, S.V. obedientiam præſtet, & fidelitatem iuret, & quod veraciter S. Sedis Apoſtolicæ & S.V. ſerui fideles ſumus, demiſſo capite firmiter proteſtetur, Amen, Amen. Quædam verò alia ſupradicto fratri noſtro Ioanni Franciſco reſeruamus, quæ vt S.V. enarret, ſub Dei atteſtatione adſtrinximus; erit enim veluti noſter amabilis frater benedicti monaſterij S. Mariæ de Camibin in monte Libano ſancto, ac totius cleri & Maronitarum populi ad pedes S. V. ſolicitus procurator. Omnia quidem noſtra, & quo modo ſub infidelium deteſtanda ſeruitute, tanquam omni auxilio orbati, infeliciſſimam vitam ducimus, proprijs oculis ipſe conſpexit. Hoc eſt reſponſum puritatis noſtræ ſanctiſſimæ, & puriſſimo patri noſtro, cuius ſanctas benedictiones miſericos Deus ad nos tranſmittat, Amen, Amen, Amen.

Scripta ſunt hæc anno Dominicæ incarnationis 1515 menſis Februarij die 14.

A Tergo.

Præſentabuntur cum Dei gratia in manus ſanctiſſ. D.N. Leonis, qui ſuper ſanctam Sedem Petri Apoſtoli reſidet, pro parte pauperis diſcipuli ſui Petri Patriarchæ Maronitarum ex monaſterio Camibin in monte Libano ſerui ſeruorum Dei.

Quo perlecto, dicti oratores acceſſerunt ad ſanctiſſ. D. N. & deoſculati ſunt eius beatiſſimos pedes, præſtantes eidem S.D.N. nomine quo ſupra, debitam obedientiam, & reuerentiam. Qua præſtita, D. Marius de Peruſchis procurator concilij, petijt inſtrumentum & inſtrumenta dictæ obedientiæ.

Deinde Reuer. pater dominus Ioannes Epiſcopus Reualien. orator Marchionis Brandēburg. electoris Imperij aſcendit ambonem, & legit ſchedulam diſponentem circa modum prædicandi, cuius tenor talis eſt.

LEO Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei ad perpetuam rei memoriam, ſacro approbante Concilio. Supernæ maieſtatis præſidio, per cuius ineffabilem prouidentiam cœleſtia ſimul & terrena diriguntur, ſuper gregem dominicum nobis commiſſum, ſpeculatoris officium, quantum imbecillitati noſtræ conceditur, exercentes, totaque mente nobiſcum ipſi reuoluentes, inter alia quamplura & magna ad nos pertinere, vt munus prædicationis, quod in eccleſia Dei præcipuum ac perneceſſarium, magniq́ue fructus atque vtilitatis, dummodo rectè & ex ſyncera charitate erga Deum, & proximum præceptiſq́ue & exemplis ſanctorum patrum, qui hæc profitentes cum fidei fundatione & propagatione plurimum Eccleſiæ contulerunt, exerceatur: quippe quod Redemptor noſter primus fecit, & docuit, & eius præcepto & imitatione duodenus ille Apoſtolorum numerus, quaſi totidem cœli, Dei veri gloriā enarrantes per orbem terrarum, vniuerſum genus humanum, quod ſub peccati iugo vetuſta ſeruitute continebatur, ſenſim ab eorum tenebris educentes, & ad perpetuæ ſalutis lucem excitantes, verbum ipſum in omnem terram (Pſalm. 18.) & in fines orbis terræ, tum ipſi prius, tum deinde ſui ſucceſſores, longè lateq́ue propagauerunt, altiſſimeq́ue fundarunt, vt qui nunc tantum ſubeunt onus, meminiſſe debeant, crebertimeq́ue ſecum reuoluere, præter auctoris ipſius ac fundatoris IESV Chriſti pientiſſimi, Redemptoris, Petri etiam, & Pauli ceterorumq́; Apoſtolorum & domini diſcipulorum ſe vices, quo ad hoc officium, ſubire, ac ſuſtinere. Sane fide dignorum relatione percepimus, quod nōnulli prædicatores noſtris temporibus, quod dolenter referimus, non attendētes, ſe eorum, quos diximus, & inſuper ſanctorum Eccleſiæ Doctorum, aliorumq́; ſacram Theologiam profitentium, qui aſſiſtendo iugiter Chriſtianis, ac ſe falſis prophetis rectam fidem ſubuertere anni-

re annitentibus opponentes, Eccleſiam militantem illæſam prius, per ſe talem eam eſſe manifeſtarunt, officiū exercere, & non niſi vtilia concurrenti eorum ſermonibus populo ad vitiorum extirpationem, virtutum laudem, animarum denique ſalutem fidelium, meditanda & perficienda debere aſſumere, multa tamen, & varia contra inſtitutiones & exempla, quæ diximus, quandoque etiam ſcandaloſa populis prædicare, quòd mentem certè noſtrā mirum in modum commouit, dum nobiſcum ipſi mente voluimus, quod illi officij immemores ſui, in ſuis ſermonibus non ad vtilitatem audientium, ſed ad ſuam potius oſtentationem laborantes, vanis quorundā auribus blandiuntur, qui ad hoc iam deueniſſe apparent, vt verificetur

2. Tim. 4. dictum Apoſtoli, ad Timotheum ita ſcribentis: Erit enim B tempus, cùm ſanam doctrinam non ſuſtinebunt, ſed ad ſua deſideria coaceruabunt ſibi magiſtros, prurientes auribus, & à veritate quidem auditum auertent, ad fabulas autem conuertentur: quorum falſas & inanes mentes, prędicantes ipſi præfati, non modo in rectam veramq́ue viam reducere minimè ſtudent, ſed illas maioribus etiam erroribus implicant, dum ſine vlla canonum atteſtatione, vel reuerentia, immo contra ipſas canonicas ſanctiones, ſacræ ſcripturæ ſenſum multifariam peruertentes, temereq́ue ac perperam plerumq; interpretantes, contra veritatem prędicare, terroresq; ac minas, multaq; mala propediem affutura, iamq́ue ingruentia, nulla prorſus legitima ratione C muniti, ſed ſuo duntaxat ſenſui obſequentes, comminantur, repræſentant, adeſſeq́ue aſſeuerant, plerumque etiam vana quædam & inania, & alia huiuſmodi populis ingerere, & quod enormius eſt, ab æternitatis lumine, & ſancti Spiritus admonitione aut infuſione illa ſe habere aſſerere audent. Cumq; ij ſub confictorum miraculorum mendacijs, varios errores fraudeſque diſſeminent, deniq; populos, quos in Euangelica doctrina ſedulo inſtruere, & in vera fide detinere & conſeruare deberent, ſermones ſuos à ſenſu & præceptis vniuerſalis Eccleſiæ retrahentes, à ſacriſque conſtitutionibus, quas maximè ſequi deberent, deuiantes, auditores ſuos amouent ac longè faciunt è ſalute. Per hæc namque & alia huiuſmodi ſimpliciores ho- D mines, vt ad deceptionem procliuiores, à via ſalutis & obedientia Romanæ Eccleſiæ deuiantes, in errores varios perfacile inducuntur. Propterea Gregorius huius muneris peritiſſimus, & feruore charitatis incenſus, prædicatores vehementer hortatur & monet, vt dictuti ad populum prudentes cautiq; accedant, ne dicendi impetu rapti, verborum erroribusquaſi iaculis audientium corda configāt, & cùm ſapientes fortaſſe videri deſiderant, decepti, ſperatæ virtutis compagem inſipiētes diſcindant. Sæpe namque verborum effectus amittitur cum loquacitate importuna vel incauta, audientium corda leuigantur. Et ſanè in nullo alio rudem ij plebem maiori damno ſcandaloq́ue afficiunt, quàm cum vel tacenda prædicant, vel falſa & in- E utilia docēdo, eam in terrorem inducunt. Quæ quoniam huic ſacræ religioni diuinitus inſtitutæ, vt noua & aliena, omnino contraria eſſe noſcuntur, graui certè accuratoq; ſunt examine digna, ne ſcandalum populo Chriſtiano, & ſuorum auctorum, aliorum animabus interitum pariant. Nos igitur ſanctæ Dei Eccleſiæ (cui diſponente Domino præſidemus, quæ quidem vna eſt, & vnum Deum prædicat, colit, ac vnam fidem firmiter & ſincerè confitetur, iux-

Pſal. 67. ta illud Prophetæ vaticinium. Qui habitare facit vnius moris in domo) vniformitatem, quantum cum Deo poſſumus, poſthabitam reducere, & retentam conſeruare, quique populo verbum Dei prædicant, tales eſſe cupien- F tes, vt eorum prædicatione Eccleſia nullum ſcandalum patiatur, & ſi qui corrigibiles ſunt, ab his, quæ proximis noſtriſque temporibus præſumpſerunt, cùm nonnullos eorum præter illa quæ diximus, in prædicationibus non viam amplius Domini in virtute docentes, non Euangelium, vt deberent, explanantes, ſed conficta miracula, & noua ac falſa vaticinia, aliaq; leuia & ab anilibus fabulis parum diſtantia, magnumq́ue ſcandalum parientia, nulla deuotionis & auctoritatis, eiuſque improbantis ac repellentis hæc, habita ratione, vaſtis clamoribus imprimere ac ſuadere vbique conantes, & ne Pontificiali quidem dignitate fulgentibus, & alijs Eccleſiæ prælatis parcentes, quibus potius honorem ac reuerentiam exhibere deberent, ſed in eorum perſonas ac ſtatum audaciter ac temerè inuehi conſueuiſſe, & alia huiuſmodi commiſiſſe conſtat, in futurum abſtineant, vt tam perniciosum contagioſumq; malum, ac mortifera peſtis radicitus euellatur, & ariefactū ita penitus deleatur, vt nec memoria eius remaneat: ſacro approbante Concilio, ſtatuimus & ordinamus, vt nullus tam clericus ſæcularis, quàm cuiuſcunque etiam mendicantium ordinis regularis, aut quiuis alius ad quem facultas prędicandi, tam de iure quàm de conſuetudine vel priuilegio aut alias pertinet, ad huiuſmodi officium exercendum admittatur, niſi prius per ſuperiorem ſuum reſpectiuè diligenter examinatus, in qua re conſcientiam ipſius ſuperioris oneramus, ac morum honeſtate, ætate, doctrina, probitate, prudentia, & vitæ exemplaritate ad illud aptus, & idoneus reperiatur, & hic, quocunque poſtea prędicaturus acceſſerit, de huiuſmodi examine & idoneitate ſua per litteras authenticas, ſeu alias ſui examinationis approbatoriſque Epiſcopis & alijs locorum ordinarijs fidem legitimè faciat. Mandantes omnibus qui hoc onus ſuſtinēt, quique in futurum ſuſtinebunt, vt Euangelicam veritatē, & ſanctam ſcripturam iuxta declarationem, interpretationem, & ampliationem doctorum, quos Eccleſia vel vſus diuturnus approbauit, legendoſque hactenus recepit, & in poſterum recipiet, prædicent & explanent: nec quicquam eius proprio ſenſui contrarium, aut diſſonum adijciant, ſed illis ſemper inſiſtant, quæ ab ipſius ſacræ ſcripturæ verbis, & prædictorum doctorum interpretationibus, rectè & ſanè intellectis, non diſcordant. Tempus quoque præfixum futurorum malorum, vel antichriſti aduentum, aut certum diem iudicij prædicare, vel aſſerere nequaquā

præſumant, cùm veritas dicat, Non eſſe veſtrum noſſe tē- Act. 1.

pora vel momenta, quæ pater poſuit in ſua poteſtate: ipſoſque qui hactenus ſimilia aſſerere auſi ſunt, mentitos ac eorum cauſſa, reliquorum etiam rectè prædicantium auctoritati non modicum detractum fuiſſe conſtet: inhibentes omnibus & ſingulis clericis ſæcularibus vel regularibus, cæteriſque cuiuſcunque ſtatus, gradus, & ordinis exiſtant, qui hoc onus aſſumēt, ne de cætero in ſermonibus ſuis publicis, alia quæque futura ex litteris conſtanter prædicere, nec illa à Spiritu ſancto vel diuina reuelatione ſe habuiſſe affirmare, & alienas inanes diuinationes aſſeuerando, aut alio quocumque modo tractandi aſſumant, ſed ex diuinæ vocis præcepto Euangeliū omni creaturæ cum vitiorum deteſtatione, & virtutum commendatione & enucleent & declarent, & pacem ac dilectionem mutuam à redemptore noſtro tantopere commendatam vbiq; fouentes, non ſcindant veſtem inconſutilem Chriſti, ſed ab Epiſcoporum & prælatorum, ac aliorum ſuperiorum, eorumq; ſtatus ſcandaloſa detractione, quam coram vulgo, & laicis non modo incautè, ſed etiam intemperanter reprehendunt & mordent, & ab eisdem ... eorum expreſſis quandoque nominibus aperta & manifeſta redargutione abſtineant. Denique conſtitutionem felicis recordationis Clementis Papæ V. quæ incipit, Religioſi, quam tenore præſentium innouamus & approbamus, inuiolabiliter ab eis obſeruari debere decernimus, vt hac ratione ad vtilitatem populi prædicantes, & cum Domino lucrifacientes, talentum, quod ab illo acceperant, ſuperlucrari, & eiuſdem gratiam & gloriam conſequi mereantur. Cæterùm ſi quibuſdam eorum Dominus futura quædam in Dei Eccleſia inſpiratione quapiam reuelauerit, vt per Amos Prophetā ipſe promittit, & Paulus Apoſtolus prædicatorum princeps, Spiritum, inquit, nolite extinguere,

prophetias nolite ſpernere, hos aliorum fabulatorum, & 1. Theſ. 5.

mendacium gregi connumerari, vel aliter impediri minimè volumus. Extinguitur namque ipſius gratia Spiritus, Ambroſio teſte, ſi incipientibus loqui feruor contradictione ſopitur: & tunc Spiritum ſanctum ... tur. Et quoniam res magni momenti eſt, eo quod non de facile credendum ſit omni ſpiritui, ſed ... probandi ſpiri-

tus, teſte Apoſtolo, an ex Deo proueniant, volumus vt de Ioan. 4.

lege ordinaria tales aſſertæ inſpirationes, antequam publicentur, aut populo prędicentur, ex nunc Apoſtolicæ Sedis

exami-

examini reſeruatæ intelligantur. Quod ſi ſine moræ periculo id fieri non valeret, aut vrgens neceſſitas aliud ſuaderet, tunc eodem ordine ſeruato, ordinario loci notificentur, vt ille adhibitis ſecum tribus, aut quatuor doctis & & grauibus viris, huiuſmodi negotio cum eis diligenter examinato, quando id expedire videbunt, ſuper quo eorum conſcientias oneramus licentiam concedere poſſint. Si qui autem contra præmiſſorum aliquod committere quidquam auſi fuerint, vltra pœnas contra tales à iure ſtatutas, excommunicationis etiam ſententiam, à qua nō niſi à Rom. Pontif. præterquam in mortis articulo conſtituti, abſolui poſſint, eos incurrere volumus. Et vt eorum exemplo alij attentare ſimilia minimè audeant, eis prædicationis etiam officium interdictū eſſe perpetuo decernimus. Non obſtantibus conſtitutionibus, ordinationibus, ac priuilegijs & indultis, & litteris Apoſtolicis, ordinibus, & perſonis præfatis, etiam in mari magno comprehenſis, ac etiam à nobis forſan approbatis, innouatis, vel etiam de nouo conceſſis, quæ quoad hoc nolumus eis in aliquo ſuffragari.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtri ſtatuti, ordinationis, mandati, inhibitionis, innouationis, approbationis, decreti & voluntatis infringere, vel ei auſu temerarario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit, incurſurum.

Data Romæ in publica ſeſſione, in Lateranenſ. ſacroſancta Baſilica ſollemniter celebrata, Anno incarnationis Domini 1516. 14. Kalend. Ianuarij, Pontificatus noſtri anno 4.

Qua perlecta, petijt, an placerent paternitatibus ſuis contēta in ſchedula. Et omnibus vnanimiter placuerunt.

Poſtmodum verò reuerendus pater Dominus Maximus Epiſcopus Iſernien. aſcendit ambonem, & legit ſchedulam, in qua continentur concordata cum Chriſtianiſſimo Rege Francorum. Cuius tenor ſequitur, & eſt tal. :

LEO Epiſcopus ſeruus ſeruorum DEI, ad perpetuam rei memoriam, ſacro approbante Concilio. Diuina diſponente clementia, per quam reges regnant, & Principes imperant, (Prouer. 8.) in eminenti Apoſtolatus ſpecula, & ſuper gentes & regna meritis licet imparibus conſtituti, animo reuoluentes, quod etſi ea, quæ pro ſalubri & quieto regimine regnorum, & ad pacem & iuſtitiam populorum perpetua eorundem Regnorum ſtabilitate, Regibus præſertim de fide Catholica & de Republica Chriſtiana & Apoſtolica Sede benemeritis; laudabili, & prouida noſtra ordinatione, cum venerabilibus fratribus noſtris San. R. E. Cardinalibus conceſſa, ac ad effectum huiuſmodi geſta, ſtatuta, ordinata, decreta, factave ſunt, plenā roboris obtineant firmitatem: illis nihilominus interdum, ſacro approbante Concilio, noſtræ innouationis, & approbationis robur adijcimus, vt eo firmius illibata perdurent, quo ſæpius erunt noſtra auctoritate, ac etiam generalis Concilij præſidio communita, efficacemque operam circa eorundem conſeruationem libenter adhibemus, vt reges & ipſorum regnorum perſonæ, conceſſionibus, priuilegijs, ſtatutis, & ordinationibus huiuſmodi in Domino plenè gaudentes, in pacis & tranquillitatis, ac amœnitatis dulcedine conquieſcant, & in eorum ſolita erga eamdem Sedem deuotione feruentius perſeuerent. Nuper ſiquidem, vt Eccleſia ſponſa noſtra in ſancta vnione conſeruaretur, & per Chriſtifideles ſacris canonibus à Rom. Pont. & ſacris generalibus concilijs dumtaxat editis vterētur, quaſdam Conſtitutiones, quas de cætero loco pragmaticæ ſanctionis & contentorum in ea, in Regno Franciæ pro bono pacis & concordiæ, ac illius communi, & publica vtilitate cum chariſſimo in Chriſto filio noſtro Franciſco Francorum Rege Chriſtianiſſimo, dum Bononię cum noſtra curia eſſemus, tractatas, & cum eiſdem fratribus noſtris diligēter examinatas, & de eorum conſilio cum præfato rege concordatas, & ipſius Regis legitimum procuratorem acceptatas, de eorundem fratrum conſilio, & vnanimi conſenſu ſtatuimus & ordinauimus, prout in noſtris litteris deſuper confectis plenius continetur, quarum tenor ſequitur, & eſt talis:

LEO Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Primitiua illa Eccleſia in angulari petra à Saluatore noſtro IESV Chriſto fundata, Apoſtolorum præconijs elata, martyrumque ſanguine conſecrata & aucta, vbi primum iuuāte Domino per orbem terrarum lacertos mouere cœpit, prouidè attendens, quantum oneris humeris impoſitum haberet, quot oues paſcere, quot cuſtodire, ad quot etiam remotiſſima loca oculos intendere oporteret, diuino quodam conſilio parochias inſtituit, diœceſes diſtinxit, Epiſcopos creauit, & metropolitanos præfecit, vt tanquam membra capiti obſequentia, cuncta ſecundum eius voluntatem ſalubriter in Domino tanquam riuuli à perenni fonte, Romana videlicet Eccleſia, deriuantes, ne angulum quidem Dominici agri irrigatum dimitterent. Vnde ſicut alij Rom. Pont. prædeceſſores noſtri ſuo tempore omni ſtudio curarunt, vt dicta Eccleſia vniretur, & in ſancta vnione ſine ruga & macula conſeruaretur, & omnes vepres ab eadem Eccleſia abolerentur, cui proprium eſt, Diuina opitulante gratia, virtutes colere, & vitia radicitus extirpare: ita & nos tempore noſtro, & præſenti durante durante Concilio, ea facere & curare debemus, quę vnioni & conſeruationi eiuſdem Eccleſiæ conducere vidētur. Eapropter omnes ſpinas, quæ vnioni huiuſmodi obſiſtunt, & ſegetem Domini pullulare non ſinunt, tollere prorſus & extirpare, ac virtutes in vinea Domini inſerere ſatagimus. Sanè inter arcana noſtræ mentis reuoluentes, quot tractatus inter piæ me. Pium II. Sixtum IV. Innocentium VIII. Alexandrum VI. & Iulium II. Rom. Pont. prædeceſſores noſtros, & claræ mem. Reges Franciæ Chriſtianiſſ. ſuper abrogatione certæ conſtitutionis in dicto regno Franciæ vigentis, quę pragmatica vocatur, habiti fuerunt, & licet Pius II. præfatus, nuntijs ad claræ me. Ludouicum XI. Frāciæ regem deſtinatis, tantis eidem perſuaſerit rationibus, vt rex ipſe pragmaticam ſanctionē huiuſmodi, tanquam in ſeditione & ſchiſmatis tempore natā ſuis patentibus litteris abrogauerit, tamen huiuſmodi abrogatio, nec etiam literæ Apoſtol. præfati Sixti ſuper concordata cum Oratoribus præfati Regis Ludouici ad præfatum Sixtum prædeceſſorem deſtinatis habita, expeditæ, per prælatos, & perſonas eccleſiaſticas dicti regni receptæ fuerunt, nec ipſi prælāti & perſonæ eccleſiaſticæ illis parere, nec monitis Innocentij & Iulij prædictorum aures præbere, ſed eidem pragmaticæ conſtitutioni inhærere voluerunt. Vnde præfatus Iulius prædeceſſor in pręſenti Concilio Lateran. vniuerſalem Eccleſiam repræſentante, per eam legitimè indicto, abrogationis pragmaticæ ſanctionis huiuſmodi negotium, & illius diſcuſſionem venerabilium fratrū ſuorum Cardin. de quorum numero tunc eramus & aliorum prælatorum congregationibus, relationemque diſcuſſorum ſibi & eidem Concilio faciendam commiſit, Gallicosq; prælatos, capitula eccleſiarum, & monaſteriorum conuentus, ac Parlamenta & laicos illis fauentes, cuiuſcunq; dignitatis, etiam ſi regalis exiſterent, ſanctione prędicta vtētes, ſeu illam approbantes, omnesq; & ſingulos alios ſua communiter vel diuiſim intereſſe putantes, per edictum publicum, cùm ad partes illas tutus non pateret acceſſus, in certis eccleſijs tunc expreſſis affigendum, moneri & citari infra certum competentem terminū præfigendum, ad comparendum coram eo in Concilio præfato, cauſasq; dicendum, quare ſanctio præfata in concernentibus auctoritatem, dignitatem, & vnitatem Eccleſiæ Romanæ & Apoſtolicæ Sedis, ſacrorumque Canonum, & eccleſiaſticæ libertatis violationem, nulla & inualida declarari, decerni, & abrogari non deberet. Et cum ſuper his in forma iuris in præfato Concilio Lateranenſ. procederetur, dictusque Iulius prædeceſſor (ſicut Domino placuit) rebus fuiſſet humanis exemptus, nosque diuina fauente clementia, ad ſummi Apoſtolatus apicem aſſumpti fuiſſemus, & contra prælatos, capitula, conuentus & perſonas huiuſmodi ad nonnullos actus proceſſiſſemus, tandem conſiderantes pacem eſſe vinculum charitatis, & ſpi-

ritualem virtutem,qua ſaluamur, dicente Domino : Qui
Ioan.4. biberit aquam,quam ego dabo ei bibere , non ſitiet in æ-
ternum:& quod in pace conſtat ſalus vniuerſorum , Caſ-
ſiodoro teſtante,Omni quippe regno deſiderabilis debet
eſſe tranquillitas,in qua & populi proficiunt, & vtilitas
gentium cuſtoditur : matura deliberatione cognouimus,
non per nuntios aut legatos noſtros,ſed in præſtatione o-
bediētiæ filialis,quam chariſſimus in Chriſto filius noſter
Franciſcus Francorum Rex Chriſtianiſſimus perſonaliter
præſtitit,hęc cum Maieſtate ſua coram diſcutere,eumque
paternis hortari monitis,vt ad laudem Dei & ſui honorē,
prōpto animo libens ac volens dictæ pragmaticæ ſanctio-
ni abrenunciare,& ſecundùm Canones & conſtitutiones
ſanctæ Rom. Eccleſiæ,quemadmodum cæteri Chriſtiani
viuere:mandatis Apoſtolicis & prouiſionibus,quæ à ſede
Apoſtolica pro tempore emanarēt,parere & obedire vel-
let:& cùm ex electionibus , quæ in Eccleſijs Cathedrali-
bus & metropolitanis ac monaſterijs dicti regni, à multis
annis citra fiebant,grandia animarum pericula proueni-
rent,cùm pleræq; per abuſum ſęcularis poteſtatis, nōnul-
læ verò præcedentibus illicitis,& Simoniacis pactionibus
aliæ particulari amore & ſanguinis affectione & non ſine
periurij reatu fierent,cùm electores ipſi, etiam ſi ante ele-
ctionem per eos faciendam,magis idoneum, & non eum,
quem promiſſione aut datione alicuius rei temporalis,ſeu
prece vel precibus per ſe vel alium interpoſitis , electionē
procurare didiciſſent.eligere ſponte iurarent , iuramen-
tum huiuſmodi non ſeruarent , ſed contra proprium hu-
iuſmodi iuramentum in animæ ſuæ præiudicium venirēt,
vt nobis notoriè conſtat ex erebris abſolutionibus , & re-
habilitationibus à nobis & prędeceſſoribus noſtris petitis
& obtentis:Idem Franciſcus rex noſtris paternis monitis,
tanquam verus obedientiæ filius parere volens , tam pro
bono obedientię,in qua magnum meritum verè conſiſtit,
quam pro cōmuni,& publica regni ſui vtilitate , in locum
dictæ pragmaticæ ſanctionis, & ſingulorum capitulorum
in ea contentorum conſtitutiones infraſcriptas inuicem
tractatas,& cum fratribus noſtris S.R.E.Cardinalib⁹ dili-
genter examinatas,& de eorum conſilio cum præfato re-
ge concordatas, per dilectum filium Rogerium Barnæ re-
gium aduocatum oratorem ſuum,ad hoc ab eodem Fran-
ciſco rege ad nos deſtinatum,habentem ad hoc ſpeciale &
ſufficiens mandatum,acceptauit , de eorumdem fratrum
conſilio & vnanimi conſenſu , ex certa noſtra ſcientia , &
poteſtatis plenitudine ſtatuimus & ordinamus , quod de
cætero perpetuis futuris temporibus loco dictę pragmati-
cæ conſtitutionis,ac omnium & ſingulorum capitulorum
in ea contentorum,in dicto regno,Delphinatu, & Comi-
tatu Dien.ac Valentinen.infraſcriptæ obſeruentur conſti-
tutiones,videlicet,quòd Cathedralibus,& Metropolita-
nis Eccleſijs in regno Delphinatu & Comitatu prædictis,
nunc & pro tempore , etiam ſi per ceſſionem in manibus
noſtris & ſucceſſorum noſtrorum Rom.Pontificum cano
nicè intrantium ſponte factam vacantibus , illarum capi-
tula & Canonici, ad electionem ſeu poſtulationem inibi
futuri prælati,procedere non poſſint:ſed illarum occurrē-
te huiuſmodi vacatione,rex Franciæ pro tempore exiſtēs,
vnum grauem magiſtrum ſeu licentiatum in Theologia ,
aut in vtroq; ſeu in altero iurium doctorem , aut licentia-
tum,in vniuerſitate famoſa & rigore examinis,& in 27.ſuę
ætatis anno ad minus conſtitutum,& alias idoneum,infra
ſex menſes à die vacationis Eccleſiarum earumdem com-
putandos,nobis & ſucceſſoribus noſtris Rom. Pontifici-
bus ſeu ſedi prædictæ nominare, & de perſona per regem
huiuſmodi nominata,per nos & ſucceſſores noſtros , ſeu
ſedem prædictam prouideri:& ſi cōtingeret,præfatum re-
gem,perſonam taliter non qualificatam,ad dictas Eccle-
ſias ſic vacantes nominare,per nos,& ſucceſſores ſeu Sedē
huiuſmodi de perſona ſic nominata eiſdem Eccleſijs mi-
nimè prouideri debeat,ſed teneatur idem rex infra tres a-
lios menſes,à die recuſationis perſonæ nominatæ nō qua-
lificatæ,ſolicitatori nominationem nō qualificatam pro-
ſequenti,conſiſtorialiter factæ,intimandæ computādos,
alium ſupradicto modo qualificatum nominare:alioquin
vt diſpendioſæ Eccleſiarum huiuſmodi vacationi celeri-
A ter conſulatur,Eccleſiæ tunc ſic vacanti,per nos & ſucceſ-
ſores noſtros,ſeu ſedem huiuſmodi de perſona, vt præfer-
tur,qualificata,necnon Eccleſijs per obitum apud ſedem
prædictam vacantibus ſemper,nulla dicti Regis pręcedē-
te nominatione,liberè prouideri poſſit,decernentes, ele-
ctiones contra præmiſſa attentatas ac prouiſiones per nos
& ſucceſſores noſtros,ſeu ſedem huiuſmodi factas, nullas
& inualidas exiſtere. Conſanguineis tamen præfati regis.
ac perſonis ſublimibus ex cauſa rationabili & legitima, in
nominatione & Apoſtolicis litteris exprimenda , necnon
religioſis mendicantibus reformatis , eminentis ſcientiæ,
& excellentis doctrinæ,qui iuxta ſui ordinis regularia in-
ſtituta ad gradus huiuſmodi aſſumi non poſſint , ſub pro-
B hibitione præmiſſa minime comprehenſis , ſed de eorum
perſonis dictis Eccleſijs pro tempore vacantibus , ad dicti
regis nominationem per nos & ſucceſſores noſtros,ſeu ſe-
dem huiuſmodi,liberè prouideri poſſit.Monaſterijs verò
& prioratibus conuentualibus & verè electiuis , videlicet
in quorum electionibus forma capituli, Quapropter, ſer-
uari & confirmationes electionum huiuſmodi ſollemni-
ter peti conſueuerunt,in regno,Delphinatu & comitatu ,
huiuſmodi nunc,& pro tempore etiam per ſimilem ceſſio
nem vacantibus , illorum Conuentus ad electionem ſeu
poſtulationem Abbatis ſeu Prioris,procedere nō poſſint,
ſed idem rex illorum occurrente huiuſmodi vacatione ,
C religioſum einſdem ordinis in ætate 23. annorum ad mi-
nus conſtitutum,infra ſimile tempus ſex menſium , à die
vacationis monaſteriorum,& prioratuum huiuſmodi,cō-
putandorum,nobis & ſucceſſoribus noſtris , ſedi huiuſ-
modi nominare,& de perſona per regem huiuſmodi mo-
naſterio vacanti nominata,per nos,& ſucceſſores noſtros,
ſeu ſedem huiuſmodi,prouideri:Prioratus verò , perſonæ
ad illum per eundem regem nominatæ,conferri debeat.Si
verò idem rex presbyterum ſęcularem, aut religioſum al-
terius ordinis,aut minorē 23.annor. vel alias inhabilem,
nobis,aut ſucceſſoribus noſtris infra dictum ſemeſtre, ſeu
ſedi huiuſmodi nominaret,talis nominat⁹ recuſari & nul-
latenus ſibi prouideri debeat : ſed rex ipſe infra trimeſtre,
D à die recuſationis ſupradicto modo intimandæ cōputan-
dos,alium modo ſupradicto qualificatum monaſterio ſeu
prioratui tunc vacanti nominare,& de perſona ad mona-
ſterium nominata,illi prouideri:ad prioratum verò nomi-
nato,prioratus ipſe per nos & ſucceſſores noſtros,ſeu ſedē
prædictam conferri debeat.Alioquin dictis nouem men-
ſibus effluxis,nulla,ſeu de perſona minus idonea , & mo-
do præmiſſo non qualificata facta nominatione, ac etiam
vacantibus apud ſedē prędictam,ſemper etiam nulla dicti
regis expectata nominatione,per nos , & ſucceſſores no-
ſtros,ſeu ſedem prædictā,monaſterijs prouideri:prioratus
verò,perſonis(vt præfertur)qualificatis dumtaxat cōferri
E liberè poſſint.Electiones autem,& illarum confirmatio-
nes,necnon prouiſiones per nos & ſucceſſores noſtros, &
ſedem prædictam contra præmiſſa pro tempore factas ,
nullas,irritas & inanes eſſe decernimus. Per præmiſſa ta-
men non intendimus in aliquo præiudicare capitulis Ec-
cleſiarum, Conuentibus monaſteriorum & prioratuum,
huiuſmodi priuilegia à Sede Apoſtolica proprium eligen-
di prælatum obtinentium,quo minus ad electionem Epi-
ſcoporum ac Abbatum & Priorum,iuxta priuilegia eis cō-
ceſſa,liberè procedere poſſint , iuxta formā in eorum pri-
uilegijs contentam,& ſi in eorum priuilegijs forma aliqua
expreſſa non fuerit,tunc Concilij generalis,Quia propter,
ſeruare teneantur , dummodo de priuilegijs ſibi conceſ-
F ſis huiuſmodi,per litteras Apoſtolicas ſeu alias authenti-
cas ſcripturas docuerint,omni alia ſpecie probationis eis
in hoc adempta . Volumus quoque & ordinamus, quod In Conc. Later.ſub Innoc.III. cap.24.
in regno Delphinatu , & Comitatu prædictis , de cæte-
ro non dentur aliquæ gratiæ expectatiuæ , ac ſpeciales vel
generales reſeruationes ad vacatura beneficia,per nos , &
ſedem prædictam non fiant : & ſi de facto per importuni-
tatem,aut alias à nobis & ſucceſſoribus noſtris , & ſede
prædicta emanauerint,illas irritas,& inanes eſſe decerni-
mus. In cathedralibus tamen, Metropolitanis & colle-
giatis Eccleſijs in quarum ſtatutis cauetur expreſsè , quòd
nullus ibidem dignitatē, perſonatum , adminiſtrationem

vel officium

Digitized by Google

vel officiũ obtinere poſſit, niſi in illis actu Canonicus ad effectum dumtaxat inibi obtinendum dignitatem, perſonatum, adminiſtrationem vel officium huiuſmodi, & non conſequendum primam præbendam vacaturam, creare poſſe intẽdimus. Statuimus inſuper, quod ordinarius collator in vnaquaque Cathedrali, ac etiam Metropolitana Eccleſia Canonicatum & præbendam theologalem inibi exiſtentem, conferre teneantur vni magiſtro ſeu licentiato, aut baccalaureo formato in Theologia, qui per decennium in vniuerſitate ſtudij generalis priuilegiata ſtuduerit, ac onus reſidentiæ, lecturæ & prædicationis actu ſubire voluerit, quiq; bis aut ſemel ad minus per ſingulas hebdomadas, impedimento ceſſante legitimo, legere debeat, B & quoties ipſum in huiuſmodi lectura deficere contigerit, ad arbitrium capituli per ſubtractionem diſtributionum totius habdomadæ puniri poſſit, & ſi reſidẽtiam deſeruerit, de illis alteri prouideri debeat. Et vt liberius ſtudio vacare poſſit, etiamſi abſens fuerit, à diuinis habeatur pro præſente, ita vt nihil perdat. Præfatique ordinarij, collatores, ſeu patroni Eccleſiaſtici quicumque fuerint, vltra dictam præbẽdam theologalem, quam, vt præfertur, qualificato conferre teneantur, tertiam partem omnium dignitatum, perſonatuum, adminiſtrationum & officiorũ, cæterorumque beneficiorum eccleſiaſticorum, ad eorum collationem, prouiſionem, nominationem, præſentationem, ſeu quãuis aliam diſpoſitionem quomodolibet ſpe- C ctantium, viris litteratis, graduatis, & per vniuerſitates nominatis hoc modo, videlicet primo menſe poſt præſentium acceptationem, & earumdem publicationem prefati ordinarij collatores dignitates, perſonatus, adminiſtrationes, & officia ad eorum collationem, prouiſionem, nominationem, præſentationem, ſeu quamuis aliam diſpoſitionem, vt præfertur, ſpectantia graduatis huiuſmodi, qui litteras ſuorum graduum cum tempore ſtudij debite inſinuauerint, conferre teneantur. Beneficia vero, quæ in duobus ſequentibus menſibus vacare contigerit, illa iuxta iuris communis diſpoſitionem perſonis idoneis libere conferre, ſeu perſonas idoneas ad illa præſentare poſſint. D Beneficia autem, quæ in quarto menſe vacare contigerit, viris graduatis per vniuerſitatem nominatis, qui gradus & nominationis litteras cum tempore ſtudij debite inſinuauerunt, conferre ſeu præſentare teneantur. Beneficia vero, quæ quinto menſe & ſexto vacare contigerit, ſimili modo perſonis idoneis libere conferre, ſeu perſonas ad illa præſentare poſſit. Beneficia autem quæ ſeptimo menſe vacare contigerit, graduatis, qui ſimili modo litteras gradus cum tempore ſtudij debite inſinuauerint, conferre teneantur. Beneficia vero quę octauo & nono menſibus vacare contigerit, pari modo perſonis idoneis conferre, ſeu perſonas idoneas ad illa præſentare teneantur. Beneficia autem, quæ menſe decimo vacare contigerit, graduatis E nominatis, qui gradus & nominationis litteras cum tempore ſtudij debite inſinuauerint, per eoſdem ordinarios conferri, ſeu ipſi ad illa præſentari debeant. Beneficia autem quæ vndecimo & duodecimo menſibus vacare contigerit, per eoſdem ordinarios perſonis idoneis iuxta iuris communis diſpoſitionem conferri, ſeu ipſi ad illa præſentari debeant.

Si quis vero cuiuſcunque ſtatus, etiam ſi Cardinalatus, Patriarchalis, Archiepiſcopalis aut Pontificalis, vel alterius cuiuſlibet dignitatis contra prædictum ordinem, & qualificationem ſuperius ordinata, de dignitatibus, perſonatibus, adminiſtrationibus vel officiis, quibuſuis aliis F beneficiis Eccleſiaſticis huiuſmodi aliter, quam modo præmiſſo diſpoſuerit, diſpoſitiones ipſæ ſint ipſo iure nullæ: collationesq; & prouiſiones, ac diſpoſitiones illorum ad immediatum ſuperiorem deuoluãtur, qui eiſdem perſonis modo præmiſſo qualificatis prouidere teneatur. Et ſi contrauenerit, ad alium ſuperiorem deuoluatur prouiſio, & præſentatio huiuſmodi gradatim, donec ad ſedem Apoſtolicam fiat deuolutio. Præterea volumus, quod collatores ordinarij & patroni Eccleſiaſtici præfati, qui dignitates, perſonatus, adminiſtrationes & officia ac beneficia, in menſibus graduatis, & nominatis aſſignatis, vacantia, illis graduatis ſimplicibus aut nominatis illa conferre, aut ad illa eos dumtaxat præſentare teneantur, qui A per tempus competens in vniuerſitate famoſa ſtuduerint. Tempus autem competens, decennium in magiſtris ſeu licentiatis aut baccalaureis in theologia, ſeptennium vero in doctoribus ſeu licentiatis in iure canonico, ciuili, aut medicinis: quinquennium autem, in magiſtris ſeu licentiatis in artibus cum rigore examinis à logicalibus incluſiue, aut in vlteriori facultate: ſexennium autem, baccalaureis ſimplicibus in theologia: quinquẽnium vero, in baccalaureis iuris canonici aut ciuilis, in quibus baccalaureis iuris canonici aut ciuilis, ſi ex vtroq; parente nobiles fuerint, triennium eſſe decernimus. Præfatique graduati & B nominati, Collatoribus Ordinariis ſiue patronis Eccleſiaſticis ſemel ante vacationem beneficij de litteris gradus ſeu nominationis, & de præfato tempore ſtudij, per litteras patentes vniuerſitatis, in qua ſtuduerint, manu ſcribæ & ſigillo vniuerſitatis ſignatas, fidem facere teneantur. Cum vero probatio nobilitatis fieri deberet ad effectum, vt nobiles ipſi gaudere poſſint beneficio minoris temporis ſtudij, tunc nobilitas ipſa per quatuor teſtes deponentes in iudicio coram iudice ordinario loci, in quo eſt natus ille, de cuius nobilitate ex vtroq; parente conſtare debet, etiam in partis abſentia probari poſſit: teneanturque præfati graduati, tam ſimplices, quam nominati, patronis Eccleſiaſticis aut Collatoribus ordinariis, quibus gradus aut C nominationis litteras huiuſmodi inſinuare deberent, litteras ſuorũ gradus & nominationis, certificationis, temporis, ſtudij, & atteſtationis nobilitatis, duplicatas dare, ac ſingulis annis, tempore quadrageſimæ, per ſe vel procuratorẽ ſuum, Collatoribus, nominatoribus, ſeu patronis eccleſiaſticis, aut eorum vicariis, eorum nomina & cognomina inſinuare, & eo anno quo præfatam inſinuationem facere omiſerint, beneficiũ in vim gradus aut nominationis huiuſmodi petere non poſſint. Et ſi collatoribus ordinariis, aut patronis Eccleſiaſticis in menſibus deputatis graduatis ſimplicibus, aut graduatis nominatis, non eſſet graduatus aut nominatus, qui diligentias præfatas fecerint, ſeu collatio ſeu præſentatio per collatorem ſeu pa- D tronum Eccleſiaſticum etiam eiſdem menſibus facta alteri quam graduato vel nominato, non propter hoc irrita cenſeatur, ſi tamẽ graduatus ſimplex aut beneficium poſt inſinuationem gradus aut nominationis in menſibus eis aſſignatis vacans petierit, & inter ſuam inſinuationem & pręfatam requiſitionem non superuenerit quadrageſima, in quam nomen & cognomen inſinuare debuerit, ad beneficium ſic vacans, eum capacem, ipſumque illud conſequi poſſe & debere decernimus.

Statuimus quoque & ordinamus, quod Collatores ordinarij & patroni Eccleſiaſtici pręfati inter graduatos, qui litteras gradus cum tempore ſtudij & atteſtatione nobilitatis debite inſinuauerint, quo ad beneficia in menſibus E eis deputatis vacantia, gratificare poſſint illum ex eis, quẽ voluerint: quo vero ad beneficia in menſibus graduatis nominatis deputatis, antiquiori nominato conferre, ſeu antiquiorem nominatum, qui literas nominationis, temporis, ſtudij, & atteſtationis nobilitatis, debite inſinuauerit, præſentare, ſeu nominare teneantur. Concurrentibus autem nominationibus eiuſdem anni, doctores licentiatis, licentiatos baccalaureis, demptis baccalaureis formatis in theologia, quos fauore ſtudij theologici, licentiatis in iure canonico, ciuili, aut medicina, præferendos eſſe decernimus: Baccalaureos iuris canonici ac ciuilis, magiſtris in artibus præferri volumus. Concernentibus au- F tem pluribus doctoribus in diuerſis facultatibus, doctorem Theologum, doctori in iure, doctorem in iure canonico, doctori in iure ciuili, doctorem in iure ciuili, doctori in medicina præferendos eſſe decernimus. Eidem in licentiatis, & baccalaureis ſeruari debere volumus. Et ſi in eidem facultate, & gradu concurrerent, ad datam nominationis ſeu gradus recurrendum eſſe volumus. Et ſi in omnibus his concurrent, tunc collator ordinarius inter eoſdem cõcurrentes gratificare poſſit. Volumus autem, quod nominati literas nominationis ab vniuerſitatibus, in quibus ſtuduerint, obtinentes in nominationum literis beneficia per eos poſſeſſa, & eorum verum valorem

exprimere teneantur: alioquin literę nominationis huiuſmodi, eo ipſo nullæ ſint eſſe cenſeantur. Si quis vero ex dictis qualificatis, graduatis ſimplicibus, aut nominatis, tempore vacationis beneficij in mēſibus eis deputatis vacantis, duas obtineat præbendas in Cathedralibus etiam Metropolitanis, aut collegiatis, ſeu dignitatem vel præbendam, vel aliud beneficium ſeu alia beneficia, quorum in ſimul vel cuius fructus, redditus & prouentus tempore reſidentiæ, & horis diuinis intereſſendo, ad ſummam ducentorum florenorum auri de camera aſcenderent, beneficium, in vim gradus ſeu nominationis huiuſmodi, tunc petere ſeu conſequi non poſſit. Et inſuper, quod tam graduati ſimplices, quam nominati, beneficia in menſibus eis aſſignatis vacantia, petere & conſequi poſſint ſecundum propriæ perſonæ condecentiam & conformitatem, videlicet, ſæculares ſæcularia, & religioſi regularia beneficia eccleſiaſtica, ita quod ſæcularis nominatus, beneficia regularia in menſibus deputatis, vacantia prætextu cuiuſuis diſpenſationis Apoſtolicæ, & econtra religioſus beneficia ſæcularia, petere aut cōſequi minime poſſint. Quodque beneficia ſimpliciter vel ex cauſſa permutationis in menſibus, graduatis ſimplicibus & nominatis aſſignatis vacantia eis non ſint affecta nec debita, ſed ex cauſſa permutationis cum permutantibus dumtaxat, ſimpliciter vero vacantia beneficia huiuſmodi perſonis idoneis per ipſos ordinarios libere conferri poſſint.

Statuimus quoque, quod Parrochiales Eccleſiæ in ciuitatibus aut villis muratis exiſtentes, non niſi perſonis modo præmiſſo qualificatis, aut ſaltem qui per tres annos in Theologia vel altero iurium ſtuduerint, ſeu magiſtris in artibus, qui in aliqua vniuerſitate priuilegiata ſtudentes, magiſterij gradum adepti fuerint, conferantur. Monemus autem præfati Regni vniuerſitates, ſub pœna priuationis omnium & ſingulorum priuilegiorum, à nobis & Sede Apoſtolica obtentorum, ne collatoribus ſeu patronis eccleſiaſticis habeant aliquos nominare, niſi eos, qui ſecundum præfata tempora ſtuduerint, & ſecundum dictarum vniuerſitatum ſtatuta ad gradus & non per ſaltum promoti fuerint. Quod ſi ſecus fecerint, vltra nullitatis pœnam, quam in præfatarum nominationum litteris declaramus, vniuerſitates ipſas nominãdi priuilegio ad tempus, ſecundum culpæ qualitatem, ſuſpendimus.

Si quis autem graduatorum, aut nominatorum in mēſibus deputatis, à collatoribus ordinariis aut perſonis eccleſiaſticis, beneficium vacans in vim gradus aut nominationis petierit & collatorem ordinariū in vim præfati gradus, aut nominationis in proceſſu poſuerit, & aliter moleſtauerit, illum vltra expenſarum, damnorum & intereſſe condemnationem, à fructibus ſui gradus & nominationis priuandum eſſe decernimus: eodemque vinculo collatores ordinarios & patronos eccleſiaſticos, quibus graduati & nominati debitè (vt ſupra) qualificati, ſuos gradus & nominationis litteras inſinuauerint, adſtringimus, vt beneficia ad eorum collationem vel præſentationē ſpectantia, in menſibus graduatorum ſimplicium & nominatorum vacantia, ſtantibus præfatis graduatis aut nominatis debite qualificatis, illa proſequentibus, aliis, quam graduatis aut nominatis conferant, ſub pœna ſuſpenſionis poteſtatis conferendi beneficia in octo menſibus, illo anno ad collationem eorū ac præſentationem liberam ſpectantibus. Statuimus quoq; & ordinamus, quod quilibet Rom. Pont. ſemel dumtaxat tempore ſui Pontificatus, litteras in forma mãdati iuxta formam inferius annotatam, & non vltra dare poſſit hoc modo, videlicet vnum collatorem habentem collationem decem beneficiorum in vno: habentem autem collationem quinquaginta beneficiorum & vltra, in duobus beneficiis dumtaxat grauare poſſit, ita tamen, quod in eadem Eccleſia Cathedrali vel Collegiata, Collatorem vnū pro tempore in duabus præbendis non grauet. Et vt obuietur litibus, quæ occaſione litterarum mandatorum huiuſmodi oriri poſſent, mandata huiuſmodi ſub forma, quæ eſt inferius annotata, dari volumus, quam ad perpetuam rei memoriam in Cancellaria Apoſtolica publicari, & in illius quinterno regiſtrari mandamus, declarantes, proſequentes huiuſmodi man-
A data, quoad beneficia ſub illis comprehenſa, ordinariis collatoribus & graduatis ſimplicibus & nominatis præferendos eſſe, noſque & ſucceſſores noſtros iure præuentionis, dignitates, perſonatus, adminiſtrationes & officia cæteraque beneficia eccleſiaſtica, ſæcularia, & quorumuis ordinum regularia, quæcumque & quomodocumq; qualificata, tam in menſibus graduatis, ſimplicibus & nominatis, quam ordinariis collatoribus prę̄fatis aſſignatis, vacantia, ac etiam ſub dictis mandatis comprehenſa, libere conferre.

Statuimus inſuper, quod in prouiſionibus quas perſonis quibuſuis de beneficiis vacantibus ſeu certo modo vacaturis, per nos & ſucceſſores noſtros, ac ſedem prædictã, B etiam motu proprio, etiam promotis ad eccleſias cathedrales, & Metropolitan. ac monaſteria, vt obtenta per eos beneficia retinere poſſint, fieri contigerit, illorum verus annuus per florenos, aut ducatos auri de camera, aut libras Turonen. ſeu alterius monetæ, valor ſecūdum communem ęſtimationem exprimi debeat: alioquin gratię ipſæ ſint ipſo iure nullæ.

Statuimus quoq; & ordinamus, quod in Regno, Delphinatu & Comitatu prædictis, omnes & ſingulæ cauſſæ, exceptis maioribus, in iure expreſſe denominatis, apud illos iudices in partib⁹, qui de iure aut cōſuetudine præſcripta, vel priuilegio illarū cognitionem habent terminari & C finiri debeãt. Et ne ſub vmbra appellationum, quæ nimiū & nonnumquam friuole interponi conſueuerunt, atq; etiam in eadem inſtãtia ad prorogationem litium ſæpe multiplicari, iniuſtis vexationibus materia præbeatur: volumus, quod ſi quis offenſus, coram ſuo iudice iuſtitiæ complementum habere non poſſit, ad immediatum ſuperiorem, etiam ad nos & ſucceſſores noſtros, vel ſedem prædictam, omiſſo medio, nec à grauamine in quacunq; inſtantia ante definitiuam ſentẽtiam quomodolibet appelletur: niſi forſitan tale grauamen extiterit, quod in definitiua reparari nequiret, & eo caſu, non niſi ad immediatum ſuperiorem liceat appellari. Si quis vero immediate ſubiectus Sedi Apoſtolicæ, ad eamdem ſedem duxerit appellandū, D cauſa committatur in partibus per reſcriptum vſq; ad finē litis, videlicet vſq; ad tertiam ſententiam conformem incluſiue, ſi ab illis appellari contigerit, niſi propter defectū denegatæ iuſtitiæ, aut iuſtum metum: & tūc committi debeat in partibus conuicinis, & cum cauſſarum expreſſione, quæ etiam de illis, etiam legitime alias, quam per iuramentum coram iudicibus à Sede Apoſtolica deputandis, conſtare debeat. Proceſſus autem contra præmiſſa attẽtatos, nullos & irritos eſſe volumus: ac reſcripta contra præmiſſa impetrantes, in expenſis, damnis & intereſſe condēnari debere decernimus atque declaramus. Sanctæ vero Rom. Eccleſiæ Card. qui pro vniuerſali Eccleſia continuè laborant, necnon dictæ ſedis officiales, officia ſua actu ex- E ercentes, ſub præſenti decreto non intendimus comprehendi. Statuimus etiam & ordinamus, quod iudices cauſſas, quæ in partibus terminari debent, coram eis pro tempore pendentes, ſub pœna excōmunicationis & priuationis beneficiorum per eos obtentorum, eo ipſo incurrēda, infra biennium terminare debeant. Pars vero diffugiēs, & expeditionem ipſius cauſæ malitioſe impediēs, grauiſſime per eoſdem iudices mulctetur, etiam vſq; ad priuationem iuris in huiuſmodi proceſſu prętenſi, ſi eis viſum fuerit, ſuper quo eorum conſciētias oneramus. Ab interlocutoriis autem ſecundo, à definitiuis vero tertio dumtaxat prouocare licere decernimus. Volumusq; ſecundam ſentētiam F interlocutoriam, conformem, & tertiam definitiuam etiã conformem, omni mora ceſſante: executioni debitæ demandari debere, quacumq; appellatione interpoſita, non obſtante. Statuimus quoque, quod quicumque, dummodo non ſit violentus, ſed habens coloratum titulum, pacifice & ſine lite prælaturam, dignitatem, perſonatū, adminiſtrationem, vel officium, ſeu quodcumque beneficium eccleſiaſticum trienio proximo hactenus poſſidet, vel pro tempore poſſidebit, in petitorio vel poſſeſſorio, à quoquā etiam ratione iuris nouiter reperti moleſtari nequeat, præterquam prætextu hoſtilitatis aut alterius legitimi impedimenti, de quo proteſtari, & illud iuxta Concilium

Viennen.

Digitized by Google

Viennen: intimari debeat. Lis autẽ hoc caſu quo ad futuras controuerſias intelligatur, ſi ad executionem citationis, iuriſque ſui in iudicio exhibitionem, aut terminorum omnium obſeruationem proceſſum fuerit. Monemus etiam ordinarios, vt diligenter inquirant, ne quis ſine titulo beneficiũ poſſideat: & ſi quem beneficiũ ſine titulo poſſidere repererint, declarent, illi ius nõ competere, cuiuſuis temporis detentione non obſtante, de ipſoque beneficio poſſit illi dũmodo non ſit intruſus, vel violentus, aut alias indignus, vel alteri idoneo ꝓuideri. Et inſuper ſtatuimus, quod quicumq; clericus cuiuſcumq; conditionis, ſtatus, religionis, dignitatis, etiam ſi Põtificalis, vel alterius præeminentiæ fuerit, qui poſt habitam præſentium notitiam, B quam habere præſumatur poſt duos menſes poſt earundẽ præſentium publicationem, in Eccleſiis cathedralibus factam, quam ipſi diœceſani omnino facere teneãtur, poſtquam præſentes ad eorum notitiã peruenerint, publicus concubinarius à perceptione fructuum omniũ beneficiorum ſuorum trium menſium ſpatio ſit ipſo facto ſuſpẽſus, quos ſuus ſuperior in fabricam vel aliam euidẽtem eccleſiarum vtilitatem, ex quibus hi fructus percipiuntur, conuertat. Necnon huiuſmodi publicum concubinarum, vt primum talem eſſe nouerit, mox ſuus ſuperior monere teneatur, vt infra breuiſſimum terminũ concubinam dimittat, & ſi illam non dimiſerit, vel dimiſſam ſeu aliam publice reſumpſerit, iubemus, vt ipſum omnibus ſuis beneficiis C omnino priuet. Et nihilominus hi publici cõcubinarij, vſquequo cum eis per ſuos ſuperiores poſt ipſarum cõcubinarum dimiſſionem, manifeſtamq; vitæ emendationem fuerit diſpenſatum; ad ſuſceptionem quorumcunque honorum, dignitatum, beneficiorum officiorumve ſint inhabiles. Qui ſi poſt diſpenſationẽ recidiuo vomitu ad huiuſmodi publicum cõcubinatum redierint, ſine ſpe alicuius diſpenſationis ad prædicta prorſus inhabiles exiſtant. Quodque ſi hi, ad quos talium correctio pertinet, eos (vt prędictum eſt) punire neglexerint, eorum ſuperiores, tam in ipſo de neglectu, quam in illos pro concubinatu modis omnibus digna punitione animaduertãt. In Conciliis etiam prouincialibus & Synodalibus aduerſus tales punire D negligentes, vel de hoc crimine diffamatos, etiam per ſuſpenſionem à collatione beneficiorum, vel alia condigna pœna ſeueriter procedatur. Et ſi ij, quorum deſtitutio ad nos & ſedem prædictam ſpectat, per cõcilia prouincialia, aut ſuos ſuperiores propter concubinatum publicum reperiãtur priuatione digni, ſtatim cum proceſſu inquiſitionis ad nos deferantur. Eadẽ diligentia & inquiſitio in quibuſcumq; generalibus capitulis etiã prouincialibus, quo ad eos ſeruetur, pœnis aliis contra prædictos, & alios non publicos concubinarios à iure ſtatutis, in ſuo robore permanſuris. Publici autem intelligendi ſunt, non ſolum hi, quorum concubinatus per ſententiam aut confeſſionem E in iure factam, ſed per rei euidentiam, quę nulla poſſit tergiuerſatione celari, notorius eſt, ſed etiam, qui mulierem de incontinentia ſuſpectam & diffamatam tenent, & per ſuum ſuperiorem admoniri, ipſam cum effectu nõ dimittunt. Quia vero in quibuſdam regionibus nonnulli iuriſdionem eccleſiaſticam habentes, pecuniarios quæſtus à concubinariis percipere non erubeſcunt, patientes eos in tali fœditate ſordeſcere, ſub pœna maledictionis æternæ præcipimus, ne deinceps ſub pacto, compoſitione, aut ſpe alterius quæſtus talia quouis modo tolerent, aut diſſimulent: alioquin vltra præmiſſam negligentiæ pœnam duplũ eius, quod propterea acceperint, reſtituere, & ad pios vſus omnino conuertere teneantur & compellantur. Ipſas au- F rem concubinas aut ſuſpectas prælati omnibus modis curent à ſuis ſubditis per auxilium & brachij ſæcularis inuocationem, (ſi opus fuerit) penitus arcere, qui etiã filios ex tali concubinatu procreatos, apud patres ſuos cohabitare nõ permittant. Iubemus inſuper, quod in prædictis Synodis & capitulis præmiſſa publicentur, & vt quilibet ſuos ſubditos ad ipſarum cõcubinarum dimiſſionem moneat, diligenter iniungimus. Præterea omnibus ſæcularibus viris, etiam ſi Regali præfulgeant dignitate, ne vllum qualecunq; inferant impedimentum, quocumq; quæſito colore, prælatis, qui ratione officij ſui aduerſus ſubditos ſuos

A pro huiuſmodi cõcubinatu, & aliis caſibus ſibi à iure permiſſis procedunt. Et cum omne fornicationis crimen lege diuina prohibitum ſit, & ſub pęna peccati mortalis neceſſario euitandũ, monemus omnes laicos tam vxoratos quã ſolutos, vt ſimiliter à cõcubinatu abſtineant. Nimis enim reprehẽſibilis eſt, qui vxorem habet, & aliam vxorem ſeu mulierem accedit. Qui vero ſolutus eſt, ſi continere nolit, iuxta Apoſtoli conſilium, vxorem ducat. Pro huiuſmodi 1 Cor. 7. autem diuini obſeruantia præcepti hi, ad quos pertinet, tam ſalutaribus monitis, quam aliis canonicis remediis omni ſtudio laborent. Statuimus inſuper, quod ad vitandũ ſcandala & multa pericula, ſubueniendumq; conſcientiis timoratis, quod nemo deinceps à communicatione alicuius in ſacramentorum adminiſtratione vel receptione, aut aliis quibuſcumq; diuinis vel extra, prætextu cuiuſcumq; ſententiæ aut cenſuræ Eccleſiaſticæ, ſeu ſuſpenſionis, aut prohibitionis ab homine vel à iure generali promulgatæ, teneatur abſtinere, vel aliquem vitare, vel interdictum eccleſiaſticum obſeruare: niſi ſententia, prohibitio, ſuſpenſio vel cenſura huiuſmodi, fuerit vel contra perſonam, collegium, vniuerſitatem eccleſiaſticam, aut locum certum, aut certam, à iudice publicata, & denuntiata ſpecialiter & expreſſe, aut ſi notorie in excommunicationis ſententiam conſtiterit incidiſſe, quod nulla poſſit tergiuerſatione celari, aut aliquo iuris ſuffragio excuſari, cum à cõmunione illius abſtinere volumus iuxta canonicas ſanctiones. Per hoc tamen huiuſmodi excommunicatos, ſuſpenſos, interdictos, ſeu prohibitos non intendimus in aliquo releuare, nec ei quomodolibet ſuffragari. Et quoniam ex indiſcreta interdictorum promulgatione multa conſueuerunt ſcandala euenire, ſtatuimus, quod nulla ciuitas, oppidum, caſtrum, villa, aut locus eccleſiaſtico ſupponi poſſit interdicto, niſi ex cauſſa ſeu culpa ipſorum locorum, aut domini, ſeu rectoris vel officialium. Propter culpam autem ſeu cauſſam alterius cuiuſcumque priuatæ perſonæ, huiuſmodi loca interdici nequaquam poſſint auctoritate quacumque ordinaria vel delegata, niſi talis perſona prius fuerit excommunicata ac denuntiata, ſeu in Eccleſia publicata, aut domini ſeu rectores vel officiales ipſorum locorum, auctoritate iudicis, requiſiti, huiuſmodi perſonam excommunicatam, infra biduum inde cum effectu non eiecerint, aut ad ſatisfaciendum compulerint, qua etiam poſt biduum eiecta, recedente vel ſatisfaciente, mox diuina reſumi poſſint. Quod etiam in pendentibus locum habere decernimus. Necnon conſtitutionem de eorumdem fratrum noſtrorum conſilio edita, quam cum irritanti decreto ſtatuimus, decernimus & ordinamus, quod ex tunc de cætero perpetuis futuris temporibus de ceſſione, regiminis & adminiſtrationis eccleſiarum & monaſteriorum, facta per eos qui Eccleſiis, & monaſteriis ipſis præerunt, ſeu illa in adminiſtrationem ſeu commendam, aut vt aliis vnita, aut alias obtinebant, ſeu reſignatione aliorum quorumcumque beneficiorum Eccleſiaſticorum, ſeu ceſſione iuris in eis vel ad ea quomodolibet competentis, aut priuationis vel depoſitionis, aut cenſurarum fulminationem, etiam in litteris Apoſtolicis, à nobis & Sede Apoſtolica etiam motu proprio pro tempore emanatis, quæ in manibus Rom. Pont. factæ dicerentur, contentis, etiam ſi ſuper illis narrantis fundaretur intentio, conſtare & apparere deberet per publica inſtrumenta, vel documenta authentica: alioquin tam in iudicio, quam extra illud, narratiuè, & aſſertionibus huiuſmodi in præiudicium tertij minime ſtari, nec ex illis alicui præiudicium afferri debere, niſi de huiuſmodi narratiua & aſſertione etiam in litteris Apoſtolicis facta, altero ex præmiſſis modis doceretur: innouamus, illamque perpetuis futuris temporibus inuiolabiliter obſeruari mandamus. Et quia ad ſupradictam concordiam cum præfato Francorum Rege, ob illius ſinceram deuotionem, erga nos & ſedem prædictam oſtenſam, cum ad præſtandam nobis reuerentiam & filialem obedientiam, ad ciuitatem noſtram Bononienſ. perſonaliter acceſſit, conſentimus, illamque inuiolabiliter obſeruari deſideramus, illam veri contractus & obligationis inter nos & Sedem Apoſtolicam prædictam ex vna, & præfatũ Regem & Re-

gnum ſuum ex altera partibus legitime initi vim & robur obtinere: ac illi & præſentibus in aliqua ſui parte per quaſcumq; literas, & gratias, per nos & ſucceſſores noſtros deſuper concedendas, derogari: clauſulamque cum earumdem derogatione præſentium latiſſime extendenda, ac quod eædem præſentes literæ, & earum tenor pro expreſſis habeantur in quibuſuis ſupplicationibus pro tempore ſignatis, appoſitam, nihil penitus operari: & illius vigore in litteris Apoſtolicis ſuper ipſis ſupplicationibus conficiendis, quidquam, per quod præſentibus aut alicui particulæ de contentis in eis derogaretur, ſeu derogari videretur, narrari nõ poſſit: & ſic per quoſcumq; iudices & commiſſarios, etiam cauſarum dicti palatij Apoſtolici auditores, & præfatæ Ro. Eccleſiæ Cardinales in quibuſuis cauſis ſuper præmiſſis vel eorum aliquo, pro tempore motis, iudicari, definiri & ſentẽtiari debere, ſublata eis aliter ſententiandi & definiendi omnimoda facultate & auctoritate: necnon irritum, & inane, quidquid ſecus ſuper his, vel eorum aliquo à quoquam quauis auctoritate etiam per nos & ſucceſſores noſtros præfatos, ſcienter vel ignoranter contigerit attentari, decernimus. Volumus autem, quod ſi pręfatus Rex pręſentes litteras, ac omnia & ſingula in eis contenta, quæ in prima futura ſeſſione præſentis Concilij Lateranen. approbari, & confirmari facere promiſimus, infra ſex menſes à die approbationis, & confirmationis computandos, non approbauerit & ratificauerit, & perpetuis futuris temporibus in Regno ſuo, & omnibus aliis locis, & dominiis dicti Regni, per omnes prælatos & alias etiam Eccleſiaſticas perſonas, ac curias parlamentorum legi, publicari, iurari & regiſtrari ad inſtar aliarum conſtitutionum Regiarum, & de acceptatione, lectione, publicatione, iuramento & regiſtratione prædictis, infra prædictum tempus per omnium, & ſingulorum ſupradictorum patentes literas aut authenticas ſcripturas nobis non tranſmiſerit, aut nũtio noſtro apud ipſum Regem exiſtenti, per eum ad nos deſtinandas non conſignauerit, & deinde ſingulis annis etiam legi, prout aliæ ipſius Francorum Regis conſtitutiones & ordinationes, quæ in viridi ſunt obſeruantia, obſeruari debent, inuiolabiliter obſeruari cum effectu non fecerit, præſentes litteræ & inde ſecuta quæcumque, ſint caſſa & nulla, nulliuſque roboris vel momenti. Et cum omnium, quæ in Regno, Delphinatu & Comitatu prædictis agantur, notitiam non habeamus, conſuetudines, ſtatuta, ſeu vſus libertati eccleſiaſticæ, & auctoritati Sedis Apoſtolicæ quomodolibet præiudicantia, ſi qua in Regno, Delphinatu & Comitatu pręditis aliis, quam in præmiſſis exiſtant, non intendimus nobis, & eidem ſedi in aliquo præiudicare, ſeu illa tacite vel expreſſe quomodolibet approbare.

Et nihilominus præfato Franciſco, & pro tempore exiſtenti Francorum Regi in virtute ſanctæ obedientiæ mandamus, quatenus per ſe vel aliũ, ſeu alios in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutos, præſentes litteras ac omnia & ſingula in eis contenta, quando, & quoties opus fuerit, publicari, & ea inuiolabiliter obſeruari faciant, contradictores, cuiuſcumque dignitatis & præeminentiæ fuerint, per cenſuras eccleſiaſticas & pecuniarias pœnas, aliaque iuris & facti quæuis opportuna remedia, appellatione qualibet omnino poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus omnibus ſupradictis, aut ſi aliquibus communiter vel diuiſim ab eadem ſit ſede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſit per literas Apoſtolicas, non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiuſmodi mentionem. Forma vero ſupradicti mandati Apoſtolici ſequitur & eſt talis:

Leo Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei venerabili fratri Epiſcopo N. & dilectis filiis, capitulo, ſingulisque canonicis Eccleſię N. ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Vitæ ac morum honeſtas, aliaque laudabilia probitatis, & virtutum merita, ſuper quibus dilectus filius N. apud nos fide digno commendatur teſtimonio, nos inducunt, vt ſibi reddamur ad gratiam liberales. Hinc eſt, quod nos cupientes vt eidem N. iuxta illius, quæ olim per fœl. record. Gregorium Papam IX. prædeceſſorem noſtrum ad tunc Epiſcopum Nouiomen. directa extitit, quæ incipit, Man-

A datum, & aliarum duarum illam immediate ſequentium decretalium formas, de canonicatu & præben. aut dignitate, perſonatu, adminiſtratione, vel officio veſtræ vel alterius eccleſiæ, aut alio beneficio, cum cura vel ſine cura, etiam ſi Parochialis eccleſia, vel eius perpetua vicaria, aut capella, ſiue perpetua capellania ad veſtram collationem, nominationem ſeu præſentationem, & aliam quamcumque diſpoſitionem prouideri poſſit: ac volẽtes præfato N. meritorum ſuorum intuitu gratiam facere ſpecialem, ipſumq; N. à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris & pœnis, à iure vel ab homine quauis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectũ B pręſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſoluẽtes, & abſolutum fore cenſentes, nec non omnia & ſingula beneficia eccleſiaſtica cum cura & ſine cura, qui præfatus N. etiam ex quibuſuis Apoſtolicis diſpenſationibus obtinet & expectat, ac in quibus & ad quæ ius ſibi quomodolibet competit, quæcumque, quotcumque, & qualiacumque ſint, eorumque fructuum, redditaum & prouentuum veros annuos valores & huiuſmodi diſpẽſationum tenores præſentibus pro expreſſis habentes, motu proprio, non ad ipſius N. vel alicuius alterius pro eo nobis ſuper hoc oblatę petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta man- C damus, quatenus ſi vobis pro alio non ſcripſerimus, qui ſimile mandatum aut ſimilem gratiam proſequatur, canonicatum & præbendam aut dignitatem, perſonatum, adminiſtrationem, vel officiũ veſtræ vel alterius eccleſiæ aut aliud beneficium eccleſiaſticũ cum cura vel ſine cura, etiã ſi parochialis Eccleſia, vel eius perpetua vicaria, aut capella vel perpetua capellania fuerit, ad veſtram collationem, prouiſionem, præſentationem, nominationem, ſeu quamuis aliam diſpoſitionem pertinens, etiam ſi dignitati, perſonatui, adminiſtrationi, vel officio huiuſmodi cura immineat animarum, dũmodo talis dignitas electiua non exiſtat, cũ creatione in canonicũ veſtræ vel alterius Eccleſiæ, etiam ſi in eo ſtatuto & priuilegio expreſſe caueatur D quod nulli de dignitate, perſonatu, adminiſtratione vel officio prouideri non poſſit, niſi cum effectu illius eccleſiæ canonicus exiſtat, canonicatum huiuſmodi eccleſiæ cum plenitudine iuris canonici, & non obſtan. de certo canonicorum numero ad effectum huiuſmodi dignitatẽ, perſonatum, adminiſtrationem, vel officium dũtaxat obtinen. & non alias, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium conferimus, & de illo etiam prouidemus, ſi quemquam vel quod poſt menſem, poſtquam præſentes litteræ vobis præſentatæ fuerint, extra Romanam curiam vacare contigerit, cum plenitudine canonici, ac omnibus iuribus & pertinentiis ſuis eidem N. conferatis, & de illo aut illa prouideatis, ſeu ipſum ad illum, illam, vel illud præſente- E tis aut nominetis, ipſumq; N. in canonicum, & in fratrem veſtræ vel alterius Eccleſię ad effectum tantum obtinendi dignitatem, perſonatum, adminiſtrationem vel officium huiuſmodi, recipiatis, ſtallum ſibi in choro, & locum in capitulo cum plenitudine iuris canonici aſſignetis, inducentes eumdem N. vel procuratorem ſuum eius nomine, in corporalem poſſeſſionem canonicatus & præbẽdæ, aut dignitatis, perſonatus, adminiſtrationis, vel officij, ſeu beneficij huiuſmodi, iuriumque & pertinen. vniuerſorum prædictorum, defendentesque inductum, ac facientes N. vel pro eo procuratorem prædictum, ad præbendam aut dignitatem, perſonatum, adminiſtrationem, vel officium F ſeu beneficium huiuſmodi, quodcumque fuerit, vt moris eſt, admitti, ſibiq; de illius, vel illorum fructibus, redditibus, prouentibus, iuribus & obuẽtionibus vniuerſis integre reſponderi, non obſtantibus de certo canonicorũ numero, vt præfertur, & aliis conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac dictæ veſtræ vel alterius Eccleſiæ iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis & conſuetudinibus contrariis quibuſcumque, aut ſi vobis ab Apoſtolica ſit Sede indultum, quod ad receptionem vel prouiſionẽ alicuius minime teneamini, quodq; de canonicatibus & præbendis ſeu dignitatibus, perſonatibus, adminiſtrationib. vel officiis veſtræ

vel

vel alterius eccleſiæ, aut aliis beneficiis eccleſiaſticis qui- A
buſcumque, ad veſtram collationem, prouiſionem, præſentationem, nominationem, ſeu quamuis aliam diſpoſitionem, communiter vel diuiſim pertinentibus, nulli valeat prouideri per literas Apoſtolicas non faciẽtes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbũ, de indulto huiuſmodi mentionem & qualibet alia dictæ ſedis indulgentia generali vel ſpeciali, cuiuſcumq; tenoris exiſtãt, per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam, effectus huiuſmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet vel differri, & de qua cuiuſq; toto tenore habẽda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis, ſeu ſi dictus N. præſens non fuerit ad præſtandum de obſeruantiis, ſtatutis & conſuetudini-
bus veſtræ vel alterius Eccleſiæ ſolitum iuramẽtum, dum- B
modo in abſentia tua per procuratorem idoneum, & cum ad eccleſiam ipſam acceſſeris, corporaliter illud præſtes. Data, &c. Dilectis filiis N. & N. ac N. officialibus, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Hodie cupientes, vt dilecto filio N. clerico N. diœc. iuxta illius, quæ olim per fel. rec. Gregorium Papam IX. prædeceſſorem noſtrum ad tunc Epiſcopum Nouiomen. directa extitit, quæ incipit, Mandatum, & aliarum duarum illam immediate ſequentium decretalium formas, de canonicatu & prębenda, aut dignitate, perſonatu, adminiſtratione, vel officio eccleſiæ N. aut alio beneficio eccleſiaſtico cum cura vel ſine cura prouideri poſſet, motu proprio venerabili fratri noſtro E- C
piſcopo N. & dilectis filiis, capitulo, ſinguliſq; canonicis Eccleſiæ N. per alias noſtras literas mandauimus, quatenus ſi eis communiter vel diuiſim pro alio non ſcripſiſſemus, qui ſimile mãdatum, aut ſimilem gratiam proſequeretur, eidem N. canonicatum & præbendam, aut dignitatem, perſonatum, adminiſtrationem, vel officium, aut beneficium Eccleſiæ N. aut aliud beneficium Eccleſiaſticũ, ad eorum collationem, prouiſionem, præſentationem, nominationem ſeu quamuis aliam diſpoſitionem, communiter vel diuiſim pertinentia, ſi quem, quam vel quod poſt menſem poſt præſentationem earumdem litterarum vacare cõtingeret, cum plenitudine iuris canonici, ac omnibus iuribus & pertinentiis ſuis, prout ad eos communi- D
ter vel diuiſim pertineret, conferrent & aſſignarent, aut eum ad illa præſentarent, eligerent, nominarent, ſeu de illis prouiderent, prout in eiſdem litteris plenius cõtinetur. Quocirca diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta motu ſimili mãdamus, quatenus vos vel duo, aut vnus veſtrum, per vos, vel alium ſeu alios, ſi Epiſcopus, capitulum & canonici prædicti canonicatum & præbendam, aut dignitatem, perſonatum, adminiſtrationem vel officium, aut beneficium huiuſmodi eidem N. conferre & aſſignare, ac de illis etiam prouidere recuſauerint, ſeu diſtulerint, aut negligentes fuerint, canonicatum & præbendam, aut dignitatem, perſonatum, adminiſtrationem, vel officium hu- E
iuſmodi cum plenitudine iuris canonici, ac omnibus iuribus & pertinentiis ſupradictis eidem N. conferre & aſſignare, necnon eumdem N. ad illa, vt moris eſt, admittere, & in canonicum recipere & in fratrem, ſtallo ſibi in choro & loco in capitulo aſſignatis, omniaque & ſingula & alia in dictis litteris contenta, alias iuxta earundem continentiam ac formam, in omnibus & per omnia facere & exequi curetis, contradictores, prout iuſtitia ſuadebit, ad hoc compeſcendo, non obſtantibus omnibus, quæ in dictis literis voluimus non obſtaré. Datum, &c. Pro regularibus autem ſimilis forma illis conueniens detur, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat hãc paginam noſtrorum ſtatuti ordinationis, ſuſpenſionis, adſtrictionis, declaratio- F
nis, præcepti, iniectionis, nominationis, innouationis, conſenſus, decreti, voluntatis, promiſſionis & mandati infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ 1516. quintodecimo Kalendis Septemb. Pontificatus noſtri anno quarto.

Nos igitur, vt litteræ ipſæ, quæ ob id pręcipue editę fuerunt, vt in corpore myſtico, ſancta videlicet Eccleſia, perpetua charitas & pax inuiolata perdurent, & ſi qua membra diſſentiant, ea commode ſuo reinſerantur corpori, eo magis obſeruentur, quo clarius conſtiterit, ipſas litteras ea matura & ſalubri deliberatione à nobis, dicto ſacro Lateran. approbante Concilio, approbatas & innouatas, quæ ſtatutæ & ordinatæ fuerunt, licet ad earumdem literarum ſubſiſtentiam & validitatem, alia approbatione non indigerent. Ad abundãtiorem tamen cautelam, vt eo tenacius obſeruentur, & difficilius tollantur, quo tãtorum patrum fuerint maiora approbatione munitæ, litteras prædictas cum omnibus & ſingulis ſtatutis, ordinationibus, decretis, definitionibus, pactis, conuentionibus, promiſſione, voluntate, ac pœnis, inhibitione, aliiſque omnibus & ſingulis clauſulis in eis contentis, illam præſertim, qua voluimus, quod ſi pręfatus Francorum Rex ſupradictas literas, ac omnia, & ſingula in eis contenta, intra ſex menſes à data præſentium computandos, non approbaret & ratificaret, & ea perpetuis futuris temporibus in Regno ſuo & aliis locis, & dominiis dicti Regni, per omnes prælatos & alias Eccleſiaſticas perſonas ac curias parlamentorum acceptari, legi, publicari, iurari & regiſtrari ad inſtar aliarum conſtitutionum Regiarum, & de acceptatione, lectione, publicatione, iuramento & regiſtratione prædictis intra prædictum tempus per omnium & ſingulorum ſupradictorum patentes litteras, aut authenticas ſcripturas nobis non tranſmitterent, aut nũtio noſtro apud ipſum Regem exiſtente, per eum ad nos deſtinandum non conſignaret, & deinde ſingulis annis etiam legi, prout aliæ ipſius Francorum Regis conſtitutiones, & ordinationes, quæ in viridi ſunt obſeruantia, obſeruari debet, inuiolabiliter obſeruari cum effectu non fecerit, litteræ ipſæ & inde ſecuta, quæcumque eſſent, caſſa & nulla: nulliuſque roboris vel momenti, ſacro Lateranen. Concilio approbante, Apoſtolica auctoritate, & poteſtatis plenitudine approbamus, & innouamus, eaſque inuiolabiliter & irrefragabiliter obſeruari & cuſtodiri mandamus, roburque perpetuæ firmitatis in euentum dictarum approbationis & ratificationis, & non aliter, nec alio modo obtinere, omneſq; in dictis litteris comprehenſos, ad ipſarum literarum ac omnium & ſingulorum in eis expreſſorum obſeruationem, ſub cenſuris & pœnis ac aliis in eis contentis, iuxta earumdem literarum tenorem & formam, teneri & obligatos eſſe decernimus & declaramus, non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac omnibus illis, quæ in dictis litteris voluimus non obſtare, cæteriſq; contrariis quibuſcumq;. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ approbationis, innouationis, mandati, decreti, declarationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ in publica ſeſſione, in Lateranen. ſacroſancta Baſilica ſolemniter celebrata, Anno incarnationis Dominicæ 1516. 14. Kalend. Ianuarij, Pontificatus noſtri anno quarto.

Viſa. Ie. Saluius.
Bembus.
A. de Caſtillo.

Qua perlecta, petiit, an placerent paternitatibus ſuis contenta in ſchedula. Et omnibus placuerunt ſimpliciter, excepto reuerendo patre Domino Dominico Epiſcopo Lucerino, qui dixit quod placebant ſibi contenta in bulla, dummodo Galli acceptent bullam reuocationis pragmaticæ ſanctionis. Et in eodem voto fuit Reuer. pater D. Philippus Epiſcop. Brugnaten. & etiam Reuer. D. Petrus Epiſcop. Caſtelli maris. Reuer. patri D. Benedicto Chien. placuerunt omnia, excepto, quod inquantum diſponitur circa reſignationes factas in curia, quod requiratur conſenſus Regis, hoc non placuit. Nec etiam placuit eidem Benedicto, quod appellationes non admittantur, ſed placeret ei, quod appellationes admitterentur. Reuerendo patri Domino Ioanni Dominico Terdonen. non placuit conſuetudo parlamentorum, quod habeant Iuriſdictio-

nem

nem in perſonas eccleſiaſticas. Et in quantum ſupraſcripta bulla tribuit iuriſdictionem ſæcularibus in perſonas eccleſiaſticas, non placet ei. Reuerend. patri D. Hieronymo Epiſc. Aſculano placet contenta in ſchedula, dummodo acceptentur per partes hinc inde.

Deinde Reuerendus pater Dominus Ioannes Baptiſta Epiſcopus Cauallicen. aſcendit ambonem, & legit ſcedulam abrogationis pragmaticæ ſanctionis, ſeu corruptelæ, Cuius tenor ſequitur & eſt talis.

LEo Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam, ſacro approbante Concilio. Paſtor æternus (Matth. 18.) gregem ſuum vſque ad conſummationem ſæculi nunquam deſerturus, ita Apoſtolo teſte, obedientiam dilexit, (Philip. 2.) vt pro expiando primi parentis inobedientiæ peccato, ſeipſum humiliauerit, factus obediens vſque ad mortem: migraturus vero ex mundo ad patrem, in ſoliditate petræ, Petrum eiuſque ſucceſſores vicarios ſuos inſtituit, quibus (Deut. 17.) ex libri Regum teſtimonio ita obedire neceſſe eſt, vt qui non obedierit, morte moriatur. Et vt alibi legitur, in eccleſia eſſe non poteſt, qui Romani Pont. cathedram deſerit: quoniam Auguſtino Gregorioq; auctoribus, ſola obedientia eſt mater cuſtoſque omnium virtutum, ſola fidei meritum poſſidens: ſine qua, quiſq; infidelis conuincitur, etiam ſi fidelis eſſe videatur. Itaque nos, eodem Petro docēte ſoliciti eſſe debemus, vt quæ à Rom. Pont. prædeceſſoribus noſtris, præſertim in ſacris Conciliis pro obedientiæ huiuſmodi, auctoritatis, libertatiſque eccleſiaſticæ, & Sedis Apoſtolicæ defenſione, mature, & ex legitimis cauſis inchoata ſunt, noſtris ſtudio, & cura & diligentia debite abſoluantur, & ad optatum finem perducantur: ſimplicium quoque animę, quarum, etiam rationem Deo reddituri ſumus, à dolis & laqueis tenebrarum principis liberētur. Sane fel. recor. Iulius Papa II. prædeceſſor noſter, poſt indictum ex legitimis tunc expreſſis cauſſis, de venerabilium fratrum ſuorum S. R. E. Cardin. de quorum numero tunc eramus, conſilio & aſſenſu, ſacrum Lateran. Concilium, prouide conſiderans cum eodem ſacro Lateranen. Concilio Bituricen. Regni Francię corruptelam, quam illi pragmaticam ſanctionem vocant, cum maximo animarum periculo & ſcandalo, ac dignitatis Sedis Apoſtolicæ detrimento & vilipendio, retroactis temporibus viguiſſe, & adhuc vigere, eiuſdem pragmaticæ ſanctionis negotiū, eodem approbante Concilio, diſcutiendum certis tunc nominatim deputatis Cardinalibus & prælatis certæ congregationis commiſit. Et quamquam ſanctio præfata ex multis nullitati notorie ſubiaceret, ſchiſmaque manifeſtū foueret & contineret, & propterea citatione aliqua minime præcedēte, per ſe irrita, nulla & inualida declarari potuiſſet, ex abundanti tamen cautela idem Iulius prędeceſſor Gallicos prælatos, capitula eccleſiarū & monaſteriorum parlamenta, & laicos illis fauentes, & dicta ſanctione vtentes, omneſque & ſingulos alios in præmiſſis ſua communiter vel diuiſim intereſſe putātes, per edictum publicum, cum ad partes illas tutus tunc non pateret acceſſus, in Mediolanenſis, Aſten. & Papien. eccleſiarum valuis affigendum, monuit & citauit, vt infra tunc expreſſum terminum, coram eo & dicto Concilio comparerent, cauſaſque dicerent, quare ſanctio præfata, illiuſq; corruptela & abuſio in concernentibus auctoritatem Rom. Eccleſię, & ſacrorum canonum, ac eccleſiaſticæ libertatis violationē, nulla & inualida declarari non deberet. Cumq; dicto Iulio prædeceſſore in humanis agente, diuerſis impedimentis cauſſantibus, citatio exequi & reproduci, ac negotium abrogationis huiuſmodi plene diſcuti, vt intentio ipſius Iulij prædeceſſoris fuerat, non potuiſſet, ſed eodem Iulio prædeceſſore rebus humanis exempto, citatio ipſa legitime executa, & per procuratorem fiſcalem ſacri Concilij promotorem reproducta, ipſorumq; citatorum nō comparentium contumacia accuſata, & ad vlteriora procedi petitum fuiſſet: nos diuina fauente clementia, ad ſummi Apoſtolatus apicem aſſumpti, omnibus rite penſatis, petitionis prædictæ ex certis cauſſis nullum tunc reſponſum dedimus. Ac deinde cum per dictos monitos & citatos diuerſa impedimenta allegarentur, quare in termino eis, vt

A prefertur, prefixo comparere non potuiſſent, vt omnis iuſtæ excuſationis & querelę occaſio eis auferretur, terminū citationis & monitionis huiuſmodi præfixum, eodem ſacro approbante Concilio, ad alium tūc expreſſum terminum iamdiu effluxum, in diuerſis ſeſſionibus pluties prorogauimus. Cum autem moniti & citati prædicti, ſublatis iam omnibus impedimentis, effluxiſque omnibus terminis, coram nobis & dicto Concilio nō comparuerint, nec comparere curauerint, ad allegādum cauſſam, quare ſanctio prædicta nulla declarari non debeat, ita vt executioni vltra locus non ſit, poſſintq; merito contumaces reputari, prout eos exigente iuſtitia reputamus: nos mature attendētes pragmaticam ſanctionem vel potius, vt dictum eſt, **B** corruptelam, ſchiſmatis tempore à non habentibus poteſtatem, editam, reliquæ Chriſtianæ reipublicæ eccleſiæq; ſanctæ Dei nullatenus conformem, & à cla. me. Ludouico XI. Francorum Rege Chriſtianiſſimo reuocatam, caſſatam, atque abolitam, auctoritatem, libertatem, ac dignitatem dictæ ſedis violare ac diminuere, facultatemq; Ro. Pontificis pro tempore exiſtentis de S. R. E. Card. pro vniuerſali Eccleſia aſſidue laborantium, virorumque doctorum perſonis, quibus abundat curia, & quorum conſiliis Sedis Apoſtolicæ & Rom. Pontificis atque vniuerſalis Eccleſiæ auctoritas & poteſtas conſeruantur, negotiaque diriguntur, & in proſpero ſtatu confouentur, de eccleſiis & **C** monaſteriis, eiſdemque perſonis de reliquis beneficiis eccleſiaſticis iuxta eorum ſtatus exigentiam prouidendi, penitus auferre, prælatis vero eccleſiaſticis illarum partium cauſſam præbere, vt ipſi neruum eccleſiaſticæ diſciplinæ obedientiæ ſanctum frangant & violent, ac contra nos & ſedem prædictam eorum matrem cornua erigant, & eis ad præmiſſa audendum viam aperire, ipſamque notorie nullatenus ſubiacere, nulloque niſi alicuius temporis ſeu potius tolerantiæ cuiuſdam adminiculo fulciri, & ſi Roman. Pont. prædeceſſores noſtri præfati, prout ipſi ſuo tempore ſummopere optare demonſtrarunt, corruptelam & abuſionem huiuſmodi, vel malignitate temporum, vel alias illi prouidere, & in totum occurrere non valentes, ſuis tē**D**poribus toleraſſe viſi fuerunt, conſiderantes tamen ab ipſius Bituricenſis ſanctionis editione vix annos ſeptuaginta fluxiſſe, nullumque infra hoc temporis ſpatium præter hoc Lateranen. Concilium legitime fuiſſe celebratum, in quo cum (diſponente Domino) conſtituti ſimus, ab eiuſdem improbæ ſanctionis extirpatione & totali annullatione, ſine noſtra & tantorum patrum in præſenti Concilio congregatorum nota, ac noſtræ & dictorum illa vtentium animarum periculo, abſtinere ſeu deſiſtere non poſſe, Auguſtino teſte, iudicamus atq; cenſemus. Et ſicut piæ memoriæ Leo Papa I. prædeceſſor noſter, cuius in hoc libenter, quoad poſſumus, veſtigia imitamur, ea quæ in ſecunda Epheſina Synodo temere contra iuſtitiā & Catho**E**licam fidem geſta fuerunt, poſtmodum in Chalced. Concilio mandauit ac fecit, pro dictæ fidei firmitate, reuocari: ita & nos à tam nefariæ ſanctionis & contentorum in ea reuocatione, retrahi aut deſiſtere, ſalua conſciētia, ac noſtro & ipſius eccleſiæ honore, non poſſe, aut debere, cenſemus. Nec illud nos mouere debet, quod ſanctio ipſa, & in ea contenta, in Baſileenſi Concilio edita, & ipſo Concilio inſtante, à Bituricen. congregatione recepta & acceptata fuerunt, cum ea omnia poſt tranſlationem eiuſdem Baſileen. Concilij, per fœlic. memor. Eugenium Papam Quartum, etiam prædeceſſorem noſtrum factam, à Baſileen. conciliabulo, ſeu potius conuenticula, quæ præſer**F**tim poſt huiuſmodi trāſlationem Concilium amplius appellari non merebatur, facta extiterint, ac propterea nullum robur habere potuerint: cum etiam ſolum Rom. Pōtificem pro tempore exiſtentem, tanquam auctoritatem ſuper omnia Concilia habentem, Conciliorum indicendorum, transferendorum, ac diſſoluendorum plenum ius & poteſtatem habere, nedum ex ſacræ ſcripturæ teſtimonio, dictis ſanctorum patrum, ac aliorum Roman. Pontificum etiam prædeceſſorum noſtrorum, ſacrorumque canonum decretis, ſed propria etiam eorumdem Conciliorum confeſſione manifeſte conſtet: quorum aliqua referre placuit, reliqua vero, vtpote notoria, ſilentio præterire.

Digitized by Google

In Alexandrina enim Synodo Athanaſio ibidem exiſtente, felici Rom. Pont. ab eadem Synodo ſcriptum fuiſſe legimus, Nicænam Synodum ſtatuiſſe non debere abſque Rom. Pont. auctoritate Concilia celebrari. Neque nos latet, etiam eundem Leonem Pontificem Epheſinam ſecũdam Synodum ad Chalcedonen. tranſtuliſſe. Martinum etiam Papam V. præſidẽtibus ſuis in Concilio Senen. poteſtatem transferendi Concilium nulla conſenſus ipſius Concilij mentione habita dediſſe. Epheſinam quoq; primam Synodum Cœleſtino, ac Chalcedonen. eidẽ Leoni ſextam Agathoni, ſeptimã Hadriano, Octauam Nicolao, octauã etiam Cõſtãtinopol. Synodum Hadriano Rom. Pont. prædeceſſoribus noſtris maximam reuerentiam exhibuiſſe, eorundemque Pontificũ inſtitutionibus & mandatis in ſacris Concilijs per eos editis & factis, reuerenter & humiliter obtemperaſſe. Vnde Damaſus Papa cæteri Epiſcopi Romæ congregati ſcribentes de Concilio Ariminen. Epiſcopis in Illyrico conſtitutis, præiudicium aliquod per numerum Epiſcoporum Arimini congregatorum fieri non potuiſſe teſtantur: quandoquidem conſtet, Rom. Pont. cuius ante omnia decebat ſpectari decretum, talibus non præbuiſſe conſenſum: eumdemque Leonem Pontificem, vniuerſis Siciliæ Epiſcopis ſcribentem, idem voluiſſe apparet. Conſueuerunt que antiquorum Conciliorum patres, pro eorum, quæ in ſuis Cõcilijs geſta fuerunt, corroboratione à Rom. Pont. ſubſcriptionem, approbationemque humiliter petere & obtinere, prout ex Nicæna & Epheſina ac Chalcedonen. huiuſmodi & 6. Conſtantinopolitan. & 7. eadem Nicæna, & Roman. ſub Symmacho Synodis habitis, earumque geſtis, necnon in Aimari libro de Synodis manifeſte colligitur, quod etiam nouiſſime Conſtantien. patres feciſſe conſtat: quam laudabilem conſuetudinem ſi Bituricen. & Baſileen. ſecuti fuiſſent, huiuſmodi moleſtia proculdubio careremus. Cupientes quoque huiuſmodi negotium ad debitum finem perduci, ac tam vigore citationum habenus à nobis, & præfato Iulio prędeceſſore ex abundanti emanatarum, quam aliorum præmiſſorum, quæ ita notoria ſunt, vt nulla valeant excuſatione aut tergiuerſatione celari, etiam ex noſtro paſtorali officio procedentes, omneſque & ſingulos, tam iuris quam facti defectus, ſi qui forſan in præmiſſis interuenerint, ſupplentes, ex certa noſtra ſcientia & de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, eodem ſacro approbante Concilio, tenore præſentium præfatam pragmaticam ſanctionem ſeu corruptelam, eiuſque approbationem quomodolibet emanatam, omniaque & ſingula decreta, capitula, ſtatuta, conſtitutiones, ſiue ordinationes in eodem quomodolibet contentas, ſeu etiam inſertas, ac ab alijs prius editas, necnon conſuetudines, ſtylum, vſus ſiue potius abuſum ex ea in hanc vſque diem quomodolibet emanatos ſeu obſeruatos, nullius roboris vel momẽti fuiſſe & eſſe decernimus & declaramus. Necnon ad abundantiorem cautelam eandem Bituricen. ſanctionem ſiue corruptelam, eiuſque approbationem tacitam vel expreſſam, vt præfertur, & in ea contenta omnia & ſingula, etiam inſerta quæcumque reuocamus, caſſamus, abrogamus, irritamus, annullamus ac damnamus, & pro infectis, reuocatis, caſſatis, abrogatis, irritatis, annullatis, damnatis haberi volumus, decernimus & declaramus. Et cũ de neceſſitate ſalutis exiſtat omnes Chriſtifideles Romano Pontifici ſubeſſe prout diuinæ ſcripturæ & ſanctorum patrum teſtimonio edocemur, ac conſtitutione fel. memor. Bonifacij Papæ VIII. ſimiliter prædeceſſoris noſtri, quæ incipit, Vnam ſanctam, declaratur: pro earumdem fidelium animarum ſalute, ac Rom. Pontificis & huius ſanctæ Sedis ſuprema auctoritate, & eccleſiæ ſponſæ ſuæ vnitate & poteſtate, conſtitutionem ipſam, ſacro pręſenti Concilio approbante, innouamus & approbamus, ſine tamen præiudicio declarationis ſanctæ me. Clementis Papæ V. quæ incipit, Meruit. inhibentes in virtute ſanctæ obedientiæ, ac ſub pœnis & cenſuris infra dicendis, omnibus, & ſingulis Chriſtifidelibus, tam laicis quam clericis ſæcularibus, & quorumuis ordinum etiam mendicantium regularibus, & alijs quibuſcumque perſonis, cuiuſcumque ſtatus, & gradus, & condictionis exiſtant,

A etiam S. Rom. Eccle. Cardin. Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & quibuſuis alijs eccleſiaſtica vel mundana, vel quauis alia dignitate fulgentibus, omnibuſque alijs & ſingulis prælatis, clericis, capitulis, & conuentibus ſæcularibus, & ordinum prædictorum regularibus, etiam monaſteriorum Abbatibus, Prioribus, ducibus, comitibus, principibus, baronibus, parlamentis, officialibus etiam regijs, iudicibus, aduocatis, Notarijs & tabellionibus eccleſiaſticis vel ſæcularibus, & quibuſuis alijs perſonis eccleſiaſticis regularibus & ſæcularibus, vt prætertur, quacumque dignitate fulgentibus, in præfato Regno Franciæ, Delphinatu, & vbicumque prędicta pragmatica directe vel indirecte, tacite vel expreſſe viguit,
B quomodolibet exiſtentibus, vel pro tempore futuris, ne de cætero præfata pragmatica ſanctione, ſeu potius corruptela, quomodolibet ex quauis cauſſa, tacite vel expreſſe, directe vel indirecte, aut quouis alio quæſito colore vel ingenio, in quibuſque actibus iudicialibus vel extraiudicialibus vti, ſeu etiam eam allegare, vel ſecundum eam iudicare, aut quouis actus iudiciales vel extraiudiciales, ſecundum dictæ pragmaticæ tenorem vel capitula in ea contenta, per ſe vel alium ſeu alios nullatenus facere præſumant, aut per alios fieri permittant ſeu mandent, nec præfatam pragmaticam ſanctionem, aut in ea contenta capitula ſeu decreta, vlterius in domibus ſuis,
C aut alijs locis publicis vel priuatis teneant: quinimmo illam ex quibuſuis archiuijs etiam regijs, ſeu capitularibus, & locis prædictis, infra ſex mẽſes a data præſentium computandos, deleant ſeu deleri faciant, ſub maioris excommunicationis latæ ſententiæ, necnon quo ad eccleſiaſticas, & regulares perſonas prædictas, omnium etiam Patriarchalium, Metropolitanarum, & aliarum Cathredalium Eccleſiarum, monaſteriorum quoq; & prioratuum, etiam conuentualium, & quarumcumque dignitatum aut beneficiorum eccleſiaſticorum ſæcularium, & quorumuis ordinum regularium priuationis, & inhabilitatis ad illa in poſterum obtinenda: quo vero ad ſæculares, præfatæ excommunicationis, necnon amiſſionis quorumcunque
D feudorum, tam à Romana quam alia Eccleſia ex quauis cauſſa obtentorum, ac etiam inhabilitatis ad illa in poſterum obtinenda, inhabilitatiſque ad omnes & ſingulos actus legitimos quomodolibet faciendos, infameique ac criminis læſæ maieſtatis in iure expreſſis pœnis, eo ipſo, & abſque vlteriori declaratione per omnes & ſingulos ſupradictos, ſi (quod abſit,) contrafecerint, incurrendis: à quibus vigore cuiuſcumque facultatis, aut clauſularum etiam in confeſſionalibus, quibuſuis perſonis ſub quibuſuis verborum formis conceſſis contentarum, niſi à Romano Pontifice canonice intrante vel alio ab eo ad id in ſpecie facultatem habente, præterquam in mortis articulo conſtituti, abſolui nequeant. Non obſtantibus præ-
E miſſis, necnon conſtitutionibus & ordinationibus, decretis ac ſtatutis Apoſtolica, ſeu quacumque alia etiam Conciliari auctoritate quomodolibet, etiam ex certa ſcientia & Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine editis & emanatis, & ſæpius innouatis, repetitis, confirmatis & approbatis: quibus illorum omnium & ſingulorum tenores, ac ſi de verbo ad verbum infererentur, ad effectum præmiſſorum, pro ſufficienter expreſſis & inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, ſcientia, & poteſtate & tenore præmiſſis, ſpecialiter & expreſſe derogamus contrarijs quibuſcumque: aut ſi communitatibus, vniuerſitatibus, & perſonis ſingulis ſupranominatis, etiam Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Mar-
F chionis, & ducibus præfatis, vel quibuſuis alijs, communiter vel diuiſim ab eadem ſit ſede indultum, quod interdici, ſuſpendi vel excommunicari, aut propterea priuari, & inhabiles reddi non poſſint per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiuſmodi mentionem: & quibuſcumque alijs priuilegijs, indulgentijs & litteris Apoſtolicis generalibus, vel ſpecialibus, quorumcumque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa, vel totaliter non inſerta, effectum earumdem impediri valeat quomodolibet vel differri, & de quibus, quorumque tenoribus de

verbo ad verbum habenda ſit in noſtris litteris mẽtio ſpecialis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtri ſupplementi, decreti, declarationis, reuocationis, caſſationis, abrogationis, irritationis, annullationis, dãnationis, voluntatis, conſtitutionis, innouationis, approbationis, inhibitionis, & derogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attẽtare præſumpſerit, indignationem omnipotẽtis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum.

Data Romæ in publica ſeſſione, in Lateranenſis ſacroſancta baſilica ſollemniter celebrata, anno incarnationis Dominicæ 1516. quartodecimo Kalend. Ianuarij, Pontificatus noſtri anno quarto.

Viſa Ie. Saluius.

F. de S. Ioanne.

Qua perlecta, petijt, an placerent paternitatibus ſuis contenta in ſchedula. Et omnibus placuerunt ſimpliciter, excepto Reuerend. Dominus Epiſc. Terdonen. qui dixit, quod non placebat ſibi reuocatio illorum, quæ habuerint originem à Baſileen. & Bituricen. Concilijs, ſeu conuenticulis.

Poſtremo Reuerend. P. Dominus Ioannes Epiſc. Sibinicen. aſcendit ambonem, & legit ſchedulam diſponentem circa religioſos & eorum priuilegia. Cuius tenor talis eſt:

LEo Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam, ſacro approbante Concilio. Dum intra mentis arcana reuoluimus, & diligenti conſideratione penſamus operoſa ſolicitudinis ſtudia, continuoſque labores pro diuini nominis gloria, exaltatione Catholicæ fidei, Eccleſiæ vnitate ſeruanda, & inſtitutione ac ſalute fidelium animarum per coepiſcopos eorumque ſuperiores, in diuerſis orbis partibus, ac regimen ſuarum eccleſiarum à Sede Apoſtolica conſtitutos, necnon per fratres diuerſorum ordinum, præſertim mendicantium, indefeſſe & indeſinenter impenſos, tanta ex eorum in vinea Domini fructuoſis operibus, & opportunè ac laudabiliter geſtis, cordi noſtro prouenit ſatisfactio, vt ijs quæ ad pacem & quietem inter eos conſeruandam conducere cognoſcimus, omni ſtudio intendamus. Nouimus enim Epiſcopos ipſos in partem ſolicitudinis noſtræ aſſumptos fuiſſe, quorum honor & ſublimitas, teſte Ambroſio, nullis poteſt comparationibus adæquari. Religioſos etiam in agro Dominico pro Chriſtianæ religionis defenſione & ampliatione complura feciſſe, ac vberes fructus protuliſſe, & in dies ſingulos proferre, ita vt eorumdem Epiſcoporum ac religioſorum bonis operibus orthodoxam fidem incrementa ſumpſiſſe, & per orbem terrarum vndique dilatatam fuiſſe, fidelium nullus ignoret. Et ſicut ipſi ſæpenumero vigilantiſſima & ſolerti cura ſchiſmata in Dei eccleſia extinguere, & Eccleſiæ vnitatem reddere, & vt eidem Eccleſiæ pacis tranquillitas daretur, innumeros labores ſubire non dubitarunt: ita quoque par eſt, eos inter ſe, noſtris prouiſionibus, pacis vinculo, ac fraterna charitate & vnitate coniungi, vt eorum concordi doctrina & mutuis operibus vberiores in Eccleſia Dei fructus proueniant. Sane cupientes, vt iura ſpiritualia, quæ ad Dei laudem & Chriſtifidelium animarum ſalutem pertinent, & quorum exercitium præfatis Epiſcopis & eorũ ſuperioribus in ſuis diœceſibus, cum ipſi in partem ſolicitudinis, vt præfertur, aſſumpti, ac diœceſes diſtinctæ, & cuilibet eorumdem Epiſcoporum aſſignatæ fuerunt, commiſſum extitit, vt per ipſos Epiſcopos exerceantur, & ius illa libere exercendi, quantum fieri poteſt, eis illæſum præſeruetur: & ſi aliqua dictis fratribus mendicantibus in eorumdem Epiſcoporũ læſionem per Roman. Pontifices prædeceſſores noſtros & ſedem Apoſtolicam conceſſa fuerint, conceſſiones huiuſmodi eiſdem religioſis factas, in ſubſequentibus duximus moderandas, vt ipſi fratres potius ab eiſdem Epiſcopis omni cum charitate foueantur, quã aliquo modo moleſtentur & inquietentur. Vna enim eſt regularium & ſæ-

A cularium, prælatorum & ſubditorum, exemptorum & nõ exemptorum vniuerſalis Eccleſia, extra quam nullus omnino ſaluatur, eorumque omnium vnus Dominus, vna fides: & propterea decet eos, qui eiuſdẽ ſint corporis, vnius etiam eſſe voluntatis. Et ſicut fratres nexu mutuæ charitatis adſtricti ſunt, ſic non conuenit alterum in alterius iniuriam ſeu iacturam proſilire, dicente Saluatore: Hoc eſt præceptum meum, vt diligatis inuicem, ſicut dilexi vos. Ioan. 15.
Ad conſeruandam inter Epiſcopos & eorum ſuperiores, ac prælatos & fratres huiuſmodi mutuam charitatem & beneuolentiam, diuini quoque cultus augmentum, pacemque & tranquillitatẽ vniuerſalis Eccleſię ſtatus, quod ita demum fieri poſſe cognoſcimus, ſi vnicuique quãtum
B fieri poteſt, ſua iuriſdictio conſeruetur, ſacro approbante Concilio, ſtatuimus & ordinamus, quod Epiſcopi & eorum ſuperiores & alij prælati præfati, parochiales Eccleſias ad eoſdem fratres ratione locorum ſuorum legitime ſpectãtes, quo ad ea, quæ ad parochianorum curam, & ſacramentorum conſeruationem, adminiſtrationemq; pertinent, ſine tamen viſitatorum inſolito grauamine vel impenſa, viſitare, & illarum curam gerentes, & circa illam delinquentes, ſi religioſi fuerint, iuxta ipſius ordinis regularia inſtituta intra ſepta regularis loci: ſæculares vero presbyteros, & fratres huiuſmodi beneficia obtinentes, libere tamquam ſuæ iuriſdictioni ſubiectos punire. Ac
C tam prælati quam presbyteri ſæculares, qui vinculo excõmunicationis ligati non fuerint, Miſſas in Eccleſijs domorum eorundem deuotionis cauſſa celebrare volentes, celebrare poſſint, ipſique fratres tales celebrare volentes, libenter recipere debeant. Ac ab eiſdem prælatis ad proceſſiones ſollemnes pro tempore faciendas requiſiti, dũmodo eorum loca ſuburbana vltra vnum milliare à ciuitatibus reſpectiue non ſint remota, accedere: necnon ſuperiores eorumdem fratrum fratres, quod ad audiendas confeſſiones ſubditorum eorũdem prælatorum pro tempore elegerint, eiſdem prælatis perſonaliter exhibere ac præſentare, ſi eos ſibi exhiberi & præſentari petierint: alioquin eorum vicarijs, dummodo ad prælatos vltra duas
D diætas accedere non cogantur, omnino teneantur. Poſſintque illi per eoſdem Epiſcopos & prælatos ſuper ſufficienti litteratura & aliqua ſaltem huiuſmodi ſacramenti peritia dumtaxat examinari: talibuſq; præſentatis admiſſis, vel etiam indebite recuſatis, confitentes cõſtitutioni, quæ incipit. Omnis vtriuſq; ſexus, quo ad confeſſionem, dumtaxat ſatisfeciſſe cenſeantur, ipſique fratres etiam forenſium confeſſiones audire valeant. Laicos tamen & clericos ſæculares, à ſententijs ab homine latis, nullatenus abſoluere poſſint. Euchariſtiæ vero & extremæ vnctionis, aliaque Eccleſiaſtica ſacramenta illis, quorum etiam infirmorum ac decedentium confeſſiones audierint, dicentibus proprium ſacerdotem illa ſibi dare denegaſſe,
E dare nequeant: niſi denegatio ſine legitima cauſſa facta, vicinorum teſtimonio probata, aut requiſitio coram notario publico facta, doceretur. Eorumdem vero fratrum obſequio inſiſtentibus, ſacramenta huiuſmodi nullatenus miniſtrare valeant, niſi illorum durante obſequio. Pacta autem & conuentiones inter eoſdem fratres & prælatos atq; curatos pro tempore inita, valeant, niſi per ſubſequutum capitulum proximum generale vel prouinciale refutata, ac per eos refutatio huiuſmodi intimata debito tempore fuerit. Parochias autem cum cruce ad leuanda funera eorum, qui apud Eccleſias, domorum, & locorum eorundem ſuam elegerint ſepulturam, intrare non
F poſſint, niſi prius præmonito & requiſito, ac non recuſante parochiano presbytero, & tũc ſine eius ac ordinarij præiudicio: niſi eiuſdem fratribus ſuper hoc antiqua conſuetudo, quæ ſit in viridi obſeruantia, & cum pacifica poſſeſſione ſuffragetur. Volentes quoque ſepeliri in habitu eorundem fratrum in clauſtro non degentes, ſed in proprijs domibus habitantes, in eorum vltima voluntate ſepulturam ſibi libere eligere poſſint. Quodque fratres ipſi ad ordines promouendi, per ordinarios de grammatica & ſufficientia examinari, & dummodo competenter reſpõdeãt, per eoſdem ordinarios libere admitti, ac nullatenus in eorum Eccleſijs ſeu domibus, aut alijs eorum locis, ab

alio

Digitized by Google

alio quam à diœceſano Epiſcopo, vel eius Vicario, ſuper hoc cum debita reuerentia requiſito, & abſque rationabili cauſa contradicente, vel ea in diœceſi abſente, ad dictos ordines promoueri debeant. Nec ab alio Epiſcopo conſecrationem Eccleſiæ, vel altaris, aut cæmeterij benedictionem petere, ſeu in Eccleſijs per eas pro tempore ædificandis, primum lapidem per alienum Epiſcopum poni facere poſſint, niſi vbi ordinarius bis aut ter cum debitis reuerentia & inſtantia requiſitis, ſine legitima cauſſa id recuſauerit. Et abſque curatorum conſenſu ſponſum & ſponſam benedicere nequeant. Et vt debitus honor matrici Eccleſiæ reddatur, tam ipſi fratres, quam alij clerici ſæculares, etiam ſuper hoc Apoſtolicæ ſedis priuilegio muniti, die ſabbati maioris hebdomadæ, antequam campana Cathedralis vel matricis Eccleſiæ pulſauerit, campanas in Eccleſijs ſuis pulſare minime poſſint. Contrafacientes, pœnam centum ducatorum incurrant. Cenſuras autem per eoſdem ordinarios latas & promulgatas, ac in matrici Eccleſia ciuitatum, necnon in collegiatis & parochialibus Eccleſijs caſtrorum & oppidorum reſpectiue ſollemniter publicatas, quando ſuper hoc ab eiſdem ordinarijs requiſiti fuerint, in Eccleſijs domorum ſuarum publicare ac ſeruare. Et vt animarum vtriuſq; ſexus Chriſtifidelium ſaluti vberius conſulatur, illos, quorum confeſſiones pro tempore audierint, cuiuſcumque ſtatus & conditionis fuerint, ad abſoluendum decimas, ſiue aliam bonorum ſeu fructuum quotam in locis, in quibus decimæ ipſæ aut ſimilia ſolui conſueuerunt, etiam ſub onere conſcientiarum ſuarum monere & hortari, ipſiſque etiam illas ſoluere recuſantibus, abſolutionem denegare, & ſuper hoc requiſiti, id populo etiam publice prædicare & perſuadere teneantur. Conſeruatores autem eiſdem fratribus pro tempore à ſede Apoſtolica deputandi, doctrina & probitate præſtantes, & in Eccleſiaſtica dignitate conſtituti eſſe debeant: & coram eis per eoſdem fratres, quibus dati fuerint, vltro duas diætas à loco ſuę ſolitæ habitationis nullus trahi poſſit, priuilegijs ſuper hoc alias eis conceſſis, nullatenus ſuffragantibus. Excommunicati quoque, ordinem Mendicantium profiteri volentes, vbi de intereſſe tertij agetur, abſolui non poſſint, niſi præuia ſatisfactione. Procuratores quoque, & negotiorum geſtores, ac operarij eorumdem fratrum ſeruitijs inſiſtentes, ſententijs excommunicationis promulgatis illaqueati ſint, & eſſe cenſeantur, ſi illis cauſſam dederint, aut dantibus conſilium, auxilium, vel fauorem præſtiterint. Fratres autem & ſorores tertij ordinis, necnon Mantellati, Corrigiati, Pizocharæ, Chordellati, & alij quocumque nomine nuncupati, in proprijs domibus habitantes, ſepulturam, vbi voluerint, eligere valeant: ſed die Paſchatis tantum Euchariſtiam, necnon extremam vnctionem, cæteraque Eccleſiaſtica ſacramenta, pœnitentiæ ſacramento dumtaxat excepto, à proprio ſacerdote recipere, & ad onera, quæ laicis incumbunt, perferenda teneantur, ac in foro ſeculari coram iudicibus ſecularibus conueniri poſſint. Et ne cenſura vileſcat Eccleſiaſtica, & minoris auctoritatis interdicti ſententia reputetur, ijdem dicti tertij ordinis, ad diuina audiēda in Eccleſiis ſuorum ordinum tempore interdicti nullatenùs admittantur, ſi cauſſam dederint interdicto, vel cauſſam ipſam nutriant ſeu foueant, aut dantibus auxilium, conſilium vel fauorem quoquo modo præſtiterint. Collegialiter autem viuentes, ſeu cum clauſtralibus habitantes, ac mulieres virginalem ſeu cœlibem, aut caſtam vidualem (expreſſo voto, & ſub dicto habitu) vitam ducētes, priuilegijs, quibus fratres ordinis, cuius tertiæ reg. habitum geſtant, gaudere debeant. Omnia etiam ſingula ſupradicta ad reliquos religioſos ordinum quorumcumque extendi, & per eos etiam ſeruari debere volumus atque decernimus. Saluis tamen in reliquis deſuper non expreſſis tam Epiſcoporum, quam fratrum & aliorum religioſorum prędictorum iuribus, quibus per præmiſſa in aliquo præiudicare, ſeu quidquam innouare non intendimus. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac ſtatutis & conſuetudinibus dictorum ordinum, iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis alia firmitate roboratis, priuilegijs quoque & indultis, ac literis Apoſtolicis, contra præmiſſa, ſeu aliquod præmiſſorum eiſdem ordinibus conceſſis, etiam in mari magno contentis, quibus, etiam ad illorum derogationem, de eis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per generales clauſulas id importantes, mentio ſeu quæuis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ſeruanda eſſet, illorum tenores præſentibus pro ſufficienter expreſſis & inſertis habētes, ſpecialiter & expreſſe derogamus, cęteriſq; cōtrarijs quibuſcunque, decernentes ex nunc irritum & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquā quauis auctoritate, ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Eoſdem inſuper fratres in virtute

B ſanctæ obedientiæ monemus, vt eoſdem Epiſcopos, loco ſanctorum Apoſtolorum ſubrogatos, pro debita & noſtra ac Apoſtolicæ ſedis reuerentia, cōgruo honore & conuenienti obſeruantia venerentur. Ipſos quoque Epiſcopos hortamur, ac per viſcera miſericordiæ Dei noſtri requirimus, vt fratres ipſos affectu beneuolo proſequentes, charitatiue tractent ac benigne foueāt, ſeq; illis minime difficiles, ac duros vel moroſos, ſed potius faciles, mites, propitios, piaque munificentia liberales exhibeant, ac in omnibus prædictis, tamquam in agro Dominico cooperatores, eorumque laborum participes prompta benignitate recipiant, eorumque iura omni cum charitate cuſtodiāt,

C atque defendant, vt tam Epiſcopi quam fratres præfati, quorum opera veluti lucernæ ardentes ſupra montē poſitæ, omnibus Chriſtifidelibus lumen præbere debent, ad Dei laudem, fidei Catholicę exaltationem, populorumq; ſalutem, de virtute in virtutem proficiant, ac deinde à largiſſimo bonorum omnium retributore domino perennis vitæ præmium conſequi mereantur.

Nulli ergo omnino hominum liceat hāc paginam noſtrorum ſtatuti, ordinationis, voluntatis, derogationis, decreti, monitionis, exhortationis, & requiſitionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare prēſumpſerit, indignationē omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit

D incurſurum.

Data Romę in publica ſeſſione, in Lateran. ſacroſancta baſilica ſollemniter celebrata, anno incarnationis Dominicæ 1516. decimonono Decembris, Pontificatus noſtri anno quarto.

Qua perlecta, idem Epiſcopus legit indictionem duodecimæ ſeſſionis, videlicet ſexto Non. Martij proxime futuri. Et petijt, an placerent lecta in dictis ſchedulis paternitatibus ſuis. Et fuerunt vota infraſcripta aliqualiter diſcrepantia, alijs cæteris reſpondēribus per verbum, placet. Nam Reuer. D. Iacobus Epiſc. Potentin. dixit, quod non fuerat vocatus nec informatus; & ea de cauſſa remittit ſe ſanctiſſimum D.N. à quo bona cuncta procedunt.

E Cuman. & Taruiſin. dixerūt, quod videbatur eis, quod eſſet adimēda illa clauſula, ſaluis, &c. & quod poneretur, approbare, vbi dicit, innouare.

Cauallicen. etiam non placuit illa clauſula, ſaluis, &c.

Melfitan. dixit, placere ſibi quo ad ea, quæ reſtituuntur ordinarijs, in alio vero ſine præiudicio ordinariorū & ſucceſſorum ſuorum.

Iporegien. placuerunt ſine approbatione priuilegiorū. Et in eodem voto fuit Bellunen.

Terdonen. placuerunt, exceptis duobus, videlicet de de conſeruatoribus, quibus dari deberent aſſeſſores, & ſine approbatione priuilegiorum, quia vnius incluſio eſt

F alterius excluſio.

Cæſenaten. placuerunt ſine approbatione priuilegiorum.

Brunaten. placuerunt, dummodo tollatur clauſula, ſaluis, aut verbum, innouare, deponetur, & ponatur, approbare.

Vinc[illegible]en. Ferentin. & Senogallien. placuerunt ſine approbatione priuilegiorum fratrum.

A[illegible] placuerunt pro ſe, ſed pro alijs, quibus eſt procurator, dixit ſe nihil velle dicere.

[illegible] placuerunt, ſine præiudicio Eccleſię ſuę.

[illegible] capitulorum abſentium,

Digitized by Google

& primo Reuer. D. Zutfeldus Werdemberg dedit mandatum Reuer. P. D. Henrici Epiſc. Coronien. Et D. Petrus de Candia dedit mandatum Reuer. P. D. Auguſtini. Epiſcop. Graſſen. A

Reuer. D. Ioan. Noendomman. dedit mandatum Reuer. P. D. Theodorici Epiſc. Lubecen.

Reuer. D. Benedictus Epiſc. Chien. dedit mandatum Reuer. D. Iacobi Epiſcopi Fauentin.

Reuer. D. Ioan. de Treda nomine Epiſc. Caieta. ſiue de Lipari, dedit mandatum Reuerendi P. D. Petri Epiſcopi Lucan.

Reuer. D. Hieronymus Epiſc. Aſculan. dedit mandatum Reuer. D. Epiſc. Ioan. Antonij Caſinen.

Reuer. D. Alexius Epiſc. Melfitan. dedit mandatũ Reuer. D. Iuliani Cibo Epiſc. Agrigentin. B

Reuer. D. Ioan. Epiſco. Algaren. dedit mandatum Reuer. D. Guillelmi Epiſcopi Tyraſonen.

Reuer. D. Petrus Epiſc. Caſtelli maris dedit mandatum Reuer. D. Franciſci Epiſc. Spoletan.

Reuerendiſſ. D. Cardinalis S. Georgij dedit mandatum Reuer. D. Alberti Magdeburg. & Moguntin. Archiepiſc. ac Marchionis Brandeburgen.

Reuer. D. Ioan. Ingenvinkel, dedit mandatum Reuer. D. Friderici Epiſc. Traiecten.

Reuerendus Dominus Ioannes Epiſc. Vrgellen. dedit mandatum Reuer. Domini Petri Conceptionis in inſula Hiſpan. C

Reuer. P. D. Georgius Archiepiſcopus Nazarenus dedit mandatum Reueren. Domini Epiſcopi Tribunien. & Macharien.

Et D. Zutfeldus Noiodeburgen. dedit mandatum pro Reuer. D. Ioanne Epiſc. Haruerbergen.

Et D. Petrus de Soto dedit mandatum Reueren. D. Alphonſi Archiepiſc. Compoſtellan.

Reuer. D. Alexus Epiſc. Melfitan. præfatus, excuſauit Reuer. D. Nicolaum Epiſc. Bergomen.

Reuer. D. Ioannes Pels dedit mãdatum Reuer. D. Menardi Abbatis S. Adalberti in Egmonda, ordinis S. Benedicti Traiect. diœceſis. D

Quibus finitis, cantores inceperunt, Te Deum laudamus. Quo finito, ſanctiſſimus Dominus noſter, comitantibus Reuerendiſſimus Dominis Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiſcopis & Epiſcopis, & alijs prælatis & nobilibus viris, equitando rediit ad ſacrum palatium Apoſtolicum in Vaticano.

PROROGATIO SESSIONIS duodecimæ.

ANNO à natiuitate Domini 1517. indictione quinta, die vero vigeſimaſeptima menſis Febr. Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris, & D. N. D. Leonis diuina prouidentia Papæ Decimi, anno quarto, præfatus ſanctiſſimus D. noſter de S. R. E. Cardinalium conſilio duodecimam ſeſſionem ex certis rationabilibus cauſis & legitimis prorogandam duxit & prorogauit, prout in ſchedula per curſores in baſilicæ principis Apoſtolorum de Vrbe, & S. Ioan. Lateran. Eccleſiarum valuis, ac Cancellariæ, & audientiæ Apoſtolicæ portis affixa apparuit. E

Tenor vero ſchedulæ & executionis earum, ſequitur & eſt talis.

LEO Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, duodecimam ſeſſionem Spiritu ſancto fauente legitime congregandam, quam alias 6. Non. Martij proxime futuri faciẽdam in vndecima ſeſſione indixeramus, de venerabilium fratrum noſtrorum ſanctæ Rom. Eccleſię Cardinalium conſilio, vnanimique conſenſu, ex certis rationabilibus & legitimis cauſis, ad 16. diem dicti menſis Martij, quæ erit 18. Kalen. Aprilis, Pontificatus noſtri anno quarto, prorogamus pariter & extendimus. F

Data Romæ apud S. Petrum 3. Kalend. Martij, Pontificatus noſtri anno quarto.

Fiat.

Tenor exequutionis ſequitur & eſt talis.

Die 27. Febr. 1517. præſentes litteræ fuerunt affixæ ad valuas audientiæ per me Michaelem de Billeno curſorem.

Anno, menſe, die, & Pontificatu ſupradictis, præſentes litteræ affixæ & publicatæ fuerunt in valuis ſeu portis baſilicæ principis Apoſtolorum de Vrbe, & S. Ioan. Lateran. ac cancellariæ Apoſtolicæ, nec non in acie Campi Floræ per me Michaelem de Billeno curſorem.

ANNO à natiuitate Domini 1517. indictione quinta, die vero decimatertia menſis Martij, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto Patris & D. N. D. Leonis diuina prouidentia Papæ Decimi, anno quarto, fuit cõgregatio prælatorum in ſuperiori Capella Palatij Apoſtolici, in qua interfuerunt infraſcripti Reuerendiſſ. Cardinales, & Reuerendi Patres Archiepiſcopi & Epiſcopi. Et quia fuerat differentia in quadam congregatione priuata inter reuerendum patrem D. Petrum Epiſcopum Syracuſanum, Catholici Hiſpaniarum Regis Oratorem ex vna, & Reuerendum patrem D. Marinum Patriarcham Aquilegien. ex alia, ſuper antecedentia, hoc eſt, quis eorum in priori loco ſedere deberet, ex ordinatione Reuerendiſſimorum Dominorum Cardinalium infraſcriptorum, in hac congregatione prælati ſederunt non ordine conſueto, ſed vnuſquiſque prout ingrediebatur capellam, ad libitum voluntatis.

Reuerendiſſimorum Dominorum Cardinalium nomina ſunt hæc.

CARDINALES.

Reuerendiſſ. D. Antonius tituli ſanctæ Praxedis.
Reuerendiſſ. D. Petrus tit. S. Euſebij, Anconitan.
Reuerendiſſ. D. Laurentius tituli ſanctorum quattuor Coronatorum.

PATRIARCHÆ, ARCHIEPISCOPI, Epiſcopi, & Oratores.

Reuer. P. D. Bernardus Epiſc. Taruiſin.
Reuer. pater D. Dominicus Lucerin.
Reuer. pater D. Bertrandus Adrien. Epiſcopus, Orator Illuſt. Ducis Ferrariæ.
Reuer. P. D. Petrus Epiſc. Syracuſanus, Orator Catholici Regis Hiſpaniarum.
Reuerend. P. D. Stephanus Gabriel Archiepiſcopus Baren.
Reuer. pater D. Ioan. Baptiſta Caualliecen.
Reuer. pater D. Amadeus Auguſten.
Reuer. pater D. Ioannes Vincentius Archiepiſcopus Senen.
Reuer. P. D. Andreas Militen.
Reuer. P. D. Vincentius Octocien.
Reuer. pater D. Altobellus Polen.
Reuer. P. D. Hieronymus Bidunen.
Reuer. P. D. Gabriel Archiepiſc. Dyrrhachien.
Reuer. pater D. Franciſcus Salamantin.
Reuer. pater D. Petrus Ceriten.
Reuer. pater D. Philippus Brugnaten.
Reuer. pater D. Ioannes Rauallen.
Reuer. P. D. Maximus Iſernien.
Reuer. P. D. Georgius Archiepiſc. Nazarenus.
Reuer. pater D. Chriſtophorus Cæſenaten.
Reuer. pater D. Ioan. Baptiſta Vincien.
Reuer. pater D. Gelaſius Bellunen.
Reuerend. pater D. Ioan. Dominicus Terdunen.
Reuer. pater D. Ioan. Archiepiſc. Traiecen.
Reuer. P. D. Simon Ariminen.
Reuer. pater D. Bernardus Soranus.
Reuer. P. D. Iacobus ciuitatis ducalis.
Reuer. pater D. Paulus Foroſempronien.
Reuer. pater D. Octauianus Viterbien.
Reuer. pater D. Petrus Lauellen.

Reue-

A Reuer. pater D. Giſbertus Rapollan.
Reuer. pater D. Simon Andren.
Reuer. pater D. Zacharias Sebaſten.
Reuer. pater D. Auguſtinus Nebien.
Reuer. pater D. Franciſcus Dignen.
Reuer. P. D. Laurentius Dulcinen.
Reuer. pater D. Ludouicus Sarnen.
Reuer. P. D. Valentinus Pennen.
Reuer. pater D. Auguſtinus Graſſen.
Reuer. P. D. Archangelus Auellinen.
Reuer. P. D. Balthaſar Ciuitatis Caſtellan.
Reuer. P. D. Angelus Lauſanen.
Reuerend. pater Dominus Simon Modruſien.
B Reuer. P. D. Marcus Monembaſien.
Reuer. P. D. Camillus Tiburtin.
Reuer. P. D. Guarinus Nucerinus.
Reuer. pater D. Theſeus Racanaten.
Reuer. P. D. Bartholomæus Montis viridis.
Reuer. pater D. Tryphon Cataren.
Reuer. pater D. Vincentius Arben.
Reuer. pater D. Paulus Nimoſien.
Reuer. P. D. Paris Piſaurien.
Reuer. P. D. Scaramuza Cuman
Reuerend. pater D. Petrus Caſtelli maris.
Reuer. pater D. Petrus Acerran.
Reuer. P. D. Baſilius Tudertin.
C Reuer. pater D. Ioannes Baptiſta Caſertan.
Reuer. pater D. Georgius Caſtren.
Reuer. P. D. Ioan. Archiepiſc. Corinthien.
Reuer. pater D. Scabonius Imolen.
Reuer. pater D. Vincentius Signiu.
Reuer. P. D. Philippus Philadelphien.
Reuer. pater D. Iulianus Saluriar.
Reuer. P. D. Ieremias Archiepiſc. Tranen.
Reuer. P. D. Ioannes Archiepiſc. Thebanus.
Reuer. pater D. Marcus Senogallien.
Reuer. P. D. Hyppolitus Alben.
D Necnon ſancti Dominici, ſancti Auguſtini ordinum Generales.

De mando reuerendiſſimi D. Antonij tituli ſanctę Praxedis preſbyteri Cardinalis, de Monte nuncupti, & aliorum Cardinalium ibidem præſentium ſupranominatorũ, D. Andreas Pipararius ſecretarius Concilij legit tres ſchedulas, vnam videlicet ſuper confirmatione & extenſione Paulinæ de rebus Eccleſiæ non alienandis, aliam vero ſuper punitione inuadétium domos Cardinalium, ac aliam ſuper impoſitione decimarum, ac abſolutione ſacri Lateranen. Concilij.

E Quibus perlectis petijt, an placerent contenta in dictis ſchedulis paternitatibus ſuis. Et ſuper ſchedula Paulina fuerunt diuerſæ opiniones, & varię altercationes, propter quas viſum fuit præfatis reuerend. D. Cardinalibus, quod dicta ſcedula omitteretur, & quod Paulina remaneret in eodem ſtatu, in quo tunc exiſtebat.

Super ſchedula impoſitionis decimarum, & abſolutionis Concilij, fuerunt opiniones infraſcriptæ, videlicet:

Salamantino nõ placuit, quod clauderetur Cõcilium, immo fuit opinionis, quod de nouo vocentur prælati, ex quo non eſt pax generalis, vt poſſint ſecure venire. Quo ad approbationem geſtorum, dixit, quod approbat ea, quæ approbauerat: & quo ad decimas, quod apponatur clauſula in ſchedula, quod exigantur poſtquam fuerit indictum bellum contra Turcas.

F Adrienſi placuit, excepto, quod cupiebat quod vbi dicit in ſchedula, eſſe relatum à Cardinalibus & prælatis, nulla remanere indiſcuſſa & inexaminata, placeret, quod adderentur iſta verba, ex deductis ſeu propoſitis.

Budenſi non placuit, quod approbentur omnia hactenus geſta per Concilium.

Imolenſi non placuit, quod ſoluatur Concilium cum impoſitione decimarum.

Et ſic poſt varias & diuerſas diſcuſſiones fuit abſoluta prædicta congregatio.

SESSIO DVODECIMA.

ANNO à natiuitate Domini 1517. indictione quinta, die vero decimaſexta menſis Martij, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris, & D. N. D. Leonis diuina prouidentia Papæ Decimi, anno quarto, fuit celebrata duodecima & vltima ſeſſio ſacroſancti Concilij generalis in Eccleſia Lateranen. in loco ſolito. In qua fuit præſens præfatus ſanctiſſimus Dominus noſter. Et fuerunt præſentes infraſcripti reuerendiſſ. D. Cardinales, Patriarchæ, Archiepiſcopi, & Epiſcopi, necnon Principum Oratores, & Illuſtres domini & Barones, & alij quamplurimi Doctores & nobiles, videlicet:

EPISCOPI CARDINALES.

Reuerendiſſ. Dominus Raphaël Oſtienſis.
Reuerendiſſ. D. Bernardinus Sabinenſis.
Reuerendiſſ. D. Dominicus Portuen.
Reuerendiſſ. D. Franciſcus Albanen.

PRESBYTERI CARDINALES.

Reuerendiſſ. Dominus Nicolaus tituli ſanctæ Priſcæ, de Fliſco.
Reuerendiſſ. D. Hadrianus tit. S. Chryſogoni.
Reuerendiſſ. D. Leonardus tituli ſancti Petri ad Vincula, Agennen.
Reuerendiſſ. D. Antonius ſanctæ Praxedis.
Reuerendiſſ. Dominus Petrus tituli ſancti Euſebij, Anconitan.
Reuerendiſſ. D. Achillis tituli ſancti Sixti.
Reuerendiſſ. D. Bandinellus tit. ſanctæ Mariæ in Trans Tiberim, de Saulis.
Reuerendiſſ. D. Laurentius tituli ſanctorum quattuor Coronatorum.

DIACONI CARDINALES.

Reuerendiſſ. D. Alexander S. Euſtachij, Farneſius.
Reuerendiſſ. Dominus Ludouicus S. Mariæ in Coſmedin, de Aragonia.
Reuerendiſſ. D. Marcus ſanctæ Mariæ in via lata, de Cornelijs.
Reuerendiſſ. D. Iulius S. Mariæ de Nauicula.
Reuerendiſſ. D. Bernardus S. Mariæ in Porticu.
Reuerendiſſ. D. Innocentius ſanctorum Coſmæ & Damiani.

PATRIARCHÆ ET ASSISTENTES D. Papæ, Oratores.

Reuerendus pater D. Alphonſus Antiochen.
Reuerend. P. D. Cæſar Alexandrinus.
Reuerend. P. D. Marius Aquileien.
Reuerend. P. D. Ioannes Vincentius Senen.
Reuerend. P. D. Latinus Rhegien.
Reuerend. P. D. Gabriël Dyrrhachien.
Reuerend. P. D. Bernardus Taruiſin.
Reuerend. P. D. Franciſcus Salamantin.
Reuerend. P. D. Dominicus Lucerin.
Reuerend. P. D. Vincentius Neapolitan.
Reuerend. P. D. Ioan. Baptiſta Caualliicen.
Reuerend. P. D. Andreas Militenſis.
Reuerend. P. D. Amedeus Auguſten. Gubernator.
Reuerend. P. D. Petrus Epiſcopus Cæſarauguſtan. Orator Regis Hiſpaniarum.
Reuerend. P. D. Ioannes Reualien. Epiſcopus, Orator Marchionis Brandeburgen.
Reuer. P. D. Bertrandus Epiſcopus Adrien. & orator Ducis Ferrariæ.

ARCHIEPISCOPI.

Reuer. P. D. Aldronandinus Nicoſien.

Digitized by Google

Reuer. P.D.Hieronymus Antibaren.
Reuer.P.D.Ieremias Tranen.
Reuer.P.D. Clemens Coloſſen.
Reuer.P.D.Georgius Nazarenus.
Reuer.P.D.Stephanus Gabriel Baren.
Reuer.P.D. Andreas Spalaten.
Reuer.P.D.Alexander Viennen.
Reuer.P.D.Marcus Monembaſien.
Reuer.P.D. Ioannes Thebanus.

EPISCOPI.

Reuer.P.D.Altobellus Polen.
Reuer.P.D.Hieronymus Buden.
Reuer.P.D.Simon Arminenſis.
Reuer.P.D.Iacobus Potentin.
Reuer.P.D.Iacobus ciuitatis ducalis.
Reuer.pater D.Georgius Caſtren.
Reuer.pater D.Iulianus Salutiar.
Reuer.pater D.Vincentius Signin.
Reuer. pater D. Theſeus Maceraten.
Reuer.pater D.Marcus Senogallien.
Reuer.pater D.Hugolinus Licien.
Reuer. pater D. Scabonius Imolen.
Reuer.P.D. Laurentius Dulcinen.
Reuer.P.D.Iannotius Troian.
Reuer. pater D. Paulus Foroſempronien.
Reuer. pater D.Octauianus Viterbien.
Reuer.P.D.Bartholomæus Montis viridis.
Reuer.pater D.Chriſtophorus Pelinianen.
Reuer.pater D.Gelaſius Bellunen.
Reuer.P.D.Maximus Iſernien.
Reuer.P.D. Philippus Brugnaten.
Reuer.pater D.Hieronymus Aſculan.
Reuer.pater D. Petrus Cernien.
Reuer.pater D.Franciſcus Dignen.
Reuer.pater D.Auguſtinus Nobien.
Reuer.pater D. Petrus Paulus Eſinus.
Reuer.pater D.Ioannes Baptiſta Caſertan.
Reuer.P.D.Baſilius Tudertin.
Reuer.P.D.Iacobus Antonius Sutrin.
Reuer.P.D.Balthaſar Ciuitatis Caſtellan.
Reuer.P.D. Angelus Lauſanen.
Reuer.pater D.Gratianus Alatrinus.
Reuer. pater D. Simon Andren.
Reuer. pater D.Ioannes Baptiſta Auximan.
Reuer. pater D.Ioan.Baptiſta Sulmonen.
Reuer.pater D.Hieronymus Aretin.
Reuer. pater D.Ludouicus Sarnen.
Reuer.pater D. Petrus Lauellen.
Reuer.pater D.Zacharias Sebaſten.
Reuer. pater D.Paulus Nimoſien.
Reuer.pater D.Blaſius Theleſien.
Reuer.pater D.Tryphon Cataren.
Reuer.pater D. Vincentius Ocłacien.
Reuer.pater D.Bonifacius Iporepien.
Reuer. pater D.Auguſtinus Grallen.
Reuer.pater D.Benedictus Chien.
Reuer.pater D. Iacobus Marſican.
Reuer.pater D.Chriſtophorus Cæſenaten.
Reuer. pater D.Ioannes Baptiſta Vincien.
Reuer.pater D.Ioan.Baptiſta Maranen.
Reuerend. pater D. Petrus Caſtelli maris, & pro Spoletan.
Reuer.pater D.Marius Aquinaten.
Reuerendus pater Dominus Tranquillus Ferentinus.
Reuer.pater D.Auguſtinus Peruſin.
Reuer.pater D.Bernardus Soranus.
Reuerend. pater Dominus Valentinus Pennen.
Reuer.pater D.Matthæus S.Leonis.
Reuer. pater D.Ioannes Algaren.
Reuer.P.D.Hyppolitus Alben.
Reuer.P.D.Archangelus Auellinen.
Reuer.pater D.Petrus Acerren.
Reuer.pater D.Petrus Ioannis Montis Marani.

A Reuer.pater D.Giſbertus Rapollan.
Reuer.pater D.Thomas Saonen.

Abbates & Generales Ordinum.

Generales ordinum Vallis Vmbroſæ, Carmelitarum, ac Minorum, & S.Dominici.
Abbas S.Sebaſtiani, Abbas S.Gregorij.

Oratores, & Senator Vrbis.

Illuſtr. Dominus Albertus de Carpi, Maximliani Romanorum Imp.electi Orator.
B Magnificus D.Ioan. Baptiſta Senator Vrbis.
Magnificus Dominus Hieronymus Vich, Catholici Regis Hiſpaniarum.
Magnificus Dominus Michael Siluius, Orator Regis Portugalliæ.
Magnificus D. Marcus Minius, Orator Dominij Venetorum.
Reuerendus pater D.Alexander Archidiaconus Mantuanus, Orator Marchionis Mantuani.
Magnificus Dominus Virgilius de Poetis, Orator Bononien.

C

ILLVST. DD. TEMPORALES.

Honoratus Dux Traiecti.
Illuſtr.dominus Franciottus de Vrſinis.

Celebrata Miſſa per reuerendiſſ. dominum Bernardinum Epiſcopum Sabinen. Cardinalem ſanctæ Crucis, & facta orationeper Reuerend. patrem dominum Maximũ Epiſcopum Iſernien.cuius tenor ex more conſueto ponetur in fine ſeſſionis præſentis & cantato Euangelio ſecundum Matthæum per Reuerendiſſ. dominum Bernardum ſanctæ Mariæ in Porticu Diaconum Cardinal., quod incipit, Aſcendens Ieſus in nauiculam &c. cantatiſque orationibus& litanijs conſuetis, D ſanctiſſimus dominus noſter incepit hymnum, Veni creator Spiritus, Quo finito, dominus Andreas ſecretarius Concilij aſcendit ambonem, & legit quaſdam literas ſereniſſimi domini Maximiliani electi Imderatoris, quarum tenor talis eſt:

BEatiſſime pater, domine reuerendiſſime, nũtius beatitudinis V. apud nos reddit nobis breue ſanctitatis V. in quo nobis ſignificat illuſtrem victoriam Turcarum Tyranni aduerſus Sultanum Ægypti dominum noſq; toto animo hortatur, rogat, obteſtatur, vt ſanctam expeditionem aduerſus tam impium Chriſtiani nominis hoſtem ſumere velimus, & vna cum beatitudine V. illius fauorem E comprimere, & Chriſtianæ reipub. pariter conſulere. Idq; etiam ex relatione præfati nuntij ſui intelleximus, & quo fidei amore, qua pietate optet animam ſuam pro omnibus ſibi commiſſis ponere. Quæ quidem res gratiſſima nobis, ſed & moleſtiſſima fuit. Quippe non potuimus non afflictim dolere Chriſtiano nomini inimiciſſimi tyranni tantam & tam nobilem victoriam: cui, vbi ille quem optat finem impoſuerit, ac ſuam ſibi potentiã firmauerit, iniquos potiùs aut liberiùs debacchabitur, quàm in miſeros Chriſtianos? Miſeros eos appellamus, qui cùm opibus florentiſſimi ſint viribus & animi magnitudine egregij: quorum virtuti non Aſia ſolùm cederet, ſed & ſi alter terrarum orbis reperiretur: quaſi tamen nullibi locorum diuitiæ extẽt F niſi inter ipſos Chriſtianos, nullibi ciuitatis, ſeſe inuicem abſumunt, perfidos autem Chriſti hoſtes, hac & illac victores impunè vagari permittunt quin & ſi Deo placet, de ſemet triumphum referre ſinunt: Cæterùm quum animo animo noſtro reperimus, quòd nullus Deus fortis eſt, præter Deum noſtrum, nullus porrò alius, qui conuinciat gentes in fortitudine brachij ſui: in eam ſententiam deuenimus, vt pro certo habeamus, Turcarũ victoriam Chriſtianis ſalutem fore. Voluit enim diuina maieſtas per hanc cœcas Chriſtianorum aliquorum mentes illuminare, & dormientes excitare, ac ianuã pulſare, tempus iam eſſe ex

ſomno

Digitized by Google

Rom. 13. ſomno ſurgere. Quæ nobis cogitantibus omnis mœror ille à nobis recedit, & in lætitiam potius vertitur. Speramus enim iam prope futurum, cum externæ & infidæ gentes agnoſcent Chriſtum Dominum Deum ſuum: neque Turcarum tanta victoria nobis formidoloſa eſſe debet. Scimus enim quoties omnipotens Deus hoſtibus ſuis vires dederit, vt ſuorum ſcelera ac peccata vlciſceretur. Nouimus etiã, quoties voluerit fidos numinis ſui cultores parua manu ingentes hoſtium copias fundere. Sperauerunt in eo patres noſtri, ſperauerunt, & liberauit eos. Psal. 21. * Quaſi tam cæcę aliquorum mentes erunt, quæ tam certis futuri exitij nuntijs nondum reſipiſcant, non tamen nobis deſperandum erit tali Pontifice, qualem multa ſæcula non tulerunt. Scimus egregias virtutes, inclytas animi dotes beatitudinis V. & nunc cernimus, quo feruore, qua pietate pro commiſſo ſibi grege inſudet. Quæ quamquam nobis gratiſſima ſunt, vnum tamen nobis ſummæ admirationi fuit, admirationi ne an potius mœrori? quoo ſanctitas V. optat, vt Deus aures noſtras aperiat ad audiendam aliquando veritatis vocem: quaſi vero veritati aures hactenus occluſerimus. Atqui ita de nobis reſpõdemus, nos non tam profundo ſomno ſopitos in hanc vſque horam obdormiuiſſe, vt hæc demum Turcarum victoria nos excitaret, ſed diu ante præuidimus ea, quæ nunc ante oculos habemus, ſanctiſſimęque memorię prædeceſſores ſanctitatis V. qui ætate noſtra vixerunt, monuimus, rogauimuſque & per viſcera miſericordiæ Dei obteſtati ſumus, vt Chriſtianæ reipubl. conſulerent. Quorum aliqui nobiſcũ conſenſerunt, ſed tamen ſemper reperti ſunt, qui tam glorioſæ, & tam Deo acceptæ expeditioni inuiderent, & omni nixu nobis aduerſarentur. Quod ſi illi ijdem ſanctitatis V. prædeceſſores viuerent, qui ætate noſtra fuere, redderent veritatis teſtimonium, & nobiſcum vna chriſtianæ reipublicæ tam lugubrem hoſtium victoriam ingemiſcerent, & ſponte ſua faterentur expeditionem iſtam nõ hac tempeſtate magis, quam ſemper, neceſſariam fuiſſe. Verum Deo Opt. Max. gratias agimus, quod maieſtas ſua nos potiſſimum excitare voluit, beatitudine V. eius vicem gerente, & gregem ouium ſuarum egregie tutante. Quę ſi cœptum iter peregerit, duce virtute tua, nullum diſcrimen, nulla calamitas Chriſtianæ reipublicæ ſubeunda, aut pertimeſcenda eſt. Noſque, quoad vita ſupererit, numquam deſeremus tam glorioſam prouinciam, tam neceſſariam, tam ipſi Deo acceptam: ſed opes, vires ſanguinem noſtrum etiam ad certum exitium pro Chriſti fide conferemus. Non laboret in nobis itaq; ſanctitas V. qui à teneris annis, cum adhuc, quid eſſet bella gerere per ætatẽ neſciremus, cum tamen audiremus, eſſe Turcas, qui CHRISTI religionem negligerent, odiſſent, perſequerentur, eos potiſſimũ cum primum licuiſſet, radicitus euertere optabamus. Non laboret in nobis, qui vbi adoleuimus, & militarẽ artem didicimus, non eam ſcire voluimus ad Chriſtianorum ciuitates occupandas, ſed potius ad eas vindicandas è manibus Tyrannorum: non ad fines adimendos, ſed tuendos: non ad eorum dedecus, ſed laudem: non ad perniciem denique, ſed ad cuſtodiam: huiuſque rei teſtes erunt cuncta bella quę geſſimus ſemper inuiti, ſemper laceſſiti, ſemper coacti. Et nunc cum videremus B. V. tot perſuaſionibus nos ad pacem & concordiã cohortari, & ita velle, pro bono chriſtianitatis flecti nos permiſimus, & conditiones quaſcumq; ſuſcepimus ne mora vlla in nobis eſſet, ne per nos defuiſſe videretur, quin labante fidei Chriſtianæ opitularemur: neve vnquam vox iuſti coram Deo ſuper nos clamaret. Neq; vero nos cohortetur ſanctitas V. qui poſtquam Imperij ſceptrum ſuſcepimus, ipſi numquam deſtitimus, cum quocumque Pontifice agere, vt ſanctam hanc expeditionem ſuſciperet. Scimus enim eam & neceſſariã, & vtilem, & glorioſam fore. Excitet modo ſe beatitudo V. & Chriſti vexillum erigat, & cum reuerendiſſimis illis patribus iter feliciſſime aduerſus hoſtes arripiat. nos comitabimur eam, & opes ac vires noſtras omnes conferemus. Neque ætas noſtra, quæ iam celeri gradu ad ſenectutem feſtinat, nos tãtillum morabitur: quin ſi mors illa pro Chriſti nomine optatiſſima obtigerit, reuiuiſcere nos ad æternam gloriam ſperamus. Sed quid de nobis dicimus?

Marginal notes: * f. Quod ſi

Nemo tam impudens erit, aut tam Chriſtiano nomini inimicus, qui ſi viderit Dei vicarium cum reuerendiſſimis Cardinalibus bellum in Turcas mouentum, ac met in expeditionem euntem, non omni renunciata merce, etiam ad certam mortem conuolet. Imbecillis nimirum ſexus, & infirma ætas beatitudinem V. ſequetur. Quare nos itidem rogamus ſanctitatem V. imploramus, obteſtamur, vt prouideat, ne quid detrimenti Chriſtiana reſpublica capiat. Confirmet opinionem, quam omnes de ea conceperunt, ſuccurrat nutanti reipublicæ Chriſtianæ, liberet è faucibus ſæuiſſimorum luporum oues ſibi cõmiſſas. Neq; expectet, quod Chriſtiani principes congregentur, quippe longum illud eſſet, & fortaſſe periculoſum, ſed ſanctitas V. gladio Domini ſuper femur potentiſſimum cincta, iter auſpicatiſſimum ingrediatur. Quæ quanto magis ab alijs principibus derelicta erit, tanto erit glorioſior, tantoque magis immenſa Chriſtianorum multitudo cõfluet, Deo victimas gratas offerri optantium. Nos vero qui, aut vbi ſanctitatem V. deſeremus, qui vltro cupimus hãc fragilem & corruptibilem coronam, quam gerimus, cum illa precioſiſſima & æterna martyrij corona permutare? Neq; vero ſubueniatur beatitudo V. Turcarum potentiam. Nõ tot apparatibus, non tanta bellatorum copia indigemus. Ipſe namque Deus eſt pro quo certaturi ſumus. Ipſe docebit manus noſtras ad prælium & ponet vt arcum æreum brachia noſtra, ipſe dabit nobis protectionem ſalutis ſuæ, & dextera eius ſuſcipiet nos. Psal. 17. Quod ſi hæc tam ſancta deliberatio in auras euaneſcat, prout aliæ hactenus fecerunt, neque alia expeditio fiat, tum ſummum illum rerum opificem obteſtamur, per nos non defuiſſe, quin vita & ſanguine noſtro Chriſtianæ reipublicæ conſuleremus: videbuntque gentes, & ipſe, cui nihil ignotum eſt, Deus, nos nulla alia pro re magis vnquam elaboraſſe. Per quem vero deerit, is ſciat ſe rationem ante tribunal Dei redditurum. Cetera intelligat ſanctitas V. ab Oratore noſtro, cui latius ſcribimus.

Datum in oppido noſtro Mechlinię, die vltima menſis Febr. anno Domini milleſimo quingenteſimo decimoſeptimo. Regnorum noſtrorum Romani trigeſimoſecũdo, Hungariæ vero vigeſimoſeptimo.

Maximilianus diuina fauente clementia Romanorum Imperat. ſemper Auguſtus, ac Germaniæ, Hungariæ, Dalmatiæ, Croatiæ. &c. Rex. Archidux Auſtrię, Dux Burgundiæ, Brabantiæ, &c. Comes Palatinus, &c.

Maximilianus.

Ad mandatum Cæſareæ Maieſtatis proprium.

Ia. de Banniſſis.

A tergo.

Sereniſſimo in Chriſto Patri & domino, D. Leoni X. diuina prouidentia ſacroſanctæ Romanæ, ac vniuerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, domino noſtro reuerend.

Quo finito reuerend. P. D. Andreas Epiſcopus Militen. aſcendit ambonem, & legit quamdam ſchedulam contra inuadentes domos Cardinalium. Quo perlecta, petit, an placerent paternitatibus ſuis contenta in ſchedula. Et reuerend. D. Franciſco Epiſcopo Albanen. non placuit narratiua, in quantum narrabuntur caſus particulares. Reuerendiſſ. D. Antonio Cardinali S. Praxedis placuit, quo ad extenſiones canonum Bonifacij & aliorum Rom. Pontif. diſponentes contra contemnentes reuerend. D. Cardin. & in eorum res & bona manus violentas imponentes, alia vero non placuerunt. Et eodem voto fuerunt Petrus tituli S. Euſebij, & Hadrianus tituli S. Chryſogoni, & Leonardus S. Petri ad Vincula. reuerẽdo P. D. Amadeo Epiſcopo Auguſten. placuit dummodo extendatur ad prælatos exiſtentes in Eccleſijs eorum, quia patiuntur multas inſidias. Et in eadam opinione fuerunt Baren. Spalaten. Viennen. ac Monembaſien. Archiepiſcopi, necnon Ariminen. Potentin. & Polen. Epiſcopi. Et propter vota reuendiſſ. dominorum Cardinalium ſupradictorum, ſchedula fuit aptata in hunc, qui ſequitur, modum:

LEo Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam, ſacro approbante Concilio. Temerariorum quorumdam qui S.R.E. præcipuas Catholicę Eccleſiæ columnas, ea, qua conuenit, reuerentia obſeruare cōtemnunt, & in eorum res, & bona manus violentas auſu ſacrilego inijcere non verentur, effrenata libido nos admonet, & inducit, vt ad eorum audaciam, antequam longius prorepat, comprimendam, ea quæ à prædeceſſoribus noſtris in dictorum Card. dignitatis conſeruationem prouida ſunt conſideratione ſtatuta, pro illorum obſeruantia firmiore noſtræ innouationis munimine roboremus, extēdamus & ampliemus, prout temporis qualitas exigit, & tam eminenti in Eccleſia Dei dignitate conſpicimus in Domino ſalubriter expedire. Sane ab aliquibus citra temporibus damnabilis quidem in Vrbe inoleuit abuſus & licentia delinquendi, quo dum Apoſtolica Sede vacante, per Cardin. in conclaui exiſtentes, de futuri Rom. Pont. electione tractatur, ſi qua de vno ex eiſdem Cardin. quod in Pontificem ſit electus, vox prodeat, etiam non vera, illius domum vulgus armis aggreditur, & ſuper ea diripienda, cum ipſius Cardinalis conclaue nondum egreſſi familiaribus eam cuſtodientibus, vi contendit: & ſi etiam effractis foribus, aut pariete effoſſo, aditus pateat, in prædam omnium bonorum, quæ ibi extāt, hoſtiliter corruit, niſi armatorum pręſidio defendatur. Nonnullique quandoque reperiuntur ita temerarij & audaces, vt alijs etiam temporibus prætextu rixarum, domos Cardinalium hoſtiliter & cum armis aggredi non vereantur: in eaque morātes offendere, & vulnerare, ex quibus Cardinalatus honori, quibus ſacroſancta militans Eccleſia tamquam purpureo tota decoratur amictu, non parum detrahitur, & eorum generatur contemptus, & homicidiorum & aliorum ſcandalorū occaſio exhibetur. Nos igitur huiuſmodi temerarios conatus debita volens animaduerſione reprimere, ſacro approbante Concilio, fel. recor. Honorij tertij & Bonifacij octaui Romanorum Pōtificum prædeceſſorum noſtrorum, contra aliquem dictæ eccleſiæ Cardin. hoſtiliter inſequentes, & illis præſentia, conſilio, aut fauore aſſiſtentes, eoſve ſcienter receptantes aut defendentes, & eorum domos & ædes, vt ſupra, inuadentes, & eorum * poſteros, bona, editas conſtitutiones, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium innouamus, decernentes eas vbique debere perpetuis futuris temporibus inuiolabiliter obſeruari. Et nihilominus conſtitutiones eaſdem cum omnibus, & ſingulis in eis contentis cenſuris & pœnis, ad omnes, & ſingulas perſonas cuiuſcumque ſtatus, conditionis & excellentiæ exiſtentes, qui alicuius dictorum Cardin. domum tam tempore dicti conclauis, etiam ſi in Roman. tunc Pontificem ſit electus, quam alias quādocumque & ex quacumque cauſſa armata manu inuadentes, & in ea violenter aut hoſtiliter aliquid diripientes, aut quemquam ex inibi exiſtentibus vulnerantes, & eorū ſocios & qui id fieri mādauerint, vel factū eius nomine ratum habuerint, ac ipſis inuaſoribus conſiliū in præmiſſis vel fauorem præſtiterint & defenderint, extendimus & ampliamus. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis cæteriſque contrarijs quibuſcumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ innouationis, decreti, extenſionis, & ampliationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum.

f. diripientes.

Data Romę in publica ſeſſione, in Lateran. ſacroſancta baſilica ſollemniter celebrata, anno incarnationis Dominicæ 1517. Decimoſeptimo Kalend. Aprilis Pontificatus noſtri anno quarto.

Deinde reuerendus pater Dominus Marinus Patriarcha Aquileien. aſcendit ambonem, & legit ſchedulam impoſitionis decimarum abſolutionis Concil. Cuius tenor talis eſt:

LEo Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam, ſacro approbante Concilio. Conſtituti

A iuxta verbum Prophetæ, meritis licet imparibus, ſuper gentes, & regna, officij noſtri debitum decenter exequimur, cum vniuerſi ſtatus eccleſiaſtici, ac vniuerſalis eccleſiæ, eorumque negotiorum reformationem per nos vtiliter factam innouauimus, & pro illius inuiolabili obſeruatione opportuna remedia adhibere, & eccleſijs Cathedralibus ac etiam Metropolitan. ne diutius ſuis paſtoribus careant, prouidere cogitamus, ac ad illa curis aſſiduis vigilamus, & operibus intendimus indefeſſis, per quæ Dominicum gregem curæ noſtræ commiſſum, in conſpectu diuinæ maieſtatis acceptum & obſequentem reddere valeamus. Turcas vero & infideles alios, tam in Orientalibus, quam in Meridionalibus partibus conſiſtentes, qui veri B luminis, veræque ſalutis iter pertinaciſſima mentium caligine contemnentes, viuificæ Crucis, in qua Saluator noſter mortem vltro ſuſcipere voluit, vt mortem noſtram moriendo deſtrueret, ac vitam ſacratiſſimæ vitæ ſuæ ineffabili myſterio repararet, inſidiantes, & hoſtes Deo odibiles, ac Chriſtianæ religionis perſecutores acerrimos ſeſe reddunt, reprimere, ac infeſtiſſimis crebriſque eorum inſultibus, quibus in Chriſtianum ſanguinem crudeliter debacchantur, nō ſolum ſpiritualibus, verum etiam temporalibus munitis præſidijs, poſſimus auctore, & fautore Domino contraire. Sane cum Fel. Rec. Iulius Papa ſecundus prædeceſſor noſter, ſacrum generale Lateran. Concilium, de venerabilium fratrum ſuorum S. R. E. Cardinal. C de quorum numero tunc eramus, conſilio, & aſſenſu, laudabiliter, legitime, & ex rationabilibus cauſſis, Spiritu ſancto cooperante, conuocaſſet, & in eo quinque ſeſſiones tenuiſſet, ac ſextam ſeſſionem indixiſſet: nos, quibus etiam in minoribus conſtitutis inſitum cordi deſiderium ſemper fuerat, generale Concilium, vtpote agri Dominici culturam præcipuam, celebrari vidēdi, dicto Iulio prædeceſſore humanis rebus exempto, Diuina fauente clementia ad ſummi Apoſtolatus apicem aſſumpti, honeſto, vtrique deſiderio noſtro debitum, ex iniuncto nobis curæ paſtoralis officio acceſſiſſe conſpicientes, rem hanc ardentiori voto, & tota animi alacritate ſuſcepimus, ac in D dicta ſeſſione illius prorogationem, ex tunc expreſſis & alijs cauſſis noſtrum & dictorum fratrum animum mouentibus, de eorumdem fratrum cōſilio & aſſenſu, ad certum tunc expreſſum tempus per nos factæ, approbāte eodem ſacro Lateranen. Concilio, approbauimus, & Concilium ipſum vſque ad perfectionem cauſſarum, propter quas indictum extiterat, & præſertim inter Principes & potentatus Chriſtianos bellis atrocibus pacatis, hoſtilibuſque armis depoſitis, vniuerſalis & firma pax componi valeret, pro qua tamquam pro ſaluberrimo bono, intactum nihil relinquendo, conatus omnes noſtros adhibere intendebamus, proſequi, & fine debito terminare velle: noſtrique incommutabilis animi, & intentionis fore & eſſe de- E clarauimus, vt his, quæ ad Dei laudem eccleſiæque præfatæ exaltationem, & Chriſti fidelium concordiam pertinent, abſolutis, ſancta & perneceſſaria expeditio contra Catholicæ fidei hoſtes fieri, feliciterque de illis, altiſſimo fauente, triumphari poſſet: & vt ad tam perutile Conciliū accedere debentes, ab acceſſu huiuſmodi nullatenus retrahantur, nullamque omnino cauſſam prætendere poſſent, omnibus & ſingulis ad celebrationem Concilij per Iulium prædeceſſorem conuocatis, & ad dictum Concilium Lateran. venientibus, ipſorumque venientium ſeruitoribus ad Cōcilium Lateran. ad vrbem huiuſmodi veniendi, & in ea libere commorandi ſaluumconductum, F dicto ſacro Lateranen. approbante Concilio, dedimus & conceſſimus, ac Reges & Principes hortati ſumus, vt pro Sedis Apoſtolicæ reuerentia venientes huiuſmodi non moleſtarent, ſed eos libere venire permitterent: ac ſeptimam ſeſſionem indiximus, in qua cum nihil magis affectaremus, quàm vt cauſę vtiles & neceſſarię, propter quas dictum Concilium Lateran. indictum fuerat, vt deſiderij noſtri erat, ad finem debitum perducerentur, tres Cardinalium aliorumque prælatorum, qui cauſas huiuſmodi & alias conciliares materias audirent & diſcuterent, auditaque & diſcuſſa in eodem Concilio referrent, particulares deputationes fecimus, atque mandauimus: quarum quidem

Hier. 5.

quidem deputationum vna pacis vniuerſalis componendæ inter reges, ac Principes Chriſtianos, quæ vna ex principalioribus congregationis Concilij præfati cauſſa fuerat, & ſchiſmatis extirpationis. Altera, generalis reformationis, etiam curiæ: reliqua vero, diſcuſſionis & abrogationis pragmaticæ ſanctionis, & rerum Orthodoxam fidem concernentium, peculiarem curam haberêt. Et cum vnaquęque deputatio, quam plura vtilia, & neceſſaria diligenter examinauerint, & accurate nobis retulerint, ac per eos diſcuſſa, & examinata in alijs quinque ſeſſionibus ſucceſſiue per nos tentis, ſacro approbante Concilio, per nos fauente Domino abſoluta fuerint, proculdubio cognoſcimus, Deum ipſum bonorum datorem pijs noſtris, & non niſi ad commune bonum tendentibus deſiderijs, pro ſua immẽſa pietate & miſericordia plurimum fauiſſe, ac nobis, vt quæ mente noſtra geſſimus, & circa quæ plurimum laborauimus, videlicet vt Cõcilium ipſum cauſis, propter quas indictum fuerat iuxta votum terminatis, feliciter claudi & abſolui poſſet conceſſiſſe. Chariſſimus namque in Chriſto filius noſter Maximilianus in Imperatorem electus, Iulij prædeceſſoris præfati, noſtro vero tempore Cla. Me. Ludouicus Francorum Rex, & cæteri Reges & Principes Chriſtiani ſummo cum omnium gaudio, Lateran. Conc. in Spiritu ſancto legitime congregato adhæſerunt, ac Piſanum cõciliabulum per quoſdam nullam poteſtatem habentes indictum, & per eũdem Iulium prędeceſſorem damnatum iuxta ipſius Iulij prędeceſſoris ſententiam pro damnato habuerũt, & ſchiſma ex his pullulare cęptum, (quod ſemper dum viguit, quamplurimas calamitates prælatis alijs Chriſti fidelib⁹ ex diuerſis ſchiſmatum temporibus & alijs generalibus Concilijs hactenus celebratis attuliſſe conſtat) extinctum ac vniuerſalis eccleſiæ pax, & vnio ſecuta extitit: necnõ tam eccleſiaſticarum quam ſæcularium, & aliarum perſonarum mores, quantum expedire viſum fuit reformati. & nonnullę cauſæ, orthodoxam fidem concernentes, terminatæ: ac nonnullæ aliæ materiæ, in dictis tribus deputationibus Cardinalium & prælatorum diligenter examinatæ & diſcuſſæ, in dicto Concilio ſolerti cura expeditæ & terminatæ fuerunt, nobiſque per Cardinales & prælatos deputationum huiuſmodi pluries relatũ fuit, nulla negotia eis diſcutienda, examinandaque remanſiſſe, & à pluribus menſibus citra, nulla prorſus de nouo à quoquam ad eos prolata fuiſſe: Epiſcopoſq; in partem ſolicitudinis ad curam gregis Dominici nobiſcum perferendam vocatos, ac alios prælatos in dicta vrbe præter ſacrorum Conciliorum cõſuetudinem, cum eorum & eccleſiarum ſuarum incommodo ac damno, diutius permanſiſſe. Itaque ex premiſſis omnibus, quæ per nos & dictas deputationes in ipſo Concilio expediri deſiderabantur, ſola Regum, & principum pax & animorum concordia reſtare videbatur: pro qua qualis mens noſtra ſemper fuerit, quantumve omni ſtudio noſtro circa illam componendam laborauimus, cunctis litteras à nobis emanatas legentibus apertiſſime conſtare poteſt: nouitque Deus ipſe, qui ſumma eſt omnium rerũ lux & veritas, quot precibus, quamve aſſiduis orationibus ab eo petere, & implorare nunquam deſtiterimus, vt Chriſtianum gregem, cuius cuſtodiam nobis (licet immeritis) commiſit, mutuo charitatis feruore accenſum, firmam ac perpetuam pacem ineundam pro ſua clementia inducere dignaretur. Et nihilominus tam nuntijs noſtris, quos apud Maximilianum Imperatorem electum ac eoſdem Reges & Principes habemus, quam literis, eos multis & efficaciſſimis rationibus, præſertim ſi religioni Chriſtianæ & Catholicæ fidei in graue periculum ac diſcrimen propter Tyranni Turcarum potentiam nuper dilatatam, & auctam deductæ, vt par eſt conſulere & prouidere vellent in Domino, cuius cauſſa præcipue agitur, hortati ſuimus, ac ex eorum nuntiorum, Regumque & Principum ipſorum litteris percepimus, exhortationes noſtras tantæ apud eoſdem Reges & Principes auctoritatis & efficaciæ fuiſſe, illorumque corda & animos adeo flexiſſe, & commouiſſe, vt fere inter omnes pax tamdiu à nobis pro reipublicæ Chriſtianæ vniuerſali bono deſiderata, animo concluſa fuerit, & ſi quid ſupereſt, propediem

A componendum (ipſo Deo fauente) ſperetur: quod mente animoq; noſtro ſubinde nobis reuoluentibus, exultat cor noſtrum in Domino noſtro IESV Chriſto, ipſique ſuper hoc gratias agimus omnium gratiarum largitori, quod ipſos ad optatam nobis cõcordiam induxerit: ac per omnes Chriſti fideles ea ſigna lætitiæ, quæ in ſimilibus fieri conſueuerunt, & gratias Deo agendas, ipſumque Deum, vt pax concluſa perduret, rogandum eſſe cenſemus. Solum itaque ſupereſt, vt ſancta ac pernecęſſaria contra infidelium rabiem, Chriſtianum ſanguinem ſitientium, expeditio capiatur: necnon omnia, & ſingula, quæ in vndecim ſeſſionibus partim per nos, partim per Iuliũ prædeceſſorem huiuſmodi, hactenus tentis, geſta & facta, potiori B pro cautela, approbentur & innouentur, ac inuiolabiliter obſeruari mandentur. Habita igitur ſuper his cum fratribus noſtris & alijs prælatis matura deliberatione, ſacro approbante Concilio, omnia & ſingula in dictis vndecim ſeſſionibus geſta & facta, ac litteras deſuper editas, cum omnibus in eis contentis clauſulis, exceptis quibuſdã quę certis perſonis pro vniuerſalis eccleſiæ pace & vnione duximus concedenda, necnon executorum in illis deputatione Apoſtolica auctoritate approbamus & innouamus, illaq; perpetuis futuris temporibus inuiolabiliter obſeruari debere decernimus atque mandamus, & illorum executores ad illa & in eis contenta obſeruari faciendum, in C Rom. curia gubernatorem almæ vrbis noſtrę, & vicarium noſtrum pro tempore exiſtentes, ac cameræ Apoſtolicæ generalium auditorem, qui perſonas ſibi reſpectiue ſubiectas, ad id cogere & compellere valeãt: extra vero eam, omnes, & ſingulos locorum ordinarios deputamus, inhibentes ſub excommunicationis latæ ſententiæ pœna omnibus & ſingulis Chriſti fidelibus, ne in præſenti Concilio geſta & facta ſine noſtra & dictæ ſedis licentia ſpeciali, gloſſare aut interpretari præſumant. Ac fidei vrgente nos zelo, dictam cõtra infideles expeditionem, per nos & dictum Iulium prædeceſſorem, dictis cauſſis Conciliaribus expeditis, toties in dictis ſeſſionibus propoſitam & præmiſſam, & eam Oratorib. Regum & Principum apud nos D exiſtẽtibus pluries communicatam & diſcuſſam, piæ memor. Nicolaum Papam V. etiam prædeceſſorem noſtrum qui poſt Conſtantinopolitanæ vrbis calamitoſum excidium, ad vindicãdas Chriſti iniurias & infidelium furorem reprimendum, generalem cõtra eos expeditionem indixit, & quem ſolerti ſtudio Fel. Mem. Calixtus tertius, ac Pius ſecundus Rom. Pontifices etiam prædeceſſores noſtri imitati fuerunt, imitantes ad triennium proximè futurum cum facultate per nos, vna cum eiſdem fratribus noſtris, decimas fructuum ex eccleſiis & monaſterijs, ac alijs beneficijs in vniuerſo orbe cõſiſtentibus, imponendi & exigendi ac omnia & ſingula alia, quæ ad huiuſmodi expeditionem neceſſaria ſunt, & quæ in ſimilibus expeditioniE bus fieri conſueuerſunt, faciendi, ſacro approbante Concilio, ſumendam, faciendam, & proſequendam decernimus. Et vt felicem ſortiatur effectum, pias, humiles, ac deuotas ad omnipotentem Deum preces ingiter fundimus, idemq; omnibus vtriuſque ſexus Chriſti fidelibus faciendum mãdamus, eoſdem Maximilianum in Imperatorem electum, ac Reges, Principes, & potentatus Chriſtianos, quorum virtutem Deus excitare nos iubet, hortantes, ac per viſcera miſericordiæ Dei noſtri IESV CHRISTI obſecrantes, perque tremendum eius iudicium obteſtantes, vt ipſi memores ſe de ipſa Eccleſia CHRISTI ſanguine redempta, & per eos etiam propriæ vitæ non parcendo, F tuenda & conſeruanda rationem reddituros eſſe omnibus inuicem poſthabitis odijs, mutuiſque diſſenſionibus ac ſimultatibus obliuioni perpetuæ demandatis, ad defenſionẽ Chriſtianæ fidei, ſicut proprio & neceſſario eorũ incumbit officio, fortiter & potenter exurgant: & in tantæ neceſſitatis articulo, prout eorum fuerint facultates, prompta auxilia præbere ſtudeant, eoſdem nihilominus paterno affectu monentes, ac requirentes, vt pro ſummi Dei & Apoſtolicæ Sedis reuerentia pacem per eos initam, ſaltem dicta expeditione durante, inuiolabiter obſeruare procurent, ne tantum bonum, quod dextera Domini aſſiſtente, ſecuturum ſperamus, & optamus, aliqua interueniente

Digitized by Google

uenientc diſcordia, & diſſenſione, valeat impediri. Et ne prælati ac alij ad præſens Concilium, quod fere quinquennium durauit, laboribus & expenſis vlterius fatigentur, & vt eorum eccleſias viſitare, & conſolari poſſint, ac alijs certis rationabilibus & iuſtis cauſſis præſens Concilium abſoluimus, & cum benedictione Domini dimittimus, omnibuſque & ſingulis in eo exiſtentibus ad propria remeandi, facto eodem approbante Concilio, licentiam concedimus. Et vt ad propria, aliquibus ſpiritualibus muneribus refecti, cumulatiori gaudio remeare poſſint, illis eorumq; familiaribus plenariam omnium peccatorum ſuorum remiſſionem & indulgētiam ſemel in vita, & in mortis articulo elargimur.

Nulli ergo omnino hominum liceat hāc paginam noſtræ approbationis, innouationis, conſtitutionis, mandati, deputationis, inhibitionis, decreti, monitionis, requiſitionis, abſolutionis, dimiſſionis, conceſſionis, & largitionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum.

Datum Romę in publica ſeſſione, in Lateranen. ſacroſancta baſilica ſollemniter celebrata, anno incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo ſeptimo decimo, decimoſeptimo Kalendas Aprilis, Pontificatus noſtri anno quinto.

Qua perlecta, perijt, an placerent paternitatibus ſuis contenta in ſcedula. Et omnibus placuerunt, exceptis infraſcriptis, qui dederunt vota, prout infra.

Adrienſi placent omnia, excepto, quod in cōfirmatione geſtorum per Concilium, placeret ſibi, quod ad illa verba, omnia negotia: addantur iſta verba, ex propoſitis. ita quod ſenſus ſit, quod omnia negotia ex propoſitis fuerunt expedita.

Tranenſi non placuit clauſura Concilij.

Dyrrhachien. quo ad decimas placet, quando erit incepta expeditio contra Turcas.

Salamātino placet quo ad decimas, quādo erit incepta expeditio: ſed quoad diſſolutionem Cōcilij, non placuit.

Taruiſien. placet, quod confirmentur ea, quæ ſibi placuerunt in alijs: & quo ad decimas quando erit incepta expeditio.

Graſſen. Chien. Montis viridis, Montis Marani placēt, quo ad decimas, quando erit incepta expeditio.

Imolenſi non placuit de decimis ſimpliciter.

Ceruien. Licien. Ferentin. Peruſin. Sorano.

Maceraten. & Nibien. placent, quo ad decimas, prout Dyrrhachien. & alijs, quando erit incepta expeditio.

Algaren. placet, quoad decimas quod obſeruetur conſuetudo antiqua, quoniam fuit facta expeditio.

Generali prædicatorum placet * diſſolutio Concilij, in reliquis dixit ſe paratum obedire.

* forte nō placet.

Et ſic collectis votis per ſcrutatores, & facta relatione Sanctiſ. D. N. venerabilis vir D. Marius de Peruſchis, Procurator ſacri Concilij, petijt inſtrumentum & inſtrumenta omnium geſtorum.

Demum reuerendiſſimus in Chriſto pater & dominus, D. Alexāder S. Euſtachij, S. R. E. diaconus Cardinalis, alta & intelligibili voce cantauit: Domini, ite in pace, & cātores capellæ S. D. D. noſtri, in eodem tono reſponderunt, Deo gratias. Et conſequenter inceperunt canticum, Te Deū laudamus. Quo finito, ſanctiſſimus D. noſter equitauit, comitantibus reuerend. Cardin. Priarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, & quam pluribus alijs Illuſtr. D. & redijt ad palatium Apoſtolicum.

Maximi Coruini Epiſcopi Iſernienſis, oratio in duodecima ſeſſione ſacroſancti Lateran. Concilij dicta 17. Kalend. Aprilis, anno Domini 1517.

SEDENTE LEONE X. PONTIF. MAX. ANNO V.

CVM ab ineunte ætate, ſanctiſſime pater, ſacri Principes atq; Pontifices, ſtatuiſſem, eos qui ob ſeruā Apoſtolicam, laborem otio, communem vtilitatem priuatæ gratiæ, præclaram mortem caducæ vitæ non ante ferrent, male de fide Catholica ſentire, & ab hinc ferme triginta annis in omne meæ vitæ ratione, pro huius Imperij fide, dignitate & auctoritate, omne meum tempus, ſtudium laborem, atque induſtriam, etiam aduerſus hoſtes & inimicos, caſte & integre impendiſſem: nihilo ſecius, ex quo huius ſanctæ ſedis beneficio in hoc ſacrum collegiū Pontificum cooptatus ſum, non obſcura res eſt, quot labores, pericula, diſcrimina, iacturas, carceres, calamitates, domi foriſque difficillimis huius ſacri Imperij temporibus, eius iuſſu ſubierim. Ex quibus, optimo cuique ſatis datur cernere, quanto cum mei capitis periculo, hanc ſanctam Sedem iuuauerim, quanta cum innocentia inſimulantium inuidiam & ementientium calumniam peruicerim, & quāto meo cum labore viuat mecum ſimul exemplum tum priuatę, tum publicæ fidei. Nunc quoniam hanc prouinciam in hoc ſacroſancto Lateranen. Concilio mihi decreuiſtis, facile intellexi, neque meorum laborum memoriam apud vos abolendam eſſe, neque veſtram erga me gratiam. Quare vt meo priſtino more, & veſtro obtemperare iudicio, & huic quoque prouinciæ fructum afferre videar, ab ipſa Laodicen. Concilij ſententia, quæ Pontificem quemque in omni Concilio de omni re atque vtilitate totius Catholicæ Eccleſiæ dicere voluit oportere, breui & compendioſa dicendi ratione non diſcedam. Itaque cum in eo genere omnes ingenij vires aut periclitandæ, aut tamquam chordæ intendendæ ſint, & veſtræ aures ita caſtæ & religioſæ haberentur, vt ſi quis ſe illis accommodare velit, non ſolum eleganter, verumetiam Attice dicat oportet, omnem meæ orationis aditum, ſicuti in ſacris fieri conſueuit, diuino numini conſecrare inſtituti. Quapropter te Deum ſolum regem, te ſolum Dominum, qui in vna ſubſtantia trium perſonarum, per ſimplicem, ſummam, ſuntalem & perfectam vnitatem, vnus ſupra omne Concilium, & in omni Concilio, tam præſens, quā verus exiſtis, quem propter beneficia Chriſtianæ reipublicæ, optimum, propter vim atque potentiam, maximum nominamus, & qui meę fidei laborumque meorum teſtis, ingenij atque conſilij adiutor, & orationis ac ditionis auctor ſemper exiſtis, precor & quæſo, vt ex tui diuini eloquij fonte, hodierna die mihi caſta & religioſa contingat oratio. Verum (quod vitio dari ſolet) ne meæ orationis mēbra, ab ipſo deprecationis capite abhorrere videantur, dicam breuiter, quam res tanta dici poteſt, de origine & maieſtate Concilij, dicam de myſterio & beneficio, poſtremo dicam de doctrina atque virtute. In quibus oſtendam potiſſimum, quantum Pontifices & ſacerdotes Eccleſiæ, & quātum Pontificibus, & ſacerdotibus debeat Chriſtiana reſpublica.

Concilij originem, ſicuti ego accepi, à Deo Opt. Max. initium, formam ſumpſiſſe, ſatis cōſtat. Nam cum in principio cœlum, & terram creaſſet, cęlum ipſum in tres Principatus (quos Hierarchias vocant) inſtituit, ac quemlibet Principatum in totidem Angelorū choros diſtinxit. Quos cum ipſe Princeps & parens Deus, vnitas prima, lux pura, diuina, & infinita creaſſet, eos deiformes ſpiritus, mentes intellectus & intelligentiæ capaces, & quaſi oculos eſſe voluit, qui ad Deum ipſum conuerſi, & ab eo diuinitus exciti, lucem, eſſentiam, vitam, & omnem perfectionem acciperent, & rurſus ita diuini & ſancti ignis imaginem præ ſe ferrent, vt primus principatus (qui in cœlo empyreo ſub Trinitatis ſede exiſtit) ſola luce diuinæ vnitatis, nullis intereictis ſpiritibus, ſecundus in cryſtallino eodem fulgore, per primum tranſmiſſo, extimus vero in ſapphireo orbe, quem firmamentum vocant, radijs diuinæ maieſtatis, ex tranſfuſione ſecundi, qui ſecundus loco ſupremi lumine conſperſus illuſtraretur, & illuſtraret: purgaretur, & purgaret: perficeretur, & perficeret. Hic erit fons diuinæ lucis, hæc origo atque maieſtas Concilij. Cuius quidem Concilij cum ſedem tum regnum Lucifer (qui vt alij, primæ: vt alij, ſecundæ Hierarchiæ Principatum gerebat) ſibi affectaret, cœlum Trinitatis ſuperbia inuadere voluit. Vnde ingenti cum exercitu, qui fuit ex omni choro Angelorum, ſubito tamquam fulgur in terram excuſſus, Luc. 10.

cuſſus, in monſtrum deformatus in barathrum detruſus fuit. Cuius occaſu, diuini Concilij regnum illuſtratum, purgatum, & perfectum eſt. Sed neque ab re dictum fuiſſe velim, Luciferum, fulguris in morem, cecidiſſe. Nam quid aliud ſuperbia eſt, niſi fulgur, cuius furor quanto magis ardere videtur incurſu, tanto magis ſubito occaſu, extinguitur? Diuino igitur Concilio in hunc modum illuſtrato, ſtatuit Deus, magno quoque myſterio & beneficio terram, hoc eſt, humanum genus, quod terra dicitur, illuſtrare, quę primum veneno cadentium ſpirituum, mox primi parentis noxa, quando ſi Angelus non cecidiſſet, homo non peccaſſet, corrupta fuerat. Verum cum omnis cœlorum virtus, vehiculo lucis ad terram transferatur, Angelorum miniſterio (qui in extimo ſunt orbe, & quibus ſacra myſteria, cærimoniæ, regna, vrbes, mortales curæ ſunt) factum eſt, vt diuini Concilij myſterium & beneficium in terram transueherentur, quibus poſſent animæ corporibus clauſæ, diuini ſpiritus lumine, vi & gratia per immortalis virtutis participationem, quam cum angelis habere videntur, in cœlum trahi, quando, qui trahuntur ſpiritu, ij filij Dei ſunt, non autem Luciferi exemplo, qui nō extolli, ſicuti cæteri Angelorum chori, qui radiis diuinæ gratiæ illuſtrantur ſed aſcendere voluit. Demens, & ipſa quoque ſuperbia dementior, cui tam pręclarum munus à Deo collatum fuiſſet, ſi in fide permanſiſſet. Igitur Deus viuo oraculo elegit ſibi Pōtifices, & ſacerdotes, Moyſen & Aaron, qui inter deſerta loca montis Oreb, gregem paſcebant, quorum monitis, ſignis & legibus ab Ægyptiorum tyrannide liberati ſunt populi, promiſſam in terram ducti; cœleſti rore nutriti, ſubmerſi tyranni, debellati hoſtes, deiecta idolorum ſimulacra, deuorati ab ipſis terræ faucibus ſchiſmatis auctores, formati mortalium mores auctus Pontificum & ſacerdotum numerus, conſtituti duces, principatus, conuentus, collegia, ordines, inſtituta ſacra altaria, ſacrificia, denique præpotenti Deo tabernaculum, quod eſſet vnum in populo, & vnum in quolibet mortalium, conditum eſt. Sed ne ſingulis in figuris meæ narrationis immorari videar, tacebo ipſius montis loca circumadiacentia, ſiccitatem omnium doctrinarum, in quibus greges Domini fruſtra paſcebantur, ſignificare. Tacebo Moyſen & Aaron à Deo Optim. Maxim. Pontificalis, & ſacerdotalis ordinis ſumpſiſſe originem, cuius ordinis doctrina & beneficio, Spiritu ſancto auctore, à ſeruitute vitiorum liberati populi, & viam rectā ingreſſi, ad promiſſum ſalutis regnum perducerētur. Tacebo etiam ſublata idolorum ſimulacra, diuerſorum tyrannorum prauos animos, malis artibus imbutos, & variarum diſciplinarum prodigia, & vanitates oſtēdere, quę cum mortalium vitam & ingenia captiuare aſſueſcerent, Euangelicæ veritatis eloquio abolerentur. Aggrediar tamen, non tranſuerſis locis aut tranſlationibus, vt pleriq; faciunt hallucinatores, ſed veris ſententijs ab ipſo Moſis, & Eſdræ ſecretioris doctrinæ ſenſu depromptis tabernaculi diuinum & neceſſarium opus. Cuius quidem ſi quæris ædificiū, totum ſpiritus, totum Eccleſia, totum cœlum & Chriſtus eſt. Nam primo, quid ſibi volunt loca illa in eo ſancta, niſi vt pacē & ſanctitatem ſequamur, ſi Deū ipſum videre, ſi placidum & fautorem habere volumus? Quid columnæ argenteæ, niſi Pontifices & ſacerdotes, qui patientia, fide, iuſtitia, pietate, continentia, doctrina & mētis candore, ſtabiles, firmi, nitidi & præfulgentes ſint, vt ipſi quoque Dei tabernaculum fieri poſſint, quo ſancto impleti ſpiritu, diuino frui eloquio, & alios docere queāt, ſi Pontifices, ſi ſacerdotes eſſe volunt? alioqui non columnæ, ſed vmbræ nō argenteæ ſed plumbeæ erunt & obtuſæ. Quid candelabrum ſeptem luminibus diſtinctum, niſi ſeptenarium ſancti Spiritus lumen? Cuius fulgore Pōtificum & ſacerdotum lumina ita noctes & dies aſcenderentur, vt ſemper vigilare, ſemper inſidias ſatanæ intueri poſſint. Quorum lumbi caſtitate præcincti ſpe firmi, bonis exemplis robuſti, manus charitatis & fidei lucernis accenſas prætenderent. Quid alia? Ipſa enim menſa Chriſtus eſt, in qua duodecim panes propitiationis, duodecim ſunt Apoſtoli, qui Ieſu Chriſti virtute atque doctrina imbuti, quotidianum Angelorum panem ſalutis noſtræ, pa-

A nem Euchariſtiæ quo veſcimur, panem denique Euangelicæ doctrinæ & admirabilis, ac diuini verbi quod audimus, obtulerunt. Thuribulum, ſanctorum orationes, & mortalium ſupplicationes, quæ per ora ſanctorum aſcendunt ad Deum. Quid illa duo altaria? vnum incenſi, hoc eſt, odor charitatis & fidei, qui Angelorum miniſterio fertur ante tribunal, & ante ipſum ſancti & puri agni altare diuinum? alterum victimarum, in quo continentiæ cultro ſuperbiam quaſi taurum, arietem quaſi iracundiam, hircum ipſam luxuriam, hœdum vitiorum fœditatem, & vitulum quaſi ſaginam omnium voluptatum cupiditatumque immolare debemus? Arca teſtamenti, in qua ſecundæ legis tabulæ, hoc eſt, nouum inſtrumentum Euangelicæ

B veritatis, & IESV Chriſti myſteria (quę in arca eccleſię, in arca animorum noſtrorum perpetuo erant permanſura) portendiſſe videtur. Virga Aaron, virga recti, virga regni, virga Pontificum & ſacerdotum, quæ ſancta eſt inſtitutio ſumma dignitas, & iuſta ac ſuprema iuriſdictio, & quæ non vitiorum vi, non terreo putris dominatus humore, ſed ſucco ingenito virtutis, & dignitatis victitat ſucco, & vigore floreſcit diuinitus. Vrna Mannæ auro intercluſæ, ſubtilis diuini verbi intellectus, & dulcis ſancti eloquij cibus, qui non aurario in plumbo obliquæ & obtortæ diſſimulationis, ſed ipſo puro in auro fidei ſeruatus, Pontificum & ſacerdotum miniſterio, peregrinanti-

C bus in hoc vitæ curriculo ſenſim exhibetur. Ipſas etiam gemmas, coccum, byſſum, purpuram, hyacinthum, quorum ornatu, ſæpe Angeli coruſcare videntur: nitorem, mūditiam, ſcientiam, charitatem, iuſtitiam, ſpem, fidem, & cæteras virtutes, quas tametſi totius eccleſiæ, tamen Pontificum & ſacerdotum ornatus, & indumenta eſſe ſatis conſtat. Vna & altera Cherub, quæ ſupra arcam explicatis alis ſunt poſitæ, ſcientiæ, intelligentiæ & ſapientiæ fulgores, ab illa pura, & infinita luce per tranſennam eccleſiæ, in animos Pontificum & ſacerdotum tranſmiſſos, accendunt. At vero ſancta ſanctorum quæ ſemel duntaxat intrare fas eſt, cœlum ipſum oſtendere, vbi in latiſſima & luculentiſſima regia, quam vigor humanæ mentis penetrare

D nequit, perpetua in maieſtate atque vnitate cum Patre & Spiritu ſancto, IESVS CHRISTVS ſuper Seraphim charitatis igne incendit, ſuper Cherubim intelligentiæ ſplendore fulget, ſuper vero thronum ſedet iudex ſæculorum. Infelix Iudæa, quę cum per tot annos ſediſſet ſuper cathedram Moyſis, & Spiritus ſancti ſacrarium ſæpe extitiſſet, non in Abraham, non in Iſaac, non in Iacob, non in Moyſe tabernaculum intellexit: qui cum per ſanctitatem Deū excoluiſſent, non ex caducis arborum frondibus, ſicuti ſuperſtitioſa, & cæca Iudæorum turba quotannis facere conſueuit, ſed virentibus virtutum omnium ramis ita animos formauerunt, vt ſinguli, Dei tabernaculum & Spiritus ſancti ſacrarium fierent. Infelix Græcia, quæ olim hu-

E manarum rerum arbitra, atque omnium doctrinarum inuentrix, & orbis terræ flos ſemper extitit, vſqueadeo abhinc centum annis pertinaciter illam caſtam & ſanctam Hilarij, Athanaſij, Chryſoſtomi, Cyrilli, Pamphili, Hierothei, Epiphanij, Baſilij, Gregorij, & aliorum ſanctorum patrum doctrinam deſeruit, vt ea deſerta, collapſa ſit religio: qua collabente, ita corruit Imperium, vt hodie non ſolum ab illo ſancto tabernaculo abhorrere, verum etiam fidei & doctrinæ ignara videatur. Infelicia ne dicam, an ingrata Chriſtianæ reipublicæ regna atque imperia, quæ nequiſſimorum ſpirituum fallacijs, ſuperbo tyrannorum dominatu cum diu captiuata eſſent, IESV CHRISTI my-

F ſterio, & Apoſtolorum, Pontificum & ſacerdotum beneficio tabernaculum recepta fuiſſent, tanta diſcordiæ, cupiditatis & luxus in felicitate, tanta bonorum ingratitudine tenentur, vt iure multo infeliciſſima & ingratiſſima dici poſſint? Quid enim in humana natura infelicius, quid miſerius eſſe poteſt illo, quem nimia inſperatæ fortunæ aura auexit, quem nimia diuitiarum affluentia impleuit, necdum expleuit, & quem nimia felicitatis opinio corrupit? Quid etiam ingratius, quid deteſtabilius, quam nulla beneficiorum memoria, ſicuti noſtra tempeſtate omnibus datur cernere, nullis laborum & virtutum meritis tangi, aut nulla eos gratia proſequi, vt grati viderentur,

ſub ipſo laborum faſce, defeſſi, ſpoliati, vexati, euerſi, afflicti, & necati ſunt, quorum merita non ſolum perpetuæ obliuioni tradita, verum etiam qui viuunt, ab omni honoris aditu aut luduntur, aut vexantur aſſidue? Rurſus vero, quid infelicius & ingratius ſimul eſſe videtur, quam nullo virtutis præmio (in quo humana felicitas collocata eſt) adduci, nullo Iudæorum aut Græcorum exemplo vitam in melius inſtituere, ſuper modium voluptatũ ſedere, animi vigorem pro fide Catholica non accendere, finitimis & ſocijs arma inferre, Orientis Imperium (quod toties declamatum, acclamatum & conclamatum eſt) non vindicare, tot populorum ſeruitutem non reſpicere, corruenti tabernaculo eccleſiæ non occurrere, infelicitatis & ingratitudinis pœnam non expaueſcere, denique nulla iuſtitia, nulla pietate, nullo Dei metu promoueri? Atrox eſt enim, ferum & inhumanum, ita ſuis cupiditatibus incubare, ita ſibi indulgere, ita ſui obliuiſci, ita fortunam non metiri ſuam, vt aliorum calamitates, labores, iacturas, merita, virtutes, benefacta aut neglexiſſe, aut toto pectore non excepiſſe videatur. Sed ô ferrea, deuia & dura tempora, ô cupiditatem cęcam & diuturnam curã, ô miſeram beneficiorum obliuionem, & ô tenacem, noxiã, atque ſuperbam ingratitudinis naturam, infinitamque duritiem, quæ quanto magis tuarum cupiditatum veneris indulges, tanto magis mortalium odia acuis, vitę labores exaggeras, animi anxitudinem accumulas, pietatis lumen extinguis, atque vltoris Dei iram, furoremque tibi aſſidue prouocas. Nunc vero de doctrina atque virtute, quarum tametſi magnus eſt campus, tamen omnia in breuiſſimam arcam à me deducenda erunt. Omnis enim, quæ à Magis, Chaldæis, Gymnoſophiſtis, Bragmanis, Dryidis, Vatibus, Pythagoricis, & cæteris Philoſophis effluxit ſapientia, tam vana & incerta quam inanis & ſuperſtitioſa ſemper viſa eſt, & ſicuti in prouerbio, ingenita leuitas & erudita vanitas. Docuit diuino eloquio Moyſes Dei diſcipulus, cum primas veteris diſciplinæ tabulas cõfregiſſet, ſecundas vero digito Dei viui (hoc eſt, virtute verbi humanati) inſcriptas, in quibus Euangelicæ veritatis myſteria continebantur, in arca teſtamẽti, quod Chriſti morte ſancitum eſt, ſeruandas duxiſſet. Docuit Salomon rex, cum opulẽtiſſimum Dei templum, ad illius ſanctiſſimi tabernaculi exemplum, pro abrogatione veteris ritus & diſciplinæ, ac receptione nouæ & Euangelicæ doctrinæ, à fundamentis ædificaſſet: cuius velum, in quo ſancta ſanctorum erant, & tamquam cœlum ab alijs partibus diſcludebantur, in morte Chriſti ſciſſum eſt, vt diuina myſteria humano generi manifeſta fierent, & vt per

Matth. 27.

altioris Euangelij ſacramentum atque eius virtutem, tum primum mortalibus viam, ad illam veram ſapientiam & cœleſte Regnum patefactam eſſe oſtenderet. Poſtremo

Hebr. 9.

docuit Chriſtus, ſolus magiſter & Põtifex futurorum bonorum, cum templum, & tabernaculum non manu factũ, ſed maius & perfectius, hoc eſt, ipſum cœlum, præ ſe ferret, cuius ſemel non per ſanguinem hircorum aut vitulorum, ſed per proprium cruorem primus introiuit ſancta ſanctorum, admirabilem, perfectam, ſanctam atque diuinam ſapientiam & doctrinam, vita, virtute & eloquio docuit & oſtendit, ſuos Pontifices & ſacerdotes in terris conſtituit, diuino igne adflauit, legatos Spiritus ſancti elegit, columnas eccleſiæ effecit, Eccleſiam eorum humeris impoſuit, & præcones diuini eloquij eſſe voluit: atque ſicuti ipſe miſſus à patre ſub legibus fuerat, identidem eos

Luc. 10.

in vniuerſum terrarum orbem, tamquam agnos inter lupos miſit non vt vanam & vacuam Barbarorum, Græcorum, Latinorumve ſapientiam docerent, ſed vt omni

Mar. 16.

creaturæ Euangelium, Euangelium dico, Euangelium prædicarent.

Eſt igitur Euangelij inſtrumentum, ſola intelligentia, ſola diſciplina, & ſola vera, caſta & ſancta ſapientia: cuius non mortalis, ſed ipſe Deus Opt. Max. auctor, effector, & illuſtrator exiſtit: ex quo idem Euãgelio omnium doctrinarũ, & virtutum & rerum diuinarum atq; admirabiliũ, tamquam ex Oceano, cum venæ, tum fontes effluxerunt. Quorum ſanctos latices cum Pontifices & ſacerdotes ebibiſſent, dæmonia, & dæmoniorum miniſtros (qui per tyrannidem Catholicæ fidei cultoribus aquã & igni interdixerant) eiecerunt: ſerpentes, vitia, ſchiſmata hæreſes & hæretiſtas, atq; eorum prodigia, quorum venenum terram omnem ſubuerterat, ſuſtulerunt. Linguis loquuti ſunt nouis, cum Sancti Spiritus eloquio pleni, mortales ad pœnitentiam permouerent, ac diuinæ ſapientiæ arcana, tot editis voluminibus, nobis aperirent. Mortiferum poculum impune biberunt, cum nullis illicebris, nullis cupiditatibus tacti, per medios venenorum potus, ignes, gladios, aculeos, interitus & mortes, vitam & immortalitatem inuenirent. Denique ſuper ægros manus impoſuerunt, cum eccleſiam, fidem, atque religionem, ægras, exanimes, & iam collabentes, ad ſanitatem, vitam, & in ſuam ſedem reſtituerent, corporum ægritudines curarent, ſordes animorum delerent, ac ſolo ſancto & ineffabili Iesv Christi nomine omnes ad ſalutem reducerent. Quorum illuſtres animæ, rebus ſanctè & feliciter geſtis, ea via, qua Iesvs Christvs victor & triumphator ad patrem aſcendit, ſemel dumtaxat ſancta ſanctorum ingreſſæ, diuinum templum & tabernaculum tot varijs ſtellis, tot innumerabilibus luminibus, tot claris ſideribus ita ornarunt; vt eorum fulgoribus aſſidue ſacroſancta illuſtretur, purgetur, & perficiatur eccleſia. Quapropter te in primis ſanctiſſimum patrem, qui Pontificum & ſacerdotum omnium Pontifex optimus maximus exiſtis, deinde vos ſacros Principes, qui tamquam viuæ leges in ſenatu aſſidue conſiſtitis, maxime, & quam maxime decet, cum pro diuini Concilij Maieſtate, tum pro ſacroſanctæ Eccleſiæ dignitate, quiete & auctoritate hunc ordinem ſacrorum Pontificum & ſacerdotum, quos Deus elegit, Iesvs Christvs inſtituit, Spiritus ſanctus firmauit, ac veſtra membra, veſtros Angelos, quos ad manum haberetis, quos in vniuerſum mitteretis; eſſe voluit: in ſacroſancta Catholica & Apoſtolica Eccleſia, cuius onus (vt hoc ſanctum Imperium late propagarent) ſuppoſitis humeris per tot annos ſuſtinuerunt, labores obierunt, inſectationes, iniurias, pericula, cruces & cruciatus ſubierunt, ob tot meritorum magnitudinem, ac eorum ipſorum præcipuam dignitatem, fidem, virtutem, doctrinam, conſtantiam, patientiam atque vigiliam, quibus maxime addicti ſunt, in ea, quam diuini verbi eloquio à Deo acceperunt, gratia, poteſtate, & libertate ſeruare, colere, ornare, honeſtare: vt & ſua ſibi reddatur Eccleſia, & vt eccleſiæ dignitas, dignitati auctoritas, auctoritati Chriſtiana Reſpublica, Chriſtianæ vero reipublicæ pax, iuſtitia, pietas, & ipſa Iesv Christi ſacra & ſancta inſtitutio reſtituatur.

Dixi.

FINIS.

Notæ in Concilium (a) Lateranen. V. (b) Oecumenicum (c) decimumſeptimum (d) approbatum (e) centum & quatuordecim Epiſcoporum (f) Piſanque Conciliabulum alijſve de cauſis (g) ſub Iulio Papa II. Anno Domini 1512. inchoatum, & tempore Leonis Papę X. ann. 1517. abſolutum. (h)

Cõcilium à quo indictum.

a Concilium.] *Hanc Synodum auctoritate Iulij Papæ II. indictam & cõgregatam, Maximilianus auxilio & conſilio promouit. Omnia enim mandata quæ ſub eius nomine à ſchiſmaticis in Conciliabulo Piſano promulgata fuerant, reuocauit atq; planè irrita reddidit. Iulius Põtifex Eccleſiaſticæ libertatis defenſor maximus, anno ſecundo poſt ſui electionẽ, prout iuramẽti interpoſitione promiſerat, Oecumenicam ſynodum indixiſſet, ſi non grauiſſimis belli motibus iuſtiſſimè impeditus, huc vſque ad annum pontificatus ſui nonum eiuſdem Concilij cõgregationem inuitus differre debuiſſet. Cauſæ indicti Cõcilij apud Acta Synodalia nõ vno in loco indicantur. Schiſmatis illius, quod Cõciliabulo Piſano propagatũ fuit, exſtirpatio; Chriſtianorũ Principũ inteſtino bello inter ſe mutuo digladiantiũ optata concordia; Romanæ Curiæ totiuſq; Eccleſiæ reformatio; Pragmaticæ ſanctionis abrogatio, & expeditio contra Turcam ſuſcipienda, primariã conuocandi & cõgregandi Concilij Oecumenici occaſionẽ dederunt. Vnde ſeſſione prima Iulius Pontifex ora-*

Qua de cauſa.

fic orationem ad Synodum habita ait: Conueniſtis in vnum patres, &c. Et allocutus eſt ſynodum, exhortans omnes ad meditandum & ſolerter inſiſtendum ſuper ordinandis, quę ad Eccleſię pacem & ſtatum pertinent, ac ſchiſmatis extinctionem: & dictæ Eccleſiæ reformationem, ac contra infideles per Chriſtianos principes expeditionem, pacemque inter eos componendam.

Hæretici teſta-guũtur. Quiſquis ergo hanc ſynodum ea duntaxat primaria intentione à Iulio indictam exiſtimat, vt hoc prætextu iudicium Piſani Conciliabuli declinaret grauiter aberrat. Cum enim Romanus Pontifex legitimè conſtitutus nulli Iudici præterquam Deo ſubiectus ſit, & à nemine, vt Patres Sueſſionenſis Concilij profitentur, iudicari poſſit, licebat eidem iuſtiſſimè eiuſmodi vſurpatum illegitimũ iudicium declinare, etiamſi nulla alia cauſa grauiore impeditus fuiſſet. Quas verò ob cauſas alias Pontifex reprobato & annullato Piſano Conciliabulo hanc Oecumenicam hoc tempore Romæ potius, quam Piſis congregari voluerit, ex bulla Indictionis huius Concilij dixi ſupra in Notis Conciliabuli Piſani.

b Quorũ Oecume[nica] cum fac[ta]? b Lateranenſe quintum.] Hæc Synodus inter Oecumenicas in Eccleſia Lateranenſi Romæ celebratas numero & ordine quinta eſt. Prouincialium Conciliorum eodem loco ſub diuerſis Pontificibus celebratorum numerus eſt tantus, vt cum nomine Pontificis illius cuius tempore habita fuerunt, conuenientius: quam cum certa numeri nota inſcribantur, citentur & proferantur.

c Oecumenicum. c Oecumenicum.] Præſidium Pontificis, præſentia Patriarcharum Orientalium, reſq; grauiſſima in Concilio habita Oecumenicam ſynodum eſſe conuincerent, etiamſi Acta ſynodalia nihil iſtius tituli continerent.

A quo [tem]pore ap[pr]obati? d Decimum ſeptimum] eorum duntaxat quæ auctoritate apoſtolica & conſenſu totius Eccleſiæ confirmata & recepta fuerunt.

e Approbatum.] Leo Pontifex per bullam quæ cõtinetur in actis ſynodalibus iſtam ſynodum non tantum approbauit; verumetiam ad maximam eius dignitatem declarandam graui pœna interdixit, ne quiſquam ad decreta, canones, & conſtitutiones ſacroſancti Concilij vllas gloſſas vel interpretationes citra conſenſum Sedis Apoſtolicæ adijciat. Parebo monitis Eccleſiæ, nihil interpretabor amplius: quicquid deinceps Lector, à me huic editioni alibi appoſitum videris, ſcias eſſe hiſtorias eiuſmodi, quas ex probatiſſimis huius ſæculi ſcriptorib. ſummatim excerptas poſteritati tradendas eſſe putaui.

f Centum & 14.] Horum omnium nomina iuxta ordinem dignitatis apud Acta ſynodalia diuerſis in locis expreſſa inueniuntur. Sederunt eo ordine, qui in Concilijs Oecumenicis hactenus obſeruari conſueuit.

Acta Concilij ſum[m]atim enarrantur. g Contra Piſanum] Quibus de cauſis hæc ſacroſancta Synodus indicta & cõgregata fuerit, dixi ſupra verbo Concilium. Quid verò in iiſdem cauſis actum ſit, indicant ſummaria ſeſſionum ſynodicarum, quæ Actis Concilij, neſcio, à quo præfixa inueniuntur. Quæ cum plurimis in locis præter titulos & inſcriptiones nihil habeãt, rerumq; geſtarum & conſtitutionum editarum parum contineant, pergratum fore putaui, ſi argumenta duntaxat ſingularũ ſeſſionum, quam poſſum breuiſſimè hoc loco enarrem, eaq; duntaxat hic adijciam, quæ in prædicto ſummario deſiderari videntur.

Seſſio 1. Prima Seſſione, quæ habita eſt decima Maij, anno Chriſti 1512. Iulius orationẽ habuit, qua Patres Concilij ad ſchiſmatis Piſano Conciliabulo propagati extinctionẽ, Eccleſiæ ſanctæ reformationẽ, Principum Chriſtianorũ concordiam & vnionẽ, expeditionemq; contra infideles ſuſcipiẽdos exhortatus fuit. Qua finita recitata eſt Bulla indicti Concilij cõtinens cauſas ſupra memoratas, quibus Pontifex iuſtè impeditus, ſynodũ tẽpore quo promiſerat, congregare nõ potuerat.

Seſſio 2. Seſſione ſecunda, quæ habita fuit 17. Maij eiuſdem anni legitur Bulla, in qua Piſanum Conciliabulum, omniaq; eiuſdem Acta condemnantur & reprobantur: Lateranenſe verò Concilium legitimè congregatum eſſe omnium ſuffragio definitur.

Seſſio 3. Tertia Seſſio habita eſt 3. Decemb. quæ per recitationem alterius bullæ Acta eiuſdem Piſani Conciliabuli, omniumq; ſchiſmaticorum Cardinalium tam vltra quam citra Alpes degentiũ iterum annullantur, reuocatis etiam priuilegijs, quæ à ſede Apoſtolica acceperant.

Seſſio 4. Quarta Seſſione, decima die Decembris recitata eſt bulla, in qua Pragmatica ſanctio quæq; eiuſdem cauſa Conciliabulum Piſanum egerat, planè abrogantur atque irrita pronuntiantur.

Seſſio 5. Anno Redemptoris noſtri 1513. decimo ſexto die menſis Februarij habita eſt Seſſio quinta, cui propter aduerſam Iulij Papæ valetudinem præſedit ..... Cardinalis & Oſtienſis Epiſcopus. Poſt lectam bullam de Simonia in electione Pontificis non committenda, omnium conſenſu definitum eſt, Simoniacam Romani Pontificis electionem

A planè nullam eſſe, ipſiq; electo nihil iuris vel auctoritatis conferre. Additum fuit, quod non tantum Cardinales ſimoniacè eligentes; verumetiam omnes, qui vel auxilio vel conſilio eandem electionem promouiſſent, canonicas diſpoſitionis & irregularitatis cenſuras de facto incurrere debeant. Quam conſtitutionem ſynodalem dum omnes Epiſcopi quinq; tantum excepti ſuo ſuffragio approbaſſent, finita eſt ſeſſio quinta. Cumque his quinq; ſeſſionibus peractis Iulius Papa 25. Februarij obijſſet, eique poſt interregnum quatuor dierum vndecima Martij anno Domini 1513. Leo quem vulgo decimum nominant, in pontificatu ſurrogatus fuiſſet, ſacroſancta ſynodus, quam Iulius inchoauerat, Leo continuari, ſextamque ſeſſionem 27. April. celebrari mandauit.

Anno igitur ſupradicto 1513, vigeſimaſeptima Aprilis habita eſt Seſſio 6.
B ſeſſio ſynodalis ſexta, qua deputati ſunt viginti quatuor Prælati, quorum octo cum Cardinalibus apud Pontificem agerent de pace inter Principes Chriſtianos componenda, & ſchiſmaticis Cardinalibus planè exſtirpãdis: reliqui verò partim pro reformanda curia, partim etiam pro fide defendenda & pragmatica ſanctione abroganda apud eundem inter ſe conferrent.

Septima Seſſione, quæ 17. Iunij celebrata fuit, ſub præſidio Leonis Seſſio 7.
Papæ, lecti ſunt ſupplices libelli Bernardini Carauaial & Frederici de S. Seuerino ſchiſmaticorum Cardinalium, quibus illi abiurato ſchiſmate agnitoque errore veniam ſibi dari poſtulauerunt. Simplici clericali habitu induti, & ad pedes pontificis proſtrati, poſt ſolẽnem ſchiſmaticis abiurationem priſtinæ dignitati reſtituti fuerunt.

C Octaua ſeſſione 19. Decemb. definitis eſt, animam hominis immor- Seſſio 8.
talem eſſe, atq; in plurimis hominibus non vnam; ſed plures eſſe animas. Profeſſoribus philoſophiæ ſerio mandatum fuit, vt principia & Concluſiones, quibus Ethnica à Chriſtiana Philoſophia diſcrepant, qualia ſunt dogmata de mundi æternitate, de anima immortalitate & vnitate, fideliter explicent, veritatem confirment, argumenta Ethnicorum philoſophorum proponant & diſſoluant. Additum fuit, ne quis in ſacris ordinibus conſtitutus, vltra quinquennium in philoſophia vel poëſi ſtudiũ incumbat; ſed potius illo exacto ſtudiũ Theologiæ vel iuris Pontificij adiungat, vt his ſcientijs inſtructus prædictã philoſophiam cum poëſi ab erroribus expurgare valeat.

Seſſio nona habita eſt anno Domini 1514. quinto Maij ſub præſi- Seſſio 9.
dio Leonis Papæ, in qua de ætate, grauitate morum & ſcientia ordi-
D nandorũ confirmata eſt cõſtitutio Concilij Lateranenſis Oecumenici ſub Innocentio 3. Inſuper decretũ fuit, ne quiſquam prælatorũ citra defenſionem iudicetur, cauſamq; iuſtiſſimam de loco in locum alium transferatur; nulla deinceps monaſteria commendentur; ſed defuncto Abbate ſtatim ad alterius electionem procedatur, vniones perpetuæ tollantur, plura quã duo beneficia incompatibilia poſſidere nulla diſpenſatione concedendum eſſe etiam qualificato, niſi magna & vrgens cauſa id requirat. Cardinalibus mandatum eſt, ne extra Romanam curiam reſideant. De puerorum diſciplina præceptum eſt, vt non tantum bonarum literarũ, verum etiam fidei, religionis, bonorumq; morũ diſciplina informẽtur, diebus feſtiuis nihil aliud doceatur, quã quæ ad religionẽ & bonos mores pertinent. Conſtitutiones anteriores contra Simoniacos promulgatæ innouantur. Recitationẽ horarum
E canonicarũ vltra ſex menſes ab obtento beneficio omittens, non tantum pro rata tẽporis officijq; intermiſſi fructus, quos percepit, tenetur reſtituere; verumetiã ſi pergat vlterius contumaciter omittere officium, præuia legitima admonitione beneficio priuari.

Seſſio decima habita eſt 4. Maij, anno Domini 1515. In qua Seſſione 10. Mõtes pietatis approbantur.
Montes pietatis multis in locis vſurpati & à ſede Apoſtolica approbati laudantur & approbantur, excommunicatis ijs omnibus, qui vel verbo vel ſcripto eoſdem impugnare auſi fuerint. Eadem Seſſione conſtitutum fuit, ne ſub excommunicatione vllus deinceps liber nouus in lucem emittatur, quin vel per ordinarium loci, vel per inquiſitionem hæreticæ prauitatis approbatus fuerit.

Seſſione vndecima, quæ habita fuit anno 1516. die 19. Decemb. Seſſione 11. de modo prædicandi.
F edita eſt conſtitutio de modo prædicandi verbum Dei, nimirum ne quis publicè concionari præſumat, qui non præuio examine eſt approbatus; addita determinatione, quas res è ſuggeſtu publicare liceat, quibus vè ibidem abſtinere debeat. Circa finem adiecta eſt Decretis conſtitutio de religioſis eorumque priuilegijs.

Seſſione 12. anno Dom. 1517. decimoſexto Maij celebrata, excom- Seſſio 12.
municantur quicunq; domos Cardinalium tempore electionis noui Pontificis inuadunt: abſolutoq; Concilio, Leo Pontifex vniuerſa & ſingula quæ ſuperioribus Seſſionibus definita ſunt, confirmauit & approbauit. Hæc ſummatim de reb. in hoc Concilio geſtis.

Anno Domini &c.] Quæ de tempore celebrati Concilij habet inſcriptio, vera eſſe ex præcedentibus cognoſcuntur.

Digitized by Google

A

LEO IX. QVEM VVLGO X. NOMINANT.

Leo quando Pontifex factus?

LEo antea Ioannes appellatus, patre Laurentio Medices viro nobiliſſimo, & matre Clarice Vrſina, Florentiæ prognatus, annum agens ætatis trigeſimum ſeptimum, creatus eſt Pontifex quinto Idus Martij Anno 1513. tempore Maximiliani Imperatoris, cum in numerum Cardinalium ab Innocentio relatus, biennio propter Mediceos omnes à Carolo Rege Francorum Florentia expulſos, à patria exulaſſet, binaque legatione in Florentia functus fuiſſet. Alfonſus Petrucius Card. admodū adoleſcens Leonis creationem de more populo Romano nunciaturus, erupit in has voces: *Pontificem habemus Leonem decimum, ac viuant vigeantq; iuniores.* Initio Pontificatus repreſſius atq; extinctis bellorum incendijs, quibus orbis ferè vniuerſus conflagrabat, totum ſe paci componendæ dedit, miſſiſque ad Principes legatis, pacem, tranquillitatemq; Reip. comparauit. Cardinales à Iulio dignitate ſpoliatos, reſtituit. Synodum ab eodem Laterani inchoatam, & agi, & perfici iuſſit. Mutinam ab Imperatore triginta millibus aureorum redemit. Sfortiam in Ducatu Mediolanenſi cōfirmauit. Heluetijs ampla ſtipendia decreuit. Veritus Franciſcū Regem, qui nouas adeptus erat Marignani victorias, pacem petijt, & Bononiæ obtinuit. Laurentium nepotem Florentiæ administrandæ præfecit, Vrbinique Ducem creauit. Eiecto Senis Burgheſio, & eius fratre Cardinale, Raphaëlem Petrucium dominum conſtituit. Cumque Rex Selimus Turcarum bellicoſiſſimus Chriſtianis acriter minaretur, ſolennes ſupplicationes indixit, quas & ipſe nudis pedibus celebrauit. His abſolutis, Selimus morte ſublatus eſt. Deprehenſa coniuratione Burgheſiorum, non tantum de auctoritatibus; verum etiam de omnibus qui ſceleris conſcij fuerant, debitas pœnas ſumpſit. Et vt numerum Purpuratorū Patrum impleret, triginta Cardinales vna vice creauit. Cumque poſt obitum Maximiliani Imperatoris, Carolus V. gubernacula imperij capeſſeret, ſeptem millibus aureorum receptis ſuper lege, quæ Reges Neapolitanos imperij aditu prohibebat, diſpenſauit. Cum Carolo fœderatus, bellum intulit Gallis; ijsque Medialano eiectis, Parmam & Placentiam Eccleſiæ recuperauit. B. Franciſcum de Paula, Franciſco Rege inſtante, inter Sanctos retulit. Huius temporibus anno Chriſti 1517. Martinus Ludderus ſiue Lutherus natione Saxo, patre incubo, vt teſtatur Cochlęus, prognatus, Monachus Auguſtinianus in Germania nouas hæreſes excogitare, & iam ante damnatas reſuſcitare cœpit, motus inuidia erga Tetzellum Dominicanum, cui Albertus Mogunt. Archiepiſcopus indulgentias, quas pro Turcica expeditione bona ſua eroganribus Pontifex conceſſerat, in Germania promulgandas demandauerat. Habita diſputatione Lipſica inter Eckium, Lutherum & Carlſtadium, Lutherus à conſiliarijs Georgij Principis optimi monitus, vt comiter & ſedatè ſe gereret, reſpondit: *Neq; propter Deum hæc res cœpta eſt, neque propter Deum finietur.* Cumque poſt multas admonitiones Pontificis non reſipiſceret, neque in conuentu Principum Wormatienſi ad palinodiam cantandam induci poſſet, excōmunicatus eſt à Pontifice, ſecurumq; à ſe dimiſſum Carolus V. velut publicum & notorium hęreſiarcham extirpandum eſſe reſcribit. Eodem tēpore apud Heluetios Tigurinos Vlricus Zwinglius cœpit indulgentiarū prædicatorem, eò à Pontifice miſſum, oppugnare. Poſt hæc Leo Pontifex mitiſſimus, iuſtitiæ & religionis amantiſſimus, literatorum hominum ſingularis patronus, qui vrbem elegantibus ædificijs exornauit, ſalſique vectigal imminuit, febricula lentiore correptus, exceſſit è vita anno Domini 1521. quarto Nonas Decemb. cum ſediſſet annos 8. menſes totidem & dies viginti: Sepultus eſt ad apud S. Petrum, & vacauit ſedes poſt obitum eius diebus triginta ſeptem. *Hæc ex Onuph. & Surio.*

Res geſtæ Leonis.

Lutherus cur & quando hæreſiarcha factus?

Lutherū Leo excōmunicauit

Leonis Papæ obitus.

B C D E F

BVLLA APOSTOLICA LEONIS PAPÆ X. CONTRA errores Martini Lutheri & ſequacium.

LEo Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Exurge Domine & iudica cauſam tuam, memor eſto improperiorū tuorum, eorum quæ ab inſipientibus fiunt tota die: inclina aurem tuam ad preces noſtras, quoniam ſurrexerunt vulpes quærentes demoliri vineam, cuius tu torcular calcaſti ſolus, & aſcenſurus ad patrem, eius curam, regimen, & adminiſtrationem Petro tanquam capiti, & tuo vicario, eiuſq; ſucceſſoribus inſtar triumphantis eccleſiæ commiſiſti. Exterminare nititur eam aper de ſylua, & ſingularis ferus depaſcitur eam. Exurge Petre, & pro paſtorali cura pręfata tibi (vt pręfertur) diuinitus demandata, intende in cauſam S. R. Eccleſiæ, matris omniū eccleſiarum, ac fidei magiſtræ: quam tu, iubente Deo tuo ſanguine conſecraſti: contra quam, ſicut tu præmonere dignatus es, inſurgunt magiſtri mendaces, introducentes ſectas perditionis, ſibi celerem interitū ſuperducentes quorum lingua ignis eſt, inquietum malum, plena veneno mortifero: qui zelum amarum habentes & contentiones in cordibus ſuis, gloriantur & mendaces ſunt aduerſus veritatem. Exurge tu quoque quæſumus Paule, qui eam tua doctrina ac pari martyrio illuminaſti atque illuſtraſti. Iam enim ſurgit nouus Porphyrius, quia ſicut ille olim ſanctos Apoſtolos iniuſtè momordit, ita hic ſanctos pontifices prædeceſſores noſtros contra tuam doctrinam eos non obſecrando, ſed increpando, mordere, lacerare, ac vbi cauſæ ſuæ diffidit, ad conuicia accedere non veretur, more hæreticorum, quorum (vt inquit Hieronymus) vltimum præſidium eſt, vt cùm conſpiciant cauſas damnatum iri, incipiant virus ſerpentis lingua diffundere: & cùm ſe victos conſpiciant, ad contumelias proſilire. Nam licet hæreſes eſſe, ad exercitationem fidelium, tu dixeris oportere, eas tamen, ne incrementum accipiant, neve vulpeculæ coaleſcant, in ipſo ortu, te intercedente & adiuuante, extingui neceſſe eſt. Exurgat deniq; omnis ſanctorū ac reliqua vniuerſalis eccleſia, cuius vera ſacrarum literarum interpretatione poſthabita, quidam, quorum mentem pater mendacij excæcauit, ex veteri hæreticorum inſtituto, apud ſemetipſos ſapientes, ſcripturas eaſdem aliter quàm Spiritus ſanctus flagitet, proprio duntaxat ſenſu, ambitionis, auræque popularis cauſa, teſte Apoſtolo, interpretantur, immò verò torquent & adulterant: ita vt iuxta Hieronymum, iam non ſit Euangelium Chriſti, ſed hominis, aut quod peius eſt, diaboli. Exurgat, inquam, præfata Eccleſia ſancta Dei, & vna cum beatiſſimis Apoſtolis præfatis, apud DEVM omnipotentem intercedat, vt purgatis ouium ſuarum erroribus, eliminatiſque à fidelium finibus hæreſibus vniuerſis, Eccleſiæ ſuæ ſanctæ pacem & vnitatem conſeruare dignetur. Dudum ſiquidem, quod pręanimi anguſtia & mœrore exprimere vix poſſumus, fide dignorum relatu ac fama publica referente, ad noſtram peruenit auditum: immò verò, proh dolor, oculis noſtris vidimus ac legimus multos & varios errores, quoſdam videlicet iam per concilia ac prædeceſſorum noſtrorum conſtitutiones damnatos, hæreſim etiam Græcorum & Bohemicam expreſsè continentes: alios verò reſpectiuè vel hæreticos, vel falſos, vel ſcandaloſos, vel piarum aurium offenſiuos, vel ſimpliciū mentium ſeductiuos, à falſis fidei cultoribus, qui per ſuperbam curioſitatem mundi gloriam cupientes, contra Apoſtoli doctrinam plus ſapere volunt, quàm oporteat: quorum garrulitas (inquit Hieronymus) ſine ſcripturarum authoritate non haberet fidem, niſi viderentur peruerſam doctrinam etiam diuinis teſtimonijs, malè tamen interpretatis, roborare. A quorum oculis Dei timor receſſit, humani generis hoſte ſuggerente, nouiter ſuſcitatos, & nuper apud quoſdam leuiores in inclyta natione Germanica ſeminatos. Quod eo magis dolemus ibi eueniſſe, quòd eandem nationem & nos, & prædeceſſores noſtri, in viſceribus ſemper geſſerimus charitatis. Nam poſt tranſlatum ex

Pſal. 73.

Ioan. 21.

1. Pet. 2.

Iacob. 3.

1. Cor. 11.

2. Tim. 4.

Græcis

Græcis à Romana Eccleſia in eoſdem Germanos imperium, iidem prædeceſſores noſtri & nos, eiuſdē Eccleſiæ aduocatos defenſoreſque ex eis ſemper accepimus, quos quidem Germanos, catholicæ veritatis verè germanos, cōſtat hæreſum acerrimos oppugnatores ſemper fuiſſe, cuius rei teſtes ſunt laudabiles illæ conſtitutiones Germanorum Imperatorum pro libertate Eccleſiæ, proque expellendis exterminandiſque ex omni Germania hæreticis, ſub grauiſſimis pœnis etiam amiſſionis terrarum & dominiorum, contra receptatores vel non expellentes olim editæ, & à noſtris prædeceſſoribus confirmatæ: quæ ſi hodiè ſeruarentur, & nos & ipſi vtiq; hac moleſtia careremus. Teſtis eſt in Concilio Conſtantien. Huſſitarum ac Wicleffiſtarum, necnon Hieronymi Pragen. damnata ac punita perfidia. Teſtis eſt toties cōtra Bohemos Germanorum ſanguis effuſus. Teſtis denique eſt prædicto errorum ſeu multorum ex eis per Colonien. & Louanien. vniuerſitates, vtpotè agri Dominici piiſſimas religioſiſſimaſq; cultrices, nō minus docta quam vera ac ſancta confutatio, reprobatio, & damnatio. Multa quoque alia allegare poſſemus, quæ, ne hiſtoriam texere videamur, prætermittenda cenſuimus. Pro paſtoralis igitur officij diuina gratia nobis iniuncti cura quam gerimus, prędictorum errorum virus peſtiferum vlterius tolerare ſeu diſſimulare, ſine Chriſtianæ religionis nota atque orthodoxæ fidei iniuria, nullo modo poſſumus. Eorum autem errorum aliquos pręſentibus duximus inſerendos, quorum tenor ſequitur & eſt talis:

Primæ Lutheri hæreſes.

Hæretica ſententia eſt, ſed vſitata, Sacramenta nouæ legis iuſtificantem gratiam illis dare, qui nō ponunt obicem.

In puero poſt baptiſmum negare remanens peccatum, eſt Paulum & Chriſtum ſimul conculcare.

Fomes peccati, etiam ſi nullum adſit actuale peccatum, moratur exeuntem à corpore animam ab ingreſſu cœli.

Imperfecta charitas morituri, fert ſecum neceſſariò magnum timorem, qui ſe ſolo ſatis eſt facere pœnam Purgatorij, & impedit introitum regni.

Tres eſſe partes pœnitentiæ, contritionem, confeſſionē & ſatisfactionem, non eſt fundatum in ſacra ſcriptura, nec in antiquis ſanctis Chriſtianis doctoribus.

Contritio quæ paratur per diſcuſſionem, collectionem & deteſtatione peccatorum, qua quis recogitat annos ſuos in amaritudine animæ ſuæ ponderando peccatorum grauitatem, multitudinem, fœditatem, amiſſionem æternæ beatitudinis, ac æternæ damnationis acquiſitionem, hæc contritio facit hypocritam, immò magis peccatorem.

Veriſſimum eſt prouerbium, & omniū doctrina de contritionibus huculque data præſtantius, de cæterò non facere, ſumma pœnitentia, optima pœnitentia, noua vita.

Nullo modo præſumas confiteri peccata venialia, ſed nec omnia mortalia, quia impoſſibile eſt, vt omnia mortalia cognoſcas. Vndè in primitiua eccleſia ſolum manifeſta mortalia confitebantur.

Dum volumus omnia purè confiteri, nihil aliud facimus, quam quòd miſericordiæ Dei nihil volumus relinquere ignoſcendum.

Peccata non ſunt vlli remiſſa, niſi remittente ſacerdote, credat ſibi remitti: immò peccatū maneret, niſi remiſſum crederet: non enim ſufficit remiſſio peccati, & gratiæ donatio, ſed oportet etiam credere eſſe remiſſum.

Nullo modo confidas abſolui propter tuam contritionem, ſed propter verbum Chriſti, Quodcunq; ſolueris &c. Hìc, inquam, confide, ſi ſacerdotis obtinueris abſolutionem, & crede fortiter te abſolutum, & abſolutus verè eris, quicquid ſit de contritione.

Si per impoſſibile confeſſus non eſſet contritus, aut ſacerdos non ſeriò, ſed ioco abſolueret, ſi tamen credat ſe abſolutum, veriſſimè eſt abſolutus. In ſacramento pœnitentiæ ac remiſſione culpæ, non plùs facit Papa aut epiſcopus, quam infimus ſacerdos: immò vbi non eſt ſacerdos, æquè tantum quilibet Chriſtianus, etiam ſi mulier aut puer eſſet. Nullus debet ſacerdoti reſpondere, ſe eſſe contritum, nec ſacerdos requirere. Magnus eſt error eorum qui ad ſacramenta Euchariſtiæ accedunt, huic innixi, quod ſint confeſſi, quod non ſint ſibi conſcij alicuius peccati mortalis, quod præmiſerint orationes ſuas & præparatoria, omnes illi ad iudicium ſibi manducant & bibunt: ſed ſi credant & confidant ſe gratiam ibi conſecuturos, hæc ſola fides facit eos puros & dignos.

Conſultum videtur, quod eccleſia in communi Concilio ſtatueret laicos ſub vtraque ſpecie cōmunicandos, nec Bohemi communicantes ſub vtraque ſpecie, ſunt hæretici, ſed ſchiſmatici. Theſauri eccleſiæ, vndè Papa dat indulgentias, non ſunt merita Chriſti & ſanctorum. Indulgentiæ ſunt piæ fraudes fidelium, & remiſſiones bonorū operum: & ſunt de numero eorum quæ licent, & non de numero eorum quæ expediunt.

Indulgentiæ his qui veraciter eas conſequuntur, non valent ad remiſſionem pœnæ pro peccatis actualibus debitæ apud diuinam iuſtitiam.

Seducuntur credentes indulgentias eſſe ſalutares, & ad fructum ſpiritus vtiles.

Indulgentiæ neceſſariæ ſunt ſolùm publicis criminibus, & propriè conceduntur duris ſolummodò & impatientibus.

Sex generibus hominum indulgentiæ nec ſunt neceſſariæ, nec vtiles: videlicet mortuis ſeu morituris, infirmis, legitimè impeditis, his qui non commiſerunt crimina, his qui crimina commiſerunt, ſed non publica, his qui meliora operantur.

Excommunicationes ſunt tantum externæ pœnæ, nec priuant hominem communibus ſpiritualibus eccleſiæ orationibus.

Docendi ſunt Chriſtiani plus diligere excommunicationem, quàm timere.

Romanus Pontifex Petri ſucceſſor, non eſt Chriſti vicarius ſuper omnes totius mundi eccleſias ab ipſo Chriſto in B. Petro inſtitutus.

Verbum Chriſti ad Petrum, Quodcunque ſolueris ſuper terram &c. extenditur duntaxat ad ligata ab ipſo Petro.

Certum eſt in manu Eccleſiæ aut Papæ prorſus non eſſe ſtatuere articulos fidei, immò nec leges morum ſeu bonorum operum,

Si Papa cum magna parte Eccleſiæ ſic vel ſic ſentiret, nec etiam erraret: adhuc non eſt peccatum aut hæreſis, contrarium ſentire pręſertim in re non neceſſaria ad ſalutem, donec fuerit per Concilium vniuerſale alterum reprobatum, alterum approbatum.

Via nobis facta eſt enarrandi authoritatem Conciliorum, & liberè contradicendi eorum geſtis, & iudicandi eorum decreta, & confidenter confitendi, quicquid verum videtur, ſiue probatum fuerit, ſiue reprobatum à quocunque Concilio.

Aliqui articuli Ioannis Huſs condemnati in Concilio Conſtantien. ſunt Chriſtianiſſimi, veriſſimi, & Euangelici, quos nec vniuerſalis eccleſia poſſet damnare.

In omni opere bono iuſtus peccat.

Opus bonum optimè factum, eſt veniale peccatum.

Hæreticos comburi, eſt contra voluntatem ſpiritus.

Præliari aduerſus Turcas, eſt repugnare Deo viſitanti iniquitates noſtras per illos.

Nemo eſt certus, ſe non ſemper peccare mortaliter propter occultiſſimum ſuperbiæ vitium.

Liberum arbitrium poſt peccatum, eſt res de ſolo titulo: & dum facit quod in ſe eſt, peccata mortaliter. Purgatorium nō poteſt probari ex ſacra ſcriptura quæ ſit in canone.

Animæ in Purgatorio non ſunt ſecuræ de eorum ſalute, ſaltem omnes: nec probatum eſt vllis aut rationibus aut ſcripturis, ipſas eſſe extra ſtatum merendi, aut augendæ charitatis.

Animæ in Purgatorio peccant ſine intermiſſione, quandiu quærunt requiem, & horrent pœnas.

Animæ ex Purgatorio liberatæ ſuffragijs viuentium, minus beantur quam ſi per ſe ſatisfeciſſent.

Prælati eccleſiaſtici & principes ſeculares non malefacerent, ſi omnes ſaccos mendicitatis delerent.

Qui quidem errores, reſpectiuè, quam ſint peſtiferi, quā pernicioſi, quam ſcandaloſi, quam piarum & ſimplicium mentium ſeductiui, quam deniq; ſint contra omnem charitatem, ac S. R. E. matris omnium fidelium, & magiſtræ fidei reuerentiam, atq; neruum eccleſiaſticę diſciplinæ, obe-

dientiam ſcilicet quæ fons eſt & origo omnium virtutum, ſine qua facilè vnuſquiſq; infidelis eſſe conuincitur, nemo ſanæ mentis ignorat. Nos igitur in præmiſſis, vtpotè grauiſſimis, & propenſiùs (vt decet) procedere, necnon huiuſmodi peſti, morboq; canceroſo, ne in agro dominico tanquã vepris nociua vlteriùs ſerpat, viam percludere cupientes, habita ſuper prædictis erroribus & eorum ſingulis diligenti trutinatione, diſcuſſione, ac diſtricto examine, maturaq; deliberatione, omnibuſq; ritè penſatis ac ſæpius ventilatis cum venerabilibus fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus, ac regularium ordinum Prioribus ſeu miniſtris generalibus, pluribuſq; alijs ſacræ theologiæ, necnon vtriuſq; iuris profeſſoribus ſiue magiſtris, & quidem peritiſſimis: reperimus eoſdem errores, reſpectiuè (vt præfertur) aut articulos non eſſe catholicos, nec tanquã tales eſſe dogmatizandos, ſed contra eccleſiæ catholicæ doctrinam ſiue traditionem, atq; * ab ea veram diuinarum ſcripturarum receptam interpretationem, cuius authoritati ita acquieſcendũ cenſuit Auguſtinus, vt dixerit ſe euangelio non fuiſſe crediturum, niſi eccleſiæ Catholicæ interueniſſet authoritas. Nam ex eiſdem erroribus, vel eorum aliquo vel aliquibus palam ſequitur, eandem eccleſiam, quæ ſpiritu ſancto regitur, errare & ſemper erraſſe. Quod eſt vtique contra illud, quod Chriſtus diſcipulis ſuis in aſcenſione ſua (vt in ſancto euangelio Matthæi legitur) promiſit, dicens: Ego vobiſcũ ſum vſq; ad conſummationem ſeculi. Necnon contra ſanctorũ patrum determinationes, Conciliorum quoq; & ſummorũ pontificum expreſſas ordinationes ſeu canones: quibus nõ obtemperaſſe, omniũ hæreſum & ſchiſmatũ, teſte Cypriano, fomes & cauſa ſemper fuit. De eorundem itaq; venerabilium fratrum noſtrorũ conſilio & aſſenſu, ac omnium & ſingulorum prædictorum matura deliberatione prædicta, authoritate omnipotentis Dei, & beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, & noſtra, præfatos omnes & ſingulos articulos ſeu errores, tanquam (vt præmittitur) reſpectiuè hæreticos: aut ſcandaloſos, aut falſos, aut piarum aurium offenſiuos, vel ſimpliciũ mentium ſeductiuos, & veritati catholicę obuiantes, damnamus, reprobamus, atque omninò reijcimus, ac pro damnatis, reprobatis & reiectis, ab omnibus vtriuſq; ſexus Chriſti fidelibus haberi debere, harum ſerie decernimus & declaramus: inhibẽtes in virtute ſanctę obedientiæ, ac ſub maioris excommunicationis latæ ſententiæ: necnon quo ad eccleſiaſticas & regulares perſonas epiſcopalium omniũ etiam patriarchaliũ, metropolitanarum, & aliarum cathedralium eccleſiarum, monaſteriorũ quoq; & prioratuum etiam cõuentualium, & quarumcunq; dignitatum, aut beneficiorũ eccleſiaſticorum, ſeculariũ aut quorumuis ordinũ regularium, priuationis, & inhabilitatis ad illa & alia in poſterum obtinenda: quo verò ad conuentus, capitula, ſeu domos aut pia loca ſeculariũ vel regularium, etiam Mendicantium, necnon vniuerſitatis etiam ſtudiorum generaliũ, quorumcunq; priuilegiorum indultorum à ſede Apoſtolica vel eius legatis, aut alias quomodolibet habitorum vel obtentorũ, cuiuſcunq; tenoris exiſtant: necnõ nominis & poteſtatis ſtudiũ generale, tenendi, legendi, ac interpretãdi quaſuis ſcientias & facultates, & inhabilitatis ad illa & alia in poſterum obtinenda: Prædicationis quoq; officij, ac amiſſionis ſtudij generalis, & omnium priuilegiorum eiuſdem. Quo verò ad ſeculares eiuſdem excõmunicationis, necnon amiſſionis cuiuſcunque emphyteoſis ſeu quorumcunq; feudorũ tam à Rom. Eccl. quam alias quomodolibet obtentorum, ac etiã inhabilitatis ad illa & alia in poſterum obtinenda. Necnon quo ad omnes & ſingulos ſuperiùs nominatos, inhibitionis Eccleſiaſticę ſepulturę, inhabilitatiſq; ad omnes & ſingulos actus legitimos, infamiæ ac diffidationis, & criminis læſæ maieſtatis, & hæreticorũ & fautorum eorundẽ in iure expreſſis pœnis, eo ipſo & abſq; vlteriori declaratione per omnes & ſingulos ſupradictos, ſi (quod abſit) contrafecerint, incurrendi. A quibus vigore cuiuſcunq; facultatis & clauſularum etiã in confeſſionalib. quibuſuis perſonis, ſub quibuſuis verborũ formis contentarum, niſi à Ro. Pont. vel alio ab eo ad id in ſpecie facultatem habente, præterquam in mortis articulo conſtituti, abſolui nequeant. Omnibus & ſingulis vtriuſq; ſexus Chriſtifidelibus, tam laicis quàm clericis, ſecularibus & quorum-

* adeò veram

Matth. 28

A uis ordinũ regularibus, & alijs quibuſcunq; perſonis, cuiuſcunq; ſtatus, gradus vel conditionis exiſtant, & quacunque Eccleſiaſtica vel mundana præfulgeant dignitate, etiam S. R. E. Cardinalibus, patriarchis, primatibus, Archiepiſcopis, patriarchalium, Metropolitanarum, & aliarum cathedralium collegiatarum ac inferiorum Eccleſiarum prælatis, clericis, alijſque perſonis Eccleſiaſticis, ſecularibus & quorumuis ordinum, etiam Mendicantiũ regularibus, Abbatibus, prioribus, vel miniſtris generalib⁹ vel particularibus, fratribus ſeu religioſis exemptis: ſtudiorum quoq; vniuerſitatibus ſecularibus & quorumuis ordinum etiam Mendicantium regularibus: necnon regibus, Imperatoris Electoribus, principibus, ducibus, marchionibus, comitibus, B baronibus, capitaneis, conductoribus, domicilijs, omnibuſq; officialibus, iudicibus, notarijs, Eccleſiaſticis & ſecularibus cõmunitatibus, vniuerſitatibus, potentatibus, ciuitatibus, caſtris, terris & locis, eorum vel earum ciuibus, habitatoribus & incolis, ac quibuſuis alijs perſonis eccleſiaſticis vel regularibus (vt præfertur) per vniuerſum orbem, vbicunq; præſertim in Alemania exiſtentibus, vel pro tempore futuris, ne præfatos errores, aut eorum aliquos, peruerſamque doctrinam huiuſmodi aſſerere, affirmare, defendere, prædicare, aut illi quomodolibet, publicè vel occultè, quouis quæſito ingenio vel colore, tacitè vel expreſſè fauere præſumant. Inſuper, quia errores præfati & plures alij cõtinentur in libellis ſeu ſcriptis cuiuſdam Martini Luter, dictos li- C debellos & omnia dicti Martini ſcripta ſeu prædicationes, in Latino vel quocunq; alio idiomate reperiãtur, in quibus dicti errores ſeu eorum aliquis continentur, ſimiliter damnamus, reprobamus, atq; omninò reijcimus, & pro omninò damnatis, reprobatis, ac reiectis (vt præfertur) haberi volumus: mandantes in virtute ſanctæ obedientiæ & ſub pœnis prædictis eo ipſo incurrendis, omnibus & ſingulis vtriuſq; ſexus Chriſtifidelib. ſuperiùs nominatis, ne huiuſmodi ſcripta, libellos, prędicationes ſeu ſchedulas, vel in eis contenta capitula, errores aut articulos ſupradictos continentia legere, aſſerere prædicare, laudare, imprimere, publicare, ſiue defendere, per ſe vel aliũ ſeu alios, directè vel D indirectè, tacitè vel expreſsè, publicè vel occultè, aut in domibus ſuis, ſiue alijs publicis vel priuatis locis tenere quoquo modo præſumant: quinimmò illa ſtatim poſt harum publicationem vbicunq; fuerint, per ordinarios & alios ſupradicto diligenter quæſita, publicè & ſolenniter in præſentia cleri & populi, ſub omnibus & ſingulis ſupradictis pœnis comburant. Quod verò ad ipſum Martinum attinet, bone Deus, quid prætermiſimus, quid non fecimus, quid paternæ charitatis omiſimus, vt eum ab huiuſmodi erroribus reuocaremus? Poſtquã enim ipſum citauimus, mitius cum eo procedere volentes, illum inuitauimus: atq; tam per diuerſos tractatus cum legato noſtro habitos, quàm per literas noſtras, hortati fuimus, vt à prædictis erroribus diſ- E cederet, aut ad nos, oblato etiam ſaluo conductu & pecunia ad iter neceſſaria, ſine metu ſeu timore aliquo, quẽ perfecta charitas foras mittere debuit, veniret, ac Saluatoris noſtri Apoſtoliq; Pauli exemplo, non in occulto, ſed palam & in facie loqueretur. Quod ſi feciſſet, pro certo (vt arbitramur) ad cor reuerſus, errores ſuos cognouiſſet: nec in Ro. curia, quam tantopere, vanis maleuolorum rumoribus plùs quàm oportuit tribuendo, vituperat, tot reperiſſet errata: docuiſſemuſq; eum luce clarius, ſanctos Ro. pontifices prædeceſſores noſtros, quos præter omnem modeſtiam iniurioſè lacerat, in ſuis canonibus ſeu conſtitutionibus, quas mordere nititur, nunquam erraſſe: quia iuxta Prophetam, nec in Galaad reſina, nec medicus deeſt. Sed obaudi- F uit ſemper, & prædicta citatione, omnibuſq; & ſingulis ſupradictis ſpretis venire contempſit, ac vſque in præſentem diem contumax atq; animo indurato, cenſuras vltra annũ ſuſtinuit: & quod deterius eſt, addens mala malis, de citatione huiuſmodi notitiam habens, in vocem temerariæ appellationis prorupit, ad futurum Concilium, contra conſtitutionem Pij 2. ac Iulij 2. prædeceſſorũ noſtrorum, qua cauetur, taliter appellantes hæreticorum pœna plectendos, Fruſtrà etiam Concilij auxilium implorauit, qui illi ſe non credere palàm profitetur) ita vt contra ipſum, tanquam de fide notoriè ſuſpectum, immò verè hæreticum, abſque vlterior

Hier. 8.

terior

Digitized by Google

tertiori citatione vel mora, ad condemnationem & damnationem eius, tamquam hæretici, ac ad omnium & ſingularum ſupraſcriptarum pœnarum & cenſurarum ſeueritatem procedere poſſemus. Nihilominus de eorundẽ fratrum noſtrorum cõſilio, omnipotentis Dei imitantes clementiam, Ezech. 18 qui non vult mortẽ peccatoris, ſed magis vt conuertatur & & viuat: omniũ iniuriarum hactenus nobis & Apoſtolicæ ſedi illatarum obliti, omni qua poſſumus pietati vti decreuimus, & quantũ in nobis eſt, agere, vt propoſita manſuetudinis via, ad cor reuertatur, & à prædictis recedat erroribus, vt ipſum tanquam filium illum prodigum ad gremium Lucæ 15. Eccleſiæ reuertentem, benignè recipiamus. Ipſum igitur Martinum & quoſcunq; ei adhęrentes, eiuſq; receptatores & fautores, per viſcera miſericordię Dei noſtri, & per aſperſionem ſanguinis Domini noſtri Ieſu Chriſti, quó & per quem humani generis redemptio, & S. matris Eccleſiæ ædificatio facta eſt, ex toto corde hortamur & obſecramus, vt ipſius Eccleſiæ pacem, vnitatem & veritatem, pro qua ipſe Ioan. 17. Saluator tam inſtanter orauit ad patrem turbare deſiſtant, & prædictis tam pernicioſis erroribus prorſus abſtineant: inuenturi apud nos, ſi effectualiter paruerint, & paruiſſe per legitima documenta nos certificauerint, paternę charitatis affectum, & apertũ manſuetudinis & clementię fontẽ. Inhibentes nihilominus eidẽ Martino ex nunc, vt interim ab omni prædicatione, ſeu prædicationis officio omninò deſiſtat. Alioquin, vt ipſum Martinum, ſi fortè iuſtitiæ & virtutis amor à peccato nõ retrahat, indulgentiæq; ſpes ad pœnitentiam nõ reducat, pœnarũ terror coërceat diſciplinæ, eundem Martinum, eiuſq; adhærentes, complices, fautores, & receptatores tenore præſentiũ requirimus & monemus, in virtute ſanctæ obedientiæ & ſub prædictis omnibus & ſingulis pœnis, eo ipſo incurrendis, diſtrictè præcipiendo mandamus, quatenus infra 60. dies, quorũ 20. pro primo, 20. pro ſecundo, & reliquos 20. dies pro tertio & peremptorio termino aſſignamus, ab affixione præſentium in locis infraſcriptis, immediatè ſequentes numerandos, ipſe Martinus, complices, fautores, adhærentes, receptatores prædicti, à præfatis erroribus, eorumq; prædicatione ac publicatione & aſſertione, defenſione quoque, & librorũ ſeu ſcripturarum editione ſuper eiſdem, ſiue eorum aliquo omninò deſiſtant, libroſq; ac ſcripturas omnes & ſingulas, præfatos errores, ſeu eorũ aliquos quomodolibet cõtinentes, comburant, vel comburi faciant. Ipſe etiam Martinus errores & aſſertiones huiuſmodi omninò reuocet, ac de reuocatione huiuſmodi per publica documenta in forma iuris valida, in manibus duorũ pręlatorum conſignata, ad nos infra alios ſimiles 60. dies tranſmittenda, vel per ipſummet (ſi ad nos venire voluerit, quod magis placeret) cum præfato pleniſſimo ſaluo conductu, quem exnunc concedimus, deferenda, nos certiores efficiat, vt de eius vera obedientia nullus dubitationis ſcrupulus valeat remanere. Aliàs ſi (quod abſit) Martinus præfatus, complices, fautores, adhærentes, & receptatores prędicti ſecus egerint, ſeu pręmiſſa omnia & ſingula infra terminũ prædictum cum effectu nõ adimpleuerint, Apoſtoli imitantes doctrinam, qui hæreticum hominẽ, poſt primam & ſecundam correptionem, vitandum docuit, exnunc prout extunc, & econuerſo, eundẽ Martinum, complices, adhærentes, fautores, & receptatores præfatos, & eorum quemlibet, tanquã aridos palmites in Chriſto non manentes, ſed doctrinã contrariam Catholicæ fidei inimicam, ſiue ſcandaloſam, ſeu damnatam, in nõ modicam offenſam diuinæ maieſtatis, ac vniuerſalis Eccleſiæ & fidei Catholicæ detrimentũ & ſcandalum dogmatizantes & prędicantes, claues quoq; Eccleſię vilipendentes, notorios & pertinaces hæreticos eadẽ authoritate fuiſſe & eſſe declarantes, eoſdem vt tales, harũ ſerie condemnamus, & eos pro talibus haberi ab omnibus vtriuſq; ſexus Chriſtifidelibus ſupradictis volumus & mandamus. Eoſq; omnes & ſingulos omnibus ſupradictis & alijs contra tales à iure inflictis pœnis, & præſentium tenore ſubijcimus, & eiſdem irretitos fuiſſe & eſſe decernimus & declaramus. Inhibemus pręterea ſub omnibus & ſingulis præmiſſis pœnis, eo ipſo incurrendis, omnibus & ſingulis Chriſtifidelibus ſuperius nominatis, ne ſcripta, etiã præfatos errores non continentia, ab eodem Martino quomodolibet condita vel edita, aut condẽda vel edenda, ſeu eorum aliqua, tanquam ab homine orthodoxæ fidei inimico atq; ideò vehementer ſuſpecta, & vt eius memoria omninò deleatur de Chriſtifidelium conſortio, legere, aſſerere, prædicare, laudare, imprimere, publicare ſiue defendere per ſe vel aliũ ſeu alios, directè vel indirectè tacitè vel expreſsè, publicè vel occultè, ſeu in domibus ſuis ſiue alijs locis, publicis vel priuatis, tenere quoquomodo præſumant: quinimmò illa comburant, vt præfertur. Monemus inſuper omnes & ſingulos Chriſtifideles ſupradictos, ſub eadem excõmunicationis latæ ſententię pœna, vt hæreticos prædictos declaratos & condemnatos, mandatis noſtris nõ obtemperantes, poſt lapſum termini ſupradicti euitent, & quantũ in eis eſt, euitari faciant, nec cum eiſdem vel eorum aliquo commerciũ, aut aliquam conuerſationem, ſeu cõmunionem habeant, nec eis neceſſaria miniſtrent. Ad maiorẽ prætereà dicti Martini, ſuorumque complicum, fautorum & adhærentium, ac receptatorũ prædictorũ, ſic poſt lapſum termini prædicti declaratorum hæreticorum & condemnatorũ confuſionem, vniuerſis & ſingulis vtriuſq; ſexus Chriſti fidelibus, Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Patriarchalium, Metropolitanarum, & aliarum cathedralium, collegiatarum, ac inferiorum Eccleſiarum pręlatis, capitulis, alijſq; perſonis Eccleſiaſticis, ſecularibus & quorumuis ordinum etiam Mendicantium (præſertim eius congregationis, cuius dictus Martinus eſt profeſſus, & in qua degere vel morari dicitur) regularibus, exemptis & non exemptis, necnon vniuerſis & ſingulis principibus, quacunq; Eccleſiaſtica vel mundana fulgentibus dignitate, Regibus, Imperatoris Electoribus, ducibus, marchionibus, comitibus, baronibus, capitaneis, conductoribus, domicellis, communitatibus, vniuerſitatibus, potentatibus, ciuitatibus, terris, caſtris, & locis ſeu eorum habitatoribus, ciuibus & incolis, omnibuſq; alijs & ſingulis ſupradictis, per vniuerſum orbem, præſertim in eadem Alemania conſtitutis mandamus, quatenus ſub prædictis omnibus & ſingulis pœnis, ipſi vel eorũ quilibet, pręfatũ Martinum, complices, adhærẽtes, receptantes, & fautores perſonaliter capiant, & captos ad noſtram inſtantiam retineant, & ad nos mittant: Reportaturi pro tam bono opere, à nobis & ſede Apoſtolica remunerationem pręmiumq; condignum: vel ſaltem eos & eorum quemlibet, de metropolitanis, cathedralib⁹, collegiatis & alijs Eccleſijs, domibus, monaſterijs, conuentibus, ciuitatibus, dominijs, vniuerſitatibus, cõmunitatibus, caſtris, terris ac locis reſpectiuè tam clerici & regulares, quam laici omnes & ſinguli ſupradicti omninò expellant. Ciuitates verò, dominia, terras, caſtra, villas, comitatus, fortalicia, oppida, & loca quæcunq; vbilibet conſiſtentia eorum & earũ reſpectiuè: metropolitanas, cathedrales, collegiatas & alias Eccleſias, monaſteria, prioratus, domus, conuentus, & loca religioſa vel pia cuiuſcunq; ordinis, vt præfertur, ad quæ præfatum Martinum, vel aliquẽ ex prædictis declinare contigerit, quamdiu ibi permanſerint, & triduo poſt receſſum, Eccleſiaſtico ſubijcimus interdicto. Et vt præmiſſa omnibus innoteſcant, mandamus inſuper vniuerſis patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, patriarchalium, metropolitanarum, & aliarum cathedralium ac collegiatarum Eccleſiarum prælatis, capitulis, alijſq; perſonis Eccleſiaſticis, ſecularibus & quorumuis ordinum ſupradictorum regularibus, fratribus religioſis, monachis, exemptis & non exemptis ſupradictis, vbilibet præſertim in Alemania conſtitutis, quatenus ipſi vel eorum quilibet ſub ſimilibus cenſuris & pœnis, eo ipſo incurrẽdis, Martinum, omneſq; & ſingulos ſupradictos, qui elapſo termino huiuſmodi mandatis, ſeu monitis noſtris nõ paruerint, in eorum Eccleſijs, Dominicis & alijs, feſtiuis diebus, dum inibi maior populi multitudo ad diuina conuenerit, declaratos hæreticos & cõdemnatos publicè nuncient, faciantq; & mandent ab alijs nunciari, & ab omnibus arctiùs euitari. Necnon omnibus Chriſtifidelibus, vt eos euitent, pari modo ſub prædictis cenſuris & pœnis. Et præſentes literas, vel earum tranſſumptũ ſub forma infraſcripta factum, in eorum Eccleſijs, monaſterijs, domibus, conuentibus, & alijs locis, legi, publicari, atq; affigi faciant. Excommunicamus quoq; & anathematizamus omnes & ſingulos, cuiuſcunque ſtatus, graduſque conditionis, præeminentiæ, dignitatis, aut

Digitized by Google

excellentiæ fuerit, qui, quo minus præſenes literæ, vel earum tranſſumpta, copiæ ſeu exemplaria in ſuis terris & dominijs legi, affigi & publicari poſſint, fecerint: vel quoquo modo procurauerint per ſe vel alium ſeu alios, publicè vel occultè, directè vel indirectè, tacitè vel expreſsè. Poſtremò, quia difficile foret præſentes literas ad ſingula quæque loca differri, in quibus neceſſarium foret: volumus & Apoſtolica authoritate decernimus, quòd earum tranſſumptis manu publici notarij confectis & ſubſcriptis, vel in alma vrbe impreſſis, & ſigillo alicuius Eccleſiaſtici prælati munitis, vbique ſtetur & plena fides adhibeatur, prout originalibus literis ſtaretur & adhiberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ. Et ne præfatus Martinus, omneſque alij ſupradicti, quos præſentes literæ quomodolibet concernunt, ignorantiam earundem literarum, & in eis contentorum omnium & ſingulorum prætendere valeant literas ipſas in baſilicæ principis Apoſtolorum, & cancellariæ Apoſtolicæ, necnon Cathedralium Eccleſiarum Brandenburgenſ. Miſnenſ. & Merſpurgenſ. valuis affigi & publicari debere volumus: decernentes, quòd earundem literarum publicatio ſic facta; ſupradictum Martinum, omneſque alios & ſingulos prænominatos, quos literæ huiuſmodi quomodolibet concernunt, perindè arctent, ac ſi literæ ipſæ die affixionis & publicationis huiuſmodi, eis perſonaliter lectæ & intimatæ forent: quum non ſit veriſimile, quòd ea quæ tam patenter fiunt, debeant apud eos incognita remanere. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ſeu ſi ſupradictis omnibus & ſingulis, vel eorum alicui, aut quibuſuis alijs à ſede Apoſtolica prædicta, vel ab ea poteſtatem habentibus, ſub quauis forma, etiam confeſſionali, & cum quibuſuis etiam fortiſſimis clauſulis, aut ex quauis cauſa ſeu grandi conſideratione, indultum vel conceſſum exiſtat, quod interdici, ſuſpendi vel excommunicari non poſſint per literas Apoſtolicas, non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales id importantes, de indulto huiuſmodi mentionem, eiuſdem indulti tenores, cauſas & formas, perindè acſi de verbo ad verbum inſerentur, ita vt omninò tollantur, præſentibus pro expreſſis habentes. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam noſtræ damnationis, reprobationis, reiectionis, decreti, declarationis, inhibitionis, voluntaris, mandati, hortationis, obſecrationis, requiſitionis, monitionis, aſſignationis, conceſſionis, condemnationis, ſubiectionis, excommunicationis & anathematizationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno incarnat. Dominicæ 1520. 17. Kalend. Iulij, Pontificatus noſtri anno octauo.

Viſa. R. Milaneſius
Albergatus.

ADRIANVS VI. PONTIFEX.

Adrianus quando Pontifex factus?

ADRIANVS tenuis ſed honeſtæ fortunæ parentibus Vltraiecti natus, Louanij ſtudendo tantum profecerat, vt inter Theologos facilè primus haberetur. Qua de cauſſa in Caroli V. præceptorē aſſumptus, atque in Hiſpaniam profectus, ibiq; Epiſcopus & Cardinalis creatus, poſt vices ibidem Caroli præclare geſtas, tempore eiuſdem Caroli V. Imperatoris anno Domini 1522. quinto Idus Ianuarij, opera Cardinalis Medices, atque omnium Cardinalium conſenſu Pontifex electus fuit. Quod cum illi apud Victoriam vrbem Cantabriæ moranti nunciatum eſſet, Genuam maritimo itinere delatus, à principibus Galliæ ſummo honore viſitatus eſt. Romam ingreſſus octauo Kalend. Octobris in Vaticano coronatus eſt pompa admodum tenui propter peſtis calamitatem, quæ tum vrbem

Res geſtæ Adriani.

A peruaſerat. Nomen cum quibuſdam alijs Pontificibus non immutauit. Amplo & robuſto erat corpore, ſed viuaci ingenio. Nam cum Cardinalis nepoti ſuo ſacerdotium 70. aureorum annui reditus contuliſſet, vacaſſetq; aliud, cuius prouentus paulò pinguiores eſſent, vix adduci potuit daret illud, ſolitus dicere: Cupere ſe homines beneficijs dare, non beneficia hominibus. Ad Rempubl. accedens, ob minimes rerum vſus omnia ferè aliorum arbitrio moderabatur. Bellum intulit Sigiſmundo Malateſtæ, quem Ducis Ferrarienſis atque Vrbini auxilio fretus Arimino expulit, omniaque aduerſus eos Duces à Iulio & Leone decreta abrogauit. Cardinalem Soderinum ob datas aduerſus Pontificem & Carolum literas, in vincula coniecit. Rhodum
B tertium iam menſem grauiſſima obſidione periclitantem cum reſciuiſſet, omnes curas & cogitationes in hoc cōuertit vt illi ſuccurreretur. Verum turbato tum rerum ſtatu, ærario profuſo infelici exitu obſidio terminata eſt. Multa quidem, vti erat ardenti zelo accenſus in Eccleſiæ vtilitatem præſtiturus erat, ſi Godefridus, Tancredos, Balduinos, Robertos ea ætas nacta fuiſſet. Ad clerum reformandum, corruptoſque vrbis mores ingenij vires conuertit. Sanctum Antoninum in Florentinorū Antiſtitem, & S. Bennonem Germanum in Sanctorum cœtum aggregauit. Cum intellexiſſet Franciæ Regem Franciſcum in Italiam cum potenti exercitu aduentare, Pontifex Cęſaris partes ſecutus, Anglis,
C Hungaris, Venetis, alijſque liberis Italiæ ciuitatibus infœderis ſocietatem adductus. *Huius temporibus*, inquit Surius, *quoddam mire rediculum accidit VVitterbergæ. Carolſtadius enim & Melanchton præcipui Lutheri diſcipuli & ſymmiſtæ hauſta occaſione ex ſcriptis Lutheri, ſtudioſis adoleſcentibus perſuaſere, non eſſe dandam operam Philoſophiæ: Platonem, Ariſtotelem, Ciceronem & id genus alios non niſi mera ſcripſiſſe commenta & impoſturas, ideoq; libros eorum Vulcano conſecrandos; vni ſacrorum Bibliorum lectioni vacandum, neque fas eſſe hominem Chriſtianum literis deditam agitare vitam: faciendum omnibus, quod in Geneſi dictum eſt, In ſudore vultus tui veſceris pane tuo. Et vt ſuam infamiam ex Lutheri primæuis fontibus ad ſe deriuatam magis proderent, Carolſtadius ex Archidiacono factus eſt agricola VVittenbergenſis. Me-*
D *lanchton in piſtrino artem piſtoriam meditabatur, pleriq; adoleſcentes artium liberalium libris combuſtis mechanica opificia complexi ſunt.* A quo delirio dum Lutherus vtrunq; à ſe infatuatum, verſis velis ad mentem ſaniorem reduxiſſet, omnes ille Catholicos Reges ac Principes ſcriptis ſuis calumnioſe traduxit. Adrianus paulò poſt hæc incidit in morbum, ex quo commendata Eccleſia & Chriſtiana Repub. Cardinalibus, diem clauſit extremum 8. kalend. Octobr. anno Chriſti 1523. cum in Pontificatu ſediſſet annum 1. menſes 6. dieſq; totidem. Poſt obitum eius, duos menſes, dieſque 4. ſedes vacauit. In ſancto Petro ſepultus eſt; hoc elogio exornatus.

Carolſtadij & Melanchtonis deliria quæ?

Obitus Adriani Papæ.

Hadrianus VI. hic ſitus eſt, qui nihil ſibi infelicius in vita quam quod imperaret, duxit.

E

BREVE ADRIANI PAPÆ AD INQVISITOrem Comenſem.

Inquiſitoribus Hæreticæ prauitatis datur facultas procedendi contra Incantatores, Sortilegos, Diabolo obedientiam præſtantes, fidem abnegantes, &c.

F ADRIANVS Epiſcopus &c. Dilecte fili ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Dudum, vti nobis exponi feciſti, per felic. record. Iulium Papam II. prædeceſſorem noſtrum, non ſine magna tunc animi ſui diſplicentia accepto, quòd per quendam Georgium de Caſali, ordinis fratrum Prædicatorum profeſſorem, & in ciuitate Cremonenſi hæreticæ prauitatis Inquiſitorem deputatum, in nonnullis Lombardiæ partibus, & præſertim in locis, in quibus dictus Georgius Inquiſitor deputatus erat, repertæ fuerunt quamplures vtriuſque ſexus perſonæ, propriæ ſalutis immemores, & à fide Catholica deuiantes certā ſectam

facientes;

facientes; fidem, quam in ſacri ſuſceptione baptiſmatis ſuſceperunt, abnegantes, ſanctam crucem pedibus conculcantes, & opprobria ſuper eam perpetrantes, Eccleſiaſticis & præſertim Euchariſtiæ ſacramentis abutentes, diabolum in ſuum dominum & patronum aſſumentes, eiq; obedientiam & reuerentiam exhibentes, & ſuis incantationibus, carminibus, ſortilegijs, alijſque nefandis ſuperſtitionibus iumenta & fructus terræ multipliciter lædentes: aliaque quamplurima nefanda, exceſſus, & crimina eodem diabolo inſtigante cõmittentes, & perpetrantes, in animarũ ſuarum periculum, diuinæ maieſtatis offenſam, pernicioſumque exemplum, & ſcandalum plurimorum. Contra quas cum dictus Georgius tunc (vt aſſerebat) in dictis locis ſuæ inquiſitioni deputatis, prout ipſius Georgij incumbebat officio, ipſe Georgius proceſſiſſet: nonnulli autem tam clerici quàm laici illarũ partium, quærentes plus ſapere quam oportet, præmiſſa delicta ad eiuſdem Georgij Inquiſitionis officium non pertinere temere aſſerentes, præſumentes in populo errores & ſcandala ſeminauerunt: ſicque eundem Georgium in populo odioſum reddere, & dicti Georgij officium impedire conati fuerunt, prout etiam tunc impediebant: ita quod propter præmiſſa, perſonæ prædictæ delicta huiuſmodi perpetrantes, remanebant impunitæ, & aliæ eorum exempla ad ſimilia perpetranda quotidie inducebantur, in non modici fidei opprobrium, animarũ periculum, & ſcandalum plurimorum. Dictus prædeceſſor volens (ne inquiſitionis officij executio quomodolibet retardaretur, & labes hæreticæ prauitatis longius venena diffunderet) prouidere, dicto Georgio per quaſdam ſuas in forma breuis literas commiſit & mandauit, quatenus in locis eiuſdem Georgij inquiſitioni deputatis, de exceſſibus huiuſmodi cognoſcere, & contra quaſcunque perſonas, cuiuſcunque conditionis & præeminentiæ forent, inquiſitionis officium exercere & exequi; ipſaſq; perſonas, quas in præmiſſis culpabiles reperiret, vna cum locorum ordinariorum vicarijs, quatenus voluiſſent intereſſe, iuxta dictarum perſonarum demerita corrigere & punire deberet, ſecundum modum contra alios hæreticos à iure ex ſacris canonibus ſtatutum: contradictores quoſcunq; per cenſuram Eccleſiaſticam, & alia iuris opportuna remedia compeſcendo. Eos vero qui in præmiſſis, conſilium, auxilium, vel fauorem præſtarent, præfatus prędeceſſor noſter, eiſdem indulgentijs vti & gaudere decreuit, quibus crucesignati cõtra alios hæreticos, ex indulto apoſtolico eis cõceſſo, tunc gaudebant & vtebantur, prout in dictis literis plenius continetur dicitur. Et ſicut eadem expoſitio ſubiungebat, nõ ſolum delicta & crimina huiuſmodi contra fidem catholicam, & Chriſtianam religionem, ſub iuriſdictione inquiſitoris Cremonenſis committuntur, & perpetrantur; ſed omnibus alijs locis & diœceſibus ſub iuriſdictione aliorum inquiſitorũ dicti ordinis congregationis Lombardiæ, indies perpetrantur & cõmittuntur. Et cum eadem ſint delicta eade profecto prouiſione & caſtigatione eis eſt earundem literarum tenore prouidendum. Quare tu, ſicut aſſeris, in ciuitate Comenſi vbi dictæ prauitatis inquiſitor exiſtis, tam tuo, quam omniũ aliorum dictorum ordinis & congregationis hæreticæ prauitatis inquiſitorum vbilibet conſiſtentiũ & deputatorum nominibus, feciſti nobis humiliter ſupplicari, vt literas prædictas ad vos extendere & ampliare, aliaſq; deſuper opportune dignaretur prouidere. Nos igitur huiuſmodi ſupplicationi inclinati, literas prædictas, cum omnibus in eis contentis clauſulis, in omnibus & per omnia, prout in eiſdẽ literis continetur, ad te & ad alios ordinis & cõgregationis huiuſmodi inquiſitores, tam in prę́ſentiarũ deputatos, quàm in futurũ perpetuis futuris temporibus deputandos, ac ſi tibi, & cuilibet inquiſitorũ prędictorum dirigerentur, & directę fuiſſent, apoſtolica auctoritate, tenore pręſentium extendimus. Ipſaſq; literas tibi & illis vt præmittitur eiſdem auctoritate & tenore cõcedimus. Non obſtantibus omnibus illis, quæ idem Iulius prædeceſſor voluit non obſtare, cæteriſq; contrarijs quibuſcunque. Et quia difficile foret præſentes literas ad ſingula loca, in quibus de eis fides forſan fuerit facienda deferre: volumus & apoſtolica auctoritate decernimus, quod ipſarũ tranſumptis, manu cuiuſcunq; notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius curiæ, ſeu perſonę in dignitate eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, in iudicio & alibi, vbi opus fuerit, eadẽ prorſus fides adhibeatur, quæ adhiberetur eiſdẽ præſentibus, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ. Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die 20. Iulij, M.D.XXIII. Pontificatus noſtri anno primo.

Euangeliſta.

BREVE ADRIANI PAPÆ VI. AD FRED. SAX. DVcem aduerſus Lutherum.

DILECTE fili, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Satis & plùs quàm ſatis ſuſtinuimus, dilecte in Chriſto, ſi fortè Dei pietas tuã animã dignetur inuiſere, ac dare pœnitentiã ad cognoſcendũ veritatẽ, vt reſipiſceres à diaboli laqueis, à quo captiuus detineris. Nouimus te paternè monitum à fe. re. prædeceſſore noſtro, vt à te ſeparares perniciem illam Chriſtianæ religionis Martinum Lutherum: & cùm iam toti orbi manifeſtæ eſſent ſceleſtiſſimæ machinationes illius, ſperauimus & te ad cor pœnitens reuerſurum. Sed quoniam expectamus vuas, & ecce quia fruſtrà conflauit conflator, malitiæ enim tuæ non ſunt conſumptę: coëgit nos miſeratio tui, coëgit paternus amor, quo te & tibi ſubditos Saxones in Domino ſemper fuimus proſequuti, ſalutaribus & paternis monitis adhuc conuenire, vt vel tandem reſipiſcatis, antequã planè in vos conueniat, quod mox ſubdit Propheta: Argentum reprobũ vocate eos, quia Dominus proiecit eos. [Ibidem] Et quid dicemus vobis, quàm quod Galatis ſuis Paulus: O inſenſati, quis vos faſcinauit veritati nõ obedire? [Galat. 3.] Currebatis benè. Interrogate patres veſtros, ac dicent vobis: maiores veſtros, & annunciabũt vobis. [Deut. 32.] Quod ab ea ætate, quo vno eodemq; tẽpore vixere Adrianus Ro. Pont. & Carolus ille Magnus Imperator, Saxonicæ fidei plãtatores, ad noſtra vſq; & chariſſimi in Chriſto filij noſtri Caroli tempora, aui & proaui veſtri, atq; adeò Saxones omnes, ſemper habiti eſtis veluti pacis amatores, fidei propugnatores, per omnia obedientiæ pacifici filij: taleſq; vt non immeritò Gregorius V. natione Saxo, olim Ro. Pont. Saxoniæ Ducem in Rom. Imperatoris cõſtitueret electorẽ. Quomodo ergò tam citò mutatus eſt color optimus? [Thre. 4.] Cur tam facilè transferimini ab eo, qui vos vocauit in gratiã Chriſti, in aliud Euangelium, quod nõ eſt aliud, niſi ſunt quidã, qui vos conturbant, & volunt conuertere Euangeliũ Chriſti: [Galat. 1.] Quis vineam Domini Sabaoth tam pulchrè plantatam eſt demolitus? [Eſaiæ 5.] [Pſalm. 79.] Certè exterminauit eam aper de ſylua, & ſingularis ferus depaſtus eſt eam. Sed væ illud à vobis, à domeſticis & amicis, à cruciatu præcordiorũ. Obſecramus te fili dilecte in Chriſto, leua oculos tuos in directũ, & vide vbi ſis proſtratus. Conſidera quantam Eccleſiæ Chriſti, tot malis vndiq; circumuallatæ ac penè oppreſſæ, pro opera qua illi ſubuenire debueras, cladem inſuper intuliſti. Oppugnatur foris ab infeſtiſſimo illo ac potẽtiſſimo Chriſtiani nominis hoſte. Diſſident intus principes Reipub. Chriſtianæ, & in mutuã armati perniciem, cruentiſſimis inter ſe odijs confligantur; & in fraterna viſcera ferrũ ſtringunt, vt vix ethnici inter ſe crudelius. An hæc ita tibi viſa ſunt non ſatis grauia, niſi contritionẽ induceres ſuper contritionem, nutriens ac fouens ſerpentem illũ in ſinu tuo, qui veneno linguæ ſuæ Eccleſiam & terras infecit adeò, vt nũc peruenerit gladius etiam vſq; ad animam? Quanto autẽ pluris eſt anima, quàm corpus: tanto grauius eſt prædictis omnibus horrendũ illud & plùs quã tartareum venenum, quo hæreſum ac ſchiſmatum cõtagione tot myriades animarum interierunt, intereuntq;. Ita tibi debemus omnes, quòd nunc paſſim ab vnitate matris Eccleſię recedatur: Quòd auertatur vulgus indoctũ, ac bis mille præſtigijs ac faſcinationib. retrahatur à fide, quã ſuxit ab vbere materno: Quòd baſilicę ſint ſine plebibus, plebs ſine ſacerdotibus: ſacerdotes ſine debita reuerentia & ſine Chriſto deniq; Chriſtiani: Quò ſacramẽta fidei, non ſacra cenſeantur: Quòd ſanctuariũ Chriſti, ſanctũ eſſe negetur: quòd dies feſti feſtiuis ſiuſtrentur ſolennij:

Quòd moriantur homines in peccatis ſuis, rapiantur animę ad tribunal terrificum, nec pœnitentia reconciliati, nec ſacra cõmunione muniti: Quòd pulcherrimus ille tabernaculi ordo confuſus ſit, & pro Chriſtiana pace ac tranquillitate ad rebellionẽ, ad rapinas, ad cædas, ad incendia, cum magno ac manifeſto Chriſtianæ reipub. diſcrimine, veluti claſſico paſſim excitati. Pro quibus egregijs tuis in Eccleſiã Chriſti meritis, quo te præmio, immò quo nõ ſupplicio dignum cenſebimus? At dices fortè, Serpens me decepit. Dignam certè recepiſti mercedem, qui illum nutriuiſti in ſinu tuo. Sed itane ſtultus es ac ſine corde, vt in eis maximè reb⁹, in quibus errare damnari eſt: vni homuncioni cooperto peccatis, quã tot ſanctiſſ. ab initio patribus, qui in lege Dei meditati ſunt die ac nocte: & quã tot vniuerſalibus Concilijs, aduerſus quæ impudens os illud velut ſepulchrũ patens, ſe aperire nõ erubeſcit: ſanctę deniq; & Catholicæ Eccleſiæ, cuius ritum, conſuetudinẽ & decreta, à temporibus Apoſtolorũ ad nos vſq; inuiolabiliter obſeruata, vnus iſte ſacrilega temeritate damnare pręſumit, plùs credere potueris? O cæcam dementiam, ac plùs quàm Iudaicam cæcitatem. At fortaſſis hoc tibi impoſuit, quòd veterator ille Martinus & eius ſequaces, de capitulis ſcripturarũ viſi ſunt ſua confirmare. Et quis tandem hæreticorũ ita non fecit? An nõ hæ ſunt veteris ſerpentis aſtutiæ, qui hac veluti eſca obducto hamo miſeris animab. mille technis & velutijs ſemper eſt inſidiatus: quique, quo angularẽ infringeret veræ fidei lapidem, ac Chriſtianam ſcinderet vnitatẽ, in ſcripturarum agrum, ſuum ſeminare ſemen & peruerſam ſcripturarum intelligentiam, iampridem eſt aggreſſus? Cùm itaq; maxima ſemper pars Eccleſiarũ, imperita turba ſit, & vix vnus reperiatur aut alter, qui ſpiritualib. oculis de ſcripturarum intelligentia dignè valeat iudicare: ſiquidem librum
Apoc. 5. ſignatũ legimus, quem ſolus Leo de tribu Iuda dignatus eſt aperire, ac ſoluere ſignacula eius: quæ tandẽ eſt iſta diabolica excæcatio, vni carnali homuncioni, ſemper eructanti crapulam & potum, quam reliquo orbi vniuerſo, quam tot ſpiritualibus patribus, quorum voluntas ſemper fuit in lege Domini, qui vitę ſanctimonia, oſtenſione ſpiritus, ac virtute, glorioſo deniq; martyrio ſuam doctrinam comprobauerunt, in ſcripturarum intelligentia plùs te fidei habere potuiſſe? O cæcitatem nouam & inauditam. Vnus apoſtata tibi potuit perſuadere, fefelliſſe priores vniuerſos, errare poſteros, & in ſolum ſe & quos decepit perueniſſe regnũ Dei, perueniſſe totas miſerationũ Dei diuitias, ac gratiam vniuerſitatis? Et quid non dicimus cum propheta: Heu, heu,
Hier. 4. 1. Tim. 6. heu Domine: ergone decepiſti populum tuum? Quin potius, cur non deuitatis (ſecundum Apoſtolicum præceptũ) quæſtionibus ac pugnis verborum, ex quibus oriũtur inuidiæ, contentiones, blaſphemiæ, ſuſpiciones malæ, cõflictationes hominum mente corruptorum, & ſubuertunt corda audiendũ, ex operib. ſuis, iuxta Dominicam deſignationẽ, ſtuduiſtis cognoſcere filium prophanum iſtum, qui ad vos venit primùm in veſtimẽtis ouium, lupus intrinſecus rapa-
Matth. 7. ciſſimus: Siquidem nõ ex folijs, ſed ex floribus, ſed ex fructibus arbor cognoſcenda erat. An non manifeſti ſunt nequiſſimi fructus eius? Siquidẽ ſacrilegus hic aduerſus Deũ, imagines ſacras, atque adeò ipſam crucem Chriſti ſceleratis manibus confringere, & pollutis conculcare pedibus non formidat: contra ſacerdotes Dei furore impio temerariè debachans, nõ deſinit laicos, ad lauandas ſibi in eorum ſanguine manus, ſedulò concitare: Eccleſiam Chriſti parricidalibus armis oppugnans, hoc agit aſſiduò, vt ſuffocentur homines in peccatis ſuis: hoc vnum elaborat, ne diuina miſericordia ſuis ſacramentis, quæ peccatorum remedia efficacia eſſe voluit vulneratos in Eccleſia ſua curet. Ita enim ea aut ſuſtulit vniuerſa, aut hęreſeos ſuę peſtifero infecit veneno, vt toxicum magis requirat, quàm animarum medicinas. Præcepit ſuis, ne indignanti Deo quis ſatisfaciat: ne ieiunijs, orationibus, lamentationibus peccata redimat: ne hoſtia illa placens Deo, corpus & ſanguis Domini noſtri Ieſu Chriſti, à ſacerdotibus offeratur quotidiè pro peccatis noſtris. Vota docet non reddere Domino Deo ſuo. Et cùm ipſe ſit apoſtata, ac profeſſionis ſuæ deſertor, vt plurimos ſui faciat ſimiles, ſancta illa Deo vaſa polluere non veretur, conſecratasq; Chriſto Virgines, & vitam monaſticam pro-

A feſſas, extrahere à monaſterijs ſuis, & mundo, immò diabolo quem ſemel abiurauerunt, reddere. Quod in veteri lege in vmbraticis ſacerdotibus Dominus nõ tulit, quod ethnici in idolorũ ſuorum flaminibus omnes ſunt abominati, Chriſti ſacerdotes etiã viliſſimis copulat meretricibus. Sanctos patres illos, quorũ vita & doctrina illuſtrauit vniuerſum mundum, nõ ſolùm debito honore non proſequitur, ſed multò quàm Cain ſceleſtius deſpicit, deridet, contẽnit, inſectatur. Sacroſanctis omnibus vniuerſalibus Concilijs impudenti ore palàm cõtradicit, ac ſacrilega lingua detrahit: libertatis ſpecie, licentioſam quandã vitam, nullis conſtrictam legib. ac verè ferinã, inducere conatur. Vndè & exlex homo, contemptor ac violator legum omniũ, in tantam erupit mentis
B veſaniam, vt ſanctiſſimorum patrum decreta & Eccleſiaſticos canones igne publico cõcremare nõ formidauit. Et breuiter Chriſtianam veritatẽ, omnem rerum ordinẽ, pulcherrimã deniq; Eccleſię faciem, à Chriſto, ab Apoſtolis, Apoſtolicisq; viris ac ſanctiſſimis patribus ab initio cõſtitutam, vnius hic poſt tot centenos annos diſcindere, inuertere, ac deformare molitur. Quòd ſi nondum ſatis etiam internoſcis, de Chriſtiano magiſterio, an de Antichriſti ſpiritu iſta proficiſcantur: ſi ita faſcinauit te pręſtigiator ille, vt credere poſſis vnum hunc perfidiſſimum apoſtatam, veluti alterum Heliſęum habere duplicem ſpiritum Heliæ, aut alterũ eſſe (quem ſe iactitat) Danielem, in quo ſit ſpiritus amplior &
C intelligentia ſcripturarum maior, quàm in omnibus olim ſanctiſſimis illis doctiſſimisq; viris, quàm in ſacroſancta Eccleſia Catholica, quid eſt te vno cæcius? Aut ſi iam ex fructibus arborem cognoſcens, in errore perſiſtis tamen, quid te miſerius? Sed eſto: transfiguratus ſit coram te ſatanas ille in 2. Cor. 11.
Angelum lucis, & quæ manifeſta ſunt opera carnis ac diabolica, ſpiritus eſſe & Chriſti opera, venenata ſua facundia perſuadere potuerit. Nunquid nõ vbiq; vel hoc ipſo prodidit, cuiuſnam ſpiritus ſit, quòd omnis eius ſermo amarus eſt virulentus, arrogans, ac maledicentiſſimus, nuſquàm non ſcatens conuicijs, blaſphemijs, ac ſcommatibus plùs quàm venenatis, aduerſus omne Chriſtianæ pietatis, modeſtiæ, manſuetudinis ac benignitatis officiũ? Nunquid ita docuit
D Paulus, cuius ſe iactitat ſpiritũ habere, cùm nulla eius extet epiſtola, quæ non pacem & vnitatem, ac alias id genus virtutes redoleat? An non Romanos ſuos hortatur in Domi- Rom. 12.
no, vt in charitate fraternitatis ſe diligant, inuicẽ ſectentur quæ ſunt pacis, & quæ ædificationis cuſtodiant? Corinthijs 1. Cor. 14
an non teſtatur, ſe docere in Eccleſijs, Deum, non diſſenſionis, ſed pacis Deum eſſe? Et breuiter, nunquid non vbique clamat, vbiq; docet Euangelica illa tuba, vt dignè ambule- Galat. 6.
mus in omni humilitate ac manſuetudine, cũ patientia ſupportantes inuicem in charitate, ſoliciti ſeruare vnitatẽ ſpiri- Ephes. 4.
tus in vinculo pacis, vtq; deponamus omnẽ iram, indigna- Col. 3.
tionem, malitiam, blaſphemiam, turpem ſermonem? Quo
E igitur pacto maledicentiam, amaritudinem, iram, indignationem, blaſphemiam, inflationem, iactationem, quæ ita huic peculiaria ſunt, vt illa Paulo, ac illius diſcipulis vniuerſis, qui mitis ac eſt ac humilis corde: nõ Paulini, nõ Chriſtiani, ſed diabolici ſpiritus eſſe certiſſima indicia, vel cæco nõ clariſſimè appareat? Ex verbis illius quomodò non intellexiſti, Chriſtum in corde ſuo, an verò Antichriſtum haberet, ſecundum quod ipſa veritas in Euangelio ait: Progenies Matth 3.
viperarum, quomodo poteſtis bona loqui, cùm ſitis mali? 12. & 23.
De abundantia enim cordis, os loquitur. Et cùm ſcriptum ſit, quod maledici regnum Dei nõ poſſidebunt: Item cùm 1. Cor. 5.
in Euangelio dicat Dominus, Quicunque dixerit fratri ſuo Matth. 5.
Racha, reus erit Concilio: Qui autem dixerit, fatue, reus
F erit gehennæ incendio: illumne eſſe Antichriſti Apoſtolum, cuiquã obſcurum eſſe poterit? Qui non modò ſacerdotes Dei, ſed & principem ſacerdotũ Petri ſucceſſorem, Ieſu Chriſti in terris vicarium, tam nefandis infamibuſque nominibus, tam inauditis contumelijs, conuicijs, ac blaſphemijs, nuſquam nõ lacerat, diſcerpit, & inſectatur, vt ea cõmemorare pudica refugiat lingua, & audire horreant aures caſtæ: Qui Apoſtolicam cathedram, in qua pręſedit caput Apoſtolorum Petrus, cui præfuerunt tot ſancti Pontifices, quã Eccleſiam principalẽ, vnde ſit exorta vnitas ſacerdotalis, ſanctus ille & glorioſus martyr Cyprianus nõ dubitat aſſerere, impio ac peſtilenti ore cathedram peſtilentiæ,

Digitized by Google

Antichriſtianam, diabolicam, & ſi quæ potuit excogitare
nefandiora, toties appellare non ceſſat: Qui ſcholas Chri-
ſtianas, quæ tam multos doctiſſimos ſanctiſſimoſque viros,
tam egregias in Eccleſia Dei columnas nobis protulerunt,
impudica lingua ſua, lupanaria, Sodomas & Gomorrhas
vbiq; vocare nõ verecundatur: Qui nõ ſatis habet, omni-
potentis Dei ſacerdotes probris omnibus, conuicijs, cõtu-
melijs, ac blaſphemijs horrendis & inauditis, nunquã non
publicè ac priuatim inſectari, quibuſuis viliores facere, niſi
etiã laicos concitet ad lauandas ſibi manus in ſanguine ip-
ſorum: Cùm tamen quanto honore haberi velit ſacerdotes
ſuos, maximè autẽ principem ſacerdotum, idem ipſe Do-
Deut. 17. minus in Deuteronomio teſtatus eſt, dicens: Si difficile &
ambiguũ apud te iudicium eſſe proſpexeris inter ſanguinẽ
& ſanguinem, cauſam & cauſam, lepram & non lepram, &
iudiciũ intra portas tuas videris verba variari, ſurge & aſcẽ-
de ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus, venieſque
ad ſacerdotes Leuitici generis, & ad iudicem qui fuerit illo
tempore, quæreſq; ab eis, qui indicabunt tibi iudicij verita-
tem: & facies quæcunq; dixerint, qui præſunt loco quem
elegerit Dominus, & docuerint te iuxta legẽ eius, ſequeriſq;
ſententiam eorum, nec declinabis ad dexteram neq; ad ſi-
niſtram. Qui autem ſuperbierit, nolens obedire ſacerdotis
imperio, qui eo tempore miniſtrat Domino Deo tuo, ex
decreto iudicis morietur homo ille, & auferes malum de
Iſraël: cunctuſq; populus audiens timebit, vt nullus dein-
1. Reg. 8. ceps intumeſcat ſuperbia. Et Samuel cùm ſperneretur à filijs
Iſraël, an nõ dicit dominus: Non enim te ſpreuerũt, ſed me,
ne regnem ſuper eos: manifeſtè oſtẽdens, inuiſibilẽ ſe con-
temni, cùm viſibilem quis ſpernit ſacerdotem? Quare &
Exod. 16. Moſes murmuranti aduerſus ſe populo reſpondit: Non ad-
uerſus me murmuraſti, ſed aduerſus Dominum Deum ve-
ſtrum. Quòd ſi Leuiticos illos ſacerdotes tanta honoris prę-
rogatiua præcellere voluerit Dominus, qui exemplari tan-
tùm ac vmbræ deſeruiebant cæleſtiũ, in vmbratico illo ta-
bernaculo ſacrificiorum officia cõſumantes: quo tandem
honoris loco eos haberi voluit, quibus tradidit claues regni
Matth. 16. cælorum? tantamq; tribuit poteſtatẽ, vt quæ ligarent ſuper
terram, ligarẽtur & in cælis: & quæ ſoluerent ſuper terram,
ſoluta eſſent & in cælis: vtq; quorũ ipſi dimitterent peccata,
dimiſſa forent: quorum retinerent, forent & retenta? Qui
non ſanguinem hircorũ aut vitulorum, ſed hoſtiam viuam,
ſanctam, immaculatam, corpus & ſanguinẽ Domini noſtri
Ieſu Chriſti offerunt quotidiè pro peccatis noſtris, confici-
unt verbo ſuo ac manibus tractant, breuiter ſacramenta
omnia, quibus hominibus vita ſaluſq; tribuitur animarum,
ſuis perficiunt orationibus. Quanto, inquam, honore hos
pręcellere voluerit Dominus, quis tandem dubitabit, quod
Luc. 10. nec ipſe tacuit in Euangelio, cùm dicit ad eos: Qui vos au-
dit, me audit: & qui vos ſpernit, me ſpernit: qui autem me
ſpernit, ſpernit & eum qui miſit me? Et quid conſequitur?
Quòd in eundẽ Chriſtum blaſphemus eſſet & maledicus,
qui ſacerdoti Chriſti blaſphemat aut maledicit. An nõ hoc
primum mandatũ in retributione, Honora patrem & ma-
Exod. 20 / Deut. 5. trem, vt ſis longæuus ſuper terram? Qui autẽ maledicit pa-
tri aut matri, morte moriatur. Nunquid ad carnales tantùm
parentes illud eſt referendũ? Et num minus ad eos qui nos
in Chriſto regenerauerunt, per quos Chriſtiani ſumus, qui
nobis peccata dimittunt, qui cæleſtibus nos paſcunt ſacra-
mentis? Quid ſi peccatores ſunt & mali ſacerdotes? Quid
ſi & parentes? Nunquid propterea eos nõ honorare, aut eis
maledicere licebit? Nunquid non & Iudas erat inter eos,
quos Dominus miſit ante faciem ſuam, & ad quos dicebat:
Luc. 10. Quicunq; nõ receperit vos, neq; audierit ſermones veſtros,
exeuntes foras de domo aut ciuitate, excutite puluerem de
Matth. 10. de pedibus veſtris. Amen dico vobis, tolerabilius erit terræ
Sodomorum & Gomorrhęorum in die iudicij, quàm illi ci-
Hebr. 13. uitati. An non præcepit ita Apoſtolus, Obedite præpoſitis
veſtris, & ſubiacete eis? Quòd ſi malis & peccatoribus non
ſit obediendum, quibus tandem? Quoniam ſi dixerimus,
peccatum non habemus, ipſi nos ſeducimus, & veritas in
1. Ioan. 1. nobis non eſt. Quis es, noli diſcutere paſtorẽ: Noli te iudi-
cem Dei conſtituerere & Chriſti. An nõ ita pręcepit Domi-
nus in Euangelio, dicens: Super cathedram Moſis ſederunt
ſcribæ & phariſæi: omnia quæcunq; dixerint vobis, ſeruate

A & facite: Si quæ autẽ fecerint malè, facere nolite: manifeſtè
ſignificans, habere eos dignitatem, tametſi vitę eſſent per- Matth. 23.
ditæ. Nunquid idem Dominus, cùm poſteà tẽpore paſſio-
nis alapam accepiſſet à ſeruo ſacerdotis, dicenti ſibi: Sic re- Ioan. 18.
ſpondes pontifici? aduerſus pontificem quicquã dixit con-
tumeliosè? quin magis innocentiã ſuam aſſerens & oſten-
dens, Si malè, inquit, locutus ſum, exprobra de malo: ſin
benè, quid me cædis? An non & Paulus, cùm cæderetur in
Concilio iuſſu Ananię, diceretq; ad eum, Percutiet te Deus Act. 23.
paries dealbate: Et tu ſedens iudicas me ſecundum legem,
& contra legem iubes me percuti: Audiens ab adſtantibus,
Sic in Simulas ſacerdotem Dei, maledicendo ipſum, tamẽ
inane nomen & vmbram quandam ſacerdotis cogitans, ex-
B pauit? Neſciebam, inquit, fratres, quia princeps eſt ſacer-
dotum. Scriptũ eſt enim: Principi populi tui nõ maledices.
Quo magis miramur, quòd ex iſtis diabolici ſpiritus operi- Exod. 22.
bus, veluti fructib. nequiſſimis arborem peſſimam nondũ
cognouiſtis. Et quis tandem eſt ita hebes animo, vt non vi-
deat quò nunc prorumpant furioſiſſimi conatus iſtius, cùm
vt quiſq; eſt facinoriſſimus, deſperatiſſimus aut perditiſſi-
mus latro aut homicida, ſub iſtius vexillis ac ſignis conue-
niant? Eccleſiam iam Chriſti parricidalibus armis ac ſacri-
legis manibus non clàm, ſed palam oppugnantes, cõſecrata
Deo loca, templa & monaſteria exurunt & prophanant:
Chriſto dicatas virgines, ſacerdotes Chriſti & monachos
C crudeliſſimè perſequuntur, Eccleſiarum bona diripiunt: &
breuiter, rapinis, latrocinijs, cædibus, incendijs, cõfidunt
vniuerſa: excæcante nimirùm eos iuſto Dei iudicio, & in
inſaniam tam manifeſtã erumpere permittente, neminem
iam laterè poſſint ſceleſtiſſimæ machinationes iſtius. Atq;
hi, qui peſtifera contagione ipſius infectos, ſeſe nunc tandẽ
cognouerunt, ſchiſmatico errore depoſito, ac hæretico fu-
rore deſerto, vnitatis ac veritatis domicilium fidei ſanitate
repetunt. Inter quos, dilecte nobis in Chriſto Ieſu, cùm &
non ex poſtremis reuerſurum ad ſalutarẽ matris ſinum ſpe-
raſſemus, quem reuertentem libenter & obuijs excepiſſe-
mus manibus: bona ſpe tandem noſtra fruſtrati, videmus
ſupra petrã indurauiſſe te faciem tuam: videmus perniciem
D illam animarum Lutherum ſub tuo patricinio latitantem,
ſuum adhuc virus longè lateq; ſpargere. Sed quoniã adhuc Matth. 3.
potens eſt Dominus Deus etiam de lapidibus iſtis ſuſcitare
filios Abrahæ, antequam egrediatur vt ignis indignatio
eius, & ſuccendatur, nec ſit qui extinguat: ideò te fili di-
lecte in Chriſto obſecramus per viſcera noſtri redemptoris
Domini noſtri Ieſu Chriſti, per Chriſtianam vnitatẽ, per pa-
triæ charitatẽ, per tuam deniq; ipſius tuorumq; ſalutẽ, mi-
ſerere Eccleſiæ Chriſti, & tota iam malorũ procellis vndiq;
exagitatæ ac penè oppreſſæ tua maximè culpa, aliquando
fer opem: miſerere patriæ noſtræ, quæ ſyncere olim fidei,
eximiæ religionis, ſanctę ſub iugo Domini ac religioſę obe-
dientiæ inſigni præcellens gloria, perniciem iſtam religio-
E nis Chriſtianæ, ac fidei ac pietatis publicum hoſtem Marti-
num, in ſuis ſe peperiſſe ac fouiſſe viſceribus, nũc erubeſcit.
Miſerere deniq; tui ipſius, tuorumque miſerè ſeductorum
Saxonum. Quos, niſi reſipiſcatis, & quidem citò, manet
præſens & certa vltio Diuina, quam neq; in hoc ſeculo effu-
gietis, neq; in futuro. Hæc dicit Dominus Deus: Audi po- Hier. 5.
pule ſtulte, audi princeps qui non habes cor: qui habetis
oculos, & non videtis: aures, & non auditis: Me ergo non
timebitis, & à facie mea non dolebitis? nunquid non audi-
ſtis, quæ fecerim in diebus antiquis? Legite ſcripturas, in Ioan. 5.
quibus putatis vos vitam æternam habere, & inuenietis,
quam grauis ſemper fuerit, & quam terribilis Diuina vindi-
F cta in illos qui in populo Dei ſchiſma concitauerunt. Nun-
quid non legiſtis horribilem Diuinam vltionem aduerſus Num. 6.
Dathan & Abiron, quòd multitudinẽ aduerſus Moſen cõ-
citauiſſent, quos dehiſcens ſub pedibus terra, & aperiens os
ſuum, deglutiuit, & omnia quæ ad eos pertinuerunt, ita vt
deſcenderent viuentes in infernum? Et aduerſus Core, quẽ
eandem ob cauſam cum ducentis & quinquaginta viris cæ-
leſtis flamma deuorauit. Quòd ſi ob durius imperium for-
taſſis, aut quorundam paſtorum ſeu ignauiam, ſeu malitiam
ſchiſmata excitanda putatis: nunquid non ex libro Re- 4. Reg. 17.
gum audiſtis adeò indignatum fuiſſe Dominum aduerſus
decem tribus filiorum Iſraël, & in omne ſemen eorum, vt

dimouerit

dimouerit eos, & tradiderit in direptionem, donec proijceret eos à facie ſua? Ob quam tandem culpam, niſi quòd ob durius imperium Salomonis, & imprudentius arrogantiusq́ue reſponſum Roboam regis Hieruſalem,
3. Reg. 12 ſciſſæ fuerunt à tribu Iuda & Beniamin? Quàm præſens ſemper fue-
1. Reg. 13 rit Dominus vindex ſacerdotibus ſuis, an non Saul ab regio
2. Par. 26. abiectus honore, & Ozias Rex Iuda percuſſus lepra, propterea quòd quæ ſacerdotum erant, contra ſacerdotes Domini ſunt auſi vſurpare, ſufficienti vobis potuerunt eſſe argumento? Et breuiter: An non omnes teſtantur hiſtoriæ, vniuerſos vltrice Domini manu infelici perijſſe exitu, qui in Chriſtos Domini ſacrilegas manus inijcere non formidauerunt? Contra autem, felicia omnia & longam illis cõtigiſſe vitam, qui Chriſtum in ſacerdotibus ſuis venerati ſunt? Moueant ergo vos exempla aliorum, & cogitate quid vobis ſit expectandum, qui venerabilem Dei chorum, in
Num. 16. manus tentaris tradere prophanas. Proinde quod Dominus per Moſen præcepit vniuerſo populo Iſraël, vt ſeparentur à tabernaculis Core, Dathan & Abiron, nec tangerent quicquam quod ad eos pertineret, ne inuoluerentur in peccatis eorum: hoc & vobis, præcipuè autem tibi dilecte fili, eiuſdem Domini noſtri authoritate præcipimus & obſecramus & Chriſto Ieſu, vt ſeparemini à Martino Luthero, auferatis à vobis petram illam ſcandali, neque tangatis quod illius eſt, ne & vos diuina vltio inuoluat ſubito in peccatis
1. Cor. 5. illius. Expurgate quamprimum fermentum illud, quod reliquam fidei veſtiæ nullam corrupit, vt ſitis noua conſperſio, nouaque creatura. Non dedigneris fili dilecte Paulum imitari, quem ſicut viciſti in Eccleſiæ Dei perſecutione, tam grauem animarum perniciem ſub tuo nutriens patrocinio: ita reuerſus ad cor, effice vt omnes intelligant tuam cõuerſionem: vtque qui per te ſunt ſcandalizati, in te rurſus glorificent Deum. Maximè autem hoc præſta quamprimum, vt impurum os illud obſtruatur, vt capuletur blaſphema lingua, quæ contra Deum ac ſanctos eius loqui non ceſſat,
Hier. 6. & virus ſuum vndique ſpargit. Et vt propheticis vos verbis admoneamus, ſtate ſuper vias, & videte ac interrogate de ſemitis antiquis, quæ ſit via bona, & ambulate in ea, & inuenietis refrigerium animabus veſtris. State, inquam, & doctrinis varijs & peregrinis nolite abduci. Interrogate de
Heb. 13. ſemitis antiquis, quæ ſit via bona, per quam ambulauerunt patres veſtri, quam demonſtrauerunt tot myriades martyrum, docueruntq́; tot millia confeſſorum, & ambulate in
Luc. 15. ea. Quod ſi à vobis impetrauerimus, ſicut & ſyncerè ſperamus, erit quod gaudeamus cum angelis de peccatore pœnitentiam agente, & perditam rurſus inuentam ouem humeris noſtris ad ouile Domini gaudentes reportabimus, paternaque pietate quantum in nobis fuerit, ſtolam vobis priſtinam reſtituemus. Quòd ſi dixeritis, Non ambulabimus: & paternè ſalubriter que vos monenti reſpondebitis,
Hier. 6. Non audiemus. Ideò audite gentes, dicit Dominus, & cognoſcite congregationes, quanta ego faciam eis.

Ecce ego adducam mala ſuper populum iſtum, fructum cogitationum eius, quia verba mea non audierunt, & legem meam proiecerunt. Sed & hoc tibi denunciamus in virtute omnipotentis Dei, & Domini noſtri Ieſu Chriſti, cuius in terris vicarius ſumus, nec te in præſenti ſeculo hoc laturum impunè, & in futuro æterni te ignis expectare incendium. Viuunt vna Pontifex Adrianus & religioſiſſimus Imperator Carolus, meus chariſſimus in Chriſto filius & alumnus. Cuius tu edictum verè Chriſtianum aduerſus Lutheranam perfidiam, & quod talem decebat Imperatorem, non ſine graui offenſa ac vilipenſione Cæſareæ maieſtatis violare nõ timuiſti. Non committemus, vt quos olim cum Magno Carolo Adrianus Pontifex in Chriſto genuerunt, nunc Adrianus Pontifex & Imperator Carolus ſub ſchiſmatico ac hæretico tyranno, hæreſum ac ſchiſmatum ſinamus interire contagione. Quare reuertimini ad cor, & reſipiſcite tu tuiq́; miſerè ſeducti Saxones, niſi vtrumq́; gladiũ, Apoſtolicum ſimul & Cæſareum, olim velitis experiri.

Scripta Romæ anno Domini M. D. XXII.

A

VITA CLEMENTIS PAPÆ VII.

CLEMENS, cui antea Iulij nomen erat, Iuliani Medicei filius, à Leone patruele primum Archiepiſcopus Florentinus, mox Cardinalis creatus, vniuerſæ Reip. curam ſuſcepit. Qua bene adminiſtrata, poſt Adriani mortem, Cardinalibus Columna, & Cornatio fauentibus, Pontifex renuntiatus eſt, anno Domini 1523. decimo quar-
B to Kalend. Decembris, tempore Carol. V. Imp. Tertio Pontificatus anno Iubileum celebrauit. Poſt Borbonij à Gallis defectionem, Clemens Caroli potentiam pertimeſcens, inita prius cum Venetis ſocietate, ſeſe medium inter vtroſque conſtituit, & eorum diſſidia componere ſummo ſtudio conatus eſt. Columnenſes ingentibus coactis copijs inſtructi ad Regnum Neapolis pro Carolo cuſtodiendum, adſunt cum Vgone Moncada, ædeſque Pontificis, nil tale metuentis inuadunt, is fuga arrepta, in Æliam arcem ſe recepit, neque inde egredi ei licuit, quin Columnenſibus venia promiſſa, exercitum è Gallia Ciſalpina reuocandum in ſe reciperet. Principibus tamen vitis intercedentibus, &
C Prorege Lanoio conciliante, ad pacem ventum eſt, & Pontifex omnem exercitum dimittit. Quod vt ſenſit Borbonius, illico exercitum Cæſaris Romam admouet, Vrbem contra fidem publicam capit, & diripit miſerrime: quod facinus nemo antea à Gothorum, & Wandalorum temporibus auſus fuerat. Clemens, in Hadrianam Arce diu obſeſſus, ad deditionem compulſus, multoq́; ære redemptus, Columnenſibus veniam (ſi quid deliquiſſent) conceſſit. Poſt ſeptem menſes liber è cuſtodia, euaſit ementito habitu, & in Vrbem veterem perductus eſt: inde rurſus amicitiam, & affinitatem cum Carolo contraxit, quem in Italiam profectum Bononiæ coronauit, cuiuſque auxilio Florentiam obſedit; receptaque, Alexandrum pronepotem ei
D Ducem præpoſuit. Henricum Angliæ Regem excommunicauit, quod coniugem ſuam Caroli materteram repudiaſſet. Cum Carolo alijſque Principibus Italiæ, ſex menſium fœdus inijt. Franciſcum Regem Maſſiliæ conuenit, eumque ſibi noua affinitate coniunxit. Catharinam, enim Medicem proneptem ſuam, Regis Filio natu minori, nuptam dedit. Ad vrbem reuerſus, literas ſalutationis à Dauide Rege Aethiopiæ, longe diſiunctiſſimo, accepit, quibus lectis magnam animo lætitiam concepit. Huius temporibus ſecta Lutheranorum diuiſa eſt in Zwinglianos, Carolſtadianos, Lutheranos, Antibaptiſtas: Habitis in Heluetia, Haſſia, & Bohemia conuenientibus diſputatio-
E nibus, & colloquijs (vt vocant) ſynodalibus, frequenter quidem tentatum eſt, vt concordarentur; ſed fruſtra. Thoma Muncero auctore, prætextu libertatis Euangelicæ, exortum eſt bellum Ruſticanum pernicioſiſſimum. In Spirenſibus Comitijs permiſſum fuit vt in fidei & religionis negotio, nihil deinceps vſque ad Concilium innouetur. Sectarij ſe decreto iſti ſubſcribere non poſſe, proteſtati, ad Cæſarem appellarunt, dictique hac de cauſa Proteſtantes, Confeſſionem ſuæ perfidiæ, à Melanthone Græcè & Latinè conſcriptam, ter quaterue mutatam, in celeberrimis Imperij Comitijs Auguſtæ, anno ſequenti habitis, obtulerunt. Adrianus obijt Anno Domini 1534. Septimo Kalend. Octobris, cum longo, & difficile morbo antea
F laboraſſet, sediſſetque annos decem, menſes totidem & dies ſeptem.

Clemens quando Pontifex factus?

Clemens captus.

Roma capta.

CONSTI-

Digitized by Google

CONSTITVTIO AD REMOVENDOS ABVSVS, ET ORdinatio ad Cleri vitam Reformandam, per Reuerendiſſ. in Chriſto Patrem & DD. Laurentium tituli ſanctæ Anaſtaſiæ, S. Romanæ Eccleſiæ presbyterum Cardinalem Campegium, ad Germaniam &c. de latere legatum, nuper anno Dom. M.D. XXIV. Ratiſponæ edita.

LAVRENTIVS miſeratione Diuina tituli ſanctæ Anaſtaſiæ ſanctæ Romanæ Eccleſiæ preſbyter Cardinalis, per vniuerſam Germaniam, ac Hungariæ & Bohemiæ, Poloniæque Regna, & quæcunque alia loca ad quæ nos declinare contigerit, domini noſtri Papæ & Apoſtolicæ ſedis Legatus, ad perpetuam rei memoriam. Ex legationis officio à ſede Apoſtolica nobis commiſſo obligamur, vt circa ſtatum perſonarum Eccleſiaſticarum ſub finibus noſtræ legationis conſiſtentium, in melius reducendum, propenſius cogitemus, vt quæ in eis à ſanctorum patrum decretis & ordinatione deuiare perpendimus, ad debitam reformationis normam dirigentes, eis opem & operam adhibeamus efficaces. Nuper ſiquidem cum ſanctiſſimus dominus noſter Clemens Papa ſeptimus, cùm pro paſtorali ſuo officio, tum pro ea affectione qua inclytam nationem Germanicam paternè proſequitur, intellectis eius fluctuationibus, hæreticorumque impietate indies creſcente: Nos ad vniuerſam Germaniam ſuum Apoſtolicæ ſedis legatum de latere miſerit non aliam ob cauſam, quàm vt tranquillitati prouinciæ & ſaluti animarum, quæ periclitantur ob dictam nuper natam impuriſſimam omnis hæreſeos ſentinam, conſulat. Quod onus, licet humeris noſtris impar, eius tamen præceptis & mandatis obedire, vt tenemur, volentes, freti Chriſti fauore Seruatoris noſtri, cuius negocium agatur, ſubiuimus: nihil hic prorſus noſtris viribus tribuentes, aut prætereà cupientes, quàm quod ad munus hoc feliciter implendum attineat. Cumque aliquot menſium experientia, multa collapſa & præter omnem opinionem difficultatibus plena perpendimus, cum sereniſſimo Ferdinando Hiſpaniarum principe, Archiduce Auſtriæ, Imperiali locum tenente generali, communicatis conſilijs, concordi ſententia particularem conuentum in ciuitate Ratiſponæ conuocare decreuimus: in quo vna nobiſcum interfuerunt præfatus ſereniſſimus princeps & archidux, reuerendiſſimus Matthæus ſanctæ Romanæ Eccleſiæ tituli ſancti Angeli preſbyter Cardinalis Archiepiſcopus Saltzburgenſis, ac illuſtriſſimi Gulielmus & Ludouicus Palatini Rheni Duces in ſuperiori & inferiori Bauaria fratres germani, venerabiles in Chriſto patres Bernardus Epiſcopus Tridentinus, Ioannes adminiſtrator Eccleſiæ Ratiſponenſis, Palatinus Rheni Dux Bauariæ, ac nuncij ſiue oratores omnes cum pleno mandato venerabilium in Chriſto patrum & illuſtriſſimorum principum Vigandi Epiſcopi Bambergenſis, Gregorij Epiſcopi Spirenſis Palatini, Wilhelmi Epiſcopi Argentinenſis, Chriſtophori Epiſcopi Auguſtenſis, Hugonis Epiſcopi Conſtantienſis, Chriſtophori Epiſcopi Baſileenſis, Philippi Epiſcopi Friſingenſis, Palatini Rheni Ducis Bauariæ, Erneſti adminiſtratoris Eccleſiæ Patauienſis ac Palatini Rheni Ducis ſuperioris & inferioris Bauariæ, & Sebaſtiani Epiſcopi Brixinenſis. Cum quibus pluribus hincinde in diſcuſſionem allatis, & præcipuè quibus conſilijs, quibuſque modis præfatæ nationi Germanicæ periclitanti conſuleretur, paribus ſententijs receptum fuit, hanc perditiſſimam hæreſim rudi populo plauſibilem, ob libertatem illi falsò perſuaſam prætextu Euangelicæ charitatis, non paruam habuiſſe occaſionem partim à perditis moribus & vita clericorum, partim ob non diutiùs diſſimulandum ſacrarum ſanctionum, Eccleſiaſticarumque conſtitutionum abuſum, & proinde non parum momenti fore extirpandæ hæreticorum Luteranorum & eorum ſequacium ſectæ, vt clerici ad honeſtatem vitæ moreſque ſuos illos, quos diuus Paulus exigit & præſcribit, debita cenſura reducti, abuſuſque laicos malè offendentes, ſublati fuerint. Itaque habitis maturis deliberationibus, & pijs conſilijs præfatorum Ferdinandi principis, cardinalis, ac ducum, & Epiſcoporum, atq; nunciorum ſuorum, infraſcriptos ſalutares aliquot tam neceſſariæ reformationis ſacerdotum, preſbyterorum, religioſorum & clericorum modos præſcribere, ſtatuere, ſancire, atque edere neceſſarium diximus. Quocirca authoritate Apoſtolica, qua fungimur in hac parte, ſtatuta & ordinationes per nos (vt præfertur) edita ab omnibus & ſingulis Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, Præpoſitis, Decanis, Archidiaconis, & alijs perſonis in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutis, ac parochialium Eccleſiarum aliorumq; beneficiorum Eccleſiaſticorum rectoribus, preſbyteris religioſis ac clericis, in vniuerſa Germania reſidentibus, prout eos & eorum quemlibet reſpectiue tangit, aut tangere poterit in futurum, perpetuis futuris temporibus inuiolabiliter obſeruari volumus, decernentes irritum & inane, ſi ſecùs ſuper his à quoquam quauis authoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Et nihilominus vniuerſis & ſingulis Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, & alijs perſonis in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutis, necnon Metropolitanarum & aliarum cathedralium Eccleſiarum canonicis, ipſorumque Archiepiſcoporum & Epiſcoporum officialibus & vicarijs generalibus per præſentes committimus & mandamus, quatenus ipſi & eorũ quilibet, & poſtquam pro parte illorum quorum inter eſt, aut in futurum intereſſe poterit, fuerint requiſiti, ſtatuta & ordinationes huiuſmodi, & horum ſingula, inuiolabiliter obſeruari faciant, contra dictores per cenſuras Eccleſiaſticas & alia iuris remedia compeſcendo, inuocato, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis, non obſtante conſtitutione felicis recordationis Bonifacij Papæ octaui, qua cauetur, ne quiuis extra ſuam ciuitatem & diœceſim, niſi in certis exceptis caſibus, & in illis vltra vnam diætam à fine ſuæ diœceſis ad iudicium euocetur. Seu ne iudices à ſede Apoſtolica vel eius authoritate deputati, extra ciuitatem & diœceſim, in quibus deputati fuerint, contra quoſcunq; procedere aut alij, vel alijs vices ſuas committere præſumant. Et in Concilio generali de duobus diætis & perſonis, vltra certum numerum ad iudicium non vocandis, & alijs conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Verùm quia difficile foret, præſentes literas ad ſingula loca ad quæ expediens fuerit, deferri: volumus & authoritate Apoſtolica, decernimus, quod tranſumptis præſentium litterarum, manu Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonæ in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutę munitis, ea fides adhibeatur, quæ eiſdem originalibus, ſi eſſent exhibitæ vel oſtenſæ adhiberetur. Et vt huiuſmodi ſtatuta & ordinationes ad, ſingulorum notitiam deducantur, vniuerſis locorum ordinarijs authoritate Apoſtolica præfata in virtute ſanctæ obedientiæ mandamus, quatenus ſtatuta & ordinationes huiuſmodi per ſe, vel alium, ſeu alios in eorum Eccleſijs vel ciuitatibus publicent, ſe publicari faciant, quæ poſt publicationem ipſam eoſdem quorũ inter eſt, aut intereſt, aut intereſſe poterit, perinde arctent, ac ſi eis perſonaliter intimatæ eſſent, aut intimarentur. Tenor verò ſtatutorum & ordinationum prædictarum, ſequitur & eſt talis:

Cùm potiſſimum anima verbo quod ex ore Dei procedit, viuat: id autem nec paſſim, nec ab omnibus expediat (1 Rom. 10.) prædicari, admonente Apoſtolo, qui inquit: Quomodo enim prędicabunt, niſi mittantur? Ideò ſtatuimus & ordinauimus, vt non liceat cuiquam, etiam religionẽ profeſſo, ac quomodolibet exempto Euangelium docere, niſi ab ordinario vel eis vicario, tam moribus quàm doctrina probatus fuerit, facta fide per patentes literas, quæ præter Notarij mercedem gratis prorſus concedantur. Miſſa itaq; atq; probati, Euangelicum negotium tractabunt rectè, ſobriè & purè, loca quæque recondita magis & abſtruſa, intellectuq; difficilia, non ad nouum & adulterinum ſenſum, ſed iuxta ſanctorum patrum & ab Eccleſia receptorum doctorum,

præcipuè

præcipuè Cypriani, Chryſoſtomi, Ambroſij Hieronymi, A Auguſtini & Gregorij, exponant & interpretentur. Omni etiã opere ſtudeant, ne pro veris ſomnia & aniles fabulas, pro certis dubia, pro receptis apocrypha, & iamdudum exploſa, damnataq; ac ab orthodoxa Eccleſia, tendant vel depromant. Idq; omni modeſtia, ne vnquam eos ad conuicia iniuriasque delabi contingat, locusque ille cum populi offendiculo dehoneſtetur. Itaq; ordinarius aliquot excellenti doctrina præditos cõſtituat, qui per diœceſim inquirant, qui ſint ad Euangelicam doctrinã idonei diſſeminandam, quique ad impias nouitates & perfidiam aliquam non deflectant, vt remedia adhibeantur, quo populus rectè inſtituatur in Chriſtiana lege: & ab ea deficiens, ne ſecum alios trahat, debitè coerceatur: cultus diuinus obſeruetur: B peragaturq; his modis & ritibus, qui per manus ſanctorum patrum nobis traditus, & per maiores noſtros obſeruatus eſt in ſacrificio altaris, officijs defunctorum, canonicis horis, cæteriſque diuinis laudibus atque cæremonijs.

2 Hinc hortamur atque monemus omnes & ſingulos, qui ſacris initiati ſunt, vt viuant vitam, quam profeſſio exigit, Math. 5. & Chriſtus requirit, inquiens: Sic luceat lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona, & glorificent patrem veſtrũ qui in cœlis eſt. Cum veſtitu honeſto incedant, 1. Tim. 2. quem Paulus alibi præſcripſit. Quapropter ſingulari cura intendat quiſque prælatus, ne hi quibus præeſt, in ſacris ordinibus conſtituti, veſtes varij coloris velut virgatas & fimbriatas deferant, ſed longis atque talaribus vtantur. Nulla arma induant, niſi itinerantes: barbam & comam non nutriant, coronam & tonſuram deferentes, tum ſummopere curantes, ne quem Laicorum indecẽtia veſtitus offendant, vt ſacris canonibus cautum eſt.

3 Inſuper tabernas publicas euitent, niſi eas peregrè proficiſcentes ingredi oporteat, & tam inibi quàm domi & alibi à crapula & ebrietatibus, omniq; ludo à iure prohibito, blaſphemijs, rixis, ac alijs quibuſcunq; exceſſibus & offenſionibus penitus abſtineant. Choreas, ſpectaculaq; & conuiuia publica vitent, ne ob luxum, petulantiamque eorum, nomen Eccleſiaſticum malè audiat.

4 Cumque ſecundum Apoſtolum, Nemo militans Deo, 2. Tim. 2. ſeſe negotijs ſæcularibus implicare debeat: Nemini liceat cõtra prouincialia ſtatuta & ſynodalia domi ſuæ tabernam compotandique locum aperire Laicis: quoniam non rarò ſequi ſolent ebrietatem rixæ, cædes, & multa hoc genus ſcelera, quæ ſacerdotalem polluunt dignitatem. Præterea negociationibus mercimonijsque more mercatorum abſtineant.

5 Sacerdotes * quoque curati, quique vicem eorum referunt, ſubditos in remedijs & alijs iuribus parochialibus, vltra ea quæ ſibi de iure debentur, non grauent, vltraq; depoſitionem, eos ad peractiones ſeptimi, triceſimi vel anniuerſarij peragi faciendas non cogant, tum præter oblationes feſtis ſolennibus fieri ſolitas, cum illa pro arbitrio fieri nõ debeant, ab inuitis non exigant.

* autem

6 De ſepultura quoque ac adminiſtratione ſacramentorũ, alijsque ſpiritualibus paciſci, aut aliquid ab inuito exigere nemo poſſit aut debeat, & propter eiuſmodi à parochianis neglecta, cuiquam non liceat aliquod ſacramentorũ denegare: Neque propter debita quempiam ab Eccleſiaſtica ſepultura prohibere. Parochialia tamen iura, quę vſus recepit & debentur altari ſeruienti, per prędicta nõ abrogamus.

7 Cùm autem in diœceſibus non ſit eadem conſuetudo, & inter ſubditos & paſtores multa & varia emergant diſſidia, paſtoribus quibuſdam plura exigere propenſis, ſubditis verò ob penuriam & egeſtatem reclamantibus & recuſantibus: ordinamus, quod quilibet ordinarius infra ſex menſes poſt præſentium publicationem, omnibus perpenſis, beneque & ſufficiẽter examinatis ſuper prædictis, certam legem ordinationemque vnà cum principum aut dominorum ſæcularium conſilio, quos iſta negocia tangunt, conſtituat, ne viduæ, pupilli & alij pauperes nimiũ vltra vires iniuſtè grauentur, quod nos, ſi neglectum fuerit, ſi in prouincia adfuerimus, vel ſucceſſor noſter, habita de his plena informatione, facturos pollicemus, aut rem ipſam ſanctiſſimo domino noſtro relaturi ſumus, qui huic rei proſpiciendæ iudices deputabit.

A Conuiuia presbyterorum, quæ in exequijs & fraternitatibus publicè in tabernis hucuſque exhibita ſunt, prorſus abrogamus, quod plerunque laicis ſint ſcandalo, ſi autem conuiuium vel conſuetudo, vel locorum diſtantia exiget, fiat illud in domo ſacerdotis: honeſteque, non ad luxum, ſed ad neceſſitatem, inſtruatur. Siquidem neque commeſſationi, neque compotationi vacandum eſt ſacerdotibus, cùm quod ne audiant, Quorum Deus venter eſt: tum quòd officij eorum eſt, & ſobriè & caſtè pro peccatis Deo dona ſacrificiaque offerre. 8 Philip. 3.

9 Porrò ne & ipſi videantur pecuniæ aucupium magis, quam ſalutis animarum ſtudium amplecti, dum laicos grauiora delicta confeſſos hincinde remittunt non ſine famæ B rerumque diſpendio: cõſtituimus & ordinauimus, vt deinceps quilibet confeſſor abſoluere poſſit laicos contritos & confeſſos à quibuſcunque peccatis occultis, quantumcunque grauibus & enormibus, quæ ordinarij ſuæ authoritati reſeruauerant, exceptis duntaxat homicidis, hæreticis, & excommunicatis, ad Epiſcopum vel eius vicarium mittendis. Quo autem ad clericos, nihil, quo ad hoc ſtatutum, intelligatur innouatum. Pro condonatione autẽ & remiſſione peccatorum, quam abſolutionem vocant, nihil omninò ab inuito exigant.

10 Statuimus quoque iuxta Apoſtoli ſententiam, quæ dicit, Nemini citò eſſe manum imponendam: ne cui temerè 1. Tim. 5. C cura animarum committatur. Itaque probetur prius per Epiſcopum vel eius officialem, etiam religionem profeſſus. Nec liceat vlli, vicarium Eccleſiæ & plebis ſuæ ſufficere illamve locare, ſiue emolumentum, quod abſentiæ nomine recipiet, conſtituere ſine authoritate Epiſcopi aut vicarij. Nam cum os bouis trituranti non ſit alligandum, Epiſcopi 1. Cor. 9. vel officialis arbitrio eiuſmodo emolumenta locationum & abſentiarum moderanda cenſemus.

11 Domos quoque, fundoſque dotales beneficiorum collapſos inſtaurent poſſeſſores, quantum neceſſitas poſtulauerit, reparatosq; in debita ſtructura conſeruent, & per Archidiaconos & Decanos rurales, ac alios ad quos de iure vel conſuetudine ſpectat, vbi negligentes fuerint, per ſub- D tractionem prouentuum authoritate noſtra arctius compellantur.

14 Expreſsè cauentes, ne cura Eccleſiarum beneficiorumq; concedatur religionem quamcunque profeſſis, etiam exemptis: quod ſi hactenus aliqui admiſſi vel recepti eſſent, niſi de voluntate fauoreq; ſuperioris ſui legitimisque cauſis conſtiterit, extra ſua monaſteria degere nequaquam ſibi integrum fore putent, quando illos ſic vagos, per ordinarios vel vicarios ad ſuperiores ſuos, per victus denegationẽ aut alia iuris remedia remittendos eſſe iubemus.

13 Monaſteriorum prælati vnitas Eccleſias habentes, prædictos vicarios perpetuos vel ad nutum amouendos, in eiſ- E dem Eccleſijs in poſterum non conſtituant, niſi prius per ordinarios aut eorum vicarios, vt idonei & apti, fuerint admiſſi. Eccleſię tamen ſuis monaſterijs vnitæ vſqueadeò propinquæ, quòd religioſi earundem curam habituri, ſub religione in monaſterio ſub debitaq; obedientia ſtare poſſent, modo ſint habiles & idonei, per huiuſmodi religioſos prouideri poſſint. Id quoq; permittimus de monaſterio, quod tam tenue eſt, vt debitam ſuſtentationem habere nequeat, volentes religioſos & qualitercunque exemptos, curata beneficia habentes, ordinario loci eſſe ſubiectos. Cumque in Eccleſia Dei magis præſtet, paucos bonos & doctos, quàm plures indoctos & imperitos habere miniſtros, id quod ratio noſtrorũ temporum exigere videtur: idcirco deinceps F non initientur ſacris ordinibus, niſi viri morum vitæ candore & doctrina præ cæteris ſpectati, probatique per teſtimonium examinis ritè ſeruandi.

14 Quòd attinet ad ordinatos in vrbe vel in alia quacunq; aliena diœceſi, ſancimus, vt & illi ſuarum ordinationum literas & titulos oſtendant. Et ſimili modo ad diuina peragenda priùs non admittantur, quàm ab Epiſcopo vel vicario ſeu officiali fuerint ritè admiſſi.

15 Præterea, cùm nihil æquè conueniat omnibus numeris, ac eos eſſe mundos qui vaſa Domini portant, & in ſacrario operantur, quales ſacerdotes conſtituit ipſe Dominus, qui quotidiè ſacroſancta tractant, & in illis verſantur: Igitur

volumus,

Digitized by Google

volumus, atq; iuxta ſanctiones canonicas feliciter à diuis pa-
tribus inſtitutas ſancimus, vt caſtè continenterque viuant:
Sacerdotes concubinarij, incontinenterque vitam agentes,
Canonum pœnis in ordinem redigantur, nulla conſuetu-
dine eis, nulla conniuentia, immò damnoſa prælatorum
negligentia patrocinante.

16 Quo verò ad quæſtores, qui vulgò ſtationarij appellan-
tur, ſtatuimus, ne quis quauis authoritate & literarum occa-
ſione, vel ad prædicandum, vel ſubſidia eleēmoſynaſq; col-
ligendas ſe ingerat, vtcunq; ſe iactet indulgentijs abundare,
niſi prius literæ admiſſionis & approbationis ordinariorum
vel vicariorum ab eo prolatæ fuerint, adſtringentes ipſos
ordinarios, vt tales admittant, qui probæ vitæ teſtimonium
habeant, & de prædicatione ſua, dum opus erit, rationē red-
dere poſſint, eleēmoſynis piorumq; oblationibus non abu-
ſuri per luxum proprium, religione iuſiurandi affirmaturi,
ſe nec quotam nec totam colligendi facultatem certa ſum-
ma pecuniarum pactos eſſe. Fratribus tamen mendicanti-
bus integras ſaluaſq; conceſſiones à ſede Apoſtolica ſactas,
relinquimus.

17 Et vt paſtor agnoſcat vocem ouis, & illa viciſſim vocem
paſtoris audiat, tollaturque omnis vacandi occaſio: ordina-
mus, quòd preſbyteri peregrini & ignoti, ad Miſſarum ſa-
crificium nō admittantur, nec vltra menſis ſpatium in con-
ſortio preſbyterorum tolerentur, niſi exhibeant literas ad-
miſſionis alterius ex Archiepiſcopis, vel Epiſcopis, in cuius
diœceſim ſe tranſtulerint, ac documenta & literas teſtimo-
niales ſui ordinarij, à cuius diœceſi proximè diſceſſerunt,
quibus de eorum ordinibus & honeſtate cōſtet, Ne aliquis
incorrigibilis poſt perpetratos exceſſus, impunè ad aliā diœ-
ceſim tranſeundo euadat.

18 Vt autem Chriſtifidelium Eleēmoſynæ in vſum, pro quo
erogantur, vertantur: non liceat procuratoribus ſeu vitricis
fabricarum, in ſingulis Eccleſijs quicquam de pecunijs ad
fabricam prouenientibus, diſtribuere, aut in ædificiorum
vel alterius rei vſum diſpenſare ſine rectoris ſcitu, ſed ad ar-
maria fabricæ reponantur, vt hactenus ſeruatum eſt, dua-
bus vel tribus clauibus pro loci cōſuetudine tenendis: qua-
rum vna ipſi rectori ſeruāda tradatur, obſeruato vſu, in cla-
uibus & rationibus reddendis à principibus & ſuperioribus
hactenùs recepto.

19 Statuimus quoque & ordinamus, ne Epiſcoporum in
Pontificalibus vicarij, in conſecrandis Eccleſijs & altaribus,
quod ſacri iubent canones, quicquam omnino exigant, ex-
cepta procuratione. Conuenit namque, vt pro qualitate ſta-
tus ipſorum, Epiſcopi proſpiciant, præſtando pręcipuè pen-
ſiones ſuper fructibus menſæ Epiſcopalis à ſede Apoſtolica
conſtitutas, ne aliquid attentare habeant in dedecus Epiſ-
copalis dignitatis.

20 Nec abre, imò iuſtis de cauſis adducti, feſtorum multi-
tudinem conſtringendam eſſe duximus: ſtatuentes & ordi-
nantes, vt de cætero Dominica dies, quæ in gloriā Domini-
cæ reſurrectionis ad nos vſque à primitiua Eccleſia maximè
celebris ſemper habita eſt: Dies quoque natiuitatis Chriſti,
ſancti Stephani, Ioannis & Innocentium, Circumciſionis,
Epiphaniorum, Paſchæ cum feria ſecunda & tertia dunta-
xat, Aſſcenſionis, Georgij, Pentecoſtes cum feria ſecunda &
tertia duntaxat, Corporis Chriſti, & pręſertim quatuor bea-
tæ Virginis, Purificationis, Annunciationis, Aſſumptionis,
& Natiuitatis, Natalitia Apoſtolorum, Ioannis Baptiſtæ,
Magdalenæ, Laurentij, Dedicationis, Michaëlis, omnium
Sanctorūm, Martini, Nicolai, & Catharinæ, & per diœce-
ſim Saltzburgenſem feſtiuitates ſancti Ruperti, ſicut hacte-
nùs obſeruatæ fuēre, celebres quoque & feſti habeantur. In
cęteris autem feſtiuitatibus, quacunque ratione vel inſtitu-
tis vel receptis, & quæ ſub præcepto celebrari debeant per-
mittimus, liberumq; cuique facimus, vt Miſſa audita, ad o-
peras ſuas, quibus ſuam ſuorumq; alimoniam quærere co-
gitur, redire poſſit: Feſtis tamen Dedicationum & patrono-
rum principalium, nihil derogantes, quo ad eorū celebra-
tionem in Cathedrali ſede, ciuitateq; ac loco etiam Epiſco-
palis reſidentiæ duntaxat.

21 Cumq; in certis locis & diœceſibus inter Paſtores & gre-
gem propter nuptiarum celebritatem, quam alij inthroni-
zationem, alij ſolennizationem vocare ſolent, multa & iur-

A gia & ſcādala eueniant: declaramus & ſtatuimus, quòd ma-
trimonia in conſpectu Eccleſiæ poſſint ſolēnizari, nullo ab
ordinario ad hoc conſenſu petito, aut quapiam re pro ea ex-
poſita, exceptis tamē tota Quadrageſima, vltima hebdoma-
da Aduentus, feſtis Paſchæ, Pentecoſtes & Natiuitatis Do-
minicæ, cum octauis ac diebus Rogationum. Ieiunia quoq;
ab Eccleſia inſtituta, ſub debito obedientiæ ſanctæ Eccleſiæ
Catholicæ in poſterum indici debent, omiſſo excommuni-
cationis verbo, ne infirmorum conſcientiæ offendantur,
cùm his tēporibus pietas penè omnis iaceat, ſacerdotibuſq;
parum deferatur.

Vt igitur extinctus cultus excitetur, populuſque non 22
fiat indies negligentior: ſtatuimus, vt propter cædem Cleri-
B corum, perſona tantum, non autem locus interdicendus
veniat, niſi cœtu concurſuque populari facinus patratum
eſſet.

Inhibemus inſuper, ne in poſterum Epiſcopi Clericis 23
legitimis, ab inteſtato decedēntibus, in patrimonialibus bo-
nis aut induſtria propria acquiſitis, ſuccedere poſſint aut
debeant.

Cumque quotidie ob nouas, immò iam olim damnatas 24
hæreſes, apoſtatarum numerus tam religioſorum, quàm ſa-
cerdotum in immenſum creſcat, quamplurimis eorum v-
xores ducentibus; vt ergo hæc ſacrilegia impunita nō rema-
neant, concedimus quibuſcunque principibus, ſtatibuſque
C poteſtatis ſecularis, eorumque officialibus facultatem, vt
eiuſmodi apoſtatas & ſacrilegos capere poſſint, modò reos
ipſos ordinarijs intra tempus debitum tradant & aſſignent,
abſque aliqua in eos tortura & animaduerſione, debitè pu-
niendos: quibus enixè mandamus, vt omni poſita mora fa-
uoreque, diligentius quàm hactenus factum fuit, iuxta ſa-
cras ſanctiones omninò puniāt facinoroſos, adeo quod cri-
minis enormitate expoſtulante, poſſit Epiſcopus, ſeruata
forma Capituli primi de hæreticis in Sexto, reum Curiæ ſe-
culari relinquere, vel ad perpetui carceris ærumnam dāna-
re. Negligentia autē ordinariorum ad Apoſtolicam Sedem
deducta, Iudices Eccleſiaſtici ab ea deputabuntur, qui con-
ſtito de ordinariorum negligētia, ad preces principum alio-
D rumque ſecularium reos maximè hæreſeos meritis pœnis
afficiēt. Quod iam Epiſcoporum quidam, vt accepimus de
beneficiorum penſionibus atq; abſentijs decimas exigant,
cùm ſit in contrarium iuri, longeq; præſtet, malè inductos
vſus delere, quàm inuſitatum quid admittere: idcirco deci-
mas eiuſmodi vlterius exigi ſoluique interdicimus, vſumq;
talem qualitercumque receptum caſſantes, caſſatumq; eſſe
cenſentes.

Item improbamus, & vt abſonum prorſus reijcimus, ab 25
Epiſcopis medios exigi fructus de beneficijs, quæ vnius ſu-
ſtentationi vix ſufficiunt, vt ſunt quæ non excedunt valo-
rem trigintaduorum Rhenenſium, de quibus in Rom. Cu-
ria medij fructus non exiguntur. Quod etiam ab ordinarijs
E obſeruandum eſſe præcipimus, niſi concordatis aliter cau-
tum eſſet, vel honeſta ratione aliquid, ſine tamē reprehen-
ſibili grauamine, recipiant.

Cæterùm quo maior fiat coniunctio, firmaque magis 26
inter prouinciales ſtabiliatur concordia totius prouinciæ,
antiquum morem Synodorum innouantes, ſtatuimus vt
ſingulo triennio poſt Paſcha prouinciale Concilium cele-
bratur.

Ad hæc, cùm beneficia propter officia, iuxta patrum ſan- 27
ctiones dari conſueuerint, fieriq; vix poſſit, vt in tanta
præbendatorum caterua non reperiatur, qui officij oblitus
horas negligat canonicas: hinc ſtatuentes volumus & ordi-
namus, vt locorum ordinarij per Archidiaconos & Deca-
F nos de huiuſmodi ſacerdotibus negligentibus ſeſe diligen-
ter edoceant, & ſecundùm vniuſcuiuſque negligentiam at-
que deſidiam, fructus perceptos vel in vtilitatem Eccleſiæ,
vel in vſum pauperum vertant. Quòd ſi poſt legitimas mo-
nitiones & ſimul primam correctionem, in eandem negli-
gentiam, quæ diſſolutæ prorſus mentis indicium eſt, quis
relabatur, tum beneficio etiam Eccleſiaſtico priuetur. Col-
latoriq; vel patrono de alio idoneo prouidendi aut præſen-
tandi ſit poteſtas.

Sanctionem patrum, qua Eccleſiaſtica ſepultura priua- 28
tur, quiſquis non confeſſus, nec Euchariſtiæ Paſchali tem-

ab omni fidelium theatro quondam exploſos, orthodoxis patribus anteponunt, vt ſacroſanctam Conciliorum auctoritatem reſpuant, nullum vel apertiſſimum ſcripturę locum non deprauent, ſed corruptum atque adulteratum in ſuam vtcunque ſententiam detorqueant. Ne ſerpat itaque latiùs hic cancer, ne quis è commiſſa nobis plebe, vanæ cuiuſdam libertatis prætexta, aut adulterino ſcripturarum fuco deceptus, tam dirum ac peſtilens venenum hauriat: de ſuffraganeorum noſtrorum conſilio decreta promulgari iuſſimus, quibus exitiale Luteri & cæterorum id genus hæreticorum virus, aliqua ex parte detegatur. Adiectæ ſunt & nonnullæ Conſtitutiones, quibus inſoleſcentes noſtra tempeſtate mores & ſuppullulantes quidam exceſſus comprimantur. Diſciplinæ tamen ordinem ſequuti, à generali primum decreto ſuſceptum fidei negocium inchoamus, ad ſpecialia ſubinde progreſſuri. Datum Pariſiis, Anno Domini 1528. die verò 20. menſis Februarij.

PRÆFATIO.

Psal.128. SCRIBENS Regius Pſaltes de Eccleſia eiuſque aduerſariis, & vano atque inani eorum conatu: Sæpè, inquit, expugnauerunt me à iuuentute mea, dicat nunc Iſraël: Sæpè expugnauerunt me à iuuentute mea: etenim non potuerunt mihi. Quibus ſanè verbis indicat, Eccleſiæ vel à primordiis ſuis hoſtes non defuiſſe: qui atrociter quidem illam impugnârunt, ſed minimè deuicerunt: hoſtiliter quoque exercuerunt, ſed non pro ſua potuerunt libidine extinguere. Quare cùm præpoſuiſſet, Sæpè expugnauerunt me à iuuentute mea: mox ſubiunxit, Etenim non potuerunt mihi, quod idem facilè cognoſcet, quiſquis veteres hæreſiarchas & eorum errores paululùm diſcuſſerit. Nam à plurimis aduerſariis oppugnatã Eccleſiam fuiſſe percipiet, ſed ſemper de illis nobiliter triumphaſſe. impugnârunt in primis Eccleſiam in primo ſuæ iuuentutis flore Simoniani, Nicolaitæ, Gnoſtici, Carpocratiani, Chiliaſtæ, Ebionæi, & plerique alij hæretici, qui falsò arbitrati, vafris ſuis argutiis & dolis ſupplantare Eccleſiam, tanquam fumus euanuerunt: Eccleſia autem victrix glorioſaque permanſit. Subſequuti ſunt deinde alij, Eccleſiam inſidioſiùs & occultiùs adorti: qui ſacras literas aliquatenus ſuſcipientes, & nudo earum cortici inhærentes, eius authoritatẽ non ſolùm moliti ſunt imminuere, verum etiã prorſus eneruare. Huiuſmodi fuerunt, Manichæus, Aërius, Vigilantius, Valdo, Marſilius Patauinus, & Ioannes Wicleſus. At fruſtrà id tentârunt: quandoquidem ſolido fundamento innixa, euerti non potuit. Voluit nempe Deus tantam eſſe Eccleſiæ ſuæ ſtabilitatem & poteſtatem, vt per eam veluti per infallibilem quandam regulam, ad ſalutem mortales dirigerentur. Nam vt ſanctæ ſcripturæ conteſtantur, nulli ad vitam beatam patet aditus, qui Eccleſiam certè non audiat, aut qui ab eius communione excluſus ſit. Math.18. Nec certè gloriari poſſunt hæretici, quaſi apud illos reſideat Eccleſia Catholica. Nam cùm illa ſit vniuerſalis, omneſque fideles complectatur, (alioqui Catholica non eſſet) angulis aut latibulis hæreticorum nequit circumſcribi. Huic accedit, quòd in integritate fidei, Eccleſia Catholica eadẽ ſemper perſeuerat, nec vllis erroribus coinquinatur. At contra, nefariis ſuis conuenticulis veluti infamibus proſtibulis, fidem hæretici proſtituere ac violare ſatagunt, dum impiè in ſuis adinuentionibus forni- Math.28. cantur. Præterea, in finem vſque ſeculi, iuxta Chriſti pollicitationem, perduratura eſt Eccleſia Catholica, quod nullis adhuc hæreticorum ſectis contigit. Quare non poteſt apud hæreticos Catholica Eccleſia reſidere, licèt ſecus arbitrati ſunt Manichæus, Aërius, Vigilantius, & cæteri prænominati. Quorum pernicioſos errores paulo diffuſiùs explicare conſtituimus, quòd iidem ſint aut ferè ſimiles illis, qui hac tempeſtate repullulare videntur. Præfatorum itaque hæreſiarcharum primus, fuit non minùs impius, quàm ri- Manichæus. diculus, Manichæus: qui tollens liberum arbitrium, duplicem in homine ſtatuit naturam: alteram bonam, alteram malam: & bonam quidem à Deo, immò de Dei ſubſtantia conditam aſſerit, & eandem ſemper benè agere: malam verò à principe tenebrarum, ſemper malè. Agunt enim iuxta illius ſententiam non liberè & voluntariè, ſed neceſſario &

A naturaliter: ob idque nihil imputandum putat humanæ voluntati, ſed naturis illis, maximè inter ſe contrariis. Nec ea in re multum diſtat à Manichæo Luterus. Luterus. Nam cuncta quæ ab homine fiunt, neceſſario fieri Luterus credit, nec in hominis ſitum poteſtate, vias ſuas bonas facere aut malas. Aufert etiam ipſe, vt Manichæus, liberum arbitrium, licèt aliàs ab eo diſſentiat. Manichæus namq; humanam ſalutem ponit in operibus bonæ illius naturæ. At Luterus ſola fide & fiducia in Deum, eiuſque promiſſa, ſecluſis bonis operibus, homines iuſtificari arbitratur. Errat Manichæus, errat & Luterus. Errauit conſimiliter Pelagius, dum aliud extre- Pelagius. mum ſecutus, ad vitam beatam comparandam minimè neceſſariam putat diuinam gratiam: ſed ad id ſufficere cenſet B liberum arbitrium, ſi modò adſit diuinæ legis cognitio. Porrò talia deliramenta reſpuens Eccleſia Catholica, hæc tria ad ſalutem requiri docet: Fidem, Bona opera, & Diui- NB. nam gratiam, neque abſque his patere homini adulto viam Hebr.11. ſalutis. Accedentem ſiquidem ad Deum, oportet primùm diuinæ gratiæ munere adiutum, credere: deinde bonis operibus intendere: in quibus efficiendis & liberum arbitrium operatur, & gratia: primò tamen, & principaliùs, gratia. Quapropter qui hominem benè operari & ſalutem conſequi arbitratur abſque gratia, aut primatum boni operis libero arbitrio aſcribit, non gratiæ, Pelagianus cenſendus eſt: Qui verò ſaluari hominem exiſtimat, neglectis bo- C nis operibus, à libero arbitrio procedentibus, hic Manichæus eſt & Luteranus. Nam in errorem Manichæi incidit Lutherus, dum nimis anxiè & ſcrupuloſè deuitat Pelagium: Metuens namque liberum arbitrium cum Pelagio nimis efferre, omne bonum opus quod eſt in homine, Deo tribuit & diuinæ gratiæ, nihil prorſus libero arbitrio, ſicque tollens omninò liberum arbitrium Luterus, factus eſt Manichæus, dum refugit eſſe Pelagianus. Debuerat certè Luterus ex Apoſtolo noſſe, ita neceſſariam eſſe diuinam gratiam ad benè operandum, vt cum ea tamen liberum arbitrium, bonum opus efficiat. Teſtis ſiquidem eſt Apoſto- 1.Cor.15. lus, diuinam gratiam in ſe vacuam non fuiſſe, cùm abundantiùs (inquit) laboraui, non ego autem, ſed gratia Dei D mecum. Vnde rectè conficitur, ipſum diuinæ gratiæ, & reliquos fideles, cooperatum fuiſſe: quos ipſe cohortatur, 2 Cor.6. ne in vacuum gratiam Dei recipiant: laborem eorum pronuncians nequaquam fore vanum, ſi ſic gratia vtantur, vt non fruſtrà illam videantur ſuſcepiſſe. Vtrumque nimirùm alteri connectens Apoſtolus, noluit liberum arbitrium otio torpeſcere cum Manichæo: & arrogantiam deuitans Pelagij, ſic cooperationem tribuit libero arbitrio, vt ex ſe tamen & citra diuinæ gratiæ munus, ſufficere non poſſit ad ſalutẽ. Hæc vtique ſententia eſt Eccleſiæ Catholicæ, quam ſemper Catholici doctores tenuerunt: & in oppoſitam partem declinantes hæreticos, diuinorũ eloquiorum teſtimonij confutârunt & damnârunt, quales (vt præmiſſum eſt) fuerunt E Pelagius, Manichæus, & hoc tempore Manichęi diſcipulus, Luterus. Atqui Manichæo ſucceſſit Aërius, diſſimili quidẽ Aërius. voluntate, ſed ſimili vanitate oppugnans Eccleſiam. Hic namque carnalem molitus ſtatuere libertatem ſolenniter indicta ab Eccleſia nolebat ieiunia ſeruari, ne legi viderentur fideles obnoxij. Arbitrabatur enim, ſi ieiunia ab Eccleſia conſtituta ſeruarent, aut ſacris eius legibus, ac inſtitutis obtemperarent, eos in ſeruitutem redigendos, Chriſtianis hominibus minus conuenientem. Qua in re liquidò oſtendit, quàm ignarus, quamq; in diuinis ſcripturis parum eſſet exercitatus. Intelligere ſiquidem debuerat ex apertiſſimis ſacræ ſcripturæ documentis, quòd vera libertas Chriſtiano- Libertas Chriſtiana. rum, qua fideles Chriſtus liberauit, non libertas eſt carnis, F ſed ſpiritus, per quam mortificatur caro cum ſuis concupiſcentiis, ſpiritus autem viuificatur. Aduerſatur enim prorſus libertati ſpiritus libertas carnis, vt præclarè ſub typo Iſaac & Iſmael, Saræ & Agar, ad Galatas Apoſtolus deducit. Volens Galat.4. itaque Deo inſpirante Eccleſia hanc ſpiritualem libertatem Chriſtiana pietate dignam ſtatuere, moderata indixit ieiunia, ac rationabilem ciborum delectum certis temporibus & diebus ſapientiſſimè ſanciuit, non hæc (vt volebat inſipiens Aërius) arbitrio relinquens filiorum, quorum vt pia mater ſalutem affectâret & haberet ſolicitudinem. Nouerat enim, ſenſus humaniq́ue cordis cogitationes prona eſſe Gen.6.

Digitized by Google

ad malum ab adoleſcentia: nec facilè ex ſe & ſuapte voluntate, ad hanc libertatem ſpiritus peruenire poſſe. Tanta autem moderatione, tantaque circumſpectione omnia digeſſit, vt iis qui Christiano animo ſunt imbuti, nullus prorſus iuſtæ querelæ locus relinquatur, atque illa inſtituens haudquaquam nos rurſum in legis Moſaicæ ſeruitutē obtrudit: quæ iam omninò deſiit, ſed in libertatem aſſerit filiorum Dei. Vnde conſtat quā fallatur Aërius, dum in carnalē fideles nititur deiicere libertatē. Quamobrem cum ſua Iſmaelitica aut Agarena, eaq; carnali atq; impia libertate, non heri aut nudiuſtertius, ſed antè annos mille damnatus eſt, & cū eo ſatanica eiuſmodi libertas funditùs eſt euerſa. Quam nihilominùs homines impij, his temporibus incaſſum laborant rurſus excitare & erigere: dicentes, nequaquam Eccleſiæ hoc eſſe conceſſum, vt fideles valeat lethiferæ noxæ reddere obnoxios, aut ſic ad mortale peccatū obligare, vt lethalē noxam præceptorū Eccleſiæ incurrant tranſgreſſores: cū tamē ex ſacris literis, donatā eſſe à Christo Eccleſiæ eiuſmodi authoritatem, clarè innoteſcat, qui inter ethnicos eos ſanè deputauit, qui Eccleſiæ præceptis non obediunt. (Matth. 18.) Cōtraria autē aſſertio, non Catholicorū eſt, ſed hæreticorum: qui hoc vnum præter cætera, ſuorum habent errorū fundamentum. Hoc amplexātur Aërius, Iouinianus, Lamperius. Huic aſtipulātur Valdenſes, Wicleſiſtæ, Boemi: ex eo fonte oēs ferè Luteranæ impietatis blaſphemiæ proficiſcuntur. Nec mirum, ſi tantoperè huiuſmodi ſententiam probant hæretici, & oppoſitam reiiciunt: cùm ſciant, ſicut baculo canes, ita vniuerſa ſuas hæreſes Eccleſiæ repelli authoritate, & ſe, vt putrida membra, ab eius conſortio reſecari. Sic olim reiectus eſt delirus Manichæus, & cum carnali ſua libertate inſanus Aërius. (Vigilātius.) Reiectus eſt & poſt eos Epicureus Vigilantius, infenſus admodum Eccleſiaſticæ pudicitiæ, quandoquidem immundo ſpiritu agitatus, in tantam prorupit amentiam, vt continentiam hæreſim, pudicitiam dicat libidinis ſeminarium. Quare ſacram continentiæ legem non ferens, libidini fræna permittit, nullos volens ſacris initiari, qui vxores prius non duxerint: neque iis credi pudicitiam, qui cœlibes viuant, quaſi nihil ſit, quo homines, diuina gratia adiuti, diſtent à porcis, nihil quo differant à brutis animantibus, nihil quo à iumentis ſeparentur. Peſſimè certè de reſtituto à Christo humano genere iudicat, qui ita cenſet. Nam qui ita de hominibus ſentit, homines humana exuit dignitate, & in ſeruilem brutorum deiicit conditionem, (Pſalm. 31.) vt ſint tanquam equus & mulus, quibus non eſt intellectus. Probanda itaque eſt Latinæ eccleſiæ continentia, vtpotè quæ ſanctitate præfulgeat, libertatemque præſtet Dominum ſine impedimento obſecrandi, necnon profectui Eccleſiæ maximè ſit accommoda. Non ab re ergo Eccleſiaſtica cenſura repulſa eſt Vigilantij & aſſeclarum eius aſſertio impudentiſſima. (Valdenſes) Sequentes autem Vigilantium Valdēſes, homines idiotæ & literarum expertes, ordinem hierarchicum Eccleſiæ confundunt, perturbant, deſtruunt: liberum cuiq; eſſe aſſerentes, prædicare & docere verbum Dei: nullum ſexus aut ſtatus diſcrimen facientes, ſacerdotes itidem & præſules, cùm primum lethaliter deliquerint, omni ſpoliari dignitate ſacerdotij aut epiſcopatus: neq; eos tum poſſe conſecrare, aut ſacerdotes ordinare aſſeuerant. Præcepta inſuper Eccleſiæ paruipendunt, quæ alicuius eſſe momenti minimè credunt. Purgatorium etiam inficiantur, neque orāt pro defunctis: omne rurſus iuramentum illicitum arbitrantur, ſimul & iudicium, nihil demum teneri aut agi volunt, quod nō fuerit expreſſum in ſanctis ſcripturis: quæ ſanè aſſertio, aliorum multorum baſis eſt & fundamentum errorum, cùm tamen per eaſdem ſanctas ſcripturas maniſeſtè elidatur. Porrò huiuſmodi iſtorum rudium & indoctorum inſanos errores diuulgantium, mox reiecta eſt impietas, atq; per Eccleſiæ cenſuram reciſa. Poſt hos autem ignatos homines, (Marſilius Patauinus) ſurrexit Marſilius Patauinus: cuius peſtilens liber, quod Defenſorium pacis nuncupatur, in Christiani populi perniciem, procurantibus Luteranis, nuper excuſus eſt. Is hoſtiliter Eccleſiam inſectatus, & terrenis principibus impiè applaudens, omnem prælatis adimit exteriorem iuriſdictionem: ea duntaxat excepta, quam ſecularis largitus fuerit magiſtratus. Omnes etiam ſacerdotes, ſiue ſimplex ſacerdos fuerit, ſiue Epiſcopus, Archiepiſcopus, aut etiam

A Papa, æqualis ex Christi inſtitutione aſſerit eſſe authoritatis: quodque alius plus alio authoritate præſtet, id ex gratuita laici principis conceſſione vult prouenire, quod pro ſua voluntate poſſit reuocare. Verùm ex ſacris literis coercitus eſt delirantis huius hæretici immanis furor: quibus palàm oſtenditur, non ex principum arbitrio dependere Eccleſiaſticam poteſtatem, ſed ex iure diuino, quo Eccleſiæ conceditur, leges ad ſalutem condere fidelium, & in rebelles legitima cenſura animaduertere. Iiſdem quoque literis apertè monſtratur, Eccleſiæ poteſtatem longè alia quanis laica poteſtate non modò ſuperiorem eſſe, ſed & digniorem. Cæterùm hic Marſilius & cæteri prænominati hæretici, aduerſus Eccleſiam impiè debacchari, certatim eius aliqua ex parte B nituntur diminuere authoritatem. Nam quod in bonis & in malis operibus ſtatuit ſcriptura, tollit Manichæus liberum arbitrium: ad ſuum nutum reuocat Aërius Eccleſiaſtica ieiunia: Vigilantio, contra Eccleſiæ decretum, ſacrilegæ Eccleſiaſticorum nuptiæ probantur. Vitiis prælatorum tantoperè Valdenſes offenduntur, vt inde eorum ſtatum damnent. Excellens à Christo conceſſa Eccleſiæ poteſtas, grauis eſt Marſilio, nec illam poteſt ferre. At verò his ſuccedēs Luteranæ ſectæ fons & origo Wicleſus, (Wicleſus.) cuiq; Luterus per omnia fermè conſentit, non aliqua tantùm ex parte, vt priores illi hæretici, ſed radicitùs totam Eccleſiæ eneruare authoritatem contendit. Is enim non cum vno aut altero tantùm C hæreticorum priorū, commercium habet, ſed cum ſingulis. Cum Manichæo pariique humanorum actuum tollit libertatem: cum Aërio, nihili facit præcepta Eccleſiæ. Vigilātium ſecutus, Eccleſiaſticorum pudicitiam proſtituit, terrenis etiam illos poſſeſſionibus exuens. Paſſim & ab vnoquoq; iuxta hæreſim Valdenſium prædicandum verbum Dei decernit, nulla habita ratione prohibitionis ſuperiorum, Marſilij item dogma probat, ne quis excommunicari poſſit, qui ad ſeculares iudices prouocarit. Cumq; omnibus his conſentiat, non tamen quieſcit mala mens, nec prauum impiumq; ingenium ſibi ſatisfacit, niſi omnes longè ſuperet impietate, ſeque hoſtem prodat Eccleſiæ, aliis multo infeſtiorem. Hinc certè quicquid ab Eccleſia Spiritu ſancto ſuggerente D conſtitutum eſt, hoc ille delirus, veluti dæmonio arreptus, conterere, lacerare, abiicere molitur. Hic eſt qui vniuerſitates aſpernatur & generalia ſtudia, ciuilia dominia perplexa reddit & incerta: Eccleſiaſticis poſſeſſiones adimit, & decimas clericorum ſubiicit laicis, ipſos bonaq; eorum, laicorū tribuens iuriſdictioni: religiones & religioſorum abiicit inſtituta, cenſuras Eccleſiæ floccipendit, minimeq; curandas pronunciat. Quid plura? Sacrum ille ridet Canonem Miſſæ, dies feſtos Sanctorum pariter & reliquias tollit, preces fidelium ad eos dirigi vetat. Horas Canonicas & vocales concentus, eos potiſſimùm qui in templis alta voce efferuntur, ſubſannat. Sanctas etiam in Eccleſia piè ac laudabiliter conſtitutas cæremonias, ridet. Nec his contentus eſt, E niſi ſuæ virus perfidiæ, in diuina quoque ſacramenta Euchariſtiæ, Ordinis, Confirmationis, & Pœnitentiæ euomat. Quamuis autem omnium fermè hæreſum portenta, quę inducere ſtudet, antequam ipſe naſceretur, falce Eccleſiaſticæ cenſuræ eſſent præciſa: ne tamen haberet, in quo gloriaretur incircumciſus Philiſtæus in ſuperbia ſua, exprobrareque agminibus Dei viuentis non poſſet, aut in Deum & Eccleſiam ſponſam ſuam tam execrandas blaſphemias effutire: in celeberrimo illo Conſtantienſi Concilio repreſſa eſt Wicleſi (& in eo, Luteri & ſequacium) tam effrenis & prius inaudita inſania. Proinde dum reiecta eſt impiiſſimi hæretici Wicleſi demētia, dum Marſilij, dum Valdenſium, dum F Vigilantij, dum Aerij, dum denique Manichæi: ſimul etiam corruit & funditùs euerſa eſt temeraria & impudens aſſertio eorum, qui calumnias, blaſphemias, atque hæreſes præſcriptas tuentur & imitantur. Cuiuſmodi ſunt Luterus, ſequaceſque illius, Melanchthon, Carolſtadius, Lambertus, Zuinglius, Oecolampadius, & cæteri huiuſce coniurationis execrandæ complices, quos ideo ex nomine citauimus, ne peſtiferos illorum libros quis legere audeat, ne vipereis dogmatibus inficiatur. Quo fit, vt nō parum demiremur, quonam pacto tam impudentes ſint hodie, aut tam arrogantes Luterani, vt damnatam Wicleſi damnati viri doctrinam audeant diſſeminare, eamque probare, prædicare, ſcribere

aut

Digitized by Google

aut diuulgare non erubeſcant, quam ſemper Eccleſia Spiritu ſancto illuſtrata reiecit, reſpuerunt orthodoxi, probati doctores execrati ſunt: quaſi verò magis ſit paucis, iiſdemque temerariis, errorum ſatoribus credendum, quàm omnibus doctoribus, ſanctis Martyribus, Academiis, Epiſcopis, ſummis Pontificibus, generalibus Conciliis, quo ſtultitius dici nihil poteſt, aut furioſiùs. (NB.) Nam quæ maior ſtultitia, ſi non inſania dicenda eſt potiùs, quàm quod prædamnatas tot retrò ſeculis hæreſes reuocare conantur, & extinctos execrandarum blaſphemiarum cineres, ſtudent ex inferis denuò ſuſcitare? At certè in vanum laborant, cùm aduerſus Chriſtum & Eccleſiam nihil vnquam feliciter attentetur. Quapropter quantumlibet tumultuentur, innumeras licèt inſipientium huiuſmodi cateruas in animarum & B corporum perniciem, ad nefariam impietatem tuendam technis & fraudibus alliciant: quotquot libros ad firmandam execrabilem hanc ſectam conſcribant, quantumuis nugas & calumnias ſuas compoſito fucatoque ſermone ſatagant adumbrare, quantumuis deniq; in Eccleſiæ Catholicæ conſpirent exitium, impij tamen eorum conatus in vētos tandem effluent & vaneſcēt. Zelatur enim Chriſtus zelo magno Eccleſiæ ſuæ ſponſæ integritatem, quæ in fidei & charitatis potiſſimùm ſinceritate conſiſtit, nec paſſurus eſt aliquando fidem Eccleſiæ iniquis hęreticorum coniurationibus corrumpi. Ea propter dum eam illi oppugnant, potenti brachio virtutis ſuæ illos repellit, ac vana eorum mo- C limina fruſtratur. Et quemadmodum facilè ſolis calore nix diſſoluitur, faciliùs longè diuina virtute impiorum conſilia vixdum exorta diſſipari, & cordis eorum cogitationes diſpergi ſolent. Hoc vtique in Luteranis hodie videmus impleri, qui quamuis longè ab Eccleſiæ Catholicæ dogmatibus abſint, tamen inter ſe admodum diſſident, dum alij vnum, alij aliud tenendum arbitrantur. (Luteranorum inter ipſos diſcordia.) Ex eis enim nonnulli ſanctorum imagines deiiciunt, alij contra erigunt: quidam humanas diſciplinas, vt venenum pietatis reprobant, quas alij, vt apprimè vtiles defendunt: iteratum baptiſmum ab aliquibus ſuſceptum, alij omninò execrantur. De Euchariſtia inſuper minimè conueniunt. Nam eorum nonnulli, ſolùm eſſe ſignum corporis & ſanguinis Chriſti in Euchari- D ſtia, contendūt: alij verò veraciter eſſe Chriſti corpus & ſanguinem certò profitentur: in hoc tamen à veritate diſſidentes, quòd ſubſtantiam panis & vini cum corpore Chriſti aſſerunt remanere. Eo etiam veſaniæ deuenerunt eorum nōnulli, vt Spiritum Dei iactantes ſe habere, ſcripturas ſacras luce clariores affirment, omnibus ſacris interpretibus reiectis, quibus tamen plerique alij refragantur. Sunt & alia nō pauca, de quibus inter ſe Luterani digladiantur. Hęc autem diſcrepantia planè indicat, quàm à veritate ſint alieni. Veritas ſiquidem vbique ſibi conſtat, nuſquam diſſidet. Non enim ſpiritus Dei, ſpiritus eſt diſſenſionis. Cùm itaque in his quæ ad fidem ſpectant, tam manifeſtariè diſſideant: perſpicuum eſt, eos nullatenus in ſolidæ veritatis radice ſtabiliri. E Eos enim qui ab vnitate Eccleſiæ diſſident, relinquit Deus in manu conſilij ſui, vt nec ſibiipſis, nec aliis hæreant. Contra verò Catholicorum dogmatum inconcuſſam veritatem demonſtrat vnus & idem conſenſus: inter quæ nulla vnquā poterit inueniri diſcordia. Vnde ſatis exploratum eſt, illa à Deo proficiſci, neque aliquando diſſolutum iri, quantumuis ea euertere nitantur, veritatis inimici. At verò Luterana doctrina, à patre mendacij (qui diſſenſionis ſpiritus eſt) exorta, tandem veluti fœnum exareſcet: nempè vſqueadeò pudendos, atque execrandos illa continet errores, & tam malè ſibi cohærentes, vt facilè fugienda appareat & deteſtāda. Et quia ſuapte natura talis eſt eiuſmodi doctrina Lute- F ri, ſerpentina quadam malitia laborant (quod dolentes referimus) Luterani, orthodoxorum procerum libris eam inſerere, quo eorum prætextu facilius ſuſcipiatur. Hinc impiis tum præfationibus, tum annotationibus marginibus adiectis, tum ſcholiis, tum indicibus: lympidiſſimos illos fontes Catholicæ pietatis, & antiquorum Doctorum libros, virulento ſulfure damnati ſui erroris inficere moliuntur: ſed non poteſt aduerſus veritatem præualere falſitas: veritas enim ſuper omnia vincit. (3. Eſd. 3.) Nam cùm Deus veritas ſit, & Deum nemo valeat ſuperare, nec certè veritas poterit aliquando vlla hæreticorum verſutia ſupplantari. Quare non eſt, A quòd editorum librorum copia glorientur Luterani, tam enim poteſt nefanda ſcriptorum farrago damnatam impietatem firmare, quàm ſtramineæ ſtipulæ fundamentum domus reddere ſtabilius. Non enim pluris faciunt huiuſmodi libros orthodoxi, quàm puluerem quem proiicit ventus à facie terræ: (Pſalm. 1.) habituri idem iudicium, tam pro dogmatibus quàm libris, quòd præcedentes hæreſiarchæ, quorum ita ſunt ſcripta perpetuis tenebris ſepulta, vt ne eorum veſtigia quidem ſuperſint: quapropter fruſtrà laborant, in ſcribendis libris ſuæ perfidiæ, aut ſuam veſaniam publicis concionibus prodendo. Nec enim ſtabilientur, ſed peribunt, ſicut priorum, ſic horum impiorum hæreticorū cum ſuis ſcriptis deſideria, neque contra Eccleſiam Dei præualebunt, quæ B glorioſa in ſecula permanebit, de illis (prout & de cæteris hactenus hæreſiarchis) inſignem relatura triumphum.

GENERALE
DECRETVM,

Continens hæreſium quæ nunc pullulant, ſpecies: earum deteſtationem, modum iudicandi ac diſcernendi hæreticos ac relapſos, formam & ordinem procedendi C contra eoſdem: eorumdem etiam acerbas pœnas, ac demum exhortationem ad principes poteſtatesq; ſeculares de illis profligandis & exterminandis.

ANTONIVS miſeratione Diuina, tituli ſanctæ Anaſtaſiæ, ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ presbyter Cardinalis, Archiepiſcopus Senonenſis, Galliarum & Germaniæ Primas, ac Franciæ Cancellarius: vniuerſis præſens hoc ſcriptum inſpecturis, ſalutem in eo qui eſt omnium vera ſalus.

Inter cunctas paſtoralis officij ſolicitudines, quibus pre- D mimur inceſſanter, illa fortiùs nos angit, vt cunctis hæreticis de finibus Chriſtianorum expulſis, ſuiſque falſis & virulentis ſcriptis ac peſtilentibus doctrinis, penitùs extirpatis: fides Catholica, quæ ſolidæ ſemper fuit ſubnixa petræ, integra illibataque permaneat: ac populus Chriſtianus, noſtræ potiſſimùm prouinciæ, in fidei ſynceritate (quolibet obſcuritatis remoto velamine) immobilis inuiolatuſque perſiſtat. Sanè proſpicientes (quod non ſine graui diſplicentia referimus) inſurrexiſſe nonnullos pſeudochriſtos ac pſeudoprophetas, quorum dux & vexillifer eſt Martinus Luterus, qui à veritate excidentes, nonnullos ac penè infinitos, etiam ſi fieri poſſit, electos (vt eſt apud Matthæū) (Matth. 24.) ad errores inducunt homines: haud dubiè hæreſiarchas faE ſtuoſos, ſeditioſos, Luciferiana ſuperbia ac rabie lupina erectos: ac demum quales Apoſtolus ad Timotheum gra- (2. Tim. 3.) phicè deſcribit, ſuiſque pingit coloribus, & ad amuſſim exprimit. Qui ruſus (vt inquit Petrus) (2. Pet. 2.) ſectas perditas ac damnatas introducunt, libertatem promittentes, cùm ipſi ſint ſerui corruptionis, in maximam certè Reipublicæ Chriſtianæ perniciem & iacturā: ac tandem niſi citò occurratur, ruinam & euerſionem: vtpotè quos non pudet nouas hæreſes effingere, ſed etiam ſatagunt ac ſtudent veteres, & iam diu per Eccleſiam ſopitas, inſtaurare. Et inter hæc, primum de ſacramentis Eccleſiæ multa pernicioſè dogmatizant: affirmantes, laicos & mulierculas æquè, atque presbyteros, poſſe abſoluere. Et quod hactenus fuit inauditum, laicis F vt ſacerdotibus, Euchariſtiæ conſecrationem permittunt. Inter ſacerdotes & plebem, nihil intereſſe dicunt: ſed omnes ſacerdotes putant, quicunque ſunt Chriſtiani. In clericis, in ſacris ordinibus conſtitutis, cœlibatum non admittunt. Monachis & aliis voto obſtrictis, libertatem laſciuiendi indulgent. Quibus relicto velo & abiecta cuculla, ad ſeculum redeundi facultatem relaxant, & apoſtaſiam permittunt. Romanorum Pontificum decreta, decretales epiſtolas, etiam & Canones Conciliares eneruare contendunt. Veteres Eccleſiæ cæremonias, ac receptas tot annis laudabiles conſuetudines, ridiculas cenſent. Et vt ad impietatis

cumulum addant, ſacram ſcripturam figere ac refigere non
dubitant, ac relicto ſenſu patrum orthodoxorum, vellica-
re, & ad ſuum ſenſum reprobum contorquere. Conuiciis
ſemper & maledicentijs pleni, & non ſolùm aceto perfuſi,
ſed vbique veneno reſperſi. Articulos inſuper infinitos
(quos non magnoperè attinet referre) diſſeminant, aut
ſcandaloſos, aut temerarios, aut blaſphemos, aut piarum
aurium offenſiuos. Ac tandem ſuper exitiali peſtilentique
dogmatum veneno, pleraque alia tam fœda ac malè olen-
tia nauſeabundi euomũt, vt quaſi ex profeſſo habeant, ſpe-
Ephes. 5. ciem ac decorem ſanctæ matris Eccleſiæ, non habentis ma-
culam neque rugam, fœdare, ſpurcare, ac contaminare. Ve-
riti ergo, ne hoc veneficum virus, in nobis credito Domini-
co agro radices ageret, ac velut cancer creſceret in perni-
ciem aliorum: officij noſtri paſtoralis eſſe duximus, vepres
huiuſmodi nociuas falce authoritatis eccleſiaſticæ reſecare,
& plantulam priuſquam ſuboleſceret, & in plures ſerperet,
radicitùs euellere. Hinc eſt quod in hoc noſtro prouinciali
Concilio, quod ad corrigendos exceſſus & extirpandas hę-
Ca. quoniam. 18. diſt. reſes, iuxta Chalcedonenſ. ac Lateranenſ. Concilia, aduna-
tum eſt: ad Dei honorem, fidei orthodoxæ exaltationem,
Ca. ſicut olim, de accuſ. ac ſubditorum noſtrorum pacem, augmentum & tranquil-
litatem: duximus habito ſuffraganeorum noſtrorum con-
ſenſu, ac multorum Diuini & humani iuris interpretum cõ-
ſilio, his tãtis periculis ſalubriter ac celeriter prouidendum:
Antiquos ſcilicet canones (quorum vtique cuſtodes & exe-
cutores conſtituimur) aut declarantes, aut renouantes, ſeu
Ca. excõmunicamus. 1. in princ. de hæret. ex poteſtate nobis conceſſa, interdum adiectione pœnę cõ-
munientes. In primis iuxta ſacrum Lateranenſ. Concilium,
excommunicamus & anathematizamus omnem hæreſim,
extollentem ſe aduerſus orthodoxam & catholicam Eccle-
ſiam. Vniuerſos inſuper, qui aliter quàm Romana credit
& prædicat Eccleſia, credere & pertinaciter aſſerere atten-
tant: eiuſmodi Concilij authoritate, velut hæreticos &
pertinaces, & à communione fidelium ſeparatos declara-
Ioan. 14. mus. Eccleſia quippè vniuerſa, errare non poteſt: vtpotè
quæ regitur ſpiritu veritatis, ſecum manente in æternum,
Matth. 18. & cum qua Chriſtus manet vſque ad conſummationem ſe-
culi. Quæ etſi diuerſa, & nonnunquam (quod ſæpiùs neo-
terici hæretici obiiciunt) pugnantia propoſuerit decreta,
* aduerſetur nihil tamen eſt in tanta decretorum multitudine, quod fi-
dei orthodoxæ * obuerſetur. Sed ab vno eodemque ſpiritu
edocta fuit, vt ita pro conditione temporum ſtatueret, vt
Dicto ca. excõmunicamus. 1 §. credentes. viſum fuerit conducibilius: Eiuſdemque Concilij authori-
tate, credentes, receptatores, defenſores, & fautores hære-
ticorum, excommunicationi ſubiacere decernimus. Su-
ſpectos autem de hæreſi & notatos, poſt vnam aut alteram
Tit. 3. correptionem, decernimus ab omnibus deuitandos, ſcien-
tes (vt dicit Apoſtolus) quòd ſubuerſi ſunt, & ſuo planè iu-
dicio condemnati. Ac ſubinde dum intelligunt ſe à conſor-
tio hominum ſeparatos, rubore plerumque ſuffuſi, ad hu-
militatis gratiam & reconciliationis affectum facilius incli-
Dicto ca. excõmunicamus. 2. Ca. excõmunicamus. 1 §. dãnati de hære. nentur. Damnati de hæreſi, ſi ad vnionem fidei Catholicæ
redire noluerint, maneant de foro Eccleſiæ, & ad agendam
perpetuam pœnitentiam in pane doloris & aqua triſtitiæ,
perpetuo carceri deputentur. Damnati de hæreſi, ſi eam ab-
iurare noluerint: ſi laici ſunt, ſtatim ſunt iudicio ſeculari re-
linquendi. Si clerici, præſente poteſtate ſeculari, ſunt à ſuis
ordinibus degradandi, & pronunciandum eſt, vt eos ſecu-
15. q. 7 ca. ſi quis. laris iudex in ſuum forum recipiat. Cęterùm quia epiſcopo-
rum numerus per ſacros canones ad degradationem requi-
Ca. 1. de hær. in 6. ſitus, non facilè poteſt adunari: concedimus, vt cùm ſacer-
dos aut alius in ſacris ordinibus cõſtitutus, fuerit pro crimi-
ne hæreſis degradandus: poſſit, accerſitis Abbatibus, aliiſ-
que prælatis, ſolus Epiſcopus degradare. Qui in hæreſim
ſemel abiuratam reciderint, ac velut canes ad vomitum
redierint: tanquam palmites aridos in vite non manen-
tes, foras mittendos decernimus, & ſeculari iudicio ſi-
1. ne vlla audientia relinquendos. Relapſos autem in hære-
Relapſi quatuor modis cognoſcũtur ſim, iuxta decretum Alexandri Quarti declaramus eos, qui
in iudicio hæreſim abiurârunt, & poſt committunt in ipſa,
licèt prius hæreſis crimen non plenè contra ipſos probatum
fuiſſet. Inſuper eos, qui in vna ſpecie hæreſis commiſerunt,
2. aut in vno fidei articulo errauerunt, & poſt ſimpliciter vel
generaliter hæreſim abiurârunt, ſi ex tunc in aliam ſpeciem
hæreſis committunt, velut relapſos in hæreſim decernimus
iudicandos. Prætereà is, de cuius lapſu in hæreſim antè ab- 3.
iurationem conſtiterit, vel nunc conſtat: ſi poſt illam hære-
ticos deducat, acceptet, ſiue aſſociet, vel dona ac munera
eis mittat, ſeu fauorem eis impendat qui excuſari nõ poſſit,
meritò iudicari debet relapſus: cùm illum ex approbati à ſe
erroris conſequentia, non ſit dubium id feciſſe. Nouiſſimè, 4.
abiurans in iudicio hæreſim, propter vehementem præſum-
ptionem ſi iteratò labitur, licèt non fuiſſet plenè probata,
relapſus dicitur. Cæterùm relapſis etſi reſipiſcentia non Ca. ſuper eo, de hę in 6.
profuerit ad euitationem pęnæ temporalis, tamen cùm Ec-
cleſia nulli claudat gremium redeunti, non ſunt ipſis rela-
pſis, ſi pœnituerint, & pœnitentiæ ſigna adparuerint, Pœni
tentiæ & Euchariſtiæ ſacramenta deneganda. Qui de hęreſi
deprehenſi fuerint ſola ſuſpicione notabiles, niſi iuxta con-
ſiderationem ſuſpicionis, qualitatemq́; perſonæ, innocen-
tiam ſuam congrua purgatione monſtrauerint: anathema-
tis gladio feriantur, & vſque ad ſatisfactionem condignam
ab omnibus euitentur. Hæreticorum bona tanquam reo- Ca. vergẽtis, de hę
rum læſæ maieſtatis, ſi laici ſint, fiſco ſeculari applicentur: ſi
verò clerici, Eccleſiis à quibus ſtipendia receperint. Confiſ-
cationis autem executio nõ fiat per iudicem ſecularem, niſi
prius à iudice Eccleſiaſtico ſuper crimine ſententia pronun-
ciata extiterit.

Cæterùm, quia intelleximus, per nonnulla loca prouin-
ciæ noſtræ quoſdam (qui in nulla vnquam academia incor-
porati fuerit, ſed in verba Luteri iurârunt, aut Lutero ſunt
nequiores) monopolia illicita facere & occulta conuẽticu-
la, necnon cum laicis ſeſe in penetralibus domorũ recipere,
& cum idiotis ac mulierculis cõuerſari, de fide catholica di-
ſputare, & non ſecùs quã impius Montanus cũ ſuis Priſcilla
& Maximilla, ſimplicium animos eludere & faſcinare, inter
hæc iactantes ſe habere ſpiritum Domini: Propterea, ne vi-
tia ſub ſpecie virtutum ſubintrent, præcipimus ſuffraganeis
noſtris, vt congregationes huiuſmodi occultas & adeo per-
nicioſas prohibeant, ac tranſgreſſores pœna condigna pu-
niant, Deus enim, qui eſt lux vera, & qui illuminat omnem
hominem venientem in hunc mundum, adeo execratur o-
pera tenebrarum, vt Apoſtolos in vniuerſum mundum prę-
dicaturos miſſurus, præceperit eis apertè: Quod dico vobis
in tenebris, dicite in lumine. Rurſus etiam intelleximus,
nonnullos Martini Lutheri libellos pernicioſos, iampri-
dem cum ſuo authore à ſanctiſſimis Pontificibus Leone Pa-
pa & Adriano, necnon Clemente Papa moderno damna-
tos: à nonnullis nihilo ſeciùs, timore diuino, & pudore hu-
mano prorſus abiectis, adhuc euulgari, legi, & circumferri.
Propterea prohibemus ſub pœna excommunicationis latæ
ſententiæ, ne qui cuiuſcunque conditionis, aut ſtatus exi-
ſtant, prædicti Luteri libellos, aut qui ab eo & ſuis ſequaci-
bus prodiiſſe aſſeruntur, deinceps comparent, habeant, &
circumferant: aut in concionibus publicis, ſeu priuatis con-
fabulationibus laudent, approbent, tueantur, aut euulgent.
Porrò cùm ſecundùm Apoſtolum alios dedit Dominus A- Ephes. 4.
poſtolos, alios doctores, alios prophetas: hinc eſt, quòd di- Ca. excõmunicamus. 1 §. quia verò
ſtrictè iuxta ſacrum generale Lateranen. Concilium prohi-
hemus, ne paſſim liceat cuiuis prædicationis officium vſur-
pare: neque ad prædicandum prodeant, niſi quibus aut à
iure, aut à Papa aut Epiſcopo loci, licẽtia cõcederetur. Quo- Rom. 10.
modo enim prædicabunt, niſi mittantur? Et veritas ipſa di-
cit in Euangelio: Rogate Dominum meſſis, vt mittat ope- Matth. 9.
rarios in meſſem ſuam. Ioannes quoque Baptiſta, ſpecialis
ſuæ miſſionis teſtimonium protulit de ſcriptura, dicens: E-
go vox clamantis in deſerto: dirigite viam Domini, ſicut di- Ioan. 1. Eſaiæ 40.
xit Eſaias Propheta.

Ordinamus inſuper, quòd ſuffraganei noſtri ſi viderint Dicto cap. § aduer.
aliqua loca eſſe de hæreſi ſuſpecta: per ſe aut alios idoneos
quam citiùs ad illa accedant, & ab illis de vicinia exigant ſa-
cramentum de prodendis huiuſmodi hæreticis, ac conuen- Ca. ſtatuta, de hær. in 6.
ticula illicita facientibus. Quibus etiã diſtrictè præcipimus,
vt ad hęc exequenda diligenter inuigilẽt, & in negotio hu-
iuſmodi hæreticæ prauitatis, ſummariè & de plano proce-
dant. Et ſi in expurgando huiuſmodi fermento fuerint re- Dicto ca. excõmunicamus. 1 §. volumus.
miſſi aut negligentes, intelligant ſe pœnas incurſuros, quæ
in ſacro generali Lateranen. Concilio continentur. Pœnas
inſuper reformident, contra inquiſitores in officio delin-

quentes,

Digitized by Google

Cap. volẽtes. de hæ in cle.

Hieronymus.

Matt. 8.

Ca excõmunicamus 1. §. moneantur. de hæreticis.

A quentes, in ſacro Viennen. Concilio promulgatas. Conſtitutiones autem Vrbani V. Clementis & V. Bonifacij VIII. diligenter obſeruent ſuffraganei noſtri. Obſecramus autem per viſcera miſericordiæ Dei noſtri Chriſtianiſſimum regem & principem ac dominum noſtrum ſupremum, vt pro ſuo ſingulari zelo, miroque affectu & incredibili deuotione religionis Chriſtianæ, à ſuis terris & dominijs vniuerſos hæreticos confeſtim repellat: extermineťque hanc terram & diram luem hæreticorum, quæ indies magis ac magis pullulat. Res haud dubiè inaudita, cùm ab exordio naſcentis eccleſiæ vſque ad hæc nouiſſima tempora, regnum hoc Chriſtianiſſimum (vt inquit Hieronymus) hæreticorum prodigioſis monſtris caruerit. Proinde principes orthodoxi, ſi Chriſtiano nomini conſultum eſſe volunt, ſi B religionis Chriſtianæ ruinam metuunt: neceſſe eſt in exterminandis profligandisque hæreticis omnes ſuos conatus intendant, omnem ſuam poteſtatem exerceant. Periculum alioqui eſt, ne Petri nauicula operiatur fluctibus, ac demergatur in profundum, nunquàm enim ſic vndis iactata eſt Eccleſiæ nauis, ſic ventis validis (id eſt, vanis doctrinis) impulſa, ſic vndique procellis agitata. Inde, quod CHRISTO in naui dormiente apud Matthæum Apoſtoli fecerunt inſtante naufragio, clamemus neceſſe eſt, & dicamus: Domine, ſalua nos: perimus. Nouiſſimè ordinamus, quòd rectores & conſules ciuitatum, iuxta ſacrum generale Lateranenſ. Concilium corporaliter præſtent ſacramentum, C quod fideliter & efficaciter eccleſiam in huiuſmodi negotio hæreſis (cùm fuerint requiſiti) iuxta ſuum officium pro viribus adiuuabunt, manusque porrigent adiutrices. Epiſcopi autem vel inquiſitores dum in huiuſmodi negotio procedunt, & à ſæcularibus iudicibus forſan excommunicatis ſubſidia poſtulant: nullam ex participatione huiuſmodi, excommunicationem incurrant. Præcipimus tandem ſingulis ſuffraganeis noſtris, vt hoc noſtrum tam ſalubre, tamque pro conditione temporum neceſſarium ſtatutum, ſuis ſtatutis ſynodalibus adijciant, ac in prima eorum ſynodo faciant publicari. Datum Pariſijs in prima ſeſſione concilij noſtri facta apud fratres Eremitas ſancti Auguſtini, D Anno Domini milleſimo quingenteſimo, vigeſimo ſeptimo die tertia Februarij.

INDEX DECRETORVM FIDEI.

CÆTERVM, quia magis ſolent ſermones particulares moribus eſſe accommodi, quàm vniuerſales: iam ſupereſt, particularia quædam decreta ſuper renaſcentibus nonnullis præfatis erroribus, in medium proferre: Quibus tum per ſanctas ſcripturas, tum per ſacra concilia, traditionem Eccleſiæ, antiquitatis cõſenſum, tum per inconcuſſum Eccleſiæ vſum, & certam eiuſdem authoritatem eiuſmodi elidantur errores. Quorum quidem decretorum index ſubſequitur: E

De vnitate & infallibilitate eccleſiæ. 1
Quòd eccleſia non ſit inuiſibilis. 2
De authoritate ſacrorum conciliorum. 3
Quòd ad Eccleſiam ſpectet determinare, qui libri ſiat canonici. 4
Aliqua eſſe firmiter credenda, quæ non continentur expreſſè in ſcriptura. 5
De conſtitutionibus humanis. 6
De ieiunijs eccleſiaſticis. 7
De cælibatu ſacerdotum. 8
De votis & præſertim monaſticis. 9
Quòd ſeptem ſint ſacramenta eccleſiæ. 10
De ſacrificio Miſſæ. 11
De ſatisfactione, purgatorio, & cõmemoratione defunctorum. 12
De veneratione ſanctorum. 13
De veneratione ſacrarum imaginum. 14
De libero arbitrio. 15
De fide & operibus. 16
Annotatio aliquot errorum, quondam damnatorum, ſed nunc repullulantium. 17
Exhortatio ad principes Chriſtianos, vt extirpandis hæreticis animum intendant. 18

Indicis decretorum fidei, finis.

A

DE VNITATE, SANCTITATE ET infallibilitate Eccleſiæ.

DECRETVM I.

Matth. 19. Epheſ. 5.

SANCTVM quidẽ & indiſſolubile, viri & vxoris vinculum. At verò magnum iſtud, in Chriſto & Eccleſia ſacramentum: quam ille tantoperè dilexit, vt ſeipſum traderet pro ea, quo illam ſanctificaret, mundans eam lauacro aquæ in verbo vitæ, & exhiberet ſibi glorioſam, non habentem maculam neque rugam. Cùm igitur eam ſibi B in fide deſponſauerit, ab ea profectò per infidelitatem, aut vllum circa mores errorem, non eſt aliquando diuellenda, nec vlla patietur Chriſtus à ſe diuortio illam ſeparari, cum qua ſe futurum ſpopondit vſque ad conſummationem ſæculi. Ea quippe non modò ſponſa, ſed & domus illa Dei eſt, quæ columna eſt & firmamentum veritatis, firmiter ædificata, benè fundata ſupra firmam petram. In quam licet deſcendat pluuia, irruant venti, inundent flumina: euerti tamen non poterit, neque portæ inferi præualebunt aduerſus eam, aut aliquando poterunt illi, qui expugnant illam à iuuentute ſua. Non enim dormitabit neque dormiet, qui cuſtodit eam: Is nimirum, qui aſcendens in altum, dedit quoſ- C dam quidem Apoſtolos, quoſdam autem prophetas, alios verò Euangeliſtas, alios paſtores & doctores, ad cõſummationem ſanctorum, in opus miniſterij, in ædificationem corporis Chriſti: donec occurramus omnes in vnitatem fidei & agnitionis filij Dei, in virum perfectum, in menſuram ætatis plenitudinis Chriſti: vt iam non ſimus paruuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinę, in nequitia hominum, in aſtutia, ad circumuentionem erroris: ſed maneat nobiſcum in æternum ſpiritus veritatis, & ſanctificet nos in veritate. Ea inquam, tabernaculum illud Dei cum hominibus, in quo habitabit cum eis, & ipſi populus eius erunt: & ipſe Deus cum eis, erit eorum Deus. Extra quam, non ſecus, ac quondam extra arcam Noë, nemo ſaluus eſſe D poſſit, quin inſurgentibus hæreſum procellis obruatur. Ea ipſa, vna eſt domus, in qua agnus paſchalis manducari eſt iuſſus, & extra quam participatio menſæ Domini nequaquàm poteſt haberi. Eadem quoque, vnica eſt domus Raab qua concluſi, euadunt exterminium vrbis Hiericho, neque ancipitem ſentiunt gladium, in exitium hoſtium fidei & eccleſiæ exertum. Vna igitur ſancta & infallibilis eccleſia, quæ nec à charitate decidere poteſt, nec ab orthodoxa fide deuiare: cuius authoritatem qui in fide & moribus ſecutus non fuerit, quaſi Deum abnegauerit, (cui gloria in eccleſia & Chriſto Ieſu in omnes generationes) infideli deterior habeatur.

Oſeæ 2. Matt. 28. 1. Tim. 3. Matt. 7. Matt. 16. Pſal. 128. Pſal. 120. Epheſ. 4. Ioan. 14. Ioan. 17. Apoc 21. 1. Petr. 3. Exod. 12. Ioſue 6. Epheſ. 3.

E

QVOD ECCLESIA NON SIT inuiſiblis.

DECRETVM II.

CVM adeò explorata ſit ex ſcripturis tum vnitas eccleſiæ, tum ſanctitas, vt qui ſecus auſit affirmare, manifeſtæ ſtatim impietatis conuincatur: apertiſſimum autem in hæreticos argumentum, & quo minore negotio contundi queãt, ſit eius authoritas: cuius definitiones & decreta, propter ſui claritatem, non facilè ſint cauillis & tergiuerſationibus obnoxia: operæpretium ſe facturos eſſe putauerunt, F ſi quam inficiari non poſſunt, dolo tandem & verſutijs eludant. Id quod tum demùm aſſequuti fuerint, ſi pro ſententia Luteranorum, inuiſibilis & tota ſpiritualis, ac proinde nobis incognita, credatur eccleſia. Nam quis futurus contentionis modus, vbi prouocatur ad iudicem, qui nec inueniri, nec inuẽtus, internoſci poſſit? Atqui (inquit Chriſtus) ſi te corripientẽ frater tuus non audierit, dic eccleſiæ. Quid autem craſſius, aut quid inutilius fingi poſſit, ſi prorſus occulta ſit & imperueſtigabilis eccleſia, cuius maiores natu admonet Apoſtolus, vniuerſo gregi non quidem inuiſibili attendere, in quo eos Spiritus ſanctus poſuerat epiſcopos ad regẽdam eccleſiam Dei? Nunquid inuiſibilis illa, à qua pro

Matt. 18. Act. 20. Act. 12.

1.Tim.3. Petro, cum carcere teneretur, aſſidua fiebat oratio, aut in A
qua Timotheum conſeruari docet Apoſtolus? Non igitur
fide tantum & internis chariſmatibus, ſed cõfeſſione fidei,
& externa ac viſibili ſacramentorum participatione cõſtat,
ſemperque conſtitit Eccleſia, quæ ab ipſis incunabulis, cõ-
muni & præſcripta vnius & eiuſdem fidei proteſtatione nõ
Epheſ.4. caruit. Vnum corpus, inquit Paulus, vnus ſpiritus, vnus
Dominus, vna fides. Sed ne ab his inuiſibilibus tantùm
1 Cor.12. pẽdere videretur eccleſia: vnum, adiecit, baptiſma. Etenim
in vno ſpiritu omnes nos in vnum corpus baptizati ſumus:
ſiue Iudæi, ſiue gentiles, ſiue ſerui, ſiue liberi: omnes in vno
ſpiritu potati ſumus. Quiſquis igitur tergiuerſandi ſtudio
inuiſibilem & incertis ſedibus errantem dixerit eccleſiam;
non hæreſim tantùm dixiſſe, ſed hæreſum omnium pu- B
teum fodiſſe iudicetur.

DE AVTHORITATE SACRORVM Conciliorum.

DECRETVM III.

ABSVRDVM non ab re videri poſſit, ſi tãto ſtudio ve-
teri ſynagogæ Deus affuit, vt ſi qd in lege difficile vel
Deut.17. ambiguum occurreret, quod citra controuerſiam à iudici-
bus & legiſperitis abſolui non poſſet, deſignato tamen cœ-
tu non carerent, cuius arbitrio res tota finiretur: Eccleſiam C
autem longè ſynagoga potiorem, ita neceſſarijs deſtituat
auxilijs, vt prorſus non habeat, cui ſuborta de fide quæſtio-
ne, tutò ſatis inniti poſſit. Proinde cùm certa ſit & infallibi-
lis eccleſiæ regula, nec aliquando inuiſibilitatis prætextu
tandem eludi queat: ea profectò ſacris generalibus concilijs
authoritas derogari non poteſt, quæ proximè vniuerſalem
repræſentant Eccleſiam. His enim concilijs ſi ea decernen-
di quæ ad ſynceritatem fidei, & extirpationem hæreſum,
Eccleſiæ reformationem, & morum integritatem pertinẽt,
poteſtas adimatur: nihil certum, nihil ſtabile futurum eſt,
nihil denique, quo hæreticus ab orthodoxo poſſit interno-
ſci: cùm ille frequenter tum impendio loquacior, tum per-
uicacior, pluribus (licèt perperàm intellectis) ſcripturarum D
Act.6.& 15. teſtimonijs falsò glorietur. Nec erat, quo veterũ quondam
hæreticorũ retunderentur inſultus, niſi Eccleſiaſtici procẽ-
res Apoſtolorum exemplo concilia celebraſſent, quibus
ſancti ſpiritus authoritatem ferocientibus, illis & rerum hu-
manarum ſciẽtia tumentibus, opponerent. Quo fit, vt ſi
conciliorum authoritati, ſub hac temporum calamitate,
vel tantillum depereat: protinùs velut ab inferis ſuſcitandæ
ſint damnatæ hæreſes, neque defuturi ſint, qui hinc Arrio,
inde Neſtorio, cæteriſque id genus peſtibus, palàm ſub-
ſcribere non formident. Etſi autem nonnihil quoque lai-
corum interſit, quid credendum ſit, quid agendum: id
Act.6. tamen ab Apoſtolis (quibus ſuccedunt epiſcopi) legimus
obſeruatum, vt ſiue murmuri Græcorum occurrendum E
Act.15. foret, ſeu pacanda ſuper legalibus oborta ſeditio: non cen-
turionem, non promiſcuam è plebe multitudinem acceſ-
ſerent, ſed præſentem ſibi Spiritum ſanctum affirmarent:
cuius inſtinctu, quòd iuſtum eſſet & æquum, ſanciretur.
Matt.18. Quòd ſi vbi duo vel tres in nomine Domini congregantur,
(licèt ſibi ipſis relicti, falli poſſint) continuò tamen in me-
dio eorum ſit Dominus: quantò magis, vbi ſummus Ponti-
fex, cæterique primores eccleſiaſtici conueniunt, vt hæreſi-
bus ſubinde pullulantibus occurrant, & Dominicum a-
grum ſubortis expurgent zizanijs? Sancta igitur & inuiola-
bilis eſt ſacrorum conciliorum vniuerſalium authoritas,
quiſquam pertinacius refragatur, hoſtis fidei iure optimo
cenſeri debet.

QVOD AD ECCLESIAM PERTINET determinare, qui libri ſint canonici, & qui non, & ſcripturæ ſenſum interpretari.

DECRETVM IV.

MAGNA profectò fuit, ſemperque futura eſt ſcri-
pturæ ſacræ authoritas: in qua nihil falſum, nihil
ocioſum eſſe poſſit. Cum enim non humana voluntate 2.Pet.1.
allata ſit aliquando prophetia, ſed Spiritu ſancto inſpira- 2.Tim.3.
ti, loquuti ſint ſancti Dei homines: omnis ſcriptura diuini-
tùs inſpirata, vtilis eſt ad docendum, ad arguendum, ad
corripiendum, & ad erudiendum in iuſtitia. At nihilomi-
nus mutilum eſt & prorſus inualidum, ſumptum è ſcri-
pturis argumentum, ſi pro cuiuſuis arbitrio, quod addu-
ctum fuerit, ſacrum aut prophanum, canonicum aut apo- 2.Pet.3.
cryphum habeatur, vel quod in canonem admiſſum rece-
ptumque fuerit, indocti & inſtabiles deprauent ad ſuam
ipſorum perditionem, ac paſſim cerdones, ac infimæ ple-
bis homines in eam quam ſemel imbiberint, ſententiam
pertinacius detorqueant. Nam quid promouebis, cùm ſi Tertull. de præſcr. hæretic.
quid defenderis, negetur? ex diuerſo, ſi quid negaueris,
defendatur? & tu quidẽ nihil perdes, niſi vocem in contẽ-
tione: nihil conſequeris, niſi vilẽ de blaſphematione laudẽ.
Nullus quidem tam deploratus quondam ſurrexit hæreti-
cus, qui non ſuum errorem ſcriptura tueri conaretur: nul-
la tam abſurda, tam impudens hæreſis, quæ non ſacris vt-
cunque fulciatur eloquijs, ſed corruptis, & à genuino ſen-
ſu deprauatis. Immò verò ſi quis literæ corticem tantùm,
ſuo fretus ingenio percurrat, ſi penitiſſimos ſenſus cum Ec-
cleſiaſticis interpretibus non penetret, vix vnquàm confu-
tabitur hæreticorum verſutia: Obortis igitur de fide diſ-
ſidijs, fruſtrà ſæpè ſcriptura conſulitur, niſi Eccleſiæ certa
& infallibilis litem dirimat authoritas, quæ canonicum li-
brum ab apocrypho, catholicum ſenſum ab hæretico, ger-
manum ab adulterino diſcernat. Hac nempè velut inter- Ioan 14
nuncia, patrum & ſacrorum conciliorum organis, Spiri-
tus ſanctus docet nos omnia, & ſuggerit nobis omnia: ſi- 1 Tim.1.
ne quorum auſpicijs, qui ſcripturæ ſacræ ſenſum habere ſe Matt 13. Eſa.6.
iactitant, non intelligunt quæ loquũtur, neque de quibus
affirmant: ſed videntes non vident, & audientes non au-
diunt. In enumerandis itaque canonicæ ſcripturæ libris,
qui præſcriptum Eccleſiæ vſum & authoritatem non ſequi-
tur ſacrum Carthaginenſe concilium tertium, Innocen-
tij & Gelaſij decreta, & denique definitum à ſanctis patri- Cap. 47.
bus librorum catalogum reſpuit: aut in exponendis ſcriptu-
ris non paſcit hædos ſuos iuxta tabernacula paſtorum, ſed Cant.1.
fodit ſibi ciſternas diſſipatas, quæ continere non valent a-
quas: & ſpretis orthodoxorum patrum veſtigijs, proprij ſpi-
ritus iudicium ſequitur: is velut ſchiſmaticus, & hære-
ſum omnium incentor & fautor, à tanta temeritate re-
primatur.

ALIQVA ESSE FIRMITER TENENDA, quæ non continentur expreſſè in ſcriptura ſacra: ſed à Chriſto vel Apoſtolis ipſis, familiari colloquio, & quaſi per manus ad nos peruenerunt.

DECRETVM V.

AMPLA certè ſcripturæ latitudo, ingens & incom-
prehenſibilis profunditas, pernicioſum eſt tamen
eo errore laborare, vt nihil admittendum putetur, quod Dion eccl. hier. ca.1.
non è ſcriptura depromptum ſit: multa quippe à Chriſto
ad poſteros, per manus Apoſtolorum ore ad os & familia-
ri colloquio, quod tranſfuſa ſunt: quæ etſi in ſacra ſcriptura
expreſſè contineri non videantur, inconcuſsè tamẽ tenen-
da veniunt. Nam quòd genua flectamus orantes ad orien- Origen. hom 5. ſuper Num.
tem, ſed & ſacroſanctæ Euchariſtiæ percipiendæ ritus, vel
eorum quæ dicuntur in baptiſmo verborum, geſtuumq; &
F ordinum, atq; interrogationum & reſponſionum, quis fa-
cilè explicet rationem? Et tamen omnia hæc, operta licet & Cap. eccleſiaſticarũ. 11. diſtin.
velata, portamus ſuper humeros, atq; ita implemus, vt à ma-
gno pontifice Chriſto aut primitiuæ Eccleſiæ proceribus
tradita. Ad hæc, vbi quæſo ſcriptũ eſt illud, quod à Chriſto
dictum commemorat Apoſtolus, Beatius eſt magis dare, Act.20.
quàm accipere? Quis ſcripto redegit ea, quæ per dies à re-
ſurrectione quadraginta Dominus cum diſcipulis de regno Act.1.
Dei diſſeruit? atque alia id genus multa, quæ ſi ſcribantur
per ſingula, nec ipſum mundum (iuxta Ioannem) arbitra- Ioan 21.
mur poſſe capere eos, qui ſcribẽdi ſunt, libros. A quibus non

longè

Digitized by Google

A longè ſunt aliena, Symbolum illud Apoſtolorum, & quod ſine vnctione non fit confirmationis ſacramẽtum, & in ſuperbenedicto Miſſæ ſacrificio aqua vino miſceatur, aut fideles viuificæ crucis ſigno frontem communiant: pluraque id genus, quæ velut ex receptione quadam & quaſi per manus, ab Apoſtolis emanarunt. 2.Theſſ.2. Hinc Paulus non eas tantùm traditiones iubet à Theſſalonicenſibus obſeruari, quas per epiſtolam, ſed etiam quas per ſermonem didiciſſent. Neque prætermiſiſſe putandus eſt cætera, quæ circa venerandum Euchariſtiæ ſacramentum Corinthijs ſeſe diſpoſiturum, cùm veniſſet, vltrò ſpoponderat. Quorum plurima licèt à Chriſto fortè non ſint inſtituta, id tamen ratum eſt, 1 Cor.11. Cy. in ſer. de abl. pedum. Caſſianus co.21.c.12. quod dictante Spiritu ſancto Apoſtoli tradiderunt, veluti quod Chriſtus ipſe tradidit, & in ſui commemorationem fieri præcepit. Oportet itaque nos authoritati patrum, conſuetudinique maiorum vſque ad tantum tempus per tantam annorum ſeriem protelatæ, etiam non percepta ratione credere, eamque vt antiquitùs tradita eſt, iugi obſeruantia ac reuerentia cuſtodire. Quam ſi quis eo prætextu pertinaciùs reijciat, quod non legitur in ſcripturis ſacris, vt hæreticus & ſchiſmaticus habeatur.

DE CONSTITVTIONIBVS *humanis.*

DECRETVM VI.

Deut.17. SI tanta erat ſynagogæ maieſtas, tanta Leuitici ſacerdotis authoritas, vt qui ſuperbiret, nolens obedire ſacerdotis imperio, qui eo tempore Domino miniſtrabat, decreto iudicis moreretur: vt hac animaduerſione auferretur malum de Iſraël, cunctusque populus audiens timeret, & nullus deinceps intumeſceret ſuperbia: qua fronte in eam prorupit hæreticus audaciam, vt quicquid ſcriptura non expreſſum, à ſacroſanctis Concilijs & ſummis Eccleſiæ pontificibus ſtatutum ſit, auſu temerario reſpuat & ſubſannet? An non intendit verba Chriſti? qui, ne quiſpiam à præſtanda ſcribis & Phariſæis obedientia, ob quantumuis apertam Matt.23. morum impuritatem auocaretur: Omnia, inquit, quæcunque dixerint vobis, ſeruate & facite: ſecundùm autem opera illorum, nolite facere: & ad ſuos conuerſus, quibus regendam committebat Eccleſiam: Luc.10. Qui vos audit, inquit, me audit: & qui vos ſpernit, me ſpernit. Atque id optimo quidem iure. Nam cùm filios patribus, & ſubditos poteſtatibus ſublimioribus oportear eſſe morigeros, non ſolùm propter iram, ſed etiam propter conſcientiam nec in ijs tantùm quæ iure diuino cauta ſunt, ſed quæ vel ad familiam, aut ad rempublicam pertinent: profectò qui præſunt Ec- Cor.4. cleſijs, partes ſunt. Nam ſi decem millia pædagogorum habeatis in CHRISTO, inquit Paulus, ſed non multos patres. Ego enim (ait) in Chriſto per Euangelium vos genui. 2.Cor.10. & 13 Nec patres tantùm ſunt, ſed & in ſibi commiſſos poteſtatem accepêre, ſæculari non inferiorem, in ædificationem, & non in deſtructionem. Quæ omnia cùm eſſent priſcis olim patribus perſuaſiſſima, non inueniebatur, qui Para.20. non vltrò iuſſa capeſſeret, cùm ſynagogæ primores ieiunıũ aliquod & dies feſtos indicerent: vel Apoſtolico à ſan- Actor.15. guine ſuffocato & idolothytis abſtinendum eſſe. Quin Cor.11. Paulus hominem contentioſum, legem illam de velandis mulieribus non probantem, quòd ea fortè non inniteretur ſcripturæ, Eccleſiaſtica conſuetudine refellendum cenſuit, Hebr.13. quæ contentiones huiuſmodi non admittit. Oportet itaque præpoſitis obedire & ſubiacere eis, qui peruigilant, quaſi rationem pro animabus noſtris reddituri, qui ſi quid Auguſt. inſtituerint, quamuis huius rei certum de ſcripturis non proferatur exemplum, earundem tamen ſcripturarum etiam in hac re à nobis tenetur veritas: cùm hoc facimus quod Idem. vniuerſæ placuit Eccleſiæ, quam ipſa ſcripturarum cõmendat authoritas. In omnibus igitur, in quibus nihil certi definiuit ſcriptura, mos populi Dei, & inſtituta maiorum, pro lege habenda ſunt: & ſicut præuaricatores diuinarũ legum, in contemptores Eccleſiaſticarum conſuetudinum, coërcendi.

DE IEIVNIIS ECCLESIASTICIS.

DECRETVM VII.

CVM in omnibus Eccleſiaſticis conſtitutionibus, vtilis quædam honeſtas & ſpiritualis profectus incrementum eluceſcat: in indicendis tamen ieiunijs inſigniter emicuit, quibus nihil aptius retundendæ carnis petulantiæ potuit inſtitui, cùm id genus dæmoniorum (vt ad ſpiritum, Marc.9. dictum Chriſti referamus) ieiunio tantum & oratione pellatur. Nec ſanè quippiam, exemplo Moſis, promouendæ Exod.34. mentis puritati commodius: aut demùm exemplo Ninini- Deut 9. B tarum, ad impetrandum, aut iram Dei placandam, effica- Ionæ 3. cius ab Eccleſiaſticis quondam præſidibus potuit ordinari. Quæ res Apoſtolos impulit, vt quadrageſimale ieiunium 76.di.c.1. ſanctificarent, quo Chriſtifideles, non iã Moſen, aut Heliam, quàm Chriſtum imitati, totius anni decimam exoluerent. Quæ verò à Calixto martyre in quatuor anni partes diſcreta ſunt ieiunia: quarti, quinti, ſeptimi, & decimi men- Zach.8. ſis legem referunt, ac figuram adimplent. Et velut quædam De conſe. di.5 & 5. in plurib. ca. noſtri temporis primitiæ, ſub illis quatuor anni partibus offeruntur: ea quidem obſeruantia, vt duodenarius dierum numerus, duodecim menſium numero reſpondeat. Neque diſſimili religione ſtatuta ſunt cætera vigiliarum ieiunia, Act.10.15. C quo puriores ſacris ſolennitatibus accedamus. Cæterùm Heb.10. Coloſſ.2. quod ad ciborum delectum attinet, & ſi iam olim exoleuerit vetus illa Moſaicæ legis ſeruitus, quam vmbram futurorum Apoſtolus appellat, nec iam aliquid commune dicendum ſit, aut immundum: nihil tamen ſanctius, nihil vtilius potuit inſtitui, quo prurıès carnis laſciuia frenaretur, quàm vt ieiuniorum & ſtatutis ab Eccleſia abſtinentiæ diebus, à carnis eſu temperantes, cibis tantùm aridioribus veſceremur. Neque profectò minor eſſe debet apud nos ſacro- De conſe. diſt 5. ca. ieiunia. & pluribus alijs. ſanctæ matris Eccleſiæ authoritas, quàm apud filios Rechab, morituri patris imperium: qui, ne patris edictum violarent, à vino perpetuò abſtinuerunt. Si quis igitur Aërianorum huiuſmodi errorem, mille ab hinc annis damnatum, Hier.35. D & à Iouiniano, Vigilantio, Valdenſibus, Wiclefo, Huſſitis, ac nouiſſimis iſtis diebus à Luthero & ſequacibus ſuſcitatum, ſequutus: quadrageſimale ieiunium, non tam terrena cogitatione initiatum, quàm cœleſti maieſtate conſecratum, & cætera Eccleſiaſtica ieiunia, vel præſcriptas à patri- Maximus. bus abſtinentias non obſeruauerit, aut non obſeruandas duxerit: ſacrorum conciliorum authoritate, anathema ſit.

DE CAELIBATV SACERDOTVM.

DECRETVM VIII.

E NON ſatis eſſe, viſum eſt Lutheranæ factionis authoribus, ſi quis in ſordibus eſt, ſordeſcat adhuc: niſi Lu- Apoc.22. ciferiana quadam malitia magnam ſtellarum partem ſecum traherent: & qui iamdudum impudicitiæ frena laxaſſent, multò plurimos in ſacrilegos inceſtus & nefanda prodigioſæ libidinis exempla, ſecum præcipites agerent. Vt enim qui laſciuia diffluebant, plures haberent ſui ſimiles, & coaceruata multitudine ſuam vtcunque turpitudinem Leuit.21. adumbrarent, in eam prorupetunt audaciam, vt ſacerdotes Euangelicos nulla cælibatus lege teneri velint: ſed contra totius Eccleſiæ ritum, & præſcriptam ab eius incunabulis conſuetudinem, liberas quibuſcunque poſt adeptum F ſacerdotium affirment nuptias. Leuiticis quidem ſacer- 1.Par.24 dotibus licita fuêre coniugia, vtpotè qui paucis tantùm die- Amb.in 1. ad Ti.c.3. bus ſua vice miniſtrarent, & ex ea tantùm tribu, iure ſucceſſionis ſacerdotio fungerentur. Neque voluit orientalis Eccleſia ſuos ea ſeueritate coërceri vt contractis primũ matrimonijs vti non liceret. At ſacerdotio Chriſti, vtpotè ſublimiori & excellentiori, ſuperinductas aliquando fuiſſe de iure nuptias, exemplo caret: & tanquàm ab Apoſtolis interdictum, ſecundo Carthaginenſi Concilio prohi- Cap.2. Di.32.ca. Si quis. betur. Neque potuit quicquam illo ſanctius inſtitui, quo miniſtri puriores ſacris accedant altaribus, & ingi penè ſacramentorum adminiſtrationi reddantur aptiores: quàm

nemi-

Digitized by Google

nemine m nec ad ſubdiaconatum quidem admitti, qui non A
1.Reg 21. ſeſe voto perpetuæ caſtitatis adſtrinxiſſet. Etenim ſi lege ve-
teri, ij tantùm ſanctis panibus veſcebantur, qui ab vxoribus
Ex d ſt.ca. propoſui-ſti. mundi fuerant: ſi procul à ſuis domibus habitabant, quibus
ſua vice ſacrificandum erat, ne coniugum fortè pollueren-
1.Cor.7. tur amplexibus: ſi quibus orandum eſt, à coniugali commer-
cio ſit ad tempus abſtinendum: ſi denique à viduis, quas
ſuis ſumptibus Eccleſia quondam alendas admittebat, con
1.Tim.5. tinentiæ votum exegerit: iure quidem optimo à ſummis
pontificibus & ſanctis Eccleſiæ concilijs indictum eſt, vt
qui ſacris vltrò ſeſe ordinibus manciparent, perpetuo cæli-
1.Cor.7 batus vinculo necterentur. Nam qui ſine vxore eſt, ſolicitus
eſt quæ Domini ſunt, quomodo placeat Deo. Qui autem
cum vxore eſt, ſolicitus eſt quæ ſunt mundi, quomodo pla- B
Cart 2.c 2 ceat vxori, & diuiſus eſt. Degrauat quippe animum, & ad
Cart.5 c.2 terrena deijcit vſus matrimonij: amor liberorum, auarum
Tol.1.c 4 & ſolicitum reddit. Quiſquis igitur contra ſacrorum conci-
liorum & patrum decreta, ſacerdotes, diaconos aut ſubdia-
conos lege cælibatus non teneri docuerit, aut liberas illis
conceſſerit nuptias: inter hæreticos, omni tergiuerſatione
reiecta, numeretur.

DE VOTIS, ET PRAESERTIM monaſticis.

DECRETVM IX.

NON abſimile ſanè verſutia, veritatis inuerſores decli-
nare cum in verba malitiæ, ad excuſandas excuſatio-
Pſal.140. nes in peccatis: dum vota perpetua, & in his potiſſimù mo-
naſtica, non vanitatis tantum, ſed & impietatis accuſant: &
abiecta peſſimo quidem exemplo cuculla, ad ſacrilegas ſe
conuertunt nuptias. Quod infandum apoſtaſiæ genus, hac
vna maximè prætexunt ratione, quaſi vota eiuſcemodi, li-
bertati Chriſtianæ præiudicium afferant, nec ſatis in noſtra
2.Pet.2. ſit poteſtate iugis illa perpetuaque caſtitas. Atque his ſtro-
phis in deſideria carnis pelliciunt eos, qui paululum effugi-
unt: libertatem eis promittentes, cùm ipſi ſint ſerui corru-
ptionis. At verò nulla maior libertas, quàm cum repreſſa D
carnis tyrannide, corpus in obſequium Chriſti redigitur, nec
2 Cor 3. tam concupiſcentia ducimur, quàm ſpiritu. Nempè vbi ſpi-
ritus Domini, ibi libertas: neque quicquam eſt, quod non
Philip 4. 1 Cor 10 poſſimus in eo, qui nos confortat Chriſtus: quippe qui non
Matt 19. patitur nos tentari ſupra id quod poſſumus, ſed facit cum
tentatione prouentum, vt poſſimus ſuſtinere. Cuius auxi-
lio freti, inuenti ſunt eunuchi, qui ſe caſtrauerunt propter
regnum cœlorum. Ac proinde certa ſit damnatio vidua-
1.Tim 5. rum, quæ cùm luxuriatæ fuerent, in Chriſto volebant nube-
re, turpi certè transfugio primam fidem irritam facientes,
non quam baptiſmo, qui nuptiarum fœdera, non reſpuit:
27.q 1. ca. ſicut bo-num. ſed iuxta expoſitionem concilij Carthaginenſis, quam per-
petuæ caſtitatis profeſſione ſpopondiſſent. Ab hoc autem E
perpetuæ caſtitatis voto qui Chriſtum aliquãdo dehortan-
tem facit, in eum blaſphemat, & Apoſtolo contrarius eſt:
qui palàm nec ſemel tantùm ad perpetuæ virginitatis ob-
1. Cor 7. ſeruantiam inſtigaſſe legitur. Cæterùm cùm Chriſtus a-
Luc 9. pertè ſuadeat, vt qui vult perfectus eſſe, abneget ſemetip-
Matt.19. ſum, & tollat crucem ſuam: vadat & vendat omnia quæ ha-
bet, & det pauperibus, ad perpetuæ profectò tum obedien-
Num.30. tiæ, tum paupertatis vota cohortatur. Si quis igitur votum
Deut.23. aliquod huiuſmodi vouerit Domino, etiam ſi perpetuum
Luc 1. fuerit: non faciet irritum verbum ſuum, ſed Deiparæ vir gi-
Gen.35. 1.Reg.1. nis, Annæ matris Samuelis, & Rechabitarum exemplo,
omne quod promiſerit, implebit, neque tardabit reddere,
ſed quæ ſemel de labijs ſuis egreſſa fuerint, obſeruabit, & F
Prou.20. faciet ſicut promiſit Domino: quandoquidem ruina eſt
homini, deuotare ſanctos, & poſt vota retractare. Quòd
ſi quis ſecus fecerit, aut hæretica prauitate corruptus, ſecus
facere licitum eſſe docuerit: is velut iuris tum diuini,
tum naturalis infractor, nedum ſacroſanctis
concilij iniurius, condigna per ſuos
ſuperiores animaduerſione
plectatur.

QVOD SEPTEM SVNT SACRAMENTA, à Chriſto inſtituta: & quòd illa conferant gratiam, obicem non ponenti.

DECRETVM X.

ETSI nihil intentatum reliquit hæreticus, quo Chriſtia-
nam fidem omni parte profligaret: in abrogandis ta-
men ſacramentis, vipereo dente ſacra matris Eccleſiæ viſ-
cera crudeliter dilaniat. Et quibus aliquando ſpiritualibus
coaluit incrementis, ea non ingrato tantùm, ſed & perfido
per nefas auſu conatur abrumpere. Nec enim ſatis eſſe vi- B
ſum eſt, ſi ſacramentorum Eccleſiaſticorum numero de-
traxerit, dum pleraq; ex eis humanum & recens inuentum
eſſe dicit, niſi tandem omnibus conferendæ gratiæ vim
negaret.

DE BAPTISMO.

VERVM vt ad ſingula deſcendamus, quàm efficax ſit Zach 13.
baptiſmi ſacramentum, primum innoteſcat. Hoc
certè eſt fons ille patens domui Dauid & habitantibus Hie- Ezech 36
ruſalem, in ablutionem peccatoris. Hæc aqua munda, cu- 1.Pet.3
ius effuſione mundamur ab omnibus inquinamentis &
C ſpurcitijs noſtris. Hoc quod nos ſaluos fecit baptiſma, quo
denuò naſcimur. Per hoc lauacrum regenerationis & re- Ephes 5.
nouatione Spiritus ſancti, quem effudit in nos abundè per
IESVM Chriſtum ſaluatorem noſtrum, iuſtificati gratia
ipſius, hæredes ſumus ſecundùm ſpem vitæ æternæ. Hoc Tit 3.
aquæ lauacro mundat Chriſtus eccleſiam in verbo vitæ. vt
eam ſibi exhibeat glorioſam, non habentem maculam ne-
que rugam. Quotquot enim baptizati ſumus in Chriſto Galat 3.
Ieſu, Chriſtum induimus: conſepulti enim ſumus cum illo Rom.6
per baptiſmum in mortem. Cùm igitur ablutio peccato-
rum, ab inquinamentis & ſpurcitijs mundatio, ſalus, reno-
uatio, regeneratio Spiritus ſancti, cæteraque id genus, inſu-
ſionem gratiæ palàm inſinuent: perſpicuum euadit, bapti-
D mi ſacramentum ſua virtute gratiam conferre.

DE SACRAMENTO ORDINIS.

PORRÒ ſacramentum ordinis vel hinc facilè colligi po- 1 Pet 2.
teſt, quòd etſi omnibus adeò commune ſit internum Apoc.1.
illud ſacerdotium, quo exhibemus corpora noſtra hoſtiam Rom.12.
ſanctam viuentem, Deo placentem, vt priſcis quoque ſub Exod 19
Moſaica lege patribus conueniret: non protinus tamen qui- 1 Cor 4.
libet, diſpenſator myſteriorum Dei, vt architectus ædifi- 1 Cor 3.
cij ſpiritualis habendus eſt. Non continuò, ſi puer aut mu- 2.Cor 5.
lier baptiſmum ſuſceperit, legatione pro Chriſto fungitur, 1 Cor 12
E ſed diuiſiones miniſtrationum ſunt: dedique Deus quoſ-
dam quidem Apoſtolos, quoſdam Prophetas, alios Euan- Ephes 4
geliſtas, alios autem paſtores & doctores: ad conſummatio-
nem ſanctorum, in opus miniſterij, ad ædificationem cor-
poris Chriſti. Atque eius gratia Titum Cretæ reliquit A- Tit 1.
poſtolus, vt conſtitueret per ciuitates preſbyteros. Nam ſi
totum corpus oculus, vbi auditus? ſi totum auditus, vbi o- 1.Cor.12.
doratus? Denique ſi omnia eſſent vnum membrum, nec
eſſet aliquis qui non ſit ſacerdotali ordine inſignitus, vbi
corpus? aut quid denique confuſius, quid perturbatius eſſe
queat? Quoſdam itaque Chriſtus ſacerdotes inſtituit, qui-
bus ſui corporis poteſtatem commiſit: Veri quidem, dum Luc 22.
inſtituto ſui corporis & ſanguinis ſacramento: Hoc facite,
F inquit, in meam commemorationem. Myſtici verò, dum Ioan 20.
poſteaquàm in diſcipulos inſufflaſſet, Accipite, inquit, Spi-
ritum ſanctum: quorum remiſeritis peccata, remittuntur 1 Tim 4
eis: & quorum retinueritis, retenta ſunt. Quibus palàm e- 2 Tim.1.
uadit, in ſuſceptione ordinis conferri gratiam. Rectè igitur, 1.Tim 5.
Timotheum Paulus admonet, vt non negligat gratiam quæ
data eſt ei, cum impoſitione manuum preſbyterij, ſed eam
reſuſcitet potiùs. Quod ſi pro ſui dignitate quis fecerit, du-
plici honore dignus habeatur.

Digitized by Google

DE SACRAMENTO EVCHAriſtia.

QVIS autem viuificum eſſe neget Euchariſtiæ Sacra-
mentum,quod tam apertis teſtimonijs ſcripturę com-
1.Cor.10. probatur? Calix enim benedictionis,cui benedicimus,non-
ne communicatio ſanguinis Chriſti eſt?& pacis quem frangi-
Pſal.13. mus, nonne participatio corporis Domini eſt? hic nempè
Pſal.4. calix ille præclarus inebrians: hoc frumentum, hoc vinum
Zachar.9. germinans virgines. Probet itaque ſeipſum homo,& ſic de
1.Cor.11. pane illo edat, & de calice bibat. Nam qui manducat & bi-
bit indignè,iudicium ſibi manducat & bibit, non dijudicãs
Ioan.6. corpus Domini. Caro enim mea (inquit Dominus) verè
eſt cibus, & ſanguis meus verè eſt potus : qui manducat
meam carnem & bibit meum ſanguinem, in me manet &
Ibidem. ego in illo. Et rurſum:Qui manducat meam carnem, & bi-
bit meum ſanguinem, habet vitam æternam. Quibus hac
luce clarius conſtat,hoc ſacroſanctũ Euchariſtiæ ſacramen-
tum non ſolùm gratiam conferre, ſed & alia pleraque ad-
uerſus hæreticos roborari, quæ de ipſo Catholica tradit Ec-
cleſia:atque adeò quidem, vt poſt tam aperta ſcripturarum
oracula,plura conſarcire,ſuperuacuum foret.

DE SACRAMENTO CONFIRmationis.

Matt.19. NEc obſcurius quidem Sacramentum confirmationis
Chriſtus inſtituit cũ paruulis manus imponeret. Quod
Actor.8. & ab Apoſtolis legimus promulgatũ,cùm ad Samaritas mi-
ſerunt Petrum & Ioannem , à quibus illi (licet à Philippo
Actor.19. Diacono anteà baptizati) per impoſitionem manuum, Spi-
ritum ſanctum acciperent. Quod ex Actis Apoſtolorum
apud Epheſios à Paulo,& ex Dionyſio, Clementę & Fabia-
no pontificibus, à primitiua quodam Eccleſia legimus ob-
ſeruatum. Vnde & tunc Impoſitionis manuum, nunc Con-
firmationis appellatum eſt Sacramentum. Baptiſmo ſiqui-
dem regeneramur ad vitam: poſt baptiſmũ hoc Sacramẽto
confirmamur ad pugnam , in baptiſmo abluimur,poſt ba-
ptiſmum hoc ſacramento roboramur:cuius conferendi po-
Actor.8. teſtas,epiſcopis à Chriſto conceſſa , donum Dei eſt: quod
aſſeruit Petrus pecunia poſſideri non poſſe.

DE SACRAMENTO POENItentiæ.

POENITENTIÆ verò tam neceſſarium eſt Sacramen-
Hebr.10. tum,quàm impoſſibile eſt baptiſmum iterari. Volunta-
riè enim peccantibus nobis poſt acceptã notitiam veritatis,
1.Petr.3. iam non relinquitur pro peccatis hoſtia. Neque ei qui ſemel
Rom.6. tantum paſſus eſt Chriſtus,ſæpiùs conſepeliri poſſumus per
Iacob.3. baptiſmum. Cum igitur in multis offendamus omnes, neq;
ſit,qui poſſit dicere,Mundum eſt cor meum,& purus ſum à
peccato,neceſſaria eſt profectò ſecunda poſt naufragiũ ta-
Prou.20. bula. In qua diſcuſſa diligenter conſcientia, quicquid oc-
S.Hiero. currit Dei offenſiuum, deteſtemur. Nam ad pœnitentiam
[illegible] nos adducit benignitas Dei , ſecundùm autem duritiam &
Rom.2. impœnitens cor,homo theſaurizat ſibi iram,niſi reſipiſcens
Hier.2. ſciat & videat, quàm malum eſt & amarum, reliquiſſe Do-
minum & non eſſe timorem eius apud ſe. Contra verò,
2.Cor.7. quæ ſecundùm Deum triſtitia eſt, pœnitentiam in ſalutem
ſtabilem operatur. Neque enim cor contritum & humi-
Pſal.50. liatum deſpicit Deus: qui ſanat contritos corde, & alligat
Pſal.146. contritiones eorum, ſed commouet terram, & conturbat
Pſal.59. eam:tum ſanat contritiones eius,quia commota eſt. Nemo
Eſa.47. igitur tantum de fide ſua præſumat, nemo adeò pœniten-
tiam nouam vitam exiſtimet , & non recogitet annos ſuos
in amaritudine animæ ſuæ.

DE CONFESSIONE.

Prou.28. SED vt vetuſtiſſimum illud,ita veriſſimum: Qui abſcon-
dit ſcelera ſua,non dirigetur: qui autem confeſſus fuerit
& reliquerit ea,miſericordiam conſequetur. Neq; ſatisfue-
rit de peccatis conteri,& ea apud ſeſe Deo confiteri, niſi ſa-
A cerdoti quoq; ſacramentali confeſſione detegatur. Ea quip-
pe,nec humanum nec recens inuentum eſſe poteſt,quæ tot
& tantis fulcitur ſcripturarum oraculis. Ad hanc enim, præ-
ter multas Moſaicæ legis figuras, propius manuduxiſſe vi-
detur,primum ille Chriſti præcurſor:à quo qui baptizabã- Matt.3.
tur,confitebantur peccata ſua. Tum Chriſtus ipſe, dum ſu-
ſcitatum Lazarum,ab Apoſtolis ſolui iubet : & ei quem à Ioan.11.
lepra curauerat,præcipit vt ſeſe ſacerdotibus oſtendat. At
tum demùm huiuſcemodi confeſſionem inſtituit & præce- Matt.8.
pit, cùm poſtquàm in Apoſtolos inſufflaſſet, Accipite, in-
quit, Spiritum ſanctum : Quorum remiſeritis peccata, re- Ioan.20.
mittuntur eis : & quorum retinueritis, retenta ſunt. Nam
quomodo remittet, quæ ſibi cognita non fuerint ? aut quo
B pacto eorum iudex eſſe poterit, quæ prorſus ignota ſint? S.Hieron.
Oportet itaque , quem antiquus ille ſerpens occultè mo- in Eccle-
morderit,abſtruſiſſimum quodque vulnus medico detege- ſiaſten. S. Cypria.
re, omnem indigeſtum & virulentum humorem (etſi ſto- ſerm.5.de
macho mentis altiùs inſederit) euomere:pudorem,in ſatiſ- lapſis.
factionis partem,de ſingulo quouis errato pati:ne,dum oc- S.Chry-
cultis peccatorum vinculis ſeſe teneri diſſimulat, horrendæ ſoſt ſuper Matth.
tandem ſub omnium oculis æternæ damnationis laqueo hom.5.
conſtringatur. Proinde ſtatim ab ipſis Eccleſiæ naſcentis in-
cunabulis,ſacer iſte confitẽdi ritus, de interioribus, nedum
de exterioribus tantùm,inoleuit: vt tum ex Iacobo,tum ex Iacob.5.
D.Dionyſij,Alexandri, Vrbani,& Cypriani ſcriptis manife- Dionyſius
C ſtum euadit. Rectè igitur hanc exomologeſis legem à io epiſt. ad
Chriſto inſtitutam, per Apoſtolos ad nos vſque deductam, Demoph.
& ab vniuerſali Eccleſia inuiolabiliter obſeruatam, à cun-
ctis Chriſti fidelibus ſectandam eſſe : & contrauenientes,au-
thoritate Concilij Conſtantienſis & aliorum complurium
damnatos declaramus.

DE EXTREMA VNCTIONE.

AD vnctionis autem extremæ Sacramentum, Chriſtus Marc.6.
manuduxiſſe primum videtur,cùm Apoſtoli oleo vn-
gerent multos infirmos,& ſanarentur. Neque enim id ſuo
ſenſu,ſed præceptoris inſtituto feciſſe putãdi ſunt. Sed ne hic
D noſter vngẽdi infirmos ritus, Chriſti præceptum , non tamẽ
ſacramentum eſſe videretur:ſi quis infirmatur(inquit Iaco- Iacob.5.
bus) in vobis,inducat preſbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper
eum, vngentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei
ſaluabit infirmum , & alleuiabit eum Dominus: & ſi in pec-
catis ſit, remittentur ei. Quibus liquido conſtat, extremam
vnctionem non ægritudinis tãtùm corporalis medicamen-
tum eſſe, ſed etiam cæterorum ſacramẽtorum inſtar , remiſ-
ſionem peccatorum efficaciter operari : ac proinde nec àb
Iacobo quidem fuiſſe inſtitutum,ſed ab eo tantùm, cui pe- Pſal.38.
culiare eſt, vt gratiam & gloriam conferre poſſit.

E

DE SACRAMENTO MAtrimonij.

POSTREMÒ matrimonium eſſe ſacramentum,abundè
ſatis,ſacroſanctæ matris Eccleſię tum vſu,tum authori-
tate comprobatur. Hoc quippe ſacramentum,magnum eſt, Epheſ.5.
in Chriſto quidem & Eccleſia, quo ſanctificatur vir infide- 1.Cor.7.
lis per mulierem fidelem,& mulier infidelis per virum fide-
lem. Hoc honorabile coniugium, torus immaculatus : in Hebr.13.
quo non ſolùm ſaluatur mulier per filiorum generatio-
nem,ſed fas eſt vnicuique vas ſuum poſſidere in ſanctifica- 1.Tim.2.
tione & honore: per quod coniuges benedictionem conſe-
quuntur in filijs,nec habet in eos dæmonium poteſtatem, 1.Theſſ.4.
niſi ita coniugium ſuſcipiant, vt Deum à ſe & ſua mente ex-
F cludant,& ſuæ libidini vacent, ſicut equus & mulus,quibus Tob.6.
non eſt intellectus. Qui negat itaque matrimonium eſſe
ſacramentum, aut denique ſeptem ſacramenta non admit-
tit,inter hæreticos habeatur.

DE SACRIFICIO MISSAE.

DECRETVM XI.

QVAM verè à ſapiente dictum eſt, Vir qui errauerit in Prou.21.
via doctrinæ,in cœtu gigantum commorabitur. Erra-

uit

Digitized by Google

tuit quidē Lutherus in via doctrinæ, cùm quicquid agamus, peccatū eſſe cēſuit. At tum demùm irruit quaſi gigas, & poſuit in cœlum os ſuum: cùm, ne quid noſtrum Deo gratum eſſe fateretur, ſacroſanctum illud Miſſæ ſacrificiū abrogari voluit, tantoperè nobis neceſſariū, tantis ſcripturæ teſtimonijs roboratum. Nam ſi omnis pōtifex ex hominibus aſſumptus, pro hominibus cōſtituitur in eis quæ ſunt ad Deum, vt offerat dona & ſacrificia pro peccatis: quod tandē proprium & peculiare nouæ legis ſacrificium à ſacerdote offerendum eſſe queat, niſi ſuperbenedictum iſtud corporis & ſanguinis Chriſti ſymbolum, quod eſu paſchalis agni, manna, cæteriſque propemodum omnibus Moſaicæ legis cæremonijs figuratum eſt? Neque enim lex eſſe poteſt, quæ ſacerdotio careat: quod ſi ſacerdotium habet, habet & ſacrificium. Porrò etſi Chriſtus, aſſiduus pro nobis pontifex, non per ſanguinem hircorum aut vitulorum, ſed per proprium ſanguinem introiuit ſemel in ſancta: æterna redemptione inuenta: negari tamen nō poteſt, ſacerdos in æternum ſecundùm ordinem Melchiſedech: ac proinde huius exemplo, ſacrificium aliquod obtuliſſe, quod exteriore panis & vini forma, veteri illi Melchiſedech oblationis reſponderet. Erat enim ſacerdos Dei altiſſimi, quod vtique fecit in ſuprema illa. Nam accepto pane gratias egit, & fregit, deditque diſcipulis ſuis, dicens: Hoc eſt corpus meum, quod pro vobis datur, & ab Euangelicis ſacerdotibus iugi ſemper obſeruantia præcepit iterari. Hoc facite, inquit, in meam commemorationem. Hoc enim holocauſtum, hæc victima pro peccato, hæc hoſtia pacifica, hoc iuge ſacrificium, hęc munda (iuxta Miſſæ nominis hebraici rationem) oblatio, quam in omni loco Malachias prædixit offerendam, cùm repudiatis legis antiquæ cæremonijs, ab ortu ſolis vſque ad occaſum, magnum eſſet nomen Domini in gentibus. Nihil igitur in ſacrificijs maius eſſe poteſt, quàm corpus & ſanguis CHRISTI, nulla potior oblatio. Qua in re, cum vniuerſalis Eccleſiæ ritu, tam apertè conſentiunt Ignatius, Irenæus, Cyprianus, Athanaſius, Chryſoſtomus, ac reliqui poſteriores, & concilia propè innumera: vt qui contrarium ſenſiſſe præſumpſerit, manifeſtam hæreſeos labem incurrat.

(Ioh.10. Pſal.72. Hebr 5. Hebr.9. Pſal 109. Gen.14. Ibidem. Luc.22. Malach.1.)

DE SATISFACTIONE, PVRGATORIO, & commemoratione defunctorum.

DECRETVM XII.

VNVM illud videmus in primis hactenùs obſeruatum ab iis, qui propagādis hæreſibus animum intenderint, vt ea ſibi dicenda putent, quæ maximè placitura videantur, quo prurientes multitudinis aures demulceāt, & à ſecretioribus patrum auertant inſtitutis. Hac ratione Mahometica quondam peſtis inualuit. Hoc aucupio Luterus plures illaqueat, dum ſimul cum culpa ſemper omnem cuiuſuis pœnę temporalis reatum aboleri contēdit. Purgatorium tollit, & quo laicos grauius in clericorū odium exaſperet, ſacrificia, oblationes, & omnes id genus pro defunctis orationes, recēs eſſe ſacerdotum commentum, impudēter aſſeuerat. Præuidit enim verſutus artifex, nihil eſſe quod effreni plebeculæ poſſit eſſe iucundius, quàm ſi facilima prorſus in cœlū prædicetur via, ſi omnis acerbę illius purgatoriæ pœnæ decutiatur metus: ſi quid habeat, quod aliquo randem prætextu ſacerdotibus impingit. Ne igitur incautus fortè quiſpiam, vafris huiuſmodi blanditijs pellectus, errorum ſcopulis illidatur: ſacro approbāte prouinciali Concilio, firmiter tenendū decreuimus, culpa per pœnitentiam abolita, frequenter ſupereſſe temporalis pœnę reatum, velut ſuperſtites quaſdam peccati reliquias, quæ per dignos pœnitentiæ fructus veniāt expiādæ: adeò, vt iniquitate & culpa peccati dimiſſa, peccator adhuc pœnæ temporali ſit obnoxius. Hinc murmuranti aduerſus Dominum Iſraeliticæ plebi, inde Dauid dimiſſam primùm adulterij noxam ſcriptura commemorat, pro qua tamen ſubinde pœna temporalis irrogata eſt. Superabundās quidem atque exuberans, eſt Chriſti ſatisfactio, cuius plenitudinē aſſequimur, dum ſicut ſemel tātùm mortuus eſt, ita ſemel illi conſepelimur per baptiſmum. Peccata verò quæ poſt baptiſmum commiſſa fuerunt, pœnitentia quidem ex-

(Matt.3. Luc.3. Num.14. 2.Reg.12. 1.Pet.2. Rom.6.)

A piantur, ſed quæ morienti Chriſto non ſemper configuntur. Cùm autem huiuſmodi pœnæ temporalis, aut venialis tantùm peccati reus, repētè nonnunquā intereat, de omni verbo etiam ocioſo rationē redditurus, nec illi pateat aditus in cœleſtem illā Hieruſalem, in quam nihil intrat coinquinatum: nec item gehēnæ ſubiaceat, quippe qui gratiæ ſit particeps ac pœnæ temporalis tantùm debitor: fit, vt primū purgetur ex ijs quæ geſſit in corpore, ſaluus tandē aliquando futurus, ſic tamē quaſi per ignem: de ſua ſemper interim ſalute ex remanentibus in eo fide, ſpe & charitate, ſecurus. Neque enim ex eorum eſt numero, quorum blaſphemia nō remittitur neque in hoc ſeculo, neq; in futuro, quorum ſuperbia aſcēdit: ſed eorum potiùs, quos ſub terra Deo laudem acclamantes, ſacer Apocalypſis liber commemorat. Sancta igitur & ſalubris eſt cogitatio, pro defunctis exorare, vt à peccatis ſoluantur. Nec ab re ab Apoſtolis traditum, vt in tremendis & viuificis myſterijs, agatur commemoratio defunctorum. Sciebant enim illis inde multum cōtingere lucrum, vtilitatem multam. Cùm igitur tam ſanctum Apoſtolorū inſtitutum, ab initio naſcentis Eccleſię, ex ſacro Dionyſio legamus obſeruatum, & in Cabilonēſi ac pluribus ſubinde Concilijs promulgatum: quiſquis Catharorum, Armeniorum, Wicleſi, Bohemorum, Luteri aut Valdenſium exemplo, hos errores cum ſacro Coſtantienſi Concilio non damnâtit, hæreticæ prauitatis pœnas incurrat.

(Matth. Apoc. 1. Cor.3. 1 Cor.3. Matth. Pſal.73. Apoc 5. 2. Mac. Chryſoſt. Dionyſ. Eccle. Hierar. cap.7. De conſec. dist. 1 cap. viſum.)

DE VENERATIONE SANCTORVM.

DECRETVM XIII.

VT abyſſus abyſſum inuocat, & in aliud ſcelus ex alio labimur: in eā demùm hæreticus incidit inſaniam, vt qui pijs animabus quæ purgatorio detinētur, ſuffragia viuorum adimit: viciſſim quoque viuos ſanctorum, qui in cœlis ſunt, defraudet auxilijs: quaſi vel preces noſtras nō audiant, vel noſtris calamitatibus non tangātur: quaſi diuinę clementiæ deroget, quòd qui Chriſto miniſtrauerit, hoc honore dignus habeatur, vt pro cæteris intercedat. Sed quàm ſit primum horum non modò veritati, ſed ſcripturis quoq; diſſonum: facilè intelligit, qui beatis perſpicuū eſſe non ignorat omniforme illud diuinitatis ſpeculum, in quo quicquid eorum intereſt, illuceſcat. Etſi neque deſint nobis Angeli, Gabriele Danielis, Raphaele Tobiæ haud quaquā ſegniores, qui nobis ab exordio precum noſtrarum aſſideant, vt illis mox offerant, quorum ſuffragium imploramus. Nec pigrius, quàm olim, præueniāt principes coniūcti pſallentibus, è quorum manibus aſcendat fumus aromatum de orationib. ſanctorum. Porrò quod ad ſecundū attinet, qui fieri poteſt, vt noſtris non afficiātur incommodis, quorum nunquàm excidit charitas, quibus tantum gaudium in cœlo, ſuper vno peccatore pœnitentiam agente? Abraham, cùm hic diuerſaretur, pro ſalute Sodomitarum apud Dominum ſemel & iterum, quinimmò & ſæpiùs interpellauit, vt pro certo iuſtorū numero, qui inter eos reperiretur, toti parceretur ciuitati. An nunc cum cœlo glorioſus regnat, vſqueadeò refrignit eius charitas & imminuta eſt, vt immemor filiorum ſuorum factus, non oret pro ijs, qui in hoc proceloſo mari adhuc cōſtituti, diris iactantur mundi fluctibus? Nec enim à beatorum communione (quorùm alter alterius, membra ſumus) poſſumus aliquando ſeparari, quin auctiore nobis charitate conſulant, quàm cùm terrena nobiſcum cōuerſatione tenerentur. Hinc Angelus ille Zachariæ, & Hieremias iamdudū in ſinum Abrahæ receptus, multū orant pro populo & vniuerſa ſancta ciuitate, & pro pœnitētis impietate orabit omnis ſanctus in tēpore opportuno. Nihil autem diuinæ benignitati vel omnipotentiæ dederit quæ ſumma & incomprehenſibili ſapientia, infima queq; per intermedia moderatur & regit: neq; minus vnus eſt mediator Dei & hominum Ieſus Chriſtus, ſi iuxta ſacram Aurelianenſis Cōcilij atq; aliorum complurium inſtitutionem, litanijs ad aliquos ſanctorum conuertamur: Chriſto tamen accepta ferantur omnia: per quem omne id genus interueniendi munus cæteraq; in humanum genus beneficia, deriuentur. Abſit igitur, vt tanti ſint apud aliquem, hæreticorum præſtigiæ, vt cum Manichæis, Catharis, Bohemis, & Valdēſibus, beatis illis cœle-

(Pſal.41. Dan 9. Tob 12. Pſal.67. Apoc 8. 1 Cor 13. Luc 15. Gen.18. Sanctorum communionem in ſymbolo. Rom.12. Zachar.1. 2.Mac.15. Pſal.31. 1 Tim.2. 1. Concilij Aurel. cap. 29 alias 29. De conſec. diſt. 3 cap. rogationes. Baſilius.)

ſtis aulę proceribus (ex quibus nō ſecus ac ex igne ſplendor, odor ex vnguento, noſtra omnium dimanat vtilitas) cultum exhiberi nō ſinat: dicata martyribus templa ſubſannet, dies feſtos inſcribi, & eorum (vt aiunt) paſſiones palā in Eccleſia legi, cachinnis inſectetur. Pluris ſit ſacrorum Conciliorum authoritas: quibus ſi quis pertinacius obſtiterit, hunc pœnis in hæreticos à iure ſtatutis, declaramus coercendum.

DE VENERATIONE SACRARVM imaginum.

DECRETVM XIV.

SI tam cādidè quàm curioſè hæreticus ea loca perluſtraſſet, quibus ſcriptura paſſim ab idolorum & ſimulacrorū cultu reuocat, nequaquàm certè tanto ſtrepitu Chriſtianos ab imaginum honore deterreret. Neque enim dum Catholicus quiſpiam ſanctam Chriſti veneratur imaginē, aliquod numen illi ſubeſſe putat, aut quaſi Deum colit: ſed ob recordationem filij Dei, vt in eius amore recaleſcat, cuius imaginem videre deſiderat. Et nos quidem nō quaſi ante diuinitatem, ante imaginem proſternimur: ſed illum adoramus, quem per imaginem, aut paſſum, vel in throno ſedētem, recordamur. Et dum per ipſam picturam quaſi per ſcripturam, ad memoriam filium Dei reducimus: animum noſtrū de reſurrectione lætificat, aut de paſſione mulcet, nō maiore quidem idololatriæ periculo, quàm cum in nomine Ieſu omne genu flectitur cœleſtium, terreſtrium & infernorum. Quin enim vocula cum ſuis auribus inſinuat, hunc eundem fidelib⁹ oculis imago ſedulò repręſentat. Accedit & ex imaginibus alia non inferior vtilitas, idoneum videlicet, atque accommodum indoctæ plebi rudimentum: vt cùm ſacratiſſimæ virginis Marię, aut ſancti cuiuſquam imago ſeſe offert, ea velut archetypo, ad propoſitæ ſanctitatis imitationem & veram vtcunq; pietatem, rudi quadam introductione, ſimplex populus animetur. Et ſepoſita tantiſper diſtractione dum ad vnius imaginis contuitum ſe colligit: vno obtutu ſibi plura proponit, quàm diuturna librorū euolutione comprehenderet. Non ab re igitur Apoſtoli viuificā Crucem & ſacras erexerunt imagines: quæ quum ab initio naſcēris Eccleſiæ, debita ſemper ab orthodoxis veneratione colerētur, nihil illis à ſacroſanctis quatuor vniuerſalibus Cōcilijs derogatum eſt. Quin & ab Auguſtino moribūdis proponi iubentur, & à Gregorio Magno, tum ad Richaredum, tum ad Secundinum miſſę leguntur. Et inſurgentibus tandem imaginum euerſoribus, Romani Pontifices, Conſtantinus Gregori⁹ ſecundus, & tertius, Paulus primus, Stephanus tertius, & Adrianus primus, tanta animi conſtātia reſtitēre, vt illi ſeptima tandem apud Niceam ſynodo, cōcordi patrū aſſenſu damnarentur: & Carolus ille cognomēto Magnus, Francorum Rex Chriſtianiſſimus, Francfordienſi conuentu, eiuſdē erroris ſuppreſſerit inſaniam, quā infeliciſſimus quidam Felix in Gallias & Germaniam inuexerat. Quiſquis igitur de Chriſti vel ſanctorum imaginibus aliter ſenſerit, is Chriſto & ſanctis inimicus, cum Valdenſibus peſtiferam hæreſeos labem ſe nouerit incurriſſe.

De conſec diſt.3 c. perlatū Et c venerabiles Gregorius ad Secundinum.
Philip.2.
Damaſcenus lib.4
Auguſtin lib. de viſitatione infirmorum.
Carolus Magnus.

DE LIBERO ARBITRIO.

DECRETVM XV.

ET ſi nulla penè ſit tam aperta Catholica veritas, nullus tam manifeſtus ſacræ ſcripturæ locus, quem nō hæretici ſuis cauillis & tergiuerſationibus eludant: nulla tamen in re tam impudenter, tantaq; rei Chriſtianæ iactura debacchati ſunt, quàm in exterminando profligandoq; libero arbitrio. Nam quid Chriſti fidelibus pernicioſius excogitare potuit hoſtis ille veritatis quàm ſi vel à Pelagio ſeducti, omnia ſine præſidio gratię ſibi tumidius arrogent, vel fatiſcenti puſilloque animo, cum Wicleffo, neceſſitati fatiſq; committat omnia. Nihil profectò reliquum erit, tum diuinis legibus, tum humanis: nullis conſilijs aut electioni, nullis precibus aut obiurgationi, cæteriſque id genus, locus: nulla denique iuſtitia futura eſt, qui quibuſdam pœnæ, quibuſdam cōſtituta ſint præmia: ſi pro Wicleſi & Lutheranorum ſententia, omnia

A de neceſſitate eueniant. Prodierat hic error primùm apud gentiles, ſed ſummo omnium cōſenſu mox exploſus eſt: adeo liberum eſſe arbitrium, velut euidenti quodam experimēto cognitum, omnium mentibus ſeſe inculcat. Cùm igitur reliquerit Deus hominem in manu conſilij ſui, appoſueritque coram eo ignem & aquam, bonum & malum: vt ad quodcunq; voluerit, porrigat manum ſuam: nec ab re beatus ille dicatur, qui potuit tranſgredi, & non eſt trāſgreſſus, & facere mala, & non fecit: quòd ſub eo ſit appetitus eius, & dominetur illius: ac deniq; percurrenti ſacram ſcripturam paſſim obuium ſit, quòd liberum vtramuis in partē hominis arbitrium aſſeueret: ſatis eſſe viſum eſt ſacro prouinciali Cōcilio libertatis huiuſmodi vires & metas exponere.
B Neque enim liberum arbitrium aſſerentes, diuinā excludimus propterea gratiam: quod illi falſò toties imponere non verentur, atq; hoc fumo credulorum oculos perſtringere. Sed iuxta ſacram ſcripturam eo extēdimus, vt voluntas humana miſericordiæ præuenientis auxilio ſuffulta, & interiori quodam & occulto ſecretioris inſpirationis afflatu contacta, ſeſe conuertat in Deum, Deo appropinquet, & ad veram illam gratiam ſe præparet, qua tandem accepta ſit ad vitam æternam. Neque tamen tanta gratiæ neceſſitas libero præiudicat arbitrio, cùm illa ſemper ſit in promptu, nec momentum quidem prætereat, in quo Deus non ſtet ad oſtium & pulſet: cui ſi quis aperuit ianuam, intrabit ad illum, & cœnabit cum illo.
C Nec denique tale ſit huiuſmodi trahentis Dei auxilium, cui reſiſti non poſſit. Quoties enim Dominus voluit congregare filios Hieruſalem, ſicut gallina congregat pullos ſuos ſub alas, & noluerit? Fruſtrà certè Stephanus Iudæos, duræ ceruicis & incircunciſi cordis argueret, qui ſemper Spiritui ſancto reſiſterent. Fruſtrà Paulus Theſſalon. admoneret, ſpiritum ne extinguerent, ſi diuinis inſpirationibus homines ineuitabiliter raperentur. Trahit quidem Deus, ſed in eius odorem currimus: non vi, non vnco raptamur. Prædeſtinat, eligit, vocat, ſed eos demum adultos glorificat, qui in fide & charitate radicati, per bona opera certam ſuam vocationem, electionemque fecerint. Et licet attingat à fine vſque ad finem fortiter, diſponit tamen omnia
D ſuauiter. Hanc igitur hæreſim, arbitrij libertatem prorſus auferentem, non tam damnamus, quippe quæ iam olim ab Eccleſia & ſacroſanctis Concilijs damnata ſit, quàm communi hominum conceptioni & apertis ſcripturæ teſtimonijs declaramus eſſe contrariam.

Eccleſ.15. Eccleſ.31. Gen.4. Pſal.38. Iacob.4. Zach.1. 1.Reg.17. Amos 5. Apoc 3. Matt.23. Actor.7. 1.Theſſ.5. Cant.1. 2 Pet.1. Sap.8. Cor.e.l. artha.4 ca.1. Sexta Synodo Conſtan. ſeſſion. 8.

DE FIDE ET OPERIBVS, MERITO & gratia.

DECRETVM XVI.

FREQVENS illud eſt apud imprudentes, & qui nō tam animi moderatione, quàm impetu feruntur, vt dum ab
E altero vitiorū incautè diffugiunt, in alterū prolabantur. Cuius rei Lutherus fidē facit, qui dum operum fiduciam nimis inſectatur, nihil tandem operibus reliquum facit: atque ita vnius fidei patrocinium ſuſcipit, vt ſolam agnoſcat, opera reijciat & condemnet. Verùm ſi rectè perpendantur, quæ pro fide producit de ſcripturis, teſtimonia, reliquas virtutes non excludunt. Quæ verò contra opera citat, ea omnia vel ad nimiam in operibus fiduciam, vel ad legales cæremonias pertinent. Fide quidē viuimus: & ſine hac, impoſſibile eſt placere Deo. Si quis nihilo minus habuerit omnem fidem, ita vt montes transferat, charitatem autem nō habuerit, nihil eſt. Fide iuſtificamur: ſed & ſpe ſalui facti ſumus: Et
F dimiſſa ſunt Mariæ Magdalenę peccata multa, quoniam dilexit multum, ſi quis enim (dicit Dominus) diligit me, ſermonem meum ſeruabit, & pater meus diliget eum, & ad eū veniemus, & manſionem apud eum faciemus. Nunc igitur manent Fides, Spes, Charitas, tria hæc, maior autem horum eſt charitas, & in viuificando iuſtificandoq; potior: quādoquidem fides ſine operibus mortua eſt. Tum demū vtilis eſt ad ſalutem, cùm per dilectiōem operatur. At charitas non eſt otioſa, ſed per bona opera ſatagit, vt certam vocationē noſtram electionemque faciat. Non enim auditores legis iuſti ſunt apud Deum, ſed factores legis iuſtificabuntur, dum ille reddet vnicuique iuxta opera ſua, dum vnuſquiſq; mercedem,

Abac.2. Hebr.11. 1.Cor.13. Rom.5. Rom.8. Luc.7. Ioan.14. 1.Cor.13. Iacob.2. Galat.5. 1.Cor.13. 2.Petr 1. Rom.2.

1. Cor. 3. 2. Cor. 5. dem, accipiet ſecundùm laborem ſuum. Quandoquidem omnes nos manifeſtari oportet ante tribunal Chriſti, vt referat vnuſquiſq; propria corporis, prout geſſit, ſiue bonum ſiue malũ. Vbi eos qui à ſiniſtris erunt, nõ ſolùm increpabit Dominus, quia non crediderunt, ſed quia miſericordiæ nõ vacarunt. Eos autem qui à dextris erunt, commendabit nõ tam à fide, quã à bonis operibus: opera enim illorũ ſequuntur illos. Apoc. 14. Talibus ſiquidem hoſtijs promeretur Deus, facietque tãdem omnis miſericordia locum vnicuique, iuxta meritum operum ſuorum, nõ abſoluta condignitate quidem, Hebr. 13. Eccle. 16. (neq; enim cõdignæ ſunt paſſiones huius ſeculi ad futuram gloriã, quæ reuelabitur in nobis) ſed gratuita magis & liberali repromiſſione: qua, conuentione facta de denario diurno, conduxit operarios in vineam ſuam, qua, inquam, qui Rom. 8. Matth. 20. Iacob. 1. ſuffert tentationem, cùm probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam repromiſit Deus diligentibus ſe, & ei qui 2. Tim. 4. fidem ſeruauerit, certauerit bonum certamen, curſum conſummauerit, coronam iuſtitiæ reddet in illa die iuſtus ille Luc. 17. Coloſſ. 1. iudex, qui nos, etſi ſeruos inutiles, ſua miſericordia dignos facit, in partem ſortis ſanctorum. Non iuſtificat igitur ſola fides, ſed magis charitas, nec quæuis opera, peccata ſunt: ſed eatenus, adultis ad ſalutem neceſſaria, vt meriti quoque rationem non reſpuant.

Decretorum fidei, finis.

ANNOTATIONES ALIQVOT ERRORUM, iam olim damnatorum, & nunc repullulantium paucis conſtricta. 17.

HIs ſanè decretis, poſſent plura illa adiungi, verùm nimia huiuſmodi decretorum multiplicatione, orthodoxos lectores grauare metuentes, haudquaquàm alia in præſentia cenſemus adijcienda. Quia tamen plurimæ aliæ ſunt hæreſes, quas aut editis libris, aut publicis prædicationibus, aut familiaribus etiam colloquijs minimè erubeſcunt homines peruerſi hodiè promulgare, peſtilentibus dogmatibus enitentes inficere populum Chriſtianum: generali quadam definitione tales damnatæ doctrinæ aſſertiones operæpretium eſt indicare, quo faciliùs vitentur. Exploratum nempè eſt, quod non alia via conuenientius hæreticorum calumniæ, hæreſes atque impietates cauentur, quàm vbi deteguntur & manifeſtantur. Tunc enim omnibus facilè conſtat, quàm vana ſint ac futilia, immò quàm ſtulta & impia eorum dogmata. At verò vt commodiùs tales errores diſcernantur, certiùs ſubijciuntur indicibus modo ſequenti,

Error ſapiens Ario. Nuſquàm legitur Dei cognomen apertè tribui Chriſto, in Apoſtolorum & Euangeliſtarum literis, præterquàm in duobus aut tribus locis.

Error ſapiens Macedonio. Audemus Spiritum ſanctum appellare Deum, quod veteres auſi non ſunt.

Chriſtus ſuam mortem deplorari non voluit, ſed adorari: vt quæ ſpõtè pro ſalute totius mundi ſuſpiciebatur. Non enim deflenda eſt mors innocentis.

Error Ioã. Hus damnatus in Concilio Conſtãt. ſeſſi. 15. A conſortio Eccleſiæ reſecatur, quiſquis admittit crimen lætale.

Eccleſia non conſtat niſi ex bonis.

Error Ioã. Hus. Primatus ſummi Pontificis, non eſt à Chriſto. Non rectè aut piè ab Eccleſia canuntur illæ orationes, Salue Regina miſericordiæ, Regina cœli, Aue maris Stella.

Nouiſſima pars capituli vltimi Euangelij Beati Marci, ex apocrypho quopiam Euangelio aſcripta apparet à lectore ſtudioſo.

Error Bohemorũ. Indecorum vel ridiculum videtur, quòd idiotæ & mulierculæ pſittaci exemplo, pſalmos ſuos & precationem Dominicam latinè murmurant: quum ipſæ quòd ſonent, non intelligant.

Baptizati infantes, cùm veniunt ad annos diſcretionis, ſunt rebaptizandi.

Infantes non ſunt baptizandi.

Baptizati paruuli poſtquàm ad pubertatis annos peruenerint, vt in communibus fidei articulis fuerint inſtructi: interrogentur, ratumne habeant quod ſuſceptores nomine illorum polliciti ſunt in baptiſmo. Id ſi non approbent, for-

A taſſis expediet illos nõ cogi, ſed ſuo relinqui animo, donec reſipiſcant: nec ad aliam vocari pœnam, niſi vt ab Euchariſtia ſumenda, reliquiſq; ſacramentis arceantur. Cæterùm nec à ſacris, nec à concionibus excludantur.

Fomes peccati, etiam ſi nullum adſit actuale peccatum, moratur animam ab ingreſſu cœli.

Iuſtus in omni bono opere peccat.

Omne opus bonum, optimè factum, eſt veniale. Deus obligauit hominem ad impoſſibile, in nono & decimo præceptis, prohibẽs non concupiſcere: quod qui negat, peſſimè facit: & qui hoc falſum eſſe dicit, pluſquàm peſſimè facit.

Hoc eſt mortaliũ mortaliſſimum, non credere ſeſe damnabili & mortali peccato eſſe obnoxium coram Deo.

B Modus celebrandi Miſſam, quo vtitur Eccleſia Catholica, non eſt conueniens. Error ſapiens Wicleſo.

Miſſa debet dici lingua vulgari. Error Bohemorũ.

Manifeſtus eſt error, Miſſam applicare ſeu offerre pro peccatis, pro ſatisfactionibus, pro defunctis aut quibuſcunque neceſſitatibus ſuis, aut aliorum. Error Anabaptiſtarum & Arthotyritarum.

Non eſt dubiũ, vniuerſos hodiè ſacerdotes & Monachos, cum Epiſcopis & omnibus ſuis maioribus eſſe idololatras: in ſtatu periculoſiſſimo agentes, ob Miſſæ ſeu Sacramenti ignorantiam, abuſionem & irriſionem. Error Lutheranorum, Anabaptiſtarum, & Apoſtolicorum.

Magna eſt fides, cognoſcere Chriſtum corporaliter eſſe, vbi ſacramentaliter eſt. Sed maior eſt, cognoſcere eum abC ſolutè vbique corporaliter eſſe.

Nihil conducit ad ſuſceptionẽ Euchariſtiæ, ſe præparare per contritionem, confeſſionem, ſatisfactionem, & alia bona opera.

Non licet inducere homines ad pœnitentiam per timorem gehennæ.

Epiſcopus non poteſt quòd non poſſit ſimplex ſacerdos.

Eccleſia nõ potuit illegitimare aliquas perſonas, ſic quòd non poſſint contrahere matrimonium.

Humana inſtituta, ſi obſeruas vt humana, nihil te iuuant: ſin vt diuina, mendacium committis.

Lex Euangelica, quo tutiores ſint homines à periurio, dãnat omne iusiurandum: vt iam fas non ſit iurare neque per D Deum, neque per cœlum, neque per terram. Catharorum error & Valdenſium.

Excommunicationes non ſunt timendæ, ſed optandæ. Error Wicleſi damnatus in Concilio Conſtant. ſeſſione 8.

Qui venialia peccata docent eſſe diſtincta à mortalibus, ad inſaniam perdiſſimè nituntur trahere hominum conſcientias.

Opera nihil ſunt corã Deo: aut omnia ſunt æqualia: quantum ad meritum attinet. Error ſapiens Iouiniano.

Meritum tribuere operibus, propemodum cum eis eſt ſentire, qui credunt nos ex operibus iuſtificari poſſe, de quo errore damnantur Iudæi plurimum.

Illi qui habẽt charitatem, nullis præceptis humanis ſunt ſubiecti. Error Bogardorũ.

Habentes charitatem, non tenentur ieiunare, orare, vigiE lare, aut alia conſimilia bona opera efficere: ſed liberum eſt illis facere aut omittere huiuſmodi bona opera, pro ſuo beneplacito.

Indulgentiæ prorſus ſunt abijciendæ. Error Wicleſi.

Fundationes obituũ ſunt inuentiones diaboli. Eccleſiaſt. non debent gaudere priuilegijs & immunitatib. plus quàm laici. Error ſapiens Wicleſo.

Non licet Eccleſiaſticis habere bona immobilia.

Deus nõ vult Pſeudoapoſtolos & hæreſiarchas extingui, ſed tolerari, ſi fortè reſipiſcant, & è zizanijs vertantur in triticum. Quod ſi non reſipiſcant, ſeruentur ſuo iudici, cui pœnas dabunt aliquando. Error Catharorum, Valdenſium, Bogardorũ, & Huſſitarum.

Decimæ ſunt puræ eleẽmoſynæ: & poſſunt parochiani, F propter peccata ſuorum prælatorum, ad libitum ſuum eas auferre. Error Wicleſi.

In Eccleſia non debent eſſe varia viuendi genera, quæ religiones appellantur. Error Wicleſi, dãnatus in Cõcilio Conſtantienſi Seſſ. 8.

Nulli licet, inuitis parentibus, intrare religionem.

Si proximũ voco in ius, ſi ei damna procuro: quæ neceſſariò vocationem illam prætorialem ſequuntur, ſi etiã tanquàm ethnicum omni ſanctorum cõſortio & participatione totius Eccleſiæ, cum priuatum ibi obtineo: quomodo nõ facio iniuriam qui * iuſtitiam peto? quomodo mandatum Dei non ſoluo, qui ſanctam inter me & fratrem dilectionis neceſſitudinem violo?

* ſ. iniuſtitiam.

Digitized by Google

AD PRINCIPES CHRISTIANOS EXHORtatio, vt elaborent pro hæreticis exterminandis. 18.

PLVRIMOS hactenùs errores commemorauimus: ſed non illorum ſufficit commemoratio. Opus namq; eſt, quod Chriſtianiſſimi Principes ſuppetias ferant, zelo zelantes pro domo Domini exercituum, quæ iuxta Apoſtolum eſt Eccleſia. (1. Tim. 3.) Poſſet haud dubiè Deus, abſque illis, vniuerſam hæreticorum cohortem conterere ac exterminare: nullius enim creaturæ ſuæ eget miniſterio. Vult tamen pro ſua benignitate homines ſibi cooperari: ampla quoque eos donat mercede, qui ei cooperantur, in ijs præſerim negotijs, quæ ad fidei dinoſcũtur ſpectare integritatem, quemadmodum multæ indicant hiſtoriæ. Laborarunt olim aduerſus hæreticos ſtrenuè Chriſtianiſſimi Principes Conſtantinus, Valentinianus, Theodoſius, Clodoueus, Carolus Magnus, & Ludouicus pater S. Ludouici: ſed nunquid præmio defraudati ſunt? minimè certè. Nam apud Deum gratiam inuenerunt, qua nihil in vita eſt expetibilius, & apud homines immortale ſui nominis decus adepti ſunt. Contra verò principes, qui hæreticorum conſuetudine abuſi & eorum deliniti cõſortio, impijs erroribus non obſtitêre, ſed impẽderunt ſubſidium, iram Dei vindicem ſensêre. Diuino ſiquidem fauore deſtituti, in graues ærumnas prolapſi ſunt, miſerabilem vitæ exitum ſortiti. Cuius rei (vt alios taceamus) teſtes ſunt, vel locupletiſſimi, Licinius à Coſtantino deuictus, Iulianus apoſtata, Valens Arianus, Philippicus, Conſtantinus Quintus, & Leo eius filius, ſacrarum imaginum impij euerſores. Hi profectò deteſtandam impietatem conſectati, digna ſuæ perfidiæ reportarunt ſtipendia. Longum eſſet, reliquorum principum qui à fidei ſynceritate deficientes, peſtifero hæreticorum contagio infecti ſunt, miſerias enumerare & calamitates. Longum itidem eſſet, eorum felicitatem & gloriam recenſere, qui fidei catholicæ *inconcuſſæ adhærentes, hæreticos tanquàm capitales ſuæ coronæ hoſtes, ad internecionem vſque deleuerunt. (* inconcuſsè) Hæc itaque attendẽtes, pro noſtri officij debito Chriſtianos principes inſtãter rogamus & in Domino exhortamur: ſi ſuæ ſaluti conſulere, ſi ſuæ ditionis iura illibata cuſtodire, ſi in pace & tranquillitate ſubditas ſibi nationes continere exoptant: potenti brachio fidẽ catholicam tueantur, ac eius hoſtes viriliter ſatagant debellare. Id autem haud factũ erit difficile, vbi antiqua Chriſtianiſſimorum principum in hæreticos, eorũ libros & fautores edicta inſtaurabuntur. Quæ ſi ſalutari iudiciorũ ſeueritate executioni demandentur, nulla prorſus hæreticorũ monumenta, nulli libri, nulla ſcripta in ſuis prouincijs repetiẽtur. Maleſanæ item conciones ceſſabunt, necnon & clãdeſtina conuenticula, in quibus peregrinos cultus à Chriſtiana pietate degenerantes, inducere ſolent hæretici. Vſq; eo effrenis inſuper impiorum audacia retundetur, vt iam orthodoxę fidei ac Eccleſiæ Catholicæ ſacriſq; eius conſtitutionibus, audeat nemo contraire. Hoc profectò noſtrum deſiderium hæc votorũ ſumma, hæc noſtri conatus gloria. Hoc eſt quod tota mente expoſcimus, & aſſiduis precibus à Domino efflagitamus: ſperantes, dum ſtrenuè Chriſtianiſſimi principes hæreticos debellant, & nos pijs laboribus, ne creditæ nobis oues, luporum morſibus trucidentur, prohibituros. Et tum demùm donabit nobis Dominus ſua pietate, tantoperè à fidelibus exoptatam atq; expetitam pacem & tranquillitatem in hac vita: & poſt huius vitæ decurſum conſummatam felicitatem. At verò quia ſcimus non ſatis eſſe, ad hæc obtinenda fideles adhortari, niſi rebelles cõuenienti diſtrictione reprimantur, ſalutari antidoto decreuimus huic negotio prouidere. Authoritate itaque, qua fungimur, omnes in noſtra prouincia cõſtitutos, qui tam impia dogmata auſu temerario aſſerere, docere, ſcribere præſumpſerint, his ſcriptis ſententia excommunicationis innodamus. Necnon & eos, qui illis auxilium, cõſilium, aut fauorem quouis modo fuerint impartiti. Sub eadem quoque pœna omnibus nobis ſubditis inhibemus, ne Lutheri libros ſiue Lutheranorum quorumcunque retinere præſumant, qui ad peſtilẽtem doctrinam promouendam coſcripti ſunt.

A

INDEX MATERIARVM, IN SEquentibus morum Decretis contentarum, per capitum ordinem digeſtus.

FREQVENTANDAS eſſe preces in Eccleſiis, pro tranquillo ſtatu totius Eccleſiæ & regnorum orbis Chriſtiani. Cap. 1

Omnem exactionem indebitam, pro ſacramentorum, aliarumq; rerum diuinarum adminiſtratione, eſſe à viris Eccleſiaſticis ſummoperè deuitandam. 2

Quod promouendi ad ſacros ordines, exhibeant literas teſtimoniales de ſufficientia ætatis & honeſtate vitæ ſuæ. 3 (B)

Neminem ad ſacrum ſubdiaconatus ordinem eſſe promouendum, niſi ſufficientem exhibeat titulum beneficialem, vel patrimonialem. 4

Quomodo diœceſani examinare debent petentem literas dimiſſorias, antequàm illas ipſi concedant. 5

Diligentem etiam inquiſitionem debere fieri à diœceſanis ſuper ætate, moribus & literatura iam promotorum ad ſacerdotium. 6

Promotos in curia Romana ad ſacros ordines, non eſſe admittendos ad illorum executionem, niſi prius à diœceſanis fuerint examinati. 7

Inſtituendi ad curam animarum, diligenter antè examinentur à diœceſanis, an ſint idonei gerendæ illi prouinciæ. 8

(C) Ad beneficia Eccleſiaſtica obtinenda aſſumantur idonei à diœceſanis, qui ſuo erga Deum & Eccleſiam rite fungantur officio. 9

Quotidianas diſtributiones ſatis largas & ſufficientes aſſignari debere ijs, qui diuino officio Eccleſiis celebrando interſunt. 10

Curati reſideant in ſuis Eccleſiis, niſi ſint legitimè excuſati & populum ſibi commiſſum, diligenter inſtruant documentis fidei & morum. 11

De ijs, quæ curati ſuos ſtudioſè debent admonere parochianos, ad ipſorum ſalutem. 12

De fundationibus antiquis Eccleſiarum accuratè obſeruandis, & ſedulò complendis. 13

In oratorijs priuatis, ſine diœceſani facultate non eſſe celebrãdum neq; in capellis hoſpitiorum, neglecta Eccleſia parochiali. 14

(D) Die Dominico non celebrentur Miſſæ in capellis, etiam ex fundatione, niſi poſt completam Miſſam parochialem. 15

In Eccleſiis nihil inhoneſtum aut indecens fieri debere, quo diuinũ impediatur aut minus reuerenter audiatur officium. 16

Pſalmodia maturè & cũ diſtinctione peragatur: ac muſicus cantus, organorumq; modulatio, ad deuotionem excitans, nõ laſciuiam, in Eccleſiis exhibeatur. 17

De horis canonicis, debitè, reuerenter & honeſtè in Eccleſia decantandis, diſtincto tempore & congruo pulſu. 18

De ijſdem integrè, maturè & deuotè legendis à viris Eccleſiaſticis, ſine aliquo leuitatis aut irreligioſitatis exemplo. 19

De tabula officiariorum in choro ponenda, & tempore ingreſſus in (E) chorum, cùm diuinum celebratur officium. 20

Canonici, cùm primùm recepti fuerint in conſortium capituli, ſuos fructus integrè recipiant, ſine dilatione aut expectatione per aliquot annos. 21

De regulari diſciplina, in victu, veſtitu & moribus, in monaſterijs tam religioſorum quàm monialium, exactè obſeruanda. 22

De honeſtate morum in vita & habitu à clericis ſeruãda, ſine veſtium pretioſarum pompa & luxu. 23

Qualis debet eſſe habitus clericorum, & virorum Eccleſiaſticorum. 24

De honeſtate clericorum obſeruanda in inceſſu, conuerſatione cum laicis, in euitatione chorearum & actionis ludorum ſcenicorum 25

(F) Incontinentes ſacerdotes & concubinarios, clericos itidem venatores, & negotijs ſecularibus deditos, grauiter eſſe puniendos. 26

Quid agendum, quando prioratus religioſorum aut monialium, non habent prouentus ſufficientes ad plurium in illis locis educationem. 27

De numero monialium, in monaſterijs earum inſtituendo, perpetuaq; ipſarum clauſula vigilanter obſeruanda. 28

De viſitatione & reformatione diligenti hoſpitalium, leproſariarum, & ſimilium domorum facienda per eos, ad quos idipſum legitimè ſpectat, & de gubernatoribus earundem domorum. 29

Confratrias non eſſe de nouo erigendas, niſi ex conſenſu & approbatione diœceſanorum: antiquarum autem ſtatuta & fundationes, vt viſitentur, illis exhiberi debere. 30

De excommunicationibus non concedendis, niſi pro ardua & graui cauſa: neq; decernendis pro iniurijs verbalibus, niſi ſint admodum atroces, de quo officiales locorum dijudicent. 31

Diœceſani per ſe, aut vicarios ſuos viſitent frequenter parochias, in quibus audiunt hæreticos habitare, & ad illorum exterminationem atq; extirpationem, pro viribus elaborent. 32

Libri de fide & moribus differentes, non imprimantur amplius, nec alibi impreſſi vendantur: ſine ſpeciali diœceſanorum authoritate & permiſſione, qui eos prius viſitent. 33

Libros lingua vernacula compoſitos, & de fide ac moribus tractantes, legi vulgò nõ debere: niſi à diœceſanis ante viſitati ſint & approbati, atq; permiſſi, vt publicè legantur. 34

Non eſſe admittendos quoſcunque ad exercendum prædicationis ad populum, officium, niſi à diœceſanis approbati fuerint & miſſi. 35

Quales eſſe debent verbi diuini prædicatores, & quid potiſſimùm prædicare ſtudeant, & quibus vti ſermonibus. 36

Solos illos mendicantes habere poteſtatem abſoluendi, qui antè per ſuos prælatos diœceſanis præſentati fuerint, & per eoſdem commiſſi. 37

Abbates ſacramentũ confirmationis non conferant, nec calicum conſecrationem attentent: niſi diœceſano ante exhibuerint ſpeciale (ſi quod habent) ſuper hoc priuilegium. 38

Cum quanta reuerentia, grauitate, & honeſtate Sacramentum matrimonij eſt ſuſcipiendum. 39

Imagines ſacræ præcedente Epiſcopi viſitatione, in Eccleſijs collocentur, neq; prætextu noui miraculi erigatur capella aut altare nouum, niſi Epiſcopus loci de eo negotio ante definierit. 40

Indicis capitum, decretamorum complectentium, finis.

IN Nomine Domini, Amen. Sequuntur conſtitutiones editæ in ſacro prouinciali Concilio Senonenſi, celebrato Pariſijs per Reuerendiſſimum in Chriſto patrẽ & dominũ, dominum Antonium, miſeratione diuina & ſanctæ ſedis Apoſtolicæ gratia tituli S. Anaſtaſiæ ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ preſbyterum Cardinalem, Archiepiſcopum Senonenſem, Galliarum & Germaniæ primatem, Franciæ cancellarium, & Reuerendos in Chriſto patres Epiſcopos, ſuffraganeos eiuſdem Reuerẽdiſſimi patris, videlicet Epiſcopos, Carnotenſem, Pariſiẽſem, Meldenſem, Antiſſiodorenſem, Trecenſem, Niuernenſem, & Petrum de Stella, vicariũ Epiſcopi Aurelianenſis, per eundem Reuerẽdiſſimum admiſſum, vnà cum clero totius prædictæ prouinciæ, legitimè cõgregato & euocato, Anno ab incarnatione Domini 1527. die tertia menſis Februarij, qua fuit inchoatum prædictum Concilium, & cõtinua proſecutione deductum vſq; ad nonam diem Octobris anni vigeſimi octaui ſupra milleſimũ & quingenteſimum. Qua quidem die, extrema fuit manus ſupradicto Concilio impoſita.

FREQVENTANDAS ESSE PRECES, ET PVBLIcas & priuatas in Eccleſiis, pro tranquillo ſtatu Eccleſiæ Catholicæ & regnorum orbis Chriſtiani.

CAP. I.

[1.Tim.1.] PAVLVS gentium Apoſtolus, cùm Timotheum in primis admonuiſſet, vt à pſeudo Apoſtolis creditã ſibi plebem auocaret, qui volentès eſſe legis doctores, nõ intelligebant quæ loquebãtur, neq; de quibus affirmabant protinùs [1.Tim.2.] ad mores cõuerſus. Obſecro, inquit, primùm omnium fieri obſecrationes, orationes, poſtulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, pro regibus, & omnibus q in ſublimitate conſtituti ſunt, vt tranquillã & quietam vitam agamus in omni pietate, & caſtitate. Proinde Paulũ imitati, de ſuffraganeorum noſtrorum conſilio & aſſenſu in primis diſtrictè iniungimus, vt per cathedrales collegiatos, parochiales & alias quaſcunq; ipſius noſtræ prouinciç Eccleſias, fiant preces tam publicè quã priuatim, quibus auertatur ira Dei, & de peccatis noſtris meritã non ſumat vltionem. Nam ſi precibus locus aliquãdo affuerit, ſi qua olim orãdo neceſſitas inſtitit: ea profectò hac nobis noſtra tempeſtate ſeſe offert, qua atroces aſſiduoſque bellorum tumultus inter Chriſtianos principes exardeſcere videmus: & nauis Eccleſiç pluribus ſchiſmatum vndis iactata, vanæ doctrinæ ventis fluctuat. Orãdus igitur benigniſſimus Deus, vt qui noſtris iniquitatibus offenſus, hactenùs in puppi dormitaſſe videtur, [Pſal 67.] [Matt. 8.] exurgat, & diſſipentur inimici eius, imperet mari & ventis, ceſſetq; tempeſtas: peſtilentes hæreſes indies pullulãtes tollat, falſa amputet dogmata, diſſidentes & exulceratos principũ animos concilier: pacatiſq; hæreſum procellis, fatiſcẽtem Petri nauiculam tutarandẽ ſtatione recipiat. Sanctiſſimum dominum noſtrum Papam, & ſtatum hierarchicum eccleſiæ in perfecta charitate contineat: & Chriſtianiſſimũ regem noſtrum ac ſupremũ dominum, incolumem nobis ſeruet, votorumq; compotẽ efficiat, vt commiſſus illi populus, Deum vnicum pacis authorem agnoſcat, & in agendis illi gratijs totus inhiet & inardeſcat.

OMNEM EXATIONEM INDEBITAM PRO ſacramentorum aliarumq; rerum diuinarum adminiſtratione, eſſe a viris Eccleſiaſticis ſummoperè deuitandam.

CAP. II.

SACRO hoc approbante Concilio, ſtatuimus & ordinamus, vt omnia ſyncerè, purè & mũdè fiant in domo Dñi, ſine labe labiſve ſuſpicione, aut ſpecie mali. Ad quod prælati, Eccleſiarum cathedraliũ & collegiatarum capitula, archidiaconi, abbates, abbatiſſæ, & aliæ quęcunque perſonæ Eccleſiaſticæ, diligentem gerant curam & ſtudium exercendi, adminiſtrandi, & exequendi onus eis à Domino cõceſſum, (ne ſanguis ſubditorum, de manibus eorum requiratur) nõ quæſtus cauſæ & pecuniæ. Ideo ſtatuimus, inquã, & ordinamus, conformiter ad ſacrorum Conciliorum, ſanctorumq; patrum decreta, vt manus ſuas illibatas, integras & intactas [Ad vnam receptus præbendam, non ſoluat plures receptiones.] ſeruent, iuxta iuris communis diſpoſitionem & ordinationem, ab omni exactione abſtinentes, non obſtantibus quibuſcunque iuramẽtis, ſtatutis & conſuetudinibus introductis, & in futurum introducendis. Irrationabilem illam cõſuetudinem iudicantes, qua ad vnam præbendam receptus, ſuorum in dicta præbenda pręd eceſſorum non receptorum (à quibus ius non habet, ſed à conferente vel inſtituẽte) plures receptiones ſoluere compellatur. Prouideant antẽ diœceſani, ne Eccleſiarum parochialium rectores, matricularij, aut alij quicunque, indebitas exactiones pro ſacramentorum, ſacramentaliumque ac diuinorum adminiſtratione faciant.

QVOD PROMOVENDI AD SACROS ORDInes, exhibeant literas teſtimoniales de ſufficientia ætatis, & honeſtate vitæ ſuæ.

CAP. III.

ET vt deinde de miniſtris Eccleſiæ prouideamus, ne circa promouendos ad ſacros ordines fraus aliqua cõmittatur: ſacro hoc approbante prouinciali Concilio, de fratrũ noſtrorum ſuffraganeorum ſententia & cõſenſu ſtatuimus, vt promotionis tempore, ordo qui proximè ſequitur, diligenter obſeruetur. Vt quantum attinet ad ætatem mores, non prius promoueant diœceſani ſuos ad aliquem ſacrum ordinem, quàm viderint literas teſtimoniales preſbyteri parochialis, quæ contineant duorum aut trium teſtium probatorum, non ſuſpectorum, diſpoſitiones iuramento ſolenni firmatas de ſufficientia ætatis promouendi, & de probata & inculpata illius vita. Quo abſoluto, inquirant, ſi promouendus habeat ſcientiam, à iure ad ordinem ſuſcipiendum requiſitam. Neque aliquem ad ſacerdotium promoueant, niſi qui (quantũ fragilitas humana patitur) ſciat ea quæ continentur in canone, Quæ ipſis, 38. diſtinctione.

Digitized by Google

NEMINEM AD SACRVM SVBDIACONATVS *ordinem eſſe promouendum, niſi ſufficientem exhibeat titulum beneficialem, vel patrimonialem.*

CAP. IV.

PORRÒ in graue clericalis ordinis ſcandalum ac dedecus, videmus haud paucos ſacerdotes, nudos ac mendicos. Prohibemus itaque, ne aliqui ad ſacrum ſubdiaconatus ordinem aſſumantur, niſi ſub titulo beneficij viginti librarum Pariſienſium ad minus, vel patrimonij ſimilis valoris. Super quo per vicarios noſtros in noſtra diœceſi, aut in diœceſi ſuffraganeorum noſtrorum, per eoſdem ſuffraganeos eorumve vicarios vel officiales, fiat diligens inquiſitio per teſtes, omni exceptione maiores. Si autem titulus patrimonialis ad eum peruenerit ex ceſſione, aut donatione alterius: ſimiliter inquiratur, an præfatam ſummã poſſit redditus rei ceſſæ repræſentare. Deinde ſuper fraude, ſi qua interuenerit inter cedentem & ceſſionarium, exigatur ſacramentum cedentis ac ceſſionarij. Iurabit autem cedens, ſe donaſſe ſine vlla fictione, aut ſpe in futurum recuperandi: Ceſſionarius autem affirmabit, nullum eſſe inter ſe & cedentem, pactum de reſtitutione rerum ceſſatum: ſuæq; intentionis eſſe, illa retinere, ac quamdiù viuet, illis vti & frui. Prohibemus autem diſtrictè, ne ordinatus ad titulum patrimonialem, eundem vendat, aut alienet ſine permiſſione Epiſcopi ordinãtis, donec ad beneficium, aut patrimonium prætaxati valoris fuerit aſſecutus.

QVOMODO DIOECESANI EXAMINARE *debent petentem literas dimiſſorias, antequàm illas ipſi concedant.*

CAP. V.

ET quamuis Epiſcopus originis, beneficij, aut domicilij, non ſolùm ad ordines promouere, ſed etiam literas dimiſſorias, ad ipſos ordines cõcedere poſſit: iniungimus tamen ſuffraganeis noſtris, vt ſi quando literas dimiſſorias ad ſacros ordines indulgere voluerint, ne indigni aſſumantur, obſeruẽt ordinem qui ſequitur: videlicet quod volẽtes impetrare literas dimiſſorias, accedãt ad diœceſanos: qui ſuper præmiſſis ætate, literatura, moribus, beneficio ſeu patrimonio inquirant, ſeruentq; diligenter prædictas ſolennitates, perinde ac ſi in propria ordinare vellẽt. Ac tũc ſic examinato concedantur literæ dimiſſoriæ: remittaturque ita examinatus cum literis ipſis: In quibus etiam declaretur prædicta ſolẽnitas ſic obſeruata, fiatq; mentio expreſſa de beneficio aut patrimonio, vt Epiſcopus ad quem ſe conferet ordinãdus, cum ſine ſcrupulo promouere & ordinare poſſit. Quod ſi propter infirmitatem aut aliam cauſam rationabilem, is qui literas dimiſſorias obtinere cupit, non poſſit commodè accedere ad ſuum Epiſcopum: tunc remittatur ſuper ætate, literatura ac moribus, vt prius, examinãdus ad Epiſcopum, cui literæ dimiſſoriæ præſentabuntur, inſeraturque in illis literis dimiſſorijs clauſula, Super quo conſcientiam tuam onetamus. Prouiſo tamen, quòd nunquàm concedantur literæ dimiſſoriæ, niſi illi qui habuerit beneficium aut patrimonium prætaxati valoris.

DILIGENTEM ETIAM INQVISITIONEM *debere fieri à diœceſanis ſuper ætate, moribus & literatura iam promotorum ad ſacerdotium.*

CAP. VI.

SED quantum attinet ad iam promotos ad ſacerdotium, iniungimus ſuffraganeis noſtris, vt ſuper illis diligentem & accuratam faciant inquiſitionẽ. Et quos inuenerint promotos ante ætatem legitimam, iuxta iuris diſpoſitionem ab executione ordinum ſuſpendant, donec ad ætatem legitimam peruenerint: Et quos vita reprehenſibiles cognoue-

A rint, debitè coërceant: Quos inſuper non eſſe literaturæ ſufficientis deprehenderint, ab executione ordinum ſuſpendant, donec in ſcientia quę ordini eſt requiſita, ad plenum fuerint inſtructi.

PROMOTOS IN CVRIA ROMANA AD *ſacros ordines, non eſſe admittendos ad illorum executionem, niſi prius à diœceſanis fuerint examinati.*

CAP. VII.

B RVRSVS quia nõnulli, ſuæ ignorantiæ & incapacitatis & delictorum conſcij, fugientes examen ſuorum Epiſcoporum, ſcientes ſe non eſſe ab illis promouendos, ad curiam Romanam confugiunt, etiam abſq; literis dimiſſorijs eorundem Epiſcoporum, & in eadem curia ſe faciunt promoueri ad omnes ſacros ordines, per quoſdam aſſerentes ſe eſſe Epiſcopos, & habere à Romano Põtifice authoritatem ordinandi, de quorum poteſtate ac comiſſione non appa-ret: ſintque ordinati huiuſmodi, promoti extra tempora, ac interdum tribus ſucceſſiuis diebus: Talibus diœceſani non permittant executionem ſuorum ordinũ, niſi viſis diligenter eorundem literis: cõſtito etiam ſufficienter de poteſtate ordinantium, & eorũ commiſſione, eis à Romano Pontifi-
C ce conceſſa. Ad hæc etiam, quòd rurſus examinentur de vita, ſciẽtia, ætate, ac inquiratur de beneficio ſeu patrimonio. Qui ſi in prædictis aut aliquo præmiſſorum inuenti fuerint minus ſufficientes, declarentur ſuſpenſi ab executione ordinum modo & forma ſuprà declaratis.

INSTITVENDI AD CVRAM ANIMARVM, *diligenter ante examinentur à diœceſanis, an ſint idonei gerendæ illi prouinciæ.*

CAP. VIII.

CÆTERVM quia Eccleſiæ Dei nihil magis officit, quã
D quòd indigni præficiãtur curæ animarum, & ad aliorum aſſumantur regimen, qui ſeipſos regere non poſſunt: diœceſani ergo ad parochiales Eccleſias nõ inſtituant præſentatos ab Eccleſiaſticis laicisve patronis, niſi eos prius diligenter examinauerint: neque indignos præficiant, aut incapaces admittant. Quòd ſi qui ſint inſtituti vel prouiſi, etiam per ſedem Apoſtolicam, nihilominus diœceſani eos examinent: & ſi minus idonei fuerint inuenti, ad adminiſtrationẽ beneficij nõ admittantur, ſed loco eorum per epiſcopos inſtituantur vicarij idonei, quibus congrua portio aſſignetur. Et tamdiu in beneficio adminiſtrent, donec ſic inſtituti aut prouiſi, literaturam ſufficientem aſſecuti fuerint, aut ſint ætatem legitimam adepti.
E

AD BENEFICIA ECCLESIASTICA OBTINENDA, *aſſumantur idonei à diœceſanis, qui ſuo erga Deum & Eccleſiam ritè fungantur officio.*

CAP. IX.

CVMQVE graue nimis ſit & abſurdum, quòd quidam Eccleſiarum prælati, cùm poſſint viros idoneos ad beneficia Eccleſiaſtica promouere, aſſumere non vereantur indignos, quibus nec morum honeſtas, nec literarum ſufficientia ſuffragatur: carnalitatis ſequentis affectum, non iu-
F dicium rationis: vnde quanta Eccleſijs damna proueniant, nemo ſanæ mentis ignorat. Nos ergo volentes huic morbo mederi, præcipimus omnibus & ſingulis collatoribus, vt (prætermiſſis indignis) idoneos aſſumant, qui Deo & Eccleſijs gratum valeant impendere famulatum. Fiatque iuxta ſacrum Lateranenſe Concilium, in prouinciali Concilio diligens inquiſitio, vt qui poſt primam & ſecundam correptionem fuerit repertus culpabilis, à beneficijs conferendis per ipſum prouinciale Concilium ſuſpendatur: inſtituta in eodem Concilio perſona prouida & honeſta, quæ ſuſpenſi ſuppleat defectum in beneficijs conferendis.

Digitized by Google

QVOTIDIANAS DISTRIBVTIONES ſatis largas & ſufficientes, aſſignari debere ijs, qui diuino officio in Eccleſijs celebrando interſunt.

Cap. X.

AD nos (quod amarius dolēdum eſt) peruenit, quod in multis cathedralibus & collegiatis Eccleſijs huius noſtræ prouinciæ, nullæ ſint aut vſqueadeò tenues quotidianæ diſtributiones, vt vix tertiam partem groſſorum fructuum aſcēdant. In quibus hactenùs inualuit cōſuetudo, quòd illarum Eccleſiarum canonici abſentes, per intereſſentiā vnius B diei groſſos fructus totius anni percipiāt. Ex quibus vagandi materia oritur, cultus diuinus (quem augeri optamus) diminuitur, officium (propter quod, beneficium Eccleſiaſticum datur) omittitur, quibuſdam clericis admodum ignaris tenui pretio conductis, cura diuini officij committitur: quod vnico contextu, non ſeruatis interſtitijs temporum, ab Eccleſia præfixis, per huiuſmodi mercenarios tranſcurrendo & ſyncopando celebratur, vt aliude ex quæſtu Miſſarum vitam ſibi mendiceent. Nos igitur cupientes prædictis occurrere & quātum poſſumus, aduerſus futura cauere: ſacro approbante Concilio, huiuſmodi conſuetudines tanquàm Eccleſijs nociuas, & cultui diuino detrahētes caſſamus & reuocamus. Hiſque non obſtātibus ſtatuimus, quòd diœceſani in ſuis diœceſibus dictarum Eccleſiarum canonicos, per iuris remedia, etiam ſuarum præbēdarum priuationem, ad ſuas Eccleſias reuocent: dictoſque groſſos fructus, pro maiori parte, in quotidianas diſtributiones conuertant. Et reſidētes & diuino officio actualiter intereſſentes, ſecundùm menſuram laborum, plus minuſve capiāt emolumenti: ſub obteſtatione diuini iudicij, omnibus præcipientes, vt reſpectu huiuſmodi quotidianarum diſtributionum, iura antiqua ſacrorum Concilorum & Patrum decreta integrè obſeruari faciant.

Dānatur [c]urati onabilis conſuetudo.

CVRATI RESIDEANT IN SVIS ECCLESIIS niſi ſint legitimè excuſati: & populum ſibi commiſſum diligenter inſtruant documentis fidei & morum.

Cap. XI.

RECTORES Eccleſiarum (quorum ſingularis eſt electa induſtria) compellantur per ſuffraganeos noſtros quo ad fieri poterit, ad perſonalem reſidentiam: neque cum illis de non reſidendo, niſi cauſa probabili intercedente, diſpenſetur.

Et in Eccleſijs parochialibus per ſingulos dies Dominicos, preſbyteri parochiales curati per ſe, aut vicarios eorum, clara voce & intelligibili ac verbis maternis, annunciēt decem præcepta decalogi & articulos fidei. Et ſi qui fuerint preſbyteri, quibus nō ſuppetat doctrina, aut prædicādi gratia, legant & declarent prædicta die Dominica vnum capitulum Ioannis de Gerſon, in opere ſuo tripartito.

DE IIS, QVAE CVRATI SVOS DEBENT ADmonere parochianos ad ipſorum ſalutem.

Cap. XII

ADMONEANT frequēter curati ſuos parochianos, vt interſint Miſſæ parochiali diebus Dominicis, & feſtis per hebdomadam occurrentibus. Et vt ad omnia illa, quæ per ſingulos dies Dominicos in * ptonis præcipiuntur, diligenter attendant. Quòd ſi legitimo ceſſante impedimēto, abſq; licentia ſui curati, per tres Dominicos neglexerint intereſſe Miſſæ parochiali: denuncient ſtatim promotoribus, vt pro menſura contemptus vel offenſæ puniantur.

Hortentur inſuper ijdem curati eoſdē parochianos ſuos, vt frequenter peccata ſua confiteantur, & ſacramentum euchariſtiæ percipiant, præſertim in feſtis ſolennibus, & tempore infirmitatis, aut peſtis, aut vbi inſtat periculum mortis: A ſeu cùm mare ſunt nauigaturi, aut per diuerſa loca peregrinaturi. Quos etiā commoneant, ne peregrinentur ſine literis teſtimonialibus Chriſtianitatis eorum: quas ijdem curati per ſe aut eorum vicarios, ſi petantur, liberaliter tradant.

Curati diligenter aduertant, ſi parochiani eorum ad minus ſemel in anno, ſanctam Eccleſiæ cōmunionem euchariſtiamq; percipiant: & communicantium nomina, ſi commodè fieri poteſt, ſcripto redigant.

DE FVNDATIONIBVS ANTIQVIS ECCLEſiarum, accuratè obſeruandis & complendis.

Cap. XIII.

VOLVMVS etiam, quod in ſingulis parochialibus Eccleſijs non ſolùm dicatur Miſſa parochialis Dominicis, ſed etiam alijs per hebdomadam diebus diuina officia, ſecundùm primam fundationem ipſius Eccleſiæ, vel illius augmentationem, celebrentur.

Et ne diuinus cultus (quē omninò augeri deſideramus) minuatur, fundatorumve intentio fraudetur: p diœceſanos compellantur omnes & ſinguli rectores eccleſiarum parochialium, capellani, alijq; beneficiati, leproſariarum aliarūque domorum adminiſtratores, ad oſtendēdas exhibēdaſque literas fundationis, inſtitutionis & augmentationis beneficiorum & ſuorum adminiſtrationum: vt omnibus viſis, C de diuinis officijs iuxta fundatorum intētionem, quod opportunum fuerit, ab eiſdem diœceſanis ſtatuatur.

Inhibemus capellas de nouo erigi, conſtrui, etiam omninò dirutas reædificari, ſine diœceſanorum licentia & permiſſione.

De capellis non temerè de nouo erigendis.

IN ORATORIIS PRIVATIS, SINE DIOECEſani facultate non eſſe celebrandum: neq; in capellis hoſpitiorum, neglecta Eccleſia parochiali.

Cap. XIV.

D NON liceat in oratorijs priuatis, quæ in domibus priuatorum interdum habentur, Miſſas celebrare prætextu diſpenſationis ſedis Apoſtolicæ: niſi prius viſis ab epiſcopis, recognitis & approbatis dictis literis diſpenſationis: tranſgreſſores autem, per ordinarios locorum pœna condigna plectantur.

Sed quia in diuerſorijs, aut hoſpitijs ſunt interdum capellæ, vbi viatores ac tranſeuntes paſſim celebrari faciunt, neque curant ad Eccleſiam parochialem, vel aliam Eccleſiam accedere: præcipimus ſuffraganeis noſtris, vt inhibeant ſub pœna ſuſpenſionis à diuinis, omnibus & ſingulis preſbyteris ſibi ſubditis, ne in huiuſmodi capellis deinceps celebrare attentent. Quia tamen extranei ſacerdotes à celebra- E tione Miſſæ, aut tranſeuntes ab auditione facilè cohiberi nō poſſent: idcirco ijdem ſuffraganei noſtri prohibeāt ſub pœna excommunicationis vel alia pœna, magiſtris dictorum hoſpitiorum, ſeu diuerſoriorum, quòd non patiantur deinceps in illis capellis celebrari.

DIE DOMINICO NON CELEBRENTVR MISſæ in capellis, etiam ex fundatione, niſi poſt completam Miſſam parochialem.

Cap XV.

F ITEM ne populus diſtrahatur à Miſſa parochiali, & ab auditione mandatorum Dei & Eccleſiæ: prohibemus, ne in capellis ab antiquo etiam Epiſcoporum authoritate fundatis, aliæ Miſſæ celebrentur, quàm illæ, quæ de fundatione extiterint. Et ſi quæ ſint Miſſæ, quæ ex tenore fundationis dici debeant die Dominico, non dicantur, niſi poſt Miſſam parochialem.

Admonemus inſuper ſuffraganeos noſtros, vt ex cauſis præmiſſis, & præſertim hoc tempore, quo videmus multos adduci ad cōtemptum præceptorum Eccleſiæ, & miniſtrorum eiuſdem: nō facilè admittant fundationes capellarum, quibus ordinatur celebratio Miſſæ Dominico die, ea potiſſimum

mùm

Digitized by Google

mum hora, qua populus vniuerſus conuenire debet ad audienda diuina, præceptaq; Dei & Eccleſiæ. A

De altaribus portatilibus nõ facilè conſecrandis.

Et vt magis ac magis tollatur occaſio celebrandi Miſſas in locis ac oratoriis priuatis, iniungitur ſuffraganeis noſtris, vt non ſint faciles ad conſecranda altaria portatilia: ſed tunc demùm ad ea conſecranda accedant, cùm intellexerint ea eſſe requiſita pro Eccleſiis, aut aliis locis, in quibus licitè celebratur. Et per ſuos decanos rurales aliosve officiarios prouideant, ne prædicta altaria portatilia retineantur in domibus priuatorum.

IN ECCLESIIS NIHIL INHONESTVM, AVT *indecens fieri debere, quo diuinum impediatur, aut minus reuerenter audiatur officium.*

CAPVT XVI.

Pſalm. 92. Pſalm. 75.

CVm autem deceat domum Dei ſanctitudo, vt cuius in pace factus eſt locus, eius cultus ſit cum debita veneratione pacificus: ſit itaq; iuxta Gregorij X. Concilium generale Lugdunenſ. ad Eccleſiam humilis & deuotus ingreſſus: ſit in ea, quieta conuerſatio, Deo grata, inſpicientibus placita, quæ conſiderantes non ſolùm inſtruat, ſed & reficiat. Ceſſent in Eccleſiis vniuerſitatum & ſocietatum quarumlibet concilia, conciones, & publica parlamenta. Ceſſent cõfabulationes quælibet: ceſſent vana, & multo fortius fœda & prophana colloquia. Ceſſent poſtremò quæcunq;, quæ diuinum poſſunt perturbare officiũ, aut oculos diuinæ maieſtatis offendere: ne vbi peccatorum eſt venia poſtulanda, ibi peccandi detur occaſio, aut deprehendantur peccata cõmitti. Prohibemus idcirco, ne hiſtriones aut mimi intrent Eccleſiam, ad pulſandum tympano, cithara, aut alio inſtrumento muſicali: neque in Eccleſia, aut iuxta Eccleſiam ſuis pulſent inſtrumentis. Prohibemus inſuper, ne fiat deinceps feſtum fatuorum aut innocentium, neque erigatur decanatus patellæ.

Mimi non intrent Eccleſiam ad pulſandũ ſuis inſtrumentis.

PSALMODIA MATVRE ET CVM DISTINCTIONE *peragatur: ac muſicus cantus, organorumq; modulatio, ad deuotionem excitans, non laſciuiam, in Eccleſia adhibeatur.*

CAPVT XVII.

ET cùm in Eccleſiis Dei Pſalmodia cantãda præcipiatur, vt fidelium deuotio excitetur: in hoc nocturnum diurnumq; officium & Miſſarum celebritates, aſſiduè clero ac populo, ſub maturo tenore diſtinctaque gradatione cantẽtur, vt eadẽ diſtinctione collibeant, & maturitate delectẽt. Propterea præcipimus, vt in Eccleſiis ſint muſici cantus diſtincti ac diſcreti, mouentes cor ad deuotionem compunctionemq;. Porrò in Eccleſiis prætextu muſici cantus, non ſunt audiendæ publicæ cantilenæ, & laſciuæ. Neque enim (inquit Hieronymus) in tragœdiarum modum, guttur & fauces medicamine ſunt leniendæ: ne, dum blãda vox quæritur, congrua vita negligatur. Nam vt cantor miniſter Deũ moribus ſtimulat, cùm populum vocibus delectat: ita laſciuus animus dum laſciuioribus delectatur modis, eos ſæpè audiens emollitur & frangitur. Curent ergo ſacerdotes & clerici ſic ſuos cantus inſtituere, vt modeſta honeſtaq; pſallendi grauitate, placidaq; & grata modulatione, ſic audientium aures deliniant, vt prouocent excitentq; ad deuotionem, compunctionemque: non ad laſciuiam, cordisve, aut animi titillationem.

Organorũ vſus.

Organorum vſum Eccleſia à Patribus ad cultum ſeruitiumque diuinum recepit. Nolumus itaque, quòd organicis inſtrumentis reſonet in Eccleſia impudica aut laſciua melodia: ſed ſonus omnino dulcis, qui nihil præter hymnos diuinos & cantica ſpiritualia repræſentet.

DE HORIS CANONICIS, DISTINCTE, REVERENTER *& honeſtè in Eccleſia decantandis.*

CAPVT XVIII.

ET vt in maioribus Eccleſiis cultus Dei viui ſanctior, iuxta maiorum traditiones in melius reformetur: ſtatuimus, vt in cathedralibus ac collegiatis & cõuentualibus Eccleſiis, horis debitis, ſignis congrua pulſatione præmiſſis, laudes diuinæ per ſingulas horas, non curſim ac feſtinanter, ſed tractim cum pauſa decenti, præſertim in medio cuiuſlibet verſiculi Pſalmorum, debitam faciendo inter ſolenne B & feriale officium differentiam, reuerenter ab omnibus perſoluantur.

Horas autem canonicas dicturi, cum tunica talari ac ſuperpellicijs mundis & cappis, iuxta temporum diuerſitatẽ, ingrediantur Eccleſias: caputia, almutias, vel birreta tenentes in capite. Qui cùm in choro fuerint, grauitatem ſeruent, quã locus & officium expoſcunt: non cum aliis cõfabulantes ſeu colloquentes, aut literas ſeu ſcripturas alias legentes. Et cùm pſallendi gratia ibidem conueniant, muta aut clauſa labia tenere non debent: ſed omnes, præſertim qui maiori funguntur honore, in pſalmis, hymnis & canticis, Deo alacriter modulentur.

De grauitate in choro ſeruanda.

C Cùm dicitur, Gloria Patri & Filio & Spiritui ſancto, omnes conſurgant.

Cùm nominatur illud nomẽ glorioſum Ieſu, in quo omne genu flectitur cœleſtium, terreſtrium & infernorũ, omnes caput inclinent. Philip. 2.

Nemo ibidem, cùm horæ in communi cantantur, legat vel dicat priuatim officium. Nam non ſolùm officium quo obnoxius eſt choro, ſubtrahit, ſed & alios pſallentes perturbat.

De officio horarum, non dicendo à quopiam priuatim in choro, cũ illæ cantantur.

Super his debitè obſeruandis, aliiſq; ad diuini officij proſecutionem ac chori diſciplinam ſpectantibus, Decanus & Capitulum, vel cui onus incumbit, diligẽter inuigilet, hinc inde, ne quid inordinatè fiat, circumſpiciens.

D Horum autem trãſgreſſores, illius horæ, in qua circa prædicta exceſſerint, vel alia maiori, prout tranſgreſſionis grauitas exegerit, plectatur pœna.

DE HORIS CANONICIS, INTEGRE, MATVRE *& deuotè legendis à viris Eccleſiaſticis, ſine aliquo leuitatis aut irreligioſitatis exemplo.*

CAPVT XIX.

ADmonemus beneficiatos & alios in ſacris ordinibus conſtitutos, qui ad horas canonicas tenẽtur, vt ſi orationes ſuas Deo acceptas fore cupiunt, nõ in gutture, vel E inter dẽtes ſeu deglutiendo aut ſyncopãdo dictiones, vel colloquia aut riſus intermiſcẽdo: ſed ſiue ſoli, ſiue aſſociati, diurnum nocturnumq; officium reuerenter, verbiſq; diſtinctis peragant: ac tali in loco, vnde à deuotione non retrahantur.

Quicunq; in Eccleſia beneficiatus, præſertim de maioribus, diuinorũ tempore per eccleſiam, vel foris circa eam deambulando, aut cũ aliis colloquendo viſus fuerit, nõ ſolùm illius horæ, ſed totius diei diſtributiones ipſo facto amittat. Et ſi ſemel correptus non deſtiterit, per menſem diſtributionibus careat: & ſi pertinacia exegerit, grauiori pœnæ ſubiiciatur. Regulares, qui in conuẽtualibus eccleſiis circa prædicta exceſſerint, ſuperiorum arbitrio caſtigentur.

F

DE TABVLA OFFICIARIORVM, IN CHORO *ponenda: & tempore ingreſſus in chorum, cùm diuinum celebratur officium.*

CAPVT XX.

COnstitvatvr tabula in choro, in qua quid per vnumquemq; ex canonicis vel aliis beneficiatis, in ſingulis horis per hebdomadam aut maius tempus, cãtandum legendumve ſit, deſcribatur. Qui autem ſecundùm quod ibi perſcriptum fuerit, facere per ſe vel alium neglexerit:

Digitized by Google

pro qualibet hora, diſtributiones vnius diei amittat.

Qui in matutinis & veſperis, ante Gloria Patri primi pſalmi, conſimiliter in aliis horis: in Miſſa, ante finem epiſtolæ vſque in finem, diuino officio non interfuerit, (niſi fortè neceſſitate cogente, ac petita ac obtenta licentia, diſcedere oporteat) pro illa hora abſens cenſeatur: ſaluis Eccleſiarum conſuetudinibus, ſi quæ fortè circa hæc arctiores exiſtant. Idem obſeruetur in iis, qui à principio vſq; ad finem, in proceſſionibus non permanſerint. Pro cuius executione deputetur aliquis, onus habens notandi perſonas ſingulas, ſtatuto tempore non conuenientes, iuramento adſtrictus agere fideliter, & nulli parcere.

De diſtributionib⁹ cuique ſecundum menſuram laboris faciendis. Damnantur abuſus circa quotidianas diſtributiones.

Præcipimus etiam conformiter ad ſtatutum præcedentis Concilij, quod in illis Eccleſiis, quibus ſingulis horis certæ diſtributiones ſtatutæ non ſunt, omninò etiam de groſſis fructibus (ſi opus ſit) deputentur: vt iuxta menſuram laboris plus minusve quiſque capiat emolumenti. Tollentes prorſus abuſum illum, quo in vna duntaxat hora præſens, totius diei diſtributiones vſurpat. Et illum, quo præpoſiti vel decani & alij officiales, ex hoc ſolo quod officiales ſunt, licèt actualiter pro vtilitate Eccleſiæ non abſint, quotidianas diſtributiones percipiunt.

CANONICI, CVM PRIMVM RECEPTI SVNT ſunt in conſortium Capituli, ſuos fructus integrè recipiant, ſine dilatione aut expectatione per aliquot annos.

CAPVT XXI.

1. Cor. 9

CVM autem (ſecundùm Apoſtolum) is qui altari ſeruit, de altari viuere debet: ſtatuimus ad iuris diſpoſitionē, vt omnes & ſinguli canonici eccleſiarum Cathedralium & Collegiatarū noſtræ prouinciæ, lucrentur & percipiant poſt eorum receptionem & admiſſionē in fratres, groſſos fructus & alios quoſcunq; ſuarum præbendarum, perſonaliter reſidendo & deſeruiendo ſuis beneficiis, æqualiter inter ſe diſtribuendo. Niſi ex fundatione eorundem locorum ſpeciali & legitima, ſufficienter probata, prædicti groſſi fructus pro certo tempore aliis eccleſiis aut piis vſibus, expreſsè pertineant & deputentur. Damnabilem illam conſuetudinē indicātes, qua in certis eccleſiis prædicti fructus ad certum tēpus, in vtilitatem cedunt iam receptorum: ſiue qua cauetur, vt ad certum tēpus ſint de nouo recepti, expectantes: veram corruptelā & notorium abuſum, tales & ſimiles, declarātes per hoc præſens noſtrum ſtatutū. Et quoniam diſpoſitione iuris duo canonici aſſiſtentes epiſcopis, ſeu de familia eorū exiſtentes, ſimiliter & alij priuilegiati, debent gaudere groſſis fructibus ſuarum præbendarum: ideo nō intendimus eis præiudicare per hoc præſens ſtatutum, ſed volumus eos illibatos conſeruare in dictis ſuis priuilegiis.

Dānatur conſuetudo in aliquibus eccleſiis inualeſcens.

De viſitandis per diœceſanos Breuiariis & Miſſalibus.

Diœceſani ſtatim poſt diſſolutū præſens Concilium, diligenter viſitabunt Breuiaria, Miſſalia, Antiphonalia, ac SS. Legendas. Et quæ deprehenderint in illis ſuperflua, aut non ſatis pro Eccleſiæ dignitate cōuenientia, ipſi continuò tollent & reſecabunt: & quæ viderint eſſe neceſſaria, adiicient.

DE REGVLARI DISCIPLINA, IN VICTV, IN veſtitu, & moribus, in monaſterijs tam religioſorum quàm monialium, exactè obſeruanda.

CAPVT XXII.

FIDE dignorum relatio ad noſtrum auditum perduxit, quantum in multis monaſteriis ſit à primæ inſtitutionis puritate receſſum, ſiquidem illorum cœnobitæ ſic vitā monachalem & regularem reiecerunt, vt & moribus & nomine & habitu, religioſi haberi & nominari vereantur. Quòd ſi in præmiſſis gubernaculum diſciplinæ contemnatur, hoc ſolùm reſtare videmus, vt religio naufragetur. Rebus itaque in deteriora prolabentibus obuiam ire volentes ſtatuimus, vt Abbates, Abbatiſſæ, Priores, Priorisſæ, & alij religioſorū ſuperiores, quocunq; nomine cenſeantur: ſic ſua monaſteria in cultu diuino, vita & moribus, veſtimentis monachalibus, cibis & potibus reforment, & ſuos religioſos & moniales, ad vitam regularem & monaſticam, ſecundùm inſtitutiones ſuorum ordinum & * alias regulares, reducant, quòd in eis nihil reperiatur, quod diuinam maieſtatem & ſimplicium animos offendere poſſit. In præmiſſis autem, per diœceſanos in ſuis viſitationibus diligens inquiſitio fiat. Et quæ repererint deformata, reforment, & omnino corrigant: quæ ſuper prædictis facta fuerint, ſequenti Concilio referant. Et ne notorium illum abuſum, quo nonnulli regularem apoſtaſiam incurrendo, ſine habitu regulari etiam in publicum incedere nō erubeſcunt, ſub diſſimulatione pertranſire videamus: ſtatuimus, quòd canonici Regulares de cætero ſuper veſte exteriori rogam lineam, tam intra quàm extra monaſterium, ferre omnino teneantur. Niſi fortè ſuper huiuſmodi toga non deferenda, priuilegium habeant: quod ſuis diœceſanis exhibere infra duos menſes, à die publicationis computandos, habeant: Qui viſo priuilegio, ſuper alio habitu patenter diſtincto à veſtimentis clericoricorum ſecularium, ordinabunt, vt expedire & iuris eſſe videbitur.

* aliàs

De toga linea ſuper veſtem à canonicis regularib. ferenda

DE HONESTATE MORVM IN VITA ET habitu, à clericis ſeruanda, ſine veſtium pretioſarum pompa & luxu.

CAPVT XXIII.

OMNES clericos, maximè in ſacris conſtitutos, admonitos eſſe volumus: ſe cùm in ſanctorum loco ſint, neceſſitatem benè viuendi, non licentiam peccandi eſſe aſſecutos. Idcircò eos hortamur vt opera ſanctorum exerceant, luceantque coram hominibus opera eorum, ſintq; verè illud ſal Euangelicum. In miniſterio vigilantes & ſoliciti, plātent, euellant, diſſipent: & cū ſummo ſtudio ædificent, quæ pietatem reſpiciunt.

Matth. 5. Hier.

Inſuper profeſſionem ſuam probent hàbitu, ſcilicet vt per decentiam habitus extrinſeci, intrinſecam morum honeſtatem oſtendant. Veſtitus ergo clericorum, maximè in ſacris conſtitutorum, non ſit expectoratus: ſed à collo deſuper vndiq; clauſis, à manicis, lateribus, & retrò.

Cùm elationis habeat calumniam, quicquid propter venuſtatem, non propter neceſſitatem accipitur: & ne bona Eccleſiæ, quæ pauperum ſunt, in faſtum & corporis ornatū (quià ſacrato ordine alienus eſſe debet) conuertantur: inhibemus omnibus & ſingulis Eccleſiaſticis noſtræ prouinciæ, ne veſtimentis exterioribus & ſagis oblongis ſericeis, in publico aut domeſticè vtantur, ſub pœnis arbitrio diœceſanorum imponendis. Non tamen intendimus, Eccleſiaſticis ex ſanguine regio, aut ducali ortis, huiuſmodi veſtimentorum ſericeorum delationem prohibere: quos tamen hortamur, vt in veſtimentis decentiam eccleſiaſticam obſeruent.

De veſtimentis ſericeis non deferendis à clericis.

QVALIS DEBET ESSE HABITVS CLERICOrum, & virorum Eccleſiaſticorum.

CAPVT XXIIII.

VESTES ſint talares, non fronciatæ, aut partitæ: nec nimia amplitudine ſuperfluæ, nec plus æquo conſtrictæ in quibus clericalis ordinis honeſtas & modeſtia, non faſtus iactantia, vel elationis vitium, deprehendatur. Non etiā camiſias geſtent (quod dicunt) fronciatas.

Non pannoſi ſint clerici, aut in veſtibus laceri. Nec enim affectatæ ſordes, aut exquiſitæ deliciæ, laudem pariunt.

Non caligas partitas, aut ſcacatas aſſumant, neq; circa penu diſſutas, nō lunatis ſeu cornutis, ac nimis feneſtratis, calceis vtantur. Non annulos in digitis deferant: niſi fortè huiuſmodi ſint, quibus id ad decorē ſuarum dignitatum permittatur.

Ipſi quoq; clerici in ſacris præſertim conſtituti, & eorum commenſales, neq; comam relaxent, aut barbam nutriant: ſed tonſuram, coronam, ſeu raſuram habeant, ſecundùm ordinem ſuum honeſtè ratam.

De honeſtate à clericis ſeruāda in crinibus & tonſura.

Denique iuxta Concilium Lateranenſ. pannis rubeis aut viridibus non vtantur: Ab iis denique abſtineant, quæ in eodem Concilio continentur.

Digitized by Google

A

DE HONESTATE CLERICORVM, OBSERVANda in inceſſu, conuerſatione cum laicis, in imitatione chorearum & actionu ludorum ſcenicorum.

Capvt XXV.

IN inceſſu quoq; honeſtatem exhibeant, vt grauitate itineris, mentis maturitatem oſtendāt. Incompoſitio enim corporis, riſus diſſolutus, indecens oculorum vagatio, inæqualitatem indicant mentis.

In conuerſatione autem cum laicis, ita ſe habeant, vt neque cum nimia familiaritate, aut conuerſatione æquali reddatur contemptus dignitatis: neque ex nimia auſteritate, faſtu aut pompa ſuperbi, aut plus æquo elati iudicentur.

B

Qui ludi à clericis ſunt vitandi.

Neque in publico ludant pila, aut aliis ludis, maximè cū laicis. A ludo alearū, aliiſq; qui à ſorte pendent, abſtineant: neq; ludentium fautores, ſpectatores, aut teſtes exiſtant.

Non ſe admiſceāt choreis publicis, tripudiationibus, aut ſaltationibus: Non turpes, amatorias, aut laſciuas depromāt cantilenas, ſeu cantantibus faueant aut adſint.

Non in ſcenam velut hiſtriones prodeant, nō comœdias vernaculas agant: non ſpectaculum corporis ſui faciant in publico, priuatove loco.

C

Quæ omnia cùm omnibus ſacerdotibus ſunt indecora, & ordini clericali multum detrahentia, tum illis præcipuè, quibus animarum cura eſt commiſſa.

INCONTINENTES SACERDOTES ET CONCVbinarios clericos, itidem venatores & negotijs ſecularibus deditos, grauiter eſſe puniendos.

Capvt XXVI.

INcontinentes ſacerdotes, & concubinarios clericos, Epiſcopi per ſe vel ſuos officiales, ad continentiam & Eccleſiæ regulam remediis conuenientibus reuocabunt. Salutares pœnas, iuxta ſanctorum Patrum decreta, & ſacrorum ac generalium Conciliorum canones, in illos (ſi moniti nō deſiſtant) exequentur.

D

Contra clericos venatores, vel negociis ſecularibus implicitos, ſi à venandi negociandive conſuetudine, moniti non deſiſtant, ad pœnam Aurelianen. Concilij & alterius Lateranen. procedetur.

QVID AGENDVM, QVANDO PRIORATVS Religioſorum aut monialium, non habent prouentus ſufficientes ad plurium in illis locis educationem.

Capvt XXVII.

ET cùm ſacrum Viennen. Concilium ſtatuerit, vt monachi in ſuis ſibi commiſſis adminiſtrationibus vel prioratibus non præſumant ſoli habitare, ſed ſi prouentus prioratuum vel adminiſtrationū huiuſmodi fortè non ſuppetant, duobus aliis vicinioribus locis, ad eorum monaſteria pertinentibus, vel ipſorum monaſteriorum officiis, aut inter ſe inuicem, prout erit commodius, cum conſenſu & conſilio Abbatum, per locorum ordinarios vniantur: Nos illud Viennenſ. Concilij tam ſalubre, tamque prouidum ſtatutum, obſeruari præcipimus.

Ad hoc ſtatuimus, quòd moniales cuiuſcunque ordinis exiſtant, morantes in prioratibus, qui non ſunt idonei ad conſouendam reformationem, & conuentum cuſtodiendum, neq; ad id fortè redditus eorum ſuppetere poſſunt: remittatur ad Abbatiam ſeu monaſterium, vnde huiuſmodi prioratus dependēt. Redditus autem prædictorum prioratuum, applicentur Abbatiæ, vel monaſterio, vbi etiam pro menſura augmenti augeatur numerus religioſarum. Ex ordinatione autē Epiſcopi prouidebitur de ſeruitio competēti in prædicto prioratu celebrando per presbyterum ſecularem: cui de conſenſu religioſarum, per eundem Epiſcopum congrua portio aſſignabitur.

Et quoniam ſunt aliqua monaſteria ſita extra prouinciā noſtram, à quibus dependent prioratus, infra limites prouinciæ noſtræ conſtituti: rogamus diœceſanos locorum, vt religioſas illarum prioratuum aduocent ad ſuas Abbatias, ſeu monaſteria: offerentes, quòd nos & ſuffraganei noſtri etiam curabimus modo conſimili, ad Abbatias noſtratum diœceſum reuocare religioſas, exiſtentes in prioratibus extra prouinciam noſtram ſitis, quibus inſufficientes redditus eſſe, nobis conſtiterit. De reuocatione religioſarum, in aliena diœceſi exiſtentium.

DE NVMERO MONIALIVM, IN MONASTErijs earum inſtituendo: perpetuaq; ipſarum clauſura, vigilanter obſeruanda.

Capvt XXVIII.

ITem conſtituimus, vt in monaſteriis monialium tot inſtituantur moniales, quot de facultatibus eorundem monaſteriorum (reparationibus Eccleſiæ, clauſuræ, & aliarum regularium domorum, necnon & proceſſuum expenſis deductis) commodè & ſine penuria ſuſtentari poſſint. A quibus pro ingreſſu, aut receptione, nihil prorſus prætextu cōſuetudinis, aut quouis alio quæſito colore, exigatur. Si qua tamen vltra eas in huiuſmodi monaſteriis ſe recipi petat, id non interdicimus, dummodò congruam ſecum afferat pēſionem, qua cum cæteris religioſis numerariis alatur. Nō tamen in locum numerariarum ſuccedat: ſed decedentibus numerariis, aliæ nouæ & pauperes ſurrogentur.

Prouideant etiam epiſcopi, vt illud ſalubre ac frugiferum decretum, incipiens, Periculoſo: in eo præſertim, quod continet de clauſura perpetua monialium: ſeruetur, ac perpetuo cuſtodiatur. Nihil enim magis officit regulari monialiū diſciplinæ, ſpiritualiq; profectui, quàm reſeratis clauſtri ſeptis, portiſq; pro cuiuſque earum nutu patentibus, frequens & licentioſa extra monaſterium euagatio, & tanquā ruptis obicibus, diſſoluta ac inſolens vltra metas conuentus eruptio. Siquidem exinde dedecoroſa enaſcitur earum cum laicis perſonis tam viris quàm mulieribus conuerſatio: & præter cætera ſalutis animarum detrimenta, ingens in præcipiti pendentis earundem caſtitatis periclitatio. De ſtatu regulariū, ca. periculoſo, in 6.

DE VISITATIONE ET REFORMATIONE diligenti hoſpitalium, leproſariarum, & ſimilium domorum: facienda per eos, ad quos id ipſum legitimè ſpectat.

Capvt XXIX.

E

CVm autem ea, quæ ad certum vſum pium ſint largitione fidelium deſtinata, non debeant in alium vſum cōuerti: præcipimus iuxta Concilium Viennen. Xenodochia, leproſarias, eleēmoſynarias, & alia hoſpitalia quocunq; nomine cenſeantur, viſitari & reformari per eos ad quos de iure, ſtatutove in locorum fundatione appoſito, vel ex cōſuetudine præſcripta, aut priuilegio ſedis Apoſtolicæ ſpectat & pertinet. Gubernatio verò, viris prouidis & diſcretis ac boni teſtimonij, committatur. Qui inſtar tutorum & curatorum, præſtare iuramenta, ac de locorum ipſorum bonis inuentarium conficere, & ordinariis ſeu locis illis quibus ſubſunt loca huiuſmodi, vel deputandis ab eis, annis ſingulis de adminiſtratione ſua teneantur reddere rationem: Volentes, quòd hæc in prouiſione ſeu commiſſione, quæ fiet de eiſdē hoſpitalibus, exprimantur.

F

CONFRATRIAS NON ESSE DE NOVO ERIgendas, niſi ex conſenſu & approbatione diœceſanorum: antiquarum autem ſtatuta & fundationes, illis, vt viſitentur, exhiberi debere.

Capvt XXX.

CVm ex multiplicatione confratriarum, ſæpè monopolia oriri contingat: & quæ in vſus pios conſumenda ſunt, in crapulam conuerti videantur: ſiquidem dies feſtos confra-

Digitized by Google

confratriarum, non aliter ſe confratres dignè celebrare putant, niſi comeſſationibus & ebrietatibus deſeruiant: Sacro approbante Concilio, ſub pœna excommunicationis inhibemus: ne aliqui, cuiuſcunque ſtatus extiterint, confratrias erigere, & de nouo inſtituere, ſine Epiſcoporum expreſſo conſenſu & approbatione, audeant. Antiquas autem, quas per Epiſcopos inſtitutas, aut aliter approbatas fuiſſe conſtiterit, toleramus. Omnem baculorum delationem, confratribus & aliis quibuſcunque, tam extra quàm intra Eccleſiam, necnon conuenticulares comeſſationes, maximè diebus feſtis illarum confratriarum, & ex denariis earumdem fiendas ſeu ſoluendas, ſub prædictis pœnis prohibentes.

Ordinamus inſuper, quòd quantum ad antiquas confratrias attinet, teneantur confratres ſeu procuratores infra ſex menſes à die publicationis præſentium, afferre diœceſanis eorumve officialibus aut vicariis, ſtatuta, ſi qua habeant: & eoſdem diœceſanos inſtruere de modo & forma, & quam in eis ſeruant: de quantitate redituum, & in quos conuertãt vſus: vt ſic iuſtitia mediante, quod ſuper his opportunum fuerit, ſtatuatur, omniaq; ad ſobrietatem & modeſtiam reuocentur. Alioquin, elapſis ſex menſibus, ad earum annullationem procedatur.

De calicibus & cappis Eccleſiæ nõ deferendis in feſto cõfratriarũ per laicos.

Eiſdem confratribus & aliis, delationem calicum, vaſorum ſacrorum, & capparum Eccleſiaſticarum, prohibemus. Iniungẽtes de ſuffraganeorum noſtrorum conſenſu, ſacerdotibus & aliis per prouinciam noſtram cõſtitutis, ne ipſas deinceps concomitentur, aut illis deſeruiant. Ex nunc autẽ, iuramenta quæ ſolent præſtari in ingreſſu, omninò reprobamus & caſſamus. Prohibentes, ne deinceps iuramenta ſuper obſeruatione ſtatutorum prædictarum confratriarum, aut præſtentur, aut exigantur. Et etiam, vbi confratriæ erunt permiſſæ, volumus quod ab inuitis pro egreſſu nihil exigatur.

Cõfratriarum prouiſores, procuratores, ſeu magiſtri, vel gagiatores eccleſiarum parochialium, teneantur præſtare iuramenta in initio officij ſuſcepti, coram epiſcopis aut eorum officialibus, eliganturq; ſingulis annis, mox reddituri de receptis & ſolutis rationem. Et pecuniæ quæ ſupererunt, applicentur per eos vel in vſum reparationis Eccleſiæ, aut curam ſeu alimoniam pauperum, aut alios pios vſus, prout Epiſcopus arbitratus fuerit.

DE EXCOMMVNICATIONIBVS NON CONcedendis, niſi pro ardua & graui cauſa, neq; decernendis pro iniurijs verbalibus, niſi ſint admodum atroces.

CAPVT XXXI.

INSVPER, ne quis per excommunicationem (quam pro præcipuo mucrone Eccleſię habet) à fidelium cõmunione ex leui cauſa innodetur: ſacro approbante Concilio prohibemus, quatenùs de cæterò nullæ excommunicationes concedantur, niſi pro graui cauſa: & ea cognita, ſecundùm formã iuris generaleſq; monitiones in forma malefactorũ, non decernantur pro iniuriis verbalibus, niſi fortè atrocioribus: quarum diſtinctio arbitrio officialium relinquatur. Quos nihilominus diligenter & diſtrictè monemus, vt omninò caueant ab illarum multiplicatione, ne in vilipẽdium & contemptum deducantur.

DIOECESANI PER SE AVT VICARIOS SVOS viſitent frequenter parochias, in quibus audiunt hæreticos habitare: & ad illorum exterminationem pro viribus elaborent.

CAPVT XXXII.

STATVIMVS & præcipimus, vt ad tollendas hæreſes, quæ magis ac magis (quod dolentes referimus) pullulãt, diœceſani iuxta ſacrum generale Concilium, aut per ſe aut Archidiaconos ſeu alias honeſtas perſonas, bis in anno, aut ſæpiùs, ſi res ita poſtulauerit, parochiam, in qua fama fuerit hæreticos habitare, circumeant. Et ibi tres aut plures boni

A teſtimonij viros, vel etiam vbi opus fuerit, totam viciniam iurare compellant, ſi quos ibidem hæreticos, vel aliqua occulta conuenticula celebrantes, vel à communi cõuerſatione fidelium diſſidentes, ſciuerint: & quos ſciuerint, epiſcopis ſeu eorum officialibus indicare. Qui verò ex his, iuramẽti religionem obſtinatione damnabili reſpuẽtes, iurare fortè noluerint: hoc ipſo tanquam ſuſpecti de hæreſi reputentur, & contra eos tanquam hæreticorum fautores procedatur. Qui autem ſic indicati fuerint, niſi ſe ab obiecto crimine purgauerint, vel ſi poſt purgationem, in priſtinam lapſi fuerint perfidiam, canonicè puniantur.

B *LIBRI DE FIDE ET MORIBVS DISSERENTES, non imprimantur ampliùs, nec alibi impreſſi vendantur, ſine ſpeciali diœceſanorum authoritate & permiſſione.*

CAPVT XXXIII.

QVIA hęreticorum mos eſt, non ſolùm ſacram ſcripturam conuellere, ac relicto vero ſenſu, ad ſuam phantaſiam contorquere: ſed & ſacros libros transferre, & in eiſdem libris ac ſacrorum doctorum, ſcholia quædam & annotationes marginales, ſed deprauatas adiicere, quo eam, quam pollicentur libertatem ob oculos obtrudant ſimplicium, eoſq; fallacibus errorum inuolucris quaſi tenaci viſco inuoluant, & in errorum labyrinthum coniiciant: Inde eſt quod huius ſacri Concilij authoritate, ac de conſenſu ſuffraganeorum noſtrorum, prohibemus, ne deinceps per prouinciam noſtram imprimantur libri ſacri aut ſanctorum doctorum, qui vel de fide aut moribus Eccleſiaſticis habeant tractatum, ſine noſtra ſuffraganeorumque noſtrorum per ſuas diœceſes ſpeciali authoritate & permiſſione. Contra facientes, ipſo facto, ſententiæ excommunicationis ſubiaceant.

Et ſi qui tales ſint libri, ſeu in prouincia ſeu alibi impreſſi, prohibemus ſub eadem excommunicationis pœna, prædictos libros vẽdi vel publicari, ſine noſtra (vt priùs) ſuffraganeorumve noſtrorum permiſſione. Adiicientes ſub prædictis pœnis, quòd eiſdem libris non adiiciantur annotationes marginales quæ hæreſim ſapiant, aut ſcandaloſæ ſint, ac piarum aurium offenſiuæ.

LIBROS LINGVA VERNACVLA COMPOſitos, de fide & moribus tractantes, legi vulgo non debere, niſi à diœceſanis antè viſitati ſint & approbati.

CAPVT XXXIIII.

E VERVM quia intelleximus libros nonnullos ſcriptos lingua vernacula, impios & ſcandaloſos, per noſtram prouinciam enchiridij more, à quibuſdam circumferri: & à laicis, pueris, ac mulieribus, interdum publicè, aliquando occultè legi: qui etſi fortè incertos habeant authores, nemini tamen dubium eſt, eos ex materia operis, ab hæreticis & perditionis magiſtris prodiiſſe: de fratrum & coepiſcoporum noſtrorum conſilio & conſenſu, præcipimus ſub excõmunicationis pœna, omnibus & ſingulis, cuiuſcunque ſtatus, conditionis aut ſexus, vt ſi quos habuerint libros, fidem aut mores concernentes, à viginti annis citra in vulgari ſeu latino ſermone editos, eoſdem ad diœceſanum ſuum confeſtim deferant: vt cùm ab eo aut eius vicarijs & commiſſis viſi fuerint ſedulo & examinati diligẽter, eorundem librorum vel interdicatur vel permittatur lectio. Quorum quidem librorum, ſeu iam impreſſorum, ſiue poſt hac imprimendorum, ſi lectio permiſſa fuerit, addatur eiſdem libris decretum Epiſcopi, quo ſignificet per ſe aut alios doctos & approbatos viros, ſeipſum examinationem diligentem feciſſe, ac tũc demùm eorum publicationem permittere. Volumus autem hoc præſens tam vtile, tamque ſalubre ſtatutum per ſingulas parochias prouinciæ noſtræ, ter aut quater in anno publicari.

Digitized by Google

NON ESSE ADMITTENDOS QVOSCVNQVE ad exercendum prædicationis ad populum officium, niſi à diœceſanis approbati fuerint & miſſi.

CAPVT XXXV.

INVIDENS ſemper humanæ ſaluti zizaniorũ ſator diabolus, quòd in agrum Dominicum per ſe directè nõ poteſt, id nonnunquam per ſuos quos poſſidet cupiditatis igne ſuccenſos exquiſitis modis efficere conatur. Siquidem dum nonnulli prædicatores, quæſtores, vel falſo nonnunquam ſimulatæ religionis habitu ſubintrant, prædicationis officium circumuentis parochialibus preſbyteris vſurpant, nouas doctrinas & ſæpenumerò hæreſes apud rudem plebeculam diſſeminant. Et beneuolentiam vulgi captantes, adminiſtratoribus tam Eccleſiaſticis, quàm ſecularibus detrahunt, ſubditos ſuis maioribus rebelles & penitùs inobedientes reddunt: plantare fingentes, deſtruunt, ſeditiones excitant, ſcandala immittunt. Et dum quem venantur, quęſtum fuerint aſſequuti, cõtinuò recedentes, anxias ſuorum auditorum animas, promiſſę ſibi ſalutis ſpe vacuas, ſed & variis expoſitas periculis, relinquunt errorum laqueis multiplicibus inuolutas. Nos ergo talibus viam (quantum cum Deo poſſumus) præcludere cupiẽtes, præcipimus omnibus & ſingulis ſuffraganeis noſtris, ne vllos (cuiuſcunq; ſtatus, ordinis, vel conditionis exiſtant) prædicatores, quæſtores, religioſos ſeu ſeculares, extraneos ſiue diœceſanos, quauis occaſione ſeu cauſa, ad officium prædicationis in Eccleſijs per ſuas diœceſes conſtitutis, permittant, tolerentve: niſi ab ipſis ſuffraganeis, eorumve vicariis approbati, & ad hoc nominatim miſſi extiterint. Quomodo enim, ſecundùm Apoſtolum, prædicabunt, niſi mittantur? Et veritas ipſa dicit in Euangelio: Rogate Dominum meſſis, vt mittat operarios in meſſem ſuam. Proinde ſuffraganei noſtri nullos ad prædicandum mittant, niſi viros ætate maturos, moribus graues, & in ſacris literis ſufficienter eruditos.

om 10. Math. 9.

Eoſdem etiam ſuffraganeos admonemus, vt ſi per ſe aut alios probos ac delectos viros prædicare voluerint, Euangelium Chriſti ſyncerè populo annuncient & prædicent. Imitentur veſtigia Chriſti, præcipientis Apoſtolicis viris: Prædicare Euangelium omni creaturæ. Et iterum: Docete omnes gentes, ſeruare quæcunque mandaui vobis. Ceſſent in ſanctis illis concionibus, prophanarum legum minimè neceſſariarum citationes: poëtarumque authoritates ſuperuacàneæ, ſubtilium quæſtionum & plerumq; futilium inanes allegationes. A ridiculis etiam, hiſtrionicisque ſermonibus abſtineant.

quæ ma- xima fide- … præ- canda. Marc. 16. Matt. 28.

QVALES ESSE DEBENT DIVINI VERBI PRAEdicatores, & quid potiſſimùm prædicare debeant, & quibus vti ſermonibus.

CAPVT XXXVI.

gotius

SINT prędicatores, iuxta Gregorium, in verbo diſcretione vel tacenda proferant, vel dicenda reticeant. Prædicent rurſus ſacrum Euangelium: innitantur interpretationibus ſacrorum doctorum. Inſtruant populum ad obſeruationẽ præceptorum Dei, vt fidem inconcuſsè teneant: atq; omnibus mandatis Dei & Eccleſiæ pareant, nec ab eiuſdem Eccleſiæ decretis & ſanctionibus deuient.

Sint etiam prędicatorum ſermones caſti & examinati, ad amorem Dei populum trahentes, deteſtentur vitia concionatores verbi diuini, alliciantq; auditores ad amplexus virtutum. Habeant prę oculis pro ſcopo honorem Dei & profectum animarum: nihil ad gloriam & oſtentationẽ faciant. non quæſtui ſint intenti, aut vindictæ appetentes.

Quòd ſi ſecùs fecerint, aut ſi populum more ſcurrarum viliſſimorum, dum ridiculas & aniles fabulas recitant, ad riſus cachinnationesq; excitauerint: aut (quod deterius eſt) ſi prælatis Eccleſiæ, principibus, ſacerdotibusq; detraxerint, ac tandem populum ab obedientia ſuperiorum retraxerint: eundemq; à ſolutione decimarum ac aliorum, ad quæ iure diuino & poſitiuo ſunt omnes obſtricti, abalienauerint:

A Nos volumus tales, tam ineptos & pernicioſos cõcionatores, ab officio prædicationis ſuſpendi, & à ſuis ſuperioribus, pro modo & menſura exceſſus, acriter puniri. Per præſens tamen ſtatutum, non intendimus derogare Clementinæ, Dudum.

De probibendis & puniendis ineptis prædicatoribus.

SOLOS ILLOS MENDICANTES HABERE POteſtatem abſoluendi, qui antè per ſuos prælatos diœceſanis præſentati fuerint, & per eos commiſſi.

CAPVT XXXVII.

B NOs pręterea cupientes animarum periculis (quantum cum Deo poſſumus) cõſulere, volumus omnes & ſingulos intelligere, quòd illi ſoli mendicantes habẽt poteſtatem abſoluẽdi, qui primùm per ſuos prouinciales, cuſtodes, miniſtros, priores, guardianos: aliosve eorundem mendicãtium pręlatos, electi fuerint tanquam ſufficientes & idonei, vita probati, diſcreti, modeſti, atq; periti: inde ſuffraganeis noſtris, in ſuis diœceſibus per pręfatos mendicantium prælatos pręſentati, qui ab eiſdem Epiſcopis ad audiendas confeſſiones ſint commiſſi. Qui ſic electi, præſentati, deputati, ſeu commiſſi, iuxta canones Conciliares, & Rom. Pontificum decreta, confeſſiones ſibi confiteri volentiũ liberè audire C poſſunt, imponere pęnitentias ſalutares, & beneficium abſolutionis impendere. Declaramus autem, non cõpetere mendicantibus ſic deputatis & cõmiſſis, in abſoluendo ampliorem poteſtatem, quàm curatis vel parochialibus ſacerdotibus eſt à iura conceſſa: niſi forſan eis Eccleſiarum pręlati, vberiorem in hac parte gratiam, ſpecialiter duxerint faciendam. Guardianos autem, cuſtodes, & alios fratrum mendicantium præfectos, hortamur in Domino, vt in Eccleſiarum ſuorum conuentuum loco ad legendum aptiore, chartam præſentatorum ſuorum nomina continẽtem ſtatuant: quatenus qui volẽt mendicantibus confiteri, videant prius ſi ſint de nominarorum & approbatorum numero, aliàs abſolutos ſe non fore intelligant.

D

ABBATES SACRAMENTVM CONFIRMATIOnis non conferant, nec calicum conſecrationem attentent, niſi diœceſano antè exhibuerint ſpeciale (ſi quod habent) ſuper hoc priuilegium.

CAPVT XXXVIII.

QVONIAM Abbates nonnunquam attentant munus Confirmationis conferre, idque vendicant ex conſuetudine præſcripta ad ſe pertinere: nos attendentes hanc impoſitionem manuum, à Chriſto primùm inſtitutam, & ab Marc. 6.
E Apoſtolis receptam, ſolis Epiſcopis (qui Apoſtolorum ſunt Act. 8.
ſucceſſores) reſeruatam, conſuetudinem huiuſmodi (quæ potiùs corruptela dicẽda eſt) reprobamus. Quòd ſi qui ſint, qui contendant ſibi competere hanc facultatem ex priuilegio: volumus quòd cùm primùm fuerint requiſiti à ſuffraganeis noſtris, de priuilegio fidem facere teneantur. Et idem ſtatuimus obſeruandum, quantum ad illos, qui calicum cõſecrationem attentant.

CVM QVANTA REVERENTIA, GRAVITATE & honeſtate ſacramentum matrimonij eſt à fidelibus ſuſcipiendum.

F

CAPVT XXXIX.

SANE cùm matrimonium à Deo rerũ omnium conditore, in paradiſo & in ſtatu innocẽtiæ inſtitutum fuerit, ſit- Gen. 2.
que, teſte Apoſtolo, ſacramentum: proinde cũ magna reue- Ephes. 5.
rentia ac deuotione ſuſcipiendum, vtpotè in quo (ſicut & in reliquis ſacramentis) gratia conferatur: prohibemus, ne in ſpõſalibus aut nuptiali benedictione fiãt riſus, cachinnationes, aut alia ridicula verba enuncientur. Quinimò moneantur affidẵti, quatenus ieiuni, contriti, confeſſi, ac cum multa reuerentia, ad hoc ſacramentum accedant. Illum quoq; ab-

ulum

uſum, qui inualuit in quibuſdã partibus, vt benedictio nuptialis & Miſſa celebrentur ſtatim poſt mediam noctẽ, tollimus & amputamus: ſtatuentes, quòd talia deinceps non fiant, niſi poſt ortum ſolem ac illuceſcentem diem. Siquidẽ exemplo pernicioſo interdum compertum eſt, ſolennitates huiuſmodi nuptiales ſic in latebris & occulto factas clandeſtinis matrimonnijs viam aperuiſſe, & occaſionẽ dediſſe cõtemnendi tam excellens ſacramentum, & laſciuias ac ſpurcitias quaſdam committendi.

Benedictionẽ nuptialem & Miſſam ſolùm in die celebrari debere.

Sed cùm ex clandeſtinis matrimonijs grauia eueniant indies ſcandala ac pericula, volumus omnes contrahentes, cõſulentes, ſcientes, intereſſentes, auxiliantes & adiuuãtes, ſententiæ excommunicationis ipſo facto ſubiacere.

De clãdeſtinis matrimonijs non attentandis.

IMAGINES SACRAE PRAECEDENTE EPISCOpi viſitatione in Eccleſiis collocentur: neq; prætextu noui miraculi erigatur capella, aut altare nouum, niſi Epiſcopus loci de eo negotio antè definierit, quid ſit tenendum.

CAPVT XL.

ET vt nihil ſine diſcretione in Eccleſia Dei fiat, expediẽs & rationabile viſum eſt, propter laſciuas imagines, & veritati ſcripturæ non conuenientes: ſi in poſterum, præcedẽte Epiſcopi aut commiſſi eius iudicio & viſitatione, imagines in Eccleſijs collocentur.

Ex multorum fida relatione didicimus, ſimplicem populum aliquando leui aſſertione miraculorum, ad vnum & alterum locum populariter concurriſſe, candelas & alia vota obtuliſſe. Vt igitur credulæ ſimplicitati nobis commiſſæ plebis conſulamus, & nouis impudentibusq; hominũ mente corruptorum ad quæſtum occaſionibus obuiemus: ſacro approbante prouinciali Concilio, diſtrictè prohibemus, ne quis poſthac miraculum de nouo factum prætendat: neve intra aut extra Eccleſiam, titulum, capellam, aut altare prætextu noui miraculi erigat, aut populi concurſum in miraculi gratiam & venerationem recipiat: niſi prius loci Epiſcopus de negotio, quid ſentiendum tenendumq; ſit, cauſa cognita, decreuerit.

Decretorum ad mores ſpectantium, finis.

CONCILII POSTREMA CONCLVSIO.

ET quia parùm eſſet, iura & ſtatuta condere, niſi eſſent, qui ea tuerentur & executioni demãdarent: idcircò volumus, ſtatuimus & ordinamus ſub pęnis antè dictis, omnia & ſingula ſupraſcripta, ſic, vt præmittitur, indicto ſacro prouinciali Concilio decreta, ſtatuta & ordinata, per omnes ſuffraganeos, noſtros in ſuis ſynodis intimari & publicari, illaq; in futurum inuiolabiliter obſeruari, executionẽ huiuſmodi pœnarum eiſdem noſtris ſuffraganeis tenore præſentium committentes. In quorum omnium & ſingulorum fidem & teſtimonium, præſentes literas, ſeu præſens publicũ inſtrumentum, decreta & ſtatuta noſtra in ſe continentes ſiue continens exinde fieri, & per Notarios publicos ſubſcriptos, & dicti prouincialis Concilij ſcribas ſeu * graffarios, ſignari & publicari, ſigilliq; noſtri iuſſimus & fecimus appenſione cõmuniri. Datum & actum Pariſijs, quo ad præmiſſorum concluſionem & definitionem, nobis in eodem Concilio præſidentibus in domo ſolitæ habitationis noſtrę. Sub anno Domini 1528. indictione ſecunda, die verò nona mẽſis Octobris, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris & domini noſtri, domini Clementis diuina prouidentia Papæ Septimi anno quinto.

** grapharios*

Actorum & decretorum Prouincialis Concilij Senonenſis, inchoati anno 1527. & conſummati anno 1528. Finis.

VITA PAVLI III.

PAVLVS III. antè Alexander nominatus, natione Romanus ex nobili Farneſiorum familia genitus, optimis diſciplinis Florentiæ inſtructus, multiſque egregijs animi dotibus exornatus, poſt res multas pręclarè geſtas, iuxta illud quod dicere ſolebat: *Confectum ſenio melior fortuna ſequetur*, ex Cardinali creatus eſt Pontifex 3. Idus Octob. anno Chriſti 1534. tempore Caroli V. Imperatoris. Initio Pontificatus præter Alexandrum Farneſium & Guidonem Aſcanium nepotes ſuos, Bembum, Sadoletum, alioſq; viginti eminentis doctrinæ & ſingularis prudentiæ viros in numerum Cardinalium allegit. Henricum VIII. Angliæ Regem, quòd legitima vxore repudiata aliam duxiſſet, multaq; alia contra publicam Eccleſiæ pacem & dignitatẽ perpetraſſet, Regno regijſq; inſignijs ſpoliauit. In expeditionem Tunetanam Cæſari duodecim triremes Duce Virginio tranſmiſit. Vt verò ardens ſuum de Republica Chriſtiana & Cæſare benè merendi deſiderium oſtenderet, vniuerſæ claſſi benedicturus, eiq; læta ac fauſta precaturus, Centumcellas profectus fuit. Carolum Cæſarem inſigni victoria obtenta in Africa reuertentem, magna cum gratulatione Romæ excepit, eumq; ad pedum ſuorum oſcula admiſit. Eiuſdem Cæſaris rogatu, ad tollenda de religione diſſidia, erroreſq; qui ſenſim vniuerſam Germaniam peruadebant, cõuellendos, Concilium Mantuæ anno ſequente 1537. celebrandum indixit: verùm certis de cauſis idem poſtea Vicentiam trãſtulit: Turcis Dalmatiam ferro & flamma vaſtantibus, ſolennes ſupplicationes indixit, quas ipſis nudis pedibus obiuit, miſſiſque ad omnes Principes Legatis rogauit, vt conſociati in capitalem & iuratum Chriſtiani nominis hoſtem arma arriperent. Interea Petrum Laiſium Eccleſiaſtici exercitus Ducem creauit, Vrbem mœnibus cinxit, initoque fœdere cum Cæſare & Venetis inſtructiſſimam claſſem contra Turcas infœliciter emiſit. De Carolo & Franciſco Reg. conciliandis diu fruſtra laborauit. Romam reuerſus nuptias inter Margaritam Auſtriacam, & Octauium nepotem, quem Camerini Ducem iure beneficiario creauerat, celebrauit: Peruſinos, qui ob auctum ſalinarum vectigal deſecerant, armis perdomuit. Cæſari ad Algerianam expeditionem traiecturo apud Lucam occurrit, atque cum eo de celebrando vniuerſali Concilio, alijſque Reipub. Chriſtianæ negotijs communicauit. Quod cùm Pontifex Tridenti celebrandum indixiſſet, ob peſtem graſſantem & ingruentia bella Bononiam tranſtulit. Cumq; de pace & concordia inter Carolum Imp. & Franciſcum Gallorum regem ſępè fruſtrà laboraſſet, tandem huius cauſa publicas ſupplicationes indixit, & quod per ſe nõ poterat, Dei auxilio adiutus, poſt multorũ annorum ſæuiſſima bella tandẽ impetrauit. Cumque ob cauſas prædictas, Concilium nonnihil diſtractum eſſet, veritus Cæſar ne tardius quàm expediret Concilium religionis negotium abſolueret, quibuſdã negocium dedit conſcribendæ cuiuſdam formulę (quæ paſſim dicebatur Interim, ſiue Interreligio) qua per Germaniam vſq; ad Concilij definitionem vterentur: miſſam ad ſe concordiæ formulam Pontifex reprobauit. Societatem nominis IESV, quæ auctore Ignatio Loyola nobili Hiſpano inſtituta eſt, quæq; Orientales populos cõuertit, hæreſim Lutheranam & propè exſtirpauit, magno totius Eccleſiæ Catholicæ applauſu & emolumento comprobauit & confirmauit. His omnibus ritè peractis obijt 4. Idus Nouembris anno Domini 1549. cùm ſediſſet annos 15. & dies 28. ſepultus eſt in Baſilica S. Petri.

Paulus quand Pontif factus.

Rex Angl. Pauli pæ.

Obitus Pauli.

CONCILIVM COLONIENSE PROVINCIALE auctoritate Hermãni Archiepiſcopi (qui poſtea in hæreſim lapſus eſt) pro reformatione Clericorum, & cæremoniarum Eccleſiæ, celebratum anno Dom. 1536. tempore Pauli Papæ III. & Caroli V. Imper.

INDEX TITVLORVM PRINCIPALIUM AC CAPITULORUM Concilij prouincialis Colonienſis, anno 1536. celebrati.

PARS PRIMA.

DE MVNERE EPISCOPALI.

Officium Epiſcopi, poſt verbi prædicationem, conſiſtit potiſſimùm in impoſitione manuum, & viſitatione Eccleſiarum.

De impoſitione manuum, quæ eſt ordinum Eccleſiaſticorum collatio, ac inſtitutio miniſtrorum. Cap. 1.
Ad certum titulum, Eccleſiæ miniſtros canonicè deligendos ordinandosq́;. 2
Manum nemini citò imponendam. 3
Humani adfectus & venalitas in beneficiis Eccleſiaſticis, execrabiles. 4
Beneficia Eccleſiaſtica, priuſquàm vacent, nemini promittenda. 5
Dignis tantùm beneficia eſſe conferenda. 6
Idoneos tantùm in prælatos eligendos eſſe. 7
In eligendo, ætas, mores, literatura & ſacer ordo, ſpectanda. 8
Electionem ſynceram eſſe oportere. 9
In confirmatione electionis, quæ expendenda. 10
Per patronos idoneos præſentari oportere. 11
Quid incumbat archidiaconis. 12
Aliquot abuſus Officialium inter viſitandum corrigendi. 13
Omnes qui de beneficiis diſponunt, ſui officij admonendi. 14
Moderatio patronos laicos reſpiciens. 15
De officio vicariorum in Pontificalibus. 16
Quid Epiſcopus potiſſimùm curandum ſit. 17
De ætate ordinandorum. 18
Teſtimonium vitæ ac doctrinæ per initiandos ſacris, exhibendum. 19
De eruditione ordinandorum inquirendum. 20
Videndum quo affectu ad ordines accedatur. 21
Quanto temporis ſpatio ante maiorum ordinum receptionem initiandi ſe præſentare debeant. Item & quid initiandi tum ſecum allaturi ſint. 22
Quale teſtimonium afferendum. 23
Die Mercurij proxima ante ſuſceptionem ordinum, examinandi qui initientur ſacris. 24
Neminem ab examinatione immunem eſſe oportere. 25
Cuius admonendi ſint pridie ordinationis, initiandi ſacris. 26
In minoribus ordinibus conferendis, quæ cura adhibenda. 27
Ab initiandis nihil exigendum. 28
Literæ dimiſſoriæ nulli temerè concedendæ. 29
Tituli ordinandorum diligenter diſcutiendi. 30
Peregrini clerici quomodo admittendi. 31
Odioſa beneficiorum pluralitas in vna eademq́; perſona. 32
Diſpenſationes inſpiciendæ, vt occurratur abuſibus. 33
In reſignationibus ac permutationibus beneficiorum, quæ cura adhibenda. 34
Præſtat paucos eſſe bonos, quàm multos inutiles ſacerdotes. 35
De viſitatione vltimo loco dicendum. 36

PARS II.

De officio priuato ac publico, vitaq́; ac moribus Clericorum generatim. Cap. 1.
Vnde Clerici appellatio deriuata. 2
Clericum ſuo officio intentum eſſe oportere. 3
Duplex Clericorum miniſterium. 4
Biblia à Clericorum manibus nunquam deponenda. 5
De horariis precibus indiès perlegendis, & reformandis Breuiariis. 6
Pro cuiuslibet affectu, non facilè nouandum quid in Eccleſiaſtico officio. 7
Quo affectu horarias preces perſoluere oporteat. 8
Summa deuotione Miſſæ ſacrum celebrari oportere. 9
Arguuntur qui polluta mente ad altare Domini accedunt. 10
Emendanda Miſſalia ac Breuiaria. 11
Quæ omitti vt decurtari vel organorum vel cantorum concentu haud debeant. 12
Quemadmodum Miſſa legenda. 13
Quid poſt eleuationem Euchariſtiæ agendum. 14
Organorum melodia quemadmodum temperanda. 15
Singulis Dominicis diebus, quæ ipſis peculiaria ſunt, officia dicenda. 16
Confeſſio, Miſſæ præambulum, deuotè recitanda. 17
Cur ſacerdos in altari miniſtrum habeat. 18
Omnis cultus diuinus ſumma cum veneratione peragendus. 19
De vita ac moribus clericorum. 20
Ob quam cauſam clerici male audiant, ac puniantur. 21
Præcipua cauſa omnis mali, tres. 22
Ambitionem ac faſtum, Clericali officio maximè repugnare. 23
Omnis luxus Clerico interdictus. 24
Clerico non licere vel cauponam agere, vel tabernas, niſi neceſſitatis cauſa intrare. 25
Habitus ſeu exterioris corporis cultus modeſtia, à Clericis exigitur. 26
Mali exempli eſt, ſacerdotem ſe venditare in Capellanum delicato laico aut muliercula. 27
Suſpecta mulierum cohabitatio clericis interdicta. 28
Auaritia in clero execrabilis. 29
Honeſto artificiolo victum quærere Clerico licet. 30
Clerici ne mercatores ſint, multò minus fœneratores. 31
Damnantur clerici ſuperſtitioſi, ſcurræ, curioſi ac lenuculi. 32

PARS III.

De metropolitanis, cathedralibus & collegiatis Eccleſiis, & in his miniſtrantibus. Cap. 1.
De officio Decanorum. 2
De officiis in eiuſmodi Eccleſiis miniſtrantium generatim. 3
De canonicorum vita & officio. 4
Quemadmodum preces horariæ, aliæq́; diuinæ laudes, decantandæ. 5
Inter ſacra nihil ne cogitandum quidem, quod Decani Eccleſiæ oculos offendat. 6
Decani templi ſumma poteſtas in præuaricatores. 7
Quem oporteat eſſe veſtitum miniſtrantium in hiſce Eccleſiis. 8
Decani vndique aduigilabunt. 9
Ante omnia verò, vt Canonici ſacris adſint. 10
Vicarij, vt diuinis laudibus decantandis interſint, adigendi. 11
Ad perſonalem reſidentiam cogendi, quibus hæc per fundationes beneficiorum eſt impoſita. 12
Lucri tantùm cauſa ſacris adeſſe non oportere. 13
Cantualis diſciplina qualiter obſeruanda. 14
Officium Decani in rebelles. 15
Contentioſi, ad pacem & concordiam per Decanum & Capitulum reuocandi. 16
Pœna aduerſus contentioſos pertinaces. 17
Quo tempore Capitulorum quotidianorum conuentus obſeruandi. 18
Volumina ſtatutorum reuidenda. 19
In Capitulis, à iuramentorum facili exactione temperandum. 20
Inter viſitandum de moderandis annis, qui expectantiæ appellantur, videndum. 21

Non oportere, à Canonico receſsâ liniſſo, pecuniam ſtatutariam duplicatam ob anteceſſorem exigi. 22
Communi neceſſitati Eccleſiæ, communi contributione conſulendum. 23
Tribunalia extra templa collocanda. 24
Optandum, vt deambulationes in hiſce Eccleſiis prohiberi poſſint. 25
Theatrales ludos non inferendos templis. 26
Cuiuſdam abuſus abrogatio. 27
Proceſſionum collegiatarum Eccleſiarum, quæ ad maiorem fiunt, moderatio. 28
De proceſſionibus non abrogatis. 29
Quomodò ad anniuerſaria Epiſcoporum in maiori Eccleſia conueniendum ſit. 30
Minora miniſteria idoneis committenda, ac decenter peragenda. 31

PARS IV.

DE parochiis, ac eorum Vicariis, aliiſquè verbi miniſtris. Cap. 1.
Qui admittendi. 2
Orandus Deus, vt mittat operarios in meſſem ſuam. 3
Vnde dignoſcere oporteat pſeudoeccleſiaſtas. 4
Soli authoritate ordinaria comprobati, ad verbi miniſterium admittendi. 5
Quod ordinarij verbi miniſtri, ſunt legitimi parochi & illorum vicarij, modò tamen hi examinati prius & admiſſi ſint. 6
Fratres mendicantes quatenus admittendi. 7
Quam modeſtiam fratres mendicantes in verbi prædicatione ſeruare oporteat. 8
Non ferendi, qui in iuriſdictiones & poteſtates temerè ad plebem inuehuntur. 9
Abuſus eſt, qui parocho ſuo officio interdicit. 10
Fratres mendicantes his ſynodalibus conſtitutionibus erunt parentes. 11
Decet quoque, vt fratres eatenus ordinariæ poteſtati ſubiiciantur. 12
De ſemel certo loco deſtinatis ac admiſſis, non temerè retrahendis. 13
Qui nulla legitima authoritate innixi, ſe verbi miniſterio ingerunt, vti ſeditioſi comprimendi. 14
Prohibentur omnes apoſtatæ, monachi ignoti, ac peregrini ſpermologi. 15
De Terminariis, quatenùs admittendi. 16
Priuilegiis fratrum nihil derogatur. 17
Monachorum Eccleſiæ, per ſeculares (vt vocant) presbyteros gubernandæ. 18

PARS V.

DE vita ac moribus parochorum. Cap. 1.
Vita & doctrina in parocho conueniat, neceſſarium. 2
Paſtorem, gregis exemplum eſſe oportere. 3
Vitanda parocho in primis auaritia. 4
Parochi familiam irreprehenſibilem eſſe debere. 5
Parocho luxus omninò cauendus. 6
Pudicitia ſeruanda parocho. 7
Quæ fugienda parocho, & quæ ſectanda. 8

PARS VI.

DE diſſeminatione verbi. Cap. 1.
Quid parocho meditandum. 2
Fidelitas in primis in parocho requiritur. 3
Quid ſit fidelis verbi diſpenſator. 4
Omnis ſcriptura ad geminam charitatem exigenda. 5
Summa Euangelicæ prædicationis. 6
Parocho cautiſſima ſolicitudine in prædicatione verbi vtendum. 7
Quemadmodum ſermo temperandus. 8
Quid cauendum inter concionandum. 9
Nihil aut fabuloſum, aut ſuſpectum adferendum. 10
Loquacitas vitanda. 11
Quemadmodum parochum aduerſus hæreticos oppugnare oporteat. 12
A ſcommatis & conuiciis abſtinendum. 13
In contentioſis dogmatibus, quomodo docendus populus ſapere. 14
Qualem oporteat eſſe parochum in reprehendendis criminibus. 15
Manifeſta reprehenſio vtriuſque poteſtatis, vitanda. 16
Quomodo corripiendi magiſtratus. 17
Admonendus populus, vt oret pro magiſtratibus. 18
Notantur qui ſecus docent. 19
Summa doctrinæ Chriſtianæ in Enchiridion contrahenda. 20
Enchiridion quæ docebit. 21
Ordo concionandi quem ſimpliciores ſequentur. 22
Sanctorum hiſtoria quatenus attingenda. 23
Allegoriæ quomodò explicandæ. 24
Quomodò finienda concio. 25
Quid recitandum finita concione. 26
Quomodò, finita concione, populus excitandus ad orandum pro defunctis. 27

PARS VII.

DE adminiſtratione ſacramentorum. Cap. 1.
Inſtruendus populus, quid agatur in cuiuslibet ſacramenti exhibitione. 2
Quid agatur in baptiſmo. 3
Cuius ſint admonendi ſuſceptores infantis. 4
Populus docendus quid velint externa ſigna. 5
Quomodo accedendum ad baptiſmum. 6
Baptiſmus in facie Eccleſiæ peragendus. 7
In Confirmationis exhibitione quid docendum. 8
Quomodò ad ſacramentum Confirmationis accedendum. 9
Cuius ſint admonendi ſuſceptores confirmati. 10
De moderandis donariis, quæ ſuſceptores infantibus donant. 11
Docendus populus de ſignis externis. 12
De ſacroſancta Euchariſtia. 13
Quid docendus populus in huius ſacramenti adminiſtratione. 14
Quibus perſuaſum eſt, vtramque ſpeciem laicum participare oportere, quomodo docendi. 15
De veneratione ſacroſanctæ Euchariſtiæ. 16
Quomodò tantum miraculum in hoc ſacramento fiat, populus docendus. 17
Quomodò admonenda plebs, ad ſumendam Euchariſtiam accedens. 18
Qui ad hoc ſacramentum participandum admittendi. 19
Quatenùs alteri quàm ſuo parocho confeſſus, ad Euchariſtiam admittendus. 20
Intra annum ſaltem ſemel communicandum. 21
Quorum admoneri populus, hoc ſacramentum participaturus, maximè debeat. 22
Docendus quoque, cur hoc ſacramentum ſub ſpecie panis & vini inſtitutum ſit. 23
Quomodò ſingulis Dominicis diebus plebs ad audiendam Miſſam ſe præparabit. 24
Docendus populus generatim quid agatur in Miſſa. 25
Corripiendus abuſus eorum, qui ante finitam Miſſam irreuerenter diſcedunt. 26
Docendus populus, quale ſit Miſſæ ſacrificium. 27
Exequiæ ac Miſſæ pro defunctis, quando & cum qua admonitione celebrandæ. 28
Qui ad exequias euocandi. 29
De pœnitentiæ partibus. 30
Prima pœnitentiæ pars contritio, in ſuggeſto ſemper pertractanda. 31
Neminem non ad pœnitentiam inuitari. 32
Presbyter qui à confeſſionibus eſt, qualis eſſe debeat. 33
Quid confitentem docebit presbyter confeſſarius. 34
Remedium pro ratione morbi adhibendum. 35
Nimis anxij quomodò tranquillandi. 36
Moderatio in caſibus reſeruatis. 37
Publicæ pœnitentiæ vſus in Eccleſiam reuocandus. 38
Recitata confeſſione, quid agendum per parochum. 39
In matrimonij ſacramento quid agatur. 40
Quemadmodum monendi ſunt, qui matrimonium contrahere affectant. 41
Matrimonium tria complecti. 42
Pium votum & in clandeſtinè contrahentes cenſura. 43

Con-

Connubio coniugum in facie Eccleſiæ peragenda. 44
Peregrinos & ignotos ſine legitimo teſtimonio non coniungendos. 45
In gradibus conſanguinitatis & affinitatis Concilium generale obſeruandum. 46
Ludicra tollenda. 47
De ſacro ordine dictum eſſe priùs 48
Cur adhibeatur extrema vnctio. 49
Quomodò impendenda vnctio extrema. 50
A ſepultura nemo in communione decedens, repellendus. 51
Quam admonitionem in ſepulturis & exequiis fieri oporteat. 52

PARS VIII.

De victu parochorum. Cap. 1.
Parochis victus neceſſarius ſuppeditandus. 2
Vicecuratores quos vocant, ex prouentibus Eccleſiæ congruam ſuſtentationem recepturos. 3
Qui Eccleſias vnitas habent, vicariis perpetuis portionem congruā aſſignare oportere. 4
Vbi redditus non ſufficerint, quid agendum. 5
Denarius conſuetus, ſed publicatus pendendus. 6
Laudabilem conſuetudinem Agrippinæ Coloniæ per hæc non abrogari. 7

PARS IX.

De conſtitutionibus ac conſuetudinibus Eccleſiaſticis. Cap. 1.
Ieiunia ab Eccleſia indicta, reuerenter obſeruanda. 2
Irriſores Eccleſiaſticorum ieiuniorum refelluntur. 3
Eccleſiæ conſtitutionem, charitati cedere. 4
Quid in ieiunio potiſſimùm ſpectandum. 5
Redarguuntur qui quadrageſimæ obſeruationem contemnunt. 6
Litaniæ & rogationes cur inſtitutæ & quomodo populus admonendus ſit. 7
Proceſſiones intra ſepta Eccleſiarum peragendæ. 8
Admonendus populus, cur feriæ inſtitutæ. 9
Inferiis ſoli Deo vacandum. 10
Dies dedicationis templi extra Coloniam, vno die vbiquè celebrādus, & quomodo ſit admonendus populus. 11
Cur templa & altaria conſecrentur. 12
Populus docendus, quid agatur & ſignificetur in conſecratione tēplorum & altarium. 13
Cur benedicantur campanæ. 14
Docendus populus, vt ſignatis potiùs quàm ſignis inhæreat. 15
Quicquid in cæremoniis ad abuſum ſpectat, cautè ac diligenter cauendum. 16
Cur reconcilietur templum aut cœmeterium. 17
Quæ pollutio reconciliationem requirat. 18
Quorum ſumptu & expenſis reconciliatio facienda. 19
Immunitatem Eccleſiaſticam in dubbiis potiſſimùm ſitam eſſe. 20
Quemadmodum fraternitates reformandæ ſint. 21

PARS X.

De vita ac conuerſatione monaſtica. Cap. 1.
Neminem monaſtiſmi profeſſione temere alligandum. 2
Admonendi parentes, ne liberos inuitos in monaſterium detrudant. 3
Quo affectu monaſtica vita amplectenda. 4
In monaſteriis habendus, qui doceat legem Domini. 5
Verbi prædicatorem in monaſteriis eſſe oportere. 6
Monachi bonæ indolis, ad Academias mittendi. 7
Moniales non eſſe alligandas, vt nulli quàm ſuo (vt vocant) patri aut præpoſito confiteantur. 8
Mutatam eſſe paulatim faciem monaſteriorum, ac vſurpatum hoſpitij vſus, ſimul cum acceſſu moderandum. 9
Viſitatio monaſteriorum neceſſaria. 10
Sumptuoſi monialium præpoſiti abrogandi, & frugales œconomi conſtituendi. 11
In monaſteriis monialium, victum ac menſam communem eſſe oportere. 12
De præpoſitis ſolitariè commorantibus. 13
Viſitandæ domus fratrum Teutonicorum, diui Ioannis Baptiſtæ, & Antonitarum. 14

A De vita & conuerſatione monachorum. 15
Monachorum ſtudia atque exercitationes quales eſſe oporteat 16
Monachos vagos ſub cuſtodiam reuocandos. 17
Literas priuatas monacho aut monachæ, iniuſſu Abbatis, recipere non licere. 18
Canoniſſarum ſecularium mores reformandi. 19

PARS XI.

De hoſpitalibus & orphanotrophiis, aliiſque id genus piis locis. Cap. 1.
In hoſpitalibus in primis animæ curandæ, deinde corpus. 2
In hoſpitalia qui recipiendi. 3
B In hoſpitalia pauperes eius loci, vbi conſtituta ſunt, potiſſimùm recipiendos, maximè contagioſis morbis implicitos. 4
Mendicantibus validis hoſpitalia clauſa, & mendicitatem interdictam eſſe oportere. 5
Magiſtrorum hoſpitalium praui affectus damnantur. 6
Quàm grauiter peccent, qui ex pauperum victu ſe ditant. 7

PARS XII.

De ſcholis, typographis, ac bibliopolis. Cap. 1.
Scholæ inter viſitandum repurgandæ, ac inſtituendæ. 2
Apud ſingulas Eccleſias habendus vir eruditus, qui clericos eius Eccleſiæ inſtituat. 3
C Qui huic vero victum ſuppeditabunt. 4
Quemadmodum Academiæ inſtaurari, ac ſtudia alì poſſint. 5
Pium votum ad ſtudia ſubleuanda. 6
Decretalem Honorij tertij, quoad eius fieri poteſt, renouari æquum eſſe. 7
Quid curandum in Academiis. 8
Nihil imprimendum aut vendendum, niſi reuiſum priùs. 9

PARS XIII.

De iuriſdictione Eccleſiaſtica contentioſa. Cap. 1.
Excommunicationis origo & præcipuus vſus. 2
D Cur paſſim in omnes inobedientes excommunicationis cenſura diſtringi cœperit. 3
Vſum excommunicationis in publicè criminoſos, in lucem reuocandum. 4
Quid cauendum in decernenda excommunicationis cenſura. 5
Excommunicatos vitandos. 6
Non paſſim contra omnes delatos, per Fiſcales inquirendum. 7
Manifeſte criminoſi, pro quæſtu neququam ferendi. 8
Clerici grauiſſimorum criminum rei, ſecundùm canonicas ſanctiones puniendi. 9
De teſtamentis inſinuandis, approbandis, ac exequendis. 10
Bona presbyteri ab inteſtato defuncti, in piam cauſam conuertenda. 11
E Portio quæ Archiepiſcopo ſoluitur, minimè grauis. 12
Iuramentorum facilis exactio, in iudiciis refrænanda. 13
Formula inquirendi hæreticos, delineanda. 14

PARS XIV.

De viſitatione ac ſynodis archiepiſcopalibus archidiaconalibuſq;. Cap. 1.
Quo ordine viſitatio inſtituenda. 2
Quæ vbiquè corrigere oporteat. 3
In primis reformandos eſſe Decanos. 4
Inquietos & prælatis rebelles, corripiendos. 5
F In monaſteriis quomodo abuſus percipiendi. 6
In viſitatione parochiarum quid agendum. 7
Habenda concio per viſitatores. 8
Interrogandus Parochus, quo titulo miniſterium gerat. 9
De vita, moribus, & doctrina inquirendum. 10
De habitu, tonſura, ac reliquis externis videndum. 11
Num hæreſis quæpiam ſerpat, diligenter inueſtigandum. 12
Num agantur alia, quæ cum Dei & Eccleſiæ inſtitutis pugnent, diſpiciendum. 14
De puerorum inſtitutione, & hoſpitalium cura quærendum. 14
Vitia, quibus aſſueuerint Parochiani, acriter corrigenda ac refrenanda. 15

De officio Parochi inquirendum. 16
Synodus Epiſcopalis anno bis habenda. 17
Quid agendum in ſynodo Epiſcopali. 18
De ſynodis Archidiaconalibus ac ruralibus. 19
Officiales Archidiaconorum & decanos rurales, viros graues eſſe oportere. 20
Synodi archidiaconales antiquitatem quandam præ ſe ferunt. 21
Abuſus in ſynodorum archidiaconalium ac ruralium obſeruatione. 22
Inter viſitandum abuſus corrigendi. 23
Procurationem ſuo officio rectè fungentibus pendi, æquum eſſe. 24

PARS PRIMA.

DE MVNERE EPISCOPALI.

Officium Epiſcopi, poſt verbi prædicationem, conſiſtit potiſſimùm in impoſitione manuum, & viſitatione Eccleſiarum.

Epiſcopi munus in quib. conſiſtat.

EPISCOPI munus in duobus potiſſimùm conſiſtit. Primum, in impoſitione manuum, quæ eſt ordinum Eccleſiaſticorum collatio, ac inſtitutio miniſtrorum. Deinde in viſitatione diœceſeos. Vtrumq; beatiſſimus Apoſtolus, ad Titum dilectum filium, Cretæ Epiſcopum ſcribens, complectitur: Huius, inquit, rei gratia reliqui te Cretæ, vt ea quæ deſunt, corrigas, & conſtituas per ciuitates presbyteros, ſicut & ego diſpoſui tibi. (Tit. 1.) Alterum verò idem Apoſtolus, cùm à Mileto diſceſſum mutaret, profecturus Hieroſolymam, ac certus quòd ampliùs haud viſurus eſſet faciem eorum omnium per quos tranſiuit, prædicans regnum Dei, vocatis illo ad ſe ab Epheſo Eccleſiæ presbyteris, Apoſtolica vehemẽtia inculcat, cùm ait. (Actor. 20.) Attendite vobis & vniuerſo gregi, in quo vos Spiritus ſanctus poſuit epiſcopos, regere Eccleſiam Dei quam acquiſiuit ſanguine ſuo. Et quoniã ſcio, inquit, quòd intrabunt poſt diſceſſionem meam lupi rapaces in vos, nõ parcentes gregi: & ex vobiſipſis exurgent viri loquentes peruerſa, vt abducant diſcipulos poſt ſe: propterea vigilate. Cui muneri vt ambo illa Apoſtolici ordinis eximia luminaria, nimirum Petrus ac illius collega Paulus, ſatisfacerent: alter tranſiuit & inuiſit vniuerſos, (Actor. 9.) alter perambulauit Syriam & Ciliciam, confirmans Eccleſias, præcipiens cuſtodire præcepta Apoſtolorum & ſeniorum: (Actor. 15.) nimirum non tantum verbo, ſed & exemplo Epiſcopos commonẽtes, vt qui ſpeculatores in Dei Eccleſia conſtituti ſunt ac appellantur, prouinciæ ſibi mandatæ vigilantiſſimè intendant, fidem, conuerſationem, mores & vitam ſingulorum explorent examinentque, ac prouideant, ne alicubi quis in ea vocatione, ad quã à Deo vocatus eſt, torpeſcat.

De impoſitione manuum, quæ eſt ordinum Eccleſiaſticorum collatio, ac inſtitutio miniſtrorum.

CAPVT I.

IMpoſitio manuum eſt oſtium, per quod intrãt qui Eccleſiarum gubernaculis admouentur. Proinde quia eiuſcemodi oſtium diligenter cuſtoditum non eſt, factum eſt, vt tanta mala quæ ſentimus, agminatim in Eccleſiam Dei irruperint. Huius ianuę vigilantiſſimi cuſtodes fuerũt Apoſtoli Chriſti, & quotquot ipſis ſucceſſerunt Apoſtolici Epiſcopi. (1. Tim. 3. Tit. 3. Act. 1.) In primis verò diuiniſſimus Paulus, qui dilectiſſimis diſcipulis Timotheo ac Tito, eiuſcemodi cuſtodiæ formulam ex profeſſo præſcribit. Porrò Apoſtoli, cũ eſſet in locum Iudæ proditoris deligendus duodecimus collega, ſtatuerunt duos ex his viris, qui cum ipſis congregati fuerunt in omni tempore, quo intrauit & exiuit inter eos Dominus Ieſus, probatiſſimos, electionẽ alterutrius Domino committentes. Ad hæc, cùm eſſent deligẽdi primi illi Eccleſiæ diaconi: Apoſtoli, cõuocata diſcipulorum multitudine, dixerunt: (Act. 6.) Conſiderate fratres ex vobis viros boni teſtimonij, plenos Spiritu ſancto ac ſapientia, quos conſtituamus ſuper hoc opus. Atque illi (cùm placuiſſet hic ſermo) coram omni multitudine elegerunt Stephanũ, virum plenum fide & Spiritu ſancto, ac reliquos ſex, quos ſtatuerunt ante conſpectum Apoſtolorum: qui deinde non temerè, ſed orantes, illis impoſuerunt manus. Deniq; de Barnaba, per Apoſtolos ad Antiochiam deſtinato, refert ſcriptura: (Act. 11.) Quoniam Apoſtoli miſerunt Barnabam, quòd eſſet vir bonus & plenus Spiritu S. ac fide. Quibus exẽplis edocemur, quanta cura ac delectu manus impoſitionem fieri oporteat. Beatus Apoſtolus inter alia Timotheum ſic alloquitur: (2. Tim. 2. 1 Tim. 5.) Commenda, inquit, quæ audiſti à me per multos teſtes, fidelibus, qui & idonei erũt alios docere. Et iterum: Manus nemini citò impoſueris, neq; communicaueris peccatis alienis. A qua regula cùm longe lateq; diſceſſum ſit, affectibus priuatis ſibi omnia vẽdicantibus, morbus obortus eſt plurimus, atque ita radicatus, vt vix ſpes medendi relicta ſit. Neq; tamen in medijs & exulceratiſſimis morbis, de remedio deſperandum erit, ſed tanto magis de pharmaco idoneo cogitandum prouidendumq;.

Ad certum titulum, Eccleſiæ miniſtros canonicè deligendos ordinandosq;.

CAPVT II.

QVoniam verò primitiuæ Eccleſiæ facies, quòd ad inſtitutionem miniſtrorum attinet, paulatim immutata fuit: nimirum doratis templis, ſacerdotiiſque ac certis ſtipendiis miniſtrantibus cõſtitutis: viſum ſubinde ſanctis Patribus non abſque multa ratione fuit, ne quiſquam ſine certo titulo, qui illi victum neceſſarium ſuppeditaret, ad maiores, quos & ſacros ordines vocamus, ordinaretur: (Ex conc. Lateran. ſub Alex. III.) adhibita etiam non leui ſeueritate in Epiſcopos, qui ſecùs facere præſumpſiſſent. Quæ cùm ſic ſe habeant, reformationem ordiri hinc fuerit neceſſe. Videndum itaq; in primis eſt, vt collationes Eccleſiaſticorũ ſacerdotiorum ſeu beneficiorum, vt electiones, præſentationes, & inſtitutiones clericorum ac miniſtrorum, maximè eorum qui curæ præficiuntur animarum, quæ ſcientia ſcientiarum meritò appellãda eſt, ritè ac canonicè fiant: vtq; maximi illi & teterrimi abuſus & vitia, quæ in deligẽdis perſonis Eccleſiaſticis, non vulgari cum detrimento Eccleſiæ ſæpenumerò committuntur, quoad ſi fieri poteſt, tollantur. Quod tunc demùm futurũ eſt, cùm repulſis ac ſubmotis indignis, digni tantùm ac idonei admittentur, qui & velint & poſſint officium (propter quod beneficiũ datur) gerere & explere. Scriptum eſt enim: Qui non laborat, non manducet. (2. Theſ. 3.)

Manum nemini citò imponendam.

CAPVT III.

QVamobrem omnibus, qui præficiendi Eccleſiaſticis muneris miniſtros poteſtatem habẽt, illa (quam paulo antè retulimus) Paulina admonitio ſemper ob oculos verſabitur: (1. Tim. 5. S. Leo ea. miſtamus 61 d. ll. Ex conc. Toleta.) Manus citò nemini impoſueris, neq; communicaueris peccatis alienis. Si enim ad honores mundi, ſine ſuffragio temporis, ſine merito laboris indignum eſt peruenire, & notari ambitus ſolẽt, quos probitatis documẽta non adiuuant: quàm diligens, & quàm prudens habenda eſt diſpenſatio diuinorum munerum & cœleſtium dignitatum? Certè olim excommunicatione percellebãtur, qui Eccleſiaſtica beneficia contuliſſent indignis.

Humani adfectus & venalitas in beneficiis Eccleſiaſticis, execrabiles.

CAPVT IV.

NVLLA itaque conſanguinitatis ratio, nulla propinquitatis contemplatio, facere debet hoc, vt populi gubernatio, alij quàm meliori tradatur. (Hier. in Nu. Phil.) Ceſſent omnes affectus

fectus humani, quia ſua, non quæ Ieſu Chriſti ſunt, quærunt. Maximè verò ſacerdotiorum ac beneficiorum venalitas execranda eſt, quòd qui ſic præficiunt, ac præficiuntur, inter ementes & vendentes columbas, quos Dominus flagello de funiculis facto è templo eiecit, ac menſas nummulariorum & cathedras vendentium columbas euertit, computentur. Si enim is dignus ſacerdotio creditur, cui non actionis merita, ſed præmiorum copia ſuffragatur: reſtat, vt nihil ſibi in Eccleſiaſticis honoribus, grauitas, nihil ſibi defendat induſtria: ſed totum auri prophanus amor obtineat. Et cùm fides ſimul & vita in ſacerdotibus & miniſtris eligenda ſit, quæ tandem vita, & quæ opera ſacerdotis illius erunt, qui honores tanti ſacramenti per præmium conuincitur obtinere? (A) (B)

Matth. 21. Ioan. 2. Marc. 11. Luc. 19.

Beneficia Eccleſiaſtica, priuſquàm vacent, nemini promittenda.

Capvt V.

Ex conc. Lateran.

CVm olim Conciliari inſtitutione vetitum ſit, ne vlla Eccleſiaſtica miniſteria ſeu beneficia promittantur alicui priuſquam vacent: tum ne quis mortem proximi, in cuius locum & beneficium ſe crediderit ſucceſſurum, deſiderare videatur: tum quòd ſit, diuiniq; plenum animaduerſione iudicij, ſi locum in Eccleſia Dei futuræ ſucceſſionis expectatio habeat, quam ipſę etiam ſeculares leges cõdemnare curârunt: idque verò quum nunc paſſim præter omnem perſonarum delectum, deſignatis ex nomine beneficiis, in quæ ſtipulatores ſucceſſuri ſunt, peſſimo exemplo fiat, tollendus abuſus eſt. Idque non aliter, quàm ſecundùm canonicam ordinationem, ne quis ſolicitus ſit, non tam de officio, quàm de beneficio viuentis.

Dignis tantùm beneficia eſſe conferenda.

Capvt VI.

QVi ſacerdotia Eccleſiaſtica pleno (vt aiunt) iure poteſtatem conferendi habent, alium factæ à ſe manuũ impoſitionis diſcuſſorem non expectant. Præcipua ergò illis habenda cura eſt, idque maximè in pręficiendis parochis, ne Apoſtolici præcepti præuaricatores ac rei fiant. Quis enim non intelligit, quàm graui culpa ſe obſtringit is, qui in cauſſa eſt, vt cæcus cæco ducatum præſtet, nimirum ambobus in foueam delabentibus? Deſpiciunt (inquit Malachias Propheta) nomen Domini, qui cæcum, qui claudum, qui languidum animal ad immolandum offerunt, & propterea grauiter à Domino increpantur. Quis verò cæcum animal offert, niſi qui indoctum in docti locum ordinat: magiſtrumque facit, qui vix diſcipulus eſſe poterat? Claudum verò, qui lucra terrena quærentem, locat in dignitate, veluti pedem in diuerſa ponentem? Cui poteſt interri illud: Vſquequò claudicatis in duas partes? Languidum denique, qui vitioſum pro religioſo habet, quique tardum & pigrum probat patientem.

Matth. 15. Luc. 6. Malach. 1. Hieron. in Malach. 3. Reg. 18.

Idoneos tantùm in prælatos eligendos eſſe.

Capvt VII.

Ex con generali c. ne p defectu. de electio. Ex conc. Baſileen. Hieron. Symma. ad Laurẽ. c. viliſſimus. 1. q. 1. Ex conc. Baſileen.

SAcris canonibus ſaluberrimè conſtitutum eſt, vt omnes Cathedrales Eccleſiæ, collegia, & conuentus ad dignitates vacantes, ex ſua cõgregatione idoneos eligant prælatos. Atque eos demum ſacris adminiſtrationibus dignos eſſe exiſtiment, quorum omnis ætas per diſciplinas Eccleſiaſticas cucurriſſet. Iam vt primitiuæ Eccleſiæ cenſura, mitigationem recipiat diſcretionis: is ſaltem aliorum curæ præficiatur, cuius comparatione, grex cæteri meritò dicantur. Quomodo enim fieri poteſt, vt non viliſſimus reputetur, qui eſt honore præſtantior, niſi quoque ſcientia & ſanctitate præcellat? Atque vtinam hic penſitetur, & nautis & nauigio deferendis eandem imminere periclitanti neceſſitatem. (E) (F)

In eligendo, ætas, mores, literatura & ſacer ordo, ſpectanda.

Capvt VIII.

QVapropter electores ſoliciti ſint, vt talem præficiant, qui officio credendo ſatisfacere poſſit, virum ætatis legitimæ, moribus grauem, literarum ſcientia præditum, atque in ſacris ordinibus conſtitutum: ſcientes, ipſis in re tam graui vel dolo vel negligenter agentibus, non minorem, quàm malis illis paſtoribus ac prælatis, quos ipſi prætecerunt, in diſtricto Dei iudicio imminere pœnam. Neque enim impunè peccatur in Spiritum ſanctum, qui in omni electione vt author inuocatur. Neq; inultum permittet Deus, ſi quis in eligẽdo, quod ſub electionem præſtatur, fruſtrà nomen Domini vſurpauerit. Vt omittamus pœnas canonicas, quæ perperàm eligentes manent.

Deut. 5.

Electionem ſynceram eſſe oportere.

Capvt IX.

ABsit ergò omnis ſimoniæ prauitas, omnis perſonarum reſpectus. Ceſſent potentiorum preces, quæ minis æquiparantur, omniſque impreſſio: ceſſet ambitio, ac dominandi libido. Ad hæc, procul abſint omnes illicitæ obligationes, quæ ſub electionem aut paulò pòſt, ab eligendo vel electo, haud præter ſimonię labem extorquẽtur. Et procedat de vultu Dei opus ipſius, vt ſcilicet, qui præſtantior eſt omnibus, qui doctior, qui ſanctior, qui in omni virtute eminentior, hic eligatur. (C)

Hier. 8. q. 1. c. licet, & c. Si ergo.

In confirmatione electionis, quæ expendenda.

Capvt X.

ELectione facta. Nos & cæteri qui confirmationis munus impendemus, officio noſtro, Deo volente, non deerimus, diſcuſſuri, ſcil. diligenter & formam electionis, & electi merita, priuſquàm noſtras imponamus manus. (D)

Per patronos, idoneos præſentari oportere.

Capvt XI.

PAtroni tum Eccleſiaſtici, tum laici, quos hac de re diligenter admoneri curabimus, videbunt vt idoneos (quemadmodum antè diximus) Archidiaconis præſentent. Compertum ſiquidem habemus, quàm hic ſupra modum peccetur. Sunt enim qui tantùm filios ac conſanguineos, ſeu aliter ipſis addictos, citra vllum delectum aut diſcrimen ſcientiæ, morum, ac ætatis, beneficiis Eccleſiaſticis admouent. Sunt qui admotis nomen tantùm relinquunt, cenſum autem atque Eccleſiaſticos redditus, ſibi auſu quodam ſacrilego (nihil minus quàm de Eccleſiaſtico miniſterio cogitantes) vſurpant. Quæ omnia, cùm ſanctorum patrum ſanctionibus damnentur, multorumque malorum in Eccleſia Dei cauſa ſint, poſthac non committi, ſed ſublata penitùs eſſe, ſuamque vim canonicis regulis conſtare, ex animo cupimus.

Alex. 3 c. ex frequẽ de inſtit.

Quid incumbat archidiaconis.

Capvt XII.

ARchidiaconi noſtri, ad quorũ curam inter alia pertinet, vt noſtro nomine parochias ordinent, ac miniſtros Eccleſiæ ipſis præſentatos ac oblatos inquirant: ſcient ſui muneris eſſe, negligentiam patronorum ſupplere. Cùm enim oculi noſtri ſint, diſpicient, ne quis alioqui indignus, ſub alicuius præſentationis prætextu, irrepat ac admittatur. Nec contenti, quòd poſt edicta ter publicata nuſquam compareat, qui præſentationem oppugnet: eorum etiam qui ipſis præſentantur, & ad inſtituendum offeruntur,

C. & c. ad hæc de of. Archidia. C. fina. de elec. in 6.

feruntur, vitam, mores, & eruditionem accuratè perueſtigabunt: ac niſi comperti illi fuerint, muneri, cui præfici poſtulantur, pares: fore nefas putabunt, ſtultè petentibus aſſentiri. Neq; exiſtimabnnt id temporis, quod huic examini impendent, perdi: cùm nequaquam poſſit collocari melius, maximè quòd officium eorum, hoc ipſum vt fiat, magnoperè requirat.

Aliquot abuſus Officialium, intervisitandum corrigendi.

Capvt XIII.

ET quoniam ad nos quorundam querela perlatum eſt, nõnullos officiales Archidiaconorum noſtrorum, inueſtituræ nomine plus æquo interdum petere, quoſdam etiam inſtitutionem ipſam petentibus, vel temerè negare, vel ſaltem in longum differre tempus, quamlibet legitima ſit præſentatio, & idoneus is qui præſentatus eſt: Curæ itaq; nobis erit, inter viſitandum de his diligenter inquirere, & quę vitioſa comperientur, Archiepiſcopali authoritate, communicato tamen cum Archidiaconis noſtris (vt par eſt) conſilio, quoad eius fieri poterit, corrigere.

Omnes qui de beneficiis diſponunt, ſui officij admonendi.

Capvt XIV.

REferre etiam non parum exiſtimamus, omnes qui de ſacerdotiis ſeu beneficiis Eccleſiaſticis, quamcumq; diſponendi poteſtatem habent, ſpeciatim ac diligenter admoneri, vt hiſce ſynodalicis canonibus per omnia obtemperẽt, niſi in eo ipſo, in quo deliquerint, puniri velint.

Moderatio patronos laicos reſpiciens.

Capvt XV.

ATtamen quod ad patronos laicos attinet, hanc cenſuram eatenùs moderamur, vt ſi Archidiaconi noſtri præſentatos ab eis, quòd inidonei ſunt, inſtituere recuſent, liceat ipſis inutilium loco, alios iterum intra tempus legitimum præſentare, modò tamen dolus abſit.

De officio vicariorum in Pontificalibus.

Capvt XVI.

POſteaquàm de illorum officio diximus, qui ſacerdotiis ſeu beneficiis rectores admouent Eccleſiaſticis ordinibus initiandos: reſtat vt de Vicariis noſtris in pontificalibus, qui huic muneri (in partem ſolicitudinis noſtræ vocati) potiſſimum delegati ſunt, paucis dicamus. Nobis quidem vti cæteris omnibus pontificibus, in Aaronis perſona loquutus eſt Deus: Homo paterfamilias, qui habuerit maculam, non offeret panes Deo ſuo, nec accedat ad miniſterium eius. Si cæcus fuerit, ſi claudus, ſi vel paruo, vel grãdi, vel torto naſo, ſi fracto pede, ſi manu, ſi gibbus, ſi lippus, ſi albuginem habens in oculo, ſi iugem ſcabiem in corpore, vel hernioſus. Omnis enim qui habuerit maculam, non accedat offerre hoſtias Domino, nec panes Deo ſuo. Quid per allegoriam ſermo diuinus ſignificare voluerit, maximus ille cœleſtium rerũ perueſtigator Paulus, in epiſtolis quas Timotheo ac Tito, ambobus naſcentis Eccleſiæ Epiſcopis inſcripſit, grauiſſimè explicauit. Quum enim mandaſſet, vt per ciuitates preſbyteri conſtituerentur, ſtatim ſubiecit, quales ſubſtitui vellet & oporteret. Oportet (inquit) conſtituendum ſine crimine eſſe, ſicut Dei diſpenſatorem, non ſuperbum, non iracundum, non vinolentum, non percuſſorem, non turpis lucri cupidum: ſed hoſpitalem, benignum, prudẽtem, ſobrium, iuſtum, ſanctum, continentem, amplectentem eum, qui ſecundum doctrinam eſt, fidelem ſermonem, vt potens ſit exhortari doctrina ſana, & eos qui contradicunt, arguere.

Leuit. 21.

Tit. 1.

Diaconos ſimiliter pudicos, non bilingues, non multo vino deditos, non turpe lucrum ſpectantes, habentes myſterium fidei in conſcientia pura. Et vt iterum nos officij noſtri commonefaceret, ſubiecit: Et hi probẽtur primùm, & ſic miniſtrent, nullum crimen habentes.

1. Tim. 3.

Quid Epiſcopis potiſſimùm curandum ſit.

Capvt XVII.

INcumbit itaq; nobis, vt probemus primùm eos qui ordinibus, maximè ſacris, initiari deſiderant. Curæ ergò erit vicariis noſtris in pontificalibus, manus impoſitionem auſpicaturis, ne hic quid deſit, neve ordines ſacros aliter quàm ſecundùm regulam Euangelicam impartiantur. Vt auditores in hoc examinationis munere habeant, non repugnamus, modò primæ ſolicitudinis partes apud eos ſint, nec quæ ipſis antè omnia agenda erant, in alios penitùs relegent, interim ipſi de omnibus incerti: per hæc tamen ſuffraganeis noſtris nihil præiudicantes, quô minùs ipſi, quemadmodum videbitur opportunum, de huiuſcemodi examine faciendo deſpiciant. Vt verò ſummatim multa complectamur, diſpicient de ordinandorum ætate, vita, ſcientia & affectu.

De ætate ordinandorum.

Capvt XVIII.

OLim Diaconus ante 25. Preſbyter verò ante 30. ætatis annos non ordinabantur. In Viennenſi verò Concilio ſub Clemente V. ordines ſacri minori etiam ætati conceſſi ſunt: nempe ſubdiaconatus, 18. diaconatus, 20. preſbyteratus denique, 25. ætatis annum nato. Num ad antiquos canones regredi referat, futurum Concilium diſpiciet. Nos interim admonemus, Viennenſe Cõcilium, tum ex aliis canonibus, tum ex ſeipſo interpretandum: nimirum vt ætas quidem illa ſufficiat, modò tamẽ cætera quoque, quæ canones plùs quàm ætatem reſpiciunt, haud deſint: nempe literarum ſcientia, & morum grauitas.

Ex conc. Arelat. 3.
Ex Vienen. conc. cler. generalẽ, de æta. & qual.
Ex eodem conc. cle. eod tit.
Ex Later.

Teſtimonium vitæ ac doctrinæ per initiandos ſacris, exhibendum.

Capvt XIX.

DE doctrina, vita, ac moribus, Suffraganeus noſter teſtimonium præceptorum, qui ipſos in literis inſtituerunt docueruntque, eorum quoque, apud quos ſacris initiandus potiorem vitæ partem tranſegit, ac diuerſatus eſt, exigere non omittet, ne manifeſtè criminoſi irrepant: Idque ad certam formulam, quam delineari curabimus. Dum enim priſcam Eccleſiam reſpicimus, ſummo deſiderio tangimur, priſcos illos ſanctiſſimos mores, non tantùm verbis, ſed & re ipſa in Eccleſiam, quod in nobis eſt, reducendi. Illa certè vetuit, ne Epiſcopus ſine teſtimonio clericorum & plebis, clericos vllos inſtituat. Hinc illæ interrogationes ſolemnes præambulæ: Sunt iuſti? ſunt caſti (atque aliæ ſimiles. Neq; fruſtra ſcriptum legimus, quòd quamquam Dominus de conſtituẽdo Ioſue principe præcepiſſet, eundemque elegiſſet, nihilo ſeciùs tamen conuocari ſynagogam voluiſſe.

Ex 3. Cat.
Hier. in Leuit.

De eruditione ordinandorum inquirendum.

Capvt XX.

DE eruditione quoque & ſcientia diſquiret, ne ſtatim à ſtiua ad Eccleſiaſtica munia confugiatur. Per Prophetam Dominus dixit: Quoniam tu ſcientiam repuliſti, & ego repellam te, ne ſacerdotio fungaris mihi. Subſtantia ſiquidem ſacerdotij, ſunt eloquia diuinitus tradita, vti Dionyſius ille magnus appoſitè dixit. Quæ verò in parochus, quæ in cæteris eruditio requirenda ſit, pòſt dicemus.

Oſeæ 4.
Dionyſ.

Viden-

Videndum quo affectu ad ordines accedatur.

CAPVT XXI.

QVo deniq; affectu ac propoſito accedant ordinandi, videndum, accurateq; inueſtigandum eſt: num videlicet Dei cauſa tantùm, an potiùs ſuæ commoditatis gratia ad ordines capeſſendos adſpirent, quærentes quæ ſua ſunt, non quæ Ieſu Chriſti. Quid enim eſt ſua quærere, & non quæ Chriſti ſunt, niſi cùm tales non gratis Deum diligunt, non Deum propter Deum quærunt, temporalia cõmoda ſequentes, lucris inhiantes, & honores ab hominibus expetentes? B Quiſquis ergo talis eſt, non Dei filius, nec ouili Chriſti idoneus paſtor futurus, ſed mercenarius eſt. Vbique Deus hominis intentionem & mentem ſpectat, quam Chriſtus in Euangelio lucernam corporis atq; oculum vocat. Qui ſi ſimplex fuerit, totum corpus lucidum erit. Sin autem fuerit nequam, totum corpus tenebroſum erit. Quare ſi lumen (quod in initiando eſt) tenebræ ſunt, ipſæ tenebræ quantæ erunt?

Pſalm. 2.
Aug. 8 q. 1. ſunt in Eccleſia.
Math. 6.

Quanto temporis ſpatio, ante maiorum ordinum receptionem, initiandi ſe præſentare debeant. Item, & quid initiandi tum ſecum allaturi ſint.

C CAPVT XXII.

VT autem hic animus Vicarijs noſtris in pontificalib⁹ eo exploratior ſit (neq; enim qualicunq; aſſertioni ſtatim tutò creditur) operæpretium exiſtimamus, vt qui ad ſacros (quos vocamus maiores) ordines capeſſendos adſpirant, quatuor temporibus, vt vocant, quæ tempus impertitionis eiuſcemodi ordinum proximè præcedũt, Vicarijs noſtris in pontificalibus ſeſe repræſentent, qui eos (quemadmodum diximus) rogabunt, quid eos huc permoueat, an expenderint, quid in hac vocatione pręſtare oporteat, an huic vocationi ſe ſentiãt poſſe reſpondere: & an ſperẽt ſe, adiutore Deo, continere poſſe ac velle. Item an affectu D carnis huc ducantur, vt videlicet in ocio & ſuauiter viuãt, opeſve & honores parent. Admoneantur quoque, vt bene ſeipſos explorent, excutiantque, ne quum ad capiendos ordines reuerſi fuerint, ſpiritum ſanctum fraudent.

Eo ipſo etiam tempore ordinandi, teſtimonium vitę ac conuerſationis ſecum afferent, vt Vicarij noſtri in pontificalibus, cùm ex reſponſione, tum vita præcedente colligere poſſint, an admittendi videantur: Et num referat, diligentiùs de vitæ teſtimonio, ante appetens ordinationis tempus, inquirere.

Quale teſtimonium afferendum.

E CAPVT XXIII.

QVi ciuitatem aut oppidum, ſenatus: qui verò pagum aut vicum incolit, iudicij eius loci literas ſigillatas, quæ gratis dabuntur, ſecum feret. Quæ ne cupiam, vel per inuidentiam, vel alium minus ſyncerum, affectum denegentur, prohibemus. Alioqui adferens documentum factæ requiſitionis & denegati teſtimonij: nec tamen incuſatus criminis vel defectus, ac idoneus per Vicarios noſtros in pontificalibus repertus, nihilo ſecius admittetur. Qui verò non in oppidis aut pagis, in quibus titulum nacti ac miniſtraturi ſunt, ſed in longinqua regione moram F traxerunt, hi canonicis ſatisfaciant inſtitutis.

Die Mercurij proxima ante ſuſceptionem ordinum examinandi, qui initientur ſacris.

CAPVT XXIV.

ET vt hæc omnia eo accuratius obſeruentur, viſum nobis eſt vt ordinãdi maximè ad ſacerdotij gradũ, quod die ſabbatino ex more Eccleſiaſtico fieri ſolet, die Mercurij proximè præcedẽte, ad noſtras ciuitates, vbi vicarij no- A ſtri in pontificalibus ordines ipſos ſacros impartiem, & conferant, quo duobus dehinc ſequentibus diebus, videlicet Iouis & veneris, quos eiuſcemodi diſquiſitioni peragendæ deputamus. Vicarijs noſtris, ipſisq; noſtra authoritate in eo munere adiungendis Theologis, ſe repræſentent, examinationique eorum ſubmittant.

Neminem ab examinatione immunem eſſe oportere.

CAPVT XXV.

A qua quidem neminem excipimus, etſi magiſterij titulum prætexat, niſi quem publicum ſit, & vitam B integram egiſſe, & ea quæ ordo impertiendus requirit, facilè callere. Quamobrem nedum clerici, qui ſeculares appellãtur, ſed & religioſi, cuiuſlibet etiam profeſſionis fuerint, hanc cenſuram experientur.

Cuius admonendi ſint pridiè ordinationis initiandi ſacris.

CAPVT XXVI.

PRidie ordinationis admonebit vicarius noſter in põtificalibus iterum omnes, quô ſeſe quiſq; diſcutiat, ne officio ſe alliget, cui non poſſit ſatisfacere. Neve mẽtiatur C ſpiritui ſancto, aut impęnitenti corde accurrat, ſed ore cõfeſſus, ac ſpiritu contritus, humiliatusque, poſt perceptam ſacroſanctam Euchariſtiam, Deo totus deditus accedat.

In minoribus ordinibus conferendis, quæ cura adhibenda.

CAPVT XXVII.

QVAMQVAM qui minores vocantur ordines, tam exactam curam non requirant, ſuo tamen modo pro gradu & excellentia ordinis, omnium eorum quæ diximus, ratio habẽda eſt. Quid enim indecorum magis, quàm admoueri infantes, qui non intelligant quid agatur, imò ne D capiant quidem, quid Clerici nomen, & reliqua minorum ordinum vocabula ſignificent? Quid turpius, quàm quod penitùs Analphabeti, ac interdum flagitioſi (qui vt legum ciuilium cenſuras ac pœnas eludant, ſeſe impudentiſſimè ingerunt) in maximam Eccleſiaſtici ordinis ignominiam, ſacris initiantur? Qua de re nemo poſthac ordinibus hiſce inſigniendus eſt, niſi quem & vita commẽdet, & literaturæ ætatiſq; ſit, pro ratione ſuſcipiendi ordinis, ſufficientis, ac rectæ ſynceræq; voluntatis. Qui enim in clerum alleguntur, rem profitentur minimè ridiculam, nempe ſe peculiariter in ſortem Domini adſcitos, quibus poſthac omnia terrena ſordeant, ac ſolus Dominus ſors ac pars hæreditatis futurus ſit. Cuius quoque, priuſquam ordinentur, E diligenter admoneri debent.

Hier ad Nepot.

Ab initiandis nihil exigendum.

CAPVT XXVIII.

VT autem eccleſiaſtici ordines ſumma ſynceritate, omni quęſtus ſuſpicione, omniſq; mali ſpecie quàm longiſſimè ſubmota, conferantur: nolumus vt ab initiatis quicquã, vel ſigilli nomine, à vicarijs noſtris in pontificalibus exigatur, ſed tãtùm ſcribis earum literarum (quę * formata appellantur) vnus albus ſoluatur. Nam eos ſumptus F quos antehac vicarius noſter in dięceſi Colonienſi choralium cauſa facere conſueuit, nos deinceps pẽdemus. Non dubitamus interim Suffraganeos noſtros: ſuis vicarijs in pontificalibus ita prouiſuros, ne quis iuſtam quærendi cauſam inueniat.

Literæ dimiſſoriæ nulli temerè concedendæ.

CAPVT XXIX.

PROHIBEMVS quoque, ne officiales noſtri litteras dimiſſorias, quæ vulgo licentiatorias ordinandi vocantur, alicui temerè concedant. Illorum enim prætextu,

Digitized by Google

qui ſuæ ruditatis & inſcitiæ ſibi conſcij ſunt, noſtrorum vicariorum in pontificalibus diſquiſitionem ſubterfugiunt, ac alio demigrant, vbi nullus canonicæ traditionis reſpectus habetur.

Tituli ordinandorum diligenter diſcutiendi.

CAPVT XXX.

TITVLI quoq; ordinandorum diſcutiantur. Pleriq; enim inuenti ſunt, qui fictis & emēdicatis titulis, ad ſacerdotij dignitatē euecti, eandem turpiter proſtituere poſtea coacti ſunt, vendibiles, quandocunq; doloſi ſpes refulſerit nummi. Quorum numerum, quod nihil ferè aliud quàm numerus fuit imminui plurimum referret. Inter hos ſiquidem eſt, qui in plateis mēdicat infelix clericus, & ſeruili operi mancipatus, publicam depoſcit eleemoſynam: qui eo magis à cunctis deſpicitur, quod miſer ac deſolatus, iuſtè putatur ad hanc ignominiam deueniſſe. Inter hos eſt, qui in diuitum ac nobilium domibus ſcurram aut mimum aut morionem agit, quem ab officio retrahendum, Carthaginenſe Concilium decernit.

Hier. ad Ruſt dia. 93. diſt.

Peregrini clerici quomodo admittendi.

CAPVT XXXI.

PEREGRINI clerici, Romę aut alibi ordinati, priuſquā de ordinatione ſua ritè adepta, deq; vita, moribꝰ, eruditione ac titulo fidem fecerint, ac cōmendatitias ſuorum epiſcoporum, ſuęq; ordinationis literas exhibuerint, repellantur. Quanta enim per hos (qui euagādi licentia abutuntur ſcandala, animarumq; pericula, & in clero & in populo frequenter eueniant, nemo eſt qui non videat.

Ex Agath. 25. de cler. peregr. toto tit. 61. 62 63. diſt.

Odioſa beneficiorum pluralitas in vna eademq; perſona.

CAPVT XXXII.

ODIOSA ſemper apud veteres fuit plurium ſacerdotiorum ambitioſa cupiditas neq; ſemel generalibus Concilijs damnata. In Chalcedonen. enim inter alia cautum eſt, clericum in duabus Eccleſijs conſcribi non oportere, quod difficile videatur, vt vnus vicem duorum ſuſtineat: & abſurdum, ſi promiſcuis actibus rerum turbentur officia. Id verò in primis noxium eſt, vbi plures parochiæ, ſeu dignitates vni presbytero cōmittuntur, quòd ſolus per omnes Eccleſias, nec officium perſoluere, nec rebus earū neceſſariam curam impendere valeat. Quare tam eos qui de ſacerdotijs eiuſcemodi diſponendi poteſtatem habent quàm qui ea cæca cupiditate ducti ambiunt, commonitos volumus, vt ſuos affectus canonicis inſtitutis ſubmittant. Qui verò diſpenſatione Apoſtolica aduerſus hæc ſe tueri velint, hi viderint, vt cauſam diſpenſationis obtentæ, Deo comprobent. Neque enim ſublimes, atque admodum literatas perſonas ſuo priuilegio nudamus, modò illo rectè & ſecundùm Deum vtantur.

Ex Chal.

Ex Tol. c. 6 vnio. 10. q 3.

Ex conc. gener. c. de multa de præben. & digni.

Diſpenſationes inſpiciendæ, vt occurratur.

CAPVT XXXIII.

QVAM impudenter pleriq; diplomatis ac diſpenſationibus apud ſedem Apoſtolicam extortis, præter ſummi Pontificis mentem (qui & vult & debet poteſtate ſibi conceſſa, non ad deſtructionem, ſed ad ædificationē vti) abutantur, nullus eſt qui ignoret. Non prohibeo (inquit, quidam vir pius) diſpenſare, ſed diſſipare. Diſpēſatio quidem credita eſt, ſed hic iam quæritur inter diſpenſatores, vt fidelis quis inueniatur. Quanquam apud illos maxima culpæ pars reſideat, qui vel nulla, vel minùs legitima, vel etiam ficta cauſa, ſupplicatorijs precibus inſerta, diſpēſationis tectorium tandem eliciunt, quos apud Deum, qui renes & corda ſcrutatur, omnemq; hypocriſim ac fraudē execratur, ſecuros quis dixerit? Nemo tibi (ait idem ille

1. Cor. 10. Bern. ad Eugen. 1. Cor. 4.

Pſalm. 7.

A quem iā citauimus) de diſpenſatione Apoſtolica blandiatur, cuius conſcientiam diuina ſententia tenet alligatam. Sed quia pauci ſunt, in quorum conſpectu eſt Deus, plerique verò, qui ſacra authoritate pro ſua libidine paſſim abutuntur: fit, vt Lugdunenſis Concilij, ſub Gregorio decimo celebrati, non inſalubre decretum aduerſus inſolentiā eiuſcemodi hominū in vſum reuocare cogamur: quo ſubnixi, cunctis qui talibus diplomatis ſibi blandiuntur, neceſſitatē imponemus literas ſuas nobis exhibendi, viſuris, num ritè impetrauerint, ac rectè impetratis vtantur. Et vt quàm maximè robuſtę ſint diſpenſationes iſtę, curabimus tamen, vt menti canonis ac ſummi Pontificis ſatisfiat: videlicet, B ne animarum cura in his Eccleſijs, perſonatibꝰ ſeu dignitatibus, quas ſub hoc prætextu occupant, negligatur nec beneficia ipſa debitis obſequijs defraudentur.

Ber. ad R… perc. cog.

Ex conc. Lugd. cap. ord. de off. ord. lib. 6.

In reſignationibus ac permutationibus beneficiorum, quæ cura adhibenda.

CAPVT XXXIV.

POSTREMO, quum nobis haud clam ſit, in reſignationibus permutationibuſq; beneficiorum multa ancipitia periuria committi ab his, qui frequenter ſubito, ac non præmeditati, aut ipſi, aut per ſuos procuratores (id quod C eiuſdem reatus ac culpæ eſt) iureiurando ante manus impoſitionem teſtantur, in huiuſmodi reſignationibus, ſeu permutationibus nullam ſimoniæ labem, aut aliam illicitam interueniſſe corruptelam, cùm res crebro longè ſecus habeat, per quod illi grauem in ſe Dei iram proculdubio prouocant. Maiori ergo cura diligentioriq; quàm antehac fieri conſueuit, perueſtigatione præuia, hæc iuramenta recipi conuenit.

Præſtat paucos eſſe bonos, quàm multos inutiles ſacerdotes

CAPVT XXXV.

D ET vt cum D. Clemente hoc caput concludamus, Melius eſt epiſcopo paucos habere ſacerdotes ac eccleſiæ miniſtros, qui poſſint dignè opus Dei exercere, quàm multos inutiles, qui onus graue ordinatori adducant.

Clemens

De viſitatione vltimo loco dicendum.

CAPVT XXXVI.

DE viſitatione (quæ eſt altera muneris noſtri Epiſcopalis pars) hic dicendi locus non fuerit importunus. Expedientius tamen erit, hanc partem in vltimam harum ſynodalium inſtitutionum claſſem reijcere, quod illic E tractetur commodiùs, maiorìq; cum fructu, nimirum traditis iam atque expoſitis regulis, ad quas oporteat veluti ad amuſſim quandam, viſitationem redigere, ordiri, atque peragere.

PARS SECVNDA.

De officio priuato ac publico, vitaq; ac moribus clericorum generatim.

CAPVT PRIMVM.

F QVI exactè velet cognoſcere clericorum officium & vitam, is diuum Hieronymum ad Nepotianum, ac cæteros patres non minus eruditione quàm vitæ ſanctimonia claros (qui de hac re ex profeſſo iuſtis voluminibus ſcripſerūt) perlegat. Sat nobis in præſentiarum erit, carptim quædā delibare, ex quibus Clerici noſtri ſummarim deprehendant, quàm longè lateque à recta ſemita declinauerint, ſubindeque errones ipſi, tam periculoſæ digreſſionis commoniti, pedem in viam mandatorum

Hier. ad Nepot.

Domini

Digitized by Google

Domini teſtant. Quod ab illis pientiſſimus ſimul ac iuſtiſſimus Deus, quum verbo hactenus adhortans, parùm profecerit, innumeris plagis iuſtiſſimè immiſſis commonens, manifeſtò requirit. Col. 11.

Vnde clerici appellatio deriuata.

Capvt II.

Hiero. ad Nepot. NEMINEM fugit, vnde clerici appellatio deriuata ſit: nempe à κλῆρος, quod ſortem ſonat. Propterea enim (ſi diuo Hieronymo credimus) Clerici dicuntur, quia de ſorte Domini ſunt, vel quia ipſe Domin⁹, ſors (id eſt, pars) eorum eſt. Quia ergò vel ipſi pars Domini ſunt, vel Dominum partem habent, tales ſe exhibere debent, vt & ipſi poſſideant Dominum, & poſſideantur à Domino, quò cum Propheta confidenter dicant: Dominus pars hæreditatis meæ. Pſalm. 15. Non quidem quod à ſorte Domini laicos ſecludamus, (omnes enim qui Chriſto per baptiſmum & fidem concorporati ſumus, populus acquiſitionis eius ſumus, de quo Propheta dixit: Pars autem Domini populus eius, Iacob funiculus hæreditatis eius) Deut. 32. ſed quod clerici peculiari quadam ratione miniſterio Dei & Eccleſiæ dedicati ſint. Omnis quidem multitudo ſanctorum erat, attamen Dominus Tribum Leuiticam ſuo miniſterio peculiariter delegit, Num. 18. Deut. 18. quam in terra Iſraël præter primitias, decimas, parteſq; immolatorum, ac reliqua quæ ipſis peculiariter lex dedicauit, nihil proprium poſſidere, nec habere partẽ inter fratres voluit. Dominus enim ipſe eſt hæreditas eius, quã in hoc elegit ex omnibus tribubus, vt ſtet & miniſtret nomini eius. Luc. 10. 1 Cor. 12. Epheſ. 4. Habet Euangelium ſuam Magdalenam, habet & Martham: & ſtatuit quoſdam Chriſtus, quos dedit Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios verò Euãgeliſtas, alios autem Paſtores & doctores, ad conſummationem ſanctorum, in opus miniſterij, in ædificationem corporis Chriſti. Breuiter à condito orbe, & ab Eccleſiæ, quæ in Adam cœpit, crepundijs ſemper videntur ex hominibus aſſumpti quidam conſtituti pro hominibus in his quæ ſunt ad Deum. Hebr. 5. Gelaſ. pōt. ad Anaſt. Auguſt. Semperque viſum eſt genus humanum à duobus miniſtris Dei optimè regi, quæ ſunt ſacerdotalis authoritas & regia poteſtas. Quibus quam diu inter ſe cõuenit, bene actum eſt de repub. Dei, cum ſecus, omnia in diuerſum repente mutata ſunt. Ponit ob oculos ſermo diuinus pleraque exempla huc ſpectantia, perpetuò memorabilia. Sed quid attinet antiqua repetere cùm noſtri temporis exempla non minus inſignia, non in aures tantùm, ſed in oculos ipſos inſinuant: quæ nimis abundè docent, quantum malorum in Eccleſiam Dei inuexerit, ſacra prophanis miſcuiſſe.

Clericum ſuo officio intentum eſſe oportere.

Capvt III.

1 Tim. 5. OMNIS mali ſeminarium, cupiditas ſemper fuit. Nam dum nemo ſuum peragit officium, alienis ſemper intentus: nempe clericus quæ laici, laicus quę clerici ſunt (vt deteriora ſileamus) vſurpat, fit vt Eccleſiæ harmonia diutius conſtare non poſſit. Obteſtatur Paulus Apoſtolus Timotheum, quin potius conteſtatur ſimul omnes quotquot erant Timotheo ſucceſſuri. Tu, inquiens, vigila, in omnibus labora, opus fac Euangeliſtæ, miniſterium tuum imple. 2 Tim. 4.

Duplex clericorum miniſterium.

Capvt IV.

CLERICIS, & in primis eccleſię presbyteris, duplex miniſterium, diuinis & humanis legibus eſt iniunctũ. Alterum, vt in commiſſum ſibi populum, Deum propitium habere cunctis rationibus conẽtur: quod non tantùm ſacrificijs ſolennibus efficitur, ſed etiam precibus, quę à pio corde proficiſcuntur, teſte Iacobo, qui nos ad precandum cohortans: Iacob. 5. Orate, inquit, pro inuicem, vt ſaluemini. Multum enim valet deprecatio iuſti aſſidua. Omnibus quidem dictum eſt: Petite, & accipietis. Matth. 7. His verò, vt ſemper petãt, nec pro ſemetipſis tantùm, ſed & pro tota Eccleſia Dei, vt vincat populus, qui ſub ipſis eſt, hoſtes illos inuiſibiles, impugnantes eos qui volunt piè viuere in Chriſto, vt ſtẽt ſicut Moſes, leuatis ſemper interioribus animi manibus in cœlum, in confractione, in conſpectu Domini, ad auertẽdum iram eius, ne diſperdat populum ſuum aſſiduè precantẽ: Exod. 17. Pſalm. 105. Hebr. 5. deinde vt offerant dona ac ſacrificia pro peccatis, quemadmodum ſcriptum eſt: Quoniam ſancti erunt Deo ſuo, & non polluent nomen eius. Leuit. 21. Incenſum enim Domini & panes Dei ſui offerent, & ideò ſancti erunt. Alterum, vt ſint religionis magiſtri, promdeq; vt in lege Domini meditentur die ac nocte, vt iudicia Domini vera, iuſtificata in ſemetipſa, deſiderabilia ſuper aurum & lapidem pretioſum multum, dulciora ſuper mel & fauum, totis præcordijs amplectantur, exquirant, ſcrutenturque. Pſalm. 18. Idq; nõ propria præſumptione aut humano ſenſu, ſed Spiritu ſancto dictante, qui abſcondit hæc à ſapientibus & prudentibus in oculis ſuis & reuelat ea paruulis. Ex decret. d. Clem. Matth. 11. Vnde ſcriptum eſt: Labia ſacerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & legem exquirunt ex ore eius, quia Angelus Domini exercituum eſt. Malach. 2. Qui in hoc ſecundo munere præſtant, gregi Chriſti paſcendo admonendi ſunt: de quibus ſuo loco dicemus.

Biblia Clericorum manibus nunquam deponenda.

Capvt V.

HIC ſatis eſt admonuiſſe omnes pariter eccleſiaſticis munijs conſecratos, ipſos precibus ſupplicationibuſque publicis Deo perſoluẽdis mancipari. Hieron. Quas vt non tãtum ore murmurent, ſed & corde perſoluant, nunquam à manibus eorum liber legis (hoc eſt, Biblia) deponatur. Nã vt quæ legunt & canunt, diſcãt intelligere tota vita vix ſufficerit: ſi tamen quid eſt in literis ſacris, quod totum humanus intellectus aſſequi poſſit, alijs ſubinde diuitiarum fonticulis ex eodem fonte ſemper ſcaturientibus.

De horarijs precibus indies perlegendis, & reformandis Breuiarijs.

Capvt VI.

VETERIS ergò inſtituti, quo ſancitum eſt, vt clerici ſacris initiati, vel ſacerdotijs præſidentes, ſingulis diebus perlegãt horarias preces, quas canonicas appellamus, cauſæ multæ & potiſſimũm eæ, quas iam commemorauimus, videri ſolent. Hic multò iam ex tempore, pio (vt ſpei eſt) animo deſiderauimus repurgari Breuiaria. Nam cum olim à ſanctiſſimis patribus inſtitutum ſit, vt ſolæ ſcripturæ ſacrę in Eccleſia recitarentur, neſcimus, qua incuria acciderit, vt in earum locum ſucceſſerint alia cum his nequaquam comparanda: In Conc. Aphri. Atq; interim hiſtorię ſanctorum, tam incultè ac tam negligenti iudicio cõſcriptæ, vt nec authoritatem habere videantur, nec grauitatem. Deo itaque authore, deq; conſilio Capituli noſtri, ac Theologorum, aliorumq; piorum virorum, reformationem Breuiariorum meditabimur.

Pro cuiuſlibet affectu, non facilè nouandum quid in Eccleſiaſtico officio.

Capvt VII.

SVNT in clero zelum quidem Dei habentes, ſed non ſecundum ſcientiam, qui priuatis quibuſdam affectibus ducti, vel teſtamento, vel (vt vocant) fundationibus efficiunt, vt noua feſta præter Eccleſiæ authoritatem, ſolẽniter ſubinde celebrentur. Rom. 10. Quo interim fit, vt preces horarię ac reliqua publicè recepta, pro affectu cuiuſlibet facilè nouentur, id quod nobis non ſatis probatur. Neque enim errãrunt patres, à quorum inſtitutis in dicendis precibus vtinam tam longè diſceſſum non fuiſſet. Quòd ſi hic ſingulorum affectibus indulgebitur, tandem antiquus ritus penitùs euaneſcat.

Quo affectu horarias preces perſoluere oporteat.

CAPVT VIII.

Ex conc. Agat. cùm presbyter Ex eodem con. general. c. dolẽter. de celeb. Miſſar. NON ſuffecerit autem, preces iſtas horarias vtcunque
præmurmuraſſe: ſed vt conciliari conſtitutione cau-
tum eſt, presbyter ex intimo affectu, eleuataque mente in
ſolum Deum nocturnum hoc diuturnumque ſuæ ſeruitu-
tis penſum exoluat. Maledictus enim qui facit opus Do-
mini negligenter. Alioqui in precantes competet: Popu-
Hier. 48. Eſa. 29. lus hic labijs me honorat, cor autem eorum lõgè eſt à me.
Quàm maximè verò orantem cauere oportebit, ne aliò
reſpiciat quàm ad Deum. Quòd ſi externæ gloriæ aucupã-
B dæ, aut lucri gratia, denique potiùs ex more quàm mente
orare inſtituat, pars eius inter hypocritas reputabitur, de
Math. 6. quibus Dominus in euangelio pronuntiauit, quod ament
in ſynagogis & in angulis platearum ſtantes orare, vt vi-
deantur ab hominibus, proindeq; mercedem ſuam rece-
Math. 23 perint. Et alibi ipſis interminans: Væ (inquit) vobis Scribæ
& Phariſæi hypocritæ, qui comeditis domos viduarum, o-
ratione longa orantes: propter hoc amplius accipietis iu-
Luc. 18. dicium. Alibi quidem Dominus ait, oportere ſemper ora-
re, ac nunquã deficere: ſed alia proſus ratione, quàm pre-
cabantur Phariſæi: nempe ſecundùm D. Pauli ſententiam,
qui diuini numinis clementiam ſibi conciliare volet oran-
1. Cor. 14 do, oculis interioribus in cœlum ſemper intentis orabit C
ſpiritu, orabit pariter & mente. pſallet ſpiritu, pſallet &
1. Reg. 1. mẽte. quemadmodum de Anna Samuelis matre legimus,
quòd multiplicans preces, coram Domino loquebatur in
corde ſuo, tantumq; labia illius mouebantur, & vox peni-
tùs non audiebatur. Effudit enim animam ſuam in cõſpe-
ctu Domini. Deniq; curandum eſt, vt pœnitenti animo ac
corde contrito humiliatoque, gratiæ Deo dicãtur, ac pſal-
latur. Vt enim diuinus Pſaltes ait, Peccatori dixit Deus,
Pſalm. 49. Quare tu enarras iuſtitias meas? & ea quæ ſequuntur. Vtq;
oculi inter orandum ab omni vanitate auertantur.

Summa deuotione Miſſæ ſacrificium celebrari oportere. D

CAPVT IX.

IAM ſi tanto mentis ardore quælibet preces dicendæ
ſunt, quanta putamus deuotione ſacroſanctum Miſſæ
miniſterium, in quo Corporis & ſanguinis Dominici Sa-
cramenta tractantur, conficiunturque, peragendum eſt?
Certè grauiter dolemus atq; animo inhorreſcimus, vbi vi-
demus paſſim tantis myſterijs indignos, ac conductitios
illos ac indignos ſacerdotes, publicis etiam ac manifeſtis
criminibus contaminatos, ſeſe (idq; irreuerenter, & inter-
dum magis lucelli ac ſtipis, quàm Dei cauſa) ſacris ingere-
re, quorum inſtat interitus, & perditio non dormitat. Pro- E
1. Cor. 11. bet (inquit Paulus) ſeipſum homo, & ſic de pane illo edat,
& de calice bibat. Qui enim manducat & bibit indignè,
iudicium ſibi manducat & bibit, non dijudicans corpus
Domini. Atque ideo (vt ſubdit) inter vos multi infirmi &
imbecilles, & dormiunt multi. Nam ſi noſipſos dijudica-
remus, non vtique iudicaremur.

Arguuntur, qui polluta mente ad altare Domini accedunt.

CAPVT X. F

Math. 7. TERRET nec immeritò, nos ſermo dominicus, qui ve-
tat nos ſanctum dare canibus, & margaritas noſtras
proijcere ante porcos, quum quoſdam leuiculos ſacerdo-
tes illotis manibus pedibusque (vt in prouerbio eſt) auda-
cius in hæc ſacratiſſima myſteria, quàm in prophana, irrũ-
pere comperimus. Quales ſunt, qui humano affectu tan-
tùm, & potius ex more, quàm deuotionis ardore ad altare
accedunt, quorum polluta eſt & mens & conſciẽtia, quos
meritò horrendum Euangelij exemplum (quod Ioannis
13. legimus in hæc verba: Et poſtquam accepiſſet buccel-
A lam, introiuit in eum ſatanas. & cætera quæ ſequuntur) ad
meliorem vitæ frugem, altioremq; tanti myſterij contem-
plationem reuocaret.

Reuidenda Miſſalia ac Breuiaria.

CAPVT XI.

PECVLIARIA Miſſarum argumenta, recens præter ve-
terum inſtitutionem inuenta, etiã patribus diſplicue-
runt, quòd tantùm myſterium pro affectu cuiuſlibet tra-
ctari non deceat. Proſas indoctas nuperius Miſſalibus cæ-
co quodam iudicio inuectas, prætermittere per nos lice-
B ret. Videbimur ergo operæpretium facturi, ſi Miſſalia per-
inde atq; Breuiaria peruideri curemus, vt amputatis tan-
tùm ſuperfluis, & quæ ſuperſtitioſius inuecta videri poſ-
ſint, ea tantùm, quæ dignitati Eccleſiæ & priſcis inſtitutis
conſentanea fuerint relinquantur.

Quo omitti aut decurtari vel organorum, vel cantorum concentu haud debeant.

CAPVT XII.

IAM & illud non rectè fit in quibuſdam eccleſijs, vt ob
cantorum & organorum concentum, omittantur, aut
C decurtentur ea quæ ſunt præcipua. Cuius generis ſunt, re-
citatio verborum propheticorum, aut Apoſtolicorum,
quam epiſtolam vocamus, Symbolum fidei, præfatio, quę
& gratiarum actio, atq; precatio Dominica. Quamobrem
hæc tota diſtinctiſſimè ac intelligibiliter, vti cætera omnia
(ſi tamen non leuis decurtandi cauſa ſubſit) decantentur.
Sit quoque cantus quo presbytero reſpondetur, æqualis,
nec præcipitatus.

Quemadmodum Miſſa legenda.

CAPVT XIII.

D QVI legit Miſſam, cum reuerenda modeſtia, clarè, di-
ſtinctè, & exertè legat omnia vſq; ad Canonem, vt
qui audiendi ſacri cauſa adſtat, quod legitur, intelligat, at-
que ad pietatem excitetur.

Quid poſt eleuationem Eucharistiæ agendum.

CAPVT XIV.

POST eleuationẽ conſecrati corporis ac ſanguinis Do-
minici, in nonnullis templis canunt Antiphonas pro
pace, aut contra peſtilentiam & mortalitatem, cùm potius
E tum videretur ſilendum, & ab omni populo mortis Do- Ephes. 5.
minicæ commemoratio habenda, proſtratiſq; humi cor-
poribus, animis in cœlum erectis, gratiæ agendæ Chriſto
redemptori, qui nos ſanguine ſuo lauit, morteque rede-
mit. Cantiones verò illæ contra mortalitatem ſeu cladem
aut pro pace, ſatius poſt finitam Miſſam canantur. Quæ vt
ad Deum dirigantur, excerptæ ex canonica ſcriptura plus
placuerint, quales ſunt Antiphonæ, MEDIA VITA: ac DA
PACEM DOMINE, & ſimiles. Sic tamen, vt illis etiam quæ
glorioſæ Virgini matri dicatæ ſunt, ſuus honos ac locus
ſeruetur.

F *Organorum melodia quemadmodum temperanda.*

CAPVT XV.

ORGANORVM melodia in templis ſic adhi-
bebitur, nec laſciuiam magis, quàm deuotionem
excitet: neue præter hymnos diuinos ac cantica
ſpiritualia, quicquam reſonet,
ac repræſentet.

Singulis Dominicis diebus, quæ ipſis peculiaria ſunt officia, ducenda.

CAPVT XVI.

De conſ. diſt. 3. Sabbato c. 2. de ferijs.

MOs inoleuit non admodum improbandus, vt diebus Dominicis, toto fermè anno officium Miſſæ, vel de ſacroſancta Trinitate, vel de Spiritu ſancto dicatur. Nobis ſatius videtur, vt quę priſca eccleſia ſingulis Dominicis peculiaria fecit, obſeruentur. Quòd ſi illorum loco alia vſurpāda erunt, videbitur, quod de reſurrectione Domini eſt, diei Dominico magis conuenire, quòd dies illa potiſſimum reſurrectioni dedicata ſit. Neque ignoramus, non abſque cauſa in Concilio Triburien. conſtitutum, ne propter Miſſas peculiares, Miſſa, quam de feria vocamus, prætermittatur.

Ex conc. Tribur. c. 1. de celeb. Miſſ.

Confeſſio Miſſæ preambulum, deuotè recitanda.

CAPVT XVII.

Ex conc. Tolet c. 11. c. vt illud, de conſec. diſt. 1.

COnfessio illa, Miſſę preambulum, deuotè cum miniſtris vno aut pluribus viciſſim confitentibus, ac ſacerdotis abſolutionem in verbo Chriſti, plena penitentis cordis erga Dei pietatem fiducia, recipientibus recitāda. Ad omnes enim ſacro adſtantes ea abſolutio refertur, vt dignè tantis myſterijs valeant intereſſe. Quamobrem dum hæc fiunt, non ſit miniſter accendendis luminaribus aut alijs mentem auocantibus (quæ prius facta oportuit) intentus.

De conſ. diſt. 1. hoc quoque.

Cur ſacerdos in altari miniſtrum habeat.

CAPVT XVIII.

NEc ſine magna ratione in concilio Toletano conſtitutum fuit, vt habeat quiſq; canens Deo atq; ſacrificans, poſt ſe vicini ſolaminis adiutorem, vbi temporis, loci, ſiue cleri copia ſuffragatur: idq; propter morbos & caſus diuerſos qui occurrere poſſunt quos is qui impleturus officia accedit, ſi aliquo caſu turbatus, vel in terram elſius fuerit, à tergo ſemper habeat, qui eius vicem & officium intrepidus exequatur. Alijs inſuper canonibus cauetur, ne presbyter niſi duobus teſtibus præſentibus, celebret. Quę decreta in quam diſſuetudinem abierint, in aperto eſt, nimirum presbyteris frequenter celebrantibus talibus tantum adhibitis, qui vix ipſi reſpondere, nec quid agatur, ſciant.

Omnis cultus diuinus ſumma cum veneratione peragendus.

CAPVT XIX.

Ex conc. Agd. ſub reg. X.

IN ſumma cultus diuinus, quem ſacerdos in domo Dei exhibet, debita cum veneratione peragendus eſt, vt & Deo gratus ſit, & inſpicientibus placitus, qui conſiderantes non ſolùm inſtruar, ſed & ædificiat. Monet ſiquidem diuiniſſimus Paulus, vt omnia noſtra ordinatè ac honeſtè fiant: ac acerrimè increpat Corinthios, quòd irreuerenter conuenirent in vnum ad cœnam Domini manducandam.

1. Cor. 14.
1. Cor. 11.

De vita ac moribus Clericorum.

CAPVT XX.

Coloſſ. 3.

NVnc de vita ac moribus paucis videamus. De vita inſtituenda ſic præcepit Paulus nedum clericis, ſed omnibus Chriſtianis: Mortificate, inquiens, membra veſtra quæ ſunt ſuper terram, fornicationem, immunditiam, libidinem, concupiſcentiam malam, & auaritiam, quæ eſt ſimulacrorum ſeruitus, propter quæ venit ira Dei in filios diffidentiæ. Nunc autem deponite & vos omnia, iram, indignationem, malitiam, blaſphemiā de ore veſtro, expo-

A liantes vos veterem hominem cum actibus ſuis, & induētes nouum, eum qui renouatur in agnitionem ſecundum imaginem eius qui creauit illum, qui eſt omnia & in omnibus Chriſtus. Induite verò vos ſicut electi Dei, ſancti & dilectis, viſcera miſericordiæ, benignitatem, humilitatem, modeſtiam, patientiam. Super omnia autem hæc charitatem habete, quod eſt vinculum perfectionis, & grati eſtote. Verbum Chriſti habitet in vobis abundanter in omni ſapientia, docentes & commonentes voſmetipſos in Pſalmis, hymnis & canticis ſpiritualibus, in gratia cantantes & pſallentes in cordibus veſtris Deo. Omne quodcunq; facitis, in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, gratias agentes Deo & patri per ipſum. Nō

B ad oculum ſeruientes, quaſi hominibus placentes, ſed in ſimplicitate cordis, timentes Deum. Quodcunq; facitis, ex animo operamini, ſicut Domino, & non hominibus, orationi inſtate, vigilantes in ea in gratiarum actione. Sermo veſter ſemper in gratia ſale ſit conditus, vt ſciatis quomodo oporteat vos vnicuiq; reſpondere. Omnis autem ſermo malus, ex ore veſtro non procedat: ſed ſi quis bonus, ad ædificationem fidei, vt det gratiam audientibus. Et nolite contriſtare ſpiritum ſanctum Dei. Modeſtia veſtra nota ſit omnibus hominibus. De cætero, quæcunque ſunt vera, quæcunque pudica, quæcunque iuſta, quæcunque ſancta, quæcunq; amabilia, quæcunque bonæ famæ; ſi qua virtus, ſi qua laus diſciplinæ: hæc cogitate, & Deus

Coloſſ. 4.
Epheſ. 5.
Philip. 4.

C pacis erit vobiſcum.

Ob quam cauſam Clerici malè audiant, ac puniantur.

CAPVT XXI.

Galat. vlt.

OLim Clericis hæc Apoſtolica præcepta tenentibus, pax ſuper illos erat: quomodo ergo non tantùm vinea, ſed & vineæ cultores facti ſunt in direptionem? Ecce, (inquit Ezechiel, ad Hieruſalem verba faciens) hæc fuit iniquitas Sodomæ ſororis tuæ, ſuperbia, ſaturitas panis, & abundantia, & otium ipſius & filiarum eius, & manum

Eſa. 5.
Ezech. 16.

D egeno, & pauperi non porrigebant, & eleuatæ ſunt, & fecerunt abominationes coram me, & abſtuli eas, ſicut vidiſti.

Præcipuæ cauſæ omnis mali, tres.

CAPVT XXII.

PRæcipvæ ergo cauſæ omnis mali, ſunt faſtus, luxus, & auaritia, à quibus Clerici potiſſimum malè audiunt.

Ambitionem ac faſtum clericali officio maximè repugnare.

E

CAPVT XXIII.

VT omnem ambitionis radicem Chriſtus diſcipulum cordibus eximeret, paruulum in medio illorum ſtatuit, deque primatu certare prohibuit: Qui maior (inquit) eſt in vobis, fiat ſicut iunior: & qui præceſſor eſt, ſicut miniſtrator. Nam quis maior eſt qui recumbit, an qui miniſtrat? Nonne qui recumbit? Quis verò ignorat clericum in medio eccleſię eſſe tāquam eum qui miniſtrat? Quare meminerimus potius officij noſtri quàm dignitatis. Neque enim ad dominationem vocati ſumus, ſed ad opus. Nō im-

Matth. 18.
Luc. 22.

F merito Hieronymus, vt peſtem quandam, fugiendos clericos ait, qui à ſpeluncis domorum paternarum abſtracti, & poſt in eccleſia ſublimati ac ſacerdotijs ditati, vanę gloriæ & ſuperbiæ ſtimulis efferuntur.

Hieron.

Omnis luxus clerico interdictus.

CAPVT XXIV.

BEatvs Hieronymus Eccleſiæ præfectos, qui luxu ac delicijs affluunt, Michæam deſcribere aſſerit, quod eijciendi ſint de ſpatioſis domibus, lautiſque conuiuijs, &

Hieron. in Mich. c. 2.

multo

multa labore conquiſitis epulis, in tenebras exteriores, vbi erit fletus & ſtridor dentium. Viuere quidem de altario ſacerdoti licet, luxuriari non permittitur. A crapula itaq; & ebrietate, à compotationibus illis ad hauſtus æquales, à luxu, ab alea, ab immoderatis ſumptibus & comeſſationibus, Concilium generale clericos reuocat vniuerſos, ſequutum veteris Teſtamenti inſtitutum, quo miniſtris templi vinum & ſicera prohibebatur, ne ebrietate grauarentur corda eorum, & vt ſenſus eorum ſemper vigeret & eſſet tenuis. Et Apoſtolus ait: Nolite inebriari vino, in quo eſt luxuria, ſed implemini ſpiritu ſancto. Et iterum: Non in comeſſationibus & ebrietatibus, & quæ ſequuntur. Atque alibi Salomon: Luxurioſa res vinum, & tumultuoſa ebrietas: quicunque his delectatur, non erit ſapiens.

Matt. 8. 13. 22. 24. 25. — Ex Conc. general. de vi. & hon. cler. cap. A crapula. — Leuit. 10. — Epheſ. 5. — Rom. 13. — Prou. 20.

Clerico non licere vel cauponem agere, vel tabernas, niſi neceſſitatis cauſſa, intrare.

Cvpvt XXV.

Olim tanta honeſtas deſiderabatur in clero, vt ne nuptialibus quidem conuiuijs ipſis intereſſe liceret, nec immiſceri ſpectaculis ac cœtibus, vbi amatoria cantantur, aut obſcœni motus corporis, choreis & ſaltationibus efferuntur: ne auditus & intuitus ſacris myſterijs deputatus, turpium ſpectaculorum atq; verborum contagione pollueretur. Quid ſi videret eccleſia illa priſca Clericos noſtri temporis tabernarios, tabernisq; (quaſi domos non haberent) noctu diuque alligatos? quam execraretur facinus? Poſt hæc ergo, non ſolum nullus ex clero ſordidiſſimum cauponem aut tabernarium agat, ſed ne ad tabernas quidem, niſi neceſſitatis cauſa, diuertat: alioqui pœnæ canonicæ imminent ei, qui ordini ſuo hanc ignominioſam notam inurere tentauerit.

Ex Conc. Agath. Laodic. Carth. vi. — Ex Conc. Viennen.

Habitus ſeu exterioris corporis cultus modeſtia, à clericis exigitur.

Capvt XXVI.

Beatissimvs Paulus habitus modeſtiam & in mulieribus deſiderat, quas vult verecundas eſſe, non in tortis crinibus aut auro, aut margaritis, vel veſte pretioſa, ſed quod decet mulieres, promittentes pietatem per opera bona. Itidem Apoſtolus Petrus eas commendat, quarum nó ſit extrinſecus capillatura, aut circundatio auri, aut indumenti veſtimentorum cultus, ſed qui abſconditus eſt cordis homo in incorruptibilitate quieti & modeſti ſpiritus, qui eſt in conſpectu Dei locuples. Quanto ergò putanda eſt in clericis tanto gradu ſublimioribus, deformiſſima illa ac frequentiſſima noſtræ tempeſtatis habituum variatio, quam ne inferiori quidem ſæculo Apoſtolorum principes permittendã duxerunt. Ex veſte apud homines ſanctimoniæ opinionem aucupari prohibuit Chriſtus, qui in omnibus operibus noſtris, id quod intus eſt, primum reſpicit, mandatq; iubet: deinde, quod deforis eſt. Væ illud horrendum Phariſæis hypocritis interminans, qui vt viderentur ab hominibus iuſti, dilatabãt phylacteria ſua, & magnificabant fimbrias, cùm eſſent intus pleni rapina & immunditia. Interim tamen euangelium non temerè veſtimentum Ioannis Baptiſtæ, quòd illius profeſſioni ac méti reſpondebat, de pilis camelorum contextum celebrat, ac ipſe Chriſtus veſtium mollitiem ac lenitatem auerſatur: Ecce, inquiës, qui mollibus veſtiuntur, in domibus regum ſunt. Quæ omnia huc ſpectant, vt velimus clericos præter indictam tonſuram, veſtes quoq; ſuo ordini congruétes deferre, quemadmodum olim generali concilio cautum eſt. Pudet ſiquidem nos, cùm videmus prodire clericos, perinde atque ſeculi milites amictos, vel qui ſint vt fœmina compti. Iidem pannoſi clerici ac veſtibus laceri diſplicent. Neque enim affectatæ ſordes aut exquiſitæ deliciæ laudem pariunt.

1. Tim. 2. — 1. Pet. 3. — Matth. 23 — Matth. 3 — Matth. 11. — Ex Conc. general. c. Cler. de vi. & hon. cler. Hier.

Mali exempli eſt, ſacerdotem ſe venditare in Capellanum delicato laico aut mulierculæ.

Capvt XXVII.

Magna eorum leuitas eſt, in magnam cleri ignominiam redundans, qui ſe laicis atque adeò delicatis fœminis, ventris cauſa in capellanos (vt appellant) atque ante ambulones venditant. Qui enim debebant eſſe gregis duces, rediguntur in caudam, & ſordidiſſimis quibuſq; negotijs alligantur. Proh nefas.

Hieron.

Suſpectæ mulierum cohabitatio, clericis interdicta.

Capvt XXVIII.

Nicæno Concilio neque Epiſcopo, neque presbytero, neque diacono, neque vlli clericorum omnium habere ſecum mulierem extraneam permittitur, niſi fortè mater, aut ſoror, aut auia, vel amita, vel matertera ſit. Nos (ſi tamen hæc tempora tantam ſeueritatem pati non videntur) ſaltem ſuſpectam cohabitantem prohibemus.

Ex Conc. Nicæno. — Ex Conc. Mogun.

Auaritia in clero execrabilis

Capvt XXIX.

Ex quo in Eccleſia Dei auaritia creuit, perijt lex de ſacerdote, & viſio de propheta, quemadmodum diuus Hieronymus ad Ruſticum Narbonenſ. ait. Nec mirum, quòd nemo poſſit ſeruire Deo & Mammonæ: aut enim vnum odio habebit, & alterum diliget: vnum autem ſuſtinebit, & alterum contemnet. Vbi eſt enim theſaurus tuus, ibi eſt & cor tuum. Habentes autem alimenta & quibus tegamur, quiſque ſecundùm ſuæ vocationis rationem, his contenti ſumus.

Ezech. 7. — Hieron. Ruſt. — Matth. 6. — 1. Tim. 6. — Ex Conc. Carthag. clet. vict. 91. diſt.

Honeſto artificiolo victum quærere clerico licet.

Capvt XXX.

Qvibvs non ſuppetit ex ſacerdotio, honeſto artificiolo victum quærant, ſequuti diui Pauli exemplum: Sic tamen, ne ſordidam aliquam artem, ſacerdotio ignominioſam, exerceant.

Act. 18. — Epheſ. 4. — 1. Cor. 4. — 2. Tim. 2.

Clerici ne mercatores ſint, multò minus fœneratores.

Capvt XXXI.

Nemo militans Deo, implicet ſe negotijs ſecularibus, vt ei placeat cui ſe probauit. Quare multa prouidentia olim vetitum eſt, ne clerici vel monachi, mercatores (taceamus fœneratores) ſint lucri cauſa.

Ex Conc. Mogunt. c. 1. ne cler. vel mon. eod. ti.

Damnantur clerici ſuperſtitioſi, ſcurræ, curioſi, ac leuiculi.

Capvt XXXII.

Reprimvntvr qui ſuperſtitioni, diuinationibusque ac ſcortibus dediti ſunt, quos damnamus. Sunt qui ſcurras in conuiuijs diuitum ac potentum agunt, qui cùm malefecerint, gloriantur & exultant in rebus peſſimis: qui digni non ſunt, vt clerici appellentur. Sunt curioſi & leuiculi, qui in foris, in compitis, in plateis, in vicis obambulant, vagis oculis, effreni lingua, petulante ſtudioq; inceſſu, & leuitatem animi, impudentiamq; mentis oſtendunt: quos auerſamur. Eos verò tantum & re & nomine clericos reputamus, qui legem Dei die noctuq; meditantur, munus ſuſceptum debitè exequuntur, ac vitam agunt ſacerdotio dignam.

In Conc. Agat. 7 ca. quam ſit graue. de exceſſ. præl. — 23. diſt. c. his.

Digitized by Google

A

PARS TERTIA.

De Metropolitanis, Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſiis & miniſtrantibus.

CAPVT PRIMVM.

QVVM metropolitana ſeu cathedralis Eccleſia ſedes ſit Epiſcopi, principemque locum in clero obtineat, nequaquam poſtremum in reformatione locum obtinere debet. Niſi enim ea Ec- B cleſia prælucea t omnibus, quæ in tota prouincia aut diœceſi conſtitutæ ſunt, fruſtrà intendimus redigere in ordinem Eccleſiaſticæ diſciplinæ cæteras.

De officio Decanorum.

CAPVT II.

PORRO quum collegiatæ Eccleſiæ ſecundariæ ſunt poſt cathedrales, & inſtar illarum; quòd ad ordines miniſtrantium, diuinumque cultum attinet, conſtitutæ, vtrobiq; Decanis curæ erit, vt clericos ſuos ad obſeruationem C piorum rituum prouocent ac reducant, vt ad agendam vitam clericis dignam perpetuò cohortentur ac impellant, vt à negotijs, à tumultibus mundanis reuocent, ne magis ſeculi, quàm Chriſti milites videantur, vt comeſſationibus, ebrietatibus, ac omni luxui interdicant, deniq; vt ſuo officio ſatisfacere compellant.

De officijs in eiuſcemodi Eccleſiis miniſtrantium generatim.

CAPVT III.

SVNT in hiſce Eccleſijs diuerſi miniſtrantium gradus: D nempe Præpoſiti, Decani, Archidiaconi, Scholaſtici, Cantores, qui & Chori Epiſcopi, Theſaurarij, qui & Sacriſtæ ſeu Cuſtodes, Canonici, Vicarij, atque id genus alij. Interpretetur quiſque vocabulum ſuum, & curet eſſe, quod dicitur, ſecundùm veterem patrum inſtitutionem, ac regulam. Atque eo ſolo fecerint, vt quum noſtræ, tum omnium piorum expectationi magna ex parte reſpondiſſe videantur.

De Canonicorum vita & officio.

CAPVT IV.

E

VT de Canonicis dicamus paucis, reſpondeat eorum vita titulo, reſpõdeat nomini: ſint reipſa, vt ſunt nomine, Canonici, id eſt, regulares. Neq; enim clam eſt, primam eorum originem monaſticæ diſciplinæ fuiſſe. Imitentur Apoſtolos & naſcentis Eccleſiæ miniſtros, quorum erat cor vnum & anima vna, qui quotidie (vt in actis Apoſtolicis legimus) perdurantes vnanimiter in tẽplo, & frangentes circa domos panem, ſumebant cibum cum exultatione & ſimplicitate cordis, perſeuerantes in orationibus, collaudantes Deum, & habentes gratiam ad omnem plebem. De tali conuentu Pſaltes dixit: Ecce quàm bonum & F quàm iucundum habitare fratres in vnum. Qui & cõpellens ac prouocans eiuſcemodi conuentum, ait: Ecce nunc benedicite Domino, omnes ſerui Domini, qui ſtatis in domo Domini, in atrijs domus Dei noſtri. Porro eccleſię iſtæ collegiatæ quandam vetuſtatem ſpirant, & Eccleſiæ primitiuæ inſtitutum præ ſe ferunt, quòd vel forma ædificiorum oſtendit, quæ Canonicos prope templum, in vnum penè habitaculum collocauit, vt procul à promiſcua multitudine ſeparati, diuinis pariter laudibus iugiter inſiſterent.

Act. 4.
Act. 2.
Pſalm. 132.
Ibidem.

Quemadmodum preces horariæ, aliæq; diuinæ laudes decantandæ.

CAPVT V.

STATIS ergo ac debitis horis laudes diuinæ, non curſim ac feſtinanter, ſed tractim: nõ truncatè, ſed integrè, diſtinctè, deuotè, reuerenterque ab omnibus decantentur, perſoluanturque. Et quum pſallendi gratia conueniatur: ibidem, muta aut clauſa labia nemo tenuerit: ſed pariter, ſenes cum iunioribus, laudent nomen Domini in pſalmis, hymnis & canticis, Deo alacriter modulantes: ſic tamen, B ne boatus cõfundat recitationem. Nemo tum, cùm publicè vel preces horariæ, vel Miſſæ ſacrum cantando peraguntur, legat vel dicat priuatim officium: nã is id quo obnoxius eſt, choro ſubtrahit, atq; alios vel pſallẽtes perturbat, vel à pſallendo retrahit. Quem tamen aliud officium eccleſiaſticum, aut publicum alio ſtatim rapiet, vt niſi legens preces horarias, tempeſtiuè abſoluere haud poſſit, hac lege teneri nolumus. Quàm autem à vero aberrant ſeſe non alicuius officij in eccleſia exercendi, ſed quietis & inertiæ tãtùm cauſa canonicatus eſſe adeptos: perinde atque ſatis ſit, paucis quibuſdam clericis admodum ignaris, tenui pretio conductis, curam diuini officij cõmitti, quod deinde eiuſcemodi mercenarij, non ſeruatis temporum C interſtitijs, ſyncopando tranſcurrunt, interim ipſis canonicis tota vita torpentibus?

Ex Conc. Agath. in c. presbyteri & diacones de eccl. n. diſ.

Inter ſacra nihil ne cogitandum quidem, quod Dei aut Eccleſiæ oculos offendat.

CAPVT VI.

LONGE verò abominabile eſt, quòd quidam tum, cùm diuina aguntur, inter ſeſe de rebus prophanis tractãt, muſſitationes, colloquia, riſus & cachinnos intermiſcent. Quidam autem in aliquem chori angulum ſe recipientes, de D nugis, ne quid grauius dicamus, commentantur: aut foris per templum magno cum populi offendiculo deambulãtes, oculos pariter & aures ad vanitatem conuertunt, atque ſacra loca fœdant, poſiti in lapidem offenſionis & petram ſcandali. Hac lege nullum excipimus, ſiue claris ſit natalibus prognatus, ſiue plebeius. Quin potius, qui genere præſtant, meminerint ſe illic canonicos agere, & conuerſari non in aulis, ſed in ſcholis virtutum ac eccleſiaſticę diſciplinæ.

Decani templi ſummi poteſtas in præuaricatores.

CAPVT VII.

E

FACIMVS quoq; decano eccleſię noſtræ poteſtatẽ, perſonas eccleſiaſticas ex alijs collegiatis eccleſijs interdum magis curioſitate rerum nouarum, quàm deuotionis cauſa ad templum ſummum ſe recipientes, ac inibi, prętet omne decretorum, ſæpè etiam eccleſiaſtico habitu non amictas inter laicos ſurſum ac deorſum inambulantes, pœna canonica, nimirum ſuſpenſionis temporarię, aut maiori etiam pro ratione culpæ coercendi.

Quem oporteat eſſe veſtitum miniſtrantium in hiſce Eccleſiis.

F

CAPVT VIII.

DE veſtitu clericorum ante diximus, qui in his tanto debet eſſe decentior, quo ſunt altiori loco, perindeque atq; in ſpeculo quodam conſtituti. Sit ergo chorum ingredientibus veſtis talaris, ſint pilei, (quæ bireta vocamus) ſint camiſiæ, ſint deniq; calcei pariter & caligæ tales, in quibus non faſtus, iactantia, elationis vitium, vel mẽtis leuitas ſed clericalis ordinis honeſtas & modeſtia deprehedatur. Siquidem ita ſemper viſum eſt maioribus noſtris, externum habitum, quid intus crepet, deſignare: adeò

Agat. 20.
Hono. 3. c ex parte

Digitized by Google

vt & leges ciuiles iniuriam matronæ, habitu meretricio v- A
de priuil. & exceſſ. priuil. tenti, illatam, non vindicent: ac canones clericum non alligarum coniugio, habitum ac tonſuram clericales deſerentem, poſt tertiam monitionem: clericum verò coniugarum ſtatim priuilegio exuant clericali: adeò vt ſic in maleficijs deprehenſi, animaduerſionem ciuilium magiſtratuum non euadant. Ne autem poſt hac quiſpiam excuſationem non factæ aut præuiæ monitionis prætexat, hac noſtra ſynodali conſtitutione omnes (quotquot ſunt in noſtris diœceſibus conſtituti) clericos, qui habitu minus decenti vtuntur, monemus, vt intra tres menſes, quorum ſingulos pro ſingulis dilationibus, tertiam verò vti peremptorium terminum præfigimus, habitum qui clericos deceat, reaſſumant: Alioqui ipſo facto, nulla poſthac alia B monitione expectanda, in cenſuras ac pœnas conſtitutionum canonicarum incurſuri.

Decani vndiquaque aduigilabunt.

CAPVT IX.

QVo ergo hæc quæ diximus, repurgentur, ac debitè ſimul cum omnibus alijs ad diuini officij proſecutionem ac chori diſciplinam ſpectantibus obſeruentur, Decanus diligenter inuigilabit, hinc & hinc circunſpiciens, ne quid inordinatè fiat.

Ante omnia verò, vt canonici ſacris adſint.

CAPVT X.

CVrante omnia curæ erit, ne quis Canonicorum ſacris abſit, ſed vt qui emolumentum ferre volent, officium quoque ſuum, propter quod beneficium datur, in Aurel. 15. eccleſia gerant. Aurelianenſ. Concilio cauetur, clericos, qui officio adeſſe contemnunt eccleſiaſticam diſciplinam arbitrio Epiſcopi recepturos. Sed facilè caſtigabitur hic lapſus, ſi negligentes, ſubtractione prouentuum ſeu diſtributionum mulctentur: Quare qui ab epiſtolæ lectione, exinde toti Miſſæ, & à primo pſalmo, ſingulis horis canonicis integris ac minimè interpellatim, niſi forſan neceſſitate auocante, petitaq; ac obtenta licentia, non interfuerit, iuſtum eſt, vt hic illius horæ aut officij ſtipendio in totum careat.

Vicarij, vt diuinis laudibus decantandis interſint, adigendi.

CAPVT XI.

QVi vicarij dicuntur, in quibuſdam collegijs ſe in libertatem quandam potius carnis quàm ſpiritus vendicare contendunt, nolentes choro, decantandiſq; ſimul cum canonicis diuinis laudibus ac ſacris eſſe addicti: ſed hi reſipiſcant, ac incipiant intelligere cur Vicarij dicantur. Superpelliceis, quoq; vtantur. Cuius enim vices gerent, niſi canonicis adiutores accedant? Horum nimirum vice, qui vel aduerſa valetudine detenti, vel negotijs neceſſarijs auocati, intereſſe non poſſunt. Cur tandem ſuperpelliceis vtentur, qui chori ſacris ſe mancipatos non agnoſcunt? In ordinem ergo diſciplinæ redigantur, ſuſpenſioniſque pœna, etiam à fructibus, nedum quotidianis illis quæ diſtribuuntur, ſed à groſſis etiam, pro culpæ modo animaduertendum in non parentes.

Ad perſonalem reſidentiam cogendi, quibus hæc per fundationes beneficiorum eſt impoſita.

CAPVT XII.

QVorvm fundationes perſonalem reſidentiam requirunt, illi aut ipſi reſideant, aut à prouentuum perceptione ſuſpendantur, & fructus illi in alios pios vſus conuertantur, niſi qui reipublicæ cauſa ex authoritate noſtra abfuerint.

Lucri tantum cauſa ſacris adeſſe non oportere.

CAPVT XIII.

VTinam optando à Deo Op. Max. cōſequi poſſimus, ne quiſquā lucri cauſa diuinis intereſſet, alioqui non acceſſurus ſacra, veluti quem nummi magis quā Dei amor in templum trahit, quæſtum pietatem eſſe putans: qui, nō Eſa. 1. dubium, ex numero eorum eſt, de quib⁹ Eſaias dixit: Omnes diligunt munera, ſequuntur retributiones. Nec multum is abeſt (vti pleriſq; doctiſſimis viris placuit) abhorrē- 4. Reg. 5. do crimine Giezi, qui exiſtimauit diuinum munus pecunia redimendum. Quare viderint clerici noſtri, vt eorum mens & intētio tota in Deum referatur, vt cum Dauid cōfiteantur Deo in directione cordis, ac in labijs ſuis pronūtiātes omnia iudicia oris eius. In via etiam teſtimoniorum Pſalm. 118 Domini delectentur ſicut in omnibus diuitijs. Optandum vt pſalmus ille 118. qui toties non ſine cauſa in eccleſijs replicatur, ore ſimul & correſpondente ſingulis verbis mēte decantetur. Et cum eodem pſalte ex animo dicatur: Vo- Pſalm. 53. luntariè ſacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo Domine, quoniam bonum eſt. Non adimit Chriſtus, ſed decet- 1. Cor. 9. nit operanti ſuam mercedem: Dignus eſt enim operarius 1. Tim. 5. mercede ſua. Et: Qui altario deſeruit, de altario & viuet. C Sed interim cogitare debet clericus, ſe viuere non vt edat, ſed edere vt Chriſto viuat, habereque ſemper menti re- Matth 6. conditum Chriſti verbum: Primum quærite regnum Dei, & hæc omnia adijcientur vobis.

Capitula diſciplinæ qualiter obſeruanda.

CAPVT XIV.

CApitvla verò diſciplinæ (quę vocant) multò maiori diligentia obſeruentur, atq; hactenus. Id ita fiet, ſi non tam prophanæ quàm res ſacræ in his tractentur. Si de moribus inquiratur, ſi vita expendatur ſingulorū: & quod D olim ſancti patres feciſſe dignoſcuntur, ex temporali oratione interdum commonerentur fratres. Et in primis ad ſacras literas capeſſendas inſtigarentur, atque vt in his optimas horas collocarent, incitarentur, quod hic reperiatur fons vitæ ſcaturiens, ex quo qui haurit, non ſitit Ioan 4. in æternum. Hic theſaurus euangelicus, propter quem oportet vendere vniuerſa, reconditus ſit, ex quo prudens Matth. 13 ille paterfamilias profert noua & vetera.

Officium Decani in rebelles.

CAPVT XXV.

SI quos Decanus rebelles cernat, ſi diuini cultus atq; ſui E Ex conc. Agat. c. officij negligentiores, ſi rixoſos, ſi litigioſos, ſi percuſſores, ſi aleatores & ſcorta fouētes, aut alijs publicis criminibus irretitos, atq; hi fraternam correptionem audire recuſauerint, agat in his capitulis quod iubet Paulus: Peccā- 1. Tim. 5. tes coram omnibus argue: Tum ſi reſipiſcere nolint, arceat à ſacris, prohibeat participare fructus, donec ad meliorem vitę frugem reuertantur, ſic tamen; vt hic ſeruetur 1. Theſſ. 5 regula apoſtolica: Corripite inquietos, conſolamini puſillanimes, patientes eſtote ad omnes, & neq; ira, neq; odiū, Innoc. Pa. & Greg. ad Mau. Imp. neq; rancor vllas ſibi partes vendicet. Nam illa præpoſitorum ſolicitudo eſt vtilis, illa cautela eſt laudabilis, in qua caila. 11. q 3. F totum ratio agit, & furor nihil ſibi vendicat. Ira enim ſæpè etiam innocentes ad crimen inducit. Dum enim iuſto amplius iraſcimur, & volumus aliena coercere peccata, grauiora committimus. Per hęc tamen noſtris, ac eccleſiarum prouinciæ noſtrę priuilegijs ac legitimis conſuetudinibus, & præſertim mori ac conſuetudini qui in aliquibus eccleſijs eſt, (nempe vt cauſæ diſciplinę per Diaconos dijudicētur) nihil præiudicamus: modò tamen Diaconi, ad requiſitionem Decani, ſuo officio grauiter ac ſtrenuè incumbant ac ſatisfaciant. Quòd ſi Decanus & Capitulum, negligentes, aut eiſdem criminibus irretiti fuerint, ad iuris communis diſpoſitionem redire neceſſe erit.

Contentioſi

Digitized by Google

Contentioſi, ad pacem & concordiam per Decanum & Capitulum reuocandi.

CAPVT XVI.

INVIDIA detractionisq́; vitium longè omnium peſtilentiſſimum, in collegijs non eſt nouum, quod humani generis hoſtis inter fratres ſerere ſemper conatus eſt, (Gen. 4.) quemadmodum de Abel & Cain, de Ioſeph & de fratribus eius legimus. (Gen. 37.) Quin parum abetat ab omnium ſanctiſſimo illo collegio, nempè Apoſtolico, (Ioan. 13.) niſi pacificator Chriſtus Ieſus intercesſiſſet, ac ſathanam repente eieciſſet. Hinc ſæpenumero in clero rixæ, iurgia, & iniuriæ naſcuntur. Hinc multæ falſæ criminationes, æmulationes, obtrectationes, & delationes oriuntur. Et fit lingua, ordinata in laudem Dei, in quietum malum, plena veneno mortifero. Fit denique, vt in ea qua benedicimus Deum, & patrem, in ipſa maledicantur homines, qui ad imaginem & ſimilitudinem Dei facti ſunt, atque ex eodem ore (Iacob. 3.) procedat benedictio & maledictio. Non oportet, inquit, diuus Iacobus, fratres mei, hæc ita fieri: ſed qui ſapientes & diſciplinati inter vos, oſtendant, ex bona conuerſatione operationem ſuam in manſuetudine ſapientiæ. Nam ſi zelum amarum habetis, & contentiones ſint in cordibus veſtris, nolite gloriari, & mendaces eſſe aduerſus veritatem. Non enim eſt iſta ſapientia de ſurſum deſcendens à patre luminum, ſed terrena, animalis, diabolica. Vbi enim zelus & contentio eſt, ibi inconſtantia, & omne opus prauum. Quæ autem de ſurſum eſt ſapientia, primum quidem pudica eſt, deinde pacifica, modeſta, ſuadibilis, bonis conſentiens, plena miſericordia & fructibus bonis non iudicans, ſine ſimulatione. Fructus enim iuſtitiæ, in pace ſeminatur facientibus pacem, proinde ſi quis putat ſe religioſum eſſe, non refrenans linguam ſuam, ſed ſeducens cor ſuum, huius vana eſt religio. Hæc ille.

Pœna aduerſus contentioſos pertinaces.

CAPVT XVII.

AGATHENSI Concilio conſtitutum eſt, vt quicunque odio aut longinqua inter ſe lite diſſenſerint (Ex conc. Agat. c. 31.) & ad pacem reuocari nequiuerint, primitus arguantur. Qui ſi inimicitias deponere pernicioſa intentione noluerint, de Eccleſiæ cœtu iuſtiſſima excommunicatione appellantur. Decanus ergo, vbi viderit intercedere inter fratres diſſenſionis materiam, quæ fraternam dirimat charitatem, huius canonicis authoritate vtatur: ac pro pace farcienda conſeruandaque, Capituli ſui conſilium atq; auxilium imploret, quod mutuem libenter præſtabunt, cuiuſcunque odio vel amore longè poſtpoſito.

Quo tempore Capitulorum quotidianorum conuentus obſeruandi.

CAPVT XVIII.

QVOTIDIANI Capitulorum conuentus, aut maturius ſub ſummam Miſſam, aut ſtatim illam poſt ſeruandi ſunt, ne ob illos diuinum officium vel ſuſpédatur, vel præcipitetur, vel deniq; ab ipſis Canonicis negligatur. Debet enim Dei cauſa omnibus alijs anteponi.

Volumina ſtatutorum recudenda.

CAPVT XIX.

HABENT ferè quotquot ſunt cathedrales ac collegiatæ Eccleſiæ, ſuum volumen peculiarium ſtatutorũ, quæ interdum pro affectu priuato cuiuſlibet augentur, ac creſcunt. Inter hęc reperias quamplurima, quæ quæſtum magis quàm pietatem reſpiciant, & ad inæqualitatem potius, quàm æqualitatem faciant: vnde diſcordia inter fratres

A vt fieri ſolet, ſieque [illegible] lacerantur que. Et quanquam [illegible] penas, adiguntur tamen omnes qui recens [illegible], vt ad eiuſcemodi ſtatutorum obſeruationem [illegible] tus ignari, quid contineant illa) [illegible] vllum de [illegible] iureiurando ſeſe alligent, quum tamen iura[illegible] non debeat eſſe iniquitatis vinculum, [illegible] di. Operæpretium itaque nobis videtur, huiuſce[illegible] tutorum volumina inter viſitandum excutere, & quæ Euangelicæ puritati, atque fraternæ charitati, denique diſciplinæ Eccleſiaſticæ minus conſentanea reperta fuerint, reſecare: caueréque, ne poſthac vlla noua ſtatuta [illegible] eiuſmodi Eccleſijs (niſi tamen noſter acceſſerit calculus) B edantur.

In Capitulis, à iuramentorum facili exactione temperandum.

CAPVT XX.

ET quum Chriſtus tanto ſerio iurandi facilitatem prohibuerit, (Math. 5.) vt niſi neceſſitate veritatis, alioqui periclitãdæ, cogamur, omnino non iurare dꝫ beamus: coercenda eſt illa immoderata in Capitulis iuramentorum exactio, (Cap. & ſi Chriſti de iureiur.) per quam neceſſe eſt, vt multi in ancipitia periuria corruant, quorum non tantũ illi qui peierant, ſed & qui cauſam periurij temerè exigendo pręſtant, rei ſint. C Nam Chriſti verbum eſt: Sit verbum veſtrum, Eſt eſt: non, non: quod amplius eſt, à malo eſt. Et in Eccleſiaſtico legimus. (Eccl. 23.) Vir multum iurans, replebitur iniquitate, & non diſcedet à domo eius plaga. (1. Cor. 11.) Si noſipſos dijudicaremus, non vtique iudicaremur.

Inter viſitandum de moderandis annis qui expectantiæ appellantur, videndum.

CAPVT XXI.

D NVM annos, qui expectantiæ appellantur moderari poſſimus, videbimus inter viſitandum, quando nobis vel id maximè curæ erit, vt qui recens acceſſerunt Canonici, aliquot annis de conſenſu Capitulorum ſuorum, bonarum ac potiſſimum ſacrarum literarum ſtudijs, in Academia aliqua publica & benè Chriſtiana incumbant, vtq; tum ſequantur illos interim redditus præbendarum ſuarum, quotidianis diſtributionibus tantum exceptis, aut portio eiuſcemodi perſonis, iuxta Eccleſiarum ſtatuta & conſuetudines aſſignata. (Hono 3 c. ſuper ſpecu. de magiſt.) Multùm enim refert, viros doctos eſſe in Eccleſia Dei, qui velut ſplendor firmamenti fulgeant, & tanquam ſtellæ in perpetuas æternitates manſuri, ad iuſtitiam plurimos valeant erudire. Indignum ergo, E ſtudio tam frugifero intentos, ac in vinea Domini operantes, diurno denario fraudari, modò tamen teſtimonium exhibeant magiſtrorum, quod totos illos annos rectis operam dederint diſciplinis. Per hæc tamen Canonis inducias, quæ ſe latius porrigunt, nolumus coarctare.

Non oportere, à canonico recens admiſſo, pecuniam ſtatutariam duplicatam ob anteceſſorem exigi.

CAPVT XXII.

F NEC ferendus nobis diutius videtur mos ille irrationabilis, quo ad vnam præbendam receptus, ob ſuos in eadem præbenda anteceſſores non receptos, (à quibus ius non habet, ſed potius à conferente vel inſtituente) pecuniam ſtatutariam ſæpius exoluere compellitur. (Cap. non debet. de regul. iur. in 6.) Nec ignoramus quoſdam Decanos & capitula in eo eſſe, vt hæc pecuniaria onera (quare recens recepti, contra ſacrorum canonum diſpoſitionem grauantur) indies nouis quibuſdam ad inuentionibus grauiora, ac tandem importabilia efficiant: quod penitus improbamus.

Digitized by Google

A li habitu amicti, inter quos ſunt, quos appellamus campanarios, quos ad minimum (cereis accendendis, alijſque in choro miniſtrationibus intentos) deceret ſuperpelliceis indui. Ne interim prætereamus ablutionem pallarum veſtimentorumq́; altarium: breuiter, ſacrorum cuſtodiam talibus per cuſtodes ſeu theſaurarios noſtri temporis cõmitti, quos hæc contingentes antiquitas nefarij criminis ſimul cum ſurrogantibus damnaſſet: quare cautius poſt hanc agendum, ne ob talem præſumptionem Dominus iratus, plagam populo, qua ſimul innocens cum nocente inuoluatur, immittat.

B

PARS QVARTA.

De parochis ac eorum vicarijs, aliiſq́, verbi miniſtris.

Capvt Primvm.

TItvlvs hic cùm generalis ſit, in pleroſq; alios ſcinditur. Primùm enim videndum eſt, qui ad verbi miniſterium & regimen Eccleſiarum admittẽdi ſint: deinde, de vita ac moribus eorum: poſt, de officio, quod in duobus potiſſimum ſitum eſt, diſſeminatione verbi, & adminiſtratione ſacramentorum. Poſtremò, de ipſorum victu, de quibus ſpeciatim diſpicietur. Ante omnia tamẽ lectorem admonitum eſſe volumus, hos eſſe locos, quos eccleſiarum iubar D. Paulus in epiſt. ad Tim. ac Titum accuratiſſimè tractat. (1.Tim.3.) Nam huc illi potiſſimum ſpectant, vt ſciant Timotheus ac Titus, quomodo oporteat eos in domo Dei conuerſari, quæ eſt Eccleſia Dei viuentis, niſi quod articulus adminiſtrationis ſacramentorum, & qui de victu eſt, alibi fuſius explicãtur. (In priori ad Corin.) Porrò cùm hæ Paulinæ epiſtolæ merè aureæ ſint, & nulli non parocho cognitu in primis neceſſariæ: idcirco ad verbum ediſcendæ, memoriæ mandandæ, ac opere complendæ erunt. Ex quibus & alijs euãgelicis apoſtoliciſque ſcripturis ac patrum ſanctionibus, nos quædam decerpemus, quo dilucidius fiat, in quibus hactenus magno cum reip. detrimento peccatum, & quid de cætero parochis facto opus ſit.

Qui admittendi.

Capvt II.

(Ioan. 10.) QVvm Chriſtus Ieſus paſtor ille bonus, ac paſtorum princeps, qui poſuit animam ſuam pro ouibus ſuis, (Matth. 9.) circuiret omnes ciuitates & caſtella, docens in ſynagogis eorum, & prædicans euangelium regni, & curans omnem languorem & omnem infirmitatem, quum, inquam, is qui venit requirere & ſeruare quod perierat, vidiſſet turbas, miſertus eſt eis, quia erant vexati & iacentes ſicut oues non habentes paſtorem, dicebatque diſcipulis ſuis: (Marc 6. Luc. 10.) Meſſis quidem multa, operarij autem pauci. Rogate ergo Dominum meſſis, vt mittat operarios in meſſem ſuam.

Orandus Deus, vt mittat operarios in meſſem ſuam.

Capvt III.

NVm, quæſo putamus needum tempeſtiuum eſſe interpellare Dominum meſſis, vt mittat operarios in meſſem, ac paſtores, non quoſlibet, ſed ſecundùm cor ſuum, nimirum ouibus miſerè diſſipatis ac balantibus requirendis? Quis, niſi in media luce cæcus non præſentiſcat nos in ea periculoſiſſima tempora incidiſſe, in quibus prędictiones Chriſti & Apoſtolorum ſcripturæ, omninò atq; omni ex parte complentur? (Matth.7.) Quis enim non videt veniſſe, irrepſiſſeque numeroſa admodum caterua ad nos, falſos illos prophetas in veſtimentis ouium, qui ſint intrinſecus lupi rapaces, qui non introierint per oſtium in ouile ouium, ſed aſcẽderint aliundè fures ac latrones? (Ioan. 10.) Non enim venerunt, niſi vt furentur & mactent & perdant, quos videntes mercenarij, & qui non ſunt paſtores, venientes, fugiunt & dimittunt oues, & lupi rapiunt & diſpergunt eas. Fugit enim mercenarius, quia mercenarius eſt, & non pertinet ad eum de ouibus. Poterant direptores iſti ſub exuuio ouino aliquandiu deliteſcere, niſi Chriſtus eos prodidiſſet. Ex fructibus, inquiens, eorum cognoſcetis eos, quòd non poſſit arbor bona fructus malos facere, nec arbor mala fructus bonos. (Matth 7.) Ex fructu enim ſuo vnaquæq; arbor cognoſcitur.

Vnde dignoſcere oporteat pſeudoeccleſiaſtes.

Capvt IV.

QVos qui velit penitùs agnoſcere, is 2. Pet epiſt. legat. ca. 2. & quæ eiuſdem argumenti eſt, Iudæ Apoſtoli vnicam, & eas potiſſimum diui Pauli epiſtolas, quas ad Timotheum ac Titum quo epiſcopos ſuos præſcripſit, (2.Pet. 2. Iuda. Ad Timot. & Titum. 2 Tim. 3. 1.Tim. 1.) in quibus illos eodem quo Dominus, nomine, appellat lupos rapaces, non parcentes gregi. Ex nobis quidem ſuborituros, ſed peruerſa loquentes, vt abducant diſcipulos poſt ſe, homines ſeipſos amantes, cupidos, elatos, ſuperbos, blaſphemos, ſine affectione, ſine pace, criminatores, incontinentes, proteruos, reprobos circa fidem. (1 Tim. 3.4.) A fine præcepti, quæ charitas eſt, de corde puro & conſcientia C bona & fide non ficta, toto cęlo aberrantes, in vaniloquiũ conuerſos, ſeductores, proficientes in peius, errantes, & in errorem mittentes, magiſtros prurientes auribus, & in fide (quòd bonam conſcientiam repulerint) naufragos, verbis contendentes, ſanis verò ſermonibus & ei, quę ſecundùm pietatem eſt, doctrinæ, neutiquam acquieſcentes, ſuperbos, languentes circa quæſtiones & pugnas verborum, ex quibus oriuntur inuidiæ, contentiones, blaſphemiæ, ſuſpiciones malę, (1.Tim.6.) conflictationes hominum mente corruptorum, ac proinde ad nihil vtiles, niſi ad ſubuerſionem audientium, quorum ſermo vt cancer ſerpit. Numquid poterat Apoſtolus futurorum conſcius, hoſce pſeudoeccleſiaſtes apertiùs aut dilucidius deſignare? quos nullus D profectò Apelles tam expreſſim ſuis coloribus depingere potuiſſet.

Soli authoritate ordinaria comprobati, ad verbi miniſterium admittendi.

Capvt V.

ADverſvs hos pſeudochriſtos & pſeudoprophetas non præmuniuit Chriſtus: Videte, inquit, ne ſeducamini. (Matth.24. Luc. 21. Marc.13.) Multi enim venient in nomine meo, & multos ſeducent, vt in errorem (ſi tamen fieri poteſt) ducãtur etiam electi. E Nolite ergo ire poſt eos. Vos ergo (vt ſubiecit commonens) videte, Ecce prædixi vobis omnia. Chriſti ergo pręceptum, quantum nobis ipſe concedit, ſequentes, quo lupos tam peſtilentes ab ouilibus, ac diœceſibus noſtris abigamus, viſum nobis eſt operæpretium fore, antiquos innouare canones, quibus præcipitur, ne vlli ad Verbi miniſterium ſeu prædicationis officium, niſi miſſi, authoritateque ordinaria approbati ſint, admittantur. (Rom.10.) Quomodo enim (ſecundùm Apoſtolum) prædicabunt, niſi mittantur?

Quòd legitimi ordinarij verbi miniſtri ſunt, parochi & illorum vicarij, modò tamen hi examinati prius & admiſſi ſint.

F

Capvt VI.

ORdinarii ergo verbi miniſtri, Eccleſiarum parochialium legitimi rectores ac parochi ſunto, (cap. licet. is etiam de elect. lib 6.) quos etiam perſonaliter apud eaſdem eccleſias, ſecundùm canonicas ſanctiones perpetuò reſidere volumus: niſi tamen eos magna ratio, veluti quod vel maioris ac publicæ vtilitatis cauſa abſint, quæ & noſtro calculo approbari debet, vel quod ſoli ob parochiæ amplitudinem gubernationi tantæ non ſufficiant, excuſauerit. Tum enim qui per illos dele-

Digitized by Google

delegabuntur vicarij, ſeu vicecurati, (modò tamen hi etiam examinati, & tam quod ad vitæ integritatem, quàm Chriſtianæ eruditionis puritatem & zelum attinet, idonei reperti fuerint) noſtro permiſſu eodem officio perfungentur. Qui verò deinceps in vicecuratos aſſumentur, Vicarij noſtri in pontificalibus ac Theologorum ei per nos adiúgendorum: in diœceſibus verò Suffraganeorum noſtrorum, illorum, quibus hoc muneris committendum duxerint, cenſuram (num videlicet obeundo muneri apti ſeu idonei ſint, vel minùs) expectabunt.

Fratres mendicantes quatenus admittendi.

Capvt VII.

Ex conc. Vienen. cler. dudũ de ſepul.

ALIQVOT retrò ſeculis in eccleſiam recepti ſunt quatuor mendicantium fratrum ordines, quo parochorum in verbi miniſterio cooperarij forent. Quos abſit vt repellamus, ſi tamen intra Concilij Viennen. ſub Clemẽte V. celebrati, aliarumque canonicarum conſtitutionum cancellos ſe continuerint. Nec ante acceſſerint, quã per ipſorum prælatos, vt viri inculpatæ vitæ, diſcreti pariter ac modeſti, ac verbi diuini probè ignari, iudicentur, atq; ad hoc munus deligantur: deinde etiam vicarijs noſtris in põtificalibus præſentati, tales inuenti fuerint ac permiſſi.

Quam modeſtiam fratres mendicantes in Verbi prædicatione ſeruare oporteat,

Capvt VIII.

QVI tamen quum in ſubſidium tantum vocati ſint, ordinarijs eccleſiarum rectoribus moleſti eſſe deſinẽt, ita videlicet, ne eoſdem (quum ſuo munere fungi ipſimet velint, præoccupent, neve quos in excolenda vinea Domini iuuare debent in concionibus, virulenta ac detractoria lingua carpant, vti nonnulli huius generis ſolent, qui inflati ac incompoſiti populi auribus demulcendis ſtudent, ſuam, non Chriſti, gloriam ambientes: Tam ignari omnis eccleſiaſticæ diſciplinæ, vt ignorent parochos, ſi fortè ceciderint, ſuos habere iudices, non ipſos fratres cenſores: multo minus promiſcuam plebem, quam exploratum eſt, mutuis eccleſiaſticorum virorum amarulentis detractionibus adeò non emendari, vt ſcãdalizetur multò magis. Nec audiendi ſunt iſti, ſi ſeruos Dei accuſare ſe dicant, vt meliores fiant, quum potiùs inuidiæ ſtimulis adulationiſque, quàm charitatis ſtudio agitari conuincantur. Idipſum vel propria eorum conſcientia atteſtante, quod ſciant nullum vel in ſæculo, ne dicamus in eorum monaſterijs, inueniri, qui velit ſuum ſeruum ab alio, quàm à ſe, iudicari: adeò vt ſi quis ſecus facere præſumpſerit, hunc & multa ſequatur indignatio & vlciſcendi cupiditas. Quin Paulum audiant dicentem: Nolite iudicare inuicem, ſed hoc iudicate magis, ne offendiculum detis fratri.

Ex decret. Pontia. Pont.

Ex decr. Anaclet.

Rom. 4.

Non ferendi, qui in iuriſdictiones & poteſtates temerè ad plebem inuehuntur.

Capvt IX.

MVLTO minùs ferendi ſunt, qui, vt auram venentur popularem, in iuriſdictiones epiſcopales ac ordines eccleſiaſticorum pariter & ciuilium magiſtratuum inuehentes, temerè vociferantur ad populum: non intelligentes interdum neque de quibus loquuntur, neque de quibus affirmant. Quo nihil aliud efficiunt, quàm vt plebe, alioqui ſatis in clerum iritatam, irritationem reddant, ac gliſcenti ſeditionum igni oleum ſubminiſtrent. Iuriſdictiones ac magiſtratus eſſe oportet. Quod interdum perſonarum, non ordinis ſeu magiſtratus, vitio peccatur, alia prouidentia purgandum eſt, non cęco plebis iudicio expendendum fraterna correptione opus erat, non accuſatione, aut laceratione ex ſuggeſtis. Et vt omnia non ſtatim ad viuum vſque repurgentur, quod fieri vix poteſt,

1 Tim. 1.

A non grauabuntur iſti oculati, in ſe quoque deſcendere, ac ſuos erratus inſpicere, quo tandem æquiores fiant, diuiniſque iudicijs etiam quædam relinquant. Si enim omnia (vt ſcitè Anacletus ait) in hoc ſæculo vindicata eſſent, locum diuina iudicia non haberent. Sed de his ſatis.

Match. 18.

Ex canon. Anaclet.

Abuſus eſt, qui parocho ſuo officio interdicit.

Capvt X.

EX his quæ diximus, conſequitur, eum morem, qui alicubi irrepit, penitus irrationabilem, ne dicamus execrabilem abuſum eſſe, quo legitimi eccleſiarum parochi adiguntur iureiurando affirmare, ſeſe in ſuis eccleſijs fratres medicantes ad verbi miniſterium (etiam ſi ipſimet pro ratione ſuſcepti ac cõcrediti muneris eo fungi velint) perpetuò admiſſuros. Quid enim hoc more aliud agitur, quã vt parocho officium, quo ſe Chriſto & eccleſię obſtringit, adimatur, ac in alium relegetur? Id vitij, vt ſpes eſt, curabimus.

B

Fratres mendicantes his ſynodalibus conſtitutionibus erunt parentes.

Capvt XI.

C

ÆQVVM quoq; cenſemus, vt qui ex fratribus huic muneri accingi velint, noſtris vicarijs in pontificalibus ſeriò promittant, ſeſe hiſce ſynodalibus inſtitutis omninò obtemperaturos, quo ſermo Dei purè, ſyncerè, ac ſine offenſione decurrat.

Decet quoque, vt fratres eatenus ordinariæ poteſtati ſubijciantur.

Capvt XII.

D

QVI vt ordinariæ noſtræ poteſtati, quod ad eiuſcemodi functionem attinet, ſubijciantur, & eatenus monaſticæ profeſſionis regulis, obligationibuſq; eximantur, non decens tantùm, ſed & iuſtum putamus.

De ſemel certo loco deſtinatis ac admiſſis, non temerè retrahendis.

Capvt XIII.

QVI verò ſemel præſentati & admiſſi fuerint, vt certo loco hoc miniſterio fungantur, non debebunt temerè ſeu præter noſtrum aſſenſum à ſuſcepto munere retrahi.

E

Nam frequentem perſonarum mutationem, periculoſam putamus: vt interim ſileamus, ſępè minùs idoneum in idonei locum ſubrogari.

Qui nulla legitima authoritate innixi, ſe Verbi miniſterio ingerunt, vti ſeditioſi comprimendi.

Capvt XIV.

Ex conc. Antioch. cap. 5.

EXTRA ordinarios parochos, illorumq; legitimos cooperarios, nemo deinceps neq; ſuggeſtum occupet, neque conuenticulas vel in priuatis domibus vel vicis faciat aut quouis tandem modo vſurpet. Quòd ſi quis ſecùs agere præſumpſerit, & inobediens perturbare eccleſiam Dei, (quæ foris eſt) perſeuerauerit hunc tanquam ſeditioſum corripi oporteat.

F

Prohibentur omnes apoſtatæ, monachi ignoti, ac peregrini ſpermologi.

Capvt XV.

QVAMOBREM prohibemus omnes apoſtatas, monachos ignotos, item iſtos ac peregrinos ſpermologos,

quorum

Digitized by Google

quorum neq; doctrina, neq; vita vlli perſpecta eſt: eritque proinde curæ ciuilibus magiſtratibus ac præſidibus, vt de his inquirant diligẽter: & quos nos proſcripſimus, eos illi cum receptatoribus ipſorum doli mali conſciis, excedere prouincia cõpellant: Niſi quid ſeuerius culpa horum præuaricatorum in ipſos ſtatuere poſtulauerit. Iã vt inueniatur quiſpiam (quod abſit) qui aliter quam legitimè parochiam occupauerit, hunc abüci ſtatim oportet, quantumuis plebs, quam corrupit, eum retinere contendat.

Ex Conc. Sardi. 1. & 18. Lao. 13.

De Terminariis, quatenùs admittendi.

Capvt XVI.

EX ordine mendicantium, qui oppidatim ſoli commorantur, quos Terminarios appellamus, vitam interdũ agere monachiſmo pluriũ diſſimilem cognouimus, Proindeque multis eſſe inuiſos: hos potius, quum officio prædicationis ſtatis illis diebus perfuncti eſſent, eleẽmoſynasque collegiſſent, ſtatim ad monaſteria ſua regredi, ibidemq; quieti operam dare, atq; obſeruare ieiunia & orationes iuxta ordinis ſui inſtitutum malumus, quam vitam communem, ne dicamus licẽtioſam, inter ciuium turmas ducere. Vbi tamen monaſteria ab oppidis aut vicis tã longè diſſita fuerint, vt vnius diei itinere repeti non poſſint, nolumus Terminarios iſtos hac lege teneri, modò tamen viri graues & annoſi, vitæ quoque ex omni parte integræ, ac ſanæ doctrinæ comperti fuerint, ac id etiam viſitatione potius quàm conſtitutionibus cauebitur.

Ex Chal. Concil.

Priuilegiis fratrum nihil derogatur.

Capvt XVII.

NOlumus autem per prædicta, priuilegiis, ordinibus fratrum mendicantium ritè & legitimè conceſſis, præiudicare.

Monachorum Eccleſia, per ſeculares (vt vocant) presbyteros gubernandæ.

Capvt XVIII.

Can. de monac. de presb. c. 1 de capell. mo.

EAdem ratione decens eſt, vt monachi, qui parochiales eccleſias cura animarum apud ipſum monaſteriũ, non perſonam, relicta, incorporatas (vt vocant) monaſteriis ſuis habent non per religioſos, quos in monaſteriis perpetuam vitam agere conuenit, ſed per vicarios preſbyteros ſeculares, modò haberi poſſint, ad eundem modum quem ſupra diximus, examinandos admittendosq;, gubernari procurent. Quibus etiam de eccleſiæ prouentibus tantum aſſignare obligati erunt, vnde & iura epiſcopalia perſoluere, & congruam ſuſtẽtationem habere poſſint: quod vt fiat, nobis curæ erit. Non tamen tam duri hic erimus, quo minus interdum viros monaſticos, quos ſingulari vitæ exemplo & doctrinæ ſalutaris diſſeminatione inſignes comperiemus, apud eccleſias parochiales relicturi & confirmaturi ſimus.

PARS QVINTA.

De vita ac moribus parochorum.

Capvt I.

QVANQVAM de vita ac moribus clericorum ſupra dixerimus, videtur tamen hic locus poſtulare, vt ſpeciatim aliquid de conuerſatione ac moribus parochorum dicamus, quod horum vita & officium D. Paulo præcipuè curæ fuerint, adeò vt his rectè ſe habentibus, de reliquis non admodum magnam ſolicitudinem habuiſſe videatur. Nec immeritò: res enim ipſa declarat, ac priſca ſecula meminerint, quàm tranquilla, quam florens, quam fructificans,

A quam deniq; felix eccleſia fuerit, dum talibus eſſet parochis inſignis, qui euangelicis apoſtolicisq; inſtitutis, ſanctorumque patrum regulis adducti, non tantum vocabulo, ſed & facto præſtabunt quod dicebantur. Contra verò, in quantos æſtus, tempeſtates, procellas, ac pericula, ob eoſdem ſenſim in diuerſum mutatos ac varicantes, eccleſiæ nauicula miſerè coniecta ſit, nos ſentimus. Ex quibus rurſus emergere quum certo certius non poſſumus, niſi nos (quibus gregem ſuum Chriſtus paſcendum commiſit) vias Domini rectas, à quibus varicando excidimus, in ambulare pergamus: quid tandem aliud conſilij capiẽdum nobis, quàm vt ſinguli, quales eſſe debemus, tales & ſimus? atque hoc inſigne Chriſti verbum, quod hinc diB ſcedens, Petro ouiculas ſuas committens, poſt tertiam demùm dilectionis ſtipulationem, promiſſionemque, vt vltimum elogium ac memoriale, fideliſſimè diligentiſſimeque inculcauit, & mente & opere teneamus, quod eſt, Paſce agnos meos. Id fecerimus, ſi gregem Chriſti poſt Chriſtum vnicè diligamus, atque eundem tam verbi doctrina, quàm operis exemplo paſcamus, diuinorumq; ſacramentorum diſpenſationem tueamur, defendamusque.

Ioan. vlt.

Vita & doctrina in parocho conueniat, neceſſarium.

Capvt II.

C VBiq; fermè, cùm de parochis ſermo incidit, ſcriptura vitam doctrinæ copular: nimirùm quòd qui vitã agit doctrinæ contrariam, plus exemplo deſtruit, quam ædificet verbo. Oportet enim & fieri ſermonem, non tantùm dici: alioqui cõpetet in parochum, quod Seneca Platoni obiectum fuiſſe refert: Aliter loquens, aliter viuis. Et quod Chriſtus Phariſæis imputat: Dicunt enim, & non faciunt: Alligant onera importabilia in humeros veſtros, digito autem ſuo nolunt ea mouere. Apponatur ergo manus ori neceſſe eſt, ne ſit vox quidem vox Iacob, manus autem Eſau. Porrò vox operum fortius ſonat, quam verborum. Intuendus nobis paſtorum princeps eſt, cuius toD ta vita ſua doctrina eſt, qui cœpit primum facere, poſt docere. Siquidem potens opere & ſermone, qui diſcipulos Ioannis, de aduentu Meſſię rogantes, ad opera remiſit, dicens: Ite, dicite Ioanni quæ vidiſtis & audiſtis. Qui denique non ſolum vocat oues ſuas nominatim, ſed & vadit ante eas. Et eum tantùm qui ſic docuerit & fecerit, magnum in regno cœlorum fore pollicetur.

Math. 23. Geneſ. 27. 1. Pet. 2. Actor. 1. Luc. 24. Math. 11. Ioan. 10. Math. 5.

Paſtorem, gregis exemplum eſſe oportere.

Capvt III.

E QVare beatiſſimus Paulus Eccleſiæ miniſtrum inſtituturus: Exemplum, inquit, eſto fidelium, in verbo, in conuerſatione, in charitate, in fide, in caſtitate. Itidem ad Tit. 2. In omnibus teipſum præbe exemplum bonorum operum in doctrina, in integritate, in grauitate, verbum ſanum, irreprehenſibile, vt is qui ex aduerſo eſt, vereatur, nihil habens malum dicere de nobis. Sal enim terræ & lux mundi, prędicator euangelij dicitur, & lucerna ſuper candelabrum poſita, vt luceat omnibus qui in domo ſunt: ſic, vt videant homines opera illius bona, & glorificent Patrẽ qui in cœlis eſt. Quòd ſi ſal infatuatum fuerit, in quo ſalietur? ad nihilum enim valet vltrà, niſi vt proiiciatur foras, & conculcetur ab hominibus. Apoſtolus itaque hoc præF ceptum commendat Timotheo, vt militet bonam militiam, habens non tantùm fidem, ſed & bonam conſcientiam: quam quidam repellentes, circa fidem naufragauerunt: ex quibus tum erant Hymenæus & Alexander, quos tradidit Satanæ, vt diſcant non blaſphemare. Interea verò ex eodem numero omnes hæretici fuere.

1. Tim. 2. Tit. 2. Math. 5. 1. Tim. 1.

Vitanda parocho in primis auaritia.

Capvt IV.

IAM quæ clericis vitanda erunt, ſuprà diximus. Ea ipſa potiſſimũ Paulus quàm longiſſimè à parochis eſſe vult,

1. Tim. 3. Tit. 1. Matth. 4. & quæ illis oppoſita ſunt, in ipſis quàm maximè eluceſcat. A Primum, ſcilicet, vt abſtineant ab omni auaritia. Hoſpitales enim erunt, non turpis lucri cupidi, non opes, ſed animas venantes, non auri, ſed hominum piſcatores: alioqui ex paſtoribus fient mercenarij, & vertentur in lupos, audientque Dominum per Ezechielem exprobrantem: Ezech. 34. Lac comedebatis, & lanis operiebamini: quod craſſum erat, occidebatis, gregem autem meum non paſcebatis: quod infirmum fuit, non conſolidaſtis, & quod ægrotum erat, non ſanaſtis, quod confractum eſt, non alligaſtis, & quod abiectum eſt, non reduxiſtis, & quod perierat, non quæſiuiſtis, ſed cum auſteritate imperabitis eis, & cum potentia, & cætera quæ ſequuntur. 1. Tim. 6. Qui enim volunt diuites fieri, incidunt in tentationem & in laqueum diaboli, & deſideria multa inutilia & nociua, quæ mergunt homines in B interitum & perditionem. Radix quippe omnium malorum, eſt cupiditas: quam quidam appetentes, errauerunt à fide, & inſeruerunt ſe doloribus multis. Tu verò ô homo Dei, hęc fuge: ſectare verò iuſtitiam, pietatem, fidem, charitatem, patientiam, & manſuetudinem.

Parochi familiam, irreprehenſibilem eſſe debere.

Capvt V.

INterim erit domui ſuę benè prępoſitus, vt non tantùm ipſe, ſed & ſua familia irreprehenſibilem vitã agat. Qui enim domui ſuæ pręeſſe neſcit, quomodò eccleſiæ Dei diligentiam habebit? Oportet autem illum & teſtimonium habere ab his qui foris ſunt, vt non in opprobrium incidat, & in laqueum diaboli. 1. Tim. 3. C

Parocho luxus omninò cauendus.

Capvt VI.

DEinde procul abſint parochi ab omni luxu. Sobrium enim vult parochum eſſe Paulus, nec multo vino deditum, ac vino potius ad neceſſitatem, quàm ad D 1. Tim. 5. voluptatem vtentem, quemadmodum ipſe Timotheo præcipit, ne aquam adhuc bibat, ſed modico vino vtatur, propter ſtomachum ſuum & frequentes infirmitates. Neſciat ergo parochi domus commeſſationes crapuloſas, execretur compotationes illas, ad æquales hauſtus obligatorias. Sit procul à ſymbolorum (vt vocant) dationibus. Turpiſſimum putet, niſi cauſſa neceſſitatis, intrare tabernam, quaſi domum non habeat ad edendum & bibendum. Breuiter, vitet, omnia quæ paſtoralem authoritatem aut dedecorant, aut imminuunt.

Pudicitia ſeruanda parocho.

Capvt VII.

E DEteſtetur quoque omnem libidinem. Nam oportet parochum eſſe pudicum, 1. Tim. 3. & ſe præbere exemplum in caſtitate, 1. Tim. 4. ne in eum verè dicatur: Rom. 2. Qui alium doces, teipſum non doces: Qui pręedicas non furandum, furaris: Qui dicis non mœchandum, mœcharis: Qui in lege gloriaris, per præuaricationem legis Deum inhonoras: per quod blaſphematur nomen Dei inter gentes. 1. Cor. 6. Quo enim vultu fornicarios cœlo excludet cum Paulo, qui huic volutabro cœni ipſe immerſus eſt? Epheſ. 5. Galat. 5. Rom. 2. An exiſtimas (inquit ipſe Paulus) ô homo omnis qui iudicas eos qui talia agunt, & facis ea, quia tu effugies iudicium Dei? In quo F enim iudicas alterum, teipſum condemnas: eadem enim agis quæ iudicas. Scimus quippe, quia iudicium Dei eſt ſecundum veritatem in eos qui talia agunt.

Quæ fugienda parocho, & quæ ſectanda.

Capvt VIII.

2. Tim. 2. DEnique Paulus ad Timoth. Iuuenilia, inquit, deſideria fuge, ſectare verò Iuſtitiam, Fidem, Spem, & A Charitatem, & Pacem cum his qui inuocant Dominum de corde puro. Labora ſicut bonus miles Chriſti. Nemo enim militans Deo, implicat ſe negotiis ſecularibus, & quæ ſequuntur. In ſumma, ſolicitè cura teipſum probabilem exhibere Deo, operarium inconfuſibilem, rectè tractantem verbum veritatis. 2. Tim. 2.

PARS SEXTA.

De diſſeminatione verbi.

Capvt I.

HOc miniſterium ſanctiſſimus Apoſt. cęteris omnibus præfert. 1. Cor. 1. Vndè & Corinthiis ſcribens, ait: Non miſit me Chriſtus baptizare, ſed Euangelizare: cui & cęteri Apoſtoli adſtipulantur, quum inquiũt: Actor. 6. Non eſt æquum nos relinquere verbum, & miniſtrare menſis. Quinimò & Chriſtus aliis anteponit: Marc. 16. Euntes, inquiens, in mundum vniuerſum, prædicate Euangelium omni creaturæ, ac docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, docentes eos ſeruare omnia quæcunq; mandaui vobis. Matt. vlt. Quamobrem Paulus Timotheum ſuum excitans, ait. 1. Tim. 4. Attende lectioni, attende exhortationi & doctrinæ, noli negligere gratiam quæ in te eſt, quæ data eſt tibi per prophetiam cum impoſitione manuum preſbyterij. Hæc meditare, in his eſto, vt profectus tuus manifeſtus ſit omnibus. Attende tibi & doctrinæ, inſta in illis, hoc enim faciens, & teipſum ſaluum facies, & eos qui te audiunt. Et iterum: Tu verò vigila, in omnibus labora, 2. Tim. 4. opus fac Euangeliſtæ, prædica verbum inſta opportunè, importunè miniſterium tuum imple.

Quid parocho meditandum.

Capvt II.

MEditabitur parochus quid ipſi Dominus per Ezechiel. cap. 33. ac 34. præceperit, parabolaque ſpeculatoris menti infigenda eſt: Speculatorem, inquit, dedi te domui Iſraël. Quod ſi ſpeculator viderit gladium venientem, & non inſonuerit buccina, & populus ſe non cuſtodierit, veneritq; gladius, & tulerit de eis animam, ille quidem in iniquitate ſua captus eſt, ſanguinem autem eius de manu ſpeculatoris requiram. Parochi ſiquidem ſunt, quibus potiſſimum dictum eſt: Iacob 5. Fratres, ſi quis ex vobis errauerit à veritate, & conuerterit quis eum, ſcire debet, quoniam qui conuerti fecerit peccatorem ab errore viæ ſuæ, ſaluabit animam eius à morte. Dura eſt nimis illa Prophetæ lamentatio: Thren. 4. Paruuli petierunt panem, & nemo erat qui frangeret eis. Paſce ergo fame morientem: ſi non paueris, occidiſti. Ambroſ. At homo ex duabus partibus conſtat, ex carne, ſcilicet, & ſpiritu. Duplici ergo cibo opus eſt. Nam vt ſcriptura ait: Matth. 4. Nõ in ſolo pane viuit homo, ſed in omni verbo quod procedit de ore Dei. Cibus exterior carnem tantùm mortalem reficit, & intrans per os, in ventrem vadit, & in ſeceſſum emittitur. Panis autem ſpiritus, tam per verbum prædicationis, quàm ſacramentaliter in veritate corporis & ſanguinis Dominici, in viua fide comeſtus, viuificat, reficit, ac vegitat animam, Ioan. 6. qui non perit, ſed permanet in vitam æternam: & hunc qui ederit, non morietur in æternum, Id quod omnes pij ſciunt ac ſentiunt. Hebr. 4. Viuus enim ſermo Dei eſt, & efficax, & penetrantior quouis gladio ancipiti, ac pertingens vſque ad diuiſionem animæ & ſpiritus, compagumque & medullarum.

Fidelitas inprimis in parocho requiritur.

Capvt III.

HIc iam inter huius cęleſtis panis diſpenſatores quæritur, vt fidelis quis inueniatur. 1. Cor. 4. Fidelis, inquã, ſeruus & pru-

Math.24. & prudẽs, quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuã, A vt det illis eſcam in tempore. Beatus ille ſeruus, quem quũ venerit Dominus eius, inuenerit ſic facientem. Sin ſecus veniet Dominus ſerui illius in die quo non ſperat, & hora quam ignorat, & diuidet eum, partemque eius ponet cum hypocritis, vbi erit fletus & ſtridor dentium.

Quis ſit fidelis verbi diſpenſator.

CAPVT IV.

IS autem fidelis eſt diſpenſator, atteſtante diuiniſſimo Ioanne, cuius ſcopus vnicus ille Chriſtus eſt, & cuius
1.Ioan.4. ſpiritus confitetur Chriſtum in carne veniſſe: id eſt, vt D.
Tit.2. Paulus interpretatur, qui docet apparuiſſe gratiam Dei & Saluatoris noſtri, omnibus hominibus ad erudiendũ nos, vt abnegantes omnem impietatem & ſecularia deſideria, ſobriè, iuſtè, & piè viuamus in hoc ſeculo, expectãtes beatam ſpem, & aduẽtum gloriæ magni Dei, & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti. Qui, inquam, docet eundem Chriſtum Ieſum Dominum noſtrum hominem factum, vt daret ſemetipſum pro nobis, vt nos redimeret ab omni iniquitate, & mundaret ſibi populum acceptabilem, ſectatorem bonorum operum. Quibus verbis S. Paulus duas in Chriſto naturas, verbi ſcilicet & carnis, indiſſolubili vinculo cohærentes, & vtriuſque naturæ rationem complectitur. Verbi, quatenus erudit nos, docens quæ ſit voluntas patris, quàm facientibus denunciat præmium, præuaricantibus verò pœnam æternam.
Ioan.1. Carnis verò, quatenus datus &
1.Pet.2. immolatus eſt pro nobis in ara crucis Agnus immaculatus, & victima tollens peccata mundi, nobis relinquẽs exemplum, vt ſequamur veſtigia eius, & eadem cogitatione ar-
1.Pet.4. memur: quia qui paſſus eſt in carne, deſiit à peccatis, vt iã nõ deſideriis hominum, ſed volũtate Dei, quod reliquum eſt in carne temporis, viuamus. Omnis autem ſpiritus qui
1.Ioan.4. ſoluit Ieſum, ex Deo nõ eſt: & hic eſt Antichriſtus, de quo audiſtis, quoniam venit, & iam in mundo eſt.

Omnis ſcriptura ad geminam charitatem exigenda.

CAPVT V.

IS item fidus eſt miniſter verbi, qui omnem ſcripturam ad Chriſtianam exigit Charitatem. Charitas enim Chriſtianiſſimum conſummat, quemadmodum apud D. Paulum legimus: Finis præcepti, eſt charitas de corde puro,
1.Tim.1. conſcientia bona, & fide non ficta. Et eſt potiſſimum illud indicium, quo Chriſtiani eſſe comprobamur. In hoc (ait
Ioan.13.15. Chriſtus) cognoſcẽt omnes quod diſcipuli mei eſtis, ſi dilectionem habueritis inuicem. Vnde B. Auguſtin. in libris
Aug. de doctrina Chriſt. li. c.36. de doctrina Chriſtiana, breuiſſimam methodum ad peruestigandas, intelligendaſque ſcripturas commonſtrare volens: Quiſquis, inquit, ſcripturas diuinas vel quamlibet earum partem intellexiſſe ſibi videtur, ita vt in illo intellectu non ædificet geminam charitatem Dei & proximi, is
Rom.13. nondum intellexit, quod legis ac ſcripturarum ſumma, finis ac plenitudo, ſit dilectio, quæ duobus mandatis comprehẽditur: nempe, Diliges Dominũ Deũ tuũ ex toto cor-
Math.22. de tuo, ex tota anima tua, ex tota mente tua, ex tota virtute tua, & diliges proximum tuum ſicut teipſum. Et quemadmodum vultis vt faciant vobis homines ita & vos facite illis. In his duobus mandatis vniuerſa lex pẽdet & Pro-
Math.7. phetæ. Quicunq; ergo ad hanc amuſſim doctrinam ſuam attemperat, is nunquam poteſt pernicioſè errare.

Summa Euangelicæ prædicationis.

CAPVT VI.

EZECHIEL verò Propheta ſummam ſuæ prædicationis dominum enarrantem facit, hiſce penè verbis: Viuo
Ezech.18. ego, dicit Dominus: Nolo mortem peccatoris, ſed vt conuertatur impius, & viuat. Iuſtitia iuſti non liberabit eum, in quacunque die peccauerit: & impietas impij non nocebit ei, in quacunque die conuerſus fuerit ab impietate ſua. Quare qui egerit pœnitentiam à peccato ſuo, feceritque iudicium & iuſtitiam, & in mandatis vitæ ambulauerit, nec fecerit quicquam iniuſtum, vita viuet & non morietur, quod Chriſtus breuius complexus: Pœnitentiam, inquit, agite: appropinquabit enim regnum cœlorum. Sed de his alias locupletius. Suffecerit hic vtcumque indicaſſe Math.4.
ſcopum.

Parocho cautiſſima ſolicitudine in prædicatione verbi vtendum.

CAPVT VII.

B QVo autem ſolicitius parochus prouinciã, cui admotus eſt, gubernare ſatagat, haud exiſtimabit ſe alicui leui muneri, ſed omnium grauiſſimo ac difficillimo præfectum, tantæ nimirum difficultatis, vt verbi prædicatorem vndequaq; abſolutum, vix vnum è millibus reperias. Nõ idem eſt ouiũ palatum, magna in paſcendis varietas: quod vnam ouiculam nutrit, alteram macerat aut mactat. Culpauerit aliquis auaros, prodigus hunc argumentum prodigalitatis ſuæ colliget. Culpauerit prodigos, auarus indè tenacitatis ſuæ excuſationẽ arripiet. Ea eſt hominum malitia, vt nedum alia, ſed & ſanctiſſimum Dei verbum, pro ſuis quiſq; affectibus, ac ad ſua deſideria confouenda po-
C tius quam ei adicanda, trahat. Videmus, proh dolor, quẽadmodum hac tempeſtate plerique ſacras litteras in parabolam ac prouerbium vertant, atque ad excuſandas excu- Pſal.104.
ſationes in peccatis, ſumma vi atq; impudentia torqueãt, adulterantes verbum Dei. Quare parochus cautiſſima ſolicitudine agere debet, per gladium Dei ſecantem à dextris & ſiniſtris, vt medium iter pateat ad incedendum per viam regiam mandatorum Dei.

Quemadmodum ſermo temperandus.

CAPVT VIII.

D ATtemperandus ſermo, quoad eius fieri poteſt, pro auditorum captu. Alij ſiquidem acri ingenio ac iudicio ſunt, alij hebetes animo, ac rudi Minerua præditi: quidam attenti, quidam verò deſides: hi rectè ac ſyncerè inſtituti, illi ſeducti ac decepti. Diſcretione ergo maxima opus eſt. Breuiter, nemo erit, concionator abſolutus, cui præter vitam exemplarem non adſint omnia quæ ſequuntur, nempe, cognitio ſcripturarum vtriuſque Teſtamenti, ingenium velox, ſolers atque verſatile, eloquentia vehemens, ſuadibilis & ſuauis: neque interim minus temperata, quam copioſa prudentia rerum ac perſonarum docendarum, experientia multiplex, immobilis conſtantia. Denique ſpiritus, qui ſi deerit, reliquis donis parum profece-
E rit. Non enim vos eſtis qui loquimini, ſed ſpiritus patris Matth.10.
veſtri qui loquitur in vobis. Quomodò enim ad æternarum rerum deſideria alios accendet, qui ipſe totus languet ac friget, nondum ſpiritu concepto, qui ex Deo eſt, quem & ipſe Deus dat bonum petentibus ſe? En quam arduum eſt concionandi munus. Nec tamen propterea diffidentia (quæ plerumque multos auertit) deſerendum. Ad euan-
gelicandum miſſi ſunt parochi. Væ ergo illis, ſi non euan- 1.Cor.11.
gelizauerint. Si quis autem eorum ſapientia indiget, ſcru- Iacob.1.
tetur ſcripturas, & poſtulet à Deo, qui dat omnibus affluenter, & non improperat, & dabitur ei.

F *Quid cauendum inter concionandum.*

CAPVT IX.

CAuebit autem modis omnibus, nè lubricus in docẽ- Ex epiſt. Iud.
do ſit, huc illucq; effluens. Et in primis, ne vento do- 2.Tim.2.
ctrinarum ab Eccleſia Catholica non receptarum, veluti nubes ſine aqua circunferatur, ſed formam habebit ſanorum verborum, ab eccleſiæ (quæ columna veritatis eſt) inſtituto nihil diſcrepandum. Tu (inquit Paulus ad Titum) Tit.2.
loquere quæ decent ſanam doctrinam, verbum ſanum & irrepræhenſibile.

Digitized by Google

Nihil aut fabuloſum, aut ſuſpectum adferendum.

C a p v t X.

1. Tim. 14. INeptas autem & aniles fabulas deuitabit, qualia nuper
2. Tim. 2. erant, quæ ex nullis probatis authoribus, ſed potius ſu-
Tit. 3. ſpectiſſimis obſcurorum hominum commentis, adfere-
1 Tim 4. bãtur exempla: Olim verò genealogiæ interminatæ, quòd
ad pietatem illa nihil fecerint. Exercebit autem ſeipſum
ad pietatem, quòd corporális exercitatio ad modicum v-
tilis ſit. Pietas autem ad omnia vtilis, promiſſionem ha-
bens vitæ quæ nunc eſt, & futuræ.

Loquacitas vitanda.

C a p v t XI.

1. Tim. 6. NEqve minus vitabit prophana & vaniloquia, hoc
eſt, futilem & inanem loquacitatem, qua nonnulli
ratiocinationibus humanis falſam ſcientiæ opinionem ſi-
bi venantur. Sic enim ſuum compellat Timotheum Pau-
lus: O Timothee, depoſitum ſerua, deuitans prophanas
vocum nouitates & oppoſitiones falſi nominis ſcientiæ,
quam quidem promittentes, circa fidem exciderunt.

Quemadmodum parochum aduerſus hæreticos oppugnare oporteat.

C a p v t XII.

1. Pet. 3. PAratos nos eſſe vult Apoſtolus Petrus ad ſatisfactio-
nem omni poſcenti nos rationem de ea, quæ in nobis
eſt, ſpe & fide, ſed cum modeſtia & timore. Neque ergo
doceat, neque intendat his parochus, quę quęſtiones ma-
gis præſtant, quàm ædificationem quæ eſt ex charitate, 1.
Timoth. 1. Et iterùm, 2. 2. & 3. Paulus ait: Stultas & ſine di-
ſciplina quæſtiones & pugnas legis reſpue, ſciens quia ge-
nerant lites. Seruum autem Domini non oportet litigare.
Proindeque vbi cum hæreticis res eſt, corripiet quidem
eos cum modeſtia qui reſiſtunt veritati, ne quando Deus
det illis pœnitentiam ad cognoſcendam veritatem & reſi-
piſcant à diaboli laqueis, à quo tenentur captiui ad ipſius
Tit. 3. voluntatem. Quòd ſi non profecerit, hæreticum homi-
nem poſt vnam & ſecundam correptionem deuitet, ſciés
quia ſubuerſus eſt qui eiuſcemodi eſt, & delinquit, quum
2. Tim. 2. ſit proprio iudicio condemnatus. Nequaquam autem ad
populum verbis contendat: ad nihil enim vtile eſt, niſi ad
ſubuerſionem audientium, memor Apoſtolici ſermonis,
quo reiiciuntur omnes, qui ſciſſuram quærunt. Si quis e-
1. Cor 11. nim vult contentioſus eſſe, nos talem cōſuetudinem non
habemus, neque Eccleſia Dei.

A ſcommatis & conuiciis abſtinendum.

C a p v t XIII.

INter concionandum ergo à ſcommatis, maledictis, ac
conuitiis omninò abſtinendum eſt. Prædicetur purè ac
ſyncerè Dei verbum, iuxta eccleſiaſticam traditionem, &
patrum ab Eccleſia Catholica approbatorum interpreta-
Prag. Augustana. tionem. Quæ verò in contentionem vel diſceptationem
reuocari poſſunt, penitus ſileantur, quemadmodum quo-
que pragmatica Auguſten. ſanctione cautum eſt.

In contentioſis dogmatibus, quomodo docendus populus ſapere.

C a p v t XIV.

IN controuerſis autem & contentioſis, obſcuriſq; dog-
matibus, quæ ſacris voluminibus vel vniuerſali eccle-
ſiæ conſenſu expreſſim deciſa non ſunt, populus priuatim
(maximè cùm exomologeſi ſe purgat, modò grauatam
conſcientiam in hoc habeat) ita docendus eſt ſapere, atq;
A hac cautione, profiteri de his ſe credere, ſicut credit Ec-
cleſia. Hoc enim tutius, quàm aſſeuerare, de quo dubites,
aut quod non intelligas.

Qualem oporteat eſſe parochum in reprehendendis criminibus.

C a p v t XV.

ERit quoque parochus in reprehendendis criminibus
vehemens atq; acer. Conſtitutus eſt enim, vt annun-
ciet populo ſcelera eorum, ſic tamen, vt in ſuggeſto vitia
tantum reprehendat, non perſonas nominatim perſtrin-
gat. Argue, inquit Apoſtolus, increpa, obſecra in omni 2. Tim. 4.
B patientia & doctrina. Vbi perſona arguenda, denuncia-
tione Euangelica vtendum. Si peccauerit in te frater tuus,
inquit Chriſtus, vade & corripe eum inter te & ipſum ſo- Matth
lum. Quòd ſi te audierit, lucratus eris fratrē tuum. Quòd
ſi te non audierit, adhibe tecum adhuc vnum aut duos, vt
in ore duorum vel trium teſtiū ſtet omne verbum. Quòd
ſi eos non audierit, dic eccleſiæ, quòd ſi eccleſiam non au-
dierit, ſit tibi ſicut ethnicus & publicanus. Sic Paulus Co- 1. Cor.
rinthium reſipiſcere nolentem excommunicauit. Et hic i-
terum Chriſti doctrina & exemplum ſequendum, vt be-
neuolentia ſeueritatem vincat, vt paratus ſit parochus di- Matth.
mittere peccanti non modò ſepties, ſed & ſeptuagies ſep- Ioan. 8
C ties. Et cum Chriſto paratior ſit abſoluendum adulteram,
ad frugem melioris vitæ reuertentem, quam ad condem-
nandum. Quemadmodum Paulus quoque in gratiam re- 2. Cor.
cepit Corinthium illum pœnitentem.

Manifeſta reprahenſio vtriuſque poteſtatis, vitanda.

C a p v t XVI.

VItanda quoque manifeſta reprehenſio vtriuſque
poteſtatis, tam eccleſiaſticæ quàm ciuilis. Neq; in-
uehendum in ordinem aliquem aut aliquod ab eccleſia
receptum viuendi genus. Omnis enim poteſtas à Deo eſt, Rom. 13
D & propterea eatenus honoranda, non inceſſanda. Sequē- Luc 3.
da præcurſoris Dominici doctrina & exemplum, qui ne
milites quidem à ſe repulit, aut vlla contumelia affecit,
ſed magis viam rectè viuendi oſtendi. Per eiuſcemodi e-
nim incautam reprehenſionem, plebis ad ſeditionem ma-
gis ac rebellionem incitatur. Hanc murmur, odium, im-
patientia, contumacia, proteruia, & detractionis libido
comitantur: quin potius docendus populus eſt obedire 1. Pet 2.
magiſtratibus, parére præpoſitis ſuis, etiam dyſcolis: ac in-
terim admonendus eſt, vt ſi ſint magiſtratus interdum vi-
tioſi, id euenire, quòd Dominus regnare facit malos & hy-
pocritas propter peccata populi. Omnem animam pote-
ſtatibus ſublimioribus ſubditam eſſe: quodq; omnis po- Iob. 34. Prou. 28
E teſtas à Deo ſit: quòd denique, qui poteſtati reſiſtit, Dei Eſai 3.
ordinationi reſiſtat, niſi tamen poteſtas expreſſim præci- Rom 13.
piat, quod ex contra mandatum Dei, tum enim oportet
plus obedire Deo, quàm hominibus. Actor 5.

Quomodo corripiendi magiſtratus.

C a p v t XVII.

IN corripiendis verò magiſtratibus, correctioni quoq;
fraternæ locus eſt, quemadmodum Ioannes reprehen-
dit Herodem. Sic enim legimus: Dicebat enim Ioannes Marc. 6.
F Herodi, non populo: Non licet tibi habere vxorem fratris
tui. Qui ſi nihil pmoueas, poſtolanda & exſpectāda pro-
uiſio prę latorum ac maiorū magiſtratuū eſt: qui ſi diſſimu-
lét, etiam conſultum magis, vt vltio remittatur ad Deum,
quam vt tantum ſcandalum indè deterius ſubſequatur.

Admonendus populus, vt oret pro magiſtratibus.

C a p v t XVIII.

EST autem populus frequenter in concionibus, poſt
cōciones verò ſemper diligentiſſimè commonendus,
vt Deum

Digitized by Google

1.Tim.2. vt Deum Opt. Maxim. pro poteſtatibus deprecetur. Volo (inquit gentium magiſter Paulus) vt fiant omnium primum obſecrationes, orationes, poſtulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus pro regibus & omnibus qui in ſublimitate conſtituti ſunt, vt quietam & tranquillam vitam agamus in omni pietate & caſtitate. Hoc enim bonum eſt & acceptum coram ſaluatore noſtro Deo, qui omnes homines vult ſaluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire.

Notantur qui ſecus docent.

CAPVT XIX.

1 Tim 6. SI quis aliter docet, & non acquieſcit ſanis ſermonibus Domini noſtri IESV CHRISTI, & ei quæ ſecundum pietatem eſt, doctrinæ, ſuperbus eſt, nihil ſciens, ſed languens circa quæſtiones & pugnas verborum, ex quibus oriuntur inuidiæ, contentiones, blaſphemiæ, ſuſpiciones malæ, conflictationes hominum mente corruptorum, & qui veritate priuati ſunt, exiſtimantium quæſtum eſſe pietatem.

Summa doctrinæ Chriſtianæ in Enchiridion contrahenda.

CAPVT XX.

Ex Conc. Aphr. Prag. Auguſtana. PORRO cum ſecundùm Euangelicam atque Apoſtolicam doctrinam, quibus decreta patrum ac Conciliorum, denique pragmatica ſanctio Auguſtana meritò accedunt, in eccleſia Dei ſola canonica ſcriptura ac diuina eloquia, ſecundùm eccleſiaſticam interpretationem ſanctorum patrum ac doctorum, & recitari & prædicari debeant: non abs re videbitur, parochis ſummam Bibliorum pauciſſimis præſcribere, ne alicubi, dum ſcripturæ metas neſciunt, impingant.

Enchiridion quæ docebit.

CAPVT XXI.

ET cùm præcipuè ipſis incumbat, vt plebem erudiant in præceptis Decalogi, articulis fidei, qui ſymbolo Apoſtolico recenſentur, ac eccleſiæ ſacramentis ſimul cum explicatione orationis Dominicæ: (Hic eſt enim inchoationis Chriſti ſermo, quo iacitur fundamentum ab operibus mortuis & fidei in Deum) idcircò vt imperitioribus conſulatur, quoddam Enchiridion dabimus, in quo breuiſſimè hæc omnia ſecundum ſanam & eccleſiaſticam doctrinam exponentur: ſimul & loci quidam communes, ad omnes omnium hominum ætates ac ordines commonitorij inſerentur. Veneratio quoque ſanctorum ac reliquiarum. Denique quatenus imaginibus ac picturis vtendum, docebitur. Nec interim quid ſibi eccleſiaſticæ cæremoniæ, præſertim illæ piæ ac antiquiſſimæ velint, & quo conducant, in eodem libello declarare omittemus, idque ſuccinctiſſimè.

Ordo concionandi quem ſimpliciores ſequentur.

CAPVT XXII.

Aug. lib. de doctr. Chriſt. lib. c. 30. SImpliciores ac minus eruditi concionatores, feſtis quibuſque diebus concione in nomine ſanctiſſimæ Trinitatis cum imprecatione gratiæ Dei (nempe vt Dominus ſuum ſpiritum verbo addere dignetur) cœpta, initio ambas lectiones, quæ epiſtola ac Euangelium Miſſæ eius diei appellantur, ad verbum denarrabunt. Deinde poſt imploratam Diuini numinis clementiam, regrediantur ad vtriuſque lectionis breuem delucidationem, locos aliquot communes ex vtraque deligentes, quibus populus ad vitæ pietatem, charitatemque Dei ac proximi inflammetur. Denunciabunt quoque, quid eccleſia Dei eo die potiſſimum Deum oret ac precetur, quod in precationibus ſeu A collectis, quæ poſt canticum Kyrie eleiſon, aut Gloria in excelſis, dicuntur, continetur: ac hortabuntur populum, vt idem pariter interca dum ſacra aguntur, Deum oret, ſi non verbotenus, mente tamen.

Sanctorum hiſtoria quatenus attingenda.

CAPVT XXIII.

SANCTORVM hiſtoriis ne nimis diu immorentur: quin potior pars (vti iam diximus) Euangelio detur & epiſtolæ explicandis. Quòd ſi fabuloſa videbitur hiſtoria, ne B attingat quidem: ſi veriſimilis, leuiter, eaq; decerpat, quæ imitanda videantur. Miracula quoq; ne impudentius iactentur, niſi quæ ſcripturis prodita, aut à non leuibus ſcriptoribus ſumma cum hiſtoriæ fide tradita fuerint.

Allegoriæ quomodo explicandæ.

CAPVT XXIV.

SI quas allegorias, aut ſenſus ſcripturæ reconditiores, ſpiritualia ſpiritualibus conferentes, adferre velint: has ex receptis eccleſię doctoribus, veluti Ambroſio, Hieronymo, Auguſtino, Chryſoſtomo, ac ſimilibus compro- C batis authoribus deſument.

Quomodo finienda concio.

CAPVT XXV.

VBI ad calcem concionis deuentum erit, breui epilogo, quo argumentum ac capita totius concionis renarret, vtatur. Id enim ad captum ac fulciendam memoriam auditorum plurimum fecerit.

Quid recitandum, finita concione.

D CAPVT XXVI.

DEBET quoque, finita concione, decalogus ac ſymbolum fidei & ſuccinctè & exertè recitari. Illa quoque exomologeſis ac publica peccatorum confeſſio, cum imploratione miſericordię Dei, purè ac diſtinctè pronunciari, ac moneri populus, vt eiſdem verbis ſacerdotè pronunciantem ſubſequatur: ac deinde recenſeri conſolatoria imprecatio remiſſionis peccatorum, vt populus deiecto, contrito, humiliato animo ac toto corde, cum preſ- Pſalm. 50. bytero accingatur ad myſterium redemptionis ſuæ (quod in altari tractatur) contemplandum, fructumque Domi- E nicæ paſſionis, quæ in altaris myſterio commemoratur repræſentaturque, participandum.

Quomodo finita concione, populus excitandus ad orandum pro defunctis.

CAPVT XXVII.

CVM multum plerumque temporis, paruo cum fructu teratur in recenſendis ſingulatim defunctorum nominibus, vbi viritim pro quolibet exigitur vna oratio Dominica, idque interdum non citra ſuſpicionem vel quæſtus vel ambitionis fiat: nobis potius videbitur, vt popu- F lus ad communem pro defunctis orationem piè ac deuotè dicendam accendatur, & hæ genealogiæ intermittantur. Super qua re tamen, quod ad morem ciuitatis noſtræ Colonienſis attinet, & cum parochis, & cum Senatu latius agere non omittemus.

PARS

Digitized by Google

PARS SEPTIMA.

De adminiſtratione Sacramentorum.

CAPVT I.

ECCLESIAE Catholicæ viſus, ſeptem myſteria (quæ ſacramenta appellantur) obſeruat, veluti ſeptem quædam parata remedia, per quæ Deo viſum eſt peccatis noſtris mederi, ac nobis gratiæ ſuæ ſalutaris medicinam (diuerſa tamen ratione) infundere, quæ ſunt, baptiſmus, cõfirmatio, euchariſtia, pœnitentia, extrema vnctio, ordo, & matrimonium. Quæ cur à Chriſto & eccleſia inſtituta ſint, & à veteribus ſacramenta peculiariter appellata: deinde, quæ illorum ſit per gratiam Dei efficacia & virtus, nunc non eſt dicẽdi locus. Tantùm admonebimus in præſentia parochum, quæ illum circa diſpenſationem ſingulorum obſeruare conueniat.

Inſtruendus populus, quid agatur in cuiuslibet ſacramenti exhibitione.

CAPVT II.

Aug. li. de doct. Chr. QVIA igitur in ſacramentis aliud videtur, atque aliud agitur: inſtruendus eſt populus in cuiuſlibet exhibitione, quid in huiuſmodi religioſo arcano (id enim ſacramentum ſonat) agatur. Cùm enim in ſacramẽtis iſtis per ſigna quædam ſenſibilia infundatur inſenſibilis gratia, congruens externis ſignis, excitanda eſt fidelium fides & deuotio in Deum, vt credentes, ac diuinum myſterium intelligentes, ad Dei ac Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti participandam gratiam accedant. Quod fiet, cum parochus ſub adminiſtrationem cuiuſlibet ſacramenti, ſacra concione populum breuiter admonuerit quid in ea re agatur.

Quid agatur in baptiſmo.

CAPVT III.

ET vt de ſacro baptiſmo exordium capiamus, docendus eſt populus, quod illic aboleatur vetus homo, remiſſo omni peccato: atque nouus exoriatur, ab omni labe purgatus per fidem in Chriſtum: quod illic qui baptizatur, lauetur lauacro regenerationis & renouationis Spiritus ſancti in ſanguine Chriſti pro nobis effuſo: quod illic veterem Adam exuimus, ac viciſſim Chriſtum induimus, conſepulti cum illo per baptiſmum in mortem, vt quomodo Chriſtus ſurrexit à mortuis per gloriam patris, ita & nos in nouitate vitæ ambulemus: quemadmodum hæc Enchiridion latius edocebit.

Galat. 5. Tit. 3. Rom. 6.

Cuius ſint admonendi ſuſceptores infantis.

CAPVT IV.

SVſceptores infantis (patrini qui dicuntur) meritò admonentur, quod ipſi ſint, qui Eccleſiæ nomine, & in Eccleſiæ fide Chriſto paruulos offerant per baptiſmum, ac ſe propemodum pro paruulis fideiuſſores conſtituant, nomine paruuli reſpondentes: quem etiam poſtquam adoleuerit, ſymbolum ſimul & orationem Dominicam edocere, atque vitam Chriſto ac profeſſione in baptiſmo facta dignam perpetuò agere, ſaltem vbi id neceſſitas poſcere videbitur, cohortari non omittent, proindeque malumus illos deligi prouectæ ætatis, quàm impuberis, ne videatur infans infantem offerre, ac ſponſorem ſe Deo pro alio conſtituere, qui quod promittit, non intelligat: ideoque multò minùs, quod non intelligit, docere queat.

c vos ante omnia, de conſec. d. ſt. 4.

A

Populus docendus, quid velint externa ſigna.

CAPVT V.

PRæterea docebunt populum quid ſit, quod exterius baptizandus: quid reliqua ſolennia, quæ Eccleſia adhiberi voluit, ſignent. videlicet, Cur inſufflet in faciem baptizandi, cur ſignum crucis & in pectore & in fronte fiat, cur ſal in os detur, cur aures & nares ſputo tingantur, liniantúrque, cur inunctio in pectore & ſcapulis fiat, & cur poſt baptiſmi tinctionem in vertice. Denique, quid ſignificet amictus albus, quo infans ſeu alius baptizatus ſuperinduitur: quæ omnia ſunt myſteriorum plena, quemadmodum Enchiridion declarabit.

B

Quomodo accedendum ad baptiſmum.

CAPVT VI.

CVM beatiſſimus Apoſtolus in eccleſia omnia honeſtè atq; ſecundum ordinem fieri iubeat, debebit baptiſmus ſumma mentis in Deum & in ſacratiſſima quæ aguntur myſteria, intentione & dari & accipi. Quare quicquid hinc ſuſceptores ſeu alios adſtantes auocat, procul
C tollendum eſt. Accedatur itaque depoſito omni faſtu, humili ſpiritu, ac rectà in Deum fiducia, quemadmodum acceſſerunt qui Ieſu paruulos obtulerunt, vt manus eis imponeret. Nam hic renunciatur Sathanæ, omnibus operibus atque omnibus pompis eius. Conueniat itaque inter patrinos de nomine infantis, vt potius in baptiſmo ipſo cogitur de lucranda anima Chriſto, quàm de ſortiendo nomine.

Baptiſmus in facie Eccleſiæ peragendus.

CAPVT VII.

D MAGNA certè ratione Eccleſiaſticis patribus viſum eſt, vt baptiſmus in conſpectu eccleſiæ in loco ſacro reciperetur, niſi tamen imminens neceſſitas fieri aliud ſuaſerit. Quamobrem diſplicet nobis quòd quidam faſtuoſi templum Domini deſpicientes, ambiunt magis ſuo infantes in domibus priuatim baptizari. Quod deinceps niſi neceſſitas idipſum exegerit, & cauſſæ cognitio præceſſerit, indulgere nolumus.

In confirmationis exhibitione quid docendum.

CAPVT VIII.

E ITIDEM dum ſacramentum confirmationis confertur, doceant Vicarij noſtri in pontificalibus, quid agatur, nempe quod illic ambiatur gratia Spiritus ſancti, qua confirmatur tyro aduerſus Sathanæ tentationes, roboraturque, vt quod corde credit ad iuſtitiam, ore quoque palam confiteatur ad ſalutem. Quamobrem eo communiri ſolet ætas tenera, quę ad nequitiam procliuior eſt, quàm ad pietatem, vt ea procliuitas minuatur, docilitasque ad pietatem augeatur. Omnes fideles (inquit Vrbanus Pontifex Romanus) per manus impoſitionem Epiſcoporum, Spiritum ſanctum poſt baptiſmum accipere debent, vt pleni Chriſtiani inueniantur: quia cum Spiritus ſanctus infunditur, cor fidele ad prudentiam & conſtantiam roboratur.
F De Spiritu ſancto accepimus, vt efficiamur ſpirituales, quia animalis homo non percipit ea quæ ſunt ſpiritus Dei. De Spiritu ſancto accepimus, vt ſapiamus inter bonum malumque diſcernere, iuſta diligere iniuſta reſpuere, vt malitię ac ſuperbiæ repugnemus, vt luxurię & diuerſis illecebris ac fœdis indignisque cupiditatibus reſiſtamus. De Spiritu ſancto accepimus, vt amore vitæ & gloriæ ardore incenſi, erigere à terrenis mentem ad ſuperna & diuina valeamus. Sed de hoc alibi latius.

A

Quomodo ad ſacramentum Confirmationis accedendum ſit.

CAPVT IX.

Ex Conc. Aurel. c. vt ieiu. de cõſ. diſt. 5.

AN expediat imitari conſuetudinem, qua obſeruatur, vt nedum adultis, ſed & infantibus detur cõfirmatio, idque pranſis, hic non definimus: quamquam quod Aurelianen. Concilio ſancitũ eſt, nobis magis placuerit, videlicet vt ieiuni ad confirmationem veniant perfectæ ætatis, vt moneantur confeſſionem ſacramentalem facere priuſquam acceſſerint, quo mundi donum Spiritus ſancti mereantur accipere. Cùm enim hoc ſacramentum non ſit neceſſitatis abſolutæ, conuenientius & vtilius dabitur, ſi addatur admonitiũcula. At antequam infans ſupra ſeptimum ætatis annum progreſſus fuerit, parum aut nihil horum quæ aguntur intelliget, ne dicamus, meminerit.

B

Cuius ſint admonendi ſuſceptores Confirmati.

CAPVT X.

QVemadmodum in baptiſmo ſuſceptores ſunt, ita hic qui confirmandum præſentant, ac coram epiſcopo ſiſtunt: idque nõ admodum diuerſa ratione, niſi quod quidam etiam dicunt, decens eſſe, vt qui nondum aduerſus carnis, mundi, ac ſatanæ tentationes roborati ſunt, per confirmatos iamdudum atque exercitatos ſenſus habentes, quibus fides confirmãdi cognita atque explorata ſit, Epiſcopo præſententur. Quamobrem quoq; admonendi ſunt iſti officij ſui, curandumque, vt tanti ſacramenti perceptio dignè ac reuerenter peragatur, quemadmodum in primitiua eccleſia obſeruatum legimus.

Gerſon.

De moderandis donarijs, quæ ſuſceptores infantibus donant.

CAPVT XI.

QVibuſdam in locis, ambitionis magis quam pietatis cauſa, dum vtrumque tam baptiſmi quàm confirmationis ſacramentum peragitur, hi qui patrini dicũtur, certant, vt alter alterum donariorum precio (quo ſuſcepti ac præſentati pueri donantur) vincant. Præterea itur ſtatim, maximè poſt baptiſmũ, ad comeſſationes, cùm tum maximè comeſſationibus eſſet abſtinendum. Qua de re monendus eſt populus, vt quæ digna ſunt his ſacramentis, tãtùm curent. Cætera aut moderentur, aut penitus tollant. Nam non offenderimus Deum grauius, quàm cùm illius ſanctiſſima myſteria indignè tractamus.

Docendus populus de ſignis externis.

CAPVT XII.

DOcebit præterea parochus populũ, quid ſignet chriſma, & cur ex oleo oliuæ ac balſamo conficiatur, quemadmodum docebit Enchiridion.

De ſacroſancta Euchariſtia.

CAPVT XIII.

EVchariſtia, vnicum illum piarum mentium ſolatium ac delicium, hac deploratiſſima tempeſtate, execranda inſania ac abominabili prophanatione hæreticorum, de re tanta quodlibet comminiſcentium, plerifque quodammodo in nauſeam vertitur: adeò, vt (quod dolentes referimus) multi nunc ſint, qui non tantùm hunc panem vitæ, qui de cœlo deſcendit, accipere non deſiderent, ſed & auerſentur, homines ſolo nomine Chriſtiani, re ipſa verò Capernaitis ipſis deteriores etiam quos poſt acceptam notitiam veritatis, voluntariè in filium Dei peccantes, ac corpori Dominico & ſanguini contumeliam inferentes, terribilis quædam expectatio iudicij, & ignis æmulatio (quæ conſumptura eſt aduerſarios) manet.

Ioan 6.

Hebr. 10

Quid docendus populus in huius ſacramenti miniſtratione.

CAPVT XIV.

DOcendus eſt itaq; populus Chriſtianus certiſſima fide credere, quod in hoc ſacramento ſit verum corpus & verus ſanguis Chriſti Ieſu. Neque enim veritas mentitur, quæ apud Matth. Marc. & Lucam, hoc ſacramentum inſtituens ac porrigens, ſimpliſſimè dixit: Accipite & comedite, hoc eſt corpus meum quod pro vobis tradetur. Hic eſt ſanguis meus noui Teſtamenti, qui pro vobis & pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum. Hoc facite in meam commemorationem. Sic docet Paulus Apoſtolus: Calix benedictionis cui benedicim⁹, nonne communicatio ſanguinis Chriſti eſt? Et, Panis quẽ frangimus, nonne participatio corporis Domini eſt? Vnde conſequitur, in Euchariſtia totum eſſe Chriſtum, quanquam ibi ſit ſub ratione cibi & potus. Qui enim tradidit verum corpus & ſanguinem, haud dubiè tradidit viuum. Quare ſi credimus in ſepulchro diuinam naturam non fuiſſe ſeparatam ab exanimi corpore, quanto magis credemus eam à viuo corpore non eſſe ſeparatam in ſacramento?

Math 26. Mar 14. Luc 22.

1. Cor. 10.

C

Quibus perſuaſum eſt, vtramq́; ſpeciem laicum participare oportere, quomodo docendi.

CAPVT XV.

VBi ſunt, quibus contra eccleſiæ conſuetudinẽ perſuaſum eſt, oportere laicos participare corpus & ſanguinem Domini ſub vtraq; ſpecie: ibi docebit parochus hos, qui grauatam habent conſcientiam, corpus & ſanguinem Domini altera tantùm ſpecie perfectè conſiſtere, adeò vt laicus, qui ſub ſpecie panis communicat, nõ tantùm corpus, ſed & ſanguinem domini non minus recipiat, quàm qui cæpit ſub vtraq; ſpecie & panis & vini. Eccleſiam quoque laicis vnam tantum ſpeciem dare, quòd pro reuerẽtia ipſius ſacramenti & ſalute fidelium, eccleſia (cui diſpenſatio ſacramentorum Dei commiſſa eſt) ſic viderit expedire. Nam quum nullatenus ambigendum ſit, ſub ſpecie panis non tantùm carnem, nec ſub ſpecie vini ſanguinem tantùm, ſed ſub qualibet ſpecie totum Chriſtum contineri: cur ſe laicus iudicio eccleſiæ, quam dominus audiri voluit, non ſubmittet? quę non temerè, ſed multis rationibus permota, decreuit ſalubrius eſſe, vt non tantum populus, ſed & ſacerdotes non ſacrificantes, Chriſtum ſub vna tantũ ſpecie, quam ſub duabus perciperent. Quid enim panis vinique ſpecies aliud ſunt poſt conſecrationem, quàm ſpecies ſacramentales, & accidentia ſine ſubiecto? vt non habeat laicus cur queratur ſibi alteram ſubtrahi ſpeciem, vbi totum quod ſub vtraque ſpecie cõtinetur, integrè accipiat. De qua re alibi latius dicetur.

Ex Conc. Conſtan.

D

Math. 18.

Ambr. de ſacra. c. de cõſ. diſt. 2.

E

De veneratione ſacroſanctæ Euchariſtiæ.

CAPVT XVI.

ET quoniam in hoc ſacramento Chriſtus continetur, cohortandus eſt populus, vt ad hæc myſteria contremiſcens, quum in celebratione Miſſarum eleuatur hoſtia ſalutaris, ſe reuerenter inclinet, corporeq; humi fuſo, mẽte adoret crucifixum, facturus idem, quum preſbyter defert ad infirmum Euchariſtiam, quam ob id paratam ſemper habere debet, vt quando quis infirmatus fuerit, ſtatim eum communicet, ne ſine communione decedat. Quod faciens decenti habitu indutus, hanc ſalutarem hoſtiã palam ac honorificè ante pectus cum omni reuerentia & timore ferat & referat lumine ſemper præcedente, vt ſigno populus intelligat, illic eum eſſe præſentem, qui eſt candor lucis æternæ. Hæc denique ſacroſancta hoſtia reponatur ſemper in loco ſingulari, mundo & ſignato, honorificeque collocata, deuotè ac fideliter conſeruetur.

Hono. 3. e ſanè. de cel. miſſ. Ex Conc Mogunt. c preſb de conſ. diſt. 2. 1. c. ſane.

F

Digitized by Google

A

Quomodo tantum miraculum in hoc ſacramento fiat, populus docendus.

CAPVT XVII.

DOcendus itêm eſt populus, quòd tantùm miraculum in hoc ſacramento virtute Chriſti fiat, non ex merito ſacerdotis, quod & in cæteris ſacramentis obtinet. Nam intra ſanctam eccleſiam Catholicam in myſterio corporis Chriſti, nihil à bono maius, nihil à malo minus, perficitur ſacerdote: quia non in merito conſecrãtis, ſed in verbo efficitur creatoris, & in virtute ſpiritus ſancti. Si enim in merito eſſet ſacerdotis, nequaquam ad Chriſtum pertineret. Nunc autem ſicut ipſe eſt qui baptizat, ita ipſe eſt qui per ſpiritum ſanctum hanc ſuam efficit carnem, & trãſit vinum in ſanguinem. Sed hoc tantùm intereſt, quòd malus ſacerdos ſibi tantùm nocet, indignè tanta myſteria tractans. Nam quod ad veritatem corporis Dominici attinet, ita percipit hic, cui dicit Apoſt. Qui manducat indignè, iudicium ſibi manducat, ſicut is, cui dicitur: Qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinem, in me manet, & ego in eo.

1. Cor. 11. Ioan. 6.

B

Quomodo admonenda plebs, ad ſumendum Euchariſtiam accedens.

CAPVT XVIII.

PRæterea inſtituenda plebs eſt, quomodo Euchariſtia ſumenda ſit. Et in primis admonẽda, quàm graue crimen ſit, ad tanti ſacramenti participationem indignè accedere. Nam Apoſt. ait: Quicunq; manducauerit panem hunc, & biberit calicem domini indignè, reus erit corporis & ſanguinis domini. Et iterùm hanc horrendam ſententiam congeminans: Qui, inquit, manducat & bibit indignè, iudicium ſibi manducat & bibit, non diiudicans corpus domini. Ideoque (vti ſubiicit) multi inter vos infirmi & imbecilles ſunt, & dormiunt multi. Quod ſi noſipſos diiudicaremus, non vtique iudicaremur.

1. Cor. 11.

Qui ad hoc ſacramentum participandum admittendi.

CAPVT XIX.

PRoinde nemo admittendus eſt, niſi eius conſcientia parochó ſit, aut cui poteſtas ſuper hac re legitimè facta eſt, per exomologeſim explorata, & qui pœnitenti ac cõtrito corde corpus domini diiudicans acceſſerit, quod iubet Apoſtolus, quum ait: Probet autem ſeipſum homo, & ſic de pane illo edat, & de calice bibat: ne cum Iuda, qui cœnæ Dominicæ ad iudicium interfuit, locum diabolo præbeat. Mens ergo ab omni affectu peccandi longè abſit. Nam ſi adhuc habet voluntatem peccandi, grauatur magis Euchariſtiæ perceptione, quàm purificatur. At contrà, quamuis quis peccato mordeatur, ſi tamen pœniteat, & decreto peccandi voluntatem nullam habeat, confidens de domini miſeratione, accedat ad Euchariſtiam intrepidus & ſecurus.

Ibidem. Ioan. 13.

Auguſt. c. quia. de cõſ. diſt. 2.

Quatenus, alteri quàm ſuo parocho confeſſus, ad Euchariſtiam admittendus.

CAPVT XX.

QVi alteri quàm ſuo parocho confeſſus eſt, is ſi non factę confeſſionis ſuſpectus habeatur, teſtimonium adferet ſe confeſſum eſſe, cuius etiam conſcientiam verus ipſe parochus in principalibus Chriſtianiſmi articulis excutere non omittet. Ac generatim ſinguli parochiani rudiores, anno ſaltem ſemel, quum adibunt menſam Dominicam, examinandi prius in præceptis Domini, articulis fidei, oratione Dominica, ac Eccleſiæ ſacramentis, maximè baptiſmi & euchariſtiæ.

Intra annum ſaltem ſemel communicandum.

CAPVT XXI.

ET vt cohortandus eſt populus, quò ſæpenumerò communicet, quemadmodũ olim ſingulis diebus Dominicis fieri conſueuit: (quod quidem nunc quo minus fiat, per laicos ſtat, quibus non debet cœleſtis ille cibus inuitis aut nauſeantibus obtrudi) ita ad minimum populus ipſe in diſciplina Eccleſiaſtica retinẽdus eſt, vt ſaltem toto anno ſemel ab omnibus, qui ad diſcretionis annos perueniſſent, confeſſis & contritis, Euchariſtia ſumma cum reuerentia ſuſcipiatur. Olim qui nõ communicaſſent in anno ſaltem ter, in Paſchali videlicet, Penticoſte, & Natali domini, inter fideles Catholicos non connumerabãtur, ſed quum ſenſim omnis penè refrixerit charitas, in hoc quoque Eccleſiaſtica diſciplina cœpit eſſe remiſſior.

Ex Conc. general. c. omnes, de pœnit. & remiſſ.

Ex Conc. Tolet. Et li. de conſ. diſt. 2. omnis homo.

Quorum admoneri populus, hoc ſacramentum participaturus, maximè debeat.

CAPVT XXII.

C

OMnium autem maximè inſtruendus eſt populus, vt rectâ fide accedat, ſermoni Domini firmiter credens, quo nos edocet Chriſtus, dicens: Hoc eſt corpus meum quod pro vobis tradetur. Hoc facite in meã commemorationem. Quibus verbis & veritatem ſui corporis adſtruit, & credentibus, digneq; ſuſcipientibus, remiſſionem peccatorum promittit, iubens vt hoc faciamus in ſuam commemorationem. Porrò anima quæ fidẽ habet, & eiuſmodi Chriſti verbis credit, in memoriam Chriſti ſacramentũ edit, quum ſecum recogitat, quemadmodum vnigenitus filius Dei, ob perditum hominem Deo patri reconciliandum, & delendum quod contra nos ſcriptum erat, chirographum, de cęlo deſcẽderit, ſemetipſum exinaniuerit ac humiliauerit, factus obediens patri vſq; ad mortem, mortem aũt crucis. In quo maxima erga nos Dei charitas commendatur, qui vnico filio ſuo non pepercit, ſed pro omnibus nobis à peccati & ſatanæ vinculis redimendis tradidit illum. Talem ergo fidem & affectũ, Deo ſuggerente, præparare debet in animo ſuo, is qui Euchariſtiam percipit.

D

Aug. ex ti. moſe. de cõſ diſt. 2. Matth. 26.

Coloſſ. 2. Philip. 2. Epheſ. 2. Ioan. 3.

Docendus quoque, cur hoc ſacramentum ſub ſpecie panis & vini inſtitutum ſit.

CAPVT XXIII.

NEque interim negligendum, ſed perpetuò inculcandum erit, hoc ſacramẽtum corporis & ſanguinis Dominici ſub ſpecie panis & vini inſtitutum eſſe, vt præter veritatem corporis & ſanguinis, quæ in eo continetur & recipitur, quoddam etiam eximium ſignum mutuæ dilectionis & charitatis excitãdæ in nobis foret, quemadmodum D. Paulus inquit: Quoniam vnus panis & vnum corpus multi ſumus, qui de vno pane & de vno calice participamus. Quamobrem ab huius conuiuij ſpirituali participatione lõgè abſunt, qui inuidiæ vel odij veneno infecti, aut iracundiæ furore repleti fuerint. Monendi itaque ſunt qui communicare deſiderant, vt depoſita omni ſimultate, diligant alterutrum, vti vnius corporis membra, vt non ſit ſchiſma in corpore, ſed in idipſum pro inuicem ſolicita ſint membra.

E

Auguſt. in ſer. de dedic. eccl.

1. Cor. 10.

F

Quomodo ſingulis Dominicis diebus plebs ad audiendam Miſſam ſe præparabit.

CAPVT XXIV.

DOcendus quoque populus, vt qui iuxtà antiquum eccleſiæ ritum, ſingulis Dominicis diebus ad communicandum corpori & ſanguini Dominico nõ ſe præparat, Miſſæ ſaltem parochiali hiſce, aliiſque feſtis diebus interſit, vt tametſi inter ſacrificantẽ & aſſiſtentes non ſit (more

illo

ca. & hoc attendendū de conſec.diſt.5. Ex Conc. Carth. ca. ſacer. de cōſ.diſt. 1.

illo antiquo) tam frequens ſacramentalis communio, ſit ſaltem ſacræ doctrinæ piæ exhortationis, laudis & gratiarum actionis communio, vt ſic quodammodo omnes ſpiritualiter communicent, cum deſiderio etiam ſacramentaliter communicandi. Ne verò populus ab hac Miſſa parochialis & ab auditione verbi Dei diſtrahatur, placuerit nobis, vt ſi quæ ſint aliæ Miſſæ legendæ die Dominico, hæ inchoentur primùm poſt verbi prædicationem finitam, quemadmodū latius in viſitatione ſecūdùm diuerſorum locorum mores ordinare ſtudebimus.

Docendus populus generatim, quid agatur in Miſſa.

Capvt XXV.

DOcendus populus generatim, quid agatur in Miſſa, & quibus partibus cōſtet. Conſtat ſiquidem pſalmodia, quem vocamus introitum, inuocatione & glorioſa celebratione ſanctiſſimæ Trinitatis, quæ in Canticis Kyrie eleiſon, & Gloria in excelſis Deo, peraguntur: precatione ſeu collecta, recitatione verborū Propheticorū aut Apoſtolicorum, quam vocamus Epiſtolā: ſacris Canticis, quæ vocamus Gradualia & Alleluia, & quæ ſequuntur: lectione Euangelica, ſymboli recitatione, ſeu profeſſione fidei catholicæ: cantico, quod non ſine myſterio Offertorium appellatum eſt: Gratiarum actione, quę dicta eſt Pręfatio: religioſa commemoratione mortis, conſecrationeq; corporis & ſanguinis Dominici, quæ fit in Canone. Rurſus, precationibus, inter quas eſt precatio Dominica: ſequitur oſculum pacis ſymbolū Chriſtianę charitatis, mox Communio. Rurſus ſacrum Canticum, quod commune appellatur, & precatio. Poſtremo loco ſacerdos totum populum velut in ſuam tutelam receptum, Deo benedictione tradit atque commendat, vt perſeueret in effectu pietatis, mutuaq; charitate: quorum quum admonetur populus, incipiet nedum credere, ſed & ſentire, quòd in Miſſa nihil non ſit pium ac venerandum.

Corripiendus abuſus eorum, qui ante finitam Miſſam irreuerenter diſcedunt.

Capvt XXVI.

Ex Conc. Agathen. ca. Miſſa de conſ. diſt. 5. & c ſeq. Cypria. c. quādo au c. de cōſ diſt. 1. c. omnes fideles. de cōſ. diſt. 1.

COrripiēdus verò abuſus eſt, quod quidam poſt aſperſam aquam, & ante Miſſæ introitum, exitum faciunt: quidam, poſt auditum & non intellectum Euangelium, abeunt: alijque, poſteaquam ſacerdos dixit, Surſum corda & Gratias agimus. Atqui tunc præcipuæ populi partes erant, quando ſubmiſſius legente aut tacente ſacerdote, quiſque cum Deo loquitur. Denique alij ſtatim poſt eleuationem corporis, & ſanguinis Dominici, non expectantes præcipuam Miſſæ partem, quæ eſt communio. Antiquiſſimus ergo Canon populo rememorandus eſt, qui ſic habet: Omnes fideles qui in ſolennitatibus ſacris ad Eccleſiam conueniunt, & ſcripturas Apoſtolorum & Euangelium audiant. Qui autem non perſeuerant in oratione vſquedum Miſſa peragatur, nec ſanctam communionem percipiunt, (quam nos, vt non exigimus quotidiè ſacramentalem, ſaltem ſpiritualem à populo requirimus) velut inquietudines eccleſiæ commouentes conuenit communione priuari.

Docendus populus, qualeſit Miſſa ſacrificium.

Capvt XXVII.

Auguſt. de Trinit. & in Pſal. 20. c. ſemel de cōſ. diſt. 2. & duobus ſeqq. 1. Petr. 3. Rom. 6.

DOcendus item eſt populus, quale ſit Miſſæ ſacrificiū, nempe repræſatiuum. Semel quidem Chriſtus mortuus eſt, iuſtus pro iniuſtis: ſemel in manifeſtatione ſui corporis, in diſtenſione ſuorum membrorum omnium. Verus Deus & verus homo ſemel tantum in cruce perpēdit, offerens patri ſeipſum hoſtiam viuam & paſſibilem, immortalem, viuorum & mortuorum redemptionis efficacem. Et ſcimus quia Chriſtus reſurgens à mortuis, iam non moritur: mors illi vltra non dominabitur. Et tamen quotidiè immolatur in ſacramento: nō quod toties Chriſtus occidatur, ſed quod illud vnicum ſacrificium myſticis ritibus quotidiè renouetur, quotidianaq; recordatione mortis Domini (qua liberati ſumus) in edendo & potādo carnem & ſanguinem, quæ pro nobis oblata ſunt, hoc ipſum repræſentetur, quod olim factum eſt, facitque oblatio iſta ſacramentalis moneri nos, tanquam videamus præſentem Dominum in cruce. Elicientes ſubinde nobis ex illo fonte inexhauſto gratiam ſalutarē, immolamuſq; hoſtiam pro viuis & defunctis, dum pro illis patrem per filij mortem deprecamur.

Exequiæ ac Miſſæ pro defunctis, quando & cum qua admonitione celebrandæ.

Capvt XXVIII.

EXequias ac Miſſas, quæ pro defunctis peculiariter dicuntur, malumus in alium diem transferri, quam die Dominico celebrari, niſi tamē plebs dieì tranſlatione grauatetur. In quibus etiam ad populum fiat admonitio, declareturque quibus potiſſimum modis, Dei miſericordia pro animabus ambienda ſit: ſic, vt interim admoneantur hi, qui funebres pompas ac Miſſas gloriæ tantùm aucupādæ cauſſa inſtituunt, perdere mercedē ſuam. Debet quoq; plebs doceri, prium eſſe, quemadmodum ab Apoſtolorū temporibus, Eccleſia (quæ columna & firmamentum veritatis eſt) & docuit & obſeruauit, pro defunctis Dominū exorare, & eleēmoſynas in ſinus pauperum elargiri, atque hęc eis prodeſſe, qui in communione eccleſię & ſigno pacis deceſſerunt, & qui cùm viuerēt, hæc ſibi vt poſtea poſſent prodeſſe, cooperando meruerunt.

c. non eſtimanda. c. tempus. 13 q. 2. Ex prog. Auguſt. 1. Tim. 3.

Qui ad exequias euocandi.

Capvt XXIX.

AD exequias, quæ extra ciuitatem noſtram Coloniam celebrantur, non euocandi monachi, nec iſta cohors leuium ac indignorum ſacerdotum. Aut ſi euocentur, videndum ipſis ne laſciuiant. Quanquam nobis magis probetur, vt qui volet, pietate ductus, multiplicari pro defūcto preces, is monachos in ſuis monaſterijs, ac clericos ſingulos in ſuis templis permanere ſinat, ibidemque preces ac Miſſas peragere. Quoniam enim ſpectat cōcurſus iſte, interdum quàm par eſt, immodeſtior, quàm ad captandam auram popularem? Canenda vero ſummoperè poſt exequias delicata conuiuia, crapulæ ac comeſſationes, ne Deus placandus, magis irritetur.

De pœnitentiæ partibus.

Capvt XXX.

IN ſacramento pœnitentiæ explicādo, ac rectè miniſtrādo, maturitate multa ac diligentia opus eſt. Veteres orthodoxi pœnitentiæ partes tres nobis tradiderunt, cōtritionem, cōfeſſionem, ac ſatisfactionem, ſeu fructum pœnitentia dignum. Quanquam pęnitentia, quatenus ſacramentum dicitur, potiſſimum in abſolutione presbyteri conſiſtat, qua ille ex virtute verbi & clauium ſibi à Chriſto traditarum, peccatorem pœnitentem, & in miſericordia Dei ſperantem, à peccatis ſuis abſoluit, de quibus paulò latius in Enchiridio dicemus. Ioan. 20.

Prima pœnitentiæ pars, contritio in ſuggeſto ſemper pertractanda.

Capvt XXXI.

PRima pœnitentiæ pars, quum omnis Euangelicæ prædicationis exordium ſit, nunquam non eſt in ſuggeſto pertractanda. Hac enim confugitur ab ira Dei ad miſericodiam, hac conuertimur ab operibus mortuis ad Deum viuētem, hac ſubducimur à peccati ac diaboli laqueis, ac concor- Hebr. 6.

Digitized by Google

Matth 3. & 4. Actor. 2 concorporamur Chriſto. Vnde à pœnitẽtia præcurſor Ioannes, deinde Chriſtus ipſe, ac princeps Apoſtol. Petrus, prædicationis Euangelicæ doctrinam ſunt exorſi. Pœnitentia autem tum rectè prædicatur, quum arguuntur ſcelera ac flagitia per verbum Dei, & incutitur populo timor

Rom. 2. iræ, indignationiſq́; ac iuſti iudicij Dei, certo certius manentis eos, qui malè agunt, ac male agendo perſeuerant. Subindè verò vino oleum miſcẽdum eſt, vt ex animo veteque: territis ac cõuerſis promittatur gratia ac miſericordia

Ephes. 5. ad eum modũ Paulus ad Epheſ. ſcribens: Hoc, inquit, ſcitote, quod omnis fornicator, aut immũdus, aut auarus, quod eſt idolorum ſeruitus, non habet hæreditatem in regno Chriſti & Dei. Nemo vos ſeducat inanibus verbis: propter hęc enim venit ira Dei in filios diffidentię. Nolite

Galat. 5. ergo effici participes eorum. Et iterum ad Galat. Manifeſta autem ſunt opera carnis, quæ ſunt, fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, idolorum ſeruitus, veneficia, inimicitiæ, contentiones, æmulationes, rixæ, iræ, diſſenſiones, ſectæ inuidię, homicidia, ebrietatis, commeſſationes, & his ſimilia: quæ prædico vobis, ſicut prædixi, quoniam qui talia agunt, regnum Dei non conſequentur.

Neminem non ad pœnitentiam inuitari.

CAPVT XXXII.

Ioan. 6. IAm, quanquam nemo conuertatur ad Dominum, niſi tractus per patrem, attamen nemo hic excuſationẽ prætexat, quòd non trahatur: quòd ille ſemper ſtet ante oſtiũ pulſans, nimirum per internũ & externum verbum commonens, vt conuertamur à via noſtra peſſima, & inclamãs

Rom. 2. quoniam ira, indignatio, tribulatio & anguſtia in omnem animam hominis operantis malum, gloria aũt, & honor, & pax omni operanti bonum. Hic conceſſis conſcientijs

Luc. 10. commonſtrandus eſt Samaritanus ille, qui infundit vinũ

Psal. 146. & oleum, qui ſanat omnes contritos, & alligat omnes cõ-

1. Ioan. 2. tritiones eorum. Filioli mei, inquit, diuus Ioannes, hæc ſcribo vobis, vt nõ peccetis. Sed & ſi quis peccauerit, aduocatum habemus apud patrem, Ieſum Chriſtum iuſtum, & ipſe eſt propiciatio pro peccatis noſtris: non pro noſtris autem tantùm, ſed & pro totius mũdi. Hæc eſt doctrina, quæ docet mori mundo, & viuere Chriſto.

Presbyter qui à confeſſionibus eſt, qualis eſſe debeat.

CAPVT XXXIII.

DE confeſſione, & quotuplex ſit, alibi dicemus. Tantũ, quod ad eam, quæ ſacerdoti priuatim fit, attinet, paucis admonebimus. Primùm magnoperè neceſſarium iudicamus, vt ſacerdos, qui à confeſſionibus eſt, ſit integer, eruditus, ac ſilentij tenax: alioqui ſi ad quæſtum intentus ſit, ſi ad malum ſolicitet, ſi curioſior explorator ſit, ſi pertinacibus blandiatur, ſi intricatam conſcientiam extricari neſciat, ſi deniq; vel ebrioſus, vel iracundus, vel leuis, vel ſecreti minimè tenax, diſſipandis magis quam paſcendis ouibus videbitur idoneus.

Quid confitentem docebit presbyter confeſſarius.

CAPVT XXXIV.

IN primis autem qui huic muneri intentus eſt, docebit confitentem, ne ambiguis ac perplexis ſermonibus ſe remoretur, & percontando cogatur velut expiſcari crimi-

Rom. 14 na, (quod ſæpenumerò periculoſum eſt) ſed ſimpliciter, tanquam coram Deo aperiat læthalia crimina, & quæ cõſcientiam onerant ac lædunt, quod ea quæ contra conſcientiam aguntur, ædificent ad gehennam. Atque ibi maximè opus eſt ſacerdote iudice, diſcernente inter lepram & non lepram.

Remedium pro ratione morbi adhibendum.

CAPVT XXXV.

A QVod omnibus Chriſtianis præcepit Paulus, dicens: 1. Theſſ. 5.
Rogamus autem vos fratres, corripite inquietos conſolamini puſillanimes, ſuſcipite infirmos, patientes eſtote ad omnes: Hoc eum qui à confeſſionibus eſt, maximè conuenit obſeruare, nimirum, vt conſolãdo erigat puſillanimes per immenſam Dei miſericordiam: præfractos autem obiurget, tremendumq́ue Dei iudicium ante oculos ponat. Denique vti prudẽtiſſimus medicus, pro morbi qualitate temperabit medicinam, obfuturus magis quàm profuturus, ſi putauerit vno collyrio omnium mederi morbis. Monendi ergo qui confitentur, ſinguli ſecũdùm ordinem, ſtatum, ac ætatem, atq; id per locos quoſdam communes ex ſcriptura depromptos, quos innume-

B rato habere debet Parochus.

Nimis anxij, quomodo tranquillandi.

CAPVT XXXVI.

QVi nimis anxij ſunt in repetenda confeſſione vel iterãda apud alium ſacerdotem, vel etiam in enumerãdis circumſtantijs, quales ſunt quidam, qui quantumuis confitendo, conſcientiam tamẽ vix tranquillare poſſunt, docendi erunt, Deum, (cui omnia patent) ſynceritatem tantùm cordis à nobis requirere, nec tam ſeuerum eſſe

C exactorem, qui conſcientiam ob vnam vel ob aliam delicti circumſtantiam, inter confitendum non dedita opera neglectam, perpetuò turbatã eſſe velit. Nam quis omnes erratus ſuos enumerauerit: quemadmodũ Dauid ait. Delicta quis intelligit: Ab occultis meis munda me Domine. Psal. 18.

Moderatio in caſibus reſeruatis.

CAPVT XXXVII.

IN occultis delictis ex reſeruatione caſuum compertum habemus, nonnulli mali interdum accidere: vel quòd peccator non habens in promptu ſacerdotem, qui illum

D abſoluat, confiteri vel differt vel contemnit, vel quòd qui minores ætate ſunt vel mulieres, difficilè adducantur, vt ex ſuis parochijs non ſuis leui ſuſpicione ad nos ſeu commiſſarios noſtros proficiſcantur. Quare, vt conſulamus & verecundiæ & famæ, viſum nobis eſt, hãc poteſtatem noſtram abſoluendi à peccatis, & caſibus noſtræ abſolutioni reſeruatis, (occultis tamen) omnibus parochis per diœceſim noſtram cõſtitutis, ritè vocatis delegare, modò tamen Vicariorum noſtrorum in pontificalibus Conſilium requirant ac adhibeant: noſtris tamen ſuffraganeis poteſtatem facientes, aliter in diœceſibus ſuis, vti conſultius videbitur, ſuper hac re ordinandi.

Publica pœnitentia vſus in Eccleſiam.

E

CAPVT XXXVIII.

IN publicis verò criminibus, quemadmodũ neceſſe eſt, ita iubemus ad canones antiquos publicæ pœnitentiæ regredi, atque adeò ad Chriſti & ſui diſcipuli Pauli inſtitutum reuerti, qui ad Corinth. exemplo oſtẽdit, quomodò oporteat eccleſiam, in publicè peccãtem animaduertere, donec ipſi publicè peracta pœnitentia ſatisfecerit, 1. Cor. 5.
de quo fuſius dicemus ſub titulo, de iuriſdictione eccleſiaſtica contentioſa.

F

Recitata confeſſione, quid agendum per parochum.

CAPVT XXXIX.

PEracta confeſſione, ſub abſolutionem ſacerdos monebit confitentem, vt quod admiſſum eſt, deteſtetur, vt ſic deinceps vitam inſtituat, ne in vllum lęthale crimen poſthac incidat, quemadmodum Chriſtus ad mulierem dixit: Vade, & noli amplius peccare. Vt eum affectum ha- Ioan. 8.
bens, credat, per Dei miſericordiã virtute ſanguinis Chriſti per abſolutionem impartiendam in verbo eius, ſibi remiſſum

Digitized by Google

iuſſum iri peccata. Iniungat etiam illi fructum dignum A pœnitentiæ facere, ac tum denique imponat manum, ac abſoluat confitentem.

In matrimonij ſacramento quid agatur.

CAPVT XXXX.

DVm matrimonio iungunt parochi virũ ac mulierem, docebunt matrimonium inſtitutum eſſe à Deo, cõfirmatum per Chriſtum, vt Geneſ. 2. & Math. 19. legimus. (Geneſ. 2. Math. 19) Quod ſacramentũ ſi quis, ſicut decet, acceperit: accedente ſacerdotali precatione, confert donum ſpiritus, quo vir diligat vxorem amore caſto, ſicut Chriſtus dilexit eccleſiam: mulier viciſſim, propter Chriſtũ, amet reuereaturq; virum ſuum vti dominũ. Vterque liberos (ſi dentur) ſumma cura inſtituant ad Chriſtianam pietatem. Copioſam monendi materiam Paulus ad Epheſ. 5. ſubminiſtrat. (Epheſ. 5.)

Quemadmodum monendi ſunt, qui matrimonium contrahere affectant.

CAPVT XXXXI.

QVvm matrimonium ante lapſum Adæ propter procreandos liberos inſtitutum, ac benedictione Dei firmatum ſit, qua dixit ille: Creſcite & multiplicamini, & replete terram: (Geneſ. 1.) peculiariter aũt homini, Erunt duo in carne vna: Propterea relinquet homo patrem & matrem ſuam, & adhærebit vxori ſuę. Nec ratio coniunctionis, ſeu benedictio poſt lapſum defecit: ſed tamẽ quod ſanis potuit eſſe officium, id ęgrotis factum etiam ſit remedium, dum vtriuſque ſexus infirmitas propendẽs in ruinam turpitudinis, rectè excipitur honeſtate nuptiarum, quemadmodum D. Paulus ait: (1. Cor. 7.) Vnuſquiſq; vxorem ſuam habeat propter fornicationem, nimirum vitandam: Monendi ſunt, qui matrimoniũ contrahere affectant, ne alius affectus ipſos huc rapiat, vt ſit honorabile coniugium ac cubile impollutũ. Nam ſi neque ob plebem ſuſcitandam, neque ob fornicationem vitandam, ſed potius diuitiarum aut opum nanciſcendarum, aut alterius rei gratia matrimonium cõtrahatur: perperam agitur, ac grauiter in ſacramentum peccatur. Hic, quæ Tob. 6. 7. & 8. ſcribuntur, enarrari, proponi, ac doceri conueniet. Vbi locus pulcherrimus eſt, exẽplo commonſtrans, quemadmodum bona vxor donum Dei ſit, debitum timenti Dominum, quomodo in timore Dei* apparentibus, non luxurię cauſa, ſed ſola poſteritatis dilectione, in qua benedicatur nomen Dei in ſecula, petẽda. Quo pacto coniugij conſcriptione facta, tradenda, quemadmodum etiam conuiuiũ nuptiale cũ laude & benedictione Dei agendũ. Denique quo modo precandus ſit Deus per coniuges, vt benedictionẽ ſuã in ipſos, quos coniunxit, impleat. Hæc enim decẽt ſanctorum filios, qui non debent ita coniungi ſicut gentes quæ ignorãt Deum. Eritque horrendum illud exemplum de ſeptem Saræ viris à dæmonio occiſis, replicandum. His namq; (vt Raphael Angelus apud Tobiam ait) qui coniugium ita ſuſcipiunt, vt Deum à ſe & ſua mente excludant, & ſuę libidini ita vacent, ſicut equus & mulus, in quibus non eſt intellectus, dæmonium malum dominatur. Quamobrem vehementer comprobamus illum morem, quo matrimonio iungendi, ante eccleſiaſticam coniunctionẽ, ieiunio ſe præparant, & ſacram Euchariſtiam ſumant.

* legendũ videtur à parentib.

Matrimonium tria complecti.

CAPVT XXXXII.

DOcendi itaque breuiter, matrimonium tria complecti, fidem, prolem & ſacramentum. (Auguſt. de Geneſi ad literam. lib. 9. ca. 7. tom. 3.) In fide attenditur, ne præter vinculum coniugale, cum altera vel altero concumbatur. In prole, vt amanter ſuſcipiatur, benignè nutriatur, religioſè educetur. In ſacramento autem, ne coniugium ſeparetur, neve dimiſſus aut dimiſſa, etiam prolis cauſa alteri coniungatur.

Pium votum & in clandeſtinè contrahentes cenſura.

CAPVT XXXXIII.

OPtandum, vt Canon Euariſti Pontificis Concilio generali renouetur, tollanturque illa clandeſtina matrimonia, quę inuitis parentibus ac propinquis, Veneris potius quàm Dei cauſa cõtrahuntur. (Ex Canõ. Euariſt.) Nam quanta ex his clãdeſtinis matrimonijs mala ſuboriantur, in aperto eſt. Interea verò donec eccleſia de hoc proſpiciat, ſi non irrita, prohibita ſaltem ſint, & pœnæ canonicæ, hoc eſt, excommunicationi, contrahentes & qui his ope aut conſilio, adfuerint, ſubiaceant: B quam nec tam facilè, niſi eccleſiæ ſatiſfiat: tolli admodum expedire nobis videtur. Quantum fieri poteſt, cauebit parochus, ne liberos citra parentum authoritatem coniungat. Quòd ſi parentes negligentes fuerint, aut in admittendo matrimonio iam contracto rigidiores negatores admonebit eos, vt liberos maturæ ętatis elocent, neve vinculo iam per eccleſiam indiſſolubili, pertinacius obluctentur.

Coniunctio coniugum in facie eccleſiæ peragenda.

CAPVT XXXXIV.

C

COniunctionem per ſacerdotem cum benedictione ſacerdotali ac precibus, inter Miſſarum ſolennia in templo ſecundum antiquos canones & eccleſiaſticum ritum fieri decernimus. Superbia eſt faſtu tumidis qui in priuatis domicilijs malunt, quam in templo, vbi eccleſia cõuenit, ac coniungendis benè precatur, copulari, quis non ineptè oppoſuerit illud Paulinum. Num eccleſiam Dei contemnitis? (1. Cor. 11.) Nec ſacerdos ante quoſlibet coniugio iungat, niſi edictis aut proclamationibus tribꝰ, publicè è ſuggeſto ad populum factis, præcedentibus, ob multas ac varias fraudes euitandas. Contra hæc haud facilè, ſed tantùm vbi ratio admodum neceſſaria, hoc ipſum fieri poſtulauerit, D idque non niſi cauſa cognita, diſpenſabitur.

Peregrinos & ignotos, ſine legitimo teſtimonio non coniungendos.

CAPVT XXXXV.

PEregrini & ignoti non coniungantur, niſi legitimis teſtimonijs doceãt, ſe vbi antè verſati fuerint, nullis matrimonij vinculis adſtringi, ipſiſque per ſuum parochum licere per alium parochum copulari.

In gradibus conſanguinitatis ac affinitatis, Concilium generale obſeruandum. E

CAPVT XXXXVI.

QVòd ad gradus conſanguinitatis ac affinitatis attinet, qui matrimonium contrahendum ac contractum dirimunt, decretum Concilij generalis obſeruabitur. (Ex Conc. gen. e. non debet de conſang. & affin.) Hic ſi parochi in denumeratione graduum addubitauerint, peritiores conſulent. Vbi Rom. pontifex diſpenſatorio diplomate matrimonium ſecus cõtractum, approbandum iuſſerit, examinentur cauſæ diligentius, quæ diſpenſationem extorſerunt. Quæ ſi comperiantur aliter, quam F narratum eſt, ſe habere, nõ dubium eſt, diſpenſationem nullius roboris eſſe.

Ludrica tollenda.

CAPVT XXXXVII.

LVdicra illa quæ in templis poſt coniunctionem ſacerdotalem fieri conſueuerunt, veluti in pulſando ſponſo, atque alia eiuſdem generis, penitus tollantur. Nam res ſeria, quam Deus ipſe inſtituit, benedixit, inuiolabilemq; decreuit, agitur.

Digitized by Google

De ſacro ordine dictum eſſe prius.

CAPVT XXXXVIII.

DE ſacro ordine & quæ ſalutaris gratia hoc ſacramento conferatur, quæ denique in eodem ſacramento conferendo obſeruari oporteat: titulo primo, qui de munere epiſcopali eſt, abundè diximus.

Cur adhibeatur extrema vnctio.

CAPVT XXXXIX.

REſtat extrema vnctio, quę (quoniam in morte extrema lucta eſt) adhibetur, vt vel côualeſcat ægrotus, ſi Deo ita viſum, vel fide bonaq; ſpe obdormiat in domino.

Quomodo impendenda vnctio extrema.

CAPVT L.

Iac. vlt.

EST autem vnctio impendenda cum expoſitione vnctionis & mandati Apoſtolici, quod ſic habeat: Infirmatur aliquis in vobis? inducat preſbyteros eccleſiæ, vt orent ſuper eum, vnguentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei ſaluabit infirmũ, & alleuiabit eum Dominus: & ſi in peccatis ſit, remittentur ei. Poſtremò loco adhibebit parochus admonitionem præparationis ad mortem, quemadmodum Enchiridion docebit.

A ſepultura nemo, in communione decedens, repellendus.

CAPVT LI.

Gen. 23. 25. — c. ex parte de ſepult.

QVòd in ſepulturam attinet, quis poterit negare rem longè piiſſimam eſſe, & in veteri & in noua lege accuratè ſeruatam, vt Chriſtianorum (qui ſpem reſurrectionis habent) corpora non pecudum more diſijciantur, ſed in cœmiterij ſinum recondantur, quod etiam alto myſterio non caret? Ab hac ergo ſepultura nemo Chriſtianus, qui in communione deceſſit eccleſiæ, arceatur, etſi caſu mortuus fuerit. Quum enim communicabatur viuēti, & mortuo communicandum eſt. Soli verò hæretici, excommunicati, publici latrones, & hi, qui ſibi mortem criminis conſcientia adacti, conſciuerunt, & quos in peccato lætali, nullis pœnitentiæ ſignis præcedentibus, deceſſiſſe conſtiterit, prohibeantur.

Quam admonitionem in ſepulturis & exequijs fieri oporteat.

CAPVT LII.

Hebr. 11.

IN ſepulturis autem & exequijs mortalitatis atque huius calamitoſæ vitæ, admonitio diligens fiat atque excitandi inter alia præſentes, vt recogitēt ſibi eodem modo hinc excedendum eſſe, ſeſe in hac terra peregrinos agere, aliam autem inquirere, ad quam ſemper oporteat ſuſpirare. Nã quo pacto ad exorãdam pro defunctis Dei miſericordiam commonendi ſint, ſupra diximus.

PARS OCTAVA.

De victu parochorum.

CAPVT PRIMVM.

Ex Conc. Toleta 11. ca 8. — Matth. 10.

SVPEREST vt de victu parochorũ diſpiciamus. Hic in primis, quod Chriſtus docuit, & ſacri canones maximo ſerio præceperunt, præmittendum duximus: nempe vt ſacramenta eccleſiaſtica gratis miniſtrentur, dicente Domino, Gratis accepiſtis, gratis date. Quamobrem neque pro baptizandis, conſignandiſq; A fidelibus, neq; pro collatione chriſmatis, vel promotionibus graduum, neque alijs ſacramentis, diſtribuēdis pretia quælibet vel pręmia, niſi quid voluntariè offeratur, recipienda ſunt. Neminem quoque ad quæſtuoſas exequias cogi, aut pro ſepultura munus aut preciũ exigi volumus, ſecundum canones ſanctiones cuſtodi interim ac veſpilloni de ſua mercede nihil detrahentes.

Ex Conc. Tribur. ac Vaſen. c. in eccleſiaſtico. c. præcipiendũ. 13. q. 2.

Parochis victus neceſſarius ſuppeditandus.

CAPVT II.

Deut. 25. — Luc. 10. — 1. Tim. 5. — 1. Cor. 9.

B AT quum lex diuina pręcipiat, non alligandum os boui trituranti, quod vtique non bouum cauſa, ſed propter nos dictum CHRISTVS in Euangelio explicat: Dignus, inquiens, eſt operarius mercede ſua. Ac Paulus toto cap. 9. primæ ad Corinth. confirmat: Quis enim militat ſuis ſtipendijs vnquam? Quis plantat vineam, & de fructu eius non edit? Quis paſcit gregem, & de lacte gregis non manducat? Neque enim magnum eſt, ſi qui ſpiritualia ſeminant, carnalia etiam metant. Quamobrem diſpiciendum eſt, vt parochis Euangelij prædicatoribus, certa ac competēns ſubminiſtratio victus & veſtitus fiat, idque ad eum modum, ne in adminiſtrandis ſacramentis quippiam exigendo, oneri ſint parochianis, aut cibum vicatim C diſcurrendo emendicare cogantur, quo nihil turpius aut ſordidius.

Viceeuratos, quos vocant, ex prouentibus eccleſiæ congruam ſuſtentationem recepturos.

CAPVT III.

IN primis igitur, qui per vicarios ſeu Viceeuratos Eccleſias parochiales regendi poteſtatem à nobis accẽperũt, iiſdem vicarijs tantam ex prouentibus Eccleſiæ partem aſſignabunt, qua vitam congruè ſuſtentare poſſint. Quod nos inter viſitandum pro ratione locorũ ac parochiarum D vt fiat, ordinabimus,

Qui eccleſias vnitas habent. Vicariis perpetuis portionem congruam aſſignare oportere.

CAPVT IV.

De præb. & dign. lib. 6.

ECcleſiæ cathedrales ac collegiatæ, itidem monachi ſeu religioſi, qui eccleſias parochiales aut ſuis eccleſiis vel monaſterijs ſunitas habent, aut regendas alijs committunt, aut præſentando committi procurãt: adeò interdum omnem prouentum emungũt, vt reſidui redditus, qui rectoribus eccleſiarum permittuntur, nimis tenues ſint & E & exiles. Quamobrem noſtræ curæ erit, vt tanta portio rectoribus iſtis aſſignetur, vnde iura epiſcopalia ſoluere, & congruam ſuſtentationem habere poſſint.

Vbi redditus non ſuffecerint, quid agendum.

CAPVT V.

Ex Vien. conc. c. ſi vna.

VBi verò redditus eccleſiarũ non ſuffecerint, iuris conſilium ſequendum putamus, nempe vt duæ vniantur: aut ſi id graue videbitur, ſaltē vna, aut plures etiam vicariæ, quæ ad altera in eiuſmodi eccleſijs fundatæ ſunt, ipſi F eccleſię parochiali (vt vocant) incorporentur: ſi tamen, vt quoad fieri poteſt, parochum officium, ob quod vicariæ illæ fundatæ ſunt, minimè negligatur. Porrò decimas potiſſimum parochis ac Eccleſiæ miniſtris deberi, non dubium eſt. Nunc quum illæ paſſim à laicis magna ex parte vſurpentur, neq; facilè ex eorum manibus diuelli poſſint: videndum, num diligenti cohortatione, aut alia via iuri conſentanea, parocho, cui eccleſiæ redditus ad victum non ſufficiunt, hinc aliquid emendicari poſſit.

Digitized by Google

Denarius conſuetus, ſed duplicatus, pendendus.

CAPVT VI.

POSTREMO loco iuſtum ac decens putamus, vt ſinguli parochiani denarium illum conſuetum, ſed duplicatum, ſaltem in anno quater, videlicet in feſtis illis maioribus, veluti in Natali Dominico, Paſchate, Pentecoſte, Aſſumptioneque Virginis glorioſæ, id eſt, ſingulis feſtis duos denarios pendant. Neque enim tantillum offerre, vlli oneroſum eſſe aut videri poteſt. Quis enim tam ſordidus eſt, qui non æquum putet, modicum quid caduci ac temporalis ſubminiſtrare illi, à quo ſpiritualia ac æterna viciſſim repetit? Certè omnes ſcire debent, eos qui in ſacrario operãtur, quæ de ſacrario ſunt edere: & qui altario deſeruiunt, cum altario participare. Nam & Dominus ordinauit, his qui Euangelium annũciant, de Euangelio viuere. (1. Cor. 9.) Quiſe vnica ſolutione (quæ vno albo rotato fiet) liberare volet, id ipſi liberũ eſto. Ne verò parochus aut in contentionem aut ſuſpicionem trahatur, potiùs hæc pecunia per eccleſiæ œconomos, aut alios probatæ fidei viros colligetur, ac ipſi parocho numerabitur.

Laudabilem conſuetudinem Agrippinæ Coloniæ per hæc non abrogari.

CAPVT VII.

LAVDABILEM tamẽ conſuetudinem in ciuitate noſtra Colonieñ. erga ſanctam eccleſiam, pia deuotione fidelium introductam, per has noſtras ſynodales conſtitutiones nolumus immutare, donec ipſis parochis intra eãdem ciuitatem de ſufficientiori victu fuerit prouiſum.

PARS NONA.

De Conſtitutionibus ac Conſuetudinibus Eccleſiaſticis.

CAPVT PRIMVM.

DE conſtitutionibus humanis, ac eccleſiaſticis conſuetudinibus magna in præſentiarum in Eccleſia Dei concertatio eſt, quam eccleſiæ turbatores, vt Eccleſiæ authoritatem euerterent, ad nihilumque redigerent, inuexerunt. At populus hic docendus eſt, ſanctorum patrum regulam ſequi, qui diligenter admonent, traditiones Eccleſiaſticas, præſertim quæ fidei non officiunt, ita obſeruandas, vt à maioribus traditæ ſunt. Sunt autem illa, quæ non ſcripta, ſed tradita cuſtodimus, non vnius generis, quemadmodum D. Auguſt. tradit. (Augu. ad Ianuar. c. illa autẽ. 2. diſt. illa autẽ 2. diſt.) Alia enim toto terrarũ orbe obſeruantur, à patribus nobis quaſi per manus tradita. Quę quidẽ putanda ſunt vel ab ipſis Apoſtolis, vel ex plenarijs Concilijs (quorũ eſt in eccleſia ſaluberrima authoritas) commendata atq; ſtatuta retineri, veluti quod paſſio, & reſurrectio, & aſcenſio in cœlum, aduentus ſpiritus ſancti, & quadrageſima annua ſolennitate celebrantur, & die Veneris à carnibus abſtinetur. Atq; alia multa, quæ ab vniuerſis meritò obſeruantur. Alia verò quæ per loca terrarum, regioneſq; variantur, ſicut eſt, quod alij ieiunant diem mercurij, alij non: alij quotidie cõmunicant corpori & ſanguini Domini, alij certis diebus accipiũt. Et ſi quid aliud huiuſcemodi animaduerti poteſt, totum hoc genus rerum liberas habet obſeruationes. Quod enim neq; cõtra fidem Catholicam, neque contra bonos mores eſſe conuincitur, indifferenter eſt habẽdum, & pro eorum inter quos viuitur, ſocietate ſeruandum. Sic diuus Ambroſius Auguſtinum docuit, de hoc altero genere interrogãtem: Tu (inquit) ad quamcunq; fortè eccleſiam (nimirum in vnitate Catholicæ eccleſię permanentem) veneris, eius morem ſerua, ſi quicquam non vis eſſe ſcandalo, nec quenquam tibi. Sed de his, ac quatenus Eccleſiaſticæ iſtæ conſtitutiones obligent, alibi latius dicemus.

A

Ieiunia ab eccleſia indicta, reuerenter obſeruanda.

CAPVT II.

IEiunia ergo ab eccleſia indicta, reuerenter obſeruari volumus, admonenduſq; populus cur ſint inſtituta, nempe vt corpus per intemperantiam cibi ac potus luxurians, caſtigetur, in ſeruituteinq; redigatur, quo animus vegetior ac liberior laudibus diuinis inſiſtat, diuinęq; voluntati ſeſe attemperet. (Auguſt in ioan. c. ieiuniũ. ũt magnũ de cõſ. diſt. 5.) Magnum certè & generale ieiunium eſt, abſtinere ab omnibus iniquitatibus, & ab illicitis voluptatibus ſeculi. B Ad hoc perfectionis qui nondum peruenit: is eccleſiæ indictum huc vocans, haud contemnat.

Irriſores Eccleſiaſticorum ieiuniorum refelluntur.

CAPVT III.

QVi eccleſiæ ordinationem irrident: illique D. Paulum opponunt, quaſi ieiunijs Eccleſiaſticis contradicat, (Coloſſ. 2. 1. Tim. 4.) grauiſſimam vtrique contumeliam (Apoſtoli doctrinam dedita opera adulterantes) inferunt. Non enim eccleſia, aliquot cibi genus perpetuò interdixit, aut Iudaicũ ciborum delectum cõtra Apoſtolicã doctrinam inuexit: quinimò cum Paulo ſemper docuit doctrinam eſſe dæmoniorum, C cibum aliquem immundum iudicare & prohibere, quem Deus creauit ad percipiendum cum gratiarũ actione fidelibus, & his qui cognouerunt veritatem, quod ſcilicet omnis creatura Dei bona ſit, & nihil reijciendũ quod cum gratiarum actione percipitur. Sed potius eccleſia veteris legis ac Apoſtolicorum virorum exempla ſequuta ieiunia quædam publica certis diebus indixit, iubens tum à carnibus abſtinere, & cibis Aridioribus vti: non quod carnes immundæ ſint, ſed vt luxui temperetur. Qua de re in Gangrenſi Concilio quod non multò poſt Apoſtolorum tempora obſeruatum eſt (Ex Conc. Gangren.) pari cenſura damnati ſunt, tum hi qui nonnullos cibos carnium illicitos reputarunt, tum D illi qui præter neceſſitatem corporalem ſuperbientes, ieiunia communia totius eccleſiæ putauerint contemnenda, perfectam in ſua ſcientia rationem vindicantes, quos anathema eſſe Concilium illud decreuit. Atq; alia multa, quæ nunc in contentionem rurſus vocantur, vt ſuccinctè admodum, ita Chriſtianiſſimè Apoſtolico ſpiritu definit.

Eccleſiæ conſtitutionem, charitati cedere.

CAPVT IV.

CVr verò criminentur hoſtes eccleſiæ eius inſtitutum, non videmus, quum ipſa nullũ inijciat laqueum, quod E hanc conſtitutionem adeò ligare non velit, vt vel charitati vel neceſſitati minimè cedere debeat. (...c. conſiliũ de obſeruat. ieiunij.) Quinimò liberum facit, quodlibet tempore quibuſlibet veſci, modò id vel charitas vel neceſſitas ſuadeat, adhibito tamen vtriuſque medici, ſi præſto ſint, aut ſaltem alterius, nimirum animæ conſilio.

Quid in ieiunio potiſſimum ſpectandum.

CAPVT V.

IAm quum in ieiunijs ratio potius indictionis, quam abſtinentia iſta à carnibus ſpectetur: admonendus eſt populus, F quum ieiunandum erit, non minus ſumptuoſa & prolixa illa piſcium fercula, quam carnium, vitanda, bellaria item illa, magis quam carnes inflammantia.

Redarguuntur qui Quadrageſimæ obſeruationem contemnunt.

CAPVT VI.

QVadrageſimæ inſtitutio antiquiſſima eſt, temporibus Apoſtolorum ad nos vſque deducta, cuius violatores (Orig. ſup. Leuit. Hieron. aduerſus Montanẽ.) plerique generalibus Concilijs, præſertim Toletano octauo, acerrimè redarguuntur, religioniq; contrarie mõ-

Digitized by Google

ſtrantur. Atq; adeò omnes quotquot ſine ineuitabili ne- A
ceſſitate,ſeu fragilitate,euidentiq́ue languore, ſeu etiam
(Ambr. de ſermo. de Quadrag. 36.) impoſſibilitate ætatis, diebus Quadrageſimæ eſum car-
nium attentare præſumpſerint, alienos à ſancta commu-
nione decernit, quòd ſacris diebus abſtinentiæ obliti ſint,
(Ex Conc. Tolet. 8.) diſciplinam ac Quadrageſimæ dies (quæ anni totius deci-
mæ putantur, quæ & in oblatione ieiunij Domino conſe-
ſecrantur) temerariè prophanauerint. Quos verò aut ætas
incuruat, aut languor extenuat, aut neceſſitas arctat: non
antè prohibita violare præſumant, quàm à ſacerdote per-
miſſum eſt percipiant.

Litania & Rogationes cur inſtituta, & quomodo populus admonendus ſit. B

CAPVT VII.

(Ex Conc. Aurel. 1. ca. 23.) Litanias, id eſt, ſupplicationes, ſeu rogationes, indicto triduano ieiunio ante Domini aſcenſionem, patribus placuit celebrari: quibus omnes intereſſe iubentur, vt quemadmodum omnes peccauerũt, ſic & omnes pro venia ſupplicent, omneſque ad Deum corda cum manibus eleuent: Quanquam potiſſimum Litaniæ iſtæ principio inſtitutę ſunt, vt tum populus diuina inſtitutione admonitus, clementiam Dei exoret, quo peſtes, clades, calamitates, fames, bella, & id generis aduerſa, quæ nobis iuſtiſſimo Dei iudicio ob peccata noſtra infliguntur, ac ſub id anni tempus, nempe Veris (quum bella emergere atq; terrę fructus, qui tum in flore, atque teneri adhuc ſunt, facilè corrumpi ſolent) potiſſimum imminent, auertat & tollat. (Iac. vlt. 3. Reg 17.) Vt autem eccleſia fiduciam erga Deum (quam orantes ac petentes habere neceſſe eſt) tum nobis adaugeat, Heliam proponit hominem nobis ſimilem & paſſibilem, qui oratione orauit, vt non plueret ſuper terram, & non pluit annos tres & menſes ſex: & rurſus orauit, & cęlum dedit pluuiam, & terra dedit fructũ ſuum. Quòd ſi ſolus Helias petens exauditus eſt, num Chriſtus eccleſiæ ſuę preces auerſabitur: Hic interim populus docendus eſt, quòd non ſolùm quæ animi, ſed & quæ corporis & externa bona ſunt, à Deo omniũ authore poſtulare oporteat. Et redarguendi illi, (haud ita multo quam gentes, meliores) qui vel fortunæ, vel ſuæ induſtriæ, bona temporalia accepta ferunt. C D

Proceſſiones intra ſepta Eccleſiarum peragendæ.

CAPVT VIII.

QVòd proceſſiones per agros & campos peragũtur, rationem quidem habet, nempe quòd populus oret, vt ſegetes ac fruges terræ à Domino conſeruentur. Verùm vt alia plurima, ita & hic mos hominum malitiam deprauatus eſt, quòd per occaſionem talis deambulationis, quę Deo placando erat inſtituta, pleraq; ſcelera committantur. (Matt. 11.) Quamobrem nobis ſatius videtur, vt hæ, aliæq; ſupplicationes ac proceſſiones, de cætero intra ſepta eccleſiarum religioſè fiant ac vt in templo, loco precationibus peculiariter dedicato, oretur Deus, habeaturq́; tum pius rei ac temporis conueniens ad populum commonitorius ſermo. Noſtris tamen Suffraganeis liberum relinquimus, vt ipſi in ſuis diœceſibus de hac re, vti mores regionis patientur, diſpiciant. E

Admonendus populus, cur feriæ inſtitutæ.

CAPVT IX.

DIligenter quoq; populus admonendus eſt, cur feriæ, & potiſſimum dies Dominicus, qui à temporibus Apoſtolorum in Eccleſia Dei ſemper celebris fuit, inſtitutæ (Apoc. 1.) ſint. Nempe, vt tum in vnum omnes pariter conuenirent ad audiendum verbum Domini, ad audiendum quoque ſacrum, & communicãdum: Breuiter, ad vacandum Deo (Exod. 20. Deut. 5.) ſoli, vt dies illa tantùm orationibus, hymnis, pſalmis, & canticis ſpiritualibus tranſigatur. Hoc enim eſt ſanctificare ſabbatum.

In ferijs ſoli Deo vacandum.

CAPVT X.

QVamobrem cupimus, hiſce diebus prohiberi nundinas, claudi caupones, vitari comeſſationes, ebrietates, ſumptus lites, luſus improbos, choreas plenas inſanijs, colloquia praua, cantilenas turpes: Breuiter, omnem luxum. (Eſa. 1.) Nam hiſce & (quæ hæc ferè ſemper cõſequuntur) blaſphemijs ac periurijs nomen domini prophanatur, ac ſabbatum (quod nos admonet, vt quieſcamus peruersè agere, & benefacere diſcamus) contaminatur.

Dies dedicationis templi extra Coloniam, vno die vbiq; celebrandus, & quomodo ſit admonendus populus.

CAPVT XI.

ET quum in diebus feſtis, qui dedicationi eccleſiarum peculiariter dedicati ſunt, plerunq; indigna committantur, adeò vt videatur populus tum potiſſimum comeſſationis, cauſa conuenire: viſum nobis eſt, vt per diœceſes noſtras, vno certo die anni quo eiuſmodi feſtum dedicationis in metropolitana noſtra colitur, in reliquis quoque eccleſijs omnibus, extra ciuitatem noſtram Coloniã Agrippinam cõſtitutis, obſeruetur. Nam intra Coloniam ſummo noſtro templo ſuus honos conſtare debet, quod & in alijs oppidis inſignioribus vbi vna cæteris Eccleſijs præeminet, obtinere placuerit: videlicet vt ibi minores eccleſiæ pridiè eius diei, qui dedicationi eccleſiæ ſummæ eius loci conſecratus eſt, aut die dominico proximo præcedente ſuas ſingulæ dedicationes celebrent, obſeruetur. Docendus autem eſt populus, dedicatione templi, ſignificari dedicationem eccleſiæ Catholicæ ac cuiuſlibet hominis Chriſtiani, qua copulatur Deo. Nam vt D. Auguſt. ait: Quotieſcunque templi feſtiuitatem colimus, ſi fideliter ac diligenter attendimus, & ſanctè & iuſtè viuimus, quicquid in templis manufactis agitur, totũ in nobis ſpirituali ædificatione completur. Non enim eſt mentitus, ille, qui dixit: Templum enim Dei ſanctum eſt, quod eſtis vos. Et iterùm: Neſcitis quia corpora veſtra templum eſt Spiritus ſancti? (Auguſt.) (1. Cor. 3.)

Cur templa & altaria conſecrentur.

CAPVT XII.

EX vetuſtiſſima inſtitutione & more receptum eſt, templa & altaria, & pleraque alia, quibus in templis ad excitandum fidelium animos, diuinum cultum explendum vtimur, conſecrari, ſolennibuſq; precibus, ac benedictionibus dedicari Deo, quod in veteri quidem Teſtamento præceptum etiam diuinum habuit, quemadmodum Exo. 31. & 2. Paral. 22. legimus. Vngitur præterea ſecundùm eccleſiaſticam conſuetudinem, quum conſecratur altare, quum dedicatur templum, quum benedicitur calix, idq; non ſolum ex mãdato veteris legis, verumetiam exemplo B. Syluestri, qui quum conſecrabat altare, illud chriſmate perungebat. Verùm vnctionis ſacramentum, aliud quidẽ efficit & figurat, tam in nouo quam in veteri Teſtamento. Vnde non iudaizat eccleſia, quum vnctionis celebrat ſacramentum, ſicut aliqui mentiuntur, qui neq; ſcripturas, neque Dei mouere virtutem. (c. Sicut o[…] al. j. c. Myſt[…] ſacrum ſ[…] ſennia. ca. Eccleſiæ de conſ. diſt. 1.) (c. 1. & ſi de ſacr. vn.) F

Populus docendus, quid agatur & ſignificetur in conſecratione templorum & altarium.

CAPVT XIII.

QVamobrem populus docendus eſt, hic aliud agi, atq; aliud ſignificari, quum conſecratur templũ. Funduntur preces Domino, vt hunc locum ſibi peculiariter dedicatum eſſe velit, vt diabolum & eius poteſtatẽ inde penitus expellat, vt omnes qui huc deprecaturi conuenient: ex (3 Reg 6.)

quacun-

quacunque tribulatione conſolationis diuinæ beneficia
conſequantur, vt ab omnibus pariter cõuenientibus, Deo
laudes ſoluantur, diuinũ verbum audiatur, ac Eccleſiaſti-
ca ſacramẽta miniſtrentur. Peculiariter altare cõſecratur,
vt illic oblatio munda Deo offeratur, hoc eſt, ſacramentũ
corporis & ſanguinis Chriſti, quod in memoriam paſſio-
nis dominicæ immolamus. Quòd verò præter preces, ad-
ſperſionis etiam atque vnctionis aliarumq́; rerum ſolem-
nia adhibentur, myſterij ſecretioris plenum eſt: quod ina-
nimata iſta gratiæ diuinę ſusceptiua ſint: ſed quum hęc vi-
1.Cor.3.6. ſibiliter ſunt, admonetur Chriſtianus, Deum omnia hæc
per inuiſibilem virtutem in anima operari, quæ eſt domus
Deo dedicanda, vbi fides fundamentum facit, ſpes erigit,
& charitas conſummat. Signat ergo templi dedicatio tam
fidelis animæ, quam eccleſiæ cum Chriſto diſponſationẽ.
Ipſa enim eccleſia Catholica ex multis viuis lapidibus ad-
unata, verum Dei templum eſt. Quòd ſi Dei templum ſu-
mus, altare intus habemus. Altare quidem noſtrum, cor
Pſal. 50. noſtrum eſt. In hoc altari fit ſacrificium laudis. Sacrificiũ
enim Deo, ſpiritus contribulationis & cor contritum. In
hoc altari fit cõmemoratio corporis & ſanguinis Chriſti.
Hinc preces ad cęlũ aſcendunt: ad cor enim reſpicit Deus.
Quamobrem niſi omnia quia in huiuſcemodi conſecra-
tione exterius aguntur, in nobis ſpiritualiter impleantur,
parum hinc fructus nobis acceſſerit. Quid enim exterior
ablutio vel inunctio ſine interiori prodeſt?

Cur benedicantur campanæ.

CAPVT XIV.

BEnedicuntur quoque campanæ, vt ſint tubæ eccleſiæ
militantis, quibus vocetur populus ad conueniendum
in templum, & audiendum verbum Dei: clerus verò ad
annunciãdum manè miſericordiam Dei & veritatem eius
per noctem, vt per illarum ſonitum fideles inuitentur ad
preces, & vt creſcat in his deuotio fidei: quãuis etiam pa-
tres aliò reſpexerint, videlicet vt dæmones tinnitu cam-
panarum Chriſtianos ad preces concitantium, terreãtur,
quin potius precibus ipſis territi, abſcedãt, illiſq́; ſubmo-
tis, fruges, mentes & corpora credentiũ ſeruentur, vt pro-
cul pellantur hoſtiles exercitus & omnes inſidiæ inimici,
fragor grandinum, procellæ turbinũ, impetus tempeſtatũ
& fulgurum temperentur, infeſta tonitrua & ventorũ fla-
mina ſuſpendãtur, ſpiritus procellarum & aëreæ poteſta-
tes proſternantur. Breuiter, vt audientes confugiant ad
Philip. 2. ſanctæ matris eccleſiæ gremium, ac ante ſanctæ crucis ve-
xillum, cui flectitur omne genu, quemadmodum hæc in
ſolenni benedictione campanæ reperies.

Docendus populus, vt ſignatis potiùs, quàm ſignis inhæreat.

CAPVT XV.

DOcendus eſt ergo populus ab exterioribus iſtis, vt ſig-
natis potiùs quàm ſignis inhæreat ac intendat. Quod
& in omnibus alijs obtinet cæremonijs, alioqui parum ad
pietatem profuturis. Nam qui in exterioribus iſtis conſi-
ſtit, ac non potiùs illis admonetur, vt ad Deum reſpiciat,
confugiat, ac totam ſuam fiduciam in illum collocet: huic
citius externa iſta in ſubuerſionẽ, quã ædificationẽ, erant.

*Quicquid in cæremonijs ad abuſum ſpectat, cautè ac dili-
genter cauendum.*

CAPVT XVI.

QVamobrem quicquid in eiuſcemodi reb⁹ ad abuſum
& ſuperſtitionẽ ſpectat, & quo populus à Deo ad col-
c placuit. de conſe. diſt.1. locãdum in externis iſtis aliquam fiduciam abduci poſſit
prohibemus. Quale inter alia eſt, quod ſanctorum imagi-
nes cum indulgentijs & impoſitione incertarum reliquia-
rum dedicantur: quod quidam aqua, ſale, cereis, ac herbis
benedictis, in medicandis, pecoribus ſuperſtitioſius abu-
tũtur. Omnis quidem creatura per verbum, Dei & oratio-

A nem ſanctificatur, quemadmodũ D. Paulus teſtatur. Ergo
quanto res ſacratior, tanto abuſus eius damnabilior.

Cur reconcilietur templum aut cœmiterium.

CAPVT XVII.

REconciliatur Eccleſia aut cœmeterium ob ſeminis e-
miſſionem, peccãdi libidine factam. Itidem ob enor-
mem ſanguinis effuſionem, dedita opera violenter & in-
iurioſè commiſſam, ac alijs quibuſdam de cauſis, qui mos
ex Leuit. 14. & 15. ſuam originem tradit. Fit autem hæc re-
B ciliatio, non quod templum reuera polluatur. Eccleſia e-
nim, quum ſancta ſit, coinquinari non poteſt: imò ipſius
loci ſanctitas infamiam loci abolet. Sed quum templum
locus ſit, vbi delictorũ venia poſtulatur, vbi ſalutaris ho-
ſtia pro peccatis immolatur, vbi Deo laudes exoluuntur,
vbi tutela refugij eſſe debet: fit, vt ſcandalum, horror, atq́;
abominatio turpitudinis & peccati ibi commiſſi, propoſi-
tum quoque & voluntas læthaliter delinquentis, in cauſa
ſint, vt ſacer locus reconcilietur, idque ad exemplũ & ter-
rorem, vt videntes locum ſacrum ſeu inanimatum tem-
plum, nullo peccato obnoxium, lauari & purificari: deli-
cti horrore concutiantur, & recogitent quantum pro ex-
piatione delictorum, & viuo Dei templo ſit elaborãdum.
C Sic Chriſtus ementes & vendentes è templo eiecit, flagel-
lo facto de funiculis, ipſos acerrimè corripiens, ac dicens:
Domus mea, domus orationis vocabitur, vos autem fe- Matth.21.
ciſtis illam ſpeluncam latronem. Aliud quidem agens, a- Ioan.2.
liud verò innuens.

Quæ pollutio reconciliationem requirat.

CAPVT XVIII.

NOn tamen omnis pollutio hanc reconciliationem re-
quirit, ſed tantùm publica vel per rei euidentiam, vel
ſaltem per formam. Quòd ſi occulta ſit cõtaminatio, quæ
D etiam baptiſmi ac pęnitentiæ ſacramenta non remoratur:
ſolennitas nõ exigitur, quod ratio reconciliationis in oc-
cultis non habeat locum.

Quorum ſumptu & expenſis reconciliatio facienda.

CAPVT XIX.

REconciliationem autem eiuſcemodi gratis fieri, ac
tantum itineris ſumptus Vicarijs noſtris in pontifi-
calibus ſuppeditari volumus. Qui quidẽ ſumptus ex bo-
nis delinquentis deſumẽtur, modò tamen tantæ illius fa-
E cultates ſint: ſin ſecùs, parochiani non grauabuntur vel
tantillos ſumptus itineris ſuppeditare, ne populus præter
culpam ſuam grauetur. Ne verò diutius ob talem pollu-
tionem diuinum ſuſpendatur officium, aut eccleſiaſtica
intermittatur ſepultura, Vicarius noſter in pontificalibus
ſtatim vt vocatus fuerit à populo, (modo grauioribus re-
bus id temporis nõ fuerit implicitus) vltro ibit, officium
ſuum expleturus.

Immunitatem eccleſiaſticam in duobus potiſſimum ſitam eſſe.

CAPVT XX.

IMmunitas eccleſiaſtica, vetuſtiſſima res eſt, iure pariter Ex Conc.
F diuino ac humano introducta, quę in duobus potiſſimũ Latera. ca.
ſita eſt. Primum, vt clerici, illorumq́; poſſeſſiones & bona nõ minus.
à vectigalibus & tributis, alijſque muneribus laicis libera Ex gener.
ſint. Nam (vt de libertate Leuitarum ſileamus) non teme- c aduerſus
re refert ſcriptura, Pharaonem totam terram Ægypti ſibi de immu.
tributariam feciſſe, præter terram ſacerdotũ & poſſeſſio- eccleſiæ.
nes quæ à rege traditæ fuerant eis, quas vendere non ſunt Ex Conc.
compulſi: quin potius ipſis etiã ſtatuta cibaria ex horreis Tolet.3. c.
publicis præbebantur, vt legimus Gen. 47. Deinde, ne rei eccle. ſer-
criminis ad eccleſias confugientes, inde violenter extra- uos.12. q.2
hantur, exceptis publicis latronibus, qui per induſtriam Gen 47.c.
inter alia c. immuni tatem. de immun.

proxi-

ec Ex Gā- gr c. ſi quis per ſuper. 30 diſt.

A proximū occiderint, ac nocturnis depopulatoribus agrorum, qui itinera obſident aggreſionum inſidijs. Denique his, qui ſub immunitatis ſpe in eccleſijs ac cœmeterijs delinquunt. Quòd ſi à confugientibus ad eccleſias paria his commiſſa ſunt crimina, quæ reipublicę referat puniri tantiſper ſaltem debet ſecularis poteſtas à manuum iniectione abſtinere, donec noſtros conſulat Officiales, ne deuenire neceſſe ſit ad conceſſiones à diuinis & interdicta, quę viſum eſt anteceſſoribus noſtris, ob violationem eiuſcemodi immunitatis, editis conſtitutionibus promulgare.

Quemadmodum fraternitates reformandæ ſint.

B CAPVT XXI.

FRaternitates, quę vocantur & in honorem aliquorum ſanctorum in eccleſiis fiunt, ſpeciem quidē pietatis habent: ſed quales ac tempeſtate ſeruātur, nempe in quibus tam clerici quam laici potiſſimum commeſſationibus & ebrietatibus vacant, interdum etiam varijs cōſpirationibus aduerſus poteſtates intenti ſunt, ſi nō omninò ſublatas, ſaltē correctas ac reformatas volumus: omninò ſublatas malimus, ac reditus ſeu cenſus earundem, vel in vſus pauperum, vel parochi, expēdi nobis magis placuerit. At cùm hæ ſodalitates forſan præter publicum offendiculū, ac pauperum (qui ab eis eleēmoſynas ex conſtitutione accipiunt) prçiudicium commode tolli non poſſint, videbimus inter viſitādum, vt ſaltem tollantur abuſus, vt prima ſeruetur inſtitutio & examinentur formulæ earum & ſtatuta, vt ratio ac calculus ſingulis annis per Prouiſores (vt vocant) earūdem fraternitatum coram parochis eccleſiarum reddatur, vt ſuperextantes fructus ac reditus, in pauperum ſeu eccleſiæ vſum ac vtilitatem conuertantur, aut etiam inde aliquid parocho ad victum decidatur.

PARS DECIMA.

De vita ac conuerſatione monaſtica.

CAPVT PRIMVM.

Philoſop. Auguſt.

VITA monaſtica non multò poſt Apoſtolorū tempora cœpit, quamquam multis perſuaſum ſit, aliam tum fuiſſe, quam nūc eſt, monachiſmi rationem. Nemo tamen negauerit, hoc vitæ genus ad perfectionem Euangelicam maximè accommodum, modo ſecundū ſanctiſſimam inſtitutionem purè immaculateq; obſeruetur. Quia verò res eſt quam maximè ardua, in carne viuere, & carnis ſtimulis nullum locum dare, diabolique mille fraudibus (quibus præſertim ſolitarios aggreditur) feliciter ſemper reſiſtere, idcirco in hoc vitæ genus nemo vel inuitus intrudendus, vel pelliciendus, vel temerè ſuſcipiendus, ſed ſumma cura adhibita, poſt diligentiſſimam denuum examinationem monachi ac monachæ recipiantur. Quibus ſępè inculcandum eſt pius Chriſti verbum de Eunuchis, qui ſe caſtrarunt propter regnum cœlorum, quum inquit: qui poteſt capere, capiat. Proponēda Sapientis ſententia, quæ habet in hæc verba: Altiora te ne quæſieris, &c. Rememorādum quoque diligentiſſimè, quòd Deo ſtulta & infidelis promiſſio admodum diſpliceat. Breuiter, admonendus eſt omnis ad hanc vitam adſpirans, vt primum ſe totum excutiat, ne prouinciam ſuſcipiat, cui non ſuffecerint, alioqui parabolæ euangelicę dicterio notādus, quod cœperit ædificare, & non potuerit conſumare. Maxima autem cautio adhibenda eſt in puellis, propter ſexus fragilitatem: ne vel ob ætatem deſit voluntas, vel metus adſit, aut alius affectus minimè Chriſtianus.

Matth 19. Eccl. 3. Luc. 14.

Neminem monachiſmi profeſſione temerè alligandum.

CAPVT II.

C.puella 1.29 2.ca præſens. 12.q.2

CErtè ſancti patres admodum fuerunt ſoliciti, vt non niſi voluntario ac ſpontaneo iudicio virginitatis propoſitum atque habitus ſuſciperentur, quod coacta ſeruitia Domino ingrata eſſe dignoſcantur: ſiquidem voluntariè Domino ſacrificandum eſt, & voluntaria oris ſui beneplacita fieri in conſpectu Domini Pſalmographus obſecrat. Quid enim quis non eligit, nec optat: quod non optat, nec diligit: quod non diligit, facilè contemnit. Vnde conſequitur. Nullum eſſe bonum, niſi volūtarium: adeò, vt qui alio affectu quàm bonæ voluntatis monachiſmo ſe alligant, magis peccent quam mereantur. Ambigi enim poteſt crimen magnum admitti, vbi & propoſitum deſeritur, & conſecratio violatur. Nam ſi humana facta non poſſunt impunè calcari, quis de eis manebit qui corruperint fœderea diuini ſacramenti? De adoleſcentioribus viduis Paulus pronunciauit, quod quum fuerint luxuriatæ, in Chriſto nubere volunt, habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt.

Pſalm. Cap. 1. de regula 1. Tim. 5.

Admonendi parentes ne liberos inuitos in monaſterium detrudant.

CAPVT III.

C ADmonendi quoq; erunt parētes, ne liberos in monaſterium inuitos detrudant, quod illos væ longè grauius maneat, quàm Phariſæos, qui circumibant mare & aridam, vt facerent vnum proſelytum, & quū eſſet factus, fiebat filius gehennæ duplo magis quàm ipſi. Matth.

Quo affectu monaſtica vita amplectenda.

CAPVT IV.

QVi monaſterium ingreditur, alio affectu quam ſimplici amore Dei ductus, veluti vel ſpem vel promiſſionē Abbatiā conſequendi habens, vel in ocio viuere affectās, vel lucris temporalibus inhians, vel honores ab hominibus appetens, quiſquis talis eſt, non Dei filius aut monachus, ſed plane mercenarius eſt, quemadmodum ſuperius nos de clericis etiam dixiſſe meminimus: cui verendū eſt, vt quum volet ingredi nuptias euangelicas, obiiciatur illud: Amice quomodo huc intraſti, non habēs veſtem nuptialem? Quodq; ipſo obmuteſcente, rex ſit præcepturus miniſtris, vt ligatis manibus & pedibus, ipſum in tenebras exteriores mittant, vbi erit fletus & ſtridor dentium.

Auguſt. D Matth. 22.

In monaſterijs habendus, qui doceat legem Domini.

CAPVT V.

E HAbendus eſt in virorū monaſterijs vir pius ac doctus, qui doceat monachos, ab adoleſcentia meditari in lege Domini die ac nocte, ad quod munus in monaſterijs monialiū, ſanctimonialis cæteris vita & doctrina præſtantior deligatur. Debet autem qui monaſterio præeſt, ſumma diſcretione vti; maximè erga eos, quos comperit diuinis literis intentos aut contemplationi deditos, vt ſcilicet tales à ſordidioribus officijs ſinat eſſe immunes.

Verbi prædicatorem in monaſterijs eſſe oportere.

CAPVT VI.

F IN monaſteriis quoque verbi prædicator erit pius quidē ac eruditus: nam nulla armatura fortior ad reſiſtendum diabolicis inſidiis ac iaculis, quam gladius ille ſpiritus, quod eſt verbum Dei, quo Chriſtus in deſerto ſolitarius, ieiunijs & orationibus vacans, & nihilo ſeciùs tentationibus expoſitus, retudit omnem diaboli fraudem ac nequitiam. Nihil quoque potentius illis ad deiiciendos, ac viciſſim conſolandos animos noſtros, nihil efficacius ad concitandum mentem in amorem Dei, contemptum mundi, ab omnium quæ in mundo pulchra ac ſpecioſa apparent.

Matth. 4.

Digitized by Google

Monachi bonæ indolis, ad Academias mittendi.

CAPVT VII.

NEQVE nobis diſplicuerit, vt aliquot ex monachis bonæ indolis, ad vniuerſitates publicas & benè Chriſtianas, aliquot annos theologicis ſtudiis operam nauaturi mitterentur: illic tamen non alibi, quàm in monaſterijs ſeu gymnaſijs ſub cura & oculis præceptorum commoraturi, ne bonis ac rectis ſtudiis deſtinati, mores minimè monaſticos imbibant ac contrahant.

Moniales non eſſe alligandas, vt nulli quàm ſuo (vt vocant) patri aut præpoſito confiteantur.

CAPVT VIII.

SINT prætereà in monaſteriis virginum, præſertim præter Abbates aut propoſitos, alij conſcientiarum examinatores ac à cõfeſſionibus. At ſaltem virginibus liberum ſit, bis aut ter in anno aliis (quos elegerint) probis ac doctis viris, de ſuorũ ſuperiorũ (vt vocant) conſenſu (quẽ hi interpellati, rationabili cauſa intellecta, nequaquã negabunt) conſcientias ſuas exomologeſi exponere, exonerareque, ne ſcilicet adigatur monialis renitens, ſemper vni homini delicta confiteri. Debent autem hi qui eiuſcemodi munere in monaſterijs monialium funguntur, eſſe homines vitę probatiſſimę, ac morum quàm maximè inculpatorum, eruditi ac ſingularis iudicij, obſeruaturi ea, quæ ſuprà, vbi de pœnitentiæ ſacramento tractatum eſt, delibauimus. Cauebit autem is in primis, criminum non confeſſorum rememorationem, ne virgines diſcant quæ priùs neſcierunt. Cauebit præterea, niſi res omninò exegerit, duritiem increpationis, magis intentus ad modeſtiſſimè arguendum, & pientiſſimè viciſſim conſolandum. Confeſſiones autem monialium non priuatim audiet, ſed in cæterarum conſpectu, non tantùm vt omne malum, ſed & omnis mali ſuſpicio omninò ceſſet.

Mutatam eſſe paulatim faciem monaſteriorum, ac vſurpatum hoſpitij ius, ſimul cum acceſſu moderandum.

CAPVT IX.

MOnaſteria, olim virtutum ſcholæ ac pauperum hoſpitalia erant: nunc proh dolor, videmus ea quæ virorum ſunt è ſcholis virtutum, in diuerſoria militum ac raptorum: quæ verò mulierum ſunt, in pleriſque locis in ſuſpectas de incontinentia domos (ne quid grauius dicamus) eſſe commutata. Quamobrem deſpiciendum nobis eſt, ne tam paſſim à quibuſuis militibus hoſpitij ius à monaſterijs vi exigatur, & eleëmoſynæ pauperibus deputatę, improborum luxu deuorẽtur, neve ad monaſteria virginum acceſſus, toties à ſacris canonibus prohibitus, pateat: Et vt qui deprehenſi præter hæc fuerint offendiculum aut occaſionem illis labendi ſiue intra ſiue extra monaſteria, dediſſe, dignas pœnas ferant.

Cap. 1. de emu. eccl. C. a. in monaſt. de vit. & honeſt. cle.

Viſitatio monaſteriorum neceſſaria.

CAPVT X.

VIſitatione erga monaſteriorum quàm maximè opus eſſe intelligimus, quam & canones nobis imponunt. In hac verò oportebit omnia ad regulam ordinis monaſtici exigere, nihil non ad pietatem & vitæ ſanctimoniam dirigere, & quidquid mali exempli aut improbæ conſuetudinis irrepſit, penitùs tollere ac eradicare. Profecerit quoque hic, examinari regulas, ſtatuta & conſuetudines, tolli ſuperſtitioſa.

Ca in ſingul. para. Porro di-rec. de ſta. tu monac.

Sumptuoſi monialium Præpoſiti abrogandi, & frugales œconomi conſtituendi.

A

CAPVT XI.

HAbent quædam monialium monaſteria ſumptuoſos Præpoſitos, ſub quorũ poteſtate quum omnis bonorum adminiſtratio ſit ipſi de redditibus monaſticis luxuriantur. Et qui monaſticæ conuerſationis exemplum eſſe debuerãt, ad mundi delitias reuoluuntur: faſtidientes interdum ſimila & mella, interim monialibus ipſis vix milio & cibario pane rugiẽtem ventrem ſaturãtibus. Sunt quoque virginum monaſteria, vbi non eſt victus & menſa cõmunis, ſed mos ille (quem ad Corinthios ſcribens Paulus, quamuis in longè ſacratiori cõuiuio damnauit) quotidianus, nempè quòd vnaquæque ſuum cibum præſumit ad B manducandum: & alia quidem eſurit, alia verò ebria eſt. Quos abuſus tollere neceſſarium putamus, videlicet vt in illorum delicatulorum Prępoſitorum locum, probi œconomi à nobis comprobandi (quorum victus ut monaſtico ſimilis) ſurrogentur, qui etiam obligati erunt ſingulis annis rationem de receptis ac erogatis integram reddere.

Hieron.
1. Cor. 11.
C. Oſius, 9. q. 3. cap. qui rel. 17. q. 2.

In monaſterijs monialium victum ac menſam communem eſſe oportere.

CAPVT XII.

C ITidem vt moniales victum ac menſam communẽ vbique habeant, & quæ pari ſunt officio deſtinatæ, pari etiam cibo alantur. Quod vt quàm minimè onerofum ſit, non debebunt plures in monaſterium moniales recipi, quàm congruè poterunt in ſingulis monaſterijs ſuſtentari, de quo nobis priùs legitimam fidem fieri conueniet.

De præpoſitis ſolitariè commorantibus.

CAPVT XIII.

DIſplicet etiam nobis, quòd quędam monaſteria quoſdam Prępoſitos habent, qui in Capellis ſolitarij com- D morantur, quod Lateranenſi Concilio vetitum eſt ac cautum, vt Epiſcopus Abbates, monitione præmiſſa, per cenſuram eccleſiaſticam compellat, vt eiuſcemodi Præpoſitos aut Priores ad clauſtrum reuocent, faciantque eccleſijs ipſis ſeu capellis per ſeculares clericos deſeruiri, aut ſaltem alios monachos ipſis adiungant.

Ex Later. Concil.

Viſitanda domus fratrum Teutonicorum, diui Ioannis Baptiſtæ, & Autonitarum.

CAPVT XIV.

VIſitandæ quoque in primis & reformandæ erunt do- E mus hoſpitalium militum Teutonicorum; præterea ordinis diui Ioannis Baptiſtæ ac Autonitarum: atque imitio prouidendum, vt in eiſdem domibus cultus diuinus ritè ac debitè peragatur, vt hoſpitalitas pro pauperibus ſeruetur, vt vita ac conuerſatio regularis ſecundùm inſtitutionem primam ac regula (quam illi profeſſi ſunt) illic geratur, vt ab ipſis veſtes ordini ac profeſſioni dignæ ac conuenientes, publicè deferantur: vt comeſſationes, crapulæ, ac omnis luxus prohibeatur: vt prędæ ille bonorum mobilium, quæ poſt mortem prælatorum per primores ordinis fieri, ac in exteras regiones deferri, peſſimo omnium exemplo conſueuerunt, amodo nequaquam fiant. F Sed quicquid par ſimonia defuncti prælati coaceruatum ac relictum fuit, vel neceſſarijs vſibus Eccleſię, aut ſucceſſorum, aut pauperum eius regionis, vbi religioſa iſta domus ſita eſt, applicetur.

De vita & conuerſatione monachorum.

CAPVT XV.

ET vt reuertamur ad monachorum vitam, haud ignorare debent. Concilio Chalcedonen. cautum monachos oportere quieti operam dare, ieiunia & orationes obſer-

Ex Conc. Chalced.

Digitized by Google

obſeruare, in his locis, in quibus ſe ſemel Deo deuouerũt remanere, nullas eccleſiaſticas ſeu ſeculares actiones tractare, nunquam ſua monaſteria relinquere, niſi forſan ob ingentes neceſſitates id facere à ſuo epiſcopo iubeantur, ne nomen Domini blaſphemetur. Quare libertas illa peregrinandi ſeu exeundi, prætextu inuiſendi parentes, moderanda ſeu penitùs tollenda erit.

Monachorum ſtudia atque exercitationes quales eſſe oporteat.

Capvt XVI.

Hieron. ad Ruſt. monach.

MONACHVS & monacha amare debent ſcripturarum ſcientiam, & carnis vitia non amare. Pſalterij librum de manu aut oculis nunquam deponere, ſemper orare, ſenſu vigilare, vanis cogitationibus aditum præcludere, corpore pariter & animo in Deum tendere, iram patientia vincere. Breuiter nullis animi perturbationibus (quæ ſi inſederint, ad delictum maximum inducunt) locum dare: ſemper aliquid operis facere, vt eos diabolus ſemper inueniat occupatos. Et vt nulla ſint quæ manibus operari liceat, libros tamen ſacros deſcribere ipſis maximè conueniret, vt & manus operetur cibos, & lectione anima ſaturetur. Porrò Ægyptiorum monaſteria hunc morem ſeruaſſe leguntur, vt nullum monachum abſque opere & labore ſuſciperent, non tam propter victus neceſſaria, quàm propter animæ ſalutem, ne pernicioſis cogitationibus vagarentur, neve inſtar fornicantis Iſraël, omni tranſeunti diuaricarent pedes ſuos.

e nunquã de conſ. diſt 9.

Hier 5.

Monachos vagos ſub cuſtodiam reuocandos.

Capvt XVII.

MONACHI qui peruagati fuerunt, vbicunque inueniuntur, tanquàm fugaces noſtro auxilio ſub cuſtodia reuocentur. Et ſi qui habitum abiecerint, vt eundem reaſſumant, cogendi.

Litteras priuatas monacho, aut monacha, iniuſſu Abbatis reſignare non licere.

Capvt XVIII.

VT monachi ſeu monachæ litteras nullas vel deſtinare vel recipere audeant, abſque Abbatis ſeu Abbatiſſæ, aut eius qui ipſorum loco monaſterio præeſt, ſciẽtia ſumma ratione olim conſtitutum eſt, ſed per incuriam abolitum: id præſenti conſtitutione innouandum cenſuimus.

Canoniſſarum ſecularium mores reformandi.

Capvt XIX.

POSTREMO, vitam, conuerſationem ac mores Canoniſſarum, quæ ſeculares ob id appellantur, quòd perpetuæ caſtitatis ac reliqua vota monaſtica non emittant, reformari omninò ducimus neceſſarium. Non vitã agunt plus nimio licentioſam, ac plerìſque ſcandaloſam. Quæ vt in ordinem & eccleſiaſticam quamdam diſciplinam, quoad fieri poteſt, reuocentur, nobis quum viſitationem aggrediemur, curandum eſt.

PARS VNDECIMA.

De hoſpitalibus & orphanotrophijs, alijſq́; id genus pijs locis.

Capvt Primvm.

NON ſolùm canonicis conſtitutionibus, ſed & Imperialibus ac regalibus inſtitutis antiquitùs piẽtiſſimè ſancitum eſt, vt habeantur quàm fieri poteſt frequentia in republ. Xenodochia, Prochotrophia, Orphanot[illegible], Gerõtocomia & Brephotrophia, & id genus alia lo[illegible] tati conſecrata, in quę recipiantur peregrini, pa[illegible]per[illegible] ualidi, ſenes, parẽtibus orbati, atq; inopes libe[illegible], infa[illegible] expoſiti, furioſi, leproſi, cõtagioſiſq; ac perpetu[illegible] obſiti, atq; aliæ miſerabiles perſonæ: idcirco cur[illegible] imminebit, vt eiuſcemodi loca, vbi cõſtituta ſun[illegible] ſa[illegible] cta teneantur. Vbi vero diſſipata ſunt, inſtaur[illegible] men[illegible] mentur̃que. Deniq; vbi needum conſtituta ſunt [illegible] epiſco[illegible] pali noſtra prouidentia ædificentur, conſtrua[illegible] P[illegible] perunt enim curam nobis Chriſtus præcipuam e[illegible] & horum toties meminit diuiniſſimus Paulus A[illegible]

In hoſpitalibus in primis anima curandæ, deinde [illegible]

Capvt II.

HIc ante omnia curãdum nobis eſt, vt in domibus [illegible] quæ ad ſalutem animarum pertinent, minime n[illegible] gantur, ſed ante omnia de ſacramentorum adminiſtratio ne, pauperibus, debilibus & ægrotis prouideatur. A[illegible] corporis infirmitas medicum poſtulat, ibi prius ani[illegible] deinde corporis medicus accerſatur.

In hoſpitalia qui recipiendi.

Capvt III.

IN eiuſcemodi autem hoſpitalia, nullæ aliæ qu[illegible] quas diximus, miſerabiles perſonæ, quæ aut morbo[illegible] debilitate, aut ætate impeditæ, ſuis manibus labo[illegible] ctũque ac veſtitum ſibi comparere non poſſunt, recipiantur: quas ad eccleſiaſticam diſciplinam canones pe[illegible] re, ac noſtris aliorumque piorum hominum largitio[illegible]b[illegible] victitare, voluerunt.

In hoſpitalia pauperes eius loci, vbi conſtituta ſunt, potiſſimum recipiendos, maximè contagioſis morbis implicitos.

Capvt IV.

IN primis aũt recipiantur in hæc hoſpitalia perſonæ miſerabiles eius loci, vbi hoſpitalia conſtituta ſunt. Qu[illegible] ſi rectè curatum fuerit, ſuffecerint penè (niſi tamen fall[illegible] mur) iam conſtituta hoſpitalia, omnibus verè pauperib[illegible] per ſingula oppida ac vicos repertis, vt amodo illis no[illegible] erit neceſſe oſtiatim panem emẽdicare, aut eos qui lep[illegible] ſeu alio contagioſo morbo impliciti ſunt, inter homin[illegible] diuerſari, quod lege diuina, ne fiat, prohibitum legim[illegible]. Nec immeritò, quòd ex tali cõmixtione ac cõuerſation[illegible] cum ſanis, infinita pericula ſubſequãtur, etiam ex ſolo adſpectu, qui intuentibus horrorem ſolet incutere. Quod ſi leproſis, alijſq́; qui ſimilibus morbis impliciti ſunt, hoſpitalium, quibus addicuntur redditus nõ ſuffecerint, ſati[illegible] eſt, vt ipſorum nomine in conuentu eccleſiæ, eleẽmoſ[illegible] per aliquot viros probos ad hoc munus deputandos, co[illegible] ligatur ac præſtetur, atque vt trunci in templis eleẽmo[illegible] nis iſtis colligendis aſſeruandiſque erigãtur, quàm vt ipſi morboſi alimoniæ petendæ obtentu, aut quocunque al[illegible] prætextu conſortijs hominum miſceantur.

Mendicantibus validis hoſpitalia clauſa, & mendicitatem interdictam eſſe oportere.

Capvt V.

SINT autem mendicantibus validis non ſolùm hoſpitalia clauſa, ſed & publicè ac oſtiatim mendicare penit[illegible]s interdictum. Et qui ſecùs agere comperti fuerint, arceantur, ac legalibus noſtriſque conſtitutionibus compræhẽſis pœnis ſubdantur. Viribus enim eſurienti panis tollitur, ſi de cibo ſecurus, iuſtitiam negligat: quam eidem frangitur, vt ſeductus, iniuſtitiæ acquieſcat.

Magiſtrorum hoſpitalium praui affectus damnantur.

CAPVT VI.

DAmnamus autem abuſum, quo in quibuſdam locis fit, vt neglectis miſeris ac inopibus, quibus hoſpitalia dedicata ſunt: ex priuato affectu magiſtrorum, aut magiſtratuum, qui hoſpitalibus hiſce præſunt, non modò validi, ſed & quibus victus & veſtitus ſuppetit, recipiantur, tantùm quòd illic commodiùs & in otio viuatur: qui certè aliter cenſeri non poſſunt, quàm pauperum deprædatores, raptoreſque, de alieno viuentes, ac velut ex ſanguine pauperum ſaginati. Quos diuus Hieronymus grauiſſimè increpat. Qui (inquit) ex bonis parentum & ſuis opibus ſuſtentari poſſunt, ſi quod pauperum eſt accipiunt, ſacrilegium profectò committunt, & per abuſionem talium, iudicium ſibi manducant & bibunt.

Hieron.

Quam grauiter peccent, qui ex pauperum victu ſe ditant.

CAPVT VII.

Ioan. 12.

VIderint quoque hi magiſtri ac hoſpitalium præſides, ne Iudam imitentur, qui loculos (ex quibus pauperibus diſtribuebatur) ferebat, ac fur erat, ne ſicut ille, ita & ipſi pereant. Nouerint ergo ſe tali muneri addictos non vt ſui, ſed vt pauperum curam gerant, quos neglexiſſe, occidiſſe eſt: quibus quid ſubtraxiſſe, ſacrilegij inſtar eſt. Et quò vigilantiores in officio ſint, ſingulis annis aut ſæpiùs, magiſtratui eius loci, præſente parocho, rationem de omnibus reddant. Non meum eſt (inquit Proſper) dicere, quantum peccatum eſt eorum qui cibos pauperū ſibi vſurpant, & vnde pauper victurus erat, præſumendo ſuſcipiunt.

PARS DVODECIMA.

De ſcholis, Typographis, ac Bibliopolis.

CAPVT I.

ECCLESIÆ reformatio à ſummis pariter & infimis, à capitibus ſimul & paruulis ordienda eſt. Paruuli enim ſunt, qui ſuccreſcētes, in maiorum locum ſubinde decedentium, in reipub. tam eccleſiaſticæ quàm ſecularis ad miniſtratione ſuccedunt, vt cōſequens ſit, ab ipſis prauè ac nequiter inſtitutis, reipub. perniciem imminere. Quamobrem ſummopere refert, vt pueritia, quæ ſeges eſt omnium rerum publicarum, in timore Domini ac bonis diſciplinis edoceatur. Id quod Dominus præcepit Exod. 13. & Prou. 6. Siquidem ea ætas nullis alijs vſibus accōmoda, per id tempus colligere poterit, & ſibi & reip. luculentum fructum. In primis autem operæ pretiū nobis videtur, vt clancularij illi magiſtelli, qui in cōuenticulis vicatim docent, prohibeantur, vtq; gymnaſia illa ac ſcholæ minores, in quibus pueri primis rudimentis imbuuntur, diligenter repurgentur, præfectis illis didaſcalis, ſeu præceptoribus, nō tam eruditis quā ſanæ doctrinæ, integræq; ac inculpatæ vitæ viris, idque hac potiſſimùm tempeſtate, qua innumeræ peſtilentes hæreſes totam ferè Germaniam ſummo cum Chriſtianiſſimi ac reipublicæ detrimento iuſto Dei iudicio peruadunt, ac velut cancer ſerpunt: quas quū pueri ſemel imbiberint difficile, imò impoſſibile erit, vt eaſdem penitùs iterū eluant. Nam,

Horatius.

Quo ſemel eſt imbuta recens ſeruabit odorem
Teſta diu.

Scholæ inter viſitandum repurgandæ, ac inſtituendæ.

CAPVT II.

QVemadmodum verò didaſcali pueros in claſſes digerent, quæ dein ipſis prælegent, tam ad eruditionem, quàm ad vitam Chriſtianam rectè inſtituendam pertinentia, nos inter viſitandum pro ratione cuiuſcunque ſcholæ tradèmus.

Apud ſingulas eccleſias habendus vir eruditus, qui clericos eius eccleſiæ inſtituat.

CAPVT III.

OLim conciliari conſtitutione cautum eſt, vt non ſolùm apud quamlibet cathedralem Eccleſiam, ſed & apud alias nimirùm collegiatas, quarum ſufficere poterunt facultates, conſtituatur magiſter idoneus, qui clericos earundem eccleſiarum doceat & inſtituat. Apud metropolim autem theologum haberi præceptum eſt, qui ſacerdotes ac quoſcunque alios in ſacris literis doceat, & in his præſertim inſtituat, quæ ad curam animarum pertinere dignoſcuntur. Viſum etiam concilio fuit, vt ſingulis magiſtris vnius præbendę prouentus tantiſper, quoad in docendo perſtiterint, aſſignentur. Cuius quidem ſaluberrimæ conſtitutionis vix veſtigia quædam apud eiuſcemodi Eccleſias reliqua videmus. Nam vt ſcholas ipſas reperias, didaſculum tamen vix vllum eruditum ac pium repereris, quòd nihil penè ſtipendij (ne dicamus vnius præbendæ prouentus) illi ſuppeditetur, quod emendatione magna indiget. Neque enim hæc res leuis momenti eſt, à qua totius propemodùm reipub. tum ſalus, tum pernicies dependet.

c. 1. & c. quia nonnullis, de magiſt.

Qui huic viro victum ſuppeditabunt.

CAPVT IV.

CVrandum itaque, vt ſingula Collegia ludos literarios diligenter inſtituant, eiſque de idoneis ludimagiſtris ac ſumptibus proſpiciant: vbi Collegia non ſunt, ſenatus & reſpublica idem curet.

Quemadmodum Academiæ inſtaurari, ac ſtudia ali poſſint.

CAPVT V.

ACademias, ſeu vniuerſitates publicas per hanc hæreſum colluuiem perire miſerè cernimus, quas inſtaurari maximè in votis eſt. Id fieri poſſe nobis videtur, ſi modus aliquis inueniatur, quo pauperibus ſcholaſticis ex eccleſiaſticis ſtipendijs aliquid poſſit decidi. Clericos enim illos conuenit eccleſiaſticis ſtipendijs ſuſtentari, quibus parentum & propinquorum nulla bona ſuffragantur. Quo inſuper profeſſoribus atq; his, qui in bonis literis, optimis quibuſque diſciplinis, ac in primis Theologię ſtudijs multùm profeciſſent, ſpes præmij fieret: nam ſpes alit artes.

Pium votum ad ſtudia ſubleuanda.

CAPVT VI.

ET quanquàm hic articulus à ſummo pontifice potiſſimùm pendere videatur, tamē quod in nobis eſt, cuperemus omnes ordinarios collatores, præſertim parochialiū eccleſiarum, huc induci poſſe, vt Academiæ poteſtatem facerent, ſignificandi ſubinde ipſis viros literatos ad regendum Eccleſias eiuſmodi idoneos, quos ipſi collatores quibuſcunque alijs non idoneis præferrent, ac parochijs quum vacarent, præficere non differrent, modò tamen perſonaliter reſidere nō detrectarent. Quòd ſi idem apud collegiatas eccleſias (qui menſe ordinario canonicatus & præbendas conferunt) obtineri poſſit, non dubium id pleriſq; ad ſtudia capeſſenda calcar fore non exiguum.

Cōc Baſi.

Decretalem Honorij tertij, quoad eius fieri poteſt, renouari æquum eſſe.

CAPVT VII.

PRætereà non parùm huc fecerit, ſi Honorij tertij decretalis ſeruetur, nempè vt Canonici eccleſiarum diœceſis noſtræ Colonien. dociles ad ſtudia, potiſſimùm theologię,

cap. ſuper ſpecul. de magiſt.

Digitized by Google

per capitula tranſmittantur, percepturi toto quinquennio beneficiorum ſuorum fructus, non obſtante aliqua contraria conſuetudine vel ſtatuto, quum denario fraudari non debeant in vinea Domini operantes, de quo dictũ eſt partim ſuperiùs. Ex his enim tandem ſpes non vana concipi poſſit, aliquando futurum, vt doctorum copia habeatur, quo veluti ſtellæ valerent plurimos ad iuſtitiam erudire, & temporis ſucceſſu eccleſiam Dei vniuerſalem in vita ac doctrina reformare.

Quid curandum in academijs.

Capvt VIII.

NEque ignoramus multa ac diligenti prouiſione opus eſſe in Academijs, qua in primis curare neceſſe erit, vt optimi quique libri in ſingulis profeſſionibus ac diſciplinis per doctiſſimos profeſſores ſtatis diebus ac horis vigilantiſſimè prælegantur, enarrenturque. Deinde, vt ſcholaſticis viuendi regulæ præſcribantur, nempè vbi bonis diſciplinis vacent, à pompis, commeſſationibus, ebrietatibus, aleæ ludis, diſſenſionibus ac rixis abſtineant, vt prodigi eſſe deſinant, ac quiſq; ſe ſuo modulo metiatur, vt faſtum omnem ac doctrinæ ſupercilium deponant. Nec incipiant eſſe magiſtri, priuſquàm fiant diſcipuli. Hieron. Quot enim ſunt, qui magiſtrorum ac doctorum inſignia ambiunt, ac per ambitum extorquent, etiam qui nunquàm eam artem quam poſt magiſterium profitentur, vel à limine ſalutârunt? quòd quàm turpe ac indecorum ſit, nemo ignorat.

Nihil imprimendum, aut vendendum, niſi reuiſum priùs.

Capvt IX.

PRætereà quum per abuſum artis impreſſoriæ, librorum plurimùm malorum emerſerit, prohibemus, ne vlli Typographi aut Bibliopolæ, quempiam recens editum librum aut chartam vel imprimant, vel venum exponant, vel veno aut publicè vel occultè, niſi hic liber reuiſus, & charta vel ſcripturam vel picturam cõtinens, per noſtros ad hoc deputatos commiſſarios diligenter perſpecta ſit priùs. Quæ & Typographi nomen & cognomen complectantur, atq; eam ciuitatem, ſeu oppidum, in quibus excuſſa ſunt, nominatim deſignent. Quæ verò his caruerint, nullo pacto venum exponantur. Porrò Typographi, Bibliopolæ, ac reliqui librorum inſtitores ac geruli, qui huic ordinationi contrauenerint, præter confiſcationem librorum, pœnis etiam legalibus ac pragmaticæ conſtitutioni Auguſtanæ ſubiacebunt. Pragm. Auguſt. Contra quos in territorijs noſtris Fiſcalis noſter acerrimè inquireret ac ad iuſtarum pœnarum declarationem procedere non omittet.

PARS XIII.

De iuriſdictione Eccleſiaſtica contentioſa.

Capvt I.

ANte annos non admodum multos reformationem iuriſdictionis noſtræ eccleſiaſticæ edi curauimus, per quam ita temperaria ac moderata omnia ſperamus, vt nemo de ea iure queri poſſit.

Excommunicationis origo, & præcipuus vſus.

Capvt II.

NE autem quiſpiam excommunicationis eccleſiaſticæ originem ignoret, primus excommunicationis in eccleſia vſus, qualis fuerit, Paulus primæ ad Corinth. quinto manifeſtè oſtendit, vbi Corinthium publicè cum nouerca fornicantem, tradit ſatanæ in interitum carnis, vt ſpiritus

A eius ſaluus fieret in die Domini noſtri Ieſu Chriſti. Non tantùm exemplo indicans, ſed & expreſſim iubens, vt qui eiuſcemodi ſunt, è medio eccleſiæ, eijciantur. Si is (inquit) qui frater nominatur inter vos, eſt fornicator, aut auarus, aut idolis ſeruiens, aut maledictus, aut ebrioſus, aut rapax, cum eiuſcemodi nec cibum ſumere permitto. Quin ante diſcipulum ille, qui ſolus verè magiſter eſt Chriſtus, eiuſcemodi excõmunicationis vſum Matthæi 18. docuit. Quem optamus in eccleſiam reuocari ac frequentiſſimum eſſe, nempè vt tales publicè ac enormiter peccantes, ne alijs offendiculo ſint, & notati tandem reſipiant, extra communionem ſacramentorum ac vitæ communis ponantur, donec ad cor & eccleſiæ gremium reuerſi, ſuum reatum deplorent. B Diuus ſanè Paulus grauiſſimè Corinthios increpat, quòd inceſtum illum tantiſper paterentur. 1. Cor. 5 Omninò (inquit) auditur inter vos fornicatio, & talis fornicatio, qualis nec inter gentes, ita vt vxorem patris ſui quis habeat. Et vos inflati eſtis, & non magis luctum habuiſtis, vt tollatur de medio veſtrûm, qui hoc opus fecit. Non eſt bona gloriatio veſtra. Matth. 18 Neſcitis, quia modicum fermentũ totam maſſam corrumpit? Expurgate ergo vetus fermentum, vt ſitis noua conſperſio, ſicut eſtis azymi, & cætera, quæ ſequuntur. Quòd ſi denunciationem Euangelicam (qua nulla res ſalubrior eſſe poteſt, & quę nobis non tantùm facienda ſuadetur, ſed præcipitur) frequentaremus, & Apoſtolica præcepta mordicùs teneremus, C rariores profectò in cœtu noſtro haberemus adulteros, raptores, homicidas, & id genus alios publicè criminoſos, propter quos blaſphematur nomen noſtrum inter gentes, Eſa. 52. & ſcandalizantur multi inter nos infirmiores. Rom. 2.

Cur paſſim in omnes inobedientes excommunicationis cenſura diſtringi cœperit.

Capvt III.

IAmdudum verò cœpit excõmunicatio in omnes inobedientes diſtringi, 1. Reg. 17. quòd quaſi peccatum hariolandi ſit repugnare, & quaſi ſcelus idololatriæ, nolle acquieſcere. D

Vſum excommunicationis in publicè criminoſos in lucem reuocandum.

Capvt IV.

VSum ergo excommunicationis, præſertim aduerſus publicè criminoſos, in lucem reuocari conuenerit: deinde poſthàc in alijs cauſis excommunicatio tantùm in manifeſtè contumaces feratur.

Quid cauendum in decernenda excommunicationis cenſura.

E

Capvt V.

CAuebit autem in primis Iudex, ne hanc, aliasve cenſuras eccleſiaſticas, vel ex iniuſtis, vel ex leuibus cauſis, vel iuris ordine non ſeruato, vel ex odij fomite proferat vnquàm. Ex Conc. Melden. & Aluer. ca. nemo. & ca. nullus facet. 11 q. 3. Quum enim excommunicatio pœna ſit, qua nulla maior eſt in Eccleſia: nec ſit excommunicandus quis niſi pro peccato lethali, quòd anathema ſit æternæ mortis damnatio: nec infligenda veniat, niſi his qui aliter corrigi nõ poſſunt: Ex Conc. Lug. ca. 1. de ſen. excõmu. in 6. Ex com. Ant. Car. Atela. Biacaten. debebit Iudex non antè excommunicare quempiam, quàm cognouerit, id vel cauſæ grauitatem, vel eius qui extra excommunionem ponendus eſt, apertam contumaciam, F præcepto iuſto acquieſcere nolentis, exigete.

Excommunicatos vitandos.

Cvpvt VI.

VOlumus autem vt hæc cenſura ab omnibus (iure non tantùm humano, ſed & diuino idipſum poſtulante) timeatur: vtque excommunicati in familiari conuerſatione vitentur, & à nemine recipiantur, quemadmodum antiquiſſima Concilia, ſub grauis reatus incurſu idipſum fieri præceperunt.

Non

Digitized by Google

A

Non paſſim contra omnes delatos, per Fiſcales inquirendum.

CAPVT VII.

Cap. cùm oporteat, de inquiſitionem & certæ dubita. de accuſatio.

PRocuratores noſtri Fiſcales aduerſus neminem inquirant, niſi quem legitima ac frequens grauat infamia, nõ quidem à maleuolis & maledicis, ſed à prouidis & honeſtis, iuſtitiæ zelo commotis, ſuborta: quam ſi non probauerint, condemnentur ipſi, non autem inquiſiti, in expenſis. Neq; enim ſpeciem aliquam æquitatis habet, quod ab innocentibus abſolutis, quippiam expenſarum nomine extorqueatur: alioqui calumnia & iniuſta diffamatio, mercedē (quod abſit) haberent. Valeant ergò alij maleuoli delatores, depeculatores famæ, ac reipub. peſtes. B Neque enim ad petitionem eorum qui; libellum infamationis porrigunt, in occulto inquirendum eſt ſuper criminibus in eodem deſcriptis: quum inquiſitio fieri tantùm debeat ſuper illis, de quibus clamores aliqui præceſſerint.

Manifeſtè criminoſi, pro quæſtu nequaquàm ferendi.

CAPVT VIII.

NOlumus autem, vt concubinarij, aut alij manifeſtè criminoſi, vllo modo pro quæſtu aut pecuniæ emungendæ cauſa ferantur, tolerenturque: aut vt pœnæ pecuniariæ pro criminibus paſſim imponantur, C quòd res mali exempli ſit, crimen pecunia redimere, ſed reformationis noſtræ conſtitutio, quæ de officio Sigilliferi poſtrema eſt, ſeruetur. Quòd ſi interdum vel perſonæ delinquentis, vel delicti qualitas pœnam pecuniariam imponi poſtulauerit, hæc in pios tantùm vſus conuertatur, ne magis auaritiæ, quàm correctionis cauſa exacta videatur.

Clerici grauiſſimorum criminum rei, ſecundum canonicas ſanctiones puniendi.

CAPVT IX.

1. Tim. 5.

CLerici in grauiſſimis criminibus depræhenſi, iuxta canonicas ſanctiones puniantur. D Expedit enim, vt publicè delinquentes & Eccleſiam Dei ſcandalizantes, publicè quoq; arguantur & puniantur. Quamobrem tales vel à nobis depræhenſi, vel extra territoria noſtra per magiſtratus capti, ac nobis iuxta ſanctiones canonicas traditi, dignã ſui ſceleris pœnam recipient. Quod ſi tam graue fuerit, vt degradatione dignum ſit, faciemus ipſos curiæ tradi ſeculari, ne clericali priuilegio gaudeant, quo ſe per flagitia reddiderunt indignos.

De teſtamentis inſinuandis, approbandis, ac exequendis.

CAPVT X.

Ex Conc. Mog. c. 15. in c. e. l. de teſt.

E IN Concilio Moguntino ſancitum eſt, vt hæredibus qui iuſſa teſtatorum non adimpleuerint, ab Epiſcopo loci illius omnis res quæ eis relicta eſt, interdicatur, cum fructibus & emolumentis, vt vota defunctorum adimpleantur. Quamobrem procuratores noſtri Fiſcales in diœceſi noſtra Colonien. aduigilabunt, vt Teſtamenta, maximè eccleſiaſticarum perſonarum, priuilegijs Eccleſiæ noſtræ maioris ſaluis, intra anni ſpatium exequutioni mandentur: vtq; intra idem tempus executores teſtamentorũ legitimum calculum reddant. Quorum etiam teſtamẽtorum inſinuationem approbationemq; intra triginta dies à morte ſacerdotis peti volumus atq; obtineri, niſi rationabilis cauſa longiorem dilationem expoſcat in præmiſſis. F Diſpiciet autem Sigillifer noſter, vt ſi quid in quempiam ſtultum, aut iure prohibitum vſum, temerè relictũ ſit, in pium conuertatur.

Bona presbyteri ab inteſtato defuncti, in piam cauſam conuertenda.

CAPVT XI.

VBI ſacerdos noſtræ diœceſis Colonien. mortuus eſt inteſtatus, bona ipſius, præter patrimonialia, quæ hæredibus cedunt, deducto ære alieno & funerabilibus, in piam cauſam pro defuncti animæ ſalute conuertantur.

Portio quæ Archiepiſcopo ſoluitur, nemini grauis.

CAPVT XII.

Ca. Offic. de teſta.

EA portio quę nobis vti Archiepiſcopo ſecundùm rationem bonorum (extra quæ tamen patrimonialia immobilia ſunt, deducto ære alieno, ex more & ſpeciali conuentione cum clero noſtro inita, debetur, nemini grauis eſſe poteſt, quòd maior Epiſcopo ſecũdùm canonicas ſanctiones portio, quàm ea eſt, quæ ex remiſſione noſtra nobis ſoluitur, debeatur.

Iuramentorum facilis exactio, in iudicijs refrenanda.

CAPVT XIII.

MVltiplex illa & facilis iuramentorum exactio, quæ in iudicijs eccleſiaſticis fit, nobis probari non poteſt. Chriſtus inter perfectionis hortamenta ponit & illud, vt in totum abſtineamus ab omni iureiurando. (Matth. 5.) Quo colore ergo cõſuetudo nunc paſſim iurantium in omni negotio excuſari poſſit, non videamus, niſi aut grauitate negoti, aut neceſſitate. Crebris iuramentis rarò deeſt periurium, quod grauiſſimè punit Deus. (Deut. 5.) Quamobrem monemus Cauſidicos, ne tam faciles ſint in exigẽdis malitid ac alijs iuramentis. Compertum enim habemus, quoſdam eſſe tam malè Chriſtianos, qui in re tam ſeria ludant, ac iuramenta interdum exigant, quibus præſtitis credere nolint. Ne dicamus quoſdam eò veſaniæ prolabi, vt iuſiurandum exigant, quòd malint ſuſpicari, præſtando violatum iri, quam verè reuerenterq; adhiberi. Quo laqueo quis pernicioſior eſſe poteſt? Admonebit igitur Officialis noſter Cauſidicos, atque alios iuramenta exigentes, vt ea quæ iudiciarij proceſſus ſolennitas neceſſariò non requirit, remittant: vtq; memores ſint, eandem manere pœnam temerè exigentem, quæ manet fruſtrà præſtantem iuramentum.

Formula inquirendi hæreticos delineanda.

CAPVT XIV.

QVVM hæreſum ac ſchiſmatum in præſentiarum plena ſint omnia, videbimur operæpretium facturi, ſi communicato cum inquiſitoribus Apoſtolicis conſilio, formulam quandam inquirendi iuri conſentaneam, ac tantum negotium decentem, minimeq; captioſam, præſcribamus: Quamobrem ea de re noſtris iuriſperitis mandabimus.

PARS XIIII.

De Viſitatione ac ſynodis Epiſcopalibus Archidiaconalibusq;.

CAPVT I.

CVM fruſtrà ſint in ciuitate leges, niſi & ſint qui eas exequantur: itidem inſtitutiones canonicas inefficaces & languidas eſſe oporteat, niſi ab Epiſcopo & reliquis (quib⁹ ea cura demandata eſt, & quodam modo viua lex ſunt, qui & Euangelio nuncupantur ſal terræ) (Matth. 5.) mancipentur effectui: idcircò viſitatione per noſtram diœceſim Colonien: opus eſt, quam Deo authore per noſtrum in pontificalibus Vicarium, ac ipſi adiunctos viros iuxta pios ac doctos, quibus plenam dabimus in his ſpiritualibus ac eccleſiaſticis rebus ordinandi poteſtatem, aggrediemur eodemque adiuuante Deo peragemus.

Quo ordine viſitatio inſtituenda.

CAPVT II.

EX ſuperioribus verò liquet plus ſatis, quo ordine viſitatio inſtituenda ſit. Siquidem in primis ab eccleſijs noſtris metropolitana ac cathedrali inchoandum, dehinc ſingulæ collegiatæ ſimul cum monaſterijs & virorum & mulierũ inuiſendæ: poſt hæc ad parochiales Eccleſias omnes,

in noſtris ciuitatibus ac diœceſibus conſtitutas (vbi maxima cura opus erit) tranſeundum: ibi non ſolùm parochi, ſed alij etiam (quotquot ibidem commorantur) ſacerdotes ac clerici aduocandi. Atque interim non prætermittendæ ſcholæ & bibliothecæ, vbi illæ reperientur: ac poſtremò hoſpitalia pauperum diligenter perluſtranda erunt.

Quæ vbiq; corrigere oporteat.

CAPVT III.

QVÆ verò oporteat vbique ſciſcitari ac inueſtigare, quæ corrigere ac repurgare, quæ ſtatuere ac ordinare, ſuperiores conſtitutiones abundè docent.

In primis reformandos eſſe Decanos.

CAPVT IV.

QVòd ad cathedrales & collegiatas Eccleſias attinet, prima cura erit in reformandis eccleſiarū prælatis, maximè Decanis. Qui ſi cæci fuerint, conſequitur, neceſſariò, vt hi quibus ducatum præſtant, ſimul in foueam trahantur ac cadant. Quod enim ab illis cōmittitur, facilè ab alijs traditur in exemplum.

Inquietos & prælatis rebelles, corripiendos.

CAPVT V.

ET quoniam alicubi tanta eſt cleri diſſolutio, vt prælatis quantumuis bonis ac eruditis, neque ſuus honor, neq; authoritas ſeruetur, intendent. Viſitatores noſtri animum, vt inquieti corripiantur. Qui corripi & obedire nolunt, cenſura eccleſiaſtica ſecundum culpæ modum percellantur, donec reſipuerint.

In monaſterijs abuſus quomodo percipiendi.

CAPVT VI.

IN monaſterijs facilè percipientur abuſus, modò regulæ ordinis relegantur, interrogenturque qui illis præſunt, num illis ſcilicet ſimul cum noſtris cōſtitutionibus per omnia ſatisfiat.

In viſitatione parochiarum quid agendum.

CAPVT VII.

VBI ad parochias itur, debebit parocho ac populo paucis antè diebus aduentus Viſitatorum ſignificari, quò tum omnes expediti adſint, ac publicæ ſaluti intendant. Denique ea ſacramenta ac munera, quæ per ſolum Epiſcopum adminiſtrantur, expurgati & præparati recipiant.

Habenda concio per Viſitatores.

CAPVT VIII.

NEc videbitur inutile, vt Vicarius noſter in pontificalibus, ſeu alius ex Viſitatoribus noſtris Theologus, concionem ad populum habeat, eundemque de omnibus de quibus viſe videbitur, ex diuinis ſcripturis per verbum admoneat.

Interrogandus parochus, quo titulo miniſterium gerat.

CAPVT IX.

INterrogandus deinde Parochus, num ipſe principalis rector ſit, aut Vicarius mercenarius, an ordinaria authoritate admiſſus, necne: vbi Vicarius præeſt parochiæ videndum quo priuilegio abſit parochus principalis.

De vita, moribus, & doctrina inquirendum.

CAPVT X.

DEinde inueſtigandum de vita, moribus, ac de doctrina, qua pacto verbum diuinum diſſeminet, ac ſacramenta eccleſiaſtica adminiſtret, & num omnia calleat quæ ad officium ſuum ſpectant. Vſu verò minùs fuerit inſtructus, erudiatur maximè in his, quæ ad diſpenſationem eccleſiaſticorum ſacramentorum attinent, præſertim pœnitentiæ. Subinde inquiratur, num in his deſes aut negligens interdum ſit: & num illi neceſſarius & honeſtus victus ſuppetat, ſeu digna ſtipendia exoluantur. Nam ſi competens victus defecerit, ad eum modum (vti ſuprà diximus) procurandus erit, aut ad nos referendum.

De habitu, tonſura, reliquis externis videndum.

CAPVT XI.

VIdendum deinde de eruditione, habitu, tonſura, ac familiari conuerſatione: honeſtas familiæ exploranda libri quoque omnes inſpiciendi, qui ſi nothi aut ſuſpecti erunt, auferendi ac tollendi ſunt.

Nam hæreſis quæpiam ſerpat, diligenter inueſtigandum.

CAPVT XII.

INſuper inueſtigandum erit diligentiſſimè, cum in tota parochia vllus hæreticus aut ſchiſmaticus delitescat, num hæreſis aliqua ſerpat, atque hîc apponenda ſecuris ad radicem, vt ſeducti per verbum Dei in viam veritatis & eccleſiæ vnitatem reducantur. Qui contumaces fuerint, è cœtu cæterorum tollantur.

Num agantur alia, quæ cum Dei & Eccleſiæ inſtitutis pugnent, diſpiciendum.

CAPVT XIII.

PRæterea num in parochia ſuperſtitiones, ſortilegia, diuinationes, atque alia id generis, quibus mentes à Deo viuo per diaboli fraudes ſeducuntur, exerceantur: num periuria, blaſphemiæ, adulteria, & ſimilia crimina, ob quæ iratus Deus in nos gladium iræ ſuæ vibrat, publicè committantur: num eccleſiaſticæ cenſuræ contemnantur: num ſint qui parocho obedire flocci faciant, qui ſacramenta Eccleſiæ non participent: item, num feſti dies & ieiunia eccleſiaſtica ritè obſeruentur.

De puerorum inſtitutione, & hoſpitalium cura quærendum.

CAPVT XIV.

DEin videndum quo pacto pueri inſtituantur, qui præterea ſint ſcholis præfecti. Hoſpitalium quoque cura haud prætermittenda.

Vitia quibus aſſueuerint parochiani, acriter corrigenda ac refrenanda.

CAPVT XV.

DE vitijs quibus parochiani vel maximè aſſueuerint, inquiſitio facienda, vt per viſitatores verbo diuino ab his populus auocetur.

De officio parochi inquirendum.

CAPVT XVI.

DEnique expiſcandum, num parochus diuinum officium in Eccleſia canendo, legendoq; ritè gerat, num ſacrum baptiſma, itidem ſacroſanctam Euchariſtiam cum chriſmate ſecurè ac decenter cuſtodiat, num veſtes & reliqua ornamenta quibus in diuinis officijs vtimur, mundè aſſeruet: num ipſe aut qui Eccleſiæ prouiſores appellantur, templum ſartum tectum curent: num ſacris altaribus ſuus honos impendatur: num ruinis domus parochialis occurrat: num de rebus Eccleſiæ alienationes faciat. Atque his ſimilia, quæ viſitatoribus noſtris pro eorum circumſpectione & prudentia facilè occurrent, & ex cōſtitutionibus noſtris, quæ

Digitized by Google

quæ vbique pro loci ac perſonarum ratione rememorari debebunt, ſuppeditabuntur.

Synodus epiſcopalis anno bis habenda.

Capvt XVII.

Niceę. c. 5. Ant. c. 20. Cōſtã c. 3. Chalced c. 19. c. ſi ... olim de accuſat.

ET quoniam viſitationes iſtæ generales per ſingulas parochias abſq; magno ſumptu ſingulis quibusque annis frequentari haud poſſunt, ſalubetrimè ſancitum eſt in antiquiſſimis canonibus, bis per ſingulos annos in ſingulis prouincijs Concilium fieri: Vt primum ante dies Quadrageſimæ habeatur, videlicet quò omnibus, ſi quæ ſunt, ſimultatibus amputatis, mundum ſolenneque Deo munus poſſit offerri: Secundum verò agatur ante tempus Autumni, in quo ſi communi omnium conſenſu rationabiliter comprobato, ſecundùm eccleſiaſticam regulam, duo vel tres animoſitate ducti per contentionem contradicant, obtineat plurimorum ſententia ſacerdotum.

Quid agendum in ſynodo epiſcopali.

Capvt XVIII.

IN his ergo Concilijs, anno bis, de his omnibus apud Metropolitanæ, cathedralium, collegiatarum, monaſteriorumq; prælatos, & præſertim Archidiaconos, ac quos vocamus Decanos rurales, qui vocati ſunt in partem ſollicitudinis Epiſcopalis, per Vicarium noſtrum in pontificalibus, ac officialem diſquiſitio diligens fiat: Et quæ ex illorum iudicio reformatione opus habere comperientur, communi conſilio emendentur.

De ſynodis Archidiaconalibus ac ruralibus.

Capvt XIX.

DEnique Archidiaconi qui Epiſcoporum oculi dicuntur, ac Decani iſti rurales in ſuis deinceps ſynodis, quę ſancita fuerint, in prouinciali ſeu epiſcopali Concilio publicabunt. Et ad eundem modum (qui in viſitatione præſcriptus eſt) vitijs extirpandis ac virtutibus inſerendis ſtudeant, criminibus publicis, magis per pœnitentias canonicas, quàm pecuniæ exactione, puniendis intenti.

Officiales Archidiaconorum, & decanos rurales, viros graues eſſe oportere.

Capvt XX.

QVod vt doctè ac prudenter fiat, Archidiaconis noſtris incumbit, ne vllos inidoneos Officiales aut Decanos rurales deligant aut admittant, ſed ad has functiones viros tantùm aſſumant, cùm doctrina pręſtantes, tum vitæ innocentis inculpatæque, qui nullius criminis labe notabiles, officium ſuum irreprehenſibiliter exequantur.

Synodi Archidiaconales antiquitatem quandam præ ſe ferant.

Capvt XXI.

Can. t. de off. Arch.

EX vetuſtiſſima quadam inquirendorum criminum formula relictum eſt, vt Archidiaconi anno biſſextili circumeant, & peccata enormia emendent, quæ ſequitur in hæc verba: In Concilio publico ab Epiſcopo habito primitùs iurare debent de villis ſingulis fideliſſimi quique, liberi & ſerui, tres vel quatuor, ſeu etiam plures, vt rei veritas omninò inquiratur. Iuramentum autē illud huiuſcemodi eſſe debet: Quicquid in villa in qua habitat, veraciter ſciat, vel ſeriò audierit actum contra fidem rectam & Chriſtianitatē Epiſcopum aut eius nuncium, quantùm recordari poſſit & ſcientia ſubminiſtrat, non lateat. Poſt iuramentum verò Epiſcopus per ſingula numerare debet, quę priùs iuramento comprehendit, hoc eſt: Si vir, ſuper vxorem ſuam, aliquam clanculò corrupit: Si cum duabus cognatis, ſiue mu-

A lier cum duobus propinquis fornicata ſit: Si commatrem ſpiritualem aut filiolam ſuam ſtupro violauit: Si qua mulier partum ſuum necauit, vel conceptum quocunq; modo excuſſit: Si quis cognatum ſuum voluntate aut caſu occidit, ſeu morbidum fecit, & necdum ad publicam pœnitentiam venit: Si mulier maritum ſuum, aut maritus vxorem ſuam iniquo conſilio interemit: Si quis virum aut fœminam veneno, aut aliqua alia potione occidit, & qui hoc ſcilicet veneno machinatur: Si ſciat diuinatrices vel augures, etiam illos qui per incredulitatem illas inquirant: Si ſciant meretrices, quia meretrix appellatur, ſi vno cōtempto, cum alijs fornicatur, licèt nupta non ſit: Si illos etiam ſciant, qui cum excommunicatis cōmunionem habent: Si illos ſciant, qui

B conuicti ſunt periurium perpetraſſe: Si & illos nouerint, qui loca Deo non dicata, contra fidem eccleſiaſticā colunt, & ad Chriſti eccleſias venire cōtemnunt: Illos etiā ſi ſciant, qui indictum ieiunium negligunt. Hæc omnia dum Epiſcopus habet recitata, iuratores per iuramentum commoneat, cæteros verò omnes nobiles & ignobiles, per bannum Chriſtianitatis conſtringat, vt ſupradictas res minimè celent, ac ſi in die iudicij ante tribunal Domini noſtri Iesv Christi, rei occultatione præfatarum rerum nefandarum inueniantur. Hoc enim indicet & per bannum conteſtetur, vt nemo per vllius timorem aut fauorem vel etiam amicitiam, pręfata reticeat, veraciter ſcita. Neq; per odium,

C neq; per inimicitiam vllam quicquam alicui irroget, quod veraciter non poſſit probare. Horum aliqua ſi anteà in præſentia Epiſcopi allata eſſent, eiusque iudicio terminata, poſteà iterata, comperta fuerint, veluti in initio referantur, & Epiſcopali decreto conſtituantur.

Abuſus in ſynodorum Archidiaconalium ac ruralium obſeruatione.

Capvt XXI

PRæſcripta quidem formula, quam antiquitatis cauſa retulimus, ſucceſſu temporis in abuſum, quod negare

D non poſſumus, deducta eſt, quod non fideliſſimi quique, ſed leues delatores, non qui veraciter ſciant, aut ſeriò audiuerint, idq; à probatis: neq; vno tantùm, ſed pluribus, hiſq; fide dignis, minimeq; maleuolis, ſed frequentiùs abſque omni delectu vel leues, ac futiles, vel inuidi ac rapaces calumniatores, delationi comperiantur adſciti. Quodq; pro manifeſtis criminibus non canonicæ pœnitentiæ, ſed pecuniarię potiſſimum mulctę à delinquentibus fuerint exactę, permiſſis interm. delinquentibus fuerint exactæ, permiſſis permiſſis interm delinquentibus, haud præter graue populi offendiculum, in publica ſcelerum infamia perſeuerare.

Inter viſitandum abuſus corrigendi.

E

Capvt XXIII.

QVę omnia magna correctione indigent, quam, volente ac adiuuante Deo, inter viſitandum adhibebimus, nimirùm curaturi, vt viris exploratæ virtutis tantùm hoc officij delegetur.

Procurationem ſuo officio rectè fungentibus pendi, æquum eſſe.

Capvt XXIV.

F HIs autem qui ſynodo præficiendi ſunt, ſumptus neceſſarios (quam procurationem canones vocant) per parochianos ſuppeditari, iuſtum atque æquum eſt.

Cætera, quæ præſentis Concilij decretis comprælienſa non ſunt, (ſunt autem pleraque, non minorem quàm ea quæ contexuimus, caſtigationem poſtulantia) ea ſecundùm ſacrorum canonum cenſuram, partim in Viſitatione, partim in futuris ſynodis epiſcopalibus, Deo dante, emendare diligenter adnitemur.

Ex Conc. Lateran. Ex Conc. general., c. cũ Apoſtolicis, c. procurationes, de cenſib.

Canonum Concilij prouincialis Colonienſis, anno 1536. celebrati, Finis.

CONCILIVM AVGVSTANVM AD REFORMATIONEM CLERI, AVTHORITATE OTTONIS CARDINALIS, & epiſcopi Auguſtani, celebratum anno Domini 1548. tempore Pauli. Papæ III.

ACTA ET STATVTA SYNODI DIOECESANÆ AVGVSTENSIS

Reuerendiſſ. in Chriſto patre & Illuſtriſſ. Principe & domino, D. Otthone S. R. E. T T. ſanctæ Balbinæ presbytero Cardinale, & Epiſcopo Auguſtano præſidente, ad diem 12. Nouembr. anni 1548. conuocatæ, & continuo triduo celebratæ.

REVERENDISSIMVS in Chriſto pater & Illuſtriſſ. princeps & dominus, D. Ottho S. R. Eccleſiæ TT. ſanctæ Balbinæ preſbyter Cardinalis, & Epiſcopus Auguſtanus, memor communis Eccleſiaſticorum ſacri Romani Imperij ſtatutuum cōſenſus, inuictiſſimo & potentiſſimo principi & domino, D. Carolo V. Romanorum Imperatori maximo, in proximis comitijs Auguſtanis de reformandis cleri & populi moribus, deformitatibusq́ue eccleſiarum tollendis, præſtiti: etſi calamitatum ſuperiorum reliquijs ſanandis apprimè diſtractus, ſummo tamen ſtudio atque labore admiſus eſt, vt & Cæſareæ Maieſtati, cui hanc ſynodorum congregandarum facultatem, Germanorum eccleſiæ, veluti olim Conſtantino Imperatori totus ferè orbis, acceptam ferunt, ſatisfaceret, & quod muneris ſui eſſet, pro viribus adimpleret.

Kalend. igitur Octobr. poſtquam Albigouiam Subalpinam Eccleſiæ ſuæ ditionem proximo biennio miſerè afflictam, præſentia ſua conſolari, conſilio, liberalitate, iuueq; dicando iuuare, atque paterna ſanè cura & pietate inſtrare cœpiſſet, è Fueſſa oppido epiſtolas citatorias ad Abbates, præpoſitos, decanosque tam collegiales, quàm rurales ſuæ diœceſis miſit.

Quibus, vt in pauca conferantur, ſanctorum patrum decretis & Baſilien. Concilij authoritate in memoriam reuocata, ſacrique Romani Imperij Electorum principum & ſtatuum eccleſiaſticorum, de conuocandis ſynodis conſenſione commemorata imperat, eosq; in Domino hortatur, vt ad diem 12. Nouembr. in oppido Dilinga ſynodi initio finiq; adeſſe velint: in primisq; dent operam ſinguli, vt citationes huiuſmodi in capitulis ſuis ad hoc conuocatis publicentur, ipſaq; capitula ſeu collegia Abbatibus, Præpoſitis, Decanis, aut alijs horum loco comparituris inſtrumento publico, cuius formulæ ſingulæ ſingulis citationibus additæ fuerunt, poteſtatem faciant, vt eorum etiam atq; nomine ſynodi huius ſtatuta, quatenùs ea ad quoſq; pertinetent, approbare, atq; ipſos obſeruaturos, profiteri legitimè poſſint. Miſſa præterea fuerunt citatis omnibus exempla formulæ Cæſareanæ reformationis, mandatumq́ue omnibus, vt eam diligenter expenderent: atque ſi quid ex temporum, locorum, aut perſonarum occaſione, vſu vel neceſſitate, addendum moderandumve ipſi iudicaſſent, ad ſynodum referrent: & cùm ſuas, tum collegiorum aut capitulorum ſuorum ſententias inter conſultandum explicarent.

Ad tempus igitur præſcriptum aduenêre Abbates, Præpoſiti, Decani & Camerarij quamplurimi, quorum multi velut ex captiuitate reſpirantes, præclaram animi magnitudinem ad domum Domini ædificandā afferre videbantur. Qui remanſerunt, partim priuilegijs pontificum ab Ordinaria iuriſdictione exemptos ſe eſſe aſſeruerunt: partim prophani magiſtratus imperio retenti ſunt: nonnullos libertatis amor, conſcientiaq; perturbatæ à ſe religionis, obedientiæ iugo ſubtraxit.

ACTA PRIMÆ DIEI SYNODI.

HOra autem ſeptima antemeridiana diei Nouembr. duodecimæ Reuerendiſſimus dominus Cardinalis, A Reuerendi domini, Marcus Auunculus Epiſcopus Nazianzenus, & reliqui Abbates ius pontificorum ornamentorū habentes, cum baculis paſtoralibus, mitris, & reliquo habitu pontificali: cæteri verò Præpoſiti, Canonici, Decani, preſbyteri & clerici, ſuis quique veſtimentis eccleſiaſticis inſignes, in Eccleſia Dilingenſi parochiali frequentes cōuenerunt. Vnde re ſacra de ſancto ſpiritu à Reuerendiſſimo Cardinale ſumma omniū deuotione peracta, ordine cuncti biniq; ad arcem Dilingen. proceſſerunt, idq; ea de cauſa, quòd Eccleſia parochialis rei tantæ gerendæ minimè idonea, tantæque multitudinis capax non eſſet.

In arce verò, aula ſuperior ampliſſima eſt, in cuius capite Altare intra cancellos decentiſſimè ornatum extitit, pro B cancellis, Reuerendiſſimi Cardinalis ſubſellium, Nazianzeni Epiſcopi & aliquot eccleſiæ ſuæ cathedralis ad hoc deputatorum Canonicorum ſedibus vtrinque clauſum. Ad vtrunq; aulæ latus, qua in longitudinē patet: triplex ſcamnorum ordo: in ima verò aula, tranſuerſa verò ſcamna multa, omniaq́ue ſtragulis operta, atque inter ſe ita diſpoſita, vt ambitus tranſitusq; liber vndiquaq; eſſet.

Porrò cùm ex dignioribus ſuum quiſque locum occupâſſet, cæteri in reliquis ſedibus aſſediſſent, aut in ſpatijs intermedijs conſtitiſſent, Synodales orationes, ſacræ laudes atque preces omnes, ex libri pontificalis præſcripto ordine inceptæ atq; abſolutæ fuerunt.

C Deinde Reuerend. dominus Martinus de Olane, Theologus Hiſpanus, & Cæſareæ Maieſtatis Sacellanus, orationem habuit ad ſynodum de horum temporum ſtatu, de officio paſtorum & cleri, moribusq; omnium in melius reformandis, atque diſciplina eccleſiaſtica reſtituenda, tanta eruditione & eloquētia excultam, vt vniuerſæ ſynodo fuerit & ornamento, & admirationi.

Ea finita, Reuerend. Cardinalis cauſis ſynodi huius conuocandæ paucis explicauit, ſummaq; & dignitate & grauitate vniuerſos ad rem præſentem in receſſus animi interiores reuocandam, Synodiq; totius negotium æquis animis, ab omnique deteriore affectu ſemotis, tractandum cohortatus eſt: atque poſtremò ſeipſum quoque obtulit Synodi D iudicio emendandum, rogauitque omnes ex animo, vt in vita moribusque ſuis corrigendis monitores eſſe velint, ijs ſe & libenti & grato animo obtemperaturum.

His dictis, Ioannes Albertus Widmanſtetter ord. S. Iacobi Luſitani frater militaris, Iuriſc. & dominationis ſuæ Reuerend. Cancellarius, nonnulla, quæ ad præſentem actionem pertinere videbantur, præfatus, Cæſareæ Maieſt. formulam in Comitijs Auguſten. vt dictum ſuprà fuit, propoſitam, clara voce continuaq; lectione recitauit.

Abſoluta eius lectione, quoniam dies à meridie ad horam primā inclinabat, iuſſi ſunt à Reueren. Cardinale omnes, dimiſſis ornamentis & habitibus, ad cœnaculum quod aulæ ſynodali ſubſtructum eſt, eademq́ue amplitudine E patens, diuertere, quò eos ad recreanda prandio corpora cum benedictione dimiſit.

Hora pomeridiana tertia conuenerunt in eadem aula omnes, vbi Reuerend. Cardinalis iuſſu Cancellarius Synodum alloquutus eſt in hanc ferè ſententiam: Proculdubiò intellexiſſe eos, memoriaq; recenti adhuc retinere, in cuius nomine congregati ſint, quid in ſacris ſolennibus à Deo Opt. Max. communibus votis poſtulârint: quid non modò paſtori & Epiſcopo ſuo, ſed & gregi ſibi commiſſo quiſque debeat: quanta doctrinæ & vitę ad patrum regulas conformandę neceſſitas omnes ferè ordines eccleſiaſticos vrgeat: quam habeant promptam epiſcopi ſui voluntatem ad proſpiciendum ſibi & gregi: & demùm, quod præcipuū F tamen in hoc toto negotio eſt, quanta pietate, diligentia & feruore Cæſarea Maieſt. veluti nauis Reip. diſcordiarum tempeſtatibus iactatæ prudentiſſimus gubernator incolumitati omnium prouiſum cupiat, cuius rei ſingulare è multis exemplum ſit, quod reformationis eccleſiaſticæ formulam antiquorum patrum rationi diſciplinæq; Maximè conſentaneam propoſuerit, quam eccleſiaſtici ſtatus in ſynodis celebrandis ceu normam decretorum ſequerentur. Eam igitur formulam, tanquam ſummam totius conſultationis dominationem ſuam Reuerendiſſ. quod factum hodie ante prandium ſit, publicandam omnibus cenſuiſſe.

Quoniam

Quoniam verò dominationis ſuæ Reuerend. dubium non ſit, quin pro ſuo quiſque officio, vt iuſſus fuerat, Formulæ huius capita ſingula apud ſuos diligenter tractârit, atque de ijs quid in hac conſultatione offerri oporteat, deliberârit: ſuperuacuum ſanè videri, vt ſingulorum ſententiæ de ſingulis capitibus Cæſarianæ formulæ exequirantur, quàm ſtatutorum inde excerpendorum ratio ineatur. Vt igitur compendio maiore negotium hoc expediretur, dominationem ſuam Reuerendiſſ. formulam totam reformationis paucis obmiſſis, quorum deliberatio & cognitio pertinere ad ſuperiores viſa eſt, inſertisque ex prioribus ſtatutis nonnullis alijs, in decretorum, ſeu ſtatutorum ſynodalium ſpeciem contraxiſſe, eumq; ordinem, qui cùm in Pontificio iure, tum in alijs Auguſtanæ eccleſiæ ſynodalibus ſtatutis ſeruari conſueuit, ſequutum fuiſſe.

Quibus dictis, Cancellarius ſtatuta tenore continuo ad finem vſque vt ſequuntur, prælegit.

TITVLI STATVTORVM.

De ſumma Trinitate & fide Catholica.	*Cap.* 1.
De conſtitutionibus.	2
De electione.	3
De renunciatione.	4
De qualitate ordinandorum.	5
De clericis peregrinis.	6
De officio Archidiaconi.	7
De parochis ſiue persbyteris curatis.	8
De officio Decani & Canonicorum.	9
De vita & honeſtate clericorum.	10
De pluralitate beneficiorum.	11
De ſtatu monachorum, monialium & Canoniſſarum.	12
De officio Concionatoris, & diuini verbi prædicatione.	13
De cultu diuino.	14
De adminiſtratione Sacramentorum.	15
De Baptiſmo.	16
De confirmatione.	17
De celebratione Miſſarum, & Sacramento Eucharistiæ.	18
De pœnitentia & remiſſione. Cap. Omnis vtriusq; ſexus, lingua Latina & vulgari, & alia quadam lingua Germanica quadrageſimalis ieiunij tempore vulgò à parochis publicanda inſeruntur.	19
De extrema vnctione.	20
De matrimonio.	21
Ne pro Sacramentis aut Sacramentalibus quidquam exigatur.	22
De conſecratione, benedictione & cæremonijs eccleſiaſticis.	23
De ferijs & feſtis ſanctorum.	24
Vt oratio Dominica, Angelica ſalutatio, & Symbolū Apoſtolorum ab omnibus æqualiter dicantur, eorumq; interpretatio vulgaris.	25
De Magiſtris & ſcholis inſtituendis.	26
De Hoſpitalibus pauperum, infirmorum, & peregrinorm.	27
De maioritate & obedientia & diſciplina populi.	28
De Viſitatione.	29
De ſententia excommunicationis, ſuſpenſionis & interdicti.	30
De precibus pro ſummo Pontifice, Romanorum Imperatore & Rege ac principibus Catholicis, alijsq; ad Deum fundendis.	31
De pœnis	32
De Synodis.	33

FINIS TITVLORVM.

STATVTA SYNODI DIOECESANÆ AVGVSTENSIS, XII. XIII. & XIIII. NOVEMBRIS, ANNO M. D. XLVIII. Othone Cardinale & Epiſcopo Auguſtano præſidente, Dilingæ celebratæ.

De ſumma Trinitate & fide Catholica.

CAPVT I.

QVVM tota creationis vniuerſi ratio, atque redemptionis noſtræ fundamentum, in ſummæ indiuiduæque Trinitatis recta indubitaque fide conſiſtat, & à Redemptore noſtro IESV CHRISTO per ſuos Apoſtolos, eorumq; ſucceſſores vna fides Catholica in vniuerſum orbem, cuius primatus Romanæ ſedi ex D. Petri Apoſtoli prærogatiua iure tribuitur, deriuata ſit: Statuimus, atque omnibus prælatis, vniuerſo clero & populo noſtræ diœceſis mandamus, vt in ſancta fide Catholica, quam diuina clementia & ſanctiſſimorum hominum prædicationem ſecundùm prædictæ ſanctæ ſedis puram & incorruptam traditionem, maiores noſtri ab initio acceperunt, conſtantes firmique permaneant, eandem credant, obſeruent, ac doceant: atque paſtores, oues, agnosque ſuæ curæ commiſſos, in eadem fide orthodoxa pro cuiuſque captu erudiant, ſummoque ſtudio confirment.

De conſtitutionibus.

CAPVT II.

SAcrorum canonum & Conciliorū decreta, & tam prouinciales Maguntinæ ſedis, quàm à noſtris prædeceſſoribus nobisq; editas Synodales cōſtitutiones in vniuerſum, præcipuè verò eas, de quibus ſpecialis mentio in ſequentibus noſtris ſtatutis non habebitur, firmiter obſeruari præcipimus, tranſgreſſores ſecundùm canones ipſos prædictasq; conſtitutiones, puniri decernentes,

Inuictiſſimi etiam Chriſtianiſſimiq; Imperatoris Caroli Quinti, cui Maximi cognomentum meritò tribuimus, cōſtitutionem de Interreligione in comitijs Auguſtanis hoc anno editam in ea parte, qua ad ſtatus Catholicos pertinet, acceptamus, noſtræq; diœceſis ſubditis innouari decernimus, ſcilicet vt eccleſiæ Catholicæ inſtitutiones hactenùs ab eis ſumma cum laude obſeruatas, deinceps religioſè obſeruent, teneantq; conſtanter: ne ſe ab eis vllo modo auelli patiantur, aut omninò quidquam immutent: cæteros verò, qui nouationes induxerunt, vnà cum clementiſſimo Imperatore valdè hoc ab eis ac ſerò requirente, in Domino hortamur, vt & ad Eccleſiam Catholicam accedentes, in obſeruatione conſtitutionum & cęremoniarum eccleſiæ Catholicæ per omnia nobiſcum conueniant, & ſe hiſce noſtris ſaluberrimis & Catholicis ſtatutis conforment.

Quin & formulam Reformationis ab eadem Cæſareæ maieſtate eccleſiaſticis ſtatibus in ijſdem comitijs propoſitam, quam nō in his noſtris Synodalibus ſtatutis ſequi profitemur, omnibus noſtrę diœceſis eccleſiaſticis perſonis crebrò legendam, vel ſandam proponimus.

Conſtitutiones quoque & ordinatioes à Reuerend. domino Laurentio Campegio S. R. E. Cardinali, & ſedis Apoſtolicæ per Germaniam Legato, Ratisbonæ Anno M. D. XXIII. editas & publicatas, tanquam ſalutares, & Capituli noſtro conſilio & aſſenſu acceptamus, easq; ab omnibus prælatis, presbyteris & clericis nobis ſubiectis, volumus obſeruari.

Statuimus prætereà, vt præſens libellus Synodalium cōſtitutionum noſtrarum in eccleſia noſtra cathedrali, alijsque collegiatis & monaſterijs, quamprimùm typis excuſus fuerit, habeatur: & in choro, vt cuilibet acceſſus ad eum pateat, ſeruetur. Decani quoque rurales, camerarij, plebani, capellani, cæterique presbyteri noſtræ diœceſis priuatim eum ſibi comparent, frequenterque legant, vt quiſque tam repentinis quam indictis viſitationibus de his, quæ ad ſe pertinent, rationem reddere poſſit. Volumus etiam, vt Abbates & prępoſiti, conuocatis omnibus monachis & canonicis, Regularibus, necnon Decani collegiatarum eccleſiarum canonicis, Decani verò rurales in Capitulo ſuis confratribus accerſitis, eadem ſtatuta bis in anno ad verbum pręlegant, aut prælegi curent. Si quis verò huic noſtro mandato non obtemperauerit, à nobis ſeu vicario noſtro canonicè punietur.

De electione.

CAPVT III.

APprobante cathedralis eccleſiæ noſtræ venerabili capitulo, ſtatuimus & ordinamus, vt poſthac ad epiſco-

patum eccleſiæ Auguſtenſis, nullus niſi preſbyteratus ordine inſignis, aut qui ſe gradus, quos nondum habet, omnes ſtatutis ordinationum temporibus, nulla interdicta mora, aut tergiuerſatione, adepturum promiſerit, eligatur aut aſſumatur.

De renunciatione.

Capvt IV.

AD eccleſiaſticas dignitates, animarum curas, aliaque beneficia ad noſtram diſpoſitionem ſeu approbationem pertinentia, nullus poſthac coadiutor vel reſignatarius, niſi examinationis teſtimonio ſubnixus fuerit à nobis aut vicario noſtro in ſpiritualibus admittetur. Si qui verò per ſurreptionem eiuſmodi dignitatum, curarum aut beneficiorum coadiutores ſiue reſignatarij ſucceſſores in illis ſine examinatione præſcripta extiterint, amouebuntur.

De qualitate ordinandorum.

Capvt V.

VT Catholica doctrina atque diſciplina eccleſiaſtica meliùs conſeruetur, ſtatuimus atq; ordinamus, vt ordinandi ſuper hæreſibus hoc tempore iactatis, quid de illis, & contrà, quid de Romana Catholica & Apoſtolica eccleſia ſentiant, diligenti examinatione explorentur. Deinde, vt nullus ordinetur, niſi qui publicum à primario ſacerdote vel magiſtratu patriæ ſuæ aut eius loci, vbi maiorẽ vitæ ſuæ partem exegerit, de vita eius & moribus probatis, teſtimonium literis conſignatum attulerit, qua in re primarij ſacerdotis ſeu Magiſtratus & teſtium conſcientiam oneramus.

Ad hæc, vt ordinandi ſcientia explendis ſaltem eccleſiæ miniſterijs ſufficiens, non titulis, ſed diligenti conſtat examinatione.

Eandem quoque rationem in his, qui ad prælaturas admittendi, & ad Eccleſias parochiales prouehendi ſunt, volumus haberi: atq; ad parochiales eccleſias quenquam, niſi populum docere & velit & ſciat, nolumus admitti.

Poſtremo neminẽ ad prælaturas aut eccleſias parochiales ſiue per electionem, ſiue per inferiores collatores aut patronos deſignatus fuerit, priùs inueſtiri, aut ad eccleſiæ munera ſubeunda admitti debere, quàm examini ſatisfecerit, & vocationi ſuæ ſatisfacturum ſe pro viribus pollicitus fuerit, ſtatuimus atque mandamus.

Ætatem etiam ordinandorum, ſecundùm laudabilem eccleſiæ noſtræ morem, hactenus introductum & ſeruatũ, deinceps quoque obſeruari præcipimus.

Pro examinatione verò nullam ab his, qui à nobis deputati ad hoc fuerint, pecuniã exigi debere præcipimus: quod & hactenùs in eccleſia noſtra factum fuiſſe, compertum habemus. Quòd autem ad noſtrum epiſcopale officium attinet, profitemur nos pro gratia, quam Altiſſimus nobis largiri dignatus fuerit, munus noſtrum rectèque tam per nos, quàm per vicarios & cooperarios noſtros executuros. Volumusq; poſthac ordinandorum examini Paſchali Pentecoſteſq; tempore Auguſtę, reliquis verò anni temporibus conſuetis in oppida noſtra Dilinga celebrando, ipſi coram addeſſe & præeſſe, ne & in hac parte in nobis quidquam deſideretur.

De clericis peregrinis.

Capvt VI.

IGgnotos atque vagos ſacerdotes & monachos, abſque prælatorum ſuorum teſtimonijs ſeu formatis, multoque minùs ſuſpectos de fide aut flagitioſos ſacerdotes vel monachos ſeu fratres fugitiuos, ad concionandi ſacraque peragendi officium nuſquam in noſtra Diœceſi admitti, nec peregrinos & ignotos preſbyteros in conſortio aliorum preſbyterorum tolerari, vel ad Miſſarum ſacrificium, niſi ſui ordinarij, è cuius diœceſi proximè diſceſſit, literas de eorum ordinibus & honeſtate docentes oſtenderint, & à nobis vel noſtro in ſpiritualibus vicario admiſſorias habuerint, admitti debere præcipimus.

A *De officio Archidiaconi.*

Capvt VII.

QVos Græci Chorepiſcopos, hoc eſt, certarũ regiuncularum in qualibet diœceſi ſpeculatores, alij Archidiaconos, alij archipreſbyteros vocant, in noſtra eccleſia cathedrali, quò ad certum diſtrictum mœnijs Auguſtanæ ciuitatis adiacentem Archidiaconi, in reliqua verò diœceſi Decanorum ruralium nomine cenſentur.

His igitur hoc ſtatuto mandamus, vt hæc noſtra placida atq; ſynodalia decreta curæ ſuæ parochis publicent & exequantur, vt capitula ſua ruralia, ſicuti hactenus conſuetum
B fuit, cógregent & ſeruent: ad futuras ſynodos citati veniant, diligenter quoq; inuigilent, vt parochi ſubditos ſuos doceant, corrigãt: & veluti paſtores fideles in via Catholicæ doctrinæ ducant, ne irregularitate contracta miniſtrent, neve in foro conſcientię in dubijs conſulrent, niſi peritores priùs ſuper his adhibuerint in conſiliũ: ad hæc, vt ab extorſionibus & exactionibus illicitis & inſolitis abſtineãt, & libertatem eccleſiaſticam, quantùm in eis eſt, tueantur. Hos etiam ſenis quibuſq; menſibus diſtrictus, ſeu regiunculæ ſuæ eccleſias ſuas viſitare, & de omnibus rebus tam ſpiritualibus quàm temporalibus ſibi cõcurrentibus curam habere præcipiam, & ſi qui emendare non poterunt, ad Synodum pro
C tempore, aut ſi mora periculum habuerit, ad nos, vt opportunè prouidere de omnibus poſſimus, referre iubemus. Si quos intruſos ad parochias aut alia beneficia eccleſiaſtica in ſuis diſtrictibus eſſe decani intellexerint, aut ſuſpectas de ſurreptione abſolutiones diſpẽſationesve oſtentari, aut circumferri à quibuſcunque cognouerint: Eos moneant primùm, ne ſi beneficia Sacramentorumq; adminiſtrationem vſurpent, neve gregem Chriſti huiuſmodi diſpenſationum vel abſolutionũ prætextu decipiant. Si qui verò parere monitis noluerint, hi nobis à Decanis, quos fidei iuramẽto nobis præſtitæ ſuper hoc admonemus, ſine mora indicentur.

Decanis quoq; ruralibus iniungimus, ne in templis ſacelli, aut oratorijs ſuarum regiuncularum, & picturas aut
D imagines quaſcunq; depingi, ſculpi aut fieri, nobis aut vicario noſtro inconſultis, patiantur, vt in his veteris Eccleſię decorum, ſacratum hiſtoriarum veritas & imaginum honeſtas, maturiore deliberatione circa ea præcedente, conſeruetur. Idem decernimus in cæteris diœceſis noſtræ ædibus diligenter obſeruandum.

Iiſdem Decanis ruralibus præcipimus, vt in inquirendis hæreticorum libris, aut de hęreſi ſchiſmateve ſuſpectis, nullam diligentiam prætermittant. Contrahant etiam, vndecunq; in ſuis regiunculis poſſint, eiuſmodi libros omnes, & in primis formulas adminiſtrationis Sacramentorum, quas Aduerſarij ordinationes eccleſiaſticas vocant, eoſque
E libros ad nos quamprimùm tranſmittant, & in cõcionibus ſuis Sacramentorumque adminiſtratione, Catholicos doctores & Romanæ eccleſiæ Manualia ſequantur cæteriſq; eiuſdem rei pro officij ſui cura monitores authoreſque exiſtant.

De parochis, ſiue presbyteris curatis.

Capvt VIII.

PArochi de fide & religione noſtra populum ſibi commiſſum doceant, atque inſtruant, Sacramenta adminiſtrent, eorum myſticam gratiam exponant, publicis pecca-
F tis irretitos canonicè, occultis verò delictis occultè arguãt, & ad pœnitentiam adducant. Incorrigibiles, nobis aut noſtro in ſpiritualibus vicario indicent, vt vel publica ſatisfactione curentur, vel communione Catholica arceantur: paruulos quoq; & rudes quoſq; parochiæ ſuæ, doceant certis temporibus Symbolũ fidei, Dominicam precationem, Salutationem Angelicam, & Decalogi præcepta: aut ea diebus Dominicis è ſuggeſtu disertè pronuncient, vt reuera duplici honore digni habeantur.

Quum nihil magis officiat Eccleſiæ Dei, quàm quo ad regimen animarum indigni aſſumuntur, ſtatuimus & districtè præcipiendo mandamus, vt à vicario noſtro in ſpiritua-

libus generali, aliiſque prælatis viri graues, docti, & ad curam animarum habendam idonei diligantur, deligenſque & anniuerſaria de eorum vita & moribus inquiſitio habeatur.

Et quoniam non rarò accidit, vt preſbyteri & clerici beneficia eccleſiaſtica curata abſque inſtitutione ſeu commiſſione vel noſtra vel vicarij noſtri, de facto occupent, atque nulla ligandi vel abſoluendi poteſtate prædíti, populũ Dei decipiant: volumus & mandamus, vt quilibet Decanus, vel Camerarius in capitulo proximio ſui decanatus, literas huiuſmodi commiſſionum ſibi petat exhiberi, nobiſq́; aut vicario noſtro, ſi qui nullas habuerint, intra menſis ſpatium ſignificet. Idemq́; de beneficijs non curatis, ad eaq́; intruſis, intelligi volumus atque mandamus.

Parochi ſeu preſbyteri curati omnes, libros apud eccleſias ſuas habeant quatuor: Primum, in quo baptizatorum: Secundum, in quo ſtatuto ab eccleſia tempore confitentiũ & communicantium: Tertium, in quo eorum, qui matrimonia in facie eccleſiæ contraxerunt: & Quartum, in quo mortuorũ & eccleſiaſticæ ſepulturæ traditorum nomina & cognomina cum annotatione diei & anni deſcribãtur. hæc enim diligentia cùm ad multa vtilis, tum verò ad hoc præcipuè, vt paſtoribus ouium ſuarum ratio melius conſtet.

Capellani & primiſſarij, rectoribus aut plebanis ſuis debitam reuerentiam exhibeant, ac omnia debita officia, ſiue in fundationibus expreſſa ſint, ſiue ex conſuetudine introducta, ſuis locis temporibuſq́; exequantur in iuribus parochialibus, niſi fundationum ſuarum tenore ſpecialiter & expreſsè fuerint priuilegiati, ipſis minimè aduerſentur, vel inobedientes exiſtant, ſed in executione curæ & diuinis officijs cantando & legendo fideliter aſſiſtant. Quòd ſi aliter fecerint, canonicam noſtram vindictam minimè euadent.

Meminerint porrò preſbyteri omnes, & in primis hi, quibus animarum cura incumbit, vt eorum quæ ad officij ſui eſſentiam pertinent, notitiam habeant certam & indubitatam, veluti ſunt abſolutionis, aliorumq́; Sacramentorum collationis formæ ſubſtantiales.

Quoniam autem intereſſe plurimum conſtat, qua ratione pueri & rudes catechizentur, parochis noſtræ Diœceſis Catechiſmum ſiue libros de inſtitutione Chriſtiani hominis Reuerendi patris domini Petri de Soto ex prædicatorio ordine, Theologi Hiſpani, & Cæſar. Maieſtatis confeſſoris doctiſſimi & religioſiſſimi viri, legendos docendoſq́; commendamus: alios verò de hæreſi, aut ſchiſmate ſuſpectos, ex vſu eorum tolli præcipimus.

De officio Decani & Canonicorum.

CAPVT IX.

Decanus Collegij ſui clericos & familiam in officio quenque ſuo contineat, exemplo alios præcedat, vitę morumq́ue honeſtatem in habitu & diſciplina, debitumq́; in diuinorum officiorum perſolutione & cæremonijs exigat: Ebrios, aleatores, percuſſores, ſcortatores, & officij ſui immemores corripiat, ſacris abigat, & pro iure ſibi competenti mulctet.

Scholaſtici eccleſiæ noſtræ dignitate aut titulo eminens, iuuentutem eccleſiæ miniſterijs deſtinatam, doctrina, pietate, & morum honeſtate imbuat: aut per idoneos & probos pædagogos inſtitui curet, atque ordinandorum examini de more noſtræ eccleſiæ vnaque nobiſcum diligenter intendat.

Canonici Decano ſuo obediant, diuinis omnibus interſint, qua decet modeſtia, grauitate & pietate. Eleemoſynas pauperibus diſtribuant, populum bonis exemplis ædificent diuinorum tempore deambulare nec ipſis in templo liceat, neq́; alij cuiquam permittatur. Turpe enim eſt, in eo loco quacunq́; de cauſa motoriam agere, & ambulationes inſtituere, vbi & geſtu corporis & animo in ſacrorum myſteriorum tractationem defixos, intentoſq́; eſſe oporteat.

Studioſis quoque aliquibus, bonamque de ſe ſpem prębentibus Decanus & Collegium prouideant, vt iuſto ſtudiorum ſuorum tempore iuſtiſque ſumptibus in academijs & catholicis vniuerſitatibus ſuſtententur: qui poſt tempus

A eis conceſſum redeuntes, de diligentia, probitate, pietateque teſtimonium eius Vniuerſitatis publicum ſecum adferre teneantur.

Cæterùm horas canonicas, reſidentes canonici tam cathedralis noſtræ, quàm collegiatarum eccleſiarum, decenti modulatione, pro eccleſiæ noſtræ cathedralis & collegiatarum more perſoluant, & hanc curam ad conductitios tantùm ſuccentores minimè reijciant.

Canonici etiam iuniores Theologum, qui in ſingulis collegijs frequentioribus haberi debet, lectionem ſuæ profeſſioni & inſtitutioni congruentem, certis horis, quemadmodùm & vicarij aliaq́; collegiorũ membra facere teneantur, prælegentem audiant, itaque & animos diuinis ſtudijs
B excolant, & ab otio remoueantur.

De vita & honeſtate clericorum.

CAPVT X.

Clerus noſtræ diœceſis in habitu, coronæ tonſura, & inceſſu decorum ſeruet, ſuperiore veſte talari indutus, atq́; pietate magis, venerabilis, quàm aut famulorum multitudine, aut vano armorum terrore contemptibilis incedat. Menſa quoq́; vtatur frugali, & ab ebrietate, ludis à iure prohibitis, atq́; omni ludicra leuitate abſtineat, luxum om-
C nem fugiat, & ab vſuris, mercaturæ & cauponario exercitio, auaritiæ ſordibus, ſortilegijs, diuinationibus, venationibus clamoſis, omnibuſq́; prophanis negotijs, & à quibus cura ſacerdotalis meritò abhorret, prorſus alienus exiſtat.

Hoſpitia quoq́; publica, tabernas aut œnopolia compotandi cauſa nõ ingrediatur. Qui ſecùs fecerit, florenos quatuor dependet, quorum dimidiam partem fabricæ templi noſtri cathedralis, reliquum delatori impartiemur. Pœnam feſtus dies grauiorem efficiet.

Inſtituta quoque eccleſiaſtica de ieiunijs & abſtinentia carnium, ferijs, atque huiuſmodi, ab vniuerſo noſtræ diœceſis clero religioſè ac piè obſeruati atque ſub debito obedientiæ ſanctæ eccleſiæ catholicæ præſtandæ, populo indici
D debere ſub cenſuris & pœnis grauiſſimis, mandamus.

Præterea cùm æquum in primis ſit, eos mundos eſſe, qui vaſa Domini portant, & in ſacrario operantur, volumus atque iuxta ſanctiones Canonicas decernimus, vt ſacerdotes profeſſionis ſuæ memores, caſtè continenterq́; viuant, atq́; à nefario concubinatu abſtineant.

Sacerdos, Diaconus, & Subdiaconus fornicationis, adulterij aut familiaritatis ſuſpectæ conuictus, remota protinus concubina, ab officio ſuſpendatur, & beneficij fructibus ad certum tempus pro ſcandali grauitate priuetur: Item conuictus, ſuſpenſione & priuatione fructuum grauiùs plectatur. Incorrigibilis demùm factus, beneficium amittat. Concubinæ autem clericorum, excommunicentur. Cæteris ve-
E rò clericis infra ſubdiaconatum conſtitutis, & eccleſiaſtico beneficio præditis, eadem priuationis fructuum pœna infligatur, & à miniſterio, ſi quod in eccleſia habuerint, repellantur. Et cùm his omnibus nullas fœminas, niſi aut ſanguinis neceſſitudine iunctas, aut annorum quadragenario numero maiores, aut ſaltem ſuſpicione carẽtes, in illa vicinia, eaſque verecundas, ſobrias & publico teſtimonio caſtas liceat cohabitare.

Clerici noſtræ diœceſis domos fundoſq́; dotales beneficiorum collapſos inſtaurent, quantum neceſſitas poſtulauerit, reparataq́; in debita ſtructura cõſeruent, & negligentes per Decanos rurales ac alios, & quos de iure vel conſue-
F tudine ſpectat, eorum prouentum domibus fundiſque applicandorum ſubtractione mulctentur.

De pluralitate beneficiorum.

CAPVT XI.

Qvicunque vel cupiditate, vel quouis etiam honeſto colore impellente, plura beneficia eccleſiaſtica obtinent, hoc noſtro mandato iubentur, ſicuti diſtrictè præcipiendo mandamus, vt retento quòd ex illis maluerint vnico beneficio, cætera intra annum reſignent, aut nobis vel deputatis ad hoc noſtro, diſpenſationum ſuarum priuilegia

huiuſmodi

Digitized by Google

huiuſmodi oſtendant. Quod niſi debita obedientia præſtiterint, ſciant ſe ex noſtra diligentia in recta & vera eccleſiaſticorum beneficiorum diſpenſatione adhibenda, inobedientiæ aut cupiditatis ſuæ pœnas legitimas ſuſcepturos.

Si qui verò poſt hac ſedis Apoſtolicæ diſpenſatione plura beneficia obtinuerint, compertumq́; à nobis fuerit, eidē ſedi (quæ in literis, conceſſionibus, priuilegijsq́; ſuis rationes cauſasq́; honeſtas & neceſſarias, prout ſuggeſtū ei fuerit, ſequi cōſueuit) illuſum ab impetrantibus fuiſſe, hi ſciant nos ſanctiſſ. domino noſtro melius informato diſpenſationum huiuſmodi reuocationem procuraturos. Vnde ſtatuimus & ordinamus, vt in poſterum nullus, cuiuſcunque gradus, aut dignitatis fuerit, ad alterius aut plurium beneficiorum poſſeſſionem admittatur, niſi nobis tanquam ordinario loci, diſpenſationis eiuſmodi literas, pro ſedis Apoſtolicæ dignitate conſeruanda inſpiciendas, priùs exhibeat, Bonifacij IX. & Leonis X. maximorum pontificum conſtitutionibus ſemper ſaluis. Et ſi diſpenſatione dignus videbitur, nihilominùs ſtatuimus, vt tales aut alij quicunq; eccleſiarum rectores & beneficiati, vicarijs ſuis tantam ex fructibus portionem relinquant, quanta ad hoſpitalitatem ſeruandam, ad iura Epiſcopalia & Archidiaconalia perſoluenda, aliaq́ue onera ferenda ſufficiat, Alioquin à ſuis beneficijs, reſeruato tamen vnicuique patrono aut collatori iure ſuo, decernimus amouendos.

Hortamur etiam in Domino eos, qui plura beneficia curata ex diſpēſatione Apoſtolica iam obtinent, vt vno quod maluerint, retento, cætera intra annum ſine vlla penſione idoneis preſbyteris reſignent, & Chriſtiano hoc officio pietateq́ue ſua ſeueritatem & coactionem ſynodalium, prouincialium, aut generalium ſtatutorum aut decretorum anteuertant.

Monaſteria porrò & collegia, aut ſi qui alij incorporatas cum decimis & cenſibus eccleſias quas retineri velint, habuerint, idoneos ſacerdotes eis pręficiant: quibus de victu, veſtitu honeſto & competentia iuſta proſpici decernimus: alioquin aut per priuationem incorporationis legitimam, aut honeſtam ex eccleſiæ illius decimis & * viribus aſſignationem, aut ineptorum ſacerdotum remotionem, eiuſmodi eccleſiarum commoditati prouiſuri.

* iuribus

Prælati monaſteriorum, collegia aut alij, vnitas eccleſias habentes, vicarios huiuſmodi aut ſacerdotes cōſtituant, niſi prius per nos aut noſtrum vicarium, vt idonei, fuerint admiſſi. Religioſos verò, beneficiorum huiuſmodi curæ à ſuis Prælatis pręfectos, non obſtante eorum qualicunq; exemptione, volumus nobis tanquam ordinario eſſe ſubiectos.

De ſtatu monachorum, monialium & Canoniſſarum.

Capvt XII.

Monaſteria cuiuſcunque ordinis, ſecundum regulas quas profeſſi ſunt, reformari, ipſosq́; monachos in obedientia & religione ſui ordinis contineri, Capitulum diſciplinæ frequenter ſeruari, vitia illic quotidie ſubnaſcentia ſeueriter corrigi, cultum diuinum reuerenter & debitè ſeruari, concubinarios, adulteros, ebrios, criminoſos, infames, ſuſpectos de hæreſi alijsve criminibus, pœnis debitis caſtigari, habitum & tonſuram diligenter ſeruari, ędificia & bibliothecas ſtudioſè curari, prædia, cenſus & iura conſeruari præcipimus: repugnantes, aut reformationis impatientes, ſeuera coercitione debitisq́; medijs caſtigaturi.

Intermiſſa ſacrarum literarum atq; ea etiam, per quæ ad ſacras literas peruenitur, ſtudia, apud opulenta monaſteria intra ſex menſium ſpatiū reſtaurentur. Vbi verò pauci ſunt monachi, ijdemq́; egēres, vnus atq; alter ad aliud eiuſdem, aut ſi commodum videbitur, diuerſi ordinis monaſterium, vbi ſcholæ reſtitutæ ſunt, mittantur, vbi & in ſacris literis, & in religionis obſeruantia inſtitui & proficere, atque ad prædicationem diuini verbi idonei reddi poſſint.

A rerum prophanarum exercitio Monachi abſtineant, atque intra monaſterij ſepta, niſi concionum aut ſacrorum peragendorū gratia à ſuis prælatis dimittantur, ſeu ad aliud monaſterium deſtinentur, vel à nobis tanquam ordinario ad curam animarum ſecundùm Canonum permiſſionem A euocentur, ſeſe contineant. Tempore verò eis à diuinis lectionibus vacuo, ſemper pij & honeſti aliquid agant.

Monachi à ſolitaria vita nomen adepti, familia ſuperflua, equorum faſtu & pompa multitudine ſe ingerant, aut ſibi ocioſis, vaniſq́ue ſumptibus frequentiam in ſolitudine procurent, ſed frugaliter in humanitate viuant: & quæ neceſſitati ſuperſunt, pauperibus ſtudioſorumq́ue educationi, eccleſiæ ſementem vberrimam facturi, erogent atque diſpenſent.

Monaſteria exciſa aut deſerta, quantùm fieri poterit, reſtaurentur.

Moniales ab egreſſu monaſteriorum ſuorum, virorumq́ue conſpectu contineant: earumq́ue monaſteria viri non B ingrediantur, niſi id poſtulet ineuitabilis neceſſitas. Oeconomum ad res ſuas foris procurandas deligant honeſtum, fidum, frugalem, qui eis & viſitatori ternis menſibus rationem reddat negotiorum ſuorum. Inutilem, grauem, infidum amoueant, aliumq́; ſurrogandum procurent.

Canoniſſæ continentiæ ſtudium nulla voti ſolennitate obſtrictum ſectantes, cōmune habeant dormitorium, habitu modeſto, mundo & caſtitatis indice vtantur: magna quoq; inſtituti ſui commoda ex menſæ communione perciperent, ſi cōtra inueteratum apud eas morem adduci ad hoc poſſent: quod vt faciant, eas in Domino hortamur. Sicubi liberiore vita detrimentum famæ patiantur, reformari C eadem curabimus.

De officio Concionatoris, & diuini verbi prædicatione.

Capvt XIII.

Concionandi officium ſoli vocati, & ab ordinaria eccleſiaſtica poteſtate admiſſi, ſuſtineant.

Paſtores, quibus animarum cura incumbit, vicarios ſacerdotes, ſi ipſi iuſta ex cauſa munus hoc explere nequeant, admittere poſſunt: notos tamen, & prælatorum ſuorum teſtimonijs ſubnixos.

Concionator ſeu doctor diuini verbi, Euangelium & ſa- D cras ſcripturas non ſuo, ſed orthodoxorum & ſanctorum patrum ſenſu & interpretatione tractet ac doceat. Homilias ſanctorum patrum, & martyrum paſſiones, à fide dignis tamen ſcriptoribus proditas, poſt Euangelia ſtatis diebus poterit recitare.

In concione nihil prophani, fabuloſi, ſuſpective proferatur, ſed ſint cōciones ſanorum verborum & ſanæ doctrinæ. Concionator ſe ad captum auditorum demittat: nunc catechiſtam agat, nunc interpretem ſcripturarum, nunc vitiorum repræhenſorem, nunc doctorem myſteriorum, omniaq́ue ad lucrum Chriſto afferendum, omnibus fiat: & à quæſtionibus perplexis & difficilibus, omni eruditionis o- E ſtentatione reiecta, abſtineat, caueatq́ue ne ſe vnquam ad conuitia iniuriasq́ue, quibus eccleſia cum populi offendiculo dehoneſtatur, delabi contingat.

Ijdem Clerum & Magiſtratum aut abſentes quoſuis, ſuo quoſque iudici relinquendos, peruerſo & multis hactenus vſitato iudicij genere, apud populum non accuſent, non deferant, non calumnientur: linguisq́ue ſuis pro ſeditionū flagellis non vtantur: ſed ſit oratio eorum modeſta, ſobria, grauis & verbi diuini neruis compacta, qua potentes ſint exhortari ſana doctrina, & eos qui contradicunt, arguere. Tit. 1.

Miſericordiam, bonitatem & charitatem Dei opportuno tempore prædicent & extollant, ita tamen, vt iuſtitiæ eius in benefactorum præmijs largiendis, malefactorumq́; F pœnis infligendis nō obliuiſcantur, vt dubitantes & anxij, ſpe & amore diuino inflammentur, mala à peccatis deterriti reſipiſcant.

Eleemoſynas, ſatisfactiones, & opera pietatis inducant, ne populus ab eis ſeductus credat, opinione quadam ſuam tutum ſe eſſe, etiam ſi huiuſmodi opera, quibus Chriſtianæ fidei paries liniendus eſt, non faciat, cùm tamen Deus ſicuti de pſeudoprophetis apud Ezechielem dicturus ſit: Et complebo indignationem meam in pariete, & in his qui liniunt eam abſque temperamento. Ezech. 13.

Aduerſus graſſantium hæreſum tempeſtatem, populum præmoneant ſæpè & confirment. Catechiſmum & De-

calogi præcepta crebrò relegant & explicent, in primiſque dent operam, vt pernicioſiſſimus error, qui multorum animos occupat hoc tempore, eradicetur, quo verbum Domini limitibus adeò anguſtis quidam includunt, vt ab eis nihil niſi atramento in ſacris Biblijs exaratum, pro verbo Domini habeatur, cùm verbum Domini initio nullis libris, ſed Apoſtolorum cordibus impreſſum inueniretur: quod poſteà non ſcriptura tantùm, ſed magna ex parte eccleſiæ & fidelium animis ſermone communicauerunt, & ſacræ literæ teſtentur, legem Euangelicam ipſiſſimum Domini verbū, in tabulis cordium carnalibus, ſpiritu Dei viui ſcribendum fuiſſe hortetur prætereà populum, vt verbum Dei attentè audiat, ab hæreſibus abhorreat, Miſſæ officio libenter interſit, frequenti confeſſione ſe expurget, mundo corde & auido ſalutarē Chriſti corporis cibum excipiat, ſacramentis & eorum myſterijs ſecundùm eccleſiæ traditionem religioſè vtatur, & diebus feſtis, ſanctis tantùm vacet operibus: memineritque concionator, vt corpus ſuum in ſeruitutem redigat, ne quos ſermone ad pietatem adducere conatur, ipſe in ſeruitute ventris & peccati abſurdeſcens, deterreat, aut illis opprobrio fiat.

De cultu diuino.

CAPVT XIV.

Diuinus cultus obſeruetur, peragaturque his modis & ritibus, qui per manus ſanctorum patrum nobis traditus, & per maiores noſtros in ſacrificio altaris, officijs defunctorum, canonicis horis, cæteriſque diuinis laudibus atque cæremonijs obſeruatus fuit.

De adminiſtratione Sacramentorum.

CAPVT XV.

IN adminiſtratione vſuq; Sacramentorum, vt confuſio & ſchiſmata in eccleſia Dei vitentur: & Apoſtolicis traditionibus, ſactiſq; canonibus & legibus reuerentia debita habeatur, cæremoniarum, orationum, rituumq; receptam vniformitatem parochos noſtros in omnibus ſequi volumus atque iubemus.

Volumus etiam populum, quid in cuiuſque ſacramenti collatione agatur, in concionibus & ſacramentorum adminiſtratione frequenter doceri.

Lingua Latina, cui veluti diuino inſtrumento in ipſa crucis ara ſacris vſibus dedicato, eccleſia Occidentalis religionem Chriſtianam fert acceptam, in ſacramentorum adminiſtratione, alijſq; eccleſiaſticis officijs per totam noſtram diœceſim retineatur, & excluſa, reuocetur. Quæ verò Germanica lingua ſecundùm antiquas agendas pronunciari conſueuerunt, mutare fas non ſit, ſed & ipſa quoque conſeruentur.

De Baptiſmo.

CAPVT XVI.

SOlennes Cæremoniæ & orationes circa Baptiſmum hactenùs in eccleſia Catholica vſitatæ, & in Agendis eccleſiæ noſtræ deſcriptæ, niſi neceſſitas illud cogat, non omittantur. Quarum ſignificationes populo ſæpiùs exponi mandamus, vt profeſſionis ſuæ, qua Chriſto initiatus eſt, admoneatur.

Suſceptores quoque ſeu ſponſores paruulorum, ætatis prouectæ ſint, atque in fide probè catechizati & inſtructi, quo non ore tantùm, ſed & mente & feriò ad interrogata reſpondere, ſuum munus intelligere, & paruulos vbi adoleuerint, & res poſtulauerit, in fide orthodoxa inſtituere poſſint: ætate verò aut fide nondum prouectos, ad tantum munus admitti non debere, & ipſa ratio ſuadet & nos præcipiendo decernimus.

De confirmatione.

CAPVT VII.

PArochi ſuo tempore de confirmationis origine, myſterio & chriſmatis arcano ſubditos ſibi doceant, eoſq; ad A eius deſiderium accendant: vt nobis, quod ex officio noſtri debito crebrò facere inſtituimus, aut ſi qua iuſta cauſa impediti fuerimus, ſuffraganeo noſtro, diœceſim noſtram ad confirmandos baptizatos circumeuntibus, prompti paratique ſint ad huius ſacramenti ſuſceptionem, faciliuſque, quæ ipſo adminiſtrationis tempore dicentur agenturve, percipiant.

De celebratione Miſſarum, & Sacramento Euchariſtiæ.

CAPVT XVIII.

B CAnon Miſſæ ſubmiſſa voce, excepta Dominica oratione, pacis exoptatione, Dei inuocatione, & poſtrema populi ſalutatione, quemadmodum hactenus à Catholicis factum eſt, ſummaque religione, vt myſterijs tremendis ſua conſertur authoritas, pronuncietur.

Reliquæ verò Miſſæ, quæ catechumenorum dicitur, partes, debita religione & voce alta intelligibilique legantur, adſitque ſemper legenti miniſter, qui eccleſiæ nomine reſpondeat ſacrificanti.

Euangelia vel epiſtolæ Dominicis & feſtis diebus in parochialibus eccleſijs populo, ſiue ante ſacrum, ſiue ſub eo, ſiue etiam à prandio, quod tempus Epiſtolæ declarationi non incōmodum videretur, lingua Germanica exponan- C tur: eoque tempore nulla miſſa, ne populum ab auſcultatione diſtrahi contingat, celebretur. Vt anima feſtinatio in Miſſæ lectione aut celebratione religioſas aures oculoſque offendit, ita incondita prolixitas faſtidium potiùs generat, quàm deuotionem. Quapropter ſacerdotibus noſtræ diœceſis deuotam mediocritatem & toto ſacratiſſimæ actionis tempore decorum quid ex corporis geſtu, veſtium ſacrarum munda compoſitione, ipſoque vultu eluceat, commendamus.

Organa ad populi aures nullum alium ſonitum aut numerum deferant, quàm qui religioſus ac pius ab omnibus habeatur. Melodiæ laſciuæ aut aliò pertinentes, procul abſint: prophani etiam rhythmi eccleſiaſticis ſonis, aut D verba ſententiæve eccleſiaſticæ prophanis numeris aut rebus ludibrij cauſa non accommodentur. Nam cùm aut melodiæ aut orationes ſententiæve ſacræ in prophanam conſuetudinem abeunt, fieri non poteſt, quin ad ſuum vſum in eccleſijs depromptæ, animos audientium memoria illius ludibrij aut ſcommatis pungant, atque auocent à deuotione.

Sub eleuatione ſacræ hoſtiæ, Antiphonæ ad hoc ſacrificium tantùm pertinentes cantentur: quanquàm melius & veteri Eccleſiæ conuenientius eſſet, præſentiam Dominici corporis in altiſſimo ſilentio proſtratos contemplari. Si quæ autem aliæ Antiphonæ ex conſuetudine aut fundatione cantare ſolitæ fuerint, ex peracto ſacro can- E tentur.

Concordiæ & pacis ſymbolum veluti imaguncula crucifixi, ab ore ſacerdoti pacem populo imprecantis, ſecundùm cuiuſque eccleſiæ ritum hactenus ſeruatum, aut commodiorem inſtitutionem, ad adſtantes in Miſſis ſolennioribus deferatur.

Ignotos ſacerdotes & qui publicis criminibus infamis ſunt, aut ſolum quæſtum ſectantur, à celebratione huius ſacri repelli iubemus.

Hoſtia vitalis pro infirmorum viatico in loco mundo & honorato, accenſo ad eum perpetuo lumine, ſeruetur.

Eadem ſi in ſolennibus feſtiuitatibus aut magnis ſuppli- F cationibus circumfertur (quod niſi ex Catholico inſtituto, aut graui cauſa præſentibus deuotis cultoribus, fieri non debet) quicquid veram deuotionem non excitat, ludique omnes prophani remoueantur.

Sed & quando ad infirmos defertur, lumen præferri, & campanella fidelibus ſignum dari præcipimus. Caueat tamen preſbyter, vt ad infirmum pauciores duabus particulis non deferat, ne populus in redeuntis manibus inane vaſculum adoret, ſin autem contigerit fortè, vt reuerti ad templum ſine Euchariſtiæ ſacramento cogatur, lumen præferri aut ſignum dari prohibeat.

De

De pœnitentia & remiſſionibus.

C A P V T XIX.

NON ſine magna animi noſtri moleſtia intelleximus, nonnullos noſtræ diœceſis laicos ſalutis ſuæ adeò immemores eſſe, vt nec conſtituto ab eccleſia Catholica tempore confiteantur, neque ad ſacratiſſimæ Euchariſtiæ ſumptionem vlla ratione ſe præparent, aut ab ea penitùs abſtineant. Quocirca in virtute ſanctæ obedientiç: & ſub pœna alias ſuper hoc conſtituta, vniuerſis & ſingulis parochis, aut eorum vicarijs præcipimus, vt quadragenarij ieiunij ſingulis Dominicis diebus, Capitulum, quod incipit, Omnis vtriuſque ſexus, ſubditis ſuis publicent in eccleſijs, & contra inobedientes ad pœnas iuxta tenorem conſtitutionis iam dictæ procedant.

Tenor ac verba cap. Omnis vtriuſque.

OMnis vtriuſque ſexus fidelis, poſtquam ad annos diſcretionis peruenerit, omnia ſua ſolus peccata ſaltem ſemel in anno fideliter confiteatur proprio ſacerdoti: & iniunctam ſibi pœnitentiam proprijs viribus ſtudeat adimplere, ſuſcipiens reuerenter ad minus in Paſcha Euchariſtiæ ſacramentum, niſi fortè de proprij ſacerdotis conſilio ob aliquam rationabilem cauſam ad tempus ab huiuſmodi perceptione duxerit abſtinendum: alioquin & viuens ab ingreſſu eccleſiæ arceatur, & moriens Chriſtiana careat ſepultura. Vnde hoc ſalutare ſtatutum frequenter in Eccleſijs publicetur, ne quiſquam ignorantiæ cæcitate velamen excuſationis aſſumat. Si quis autem alieno ſacerdoti iuſta de cauſa peccata ſua confiteri voluerit, licentiam prius poſtulet & obtineat à proprio ſacerdote, cùm aliter ipſe illum non poſſit abſoluere vel ligare. Sacerdos autem ſit diſcretus & cautus, vt more periti medici ſuperinfundat vinum & oleum vulneribus ſauciati, diligenter inquirens de peccatoris circunſtantijs & peccatis: quibus prudenter intelligat quale debeat ei præbere conſilium, & cuiuſmodi remediũ adhibere, diuerſis experimentis vtendo ad ſaluandũ ægrotum. Caueat autem omninò, ne verbo aut ſigno aut alio quouis modo aliquatenus prodat peccatorem: ſed ſi prudentiori conſilio indiguerit, illud abſque vlla expreſſione perſonæ cautè requirat: quoniam ſi peccatum in pœnitentiali iudicio ſibi detectum, præſumpſerit reuelare, non ſolùm à ſacerdotali officio deponendum decernimus, verùm etiam ad agendũ perpetuam pœnitentiam in arctum monaſterium detrudendum.

Finis cap. Omnis vtriuſq; ſexus.

Sequuntur caſus aliquot, in quibus Sacramentum Euchariſtiæ perſonis cuiuſmodi criminibus grauatis non miniſtrari, aut ſaltem ad tempus differri debet: qui & ipſi vna cum capitulo, omnis vtriuſq; ſexus, vulgari lingua, ſuo tempore ſunt publicandi.

CVM ex laudabili Catholicæ eccleſię conſuetudine ſingulis annis vobis dilectiſſimi in Chriſto denunciari ſoleat, cuinam ſacroſancti ac venerabilis corporis Dominici ſacramenti perceptione interdictum ſit, Reuerendiſſimus in Chriſto pater & princeps ac dominus, dominus Ottho S. Romanæ Eccleſiæ Cardinalis & Epiſcopus Auguſtanus in cunctis ſuæ diœceſis parochijs denunciationem ſub hac, quæ ſubditur, forma & ratione fieri mandauit.

Primò, quando hoc præſtantiſſimum ſacramentum hominum è religione Chriſtianorum vnio eſt & coniunctio cum Deo, cuncti infideles, qui ab eccleſiæ communione & ſocietate diſiuncti ſunt, vt ſunt Iudæi, Ethnici, Hæretici, & quotquot hæreſes manu tenent, tuentur, eiſque opem ferunt, ab eius perceptione arcendi ſunt.

Arcendi ſunt etiam, qui vel papalis vel Epiſcopalis excommunicationis ſententia conſtricti publici denunciati ſunt: ſiquidem ab illi ab eccleſiæ communione excluduntur donec abſolutionis beneficium conſequantur.

Item vbi cantione & lectione Eccleſiaſtica communiter interdictum eſt, vt fit tempore interdicti, donec eiuſmodi A perdurat interdictum, non licet ſanis hoc percipere ſacramentum: at tamen ægrotis ad extrema tendentibus id miniſtrare permittitur.

Item cùm vnuſquilibet in ſua parochia veneranda debeat accipere ſacramenta, illis qui alterius ſunt parochiæ, non licet in alienis Eccleſijs hoc percipere ſacramentum, dum abſque ſui Paſtoris permiſſu atq; ex illius contemptu alijs in locis id ſumere volunt. Et ſacerdos, ſi ea de re certus fuerit, eiuſmodi alienæ parochiæ ſubditis ſacramentum non porriget.

Item quando percelſum hoc ſacramentum ſana mente & ex vera deuotione ſumendum eſt, eius perceptione pueris infra annos diſcretionis interdictum eſt: ſicut & illis qui B mente capiti ſunt & ratione deſtituti, vt ſunt amentes & inſani, ſiue id naturaliter, ſiue ex dæmonum obſeſſione patiantur: niſi fortè quandoq; mentis compotes reddantur. Tum enim quamdiu ratione ſua probè vtuntur, ſacramentum hoc eis miniſtrari poteſt.

Item ex eiſdem iam dictis cauſis etiam illis hoc venerabile ſacramentum prębendum nõ eſt, qui perpetua ſtomachi cruditate laborant: ſiquidem dum is perſeuerat morbus aut ęgra affectio, ſacramenti huius ſumptione eis interdictũ eſt. Si quis etiam venerandum hoc ſacramentum abſq; vlla ratione vel deuotione, aut ſecùs quàm inſtitutum eſt, expetat, aut indignè, puta vel ad incantationem aut ſuperſtitio- C nem eo vti velit, ei ſacerdos, dum id reſciſcat, neutiquàm ea ratione miniſtrare debet, ſed populum Chriſtianũ ſibi ſubditum inſtituere ac informare, vti pro Catholicæ Eccleſiæ conſtitutione ad id ſumendum præparare ſe debeat.

Item ne hoc præcellens ſacramentum aliqua afficiatur iniuria & contemptu, ex ſanctorum Patrum decreto & inſtitutionem etiam infames omnes ab eius perceptione prohibendi ſunt, cuiuſmodi ſunt Præſtigiatores, Incantatores, publicę rei & ſcurræ, & qui ludis vacant iure pontificio prohibitis, ibidemq; ſcorta ac lenones, & qui Iudæis ſeruiunt, aut eorum alunt proles, vel alia illicita cum eis commercia habent, & ſi qui alij eius generis ſunt: Ij, inquam, omnes ab altaris ſacramento remouendi ſunt, donec vita ſua impro- D ba penitùs abdicata, irrogatam ſibi pœnitentiæ mulctam perſoluerint.

Item fœminæ virilem habitum malo animo geſtantes, quo peruerſam ſuam expleant voluntatem, à venerando hoc ſacramento arcendæ ſunt, donec id mali penitùs correxerint, & ſatisfecerint.

Item quotquot ſe ſegregant, & ad hæreſes deficiunt, & peregrina quædam ſectantur inſtituta ab Eccleſia nunimè approbata, vt ſunt qui in latebris clandeſtinò conueniunt, & ſingularem, aut etiam reiectam atque damnatum colunt fidem: Illi etiam, qui eiuſcemodi hæreſes palam præ ſe ferunt & exercent, vt qui ad fores templorum cõſiſtunt, fer- E reis ſua ſponte circulis deuincti, aut ſine pœnitentiæ iniunctione ſeſe flagellis cædunt.

Item qui ſectam pauperum de Lugduno colunt, in plateis panem propter Deum ſibi dari alta voce precãtes, tanquam perfecti ſint. Hos omnes ſinguli parochi tribus Dominicis publicè è ſuggeſtu, vt ab his abſtineant, & cæteris Chriſtianis ſeſe conforment, admonebunt. Quòd ſi obtemperare nolint, ex ſua eccleſia & Parochia eos expellent, nec ſacroſanctum eis miniſtrabunt ſacramentum. Ita enim habent ſtatuta ſynodalia prouinciæ Moguntinæ.

Item quicunque ſuperſtitioni dediti ſunt, vt certis quibuſdam ac ſingularib⁹ nec approbatis vtendis benedictionibus, aut rceiectis diebus, aut incantationibus dæmonum, F aut futura prædicendo ex libris magicis, aut aliàs, vel quippiam eiuſmodi ſectando, quod ſit Chriſtianæ fidei, aut pręceptis & conſtitutionibus Eccleſiæ aduerſum: ijs omnibus negandum eſt hoc venerabile ſacramentum, niſi pro ſui confeſſoris conſilio eiuſcemodi ſuperſtitionibus prorſus renunciârint, & pro admiſſis pœnitentiæ mulctam ſuſceperint.

Item cùm vnus quilibet Chriſtianus ad idem ſacratiſſimum ſacramentum percipiendũ per veram contritionem & peccatorum ſuorum puram confeſſionem ſeſe præparare obſtrictus ſit, illis omnibus eius ſumptione interdictum eſt, qui abſque contritione & confeſſione in ſuis manen

peccatis-

peccatis:& ſpeciatim illis, qui ſecundũ ſanctæ Eccleſiæ præceptum ſingulis annis ſemel non confitẽtur. Tales enim ab eccleſia eiiciendi ſunt, & in extremis, ſi ſic decedant, Chriſtiana ſepultura eis neganda eſt.

Item cùm confeſſio integra & indiuiſa eſſe debeat, & cũ propoſito deinceps peccata non admittendi, eam ob tem quicunque in publicis ac notoriis degunt ſceleribus, vt ſunt manifeſti adulteri & adulteræ, aut qui aliàs in lupanaribus ſimul victitant, & publici fœneratores, & qui alios ad eadẽ inducunt, & id genus alij, ad huius venerandi ſacramenti communionem admittendi non ſunt, donec res ipſa & factis teſtatum reddãt, ſe ſuis omnino valefeciſſe criminibus, & pœnitentiæ ſatisfactionem recepiſſe.

Item quando legitimo iuncti matrimonio, ſimul degere ſunt obligati, ſi qui ex illis abſq; ſuperiotis Eccleſiaſtici ſeu ſpiritalis iudicis ſui permiſſu ipſi ſe diſiunxerint ſiue diuortium fecerint, quamdiu abſq; iuridica ſeparatione vel conceſſione ſeiunctim vixerint, non miniſtrandum, ſed negandum eſt eis Dominicum ſacramentum.

Item iis annumerandi ſunt, qui alearum luſui perpetuo vacant: quibus non eſt porrigendum venerabile ſacramentum, donec inde abſtineant.

Item qui ebrietati & crapulæ ac comeſſationibus perpetuo dediti ſunt & inhærent, & maximè qui feſtos dies aut noctes in tabernis exigunt, illis poſt factam confeſſionem venerabilis huius ſacramẽti ſumptione per triginta dies eſt interdicendum, vti ab his vitiis ſeſe emendent. Quod ſi facere nolint, iuxta canonum decreta etiam morte mulctandi ſunt.

Item qui aliena detinent bona inuitis illis, quorum ea ſunt, poſſuntq; reſtituere, iis negandum hoc digniſſimum ſacramentum eſt, donec reſtituerint.

Item qui ſacras perfringunt ædes, & deſpoliant, & qui ſanctorum ac Dei templis damna inferunt, ab hoc debent excludi ſacramento, donec relictis hiſce ſacrilegiis, Deo dicatis locis ſatisfecerint atq; teſtituerint.

Item quotquot proximis ſuis intra eorum terminos, ſiue illi ſint agrorum, ſiue pratorum, ſiue hortorum, ſiue areatũ, iniuriam inferunt vel inuadendo, vel in arando, vel ædificia extruendo, ſi feſtis id agant diebus, huius eis venerabilis ſacramenti perceptione interdictum eſt, donec ab his ceſſent iniuriis, & læſis ſatisfecerint.

Item ſubditi, qui propriis dominis ſuis ob accepta verbera, aut caſtigationem, vel aliàs fidem & obedientiam præſtare nolunt, ſacramenti huius ſumptione interdictum eſt, donec ſe morigeros præbeant, & agant pœnitentiam.

Item quicunque iniqua menſura vel pondere emunt aut vendunt, triginta diebus iubẽtur abſtinere à ſacra communione, poſteaquam ex canonum præſcripto irrogatam ſibi pœnitentiæ mulctam ſuſceperint.

Item quotquot iuſtas non ſoluunt decimas, Parochi ſui tribus vicibus admonere debent, vt eas iure perſoluant. Quod ſi admoniti facere recuſabunt, neganda eſt eis ſacra communio, donec ſatisfaciant, & mulctam ſibi imponi patiantur.

Item quibus alicuius teſtamenti negotia bona fide exequenda commiſſa ſunt, ſi vltra annum rem differãt, authoritate epiſcopi ad exequutionem compellentur: poteruntq; ob eiuſcemodi negligentiam, ſi iuſta & rationabilis cauſa deſit, ſacra communione prohiberi.

Item quando ſingulus quiſque è religione Chriſtianus ſanctis Eccleſiæ præceptis obtemperare tenetur, puta, vt ieiunet, feſta celebret, confiteatur peccata ſua, ſacras inuiſat ædes, & alias ſanctæ Eccleſiæ conſuetudines colat & obſeruet, quicunque animo obſtinato iis ſeſe oppoſuerint, eaque contemptui habuerint, à digniſſimi ſacramenti perceptione excludentur, donec redeant ad obedientiam, & pro ſuis peccatis mulctam ſibi irrogari ferant: idque illi maximè, qui ſpretis templis conſecratis, abſque præſulis ſui permiſſu in aliis locis plebem orationis cauſa congregent. Qui enim id agunt, excommunicationis ſententia ligati ſunt, nec licet eis Dominicum percipere ſacramentum.

Item qui ſacerdotem è ſuggeſtu concionantem impediunt, atq; in eius contemptum ex ſacris ædibus abſcedunt,

A à ſacra communione arcendi ſunt, donec ſeſe emendent, & agant pœnitentiam.

Item quotquot ex eccleſiaſtici decreti ſiue præcepti contemptu, Dominicis aut aliis feſtiuis diebus ſacrum Miſſę auſcultare nolunt, nec in ipſo Miſſæ officio perſeuerãt, donec ſacerdos vltimam benedictionem impertiatur, pro iudicio confeſſoris ſui à communione prohibeantur, donec agant pœnitentiam.

Item quicunque Dominicis & aliis feſtiuis diebus rebus venalibus, quæ ad neceſſarium corporis victum non requiruntur, mercimonia exercent, ſynodalibus ſtatutis à venerabilis ſacramenti ſumptione prohibẽtur, donec ab his penitùs abſtineant.

B Item qui clanculum ſeſe iungunt matrimonio, iis ſacra communio neganda eſt, donec ſecundùm Eccleſiæ conſtitutionem publicè ſe denunciare faciant.

Item qui Dominicam orationem & Symbolum Apoſtolorum ex deſidia aut cõtemptu diſcere nolunt, poterunt à ſuo confeſſore ſacra communione prohiberi, donec ea addiſcant.

Item quicumque omnipotentem Deum, aut ſacratiſſimam Dei genitricem, vel alios ſanctos palàm blaſphemant, aut eis maledicunt, vel per eorum nomina vel membra indignè ac impiè iurant, & imprecãtur ſeu maledicunt, ab Eccleſiæ ingreſſu & ſacra cõmunione excludendi ſunt, donec C publicam egerint pœnitentiam.

Item quotquot ſacerdotalem dignitatem, & ſacerdotes ipſos publicè dehoneſtant aut conuiciantur, iis ſimiliter eccleſiæ aditu & ſacra communione interdictum eſt, donec pœnitentiam egerint.

Item qui animo deliberato homicidium perpetrant, & qui erga proximum inimicitias, aut inuidentiam vlciſci meditantem animo gerunt, aut qui proximos iniquè opprimunt, aut eorum exiſtimationi & honori & falsò derogãt, ij omnes ad venerabilis ſacramenti perceptionem non ſunt admittendi, donec vel pacem conciliando, vel aliena damna reſtituendo ſatisfaciant, & irrogatam pœnitentię mulctã perſoluerint.

D Item pater & mater qui proles ſuas à mortis periculis nõ cuſtodiunt, ſiue id ſcientes fecerint, ſiue ex incuria ac negligentia, aut fortè in ſomnis, poterunt ad tempus à confeſſore ſuo præſtantiſſimi ſacramenti ſumptione prohiberi, donec pœnitentiam expleuerint.

Item cùm ſacris canonibus ſub excommunicationis pœnis cautum ſit, ne quiſquam cuiuſcunque ſtatus ſit, aduerſus eccleſiaſticarum perſonarum, templorum aut monaſteriorum eccleſiaſticam libertatem ſancire quippiam vel ſtatuere auſit, eam ob rem quicunque tale aliquid præcipiunt aut ſtatuunt contra eccleſiaſticam libertatem, aut eiuſcemodi decreta manutenent ac tuentur, & ſecundùm ea iudicant, aut talibus mandatis vtuntur, & perſonas bonaq; eccleſia E ſtica exactionibus aut aliis modis grauant, iis omnibus ſacra eſt communione interdictum, donec huiuſcemodi mãdata & conſtitutiones abrogent, ab iniquo propoſito ceſſent, & inde abſoluantur.

Item quando ſacri canones vetant, ne quis manifeſtam vſuram non eſſe reſtituendam, aut quod per vſuram quæſitum eſt, non eſſe reddendum, ſententiam ferat: ſi quis autẽ id agat, excommunicationi ſubiaceat, quicunque talem ferunt ſententiam, iis huius eſt perceptione Sacramenti interdictum, donec inde abſoluantur, & pœnitẽtię mulcta eis irrogetur. Poteſt deniq; vnuſquilibet confeſſor, cui curæ ſunt animæ ſibi confitentium, præ peccatorum magnitudine & F grauitate eiſdem ſibi cõfitentibus ſeu filiis confeſſionis ſuæ ex cauſa quę ſibi iuſta videbitur, ad tempus ſacra cõmunione interdicere, eiq; tales confitentes morem gerere debent: niſi à ſuperiori eccleſiaſtica poteſtate aliud impetrauerint. Quòd ſi peccatum occultum ſit, & talis quiſpiam ad altare accedens, venerabile Sacramentum ſibi porrigi publicè petat, non id illi Sacerdos negare debet: quanquam hoc ipſo quod contra ſui confeſſoris prohibitionem accedit, peccatum admittit.

CATHOLICÆ Eccleſiæ pientiſſimæ matris lenitas, de rigore pœnarum canonicarum, de quibus omnes canones

Digitized by Google

pœnitentiales extant, tantùm remiſit, populuſq; ſibi ex ea clementia permiſit tantùm, vt difficile ſit eas leges hoc tempore in vſum eccleſiaſticum reuocare. Nam cùm Chriſtianorum licentia in peccando creuiſſet, ſępeq; anni pœnitentiales ex iis canonibus in numerum ingentem pœnitentiſq; vitam etiam longiſſimam excedentem conficerent, aut ſenio morbiſq; grauati ſatisfacere nequirēt: factum deinceps fuit, vt illæ pœnæ ex clementiſſimæ matris Eccleſiæ indulgentiæ & theſauri meritorum Chriſti, & martyrum diſpenſatione, in eleēmoſynas, orationes, ſacrorum locorum viſitationes, aliave Chriſtiani hominis exercitia commutarentur. Quoniam igitur & pœnarum vſus exoleuit, & indulgētiæ huiuſmodi hæreticorum culpa pleroſque contemptui ſunt, parochis noſtrę diœceſis iniungimus atq; mandamus, vt confitentes harum pœnarum ſaltem admoneant, indiciumq; veteris eccleſiæ circa eas explicent, & peſtilentem illā opinionem, qua perſuaſum pleriq; habent, hominem peccati actualis pœnam diuinæ iuſtitiæ non debere, ex animis confitentium euellant, atq; pęnitentialium canonum ſeueritatem, pro recepta poſterioris ætatis cōſuetudine, orationibus, eleēmoſynis, ieiuniis, aliiſq; id genus pietatis operibus, pro ſatisfactione pęnarum iniunctis mitigent, prudentiq; iudicio pro lepræ qualitate, pœnitentiſq; viribus, facultate & affectibus expenſis, ſimul & medicinam animę vlceribus adhibeant, & pœnas delinquentibus infligant. In peccatorum ſacramentali inquiſitione caueant, ne inconſulta diligentia, puſillorum animæ ſcandalizentur.

Decernimus etiam, vt confeſſores probatam aliquā confeſſionis Summam legant, qualis eſt B. Antonini, Caymi Mediolanenſis, aut Thomæ Card. Caietani, ex eaq; criminum differētias, magnitudines, cauſaſq; optimè diſcant, vt ſalutarem medicinam facere ſuo tempore poſſint.

Pręterea ne eccleſiarum rectores videantur pecuniæ magis, quàm animarū ſaluti ſtudere, ſtatuimus & ordinamus, vt deinceps quilibet confeſſor idoneus, laicos contritos & confeſſos ab omnibus peccatis occultis, quantumcunque grauibus & enormibus, nobis tanquā ordinario antè reſeruatis, abſoluere poſſit: homicidis, hæreticis, & excommunicatis, quos ad nos vel pœnitentiarium noſtrum remitti volumus, duntaxat exceptis. Quod ad clericos attinet, in hac parte nihil eſſe volumus innouatum.

Mandamus denique, vt à confitentibus pro confeſſionis auſcultatione, aut abſolutione nihil exigatur.

Poſtremò presbyteris noſtræ diœceſis omnibus præcipimus, ne poſthac eos qui ſe monaſteriis aliisve locis in caſibus Sedi Apoſtolicæ aut nobis tanquam ordinario ſpecialiter reſeruatis, aut ad contentioſi fori indagationem pertinentibus, abſolutos eſſe prętendunt, tanquam ritè abſolutos admittant, aut tolerent: ſed eos ad nos ſeu pœnitentiarium noſtrum remittant, vt nobis aut officialibus noſtris de canonicis eorum abſolutionibus fidem faciant legitimam, ſuperque præmiſſis expeditionem ſalubrem recipiant, & quæ vel iuſtitia ſuaſerit, vel rationis ordo dictauerit, exequātur, donec hi qui ſe abſoluendi poteſtatem huiuſmodi habere aſſeruerunt, priuilegia ſua nobis congruo tutoque loco exhibuerint, eaque à nobis fuerint examinata. Quæ tamen in re Mendicantium ordinum fratribus, eorumque facultatibus, ipſis à ſummis pontificibus conceſſis, nolumus præiudicari: Quin ipſi, tam vt iure Pontificio cautum eſt, quàm vt nobis prædeceſſoribuſq; noſtris eis conceſſum fuit atq; cōceditur, Chriſtifidelium confeſſiones audire, & eos in caſibus ſibi (vt præfertur) conceſſis, in foro pœnitentiali abſoluere, pœnitentiaſq; ſalutares iniungere valeant & poſſint, quemadmodum eccleſiarum rectoribus noſtræ diœceſis concedere conſueuimus.

De Extrema vnctione.

CAPVT XX.

VNCTIONIS extremum ſacramentum cum litaniis & orationibus à maioribus acceptis, totaque Eccleſia ſeruatis, fidelibus impartiendum iubemus.

Sacerdos infirmum conſoletur, à curis & deſideriis præſentis vitæ ad ſpem æternæ ſalutis erigat: diabolum & terri-
A culamenta eius alio animo contemnere, Chriſtique miſericordiam ſperare debeat, atque ita confirmatum, cum benedictione Chriſto commendet.

A reditu quoq; comitantem multitudinem infirmitatis humanæ admoneat, atq; ad preces pro infirmo in calce terreni agonis luctante fundendas hortetur.

De Matrimonio.

CAPVT XXI.

SACERDOTEM nuptias alibi quàm in eccleſia, quę proprius eſt ſacramentorum locus, admittere, coniungere,
B aut benedicere prohibemus.

Vetamus etiam à ſacerdotibus eos coniungi, de quibus edictis, aut proclamationibus, vt minimum tribus, iiſque tribus diebus feſtis ſibi ſuccedentibus, propoſitis, aut in cōcione publicè factis, non conſtiterit eorum coniunctionem nulla legitima canonicave cauſa impediri, aut eos à parentibus, tutoribus, vel cognatis ad hanc copulam non cogi, ſed liberum ad eam conſenſum afferre.

Iungendos matrimonio, admoneri quoque à ſacerdotibus volumus, vt parentum & amicorū conſilia potius quàm priuata deſideria ſequantur: exemploque Tobiæ, ieiuniis & orationibus ſeſe præparent, atq; commendent gratiæ Dei:
C doceri etiam eos præcipimus matrimonia, etſi quo ad perſonas contrahentium legitima rataque ſint, tamen niſi religione & fide eorum ſanctificentur, Deo grata non eſſe, ſacramentaliq; gratia, donec vitium ſuum emendauerint, eccleſiæq; legibus ſubdantur, deſtitui.

Ne pro ſacramentis aut ſacramentalibus quidquam exigatur.

CAPVT XXII.

PRO reconciliatione pœnitentium, aut alicuius ſacramenti vel ſacramentalium quorumcunq; adminiſtra-
D tione, Sacerdos de pecunia aut re qualibet ſibi danda minimè paciſcatur: ſed eadem pro temporis, loci, perſonarum ve neceſſitate, ſecundùm ritum Eccleſiæ, ſine mora adminiſtret. Verùm quia ratione iureque dictante, ſocij paſſionum ad conſolationum ſocietatem meritò admittuntur: permittimus tandem etiam iudicis officio implorato, exigi, quod in huiuſmodi ex conſuetudine debetur: ad cuius obſeruationem laicos hortamur, & quantum de iure eſt, adſtringi volumus atque compelli.

De conſecratione, benedictione, & cæremoniis Eccleſiaſticis.

E

CAPVT XXIII.

PRÆLATIS noſtræ diœceſis, virgines, eccleſias, altaria, cœmeteria conſecrari, ſacra loca quocunq; modo execrata reconciliari, vaſa veſteſque ſacras, aquam, ſal, palmarum ramos, frutices, herbas, cereos, agnum paſchalem, fructus nouos, & quæ ſunt alia, quæ de iure, vel conſuetudine antè hanc Catholicæ religionis perturbationem conſecrari aut benedici conſueuerunt, ſuo quæque tempore & loco ſuiſque ritibus & orationibus per totam noſtram diœceſim benedici iubemus. Si quid verò locorum aut rerum nō conſecratum, aut execratum fortaſſe fuerit, quod cōſecrari aut
F reconciliari debuiſſet, nobis intra proximū menſis ſpatium indicari ab his quorum hæc cura eſſe debet, præcipimus, vt noſtro epiſcopali muneri in hac etiam parte ſatisfacere poſſimus.

Parochi, & quibus in noſtra diœceſi verbi Dei prædicatio incumbit, populum doceant, loca, veſtes & vaſa vſibus prophanis exempta, & ſacramentorum Chriſti miniſterio mancipata, ideò conſecrari & benedici, vt ſciamus non niſi ſacris & diuinis rebus vacandum, gratia Dei illic ceu numine diuino præſente. Præterea res alias humanis vſibus neceſſarias in nomine Chriſti per orationem miniſtri & verbum Dei benedici, vt nobis diuina beneficentia contra ad-

uerſarias

Digitized by Google

nerſarias poteſtates, incantationes, magias, fraudes, & machinationes inimici pertinaciter nos oppugnantis proſint, & virtutem concipiant.

Cæremonias verò maioribus noſtris, hominibus religioſiſſimis vſitatas, quod ad varios pietatis vſus valeant, & exercitia quædã ſint, quibus mẽs externarum ſcilicet rerum ſenſu & ſignificatione, ad diuinum cultum ipſumq; Deum attrahitur, in eccleſiis noſtræ diœceſis retinendas, & vbi abrogatæ fuerint, reuocandas eſſe ſtatuimus, atque mandamus.

Et quemadmodum à parochis concionatoribusque noſtris de cæremoniarum ſignificationibus populum doceri volumus, veluti cereos ad laudem & gloriam eius qui lucẽ inacceſſibilem inhabitat, & omnem hominem in hunc mundum venientem illuminat, accendi: Thura incenſa, ſignificare orationes & deſideria noſtra cum odore bonorum operum ad Deũm aſcendere oportere: Proceſſiones lætas, noſtram de Chriſti triumpho & gloria exultationem: lugubres, noſtrum in hac lachrymarum valle exilium indicare, & illis Deo gratias agi, his veniam peccatorum, & pro vindicta miſericordiam implorari: ita eundem populum ſedulò moneri iubemus, ne cęremonias religioſiſſimè inſtitutas, in abuſum vertãt, aut ſuperſtitionem, ſed ipſis ad pietatem exercendam vtantur, atque vt proceſſiones ſint graues, ordinatæ, honeſtæ, Chriſtiana religione dignæ, atque à vanis & ſecularibus ſtudiis prorſus alienæ. (1. Tim. 6. Ioan. 1. Apocal. 5.)

Cùm autem Deo Opt. Max. creatori & redemptori ſuo honorem, timorem & reuerentiam homo tanquam creatura debeat, multosq; videamus ea in re damnata ignauia deſides eſſe, omnibus eccleſiaſticis perſonis noſtræ diœceſis diſtrictè præcipiendo mandamus, vt poſthac ſumma pietate Deum vbique & honorent, & timeant, præcipuè verò in templis humiliter reuereantur & venerentur. Et quum in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti omne genu cœleſtium terreſtrium & infernorum flectendum ſit: volumus, vt omnes, quotieſcunque in ſacris concionibus aut Miſſis nomine ſanguinis vel corporis Chriſti aut Dei Genitricis Mariæ virginis fiat mentio, aut quando canticum, Gloria in excelſis, aut Gloria tibi Domine, ante Euangelij initium, aut Natiuitatis Chriſti ex virgine, & incarnatio in ſymbolo, aut gratiarum actio in præfatione, aut huiuſmodi alia in diuinis officiis canuntur, vel commemorantur, detecto capite genibusq; reflexis, ante Altare, vel vt locus tempusque poſtulauerit, Deo reuerentiam exhibeant debitam, & populum ad eius rei imitationem verbis factisque commoneant atque hortentur. (Philip. 2.)

De ferijs & feſtis ſanctorum.

CAPVT XXIIII.

DE diebus feſtis feriandis nihil innouare volentes, præcipimus vt feſtiuitates Chriſti, ac B. Mariæ virginis, aliorumque ſanctorum, iuxta conſtitutionem & ordinationem per quondam felicis memoriæ Chriſtophorum Epiſcopum Auguſtenſem prædeceſſorem noſtrum deſuper factas & diuulgatas, quarum tenor ſubinſeritur, deinceps celebres habeantur.

Chriſtophorus Dei gratia Epiſcopus Auguſtenſ. dilectis nobis in Chriſto Decano & Camerario Capituli in N. ſalutem in Domino.

Licèt ſuperioribus annis conſtitutiones in particulari conuentu Ratiſponæ habito per Sedis Apoſtolicæ legatum factas, per totam diœceſim noſtram publicari fecerimus: ad aures tamen noſtras peruenit, quòd hæ conſtitutiones, & præſertim quo ad obſeruantiam dierum feſtiuitatum ab aliquibus veſtris Capitularibus plebanis inæqualiter obſeruentur. Ex quo multi emergunt errores, in diuini cultus cõtemptum, & ſcandalum plurimorum. Vnde nos, ſicuti noſtro incumbit officio, huiuſmodi erroribus in futurum obuiare cupientes, feſta in diœceſi noſtra celebranda, hic inſeri fecimus: videlicet ſtatuimus, ordinamus, & volumus, vt de cæterò Dominica dies quæ in gloriam Dominicæ reſurrectionis, ad nos vſque à primitiua Eccleſia maximè celebris ſemper habita eſt, dies quoq; natiuitatis Chriſti, S. Stephani, & Innocẽtium, Circumciſionis, Epiphaniæ, Paſchæ cum feria 2. & 3. duntaxat, Aſcenſionis, Georgij, Pentecoſtes, cum feria 2. & 3. tantùm, Corporis Chriſti, Quatuor feſta B. Mariæ virginis, nempè Purificationis, Annunciationis, Aſſumptionis & Natiuitatis, Natalitia Apoſtolorum, Ioannis Baptiſtæ, Magdalenæ, Laurentij, Dedicationis, Michaëlis, omnium Sanctorum, Martini, Nicolai, Catharinæ, Hulderichi atque Affræ patronorum noſtrorum, ſicuti hactenus obſeruati fuẽre, celebres quoque & feſti habeantur. Mandantes inſuper vobis, vt feſta iam ſpecificata obſeruetis, & à parochianis veſtris obſeruari faciatis: in cæteris autẽ feſtiuitatibus, quacunque ratione vel inſtitutis vel receptis, cuique liberum permittatis. Datum in caſtro noſtro Diligen. Anno à natiuitate Domini 1539.

Vt oratio Dominica, Angelica ſalutatio, & Symbolum Apoſtolorum, ab omnibus æqualiter dicantur.

CAPVT XXV.

QVVM poſt innumeras nouationes noſtra tempeſtate in fidei orthodoxæ articulis, moribus & ritibus à peruerſis hominibus introductas, nihil intentatum relinqueretur, quo populi aures à nouatoribus captæ detinerentur: eò tandem ventum eſt, vt oratio Dominica, Angelica ſalutatio, Apoſtolorum ſymbolum, & Decalogi præcepta, quæ maiores noſtri in Germanicam linguam religioſiſſimè conuerſa nobis tradiderunt, ab iſtis inuerterentur: illaque reuerendiſſima religio, verborum maieſtas, tenor atq; numeri, in animos hominum vnà cum materno lacte inſtillari è media Eccleſia tollerentur: adeòque vt qui noua interpretatione vſi ſunt, intelligerent ſe à vetere deuotione eſſe dimotos. Nam vt vnico exemplo oſtendamus, ſequens noſtrum ſtatutum ratione non carere, ab iſtis nouis interpretibus factũ eſt, vt quod antea in oratione Dominica dictum fuit, Pater noſter qui es in cœlis: ab iſtis dicatur, Noſter pater in cœlis: iamque ſiue data opera, ſiue caſu aliquo hoſtili id acciderit, eſſentiæ verbum ſedem ſuam in diuinę paternitatis inuocatione admiſerit. Vt igitur antiqua verborum religio atque in ea deuotio paſſim conſeruetur, plebanis eccleſiarum parochialium in virtute ſanctæ obedientiæ diſtrictè præcipiẽdo mandamus, vt ſingulis diebus Dominicis, finita concione, orationem Dominicam, Angelicam ſalutationem, ſymbolum Apoſtolorum, & Decalogi præcepta, ſicuti ea omnia vernaculo ſermone ſubſcripſimus, diſtinctè ac tractatim ita prælegant, vt populus legentem repetitione ſubſequi, ea diſcere, & memoriæ mandare poſſit.

ORATIO DOMINICA.

VAtter vnſer / der du biſt in Himel. Geheiliget werde dein Name. Zukom̃ dein Reich. Dein Will geſchehe wie im Himmel / alſo auch auff Erden. Gib vns heut vnſer täglich Brodt. Vnd vergib vns vnſer ſchuld / als wir vergeben vnſern ſchüldigern. Vnd führe vns nit in verſuchung / Sonderen erlöſe vns von dem vbel / Amen.

SALVTATIO ANGELICA.

GEgrüſſet ſeyſtu Maria / voller gnaden / der Herr iſt mit dir / du biſt gebenedeyet vnder den Weibern / vnd gebenedeyet iſt die Frucht deines Leibs Jeſus Chriſtus / Amen.

SYMBOLVM APOSTOLORVM.

ICh glaube in Gott Vatter den Allmechtigen / Schöpffer Himels vnd der Erden. Vnd in Jeſum Chriſtum ſeinen einigen Sohn vnſern Herrn / der empfangen iſt von dem heiligen Geiſt / geboren auß Maria der Jungfrawen / Gelitten vnder Pontio Pilato / Gecreutziget / Geſtorben / vnd Begraben / Abgefahren zu der Hellen / am dritten Tage wider auferſtanden von den Todten / Auffgefahren gen Himmel / Sitzet zu der Rechten Handt Gottes / des Allmechtigen Vatters / Von dannen er kommen wirt / zu richten die Lebendigen / vnd die Todten. Ich glaube in den heiligen Geiſt / Eine

heilige Allgemeine Chriſtliche Kirche / Gemeinſchafft der Heiligen/Vergebung der Sünden/ Aufferſtehung des Fleiſches/vnd ein ewigs Leben/Amen.

Præcepta Decem Decalogi.

DAs erſt Gebott / Du ſolt nicht andere Götter haben. Das Ander / Du ſolt den Namen deines Gottes nit vnnützlich führen. Das dritte / Du ſolt den Feyertag heilligen. Das vierdte / Du ſolt deinen Vatter / vnd deine Mutter ehren. Das fünffte / Du ſolt nicht tödten. Das ſechſte/ Du ſolt nicht Ehebrechen. Das ſiebende / Du ſolt nicht ſtelen. Das achte / Du ſolt nicht falſch zeugnuß reden wider deinen nechſten. Das neundte / Du ſolt nicht begeren deines Nechſten hauß. Das zehende/ Du ſolt nicht begeren deines Nechſten Weib/ Knecht/ Magd/ Viehe/ oder alles was ſein iſt.

De magiſtris & ſcholis inſtituendis,

Capvt XXVI.

IN primis ſtatuimus & ordinamus, vt nullus noſtræ Auguſtenſis ditionis aut diœceſis, cuiuſcunq; ætatis, ſtatus, ordinis aut gradus fuerit, ad ſcholas & gymnaſia de ſchiſmate aut hæreſi ſuſpecta, nuperque uatis de religione peruerſis opinionibus contaminata, diſcendi docendive cauſa proficiſci. Nam qui contra fecerit, is ſciat ſe nobis pęnas debitas daturum.

Quod verò ad nos attinet, Academiis incorruptis & in Catholica doctrina vitaq; perſeuerantibus poteſtatem facimus, nobis viros literatos ad regendum eccleſias idoneos ſignificandi: quorum in collatione beneficiorum parochialiumque eccleſiarum, apud quos reſidere voluerint noſtræ diœceſis, honeſtiſſimam rationem nos habituros, eosque, ſi digni ea re videbuntur, etiam apud S. D. N. Paulum III. Pontificem Max. cuius optimam mentem ad hoc inclinare cognouimus, ſummo ſtudio atque diligentia promoturos pollicemur.

Concilij quoque Lateran. decretum amplexi, præcipimus, vt quæcunq; aut qualiacunq; canonicorum collegia, ſcholas pro cuiuſq; collegij magnitudine, ſicubi aut delitæ ſunt, aut nouis opinionibus infectæ, erigant & reſtituant.

His præficiantur Magiſtri & pædagogi incorruptæ vitæ, à quibus tam pietatis Chriſtianæ prima principia, quàm rudimenta literarum iuuentus hauriat, eaq; in claſſes, ſi ætatis aut ingeniorum ratio id poſtulare videbitur, diuidatur.

Quibus etiam nihil, quod eorum innocentiam vel in religione, vel in moribus lædere poſſit, prælegi mandamus.

In reliquis verò oppidis vbi collegia non ſunt, ſcholas, quarum magiſtri boni, honeſti & docti ſint, inſtaurari, aut conſeruari iubemus.

Apud ſingula frequentioraque Canonicorum collegia ſinguli Theologi honeſtis ſtipendiis cōducti habeātur: qui certis diebus & horis interpretentur Biblia, ac de re Theologica iuniores canonicos, vicarios, & alia collegij membra doceant: vbi eorum quiſq; ad lectionem ſuæ profeſſioni & inſtituto congruentem comparere teneantur.

Doctori vnius præbendæ prouentus, donec in docendo perſtiterit, aſſignetur: qui, ſi non ſuffecerit, ratio aliqua ineatur, vt ei, quantùm ſit ſatis, ſuppeditetur.

De hoſpitalibus pauperum, & infirmorum, & peregrinorum.

Capvt XXVII.

HOspitalia noſtræ diœceſis conſeruari, redditus ad ea deſtinatos, in nullos alios vſus conuerti, atque ſicubi alienati, aut in priuatos vſus conuerſi fuerint, reuocari iubemus: Sin apud collegia, monaſteria, aut ſacras alioquin ędes, hoſpitalium redditus cum cæteris redditibus aut bonis confuſi fuerint, & hodie ignorentur: curabimus nihilominus, ex collegiis, monaſterij, aut ſacræ illius ædis ærario
A aut prouentibus, pauperum & infirmorum neceſſitati prouideri.

Viduæ, orphani, & qui ad quærendum victum ſibi non ſufficiunt, ex eo loco, vbi hoſpitalia conſtituta ſunt, orinndi in ea recipiantur: peregrinis autem hoſpitalia pro refectione tantùm, non autem in fraudem indigenarum pauperum pro inhabitatione patere concedimus.

Hoſpitalium, quorum fundatores ſibi prouiſionem ac diſpenſationem retinuerunt, adminiſtratores, ſaltem ſemel in anno Prouiſoribus rationem reddant, quorum omnium curam & inſpectionem præcipuam, nobis diuino aſpirante numine, pro ordinaria noſtra authoritate ſumemus.

B *De maioritate, obedientia, & diſciplina populi.*

Capvt XXVIII.

PRincipes, Comites, Barones, nobiles, ciuitatiſq; Auguſten. atq; aliorum oppidorum & municipiorum noſtræ diœceſis magiſtratus & præfectos hortamur in Domino, atq; in virtute Eccleſiaſticæ obedientiæ requirimus, eiſque munere, quod Deo autore gerimus, cōſiſi, mandamus, vt inuocati nobis noſtriſque vicariis in exequendis huius S. ſynodi decretis auxilio ſint: Iuriſdictionem, libertatem, ac immunitatem eccleſiaſticam, Imperatorum legibus, & ſa-
C cris canonibus, epiſcopis & clero tributam ac firmatā tueantur, nobiſq; conſeruent: ad hæc etiam, ne eccleſias, quas tuitionis, protectionis aut aduocationis iure teneri deberent, contra fidei datæ ſacramentum, grauia & iniqua onera imponant, ne ipſos tandem Cæſareæ Maieſtatis præcepto aut amoueri contingat, aut limitibus præſcriptis, quid alteri alteris inuicem debeant, includi. Cæſaris enim iuſſum in re tam iuſta præuenire honorificentius eſt, quàm eum ad exequendum inuitum compelli.

Quum populus præter obedientiam, quam principibus & ciuili Magiſtratui debet, ad eam quoq; quam nobis & aliis eccleſiaſticis ordinibus debet, redigendus ſit, vniuerſos & ſingulos noſtræ diœceſis laicos in Domino hortamur,
D eiſq; præcipimus, vt clerum noſtrum, parochos, alioſq; ordines eccleſiaſticos venerentur: eorum facta nō temerè iudicēt, aduerſus preſbyteros ſuos præfractè non contendāt, ſed morigeros ſe præbeant atq; obſequentes. Ad Chriſtum enim, cuius legatione funguntur, eorum tam honor, quàm contemptus, pertinere credendus eſt.

Conueniat quoq; diebus Dominicis & feſtis ad diuina, quę in eccleſiis Catholicis celebrantur: concionem ſub ſilētio audiat, memoriæ cōmendet, & concionatorem vel auſcultātes ſtrepitu aut deambulatione nō perturbet. In Miſſa audienda ad finem vſq; donec benedictionem ſacerdotalem acceperit, perſeueret: & qui peccati vinculo retinentur ligati, abſque abſolutionis & verę emendationis propoſito,
E ab Euchariſtiæ ſacroſanctæ perceptione abſtineant: palàm verò criminoſos, & qui peccati certiſſimam occaſionem dimittere nolunt, ſiue ſacerdotes ſint laici omninò à communione volumus arceri.

Patres & matresfamiliâs liberos & familiam ſecundùm audita in concione domi inſtruant, timorē Dei, ſymbolum Apoſtolicum, orationem Dominicam, Salutationem angelicam, præcepta Decalogi, & quicquid pertinet ad bonos mores & virtutem in eis educandam, doceant: pręcipue verò eos à blaſphemiis, iuramentis & execrationibus, cum domeſtica diſciplina, tum irę diuinæ prędicatione deterreant. Cętera, quę hîc breuitatis cauſa omittimus, vt à piis concio-
F natoribus acceperint, ita doctrina & vſu domeſtico tractēt, atq; ſicuti Chriſtianos homines decet, exerceant.

Cæremonias quoque Chriſtianæ pietatis & inſtituta eccleſiaſtica de ieiuniis & abſtinentia carniū, de feriis, de proceſſionibus & id genus ritibus, à populo nobis cōmiſſo ſub debito obedientiæ ſanctæ eccleſiæ Catholicæ, religioſè ac ſanctè obſeruari mandamus.

Sanctionem patrum Chriſtianus populus de confeſſione & Euchariſtiæ communione, Paſchali tempore, ſub pœnis in canone contentis obſeruet.

Libros contagioſos, de falſa religione ſuſpectos, & impiis iocis refertos, imagines prætereà & picturas obſcœnas, vel

ad lu-

ad ludibrium religionis Catholicæ, aut ad certorum hominum infamiam expreſſas populum noſtræ diœceſis legere aut habere, atq; de ſacroſancta fide, præcipuè inter pocula, atque conuiuia, temerè diſceptare non liceat. Legat autem libros ſacros, ſanctos Patres, vitas ſanctorum, præclarorum & fortium virorum hiſtorias & imagines tales ſpectet, quibus ad pietatem, virtutem, religionis & reipublicæ amorem accendatur.

Ebrietatem atq; infames compotationes fugiat, quibus & corporis & animi vires eneruantur.

Tabernæ & œnopolia diebus feſtis antè ſacrum in eccleſia peractum, infirmis & peregrinis exceptis, non pateant.

Nouorum & ab Eccleſia nō receptorum dogmatum authores, prędicatores aut iactatores, ſacrilegos, periuros, blaſphemos, vſurarios, adulteros, ebrios, aliſq; publicis criminibus obnoxios, ferri in eccleſia noſtraq; diœceſi prohibemus: in quos etiam cenſuris & pœnis eccleſiaſticis ſumma ſeueritate animaduerti debere ſtatuimus & ordinamus.

De viſitatione.

CAPVT XXIX.

VT porrò ſciant Abbates, præpoſiti, Decani, & Clerus noſtræ diœceſis, nos hæc ſtatuta ſynodalia ex ſacræ Cæſareæ Maieſtatis formula, ſacriſq; Canonibus, & patrum anteceſſorumq; noſtrorum decretis & ſtatutis, nō ad oſtentationem, ſed ad indubitatam reformationem ipſorum, noſtriq́ue gregis, pro ipſorum temporum vſu atque neceſſitate collegiſſe, poſthac tertio quoq; anno, quotānis, aut quoties res poſtulauerit, diœceſim noſtram totam viſitationis gratia vel ipſi circumibimus, aut per ſuffraganeum noſtrum qui baptizatos etiam Confirmationis ſacramento ſignet, mandabimus viſitari.

Viſitationis autem normam, ſi quid in eccleſiæ noſtræ formulis deſiderabitur, ſuffraganeo aut vicario noſtro, quorum alteri vel vtrique in occupationibus noſtris viſitandi munus delegabimus, præſcribemus: eamq́ue Decanis quoque Diœceſis noſtræ ruralibus in ſuis viſitationibus ſequendam, quatenus pertinere ad eos videbitur, præponemus: operamq́ue dabimus indefeſſam, vt in hac quoque parte eorum, quæ hoc quidem tempore effici poſſunt, nihil deſideretur.

De ſententia excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti.

CAPVT XXX.

EXcommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti noſtri ſententias, à nullo, cuiuſcunque ſtatus, gradus & conditionis fuerit, negligi, contemni, aut quo ad publicationem & executionem earum impediri debere, ſtatuimus, atq; ſub pœnis & cenſuris eccleſiaſticis quibuſcunq; impedientibus irrogandis, diſtrictè præcipimus.

Officiali quoque noſtro iniungimus, ne diuinam hanc cēſuram, qua nulla eſt maior in eccleſia, leuiter aut propter exiguas paruiq; momenti cauſas proferat: ſed vt ad ſanitatem magis, quàm ad interitum, contumaciam ac rebellium animorum reſpiciat.

Excommunicatos & denunciatos, ab omnibus vitari, & à nemine in conſortium recipi decernimus, eoſq; ante pœnitentiam emendationiſq; ſponſionem atque ſatisfactionem tam eccleſiæ quàm iniuriam paſſo faciendam, ad ſacramenta communionemq́ue fidelium admitti atque abſolui prohibemus.

Niſi populari concurſu cædes cleri facta ſit, perſona tantùm clericalis homicidij rea, non autem locus delicti, interdicendus erit: idq́ue ea de cauſa, ne per hanc occaſionem populus indies negligentior fiat, neve à ſceleratis hominibus ocium à diuinis, patrato crimine, dataq́ue opera procurari poſſit.

A

De precibus pro ſummo pontifice, Romanorum Imperatore & rege, ac ac principibus Catholicis, aliiſq;, ad Deum fundendis.

CAPVT XXXI.

VNIVERSIS ſacerdotibus & omnibus noſtris ſubditis, tam religioſis quā ſecularibus iniungimus & mandamus, vt pro ſanctiſſimo domino noſtro Paulo Papa III. ac inuictiſſimo Imperatore noſtro Carolo V. cuius immortali beneficio hanc pacem quietemq; publicam debemus: pro ſereniſſ. principe Ferdinando Rom. rege, ac aliis principibus Catholicis, in Miſſis, orationibus & concionibus ſuis

B

deuotiſſimè precemur: populumq́ue vt idem faciat, hortētur, vt orthodoxam fidem, ſedisq́ue Apoſtolicæ, à qua fidei Chriſtianæ incunabula traximus, authoritatem, vt hactenus facta ab eis fuit, ad gloriam omnipotentis Dei tueantur: & ſi qui alij fortè callidis aduerſarij noſtri artibus in errores prolapſi addictive ſint, pro his vnà cum populo atque in ſacris orent, vt in tempore reſipiſcant, atq; ad priſtinam eccleſiæ Catholicæ vnitatem & obedientiam vnà cum populis ſibi ſubiectis reuertantur.

De pœnis.

C

CAPVT XXXII.

QVVM porrò ſine coercitione iuriſdictio nulla ſit, & abſque pœnis non modò leges vileſcant, verùm etiam quælibet ciuilis ſocietas in deterius facilè abeat atq; diſſoluatur, ne fruſtrà huic ſancto muneri operam impendiſſe videamur, ſtatuimus atque ordinamus, vt pœnæ canonicæ tam in corpore iuris clauſæ, quàm prouincialibus ſynodalibusve ſtatutis aliàs editis annexæ, tranſgreſſoribus horum ſtatutorum, ſicubi ſpecialis pœna expreſſa non ſit, infligatur, nobis aut vicario ſeu officiali noſtro, earum dilectionē, moderationem aut aliam quamlibet arbitrariam pœnam,

D earum loco, pro perſonarum, locorum aut tranſgreſſionis qualitate exigendam, reſeruantes.

De Synodis.

CAPVT XXXIII.

CVM Synodorum celebrandarum ratio in tanta rerum eccleſiaſticarum perturbatione pleriſq; ignota ſit, voluimus ſubditis noſtræ diœceſis omnibus, noſtram in hac re mentem, & quid quiſque in ea facere aut ex ea ſperare poſſit vel debeat, explicare.

Synodos igitur noſtras diœceſanas anniuerſarias & quoties neceſſitas eccleſię noſtræ poſtulauerit, eſſe & habere vo-

E lumus atque decernimus.

Qui ex noſtra diœceſi in ſynodalem cōſeſſum recipiuntur, ſinguli iuriſiurandi nobis præſtiti admoniti, aut ſi videbitur, iurati eccleſiarum ſuarum, prælatorum, atque etiam officialium noſtrorum & populi detrimenta, defectus, vitia grauia, aut ſecularium quorumcunque, ſiue præſentium, ſiue abſentium tyrannidem in eccleſias, populum, viduas vel orphanos ſæuientem proferant in medium, à ſynodo ſine vllo reſpectu corrigenda.

Appellationes quoq; eorum, qui ad noſtram Synodum prouocārunt, abſentiumq́ue grauamina aut deſideria per epiſtolas aut libellos ſupplices explicata, audientur.

Laicis etiam ſuas querelas, modò res aut cauſas eccleſia-

F ſticas concernāt, aut ad iudicium ſynodi pertineant, in ſcriptis proponendi poteſtas fiet: quibus procuratores & aduocatos ſynodales ex noſtris cōſiliariis laicis deputabimus, aut ipſos, ſi digni vel ad cauſas ſuas exponendas apti ſint, intromitti mandabimus.

Et quicunque diuini amoris zelo ducti, crimina diſciplinam & quietem eccleſiaſticam perturbantia denunciare voluerint, vel publicè vel priuatim audientur: ad quā denunciationem ceu Euangelicam, & ex charitatis viſceribus proficiſcentem, vniuerſos & ſingulos per amorem quo reipub. Chriſtianæ quiſque infixus eſſe debet, exhortamur. Matth. 18.

Digitized by Google

Inteſtina quoque odia & capitales inimicitias, ex quibus A noſtræ diœceſis tranquillitas perturbari aut ſcandala oriri poſſent ſummo ſtudio ſummoque moderamine æquitatis, extingui, deponi, atq; ad amicitiam, aut ſaltem ad compoſitionem & pacem traduci adnitemur.

Quoniam verò multi ſunt, qui aliorum vitia & defectus, aut potentiorum iniurias, oppreſſiones ſeu tyrannidem, coram tota ſynodo proponere nō audeant: deputabimus tres aut plures ex ſynodo cōmiſſarios auditores, apud quos vniuerſi & ſinguli tam clerici, quàm laici, quæ volunt, tutò deponere poſſint. Sciantq; omnia ſub ſilentio tegenda eſſe.

Et ne quis exiſtimet noſmet aut noſtros officiales ex eorum numero, quorū vita, mores & actiones corrigi debeāt, B exemptos eſſe velle, à tota ſynodo teſtes ſynodales qui noſtræ noſtrorumq; officialium reformationi intendant, deputari mandabimus, nam etſi multa nobis deeſſe cognoſcimus, multa tamen nos fugere non ignoramus.

Neque ſynodum aut eius deputatos dimittemus, donec de omnibus cauſis, omniumque grauaminibus ſufficienter fuerit informata.

Vitiis & querelis auditis, adhibito Theologorum & Iuriſperitorum conſilio, ea atque alia incommoda, admonitione, correctione, executione, epiſtolis, ſtatutisq; ſynodalibus pro viribus noſtris Dei omnipotentis auxilio innixis, apud omnes emendari & tolli curabimus: & alia omnia ad rem ſacram, diuina officia & laudes pertinentia, ex libri pōtificalis præſcripto peragemus. C

Quòd autem ad apocrypha, inepta, parumque ſyncera, quę temporum vitio in Breuiaria irrepſerunt, emendanda: earundemque precum & pſalmorum frequentes repetitiones, innumera ſuffragia & nouas collectas, ſequentias, præfationes, & id genus faſtidium adferentes, & officiis diuinis Miſſæque ſacrificio parùm congruentes, tollendas mutandasque attinet, ad hæc etiam, vt ſub ſacro ſolenni coram eodem populo Miſſæ ſpeciales non legantur, vt excommunicationis ſententiæ ob criminales tantùm cauſas, easq; valdè graues & lætales ferantur: vt apoſtolicè vel coadiutores facti, vel aliàs prouiſi examinentur: vt beneficiorum pluralitas reſtenetur, vt beneficia tenuiora vnione creſcant, atque D ad pauciorem numerum redigantur: vt exempti, Ordinariorum reformationi, viſitationi, & correctioni ſubiaceant: vt Academiæ ſeu doctorum & ſtudioſorum hominum vniuerſitates, quarum in diœceſi noſtra nullam habemus, reforment, eisq; priuilegia ſua & immunitates conſeruentur: & ſi quæ ſunt alia, quæ in Cæſareæ Maieſtatis formula delibata ſunt, & in hiſce ſtatutis noſtris vel prætermiſimus, vel exhortando potiùs quàm ſtatuendo inſeruimus, ad ſynodum prouincialem, & ſi in ea ſuper his ſtatui nihil queat, ad Oecumenicum Cōcilium, Sanctiſſimiq; domini noſtri deliberationem duximus reiicienda. Oſtenditur autem nobis ex Reuerend. & Illuſtriſſ. Principis & domini Sebaſtiani Electoris & Archiepiſcopi Moguntini, Metropolitani domini & amici noſtri chariſſimi, pietate, eruditione, induſtria, ingenio, animoq; magnitudine ſpes optima fore, vt in proxima ſynodo prouinciali de his aliisq; noſtræ religionis negotiis rebusq; omnibus, ratio ineatur certiſſima, qua ampliſſima, illius Metropolis prouincia, orthodoxæ fidei, ipſique Chriſto tota reſtituatur.

Finis Statutorum Synodalium.

FINITA ſub irruentem iam noctem Statutorum lectione, Reuerendiſſ. Cardinalis cancellario mandauit, vt Synodum his ferè verbis alloqueretur: Quomodo reformationis formulæ hodie publicatæ Statutorum ratio conueniat, ex lectione hac perſpectum planè omnibus eſſe: reſtare ne illud ſolùm, vt vniuerſa ſynodus de his omnibus ſuffragia ferat: vt igitur cogitandi deliberandique de ſingulis ſpatium habeant ad Synodum vocati, ſequenti die primùm (quæ 13. Nouembr. futura erat) poſt rem ſacram peractam, de his omnibus ineunda ſuffragia eſſe, itaque Reuerendiſſ. Cardinalis eos ad cœnam in cœnaculo ad hoc inſtructo ſumendam, cum ſua benedictione dimiſit.

* * *

ACTA SECVNDÆ DIEI SYNODI.

ALTERA die huius ſanctiſſimę tractationis conuenerunt omnes conſtituto tempore, & Miſſa per R. D. Philippum à Rechberg de Hohenrechberg Decanum Eccleſiæ Auguſten. de S. Trinitate ſolenni canticorum ritu celebrata, moxq; reliquis ex libri pontificalis præſcripto peractis, Reuerendiſſ. Cardinalis, laicis antea per dominationis ſuæ Reuerendiſſ. fiſcalem exire iuſſis, ſynodum obteſtatus eſt feruenti ſermone, vt meminiſſe velit, ſe non priuato euiuſquam mortalis, aut quemquā ſuo, ſed vniuerſos Chriſti, per quem creati & redempti eſſemus, nomine conueniſſe, Chriſti hanc cauſam eſſe, de qua nunc ſit deliberandum: afferrēt igitur hodie animos ab omni perturbatione, cupiditate, pertinacia, immunditia, & ſocordia expurgatos: conſulerentq; in medium de his, quæ diſciplinam eccleſiaſticam in Eccleſia Dei excitare, reſtituere, & conſeruare queant. Quòd ad ſe priuatim attineret, daturum operam, vt DEO duce, epiſcopi munere, quantum in ſe eſſet, ritè rectèq; fungeretur: & quanquam imbecillitatem defectusq; ſuos pleroſque in ſeipſo agnoſceret, tamen non dubitare ſe, quin multa ſint, quæ latere ipſum poſſint. Quapropter poſtulare ſe ab vniuerſa Synodo, vt ex prælatorum, canonicorum & Decanorum ruralium triplici ordine, ſingulos binos, ternos aut plures, ſi ita videretur, eligerent, qui ceu teſtes ſynodales, de his, quæ emendanda in ſe eſſent, inquirerent: ſeque Synodi nomine admonerent, paratum enim ſe eſſe, promptumque & ad audiendum tranquillo animo ſingula, & ad obtemperandum monitis ſalutaribus ſanctæ huius Synodi in Spiritu ſancto congregatæ. His in hanc ferè ſententiam, maiore tamen ſermonis affluentia, dictis, ſummum aliquandiù ſilentium fuit. Quod cùm à nemine rumperetur, D. ſua Reuerendiſſ. aduocatis à ſe conſiliariis, conſtituit ſuffragiorum ſcrutinium inchoandum eſſe. Quo cōſilio per Cancellarium publicato, Fiſcalis è ſchedula nominatim ordineq; ſingulos ad mandata procuratoria aut ſyndicatoria afferenda compellauit: ſinguli itaque depoſitis apud R. D. Iacobum Henrichmannum Auguſtenſ. eccleſiæ canonicum & vicarium, atque Notarios ad hoc deputatos, mandatorum inſtrumentis, ſuper ſtatutis ſynodalibus approbandis ſententias dixerunt: Quorum primus R. D. Marcus Auunculus Epiſcopus Nazianzenus, & Suffraganeus Auguſtenſ. breui candidaque oratione ſtatuta Synodalia approbauit, ſeque obſeruationi eorum, quatenus ad ſe pertinerent, adſtrinxit: hunc ſequuti ſunt reliqui prȩlati, Abbates, præpoſiti & Decani tam collegiorum, quàm regiunculárum ruralium: nemoque in tanta multitudine extitit, qui voce ſua ſtatuta hæc ſaluberrima non collaudaret, atque ſe vnà cum his, quorum nomine huic ſynodo intereſſet, illis pro viribus paritūrum, aliisque vt idem facerent, authorem E futurum non profiteretur.

Tanta igitur conſenſione omnium, votisque concordibus animaduerſis, Reueren. Card. Deo Opt. Max. cuius ſpiritu afflante hæc gerebantur, gratias egit: & accito ad ſe Cācellario mandauit, vt Synodo, quę à prandio agenda eſſent, indicaret, nempè dominationem ſuam Reuerendiſſ. negotium dediſſe RR. DD. epiſcopo Nazianzeno, Philippo à Rechberg, &c. Decano, Iacobo Henrichmanno vicario & Cancellario ſuo, vt horis pomeridianis cauſas, grauamina & defectus tam eccleſiaſticorum quàm laicorum ad Synodi cognitionem pertinētes, audiant, expediant, aut, ſi res ita poſtulet, ad dominationem ſuam Reuerendiſſ. vel ſynodū F ipſam referant decidenda: Cupere prǽterea dominationem ſuam Reuerendiſſ. obnixeq; petere à ſynodo, vt tres pluresve deputet, qui de officialium, aliorumq; eccleſiaſticæ functionis & fori miniſtrorum ſuorum negligentia aliisve grauaminibus inde fortaſſe ad ſe manantibus inquirant, atque ad D. ſuam Reuerendiſſ. ſine vlla reformidatione deponāt, vt diligentia eiuſdem curaque debita, ſi quid incommodi fuerit, emendetur.

His dictis, Reuerendiſſ. Cardinalis ſynodum, ad corpora in cœnaculo inferiore, ſicuti toto hoc ſynodi tēpore impenſis eiuſdem factum fuit, prandio curanda, de more dimiſit.

A prandio auditores cauſarum Synodalium negotio ſibi da-

bi dato ſatisfecerunt, cauſaſque ſcripto vel voce propoſitas A
aut expediuerunt, aut ſi quæ maiore indagatione opus habere viſæ ſunt, in aliud tempus, dum veritas inquiri, aut pars altera audiri potuerit, reiecerunt.

ACTA TERTIAE DIEI SYNODI.

POSTREMA die Synodi quæ fuit Nouembris decimaquarta, hora ſublucana celebrauit officium Miſſæ de B. Maria Virgine ſolēne & habitu Pontificali Reuerendus D. Gaſpar, abbas monaſterij Othoburcſis. Et ſacris tum ſynodalibus in libro Pontificali præſcriptis, ritè ſummaque totius Cleri & pouli deuotione peractis, Canllarius, quæ à Reuerendiſſ. Cardinale fuerat iuſſus, in eam, quæ ſequitur, ſententiam ſynodo expoſuit: Dominationem ſuam Reuerendiſſ. videlicet, intellecta totius ſynodi in approbandis ſtatutis ad Cæſ. Maieſt. formulam conditis, heſternaque die prælectis, ſumma concordia, reliquum eſſe cenſere, vt ea prorogatis publicatiſque habeantur: idcirco eandem paterno benignoque affectu omnes admonere, meminiſſe vt velint, ſe cōſenſu hoc ſynodali ad ea obſeruanda, perpetuaque vitæ morum, atque officij integritate cuſtodienda, Deo omnium bonorum conſiliorum authori & humanarum actionum inſpectori, ipſiuſque Eccleſiæ Chriſti eiuſque antiſtitibus obſtrictos eſſe. Cauendum igitur omnibus, ne à legibus ipſis authorum ſuorum culpa coarguatur.

Poſt hæc Reuerendiſſ. Cardinalis Synodum denuò admonuit, ab eaque vrgendo petijt, vt monitores ex ſe diligerent, qui dominationē ſuam Reuerendiſſ. de his, quę ſe fortaſſe circa officij ſui ſuorumque miniſtrorum negligentem aut improuidam curam ſeu adminiſtrationem lateant, admonerent: daturum enim ſe operam, vt ſeipſum ſuoſque ad rectam epiſcopalis officij regulam pro viribus emendet. His dictis, Synodus communicatis inter ſe omnium ordinum conſilijs, per R. D. epiſcopum Nazianzenum reſpondit, ſe ampliùs in dominatione ſua Reuerendiſſ. nil deſiderare, quā vt pro conſcientiæ ſuæ modo, ſtatutis hiſce ſynodalibus vnà cum ſuis inſiſtat, atq; veluti lex animata, in eccleſiæ ſuæ cathedra eminens, cætera membra in officio contineat.

Hoc reſponſo, Reuerendiſſ. Cardinalis tanquàm reſtituendæ apud ſuos catholicæ pietatis ingēti ſpe excitatus, Synodo gratias egit, Deumque omnipotentem ſupplex rogauit, vt ſibi in explendis exequendiſque huius Synodi conſtitutionibus diuino ſuo numine aſſiſtere dignetur.

Poſtremò, præſentibus atque comparentibus in hac Synodo tanquàm obedientiæ filijs, gratiæ à Cancellario actæ ſunt, benignitatis dominationis ſuæ Reuerendiſſ. plenę, addita etiam clementiſſima obteſtatione, dominationi ſuæ Reuerendiſſ. gratiùs accidere nil poſſe, quàm ſi ad eum veluti ad patrem & paſtorem in rebus ſuis dubijs aduerſiſque confugiant: auxilio enim, conſilio, ſtudio, cura, beneuolentiaq; ſua ſe eis pro viribus ſemper adfuturum.

Cùm igitur Synodus, peractis ferè iam omnibus, dimittenda eſſe, prodijt in medium fiſci promotor, atque citatorum non comparentium contumaciam accuſauit, perijtque eos contumaces atque in conſiſtorio epiſcopali ea de cauſa proceſſum decerni atq; committi: cuius petitioni Reuerend. D. ſua annuit, præcepitque contra contumaces iuris ordine ſeruato procedi. Citati fuerunt etiam omnes ad Synodum proximam, quæ indicta fuit ad Kal. Sept. anni 1549. in oppido Dilinga celebranda.

His omnibus magna omnium attentione abſolutis, admiſſi ſunt Laici, hymnoque TE DEVM LAVDAMVS, cantato Reuerendiſſ. Cardinalis ſolenni benedictione re- F
ceſſuros eſt proſequutus.

Actorum Statutorumq́ Synodi Diœceſanæ Auguſtenſis, finis.

REVERENDI D. MARTINI DE OLAVE Theologi Hiſpani, & Cæſareæ atque Catholicæ Maieſt. Sacellani, oratio habita in Synodo Auguſtana.

Attendite vobis & vniuerſo gregi, in quo vos poſuit Spiritus ſanctus Epiſcopos, regere Eccleſiam Dei, quam acquiſiuit ſanguine ſuo. Act. 20.

DICTVRVS hodiè apud vos præclari Eccleſiæ Dei præſides ac paſtores, de inſigni illo ſtudio ac pietate, quam quiſque veſtrûm pro ſuo officio ad huius ſanctiſſimæ
B ſynodi celebrationem afferre debet: vereor ego nō parùm, ne temerè ac valdè inconſultè feciſſe videar, ſi rem ingenij mei viribus longè maiorem ſuſcipere, & in hac tam celebri corona, homo peregrinus, de re cū primis ardua & minimè populari, loqui audeam. Quāquàm autem mandatum illuſtriſſ. principis & excellentis Reipub. Chriſtianæ Card. quo ad hoc munus ſuſcipiendū impulſus ſum, ſatis magnam vim apud vos habere nō dubitem, vt me poſſit ab omni temeritatis ſuſpicione vendicare, præſertim cùm tantùm apud me ſemper exigua eius dignitas & ſapientia valuerit, vt ego nec beneuolētiam ipſius erga me ignorare, nec volūtatem negligere, nec authoritatem non revereri abſq; nefario ſcelere poſſem: verùm animo meo penitùs non ſatisfacio, cū ſimul
C de earum rerum quæ mihi ad dicendum proponuntur, ſanctitate & maieſtate, ſimul de ſumma mea indignitate & vehementi ſpiritus mei remiſſione ac in deuotione altiùs cogito. Doleo equidem plurimum me tam ſanctæ functioni parem morum integritatem, paremq; ſpiritus acrimoniam & ardorē minimè afferre. Nam de facultate dicēdi, quę ſentio, quā in me ſit exigua ac penè nulla, non ita ſum ſolicitus. Nec enim cauſam agendam ſuſcepi, quæ per ſuaſibilibus humanæ ſapientiæ verbis indigeat, quin ipſo ſpiritu Dei, ipſo inquam Dei ſpiritu orationē noſtram inſtructā & ornatam eſſe oporteret, vt commoueret illa veſtros animos poſſet, & ad hoc ſynodale munus ſanctè & religioſè gerēdum, incendere & inflammare. In quo munere non arbitror ignorare 1. Cor. 2.
D vos, quātum momenti ſitum ſit ad ea mala magna ex parte ſananda, quibus tam miſerè affligimur.

Verùm ne quicquam nobis ex eo breuiſſimo tempore, quod mihi ad dicendū conceſſum eſt, in prefatione aut mei officij purgatione depereat, aggrediar ad rē illud ante omnia vos omnes viri Chriſtiani, etiam atque etiam obſecrans & obteſtans, vt quo me nunc plurimis difficultatibus circumſeptum eſſe videtis, quoq; meliùs agnoſcitis, quantum mihi hodiè Dei præſidio & gratia ſit opus, eo ardentioribus votis mecum iuxta illi ſupplicetis, vt orationem mihi inſpiret, quæ ſit digna ea expectatione, quam fortaſſe dominus Reuerend. concepit, cùm hanc mihi prouinciam demandauit, digna ipſius veſtriſque auribus, digna huius conſeſſus
E celebritate & amplitudine, digna denique grauitate & ſanctimonia earum rerum, de quibus dicturi ſumus. Concedat, vt Spiritus ſanctus animo meo nunc illabatur, quò poſ- Pſal. 44.
ſit cor meum in huius ſanctæ Synodi conſpectu verbum eructare bonum, verbum ignitum, verbum ſalutis & ędificationis. Eiuſmodi enim verba ſunt, quæ ſanctum & ſpiritalem conuentum decent. Quid enim paleis ad triticum, di- Hier. 23.
cit Dominus? nonne verba mea quaſi ignis? Hoc autem ita commodiſſimè efficiemus, ſi omnes ſupplices & venerabundi ſacratiſſimam Virginem Mariam deprecemur, vt nobis filium ipſa ſuum, eundemque ſeruatorem noſtrum aduocare & conciliare dignetur, ſalutationem illi angelicam offerentes.

AVE MARIA.

Attendite vobis & vniuerſo gregi in quo vos poſuit Spiritus ſanctus Epiſcopos, regere Eccleſiam Dei, quam acquiſiuit ſanguine ſuo. ſuo. Actor. 20.

HÆc ſunt verba, viri Chriſtiani, magni illius Apoſtoli, qui vas electionis à Chriſto dictus eſt, quibus Act. 9.
omnes illi Eccleſiæ præſides ac rectores, quos hoc loco epiſcopos, id eſt, prępoſitos appellat, ad gubernādum inſtituit, hæc Pauli doctrina, eſt diuinitùs inſpirata, qua ſi imbuti Act. 20.

buti eſſent omnes Dominici gregis paſtores, tutò & diù eũ paſcere poſſent, gratum Deo obſequiũ præſtantes, ſibi verò ac ſuis ouibus æternam felicitatem & ſalutem conciliantes. Ac mihi quidem eiuſmodi hæc verba eſſe videntur, quæ omnes magni Eccleſiæ Pontifices in ſuis aulæis & magnificis tapetis, reliqui etiam paſtores in humilioribus ſtragulis inſerta & intexta habere deberent, vt ſemper eis aliquid ante oculos verſaretur, quòd ſui officij ipſos admoneret. Perſarum rex, vt literis proditum eſt, vnum habebat cubicularium, cui hoc muneris mãdatum erat, vt diluculo ingreſſus illi diceret: Surge Rex, & ea cura negotia, quæ te curare voluit Meſoroſmados. At multò magis conueniret, hunc diuinum Apoſtoli ſermonem omnibus Eccleſiæ paſtoribus quotidiè inculcari, non ſe, inquã, à regibus, non à magiſtratibus, non à Senatu, non à plebe gregi Dominico fuiſſe præfectos, ſed ab ipſo Spiritu ſancto, vt ſemper meminerint, ei, à quo acceperunt, muneris rationem eſſe reddendam. Ac gregem quidem non quemuis illis eſſe cõmiſſum, ſed eum, cuius ſalus tam chara ſit maximo vniuerſę naturæ principi, ac optimo omnium creatori & parenti Deo, vt filium ipſe ſuum vnigenitum tradere non dubitauerit, Act. 20. qui pro eo ſanguinem ſuum funderet, ac mortem cum primis ignominioſam oppeteret. Operæpretium eſt autem, vt cauſam etiam illam conſideremus, qua adductus Apoſtolus fuit, vt tam diligenter curam gregis paſtoribus commẽdaret. Addit ergo ille: Ego ſcio quoniam intrabunt lupi rapaces in vos, non parcentes gregi: & ex vobis ipſis exurgent viri loquentes peruerſa, vt abducant diſcipulos poſt ſe, propter quod vigilate. Mihi igitur viri Chriſtiani, ad eam admonitionem, quam à principio propoſui, diligentiùs inſpicienti, & hanc eius cauſam ac rationem altiori etiam animi cogitatione perpendenti, viſum eſt, nihil à me in hunc conuentum afferri nunc potuiſſe, quod vel muneri meo, vel huic hodiernæ celebritati magis cõueniret. Video etenim non abſque ſumma quidem animi lętitia, veluti cœleſtem quendam exercitum fortiſſimorum fidei propugnatorum & optimorum Eccleſiæ Chriſti paſtorum, in hunc locum hodiè cõueniſſe, vt de bello inſtruendo aduerſus ſatanam & eius fautores, ac de grauiſſimo periculo depellendo, quod ſuis ouiumq; omnium ſuarum ceruicibus imminet, conſultent ac deliberẽt. In quo exercitu te Deus, Optime pontifex, velut principem & Imperatorem eſſe voluit: reliquos clariſſimos & honeſtiſſimos viros qui hîc adſunt, tibi tanquàm aſſeſſores & duces ac tribunos exercitus attribuit, vt eorum tu conſilio & viribus vtaris. Terribilem certè quidem exercitum & formidoloſum aduerſarijs: ſi quidem illis armis inſtructus accedat, quibus eum munitum eſſe debere. 2. Cor. 10. D. Paulus his verbis explicat: Arma malitię noſtræ non carnalia ſunt, ſed potentia Deo ad deſtructionem munitionum, conſilia deſtruentes, & omnem altitudinem extollentem ſe aduerſus ſcientiam Dei, & in captiuitatem redigẽtes omnem intellectum in obſequium Chriſti. Quorum atmorum quanta ſit vis & efficacia, idẽ Apoſtolus Timotheo 2. Tim. 3. diſcipulo ſuo indicat: Omnis, inquiens, ſcriptura diuinitùs inſpirata, vtilis eſt ad docendũ, ad arguendum, ad corripiẽdum, ad erudiendum in iuſtitia, vt perfectus ſit homo Dei, ad omne opus bonum inſtructus.

Igitur vt etiam ego aliqua ſaltem ex parte, pro exigua mea facultate, & pro officij mihi impoſiti ratione, vos cõtra cõmunes hoſtes adiuuem, tractabo nunc paucis quæ ad admonitionem ex D. Paulo à principio allatam, & ad ipſius cauſam atq; rationẽ inprimis pertinere exiſtimo. Ac prius quidem dicam de præſenti Reipub. Chriſtianæ ſtatu & conditione, deq́ue magnitudine periculorum, in quibus omnes hodiè verſamur, id quod cauſæ iam dictæ reſpondet. Deinde, quid nos hoc tempore potiſſimùm facere oporteat, Dei gratia & ope adiutus, iuxta Pauli exhortationem explicabo. Quibus de rebus dum breuiter diſſero, & breuius fortaſſe quàm varietas & magnitudo huius cauſæ poſtulent, peto à vobis viri Chriſtiani, vt me pro veſtra religione & pietate libenter & ſtudioſè audire velitis.

Nullum vnquàm tempus extitiſſe, cùm non grauiſſimis Satanæ bellis Dei Eccleſia infeſtaretur, cùm veterum temporũ monumentis, tum pręſentium experientia didicimus: Pſal. 128. quin & illas ſcripturæ voces, Sæpè expugnauerũt me à iuuẽ-A tute mea, Sæpè expugnauerũt me à iuuentute mea, Eccleſiæ multi eſſe arbitrantur. Etenim vt omnia alia tempora ſilentio tacitus prætermittam, quæ Euangelij gratiam anteceſſerunt, in quibus nõ puto ignorare vos, quàm variè & crudeliter plerique iuſti & fideles Dei ſerui, à Satana & eius miniſtris exerciti & vexati fuerint: in ipſo certè eccleſię Chriſtianæ naſcentis exordio animaduertere poteſtis, quot machinas capitalis ille generis humani hoſtis contra Chriſti Apoſtolos & alios ſanctos Dei homines, qui eorũ vitam & mores ſecuti ſunt, admouerit: quot artes nocẽdi excogitauerit, quot principes & tyrannos potentiſſimos impulerit, vt innocentes & inermes apertè & hoſtiliter inſequerẽtur: quot item hypocritas excitauerit, qui ouium veſtibus induti, oc-B cultè & inſidioſè lupos rapaces agerent, & miſeras multorũ animas deuorarent. Verùm cùm multa atq; innumerabilia maximarum perſecutionum genera extiterint, quibus ille Dei Eccleſiam laceſſere atq; exagitare nunquàm intermiſit, tamen hoc affirmo, ex omnibus eã longè grauiſſimã & pernicioſiſſimam quouis tempore habitam eſſe, qua fidem inuaderet & conuellere niteretur. Atqui hãc etiã non arbitror neſcire vos, tunc eſſe periculoſiſſimam, cùm res per eos miniſtros geritur, qui nos noſtris armis, id eſt teſtimonijs ſcripturarũ, & magnifica ac populari Dei & Chriſti commendatione aggrediuntur & oppugnãt. Sed ego propterea perſecutionem illam, quæ cõtra fidem intenditur, reliquis om-C nibus anteponẽdam cenſeo, non quòd alia peccata infidelitate deteriora inueniri poſſe non exiſtimem, ſed quoniã crimina illa, quæ contra ſolam charitatem admittuntur, & diuinum fidei lumen in mẽtibus noſtris non extinguunt, etſi inuiſos illi admodum ſæpè nos reddant, non ita procul tamen ab eo nos ſemouent, vt non vel vnico gemitu reconciliari illi & cõiungi poſſimus. At fidem ſi quis ſemel amiſerat, is nec facilè eã recuperare poteſt: quoniã ſuo ſe ipſe iudicio condemnauit, vt D. Pauli ratione vtar, & reliquis adminiculis ſæpiùs ad perniciem, quàm ad ſalutem ſuam abuti ſolet. Tit. 3. Nam qui abſque fide eſt, eo longius à Deo abducitur, quo ſibi iuſtior & ſanctior eſſe videtur. Itaque vt in Chriſtiano ædificio erigendo à fide exordiri neceſſum eſt, quòd D non niſi in ea fundamẽta iaci & poni poſſint, ita in amoliẽdo hoc ædificio, quod extremo loco concutitur, fides eſt: quam donec conuulſam videat, nihil propemodùm perfeciſſe ſe diabolus exiſtimat: intelligit nimirùm, reliqua omnia quæ deſtruxerit, per eã facilè & nullo negotio poſſe inſtaurari, verùm hac vna euerſa, velut parta omninò victoria triumphat & conquieſcit. Hanc ob rem perpetuò hoc ille ſuis ſatellitibus inculcat: Exinanite, Exinanite, vſq; ad fundamentum in ea, id eſt conuellite omnia religionis præſidia, nec ceſſare, quoad fidem, quæ altiſſimũ & firmiſſimum ipſius fundamentum eſt, ab imis radicibus extirpetis. Pſal. 136. Non latuit ſanè hoc veteres illos ſanctiſſimos patres, qui quanquàm alijs etiam in perſecutionibus grauiter & ſtrenuè ad-E uerſus ſatanam decertarẽt, cùm bellum ille tamen fidei inferebat, ita animis omnes commouebantur, vt nõ ſibi ſatiſfacerent, niſi vniuerſas eccleſiæ vires colligerent, ac tanquã communi claſſico euocati, omnes vnà ad reſiſtẽdum occurrerent. Alia vitia vt depellerent, nemo de ſua ſtatione diſcedebat: hæreſim vt propulſarent, domos & prouincias ſuas deſerere, & ignotas ac longiſſimè ſepoſitas regiones cum maximo etiamnum vitę diſcrimine adire nihil dubitabant. Permulta huius rei exempla notoria ſunt omnibus, quàm vt à me huc adduci conueniat. Quis enim non legit, quàm frequentes olim & quàm vehemẽti ſtudio & ardore incitati permulti ex Epiſcopis & alijs Eccleſiæ paſtoribus, ex omnibus totius orbis terrarum finibus, & contra vnum F Arium, vel vnum Macedonium, vel vnũ Photium, vel vnũ denique ex quamplurimis alijs hæreſiarchis, ſedibus ſuis relictis, conuenerint? Quòd ſi priſcis illis temporibus, cùm non ita vbique Chriſti fides explicata & confirmata erat: vnus terror totum Chriſtianiſmum vſqueadeò commouebat & concitabat, quo tandem animo nos nunc eſſe par eſt, viri Chriſtiani, qui non vno errore, ſed ipſa (vt ita dicam) hæreſum colluuione appetimur & exercemur, nec alienis armis, vt quondam, id eſt philoſophorum & ethnicorum teſtimonijs, ſed noſtris ipſis, Chriſti nimirum, Prophetarũ & Apoſtolorum verbis, contortis illis quidem & adulteratis, at il-

Digitized by Google

lorum tamen verbis inuadimur & oppugnamur: Nõ nobis, A
inquam, vt olim, de vno vel altero fidei articulo contentio
eſt, ſed de tota propemodùm religionis ſumma diſſidemus.
Nam eò hæreticorũ huius temporis doctrina & labor ſpe-
ctant, vt nobis ſacramenta ſalutis eripiant, vt totum ordi-
nem Eccleſiæ conturbent, vt vniuerſas ſanctiſſimas eius cæ-
remonias exterminent, vt veterum ſapiẽtiſſimorum & ſan-
ctiſſimorum doctorum diſciplinam & doctrinam concul-
cent, vt omnem omnium temporum authoritatem cõuel-
lant, vt ad immoderatam quandã viuendi libertatem & li-
centiã homines inducant, Dei timore omninò ſublato. An
Pſal.73. non meritò cum Propheta nunc exclamabimus: Quantum
malignatus eſt inimicus in ſancto, incẽderunt ſanctuarium
B Dei, polluerunt tabernaculũ eius? niſi fortè leuius eſt, ædes
ſacras in equorum ac ferarum, religioſis viris eiectis, ſtabula
cõuertiſſe, quàm igni illas incendiſſe: aut quaſi nõ polluiſſe
tabernaculum Dei illi videri debeant, qui clauſtra pudoris
laxantes, & impuriſſimas ac ſacrilegas nuptias inducentes,
mortales omnes votorum ſanctimonia & nexu liberârunt.
O miſeram, & in breui tam celerem & tam variam in Ec-
cleſia Dei commutationem. O luctuoſam religionis cõuer-
ſionem. O excellentem olim & omni laude ac commenda-
tione celebratã Germaniam, quàm negligẽter cauiſti, ne in
Act.20. te lupi rapaces, quos tantoperè reformãdos eſſe Paulus ad-
monuerat, ingrederẽtur. Quàm multi viri peruerſa loquen-
tes ex te his temporibus prodiêrunt, & quàm innumerabi- C
les illi diſcipuli fefellerunt, ac poſt ſe abduxerunt? Equidem
non poſſumus nõ ex animo dolere omnes, qui te, quam nõ
ita pridem vt tutiſſimam arcem fidei; vt eximium pietatis
domicilium, vt vnicum religionis firmamentum ſuſpicie-
bamus, nunc tanquàm ſcapham ſine remige ſæuiſſima hæ-
reſum tempeſtate iactari videmus. Vtinam verò non extre-
ma hæc tua ſit diſceſſio, vtinam non in finem repulſa ſis, ac
celeriùs opinione hominum, domino infideli parere coga-
ris, quemadmodum & nunc illa olim inclyta Græcia paret.
Non enim dubito, quin tuam infidelitatem ſeueriùs adhuc
vindicaturus ſit Deus, niſi breui reſipiſces.

Sed vnde, quæſo, tanta aduerſus Chriſtianos Satanæ po-
teſtas: vnde tãta in nos vis hoſtibus addita? vnde? niſi ex ſce- D
leribus noſtris, quæ alia ſup alia adijcere nunquã ceſſamus,
quibus vtiq; ita in nos Dei iram inflammauimus, vt veren-
dum ſit, ne non ſolùm Satanam, ſed etiam ipſum Deum, ip-
ſum inquam Deum conſeruatorẽ noſtrum, cuius ſolo præ-
ſidio vti poſſumus, hoſtem & inimicum habeamus, ac cum
Thren.2. Hieremia lugere cogamur: Factus eſt Dominus velut inimi-
cus, præcipitauit Iſrael, præcipitauit mœnia eius, diſſipauit
munitiones eius. Tetendit arcum ſuum quaſi inimicus, fir-
mauit dexteram ſuam quaſi hoſtis, & occidit omne quod
pulchrum erat viſu in tabernaculo filiæ Sion.

Verùm quid nos agimus, O Chriſti ſacerdotes? vos enim E
nunc omnes appello, vt de remedio eo, de quo extremo
loco me acturum promiſi, cõſultemus. Quid nos, inquam,
nunc in tanto diſcrimine poſiti agimus? quibus de rebus,
tot tantiſque periculis circunſepti, cogitemus? Immò verò
quid nos nunc agere, & quæ potiſſimùm conſilia capere o-
portet? Nam quid agamus, nimio pluſquàm ſatis, proh do-
lor, perſpicuum eſt omnibus. Otiamur & ſtertimus omnes,
magni iuxta & parui, ad rem noſtram attentiſſimi ſumus.
Omnes Dei patientia & longanimitate abutimur. Omnes
toto animo & ſtudio omni in eam curam incumbimus, vt
cupiditatibus & deſiderijs noſtris ſatisfaciamus. Omnes in
res inanes & fallaces vniuerſas noſtras cogitationes abijci-
mus. In medio grauiſſimi belli omnium, quæ vllo vnquàm F
tempore in Eccleſia Dei geſta ſunt, conſtituti, nihil de peri-
culo cogitamus, immò nec bellum quidem vllum eſſe exi-
ſtimamus, ſi de noſtris opibus nihil diſcedat, & reliquas vo-
luptates ſectari liceat. Tot tantaque mala & tam grauem
Reipub. Chriſtianæ perſecutionem pacem ducimus, nec ſa-
tanæ incurſiones, nec Dei flagella ſentimus. Nam quotuſ-
quiſque, obſecro, ex nobis his flagellis atque hac tam ſeuera
Hier.5. Dei correctione commonitus, factus melior eſſe videtur?
Nimium profectò & verè in nos illud Hieremiæ congruit:
Domine, percuſſiſti eos, & non doluerunt: attriuiſti eos, &
renuerunt accipere diſciplinam: indurauerunt facies ſuas
ſupra petram, noluerunt reuerti.

Attendite igitur diligenter, O vos exercitus Dei duces
ac principes, quantam ruinam hoc tempore catholica reli-
gio minetur, perſpicitis. Quàm innumerabiles miſerorum
hominum animę perierint, & quot nunc quotidiè tenten-
tur, ex quibus partim victæ ſuccumbunt, partim nutant ac
vacillant, non ignoratis. Hoc vtique tempus illud eſt, cùm
Deus à vobis exigit, vt ſanguinem & vitam pro ſuis ouibus
offeratis. Quod ſi mortem veſtram nihil nunc profuturam
exiſtimatis, nec ego ſanè author vobis eſſe velim, vt eam te-
merè & abſq; fructu ſuſcipiatis. Cupio tamen vehementer
vt oẽs intelligatis, cuiuſmodi ſuſpirijs & deſiderijs pectora
veſtra nunc plena eſſe debeant. Meminiſſe certè perpetuò
nos conuenit eorum Pauli verborum, quæ à principio attu-
limus, Vos ab Spiritu ſancto gregi Dominico fuiſſe præpo-
ſitos: veſtræ curæ eas oues eſſe commiſſas, quas ſuo ſangui-
ne Chriſtus acquiſiuit. De illis igitur adeò nũc ſolicitos vos
eſſe oportet, vt parati ſitis fortunas omnes veſtras & vitam,
ſi interſit, pro earum ſalute ac libertate libenter impende-
re. Quæ cura, ſi pro eo ac debet, defixa in animis veſtris in-
ſideret, admittere haud dubiè nullam illi conſolationem
aut remiſſionem poſſent, donec ouium veſtrarum ſaluti re-
ctè proſpectum eſſe videritis. Quis ſcandalizatur, & ego nõ 2. Cor.11.
vror? quis infirmatur, & ego non infirmor? dicebat magnus
ille animarum zelator Paulus.

Ad hunc modum ſi vos omnes nũc ad hanc ſanctam ſy-
nodum compoſiti accedatis, non equidẽ dubito, quin Deus
optima & ſalutaria conſilia ſit inſpiraturus.

Non eſt neceſſe, in diſcrimen veſtrum nunc offerre
vitam, Eſto. At neceſſum eſt certè, vitam nos omnes e-
mendare, vt Dei iram vehementer in nos concitatam le-
niamus: neceſſum eſt diù & multum nos orare, vt eius
miſericordiam conciliemus: multa etiam alia præter tuum
ſanguinem neceſſaria ſunt, quæ ſi tu nunc præſtare recu-
ſas, quemadmodum tãdem vitam te, ſi interſit, traditurum
credemus.

In ea ſanè tempora auditores incidimus, vt veri fideles
non diſtingui & internoſci ab infidelibus nõ facilè poſſint.
Nunc demùm veriſſimè Euãgelicum illud impletur in no- Matt.12.
bis: Qui non eſt mecum, contra me eſt: & qui non colligit
mecum, diſpergit. Tepidus exiſtere nemo nunc poteſt. Fri-
gidum te aut calidum eſſe neceſſe eſt: aut enim pro Chriſto,
pro fide, pro religione, pro animarum ſalute ſtare in acie de-
bes, aut Chriſto renunciare, & illi cum Satana tanquàm ho-
ſtis & inimicus bellum inferre. Non licet mediam his tem-
poribus tenere viam. Non fert hoc tam ingens & flagrans
hæreſum incendium fidelem quempiam diſſimulare, mul-
tò autem minus vos Eccleſiæ Dei paſtores.

A vobis nunc magnus ille gubernator & paſtor anima-
rum Chriſtus, vitæ reformationem & orationis aſſiduitatẽ
in primis exigit. His vos potiſſimùm armis & hæreticis ad
calumniandum aditum intercludere, & ſimplicem populũ
in officio continere, & diſperſas oues ad Dominicum ouile
reuocare poteſtis. Nemini (inquit diuus Paulus, nos allo-
quens) demus vllam offenſionem, ſed exhibeamus noſmet- 2. Cor.6.
ipſos, ſicut Dei miniſtros.

Non eſtis neſcij, quemadmodum nos hæretici apud po-
pulum perpetuò traducãt, nos ſcortatores, nos ambitioſos,
nos auaros, nos ignaros & rudes eſſe, nos otio ſemper, luxui
& ventri ſeruire, identidem vociferantur. Superbè quidem
illi & inſolẽter, negare nõ poſſum, cùm ſeipſi quotidiè om-
nium flagitiorum dedecore & turpitudine polluãt & cõta-
minẽt, ac alijs omnibus magnã vitiorum omnium impuni-
tatem polliceri non ceſſent. Superbè itaq; illi, ſed vtinã non
nimiũ ſæpè verè: nã ſi vera potiùs hoc loco, quàm plauſibi-
lia, dicenda ſint, negare certè nõ poſſumus, quin maximã ad
nos accuſandos occaſionẽ ſæpè dederimus. Nos ea tela ſug-
geſſimus, quibus acriùs & vehementiùs, quàm vllis alijs,
exagitamur. Dicam etiam ampliùs, nos, nos inquam, aduer-
ſum Chriſtum arma dedimus, nos eorum aciem inſtruxi- 2. Cor.6.
mus: propter nos catholicę religionis nomẽ inter ipſos blaſ-
phematur, propter nos vtiq;, qui cùm bonus odor Chriſti
omnibus eſſe deberemus, ingens fœtor effecti ſumus: pro-
pter nos qui magna ex parte extra Eccleſiam flagitioſiſſimè
viuimus, in Eccleſia autem tanta oris & cordis impuritate
ſacra myſteria attrectamus, tam irreuerẽter ad ſanctiſſima

Chriſti

Chriſti ſacramenta accedimus: tam nulla adhibita deuotione neque modeſtia, Euangelica verba, hymnos & pſalmos pronunciamus, atque alia eccleſiaſtica munera obimus, vt multorum infirmorum mentes & voluntates à Dei cultu & veneratione frequenter alienemus: Ita fit, vt quibus nos armis in primis vti debeamus, ea omnia in diaboli arma aduerſus nos conuerterimus. Etenim orationibus noſtris & ſacrificijs tantum abeſt, vt iram Dei in nos incenſam reſtinguamus, vt vehementiùs eam quotidiè commoueamus & inflammemus: Vt ego quidem non dubitem, hanc tantam calamitatem, quantam hodiè vniuerſa Reſpublica Chriſtiana patitur, propter noſtra præcipuè peccata eſſe illi illatam, ac quadrare in nos veriſſimè, quod apud Hieremiam ſcriptum legimus: Propter peccata Prophetarum & iniquitates ſacerdotum compleuit Dominus furorem ſuum. (Thren. 4.)

(Ezech. 22.) Apud Ezechielem autem Deus, vbi ſacerdotum peccata his commemorat verbis: Sacerdotes eius contempſerunt legem meam, & polluerunt ſanctuaria mea: inter ſacrum & prophanum non habuerunt diſtantiam: inter pollutum & mundum non intellexerunt. Sed poſt hanc criminationem, volens Dominus oſtendere, quàm veluti inuitus ad puniendos nos trahatur, & quàm vehementer cupiat noſtris precibus & vitæ noſtræ reformatione flecti atq; placari: contrà verò, quantum noſtra omnium pertinacia & obſtinatione offendatur & irritetur, ſubjicit: (Ibid.) Quæſiui virum qui interponeret ſepem, & ſtaret oppoſitus coram me pro terra, & non inueni: & effudi ſuper eos indignationem meam, & in igne iræ meæ conſumpſi eos: viam eorum in caput eorum reddidi.

Timeamus igitur viri Chriſtiani, ne grauiorem adhuc indignationem Deus in nos effundat, niſi celeriter reſipiſcamus. At ne tandem iræ ſuæ nos igne conſumat, ad ipſum toto animo & ſtudio omni conuertamur. Fallacia bona & breui interitura libenter alijs relinquamus, nos certè religionem & pietatem colentes, ſolida illa & vera atque æterna bona cōſectemur, & veterem morum diſciplinam, quoad eius fieri poterit, in nobiſipſis inſtaurare conemur.

Huius autem tam diuini boni conſequendi hæc vna ratio inueniri poteſt, ſi omnem ambitionem & auaritiam cum iniquiſſima beneficiorum pluralitate, omnem item impudicitiam, omnem luxum & ebrietatem exterminemus: Si execrabilem & abominandum concubinatum funditùs conuellamus: ſi ſacris miniſterijs puritatem & ſanctitatem, reuerentiam item ac deuotionem reſtituamus: Si orationi, ieiunio, & eleēmoſynæ multū & ex animo nos dedamus: ſi ſtudia pietatis & veræ ſapiētiæ excolamus, erigentes & aperientes ſcholas multas, atque in hunc vſum in primis pium, & in his tēporibus maximè neceſſarium, de noſtris opibus libenter impertientes: Ad extremum ſi non honeſtos & ſpecioſos canones condidiſſe contenti ſimus, ſed eos re ipſa atque opere diligenter præſtare & implere ſtudeamus.

At me quidem viri Chriſtiani, optima ſpes tenet, fore vt breui in hac prouincia religionem in integrum reſtitutam videamus. Nam præter voluntatem quam in Chriſtianiſſimo & potentiſſimo Cæſare ſolidam ad hanc rem & expreſſam eſſe cognoſcimus, maximè illam quidem & nunquā intermorituris laudibus & præconijs commemorandam, in multis certè Germaniæ Eccleſiaſticis præſidibus, ac in vobis præſertim optimi antiſtites, tam ardens huius rei deſiderium & tam incredibilem voluntatum, ſtudiorum & ſententiarum conſenſionem eſſe perſpicio, vt leniſſe magna ex parte Deus iram ſuam, & oculos clementiores ad nos adieciſſe videatur.

Nam de immortali & propè diuina tua diligentia, clariſſime Cardinalis, non patiens te præſente & auſcultante, me plura dicere: alioqui non commiſiſſem, vt tam rarum, tam inſolitum, tam excellens virtutis genus ſilentio tacitus præterijſſem. Gratias age Deo, quod te vnum ex pauciſſimis eſſe voluit, qui primi depellendi omnem hæreſim ex Germania authores extitiſtis: primi contra fidei & religionis hoſtes arma cepiſtis: primi pro ipſius Eccleſia, fortunas omnes veſtras, vitamque in apertiſſimum diſcrimen & periculum obtuliſtis. Gratias age Deo, quod nunc etiam tam acres tibi admoueat ſtimulos ad hanc ſanctam eccleſiaſticæ diſciplinæ & vitæ reformationem, verè & ex ipſius ſententia procurandam, & modis omnibus promouendam, vt oculi, ſenſus omnes & cogitationes tuæ, in hanc vnam rem duntaxat, pro eo ac debent, intentæ eſſe videantur. Vt primus eſſe velis, qui reliquis omnibus, quibus honore gradus & dignitate præcellis, maximum etiā & illuſtriſſimum in te ipſo reformationis præbeas exemplar: vt collegium literarum vel ſolis tuis impenſis erigere conſtitueris, ne ſtudia pietatis & Chriſtianæ doctrinæ, quibus ſolitudo & exilium in hac prouincia indictum his temporibus eſſe videtur: penitùs dilabantur. Hæc nimirùm vera tua gloria eſt, optime Pontifex. Huic (vt magnus ille Orator aiebat) tu inſeruias, huic te oſtentes oportet, quæ vigebit memoria ſeculorum omnium, quam poſteritas alet, quam ipſa ſemper intuebitur æternitas.

Nec verò viri Chriſtiani, quòd tam anguſtæ & aſperæ res noſtrorum temporum ſint, vt illis minimè occurrere poſſe videamur, propterea debilitari aut frangi nos decet. Non enim noſtris viribus hæc conficienda ſunt, nec illis nos vlla ex parte niti debemus. Hoc vtique opus ſolius Dei & nullius præterea eſſe poteſt. Quare nos ad ipſius ſanctiſſimum numen, tanquàm ad tutiſſimam arcem, ſumma cum fiducia confugiamus: ab eo certiſſimam opem expectemus, qui nullius ſpem fallere poteſt: ipſiuſque ſolo præſidio confidentes, & reliqua omnia adiumenta inania exiſtimantes, audacter cum Propheta exclamemus: Dominus illuminatio noſtra & ſalus noſtra: quem timebimus? (Pſal. 26.) Dominus protector vitæ noſtræ: à quo trepidabimus? Nec dubitemus quin exauditurus ſit nos maximus ille conſeruator & parens ſalutis noſtræ, cuius ſummum in ſecula ſeculorum, & in omnem æternitatem durat imperium. Amen. Dixi.

DE VRBE TREVERENSI LONgè antiquiſſima, atque olim celeberrima & potentiſſima, in qua ſequens ſynodus habita eſt, ita ſcribit Auſonius:

Armipotens dudum celebrari Gallia geſtit,
Treuericaq; vrbis ſolium, quæ proxima Rheno,
Pacis vt in medio gremio ſecura quieſcat:
Imperijq; viros, quod alit, quod veſtit & armat.
Lata per extentum procurrunt mœnia collem:
Largus tranquillo prolabitur amne Moſella.
Longinqua omnigenæ vectans commercia terræ.

Hæc ille:

Frequens eſt apud Cæſarem in Commentarijs huius ciuitatis mentio.

CONCILIVM TREVERENSE AVCTORITATE IOANNIS TREVIR. ARCHIEPISCOPI PRO REformanda diſciplina fidei & morum celebratum anno 1548. tempore Pauli Papæ II.

ACTA ET DECRETA SYNODI DIOECESANÆ TREVEREN.

Præſidente Reuerendiſſimo in Chriſto Patre, & ampliſſimo Principe ac Domino, D. Ioanne Archiepiſcopo Treueren. ſacri Rom. Imperij per Galliam & regnum Arelatenſe Archicancellario, ac Principe Electore &c. celebratæ vigeſimaquinta Nouēb. Anno M. D. XLVIII.

MANDATVM CONVOCATIONIS.

IOANNES Dei gratia S. Treuerenſ. Eccleſiæ Archiepiſcopus, ſacri Rom. imperij per Galliam & regnum Arelaten. Archicancellarius ac Princeps Elector, Vniuerſis & ſingulis Cathedralis noſtræ, & Collegiatarum Parochialiumque Eccleſiarum, Abbatibus, Prioribus, Præpoſitis, Decanis, tum Ruralibus diuinorum Rectoribus, curatis ac non curatis, alijsque Eccleſiaſticis perſonis, Ciuitatis & Diœceſis noſtræ Treueren. quibuſcunque coniunctim aut ſingulatim, qui noſtræ ſynodo Epiſcopali, de iure aut conſuetudine intereſſe conſueuerunt & tenentur, Salutem in Domino ſempiternam.

Neminem veſtrûm latere volumus, quòd Clementiſſimus & inuictiſſimus Princeps & Dominus noſter Carolus Quintus Romanorum Imperator ſemper Auguſtus, publicæ pacis & tranquillitatis vindex, Comitijs hiſce ſuperioribus Auguſtæ celebratis, omnem animi concilijq́; rationem in id contulerit, vt pro admirabili ſua prudentia ſimul & ſuſcepto cœlitùs Eccleſiam tuendi catholicam officio, rebus iam in extremum periculum abductis, ac religioni propè vniuerſæ improborum licentia obliteratæ, opem ferret, eamque quoquo modo poſſet, diuina adſpirante gratia, in tutum trāquillitatis portum, de medijs procellarum, turbinumque fluctibus reduceret. Itaque hac tam iuſta, ac neceſſaria ratione commotus, nimirùm quo celerioribus conſilijs rebus lapſis ſuccurreret, idoneaque magis via ſubuenire poſſet, tantamque ac tam peſtilentem hæreticarum conuentionum inundationem reprimeret, reuocata redditaque inclytæ Germanicæ nationi priſtina auitaque luce & pace, à catholicis imperij membris, præter alia de religionis forma, à ſua maieſtate disertè declarata, clementer monendo poſtulauit, ne quid ab obſeruatis hactenùs in vniuerſali Dei Eccleſia ritibus, ſanctiſque obſeruationibus quiſquam digrederetur: Immò, vt cùm noſipſos in primis inculpatos, circa religionis normam exhiberemus, tum etiam noſtræ fidei commiſſos, in diuina diſciplina ita moderaremur, vt omni diligentia cautum accurateque prouiſum videretur, ne alicundè inſolens quid aut alienum à vetuſtis Eccleſiæ Catholicæ ritibus irrepere, aut intromitti pateremur, ſed immobiles potiùs, tanquàm ad ſcopulum tabula aliqua naufragio eiecti, ita ad relictam à maioribus religionem, vſque ad generalis Concilij definitionem, adhæreremus. Quod quidem fieri poſſe illius Maieſtas exiſtimauit, ſi eccleſiarum mores, vitæque ratio ad meliorem ſanctioremque formam reuocarentur. Huic igitur tam piè monenti, perinde atque diuino oraculo omnes Catholici, Imperijque Principes, ac ſtatus, vt par erat, lubenter paruerunt, & pro ſe quiſque ſimul atque ad ſuis rediſſet, curaturum recepit. Et ne foret cuiquam neceſſarium, qualiſnam eſſet reformandi proceſſus, modusque aſſumendus, longum cogitandi tempus impendere, ſacra illius Maieſtas ſibi haud quaquàm graue duxit formam nobis

A proponere, ad amuſſim conſentaneam ſcripturis, & cælitùs inſpiratis canonibus, quàm de ſacrorum Voluminum penu, piorum literatiſſimorumque hominum induſtria, deprompſerat. Qua quidem admoniti ſinguli, quid apud ſuos facto opus eſſet, ad reſtaurandam Eccleſiæ integritatem, non difficulter neque obſcurè perſpicerent. Hanc igitur nos protinùs, vt à Comitijs vobis redditi ſumus, conuocato clero noſtro, ſuperioris noſtræ Diœceſis Treuerenſis, in Cathedrali Eccleſia: inferioris verò, in Confluentina arce, Reformationis formulam, iuxta Cæſaris mandatum publicari & prælegi omnibus vobis curauimus: ac nunc de integro etiam à vobis exigimus, monētes & obſecrātes, aut etiam virtute ſanctæ obedientiæ, & authoritate noſtra præ-
B cipientes, ne quiſquam veſtrum à declarata Cæſareæ Maieſtatis Formula, inſtitutioniſque Eccleſiaſticæ, & à maioribus noſtris conſeruatæ diſciplinæ, vel in Cathedrali, aut ſecundarijs parochialibusque Eccleſijs, Monaſterijs, ſacellis, oratorijs, aut vllis locis religioni dicatis, diſcedat, aut alienum aliquid inſolitumve agat, vel obſtrepere præſumat, ſed ea omnia qualia ſunt, ſummo ſtudio & animo complectatur, obſeruet, & conſtanter re ipſa & opere proſequatur.

Deinde quoque eadem authoritate requirimus, vt ad ſynodum noſtram Epiſcopalem, in qua executionis edictum concludetur, die cōſtituto, in Eccleſia noſtra Metropolita-
C na, cæteris poſtpoſitis rebus omnibus, propenſis animis cōueniatis, quò poſſimus in cōmune conſulere ac diſplicere ea omnia, quæ extirpandis erroribus erunt neceſſaria, & ad rectam diuinorum officiorum adminiſtrationem conducibilia. Inquiſituri prætereà, quod etiam communis ſalus maximoperè poſtulat, quid ad morū ornamenta, ſplendoremq́; conferat, quid vitam emendet, ac nos deniq; extra maleuolorum reprehenſionē ponat. Quas quidem commoditates ac officiorum certiſſima adiumenta ſuppeditabit, cùm recti cupidus in ſynodū allatus animus, tum ipſa norma & obſeruatio veterum Canonum diuinorumq́ ſcriptorum, quæ ſacro ſpiritus afflatu, quaſi indice viam oſtendent. Ac ne quis dicat ſibi de huius noſtræ ſynodi, deque reformationis intimatione certi nihil conſtitiſſe, talique prætextu effugere ſe
D ſperet: Ideo in omnem Eccleſiæ noſtræ regionem & agrum tot Reformationis exēpla ſpargi curauimus, vt omnib. vobis à maximo ad minimum ſufficere credamus. Quamobrē ad vnū omnes ratione officij noſtri appellamus, & paterna charitate adhortamur, obſecramus & monemus, vt cū hanc religionis diſciplinā diuinitùs Cæſari inſpiratam nacti ſitis, operam detis, neruosq́; omnes huc intendatis, vt illi per vos reſpondeatur, eiusq́; tanquàm fideles miniſtri in omnib. & ſingulis articulis curam ſummam habuiſſe videamini: neq; impunitum erit ea quæ hic iubentur, non pręſtare, aut ad illius pręſcriptum non explodere in totum, quicquid iam diu ſæuientibus diſſēnſionū tempeſtatibus a Catholica eccleſia
E alienum, ſanctoq́; gregi noxium, atque huic reformationi contrariū fuerit inuectum. Si verò quiſquam obtemperare noluerit, aut obſtiterit, quo minùs hæc Reformatio in opus producatur, eius in futura ſynodo indicia faciatis: vt aut noſtra in talē authoritas iuxta Canonū cenſuram animaduertat, aut ad Cæſaream Maieſtatem, vti iniunctum eſt omnibus, de huiuſmodi pertinacia relatio fiat. Quamobrē vnūquemq; magno ac ſecuro animo ad promulgandum reformationis doctrinā procedere iubemus, quia certus modò luculentæ veritatis ſcopus à Cæſare erectus eſt. Ad cuius cōſpectum, nulla vi aut poteſtate territi, vnà cum illis, quorum curam geritis, conniti debetis. Et hoc modo ad cōſtitutum diem in ſynodo idonei compareatis: in qua ſanè nos vnà cū
F vobis, iuxta promulgationem harum literarū ad reformationis executionem erimus intenti, digna videlicet exceſſibus iſtis, qui contra reformationem commiſſi ſunt, & contumacibus remedia adhibituri. Porrò in fidem & teſtimonium præmiſſorum, præſentes noſtras literas ſigillo ſubimpreſſo fecimus communiri.

Datum ex oppido noſtro Vurtlich, die 30. Octob. Anno 1548.

Cùm itaque dies veniſſet, qui à Reuerendiſſimo patre ac Domino, D. Ioāne Archiepiſcopo Treueren. Principe Electore, indictus erat ad celebrandā Synodum, comparuerūt

Nobi-

Nobiles & Reuerendi patres, ac domini Archidiaconi, Ab-
bates, Præpoſiti, Prælati, Archipresbyteri, Decani, cęteriq́ue
vocati, qui omnes ſimul in Baſilicam maiorem Treuerẽſem
proceſſerunt, & inuocato ante omnia Spiritus ſancti auxi-
lio, & officio diuino peracto, Vicarius Reuerẽdiſſimi in Põ-
tificalibus. Nicolaus epiſcopus Azoten. toti ordini Eccleſia-
ſtico præſenti ſolenniter benedixit, & ad Deum preces dire-
xit: quibus tranſactis, in medium chori progreſſus, præſen-
tes in ſynodo pia & erudita oratione hortatus eſt, vt omnẽ
operam ſuam in ſalutarem Eccleſiæ Treueren. Reformatio-
nem conferre dignentur.

Poſt hunc Doctor Pelargus prodijt, qui in eandem ſen-
tentiam Reuerendos Patres in ſynagogo congregatos, co-
pioſa oratione cohortatus eſt.

*Oratio D. Pelargi Doctoris Theologi, in Syno-
do Treueren. habita.*

ÆGRE quidem, ſed tamen paſſus ſum in hoc tam ce-
lebri patrũ conſeſſu dicendi prouinciam mihi mãda-
ri, quòd publicã authoritatem (quæ eam neceſſitatẽ impo-
ſuit) detrectare integrum non fuerit, etiamſi rerũ hac ratio-
ne tractandarũ, magnitudo & difficultas propemodum de-
terreat ab officio. Proinde cùm hãc tam ancipitem prouin-
ciam, & gratificandi ſtudio, & recuſandi pudore ſuſceptam,
vlteriùs deprecari non liceat, & tamen veſtræ expectationi
reſpondere nequeam, (non enim qualiſcunque, ſed grauis
equidẽ pro grauitate rei exigitur oratio) precium operæ me
factturũ exiſtimo, ſi liberandæ fidei meæ, flexanimum illum
ſpiritum cœlis deuocauero, qui mentes noſtras luminis ſui
radijs collucet, orationi vim & energiam ſuppeditet: deni-
que in amorem eorum, ad quæ vos in hoc Synodali con-
ſeſſu cohortaturus ſum, corda veſtra excitet, extimulet, ra-
piat, accẽdat, inflammet, & incaleſcere faciat: quod vt face-
re dignetur, vos quoque flagrantibus votis ab ipſo conten-
dere conuenit.

Porrò, non ſtat ſententia, hac oratione operam ſumere
colligendis, celebrandisq́ue virtutum veſtrarum laudibus,
quod & dignitatibus, & meritis veſtris fortè conueniet. Cer-
tæ cauſæ, inquam, tota ferè hac noſtra oratio incumbit: ma-
gis exhortatio cõgruit, tametſi permulta ſunt, fateor, quare
gratulationem ſanè & laudem merentur, cur hoc vnũ com-
memoraſſe ſatis habeo, quòd in hoc odioſiſſimo tumultu,
ac formidanda renouatione, variè tẽtati & pulſati nulla ra-
tione aut perſuaſione paſſi eſtis, in deditionem hoſtiũ, pro-
ditorumq́; Eccleſiæ & fidei vos redigi, ſed in caſtris Chriſti,
firmi, immoti, inuicti, & ipſi conſtitiſtis, & fidei veſtræ con-
crediros, etiam eos qui fortè vacillantes, ac propemodum
perſuaſi, iam defecturi videbantur in apoſtaſian & hęreſim,
in fide & officio continuiſtis. Quod ſi laude dignum eſt, à
deſertoribus ac profugis in totum abſtinuiſſe, nullamq́; vn-
quam cum ipſis habuiſſe conſuetudinẽ: ſi virtus eſt, & vitam
illorum & dogmata odiſſe ex animo: quibus vos laudibus
ferendos eſſe ſentiam, qui non modo non ad hæreticorum
caſtra defeceritis, verùm etiam pro defendenda Eccleſię di-
gnitate, & fortunarum & capitis quoq́; periculum fortiter
neglexeritis, dum ſcilicet ſuperioribus aliquot annis iuratus
hoſtis per Treuericos agros graſſatus, & religionem labefa-
ctare, & fidem etiam veſtram expugnare, nefandis auſibus
ſibi ſumpſit? Verùm enimuerò, cùm ego veſtram hanc in fi-
de conſtantiam, obfirmatam pertinaciam, ac ſingularẽ ani-
mi fortitudinem vobis congratulor, laudo quidem vos, ſed
in tranſcurſu, & tanquam aliud agens, hoc nimirum, vt ma-
gis magiſq́; vos incitem & cohorter ad iſtiuſmodi virtutum
ſtudia: haud ignarus eius ſententiæ, quàm externæ ſapientiæ
author mandã extulit, Virtutem laudatam creſcere, gloriam-
1. Cor. 16. q́ue immenſum calcar habere. Macte igitur hac conſtantiæ
virtute eſſe viri patres ac domini, & ad quod Paulus quoq́;
cohortatur: Vigilate, ac ſtate in fide. quam gratia Dei aſſecu-
ti eſtis, per quam & ſalutem vos conſequuturos eſſe ſpera-
tis, neq́; ab ea vlla hæreticorum perſuaſione diuelli vos pa-
tiamini. Hoc enim pacto perpetuam & nunquam intermo-
rituram nominis veſtri memoriam comparabitis. Immo ve-
rò partam iam comparatamq́ue, tam inſigni præclaroq́ue fa-
cinore, etiam atque etiam confirmabitis.

A Eſt verò aliud, viri patres ac domini, quod in vobis deſi-
derem, quod vnum moneo, hortor, oro, obſecro omni de-
nique ſtudio à vobis cõtendo ac flagito: Quamobrem peto
vt pro humanitate veſtra, & admonentẽ & obteſtantem me
æquis benigniſq́; animis audiatis. Rem namque iuſtam, ho-
neſtam, & reipublicæ quàm maximè profuturam, oratum
vos huc venio: niſi fortè non ſit iuſtũ & vtile, inſtaurare bo-
narum ſacrarumq́; literarũ ſtudia, aut non ex honeſto pub-
licam Eccleſiæ luſtrare diſciplinam, aut fortè eſt aliud Chri-
ſtianæ reipublicæ magis neceſſarium & vtile. Quod ſi æquũ
& bonum me poſtulare iam intelligitis, impetrem obſecro.
Ideo enim ea de re, etiam atq́; etiam admonendos atq́; ob-
teſtandos vos eſſe duxi, quod hunc vnũ coactæ ſynodi ſco-
B pum ac finẽ eſſe videam, ni fallar, vt & obliterata diu res li-
teraria reſtituatur, ac repurgetur diſciplina ſtatus Eccleſia-
ſtici: quod vt fiat, luculenta neceſſitas vos monet vrgetq́ue.

Vt enim neglectis agris fœlix noxiumq́; id genus germen
innaſcitur, ita neglectis ſcholis, ingenij inquã & animi cul-
tura, immane dictu, quanta, quamq́, venenata errorum, hæ-
reſum, ſcandalorum, offenſionumq́; zizania ſuſq́; deq́; in
agro Dominico ſuppullulent, non ſine incredibili Eccleſiæ
malo & incommodo. Quãtis enim bone Ieſu tenebris, quã
horrenda caligine obruta & obducta videmus propemodũ
omnia? Quis nõ deploret ſtudiorũ puritatem, à multis iam
inde annis, nedum neglectam, etiam cõtaminatam, labefa-
C ctatam, condenſatiſq́; tenebris obumbratam? artes, philo-
ſophiam, diuinaſq́; literas non ſatis pro dignitate tractatas,
quæ rectiùs tractatæ, multũ profectò attuliſſẽt luminis, plus
religioſæ, minimeq́; fucatæ pietatis? Quid diſſimulamus?
quin, quod omnium veriſſimum, fatemur? an non, collapſis
ac propè extinctis ſcholis, magnũ vulnus Chriſtiana accepit
reſpublica? Quid ita, inquis? dicam in genere, ſiquidẽ libera
eſt ſynodus: In ſcholis docentur bonæ literæ & artes, quas
Græci ἐλευθέριας vocant, nos liberales. Literarũ ſtudia ad Phi-
loſophiam, tum naturalẽ, tum moralem, viã ſternunt. Por-
rò vt rerum naturæ cognitio viam munit ad profeſſionem
medicam, ita morum diſciplinæ non parùm adminiculãtur
& Theologiæ, & iuriſprudentię: ex qua nimirum ius, ſiue ſa-
D crum, ſiue prophanũ, ortum eſſe exiſtimant. Quis iam non
videt, quantũ fructus ex ſcholarum ſeminarijs ad rempub.
redijt, ſiue ad bonam corporum habitudinem, conſtitutio-
nemq́ue inſtaurandam, alendam, & confirmãdam, ſiue re-
ſpublicas rectè & ordine gerẽdas & adminiſtrandas, ſiue ad
vitam piè ac religioſè inſtituendã & componendam? Con-
trà neglectis literarũ & Philoſophiæ ſtudijs, qualis, amabo,
poſſit eſſe doctrina in templis? quid ſani iudicij? quid opis
apud Medicos? quod cõſilij aut patrocinij apud eos qui iu-
ris profitentur peritiam? Verum eſſe quod dico, res ipſa cla-
mat, & rerum euentus confirmat. Nuſquàm fore nõ deſide-
rantur artium, honoratiorumq́; facultatum profeſſores. In
republica quidem experti medici, prudentes Iurecõſulti: in
E cathedra & publico ſuggeſtu, eximij & cãdidè docti Theo-
logi: in templis, Paſtores, in ſcholis, probè inſtructi & erudi-
ti præceptores. Vnde quæſo? Neglectę ſunt ſcholæ, à quibus
complures annos exularunt cùm liberalia ſtudia, tum verò
ſanctiſſima illa, ampliſſimaq́; diuinarum literarũ diſciplina:
recepta eſt in ſcholas, & aliquandiu obtinuit ſpinoſa, ſenti-
coſa, frigida, ieiuna, ac nimis quàm infœlix illa tum Philoſo-
phiæ tum Theologiæ tractatio, eis nimirũ in vtrãuis aurem
dormientibus, altumq́; ſtertentibus, quorum aduigilare aut
inſpicere intererat. Animaduerſum eſt tandem, Romanorũ
Imperatori Domino noſtro clementiſſimo, neſcio quibus
ſuggerentibus, eum ſtudiorum antiquę religionis neglectũ,
F principem cauſam eſſe, quamobrem tot hodiè malis premi-
tur, angitur, & affligitur Eccleſia ab hęreticis: nec ſurdo nar-
rata eſt fabula, ſimul enim vt reſciuit rem ita habere, ſimul
neruos omnes intendit, ſtrenuamq́; nauauit operã, vt poſt-
liminio ad nos redeant honeſta & literarum & pietatis ſtu-
dia. Certè non poterat melioribus conſilijs ac rationibus
ſuccurſum eſſe afflictis ac penè deploratis rebus eccleſiæ,
quàm inſtauratione publicorum ſtudiorum, & reformatio-
ne collapſi ſtatus Eccleſiaſtici. Atque vtinam ego ſyncerum,
ardentem, rectiq́; ac pietatis amantem illius animum, tam
dignè poſſim vobis oratione commẽdare, quàm nunquàm
ſatis pro dignitate poteſt celebrari. Felicibꝰ illius cęptis age-

dum

Digitized by Google

dnm viri:Patres,ac domini, fauete omnes, noe vtroq; modo(quod aiunt)pollice, ſed toto quoque apertoq; pectore. Sed ad rem. Hoc fateamur omnes oportet,nulla re æquè opus eſſe eccleſiæ,in has quas videmus anguſtias cõtractæ,ac liberaliori eruditione, qua ſuffragante,ſuppetiasq; ferente, facilè & libertatẽ ſuam & priorem digniuatis ac gloriæ ſplẽdorem amplitudinemq; vindicauerit. Quæ cauſa,ſi non eſt & alia,vel ſola hortari & excitare nõ debet,vt ſumma animorum contentione,liberalia expetamus & reuocemus literarum ſtudia:quos vtinã ea res omnes ex æquo haberet ſolicitos. Vereor enim,vt ea cura rãto minus tangat aliquos,quãto magis ſtudent rebus & à literis & à religione alienis: Venationibus,inquam,aucupijs,aleæ, ventri deniq; ac Veneri vt nil aliud dicam. Hi hoc duriùs obiurgandi ſunt,qud cùm pleriq; ipſi impendio indocti ac barbari ſunt, culpandæ deniq; ignorantiæ tenebris infuſcati,oppreſſa, extincta,ac deleta cupiunt etiam ſacrarum literatum ſtudia: ſperantes hac ratione, ſuam quoque inſcitiam faciliùs latere poſſe, ſatis eſſe rati, ſi nomen ac dignitatem ſuam tueantur ocioſis titulis. Habetis priorem orationis partem.

Venio nunc ad religionis ac diſciplinæ Eccleſiæ repurgationem,quam verò cupiam veræ,ſynceræ,minimeq; ſuperſtitioſæ religionis formam & imaginem, non iam literis in tabulis aut membranis deformatã circumferri, verùm cordibus veſtris inſcriptam,impreſſam, pietatisq; operibus expreſſam,exhiberi ſpectandam cæteris,ex qua alij viua virtutum ſimulacra exprimant, ad quã item vitam ſuam exigant, quamq; imitẽtur. Quemadmodum enim permagni refert, rectè ſecusve diſcipulos præceptor doceat, ita plurimũ intereſt,benè an malè viuat.qui vitæ aliorum fingendæ ac formãdæ ſuſcepit prouinciam. Ita enim ſiue natura,ſiue moribus comparatum eſt, vt nõ tam facilè verba eius,cui ſe totũ quis credit,quàm facta æmulari cõtendat. Quo fit,vt ſi ij qui præſunt, perperã agant,fiant ipſis ſubditi quàm ſimilimi,vt nihil hoc Gregoriano verbo verius ſit:quo ait: Gregem cõſequenter ferri in præceps,ſi per prærupta vitiorum gradiatur Paſtor. Quale autem eſt,obſecro,filij,quorum refert,errantes & delinquentes corrigere, obiurgare, coercere,neq; omninò cõtinere in officio,ſint ipſi omnium corruptiſſimi moribus? Qua etiam frõte,qua libertate alios reprehẽdent, ſi ijſdẽ aut grauioribus fortè vitijs ſunt ipſi obnoxij. Quiſq; ſecum ipſe reputet, quanto pudore ſui nominis delinquant ſubditi,dum ad ipſius exemplum alius laudat aleam,alius ebrietati ac crapulæ eſt deditus, alius fœdis voluptatibus dat operam,alij alia pro ſua quiſque libidine deſignant. Meminerit proinde quiſq; vocatiõis ſuæ, & hoc eſſe ſtudeat quod dicitur,quodq; audit: Poſuit vos Deus in Eccleſiam,alios Epiſcopos, alios Doctores,alios Euangeliſtas ſeu prædicatores,alios Paſtores & diſpenſatores myſterij verbi,diſpenſatores multiformis gratiæ Dei. Magnifici tituli,& quos blandè compellari,facilè agnoſcitis. Atque vtinam verè agnoſcatis omnes. Hi enim nõ tam dignitatis quàm officij veſtri vos admonent, ſi ſapitis, an verò ſuſque deque habetis, ſedere ad eccleſiarum gubernacula, regere ac paſcere gregem Chriſti,quem tanti ipſe fecit, vt ei redimendo ſanguinem & ſudauerit & fuderit, ſi non etiam ſanguine fleuerit? Quòd ſi magni hæc vobis ſunt,quin(amabo)probè,vt conuenit,reſpõdere curetis vocationũ veſtrarum titulis? Hem Pelarge,dicet aliquis,extra chorum ſaltas. Minimè gẽtium, cohortator ſum,non obiurgator: ſiquidem rogo, hortor, moneo,idque amanter,quiſque vt ſuo fungatur munere,& clauum rectum(quod dicitur)teneat:Quòd ſi me inhortantem ægrè fortè auditis, Petrum quæſo audite etiam obſecrantem,& ampliſſimis præmijs inuitantem,vt commiſſum gregem,exemplo etiam,nedum verbo paſcatis. Recito verba Põtificis: Preſbyteros vos ipſe quoq; preſbyter,obſecro: paſcite qui in vobis eſt,gregem Chriſti,curam illius habentes non coacti,ſed volentes:non turpis lucri gratia, ſed propenſo animo:neq; ceu dominium exercentes aduerſus clerum, ſed ſic vt ſitis exemplaria gregis: & cum apparuerit Princeps paſtorũ, percipietis immarceſſibilem æternæ gloriæ coronam. Certè vel hinc colliqueſcit,nõ ſatis eſſe commodo paſtori ad populum è ſuggeſtu agere, niſi & vita ſeu conuerſatione ſtudeat aliorum animis certam morum formam imprimere:idq; non neceſſitate, aut religione officij,

A neque quæſtus gratia, ſed paterno ſynceroque affectu.

Porrò, vt Petrus Eccleſiarum præſides, typos ſeu formas factos eſſe dicit gregis Dominici, ita eoſdem ipſe ſeruator ſalem terræ eſſe dicit,lucemque mundi,opinor, vt non vno tantùm nomine,de officio ſuo illos commonefaciat.

Verùm cùm hoc nõ ſolùm Apoſtolis dictum ſit,ſed omnibus quorũ intereſt, iuſto clauo deſignatas gubernare Eccleſias:veſtræ quoque curæ ac laboris erit,ſana doctrina,ſalſa ac mordaci reprehenſione,honeſtæ etiam vitæ exemplis, luxos animos, velut ſale perfricare, vrere, & reſtringere, ne in vitiorum putredinem diffluant, perpetuosque vermes ſpargant. Sic item ignorantiæ errorumque tenebris offuſas infuſcatasque hominum illuſtrare mentes, vt & ipſi eadem B luce potiantur in Dei gloriam. Inde enim Saluator poſtquã dixit,non eſſe ex more hominum,vt accenſam lucernã ſubtus medium ponant,ſed ſuper cãdelabrum,vt luceat omnibus in domo exiſtentibus,continenter ſubiunxit: Sic luceat (Matt.5.) lux veſtra coram hominibus,vt videntes opera veſtra bona, glorificent patrem veſtrum cœleſtem.

Si his qui in Chriſtianiſmo vix tertias tenent Apoſtolus præcipit, vt vita,conuerſatione ac moribus, [illegible] luminaria in edito poſita luceant in medio nationis prauæ ac peruerſæ,ſi quem fortè è tenebris in lucem [illegible]: quid nõ his (Philip.2.) qui primas tenent in Eccleſijs,faciendum eſt,in veritatis lucem reuocandis errantibus? Hæc enim qui ſeduiò præſtant C & candidè,magnum profectò merentur operæpretium: nã & Daniel vaticinatur eos qui & docti ipſi fuerint,& alios ad (Dan.12.) iuſtitiam finxerint,ceu ſplendorem firmamẽti,& quaſi ſtellas perpetuum æternumque fulſuros. Et ipſe ſeruator,cum verò magnum vocatum iri ait in regno cœlorum; qui iuſtitiæ præcepta,& ipſe fecerit,& alios edocuerit. Contra,eum minimum fore in regno,qui vel vnum ex minimis etiã man- (Matt.5.) datis ſoluerit,aut ſoluendum eſſe docuerit. Nihil verò minus conuenit:quàm vel ſal fatuum fieri ac deſipere, vel lucem tenebroſam eſſe. Quorum hoc quidem tum denique fit,cùm ij,quorum eſt ſapientiam in alios transfundere,& quaſi de ſuo lumine, lumen in aliorum mentibus accendere,perniciosè & ipſi errant,& alios in errorem adducunt. Il- D lud autem tunc fit,cùm ij quorum refert, ſermone gratia ſalito,probatæque vitæ exemplo aliorum condire mores,luxosque ſolidare animos,aut non ſolidè docẽt, ſed ſtulti ipſi cùm ſint,fatua(vt Eſaias ait)loquũtur,aut nõ ita vt loquun- (Eſa.32.) tur,viuunt:quo fit, vt doctrina illorũ deſipiat, adeoq; conculcetur,deſpiciatur,reijciaturq; ab hominibus,vt hic quoque locum habeat Gregorianum illud: Cuius vita deſpicitur,reſtat vt eius prædicatio contemnatur. Prius illud Doctorum ac Paſtorum genus Ieremias ſubinde taxat, in Pro- (Hier.14.) phetis mendacia loquentibus, quibus nihil vanius eſſe poſſit aut tenebroſius. Poſterius verò ipſe ſeruator in Phariſæis (Matt.15.) notat,aut mandata hominum docentibus, aut alios, vt ad præſcriptum Moſaicæ legis viuerẽt, vrgentibus,cùm diuer- E ſum ipſi facerẽt. Qua quidem re quid,amabò,cogitari poſſit ſtultius? dicunt,inquit,& non faciunt; imponunt hume- (Matt.23.) ris hominum onera grauia, & portatu difficilia, quæ tamen ipſa ne digitulo quidem vel mouere volunt. His non melioris notæ ſunt, qui hac noſtra quoq; ætate aliud foris docent, aliud ipſi domi agunt.

Prædicant Chriſtum in deſerto ieiunantem, viuunt Epicurum ſplẽdidè in hortis cœnantem: alijs ieiunia commendant,ipſi Bacchanalia viuunt. Tales Apoſtolus graphicè ſuis coloribus alibi exprimit atq; obiurgat durius. Vt ſciens interim ac prudens prætercam obiurgatricem illam expoſtulationem,qua in pſalmis cuidam dicitur: Quare tu enarras (Pſal.49) F iuſtitias meas,& aſſumis teſtamentum meum per os tuum? Sed his valere iuſſis, ad figuram orationis redeam: & quantum poſſum, vos omnes venerandi Patres ac domini hortor,moneo,rogo,& obteſtor: Agedum fauere rectioribus ſtudijs:eaque poſtliminio redeuntia obuijs(quod aiunt)vlnis excipite,iuuate,hiſq; inſtaurandis totum adijcite animũ. Huc ſtudium, curam, cogitationes, conſilia,operam,conatum, authoritatem omnem, denique & fortunas veſtras, quantum res fert,conferte.

Quòd ſi quid fortè & in religionis ſtudio neglectum eſt, curet pro ſe quiſq; emendatioris vitæ vſura ſarcire, aut ante acti temporis negligentiam compenſare. Faciens autẽ om-

ninò, niſi fortè ſi quis eſt.qui nullam vel communis reipub. Chriſtianæ, vel dignitatis Eccleſiaſticæ, vel propriæ ſalutis rationem habẽdam eſſe putet: quod mihi quidem de vobis dicere religio ſit.

Attamen cogitet quiſque in eadem quod dicitur, naui nos omnes eſſe, commune eſſe periculum: nondum enim proh dij immortales, ex tantis malis emerſimus. Iactatur adhuc fluctibus ventiſq; concutitur Petri nauicula. Quare ſedulò aduigilãdum. Cum primis verò orandus eſt Chriſtus, vt ventos ipſe increpet, procellis imperet, hanc rerum tempeſtatem in tranquillitatem vertat, ac fluctuantẽ nauiculam in portum vindicet: Eccleſiam honeſtis literarum, tum verò religionis ſtudijs, præcipuis vtiq; vitæ ornamentis, exornet, foueat, alat, conſeruet, ac tueatur ad laudem & gloriam nominis ſui ſancti, & in ſecula benedicti, Amen.

Poſtquàm igitur doctor Pelargus orandi finem feciſſet, crebra atque decenti proceſſione, ex maioris Eccleſiæ choro, ad vicinum adeoq; contiguum beatæ virginis templum itum eſt: in quo cum ordine Patres conſediſſent, Reuerendiſſimus Treueren. dominus, ſequẽti verborum forma per eundem ſuum Vicarium omnes compellari iuſſit.

SVMMARIA TRACTANDARVM *rerum propoſitio.*

TAMETSI Reuerendi, Generoſi, Nobiles, alijque Patres venerabiles in Chriſto chariſſimi, Reuerendiſſimus dominus noſter, ob veſtrum omnium conſpectum, atque parendi alacritatem, qui vt membra capiti morigera, ad præſentem Synodum libenter quoque adeſtis, plurimum ſibi gratuletur: tamen quia corporum repræſentatione tantùm, atque perſonarum intuitu, animorũ abdita haud quaquam pateſcunt, idcirco inprimis ad huius negocij tractationem, quomodo in manibus eſt, plurimum referre exiſtimauit ſua Paternitas, ſi pia atque libera, claraque confeſſione fateamini, vtrum vos non modò æquo animo laturi ſitis, illius Reuerendiſſimam Paternitatem, veſtris moribus, ſi quos veſtra parum dignos vocatione fortè perſpexerit, iuxta reformationis normam, ac pium eius in vos omnes affectum cõſulere volentem: verùm etiam eum animum mentemq́ue huc intuleritis, vt perſuaſum vobis ſit, hanc cauſam, de qua in præſentiarum agitur, ex æquo omnibus eſſe communem: ſi quidem omnes deliquimus, culpamque admiſimus, cur paulò antè acta ætate, immenſam malorum colluuiem, in noſtras omnium ceruices vidimus conſtillaſſe, quã Dei benignitas aliò deriuabit, reddita nobis ampla trãquillius viuẽdi reſpiratione. Quamobrem ſi omnes affecti eſtis, vt quidem eſſe debetis, vt cum Reuerendiſſima illius Paternitate, erecto in religionem animo, ſiue collatis (vt aiunt) ſignis, ſeu priuata quiſq; vi atq; virtute, iuxta officium ſibi commiſſum, in primis contra hæreticos atq; prauas illorum doctrinas, vobis bellum ſuſcipiendum eſſe putetis. Deinde ſi de proprijs moribus turpitudinem, ſi ſunt infecti, tollendam, ſi ruptam Eccleſiæ vnionem reſarciendam, integramq́ue tuendam vobis exiſtimabitis, ſi deniq; omnium rerum agendarum ordinum inſtruẽdi ſubditos veſtram rationem habendam ſtatendamq;, tum ex reformationis forma, tum ex prædictis ſynodi decretis, firmiter indubitanterque animum induxitis, idq́ue alta voce prædicaueritis, iam opportunum Reuerendiſſima illius Paternitas iudicat, ad reliqua quæ ex vſu erunt præſenti ſynodo tranſire, eaque quam poterit maximo cum fructu abſoluere.

His auditis, hilari & læto vultu Patres reſponderunt, ſibi nihil eſſe prius aut magis in votis, quã iſta omnia quæ in reformatione continentur, tum ea quæ per Synodũ omnium ſuffragijs forent decernenda, verbo & opere exequi, atque, ſi vel vitæ periculum obſtet etiam præſtare.

Poſtquam autem hanc Patrum cæterorumque expectatam iuxta & piam reſponſionem Reuerendiſſimus gratioſè accepiſſet, collaudari primum per Vicarium ſuum, deinde gratias Patribus agi & cæteris omnibus iuſſit, eo quod & promptè denunciationi paruiſſent, & res ſerias, ſanctas ac ſalutares, non vt bona mortalium pars per ignorãtiam reijcerent, ſed obuijs vlnis ac toto pectore in vniuerſum reciperent atque complecterentur.

A Adiecit etiam Suffraganeus, non ſine diuina benignitate factum eſſe credi oportere, quod poſt tot præclariſſimarum regionum concuſſiones, poſt tantas templorum ædiumq́ue inſignium, atque monaſteriorum ruinas, quibus ciuitatum prouinciarumq́ue ornamenta & decus cõtinentur, poſt tot religionis miſerandas ſtrages, Treuerẽſis Eccleſia bonorum precibus & ſanctimonia, Patrum cura, paſtorum excubijs, veterẽ & ab Apoſtolis penè traditam formam ad hæc vſq; tempora inuiolabiliter retinuiſſet. Quam rem acceptã ferre hortabatur diuinæ miſericordiæ, quę in maxima Prophetarum inopia, cùm vnus tantùm ſupereſſe videretur, ſibi ſeptẽ millia virorum cultorũ reſeruauerat, qui genua ad idolum Baal non flexerant. 3.Reg. Itaq; poſtquàm Dei fauorem, gra-
B tiam, atq; clementiam iugiter implorandam admonuiſſet, atq; iam omnia quę ad Decretorum rogationem, patrumq; ſuffragia colligenda pertinerent, contuliſſet, placuit Reuerendiſſimo, vt iterum à prandio conueniretur, atque à Patribus Decreta de publicis criminibus relegerentur, lectaq; ac diligẽti cura examinata, poſtero die ad vniuerſam Synodi conſeſſum referrentur, ac Patrum atteſtatione recepta in Synodo, ab illius Paternitatis Suffraganeo in Metropolitanæ Eccleſiæ choro publicarentur, & poſtremùm huius Synodi actis insererentur. Quod quidem iuxta Archiepiſcopi noſtri ſententiam factum eſt. Hic Reuerendiſſimus Dominus attendens, quod à capite, vt eo facilius ad membra de-
C ueniatur, omnis emendatio vitæ ſit inchoanda, ſe humiliter ſubmittit reformationi, oratione vt ſequitur:

Cùm animo reputaret, non ſatis eſſe rectè viuendi formã alijs præſcribere, niſi ille ipſe q̃ leges dictaret, ſui ipſius parẽ vel maiorem etiam rationem habuiſſe videretur: & quia omni vitio carere angelicum magis quàm humanũ arbitrabatur, & alios quoq; in alienis peccatis vel oculatiores eſſe vel ſeueriores iudices, tum nos etiã indulgentia, qua noſtra extenuamus, plerumque impedui: ideo reuerendiſſima eius gratia, haud quaquam committendum ſibi putat, ne, dum aliorũ moribus opportuna conſuluiſſet, ipſe ſibi in proprijs tollendis erroribus videretur defuiſſe. Quare vnumquenq; qui huic celebri Synodo aliquid conſilio & prudentia attu-
D lerunt, per fraternam charitatem obſecrare ſtatuit, immò & nunc obteſtatur, vt libertate in ſe monendi vtatur, & cãdidè vitiũ, ſi quod fortaſſis humano errore ad Archiepiſcopatus faſtigium ab ipſius gratia ſit allatum, aut Maiorum conſuetudinem traditum, in apertum proferant, quo ſalutari ſubindicatione reſecetur, aut opportuna ratione relaxetur. Nam eo prorſus affectu ſuam paternitatem ad publicam ſynodum deſcendiſſe non dubitarent, vt nihilo ſegnius propriæ ſalutis, cuius cura maximoperè ageretur, quam illorum qui noxijs erroribus bonorũ oculos perſtringerent, rationem conſiliumq; eſſet habiturus. Ita demùm fieri poſſe ratus, vt capite repurgato, membra facilius ad ſanitatem reſtaurentur. Denique quoq; vniuerſi, probi exemplo præ-
E ſidis excitati, ſeipſos excuterent, & quod à Cæſaris, immò ipſorum veterum, toties recẽſis Reformationibus diſſidẽs, peregrinum atq; abſonum in ſe quiſq; deprehendiſſet, non expectata vlteriùs exequutionis medela, ipſam turpitudinem abominatus, aut Diuino deniq; iudicio permotus, cupidè repudiaret. Quamobrem ſi quid per incuriam aut ſocordiam fuiſſet omiſſum, ſi quid publicæ vtilitatis, priuati commodi gratia occultatum, ſi quid illicitis exactionibus à ſubditis, qui propria vita ſunt illius gratię chariores, eſſet extortum, ſi pupilli, viduæ & innocentes, ab officialibus vtriuſque conditionis, per vim oppreſſi: poſtremum, ſi pro iuſtitia Tyrannis dominaretur, id quicquid eſſet, quod ad ſuam
F quidem Paternitatem ſpectare videretur, cãdidè (vt precata eſt) à patribus admonita eius gratia, quàm poſſet maximè, & citò & diligenter emendare velle promittit: potiſſimùm, cùm non dubitet, ſe eo nomine apud Deum, cuius Vicarius eſt, gratiam inire, & Reipublicæ ſuæ commodis, cum pace tranquillitateq; conſulere poſſe.

Reſponſio Patrum.

HVIC tam piæ petitioni, à Synodi ſtatibus, & in primis à reuendis Abbatibus, deinde à Metropolitanæ Treuerenſis ECCLESIÆ dominis canonicis reſponſum eſt, nihil

Digitized by Google

nihil ſe reperire poſſe, quod reuerendiſſiam gratiam ſuam dedeceret, aut in adminiſtrandapublicare, tãquàm graue & damnoſum offenderet: ſed hortari omnes, vt eum quem ipſe ſtatim gubernationis curſum à portu inſtituiſſet, ad vltimam vſq; metam indefeſſus teneret: ſpem maximam patribus inuectam eſſe, ſub tanta præſidis bonitate, omnibus beatè viuendi ſummam occaſionem firmamq́; propoſitam eſſe: Collegiatæ autem & ſecundariæ Eccleſiæ, quia grauari ſe contributionum inæqualitate, quæ ad ſubſidia impoſitæ dudum fuerunt, ſentirent, humiliter ſupplicauerũt, vtriuſque ſtatus cenſu valdè inæquali conſiderato, pro Collegiorum tenuitate atque vbertate cenſerentur, & Reuerendiſſima illius Paternitas eorundem Collegiorum, ac reliqui Cleri Eccleſiaſticam libertatem, vt cœppiſſet, tueri dignaretur. B Hoc equidem ſe, quoad fieri poſſet, curaturũ per dominum Suffraganeum illius gratia benignè promiſit.

Submiſſio Suffraganei.

VBI autem Reuerendiſſimus Dominus patrum de ſe ſententiam cognouiſſet, Reuerendus Dominus Suffraganeus: Quæ, inquit, Põtificalis muneris ſunt, ipſum Reuerendiſſimum dominum Treuerenſem proprijs humeris ſubire quidem æquum eſſet, nec dignitate inferioribus ſanctum officium cõmittere. Verùm quia diſtrahunt non pauca, atque ſubinde recenter emergentia hinc inde Archiepi- C ſcopatus negotia, iuſtiſſima de cauſa ad me tanquàm fidelẽ Suffraganeum, eiuſmodi Eccleſiæ miniſteria pro ſuę voluntatis iudicio traduxit. Et quoniam ſancta munia, ſub tribus inſignibus virtute præſulibus continuaui, à me nunc porrò adminiſtranda, ideo nõ ſine pudore aliter alere licet, quàm officij mei ratio depoſcit, vt videlicet ſanctum & inculpatũ in omnibus me præſtem, virtutumq́; exemplar aliquod factus, cæteris Eccleſiaſticis viris pietatis facem accendam. Idcirco obnixè vos patres reuerendos oro, vt veſtro Reuerendiſſimum dominũ noſtrum iudicio, benignè de omnibus, quæ officio noſtro dedecori eſſe queant, admoneatis, quo deinde me Paternitatis illius reformatione correcto, prouincia mea omnibus vtilis ac ſalutaris eſſe queat.

D Ad hæc dum Patres vno ore reſpõderunt, Suffraganeum ſub prioribus memoria dignis præſulibus, officio liberaliter functum fuiſſe, nihilq́ue aliud accuſatione dignum reperiri, quàm quod conferendis ordinibus in iure ſtatutas inſinuationes, vel prorogando, vel anteuertendo turbaſſet: ſed extemplò illius rei veraces, cur ita neceſſitate compulſus feciſſet, cauſas cum adduxiſſet, Patres in omnibus purgatum habuère.

Ac deinde ſtatim reuerendiſſimus dominus per ſuum ſuffraganeum, Reuerendos dominos Abbates, alioſq́; profeſſione dignitateque eximios, ſimili examinatione percurrendos innuit.

SEQVVNTVR EDICTA SYNODI DIOECESANÆ TREuerenſis, præſidente Reuerendiſſimo in Chriſto Patre, & ampliſſimo Principe, &c.

IOANNES Dei gratia Archiepiſcopus Treuerenſis ſacri Romani Imperij per Galliã & regnum Arelaten. Archicancellarius, ac Princeps Elector, Vniuerſis & ſingulis quorumcunq; Monaſteriorum, Cathedralis noſtræ, & Collegiatarum. Parochialiumq́ue Eccleſiarum, Abbatibus, Prioribus, Præpoſitis, Decanis, etiam ruralibus diuinorum rectoribus, curatis & non curatis, alijſq́ue Eccleſiaſticis perſonis ciuitatis & Diœceſis noſtræ Treueren. Salutem in Domino.

Ioan.14. Cùm olim Chriſtum in carne ambulantem, & verbũ Dei ſeminantẽ ſe veritatem, appellaſſe nõ ignoremus, certò perſuadendum nobis omnibus erit, per ipſiſſimam illã veritatem, nos falli minimè poſſe, quum eius præſentia nos quot-A quot in hoc cœtu ſacro ad Euangelizandum bona & exterminandũ mala compererit, ſpiritus ſui chriſmate illuminatura ſit. Matt.18. Ait nanque: Vbi duo vel tres in nomine meo cõgregati ſunt, in medio eorum ſum. Huic ideo veritati, tãquàm ſacræ ancoræ innixi, non modò ſeculo noſtro, licet turbulentiſſimo, ſed & poſteritati conſulere volentes, quædam pudenda atque fœda, neq; vllo modo ferenda in clero flagitia, vt eſt concubinatus, ſcortatio, & ſimilia: de quibus ordine inquiretur, Synodico hoc decreto inſectari, caſtigare, denique excindere, ſecũdùm inuectas olim Canonicas ſanctiones, ſeuerè ſtatuimus, mandamus, atq; per pręſentes decernimus. Deinde refractarios atque pertinaces, præſentes, ſeu futuros, Canonũ cenſuris & reformationis pœna, Synodi authoritate freti, iuxta delictorum genera magnitudinẽ, atq; fœditatem, coercendos atque puniendos demãdmus. Ita enim Legum & Canonum ſeueritatem veriti, admiſſorum pœnitentia peracta, Deum timere & amare, & ab iniquitate ſeſe auertentes, honeſta viuendi exempla eſſe conſueſcent. Cæterùm quando ingluuies, viniq́ue intemperantia, non paucos obnoxios habet atque delectat, quo vitio cũ omnes, tum Clericali ordini initiati, Deũ grauiter offendunt, ideo nobis & ſanctæ Synodo viſum eſt, huic turpitudini ante omnia, vtpotè multorum malorum fonti, medelam adhibere.

De Clericorum temulentia.

C PORRÒ Ebrietas, vt palàm eſt, inſignium flagitiorũ incitatrix ac ſcaturigo, quæ in cõmeſſationibus & cõuenticulis dominatur, Eccleſiaſticum gradum ſumma cum turpitudine paſſim infamauit. Quod perpẽdens Reuerendiſſimus dominus noſter, quàm teterum & abominabile ſit, cùm in prophanis, tum in ſacerdotibus vitium, quamq́; periculoſam, rixis nimirũ, cædibus atq; vulneribus ſcatens, quod confeſſionum arcana ſæpè effutit, iudicium, mentemq́; peruertit, in quaſcunq; denique libidines, pecudis inſtar ratione priuatum, impellit atque exagitat: ideo huic fœditati deditos Eccleſiarum miniſtros, reuerendiſſima illius Paternitas, vnà cum præſenti Synodo ab officijs, curis, & Eccleſiæ D muneribus remouendos decernit. Quid enim inhoneſtius, quàm vino aſſiduè madidos, eiuſmodi helluones animarũ curę præeſſe, de quibus Propheta dicit: Væ ſacerdoti, & Pro- Eſai.28. phetæ præ ebrietate erranti, & nunquàm iudiciũ adſpicienti. Formidabilem namque in eos ſtatuit pœnam Euangelica tuba, niſi Iohele propheta monente, fleuerint atq; vlulauerint, Ioel 1. & 2. ex inopinato diuidendi à ſobrijs, vt cum Hypocritis, Matt.24. exitij æternæque damnationis partem ſortiantur. Quare ad ſobrietatem, cùm omnes tum præcipuè Eccleſiæ ſeruos, qui Matt 5. luminaria mundi & ſal terrę ſunt, vnà cum Paulo Reueren- Epheſ.5. diſſima illius paternitas inhortatur, vtq́ue temulentiam, in qua luxus eſt, deuitent, obnixè precatur. Cæterũ qui turpi- E ter illi vitio indulgẽt immorigeri, ab officijs & beneficijs, vt dictum eſt, Eccleſiaſtica cenſura & Synodi authoritate primùm ſuſpendit. Deinde ſi etiã impudenter deteſtandæ conſuetudini, & dictu pariter ac viſu fœdiſſimæ, vlteriùs inhęſerint, omnibus honorum gradibus exutos, ad quadrupedum ſortem, quæ natura prona atq; ventri obedientia finxit, maioribus ſupplicijs affectos, ſtatuit abiciendos.

De eorundem Concubinatu.

HVIC verò alia ſuccedit, & penè grauior offẽſionis macula, illicitus ſacerdotum & diaconorum cõcubitus: qui quantũ iam inde ab initio, apud omnes fidei Catholicæ F cultores, conſecratis hominibus pepererit inuidiæ atq; cõſciuerit odij, vix dici poteſt. Audemus tamen ingenuè fateri nullam aliam labem, ebrietate & cõcubinatu, vulgi oculos acerbiùs offendiſſe, maioremq́; cauſam dediſſe ſæuiendi ac murmurandi cõtra Eccleſiæ ſtatus. At etiam illud negari nõ poteſt, quod præter euidentia ſacrarum literarum teſtimonia, præter Canonum vbiq; caſtimoniam initiatis inculcãtium Decreta, etiam ipſa ratio quodammodò loquitur, Eccleſiaſticum hominem, qui diuinis legibus ſeſe & animarũ ſaluti obſtrinxit, caſtitatem ſectari oportere. Quomodo enim alias, iuxta Pauli admonitionem præſtare poſſemus, vt 1.Cor.7.

Inteſtina quoque odia & capitales inimicitias, ex quibus noſtræ diœceſis tranquillitas perturbari aut ſcandala oriri poſſent ſummo ſtudio ſummoque moderamine æquitatis, extingui, deponi, atq; ad amicitiam, aut ſaltem ad compoſitionem & pacem traduci adnitemur.

Quoniam verò multi ſunt, qui aliorum vitia & defectus, aut potentiorum iniurias, oppreſſiones ſeu tyrannidem, coram tota ſynodo proponere nõ audeant: deputabimus tres aut plures ex ſynodo cõmiſſarios auditores, apud quos vniuerſi & ſinguli tam clerici, quàm laici, quæ volunt, tutò deponere poſſint. Sciantq; omnia ſub ſilentio tegenda eſſe.

Et ne quis exiſtimet noſmet aut noſtros officiales ex eorum numero, quorũ vita, mores & actiones corrigi debeãt, exemptos eſſe velle, à tota ſynodo teſtes ſynodales qui noſtræ noſtrorumq; officialium reformationi intendant, deputari mandabimus, nam etſi multa nobis deeſſe cognoſcimus, multa tamen nos fugere non ignoramus.

Neque ſynodum aut eius deputatos dimittemus, donec de omnibus cauſis, omniumque grauaminibus ſufficienter fuerit informata.

Vitiis & querelis auditis, adhibito Theologorum & Iuriſperitorum conſilio, ea atque alia incommoda, admonitione, correctione, executione, epiſtolis, ſtatutisq; ſynodalibus pro viribus noſtris Dei omnipotentis auxilio innixis, apud omnes emendari & tolli curabimus: & alia omnia ad rem ſacram, diuina officia & laudes pertinentia, ex libri põtificalis præſcripto peragemus.

Quòd autem ad apocrypha, inepta, parumque ſyncera, quę temporum vitio in Breuiaria irrepſerunt, emendanda: earundemque precum & pſalmorum frequentes repetitiones, innumera ſuffragia & nouas collectas, ſequentias, præfationes, & id genus faſtidium adferentes, & officiis diuinis Miſſæque ſacrificio parùm congruentes, tollendas mutandasque attinet, ad hæc etiam, vt ſub ſacro ſolenni coram eodem populo Miſſæ ſpeciales non legantur, vt excommunicationis ſententiæ ob criminales tantùm cauſas, easq; valdè graues & lœtales ferantur: vt apoſtolicè vel coadiutores facti, vel aliàs prouiſi examinentur: vt beneficiorum pluralitas refrenetur, vt beneficia tenuiora vnione creſcant, atque ad pauciorem numerum redigantur: vt exempti, Ordinariorum reformationi, viſitationi, & correctioni ſubiaceant: vt Academiæ ſeu doctorum & ſtudioſorum hominum vniuerſitates, quarum in diœceſi noſtra nullam habemus, reformentur, eisq; priuilegia ſua & immunitates conſeruentur: & ſi quæ ſunt alia, quæ in Cæſareæ Maieſtatis formula delibata ſunt, & in hiſce ſtatutis noſtris vel prætermiſimus, vel exhortando potiùs quàm ſtatuendo inſeruimus, ad ſynodum prouincialem, & ſi in ea ſuper his ſtatui nihil queat, ad Oecumenicum Cõcilium, Sanctiſſimiq; domini noſtri deliberationem duximus reiicienda. Oſtenditur autem nobis ex Reuerend. & Illuſtriſſ. Principis & domini Sebaſtiani Electoris & Archiepiſcopi Moguntini, Metropolitani domini & amici noſtri chariſſimi, pietate, eruditione, induſtria, ingenio, animiq; magnitudine ſpes optima fore, vt in proxima ſynodo prouinciali de his aliisq; noſtræ religionis negotiis rebusq; omnibus, ratio ineatur certiſſima, qua ampliſſima, illius Metropolis prouincia, orthodoxæ fidei, ipſique Chriſto tota reſtituatur.

Finis Statutorum Synodalium.

FINITA ſub irruentem iam noctem Statutorum lectione, Reuerendiſſ. Cardinalis cancellario mandauit, vt Synodum his ferè verbis alloqueretur: Quomodo reformationis formulæ hodie publicatæ Statutorum ratio conueniat, ex lectione hac perſpectum planè omnibus eſſe: reſtare ne illud ſolùm, vt vniuerſa ſynodus de his omnibus ſuffragia ferat: vt igitur cogitandi deliberandique de ſingulis ſpatium habeant ad Synodum vocati, ſequenti die primùm (quæ 13. Nouembr. futura erat) poſt rem ſacram peractam, de his omnibus ineunda ſuffragia eſſe, itaque Reuerendiſſ. Cardinalis eos ad cœnam in cœnaculo ad hoc inſtructo ſumendam, cum ſua benedictione dimiſit.

* *

ACTA SECVNDÆ DIEI SYNODI.

A ALTERA die huius ſanctiſſimę tractationis conuenerunt omnes conſtituto tempore, & Miſſa per R. D. Philippum à Rechberg de Hohenrechberg Decanum Eccleſiæ Auguſten. de S. Trinitate ſolenni canticorum ritu celebrata, moxq; reliquis ex libri pontificalis præſcripto peractis, Reuerendiſſ. Cardinalis, laicis antea per dominationis ſuæ Reuerendiſſ. fiſcalem exire iuſſis, ſynodum obteſtatus eſt feruenti ſermone, vt meminiſſe velit, ſe non priuato cuiuſquam mortalis, aut quemquã ſuo, ſed vniuerſos Chriſti, per quem creati & redempti eſſemus, nomine conueniſſe, B Chriſti hanc cauſam eſſe, de qua nunc ſit deliberandum: afferrẽt igitur hodie animos ab omni perturbatione, cupiditate, pertinacia, immunditia, & ſocordia expurgatos: conſulerentq; in medium de his, quæ diſciplinam eccleſiaſticam in Eccleſia Dei excitare, reſtituere, & conſeruare queant. Quòd ad ſe priuatim attineret, daturum operam, vt DEO duce, epiſcopi munere, quantum in ſe eſſet, ritè rectéq; fungeretur: & quanquam imbecillitatem defectusq; ſuos pleroſque in ſeipſo agnoſceret, tamen non dubitare ſe, quin multa ſint, quæ latere ipſum poſſint. Quapropter poſtulare ſe ab vniuerſa Synodo, vt ex prælatorum, canonicorum & Decanorum ruralium triplici ordine, ſingulos binos, ternos aut plures, C ſi ita videretur, eligerent, qui ceu teſtes ſynodales, de his, quæ emendanda in ſe eſſent, inquirerent: ſeque Synodi nomine admonerent, paratum enim ſe eſſe, promptumque & ad audiendum tranquillo animo ſingula, & ad obtemperandum monitis ſalutaribus ſanctæ huius Synodi in Spiritu ſancto congregatæ. His in hanc ferè ſententiam, maiore tamen ſermonis affluentia, dictis, ſummum aliquandiù ſilentium fuit. Quod cùm à nemine rumperetur, D. ſua Reuerendiſſ. aduocatis à ſe conſiliariis, conſtituit ſuffragiorum ſcrutinium inchoandum eſſe. Quo cõſilio per Cancellarium publicato, Fiſcalis è ſchedula nominatim ordineq; ſingulos ad mandata procuratoria aut ſyndicatoria afferenda compellauit: ſinguli itaque depoſitis a- D pud R. D. Iacobum Henrichmannum Auguſtenſ. eccleſiæ canonicum & vicarium, atque Notarios ad hoc deputatos, mandatorum inſtrumentis, ſuper ſtatutis ſynodalibus approbandis ſententias dixerunt: Quorum primus R. D. Marcus Auunculus Epiſcopus Nazianzenus, & Suffraganeus Auguſtenſ. breui candidaque oratione ſtatuta Synodalia approbauit, ſeque obſeruationi eorum, quatenus ad ſe pertinerent, adſtrinxit: hunc ſequuti ſunt reliqui prę̨lati, Abbates, præpoſiti & Decani tam collegiorum, quàm regiuncularum ruralium: nemoque in tanta multitudine extitit, qui voce ſua ſtatuta hæc ſaluberrima non collaudaret, atque ſe vnà cum his, quorum nomine huic ſynodo intereſſet, illis pro viribus pariturum, aliisque vt idem facerent, authorem E futurum non profiteretur.

Tanta igitur conſenſione omnium, votisque concordibus animaduerſis, Reueren. Card. Deo Opt. Max. cuius ſpiritu afflante hæc gerebantur, gratias egit: & accito ad ſe Cãcellario mandauit, vt Synodo, quę à prandio agenda eſſent, indicaret, nempè dominationem ſuam Reuerendiſſ. negotium dediſſe RR. DD. epiſcopo Nazianzeno, Philippo à Rechberg, &c. Decano, Iacobo Henrichmanno vicario & Cancellario ſuo, vt horis pomeridianis cauſas, grauamina & defectus tam eccleſiaſticorum quàm laicorum ad Synodi cognitionem pertinẽtes, audiant, expediant, aut, ſi res ita poſtulet, ad dominationem ſuam Reuerendiſſ. vel ſynodũ F ipſam referant decidenda: Cupere prętereà dominationem ſuam Reuerendiſſ. obnixeq; petere à ſynodo, vt tres pluresve deputet, qui de officialium, aliorumq; eccleſiaſticæ functionis & fori miniſtrorum ſuorum negligentia aliisve grauaminibus inde fortaſſe ad ſe manantibus inquirant, atque ad D. ſuam Reuerendiſſ. ſine vlla reformidatione deponãt, vt diligentia eiuſdem curaque debita, ſi quid incommodi fuerit, emendetur.

His dictis, Reuerendiſſ. Cardinalis ſynodum, ad corpora in cœnaculo inferiore, ſicuti toto hoc ſynodi tẽpore impenſis eiuſdem factum fuit, prandio curanda, de more dimiſit.

A prandio auditores cauſarum Synodalium negotio ſibi da-

bi dato ſatisfecerunt, cauſasque ſcripto vel voca propoſitas A aut expediuerunt, aut ſi quæ maiore indagatione opus habere viſæ ſunt, in aliud tempus, dum veritas inquiri, aut pars altera audiri potuerit, reiecerunt.

ACTA TERTIAE DIEI SYNODI.

POSTREMA die Synodi quæ fuit Nouembris decimaquarta, hora ſublucana celebrauit officium Miſſæ de B. Maria Virgine ſolēne & habitu Pontificali Reuerendus D. Gaſpar, abbas monaſterij Othoburēſis. Et factis tum ſynodalibus in libro Pontificali præſcriptis, ritè ſummaque totius Cleri & populi deuotione peractis, Canllarius, quæ à B Reuerendiſſ. Cardinale fuerat iuſſus, in eam, quæ ſequitur, ſententiam ſynodo expoſuit: Dominationem ſuam Reuerendiſſ. videlicet, intellecta totius ſynodi in approbandis ſtatutis ad Cæſ. Maieſt. formulam conditis, heſternaque die prælectis, ſumma concordia, reliquum eſſe cenſere, vt ea protogatis publicatisque habeantur: idcirco eandem paterno benignoque affectu omnes admonere, meminiſſe vt velint, ſe cōſenſu hoc ſynodali ad ea obſeruanda, perpetuaque vitæ, morum, atque officij integritate cuſtodienda, Deo omnium bonorum conſiliorum authori & humanarum actionum inſpectori, ipſiusque Eccleſiæ Chriſti eiusque antiſtitibus obſtrictos eſſe. Cauendum igitur omnibus, ne à legibus ipſis authorum ſuorum culpa coarguatur.

Poſt hæc Reuerendiſſ. Cardinalis Synodum denuò admonuit, ab eaque vrgendo petijt, vt monitores ex ſe diligerent, qui dominationē ſuam Reuerendiſſ. de his, quę ſe fortaſſe circa officij ſui ſuorumque miniſtrorum negligentem aut improuidam curam ſeu adminiſtrationem lateant, admonerent: daturum enim ſe operam, vt ſeipſum ſuosque ad rectam epiſcopalis officij regulam pro viribus emendet. His dictis, Synodus communicatis inter ſe omnium ordinum conſilijs, per R. D. epiſcopum Nazianzenum reſpondit, ſe ampliùs in dominatione ſua Reuerendiſſ. nil deſiderare, quā vt pro conſcientiæ ſuæ modo, ſtatutis hiſce ſynodalibus vnà cum ſuis inſiſtat, atq; veluti lex animata, in eccleſiæ ſuæ cardine eminens, cætera membra in officio contineat.

Hoc reſponſo, Reuerendiſſ. Cardinalis tanquàm reſtituēdæ apud ſuos catholicæ pietatis ingēti ſpe excitatus, Synodo gratias egit, Deumque omnipotentem ſupplex rogauit, vt ſibi in explendis exequendisque huius Synodi conſtitutionibus diuino ſuo numine aſſiſtere dignetur.

Poſtremò, præſentibus atque comparentibus in hac Synodo tanquàm obedientiæ filijs, gratiæ à Cancellario actæ ſunt, benignitatis dominationis ſuæ Reuerendiſſ. plenę, addita etiam clementiſſima obteſtatione, dominationi ſuæ Reuerendiſſ. gratiùs accidere nil poſſe, quàm ſi ad eum veluti ad patrem & paſtorem in rebus ſuis dubijs aduerſisque confugiant: auxilio enim, conſilio, ſtudio, cura, beneuolentiaq; ſua ſe eis pro viribus ſemper adfuturum.

Cùm igitur Synodus, peractis ferè iam omnibus, dimittenda eſſe, prodijt in medium fiſci promotor, atque citatorum non comparentium contumaciam accuſauit, petijtque eos contumaces atque in conſiſtorio epiſcopali ea de cauſa proceſſum decerni atq; committi: cuius petitioni Reueren. D. ſua annuit, præcepitque contra contumaces iuris ordine ſeruato procedi. Citati fuerunt etiam omnes ad Synodum proximam, quæ indicta fuit ad Kal. Sept. anni 1549. in oppido Dilinga celebranda.

His omnibus magna omnium attentione abſolutis, admiſſi ſunt Laici, hymnoque TE DEVM LAVDAMVS, cantato Reuerendiſſ. Cardinalis ſolenni benedictione receſſuros eſt proſequutus.

Actorum Statutorumq; Synodi Diœceſanæ Auguſtenſis, finis.

REVERENDI D. MARTINI DE OLAVE Theologi Hiſpani, & Cæſareæ atque Catholicæ Maieſt. Sacellani, oratio habita in Synodo Auguſtana.

Attendite vobis & vniuerſo gregi, in quo vos poſuit Spiritus ſanctus Epiſcopos, regere Eccleſiam Dei, quam acquiſiuit ſanguine ſuo. Act. 20.

DICTVRVS hodiè apud vos præclari Eccleſiæ Dei præſides ac paſtores, de inſigni illo ſtudio ac pietate, quam quiſque veſtrûm pro ſuo officio ad huius ſanctiſſimæ B ſynodi celebrationem afferre debet: vereor ego nō parùm, ne temerè ac valdè inconſultè feciſſe videar, ſi rem ingenij mei viribus longè maiorem ſuſcipere, & in hac tam celebri corona, homo peregrinus, de re cū primis ardua & minimè populari, loqui audeam. Quāquàm autem mandatum illuſtriſſ. principis & excellentis Reipub. Chriſtianæ Card. quo ad hoc munus ſuſcipiendū impulſus ſum, ſatis magnam vim apud vos habere nō dubitem, vt me poſſit ab omni temeritatis ſuſpicione vendicare, præſertim cùm tantùm apud me ſemper exigua eius dignitas & ſapientia valuerit, vt ego nec beneuolētiam ipſius erga me ignorare, nec volūtatem negligere, nec authoritatem non revereri abſq; nefario ſcelere poſſem: verùm animo meo penitùs non ſatisfacio, cū ſimul C de earum rerum quæ mihi addicendum proponuntur, ſanctitate & maieſtate, ſimul de ſumma mea indignitate & vehementi ſpiritus mei remiſſione ac in deuotione altiùs cogito. Doleo equidem plurimum me tam ſanctæ functioni parem morum integritatem, paremq; ſpiritus acrimoniam & ardorē minimè afferre. Nam de facultate dicēdi, quę ſentio, quā in me ſit exigua ac penè nulla, non ita ſum ſolicitus. Nec enim cauſam agendam ſuſcepi, quæ perſuaſibilibus humanæ ſapientiæ verbis indigeat, quin ipſo ſpiritu Dei, ipſo inquam Dei ſpiritu orationē noſtram inſtructā & ornatam eſſe oporteret, vt commouere illa veſtros animos poſſet, & ad hoc ſynodale munus ſanctè & religioſè gerēdum, incendere & inflammare. In quo munere non arbitror ignorare 1. Cor. 2. D vos, quātum momenti ſitum ſit ad ea mala magna ex parte ſananda, quibus tam miſerè affligimur.

Verùm ne quicquam nobis ex eo breuiſſimo tempore, quod mihi ad dicendū conceſſum eſt, in præfatione aut mei officij purgatione depereat, aggrediar ad rē illud ante omnia vos omnes viri Chriſtiani, etiam atque etiam obſecrans & obteſtans, vt quo me nunc plurimis difficultatibus circumſeptum eſſe videtis, quoq; meliùs agnoſcitis, quantum mihi hodiè Dei præſidio & gratia ſit opus, eo ardentioribus votis mecum iuxta illi ſupplicetis, vt orationem mihi inſpiret, quæ ſit digna ea expectatione, quam fortaſſe dominus Reuerend. concepit, cùm hanc mihi prouinciam demandauit, digna ipſius veſtriſque auribus, digna huius conſeſſus E celebritate & amplitudine, digna denique grauitate & ſanctimonia earum rerum, de quibus dicturi ſumus. Concedat, vt Spiritus ſanctus animo meo nunc illabatur, quò poſſit cor meum in huius ſanctæ Synodi conſpectu verbum eructare bonum, verbum ignitum, verbum ſalutis & ędificationis. Euiuſmodi enim verba ſunt, quæ ſanctum & ſpiritalem conuentum decent. Quid enim paleis ad triticum, dicit Dominus? nonne verba mea quaſi ignis? Hoc autem ita commodiſſimè efficiemus, ſi omnes ſupplices & venerabundi ſacratiſſimam Virginem Mariam deprecemur, vt nobis filium ipſa ſuum, eundemque ſeruatorem noſtrum aduocare & conciliare dignetur, ſalutationem illi angelicam F offerentes.

Psal. 44

Hier. 23

AVE MARIA.

Attendite vobis & vniuerſo gregi in quo vos poſuit Spiritus ſanctus Epiſcopos, regere Eccleſiam Dei, quam acquiſiuit ſanguine ſuo. ſuo. Actor. 20.

HÆc ſunt verba, viri Chriſtiani, magni illius Apoſtoli, qui vas electionis à Chriſto dictus eſt, quibus Acto. 9. omnes illi Eccleſiæ præſides ac rectores, quos hoc loco epiſcopos, id eſt, prępoſitos appellat, ad gubernādum inſtituit, hæc Pauli doctrina, eſt diuinitùs inſpirata, qua ſi in- Acto. 20

buti eſſent omnes Dominici gregis paſtores, tutò & diu eũ
paſcere poſſent, gratum Deo obſequiũ præſtantes, ſibi ve-
rò ac ſuis ouibus æternam felicitatem & ſalutem concilian-
tes. Ac mihi quidem eiuſmodi hæc verba eſſe videntur,
quæ omnes magni Eccleſiæ Pontifices in ſuis aulæis & ma-
gnificis tapetis, reliqui etiam paſtores in humilioribus ſtra-
gulis inſerta & intexta habere deberent, vt ſemper eis ali-
quid ante oculos verſaretur, quòd ſui officij ipſos admone-
ret. Perſarum rex, vt literis proditum eſt, vnum habebat
cubicularium, cui hoc muneris mãdatum erat, vt diluculo
☞ ingreſſus illi diceret: Surge Rex, & ea cura negotia, quæ te
curare voluit Meſoroſmados. At multò magis conueni-
ret, hunc diuinum Apoſtoli ſermonem omnibus Eccleſiæ
pastoribus quotidiè inculcari, non ſe, inquã, à regibus, non
à magiſtratibus, non à Senatu, non à plebe gregi Dominico
fuiſſe præfectos, ſed ab ipſo Spiritu ſancto, vt ſemper me-
minerint, ei, à quo acceperunt, muneris rationem eſſe red-
dendam. Ac gregem quidem non quemuis illis eſſe cõmiſ-
ſum, ſed eum, cuius ſalus tam chara ſit maximo vniuerſę na-
turæ principi, ac optimo omnium creatori & parenti Deo,
vt filium ipſe ſuum vnigenitum tradere non dubitauerit,
Act. 20. qui pro eo ſanguinem ſuum funderet, ac mortem cum
primis ignominioſam oppeteret. Operæpretium eſt au-
tem, vt cauſam etiam illam conſideremus, qua adductus
Apoſtolus fuit, vt tam diligenter curam gregis paſtoribus
commẽdaret. Addit ergo ille: Ego ſcio quoniam intrabunt
lupi rapaces in vos, non parcentes gregi: & ex vobis ipſis ex-
urgent viri loquentes peruerſa, vt abducant diſcipulos
poſt ſe, propter quod vigilate. Mihi igitur viri Chriſtia-
ni, ad eam admonitionem, quam à principio propoſui, dili-
gentiùs inſpicienti, & hanc eius cauſam ac rationem altiori
etiam animi cogitatione perpendenti, viſum eſt, nihil à me
in hunc conuentum afferri nunc potuiſſe, quod vel muneri
meo, vel huic hodiernæ celebritati magis cõueniret. Video
etenim non abſque ſumma quidem animi lętitia, veluti cœ-
leſtem quendam exercitum fortiſſimorum fidei propugna-
torum & optimorum Eccleſiæ Chriſti paſtorum, in hunc
locum hodiè cõueniſſe, vt de bello inſtruendo aduerſus ſa-
tanam & eius fautores, ac de grauiſſimo periculo depellen-
do, quod ſuis oniumq; omnium ſuarum ceruicibus immi-
net, conſultent ac deliberẽt. In quo exercitu te Deus, Opti-
me pontifex, veluti principem & Imperatorem eſſe voluit:
reliquos clariſſimos & honeſtiſſimos viros qui hîc adſunt,
tibi tanquàm aſſeſſores & duces ac tribunos exercitus attri-
buit, vt eorum tu conſilio & viribus vtaris. Terribilem certè
quidem exercitum & formidoloſum aduerſarijs: ſi quidem
illis armis inſtructus accedat, quibus eum munitum eſſe de-
2. Cor. 10. bere, D. Paulus his verbis explicat: Arma malitię noſtræ non
carnalia ſunt, ſed potentia Deo ad deſtructionem munitio-
num, conſilia deſtruentes, & omnem altitudinem extollen-
tem ſe aduerſus ſcientiam Dei, & in captiuitatem redigẽtes
omnem intellectum in obſequium Chriſti. Quorum ar-
2. Tim. 3. morum quanta ſit vis & efficacia, idẽ Apoſtolus Timotheo
diſcipulo ſuo indicat: Omnis, inquiens, ſcriptura diuinitùs
inſpirata, vtilis eſt ad docendũ, ad arguendum, ad corripiẽ-
dum, ad erudiendum in iuſtitia, vt perfectus ſit homo Dei,
ad omne opus bonum inſtructus.

Igitur vt etiam ego aliqua ſaltem ex parte, pro exigua
mea facultate, & pro officij mihi impoſiti ratione, vos cõtra
cõmunes hoſtes adiuuem, tractabo nunc paucis quæ ad ad-
monitionem ex D. Paulo à principio allatam, & ad ipſius
cauſam atq; rationẽ in primis pertinere exiſtimo. Ac prius
quidem dicam de præſenti Reipub. Chriſtianæ ſtatu & con-
ditione, deque magnitudine periculorum, in quibus omnes
hodiè verſamur, id quod cauſæ iam dictæ reſpondet. Dein-
de, quid nos hoc tempore potiſſimùm facere oporteat, Dei
gratia & ope adiutus, iuxta Pauli exhortationem explicabo.
Quibus de rebus dum breuiter diſſero, & breuius fortaſſe
quàm varietas & magnitudo huius cauſæ poſtulent, peto à
vobis viri Chriſtiani, vt me pro veſtra religione & pietate li-
benter & ſtudioſè audire velitis.

Nullum vnquàm tempus extitiſſe, cùm non grauiſſimis
Satanæ bellis Dei Eccleſia infeſtaretur, cùm veterum tem-
porũ monumentis, tum pręſentium experientia didicimus:
Psal. 128. quin & illas ſcripturæ voces, Sæpè expugnauerũt me à iuuẽ-
A tute mea, Sæpè expugnauerũt me à iuuentute mea, Eccleſiæ
multi eſſe arbitrantur. Etenim vt omnia alia tempora ſilen-
tio tacitus prætermittam, quæ Euangelij gratiam anteceſſe-
runt, in quibus nõ puto ignorare vos, quàm variè & crude-
liter plerique iuſti & fideles Dei ſerui, à Satana & eius mini-
ſtris exerciti & vexati fuerint: in ipſo certè eccleſię Chriſtia-
næ naſcentis exordio animaduertere poteſtis, quot machi-
nas capitalis ille generis humani hoſtis contra Chriſti Apo-
ſtolos & alios ſanctos Dei homines, qui eorũ vitam & mo-
res ſecuti ſunt, admouerit: quot artes nocẽdi excogitauerit,
quot principes & tyrannos potentiſſimos impulerit, vt in-
nocentes & inermes apertè & hoſtiliter inſequerẽtur: quot
item hypocritas excitauerit, qui ouium veſtibus induti, oc-
B cultè & inſidioſè lupos rapaces agerent, & miſeras multorũ
animas deuorarent. Verùm cùm multa atq; innumerabilia
maximarum perſecutionum genera extiterint, quibus ille
Dei Eccleſiam laceſſere atq; exagitare nunquàm intermiſit,
tamen hoc aſtu imo, ex omnibus eã longè grauiſſimã & per-
nicioſiſſimam quouis tempore habitam eſſe, qua fidem in-
uaderet & conuellere niteretur. Atqui hãc etiã non arbitror
neſcire vos, tunc eſſe periculoſiſſimam, cùm res per eos mi-
niſtros geritur, qui nos noſtris armis, id eſt teſtimonijs ſcri-
pturarũ, & magnifica ac populari Dei & Chriſti commen-
datione aggrediuntur & oppugnãt. Sed ego propterea per-
ſecutionem illam, quæ cõtra fidem intenditur, reliquis om-
C nibus anteponẽdam cenſeo, non quòd alia peccata infideli-
tate deteriora inueniri poſſe non exiſtimem, ſed quoniã cri-
mina illa, quæ contra ſolam charitatem admittuntur, & di-
uinum fidei lumen in mẽtibus noſtris non extinguunt, etſi
inuiſos illi admodum ſæpè nos reddant, non ita procul ta-
men ab eo nos ſemouent, vt non vel vnico gemitu reconci-
liari illi & cõiungi poſſimus. At fidem ſi quis ſemel amittat,
is nec facilè eã recuperare poteſt: quoniã ſuo ſe ipſe iudicio
condemnauit, vt D. Pauli ratione vtar, & reliquis admini- Tit. 3.
culis ſæpiùs ad perniciem, quàm ad ſalutem ſuam abuti ſo-
let. Nam qui abſque fide eſt, eo longius à Deo abducitur,
quo ſibi iuſtior & ſanctior eſſe videtur. Itaque vt in Chri-
ſtiano ædificio erigendo à fide exordiri neceſſum eſt, quòd
D non niſi in ea fundamẽta iaci & poni poſſint, ita in amolie-
do hoc ædificio, quod extremo loco concutitur, fides eſt:
quam donec conuulſam videat, nihil propemodùm perfe-
ciſſe ſe diabolus exiſtimat: intelligit nimirùm, reliqua om-
nia quæ deſtruxerit, per eã facilè & nullo negotio poſſe in-
ſtaurari, verùm hac vna euerſa, velut parta omninò victoria
triumphat & conquieſcit. Hanc ob rem perpetuò hoc ille
ſuis ſatellitibus inculcat: Exinanite, Exinanite, vſq; ad fun- Psal. 136.
damentum in ea, id eſt conuellite omnia religionis præſi-
dia, nec ceſſate, quoad fidem, quæ altiſſimũ & firmiſſimum
ipſius fundamentum eſt, ab imis radicibus extirpetis. Non
latuit ſanè hoc veteres illos ſanctiſſimos patres, qui quan-
quàm alijs etiam in perſecutionibus grauiter & ſtrenuè ad-
E uerſus ſatanam decertarẽt, cùm bellum ille tamen fidei in-
ferebat, ita animis omnes commouebantur, vt nõ ſibi ſatiſ-
facerent, niſi vniuerſas eccleſiæ vires colligerent, ac tanquã
communi claſſico euocati, omnes vnà ad reſiſtẽdum occur-
rerent. Alia vitia vt depellerent, nemo de ſua ſtatione di-
ſcedebat: hæreſim vt propulſarent, domos & prouincias
ſuas deſerere, & ignotas ac longiſſimè ſepoſitas regiones
cum maximo etiamnum vitę diſcrimine adire nihil dubita-
bant. Permulta huius rei exempla notoria ſunt omnibus,
quàm vt à me huc adduci conueniat. Quis enim non legit,
quàm frequentes olim & quàm vehemẽti ſtudio & ardore
incitati permulti ex Epiſcopis & alijs Eccleſiæ paſtoribus,
ex omnibus totius orbis terrarum finibus, & contra vnum
F Arium, vel vnum Macedonium, vel vnũ Photium, vel vnũ
denique ex quamplurimis alijs hæreſiarchis, ſedibus ſuis re-
lictis, conuenerint? Quòd ſi priſcis illis temporibus, cùm
non ita vbique Chriſti fides explicata & confirmata erat: v-
nus terror totum Chriſtianiſmum vſqueadeò commouebat
& concitabat, quo tandem animo nos nunc eſſe par eſt, viri
Chriſtiani, qui non vno errore, ſed ipſa (vt ita dicam) hære-
ſum colluuione appetimur & exercemur, nec alienis armis,
vt quondam, id eſt philoſophorum & ethnicorum teſtimo-
nijs, ſed noſtris ipſis, Chriſti nimirum, Prophetarũ & Apo-
ſtolorum verbis, contortis illis quidem & adulteratis, at il-

Digitized by Google

A lorum tamen verbis inuadimur & oppugnamur: Nō nobis,
inquam, vt olim, de vno vel altero fidei articulo contentio
eſt, ſed de tota propemodùm religionis ſumma diſſidemus.
Nam eò hæreticorū huius temporis doctrina & labor ſpe-
ctant, vt nobis ſacramenta ſalutis eripiant, vt totum ordi-
nem Eccleſiæ conturbent, vt vniuerſas ſanctiſſimas eius cæ-
remonias exterminent, vt veterum ſapiētiſſimorum & ſan-
ctiſſimorum doctorum diſciplinam & doctrinam concul-
cent, vt omnem omnium temporum authoritatem cōuel-
lant, vt ad immoderatam quandā viuendi libertatem & li-
centiā homines inducant, Dei timore omninò ſublato. An
Pſal.73. non meritò cum Propheta nunc exclamabimus: Quantum
malignatus eſt inimicus in ſancto, incēderunt ſanctuarium
B Dei, polluerunt tabernaculū eius? niſi fortè leuius eſt, ædes
ſacras in equorum ac ferarum, religioſis viris eiectis, ſtabula
cōuertiſſe, quàm igni illas incendiſſe: aut quaſi nō polluiſſe
tabernaculum Do. illi videri debeant, qui clauſtra pudoris
laxantes, & impuriſſimas ac ſacrilegas nuptias inducentes,
mortales omnes votorum ſanctimonia & nexu liberârunt.
O miſeram, & in breui tam celerem & tam variam in Ec-
cleſia Dei commutationem. O luctuoſam religionis cōuer-
ſionem. O excellentem olim & omni laude ac commenda-
tione celebratā Germaniam, quàm negligēter cauiſti, ne in
Act.20. te lupi rapaces, quos tantoperè reformādos eſſe Paulus ad-
monuerat, ingrederētur. Quàm multi viri peruerſa loquen-
C tes ex te his temporibus prodiêrunt, & quàm innumerabi-
les illi diſcipuli fefellerunt, ac poſt ſe abduxerunt? Equidem
non poſſumus nō ex animo dolere omnes, qui te, quam nō
ita pridem vt tutiſſimam arcem fidei; vt eximium pietatis
domicilium, vt vnicum religionis firmamentum ſuſpicie-
bamus, nunc tanquàm ſcapham ſine remige ſæuiſſima hæ-
reſum tempeſtate iactari videmus. Vtinam verò non extre-
ma hæc tua ſit diſceſſio, vtinam non in finem repulſa ſis, ac
celeriùs opinione hominum, domino infideli parere coga-
ris, quemadmodum & nunc illa olim inclyta Græcia paret.
Non enim dubito, quin tuam infidelitatem ſeueriùs adhuc
vindicaturus ſit Deus, niſi breui reſipiſces.

Sed vnde, quæſo, tanta aduerſus Chriſtianos Satanæ po-
D teſtas? vnde tāta in nos vis hoſtibus addita? vnde? niſi ex ſce-
leribus noſtris, quæ alia ſup alia adijcere nunquā ceſſamus,
quibus vtiq; ita in nos Dei iram inflammauimus, vt veren-
dum ſit, ne non ſolùm Satanam, ſed etiam ipſum Deum, ip-
ſum inquam Deum conſeruatorē noſtrum, cuius ſolo præ-
ſidio vti poſſumus, hoſtem & inimicum habeamus, ac cum
Thren.2. Hieremia lugere cogamur: Factus eſt Dominus velut inimi-
cus, præcipitauit Iſrael, præcipitauit mœnia eius, diſſipauit
munitiones eius. Tetendit arcum ſuum quaſi inimicus, fir-
mauit dexteram ſuam quaſi hoſtis, & occidit omne quod
pulchrum erat viſu in tabernaculo filiæ Sion.

E Verùm quid nos agimus, O Chriſti ſacerdotes? vos enim
nunc omnes appello, vt de remedio eo, de quo extremo
loco me acturum promiſi, cōſultemus. Quid nos, inquam,
nunc in tanto diſcrimine poſiti agimus? quibus de rebus,
tot tantiſque periculis circunſepti, cogitemus? Immò verò
quid nos nunc agere, & quæ potiſſimùm conſilia capere o-
portet? Nam quid agamus, nimio pluſquàm ſatis, proh do-
lor, perſpicuum eſt omnibus. Ociamur & ſtertimus omnes,
magni iuxta & parui, ad rem noſtram attentiſſimi ſumus.
Omnes Dei patientia & longanimitate abutimur. Omnes
toto animo & ſtudio omni in eam curam incumbimus, vt
cupiditatibus & deſiderijs noſtis ſatisfaciamus. Omnes in
res inanes & fallaces vniuerſas noſtras cogitationes abijci-
F mus. In medio grauiſſimi belli omnium, quæ vllo vnquàm
tempore in Eccleſia Dei geſta ſunt, conſtituti, nihil de peri-
culo cogitamus, immò nec bellum quidem vllum eſſe exi-
ſtimamus, ſi de noſtris opibus nihil diſcedat, & reliquas vo-
luptates ſectari liceat. Tot tantaque mala & tam grauem
Reipub. Chriſtianæ perſecutionem pacem ducimus, nec ſa-
tanæ incurſiones, nec Dei flagella ſentimus. Nam quotuſ-
quiſque, obſecro, ex nobis his flagellis atque hac tam ſeuera
Hier.5. Dei correctione commonitus, factus melior eſſe videtur?
Nimium profectò & verè in nos illud Hieremiæ congruit:
Domine, percuſſiſti eos, & non doluerunt: attriuiſti eos, &
renuerunt accipere diſciplinam: indurauerunt facies ſuas
ſupra petram, noluerunt reuerti.

A Attendite igitur diligenter, O vos exercitus Dei duces
ac principes, quantam ruinam hoc tempore catholica reli-
gio minetur, perſpicitis. Quàm innumerabiles miſerorum
hominum animę perierint, & quot nunc quotidiè tenten-
tur, ex quibus partim victæ ſuccumbunt, partim nutant ac
vacillant, non ignoratis. Hoc vtique tempus illud eſt, cùm
Deus à vobis exigit, vt ſanguinem & vitam pro ſuis ouibus
offeratis. Quod ſi mortem veſtram nihil nunc profuturam
exiſtimatis, nec ego ſane author vobis eſſe velim, vt eam te-
merè & abſq; fructu ſuſcipiatis. Cupio tamen vehementer
vt oēs intelligatis, cuiuſmodi ſuſpirijs & deſiderijs pectora
veſtra nunc plena eſſe debeant. Meminiſſe certè perpetuò
nos conuenit eorum Pauli verborum, quæ à principio attu-
B limus, Vos ab Spiritu ſancto gregi Dominico fuiſſe præpo-
ſitos: veſtræ curæ eas oues eſſe commiſſas, quas ſuo ſangui-
ne Chriſtus acquiſiuit. De illis igitur adeò nūc ſolicitos vos
eſſe oportet, vt parati ſitis fortunas omnes veſtras & vitam,
ſi intereſſit, pro earum ſalute ac libertate libenter impende-
re. Quæ cura, ſi pro eo ac debet, defixa in animis veſtris in-
ſideret, admittere haud dubiè nullam illi conſolationem
aut remiſſionem poſſent, donec ouium veſtrarum ſaluti re-
ctè proſpectum eſſe videritis. Quis ſcandalizatur, & ego nō 2 Cor.11.
vror? quis infirmatur, & ego non infirmor? dicebat magnus
ille animarum zelator Paulus.

Ad hunc modum ſi vos omnes nūc ad hanc ſanctam ſy-
C nodum compoſiti accedatis, non equidē dubito, quin Deus
optima & ſalutaria conſilia ſit inſpiraturus.

Non eſt neceſſe, in diſcrimen veſtrum nunc offerre
vitam, Eſto. At neceſſum eſt certè, vitam nos omnes e-
mendare, vt Dei iram vehementer in nos concitatam le-
niamus: neceſſum eſt diù & multum nos orare, vt eius
miſericordiam conciliemus: multa etiam alia præter tuum
ſanguinem neceſſaria ſunt, quæ ſi tu nunc præſtare recu-
ſas, quemadmodum tādem vitam te, ſi intereſſit, traditurum
credemus.

In ea ſanè tempora auditores incidimus, vt veri fideles
non diſtingui & internoſci ab infidelibus nō facilè poſſint.
Nunc demùm veriſſimè Euāgelicum illud impletur in no- Matt.12.
D bis: Qui non eſt mecum, contra me eſt: & qui non colligit
mecum, diſpergit. Tepidus exiſtere nemo nunc poteſt. Fri-
gidum te aut calidum eſſe neceſſe eſt: aut enim pro Chriſto,
pro fide, pro religione, pro animarum ſalute ſtare in acie de-
bes, aut Chriſto renunciare, & illi cum Satana tanquàm ho-
ſtis & inimicus bellum inferre. Non licet mediam his tem-
poribus tenere viam. Non fert hoc tam ingens & flagrans
hæreſum incendium fidelem quempiam diſſimulare, mul-
tò autem minus vos Eccleſiæ Dei paſtores.

A vobis nunc magnus ille gubernator & paſtor anima-
rum Chriſtus, vitæ reformationem & orationis aſſiduitatē
E in primis exigit. His vos potiſſimùm armis & hæreticis ad
calumniandum aditum intercludere, & ſimplicem populū
in officio continere, & diſperſas oues ad Dominicum ouile
reuocare poteſtis. Nemini (inquit diuus Paulus, nos allo-
quens) demus vllam offenſionem, ſed exhibeamus noſmet- 2.Cor.6.
ipſos, ſicut Dei miniſtros.

Non eſtis neſcij, quemadmodum nos hæretici apud po-
pulum perpetuò traducāt, nos ſcortatores, nos ambitioſos,
nos auaros, nos ignaros & rudes eſſe, nos otio ſemper, luxui
& ventri ſeruire, identidem vociferantur. Superbè quidem
illi & inſolēter, negare nō poſſum, cùm ſeipſi quotidiè om-
nium flagitiorum dedecore & turpitudine polluāt & cōta-
minēt, ac alijs omnibus magnā vitiorum omnium impuni-
F tatem polliceri non ceſſent. Superbè itaq; illi, ſed vtinā non
nimiū ſæpè verè: nā ſi vera potiùs hoc loco, quàm plauſibi-
lia, dicenda ſint, negare certè nō poſſumus, quin maximā ad
nos accuſandos occaſionē ſæpè dederimus. Nos ea tela ſug-
geſſimus, quibus acriùs & vehementiùs, quàm vllis alijs,
exagitamur. Dicam etiam ampliùs, nos, nos inquam, aduer-
ſum Chriſtum arma dedimus, nos eorum aciem inſtruxi- 2.Cor.6.
mus: propter nos catholicę religionis nomē inter ipſos blaſ-
phematur, propter nos vtiq;, qui cùm bonus odor Chriſti
omnibus eſſe deberemus, ingens fœtor effecti ſumus: pro-
pter nos qui magna ex parte extra Eccleſiam flagitioſiſſimè
viuimus, in Eccleſia autem tanta oris & cordis impuritate
ſacra myſteria attrectamus, tam irreuerēter ad ſanctiſſima

Chriſti

Chriſti ſacramenta accedimus: tam nulla adhibita deuotione neque modeſtia, Euangelica verba, hymnos & pſalmos pronunciamus, atque alia eccleſiaſtica munera obimus, vt multorum infirmorum mentes & voluntates à Dei cultu & veneratione frequenter alienemus: Ita fit, vt quibus nos armis in primis vti debeamus, ea omnia in diaboli arma aduerſus nos conuerterimus. Etenim orationibus noſtris & ſacrificijs tantum abeſt, vt iram Dei in nos incenſam reſtinguamus, vt vehementiùs eam quotidiè commoueamus & inflammemus: Vt ego quidem non dubitem, hanc tantam calamitatem, quantam hodiè vniuerſa Reſpublica Chriſtiana patitur, propter noſtra præcipuè peccata eſſe illi illatam, ac quadrare in nos veriſſimè, quod apud Hieremiam ſcriptum legimus: Propter peccata Prophetarum & iniquitates ſacerdotum compleuit Dominus furorem ſuum. [Thren. 4.]

Apud Ezechielem autem Deus, vbi ſacerdotum peccata his commemorat verbis: Sacerdotes eius contempſerunt legem meam, & polluerunt ſanctuaria mea: inter ſacrum & prophanum non habuerunt diſtantiam: inter pollutum & mundum non intellexerunt. [Ezech. 22.] Sed poſt hanc criminationem, volens Dominus oſtendere, quàm veluti inuitus ad puniendos nos trahatur, & quàm vehementer cupiat noſtris precibus & vitæ noſtræ reformatione flecti atq; placari: contrà verò, quantum noſtra omnium pertinacia & obſtinatione offendatur & irritetur, ſubicit: Quæſiui virum qui interponeret ſepem, & ſtaret oppoſitus coram me pro terra, & non inueni: & effudi ſuper eos indignationem meam, & in igne iræ meæ conſumpſi eos: viam eorum in caput eorum reddidi. [Ibid.]

Timeamus igitur viri Chriſtiani, ne grauiorem adhuc indignationem Deus in nos effundat, niſi celeriter reſipiſcamus. At ne tandem iræ ſuæ nos igne conſumat, ad ipſum toto animo & ſtudio omni conuertamur. Fallacia bona & breui interitura libenter alijs relinquamus, nos certè religionem & pietatem colentes, ſolida illa & vera atque æterna bona cõſectemur, & veterem morum diſciplinam, quoad eius fieri poterit, in nobiſipſis inſtaurare conemur.

Huius autem tam diuini boni conſequendi hæc vna ratio inueniri poteſt, ſi omnem ambitionem & auaritiam cum iniquiſſima beneficiorum pluralitate, omnem item impudicitiam, omnem luxum & ebrietatem exterminemus: Si execrabilem & abominandum concubinatum funditùs conuellamus: ſi ſacris miniſterijs puritatem & ſanctitatem, reuerentiam item ac deuotionem reſtituamus: Si orationi, ieiunio, & eleēmoſynæ multũ & ex animo nos dedamus: ſi ſtudia pietatis & veræ ſapiẽtiæ excolamus, erigentes & aperientes ſcholas multas, atque in hunc vſum in primis pium, & in his tẽporibus maximè neceſſarium, de noſtris opibus libenter impertientes: Ad extremum ſi non honeſtos & ſpecioſos canones condidiſſe contenti ſimus, ſed eos re ipſa atque opere diligenter præſtare & implere ſtudeamus.

At me quidem viri Chriſtiani, optima ſpes tenet, fore vt breui in hac prouincia religionem in integrum reſtitutam videamus. Nam præter voluntatem quam in Chriſtianiſſimo & potentiſſimo Cæſare ſolidam ad hanc rem & expreſſam eſſe cognoſcimus, maximè illam quidem & nunquã intermorituris laudibus & præconijs commemorandam, in multis certè Germaniæ Eccleſiaſticis præſidibus, ac in vobis præſertim optimi antiſtites, tam ardens huius rei deſiderium & tam incredibilem voluntatum, ſtudiorum & ſententiarum conſenſionem eſſe perſpicio, vt leniſſe magna ex parte Deus iram ſuam, & oculos clementiores ad nos adiecisſe videatur.

Nam de immortali & propè diuina tua diligentia, clariſſime Cardinalis, non patieris te præſente & auſcultante, me plura dicere: alioqui non commiſiſſem, vt tam rarum, tam inſolitum, tam excellens virtutis genus ſilentio tacitus prætermiſiſſem. Gratias age Deo, quod te vnum ex pauciſſimis eſſe voluit, qui primi depellendi omnem hæreſim ex Germania authores extitiſtis: primi contra fidei & religionis hoſtes arma cepiſtis: primi pro ipſius Eccleſia, fortunas omnes veſtras, vitamque in apertiſſimum diſcrimen & periculum obtuliſtis. Gratias age Deo, quod nunc etiam tam acres tibi admoueat ſtimulos ad hanc ſanctam eccleſiaſticæ diſciplinæ & vitæ reformationem, verè & ex ipſius ſententia procurandam, & modis omnibus promouendam, vt oculi, ſenſus omnes & cogitationes tuæ, in hanc vnam rem duntaxat, pro eo ac debent, intentæ eſſe videantur: vt primus eſſe velis, qui reliquis omnibus, quibus honore gradus & dignitate præcellis, maximum etiã & illuſtriſſimum in te ipſo reformationis præbeas exemplar: vt collegium literarum vel ſolis tuis impenſis erigere conſtitueris, ne ſtudia pietatis & Chriſtianæ doctrinæ, quibus ſolitudo & exilium in hac prouincia indictum his temporibus eſſe videtur: penitùs dilabantur. Hæc nimirùm vera tua gloria eſt, optime Pontifex. Huic (vt magnus ille Orator aiebat) tu inſeruias, huic te oſtentes oportet, quæ vigebit memoria ſeculorum omnium, quam poſteritas alet, quam ipſa ſemper intuebitur æternitas.

Nec verò viri Chriſtiani, quòd tam anguſtæ & aſperæ res noſtrorum temporum ſint, vt illis minimè occurrere poſſe videamur, propterea debilitari aut frangi nos decet. Non enim noſtris viribus hæc conficienda ſunt, nec illis nos vlla ex parte niti debemus. Hoc vtique opus ſolius Dei & nullius præterea eſſe poteſt. Quare nos ad ipſius ſanctiſſimum numen, tanquàm ad tutiſſimam arcem, ſumma cum fiducia confugiamus: ab eo certiſſimam opem expectemus, qui nullius ſpem fallere poteſt: ipſiuſque ſolo præſidio confidentes, & reliqua omnia adiumenta inania exiſtimantes, audacter cum Propheta exclamemus: Dominus illuminatio noſtra & ſalus noſtra: quem timebimus? [Pſal. 26.] Dominus protector vitæ noſtræ: à quo trepidabimus? Nec dubitemus quin exauditurus ſit nos maximus ille conſeruator & parens ſalutis noſtræ, cuius ſummum in ſecula ſeculorum, & in omnem æternitatem durat imperium. Amen. Dixi.

DE VRBE TREVERENSI LONgè antiquiſſima, atque olim celeberrima & potentiſſima, in qua ſequens ſynodus habita eſt, ita ſcribit Auſonius:

Armipotens dudum celebrari Gallia geſtit,
Treuericaq; vrbis ſolium, quæ proxima Rheno,
Pacis vt in medio gremio ſecura quieſcat:
Imperijq; viros, quod alit, quod veſtit & armat.
Lata per extentum procurrunt mœnia collem:
Largus tranquillo prælabitur amne Moſella.
Longinqua omnigenæ vectans commercia terræ.

Hæc ille:

Frequens eſt apud Cæſarem in Commentarijs huius ciuitatis mentio.

CONCILIVM TREVERENSE AVCTORITATE IOANNIS TREVIR. ARCHIEPISCOPI PRO REformanda diſciplina fidei & morum celebratum anno 1548. tempore Pauli Papæ II.

ACTA ET DECRETA SYNODI DIOECESANÆ TREVEREN.

Præſidente Reuerendiſſimo in Chriſto Patre, & ampliſſimo Principe ac Domino, D. Ioanne Archiepiſcopo Treueren. ſacri Rom. Imperij per Galliam & regnum Arelatenſe Archicancellario, ac Principe Electore &c. celebratæ vigeſimaquinta Nouēb. Anno M.D. XLVIII.

MANDATVM CONVOCATIONIS.

IOANNES Dei gratia S. Treuerenſ. Eccleſiæ Archiepiſcopus, ſacri Rom. imperij per Galliam & regnum Arelaten. Archicancellarius ac Princeps Elector, Vniuerſis & ſingulis Cathedralis noſtræ, & Collegiatarum Parochialiumque Eccleſiarum, Abbatibus, Prioribus, Præpoſitis, Decanis, tum Ruralibus diuinorum Rectoribus, curatis ac non curatis, alijſque Eccleſiaſticis perſonis, Ciuitatis & Diœceſis noſtræ Treueren. quibuſcunque coniunctim aut ſingulatim, qui noſtræ ſynodo Epiſcopali, de iure aut conſuetudine intereſſe conſueuerunt & tenentur, Salutem in Domino ſempiternam.

Neminem veſtrûm latere volumus, quòd Clementiſſimus & inuictiſſimus Princeps & Dominus noſter Carolus Quintus Romanorum Imperator ſemper Auguſtus, publicæ pacis & tranquillitatis vindex, Comitijs hiſce ſuperioribus Auguſtæ celebratis, omnem animi concilijq; rationem in id contulerit, vt pro admirabili ſua prudentia ſimul & ſuſcepto cœlitùs Eccleſiam tuendi catholicam officio, rebus iam in extremum periculum abductis, ac religioni propè vniuerſæ improborum licentia obliteratæ, opem ferret, eamque quoquo modo poſſet, diuina adſpirante gratia, in tutum trāquillitatis portum, de medijs procellarum, turbinumque fluctibus reduceret. Itaque hac tam iuſta, ac neceſſaria ratione commotus, nimirùm quo celerioribus conſilijs rebus lapſis ſuccurreret, idoneaque magis via ſubuenire poſſet, tantamque ac tam peſtilentem hæreticarum conuentionum inundationem reprimeret, reuocata redditaque inclytæ Germanicæ nationi priſtina auitaque luce & pace, à catholicis imperij membris, præter alia de religionis forma, à ſua maieſtate disertè declarata, clementer monendo poſtulauit, ne quid ab obſeruatis hactenùs in vniuerſali Dei Eccleſia ritibus, ſanctiſque obſeruationibus quiſquam digrederetur: Immò, vt cùm noſipſos in primis inculpatos, circa religionis normam exhiberemus, tum etiam noſtræ fidei commiſſos, in diuina diſciplina ita moderaremur, vt omni diligentia cautum accurateque prouiſum videretur, ne alicundè inſolens quid aut alienum à vetuſtis Eccleſiæ Catholicæ ritibus irrepere, aut intromitti pateremur, ſed immobiles potiùs, tanquàm ad ſcopulum tabula aliqua naufragio eiecti, ita ad relictam à maioribus religionem, vſque ad generalis Concilij definitionem, adhæreremus. Quod quidem fieri poſſe illius Maieſtas exiſtimauit, ſi eccleſiarum mores, vitæque ratio ad meliorem ſanctioremque formam reuocarentur. Huic igitur tam piè monenti, perinde atque diuino oraculo omnes Catholici, Imperijque Principes, ac ſtatus, vt par erat, lubenter paruerunt, & pro ſe quiſque ſimul atque ad ſuis rediſſet, curaturum recepit. Et ne foret cuiquam neceſſarium, qualiſnam eſſet reformandi proceſſus, modusque aſſumendus, longum cogitandi tempus impendere, ſacra illius Maieſtas ſibi haud quaquàm graue duxit formam nobis

A proponere, ad amuſſim conſentaneam ſcripturis, & cælitùs inſpiratis canonibus, quàm de ſacrorum Voluminum penu, piorum literatiſſimorumque hominum induſtria, deprompſerat. Qua quidem admoniti ſinguli, quid apud ſuos facto opus eſſet, ad reſtaurandam Eccleſiæ integritatem, non difficulter neque obſcurè perſpicerent. Hanc igitur nos protinùs, vt à Comitijs vobis redditi ſumus, conuocato clero noſtro, ſuperioris noſtræ Diœceſis Treuerenſis, in Cathedrali Eccleſia: inferioris verò, in Confluentina arce, Reformationis formulam, iuxta Cæſaris mandatum publicari & prælegi omnibus vobis curauimus: ac nunc de integro etiam à vobis exigimus, monētes & obſecrātes, aut etiam virtute ſanctæ obedientiæ, & authoritate noſtra præ-B cipientes, ne quiſquam veſtrum à declarata Cæſareæ Maieſtatis Formula, inſtitutioniſque Eccleſiaſticæ, & à maioribus noſtris conſeruatæ diſciplinæ, vel in Cathedrali, aut ſecundarijs parochialibuſque Eccleſijs, Monaſterijs, ſacellis, oratorijs, aut vilis locis religioni dicatis, diſcedat, aut alienum aliquid inſolitumve agat, vel obſtrepere præſumat, ſed ea omnia qualia ſunt, ſummo ſtudio & animo complectatur, obſeruet, & conſtanter re ipſa & opere proſequatur.

Deinde quoque eadem authoritate requirimus, vt ad ſynodum noſtram Epiſcopalem, in qua executionis edictum concludetur, die cōſtituto, in Eccleſia noſtra Metropolitana, C cæteris poſtpoſitis rebus omnibus, propenſis animis cōueniaris, quò poſſimus in cōmune conſulere ac diſplicere ea omnia, quæ extirpandis erroribus erunt neceſſaria, & ad rectam diuinorum officiorum adminiſtrationem conducibilia. Inquiſituri præterea, quod etiam communis ſalus maximoperè poſtulat, quid ad morū ornamenta, ſplendoremq; conferat, quid vitam emendet, ac nos deniq; extra maleuolorum reprehenſionē ponat. Quas quidem commoditates ac officiorum certiſſima adiumenta ſuppeditabit, cùm recti cupidus in ſynodū allatus animus, tum ipſa norma & obſeruatio veterum Canonum diuinorumq; ſcriptorum, quæ ſacro ſpiritus afflatu, quaſi indice viam oſtendent. Ac ne quis dicat ſibi de huius noſtræ ſynodi, deque reformationis intimatione certi nihil conſtitiſſe, talique prætextu effugere ſe D ſperet: Ideo in omnem Eccleſiæ noſtræ regionem & agrum tot Reformationis exēpla ſpargi curauimus, vt omnib. vobis à maximo ad minimum ſufficere credamus. Quamobrē ad vnū omnes ratione officij noſtri appellamus, & paterna charitate adhortamur, obſecramus & monemus, vt cū hanc religionis diſciplinā diuinitùs Cæſari inſpiratam nacti ſitis, operam detis, neruosq; omnes huc intendatis, vt illi per vos reſpondeatur, eiusq; tanquàm fideles miniſtri in omnib. & ſingulis articulis curam ſummam habuiſſe videamini: neq; impunitum erit ea quæ hic iubentur, non pręſtare, aut ad illius pręſcriptum non explodere in totum, quicquid iam diu ſæuientibus diſſenſionū tempeſtatibus a Catholica eccleſia E alienum, ſanctoq; gregi noxium, atque huic reformationi contrariū fuerit inuectum. Si verò quiſquam obtemperare noluerit, aut obſtiterit, quo minùs hæc Reformatio in opus produeatur, eius in futura ſynodo indicia faciatis: vt aut noſtra in talē authoritas iuxta Canonū cenſuram animaduertat, aut ad Cæſaream Maieſtatem, vti iniunctum eſt omnibus, de huiuſmodi pertinacia relatio fiat. Quamobrē vnūquemq; magno ac ſecuro animo ad promulgandum reformationis doctrinā procedere iubemus, quia certus modò luculentæ veritatis ſcopus à Cæſare erectus eſt. Ad cuius cōſpectum, nulla vi aut poteſtate territi, vnà cum illis, quorum curam geritis, conniti debetis. Et hoc modo ad cōſtitutum diem in ſynodo idonei compareatis: in qua ſanè nos vnà cū F vobis, iuxta promulgationem harum literarū ad reformationis executionem erimus intenti, digna videlicet exceſſibus iſtis, qui contra reformationem commiſſi ſunt, & contumacibus remedia adhibituri. Porrò in fidem & teſtimonium præmiſſorum, præſentes noſtras literas ſigillo ſubimpreſſo fecimus communiri.

Datum ex oppido noſtro Vurtlich, die 30. Octob. Anno 1548.

Cùm itaque dies veniſſet, qui à Reuerendiſſimo patre ac Domino, D. Ioāne Archiepiſcopo Treueren. Principe Electore, indictus erat ad celebrandā Synodum, comparuerūt

Nobi-

Nobiles & Reuerendi patres, ac domini Archidiaconi, Abbates, Præpoſiti, Prælati, Archipreſbyteri, Decani, cęteriq́ue vocati, qui omnes ſimul in Baſilicam maiorem Treuerẽſem proceſſerunt, & inuocato ante omnia Spiritus ſancti auxilio, & officio diuino peracto, Vicarius Reuerẽdiſſimi in Põtificalibus, Nicolaus epiſcopus Azoten. toti ordini Eccleſiaſtico præſenti ſolenniter benedixit, & ad Deum preces direxit: quibus tranſactis, in medium chori progreſſus, præſentes in ſynodo pia & erudita oratione hortatus eſt, vt omnẽ operam ſuam in ſalutarem Eccleſiæ Treueren. Reformationem conferre dignentur.

Poſt hunc Doctor Pelargus prodijt, qui in eandem ſententiam Reuerendos Patres in ſynagogo congregatos, copioſa oratione cohortatus eſt.

Oratio D. Pelargi Doctoris Theologi, in Synodo Treueren. habita.

ÆGRE quidem, ſed tamen paſſus ſum in hoc tam celebri patrũ conſeſſu dicendi prouinciam mihi mãdari, quòd publicã authoritatem (quæ eam neceſſitatẽ impoſuit) detrectare integrum non fuerit, etiamſi rerũ hac ratione tractandarũ, magnitudo & difficultas propemodum deterreat ab officio. Proinde cùm hãc tam ancipitem prouinciam, & gratificandi ſtudio, & recuſandi pudore ſuſceptam, vlteriùs deprecari non liceat, & tamen veſtræ expectationi reſpondere nequeam, (non enim qualiſcunque, ſed grauis equidẽ pro grauitate rei exigitur oratio) precium operæ me facturũ exiſtimo, ſi liberandæ fidei meæ, flexanimum illum ſpiritum cœlis deuocauero, qui mentes noſtras luminis ſui radijs conijcet, orationi vim & energiam ſuppeditet: denique in amorem eorum, ad quæ vos in hoc Synodali conſeſſu cohortaturus ſum, corda veſtra exciret, extimulet, rapiat, accẽdat, inflammet, & incaleſcere faciat: quod vt facere dignetur, vos quoque flagrantibus votis ab ipſo contendere conuenit.

Porrò, non ſtat ſententia, hac oratione operam ſumere colligendis, celebrandiſque virtutum veſtrarum laudibus, quod & dignitatibus, & meritis veſtris fortè conueniet. Certæ cauſæ, inquam, tota ferè hæc noſtra oratio incumbit: magis exhortatio cõgruit, tametſi permulta ſunt, fateor, quare gratulationem ſanè & laudem merentur, cur hoc vnũ commemoraſſe ſatis habeo, quòd in hoc odioſiſſimo tumultu, ac formidanda renouatione, variè tẽtati & pulſati nulla ratione aut perſuaſione paſſi eſtis, in deditionem hoſtiũ, proditorumq́; Eccleſiæ & fidei vos redigi, ſed in caſtris Chriſti, firmi, immoti, inuicti, & ipſi conſtitiſtis, & fidei veſtræ concreditos, etiam eos qui fortè vacillantes, ac propemodum perſuaſi, iam defecturi videbantur in apoſtaſian & hęreſim, in fide & officio continuiſtis. Quod ſi laude dignum eſt, à deſertoribus ac profugis in totum abſtinuiſſe, nullamq́; vnquam cum ipſis habuiſſe conſuetudinẽ: ſi virtus eſt, & vitam illorum & dogmata odiſſe ex animo: quibus vos laudibus ferendos eſſe ſentiam, qui non modo non ad hæreticorum caſtra defeceritis, verùm etiam pro defendenda Eccleſię dignitate, & fortunarum & capitis quoq; periculum fortiter neglexeritis, dum ſcilicet ſuperioribus aliquot annis iratus hoſtis per Treuericos agros graſſatus, & religionem labefactare, & fidem etiam veſtram expugnare, nefandis auſibus ſibi ſumpſit? Verùm enimuerò, cùm ego veſtram hanc in fide conſtantiam, obfirmatam pertinaciam, ac ſingularẽ animi fortitudinem vobis congratulor, laudo quidem vos, ſed in tranſcurſu, & tanquam aliud agens, hoc nimirum, vt magis magiſq́; vos incitem & cohorter ad iſtiuſmodi virtutum ſtudia: haud ignarus eius ſententiæ, quàm externæ ſapientiæ author quidã extulit, Virtutem laudatam creſcere, gloriamq́ue immenſum calcar habere. Macte igitur hac conſtantiæ

.Cor.16. virtute eſſe viri patres ac domini, & ad quod Paulus quoq; cohortatur: Vigilate, ac ſtate in fide. quam gratia Dei aſſecuti eſtis, per quam & ſalutem vos conſequuturos eſſe ſperatis, neq; ab ea vlla hæreticorum perſuaſione diuelli vos patiamini. Hoc enim pacto perpetuam & nunquam intermorituram nominis veſtri memoriam comparabitis. Immo verò partam iam comparatamq́ue, tam inſigni præclaroq́ue facinore, etiam atque etiam confirmabitis.

Eſt verò aliud, viri patres ac domini, quod in vobis deſiderem, quod vnum moneo, hortor, oro, obſecro omni denique ſtudio à vobis cõtendo ac flagito: Quamobrem peto vt pro humanitate veſtra, & admonentẽ & obteſtantem me æquis benigniſq́; animis audiatis. Rem namque iuſtam, honeſtam, & reipublicæ quàm maximè profuturam, oraturus vos huc venio: niſi fortè non ſit iuſtũ & vtile, inſtaurare bonarum ſacrarumq́; literarũ ſtudia, aut non ex honeſto publicam Eccleſiæ luſtrare diſciplinam, aut fortè eſt aliud Chriſtianæ reipublicæ magis neceſſarium & vtile. Quod ſi æquũ & bonum me poſtulare iam intelligitis, impetrem obſecro. Ideo enim ea de re, etiam atq; etiam admonendos atq; obteſtandos vos eſſe duxi, quod hunc vnũ coactæ ſynodi ſcopum ac finẽ eſſe videam, ni fallar, vt & obliterata diu res literaria reſtituatur, ac repurgetur diſciplina ſtatus Eccleſiaſtici: quod vt fiat, luculenta neceſſitas vos monet vrgetq́ue.

Vt enim neglectis agris fœlix noxiumq́; id genus germen innaſcitur, ita neglectis ſcholis, ingenij inquã & animi cultura, immane dictu, quanta, quamq́; venenata errorum, hæreſum, ſcandalorum, offenſionumq́; zizania ſuſq́; deq́; in agro Dominico ſuppullulent, non ſine incredibili Eccleſiæ malo & incommodo. Quãtis enim bone Ieſu tenebris, quã horrenda caligine obruta & obducta videmus propemodũ omnia? Quis nõ deploret ſtudiorũ puritatem, à multis iam inde annis, nedum neglectam, etiam cõtaminatam, labefactatam, condenſatiſq́; tenebris obumbratam? artes, philoſophiam, diuinaſq́; literas non ſatis pro dignitate tractatas, quæ rectiùs tractatæ, multũ profectò attuliſſet luminis, plus religioſæ, minimeq́; fucatæ pietatis? Quid diſſimulamus? quin, quod omnium veriſſimum, fatemur? an non, collapſis ac propè extinctis ſcholis, magnũ vulnus Chriſtiana accepit reſpublica? Quid ita, inquis? dicam in genere, ſiquidẽ liberã eſt ſynodus: In ſcholis docentur bonæ literæ & artes, quas Græci ἐλευθέριας vocant, nos liberales. Literarũ ſtudia ad Philoſophiam, tum naturalẽ, tum moralem, viã ſternunt. Porrò vt rerum naturæ cognitio viam munit ad profeſſionem medicam, ita morum diſciplinæ non parùm adminiculãtur & Theologiæ, & iuriſprudentię: ex qua nimirum ius, ſiue ſacrum, ſiue prophanũ, ortum eſſe exiſtimant. Quis iam non videt, quantũ fructus ex ſcholarum ſeminarijs ad rempub. redijt, ſiue ad bonam corporum habitudinem, conſtitutionemq́ue inſtaurandam, alendam, & confirmãdam, ſiue reſpublicas rectè & ordine gerẽdas & adminiſtrandas, ſiue ad vitam piè ac religioſè inſtituendã & componendam? Contrà neglectis literarũ & Philoſophiæ ſtudijs, qualis, amabo, poſſit eſſe doctrina in templis? quid ſani iudicij? quid opis apud Medicos? quod cõſilij aut patrocinij apud eos qui iuris profitentur peritiam? Verum eſſe quod dico, res ipſa clamat, & rerum euentus confirmat. Nuſquàm fore nõ deſiderantur artium, honorariorumq́; facultatum profeſſores. In republica quidem experti medici, prudentes Iurecõſulti: in cathedra & publico ſuggeſtu, eximij & cãdidè docti Theologi: in templis, Paſtores, in ſcholis, probè inſtructi & eruditi præceptores. Vnde quæſo? Neglectę ſunt ſcholæ, à quibus complures annos exularunt cùm liberalia ſtudia, tum verò ſanctiſſima illa, ampliſſimaq́; diuinarum literarũ diſciplina: recepta eſt in ſcholas, & aliquandiu obtinuit ſpinoſa, ſenticoſa, frigida, ieiuna, ac nimis quàm infœlix illa tum Philoſophiæ tum Theologiæ tractatio, eis nimirũ in vtràuis aurem dormientibus, altumq́; ſtertentibus, quorum aduigilare aut inſpicere intererat. Animaduerſum eſt tandem, Romanorũ Imperatori Domino noſtro clementiſſimo, neſcio quibus ſuggerentibus, eum ſtudiorum antiquę religionis neglectũ, principem cauſam eſſe, quamobrem tot hodiè malis premitur, angitur, & affligitur Eccleſia ab hęreticis: nec ſurdo narrata eſt fabula, ſimul enim vt reſciuit rem ita habere, ſimul neruos omnes intendit, ſtrenuamq́; nauauit operã, vt poſtliminio ad nos redeant honeſta & literarum & pietatis ſtudia. Certè non poterat melioribus conſilijs ac rationibus ſuccurſum eſſe afflictis ac penè deploratis rebus eccleſiæ, quàm inſtauratione publicorum ſtudiorum, & reformatione collapſi ſtatus Eccleſiaſtici. Atque vtinam ego ſyncerum, ardentem, rectiq́; ac pietatis amantem illius animum, tam dignè poſſim vobis oratione commẽdare, quàm nunquàm ſatis pro dignitate poteſt celebrari. Felicib⁹ illius cęptis age-

dum

dnm viri: Patres, ac domini, fauere omnes, hoc vtroq; modo (quod aiunt) pollice, ſed toto quoque apertoq; pectore. Sed ad rem. Hoc fateamur omnes oportet, nulla re æquè opus eſſe eccleſiæ, in has quas videmus anguſtias cõtractæ, ac liberaliori eruditione, qua ſuffragante, ſuppetiasq; ferente, facilè & libertatẽ ſuam & priorem dignitatis ac gloriæ ſplẽdorem amplitudinemq; vindicauerit. Quæ cauſa, ſi non eſt & alia, vel ſola hortari & excitare nõ debet, vt ſum̃a animorum contentione, liberalia expetamus & reuocemus literarum ſtudia: quos vtinã ea res omnes ex æquo haberet ſolicitos. Vereor enim, vt ea cura tãto minus tangat aliquos, quãto magis ſtudent rebus & à literis & à religione alienis: Venationibus, inquam, aucupijs, aleæ, ventri deniq; ac Veneri vt nil aliud dicam. Hi hoc duriùs obiurgandi ſunt, quod cùm pleriq; ipſi impendio indocti ac barbari ſint, culpandæ deniq; ignorantiæ tenebris infuſcari, oppreſſa, extincta, ac deleta cupiunt etiam ſacrarum literarum ſtudia: ſperantes hac ratione, ſuam quoque inſcitiam faciliùs latere poſſe, ſatis eſſe rati, ſi nomen ac dignitatem ſuam tueantur ocioſis titulis. Habetis priorem orationis partem.

Venio nunc ad religionis ac diſciplinæ Eccleſiæ repurgationem, quam verò cupiam veræ, ſynceræ, minimeq; ſuperſtitioſæ religionis formam & imaginem, non iam literis in tabulis aut membranis deformatã circumferri, verùm cordibus veſtris inſcriptam, impreſſam, pietatisq; operibus expreſſam, exhiberi ſpectandam cæteris, ex qua alij viua virtutum ſimulacra exprimant, ad quã item vitam ſuam exigant, quamq; imitẽtur. Quemadmodum enim permagni refert, rectè ſecusve diſcipulos præceptor doceat, ita plurimũ intereſt, benè an malè viuat, qui vitæ aliorum fingendæ ac formãdæ ſuſcepit prouinciam. Ita enim ſiue natura, ſiue moribus comparatum eſt, vt nõ tam facilè verba eius, cui ſe totũ quis credit, quàm facta æmulari cõtendat. Quo fit, vt ſi ij qui præſunt, perperã agant, fiant ipſis ſubditi quàm ſimilimi, vt nihil hoc Gregoriano verbo verius ſit: quo ait: Gregem cõſequenter ferri in præceps, ſi per prærupta vitiorum gradiatur Paſtor. Quale autem eſt, obſecro, filij, quorum refert, errantes & delinquentes corrigere, obiurgare, coercere, neq; omninò cõtinere in officio, ſint ipſi omnium corruptiſſimi moribus? Qua etiam frõte, qua libertate alios reprehẽdent, ſi iiſdẽ aut grauioribus fortè vitijs ſunt ipſi obnoxij. Quiſq; ſecum ipſe reputet, quanto pudore ſui nominis delinquant ſubditi, dum ad ipſius exemplum alius laudat aleam, alius ebrietati ac crapulæ eſt deditus, alius fœdis voluptatibus dat operam, alij alia pro ſua quiſque libidine deſignant. Meminerit proinde quiſq; vocatiõis ſuæ, & hoc eſſe ſtudeat quod dicitur, quodque audit: Poſuit vos Deus in Eccleſiam, alios Epiſcopos, alios Doctores, alios Euangeliſtas ſeu prædicatores, alios Paſtores & diſpenſatores myſterij verbi, diſpenſatores multiformis gratiæ Dei. Magnifici tituli, & quos blandè compellari, facilè agnoſcitis. Atque vtinam verè agnoſcatis omnes. Hi enim nõ tam dignitatis quàm officij veſtri vos admonent, ſi ſapitis, an verò ſuſque deque habetis, ſedere ad eccleſiarum gubernacula, regere ac paſcere gregem Chriſti, quem tanti ipſe fecit, vt ei redimendo ſanguinem & ſudauerit & fuderit, ſi non etiam ſanguine fleuerit? Quòd ſi magni hæc vobis ſunt, quin (amabo) probè, vt conuenit, reſpõdere curetis vocationũ veſtrarum titulis? Hem Pelarge, dicet aliquis, extra chorum ſaltas. Minimè gẽtium, cohortator ſum, non obiurgator: ſiquidem rogo, hortor, moneo, idque amanter, quiſque vt ſuo fungatur munere, & clauum rectum (quod dicitur) teneat: Quòd ſi me inhortantem ægrè fortè audiris, Petrum quæſo audite etiam obſecrantem, & ampliſſimis præmijs inuitantem, vt commiſſum gregem, exemplo etiam, nedum verbo paſcatis. Recito verba Põtificis: Presbyteros vos ipſe quoq; presbyter, obſecro: paſcite qui in vobis eſt, gregem Chriſti, curam illius habentes non coacti, ſed volentes: non turpis lucri gratia, ſed propenſo animo: neq; ceu dominium exercentes aduerſus clerum, ſed ſic vt ſitis exemplaria gregis: & cum apparuerit Princeps paſtorũ, percipietis immarceſſibilem æternæ gloriæ coronam. Certè vel hinc colliqueſcit, nõ ſatis eſſe commodo paſtori ad populum è ſuggeſtu agere, niſi & vita ſeu conuerſatione ſtudeat aliorum animis certam morum formam imprimere: idq; non neceſſitate, aut religione officij, neque quæſtus gratia, ſed paterno ſynceroque affectu.

Porrò, vt Petrus Eccleſiarum præſides, typos ſeu formas factos eſſe dicit gregis Dominici, ita eoſdem ipſe ſeruator ſalem terræ eſſe dicit, lucemque mundi, opinor, vt non vno tantùm nomine, de officio ſuo illos commonefaciat.

Verùm cùm hoc nõ ſolùm Apoſtolis dictum ſit, ſed omnibus quorũ intereſt, iuſto clauo deſignatas gubernare Eccleſias: veſtræ quoque curæ ac laboris erit, ſana doctrina, ſalſa ac mordaci reprehenſione, honeſtæ etiam vitæ exemplis, luxos animos, velut ſale perfricare, vrere, & reſtringere, ne in vitiorum putredinem diffluant, perpetuoſque vermes ſpargant. Sic item ignorantiæ errorumque tenebris offuſas infuſcataſque hominum illuſtrare mentes, vt & ipſi eadem luce potiantur in Dei gloriam. Inde enim Saluator poſtquã dixit, non eſſe ex more hominum, vt accenſam lucernã ſubtus modium ponant, ſed ſuper cãdelabrum, vt luceat omnibus in domo exiſtentibus, continenter ſubiunxit: [Matt. 5.] Sic luceat lux veſtra coram hominibus, vt videntes opera veſtra bona, glorificent patrem veſtrum cœleſtem.

Si his qui in Chriſtianiſmo vix tertias tenent Apoſtolus præcipit, vt vita, conuerſatione ac moribus, luminaria in edito poſita luceant in medio nationis prauæ ac peruerſæ, [Philip. 2.] ſi quem fortè è tenebris in lucem vocare licent: quid nõ his qui primas tenent in Eccleſijs, faciendum eſt, in veritatis lucem reuocandis errantibus? Hæc enim qui ſeduló præſtant & candidè, magnum profectò merentur operæpretium: nã & Daniel vaticinatur eos qui & docti ipſi fuerint, & alios ad iuſtitiam finxerint, ceu ſplendorem firmamẽti, & quaſi ſtellas perpetuum æternumque fulſuros. [Dan. 12.] Et ipſe ſeruator, eum verò magnum vocatum iri ait in regno cœlorum; qui iuſtitiæ præcepta, & ipſe fecerit, & alios edocuerit. Contra, eum minimum fore in regno, qui vel vnum ex minimis etiã mandatis ſoluerit, aut ſoluendum eſſe docuerit. [Matt. 5.] Nihil verò minus conuenit: quàm vel ſal fatuum fieri ac deſipere, vel lucem tenebroſam eſſe. Quorum hoc quidem tum denique fit, cùm ij, quorum eſt ſapientiam in alios transfundere, & quaſi de ſuo lumine, lumen in aliorum mentibus accendere, pernicioſè & ipſi errant, & alios in errorem adducunt. Illud autem tunc fit, cùm ij quorum refert, ſermone gratia ſalito, probatæque vitæ exemplo aliorum condire mores, luxoſque ſolidare animos, aut non ſolidè docẽt, ſed ſtulti ipſi cùm ſint, fatua (vt Eſaias ait) loquũtur, aut nõ ita vt loquuntur, viuunt: [Eſa. 32.] quo fit, vt doctrina illorũ deſipiat, adeoq; conculcetur, deſpiciatur, reijciaturq; ab hominibus, vt hic quoque locum habeat Gregorianum illud: Cuius vita deſpicitur, reſtat vt eius prædicatio contemnatur. Prius illud Doctorum ac Paſtorum genus Ieremias ſubinde taxat, in Prophetis mendacia loquentibus, [Hier. 14.] quibus nihil vanius eſſe poſſit aut tenebroſius. Poſterius verò ipſe ſeruator in Phariſæis notat, [Matt. 15.] aut mandata hominum docentibus, aut alios, vt ad præſcriptum Moſaicæ legis viuerẽt, vrgentibus, cùm diuerſum ipſi facerẽt. Qua quidem re quid, amabô, cogitari poſſit ſtultius? dicunt, inquit, & non faciunt; imponunt humeris hominum onera grauia, & portatu difficilia, [Matt. 23.] quæ tamen ipſa ne digitulo quidem vel mouere volunt. His non melioris notæ ſunt, qui hac noſtra quoq; ætate aliud foris docent, aliud ipſi domi agunt.

Prædicant Chriſtum in deſerto ieiunantem, viuunt Epicurum ſplẽdidè in hortis cœnantem: alijs ieiunia commendant, ipſi Bacchanalia viuunt. Tales Apoſtolus graphicè ſuis coloribus alibi exprimit atq; obiurgat durius. Vt ſciens interim ac prudens prætereteam obiurgatricem illam expoſtulationem, qua in pſalmis cuidam dicitur: Quare tu enarras iuſtitias meas, & aſſumis teſtamentum meum per os tuum? [Pſal. 49] Sed his valere iuſſis, ad figuram orationis redeam: & quantum poſſum, vos omnes venerandi Patres ac domini hortor, moneo, rogo, & obteſtor: Agedum fauere rectioribus ſtudijs: eaque poſtliminio redeuntia obuijs (quod aiunt) vlnis excipite, iuuate, hisq; inſtaurandis totum adijcite animũ. Huc ſtudium, curam, cogitationes, conſilia, operam, conatum, authoritatem omnem, denique & fortunas veſtras, quantum res fert, conferre.

Quòd ſi quid fortè & in religionis ſtudio neglectum eſt, curet pro ſe quiſq; emendatioris vitæ vſura ſarcire, aut ante acti temporis negligentiam compenſare. Facieris autẽ om-

Digitized by Google

nihil ſe reperire poſſe, quod reuerendiſſimam gratiam ſuam dedeceret, aut in adminiſtranda publicare, tãquàm graue & damnoſum offenderet: ſed hortari omnes, vt eum quem ipſe ſtatim gubernationis curſum à portu inſtituiſſet, ad vltimam vſq; metam indefeſſus teneret: ſpem maximam patribus inuectam eſſe, ſub tanta præſidis bonitate, omnibus beatè viuendi ſummam occaſionem firmamq; propoſitam eſſe: Collegiatæ autem & ſecundariæ Eccleſiæ, quia grauari ſe contributionum inæqualitate, quæ ad ſubſidia impoſitæ dudum fuerunt, ſentirent, humiliter ſupplicauerũt, vtriuſque ſtatus cenſu valdè inæquali conſiderato, pro Collegiorum tenuitate atque vbertate cenſerentur, & Reuerendiſſima illius Paternitas eorundem Collegiorum, ac reliqui Cleri Eccleſiaſticam libertatem, vt cœppiſſet, tueri dignaretur. Hoc equidem ſe, quoad fieri poſſet, curaturũ per dominum Suffraganeum illius gratia benignè promiſit.

Submiſſio Suffraganei.

VBI autem Reuerendiſſimus Dominus patrum de ſe ſententiam cognouiſſet, Reuerendus Dominus Suffraganeus: Quæ, inquit, Põtificalis muneris ſunt, ipſum Reuerendiſſimum dominum Treuerenſem proprijs humeris ſubire quidem æquum eſſet, nec dignitate inferioribus ſanctum officium cõmittere. Verùm quia diſtrahunt non pauca, atque ſubinde recenter emergentia hinc inde Archiepiſcopatus negotia, iuſtiſſima de cauſa ad me tanquàm fidelẽ Suffraganeum, eiuſmodi Eccleſiæ miniſteria pro ſuę voluntatis iudicio traduxit. Et quoniam ſancta munia, ſub tribus inſignibus virtute præſulibus continuaui, à me nunc porrò adminiſtranda, ideo nõ ſine pudore aliter alere licet, quàm officij mei ratio depoſcit, vt videlicet ſanctum & inculpatũ in omnibus me præſtem, virtutumq; exemplar aliquod factus, cæteris Eccleſiaſticis viris pietatis facem accendam. Idcirco obnixè vos patres reuerendos oro, vt veſtro Reuerendiſſimum dominũ noſtrum indicio, benignè de omnibus, quæ officio noſtro dedecori eſſe queant, admoneatis, quo deinde me Paternitatis illius reformatione correcto, prouincia mea omnibus vtilis ac ſalutaris eſſe queat.

Ad hæc dum Patres vno ore reſpõderunt, Suffraganeum ſub prioribus memoria dignis præſulibus, officio liberaliter functum fuiſſe, nihilque aliud accuſatione dignum reperiri, quàm quod conferendis ordinibus in iure ſtatutas inſinuationes, vel prorogando, vel anteuertendo turbaſſet: ſed extemplò illius rei veraces, cur ita neceſſitate compulſus feciſſet, cauſas cum adduxiſſet, Patres in omnibus purgatum habuêre.

Ac deinde ſtatim reuerendiſſimus dominus per ſuum ſuffraganeum, Reuerendos dominos Abbates, alioſq; profeſſione dignitateque eximios, ſimili examinatione percurrendos innuit.

SEQVVNTVR EDICTA SYNODI DIOECESANÆ TREuerenſis, præſidente Reuerendiſſimo in Chriſto Patre, & ampliſſimo Principe, &c.

IOANNES Dei gratia Archiepiſcopus Treuerenſis ſacri Romani Imperij per Galliã & regnum Arelaten. Archicancellarius, ac Princeps Elector, Vniuerſis & ſingulis quorumcunq; Monaſteriorum, Cathedralis noſtræ, & Collegiatarum, Parochialiumque Eccleſiarum, Abbatibus, Prioribus, Præpoſitis, Decanis, etiam ruralibus diuinorum rectoribus, curatis & non curatis, alijſque Eccleſiaſticis perſonis ciuitatis & Diœceſis noſtræ Treueren. Salutem in Domino.

Ioan.14. Cùm olim Chriſtum in carne ambulantem, & verbũ Dei ſeminantẽ ſe veritatem, appellaſſe nõ ignoremus, certò perſuadendum nobis omnibus erit, per ipſiſſimam illã veritatem, nos falli minimè poſſe, quum eius præſentia nos quot quot in hoc cœtu ſacro ad Euangelizandum bona & exterminandũ mala compererit, ſpiritus ſui chriſmate illuminatura ſit. Matt.18. Ait nanque: Vbi duo vel tres in nomine meo cõgregati ſunt, in medio eorum ſum. Huic ideo veritati, tãquàm ſacræ ancoræ innixi, non modò ſeculo noſtro, licet turbulentiſſimo, ſed & poſteritati conſulere volentes, quædam pudenda atque fœda, neq; vllo modo ferenda in clero flagitia, vt eſt concubinatus, ſcortatio, & ſimilia: de quibus ordine inquiretur, Synodico hoc decreto inſectati, caſtigare, denique excindere, ſecũdùm inuectas olim Canonicas ſanctiones, ſeuerè ſtatuimus, mandamus, atq; per pręſentes decernimus. Deinde refractarios atque pertinaces, præſentes, ſeu futuros, Canonũ cenſuris & reformationis pœna, Synodi authoritate freti, iuxta delictorum genera magnitudinẽ, atq; fœditatem, coercendos atque puniendos demãdmus. Ita enim Legum & Canonum ſeueritatem veriti, admiſſorum pœnitentia peracta, Deum timere & amare, & ab iniquitate ſeſe auertentes, honeſta viuendi exempla eſſe conſueſcent. Cæterùm quando ingluuies, vinique intemperantia, non paucos obnoxios habet atque delectat, quo vitio cũ omnes, tum Clericali ordini initiati, Deũ grauiter offendunt, ideo nobis & ſanctæ Synodo viſum eſt, huic turpitudini ante omnia, vtpotè multorum malorum fonti, medelam adhibere.

De Clericorum temulentia.

PORRÒ Ebrietas, vt palàm eſt, inſignium flagitiorũ incitatrix ac ſcaturigo, quæ in cõmeſſationibus & cõuenticulis dominatur, Eccleſiaſticum gradum ſumma cum turpitudine paſſim infamauit. Quod perpẽdens Reuerendiſſimus dominus noſter, quàm tetrum & abominabile ſit, cùm in prophanis, tum in ſacerdotibus vitium, quamq; periculoſam, rixis nimirũ, cædibus atq; vulneribus ſcatens, quod confeſſionum arcana ſæpè effutit, iudicium, mentemq; peruertit, in quaſcunq; denique libidines, pecudis inſtar ratione priuatum, impellit atque exagitat: ideo huic fœditati deditos Eccleſiarum miniſtros, reuerendiſſima illius Paternitas, vnà cum præſenti Synodo ab officijs, curis, & Eccleſiæ muneribus remouendos decernit. Quid enim inhoneſtius, quàm vino aſſiduè madidos, eiuſmodi helluones animarũ curę præeſſe, de quibus Propheta dicit: Væ ſacerdoti, & Prophetæ præ ebrietate erranti, & nunquàm iudiciũ adſpicienti. Esai.28. Formidabilem namque in eos ſtatuit pœnam Euangelica tuba, niſi Iohele propheta monente, fleuerint atq; vlulauerint, ex inopinato diuidendi à ſobrijs, vt cum Hypocritis, exitij æternæque damnationis partem ſortiantur. Ioel 1. & 2. Matt.24. Quare ad ſobrietatem, cùm omnes tum præcipuè Eccleſiæ ſeruos, qui luminaria mundi & ſal terrę ſunt, vnà cum Paulo Reuerendiſſima illius paternitas inhortatur, vtque temulentiam, in qua luxus eſt, deuitent, obnixè precatur. Matt 5. Ephes.5. Cæterũ qui turpiter illi vitio indulgẽt immorigeri, ab officijs & beneficijs, vt dictum eſt, Eccleſiaſtica cenſura & Synodi authoritate primùm ſuſpendit. Deinde ſi etiã impudenter deteſtandæ conſuetudini, & dictu pariter ac viſu fœdiſſimæ, vlteriùs inhęſerint, omnibus honorum gradibus exutos, ad quadrupedum ſortem, quæ natura prona atq; ventri obedientia finxit, maioribus ſupplicijs affectos, ſtatuit abiciendos.

De eorundem Concubinatu.

HVIC verò alia ſuccedit, & penè grauior offẽſionis macula, illicitus ſacerdotum & diaconorum cõcubitus: qui quantũ iam inde ab initio, apud omnes fidei Catholicæ cultores, conſecratis hominibus pepererit inuidiæ atq; cõſciuerit odij, vix dici poteſt. Audemus tamen ingenuè fateri nullam aliam labem, ebrietate & cõcubinatu, vulgi oculos acerbiùs offendiſſe, maioremq; cauſam dediſſe ſæuiendi ac murmurandi cõtra Eccleſiæ ſtatus. At etiam illud negari nõ poteſt, quod præter euidentia ſacrarum literarum teſtimonia, præter Canonum vbiq; caſtimoniam initiatis inculcãtium Decreta, etiam ipſa ratio quodammodò loquitur, Eccleſiaſticum hominem, qui diuinis legibus ſeſe & animarũ ſaluti obſtrinxit, caſtitatem ſectari oportere. Quomodo enim alias, iuxta Pauli admonitionem præſtare poſſemus, vt 1. Cor.7.

militatem,patientiam, cæteraque virtutum Monaſticarum arma,cõtra vitiorum impetum, vt milites Chriſti decet,parata haberent? & an vt alij idem conarẽtur, ſedulò prædicarent? Et ſi quid fortè turbulentum, odioſumve inter confratres ſubortum,num etiam vt ſopiretur,tanquàm pacis boni amatores,collaboraſſẽt? Ad hęc,an(quippe Monaſtici viri) præcipuam nauarent operam, ne cultu tantùm foris, atque compoſito ad pietatẽ corpore, id quod maior pars ſatis eſſe ad pietatem iudicat,ſed intus in pectore virtutum theſaurũ & religionis veram imaginẽ circunferrent? Deinde, an horis decantandis,orationibus fundendis,atque ieiunijs ſtato tẽpore ſtrennè vacarent? Num hoſpitales eſſent? num peregrinorum,pauperum & pupillorum curã ſubirent, proprijs, honeſtiſq; ad hoc comparatis ædificijs,tum competenti ſupellectile adiecta? Quod inter extrema quidem monaſticæ vitæ opera,minimè ponitur:quoniam in hoc tot tamq; ampli redditus ſunt piorum hominum liberaliter congeſti. An poſtremò ea omnia, quæ ſanctimoniam cõmendarent,grauiter ſinguli ſuis fungendo probè,tanquàm coram Deo,officijs perſequerentur? nam ea eſt Dei voluntas.

Ad hunc autem modum,monaſtici ordinis Patres,compellati ſunt, quo quid religionis diſciplina,veriuſq; Dei cultus exigeret, in memoriam prolixiùs reuocare, & manum iuxta Synodi præſentis decretum,operi adhibere poſſent.

Tandem,ne quid præteriretur, quod ad celebris ſynodi abſolutam rationem pertineret,gratia reuerendiſſimi, Metropolitanæ Treueren. Eccleſiæ,cæterorumq; collegiorum, cùm ſuperioris,tum inferioris Diœceſis, egregios nobileſq; Prępoſitos. Decanos, Archidiaconos,alioſq; Pręlatos,quorum omnium cura & exemplis publica ſalus continetur,benigniter atque gratioſè rogauit, vt & ipſi qui lucernæ eſſent in domo Dei,ita ſeſe compararẽt,vt virtutum veros & æternos radios ſubditorum oculis inferre poſſent: nam dubium nulli eſſe,ſi quorũ id maximè intereſſet,tũ ob generis ſplendorem,tum propter eccleſiaſticæ dignitatis eminentiã, ſeſe tales præſtarent,quales haberi & eſſe cuperent,fore,vt inferiores hominum ordinès, bonorum exemplis cõmoniti,ad virtutis pietatiſq; ie ſtudium ardentioribus animis raperentur. Quare ante omnia bonis operibus,beneficẽtia,ſobrietate,modeſtia in ſermone, conuerſatione atq; mutua charitate,diuites atque locupletes fieri ſtudeant, bonaq; ſtudia promoueant. Eæ nimirum diuitiæ,immortalitatis gloriam merentur, quando cæteræ quidem res,omnes, occupationes atque ſtudia, nihil quicquam ſolidæ beatitudinis merentur. Sed hæc reuerendiſſima illius gratia ad morum qualemcunque inſtitutionem ſatis eſſe putauit. Quod verò ad grauiora incommoda euellenda maximoperè requiritur,illud ordine quo ſequitur,propoſitum fuit.

In primis Reuerẽdiſſimus dominus noſter à ſingulis certiorẽ ſe fieri poſtulauit, de hæreticis vſpiam in tota ſua diœceſi palàm aut abſtruſè verſantibus, vel in monaſterijs ſiue collegijs,aut agrorum vicis delitescentibus. Deinde audire quoq; à ſingulis indicio facto poſtulat, ſi vſquam inueniantur,qui catholicam religionem,eiuſque ſacros ritus oppugnant. Tum eadẽ obediendi religione,Paternitati ſuæ Paſtores inſigniter illiteratos nominatim patefaciant, & illos qui Eccleſię doctrinam adulterant,aut Sacramenta perperã adminiſtrãt,aut vitam pecuinam bonis odioſam ducant, manifeſtent:ſuppreſſis minimè Pręlatorum cuiuſcunq; ordinis nominibus,qui aliqua huiuſmodi nota fuerint conſperſi.

In ſumma,qui eccleſiam Dei grauem maculam rugamq; habere non oportet, quam Epiſcopi vigilantia tollere poſſet:ideo vſurarios,Simoniacos,aleatores,percuſſores,vinolentos,iniuriatores,ac cõtumelioſos,calumniatores,ad hæc eccleſijs cẽſus denegantes,aut ædituum pernicioſum agentes, calamitatem egentium floccipendentes,quive peregrinos de Monaſteriorum Xenodochiorumq; limine arcent, aut quoquo modo eccleſiaſticam libertatem corrodunt & opprimunt,necnon alia, cuiuſcunque ſint claſſis, dedecora admittunt, eos omnes reuerendiſſimus ſibi indicari nominarique petit, quo cuiuſq; defectui idoneo auxilio poſthac mederi poſſit.

Archipreſbyteri verò, qui & Decani Rurales appellantur,quum ad ſynodi cõſeſſum admiſſi ſint,etiam & cumpaſtorum,& ſuipſorum officij rationem reddere Reuerẽdiſſ.

A domino noſtro iubẽtur:quandoquidẽ ad eos pertinet,publica ſubditorum delicta corripere, animarum curæ conſulere,omnes pura verbi Dei doctrina paſcere, miſeros atque calamitoſos conſolãdo ſuſtentare, Eccleſiæ in omnib. benè præeſſe,deniq; ipſos ſana viuẽdi exẽpla, verbo & opere exhibere:quod qui faciũt,eos duplici honore dignos Apoſt. iudicat. 1.Tim.5.
Nam turpiſſimũ Ethnicus eſſe cenſet,cõmittere, quod doces alios non eſſe committẽdum. De ijs igitur,tum etiam de alijs ſacerdote dignis curis,reſpondere ſuæ Reuerendiſſimæ gratiæ debent,quo cognoſcat illorum in adminiſtrãdis officijs integritatem. Eo ſanè nomine bonis ac lubenter parituris gratiam & laudem referri:malos verò & reprobos,cuiuſcunque conditionis fuerint,ignominia & pœna poſthac
B Eccleſiaſticæ cenſuræ vigore,affici imperabit.

Porrò autem vniuerſis ordinibus, eo quo propoſitum eſt modo ad rogata reſponſuris, reuerendus Dominus Treueren. ipſe præſedit,ac coram duobus Notarijs reſpõſa accipientibus,omniũ & ſingulorum quęſtiones,accuſationes,examinationes & dubia, magna diligẽtia & labore multo auſcultauit,atq; inquiſiuit, nihilq; prætereundum putauit, quod ad ſubditorum obedientiam,communem vitæ emendationem,& Dei honorem,ac Eccleſiarum vſus ſpectare cẽſeret. Itaq; triduo moleſtiſſima omninò inquiſitione iam abſumpto,atque patribus cæteriſque ſtatibus,qui ex ordine fuerãt exploratis,cùm omnes & ſinguli omnia ſancta,pia, honeſta
C ac laudabilia promitterent,atque ad communẽ patriæ tranquillitatẽ,quę Dei & eius filij Ieſu Chriſti pro puro cultu,& viuendi integritate facilè paratur, concordibus votis conſpirâſſent,ſeque vna iam voce Cęſareæ Maieſtatis reformationi ſubmiſiſſent:tandem ad reuerẽdiſſimum dominum tanquàm ad vnicum publicæ felicitatis patronum, omnes ora vultuſq; verterunt. Precabãtur autem vt opem ferret,damna temporum perturbationibus incuſſa,& Eccleſiaſtica priuilegia, partim per vim potentiorum miſerè vexata, partim defenſionis inopia etiam erepta,reſarciat, atq; in integrum ſua amplitudine reſtituat. Etenim proditũ eſſe ſacris literis, neq; id reuerendiſſimam gratiam eius ignorare, neminem ſuis militare facultatibus, & præceptum eſſe, vt qui ſeruirẽt
D altari,etiam de altari viuerent: quod quidem perauguſtum 1.Cor.9.
factum foret, ſi Eccleſiæ libertas, ſi prouentuum integritas conſeruetur incolumis. Poſtremò & illud Patres orabant,vt illius reuerendiſſima prudẽtia,præcipuam curam expenderet,vt Officiarios paſſim pręficeret orthodoxę fidei tenaces: nam illis vitiatis,apoſtatarũ pernicioſa dogmata, illorũ diſſimulatione gliſcere. Poſtquàm hæc patres & piè & ſyncero animo locuti eſſent,reuerẽdiſſima eius gratia,prout debuit, omnium in religionẽ affectus vnicè comprobauit. Deinde petitiones,quantum per ætatem liceret,ac diuina gratia adſpiraret,ſibi in primis & ſemper curæ futuras promiſit:neq;
E dubitarent,quin Reipublicæ ſuę felicitati,cuius ſalutem diuinitùs commẽdatam ſibi eſſe ſciret, ita proſpiceret,vt omnia illi aduerſantia impedimẽta, incommoda atq; offendicula,prout Notariorum ſumma cura & fide,accedente omnium conſenſione,excepta eſſent, ſeuerioribus executionũ telis,à reuerendiſſima ſua gratia confoſſa, exciſa, penituſq; ſublata,aliquando cognoſcerent.

MANDATVM CONTRA CONCVBINARIOS.

F IOANNES Dei gratia ſanctæ Treuerenſis Eccleſiæ Archiepiſcopus,Sacri Romani Imperij per Galliã & regnum Arelatenſe Archicãcellarius,ac princeps Elector, vniuerſis & ſingulis cathedralis noſtræ & Collegiatarũ, Parochialiumq; Eccleſiarũ Abbatib. Prioribus, Præpoſitis, Decanis,tũ ruralibus,tum diuinorũ Rectoribus,curatis & nõ curatis,alijſq; Eccleſiaſticis perſonis ciuitatis & diœceſis noſtrę Treuerenſis quibuſcunq;, cõiunctim aut ſigillatim,qui ſynodo noſtrę Epiſcopali, de iure aut conſuetudine intereſſe cõſueuerunt & tenentur,Salutẽ in Domino ſempiternam.

Perſuaſum habemus,exactis iam aliquot diebus omnium reformandæ vitę formam, Eccleſiaſticis viris à Cæſarea ma-

CONCILIVM COLONIENSE II. AVTORITATE Adolphi Archiepiſcopi Colonienſis pro reformanda Eccleſia indictum anno 1549. tempore Pauli Papæ III.

DECRETA CONCILII PROVINCIALIS Colonienſis, ſub Reuerendiſſimo in Chriſto Patre & Domino, D. Adolpho, ſanctæ Colonienſis Eccleſiæ Archiepiſcopo, ſacri Romani Imperij per Italiam Archicancellario, Principe, Electore, Weſtphaliæ & Angariæ Duce, Legatoque nato, celebrati in Quadrageſima anni 1549.

*C*Arolvs *Quintus, diuina fauente clementia, Romanorum Imperator ſemper Auguſtus, ac Rex Germaniæ, Hiſpaniarum, vtriuſq; Siciliæ, Hieruſalem, Hungariæ, Dalmatiæ, Croatiæ, &c. Archidux Auſtriæ, Dux Burgundiæ, Brabantiæ, &c. Comes Habſburgiæ, Flandriæ, Tyrolis, &c. Vniuerſis & ſingulis Principibus Eccleſiaſticis & ſecularibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Prælatis, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Nobilibus, Militibus, Militaribus Præfectis, Poteſtatibus, Vicedominis, Caſtellanis, Magiſtratibus, Conſulibus, Iudicibus, Officialibus, Aduocatis, Procuratoribus, Ciuibus, Communitatibus, & omnibus alijs noſtris & Imperij Sacri & ditionum noſtrarum hæreditariarum in Prouincia Archiepiſcatus Colonienſis cõprahenſarum, ſubditis, & in Eccleſiaſticis rebus eiuſdem Prouinciæ Epiſcoporũ, & Prælatorum iuriſdictioni ſubiectis, cuiuſcunq; præeminentiæ, dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis & conditionis exiſtant, Gratiam noſtram & omne bonum.*

Venerabiles & Illuſtres Electores, Principes, & conſanguinei noſtri chariſſimi, Generoſi, Nobiles, honorabiles, deuoti & fideles dilecti, Quum Venerabilis Adolphus Archiepiſcopus Colonienſis, Sacri Romani Imperij per Italiam Archicancellarius, Princeps Elector, & cõſanguineus noſter chariſſimus, & eius Comprouinciales Epiſcopi, in executionem formulæ Reformationis, in nuperrimis Comitijs apud ciuitatem noſtram Imperialem Auguſtam Vindelicum habitis, eidẽ Archiepiſcopo & alijs Epiſcopis, & ſtatibus eccleſiaſticis per nos propoſitæ, & ab ipſis probatæ, & quantum in eis eſſet, receptæ, vt monitis noſtris ea de cauſa factis parerent, & eidem Reformationi cõmodæ viæ præſternerentur, per quas ad meliorem viuendi rationem tranſitus fieret, in Cõcilio prouinciali apud Coloniam Agrippinam habito, canones quoſdam Synodales, tum ad efficacem & indies ſurgentem, ac permanſuram Reformationis executionem, tum ad mores prauos extirpandos, potiſſimùm verò manifeſtos abuſus in clero & populo coërcendos, & ſeductores, qui corrumpendis ſimplicibus hominibus ſtudẽt, è grege propulſandos ediderint, & nobis obtulerint, authoritate noſtra, quatenus expedire videretur, muniendos, & in executionem mittendos: Nos verò eoſdem canones primarijs noſtris Conſiliarijs, & alijs rerum Theologicarum peritis, ad id ſpecialiter per nos deputatis, propoſitos, & per eos diligenter reuiſos & examinatos, eorúmque relatione nobis facta, cùm illos prædictæ formulæ Reformationis conformes inuenerimus: Proinde ipſos canones Synodales, ratos, & gratos habentes, & quo ad opus eſt, & per nos fieri poteſt ac debet, approbantes, & decreto noſtro corroborantes, Imperiali authoritate noſtra & qua aliàs fungimur, vobis omnibus & ſingulis, ſeriò & ſub pœna grauis indignationis noſtræ, & alijs pœnis noſtro arbitrio imponendis, huius edicti noſtri vigore præcipimus & mandamus, vt ea omnia Prouincialis huius Concilij Colonienſis decreta, in omnibus ſuis punctis, clauſulis, articulis, ſententijs, & verborum expreſſionibus, eo modo, quo illa quemlibet veſtrûm concernunt, ritè, ſanctè, inuiolabiliter, citra vllam fraudem & tergiuerſationem obſeruetis, impleatis, & exequamini. Vosque Principes & Magiſtratus ciuiles, in refrenandis & coërcendis iuxta eadem decreta rebellibus, peruerſis & refractarijs, ſiue illi Eccleſiaſtici, ſiue Laici ſint, Eccleſiarum Epiſcopis & Prælatis, vbi ab illis requiſiti fueritis, omnem legitimum fauorem, auxilium, opem præbeatis, & per miniſtros & officiarios veſtros atque alios, in quos vobis imperium competit, præberi iubeatis & curetis. At nullus omninò veſtrûm, cuiuſcunque præeminentiæ, dignitatis, gradus, ordinis & conditionis ſit, aut quocunque munere aut iuriſdictione fungatur, memoratos Epiſcopos & prælatos in eorum munere, iuriſdictione, officio, ſecundùm canones & leges, ad ipſorum functionem pertinentes, quouis modo impediat aut turbet, neque id ab alijs fieri iubeat, nec permittat. Præterea quicunque veſtrum Eccleſiarum, Monaſteriorum, & aliorum piorum locorum Aduocati, Præfecti & Protectores fuerint, ac Prælatos, Eccleſias & loca pia eorúmque bona in fidem, tutelam, & protectionem ſuam ſiue commiſſione diuinorum Principum, & prædeceſſorum noſtrorum in ſacro Imperio, ſiue noſtra, aut alio quouis iure receperint, eadem præfectura, tutela, ſeu protectione neutiquam abutantur, neque ipſos Prælatos, Eccleſias, Monaſteria & loca pia, contra formam & naturam protectionis vſurpent, opprimant, grauent. Quin potius illos & illa in ſuis priuilegijs, iuriſdictionibus, & rebus conſeruent & tueantur, & tam ij, quàm vos alij omnes ſupradicti, contra præmiſſa facere ſeu attentare, neq; præſumatis, neq; ab alijs fieri aut attentari ſinatis, quouis quæſito colore ſeu prætextu: quatenus pœnas ſupradictas, & alias in formula memorata Reformationis à nobis propoſita, & decretis prouincialis Synodi Colonienſis contentas, præter eas quas alioqui canones, & leges in violatores perſonarum & rerum eccleſiaſticarum decernunt, malueritis euitare. Hæc eſt enim noſtra ſententia & ſeria voluntas. Datum in oppido Bruxellen. Ducatus noſtri Brabantiæ, ſub impreſſione ſigilli noſtri, quarto Nonas Iulij. Anno à Natiuitate Domini ſupra ſeſquimilleſimum quadrageſimonono, Regnorum noſtrorum, Imperij vigeſimonono, & aliorum omnium trigeſimoquarto.

CAROLVS.

Ad mandatum Cæſareæ & Catholicæ Maieſtatis proprium.

Vid. Anton. Peren.

Obernburger ſubſc.

ADOLPHVS DEI GRATIA, SANCTÆ COLONIENſis Eccleſiæ Archiepiſcopus, ſacri Romani Imperij per Italiam Archicancellarius, Princeps Elector, Weſtphaliæ & Angariæ Dux, Legatusq; natus, &c.

VNiversis ad quos legatione pro Domino fungimur, gratia & pax à Deo, qui diues eſt in miſericordia, & prope adeſt omnibus inuocantibus eum in veritate. Pſal. 144. Qui poſtquam nos, licèt indignos, ſanctæ Colonienſis Eccleſiæ ac prouinciæ, procelloſa tempeſtate grauiter iactatæ atque afflictæ gubernaculis admouit, huc continuò animum omneque ſtudium noſtrum ſua inſpiratione conuertit, quo diœceſim illam ab hæreſum inundatione, quæ prauorum hominum ſtudiis iam plus nimio inualuerant, repurgaré, ſchiſmataque, quibus miſerè, atque adeo, vt in ea iam actum de fide Catholica poterat videri, diſcerpebatur, tollere, & oues nobis creditas in vnum ouile Chriſto colligere, pro virili adniteremur. Eaque de cauſa in primis lupos, pro boni paſtoris officio, ab ouili Dominico abigere, & omnis mali originem, concionatores ſectarios, pernicioſos illos hominum ſeductores, ditione noſtra protinus, quanquam non ſine difficultate, eiicere ſategimus, ſubſtitutis Catholicis & incorruptis verbi Dei concionatoribus in eorum locum. Qua ratione plurimùm quidem profecimus. Etenim progreſſum huius Cãcri hoc impetu ſumus remoti, & Catholicis aperuimus feneſtram rurſus reſpirandi. Non tamen hæ ſcopæ purgamentis iſtis ſufficiebãt peni-

tus euerrendis: Iam enim hæreticos malū altius, quæ eſt eius natura, fixerat radices, quam vt potuerit vna falce ſemel demeti: ac hærebat in mētibus ac penetralibus hominum, vnde neq; vi extrahi, neque perſuaſione ſuffodi, aut ſenſim ratione tanquam cauterio pungi atq; curari ſe pateretur.

Durabant quoq; abuſus & mores corrupti, quibus eccleſiaſtici ordinis pars maxima dedita, infirmis erat offendiculo, & vt malè de religione laici ſentirent, cauſa: vt verè quadraret in eos, quod in Euangelio dicit Dominus: Væ vobis legiſperitis, qui tuliſtis clauem ſcientię: & ipſi non introiſtis, & eos qui introibant, prohibuiſtis. *Luc. 11.*

Plurimum autem nobis erat fiduciæ in Concilio Tridentino, quod feliciter inchoatū, ac ſeſſionibus aliquot habitis, celebre iam factum, acceſſu omnium Imperij ordinum, qui ſe reuerenter ei ſummiſerāt, potentiſſimum ac ſaluberrimū fore credebatur, cuius progreſſu ſperabamus nāciſci opem & vires iuſtas, quę erroribus iſtis & vitiis radicitus extirpandis ſufficerent, eiusq; authoritate, quę apud omnes maxima eſt, ſublatum iri, non in noſtra modò diœceſi & prouincia, verum etiam toto orbe Chriſtiano, quicquid vſpiam irrepſit malorum, & Eccleſiam Chriſti priſtinum ſuum nitorem, concordia atq; vnitate redintegrata, recuperaturam.

Quæ ſpes quum inexpectata contentione inter patres de transferenda Concilij ſede ſuſcitata, nobis penè eriperetur, atq; in longum tempus extraheretur, nō ſine metu grauiorū perturbationum in republ. Chriſtiana: en omnibus nobis, hoc eſt, Eccleſiaſtici ordinis ſtatibus, cōſternatis, atq; in metu conſtitutis, adfuit eius, qui conatibus religioſis & piis nūquā deeſt, Dei, à quo eſt omne bonū, conſolatio. *2. Cor. 1.* Enimuerò miſericordiarū pater Deus, qui nuper dedit fortiſſimo, inuictiſſimo, feliciſſimoq; ac religionis orthodoxę propugnatori Carolo Imperatori noſtro de cœlo victoriam, vt hoſtiū validiſſimorum vires & conſilia, nō tam viribus, quàm conſiliis melioribus frangeret, & imperio ſuo, non multo fuſo ſanguine, cogeret parere: *Victoria Caroli V. in Saxonia 1547.* cuiq; quod mirandum magis eſt, dedit victoria parta modeſtè ac clementer vti, vt rebelles filios caſtigaſſe potius, more boni patris, quàm bello petiuiſſe videatur: eius nunc animum impulit, vt ad Catholicæ fidei, paternarumq; traditionum reſtitutionem omnia conſilia, omniaq; ſtudia ſua conuerteret. Hinc, quod vix quiſquam mortalium ſperaſſet futurum, egit cum eis, vt proteſtatione, fœderibusq; & contentionibus poſitis, duobus tantùm articulis ad Concilij definitionem reiectis, doctrinā Catholicam, traditiones & cęremonias eccleſiaſticas, Concionatorum bona parte, vnde pendere ſolebant, reclamante, receperint. Quos cùm Deo & Eccleſiæ, quantum in ſe erat, Imperator piiſſimus lucrifeciſſet, atque in plenioris vnionis ac concordiæ ſpem adduxiſſet: neceſſe erat, vt firmioris illius ac ſolidæ ſpei, offendicula quoque tollerentur.

Quamobrem animum appulit & ad cleri corruptos mores reformandos, quo benefactis ſuis obmuteſcere facerēt, vt Apoſtolus Petrus ait, imprudentium hominum ignorantiam, & qui carpere clerum tanquam malefactores ſolebāt, conſpectis bonis eorum operibus glorificent Deum in die viſitationis. *1. Petr. 2.* Deditq; negotium quibuſdam Theologis, piis, eruditis, & Deum timentibus, qui formulam quampiam, ad quam reformatio cleri videretur inſtituēda, iuxta ſacræ ſcripturæ normam, antiquos patrum canones, & rectæ rationis iudicium, conciperent. Hanc Cæſar acceptam tradidit vniuerſi Eccleſiaſtici ordinis ſtatibus, diligēter expendendam, qui annotarent, dicerentque, quid qua ratione repudiandū ſibi putarent, quidq; recipiendum. Multis igitur conſultationibus ac deliberationibus, priuatim & communiter habitis, quibuſdam in formula expunctis, aliis mutatis vel additis, tandem communi conſenſu eam probârunt: Cęſareæque Maieſtati, vt ſe reformarent, inſtanti, polliciti ſunt, ſeſe ipſos, ſuosq; ſubditos, ad illam velle componere ac reformare, ſalua ſummi Pontificis authoritate, quæ vt eis in articulis quibuſdam accederet, neceſſarium arbitrabantur: id quod in præfatione, quam Cæſarea Maieſtas formulæ huic præfixit, clarius eſt videre.

Nos itaq; conſiderantes noſtri muneris etiam aliàs eſſe, vt vigilemus ſuper gregē noſtrum, vt infirmum conſolidemus, ægrotum ſanemus, cōfractum alligemus, abiectum reducamus, & perditas oues quæramus, niſi velimus æternæ **A** maledictionis illud Vę, quod apud Ezechielē Dominus paſtoribus malis & negligentibus comminatur, certiſſimo iudicio incurrere, tam pręclaram rerum benè & ſanctè gerendarum occaſionem, nequaquam duximus negligendam. *Ezech. 34. Hier. 23.*

Proinde ad Diœceſim & Prouinciam noſtrā reuerſi, primò omnium indiximus clero noſtro ſynodum diœceſanā, quam & ad eum modum, quem Reformationis formula præſcribit, propicio Deo celebrauimus, in qua ſupplicatam & ab vniuerſis Imperij ſtatibus Eccleſiaſticis comprobatā, receptamque Reformationem, clero noſtro iniunximus ſeruandam. Tranſmiſimus quoque eam ad reuerendos cōprouinciales Epiſcopos, noſtros ſuffraganeos & fratres, ſimiliter in eorum diœceſibus publicandam, & clero iniun- **B** gendā: quod ipſos ſedulò curaſſe, ex geſtis & ſtatutis ſynodorum, quas ipſi quoq; celebrârunt, nobis oblatis, & legatorum eorum fida relatione cognouimus.

Verùm negocium iſtud maius erat, quàm vt pateretur ſe vnico impulſu moueri, & morbus inueteratus leui medicamini non cedit: vnde hac ratione vix quicquā aliud promotum eſt, quam vt ſciret quiſque, quod alioqui nemo ignorabat, quomodo ſibi viuendum eſſet piè ac canonicè. Contingit enim ferè mortalibus, quod poëta quidā ait: Video meliora, proboque, deteriora ſequor. Vnde eſt illa Apoſtoli Pauli cōfeſſio de lege mentis & membrorum: Etenim cùm legi Dei condelectemur ſecundùm interiorem hominem, *Rom. 7.* **C** & eam bonam ac ſanctam eſſe confiteamur, eſt tamē in nobis torpor quidam membrorum, ſpiritui ac menti repugnans, vt non perficiamus quæ volumus.

Proinde nō erat nobis hic quieſcendum, quaſi iam ſatisfecerimus: ſed vlterius de modo erat cogitandum, quo ad efficacem Reformationis executionem poſſemus pertingere. Siquidem inutilis eſt, quantumuis bona, Eccleſiaſtici ordinis inſtituta Reformatio, quam nemo exequatur: quemadmodum & lex bona, contra quam liceat cuilibet impunè peccare, iacet inutilis. Multi ſunt antiquorum patrum canones ſaluberrimi; at quæ eſt illorum vtilitas, quos pauci nôrunt, pauciores ſeruant? Quamobrem veſtigiis Maiorū noſtrorum inſiſtētes, qui in rebus magnis cogere ſolebant cō- **D** prouincialium epiſcoporum conuentus, Reuerendis comprouincialibus Epiſcopis, confratribus noſtris, totiq; clero noſtro, indiximus Concilium prouinciale, in quo de rebus ad efficacē & durabilem reformationis executionē conſtituendam pertinentibus ac neceſſariis, communibus cōſiliis tractaretur ac ſtatueretur. Qui cùm ipſi ad conſtitutum vndecimum Martij diem, Cōcilij locum, ob aduerſam valetudinem, adire non potuiſſent, miſêre ſummæ authoritatis in Clero ſuo, & pręſtantis eruditionis legatos, qui eorum loco & nomine Concilio intereſſent, & de rebus tractandis nobiſcum agerent, tractarent, ac conſulerent in commune.

Multis itaq; deliberationibus ac conſultationibus cum Capitulo noſtro & Legatis illis, ac clero noſtro, à iam dicta **E** vndecima Martij die, ad ſextam vſque Aprilis, quotidie habitis, tandem apparuit, propterea quod rigor antiquorum canonum ſtatim reuocari in vſum abſq; motu grauiori hac tempeſtate non poſſit, ad media quædam, ſacris tamē canonibus conſentanea, quibus clerus & populus ad pleniorem reformationem ſenſim perduceretur, eſſe confugiendum: viſaque nobis ſunt plurimum momenti ad durabilem & efficacem Reformationis executionem comparandam allatura media ſex, nempè: *Quo & quanto ſynodus iſta prouincialis tempore celebrata & abſoluta.*

1 Inſtaurationem ſtudiorum, potiſſimùm ſacrorum.
2 Examen ordinandorum, & ad miniſteria vel prælaturas inſtituendorum.
F 3 Officiorum ſeu munerum ſuſceptorum ſedulam perfunctionem.
4 Viſitationem Archiepiſcopalem, Epiſcopalem, Archidiaconalem, & eorum quibus hoc incumbit.
5 Synodorum frequentem celebrationem.
6 Iuriſdictionis Eccleſiaſticę iam propemodum collapſæ, & abuſu deprauatæ, reſtitutionem.

PRIMVM quidē inſtaurationem ſtudiorum, quod ea quę Reformatio & eccleſię neceſſitas exigit, nemo pręſtiterit melius quā ſcripturarum ſacrarū, canonum & numerum Eccleſiaſticorum peritus. Siue enim regere Eccleſias, & do-

cere

cere populum, ſiue hæreticos conuincere, ac ſcripturarũ aperire myſteria, ſiue ſacramenta conficere, eaq; adminiſtrare, ſiue examinare ex ordine Eccleſiæ miniſtros, ſiue viſitare diœceſes, aut ſynodos celebrare, vel iudicia eccleſiaſtica exercere oporteat, ſciẽtia opus eſt: alioqui, vt inquit in Euãgelio Chriſtus: Si cæcus cæco ducatũ præſtet, ambo in foueam cadẽt. Quo etiam modo Eſaias, indoctos Eccleſiæ prælatos, cęcos & mutos appellat. Speculatores eius, inquit, cæci, neſcierunt vniuerſi canes muti non valẽtes latrare. Non valẽtes, inquit, etiam ſi cupiãt latrare, hoc eſt, officia ſua exequi, & ſubdit: Videntes vana, dormientes, & amãtes ſomnia ſua: Canes impudentiſſimi neſcierunt ſaturitatem, ipſi paſtores ignorauerunt intelligentiã, propterea omnes in viam ſuam declinauerunt, vnuſquiſq; ad auaritiam ſuam, à ſummo vſq; ad nouiſſimum, dicentes: Venite ſumamus vinũ, & impleamur ebrietate: & erit ſicut hodie, ſic & cras, & multò ampliùs. Quibus verbis propheta ſignificat, nõ poſtremam vitiorum in populo Dei cauſam, eſſe ignorantiam paſtorum.

Matth. 15.
Eſai. 56.
Idem.

Etiam magnæ religionis orthodoxæ iactura Chriſtianæque reipub. irrecuperabili fraude, experti per hanc tot hæreſum & ſeditionum tempeſtatem ſumus, quantam Eccleſiæ Chriſti perniciem adferat prælatorum & cleri ignorantia, quibus ſcripturas diuinas negligentibus, ſutores, textores, calcearij, & id genus opifices, nemine prohibẽte, quidlibet impunè pro Euangelio docentes, irrepſere, & mira audacia, etiam munera Eccleſiaſtica inuaſere: vnde teterrima hæreſum monſtra ſuppullulârunt, & ſacra prophanis, ſuperis inferas miſcuerunt & confuderunt.

Nec hoc modo, quinetiam ſtudiorum ſacrorum neglectus in cauſa eſt, cur tam innumeræ, eædemq; locupletes eccleſiæ per Germaniam miniſtris idoneis ac poſſeſſoribus careant, etiam nunc eum reſtituuntur: neq; enim deſunt benè mereri de eccleſiis cupientes, ſed potẽtes deſunt & idonei, nempè literarum periti, qui eccleſiaſticis muneribus perfungi queant, earumq; hoc nomine poſſidere bona. Neque enim ad Eccleſiarum munera & bona proſiliunt Catholici, ſicut hæretici, aut bonorum eccleſiaſticorum occupatores ſacrilegi.

Percipitur autem ſcientia, ad Eccleſiæ ædificationem neceſſaria, in ſchola potiſſimùm Theologorum, quas conſtat eſſe propria quędam ſeminaria miniſtrorum & prelatorum Eccleſiæ. Quibus florentibus, floret eccleſia doctoribus & miniſtris: neglectis & contemptis, eccleſia quoq; miniſtris idoneis deſtituitur. Neque enim vt olim in die Pentecoſtes repentino Spiritus ſancti afflatu, aut velut fungi calore ſolis exciti, prodeunt nobis paſſim Theologi ſubito, ſed exercitiis longis, eiuſdem tamen ſpiritus vnctione, formantur in ſcholis.

Act. 2.

Quibus rationibus (cùm ſtabilem Reformationis executionem meditaremur) permoti, noſtrarũ eſſe partium putauimus, vt ſcholas Theologicas apud Vniuerſitates, collegia & Monaſteria magna cura, cumprimis Cõcilij huius authoritate, inſtauraremus: nec has modò, verum etiam ludos triuiales & pædagogia, vnde non parum malorum per hanc tempeſtatem in eccleſiam defluxit, repurgaremus. Quapropter habita cum Capitulo noſtro, & Reuerendorum Comprouincialium epiſcoporum Legatis, ac ſynodalibus huius Concilij patribus, matura deliberatione, cõſentientibus & aſtipulantibus eis omnibus, de ſtudiorum inſtauratione ſtatuimus & ordinauimus in modum ſequentem.

QVOD AD INSTITVENDAM IVVENTVTEM NON ſint admittendi, niſi de fide, moribus, & informatione ſua prius examinati.

1\. PERCEPIMVS ſectarios quoſdam concionatores, à nupertimis Comitiis, cathedris, quas inuaſerant, deturbatos, incertiſq; ſedibus vagantes, nunc magiſteriis inhiare ſcholarum, & operã ſuam inſtituendæ iuuentuti paſſim venditare, vt quibus non datur amplius graſſari publicè, & venena ſua è cathedra ſpargere, teneræ ea iuuentuti inſtillent, quo cuniculis talibus Eccleſiam Chriſti ſuffodiãt: quippè quòd è iuuentute, qui olim regant Eccleſias, & gubernationi admoueantur rerum publicarum, videntur fore potiſſimùm ij, qui nunc dant operam literis. Quibus corruptis durabit hoc malum multo tempore, atque in multos transfundetur: vt verendum ſit, ne ſi admittãtur qualeſcunque in ludis literariis præceptores, grauem inde atq; indelebilem accipiat reſpub. Chriſtiana corruptionẽ. Idcirco nos, quibus non minor adhibenda eſt cura, ne inſtituant illi malè iuuentutem in triuiis, quàm ne populum è ſuggeſtis corrumpant, communi omnium conſenſu ſtatuimus & ordinauimus, Neminem præceptioni triuialium ſtudiorum admittendum eſſe, niſi qui ſit de fide & religione ſua, de vita item & moribus, probè examinatus, & conſtiterit, vbinam gentiũ & apud quos ſit ipſe inſtitutus. Neq; enim parui retulerit, à Catholico an à ſchiſmatico ſit inſtitutus, qui iuuentutẽ docturus eſt. Pertinebit aũt examen pręcipuè ad ordinarium, qui ordinet per diœceſim viros idoneos, quibus hoc negocij committat. Nec abs re fuerit, ſi examinentur quoq; in ciuitatibus à prelatis & rectoribus eccleſiarum, qui ſcholæ præſunt: ruri autem à paſtoribus & decanis ruralibus idoneis & eruditis. Viſitatores verò de facto examine inquirant: & ſi contra hanc formam ſint aliqui admiſſi, reiiciantur, præcipimusque & mandamus magiſtratibus, ædilibus & prouiſoribus, qui ſcholas ſuis impenſis erexerunt, ne propterea examen huiuſmodi quouis modo impediant, alioqui cenſura Eccleſiaſtica & aliis remediis opportunis coercendis.

Quæ Artes in Triuijs, & quid in Gymnaſiis ſtudiorum ſeu Vniuerſitatibus doceri debeat.

2\. PASSIM Ludimagiſtri ingenia iuuentutis, quæ primis literarum rudimentis & artibus minoribus expolienda ſuſceperant, deprauant, præpoſtera docendi ratione quidlibet, ad eruditionis ſuæ oſtentationem, quibuſlibet promittentes: & cùm encyclopædiam quandam omnium diſciplinarum, velut in ſumma comprehẽſam iuuenibus polliceantur, non abſque aliorum profeſſorum eleuatione, nihil tradunt abſolutum atque perfectum. Qua re ingeniis eorum imponunt, qui tali accepto prægustu, continuò ſe abundè omnia tenere confidunt, ſtudiaq; grauiora faſtidiunt, & nunquam perueniunt ad frugem maturam: ex quibus officinis prodeunt nobis imperiti medici, hominum temerarij interemptores, & iuriſperiti omnia perturbantes, nouarumq; religionum authores glorioſi Theologaſtri, qui magna ſtoliditate non verentur velut à tripode Apollinis, de dogmatibus Eccleſiaſticis & religionis veritate pronunciare atque ſtatuere, cùm ſolidi nihil ferè de eis ſint aſſecuti. Intereſt autem eccleſię, quomodo ſacerdos, quem populus velut ducem ſequitur, & à cuius ore (vt in Malac. dicitur) legem Dei requirit, ſit inſtitutus. Siquidem quãtum ex eccleſiarum rectoribus, benè ac gradatim diuinis literis imbutis, boni: tantùm à non rectè inſtitutis, mali, ſolet eccleſiæ plerunq; euenire. Quemadmodum & in Reipub. de medicis & iuriſperitis res habet. Ea de cauſa triuijs modum eſſe dãdum cenſuimus, intra quem ſe contineant: ſtatuimusque, vt in triuialibus no niſi Grammatica, Poëtica, Rhetorica, Dialectica, Arithmetica, & quæ huius generis ſunt triuiales & liberales artes: Dominicis verò & feſtis diebus, literalis Euangeliorum & Epiſtolarum, Hymnorum, Pſalmorum, Parabolarum Salomonis, & eiuſcemodi ſacrorum librorum expoſitio, pro ætatis illius & ingenij captu, tradatur. Quanquàm Dialecticè etiam requirit vſum diſputandi, qua exercentur ſtudioſi in gymnaſijs, ſine quo ars ipſa occioſa eſt. Poterunt & linguarum rudimenta in triuialibus doceri. Cæterùm exacta atque abſoluta artium & linguarũ cognitio ratioq; & reliqua Philoſophia, Phyſica item & ars medica iuriſprudentia, & Theologia ſeu ſcriptura ſacra nõ niſi in probatis Academijs, & catholicis vniuerſalium ſtudiorũ ſcholis expectentur, doceantur, ac tradantur: niſi quòd Theologia etiam in Monaſterijs opulentioribus & collegijs canonicorum iuxtà Reformationis formulam, debeat doceri.

Malach. 2.

Quos authores Iuuentuti prælegere, & quos vitare oporteat.

3. INTEREST quoque reipublicæ Chriſtianæ, quales authores iuuentuti, impietatis iuxta ac pietatis capaci, prælegantur, vt rectiſſimè Reformationis formula monuerit, ne libri noxij, ſuſpecti, aut contagioſi, eorum qui perfidiæ ſuæ virus, religioniſque & pietatis odium teneræ iuuentuti ſuis ſcriptis inſtillant: ſed tantum caſti, pij, & religioni orthodoxæ conſentientes authores, prælegantur: quòd iudicium cum non ſit penes omnes, ſtatuimus nullum authorem in triuialibus ludis prælegendum, qui non ſit à decano artium vicinæ & Catholicæ Vniuerſitatis examinatus, & ad prælegendum iuuentuti admiſſus. Aut ſi procul diſtent ludi ab Vniuerſitatibus Catholicis, examen & admiſſio pertinebit ad vicinæ ciuitatis præſtantis eruditionis Prælatum, aut alium aliquem doctum virum, cui Epiſcopus illius diœceſis hoc muneris delegauerit. Quòd verò bonis & receptis authoribus repudiatis, quidam gloriæ aucupandæ ſtudio, noua quotidie Grammatica comminiſcuntur, & adoleſcentium ingenia ſuis figmentis confundunt, omninò prohibendum & vetandum cenſemus. Maximè verò omnium, ſub anathemate interdicimus & prohibemus lectionem eorum librorum triuialium, qui ad ſeducendam in prauas opiniones iuuentutem, aliud agentem & quærentem, ſcripti videntur. Quales ſunt quorundam Grammaticæ, Dialecticæ & Rhetoricæ inſtitutiones, in quibus exempla ferè è prauis aduerſariorum dogmatis petuntur, quo iuuentus incauta, hæreſum & ſectarum dogmata ſimul cum artibus imbiberet. Quales item quædam familiarium colloquiorum formulæ, in odium monaſtici inſtituti, & cæremoniarum Eccleſiaſticarum contemptum, compoſitæ atque effictæ, quarum præcipua vis eſt, animos iuuenum corrumpere, & iam à teneris eos ab huiuſmodi pietatis exercitijs, ac vitæ monaſticæ inſtitutis alienare. Dabimus idcircò viros aliquot pios & doctos, qui ferant iudicium ſuum de authoribus, quos iuuentuti potiſſimùm prælegere conueniat, eoſque Comprouincialibus Epiſcopis ſignificabimus, quo in inſtituenda rectè iuuẽtute, eadem forma per vniuerſam prouinciam ſeruetur.

Qui libri Parochis & Concionatoribus ſint vitandi & fugiendi.

4. COMPERTVM nobis eſt, ſimplices & indoctos Parochos, quibus non eſt datum pura impuris diſcernere, obuios quoſque de negotijs religionis tractantes libros emere, & eos potiſſimùm, qui ſpecioſis titulis venditantur, quales ſunt Conciones aduerſariorum, & commentarij eorum in ſacras ſcripturas. Quamuis autẽ quidam eorum ſpeciem pietatis alicubi præ ſe ferre videantur, habent tamen quotquot ſunt, latens ſub melle venenum, vnde incauti & ſe contaminant ipſos, & auditores quoque. Idcircò paterna ſolicitudine pro grege noſtro ſoliciti, ne pabulum mortis pro vitæ pabulo ei porrigatur: præcipimus omnibus fidelibus, quorum animæ curæ noſtræ à Deo commiſſæ ſunt, potiſſimùm verbi Dei tractatoribus, ſub anathemate, quod aliàs incurrant, vt ſibi caueant, non modò ab his, quæ ex officina venerunt Luteri, Buceri, Caluini, Oecolampadij, Bullingeri, Franciſci Lamperti, & Philippi Melanchthonis, quos conſtat omnia ſua ſcripta ad decipiendum & ſeducẽdum homines à vera fide, edidiſſe: fugiãt etiam Coruinum, Capitonem, Brentium, Pomeranum, Pelecanum, Muſculum, Sarcerium, & Chriſtophorum Hegendorphinum, Oſiandrum, Spangenbergium, Oldendorpium, Hermãnum Bonnum, Hedionem, & eius in Eccleſiaſticam hiſtoriam peſtilentiſſima ſupplemẽta, Chronicon Sebaſtiani Franck, & quicquid eius eſt farinæ, donec pleniori catalogo libros contagioſos per hanc tempeſtatem editos, eis indicauerimus.

Aureſigna notorum aliquot ex hoc inueniſſe ſtudioſi bus catalogus.

De Studioſis Canonicis mittendis ad ſtudia Vniuerſitatum, ſumptibus Collegiorum.

NE quod in formula Reformationis iuxta ſanctorum patrum decreta ſalubriter inſtitutum eſt, vitio vel collegiorum, vel adoleſcentum canonicorum euaneſcat, decernimus & ſtatuimus, vt dent Collegia vni, duobus, vel tribus, vt multus vel exiguus fuerit perſonarum numerus in Collegio, bonæ ſpei ac ſtudioſis adoleſcentibus, non minus quàm triennij tempus, quo poſſint in ſtudio potiſſimùm Theologico verſari: in quo ſi laudis aliquid obtineant, tempus eis prorogetur, atque interim percipiant integros præbendæ ſuæ fructus, quotidianis diſtributionibus exceptis, aut ſaltem quantum ad victum & libros neceſſarios ſufficiat: niſi de competenti ſubſidio ſit olim per capitula ſtudioſis prouiſum: dum tamen certis teſtimonijs ſingulis annis ad Collegia mittendis conſtet, nec peruerſis moribus eos deditos, nec ſtudia vana, quæ ad Eccleſiæ ædificationem non conferant, ſectari: committendum enim non eſt, vt cultui diuino dedicata ſtipendia, in huiuſcemodi canonicos dyſcolos erogentur. Debent tamen curare, vt ipſis abſentibus, alij eorum in diuinis ſuppleant vices. 5.

De cautione, quam dare debeant mittendi ad Vniuerſitates.

QVVM formula Reformationis exigat, vt iuniores in gymnaſijs alantur impenſis collegiorum, ad hoc, quo collegia claris & doctis viris ornentur: vt huic menti ſatisfiat, & collegia non fraudentur expectatione ſua: ſtatuimus, & communi conſenſu decernimus, vt canonici, nondum in maioribus ordinibus conſtituti, percipientes hoc nomine aut fructus integros, aut decreta ſubſidia, à collegijs, quæ pro more habent, vt de fructibus participent etiam in minoribus conſtituti ordinibus, prius dent cautionem ſufficientẽ, ſe non velle ordinem & inſtitutum Eccleſiaſticum deſerere, aut ſi mutato propoſito forſan reſiliant, tum ſe velle & debere fructus perceptaque ſubſidia, collegio illi integraliter ſoluere ac reſtituere. 6.

Collegia in Vniuerſitate aliqua ſita, quo ſuos ſtudioſos mittere debeant.

CÆTERVM in locis vbi vniuerſitas Catholica eſt, iuxta primariam inſtitutionem reformata & probata, nõ videtur cauſa digna eſſe, Collegia magnis ſumptibus grauandi, & mittendi ſtudioſos foras ad Vniuerſitatem exterã. Proinde ſtatuimus, vt tales dent operam literis bonis in ipſa vniuerſitate, vbi ad ſtudia & mores ipſorum poteſt haberi reſpectus: niſi decanus & collegium cauſam habeant, cur cenſeant eos ad exteras Vniuerſitates mittẽdos. Quòd ſi qui fugientes diſciplinam, velint omninò non ad eam, quæ eis à ſuo decano & Capitulo deſignatur, ſed ad aliam, quæ ipſiſmet videbitur, Vniuerſitatem proficiſci, non tenebitur collegium illis dare ſubſidium decretum. Ne verò canonici, vicarij & chorisocij cleri noſtri Colonien. vigilijs defunctorum quas manè hora ſeptima perſoluere conſueuerunt, à frequentatione lectionum præcipuarum impediantur: volumus, vt poſthac vigiliæ tempore pomeridiano ad horam circiter ſecundam incipiantur, vt antè preces Veſpertinas compleantur. 7.

Qui gaudere poſſint Vniuerſitatum priuilegijs.

AD prohibendum grauem abuſum, quo ſe quidam ad Vniuerſitates, non ſtudij, ſed priuilegiorũ gratia, conferunt: ſtatuimus & mãdamus, ſicut antè nos in ſynodo Leodienſi ſtatutum eſt, vt nulli niſi ad ſtudia literarum idonei, & illarum præcipuè gratia, ſe ad vniuerſitatem conferentes, in membra ſeu ſuppoſita, atque ad vſum priuilegiorum huiuſmodi Vniuerſitatis recipiantur, aut ſuorũ beneficiorum 8.

fructi-

fructibus eo prætextu gaudeant: nec recepti ipſis priuilegiis & beneficiorum fructibus vti ſinantur, niſi quamdiu cauſa ſtudij permanſerint, & ſpes ſit, quòd ex ſtudio ſuo fructum vberiorem in Eccleſia Dei ſint parituri. Qui verò deſides & otioſi comperti fuerint, ab eorundem priuilegiorum vſu & fructuum perceptione repellantur.

De Theologo qui doceat, in Collegijs alendo.

9. QVO verò & reliqui ſiue canonici ſiue vicarij, capellani, ſiue chorisocij, cantores quoque, ſeu chorales collegiorum, quæ extra Vniuerſitates, aut in Vniuerſitatibus, procul à ſcholis ſita ſunt, habeant etiam occaſionem in ſacris diſcendi & proficiendi: Decernimus & ſtatuimus, vt eiuſcemodi collegia ſingula, aut ſi vicina ſint, inuicem duo aut plura, ſimul alant Theologum aliquem docentem, vel binos, qui hanc operam inter ſe partiantur, conceſſione fructuum vnius præbendæ, authoritate Apoſtolica in hunc vſum ſupprimendæ: aut ſi illa non ſufficiat, vnione beneficiorum vel vicariarum, quæ nullam vel non adeò neceſſariam functionem requirunt, iudicio viſitatorum Epiſcopalium decernenda & conficienda: ſic tamen, vt fructus præbendæ vel ſtipendij diuidantur, ſecundùm numerum lectionum: vt qui non legit, detrahatur illi etiã de fructibus portio deſtinata. Quòd ſi inter ipſoſmet fratres inueniatur, qui hoc docendi munus velit & poſſit obire: huic par eſt, vt diſtributiones quotidianę, pręter iuſtum ſtipendium, à choro abſenti pridie quàm legit, & eo die quo legit, concedantur.

De inſtaurandis lectionibus Theologicis in Vniuerſitate Colonienſi.

10. VT Cæſareæ Maieſtatis voluntati ſanctiſſimę de reformandis Vniuerſitatibus, iuxta modum in formula præſcriptum, ſatisfiat, & ratio ſit, quare Collegia in Colonia non teneantur ſuos canonicos mittere ad exteras Vniuerſitates, & eis abſentibus, aut integros præbendæ ſuæ fructus, aut quantum in victum & libros ſufficiat, ſuppeditare: danda eſt collegiis illis opera, vt lectiones, potiſſimùm ſacræ Theologiæ, in ipſa Vniuerſitate vigeant, & canonici illi, qui habent præbendas, ſibi ex indulto Apoſtolico cum onere legendi collatas, ſuo muneri iuxta tenorem bullę ſummi Pontificis, vnde præbendas illas conferendi authoritas manauit, ſatisfaciant. Quamobrem monemus & hortamur eos, qui de præbendis gratiæ primæ gaudent, vt aut legant ipſi in ſua facultate; aut ſi legitimo impedimento teneantur, conducant alios idoneos Magiſtros, qui vices eorum in docendo ſuppleant. Qui ſi monitionibus noſtris paternis auſcultare noluerint, cùm noſtra (ad quos pertinet bonum publicum promouere) intereſt, lectiones Apoſtolicæ ſedis beneficio Vniuerſitati debitas perſolui, Cenſuimus totius Concilij nomine requirendos eſſe Vniuerſitatis Rectorem & Prouiſores, vt munere ſuo perfungantur, & eos quibus de Præbendis ſeu Beneficiis prouiderunt, requirant ad legendum & ſatisfaciendum oneri Præbendæ annexo, & iuxta Apoſtolici priuilegij tenorem, contra non parentes procedant: alioqui negligentiam eorum deferendam ad ſummum Pontificem, & petendam prouiſionem qua huic caſui prouideatur.

DE ALTERO MEDIO, AD CONSEQVENDAM REformationis executionem neceſſario, quod eſt examen ordinandorum.

1. DEINDE viſum nobis fuit, ad ſtabilem & duraturam Eccleſiaſtici ordinis Reformationem comparandam, neceſſarium eſſe, vt initiandi ſacris ordinibus, ritè examinentur. Hi verò, quæ ad Pręlaturas & regimen animarum aſſumuntur, nouo eidemque rigidiori examini ſubmittantur, propterea quod mortales omnes ſequi ſuum genium quotidie experiamur, & aſinum manere aſinum, etiam ſi exuuiis leonis induatur: atque ita euenire, vt cùm vitiis diditi homines, aſſumuntur ad dignitates & curas non quo oportet, ſed vel ad auaritiam implendam, vel in ventrem ſaginandum, aut ad faſtum & pompam: quidam etiam vt in luxu & deliciis viuant. Quibus profectò rebus fit, vt planè in diuerſum abeant officia & munera diuinæ miſſionis, nec ferè vlla ſit animarum & rerum Eccleſiaſticarum cura vera, ſed imagines tantùm & apparatus: nec ſeria benè inſtitutæ Reformationis executio, ſed maior indies morum & doctrinæ corruptela. Quamobrem in primis ſtatuimus & ordinamus, ne quis ad ſacrorum Ordinum perceptionem admittatur, niſi diligenter examinatus de fide quam teneat, de affectu quo ducatur ad petendos Ordines, de ſcientia quæ ſufficiat ad Ordinis, quem petit, miniſteria explenda, de moribus ordinem decentibus, & ætate legitima.

Ad quos pertineat examen.

QVONIAM verò difficile erat, vbi ſunt magnæ Eccleſiæ & multi ordinãdi, Epiſcopos, ad quos examinatio propriè pertinet, hoc negocij per ſe obire: olim ea cura in quibuſdam Diœceſibus in Scholaſticos cathedralium Eccleſiarum, in aliis verò in prælatos alios relegata eſt, quibus iam examinandi ius eſt quæſitum, & maiora quàm cæteris Canonicis ſtipendia ab Eccleſia decreta: verùm quales nũc ſunt plerique Scholaſtici, & illi penes quos eſt examinandi poteſtas, iura quidẽm ſua tuentur, nec tamen docent iuuẽtutem, nec examinant: officiumque & curas illas aliis, non multo melioribus, examinatoribus interdum delegãt: quo fit, vt alio in alium hanc curam transferante, aut nullæ, aut perfunctoriæ & admodum frigidæ fiant ordinãdorum examinationes. Quem defectum ſupplere cupientes, & examẽ ad ſua principia, hoc eſt, ad Epiſcopos reuocare, quibus ex lege diuina incumbit, nemini citò manus imponere, ma- 2. 1. Tim. 5.
tura deliberatione præhabita, declaramus, Epiſcopos non debere huiuſcemodi examinationibus (quando non ignorant eas perfunctoriè factas) ſtatim acquieſcere, & inquiſitionis ſpecie, quàm ex reliquiis antiqui moris retinent in altari, cùm rogant vtrùm ſint digni, iuſti & ſancti, putare ſe ſatisfeciſſe, atque ita inutiles & indignos homines, nonnunquã etiam ſceleratos, ab aliis fortè (quos ea cura non admodum tangit) dignos iudicatos, ſacris illis ordinibus contra conſcientiam propriam inſignire. Eaq; de cauſa requirimus Prouinciæ noſtræ Epiſcopos in Domino, vt vel ipſimet huic ſuo muneri ſatiſfaciant, vel curam illam imponant viris piis, doctis & de Eccleſiæ profectu ſolicitis, quorum diligẽtia ſit eis explorata, niſi certiſſimo experimento cognouerint Scholaſticum, vel eum ad quem hoc pertinet, diligentiam talem, cui meritò fidant, adhibuiſſe.

De licentiatorijs ad ſuſcipiendos Ordines extra Diœceſim.

STATVIMVS, vt nemini poſthac (vbi digna & iuſta cauſa non eſt) dentur licentiatoria, ordines extra ſuam Diœceſim recipiendi: niſi prius ſit, iuxta modum præſcriptum, in ſua Diœceſi examinatus. Ad hoc enim comperimus quoſdã licentiatoria petere, vt examen ſubterfugiant. 3.

De proclamatione ante maiores ordines facienda.

QVONIAM nõ oportet ſacros ordines quaſi furtim ſurripere, ſtatuimus & ordinamus, vt quemadmodum iungendi Matrimonio trina proclamatione populo denunciantur: ita maioribus ordinibus initiandi, trina proclamatione denuncientur in Eccleſia Parochiæ, quam inhabitãt, ad percipienda impedimenta, ſi quæ ſunt, quæ debeat Parochus Epiſcopo, aut officialibus eius ſignificare: vbi tamen proclamatio talis commodè fieri poteſt, nec veriſimilis ſit metus, ne maleuoli homines clericos innoxios à maiorum Ordinum ſuſceptione deterreant. 4.

De te m

De tempore quando debeant ordinandi dare nomina ſua, & examinari.

5. MANDAMVS, vt volentes ad Subdiaconatus vel diaconatus ordinem promoueri, præſententur, & dent Intitulatoribus nomina ſua feria quarta diem ordinationis præcedente, ac eodem & ſequenti die examinentur, hora quam eis conſtituent examinatores. Promouendi verò ad Sacerdotij gradum, dent nomina ſua feria quinta ante diem ordinationis: quibus ſimiliter ſtatuetur hora, cùm ſimul ob multitudinem examinari non poſſint. Adferant verò promouendi omnes ſecum teſtimonia non modò ſuorum Parochorum, verum etiam præceptorum aut proborum virorum, apud quos maiorem vitæ partem tranſegerunt, per examinatores diſcutienda, vnde poſſit Epiſcopo, vtrùm irreprehenſibiles ſint, conſtare.

De Examine inſtituendorum ad dignitates, curas animarum, aut alia officia.

6. PORRÒ quo plus negociorum incumbit eis, qui ad prælaturas, dignitates & curas animarum vocantur, hoc magis intereſt Eccleſiæ & Chriſtifidelium, vt tales ſingulari examine, maiorique diligentia, quàm reliqui explorentur, vtrùm ſufficiant ad præſtanda munera illa ad quæ vocantur. Præcipuè verò Epiſcoporum intereſt, quales habeant in excolendo agro Dominico cooperarios. Hinc ſtatuimus & ordinamus, vt nemo electus confirmetur, nemoque præſentatus ad dignitatem, vel animarum curam inſtituatur, priuſquam ſit à ſuo Epiſcopo, aut Archidiacono Epiſcopi, aut hac in parte vicario, aliisve ſacrarum literarum, canonum, & traditionum Eccleſiaſticarum peritis viris, quos Epiſcopus aut Archidiaconus ad hoc deſignabit, examinatus & comprobatus idoneus, poſſitq; & velit muneri ad quod vocatus eſt, pro virili ſatisfacere, & formulam Reformationis qua parte eum concernit, exequi. Quòd ſi quis Archidiaconorum, vel ius inſtituendi habentium, contra hanc conſtitutionem præſumpſerit aliquem nõ ita examinatum inueſtire: ipſe quidem pro iudicio Epiſcopi, per certum tempus ab officij ſui executione, & fructuum perceptione, ſuſpendetur: inſtitutus verò eouſque, donec Epiſcopo comprobabitur qualificatus & idoneus. Neque tamen per examen epiſcopale, derogatum volumus iuri examinandi, ſi quod alij prælati habent.

De examine eorum, qui per reſignationes aut permutationes ad beneficia contendunt.

7. AD hæc ſtatuimus & ordinamus, vt in permutationibus & reſignationibus beneficiorum, eadem cura adhibeatur examinandi eum, in cuius fauorem permutatio vel reſignatio concepta eſt. Et præſertim diligens fiat inquiſitio, etiã per diſerta iuramenta, num permutatio ſit ad contegendum Simoniæ vitium fraudulenter excogitata ac ſimulata: quòd ſi vel examinis tempore, vel in poſterum cõpertum fiat, pactionem illicitam & iure non probatam interceſſiſſe, vterque permutantium pro Simoniaca fraude puniatur.

De formulis ad examinationem aptis.

8. QVONIAM diuerſi ordines, officiorumque & dignitatum gradus diuerſi, alias atque alias requirunt in hominibus conditiones: & ratio prætereà habenda eſt eorum religioſorum, qui perpetuo deliteſcere quærunt in ſuis Monaſteriis, & ad nullas animarum curas euocari, ſed tantùm cupiunt Chori officiis in ſuis Monaſteriis adhiberi, ſacrificiumque pro Eccleſia in Miſſis offerre, & monaſticæ vitæ indulgere: viſum fuit præſenti Concilio expedire, vt extarent formulæ, ad quas examinarentur ordinandi, ſecundùm diuerſos ſuſcipiendorum Ordinum gradus, & inſtituendi & confirmandi ſecundùm conditiones munerum & officiorum quibus adſciſcuntur. Petentibus Suffraganeorum noſtrorum comprouincialium Epiſcoporum legatis, negocium tales formulas congerendi dabimus eruditis aliquot viris, qui non modò in literis ſint exercitati, verum etiam cognitionem Eccleſiaſticorum officiorum teneant, & conſcribant in genere, quòd communicetur eis omnibus pro locorum & Eccleſiarum diuerſitate, in ſpecies aptas deducendum.

De inſtitutu pleno iure à Prælatis & alijs Eccleſiaſticis.

9. CVM bonorum omnium teſtimonio magnus & pernicioſus ſit abuſus, quòd Archiepiſcopi, Epiſcopi, Præpoſiti, Abbates, Prælati, & quibus in Clero eſt poteſtas conferendi beneficia Eccleſiaſtica pleno iure, conferunt Eccleſias parochiales abſolutè & ſimpliciter quibuſlibet, interdum indignis & ineptis, hominibus inexploratis, nullo præcedente examine: & quod intolerabilius eſt, nonnunquam ſpuriis, nothis, pueris, aut ſeruis indignis: cenſuimus hanc rem totius Concilij nomine ad ſummum Pontificem deferendam petendamque Sedis illius prouiſionem & declarationem, irritantem tales collationes, quas vocant pleno iure, niſi præcedat examen Epiſcopale, ſeu eorum, quos Epiſcopi ad hoc dabunt, & vt poteſtatem faciat Epiſcopis, vt quos non conſtaret à ſua ſanctitate, vel aliàs ritè examinatos, non teneantur, quauis licet authoritate nitentes, ad poſſeſſiones Prælaturarum vel Sacerdotiorum curam animarum habentium admittere, niſi examine diligenter excuſſos atque probatos. Similiter, ne quemquam in ordine, ab alio quàm ſuo proprio Antiſtite, ſurreptitiè, & nullo præuio examine, ſuſcepto, teneantur ad Eccleſiaſticas functiones admittere, ſed ab ordinis ſuſcepti executione ſuſpendere, donec exhibitis ſuæ promotionis literis per examen debitum & iuxta Reformationis formulam factam fuerit repertus idoneus.

De ſecularibus vſurpantibus ſibi poteſtatem pleno iure conferendi beneficia.

10. DE ſecularibus verò, habentibus ius præſentandi aliquem ad beneficium Eccleſiaſticum, ſiue Curatum, ſiue à cura liberum, qui contra regulas canonicas admittuntur pleno conferre, abſque inſtitutione canonica, aut præſentatum via facti intrudere: Decernimus cum toto Concilio, tales conatus irritos ac nullos eſſe: & ſi qui tales quiddã facere tentauerint, hos ipſos facto, iure præſentandi pro vice illa priuatos eſſe: illum verò qui beneficium tali titulo recipit, aut ſe ei intromittit, nihil per hoc iuris acquirere, & procul ab illius occupatione remoueri debere, & per ordinarium in eius locũ ſurrogari alium: quin & iura decernunt vtrumque, & intrudentem & recipientem, anathemate feriendum eſſe.

De iure patronatus, c. præterea

DE OFFICIORVM PERFVNCTIONE, MEDIO TERTIO, ad comparandam executionem Reformationis neceſſario.

NON prodeſt ad Eccleſiæ ædificationem, Prælatos & Paſtores, curam animarum habẽtes, fuiſſe diligenter examinatos, probatos, & legitima manuum impoſitione inſtitutos, atq; admiſſos, niſi præſtent etiam officium, ad quod ſunt vocati, & cuius gratia ſtipendia ab Eccleſia percipiunt: Idcircò pro conſequenda Reformationis executione, curandum eſſe cenſuimus, vt Eccleſiarum Prælati & Paſtores ſuo munere ſtrenuè perfungantur.

Quod niſi fiat, iacent omnia, quæ Reformatio exigit.

Quibus

Quibus poſſint Archidiaconi munus ſuum committere.

2 IAM quod paſſim tam indoctos & inutiles ſacerdotes videmus Eccleſiarum regimini præfectos, vnde & mores boni corrumpuntur, & omnis diſciplina populi labaſcit, quodq́; tam turpiter in concubinatu, perpetua ebrietate, & aliis infamibus vitiis, vndè & populus ſcandalizatur, quidam viuunt: Epiſcoporum negligentiæ, & Archidiaconis illis qui quæſtum auarum & officiorum ſeu munerum ſuorum locationes faciunt, & malunt homines de ſalute æterna periclitari, quam ſe lucro turpi ac temporali non ditari, acceptum ferendum eſſe fatentur omnes, quibus dolet, animas hominum, quos ſanguine ſuo Chriſtus mercatus eſt, non pluris æſtimari, & Cleri infamia populum ſcandalizari. Cui accuſationi & iuſtæ querelæ mederi cupientes, ſancimus & ſtatuimus, vt Epiſcopi, Archidiaconi, & omnes qui functionem munerum ſuorum non per ſe, ſed per miniſtros aut commiſſarios ſeu collectores ſolent obire, vices ſuas non committant hominibus leuibus, vitioſis, aut coniugatis: ſed tantum Eccleſiaſticis, grauibus, & probatæ opinionis viris.

Non licere Prælatis, officia ſua pro pecunia pacta alicui committere.

3 SImiliter ad tollendum grauem & ſcādaloſum abuſum, quo quidam pecuniis oblatis comparant ſibi à Prælatis commiſſiones & officia, non ſalutem animarum, ſed pecuniam vberiorem ex officiis quęrentes: Statuimus & mādamus, ne quis Prælatus, cuiuſcunque ſit dignitatis, ſuam Iuriſdictionem & munera vlli commiſſario ſeu collectori, licet eccleſiaſtico, plus offerenti, pro pecunia, aut pro certo annuo cenſu, committat vel vendat, ſub pœna excommunicationis, quam emens ſeu pecuniam paciſcens, ipſo facto incurrat: vendens verò, præter pœnas canonicas, amittat etiam actionem, pecuniam pactam exigendi: Decernentes cōtractum huiuſmodi illicitum, à Iure damnatum, ac nullum eſſe & haberi deberę.

Quod non liceat relinquere peccata pro pecuniis impunita.

4 MAgno populi Chriſtiani ſcādalo, quidam, ad quos pertinet vitiorum correctio, relinquūt peccata ob pecunias & munera impunita, non perpendentes pudendum eſſe crimen, crimina non coërcere: nec quicquam eſſe, quod atrocius epiſcopos & prælatos coram Deo accuſet, quam huius rei neglectus. Idcircò deliberatione cum Cōcilio habita, Mandamus & ſancimus, ne Epiſcopi, Archidiaconi, vel alij iuriſdictionem habentes, aut eorum Officiales, ſeu Commiſſarij, vitiorum correctiones diſſimulent, permittētes cuiquam pecuniæ munerum, vel neceſſitudinis cuiuſcumque gratia in eis hærere: ſed delicta præterita caſtigent, pœnitentia ſalutari, pro delicti grauitate, impoſita: nec pœnitentiæ loco pecuniam emungant, niſi vbi permittunt Iura aut Canones: ſeu vbi pro trāſgreſſione mādati vel inhibitionis, certa mulcta (cuius habuerit tranſgreſſor cognitionem, & tamen contempſerit) decreta ſit. Verum mulcta ex permiſſione Iuriū aut canonū proueniens, ſecundum illorum pręſcriptum conuertatur. Cæterū vbi eiuſcemodi caſtigationibus non proficitur, & tanta ſit delicti grauitas, poterit etiā cēſuris & pęnis canonicis caſtigari: nimirum ſuſpēſionis ab officio excommunicationis, & priuationis beneficiorum Eccleſiaſticorum.

De pœnis c. licet, De Offic. Ord. c. Irrefragabili. paragrap. prouideāt. De ſen. ex comm. li. 6. c. venera. paragrap. Denique.

Vt muneri ſuo Collegiorum Præpoſiti ſatisfaciant.

5 QVerela eſt Collegiorum, Prępoſitos quoſdā, ad quos pręſtito iuramento pertineat iura & ſtatuta Eccleſiarum tueri, atque defendere, nihil agere minus: ſed percipere tantum amplos fructus; cæterùm Eccleſias, quarum cauſa illos percipiunt, relinquere indefenſas immemores iuriſiurādi, & eius quod beneficium propter officium datur. Hinc decernimus & ſtatuimus, vt ſi iſtiuſmodi Prępoſiti à ſuis collegiis, ac bonorum, priuilegiorum, iurium & A ſtatutorum defenſionem, expenſis capitulorum, neceſſitati, tempore vel imminente diſcrimine, requiſiti, muneri ſuo ſatisfacere neglexerint, & inde Collegium ſeu Eccleſia illa damnum accipiat: pœnam incidant, pro damni accepti magnitudine & Præpoſiti negligentia, ab Epiſcopo ſeu ſuperioribus taxandam & moderandam.

Quòd non liceat Decanis à ſuis Collegiis abeſſe.

VIdemus Decanis abſentibus, vel officio ſuo ſegniter 6
perfungētibus leuiſſimorum quorumq; canonicorum & vicariorū inſolentiam præualere fere aduerſus meliores, B pietatem & zelum bonorum haberi ludibrio, officia negligi diuina, neq; ritè neq; ab omnibus perſolui tantum pręcipitari, vitę & tuorum honeſtatem periclitari, diſciplinam prorſus nullam eſſe: breuiter, licere prauis quibuſq; quicquid libeat. Præcipimus idcircò & mandamus, vt Decani apud ſuas Eccleſias perſonaliter reſideāt, & officio ſuo per ſe ipſos ſtrenuè perfungantur, exceſſusq́; ſubditorum quoties opus erit, caſtigent, ſub pęna priuationis fructuum Decanalium, pro rata temporis, quo abſq; cauſa rationabili moniti non reſederint, fabricæ, aut pauperibus applicandorum, vbi aliàs non eſt pœna digna contra non reſidentes decreta, niſi fortè neceſſitatis cauſſa contigerit eos abeſſe: Quo caſu, capitulari alicui, qui ſuſcepti C officij rationem reddere poſſit, quemque inferiores reuereantur, vices ſuas committant, niſi talem abſentis vicarium peculiaria Collegiorum ſtatuta deſignent.

Quòd Abbatiſſæ nobilium virginum, quas Canoniſſas appellant, debeant apud ſua Collegia reſidere.

IDEM ſtatuimus de Abbatiſſis collegiorum nobiliū virginum Canoniſſarum, quas tanto magis oportet collegiis ſuis adeſſe, & perpetuò reſidere, quanto virgines illæ maiori cuſtodia ſunt dignæ. Quibus pręterea mandamus, vt diligenter obſeruent, num omnes in Dormitorio communi nocte decumbant, & in habitu ipſas decente incedant, D ac horas Canonicas ritè perſoluant, cæteraque quæ reformationis Cæſareanæ formula, & probatæ earum cōſtitutiones exigunt, diligenter obſeruent, ſub pęna ſuſpēſionis à perceptione fructuum, in fabricam Eccleſię applicandorum, donec pareant. 7

Illas verò Abbatiſſas, quæ duobus Collegiis cōtra Decreta ſanctorum Patrum præpoſitæ ſunt, & duorum in ſe recipiunt curam, quum vix vni regendo ſufficiant, cēſendas decernimus iuxta decretum, De reſtringenda pluralitate beneficiorum, inferius paulo ſubiectum. Atq; vt Canoniſſæ ſecundum formulam aliquam, ipſorum ſtatui cōuenientem, poſſint in vitę & morum honeſtate reformari, conſcribi quædam in eam rem iuſſimus, quæ viſitatoribus E noſtris trademus exequenda. Communicabimus quoque ea reuerēdis confratribus noſtris Comprouincialibus Epiſcopis, quò & ipſi in ſuis Diœceſibus, ſecundum locorū & perſonarum rationem, (quantum fieri poteſt) reformationis vnitatem ac conformitatem introducant.

Vt Abbates à monaſteriis ſuis non diſcedant.

MAndamus quoque & pręcipimus, vt Abbates quorumlibet Monaſteriorum, non niſi intra Monaſteriorum ſepta, cum fratribus habitent, nec moram longam extra ea trahant. 8

F *De reſtringenda plurimorum beneficiorum curam animarum habentium, coaceruatione.*

CVpientes ex animo, quantum in nobis eſt, prohibere ac tollere odioſum illud & inſatiabile (quod & patrū canones deteſtantur) ſtudium coaceruandi multa beneficia, curam animarum habentia, vndè populus fidelis grauiter ſcandalizatur, & optimorum quorumq; animi à clero alienantur, ſpoliantur Eccleſiæ debitis miniſteriis, ceſſatio inducitur cultus diuini: fundatores, quorū ſacroſancta & inuiolabilis debebat haberi ſuprema volūtas, ſpe & expecta- 9

expectatione ſua fraudâtur, meliores, quibus beneficium
aliquod Eccleſiæ certæ debetur, quiq; miniſtrare in eo cu-
piant & poſſint, non abſque iniuria & offenſione Dei ex-
cluduntur, & ad ſtudia prophana impelluntur, vbi Eccle-
ſiæ poterant eſſe ornaméto: donec Cæſarea maieſtas pro-
uiſionem melioré aduerſus licentiam hanc à ſummo Pon-
tifice impetret, id quod ab Eccleſiaſticis Imperij ſtatibus
rogatus, ſe recepit à ſanctitate eius eniti atque efflagitare
velle: Statuimus, & communi maturaque deliberatione
cum cócilio præhabita, quod iuſtiſſimum eſt, & ad Eccle-
ſię ędificationem pertinet, ſancimus, vt beneficiatus quiſ-
que, ſi beneficia habet à curis libera, aut vnum curatum, a-
liud ſimplex, ſatisfaciat officio eius gratia beneficium ac-
cipit, ſecundum Fundatorum intentionem, ſacros cano-
1.Cor. 9. nes, & Patrum decreta: & ab Eccleſia vbi beneficium ne-
gligit, non participet. Etenim diuini iuris eſt, vt qui ſeruit
altari, de altari viuat: nec bono iure is qui non ſeruit altari,
viuit de altari: ſicut ſtipendium non debetur niſi militan-
ti. Si verò curatum habet beneficium, apud Eccleſiam vbi
beneficium habet, reſideat, & officio ſatisfaciat, alioqui
nihil percepturus: pertinebitq; ad Epiſcopū, ſeu eos qui-
bus hoc iuris competit, vt de præbendæ ſeu beneficij fru-
ctibus, ad Eccleſiæ illius vtilitatem diſponant: niſi benefi-
ciatus ille Eccleſiæ Dei vtilius aliquod ſeruitium interim
impendat. Quòd ſi quis iuxta c. de multa, De præb. quali-
ficatus iam impetrauit à ſede Apoſtolica facultatem plura
quam vnum beneficium retinendi: Mandamus, vt hanc
Epiſcopo ſuo, aut eius Viſitatoribus ſecúdum diſpoſitio-
nem c. Ordinarij, De offic. Ordina. in 6. præſentet atq; ex-
hibeat. Quæ ſi appareat ſufficiés curet Epiſcopus vt bene-
ficia debitis obſequiis non fraudétur. Alioqui beneficia-
tus vno (quod maluerit) retento, reliqua libere reſignet,
aut dimittat viris idoneis, perſonaliter reſidere volétibus,
abſque præiudicio tamen præſentantium, eligentium, &
collatorum conferenda. Si verò diſpenſatum ſit cum indi-
gno, ſummo illud Pontifici curet Epiſcopus ſignificare, vt
digniori de beneficio illo prouideatur per eos, quibus a-
lias competit ius eligendi, conferendi, vel præſentandi.

De competentia iuſta rectoribus Eccleſiarum ſiue perpetuis ſiue temporalibus aſſignanda.

10 VBi collegia vel monaſteria, vel habentes dignitates,
habent Eccleſias parochiales incorporatas, cum de-
cimis, iuribus & cenſibus, quas cómittere ſoleant paſtori-
bus vel perpetuis vicariis, cum aſſignatione portionis fru-
ctuū regendas, ſi portio talis ſit accita, nec ſufficiat, vt ho-
neſtè ac decenter ex ea viuatur, ne cauſſa ſit cur animæ ne-
gligātur, aut deſeratur officiū, vel ad curas ſordidas paſtor
De præb. c. extirpādæ. & c. ex poſuiſti. Et c. 1 eodem tit. in ſexto. ille pro victu comparando adigatur: Mandamus & decer-
nimus, vt iuſta portio ſecúdum Reformationem ei de de-
cimis Collegij vel monaſterij bonis aſſignetur, ſiue per E-
piſcopum loci, ſiue per eius viſitatores. Similiter vbi tem-
porales rectores ad regendas Eccleſias conducuntur, de-
cernimus, vt iis iuſtum ſtipendium detur, pro locorum &
perſonarum códitione ab Epiſcopo moderandum, quod
decentem eis & honeſtū victum atq; veſtitum ſuppeditet.

Ne cogantur Eccleſiarum Rectores opera ſeruilia ſubire.

11 OMninò autem vetamus, ne vlla Collegia, monaſte-
ria, vel habentes dignitates, locent Eccleſiarum ſua-
rum regimen cum agris, vineis, ſyluis, pratis & iuribus, re-
ctori plus offerenti ſub annua péſione: tales enim, coloni
verius quam paſtores, ſeruilibus & ſordidis negotiis ſe de-
dere, & maiorem temporalium, quā ſpiritualium bonorū
ſolicitudinem habere, dignamq; animarum curam negli-
gere ſolent. Poſſunt tamen colonis ſecularibus Eccleſiarū
prædia ſub annuo céſu locari, emolumentaq; pro vtilitate
Eccleſiarum commutari, vel vendi: quin etiam non veta-
mus, quin collegia & monaſteria poſſunt Eccleſiæ Recto-
ri, bonorum ad ipſam Eccleſiam pertinétium, adminiſtra-
tionem plenā committere, pro moderato cenſu, quem de
prædiis pendat: ſic tamē, vt ei ſuperſit honeſtus & ſufficiés
victus ac veſtitus: nec ad ſupremum céſum adigatur, vt ſo-
A lent licitantes à plus offerentibus, pro quo cortadédo co-
gatur ſe ſordidis & ſeruilibus operibus mácipare, ac ruſti-
cus fieri, vt vix aut ægre ei ſuperſit, vnde nuditatem ſuam
veſtiat, & vitā miſerā ſuſtentet: quales multos, magno Ec-
cleſiaſtici ordinis dedecore, in pagis videmus ſacerdotes.

De Vicariorum, ſeu capellanorum in Eccleſiis Collegiatis, officiis.

AD poſtremum ſtatuimus & ordinamus, vt Eccleſia- 12
rum collegiatarum vicarij, quos aliqui vocant Ca-
pellanos aut Choriſocios nomini ſuo reſpondeant: nec
tempore diuinorum, aliis pſallentibus, ipſi extra chorum
B ſpatientur, deſideant, confabulentur, aut aliud quid agāt
in Eccleſia, in populi ſcandalum. Sed canonicis in perſol-
uendis horis canonicis & diuinis ſint adiumento, & onera
ſpecialia, ad quę vel ex fundatione, vel antiqua conſuetu-
dine, aut Eccleſiarum ſtatutis, obligantur, deuotè & dili-
genter perſoluant, ſub pœna ſuſpenſionis, non à diſtribu-
tionibus tantummodò quotidianis, verum etiam à vica-
riarum ſuarum fructibus, donec negligentiam iuxta De-
cani & Capituli iudicium emendent.

C
DE QVARTO MEDIO REFORMANDI ECCLESIAM per viſitationem.

NOn aliâs ſanè melius, quam in viſitatione, 1
deprehenduntur, corriguntur & eradican-
tur errores & vitia, quæ viſitatoribus dor-
mientibus ſeminantur, creſcūt, & ſecurum
robur acquirunt. Sic in Euangelio dicitur:
Cùm dormirent homines, venit inimicus homo & ſuper- Matth. 13.
ſeminauit zizania, morum nimirum & doctrinę corrupte-
lam. Dormiunt prælati, qui non viſitant: ſoli vigilant, &
ſeruant cuſtodias noctis ſuper gregem ſuum, qui mala quę
D metuuntur, viſitatione præcidunt. Et quoniam ſemper o-
portet eos in ſibi commiſſas oues habere oculos intentos,
ſpeculatores appellantur: Speculatorem, inquit Prophe- Ezech. 3.
ta, dedi tè domui Iſraël. Nec aliud eſt Epiſcopus etiam ex
nomine, quàm ſpeculator. Hinc etiam Apoſtolus: Atten- Act. 20.
dite vobis & vniuerſo gregi, in quo poſuit vos Spiritus S.
Epiſcopos. Et vniuerſo, inquit, gregi, quod viſitationem
requirit, vt Epiſcopus nemini deſit. Quale exemplum de-
dit ipſe de ſe Apoſtolus, non ſemper prædicans, ſed viſitās
etiam ſuos, quos ad Chriſtum conuerterat, vt exploraret,
vtrum ſeruarent doctrinas & traditiones Apoſtolorum &
ſeniorum. Sic habito Concilio Hieroſolymitano, in quo
Apoſtoli & ſeniores ſtatuerant, quonam pacto lex vetus
E ſepeliri deberet, ait ad Barnabam Paulus: Reuertentes vi- Act. 15.
ſitemus fratres per vniuerſas ciuitates, quomodo ſe ha-
beant. Qualium viſitationum frequēs mentio eſt in Actis
Apoſtolorum. Cap. 20. commemorat Epiſcopis Aſiaticis
labores ſuos, ac tandem cóteſtatur eos in hæc verba: Qua-
propter conteſtor vos hodierna die, quod mundus ſum à
ſanguine omnium: Non enim ſubterfugi, quo minus an-
nunciarem vobis omne conſilium Dei. Qua ſanè conte-
ſtatione pronunciat reos ſanguinis omnium pereuntium
animarum, Epiſcopos illos, qui oues ſuas non requirunt.
Viſitatione igitur opus eſt, cum Archidiaconali, tum Epi-
ſcopali atque Archiepiſcopali, & eorum quibus hoc mu-
F neris incumbit, ad extirpandos errores ac vitia, & mores
bonos plantandos, eosq; in vſu & vigore ſuo retinendos.
Hactenus autem (quod negare non poſſumus) alto ſom-
no dormiêrunt Epiſcopi, de archidiaconorum viſitatione
ſecuri, qui ſpeciem quandam viſitationis retinuerunt, ſed
deformem, & prauorum Officialium ſeu Viſitatorū quæ-
ſtu vitioſam ac reprehenſibilé. Nunquam profectò, quod
nunc ſerò quærimur, tot hæreſes & ſectæ moresq; corru-
pti eouſq; inualuiſſent, nec iaceret adeò diſciplina Eccle-
ſiaſtica neglecta ſi rectè viſitatū ab Epiſcopis & archidia-
conis, & iis, quibus hoc muneris incumbit, fuiſſet. Qua-
propter Archidiaconis quidem totius Concilij authori-

tate mandamus & præcipimus, vt abuſu correcto, viſitationem inſtituant ad formulam Reformationis, nec quêquam ſinant in vitiis, pecuniæ vel munerum cauſſa, hærere, iuxta ſuperiores noſtras cõſtitutiones, ſub pœna quam Epiſcopi vel ſuperiores dignam iudicauerint. Epiſcopos autem requirimus, vt frequentius per hoc triennium viſitent ſuas Diœceſes, cùm ad extinguẽdas hæreſum & ſchiſmaticum reliquias, tum verò vt Archidiaconales & inferiores viſitatores obſeruent, atque in ordinem redigant. Nam niſi hoc fiat, verendum eſt, inferiores viſitatores ſuũ morem retenturos.

De Notario in Viſitatione adhibendo.

2 STatuimus ad hæc, vt Viſitatoribus adhibeatur Notarius qui ſit ſacerdos, aut ſaltem clericus nõ coniugatus.

De viſitatione exemptorum, & non exemptorum.

3 CAVTVM eſt in Reformationis formula, vt à viſitatione Epiſcopali nulla Eccleſia eſſet libera ſeu exempta, propterea, vt opinamur, quod exempti multi, ab inſtitutis ſuis latè deflexerunt, & populum grauiter irreligioſa vitæ conuerſatione & moribus corruptis ſcãdalizent: induceretur autem Eccleſiæ turpis facies, plurimaque in populo ſcandala naſcerentur, ſi viſitatis ac reformatis non exemptis, exempti, quos oportebat eſſe potius reformatos, hæreant perpetuo in eodem luto. Verùm quum in hoc negotio deeſſet Epiſcopis ſummi Põtificis authoritas, Cæſarea maieſtas recepit ſe velle cũ ſummo Põtifice agere, vt operi huic tã ſancto, ſanctitas eius ſe accommodaret. Quod ipſum vtrum iãm factum ſit, necne, nondum ad nos peruenit. Idcircò ſtatuimus intereà, donec de hoc reddamur certiores, vt Epiſcopus quiſq; viſitet omnes ſibi ſubiectos, non exemptos, licet ſint per Archidiaconos aut alios prælatos viſitati. Exemptis verò, ne quid in ſe patiãtur Epiſcopi deſiderari eorum quæ Cæſarea maieſtas ſeriò requirit, ſuum viſitandi ſtudium atq; operam offerant, hoc periculoſo præſertim tempore. Et nihilominus præſenti Concilio ſtatuente, requirimus, & à Reuerẽdis Coepiſcopis noſtris ſuffraganeis in eorum Diœceſibus requirẽdos cenſemus, omnes exemptorum prælatos & viſitatores, vt munus ſuum ſtrenuè exequãtur, reformentq; ſubditos ſuos, iuxta Reformationis Cæſareanæ (quam ſibi comparare quiſque teneatur) formulam & Cæſareæ Maieſtatis mentem. Qui in re ſi fuerint negligentes, & non cum effectu Reformationẽ exequantur, tum Epiſcoporum erit, vt negligentiã hanc, aut ſummo Pontifici, aut Cęſareę maieſtati ſignificent, quo proſpiciatur eis de remedio opportuno.

De Viſitatione Hoſpitalium etiam exemptorum.

CVM Reipublicæ, ſed præcipuè Epiſcoporum interſit, vt viſitentur ac reſtituantur hoſpitalia, quippe quod Epiſcopi ſint & eſſe debeant patres pauperum & infirmorum, nec ferendum eis ſit, vt eleëmoſynæ debitæ eis ſubtrahãtur, ſtatuimus hoſpitalia omnia eſſe diligẽter & magna cura viſitanda, impetrandumque ordinariis à ſummo Pontifice, Cæſareæ Maieſtatis interceſſione, priuilegium viſitandi & reformãdi etiam exemptorum hoſpitalia, ſaluo tamen in aliis exemptionis iure.

De authoritate, qua oportet viſitatores Epiſcopales præditos eſſe.

ERIT quoque viſitatoribus Epiſcopalibus opus flagello Euangelico, & Eccleſiaſtica coercendi poteſtate, vt vendentes & ementes, ſcorta, nequitias, impoſturas, omnemq; turpitudinem ex Eccleſia eiicere valeant. Proinde decernimus, vt Epiſcopi & Pręlati, mittentes aliquò, vbi ipſi fuerint negotiis aliis occupari, ſuos viſitatores, inſtruant eos, etiam authoritate ac poteſtate ſufficienti, rebelles ac criminoſos per cenſuras Eccleſiaſticas coercendi, & vitia, vt magna vel parua fuerint, caſtigandi.

A

De Formulis inquirendi in viſitationibus.

QVamquam nulla certa inquirendi regula, ob rerum omnium inſtabilitatem, & diuerſos caſus, qui ſubinde accidunt, viſitatoribus poteſt præſcribi, expedit tamen extare formulas, ad quas pro diuerſa locorum ordinum, & Eccleſiarum conditione, aliter atque aliter inquiſitionem ſuam illi inſtituant, & quibus ſubmonitorij loco vti poſſint. Quę ſi non inueniantur editę, quo viſitatores hoc onere leuemus, dabimus piis & eruditis aliquot viris negotium, tales formulas, etiam ſuffraganeis noſtris Epiſcopis communicandas, colligendi ac ſcribendi.

B

De Sumptuum & Procurationum in viſitatione exigendarum moderatione.

SEmper manſit extra controuerſiam, eos qui viſitantur, debere ſuis viſitatoribus ſumptus omnes, dicẽte Apoſtolo: Quis plantat vineam, & de fructibus eius non edit? Quis paſcit gregem, & de lacte eius non manducat? Si nos ſpiritualia vobis ſeminauimus, magnum eſt, ſi carnalia veſtra metamus? Sed quoniam frigeſcente caritate, populus 1. Cor. 9.
non vt olim benignè & liberaliter ſuccurrit Eccleſiarum neceſſitatibus, & grauibus inſuper exactionibus Eccleſiæ
C per hanc tempeſtatẽ atteruntur: ne viſitatio ſuperueniẽs, fiat onus importabile, & offenſionẽ demus, vt Apoſtolus Ibidem.
loquitur, Euangelio: Requirimus reuerendos Comprouinciales Epiſcopos noſtros Suffraganeos, vt quando nõ per ſe, ſed per Commiſſarios viſitabunt, non ſinant viſitãdos ſupremis euectionum ac procurationum iuribus grauari: neque enim debent filij theſaurizare parentibus, ſed parentes filiis: Præcipimusq; & mãdamus vniuerſis & ſin- 2. Cor. 12.
gulis nobis inferioribus viſitatoribus, ne ſuperfluũ famulitium in comitatum aſſumant, & victualium ſumptu mediocri, pro ſua decentia, ſint contenti. De Parochis verò, vbi tenues ſunt redditus, & paucus eſt populus, ordinamus, vt viſitandi vocentur ad vicinũ aliquem illius deca-
D nus, ſeu regiunculæ locum, & moderatum tantummodò ſubſidium conferant in ſumptus communes. Cæterùm ſi pauperis cuiuſpiam parochię neceſſitas requirat viſitationem perſonalem, cum hac viſitatores agãt benignè, & ad exemplum Apoſt. Pauli, qui malebat manuum labore vi- Actor. 20.
ctũ ſibi & ſuis quærere, quam quem grauare, Eccleſię pau- 1. Cor. 4.
pera de ſuo, quod à locupletiori Eccleſia habent, ſeruiant. 2. Theſ. 3.

DE SYNODORVM CELEBRATIONE, MEDIO QVINTO, ad Reformationem exequendam neceſſario.

E

MAGNO ſtatus Eccleſiaſtici, imò Reipublicæ Chriſtianæ detrimento ſerò quærimur, Synodos vel intermiſſas, vel non rectè hactenus fuiſſe celebratas. Quarum neceſſitas hinc intelligitur, quod vbi deficit viſitatio, vbi Officiorũ non eſt cura, vbi examen & ſtudia bona iacuêre neglecta, ſolæ reſtant Synodi ſeu Concilia in nomine Chriſti congregata, idonea non tantum ad bonorum morum plãtationem & extirpationem malorum, verum etiam ad Mediorum ſeu Viarum, quibus ad iſtas per-
F tingimus, reſtitutionem, cum primis valentia. Siquidem in Synodis redintegratur vnitas, ſtudetur corpori in ſua integritate conſeruando, vbi ea, quæ in viſitatione nõ dabatur exequi, executionem ſtudiis communibus aſſequũtur, vbi de capite & membris, de fide & pietate, de religione & cultu diuino, de moribus, de diſciplina, de obedientia, de iudiciis & rebus omnibus, ad benè Chriſtianeque viuendum commodis vel neceſſariis, tractatur atque ſtatuitur, vt veriſſimè in Reformationis formula dicatur: Salus Eccleſiæ, terror hoſtium eius, & fidei Catholicæ ſtabilimentum ſunt ſynodi, quas etiam rectiſſimè corporis

eccleſiæ neruos dixerimus. Neglectis enim ſynodis, non aliter Eccleſiaſticus ordo diffluit, quàm ſi corpus humanum neruis ſoluatur. Idcircò ſtatuimus, vt ſynodus diœceſana quotannis bis, pro veteri quidem more, ſed iuxta Reformationis formulam religioſius, & meliori cum fructu celebretur. Suffecerit tamen in diœceſi Leodiēſi, propter eius latitudinem & multitudinem Prælatorum, ſemel quotannis rectè & ſtudio feruenti celebrare, ſynodū verò
Seſſio. 15. prouincialem volumus, iuxta Baſileenſis Concilij decretum ſingulo quoque triennio cogi debere.

De Sumptibus, quos in Synodis faciunt Decani Collegiorum & Paſtorum.

2 DEcani Collegiorum accedentes Synodum, pro ſuis Collegiis in religionis officio & dignitate ſua conſeruandis, & Decani rurales pro ſuæ regiunculæ Parochis,
1. Cor. 9. Deo vtique militant. Nemo verò, vt Apoſtolus ait, militat vnquam ſtipendiis ſuis. Propterea decernimus & ſtatuimus, vt pro numero dierum, quibus concilium durat, cōferant Decanis ſuis Collegia & Parochi ſubſidia, in ſumptus, quos neceſſariò facere debent, abſq; omni tergiuerſatione. Qui in re tam iuſta, ſi quiritationis & æquitatis obliti, reddiderint ſe difficiles, viſitatorum noſtrorum erit hos tales non modò compellere ad id, quod iure diuino debent, perſoluendum, verumetiam pęnas ab eis pro iniquitatis modo exigere.

De nouis Conſtitutionibus in Synodis edendis.

3 STatuimus quoque, vt in Synodis communibus conſiliis decernatur, de tollendis abuſibus & moribus corruptis, quos contigerit ad ſynodi iudicium referri, diſciplina Eccleſiaſtica caſtigandis. Et ſi opus ſit, Canones veteres renouentur, aut noui in nouis caſibus iuxta ſacram ſcripturam, Patrum ſanctiones, & rectæ rationis iudicium condantur: id quod modò nos quoque ex his quæ ad Synodum relata ſunt, facere decreuimus.

DE MEDIO SEXTO AD REFORMATIONIS EXEcutionem neceſſario.

1 SExtvm Medium ad exequendam Reformationem efficax, eſt Iuriſdictio Eccleſiaſtica qua tamquam ſupremo refugio compelluntur, qui ſpontè non ducuntur, ad vitæ emendationem. Hanc Chriſtus Eccleſiæ in Petro, pro Eccleſia cōfitenti ipſum eſſe filium Dei, promiſit, quādo dixit: Tibi dabo claues regni cœlorū: Quod-
Math. 16. cumque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis: & quodcunq; ſolueritis ſuper terram, erit ſolutū & in cœlis. Quam promiſſionem non ad vnum Petrum pertinere, ſed in omnes Apoſtolos tranſmiſſam, alio loco inſinuat, vbi
Math. 18. dicit: Amē dico vobis, quodcunq; alligaueritis ſuper terram, erunt ligata & in cœlo: & quęcunque ſolueritis ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlo. Eccleſiæ igitur ſunt claues iſtę ligandi atque ſoluendi datæ, quas non ab hominibus, ſed à Chriſto accepit, vt abſque diuinæ authoritatis contemptu, cōtemni non poſſint. Quapropter Chriſtus præcepit, vt eum qui Eccleſiam ius dicentem nō audierit, pro ethnico habeamus & publicano. Tanta eſt Eccleſiaſticæ iuriſdictionis vis & poteſtas. Hac coërcentur obſtinati in ſceleribus, peruicaces, rebelles, flagitioſi, & contumaces. Hac vſus eſt B. Apoſtolus Paulus, quando Corinthium, nouercæ ſuę ſtupratorem, tradidit ſatanæ: Ego, inquit, abſens corpore, præſens autem ſpiritu, iam iudicaui vt præſens, Eum, qui ſic operatus eſt, in nomine Domini noſtri
2. Tim. 1. Ieſu Chriſti congregatis vobis & meo ſpiritu, cum virtute Domini Ieſu, tradere huiuſmodi hominem ſatanę in interitum carnis, vt ſpiritus ſaluus ſit in die Domini noſtri Ieſu Chriſti. Hac item vſus eſt aduerſus Hymeneum & Alexādrum, qui operum conſcientiam, quę fidei rectę congrue-
A ret, repellentes, circa fidem naufragauerunt, quos tradidit ſathanæ, vt diſcerent non blaſphemare. Et increpat B. Apoſtolus Corinthios apud iudices infideles & ethnicos iudicio contendentes: An neſcitis, inquit, quoniam ſancti 1. Cor. 6.
de hoc mundo iudicabunt? & ſi in vobis iudicabitur mūdus, indigni eſtis qui de minimis iudicetis? Neſcitis quoniam angelos iudicabimus? quanto magis ſæcularia? Et per ironiam ſubdit: Sæcularia igitur iudicia ſi habueritis, contemptibiles, ſcilicet, qui ſunt in Eccleſia, illos conſtituite ad iudicandum. Ad verecundiam veſtram dico. Sic non eſt inter vos ſapiens quiſquam, qui poſſit iudicare inter fratrem ſuum, ſed frater cum fratre iudicio contendit, & hoc apud infideles? Quibus permoti rationibus, decre-
B uimus cum præſenti Synodo iudicia Eccleſiaſtica in primis reformanda eſſe. Et quidem in hanc rem anteceſſores noſtri ſanctæ Colonienſis Eccleſiæ Archiepiſcopi, Theodoricus & Ropertus quædam ſtatuêre, poſt quos anteceſſor noſter Hermannus, Anno vigeſimo nono, copioſiorem noſtræ Curię Reformationem edidit, quæ in Prouinciali concilio, anno trigeſimo ſexto, communi omnium conſenſu publicata atque recepta eſt. Verùm cùm prohibente hominum malitia, non ſit reformatio illa per hanc tempeſtatem ſortita per omnia executionem, Decreuimus hanc primùm in diœceſi noſtra diligenter exequi, & omnes curiæ noſtræ Officiarios iureiurando adſtringere
C ad eius obſeruantiam. Requirimus quoque & monemus reuerendos confratres noſtros Suffraganeos Epiſcopos, vt & ipſi ſecundùm hoc exemplar, prout meliùs videbitur congruere ſaluti & tranquillitati ſubditorum, ſuas quoq; Curias reforment, & executionem reformatæ iuriſdictionis, epiſcopali ſua authoritate inferioribus omnibus ad eundem modum, hoc eſt, per iuſiurandum imponant.

De impedientibus executionem mandatorum & ſententiarum iudicum Eccleſiaſticorum.

ECcleſiaſticus iudex officio ſuo nequit perfungi, vbi 2
Magiſtratus & ſeculares homines, contumacibus, fla-
D gitioſis & rebellibus patrocinium ferunt aduerſus Eccleſiaſtica iudicia, vel ea impediunt. Idcirco mandamus omnibus Magiſtratibus Præfectis, Iudicibus ſecularibus, & quibuſcumque Eccleſiæ filiis, ne quis ad iudicium Eccleſiaſticum vocatis, aduerſus Dei ordinationē, vnde eſt iſta poteſtas, & ſacros Canones, patrocinetur, aut quouis modo impediat mandatorum & ſententiarum Eccleſiaſticorum iudicum executionem, ſub pœna excommunicationis, qua, niſi admoniti reſipiſcant, ſint plectēdi. Piiſſimum quoq; Imperatorē noſtrum, & Principes ſeculares, quorum ditiones in Prouinciam noſtram excurrunt, vel intra eius ambitum continentur, duximus totius Concilij nomine, tanquàm iuſtitiæ patrocinatores inuocandos, vt di-
E tionum illarum Satrapis, Præfectis, Iudicibus, Magiſtratibus, ſuiſque vicariis mandare ac præcipere velint, ne Eccleſiaſtico iudici, brachium ſeculare petenti illud denegent, aut cuiuſcunque exceptionis per reos propoſitæ occaſione differant, etiam ſi nullitatem exceptio concernat, quemadmodum iure communi cautum eſt.

Ne Iudices ſeculares de Matrimonialibus & aliis ſpiritualibus cauſis iudicent.

QVvm Matrimonij ſacramentum, vt ſacramenta reli- 3
qua, in theſauris Eccleſiæ numeretur, nec ſit ciuilis
F quidam contractus, vt olim putarūt Ethnici, ad ſolius Eccleſiæ iudicium, præſertim vbi quæſtio iuris verſatur, eius diſcuſſio pertinet. Idcircò ſtatuimus cum præſenti Concilio, & ſub Excommunicationis pęna prohibemus, ne Magiſtratus aut Iudices ſeculares, in Matrimonialibus aut aliis Spiritualibus quibuſcumq; cauſis, ad cognitionem ſolius Eccleſiaſtici iudicis ſpectantibus, inter ſuos ſubditos aut alienos iudicent, nec diſpenſandi aut tranſigendi poteſtatem in matrimonio ac gradibus prohibitis ſibi vſurpent, ſed eiuſcemodi cauſas omnes ad iudicis Eccleſiaſtici cognitionem & definitionem remittant.

CENSVRÆ ET DECRETA LATA PRO ABVſuum & vitiorum ad Synodi iudicium perlatorum emendatione.

Ne quis recipiat aut foueat Monachos & ſanctimoniales, ſui inſtituti deſertores, ac fugitiuos apoſtatas, ſub excommunicationis pœna.

1 NVLLA re magis per hanc tempeſtatem fœdata eſt Eccleſiæ Chriſti facies, quam profugorum monachorum & ſanctimonialiũ perfidia atque flagitiis: quorum, vt erat vitę inſtitutum arctum priùs & ſanctum, ita eo abiecto, abſque omni freno ad quæuis flagitiorum genera prouoluti ſunt: his enim authoribus natæ ſunt hæreſes, ſacrilegia, inceſtuoſa connubia, & ſacrorum omnium prophanatio. Nec ab aliis magis quàm iis, quos iſti ſeduxerũt, ſunt hæc mala defenſa atque promota. Ideò magna ſeueritate opus eſt, vt flagitioſiſſimum hoc genus hominũ reprimatur, atque ab Eccleſia fidelium, videlicet ne plures eorum contagione inficiantur & pereant, ſubmoueantur. Proinde quod nuper in diœceſana Synodo noſtra decreueramus, nunc renouamus, & eius innixi authoritati, qui Matth. 18. dixit: Quicquid ligaueritis ſuper terram, erit ligatum & in cœlis: Sancimus vnanimi totius Concilij cõſenſu, iudicio ac ſententia, ac præcipimus, ne quis cuiuſcunq; ſtatus vel cõditionis fuerit, poſthac monachos vel monachas fugitiuos, & extra ſuperiorum ſuorum obedientiam vagantes, quos nouerit veridica aliorum relatione, aut ſuperiorũ teſtimonio, vel alio quouis modo eſſe tales; recipere, fouere, aut ad ſacramẽta vel Eccleſiaſtica miniſteria admittere auſit, ſub excommunicationis, quam ipſo facto incurrãt, pœna, qua & ſacri Canones feriunt eos, qui huiuſcemodi fugitiuis apoſtatis atque excommunicatis communicant.

De Monachis ſanctimonialibus, & ſacerdotibus coniugatis.

2 PErlatum ad Cõcilium eſt, apoſtatas illos varia vitæ genera ſectari: quoſdã enim ſæculare inſtitutũ in omnibus aſſumpſiſſe, & pudicitia, quam Deo conſecrauerant, proſtituta, monachos ſanctimonialibus, duplicato inceſtu, ſub coniugij prætextu adhęrere. Quo vitio & ſacerdotes, ac maiorum ordinum quidam Clerici cõtra ſacros canones ſe cõtaminarunt. Quoſdam verò viduis & fœminis ſecularibus ſe copulaſſe. In quo gradu & ſanctimoniales quædã Deo ſub velamine dicatæ, ſe viris coniugij nomine proſtituerunt: quas nuptias omnes, quia priorem fidem irritam fecerũt, Deo abominabiles atq; execrabiles, vti nuper in ſynodo noſtra diœceſana declarauimus, ita nunc quoq; totius Cõcilij approbatione ac iudicio declaramus & pronunciamus illicitas, prophanas, ſacrilegas, atq; inceſtuoſas eſſe, & nuſquã tolerãdas, & anathemati eos omnes, qui ita contraxerũt, eſſe innexos: proleſq; inde ſuſceptas, illegitimas eſſe, nec aliter q̃ ſpurios & nothos habendas: ac proinde hæreditario nomine parẽtibus ſuis nec; in mobilib. neq; in immobilib. ſuccedere poſſe aut debere.

De Concubinariis monachis vel ſacerdotibus.

3 IN tertio genere verſantur Monachi apoſtatæ, qui miniſteriis Eccleſiaſticis perfunguntur, & ſcortis ſeu concubinis adhærent. Quorum quidam religionis ſuæ habitũ penitùs abiecerunt, quidam non integrum, ſed partẽ eius ob metum retinuerunt. De quibus ſtatuimus, vt ſeueriori ordinis diſciplinæ pro tanti ſcãdali expurgatione ſubmittantur, & carnis ſuæ petulantiam pœnitentiæ afflictione mortificent. De ſacerdotibus verò & clericis beneficiatis, quibus concubinę vel fœminę de incontinentia ſuſpectę, ſeu cũ quibus ipſi antehac de fornicatione diffamati fuerunt, manifeſtè cohabitant, vt nuper in ſynodo diœceſa- A na, ita nunc quoque totius Concilij conſenſu & approbatione decernimus & pronunciamus, eos qui tales fęminas apud ſe detinent, ſententiam ſuſpẽſionis ab officio & beneficio incurriſſe: Mandamuſq; & præcipimus, vt iuxta nouiſſimam declarationem, eas tam procul è vicinia ſubmoueant, vt commerciis non detur facilis occaſio, & ſuſpenſiones omnes vitentur: ipſas verò fœminas, ſi poſthac in domibus vel vicinia permanſerint, cenſemus excommunicationis cenſura plectendas: Volumus quoq; & iubemus, vt Eccleſiarum prælati ſententiam memoratam contra concubinarios notorios, & de concubinatu ſuſpectos, diligenter exequantur: alioqui noſtrarum partium erit eorum negligentiam supplere, & pœnas dignas pro ea B exigere. Quòd ſi qui libidinis ſuis correpti inſtar equi & Pſalm 31. muli, quibus non eſt intellectus, ſuſpenſionis pœna non emendentur, aut his noſtris mandatis facto contrario docuerint ſe non velle parere: contra hos tales ad vlteriorem beneficiorum priuationem, aliaſque duriores pœnas, decreuimus & cenſuimus eſſe procedendum.

De monachis qui extra obedientiam degentes, diuina tractant, & populo Sacramenta adminiſtrant.

IN genere quarto verſantur Monachi profugi, qui extra Obedientiæ iugum & ordinis ſui obſeruantiam, alij in 4 C habitu, alij habitu cum Religione reiecto degentes, regimini ſe intromittunt Eccleſiarum; Sacramenta conficiunt & populo adminiſtrant, cùm ſint ipſi excommunicati, & ſacramentorum omnium expertes: Confeſſiones audiũt, cùm abſoluendi non habeant poteſtatem, multis modis & populo imponentes, & ſeipſos cenſuris grauioribus illaqueantes: Nonnunquam etiam dogmata falſa diſſeminantes: quos cùm animaduertimus eſſe propria quædam inſtrumenta, quibus Eccleſiaſtica diſciplina ſubuertatur, & pietatis obtẽta ſpecie, tam ſibi quam populo perniciem adferre. Mandamus & præcipimus ſub anathematis vinculo, ne quis tales Eccleſiarum Regimini aut ſacramentorum adminiſtrationi admoueat.

D

De ſanctimonialibus, Religionis ſuæ habitum ſubinde mutantibus.

HIs finitimæ ſunt ſanctimoniales quædam, Religionem benè & ſanctè inſtitutam profeſſę, quas accepimus Religionis ſuæ habitum ſubinde deponere, & veſtes ſeculares Religionis odio ſibi aptare, non abſque graui fideliũ ſcandalo, & ſtatus ſui ignominia: Quippe quòd ſicut mulier impudica cum veſte pudorem, ita ſanctimonialis Religionem cum veſte. * Quam indignitatem prohibere volentes, præcipimus ne qua Religioſa virgo ſub excom- E municationis pœna habitum alium, quàm ſuæ religioni conuenientem, ſibi induat, aut alia videri velit ſpõſa Deo conſecrata, quàm ea, quàm ſe eſſe profitetur. 5 * deponit.

De Requirendis omnis generis Apoſtatis, vt reſipiſcant, & vt ad inſtituta ſua reuertantur.

IAM licèt Apoſtatatum, & eorum qui miſſa ad aratrum manu, retroſpexerunt ad ſeculum, & ſe ineptos reddiderunt regno Dei, alius alio grauiùs impegerit: & quidam humanitate propter errorem communem, & eorum, qui cùm prohibere hũc curſum potuiſſent, officium neglexerunt, conniuentiam: alij ſeuera vltione ob maleuolentiam F & impietatem digni videantur: in hoc tamen ſunt omnes pares, quod Religionis ſuæ vota illa ſolennia, quibus ſe Deo præ cæteris mortalibus nuncuparunt, timore Dei & æterna animæ ſalute poſtpoſitis, perfidè ſoluerunt. Quæ profectò magna eſt impietas. Enimuerò Propheta Baruch, deos gentium falſos, à Deo vero hoc veluti ſigno proprio diſcernit, quod falſi illi, votũ quo ſe quis obligauerit, nec tamen reddiderit, nõ requirant: Deus autem verus requirit. Vnde perſpicuũ eſt, ſecuros illos votifragos apoſtatas, qui ſibi perſuadent Deum vota non requirere, habere ſibi perſuaſum Deũ eſſe falſum, quales ſunt dij Gẽtium: quod vel cogitaſſe, horrendũ idololatriæ ſcelus eſt. Petrus quo- 6

que in Actis Apoſt. teſtatur eos, qui communem vitæ ſocietatem, qualis olim inter Apoſtolos erat, & nunc apud Religioſos conſeruari debet, ſemel receptã deſerunt, tentare Spiritum ſanctũ, & mentiri non hominibus, ſed Deo, idcircò duximus eos omnes ſalutis de qua periclitantur, grauiter admonendos, & vno nomine requirendos, quibus & præſentis Synodi authoritate inuocato Chriſti nomine, quem ſceleratis ſuis factis abnegarunt, mandamus & præcipimus, vt relictis falſis coniugibus & concubinis, quibus adhærent, poſtpoſitisque negotiis, quibus ſe implicuerunt, habitum Religionis ſuæ reſumant, & ad ſuum quiſque Monaſterium reuertantur, vbi pœnitentiam ſalutarem ad diuinam vltionem auertendam, veniamque erratorum impetrandam, humiliter agant.

De abiuranda hæreſi, & communione ſchiſmatica vitanda.

SImiliter requirimus, & paterno affectu monemus monachos & ſanctimoniales apoſtatas, ſacerdotes, ſui ordinis & diſciplinę deſertores, clericos & laicos, eosq; omnes qui communione ſchiſmatica, aut prauorum dogmatum contagione per hanc tempeſtatem ſe ab vnitate Eccleſiæ Catholicæ, extra quam non eſt ſalus, ſepararunt, vt hæreſi, ſchiſmateque omni abiurato, abſolutionem & reconciliationem à ſede Apoſtolica, vel eis quibus hoc muneris delegatum eſt, petant ſtudeantque deinceps in vnitate communionis & fidei cum Eccleſia ſancta Catholica permanere. Propter eos verò Prouinciæ noſtræ incolas, qui ſibi arbitrantur vtriuſq; ſpeciei communionem à Cæſarea M. permiſſam, operæpretium duximus de hoc iterũ ferre noſtrum iudicium. Proinde Cæſareæ M. declaratione maturo iudicio lecta atq; expenſa, quod in nupera ſynodo noſtra fecimus, nunc totius Concilij ſententia declaramus, omnibus prouinciæ noſtræ fidelibus, nihil tale in religioſiſſ. catholiciſſimique Imperatoris declaratione, quam ſuam mentem expoſuit, inueniri, quin potiùs contrarium: ſiquidem expreſſis & diſertis verbis à Catholicis Imperij Statibus, & eorum ſubditis, ſeriò valdè exigit, ne quid in ſacramentorum adminiſtratione præter Eccleſiæ Catholicæ cõſuetudinem immutent, aut immutari in ſuis ditionibus vllo pacto permittant. Cui Cæſareæ M. planè Catholicę & Chriſtianę ordinationi decreuimus. Nos, tãquam Archiepiſcopus & Princeps Elector per Dei gratiã Catholicus, cùm Reuerendis confratribus noſtris cõprouincialibus Epiſcopis & Principibus eadem gratia diuina concedente ſimiliter catholicis, fideliter & obediẽter per omnia obtẽperare: Id quod & alioqui pro noſtra erga ſanctã Eccleſiam deuotione, ſtudio pacis & vnitatis, quæ diuino illo ſacramẽto ſignificarut, conſeruandæ, eramus facturi. Præcipimus idcircò, & authoritate præſentis ſynodi in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti conuocatę, mandamus omnibus Prouinciæ noſtræ incolis, qui Chriſtiano nomine cenſentur, vt corporis & ſanguinis Chriſti veritatem ſub vna ſacramenti ſpecie percepiſſe contenti, vinculum pacis cum gratiarum actione ſeruent.

Vt ſacerdotes ab hæreticis reuertentes, non ſtatim inuolent miniſteriis Eccleſiarum.

CAueant autem ſacerdotes, ſiue Religioſi, ſiue Sæculares, ab hæreticis, vel ſchiſmaticis ad Eccleſiam reuertentes, ſe miniſteriis diuinis ſtatim ingerere, & ſacrificare, aut Sacramenta populo adminiſtrare, etiam ſi maximè id non more hæreticorum, aut ſchiſmaticorum, ſed ſecundùm Eccleſiæ Catholicę ritum facere velint, priuſquã ſint abſoluti, Eccleſiæ reconciliati, & officiis ac miniſteriis ſuis, irregularitate ſublata, reſtituti: ne damnationem grauiorem incurrant, propter irregularitatis impedimẽtum, quo tenentur per ſacros Canones illaqueati.

Veniæ ſpe propoſita, errantes omnes ad Eccleſiam Catholicam reuocandos.

NE verò pęnarum ſeueritate propoſita, reuerti ad Eccleſiam ab hæreſi cupientes, auertamus & retrò pellamus, & non potiùs etiam duros & obſtinatos veniæ blandimentis emolliamus, atq; ad pudorem & reſipiſcentiam inuitemus, En omnibus cuiuſcunq; ſint ſtatus, gradus aut conditionis, ad mentem cum filio prodigo redeuntibus, reſipiſcentibus, atq; ad Eccleſiam, patris, ſui domum, vnde aufugerant, ab hæreſium & ſchiſmatum lenociniis cupientibus reuerti, Eccleſiæ valuas, quantum in nobis eſt, aperimus, & facilem ignoſcentiam pollicemur: Requirimusq; Reuerend. cõfratres noſtros ſuffraganeos Epiſcopos, vt animo voluentes, boni paſtoris officium eſſe, non imperare cũ auſteritate & potentia, ſed infirmas oues conſolidare, ægrotas ſanare, confractas alligare, perditas per deſerta quærere, atque in humeris reportare: Patris item boni officium eſſe, prodigo filio à longè reuertenti veniæ propoſitione occurrere: ſtudeant etiam ipſi errãtes ad reſipiſcentiam & Eccleſiam reuocare. Omnibus verò pręlatis, Abbatibus, Prioribus, Guardianis, & Monaſteriorum vtriuſque ſexus Superioribus mandamus, vt pœnitentia ductos ſuos ſubditos & vltrò reuertentes, veniamque petentes, & emendationem pollicentes, paternè recipiant ad pœnitentiam tolerabilem: quam, emendatione eorum perſpecta, ſenſim minuant, vt ſanent: non interimant ſuas oues. Quòd ſi fortè caſus ſit, vt in monaſterium & locum proprium abſq; ſcandalo recipi pęnitentes nequeant, curent eos in alio eiuſdem ordinis monaſterio, ſecũdùm Iuris Canonici diſpoſitionem recipi. Nec eos tantùm qui intra diœceſeos noſtræ pomœria continẽtur, cogi volumus, vt huic muneri ſuo ſatisfaciant, ſed omnes vbiq; locorum per totam Prouinciam. Proinde requirimus & monemus Reueren. confratres noſtros ſuffraganeos comprouinciales Epiſcopos, vt ad eundem modum ipſi ſuarum Diœceſium Prælatos requirant & cogant, reſipiſcentes ac vltrò redeuntes, benignè ad modum prædictum recipere.

Luc. 15. Ezech. 34. Luc. 5. C. fin. De Regularibus.

De refractariis & in errore perſiſtentibus, vi cogendis.

QVòd ſi qui apoſtatæ & ordinis ſui deſertores, faſcino diabolico & vitiorum amore excæcati atq; illaqueati, non patiantur ſe inuitari ad vitæ emendationem, aut ad Eccleſiæ ſinũ benignè adduci, eos decernimus, poſt ſpretam beneuolentiam noſtram paternam, vi cogendos, per Dei miniſtros illos, qui gladium tenent ad vindictam malorum & laudem bonorum, vt intrare vel inuiti compellantur, qui ſpontè reuerti nolebant. Idcircò concilij totius nomine, per authoritatem Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui nos vocauit, & cuius cauſſam agimus, requirimus Chriſtianos Principes, Magiſtratus ſeculares, & quotquot poteſtatem coercendi malos habent omnes, vt ſuo miniſterio ad laudem Dei & Eccleſię, cuius ſunt filij, ſalutem perfungentes, obſtinatos apoſtatas, monachos & ſanctimoniales, in ſuis ſordibus & rebellione hærentes, ſeductores quoq; fideles populi, eis indicatos, potenti manu capiant, tradantque ſuis ſuperioribus aut monaſteriis, pœnitentiæ ſeueriori, ſalutari tamen, ſub mittendos. 10

De Apoſtatis, qui ſub prætextu diſpenſationum Apoſtolicarum, vota religionisq; ſua inſtituta deſeruerunt.

APoſtatæ quidam extra Monaſteria ſua degunt, ſuperioribus rebelles, & ad rebellionẽ alios ſolicitantes, tanto nocẽtiores in Eccleſia, quãto hoſtis domeſticus externo pernicioſior eſt: qui nequitiã ſuam velant diſpenſationũ Apoſtolicarũ prætextu, quas plerunq; vel in Curia, vel à Pęnitentiariis ſummi Pontificis, aut Legatis & Nunciis Apoſtolicis, ſurreptitiè, vel allegatione cauſarũ falſarũ impetrant. Et ſi cauſæ Iuri innixæ, Bullis obtentis interſerantur, tales tamen petunt ſibi dari, atq; impetrant earũ examinatores & iudices, ſummo Pontifici, Legatis, Nunciis & diſpenſatoribus ignotos, qui neque cauſas allegatas examinent, nec partibus legitimè vocatis de earũ veritate inquirant: ſed ſimpliciter eorũ libidini patrocinentur: aut ſi dantur iudices incorrupti & probitatis amantes, iis Bullas ſuas non exhibent cognoſcendas, & nihilominùs ſecũ diſpenſatum eſſe iactant, vtunturq; diſpenſationibus obtentis, haud aliter quã ſi cauſas illas legitimè verificaſſent, 11

vnde

vnde non infrequenter plus malorum & ſcandalorum, quàm à Notorijs apoſtatis accipitur: noſtrum verò nõ eſt, ſuſtinere in eccleſia tantam impoſturam tamq; licẽtioſam votorum violationem. Proinde ſtatuimus & ordinamus, vt qui diſpenſationes tales obtinuerunt, in habitu & obediẽtia ſuæ religionis, quam profeſſi ſunt, coram nobis aut reuerendis Comprouicialibus noſtris Coepiſcopis, compareant, atq; ita diſpenſationes ſuas exhibeant, examinãdas, & vocatis eorum ſuperiorib⁹, ac quorum intererit diſcutiendas: Aut ſi iam habitum temerè & abſq; præuia bullarum examinatione depoſuerunt, eum reaſſumãt, & eoſque in monaſterio, ac ſub obedientia ſe contineant, donec diſpenſationibus nobis ad examinandum oblatis, inueniantur non etiam ſummum pontificem & eius Legatos, vel alios diſpenſatores fefelliſſe, aut ſiniſtrè aliquid impetraſſe. Quòd ſi diſpenſationibus obtẽtis, aliter atq; iam ſtatutum eſt, voluerint vti, eos pro notorijs apoſtatis habẽdos, vitandos, à Magiſtratu capiendos, & ſuperioribus cum rebus omnibus quas habent, expenſis tamen Monaſteriorũ tradendos ad eundem omninò modum, quo de apoſtatis iam decretum & ſtatutum eſt, totius Concilij ſententia decernimus & approbamus.

Vt qui habent adminiſtrationem bonorum Eccleſiaſticorum vel officia, reddant rationem.

12 ACCEPIMVS in quibuſdam Collegijs Theſaurarios fabricę pręfectos & alios rerum adminiſtratores vel officia ſpiritualia habentes, raro aut nunquam dare adminiſtrationum ſuarum rationẽ, non ſine ſuſpicione infidelitatis, cui permagna datur occaſio, vnde res Eccleſiarũ diffluunt, & quę à maiorib⁹ ad ornatum Eccleſiarum magnis ſtudijs congeſta ſunt, negligẽtia & fraude poſteritatis turpiter dilabuntur: Idcircò ſtatuimus & ordinamus, vt Collegiorum & Monaſteriorum officiarij, quib⁹ cura adminiſtrandorum & diſpẽſandorum bonorum eccleſiaſticorum committitur, iureiurando promittant, ſe velle ea fideliter conſeruare, tractare & adminiſtrare, ac quotieſcunq; petuntur, dare rationem & ea quę rationes conſectari debẽt. Diem autem certum cõputandi Decanus & capitulum eis præfigant, ſub pęna ſuſpẽſionis ab officio & emolumentorum perceptione. Ad hęc ordinamus, ne facilè vbi ſunt idoneæ perſonę, vni plura, quàm vnum, officia cõmittantur, niſi ſint natura connexa, aut perſonę paucæ, & valet vnius induſtria tanta, vt pluribus ſufficere poſſit. Statuimus quoque, vt iuxta conſtitutionem felic. memor. Wigboldi Archiepiſcopi, anteceſſoris noſtri, laici prouiſores Parochialium Eccleſiarum, qui pro conſeruatione ędificiorum luminarium, & cõparatione ornamentorum inſtituuntur, nihil ordinent vel diſponant, abſq; cõſilio ſui Plebani, cui bis in anno teneantur reddere rationem, vt ſi quid inordinatè egerint, pro vtilitate Eccleſiarum, prout ſecundùm Deum & conſcientias ſuas videbitur expedire, corrigatur atque reformetur.

Vt Campanarij ſeu cuſtodes religioſè officia ſua exequantur.

13 DELATVM quoq; ad ſynodum eſt, cãpanarios ſeu cuſtodes quoſdam, quos alij Matricularios vocãt, tam parochialium quàm collegiatarum Eccleſiarum, qui pallas, mappas, veſtes ſacras, ſordidè & irreuerenter ſeruant, peraguntq; miniſteria ſua prolixis barbis horridi, ac nulla religionis veſte à plebeijs diſcreti: Statuimus igitur, ne liceat campanarijs, ſeu matricularijs nutrire barbam, aut in veſte laica in Eccleſijs circũcurſitare, ſed miniſteria ſua in ſuperpelliceis exhibeant, linteaque Eccleſiæ & ſacrarij, vt munda ſint, diligenter aſſeruent. De eorum verò lotione, quæ pertinent ad vſum ſacrorum, illos admoneant ſedulò quibus hæc cura incumbit, qui talium ablutionẽ fieri procurent per eos, quibus hoc per canones licet: ſub pœna ſuſpenſionis ab officio & emolumentis, donec pareant.

De benedictione fontis, & paruulis tempore Paſchali baptizandis.

14 INOLEVIT grauis abuſus in Collegijs quibuſdam, qui tempore paſchalis officij aquam omnibus baptiſmi cæremonijs benedicunt, quam poſtea effundunt: ſtatuimus propterea, vt nullum fontem ſeu aquam, collegia poſthac conſecrent, cuius nullus eſt vſus, ſed cęremonijs & benedictionib⁹ vtantur apud illum fontẽ parochiæ ſuę quem intra collegij ſepta, aut in proxima vicinia habent. Et orationes & cęremoniæ ſolennes, quæ tẽpore paſchali & Pentecoſtes, baptiſmo adhibentur, habeant res eis reſpondentes: Statuimus vt paſtores & cõcionatores adhortentur populum, vt paruulos natos inſtante feſto Paſchæ, ſeruent baptizandos in vigiliam Paſchæ, & natos feſto Pẽtecoſtes inſtante, ad feſtum Pentecoſtes vſq; ſeruent: ſi tamen nullum immineat vitæ periculum.

Vbi & quibus horis debeant paruuli baptizari.

15 DETESTANDA eſt non minùs laicorum ſuperbia, quã Paſtorum eis obſequentium adulatio: qui contẽpta Eccleſia, proles ſuas volunt in ſuis domib⁹ baptizari, & eò baptiſmi aquam deferri. Quem abuſum prorſus reſcindere volentes, Statuimus, neminem alibi quàm in Eccleſia, quocunq; loco natus ſit, debere baptizari, exceptis regum filijs, &c. quibus valeat ſecundùm Concilium Viennenſe deferri. Paſtores verò qui ſecùs fecerint, ab officio ſuſpendimus, donec abſolutionem à nobis obtineant. Similiter multos abuſus & leuitates, quæ paſſim apud digniſſimum illud ſacramẽtum admittuntur, amputare cupientes prohibemus paruulos tempore pomeridiano baptizari, ſed quando ieiuni & ſobrij ſunt homines, & ad res tantas attẽti. Si verò pauca ſint in ciuitate aliqua baptiſteria, & multi baptizandi, poterunt reſidui qui apud ſacrum matutinale baptizari commodè non poterant, tempore pomeridiano baptizari. Et ſi adſit digna populi frequentia, Paſtor eos de baptiſmi myſterijs doceat; præſertim, vt cogitent quanta ſit Dei miſericordia peccata abluentis, & nos in ſuos filios adoptantis. Præterea vetamus, Ethnicorum more, ab hoc Sacramento magna conuiuia inſtruere, epulari, & ebrietate (vt paſſim homines parum Chriſtiani faciunt) omnia miſcere.

Quòd non liceat Religioſis ſuſcipere in fonte baptizatos, nuptijs intereſſe.

16 QVAMVIS religioſis omnibus interdictum ſacris Canonibus ſit, ne paruulos in baptiſmo ſuſcipiant, aut nuptiarum conuiuijs interſint; paſſim tamen hi canones negliguntur, & religioſi ad paruulorum ſuſceptionem, & nuptias inuitantur, vnde ſuſpecta plerunq; naſcitur & alitur familiaritas, & aculei nõnunquam in pectoribus relinquuntur: qui vt fortè obi arcta eſt cognatio, vel ſenectus emortua, deſint, tamen nocet exemplum iunioribus propoſitum. Idcircò Abbatibus, Prioribus, & Religioſis quibuſcunq;, ſuſceptionem paruulorum in baptiſmo, & nuptiarum conuiuia planè interdicimus, quantauis neceſſitudine vel paruulis, vel deſponſatis iungantur. Contrarium facientes, pro tranſgreſſione & ſcandalo dato, ſeuera pœnitentia decernimus caſtigandos.

Comœdias quatenus liceat in monaſterijs ludere.

PERCEPIMVS Comediarum actores quoſdam, ſcęna & theatris non contentos, tranſire etiam ad monaſteria Monialium, vbi geſtibus prophanis amatorijs & ſecularibus commoueant virginibus voluptatem. Quæ ſpectacula, etiamſi de rebus ſacris & pijs exhiberentur, parùm tamen boni, mali verò plurimum relinquere ſanctimonialium mentibus poſſunt, geſtus externos ſpectantibus & mirantibus, cæterùm verba non intelligentibus. Ideo vetamus, & prohibemus poſthac vel Comœdos admitti in virginum monaſteria, vel virgines Comedias ſpectare.

Auſus populi in audiendis Miſſis quomodo coercendus.

18 ANimaduertentes populum rudem & ſimplicem, religionis antiquæ & veræ ignarum, actiones propè

nullas in Miſſæ ſacrificio, præter hoſtiæ ſacroſanctæ oblationē obſeruare: & hinc abuſum natum in ciuitatibus, vbi multæ celebrantur Miſſæ, vt ab altari ad altare diſcurrant, nulli ſacrificio plenè intenti: in oppidis verò & pagis cœmeteria circumambulent, & de rebus nonnunquam prophanis tractent, donec detur ad hoſtiæ eleuationem ſignum, qua vel è longinquo conſpecta ac ſalutata, putant ſe hominis Chriſtiani officio abundè perfunctos: è ſalute fore populi fidelis exiſtimauimus, ſi hoc vitium gladio ſpiritus excinderetur. Idcirco paſtoribus & verbi diuini côcionatoribus omnibus iniungimus ac mandamus, vt vbi irreligioſus hic abuſus irrepſit, frequenter doceant populū de tremendis atq; adorādis Miſſæ myſterijs, iuxta ſanctorum patrū doctrinā, & ea quę in declaratione Cæſ. M. de Miſſa traduntur: & quod Chriſtianorū ſit integro ſacro auſcultare, quo participes fiant confeſſionis, quam ſacerdos pro tota plebe facit, & omnium orationum, & benedictionis, qua eos dimittit.

Et ſi quidem peccat ea in re tota (vt alicubi fit) ruſtica communitas, cenſemus Præfectum loci requirendum, vt abuſum talem coerceat ac prohibeat. Qui ſi fortè hoc facere recuſet, prohibemus omnibus Paſtorib⁹, Vicecuratis & animarū curatoribus quibuſcunq;, ne quis eū abſoluat, aut ad ſacramētorum perceptionem admittat, niſi certa fide polliceatur, ſe velle regulis iſtis eccleſiaſticis obtemperare. Si verò paucorum iſtud vitium eſt, & moniti non emendēt, cera, vel reb⁹ alijs ad eccleſię ornatum, vel pauperum ſubuentionem pertinentibus, pro arbitrio paſtoris & ædilium mulctentur.

Et ne cui deſint pietatis ſub miſſa exercitia, dabimus pijs quibuſdam & eruditis viris negotium cōſcribendi diuino huic officio congruentes meditationes & orationes: pro populi ſimplicis captu, quas vel ipſimet legētes intra ſe reuoluant, vel è Parochi frequenti inſtitutione addiſcant.

Quando & vbi conueniat ſimul plures Miſſas dicere.

19 MENTEM ſequētes formulę, ad quam reformatio inſtituenda erat, ordinamus, vt eccleſijs parochialib⁹ ad quas potiſſimum confluere ſolet populus in vnum collectus, & in minoribus collegijs ac monaſterijs, ſacerdotes dicendæ ſunt Miſſę ſpeciales, eas finiant ante ſolēnis Miſſę Euangelium aut ad ſummum ante actionem, aut ab eius communione facta incipiant, ne populus in diuerſa diſtrahatur. Vbi verò amplę ſunt monaſteriorum vel Collegiorum eccleſiæ, ſic in Oratoria diſtinctæ vt in locis diuerſis diuerſus accipiatur populus, nec poſſint vni Miſſæ cōmodè omnes eſſe intēti, poterunt ſingulis populorum turmis ſingulæ Miſſæ celebrari, quibus vnuſquiſq; populus ſit intentus: ſub concione autem nulli ſacerdotum liceat in eccleſia illa Miſſam celebrare.

De oblationibus in Miſſis faciendis.

20 VARIA fuerunt olim in lege veteri ſacrificia & oblationes, Chriſti perfectum ſacrificium prępfigurantes, quas vnica Chriſtus hoſtia in crucis ara conſummauit, ſemetipſum pro nobis offerens. Hæc eſt hoſtia ſempiterna, quam eandem in Miſſa ſacerdos eorum omnium nomine, qui Chriſtum pro ſe oblatum cupiunt, offert ac ſiſtit ante patrem. Fuerunt & aliæ primitiarum, decimarum, & liberalium votorum oblationes, quibus in Eccleſia, præter ſacrificia ſpiritualia, mactationis vitiorum, gratiarum actionis, laudis & ſeruitutis, quæ diuinæ maieſtati debetur, ſucceſſerunt etiam rerum tēporalium ad vſum miniſterij neceſſariarum oblationes, quas olim in primitiua eccleſia magnis ſtudijs offerebāt in Miſſa, quo ſuffragijs eiuſmodi ſacerdotes Eccleſiæ miniſtros ſuſtentarent. Vnde adeò locupletatæ ſunt initio Eccleſiarum res etiam perſecutionis tempore, tanta copia, vt poſt ſacerdotum, & miniſtrorum alimenta, partiti ſint eas etiam in alimenta viduarum orphanorum & pauperum: in veſtes item & vaſa miniſterij, ornatum & fabricam Eccleſiarum: de quibus extāt adhuc antiqui Patrum canones, extāt quoq; orationes, quas Secretas appellamus, ſub Offertorio Miſſæ, quibus obla-

A tiones populi Deo cōmendantur. Qui mos offerendi ſemper fuit in populo fideli retentus ad nouiſſima vſq; iſta ſecula. Verum res tam altæ originis, & ratione tā ſancta ſubnixa, iam tota propè abire cœpit in deſuetudinem, hominibus pijs cauſam & originem offerendi ad altare ignorātibus, & impijs cupiditate ſacerdotum vſum illum introductum calumnioſè aſſerētibus. Quamobrem diuini verbi concionatoribus, illis præſertim, qui de oblationibus populi non participant, ad cupiditatis ſpeciem tollēdam, pręcipimus, vt populo veritatem rei iſtius & vtilitatem exponant, horteturq; omnes ſequi maiorum ſtudia, vt vel exigui munuſculi oblatione, ſuam pro rebus à Deo acceptis oſtendant gratitudinem, quò etiam preces illæ in eos

B cōquadrent: inculcentq; eis, quod Deus non tam ad dona, quàm ad voluntatem & mentem piorum, reſpiciat: quanquam locupletes, & diuites conuenit eſſe liberaliores, quo gratitudinis ſignum de ſe ampliores præbeant, & teſtentur ſe à Deo ad Dei honorem & cultum habere, quicquid habent.

De oblationibus pro defunctis & exequijs pompoſis prohibendis.

CVM mortuus ſit Chriſtus pro viuis & defunctis, offertur etiam in Miſſa, non tantum pro viuis, verum etiā pro defunctis. Quod rudes, & Sadduceis craſſiores homi- 21

C nes ignorantes, neq; orant, neq; ſacrificium expetunt, aut exequias aut iuſta pro parentibus, liberis, cognatis, & amicis perſoluunt: Non aliter ſanè, quàm ſi cum corporibus ſimul & animæ extinguerentur. Mādamus idcirco, vt verbi diuini Concionatores, populum hac de re diligenter ac piè informent & doceant, ne animæ amicorum in Chriſto defunctorum, ſuffragijs orationum & oblationis Chriſti fraudentur. Qui modus ſemper fuit retentus in Eccleſia, atq; etiam ante Chriſtum apud Iudæos celebris. Neq; e- 2. Mach.

nim ex vnico Machabæi facto concluditur, ſanctum eſſe 12.

pro defunctis orare & ſacrificium offerre, vt à peccatis ſoluantur, ſed quoniam ita pij & de vera fide inſtructi Iudæi, abſq; hæſitatione credebant: verum non probamus, pro-

D pterea pompoſos & ſumptuoſos apparatus ſupra hominis conditionem, qui valent ad oſtentationem potius opum, quàm vt defuncto ſuffragētur. Improbamus verò comeſſationes & ebrietates, quibus poſt exequias quidam indulgent, quaſi mortuorum amicorum memoriā vino abluere velint, vbi potius eādem via ſibi ſequendum eſſe, cogitare debebant.

De proceſſionibus in quibus ſacra hoſtia cum Imaginibus Sanctorum circumfertur.

NIHIL propè tam ſanctum eſt, quod ſeculariū hominum vanitas non trahat in abuſum: Eccleſia de theſauro corporis Chriſti exultans, circunfert longis Proceſ- 22

E ſionib⁹ extra ſacras ædes Hoſtiā illam ſalutarem, videlicet ſimul repręſentās itineris Chriſti hiſtoriā, qui dam quæreret ſalutem noſtrā, in medio populi verſatus eſt, & vniueſā Iudæam circumambulauit, docens, & ægrotos ſanans, diſcipulis comitantibus: quāobrem & ſanctorū reliquias & imagines eorum, qui veſtigia

Patres dant & alias proceſſionum rationes, quarum præcipua eſt, fideles, quando prælata cruce procedunt extra Eccleſiā, & ad eam reuertuntur, admoneri imitationis Chriſti, qui de ſummo cælo egreſſus in mundum, per crucem regreſſus eſt in gloriam patris, iuxta illud quod in peregrini ſpecie ipſe de ſe in Emaus ait: Nonne oportuit Chriſtum pati, & ita intrare in gloriam ſuam? Luc. 24.

F eius ſecuti ſunt, ſimul conferimus, ſignificantes illos nunc cum ipſo regnare & triūphare in cœlis. Quę memoria debet pijs eſſe iucunda & lęta. Verùm huc ſecularis ſtultorū hominum vanitas irrepſit, & adhibentur etiā ludi prophani & ſcurriles magno ſtrepitu, ac quaſi ad bellum procedendum eſſet, tympana pulſantur, & otioſa ſpectacula eduntur, rebus iſtis non congruentia, quibus populus delectatus, à rebus quę proceſſione aguntur, auocatur. Mādamus idcircò, vt iuxta Cæſa. Maieſtatis reformationē, quicquid non valet ad deuotionem excitandam à proceſſionibus remoueatur: Sed ſint proceſſiones compoſitæ, graues

& mode-

& modeſtę, abſint riſus, ioci, & confabulationes, & orent homines, aut ſuauiter corde & voce modulētur: nec B. Virginis aut alterius cuiuſlibet Sancti, plures quàm imago vna vniuſcuiuſq; circumferatur, vt videamur magnas & paruas, cultas & incultas ſtatuas inſpicere, & non ſurſum mēte in cęlum ſubducta, rem ſignificatam potius cogitare. At vbi populus vanus noluerit abuſum hunc corrigere, & inſolentiam prohibere, Mandamus & præcipimus ſacerdotibus & clero, ne talibus proceſſionibus interſint vbi iram Dei, non verò miſericordiam, in nos prouocamus.

De Stationibus & Supplicationibus.

23 QVANTVM in proceſſionibus feſtiuis peccat turba populi, B tantum in ſtationibus & ſupplicationibus ſolet clerus peccare, & populum deuotum nudis interdum plātis & capitibus incedentem, ſua inſolentia, confabulationibus, cachinnis, incōpoſitis moribus & diſcurſibus ſcandalizare. Præcipimus idcirco, vt in omnibus cuiuſcunque generis proceſſionibus, clerus exēplis bonis populum ędificet, & aut oret, aut cantet cum grauitate per plateas incedens: nec dilabantur ad ientacula, nec in Eccleſijs dum ſacrum in ſtationibus peragitur, deambulent, aut cōfabulentur, ſed choro omnes interſint, habeantq; ſinguli Decani & Seniores ad Iuniores reſpectum, puniāturq; tranſgreſſores pœnis quas Decanus iniunget.

Vt diſtributionum non ſint participes, qui officiis integris non interfuerint.

24 NON minori populi ſcandalo clerici quidam, quando ſunt pingues diſtributiones, Chorum ad breue tantummodo tempus, quo ſui pręſentiā teſtentur, ingrediuntur, nec officium totum perſoluunt: ſed continuò egreſſi chorum, aut obambulant in eccleſia, vel eius immunitate aut ad aliam in qua ſimul beneficium habent, celeri trāſitu ſe proripiunt, vbi ſimiliter teſtētur ſe fuiſſe præſentes, quò duarum Eccleſiarum diſtributiones pro eodem officio integras percipiant, cùm in nulla eccleſia officium integrum perſoluerint, manifeſto indicio, ſe pecuniæ, non Chriſto, aut Eccleſię ſeruire, vt ter peccent: primum cupiditate, deinde cultus diuini negligentia, tertio exemplo prauo, quo populum ſcandalizant, vt tranſgreſſionem canonum prętereamus. Etenim in cōcilio Chalcedonen. ſtatuerunt Patres, ne quis clericus in duabus Eccleſijs inſcriberetur aut miniſtraret, nec communicaret prioris Eccleſię rebus, qui ad ſecundam tranſiret. Quamobrem ſtatuimus, vt illi ſoli qui horis diuinis aut defunctorum exequijs ſeu memorijs à principio ad finē vſq; interſunt, idque in habitu qualem temporis & perſonę conditio requirit, diſtributiones percipiant, niſi iuſta cauſa ſit, quare ante officium finitum diſcedant, aut tardius ipſum accedant. Nolumus tamen hac conſtitutione priuilegio Prælatorum derogatum.

De proceſſionibus Ruralibus.

25 DECANIS ruralibus committimus, vt ruri, vbi maior eſt abuſus, per ſuas regiunculas paſtores adhortētur: vt ad prędictum modum ſuas proceſſiones inſtituant, nec vagi & incompoſiti per agros diſcurrant, & præſertim Rogationum tempore, quando Deum pro miſericordia & frugum conſeruatione imploramus: tranſgredientes, Paſtores aut ipſi in Synodis ſuis corrigant, aut viſitatoribus noſtris indicent.

Vt paſtores Rurales Decanis ſuis obediant.

26 QVOD præcipit Apoſtolus, vt fideles omnes Præpoſitis ſuis, quorum eſt vigilare pro animabus eorum ad reddendam Deo rationem, obediant atq; ſubiaceant, intelligant paſtores rurales, non ad laicam modo turbā, ſed etiā ad ſe pertinere, qui debēt Decanis ſuis in licitis & honeſtis omnibus reuerenter auſcultare & parere: & ęquum eſt, vt obedientiam quam ab inferioribus ſuis tamquam Chriſti vicarij exigunt, ſuperioribus exhibeant. Præcipi- A mus ob id, vt viſitatores de obediētia, quam mauult Deus quàm ſacrificium, potiſſimum inquirant, nec ſinant inobedientiam impunitam.

Ne Magiſtratus ſeculares Decanis & Paſtoribus in officiorum ſuorum executione ſint impedimento.

ACCEPIMVS Magiſtratus ſeculares quoſdā, & Principum præfectos, munera eccleſiaſtica inuadere, ac tyrannidem in Chriſti ſacerdotes & clerum exercere, 27 cogere Paſtores, vt præter eccleſiæ Catholicæ conſuetudinē, ſubditos ſub duplici ſpecie communicent, & cęremonias piè inſtitutas abrogent: quos ſchiſmaticos, atq; cum Core, Dathan & Abiron, quos terra deglutiuit, æternæ maledictionis obnoxios eſſe, è ſacra ſcriptura diſcimus. Alios quoſdam accepimus impedire, Decanos rurales, quo minus poſſint officia & Iuriſdictionem ſuam exercere, ſynodos liberè celebrare, & exceſſus corrigere, ſed iudiciū hoc vendicare ſibi, qui & ipſi intelligant ſe excommunicationem à iure & canonibus latam, incurrere. Quos & excommunicatos totius Concilij authoritate (vbi præmoniti nō abſtinuerint) pronūciamus & declaramus. Volumus quoque vt Viſitatores, tales eccleſiaſticæ diſciplinæ, ac libertatis violatores atq; oppreſſores, ad nos pro vlteriori eorum perſequutione perferant: quos, ſi noſtræ ditionis fuerint, C pro malis meritis plectemus: ſi alterius, eorum Principibus, aut Cæſareæ Maieſt. plectendos denunciabimus.

Ne magiſtratus ſæculares onerent domos religioſorum & eorum perſonas ſeruitijs ſecularibus.

PERVENIT ad ſacrum Concilium, præfectos quoſdam in religioſarum ſororum domos irruiſſe, & fractis per 28 vim foribus occupaſſe, atq; in granaria ſua conuertiſſe earum officinas: quinetiam religioſas ipſas ſorores magna ſeruitute opprimere, compellere frequētius monaſterijs ſuis egredi in arcem, vbi eas domeſticis ſuis ſeruitijs grauent. D Quam indignitatem ſacri Canones grauiſſimis cenſuris damnant, nec diſſimulare abſq; magno reatu nos poſſumus. Proinde hos tales vbi res ita aguntur, cum toto concilio pronunciamus anathema violatę immunitatis eccleſiaſticæ incurriſſe: Committimusq; Viſitatoribus noſtris, vt de facti enormitate inquirant, quo de remedio vlteriori poſſimus cogitare.

Ne coloni eccleſiarum, ſeruitiis indebitis grauentur.

AD hæc præcipimus & mādamus vniuerſis Magiſtratibus & Præfectis fidelibus, ne contra Iuris diſpoſi- 29 E tionem, Eccleſiarum colonos ſeruitijs & impoſitionibus grauent, ſed iuxta Cæſ. M. Reformationem, ſacros canones, & Imperatorum leges, libertatē, priuilegia, & immunitates eccleſiaſticas conſeruent eis illibatas: ſi anathema & animæ damnationem velint euitare.

Ne iudices ſeculares clerum iudicialibus impenſis vltra æquitatem grauent.

PERLATVM eſt in concilium, ſeculares quoſdam Iudices prauo & nuſquam gētium audito exemplo, ab annis paucis introducto exigere à clero, ſi quando clericus, 30 vel religioſus ratione bonorum Eccleſiaſticorum, vel alijs F de cauſis, laicum in ſuo foro conuenit, impenſas duplicatas, vt vbi laici actores vel rei dant ſimplum, clerici & religioſi (ſi velint iuſtitiam ſibi adminiſtrari) duplum ſoluere cogantur. Quod profectò iniquum eſt grauamen, & tam rationi rectæ quàm legibus Imperatorum, & ſacris canonibus, grauamina à clero depellentibus aduerſum. Proinde ſtatuimus & ordinamus, ne liceat vllis Iudicib' vel Scabinis, quicunq; illi ſint, clericos & religioſos impenſis maioribus quàm laicos grauare, aut ad dupli ſolutionem eos quocunq; prætextu cogere, vbi in cauſa ſimili dat laicus ſimplum, ſub cenſuris contra eos qui exactionibus & oneribus clerum grauant, decretis.

Digitized by Google

Ne clandeſtinè coniugia contrahantur & tolerentur.

31. SÆPIVS experti, quanta mala ex clandeſtinis coniugijs oriantur, qualia ſunt periuria, ſtupra virginum, adulteria, homicidia, parentum & amicorum offenſiones, exhæredationes; vt prætereamus ea quæ Cæſ. M. Reformatio piè & Chriſtianè commemorat, decreuimus, & ſtatuimus vt clandeſtina contrahentibus tantiſper ſacramenta negentur, donec ab excommunicatione à Iudice competente abſoluantur, atque ita in facie Eccleſiæ ſacramenti ſolennia celebrent. Idem ſtatuimus de incolis & aduenis illis, de quibus ſuſpicio eſt, eos in facie Eccleſiæ non eſſe cōiunctos: qui aut matrimonij ſolennes ritus in Eccleſia celebrent, aut alibi id ſe feciſſe idoneis teſtimonijs probent. Dum verò huius gratia ad Eccleſiā conuenitur, & qui iunguntur, benedictioni ſacerdotali ſe ſubmittunt, abſit omnis leuitas & locus ſecularis, ſed cum Dei timore cogitent quale ſit vinculum quo colligantur, & quod Deus ſit, qui eos coniungat, vt diſcant in Chriſto nubere, cuius gratia, & dono torus immaculatus datur & conſeruatur.

Quòd matrimonium debeat præcedere trina proclamatio, & nemo niſi à Paſtore ad quem hoc pertinet coniungi.

32. FIt ſæpè, vt dum paſtor alter alterius ouile inuadēs, copulat virum & fœminam ſibi non ſubditos, abſque Epiſcopi licentia, vt vnus fiat duarum maritus, & contra vna multorum vxor. Ideo ſub pœnis & cenſuris canonicis, ſtatuimus & ordinamus, vt nemo parochus vel preſbyter auſit ſibi non ſubditos copulare, niſi ſit alter alterutrius parochus proprius, & paſtoris alterius dimiſſorias literas acceperit, nec niſi in vtriuſq; parochia, trinæ proclamationes tribus diebus feſtis à ſe inuicem diſtantibus ad populi frequentiam, præceſſerint,

Quod non debeant ſponſus & ſponſa coniungi, niſi in Eccleſia & tempore ab Eccleſia non interdicto.

33. SVPERBIAM eorum qui Eccleſiam Dei contemnunt, reprimere volentes, Mandamus & præcipimus vniuerſis parochis & presbyteris, ne quis alibi, quā in Eccleſia publicè poſt Miſſam auditam iungendos matrimonio copulet: nec alio tempore, quàm iura permittant, ſub pœna ſuſpenſionis ab officio, quàm ſacerdotes mandatū hoc prætergredientes, incurrant: nec volumus per officiales noſtros, cum quouis, niſi ex cauſis grauiſſimis & vrgente magna neceſſitate, diſpenſari.

Tert. lib. 2. ad vxorē: Vnde ſuffi ciam ad enarrandā facultatē eius cōnugij quod Eccleſia conciliat, confirmat oblatio, & obſignat ū Angeli renunciant, Pater ratū habet?

De communione & confeſſione Sacramentali.

34. PERLATVM eſt in conciliū, multos reperiri atheos homines, qui ſacram communionem ab annis aliquot à ſuo parocho non perceperint, quos veriſimile eſt vel non cōmunicaſſe vel alibi clanculum apud ſchiſmaticos communicare. Quoſdam etiam adire ſacram Synaxim, de quibus non conſtet, vtrum ſint confeſſi peccata ſua, abſoluti, an ſecùs. Statuimus idcirco, vt quicūq; Chriſtiano nomine volunt cenſeri, ſemel ve minimum in anno accipiant à ſuo parocho ſacram communionem, ſecundùm Catholicæ Eccleſiæ ritum, ſub vna tantùm ſpecie. Et vel eidē prius confiteantur, vel ſi de eorū confeſſione probabilis eſt dubitatio, teſtimonium adferant, quòd alibi ſint confeſſi & abſoluti. Alioqui viuentes ab ingreſſu Eccleſiæ arceantur; & mortui, Eccleſiaſtica careant ſepultura.

Ne fratres quatuor ordinum audiendis confeſsionibus ſe intromittant, niſi ſint præſentati.

35. EXploratum habemus quoſdā è fratribus quatuor Ordinum mendicantium iuuenes, imperitos & inexpertos ſacerdotes, fiducia priuilegiorum ſuorū audire paſſim confeſſiones, & quoſlibet paſſim abſq; iudicio & diſcretione caſuum, quam nullam nouerunt, abſoluere: Cui pe-

A riculo obuiare volentes præcipimus, ne quis fratrum Ordinum mendicantium, confeſſiones audire præſumat, niſi legitimè & ſecundum formam iuris, nobis vel cōprouincialibus epiſcopis præſentatus, & de his, quæ ad officium illud pertinēt, probè informatus ſit, & iudicatus idoneus. Quòd ſi Priores & Guardiani non compulerint ſuos fratres ad ordinationis huius obſeruantiam, & diſſimulauerint, tales nouerint ſe ab omni miniſterio eccleſiarum noſtrarum cum ſuis fratribus ſubmouendos. Ne verò habeāt quod de præſentatione querantur, has gratis, ſalua Scribarum moderata mercede, eis impartiemur.

De Pœnitentiarijs Epiſcopalibus.

B INSVPER, vt conſcientijs ſcrupuloſis conſulatur, ac facilior pateat omnibus ad veniam & abſolutionem peccatorum aditus, ordinamus noſtros in hac diœceſi pœnitentiarios, qui facultatem habeant, ſibi confeſſos ab omnibus caſibus nobis de iure vel per ſtatuta ſynodalia reſeruatis, in foro conſcientiæ abſoluendi. 36.

In primis Reuerendum Cyrenenſem Epiſcopum, noſtrum in pontificalibus Vicarium: Deinde Metropolitanę Eccleſiæ noſtrę Presbyteros Canonicos Theologos, omnes quoq; intraneos & extraneos collegiorum, & ruraliū paſtorum decanos, & quatuor primarum parochialiū Eccleſiarum in Colonia paſtores: ſcilicet Martini, Columbę,
C Laurentij & Albani: Priores quoq; quatuor Ordinū mendicantium, & prætereà ex ordine Prædicatorum fratrem Georgium de Tremonia, ex ordine Minoritarum fratrem Winandum ab Effrem, Licentiatum Theologiæ: ex ordine Carmelitarum fratrem Wilhelmum à Blathzem: ex ordine Auguſtinenſium, fratrem Henricum à Wuyerd, Prętereà addimus in maiori noſtra Eccleſia venerabilem Licentiatum Theologiæ Ioannem Lunem. Ioannem Lamb. decretorum doctorem, Ioannem ab Heinsberg Theologiæ Licentiatum, & Gotfridum Ditmarum ab Hagen.

De confeſſoribus Sanctimonialium.

D VOLENTES conſulere infirmitati ſanctimonialium, quas nonnunquam pudor vel metus retinent à confeſſione libera, quando ad vnum tantū patrem vel confeſſorem eis familiariter notum, alligantur, vnde fit, vt ſæpè non integrè, ſed vix vnquam liberè conſcientiā ſuam exonerent, & tamen ad ſacroſanctam communionem ſtatutis temporibus cum alijs accedant: Clementer indulgemus, & concedimus, vt ſanctimonialibus bis aut ter in anno fiat poteſtas, alij quàm ſuo presbytero confitendi, ab ordinario loci deputando, niſi proprius eorum viſitator aut commiſſarius huic rei prius prouiderit. 37.

De contemnentibus ſacram Vnctionem.

E RELATVM nobis in Concilio eſt, impios quoſdam homines infirmitatis ſuæ tempore vnctionem ſacram reſpuiſſe ac contempſiſſe: quamobrem ſtatuimus, vt ſi quis ſacramentum illud nobis ab Apoſtolo Iacobo tantoperè commendatum, contempſerit, Eccleſiaſtica careat ſepultura. 38. Iacob. 5.

Eſt quoq; in obſeruatione dierum feſtorum multa varietas, de qua in proxima ſynodo noſtra diœceſana ſtatuemus. Ea verò quæ hic conſtituta ſunt, iudicio ſanctæ Sedis Apoſtolicæ, & Oecumenici Concilij, vt omnia noſtra, re-
F uerenter ſubmittimus: nec per ea ſacris canonibus, traditionibus Eccleſiaſticis, aut reliquis maiorum noſtrorum Prouincialibus & diœceſanis ſynodalibus conſtitutionibus volumus derogatum. Poteſtatemq; præmiſſa omnia, & ſingula interpretandi & declarandi, quoties opus fuerit & viſum erit expedire, nobis reſeruamus. In cuius rei fidē, & teſtimonium ſigillum noſtrum præſentibus eſt appenſum. Datum in Metropolitana Eccleſia noſtra Colonienſi, 6. April. Anno Domini 1549.

CONCILIVM MOGVNTINVM AVCTORE SEBAſtiano Archiepiſcopo in cauſa fidei & morum congregatum, anno Domini, 1549. tempore Pauli Papæ tertij.

CONSTITVTIONES CONCILII PROuincialis Moguntini, Sub Reuerendiſſimo in Chriſto patre, & Ampliſ. Principe & Domino, D. Sebaſtiano Archiepiſcopo Moguntino, Sacri Romani Imperij per Germaniam Archicancellario & Principe Electore, &c. ſexta Maij, Anno Domini milleſimo quingenteſimo quadrageſimo nono celebrati.

INDEX CAPITVLORVM CONcilij Prouincialis Moguntinenſis, eorum quæ ad doctrinam fidei pertinent.

De ſancta Trinitate & fide Catholica. Cap. 1

De creatione & conſeruatione mundi. 2

De hominis creatione. 3

De lapſu hominis. 4

De peccato Originali. 5

De Redemptione per Chriſtum. 6

De Iuſtificatione. 7

De Charitate & bonis operibus, & meritò eorum. 8

Obſeruationem mandatorum Dei, verè Chriſtianis eſſe poſſibilem. 9

De vera libertate Chriſtiana. 10

De Sacramentis in genere. 11

Modus doctrinæ circa Baptiſmum. 12

De Baptiſmo paruulorum. 13

Baptiſmum, adhibitis ritibus ſecundum veterem Eccleſiæ morem, adminiſtrari debere. 14

Vnctiones in baptizando paruulis omiſſas, expleri debere. 15

Baptiſmum ante meridiem adminiſtrari debere. 16

Modus doctrinæ circa Sacramentum Confirmationis. 17

De vnctione Chriſmatis in Confirmatione. 18

De cognationibus ſpiritualibus, ex his duobus potiſſimum Sacramentis Baptiſmi & Confirmationis prouenientibus. 19

Modus doctrinæ circa Sacramentum Pœnitentiæ. 20

De contritione. 21

De confeſſione. 22

De Satiſfactione. 23

De abſolutione. 24

De ijs, qui confeſſionibus audiendis præfici debent. 25

De reſeruatione caſuum relaxanda. 26

Ne religioſi Laicos communicent ſine conſenſu Parochorum. 27

Sine teſtimonio factæ Confeſſionis, nemo ad ſacræ Euchariſtiæ perceptionem admittatur. 28

De confeſſione non reuelanda. 29

De Satiſfactionibus. 30

Modus doctrinæ circa Sacramentum Euchariſtiæ. 31

De communione vnius ſpeciei. 32

Vt à ieiunis & confeſſis ſacroſancta Euchariſtia ſumatur. 33

Modus doctrinæ circa Sacramentum extremæ vnctionis. 34

Modus doctrinæ circa Sacramentum Ordinis. 35

Modus doctrinæ circa Sacramentum Matrimonij. 36

Monendos liberos, ne inſcijs parentibus contrahant. 37

De matrimonij ſolennitate. 38

De benedictione Salis, Aquæ, & aliarum rerum, quæ per Exorciſmos & orationes, ad vſum fidelium præparantur. 39

De Cæremonijs. 40

De Imaginibus. 41

De abuſu Imaginum prohibendo. 42

De reliquiis Sanctorum. 43

De peregrinationibus ad Reliquias Sanctorum. 44

De Inuocatione & veneratione Sanctorum. 45

A *De Orationibus pro defunctis, & de Purgatorio.* 46

De ieiunio, & delectu ciborum. 47

INDEX EORVM QVÆ PERTInent ad mores.

De conſtitutionibus Eccleſiæ. 48

Ne ignoti & inexplorati, ad prædicationis munus admittantur. 49

Obſeruandi Parochi & concionatores, quomodo quiſque doceat. 50

Videndum, quibus libris Parochi & Concionatores paſſim vtantur. 51

B *Plebs, vt concionibus & diuinis interſit, per Magiſtratus adigenda.* 52

De horis Canonicis. 53

Quæ ad tremenda Miſſæ myſteria. 54

Presbyteri, cum irreuerentia Miſſas celebrantes, coercendi, 55

De præmittenda ſacerdotum confeſſione ante ſacrificium Miſſæ. 56

Miſſæ, ſub Concione aut ſolenni ſaco, non celebrentur. 57

Concionatores plebem verum Miſſæ vſum diligenter edoceant. 58

Miſſa quo geſtu aut qua deuotione audienda. 59

In Primitijs omittendæ comeſſationes. 60

Sanctorum ſolennitates Dominicis cedant. 61

De ſacris libris recognoſcendis & repurgandis. 62

De examine Prælatorum. 63

C *De his, qui plura beneficia curata obtinent.* 64

De generalibus ſtudijs inſtaurandis. Et de Adoleſcentibus ad ſtudia publice alendis. 65

De clericis ſecularibus & regularibus, ad ſtudia ablegandis: Et de ſtudijs apud Monaſteria inſtaurandis & conſeruandis. 66

De Theologiæ apud Eccleſias collegiatas profeſſoribus. 67

De patronis & collatione beneficiorum. 68

De admiſſione ad beneficia Eccleſiaſtica, & eorum reſignatione. 69

De iuſta diſtributione prouentuum Eccleſiaſticorum. 70

Vt Præpoſiti, Decani, Scholaſtici, Cuſtodes, & Cantores, apud Eccleſias ſuas reſideant. 71

De modo deferendi quotidianas diſtributiones. 72

Otioſas deambulationes in Eccleſiis inter diuina prohibendas. 73

D *De honeſtate & decentia Clericali.* 74

De decimis & offertorijs perſoluendis. 75

De foro competenti, & immunitate Eccleſiaſtica. 76

Quibus Epiſcopi aut Archidiaconi ſuas vices cõmittere debeãt. 77

De Regularibus. 78

De clauſuris Monaſteriorum Virginum. 79

Paſtores, & alij Eccleſiis ſuis quibus per ſe non præſunt, idoneos, & perpetuos Vicarios præficiant. 80

De promouendis ad ſacros ordines. 81

De ordinandorum teſtimonio. 82

Qui in baptiſmo vnctiones ſacri olei & Chriſmatis, iuxta vetuſtiſſimum Eccleſiæ morem non ſuſceperunt, ad ordines ſacros ante talium vnctionum ſuppletionem non admittantur. 83

E *De ijs, qui ordinantur extra ſuas diœceſes.* 84

De honore Prælatorum. 85

Ne domicellares Canonici, ante merita virtutis & doctrinæ, ad Capitula aſſumantur. 86

De iuramentorum exactione reſtringenda. 87

Pecunias ex ſtatutis beneficiorum, aut aliunde cedentes, in Eccleſiarum vtilitatem impendi debere. 88

De rebus Eccleſiarum diligenter curandis. 89

De procuratione ſeu Fabricis Eccleſiarum Parochialium. 90

De Simonia. 91

Vt parochi ſacramenta gratis adminiſtrent. 92

De competentiis Parochorum. 93

F *De clericis peregrinis.* 94

De ſacellanis Nobilium. 95

De Magiſtris ſcholarum. 96

De Teſtamentis & vltimis voluntatibus. 97

Mercatus diebus Dominicis & feſtiuis prohibendos. 98

De libris per Typographiam publicandis. 99

De pœna clerici percuſſoris, aut rixoſi contra alium clericum. 100

De pœna Sortilegiorum. 101

De clericis concubinariis. 102

De Excommunicatione. 103

De vitandis excommunicatis. 104

PRÆFATIO.

SEBASTIANVS Dei gratia ſanctæ Sedis Moguntinæ Archiepiſcopus, Sacri Romani Imperij per Germaniam Archicancellarius, & Princeps Elector &c. Vniuerſo clero & populo per diœceſim noſtram Mogunt. Salutem in Domino ſempiternam. Poſteaquam graue illud Paſtoralis muneris onus humeris noſtris (Domino ſic diponente) incubuiſſet, ſanè nunquam quaſi in dignitatis & honorum faſtigio ſublimari, lætari potuimus, ſed quaſi in quadam ſpecula poſiti, ingentem & anxiam ſolicitudinem animo concepimus, & quaſi importabile onus humeris ſuſtinentes, ad omnem ſuſcepti muneris recordationem frequenter ingemuimus. Non enim ignorabamus depoſitum, quod tradente & commendante Chriſto ſuſcepimus, quanta in illo aſſeruando cura, ſolicitudine & labore deſudare nos oporteat: quantave pœna nos maneat, & quàm terribilis nos Domini ſententia expectet, ſi quicquam de Theſauro illo, quem Chriſtus, velut ſedulus & prudens negotiator pretio ſanguinis ſui comparandum duxit, noſtra fortè incuria perire contigerit.

Accedebat ad cumulum ſolicitudinis noſtrę, & timoris noſtri pondus in immenſum augebat, quòd functionem noſtram paſtoralem in eam videbamus tempeſtatem inciſiſſe, qua tot ſectæ, ſchiſmata, & omnes penè præteritorum temporum hæreſes, velut conſpiratione facta, agminatim in Eccleſiam irruerant, diſperſum Chriſti gregem immanes lupi ad interitum rapiebant: & qua, vniuerſa vitiorum corruptela & grauiſſimorum ſcelerum lues, ouile Chriſti quaſi contagione perſerpens ouiculas Chriſti ſanguine redemptas, crudelem in modum depaſcebatur.

Atque hac temporum iniquitate nobis nequaquam deſidiæ patrocinium, aut negligentiæ excuſationem, prę-beri exiſtimabamus: ſed curam & ſolicitudinem noſtram potiùs augeri, vt quanto grauioribus malis laborantem Eccleſiam conſpiciebamus, tanto attentiore animo & ſtudio vigilantiore, in eam, quam Dominus nobis impoſuerat, Paſtoralis officij functionem incumberemus, & gregi nobis eredito cuſtodiam ſimul & diſciplinam ſedulò adhiberemus: Cuſtodiam quidem, vt ex commonitione noſtra, cauere noxia, & ſalutaria appetere: peccata refugere, & virtutes ſectari, plebs nobis commiſſa ſedulò adſueſceret. Diſciplinam verò, vt qui ſpretis ſalutaribus monitis, aut torpentes negligentia, aut malitia incitati, delinquerent: per nos à vitijs ſuis, Eccleſiaſticæ cenſuræ ſeueritate coërcerentur. Siquidem memineramus, hanc vtramque curam à Domino ouilis ſui cuſtodibus ſub graui comminatione iniungi. Cuſtodiam quidem, cùm ait: Si Speculator viderit gladium venientem, & non inſonuerit buccina, & populus ſe non cuſtodierit, veneritque gladius, & tulerit de eis animam: ille quidem in iniquitate ſua captus eſt, ſanguinem autem eius de manu Speculatoris requiram. Seueritatem verò diſciplinæ Dominus à Paſtoribus exigens: Non quæras, inquit, fieri Iudex, niſi valeas virtute irrumpere iniquitates: nimirum innuens, graui culpæ alligari eum, qui vitia ſubditorum, quæ pro poteſtate ſibi tradita compeſcendo emendare debet, diſſimulando nutrit & auget. Et alibi Dominus Paſtorum negligentiam ſeueriſſimis minis increpans: Ecce ego ipſe, inquit, ſuper Paſtores, gregem meum de manu eorum requiram.

His nos Domini commonitionibus incitati, iam indè ab initio ordinationis noſtræ, propenſa voluntate ad debitam commiſſæ nobis functionis executionem, omnem animi & conſilij vim conuertebamus. Sed pios conatus noſtros inquietudo temporis illius impediebat, dum tumultibus & bellis feruerent omnia, ac planè appareret, ſeculum noſtrum iam nec vitia ſua ferre poſſe, nec remedia pati velle. Et iam nihil aliud, quàm grauem Eccleſiarum ruinam, & de proximo imminentem Religionis noſtræ interitum oculis præuidebamus, niſi Deus pro immenſa ſua miſericordia miſeratus, Eccleſiam ſuam tot malis grauiſſimè afflictam, & ſub tantarum calamitatum onere iamiam ruituram, Inuictiſſimi & Potentiſſimi Principis Caroli Quinti, Pientiſſimi & verè Catholici Imperatoris armis texiſſet, & à caſu præſeruatam, pia eiuſdem Imperatoris ſolicitudine ad priſtinæ ſecuritatis recuperandæ ſpem erexiſſet.

Cùm igitur ſingulari Dei gratia & miſericordia, & Chriſtianiſſimi ac Potētiſſimi Imperatoris beneficio hęc quies Eccleſijs reddita eſſet, vt iam de rebus Religionis conſilia tutò capere liceret: Nos tantam opportunitatem, quam nobis diuinitus concedi diu deſideraueramus, nequaquā negligendam rati, omnes animi & conſilij conatus ad Eccleſiarum nobis ſubiectarum diſciplinam ritè conſtituendam, & ad plebis commiſſæ ſalutem promouēdam, adeoque ad totius Paſtoralis muneris noſtri functionem pro virili exequendam, applicuimus. Et veterem Eccleſiæ cōſuetudinem inſequentes, quam Apoſtoli nobis reliquerūt, & Sancti Patres quaſi per manus traditam ſedulò retinuerunt, vt quoties in fide Chriſtiana dubię quęſtiones orirentur, aut alioqui ancipiti malo Eccleſia periclitaretur, mox Synodum conuocarent, & dubias quęſtionis ex ſcripturis ſanctis, iuxta communem Sanctorum Patrum conſenſum, & receptam Eccleſiæ authoritatem, dirimerent, & ſuborientibus difficultatibus & periculis, collato inter ſe conſilio, matura & ſalutaria remedia adhiberent: Nos quoque, poſt celebratam à nobis Synodum Diœceſanam pręſentibus malis etiam amplioris conſilij remedia eredētes quærenda, iuxta Sacrorum Canonum ſanctiones Prouinciale Concilium duximus congregandum. Itaq; comprouinciales noſtros amicos chariſſimos, & dilectos in Chriſto reuerendos Coepiſcopos, ad diem ſextum Maij in ciuitatem noſtram Moguntiam euocauimus, è quibus cùm Reuerendus in Chriſto, & amicus noſter ſyncerè dilectus, Mauritius Epiſcopus Eyſtetenſis, vir inſigni eruditione præditus, & promouendæ Religionis, zelo mirificè flagrans, per ſeipſum: plerique verò alij per idoneos nuncios pietate, doctrina, prouidentia, & conſilij magnitudine præſtantes viros, promptè comparuiſſent: omnium qui conuenerant, voluntates ad Eccleſiæ tot malis afflictæ, & tantis Cleri & populi vitijs deturpatæ, auxilium & emendationem valdè pronas deprehendimus. Qua animorum alacri pietate, & pia alacritate exhilarati, inuocato Dei auxilo, ſine ampliore mora ſancto & neceſſario negotio manus admouimus, & quantum is nos adiuuare dignatus eſt, cuius cauſam agebamus, in commune cœpimus conſulere, quanam ratione populos nobis commiſſos in officio continere, noxia quæque ab eis auertere, & ſalutaria eis prouidere, ac Eccleſias noſtras in pace & puritate regere poſſimus, donec generale Concilium his tantis malis aptiora remedia prouideret, & omnium abuſuum pleniorem emendationem, ac Deo propitio calamitatum & diſſidiorum finem inueniret. Tandem cùm dies aliquot continuis deliberationibus abſumpſiſſemus, quæcumque ad Dei gloriam illuſtrandam, ad Eccleſiaſticæ diſciplinæ emendationem, & ad ſalutem commiſſi nobis gregis promouendam, apta & ſalutaria nobis viſa ſunt, in Conſtitutiones diuinæ legi, Orthodoxorum Patrum ſententijs, & ſacrorum Canonum ſanctionibus, ac rectæ rationis iudicio conſentaneas, congeſſimus, & eas vt ab omnibus per ciuitates & Diœceſes noſtras obſeruentur, communi conſenſu publicandas decreuimus. Dedimus autem operam in ijs noſtris Conſtitutionibus, vt ſolicitudinis & Paſtoralis noſtræ curæ vtramque partem complecteremur, & gregi nobis commiſſo cuſtodiam ſimul, & diſciplinam præſtaremus: omnem curam adhibentes, quatenus in Eccleſijs noſtris ſimul ſalutarem Chriſti doctrinam, in qua vita & ſalus Chriſtiani gregis conſiſtit, à prauis opinionibus immunem & puram conſeruare, & diſciplinam Eccleſiaſticam magna ex parte collapſam erigere, & ſic Chriſto principi Paſtorum, oues quas ſuo ſanguine redimendas ſibi exiſtimauit, in illo die incolumes ſiſtere valeamus: nequaquam immemores, vt ingentis meriti ſibi comparant fructum, qui ſuper gregem Domini diligenti cuſtodia excubantes, ad iuſtitiam erudiunt, & ad ſalutem promouent multos: ſic æterni ſupplicij ſe reos conſtituere, qui ad Paſtoralis officij functionem admoti, ſua negligentia miſeri-

reſinunt animas, pro quibus ſanguinem ſuum impendere, & acerbiſſimam mortem tolerare ſuſtinuit Chriſtus filius Dei.

Actor. 20. NOs igitur iuxta Apoſtoli commonitionem, attendere volentes vniuerſo gregi, in quo nos Spiritus ſanctus poſuit Epiſcopos regere Eccleſiam Dei, quam acquiſiuit ſanguine ſuo, memores nos aliquando coram iuſto Iudice, pro animabus commiſſæ nobis plebis, rationem reddituros eſſe, in primis ſolicita cura duximus prouidendum (Hebr. 13. 1. Pet. 1.), vt in Eccleſijs per vniuerſam noſtram Prouinciam & Diœceſes conſtitutis, ſana & ſyncera, tum etiam vna, conſentiens & concors ſacroſanctæ fidei noſtræ, doctrina tradatur, quatenus populi curæ noſtræ commiſſi, ſicut vno Baptiſmo in ſpem viuam regenerati, vnum colunt Deum, vnamq; fidem profitentur (Ephes. 4.), & vnam omnes ambiunt vnius Patris in cœlo hæreditatem, ſic ad eandem vna & concordi doctrina erudiantur.

Proinde vniuerſos & ſingulos Paſtores, Parochos, Concionatores, & Curatos, per Ciuitates & Diœceſes noſtras conſtitutos in Domino exhortamur, eiſque diſtrictè præcipiendo iniungimus, vt tum vniuerſam Chriſtianam doctrinam, iuxta receptum ſanctorum Patrum & orthodoxæ ac catholicæ Eccleſiæ ſenſum (vitatis noxijs nouitatibus, & ſuſpectis opinionibus penitùs omiſſis) plebibus ſibi commiſſis fideli cura tradant: tum verò eos præcipuè, qui hiſce temporibus in controuerſiam trahuntur, ſacroſanctæ Religionis noſtræ articulos, in eam quæ ſequitur, ſententiam explicent.

De ſancta Trinitate & fide Catholica.

CAPVT PRIMVM.

PRINCIPIO, vt ſuperbenedictæ Trinitatis fidem, ſimplici populo non anxia nimis & ſcrupuloſa, ſed plana & ſimplici oratione, iuxta ſcripturæ ſacræ, & trium ſymbolorum Apoſtolici, Niceni & Athanaſij traditionem, exponant, & eos vnum Deum in Trinitate, & Trinitatem in vnitate credere & confiteri edoceant. Vnum eundemque Deum in eſſentia, & in perſonis trinum, Patrem & Filium & Spiritum ſanctum.

De Creatione & Conſeruatione mundi.

CAPVT II.

HVnc Deum Conditorem, Conſeruatorem, & gubernatorem eſſe rerum omnium, in pœnis & vindictis iuſtum ſimul & miſericordem: in donis liberalem, omnis quidem boni, ſed nequaquam mali culpæ authorem: Siquidem nos peccata, nulla impulſi neceſſitate, ſed malitia & vitio noſtro, perpetramus.

De hominis Creatione.

CAPVT III.

Geneſ. 1. Eccleſ. 15. INTER cætera bonitatis & potentiæ ſuæ opera, Deum ab initio hominem ad imaginem & ſimilitudinem ſuam condidiſſe, corporis & animæ viribus rectum, ornatum, iuſtitia & gratia: intus in anima prauis motibus vacuum, in corpore infirmitatis omnis & omnium ærumnarum expertem, & à moriendi neceſſitate immunem, in voluntate ad bona, malaque appetenda ex pari liberum.

De Lapſu hominis.

CAPVT IV.

Geneſ. 3. Eccleſ. 40. Geneſ. 6. QVI cùm mandatum Dei conditoris ſui præuaricatus eſſet, ſanctitatem, gratiam, & iuſtitiam, in qua erat conſtitutus, iuſtiſſimo Dei iudicio amiſit: itæ Dei ac damnationi obnoxius, & in corpore ſimul & anima factus deterior, vt iam in corpore famem, ſitim, & innumeras alias miſerias & infirmitates, in anima concupiſcentiam ad mala prolicientem, multaſque noxias & moleſtas ærumnas, ac tandem vtriuſq;, videlicet corporis & animæ, mortem ſuſtineret.

De peccato originali.

CAPVT V.

HOc primorum hominum peccatum, propagatione in omnes homines tranſiſſe, ac ſecum pœnam ſuam trahere, vt ſint natura omnes homines iræ Dei, mortis, & damnationis rei, & in peccatum proni: qui per libertatem arbitrij ſui, (quæ exigua & infirma in ijs reſidet) nondum adiuti gratia Dei, ea quæ ſunt Spiritus, & ad ſalutem conferunt, non agnoſcere, nedum appetere queant. (Rom. 5. Epheſ. 2. Geneſ. 8. 1. Cor. 2.)

De Redemptione per Chriſtum.

CAPVT VI.

AB hoc Originalis peccati morbo, homines ſola Dei miſericordia, per Redemptionem, quæ eſt in Chriſto Ieſu, liberari: Qui infirmitates & languores noſtros in ſe ſuſcipiens, & peccata noſtra in Cruce perferens in corpore ſuo, Patri nos reconciliauit, vt ſatisfactionem pro delictis noſtris, quam in noſtris meritis non inuenimus, de Chriſti ſanguine & meritis eius aſſumamus: Cui dum per Baptiſmum inſerimur, per Spiritum ſanctum mundamur, & omnem reatum, quem naſcendo vel propriè peccando contraximus, renaſcendo exuimus, & ab omni prorſus peccato liberamur, & per Spiritum ſanctum ſanctificamur, & innouamur ſecundùm internum hominem, vireſque contra relictæ concupiſcentiæ impetus accipimus, vt iam non regnet peccatum in mortali noſtro corpore: nec ad culpam nobis, ſed ad meriti occaſionem, ſi per gratiam Dei gnauiter pugnauerimus, concupiſcentia in nobis ſit relicta. (Rom. 5. Eſa. 53. 1. Pet. 2. Epheſ. 5. 2. Cor. 5. Tit. 3. 1. Cor. 6. Rom. 6.)

De iuſtificatione.

CAPVT VII.

ATQVE hac ratione iuſtificati homines, cùm qui immundi & natura iræ filij, & damnationis rei ſunt, per Chriſti meritum peccatorum ſuorum remiſſionem impetrata, renouantur ſpiritu Dei per Chriſtum ſecundùm internum hominem: vt iam iuſtificati gratia ipſius, & reconciliati Deo, & ab æternæ damnationis reatu abſoluti, hæredes ſint ſecundùm ſpem vitæ æternæ. (Rom. 5. Tit. 3.)

Talis autem iuſtificationis initium ex Dei gratia prouenire, qua ante omne meritum, dum adhuc inimici & peccatores ſunt, excitari & adiuri, & eidem gratiæ ſic excitanti & adiuuanti conſentientes & cooperantes, ad Iuſtificationem diſponuntur.

Hanc verò præuenientem gratiam, cùm per alia media, tum potiſſimum in prædicatione verbi, ad conuerſionem hominis operari, dum homo peccatorum ſuorum admonitus, & à Deo iuſto Iudice conſtituta peccatis ſupplicia metuens, mox excitatus & adiutus Dei gratia, à timore peccati, ad Dei miſericordiam cogitatione deflectit: & cum alia omnia in ſcripturis reuelata, tum hoc præcipuè fide firma capit, Deum peccatoribus propter Chriſtum miſereri velle: Qua ſubnixus fiducia, ſpem concipit, & timorem animo eijcit, ac Deum, quem ad miſerendum procliuem, ſibique iam propitium credit, diligere, & peccata quæ ipſum à Deo ſeparabant, odiſſe incipit, iamque Deo per Baptiſmum vniri, ſi nondum eſt in Chriſto regeneratus: aut ſi poſt acceptam Iuſtificationis gratiam in peccata relapſus eſt, per pœnitentiam Deo reconciliari deſiderat, eiq; per vitæ nouitatem placere, & per mandatorum ipſius obſeruationem perpetuò adhærere velle proponit. Sicq; is, qui tunc primò fidei Chriſtianæ initiandus venit, regenerationis lauacro ſuſcepto, aut ſaltem votis expetito, (Gen. 3. 13. Actor 10. Ioan. 13. Rom. 3.)

Digitized by Google

dum ſuſcipiendi facultas non ſuppetit: Ille verò, qui poſt A
acceptã Iuſtificationis gratiam per peccatum rurſus excidit, per Pœnitentiæ remedia Iuſtificationem accipit, Quæ cum peccatorum remiſſione etiam ſanctificationem, & interni hominis innouationem confert, quatenus per meritum paſſionis Chriſti quod iam credenti communicatur
Rom.5. cum venia peccatorum, homo etiam Dei gratiam, & per Spiritum ſanctum vna cum fide, ſimul charitatem in corde diffuſam ac ſpem accipit. Hiſque Dei donis in ipſo permanentibus, non iam ſolùm reputatur aut nominatur, ſed verè exiſtit iuſtus: non tamen ſua propria, aut ſuis meritis comparata, ſed ex gratia Dei per Chriſtum donata & communicata, iuſtitia.

Rom.3. Ephes.2. Itaque hominem iuſtificari gratis per fidem, quia nullis B præcedentibus meritis iuſtificatio acquiritur, ſed ex DEI gratia per Chriſtum donatur, his quibus in eum credentibus, mortis eius & fuſi pro peccatoribus ſanguinis meritum applicatur.

De Charitate & bonis Operibus, & merito eorum.

CAPVT VIII.

1.Ioan.3. CHARITATEM verò, ſine qua nemo iuſtus eſſe poteſt, iam tum, cùm in Iuſtificatione hominis accedit, operibus bonis grauidam eſſe, nec otioſam manere in verè iuſtificatis: qui ia oblata occaſiõe, & facultate permiſſa, promat de ſe opus bonum, & quotidiana faciat iuſtitiæ incremẽta, ſecundùm ſcripturam: Qui iuſtus eſt, iuſtificetur ad-
Apoc.22. huc. Ea verò, quæ iuſtificati iam, membra ſua exhibentes,
Rom.6. arma iuſtitiæ in ſanctificationem fide per dilectionem operante, fecerint opera: tum quia Deus benè operantibus,
Galat.5. & in ipſo ſperantibus, mercedem miſericorditer promiſit: tum etiam quia eiuſmodi iuſtificatorum opera, gratiæ Dei effectus ſunt, & mouente & adiuuante Spiritu ſancto fiũt: verè bona, & Deo grata, ac remuneratione vitæ æternę digna eſſe.

Ioan 15. Non enim ſecundùm humanas vires, æſtimanda ſunt
Rom 4. Iuſtificatorum opera, ſed ſecundùm eam gratiam, quam D in ipſos influit Chriſtus, ex qua deinde bona ipſorum opera promanant. Et ſecundùm eam dignitatem, quam de Spiritu ſancto, velut omnis boni operis motore & operatore, ſumunt. Sic enim extenuandæ vires humanæ, vt non ſimul & gratia Dei vilis reputetur: ſic in bono opere faciendo, deprimenda eſt facultas hominis, vt interim cogitemus, Spiritus ſancti motum, & in nobis efficacem, & apud Deum acceptum ac pretioſum eſſe.

Obſeruationem mandatorum Dei, verè Chriſtianis eſſe poſſibilem.

CAPVT IX.

E

Philip 2. EX eadem cauſa demonſtrandum eſt, Mãdatorum Dei obſeruationem renatis ac iuſtificatis eſſe poſſibilem, non ſecundùm naturæ infirmitatem, quam habent cum alijs hominibus communem: ſed ſecundùm gratiã Chriſti, qua imbuti ſunt, & ſecundùm opem Spiritus ſancti, quem renati ac iuſtificati acceperunt: Vt iam diuinorum præceptorum obſeruatio renatis tanto ſit poſſibilior, quanto maiorem gratiam, eodem ſemper opitulante Spiritu, vel ſemel acceptam retinent, vel amiſſam nouo ſubindè munere recuperant.

F

De vera libertate Chriſtiana.

CAPVT X.

Rom.5. EAM verò libertatem ſuam (quam lex Spiritus, quæ eſt ipſa Charitas, diffuſa in cordibus noſtris, nobis affert) Chriſtiani intelligant, non, vt non impleant ea, quæ in mandatis Dei exiguntur, ſed quatenus ad ea adimplenda non, vt alij homines, pœnarum metu & Imperio legis cõpellantur, ſed ea iam non inuiti, immo raro volentes faciant ea, vt obedientia ipſorum ſecundum animi promptitudinem, & in ... facta læta ... vera libertas: ſecundum præcepti ... impletionem, plena & pia ſeruitus exiſtimetur. A ... concedentibus frena laxare, & carnis curam ſecundum eius deſideria facere, non Chriſti libertas, ſed pernicioſa diabolicus ... repiitanda eſt. Rom

De Sacramentis in genere.

CAPVT XI.

DOCEANT etiam Paſtores noſtri, ſeptem eſſe eccleſiæ Sacramenta diuinitus inſtituta, per quæ velut apta remedia atq; inſtrumẽta, & peccatis noſtris mederi, & ſuæ gratiæ munera nobis impartiri, Deus voluerit. Eaque non eſſe nudas ſimplices, quod quidam impunè confingunt, ſed ſacroſancta ſignacula, & efficacia ſigna, quæ ritè ea ſuſcipientes, gratiam eis conferendo, ſanctificent. Gratiam verò ſacramentorum, non ex ipſa externarum rerum virtute nec ex merito Miniſtri: ſed ex internæ & diuinæ operationis virtute, æſtimandam eſſe.

Modus doctrinæ circa Baptiſmum.

CAPVT XII.

C ET vt populus virtutem ac fructum vniuſcuiuſq; Sacramenti planè intelligat, concordi doctrina ... populos nobis commiſſos volumus, vt credant Baptiſmi virtute omne prorſus peccatum, tam Originale quàm Actuale remitti, nec quicquam in ritè baptizato relinqui, quod ab ingreſſu Regni cœleſtis remorari eum queat. Concupiſcentiam enim, quæ poſt Baptiſmum in nobis, ad Agonem non ad culpam, relinquitur, iam non eſſe peccatum vera ratione peccati: ſed peccatum ob id appellari, quod per Rom peccatum facta, & ex peccato relicta ſit, & ad peccatum amplius incliner.

De Baptiſmo Paruulorum.

CAPVT XIII.

DATVM etiam Paruulis in fide Eccleſiæ Baptiſmum, ad abolendum Originale peccatum, & ad ſalutem conſequendam, efficacem eſſe. Eumque ſemel ritè, etiam à paruulo ſuſceptum, ... ab hæretico vel infideli in forma Eccleſiæ, cum recta intentione datum, ſine iniuria Chriſti (in cuius mortis ſimilitudinem, ſemel pro nobis redimen- Rom 6.
dis tolerat, traditur) ſine grandi piaculo amplius iterari nec poſſe, nec debere: ne inuocatio ſanctiſſimi nominis Dei, in qua ſemel ablutio data eſt, per iterationem, quaſi vana accuſetur: & mors Domini, in cuius ſimilitudinem ſemel baptizamur, repetito baptiſmo, quaſi inefficax arguatur.

Baptiſmum, adhibitis ritibus ſecundum veterem Eccleſiæ morem, adminiſtrari debere.

CAPVT XIV.

PAROCHIS verò, & alijs Eccleſiarum Miniſtris per noſtras ditiones conſtitutis ſedulo iniungimus, & ſub graui pœna, præuaricantioris ſine remiſſione infligendæ, cõminamur, ne aliter, quàm adhibitis Exorciſmis & Exufflationibus, Vnctionibus etiam & cæteris ritibus, per Catholicam Eccleſiam ab antiquo obſeruari ſolitis, & in aqua nõ prophana, ſed ſolenni benedictione, & ſacri Chriſmatis, Vnctione ſanctificata, extra caſum neceſſitatis, Baptiſmum adminiſtrare præſumant.

Vnctiones in baptizatis paruulis omiſſas, expleri debere.

CAPVT XV.

CVM autem circa ſacrum Baptiſma non raro eueniet, ſoleat, vt myſticæ illæ vnctiones, tum inde ab initio

Religio-

Religionis Chriſtianæ per vniuerſam Eccleſiam adhiberi ſolitæ, vel ex neceſſitate propter metum imminentis mortis infantium, vel etiam ex contemptu omittantur: Nos Parochis noſtris hanc curam ſeriò iniungimus, eiſque diſtrictè præcipiendo mandamus, vt de pueris ſic baptizatis diligenter inquirentes, ſi comperérint alioqui debitam verborum formam obſeruatam, Baptiſmum quidem ſic traditum approbent: Eos verò, qui dum baptizarentur, Vnctiones non receperunt, ſeriò exhortentur, & ſedulò inducere tentent, vt conſuetas Vnctiones cum Oleo ſancto, in pectore & ſcapolis, & in vertice cum Chriſmate, adiunctis ſolitis precationibus, quæ in Agendis habẽtur, aliosque ritus omiſſos, in ſeipſis per Catholicum Sacerdotem, iuxta vetuſtiſſimum Eccleſiæ morem, cautè & piè ſuppleri curent. Quod ſi deprehẽderint, in tali Baptiſmo nec formam debitam eſſe obſeruatam, his qui ſic baptizati fruſtra putabantur, totum Baptiſma ſecundum Eccleſiæ ritum tradant.

Baptiſmum ante meridiem adminiſtrari debere.

Capvt XVI.

Et vt tanto myſterio debita omnino reuerentia, exhibeatur, Parochos & Eccleſiarum Miniſtros ſeriò monemus, vt manè inter officia diuina, aut mox poſtea peracta, (non autem tempore pomeridiano poſt epulas & prandia, niſi neceſſitas aut periculum infantium accelerare Baptiſmum expoſcat) cum multa ſobrietate, & accurata deuotione, Baptiſmum adminiſtrent. Comeſſationes verò, & parum ſobria conuiuia, quæ quibuſdam in locis poſt baptiſmum fiunt, per ciuiles Magiſtratus inhiberi, aut ſaltem ad moderationem Chriſtianis dignam, reduci volumus.

Modus Doctrinæ circa Sacramentum Confirmationis.

Capvt XVII.

Sacramentvm confirmationis ex inſtitutione Chriſti, & Apoſtolorum praxi, Eccleſiæ relictum eſſe, in quo, iuxta Domini promiſſionem, Spiritum ſanctum, quo in Baptiſmo ad peccati emundationem ſignati ſumus, cum nouo gratiæ ſuæ munere accipimus: Videlicet, vt virtute eius contra Satanæ tentationes muniamur: vt gratia eius, ad melius capienda fidei myſteria, illuminemur: ad Confeſſionem Chriſti fiduciam, & contra vitia, robur accipiamus. Quę omnia Chriſtus Dominus, per ſpiritum ſanctum, quem miſſurus erat, fidelibus conferenda, diſerte promiſit. Ea verò, vt erant à Chriſto promiſſa, ipſis Apoſtolis in die Pentecoſtes exhibita, & ab eiſdẽ per manuũ impoſitionem in alios transfundi cœpta, Actus ipſorum ſatis reſtantur. Vnde Eccleſia Catholica Spiritum ſanctum per manus Epiſcoporum fidelibus tradendi normam accepit.

De Vnctione Chriſmatis in Confirmatione.

Capvt XVIII.

Diligenter etiam populum inſtruant, cur hoc Sacramentum, ab initio ſola manuum impoſitione exhibitum, mox ſub ipſis temporibus Apoſtolorum ex eorundem traditione, adhibita Chriſmatis Vnctione, cœperit conferri. Nam cùm in initio Spiritus ſanctus ad euidentiorem recentis adhuc fidei commendationem, ſigno viſibili influeret confirmatis: externa Vnctione, quæ illam internam deſignaret, tunc non erat opus. Poſtea verò adulta eccleſia, & ſtabilita fide, cùm ſigna externa apparere ceſſauerunt, nec iam amplius Spiritus S. viſibiliter deſcenderet, mox in locum viſibilis ſigni, Vnctio Chriſmatis adhiberi cœpit, quæ his, qui confirmarentur, internam & ſpiritalem Vnctionem repræſentaret, vt quid intus agatur per gratiam, foris aliquo viſibili ſigno innoteſcat, & verbi fidem externi elementi ſimilitudo confirmet.

De Cognationibus ſpiritualibus, ex his duobus potiſſimum Sacramentis Baptiſmi & Confirmationis, prouenientibus.

Capvt XIX.

Non rarò ex impedimentis cognationum ſpiritualium, difficultates & pericula ſolent euenire: Ad quę cohibenda decernimus, ne cuiquam, ſiue ex ſacro fonte leuando ſiue ad ſacram Confirmationem tenendo plures quàm vnum Patrinum, liceat adhibere. Ex conc. Mogunt. Domini Petri. De con. diſt. 4. ca. Non plures.

Modus doctrinæ circa Sacramentum Pœnitentiæ.

Capvt XX.

Poenitentiam, velut ſecundam poſt naufragium tabulam, cuius præſidio, in peccatorum voraginem relapſi, denuò perniciem effugimus, & gratiam reconciliationis, & remiſſionis peccatorum recipimus: Paſtores noſtri in Eccleſijs ſedulò vrgeant, & admoneant fideles, his partibus integram, & vtilem Pœnitentiam abſolui: Contritione, Confeſſione, & Satisfactione.

De Contritione.

Capvt XXI.

Neqve enim remitti peccatum, cuius eum qui admiſit, non pœniteat.

De Confeſſione.

Capvt XXII.

Et cùm ad ſananda hominum peccata, Chriſtus duplicem Miniſtris Eccleſiæ ſuæ poteſtatem reliquerit, vt remittant aut retineant, ſoluant aut ligent: quatenus id remedium ſanandis peccatis apponendum nobis Dominus tradidit, eatenus Confeſſionem, cum enumeratione peccatorum faciendam, nobis commendaſſe: vt ex recenſitione peccatorum, is, qui diſcernendi poteſtatem accepit, ſciat, vtram commiſſi muneris partem debeat exercere. Math. 18. Ioan. 20.

De Satiſfactione.

Capvt XXIII.

Satisfactionem verò ab his, qui deliquerunt, doceant præſtandam. Non illam quidem, qua culpa peccati, & æterna pœna diluitur (hæc enim ſatisfactio ex ſola Chriſti propitiatione donatur) ſed illã à nobis præſtandã eſt, qua pœna temporalis, quæ poſt culpæ remiſſionẽ nonnunquam remanet, aut Eleemoſynis, alijsq; pietatis operibus redimitur, aut Ieiunijs & alijs Satisfactionibus (quæ tamen ipſæ etiam ex merito Paſſionis Chriſti efficaciam ſumunt) auertitur. Dan. 4. 1. Cor. 11.

De Abſolutione.

Capvt XXIV.

Sacerdotes verò, qui Confeſſionibus audiendis dant operam, abſolutionis formam non intricent pluribus membris, aut Conditionibus appoſitis, ſed planis & ſimplicibus verbis depromant: Ego abſoluo te à peccatis tuis, in nomine Patris & Filij & Spiritus ſancti. Non tamen prohibemus, vt idoneo loco ſeu ante abſolutionem, ſeu poſt eam, orationes, pro petenda delictorum venia, adiungant.

A

De ijs, qui Confeſſionibus audiendis præfici debent.

CAPVT XVX.

Ex Synodo celebrata Mogũt. ſub Cardinali Nicolao Tit. S. Petri Vincula. & Teodorico Archiepiſcopo anno 1451. EPISCOPIS, qui curam animarum ſuſceperunt, hac præſertim tempeſtate, qua varijs & perniciosis opinionibus, ſimplicium animi, miſerandum in modum, deprauantur: ſummo ſtudio enitendum eſt, vt audiendis Confeſſionibus, quæ ad formandas conſcientias opportunè ſeruiunt, Sacerdotes vitæ integri & periti præficiantur. Vnde omnes Superiores fratrum mendicantium (qui in hac parte Parochis in adiutorium accedunt) inducendos cenſemus, & ſeriò monemus, vt fratres ſuos, quos ad audiendas confeſſiones admittere deſtinauerint, prius Commiſſarijs noſtris exhibeant: Qui eos aut per examen, aut fide digno ſuorum Superiorum teſtimonio dijudicent num idonei ſint, quibus ouium Chriſti ſalus tutò committi queat.

B

De Reſeruatione caſuum relaxanda.

CAPVT XXVI.

NE autem propter caſus reſeruatos, à ſalutari confeſſionis remedio homines retrahantur, dum vel in promptu Sacerdotem non inueniunt, qui eos abſoluere poſſit: vel etiam famæ ſuæ & ſumptui timent, ſi longius pro abſolutione conſequenda ablegentur: Nos pudori ſimul & ſumptibus ſubditorum noſtrorum conſulere volentes, præſenti Decreto ordinamus & conſtituimus, vt deinceps omnes parochi, per prouinciam noſtram ritè ordinati & vocati, omneſque fratres mendicantes, per ſuos ſuperiores, vt præmittitur, præſentati, & per Commiſſarios noſtros approbati poteſtatem habeant, vice & nomine noſtro, abſoluendi laicos contritos & confeſſos, à quibuſcunque peccatis occultis, quantumuis grauibus & enormibus, quæ alioqui authoritati noſtræ ordinariæ reſeruari debebant: exceptis duntaxat Homicidis, Hæreticis & Excommunicatis, ad nos, vel Commiſſarios noſtros, mittendis.

C

Ne Religioſi Laicos communicent ſine conſenſu Parochorum.

CAPVT XXVII.

Ex conc. Fritzlar. NVLLI tamen Religioſo (etiamſi ad confeſſiones audiendas, vt præmittitur, admiſſus fuerit) licere volumus, cuiquam Laico ſacroſanctæ Euchariſtiæ communionem, ſine ſpeciali conſenſu Parochi, ad cuius curam ille pertinet, porrigere. Quemadmodum & parochis omnibus ſeriò inhibemus, ne quenquam alienum Parochianum, ſine conſenſu ſui Parochi extra neceſſitatem ſiue ad Confeſſionem, ſiue ad vllius Sacramenti perceptionem recipiant: Si tamen ſubditus rationabilem cauſam allegans, alij Sacerdoti confeſſionem faciendi conſenſum à ſuo Parocho petiuerit, talem ei conſenſum volumus non denegari.

D

Sine teſtimonio factæ Confeſſionis, nemo ad ſacræ Euchariſtiæ perceptionem admittatur.

CAPVT XXVIII.

1. Cor. 11. ET ne contempto confeſſionis remedio, homines ſacroſanctam Euchariſtiam percepturi, periculum ſibi, quod Apoſtolus indignis & inexploratis grauiter comminatur: accerſant: Parochis noſtris iniungimus, ne poſthac quenquam parochianum, qui non ſuo parocho confeſſionem fecerit, (ſaltem vbi non factæ Confeſſionis ſuſpicio ſubſit,) ſine teſtimonio eius: cui confeſſionem fecit, ad ſacroſanctam Euchariſtiam admittere præſumant.

E

De confeſſione non reuelanda.

CAPVT XXIX.

MAGNAM etiam cautionem adhibere debent Confeſſarij ſacerdotes, ne de inuſitatis criminibus, præſertim à iunioribus inquirendo, inexpertis, nouæ cupiditatis, aut criminis ante non tentati, occaſionem obijciant. Caueant etiam, ne confitentis peccatum ſermone, vel ſigno, vel aliqua vlla ratione prodant. Sed ſi conſilio ſuperioris aliqua re, in confeſſione ſibi manifeſtata, indiguerint: rem ipſam, ſine vlla authoris mentione, ad peritiorem referant. Quòd ſi ſacerdos alicuius crimen, per confeſſionem ſibi compertum, vel aperto indicio, aut ſaltem cõditionis, aut loci, aut viciniæ, aut cuiuſcunque circumſtantiæ ſignificatione, reuelauerit: à beneficio Eccleſiaſtico remotus, ad arctum Monaſterium, ad agendam pœnitentiam, retrudatur. Nec etiam ſacerdos confeſſarius à quoquam, ſibi confitente, de peccatis alterius expreſſo nomine, vllo modo inquirere præſumat.

De Satisfactione.

CAPVT XXX.

SACERDOTES etiam confeſſarios monemus, eiſq; præcipiẽdo iniungimus ne in vſura, furto, rapina aut fraude, abſolutionem Confitenti impertiantur: niſi ea, quę iniuſtè abſtulit, quatenus eius facultates permittunt, reſtituturum promiſerit. In alijs leuioribus delictis, ſatisfactiones, iuxta qualitatem culpæ, aut confitentis poſſibilitatem, moderentur.

Eoſdem hortamur, vt iuxta delictorum qualitatem, Satisfactionis modum temperent, & auaris eleemoſynas, incõtinentibus ieiunia, pro ſatisfactione imponãt, quo ſemper confitentium vitia contrarijs virtutib[us] compenſentur.

Modus Doctrinæ circa Sacramentum Euchariſtiæ.

CAPVT XXXI.

DE veritate corporis & ſanguinis Domini in Euchariſtia, plebem ex verbis Domini inſtruant, vt credãt poſt conſecrationem, ſub ſpeciebus panis & vini, veram corporis & ſanguinis Domini ſubſtantiam contineri: Nec iam diuidi Chriſtum, aut ſanguinem eius à carne ſeparari vnquam poſſe, quoniam amplius non moritur, ideoq; ſub altera tantum ſpecie Chriſtum integrum contineri, & ſub vna ſpecie tantùm à fidelibus, quantum ſub vtraque ſumi.

De Communione vnius ſpeciei.

CAPVT XXXII.

CVM autem nemo fidelium dubitet, virtutẽ ſacroſanctæ Euchariſtiæ, non ex ſpeciebus pendere, ſed ex viuifica Chriſti carne & ſanguine prouenire: iam ne hoc quidem quiſquam fidelis dubitare debet, illum ſub vna ſpecie communicandi morem, ad ſalutem ſumentium æquè vtilem & efficacem eſſe, quàm alterum ſub vtraque: cum cõſtet, non minùs accipi in vna ſpecie, & eum quoq; communicandi morẽ in vna ſpecie, iam inde ab initio praxis Chriſti & Apoſtolorum, in Eccleſiam introduxerit: Vnicuique

F

autem fidelium, ex his duobus communicãdi modis, eum meritò tenendum eſſe, quem Eccleſia, propter cauſas rationabiles, pro temporum ratione elegerit, & populo tradiderit obſeruandum.

Vt à ieiunis & confeſſis ſacroſancta Euchariſtia ſumatur.

CAPVT XXXIII.

PAROCHIS etiam & miniſtris eccleſiarum ſeriò inhibemus, ne cui extra caſum infirmitatis aut neceſſitatis,

ſacroſanctam

acroſanctam Euchariſtiam, niſi ieiuno & confeſſo, porrigere præſumant.

Modus doctrinæ circa Sacramentum extremæ Vnctionis.

CAPVT XXXIV.

SACRAM Vnctionem doceant Paſtores noſtri, ad infirmorum, & eorum qui ad vitæ exitum vergunt, præſidium à pio Domino traditam eſſe, quam eius iuſſu primi Apoſtoli exercuerunt. Quæ dum per orationem fidei inmis adhibetur, per diuinæ virtutis operationem, contra corporis infirmitates & terrores conſcientiæ, alleuiationem & hilaritatem ritè ſumentibus præbet: leuiora peccata tollit, & grauiorum reſtantes reliquias expurgat, iuxta Apoſtoli teſtimonium, & receptam conſentientis Eccleſiæ doctrinam. (Iacob. 5.)

Modus doctrinæ circa Sacramentum Ordinis.

CAPVT XXXV.

IN collatione ordinum, quę cum impoſitione manuum velut viſibili ſigno, traditur: doceāt ritè ordinatis gratiā diuinitus conferri, qua ad eccleſiaſtica munera ritè & vtiliter exercēda, apti & idonei efficiantur, & qua rata ſint & efficacia, quę à ritè ordinatis in eccleſia, iuxta Chriſti & eccleſię inſtitutionē geruntur. Hanc verò gratiā, eſſe ordinis & muneris non hominum aut perſonarum, nec ad cuiuſq; priuatam, ſed ad cōmunem totius eccleſiæ vtilitatem, accōmodari, Ideoq; in ritè ordinatis, ſiue boni ſiue mali ſint, efficacē eſſe. Atq; ita inter diſpares miniſtros, Domini noſtri dona ſemper ęqualia, ſemper bona & ſancta ꝑmanere.

Modus doctrinæ circa Sacramentum Matrimonij.

CAPVT XXXVI.

DE hoc Sacramento doceant Paſtores noſtri, Matrimonium ab initio ad officium inſtitutum, tandem ex Dei benignitate, infirmis hominibus ad remedium ceſſiſſe: Vt iam hæc maris & fœminæ commixtio, quę alioqui, propter turpem concupiſcentiæ motum, peccato ex ſe non careret, propter gratiam ſacramenti, coniugibus ad peccatum non imputetur, ſed ſit honorabile in omnibus connubium, & torus immaculatus. (Hebr. 13) Eſſe autem cōiunctionem maris & fœminæ, duorum tantùm: nec alicuius tertij conſortium, nec duorum à ſe inuicem ſeparationem, niſi per alterius mortem vllo modo admittentem. Quòd ſi ob fornicationem (quę ſola illis, ſeparandi cauſa, à Domino permiſſa eſt) coniuges inuicem dimiſerint manere debere innuptos, aut dimiſſo coniugi recōciliari, & neutri eorum donec vixerit prior coniunx, ad ſecunda tranſeundi Matrimonia poteſtatem eſſe. (Matth. 5. & 19. 1. Cor. 7.)

Matrimonia etiam, ſine conſenſu parentum legitimè inita, non debere reſcindi.

Hanc coniunctionē ex libero conſenſu contrahentium, per verba de præſenti expreſſo, ſtabiliri, nec à parentibus, (ſi fortè eorum voluntas non acceſſerit) reſcindi poſſe.

Monendos liberos, ne inſcijs parentibus contrahant.

CAPVT XXXVII.

VOLVMVS tamen liberos ſedulò admoneri, vt diuini præcepti memores, velint in parentum eſſe poteſtate, nec illis inſcijs aut inuitis, inire matrimonia, ac quicquam rei ſeriæ inchoare præſumant.

De Matrimonij ſolennitate.

CAPVT XXXVIII.

ET vt matrimonio ſuus honos conſeruetur, cōiunctiones coniugum volumus in conſpectu Eccleſiæ, adhibita celebritate conſueta, confirmari: ne per occultas copulationes, ſub prætextu coniugij, illicitæ libidines graſſentur: Et vt pericula, quę ex clandeſtinis copulationibus ſuboriri poſſunt, excludantur: nomina contrahere volentium, ante coniunctionem, tribus diebus feſtiuis, non immediatè ſe inuicē ſequentibus, ſed per aliquot dierum interualla à ſe diſtantibus, in eccleſia corā multitudine proponi debent: Vt ſi qui impedimentum matrimonij inter eos nouerint, id ante nuptiarum diem parocho reuelent. (Ex Conc. Lateran. de ſponſ. & matrim.) Nec contra huiuſmodi denuntiationem, niſi ex ardua & neceſſaria cauſa diſpēſari debet. Quòd ſi qui tempore huius denuntiationis præſentes fuerint, & impedimētum reticuerint, poſt coniunctionem in conſpectu Eccleſię celebratam, amplius ad eius Matrimonij accuſationem, aut ad teſtimonium contra ipſum, admitti non debent. Caueant etiam Parochi & Curati noſtri, ne peregrinos & ignotos ad Matrimonia iungenda admittant, niſi libertatis ſuæ teſtimonia ex his locis attulerint, vbi prius vixerunt. Leuitas verò, quas in pulſando ſponſo (& ſi quæ ſunt ſimiles) abuſus in ipſam vſq; Eccleſiam inuexit, omittantur: Saltationes laſciuæ, & comeſſationes parum ſobriæ, ſi in totum tolli nequeant, ſaltem ad moderationem Chriſtianis dignam reducantur, vt ſic hilaritas nuptialis, pietate & modeſtia condita, oculis Dei, qui matrimonij author & copulator eſt, commendetur. Parochis ſeu curatis, per vniuerſam Prouinciam noſtram conſtitutis, iniungimus. Si ſub cura ſua habuerint ſubditum, qui mulierem, cui Matrimonio iungi per impedimenta canonica non poteſt, tamen vxoris loco publicè foueat, vt ad dimittendam eam, ipſum ſeriò inhortentur: aut, Si Matrimonium eorum dubium ſit, num de iure ſubſiſtat, eoſdem infra duos proximos menſes ad nos aut Officiales noſtros, pro declaratione accipienda, venire iubeant, Quòd ſi ſic moniti, ab inuicem non diſceſſerint, aut declarationem (vt præmittitur) non petierint, aut noſtræ vel Officialium noſtrorum deciſioni & ſententiæ non acquierint: ab Eccleſiaſticis Sacramentis protinus arceantur, & niſi ante mortem peccatum ſuum emendauerint, aut ſaltem id confeſſi fuerint, aut ſerium ſuper eo animum dolorem oſtenderint, eccleſiaſtica etiam ſepultura priuentur.

De benedictione ſalis, aquæ, & aliarum rerum, quæ per Exorciſmos & orationes ad vſum fidelium præparantur.

CAPVT XXXIX.

VETEREM morem in eccleſia ſequimur, dum ſalem, aquam, & cęteras quaſdam res, in vſum fidelium, per orationes in verbo Dei pręparamus. Quem morem nemo reprehendet, qui ſecum reputauerit, eccleſiam inter cętera ſalutis & vtilitatis ſuæ, tum augendæ, tum conſeruandæ præſidia, etiam exorcizandi poteſtatem, cōtra inſidias dęmonum, aliaſq; noxias peſtes auertēdas, accepiſſe. Quam poteſtatem dum per res externas ad vtilitatem fidelium exercet Eccleſia, nimirum in eo Sanctorum imitatur exempla, qui ad eliciendos quoſdam effectus, diuino iuſſu res corporales adhibuiſſe leguntur. (Matth. 10. Luc. 10.) Quem morem in Eccleſijs noſtris præcipimus conſeruandum, dummodo populum Paſtores ſedulò doceant, effectus, qui inde petuntur, non ipſarum rerum efficaciæ, ſed diuinæ virtutis operationi, per fortiſſimi nominis diuini inuocationem, tribuendos eſſe: Et caueant, ne rebus talibus ad impias ſuperſtitiones abuti quiſquam præſumat.

De Ceremonijs.

CAPVT XL.

SIMILITER & reliquas cęremonias, quæ aut in cultu diuino ornatum augent, aut mentes hominum ad pias & vtiles cogitationes excitare poſſunt: diligenter retinendas cenſemus, præſertim eas, quas ex multa antiquitate profectas, & per vniuerſam eccleſiam obſeruatas, quaſi per manus traditas accepimus. Quales ſunt, quæ in adminiſtratione Sacramentorum adhiberi conſueuerunt: quibus adnume-

. . . ramus, vt templa (velut orationum & diuini cultus & ſacramentorum officinæ) per loca idonea, habeantur, ad quorum ornatum (ſimul etiam velut diuini cultus, & promouendæ pietatis apta inſtrumenta) in ijs ſigna crucis aliasq; imagines, vexilla, veſtes ſacras, altaria, & vaſa ſacra conſeruari & vſurpari volumus.

De Imaginibus.

CAPVT XLI.

IMAGINVM autem vſum, velut pro erudienda plebe, & omnium animis excitandis vtilem, in Eccleſijs noſtris retineri ſeriò mādamus, dummodò Paſtores noſtri populum accuratè moneant, Imagines non ad id proponi, vt adoremus, aut colamus eas: ſed vt quid adorare aut colere aut quarum rerum vtiliter meminiſſe debeamus, per Imagines recordemur. Procaces verò Imagines, & nimio artis lenocinio, ad mūdanæ potius vanitatis ſpeciem, quàm ad pietatis commonitionem, effigiatas: in templis proponi, omninò vetamus, tam laſciuiam artis oſtentationem, frugi & ſeuero patrifamilias intra priuatas ædes grauem, templis prorſus intolerabilem cenſentes.

De abuſu Imaginum prohibendo.

CAPVT XLII.

CVM vtilis & legitimus Imaginum vſus, intra eos limites contineri meritò debeat, vt ſimplex populus, non ipſas Imagines adorare, aut fiduciam in eis vllam ponere: ſed quem adorare, quosve honorare, & vnde omnia bona ſperare debeant, per imagines diſcant recordari. Nos prauæ ſuperſtitioni viam præcludere volentes, omnibus locorum Ordinarijs iniungimus, vt ſi fortè in Territorijs ſuis ad Imaginem aliquam concurſus fieri, & homines ad ipſius Imaginis figuram reſpectum habere, & quaſi quādam Diuinitatis opinionem illi tribuere, animaduerterint: ipſam Imaginem (adhibitis priùs in conſilium Theologis, & Chriſtianarum antiquitatum ſcientiſſimis iuxta ac pientiſſimis viris) pro cauſæ qualitate, aut tollant aut mutent, & aliam, à prima notabili quantitate differentem, reponant, ne rudis populus, in intellectu ſuo depreſſus, & ideo per media corporalia ad diuina erigendus, ſpem ſuam cōtra Eccleſiæ intentionem, in corporali, & quidem certa imagine priuata phantaſia atque inhæſione collocet: quaſi in illa ſit quædam neceſſitas, vt per eam & nō aliter, inducatur Deus & Sancti id facere, quod petuntur. Verùm hæc omnia, vti dictum eſt, de Theologorum & ſapientiſſimorum virorum ſententia, vt ſic ſalubri Ordinariorum prouidentia, à pernicioſo Idololatriæ ſcelere, populi præſeruetur ſimplicitas.

De reliquijs Sanctorum.

CAPVT XLIII.

RELIQVIAS etiam Sanctorum velut diuinæ gratiæ olim receptacula, & veriſſima Chriſti membra, & pura Spiritus ſancti domicilia, monemus in eccleſijs noſtris vel ob id proponendas, & religioſa pietate venerandas, vt per eas fideles commoniti, diſcant virtutem & fidem Sanctorum imitari. Et alicubi in ſanguinolentas notas, & pro fide Chriſti tolerati Martyrij veſtigia, cernentes: admoneantur ſpem fidei noſtræ non eſſe inanem, pro qua omnia dira pati, ſancti Martyres in animum ſibi induxerunt. Quorum exemplo, ipſi etiam, aduerſitatum omnium tolerantiam animentur.

De Peregrinationibus ad Reliquias Sanctorum.

CAPVT XLIV.

PEregrinationes etiam ad certas Sanctorum Reliquias, aut ad templa memorijs eorum dedicata, vel ob id A Chriſtiano populo cenſemus permittendas, vt ex ipſorum locorum admonitione, homines ad imitandam Sanctorum fidem, pietatem & conſtantiā, vehementiore affectu incitentur, & vt maiori deuotione ſe meritis Sanctorum ſociari, & precibus eorum adiuuari poſtulent: dummodò ſedulò caueant Paſtores noſtri, ne vſpiam incertæ Reliquiæ, aut nouæ ſine Eccleſiæ authoritate, aut ne vllæ etiam ad quæſtum proponantur, & ne concurſus ſuperſtitioſi ad ſtatuas, prophanis potiſſimum locis ſitas, aut priuata authoritate erectas fiant.

De inuocatione & veneratione Sanctorum.

CAPVT XLV.

B DOCTRINAM magno totius Eccleſiæ conſenſu iam inde ab initio receptam, & quaſi per manus traditā, retineri in Eccleſijs noſtris omninò volumus: Sanctos videlicet, qui in fide Chriſti nos præceſſerunt, & vitæ huius curſum beato fine clauſerunt, veluti eius corporis, quo Chriſto coniungimur, nobiliſſima membra, à nobis meritò honorari, non tamen eo, qui vni Deo debetur, cultu: ſed eo ſocietatis & dilectionis cultu, quo in hac vita ſancti homines, à nobis ritè coli poſſunt. Illos tamen tantò deuotiùs, quantò ſecuriùs poſt incerta omnia ſuperata, quāto etiam fidentiore laude prædicamus iam in vita feliciore victores, quam in iſta adhuc vſque pugnantes. Quorum etiam meritis aſſociari, & orationibus adiuuari, ritè petimus, qui vno ſpiritu nobiſcum colligati, velut eiuſdē corporis membra, vtriq; hac nobis lege Charitatis obligantur, qua pro inuicem membra ſolicitudinem gerere, & pro inuicem orare iubentur, vt ſalutem conſequantur: Quod eo magis Sanctos in alia vita pro nobis facere confidimus, quo illis poſt infirmæ carnis depoſitionem, & feruentior Charitas, & de ſecuris, ad promouendam aliorum ſalutem, promptior facultas acceſſit.

Auguſtin. cōtra Fauſtum, lib. 20. cap. 21. C

1. Cor. 12. Iacob. 5.

De Orationibus pro Defunctis, & Purgatorio.

CAPVT XLVI.

D EX eadem lege charitatis, qua nobiſcum adhuc cohærent, qui in fide & cōmunione Chriſti ex hac vita migrarunt, tenendum eſt, Defunctos viuorum pietate & orationibus adiuuari, ſaltem eos, qui cùm viuerent, vt eis hęc prodeſſe poſſent, meruerunt: qui non ita boni ex hac vita diſceſſerunt, vt ijs non indigeant: nec ita mali, vt eis hæc prodeſſe non queant.

Auguſt. in Enchirid. cap. 109.

Eſt autem conſentiens Eccleſiæ doctrina, multarum Scripturarum collatione, & euidenti ratione firmata, talem eſſe quendam medium decedentium ſtatum, qui non mox, vt carnem hanc exuerint, aut externis cruciatibus tradantur, aut ad beata illa Sanctorum conſortia admittantur: In quos, moderata & mixta clementiæ ſeueritate, vindicat ad tempus is, qui & miſericordiæ ſuæ, & tormentorum modum, & menſuram nouit. Alioqui, cùm ex ijs, qui peccauerūnt, & per pœnitentiam ſanantur, alij in hac vita multas aduerſitates, alij aut paruas, aut nullas experiantur: & cùm multi ex hac vita migrent, à lethalibus quidem criminibus immunes: leuioribus tamē alius alio magis implicatus: quorum tamen nemo, ſiue ob plura, ſiue pauciora hæc delicta quotidiana, damnationem æternam ſuſtinebit: Non facilè modus inueniri poſſet, quomodo Deus (qui eſt in omnibus, & erga omnes iuſtiſſimus) non iniuſtus videretur, ſi non poſt hanc vitam, per temporales, & non æternas pœnas, omnium compenſatio expectaretur.

E

Ratio pro purgatorio.

F

De ieiunio, & delectu Ciborum.

CAPVT XLVII.

PLebem Chriſtianā paſtores noſtri (ſumpta ex diuinis literis commonitione (ad perpetu... . . .

A ſedulò cohortentur, vt cibi potusque moderatione carnis laſciuiam comprimentes, ad exercitia pietatis mentem liberiùs intendere queant. Eos verò, quos neceſſitas nulla excuſat, etiam ad ſtatuta Eccleſiæ ieiunia, obſeruanda inducant: ipſumq; ieiunium, diuini eſſe præcepti doceant. Tempora verò ieiunandi, prout ſalubritati corporum & animarũ expedire videbatur, ab Eccleſia ordinata, & totius Chriſtiani orbis cõſenſu recepta, & iam inde ab Apoſtolorum tẽporibus obſeruata ſunt: quæ qui extra neceſſitatem non obſeruauerint, velut Eccleſiaſticæ diſciplinæ violatores, & conſuetudinum Eccleſiæ temerarij cõtemptores, ſeueritate pœnarum coërceri debent.

Huic ieiuniorum obſeruationi, iungendus eſt ciborum
B delectus, itidem conſenſu totius Eccleſiæ ad noſtra vſque tempora retentus: monendiq; ſunt fideles, vt diebus ieiuniorum, ſimiliter ſextis Feriis, & Sabbatis, à carniũ & aliorum ciborum eſu, quos eccleſiæ conſuetudo per eos dies hucuſq; vitare perſeuerauerit, extre legitimam neceſſitatis excuſationem, ſibi temperent, non quidem ab iis, velut immundis, abſtinentes: ſed edomãdi corporis cauſa, propter animam, ab irrationabilibus motibus ampliùs humiliandam. (Geneſ. 7.) Non tamen exiſtimẽt Chriſtiani, ſola carnis abſtinentia ſe Deo grates eſſe poſſe, cùm meminerint, primos homines, qui carnem nondum guſtauerant, ob vitæ nequitiam, diluuij immiſſione deletos: ſed cum abſtinentia carnis, etiam cæterorum ciborum moderationem, &
C perpetuam totius vitæ ſobrietatem coniungant.

De Conſtitutionibus Eccleſiæ.

CAPVT XLVIII.

DE Conſtitutionibus Eccleſiæ, quæ ad diſciplinã Eccleſiæ continendam, ad bonum & decentem ordinem, in Eccleſia tuendum & conſeruandum, & ad pietatem publicè ac priuatim promouendam, introductę ſunt: Paſtores plebem ſibi commiſſam probè & diligenter inſtruant, vt diſcant, eas ab ordinata poteſtate conditas, ve-
D lut Dei ordinationes, reuerenter agnoſcere, & gratanter eiſdem obedire: ſiue hæ conſtitutiones ſeruentur ex conſuetudine, quam Paulus violari non vult: (1. Cor. 11.) Sed quis vult contentioſus eſſe, inquit, nos talem conſuetudinem non habemus, neque Eccleſia Dei: Siue tradantur ſcriptis Canonibus, quales Apoſtoli Spiritui ſancto tribuere non verentur: (Actor. 15.) Viſum eſt (inquiunt) Spiritui ſancto & nobis. Itaque plebs Chriſtiana eccleſię conſtitutiones, nequaquam vt traditiones hominum (quales erant Phariſæorum, ad ſubuerſionem diuinæ legis adinuentæ, quibus Deus fruſtrà colitur) aſpernentur: ſed, vt ad pietatem colendam, & continuendam in officio plebem vtiles, libenter amplectantur, nec eas exiſtiment ſine grandi piaculo violari poſ-
E ſe: Conſiderantes, etſi hoc in præceptis diuinis non continetur, quod tales Maiorum noſtrorum conſtitutiones iubent, tamen vt Maioribus obediamus, (ſaltem in iis, quæ legi diuinæ non aduerſantur) diſerti iuris diuini eſt. Vndè & per occaſionem talium conſtitutionum trãſgreſſiones, grandis peccati reos faciunt temerarios violatores: maximè, dum ex contemptu, aut cum ſcandalo, caritatem violant, quorum vtrumque per ſe peccatum mortale operatur. Alioqui Eccleſia conſtitutiones ſuas caritati & neceſſitati libenter ſubmittit.

Hanc doctrinam, quæ in ſuperioribus compendio traditur, adiecta inſtitutione ad Chriſtianam pietatem, diffuſiùs explanari curabimus. In qua omnia, quæ ad ſacræ
F Religionis noſtræ fundamenta pertinent, & Chriſtianis omnibus cognitu admodũ neceſſaria ſunt, copioſiùs explicabuntur: quam à Parochis & paſtoribus noſtris diligenter legi, & ex ea populos ſibi commiſſos, in iis quę ſunt fidei, ſedulò erudiri volumus.

Ne ignoti & inexplorati, ad prædicationis munus admittantur.

CAPVT XLIX.

A ET quo minùs in poſterum ſalutaris Chriſti doctrinæ ſynceritas, peruerſis dogmatibus, aut noxiis opinionibus & hæreſibus deprauetur: Decernimus, definimus, & præcipimus, vt homines vagi & ignoti, qui teſtimonia Epiſcoporum ſuorum, tam eius à quo receſſerunt, quam illius, ad cuius Diœceſim diuerterint, non habeant, à Miniſterio verbi ſeu prædicationis officio, in Prouincia noſtra prohibeantur: & ſoli admittantur hi, qui ad id munus ritè vocati, & ordinaria authoritate examinati fuerint & approbati. (Ex Diœceſana Synodo Moguntię celebrata anno 1548.)

Fratres tamen mendicantes, quorum plerique pietate & doctrina ſatis inſtructi, in aſſerenda Catholicæ doctri-
B næ veritate, his temporibus vtilem ſanè operam præſtant, (ſaltem vbi tales noti ſunt, & probitatis, doctrinæ, & modeſtiæ ſuę teſtimonium à ſuis Superioribus habent) à concionandi munere excludere non intendimus. Quos tamen ipſos etiam priuſquam concionandi munus in Prouincia, aut Diœceſibus noſtris, ſibi vſurpent: nobis aut Vicariis noſtris præſentari, & per eos, vel examine præuio, vel ſufficienti & fide digno ſuorum Superiorum teſtimonio, tanquam ad id munus idoneos, approbari volumus.

Obſeruandi parochi & Concionatores, quomodo quiſque doceat.

C

CAPVT L.

ET vt peſtilentes doctrinæ, & pernicioſi errorum Magiſtri, ex eccleſiis protinùs eiiciantur: mãdamus & iniungimus Viſitatoribus noſtris, Archipreſbyteris, ſeu Decanis Ruralibus, & Teſtibus Synodalibus, nunc exiſtentibus aut in poſterum futuris, vt Diœceſes crebrò & ſedulò luſtrantes, ſi quos compererint eccleſiæ Miniſtros, in exponendis ſcripturis ſacris, & adminiſtrandis Sacramentis, ab Orthodoxorum Patrum communi conſenſu, & recepta Eccleſiæ conſuetudine & authoritate, deflectentes: tales Ordinario loci, aut eius Fiſcali, prò exceſſuum qualitate aut corripiendos, aut è Miniſterio eccleſiæ prorſus
D abiiciendos, denuncient. (Ex eadem Synodo.)

Iidem, ſi quos per Diœceſes viros, doctrina & pietate excellentes, & ad Miniſteria Eccleſiæ idoneos, cognouerint: loci Ordinario in locum abiectorum ſufficiẽdos, aut alioqui deſtitutis Eccleſiis præficiendos, commendent.

Commiſimus autem Vicariis ſeu Officialibus noſtris, eiſque in hoc viros pios & peritos adhibuimus, vt Archipreſbyteris & Teſtibus Synodalibus, tales querelas ad Religionem pertinentes deferentibus, conſilio & auxilio ſint.

Videndum, quibus Libris Parochi & Concionatores paſſim vtantur.

E

CAPVT LI.

LIbros autem Parochorum & Concionatorum Viſitatores inſpiciant, & ab eis diligẽti inquiſitioni cognoſcant, quoſnam potiſſimum Authores legant, & in concionibus imitentur. Contagioſos autem, & de hæreſi ſuſpectos libros, ab eis auferant: & ad lectionem Veterum Orthodoxorum, aut etiam recentiorum, qui ſuſpecti non ſint, eos exhortentur. (Ex eadem Synodo.)

Plebs, vt Concionibus & Diuinis interſit, per Magiſtratus adigenda.

F

CAPVT LII.

ET ne Parochi ac Concionatores ſedulitatis & laboris ſui fructum amittant, ſi plebs ſacra eorum & conciones audire refugiat: præfectis noſtris per loca ditionibus noſtris ſubiecta iniungemus, vt tempore concionum & diuinorum Officiorum, ocioſam turbam è tabernis, è foro & plateis abigant, & concionibus & diuinis Officiis intereſſe, niſi legitimis cauſis impeditos, debitis pœnis compellant. (Ex eadem Synodo.) (Luc. 14.)

Digitized by Google

De horis Canonicis.

CAPVT LIII.

ET vt ab hac retinendę in verbo Dei puritatis cura, propinquo gradu ad diuinorum officiorum celebrationem ritè conſtituendam, & debita cum veneratione peragendam, tranſeamus: Clericos, quibus ea cura incumbit, ſedulò commonendos, & per Prælatos digna mandamus animaduerſione compellendos, vt non vocis tãtùm modulatione, ſed deuotione cordis, debitum ſuæ ſeruitutis penſum abſoluant, & ad diuina officia peragenda corpore pariter & mente ſe componant, quo ſimul & Deo cultum gratum exhibere, & populo conſideranti, deuotionem augere valeant.

Nemo in choro, aliis pſallentibus, ſeorſim legere aliquid, aut ſuas horas Canonicas orare, aut fabulari, aut aliis leuitatibus intendere permittatur: Negligentes verò legere horas Canonicas, ſi deprehenſi fuerint, per Prælatos ſubtractione portionis fructuũ, in Eleemoſynas pauperum, aut alios pios vſus conuertendæ, puniantur.

Quæ ad tremenda Miſſæ myſteria.

CAPVT LIV.

CIrca ſacroſanctæ Miſſæ Officium, quo immenſum redemptionis humanæ beneficium, & ſummum illud ac tremendum Chriſtianę Religionis Myſterium recolitur: volentes omnia prouidere, quæ populi animos ad amorem & venerationem tãti myſterij inducere valeant: in primis ſancimus & præcipimus, ne quis Sacerdos, ſolus ad celebrandam Miſſam accedere præſumat; ſed ad minimum vno aut altero, quaſi teſte adhibito, qui, quod publico nomine agitur, ratum habeant, & ad publicas orationes Eccleſiæ nomine reſpondeant.

Presbyteri, cum irreuerentia Miſſas celebrantes, coërcendi.

CAPVT LV.

PReſbyter verò, qui veſpertinam compotationem vſque ad intempeſtam noctem produxerit, & manè adhuc heſternam crapulam eructans, celebrare præſumpſerit, aut qui hoc ſacro Myſterio ad ſuperſtitiones abuti auſus fuerit, Prælati ſui arbitrio ſeuerè puniatur.

Similiter & hi, qui talem vitæ turpitudinem, leuitatem aut negligentiam, ad celebrationem Miſſarum attulerint, vt & plebis animos offendant, & ab hoc ſacro abhorrere faciant, Prælatorum ſuorum authoritate coërceantur.

De præmittenda Sacerdotum Confeſſione ante Sacrificium Miſſæ.

CAPVT LVI.

ET cùm ſecundum ſacram ſcripturam maledictus ſit, qui opus Dei agit negligenter: nemo autem æquè negligenter opus Dei in Eccleſia agere videatur, quàm qui propriæ ſalutis prodigus, impura conſcientia & illotis (vt dicitur) manibus, tremendo altaris ſacrificio aſſiſtit, contra id quod Propheta ait: Quid eſt, quòd dilectus meus facit in domo mea ſcelera multa? Nunquid carnes ſanctæ auferent à te malitias tuas? Et Apoſtolus: Probet, inquit, ſe homo, & ſic de pane illo edat, & de calice bibat. Cumque non minimam malorum huius tempeſtatis partem, hinc malè acceptam feramus, quod tam impurè, non diiudicando corpus Domini, ſacroſancta hæc Myſteria tractantur: Nos animarum ſalutis cupidi, ſtatuimus & ordinamus, ne aliter liceat cuiquam Miſſam celebrare, quam præmiſſa Sacramentali Confeſſione & Abſolutione emẽdato, iis quę huius Sacrificij deuotio requirit, anteà perſolutis. Iniungimus prætereà & diſtrictè præcipiendo man-
A damus Decanis, aliiſque Prælatis, vt diligenter ſuper hoc excubias agant, & ſi quos ita delinquentes deprehenderint, condigna animaduerſione plectant: Super quo etiam conſcientias eorum duximus onerandas.

Miſſæ, ſub concione aut ſolenni ſacro, non celebrentur.

CAPVT LVII.

ET cùm Apoſtolus iubeat, omnia honeſtè & ſecũdum ordinem fieri in eccleſia, citraq; tumultum: ſtatuimus & ordinamus, ne deinceps Cõcionis tempore, aut ſub ſolenni Miſſa, alię ſpeciales Miſſæ celebrentur: ſed aut Concionem & ſolemne Sacrum præcedant, aut in aliud tempus differantur, ne populus in diuerſa diſtractus, nulli Sacro aut Concioni ſatis intendat. Quam rem, pro opportunitate cuiuſuis loci & temporis, Prælatorum diſcretioni relinquimus curandam. (1. Cor. 14.) B

Concionatores, plebem verum Miſſæ vſum diligenter edoceant.

CAPVT LVIII.

COncionatoribus autem & Parochis noſtris, ſimplicem plebem committimus & præcipimus diligenter
C erudiendam, vt vſum Myſterij huius intelligant, ac omnem mentis vim atque ſenſum, tam ſalutari actioni intendant, & voto id agant, quod Sacerdos agit miniſterio, vt ſcilicet, diſcant & ipſi ſuam, totiuſque Chriſtiani orbis ſalutem, tã ſalutaris & gratæ Hoſtiæ interuentione, & Chriſti Ieſu meritis, Deo Patri commendare. Prætereà Sacram Euchariſtiam cùm celebrante, ſi non ore, ſaltem fide & deſiderio cordis, ad percipiendum ſpiritalem eius fructũ, crebro ſumere.

Miſſa, quo geſtu & qua deuotione audienda.

D CAPVT LIX.

SEdulò commonẽdus eſt populus fidelis, Clerici etiam per Prælatos debita animaduerſione inducendi, vt in celebratione Miſſarum, aduerſus tantũ Myſterium, quantum quiſq; per valetudinem poteſt, etiam corporis geſtu reuerentiã quandam adhibeant: videlicet, vt dum in Collectis, pro communi orbis Chriſtiani incolumitate, ad Deum preces funduntur, ipſi quoque, tanquam huius ſacræ Communionis ciues, ſuas preces cum oratione publica coniungant, & vultu ad altare verſo, aperto & demiſſo capite ſtantes, geſtum orantibus conuenientem præ ſe ferant. Pari Religione ad nomẽ Saluatoris noſtri Ieſu Chri-
E ſti, ſimiliter ad Euangelium, Magnificat, Benedictus, Nũc dimittis, Gloria in Excelſis, Gloria Patri, cęteraſque id genus diuinorum Officiorum partes, ſic genuum flexione, apertione capitis, ac totius corporis geſtu ſe componant, vt ad ea, quæ ibi aguntur, animum intendere videantur.

Iam ſtatim ab inceptione Canonis non ſedeant: ſed ad tremendi Myſterij pertractationem intenti, vultu itidem ad altare conuerſo, corporibus humi demiſſis, & mente in cœlum eleuata, ſub ſilentio, Redemptionis humanæ, beneficium & Chriſti paſſionem ſecum meditantes, ſalutis noſtræ authori de impenſo ſanguine, & tolerata pro nobis morte, debitam gratiarum actionem exhibeãt. Cæ-
F terùm ad ſumptionem ſacroſanctæ Euchariſtiæ, corporis humilitate & imitatione animi ſe componentes, ſi non ore cum celebrante de corporis & ſanguinis Dominici ſacrificio communicent, ſaltem fructum eius ſpiritalem ſibi applicari, intimis animi votis exoptent.

In primitiis omittenda comeſſationes.

CAPVT LX.

DVm verò à nouitiis Sacerdotibus huius ſacri primitiæ celebrantur, ſeriò mandamus, choreas & omnino

ſæculares pompas omittendas, & communia non permittenda, niſi inter paucos amicos; & ea ſobria tamen, & quæ ſint luxui minore Dominio mancipantur.

Sanctorum ſolennitates Dominicis cedant.

C A P V T LXI.

SEd & Sanctorum celebritates, in diem Dominicam, incidentes, cenſemus ſubmouendas, & in feriam aliquam præcedentem vel ſequentem transferendas, quo Sanctorum omnium Domino ſua conſeruetur ſolénitas: Exceptis Beatæ Mariæ, Apoſtolorum, & alijs ſummis Feſtiuitatibus. Nec tamen legem imponimus his, qui peculiaria ſingularum Dominicarum officia, propter Cantorum paucitatem, obſeruare non valentes, Officia de Trinitate, de Spiritu ſancto, aut (quod decentiſſimú erat) de Reſurrectione Domini, diebus Dominicis ſeruauerint.

Et quo Dei gloria in obſeruatione Diuini cultus magis illuſtretur, & fidelium deuotio minus impediatur: diebus Dominicis & Feſtiuitatibus celebrioribus, mercimonia, tripudia, ſaltationes, quas damnat Concilium Toletanum, & prophana ſpectacula, decernimus non permittenda: ſimul etiam ludicra quædam á pietate aliena, & Theatris quàm Templis aptiora, cenſemus in Eccleſias non admittenda.

De ſacris libris recognoſcendis & repurgandis.

C A P V T LXII.

CVm etiam libros Miſſales, Antiphonarios, Agendas, & Breuiaria, per viros doctos & pios inſpici & repurgari res poſtulet: hanc operam neceſſariam cùm primis, & Eccleſijs vtilem, á ſingulis Comprouincialibus cenſemus præſtandam, per viros idoneos ad hoc adhibitos: qui ſententiam ſuam ſuper emédatione librorum, primò ad Ordinarium, & mox ad Metropolitanum referant, vt collatis conſilijs, ſana & (quoad fieri poteſt) concors diuinorum Officiorum celebratio, in omnibus Prouinciæ Eccleſijs recipiatur, & conſeruetur. D

De examine prælatorum.

C A P V T LXIII.

QVum his, qui ad prælaturas Eccleſiarum proueliuntur, & in dignitatibus, velut excelſiore loco ponuntur, ab inferioribus honorem & obediētiam exhiberi debere, omnes Eccleſiaſticæ conſtitutiones iubeant: vtique tali eos virtute, doctrina, prudentia, præditos eſſe conuenit, vt honorem hunc mereri videantur, & cæteri, ipſorum comparatione, gregem ſe meritò dici reuerenter agnoſcant. E Nos igitur ad honores & dignitates Eccleſiarum, ſubmotis minus idoneis, dignis modo & idoneis viam aperire volentes, conſtituimus & ordinamus, vt hi, qui ad Prælaturas (quæ ſub noſtram, aut aliorum Prælatorum nobis ſubditorum, diſpoſitionem cadunt) aſſumendi ſunt, præuio examine, de doctrina, de moribus, deque omnibus ijs diſciplinis, quæ ad regimen, cui deſtinantur, neceſſariæ ſunt, accuratè explorentur ab ijs, qui ius inueſtiendi & confirmandi habent. Qui, niſi digni reperti fuerint, confirmationem recipere non debent: ſed ijs abiectis, alij in eorum locum, magis apti & digni, ſubſtituantur. F

De his, qui plura beneficia curata obtinent.

C A P V T LXIV.

REs ipſa loquitur, plura beneficia, potiſſimum quibus animarum cura ſubmiſſa eſt, non ſine graui Eccleſiarum damno ab vno obtineri, cùm vnus in pluribus Eccleſijs ritè officia perſoluere, aut rebus earum neceſſariam curam impendere nequeat. Nos igitur, iuxta Refor- A mationis commonitionem contra hanc Eccleſiarum calamitatem velut ſalubre remedium, illud Luddanenſis Concilij decretum opponentes, ſingulos eiuſmodi curatorum beneficiorum detentores monemus, & diſtrictè eis præcipiendo iniungimus, vt intra trimeſtre tempus, poſt huius Synodi Prouincialis exitū, nobis aut Comprouincialibus noſtris, locorum ordinarijs diſpenſationes, quarum prætextu eiuſmodi beneficia obtinent, exhibeant. Quod ni fecerint, talia beneficia quaſi eo ipſo illicitè obtineri cenſeantur, poſt trimeſtre tempus elapſum per eos, ad quos collatio eorū pertinet, alijs perſonis idoneis conferri debent. Quòd ſi diſpenſatio alicuius legitima & ſufficiens videbitur, is beneficia ſine moleſtia retinebit: B Nihilominus tamen prouidebit, per idoneorum Vicariorum deputationem, & congruæ portionis fructuum aſſignationem, ne cura animarum in his Eccleſijs negligatur, nec ipſa beneficia debitis officijs fraudentur: Alioqui negligentia eius, per Ordinarium de fructibus beneficij ſuppleri, & ipſe inſuper ſubtractatione certæ portionis reliquorum fructuum, pro arbitrio Ordinarij, puniri debet. Sin diſpenſationes inualidæ, aut non ſatis legitimæ viſæ fuerint, ſi is, qui earum prætextu plura beneficia Curata obtinuit, vno retento, cætera liberè reſignare recuſauerit: cauſſa illius ad ſedem Apoſtolicam referatur, eiuſdemq; iudicium expectetur, quem ſui beneficij modum eſſe velit. C Quòd ſi quis in diuerſis Diœceſibus eiuſmodi beneficia Curata obtineat, à quolibet Ordinario ad talem exhibitionem compelli debet. Et ſi legitima diſpēſatione munitus non fuerit, vltimo quod accepit beneficio retento, cętera reſignet: cùm iuxta iuris communis diſpoſitionem, per ſubſequentis beneficij curati acceptationem, quod priùs obtinebat, ipſo iure vacare dignoſcatur.

De Generalibus ſtudijs inſtaurandis & conſeruandis: Et de adoleſcentibus ad ſtudia publicè alendis.

C A P V T LXV.

PRudentes homines facilè proſpiciunt, & boni ac pij iam diu queruntur, interitum ſtudiorum, quæ in hac miſera perturbatione rerū, ſaltē in locis Catholicis, propemodum in vniuerſum perierunt: in primis Eccleſiaſtici ſtatus extirpationem, adeoque ſacroſanctæ Religionis, ac totius Reipublicæ Chriſtianæ ruinam ſecuturam eſſe. Cú enim ſucceſſio eorum, qui vtramque Rempublicam adminiſtrare debent, ex iuuentute dependeat, ſi illa aut prauis, aut nullis doctrinis imbuatur: ſpes nulla eſſe poteſt, aut in Eccleſijs puritatem Religionis, aut in externa Politia priſtinam tranquillitatem, vnquam nobis reddi poſſe. Itaque quanto quiſque deſiderio ſacroſanctam Religionem noſtram poſt ſe ſuperſtitem relinqui, ac porrò ſaluam conſeruari expetit, quanto deſiderio communis patriæ incolumitatem, & viuus reſtitutam videre, & ad poſteros tranſmittere ſatagit, tāto conatu ad inſtaurationem ſtudiorum incūbere debet. Præſertim verò homines Eccleſiaſtici, quibus etiam huius vitæ benè ac beatè tranſigendæ omnis facultas, ab incolumitate Religionis (quæ ſine ſtudiorum auxilio nequaquam durare poteſt) dependet, ad ſtudiorum conſeruationem, veluti ad vnicum ſtatus ſui conſeruandi, & retinendæ dignitatis præſidium, omnes vires ſuas certatim conferre debent. Hinc Comprouinciales noſtros in Domino exhortamur, & ſeriò commonemus, eiſque pro authoritate noſtra Metropolitica iniungimus, vt omni cura, ope & induſtria, vbiq; per vniuerſam Prouinciam noſtram, ſtudia præcipuè generalia inſtaurare, promouere, & conſeruare ſatagant, & hanc Religioni ac publicę tranquillitati pernicioſam neceſſitatem parentibus imminentem adimant: Qui alioqui ſanctæ religioni noſtræ benè affecti, tamen ex neglectu ſtudiorum in locis Catholicis, compelluntur filios ſuos ad alias Vniuerſitates & Scholas ablegare, vbi vna cum literis noxias de Religione opiniones hauriūt, quibus infecti & peruerſi, domum redeūtes, ipſos plerunq; parentes, ac totam ſæpè viciniā peſtilentibus opinionibus imbuunt, & ſynceritatem

tatem fidei Chriſtianę in eis corrumpunt. Ad quam perniciem auertendam, omnes boni, quos vlla pietatis ratio & ſacræ Religionis noſtræ amor tangit, & in primis Proceres Eccleſiaſtici, omni conatu incumbere debent, quatenus in hac re ſaluti ciuium, & ſanctæ Religionis profectui, & publicæ tranquillitati conſulatur.

Nec minorem curam & ſolicitudinem, Comprouinciales noſtri circa Scholas, per ſuas Diœceſes in ciuitatibus & Pagis conſtitutas, impendere debent, vt paſſim inſtaurentur & conſeruentur, & eiſdem idonei & Catholicæ veritatis amantes, & de hæreſi non ſuſpecti, præficiantur Pædagogi.

Et ne deſint, qui ad meſſem ſpiritalem, velut idonei operarij, mitti ritè queant: Comprouinciales noſtros ſimiliter, per honorem Dei & Domini noſtri Ieſu Chriſti, & ſacroſanctæ Religionis noſtræ conſeruandæ & promouēdæ amorem, exhortamur, quatenus curare velint, vt aliquot Adoleſcentes felicioris ingenij & melioris ſpei (quibus alioqui ad ſtudiorum ſuorum ſuſtentationem, à parentibus & propinquis facultates non ſuppetunt) publicis Eccleſiarum & Monaſteriorum ſumptibus in ſtudiis alantur. Qui ad Theologiæ ſtudium operam ſuam applicent, in qua ſi operæpretium fecerint, deindè Eccleſiis & Parochiis per Diœceſes præficiantur. Quos in Eccleſiarum miniſterio ſerui turos, maximè conuenit earundem ſumptibus ſuſtentari.

De Clericis ſecularibus & Regularibus, ad ſtudia ablegandis: Et de ſtudiis apud Monaſteria inſtaurandis, & conſeruandis.

Capvt LXVI.

Et quo magis Eccleſiæ idoneis Miniſtris abūdent, decernimus, vt Capitula quarumlibet Eccleſiarum, in Prouincia Moguntina conſtitutarum, ex clericis ſecularibus beneficiatis, iuxta cuiuſque Collegij facultates & perſonarum numerum, Adoleſcentes aliquot bonæ ſpei & docilis ingenij, ad priuilegiatas Vniuerſitates, pro ſtudio potiſſimum Theologico (cuius vſus cum primis eſt Eccleſiis neceſſarius) mittant. Et iis ad quinquennium fructus beneficij omnes, exceptis quotidianis diſtributionibus, concedant. Si tamen cęptis ſtudiis gnauiter incubuerint, & de profectu eorum fructus ſperetur, (negligentes enim & prauis moribus deditos, Eccleſiarum patrimoniis non exiſtimamus alendos) vbi fructus Prębendæ non ſuffecerint, de communi Eccleſiarum cenſu, pro cognitione Prælatorum pars adiciatur. Eos verò, qui ſic mittuntur, Capitulis ſuis ſufficientem cautionem præſtare volumus, ſeſe in ordine Clericali permanſuros eſſe. Quòd ſi mutato propoſito, ab ordine Eccleſiaſtico reſiluerint, & ad Matrimonia ſeu negotia ſecularia ſe tranſtulerint, ad reſtitutionem omnium fructuum ac ſumptuum Eccleſiaſticorum, quos ſic perceperint, eos teneri & omninò compelli volumus.

De clericis verò Regularibus, diſpoſitionem Reformationis & Iuris communis volumus obſeruari: vt Monaſteria opulentiora, intermiſſa ſtudia, in primis verò Theologica, apud ſe inſtaurent. Quæ verò minus opulenta ſunt, & pauciores habent Monachos, aliquot tamen iuuenes felicioris ingenij, ad eiuſdem ordinis & Prouinciæ Monaſterium, in quo ſtudia vigeant, ablegent. Vbi verò Pręlati, ſiue Seculares ſiue Regulares, in ea re negligentes fuerint, per ordinarium debent ad hoc debitis pœnis compelli.

De Theologiæ apud Eccleſias Collegiatas profeſſoribus.

Capvt LXVII.

Collegiis Eccleſiarum, iuxta Reformationis præſcriptum, iniūgimus, vt doctores, qui Theologiam profiteantur, pro cuiuſque Eccleſiæ facultate & conditione, conducant: Contra negligentes ſic acturi, ne quid vel in publicis vel priuatis hiſce ſtudiis conſtituendis, ad pieta-

A tis incrementa paſſim promouenda, quantum in nobis fuerit, deſideretur.

De Patronis & Collatione beneficiorum.

Capvt LXVIII.

Res eſt pernicioſi exempli, & quæ grauem ſępe Eccleſiis calamitatem adfert, quod Patroni, tum Eccleſiaſtici, tum Laici, propinquitate iunctos, aut * aliis meritis & officiis ſibi conciliatos, ſine omni ætatis aut eruditionis reſpectu, idoneis præteritis, ad beneficia Eccleſiaſtica ad mouent. Alij de cenſibus beneficiorum partem ſibi retinent, aut etiam in totum fructus beneficiorum intercipiunt, his, quibus ea ad ſpeciem infamis cupiditatis ſuæ obuelandæ conferunt, inanem modò titulum relinquentes: Quos præſenti conſtitutione Prouinciali in Domino hortamur, & peremptoriè monemus, vt à pernicioſo hoc conatu ſibi temperent: alioqui ſeueritate pœnarum rigide cēſemus coërcendos, ac talis beneficij collatione vel præſentatione ſaltem pro hac vice, aut pro grauitate exceſſus, per omnem vitam ſuam priuandos: Ita tamen, vt collatio talis beneficij, hęredibus aut ſucceſſoribus eorum integrè reſtituatur, & liberè permittatur. Quo verò pernicioſam temeritatem Patronorū, à Curatis beneficiis ſalubri cōſilio prorſus ſecludamus: diſtrictè præcipimus, ne quis Prælatus, ſeu officialis eius, ad quem munus inueſtiendi pertinet, ad beneficium, cui animarum cura annexa eſt, quenquam inueſtire præſumat, niſi qui annum ætatis ſuæ 25. attigerit: & qui, in cæteris idoneus, etiam ordines, quos cura Eccleſiæ, cui præfici vult, requirit, aut habeat, aut intra tēpus à iure ſtatutum ſe ſuſcepturum, ſub amiſſione beneficij, ad quod inueſtiēdus eſt, promiſerit: & qui cēſum iſtius Eccleſiæ, ad ſuam ſuſtentationem ſufficiētem eſſe, eumq; ſibi à Patrono integrum relinqui, docuerit. Alioqui inueſtituram talem inanem & irritam, & ſalutaris huius inhibitionis temerarium tranſgreſſorem, ipſo facto ab officio ſuſpendendum, & arbitrio ordinarij ſui puniendū, decernimus. Eum verò, qui præſentationem ſeu prouiſionem alicuius beneficij, ſiue curati ſiue nō curati, à Patrono receperit, cū tali pactione, vt Patronus de prouentibus beneficij portionem reſeruet, ad tale beneficium prohibemus inueſtiri: aut ſi poſt inueſtituram talem pactionem feciſſe depræhenſus fuerit, beneficio decernimus priuandum, & eidem beneficio alium idoneum præficiendum.

De Præbendis Grauaminis ... al as

Ex ... Mogu...

De inſtitutione ... quem... lectio.

De admiſſione ad beneficia Eccleſiaſtica, & eorum Reſignatione.

Capvt LXIX.

Vniverſis Archipreſbyteris, aut aliis Commiſſariis noſtris ſeriò inhibemus, ne quem ad alicuius beneficij poſſeſſionem vel ad regimen, aut ad officiaturam alicuius Eccleſiæ admittant, niſi qui inueſtituram ſeu prouiſionem & inſtitutionem ſuam Canonicam, literis earundem ſigillatis oſtenderit. Beneficium verò, quod quis legitimè tenuit, non aliter quam in manus noſtras, aut vicarij ſeu Officialis noſtri, ſiue alterius collatoris ſuperioris, ad hoc poteſtatem habentis, reſignare aut dimittere præſumat. Quòd ſi quis ſine noſtra aut ſuperioris, ad id poteſtatem habentis, authoritate aut conſenſu beneficium aliquod dimiſerit, ad beneficium ſic dimiſſum nemo alius in fauorem dimittentis inueſtiri aut inſtitui: ſed beneficium illud, pro arbitrio Ordinarij, ſiue ſpecialis ſiue generalis, alteri idoneo tradi debet: niſi Nos, vel officiales noſtri aut ſuperior, reſignationēm factam ex rationabili cauſa confirmauerimus.

Petrus Archiepiſc. Mogunt.

De iuſta diſtributione Prouentuum Eccleſiaſticorum.

Capvt LXX.

Pernicioſus abuſus eſt, cum pudēdo Cleri dedecore, & animarum periculo, grauique Eccleſiarum detrimento con-

to coniūctus, quod in Eccleſiis quibuſdam cathedralibus & Collegiatis, potiſſima prouentuum portio Canonicis etiam apud Eccleſias non reſidentibus, nec quicquam vtilis aut neceſſarij miniſterij exequētibus, diſtribuuntur: Vicariis, qui diurna & nocturna fatigatione omnes Eccleſiæ functiones ſuſtinent, vix tenui cenſu, & qui ad vitam miſerè ſuſtentandam ægrè ſufficiat, relicto. Hinc Capitula & Canonicos Eccleſiarum in Domino exhortamur, vt ęquitatis & rationis olim Deo reddēdæ memores, ad functiones Eccleſiis ſuis neceſſarias, his qui eas gerunt, de fructibus Eccleſiarum ſufficientem & honeſtum victum deputent: ne cauſſam præbeant, de Eccleſiarum prouentibus neceſſario aliter diſponendi.

Vt Præpoſiti, Decani, Scholaſtici, Cuſtodes & Cantores, apud Eccleſias ſuas reſideant.

CAPVT LXXI.

1 Theſſ. 3. CVM conſtet, harum dignitatum officia Maiores noſtros ideò in Eccleſiis inſtituiſſe, vt eſſent, qui diſciplinam Eccleſiaſticam, tamquam inſpectores & moderatores, conſeruarent: iam verô videamus, ea ab iis occupari, qui dignitatum titulos tantùm gerunt, & emolumentis gaudent, & tamen ab Eccleſiis ſuis abſunt, nihil minus quàm appellationibus ſuis reſpondentes. Quare ſtatuimus, vt poſthac omnes, qui vel Præpoſitorum, vel Decanorum, vel Scholaſticorum, vel Cuſtodum, vel Cantorum dignitatibus (quatenùs hæ ad noſtram aut comprouincialium noſtrorum diſpoſitionem pertinent) iam præfulgent, aut porrò ornandi erunt, præſentes ſuis Eccleſiis, vtilem & nomine dignam operam præſtent: Non abſentes, fructus tantùm auferant: neq; liceat cuiquam abſenti, vllam harum dignitatum gerere: ſed quiſque tali titulo inſignitus, ſuæ Eccleſiæ non abſens, neq; conducta aliorum opera, ſed reſidendo præſens ipſe inſeruiat.

De modo deſeruiendi quotidianas diſtributiones.

CAPVT LXXII.

CVM Apoſtolus victu, adeoque ipſa vita, indignos iudicet homines ocioſos, qui panem non labore ſuo partum, cum grauamine aliorum edunt: quanto grauiori indignationi diuinæ eos ſubiacere putandum eſt, qui cenſus Eccleſiæ, Sanct. Martyrum patrimonia, & donaria piæ plebis, ad diuini Miniſterij ſuſtentationem collata, otioſè abſumunt, pro iis debita ipſis Eccleſiis obſequia rependere non curantes? Nos igitur periculo animarum obuiare, & neceſſitati Eccleſiarum conſulere volentes, præſenti ſtatuto decernimus & ordinamus, ne poſthac in Metropolitana, Cathedralibus, Collegiatis, aut quibuſcumque aliis noſtris, & nobis ſubiectis Eccleſiis, per vniuerſam prouinciam cōſtitutis, quotidianæ diſtributiones, ad breuiſſima quædam momenta, puta, ad lectionem Epiſtolæ, ſeu vnius Pſalmi, aut Reſponſorij: ſed integris ac totis officiis, & horis aſſignentur, & iis modò tribuantur, qui officiis diuinis de quibus hæc emolumenta dantur, ab initio ad finē interfuerint. Hi verò qui excurſus & recurſus ſuos ita partiti conſueuerunt, vt de laboribus minimum, de emolumentis autem plurimum perciperent: in poſterum, niſi integris Officiis & horis intereſſe ſtudeant, illius Officij aut horæ fructu in totum mulctentur, quibuſcumque irrationabilibus aut prauis conſuetudinibus (quæ potiùs corruptelæ cenſendæ ſunt) non obſtantibus. Si qui tamen infirmitate aut legitima cauſſa impediantur, apud Prælatum aut alium, cui de Eccleſiæ conſuetudine competit, ſe excuſent, & veniam abſentiæ ſuæ impetrent: Canonicos verò, per actus Capitulares ab ingreſſu Chori, quamdiu Capitulis interſunt, & non diutius, excuſari volumus. In qua re Decanos Eccleſiarum, aut quibus ea cura pro tempore incumbit, monemus, eiſdem præcipientes, ne, extra neceſſitatem, Capitula indicant in eam horam, qua diuina officia peraguntur: quum poſſint aut maturius, aut ſerius Capitula haberi, vt ipſi etiam Prælati & Canonici

A diuinis officiis commodius intereſſe queant. Quos vtique, ſupra Chori officia, quæ ipſis incumbunt cum Vicariis communia, actuum Capitularium labor grauare non debet: cùm ſupra communes diſtributiones, de Præbendis ſuis ampliore etiam emolumento potiantur.

Simili modo diſtributiones, quæ de Proceſſionibus percipiuntur, his modò dari volumus, qui eiſdem ab initio ad finem præſentes intereſſe perſeuerauerint.

Et ne beneficia per Eccleſias debitis obſequiis fraudētur, omnibus beneficiorum poſſeſſoribus, ſub amiſſione beneficiorum, iniungimus, vt ordines, quos eorum beneficia requirunt, ſi nondum habent, proximis temporibus à iure ſtatutis recipiant: Ad quod etiam Canonicos Eccle- B ſiarum, pro ſuo quemque ordine teneri volumus, vt obſequium, quod quiſque pro officij ſui exigentia Eccleſię debet, cùm res poſtulat, per ſe præſtare queat.

Ocioſas deambulationes in Eccleſiis inter diuina prohibendas.

CAPVT LXXIII.

EOs verò, qui interim, dum diuina peraguntur, in Eccleſia, in qua beneficiati ſunt, aut foris circa eam ocioſi inambulant, & aliis pſallentibus & Deo ſeruientibus, C ipſi inanibus, nonnumquam etiam turpibus confabulationibus, tempus terunt; amplius ferēdos non cenſemus: quos illius non ſolùm horæ, ſed totius diei emolumento decernimus priuandos: Seculares verò, per Magiſtratus ciuiles, debita animaduerſione à tali ſacrorum contemptu coërcendos.

De honeſtate & decentia clericali.

CAPVT LXXIV.

HINC hortamur atque monemus omnes & ſingulos Clericos, vt vitam viuāt, quam profeſſio eorum exi- D git, & Chriſtus requirit, inquiens: Sic luceat lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona, & glorificent patrem veſtrum, qui in cœlis eſt: & cum veſtitu honeſto incedant. Quapropter ſingulari cura intendat quiſque Prælatus, ne ij, quibus præeſt, torques aureos publicè in Eccleſia, aut veſtes varij coloris, velut virgatas & fimbriatas aut diſciſſas, deferant: ſed longis atq; thalaribus vtantur. Nulla arma induant, niſi itinerantes, barbamque non nutriant, Coronam & tonſuram deferentes, tum ſummoperè curantes, ne quem Laicorum indecentia veſtitus offendant, vt ſacris Canonibus cautum eſt. Matth. 5.

Inſuper tabernas publicas euitent, niſi eos peregrè proficiſcentes ingredi oporteat, & tam ibi quàm domi & alibi E à crapula, ebrietatibus, omnique ludo à iure prohibito, blaſphemiis, rixis & aliis quibuſcumque exceſſibus & offenſionibus, penitus abſtineant: Choreas, ſpectaculaque conuiuia publica vitent, ne ob luxum petulantiamq; eorum, nomen Eccleſiaſticum malè audiat.

Cumq; ſecundum Apoſtolum, nemo militans Deo, ſeſe negotiis ſecularibus implicare debeat: nemini clerico liceat, domi ſuæ tabernam compotandique locum aperire Laicis, quoniam non rarò ſequi ſolent ebrietatem rixæ, cædes, & multa hoc genus ſcelera, quæ ſacerdotalem polluunt dignitatem: negotiationibus quoq;, mercimoniiſq; more mercatorum, abſtineant. 2. Tim. 2.

F

De Decimis & Offertoriis perſoluendis.

CAPVT LXXV.

CVM autem, Domino teſtante, Mercenarius dignus ſit mercede ſua: ſtatuimus & decernimus, vt Decimæ, quæ iure debentur diuino, tam maiores quàm minores, line fraude aut diminutione ſoluantur, etiam perſonales, in quibus eas ſoluendi conſuetudo eſt. Matth. 10.

Simili modo debent etiam quatuor offertoria, & cætera iura parochiana, integrè ſolui.

Digitized by Google

De foro competenti, & immunitate Eccleſiaſtica.

CAPVT LXXVI.

PRæterea, cùm omnibus palam ſit, ſuper Eccleſiarum atq; eorum, qui in ſortem Domini delecti, pro Magiſtratuum, imò totius Reipublicæ ſalute, apud Deum quotidiè interpellant, libertate & immunitate, non tam Pontificio quàm etiam ciuili iure, cautum atq; prouiſum: cõperimus tamen infelici hac rerum perturbatione, Eccleſiarum quarũdam bona, imò ipſas Deo dicatas Eccleſias, in prophanos vſus ceſſiſſe: Clericos ad munia ciuilia, etiã ſordida interdũ coactos: quæſtiones contra ipſos, eorumque & Eccleſiarum bona: ſimiliter ſuper cauſis Matrimonialibus, & aliis etiam merè Eccleſiaſticis, coram ſecularibus ſtatibus intẽtari ac definiri. Proinde adhortamur omnes & ſingulos in Domino, vt ſi nõ diuini iudicij reſpectu, vel eorum ſaltem, quæ legibus ſancita ſunt, memores, ab iniuſta hac Eccleſiaſticæ libertatis imminutione atq; oppreſſione: abſiſtant Eccleſias, ſacerdotes, atque res ipſorum, ſuæ reſtituant atque permittant emunitati & libertati. Quorundam igitur vim iniuſtam inhibere, & perſonis Eccleſiaſticis ſuam libertatem vel in hoc aſſerere volentes: ſtatuimus, vt actor Clerico corã ſeculari iudicio actionem intendens, eo ipſo omni cauſſa cadat, nec amplius ad eius cauſſæ querelam, etiam coram Eccleſiaſtico Iudice, admittatur. Iudicem verò ſecularem, qui cauſſam Clerici, etiam eo conſentiente, aut aliam quamcunq; cauſſam ad Eccleſiaſticum iudicium pertinentem, quales ſunt matrimoniales & ſimiles, iudicandam ſibi deſumpſerit: excommunicationis pœnam ipſo facto incurrere decernimus.

Similiter iudex Eccleſiaſticus cauſas, quas Laici adinuicem habẽt, iudicandas ſibi non aſſumant: niſi tales cauſæ ſint, quæ ad forum Eccleſiaſticum de iure vel conſuetudine pertinere noſcantur.

Quibus Epiſcopi, aut Archidiaconi, ſuas vices committere debent.

CAPVT LXXVII.

CAVEANT autem Epiſcopi & Archidiaconi, dum ipſi officiis ſuis præeſſe non poſſunt, ne vices ſuas hominibus dubiæ famæ, aut ab ordine Eccleſiaſtico prorſus alienis, committant: ſed in ſuum locum, quoties ſuis muneribus per ſe non præſunt, viros bonos, graues, peritos, prudentes, & in primis Eccleſiaſticos ſubſtituant. Nec vnquam crimina ſubditorum, per ſe, aut ſuos ſubſtitutos, mulcta pecuniaria punire præſumant: ſed aliis debitis, & à iure conſtitutis pœnis, coërceant.

De Regularibus.

CAPVT LXXVIII.

Ex Conc. Aſch. ſ. Domini Gerardi.

QVoniam inſolentia quorũdam, qui à Religionibus, ſemel profeſſione ſolemni receptis, temerè reſiliunt, hoc noſtris calamitoſiſſimis temporibus diſciplinam Eccleſiæ, adeoque totam Religionem, non parùm perturbauit: Nos huic calamitati, ex monaſticæ diſciplinæ neglectu prouenienti, pro viribus occurrere volentes, Prælatos monaſteriorum, per charitatem, quæ eſt in Chriſto Ieſu, hortamur & ſeriò requirimus, vt curæ ſibi traditæ diligentiùs incumbentes, perſonas regulares ſibi ſubiectas, ad monaſticæ diſciplinæ, & Regularum ſuarum obſeruãtiam, ſolicitiùs inducant, aut refractarios etiam debitis pœnis compellant: Alioqui ceſſationem & negligentiam Prælatorum, nos iuxta canonum ſanctiones, ſupplebimus. Quum verò perſonæ quædam regulares, iugum iamdudum excuſſerint, & deſertis Monaſteriis, & ſpreta ſuorum Prælatorum obedientia, in ſeculo verſentur: nos huiuſmodi Regulares contra Regulam diuagantes, volentes ad ſua monaſteria reducere, ne alij ex prohibita illorũ communione, periculis inuoluantur: Superiores eorum

A moneamus, vt eiuſmodi vagos monachos diligenter requirat, & ad ſua monaſteria eos retrahere quoquo modo procurent. Similiter & omnibus perſonis Eccleſiaſticis nobis ſubiectis iniungimus, vt omnes Regulares cuiuſcunque ſint conditionis, aut ordinis, in ſuis diſtrictibus commorantes, diligenter moneant & requirant, vt intra menſis ſpatium, poſt eiuſmodi requiſitionem, ad ſua monaſteria redeant, & obedientiæ Superiorum ſuorum ſubdantur aut diſpenſationes ſuas, quarum prætextu obedientiam Prælatorum ſuorum reliquerunt, intra idem tempus nobis aut officialibus noſtris examinandas exhibeãt. Huiuſmodi vero monitioni non parentes, & in rebellione & inobedientia ſua perſeuerãtes, ſine mora nobis aut Officia-

B libus noſtris denuncient, quos Nos per Eccleſiaſticæ cenſuræ pœnas, & omni ſeueritate animaduerſione, quã iuſtitia permiſerit, ad ſuas regulas redigere, & ſub Prælatorum ſuorum obedientiam retrudere, non omittemus.

Quũ verò aliquoties contingat, vt perſonæ aliquæ Regulares, aut grauiorum exceſſuum conſcientia, aut etiam ex animi leuitate, Monaſteria ſua deſerant, deinde pœnitentia ductæ, redire ad ſua monaſteria volentes, à ſuperioribus quibuſdam nimis rigidis, aut pœnarũ aſperitate abſterreantur, aut prorſus non recipiantur: Nos à quantacũque perniciitate reſipiſcenti, gremium miſericordiæ non eſſe claudẽdum conſiderantes, ne huiuſmodi repulſis etiam amplius delinquendi occaſio præbeatur, præſenti ſta-

C tuto cauemus & ordinamus, vt monaſteriorum Abbates & Prælati, Abbatiſſæ, Præpoſiti, Priores & Magiſtratus, cuiuſcunque ordinis nobis ſubiecti, regulares perſonas in Apoſtaſiam ex quacunque cauſa lapſas, & cum humilitate redire volentes, iuxta cuiuſcunque ordinis diſciplinam ſiue regulam & conſuetudinem obſeruatam benignè recipiant: nec eis pro exceſſibus grauiores pęnas, quàm quæ in ſacris Canonibus, & regulis ordinum expreſſæ ſunt, imponant: ita tamen, vt propter exceſſus ſuos, nec victus nec veſtitus neceſſarius eis ſubtrahatur. Prælatos vero & quoſcunque Monaſteriorum Magiſtratus, huic conſtitutioni noſtræ contrauenientes, ſententiæ ſuſpenſionis à di-

D uinis, ſimul etiam ab adminiſtratione, tam ſpiritualium quàm temporalium, (quam in contrafacientes, præeunte Canonica monitione præmiſſa, ferimus in his ſcriptis,) volumus ſubiacere.

Et cùm hoc tempore paſſim Eccleſiæ idoneorum Miniſtrorum penuria nimis periculoſè laborẽt: Prælatos Regulares ſummoperè exhortamur, & ſerio monemus, ſi qui fratres eorum poteſtati ſubiecti, per Ordinarios locorum ad regimẽ Eccleſiarum Parochialium, aut ad munus prædicationis adhibiti ſint, aut tales ad eãdem operam in poſterum euocari contingat, vt promouendæ pietatis & cõſeruandæ ſanctæ religionis noſtræ intuitu, Ordinariis locorum in tanta neceſſitate deeſſe nõ velint. Religioſos ta-

E men, de conſenſu ſuorum Prælatorum ſic euocatos, nihilominus ſub eorundem obedientia, qui eos corrigere & reuocare valeant, volumus permanere.

De Clauſuris monaſteriorum Virginum.

CAPVT LXXIX.

Vide C... Enti... Do... Siſi...

VIrginum Monialium, velut imbecillioris ſexus, cõtinentiam & munire præſidiis, & adiuuare opportunis auxiliis volentes, præſenti ſtatuto inhibemus, Ne ſanctimoniales cuiuſcunque ordinis, quas votum ſub perpe-

F tua clauſura manendi adſtringit, quacunque de cauſa, niſi ſola ineuitabili neceſſitate compulſæ, aut tali morbo infectæ, vnde ex contagione aliis periculum immineret: conſortium ſororum ſuarum relinquere, aut extra monaſteriũ prodire, vllo modo præſumant. Viciſſim verò, quo minus animi DEO dicatarum Virginum, prauis cupiditatibus tententur, aut à ſalutaribus meditationibus diſtrahãtur: omnibus perſonis, ſiue Eccleſiaſticis & Regularibus, ſiue Laicis præſertim viris, ſeriò interdicimus, ne in ipſa monaſteria quarumcunq; monialium ſeu clauſuras, niſi ex neceſſaria cauſſa, cum honeſto comitatu, & de manifeſto conſenſu ſuperioris, ad quem pertinet, introire audeant. Alio-

qui

qui huic noſtræ prohibitioni temerè contrauenientes, ſi Eccleſiaſtici ſint, ſuſpenſionis ab officio & beneficio: ſi ſeculares, excommunicationis pœna percellantur.

Paſtores & alij, Eccleſiis ſuis, quibus per ſe non præſunt, idoneos & perpetuos vicarios præficiant.

Capvt LXXX.

Ex Conc. Fritzlar. D. Sifridi

PAſtoribus etiam & ijs, qui curata beneficia obtinét, iniungimus, vt Eccleſijs, in quibus per conſenſum Diœceſani inſtituti ſunt, nec tamen eiſdem per ſe præſunt, vicarios idoneos & canonicè inſtitutos, præficiant, eiſque pro ſufficienti victu, portionem congruam de prouentibus Eccleſię aſſignét: nec ſic à ſe inſtitutos Vicarios, ab eadem Vicaria amoueant, niſi ipſi iam actu Sacerdotes, Eccleſias ſuas per ſeipſos regere velint, aut aliquam rationabilem amotionis cauſam, contra vicarium coram Diœceſano, aut eius Officiali, probauerint.

De promouendis ad ſacros Ordines.

Capvt LXXXI.

Ex Conc. Domini Gerardi.

DE his, qui ad ſacros Ordines promoueri volunt, ordinamus & decernimus, vt nemo ad quemcũque ordinem maiorem recipiendũ admittatur, niſi qui paulò antè confeſſus fuerit idoneo Sacerdoti, qui vitæ conditionem in ordinando ſedulò ſcrutatus, eum inſtruxerit, vtrum expediat, eum ordinari: an potius, propter irregularitatis aut legitimi alicuius impedimenti ſequelam, abſtinere, donec tale impedimentum à ſe remouerit. Nec quiſquam ordinandus recipiatur, niſi ad certum titulum eccleſiaſtici beneficij, quod ſit perpetuum, à quo non poſſit ad inordinatum alicuius placitum amoueri, aut cui de proprio Patrimonio ſufficienter ſit prouiſum.

De ordinandorum Teſtimonio.

Capvt LXXXII.

ET ne Eccleſiarum Miniſteria quibuſuis (quę res hactenus multis malis cauſam præbuit) ſed dignis modo & idoneis permittantur: ſancimus, eos, qui ad ſuſcipiendos ordines aſſumi expetunt, Epiſcopi ſimul & plebis iudicio comprobandos, hoc modo, vt Epiſcopus doctrinam examinet, plebs quoque de moribus teſtimonium præbeat. Morum itaq; & vitæ teſtimonium ordinandi, idq; in literis ſigillatis, adferant, acceptũ à Prælatis Eccleſiaſticis ſeu Parocho, atq; etiam à ſenatu, ſeu iudicio eius loci, in quo maiorem vitæ partem exegerint. Quod teſtimonium illis gratis concedi volumus. Ex longinquo verò venientes, ſi Prouincia Moguntina ordinari expetiuerint, ad Canonicarum ſanctionum obſeruantiam adigantur.

Qui in Baptiſmo Vnctiones ſacri Olei & Chriſmatis, iuxta vetuſtiſsimum Eccleſiæ morem non ſuſceperunt, ad ordines ſacros ante talium vnctionum ſuppletionem non admittantur.

Capvt LXXXIII.

HAc calamitoſa tempeſtate, qua ſacrorum prophanorumque omnium periculoſa confuſione laboramus, plerunq; euenire ſolet, vt in ſacri Baptiſmatis adminiſtratione, Vnctiones ſacri Olei, in pectore & ſcapulis, & chriſmatis in vertice infantiũ, iam inde à temporibus Apoſtolorum per vniuerſam Eccleſiam religioſa pietate adhiberi ſolitæ, quorundam temerario auſu omittantur. De qua re circa eos, qui ordinibus ſacris initiari volunt, diligentem inquiſitionem per noſtros in Pontificalibus Vicarios, aut alios, qui ordinádorum examinibus præſunt, præcipimus faciendam. Eos verò, qui tales Vnctiones, dum baptizarentur, non receperint, niſi eas (vna cum orationibus, quę in agendis ad tales vnctiones adhibendæ inueniuntur) in ſe per Catholicum ſacerdotem piè ſupplere curauerint, ab Ordinibus prorſus mandamus repellendos.

De ijs, qui ordinantur extra ſuas Diœceſes.

Capvt LXXXIV.

EVenire ſolet, vt aliqui eruditionis & vitę non ſatis probatæ, aut alioqui cenſuris Eccleſiaſticis obnoxij, conſcientiam eorum, quibus noti ſunt, ſubterfugiẽtes, ad remotiores Diœceſes ſe conferát, & ordines ab ignotis Epiſcopis, qua poſſunt fraude extorqueant: aut ſaltem eos ſe conſequutos, cõminiſcentes, in ijs miniſtrare præſumant. Quorum temeritatem reprimere volentes, Commiſſarijs noſtris ſeriò inhibemus, ne in poſterũ alicui literas dimiſſorias ad aliam Diœceſim, ſine magna & neceſſaria cauſa, quam benè exploratam habere debent, concedant. Qui verò in aliena Dięceſi ordines ſuſceperint, ad miniſterium ſeu exequutionem Ordinum, quos ſe habere aſſeuerant, non admittantur: niſi prius Vicarijs ſeu Commiſſarijs noſtris, de ſuſceptis ordinibus legitimo documẽto fidem fecerint, & ab eiſdem, quòd admitti debeant, teſtimonium patẽtibus literis obtinuerint: Alioqui tales per Archipreſbyteros noſtros ab omni Eccleſiæ officio ſemoueri, aut ſi ijs non paruerint, nobis denunciari debent.

De honore Prælatorum.

Capvt LXXXV.

Ex Conc. Aſchaff. Domini Gerardi.

AD confuſionem & dehoneſtamentũ Eccleſiaſtici Ordinis facit, ſicubi honorum diſcrimina tolluntur, nec ſuus cuique honos habetur. Vnde ordinamus & decernimus, vt inferioris dignitatis Clericus ſeu Vicarius, ſiue canonicus, Prelato ſuo reuerentiam, ſiue in aſſurgendo, ſiue in alijs prærogatiuis, iuxta conſuetudinem illius Eccleſiæ debitam ſubtrahẽs: fructuum Præbendæ ſubtractione ad tempus, pro exceſſus qualitate, puniatur. Quòd ſi ſimultate aut animi arrogantia prouectus, in tali contẽptu Prelati ſui perſeuerauerit, à reliquis confratribus, velut inobediens, & iuramenti ſui parum memor, à cõſortio Eccleſiæ & omni fructuum perceptione, amoueatur: nõ niſi de ipſius Epiſcopi conſenſu ad eandem ruſus admittendus, vt diſcat, poteſtatem ſupra ſe poſitam, velut Dei ordinationem, agnoſcere & venerari.

Ne domicellares Canonici, ante merita virtutis & doctrinæ, ad capitula aſſumantur.

Capvt LXXXVI.

HActenus in Eccleſijs cathedralibus & Collegiatis (ſaltem in ea parte, qua Maiores noſtri, nõ ſine magna ratione, Iuniores Canonicos, quos Domicellares vocant, non ſtatim vt beneficia acceperint, ad Capitula admitti, ſed ad tempus ſub iugo Prælatorum detineri voluerunt) ſatis negligenter aduigilatum eſſe non ſine Eccleſiarum pernicie ſentimus, dum hi, quibus ea cura incũbit, ad ſtudia & mores Domicellarium parum attendentes: ſi modò Domicellares certum tempus in beneficij poſſeſſione exegiſſent, aut pecuniam pro emancipatione conſtitutã, numeraſſent: ſine ampliori delectu quoſuis ad Capitula admiſerũt, etiam eos, quos nec vitæ honeſtate, nec doctrina ſatis idoneos, aut Eccleſijs vtiles futuros norint. Vnde fit, vt interdum Eccleſiæ, minus vtili Canonicorum turba oneratæ, nec in ſpiritualibus, nec in temporalibus, debitis obſequijs adminiſtrẽtur. Quarum indemnitati conſulere volentes, Prælatorum, capitulorum & aliorum, quorum intereſt, conſcientias duximus onerandas, hiſq; diſtrictè præcipiendo iniungimus, in poſterũ, non ſecundùm prætenſam cõſuetudine (quæ vtiq; hac parte, vt Eccleſijs pernicioſa, irrationabilis, aut potius corruptela cenſenda eſt) quoſlibet, ſed ſecundum cõſcientiam idoneos tantùm & dignos, ad Capitula, præſertim Metropoliticũ & Cathedralia, admittãt. Prauis verò moribus deditos & ignauos, tantiſper à Capitulari dignitate & emolumento arceant, donec

donec emendatione vitę locum hunc mereri videbuntur: aut ſi contra omnem emendationem præfacti, & incorrigibiles ſe exhibere perſeuerauerint, ad dimiſſionē beneficiorum, remedijs iuris, tanquam inhabiles & inſufficientes ac minus idoneos, prorſus cogant. Qua conſtitutione noſtra, & ipſis Prælatis & Capitulis, vt officio ſuo diligentius inuigilent: & iuuentuti Eccleſiaſticæ, vt vitæ ingenijque cultum accuratiore ſtudio capeſſant, occaſionē, præſtari arbitramur.

De iuramentum exactione reſtringenda.

Capvt LXXXVII.

[...]cel.13. CVm Scriptura admoneat, Virum crebro iurantem iniquitate oppleri, ac plagis multis obnoxium fieri: Iurationem namq; multa comitari pericula, quæ non tam peierantem, quàm eum, qui periurio cauſam, cùm debet & poteſt, nō ſubtrahit, inuoluunt: Nos igitur crebram illam iuramentorum exactionem in capitulis, ſi nō vt iniuſtam, certè vt periculoſam, cenſemus coarctandam. Iniuſta verò & illicita iuramenta, per quæ nonnunquam via debitæ correctionis pręcluditur, & Pręlati à promouenda Eccleſiarum ſuarum diſciplina & vtilitate impediuntur, omnino tolli debent. Et nos, cum hac ſancta Synodo talia omnia damnātes, locorum Ordinarijs & Prælatis Capitulorum, ad eiuſmodi correctionem per præſentes facultatem impertientes, diſtrictè eis præcipiēdo iniungimus, Vt Eccleſiarum ſtatuta diligenti cura reuideāt, & iuramenta nō neceſſaria, à ſede Apoſtolica nō confirmata, in primis verò iniuſta & pernicioſa, non obſtantibus quibuſcunq; cōſuetudinibus, (cùm iniquitati longinquitas temporis patrocinari non debeat) corrigant, caſſent, & tollant. Quod ſi facere inferiores prælati & Ordinarij, vltra ſex menſes poſt publicationem huius conſtitutionis: diſtulerint: Nos ad primam opportunitatem, aut ſaltem in futura Prouinciali Synodo, negligentiam illorum ſupplebimus, ipſoſq; ceſſatores debitis inſuper pœnis afficiemus.

Pecunias ex ſtatutis beneficiatorum, aut aliunde cedentes, in Eccleſiarum vtilitatem impendi debere.

Capvt LXXXVIII.

MVltas Eccleſias in bonis temporalibus ingētia detrimenta ſuſtinere, ac domos earum aut collapſas, aut ruinis proximas videmus, ex praua conſuetudine ſeu potiùs corruptela, qua Canonici quidā pecuniam ex poſſeſſionibus nouorum Canonicorum, aut optione domorū receptas, nō in vtilitatem Eccleſiarum, ſe in proprios vſus conuertunt. Quod nos vltra fieri omnino prohibemus, taleſq; pecunias neceſſitatibus eccleſiarum, aut domorū reparationi & conſeruationi, impendi volumus. Si quos huic conſtitutioni noſtræ rebelles depræhenderimus, priuatione omnium fructuum, quos ab ea eccleſia percipere deberēt, per ſemeſtre tempus plectemus, fructuſq; eis ſic ademptos, in Eccleſiæ vtilitatem impendi curabimus. Sicubi verò in Eccleſijs aliunde ſumptus, ad cōſeruationem templorum, ædificiorum & domorū, ad Eccleſias aut earum perſonas pertinentiū, & in alios neceſſarios vſus ſuppetunt: rationabiles conſuetudines, ſuper huiuſmodi pecunijs diſponendis hactenus obſeruatas, hac præſenti cōſtitutione adſtringi aut abrogari non volumus.

De rebus Eccleſiarum diligenter curandis.

Capvt LXXXIX.

Conc. [...]izlar. NE ex incuria aut negligentia, ſicut cōſueuit damna eccleſijs accidant, Capitulis metropolitanæ, Cathedralium, & Collegiatarum, aliarumq; Eccleſiarū Rectoribus & Curatoribus mandando iniungimus, vt ſingulis annis, ſemel ad minimum, omnes Eccleſiarum res & ornatus inſpiciant, & in Indice ſingula diligenter conſcribant, quò, ſi quid inde perierit, facilius deprǽhendi & ſarciri, & ratio

A ab his, quibus ea cura cōmiſſa eſt, expoſci & rēddi queat. Eadem diligentia volumus & pręcipimus, & omnium eccleſiarum prædia & redditus, tum communes, tum etiam ad ſingulas dignitates ſeu beneficia pertinētes, in libro ad id deputatio, exactiſſimè conſcribantur. Literæ verò Originales Cenſuum, tam communium, quàm ad ſingula beneficia pertinētium, non apud ſingulos poſſeſſores relinqui: ſed in publica & benè munita cuſtodia, copijs earundē auſcultatis apud poſſeſſores retentis, aſſeruari debent. Vnde, ſi occaſio exegerit, depromi & ſingulis perſonis ſub cautione redhibitionis permitti poterunt

De procuratione ſeu fabricis Eccleſiarum Parochialium.

B

Capvt XC.

VT Eccleſiæ per Prouinciam noſtram conſtitutæ, à damnis, quę nonnunquam ex infida procuratione accipiunt, in poſterū vindicentur: decernimus & ordinamus, ne poſthac ſolis Laicis, ſed cum aliquot Laicis, cuiuſque Eccleſiæ Rectori ſeu Plebano, velut Principali, officium Fabricæ ſeu procuratio Eccleſiæ committatur: ita tamen ne ipſi Eccleſiarum Rectores ſeu Plebani, officio exactionis cenſuum, prouētuum ſiue redditaum, ſeu procurationis labore grauentur. Tales etiam Eccleſiarum procura- Ex Conc Aſchaffē.
C tores, de pecunijs ſeu prouentibus Eccleſiarum nihil in ſuum priuatum vſum conuertant: ſed omnia in Eccleſiæ vtilitatem impendant, & de omnibus acceptis & expenſis debito tempore, ad minimum ſemel in anno coram ipſo Plebano ſeu Rectore Eccleſiæ, & alijs ad hoc deputatis, rationem conficiant.

Volumus etiam ad ſingulas Eccleſiarum Ciſtas, in quibus literæ cenſuum, ſeu pecuniæ & precioſiores Eccleſiarum res aſſeruantur, diuerſas ſeras, & ad minimū duas fieri, & ex clauibus ſemper vnam apud Parochū ſeu Rectorem Eccleſiæ relinqui & cuſtodiri: ſic vt tales Ciſtæ nō ab vno aliquo procuratore, nec vnquā abſente Parocho aut Rectore Eccleſiæ, poſſint aut debeant aperiri. Huic verò
D noſtræ conſtitutioni in Eccleſiarum fraudem non parentes, ipſi Plebani nobis aut vicarijs noſtris denuncient, debitā monitione præuia excommunicandos.

De Simonia.

Capvt XCI.

VT ab inſtitutione ad Eccleſiaſtica beneficia, omnem ambitionem, omnemq; Simoniæ prauitatem præcidamus, præſenti ſtatuto ordinam⁹ & decernimus, vt quicunque vel muneribus vel pollicitationibus, ſeu quibuſcunque pactionibus, vnius vel plurium ſibi fauorem con-
E ciliauerit, vt per eos ad beneficium ſeu dignitatem quāēcunque (quatenus ad noſtram diſpoſitionem pertinent) promoueatur: eo ipſo excommunicationis ſentētiam incurrat, & reddatur inhabilis, ne amplius ad tale beneficiū ſeu dignitatem eligi aut aſſumi poſſit. Quòd ſi electus & aſſumptus poſteà fuerit deprǽhenſus, tales donationes, promiſſiones ſeu pactiones feciſſe, beneficio ſic occupatio priuari, & de dignitate omnino deponi debet. Simili modo, quicunque Penſiones non legitimè aſſignatas aut dederint, aut receperint, aut alioqui illicitis modis beneficia aut dignitates occupauerint, pro exceſſuum qualitate puniri, & talibus beneficiis aut dignitatibus priuari de-
F bent. Quæ vt arctius obſeruentur, nullus in poſterum clericus ad aliquod beneficium ſeu dignitatē admitti debet, niſi prius iurauerit, quòd in eius adeptione nullam cōmiſerit Simoniam, aut illicitam fecerit pactionem. De inſtitutione ex Concil. Fritzlar.

Vt parochi ſacramenta gratis adminiſtrent.

Capvt XCII.

EXecrabilis quorundam Sacerdotum auaritia, vſq; ad Sacramentorum ipſorum contemptum & iniuriam nonnunquam irrumpit, dum ſine numerato precio con- Ex Conc. Aſchaffē.

ferre

Digitized by Google

A ferre ſacramenta detrectant. Quorum prauam cupiditatem, ſacris etiam Concilijs inuiſam & damnatam, cõprimere volentes, omnibus nobis ſubiectis Parochis ſeu Eccleſiarũ miniſtris ſeriò prohibemus, ne quid de ſacramentorum adminiſtratione à quoquã, velut debitum, aut exigant, aut recipiant, quod conſuetudo rationabilis, laudabiliter introducta & hactenus obſeruata, non permittit: ſed vltra id etiam oblatum, quaſi non debitum modeſtè recuſent. Quòd ſi aliquis ſubditus vltro aliquid date voluerit, non obſtamus, quin quod libera voluntate & ex charitate offertur, recipere valeant. Archidiaconis etiam noſtris, ſiue eorum Officialibus, iniungimus, vt in Synodis ſeu Capitulis ſuper huiuſmodi exactione ſedulò inquirant, & huic noſtræ conſtitutioni non parentes, B ſeueris pœnis, vſque ad ſuſpenſionem ab officio & beneficio, compeſcant.

De competentijs Parochorum.

Capvt XCIII.

Matth. 10. Luc. 10. 1. Cor. 9.

CVm Dominus ipſe pronunciet mercenarium ſua mercede dignum, & Apoſtolus clamet, Altari ſeruiẽtem, de Altari viuere debere: Vniuerſos eccleſiarũ Metropolitanæ, Cathedralium & Collegiatarum Prçlatos, Canonicos & Capitula, omnes etiam regulares Prælatos & con- C uentus, quicũque Eccleſias Parochiales, ſuis Eccleſijs ſeu monaſterijs vnitas & incorporatas habẽt, in Domino exhortamur, diſtrictè eis præcipiendo iniungimus, vt in intra trimeſtre tempus, poſt huius conſtitutionis noſtræ publicationem, Eccleſiarum ſibi incorporatarum Rectorib. talem fructuum portionem ordinent, qua pro loci conditione honeſtè ſuſtentari, ac inſuper epiſcopalia & Archidiaconalia iura ſoluere, hoſpitalitatẽ exercere, & alia neceſſaria onera ſuſtinere queant. Quod ni fecerint, nos illorum iniuſtam negligentiam, ipſis eccleſijs & animarum ſaluti nimis periculoſam, amplius ſufferre non volentes, apud omnes Eccleſias parochiales, iuriſdictionibus noſtris ſubditas, talem iuſti & ſufficientis victus deputationẽ D de decimis, prouentibus, vel bonis collegiorum aut monaſteriorum aut Prælaturarum, per nos aut Officiales noſtros ſecundum iuris communis & ſacrorum Conciliorum diſpoſitionẽ ordinare, ſepoſita ampliore mora, omnino aggrediemur.

De clericis Peregrinis.

Capvt XCIV.

CLerici aliunde aduenientes, nec in ijs ordinibus quos iactant, miniſtrare permittantur, nec ad vlteriores ordines promoueantur: niſi fide digno teſtimonio docue- E rint, ſe eos ordines, quos habere ſe aſſeuerant, ritè & legitimè ſuſcepiſſe. Peregrini autem ſacerdotes, ad Miſſarum celebrationes non admittantur, nec vltra menſem in aliquo Preſbyterorũ conſortio foueantur, niſi teſtimoniales literas ſuper vita, moribus & receſſu ab eo Epiſcopo, à quo diſceſſerunt: ſimiliter admiſſionis teſtimonium eius Epiſcopi, ad cuius Diœceſim ſe contulerunt, oſtendant.

De Sacellanis nobilium.

Capvt XCV.

Vide Cõc. Fritzlar. D. Siſridi

F SAcellani verò nobilium, in ſacellis caſtorum Miſſas celebrare, aut alia ſacramenta conferre, aut etiam prædicare non præſumant, niſi ſuper eo authoritatem & cõſenſum ordinarium obtinuerint, & prius manualem promiſſionem Epiſcopo ſeu loci illius Archipreſbytero fecerint, ſe in obedientia Diœceſani mãſuros, & ad Synodos & Capitula venturos, & mandatis Eccleſiaſticis ſecundum iuſtitiam, & quatenus eos attingunt, parituros eſſe. Saluis etiam iuribus Parochiarum, ad quas talia caſtra Nobilium pertinere noſcuntur.

De Magiſtris Scholarum.

Capvt XCVI.

HOc in primis totius reipublicæ Chriſtianæ vtilitas expoſcit, vt erudiendæ Iuuentuti paſſim Magiſtri, eruditione, honeſtate vitę, & fidei ſynceritate commendabiles, præficiantur, quod in adminiſtratione vtriuſque Reipubl. & Eccleſiaſticę & ſecularis ſucceſſio à pueris dependeat. Qui ſi peruerſis & prauis hominibus erudiendi tradantur, à quibus recentes eorum animi (qui malorum ac bonorum, vt quidque primùm hauſerint, æquè tenaces ſunt) prauis & impijs opinionibus imbuãtur, ſpes non eſt, ſacroſanctam religionem noſtram in integrũ reſtitui, aut à prauis doctrinis repurgari, aut priſtinam felicitatem & tranquillitatem in Germaniam noſtram reduci, vnquam poſſe. Proinde ſiue Prælatis & Capitulis, ſiue communitatibus aut locorum Præfectis, ad quos ea cura pertinet, ſeriò iniungimus, vt in poſterũ ſcholis ſibi commiſſis didaſcalos præfecturi, eoſdem ad Vicarios noſtros in ſpiritualibus, ſeu locorum commiſſarios ablegant, qui eruditionem, mores, & fidei ſynceritatẽ in eis accurato examine explorent, eoſque quid in ſcholis tam ad eruditionem, quam ad mores iuuentutis excolendos, conducibile potiſſimum prælegant, pro cuiuſque loci ratione, diligenter admoneant, ſine quorum teſtimonio (quod ſcripto his, dignos iudicauerint, exhibeant) quemquam alicui ſcholę præfici omnino prohibemus.

De teſtamentis & vltimis voluntatibus.

Capvt XCVII.

QVamuis iam olim multis Cõcilijs Prouincialibus, velut Fritzlarienſi, D. Gerardi, & aliorum Archiepiſcoporum Moguntinen. ſuper Teſtamentorum ordinatione cautum ſit, quibus omnino ſuũ robur manere volumus: videmus tamen hac temporum licentia pleraſq; morientium voluntates incaſſum recidere, defunctorumq; ſubſtantiam contra ipſorum legitimam voluntatẽ interuerti, à teſtamentarijs præſertim, & quibus pro officio competebat ratum ſeruare defuncti arbitrium: Statuimus, vt qui deinceps nominati fuerint Teſtamentarij, quamprimũ & ante omnia ipſius defuncti hæreditatem ſiue ſubſtãtiam, coram Notario & teſtibus fide dignis conſcribant, & in Inuentarium fideliter redigant, omnimodamq; morientis volũtatem, arbitrium & ordinationem, intra debitum tempus executioni demandent & exequantur, de quo ordinario aut ipſius commiſſario rationem faciant. Quòd ſi quis infideliter agens, huius noſtræ Conſtitutionis tranſgreſſor repertus fuerit, pro Ordinarij arbitrio, aut alias cõdigna pœna, pro exceſſus qualitate, plectatur.

Mercatus diebus Dominicis & feſtiuis prohibendos.

Capvt XCVIII.

MAgnus abuſus eſt, cùm ad rerum temporaliũ & mox periturarum conquirẽda lucra: ſex diebus homines intendant: ad regnum cœlorum, eiuſq; iuſtitiam inquirẽdam, ſeptimum diem deſtinatum, ne eum quidem à prophanis negotijs liberum execranda hominum auaritia relinquat. Cui nos improbæ hominum cupiditati modum ponere volentes, ſeriò prohibemus, ne in poſterum in locis noſtræ Prouincię ſubiectis, diebus Dominicis aut præcipuis Eccleſiæ feſtiuitatibus, mercatus (niſi fortè earum rerum, quæ ad vſum quotidiani victus neceſſarij ſunt) exerceãtur, aut ne ſubditi noſtri vlli operi ſeruili, quod ſine euidenti detrimento dilationem ſuſtinere poteſt, manum admoueant: ſed dies Dominicos & feſtiuos, ſpiritualibus lucris conquirendis, & ſaluti animarũ procurandæ, adeoque pietatis & diuini cultus exercitijs, impendant. Quam noſtram conſtitutionem, niſi Magiſtratus locorum, quorum ea poteſtas eſt, ſub grauibus pœnis ita obſeruari cura-

Digitized by Google

uerint, ipſos Magiſtratus, debita admonitione prȩuia ſententiam excommunicationis incidere, & vbi ad noſtras temporales iuriſdictiones pertinent, inſuper alijs pœnis, pro noſtro arbitrio, puniri volumus. A

De libris per Typographiam publicandis.

Capvt XCIX.

MVltis conſtitutionibus Imperialibus cautum eſt, ne quis librum aliquem, ſine certo authoris & loci, vbi excuſus ſit, nomine: aut qui per Commiſſarios, qui per loca huic rei curandæ deſtinati ſunt, cõprobatus non ſit, vel excudat, vel excuſum vẽdat. Quam ordinationem renouantes, inhibemus, ne quis tales libros in noſtris ditionibus vendere, aut emere, aut donare, aut occultè quouis modo alij obtrudere, aut omnino apud ſe retinere audeat Officialibus noſtris, tam Eccleſiaſticis quàm ſecularibus, iniungentes, vt in eam rem acri diligentia inuigilent, & ſi quos librorum vel excuſores vel venditores aut detentores, huic ordinationi non parentes, depræhẽderint, ſupra librorum confiſcationem, etiam pœnis in multis Receſſibus Imperialibus conſtitutis, ſine remiſſione afficiant. B

De pœna clerici percuſſoris, aut rixoſi contra alium clericum.

Capvt C.

PAci, etiam tranquillitati ac honeſtati clericorum conſulere volentes, decernendum duximus, Vt quicunq; clericus alium clericum probris, maledictis aut conuicijs inceſſerit, ſub duorum aut triũ teſtimonio, ab omni prouentuum Eccleſiaſticorum, perceptione per vnum menſem ſuſpendatur. Quòd ſi manus alteri clerico violentas, citra tamen vulnus, attulerit, iam dictam pȩnam ſuſtineat duplicem. Si vulnus inflixerit, vltra pœnam excommunicationis, in quam ipſo facto incidit, ad quatuor mẽſes tali fructuum priuatione mulctetur. Si membrũ aliquod mutilauerit, aut inutile reddiderit, omni beneficio Eccleſiaſtico ſit ipſo facto priuatus. Nihilominus etiam in omnibus ijs caſibus, iuxta Diœceſani arbitrium, læſo ſatisfacere cogatur, & pro delicti grauitate, à Dioeceſano, ſi videbitur, etiam grauius puniatur. Illud ſuperioribus comminationibus duximus addendum, ſi linguæ petulantiam aut violentas manus in Prælatum intorſerit, in tribus prioribus caſibus ſuprà memoratis, vbique pœnæ duplicatione grauandum eſſe: ſaluo tamen iure, quod vim vi repellere permittit. Similiter Clericos, ſi aut iurgijs aut armis contra Laicos contẽderint, per Prælatos ſuos, pro exceſſuum grauitate, irremiſſibili pœna decernimus ac mandamus plectendos. C D E

De pœna Sortilegorum.

Capvt CI.

Ex Conc. Fritzlar.

SOrtilegia, quȩ ad iniuriam ſacrȩ Religionis noſtrȩ, deteſtando malorum dæmonum commercio exercentur, omnibus Chriſtianis prohibẽda; in clericis verò omni pœnarum acerbitate coercẽda cenſemus: Proinde clericum ſortilegum protinus ab omni functione Eccleſiaſtica & ordine remouendum, & excommunicationis ſententia cenſemus alligandum, à qua, niſi in articulo mortis, à nemine, quam à ſuo Diœceſano, aut à ſummo Pontifice, ſeu Legato eius ad id poteſtatem habẽte, abſolui debet. Et ſi incorrigibilis eſſe pertexerit, ad Monaſterium arctum, pro agenda pœnitentia, detrudatur, aut prorſus abijciatur. Laici verò ab hac arte execrabili, publicatione bonorum ſuorum, aut peruicacia eorum exigente, perpetua captiuitate, aut grauiore etiam animaduerſione coerceri debent.

26 q. 5. ca. Non oportet. C. Si quis Epiſcopus.

D. de Maleſi. & Mathe. l. Nullus. l. Nemo. l. culpa.

De clericis concubinarijs.

Capvt CII.

MInistris Eccleſiarum, qui ſacris functionibus operam ſuam addixerunt, nihil ȩquè cõuenit, quàm vitæ caſtimonia: intolerabileq; videtur, quòd contra Conciliorũ ſanctorumque Patrum authoritatem, paſſim concubinis adhȩreant. Quis enim in miniſtrorum Dei collegio patiatur talem, quem Paulus hominum conſortio indignũ iudicet, cum quo etiam ne cibum quidem ſumendum putauit: Quia ergo Clerici quidam Synodorum cuiuſq; Diœceſis Epiſcopalium ſpecialiter deſuper habitarum, Decretis, de dimittendis concubinarijs, ægrius paruerunt: ne in huiuſmodi ſcandalo & ſordibus volutari diutius permittantur, quibuſcunque locorum Ordinarijs iniungimus & ſerio committimus, vt ſecundum Canonum præcepta, & præcipuè Baſileenſis Concilij definitionem, concubinarios huiuſmodi corrigant atq; emendent, eaſq; mulieres, quæ citra ſcandalum atq; offendiculum retineri non poſſunt, extra viciniam, ne cõmercij facultas aut ſuſpicio remaneat, amoueri procurẽt. Qua in re, cùm ſæpè compertum ſit, facilius ab initio malis reſiſti, quam ſemel in ea demerſum rurſus erigi atq; emergere: omnino Prælatis intẽdendum præcipimus, ne patiantur Iuniores clericos pernicioſa cohabitatione irretiri, à qua deinde extricari facilè non queant: Eccleſiaſticis etiã magiſtratibus, iuxta prȩfati Concilij decretum, ne vllo ſub pacto, compoſitione, aut ſpe cuiuſcũque quæſtus, tales quouis modo tolerent, aut diſſimulent, penitus interdicẽtes: & ſi opus ſit, vt Brachium ſeculare in hanc rem implorent, iniungentes.

1. Cor. 5.

Seſſ. 20.

De excommunicatione.

Capvt CIII.

EXcommunicationem, qua nulla pœna maior eſſe poteſt, cautè ab Officialibus noſtris, & non niſi eſt ineuitabili neceſſitate, & propter manifeſtam cõtumaciam, in quemquam intẽtari volumus, ideoq; Officialibus noſtris & Prælatis omnibus, qui alioqui excommunicandi poteſtatem habent, mandamus, ne ſentẽtiam excommunicationis, niſi competenti admonitione præmiſſa & in præſentia fide dignorum hominum (vt ſi neceſſe ſit, teſtimonio eorum probari queat) promulgare præſumant. Qui aliter excommunicationem in quenquam promulgauerit, & admonitus errorem ſuum nõ reuocauerit, per menſem ab ingreſſu Eccleſiæ ſit excluſus, & ſic à ſe excommunicato omnes expenſas, quas talis excommunicationis occaſione neceſſario fecit, reſtituere cogatur.

Ex Conc. Fritzlar.

De vitandis excommunicatis.

Capvt CIV.

ET vt timoratis conſcientijs ſubueniamus, & ſchandala excludamus, generalis Synodi Baſileenſis conſtitutionem volumus obſeruari, quȩ decernit: Quòd nemo deinceps à communione alicuius, in ſacramentorum adminiſtratione vel receptione, aut in alijs quibuſcunq; diuinis, vel extra, prætextu cuiuſcunq; ſententiæ, aut cenſuræ Eccleſiaſticæ, aut ſuſpenſionis vel prohibitionis ab homine, vel ab iure generaliter promulgatȩ occaſiõe, teneatur abſtinere, vel aliquem vitare, aut Eccleſiaſticum interdictũ obſeruare: niſi ſententia, prohibitio, ſuſpẽſio, vel Cenſura Eccleſiaſtica huiuſmodi, fuerit vel cõtra perſonã, Collegium, vniuerſitatem, Eccleſiam, aut locum certum aut certam, à iudice publicata vel denũciata ſpecialiter & expreſſe: aut ſi aliquem ita notoriè excommunicationis ſententiam conſtiterit incidiſſe, quod nulla poſſit tergiuerſatione celari, aut aliquo iuris ſuffragio excuſari. Nam à cõmunione illius abſtineri, vult iuxta canonicas ſanctiones: per hoc tamen huiuſmodi excommunicatos, ſuſpenſos & interdictos ſeu prohibitos non intẽdit in aliquo releuare, F

Ex Conc. Baſileenſ.

neceſ

nec eis quomodolibet ſuffragari. Cùm humana fragilitas in omnibus actionibus, & præſertim in ijs, quæ pietatis ſunt, ſi ope diuina non adiuuetur & dirigatur, ſine fructu deſudet, pręſenti conſtitutione duximus ordinandum, vt in poſterum per omnes totius Prouinciæ Eccleſias, quoties in illis multitudo fidelium conuenerit, fiant precationes ad Deum, pro Spiritus ſancti gratia, ad ſalutarē harum conſtitutionum Prouincialium, obſeruantiam, impetranda. Similiter pro ſummi Pontificis, Imperatoris ac Regis Romanorum incolumitate & felici gubernatione, & pro omnibus, qui ad vtriuſque Regiminis gubernacula in orbe Chriſtiano præſident, vt quietam & tranquillam vitam agamus in omni pietate & caſtitate. (1.Tim. 2.) In ipſa verò ſacri Miſſæ celebratione, alternis diebus pro peccatis & pro pace, ſiue in ipſo ſacro Collectam pro ſuffragio, ſiue poſt illud Antiphonam cum Collecta pro implorāda Dei miſericordia, deuotè recitare aut cantari volumus. Quam rē diſcretioni Prælatorum, pro loci & temporis conditione committimus curandam.

Quò verò ſupradicta omnia & ſingula accuratiore cura obſeruentur, & ad excuſationem ignorantię, nullus locus relinquatur, ordinamus & præcipimus, vt pręſentium cōſtitutionum liber apud Metropolitanam, cathedrales, & Collegiatas Eccleſias in Choro aut Capitulis, ſimiliter apud Parochiales Eccleſias idoneo loco, fabricæ ſumptu comparatus, habeatur, ad quem omnibus, quorum intereſt, pateat acceſſus.

Poſtremò cum his pręſentibus noſtris cōſtitutionibus, omnes etiam generalium Conciliorum conſtitutiones & decreta, ſimiliter omnia & ſingula alia ſtatuta Prouincialia in Concilijs Prouincialibus, ſub noſtris Præceſſoribus celebratis, edita, quorum in his noſtris conſtitutionibus etiam nullam mentionem fecimus, in ſuo vigore permanere volumus, & ab omnibus nobis ſubiectis, qua queq; parte attingunt, pro confirmatis & authenticis agnoſci, haberi & obſeruari diſtrictè præcipiendo mandamus, ſacroſanctæ Romanæ Catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ iudicio, cuius authoritatem omnibus ſaluam conſeruari volumus, hęc omnia cum debita obedientia ſubmittētes.

CONCILIVM TREVERENSE II. AVTHORITATE Ioannis Archiepiſcopi Treuerenſ. indictum in cauſſa Fidei & morum. Anno Domini 1549. tempore Pauli Papæ III.

DECRETA CONCILII PROVINCIALIS Treuerenſis, Præſidente Reuerendiſſimo in Chriſto Patre ac Domino, D. Ioanne Archiepiſcopo Treuerenſi, ſacri Romani Imperij per Galliam & regnum Arelatenſe Archicancellario, Principe Electore, &c. celebrati Anno Ieſu Chriſti 1549.

IOANNES *Dei Gratia ſancta Treuerenſis Eccleſiæ Archiepiſcopus, ſacri Romani Imperij per Galliam regnumque Arelatenſe Archicancellarius, & princeps Elector, ad perpetuam rei memoriam.*

Rem omnino non nouam aggredimur, neque per viam inſolitam ambulamus: verùm orthodoxorum Patrum & prædeceſſorum noſtrorum veſtigijs tritam ingredimur, ſyncero corde ſemper affectantes, vt vniuerſum clerum & gregem nobis cōmiſſum, vſquequaq; luſtremus & contemplemur, atq; ſalubris ſtudij vigilātia in hoc ſedulò incumbamus, vt eam more boni paſtoris, (quātum nobis ex alto conceditur) pura & ſana Euangelicę veritatis doctrina paſcamus & reficiamus, vt cùm vniuerſalis & tremendi iudicij tempus ingruerit, & paſtor ille paſtorum glorioſus in maieſtate ſua apparuerit, ad cuius laudem hāc noſtram functionem obire cupimus, de muneris impoſiti adminiſtratione cum lucro & ex voto reſpondere valeamus. Hac igitur occaſione prouocatos nos, & diligēs cura & paterna ſolicitudo extimulat, vt circa noſtrorū ſubditorum ſtatum & vitam probè inſtituendam, indeſeſſo ſtudio ac labore aduigilemus: vtq; ex hac animi noſtri promptitudine, ipſis piarū rerum cultus indies magis ac magis creſcat pariter & placeat, ipſorum onera & grauamina, pro huius temporis iniquitate, inter manus in morē hydræ enaſcentia, imminuantur, ceſſent, ſirmentur, tollantur, atq; tranquillitatis & pacis optatus portus, velut in alto nauigantibus aperiatur: Id quod tum demum rectè conſequi credimur, cùm ſiniſtris euentibus viam præcludimus, vitiorum & malorum materiam reſecamus, & noxia diſſuadentes, ad optima quæque promouenda animum applicamus.

Quapropter horum noſtrorum ſtatutorum editione, tum antiquorū renouatione & explanatione, tum pœnarum comminatione impios & orthodoxæ Eccleſiæ hoſtes ab infelici ſuo propoſito deterreamus & depellamus, vt in quibus virtutis zelus & ardor ad emēdationem nihil proficit, eos ſaltem honeſtè diſciplinæ ſeueritas atq; pœnæ rigor retrahat & coerceat. Sanè quondam felicis recordationis Balduinus Archiepiſc. Treueren. & alij prędeceſſores noſtri, pro ſubditorum vtilitate, pro libertate Eccleſiæ & miniſtrorum eius, quàm plurima ſtatuta Synodalia & Prouincialia: non minus vtilia quàm neceſſaria ediderūt, promulgarunt, publicarunt, & pœnarum adiectionibus, prout opportunum viſum fuerat, prouidè & conſultè vallarunt. Quæ nos omnia de conſilio & conſenſu Capituli Eccleſiæ noſtræ Metropolitanæ Treueren. & nunciorum ſeu procuratorum aliorum, Reueren. D. Nicolai Epiſcopi Virdunen. & nunciorum ſeu procuratorum Reueren. D. Ioannis Cardinalis de Lotharingia, Adminiſtratoris Metenſ. & Reuer. D. Touſani epiſcopi Tullenſ. ſuffraganeorum noſtrorum, in præſenti Concilio Prouinciali cōgregatorum, quatenus per infra ſtatuenda expreſsè non fuerint reuocata & caſſata, approbamus & innouamus, atq; in ſuo robore permanere volumus, & eadem antiqua ſtatuta Prouincialia, atq; ea noua, quæ nos in præſenti Concilio pro temporum ac rerum neceſſitate ſtatuimus & ordinamus, vt per totam noſtram Prouinciam Treueren. firmiter & inuiolabiliter, prout ſtatuuntur, publicentur, teneantur & obſeruentur, firmiter decernimus.

De fide Orthodoxa Catholica & Apoſtolica Eccleſiæ fideliter & firmiter tenenda.

QVando vera in Ieſum Chriſtum fides fundamentum eſt, & petra illa de qua Salvator noſter dixit, ſuper eā ædificādam eſſe Eccleſiam ſuam, aduerſus quam inferorū portæ nunquam præualituræ eſſent, (Matth. 16.) (præualerent autē, ſi Eccleſia errare pernicioſè poſſet, aut docere noxia) fateri oportet Eccleſiam in fide & veritate radicatā & fundatā, errare non poſſe. Nā & in confeſſo eſt, teſtantibus nimirū ſanctæ Eccleſiæ Patribus, ac re ipſa clamāte, Chriſti Apoſtolos Petrum & Paulum, Dei S. Euangelium in ſanguine quoq; ipſorum ſignatum, Romanæ Eccleſię reliquiſſe, atque in illius fidem eccleſias omnes, quæ vbiq; ſunt fideles in toto orbe terrarum, religioſè conſpiraſſe, atq; ſocietate ſacramenti confęderatas & coniunctas eſſe. Itaq; cùm ad nos per Epiſcoporum ſucceſſionem perpetuo continuata ea fides peruenerit, nō dubitamus hanc vnam eandemq; eſſe, atq; adeò veram fidem, quę ab Apoſtolis ipſis in veritate eſt tradita, & vſq; nunc religioſè ſemper cuſtodita, & in Catholica Eccleſia ſemper conſeruata. Nihil proinde aliud credendum, tenendum, aut docendum eſt, niſi quod ſancta Romana tenet & docet Eccleſia, omnium conſentientium Eccleſiarum mater & magiſtra. Eum verò qui à fide Catholicæ & Rom. Eccleſiæ recedit, neceſſe eſt à veritate & capite deficere. Hortamur itaq; & in Domino obteſtamur oēs & ſingulos Clericos & Laicos, nobis Metropolitico iure ſubiectos, vt tenaciter & indiuulsè adhæreāt, nō ſolùm his quæ in diuinorū eloquiorū Canone expreſſa ſunt, verū etiā his, quæ eccleſia ſancta Catholica habet, & cum omniū orthodoxorū conſenſu probata & recepta ſunt,

ſunt, neq; vlla ratione aut perſuaſione à veritate fidei, Ec-
cleſiæ & Euangelij quod acceperunt, & in quo ſtant & ſal-
uantur omnes gentes, auelli ſe patiantur, ſed in eo quod
hactenus piè & rectè docti ſunt & crediderũt, permaneãt.

De prædicatoribus verbi, quos miſſos eſſe oportet.

HOc habet Apoſtolica eccleſia, vt null⁹ niſi miſſus prę-
dicet: ſic Chriſtus nõ niſi miſſus prædicauit, ipſo apud
Eſa 6. Eſaiã teſtãte: Spiritus Domini ſuper me, eo quòd vnxerit
Luc 4. me, ad Euangelizandũ pauperibus miſit me. Neque item
Ioan. 1. ipſius præcurſor, de quo ſcriptum eſt: Fuit homo miſſus à
Deo, ſed nec Apoſtoli hoc feciſſent, niſi mandato à Chri-
Matth. 10 ſto accepto: Ite, Ecce ego mitto vos. Proinde nos Euange-
licæ & Apoſtolicæ regulæ innitentes, ſtatuimus & præci-
pimus, ne quiſquam poſthac, etiam quamcunq; religionẽ
profeſſus, publicè prædicare præſumat, niſi ab Epiſc. Or-
dinario, vel eius Vicario admiſſus fuerit. Et ſi quis etiã reli-
gioſus Apoſtolicæ ſedis priuilegio nitatur, tenebitur no-
bis aut Officialibus aut Vicarijs noſtris de hoc fidem legi-
timam facere. Laicis verò prorſus interdicimus, ne prædi-
candi officium vſurpent, aut occulta conuenticula faciãt,
& ſacerdotum ſimplicitatem eludãt. Et ſi fortè neceſſitas
poſtulet, vt ſacerdos tanquam inutilis & indignus à cura
gregis debeat remoueri, ſeruato ordine iuris, de hoc agẽ-
dum eſt apud Epiſcopum, ad cuius officiũ tam deſtitutio
quàm inſtitutio ſacerdotum pertinere dinoſcitur. Omnes
verò & ſingulos, aliter quam præmiſſum eſt, publicè vel
priuatim prædicationis officium vſurpare præſumentes,
præſentis ſtatuti rigore excommunicationis vinculo in-
nodamus, & excommunicatos declarari publicè manda-
mus. Et niſi reſipuerint, alia cõpetẽti pęna à nobis aut no-
ſtris Suffraganeis, vel locorum Ordinarijs plectendi ſunt.

Non quiuis admittendi ſunt, etiamſi præſentati fuerint.

QVando nõ parum refert, quis qualiſve ſit, cui alios in-
ſtituendi & docendi poteſtas tradita eſt, probãdi pri-
mum & explorandi ſunt futuri cõcionatores, à quibus &
quomodo inſtructi ſint, ne peregrinis fortè & hæreticis
doctrinis imbuti, non ſatis perſpecti recipiantur in ouile
Chriſti, ad grauem Dominici gregis perniciem. Attamen
non tam eloquentiores, quàm ſapientiores, neq; tam ar-
gutiores, quàm meliores eligendi ſunt, modò gregi ſana
doctrina paſcendo non ſint prorſus inidonei. Imò tanto
magis aliquoties cauendus eſt is qui eloquentia pollet,
quanto plus ob eloquentiam, dum rectè dicere & docere
exiſtimatur, nocere & fallere poteſt.

Vocatus & admiſſus, quid pro concione docere debeat.

MIſſi & admiſſi verbi prædicatores, in hoc toti incum-
bant, vt verbum veritatis rectè & bona fide tractent,
tanquã diſpenſatores multiformis gratiæ Dei, omiſſis his
quæ à puritate Euãgelij aliena ſunt, vel ſuperuacanea, vel
parum ædificantia: ſed nec opinabilia ac dubia pro certis
& receptis aſſeuerare audeant. Ab apochryphis abſtineãt,
& quæ Eccleſia occultanda eſſe decreuit, de ſuggeſto non
promulgabunt. Comicas, aniles, & interim obſcœnas fa-
bulas, & quę riſum moueant citius quàm lachrymas, pro-
pter peccata, populi auribus nõ ingerant. Et omiſſis odij,
inuidiæ, inſectationis, quæſtus, ambitionis, & conſimili-
bus nequam effectibus, ſyncerè & pacificè Euangeliũ pa-
cis annuncient, mutuis conuicijs ſe non proſcindant, nec
alius alium pro concione impugnet. Sed ſi quis alterã hæ-
reſim, vel pernicioſum errore, aut aliud quippiam, ꝙ pia-
rũ aurium ſit offenſiuum, dixiſſe depręhenderit: epiſcopo
aut illius Vicario, aut inquiſitori Apoſtolico, vel Officiali
Matth. 18 loci, ordine etiam ſeruato Euangelico, ſignificet. Et cùm
Catholicas traditiones tanquam arctiſſima quædã Chri-
ſtianę religionis & pacis vincula cõſeruare & cuſtodire o-
mnes ex æquo deceat, neq; dubitemus traditiones & cõ-
ſuetudines vniuerſales, præſertim eas, quas per orbẽ tota
frequentat Eccleſia, ab Apoſtolis in eccleſiæ ſinũ transfu-
ſas, vel à generaliũ ſacrorũ Conciliorũ authoritate profe-

A ctas, nos eas ſimili religione, qua ea quæ ſacræ ſcripturæ
pręſcribit authoritas, vt obſeruẽtur, doceri omninò man-
damus. Quę verò per loca vel regiones noſtrę Diœceſis vel
Prouinciæ variantur, eas quiſq; obſeruet ad ædificationẽ
morũ & fidei. Ac ne quiſquam temerè cõtra eas de ſugge-
ſto rogationẽ facere pręſumat, Mandamus epiſcopis Pro-
uincię noſtrę & Officialibus noſtris, vt ſi qui ritib. eccleſię
antiquandis vel nouandis priuata authoritate ſtudere cõ-
perti fuerint, in eos ſeueriter animaduertant. Quare qui
paſcendi gregis Dominici curam ſuſceperũt, ea potiſſimũ
doceant, quæ ad tranquillitatem & piam concordiam fa-
cere, & ad captũ rudis populi accõmodata eſſe cognoue-
rint. Cuiuſmodi eſt ſimplex explanatio ſymboli: decem
B præceptorũ, ſacramentorũ & cæremoniarũ Eccleſię, ora-
tionis Dominicę. Item cohortatio ad pęnitentiam: in qua
Chriſti Seruatoris cõmemorent beneficia, ac pęnas nun-
quã finiendas, quę in malo obſtinatis paratę ſunt, ob ocu-
los ponant: ſed ne miſericordiam deſperẽt, rurſum ſuble-
uent ac ſolentur. Ceſſantes ac torpẽtes excitẽt, animo de-
iectos in ſpem erigant: Voluptuarijs, reſq; mũdi admiran-
tibus, vitę breuitatẽ & ęternos ignis cruciatus ſubinde in-
gerant, vt ſaltẽ futuris malis territi, peccare deſinant, atq;
ad meliorem frugem ſe recipiant: necnõ populo omnino
perſuadeant, non quamlibet fidẽ qua in Deũ creditur, ſed
eam demũ ſalutiferam fore, quę (Apoſtolo teſte) per dile- Galat. 5.
C ctionem operatur: ſic ad bona opera ſedulò hortentur, &
præſertim ad opera miſericordiæ: Patres ac matresfami-
lias, vt proles ad familiam Chriſtianè educent, grauiter &
cõtinuè cõmoneſaciant, atq; vt adulti cõſueta & ordina-
ria ieiunia, Quadrageſimæ videlicet, & Quatuor tẽporũ,
& Vigiliarũ, infringere nõ præſumant: plebẽ admoneant,
& vt frequenter, vel ad minus in Quadrageſima, in initio
eius, vel ante mediũ ad confeſſione veniant: & ſi nõ ſæpè,
ſaltẽ in Paſchate corpus Dñi recipiant, ſi velint inter Ca-
tholicos reputari. Sanctorũ religioſam mentionẽ ſubin-
de faciant, animoſq; Chriſti fidelium illorũ exemplis in-
citent, confirment, & interceſſione cõſolentur. Doceant
quoq; veras ſanctorũ reliquias reuerenter habendas. Cõ-
D tenti ſint Euangelia & lectiones, quibus in Dominicis &
feſtis diebus Eccleſia vtitur, interpretari populo, & ex his
ſermonem & doctrinam ad ædificationẽ populi formare.

De cultu diuino diligenter & religioſè exequendo, deque diſciplina Chori obſeruanda.

DEus etſi ſpiritus ſit, nõ tamen internis tantũ affectibus Ioan. 4.
fidei, ſpei & charitatis, verũ etiam externis actib⁹ co-
lendus & adorandus eſt, vt cor & caro exultent in Deũ vi- Pſal. 83.
uum. Eſt enim externus cultus ſignũ ac manifeſtatio quæ-
dam cultus interni: qualis eſt laus communis, & orationes
publicę, quę per Eccleſię miniſtros, ex perſona totius po-
E puli fidelis Deo offeruntur, quo alij quoq; (quatenus per
ipſorũ occupationes licet) ad laudes Dei & gratiarũ actio-
nes excitentur. Neq; enim eccleſiaſticę melodiæ ſua deeſt
energia. Id ꝙ Auguſt. teſtatur, referens Ambr. Mediolani Libr. 9.
cantum inſtituiſſe eccleſiaſticũ, ſecundùm morem Eccle- conf. c. 7.
ſiarũ Orientalium, cumq; cultum celebrari cęptũ magno
ſtudio fratrũ, hymnos & Pſalm. canentiũ: quem etiam cę-
teræ eccleſiæ imitatæ ſunt. Sed & ipſe Auguſt. quantũ Ec-
cleſiaſticis fuerit canticis affect⁹, his verbis teſtatur: Quã- Ibid. c. 6.
tum fleui Domine in hymnis & canticis tuis, ſuauè ſonan-
tis Eccleſiæ vocibus acriter commotus? Voces illæ influe-
bant auribus meis, & eliquabatur veritas in cor meum, &
F ex ea æſtuabat affectus pietatis, & currebant lachrimæ, &
mihi benè erat cũ illis. Et rurſus: Cum reminiſcor, inquit,
lachrymas, quas in primordio fidei meæ fudi ad cantus ec-
cleſiæ, & nunc quoq; commoueor, non cantu, ſed rebus
quæ cantantur, cùm liquida voce & cõuenientiſſima mo-
dulatione magnam huius inſtituti vtilitatẽ rurſum agno-
ſco, magiſq; adducor cõſuetudinem approbare in Eccle-
ſia, vt per oblectamenta aurium, infirmior animus in affe-
ctum pietatis aſſurgat. Hæc cum ita ſe habeant, hortamur
omnes & ſingulos clericos, vt omnes pariter conuenienti
modulatione, conſona denique voce, debitum Deo cul-
tum nocturnum & diurnũ deuotè & religioſè exhibeant

& exe-

&exequantur, eo modo, his ritibus & cęremonijs, quibus hactenus vſa eſt Eccleſia, & vt à ſanctis Patribus eſt traditus, atque à maioribus noſtris obſeruatus.

De horis Canonicis.

OMnes qui horis Canonicis perſoluẽdis deputati ſunt, dent operam, vt collectis animis, quoad fieri poteſt, debitũ penſum abſoluant: nec ita ſe habeant, vt dum voce pſallunt, quiduis potiùs quam Deum animo cogitare videantur, ſemper cauentes, ne propheticum illud audiant: Labijs quidem me honorant, cor autem eorum longè eſt à me. Quid autem eſt, voce quidem pſallere, mẽte autem domum aut forum circumire, niſi homines fallere, & Deũ irridere? Graue admodum eſt quod ſcriptura dicit: Maledictus qui facit opus Dei negligenter. Statuimus proinde, vt laudes diuinæ per ſingulas horas nõ curſim ac feſtinanter, ſed tractim, ſeruatis interuallis decẽtibus, ratione dierum feſtorum, à profeſtis intermedijs ſecernẽdorum, habitæ reuerẽter & alacriter abſoluantur, nequaquam ſublato in altum clamore, ne vel inſanire, vel animi laſciuia geſtire videantur potius, quàm feruore ſpiritus exultare, ſemper verſiculum decantatiſſimum animo voluentes.

Eſa. 29. Matth. 15.

Hier. 48.

Nec clamans, ſed amans cantat in aure Dei: audit enim ille vocem cordis, ſine qua ſonum oris contemnit. Quare videndum eſt, vt qui ſpiritu pſallunt, & mente pſallant.

Caueãt item qui alijs occupati negotiis, extra chorum horas priuatim legunt ne ſomnolẽte aut truncatis verbis, aut intra fauces compreſſo ſpiritu preces demurmurare, vel vt Ethnicus quidam ait, rabioſa ſilẽtia rodere videantur, ſed articulate, diſtinctè, diſertè, & cum attentione integrè omnia pronuncient.

Ne qua itẽ occaſione in diuerſa rapti deſint officio ſuo, diſtrictius prohibemus, ne deambulando Horas dicant, ſed in locum aliquẽ orationi aptum tantiſper concedant, ne mentis euagatio, quæ ex tumultuaria deambulatione naſci ſolet, fructum orationis intercipiat.

Nullus item dum Canonicæ preces in templo publicè cantantur aut leguntur, audeat priuatim ibidem aliquid legere, ac ne horas quidem Canonicas abſoluere, ſed cõcinat, ac vna cum fratribus Deum honorificet. Contrariũ quid fecerit tanquam abſens habeatur.

De his qui, dum ſacra fiunt, per templa vagantur, prophana miſcentes colloquia.

QVicunque tempore, quo diuina peraguntur, ſpatiari in Eccleſia, vel circa eam deambulare, ſimul & ocioſis fabulis vacare, comperti fuerint, tãquam abſentes pro die illo habeantur. Et ſi ſemel admoniti, non deſtiterint, ſed pertinaces fuerint, grauiorem ſubeant pœnam, arbitrio Prælatorum, aut eorũ vices gerentium, infligẽdam. Quos & ipſos hortamur, imò eis diſtrictè iniungimus, præſertim in Metropolitana Eccleſia noſtra Treuerenſi, & in cathedralibus ſuffraganeorum noſtrorum, tanquam inſignioribus & frequentioribus Eccleſijs, vt nulla ratione patiãtur diuina officia quorumcunq; colloquiorum, confabulationum, deambulationum, aut canum, auium, morionum, & ſimiliũ ſtrepitu, garritu & latratu, ſiue à Clericis, ſiue à Laicis perturbari, aut irreuerentia affici. Sed nec ipſi Prælati, quorum maximè intereſt remouere ſcandala, atque ea quæ verbis imperant, facto & exemplo confirmare in ijs ſeſe culpabiles reddãt, neq; in correctione ſubditorum ſuorum negligentes ſe exhibeãt: & quòd nullus in peccatis excuſationi locus relinquatur, præſentis decreti tenore in irritũ reuocamus & annihilamus omnia ſtatuta, ordinationes, conſuetudines, & priuilegia exemptionum quibuſcũq; Eccleſijs, militiis, hoſpitalibus, locis & monaſterijs quorumcunq; ordinum, quacunq; authoritate & qualitercunq; conceſſa, quæ reformationi prædictorum abuſuum, & correctioni peruerſorum morũ aduerſantur, aut in mora ſunt, vt contra perſonas & loca prædictarum Eccleſiarum, ordinum, domorum, militiarũ, hoſpitaliũ, monaſteriorum, ſine omni exceptione ad correctionem ſeu emendationem procedi non poſſit aut valeat. Cuius executio in caſu negligẽtię, à capitulis ad Prælatos, & Prælatorum negligentia intercedente, ad Officiales vel Vicarios locorum, aut eorum ſuperiores deuoluatur.

Quo tempore quiſque in Choro eſſe debeat.

MAiorum noſtrorum veſtigia ſequentes, & authoritati ſacrorum generalium Conciliorum innitentes, vt cũcta in domo Dei ordine fiant: volumus, vt in Metropolitana noſtra Treuerenſ. & in omnibus Cathedralibus & collegiatis Eccleſijs Ciuitatis, Diœceſis & Prouinciæ noſtræ Treueren. habeãtur duæ tabulæ, quarum vna habeatur aut ponatur in aut circa chorum: in qua diſciplina obſeruanda deſcripta ſit: ex cuius tenore ſatis liqueat, quãdo & qualiter quis horis canonicis intereſſe debeat. Ad cuius diſciplinæ obſeruantiam, Prælati cunctos ſibi ſubditos rigoroſè commoneant & compellant. Et ſi alicubi hactenus erecta non fuit, aut deperdita, eam rurſum erigi & deſcribi iubemus. Secunda verò tabula locabitur & ponetur in ſacrario, aut alio loco cõueniẽti: in qua quid ab vnoquoque canonico, vel alio beneficiato legendum cãtandumque ſit ſingulis diebus & horis per hebdomadam, ſcribatur: & hic negligentiam cõmittens, pro modo delicti corrigatur. Nolumus autem, vt collegia canonicas preces in templis perſoluere aut ſacra facere, Vindemiæ aut aliorũ negotiorum & ſecularium occupationum prętextu omittant, non obſtante quacunq; conſuetudine: ſed ita rapiãtur onera, vt dum alij tẽporalia procurẽt, alij orationib. & publicis precibus vacent. Et ſi alicubi hoc fieri nõ poteſt, ſaltem hebdomadarius pro tẽpore, præſentib. aliis quotidiè, durantibus vacationibus vindemialibus, Canonicas horas in choro ſaltẽ legendo perſoluere curabit. Ita tamẽ, vt Dominicis diebus, & Apoſtol. feſtis, Tertiæ, Sextæ, Veſperę & Completorium cantentur, & ſummum ſacrũ fiat. Statuimus inſuper & ordinamus, vt deinceps capitula, actus & tractatus capitulares, tam [illegible] pro feſtis ſeu ferialibus diebus teneãtur. Sed nec in ijs, ſub Miſſa, Veſperis aut Cõpletorio indicantur, aut teneantur. Quinimò, vt oẽs Miſſæ interſint, diſtrictè mandamus. In alijs verò ſi ſubſit vrgens neceſſitas, aut euidens Eccleſiæ vtilitas poſtulet, vt capitulum teneatur, Decanus indicabit dilationẽ ſeu moram capituli & actum capitularium non carere periculo, & propterea ſub prædictis horis tractandum & agendum eſſe. Et ſi in his ſecus actum fuerit, tam indicens, quàm intereſſentes, reſidentia & præſentiis pro illa vice carebunt, quinimò omnino vti abſentes his horis reputabuntur.

De Miſſæ officio ritè peragendo.

HOrtamur, vt ſacroſanctam illam actionem, in qua ſacrificium precij noſtri, corpus ſcil. & ſanguinis Chriſti veraciter offertur pro viuis & defunctis, ſumma religione & deuotione ſacerdotes peragant, ac quoties datur, ſedulò frequentent & celebrent eo modo, & his cæremonijs ſeu ritibus obſeruatis, quos hactenus Romana & occidẽtalis ſeruauit & hodiè ſeruat Eccleſia.

Dum ſacerdos ſacrum facturus, in ſacrario cum miniſtris induitur, nemo inibi confabulari præſumat, vnde vel ipſius, vel miniſtrorum deuotio interturbetur. Egredienti ſacrarium ad altare, vel reuertenti poſt ſacrum, omnes aſſurgant, ſimiliter & miniſtris, dum ſacris induti, lecto Euangelio, Epiſtola aut Homilia, prætereunt.

Dum ſacerdos ſacrum facturus, confeſſionem ex more præmittit, miniſtri nequaquam dent operam accẽdendis luminarijs, aut alijs rebus mentem auocãtibus, ſed adſint ſacerdoti confeſſionem perſequentes, & pro ſe inuicem Eccleſiæ nomine orantes.

Veterem canonem inſtaurantes, prohibemus, ne quis ſacerdos Miſſarum ſolennia publica celebrare præſumat, niſi ad minus duobus pręſentibus. Quod ſi in priuata Miſſa cõmodè fieri non poteſt, ad minus adſit vnus, qui reſpondentis locum ſuppleat, ſed ita, ne ſit proles illegitima, quã omnino, patre celebrãte, altari adſtare prohibemus, multo magis concubinam, ſi quam habuit.

Et ieiunus quilibet celebret, & velato capite altari aſſiſtere, aut ita illud accedere nullus omnino præſumat:

Quæ & Diaconos & ſubdiaconos obſeruare mandamus; ſi quis, temerè contrarium facere præſumpſerit, excõmunicationis vinculo innodetur.

In Miſſa publica & ſumma, præfatio & oratio Dominica, non debent priuatim dici aut abrumpi. Ita & Symbolum, epiſtola, & Euangelium integrè, diſtinctè, & clarè cantari debent. Neque ferendum eſt, vt chorus verba ſacerdotis vel ſubdiaconi, mox in ipſo lectionis veſtibulo interrumpẽs, auſpicetur Graduale, Tractum vel Alleluia, quaſi ſcilicet hoc ſatis ſit, ſi adſtãtes ſciant, cuius ſit lectio aut epiſtola.

Dum Euangelium cantatur in ſummo ſacro, expedit dare ſignum per campanam, vt exiſtentes in vicino Laici, ad eleuationem Dominici corporis & ſanguinis inuitentur.

In eleuatione corporis & ſanguinis Chriſti, & poſt, vſq; dum cantatur Agnus Dei, ſileant organa. Nulla cantetur Antiphona, neq; pro pace, neq; aduerſus peſtẽ, aut mortalitatem, ſed ſileter pro ſe quiſque, aut flexis genibus, aut proſtratis humi corporibus, paſſionis ac mortis Chriſti commemorationẽ faciat, ac redemptori gratias agat, pro beneficijs per mortem ipſius largiſſimè acquiſitis.

Statuimus inſuper, imò antiquorum Patrum ſtatuta innouamus, vt ſub ſummo ſacro, nulli ſacerdotũ liceat eodẽ in templo ſacram rem facere, ſed priuatas Miſſas ante abſoluant, vt omnibus ad publicum ſacrum cõuenire ſit integrum, & chorus plenus & collectior pleniorem ac puriorem Deo cultum exhibeat.

Et ſi optare potius quam ſperare liceat, adeſſe quotidiè aliquos, qui Euchariſtiam accipiant: volumus tamen, vt ſacerdotes ad frequentationem huius myſterij, & ſacram cõmunionem Laicos adhortentur: nec tamen ideo ſacerdotes à quotidiano ſacro deſiſtere oportet, quòd deſint, qui cum ſacerdote ſacra faciente, menſæ Dominicæ quotidiè ſacramentaliter communicent.

Ordinamus præterea, vt per ſingulas Diœceſes noſtræ prouinciæ, Miſſarum officia decãtentur & legãtur, prout, in Miſſali ordinario vniuſcuiuſq; Diœceſis ordinatum eſt. Et ſi qua Diœceſis proprio ordine Miſſalis caruerit, ad modum noſtræ Treueren. Eccleſiæ Miſſali vtetur: neq; alicui publicè aut priuatim alienis Miſſalibus vti licebit. Idem & de Breuiarijs obſeruari volumus.

De moderandis ferijs.

NVmerum feſtorum creuiſſe admodum videmus, ſed calentem fidelium deuotionem frigeſcere: eoq; ventum eſſe, vt bona pars hominum omnia feſta negligat, idque impunè, nec ſine eccleſiæ dedecore. Pauperes, qui nõ habent vnde alant vxorem & familiam, clamant omnem ferè ceſſationem damnoſam ſibi eſſe. Operæpretium proinde nobis viſum eſt, feſtorum numerum contrahere, quò & effrenes coerceãtur, & aliquid detur neceſſitati pauperum. Itaq; hæc feſta omnino celebria eſſe volumus, & pro paſtorali noſtro officio ſolenniter celebranda mandamus præcipimus: Dies Dominicos omnes, feſtum Natiuitatis Chriſti, Stephani, Ioanuis, & omnium Apoſtolorũ, Circũciſionis, Epiphaniæ & Purificationis, Annunciationis, Aſſumptionis, Natiuitatis virginis Mariæ, Paſchę cũ duobus ſequẽtibus, Aſcenſionis, Pentecoſtes cum duobus ſequentibus, Corporis Chriſti, Ioan. Baptiſtæ, Magdalenæ, Laurentij, Crucis, Michaelis, Omniũ ſanctorũ, Martini, Catharinę, Andreę, Nicolai, Thomę. Et in ciuitate noſtra Treuerenſi hęc feſta Patronorũ: Maximini, Simeonis, Viſitationis, Helenæ, Paulini, Tranſlationis Materni & Eucharij. Et in ſingulis ciuitatibus, oppidis, & Parochijs Dedicationis feſta, & Patrocinia celebrari mandamus. Cęterùm dies Innocentium, Cinerum, Paraſceues, Cœnæ Dominicæ, Sabbati magni, Marci, tres Rogationum, Cõmemorationis animarũ, & oẽs reliquos dies dies ſtationum, quos Eccleſia noſtra Treuerenſis in diebus aliorũ Patronorum, vel pro ſpecialibus rogationib⁹ ab antiquo introductis, in ciuitate noſtra Treuerenſi vel eius ſuburbio obſeruatis, vſq; in meridiẽ feriati volumus, ita vt facto ſacro, cuiq; ad labores aut negotia ſua redire liceat. Simili ratio-

A ne in Cathedralibus & Diœceſibus Suffraganeorum noſtrorũ, quibus tamẽ arbitriũ ſuum in hoc relinquimus, & in alijs locis & parochijs Diœceſis noſtræ obſeruanda. Et ſi quis, ſiue clericus, ſiue laicus, in prænominatis celebribus feſtis, aut in alijs ante meridiẽ operæ mercenariæ publicè vel priuatim, aut cõpotationibus, choreis, ludis, aut id genus laſciuijs & leuitatibus temerè & cõtumaciter ſeſe dederit aut immiſcuerit, ab Officialib⁹ noſtris arbitraria pro modo delicti, etiam brachij ſecularis auxilio (ſi opus erit) inuocato, puniri mandamus. Cætera verò feſta, quacunq; ratione inſtituta ſunt vel recepta, in foro libera facimus. In choro verò & Eccleſia eadẽ feſta, prout ab antiquo obſeruata ſunt, deuotè celebrẽtur: ita tamẽ, vt hiſtoriæ & le-

B ctiones parũ probatæ, omittantur. Et cùm potiſſimũ hac de cauſa indictę ſint ferię, vt feſtos dies in Dei laudibus, & gratiarũ actione, ac audiendo verbo Dei, populus tranſigat, curent noſtrarũ Diœceſis & Prouinciæ, Ciuitatũ, oppidorum, & locorũ magiſtratus ac Rectores, vt populus prænominatis diebus feſtis, verbũ Dei deuotè audiant, & diuina frequentant. Neq; tempore diuinorũ, & preſertim hora, qua concionatores verba faciunt ad populum, patiantur ciues vacantes ocioſis fabulis, in foro ſtantes.

De religioſis monachis & monialibus.

C REligioſos varij nominis & regulæ, ſimul & pia loca, S. Romana Eccleſia, benigno fauore ſemper proſecutra, ſpecialibus gratijs, priuilegijs, immunitatib⁹, & exemptionibus decorauit: ea omnia nos per noſtram Diœceſim & prouinciam noſtram Treuerenſ. nullatenus imminuere, ſed magis illibata conſeruare, & quatenus aliorum iure ſaluo poſſumus, augere & extendere in votis habemus & intendimus. Sed ita, ne ſub ouina pelle, gregem Dominicum truculẽtia lupi rapacis inuadat, ſub pietatis imagine, virus hæreticæ prauitatis obrepat, & ſub prætextu cõuerſationis Euangelicæ, ſpiritus malignus illudat. Cuius rei gratia, (præter ſingulorum Ordinum ab Eccleſia receptorum regulares inſtitutiones, quas tanquã ſalutares ab om-

D nibus & ſingulis, prout illos reſpectiuè cõcernunt, obſeruari mandamus) varij Canones editi ſunt, à quibus (quod dolenter referimus) ſi non ab omnibus neq; in omnibus, à pleriſq; tamen & multis declinatur: non ſolùm in proprię ſalutis diſcrimen, ſed & in religionis opprobrium, & plurimorum fidelium ſcandalum, ſed & in illius, cui ſuam integritatem ſpontanea voluntate deuouerunt, grauem offenſam. Quapropter quæ in ijs ab Eccleſia & prædeceſſoribus noſtris ſanctè & Canonicè ſtatuta ſunt, vt inuiolabiliter ab omnibus obſeruentur, ſerio mandamus & præcipimus.

Et inter cæteros abuſus reformandos curent Prælati, Abbates, Priores, Guardiani, ſimul & monaſteriorum Vi-

E ſitatores, & alij quocunq; titulo nominentur, ne aliquis ante decimumquintum annum, ad probationis annum admittatur.

Item ne quis anno probationis non completo, ad profeſſionem recipiatur.

Item receptus ſic, præceptores idonei deputentur, qui eos in regulari obſeruantia, & diuinis officijs non minus quam in literis, & è conuerſo, inſtituant & forment.

Ad ſacros ordines ſuſcipiendos, non niſi ætate & ſcientia ſufficientes præſentent.

Item idonei ad iuſſum ſuperioris ſui, excuſatione legitima ceſſante, ſe faciant promoueri.

Quodq; gratis ſinguli ad profeſſionẽ recipiãtur, nullo

F accepto precio, nec aliqua facta cõuentione: & ne hęc ſub ſub paupertatis prætextu pallientur, diſtrictè inhibemus.

Non patiantur Abbates, Priores, Abbatiſſæ, aut Prioriſſæ, vt ſuorum Monaſteriorum monachi aut moniales, honeſtatis habenis & monachali modeſtia laxatis, impudenter ſe ſecularibus negotijs inuoluant, aut extra monaſteriorum ſepta deambulent, vagentur, & diſcurrant: & ſi qua ineuitabilis neceſſitas intercedat, quòd tunc nullus egrediatur, niſi honeſta ſubſit cauſa.

Et tunc non niſi de expreſſa licentia ſuperioris, & cum habitu decenti & honeſto ſocio.

Digitized by Google

Cæteris canonibus de veſtitu, cibo, peculio, officio, capitulis, Viſitatoribus, & correctione monachorum promulgatis, in ſuo robore permanentibus, volumus, vt omnes Abbates & Priores, tales diligenter obſeruare procurent, quod ijſdem diſtrictè præcipiendo iniungimus.

Moniales verò, quarum ſexus fragilior eſt, nulla ratione vel cauſa, niſi tanta & talis ſit, quòd omnino notoriè excuſet, monaſteria ſua egredi facultatem habeant: ſed & tunc, non niſi cum honeſto & decenti habitu, & aſſociatæ egrediantur, idq́ue de expreſſa licẽtia Epiſcopi, Abbatis, Viſitatoris aut ab ijs poteſtatem habentis, quam patri cõfeſſori pro tempore exiſtenti, concedi prohibemus.

Nulli prorſus inhoneſtæ perſonæ, nec etiã honeſtæ, niſi rationabilis & manifeſta cauſa ſubſit, ac tunc ſpeciali licẽtia illius, ad quem ſpectat conceſſio petita & obtenta, acceſſus vel ingreſſus ad moniales pateat. Et quæ de clauſura in regularibus ordinum conſtitutionibus mandantur, omnino & illibatè teneantur & obſeruẽtur: vt ſic à publicis & mundanis cõſpectibus ſeparatę, ſeruire Deo liberius valeant, & ſublata laſciuiẽdi opportunitate, corda & corpora ſua in omni ſanctimonia diligẽti⁹ cuſtodire poſſint.

Prohibemus inſuper diſtrictè, ne moniales ordinem aliquem profeſſæ, Confeſſorem habeãt alium, quàm eiuſdem ordinis & regulæ.

Religioſi omnium ordinum, vt ſiniſtræ ſuſpicionis etiam tollatur occaſio, quaſcunque mulieres, & religioſas, & ſeruientes Deo, in ambitum, ſeu periodum monaſterij recipere, aut introducere nullatenus præſumant.

Religioſi conuiuia ſecularium non frequentent, ſed nec facilè illos ad cęnobia inuitent, niſi neceſſitas & honeſtas ad ſuperiorum dictamen id ſuadeant.

Religioſi menſam non nimium lautam, aut ſumptuoſam, neq; delicijs ad luxum exquiſitis, redundantem habeant: quam à benedictione auſpicari, ſacræ lectionis paſtu fouere, hymno & gratiarũ actione abſoluere cõuenit. Interim à longo accubitu, comeſſationibus fędis, comporandi ſtudio, à crapula & ebrietate omninò abſtineant.

Religioſi, vt omnibus bono exemplo, nullis verò, quãtum in ipſis erit, offendiculo ſint, honeſto prædeceſſorum ſuorum more, non nudis *byrrhis, aut pileis, ſed capitibus cucullo tectis in publico incedant. Et nullatenùs ad balnea promiſcua, aut alia loca publica intrẽt: ſed nec ad nuptias aut nuptiarum cõuiuia vadant. Neque pueros de ſacro baptiſmatis fonte, per ſe vel ſuffectas perſonas ſuſcipere præſumant.

Inſuper ſtatuimus, imò antiquorum Patrum Canones renouando mandamus, quòd nullus Monachorum pro lucro terreno, de monaſterio ſuo exire, nefandiſſimo auſu, aut ſecularibus negotijs ſeſe immiſcere pręſumat. Itaq; religioſos à curtibus monaſteriorum ſuorum, ad monaſteria reuocari, & curtes per fideles Laicos, ſeu præbendarios adminiſtrari iubemus.

Inſuper, Mendicantium ordinũ Prælati omnino prouideãt, ne poſthac terminarij eleëmoſynarũ partem quouis modo ſibi vendicent, ſed eas colligẽtes cum honeſtate niorum, Dei habito timore, omni ſcandalo remoto, integram ad Conuentum, & in commune conferre & pręſentare, ad euitandam proprietatis notam, ſtudeant.

De monaſterijs non moleſtandis.

LIcet ex iniũcti nobis paſtoralis officij debito, ſuper cũctum gregem nobis commiſſum, mentis noſtræ aciem dirigere teneamur, vigilantius tamen & cautius agendum ducimus in ijs, vbi ſubditorum noſtrorũ maiora incõmoda & pericula vertuntur. Sanè vti ex plurimorum querela didicimus, multi Barones, Præfecti, Officiati, aut alij nobiles & ignobiles, in tranſigẽdis, aut cõponendis ſuis, vel aliorum controuerſijs & diſſidijs, vel ſimili prætextu, ſeſe cum equis & iumentis in monaſteria, vel eorũ curtes, aut poſſeſſiones conferũt, & hoſpitio excipi volũt, vt nedum luxus, diſſoluendæ religionis & monaſticæ diſciplinæ, ac turbandorum diuinorum inibi in animarum diſcrimẽ, & Dei offenſam occaſio naſcatur, verumetiam vt experiẽtia docti cõperimus, niſi prouiſionis noſtræ auxilio ſuccurra- A mus, periculũ ſit, ne monaſteria tandẽ funditus exhauſta depauperentur & collabãtur. Nos itaq; huiuſmodi malo, ac innumeris prætereà, & diuerſis tribulationibus & iniurijs, quib. ſub præfato prætextu religioſi ſæpè afficiuntur, medelã cõpetentẽ, quã poſſumus, exhibere volẽtes: Mandamus omnib⁹ Præfectis & Officiatis noſtris, ac alijs quibuſcunq; Baronibus nobilibus & ignobilibus, vt nunc & poſt hac, talia iã prędicta tẽtare & facere nullo modo prę-ſumãt, neq; ſub colore memorato, aut ſimili, monaſteria, aut eorũ curtes infeſtare, aut moleſtare deinceps attentẽt.

Mãdamus inſuper diſtrictè omnibus & ſingulis Abbatibus, Prioribus & Religioſis, ne deinceps tales etiam pro- B prio ſuo conſenſu recipiant vel admittant. Et ſi per aliquẽ prælatum, aut alium quempiã permiſſum, conceſſum, vel actum fuerit, animaduerſione condigna ita cum illo, agemus, vt cæteri ab exemplo diſcant obedire. Et ſi cõtra pręmiſſa violenter quiſpiam ſeſe ingeſſerit, aut indebitè iniurias, aut moleſtias monaſterijs, aut eorundem perſonis intulerit, in eundem pręſentis ſtatuti vigore excommunicationis ſententiam ferimus. Atque volumus, quod Prælati & Religioſi eundem nobis, aut officialibus noſtris publicè ſignificare & deferre nominatim teneantur. Nos verò aut Officiales noſtri, extunc contra eundem ordine iuris ſeruato, vſque ad condignam violentiæ, iniuriam & damnorum ſatisfactionem procedemus, & per Officiales no- C ſtros procedi mandamus: ſaluis nihilominus, & in ſuo robore duraturis omnibus alijs Apoſtolicis, Imperialibus, ac prędeceſſorum noſtrorum conſtitutionibus & ordinationibus, per quas Eccleſijs & perſonis Eccleſiaſticis, in ſuis libertatibus proſpectum eſt & prouiſum: quas etiã innouamus, & per noſtram ciuitatem, Diœceſim, & prouinciam Treuerenſem, inuiolabiliter obſeruari mandamus: Iure etiam & præeminentia patronorum & fundatorum, ſemper ſaluis illibatis.

Prætereà inhibemus hac noſtra Synodali cõſtitutione, ne quis aliquam religionem profeſſus, Eccleſiarum parochialium gubernacula & curã ſuſcipiat, niſi de noſtra vel ordinariorum admiſſione, ſubſiſtente cauſa legitima, & D ſuperiorum ſuorum voluntate & licentia obtenta. Ita tamẽ, quòd per ſuperiores ſuos reuocari poſſint, ac reuocati humiliter obedire teneantur. Et ſi qui hactenus aliter admiſſi ſunt, vel aſſumpti, volumus & iubemus, per Officiales noſtros, in ciuitate & Diœceſi noſtri Treuerenſ. ac per Suffraganeos noſtros, eorundemq́ue Vicarios, per totam prouinciam Treuerenſ. ad ſuperiores illorum remitti, vt dignas dent temeritatis ſuæ pœnas.

Eccleſias verò Monaſterijs vnitas ſeu incorporatas, ſi non tanta intercapedine diſtant, quin religioſi earundem curam habituri, in communis vitæ regulari obſeruantia & obedientia degere poſſint, per huiuſmodi religioſos prouideri & regi, modò idonei ſint, permittimus. Si verò Vi- E carios alios, ſiue in propinquis, ſiue in diſtantibus Parochijs, perpetuos vel amobiles pro arbitrio conſtituere velint, hęc non pręſumẽt, niſi per nos noſtros Suffraganeos, aut officiales noſtros & Vicarios, tanquam habiles & idonei reperti & admiſſi fuerint.

Volumus inſuper, quòd religioſi ad curam animarum ſic admiſſi, per omnia ſe parochialib⁹ ſacerdotibus, iuxta has noſtras & prædeceſſorum noſtrorum ſynodales conſtitutiones & ordinationes, necnon vniuerſalis Eccleſiæ & Apoſtolicæ ſedis Canones in verbi diuini explanatione, Euangelij prædicatione, diuinorum celebratione, ſacramentorum adminiſtratione, per omnia conforment, F & nihil nouitatis introducere præſumant.

Mendicantium verò ordinum fratres, in verbi Dei propoſitione & prædicatione, in audiendis confeſſionibus Chriſti fideliũ, in ſepulturis & funeralibus & alijs huiuſmodi, ſe per omnia conforment conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis deſuper editis: quas in poſterum inuiolabiliter obſeruari mandamus, ſublata penitus poteſtate, cæteris religioſis quorumcunque ordinum, non mendicantium, ad curam animarum, vt præmittitur, non admiſſis nec receptis, ne ijs ſe ingerãt: quod eiſdem diſtrictè præcipiendo mandamus: ſaluis tamen regularibus cõſtitutionibus omnium eorumdem ordinum.

De caſibus verò nobis reſeruatis, hoc ſtatuimus, ne quis eorum deciſionem ſibi arroget, niſi à nobis ſpecialiter ſibi commiſſum fuerit. Nos tamē hoc negotium dabimus expertis, eruditis & probatis aliquot preſbyteris: prout etiā in ſimilibus caſibus Suffraganei noſtri aliquos per ſuas Diœceſes deſignare poterunt, quibus hoc committant.

In caſibus verò non reſeruatis, nullus Parochianū alterius Parochiæ abſoluere præſumat, niſi de licentia ordinariorū loci vel ex permiſſione proprij Parochialis ſacerdotis, idq; non niſi in caſib. in conſtitutione Balduini felicis recordationibus prædeceſſoris noſtri expreſſis. Et religioſi, etiam mendicantium ordinum fratres, non obſtante quocunq; priuilegio, in ciuitate, Diœceſi & Prouincia noſtra Treuerenſ. præmiſſa obſeruare debebunt & tenebuntur. Imò Priores & Guardiani, non debent deputare fratres ſuorum ordinum, ad confeſſiones audiendas, niſi peritos & prudentes, qui etiā à nobis & ordinarijs locorū, & non alijs, (quibus per ſcripta ſuperiorum nominari, & præſentari tenentur) admittendi ſunt.

Et cùm omnes Chriſti fideles, ex conſtitutione Eccleſiæ ſemel in anno teneantur proprio ſacerdoti confiteri, ſi quis hoc neglexerit, & in Paſchate ſacram Euchariſtiā accipere recuſauerit, (niſi fortè de licentia & conſilio cōfeſſoris abſtineat) ſic decedens, careat Eccleſiaſtica ſepultura, & viuus ab ingreſſu eccleſiæ arceatur. Proinde in virtute ſanctæ obedientiæ præcipimus Eccleſiarū Rectoribus, Vicarijs & capellanis, curam gerentibus animarum, vt omnes huiuſmodi rebelles & inobediētes, nobis aut locorum Epiſcopis & Ordinarijs, per ſcripta nominatim indicent, vt vel Canonicè puniantur, vel pudore ſuffuſi, reſipiſcant. Quamobrem etiam diſtrictè prohibemus omniū Ordinum religioſis, curam animarum non habentibus, ne alicui ſacram Euchariſtiam porrigere præſumant, niſi de expreſſa permiſſione & ſcientia paſtoris.

De Decanis Chriſtianitatis.

VOlumus, vt omnes Decani Archidiaconatus tituli S. Lubentij in die Kyrchen/ ſe conforment Archipreſbytero in Wetzflaria, & illius ſtatutis & iuribus, in caſib. qui ſingularibus ſtatutis deciſi non ſunt.

Cæterū in omnib. alijs Archipreſbyteratibus, & ſediū Chriſtianitatis Decanatibus noſtræ Diœceſis, volumus, & mādamus, quòd omnium & ſingularum Eccleſiarum Parochialium curati, intra annum à die acceptę poſſeſſionis, per ſe vel procuratorem legitimum, præſtēt iuramentum Decano: quo præſtito, in fratrem recipiatur, & ſaluis iuribus Capituli conſuetis, Decanus nunc & poſthac à ſic recepto, habebit pro ſe vnum aureum Rhenen. Et tenebitur quilibet in Capitulis generalibꝰ & annalibus, & ſimiliter, quando neceſſitate occurrente, Decanus capitulum indicit, ſub pœnis conſuetis comparere, & quotam expenſarū & ſumptuum à Decano factorum perſoluere. Necnō deinceps, quocunq; paſtore plebano decedente, noſtro nomine marcam nobis debitam, ipſe Decanus ſubleuabit, & Sigilliſero noſtro fideliter tradet.

Et pro ſe & iuribus ſuis, à quolibet ſic decedēte, ipſe Decanus habebit tres florenos Rhenen. in auro, non obſtantibus quibuſcunq; alijs ſtatutis & cōſuetudinibus: quæ & quas præſentiū tenore caſſamus, irritamus & reuocamus. Atque præcipimus, quòd deinceps contra præmiſſa nullæ fiāt pactiones, ſtatuta, aut ordinationes, niſi de noſtra aut Archidiaconorum loci expreſſa admiſſione & licentia.

Et quò pręmiſſa in plenarium effectum deducantur, vt cupimus, volumus & pręſentium tenore ſtatuimus, ſi quis elapſo anno in fratrē capituli, vt pręmittitur, ſe recipi non curauerit, tunc in pœnam eius, propter cōtumaciam, fructus anni illius, qui noſtrum annū conſequitur, ſequeſtrētur. Et niſi intra eundem annum paruerit, extūc tales fructus cōfiſcabūtur: nobis pro media parte, reliqua medietate inter Archidiaconum loci & Decanum diuidenda. Et ſic deinceps ſingulis annis fiat, donec & quouſq; paruerit.

Prætereà ſinguli capellani, aut vicecurati, non reſidentium Paſtorum, tenebuntur ſingulis annalibus capitulis comparere, & oſtendere Decano commiſſionem regendi: aliàs eoſdem præſentis ſtatuti vigore excommunicationis ſententia teneri volumus, mandantes Decanis locorum, vt mox tales nobis, aut archidiaconis noſtris denuncient declarandos.

Atq; ipſi Capellani, ſeu vicecurati, nunc & in poſterum de fructibus aut arrenda nullatenùs reſpondeant ante finem anni, niſi retenta marca & media marca præmiſſis. Alioquin ipſi de his reſpōdere, & de ſuo ſoluere tenebūtur. Quod etiam tempore Capitulorum obſeruandorum generaliter, & cuilibet ſpecialiter, tempore admiſſionis iniungi volumus & mandamus.

Inſuper ſtatuimus & ordinamus, quòd deinceps decedentibus Prælatis Monaſteriorum, ſiue Collegiatarū Eccleſiarū, quibus quacunq; authoritate eccleſiæ parochiales vnitæ aut incorporatæ ſunt, ita tamen & taliter, quòd non per fixos Vicarios, ſed duntaxat ad nutum amobiles Capellanos gubernentur & regantur, quòd ex tunc morte Prælatorum intercedēte, nobis marca argenti, alijs verò Archidiaconis, ſedium Chriſtianitatis Decanis & Capitulis, infra annum iura* alijs præſcripta perſoluātur. Inſuper præcipientes, vt ipſi capellani, vt præmittitur, amobiles, non niſi idonei admittantur, & admiſſi, ad comparitionem & omnia capitularia onera teneantur & compellantur, ſub modis & formis præſcriptis.

fot. *alias

De competentia Paſtorum.

QVum multorum querela pulſante intellexerimus, varios eſſe, qui vel ob inopiam Parochias ſuas deſerere & mutare, aut contra Canonū ſanctionē ſecularibus negocijs ſeſe implicare, aut pro ſacramētis Eccleſiaſticis immoderatè exactionē facere præſumūt, aut in dedecus clericalis ordinis, victum quaſi mēdicare coguntur: dignum eſſe & æquum arbitramur, vt qui altari ſeruiunt, de altari & viuant. (1. Cor. 9.) Neq; abſonum reputamus, vt ea quę ex antiqua cōſuetudine locorum, Paſtoribus & Curatis ſolui & præſtari eiſdē ſolita ſunt, etſi modica ſint, benignè perſoluantur: eoq; minus ſub hoc prętextu ſacramentorū venditionem cauſentur iſti, qui omnia ſiniſtrè in ordinis clericalis confuſionem interpretantur: atq; vt omnium in hoc vniformis obſeruantia in noſtra Diœceſi cōſtituatur, maturo conſilio ſtatuimus & ordinamus, vt deinceps in noſtra ciuitate & Diœceſi Treuerenſi, curatis pro licentiatorio ſeu dimiſſorijs literis, duodecim albos rotatos: pro educendis ſeu benedicēdis puerperis, duodecim denarios: pro eo tēpore, quo ſacroſanctū Euchariſtiæ ſacramentum ad infirmos defertur, quatuor denarios:* extremę verò vnctionis ſacramentū, duodecim denarios, pro offertorio quatuor feſtiuitatem, pro qualibet vnum denarium exigere liceat. (fot. *ob)

Vltra tamen nullus curatus exigere præſumat, datū tamen aut oblatum liberaliter recipere poteſt.

Pariformiter, pro Baptiſmi aut pœnitentiæ ſacramentis nihil exigat: liberaliter oblatum recipere poteſt.

In nuptijs verò celebrādis, ſacerdos iuxta conſuetudinem loci, cibarijs miſſis à nuptijs, debet cōtentus eſſe, nihil vltra exigendo. Si verò copulari, pro ijs pecuniā largiri vellent, numerum octo Alborum excedere non debent.

In funeralibus verò, aut exequijs defunctorū, aut tertio, ſeptimo, & triceſimo, expēſis & duobus albis; aut deficientibus expenſis, vltra tres albos ſacerdotes exigere non pręſumant: ſed liberaliter oblata recipere poſſunt.

In pecoribus verò paſcendis & cuſtodiēdis: & quę ſunt domus dotis Eccleſiæ, curtis & ædificiorum reparitionis. Decanatus ſtatuta obſeruētur: & ijs deficientibus, ad ſtatuta Diœceſana, olim per felicis recordationis Balduinum prædeceſſorem noſtrum edita & condita, recurſus haberi debet.

Inſuper, ſi ſuper cōpetentia quæſtio emerſerit, cū certa regula dari non poſſit, corā ordinario loci proponetur & deducetur, ac ſummariè, ſimpliciter & de plano per Officiales noſtros procedi, & ſententiam ferri mandamus: & ſi diffinitum aut cognitum fuerit, ꝙ competentia danda ſit, extūc nos aut Commiſſarij noſtri, quos ſpecialiter ad hoc deputabimus, primò recurſum habebūt ad decimā Parochiæ, ſiue eā Clerici ſiue laici habeant: atq; hac deficiente, ad plu-

Digitized by Google

ad plurium parochialium vniones ſeu annexiones, prout cõmodius fieri potuerit, & vltimo ſi nec ſic prouideri poteſt, ordinaria authoritate Parochianos ad debitam Parochi ſuſtentationem compellere oportebit.

De Scholis.

MAgna & pręcipua cura habẽda eſt, vt iuuentus noſtrę ciuitatis, Dięceſis & Prouinciæ Treuerenſis, à primo ætatis flore, non minus Chriſtianæ pietatis inſtitutis & incorruptis moribus imbuatur, quàm rudimentis literarum incõtaminatis rectè inſtituatur. Quapropter præcipimus, vt iuxta Patrũ antiquorũ decreta, ſingula Collegia ſcholas inſtaurare, vel erectas conſeruare debeant, & Prælati Eccleſiarum, ac alij, quibus id muneris ex officio incũbit, ſolerter prouidere, vt pedagogi & magiſtri idonei ſint & probi, atq; vitæ omninò inculpatæ: qui ea prælegant, quæ puerorum ſeu adoleſcentum ætati conueniũt: dummodò non ſint obſcœna, ſuſpecta aut contagioſa. Simili ratione hæc obſeruãda ſunt in ſcholis parochialibus oppidorum & aliorum locorum diœceſis & Prouinciæ noſtræ Treuerenſis. In quibus curent parochiales ſacerdotes, ſi in præmiſſis defectus aut negligẽtia ſuboriatur, ꝙ Ordinarijs locorum denuncient: quibus iniungimus, vt diligenter circumſpiciant, ne quid in ijs quæ ad verã eruditione, aut ad pietatem & cultum Dei attinet negligatur. Præterea, quo Collegia doctis & bonis viris ornentur & illuſtretur, Pręlati Eccleſiarum & Capitula, canonicos ſuos, id petentes, tribus annis expectãtiarum finitis, (quorũ primus nobis, ſecundus præſentiarum augmẽto, tertius Eccleſiarum fabricis debetur, non obſtantibus alijs expectantiarum, aut primæ reſidentiæ annis, ex ſtatutis vel cõſuetudinibus debitis, quæ & quas ad effectũ pręſentẽ ſtudiorum obtinendum, reuocamus & caſſam⁹, ſed quæ tamẽ ad alios, ad ſtudia non deſtinatos, illibata eſſe volumus) ſi in ſacris maioribus ordinib⁹ fuerint, & ſtudijs apti extiterint, ad vniuerſitates Catholicas, arbitrio capituli, nec non ſufficienti tẽpore eis determinato, ac præbenda debita eiſdẽ aſſignata, ſaluo tamen & deducto conſueto onere, mittere debent. Ipſis verò in minoribus ordinibus exiſtentibus, de præbẽda, quæ eis deducto onere, ſi reſiderẽt, deberetur in abſentia reſpondere tenebuntur: data tamẽ prius ſufficienti cautione, de perceptis ſimpliciter Eccleſię reſtituendis ſi finitis annis pro ſtudio conceſſis, mox tunc intra proximũ annum ſacris maioribus ordinibus initiari, & apud eaſdẽ eccleſias reſidere diſtulerint: nõ obſtantibus quibuſcunque ſtatutis vel cõſuetudinibus eccleſiarũ, quibus authoritate noſtra de cõſenſu huius Synodi noſtræ Prouincialis, quatenus præmiſſis contraria fuerint, præſentiũ tenore derogamus, & pro iſta parte tollim⁹, caſſamus, & annullamus.

Vt nemo clericos vel Eccleſiaſticas perſonas, ad iudicium ſeculare trahere præſumat.

MAgnum abuſum & Canonibus; & Imperialibus legibus contrarium, omninò tollere & abolere affectantes, vetera ſtatuta prouincialia prędeceſſorum noſtrorum innouamus, & diſtrictè præcipiendo mandamus, quòd nullus eccleſiaſticam perſonam trahere ad iudicium ſeculare præſumat.

Et ſi laicus actor hoc fecerit, à iure ſuo cadat, & iudicatum non teneat, & iudex extunc omni poteſtate iudicandi ſit priuatus.

Clericus verò actor alium Clericum trahens vltra præmiſſa, & ipſo facto ſentẽtiam excõmunicationis incurrat.

Clericus verò reus ſub ſimili pœna, præter alias pœnas iuris, in iudicium Laicale non conſentiat.

Et quicunq; iudex ſecularis, directè vel indirectè per ſe vel alium Clericum coram ſe litigare aut reſpõdere compellit, aut cautionem vel fideiuſſionẽ exigit, aut impedimentum & moleſtiam infert aut procurat, quo minus Eccleſiaſticę perſonę, in foro eccleſiaſtico liberè agere & defendere poſſint, ipſo facto ſentẽtiam excommunicationis incurrat: à qua non debet abſolui, niſi prius omni damno & intereſſe (vt vocamus) reſtituto, prout latius in prioribus ſtatutis prædeceſſorum noſtrorum ordinatum reperitur. At ſub ſimilibus pœnis, Iudex ſecularis Clericos reos non compellat, ſed & eis agentibus in foro ſeculari, iuſtitiam denegare non præſumat.

De Immunitate Eccleſiarum.

PRæterea ſtatuimus, quod nullus à perſonis Eccleſiaſticis, ſeu eorum bonis, contra libertatem eccleſiaſticam prædagia, telonia, angarias, perangarias, collectas, aut exactiones extorquere aut imponere præſumat, quinimmò ad abſtinendũ ab ijs & ſimilibus, & ad reſtituendũ, ſi quis aliquid extorſerit, Canonica monitione præmiſſa, per ordinarios locorum, iuxta eccleſiaſticam cẽſuram cogatur.

Ne quis aliqua ſtatuta, contra libertatem Eccleſiæ facere præſumat.

VEtera ſtatuta prædeceſſorum noſtrorum innouando & extendẽdo, præſente noſtra ordinatione caſſamus & irritamus omnia ſtatuta & conſuetudines, quæ & quas ciuitates, communitates & loca, Præſides, Poteſtates, Rectores & conſules, & quæcunque aliæ perſonæ, contra libertatem eccleſiæ edere vel ſeruare præſumpſerint, & ſi aliqui ſecundùm ſtatuta vel conſuetudines memoratas iudicauerint, iudicatum vigore careat, & ipſi iudicantes vel exequentes, ipſo facto inhabiles ſint ad omnem legitimũ actum in Eccleſia: ſaluis nihilominùs alijs pœnis, contra tales in Concilio generali promulgatis.

De vita & honeſtate Clericorum.

ET ſi ſacræ Cæſareæ Maieſtatis Auguſtanã reformationem nobis & alijs Archiepiſcopis, Epiſcopis & Eccleſiarum Prælatis, ad deliberandum traditam, & eam quaſi ſacris canonibus conſonam & conuenientem, ſine omni ſanctę ſedis Apoſtolicæ pręiudicio probatã receperimus, & in noſtra Dięceſi Treuerenſi ſolẽniter publicari & exequi, quantùm in nobis fuit, curauerimus, atque nonnulla ſtatuta morum correctionem concernentia, in noſtra epiſcopali ſynodo edi & publicari mandauerimus: in quibus abundè & ſufficienter cõtra ſimoniacos, concubinarios, ſortilegos, ebrioſos, vſurarios, & alios criminoſos prouiſum extitit: Nos tamen nũc authoritate Metropolitica, ea omnia innouando hortamur & monemus oẽs & ſingulos noſtræ ciuitatis, Diœceſis & Prouinciæ Prælatos & ſubditos, quatenùs quemlibet cõcernit, vt Dei timore & reuerentia habitis, omni prauo affectu ſemoto, cùm ſacrę Cæſareæ reformationis intuitu, tũ noſtra Metropolitica authoritate, ex ſacrorũ canonum & generalium Conciliorũ præſcripto, ſanctæ ſedis Apoſtolicæ auctoritate ſemper ſalua, in omnibus ijs ſeſe irrepræhẽſibiles & inculpabiles reddant & exhibeant. Alioquin prælatorum negligentiã, ſubditorum verò exceſſus opportunis iuris remedijs, inquantum poſſumus ſupplebimus & corrigemus.

Vt quilibet habeat copiam ſtatutorum Prouincialium.

NE quiſpiã affectata ignorantia ſe valeat excuſare, præcipimus & mandamus, quod per ciuitatem, Dięceſim & Prouinciam noſtram Treuerenſem, horum noſtrorum ſtatutorum legitima fiat publicatio, & quòd omnium & ſingulorum Monaſteriorum, collegiorum Prælati & Rectores, necnon Chriſtianitatis Decani & Plebani locorũ, copiam ſtatutorum & aliorum prædeceſſorum noſtrorũ & præſentium ſtatutorum ſemper & cõtinuò penes ſe habeant & teneant, & in ijs ſtatuta & ordinata, inquantum quelibet concernunt, inuiolabiliter obſeruent. Alioquin negligentes, ſeu contrarium facientes, in ijs ſcriptis excõmunicamus, præter alias pœnas ſuprà comminatas: reſeruando tamen nobis, & ſucceſſoribus noſtris Archiepiſcopis Treuerenſibus Metropolitanis, poteſtatem ſuper pręmiſſis omnibus & ſingulis, addendi, minuendi, corrigendi, extendendi, interpretandi & declarandi, quoties opus fuerit, & viſum erit expedire. In cuius rei fidẽ, ſigillum noſtrum præſentibus eſt appẽſum. Datum in Metropolitana noſtra eccleſia Treuerenſi, die 13. Maij, Anno 1549.

SACRA-

SACROSANCTVM OECVMENICVM ET GENERALE CONCILIVM TRIDENTINVM.

Sub Paulo III. Iulio III. & Pio IV. Pontt. Max.

BVLLA INDICTIONIS SACRI OECVMENICI CONCILII Tridentini ſub Paulo III. Pontifice Maximo.

PAVLVS Epiſcopus ſeruus ſeruorum A
Dei, ad futuram rei memoriam. Initio
noſtri huius Pontificatus, quem non
ob merita noſtra, ſed propter ſuam ma-
gnam bonitatem, Dei omnipotentis
prouidentia nobis commiſit, cernẽtes
iamtum in quas perturbationes tẽpo-
rum, quotq; incommoda rerum fere omnium noſtra pa-
ſtoralis ſolicitudo & vigilia eſſet vocata, cupiebamus qui-
dem mederi Chriſtianæ Reipubl. malis, quibus illa iam-
dudum vexata, & propemodum oppreſſa eſt: ſed ipſi etiã
vt homines, circumdati infirmitate, ad tantum onus tol-
lendum impares vires noſtras eſſe ſentiebamus: nam cum
pace opus eſſe intelligeremus ad liberandam & conſer- B
uandam à plurimis impendentibus periculis Rempl. om-
nia inuenimus odijs & diſſenſionibus plena diſſentienti-
bus præſertim Principibus ijs inter ſe, quibus ſumma rerũ
pœnæ omnis à Deo permiſſa eſt: cum vnum ouile & vnum
paſtorem Dominici eſſe gregis, ad integritatem Chriſtia-
næ religionis, & ad cœleſtium bonorũ ſpem in nobis con-
firmandam neceſſarium duceremus, ſchiſmatis, diſſidijs,
hęreſibus erat Chriſtiani nominis diuulſa iam pene & la-
cerata vnitas: cum tutam atq; munitam ab infidelium ar-
mis atque inſidijs Rempub. optaremus, noſtris erratis, no-
ſtraq; cunctorum culpa, Dei videlicet ira peccatis noſtris
imminente, Rhodus fuerat amiſſa, Hungaria vexata, cõ- C
ceptum & meditatum contra Italiam, contraque Au-
ſtriam & Illyricum terra marique bellum: cum impius &
immitis hoſtis noſter Turca nullo tempore requieſceret,
noſtrorumque inter ſe odia & diſſenſiones ſuam bene ge-
rendæ rei occaſionem duceret: igitur, vt dicebamus, in
tanta hæreſum, diſſenſionum, bellorumque tempeſtate,
tantiſque excitatis fluctibus, cum eſſemus ad moderan-
dam & gubernandam Petri nauiculam vocati, nec viribus
ipſi noſtris ſatis fideremus, primum coniecimus in Domi-
no cogitatus noſtros, vt ipſe nos nutriret, animumq; no-
ſtrum firmitate & robore, mentem conſilio, ſapientiaque
inſtrueret: deinde animo repetentes, maiores noſtros ſa-
pientia admirabili & ſanctitate præditos, ſæpe in ſummis D
Chriſtianæ reipublicæ periculis, remedium optimum at-
que opportuniſſimum œcumenica Concilia & Epiſco-
porum generales conuentus adhibuiſſe, ipſi quoque ani-
mum ad generale habendum Concilium adiecimus, ex-
quiſitiſque Principum ſententijs, quorum nobis videba-
tur vtilis in primis & opportuna ad hanc rem eſſe conſen-
ſio, cum eos tunc non alienos ab hoc tam ſancto opere
inueniſſemus, œcumenicum Concilium & generalem
eorum Epiſcoporum aliorumque Patrum, ad quos perti-
neret, conuentum in ciuitate Mantuæ indiximus, anno
incarnationis Domini, ſicut litteris & monumentis no-
ſtris teſtatum eſt, milleſimo quingenteſimo trigeſimoſe-
ptimo, Pontificatus noſtri tertio, à decima Kalend. Iunij E
inchoandum, ſpem prope certam habentes fore, vt cum
illic in nomine Domini eſſemus cõgregati, ipſe, ſicut pro-
th. 18. miſit, Dominus in medio noſtram affuturus, & bonitate
ac miſericordia ſua omnes temporum procellas, omnia-
que pericula ſpiritu oris ſui facile depulſurus eſſet. Sed vt
ſemper inſidiatur pijs actionibus humani generis hoſtis,

primum contra omnem ſpem & expectationem noſtram
denegata fuit nobis Mantuana ciuitas, niſi aliquas condi-
tiones ſubiremus, ab inſtitutis maiorum noſtrorum, &
conditione temporum, noſtraque ac huius ſanctę ſedis ac
nominis Eccleſiaſtici dignitate libertateque prorſus alie-
nas, quas in alijs litteris noſtris expreſſimus. Quapropter
alium inuenire locum, aliamque deligere ciuitatem ne-
ceſſe habuimus; quæ cum non ſtatim nobis occurreret
idonea & apta, ad ſequentes Kalen. Nouembr. prorogare
Concilij celebrationem fuimus coacti. Interim ſæuus &
perpetuus hoſtis noſter Turca ingenti claſſe Italiam ador-
tus, aliquot oppida in litoribus Apuliæ, cepit, vaſtauit, di-
ripuit, prædas hominum abegit: nos in maximo timore &
periculo omnium, muniendis litoribus noſtris, finitimiſ-
que auxilio iuuandis fuimus occupati: nec tamen interea
deſtitimus conſulere & hortari Chriſtianos principes, vt
de idoneo ad habendum Concilium loco, quid ſentirent,
nobis exponerent. Quorum cum eſſent incertæ variæq;
ſententiæ, tempuſque diutius, quam erat opus, videretur
extrahi, nos optimo animo atque (vt arbitramur) etiam
conſilio Vincentiam elegimus, vrbem copioſam, & Ve-
netorum, qui eam nobis concedebant, virtute auctorita-
te, potentia, cum aditum patentem, tum ſtationem om-
nibus liberam atque tutam in primis in ſe habentem. Sed
cum iam tempus longius progreſſum eſſet, nouæque vr-
bis electionem omnibus ſignificari conueniret: iamque
Kalend. Nouemb. appetentes facultatem huius diuulga-
tionis excluderent, hyemſque eſſet propinqua, rurſus al-
tera prorogatione tempus Concilij differre in proximum
ſequens ver, Maijque futuras Kalendas compulſi fuimus.
Quare firmiter conſtituta atque decreta, cum & nos ipſos
& cætera omnia ad eum bene agendum, Deo iuuante, ce-
lebrandumque conuentum pararemus, plurimum repu-
tantes intereſſe cum celebrationis Concilij, tum vniuerſæ
Chriſtianæ Reipublicæ Chriſtianos principes pace inter
ſe & concordia conſentire, chariſſimos in Chriſto filios
noſtros, Carolum Romanorum Imperatorẽ ſemper Au-
guſtum, & Chriſtianiſſimum regem Franciſcum, duo pr -
cipua Chriſtiani nominis firmamenta atq; ſubſidia, orare
atque obſecrare inſtitimus, vt ad colloquium inter ſe &
nobiſcum vna conuenirent: quorum quidem apud vtrũ-
que litteris, nuntijs, & à latere noſtro miſſis ex venerabi-
lium fratrum noſtrorum numero legatis ſæpiſſime egera-
mus, & ex ſimultate & diſſidijs ambo in vnũ fœdus & piã
amicitiam vellent conuenire, labentibuſque ſuccurrere
Chriſtianis rebus: quarum ſeruãdarum cum eſſet illis po-
teſtas à Deo præcipue tributa, ſi id non agerẽt, & ad com-
mune Chriſtianorum bonum ſua conſilia non dirigerent,
acris & ſeuera ratio eidem Deo ab ipſis reddẽda eſſet. Qui
aliquando precibus noſtris annuentes, Nicæam ſe contu-
lere: quo nos quoq; longum iter, & ſenili ætati noſtræ ve-
hementer contrarium, Dei & pacis conciliandæ cauſa ſu-
ſcepimus: neque prætermiſimus interea, cum tẽpus Con-
cilij pręſtitutũ, Kalendę videlicet Maij appropinquarent,
tres legatos ſummæ virtutis ac auctoritatis & latere no-
ſtro, de numero eorundem fratrum noſtrorũ, S.R.E. Car-
dinalium, Vincentiam mittere, qui initium Concilij fa-
cerent, Prælatoſque vndique venientes exciperent, & ea

quæ iudicarent eſſe opus, agerent & tractarent, quo nos ab A itinere & negotio pacis reuerſi, omnia accuratius dirigere poſſemus. Interim vero in illud ſanctum opus maximeque neceſſarium, tractationem videlicet pacis inter principes, incubuimus, & quidē omni animi ſtudio, omni pietate ac diligentia. Teſtis eſt nobis Deus, cuius freti clementia, noſmetipſos itineris & vitæ periculo expoſuimus. Noſtra teſtis conſcientia, quæ nihil habet hac in re quidem, in quo nos arguat aut prætermiſſæ, aut non quæſitæ ad pacificandum occaſionis: Principes ipſi teſtes, quos tam ſæpe, tamque vehementer nuntijs, litteris, legatis, monitis, hortatu, precibuſque omnibus obſecrauerimus, vt ſimultates deponerent, vt ſocietatem coirent, vt Chriſtianæ Reipub. in maximum & propinquum iam adductæ diſcrimen, communi- B bus ſtudijs & ſubſidijs opitularentur. Iam vero teſtes illæ vigiliæ atque curæ, illi diurni nocturnique animi noſtri labores, grauesque ſolicitudines, qui ob hanc rem & cauſam plurimas iam ſuſcepimus, nec tamen ad optatum exitum noſtra conſilia & acta adhuc perducta ſunt. Ita enim viſum Domino Deo eſt, quem tamen non deſperamus aliquando optata noſtra benignius reſpecturum. Ipſi quidē, quantum in nobis fuit, nihil quod eſſet paſtorali noſtro officio debitum, in hac re omiſimus. Quòd ſi qui ſunt, qui actiones pacis noſtras in aliam interpretentur partem, dolemus quidem, ſed tamen in dolore noſtro gratias Deo omnipotenti agimus, qui ad exemplum & doctrinam patientiæ no- C ſtræ ſuos voluit apoſtolos haberi dignos, qui pro nomine

Act. 5
Ephes. 2.

Ieſu, qui pax noſtra eſt, contumeliam paterentur. Verum in illo congreſſu colloquioque noſtro, quod Niceæ habitum eſt, etſi peccatis noſtris impedientibus, inter duos principes vera & perpetua pax non potuit confici, induciæ tamen decennales factæ ſunt: quarum opportunitate nos ſperantes & ſacrum Concilium cōmodius celebratum iri, & deinde ex Concilij auctoritate perfici poſſe pacem, apud principes inſtituimus, vt & ipſi venirent ad concilium, & prælatos ſuos præſentes ducerent, abſenteſque accerſerent. Qui cum de vtroque ſe excuſaſſent, quod & ipſis redire in regna ſua tam neceſſe eſſet, & Prælatos, quos ſecum habuiſſent, itinere atq; impendijs feſſos atque exhauſtos recreari D & refici oporteret, nos hortati ſunt, vt aliam quoque prorogationē temporis habendi concilij decerneremus. Qua in re cōcedenda cum eſſemus aliquantum difficiles, literas interim à Legatis noſtris, qui Vincentiæ erant, accepimus, tranſacto iam & longius præterito concilij ineundi die, vnum vix aut alterū ex externis nationibus prælatum Vincentiam ſe contuliſſe. Quo nuntio accepto, cum videremus eo tempore nulla iam ratione haberi Concilium poſſe, ipſis principibus conceſſimus, vt differretur tempus Concilij vſque ad ſanctum Paſcha, diemque feſtum futuræ Dominicæ reſurrectionis. Cuius noſtri præcepti expectationiſq; decreræ litteræ, Genuæ anno Incarn. Domini 1538. 4. Calend. Iulij factæ publicatæq; ſunt; atque hanc dilatio- E nem eo propenſius fecimus, quod pollicitus eſt nobis vterque princeps legatos ſuos Romam ad nos ſe miſſurum, vt ea quæ ad perfectionem pacis reliqua eſſent, neque Niceæ ob breuitatem temporis potuerant omnia confici, Romæ commodius coram nobis agerentur & tractarentur. Et ob hanc rationem etiam à nobis ambo petierunt, vt hæc pacificationis procuratio concilij celebrationi proponeretur, cum ipſum conciliū pace facta multo deinde vtilius & ſalutarius Chriſtianæ reipub. futurum eſſet. Semper enim hæc pacis ſpes nobis iniecta, Principum nos voluntatibus aſſentiri hortata eſt: quā ſpem vehementer auxit poſt diſceſſum à Nicea noſtrum, ipſorum duorum Principum inter ſe be- F neuola amicaq; congreſſio, quæ maxima noſtra cum lætitia à nobis intellecta, confirmauit nos in bona ſpe, vt tandem aliquando noſtras preces apud Deum exauditas, & vota pacis accepta eſſe crederemus. Hanc igitur pacis concluſionem cum & expeteremus & vrgeremus, nec ſolum duobus antedictis principibus, verum etiam chariſſimo in Chriſto filio noſtro Ferdinando regi Romanorum videretur, actionem concilij, niſi pace facta, ſuſcipi nō oportere, & cunctiq; à nobis per literas ſuoſque oratores contenderent, vt alias rurſus temporis prorogationes faceremus, præcipue autem inſtaret ſereniſſimus Cæſar, promiſiſſe ſe demonſtrans ijs, A quià catholica vnitate diſſentiunt, ſe operam ſuam apud nos interpoſiturum, vt aliqua concordiæ ratio iniretur, quod ante ſuam in Germaniam profectionem apte nō poſſet fieri: nos eadem ſemper ſpe pacis, & tantorum Principum voluntate adducti, cum præſertim cerneremus, ne ad dictum quidem reſurrectionis feſtum alios Prælatos Vincentiam conueniſſe, prorogationis nomen iam fugientes, quod tam ſæpe fruſtra fuerat repetitum, celebrationem generalis concilij ad noſtrum & ſedis Apoſtolicæ beneplacitum ſuſpendere maluimus: itaq; fecimus, & de ſuſpenſione huiuſmodi litteras ad ſingulos ſupradictorū principum decima die Iun. 1539. dedimus, ſicuti ex illis perſpicue poteſt intelligi. Ea itaque ſuſpenſione neceſſario per nos facta, B dum tempus illud magis idoneum à nobis paciſque aliqua concluſio expectatur, quæ & dignitatem poſtea frequentiamq; Concilio, & Chriſtianæ Reipublicæ præſentiorem ſalutem erat allatura, Chriſtianæ interea res in deterius quotidie prolapſæ ſunt, Hungaris Rege ipſorum mortuo Turcam vocantibus, Ferdinando Rege bellum in eos mouente, Belgis ad defectionem à Cæſare ex parte quadam incitatis, cuius defectionis comprimendæ cauſſa per Galliam amiciſſime, & cum Rege Chriſtianiſſimo concordiſſime, magno beneuolæ inter eos voluntatis indicio tranſiens in Belgas ſereniſſimus Cæſar, & illinc deinde in Germaniam prouectus, conuentus Germaniæ Principum & ciuitatum, tractandæ eius, quam dixerat, concordiæ cauſa habere cœ- C pit. Sed cum, ſpe pacis iam deficiente, ille quoque modus curandæ in conuentibus tractandæque concordiæ ad maiores potius diſcordias concitandas * aptus eſſe videretur, inducti fuimus ad priſtinum Concilij generalis remedium reuerti: idq; per legatos noſtros Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales ipſi Cæſari obtulimus, quod etiam poſtremo & præcipue in Ratiſponenſi conuentu egimus, cum illic dilectus filius noſter Gaſpar tituli ſanctæ Praxedis Cardinalis Contarenus, ſumma doctrina & integritate, Legatum noſtrum ageret. Nam cum (id quod ne accideret, antea veriti eramus) ex eius conuentus ſententia peteretur à nobis, vt ab eccleſia diſſentientium quoſdam articulos D tolerandos declararemus, quoad per œcumenicum Concilium illi excuterentur & deciderentur, idq; nobis vt concederemus, neq; Chriſtiana & Catholica veritas, neq; noſtra & ſedis Apoſtolicæ dignitas permitteret, palam potius Concilium vt quamprimum fieret, proponi mandauimus. Neq; vero in alia vnquam ſententia & voluntate fuimus, quam vt primo quoq; tempore conciliū œcumenicū & generale cōgregaretur. Sperabamus enim ex eo & pacem populo Chriſtiano, & Chriſtianæ religionis integritatem poſſe recuperari: veruntamē id cū bona gratia & voluntate Chriſtianorum principum habere volebamus. Quam voluntatem dum expectamus, dum obſeruamus tempus abſconditum, tempus beneplaciti tui, ô Deus, aliquando tandem E decernere compulſi ſumus, omne eſſe tempus beneplacitum Deo, cum de rebus ſanctis & ad Chriſtianam pietatem pertinentibus conſilia ineuntur. Quapropter videntes, maximo quidem animi noſtri cum dolore, rem Chriſtianā quotidie in peius ruere, Hungaria à Turcis oppreſſa, Germanis periclitantibus, cæteris omnibus metu, mœroreque afflictis, nullius iam principis conſenſum expectare, ſed tantum Dei omnipotentis voluntatem, & Chriſtianæ Reipublicæ vtilitatem attendere conſtituimus. Itaque cum Vincentiam amplius non haberemus, cuperemuſque cum vniuerſæ Chriſtianorum ſaluti, tum Germanicæ nationis incommodis in eligendo per nos nouo Concilij habendi loco conſulere, aliquotque locis propoſitis, ipſam Tridentinam ciuitatem ab ipſis deſiderari videremus: nos etſi in F citeriore Italia commodius omnia tractari poſſe iudicabamus, ad eorum tamen poſtulationes noſtram voluntatem paterna charitate deflexinius: itaq; Tridentum ciuitatem elegimus, qua in ciuitate œcumenicum concilium ad proxime venturas Calend. Nouemb. haberetur, idoneum locum illum ſtatuentes, quo ex Germania quidem, alijſque Germaniæ finitimis nationibus facillime, ex Gallia, Hiſpania cæteriſque prouincijs remotioribus non difficiliter epiſcopi & prælati conuenire poſſent. Dies autem Concilij ea à nobis ſpectata eſt, quæ ſpatium in ſe haberet & publi-

* apertus

candi per Chriſtianas nationes noſtri huius decreti, & facultatis omnibus Prælatis ad veniendum tribuendæ. Quo Concil Conſt. ut. ſeſſ. 39. minus autẽ annuum tempus præfineremus mutando concilij loco, ſicut quibuſdam conſtitutionibus alias præſcriptũ eſt, ea res fuit in cauſa, quod longius extrahi ſpem ſanandæ aliqua in parte Chriſtianæ Reip. quæ tot detrimentis & calamitatibus affecta eſt, noluimus. Et tamen videmus tempora, agnoſcimus difficultates, quid ſperari poſſit ex conſilijs noſtris, incertum eſſe intelligimus. Sed quia ſcriptũ eſt, Pſal. 36. Reuela Domino viam tuam, & ſpera in eo, & ipſe faciet: magis Dei clementiæ & miſericordiæ confidere, quam noſtræ imbecillitati diffidere conſtituimus. Sæpe enim fit in bonis operibus incipiendis, vt quod humana conſilia non valent, diuina virtus efficiat. Huius igitur ipſius Dei omnipotentis, Patris & Filij & Spiritus ſancti, ac beatorum eius Apoſtolorum Petri & Pauli auctoritate, qua nos quoq; in terris fungimur, freti atque ſubnixi, de venerabilium item fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium conſilio & aſſenſu, ſublata amotaque ſuſpenſione, de qua ſupra commemoratum eſt, quam per præſentes tollimus & amouemus, ſacrum œcumenicum & generale Concilium in ciuitate Tridentina, loco commodo & libero, omnibuſq; nationibus opportuno ad Calendas proximas Nouembris anni præſentis ab incarnatione Domini 1542. incipiendũ proſequendũ, & eodem Domino adiuuante, ad ipſius gloriam atq; laudem, & Chriſtiani totius populi ſalutem abſoluendum perficiendumq; indicimus, annuntiamus, conuocamus, ſtatuimus atq; decernimus: omnes omnibus ex locis tam venerabiles fratres noſtros Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos & dilectos filios Abbates, quam alios quoſcunq;, quibus iure aut priuilegio in cõcilijs generalibus reſidendi, & ſententias in eis dicendi permiſſa poteſtas eſt requirentes, hortantes, admonentes, ac nihilo minus eis in vi iuriſiurandi, quod nobis ad huic ſanctæ ſedi præſtiterunt, ac ſanctæ virtute obedientiæ, alijſq; ſub pœnis, iure aut cõſuetudine in celebrationibus conciliorũ aduerſus nõ accedentes ferri & proponi ſolitis: mandantes arcteque præcipientes, vt ipſimet, niſi forte iuſto detineantur impedimento, de quo tamen fidem facere compellantur, aut certe per ſuos legitimos procuratores & nuntios ſacro huic Concilio omnino adeſſe & intereſſe debeant. Supra autẽ dictos Imperatores regemq; Chriſtianiſſimũ, necnon ceteros Reges, Duces, Principes, quorum præſentia ſi alias vnquam, hoc quidem tempore maxime ſanctiſſimę Chriſti fidei, & Chriſtianorum omnium futura eſt ſalutaris, rogantes atque obſecrantes per viſcera miſericordiæ Dei & Domini noſtri Ieſu Chriſti, cuius fidei veritas & religio & ritus & extra grauiter iam oppugnatur, vt ſi ſaluam volunt Chriſtianam eſſe Rempublicam, ſi ſe Domino obſtrictos & obligatos pro maximis illius erga ſe beneficijs intelligunt, ne deferant ipſius Dei cauſam & negotiũ, ipſimet ad ſacri Concilij celebrationẽ veniant, in quo ipſorũ pietas atq; virtus communi vtilitati, ſalutiq; ſuæ ac ceterorum & temporali & æternæ plurimum eſt profutura. Sin autem, id quod nollemus, accedere ipſi nõ poterunt, at graues ſaltem viros legatos cum auctoritate mittant, qui perſonam Principis ſui quiſque & cum prudentia, & cum dignitate poſſint in Concilio referre. In primis vero vt id curent, quod ipſis facillimum eſt: vt ex ſuis cuiuſq; regnis ac prouincijs Epiſcopi & Prælati ſine tergiuerſatione & mora ad concilium proficiſcantur. Quod maxime quidem à Prælatis Principibuſq; Germaniæ Deum ipſum atq; nos impetrare æquum eſt, vt cum eorum præcipue cauſa ipſiſq; cupientibus concilium indictum ſit, & in ea ciuitate indictum, quæ ab eis eſt deſiderata, non grauentur ipſi ſua cunctorum præſentia id celebrare & ornare, quo melius atque commodius quæ ad integritatem & veritatem Chriſtianæ religionis, quæ ad bonorũ morum reductionem, emendationemq; malorum, quę ad Chriſtianorum inter ſe, tam principum quam populorum pacem, vnitatem, concordiamque pertineant, & quæ ad repellendos impetus Barbarorum & infidelium, quibus illi vniuerſam Chriſtianitatem obruere moliuntur, ſint neceſſaria, Deo noſtris conſultationibus præeunte, & lumen ſapientię ſuæ ac veritatis mentibus noſtris præferente, agi in dicto ſacro Oecumenico Concilio, & conſpirante omniũ charitate

A conſuli, tractari, confici, ad optatoſq; exitus deduci quam primum, & quam optime poſſint. Atque vt noſtræ hæ litteræ, & quæ in eis continentur, ad notitiam cunctorum, quorum oportet, perueniant, neve quis illorum ignorantiæ excuſationem prætendat, cum præſertim etiam non ad omnes eos, quibus nominatim illę eſſent intimandæ, tutus forſitan pateat acceſſus: volumus & mandamus, vt in Baſilica Vaticana principis Apoſtolorum & eccleſia Lateranenſi, cum ibi multitudo populi ad audiendũ rem diuinam congregari ſolita eſt, palam clara voce per curiæ noſtræ curſores, aut notarios aliquos publicos legantur, lectæque in valuis dictarum eccleſiarum, itemque Cancellariæ Apoſtolicæ portis, & Campi Floræ ſolito loco affigantur, vbi ad le- B ctionem & notitiam cunctorum aliquandiu expoſitæ pendeant: cumque inde amouebuntur, earum nihilominus exempla in eiſdem locis remaneant affixa. Nos enim per lectionem, publicationem, affixionemque huiuſmodi omnes & quoſcunq; quos antedictæ noſtræ comprehendunt, poſt ſpatium duorum menſium, à die litterarum publicationis & affixionis, ita volumus obligatos eſſe atque adſtrictos, ac ſi ipſiſmet illæ coram lectæ & intimatæ eſſent. Tranſumptis quidem earum, quæ manu publici notarij ſcripta, aut ſubſcripta, & ſigillo perſonæ alicuius eccleſiaſticæ in dignitate conſtitutæ munita fuerint, vt fides certa & indubitata habeatur, mandamus atque decernimus. Nulli ergo C omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ indictionis annuntiationis, conuocationis ſtatuti, decreti, mandati, præcepti & obſecrationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri & Pauli apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctum Petrum anno incarnationis Dominicæ 1542. vndecima Calendas Iunij, Pontificatus noſtri anno octauo.

Bloſius.

Hier. Dand.

D

SESSIO PRIMA.

SACROSANCTI OECVMENICI ET generalis Concilij Tridentini.

Sub Paulo III. Pont. Max. celebrata die 13. Menſis Decembris, Anno Domini 1545. præſidentibus in ea nomine eiuſdem Pontificis, Reuerendiſſ. D. D. D. Ioanne Maria de Monte, Marcello Ceruino, & Reginaldo Polo, S. R. E. Cardinalibus, & Apoſtolicæ Sedis de latere Legatis.

E IN Nomine Domini, Amen. Anno à Natiuitate eiuſdem Domini noſtri M. D. XLV. Indictione tertia, dië vero Dominica tertia Aduentus Domini, in qua fuit feſtum ſanctæ Luciæ, & 13. menſis Decembris, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri, Domini Pauli, diuina prouidentia Papæ tertij, anno xij. pro felici inchoatione ſacroſanctæ œcumenicæ & generalis Tridentinæ Synodi fuit facta proceſſio generalis in ciuitate Tridentina ab Eccleſia ſanctiſſimæ & indiuiduæ Trinitatis ad Eccleſiam Cathedralem: aſſiſtentibus in ea tribus ſedis Apoſtolicæ legatis, & Reuerendiſſ. Illuſtriſſ. Domino Chriſtophoro Madrucio, tituli Sacræ Cæſarij ſanctæ Ro- F manæ Eccleſiæ presbytero Cardinali & Epiſcopo Tridentino: necnon R R. Patribus Dominis Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, Doctoribus, ac Illuſtribus & nobilibus viris infraſcriptis, cum multis alijs Doctoribus tum in Theologia, tum in vtroque iure: etiam cum magno numero Baronum & Comitum, necnon cum Clero & Populo dictæ Ciuitatis. Qua finita præfatus Reuerend. & Illuſtriſſ. Dominus Cardinalis de Monte, primus legatus, celebrauit Miſſam de Sancto Spiritu in ſancta Cathedrali Eccleſia, & Reuerend. Pater Dominus Epiſcopus Bitontinus habuit orationem. Deinde finita Miſſa, dictus Reuerendiſſ. D. de Monte Cardinalis dedit benedictionem populo.

Poſtmodum

Poſtmodum comparuit coram eiſdem RR. Legatis & Præſidentibus, egregius vir magiſter Zorrilla, Secretarius Illuſtriſſ. D. Didaci de Mendoza, oratores Cæſareæ & Catholicæ Maieſtatis, & præſentauit literas excuſatorias ſuper eius abſentia quæ fuerunt lectæ alta voce. Interea lectæ fuerunt Bullæ indictionis Concilij Poſtmodum præfatus Reuerendiſſ. de Monte legatus, vertit ſe ad patres Concilij, dicens: Placetne vobis ad laudem & gloriam ſanctę & indiuiduæ Trinitatis, Patris & Filij & Spiritus ſancti, ad incrementum & exaltationem fidei & religionis Chriſtianæ, ad extirpationem hæreſium, ad pacem & vnionem Eccleſiæ, ad reformationem cleri & populi Chriſtiani, ad depreſſionem & extinctionem hoſtium Chriſtiani nominis, decernere & declarare, ſacrum Tridentinum & generale Concilium incipere, & inceptum eſſe? Reſponderunt, Placet. Et cum proxima ſit celebritas Natiuitatis Domini noſtri Ieſu Chriſti, & ſubſequantur aliæ feſtiuitates labentis & incipientes anni, placetne vobis primam futuram ſeſſionē habendam eſſe die Iouis poſt Epiphaniam, quæ erit ſeptima menſis Ianuarij anno Domini 1546. Reſponderunt, Placet. Poſtremo idem Reuerendiſſ. de Monte, benedixit Synodum: & deinde Cantores cantauerunt, Te Deum. Super quibus omnibus D. Hercules Seuerolus, ipſius Concilij promotor, petijt à D. Claudio de la Caſa, Clerico Virdunenſis diœceſis, & notario eiuſdem Concilij, & ab alijs notarijs, vnum vel plura fieri inſtrumentum, ſeu inſtrumenta.

Sequuntur nomina Prælatorum, qui interfuerunt apertioni Concilij.

Reuerendiſſ. PP. DD. Archiepiſcopi.

Aquenſis, Panormitanus, Vpſalenſis, Armacanus. Epiſcopi.

Hipporegienſis, Feltrenſis, Canenſis, Fæſulanus, Caputaquenſis, Sancti Marci, Giennenſis Hiſpanus, Stabienſis Pacenſis, Aſtoricenſis, Sidonienſis, Theriſmarum, Lancianenſis, Syracuſanus, Agathenſis, Aquinatenſis, Bitontinus, Vigorinenſis, Bellicaſtrenſis, Britonorienſis, Clodienſis, Ioannes Fonſeca Epiſcopus Caſtelli maris Hiſpanus.

Fuerunt præſentes Illuſtres D.

Caſtel Alto, Capitaneus ciuitatis Tridentinæ, & D. Antonius Quieta, oratores Sereniſſimi Romanorum Regis.

Interfuerunt etiam Generales ordinum Mendicantium.

Ordinis Minorum, Ordinis Conuentualium, Ordinis Eremitarum Sancti Auguſtini, Ordinis beatæ Mariæ de Monte Carmelo, Ordinis beatæ Mariæ ſeruorum cum multis tum ſecularibus, tum regularibus Doctoribus. Angelus Maſſarellus, ſacri Concilij ſecretarius, manu propria.

Admonitio atque hortatio Legatorum Sedis Apoſtolicæ, ad patres in Concilio Tridentino, lecta in prima Seſsione.

PAtres Reuerend. &c. Cum ipſa muneris noſtri ratio, qui in hac ſancta Synodo Præſidentium & Sedis Apoſtolicæ Legatorum perſonam gerimus, hoc poſtulatura videtur, vt crebrioribus negotijs, quæ in hoc ſacro cōſeſſu, ad Dei gloriam. & Eccleſiæ vtilitatem ſunt expedienda, ſępius apud vos, cohortandi & commonendi cauſſa, verba faciamus: tum verò in hac prima Seſſione, quæ felix (vt ſperamus) principium ipſi concilio eſt datura, minime hoc à nobis prætermittendum duximus. Eo vero libentius hoc officio fungimur, quod cum vos vel hortamur, vt ea faciatis; quæ digna tanto conuentu ſint, vel à contrarijs dehortamur, noſmetipſos etiam hortamur ac dehortamur, qui in eadem qua illi nauι vobiſcum ſumus, ijſdemque periculis, quibus vobis, iſdem tempeſtatibus ſubijcimur. Noſmetipſos inquam, excitamus ad vigilandū, ne vel in ſcopulos offendamus, qui plurimi procul dubio in hoc curſu ſeſe offerent: vel magnitudine negotiorum, tanquā fluctuum obruti, ſub onere gemitu noſtra patiamur: verum ſpe & fide erecti, eo nauigationem dirigamus, quo maxime portus ſalutis ad Dei gloriam in Chriſto Ieſu ſeſe oſtendet. Igitur vt ab eo incipiamus, de quo maxime in hoc principio admonendi omnes ſumus, vnuſquiſque noſtrum ante oculos ſibi in primis proponere debet, quænam ſint, quæ ab hoc ſacro Concilio expectentur: ex quo quiſq; facile intelliget, quantum ſibi oneris incumbat. Sunt vero ea (vt omnia ſummatim complectamur) quæ in Bulla indictionis Concilij continentur: nempe hæreſium extirpatio, diſciplinæ Eccleſiaſticæ & morum reformatio, ac tandem pax æterna totius Eccleſiæ. Hæc ergo ſunt, quæ nos curare, vel potius pro quibus aſſidue orare, vt Dei benignitate fiant, oportet: atque illud eſt, de quo ante omnia in ipſo Conc. exordio, omnes & ſingulos qui huc conuenimus, primum autem nos ipſos qui in tam ſancto miniſterio pręſidemus, admonendos duximus, ne vnquā cogitemus, vel per ſingulos, qui hic adſunt vel per vniuerſum Concilium, etiam ſi omnes Paſtores ex vniuerſo terrarum orbe huc coirent, tantis malis, quibus nunc grex Chriſti eſt oppreſſus, prouideri poſſe. Si enim putamus hoc à nobis perfici poſſe, aut ab alio, quam ab ipſo Chriſto, quem Deus pater vnicum nobis ſeruatorem & paſtorem dedit, cui etiam omnem poteſtatem dedit eramus ſane in fundamento omnium actionum noſtrarum, & diuinam iram magis prouocabimus. Adiungimus enim ad ſuperiora mala, quæ propterea nobis acciderunt, quòd ipſum fontem aquæ viuæ relinquimus, hoc alterum maximū peccatum, quod noſtra vel prudentia, vel potentia iiſdem malis mederi velimus: vt merito de nobis dicatur, quod Propheta in perſona Dei, verum populum accuſans, dicit: Duo mala fecit populus hic: me dereliquerunt fontē aquæ viuæ, & foderunt ſibi ciſternas non valentes cōtinere aquas. Tales verò ciſternæ ſunt omnia conſilia, quæ à noſtra prudentia, non afflata ſpiritu diuino, proficiſcuntur, quæ non modo populus in pietate & obedientia, tanquam aquam in ciſternis, continere non valent: ſed quo magis his artibus retinere eos laboramus, eo violentius tanquā torrentes à nobis defluunt & diſcedunt: vt ſuperiorum annorū experientia, multis in locis ſatis nos docere poteſt, & nunc admonere, vnicam tantū viam medendis his malis reliciā, ſi noſtra omnia remedia inutilia eſſe agnoſcentes, & valere potius ad augenda, quā ad tollenda mala: ad Chriſti potentiam, quē dexterā ſuam Deus pater appellat: ad Chriſti ſapientiam, qui eſt ſapientia patris, in omnibus nos, qui patrum perſonā gerimus, fide & ſpe cōfugiamus: huius nos in omnibus miniſtros eſſe agnoſcamus. Hic vero quæritur (inquit Apoſtolus) inter diſpenſatores, vt fidelis quis inueniatur. Hoc autem nunc nobis agendum eſt, vt miniſtros nos in omnibus idoneos præbeamus. Erimus vero idonei, ſi nos ex nobis minime idoneos eſſe iudicauerimus. Quis enim (inquit idē Apoſtolus) ad hæc idoneus? vt, qui ne cogitare quidem aliquid ex nobis, quaſi ex nobis, ſimus ſufficientes. Verum hoc fateri non ſatis eſt nobis: hoc dicere potuit Apoſtolus, & per hanc portam ingredi ad obediendum munus ſuum, in eo ſe miniſtrum fidelem, ac idoneum oſtendere, qui ſimul dicere potuit, de miniſterio ſuo loquens: Nihil mihi conſcius ſum. Nobis verò, qui, ſi verum fateri volumus, aliter dicere non poſſumus, quin nobis conſcij ſimus, in adminiſtrando munere nobis impoſito in plurimis defeciſſe, & horum etiam malorum, ad quæ corrigenda vocamur, non minima ex parte cauſam extitiſſe, non ſatis eſt hic fateri, ad tantum munus nos impares eſſe. Quid ergo nobis agendū, vt idonei hoc tēpore Chriſti miniſtri in Eccleſia inſtauranda eſſe poſſimus? idem prorſus, quod Chriſtus ipſe Epiſcopus animarum noſtrarū fecit, cum venit ad fundandam & formandam Eccleſiam ſuam. Idem ſane Patres faciendum erit nobis, quod ipſa ſapiētia Patris fecit, cum venit, vt multos filios in gloriam adduceret: id quod nobis item propoſitum nunc eſſe debet. Is enim cum oppreſſos peccatis omnes inueniſſet omnia omniū peccata in ſeipſum tranſtulit, ſeq; vnum ante Deum pro omnibus reum & nocentem cōſtituit, ac pœnam nobis debitam ſuſtinuit, tanquam omnia flagitia & omnia ſcelera, quæ nos cōmiſeramus, ipſe commiſiſſet, cum tamen ab omni labe peccati puriſſimus eſſet: quippe qui peccatum non fecit nec; vnquam inuentus eſt dolus in ore eius. Quod vero Chriſtus pro immenſa ſua charitate

Matth. 28.

Hier. 2.

1. Cor. 1.

1. Cor. 4

2. Cor. 2.

2. Cor. 3.

1. Cor. 4

1. Petr. 2.

charitate erga Deum patrem, & pro miſericordia erga noſtrum genus fecit: hoc nunc, vt ipſi faciamus, iuſtitia ipſa à nobis flagitat, vt omnium horum malorum, quibus grex Chriſti eſt oppreſſus, nos paſtores coram tribunali miſericordiæ Dei reos conſtituamus, atq; omnium peccata in nos ipſos non tam pie, quam iuſte trāsferentes, quia reuera horum malorum magna ex parte nos cauſa ſumus, diuinam miſericordiam per Ieſum Chriſtum imploremus. Quòd vero dicimus, nos paſtores his malis quibus Eccleſia eſt oppreſſa, cauſam dediſſe, ſi quis hoc acrius, & magis per exaggerationem quandam verborum, quam vere dictum exiſtimet, hoc quidem ipſa rerum experientia, quæ mentiri non poteſt, comprobabit. Reſpiciamus ergo paululum ad ipſa mala, quibus Eccleſia opprimitur, ac ſimul etiam ad noſtra peccata. Sed quis hæc numerare valeat, quæ ſimul cum reliquis malis multitudine ſuperant arenam maris, & vſque ad cœlum clamant? Circumſcribamus ergo tantā multitudinem noſtrorum malorum illis limitibus, quibus hoc Concilium, quod capitalibus malis medendis eſt vocatum, ea circumſcripſit. Sunt vero illa tria, quæ ſupra cōmemorauimus, hęreſes, lapſa morum diſciplina, & inteſtinum atq; externum bellum. Hic ergo videamus & conſideremus, cum tam multis annis Eccleſia his calamitatibus vexetur, vndenam ipſa originem habuerunt: num illis nos quodammodo principium, num fomentum dederimus? Primum vero examinemus initium hęreſum, quę hac noſtra ętate paſſim pullularunt: quibus ſi negare volumus nos principium dediſſe, quia nullius hęreſeos ipſi auctores fuimus: tamen cum peruerſæ de fide ſententiæ, tanquā vepres quædā ſint & ſpinæ, quæ in agro Domini, qui nobis colendus cōmendatus eſt, ortæ ſunt: & ſi illę quidem ſua ſponte, vt ſolent aliquando vitioſæ herbæ, pullularunt: tamen qui non coluit quem debuit agrum, qui nō ſeminauit, qui pullulantes per ſe non ſtatim curam adhibuit vt extirparet, non minus quidē principium illis dediſſe dicendus eſt, quam ſi ipſa ſeminauerit, præſertim cum hæc omnia à negligētia agricolæ ortum ducant, & incrementum habeant. Hic ergo ſeipſos excutiant, qui ſunt agricolæ in agro Domini, conſcientiā ſuam interrogent, quo modo in eo colendo, quo modo in ſeminando ſe geſſerint. Quod qui fecerint, his præſertim temporibus, quib. pauciſſimi agro Domini colēdo incumbunt, nō multum (credimus) dubitabunt, num ad ipſos pullulantium paſſim in Eccleſia hæreſum culpa pertineat. Hæc vero monendi tantum cauſa dicta, ſatis ſint de his, quæ ad primum caput pertinent. Veniamus ad ſecundū, quod lapſam morum diſciplinam, & abuſus (vt vocant) complectitur. Hic vero nihil attinet diu inueſtigare, quinam tantorum malorum auctores fuerint, cum præter nos ipſos ne nominare quidem vllū alium auctorem poſſimus. Quare ad tertium accedamus, quod impedimenta pacis Eccleſiæ in ſe continet: qualia ſunt arma vel domeſtica, vel externa: hæc enim iampridem pacem Eccleſiæ perturbārunt, & adhuc perturbant. De quibus hoc tantū dicimus: ſi (quod Deus ipſe certiſſimis ſignis oſtendit) hæc arma flagella eius ſunt, quibus nos affligit: quia duorum priorū capitum rei ſumus, in quib. nos excuſare nō poſſumus, etiā horum armorū præcipuam nos cauſam eſſe negare nō poſſumus. Eiuſmodi vero flagella Deum ob eam cauſam immittere cenſemus, vt nos peccantes caſtiget: & peccata ipſa, quib⁹ maieſtatem eius maxime offendimus nobis ante oculos ponat. Hic vero quiſquis aliquādo animaduertit, quibus modis eccleſia armorum violentia vexata fuerit, ſecum ipſe conſideret, quęnam illa ſint, in quib⁹ præcipuè Eccleſia propter ipſa arma detrimentum patiatur. Nec verò hic refert, de quorū armis loquamur, ſiue de inteſtinis noſtrorū Principum, ſiue de externis Turcarum armis, quæ ſuperioribus annis nos magnis calamitatibus affecerunt: ſiue de eorum, qui ab obedientia ſuorum Paſtorum deceſſerunt, & ipſos à ſuis ſedibus expulerunt. Hoc enim ſummatim dicimus de omni genere armorum, ſi qui illa contra nos tractarunt, à ſuis Eccleſijs paſtores fugarunt, ordines confuderunt, laicos autem in epiſcoporum locum ſuffecerunt, Eccleſiæ bona diripuerunt, curſum verbi Dei impediuerunt: hic, inquā dicimus, nihil horū eſſe, quod in libro abuſuum Paſtorum, maxima illorum pars, qui hoc nomen ſibi vendicant, per ſe factū eſſe, ſi

A legere libuerit, non ſcriptū apertis verbis inueniat. Noſtram enim ambitionem, noſtram auaritiam, noſtras cupiditates his omnibus malis populum Dei prius affeciſſe ſtatim inueniet, atq; harum vi ab eccleſijs Paſtores fugari, eaſq; pabulo verbi priuari, bona Eccleſiarum, quę ſunt bona pauperum, ab illis tolli, indignis ſacerdotia conferri, & illis, qui nihil à laicis, pręterquā in veſtis genere, ac ne in hoc quidem differunt, dari. Quid enim horum eſt, quod negare poſſimus per hos annos à nobis factum eſſe? Quare ſi Turca, ſi hæretici hoc idem aduerſus nos faciunt, quid hic aliud quā flagitia noſtra, & ſimul iuſtum Dei iudicium videmus? iudicium vero plenū miſericordia: ſi enim pro meritis nos caſtigaret, iampridem ſicut Sodoma & Gomorrha fuiſſemus. Eſa. 1. Cur vero B hęc nunc cōmemoramus? an vt vos cōfundamus? abſit, ſed magis, vt vos ceu Patres & fratres chariſſimos, primum autē noſmetipſos admoneamus, quo pacto hæc, quib. nunc affligimur, flagella & grauiora quæ impēdent, niſi reſipiſcamus, vitare poſſimus, vt effugiamus tremendum illud Dei iudicium, omnibus quidem non reſipiſcentibus tremendū, maximè vero illis, qui præſunt. Iudicium enim graue (inquit ſcriptura) his qui præſunt, fiet. Sap. 5. Iudicium vero incipere nunc vidimus à domo Dei. 1. Pet. 4. Dum enim nunc eijciuntur Sacerdotes, dum conculcantur ab hominibus: quid aliud hoc indicat, quam diuinum de nobis iudicium, quod prędixit Chriſtus, cum diceret ſacerdotes ſuos eſſe ſal terræ: Matth. 5. C quòd ſi ſal euanuerit, ad nihil valere vltra, niſi vt eijciatur foras, & conculcetur ab hominibus? Hæc vero omnia nos nunc patimur. Quod ſi propter iuſtitiam, vt noſtri maiores beati nos quidem: at nunc iuſte quidē, quia ſal euanuit: minimè autē propter iuſtitiam patimur: in omnibus enim noſtris afflictionib. videmus iudicium Dei. Atq; vtinam quidem illud videremus: hoc enim initiū eſſet omnia Dei iudicia & flagella effugiendi, atq; in gratiam & veram gloriam ingrediendi. Quæ res fecit, vt in his cōmemorandis acriores & longiores fuerimus: niſi enim hæc bene cognita & perſpecta fuerint, fruſtra intramus in Conciliū, fruſtra inuocamus Spiritum ſanctum, qui primum ingreſſum in animā hominis ſemper facere ſolet, per ipſius hominis cōdemnationem, D vt condemnet mundū de peccato. Quare niſi ille ſpiritus nos apud noſmetipſos primū condemnauerit, nondum illum ingreſſum eſſe ad nos affirmare poſſumus, ac ne ingreſſurum quidem, ſi peccata noſtra audire recuſamus. Idem enim dicetur nobis, quod populo veteri per Prophetam Ezechielem eſt dictum, cum nondū agnitis ſuis ſceleribus, Deum per Prophetam interrogare vellent. Sic autem ait Propheta: Venerunt viri Iſrael ad interrogandū Dominum, Ezech. & ſederunt coram me. Hæc autem dicit Dominus: Nunquid ad interrogandum me veniſtis? Viuo ego, dicit Dominus, quia non reſpondebo vobis. Sequitur autem: Si iudicas eos, abominationes patrum illorū oſtende illis. In quibus verbis oſtendit Deus, quare noluerit reſpōdere illis, E quia nondū ſcilicet abominationes ſuas & patrum ſuorum audierant. Quare cum idem Dei ſpiritus ſit, qui tum dabat reſponſa, & quem nunc nos ſedentes coram Domino inuocamus: quid nobis faciendū ſit, vt propria reſponſa habeamus, ex his videtis: & ſimul quā neceſſario nos, qui pręſidemus in hoc ſacro conſeſſu, à detegendis noſtris peccatis ſermonis exordiū vobiſcum duximus. Quia vero nonnullos nunc videmus, ſua primum peccata, & noſtri ordinis grauiter deflentes, atq; Dei miſericordiam omnib⁹ votis implorantes, ideo quidem in maxima ſpe ſumus, adueniſſe, quem inuocamus, Dei ſpiritum. Hoc nos vero maximum pignus diuinæ miſericordiæ habemus, nempe ipſam hanc inchoationē Concilij, in quo nunc cōuenimus ad erigendā & F inſtaurandā pæne collapſam Eccleſiam, vt vetus populus poſt diuturnam captiuitatē apud externos reges redijt Hieroſolymam ad inſtaurandū templum. In illius vero populi ſtatu, in illorum læta ad patriam profectione, & templi inſtauratione noſtri quidem temporis & noſtri ſtatus, in hoc præſertim Concilio, imaginem intueri poſſumus: & in ducum eiuſdem populi exemplo, veſtrū, qui duces eſtis populi Dei ad cæleſtem patriam contendenti officium videre. Quare omnes vos magnopere hortamur, vt ſæpius ad memoriam reuoceris, quę in Eſdrę, quæ in Nehemiæ, quæ etiam in Danielis libris ſunt ſcripta; in quibus cōſilia omnium Ducum

populi explicantur, quæ hunc ſemper ſcopum habuerunt, vt ſua & populi atque Patrum peccata confitentes, ad pœnitentiam & implorationem diuinæ miſericordiæ omnes excitarent. Quod cum populus faceret, tum quidem omnia illis feliciter ſucceſſere. Eadem vero conſilia nobis, ſi felicem ſucceſſum & exitum expectare volumus in inſtauranda Eccleſia, ob quam cauſam læti huc in ſpiritu conuenimus, ſequenda erunt: atque eo quidem magis, quo etiã maiora nobis certamina impendent inſtauraturis Eccleſiã; quam illis inſtauraturis templum. Si enim illis multi, quo minus id perficeretur, ſe oppoſuere: ſi multi etiam, cum opus impedire non poſſent, eos irriſerũt: hoc quidem ſic habetote, nobis nec irriſores defuturos, nec maximis viribus à cœpto opere nos deterreant & auocent. Habebimus vero non modo colluctationem cum carne & ſanguine ſed cum ſpiritualibus nequitijs in cæleſtibus. Verum his omnibus potentior eſt is, in cuius nomine hoc opus ſumus aggreſſi. Quare in eo cõfidamus, ipſum precibus inuocemus, & ipſe omnia perficiet. Quia vero hoc Concilium cum deliberantium, tum vero iudicantium ſpeciem refert, in quo & deliberatur de ijs, quæ ad vniuerſalis Eccleſiæ bonum pertinent, & etiam iudicatur tam de rebus, quam de perſonis: ſedemus enim tanquam iudicantes duodecim tribus Iſrael, quibus comprehẽditur vniuerſus populus Dei: ideo maxime locus videtur nos ipſos admonendi, vt caueamus ab his, quæ vel conſultandi, vel iudicandi vim in nobis deprauare ſolent. Hæc verò ſunt ipſæ animi paſſiones: quæ ideo etiam perturbationes vocantur, quia rectum & verum de rebus iudicium & ſenſum perturbant ac peruertunt. In quibus maxime illa ſunt cauenda, quæ recte monet Ethnicus ille in conſilijs abijcienda, cum dicit: Omnes homines qui de rebus dubijs cõſultant, ab ira, odio, amicitia, vacuos eſſe debere. Nam cum in hæc omne genus hominũ ſit propenſum, tum vero ij maxime, qui Principibus ſeruiunt; tales enim vehementiores habent affectiones: faciliime autẽ ad gratiam loquuntur, vel ad odium, prout ſcilicet ipſos exiſtimant Principes affectos, eſſe, à quibus mercedem expectant. Cum vero de Principibus loquimur, tam de his qui Eccleſiaſtici vocantur, quam qui ſæculares, loquimur. Ac licet quidẽ nos Principes Chriſtianos habere agnoſcamus & gaudeamus, id quod in veteri, & iam recens fundata Eccleſia patres noſtri non habuerunt: tamen ante omnia nobis in hoc Concilio ſemper eſt animaduertendum, hunc non eſſe locũ laudandi aliquem, niſi ſolũ Deum in Chriſto Ieſu, atq; illum ſolum iuſtificandi: omne autem genus hominum condemnandi, primum vero nos ipſos, qui hæc loquimur, vt cum Daniele dicamus: Nobis confuſio faciei, Regibus noſtris, Principibus noſtris, & patribus noſtris, qui peccauerunt: tibi autem Domino Deo noſtro miſericordia & propitiatio, quia receſſimus à te, & nõ audiuimus vocem Domini Dei noſtri, vt ambularemus in lege eius, quam poſuit nobis per ſeruos ſuos Prophetas. Et omnis Iſrael præuaricati ſunt legem tuam & declinauerũt, ne audirent vocem tuam: & ſtillauit ſuper nos maledictio & deteſtatio. Hic vero nunc locus eſſet, vt eiuſdem Prophetæ exemplũ ſequentes, cuius verba modo recitauimus, non ſolum noſtra qui ſacerdotes ſumus, ſed populi, ſed Principum, coram Deo & Eccleſia eius, peccata cõfiteremur, proq; omnibus veniam imploraremus. Sic vero dicit Daniel: Cumq; adhuc loquerer, & orarem, & confiterer peccata mea, & peccata populi mei: nomine populi hoc loco omnium ordinum perſonas complectens, vt eius confeſſio, quam modo recitauimus, declarat, qua in re, quid nobis, qui pro ſalute vniuerſæ Eccleſiæ tantis malis oppreſſæ, huc conuenimus, faciendum ſit, ſatis indicare videretur: nimirũ, vt noſtra, & ſimul principum, ac populi peccata flentes confiteamur. Id quod plane in ſpiritu mœroris ſatis nunc abunde facimus: verbis vero vberius faceremus, ſi ipſi principes adeſſent qui ſuam nobiſcum confeſſionem & lachrymas coniungerent. Eiuſmodi vero quaſi funiculis peccatorũ, vt Prophetæ loquuntur, Sacerdotum ac Principum, atq; ipſius populi peccata ſunt colligata, vt difficile ſit de vnius ordinis peccatis inquirere quin reliquorum ſimul ordinum peccata appareant. Sic vero omnes ordines vna rationis ſerie accuſans, in veteri populo dicit Ezechiel in perſona Dei: Sacerdotes eius contempſerunt legem meam, & polluerunt ſanctuaria mea: inter ſanctum & profanum, non habuerunt diſtantiam. Principes eius in medio illius, quaſi lupi rapientes prædam, ad effundendum ſanguinẽ, ad perdendas animas, & auarè ſectanda lucra. Populi terræ calumniabãtur calumniam. Hæc ille. Quæ vtinam ad illa ſolum tempora pertinerent, ac nõ noſtri quoq; temporis imaginem referrent. Vtinam cum de corruptela morum Sacerdotum loquimur, huic maximam occaſionem, maximam materiam, & auctoritatẽ ipſos Principes, atq; ipſum populũ dediſſe negare poſſemus. Sed reprimamus nunc verba, vſq; ad tempus magis opportunum, fontes autem communium lachrymarum aperiamus. Redeamus vero ad eos, quos cœpimus admonendos, præſertim Epiſcopos, qui cum mandatis Principũ huc venerunt. Sic vero illos admonemus, vt omni, qua poſſunt, fide & diligentia ſuis Principibus ſeruiant: verũ vt Epiſcopos decet, ſic illis ſeruiant, vt ſerui Dei, non vt ſerui hominum. Nolite, inquit Apoſtolus, ſerui hominum eſſe. Primum vero ſeruiant vni Regi Chriſto, cui Deus Pater omnem poteſtatem dedit: deinde vero propter eum omnibus, maxime autem Principibus: cui honorem, honorem: cui tributum, tributum. Hortamur autem, vt Principibus ſeruiant ad honorem, quemadmodũ eorum mandata verbis ipſis præ ſe ferunt: in quibus nihil fere, niſi honorificum, & ad publicã vtilitatem ſpectans, proponitur. Si vero in ſumma ſeruiant, vt eorum officium in primis ſpectat ad honorẽ Dei, & vtilitatem huius Concilij, quod propter publicum bonum eſt cõuocatum. Quare vt ab hoc maxime dehortamur omnes, qui hic ſententias coram Deo & Angelis eius, atque coram vniuerſa Eccleſia ſumus dicturi, ne ad gratiam hominis alicuius loquamur: ſic etiã multo magis, ne ad odium cuiuſquã ſententiam proferamus, etiam ſi contra nos aduerſarij, vel inimici & hoſtis perſonam gerat: denique vt ab omni inter nos contentione abſtineamus, maxime optamus, & in Domino hortamur. Hæc enim ſunt, quæ contriſtant & repellunt, quem inuocamus Spiritum ſanctũ, ſine quo nihil omnino facere poterimus, quod ad bonum & pacem Eccleſiæ cedat. Cum enim (inquit Apoſtolus) ſint inter vos contentiones, nonne homines eſtis, & ſecundũ hominẽ ambulatis? Cum vero homines eos appellat, Spiritus Dei expertes intelligit. In omnibus autem, quæ ad reformationem Eccleſiæ pertinent, ob quam cauſam conuenimus, imitari nos oportet illum, qui eam primũ formauit: de quo hoc ipſum opus ingrediente, ſic in perſona Dei Propheta loquitur: Ecce ſeruus meus, quem elegi: dilectus meus, in quo bene complacui animæ meæ, dedi ſpiritũ meum ſuper eum: iudicium gentibus nuntiabit: non cõtendet, neq; clamabit, arundinem quaſſatam non confringet, & linum fumigans non extinguet. Hunc vero ſpiritum pacis, charitatis & manſuetudinis, cum ſemper apud omnes & cũ omnibus oſtendere debeamus, tum vero maxime in hoc ſacro conſeſſu, in quo cõuenimus, vt per gratiam ipſius Spiritus, cõtentionibus, quę nimis diu Eccleſiam vexarunt, finis tandem imponatur. Quare ne ipſi vllam contentionis anſam alicui demus, qui pacificorũ perſonam gerimus, maxime eſt cauendum. Hoc vero & cætera omnia incommoda & impendimenta pacis vnico modo euitabimus, atq; ad optatum pacis portum perueniemus, ſi precibus ab humili & contrito corde profectis, ipſum Chriſti Spiritum, qui eſt pax noſtra, inuocauerimus: vt in hoc concilio præſideat, vt lucem cordibus noſtris infundat, vtq; nos in omnibus ad ipſius honorẽ, & veram Eccleſiæ vtilitatem regat & dirigat. Ad tales enim ipſe dicit: Adhuc te loquente, ecce adſum. Quare vt huiuſmodi orationibus aſſidue incumbamus, quanta poſſumus charitate vos in Domino hortamur, vt vno ore atque vno ſpiritu Deum patrem in Chriſto Ieſu glorificemus, qui eſt Deus benedictus in ſecula, Amen.

Margin: Epheſ. 6. — Teſtatis in ... ſtil. ver. — Baruc. 1. — Daniel. 9 — Ezech. 22. — 1. Cor. 7 — Rom. 13. — 1. Cor. 3 — Eſai. 42. — Epheſ. 2. — Eſa. 65.

SESSIO SECVNDA, CELEBRATA DIE 7. Menſis Ianuarij, Anno 1546.

ANno à Natiuitate Domini 1546. indictione 4. die Iouis, 7. menſis Ianuarij Põtificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris & D.D.N. Pauli, diuina prouidentia Papæ iij. anno duodecimo Reuerendus pater D. Epiſcopus Caſtellimaris celebrauit Miſſam de Spiritu ſancto in Eccleſia [illegible]

thedrali & in loco ſeſſionis. Qua finita, Reuerendus pater dominus Epiſcopus S. Marci habuit orationem. Deinde Reuerend. Cardinales & alij Prælati acceperunt pluuialia & mitras, fueruntq; cantatæ Litaniæ. Poſtea Reuer. Cardinalis de Monte benedixit Synodũ, & fuerũt factę ceremoniæ in ſeſſionibus publicis fieri ſolitæ. Deinde reuerendus pater D. Epiſcopus Caſtellimaris legit decretũ. Quo lecto, interrogauit Patres, vtrũ hæc placerent: qui reſponderunt, Placent, cum aliquibus additionibus, per aliquos ex patribus additis. Deinde interrogauit eos: Placet, quod proxima Seſſio fiat 4. Februarij proxime futura? Qui reſponderunt, Placet.

B

SEQVVNTVR NOMINA PRÆLATOrum, qui interfuerunt huic Seſſioni, & in primis.

Antedicti Legati.

ARCHIEPISCOPI.

Aquenſis, Vſpalenſis, Panormitanus, Armacanus.

EPISCOPI.

Hipporegienſis, Cauenſis, Feltrenſis, Gienenſis, nunc Cardinalis: Placentinus, Foroiulien. Claramontanus, Feſulanus, Caputaquenſis, Sancti Marci, Soranus, Motulenſis, Stabinenſis, Sidonienſis, Termularum, Agathenſis, Lancianenſis, Syracuſanus, Vigornienſis, Bitontinus, Bellicaſtrenſis, Pacen. Aſtoricenſis, Britonorienſis, Aquinatenſis, Clodienſis, Canarienſis, Caſtellimaris.

C

Oratores Regis Romanorum.
Caſtel alro, & Antonius de Quera.
Tres Abbates ordinis ſancti Benedicti.
Generales Ordinum Mendicantium.

Minoris obſeruantium & alter Conuentualium, Eremitarum ſancti Auguſtini, Generalis ordinis Carmelitarum, & ſanctæ Mariæ ſeruorum. Et Claudius Iayus Sabaudius, & Preſbyter reformatus, procurator C. D. C. Auguſtienſis, & plures Barones.

D

Decretum ſecundæ ſeſſionis.

De modo viuendi & alijs in Concilio ſeruandis.

Iacob. 1. SAcroſancta Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, in ea præſidentibus eiuſdem Apoſtolicæ ſedis legatis, agnoſcens cum beato Iacobo Apoſtolo, quod omne datum optimum, & omne donum perfectum deſurſum eſt, deſcendens à Patre luminũ, qui ijs, qui poſtulant à ſe ſapientiam, dat omnibus affluenter, & non improperat eis: & ſimul ſciens, quòd initium ſapientiæ eſt timor Domini: ſtatuit, & decreuit, omnes & ſingulos Chriſtifideles, in ciuitate Tridentina congregatos, exhortandos eſſe, prout exhortatur, vt ſe à malis & peccatis hactenus cõmiſſis emendare, ac de cetero in timore Domini ambulare, & Eccl. 1. Pſal. 110. deſideria carnis non perficere, orationibus inſtare, ſæpius confiteri, Euchariſtiæ ſacramentum ſumere, Eccleſias frequentare, præcepta deniq; Dominica (quantum quiſq; poterit) adimplere, necnon quotidie pro pace Principũ Chriſtianorum ac vnitate Eccleſiæ priuatim orare velint: Epiſcopos vero, & quoſcumq; alios in ordine ſacerdotali conſtitutos, œcumenicum Concilium in ea ciuitate concelebrantes, vt aſſidue Dei laudibus incumbere, hoſtias, laudes, & preces offerre, ſacrificium Miſſę quolibet ſaltem die Dominico (in quo Deus lucẽ condidit, & à mortuis reſurrexit, ac Spiritum ſanctũ in diſcipulos infudit) peragere ſatagant: Act. 4. 1. Tim. 2. facientes, ſicut idem Spiritus ſanctus per Apoſtolum præcipit, obſecrationes, orationes, poſtulationes, gratiarũ actiones, pro ſanctiſſimo D. N. Papa, pro Imperatore, pro Regibus, & cæteris, qui in ſublimitate conſtituti ſunt, ac pro omnibus hominibus, vt quietam & tranquillã vitam agamus, pacẽ fruamur, & fidei incrementũ videamus. Præterea hortatur, vt ieiunent ſaltem ſingulis ſextis ferijs in memoriã paſſionis Domini, eleemoſynas pauperibus erogent: in Eccleſia aũt Cathedrali ſingulis quintis ferijs celebretur Miſſa

A de Spiritu ſancto, cum Litanijs & alijs orationibus ad hoc inſtitutis. In alijs vero Eccleſijs eadem die dicantur ad minus Litaniæ & orationes. Tempore autem quo ſacra peragentur, colloquutiones & confabulationes non fiant, ſed ore & animo celebranti aſſiſtatur.

Et quoniam oportet Epiſcopos eſſe irreprehenſibiles, 1. Tim. 3. ſobrios, caſtos, domui ſuæ bene præpoſitos; hortatur etiam, vt ante omnia quilibet in menſa ſeruet ſobrietatem Tit. 3. moderationemque ciborum: deinde cum in eo loco ſæpe otioſi ſermones oriri ſoleant, vt in ipſorum Epiſcoporum menſis diuinarum ſcripturarum lectio admiſceatur. Familiares vero ſuos vnuſquiſq; inſtruat & erudiat, ne ſint rixoſi, vinoſi, impudici, cupidi, elati, blaſphemi & voluptatum amatores: vitia demum fugiant & virtutes amplectantur, & in veſtitu & in cultu, & omnibus actionibus actibus honeſtatẽ præ ſe ferant, ſicut decet miniſtros miniſtrorum Dei.

Ad hæc, cum huius ſacroſancti Concilij præcipua cura, ſolicitudo & intentio ſit, vt propulſatis hæreſum tenebris, quæ per tot annos operuerunt terram Catholicæ veritatis, Ioan. 1. lux, Ieſu Chriſto, qui vera lux eſt, annuente, candor, puritaſque refulgeat, & ea quæ reformatione egent, reformentur, ipſa Synodus hortatur omnes Catholicos hic congregatos & congregandos, atque eos præſertim, qui ſacrarum litterarum peritiam habent, vt ſedula meditatione diligenter ſecum ipſi cogitent, quibus potiſſimum vijs & modis ipſius Synodi intẽtio dirigi, & optatũ effectum ſortiri poſſit, quo maturius & cõſultius damnari damnanda, & probanda probari queant, vt per totum orbem omnes vno ore, & eadem fidei confeſſione glorificent Deum & Patrem Domini noſtri Ieſu Chriſti. In ſententijs vero dicendis iuxta 1. Ca. 1. Toletani Concilij ſtatutũ, in loco benedictionis conſidentibus Domini ſacerdotibus, nullus debeat aut immodeſtis vocibus perſtrepere, aut tumultibus perturbare, nullus etiã falſis vanisue aut obſtinatis diſceptationibus contendere: ſed quidquid dicatur, ſic mitiſſima verborum prolatione temperetur, vt nec audientes offendantur, nec recti iudicij acies perturbato animo inflectatur.

Inſuper ipſa ſacra Synodus ſtatuit & decreuit, quod ſi forte contigerit aliquos debito in loco non ſedere, & ſententiam etiam ſub verbo Placet proferre, cõgregationibus intereſſe, & alios quoſcumque actus facere, Concilio durante, nulli propterea præiudicium generetur, nullique nouum ius acquiratur.

Angelus Maſſarellus ſacri Concilij ſecretarius, manu propria.

Deinde indicta fuit futura Seſſio ad diem Iouis iiij. menſis Februarij proxime venturi.

TERTIA SESSIO.

E ANno à Natiuitate Domini 1546. quarto menſis Februarij fuit ſeſſio generalis, & celebrata Miſſa de Spiritu ſancto per Archiepiſcopum Panormitanum, Magiſter Ambroſius Catharinus habuit orationem, & R. P. D. Archiepiſcopus Turritanenſis legit decretum, & interrogauit Patres, an placeret, reſponderuntque; ſed aliqui cum certis additionibus, Placet.

Sequuntur nomina Prælatorum, qui interfuerunt huic Seſſioni, & in primis.

Antedicti Legati & Præſidentes,

CARDINALES.

F R. D. Cardinalis ſancti Cæſarij, & Epiſcopus Tridentinus ac adminiſtrator Brixinenſis.

R. D. Petrus Paceccus, Cardinalis & Epiſcopus Ginen.

ARCHIEPISCOPI.

Aquenſis, Turritanus, Acheruntinus, Vpſalenſis, Panormitanus, Armacanus.

Epiſcopi ijdem, qui in præcedenti Seſſione: & adhue,

Baſionenſis, & Fanenſis.

Oratores Regis Romanorum ijdem, qui in præcedenti A Seſſione.

Abbates ijdem, qui in præcedenti.

Generales ordinum ijdem, qui in præcedenti.

Angelus Maſſarellus ſacri Concilij Secretarius.

Decretum de Symbolo Fidei.

IN Nomine ſanctę & indiuiduæ Trinitatis, Patris & Filij, & Spiritus ſancti. Hæc ſacroſancta œcumenica, & Generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime cõgregata, in ea præſidentibus eiſdem tribus Apoſtolicę ſedis B Legatis, magnitudinem rerum tractandarum conſiderans, præſertim earum quæ duobus illis capitibus, de extirpandis hæreſibus, & moribus reformandis, continentur, quorum Ephes. 6. cauſa præcipue eſt congregata: agnoſcens autem cum Apoſtolo, non eſſe ſibi colluctationem aduerſus carnem & ſanguinem, ſed aduerſus ſpiritales nequitias, in cæleſtibus, cũ eodem omnes & ſingulos in primis hortatur, vt confortentur in Domino, & in potentia virtutis eius, in omnibus ſumentes ſcutum fidei, in quo poſſint omnia tela nequiſſimi ignea extinguere: atq; galeam ſpem ſalutis accipiant cum gladio ſpiritus, quod eſt verbum Dei. Itaq; vt hæc pia eius ſolicitudo principiũ & progreſſum ſuum per Dei gratiam C habeat, ante omnia ſtatuit & decernit præmittendam eſſe confeſſionem fidei, Patrum exempla in hoc ſequuta, qui ſacratioribus concilijs hoc ſcutum contra omnes hęreſes in principio ſuarum actionum apponere conſueuere: quo ſolo aliquando & infideles ad fidem traxerunt, hæreticos expugnarunt, & fideles confirmarunt. Quare ſymbolum fidei, quo ſancta Romana Eccleſia vtitur, tamquã principiũ
Math. 16. illud, in quo omnes, qui fidem Chriſti profitentur, neceſſario conueniunt, ac fundamentũ firmum & vnicum, contra quod portæ inferni numquam præualebunt, totidem verbis, quibus in omnibus eccleſijs legitur, exprimendum eſſe cenſuit, quod quidem eiuſmodi eſt:

Credo in vnum Deum, Patrem omnipotentem, facto- D rem cœli & terræ, viſibilium omnium & inuiſibilium: Et in vnum Dominum Ieſum Chriſtum, filium Dei vnigenitum, & ex patre natum ante omnia ſecula: Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero: genitum, non factum: conſubſtantialẽ Patri: per quem omnia facta ſunt. Qui propter nos homines, & propter noſtram ſalutẽ deſcẽdit de cœlis & incarnatus eſt de Spiritu ſancto ex Maria Virgine, & homo factus eſt. Crucifixus etiam pro nobis ſub Pontio Pilato, paſſus, & ſepultus eſt: & reſurrexit tertia die ſecundũ ſcripturas, & aſcendit in cœlum, ſedet ad dexteram patris: & iterum venturus eſt cum gloria, iudicare viuos & mortuos: Cuius regni non erit finis. Et in Spiritum E ſanctum, Dominum & viuificantem, qui ex Patre filioque procedit: qui cum Patre & Filio ſimul adoratur, & conglorificatur: qui locutus eſt per Prophetas. Et vnam ſanctam Catholicam & Apoſtolicam Eccleſiam. Confiteor vnum Baptiſma in remiſſionem peccatorum: & expecto reſurrectionem mortuorum, & vitam venturi ſæculi. Amen.

Indictio futuræ Seſsionis.

Eadem ſacroſancta, œcumenica & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, in ea præſidentibus eiſdem tribus Apoſtolicæ ſedis Legatis, intelligens multos Prælatos ex diuerſis partibus accinctos eſſe itineri, nonnullos etiam in via eſſe, quo huc veniant: cogitantq; omnia ab ipſa ſacra Synodo decernenda, eo maioris F apud omnes exiſtimationis & honoris videri poſſe, quo maiori fuerint & pleniori patrum Concilio & præſentia ſancita & corroborata: ſtatuit & decreuit futuram Seſſionẽ poſt præſentem, celebrandam eſſe die Iouis, quæ ſubſequetur Dominicam Lætare proxime futuram: interim tamen non differri diſcuſſionem & examinationem eorum, quæ ipſi Synodo diſcutienda & examinanda videbuntur.

SESSIO QVARTA.

ANno a Natiuitate Domini M. D. XLVI. Indictione quarta, die vero Iouis, octaua menſis Aprilis: Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris & D. N. D. Pauli, diuina prouidentia Papę iij. anno xij. Præſidentibus eiſdem tribus Apoſtolicæ ſedis legatis, R. P. D. Saluator Alexius Archiepiſcopus Turritanenſis, celebrauit Miſſam de Sancto Spiritu in Eccleſia Cathedrali, & loco ſeſſionis. Deinde Generalis Seruorum habuit orationem Qua finita, R. Cardinales & Prælati, acceperunt pluuialia & mitras: & cantores inceperũt cantare antiphonam, Exaudi nos Domine, quoniam benigna eſt miſericordia tua. Qua finita, Diaconus clamauit, Orate: quo dicto, omnes Prælati flexerũt genua, & orarunt. Deinde ſubdiaconus clamauit, Erigite. Tunc R. de Monte, primus Præſidens, dixit hanc orationem: Adſumus Dominę ſancte Spiritus. Qua finita, idem Diaconus dixit iterum, Orate: & paulo poſt dixit, Erigite. Deinde idem Præſidens dixit hanc orationem: Mentibus noſtris quæſumus Domine adſpirando, &c. Quibus peractis, cantores inceperunt Litanias: & cum venerunt ad illũ locum, Math. 7. Vt Dominum Apoſtolicum, Pręſidentes, qui flexis genibus erant, ſurrexerunt, & R. Cardinalis de Monte primus Præſidens, vertit ſe ad congregationem, dans benedictionem, & dixit: Vt hanc ſanctam Synodum &c. Cantores reſponderunt, Te rogamus audi nos. Completis vero Litanijs, Diaconus dixit, Flectamus genua: & ſubdiaconus reſpõdit, Erigite. Deinde idem R. Præſidens dixit hanc orationem: Da quæſumus Eccleſiæ tuæ miſericors Deus, vt Spiritu ſancto congregata. Quibus peractis, Diaconus cantauit Euangelium, Attendite a falſis Prophetis. Quo finito, præfatus Reuerendiſſimus pręſidens incepit hymnum, Veni creator Spiritus. Quo finito, idem R. Præſidens dixit hanc orationem: Deus qui corda. Deinde præfatus Dominus Archiepiſcopus legit decretũ, & quæſiuit ex Patribus, vtrum hæc placerent, Qui omnes reſponderunt, Placet, cum aliquibus additionibus. Poſtremo, vtrum placeret, quod prima futura ſeſſio celebraretur die Iouis poſt feſtum Pentecoſtes: qui reſponderunt, Placet.

Item hæc ſancta Synodus ſtatuit & decreuit, proximam futuram ſeſſionem tenendam & celebrandam eſſe feria quinta poſt ſacratiſſimum feſtum proximum Pentecoſtes.

Quo quidem decreto, vt præmittitur, lecto, poſtquã Patres in Concilio pręſentes reſponderunt, Placet: D. Angelus Maſſarellus, ipſius Concilij ſecretarius, legit deputationem Oratorem Cæſareæ & Catholicæ Maieſtatis, in perſonam Illuſtrium domini Didaci de Mendoza, & domini Franciſci à Toleto ad Conciliũ Tridentinum, ad faciendũ quæ Cæſarea Maieſtatis faceret, ſi præſens eſſet.

Nomina Prælatorum, qui interfuerunt huic Seſſioni.

In primis antedicti Præſidentes & Legati Seſſionis ſecundæ, Cardinales ijdem, qui in præcedenti Seſſione.

ARCHIEPISCOPI.

Aquenſis, Turritanus, Corcyrenſis, Senenſis, Materanus & Acheruntinus, Vſpalenſis, Panormitanus, Armacanus.

EPISCOPI.

Senogallienſis, Aſculanus, Cauenſis, Feltrenſis, Acienſis, Placentinus, Gadditanenſis, Torcellanenſis, Sibinicenſis, Pientinus, Claramontanus, Chironenſis, & Milopotamenſis, Reatinus, Feſulanum, Sancti Marci, Caputaquenſis, Maioricenſis, Aquenſis, Soranus, Valionenſis, Motulanenſis, Caſtellanatis, Fanenſis, Methonenſis, coadiutor Veronenſis, Termulatum, Agathenſis, Lancianenſis, Syraculanus, Caprulanus, Vibonienſis, Bituntinus, Corfulanenſis, Bellicaſtrenſis, Pacenſis, Aſtoricenſis, Britonorienſis, Aquinatenſis, Oſcenſis, Bergomenſis, Clodienſis, Canarienſis.

Oratores.

Illuſtriſſimus Dominus Franciſcus à Toleto, Orator & Procurator inuictiſſimi Caroli Quinti Romani Imperatoris.

Procuratores.

D. Claudius Iayus Procurator R. D. Cardinalis & Epiſcopi Auguſtenſis.

Abbaies & Generales ordinum ijdem, qui in præcedenti Seſſione.

Angelus Maſſarellus ſacri Concilij Secretarius.

Decretum de Canonicis Scripturis, 8. Aprilis promulgatum in quarta Seſſione.

SAcroſancta œcumenica & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea eiſdem tribus Apoſtolicæ ſedis Legatis, hoc ſibi perpetuo ante oculos proponens, vt ſublatis erroribus, puritas ipſa Euangelij in Eccleſia conſeruetur: quod promiſſum ante per Prophetas in ſcripturis ſanctis Dominus noſter Chriſtus Dei filius proprio ore primum promulgauit, deinde per ſuos Apoſtolos, tanquam fontem omnis ſalutaris veritatis & morum diſciplinæ, omni creaturæ prædicari iuſſit: perſpicienſque hanc veritatem & diſciplinam contineri in libris ſcriptis, & ſine ſcripto; traditionibus, quę ex ipſius Chriſti ore ab Apoſtolis acceptæ, aut ab ipſis Apoſtolis Spiritu ſancto dictante, quaſi per manus traditæ, ad nos vſque peruenerunt: orthodoxorũ Patrum exempla ſecuta, omnes libros tam veteris quã noui Teſtamenti cum vtriuſq; vnus Deus ſit auctor, necnon traditiones ipſas, tum ad fidem, tum ad mores pertinẽtes, tamquam vel oretenus à Chriſto, vel à Spiritu ſancto dictatas, & continua ſucceſſione in Eccleſia catholica conſeruatas, pari pietatis affectu ac reuerentia ſuſcipit ac veneratur. Sacrorum vero librorum indicem huic decreto adſcribendum cenſuit, ne cui dubitatio ſuboriri poſſit, quinã ſint, qui ab ipſa ſynodo ſuſcipiantur. Sunt vero infraſcripti Teſtamẽti veteris quinque libri Moſis, id eſt Geneſis, Exodus, Leuiticus, Numeri, Deuteronomium, Ioſue, * Iudicum, Ruth, quatuor Regum, duo Paralipomenon, Eſdræ primus & ſecundus qui dicitur Nehemias, Thobias, Iudith, Eſther, Iob, Pſalteriũ Dauidicum centum quinquaginta Pſalmorum, Parabolæ, Eccleſiaſtes, Canticum Canticorum, Sapientia, Eccleſiaſticus, Eſaias, Ieremias, cum Baruch, Ezechiel, Daniel, duodecim Prophetæ minores, ſcilicet Oſeæ, Ioal, Amos, Abdias, Ionas, Micheas, Nahum, Habacuc, Sophonias, Aggęus, Zacharias, Malachias, duo Machabæorum, primus & ſecundus Teſtamenti noui, quatuor Euangelia, ſecundum Matthæum, Marcum, Lucam, & Ioannem: Actus Apoſtolorum a Luca Euangeliſta conſcripti: quatuordecim Epiſtolæ beati Pauli Apoſt. ſcilicet, ad Romanos, duę ad Corinthios, ad Galatas, ad Epheſios, ad Philippenſes, ad Coloſſenſes, duæ ad Theſſalonicenſes, duæ ad Timotheũ, ad Titum, ad Philemonem, ad Hæbræos: Petri Apoſtoli duæ: Ioannis Apoſtoli tres: Iacobi Apoſtoli vna: Iudæ Apoſtoli vna: & Apocalypſis Ioannis Apoſtoli.

Ier. 31. Matth. 28. Marc. vlt.

2. Theſſ. 2.

Si quis autem libros ipſos integros cum omnibus ſuis partibus, prout in Eccleſia catholica legi conſueuerunt, & in veteri vulgata Latina editione habentur, pro ſacris & canonicis non ſuſceperit; & traditiones prædictas ſciens & prudens contempſerit; anathema ſit. Omnes itaque intelligant, quo ordine & via ipſa Synodus, poſt iactum fidei confeſſionis fundamentum, ſit progreſſura, & quibus potiſſimum teſtimonijs ac præſidijs in confirmandis dogmatibus, & inſtaurandis in Eccleſia moribus ſit vſura.

DECRETVM DE EDICATIONE ET vſu ſacrorum librorum.

Inſuper eadem ſacroſancta Synodus conſiderans, non parum vtilitatis accedere poſſe Eccleſiæ Dei, ſi ex omnibus Latinis editionibus, quæ circumferuntur ſacrorum librorum, quænam pro authentica habenda ſit, innoteſcat; ſtatuit & declarat, vt hæc ipſa vetus & vulgata editio, quæ longo tot ſæculorum vſu in ipſa Eccleſia probata eſt in publicis lectionibus, diſputationibus, prædicationibus & expoſitionibus pro authentica habeatur; & vt nemo illam reijcere quouis prætextu audeat, vel præſumat. Præterea ad coercenda petulantia ingenia, decernit, vt nemo ſuæ prudentiæ innixus, in rebus fidei & morum ad ædificationem doctrinæ Chriſtianæ pertinentium, ſacrarum ſcripturam ad ſuos ſenſus contorquens, contra eum ſenſum quem tenet ſancta mater Eccleſia, cuius eſt iudicare de vero ſenſu & interpretatione Scripturarum ſanctarum, aut etiam contra vnanimem cõſenſum Patrum ipſam ſcripturam ſacram interpretari audeat etiam, ſi huiuſmodi interpretationes nullo vmquam tempore in lucem edendę forent. Qui contrauenerint, per Ordinarios declarentur, & pœnis à iure ſtatutis puniantur.

Sed & impreſſoribus modum in hac parte vt par eſt imponere volens, qui iam ſine modo, hoc eſt, putantes ſibi licere quidquid libet, ſine licentia ſuperiorum Eccleſiaſticorum, ipſos ſacræ ſcripturæ libros, & ſuper illis annotationes & expoſitiones quorumlibet indifferenter, ſæpe tacito, ſæpe etiam ementito prælo, & quod grauius eſt, ſine nomine auctoris imprimunt; alibi etiam impreſſos libros huiuſmodi temere venales habent, & decernit ſtatuit, vt poſthac ſacra Scriptura, potiſſimum vero hæc ipſa vetus & vulgata editio quam emendatiſſime imprimatur; nulli que liceat imprimere, vel imprimi facere quoſuis libros de rebus ſacris ſine nomine auctoris; neque illos in futurum vendere, aut etiam apud ſe retinere, niſi primum examinati, probatique fuerint ab Ordinario, ſub pœna anathematis & pecuniæ, in canone Concilij nouiſſimi Lateranenſis appoſita. Et ſi regulares fuerint, vltra examinationem & probationem huiuſmodi, licentiam quoque à ſuis ſuperioribus impetrare teneantur, recognitis per eos libris, iuxta formam ſuarum ordinationum. Qui autem ſcripto eos communicant, vel euulgant, niſi antea examinati, probatique fuerint eiſdem pœnis ſubiaceant, quibus impreſſores. Et qui eos habuerint vel legerint, niſi prodiderint auctores, pro auctoribus habeantur. Ipſa vero huiuſmodi librorum probatio in ſcriptis detur, atque ideo in fronte libri, vel ſcripti vel impreſſi authentice appareat; idque totum, hoc eſt, & probatio & examen, gratis fiat, vt probanda probentur, & reprobentur improbanda.

Seſſ. 10. de impreſſ. lib.

Poſt hæc temeritatem illam reprimere volens qua ad prophana quæque conuertuntur, & torquentur verba, & ſententiæ ſacræ ſcripturæ, ad ſcurrila ſcilicet, fabuloſa, vana, adulationes, detractiones, ſuperſtitiones, impias & diabolicas incantationes, diuinationes, ſortes, libellos etiam famoſos; mandat & præcipit, ad tollendam huiuſmodi irreuerentiã & contemptum, ne de cetero quiſquam quomodolibet verba ſcripturæ ſacræ ad hæc & ſimilia audeat vſurpare, vt omnes huius generis homines, temeratores & violatores verbi Dei, iuris & arbitrij pœnis per Epiſcopos coerceantur.

Indictio futuræ Seſſionis.

Item hæc ſacroſancta Synodus ſtatuit & decernit, proximam futuram ſeſſionem tenendam & celebrandam eſſe feria quinta poſt ſacratiſſimum feſtum proximum Pentecoſtes.

SESSI QVINTA.

Anno à natiuitate Domini 1546. indictione quarta, die vero Iouis decima ſeptima menſis Iunij, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto Patris & D. N. D. Pauli, diuina prouidentia Papæ Tertij, anno 12. Præſidentibus eiſdem tribus Apoſtolicæ Sedis Legatis, Reuerendus Pater Dominus Alexander de Picolominibus Senenſis, Epiſcopus Pientinus in Tuſcia celebrauit Miſſam de ſancto Spiritu in Cathedrali Eccleſia & loco Seſſionis. Deinde Magiſter Marcus Laurens Calaber, frater Ordinis Prædicatorum habuit orationem. Qua finita, Reuerendiſſimi Cardinales & alij Prælati acceperunt pluuialia & mitras: fueruntque factæ ceremoniæ in alijs ſeſſionibus fieri ſolitæ; lectum fuit etiam decretum.

Indictio futuræ ſeſſionis.

Item hæc ſacroſancta Synodus ſtatuit & decreuit primam futuram ſeſſionem tenendam & celebrandam eſſe die Iouis, feria V. poſt feſtum beati Iacobi Apoſtoli.

NOMINA,

NOMINA, COGNOMINA, ET PATRIÆ Prælatorum, qui interfuerunt quintæ Seſſioni.

PRÆSIDENTES ET LEGATI.

R. & Illuſtriſſimus D.D. Ioannes Maria, Epiſcopus Præneſtinus, de Monte, Aretinus.

R. & Illuſtriſſimus D.D. Marcellus tituli ſanctæ Crucis in Hieruſalem presbyter, Ceruinus. Politanus.

R. & Illuſtriſſ. D.D. Reginaldus, ſanctæ Mariæ in Coſmedin Diac. Polus Anglicus.

Sanctæ Rom. Eccleſiæ Cardinales, ſacri concilij Præſidentes, Apoſtolici de latere Legati.

CARDINALES.

R. & Illuſtriſſ. D.D. Petrus Pacecus, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ presbyter Cardinalis, & Epiſcopus Gienen. Hiſpanus.

ORATORES.

Illuſtriſſimus D. Don Didacus Hurtadus de Mendoza. Hiſpanus.

Illuſt. D. Don Franciſcus à Toleto, Hiſpanus Oratores & procuratores inuictiſſimi D. Domini Caroli Quinti Romanorum Imperatoris, ac Hiſpaniarum &c. Regis.

ARCHIEPISCOPI.

R.D. Antonius Filholi, Archiepiſcopus Aquẽſis. Gallus.

R.D. Saluator Alexius Saſſarus, Archiepiſc. Turritan. Hiſpanus.

R.D. Cauchus, Archiepiſcopus Corcyren. Venetus.

R.D. Franciſcus Bandineus, Archiepiſcopus Senen. Senenſis.

R.D. Ioannes Michael Sarracenus, Archiepiſcopus Materanus & Acheruntinus. Neapolitanus.

R.D. Sebaſtianus Lecauela, Archiepiſcopus Pariſienſis, & Naxien. Græcus.

R.D. Olaus Magnus, Archiepiſcopus Vpſalen. Gothus.

R.D. Petrus Taghauia, Archiepiſcopus Panormitan. Siculus.

R.D. Robertus Waucop, Archiepiſcopus Armachan. Scotus.

EPISCOPI.

R.D. Marcus Vigerius, Epiſcopus Senogallien. Saonen.

R.D. Philos Rouerella, Epiſcopus Aſculan. Ferrarien.

R.D. Robertus de Croy, Epiſc. Cameracen. German.

R.D. Ioannes Thomas de ſancto Felicio, Epiſcopus Canen. Neapolitanus.

R.D. Thomas Campegius, Epiſcopus Feltren. Bononien.

R.D. Benedictus de Nobilibus, Epiſc. Acien. Lucenſis.

R.D. Quintius de Ruſticis, Epiſcop. Militen. Roman.

R.D. Cathalanus Triuultius, Epiſcopus Piacentin. Mediolanen.

R.D. Hieronymus Fuſcherus, Epiſcopus Torcellan. Venetus.

R.D. Antonius de Numai, Epiſc. Iſernien. Foroliuien.

R.D. Hieronymus Theodolis, Epiſcopus Gaditan. Foroliuien.

R.D. Ioannes Lucius Staphyleus, Epiſcopus Sibinicen. Illyricus.

R.D. Alexander Picolomineus, Epiſc. Pientin. Senen.

R.D. Guilhelmus à Prato, Epiſcop. Claremont. Gallus.

R.D. Dionyſius Epiſcopus Chironenſis, & Milopotamen. Græcus.

R.D. Marcus Aligerius de Columna, Epiſcopus Reatin. Reatin.

R.D. Braccius Martellus, Epiſc. Fæſularum. Florentin.

R.D. Coriolanus Martyranus, Epiſcop. Sancti Marci. Neapolitan.

A R.D. Henricus Loffredus, Epiſcopus Caputaquen. Neapolitan.

R.D. Baptiſta Campegius, Epiſcopus Maioricen. Bononien.

R.D. Hieronymus Vida, Epiſc. Albenſis. Cremonen.

R.D. Eliſeus Theodinus, Epiſcopus Soranus. Arpinas

R.D. Iacobus Corteſius à Prato, Epiſcopus Vaſionen. Roman.

R.D. Balthaſar de Hæredia, Epiſcop. Boſſanen. Sardus

R.D. Angelus Paſchalis, Epiſcopus Morulan. Dalmatus.

R.D. Ioannes Fonſeca, Epiſc. Epiſcopus Caſtellimaris. Hiſpanis.

R.D. Petrus Bertanus Epiſc. Fanen. Murinen.

B R.D. Ludouicus Simonetta, Epiſcopus Piſaurien. Mediolanen.

R.D. Aloyſius Lypomanus, Epiſc. Morhonen. coadiutor Veronen. Venetus.

R.D. Vincentius de Durantibus, Epiſcopus Thermul. Brixien.

R.D. Andreas Centanus, Epiſc. Nemaſien. Venetus.

R.D. Ioannes Petrus Ferretus, Epiſcopus Milen. Rauennaten.

R.D. Claudius de la Guiſche, Epiſc. Agathen. Gallus.

R.D. Ioannes de Salazar. de Burgo Epiſc. Lancianen. Hiſpanus.

C R.D. Fabius Mignanellus, Epiſc. Lucerin. Senen.

R.D. Hieronymus de Bononia, Epiſc. Syracuſan. Sicul.

R.D. Ægidius Falſetta, Epiſc. Caprulan. Cingulan.

R.D. Ricardus Patus, Epiſc. Wigornien. Anglicus.

R.D. Cornelius Muſſus, Epiſc. Bitontin. Placentin.

R.D. Iacobus Iacobellus, Epiſc. Bellicaſtren. Roman.

R.D. Franciſcus de Nauarra, Epiſc. Pacen. Hiſpan.

R.D. Didacus de Alaua, Epiſc. Aſtoricen. Hiſpan.

R.D. Thomas Caſellus, Epiſc. Britonorien. Roſſanen.

R.D. Iulius Contarenus, Epiſc. Bellunen. Venetus.

R.D. Galeatius Florimontius, Epiſc. Aquinaten. Sueſſan.

R.D. Petrus de Auguſtinis, Epiſc. Oſcen. Hiſpan.

R.D. Bernardus Diaz, Epiſc. Calagurritan. Hiſpan.

D R.D. Gregorius Caſtagnola, Epiſc. Mylen. Græcus.

R.D. Antonius de Cruce, Epiſc. Canarien. Hiſpan.

PROCVRATORE.

R.D. Claudius Iayus, procurator Reuerendiſſimi & illuſtriſſ. D.D. Othonis Truchſes, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis & Epiſcopi Auguſten. Sabaudienſis.

R.D. Ambroſius Pelargus, Ordinis Prædicatorum, procurator Reuerendiſſimi D.D. Archiepiſcopi Treuerenſis ſacri Imperij Electoris. Germanus.

ABBATES.

E R.D. Iſidorus Clarius, Abbas Pontidę Bergomẽ. Brixien.

R.D. Chryſoſtomus Gimilianenſis, Abbas ſanctæ Trinitatis de Caieta. Calaber.

GENERALES ORDINVM.

R.D. Hieronymus Seripandus, Generalis ordinis Eremitarum ſancti Aug. Neapolitan.

R.P. Nicolaus Audetus, Generalis Ordinis Carmelitarum. Cyprius.

F R.P. Auguſtinus Bonuncius, Generalis ſanctæ Mariæ Seruorum. Aretinus.

Angelus Maſſarellus, ſacri Concilij Secretarius

Decretum de peccato Originali.

VT fides noſtra Catholica, ſine qua impoſſibile eſt placere Deo, purgatis erroribus, in ſua ſinceritate integra & illibata permaneat, & ne populus Chriſtianus omni vento doctrinæ circumferatur; cum ſerpens ille antiquus, humani generis perpetuus hoſtis, inter plurima mala, quibus Eccleſia Dei his noſtris temporibus perturbatur, etiam

etiam de peccato originali, eiuſq; remedio non ſolum noua, ſed etiam vetera diſſidia excitauerit: ſacroſancta œcumenica & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea eiſdē tribus Apoſtolicæ Sedis Legatis, iam ad reuocādos errantes, & nutantes confirmandos, accedere volens, ſacrarū ſcripturarum, & ſanctorum Patrum, ac probatiſſimorum Conciliorū teſtimonia, & ipſius Eccleſiæ iudicium & conſenſum ſequuta, hæc de ipſo peccato originali ſtatuit, fatetur, ac declarat.

Si quis non confitetur, primum hominem Adam, cum mandatum Dei in Paradiſo fuiſſet trāſgreſſus, ſtatim ſanctitatem & iuſtitiam, in qua conſtitutus fuerat, amiſiſſe, [Gen. 2.] incurriſſeq; per offenſam præuaricationis huiuſmodi iram & indignationem Dei, atq; ideo mortem, quam antea illi comminatus fuerat Deus, [B] & cum morte captiuitatē ſub eius poteſtate, [Rom. 5.] qui mortis deinde habuit imperium, hoc eſt, diaboli, [1. Cor. 15.] totumque Adam per illam præuaricationis offenſam, ſecundum corpus & animam in deterius commutatum fuiſſe; anathema ſit.

Si quis Adæ præuaricationem ſibi ſoli, & non eius propagini aſſerit nocuiſſe, & acceptam à Deo ſanctitatē & iuſtitiam, quam perdidit, ſibi ſoli, & nō nobis etiam eum perdidiſſe: aut inquinatum illum per inobedientiæ peccatum, mortem & pœnas corporis tantum in omne genus humanum transfudiſſe, non autem & peccatum, quod mors eſt animæ; [Rom. 5.] anathema ſit: cum contradicat Apoſtolo dicenti: [C] Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors; & ita in omnes homines mors pertranſijt, in quo omnes peccauerunt.

Si quis hoc Adæ peccatum, quod origine vnum eſt, & propagatione, non imitatione tranſfuſum omnibus, ineſt vnicuiq; propriū, vel per humanæ naturę vires, vel per aliud remedium aſſerit tolli, quam per meritum vnius mediatoris [1. Tim. 2.] Domini noſtri IESV Chriſti, [1. Cor. 1.] qui nos Deo reconciliauit in ſanguine ſuo, factus nobis iuſtitia, ſanctificatio, & redemptio: aut negat ipſum Ieſu Chriſti meritum per baptiſmi ſacramentum in forma Eccleſię rite collatum, tam adultis, quam paruulis applicari; anathema ſit: quia nō eſt aliud nomen ſub cælo datū hominibus [Act. 4.] in quo oporteat nos ſaluos [D] fieri. Vnde illa vox; [Ioan. 1.] Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Et illa; [Gal. 3.] Quicunq; baptizati eſtis, Chriſtum induiſtis.

Si quis paruulos recentes ab vteris matrum baptizandos negat, etiam ſi fuerint à baptizatis parentibus orti; aut dicit in remiſſionem quidem peccatorum eos baptizari, ſed nihil ex Adam trahere originalis peccati, quod regenerationis lauacro neceſſe ſit expiari ad vitam æternam conſequendam; vnde fit conſequens, vt in eis forma baptiſmatis in remiſſionem peccatorum non vera, ſed falſa intelligatur; anathema ſit: quoniam nō aliter intelligendū eſt, id, quod [Rom. 5.] dixit Apoſtolus: Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines [E] mors pertranſijt, in quo omnes peccauerunt: niſi quemadmodum Eccleſia Catholica vbiq; diffuſa ſemper intellexit. Propter hanc enim regulam fidei ex traditione Apoſtolorum, etiam paruuli, qui nihil peccatorum in ſemetipſis adhuc committere potuerunt, ideo in remiſſionem peccatorum veraciter baptizantur, vt in eis regeneratione mundetur, quod generatione contraxerunt. [Ioan. 3.] Niſi enim quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introire in regnum Dei.

Si quis per Ieſu Chriſti Domini noſtri gratiam, quæ in baptiſmate confertur, reatum originalis peccati remitti negat; aut etiam aſſerit non tolli totum id, quod veram, & propriam peccati rationem habet, [F] ſed illud dicit tantum radi, aut non imputari, anathema ſit. [Rom. 6.] In renatis enim nihil odit Deus: quia nihil eſt damnationis ijs, qui vere conſepulti ſunt cum Chriſto per baptiſma in mortem: qui nō ſecundum carnem ambulant, ſed veterem hominem exuentes, [Epheſ. 4.] & nouum induentes, qui ſecundum Deum creatus eſt, [Col. 3.] innocentes, immaculati, puri, innoxij ac Deo dilecti, effecti ſunt, [Rom. 8.] hæredes quidem Dei, cohæredes autem Chriſti, ita vt nihil prorſus eos ab ingreſſu cœli remoretur. Manere autem in baptizatis concupiſcentiam, vel fomitem, hæc ſancta Synodus fatetur ac ſentit: quæ cum ad agonem relicta ſit, nocere non cōſentientibus, & viriliter per Ieſu Chriſti gra- [A] tiam repugnantibus, non valet: quinimmo, qui legitime [2. Tim. 2.] certauerit, coronabitur. Hanc concupiſcentiam, quam aliquando Apoſtolus peccatum appellat, [Rom. 7.] ſancta Synodus declarat, Eccleſiam Catholicam nunquam intellexiſſe peccatum appellari, quod vere & proprie in renatis peccatum ſit; ſed quia ex peccato eſt, & ad peccatum inclinat. Si quis autem contrarium ſenſerit, anathema ſit.

Declarat tamen hæc ipſa ſancta Synodus, non eſſe ſuæ intentionis, compræhendere in hoc decreto, vbi de peccato originali agitur, beatam & immaculatam Virginem Mariam, Dei genitricem, ſed obſeruandas eſſe conſtitutiones felicis recordationis Sixti Papæ Quarti, ſub pœnis in eis conſtitutionibus contentis, quas innouat.

[B]

DECRETVM DE REFORMATIONE

CAPVT I.

EAdem ſacroſancta Synodus, pijs ſummorum Pontificum & probatorum Conciliorum conſtitutionibus inhærens, eaſq; amplectens, & illis adijciens; ne cæleſtis ille ſacrorum librorum theſaurus, quem Spiritus ſanctus ſumma liberalitate hominibus tradidit, neglectus iaceat; ſtatuit & decreuit, quod in illis Eccleſijs, in quibus præbenda, aut præſtimonium, ſeu aliud quouis nomine nuncupatum ſtipendium, [C] pro lectoribus ſacræ Theologiæ deputatum reperitur, Epiſcopi, Archiepiſcopi, Primates, & alij locorum Ordinarij, eos qui præbendam, aut præſtimonium, ſeu ſtipendium huiuſmodi obtinent, ad ipſius ſacræ ſcripturæ expoſitionem & interpretationem per ſeipſos, ſi idonei fuerint, alioquin per idoneum ſubſtitutum ab ipſis Epiſcopis, Archiepiſcopis, Primatibus, & alijs locorum Ordinarijs eligendum, etiam per ſubtractionem fructuum cogant, & compellant. De cetero vero præbenda, præſtimonium, aut ſtipendium huiuſmodi non niſi perſonis idoneis, & quæ per ſeipſos id munus explicare poſſint, conferantur: & aliter facta prouiſio nulla ſit & inualida.

In Eccleſijs autem Metropolitanis, vel Cathedralibus, [D] ſi ciuitas inſignis vel populoſa, ac etiam in collegiatis exiſtentibus in aliquo inſigni oppido, etiam nullius diœceſis, ſi ibi Clerus numeroſus fuerit, vbi nulla præbenda, aut præſtimonium, ſeu ſtipendium huiuſmodi deputatum reperitur; præbenda quomodocunque, præterquam ex cauſa reſignationis, primo, vacatura, cui aliud onus incompatibile iniunctum non ſit, ad eum vſum ipſo facto perpetuo cōſtituta & deputata intelligatur. Et quatenus in ipſis eccleſijs nulla, vel nō ſufficiens prębenda foret, Metropolitanus, vel Epiſcopus ipſe per aſſignationē fructuum alicuius ſimplicis beneficij, eiuſdem tamen debitis ſupportatis oneribus, vel per contributionem beneficiatorum ſuę ciuitatis & diœceſis, [E] vel alias, prout cōmodius fieri poterit, de Capituli conſilio ita prouideat, vt ipſa ſacræ ſcripturæ lectio habeatur; ita tamen, vt quæcunque aliæ lectiones, vel conſuetudine, vel quauis alia ratione inſtitutæ, propter id minime prætermittantur.

Eccleſiæ verò, quarum annui prouentus tenues fuerint, & vbi tam exigua eſt cleri & populi multitudo, vt Theologiæ lectio in eis commode haberi non poſſit; ſaltem magiſtrum habeant ab Epiſcopo cum conſilio Capituli eligendum, qui clericos, alioſq; ſcholares pauperes grammaticam gratis doceat, vt deinceps ad ipſa ſacræ ſcripturæ ſtudia, annuente Deo, tranſire poſſint. Ideoque illi Magiſtro grammatices, vel alicuius ſimplicis beneficij fructus, quos tam- [F] diu percipiat, quamdiu docendo perſtiterit, aſſignentur; dum tamen beneficium ipſum ſuo debito non fraudetur obſequio; vel ex capitulari, vel Epiſcopali menſa condigna aliqua merces perſoluatur; vel alias Epiſcopus ipſe aliquam rationem ineat ſuæ Eccleſiæ, & diœceſi accommodam; ne pia hæc, vtilis atque fructuoſa prouiſio quouis quæſito colore negligatur.

In monaſterijs quoque monachorum, vbi commode fieri queat, etiam lectio ſacræ ſcripturæ habeatur: qua in re ſi Abbates negligentes fuerint, Epiſcopi locorum, in hoc vt Sedis Apoſtolicæ delegati, eos ad id opportunis remedijs compellant.

In

In conuentibus vero aliorum Regularium, in quibus ſtudia commode vigere poſſint, ſacræ ſcripturę lectio ſimiliter habeatur: quæ lectio à capitulis generalibus vel prouincialibus aſſignetur dignioribus magiſtris.

In Gymnaſijs etiam publicis, vbi tam honorifica, & ceterorum omnium maxime neceſſaria lectio hactenus inſtituta non fuerit, religioſiſſimorum Principum ac Rempublicarum pietate & charitate ad Catholicæ fidei defenſionem & incrementum, ſanæq; doctrinæ conſeruationem & propagationem, inſtituatur: & vbi inſtituta foret, & negligeretur, reſtituatur.

Et ne ſub ſpecie pietatis impietas diſſeminetur, ſtatuit eadem ſancta Synodus, neminem ad huiuſmodi lectionis officium tam publice, quam priuatim admittendum eſſe, qui prius ab Epiſcopo loci de vita, moribus, & ſcientia examinatus & approbatus non fuerit: quod tamen de lectoribus in clauſtris monachorum intelligatur.

Docentes vero ipſam ſacram ſcripturam, dum publice in ſcholis docuerint, & ſcholares, qui in ipſis ſcholis ſtudent, priuilegijs omnibus de perceptione fructuum, præbendarum, & beneficiorum ſuorum in abſentia, à iure communi conceſſis, plene gaudeant & fruantur.

CAPVT II.

QVia vero Chriſtianæ Reipublicæ non minus neceſſaria eſt prædicatio Euangelij, quam lectio, & hoc eſt præcipuum Epiſcoporum munus: ſtatuit & decreuit eadem ſancta Synodus, omnes Epiſcopos, Archiepiſcopos, Primates, & omnes alios Eccleſiarum Prælatos teneri per ſeipſos, ſi legitime impediti non fuerint, ad prædicandum ſanctum Ieſu Chriſti Euangelium.

Conc. Lateran. ſub Innocen. III. ca. 10. Si verò contigerit, Epiſcopos & alios prædictos legitimo detineri impedimento, iuxta formam generalis Concilij, viros idoneos aſſumere teneantur, ad huiuſmodi prædicationis officium ſalubriter exequendum. Si quis autem hoc adimplere contempſerit, diſtrictæ ſubiaceat vltioni.

Archipreſbyteri quoque, Plebani, & quicunque parochiales, vel alias curam animarum habentes, Eccleſias quocunque modo obtinent, per ſe, vel alios idoneos, ſi legitime impediti fuerint, diebus ſaltem Dominicis & feſtis ſolemnibus plebes ſibi commiſſas pro ſua & earum capacitate paſcant ſalutaribus verbis; docendo ea, quæ ſcire omnibus neceſſariũ eſt ad ſalutem, annuntiandoq; eis cum breuitate & facilitate ſermonis vitia quæ eos declinare, & virtutes quas ſectari oporteat, vt pœnam æternam euadere, & & cœleſtem gloriam conſequi valeant. Id vero ſi quis eorũ præſtare negligat, etiam ſi ab Epiſcopi iuriſdictione quauis ratione exemptum ſe eſſe prætenderet, etiam ſi Eccleſiæ quouis modo exemptæ dicerentur, aut alicui monaſterio, etiam extra diœceſim exiſtenti, forſan annexæ vel vnitæ, modo re ipſa in diœceſi ſint, prouida paſtoralis Epiſcoporum ſolicitudo non deſit, ne illud impleatur: Paruuli petierunt panem, & non erat qui frangeret eis. (Thren. 4.) Itaque vbi ab Epiſcopo moniti trium menſiũ ſpatio muneri ſuo defuerint, per cenſuras Eccleſiaſticas, ſeu alias ad ipſius Epiſcopi arbitriũ cogantur, ita vt etiam, ſi ſic ei expedire viſum fuerit, ex beneficiorum fructibus alteri, qui id præſtet, honeſta aliqua merces perſoluatur, donec principalis ipſe reſipiſcens, officium ſuum impleat.

Si quæ vero parochiales Eccleſiæ reperiantur ſubiectæ monaſterijs in nulla diœceſi exiſtentibus, ſi Abbates, & regulares Prælati in prędictis negligentes fuerint, à Metropolitanis, in quorum prouincijs diœceſes ipſe ſitæ ſunt, tanquam, quo ad hoc, Sedis Apoſtolicæ delegatis, compellantur. Neque huius decreti executionem conſuetudo, vel exemptio, aut appellatio, aut reclamatio, ſiue recurſus impedire valeat, quouſque deſuper à competenti iudice, qui ſummarie, & ſola facti veritate inſpecta procedat, cognitum, & deciſum fuerit.

Regulares vero cuiuſcunque Ordinis, niſi à ſuis ſuperioribus de vita, moribus, & ſcientia examinati, & approbati fuerint, ac de eorum licentia, etiam in Eccleſijs ſuorum Ordinum, prædicare non poſſint: cum qua licentia perſonaliter ſe coram Epiſcopis præſentare, & ab eis benedi-

A ctionem petere teneantur, antequam prædicare incipiant.

In Eccleſijs verò, quæ ſuorum Ordinum non ſunt, vltra licentiam ſuorum ſuperiorum, etiam Epiſcopi licentiam habere teneantur, ſine qua in ipſis Eccleſijs non ſuorum Ordinum nullo modo prædicare poſſint, ipſam autem licentiam gratis Epiſcopi concedant.

Si vero (quod abſit) prædicatores errores aut ſcandala diſſeminauerint in populum, etiam ſi in monaſterio ſui vel alterius Ordinis prædicet, Epiſcopus ei prædicationem interdicat. Quòd ſi hæreſes prædicauerit, contra eum ſecundum iuris diſpoſitionem, aut loci conſuetudinem procedat, etiam ſi prædicator ipſe generali, vel ſpeciali priuilegio
B exemptum ſe eſſe prætenderet: quo caſu Epiſcopus auctoritate Apoſtolica, & tamquam Sedis Apoſtolicæ delegatus procedat. Curent autem Epiſcopi, ne quis prædicator vel ex falſis informationibus, vel alias calumnioſe vexetur, iuſtamve de eis conquerendi occaſionem habeat.

Caueant præterea Epiſcopi, ne aliquem, vel eorum, qui cum ſint nomine Regulares, extra clauſtra tamen & obedientiam religionum ſuarum viuunt, vel Preſbyterorũ ſæcularium, niſi ipſis noti ſint, & moribus atque doctrina probati, etiam quorumlibet priuilegiorum prætextu, in ſua ciuitate vel diœceſi prædicare permittant: donec ab ipſis Epiſcopis ſuper ea re ſancta Sedes Apoſtolica conſulatur: à
C qua priuilegia huiuſmodi, niſi tacita veritate, & expreſſo mendacio, ab indignis extorqueri veriſimile non eſt.

Quæſtores vero eleemoſynarij, qui etiam quæſtuarij vulgo dicuntur, cuiuſcumque conditionis exiſtant, nullo modo nec per ſe, nec per alium prædicare præſumant: & contra facientes ab Epiſcopis & Ordinarijs locorum, priuilegijs quibuſcunq; non obſtantibus, opportunis remedijs omnino arceantur.

Item hæc ſacroſancta Synodus ſtatuit & decernit, primam futuram ſeſſionẽ tenendam & celebrandam eſſe die Iouis, feria 5. poſt feſtum beati Iacobi Apoſtoli.

Præfatæ ſeſſioni interfuerunt Cardinales, quatuor, Archiepiſcopi nouem, & Epiſcopi quinquaginta: Abbates
D Ordinis ſancti Benedicti duo: Generales duo Ordinum Mendicantium.

Prorogata deinde fuit Seſſio ad diem 13. menſis Ianuarij 1547.

SESSIO SEXTA.

IN nomine Domini IESV Chriſti, Amen. Anno à natiuitate eiuſdem Domini 1547. Indictione 5. Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto P. & D. N. D. Pauli diuina prouidentia Papæ Tertij, anno tertiodecimo, die vero Iouis decimatertia menſis Ianuarij, Tridentini in Eccleſia Cathedrali, in loco eminentiori ipſius Eccleſiæ, ad Concilium ce-
E lebrandum & ſeſſiones habendas deputato, celebrata eſt ſexta publica ſeſſio ſacroſancti œcumenici & generalis Concilij Tridentini, præſidentibus in ea nomine eiuſdem ſanctiſſimi D. N. Papæ, reuerendiſſimis Patribus & Illuſtriſſimis DD. Ioanne Maria de Monte Epiſcopo Præneſtino, & Marcello tituli ſanctę Crucis in Hieruſalem Preſbytero, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, & Apoſtolicis de latere Legatis. In qua quidem ſeſſione, poſt celebratam Miſſam de Spiritu ſancto per R. P. D. Archiepiſcopum Spalatren. & habita oratione per reuerendũ P. D. Epiſcopum Salpenſem, necnon peractis per R. & Illuſtriſſimum Cardinalem de Monte præfatum ſolitis cæremonijs, publica-
F tum eſt decretum de iuſtificatione tenoris infraſcripti.

DECRETVM DE IVSTIFICATIONE.

PROOEMIVM.

CVM hoc tempore, non ſine multarũ animarum iactura, & graui Eccleſiaſticæ vnitatis detrimento, erronea quædam diſſeminata ſit de iuſtificatione doctrina: ad laudem & gloriam omnipotentis Dei, Eccleſiæ tranquillitatem, animarum ſalutem, ſacroſancta œcumenica & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime

congregata,

Digitized by Google

congregata, præſidentibus in ea nomine ſanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri, Domini Pauli diuina prouidentia Papæ Tertij, Reuerendiſſimis Dominis, DD. Ioanne Maria de Monte Epiſcopo Præneſtino, & Marcello tituli ſanctæ Crucis in Hieruſalem Preſbytero, ſanctę Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, & Apoſtolicis de latere Legatis, exponere intendit omnibus Chriſti fidelibus verã ſanamque doctrinam ipſius Iuſtificationis, quam ſol iuſtitię Chriſtus Ieſus, fidei noſtræ auctor & conſummator docuit, Spiritu Sancto ſuggerente, perpetuò retinuit; diſtrictius inhibendo, ne deinceps audeat quiſquam aliter credere, prædicare, aut docere, quam præſenti decreto ſtatuitur ac declaratur.

De natura & legis ad iuſtificandos homines imbecillitate.

Capvt I.

PRimum declarat ſancta Synodus, ad iuſtificationis doctrinam probe & ſyncere intelligendam, oportere, vt vnuſquiſque agnoſcat & fateatur, quòd cum omnes homines
Rom. 5. 1. Cor. 15. Ephe. 2. ſup. ſeſſ. 5. in princ.
in præuaricatione Adæ innocentiam perdidiſſent, facti immundi &, vt Apoſtolus inquit, natura filij iræ, quemadmodum in decreto de peccato originali expoſuit, vſque adeo ſerui erant peccati, & ſub poteſtate diaboli ac mortis, vt non modo Gentes per vim naturæ, ſed ne Iudæi quidem per ipſam etiam litteram legis Moyſi inde liberari, aut ſurgere poſſent: tametſi in eis liberum arbitrium minime extinctum eſſet, viribus licet attenuatum, & inclinatum.

De diſpenſatione & myſterio aduentus Chriſti.

Capvt II.

2. Cor. 1. Gen. 49. Pſal. 88. cum ſimil. Gal. 4.
QVo factum eſt, vt cœleſtis Pater, pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis, Chriſtum IESVM filium ſuum, & ante legem, & legis tempore multis ſanctis patribus declaratum, ac promiſſum, cum venit beata illa plenitudo temporis, ad homines miſerit; vt & Iudæos, qui ſub lege erant, redimeret: & Gentes, quæ non ſectabantur iuſtitiam, iuſtitiam appræhenderent, atque omnes adoptionem filiorum reciperent. Hunc propoſuit Deus propitiatorem per fidem in ſanguine ipſius pro peccatis noſtris: non ſolum autem pro noſtris, ſed etiam pro totius mundi.
Rom. 3. 1. Ioan. 2.

Qui per Chriſtum iuſtificantur.

Capvt III.

VErum, etſi ille pro omnibus mortuus eſt, non omnes tamen mortis eius beneficium recipiunt; ſed ij duntaxat, quibus meritum paſſionis eius communicatur. Nam ſicut reuera homines, niſi ex ſemine Adæ propagati naſcerentur, non naſcerentur iniuſti, cum ea propagatione, per ipſum dum concipiuntur, propriam iniuſtitiam contrahant: ita niſi in Chriſto renaſcerentur, numquam iuſtificarentur, cum ea renaſcentia per meritum paſſionis eius, gratia, qua iuſti fiunt, illis tribuatur. Pro hoc beneficio
Coloſ. 3.
Apoſtolus gratia, qua iuſti fiunt, illis tribuatur. Pro hoc beneficio Apoſtolus gratias nos ſemper agere hortatur Patri, qui dignos nos fecit in partem ſortis ſanctorum in lumine, & eripuit de poteſtate tenebrarum, tranſtulitque in regnum Filij dilectionis ſuæ, in quo habemus redemptionem & remiſſionem peccatorum.

Inſinuatur deſcriptio iuſtificationis impij, & modus eius in ſtatu gratiæ.

Capvt IV.

QVibus verbis iuſtificationis impij deſcriptio inſinuatur, vt ſit tranſlatio ab eo ſtatu, in quo homo naſcitur
1. Cor. 15. Gal. 2. ad Tit. 3.
filius primi Adæ, in ſtatum gratiæ & adoptionis filiorum Dei per ſecundum Adam Ieſum Chriſtum Saluatorem noſtrum: quæ quidem tranſlatio, poſt Euangelium promul-

A gatum, ſine lauacro regenerationis, aut eius voto fieri non poteſt, ſicut ſcriptum eſt: Niſi quis renatus fuerit ex aqua Ioan. 3.
& Spiritu ſancto, non poteſt introire in regnum Dei.

De neceſſitate preparationis ad iuſtificationem in adultis, & vnde ſit.

Capvt V.

DEclarat præterea, ipſius iuſtificationis exordium in adultis à Dei per Chriſtum Ieſum præueniente gratia ſumendum eſſe, hoc eſt, ab eius vocatione, qua, nullis eorum exiſtentibus meritis, vocantur, vt qui per peccata à
B Deo auerſi erant, per eius excitantem atque adiuuantem gratiam ad conuertendum ſe ad ſuam ipſorum iuſtificationem, eidem gratiæ libere aſſentiendo & cooperando, diſponantur: ita ita vt tangente Deo cor hominis per Spiritus ſancti illuminationem, neque homo ipſe nihil omnino agat, inſpirationem illam recipiens, quippe qui illam & abijcere poteſt: neque tamen ſine gratia Dei mouere ſe ad iuſtitiam coram illo libera ſua voluntate poſſit. Vnde in ſacris literis cum dicitur: conuertimini ad me, & ego conuertar ad vos, libertatis noſtræ admonemur; cum reſpondemus: Conuerte nos Domine ad te, & conuertemur; Dei Zach. 1. Thren. 5.
nos gratia præueniri confitemur.

C

Modus Preparationis.

Capvt VI.

DIſponuntur autem ad ipſam iuſtitiam, dum excitati diuina gratia & adiuti, fidem ex auditu concipientes, libere mouentur in Deum credentes vera eſſe, quæ diuinitus reuelata, & promiſſa ſunt, atq; illud in primis, à Deo iuſtificari impium per gratiam eius, per redemptionem quæ eſt in Chriſto Ieſu: & dum peccatores ſe eſſe intelligentes, à diuinæ iuſtitiæ timore, quo vtiliter concutiuntur, ad conſiderandam Dei miſericordiam ſe cõuertendo, in ſpem eri-
D guntur fidentes, Deum ſibi propter Chriſtum propitium fore, illumq; tamquam omnis iuſtitiæ fontem, diligere incipiunt; ac propterea mouentur aduerſus peccata per odiũ aliquod & deteſtationẽ, hoc eſt per eam pœnitentiam, quã ante baptiſmum agi oportet; deniq; dum proponunt ſuſcipere baptiſmum, inchoare nouam vitam, & ſeruare diuina mandata. De hac diſpoſitione ſcriptũ eſt: Accedentem ad Deum oportet credere quia eſt, & quòd inquirentibus ſe Hebr. 11.
remunerator ſit. &, Confide fili, remittuntur tibi peccata Matth. 9.
tua. &, Timor Domini expellit peccatum. &, Pœnitentiam Eccl. 1.
agite, & baptizetur vnuſquiſque veſtrum in nomine IESV Act. 2.
Chriſti, in remiſſionem peccatorum veſtrorum, & accipie-
E tis donum Spiritus ſancti. &, Euntes ergo docete omnes Matth. 28.
gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij & Spiritus ſancti, docentes eos ſeruare quæcunque mandaui vobis, 1. Reg. 7.
denique Præparate corda veſtra Domino.

Quid ſit iuſtificatio impij, & quæ eius cauſſæ.

Capvt VII.

HAnc diſpoſitionem, ſeu præparationem iuſtificatio ipſa conſequitur, quæ non eſt ſola peccatorum remiſſio, ſed & ſanctificatio, & renouatio interioris hominis per voluntariam ſuſceptionẽ gratiæ & donorum: vnde homo
F ex iniuſto fit iuſtus, & ex inimico amicus, vt ſit hæres ſecun- ad Tit. 3.
dum ſpem vitæ æternæ. Huius iuſtificationis cauſſæ ſunt: finalis quidem gloria Dei & Chriſti, ac vita æterna: efficiens vero, miſericors Deus, qui gratuito abluit, & ſanctificat, ſi- Ephe. 1.
gnans & vngens Spiritu promiſſionis ſancto, qui eſt pignus Rom. 5.
hæreditatis noſtræ: meritoria autem, dilectiſſimus vnige- Ephe. 2.
nitus ſuus Dominus noſter Ieſus Chriſtus; qui cum eſſemus inimici, propter nimiam charitatem, qua dilexit nos, ſanctiſſima paſſione in ligno crucis nobis iuſtificationem meruit, & pro nobis Deo Patri ſatisfecit: inſtrumentalis item, ſacramentum baptiſmi, quod eſt ſacramentum fidei, ſine qua nulli vnquam contigit iuſtificatio: demum vnica

formalis

Digitized by Google

formalis cauſa eſt, iuſtitia Dei: non qua ipſe iuſtus eſt, ſed A
qua nos iuſtos facit, qua videlicet ab eo donati, renouamur
ſpiritu mentis noſtræ, & non modò reputamur, ſed verè iu-
ſti nominamur & ſumus, iuſtitiam in nobis recipientes, v-
nuſquiſque ſuam, ſecundùm menſuram, quam Spiritus ſan-
1.Cor.12. ctus partitur ſingulis prout vult, & ſecundùm propriam cu-
iuſque diſpoſitionem, & operationem. Quanquam enim
nemo poſſit eſſe iuſtus, niſi cui merita paſſionis Domini no-
Philip.3. ſtri IESV Chriſti communicantur, id tamen in hac impij iu-
ſtificatione fit, dum eiuſdem ſanctiſſimæ paſſionis merito
Rom.5. per Spiritum ſanctum charitas Dei diffunditur in cordibus
eorum qui iuſtificantur, atque ipſis inhæret: vnde in ipſa iu-
ſtificatione cum remiſſione peccatorum hæc omnia ſimul
infuſa accipit homo per Ieſum Chriſtum, cui inſeritur, Fi-
dem, Spem, & Charitatem. Nam Fides, niſi ad eam Spes ac-
cedat & Charitas, neque vnit perfectè cum Chriſto, neque
corporis eius viuum membrum efficit: qua ratione veriſſi-
Iacob.2. mè dicitur, Fidem ſine operibus mortuam & otioſam eſſe:
Galat.5. &, In Chriſto Ieſu neq; circumciſionem aliquid valere, ne-
que præputium, ſed fidem, quæ per charitatem operatur.
Hanc fidem ante baptiſmi ſacramentum ex Apoſtolorum
traditione Catechumeni ab Eccleſia petunt, cùm petunt fi-
dem, vitam æternam præſtantem, quam ſine ſpe & charita-
te fides præſtare non poteſt: vnde & ſtatim verbum Chriſti
Matth.19. audiunt: Si vis ad vitam ingredi, ſerua mandata. Itaq; veram
& Chriſtianam iuſtitiam accipientes, eam, ceu primam ſto-
Rom.5. lam, pro illa, quā Adam ſua inobedientia ſibi & nobis per-
didit, per Chriſtum Ieſum illis donatam, candidam & im-
maculatam iubentur ſtatim renati conſeruare, vt eam per-
ferant ante tribunal Domini noſtri Ieſu Chriſti, & habeant
vitam æternam.

Quomodo intelligatur, impium per fidem, & gratis iuſtificari.

CAPVT VIII.

Rom.5. CVM verò Apoſtolus dicit, iuſtificari hominem per fi-
dem, & gratis: ea verba in eo ſenſu intelligenda ſunt,
quem perpetuus Eccleſiæ Catholicæ conſenſus tenuit, &
expreſſit: vt ſcilicet per fidem ideo iuſtificari dicamur, quia
fides eſt humanæ ſalutis initium, fundamentū & radix om-
Hebr.11. nis iuſtificationis, ſine qua impoſſibile eſt placere Deo, & ad
Epheſ.2. filiorum eius conſortium peruenire: gratis autem iuſtificari
Tit.3. ideo dicamur, quia nihil eorum quæ iuſtificationem præce-
dūt, ſiue fides, ſiue opera, ipſam iuſtificationis gratiam pro-
Rom.11. meretur. Si enim gratia eſt, iam non ex operibus: alioquin,
vt idem Apoſtolus inquit, gratia iam non eſt gratia.

Contra inanem hæreticorum fiduciam.

CAPVT IX.

Tit.3. QVAMVIS autem neceſſarium ſit credere, neq; remit-
ti, neque remiſſa vnquam fuiſſe peccata, niſi gratis di-
uina miſericordia propter Chriſtum: nemini tamen fidu-
ciam & certitudinem remiſſionis peccatorum ſuorum ia-
ctanti, & in ea ſola quieſcenti, peccata dimitti, vel dimiſſa
eſſe dicendum eſt, cùm apud hæreticos, & ſchiſmaticos poſ-
ſit eſſe, immò noſtra tempeſtate ſit, & magna contra Eccle-
ſiam Catholicam contentione prædicetur vana hæc, & ab
omni pietate remota fiducia. Sed neque illud aſſerendum
eſt, oportere eos, qui verè iuſtificati ſunt, abſque vlla omni-
nò dubitatione apud ſemetipſos ſtatuere, ſe eſſe iuſtificatos,
neminemque à peccatis abſolui, ac iuſtificari, niſi eum, qui
certo credat, ſe abſolutum & iuſtificatum eſſe, atque hac ſo-
la fide abſolutionem & iuſtificationē perfici, quaſi qui hoc
nōn credit, de Dei promiſſis, deq; mortis & reſurrectionis
Chriſti efficacia dubitet. Nam ſicut nemo pius de Dei mi-
ſericordia, de Chriſti merito, deque ſacramentorum virtu-
te & efficacia dubitare debet: ſic quilibet dum ſeipſum,
ſuamque propriam infirmitatem & indiſpoſitionem reſpi-
cit, de ſua gratia formidare, & timere poteſt: cùm nullus ſci-
re valeat certitudine fidei, cui non poteſt ſubeſſe falſum, ſe
gratiam Dei eſſe conſequutum.

De accepta iuſtificationis incremento.

CAPVT X.

SIC ergo iuſtificati, & amici Dei ac domeſtici facti, euntes Pſalm.83.
de virtute in virtutem, renouantur, vt Apoſtolus inquit, 2.Cor.4.
de die in diem, hoc eſt, mortificando membra carnis ſuæ, & Coloſſ.3.
exhibendo ea arma iuſtitiæ in ſanctificationem, per obſer-
uationem mandatorum Dei & Eccleſiæ, in ipſa iuſtitia, per
Chriſti gratiam accepta, cooperante fide bonis operibus,
creſcunt, atque magis iuſtificantur, ſicut ſcriptum eſt: Qui
iuſtus eſt, iuſtificetur adhuc. Et iterum: Ne verearis vſq; ad Apoc.22. Eccleſ.18.
B mortem iuſtificari. Et rurſus: Videtis quoniam ex operibus Iacob.2.
iuſtificatur homo, & non ex fide tantùm. Hoc verò iuſtitiæ
incrementum petit ſancta Eccleſia, cùm orat: Da nobis Do-
mine fidei, ſpei & charitatis augmentum.

De obſeruatione mandatorum, deq; illius neceſſitate & poſſibilitate.

CAPVT XI.

NEMO autem, quantumuis iuſtificatus, liberum ſe eſſe
ab obſeruatione mandatorum putare debet: nemo
C temeraria illa, & à Patribus ſub anathemate prohibita voce
vti; Dei præcepta homini iuſtificato ad obſeruandum eſſe
impoſſibilia. Nam Deus impoſſibilia non iubet, ſed iuben-
do monet & facere quod poſſis, & petere quod non poſſis,
& adiuuat vt poſſis. Cuius mandata grauia non ſunt; cuius 1.Ioan.5.
iugum ſuaue eſt, & onus leue. Qui enim ſunt filij Dei, Chri- Matth.11.
ſtum diligunt: qui autem diligunt eum, vt ipſemet teſtatur, Ioan.14.
ſeruant ſermones eius: quod vtiq; cum diuino auxilio præ-
ſtare poſſunt. Licet enim in hac mortali vita, quantumuis
ſancti & iuſti, in leuia ſaltē & quotidiana, quæ etiam venia-
lia dicuntur, peccata quandoque cadant, nō propterea de-
ſinunt eſſe iuſti. Nam iuſtorum illa vox eſt humilis & verax:
Dimitte nobis debita noſtra. Quo fit, vt iuſti ipſi eo magis Matth.6.
D ſe obligatos ad ambulandum in via iuſtitię ſentire debeant,
quòd liberati iam à peccato, ſerui autem facti Deo, ſobriè,
iuſtè & piè viuentes, proficere poſſunt per Chriſtum Ieſum, Tit.2.
per quem acceſſum habuerunt in gratiam iſtam. Deus nam- Rom.5.
que ſua gratia ſemel iuſtificatos non deſerit, niſi ab eis prius
deſeratur. Itaque nemo ſibi in ſola fide blandiri debet, pu-
tans fide ſola ſe hæredem eſſe conſtitutum, hæreditatemq;
conſequuturum, etiam ſi Chriſto compatiatur, vt & cōglo-
rificetur. Nam & Chriſtus ipſe, vt inquit Apoſtolus, cùm eſ- Rom.8.
ſet filius Dei, didicit ex iis quæ paſſus eſt, obedientiam; & Hebr.5.
conſummatus, factus eſt omnibus obtemperantibus ſibi,
cauſa ſalutis æternæ. Propterea Apoſtolus ipſe monet iuſti- 1.Cor.9.
ficatos, dicens: Neſcitis, quòd ij, qui in ſtadio currunt, om-
E nes quidem currunt, ſed vnus accipit brauium? ſic currite,
vt comprehendatis. Ego igitur ſic curro, non quaſi in incer-
tum: ſic pugno, non quaſi aërem verberans; ſed caſtigo cor-
pus meum, & in ſeruitutem redigo, ne fortè cùm aliis præ-
dicauerim, ipſe reprobus efficiar. Item princeps Apoſtolo-
rum Petrus: Satagite, vt per bona opera certam veſtram vo- 2.Petr.1.
cationem & electionē faciatis: hęc enim facientes, non pec-
cabitis aliquando. Vnde conſtat, eos orthodoxæ religionis
doctrinæ aduerſari, qui dicunt, iuſtum in omni bono opere
ſaltem venialiter peccare: aut (quod intolerabilius eſt) pœnas
æternas mereri: atq; etiā eos, qui ſtatuunt in omnibus ope-
ribus iuſtos peccare, ſi in illis ſuam ipſorum ſocordiam exci-
F tando, & ſeſe ad currendum in ſtadio cohortādo, cùm hoc,
vt in primis glorificetur Deus, mercedem quoq; intuentur
æternam, cùm ſcriptum ſit: Inclinaui cor meum ad faciēdas Pſalm.118.
iuſtificationes tuas, propter retributionem. Et de Moyſe di- Hebr.11.
cat Apoſtolus, quòd reſpiciebat in remunerationem.

Prædeſtinationis temerariam præſumptionem cauendam eſſe.

CAPVT XII.

NEMO quoque, quamdiu in hac mortalitate viuitur,
de arcano diuinæ prædeſtinationis myſterio vſque
adeò

adeo præſumere debet, vt certò ſtatuat, ſe omnino eſſe in
numero prædeſtinatorum: quaſi verum eſſet, quòd iuſtificatus
aut amplius peccare non poſſit, aut ſi peccauerit, certã
ſibi reſipiſcentiam promittere debeat. nam, niſi ex ſpeciali
reuelatione, ſciri non poteſt, quos Deus ſibi elegerit.

De perſeuerantiæ munere.

CAPVT XIII.

Matth. 10. & 24. SIMILITER de perſeuerantiæ munere, de quo ſcriptum
eſt: Qui perſeuerauerit vſque in finem, hic ſaluus erit.
quòd quidem aliunde haberi non poteſt, niſi ab eo qui potens
eſt, eum qui ſtat, ſtatuere vt perſeueranter ſtet, & eum
qui cadit, reſtituere: nemo ſibi certi aliquid abſoluta certitudine
polliceatur; tametſi in Dei auxilio firmiſſimam ſpem
collocare, & reponere omnes debent. Deus enim (niſi ipſi
Philip. 1. illius gratiæ defuerint) ſicut cœpit opus bonum, ita perficiet,
operans velle & perficere. Veruntamen qui ſe exiſtimant
ſtare, videant ne cadant, & cum timore ac tremore ſalutem
1. Cor. 10. Philip. 2. ſuam operentur in laboribus, in vigiliis, in eleëmoſynis, in
orationibus & oblationibus, in ieiuniis, & caſtitate. Formidare
enim debent, ſcientes quòd in ſpem gloriæ, & nõdum
in gloria renati ſunt, de pugna, quæ ſupereſt cum carne, cum
mundo, cum diabolo, in qua victores eſſe non poſſunt, niſi
Rom. 8. cum Dei gratia, Apoſtolo obtemperent, dicenti: Debitores
ſumus non carni, vt ſecundùm carnem viuamus. Si enim ſecundùm
carnem vixeritis, moriemini: ſi autem ſpiritu facta
carnis mortificaueritis, viuetis.

De lapſis & eorum reparatione.

CAPVT XIIII.

QVI verò ab accepta iuſtificationis gratia per peccatum
exciderunt, rurſus iuſtificari poterunt, cùm excitante
Deo per pœnitentiæ ſacramentum, merito Chriſti, amiſſam
gratiam recuperare procurauerint. Hic enim iuſtificationis
modus eſt lapſi reparatio, quam ſecundã poſt naufragium
deperditæ gratiæ tabulam ſancti Patres aptè nuncuparunt.
Etenim pro iis, qui poſt baptiſmum in peccata labuntur,
Chriſtus Ieſus ſacramentum inſtituit pœnitentiæ, cùm dixit:
Ioan. 20. Accipite Spiritum ſanctum: quorum remiſeritis peccata,
remittuntur eis; & quorum retinueritis, retẽta ſunt. Vnde
docendũ eſt, Chriſtiani hominis pœnitentiam poſt lapſum
multo aliam eſſe à baptiſmali, eaque contineri non modò
Pſalm. 50. ceſſationem à peccatis, & eorum deteſtationem, aut cor
contritum & humiliatum, verum etiam eorundem ſacramentalem
confeſſionem, ſaltem in voto, & ſuo tempore faciendam,
& ſacerdotalem abſolutionem, itemque ſatisfactionem
per ieiunia, eleëmoſynas, orationes & alia pia ſpiritalis
vitæ exercitia; non quidem pro pœna æterna, quæ vel
ſacramento, vel ſacramenti voto vna cum culpa remittitur,
ſed pro pœna temporali, quæ, vt ſacræ literæ docent, non
Epheſ. 4. tota ſemper, vt in Baptiſmo fit, dimittitur illis, qui gratiæ
1. Cor. 3. Dei, quam acceperunt, ingrati, Spiritum ſanctum contriſtauerunt,
& templum Dei violare non ſunt veriti. De qua pœ-
Apocal. 2. nitentia ſcriptum eſt: Memor eſto vnde excideris, age pœnitentiam,
& prima opera fac. Et iterum: Quæ ſecundùm
2. Cor. 7. Matth. 3. Luc. 3. Deum triſtitia, pœnitentiam in ſalutem ſtabilem operatur:
& rurſus: Pœnitentiam agite: &, Facite fructus dignos pœnitentiæ.

Quolibet peccato mortali amitti gratiam, ſed non fidem.

CAPVT XV.

Rom. 16. ADVERSVS etiam hominum quorundam callida
ingenia, qui per dulces ſermones & benedictiones
ſeducunt corda innocentium; aſſerendum eſt, non modò
infidelitate, per quam & ipſa fides amittitur, ſed etiam quocunque
alio mortali peccato, quamuis non amittatur fides,
acceptam iuſtificationis gratiam amitti: diuinæ legis doctrinam
defendendo; quæ à regno Dei non ſolùm infideles ex-
1. Cor. 6. cludit, ſed & fideles quoque fornicarios, adulteros, molles,
A maſculorum concubitores, fures, auaros, ebrioſos, maledicos,
rapaces, cæteroſq; omnes, qui lethalia committunt peccata:
à quibus cum diuinæ gratiæ adiumento abſtinere poſſunt,
& pro quibus à Chriſti gratia ſeparantur.

De fructu iuſtificationis, hoc eſt, de merito bonorum operum, deq; ipſius meriti ratione.

CAPVT XVI.

HAc igitur ratione iuſtificatis hominibus, ſiue acceptam
gratiam perpetuo conſeruauerint, ſiue amiſſam
recuperauerint, proponenda ſunt Apoſtoli verba: Abunda- 1. Cor. 15.
B te in omni opere bono, ſcientes quòd labor veſter non eſt Hebr. 6.
inanis in Domino. Non enim iniuſtus eſt Deus, vt obliuiſcatur
operis veſtri, & dilectionis quam oſtendiſtis in nomine Hebr. 10.
ipſius. Et, Nolite amittere confidentiam veſtram, quæ
magnam habet remunerationem. Atque ideo benè operantibus
vſque in finem, & in Deo ſperantibus proponenda eſt
vita æterna, & tanquam gratia filiis Dei per Chriſtum Ieſum
miſericorditer promiſſa, & tanquam merces ex ipſius
Dei promiſſione bonis ipſorum operibus, & meritis fideliter
reddenda. Hæc eſt enim illa corona iuſtitiæ, quam poſt 2. Tim. 4.
ſuum certamen, & curſum repoſitam ſibi eſſe aiebat Apoſtolus,
à iuſto iudice ſibi reddendam; non ſolùm autem ſibi,
C ſed & omnibus, qui diligunt aduentum eius. Cùm enim ille
ipſe Chriſtus Ieſus, tanquam caput in membra, & tan- 1. Cor. 11.
quam vitis in palmites, in ipſos iuſtificatos iugiter virtutem Ioan. 15.
influat, quæ virtus bona eorum opera ſemper antecedit, &
comitatur, & ſubſequitur; & ſine qua nullo pacto Deo grata
& meritoria eſſe poſſent, nihil ipſis iuſtificatis amplius
deeſſe credendum eſt, quo minus plenè illis quidem operibus,
quæ in Deo ſunt facta, diuinæ legi pro huius vitæ ſtatu
ſatisfeciſſe, & vitam æternam ſuo etiam tempore (ſi tamen
in gratia deceſſerint) conſequendam, verè promeruiſſe cenſeantur:
cùm Chriſtus Saluator noſter dicat: Si quis biberit Ioan. 14.
ex aqua, quam ego dabo ei, non ſitiet in æternum; ſed fiet in
eo fons aquæ ſalientis in vitam æternam. Ita neque propria
D noſtra iuſtitia, tanquam ex nobis propria ſtatuitur; neque ignoratur,
aut repudiatur iuſtitia Dei. Quæ enim iuſtitia noſtra
dicitur, quia per eam nobis inhærentem iuſtificamur,
illa eadem Dei eſt, quia à Deo nobis infunditur per Chriſti
meritum.

Neque verò illud omittendum eſt, quòd licet bonis operibus
in ſacris literis vſqueadeo tribuatur, vt etiam qui v- Matth. 10.
ni ex minimis potum aquę frigidæ dederit, promittat Chriſtus,
eum non eſſe ſua mercede cariturum; & Apoſtolus teſtetur,
id quod eſt momentaneum & leue tribulationis no- 2. Cor. 4.
ſtræ, ſupra modum in ſublimitate æternum gloriæ pondus
operari in nobis: abſit tamen, vt Chriſtianus homo in ſe ipſo 2. Cor. 10.
vel confidat, vel glorietur, & non in Domino; cuius tanta
E eſt erga omnes homines bonitas, vt eorum velit eſſe merita,
quæ ſunt ipſius dona. Et quia in multis offendimus om- Iacob. 3.
nes; vnuſquiſque ſicut miſericordiam & bonitatem, ita ſeueritatem
& iudicium antè oculos habere debet, neque ſeipſum
aliquis, etiamſi nihil ſibi conſcius fuerit, iudicare:
quoniam omnis hominum vita non humano iudicio examinanda
& iudicanda eſt, ſed Dei; qui illuminabit abſcon- 1. Cor. 4.
dita tenebrarum, & manifeſtabit conſilia cordium; & tunc
laus erit vnicuique à Deo; qui, vt ſcriptum eſt, reddet vnicuique Matth. 16. Rom. 2.
ſecundùm opera ſua.

Poſt hanc Catholicam de iuſtificatione doctrinã, quam
niſi quiſque fideliter, firmiterque receperit, iuſtificari non
F poterit; placuit ſanctæ Synodo hos canones ſubiungere, vt
omnes ſciant, non ſolùm quid tenere & ſequi, ſed etiã quid
vitare & fugere debeant.

DE IVSTIFICATIONE.

CANON I.

SI quis dixerit, hominem ſuis operibus, quæ vel per humanæ
naturæ vires, vel per legis doctrinam fiant, abſque
diuina per Ieſum Chriſtum gratia poſſe iuſtificari coram
Deo, Anathema ſit.

CANON 2.

Si quis dixerit, ad hoc ſolum diuinam gratiam per Chriſtum Ieſum dari, vt facilius homo iuſtè viuere, ac vitam æternam promereri poſſit; quaſi per liberum arbitrium ſine gratia vtrumque, ſed ægrè tamen & difficulter poſſit, Anathema ſit.

CANON 3.

Si quis dixerit, ſine præueniente Spiritus ſancti inſpiratione, atque eius adiutorio, hominem credere, ſperare, diligere, aut pœnitere poſſe, ſicut oportet, vt ei iuſtificationis gratia conferatur, Anathema ſit.

CANON 4.

Si quis dixerit, liberum hominis arbitrium à Deo motũ, & excitatum, nihil cooperari aſſentiendo Deo excitanti, atque vocanti, quo ad obtinendam iuſtificationis gratiam ſe diſponat, ac præparet, neq; poſſe diſſentire, ſi velit, ſed velut inanime quoddam nihil omnino agere, mereque paſſiuè ſe habere, Anathema ſit.

CAN. 5.

Si quis liberum hominis arbitrium poſt Adæ peccatum amiſſum & extinctũ eſſe dixerit, aut rem eſſe de ſolo titulo, immò titulum ſine re, figmentum deniq; à ſatana inuectum in Eccleſiam, Anathema ſit.

CAN. 6.

Si quis dixerit, nõ eſſe in poteſtate hominis vias ſuas malas facere, ſed mala opera, ita vt bona Deum operari, nõ permiſſiuè ſolum, ſed etiam propriè & per ſe, adeo vt ſit eius proprium opus non minus proditio Iudæ, quàm vocatio Pauli, Anathema ſit.

CAN. 7.

Si quis dixerit, opera omnia, quæ ante iuſtificationem fiunt, quacunque ratione facta ſint, verè eſſe peccata, vel odium Dei mereri: aut quãto vehementius quis nititur ſe diſponere ad gratiã, tanto eũ grauius peccare, Anathema ſit.

CAN. 8.

Si quis dixerit, gehennæ metum, per quem ad miſericordiam Dei de peccatis dolendo confugimus, vel à peccando abſtinemus, peccatum eſſe, aut peccatores peiores facere, Anathema ſit.

CAN. 9.

Si quis dixerit, ſola fide impium iuſtificari, ita vt intelligat nihil aliud requiri, quod ad iuſtificationis gratiam cõſequendam cooperetur, & nulla ex parte neceſſe eſſe eum ſuæ voluntatis motu præparari atq; diſponi, Anathema ſit.

CAN. 10.

Si quis dixerit, homines ſine Chriſti iuſtitia, per quam nobis meruit, iuſtificari, aut per eam ipſam formaliter iuſtos eſſe, Anathema ſit.

CAN. 11.

Si quis dixerit, homines iuſtificari vel ſola imputatione iuſtitiæ Chriſti, vel ſola peccatorum remiſſione, excluſa gratia & charitate, quæ in cordibus eorum per Spiritum ſanctum diffundatur, atq; illis inhæreat: aut etiam gratiam, qua iuſtificamur, eſſe tantùm fauorem, Anathema ſit.

CAN. 12.

Si quis dixerit, fidem iuſtificantem nihil aliud eſſe, quam fiduciam diuinæ miſericordiæ, peccata remittentis propter Chriſtum, vel eam fiduciam ſolam eſſe, qua iuſtificamur, Anathema ſit.

CAN. 13.

Si quis dixerit, omni homini ad remiſſionem peccatorũ aſſequendam, neceſſarium eſſe, vt credat certo & abſq; vlla hæſitatione propriæ infirmitatis & indiſpoſitionis peccata ſibi eſſe remiſſa, Anathema ſit.

CAN. 14.

Si quis dixerit, hominem à peccatis abſolui, & iuſtificari ex eo quòd ſe abſolui ac iuſtificari certo credat: aut neminẽ verè eſſe iuſtificatum, niſi qui credat ſe eſſe iuſtificatum, & hac ſola fide abſolutionem & iuſtificationem perfici, Anathema ſit.

CAN. 15.

Si quis dixerit, hominem renatum & iuſtificatum teneri ex fide ad credendum ſe certò eſſe in numero prædeſtinatorum, Anathema ſit.

A CAN. 16.

Si quis magnum illud vſque in finem perſeuerantiæ donum ſe certò habiturum abſoluta & ineffabili certitudine dixerit, niſi hoc ex ſpeciali reuelatione didicerit, Anathema ſit.

CAN. 17.

Si quis iuſtificationis gratiam non niſi prædeſtinatis ad vitam contingere dixerit, reliquos verò omnes qui vocantur, vocari quidem, ſed gratiam non accipere, vtpotè diuina poteſtate prædeſtinatos ad malum, Anathema ſit.

CAN. 18.

Si quis dixerit, Dei præcepta homini etiam iuſtificato, & ſub gratia conſtituto eſſe obſeruandum impoſſibilia, Ana- 1.Ioan. 5.
B thema ſit.

CAN. 19.

Si quis dixerit, nihil præceptum eſſe in Euangelio præter fidem, cætera eſſe indifferentia, neque præcepta, neq; prohibita, ſed libera: aut decem præcepta nihil pertinere ad Chriſtianos, Anathema ſit.

CAN. 20.

Si quis hominem iuſtificatum, & quantumlibet perfectum, dixerit non teneri ad obſeruãtiam mandatorum Dei & Eccleſiæ, ſed tantùm ad credendum: quaſi verò Euangelium ſit nuda & abſoluta promiſſio vitæ æternæ, ſine conditione obſeruationis mandatorum, Anathema ſit.

C CAN. 21.

Si quis dixerit, Chriſtum Ieſum à Deo hominibus datum fuiſſe vt redemptorem cui fidant, nõ etiam vt legiſlatorem cui obediant, Anathema ſit.

CAN. 22.

Si quis dixerit, iuſtificatum, vel ſine ſpeciali auxilio Dei in accepta iuſtitia perſeuerare poſſe, vel cum eo non poſſe, Anathema ſit.

CAN. 23.

Si quis hominem ſemel iuſtificatum, dixerit amplius peccare non poſſe, neque gratiam amittere, atq; ideo eum qui labitur & peccat, nunquam verè fuiſſe iuſtificatum: aut cõtra poſſe in tota vita peccata omnia etiam venialia vitare, niſi
D ex ſpeciali Dei priuilegio, quemadmodũ de B. Virgine Maria tenet Eccleſia, Anathema ſit.

CAN. 24.

Si quis dixerit, iuſtitiam acceptam non conſeruari, atq; etiam non augeri coram Deo per bona opera, ſed opera ipſa fructus ſolummodò & ſigna eſſe iuſtificationis adeptæ, non autem ipſius augendæ cauſam, Anathema ſit.

CAN. 25.

Si quis in quolibet bono opere iuſtum ſaltem venialiter peccare dixerit, aut (quod intollerabilius eſt) mortaliter, atque ideo pœnas æternas mereri, tantumq; ob id non damnati, quia Deus ea opera bona non imputet ad damnatio-
E nem, Anathema ſit.

CAN. 26.

Si quis dixerit, iuſtos nõ debere pro bonis operibus, quæ in Deo fuerint facta, expectare & ſperare æternam retributionem à Deo, per eius miſericordiam, & Ieſu Chriſti meritum ſi benè agendo, & diuina mandata cuſtodiendo vſq; in finem perſeuerauerint, Anathema ſit.

CAN. 27.

Si quis dixerit, nullum eſſe mortale peccatum, niſi infidelitatis, aut nullo alio quantumuis graui & enormi, præterquam infidelitatis peccato ſemel acceptam gratiam amitti, Anathema ſit.

CAN. 28.

F Si quis dixerit, amiſſa per peccatum gratia ſimul & fidem ſemper amitti, aut fidem quæ remanet, non eſſe verã fidem, licèt non ſit viua: & eum, qui fidem ſine charitate habet, nõ eſſe Chriſtianum, Anathema ſit.

CAN. 29.

Si quis dixerit, eum qui poſt Baptiſmum lapſus eſt, non poſſe per Dei gratiam reſurgere, aut poſſe quidem, ſed ſola fide amiſſam iuſtitiam recuperare ſine ſacramento pœnitẽtiæ, prout ſancta Romana & vniuerſalis Eccleſia, à Chriſto Domino & eius Apoſtolis edocta hucuſque profeſſa eſt, ſeruauit, & docuit, Anathema ſit.

CAN. 30.

Si quis poſt acceptam iuſtificationis gratiam, cuilibet peccatori pœnitenti culpam ita remitti, & reatum æternæ pœnæ deleri dixerit, vt nullus remaneat reatus pœnæ temporalis exſoluendæ, vel in hoc ſæculo, vel in futuro Purgatorio, antequam ad regna cœlorum aditus patere poſſit, Anathema ſit.

CAN. 31.

Si quis dixerit, iuſtificatum peccare, dum intuitu æternæ mercedis benè operatur, Anathema ſit.

CAN. 32.

Si quis dixerit, hominis iuſtificati bona opera ita eſſe dona Dei, vt non ſint etiam bona ipſius iuſtificati merita, aut ipſum iuſtificatum, bonis operibus, quæ ab eo per Dei gratiam, & Ieſu Chriſti meritum, cuius viuum membrum eſt, fiunt, non verè mereri augmentum gratiæ, vitam æternam, & ipſius vitæ æternæ, ſi tamen in gratia deceſſerit, conſecutionem atq; etiam gloriæ augmentum, Anathema ſit.

CAN. 33.

Si quis dixerit, per hanc doctrinam Catholicam de Iuſtificatione, à ſancta Synodo hoc præſenti decreto expreſſam, aliqua ex parte gloriæ Dei, vel meritis Ieſu Chriſti Domini noſtri derogari, & non potius veritatem fidei noſtræ, Dei denique, ac Ieſu Chriſti gloriam illuſtrari, Anathema ſit.

DECRETVM DE REFORMATIONE, publicatum in eadem ſexta ſeſſione, decimatertia Ianuarij.

CAPVT I.

EADEM ſacroſancta Synodus, eiſdem præſidentibus, & Apoſtolicæ Sedis Legatis, ad reſtituendam collapſam admodum Eccleſiaſticam diſciplinam, deprauatoſque in Clero & populo Chriſtiano mores emendandos ſe accingere volens, ab his, qui maioribus Eccleſiis præſunt, initium cenſuit eſſe ſumendum. Integritas enim præſidentium ſalus eſt ſubditorum. Confidens itaque per Domini, ac Dei noſtri miſericordiam, prouidamque ipſius Dei in terris Vicarij ſolertiam, omnino futurum, vt ad Eccleſiarum regimen (onus quippè angelicis humeris formidandum) qui digni fuerint, quorumque prior vita ac omnis ætas à puerilibus exordiis, vſque ad perfectiores annos, per diſciplinæ ſtipendia Eccleſiaſticæ laudabiliter acta, teſtimonium præbeat, ſecundùm venerabiles beatorum Patrum ſanctiones aſſumantur: Omnes Patriarchalibus Primarialibus, Metropolitanis & Cathedralibus eccleſiis quibuſcunque, quouis nomine ac titulo præfectos monet, ac monitos eſſe vult, Act. 20. vt attendentes ſibi & vniuerſo gregi, in quo Spiritus ſanctus poſuit eos regere Eccleſiam Dei, quam acquiſiuit ſanguine ſuo, vigilent, ſicut Apoſtolus præcipit, in omnibus la- 1. Tim. 4. borent, & miniſterium ſuum impleant. Implere autem illud ſe nequaquam poſſe ſciãt, ſi greges ſibi commiſſos mer- Ioan. 10. cenariorum more deſerant, atque ouium ſuarum, quarum ſanguis de eorum eſt manibus à ſupremo iudice requirendus, cuſtodiæ minimè incumbant: cùm certiſſimum ſit, nõ admitti paſtoris excuſationem, ſi lupus oues comedit, & Ezech. 3. & 33. paſtor neſcit. Ac nihilominùs, quia nonnulli (quod vehementer dolendum eſt) hoc tempore reperiuntur, qui propriæ etiam ſalutis immemores, terrenaq; cœleſtibus, ac diuinis humana præferentes, in diuerſis curiis vagantur, aut in negotiorum temporalium ſolicitudine (ouili derelicto, atque ouium ſibi commiſſarum cura neglecta) ſe detinẽt occupatos: placuit ſacroſanctæ Synodo antiquos canones, qui temporum atque hominum iniuria penè in deſuetudinem abierunt, aduerſus non reſidentes promulgatos, innouare; quemadmodum virtute præſentis decreti innouat, ac vlterius pro firmiori eorundem reſidentia, & reformãdis in Eccleſia moribus in hunc, qui ſequitur, modum ſtatuere atq; ſancire: Si quis à Patriarchali, Primatiali, Metropolitana, ſeu Cathedrali Eccleſia, ſibi quocunque titulo, cauſa, nomine, ſeu iure commiſſa, quacunque ille dignitate, gradu, & præeminentia præfulgeat (legitimo impedimento, ſeu iuſtis & rationabilibus cauſis ceſſantibus) ſeu menſibus continuis extra ſuam diœceſim morando abfuerit: quartæ partis fru- A ctuum vnius anni, fabricæ Eccleſiæ & pauperibus loci, per ſuperiorem eccleſiaſticum applicandorum pœnam ipſo iure incurrat: quòd ſi per alios ſex mẽſes in huiuſmodi abſentia perſeuerauerit, aliam quartam partem fructuum ſimiliter applicandam eo ipſo amittat. Creſcente verò contumacia, vt ſeuerori ſacrorum canonum cenſuræ ſubiiciatur, Metropolitanus ſuffraganeos Epiſcopos abſentes, Metropolitanũ verò abſentẽ ſuffraganeus Epiſcopus antiquior reſidẽs ſub pœna interdicti ingreſſus Eccleſiæ, eo ipſo incurrenda, infra tres mẽſes per literas, ſeu nuntium Romano Pontifici denuntiare teneatur: qui in ipſos abſentes (prout cuiuſque minor, aut maior contumacia exegerit) ſuæ ſupremæ ſedis auctoritate animaduertere, & Eccleſiis ipſis de paſtoribus B vtilioribus prouidere poterit, ſicut in Domino nouerit ſalubriter expedire.

CAP. 2.

Epiſcopis inferiores quæuis beneficia eccleſiaſtica, perſonalem reſidentiam de iure, ſiue conſuetudine exigentia, in titulum, ſiue commendam obtinentes, ab eorum Ordinariis, quemadmodum eis pro bono Eccleſiarum regimine, & diuini cultus augmẽto, locorum & perſonarum qualitate penſata, expediens videbitur, opportunis iuris remediis reſidere cogantur; nullaq; priuilegia, ſeu indulta perpetua de non reſidendo, aut de fructibus in abſentia percipiẽdis ſuffragentur: Indulgẽtiis verò, & diſpenſationibus tem- C poralibus, ex veris & rationabilibus cauſis tantùm conceſſis, & coram Ordinario legitimè probandis, in ſuo robore permanſuris: quibus caſibus, nihilominùs officium ſit Epiſcoporum, tanquam in hac parte à Sede Apoſtolica delegatorum, prouidere, vt per deputationem idoneorum Vicariorum, & congruæ portionis fructuum aſſignationem, cura animarum nullatenus negligatur: nemini, quo ad hoc, priuilegio, ſeu exemptione quacunque ſuffragante.

CAP. 3.

Eccleſiarum Prælati, ad corrigendum ſubditorum exceſſus prudenter ac diligenter intendãt: & nemo ſecularis Clericus, cuiuſuis perſonalis, vel regularis extra monaſterium D degens, etiam ſui Ordinis priuilegij prætextu tutus cenſeatur, quo minus, ſi deliquerit, ab Ordinario loci, tanquam ſuper hoc à ſede Apoſtolica delegato, ſecundùm canonicas ſanctiones viſitari, puniri & corrigi valeat.

CAP. 4.

Capitula Cathedralium & aliarum maiorum Eccleſiarum, illorumque perſonæ nullis exemptionibus, conſuetudinibus, ſententiis, iuramẽtis, concordiis, quæ tantùm ſuos obligent auctores, non etiam ſucceſſores, tueri ſe poſſint, quo minus à ſuis Epiſcopis & aliis maioribus Prælatis, per ſe ipſos ſolos, vel illis, quibus ſibi videbitur adiunctis, iuxta canonicas ſanctiones, toties quoties opus fuerit, viſitari, corrigi, & emendari, etiam auctoritate Apoſtolica poſſint, & E valeant.

CAP. 5.

Nulli Epiſcopo liceat cuiuſuis priuilegij prætextu Pontificalia in alterius diœceſi exercere, niſi de Ordinarij loci expreſſa licentia, & in perſonas eidem Ordinario ſubiectas tantùm. Si ſecus factum fuerit, Epiſcopus ab exercitio Pontificalium, & ſic ordinati, ab executione ordinum ſint ipſo iure ſuſpenſi.

Indictio futuræ Seſſionis.

Placet ne vobis, proximam futuram Seſſionem celebra- F ri die Iouis feria quinta poſt primam Dominicam ſubſequentis Quadrageſimæ quæ erit die 3. menſis Martij? Reſponderunt, Placet.

NOMINA, COGNOMINA, ET PATRIÆ Prælatorum, qui interfuerunt ſextæ Seſſioni.

PRÆSIDENTES ET LEGATI.

R. & Illuſtriſſimus D. D. Ioannes Maria, Epiſc. Præneſtinus, de Monte, Aretinus.

R. &

Digitized by Google

[illegible]ſſimus D.D.Marcellus tituli S.Crucis in Hie- [illegible] presbyter, Ceruinus. Politianus.

CARDINALES.

R.D.Christophorus Madrucius, tituli S.Cæſarij in pala- [illegible]byter Cardinalis, & Epiſcopus Tridentinus, acad- [illegible]ſtrator Brixienſis, German.

R.D. Petrus Paceccus, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ preſby- ter Cardinalis, Epiſc.Gienenſis, Hiſpanus.

ARCHIEPISCOPI.

R.D. Andreas Cornelius, Archiepiſcopus Spalatrenſis, Venetus.

R.D.Antonius Filholi, Archiepiſc. Aquenſis, Gallus.

R.D.Saluator Alexius Saſſatus, Archiepiſcopus Turitan. Hiſpanus.

R.D.Ludouicus Chieregatus, Archiepiſc. Antibarenſis, Vicent.

R.D.Iacobus Cauchus, Archiepiſc. Corcyren. Venetus.

R.D.Ioannes Michaël Sarracenus, Archiepiſc. Materanus & Acheruntinus, Neapol.

R.D.Sebaſtianus Lecauela, Archiepiſc. Naxien. Græcus.

R.D.Olaus Magnus, Archiepiſc. Vpſalen. Gothus.

R.D.Petrus Tagliauia, Archiepiſc. Panormit. Siculus.

R.D.Robertus Waucop, Archiepiſ. Armachan. Scotus.

EPISCOPI.

R.D.Marcus Vigerius, Epiſcopus Senogallien. Soanen.

R.D.Philos Rouerella, Epiſcopus Aſculan. Ferrarien.

R.D.Thomas Campegius, Epiſc. Feltren. Bononienſis.

R.D.Benedictus de Nobilibus, Epiſc. Acien. Lucenſis.

R.D.Quintius de Ruſticis, Epiſc. Militen. Romanus.

R.D.Antonius de Numai, Epiſc. Iſernien. Foroliuien.

R.D. Hieronymus Theodolus, Epiſcopus Gaditan. Foroliuien.

R.D.Hieronymus Fuſcherus, Epiſc. Torcellan. Venetus.

R.D.Ioannes Lucius Staphyleus, Epiſcopus Sibinicen. Illyricus.

R.D. Guilhelmus à Prato, Epiſcopus Claramontan. Gallus.

R.D.Dionyſius Epiſcopus Chironenſis, & Milopotam. Græcus.

R.D.Braccius Martellus, Epiſc. Fæſulanum, Florent.

R.D. Coriolanus Martyranus, Epiſcopus ſancti Marci, Neapolitanus.

R.D.Henricus Loffredus, Epiſc. Caputaquen. Neapolit.

R.D.Eliſeus Theodinus, Epiſc. Soranus, Arpinas.

R.D.Iacobus Corteſius à Prato, Epiſc. Vaſionen. Roma.

R.D.Balthaſar de Hæredia, Epiſc. Boſſanen. Sardus.

R.D.Alexander de Vrſis, Epiſc. Emonien. Venetus.

R.D.Angelus Paſchalis, Epiſc. Motulan. Dalmata.

R.D.Balthaſar Limpus, Epiſc. Portuenſis, Portugallen.

R.D.Ioannes Fonſeca, Epiſc. Caſtelli maris, Hiſpan.

R.D.Petrus Bertonus, Epiſc. Fanen. Mutinen.

R.D.Ioannes Campegius, Epiſc. Parentinus, Bononien.

R.D.Ludouicus Simonetta, Epiſc. Piſaurien. Mediolan.

R.D.Aloyſius Lypomanus, Epiſcopus Mothonen. coadiutor Veronen. Venetus.

R.D.Philippus Archintus, Epiſcopus Saluciarum, Vicarius S.D.N. Papæ in Vrbe, Mediolan.

R.D.Ioannes Petrus Ferretus, Epiſc. Milen. Rauennat.

R.D.Claudius de la Guiſche, Epiſc. Agathen. Gallus.

R.D. Ioannes Salazar de Burgo, Epiſcopus Lancianen. Hiſpanus.

R.D.Hieronymus de Bononia, Epiſc. Syracuſa. Siculus.

R.D.Ricardus Patus, Epiſc. Wigornien. Anglicus.

R.D.Cornelius Muſſus, Epiſc. Bitontin. Placentin.

R.D.Marcus Malipetrus, Epiſc. Corſulan. Venetus.

R.D.Iacobus Iacobellus, Epiſc. Bellicaſtren. Roman.

R.D.Franciſcus de Nauara, Epiſc. Pacen. Hiſpanus.

R.D.Didacus de Alaua, Epiſc. Aſtoricen. Hiſpanus.

R.D.Thomas Caſellus, Epiſc. Bitonorien. Roſſanen.

R.D.Galeatius Florimontius, Epiſc. Aquinaten. Sueſſan.

R.D.Petrus de Auguſtinis, Epiſc. Oſcen. Hiſpanus.

R.D.Philippus Bonus, Epiſc. Famauguſt. Venetus.

R.D.Ioannes Baptiſta Cicada, Epiſc. Albiganen. Auditor Cameræ Apoſtolicæ, Ianuen.

R.D.Thomas de Stella, Epiſc. Salpen. Venetus.

R.D.Bernardus Diaz, Epiſc. Calagurritan. Hiſpanus.

R.D.Gregorius Caſtagnola, Epiſc. Mylen. Græcus.

R.D.Antonius de Cruce, Epiſc. Canarien. Hiſpanus.

R.D.Sebaſtianus Pighinus, Epiſc. Alyphantus, Auditor Rotæ Romanæ, Rhegien.

R.D.Ambroſius Catharinus Politus, Epiſc. Minorienſis, Senenſis.

PROCVRATORES ABSENTIVM.

R.D.Claudius Zayus, procurator Reuerendiſſimi & Illuſtriſſimi domini, D.Othonis Truchſes, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis & Epiſcopi Auguſtenſis, Sabaudienſis.

R.D.Ambroſius Pelargus, Ordinis Prædicatorum, procurator Reuerendiſſimi D. D. Archiepiſcopi Treuerenſis, ſacri Imperij Electoris, German.

ABBATES.

R.D.Lucianus de Othonibus, Abbas Pompoſiæ Ferrarienſis, Mantuan.

R.D. Chryſoſtomus Gimilianenſis, Abbas S. Trinitatis de Caieta, Calaber.

GENERALES.

R.D. Franciſcus Romæus, Generalis Ordinis Prædicatorum, Aretinus.

R.D. Bonauentura Pius, Generalis Ordinis Minorum Conuentualium, Coſtacciarius.

R.D. Hieronymus Setipandus, Generalis Ordinis Eremitarum S.Auguſtini, Neapolit.

R.P.Nicolaus Audetus, Generalis Ordinis Carmelitarum, Cyprius.

R.D.Auguſtinus Bonucius, Generalis Ordinis S. Mariæ Seruorum, Aretinus.

Angelus Maſſarellus ſacri Concilij Secretarius.

SESSIO VII.

IN nomine Domini, Amen. Anno à natiuitate eiuſdem Domini 1547. Indictione quinta, Pontificatus Sanctiſſimi in Christo Patris & D. N. D. Pauli diuina prouidentia Papæ Tertij, anno eius tertiodecimo, die verò Iouis tertia menſis Martij, Tridenti in Eccleſia Cathedrali, in loco eminentiori ipſius Eccleſiæ, ad Concilium celebrandum, & ſeſſiones habendas deputato, celebrata eſt ſeptima publica ſeſſio ſacroſancti œcumenici & generalis Concilij Tridentini, præſidentibus in ea nomine eiuſdem Sanctiſſimi Domini noſtri Papæ, reuerendiſſimis Patribus, & Illuſtriſſimis dominis Ioanne Maria de Monte Epiſcopo Prænestino, & Marcello tituli ſanctæ Crucis in Hieruſalem preſbytero, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, & Apoſtolicis de latere Legatis. In qua quidem ſeſſione, poſt celebratam Miſſam de Spiritu ſancto per Reuerendiſſimum dominum, D. Archiepiſcopum Corcyrenſem (non fuit enim habita oratio, quia Reuerendus P. D. Epiſcopus S. Marci Neapolitanus, qui eam habiturus erat, erat raucus) necnon poſt peractas per Reuerendiſſ. & Illuſtriſſimum D. Cardinalem de Monte: & Præſidentem præfatum ſolitas cæremonias, publicata fuerunt duo decreta, ſeu certi canones ſuper Sacramentis in genere, & ſuper Baptiſmo & Confirmatione in ſpecie, necnon certi alij canones ſuper reſidentia, tenorum infraſcriptorum.

NOMINA, COGNOMINA, ET PAtriæ Prælatorum, qui interfuerunt ſeptimæ Seſſioni.

Digitized by Google

PRÆSIDENTES ET LEGATI.

R.& Illuſtriſſimus D. D. Ioannes Maria, Epiſc. Præneſtinus, de Monte, Aretinus.

R.& Illuſtriſſimus D. D. Marcellus tituli S. Crucis in Hieruſalem presbyter, Ceruinus. Politianus.

Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, ſacri Concilij Præſidentes, & Apoſtolici de latere Legati.

CARDINALIS.

R. D. Petrus Paceccus, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ presbyter Cardinalis, & Epiſc. Gienenſis, Hiſpanus.

ARCHIEPISCOPI.

R. D. Andreas Cornelius, Archiepiſcopus Spalatrenſis, Venetus.

R.D. Saluator Alexius Saſſarus, Archiepiſcopus Turitan. Hiſpanus.

R. D. Ludouicus Chieregatus, Archiepiſc. Antibarenſis, Vicent.

R.D. Iacobus Cauchus, Archiepiſc. Corcyren. Venetus.

R. D. Ioannes Michaël Sarracenus, Archiepiſc. Materanus & Acheruntinus, Neapol.

R.D. Sebaſtianus Lecauela, Archiepiſc. Naxien. Græcus.

R.D. Olaus Magnus, Archiepiſc. Vpſalen. Gothus.

R.D. Petrus Tagliauia, Archiepiſc. Panormit. Siculus.

R.D. Robertus Waucop, Archiepiſ. Armachan. Scotus.

EPISCOPI.

R.D. Marcus Vigerius, Epiſcopus Senogallien. Soanen.

R.D. Philos RoueRella, Epiſcopus Aſculan. Ferrarien.

R.D. Thomas Campegius, Epiſc. Feltren. Bononienſis.

R.D. Benedictus de Nobilibus, Epiſc. Acien. Lucenſis.

R.D. Quintius de Ruſticis, Epiſc. Militen. Romanus.

R.D. Cathalanus Triuultius, Epiſc. Placent. Mediolan.

R. D. Hieronymus Fuſcherius, Epiſc. Torcellan. Venetus.

R. D. Hieronymus Theodolus, Epiſcopus Gaditan. Foroliuien.

R. D. Antonius de Numai, Epiſc. Iſernien. Foroliuien.

R.D. Marcus Anton. Crucius, Epiſc. Tiburtinus, Tiburt.

R.D. Ioannes Lucius Staphyleus, Epiſcopus Sibinicen. Illyricus.

R. D. Guilhelmus à Prato, Epiſcopus Claramontan. Gallus.

R.D. Dionyſius Epiſcopus Chironenſis, & Milopotam. Græcus.

R. D. Braccius Martellus, Epiſc. Fæſulanum, Florent.

R. D. Hieronymus Vida, Epiſc. Albenſis. Cremonen.

R.D. Eliſeus Theodinus, Epiſc. Soranus, Arpinas.

R.D. Iacobus Cortefius à Prato, Epiſc. Vaſionen. Roma.

R.D. Petrus Franciſc. Ferretus, Epiſc. Vercell. Hiporigen.

R.D. Balthaſar Limpus, Epiſc. Portuenſis, Portugallen.

R.D. Balthaſar de Hæredia, Epiſc. Boſſanen. Sardus.

R.D. Angelus Paſchalis, Epiſc. Motulan. Dalmata.

R.D. Alexander de Vrſis, Epiſc. Emonien. Venetus.

R.D. Georgius Cornelius, Epiſc. Taruiſin. Venetus.

R.D. Ioannes Fonſeca, Epiſc. Caſtelli maris, Hiſpan.

R.D. Petrus Bertonus, Epiſc. Fanen. Mutinen.

R.D. Ioannes Campegius, Epiſc. Parentinus, Bononien.

R.D. Ludouicus Simonetta, Epiſc. Piſaurien. Mediolan.

R.D. Aloyſius Lypomanus, Epiſcopus Mothonen. coadiutor Veronen. Venetus.

R.D. Philippus Archintus, Epiſcopus Salutiarum, Vicarius S.D.N. Papæ in Vrbe, Mediolan.

R.D. Ioannes Petrus Ferretus, Epiſc. Milen. Rauennat.

R.D. Claudius de la Guiſche, Epiſc. Mirapicen. Gallus.

R. D. Ioannes Salazar de Burgo, Epiſcopus Lancianen. Hiſpanus.

R. D. Hieronymus de Bononia, Epiſcopus Syracuſan. Siculus.

R.D. Ægidius Falſetta, Epiſc. Caprulan. Cingulan.

A R.D. Ricardus Patus, Epiſc. Wigornien. Anglicus.

R.D. Cornelius Muſſus, Epiſc. Bitontin. Placentin.

R.D. Marcus Malperius, Epiſc. Corſulan. Venetus.

R.D. Iacobus Iacobellus, Epiſc. Bellicaſtren. Roman.

R.D. Franciſcus de Nauarra, Epiſc. Pacen. Hiſpanus.

R.D. Didacus de Alaba, Epiſc. Aſtoricen. Hiſpanus.

R.D. Thomas Caſellus, Epiſc. Bitonorien. Roſſanen.

R. D. Galeatius Florimontius, Epiſcopus Aquinaten. Sueſſan.

R.D. Petrus de Auguſtinis, Epiſc. Oſcen. Hiſpanus.

R.D. Philippus Bonus, Epiſc. Famaguſt. Venetus.

R.D. Ioannes Baptiſta Cicada, Epiſc. Albiganen. Auditor Cameræ Apoſtolicæ, Ianuen.

B R.D. Thomas de Stella, Epiſc. Salpen. Venetus.

R.D. Gregorius Caſtagnola, Epiſc. Mylen. Græcus.

R.D. Bernardus Diaz, Epiſc. Calagurritan. Hiſpanus.

R.D. Petrus Donatus Cæſius, Epiſc. Narnien. de Cæſis.

R.D. Antonius de Cruce, Epiſc. Canarien. Hiſpanus.

R.D. Sebaſtianus Pighinus, Epiſc. Alyphantus, Auditor Rotæ Romanæ, Rhegien.

R.D. Ambroſius Catharinus Politus, Epiſc. Minorienſis, Senenſis.

PROCVRATORES ABSENTIVM.

C R. D. Claudius Zayus, procurator Reuerendiſſimi & Illuſtriſſimi domini, D. Othonis Truchſes, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis & Epiſcopi Auguſtenſis, Sabaudienſis.

R.D. Ambroſius Pelargus, Ordinis Prædicatorum, procurator Reuerendiſſimi D. D. Archiepiſcopi Treuerenſis, ſacri Imperij Electoris, German.

ABBATES.

R. D. Lucianus de Othonibus, Abbas Pompoſiæ Ferrarienſis, Mantuan.

R. D. Chryſoſtomus Gimilianenſis, Abbas S. Trinitatis de Caieta, Calaber.

D

GENERALES.

R. D. Franciſcus Romæus, Generalis Ordinis Prædicatorum, Aretinus.

R. D. Bonauentura Pius, Generalis Ordinis Minorum Conuentualium, Coſtacciarius.

R. D. Hieronymus Seripandus, Generalis Ordinis Eremitarum S. Auguſtini, Neapolit.

R. P. Nicolaus Audetus, Generalis Ordinis Carmelitarum, Cyprius.

R.D. Auguſtinus Bonucius, Generalis Ordinis S. Mariæ Seruorum, Aretinus.

E

Angelus Maſſarellus ſacri Concilij Secretarius.

DECRETVM DE SACRAMENTIS ECcleſiæ, publicatum in ſacroſancta œcumenica, & generali Tridentina Synodo, ſeptima ſeſſione, die tertia Martij, 1547.

PROOEMIVM.

F AD conſummationem ſalutaris de iuſtificatione doctrinæ, quæ in præcedenti proxima ſeſſione, vno omnium Patrum conſenſu promulgata fuit, conſentaneum viſum eſt, de ſanctiſſimis Eccleſiæ Sacramentis agere, per quæ omnis vera iuſtitia vel incipit, vel cœpta augetur, vel amiſſa reparatur. Propterea ſacroſancta œcumenica & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitimè congregata, præſidentibus in ea eiſdem Apoſtolicæ Sedis Legatis, ad errores eliminandos, & extirpandas hæreſes, quæ circa ſanctiſſima ipſa ſacramenta hac noſtra tempeſtate, tum de damnatis olim à Patribus noſtris hæreſibus ſuſcitatæ, tum etiam de nouo adinuentæ ſunt, quæ Catholicæ Eccleſiæ puri-

puritati, & animarum ſaluti magnoperè officiũt, ſanctarum ſcripturarum doctrinæ, Apoſtolicis traditionibus, atque aliorum Conciliorum & Patrum conſenſui inhærendo, hos præſentes Canones ſtatuendos & decernendos cenſuit; reliquos qui ſuperſunt ad cœpti operis perfectionem deinceps diuino ſpiritu adiuuante editura.

CANONES DE SACRAMENTIS.

CAN. I.

SI quis dixerit, Sacramenta nouæ legis non fuiſſe omnia à Ieſu Chriſto Domino noſtro inſtituta, aut eſſe plura, vel pauciora, quàm ſeptem, videlicet, Baptiſmum, Confirmationem, Euchariſtiam, Pœnitentiam, Extremam vnctionem, Ordinem, & Matrimonium, aut etiam aliquod horum ſeptem non eſſe verè, & propriè ſacramentum; Anathema ſit.

CAN. 2.

Si quis dixerit, ea ipſa nouæ legis ſacramenta à ſacramentis antiquę legis non differre, niſi quia cæremoniæ ſunt alię, & alij ritus externi; Anathema ſit.

CAN. 3.

Si quis dixerit, hæc ſeptem ſacramẽta ita eſſe inter ſe paria, vt nulla ratione aliud ſit alio dignius: Anathema ſit;

CAN. 4.

Si quis dixerit, ſacramenta nouæ legis non eſſe ad ſalutem neceſſaria, ſed ſuperflua & ſine eis, aut eorum voto per ſolam fidem homines à Deo gratiam iuſtificationis adipiſci, licet omnia ſingulis neceſſaria non ſint; Anathema ſit.

CAN 5.

Si quis dixerit, hæc ſacramenta propter ſolam fidem nutriendam inſtituta fuiſſe; Anathema ſit.

CAN. 6.

Si quis dixerit, ſacramenta nouæ legis nõ continere gratiam, quam ſignificant; aut gratiam ipſam non ponentibus obicem non conferre, quaſi ſigna tantùm externa ſint acceptę per fidem gratiæ vel iuſtitiæ, & notæ quædam Chriſtianæ profeſſionis, quibus apud homines diſcernuntur fideles ab infidelibus; Anathema ſit.

CAN. 7.

Si quis dixerit, non dari gratiã per huiuſmodi ſacramẽta ſemper & omnibus, quantum eſt ex parte Dei, etiamſi ritè ea ſuſcipiant, ſed aliquando & aliquibus Anathema ſit.

CAN. 8.

Si quis dixerit, per ipſa nouæ legis ſacramenta ex opere operato non conferri gratiam, ſed ſolam fidem diuinæ promiſſionis ad gratiam conſequẽdam ſufficere; Anathema ſit.

CAN. 9.

Si quis dixerit, in tribus ſacramentis, Baptiſmo ſcilicet, Confirmatione, & Ordine, non imprimi characterem in anima, hoc eſt ſignum quod ſpirituale & indelebile, vnde ea iterari non poſſunt; Anathema ſit.

CAN. 10.

Si quis dixerit, Chriſtianos omnes in verbo & omnibus ſacramẽtis adminiſtrandis habere poteſtatẽ; Anathema ſit.

CAN. 11.

Si quis dixerit, in miniſtris, dum ſacramenta conficiunt & conferunt, non requiri intentionem ſaltem faciẽdi quod facit Eccleſia; Anathema ſit.

CAN. 12.

Si quis dixerit, miniſtrum in peccato mortali exiſtẽtem, modò omnia eſſentialia, quę ad ſacramentum conficiendum, aut conferendum pertinent, ſeruauerit, nõ conficere, aut conferre ſacramentum; Anathema ſit.

CAN. 13.

Si quis dixerit, receptos & approbatos Eccleſiæ Catholicæ ritus in ſolemni ſacramẽtorum adminiſtratione adhiberi cõſuetos, aut contemni, aut ſine peccato à miniſtris pro libito omitti, aut in nouos alios per quemcunque Eccleſiarum paſtorem mutari poſſe; Anathema ſit.

De Baptiſmo.

CAN. 1.

Si quis dixerit, Baptiſmum Ioannis habuiſſe eãdem vim Baptiſmo Chriſti; Anathema ſit.

CAN. 2.

Si quis dixerit, aquam veram & naturalem non eſſe de neceſſitate Baptiſmi, atq; ideo verba illa Domini noſtri Ieſu; Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto; ad metaphoram aliquam detorſerit; Anathema ſit. Ioan. 3.

CAN. 3.

Si quis dixerit, In Eccleſia Romana, quæ omnium Eccleſiarum mater eſt & magiſtra, nõ eſſe veram de baptiſmi ſacramento doctrinam; Anathema ſit.

CAN. 4.

Si quis dixerit, Baptiſmum, qui etiam datur ab hæreticis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, cum intentione faciendi quod facit Eccleſia, non eſſe verum Baptiſmum; Anathema ſit.

CAN. 5.

Si quis dixerit, Baptiſmum liberum eſſe, hoc eſt, non neceſſarium ad ſalutem; Anathema ſit.

CAN. 6.

Si quis dixerit, Baptizatum non poſſe, etiam ſi velit, gratiam amittere, quantumcumque peccet, niſi nolit credere; Anathema ſit.

CAN. 7.

Si quis dixerit, Baptizatos per Baptiſmum ipſum ſolius tantùm fidei debitores fieri, non autem vniuerſę legis Chriſti ſeruandæ; Anathema ſit.

CAN. 8.

Si quis dixerit, Baptizatos liberos eſſe ab omnibus ſanctæ Eccleſiæ præceptis, quæ vel ſcripta vel tradita ſunt, ita vt ea obſeruare non teneantur, niſi ſe ſua ſponte illis ſubmittere voluerint; Anathema ſit.

CAN. 9.

Si quis dixerit, ita reuocandos eſſe homines ad Baptiſmi ſuſcepti memoriam, vt vota omnia quæ poſt Baptiſmum fiunt, vi promiſſionis in Baptiſmo ipſo iam factæ, irrita eſſe intelligant, quaſi per ea, & fidei quam profeſſi ſunt, detrahatur, & ipſi Baptiſmo; Anathema ſit.

CAN. 10.

Si quis dixerit, peccata omnia, quæ poſt Baptiſmum fiũt, ſola recordatione & fide ſuſcepti Baptiſmi vel dimitti, vel venialia fieri; Anathema ſit.

CAN. 11.

Si quis dixerit, verum & ritè collatum Baptiſmũ iterandum eſſe illi, qui apud infideles fidẽ Chriſti negauerit, cùm ad pœnitentiam conuertitur; Anathema ſit.

CAN. 12.

Si quis dixerit neminem eſſe baptizandum, niſi ea ætate, qua Chriſtus baptizatus eſt, vel in ipſo mortis articulo; Anathema ſit.

CAN. 13.

Si quis dixerit, paruulos, eo quod actum credendi non habent, ſuſcepto Baptiſmo inter fideles computandos non eſſe, ac propterea cùm ad annos diſcretionis peruenerint, eſſe rebaptizandos; aut præſtare omitti eorum baptiſma, quàm eos non actu proprio credentes, baptizari in ſola fide Eccleſiæ; Anathema ſit.

CAN. 14.

Si quis dixerit, huiuſmodi paruulos baptizatos, cũ adoleuerint, interrogandos eſſe, an ratum habere velint, quod patrini eorum nomine, dum baptizarentur, polliciti ſunt, & vbi ſe nolle reſponderint, ſuo eſſe arbitrio relinquẽdos, nec alia interim pœna ad Chriſtianam vitam cogendos, niſi vt ab Euchariſtiæ, aliorumq; ſacramentorum perceptione arceatur, donec reſipiſcant; Anathema ſit.

DE CONFIRMATIONE.

CANON I.

Si quis dixerit, Confirmationem baptizatorum ocioſam cæremoniam eſſe, & non potiùs verum & proprium ſacramentum; aut olim nihil aliud fuiſſe, quàm catecheſim quandam, qua adoleſcentiæ proximi, fidei ſuæ rationem coram Eccleſia exponebant; Anathema ſit.

CAN. 2.

Si quis dixerit, iniurios eſſe Spiritui ſancto eos, qui ſacro Confirmationis chriſmati virtutem aliquam tribuunt; Anathema ſit.

CAN. 3.

Si quis dixerit, ſanctæ Confirmationis ordinarium miniſtrum non eſſe ſolum Epiſcopum, ſed quemuis ſimplicem ſacerdotem; Anathema ſit.

DECRETVM DE REFORMATIONE, PVBlicatum in eadem ſeptima Seſſione Concilij Tridentini, die verò tertia menſis Martij anno 1547.

EADEM ſacroſancta Synodus, eiſdem præſidētibus Legatis, incœptum reſidentiæ & reformationis negotium ad Dei laudem, & Chriſtianæ religionis incrementum proſequi intendens, vt ſequitur, ſtatuendum cenſuit, ſalua ſemper in omnibus Sedis Apoſtolicæ auctoritate.

CAPVT I.

Ad Cathedralium eccleſiarum regimen nullus, niſi ex legitimo matrimonio natus, & ætate matura, grauitate morum, literarumq; ſcientia, iuxta conſtitutionem Alexandri Tertij, quæ incipit: Cùm in cunctis, in Concilio Lateranēſi promulgatam, præditus aſſumatur.

Cap. 16. Conc. Later.

CAP. 2.

Nemo, quacumque etiam dignitate, gradu aut præeminentia præfulgens, plures Metropolitanas, ſeu cathedrales Eccleſias in titulum, ſiue commendam, aut alio quouis nomine, contra ſacrorum Canonum inſtituta recipere, & ſimul retinere præſumat; cùm valdè felix ſit ille cenſendus, cui vnam Eccleſiam benè ac fructuoſè, & cùm animarũ ſibi commiſſarũ ſalute regere contigerit. Qui autem plures Eccleſias cōtra præſentis decreti tenorem nunc detinent, vna, quam maluerint, retenta, reliquas infra ſex menſes, ſi ad liberam Sedis Apoſtolicæ diſpoſitionē pertineant alias infra annum dimittere teneantur: alioquin Eccleſiæ ipſæ, vltimo obtenta duntaxat excepta, eo ipſo vacare cenſeantur.

I. 1020.

CAP. 3.

Inferiora beneficia eccleſiaſtica, præſertim curam animarum habentia, perſonis dignis & habilibus, & quæ in loco reſidere, ac per ſeipſos curam ipſam exercere valeant, iuxta Conſtitutionem Alexandri Tertij in Lateranenſi, quæ incipit: Quia nonnulli: & aliam Gregorij Decimi, in generali Lugdunenſi Concilio, quæ incipit: Licet canon editam, conferantur: aliter autem facta collatio ſiue prouiſio, omninò irritetur: & Ordinarius collator pœnas conſtitutionis Concilij generalis, quæ incipit: Graue nimis; ſe nouerit incurſurum.

C. 13. Cōc. Later.

C. 30. Cōcil Later. ſub Innoc. 3.

CAP. 4.

Quicunque de cætero plura curata, aut aliàs incompatibilia beneficia Eccleſiaſtica, ſiue per viam vnionis ad vitam, ſeu commendæ perpetuæ, aut alio quocunque nomine & titulo contra formam ſacrorum Canonum, & præſertim conſtitutionis Innocentij Tertij, quæ incipit: De multa; recipere, ac ſimul retinere præſumpſerit, beneficijs ipſis iuxta ipſius conſtitutionis diſpoſitionem ipſo iure, etiam præſentis Canonis vigore, priuatus exiſtat.

C. 29 Cōcil. Later.

CAP. 5.

Ordinarij locorum quoſcumque plura curata, aut aliàs incompatibilia beneficia Eccleſiaſtica obtinentes, diſpenſationes ſuas exhibere diſtrictè compellant: & aliàs procedant iuxta conſtitutionem Gregorij Decimi, in generali Lugdunenſi Concilio editam, quæ incipit: Ordinarij; quam eadem ſancta Synodus innouandam cenſet & innouat; addens inſuper, quod ipſi Ordinarij etiam per idoneorum vicariorum deputationem, & cōgruæ portionis fructuum aſſignationem omninò prouideant, vt animarum cura nullatenus negligatur, & beneficia ipſa debitis obſequijs minimè defraudentur: appellationibus, priuilegijs, & exemptionibus quibuſcumque, etiam cùm iudicum ſpecialium de- A putatione, & illorum inhibitionibus in præmiſſis nemini ſuffragantibus.

CAP. 6.

Vniones perpetuæ à quadraginta annis citra factæ, examinari ab Ordinarijs, tamquàm à Sede Apoſtolica delegatis, poſſint; & quæ per ſubreptionem vel obreptionem obtentæ fuerint, irritæ declarentur. Illa verò quæ à dicto tempore citra conceſſæ, nondum in toto, vel in parte ſortitæ ſunt effectum, & quę deinceps ad cuiuſuis inſtantiam fient, niſi eas ex legitimis, aut aliàs rationabilib' cauſis, coram loci Ordinario, vocatis quorum intereſt, verificandis, factas fuiſſe cōſtiterit; per ſubreptionem obtentæ præſumantur, ac propterea, niſi aliter à Sede Apoſtolica declaratum fue- B rit, viribus omninò careant.

CAP. 7.

Beneficia Eccleſiaſtica curata, quæ Cathedralibus, Collegiatis, ſeu alijs Eccleſijs, vel monaſterijs, beneficijs, ſeu collegijs, aut pijs locis quibuſcumque perpetuò vnita & annexa reperiuntur, ab Ordinarijs locorum annis ſingulis viſitentur; qui ſolicitè prouidere procurent, vt per idóneos Vicarios, etiam perpetuos (niſi ipſis Ordinarijs pro bono Eccleſiarum regimine aliter expedire videbitur) ab eis cum tertiæ partis fructuum, aut maiori, vel minori, arbitrio ipſorum Ordinariorum, portione, etiam ſuper certa re aſſignāda, ibidem deputandos, animarum cura laudabiliter exer- C ceatur: appellationibus, priuilegijs, exemptionibus, etiam cum iudicum deputatione, & illorum inhibitionibus quibuſcumque in præmiſſis minimè ſuffragantibus.

CAP. 8.

Locorum Ordinarij Eccleſias quaſcumque, quomodolibet exemptas auctoritate Apoſtolica ſingulis annis viſitare teneantur, & opportunis iuris remedijs prouidere, vt quæ reparatione indigent, reparentur; & cura animarum, ſi qua illis immineat, alijſque debitis obſequijs minimè defraudentur: appelationibus, priuilegijs, conſuetudinibus, etiam ab immemorabili tempore præſcriptis, iudicum deputationibus, & illorum inhibitionibus penitus exclu- D ſis.

Ad maiores Eccleſias promoti munus conſecrationis infra tempus à iure ſtatutum ſuſcipiant, & prorogationes vltra ſex menſes conceſſæ nulli ſuffragentur.

CAP. 10.

Non liceat capitulis Eccleſiarum, ſede vacante, infra annum à die vacationis, ordinandi licentiam, aut literas dimiſſorias, ſeu reuerendas, vt aliqui vocant, tam ex iuris communis diſpoſitione, quam etiam cuiuſuis priuilegij, aut conſuetudinis vigore, alicui qui beneficij eccleſiaſtici recepti, ſiue recipiendi occaſione arctatus non fuerit, concedere. ſi ſecùs fiat, Capitulum contrauenien eccleſiaſtico, ſubiaceat interdicto; & ſic ordinati, ſi in minoribus ordini- E bus conſtituti fuerint, nullo priuilegio clericali, præſertim in criminalibus, gaudeant; in maioribus verò, ab executione ordinum, ad beneplacitum futuri Prælati, ſint ipſo iure ſuſpenſi.

CAP. 11.

Facultates de promouendo à quocumque nō ſuffragentur, niſi habentes legitimam cauſam, ob quam à proprijs Epiſcopis ordinari non poſſint, in literis exprimendā: & tunc non ordinentur, niſi ab Epiſcopo in ſua diœceſi reſidente, aut pro eo pontificalia exercente, & diligenti præuio examine.

CAP. 12.

Facultates de non promouendo, præterquàm in caſibus F à iure expreſſis, conceſſæ, ad annum tantùm ſuffragentur.

CAP. 13.

Præſentati, ſeu electi, vel nominati à quibuſuis eccleſiaſticis perſonis, etiam Sedis Apoſtolicæ Nuntijs, ad quæuis eccleſiaſtica beneficia non inſtituantur, nec confirmentur, neque admittantur, etiam prætextu cuiuſuis priuilegij, ſeu conſuetudinis, etiam ab immemorabili tempore præſcriptæ, niſi fuerint prius à locorum Ordinarijs examinati, & idonei reperti: & nullus appellatiōis remedio ſe tueri poſſit, quo minus examen ſubire teneatur: præſentatis tñ, electis,

ſeu

ſeu nominatis ab Vniuerſitatibus, ſeu Collegijs generalium ſtudiorum exceptis.

CAP. 14.

In exemptorum cauſis conſtitutio Innocētij Quarti, quæ incipit: Volentes; in generali Concilio Lugdunēſi edita, ſeruetur: quam eandem ſacroſancta Synodus innouādam cenſuit, & innouat: addendo inſuper, quod in ciuilibus cauſis mercedum, & miſerabilium perſonarum, clerici ſæculares, aut regulares extra monaſterium degentes, quomodolibet exempti, etiam ſi certum iudicem à Sede Apoſtolica deputatum in partibus habeant; in alijs verò, ſi ipſum iudicē non habuerint, coram locorum Ordinarijs, tamquàm in hoc ab ipſa ſede delegatis, conueniri, & iure medio ad ſoluendum debitum cogi & compelli poſſint: priuilegijs, exemptionibus, Conſeruatorum deputationibus, & eorum inhibitionibus aduerſus præmiſſa nequaquàm valituris.

C.1. de priuileg. in 6.

CAP. 15.

Curent Ordinarij, vt hoſpitalia quæcumque à ſuis adminiſtratoribus, quocumq; illi nomine cenſeantur, etiā quomodolibet exemptis, fideliter & diligenter gubernentur; conſtitutionis Concilij Viennenſis, quæ incipit: Quia contingit; forma ſeruata; quam quidem conſtitutionem eandem ſancta Synodus innouandam duxit, & innouat, cum derogationibus in ea contentis.

C.17. quia contingit de relig. domibus.

Indictio futuræ Seſſionis.

Item hæc ſacroſancta Synodus ſtatuit & decreuit, proximam futuram Seſſionem habendā & celebrandam eſſe die Iouis feria quinta poſt ſequētem Dominicam in Albis, quæ erit vigeſimaprima menſis Aprilis præſentis anni milleſimi quingenteſimi quadrageſimiſeptimi.

Et quia ego Angelus Maſſarellus, Sanctoſeuerinas, vtriuſque Iuris Doctor, & Protonotarius Apoſtolicus, ac ſacri Tridentini Concilij Secretarius, publicationi ſupraſcriptorum decretorum, manu aliena mihi fida ſcriptorum, interfui, & ea cum originalibus quæ penes me ſunt, collata ſunt, & cum eis cōcordant: ideo ſupraſcripta decreta ſingula manu mea propria obſignaui, ac de eis omnibus, ad quorum manus peruenerint, fidem facio indubitatam.

BVLLA FACVLTATIS TRANSFERENDI CONCILIJ.

PAVLVS Epiſcopus, ſeruus ſeruorum DEI, Venerabili fratri Ioanni Mariæ Epiſcopo Præneſtino, & dilectis filijs Marcello tituli ſanctæ Crucis in Hieruſalem Preſbytero, ac Reginaldo S. Mariæ in Coſmedin Diacono Cardinalibus, noſtris & Apoſtolicæ Sedis Legatis de Latere, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Regimini vniuerſalis Eccleſiæ, meritis licet imparibus, diſponente Domino præſidentes, noſtri officij partes eſſe putamus, vt ſi quid grauius cauſa Reipublicæ Chriſtianæ conſtituendum ſit, id nō modò tempore opportuno, verùm etiam loco commodo, & idoneo perficiatur. Cùm itaq; nos nuper, poſtquàm ſuſpenſionem celebrationis ſacri œcumenici & vniuerſalis Cōcilij, alias per nos in ciuitate Tridentina ex cauſis tunc expreſſis, de venerabilium fratrum noſtrorum S.R.E. Cardinalium conſilio & aſſenſu indicti, ex certis alijs etiam tunc expreſſis cauſis, vſque ad aliud opportunius & commodius tempus per nos declarandum, de ſimili conſilio & aſſenſu factam, audita pace inter chariſſimos in Chriſto filios noſtros, Carolum Romanorum Imperatorem ſemper Auguſtum, & Franciſcum Francorum Regem Chriſtianiſſimum conciliata, pari conſilio & aſſenſu ſuſtuleramus & amoueramus, nequeuntes ipſi, tunc legitimè impediti, ad dictam ciuitatem perſonaliter accedere, & eidem concilio intereſſe, vos noſtros & Apoſtolicæ Sedis Legatos de latere in eodem Concilio de ſimili conſilio cōſtituerimus & deputauerimus, voſque ad eamdem ciuitatem tamquàm pacis angelos deſtinauerimus, prout in diuerſis noſtris deſuper cōfectis literis plenius continetur: Nos ne tam ſanctum celebrationis Cōcilij huiuſmodi opus ex incommoditate loci, aut aliàs quouis modo impediatur, aut plus debito differatur, opportunè prouidere volentes: Motu proprio, & ex certa

A ſcientia ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, parique conſilio & aſſenſu, vobis inſimul, aut duobus ex vobis, reliquo legitimo impedimento detento, ſeu inde forè abſente, quandocumque vobis videbitur, Concilium prędictum de eadem ciuitate Tridentina ad quamcumque aliam commodiorem & opportuniorem ſeu tutiorem ciuitatem, de qua vobis etiam videbitur, transferēdi & mutandi, ac illud in ipſa ciuitate Tridentina ſupprimendi & diſſoluendi, necnon Prælatis & alijs perſonis Concilij huiuſmodi, ne in eo ad vlteriora in dicta ciuitate Tridentina procedant, etiam ſub cenſuris & pœnis eccleſiaſticis inhibendi, ac idem Concilium in alia ciuitate huiuſmodi, ad quam illud transferri & mutari contigerit, continuandi, tenendi, & celebrandi,
B & ad illud Prælatos & alias perſonas Concilij Tridentini huiuſmodi, etiam ſub periurij, & alijs in literis indictionis Concilij huiuſmodi expreſſis pœnis euocandi, eidemq; ſic tranſlato & mutato Concilio nomine, & auctoritate prædictis præſidendi, ac in eo procedendi, cæteraque in præmiſſis, & circa ea neceſſaria & opportuna, alias iuxta priorum vobis directarum literarum continentiam & tenorem faciendi, ſtatuendi, ordinandi & exequendi plenam & liberam Apoſtolica auctoritate tenore pręſentium concedimus poteſtatem & facultatem, ratum & gratum habituri quidquid per vos in pręmiſſis factum, ſtatutum, ordinatum, executumue fuerit, idque facturi, auctore Domino, inuiolabiliter
C obſeruari: nō obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrarijs quibuſcumque. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ apud S. Petrum, anno incarnationis Dominicæ 1547. octauo Kalend. Martij, Pontificatus noſtri anno vndecimo.

Fab. Epiſcopus Spol.
B. Motta.

D Hucuſque progreſſum fuit Concilium Tridentinum ſub Paulo Tertio, à quo poſteà Conciliū idem Bononiam trāſlatum, illic ad tempus eſt intermiſſum. Interim verò Paulus Tertius viam vniuerſæ carnis ingreſſus, ſucceſſorem habuit Iulium Tertium, ſub quo poſteà conuocatum eſt iterum in eadem ciuitate Tridentina, & vocati omnes, qui ſolent intereſſe Concilio, ad primam diem Maij, M.D.LI. Qua die adfuit præſens Legatus Creſcentius tum nonnullis Epiſcopis, nihil tamē actum eſt propter paucitatem Epiſcoporum vſque ad xj. Octobris eiuſdem anni, qua die celebrata eſt
E tertia Seſſio ſub Iulio Pontifice.

SESSIO VIII.

DECRETVM, ſancitum, & publicatum in octaua Seſſione, habita die vndecimo menſis Martij 1547. ſuper tranſlatione Cōcilij ex Tridēto ad ciuitatem Bononien. rogante Reuerendiſſimo & Illuſtriſſimo Domino Cardinale de Mōte, ipſius Concilij Præſidente & Legato Patrum ſententias ſub infraſcripta forma, videlicet:

Placet ne vobis decernere & declarare, de huiuſmodi morbo ex præmiſſis & alijs allegatis ita manifeſtè & notoriè conſtare, vt Prælati in hac ciuitate ſine vitæ diſcrimine
F commorari, & in ea idcirco inuiti munimine retineri poſſint & debeant? itemque attento receſſu multorum Prælatorum poſt proximè præteritam Seſſionem, & attentis proteſtationibus aliorum complurium Prælatorum in congregationib. generalib. factis, hinc omninò timore ipſius morbi abire volentiū, qui iuſtè detineri non poſſunt, & ex quorum diſceſſu Concilium vel diſſolueretur, vel ex paucitate Prælatorum bonus eius progreſſus impediretur: & attento etiam imminenti periculo vitæ, & alijs cauſis per aliquos ex Patrib° in ipſis cōgregationibus allegatis, vtpotè notoriè veris & legitimis: placet ne vobis ſimiliter decernere & declarare, pro cōſeruatione & proſecutione ipſius Concilij, & ſecuritate vitæ ipſorū Prælatorū, Concilium ipſum ad ciuita-

Digitized by Google

tem Bononiæ,veluti ad locum magis paratum,ſalubrem & idoneum, pro tempore transferendum eſſe, & ex nunc transferri, & ibidem Seſſionem iam indictam, ſtatuta die vigeſimaprima Aprilis celebrandam eſſe, & celebrari; & ſucceſſiue ad vlteriora procedendum, donec Sanctiſſimo Domino noſtro, & ſacro Concilio expedire videbitur, vt ad hunc,ſeu alium locum, cõmunicato etiam conſilio cum inuictiſſimo Cæſare,& Chriſtianiſſimo Rege, & alijs Regibus ac Principibus Chriſtianis, ipſum Concilium reduci poſſit & debeat. A

Decretum ſupraſcriptum placuit longè maiori parti Patrum,contradicentibus tamen, & palàm reclamantibus Patribus nonnullis.

NOMINA, COGNOMINA ET PAtriæ prælatorum,qui interfuerunt tranſlationi Concilij.

Præſidentes & Legati.

R.& Illuſtriſſimus D. D. Ioannes Maria,Epiſc. Præneſtinus,de Monte,Aretin.

R.& Illuſtriſſimus D.D.Marcellus tituli ſanctæ Crucis in Hieruſalem preſbyter,Ceruinus.Politianus.

Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, ſacri Cõcilij Præſidentes,& Apoſtolici de latere Legati.

ARCHIEPISCOPI.

R.D. Andreas Cornelius, Archiepiſcopus Spalatrenſis. Venetus.

R.D. Ludouicus Chieregatus, Archiepiſcopus Antibarenſis.Vicent.

R.D.Ioannes Michael Sarracenus, Archiepiſc. Materan. & Acheruntin.Neapolitan.

R. D. Sebaſtianus Lecauela, Archiepiſcopus Naxien. Græcus.

R D.Olaus Magnus,Archiepiſcopus Vpſalen.Gothus.

R.D. Robertus Waucop, Archiepiſcopus Armachan. Scotus. D

EPISCOPI.

R.D.Philos Ronerella,Epiſcopus Aſculan.Ferrarien.

R.D.Thomas Campegius,Epiſc.Feltren.Bononienſis.

R.D.Benedictus de Nobilibus, Epiſcopus Aſcien. Lucenſis.

R. D. Quintius de Ruſticis, Epiſcopus Militen. Romanus.

R.D. Antonius de Numai, Epiſcopus Iſernien. Foroliuien.

R. D. Cathalanus Triuultius,Epiſcopus Placentin. Mediolanen. E

R.D.Hieronymus Fuſcherus,Epiſcopus Torcellan. Venetus.

R. D.Hieronymus de Theodulis, Epiſcopus Gaditan. Foroliuien.

R.D.Ioannes Lucius Staphyleus, Epiſcopus Sibinicen. Illyricus.

R.D.Hieronymus Vida,Epiſcopus Albenſis.Cremonen.

R.D. Iacobus Corteſius à Prato, Epiſcopus Vaſionen. Roman.

R. D. Alexander de Vrſis, Epiſcopus Emonien. Venetus.

R. D. Georgius Cornelius, Epiſcopus Taruiſin. Venetus. F

R.D.Ioannes Campegius, Epiſcopus Parentinus, Bononien.

R.D. Ludouicus Simonetta, Epiſcopus Piſaurien. Mediolanen.

R.D.Aloyſius Lypomanus. Epiſc.Mothonen.coadiutor Veronen.Venetus.

R. D. Philippus Archintus,Epiſc.Salutiarum, Vicarius S. R.D.Papæ in Vrbe.Mediol.

R.D.Ioannes Petrus Ferretus,Epiſ.Mylen.Rauennaten.

R.D.Ægidius Flaſetta,Epiſc.Caprulan.Cingulan.

R. D. Richardus Parus, Epiſcopus Wigornienſis. Anglicus.

R. D. Marcus Maliperius, Epiſcopus Corſulan. Venetus.

R.D.Iacobus Iacobellus,Epiſc.Bellicaſtren.Roma.

R.D.Thomas Caſelus,Epiſc.Britonorien.Roſanen.

R.D.Ioan.Baptiſta Cicada,Epiſc. Albigan. Auditor Cameræ Apoſtolicæ.Gienen.

R.D.Philippus Bonus,Epiſc.Famauguſt.Venetus.

R.D.Gregorius Caſtagnola,Epiſc.Mylen.Græcus.

R.D. Petrus Donatus Cæſius, Epiſcopus Narnien. de Cæſis.

B A.D. Sebaſtianus Pighinus, Epiſco. Alyphan. Romanæ Rotæ Auditor.Rhegien.

R. D.Ambroſius Catharinus Politus, Epiſcopus Minoric. Senen.

ABBATES.

R.D.Lucianus de Othonibus, Abbas Pompoſiæ Ferrarien.Mantuan.

R.D.Chryſoſt.Gimilianen. Abbas S.S.Trinitatis de Caieta.Calaber.

C

GENERALES.

R. P. Franciſcus Romæus, Generalis ordin. Prædicatorum, Aretinus.

R.P. Hieronymus Seripandus,Generalis ordinis Eremitarum S.Auguſtini Napolitan.

R.P.Auguſtinus Bonucius, generalis ordinis ſanctæ Mariæ Seruorum.Aretinus.

Angelus Maſſarellus, ſacri Concilij Secretarius.

Patres,qui non conſenſerunt in tranſlationem Concilij.

R.& Illuſtriſſ. D.D. Petrus Pacechus, S.R.E. preſbyter Cardinalis & Epiſc.Cienen.Hiſpanus.

ARCHIEPISCOPI.

R.D.Saluator Alexius Saſſarus, Archiepiſcopus Turritan.Hiſpanus.

R. D. Petrus Tagliauia, Archiepiſcopus Panormitan. Siculus.

EPISCOPI.

R.D. Marcus Vigerius, Epiſcopus Senogallien. Sauonen.

R. D. Braccius Martellus, Epiſcopus Fæſularum. Florentin.

R. D. Coriolanus Martyranus, Epiſcopus ſancti Marci. Neapolitan.

R.D.Balthaſar de Hæredia, Epiſc.Roſan.Sardus.

R.D.Ioannes Fonſeca,Epiſc.Caſtelli maris.Hiſpanus.

R.D.Ioannes Salazar,Epiſc.Lancianen.Hiſpanus.

R.D. Hieronymus de Bononia; Epiſcopus Syracuſan. Siculus.

R.D.Franciſcus de Nauarra,Epiſc.Pacen.Hiſpanus.

R.D.Didacus de Alaba,Epiſc.Aſcoricen.Hiſpan.

R.D.Petrus de Auguſtinis,Epiſc.Oſcen.Hiſpanus.

R.D.Bernardus Diaz,Epiſc.Calagurritan.Hiſpanus.

R.D.Antonius de Cruce,Epiſc.Canarien.Hiſpanus.

R.D.Balthaſar Limpus,Epiſc.Portuen,Portugalen.

R. D. Claudius della Guiſche, Epiſcopus Mirapicen. Gallus.

R. D. Galeatius Florimantius, Epiſcopus Aquinaten. Sueſſan.

Digitized by Google

SESSIO IX.

Bononiæ celebrata die 21. menſis Aprilis, 1547.

DECRETVM PROROGATIONIS Seſſionis.

HÆc Sacroſancta, œcumenica & generalis Synodus, quæ dudum in ciuitate Tridentina congregata erat, nunc Bononiæ in Spiritu ſancto legitimè congregata, præſidentibus in ea, nomine ſanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri, D. Pauli, diuina prouidentia Papæ Tertij, eiſdē Reuerendiſſimis Dominis, Dominis Ioanne Maria, Epiſcopo Prænestino de Monte, & Marcello, tituli ſanctæ Crucis in Hieruſalem presbytero, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, & Apoſtolicis de latere Legatis: cōſiderans, quod die 11. menſis Martij præſentis anni, in generali publica Seſſione in eadem ciuitate Tridenti, & in loco conſueto celebrata, omnibuſque agendis de more peractis, ex cauſis tunc inſtantibus, vrgentibus, & legitimis, interueniente etiam auctoritate ſanctæ Sedis Apoſtolicæ, eiſdem reuerendiſſimis Præſidentibus etiam ſpecialiter conceſſa, decreuit & ordinauit, Concilium ex eo loco in hanc ciuitatem transferendum eſſe, ſicuti tranſtulit, itemque Seſſionem pro præſenti die vigeſimaprima Aprilis illic indictam, vt de ſacramentorum, & reformationis materijs, de quibus tractandū propoſuerat, Canones ſancirētur & promulgarentur, in hac ipſa ciuitate Bononiæ celebrari debere: conſiderans q; nonnullos ex Patribus, qui in hoc Concilio intereſſe conſueuerunt, his ſuperioribus maioris hebdomadæ, & ſolemnitatis Paſchalis diebus, in proprijs Eccleſijs occupatos, aliquos etiam alijs impedimentis detentos, huc nondum acceſſiſſe, quos tamen breui affuturos ſperandum eſt; ac propterea factum eſſe, vt non ea, quam ſancta Synodus deſiderabat, Prælatorum frequentia potuerint materiæ ipſæ ſacramentorum & reformationis examinari & diſcuti: vt omnia maturo conſilio cum dignitate & grauitate debita fiāt, bonum, opportunum & expediēs cenſuit, cenſetq; Seſſionem prædictam, quæ hoc ipſo die, vt præfertur, celebranda erat ad diem Iouis infra octauam Pentecoſtes proximè futurā, quo ad ipſas materias expediendas, differendam & prorogandam eſſe, quemadmodum differt ac prorogat; quā diem & rei gerendæ maximè opportunam, & Patribus præſertim abſentibus percommodam iudicauit & indicat: hoc tamen adiecto, quod terminum ipſum ipſa ſancta Synodus pro eius arbitrio & voluntate, ſicuti rebus Concilij putauerit expedire, etiam in priuata congregatione reſtringere, & imminuere poſſit & valeat.

NOMINA, COGNOMINA ET PATRIÆ prælatorum, qui interfuerunt nonæ Seſſioni.

Præſidentes & Legati iidem, qui in Præcedenti Seſſione.

ARCHIEPISCOPI.

R. D. Iacobus Caucus, Archiepiſcopus Corciren. Venetus.

Et alij qui in præcedenti Seſſione, præter Olaum Magnum.

EPISCOPI.

R. D. Marcus Antonius Campegius, Epiſcop. Groſetan. Bononien.

R. D. Dionyſius Græcus, Epiſcopus Chiron. & Millopotamenſis. Græcus.

R. D. Ioannes Baptiſta Campegius, Epiſcopus Maioricen. Bonon.

R. D. Petrus Boriſtius, Epiſcopus Aquen. Flandrus.

R. D. Auguſtinus Zannettus. Epiſ. Sebaſten. Bonon.

R. D. Eliſeus Theodinus, Epiſc Soranus. Arpinas.

R. D. Vincentius de Duranribus, Epiſcopus Thermul. Brixienſ.

R. D. Cornelius Muſſus, Epiſc. Bituntinus. Placentin.

R. D. Galeatius Florimantius, Epiſcopus Aquinaten. Sueſſan.

R. D. Camillus Mantuanus, Epiſcopus Satrianen. Placentin.

Et alij omnes qui in præcedēti Seſſione, demptis his decem, Epiſcopo Feltrenſi, Torcellano. Gaddicen. Albenen. Emonienſi, Parentio, Piſaurien. Albiganen. Mylen. Narnié. Exceptis etiam illis, qui non conſenſerunt trāſlationi Concilij præter Galeatium Florimantium, Epiſcopum Aquinaten. Sueſſan.

ABBATES.

R. D. Chryſoſtomus Gimilianen. Abbas ſanctiſſ. Trinitatis de Caieta. Calaber.

Generales Ordinum iidem, qui in præcedenti.

Et adhuc R. P. Bonauentura Pius, Generalis Ordinis Minorum Conuentualium, Coſtacciarus.

Angelus Maſſarellus, ſacri Concilij Secretarius.

SESSIO DECIMA.

Bononiæ celebrata die ſecunda menſis Iunij 1547.

DECRETVM PROROGATIONIS Seſſionis.

QVAMVIS hæc ſacroſancta Oecumenica & generalis Synodus Seſſionem, quæ die vigeſimaprima menſis Aprilis proximè præteriti, ſuper ſacramentorum & reformationis materijs in hac inclyta ciuitate Bononiæ, ex decreto in vrbe Tridentina in publica Seſſione die vndecima menſis Martij promulgato, celebranda erat: propter aliquas cauſas, ac præſertim propter abſentiam nonnullorum Patrum, quos breui affuturos ſperabat, ad hunc præſentem diem differendam & prorogandam eſſe decreuerit: volens tamen cum his, qui non venerunt, etiam adhuc benignè agere, eadem ſacroſancta Synodus in Spiritu ſancto legitimè congregata, præſidētibus in ea eiſdem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, & Apoſtolicæ Sedis Legatis, ſtatuit & decernit, Seſſionem ipſam, quam hac die ſecunda mēſis Iunij præſentis anni milleſimi quingēteſimi quadrageſimi ſeptimi celebrare decreuerat, ad diem Iouis poſt feſtum Natiuitatis beatę Mariæ Virginis, quę erit decimaquinta menſis Septēbris proximè futuri, quo ad prædictas & alias materias expediendas, differendam & prorogandā eſſe, quemadmodum differt & prorogat: ita tamen, quòd perſequutio diſcuſſionis & examinationis eorum, quæ tam ad dogmata quàm ad reformationem pertinent, interim non omittatur, & terminum ipſum ipſa ſancta Synodus pro eius libito & voluntate, etiam in priuata congregatione abbreuiare & prorogare liberè poſſit & valeat.

R. PRÆLATI, QVI INTERFVERVNT decimæ Seſſioni.

PRÆSIDENTES ET LEGATI.

R. & Illuſtriſſ. D. D. Ioannes Maria Epiſcopus Prænestinus de Monte, Aretinus.

R. & Illuſtriſſ. D. D. Marcellus, tituli ſanctę Crucis in Hieruſalem presbyter, Ceruinus, Politianus.

Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, ſacri Cōcilij Præſidentes, & Apoſtolici de latere Legati.

R. D. AR-

Digitized by Google

R. D. ARCHIEPISCOPI.

Antibaren. Corcyrenſis, Materan. & Acheruntinus, Naxen. Vpſalen. Armacanus.

R. D. EPISCOPI.

Aſculan. Feltren. Aſcien. Militen. Bononien. Iſernien. Sibinicen. Groſſetan. Chironen. & Milloporamenſis, Maioricen. Aquen. Sebaſteenſis, Soranus, Vaſionen. Motulanus, Parentinus, Piſaurienſis, Motonen. Ietacenſis, Salutiarum, Mylenſis, Thermular. Caprulanenſis, Wigornienſis, Gauillicenſis, Bituntinus, Cotſulan. Bellicaſtren. Venuſin. Bitonotien. Aquinaten. Famauguſtan. Laucien. Mylen. Alphan. Minorien.

ABBATES.

R. D. Chryſoſtomus Gimilianenſis, Abbas ſanctiſſimæ Trinitatis de Caieta, Calaber.

GENERALES ORDINVM.

R. P. Bonauentura Pius, Generalis ordinis Minorum conuentualium. Coſtaeciatius.

R. P. Auguſtinus Bonucius, Generalis ord. Sanctæ Mariæ Seruorum. Aretinus.

Angelus Maſſatellus, ſacri Concilij Secretarius.

SESSIONIS VNDECIMÆ prorogatio.

Acta in generali congregatione, habita die Mercurij 14. menſis Septemb. anni milleſimi quingenteſimi quadrageſimiſeptimi, ſuper prorogatione vndecimę Seſſiōis Bononiē.

IN nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, Amē. Anno à Natiuitate eiuſdē M. CCCCC. quadrageſimoſeptimo, indictione quinta, die verò Mercurij decimaquarta mēſis Septembris, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri, D. Pauli, diuina prouidentia Papæ Tertij, anno tertiodecimo, Bononiæ in domo Campegiorum, & ſolitæ reſidentiæ Reuerendiſſimorum & Illuſtriſſ. Dominorum, ſacri Concilij Præſidētium, & Apoſtolicorum de latere Legatorum, & in aula, vbi generales congregationes fieri conſueuerunt, hora circiter vigeſimaprima, habita fuit cōgregatio generalis Patrum ipſius ſacri Concilij: In qua quidem congregatione primum, more ſolito, Reuerendiſſimus & Illuſtriſſimus D. Ioannes Maria, Epiſcopus Præneſtinus, Cardinalis de Monte, ipſius ſacri Concilij Præſidens & legatus inuocauit auxilium ſancti Spiritus, legens alta & intelligibili voce infraſcriptā orationem, videlicet: Adſumus Domine ſancte Spiritus, adſumus quidem peccati immanitate detenti, ſed in nomine tuo ſpecialiter aggregati; veni ad nos, & eſto nobiſcum, & dignare illabi cordibus noſtris; doce nos quid agamus, quo gradiamur, & oſtende quid efficere debeamus, vt te auxiliante, tibi complacere in omnibus valeamus. Eſto ſalus & effector iudiciorum noſtrorum, qui ſolus cū Deo Patre & eius Filio nomen poſſides glorioſum: Non patiaris perturbatores eſſe iuſtitiæ, qui ſummam diligis æquitatem: Non in ſiniſtrum nos ignorantia trahat, non fauor inflectat, non acceptio munerum vel perſonæ corrumpat: ſed iunge nos efficaciter tibi ſolius tuæ gratię dono, vt ſimus in te vnum, & in nullo aberremus à vero: quatenus in nomine tuo collecti, ſic in cunctis teneamus cum moderamine pietatis iuſtitiam, vt hic à te in nullo diſſentiat ſententia noſtra & in futuro pro benè geſtis conſequamur præmia ſempiterna. Qua oratione abſoluta, idem Reuerendiſſimus & Illuſtriſſ. D. Cardinalis de Monte, Præſidens & Legatus præfatus alloquutus fuit patres his verbis, videlicet:

Dies Craſtina, ſanctiſſimi patres, vt dominationes veſtrę ſciūt, erit ea dies, quę ſtatuta fuit à nobis ad ſeſſionē celebran-
A dā. Quot quātisq́; & quam diuerſis circumuenimur anguſtijs, difficultatibus & impedimētis, nemo eſt qui nō videat. Nondū venerūt Prǽlati cōplures, quos ſcim⁹ arripiſſe iter, ac prǽſertim piæ & inclytæ nationis Gallicanæ. Aliqui venerūt hodiè, heri, nudiuſtertius, nudiusquartus, deniq; tam de repentè, vt nō potuerunt ſeipſos & animum ſuū informare in materia tam graui, ampla & diffuſa, prout eſt hæc Sacramētorum Eccleſiæ, & abuſuum innumerabiliū; qui in miniſterio ipſorū Sacramentorum irrepſerunt. Sed quid loquimur de abſentibus, aut de ijs qui nuper venerunt, cùm illi, qui ſemper fuerunt præſentes, & tota æſtate verſati ſunt in diſputationibus & examinationibus, & in audiēdo priuatim, & pu-
B blicè minores theologos, adhuc parati non ſint, neque eſſe potuerint? His difficultatibus accedit atrocitas inſperati caſus Illuſtriſſ. Ducis Placentiæ, qui nos ita detinet occupatos in tuēda libertate ciuitatū Eccleſiæ, vt nos ipſi neq; per horam quidem vel punctum temporis liberi ſimus: Lætamur & gratias agimus Deo, quòd in decreto proximæ præteritæ ſeſſionis fuerit addita illa clauſula in fine, prorogandi & reſtringendi terminum, etiam in priuata congregatione &c. per quā certè magna cura & ſolicitudine leuamur, cùm non oporteat nos imparatos ad Eccleſiam accedere, vt ſeſſionem celebremus. Itaque, ne diutiùs dominationes veſtras perplexas detineamus, conſilium noſtrum eſt, (quid dicimus conſilium? quinimmò neceſſitas) vt beneficio illius
C decreti & clauſulæ nos iuuemus, prorogando nunc terminum Seſſionis, & omittendo craſtina die celebrationem. Cupimus intelligere, vtrum placeat dominationibus veſtris conſilium noſtrum. Hoc puncto abſoluto, agemus de tempore.

Super qua re rogatis ſententijs Patrum, placuit omnibus Seſſionē ipſam, quæ die craſtina celebranda erat, prorogari.

Deinde idem R. & Illuſt. D. Cardinalis de Monte, Præſidens & Legatus præfatus, proſequēdo ſermonem ſuum dixit infraſcripta verba, videlicet.

Multum cogitauimus de tempore huius prorogationis: nullam tandē inuenimus in mente noſtra rationem, in qua
D poſſimus figere fidem pro aliquo die certo. Certi eſſe non poſſumus quando erimus parati in materijs noſtris, ita vt ſuper ipſis poſſit promulgari decretum. Scimus quod cùm eſſemus Tridenti, & crederemus ſpatio quindecim dierum expediti poſſe decretum Iuſtificationis, coacti fuimus inſudare in eo ſeptem continuis menſibus, non intermittendo vnam diem & habendo ſæpè duas congregationes in vno & eodem die. Vbi agitur de fide, de dogmatibus, de confundendis hæreticis, oportet nos cū pede plumbeo procedere, & interdum in vnius verbuli diſcuſſione longo tempore immorari. Occurrunt nobis etiam aliæ difficultates permultæ: ſed quæ nos acriùs & vehementiùs vr-
E get, eſt, quia eam videmus eſſe conditionem temporum & ita eſſe tempora præparata, & diſpoſita ad producendas res nouas, vt neſciamus, neque pro firmo & conſtanti aſſerere poſſimus, vtrum neceſſitas nobis futura ſit celebrandi Seſſionem perendie, ex aliquo nouo & inſperato emergenti & incidenti, vel hinc ad octo dies, vel ad vnum menſem, vel plures. Propterea ſumus huius ſententiæ, vt ſi velimus cautè & prudenter agere, debeamus facere prorogationem ipſam ad beneplacitum Concilij: hoc modo, & hac ratione erit ſemper ſacro Concilio liberum & integrum, vt poſſit celebrare Seſſionem tunc & quando nouerit ita honori Diuino, & rationibus ipſius Concilij & Reipublicæ expedire. Sic denique putamus ex vſu eſſe præſentis temporis. Sciunt
F Patres nos ſemper habuiſſe oculos ad conſeruandum ius & auctoritatem Concilij, & ad benè dirigendum & ordinandum ipſum Concilium: credere debent, nos non mutaſſe animum: & propterea poſſunt habere aliquam fidem in nobis, & quo ad hoc, ſe nobiſcum conformare; habentes pro certo, quod nos benè conſiderabimus, quid deceat & expediat in præſenti rerum & temporum ſtatu: Vna tātùm ratio poſſet fortè aliquid ſcrupuli inijcere in mente alicuius, videlicet quia ſi Patres ſcirent diem certum Seſſionis, poſſent aliqui ex eis melius conſulere rebus ſuis proprijs vna ratione, vel alia: Credimus, quòd hæc hæſitatio haud longo tempore durabit, & quod vnuſquiſque poſt non multos dies videre poterit, quem curſum & quem progreſſum ſit ſancta

hæc Synodus habitura. Et nihilominus, capiendo rem in quemcunque ſenſum etiam aſperiorem, & in quocunque euentu, poſſunt Patres ſperare, & ſibi polliceri de nobis, quòd non erimus ſecundiores, quàm hactenùs fuerimus; & quòd ita ſemper publica dirigemus, vt priuatæ Patrum commoditatis rationem (quantum fieri poterit) habeamus. Sit igitur concluſio, quod huius ſententiæ & opinionis ſumus, vt ſi Patribus ita videatur & placeat, hæc prorogatio fiat ad beneplacitum Concilij. Vnuſquiſque dicat liberè, more ſolito, ſententiam ſuam, prout Reipublicæ Chriſtianæ, honori Concilij, commoditati Patrum putauerit expedire, & Spiritus ſanctus ſuggeſſerit ei. Quæcumque à nobis dicta ſunt, nulla alia ratione dicta eſſe cenſeri volumus, quam pro maiori Patrum informatione; quia multi à nobis petierunt, vt quid in hac re ſentiremus, Patribus aperire vellemus.

Poſteà Patres dixerunt ſententias ſuas, & omnibus placuit, Seſſionem ipſam, quæ die craſtina iuxta decretū publicatum in proxima præcedenti Seſſione, die 2. Iunij Præſentis anni celebranda erat, prorogari ad beneplacitum ſacri Concilij. Et ita fuit concluſum decretum & firmatum. Deinde dimittitur congregatio, & Patres omnes receſſerunt circa horam vigeſimamtertiam.

INTERFVERVNT HVIC SESSIONI
Patres præcedentis Seſſionis præterquàm ſequentes.

ARCHIEPISCOPI.

R.D. Archiepiſ. Antibaren. Venetus.
R.D. Archiepiſ. Corcyren. Venetus.

EPISCOPI.

R.D. Epiſcopus Aſculan. Ferratien.
R.D. Epiſcopus Militen. Romanus.
R.D. Epiſcopus Soranus. Arpinas.

ORATOR
Chriſtianiſſimi Regis.

Illuſtriſſimus D. Claudius Durfe. Gallus.

BVLLA RESVMPTIONIS CONCILII TRIdentini ſub Iulio III. Pont. Max.

IVLIVS Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad futuram rei memoriam. Cùm ad tollenda religionis noſtræ diſſidia, quæ in Germania longo tempore, non ſine totius Chriſtiani orbis perturbatione & ſcandalo viguerunt; bonum, opportunum & expediens eſſe videatur, ſicuti etiam chariſſimus in Chriſto filius noſter Carolus Romanorum Imperator ſemper Auguſtus nobis per ſuas literas & nuntios ſignificari fecit, vt ſacrum œcumenicum & generale Concilium per felicis recordationis Paulum Papam III. prædeceſſorem noſtrum indictum, & per nos, tunc Cardinalatus honore fungentes, atque ipſius prædeceſſoris nomine, vnà cū duobus alijs ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, ipſi Concilio præſidentes, incœptum, ordinatum & cōtinuatum, in quo plures publicæ & ſolemnes habitæ fuerunt Seſſiones, pluraq; tam in cauſa fidei quàm reformationis promulgata decreta, multaque etiam ad vtramque cauſam pertinentia, examinata & diſcuſſa, ad ciuitatem Tridentinam reducatur: Nos, ad quos & ſummos pro tempore pontifices, ſpectat generalia Concilia indicere, & dirigere, vt Eccleſiæ pacem, & Chriſtianæ fidei atque orthodoxæ religionis incrementum ad omnipotentis Dei laudem & gloriam procuremus, & quantum in nobis eſt, tranquillitati ipſius Germaniæ, quæ ſanè prouincia retroactis temporibus in vera religione, ac ſacrum Conciliorum & ſanctorum Patrum doctrina excolenda, exhibendaque maximis Pontificibus Chriſti Redemptoris noſtri in terra Vicarijs, debita obedientia & reuerentia, nulli Chriſtianorum prouinciæ fuit vmquàm ſecunda, paternè conſulamus, ſperantes per ipſius Dei gra-

A tiam & benignitatem futurum, vt Reges omnes ac Principes Chriſtiani iuſtis pijſque noſtris in hac re votis annuant, faueant, atque aſſiſtant: Venerabiles fratres Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, & dilectos filios Abbates, omneſque alios & ſingulos, qui de iure vel conſuetudine, vel priuilegio Concilijs generalibus intereſſe debent, quoſque idem prædeceſſor noſter ſuis Indictionis, & alijs quibuſcunque deſuper confectis & publicatis literis Concilio intereſſe voluit, per viſcera miſericordiæ Domini noſtri Ieſu Chriſti hortamur, requirimus, & monemus, vt proximis futuris Kalendis Maij, quem diem ad ipſum Concilium in eo, in quo nunc reperitur ſtatu reſumēdum, & proſequendum, præuia matura deliberatione, & ex certa no-
B ſtra ſcientia, & de Apoſtolicæ auctoritatis plenitudine, ac venerabilium fratrum noſtrorum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium conſilio & aſſenſu; ſtatuimus, decernimus, & declaramus in ipſa ciuitate Tridenti, legitimo ceſſante impedimento, conuenire & ſe congregare, ac ipſius Concilij continuationi & proſecutioni, omni mora poſtpoſita, incumbere velint: Nos enim operam ſedulò daturi ſumus, vt eodem tempore, in eadem ciuitate noſtri omninò adſint Legati, per quos (ſi per ætatem noſtram. valetudinemque, & Sedis Apoſtolicæ neceſſitates perſonaliter adeſſe nequiuerimus) Spiritu ſancto duce, ipſi Concilio præſidebimus: quacumque ipſius Concilij tranſlatione & ſuſpenſione, cæteriſque contrarijs non obſtantibus quibuſ-
C cunque, ac præſertim illis, quæ idem prædeceſſor noſter in ſuis literis prædictis, quas cum omnibus & ſingulis in eis contentis clauſulis & decretis in ſuo robore permanere volumus. atque decernimus, & quatenus opus ſit, innouamus, volumus non obſtare: Irritum nihilominùs decernentes & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergo omninò hominum liceat, hanc paginam noſtrorum hortationis, requiſitionis, monitionis, ſtatuti, declarationis, voluntatis, innouationis, & decretorum infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beato-
D rum Petri & Pauli Apoſtolorū eius ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ 1550. Decimo octauo Kalend. Decembris, Pontificatus noſtri anno primo.

M. Car. Creſcentius.
Rom. Amaſæus.
R. per Romulum ſecre.

R. de ſancta Maria.

IVLIVS PAPA III.

E AD futuram rei memoriam. Superioribus dieb⁹ de venerabilium fratrum noſtrorum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium conſilio, ex cauſis tunc expreſſis, Apoſtolica auctoritate decreuimus, quod ſacrum œcumenicum & vniuerſale Concilium Tridentum, vbi olim incœptum fuerat, reduci, & ibi (adiuuante Domino) terminari deberet, tempusq; ad illud reſumendum & proſequendum Kalendas Maij proximè futuri præfiximus, omneſq; & ſingulos quomodolibet in eo intereſſe debentes hortati fuimus & monuimus, vt dicto tempore Tridenti eſſe vellent, prout in noſtris, ſub plumbum deſuper expeditis literis plenius continetur. Ne autē propterea quòd dictæ literæ nondum publicatæ fuerunt, aliqui ignorantiam rei vllo modo
F prætexere poſſint, ſed omnes plenam illius notitiam habeant, dicta auctoritate per præſentes ordinamus, quòd tam prædictæ, quàm præſentes literæ, per aliquem ex noſtris curſoribus in Baſilicis ſancti Petri de Vrbe & ſancti Ioannis Lateranenſis, dum ibi diuina celebrantur, publicè ac alta, & intelligibili voce legantur, & poſtquā lectæ fuerint, valuis ipſarum Baſilicarum affigantur, & ibi aliquamdiù dimittantur, & relicta poſteà illarum copia, amoueantur: Decernentes publicationem faciendam omnes & ſingulos ipſius Concilij celebrationi quomodolibet intereſſe debentes, perindè arctare, ac ſi eis perſonaliter intimatæ

fuiſſent: quodque ipſarum literarum traſumptis, etiam impreſſis, manu alicuius Notarij ſubſcriptis, ac ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem protſus fides adhibeatur, quæ ipſis originalibus adhiberetur: Ac hortantes & in Domino requirentes omnes, & ſingulos venerabiles fratres noſtros, Patriarchas & Archiepiſcopos, ad quos ipſarum literarum exempla impreſſa tranſmitti curabimus, vt pro ſuo officio & debito, id eorum ſuffraganeis & alijs minoribus Prælatis, & Abbatibus notificent: contrarijs non obſtantibus quibuſcumque.

Datum Romæ apud S. Petrum ſub annulo piſcatoris, die 27. Decemb. 1550. Pontificatus noſtri anno primo.

MANDATVM IVLII TERTII SVMMI Pontificis, in reductione Concilij ad ciuitatem Tridentinam.

IVLIVS Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, dilecto filio Marcello, tituli ſancti Marcelli presbytero Cardinali Creſcentio nuncupato, noſtro & Apoſtolicę Sedis ad Concilium Tridentinum Legato de latere, & venerabilibus fratribus Sebaſtiano Pighino Archiepiſcopo Sipōtino, ac Aloyſio Lipomano Epiſcopo Veronenſi noſtris & ipſius Sedis, ac in dicto Concilio vna cum eodem Marcello Cardinali & legato, nomine noſtro ad præſidendum Nuntijs, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Ad prudentis patrisfamilias officium ſpectat ea, quæ per ſeipſum commodè efficere non poteſt, vt per alios idoneos fiant, diligenter curare. Dudum ſiquidē, cùm ex certis tum expreſſis cauſis bonum, opportunum & expediens eſſe videretur, vt ſacrum œcumenicum & generale Concilium, per felicis recordationis Paulum Papam Tertium prædeceſſorem noſtrum indictum, ad ciuitatem Tridentinam reduceretur, nos ſperantes per omnipotentis Dei gratiam & benignitatem futurum, vt Reges omnes & Principes Chriſtiani iuſtis pijſque noſtris in hac re votis annuerent, fauerent, & aſſiſterent, venerabiles fratres noſtros Patriarchas, Archiepiſcopos & Epiſcopos, ac dilectos filios Abbates, omneſque alios & ſingulos, qui de iure vel conſuetudine, aut priuilegio Concilijs generalibus intereſſe debent, hortati fuimus, requiſiuimus & monuimus, vt proximè futuris Kalendis Maij, quam diem ad ipſum Concilium, in eo quo reperitur ſtatu reſumendum, præuia matura deliberatione, ex certa noſtra ſcientia, & de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ac venerabilium fratrum noſtrorum S. Rom. Eccleſiæ Cardinalium conſilio & aſſenſu, ſtatuimus, decreuimus & declarauimus in ipſa ciuitate Tridentina, legitimo ceſſante impedimento, conuenire & ſe congregare, ac ipſius Concilij continuationi & proſecutioni, omni mora poſtpoſita, incumbere vellent, prout in alijs noſtris inde confectis literis plenius continetur. Nos igitur, qui ætate noſtra iam ingraueſcēte & alijs multipliciter impediti, ad dictam ciuitatem ad præſens perſonaliter accedere, & ipſi Concilio iuxta deſiderium cordis noſtri intereſſe nequimus, volentes reſumptionem, continuationem & proſecutionem Concilij huiuſmodi ex noſtra abſentia non impediri, te, fili Marcelle Cardinalis, fide feruentem, prudentia, ſcientia ac rerum vſu conſpicuum, noſtrum & Apoſtolicæ Sedis ad Concilium huiuſmodi legatum de latere, ac vos, fratres Sebaſtiane Archiepiſcope, & Aloyſi Epiſcope, pietate & doctrina ac rerū experientia inſignes, noſtros & ipſius ſedis ad dictum Concilium vnà tecum, fili Marcelle, Cardinalis & legate, nomine noſtro præſidendum nuntios cum ſpeciali & expreſſo mandato, necnon ratihabitionibus & alijs clauſulis in ſimilibus apponi ſolitis, de ſimili eorumdem fratrum noſtrorū conſilio, Apoſtolica auctoritate tenore præſentium conſtituimus, & deputamus, voſque ad dictam ciuitatem Tridentinam, tamquā pacis Angelos, deſtinamus, ac vobis nomine & auctoritate noſtra eidem Concilio præſidendi, ac illud reaſſumendi, continuandi, dirigendi & proſequendi, necnon in illo pro veſtra pietate & ſapientia ea omnia, quæ in præmiſſis & circa ea neceſſaria, & alias quomodolibet opportuna eſſe, ac alias ad laudem & honorem Dei pertinere noueritis, etiam ſi magis ſpeciale mandatum exigant, iuxta noſtrarum prędictarum, ac Indictionis & aliarū ipſius

A prædeceſſoris ſuper præmiſſis cōfectarum, & publicatarum literarum formam, faciendi & exercendi plenam & liberā, auctoritate, & tenore prædictis, cōncedimus poteſtatem & auctoritatem. Hoc itaque munus vobis iniunctum ita implere ſtudeatis, vt ſperati fructus inde proueniant, voſque à nobis commendationem, & à Deo bonorum operum retributore felicitatis æternæ gloriam conſequi mereamini. Dat. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

MANDATVM IMPERATORIS.

CAROLVS V. diuina fauente clementia Romanorum Imperator ſemper Auguſtus, ac Rex Germaniæ, Hiſpa-
B niarum, vtriuſque Siciliæ, Hieruſalem, Hungariæ, Dalmatiæ, Croatiæ &c. Archidux Auſtriæ, Dux Burgundiæ, Brabantiæ, Comes Habſpurgi, Flandriæ & Tyrolis &c. Quum beatiſſimus in Chriſto pater & D.D.N. Iulius III. diuina prouidentia S. R. ac vniuerſalis Eccleſiæ Pontifex Maximus D.N.R. ſacrum œcumenicum & generale Concilium, per ſanctitatis ſuæ prædeceſſorem felicis recor. Paulum Papam III. indictum & inceptum & aliquando intermiſſum ad tollēda religionis noſtræ diſſidia, quæ in Germania longo tempore, maxima totius orbis Chriſtiani perturbatione viguerunt, denuò ad ciuitatem Tridētinam reuocauerit, ac per litteras ſuæ ſanctitatis ad Kalendas Maias proximè
C præteritas conuocauerit: Nos verò ob aduerſam valetudinem, cum qua aliquandiu iam continuò fermè conflictamur, tum alijs negotijs impediti, quum eidem Concilio, vti cupiebamus perſonaliter intereſſe non poſſimus; ne tamen muneri noſtro in re tam ardua defuiſſe videamur, operæpretium duximus, mandatarios & procuratores noſtros eo ablegare: ac proinde confiſi de fide, probitate & rerū experientia, ac erga ſacroſanctam religionem noſtram orthodoxam zelo & pietate venerabilium, deuotorum, ac generoſitate nobilium fidelium, nobis dilectorū Hugonis Comitis à Monfort, Don Franciſci à Toleto Prioris monaſterij Reconnallenſis, & Guilhelmi à Pictauia Archidiaconi Cāpaniæ, conſiliariorum noſtrorum, eoſdem tam ratione Im-
D perialis noſtræ dignitatis, quam ſuſtinemus, quam regnorū, & prouinciarum hæreditario iure nobis ſpectantium, coniunctim, & ſeparatim fecimus, creauimus, conſtituimus, & ordinauimus, atque ex nunc tenore præſentium, ex certa animi noſtri ſcientia, & omnibus alijs melioribus medio, via, iure & cauſa, quibus validius & efficacius poſſumus & debemus, ſolemniter facimus & creamus, conſtituimus & ordinamus noſtros veros legitimos & indubitatos oratores & mandatarios: dantes eis, & cuilibet eorum in ſolidum amplam facultatē & poteſtatem, vt omnes ſimul, aut tres, duo vel vnus ipſorum nomine noſtro in dicto Concilio œcu-
E menico comparere, in omnibus ſeſſionibus noſtrū locum, vti oratores & mandatarij noſtri habere, res & negotia religionis & fidei, & alia quæcumque in prędicto Concilio tractanda, vnà cum alijs ibidem ſtatibus Reipublicæ Chriſtianæ principibus, eorumve legatis, oratoribus, mandatarijs conſultare, agere & tractare, illiſque omnibus & per omnia adeſſe, conſilium, votum & decretum noſtro nomine dare, impartiri ac interponere, aliaque omnia tractare, procurare, agere, concludere & exercere debeant & poſſint, quæ ad Dei gloriam, fidei vnionem & exaltationem, & Reipublicæ Chriſtianæ honorem, commodum & augmentum pertinere, & in ipſo Concilio expedire viſa fuerint, & quæ nos ipſi agere, tractare, procurare & facere poſſemus, ſi præmiſ-
F ſis omnibus & ſingulis perſonaliter intereſſemus; etiam ſi talia eſſent, quæ mandatum exigerent magis ſpeciale, quàm præſentibus eſt expreſſum: ponentes idcirco præfatos oratores & mandatarios noſtros, quo ad præmiſſa, in locum & vicem perſonæ noſtræ; promittentes in verbo noſtro Cæſareo, nos habituros ratum, & gratum quidquid per ipſos oratores mandatarios noſtros, tres, aut duos, vel vnum ipſorum, ad modum prænarratum, actum, procuratū & geſtum fuerit, dolo & fraude penitus remotis: harum teſtimonio literarum, ſigilli noſtri appenſione munitarum.

Dat. in ciuitate noſtra Imperiali Auguſta Vindelica, die primo menſis Iulij, Anno milleſimo quingenteſimo quinquageſimo primo, Imperij noſtri 31. & Regnorū noſtrorū 36.

CAROL.

Digitized by Google

CAROL.

Ad mandatum Cæſareæ & Catholicæ M.proprium.

Ioannes Burger.

ORATIO ORATORIS IMPERAT. POST præſentationem ſui mandati.

POSTQVAM intermiſſum annis aliquot ſacroſanctum Concilium, Illuſtriſſ.D.R.Præſules, P.ampliſſimi, ad fidei & religionis Chriſtianæ incremẽtum, hæreſes extirpandas morumq; ac reformationem nõ modò vtiliſſimum, verum & [illegible]ſſarium, à ſanctiſſimo Patre Iulio Tertio Pontifice m[illegible] Cæſar inuictiſſimus in hac ciuitate Tridentina præſ[illegible]dū impetrauit; omnes tam Imperij Romani quã regnorum ſuorum & patrimonialium prouinciarum præſules hortari, monere, frequenter etiam orare, vt ad Concilium ſe conferrent, non deſtitit: quod equidem & Præſulum in hoc conuentu preſentia, & Illuſtriſſimorum ſacri Romani Imperij Electorum præſentia, vel me tacente, atteſtatur: Nec his contentus Cæſar, quo maiorem teſtatioremq; animi ſui ergo ſacram Synodum propenſionẽ oſtenderet, præter fideliſſimum, & iam dudum hoc munere fungentẽ Dominum Illuſtriſſimum Franciſcum à Toleto, vnum ex Hiſpaniarum Regis ex patrimonialibus ſuis prouincijs, alterum me quoq;, licet indignum ex Germania, ad ipſius vices vnà cum illo hic gerendas, oratorem ac mandatarium cõſtituit. Vnde magnum animi Caroli Cæſaris inuictiſſimi erga religionem Chriſtianam, ac Germanicæ nationis ſalutem extat argumẽtum. Vt verò voluntati clementiſſ. domini mei morem gererem, eiuſq; iuſſis obtemperarẽ, omiſſis rebus omnibus, huc me, quàm diligentiſſimè potui, contuli. Quamobrem ergo vos Præſules Reuerediſſimi ac Patres ampliſſimi precor, vt iuxta Cæſarei mandati tenorem, in eius me oratorem recipiatis. Dixi.

RESPONSVM SYNODI AD ORATORES Imperatoris.

ILLVSTRES Domini: Mandatum Cæſareæ Maieſtatis, quod modò à dominationibus veſtris exhibitum eſt, & coram Patribus recitatum fuit, huic ſanctæ Synodo iucundiſſimum nuntium attulit; Quantum enim in hoc tam vniuerſæ Chriſtianę Reipublicæ ſalutari opere, de pijſſima huius religione, & potentiſſimi Principis animo ſibi polliceri poſſit, facilè tum ex ipſius mandati lectione, tũ ex perſonarum veſtrarũ deſtinatione intellexit. Quare & dominationes veſtras, quas ob ſingularum earum prudentiam & religionis ſtudium magno ſibi adiumento fore ſperat, grato & beneuolo animo amplectitur, & mandatum ſuæ Cæſareæ maieſtatis, quantum de iure poteſt, libentiſſimè admittit: & cùm de his omnibus ſancta Synodus Deo benedicto gratias aget, ſimul & Diuinam clementiam pro ſalute eiuſdem maieſtatis, & felici rerum ipſius euentu aſſiduè precabitur.

SACROSANCTI OECVMENICI ET GEneralis Concilij Tridentini Seſſio XI. quæ eſt prima ſub Iulio III. Pont. Maximo celebrata Kalend. Maij, 1551.

IN nomine ſanctæ & indiuiduæ Trinitatis, Patris & Filij & Spiritus ſancti, Amen. Anno à natiuitate Domini milleſimo quingenteſimo quinquageſimo primo, Indictione nona, die verò Veneris prima menſis Maij, Pontificatus ſanctiſſimi Domini noſtri Iulij, diuina prouidentia Papæ Tertij, anno ſecundo, Reuerend. & Illuſtri.D.Marcellus ſanctæ Romanæ Eccleſiæ presbyter Cardinalis de Creſcentijs, prælibati ſanctiſſimi D. Papæ de latere Legatus, ac R. D. Sebaſtianus Pighinus Archiepiſcopus Sipontinus, & Aloyſius Lypomanus Epiſcopus Veronen. Apoſtolicæ Sedis nuncij, vnà cum reliquis Patribus, qui Tridenti aderant, de mane conuenerunt in Eccleſia cathedrali ſancti A Vigilij ciuitatis Tridẽtinæ, in qua celebrarunt primam Seſſionem huius ſacri Concilij Tridentini ſub eodem ſanctiſſimo D.N.Iulio: Vbi celebrata prius de Spiritu ſancto ſolemni Miſſa, peractiſque cõſuetis cæremonijs, lectę fuerunt literæ eiuſdem ſanctiſſimi D. N, Papæ ſuper reaſſumptione & proſecutione ſacri œcumenici, & generalis Concilij Tridentini. Deinde R.D.Archiepiſcopus Turritanus conuerſus ad Patres, alta & intelligibili voce legit hæc, quæ ſequuntur.

Decretum de reſumendo Concilio.

Reuerend.& Illuſtr.D.& Reuerẽdi Patres: Placet ne vobis, B ad laudem & gloriam ſanctæ & indiuiduæ Trinitatis, Patris & Filij & Spiritus ſancti, ad incrementum & exaltationem fidei, & religionis Chriſtianæ, ſacrũ œcumenicum & generale Concilium Tridẽtinum, iuxta formam & tenorem literarum ſanctiſſimi domini noſtri, reſumi debere, & procedendum eſſe ad vlteriora: Reſponderunt, Placet.

Indictio futuræ Seſſionis.

D.& Illuſtr.domini, reuerendique patres: Placet ne vobis, proximè futuram Seſſionem habendã & celebrandam eſſe in futuris Kalendis Septembris?

C Reſponderunt: Placet.

Et ſucceſſiuè ab ipſo Reuerend.& Illuſt.domino Legato declaratum eſt, Cõcilium ipſum reſumptum eſſe, & procedendum eſſe ad vlteriora.

Ego Angelus Maſſarellus, ſacri Concilij Secretarius, ſcripta omnia, ita vt notata ſunt, acta fuiſſe eo.c.in quorum fidem manu mea propria ſubſcripſi.

EXHORTATORIA ORATIO, REVERENdiſſimorum ſacri Concilij Tridentini Præſidum nomine recitata Kalend. Septembris M. D. LI.

D CVM, poſt reſtitutam huc Synodum, Patres ampliſſimi, recens iſq; peropportunus ac nobis optatiſſimus duorum clariſſimorum Germaniæ Præſulum, & eorumdem ſacri Romani Imperij Principum Electorum aduentus magnam ſpem attulerit nobis fore, vt non ſolùm multi eiuſdem nationis Epiſcopi, illorum exemplo excitati, verùm etiam alij quamplurimi varijs ex locis propediem huc adſint, atque ita ſacrum Concilium, ad Dei omnipotentis honorem, proſequi & peragere liceat: nunc denique noſtras eſſe partes duximus, pro loco ac perſona, quam ſuſtinemus, vt in principio & tamquàm limine actionum noſtrarum, pauca verba veſtri ſimul & noſtri hortandi atque admonendi cauſa faciamus: Etſi enim vos pro veſtra pietate & ſapientia E ac ſtudio ſalutis animarũ, in tam graui Chriſtianæ Reipub. tempore ac neceſſitate, bonorum ſacerdotum & paſtorum officio fungi paratos eſſe minimè dubitamus: tamen tanta eſt earum rerum, quas præclarè inchoatas, Deo adiuuante, perſequi, & ad exitum adducere inſtituimus, magnitudo, vt nulla, quæ nos vehementiùs excitet & officij noſtri ſæpiùs admoneat, ſuperuacanea videri debeat oratio. Tollendæ enim nobis, vt ſcitis atque extirpandæ ſunt hæreſes: quibus non ſine maxima animarum iactura, longè lateque diſſeminatis, & indies longiùs ſerpentibus miſerandum in modum Eccleſia ſciſſa, lacerata & perturbata eſt. Corrigenda, & reformanda eſt Eccleſiaſtica diſciplina, quæ iamdiù deprauata atque corrupta, harum ipſarum hæreſum magna ex F parte cauſa origoque extitit. Poſtremò agendum eſt de ſedandis Regum inter ſe Principumq; diſcordijs: quibus effectum eſt, vt Chriſtiana Reſpublica maximas intus & foris calamitates acceperit, & impiorum hoſtium aucta potentia, noſtris autem fractis & debilitatis viribus, ſalus iam & libertas Chriſtianorum omnium, atque adeò ipſa fides & religio in ſummum & extremum penè diſcrimen adducta ſit. Vnde autem noſtræ hortationis initium aptius duxerimus, quã vt nos tantis ac tam arduis rebus non modò perficiendis, ſed ne aggrediẽdis quidem impares eſſe intelligamus. Quis enim oculos ad tantarũ rerum molem inſpiciendã attollẽs

inde eoſdem ad humanarum virium exiguitatem conſide-
randam deijciens, hoc nomen intelligat, nequaquàm tanto
oneri ſubeundo, ac ſuſtinēdo infirmitatem humanam poſ-
ſe ſufficere? Nec verò hoc deterrendi veſtri cauſa dicimus,
ſed vt noſtram imbecillitatem agnoſcentes, ad Dei Opt.
Max. opem & miſericordiam nobis confugiendum eſſe ſta-
Cor 3. tuamus. Ex eo omnis, vt inquit Apoſtolus, ſufficientia no-
ſtra eſt. Itaque in illo noſtra omnis nobis ſpes & fiducia col-
locanda & reponenda eſt, qui omnibus, dummodò in fide
poſtulent, affluanter dat, & non improperat: Agitur ipſius
religionis cauſa: agitur Eccleſiæ ſalus, quam tantoperè dile-
xit, vt eam filij ſui vnigeniti paſſione & morte redimendam
putauerit: Vt ſuperioribus temporibus illi numquàm de-
fuit, ita nec quidem tempore aut in poſterum vnquàm eſt
defuturus. Iacta ſunt, eo auctore, harum rerum ferè om-
nium fundamenta: Profectò cuius impulſu atque auxilio
opus iam inſtitutum & cœptum eſt, eodem quoque vires
ſubminiſtrante & nobiſcum ſimul operante, abſoluetur.
a 59. Non eſt abbreuiata manus Domini, vt Eccleſiæ ſuæ opitu-
lari non poſſit: neque minuta clementia, vt nolit: Cuius
quidem propitiæ voluntatis erga nos, cum alia multa, tum
hoc non minimum teſtimonium habemus, quod Germa-
niæ præſules auctoritate, prudentia, pietate præſtantiſſimos
in eam mentem impulit, vt tam opportuno tempore, mul-
tis magnis, quibus impediebantur, difficultatibus conſilio
& virtute ſuperatis, ad hanc ſacroſanctam Synodum acce-
derent: Nos modo contrito & humiliato corde ſupplices
eius opem aſſiduè imploremus, quemadmodum paulò an-
tè more Maiorum atq; inſtituto fecimus: Intimo animi do-
lore peccata noſtra ingemiſcamus, atque in bonis operibus
& dignis pœnitentiæ fructibus ambulantes, animas noſtras
& corda Spiritui ſancto, tamquàm ſedes ac templā munda,
Iſa. 52. præbeamus, memores eius, quod ſcriptum eſt: Mundami-
ni, qui fertis vaſa Domini. Maxima ſemper, vt vos minimè
præterit Patres, generalium Conciliorum vis, maxima fuit
auctoritas: Nec enim dubium eſt quin eis, modò rectè & or-
dine habeantur, Spiritus ſanctus ipſe præſideat. Etenim ſi
Matt. 18. Dominus noſter, vbicumque duo aut tres in nomine eius
fuerint congregati, in medio eorum ſe futurum eſſe confir-
mauit: quis eum & ſanctum ipſius Spiritum abeſſe putet ab
huiuſmodi plurimorum Patrum & ſacerdotum conuentu
iuſto atque legitimo, qui, quemadmodum hic noſter, pro-
pter cauſam fidei & religionis, propter correctionē morũ,
propter pacem denique & tranquillitatem Eccleſiæ ſit co-
actus? Itaque talium Conciliorum ſcita, non hominũ magis
quàm Dei ipſius exiſtimantur eſſe decreta. Horum exemplũ
nobis, primis illis Eccleſiæ temporibus, Spiritu ſancto ple-
ni Apoſtoli prodiderunt. Ad hoc remedium maiores noſtri
deinceps grauiſſimis Eccleſiæ temporibus cōfugerunt. Hoc
Arianam illam ſectam, toto terrarũ orbe diffuſam, tam in-
ueteratam, tantis ſtudijs opibuſque potentiſſimorum prin-
cipũ defenſam, hoc Macedonij, Neſtorij & Eutychetis hæ-
reſim, innumerabileſq; alias ſuſtulerunt: Hoc ſæpè ſacerdo-
tum & populi vitam ac mores reformarunt: Hoc ſeditioni-
bus & diſcordijs aliquādo agitatam Eccleſiam, in quietum
& tranquillum ſtatum redegerunt. Quare magna ſpe, ma-
gno animo, Patres tam pias actiones & tam Chriſtiano no-
mini ſalutares proſequamur. Hoc munus, hæ partes, hoc
officium noſtrum eſt, qui hanc ob cauſam ex tam diſtanti-
bus ac remotis regionibus in hanc vrbem conuenimus. Ac
primum quidem æterni Dei honor & gloria, & ſanctiſſimæ
ipſius fidei, ac religionis cauſa nos moueat. Nam cùm pro-
pter prauos & corruptos mores, Dei venerationem, cultum
& charitatem vbique imminuta, tum verò hæreſibus & im-
pietate dogmatum, veritatem & ſinceritatē fidei nuſquàm
ferè non contaminatam atque pollutam videamus, quis
tam ingratus, ac tam immemor diuinorum munerum ac
beneficiorum erit, qui non Dei benedicti cultum & glo-
riam non cæteris modo rebus anteponat, ſed vita & anima
ſua habeat chariorem? Qui, vt reliqua eius in humanum
genus beneficia, quæ ſunt innumerabilia, & longè maxi-
ma, omittamus, tantoperè nos, figmentum manuum ſua-
rum luteum amauit, quamquàm inimici ei eſſemus, & eo
impiè relicto ac repudiato, muta & fragilia quædā ſimula-
cra coleremus; tamen per vnigeniti filij ſui mortem crude-

A liſſimosq; cruciatus nos ſibi recōciliauerit, & Satanæ domi-
natu ac peccatorum mole oppreſſos, æterniſq; ſupplicijs ad-
dictos liberarit, atque in filios ſibi in ſpem æternæ gloriæ &
cœleſtis hæreditatis adoptarit. Quòd ſi eius honori & glo-
riæ fideles omnes tantoperè inſeruire oportet, quanto ma-
iore ſtudio nos, quos ille ſibi ſacerdotes elegit, eius cultum
& religionem tueri, defendere & conſeruare debemus? Sa-
lus præterea nos moueat animarum, pro quibus agnus ille
immaculatus, D. N. IESVS Chriſtus ſuum in ara Crucis
ſanctiſſ. & precioſiſſimum Sanguinem effudit: quæ cum fi-
dei & cuſtodiæ noſtræ commiſſæ & commendatæ fuerint,
earum incolumitati à nobis cura & ſolicitudine prouiden-
dum eſt, ſi officio noſtro ſatisfacere, ſi noſtræ ipſorum ſaluti
B conſulere volumus. Væ enim ijs, qui Dei opus negligenter Hier. 48.
faciunt. Væ nobis, ſi tam neceſſario tempore, officio ac mu- Cap. 34.
neri noſtro defuerimus. Quas per Ezechielem minas Do-
minus paſtoribus, oues ſibi commiſſas neg[illegible]bus in-
tentauit? quàm acriter, quàm ſeuerè, quàm [illegible]er gre-
gem ſuum ſe de eorum manu requiſiturum eſſe denuncia-
uit? Qui cùm primò eorum negligentiam his verbis accuſaſ-
ſet. Quod infirmũ fuit, non cōſolidaſtis: & quod ægrotum, Ezech. 34
non ſanaſtis: & quod confractum, nō alligaſtis & quod ab-
iectum, non reduxiſtis, & quod perierat, nō quæſiſtis, hæc
paulò poſt adiunxit: Viuo ego, quia pro eo, quòd facti ſunt
greges mei in rapinam, & oues meæ in deuorationem om-
C nium beſtiarum agri: ecce ego ipſe ſuper paſtores requiram
gregem meum de manu eorum. Quę eadem ferè, quamquā
aliis rebus, per Hieremiam minatus eſt. Vtinam verò, Pa- Hier. 2.
tres, hæc magno animæ diceremus cum dolore, vtinam hæc
tam vehemens increpatio in noſtra tempora minimè con-
ueniret, non tantùm ouium numerum deſideraremus, non
grex Domini tantoperè diſiectus ac laceratus fuiſſet. Heu
quis tantam eius diſſipationem, diſſipationem autem? im-
mò verò ſtragem, ac vaſtitatem ſatis dignè poſſit deplorare?
Superat omnem non orationis modo copiam, ſed vim et-
iam doloris tātæ & tam luctuoſæ cladis magnitudo. Exper-
giſcamur igitur, expergiſcamur per viſcera miſericordiæ
Domini noſtri IESV Chriſti. Et quoniam ijs, quæ interie-
D runt, ouibus ampliùs ſubuenire non poſſumus, demus, ſal-
tem operam, vt tum ab ouili Dominicos abductas recupe-
remus, tum illas, quæ inde non exierunt, diligentiùs in po-
ſterum cuſtodiamus. Non de ſalute tantùm eorum agitur:
noſtra quoque ipſorum ſalus agitur. Neque perire illæ in-
curia noſtra poſſunt, quin id animabus noſtris exitioſum
futurum ſit. Earum à nobis rationem in tremendo illo iu-
dicio is repoſcet, qui illas ſanguine ſuo redemptas nobis pa- Hebr. 10.
ſcendas cuſtodiendaſq; commiſit. Hinc nos viuentis Dei
minæ commoueant, cuius in manus incidere horrendũ eſt,
ſi officio noſtro defuerimus: inde parata nobis laboris &
ſolicitudinis futuræ merces excitet, ſi fuerit per nos Domi-
nici gregis ſaluti proſpectum atque conſultum. Omittimus
E laudem, quæ ab omnibus non huius modo ætatis homini-
bus, ſed ab omni poſteritate ſacro huic Concilio ſine du-
bio maxima tribuetur: & eam omittimus, propterea quod
minimè decet nos inanem iſtam & falſam gloriā aucupari,
aut in ea vllum rectè factorum fructum ponere: Quod qui
faciunt, ij, vt Dominus in Euangelio inquit, mercedem iam Matt. 6.
ſuam receperunt: De vera illa, & ſolida & ſempiterna gloria
loquimur, quæ bonis operibus à Chriſto Domino noſtro
promiſſa & præparata eſt. Etenim ſi ijs, qui proximum Matt. 25.
ſuum eſurientem, aut ſitientem, aut nudum, cibo, potu, ve-
ſte, aut alijs huiuſmodi charitatis officijs iuuerint, regnum
ab eo cœleſte promiſſum eſt: quanto illud magis ſperare
F is debebit, qui proximi & fratris ſui animam ex ipſis Sata-
næ faucibus eripuerit? Quid? qui non de vno aut altero
fratre, ſed de cuncto fidelium cœtu & vniuerſa Republica
Chriſtiana optimè fuerit meritus, ipſamq; Dei religionem
conſilijs, & laboribus ſuis inſtaurauerit, quanto maiora ab
illo omnium bonorum operum auctore, & eodem remu-
neratore præmia conſequetur? Hæc ſunt quæ ſpectare, quæ
intueri, quę propoſita habere & poſſumus & debemus. Hęc
ſunt genere ipſo ineffabilia, magnitudine infinita, diutur-
nitate perpetua, & ſempiterna. Quamobrem incumba-
mus Patres toto pectore, vt aiunt, ad ſananda Chriſtianæ
Reipublicæ vulnera: incūbamus quanta maxima poſſumus

cura

cura & diligentia ad eas actiones, ex quibus ad Deum honor, ad Eccleſiã ſalus, ad nos æterna gloria & felicitas peruentura eſt. Incredibile eſt, quibus piorum omnium votis expetitum, qua lætitia cœptum, qua expectatione rurſus reſtitutum hoc fuerit inſtauratumque Concilium. Perſuaſum ijs eſt & rectè perſuaſum, hoc vnum eſt remedium, quo Eccleſiæ nauis, iamdiù hæreſum & diſcordiarum procellis agitata atque quaſſata, & cum vi tempeſtatis, tum nautarum etiam negligentia propè obruta, è periculo eripi, & tutò in portu poſſit collocari.

Hæc ne eorum vota inania, has ſpes fallaces, hanc voluptatem irritam patiemur euadere? Quid reliquum erit ampliùs, quod ſperent? quid ſupererit, quòd expectent? Si vllo vnquàm tempore bonorum & ſapientium ſacerdotum Eccleſia fidem auxiliumq; implorauit, hoc tẽpore Patres, hoc tempore maximè implorat, afflicta, vexata, lacerata, tot ſpoliata præſidijs, tot chariſſimis filijs orbata, ſupplex Deo & vobis manus tendit: filios ſuos è ſinu ſibi ereptos recuperare pia parens deſiderat, & cum eorum deſiderio angitur, tum de reliquorum etiã ſalute eſt ſolicita. Quas illa Deo grates aget? quanta præ lætitia ac voluptate exultabit, ſi quod optat, per vos fuerit conſecuta? quam ea res non huic ſolùm quæ in terris eſt, verùm etiam illi cœleſti Eccleſiæ grata, iucunda, optataq; accidet? Etenim ſi vel vno peccatore in terris pœnitentiam agente, beatę illæ mentes tantoperè in cœlo gaudent, quid tot populis ad veritatis lucem & rectam viuendi rationem reuocatis futurum eſſe cenſemus? Ipſum profectò cœlum Eccleſiæ hac vnione, & religionis ac diſciplinæ Eccleſiaſticæ inſtauratione lætabitur, & terra ob factoris ſui gloriam iubilabit, ac Domino nobis placato, atq; propitio lætiores poſthac dies, feliciora tempora, vberiores terræ fructus erunt. Reliquum eſt, Patres ampliſſimi, vt vos pro officio noſtro admoneamus, tametſi grauitas, & ſapientia veſtra minimè admonitionem noſtram deſideret, vt hęc quæ pro totius Eccleſiæ ſalute agere molimur, in ſpiritu lenitatis & manſuetudinis quemadmodum ſanctæ huic Synodo dignum eſt, agantur. Faceſſat hinc omnis huius ſacroſancti cœtus maieſtate indigna contentio. Faceſſat omne odium, omnis verborum immoderatio. Sit ſumma inter nos, vt debet, charitas, ſumma animorum conſenſio, ſumma concordia. Nemo noſtrum quæ ſua ſunt quærat, ſed quæ IESV Chriſti. Denique meminerimus, huic conuentui Deum ipſum, noſtrorum conſiliorum & actionum omnium ſpectatorem, ac iudicem eſſe affuturum. Cui ſalus eſt & honor in ſæcula ſæculorum. Amen.

(Luc. 15. — Galat. 6.)

SESSIO XII.

Quæ eſt ſecunda ſub Iulio III. Pont. Max. celebrata die 1. Septemb. 1551.

Decretum prorogationis Seſſionis.

SACROSANCTA œcumenica & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitimè cõgregata, præſidentibus eiſdem Sedis Apoſtolicæ Legato & Nuntijs, quæ in proximè præterita Seſſione ſequentem hanc hodiè habendam, & ad vlteriora procedendum eſſe decreuerat, cùm ob inclytæ Germanicæ nationis, cuius præcipuè cauſa agitur, abſentiã, ac non magnam cæterorum Patrum frequentiam procedere hactenùs diſtulerit, de venerabilium in Chriſto fratrum & filiorũ ſuorum, Maguntini & Treuirenſis, Archiepiſcoporum, ac ſacri Romani Imperij Principum Electorum, & complurium ipſius aliarumq; prouinciarum, Epiſcoporum ſub hanc ipſam diem aduentu in Domino exultãs, & dignas ipſi omnipotenti Deo agens gratias, firmamq; ſpẽ concipiens, quãplurimos tam ipſius Germaniæ, quã aliarum nationũ Prælatos, & ſui officij debito, & hoc exemplo cõmotos propediem eſſe vẽturos; futurã Seſſionem ad quadrageſimam diem, quæ erit xj. menſis Octobris proximè ſequentis, indicit: & Concilium ipſum in ſtatu in quo reperitur, proſequendo: cùm in præteritis ſeſſionibus de ſeptem ſacramentis nouæ legis in genere, & in ſpecie de baptiſmate, & Confirmatione definitum fuerit; ſtatuit & decernit de ſanctiſſimæ Euchariſtiæ ſacramento, necnon quod ad reformationem attinet, de reliquis, quæ ad faciliorẽ & commodiorem Prælatorum reſidentiam pertinẽt, agi & tractari debere: ac monet & hortatur omnes Patres, vt interim D. N. IESV Chriſti exemplo, quantum tamen humana fragilitas patietur, ieiunijs & orationibus vacent, vt tãdem placatus, qui in ſecula ſit benedictus Deus, corda hominum ad veræ fidei agnitionem & ſanctæ matris Eccleſiæ vnitatem, ac rectè viuendi normam reducere dignetur. Matt. 4. Ioan. 7.

Concordat cũ originali: in cuius fidẽ ergo Angelus Maſſarellus, ſacri Concilij Secretarius, ſubſcripſi manu propria.

SESSIO XIII.

Quæ eſt III. ſub Iulio III. Pontif. Max. celebrata die vndecima Octobris 1551. Celebrauit autem Miſſam ſummam Epiſcopus Maioricenſis, Orationemque habuit Archiepiſcopus Turritanus.

Decretum de ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento.

SACROSANCTA Oecumenica & generalis Tridẽtinã Synodus in Spiritu ſancto legitimè congregata, præſidentibus in ea eiſdẽ ſanctę Sedis Apoſtolicæ legato & nuntijs, & ſi in eum finem nõ abſq; peculiari Spiritus ſancti ductu & gubernatione conuenerit, vt veram, & antiquam de fide & ſacramentis doctrinã exponeret, & vt hęreſibus omnibus, alijs grauiſſimis incõmodis, quibus Dei Eccleſia miſerè nunc exagitatur, & in multas & varias partes ſcinditur, remedium afferret, hoc præſertim iam inde à principio in vobis habuit, vt ſtirpitus conuelleret zizaniam execrabiliũ errorum, & ſchiſmatum, quæ inimicus homo his noſtris calamitoſis tẽporib. in doctrina fidei, vſu & cultu ſacroſanctæ Euchariſtiæ ſuperſeminauit: quam alioqui Saluator noſter in Eccleſia ſua, tamquàm ſymbolum, reliquit eius vnitatis & charitatis, qua Chriſtianos omnes inter ſe coniunctos & copulatos eſſe voluit. Itaque eadem ſacroſancta Synodus ſanam & ſynceram illam de Venerabili hoc & Diuino Euchariſtiæ Sacramẽto doctrinam tradens, quam ſemper Catholica Eccleſia ab ipſo Ieſu Chriſto Domino noſtro, & eius Apoſtolis erudita, atque à Spiritu ſancto, illi omnem veritatem indies ſuggerente, edocta retinuit, & ad finem vſque ſæculi conſeruabit, omnibus Chriſtifidelibus interdicit, ne poſthac de ſanctiſſima Euchariſtia aliter credere, docere, aut prædicare audeãt, quàm vt eſt hoc præſenti decreto explicatum atque definitum. (Matt. 13. — Epheſ. 1. — Luc. 11.)

De Reali præſentia Domini noſtri Ieſu Chriſti in ſanctiſſimo Euchariſtiæ ſacramento.

CAP. I.

PRINCIPIO docet ſancta Synodus, & apertè ac ſimpliciter profitetur, in almo ſanctæ Euchariſtiæ ſacramẽto, poſt panis & vini conſecrationem, D. N. IESVM Chriſtum verum Deum atque hominem verè, realiter ac ſubſtantialiter ſub ſpecie illarum rerũ ſenſibilium contineri. Neq; enim hæc inter ſe pugnant, vt ipſe Saluator noſter ſemper ad dexteram Patris in cœlis aſſideat, iuxta modum exiſtendi naturalem, & vt multis nihilominùs alijs locis ſacramentaliter præſens ſua ſubſtantia nobis adſit, ea exiſtendi ratione, quã, etſi verbis exprimere vix poſſumus, poſſibilem tamen eſſe Deo, cogitatione per fidem illuſtrata, aſſequi poſſumus, & conſtantiſſimè credere debemus. Ita enim Maiores noſtri omnes, quotquot in vera Chriſti Eccleſia fuerunt, qui de ſanctiſſimo hoc Sacramento diſſeruerunt, apertiſſimè profeſſi ſunt, hoc tam admirabile Sacramentum in vltima cœna redemptorem noſtrum inſtituiſſe, cum poſt panis, viniq; benedictionem, ſe ſuum ipſius corpus illis præbere ac ſuum ſanguinem diſertis ac perſpicuis verbis teſtatus eſt: Quæ verba à ſanctis Euangeliſtis commemorata, à Diuo Paulo poſteà repetita, cùm propriam illam & apertiſſimam ſignificationem præferant, ſecundùm quam à Patribus intellecta ſunt, indigniſſimũ ſanè flagitium eſt, ea à quibuſdã contentioſis, & prauis hominibus ad fictitios & imaginarios (Epheſ. 1. — Matt. 19. — Matt. 26. Marc. 14. Luc. 22. 1. Cor. 11.)

Digitized by Google

xerunt: Quoſdā enim docuerunt ſacramentaliter duntaxat id ſumere, vt peccatores: alios tantùm ſpiritualiter, illos nimirùm, qui voto propoſitum illum cœleſtem panem edentes, fide viua, quę per dilectionem operatur, fructum eius & vtilitatem ſentiunt: tertios porrò ſacramentaliter ſimul & ſpiritualiter; ij autem ſunt, qui ita ſe prius probant & inſtru-
Matth. 22. unt, vt veſtem nuptialem induti ad diuinam hanc menſam accedant. In ſacramentali autem ſumptione ſemper in Eccleſia Dei mos fuit, vt laici à ſacerdotibus communionem acciperent, ſacerdotes autem celebrantes ſeipſos communicarent: qui mos tanquam ex traditione Apoſtolica deſcēdens, iure ac merito retineri debent.

Demùm autem paterno affectu admonet ſancta Synodus, hortatur, rogat & obſecrat per viſcera miſericordię Dei noſtri, vt omnes & ſinguli, qui Chriſtiano nomine cenſentur, in hoc vnitatis ſigno, in hoc vinculo charitatis, in hoc concordiæ ſymbolo iam tandem aliquando conueniant & concordent: memoresq; tantæ maieſtatis, & tam eximij amoris Ieſu Chriſti Domini noſtri, qui dilectam animā ſuam
Ioan. 6. in noſtræ ſalutis precium, & carnem ſuam nobis dedit ad manducandum, hæc ſacra myſteria corporis & ſanguinis eius ea fidei conſtantia, & firmitate, ea animi deuotione, ea pietate, & cultu credant & venerentur, vt panem illum ſuperſubſtantialem frequenter ſuſcipere poſſint, & is verè eis ſit animæ vita, & perpetua ſanitas mentis: cuius vigore confortati ex huius miſeræ peregrinationis itinere ad cœleſtem patriam peruenire valeant, eundem panem Angelorum
Pſalm. 77. quem modò ſub ſacris velaminibus edunt, abſque vllo velamine manducaturi.

Quoniam autem non eſt ſatis veritatem dicere, niſi & detegantur & refellantur errores; placuit ſanctæ Synodo hos Canones ſubiungere, vt omnes iam agnita doctrina Catholica intelligant quoque, quæ ab illis hæreſes caueri vitarique debent.

DE SACROSANCTO EVCHARISTIÆ SACRAMENTO.

CANON I.

SI quis negauerit, in Sanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento contineri verè, realiter & ſubſtantialiter corpus & ſanguinem vnà cum anima & diuinitate Domini noſtri IESV Chriſti, ac proinde totum Chriſtum, ſed dixerit, tantummodò eſſe in eo, vt in ſigno, vel figura, aut virtute, Anathema ſit.

CAN. 2.

Si quis dixerit, in ſacroſancto Euchariſtiæ Sacramento remanere ſubſtantiam panis & vini vnà cum corpore & ſanguine Domini noſtri Ieſu Chriſti, negaueritque mirabilem illam & ſingularem conuerſionem totius ſubſtantiæ panis in corpus, & totius ſubſtantiæ vini in ſanguinem, manentibus duntaxat ſpeciebus panis & vini, quam quidem cōuerſionem Catholica eccleſia aptiſſimè Tranſubſtantiationem appellat, Anathema ſit.

CAN. 3.

Si quis negauerit, in venerabili Sacramento Euchariſtiæ ſub vnaquaque ſpecie, & ſub ſingulis cuiuſque ſpeciei partibus, ſeparatione facta, totum Chriſtum contineri, Anathema ſit.

CAN. 4.

Si quis dixerit, peracta conſecratione, in admirabili Euchariſtiæ Sacramento non eſſe corpus & ſanguinem Domini noſtri Ieſu Chriſti, ſed tantùm in vſu dum ſumitur, non autem antè, vel pòſt; & in hoſtiis ſeu particulis conſecratis, quæ poſt communionem reſeruantur vel ſuperſunt, nō remanere verum corpus Domini, Anathema ſit.

CAN. 5.

Si quis dixerit, vel præcipuum fructum ſanctiſſimæ Euchariſtiæ eſſe remiſſionem peccatorum, vel ex ea non alios effectus prouenire, Anathema ſit.

CAN. 6.

Si quis dixerit, in ſancto Euchariſtiæ Sacramento Chriſtum vnigenitum Dei filium non eſſe cultu Latrię etiam externo adorandum, atque ideo nec feſtiua peculiari celebritate venerandum, neque in proceſſionibus ſecundùm laudabilem & vniuerſalem Eccleſiæ ritum, & conſuetudinem ſolenniter circumgeſtandum, vel non publicè, vt adoretur, populo proponendum, & eius adoratores eſſe idololatras, Anathema ſit.

CAN. 7.

Si quis dixerit, non licere ſacram Euchariſtiam in ſacrario reſeruari, ſed ſtatim poſt conſecrationem aſtantibus neceſſario diſtribuendam, aut non licere, vt illa ad infirmos honorificè deferatur, Anathema ſit.

CAN. 8.

Si quis dixerit, Chriſtum in Euchariſtia exhibitum ſpiritualiter tantùm manducari, & non etiam ſacramentaliter ac realiter, Anathema ſit.

CAN. 9.

Si quis negauerit, omnes & ſingulos Chriſti fideles vtriuſque ſexus, cùm ad annos diſcretionis peruenerint, teneri ſingulis annis, ſaltem in Paſchate, ad communicandum, iuxta præceptum ſanctæ matris Eccleſiæ, Anathema ſit.

CAN. 10.

Si quis dixerit, non licere ſacerdoti celebranti ſeipſum communicare, Anathema ſit.

CAN. 11.

Si quis dixerit, ſolam fidem eſſe ſufficientem præparationem ad ſumendum ſanctiſſimum Euchariſtiæ ſacramētum, Anathema ſit. Et ne tantum ſacramentum indignè, atque ideo in mortem & condemnationem ſumatur, ſtatuit atque declarat ipſa ſancta Synodus illis, quos conſcientia peccati mortalis grauat, quantumcunque etiam ſe contritos exiſtiment, habita copia confeſſoris, neceſſario præmittendam eſſe confeſſionem ſacramentalem. Si quis autem contrarium docere, prædicare, vel pertinaciter aſſerere, ſeu etiam publicè diſputando defendere præſumpſerit, eo ipſo excommunicatus exiſtat.

DECRETVM DE REFORMATIONE.

CAPVT I.

EADEM ſancta Tridentina Synodus, præſidentibus in ea eiſdem ſanctæ Sedis Apoſtolicæ Legato & Nuntiis, intendens nonnulla ſtatuere, quæ ad iuriſdictionem pertinent Epiſcoporum, vt iuxta proximæ Seſſionis decretum, illi in commiſſis ſibi Eccleſiis eo libentius reſideant, quo facilius & commodius ſibi ſubiectos regere & in vitæ ac morum honeſtate continere potuerint: illud primùm eos admonendos cenſet, vt ſe paſtores, non percuſſores eſſe meminerint: atque ita præeſſe ſibi ſubditis oportere, vt non in 1. Tim. 3.
eis dominentur, ſed illos tanquam filios & fratres diligant: 1. Pet. 5.
elaborentq;, vt hortando & monendo ab illicitis deterreāt, ne vbi deliquerint, debitis eos pœnis coërcere cogantur. Quos tamen ſi quid per humanam fragilitatem peccare cō-
tigerit; illa Apoſtoli eſt ab eis ſeruanda pręceptio, vt illos ar- 2. Tim. 4.
guant, obſecrent, increpent in omni bonitate & patientia: cùm ſæpè plus erga corrigendos agat beneuolentia, quàm auſteritas, plus exhortatio, quàm comminatio, plus charitas, quàm poteſtas. Sin autem ob delicti grauitatem virga opus fuerit, tunc cum manſuetudine rigor, cum miſericordia iudicium, cum lenitate ſeueritas adhibenda eſt, vt ſine aſperitate diſciplina populis ſalutaris ac neceſſaria conſeruetur, & qui correcti fuerint, emendentur: aut, ſi reſipiſcere noluerint, cæteri ſalubri in eos animaduerſionis exemplo à vitiis deterreantur: cùm ſit diligentis & pij ſimul paſtoris officium, morbis ouium lenia primùm adhibere fomenta: poſt, vbi morbi grauitas ita poſtulet, ad acriora & grauiora remedia deſcendere: ſin autem ne ea quidem proficiant, illis ſubmouendis, cæteras ſaltem oues à contagionis periculo liberare.

Cùm igitur Rei criminum plerumq; ad euitandas pœnas & Epiſcoporum ſubterfugienda iudicia, querelas, & grauamina ſimulent, & appellationis diffugio iudicis proceſſum impediāt, ne remedio ad innocētiæ præſidium inſtituto ad iniquitatis defenſionē abutātur, atq; vt huiuſmodi eorū calliditati & tergiuerſationi occurratur, ita ſtatuit & decreuit.

Digitized by Google

In cauſis viſitationis & correctionis, ſiue habilitatis & inhabilitatis, necnon criminalibus, ab Epiſcopo, ſeu illius in ſpiritualibus Vicario generali, ante definitiuam ſententiam ab interlocutoria, vel alio quocunque grauamine non appelletur: nec Epiſcopus ſeu Vicarius appellationi huiuſmodi, tanquam friuolæ, deferre teneatur, ſed ea, ac quacunque inhibitione ab appellationis iudice emanata, necnon omni ſtylo & conſuetudine etiam immemorabili, contraria non obſtante, ad vlteriora valeat procedere, niſi grauamen huiuſmodi per definitiuam ſententiam reparari, vel ab ipſa definitiua appellari non poſſit: quibus caſibus, ſacrorum & antiquorum canonum ſtatuta illibata perſiſtant.

Cap. 2.

A ſententia Epiſcopi, vel ipſius in ſpiritualibus Vicarij generalis, in criminalibus appellationis cauſa (vbi appellationi locus fuerit) ſi Apoſtolica auctoritate in partibus eam committi contigerit, Metropolitano, ſeu illius etiam in ſpiritualibus Vicario generali: aut ſi ille aliqua de cauſa ſuſpectus foret, vel vltra duas legales diætas diſtet, ſeu ab ipſo appellatum fuerit, vni ex vicinioribus Epiſcopis, ſeu illorum Vicariis, non autem inferioribus iudicibus committatur.

Cap. 3.

Reus ab Epiſcopo, aut eius Vicario in ſpiritualibus generali in criminali cauſa appellans, coram iudice, ad quem appellauit, acta primæ inſtantiæ omnino producat, & iudex, niſi illis viſis, ad eius abſolutionem minimè procedat: is autem, à quo appellatum fuerit, intra triginta dies acta ipſa poſtulanti gratis exhibeat, alioqui abſque illis cauſa appellationis huiuſmodi, prout iuſtitia ſuaſerit, terminetur.

Cap. 4.

Cùm verò tam grauia nonnunquam ſint delicta ab Eccleſiaſticis commiſſa perſonis, vt ob eorum atrocitatem è ſacris ordinibus deponendæ, & curiæ ſint tradendæ ſæculari, in quo ſecundùm ſacros canones certus Epiſcoporum numerus requiritur, quos ſi omnes adhibere difficile eſſet, debita iuris executio differretur, ſi quando autem interuenire poſſent, eorum reſidentia intermitteretur: propterea ſtatuit & decreuit, Epiſcopo per ſe, ſeu illius Vicarium in ſpiritualibus generalem, contra clericum in ſacris etiã preſbyteratus ordinibus conſtitutum, etiam ad illius condemnationem, necnon verbalem depoſitionem, & per ſeipſum etiam ad actualem atque ſolemnem degradationem ab ipſis ordinibus & gradibus Eccleſiaſticis in caſibus, in quibus aliorum Epiſcoporum præſentia in numero à canonibus definito requiritur, etiam abſque illis procedere liceat: adhibitis tamen & in hoc ſibi aſſiſtentibus totidem Abbatibus, vſum mitræ & baculi ex priuilegio Apoſtolico habentibus, ſi in ciuitate aut diœceſi reperiri & commodè intereſſe poſſint: alioquin aliis perſonis in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutis, quæ ætate graues ac Iuris ſcientia commendabiles exiſtant.

Cõc. Carthag. 2. c. 116 2. c. 10. 3. c 8.

Cap. 5.

Et quoniam per fictas cauſas, quæ tamen ſatis probabiles videntur, interdum accidit; vt nonnulli eiuſmodi gratias extorqueant, per quas pœnæ illis Epiſcoporum, iuſta ſeueritate inflictæ aut remittuntur omnino, aut minuuntur, cùm nõ ferendum ſit, vt mendacium, quod tantoperè Deo diſplicet, non modò ipſum impunitum ſit, verum etiam alterius delicti veniam impetret mentienti, idcircò, vt ſequitur, ſtatuit & decreuit: Epiſcopus apud Eccleſiam ſuam reſidens, de ſubreptione & obreptione gratiæ, quæ ſuper abſolutione alicuius publici criminis vel delicti, de quo ipſe inquirere cœperat, aut remiſſione pœnæ ad quam criminoſus per eum condemnatus fuerit, falſis precibus impetratur, per ſeipſum, tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatus etiã ſummariè cognoſcat, ipſamque gratiam, poſtquam per falſi narrationem, aut veri taciturnitatem obtentam eſſe legitimè conſtiterit, non admittat.

Cap. 6.

Quoniam verò ſubditi Epiſcopo, tametſi iure correpti fuerint, magnoperè tamen eum odiſſe, & tanquam iniuria affecti ſint, falſa illi crimina obiicere ſolent, vt quoquo pacto poſſint, ei moleſtiam exhibeant; cuius vexationis timor plerumque illum ad inquirenda, & punienda eorum delicta ſegniorem reddit: idcirco ne is magno ſuo & Eccleſiæ incommodo, gregem ſibi creditum relinquere, ac non ſine Epiſcopalis dignitatis diminutione vagari cogatur, ita ſtatuit & decreuit: Epiſcopus niſi ob cauſam, ex qua deponendus, ſiue priuandus veniret, etiam ſi ex officio, aut per inquiſitionem, ſeu denunciationem, vel accuſationem, ſiue alio quouis modo procedatur, vt perſonaliter compareat, nequaquam citetur, vel moneatur.

Cap. 7.

Teſtes in cauſa criminali ad informationem vel indicia, ſeu alias in cauſa principali contra Epiſcopum, niſi conteſtes & bonæ conuerſationis, exiſtimationis & famæ fuerint, non recipiantur: & ſi odio, temeritate, aut cupiditate aliquid depoſuerint, grauibus pœnis mulctentur.

Cap. 8.

Cauſæ Epiſcoporum, cùm pro criminis obiecti qualitate comparere debeant, coram Pontifice Maximo referantur, ac per ipſum terminentur.

DECRETVM PROROGATIONIS DEFINITIONIS *quatuor articulorum de Sacramento Euchariſtiæ, & ſaluiconductus proteſtantibus dandi.*

EADEM ſancta Synodus errores omnes, qui ſuper hoc ſanctiſſimo Sacramento repullulantur, tanquam vepres ex agro Dominico euellere, ac omnium fidelium ſaluti proſpicere cupiens, quotidianis precibus Deo omnipotenti piè oblatis, inter alios ad hoc Sacramentum pertinentes articulos diligentiſſima veritatis Catholicæ inquiſitione tractatos, plurimis accuratiſſimiſq; pro rerum grauitate diſputationibus habitis, cognitis quoque præſtantiſſimorum Theologorum ſententiis, hoc etiam tractabat: An neceſſarium ſit ad ſalutem, & diuino iure præceptum, vt ſinguli Chriſtifideles ſub vtraque ſpecie ipſum venerabile Sacramentum accipiant: & num minus ſumat qui ſub altera, quàm qui ſub vtraque communicat: & an errauerit ſancta mater Eccleſia laicos, & non celebrantes ſacerdotes, ſub panis ſpecie duntaxat communicando: & an paruuli etiam cõmunicandi ſint. Sed quoniã ex nobiliſſima Germaniæ prouincia ij, qui ſe Proteſtantes nominant, ſuper his ipſis articulis, antequam definiantur, audiri à ſancta cupiunt, & eam ob cauſam fidem publicam ab illa poſtulârunt, vt ipſis tuto huc venire & in hac vrbe commorari, ac liberè coram Synodo dicere atque proponere quæ ſenſerint, & poſtea cùm libuerit, recedere liceat: ſancta ipſa Synodus, licèt magno deſiderio eorum aduentum multos antea menſes expectârit, tamen vt pia mater ingemiſcit & parturit, ſummoperè id deſiderans ac laborans, vt in iis, qui Chriſtiano nomine cenſentur, nulla ſint ſchiſmata: ſed quemadmodum, eundem omnes Deum & Redemptorem agnoſcunt, ita idem dicant, idem credant, idem ſapiant: confidens in Dei miſericordia, & ſperans fore, vt illi in ſanctiſſimam & ſalutarem vnius Fidei, Spei, Charitatiſque concordiam redigantur, & libenter eis in hac re morem gerens, ſecuritatem & fidem, vt petierunt, publicam, quam ſaluumconductum vocant, quo ad ſe pertinet, eius, qui infra ſcriptus erit, tenoris dedit atque conceſſit; & eorum cauſa definitionem illorum articulorum ad ſecundam ſeſſionem diſtulit, quam, vt illi commodè intereſſe poſſent, in diem feſtum Conuerſionis Diui Pauli, quæ erit 25. die menſis Ianuarij anni ſequentis, illud indixit: illudque præterea ſtatuit, vt in eadem ſeſſione de ſacrificio Miſſæ agatur, propter magnam vtriuſque rei connexionem. Interea ſeſſione proxima de Pœnitentiæ, & Extremæ vnctionis Sacramentis tractandum. Illam autem die feſto Diuæ Catharinæ virginis & martyris (qui erit 25. Nouembris) habendam eſſe decreuit: ſimulq; in vtraque materiam reformationis proſequatur.

SALVVS CONDVCTVS DATVS PROTESTANTIBVS.

SACROSANCTA generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitimè cõgregata, præſidentibus in ea eiſdẽ

ſanctæ

ſanctæ Sedis Apoſtolicæ Legatis & Nuntiis. A

Omnibus & ſingulis, ſiue Eccleſiaſticis, ſiue ſæcularibus perſonis vniuerſæ Germaniæ, cuiuſcunque gradus, ſtatus, conditionis, & qualitatis ſint, quæ ad œcumenicum hoc & generale Concilium accedere voluerint, vt de ijs rebus, quæ in ipſa Synodo tractari debent, omni libertate conferre, proponere & tractare, ac ad ipſum œcumenicum Concilium libere & tuto venire, & in eo manere, & commorari, ac articulos, quot illis videbitur, tam ſcripto quàm verbo offerre, proponere, & cum Patribus, ſiue ab iis qui ab ipſa ſancta Synodo delecti fuerint, conferre, & abſque vllis conuiciis & contumeliis diſputare, necnon quando illis placuerit, recedere poſſint & valeant, publicam fidem & plenã ſecuritatem, quàm ſaluumconductum appellant, cum omnibus & ſingulis clauſulis, & decretis neceſſariis, & opportunis, etiamſi ſpecialiter, & non per verba generalia exprimi deberent, quæ pro expreſſis haberi voluit, quantum ad ipſam ſanctam Synodum ſpectat, concedit. Placuit præterea ſanctæ Synodo, vt pro maiori libertate & ſecuritate eorum, certos tam pro commiſſis, quàm pro committendis per eos delictis iudices deputari cupiãt, illos ſibi beneuolos nominent, etiamſi delicta ipſa quantumcunque enormia ac hæreſim ſapientia fuerint.

Angelus Maſſarellus
Secretarius.

R. PATRES ET ORATORES QVI adfuerunt in Seſſione, quæ habita fuit 11. Octobris.

Reuerend. D. Marcellus, tituli ſancti Marcelli Cardinalis Creſcentius, Legatus Concilij à latere, patria Romanus.

PRÆSIDENTES CONCILII.

Sebaſtianus Pighinus, Archiepiſcopus Sipontinus. Reſan. D

Aloyſius Lypomanus, Epiſcopus Veronen. Venetus.

Chriſtophorus Madrucius, tituli ſancti Cæſarij in palatio ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinal. & princeps Triden. de Madrucio.

ELECTORES ET PRINCIpes ſacri Rom. Imperij.

Sebaſtianus ab Hauſenſtain, Archiepiſcopus Moguntinenſis, German.

Ioannes Comes ab Eyſemburg, Archiepiſcopus Treuir. German. E

Adolphus à Schavvemburg, Archiepiſcopus Colonien. German.

ORATORES IMPERATORIS.

Hugo Comes à Monfort, & Rotenfels, orator Imperij, Germanus.

Franciſcus à Toleto, Prior Reconuallenſis, orator Cæſaris, Hiſpan.

Guilhelmus à Pictauia, Archidiaconus Campaniæ, orator Flandriæ, Flandrus.

ORATORES REGIS Romanorum. F

Paulus de Gregorianis, Epiſc. Zagabrien. Hungar.

Fredericus Nauſea, Epiſcopus Viennenſis, Germanus.

ARCHIEPISCOPI.

Archiepiſcopus Turritanus, Antibaren. Vpſalen. Panormitanus, Granaten. Calaritan.

EPISCOPI.

Epiſcopus Feltrenſis, Senobricenſis, ſancti Marci, Maioricen. Camerinen. Caſtellimaris, Lancianenſis, Alguerenſis, Mitienſis, Syracuſan. Wigornienſis, Bellicaſtrenſis, Bizont. Aurienſis, Pacenſis, Argentin. Conſtant. Oſcen. Clodien. Salonen. Calagurritan. Eluenſis, Ecneden. Monopothanus, Legion. Oueten. Triden. Iacoren. Gnichxenſis, Aſtoricen. Virdunen. Salaminen. Boſen. Mutinen.

ABBATES ET GENERALES.

B Gerardus Hamericurth, Abbas Bortini, ordinis Carmelitarum, German.

Marcus de Brixida, Abbas ſancti Vitalis, de Rauenna, ordinis S. Benedicti, Italus.

Euſebius de Parma, Abbas ſanctæ MARIÆ Gratiarum, diœceſ. Placen. eiuſdem ordinis, Italus.

Chriſtophorus Parauinus, Generalis ordinis ſancti Auguſtini, Italus.

ORATORES MARCHIOnis Brandeburgen.

C Chriſtophorus de Straſſen.

Ioannes Hofmannus.

Angelus Maſſarellus, ſacri Concilij
Secretarius.

Ioannes Baptiſta Caſtellus, promotor Concilij, Italus. Bononien.

Ludouicus Firmanus, Magiſter cæremoniarum, Italus.

SESSIO XIIII.

Quæ eſt IIII. ſub Iulio III. Pont. Max. celebrata die 25. Nouemb. 1551.

Doctrina de ſanctiſſimis Pœnitentiæ, & Extremæ Vnctionis Sacramentis.

SACROSANCTA œcumenica & generalis Tridentina Synodus, & in Spiritu ſancto legitimè congregata, præſidentibus in ea eiſdem ſanctæ Apoſtolicæ Sedis Legato & Nuntiis, quamuis in decreto de Iuſtificatione multus fuerit de Pœnitentiæ Sacramento, propter locorum cognationẽ, neceſſaria quadam ratione ſermo interpoſitus; tãta nihilominus circa illud noſtra hac ætate diuerſorum errorum eſt multitudo; vt non parum publicæ vtilitatis retulerit, de eo exactiorem & pleniorem definitionem tradidiſſe, in qua demonſtratis, & conuulſis, Spiritus ſancti præſidio vniuerſis erroribus, Catholica veritas perſpicua & illuſtris fieret, quam nunc ſancta hæc Synodus Chriſtianis omnibus perpetuò ſeruandam proponit.

De neceſſitate & inſtitutione Sacramenti Pœnitentiæ.

CAPVT I.

SI ea in regeneratis omnibus gratitudo erga Deum eſſet, vt iuſtitiam in Baptiſmo ipſius beneficio & gratia ſuſceptam, conſtanter tuerentur, non fuiſſe opus, aliud ab ipſo Baptiſmo Sacramentum ad peccatorum remiſſionem eſſe inſtitutum. Quoniam autem Deus, diues in miſericordia, Ephes. 2. cognouit figmentũ noſtrum, illis etiam vitæ remedium cõ- Pſal. 102. tulit, qui ſeſe poſtea in peccati ſeruitutem, & dæmonis poteſtatem tradidiſſent: Sacramẽtum videlicet Pœnitentiæ, quo lapſis poſt Baptiſmum, beneficium mortis Chriſti applicatur. Fuit quidẽ Pœnitentia vniuerſis hominibus, qui ſe mortali aliquo peccato inquinaſſent, quouis tempore ad gratiam & iuſtitiam aſſequendam neceſſaria, illis etiam, qui Baptiſmi Sacramẽto ablui petiuiſſent, vt peruerſitate abiecta, & emendata, tantam Dei offenſionem cum peccati odio, &

Digitized by Google

Ezech. 18. & 33. Ioel 2. Luc 13. pro animi dolore deteſtarentur. Vnde Propheta ait: Conuertimini, & agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus veſtris, & non erit vobis in ruinam iniquitas. Dominus etiã dixit: Niſi pœnitentiam egeritis, omnes ſimiliter peribitis. Et princeps Apoſtolorum Petrus, peccatoribus Baptiſmo Act. 2. initiandis pœnitentiam commendans, dicebat: Pœnitentiam agite, & baptizetur vnuſquiſque veſtrûm. Porrò nec ante aduentum Chriſti pœnitentia erat Sacramentum, nec eſt poſt aduentum illius cuiquam ante Baptiſmum. Dominus autem Sacramentum pœnitentiæ tunc præcipuè inſtituit, cùm à mortuis excitatus, inſufflauit diſcipulos ſuos, Ioan 20. dicens: Accipite Spiritum ſanctum: quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta ſunt. Quo tam inſigni facto, & verbis tam perſpicuis, poteſtatem remittendi & retinendi peccata, ad reconciliandos fideles poſt Baptiſmum lapſos, Apoſtolis, & eorum legitimis ſucceſſoribus fuiſſe communicatam, vniuerſorum Patrum conſenſus ſemper intellexit. Et Nouatianos remittendi poteſtatem olim pertinaciter negantes, magna ratione Eccleſia Catholica, tanquam hæreticos exploſit, atque condemnauit. Quare veriſſimum hunc illorum verborum Domini ſenſum ſancta hæc Synodus probans & recipiens, damnat eorum commẽtitias interpretationes, qui verba illa ad poteſtatem prædicandi verbum Dei, & Chriſti Euangelium annunciandi contra huiuſmodi Sacramenti inſtitutionem falſo detorquent.

De differentia Sacramenti Pœnitentiæ, & Baptiſmi.

Capvt II.

Cæterum hoc Sacramentum multis rationibus à Baptiſmo differre dignoſcitur.

Nam præterquam quòd materia & forma, quibus Sacramenti eſſentia perficitur, longiſſimè diſſidet, conſtat certè Baptiſmi miniſtrum iudicem eſſe non oportere, cùm Eccleſia in neminem iudicium exerceat, qui nõ prius in ipſam per Baptiſmi ianuam fuerit ingreſſus. Quid enim mihi, inquit 1.Cor.5. Apoſtolus, de his qui foris ſunt, iudicare? Secus eſt de domeſticis fidei, quos Chriſtus Dominus lauacro Baptiſmi, ſui corporis membra effecit. Nam hos, ſi ſe poſtea crimine aliquo contaminauerint, non iam repetito Baptiſmo ablui, cũ id in Eccleſia Catholica nulla id ratione liceat, ſed ante hoc tribunal, tanquam reos, ſiſti voluit, vt per ſacerdotum ſententiam non ſemel, ſed quoties ab admiſſis peccatis ad ipſum pœnitentes confugerint, poſſent liberari. Alius eſt præterea Baptiſmi, alius Pœnitentiæ fructus. Per Baptiſmum e- Galat 3. 2.Cor.5. nim Chriſtũ induentes, noua prorſus in illo efficimur creatura, plenam & integram peccatorum omnium remiſſionẽ conſequentes: ad quam tamen nouitatem & integritatem per Sacramentum Pœnitentiæ ſine magnis noſtris fletibus, & laboribus, diuina id exigente iuſtitia, peruenire nequaquam poſſumus: vt meritò Pœnitentia laborioſus quidam Baptiſmus à ſanctis Patribus dictus fuerit. Eſt autem hoc ſacramentum Pœnitentiæ lapſis poſt Baptiſmum ad ſalutem neceſſarium, vt nondum regeneratis ipſe Baptiſmus.

De partibus & fructu huius Sacramenti.

Capvt III.

Docet præterea ſancta Synodus, Sacramenti Pœnitentiæ formam, in qua præcipuè ipſius vis ſita eſt, in illis miniſtri verbis poſitam eſſe: Ego te abſoluo, &c. Quibus quidem de Eccleſiæ ſanctæ more preces quædam laudabiliter adiunguntur, ad ipſius tamen formæ eſſentiam nequaquam ſpectant, neq; ad ipſius Sacramenti adminiſtrationẽ ſunt neceſſariæ. Sunt autem quaſi materia huius Sacramenti, ipſius pœnitentis actus, nempè Contritio, Confeſſio, & Satisfactio: qui, quatenus in pœnitente ad integritatem Sacramenti, ad plenamq; & perfectam peccatorum remiſſionem ex Dei inſtitutione requiruntur, hac ratione partes Pœnitentiæ dicuntur. Sanè verò res, & effectus huius Sacramenti, quantum ad eius vim, & efficaciam pertinet, reconciliatio eſt cum Deo, quam interdum in viris piis & cum de- A uotione hoc Sacramentum percipientibus, cõſcientiæ pax ac ſerenitas cum vehementi ſpiritus conſolatione conſequi ſolet. Hæc de partibus & effectu huius Sacramenti ſancta Synodus tradens, ſimul eorum ſententias damnat, qui Pœnitentiæ partes, incuſſos conſcientiæ terrores, & fidem eſſe contendunt.

De Contritione.

Capvt IIII.

Contritio, quæ primum locum inter dictos pœnitentis actus habet, animi dolor ac deteſtatio eſt de pec- B cato commiſſo, cum propoſito nõ peccandi de cæterò. Fuit autem quouis tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic contritionis motus neceſſarius: & in homine poſt Baptiſmum lapſo ita demum præparat ad remiſſionẽ peccatorum, ſi cum fiducia diuinæ miſericordię, & voto præſtãdi reliqua coniunctus ſit, quæ ad ritè ſuſcipiendum hoc Sacramentum requiruntur. Declarat igitur ſancta Synodus, hanc contritionem, nõ ſolum ceſſationem à peccato, & vitæ nouæ propoſitum, & inchoationem, ſed veteris etiam odium continere, iuxta illud: Proiicite à vobis omnes iniquitates veſtras, in quibus præuaricati eſtis; & facite vobis cor Ezech. 18. nouum & ſpiritum nouum. Et certè, qui illos ſanctorum clamores conſiderauerit, Tibi ſoli peccaui, & malum coram te C feci: Laboraui in gemitu meo, lauabo per ſingulas noctes Pſalm. 50. lectum meum: Recogitabo tibi omnes annos meos in ama- Pſalm. 6. Iſa. 38. ritudine animæ meæ: & alios huiuſmodi generis, facilè intelliget eos ex vehementi quodam anteactæ vitæ odio, & ingenti peccatorum deteſtatione manaſſe. Docet prætereà, etſi Contritionem hanc aliquando charitate perfectam eſſe contingat, hominemque Deo reconciliare, priuſquam hoc Sacramentum actu ſuſcipiatur; ipſam nihilominus reconciliationem ipſi Contritioni ſine ſacramenti voto, quod in illa includitur, non eſſe aſcribendam. Illam verò Contritionem imperfectã, quæ Attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex gehennæ & pœnarum metu communiter concipitur, ſi voluntatem pec- D candi excludat, cum ſpe veniæ, declarat non ſolùm non facere hominem hypocritam, & magis peccatorem, verum etiam donum Dei eſſe, & Spiritus ſancti impulſum, non adhuc quidem inhabitantis, ſed tantùm mouentis, quo pœnitens adiutus, viam ſibi ad iuſtitiam parat. Et quamuis ſine Sacramento Pœnitentiæ per ſe ad iuſtificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam diſponit. Hoc enim timore vtiliter concuſſi Niniuitæ, ad Ionæ prædicationem Ionæ 3. Matth. 12. plenam terroribus, pœnitentiam egerunt, & miſericordiam à Domino impetrarunt. Quamobrem falſo quidam calumniantur Catholicos ſcriptores, quaſi tradiderint, ſacramen- E tum Pœnitentię abſque bono motu ſuſcipientium, gratiam conferre: quod nunquam Eccleſia Dei docuit, nec ſenſit. ſed & falſo docent, Contritionem eſſe extortam & coactã, non liberam & voluntariam.

De Confeſſione.

Capvt V.

Ex inſtitutione ſacramenti Pœnitentiæ iam explicata, vniuerſa Eccleſia ſemper intellexit, inſtitutã etiam à Do- Luc. 5. & 17 mino integrã peccatorum confeſſionẽ, & omnibus poſt ba- Iacob. 5. ptiſmum lapſis iure diuino neceſſariam exiſtere, quia Dñs F 1.Ioan. 1. noſter Ieſus Chriſtus, è terris aſcenſurus ad cœlos, ſacerdotes ſui ipſius vicarios reliquit, tanquam præſides & iudices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quæ Chriſti fideles ceciderint, quo pro poteſtate clauium, remiſſionis Ioan. 20. aut retentionis peccatorum ſententiam pronuntient. Conſtat enim, ſacerdotes iudicium hoc incognita cauſa exercere non potuiſſe, neque æquitatem quidem illos in pœnis iniungendis ſeruare potuiſſe, ſi in genere duntaxat, & non potius in ſpecie ac ſigillatim ſua ipſi peccata declaraſſent. Ex his colligitur, oportere pœnitẽtibus omnia peccata mortalia, quorum poſt diligentem ſui diſcuſſionem cõſcientiam

habent.

Digitized by Google

habent, in confeſſione recenſeri, etiamſi occultiſſima illa A ſint, & tantùm aduerſus duo vltima Decalogi præcepta cõmiſſa, quæ nonnunquam animum grauius ſauciant, & periculoſiora ſunt iis, quæ in manifeſto admittuntur. Nam venialia, quibus à gratia Dei nõ excludimur, & in quæ frequẽtiùs labimur, quanquam rectè & vtiliter, citraque omnem præſumptionem in confeſſione dicantur, quod piorum hominum vſus demonſtrat, taceri tamen citra culpam, multiſque aliis remediis expiari poſſunt. Verùm cùm vniuerſa mortalia peccata, etiam cogitationes, homines iræ filios & Dei inimicos reddant; neceſſum eſt omnium etiam veniam, cum aperta & verecunda confeſſione à Deo quærere. Itaque dum omnia quæ memoriæ occurrunt, peccata Chriſti fideles confiteri ſtudent, procul dubio omnia diuinæ miſericordiæ agnoſcenda exponunt. Qui verò ſecus faciunt, & ſcienter aliqua retinent, nihil diuinæ bonitati per ſacerdotem remittendum proponunt. Si enim erubeſcat ægrotus vulnus medico detegere quod ignorat, medicina non curat. Colligitur præterea, etiam eas circumſtantias in confeſſione explicandas eſſe, quæ ſpeciem peccati mutant; quòd ſine illis peccata ipſa neq; à pœnitentibus integrè exponantur, nec iudicibus innoteſcant; & fieri nequeat, vt de grauitate criminum rectè cenſere poſſint, & pœnam, quam oportet, pro illis, pœnitentibus imponere. Vnde alienum à ratione eſt, docere circumſtantias has ab hominibus otioſis excogitatas fuiſſe, aut vnam tantùm circumſtantiam confitendam eſſe, nempè peccaſſe in fratrem. Sed & impium eſt, confeſſionem, quæ hac ratione fieri præcipitur, impoſſibilem dicere, aut carnificinam illam conſcientiarum appellare. Conſtat enim, nihil aliud à pœnitentibus in Eccleſia exigi, quàm vt, poſtquam quiſque diligentius ſe excuſſerit, & conſcientiæ ſuæ ſinus & latebras explorauerit, ea peccata confiteatur, quibus ſe Dominum & Deum ſuum mortaliter offendiſſe meminerit: reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in vniuerſum eadem confeſſione incluſa eſſe intelliguntur, pro quibus fideliter cum Propheta dicimus: Ab occultis meis munda me Domine. Ipſa verò huiuſmodi confeſſionis difficultas, ac peccata detegendi verecundia, grauis quidem videri poſſet, niſi tot, tantiſque commodis & conſolationibus leuaretur, quæ omnibus dignè ad hoc ſacramentum accedentibus, per abſolutionem certiſſimè cõferuntur. Cæterùm quo ad modũ confitendi ſecretò apud ſolum ſacerdotẽ; & ſi Chriſtus nõ vetuerit, quin aliquis in vindictam ſuorum ſcelerum, & ſui humiliationem, cùm ob aliorum exemplum, tum ob Eccleſiæ offenſæ ædificationem, delicta ſua publicè confiteri poſſit, non eſt tamen hoc diuino præcepto mandatum, nec ſatis conſultè humana aliqua lege præciperetur, vt delicta, præſertim ſecreta, publica eſſent confeſſione aperienda. Vnde cùm à ſanctiſſimis & antiquiſſimis Patribus, magno vnanimique conſenſu ſecreta confeſſio ſacramentalis, qua ab initio Eccleſia ſancta vſa eſt, & modò etiam vtitur, fuerit ſemper commendata, manifeſtè refellitur inanis eorum calumnia, qui eam à diuino mandato alienam, & inuentum humanum eſſe, atque à Patribus in Concilio Lateranenſi congregatis initium habuiſſe, docere non verentur. Neque enim per Lateranenſe Concilium Eccleſia ſtatuit vt Chriſtifideles confiterentur, quod iure diuino neceſſarium & inſtitutum eſſe intellexerat; ſed vt præceptum confeſſionis, ſaltem ſemel in anno, ab omnibus & ſingulis, cùm ad annos diſcretionis perueniſſent, impleretur. Vnde iam in vniuerſa Eccleſia, cum ingenti animarum fidelium fructu obſeruatur mos ille ſalutaris confitendi ſacro illo & maximè acceptabili tempore Quadrageſimæ: quem morem hæc ſancta Synodus maximè probat & amplectitur, tanquam pium & meritò retinendum.

Exod.20. Leuit.5. — Epheſ.2. — Pſalm.18. — Cf. Lu. ... Inno. ... in c. 21.

De miniſtro huius ſacramenti, & abſolutione.

CAPVT VI.

Circa miniſtrum autem huius ſacramenti declarat ſancta Synodus, falſas eſſe, & à veritate Euangelij penitus alienas doctrinas omnes, quæ ad alios quoſuis homines, præter Epiſcopos & ſacerdotes, Clauium miniſterium perniciosè extendunt; putantes verba illa Domini: Quæcumque alligaueritis ſuper terram, erunt alligata & in cœlo: & quæcumque ſolueritis ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlo: &, Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta ſunt; ad omnes Chriſtifideles indifferenter & promiſcuè, contra inſtitutionem huius Sacramẽti, ita fuiſſe dicta, vt quiuis poteſtatem habeat remittendi peccata; publica quidem per correptionem, ſi correptus acquieuerit, ſecreta verò per ſpontaneam confeſſionẽ cuicumque factam. Docet quoque, etiam ſacerdotes qui peccato mortali tenentur, per virtutem Spiritus ſancti in ordinatione collatam, tanquam Chriſti miniſtros functionẽ B remittendi peccata exercere; eoſque prauè ſentire, qui in malis ſacerdotibus hanc poteſtatem non eſſe contendunt. Quamuis autem abſolutio ſacerdotis alieni beneficij ſit diſpenſatio, tamen non eſt ſolum nudum miniſterium vel annunciandi Euangelium, vel declarandi remiſſa eſſe peccata: ſed ad inſtar actus iudicialis, quo ab ipſo, velut à iudice, ſententia pronuntiatur: atque ideo non debet pœnitens adeo ſibi de ſua ipſius fide blandiri, vt etiam ſi nulla, illi adſit contritio, aut ſacerdoti ſeriò agendi & verè abſoluendi deſit, putet tamen ſe propter ſuam ſolam fidem, verè & coram Deo eſſe abſolutum. Nec enim fides ſine pœnitentia remiſſionem vllam peccatorum præſtaret; nec is eſſet niſi ſalutis ſuæ negligentiſſimus, qui ſacerdotem iocosè abſoluentem cognoſceret, & non alium ſeriò agentem, ſedulo C requireret.

Matth.18. — Ioan.20.

De caſuum reſeruatione.

CAPVT VII.

Qvoniam igitur natura & ratio iudicij illud expoſcit, vt ſententia in ſubditos duntaxat feratur, perſuaſum ſemper in Eccleſia Dei fuit, & veriſſimum eſſe Synodus hęc confirmat, nullius momenti abſolutionem eam eſſe debere, quam ſacerdos in eum profert, in quem ordinariam, aut ſubdelegatam non habet iuriſdictionem. Magnoperè verò ad Chriſtiani populi diſciplinam pertinere ſanctiſſimis Patribus D noſtris viſum eſt, vt atrociora quædam & grauiora crimina non à quibuſuis, ſed à ſummis duntaxat ſacerdotibus abſoluerentur. Vnde meritò Pontifices Maximi pro ſuprema poteſtate ſibi in Eccleſia vniuerſa tradita, cauſas aliquas criminum grauiores ſuo potuerunt peculiari iudicio reſeruare. Neque dubitandum eſt, quando omnia quæ à Deo ſunt, ordinata ſunt, quin hoc idẽ Epiſcopis omnibus, in ſua cuique diœceſi, in ædificationem tamen, non in deſtructionem, liceat pro illis in ſubditos tradita ſupra reliquos inferiores ſacerdotes auctoritate, præſertim quo ad illa, quibus excommunicationis cenſura annexa eſt. Hanc autem delictorum reſeruationem, conſonum eſt diuinæ auctoritati, E non tantùm in externa politia, ſed etiam coram Deo vim habere. Veruntamen piè admodum, ne hac ipſa occaſione aliquis pereat, in eadem Eccleſia Dei cuſtoditum ſemper fuit, vt nulla ſit reſeruatio in articulo mortis: atq; ideo omnes ſacerdotes quoſlibet pœnitentes à quibuſuis peccatis & cenſuris abſoluere poſſint: extra quem articulum ſacerdotes, cùm nihil poſſint in caſibus reſeruatis, id vnum pœnitẽtibus perſuadere nitantur, vt ad ſuperiores & legitimos iudices pro beneficio Abſolutionis accedant.

Rom.13.

De Satisfactionis neceſſitate, & fructu.

CAPVT VIII.

F Demvm quo ad Satisfactionem, quæ ex omnibus pœnitentiæ partibus, quemadmodum à Patribus noſtris Chriſtiano populo fuit perpetuo tempore commendata, ita vna maximè noſtra ætate, ſummo pietatis prætextu, impugnatur ab iis, qui ſpeciem pietatis habẽt, virtutem autem eius abnegârunt: Sancta Synodus declarat, falſum omnino eſſe, & à verbo Dei alienum, culpam à Domino nunquam remitti, quin vniuerſa etiam pœna condonetur. Perſpicua enim & illuſtria in ſacris literis exempla reperiuntur, quibus, præter diuinam traditionem, hic error, quam mani-

Gen.3. Num.12. & 20. 2 Reg.12.

manifeſtiſſimè reuincitur. Sane & diuinæ iuſtitiæ ratio exi- A
gere videtur, vt aliter ab eo in gratiam recipiantur qui antè
Baptiſmum per ignorantiam deliquerint, aliter verò qui ſe-
mel à peccati & dæmonis ſeruitute liberati, & accepto Spi-
1 Cor. 3. ritus ſancti dono, ſcienter templum Dei violare & Spiritum
Epheſ. 4. ſanctum contriſtare non formidauerint. Et diuinam cle-
mentiam decet, ne ita nobis abſque vlla ſatisfactione pec-
cata dimittantur, vt occaſione accepta, peccata leuiora pu-
Rom. 2. tantes, velut iniurij & contumelioſi Spiritui ſancto, in gra-
Iacob. 5 uiora labamur, theſaurizantes nobis iram in die iræ. Procul-
dubio enim magnoperè à peccato reuocant, & quaſi fræno
quodam coercent hæ ſatisfactoriæ pœnæ, cautioreſque &
vigilantiores in futurum pœnitentes efficiunt: medentur
quoque peccatorum reliquiis, & vitioſos habitus malè vi- B
Ezech 33. uendo comparatos, contrariis virtutum actionibus tollunt.
Ionæ 2 Neque verò ſecurior vlla via in Eccleſia Dei vnquam exi-
Hier. 3. 18. ſtimata fuit ad amouendam imminentem à Domino pœ-
& 25. nam, quam vt hæc pœnitentiæ opera homines cum vero a-
Iſai. 30 nimi dolore frequentent. Accedit ad hæc, quòd dum ſatis-
Eccl. 17. faciendo patimur pro peccatis, Chriſto Ieſu, qui pro pecca-
Matt. 3 4 tis noſtris ſatisfecit, ex quo omnis noſtra ſufficientia eſt,
11. & 18. conformes efficimur; certiſſimam quoque inde arrham
Act. 3. habentes, quòd ſi compatimur, & conglorificabimur. Ne-
Rom 5. que verò ita noſtra eſt ſatisfactio hæc, quam pro peccatis
1 Ioan. 2. noſtris exoluimus, vt non ſit per Chriſtum Ieſum: Nam qui
2 Cor 3. ex nobis tanquam ex nobis nihil poſſumus, eo cooperante C
Rom. 8. qui nos confortat, omnia poſſumus. Ita non habet homo
vnde glorietur, ſed omnis gloriatio noſtra in Chriſto eſt: in
2. Cor 3 quo viuimus, in quo meremur, in quo ſatisfacimus, facien-
Philip 4. tes fructus dignos pœnitentiæ, qui ex illo vim habent, ab il-
1. Cor. 1. lo offeruntur Patri, & per illum acceptantur à Patre. De-
Galat. 6. bent ergo ſacerdotes Domini, quantum ſpiritus & pruden-
Act 17. tia ſuggeſſerit, pro qualitate criminum & pœnitentium fa-
Luc 3. cultate, ſalutares & conuenientes ſatisfactiones iniungere:
ne, ſi fortè peccatis conniueant, & indulgentius cum pœ-
nitentibus agant, leuiſſima quædam opera pro grauiſſimis
delictis iniungendo, alienorum peccatorum participes ef-
ficiantur. Habeant autem præ oculis vt ſatisfactio, quam
imponunt, non ſit tantùm ad nouæ vitæ cuſtodiam, & in- D
firmitatis medicamentum, ſed etiam ad præteritorum pec-
catorum vindictam & caſtigationem. Nam claues ſacerdo-
tum non ad ſoluendum duntaxat, ſed & ad ligandum con-
ceſſas, etiam antiqui Patres & credunt, & docent. Nec pro-
pterea exiſtimârunt ſacramentum Pœnitentiæ eſſe forum i-
ræ, vel pœnarum, ſicut nemo vnquam Catholicus ſenſit, ex
huiuſmodi noſtris ſatisfactionibus vim meriti & ſatisfactio
nis Domini noſtri Ieſu Chriſti vel obſcurari, vel aliqua ex
parte imminui: quod dum Nouatores intelligere volunt, i-
ta optimam Pœnitentiam nouam vitam eſſe docent, vt om
nem ſatisfactionem vim & vſum tollant.

De operibus Satisfactionis. E

Capvt IX.

DOcet præterea, tantam eſſe diuinæ munificentiæ largitatem, vt non ſolùm pœnis ſponte à nobis pro vindicando peccato ſuſceptis, aut ſacerdotis arbitrio pro menſura delicti impoſitis, ſed etiam (quod maximum amoris argumentum eſt) temporalibus flagellis à Deo inflictis, & à nobis patienter toleratis, apud Deum Patrem per Chriſtum Ieſum ſatisfacere valeamus.

DOCTRINA DE SACRAMENTO EXTREmæ Vnctionis.

VIſum eſt autem ſanctæ Synodo, præcedenti doctrinæ de Pœnitentia adiungere ea, quæ ſequuntur de ſacramento extremæ Vnctionis: quod non modò Pœnitentiæ, ſed etiam totius Chriſtianæ vitæ, quæ perpetua pœnitẽtia eſſe debet, conſummatiuum exiſtimatum eſt à Patribus. Primum itaque circa illius inſtitutionem declarat & docet, quòd clementiſſimus redemptor noſter, qui ſeruis ſuis quouis tempore voluit de ſalutaribus remediis aduerſus omnia omniũ hoſtium tela eſſe proſpectũ, quemadmodũ auxilia
A maxima in ſacramentis aliis præparauit, quibus Chriſtiani
conſeruare ſe integros, dum viuerent, ab omni grauiore
ſpiritus incommodo poſſint, ita extremæ Vnctionis ſacra-
mento finem vitæ, tanquam firmiſſimo quodam præſidio
muniuit. Nam etſi aduerſarius noſter occaſiones per om- 1 Petr. 5.
nem vitam quærat & captet, vt deuorare animas noſtras
quoquo modo poſſit; nullum tamen tempus eſt, quo vehe-
mentius ille omnes ſuæ verſutiæ neruos intendat ad per-
dendos nos penitùs, & à fiducia etiam, ſi poſſit, diuinæ mi-
ſericordiæ deturbandos, quàm cùm impendere nobis exi-
tum vitæ proſpicit.

B *De inſtitutione ſacramenti extremæ Vnctionis.*

Capvt I.

INſtitvta eſt autem ſacra hæc Vnctio infirmorum,
tanquam verè & propriè ſacramentum noui Teſtamen-
ti, à Chriſto Domino noſtro apud Marcum quidem inſinua- Marc. 6.
tum, per Iacobum autem Apoſtolum ac Domini fratrem,
fidelibus commendatum ac promulgatum. Infirmatur (in- Iacob. 5.
quit) quis in vobis? inducat presbyteros Eccleſiæ, & orent
ſuper eum, vngentes eum oleo in nomine Domini; & ora-
tio fidei ſaluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus: &,
ſi in peccatis ſit, dimittẽtur ei. Quibus verbis, vt ex Apoſtoli
C ca traditione per manus accepta, Eccleſia didicit, docet ma
teriam, formam, proprium miniſtrum, & effectum huius ſa-
lutaris ſacramenti. Intellexit enim Eccleſia, materiam eſſe
oleum ab Epiſcopo benedictum: nam vnctio aptiſſimè Spi-
ritus ſancti gratiam, qua inuiſibiliter anima ægrotantis in-
ungitur, repræſentat. Formam deinde eſſe illa verba, Per i-
ſtam Vnctionem, &c.

De effectu huius ſacramenti.

Capvt II.

D REs porrò & effectus huius ſacramenti illis verbis ex- Iacob. 5.
plicatur, Et oratio fidei ſaluabit infirmum, & alleuia-
bit eum Dominus: &, ſi in peccatis ſit, dimittentur ei. Res
etenim hæc gratia eſt Spiritus ſancti, cuius vnctio, delicta ſi
quæ ſint adhuc expianda, ac peccati reliquias abſtergit, &
ægroti animam alleuiat & confirmat, magnam in eo diuinę
miſericordiæ fiduciam excitando: qua infirmus ſubleuatus,
& morbi incommoda ac labores leuius fert, & tentationi- Gen. 3.
bus dæmonis, calcaneo inſidiantis facilius reſiſtit, & ſanita-
tem corporis interdum, vbi ſaluti animæ expedierit, conſe-
quitur.

De miniſtro huius ſacramenti, & tempore quo dari debeat.
E

Capvt III.

IAm verò, quod attinet ad præſcriptionem eorum, qui
& ſuſcipere, & miniſtrare hoc Sacramentum debent,
haud obſcurè fuit illud etiam in verbis prædictis traditum.
Nam & oſtenditur illic, proprios huius ſacramenti mini-
ſtros eſſe Eccleſiæ presbyteros. quo nomine eo loco non
ætate ſeniores, aut primores in populo intelligẽdi veniunt,
ſed aut Epiſcopi, aut ſacerdotes ab ipſis ritè ordinati per im-
poſitionem manuum presbyterij. Declaratur etiam eſſe 1. Tim. 4.
F hanc vnctionem infirmis adhibendam, illis verò pręſertim,
qui tam periculosè decumbunt, vt in exitu vitæ conſtituti
videantur: vnde & ſacramentum exeuntium nuncupatur.
Quod ſi infirmi poſt ſuſceptam hanc Vnctionem cõualue-
rint, iterum huius ſacramenti ſubſidio iuuari poterunt, cùm
in aliud ſimile vitæ diſcrimen inciderint. Quare nulla ratio-
ne audiendi ſunt, qui contra tam apertam & dilucidam A-
poſtoli Iacobi ſententiam, docent hanc Vnctionem vel fig-
mentum eſſe humanum, vel ritum à Patribus acceptum,
nec mandatum Dei, nec promiſſionem gratiæ habentẽ: &
qui illam iam ceſſaſſe aſſerunt, quaſi ad gratiam curationũ
duntaxat in primitiua Eccleſia referenda eſſet; & qui dicũt,

Digitized by Google

titum & vſum, quem ſancta Romana Eccleſia in huius ſacramenti adminiſtratione obſeruat, Iacobi Apoſtoli ſententiæ repugnare, atque ideo in alium commutandum eſſe; & denique, qui hanc extremam vnctionem à fidelibus ſine peccato contemni poſſe affirmāt. Hæc enim omnia maniſeſtiſſime pugnāt cum perſpicuis tanti Apoſtoli verbis. Nec profecto Eccleſia Romana, aliarum omnium mater & magiſtra, aliud in hac adminiſtranda Vnctione, quantum ad ea quæ huius ſacramenti ſubſtantiam perficiunt, obſeruat, quam quod Beatus Iacobus præſcripſit. Neque vero tanti ſacramenti contemptus abſque ingenti ſcelere, & ipſius Spiritus ſancti iniuria eſſe poſſet.

Hæc ſunt, quæ de Pœnitentiæ & Extremæ Vnctionis ſacramentis hæc ſancta œcumenica Synodus profitetur & docet, atq; omnibus Chriſtifidelibus credenda & tenenda proponit. Sequentes autem canones inuiolabiliter ſeruandos eſſe tradit, & aſſerētes contrarium perpetuo damnat & anathematizat.

DE SANCTISSIMO POENITENTIAE Sacramento.

CANON I.

Si quis dixerit, in Catholica Eccleſia Pœnitentiam non eſſe vere & proprie ſacramentum, pro fidelibus, quoties (Ioan. 20.) poſt Baptiſmum in peccata labuntur, ipſi Deo reconciliādis, à Chriſto Domino noſtro inſtitutum; Anathema ſit.

CAN. 2.

Si quis ſacramenta confundens, ipſum Baptiſmum, Pœnitentiæ ſacramentum eſſe dixerit, quaſi hæc duo ſacramenta diſtincta non ſint, atque ideo Pœnitentiam non recte ſecundam poſt naufragium tabulam appellari; Anathema ſit.

CAN. 3.

Si quis dixerit, verba illa Domini Saluatoris, Accipite Spiritum ſanctum; quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta ſunt: non eſſe intelligenda de poteſtate remittendi & retinendi peccata in ſacramento Pœnitentiæ, ſicut Eccleſia Catholica ab initio ſemper intellexit, detorſerit autem contra inſtitutionem huius ſacramenti, ad auctoritatem prędicandi Euangeliū; Anathema ſit. (Ioan. 20.)

CAN. 4.

Si quis negauerit, ad integram & perfectam peccatorum remiſſionem requiri tres actus in pœnitente, quaſi materiam ſacramenti Pœnitentiæ, videlicet, Contritionem, Confeſſionem, & Satisfactionem, quæ tres Pœnitentię partes dicuntur: aut dixerit, duas tantum eſſe Pœnitentiæ partes, terrores, ſcilicet, incuſſos conſcientiæ, agnito peccato, & fidem conceptam ex Euangelio, vel abſolutione, qua credit quis ſibi per Chriſtum remiſſa peccata; Anathema ſit.

CAN. 5.

Si quis dixerit, eam contritionem, quæ paratur per diſcuſſionem, collectionem, & deteſtationem peccatorum, qua quis recogitat annos ſuos in amaritudine animæ ſuæ, (Iſai 38.) ponderando peccatorum ſuorum grauitatem, multitudinem, fęditatem, amiſſionem æternæ beatitudinis, & æternæ damnationis incurſum, cum propoſito melioris vitæ, non eſſe verum & vtilem dolorem, nec præparare ad gratiam, ſed facere hominem hypocritam, & magis peccatorum: demum illam eſſe dolorem coactum, & nō liberum ac voluntarium; Anathema ſit.

CAN. 6.

Si quis negauerit, Confeſſionem ſacramētalem vel inſtitutam, vel ad ſalutem neceſſariam eſſe iure diuino: aut dixerit, modum ſecrete confitendi ſoli ſacerdoti, quem Eccleſia Catholica ab initio ſemper obſeruauit & obſeruat, alienum eſſe ab inſtitutione & mādato Chriſti, & inuentum eſſe humanum; Anathema ſit.

CAN. 7.

Si quis dixerit, in ſacramento Pœnitentiæ ad remiſſionem peccatorum neceſſarium non eſſe iure diuino, confiteri omnia & ſingula peccata mortalia, quorum memoria

A cum debita & diligenti præmeditatione habeatur, etiam occulta & quæ ſunt contra duo vltima Decalogi præcepta, & circumſtantias quæ peccati ſpeciem mutāt: ſed eam (Exod. 20. Deut. 5.) confeſſionem tantum eſſe vtilem ad erudiendum & conſolandum pęnitentem, & olim obſeruatam fuiſſe tantum ad ſatisfactionem canonicam imponendam: aut dixerit, eos qui omnia peccata confiteri ſtudent, nihil relinquere velle diuinę miſericordię ignoſcendum; aut demum, non licere confiteri peccata venialia; Anathema ſit.

CAN. 8.

Si quis dixerit, confeſſionem omniū peccatorum, qualem Eccleſia ſeruat, eſſe impoſſibilem, & traditionem humanam, à piis abolendam: aut ad eam nō teneri omnes &

B ſingulos vtriuſq; ſexus Chriſti fideles, iuxta magni Concilij Lateranenſis conſtitutionem, ſemel in anno, & ob id ſuadēdum eſſe Chriſtifidelibus, vt non confiteantur tempore Quadrageſimæ; Anathema ſit.

CAN. 9.

Si quis dixerit, abſolutionem ſacramentalem ſacerdotis nō eſſe actum iudicialem, ſed nudum miniſterium pronunciandi & declarandi remiſſa eſſe peccata confitenti, modo tantum credat ſe eſſe abſolutum: aut ſacerdos non ſerio, ſed ioco abſoluat: aut dixerit, non requiri confeſſionem pœnitentis, vt ſacerdos eum abſoluere poſſit; Anathema ſit.

CAN. 10.

C Si quis dixerit, ſacerdotes qui in peccato mortali ſunt, poteſtatem ligandi & ſoluendi non habere, aut non ſolos ſacerdotes eſſe miniſtros abſolutionis, ſed omnibus & ſingulis Chriſtifidelibus eſſe dictum, Quęcunque ligaueritis (Matth. 18.) ſuper terram, erunt ligata & in cœlo: & quęcunque ſolueritis ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlo: &, Quorum re- (Ioan. 20.) miſeritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta ſunt: quorum verborum virtute quilibet abſoluere poſſit peccata, publica quidem per correptionem duntaxat, ſi correptus acquieuerit, ſecreta vero per ſpontaneā confeſſionem; Anathema ſit.

CAN. 11.

D Si quis dixerit, Epiſcopos non habere ius reſeruandi ſibi caſus, niſi quo ad externam politiam, atq; ideo caſuum reſeruationem non prohibere, quo minus ſacerdos à reſeruatis vere abſoluat; Anathema ſit.

CAN. 12.

Si quis dixerit, totam pœnam ſimul cum culpa remitti ſemper à Deo, ſatisfactionemque pœnitentium non eſſe aliam, quam fidem, qua apprehendunt, Chriſtum pro eis ſatis feciſſe; Anathema ſit.

CAN. 13.

Si quis dixerit, pro peccatis quo ad pœnam temporalē, minime Deo per Chriſti merita ſatisfieri pœnis ab eo inflictis, & patienter toleratis, vel à ſacerdote iniūctis, ſed ne-

E que ſponte ſuſceptis, vt ieiuniis, orationibus, eleēmoſynis, vel aliis etiam pietatis operibus, atque ideo optimam pœnitentiam eſſe tantum nouam vitam; Anathema ſit.

CAN. 14.

Si quis dixerit, ſatisfactiones, quibus pœnitentes per Chriſtum Ieſum peccata redimunt, non eſſe cultus Dei, ſed traditiones hominum, doctrinam de gratia, & verum Dei cultum, atque ipſum beneficium mortis Chriſti obſcurantes; Anathema ſit.

CAN. 15.

Si quis dixerit, Claues Eccleſiæ eſſe datas tātum ad ſoluendum, nō etiam ad ligandum; & propterea ſacerdotes,

F dum imponunt pœnas confitentibus, agere contra finem Clauium & contra inſtitutionem Chriſti, & fictionem eſſe, quòd virtute clauium ſublata pœna æterna, pœna temporalis plerumque exoluenda remaneat; Anathema ſit.

DE SACRAMENTO EXTREMAE Vnctionis.

CANON I.

Si quis dixerit, Extremam Vnctionem non eſſe vere & proprie ſacramentum, à Chriſto Domino noſtro inſtitu- (Marc. 6.)

Iacob. 5. tum, & à Beato Iacobo Apoſtolo promulgatum, ſed ritũ tantum acceptum à Patribus, aut figmentum humanum; Anathema ſit.

Can. 2.

Si quis dixerit, ſacram infirmorum Vnctionem nõ conferre gratiam, nec remittere peccata, nec alleuiare infirmos, ſed iam ceſſaſſe, quaſi olim tantum fuerit gratia curationum; Anathema ſit.

Can. 3.

Si quis dixerit, extremę Vnctionis ritum & vſum, quem obſeruat ſancta Romana Eccleſia, repugnare ſententiæ B. Iacobi Apoſtoli, ideoq; eum mutandum, poſſeq; à Chriſtianis abſque peccato contemni; Anathema ſit. Iacob. 5.

Can. 4.

Si quis dixerit, preſbyteros Eccleſiæ, quos Beatus Iacobus adducendos eſſe ad infirmum inungendum hortatur, non eſſe ſacerdotes ab Epiſcopo ordinatos, ſed ætate ſeniores in quauis communitate, ob idque proprium extremæ Vnctionis miniſtrum non eſſe ſolum ſacerdotem; Anathema ſit. Iacob. 5.

DECRETVM DE REFORMATIONE.

Prooœmium.

Cvm proprie Epiſcoporum munus ſit, ſubditorum omnium vitia redarguere; hoc illis præcipue cauẽdum erit, ne Clerici, præſertim ad animarum curam conſtituti, criminoſi ſint, neve inhoneſtam vitam ipſis conniuentibus ducant. Nam ſi eos prauis & corruptis moribus eſſe permittant, quo pacto laicos de ipſorum vitiis redarguẽt, qui vno ab eis ſermone conuinci poſſent, quod Clericos ipſi patiantur eſſe deteriores? Qua etiam libertate laicos corripere poterunt ſacerdotes, cum tacite ſibi ipſi reſpondeant, eadem ſe admiſiſſe quæ corripiũt? Monebunt propterea Epiſcopi ſuos clericos, in quocumque ordine fuerint, vt conuerſatione, ſermone, & ſcientia commiſſo ſibi Dei populo præeant, memores eius quod ſcriptum eſt: Sancti eſtote, quia & ego ſanctus ſum, & iuxta Apoſtoli vocem, Nemini dent vllam offenſionem, vt non vituperetur miniſterium eorum: ſed in omnibus exhibeant ſe ſicut miniſtros Dei, ne illud Prophetæ dictum impleatur in eis: Sacerdotes Dei contaminant ſancta, & reprobant legem. Vt autem ipſi Epiſcopi id liberius exequi, ac quoquam prætextu deſuper impediri nequeant, eadem ſacroſancta œcumenica & generalis Tridentina Synodus, præſidentibus in ea eiſdem Apoſtolicæ Sedis Legato & Nuntiis, hos, qui ſequuntur, Canones ſtatuendos & decernendos duxit. Leuit. 11 19. & 20. 2. Cor. 6. Ezech 22 Sophon. 3

Can. 1.

Cum honeſtius ac tutius ſit ſubiecto, debitam Præpoſitis obedientiam impendendo, in inferiori miniſterio deſeruire, quam cum Præpoſitorum ſcandalo graduum altiorum appetere dignitatem; ei, cui aſcenſus ad ſacros ordines à ſuo Prælato ex quacunque cauſſa, etiam ob occultum crimen, quomodolibet etiam extraiudicialiter fuerit interdictus; aut qui à ſuis ordinibus, ſeu gradibus, vel dignitatibus Eccleſiaſticis fuerit ſuſpenſus, nulla contra ipſius Prælati voluntatem conceſſa licentia de ſe promoueri faciendo, aut ad priores ordines, gradus & dignitates, ſiue honores reſtitutio ſuffragetur.

Can. 2.

Et quoniam nõnulli Epiſcopi Eccleſiarum, quæ in partibus infidelium conſiſtunt, clero carẽtes & populo Chriſtiano, cum fere vagabundi ſint, & permanentem ſedem non habeant, non quę Ieſu Chriſti, ſed alienas oues inſcio proprio paſtore quærentes, dum per hanc ſanctam Synodum ſe pontificalia officia in alterius diœceſi, niſi de loci Ordinarij expreſſa licentia, & in perſonas eidem Ordinario ſubiectas tantum, exercere prohibitos vident, in legis fraudem & contemptum, quaſi Epiſcopalem cathedram in loco nullius diœceſis ſua temeritate eligunt, & quoſcumque ad ſe venientes; etiam ſi ſuorum Epiſcoporum ſeu Prælatorum litteras cõmendatitias non habeãt, clericali charactere inſignire, & ad ſacros etiam preſbyteratus Sup. ſeſſ. 6. c. 5. de refor.

A ordines promouere pręſumunt: quo plerumque fit, vt minus idonei, & rudes ac ignari, & qui à ſuo Epiſcopo tamquam inhabiles & indigni reiecti fuerunt, ordinati, nec diuina officia peragere nec Eccleſiaſtica Sacramenta recte valeant miniſtrare: Nemo Epiſcoporum, qui titulares vocantur, etiam ſi in loco nullius diœceſis, etiam exempto, aut aliquo monaſterio cuiuſuis Ordinis reſederint, aut moram traxerint, vigore cuiuſuis priuilegij, ſibi de promouendo quoſcunque ad ſe venientes pro tempore conceſſi, alterius ſubditum, etiam prętextu familiaritatis continuæ commenſalitatis ſuæ, abſque ſui proprij Prælati expreſſo conſenſu, aut litteris dimiſſoriis, ad aliquos ſacros, aut minores ordines, vel primam tonſuram promouere B ſeu ordinare valeat. Contra faciens, ab exercitio pontificalium per annum: taliter vero promotus, ab executione ordinum ſic ſuſceptorum, donec ſuo Prælato viſum fuerit, ipſo iure ſint ſuſpenſi.

Can. 3.

Epiſcopus quoſcumque ſuos clericos, præſertim in ſacris conſtitutos, abſque ſuo præcedenti examine & commendatitiis litteris, quacumque auctoritate promotos, licet tamquam habiles ab eo à quo ordinati ſunt, probatos, quos tamen ad diuina officia celebranda, ſeu eccleſiaſtica Sacramenta miniſtranda minus idoneos & capaces repererit, à ſuſceptorum ordinum exercitio ad tempus, de quo C ei videbitur, ſuſpendere, & illis ne in altari aut aliquo ordine miniſtrent, interdicere poſſit.

Can. 4.

Omnes Eccleſiarum Prælati, qui ad corrigendos ſubditorum exceſſus diligenter intendere debent, & à quibus nullus clericus per huius ſanctæ Synodi ſtatuta, cuiuſuis priuilegij prætextu, tutus cenſetur, quominus iuxta canonicas ſanctiones viſitari, puniri & corrigi poſſit; ſi in Eccleſiis ſuis reſederint, quoſcumq; ſæculares clericos, qualitercumq; exemptos, qui alias ſuę iuriſdictioni ſubeſſent, de eorum exceſſibus, criminibus & delictis, quoties & quãdo opus fuerit, etiam extra viſitationem, tamquam ad hoc Apoſtolicæ Sedis delegati, corrigẽdi & caſtigandi fa- D cultatem habeant: quibuſcumque exemptionibus, declarationibus, conſuetudinibus, ſententiis, iuramentis, concordiis; quæ tantum ſuos obligent auctores, ipſis clericis ac eorum conſanguineis, Capellanis, familiaribus, procuratoribus, & aliis quibuſlibet, ipſorũ exemptorum contemplatione & intuitu minime ſuffragantibus.

Can. 5.

Inſuper, cum nonnulli, qui ſub prætextu quòd ſuper bonis & rebus ac iuribus ſuis diuerſæ eis iniuriæ ac moleſtiæ inferantur, certos iudices per litteras conſeruatorias deputari obtinent, qui illos à moleſtiis & iniuriis huiuſmodi tueantur ac defendant, & in poſſeſſione, ſeu quaſi, bonorum, rerum, ac iurium ſuorum manuteneant & con- E ſeruent, nec ſuper illis eos moleſtari permittant, eiuſmodi litteras in pleriſque contra concedentis mentem in reprobum ſenſum detorqueant: idcirco nemini omnino, cuiuſcumque dignitatis & conditionis ſit, etiam ſi Capitulum fuerit, conſeruatoriæ litteræ cum quibuſcumque clauſulis aut decretis, quorumcumq; iudicũ deputatione, quocumque etiam alio prætextu aut colore conceſſæ, ſuffragentur ad hoc, vt coram ſuo Epiſcopo, ſiue alio ſuperiore ordinario, in criminalibus & mixtis cauſis accuſari & conueniri, ac contra eum inquiri & procedi nõ poſſit; aut quo minus, ſi qua iura ei ex ceſſione competierint, ſuper illis libere valeat apud iudicem ordinarium conueniri. In ciui- F libus etiam cauſſis, ſi ipſe actor extiterit, aliquem ei apud ſuos conſeruatores iudices in iudicium trahere minime liceat. Quòd ſi in iis cauſſis, in quibus ipſe reus fuerit, contigerit, vel electus ab eo conſeruator ab actore ſuſpectus eſſe dicatur, aut ſi qua inter ipſos iudices, Conſeruatorem & Ordinarium, controuerſia ſuper competentia iuriſdictionis orta fuerit, nequaquam in cauſſa procedatur, donec per arbitros in forma iuris electos, ſuper ſuſpicione, aut iuriſdictionis competentia fuerit iudicatum. Familiaribus vero eius, qui huiuſmodi litteris conſeruatoriis tueri ſe ſolent, nihil illæ proſint, præterquam duobus dumtaxat: ſi tamen illi propriis eius ſumptibus vixerint. Nemo

etiam

Digitized by Google

A etiam ſimilium litterarum beneficio vltra quinquennium gaudere poſſit. Non licet quoque conſeruatoribus iudicibus vllum habere tribunal erectum. In cauſſis vero mercedum, aut miſerabilium perſonarum, huius ſanctæ Synodi ſuper hoc decretum in ſuo robore permaneant. Vniuerſitates autẽ generales, ac collegia doctorum ſeu ſcholarium, & regularia loca, necnon hoſpitalia actu hoſpitalitatem ſeruantia, ac Vniuerſitatum, collegiorum, locorum & hoſpitalium huiuſmodi perſonæ, in præſenti Canone minime comprehenſæ, ſed exemptæ omnino ſint, & eſſe intelligantur.

Sup. ſeſſ. 7. c. 14. de reform.

CAN. 6.

B Quia vero, etſi habitus non facit monachum, oportet tamen clericos veſtes proprio congruentes ordini ſemper deferre, vt per decentiam habitus extrinſeci, morum honeſtatem intrinſecam oſtendant: tanta autem hodie aliquorum inoleuit temeritas, religioniſque contemptus, vt propriam dignitatem, & honorem clericalem paruipendentes, veſtes etiam deferant publice laicales, pedes in diuerſis ponentes, vnum in diuinis, alterum in carnalibus: Propterea omnes Eccleſiaſticæ perſonæ, quantumcumq; exemptæ, quæ aut in ſacris fuerint, aut dignitates, perſonatus, officia, aut beneficia qualiacumq; Eccleſiaſtica obtinuerint, ſi poſtquam ab Epiſcopo ſuo, etiam per edictũ publicum moniti fuerint, honeſtum habitum clericalem, C illorum ordini & dignitati congruentem, & iuxta ipſius Epiſcopi ordinationem & mandatum non detulerint, per ſuſpenſionem ab ordinibus, ac officio & beneficio, ac fructibus, redditibus & prouentibus ipſorum beneficiorum, necnon ſi ſemel correpti, denuo in hoc deliquerint, etiam per priuationem officiorum & beneficiorum huiuſmodi, coërceri poſſint & debeant; conſtitutionem Clementis V. in Concilio Viennenſ. editam, quæ incipit, Quoniam, innouando & ampliando.

Clem. quoniam. de vita, & honeſt. cler.

CAN. 7.

Cum etiam qui per induſtriam occiderit proximum ſuum & per inſidias ab altari auelli debeat, qui ſua voluntate homicidium perpetrauerit, etiam ſi crimen id nec ordine iudiciario probatum, nec alia ratione publicum, ſed D occultum fuerit, nullo tempore ad ſacros ordines promoueri poſſit; nec illi aliqua Eccleſiaſtica beneficia, etiam ſi curam non habeant animarum conferre liceat; ſed omni ordine, ac beneficio & officio Eccleſiaſtico perpetuo careat. Si vero homicidium non ex propoſito, ſed caſu, vel vim vi repellendo, vt quis ſe à morte defenderet, fuiſſe commiſſum narretur, quam ob cauſſam etiam ad ſacrorum ordinum & altaris miniſterium, & beneficia quęcunque ac dignitates, iure quodammodo diſpenſatio debeatur, committatur loci ordinario, aut ex cauſſa, Metropolitano, ſeu viciniori Epiſcopo, qui non niſi cauſſa cognita, & probatis precibus ac narratis, nec aliter, diſpenſare E poſſit.

Exod. 21.

CAN. 8.

Pręterea, quia nonnulli, quorum etiam aliqui veri ſunt paſtores, ac proprias oues habent, alienis etiã ouibus præeſſe quærunt, & ita alienis ſubditis quandoq; intendunt, vt ſuorum curam negligant: quicumque, etiam Epiſcopali præditus dignitate, qui alienos ſubditos puniendi priuilegium habuerit, contra clericos ſibi non ſubiectos, præſertim in ſacris conſtitutos, quorumcumque etiam atrocium criminum reos, niſi cum proprij ipſorum clericorũ Epiſcopi, ſi apud Eccleſiam ſuam reſederit, aut perſonę ab ipſo Epiſcopo deputandę interuentu, nequaquam procedere debeat: alias proceſſus & inde ſequuta quæcumque, F viribus omnino careant.

CAN. 9.

Et quia iure optimo diſtinctæ fuerunt diœceſes, & parochiæ, ac vnicuiq; gregi proprij attributi Paſtores, & inferiorum eccleſiarum rectores, qui ſuarum quiſq; ouium curam habeant, vt ordo eccleſiaſticus non confundatur, aut vna & eadem Eccleſia duarum quodammodo diœceſum fiat, non ſine graui eorum incommodo qui illi ſubditi fuerint: beneficia vnius diœceſis, etiã ſi parochiales Eccleſiæ, vicariæ perpetuæ, aut ſimplicia beneficia, ſeu præſtimonia, aut præſtimoniales portiones fuerint, etiam ratione augendi cultum diuinum aut numerum beneficiatorum, aut alia quacunque de cauſſa, alterius diœceſis beneficio, aut monaſterio, ſeu collegio, vel loco etiam pio, perpetuo non vniantur; decretum huius ſanctæ Synodi ſuper huiuſmodi vnionibus in hoc declarando.

Sup. ſeſſ. 7. c. 6. & 7. de refor.

CAN. 10.

Regularia beneficia, in titulum regularibus profeſſis prouidere conſueta, cum per obitum, aut reſignationem, vel alias illa in titulum obtinentis vacare contigerit, religioſis tantum illius Ordinis, vel iis qui habitum omnino ſuſcipere & profeſſionem emittere teneantur, & nõ aliis, ne veſtem lino lanaque contextam induant, conferantur.

Deut. 22.

CAN. 11.

Quia vero regulares de vno ad alium Ordinem tranſlati, facile à ſuo ſuperiore licentiam ſtandi extra monaſterium obtinere ſolẽt, ex quo vagandi & apoſtatandi occaſio tribuitur, nemo cuiuſcumque Ordinis Prælatus vel ſuperior, vigore cuiuſcumq; facultatis aliquem ad habitum & profeſſionem admittere poſſit, niſi vt in Ordine ipſo ad quem transfertur, ſub ſui ſuperioris obediẽtia in clauſtro perpetuo maneat: ac taliter tranſlatus, etiam ſi Canonicorum regularium fuerit, ad beneficia ſæcularia, etiam curata, omnino incapax exiſtat.

CAN. 12.

Nemo etiam, cuiuſuis dignitatis eccleſiaſticæ vel ſæcularis, quacumque ratione, niſi Eccleſiam, beneficium, aut capellam de nouo fundauerit & conſtruxerit, ſeu iam erectam, quæ tamen ſine ſufficienti dote fuerit, de ſuis proprijs & patrimonialibus bonis competẽter dotauerit, ius patronatus impetrare aut obtinere poſſit aut debeat. In caſu autem fundationis aut dotationis, huiuſmodi inſtitutio Epiſcopo, & non alteri inferiori, reſeruetur.

CAN. 13.

Non liceat præterea patrono, cuiuſuis priuilegij prætextu, aliquem ad beneficia ſui iuris patronatus, niſi Epiſcopo loci ordinario, ad quẽ prouiſio ſeu inſtitutio ipſius beneficij, ceſsãte priuilegio, iure pertineret, quoquo modo præſentare: alias præſentatio ac inſtitutio, forſan ſequutæ, nullæ ſint & eſſe intelligantur.

CAN. 14.

Declarat præterea ſancta Synodus, in futura Seſſione, quam ad 25. diem Ianuarij ſubſequentis anni 1552. habendam eſſe iam decreuit, vna cum ſacrificio Miſſę, agendum & tractandum eſſe de Sacramẽto Ordinis, & proſequendam eſſe materiam reformationis.

Angelus Maſſarellus ſubſcripſit, in fidem & teſtimonium præmiſſorum.

Subſcripſerunt prælati iidem, qui in Seſſione præcedenti.

SESSIO XV.

Quæ eſt V. ſub Iulio III. Pontif. Max. celebrata die 25. Ianuarij 1552.

Rem diuinam fecit Epiſcopus Catanenſis: Orationem autem habuit Epiſcopus Maioricenſis.

Decretum prorogationis Seßionis.

CVM ex eo quod proximis Seſſionibus decretum fuit, ſancta hæc & vniuerſalis Synodus per hos dies accuratiſſime diligentiſſimeque tractauerit ea, quæ ad ſanctiſſimum Miſſę ſacrificium, & ad ſacramentum Ordinis ſpectant, vt hodierna Seſſione, quemadmodum Spiritus ſanctus ſuggeſſiſſet, decreta de his rebus, & quatuor præterea articulos ad ſanctiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum pertinentes, in hac tandem Seſſionem dilatos publicaret, atque interim affuturos eſſe putauerit ad hoc ſacroſanctum Concilium eos, qui Proteſtantes ſe vocant, quorum cauſſa eorum publicationem articulorum diſtulerat, & vt li-

Digitized by Google

bere ac ſine cunctatione vlla huc veniret, fidem eis publicam ſiue ſaluumconductum conceſſerat: tamen cum illi nondum venerint, & eorũ nomine ſupplicatum huic ſanctæ Synodo fuerit, vt publicatio, quæ hodierno die facienda fuerat, in ſequentem Seſſionem differatur, certa ſpe allata, affuturos eos eſſe omnino multo ante illam ſeſſionẽ, ſaluo conductu amplioris formæ interim accepto: eadem ſancta Synodus in Spiritu ſancto legitime congregata iiſdem Legato & Nuntiis Præſidentibus, nihil magis optãs, quam ex præſtantiſſima natione Germanica omnes de religione diſſenſiones & ſchiſmata tollere, ac eius quieti, paci, otioq́; conſulere, parata ipſos, ſi venerint, & humaniter excipere, & benigne audire; confidensq́; eos non fidei Catholicæ pertinaciter oppugnandæ, ſed veritatis cognoſcendæ ſtudio eſſe venturos; &, vt Euangelicæ veritatis ſtudioſos decet, ſanctæ matris Eccleſiæ decretis ac diſciplinæ ad extremum eſſe acquieturos; ſequẽtem Seſſionem ad edenda & publicanda ea quæ ſupra commemorata ſunt, in diem feſtũ Sancti Ioſephi, qui erit die 19. menſis Martij, diſtulit, vt illi ſatis temporis & ſpatij habeant non ſolum ad veniendum, verumetiam ad ea quæ voluerint, antequam is dies veniat, proponenda. Quibus vt omnem diutius cunctandi cauſſam adimat, fidem publicam, ſiue ſaluumconductum, eius qui recitabitur tenoris & ſententiæ, libenter dat & concedit. Interea vero de Matrimonij ſacramento agendum; & de eo, præter ſuperiorum decretorum publicationem, definiendum eſſe eadem Seſſione ſtatuit & decernit, & proſequendam eſſe materiam reformationis.

SYNODI TRIDENTINAE PROTESTATIO IN congregatione generali 25. Ianuarij. 1552. antea quam Proteſtantes audirentur, acta.

HÆc Sacroſancta Synodus, &c. Ne ob diſceptationes (quę tam de perſonis comparentibus, mandatiſque & ſcripturis exhibendis, quam de loco ad ſedendum perſonis aſſignando oriri poſſent) felix ipſius Cõcilij progreſſus retardetur, inhærens decreto in ſecunda ſeſſione promulgato, atq; illud innouans ſtatuit, decernit, declarat, quòd ſi forte cõtigerit aliquas, qui ex diſpoſitione iuris aut ex approbatorum Conciliorum more admittendi, aut recipiendi non eſſent, vel per ſeipſos vel per interpoſitas perſonas admitti aut recipi, vel in loco non debito ſedere, vel ſententiam ſub verbo, Placet, proferre, vel congregationibus intereſſe, vel alios quoſcumque actus facere Concilio durante, quodque ſi etiam contigerit mandata, inſtrumẽta, proteſtationes, & alia cuiuſuis generis ſcripta quæcunque, quæ ipſius Concilij honorem, ius, ac poteſtatem quomodocumque læderent ſeu lædere poſſent recipi aut admitti, propterea non præiudicetur, neque aliquo modo præiudicatum cenſeatur, vel intelligatur præſenti Concilio, neque Conciliis œcumenicis ac generalibus in perpetuum celebrandis: cum omnis intentio huius Concilij ſit & eo tendat, vt pax & concordia quacunq; ratione, licita tamen & congruenti, in Eccleſia reducantur.

SALVVSCONDVCTVS DATVS Proteſtantibus.

SAcroſancta œcumenica & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea eiſdem ſanctæ Sedis Apoſtolicæ Legato & Nuntiis, inhærendo ſaluoconductui in penultima Seſſione dato, & illum iuxta tenorem infraſcriptum ampliando, Vniuerſis fidem facit, quòd omnibus & ſingulis, Sacerdotibus, Electoribus, Principibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Nobilibus, Militaribus, Popularibus, & aliis quibuſcumque viris, cuiuſcumque ſtatus & conditionis aut qualitatis exiſtant, Germanicę prouincię, & nationis ciuitatibus, ac aliis locis eiuſdem, & omnibus aliis eccleſiaſticis & ſæcularibus, pręſertim Auguſtanę cõfeſſionis perſonis, qui aut quæ vna cum ipſis ad hoc generale Tridentinum Concilium venient, aut mittentur, ac profecturi ſunt, aut hucuſque venerunt, quocumque nomine cenſeantur, aut valeant nuncupari, tenore præſentium publicam fidem & pleniſſimam veriſſimamq́; ſecuritatem, quã ſaluumconductum appellant, liberè ad hanc ciuitatem Tridentinam veniendi, ibidemque manendi, ſtandi, morandi, proponendi, loquendi, vna cum ipſa Synodo de quibuſcumque negotiis tractandi, examinandi, diſcutiendi, & omnia quæcunque ipſis libuerit, ac articulos quoſlibet, tam ſcripto, quam verbo libere offerendi, propalandi, eoſque ſcripturis ſacris, & beatorum Patrum verbis, ſententiis & rationibus declarandi, aſtruendi & perſuadendi, &, ſi opus fuerit, etiam ad obiecta Concilij generalis reſpondendi, & cum iis, qui à Concilio delecti fuerint, diſputandi Chriſtianæ, aut charitatiue abſq; omni impedimento conferendi, opprobriis, conuiciis, ac contumeliis penitus ſemotis; & ſignanter, quòd cauſę cõtrouerſæ, ſecundum ſacram ſcripturam, & Apoſtolorum traditiones, probata concilia, vt Catholicæ Eccleſiæ conſenſum, & ſanctorum Patrũ auctoritates in prædicto Cõcilio Tridentino tractentur: illo etiam addito, vt religionis prætextu, aut delictorum circa eam commiſſorum, aut committendorum minime puniantur, impartitur, ac omnino cõcedit; ſic etiam, vt propter illorum præſentiam neque in itinere, aut quocunq; locorum, eundo, manendo, aut redeundo, nec in ipſa ciuitate Tridentina à diuinis officiis quouis modo ceſſetur. Et vt, his peractis, vel nõ peractis, quandocumque ipſis libuerit, aut maiorum ſuorum mandato, & aſſenſu ad propria reuerti optabunt, aut aliquis eorum optabit, mox abſq; vlla renitentia & occaſione aut mora, ſaluis rebus eorum, & ſuorum pariter honore, & perſonis, vice verſa poſſint iuxta beneplacitum libere, & ſecure redire: de ſcientia tamẽ ab eadem Synodo deputandorum, vt tunc opportune eorum ſecuritati abſque dolo & fraude prouideatur. Vult etiam ſancta Synodus in hac publica fide ſaluoque conductu, omnes quaſcumque clauſulas includi ac contineri, ac pro incluſis haberi, quæ pro plena, efficaci & ſufficienti ſecuritate in eundo, ſtando, & redeundo neceſſariæ & opportunæ fuerint. Illud etiam ad maiorem ſecuritatem, & pacis ac cõciliationis bonum exprimens, quòd ſi quiſpiam aut illorum aliqui, ſiue in itinere Tridentum veniendo, ſiue ibidem morãdo, aut redeundo, aliquod enorme (quod abſit) egerint aut commiſerint, quo poſſet huius fidei publicæ, & aſſecurationis beneficium eis conceſſum, annullari, caſſari, vult & cõcedit eadẽ ſancta Synodus, vt in huiuſmodi facinore deprehenſi, ab ipſis duntaxat, & non ab aliis, condigna animaduerſione cum emenda ſufficienti, per partẽ ipſius Synodi merito approbanda, & laudanda, mox puniantur, illorum aſſecurationis forma, conditionibus & modis omnino manentibus illibatis. Pariformiter etiam vult, vt ſi quiſquã, vel aliqui ex ipſa Synodo, ſiue in itinere, aut manendo, aut redeundo, aliquod enorme (quod abſit) egerint, aut commiſerint, quo poſſet huius fidei publicę & aſſecurationis beneficium violari, aut quoquo modo tolli; in huiuſmodi facinore deprehenſi, ab ipſa Synodo duntaxat, & non ab aliis, condigna animaduerſione, & emenda ſufficienti, per partem Dominorum Germanorum Auguſtanæ, confeſſionis, tunc hic præſentium, merito laudanda, & approbanda, mox puniantur, præſenti aſſecurationis forma, conditionibus & modis omnino manẽtibus illibatis. Vult præterea ipſa Synodus, quòd liceat ipſis Ambaſiatoribus, omnibus, & ſingulis, toties quotieſcumque opportunum fuerit, ſeu neceſſarium ad auram capiendam exire de ciuitate Tridentina, & reuerti ad eamdem, necnõ nuntium vel nuntios ſuos ad quæcunque loca pro ſuis neceſſariis negotiis ordinandis, libere mittere, ſeu deſtinare, ac ipſos miſſos, ſeu deſtinatos, ſeu miſſum & deſtinatum ſuſcipere, toties quoties eis videbitur expedire; ita quod aliqui, vel aliquis per deputandos Concilij ſocientur, qui eorum ſecuritati prouideant vel prouideat. Qui quidem ſaluuſconductus, & ſecuritates ſtare ac durare debent, & à tempore & per tempus, quo in ipſius Synodi & ſuorum tuitionis curam ipſos ſuſcipi contigerit, & vſq; ad Tridentum perduci, ac toto tempore manſionis eorum ibidem, & rurſum poſt ſufficientem audientiam habitam, ſpatio viginti dierum præmiſſo, cum ipſi petierint, aut Concilium,

[illegible] huiuſmodi audientia, ipſis receſſum [illegible] tuto vſque in [illegible], [illegible] ſincere, reſtitui, dolo & fraude prorſus exclusis. [illegible] quidem omnia pro vniuerſis & ſingulis Chriſti fidelibus, pro omnibus Principibus tam eccleſiaſticis quam ſecularibus quibuſcumque, atque omnibus aliis eccleſiaſticis ac ſecularibus perſonis cuiuſcumq; ſtatus & conditionis exiſtant, aut quocumque nomine cenſeantur, inuiolabiliter obſeruanda eſſe promittit & bona fide ſpondet.

Inſuper, omni fraude, & dolo excluſis, vera & bona fide promittit, ipſam Synodum nullā vel manifeſte vel occultè occaſionem quæſituram, aut aliqua auctoritate, potentia, iure, vel ſtatuto, priuilegio legum, vel canonum, aut quorumcumq; Conciliorum, præſertim Conſtantienſis, B & Senenſis, quacumque forma verborum expreſſa, in aliquod huius fidei publicæ, & pleniſſimæ aſſecurationis, ac publicæ & liberæ audientiæ, ipſis per ipſam Synodum conceſſæ, præiudicium quouis modo vſuram, aut quemquam vti permiſſuram: quibus in hac parte pro hac vice derogat. Quod ſi ſancta Synodus, aut aliquis ex ea, vel ſuis, cuiuſcumq; conditionis, vel ſtatus, aut præeminentiæ exiſtens, præſcriptæ aſſecurationis, & ſaluiconductus formā & modum in quocunque puncto vel clauſula violauerit, (quod tamen auertere dignetur Omnipotens) & ſufficiens emēdatio non fuerit mox ſubſequuta, ipſorum arbitrio merito approbandā & laudādā, habeant ipſam Synodum, & habere poterunt incidiſſe in omnes pœnas, quas iure diuino & humano, aut conſuetudine huiuſmodi ſaluorumconductuum violatores incurrere poſſunt, abſq; omni excuſatione aut quauis in hac parte contradictione.

Datum Tridenti in ſeſſione publica, die vigeſimoquinto Ianuarij M. D. LII.

> Ego Angelus Maſſarellus, ſacri Concilij Secretarius, in fidem & teſtimonium præmiſſorum manu propria ſubſcripſi.

SVBSCRIPSERVNT HVIC SESSIONI patres, qui in præcedenti, & inſuper ſequentes:

Epiſc. Placentin.
Epiſc. Carthaginen.
Epiſc. Pampilon.
Epiſc. Mandonien.
Epiſc. Elenen.
Epiſc. Zamoren.
Epiſc. Segobien.
Epiſc. Ciuitaten.
Epiſc. Leriden.

SESSIO XVI.

Quæ eſt VI. & vltima ſub Iulio III. Pont. Max. celebrata die 28. Aprilis 1552.

Decretum ſuſpenſionis Concilij.

SAcroſancta œcumenica & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea Reuerendiſſ. Dominis Sebaſtiano Archiepiſc. Siponrino, & Aloyſio Epiſc. Veronen. Apoſtolicis Nuntiis, ameorum proprio, quam Reuerendiſſimi & Illuſtriſſimi domini Marcelli, tituli ſancti Marcelli, S. Romanæ Eccleſiæ Cardinalis Creſcentij, Legati, ob aduerſam eius grauiſſimam valetudinem abſentis nomine, non dubitat Chriſtianis omnibus patere, hoc Cōcilium œcumenicum Tridentinum primo à Paulo fœlicis recordationis conuocatum & collectum fuiſſe: deinde a ſanctiſſimo domino noſtro Iulio III. eflagitante Carolo Quinto Auguſtiſſimo Imperatore, [illegible] præcipue de cauſſa fuiſſe reſtitutum, vt religionem in multis orbis partibus, & præſertim in Germania, in [illegible] opiniones miſerabiliter diſtractam, in ſtatū priſtinum reuocaret, abuſus & mores Chriſtianorum corru- A ptiſſimos emendaret. Cumque [illegible] ex omni parte, nulla labo[illegible] [illegible] diuerſis regionibus [illegible], reſque ſtrenue in agendis [illegible] procederet, ac ſpes eſſet nō leuis, illos Germanos, qui eas nouitates excitarant, in Concilium [illegible] vt veram [illegible] denique [illegible] tollere [illegible] Reipub. Chriſtianæ [illegible] verſutia, ex [illegible] Concilium [illegible] curſum interrumpere [illegible] cogeretur; ipſeq; omnis vlterioris progreſſus hoc in tempore tolleretur: tantumque abeſſet vt ſancta Synodus Chriſtianorum malis, B & incommodis, mederetur, vt [illegible] mentes præter ſui animi ſententiam, irritaret potius, quam placaret. Cum igitur ipſa ſancta Synodus omnia, & præcipue Germaniā armis ardere, & diſcordiis videret, omnes ferè Epiſcopos Germanos, præſertim Principes Electores, ſuis conſultum Eccleſiis e Concilio abiiſſe; decreuit tantæ neceſſitati non reluctari, & ad meliora tempora reticere, vt Patres, quod eis nunc agere nō liceret ſuis ouibus proſpectum ad ſuas Eccleſias redire valerent, ne diutius vtrobique inutili ocio conterantur. Atque ita, quoniam ſic temporum conditio tulit, huius œcumenici Concilij Tridentini progreſſum per biennium ſuſpendendum fore decernit, prout præſenti decreto ſuſpendit; ea tamen lege, vt ſi citius pacata res ſit, ac tranquillitas priſtina reuertatur, quod ſperat Dei Opt. Maximi beneficio non longo forſan ſpatio futurum, ipſius Concilij progreſſus, eodem inter tempore ſuam vim, firmitatem, vigoremque habere cenſeatur. Sin autem (quod Deus auertat) peracto biennio prædicta legitima impedimenta non fuerint ſubmota, cum primum ceſſauerint, talis ſuſpenſio eo ipſo ſublata eſſe intelligatur, ac ſuus vigor, & robur Concilio ſit reſtitutum & eſſe intelligatur, ſine alia noua Concilij conuocatione: accedente ad hoc decretum conſenſu & auctoritate ſanctitatis ſuæ, & ſanctæ Sedis Apoſtolicæ.

D Interea tamen eadem ſancta Synodus exhortatur omnes Principes Chriſtianos, & omnes Prælatos, vt obſeruent, & reſpectiue, quatenus ad eos ſpectat, obſeruari faciant in ſuis regnis, dominiis & Eccleſiis omnia & ſingula, quæ per hoc ſacrum œcumenicum concilium fuerunt hactenus ſtatuta, & decreta.

> Angelus Maſſarellus Secretarius Concilij, ſacri ſubſcripſi.

BVLLA CELEBRATIONIS CONCILII Tridentini ſub Pio IV. Pont. Max.

E

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI, ad perpetuam rei memoriam.

AD Eccleſiæ regimen, licet tanto oneri impares, ſola Dei dignatione vocati, ſtatim circumferentes mentis oculos per omnes Reipublicæ Chriſtianæ partes, cernentesque non ſine magno horrore, quam longe lateque peſtis hæreſum & ſchiſmatis peruaſiſſet, & quanta Chriſtiani populi mores correctione indigerent: in eam curam & cogitationem pro ſuſcepti muneris officio incumbere cœpimus, quemadmodū ipſas hæreſes extirpare, tantumque & tam pernicioſum ſchiſma tollere, moresque adeo F corruptos & deprauatos emēdare poſſemus. Cum autem intelligeremus, ad hæc ſananda mala aptiſſimum eſſe remedium quod ſancta hæc ſedes adhibere conſueuiſſet, œcumenici generaliſq; Concilij, eius congregandi, & Deo iuuante, celebrandi conſilium cœpimus. Indictum illud quidem antea fuit à fel. rec. Paulo III. & eius ſucceſſore Iulio, prędeceſſoribus noſtris, ſed variis de cauſſis ſæpius impeditum & interpellatum, perfici non potuit. Siquidem Paulus, cum id primo in vrbem Mantuam, deinde Vincētiam indixiſſet, quaſdam ob cauſſas in litteris eius expreſſas, id primo ſuſpendit, poſtea Tridentum tranſtulit. Dein-

A de cum quibuſdam de cauſſis ibi quoque eius celebrandi tempus dilatum fuiſſet, tãdem ſuſpenſione ſublata, in eadem ciuitate Tridentina inchoatum fuit. Verum ſeſſionibus aliquot habitis, & nonnullis decretis factis, ipſum ſe poſtea Concilium aliquibus de cauſſis, accedente etiã Sedis Apoſtolicæ auctoritate, Bononiam trãſtulit. Iulius autem, qui ei ſucceſſit, in eandem ciuitatem Tridentinam id reuocauit: quo quidem tempore facta alia quędam decreta ſunt. Sed cum noui in propinquis Germaniæ locis tumultus excitati fuiſſent, & bellum in Italia & Gallia grauiſſimum exarſiſſet, rurſus Concilium ſuſpenſum & dilatum fuit: adnitente nimirum humani generis hoſte, aliaſque ex aliis difficultates & impedimenta obiiciente, vt tã-B tum Eccleſiæ commodum, quod prorſus auferre non poterat, ſaltem quàm diutiſſime retardaret. Quantopere vero interea aucta fuerint & multiplicatæ ac propagatæ hæreſes, quãtopere ſchiſma creuerit, ſine maximo animi dolore nec meminiſſe poſſumus, nec referre, Sed tãdem pius & miſericors Dominus, qui numquam ita iraſcitur vt miſericordiæ obliuiſcatur, Regibus & Principibus Chriſtianis pacem & vnanimitatem donare dignatus eſt. Qua nos occaſione oblata, maximam in ſpem venimus, ipſius miſericordia freti, fore vt his tantis quoque Eccleſiæ malis, eadem Concilij via finis imponatur. Nos itaque ad ſchiſma hæreſeſque tollendas, ad corrigendos & reformandos C mores, ad pacem inter Chriſtianos Principes conſeruandam, celebrationem eius non eſſe duximus diutius differẽdam. Habita igitur cum Venerabilibus fratribus noſtris S. Rom. Eccleſ. Cardinalibus deliberatione matura factis etiam conſilij noſtri certioribus chariſſimis in Chriſto filiis noſtris, Ferdinando Romanorum Imperatore electo, & aliis Regibus atque Principibus, quos quidem (ſicut de eorum ſumma pietate & ſapientia nobis pollicebamur) paratiſſimos ad ipſius Concilij celebrationem adiuuandã inuenimus, ad Dei omnipotentis laudem & honorem & gloriam, atque vniuerſalis Eccleſiæ vtilitatem de eorumdem fratrum noſtrorum conſilio & aſſenſu, Sacrum œcumenicum & generale Concilium, ex auctoritate eiuſdem D Dei & Beatorũ Petri & Pauli Apoſtolorum (qua nos quoque in terris fungimur) freti & ſubnixi, in ciuitate Tridentina ad ſacratiſſimum diem reſurrectionis Dominicæ proxime futurum indicimus, & ibi celebrandum, ſublata ſuſpenſione quacunque, ſtatuimus, atq; decernimus. Quocirca venerabiles fratres noſtros, omnibus ex locis, Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, & dilectos filios Abbates, cæteroſque quibus in Concilio generali ſedere, & ſententiam dicere, iure communi vel ex priuilegio, vel ex antiqua conſuetudine licet, vehementer in Domino hortamur & monemus, atque etiam diſtricte pręcipiendo mandamus, in virtute ſanctę obedientiæ, in vi quoque iuramenti quod præſtiterunt, & ſub pœnis quas in eos qui E ad Concilia generalia conuenire neglexerint, ſacris ſciũt eſſe Canonibus cõſtitutas, vt ad Concilium ibi celebrandum conueniant intra eam diem, niſi forte impedimento fuerint legitimo præpediti, quod tamen impedimentum per legitimos procuratores Synodo probare debebunt. Monemus prætereà omnes & ſingulos quorũ intereſt intereſſeve poterit, vt in Concilio adeſſe ne negligant. Chariſſimos vero in Chriſto filios noſtros, Romanorum Imperatorem electum, cæteroſque Reges & Principes, quos optandum ſane eſſet Concilio intereſſe poſſe, hortamur & rogamus, vt ſi ipſi intereſſe Concilio non potuerint, Oratores ſuos prudentes, graues, & pios viros vtiq; mittant, F qui ipſorum nomine illi interſint, curentq; diligenter pro ſua pietate, vt ex eorum regnis atque dominiis Prælati ſine recuſatione ac mora, tam neceſſario tempore, Deo & Eccleſiæ officium ſuum pręſtent: eoſdem etiam curaturos eſſe minime dubitãtes, vt per ipſorum regna & dominia tutum ac liberum iter Prælatis, eorumque familiaribus, comitibus, & aliis omnibus ad Concilium euntibus, & ab illo redeuntibus, pateat, benigneq; ac comiter omnibus in locis recipiantur atque tractentur, ſicut (quod ad nos attinet) ipſi quoque curabimus: qui nihil omnino prætermittere decreuimus, quod ad tam pium & ſalutare opus perficiendum à nobis in hoc loco conſtitutis præſtari poſſit: nihil vt Deus ſcit, quęrentes aliud, nil propoſitum habentes in hoc Concilio celebrando, niſi honorem ipſius Dei, diſperſarum ouium reductionem ad ſalutem, & perpetuã Chriſtianæ Reipub. tranquillitatem ac quietem. Vt vero hæ litteræ, & quę in eis continentur, ad omnium, quorum oportet, notitiam perueniãt, nec quiſquam ea excuſatione vti poſſit, quòd illa ignorauerit, præſertim cum non ad omnes, quos de his litteris certiores fieri oporteret, tutus forſitan pateat aditus: volumus & mandamus vt in Baſilica Vaticana principis Apoſtolorum, & in Eccleſia Lateranenſi, tunc cum in eis populus vt Miſſarum ſolennibus interſit, congregari ſolet, palam clara voce à Curiæ noſtræ curſoribus, ſeu Notariis aliquibus publicis, recitentur, & poſtquam recitatæ fuerint, ad valuas earum Eccleſiarum, itemque Cancellariæ Apoſtolicæ, & in loco ſolito campi Floræ, affigantur, ibique quo legi & omnibus innoteſcere poſſint, aliquandiu relinquantur. Cum autem inde amouebuntur, earum exempla in iiſdẽ locis affixa remaneant. Nos enim per recitationem hanc, publicationem, & affixionem, omnes & ſingulos, qui his litteris comprehendũtur, poſt duos menſes à die publicationis, & affixionis earum, volumus perinde adſtrictos & obligatos eſſe, ac ſi ipſiſmet illæ coram editæ & lectæ fuiſſent. Trãſumptis quoque earum, quę manu publici alicuius Notarij ſcripta ſubſcriptave, & ſigillo ac ſubſcriptione alicuius perſonę in dignitate eccleſiaſtica conſtitutæ munita fuerint vt ſine dubitatione vlla fides habeatur, mandamus atque decernimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ indictionis, ſtatuti, decreti, præcepti, admonitionis, & adhortationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ 1560. 3. Kalendas Decembris, Pontificatus noſtri anno primo.

Antonius Florebellus.

Barengus.

Ego Pius, Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

Habac. 3. (margin)

Psalm. 18. (margin)

SI MET NON FVERINT

IMMACVLATVS ERO.

S. S.	P. P.
PI PP.	VS IIII.

DOMINATI

TVNC

Ego R. Cardinalis de Carpo, Epiſc. Portuen.
Ego F. Cardin. Epiſc. Toſculanus.
Ego Fed. Cardin. Cæſius Epiſc. Præneſtinus.
Ego Io. Card. Moronus, Epiſc. Albanen.
*
*
Ego Chriſtophorus Madrucius, Card. Tridentinus.
Ego Ottho Truchſes, Card. Auguſtanus.
Ego B. de la Cueua, Cardinalis ſanctæ Crucis.
Ego Tiberius Card. Criſpus.
Ego Ioan. Mich. Card. Saracenus.
Ego Io. Card. S. Vitalis.
Ego Io. And. Card. Meſſanen.
Ego Iacobus, Card. Puteus.
Ego Io. B. Cicada, Card. S. Clementis.
*
*
Ego Scipio, Card. Piſarum.
Ego Io. Card. Romanus.
Ego Io. Ant. Card. Capiſuccus.
Ego Thad. Card. Gaddus.
Ego F. M. Card. Alexandrinus.

Ego Clem. Card. Araceli.
Ego Iacob. Card. Sabellus.
Ego Ioan. Card. S. Georgij.

Ego A. Card. Farneſius Vicecancell.
Ego G. Aſ. Card. Camerarius.
Ego Hip. Card. Ferrarien.

Ego Iu. Card. Vrbin.
Ego Aloy Card. Cornelius.
Ego Hier. Card. Simoncellus.
Ego Vitellotius Card. Vitellius.
Ego Ioan. Card. de Medicis.
Ego Carolus, Card. Borromæus.

Antonius Florebellus Lauellinus Batengus:

Anno à natiuitate Domini Milleſimo Quingenteſimo Sexageſimo, Indictione tertia, die verò ſecunda menſis Decembris, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris, & Domini noſtri Domini Pij diuina prouidētia Papæ IV. Anno primo, Retroſcriptæ litteræ Apoſt. lectæ, affixæ, & publicatæ fuerunt in locis ſuprà ſcriptis iuxta earum ſeriem & tenorē, & etiam vt moris eſt: & illis amotis, dimiſſis illarum copijs affixis per nos Bernardinum Andreutium, & Ioann. Andream Panniza Apoſtolicos Curſ.

Petrus Veltrini magiſter Curſorum.

BREVE PII PP. IV. SVPER ORDINE SEdendi in Concilio, non habita ratione dignitatis primatialis.

DILECTI filij noſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Sicut ea quæ pacem & concordiam nutriunt, pura mēte ſemper inquirimus, ita ex debito noſtræ paſtoralis ſolicitudinis tenemur illa ſubmouere, quæ diſcordiam ſuſcitare, & ſcandalum introducere poſſe videntur. Itaque ad tollendam omnem controuerſiam materiam, quæ inter prælatos, ad celebrationem ſacri œcumenici & generalis Concilij, in ciuitate Tridentina pro tempore congregatos, ſuper eorum præcedentia fortè iam ſunt exortæ, & in dies oriri poſſunt: Volumus, ac vobis per præſentes mandamus, vt omnes & ſingulos prælatos prædictos, videlicet venerabiles fratres Patriarchas primò, ſecundo Archiepiſcopos, tertio autē loco Epiſcopos in quibuſuis actibus publicis, ſecundum gradum & ordinē ſuarum ad eorum Eccleſias promotionum (ita quod, qui prius promotus ad eas fuerit, in ſuo quiſque ordine prior exiſtat incedere, ſedere, ac locum habere (nulla habita ratione ad ipſorum dignitates primatiales, ſiue veræ ſiue prætenſæ illæ fuerint) auctoritate noſtra faciatis, ſtudioſeque & diligenter curetis, atque pro veſtra prudentia ac pietate geratis, vt cuncta ibi concordibus animis in virtute Spiritus ſancti, cum Dei omnipotentis honore atque timore, quietè fœliciterque procedere valeant, non obſtantibus præmiſſis, & quibuſuis conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrarijs quibuſcunque.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, ſub annulo Piſcatoris, die vltima Decembr. M.D.LXII. Pont. noſtri, anno ſecundo.

DECLARATIO FACTA PER Illuſtriſſimos Dominos Legatos, ſuper decreto Sanctiſſimi Domini N. D. Pij PP. Quarti.

QVIA dubitari poſſet, an ex prædicto Decreto ſanctiſſimi Domini noſtri aliquod præiudicium generetur [illegible] ſupradictis in proprietate ſeu poſſeſſione ſuarum primitiarum, ſiue verarum [illegible] prætenſarum: Nos [illegible] tituli ſanctæ Mariæ [illegible] Mantuæ, Hieronymus [illegible] ſanctæ Suſannæ S[illegible]; Stanſlaus tituli

A ſancti Laurentij in Paliſperna Varmienſis; ac [illegible] tituli ſancti Cyriaci in Thermis Simonetta [illegible] S. R. E. Presbyteri Cardinales, ſacri œcumenici Concilij [illegible] præſidentes, & Apoſtolici de latere Legati, [illegible] ramus, quod mens ſanctiſſimi D. N. & noſtra eſt, quod per hoc decretum, nullius de nouo acquiratur, nulliq; præiudicium generetur, nulliusque ius in proprietate vel poſſeſſione lædatur, atque demum in omnibus, & per omnia vnumquemque Primatem, verum vel prætenſum, in eodem ſtatu poſt hoc Concilium remanere, in quo antea permanebat.

B SACROSANCTI OECVmenici & Generalis Concilij Tridentini.

SESSIO XVII.

Quæ eſt prima ſub Pio Quarto, Pontifice Maximo, Celebrata, die XVIII. Ianuarij, M. D. LXII.

Decretum de celebrando Concilio.

ILLVSTRISSIMI & Reuerendiſſimi DD. Reuerendique patres, Placet ne vobis ad laudem & gloriam ſanctæ ac C indiuiduæ Trinitatis, Patris & Filij & Spiritus ſancti, ad incrementum & exaltationem fidei & religionis Chriſtianæ, ſacrum œcumenicum & generale Concilium Tridentinum, in Spiritu ſancto legitimè congregatum, ab hodierno die, qui eſt decimus octauus menſis Ianuarij, anni à natiuitate Domini milleſimi quingenteſimi ſexageſimi ſecundi, Cathedræ Romanæ beati Petri Apoſtolorum Principis conſecrato, ſublata quacumque ſuſpenſione, iuxta formam & tenorem litterarum ſanctiſſimi D. N. Pij Quarti Pontificis Maximi celebrari, & in eo ea, debito ſeruato ordine, tractari, quæ proponentibus Legatis ac præſidentibus, ad horum temporum leuandas calamitates, D ſedandas de religione controuerſias, coërcendas linguas doloſas, deprauatorum morum abuſus corrigendos, Eccleſiæ veram atque Chriſtianam pacem conciliandam, apta & idonea ipſi ſanctæ Synodo videbuntur: Reſponderunt, Placet.

Indictio futuræ Seſſionis.

Illuſtriſſimi & Reuerendiſſimi D. Reuerendique patres, placet ne vobis proximam futuram Seſſionem, habendam & celebrandam eſſe feria quinta poſt ſecundam Dominicam Quadrageſimæ, quæ erit die 26. Menſis Februarij: Reſponderunt. Placet.

E PROPOSITIO FACTA.

In prima præterita ſeſſione declaratum eſt & communi omnium voto approbatum, pertractādum eſſe de eis, quæ neceſſaria videbuntur ad Catholicæ fidei doctrinam ſtabiliendam, atq; morum integritatem reſtituendam.

Vt autem hæc, Deo duce, aggrediamur, viſum eſt magnopere referre ad doctrinam de fide in ſuam puritatem reſtituenda, vt libri à varijs auctoribus poſt exortas hæreſes ſcripti, atq; etiam librorum cenſuræ in diuerſis locis à Catholicis editæ, examinentur. De quibus quidquid ſancta F Synodus ſtatuerit, tamquam ſacroſanctum decretum, ſuo tempore publicabitur, vt ab omnibus abſq; vlla tergiuerſatione cuſtodiatur. Super qua re quicumque pro eius faciliori expeditione aliquid afferre voluerint: libenter audientur.

Ad hæc ritè dijudicanda, vt vocentur omnes ex decreto ſanctæ Synodi, conſentaneum fore exiſtimauimus, ad quos iſtarum rerum aliqua pertinere quoquo modo poteſt, ne deinceps inauditos ſe eſſe condemnatos conteri poſſint.

Non abs re quoque putauimus eſſe, omnes qui in hæreſes quaſcumque lapſi ſunt, & ad huc extra ſunt, ad pœni

tentiam inuitare, cum ſaluiconductus ampla conceſſione A ac promiſſione magnæ & ſingularis clementiæ & benignitatis, modò redeant ad cor, & ſanctæ Eccleſiæ Catholicæ poteſtatem agnoſcant,

Tam ſuper modo facilioris expeditionis examinis librorum & cenſurarum, quam ſuper alijs, quæ ſequuntur, Patres, poſtquam huius ſcripti exemplum acceperint, & conſiderauerint, dicant ſententias ſuas in ſequenti congregatione.

SESSIO XVIII.

Quæ eſt II. ſub Pio IV. Pont. Max. Celebrata die 26. Februarij, 1562.

B

DECRETVM DE LIBRORVM DELECTV, ET omnibus ad Concilium fide publica inuitandis.

Sacroſancta œcumenica & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitimè congregata, præſidentibus in ea eiſdem Apoſt. Sedis Legatis, non humanis quidē viribus confiſa, ſed Domini noſtri IESV Chriſti (qui os & ſapientiam Eccleſiæ ſuæ daturum ſe promiſit) ope & auxilio freta, illud præcipuè cogitat, vt Catholicæ fidei doctrinam, multorum inter ſe diſſidentium opinionibus, pluribus locis inquinatam & obſcuratam, in ſuam puritatem & C ſplendorem aliquando reſtituat, & mores, qui à veteri inſtituto deflexerunt, ad meliorem vitæ rationem reuocet, corq; patrum ad filios, & cor filiorum ad patres cōuertat. Cùm itaq; omnium primum animaduerterit, hoc tempore ſuſpectorum ac pernicioſorum librorum, quibus doctrina impura continetur, & longè lateq; diffunditur, numerum nimis excreuiſſe (quod quidem in cauſa fuit, vt multę cēſuræ in varijs prouincijs, & præſertim in alma vrbe Roma, pio quodam zelo editæ fuerint) neq; tamen huic tam magno ac pernicioſo morbo ſalutarē vllam profuiſſe medicinam, cenſuit, vt delecti ad hanc diſquiſitionem patres de cenſuris libriſque quid facto opus eſſet diligenter conſiderarent, atq; etiam ad eandem ſanctam Synodum ſuo D tempore referrent, quo facilius ipſa poſſit varias & peregrinas doctrinas, tanquam zizania, à Chriſtianæ veritatis tritico ſeparare, deq; his commodius deliberare & ſtatuere, quæ ad ſcrupulum ex complurium animis eximendum, & tollendas multarum querelarum cauſas magis opportuna videbuntur. Hæc autem omnia ad notitiam quorumcunque deducta eſſe vult, prout etiam præſenti decreto deducit. vt ſi quis ad ſe pertinere aliquo modo putauerit, quæ vel de hoc librorum & cenſurarū negotio, vel de alijs quæ in hoc generali Concilio tractanda prædixit, non dubitet à ſancta Synodo, ſe benignè auditum iri.

Luc. 21. Malach. 4. Matth. 13.

Quoniam verò eadem ſancta Synodus ex corde optat, Deumq; enixè rogat quæ ad pacem ſunt Eccleſiæ, vt vniuerſi E communem matrem in terris agnoſcentes, (quę quos peperit, obliuiſci non poteſt) vnanimes vno ore glorificemus Deum & Patrem Domini noſtri IESV Chriſti; per viſcera miſericordiæ eiuſdem Dei & Domini noſtri, omnes qui nobiſcum communionem non habent, ad concordiā & reconciliationem, & vt ad hanc ſanctam Synodum veniant, inuitat atq; hortatur, vtque charitatem, quod eſt vinculum perfectionis, amplectantur, pacemq; Chriſti exultantem in cordibus ſuis præ ſe ferant, in quam vocati ſunt in vno corpore. Hanc ergo nō humanam, ſed Spiritus ſancti vocem audientes, ne obdurent corda ſua, ſed in ſuo ſenſu non ambulantes neq; ſibi placentes, ad tam piam & ſa- F lutarem matris ſuæ admonitionem excitentur & conuertantur. Omnibus enim charitatis officijs ſancta Synodus eos vt inuitat, ita complectetur.

Pſalm. 121. Iſa. 49. Rom. 15. Coloſſ. 3. Pſalm. 94. Ephes. 4.

Inſuper, eadem ſancta Synodus decreuit, fidem publicam in congregatione generali concedi poſſe, & eamdem vim habituram, eiuſdemque roboris, & momenti futuram, ac ſi in publica ſeſſione, data & decreta fuiſſet.

Indictionis futuræ Seſsionis.

EAdem ſacroſancta Synodus Tridentina, in ſpiritu ſancto legitimè congregata, præſidentibus in ea eiſdem Apoſtolicæ Sedis Legatis, ſtatuit & decreuit, proximam futuram ſeſſionem, habendam & celebrandam eſſe feria quinta poſt ſacratiſſimum feſtum Aſcenſionis Domini, quæ erit die 14. menſis Maij.

SALVVSCONDVCTVS CON- *ceſſus Germanicæ nationi, in congregatione generali, die 4. Martij milleſimo quingenteſimo ſexageſimoſecundo.*

Sacroſancta œcumenica & generalis Tridētina Synodus in Spiritu ſancto legitimè congregata, pręſidentibus in ea eiſdem Apoſtolicæ Sedis Legatis, vniuerſis fidē facit, quod omnibus & ſingulis ſacerdotibus, Electoribus, Principibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Nobilibus, militaribus, popularibus, & alijs quibuſcunq; viris cuiuſcumque ſtatus & conditionis aut qualitatis exiſtant, Germanicæ prouinciæ & nationis ciuitatibus, ac alijs locis eiuſdē, & omnibus alijs Eccleſiaſticis & ſæcularibus, præſertim Auguſtanæ confeſſionis perſonis, qui aut quę vna cum ipſis ad hoc generale Tridentinum Concilium venient, aut mittentur, ac profecturi ſunt, aut huc uſque venerunt, quocunque nomine cenſeantur, aut valeant nuncupari, tenore præſentium, publicam fidem, & pleniſſimam veriſſimamque ſecuritatem, quam ſaluumconductum appellant, liberè ad hanc Tridentinam ciuitatem veniendi, ibidemque manendi, ſtandi, morandi, proponendi, loquendi, vna cum ipſa Synodo de quibuſcūq; negotijs tractandi, examinandi, diſcutiendi, & omnia quæcunque ipſis libuerit, ac articulos quoſlibet, tam ſcripto quàm verbo liberè offerendi, propalandi, eoſque ſcripturis ſacris & beatorum Patrum verbis, ſententijs & rationibus declarandi, aſtruendi, & perſuadendi, &, ſi opus fuerit, etiam ad obiecta Concilij generalis reſpondendi, & cum ijs, qui à Concilio delecti fuerint, diſputandi chriſtianè, aut charitatiuè abſq; omni impedimento conferendi, opprobrijs, conuicijs, ac contumelijs penitus remotis: & ſignanter, quòd cauſę controuerſæ, ſecundum ſacram ſcripturam, & Apoſtolorum traditiones, probata Concilia, & Catholicæ Eccleſiæ cōſenſum, & ſanctorum Patrum auctoritates, in prędicto concilio Tridentino tractentur: illo etiam addito, vt religionis prætextu, aut delictorum circa eam commiſſorum, aut committendorum minimè puniantur, impertitur, ac omninò concedit: ſic etiam, vt propter illorum præſentiam, neque in itinere, aut quocumque locorum, eundo, manendo, aut redeundo, nec ipſa ciuitate Tridentina à diuinis officijs quouis modo ceſſetur. Et vt his peractis, vel non peractis, quandocumque ipſis libuerit, aut maiorum ſuorum mandato & aſſenſu ad propria reuerti optabunt, aut aliquis eorum optabit, mox abſque vlla retinentia, & occaſione, aut mora, ſaluis rebus eorum, & ſuorum pariter honore, & perſonis, vice verſa poſſint iuxta beneplacitum liberè & ſecurè redire; de ſcientia tamen ab eadem Synodo deputandorum, vt tunc opportunè eorum ſecuritati, abſq; dolo & fraude prouideatur. Vult etiam ſancta Synodus in hac publica fide ſaluoque conductu, omnes, quaſcumque clauſulas includi & contineri, ac pro incluſis haberi, quæ pro plena, efficaci, & ſufficienti ſecuritate ineundo, ſtando, ac redeundo neceſſarię & opportunę fuerint. Illud etiam ad maiorem ſecuritatem, & pacis, ac conciliationis bonum, exprimens, quòd, ſi quiſpiā, aut illorum aliqui ſiue in itinere, Tridentum veniendo, ſiue ibidem morādo aut redeundo, aliquod enorme (quod abſit) egerint, aut cōmiſerint, quo poſſet huius fidei publicæ & aſſecurationis beneficiū eis cōceſſum, annullari, aut caſſari vult & cōcedit, vt in huiuſmodi facinore deprehēſi, ab ipſis duntaxat & non ab alijs, condigna animaduerſione, cū emēda ſufficienti, partem ipſius Synodi meritò approbanda & laudanda, mox puniantur, illorum aſſecurationis

nis forma, conditionibus & modis omninò manentibus illibatis. Pariformiter etiam vult, vt ſi quiſquam, vel aliqui ex ipſa Synodo, ſiue in itinere, aut manendo, aut redeundo, aliquod enorme (quod abſit) egerint, aut commiſerint, quo poſſet huius fidei publicæ, & aſſecurationis beneficium violari, aut quoquomodo tolli, in huiuſmodi facinore deprehenſi, ab ipſa Synodo duntaxat, & non ab alijs condigna animaduerſione, & emenda ſufficienti, per partem Dominorum Germanorum Auguſtanæ confeſſionis, tunc hic præſentium, meritò laudãda & approbanda, mox puniantur; præſenti aſſecurationis forma, conditionibus, & modis omnino manentibus illibatis. Vult præterea ipſa Synodus, quod liceat ipſis Ambaſſatoribus omnibus & ſingulis, toties quotieſcunq; opus fuerit, ſeu neceſſarium ad auram capiendam exire de ciuitate Tridẽtina, & reuerti ad eandem, necnon nuntium, vel nuntios ſuos ad quæcunq; loca, pro ſuis neceſſarijs negotijs ordinandis, liberè mittere, ſeu deſtinare, ac ipſos miſſos, ſeu deſtinatos, ſeu miſſum & deſtinatum ſuſcipere, toties quoties eis videbitur expedire; ita quod aliqui vel aliquis per deputandos Concilij ſocientur, qui eorum ſecuritati prouideant, vel prouideat. Qui quidem ſaluuſcõductus & ſecuritates ſtare ac durare debeant à tempore & per tempus, quo in ipſius Synodi & ſuorum tuitionem eũ à ipſos ſuſcipi contigerit, & vſq; ad Tridentum perduci, ac toto tempore manſionis eorum ibidem: & rurſum poſt ſufficientem audientiam habitam, & ſpatio viginti dierum præmiſſo, cùm ipſi petierint, aut Cõcilium, habita huiuſmodi audientia, ipſis receſſum indixerit, à Tridento vſque in quem quiſq; elegerit ſibi locum tutum, Deo fauente reſtituet, dolo & fraude prorſus excluſis. Quæ quidem omnia, pro vniuerſis & ſingulis Chriſtifidelibus, pro omnibus principibus, tam Eccleſiaſticis quàm ſæcularibus quibuſcunque, atq; omnibus alijs Eccleſiaſticis ac ſæcularibus perſonis, cuiuſcunque ſtatus conditionis exiſtant, aut quocumque nomine cenſeantur, inuiolabiliter obſeruãda eſſe promittit, & bona fide ſpondet. Inſuper, omni fraude & dolo excluſis, vera & bona fide promittit ipſam Synodum nullam, vel manifeſtè vel occultè, occaſionem quæſituram, aut aliqua auctoritate, potentia, iure, vel ſtatuto, priuilegio Legum vel Canonum, aut quorumcunque Conciliorum, præſertim Conſtantienſis, & Senenſis, quacumq; forma verborum expreſſa, in aliquod huius fidei publicæ, & pleniſſimæ aſſecurationis, ac publicæ & liberæ audientiæ, ipſis per ipſam Synodum conceſſæ, præiudicium, quouis modo vſuram, aut quenquam vti permiſſuram: quibus in hac parte pro hac vice derogat. Quòd ſi ſancta Synodus, aut aliquis ex ea vel ſuis, cuiuſcunque conditionis, vel ſtatus, aut præeminentiæ exiſtens, præſcriptæ aſſecurationis & ſaluiconductus formam, & modum in quocunq; puncto vel clauſula, violauerit (quod tamẽ auertere dignetur Omnipotens) & ſufficiens emenda non fuerit mox ſubſecuta, ipſorum arbitrio meritò approbanda & laudanda, habeant ipſam Synodum, & habere poterunt, incidiſſe in omnes pœnas, quas iure diuino & humano, aut conſuetudine, huiuſmodi ſaluorum conductuum violatores incurrere poſſunt, abſq; omni excuſatione aut quauis in hac parte contradictione.

Conc. Cõſtant. ſeſſ. 19. in cap. Quod nõ obſtantib. ſaluis conductibus.

Extenſio ad alias nationes.

EADEM ſacroſancta Synodus, in Spiritu ſancto legitimè congregata, præſidentibus in ea eiſdem, Apoſtolicæ Sedis de latere Legatis: omnibus & ſingulis alijs, qui nobiſcum in ijs quæ ſunt fidei, communionem non habent, ex quibuſcunque regnis, nationibus, prouincijs, ciuitatibus ac locis, in quibus publicè & impunè prædicatur, vel docetur, ſiue creditur contrarium eius, quod ſancta Romana ſentit Eccleſia, dat fidem publicam, ſiue ſaluum conductum, ſub eadem forma & eiſdem verbis, quibus datur Germanis.

SESSIO XIX.

Quæ eſt III. ſub Pio IV. Pont. Maximo Celebrata die 14. Maij 1562.

Decretum prorogationis Seſſionis.

SAcroſancta œcumenica & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu S. legitimè congregata, præſidentibus in ea eiſdem Apoſtol. Sedis Legatis, decreta ea quæ hodie in præſenti ſeſſione ſtatuenda ac ſancienda erant, iuſtis nonnullis ac honeſtis cauſis, in feriam quintam poſt proximã ſolẽnitatem corporis Chriſti (quæ erit pridie Nonas Iun.) proroganda eſſe cenſuit ac prorogat. dictaq; die Seſſionẽ habendam eſſe ac celebrandam, omnibus indicit. Interea rogandus eſt Deus & Pater D. N. Ieſu Chriſti, auctor pacis vt ſanctificet corda omnium, quo adiuuante, Sancta Synodus & nunc & ſemper meditari ac peragere valeat, quæ ad eius laudem & gloriam pertineant.

SESSIO XX.

Quæ eſt 4. ſub Pio IV. Põt. Max. celebrata die 4. Iun. 1562.

Decretum prorogationis Seſſionis.

SAcroſancta œcumenica & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitimè congregata, præſidentibus in ea eiſdẽ Apoſt. ſedis Legatis, propter varias difficultates ex diuerſis cauſis exortas, atq; etiam vt congruentius maiorię; cum deliberatione omnia procedant, nempe vt dogmata, cum ijs quæ ad reformationem ſpectant, ſimul tractentur & ſanciantur; ea quæ ſtatuẽda videbuntur, tam de reformatione, quàm de dogmatibus in proxima ſeſſione, quàm omnibus indicit in diem ſextamdecimam ſubſequentis menſis Iulij, definienda eſſe decreuit. Hoc tamẽ adiecto, quod dictum terminum ipſa ſancta Synodus, pro eius arbitrio & voluntate, ſicuti rebus Concilij putauerit expedire, etiam in generali congregatione, reſtringere, & prorogare liberè poſſit & valeat.

SESSIO XXI.

Quæ eſt V. ſub Pio IV. Pontif. Maxmi. Celebrata die 16. Iulij, 1562.

Doctrina de communione ſub vtraque ſpecie, & paruulorum.

SAcroſancta œcumenica & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitimè congregata, præſidentibus in ea eiſdem Apoſtolicæ Sedis Legatis, cùm de tremẽdo & ſanctiſſimo Euchariſtię ſacramento varia diuerſis in locis errorum monſtra nequiſſimi dæmonis artibus circũferantur, ob quę in nonnullis prouincijs multi à Catholicæ Eccleſię fide atq; obedientia videantur diſceſſiſſe cenſuit, ea, quę ad Cõmunionem ſub vtraq; ſpecie, & paruulorum pertinent, hoc loco exponenda eſſe. Quapropter cunctis Chriſtifidelibus interdicit, ne poſthac de ijs aliter vel credere, vel docere, vel prædicare audeant, quam eſt his decretis explicatum atque definitum.

LAICOS, ET CLERICOS NON CONFICIENTES, non adſtringi iure diuino ad communionem ſub vtraq; ſpecie.

CAPVT PRIMVM.

ITAQVE ſancta ipſa Synodus, à Spiritu ſancto (qui ſpiritus eſt ſapientiæ & intellectus, Spiritus conſilij, & pietatis) edocta, atque ipſius Eccleſiæ iudicium & conſuetudinem ſequuta, declarat ac docet, nullo diuino præcepto laicos, & clericos non conficientes, obligari ad Euchariſtiæ ſacramentum ſub vtraque ſpecie ſumendum: neque vllo pacto, ſalua fide, dubitari poſſe, quin illis alterius ſpeciei Communio ad ſalutẽ ſufficiat. Nam etſi Chriſtus Do- Iſa. 11.

minus

Digitized by Google

minùs in vltima cęna venerabile hoc ſacramentum in panis & vini ſpeciebus inſtituit, & Apoſtolis tradidit: nô tamen
Matth.16. illa inſtitutio & traditio eo tendunt, vt omnes Chri-
1.Cor.11. ſtifideles ſtatuto Domini ad vtramq; ſpeciem accipiendâ adſtringantur. Sed neque ex ſermone illo apud Ioannem ſexto, rectè colligitur, vtriuſq; ſpeciei Communionem à Domino præceptam eſſe; vtcunq; iuxta varias ſanctorum Patrum, & Doctorum interpretationes intelligatur. Namque qui dixit, Niſi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius ſanguinem non habebitis vitam in vobis: dixit quoque, Si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in
Ioan.6. æternum. Et qui dixit, Qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinem, habet vitam æternam: dixit etiam Panis quem ego dabo, caro mea eſt, pro mundi vita. Et de- B
Ibid. nique qui dixit. Qui manducat meam carnem, & bibit
Ibid. meum ſanguinem, in me manet, & ego in illo: dixit nihilominus, Qui manducat hunc panem, viuet in æternum.

Eccleſiæ poteſtas circa diſpenſationem Sacramenti Euchariſtiæ.

Capvt II.

Præterea declarat, hanc poteſtatem perpetuò in eccleſia fuiſſe, vt in ſacramentorum diſpenſatione, ſalua illorum ſubſtantia, ea ſtatueret, vel mutaret, quæ ſuſcipiętium vtilitati, ſeu ipſorum ſacramentorum venerationi, C pro rerum, temporum, & locorum varietate magis expe-
1.Cor.4. dire iudicaret. Id autem Apoſtolus non obſcurè viſus eſt innuiſſe, cùm ait: Sic nos exiſtimet homo, vt miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei. Atque ipſum quidem hac poteſtate vſum eſſe, ſatis conſtat, cùm in multis alijs, tum in hoc ipſo ſacramento. cum ordinatis non-
1.Cor.11. nullis circa eius vſum, Cætera, inquit, cum venero, diſponam. Quare agnoſcens ſancta mater Eccleſia hanc ſuam in adminiſtratione Sacramentorum auctoritatem, licet ab initio Chriſtianæ religionis non infrequęns vtriuſque ſpeciei vſus fuiſſet, tamen progreſſu temporis, latiſſimè iam mutata illa conſuetudine, grauibus & iuſtis cauſis addu- D cta, hanc conſuetudinem ſub altera ſpecie communicandi approbauit, & pro lege habendam decreuit: quam reprobare, aut, ſine ipſius Eccleſiæ auctoritate, pro libito mutare non licet.

Totum & integrum Chriſtum, ac verum Sacramentum ſub qualibet ſpecie ſumi.

Capvt III.

Matth.26. Insvper declarat; quamuis Redemptor noſter (vtante adictum eſt) in ſuprema illa cœna hoc ſacramentum in duabus ſpeciebus inſtituerit, & Apoſtolis tradiderit; ta- E men fatendum eſſe, etiam ſub altera tantum ſpecie, totum atq; integrum Chriſtum, verumque Sacramentum ſumi. Ac propterea, quod ad fructum attinet, nulla gratia neceſſaria ad ſalutem eos defraudari, qui vnam ſpeciem ſolam accipiunt.

Paruulos non obligari ad communionem ſacramentalem.

Capvt IV.

ad Tit.3. Deniqve eadem ſancta Synodus docet, paruulos vſu F rationis carentes, nulla obligari neceſſitate ad ſacramentalem Euchariſtiæ communionem. Siquidem per baptiſmi lauacrum, regenerati & Chriſto incorporati, adeptam iam filiorum Dei gratiam, in illa ætate amittere non poſſunt. Neque ideo tamen damnanda eſt antiquitas, ſi eũ morem in quibuſdam locis aliquando ſeruauit. Vt enim ſanctiſſimi illi Patres, ſui facti probabilem cauſam pro illius temporis ratione habuerunt, ita certè eos nulla ſalutis neceſſitate id feciſſe, ſine controuerſia credendum eſt.

De commvnione svb vtraqve ſpecie, & paruulorum.

Can. I.

Si quis dixerit, ex Dei præcepto, vel neceſſitate ſalutis, omnes & ſingulos Chriſtifideles vtramque ſpeciem ſanctiſſimi Euchariſtiæ ſacramenti ſumere debere; Anathema ſit.

Can. II.

Si quis dixerit, ſanctam Eccleſiam Catholicam non iuſtis cauſſis & rationibus adductam fuiſſe, vt laicos, atque etiam Clericos non conficientes, ſub panis tantummodo ſpecie communicaret, aut in eo erraſſe; Anathema ſit.

Can. III.

Si quis negauerit, totum & integrum Chriſtum, omnium gratiarum fontem & auctorem; ſub vna panis ſpecie ſumi, quia, vt quidam falsò aſſerunt, non ſecundùm ipſius Chriſti inſtitutionem ſub vtraque ſpecie ſumatur; Anathema ſit.

Can. IV.

Si quis dixerit, paruulis, antequam ad annos diſcretionis peruenerint, neceſſariam eſſe Euchariſtię communionem; Anathema ſit.

Duos verò articulos aliàs propoſitos, nondum tamen excuſſos, videlicet.

An rationes quibus ſancta Catholica Eccleſia adducta Sup. ſeſſ. 13. in fin.
fuit, vt communicaret laicos, atque etiam non celebrantes ſacerdotes, ſub vna tantùm panis ſpecie, ita ſint retinendæ, vt nulla ratione Calicis vſus cuiquam ſit permittendus: &,

An, ſi honeſtis & Chriſtianæ charitati conſentaneis rationibus concedendus alicui vel Nationi, vel Regno Calicis vſus videatur, ſub aliquibus conditionibus concedendus ſit, & quænam ſint illæ:

Eadem ſancta Synodus in aliud tempus, oblata ſibi quamprimum occaſione, examinandos atque definiendos reſeruat.

Decretvm de reformatione.

Eadem ſacroſancta œcumenica & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitimè cógregata, pręſidentibus in ea eiſdem Apoſtolicę Sedis Legatis, ad Dei omnipotentis laudem, & ſanctæ Eccleſiæ ornamentum, ea quæ ſequuntur, de reformationis negotio in præſenti ſtatuenda eſſe cenſuit.

Cap. I.

Quoniam ab Eccleſiaſtico ordine omnis auaritię ſuſpicio abeſſe debet, nihil pro collatione quorumcunque ordinum etiam clericalis tonſuræ, nec pro litteris dimiſſorijs aut teſtimonialibus, nec pro ſigillo, nec alia quacunq; de cauſſa, etiam ſponte oblatum, Epiſcopi, & alij ordinum collatores, aut eorum miniſtri quouis prætextu accipiant. Notarij verò, in his tantùm locis, in quibus non viget laudabilis conſuetudo nihil accipiendi, pro ſingulis litteris dimiſſorijs, aut teſtimonialibus, decimam tantùm vnius aurei partem accipere poſſint; dummodò eis nullum ſalarium ſit conſtitutum pro officio exercendo: nec Epiſcopis ex Notarij commodis aliquod emolumentum ex eiſdem ordinum collationibus, directè vel indirectè, prouenire poſſit. Tunc enim gratis operam ſuam eos præſtare omninò teneri decernit, contrarias taxas, ac ſtatuta, & conſuetudines etiam immemorabiles, quotumcunq; locorum (quæ potiùs abuſus & corruptelæ, ſimoniacæ prauitati fauentes, nuncupari poſſunt) penitus caſſando & interdicendo. & qui ſecus fecerint, tam dantes, quàm accipientes, vltra diuinam vltionem, pœnas à iure inflictas ipſo facto incurrant.

Cap. II.

Cùm non deceat, eos qui diuino miniſterio aſcripti ſunt, cum ordinis dedecore mendicare, aut ſordidum aliquem quæſtum exercere: compertumq; ſit, cóplures pleriſque

riſque in locis ad ſacros ordines nullo ferè delectu admitti, qui varijs artibus ac fallacijs, confingunt ſe beneficium Eccleſiaſticum, aut etiam idoneas facultates obtinere: ſtatuit ſancta Synodus, ne quis deinceps clericus ſæcularis, (quamuis alias ſit idoneus moribus, ſcientia & ætate) ad ſacros ordines promoueatur, niſi prius legitimè conſtet, eum beneficium Eccleſiaſticum, quod ſibi ad victum honeſtè ſufficiat, pacificè poſſidere. Id verò beneficium reſignare non poſſit, niſi facta mentione, quod ad illius beneficij titulum ſit promotus: Neque ea reſignatio admittatur, niſi conſtito quod aliunde viuere commodè poſſit: & aliter facta reſignatio, nulla ſit. Patrimonium verò, vel penſionem obtinentes, ordinari poſthac non poſſint, niſi illi, quos Epiſcopus iudicauerit aſſumendos pro neceſſitate, vel commoditate Eccleſiarum ſuarum, eo quoque prius perſpecto, patrimonium illud vel penſionem verè ab eis obtineri, taliaque eſſe, quæ eis ad vitam ſuſtentandam ſatis ſint: atque illa deinceps ſine licentia Epiſcopi alienari, aut extingui vel remitti nullatenus poſſint, donec beneficium eccleſiaſticum ſufficiens ſint adepti, vel aliunde habeant vnde viuere poſſint, antiquorum Canonum pœnas ſuper his innouando.

Cap. 3.

Cùm beneficia ad diuinum cultum, atque Eccleſiaſtica munia obeunda ſint conſtituta, ne qua in parte minuatur diuinus cultus, ſed ei debitum omnibus in rebus C obſequium præſtetur, ſtatuit ſancta Synodus, in Eccleſijs tam cathedralibus quàm collegiatis, in quibus nullæ ſunt diſtributiones quotidianæ, vel ita tenues, vt veriſimiliter negligantur, tertiam partem fructuum, & quorumcunq; prouentuum & obuentionum, tam dignitatum, quàm canonicatuum, perſonatuum, portionum & officiorum ſeparari debere, & in diſtributiones quotidianas conuerti, quæ inter dignitates obtinentes, & cæteros diuinis intereſſentes proportionabiliter, iuxta diuiſionem ab Epiſcopo, etiam tanquam Apoſtolicæ Sedis delegato, in ipſa prima fructuum deductione facienda, diuidantur: ſaluis tamen conſuetudinibus earum Eccleſiarum, in quibus non reſidentes, ſeu non ſeruientes, nihil vel minus tertia parte D percipiunt: non obſtantibus exemptionibus ac alijs conſuetudinibus, etiam immemorabilibus, & appellationib⁹ quibuſcunque: Creſcenteque non ſeruientium contumacia, liceat contra eos procedere iuxta iuris ac ſacrorum canonum diſpoſitionem.

Cap. 4.

Epiſcopi, etiam tanquam Apoſtolicæ Sedis delegati, in omnibus Eccleſijs parochialibus vel baptiſmalibus, in quibus populus ita numeroſus ſit, vt vnus rector non poſſit ſufficere Eccleſiaſticis Sacramentis miniſtrandis: & cultui diuino peragendo, cogant rectores, vel alios ad quos pertinet, ſibi tot ſacerdotes ad hoc munus adiungere, quot ſufficiant ad Sacraméta exhibenda, & cultum di- E uinum celebrãdum. In ijs verò, in quibus ob locorum diſtantiam, ſiue difficultatem, parochiani ſine magno incómodo ad percipienda ſacramenta & diuina officia audiéda accedere non poſſunt, nouas parochias, etiam inuitis rectoribus, iuxta formam conſtitutionis Alexandri Tertij (quæ incipit, Ad audientiam) conſtituere poſſint. Illis autem ſacerdotibus, qui de nouo erunt Eccleſijs nouiter erectis præficiendi, competens aſſignetur portio, arbitrio Epiſcopi, ex fructibus ad Eccleſiam matricem quomodocunq; pertinentibus. & ſi neceſſe fuerit, compellere poſſit populum ea ſubminiſtrare, quæ ſufficiant ad vitam dictorum ſacerdotum ſuſtentandam. quacunque reſeruatione, F generali vel ſpeciali, vel affectione ſuper dictis Eccleſijs, non obſtantibus. Neq; huiuſmodi ordinationes & erectiones poſſint tolli, nec impediri, ex quibuſcunq; prouiſionibus, etiam vigore reſignationis, aut quibuſuis alijs derogationibus, vel ſuſpenſionibus.

c. 3. de eccl. ædific.

Cap. 5.

Vt etiam Eccleſiarum ſtatus, vbi ſacra Deo officia miniſtrantur, ex dignitate conſeruetur, poſſint Epiſcopi, etiam tanquam Apoſtolicæ Sedis delegati, iuxta formam iuris, ſine tamen præiudicio obtinentium, facere vniones perpetuas quarumcunque Eccleſiarum parochialium, & A baptiſmalium, & aliorum beneficiorum curatorum, vel non curatorum cum curatis, propter earum paupertatem, & in cæteris caſibus, à iure permiſſis etiam ſi dictæ eccleſię vel beneficia eſſent generaliter, vel ſpecialiter reſeruata, aut qualitercunq; affecta. Quæ vniones etiam non poſſint reuocari, nec quoquo modo infringi vigore cuiuſcunque prouiſionis, etiam ex cauſa reſignationis, aut derogationis aut ſuſpenſionis.

Cap. 6.

Quia illiterati & imperiti parochialium Eccleſiarum Rectores, ſacris minùs apti ſunt officijs, & alij propter eorum vitæ turpitudinem potiùs deſtruunt quàm ædificant, Epiſcopi, etiam tanquam Apoſtolicæ Sedis delegati, eiſ- B dem, illiteratis & imperitis, ſi alias honeſtæ vitę ſint, coadiutores aut Vicarios pro tempore deputare, partemque fructuum eiſdem pro ſufficienti victu aſſignare, vel aliter prouidere poſſint, quacunque appellatione & exemptione remota: Eos verò, qui turpiter & ſcandaloſè viuunt, poſtquam præmoniti fuerint, coerceant ac caſtigent: Et, ſi adhuc incorrigibiles in ſua nequitia perſeuerent, eos beneficijs, iuxta ſacrorum canonum conſtitutiones, exemptione & appellatione quacunq; remota, priuandi facultatem habeant.

Cap. 7.

Cùm illud quoque valdè curandum ſit, ne ea quæ ſa- C cris miniſterijs dicata ſunt, temporum iniuria obſoleſcant & ex hominum memoria excidant; Epiſcopi etiam tanquam Apoſtolicæ Sedis delegati, transferre poſſint beneficia ſimplicia (etiam iuriſpatronatus) ex Eccleſijs, quę vetuſtate vel alias collapſæ ſint, & ob eorum inopiam nequeant inſtaurari, vocatis ijs quorum intereſt, in matrices aut alias Eccleſias locorum eorumdem, ſeu viciniorum, arbitrio ſuo; atque in eiſdem Eccleſijs erigant altaria, vel capellas ſub eiſdem inuocationibus, vel in iam erecta altaria, vel capellas transferant, cum omnibus emolumentis & oneribus, prioribus Eccleſijs impoſitis. Parochiales verò Eccleſias, etiam ſi iuriſpatronatus ſint, ita collapſas refici & inſtaurari procurent ex fructibus & prouenti- D bus quibuſcumque, ad eaſdem Eccleſias quomodocumque pertinentibus: Qui ſi non fuerint ſufficientes, omnes patronos, & alios, qui fructus aliquos ex dictis Eccleſijs prouenientes percipiunt, aut in illorum defectum, parochianos omnibus remedijs opportunis ad prædicta cogant, quacunque appellatione, exemptione & contradictione remota. Quòd ſi nimia egeſtate omnes laborent ad matrices, ſeu viciniores Eccleſias transferãtur. cum facultate tam dictas parochiales, quàm alias Eccleſias dirutas, in prophanos vſus non ſordidos, erecta tamen ibi Cruce, conuertendi.

Cap. 8.

Quæcumque in diœceſi ad Dei cultum ſpectant, ab or- E dinario diligenter curari, atque ijs, vbi oportet, prouideri æquum eſt. Propterea commẽdata monaſteria, etiam Abbatiæ, Prioratus, & Præpoſituræ nuncupatæ, in quibus nõ viget regularis obſeruantia, necnon beneficia, tam curata q̃ non curata, ſæcularia & regularia qualitercunque commẽdata, etiam exempta ab Epiſcopis, etiam tanquã Apoſt. Sedis delegatis, annis ſingulis viſitentur; curentque ijdem Epiſcopi congruentibus remedijs, etiam per ſequeſtrationem fructuum, vt, quæ renouatione indigent, aut reſtauratione, reficiantur; & cura animarum, ſi qua illis, vel eorum annexis immineat, aliaque debita obſe- F quia rectè exerceantur, appellationibus quibuſcumque, priuilegijs, conſuetudinibus, etiam immemorabili tempore præſcriptis, conſeruatorijs, iudicum deputationibus, & eorum inhibitionibus, non obſtantibus. Et, ſi in eis vigeret obſeruantia regularis, prouideant Epiſcopi paternis admonitionibus, vt eorum Regularium ſuperiores, iuxta eorum Regularia inſtituta, debitam viuendi rationẽ obſeruent & obſeruari faciant, & ſibi ſubditos in officio contineant ac moderentur. Quod ſi admoniti, intra ſex menſes eos non viſitauerint, vel correxerint; tunc ijdem Epiſcopi, etiam vt delegati Sedis Apoſtolicæ, eos viſitare poſſint, & corrigere, prout ipſi ſuperiore poſſent iuxta eorum inſtituta. quibuſcunque appellationibus,

priuile-

Digitized by Google

priuilegijs,& exemptionibus penitus remotis,& non obſtantibus.

Cap. 9.

Cùm multa à diuerſis antea Concilijs, tam Lateranenſi, ac Lugdunenſi, quàm Viennenſi, aduerſus prauos eleemoſynarum Quæſtorum abuſus remedia tunc adhibita, poſterioribus tẽporibus reddita fuerint inutilia, potiusq; eorum malitia ita quotidie magno fidelium omniũ ſcãdalo & querela excreſcere deprehendatur, vt de eorum emendatione nulla ſpes amplius relicta videatur, ſtatuit vt poſthac in quibuſcunq; Chriſtianæ Religionis locis eorũ nomen atque vſus penitus aboleatur, nec ad officium huiuſmodi exercendum vllatenus admittantur; non obſtantibus priuilegijs, Eccleſijs, Monaſterijs, Hoſpitalibus, pijs B locis, & quibuſuis cuiuſcumq; gradus, ſtatus, & dignitatis perſonis, conceſſis, aut conſuetudinibus etiam immemorabilibus. Indulgentias verò aut alias ſpirituales gratias, quibus non ideo Chriſtifideles decet priuari, deinceps per Ordinarios locorum, adhibitis duobus de Capitulo, debitis temporibus populo publicandas eſſe decernit. Quibus etiam eleemoſynas, atq; oblata ſibi charitatis ſubſidia nulla prorſus mercede accepta, fideliter colligendi facultas datur, vt tandem cœleſtes hos Eccleſiæ theſauros, non ad quæſtum, ſed ad pietatem exerceri, omnes verè intelligant.

Indictio futuræ Seſsionis.

EADEM ſacroſancta œcumenica & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitimè congregata, præſidentibus in ea eiſdem Apoſtolicæ Sedis Legatis, ſtatuit & decernit, proximam futuram ſeſſionem habendam & celebrandã eſſe feria quinta poſt octauam feſti Natiuitatis Beatæ Mariæ Virginis, quæ erit decimaſeptima menſis Septembris proximè futuri. Hoc tamen adiecto, quod dictum terminum ac vnicuique Seſſioni in poſterum præfigendum, ipſa ſancta Synodus pro eius arbitrio & voluntate, ſicuti rebus Concilij putauerit expedire, etiam in generali congregatione reſtringere & prorogare liberè D poſſit & valeat.

SESSIO XXII.

Quæ eſt 6. ſub Pio IV. Pontifice Max. celebrata die 17. Septemb. 1562.

Doctrina de ſacrificio Miſſæ.

SACROSANCTA œcumenica & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitimè congregata, præſidentibus in ea eiſdem Apoſtolicæ Sedis Legatis: vt vetus, E abſoluta atq; omni ex parte perfecta de magno Euchariſtiæ myſterio in ſancta Catholica Eccleſia fides atque doctrina retineatur, & in ſua puritate propulſatis erroribus atq; hæreſibus, conſeruetur, de ea, quatenus verum & ſingulare ſacrificium eſt, Spiritus ſancti illuſtratione edocta, hæc quæ ſequuntur docet, declarat, & fidelibus populis prædicanda decernit.

Cap. 1.

Hebr. 7. Quoniam ſub priori teſtamento, teſte Apoſtolo Paulo, propter Leuitici ſacerdotij imbecillitatem conſummatio non erat, oportuit, Deo Patre miſericordiarum ita ordinante, ſacerdotem alium ſecundùm ordinem Melchiſedech ſurgere, Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui F Hebr. 9. & 10. poſſet omnes, quotquot ſanctificandi eſſent, conſummare, & ad perfectum adducere. Is igitur Deus & Dominus noſter, etſi ſemel ſeipſum in ara crucis, morte intercedente, Deo Patri oblaturus erat, vt æternam illic redemptionẽ operaretur: quia tamen per mortem ſacerdotium eius extinguendum non erat, in Cœna nouiſſima, qua nocte tradebatur, vt dilectæ ſuæ ſponſæ Eccleſiæ viſibile, ſicut hominum natura exigit, relinqueret ſacrificium, quo cruentum illud ſemel in cruce peragendum repræſentaretur, e- Matth. 28 iuſq; memoria in finem vſq; ſæculi permaneret, atq; illius Pſal. 109. ſalutaris virtus in remiſſionem eorum, quæ à nobis quoti- A die committuntur, peccatorum applicaretur, ſacerdotem ſecundùm ordinem Melchiſedech ſe in æternum conſtitutum declarans, corpus & ſanguinem ſuum, ſub ſpeciebus panis & vini, Deo Patri obtulit, ac ſub earumdem rerum ſymbolis, Apoſtolis, quos tunc noui Teſtamenti Sacerdotes conſtituebat, vt ſumerent tradidit, & eiſdem, eorumq; in ſacerdotio ſucceſſoribus vt offerrent præcepit, Luc. 22. 1. Cor. 11. per hæc verba: Hoc facite in meam commemorationem: vti ſemper Eccleſia Catholica intellexit & docuit. Nam celebrato veteri Paſcha, (quod in memoriam exitus de Æ- Exod. 12. gypto multitudo filiorum Iſraël immolabat) nouum inſtituit Paſcha, ſeipſum ab Eccleſia per ſacerdotes ſub ſignis 1. Cor. 15. viſibilibus immolandum, in memoriam tranſitus ſui ex hoc mundo ad Patrem, quando per ſui ſanguinis effuſionem nos redemit, atque eripuit de poteſtate tenebrarum, & Ioan. 13. in regnum ſuum tranſtulit. Et hæc quidem illa munda oblatio eſt, quæ nulla indignitate, aut malitia offerentium in- Coloſs. 1. quinari poteſt, quàm Dominus per Malachiã nomini ſuo, quod magnum futurum eſſet in gentibus, in omni loco Malach. 1 mundam offerendam prædixit, & quam non obſcurè innuit Apoſtolus Paulus Corinthijs ſcribens, cùm dicit, 1. Cor. 10. non poſſe eos, qui participatione menſæ dæmoniorum polluti ſunt, menſæ Domini participes fieri: per menſam, altare vtrobique intelligens. Hæc denique illa eſt, quæ per varias ſacrificiorum Naturæ, & legis tempore, ſimilitudi- Gen. 4 & 22. C nem figurabatur, vtpote quæ bona omnia per illa ſignificata, velut illorum omnium conſummatio & perfectio Leuit. 1 & alibi. complectitur.

Cap. 2.

Et quoniam in diuino hoc ſacrificio, quod in Miſſa peragitur, idem ille Chriſtus continetur, & incruentè immolatur, qui in ara crucis ſemel ſeipſum cruentè obtulit, do- Hebr. 9. cet ſancta Synodus, ſacrificium iſtud verè propitiatorium eſſe, per ipſumque fieri, vt ſi cum vero corde & recta fide, cum metu & reuerentia contriti ac pœnitentes ad Deum accedamus, miſericordiam conſequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno. Huius quippe oblatione placatus Dominus, gratiam & donum pœnitentiæ concedens, crimina & peccata etiam ingentia dimittit. Vna enim eademq; eſt hoſtia, idemque nunc offerens ſacerdotum miniſterio, qui ſeipſum tunc in cruce obtulit, ſola offerendi ratione diuerſa. Cuius quidem oblationis (cruentæ inquam) fructus per hanc incruentam vberrimè percipiuntur, tantùm abeſt, vt illi per hanc quouis modo derogetur. Quare non ſolum pro fidelium viuorum peccatis, pœnis, ſatisfactionibus & alijs neceſſitatibus, ſed & pro defunctis in Chriſto, nondum ad plenum purgatis, ritè iuxta Apoſtolorum traditionem, offertur.

Cap. 3.

Et quamuis in honorem & memoriam ſanctorum nõnullas interdum Miſſas Eccleſia celebrare conſueuerit, nõ tamen illis ſacrificium offerri docet, ſed Deo ſoli, qui illos coronauit. Vnde nec ſacerdos dicere ſolet, offero tibi ſacrificium Petre vel Paule: ſed Deo de illorum victorijs gratias agens, eorum patrocinia implorat, vt ipſi pro nobis intercedere dignentur in cœlis, quorum memoriam facimus in terris.

Cap. 4.

Et cum ſancta ſanctè adminiſtrari conueniat, ſitq; hoc omnium ſanctiſſimum ſacrificium, Eccleſia Catholica, vt dignè reuerenterq; offerretur ac perciperetur, ſacrum canonem multis ante ſeculis inſtituit, ita ab omni errore purum, vt nihil in eo contineatur, quod non maximè ſanctitatem & pietatem quandam redoleat, menteſq; offerentium in Deum erigat. Is enim conſtat cùm ex ipſis Domini verbis, tum ex Apoſtolorum traditionibus, ac ſanctorum quoq; Pontificum pijs inſtitutionibus.

Cap. 5.

Cùmque natura hominum ea ſit, vt non facile queat ſine adminiculis exterioribus ad rerum diuinarum meditationem ſuſtolli, propterea pia mater Eccleſia ritus quoſdam, vt ſcilicet quædam ſummiſſa voce, alia verò elatiore, in Miſſa pronunciarentur, inſtituit. Cæremonias item adhibuit, vt myſticas benedictiones, lumina, thymiamata, veſtes, aliaque id genus multa, ex Apoſtolica diſcipli-

na &

Digitized by Google

na & traditione: quo & Maieſtas tanti ſacrificij commendaretur, & mentes fidelium per hæc viſibilia religionis & pietatis ſigna, ad rerum altiſſimarum, quæ in hoc ſacrificio latent, contemplationem excitarentur.

CAP. 6.

Optaret quidem ſacroſancta Synodus, vt in ſingulis Miſſis fideles adſtantes, non ſolùm ſpirituali affectu, ſed ſacramentali etiam Euchariſtiæ perceptione communicarent, quo ad eos huius ſanctiſſimi ſacrificij fructus vberior prouenirét: nec tamen, ſi id non ſemper fiat, propterea Miſſas illas, in quibus ſolus ſacerdos ſacramentaliter communicat, vt priuatas & illicitas damnat, ſed probat, atque adeò commendat. Siquidem illæ quoq; Miſſæ verè communes cenſeri debent, partim quod in eis populus ſpiritualiter cōmunicet: partim verò quod à publico Eccleſiæ miniſtro non pro ſe tantùm, ſed pro omnibus fidelibus, qui ad corpus Chriſti pertinent, celebrentur.

CAP. 7.

Monet deinde ſancta Synodus, præceptum eſſe ab Eccleſia ſacerdotibus, vt aquam vino in calice offerendo miſcerent: tum quod Chriſtum Dominum ita feciſſe credatur, tum etiam, quia è latere eius aqua ſimul cum ſanguine exierit: quod Sacramentum hac mixtione recolitur, & cùm aquæ in Apocalypſi beati Ioannis populi dicantur, ipſius populi fidelis cum capite Chriſto vnio repræſentatur. [Apoc. 17.]

CAP. 8.

Etſi Miſſa magnam contineat populi fidelis eruditionē, non tamen expedire viſum eſt Patribus, vt vulgari lingua paſſim celebraretur. Quamobrem retento vbique cuiuſque Eccleſiæ antiquo, & à ſancta Romana Eccleſia, omnium Eccleſiarum matre & magiſtra, probato ritu, ne oues Chriſti eſuriant, neue paruuli panem petant, & non ſit qui frangat eis: [Thren. 4.] mandat ſancta Synodus Paſtoribus, & ſingulis curam animarum gerentibus, vt frequēter inter Miſſarum celebrationem, vel per ſe, vel per alios, ex iis quæ in Miſſa leguntur, aliquid exponant, atque inter cætera, ſanctiſſimi huius ſacrificij myſterium aliquod declarent, diebus præſertim Dominicis & feſtis.

CAP. 9.

Quia verò aduerſus veterem hanc in ſacroſancto Euāgelio, Apoſtolorum traditionibus, ſanctorumque Patrum doctrina fundatam fidem, hoc tempore multi diſſeminati ſunt errores, multaq; à multis docentur atq; diſputantur: ſancta Synodus, poſt multos grauesq; his de rebus maturè habitos tractatus, vnanimi Patrum omnium cōſenſu, quæ huic puriſſimæ fidei, ſacræq; doctrinæ aduerſantur, damnare, & à ſancta Eccleſia eliminare per ſubiectos hos Canones conſtituit.

De ſacrificio Miſſæ.

CAN. 1.

Si quis dixerit, in Miſſa non offerri Deo verum & proprium ſacrificium, aut quod offerri nō ſit aliud, quàm nobis Chriſtum ad manducandum dari; Anathema ſit.

CAN. 2.

Si quis dixerit, illis verbis. Hoc facite in meam commemorationem, Chriſtum nō inſtituiſſe Apoſtolos ſacerdotes, aut non ordinaſſe, vt ipſi, alijque ſacerdotes offerrent corpus & ſanguinem ſuum; Anathema ſit. [Luc. 22.]

CAN. 3.

Si quis dixerit, Miſſæ ſacrificium tantùm eſſe laudis, & gratiarum actionis; aut nudam commemorationem ſacrificij in cruce peracti, non autē propitiatorium; vel ſoli prodeſſe ſumenti: neq; pro viuis & defunctis, pro peccatis, pœnis, ſatiſfactionibus, & alijs neceſſitatibus offerri debere; Anathema ſit.

CAN. 4.

Si quis dixerit, blaſphemiam irrogari ſanctiſſimo Chriſti ſacrificio in cruce peracto, per Miſſæ ſacrificium, aut illi per hoc derogari; Anathema ſit.

CAN. 5.

Si quis dixerit, impoſturam eſſe Miſſas celebrare in honorem Sanctorum, & pro illorum interceſſione apud Deū obtinenda, ſicut Eccleſia intendit; Anathema ſit.

CAN. 6.

Si quis dixerit, Canonem Miſſæ errores cōtinere, ideoque abrogandum eſſe; Anathema ſit.

CAN. 7.

Si quis dixerit, cæremonias, veſtes & externa ſigna, quibus in Miſſarum celebratione Eccleſia Catholica vtitur, irritabula impietatis eſſe magis quàm officia pietatis; anathema ſit.

CAN. 8.

Si quis dixerit, Miſſas, in quibus ſolus ſacerdos ſacramentaliter communicat, illicitas eſſe, ideoq; abrogandas; Anathema ſit.

CAN. 9.

Si quis dixerit, Eccleſiæ Romanæ ritum, quo ſummiſſa voce pars canonis & verba conſecrationis proferuntur, damnandum eſſe, aut lingua tantùm vulgari Miſſam celebrari debere, aut aquam non miſcendam eſſe vino in calice offerendo, eo quod ſit contra Chriſti inſtitutionem; Anathema ſit.

DECRETVM DE OBSERVANDIS ET euitandis in celebratione Miſſæ.

QVANTA cura adhibenda ſit, vt ſacroſanctum Miſſæ ſacrificium omni religionis cultu ac veneratione celebretur, quiuis facilè exiſtimare poterit, qui cogitarit, maledictum in ſacris litteris eum vocari, qui opus DEI facit negligenter. [Hier. 48.] Quòd ſi neceſſariò fatemur, nullum aliud opus adeò ſanctum ac diuinum à Chriſti fidelibus tractari poſſe, quàm hoc ipſum tremendum myſterium, quo viuifica illa hoſtia, qua Deo patri reconciliati ſumus, in altari per Sacerdotes quotidie immolatur: ſatis etiam apparet, omnem operam & diligentiam in eo ponendam eſſe, vt quanta maxima fieri poteſt interiori cordis munditia & puritate, atque exteriori deuotionis ac pietatis ſpecie peragatur. Cùm igitur multa iam ſiue temporum vitio, ſiue hominum incuria & improbitate irrepſiſſe videantur, quę à tanti ſacrificij dignitate aliena ſunt, vt ei debitus honor & cultus ad Dei gloriam, & fidelis populi ædificationem reſtituatur, decernit ſancta Synodus, vt Ordinarij locorum Epiſcopi ea omnia prohibere, atque è medio tollere ſedulò curent ac teneantur, quæ vel auaritia, idolorum ſeruitus, [Ephes. 5.] vel irreuerentia, quæ ab impietate vix ſeiuncta eſſe poteſt, vel ſuperſtitio, veræ pietatis falſa imitatrix, induxit.

Atque, vt multa paucis comprehendantur, in primis, quod ad auaritiam pertinet, cuiuſuis generis mercedum conditiones, pacta, & quidquid pro Miſſis nouis celebrādis datur, necnon importunas atq; illiberales eleemoſynarum exactiones potiùs quàm poſtulationes, aliaq; huiuſmodi, quæ à ſimoniaca labe, vel certè à turpi quæſtu non longè abſunt, omnino prohibeant.

Deinde, vt irreuerentia vitetur, ſinguli in ſuis diœceſibus interdicant, ne cui vago & ignoto Sacerdoti Miſſas celebrare liceat: Neminem præterea, qui publicè & notoriè crimino ſus ſit, aut ſancto altari miniſtrare, aut ſacris intereſſe permittant: neue patiantur priuatis in domibus, atque omninò extra Eccleſiam, & ad diuinum tantum cultum dedicata oratoria, ab eiſdem Ordinarijs deſignanda & viſitanda, ſanctum hoc ſacrificium, à ſæcularibus aut regularibus quibuſcunque, peragi: ac niſi prius qui interſint, decenter compoſito corporis habitu, declarauerint ſe mente etiam, ac deuoto cordis affectu, non ſolùm corpore adeſſe. Ab Eccleſijs verò, muſicas eas, vbi ſiue organo, ſiue cantu, laſciuum aut impurum aliquid miſcetur, item ſæculares omnes actiones, vana atque adeò prophana colloquia, deambulationes, ſtrepitus, clamores, arceant, vt domus Dei, verè domus orationis eſſe videatur, & dici poſſit. [Iſa. 56. Matth. 21.]

Poſtremò, ne ſuperſtitioni locus aliquis detur, edicto & pœnis propoſitis, caueant, ne Sacerdotes alijs, quàm debitis horis celebrent, neve ritus alios, aut alias cæremonias & preces in Miſſarum celebratione adhibeant, præ-

ter eas quæ ab Eccleſia probatæ, ac frequenti & laudabili vſu receptæ fuerint. Quatundam verò Miſſarum, & candelarum certum numerum, qui magis à ſuperſtitioſo cultu, quam à vera religione inuentus eſt, omninò ab Eccleſia remoueant. doceantq́; populum, quis ſit, & à quo potiſſimũ proueniat huius ſanctiſſimi ſacrificij tam pretioſus ac cœleſtis fructus. Moneant etiam eundem populum, vt frequenter ad ſuas parochias, ſaltem diebus Dominicis, & maioribus feſtis, accedant. Hæc igitur omnia, quæ ſummatim enumerata ſunt, locorum Ordinarijs ita proponãtur, vt non ſolùm ea ipſa, ſed quæcumque alia huc pertinere viſa fuerint, ipſi pro data ſibi à ſacroſancta Synodo poteſtate, ac etiam vt delegati Sedis Apoſtolicæ, prohibeant, mandent, corrigant, ſtatuant, atq; ad ea inuiolatè ſeruanda, cenſuris eccleſiaſticis alijsq́; pœnis, quę illorum arbitrio conſtituentur, fidelem populum compellant, nõ obſtantibus priuilegijs, exemptionibus, appellationibus, ac conſuetudinibus quibuſcumque.

Decretum de reformatione.

Eadem ſacroſancta œcumenica & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitimè congregata, præſidentibus in ea eiſdem Apoſtolicæ Sedis Legatis, vt reformationis negotium proſequatur, hæc in præſenti ſeſſione ſtatuenda cenſuit.

CAP. I.

Nihil eſt quod alios magis ad pietatem ac Dei cultum aſſiduè inſtruat, quam eorum vita & exemplum, qui ſe diuino miniſterio dedicarunt. Cùm enim à rebus ſæculi in altiorem ſublati locum conſpiciantur, in eos, tamquam in ſpeculum, reliqui oculos conijciunt, ex ijsq́ue ſumunt, quod imitentur. Quapropter ſic decet omninò Clericos in ſortem Domini vocatos, vitam, moresq́ue ſuos omnes componere, vt habitu, geſtu, inceſſu, ſermone, alijsq́ue omnibus rebus, nil niſi graue, moderatum, ac religione plenum præ ſe ferant: leuia etiam delicta, quæ in ipſis maxima eſſent, effugiant, vt eorum actiones cunctis afferant venerationem. Cùm igitur, quo maiore in Eccleſia Dei, & vtilitate & ornamento hæc ſunt, ita etiam diligentius ſunt obſeruanda, ſtatuit ſancta Synodus, vt quæ alias à ſummis Pontificibus, & à ſacris Concilijs, de clericorum vita, honeſtate, cultu, doctrinaq́; retinenda, ac ſimul de luxu, comeſſationibus, choreis, aleis, luſibus, ac quibuſcumq; criminibus, necnon ſæcularibus negotijs fugiendis, copioſè ac ſalubriter ſancita fuerunt, eadem in poſterum ijdẽ pœnis vel maioribus arbitrio Ordinarij imponendis, obſeruentur. nec appellatio executionem hanc, quæ ad morum correctionem pertinet, ſuſpendat. Si qua verò ex ijs in deſuetudinem abiiſſe compererint, ea quàprimum in vſum reuocari, & ab omnibus accuratè cuſtodiri ſtudeant, non obſtantibus conſuetudinibus quibuſcunque: ne ſubditorum neglectæ emendationis ipſi condignas, Deo vindice, pœnas perſoluant.

Matth. 5.
ad Tit. 2.

CAP. 2.

Quicumque poſthac ad Cathedrales Eccleſias erit aſſumendus, is non ſolùm natalibus, ætate moribus, & vita, ac alijs quæ à ſacris Canonibus requiruntur, plenè ſit præditus: verùm etiam in ſacro ordine antea, ſaltem ſex menſium ſpatio, conſtitutus. quarum rerum inſtructio, ſi eius notitia nulla aut recens in Curia fuerit, à Sedis Apoſtolicæ Legatis, ſeu Nuntijs prouinciarum, aut eius Ordinario eoq́ue deficiente, à vicinioribus Ordinarijs ſumatur. Sciẽtia verò præter hæc huiuſmodi polleat, vt muneris ſibi iniungendi neceſſitati poſſit ſatisfacere: ideoq́ue antea in vniuerſitate ſtudiorum magiſter, ſiue Doctor, aut Licentiatus in ſacra Theologia, vel iure canonico meritò ſit promotus, aut publico alicuius Academiæ teſtimonio idoneus ad alios docendos oſtendatur. Quòd ſi regularis fuerit à ſuperioribus ſuæ religionis ſimilem fidem habeat. Prędicti autem omnes, vnde inſtructio ſeu teſtificatio erit ſumenda, hæc fideliter & gratis referre teneantur: alioquin eorum conſcientias grauiter oneratas eſſe ſcient, ac Deum & ſuperiores ſuos habebunt vltores:

CAP. 3.

Epiſcopi, etiam tanquam delegati Apoſtolici, ex fructibus & prouentibus quibuſcumque omnium dignitatum, perſonatuum, & officiorum in Eccleſijs Cathedralibus, vel collegiatis exiſtentium, tertiam partem in diſtributiones, eorum arbitrio aſſignandas, diuidere poſſint: vt ſcilicet qui eas obtinent, ſi perſonaliter competens ſibi ſeruitium, iuxta formam ab eiſdem Epiſcopis præſcribendam, quolibet die ſtatuto non impleuerint, illius diei diſtributionem amittant, nec eius quoquo modo dominium acquirant, ſed fabricæ Eccleſiæ, quatenus indigeat, aut alteri pio loco, arbitrio Ordinarij applicetur. Creſcente verò contumacia, contra eos iuxta ſacrorum canonum conſtitutiones procedant. Quòd ſi alicui ex prædictis dignitatibus in eccleſiis cathedralibus vel collegiatis, de iure, ſeu conſuetudine iuriſdictio, adminiſtratio, vel officium non competat, ſed extra ciuitatem in diœceſi cura animarũ immineat, cui is, qui dignitatem obtinet, incumbere voluerit, tunc pro tempore, quo in curata Eccleſia reſederit, ac miniſtrauerit, tãquam præſens ſit ac diuinis interſit, in Eccleſiis Cathedralibus, ac collegiatis habeatur. Hæc in his tantum eccleſiis inſtituta intelligantur, in quibus nulla eſt conſuetudo, vel ſtatutum, vt dictæ dignitates non ſeruiẽtes aliquid amittant, quod ad tertiam dictorum fructuum & prouentuum partem aſcendat: non obſtantibus cõſuetudinibus, etiam immemorabilibus, exemptionibus, & conſtitutionibus, etiam iuramento & quauis auctoritate firmatis.

CAP. 4.

Quicũq; in Cathedrali vel collegiata, ſęculari aut regulari eccleſia diuinis mancipatus officiis, in ſubdiaconatus ordine ſaltem conſtitutus non ſit, vocẽ in huiuſmodi Eccleſiis in Capitulo non habeat, etiam ſi hoc ſibi ab aliis liberè fuerit conceſſum. Ij verò, qui dignitates, perſonatus, officia, præbendas, portiones, ac quælibet alia beneficia, in dictis Eccleſiis obtineant, aut in poſterum obtinebunt, quibus onera varia ſunt annexa, videlicet, vt alij Miſſas, alij Euangelia, alij epiſtolas dicant & cantent, quocunque ij priuilegio, exemptione, prærogatiua, generis nobilitate ſint inſigniti, teneantur iuſto impedimento ceſſante, infra annum ordines ſuſcipere requiſitos, alioquin pœnas incurrant, iuxta conſtitutionem Concilii Viennenſis, quæ incipit, Vt ij, qui, &c. quam præſenti decreto innouat, cogantq́; Epiſcopi eos diebus ſtatutis dictos ordines per ſeipſos exercere, ac cætera omnia officia, quæ debent in cultu diuino præſtare, ſub eiſdem & aliis etiam grauioribus pœnis, arbitrio eorum imponendis. Nec aliis in poſterum fiat prouiſio, niſi iis, qui iam ætatem & cæteras habilitates integrè habere dignoſcantur: aliter irrita ſit prouiſio.

Clem. vt qui de æt. & qualit.

CAP. 5.

Diſpenſationes quacumque auctoritate concedendæ, ſi extra Romanam Curiam committendæ erunt, cõmittantur. Ordinariis illorum, qui eas impetrauerint. Eæ verò quæ gratioſè concedentur ſuum non ſortiantur effectum, niſi priùs ab eiſdem, tamquam delegatis Apoſtolicis, ſummariè tantum & extraiudicialiter cognoſcantur, expreſſas preces ſubreptionis vel obreptionis vitio non ſubiacere.

CAP. 6.

In commutationibus vltimarum voluntatum, quæ nõ niſi ex iuſta & neceſſaria cauſa fieri debent, Epiſcopi, tamquam delegati Sedis Apoſtolicæ, ſummariè & extraiudicialiter cognoſcãt, nihil in precibus, tacita veritate vel ſuggeſta falſitate, fuiſſe narratum, priuſquam commutationes prædictæ executioni demandentur.

CAP. 7.

Legati & Nũtij Apoſtolici, Patriarchę, Primates & Metropolitani, in appellationibus ad eos interpoſitis, in quibuſuis cauſis, tam in admittendis appellationibus, quam in concedendis inhibitionibus poſt appellationem, ſeruare teneantur formam & tenorem ſacrarum conſtitutionũ, & præſertim Innoc. Quarti, quæ incipit, Romana, quacũque conſuetudine etiam immemorabili, aut ſtylo, vel priuilegio in contrarium non obſtantibus: alias inhibitiones

c. Romana. de appell. lib. 6.

& proceſſus, & inde ſequuta quæcumque, ſint ipſo iure nulla.

Cap. 8.

Epiſcopi, etiam tamquam Sedis Apoſtolicæ delegati, in caſibus à iure cōceſſis, omnium piarum diſpoſitionū tam in vltima voluntate, quàm inter viuos, ſint executores: habeant ius viſitandi hoſpitalia, collegia quæcunque, ac cōfraternitates laicorum, etiam quas ſcholas ſiue quocumq; alio nomine vocant: non tamen quæ ſub Regum immediata protectione ſunt, ſine eorum licentia. Eleemoſynas montis pietatis, ſiue charitatis, & pia loca omnia, quocūque modo nuncupentur, etiam ſi prædictorum locorum cura ad laicos pertineat, atq; eadem pia loca exemptionis priuilegio ſint munita, ac omnia, quæ ad Dei cultum, aut animarum ſalutem, ſeu pauperes ſuſtentandos inſtituta ſunt, ipſi ex officio ſuo iuxta ſacrorum Canonum ſtatuta cognoſcant, & exequantur: non obſtantibus quacunque conſuetudine, etiā immemorabili, priuilegio, aut ſtatuto.

Cap. 9.

Adminiſtratores tam Eccleſiaſtici quàm laici, fabricæ cuiuſuis Eccleſiæ, etiam Cathedralis, hoſpitalis, confraternitatis, eleemoſynæ montis pietatis, & quorumcunque piorum locorum, ſingulis annis teneantur reddere rationem adminiſtrationis Ordinario. conſuetudinibus & priuilegijs quibuſcumque in contrarium ſublatis. Niſi ſecùs fortè in inſtitutione & ordinatione talis Eccleſiæ ſeu fabricæ, expreſsè cautum eſſet. Quòd ſi ex conſuetudine, aut priuilegio, aut ex conſtitutione aliqua loci, aliis ad id deputatis, ratio reddenda eſſet, tunc cum iis adhibeatur etiam Ordinarius, & aliter factæ liberationes dictis adminiſtratoribus minimè ſuffragentur.

Cap. 10.

Cùm ex notariorum imperitia, plurima damna & multarum occaſio litium oriatur, poſſit Epiſcopus quoſcunq; notarios, etiam ſi Apoſtolica, Imperiali, aut Regia auctoritate creati fuerint, etiam tanquam delegatus Sedis Apoſtolicæ, examinatione adhibita eorum, ſufficientiam ſcrutari, illiſq; non idoneis repertis, aut quandocumq; in officio delinquentibus, officij eius, in negotiis, litibus & cauſis Eccleſiaſticis & ſpiritualibus exercendi vſum perpetuò aut ad tempus prohibere. Neq; eorum appellatio, interdictionem Ordinarij ſuſpendat.

Cap. 11.

Si quem, clericorum aut laicorum, quacumque is dignitate, etiam Imperiali, aut Regali præfulgeat, in tantùm malorum omnium radix cupiditas occupauerit, vt alicuius Eccleſiæ, ſeu cuiuſuis, ſæcularis aut regularis beneficij, montium pietatis, aliorumq́ue piorum locorum iuriſdictiones, bona, cēſus, ac iura, etiam feudalia & emphyteotica, fructus, emolumenta, ſeu quaſcunque obuentiones, quæ in miniſtrorum ac pauperum neceſſitates conuerti debent, per ſe vel per alios, vi vel timore incuſſo, ſeu etiam per ſuppoſitas perſonas clericorum aut laicorum, ſeu quacunq; arte, aut quocunq; quæſito colore, in proprios vſus conuertere, illoſq; vſurpare præſumpſerit, ſeu impedire, ne ab iis ad quos iure pertinent, percipiantur: is Anathemati tamdiu ſubiaceat, quamdiu iuriſdictiones, bona, res, iura, fructus, & redditus, quos occupauerit, vel qui ad eū quomodocumque, etiam ex donatione ſuppoſitæ perſonæ, peruenerint, Eccleſiæ, eiuſq; adminiſtratori, ſiue beneficiato, integrè reſtituerit, ac deinde à Romano Pontifice abſolutionem obtinuerit. Quòd ſi eiuſdem Eccleſiæ patronus fuerit, etiam iure patronatus, vltra prædictas pęnas, eo ipſo priuatus exiſtat. Clericus verò, qui nefandæ fraudis & vſurpationis huiuſmodi fabricator, ſeu conſentiens fuerit, eiſdem pœnis ſubiaceat. necnon quibuſcunq; beneficiis priuatus ſit, & ad quęcunq; alia beneficia inhabilis efficiatur, & à ſuorum ordinum executione, etiā poſt integram ſatisfactionem & abſolutionem, arbitrio ſui ordinarij ſuſpendatur.

DECRETVM SVPER PETITIONE CONceſſionis calicis.

INSVPER, cùm eadem ſacroſancta Synodus ſuperiori Seſſione duos articulos aliàs propoſitos & tum nōdum A diſcuſſos, videlicet, An rationes, quibus ſancta Catholica Eccleſia adducta fuit, vt communicaret laicos, atq; etiam non celebrantes ſacerdotes, ſub vna panis ſpecie, ita ſint retinendæ, vt nulla ratione calicis vſus cuiquam ſit permittendus: & An, ſi honeſtis & Chriſtianę charitati cōſentaneis rationibus concedendus alicui, vel nationi, vel regno calicis vſus videatur, ſub aliquibus conditionibus ſit concedendus, & quænam ſint illæ: in aliud tempus, oblata ſibi occaſione, examinandos atq; definiendos reſeruauerit: nunc eorum pro quibus petitur, ſaluti optimè cōſultum volens, decreuit, integrum negotium ad ſanctiſſimum Dominum noſtrum eſſe referendum, prout præſenti decreto refert. qui pro ſua ſingulari prudentia id efficiat B quod vtile Reipublicæ Chriſtianæ, & ſalutare petentibus vſum Calicis, fore iudicauerit.

Indictionis futuræ Seßionis.

Inſuper, eadem ſacroſancta Tridentina Synodus diem futurę ſeſſionis ad feriam quintam poſt octauam feſtiuitatis Omnium Sanctorum, qui erit dies duodecimus menſis Nouembris, indicit. & in ea decernetur de Sacramento Ordinis, & de Sacramento Matrimonij. &c.

PROROGATA FVIT SESSIO VSque ad diem 15. Iulij 1563. C

SESSIO XXIII.

Quæ eſt ſeptima ſub Pio IV. Pontific. Max. celebrata die 15. Iul. 1563.

Doctrina de Sacramento Ordinis.

Cap. 1.

SAcrificium & ſacerdotium ita Dei ordinatione coniūcta ſunt, vt vtrunq; in omni lege extiterit. Cùm igitur D in nouo teſtamento ſanctum Euchariſtię ſacrificium viſibile ex Domini inſtitutione Catholica Eccleſia acceperit, fateri etiam oportet, in ea nouum eſſe viſibile & externum ſacerdotium, in quod vetus tranſlatum eſt. Hoc autem ab (Hebr. 7.) eodem Domino Saluatore noſtro inſtitutum eſſe, atq; Apoſtolis, eorumq; ſucceſſoribus in ſacerdotio, poteſtatem traditam conſecrandi, offerendi & miniſtrandi corpus & (Luc. 22.) ſanguinem eius, necnon & peccata dimittendi & retinendi, ſacræ literæ oſtendunt, & Catholicæ Eccleſiæ traditio (Ioan. 20.) ſemper docuit.

Cap. 2.

Cùm autem diuina res ſit tam ſancti ſacerdotij miniſterium, conſentaneum fuit, quo digniùs & maiori cum veneratione E exerceri poſſet, vt in Eccleſię ordinatiſſima diſpoſitione plures & diuerſi eſſent miniſtrorū ordines, qui ſacerdotio ex officio deſeruirent: ita diſtributi, vt qui iam clericali tonſura inſigniti eſſent, per minores ad maiores aſcenderent. Nam non ſolum de ſacerdotibus, ſed & de (Philip. 1.) diaconis ſacræ literæ apertam mentionem faciunt, & quæ (1. Tim. 3.) maximè in illorum ordinatione attendenda ſunt, grauiſſimis (Act. 21.) verbis docent: & ab ipſo Eccleſiæ initio ſequentium ordinum nomina, atq; vniuſcuiuſq; eorum propria miniſteria, ſubdiaconi ſcilicet, acolythi, exorciſtæ, lectoris, & oſtiarij, in vſu fuiſſe cognoſcuntur, quamuis non pari gradu. Nam ſubdiaconatus ad maiores ordines à Patribus & F ſacris Conciliis refertur, in quibus & de aliis inferioribus frequentiſſimè legimus.

Cap. 3.

Cùm ſcripturę teſtimonio, Apoſtolica traditione & Patrum (1. Tim. 4.) vnanimi conſenſu perſpicuum ſit, per ſacram ordinationem, quæ verbis & ſignis exterioribus perficitur, gratiā conferri: dubitare nemo debet, Ordinem eſſe verè & propriè vnum ex ſeptem ſanctæ Eccleſiæ Sacramentis. Inquit (2. Tim. 1.) enim Apoſtolus: Admoneo te, vt reſuſcites gratiam Dei, quæ eſt in te per impoſitionem manuum mearum: nō enim dedit nobis Deus ſpiritum timoris, ſed virtutis & dilectionis & ſobrietatis.

Cap. 4.

Quoniam verò in Sacramento Ordinis, ſicut & in Baptiſmo & confirmatione character imprimitur, qui nec deleri, nec auferri poteſt, meritò ſancta Synodus damnat eorum ſententiam, qui aſſerunt noui teſtamenti ſacerdotes temporariam tantummodo poteſtatem habere, & ſemel ritè ordinatos, iterum laicos effici poſſe, ſi verbi Dei miniſterium non exerceant. Quòd ſi quis omnes Chriſtianos promiſcuè noui teſtamenti ſacerdotes eſſe, aut omnes pari inter ſe poteſtate ſpiritnali præditos affirmet, nihil aliud facere videtur, quàm Eccleſiaſticam Hierarchiam, quę eſt vt caſtrorum acies ordinata, (Cant. 6.) confundere, perinde ac ſi cõtra B. Pauli doctrinam, (1. Cor. 11. Epheſ. 4.) omnes apoſtoli, omnes Prophetæ, omnes Euãgeliſtæ, omnes Paſtores, omnes ſint Doctores. Proinde ſacroſancta Synodus declarat, præter cęteros eccleſiaſticos gradus, Epiſcopos qui in Apoſtolorum locum ſucceſſerunt, ad hunc Hierarchicum ordinem præcipuè pertinere, & poſitos, ſicut idem Apoſtolus ait, (Actor. 20.) à Spiritu S. regere Eccleſiam Dei: eoſq́; presbyteris ſuperiores eſſe, ac ſacramentum confirmationis conferre, miniſtros Eccleſię ordinare, atq; alia pleraq; peragere ipſos poſſe, quarũ functionum poteſtatem reliqui inferioris ordinis nullam habent. Docet inſuper ſacroſancta Synodus in ordinatione Epiſcoporum, ſacerdotum, & cęterorũ ordinum, nec populi, nec cuiuſuis ſæcularis poteſtatis, & magiſtratus conſenſum, ſiue vocationem, ſiue auctoritatem ita requiri, vt ne ea irrita ſit ordinatio, quin potius decernit, eos qui tantummodo à populo, aut ſæculari poteſtate ac magiſtratu vocati & inſtituti, ad hęc miniſteria exercenda aſcendunt, & qui ea propria temeritate ſibi ſumunt, omnes nõ eccleſiæ miniſtros, ſed fures & latrones, per oſtium non ingreſſos, (Ioan. 10.) habendos eſſe. Hæc ſunt, quæ generatim ſacræ Synodo viſum eſt Chriſtifideles de Sacramẽto Ordinis docere. His autem contraria, certis & proprijs canonibus in hunc qui ſequitur modum damnare conſtituit, vt omnes adiuuante Chriſto, fidei regula vtẽtes, in tot errorum tenebris catholicam veritatem facilius agnoſcere & tenere poſſint.

De ſacramento Ordinis.

Can. 1.

Si quis dixerit, nõ eſſe in nouo teſtamento ſacerdotium viſibilẽ & externum; vel non eſſe poteſtatem aliquam cõſecrandi & offerendi verum corpus & ſanguinem Domini, (Matth. 16.) & peccata remittẽdi & retinẽdi, ſed officium tantùm & nudum miniſterium prædicandi Euangelium: vel eos, qui non prædicant, prorſus non eſſe ſacerdotes; Anathema ſit.

Can. 2.

Si quis dixerit, præter ſacerdotium non eſſe in Eccleſia Catholica alios ordines, & maiores & minores, per quos velut per gradus quoſdam in ſacerdotium tendatur; Anathema ſit.

Can. 3.

Si quis dixerit, Ordinem, ſiue ſacram ordinationem nõ eſſe verè & propriè ſacramentum, à Chriſto Domino inſtitutum: vel eſſe figmentum quoddam humanum, excogitatum à viris rerum eccleſiaſticarum imperitis: aut eſſe tãtùm ritum quendam eligendi miniſtros verbi Dei & ſacramentorum; Anathema ſit.

Can. 4.

Si quis dixerit, per ſacram ordinationem non dari ſpiritum ſanctum, ac proinde fruſtra Epiſcopos dicere, Accipe Spiritum ſanctum: aut per eam non imprimi characterem vel eum qui ſacerdos ſemel fuit, laicum rurſus fieri poſſe; Anathema ſit.

Can. 5.

Si quis dixerit, ſacram Vnctionem, qua Eccleſia in ſancta ordinatione vtitur, non tantùm non requiri, ſed contemnendam & pernitioſam eſſe, ſimiliter & alias Ordinis cæremonias; Anathema ſit.

Can. 6.

Si quis dixerit, in Eccleſia Catholica non eſſe Hierarchiam diuina ordinatione inſtitutam, quæ conſtat ex Epiſcopis, & Presbyteris, & miniſtris; Anathema ſit.

Can. 7.

Si quis dixerit, Epiſcopos non eſſe presbyteris ſuperiores, vel non habere poteſtatem confirmandi & ordinandi, vel eam quam habent, illis eſſe cum presbyteris communem, vel ordines ab ipſis collatos, ſine populi, vel poteſtatis ſæcularis conſenſu, aut vocatione, irritos eſſe: aut eos, qui nec ab eccleſiaſtica & canonica poteſtate ritè ordinati nec miſſi ſunt, ſed aliunde veniunt, legitimos eſſe verbi & ſacramentorum miniſtros; Anathema ſit.

Can. 8.

Si quis dixerit, Epiſcopos, qui auctoritate Romani Pontificis aſſumuntur, non eſſe legitimos ac veros Epiſcopos, ſed figmentum humanum; Anathema ſit.

Decretum de reformatione.

Eadem ſacroſancta Tridentina Synodus, reformationis materiam proſequens, hæc quæ ſequuntur, in præſenti decernenda eſſe ſtatuit & decreuit.

Cap. 1.

(Ioan. 21. Act. 20.) Cùm præcepto diuino mandatum ſit omnibus, quibus animarum cura cõmiſſa eſt, oues agnoſcere, pro his ſacrificium offerre, verbiq́; diuini prędicatione, ſacramentorũ adminiſtratione, ac bonorum omnium operum exemplo paſcere, pauperum, aliarumq́; miſerabilium perſonarum, curam paternam gerere, & in cætera munia paſtoralia incumbere: quæ omnia nequaquam ab ijs præſtari & impleri poſſunt, qui gregi ſuo nõ inuigilant, neque aſſiſtunt, ſed mercenariorum more deſerunt: ſacroſancta Synodus eos admonet & hortatur, vt diuinorum pręceptorum memores, factiq́; forma gregis, in iudicio & veritate paſcant & regant. (Ioan. 10. 1. Petr. 5.) Ne verò ea quæ de reſidẽtia ſanctè & vtiliter iam antea ſub fel. rec. Paulo III. ſancita fuerunt, in ſenſus à ſacroſanctæ Synodi mente alienos trahantur, ac ſi vigore illius decreti quinq; menſibus continuis abeſſe liceat, illis inhęrendo, declarat ſacroſancta Synodus, omnes Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, ac cathedralibus eccleſijs quibuſcunque, quocunq; nomine & titulo præfectos, etiam ſi S.R.E. Cardinales ſint, obligari ad perſonalẽ in ſua Eccleſia vel diœceſi reſidentiam, vbi iniuncto ſibi officio defungi teneantur, neq; abeſſe poſſe, niſi ex cauſis, & modis infraſcriptis. Nam cum Chriſtiana charitas, vrgẽs neceſſitas, debita obedientia, ac euidens Eccleſię vel Reipublicæ vtilitas, aliquos nõnunquam abeſſe poſtulent, & exigãt, decernit eadem ſacroſancta Synodus, has legitimè abſentię cauſas à beatiſſimo Rom. Pont. aut à Metropolitano, vel, eo abſente, ſuffraganeo Epiſcopo antiquiori reſidente, qui idem Metropolitani abſentiam probare debebit, in ſcriptis eſſe approbandas: niſi cum abſentia inciderit propter aliquod munus & Reipublicæ officium Epiſcopatibus adiunctum: cuius quoniam cauſæ ſunt notoriæ, & interdum repentinæ, ne eas quidem ſignificari Metropolitano neceſſe erit. Ad eundem tamen cum Concilio prouinciali ſpectabit iudicare de licẽtijs à ſe, vel à ſuffraganeo datis, & videre, ne quis eo iure abutatur, & vt pœnis canonicis errantes puniantur. Interea meminerint diſceſſuri, ita ouibus ſuis prouidendum, vt quantum fieri poterit, ex ipſorum abſentia nullum damnum accipiant. Quoniã autem qui aliquantiſper tantum abſunt, ex veterum canonũ ſententia non videntur abeſſe, quia ſtatim reuerſuri ſunt, ſacroſancta Synodus vult, illud abſentiæ ſpatium ſingulis annis, ſiue continuum, ſiue interruptum, extra prædictas cauſas, nullo pacto debere duos, aut ad ſummum tres mẽſes excedere, & haberi rationem, vt id ęqua ex cauſa fiat, & abſq; vllo gregis detrimento. Quòd an ita ſit, abſcedentiũ cõſcientiæ relinquit, quam ſperat religioſam & timoratã fore, cum Deo corda pateant, cuius opus nõ fraudulenter agere ſuo periculo tenentur. (3. Reg. 8. Hebr. 4.) Eoſdem interim admonet, & in Domino hortatur, ne per illius temporis ſpatium, Dominici Aduẽtus, Quadrageſimę, Natiuitatis, Reſurrectionis Domini, Pentecoſtes, item & Corporis Chriſti diebus quibus refici maximè, & in Domino gaudere paſtoris pręſentia oues debeant, ipſi ab Eccleſia ſua cathedrali vllo

pacto

A pacto abſint, niſi Epiſcopalia munia in ſua diœceſi eos alio vocēt. Si quis autem (quòd vtinam nunquam eueniat) contra huius decreti diſpoſitionem abfuerit, ſtatuit ſacroſancta Synodus, præter alias pœnas aduerſus non reſidentes, ſub Paulo III. impoſitas & innouatas, ac mortalis peccati reatum quem incurrit, cum pro rata temporis abſentiæ, fructus ſuos non facere, nec tuta conſcientia, alia etiā declaratione non ſecuta, illos ſibi detinere poſſe: ſed teneri, aut ipſo ceſſante, per ſuperiorem eccleſiaſticum illos fabricæ Eccleſiarum, aut pauperibus loci erogare: prohibita quacunq; conuentione vel compoſitione, quę pro fructibus malè perceptis appellatur, ex qua etiam prædicti fructus, in totum aut pro parte ei remitterentur. non obſtan- B tibus quibuſcunq; priuilegijs cuicunq; collegio aut fabricæ conceſſis. Eadem omninò, etiam quoad culpam & amiſſionem fructuum, & pœnas, de curatis inferioribus, & alijs quibuſcunq; qui beneficium aliquod eccleſiaſticum, curam animarum habens, obtinent, ſacroſancta Synodus declarat & decernit: ita tamen, vt quandocunq; eos, cauſa prius per Epiſcopum cognita & probata, abeſſe contigerit Vicarium idoneum, ab ipſo Ordinario approbādum, cum debita mercedis aſſignatione relinquant. Diſcedendi autem licentiam, in ſcriptis gratiſq; concedendam, vltra bimeſtre tempus, niſi ex graui cauſa, non obtineant. Quòd ſi per edictum citati, etiam non perſonaliter, contumaces C fuerint, liberum eſſe vult Ordinarijs, per cēſuras eccleſiaſticas, & ſequeſtrationem & ſubtractionem fructuum, aliaq; iuris remedia, etiam vſq; ad priuationem, compellere: Nec executionem hanc quolibet priuilegio, licentia, familiaritate, exemptione, etiam ratione cuiuſcunque beneficij, pactione, ſtatuto, etiam iuramento vel quacunque auctoritate cōfirmato, conſuetudine etiam immemorabili, quæ potius corruptela cenſenda eſt, ſiue appellatione, aut inhibitione, etiam in Romana Curia, vel vigore Eugenianæ conſtitutionis, ſuſpendi poſſe.

Poſtremò tam decretum illud ſub Paulo III. quam hoc ipſum, in concilijs prouincialibus & Epiſcopalibus publicari ſancta Synodus præcipit. Cupit enim, quæ adeò ex D paſtorum munere, animarumq; ſalute ſunt, frequenter omnium auribus mentibuſq; infigi, vt in poſterum Deo iuuante, nulla temporum iniuria, aut hominum obliuione, aut deſuetudine aboleantur.

CAP. 2.

Eccleſijs cathedralibus, ſeu ſuperioribus, quocunq; nomine ac titulo præfecti, etiam ſi S.R.E. Cardinales ſint, ſi munus conſecrationis intra tres menſes nō ſuſceperint, ad fructuum perceptorum reſtitutionem teneantur. ſi intra totidem menſes poſtea id facere neglexerint, Eccleſijs ipſo iure ſint priuati. Conſecratio verò, ſi extra Curiam Romanam fiat, in Eccleſia ad quam promoti fuerint, aut in E prouincia, ſi commodè fieri poterit, celebretur.

CAP. 3.

Epiſcopi per ſemetipſos, ordines conferant. quòd ſi ægritudine fuerint impediti, ſubditos ſuos non aliter quam iam probatos & examinatos, ad alium Epiſcopum ordinandos dimittant.

CAP. 4.

Prima tonſura non initientur, qui ſacramentum confirmationis non ſuſceperint, & fidei rudimenta edocti non fuerint, quiq; legere & ſcribere neſciāt, & de quibus probabili coniectura non ſit, eos non ſæcularis iudicij fugiendi fraude, ſed vt Deo fidem cultum præſtent, hoc vitę genus elegiſſe.

F CAP. 5.

Ad maiores Ordines promouendi, bonum à parocho, & à magiſtro ſcholæ in qua educantur, teſtimonium habeant. Hi verò, qui ad ſingulos maiores erunt aſſumendi, per menſem ante ordinationē Epiſcopum adeant, qui parocho, aut alteri cui magis expedire videbitur, committat vt nominibus ac deſiderio eorum qui volent promoueri, publicè in Eccleſia propoſitis, de ipſorum Ordinādorum natalibus, ætate, moribus & vita, à fide dignis diligenter inquirat. & litteras teſtimoniales, ipſam inquiſitionem factam continentes, ad ipſum Epiſcopum quamprimum tranſmittat.

CAP. 6.

Nullus prima tonſura initiatus, aut etiam in minoribus ordinibus conſtitutus, ante decimumquartum annum beneficium poſſit obtinere. is etiam fori priuilegio non gaudeat, niſi beneficium eccleſiaſticum habeat, aut clericalem habitum & tonſuram deferens, alicui Eccleſiæ ex mandato Epiſcopi inſeruiat: vel in ſeminario clericorum, aut in aliqua ſchola vel vniuerſitate de licentia Epiſcopi, quaſi in via ad maiores ordines ſuſcipiendos, verſetur. In Clericis verò coniugatis ſeruetur conſtitutio Bonifacij Octaui, quæ incipit. Clerici qui cum vnicis, modò hi clerici alicuius Eccleſiæ ſeruitio vel miniſterio ab Epiſcopo deputati, eidem Eccleſiæ ſeruiant vel miniſtrēt, & clericali habitu & tonſura vtantur. nemini, quo ad hoc priuilegio vel conſuetudine, etiam immemorabili, ſuffragante.

CAP. 7.

Sancta Synodus, antiquorum canonum veſtigijs inhęrendo, decernit, vt quando Epiſcopus ordinationem facere diſpoſuerit, omnes qui ad ſacrum miniſterium accedere voluerint, feria quinta ante ipſam ordinationem, vel quando Epiſcopo videbitur, ad ciuitatem euocentur. Epiſcopus autem, ſacerdotibus, & alijs prudentibus viris, peritis diuinæ legis, ac in eccleſiaſticis ſanctionibus exercitatis, ſibi aſcitis, Ordinandorum genus, perſonam, ætatem, inſtitutionem, mores, doctrinam, & fidem, diligenter inueſtiget & examinet.

CAP. 8.

Ordinationes ſacrorum ordinum, ſtatutis à iure temporibus, ac in cathedrali Eccleſia, vocatis præſentibuſque ad id Eccleſiæ canonicis, publicè celebrentur. Si autem in alio diœceſis loco, præſente clero loci, dignior quantum fieri poterit, Eccleſia ſemper adeatur. Vnuſquiſque autem à proprio Epiſcopo ordinetur. Quòd ſi quis ab alio promoueri petat, nullatenus id ei etiam cuiuſuis generalis aut ſpecialis reſcripti, vel priuilegij prætextu, etiam ſtatutis tēporibus permittatur, niſi eius probitas ac mores, Ordinarij ſui teſtimonio commendentur. Si ſecùs fiat, ordinans à collatione ordinum per annum: & ordinatus, à ſuſceptorum ordinum executione, quamdiu proprio Ordinario videbitur expedire, ſit ſuſpenſus.

CAP. 9.

Epiſcopus familiarem ſuum non ſubditum, ordinare nō poſſit, niſi per triennium ſecum fuerit commoratus, & beneficium, quacunq; fraude ceſſante, ſtatim reipſa illi conferat. conſuetudine quacunque, etiam immemorabili, in contrarium non obſtante.

CAP. 10.

Abbatibus, ac alijs quibuſcunq; quantumuis exemptis non liceat in poſterum, intra fines alicuius diœceſis conſiſtentibus, etiam ſi nullius diœceſis vel exempti eſſe dicantur, cuiquam qui regularis ſubditus ſibi non ſit, tōſuram, vel minores ordines conferre. nec ipſi Abbates & alij exēpti, aut collegia, vel capitula quęcunq; etiam Eccleſiarum Cathedralium, litteras dimiſſorias aliquibus clericis ſęcularibus, vt ab alijs ordinentur, cōcedant: ſed horum omnium ordinatio, ſeruatis omnibus quæ in huius ſanctæ Synodi decretis continentur, ad Epiſcopos, intra quorū dięceſis fines exiſtant, pertineat. non obſtantibus quibuſuis priuilegijs, pręſcriptionibus, aut conſuetudinibus, etiam immemorabilibus. Pœnam quoq; impoſitam his, qui cōtra huius ſanctę Synodi ſub Paulo III. decretum, à capitulo, Epiſcopali ſede vacante, literas dimiſſorias impetrant ad illos qui eaſdem litteras nō à Capitulo, ſed ab alijs quibuſuis in iuriſdictione Epiſcopi loco Capituli, ſede vacāte, ſuccedentibus, obtinerent, mandat extendi. Concedētes autem dimiſſorias contra formam decreti, ab officio & beneficio per annum ſint ipſo iure ſuſpenſi.

CAP. 11.

Minores ordines ijs, qui ſaltem Latinam linguam intelligant, per temporum interſtitia (niſi aliud Epiſcopo expedire magis videretur) conferantur, vt eo accuratius, quantum ſit huius diſciplinæ pondus, poſſint edoceri, ac in vnoquoque munere, iuxta præſcriptum Epiſcopi ſe exerceant, idq; in ea cui adſcripti erūt, Eccleſia, niſi fortè ex cau

ſa ſtudiorum abſint, atq; ita de gradu in gradum aſcendãt, vt in eis cum ætate, vitæ meritum & doctrina maior accreſcat: quod & bonorum morum exemplum, & aſſiduum in Eccleſia miniſterium, atq; maior erga presbyteros & ſuperiores ordines reuerentia, & crebrior quàm antea, corporis Chriſti communio, maximè comprobabunt. Cumque hinc ad altiores gradus, & ſacratiſſima myſteria ſit ingreſſus, nemo iis initietur, quem non ſcientiæ ſpes maioribus ordinibus dignum oſtendat. Hi verò non niſi poſt annum à ſuſceptiõe poſtremi gradus minorum ordinum ad ſacros ordines promoueantur, niſi neceſſitas, aut eccleſiæ vtilitas, iudicio Epiſcopi, aliud expoſcat.

Cap. 12.

Nullus in poſterum ad ſubdiaconatus ordinem ante vigeſimumſecundum, ad diaconatus ante vigeſimumtertiũ, ad presbyteratus ante vigeſimumquintum ætatis ſuæ annum promoueatur. Sciant tamen Epiſcopi, non ſingulos in ea ætate conſtitutos, debere ad hos ordines aſſumi, ſed dignos duntaxat, & quorum probata vita ſenectus ſit. Regulares quoq; nec in minori ætate, nec ſine diligenti Epiſcopi examine ordinẽtur, priuilegijs quibuſcunq;, quo ad hoc, penitus excluſis.

Cap. 13.

Subdiaconi & diaconi ordinentur, habentes bonum teſtimonium, & in minoribus ordinibus iam probati, ac litteris, & his quæ ad ordinem exercẽdum pertinent, inſtructi. qui ſperent, Deo auctore, ſe continere poſſe, Eccleſijs quibus aſcribentur, inſeruiant: ſciantq; maximè decere, ſi ſaltem diebus Dominicis & ſolemnibus, cum altari miniſtrauerint, ſacram cõmunionem perceperint. Promoti ad ſacrum ſubdiaconatus ordinem, ſi per annum ſaltem in eo non ſint verſati, ad altiorem gradum (niſi aliud Epiſcopo videatur) aſcendere non permittantur. Duo ſacri ordines nõ eodem die, etiam regularibus, conferantur. priuilegijs ac indultis quibuſuis cõceſſis, nõ obſtantibꝰ quibuſcunq;.

Cap. 14.

Qui piè & fideliter in miniſterijs anteactis ſe geſſerint, & ad presbyteratus ordinem aſſumuntur, bonum habeãt teſtimonium. Et hi ſint, qui nõ modò in diaconatu ad minus annum integrum (niſi ob Eccleſię vtilitatem ac neceſſitatem aliud Epiſcopo videretur) miniſtrauerint, ſed etiã ad populum docendum, ea quæ ſcire omnibus neceſſariũ eſt ad ſalutem ac miniſtranda ſacramenta diligenti examine præcedente, idonei comprobentur, atq; ita pietate ac caſtis moribus conſpicui, vt præclarum bonorum operum exemplum, & vitæ monita ab eis poſſint expectari. Curet Epiſcopus, vt ij, ſaltem diebus Dominicis ac feſtis ſolemnibus, ſi autem curam habuerint animarum tam frequenter, vt ſuo muneri ſatisfaciant, Miſſas celebrent. Cum promotis per ſaltum, ſi non miniſtrauerint, Epiſcopus ex legitima cauſa poſſit diſpenſari.

1.Tim. 3.

Cap. 15.

Quamuis presbyteri in ſua ordinatione à peccatis abſoluendi poteſtatem accipiant, decernit tamẽ ſacroſancta Synodus, nullum, etiam regularem poſſe confeſſiones ſecularium, etiam ſacerdotum, audire, nec ad id idoneum reputari, niſi aut parochiale beneficium, aut ab Epiſcopis per examen, ſi illis videbitur eſſe neceſſarium, aut alias idoneus iudicetur, & approbationem quæ gratis detur, obtineat. priuilegijs & conſuetudine quacunque, etiam immemorabili, non obſtantibus.

Cap. 16.

Cùm nullus debeat ordinari, qui iudicio ſui Epiſcopi non ſit vtilis aut neceſſarius ſuis eccleſijs, ſancta Synodus, veſtigijs ſexti canonis Concilij Chalcedonenſis inhærendo, ſtatuit vt nullus in poſterum ordinetur, qui illi eccleſię aut pio loco, pro cuius neceſſitate aut vtilitate aſſumitur, non aſcribatur, vbi ſuis fungatur muneribus, nec incertis vagetur ſedibus. Quòd ſi locum, inconſulto Epiſcopo deſeruerit, ei ſacrorum exercitium interdicatur. Nullus præterea clericus peregrinus, ſine commendatiis ſui Ordinarij litteris, ab vllo epiſcopo ad diuina celebranda, & ſacramenta adminiſtranda admittatur.

Cap. 17.

Vt ſanctorum ordinum, à diaconatu ad oſtiariatum fun- A ctiones, ab Apoſtolorum temporibus in eccleſia laudabiliter receptæ, & pluribus in locis aliquandiu intermiſſę, in vſum iuxta ſacros canones reuocentur, nec ab hæreticis, tanquam otioſę, traducantur, illius priſtini moris reſtituẽdi deſiderio flagrans ſancta Synodus, decernit, vt in poſterum huiuſcemodi miniſteria non niſi per conſtitutos, in dictis ordinibus exerceantur. omneſq; & ſingulos prælatos Eccleſiarum in Domino hortatur, & illis præcipit, vt quantum fieri commodè poterit, in eccleſijs cathedralibus, collegiatis, & parochialibus ſuę diœceſis, ſi populus frequens, & eccleſiæ prouentus id ferre queant, huiuſmodi functiones curent reſtituẽdas. & ex aliqua ex parte re- B dituum aliquorum ſimplicium beneficiorum, vel fabricę ſi prouentus ſuppetant, aut vtriuſq; illorum, eas functiones exercentibus, ſtipendia aſſignent. quibus, ſi negligentes fuerint, Ordinarij iudicio aut ex parte mulctari, aut in totum priuari poſſint. quòd ſi miniſterijs quatuor minorũ ordinum exercendis, clerici cœlibes preſto nõ erunt, ſuffici poſſint etiam coniugati, vitæ probatæ, dummodo non bigami, ad ea munia obeunda idonei, & qui tonſuram, & habitum clericalem in eccleſia geſtent.

Cap. 18.

Genes. 8. Prouer. 22.

Cùm adoleſcentium ætas, niſi rectè inſtituatur, prona ſit ad mundi voluptates ſequendas, & niſi à teneris annis ad pietatem & religionem informetur, antequam vitio- C rum habitus totos homines poſſideat, numquam perfectè ac ſine maximo, ac ſingulari propemodum Dei omnipotentis auxilio, in diſciplina eccleſiaſtica perſeueret: ſancta Synodus ſtatuit, vt ſingulæ cathedrales, Metropolitanæ, atque his maiores Eccleſiæ, pro modo facultatum, & diœceſis amplitudine certum puerorum ipſius ciuitatis & diœceſis, vel eius prouinciæ, ſi ibi non reperiantur, numerum in collegio ad hoc propè ipſas Eccleſias, vel alio in loco conuenienti, ab Epiſcopo eligendo, alere, ac religioſè educare, & in Eccleſiaſticis diſciplinis inſtituere teneantur. In hoc verò collegio recipiãtur, qui ad minimum duodecim annos, & ex legitimo matrimonio nati ſint; ac legere & ſcribere competenter nouerint, & quorum indoles & vo- D luntas ſpem afferat, eos eccleſiaſticis miniſtris perpetuò inſeruituros. Pauperum autem filios præcipuè eligi vult. nec tamen ditiorum excludit, modò ſuo ſumptu alantur, & ſtudium præ ſe ferant Deo & Eccleſiæ inſeruiendi. Hos pueros Epiſcopus in tot claſſes, quot ei videbitur, diuiſos, iuxta eorum numerum, ætatem, ac in diſciplina eccleſiaſtica progreſſum, partim, cùm ei opportunum videbitur, eccleſiarum miniſterio addicet, partim in collegio erudiendos retinebit, alioſq; in locum eductorum ſufficiet ita vt hoc collegium, Dei miniſtrorum perpetuum ſeminarium ſit. Vt verò in eadem diſciplina eccleſiaſtica commodius inſtituantur, tonſura ſtatim atq; habitu clericali ſemper vtentur. Grammatices, Cantus, Computi Eccleſiaſtici, alia- E rumq; bonarum artium diſciplinam diſcent. ſacram Scripturam, libros Eccleſiaſticos, homilias Sanctorum, atque Sacramentorum tradendorum, maximè quæ ad cõceſſiones audiendas videbuntur opportuna, & rituum ac cæremoniarum formas ediſcent. Curet Epiſcopus, vt ſingulis diebus Miſſæ ſacrificio interſint, ac ſaltem ſingulis menſibus confiteantur peccata, & iuxta confeſſoris iudicium ſumant corpus Domini noſtri Iesv Chriſti cathedrali, & alijs loci Eccleſijs, diebus feſtis inſeruiant. Quæ omnia, atque alia ad hãc rem opportuna & neceſſaria, Epiſcopi ſinguli cum conſilio duorum canonicorum ſeniorum & grauiorum, quos ipſi elegerint, prout Spiritus ſanctus ſuggeſſerit, conſtituent. eaq; vt ſemper obſeruentur, ſæpius viſi- F tando, operam dabunt. Diſcolos & incorrigibiles, ac malorum morum ſeminatores acriter punient eos etiam, ſi opus fuerit, expellendo: omniaq; impedimenta auferentes, quæcunq; ad conſeruandum & augendum tam pium, & ſanctum inſtitutum pertinere videbuntur, diligenter curabunt. Et quia ad collegij fabricam inſtituendam, & ad mercedem præceptoribus & miniſtris ſoluendam, & ad alendam iuuentutem, & ad alios ſumptus, certi redditus erunt neceſſarij, vltra ea quę ad inſtituẽdos alendoſve pueros ſunt in aliquibus eccleſijs & locis deſtinata, quæ eo ipſo huic ſeminario ſub eadem Epiſcopi cura applicata cenſean-

Digitized by Google

cenſeantur, iidem Epiſcopi cum conſilio duorum de capitulo, quorum alter ab Epiſcopo, alter ab ipſo capitulo eligatur, itemque duorum de clero ciuitatis, quorum quidem alterius electio ſimiliter ad Epiſcopum, alterius vero ad clerum pertineat, ex fructibus integris menſæ Epiſcopalis, & capituli, & quarumcunque dignitatum, perſonatuum, officiorum, præbendarum, portionum, abbatiarum, & prioratuum cuiuſcumque ordinis, etiam regularis, aut qualitatis vel conditionis fuerint, & hoſpitalium quæ dantur in titulum, vel adminiſtrationem, iuxta conſtitutionem Concilij Viennenſis, quæ incipit, Quia contingit: & beneficiorum quorumcunq; etiam regularium, etiam ſi iuris patronatus cuiuſcumque fuerint, etiam ſi exempta, etiam ſi nullius diœceſis, vel aliis Eccleſiis, monaſteriis, & hoſpitalibus, & aliis quibuſuis locis piis, etiam exemptis annexa, & ex fabricis Eccleſiarum & aliorum locorum, etiam ex quibuſcumque aliis Eccleſiaſticis redditibus, ſeu prouentibus, etiam aliorum collegiorum (in quibus tamen ſeminaria diſcentium, vel docentium ad commune Eccleſiæ bonum promouendum actu non habentur, hæc enim exempta eſſe voluit, præterquam ratione redditũum qui ſuperflui eſſent, vltra conuenientem ipſorum ſeminariorum ſuſtentationem) ſeu corporum, vel confraternitatum, quæ in nonnullis locis ſcholæ appellantur, & omnium monaſteriorum, non tamen mendicantium, etiam ex decimis quacunque ratione ad laicos, ex quibus ſubſidia eccleſiaſtica ſolui ſolent, & militibus cuiuſcumque militiæ aut ordinis pertinentibus) fratribus ſancti Ioannis Hieroſolymitani duntaxat exceptis, partem aliquam vel portionem detrahent) & eam portionem ſic detractam, nec nõ beneficia aliquot ſimplicia, cuiuſcumque qualitatis & dignitatis fuerint, vel etiam præſtimonia, vel præſtimoniales portiones, etiam ante vacationem nũcupatas, ſine cultus diuini, & illa obtinentium præiudicio, huic collegio applicabunt & incorporabunt. Quod locum habeat, etiam ſi beneficia ſint reſeruata, vel affecta, nec per reſignationem ipſorum beneficiorum, vniones & applicationes, ſuſpendi, vel vllo modo impediri poſſint: ſed omnino quacunque vacatione, etiam ſi in curia, effectum ſuum ſortiantur, quacumque conſtitutione non obſtante. Ad hanc autem portionem ſoluendam, beneficiorum, dignitatum, perſonatuum, & omnium & ſingulorum ſupra commemoratorum poſſeſſores, non modo pro ſe, ſed pro penſionibus, quas aliis forſan ex dictis fructibus ſoluerent, retinendo tamen pro rata quicquid pro dictis penſionibus illis erit ſoluendum, ab Epiſcopo loci per cenſuras Eccleſiaſticas ac alia iuris remedia, compellantur: etiam vocato ad hoc, ſi videbitur, auxilio brachij ſæcularis, quibuſuis, quo ad omnia & ſingula ſupradicta, priuilegiis, exemptionibus, etiam ſi ſpecialem derogationem requirerent, conſuetudine, etiam immemorabili, & quauis appellatione & allegatione; quæ executionem impediat, non obſtantibus. Succedente vero caſu, quo per vniones effectum ſuum ſortientes, vel aliter ſeminarium ipſum, in totum vel in partem, dotatum reperiatur, tunc portio ex ſingulis beneficiis, vt ſupra, detracta & incorporata, ab Epiſcopo, prout res ipſa exegerit, in totum vel pro parte remittatur. Quod ſi cathedralium, & aliarum maiorum eccleſiarum Prælati, in hac ſeminarij erectione, eiuſq; conſeruatione, negligentes fuerint, ac ſuam portionem ſoluere detrectauerint, Epiſcopum Archiepiſcopus, Archiepiſcopum & ſuperiores Synodus Prouincialis acriter corripere, eoſque ad omnia ſupradicta cogere debeat: & vt quamprimum hoc ſanctum & pium opus, vbicumque fieri poterit, promoueatur, ſtudioſe curabit. Rationes autem redditũum huius ſeminarij, Epiſcopus ſingulis annis accipiat, præſentibus duobus à Capitulo, & totidem à clero ciuitatis, deputatis.

Deinde, vt cum minori impenſa huiuſmodi ſcholis inſtituẽdis prouideatur, ſtatuit S. Synodus, vt Epiſcopi, Archiepiſcopi, Primates & alij locorum Ordinarij, ſcholaſterias obtinentes, & alios quibus eſt lectionis vel doctrinæ munus annexum, ad docendum in ipſis ſcholis inſtituẽdos, per ſeipſos, ſi idonei fuerint, alioquin per idoneos ſubſtitutos, ab eiſdem ſcholaſticis eligendos, & ab Ordi-

A narijs approbandos, etiam per ſubtractionem fructuum, cogant & compellant. Quod ſi iudicio Epiſcopi digni nõ fuerint, alium, qui dignus ſit nominent, omni appellatione remota. Quod ſi neglexerint, Epiſcopus ipſe deputet. Docebunt autem prædicti, quæ videbuntur Epiſcopo expedire. De cętero vero officia vel dignitates illę, quę ſcholaſteriæ dicuntur, non niſi doctoribus vel magiſtris, aut licentiatis in ſacra pagina, aut in iure canonico, & alias perſonis idoneis & qui per ſeipſos id munus explere poſſint, conferantur, & aliter facta prouiſio, nulla ſit & inualida, non obſtantibus quibuſuis priuilegiis & cõſuetudinibus, etiam immemorabilibus.

B Si vero in aliqua prouincia, Eccleſiæ tanta paupertate laborẽt, vt collegium in aliquibus erigi non poſſit, Synodus prouincialis vel Metropolitanus, cum duobus antiquioribus ſuffraganeis, in Eccleſia Metropolitana, vel alia prouinciæ Eccleſia commodiori, vnum aut plura collegia, prout opportunum iudicabit, ex fructibus duarum aut plurium eccleſiarum, in quibus ſingulis collegium cõmode inſtitui non poteſt, erigenda curabit, vbi pueri illarum eccleſiarum educentur.

In eccleſiis autem amplas diœceſes habentibus, poſſit Epiſcopus vnum vel plura in diœceſi, prout ſibi opportunum videbitur, habere ſeminaria, quæ tamen ab illo vno quod in ciuitate erectum & conſtitutum fuerit, in omnibus dependeant.

C Poſtremo ſi vel pro vnionibus, ſeu pro portionum taxatione vel aſſignatione & incorporatione, aut qualibet alia ratione difficultatem aliquam oriri contigerit, ob quã huius ſeminarij inſtitutio vel conſeruatio impediretur aut perturbaretur, Epiſcopus cum ſupra deputatis, vel Synodus prouincialis, pro regionis more, pro eccleſiarum & beneficiorum qualitate, etiam ſupraſcripta, ſi opus fuerit, moderando aut augendo, omnia & ſingula, quæ ad fœlicem huius ſeminarij profectum neceſſaria & opportuna videbuntur, decernere ac prouidere valeat.

Indictio futuræ Seſsionis.

D Inſuper, eadem ſacroſancta Tridentina Synodus proximam futuram Seſſionem in diem decimamſextam menſis Septembris indicit: in qua agetur de Sacramento Matrimonij, & de aliis, ſi quæ erunt ad doctrinam fidei pertinentia, quæ expediri poſſint. Item, de prouiſionibus Epiſcopatuum, dignitatum, aliorumq́ue beneficiorum eccleſiaſticorum, ac de diuerſis reformationis articulis.

Prorogata fuit Seſsio ad diem 11. Nouemb. 1563.

SESSIO XXIV.

E Quæ eſt octaua ſub Pio IV. Pontif. Max. celebrata die 11. Nouemb. 1563.

Doctrina de Sacramento Matrimonij.

MATRIMONII perpetuum indiſſolubilemq; nexum, primus humani generis parens diuini ſpiritus inſtinctu pronunciauit, cum dixit: Hoc nunc os ex oſſibus meis, & caro de carne mea, quamobrem relinquet homo patrem ſuum & matrem, & adhærebit vxori ſuæ, & erunt duo in carne vna. Geneſ. 2. Matth. 19. Epheſ. 5.

F Hoc autem vinculo duos tantummodo copulari & cõiungi, Chriſtus Dominus apertius docuit, cum poſtrema illa verba tamquam à Deo prolata referens dixit: Itaque iam non ſunt duo, ſed vna caro, ſtatimque eiuſdem nexus firmitatem, ab Adamo tanto ante pronunciatam, his verbis confirmauit: Quod ergo Deus coniunxit, homo non ſeparet. Matth. 19.

Gratiam vero, quæ naturalem illum amorẽ perficeret, & indiſſolubilem vnitatem confirmaret, coniugesq; ſanctificaret, ipſe Chriſtus, venerabilium ſacramentorum inſtitutor atque perfector, ſua nobis paſſione promeruit. Quod Paulus Apoſt. innuit, dicẽs: Viri, diligite vxores veſtras, ſicut Chriſtus dilexit Eccleſiam, & ſeipſum tradidit Epheſ. 5. Ibid.

Digitized by Google

pro ea, mox ſubiungens, Sacramentum hoc magnum eſt: ego autem dico, in Chriſto & in eccleſia.

Cum igitur matrimonium in lege Euãgelica veteribus connubiis per Chriſtum gratia præſtet, merito inter nouæ legis ſacramenta annumerandũ ſancti Patres noſtri, Concilia & vniuerſalis Eccleſiæ traditio, ſemper docuerunt. Aduerſus quam impij homines huius ſæculi inſanientes, non ſolum perperam de hoc venerabili ſacramento ſenſerunt, ſed de more ſuo, prætextu Euangelij, libertatẽ carnis introducentes, multa ab Eccleſiæ Catholicæ ſenſu, & ab Apoſtolorum temporibus probata conſuetudine aliena, ſcripto & verbo aſſeruerunt, non ſine magna Chriſtifidelium iactura. Quorum temeritati ſancta & vniuerſalis Synodus cupiens occurrere, inſigniores prædictorum ſchiſmaticorum hæreſes & errores, ne plures ad ſe trahat perniciosa eorum contagio, exterminandos duxit, hoc in ipſos hæreticos, eorumq; errores decernens Anathematiſmos.

DE SACRAMENTO MATRIMONII.

Canon I.

Math. 19. Epheſ. 5. SI quis dixerit, matrimonium non eſſe vere & proprie vnum ex ſeptem legis Euangelicæ ſacramentis, à Chriſto Domino inſtitutum, ſed ab hominibus in Eccleſia inuentum, neque gratiam conferre; Anathema ſit.

Can. 2.

Si quis dixerit, licere Chriſtianis plures ſimul habere vxores, & hoc nulla lege diuinam eſſe prohibitum; Anathema ſit.

Can. 3.

Leuit. 18. Si quis dixerit, eos tantum conſanguinitatis & affinitatis gradus, qui in Leuitico exprimũtur, poſſe impedire matrimonium contrahendum, & dirimere contractum, nec poſſe Eccleſiam in nonnullis illorum diſpenſare, aut conſtituere, vt plures impediant, & dirimant; Anathema ſit.

Can. 4.

Si quis dixerit, Eccleſiam non potuiſſe conſtituere impedimenta matrimonium dirimentia, vel in iis conſtituẽdis erraſſe; Anathema ſit.

Can. 5.

Si quis dixerit, propter hæreſim, aut moleſtam cohabitationem, aut affectatam abſentiam à coniuge, diſſolui poſſe matrimonij vinculum; Anathema ſit.

Can. 6.

Si quis dixerit, matrimonium ratum, non conſummatum, per ſolemnem religionis profeſſionem alterius coniugum non dirimi; Anathema ſit.

Can. 7.

Math. 19. Luc. 16. 1. Cor. 7. Si quis dixerit eccleſiam errare, cum docuit & docet, iuxta Euangelicam & Apoſtolicam doctrinam, propter adulterium alterius coniugum matrimonij vinculum non poſſe diſſolui, & vtrumq;, vel etiam innocentem, qui cauſam adulterio non dedit, non poſſe altero coniuge viuente, aliud matrimonium contrahere, mœcharique eum, qui dimiſſa adultera aliam duxerit, & eam quæ, dimiſſo adultero, alij nupſerit; Anathema ſit.

Can. 8.

Si quis dixerit, Eccleſiam errare, cum ob multas cauſſas ſeparationem inter cõiuges, quoad torum ſeu quoad cohabitationem, ad certum incertumve tempus fieri poſſe decernit; Anathema ſit.

Can. 9.

Si quis dixerit, clericos in ſacris ordinibus conſtitutos, vel regulares caſtitatem ſolemniter profeſſos, poſſe matrimonium contrahere, contractumque validum eſſe, non obſtante lege Eccleſiaſtica, vel voto; & oppoſitum nihil aliud eſſe, quam damnare matrimonium; poſſeque omnes contrahere matrimonium, qui non ſentiunt ſe caſtitatis, etiam ſi eam vouerint, habere donum; Anathema ſit: 1. Cor. 10. cum Deus id recte petentibus non deneget, nec patiatur nos ſupra id quod poſſumus, tentari.

Can. 10.

1. Cor. 7. Si quis dixerit, ſtatum coniugalem anteponendum eſſe ſtatui virginitatis vel cœlibatus, & non eſſe melius ac beatius manere in virginitate aut cœlibatu, quam iungi matrimonio; Anathema ſit.

Can. 11.

Si quis dixerit, prohibitionem ſolemnitatis nuptiarum certis anni temporibus ſuperſtitionem eſſe tyrannicam, ab ethnicorum ſuperſtitione profectam, aut benedictiones aut alias cæremonias, quibus eccleſia in illis vtitur, damnauerit; Anathema ſit.

Can. 12.

Si quis dixerit, cauſſas matrimoniales non ſpectare ad iudices Eccleſiaſticos; Anathema ſit.

DECRETVM DE REFORMATIONE *Matrimonij.*

Cap. I.

TAmetſi dubitandum non eſt, clandeſtina matrimonia, libero contrahentium conſenſu facta, rata & vera eſſe matrimonia, quamdiu Eccleſia ea irrita nõ fecit; & proinde iure damnãdi ſint illi, vt eos ſancta Synodus anathemate damnat, qui ea vera ac rata eſſe negant, quiq; falſo affirmant matrimonia à filiisfamilias ſine conſenſu parentum contracta, irrita eſſe, & parentes ea rata vel irrita facere poſſe: nihilominus ſancta Dei Eccleſia ex iuſtiſſimis cauſis, illa ſemper deteſtata eſt atq; prohibuit. Verum cũ ſancta Synodus animaduertat, prohibitiones illas propter hominum inobedientiam, iam non prodeſſe, & grauia peccata perpendat, quæ ex eiſdem clandeſtinis coniugiis ortum habent, præſertim vero eorum qui in ſtatu dãnationis permanent, dum priore vxore, cum qua clam cõtraxerant, relicta, cum alia palam contrahunt, & cum ea in perpetuo adulterio viuunt: cui malo, cum ab Eccleſia, quæ de occultis non iudicat, ſuccurri non poſſit, niſi efficacius aliquod remedium adhibeatur; idcirco ſacri Lateranenſis Concilij, ſub Innocentio III. celebrati, veſtigiis inhærendo præcipit, vt in poſterum, antequam matrimonium contrahatur, ter à proprio contrahentium parocho tribus continuis diebus feſtiuis in Eccleſia inter Miſſarum ſolemnia publice denuncietur, inter quos matrimonium ſit contrahendum: quibus denunciationibus factis, ſi nullum legitimum opponatur impedimentum, ad celebrationem matrimonij in facie Eccleſiæ procedatur. Vbi parochus, viro & muliere interrogatis, & eorum mutuo cõſenſu intellecto, vel dicat, Ego vos in matrimonium coniungo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti: vel aliis vtatur verbis, iuxta receptum vniuſcuiuſque prouinciæ ritum. Quod ſi aliquando probabilis fuerit ſuſpicio, matrimonium malitioſe impediri poſſe, ſi tot præceſſerint denunciationes, tunc vel vna tantum denũciatio fiat: vel ſaltẽ parocho & duobus vel tribus teſtibus præſentibus, matrimonium celebretur: deinde ante illius conſummationem, denunciationes in Eccleſia fiant, vt ſi aliqua ſubſunt impedimenta, facilius detegantur: niſi Ordinarius ipſe expedire iudicauerit, vt prædictæ denunciationes remittantur, quod illius prudentię & iudicio ſancta Synodus relinquit. Qui aliter quã præſente parocho, vel alio ſacerdote de ipſius parochi ſeu Ordinarij licentia, & duobus vel tribus teſtibus matrimonium contrahere attentabunt, eos ſancta Synodus ad ſic contrahendum omnino inhabiles reddit, & huiuſmodi cõtractus irritos & nullos eſſe decernit, prout eos præſenti decreto irritos facit & annullat. Inſuper parochum vel alium ſacerdotem, qui cum minore teſtiũ numero, & teſtes qui ſine parocho vel ſacerdote huiuſmodi contractui interfuerint, nec non ipſos contrahẽtes grauiter arbitrio Ordinarij puniri præcipit. Præterea eadem ſancta Synodus hortatur, vt coniuges ante benedictionem ſacerdotalem in templo ſuſcipiendam, in eadẽ domo non cohabitent: ſtatuitque benedictionem à proprio parocho fieri: neq; à quoquam, niſi ab ipſo parocho vel ab Ordinario licentiam ad prædictam benedictionem faciendam alij ſacerdoti concedi poſſe: quacumque conſuetudine, etiã immemorabili, quæ potius corruptela dicenda eſt, vel priuilegio, non obſtante. Quod ſi quis parochus vel alius ſacerdos, ſiue regularis, ſiue ſæcularis ſit, etiam

Digitized by Google

etiam ſi id ſibi ex priuilegio vel immemorabili conſuetudine licere contendat, alterius parochiæ ſponſos ſine illorum parochi licentia matrimonio coniungere aut benedicere auſus fuerit, ipſo iure tamdiu ſuſpenſus maneat, quamdiu ab Ordinario eius parochi qui matrimonio intereſſe debebat, ſeu à quo benedictio ſuſcipienda erat, abſoluatur. Habeat parochus librum, in quo coniugum & teſtium nomina, diemque & locum contracti matrimonij deſcribat, quem diligenter apud ſe cuſtodiat.

Poſtremo ſancta Synodus coniuges hortatur, vt antequam contrahant, vel ſaltem triduo ante matrimonij cõſummationem, ſua peccata diligenter confiteantur, & ad ſanctiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum pie accedant. Si quæ prouinciæ aliis, vltra prædictas, laudabilibus conſuetudinibus & cæremoniis hac in re vtuntur, eas omnino retineri ſancta Synodus vehementer optat. Ne vero hæc tam ſalubria præcepta quemquam lateant, Ordinariis omnibus præcipit, vt cum primum potuerint, curent hoc decretum populo publicari ac explicari in ſingulis ſuarum diœceſium parochialibus eccleſiis: idq; in primo anno quam ſæpiſſime fiat: deinde vero quoties expedire viderint. Decernit inſuper, vt huiuſmodi decretum in vnaquaque parochia ſuum robur poſt triginta dies habere incipiat, à die primæ publicationis in eadem parochia factę, numerandos.

CAP. 2.

Docet experientia, propter multitudinem prohibitionum, multoties in caſibus prohibitis ignoranter contrahi matrimonia, in quibus vel nõ ſine magno peccato perſeueratur, vel ea non ſine magno ſcandalo dirimuntur. Volens itaque ſancta Synodus huic incommodo prouidere, & à cognationis ſpiritualis impedimento incipiens, ſtatuit vt vnus tantum, ſiue vir ſiue mulier, iuxta ſacrorum canonum inſtituta, vel ad ſummum vnus & vna, baptizatum de baptiſmo ſuſcipiant; inter quos ac baptizatum ipſum, & illius patrem & matrem, necnon inter baptizantem & baptizatum, baptizatique patrem ac matrem tantum ſpiritualis cognatio cõtrahatur. Parochus antequam ad Baptiſmum conferendum accedat, diligenter ab iis, ad quos ſpectabit, ſciſcitetur, quem vel quos elegerint, vt baptizatum de ſacro fonte ſuſcipiant: & eum vel eos tantum ad illum ſuſcipiendum admittat, & in libro eorum nomina deſcribat; doceatque eos quam cognationem contraxerint, ne ignorantia vlla excuſari valeant. Quòd ſi alij vltra deſignatos, baptizatum tetigerint, cognationem ſpiritualem nullo pacto contrahant, conſtitutionibus in contrarium facientibus, non obſtantibus. Si parochi culpa vel negligentia ſecus factum fuerit, arbitrio Ordinarij puniantur. Ea quoque cognatio, quæ ex confirmatione contrahitur, confirmantem & confirmatum, illius patrem & matrem, ac tenentem non egrediatur, omnibus inter alias perſonas huius ſpiritualis cognationis impedimentis omnino ſublatis.

CAP. 3.

Iuſtitiæ publicæ honeſtatis impedimentum, vbi ſponſalia quacumq; ratione valida non erunt, ſancta Synodus prorſus tollit: vbi autem valida fuerint, primum gradum non excedant: quoniam in vlterioribus gradibus iam non poteſt huiuſmodi prohibitio abſque diſpendio obſeruari.

CAP. 4.

Præterea ſancta Synodus, eiſdem & aliis grauiſſimis de cauſſis adducta, impedimentum, quod propter affinitatem ex fornicatione contractam inducitur, & matrimonium poſtea factum dirimit, ad eos tantum qui in primo & ſecundo gradu coniunguntur, reſtringit. In vlterioribus vero gradibus ſtatuit, huiuſmodi affinitatem matrimonium poſtea contractum non dirimere.

CAP. 5.

Si quis intra gradus prohibitos ſcienter matrimonium contrahere præſumpſerit, ſeparetur, & ſpe diſpenſationis conſequendæ careat: idque in eo multo magis locum habeat, qui non tantum matrimonium contrahere, ſed etiam conſummare auſus fuerit. Quod ſi ignoranter id fecerit, ſi quidem ſolemnitates requiſitas in contrahendo matrimonio neglexerit, eiſdem ſubiiciatur pœnis. Non enim dignus eſt, qui Eccleſiæ benignitatem facile experiatur, cuius ſalubria præcepta temerè contempſit. Si vero ſolemnitatibus adhibitis, impedimentum aliquod poſtea ſubeſſe cognoſcatur, cuius ille probabilem ignorantiam habuit, tunc facilius cum eo & gratis diſpenſari poterit. In contrahendis matrimoniis vel nulla omnino detur diſpẽſatio, vel raro, idque ex cauſſa, & gratis concedatur. In ſecundo gradu numquam diſpenſetur, niſi inter magnos Principes, & ob publicam cauſſam.

CAP. 6.

Decernit ſancta Synodus, inter raptorem & raptam, quamdiu in ipſa poteſtate raptoris manſerit, nullum poſſe conſiſtere matrimonium. Quod ſi rapta à raptore ſeparata, & in loco tuto & libero conſtituta, illum in virum habere conſenſerit, eam raptor in vxorem habeat; & nihilominus raptor ipſe, ac omnes illi conſilium, auxilium & fauorem præbentes, ſint ipſo iure excommunicati, ac perpetuo infames, omniumque dignitatum incapaces; & ſi clerici fuerint, de proprio gradu decidant. Teneatur prætereà raptor mulierem raptam, ſiue eam in vxorem duxerit, ſiue non duxerit, decenter arbitrio iudicis dotare. Exod. 22.

CAP. 7.

Multi ſunt qui vagantur & incertas habent ſedes, &, vt improbi ſunt ingenij, prima vxore relicta, aliam & plerũque plures, illa viuente diuerſis in locis ducunt, cui morbo cupiẽs ſancta Synodus occurrere, omnes ad quos ſpectat, paterne monet, ne hoc genus hominum vagantium ad matrimonium facile recipiant. Magiſtratus etiam ſæculares hortatur, vt eos ſeuere coërceant. Parochis autem præcipit, ne illorum matrimoniis interſint, niſi prius diligentem inquiſitionem fecerint, & re ad Ordinarium delata, ab eo licentiam id faciendi obtinuerint.

CAP. 8.

Graue peccatum eſt, homines ſolutos concubinas habere: grauiſſimum vero, & in huius magni ſacramenti ſingularem contemptum admiſſum, vxoratos quoq; in hoc damnationis ſtatu viuere, ac audere eas quandoque domi etiam cum vxoribus alere & retinere. Quare vt huic tanto malo ſancta Synodus opportunis remediis prouideat, ſtatuit huiuſmodi concubinarios, tam ſolutos quam vxoratos, cuiuſcumq; ſtatus, dignitatis & conditionis exiſtant, ſi poſtquã ab Ordinario etiam ex officio ter admoniti ea de re fuerint, concubinas non eiecerint, ſeq; ab earum conſuetudine non ſeiunxerint, excommunicatione feriendos eſſe: à qua non abſoluantur, donec re ipſa admonitioni factæ paruerint. Quod ſi in cõcubinatu per annum, cenſuris neglectis, permanſerint, contra eos ab Ordinario ſeuere pro qualitate criminis procedatur. Mulieres, ſiue coniugatæ ſiue ſolutæ, quę cum adulteris ſeu concubinariis publice viuunt, ſi ter admonitæ non paruerint, ab Ordinariis locorum, nullo etiam requirente ex officio, grauiter pro modo culpę puniantur, & extra oppidum vel diœceſim, ſi id eiſdem Ordinariis videbitur, inuocato, ſi opus fuerit, brachio ſæculari, eiiciantur: aliis pœnis contra adulteros & concubinarios inflictis, in ſuo robore permanentibus.

CAP. 9.

Ita plerumq; temporalium Dominorum ac Magiſtratuum mentes oculos terreni affectus atq; cupiditates excęcant, vt viros & mulieres ſub eorum iuriſdictione degẽtes, maxime diuites, vel ſpem magnæ hæreditatis habẽtes, minis & pęnis adigant cum iis matrimonium inuitos contrahere, quos ipſi Domini vel magiſtratus illis præſcripſerint. Quare cum maxime nefarium ſit, matrimonij libertatem violare, & ab eis iniurias naſci, à quibus iura expectantur, præcipit ſancta Synodus omnibus cuiuſcumque gradus, dignitatis, & conditionis exiſtant, ſub anathematis pœna, quam ipſo facto incurrant, ne quouis modo directe vel indirecte, ſubditos ſuos, vel quoſcumque alios cogant, quo minus libere matrimonia contrahant.

CAP. 10.

Ab Aduentu Domini noſtri Ieſu Chriſti vſque in diem Epiphaniæ, & à feria quarta Cinerum vſque in octauam Paſchatis incluſiue, antiquas ſolemnium nuptiarum prohibitiones, diligenter ab omnibus obſeruari ſancta Synodus

dus

dus præcipit: in aliis vero temporibus nuptias ſolemniter celebrari permittit, quas Epiſcopi, vt ea qua decet modeſtia & honeſtate fiant, curabunt. Sancta enim res eſt matrimonium, & ſanctè tractandum.

DECRETVM DE REFORMATIONE.

EADEM ſacroſancta Synodus, Reformationis materiam proſequens, hæc in præſenti Seſſione ſtatuenda decreuit.

CAP. I.

Si in quibuſlibet Eccleſiæ gradibus, prouidenter ſcienterque curandum eſt, vt in Domini domo nihil ſit inordi-
1. Cor. 14.
natum, nihilq; præpoſterum: multo magis elaborandum eſt, vt in electione eius, qui ſupra omnes gradus conſtituitur, non erretur. Nam totius familiæ Domini ſtatus & ordo nutabit, ſi quod requiritur in corpore, non inueniatur in capite. Vnde, etſi alias ſancta Synodus de promouẽdis ad cathedrales & ſuperiores Eccleſias nõnulla vtiliter decreuit, hoc tamen munus huiuſmodi eſſe cenſet, vt ſi pro rei magnitudine expendatur, nũquam ſatis cautum de eo videri poſſit. Itaq; ſtatuit, vt cum primum eccleſia vacauerit, ſupplicationes ac preces publice priuatimq; habeantur, atq; à capitulo per ciuitatem & diœceſim indicantur, quibus clerus populuſque bonum à Deo paſtorem valeat impetrare. Omnes vero & ſingulos, qui ad promotionem præficiendorum quodcumque ius quacumque ratione à Sede Apoſtolica habent, aut alioquin operam ſuam præſtant, nihil in iis pro præſenti temporum ratione innouando, hortatur & monet, vt in primis meminerint, nihil ſe ad Dei gloriam & populorum ſalutem vtilius poſſe face-
1. Tim. 5.
re, quã ſi bonos paſtores & Eccleſiæ gubernandæ idoneos promoueri ſtudeant, eoſq; alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, niſi quos digniores & Eccleſię magis vtiles ipſi iudicauerint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium ſuggeſtionibus, ſed eorum exigentibus meritis, præfici diligenter curauerint, & quos ex legitimo matrimonio natos, & vita, ætate, doctrina, atque aliis omnibus qualitatibus præditos ſciant, quæ iuxta ſacros canones & Tridẽtinæ huius Synodi decreta requiruntur. Quoniam vero in ſumendo de prædictis omnibus qualitatibus graui idoneoq; bonorum & doctorum virorum teſtimonio, non vniformis ratio vbiq; ex nationum, populorum ac morum varietate poteſt adhiberi, mandat ſancta Synodus, vt in prouinciali Synodo, per Metropolitanum habenda preſcribatur quibuſque locis & prouinciis propria examinis, ſeu inquiſitionis, aut inſtructionis faciendæ forma; ſanctiſſ. Rom. Pont. arbitrio approbãda, quæ magis eiſdem locis vtilis atq; opportuna eſſe videbitur: ita tamen, vt cum deinde hoc examẽ ſeu inquiſitio de perſona promouenda perfecta fuerit, ea in inſtrumentum publicum redacta, cum toto teſtimonio ac profeſſione fidei ab eo facta, quamprimum ad ſanctiſſ. Rom. Põtificem omnino tranſmittatur, vt ipſe ſummus Pontifex, plena totius negotij ac perſonarum notitia habita, pro gregis Dominici commodo de illis, ſi idonei per examen ſeu per inquiſitionem factam reperti fuerint, Eccleſiis poſſit vtilius prouidere. Omnes vero inquiſitiones, informationes teſtimonia, ac probationes quæcunq; de promouendi qualitatibus & Eccleſiæ ſtatu à quibuſcunq;, etiam in Romana curia habitæ, per Cardinalem, qui relationem facturus erit in conſiſtorio, & alios tres Cardinales diligenter examinẽtur; ac relatio ipſa Cardinalis relatoris & trium Cardinalium ſubſcriptione roboretur: in qua ipſi ſinguli quatuor Cardinales affirment, ſe adhibita accurata diligẽtia, inueniſſe promouendos qualitatibus à iure & ab hac ſan-
Sup. ſeſſ. 22. c. 2. de reſor.
cta Synodo requiſitis præditos, ac certo exiſtimare, ſub periculo ſalutis æternę, idoneos eſſe qui Eccleſiis preficiãtur: ita vt relatione in vno conſiſtorio facta, quo maturius interea de ipſa inquiſitione cognoſci poſſit, in aliud con-
Sup. ſeſſ. 6. & 7. c. 1. ſeſſ. 22. c. 2. de reſor. & ſeſſ. 23. c. 4. de Sacr. Ord.
ſiſtorium iudicium differatur; niſi aliud beatiſſimo Pontifici videbitur expedire. Ea vero omnia & ſingula, quæ de Epiſcoporum præficiendorum vita, ætate, doctrina, & cęteris qualitatibus aliàs in eadem Synodo conſtituta ſunt, decernit eadem etiam in creatione ſanctę Romanę Eccle-

A ſiæ Cardinalium, etiam ſi Diaconi ſint, exigẽda: quos ſanctiſſimus Rom. Pontifex ex omnibus Chriſtianitatis nationibus, quantum commode fieri poterit, prout idoneos repererit, aſſumet. Poſtremo eadem ſancta Synodus, tot grauiſſimis Eccleſiæ incommodis commota, non poteſt non commemorare, nihil magis Eccleſię Dei eſſe neceſſarium, quam vt beatiſſimus Romanus Pontifex, quam ſo- Ioan. 21.
licitudinem vniuerſæ Eccleſiæ, ex muneris ſui officio debet, eam hic potiſſimum impendat, vt lectiſſimos tantum ſibi Cardinales adſciſcat, & bonos maxime atq; idoneos paſtores ſingulis eccleſiis præficiat, idque eo magis, quod ouium Chriſti ſanguinem, quę ex malo negligẽtium & ſui Ezech. 3. Actor. 20.
officij immemorum paſtorum regimine peribunt, Domi-
B nus noſter Ieſus Chriſtus de manibus eius ſit requiſiturus.

CAP. 2.

Prouincialia concilia ſicubi omiſſa ſunt, pro moderandis motibus, corrigendis exceſſibus, controuerſiis componendis, aliiſq; ex ſacris canonibus permiſſis renouẽtur. Quare Metropolitani per ſeipſos, ſeu, illis legitime impeditis, Coepiſcopus antiquior intra annum ad minus a fine præſentis Cõcilij, & deinde quolibet ſaltem triennio poſt octauam Paſchę Reſurrectionis Domini noſtri Ieſu Chriſti, ſeu alio commodiori tempore pro more prouinciæ, nõ prætermittat Synodum in prouincia ſua cogere: quo Epiſcopi omnes, & alij, qui de iure, vel conſuetudine intereſ-
C ſe debent (exceptis iis, quibus cum imminenti periculo transfretandum eſſet) conuenire omnino teneantur. Nec Epiſcopi comprouinciales prætextu cuiuſlibet conſuetudinis ad Metropolitanam Eccleſiam in poſterum accedere inuiti compellantur. Itidem Epiſcopi, qui nulli Archiepiſcopo ſubiiciũtur, aliquem vicinum Metropolitanum ſemel eligant, in cuius Synodo prouinciali cum aliis intereſſe debeant, & quæ ibi ordinata fuerint, obſeruent ac obſeruari faciant: In reliquis omnibus eorum exẽptio & priuilegia ſalua atq; integra maneant. Synodi quoq; diœceſanæ quotannis celebrentur, ad quas exempti etiã omnes, qui alias ceſſante exemptione intereſſe deberent, nec Capitulis generalibus ſubduntur, accedere teneãtur: ratione
D tamen parochialium, aut aliarum ſæcularium Eccleſiarũ, etiam annexarum, debeant ij, qui illarum curam gerunt, quicunq; illi ſint, Synodo intereſſe. Quod ſi in his tã Metropolitani quam Epiſcopi, & alij ſupraſcripti negligentes fuerint, pœnas ſacris canonibus ſancitas incurrant.

CAP. 3.

Patriarchæ, Primates, Metropolitani & Epiſcopi propriã diœceſim per ſeipſos, aut ſi legitime impediti fuerint, per ſuum generalem vicarium aut viſitatorem, ſi quotannis totam propter eius latitudinem viſitare non poterunt, ſaltem maiorem eius partem, ita tamen, vt tota biẽnio per ſe, vel viſitatores ſuos compleatur, viſitare nõ prætermittãt. A Metropolitanis vero, etiam poſt plene viſitatã pro-
E priam diœceſim, non viſitentur cathedrales Eccleſiæ, neque diœceſes ſuorum cõprouincialium, niſi cauſſa cognita & probata in Concilio Prouinciali. Archidiaconi autẽ, Decani, & alij inferiores in iis Eccleſiis, vbi hactenus viſitationem exercere legitimam cõſueuerunt, debeant quidem aſſumpto notario; de cõſenſu Epiſcopi deinceps per ſeipſos tantum ibidem viſitare. Viſitatores etiam à Capitulo deputandi, vbi Capitulum ius viſitandi habet, prius ab Epiſcopo approbentur: ſed non ideo Epiſcopus, vel eo impedito eius viſitator eaſdem Eccleſias ſeorſum ab his viſitare prohibeatur: cui ipſi Archidiaconi, vel alij inferiores viſitationis factæ infra menſem, rationem reddere, &
F depoſitiones teſtium, ac integra acta ei exhibere teneantur: non obſtantibus quacumq; conſuetudine, etiam immemorabili, atque exemptionibus & priuilegiis quibuſcumq;. Viſitationum autem omnium iſtarum præcipuus ſit ſcopus, ſanam orthodoxamq; doctrinam, expulſis hæreſibus inducere, bonos mores tueri, prauos corrigere, populum cohortationibus & admonitionibus ad religionem, pacem, innocentiamq; accendere, cætera, prout locus, tempus & occaſio feret, ex viſitantium prudentia ad fidelium fructum conſtituere. Quę, vt facilius feliciuſque ſuccedant, monẽtur prædicti omnes & ſinguli ad quos viſitatio ſpectat, vt paterna charitate, chriſtianoq; zelo oẽs

ample-

amplectantur; ideoque modeſto contenti equitatu famulatuque, ſtudeant quam celerrime, debita tamen cum diligẽtia, viſitationem ipſam abſoluere. Interimq; caueant, ne inutilibus ſumptibus cuiquam graues, oneroſive ſint; neve ipſi, aut quiſquam ſuorum quidquam procurationis cauſſa pro viſitatione, etiam teſtamentorum ad pios vſus, præter id quod ex relictis piis iure debetur, aut alio quouis nomine, nec pecuniam, nec munus, quodcumque ſit, etiam qualitercunq; offeratur, accipiant: non obſtante quacumque conſuetudine, etiam immemorabili: exceptis tamen victualibus, quæ ſibi ac ſuis frugaliter moderateque pro temporis tantum neceſſitate, & non vltra, erunt miniſtranda. Sit tamen in optione eorum qui viſitantur, ſi malint ſoluere id quod erat ab ipſis antea ſolui, certa pecunia taxata, conſuetum; an vero prædicta victualia ſubminiſtrare: ſaluo item iure conuentionum antiquarum cũ monaſteriis, aliiſve piis locis, aut Eccleſiis non parochialibus initio, quod illæſum permaneat. In iis vero locis, ſeu prouinciis, vbi conſuetudo eſt, vt nec victualia, nec pecunia, nec quidquam aliud à Viſitatoribus accipiatur, ſed omnia gratis fiãt; ibi id obſeruetur. Quòd ſi quiſquã (quod abſit) aliquid amplius in ſupradictis omnibus caſibus accipere præſumpſerit; is præter dupli reſtitutionem, intra menſem faciendam, aliis etiam pœnis iuxta conſtitutionem Concilij generalis Lugdunenſis, quæ incipit, Exigit, necnon & aliis pœnis in Synodo prouinciali arbitrio Synodi, abſque vlla ſpe veniæ, mulctetur. Patroni vero in iis quæ ad Sacramentorum adminiſtrationem ſpectant, nullatenus ſe præſumant ingerere; neq; viſitationi ornamentorum Eccleſiæ, aut bonorum ſtabilium, ſeu fabricarum prouentibus immiſceant, niſi quatenus id eis ex inſtitutione ac fundatione competat: ſed Epiſcopi ipſi hæc faciant, & fabricarum redditus in vſus Eccleſiæ neceſſarios & vtiles, prout ſibi expedire magis viſum fuerit, expendi curent.

c. exigit. de cenſib. in 6.

Cap. 4.

Sup. ſeſſ. 5. c. 2. de reform.

Prædicationis munus, quod Epiſcoporum præcipuum eſt, cupiens ſancta Synodus quo frequentius poſſit ad fidelium ſalutem exerceri, canones alias ſuper hoc editos ſub fel. recor. Paulo III. aptius præſentium temporum vſui accommodando, mandat, vt in Eccleſia ſua ipſi per ſe, aut, ſi legitime impediti fuerint, per eos, quos ad prædicationis munus aſſumẽt; in aliis autem Eccleſiis per Parochos, ſiue iis impeditis, per alios ab Epiſcopo impenſis eorum, qui eas præſtare vel tenentur, vel ſolent, deputandos in ciuitate, aut in quacunq; parte diœceſis cenſebunt expedire, ſaltem omnibus Dominicis & ſolemnibus diebus feſtis; tempore autem ieiuniorum Quadrageſimæ, & Aduẽtus Domini quotidie, vel ſaltẽ tribus in hebdomada diebus, ſi ita oportere duxerint, ſacras ſcripturas, diuinamq; legem annuntient; & alias, quotieſcunque id opportune fieri poſſe iudicauerint. Moneatque Epiſcopus populum diligenter, teneri vnumquemque parochiæ ſuæ intereſſe, vbi commode id fieri poteſt, ad audiendum verbum Dei. Nullus autem ſæcularis, ſiue regularis, etiam in Eccleſiis ſuorum Ordinum contradicẽte Epiſcopo prædicare præſumat. Iidem etiam ſaltem Dominicis & aliis feſtiuis diebus pueros in ſingulis parochiis fidei rudimenta, & obedientiam erga Deum & parentes, diligenter ab iis, ad quos ſpectabit, doceri curabunt; &, ſi opus ſit, etiam per cenſuras eccleſiaſticas compellent: non obſtantibus priuilegiis & conſuetudinibus. In reliquis, ea quæ de prædicationis munere ſub eodem Paulo III. decreta fuerunt, ſuum robur obtineant.

Sup. ſeſſ. 5. c. 2. de ref.

Cap. 5.

Cauſſæ criminales grauiores contra Epiſcopos, etiam hæreſis (quod abſit) quæ depoſitione aut priuatione dignæ ſunt, ab ipſo tantum Sũmo Romano Pontifice cognoſcantur & terminentur. Quòd ſi eiuſmodi ſit cauſſa, quæ neceſſario extra Romanam curiam ſit committenda; nemini prorſus ea committatur, niſi Metropolitanis, aut Epiſcopis à Beatiſſimo Papa eligendis. Hæc vero commiſſio & ſpecialis ſit, & manu ipſius Sanctiſſimi Pontificis ſignata: nec vnquam plus his tribuat, quam vt ſolam facti inſtructionem ſumant, proceſſumque conficiant, quem ſtatim ad Romanum Pontificem tranſmittant, reſeruata eidem Sanctiſſimo ſententia definitiua. Cætera alias ſub felic. rec. Iulio III. ſuper his decreta, necnon & conſtitutio ſub Innocent. III. in Concilio generali, quæ incipit, Qualiter & quando, quam ſancta Synodus in præſenti innouat, ab omnibus obſeruetur. Minores vero criminales cauſſæ Epiſcoporum in Concilio tantum prouinciali cognoſcantur & terminentur, vel à deputandis per Concilium prouinciale.

Sup. ſeſſ. 3. c. 6. de ref. in Conc. Lat. ſub Innoc. III. c. 8.

Cap. 6.

Liceat Epiſcopis in irregularitatibus omnibus, & ſuſpenſionibus, ex delicto occulto prouenientibus, excepta ea quæ oritur ex homicidio volũtario, & exceptis aliis deductis ad forum contentioſum, diſpenſare: & in quibuſcumq; caſibus occultis, etiam Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, delinquentes quoſcumq; ſibi ſubditos, in diœceſi ſua per ſeipſos, aut Vicarium, ad id ſpecialiter deputandum, in foro conſcientiæ gratis abſoluere, impoſita pœnitentia ſalutari. Idem & in hæreſis crimine in eodem foro conſcientiæ eis tantum, non eorum Vicariis, ſit permiſſum.

Cap. 7.

Vt fidelis populus ad ſuſcipienda Sacramenta maiori cum reuerentia, atque animi deuotione accedat; præcipit ſancta Synodus Epiſcopis omnibus, vt non ſolum cum hæc per ſe ipſos erunt populo adminiſtranda, prius illorum vim & vſum pro ſuſcipientium captu explicent, ſed etiam idem à ſingulis parochis pie prudenterque, etiam lingua vernacula, ſi opus ſit, & commode fieri poterit, ſeruari ſtudeant, iuxta formam à ſancta Synodo in Catecheſi ſingulis Sacramentis præſcribendam; quam Epiſcopi in vulgarem linguam fideliter verti, atque à parochis omnibus populo exponi curabunt: necnon vt inter Miſſarum ſolemnia, aut diuinorum celebrationem ſacra eloquia, & ſalutis monita eadem vernacula lingua ſingulis diebus feſtis, vel ſolemnibus explanent: eademq; in omnium cordibus, poſtpoſitis inutilibus quæſtionibus, inſerere, atque eos in lege Domini erudire ſtudeant.

Cap. 8.

1. Tim. 5.

Apoſtolus monet, publice peccantes palam eſſe corripiẽdos. Quando igitur ab aliquo publice, & in multorum conſpectu crimen commiſſum fuerit, vnde alios ſcandalo offenſos commotoſq; fuiſſe non ſit dubitandũ; huic condignam pro modo culpæ pœnitentiam publice iniungi oportet; vt quos exemplo ſuo ad malos mores prouocauit, ſuæ emendationis teſtimonio ad rectã reuocet vitam. Epiſcopus tamen publicæ hoc pœnitentiæ genus in aliud ſecretum poterit commutare, quando ita magis iudicauerit expedire. In omnibus etiã cathedralibus Eccleſiis, vbi id commode fieri poterit, Pœnitẽtiarius aliquis cum vnione præbẽdæ proxime vacaturæ, ab Epiſcopo inſtituatur, qui magiſter ſit, vel doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel iure canonico, & annorum quadraginta, ſeu alias qui aptior pro loci qualitate reperiatur; qui dum Confeſſiones in Eccleſia audiet, interim præſens in choro cenſeatur.

Cap. 9.

Sup. ſeſſ. 7. c. 8. & ſeſſ. 21. de ref. c. 8.

Quæ alias ſub felic. rec. Paulo III. & nuper ſub beatiſſimo Domino noſtro Pio IV. in hoc eodem Cõcilio de adhibenda ab ordinariis diligentia in beneficiorum, etiam exemptorum viſitatione, conſtituta ſunt, eadem etiam in iis Eccleſiis ſæcularibus obſeruentur, quæ in nullius diœceſis eſſe dicuntur; vt ab Epiſcopo, cuius Cathedralis Eccleſia eſt proximior, ſi id conſtet, alioquin ab eo, qui ſemel in Concilio prouinciali à prælato loci illius electus fuerit, tamquam Sedis Apoſtolicæ delegato viſitentur: non obſtantibus priuilegiis & conſuetudinibus quibuſcumque, etiam immemorabilibus.

Cap. 10.

Epiſcopi, vt aptius quem regũt populum poſſint in officio, atque obedientia continere, in omnibus his, quæ ad viſitationem, ac morum correctionem ſubditorum ſuorũ ſpectant, ius, & poteſtatem habeant, etiam tãquam Sedis Apoſtolicę delegati, ea ordinandi, moderandi, puniendi, & exequẽdi, iuxta Canonum ſanctiones, quæ illis ex prudentia ſua pro ſubditorum emendatione, ac diœceſis ſuæ vtilitate neceſſaria videbuntur. Nec in his, vbi de viſitatione,

Digitized by Google

tione, aut morum correctione agitur, exemptio, aut vlla inhibitio, appellatio, ſeu querela, etiam ad Sedem Apoſtolicam interpoſita, executionem eorum, quæ ab his mādata, decreta, aut iudicata fuerint, quoquo modo impediat, aut ſuſpendat.

CAP. 11.

Quoniam priuilegia & exemptiones, quæ variis titulis pleriſque conceduntur, hodie perturbationem in Epiſcoporum iuriſdictione excitare, & exemptis occaſionem laxioris vitæ præbere dignoſcuntur; decernit ſancta Synodus, vt ſi quando iuſtis, grauibus, & ferè neceſſariis ſuadētibus cauſis aliquos honorariis titulis Protonotariatus, Acolythatus, Comitis Palatini, Capellani Regij, aut aliis huiuſmodi in Romana Curia, vel extra, inſignibus decorandos eſſe placuerit; necnon alios, cuicumque monaſterio oblatos, vel quomodocumque addictos, aut ſub nomine ſeruientium militiis, ſeu monaſteriis, Hoſpitalibus, Collegiis, aut quocunq; alio titulo aſſumi, nihil ex his priuilegiis detractum eſſe ordinariis intelligatur, quo minus ij, quibus ea iam conceſſa ſunt, vel in poſterum concedi contigerit, ipſis ordinariis, tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatis, plene in omnibus, & quo ad capellanos regios, iuxta conſtitutionem Innocentij III. quę incipit, Cum capellæ, ſubiecti exiſtant, exceptis tamen iis, qui prædictis locis, aut militiis actu ſeruiūt, & intra eorum ſepta, ac domos reſident, ſubque eorum obedientia viuunt, ſiue iis, qui legitime & ſecundum regulam earundem militiarum profeſſionem fecerint, de qua Ordinario cōſtare debeat: non obſtantibus priuilegiis quibuſcunque, etiam religionis ſancti Ioannis Ieroſolymitani, & aliarum militiarum. Quæ vero priuilegia reſidentibus in curia Romana vigore Eugenianæ conſtitutionis, aut familiaritatis Cardinalium competere ſolent; ea in iis qui beneficia eccleſiaſtica obtinent, ratione prædictorum beneficiorum minime intelligantur, ſed Ordinarij iuriſdictioni ſubiecti permaneant: non obſtantibus quibuſcumque inhibitionibus.

c. cum capella. de priuileg.

CAP. 12.

Cum dignitates, in Eccleſiis præſertim cathedralibus, ad conſeruandam augendamque eccleſiaſticam diſciplinam fuerit inſtitutæ, vt, qui eas obtinerent, pietate pręcellerent, aliiſque exemplo eſſent, atque Epiſcopos opera & officio iuuarent; merito qui ad eas vocantur, tales eſſe debent, qui ſuo muneri reſpondere poſſint. Nemo igitur deinceps ad dignitates quaſcumque, quibus animarum cura ſubeſt, promoueatur, niſi qui ſaltem vigeſimumquintum ſuæ ætatis annum attigerit, & in clericali ordine verſatus, doctrina ad ſuum munus exequendum neceſſaria, ac morum integritate commēdetur, iuxta conſtitutionem Alexandri III. in Concilio Lateranenſi promulgatam, quę incipit, Cum in cunctis. Archidiaconi etiam, qui oculi dicuntur Epiſcopi, ſint in omnibus Eccleſiis, vbi fieri poterit, Magiſtri in Theologia, ſeu Doctores, aut Licentiati in iure canonico. Ad cæteras autem dignitates, vel perſonatus, quibus animarum cura nulla ſubeſt, clerici alioquin idonei, & viginti duobus annis non minores adſciſcantur. Prouiſi etiam de beneficiis quibuſcumque curam animarum habentibus, teneantur à die adeptæ poſſeſſionis ad minus intra duos menſes manibus ipſius Epiſcopi, vel eo impedito coram generali eius Vicario, ſeu Officiali orthodoxæ ſuæ fidei publicā facere profeſſionem, & in Romanæ Eccleſiæ obedientia ſe permanſuros ſpondeant ac iurent. Prouiſi autem de canonicatibus & dignitatibus in Eccleſiis cathedralibus, non ſolum coram Epiſcopo, ſeu eius Officiali, ſed etiam in Capitulo idem facere teneantur: alioquin prædicti omnes prouiſi, vt ſupra, fructus non faciāt ſuos, nec illis poſſeſſio ſuffragetur. Neminem etiam deinceps ad dignitatem, canonicatum, aut portionem recipiant, niſi qui eo ordine ſacro aut ſit initiatus, quem illa dignitas, præbenda, aut portio requirit, aut in tali ætate, vt infra tempus à iure, & ab hac ſancta Synodo ſtatutum, initiari valeat. In omnibus vero Eccleſiis cathedralibus omnes canonicatus ac portiones habeant annexum ordinē preſbyterij, diaconatus, vel ſubdiaconatus: Epiſcopus autem cum conſilio Capituli deſignet ac diſtribuat, prout viderit expedire, quibus quiſque ordo ex ſacris annexus in poſterum eſſe debeat, ita tamen, vt dimidia ſaltem pars preſbyteri ſint; cæteri vero Diaconi, aut Subdiaconi: Vbi vero conſuetudo laudabilior habet, vt plures, vel omnes ſint preſbyteri, omnino obſeruetur. Hortatur etiam ſancta Synodus, vt in prouinciis, vbi id commode fieri poteſt, dignitates omnes, & ſaltem dimidia pars canonicatuū in cathedralibus Eccleſiis, & collegiatis inſignibus, conferatur tantum magiſtris, vel doctoribus, aut etiam Licentiatis in Theologia, vel iure Canonico. Præterea obtinentibus in eiſdem cathedralibus, aut collegiatis, dignitates, canonicatus, præbendas, aut portiones, non liceat vigore cuiuſlibet ſtatuti, aut conſuetudinis, vltra tres menſes ab eiſdem Eccleſiis quolibet anno abeſſe: ſaluis nihilominus earum Eccleſiarum conſtitutionibus, quæ longius ſeruitij tempus requirunt: alioquin primo anno priuetur vnuſquiſque dimidia parte fructuum, quos ratione etiam præbendæ ac reſidentiæ fecit ſuos. Quòd ſi iterum eadem fuerit vſus negligentia, priuetur omnibus fructibus, quos eodem anno lucratus fuerit: creſcente vero contumacia, contra eos iuxta ſacrorum Canonum cōſtitutiones procedatur. Diſtributiones vero, qui ſtatis horis interfuerint, recipiant; reliqui, quauis colluſione, aut remiſſione excluſa, his careant, iuxta Bonifacij VIII. decretum, quod incipit, Conſuetudinem, quod ſancta Synodus in vſum reuocat: non obſtantibus quibuſcumque ſtatutis & conſuetudinibus.

c. vnico de cler. non reſid. in 6.

Sup. ſeſſ. 7. de ref. c. 12.

Cap. 16.

Omnes vero diuina per ſe, & non per ſubſtitutos compellantur obire officia: & Epiſcopo celebranti, aut alia Pontificalia exercenti adſiſtere & inſeruire, atque in choro ad pſallēdum inſtituto, hymnis & canticis Dei nomen reuerenter, diſtincte, deuoteque laudare. Veſtitu inſuper decenti, tam in Eccleſia, quam extra, aſſidue vtantur; ab illicitiſque venationibus, aucupiis, choreis, tabernis, luſibuſque abſtineant; atque ea morum integritate polleant, vt merito Eccleſiæ Senatus dici poſſit. Cætera, quæ ad debitum in diuinis officiis regimen ſpectant, deque congrua in his canēdi, ſeu modulandi ratione, de certa lege in choro conueniendi, & permanendi, ſimulq; de omnibus Eccleſiæ miniſtris, quę neceſſaria erunt, & ſi qua huiuſmodi, Synodus Prouincialis pro cuiuſque Prouinciæ vtilitate & moribus certam cuique formulam præſcribet. Interea vero Epiſcopus non minus quam cum duobus canonicis, quorum vnus ab Epiſcopo, alter à Capitulo eligatur, in iis quæ expedire videbuntur, poterit prouidere.

CAP. 13.

Quoniam pleręque cathedrales Eccleſię tā tenues redditus ſunt & anguſtæ, vt Epiſcopali dignitati nullo modo reſpondeant, neq; Eccleſiarum neceſſitati ſufficiant; examinet Concilium prouinciale, vocatis iis quorum intereſt, & diligenter expendat, quas propter anguſtias, tenuitatemq; vicinis vnire, vel nouis prouentibus augere expediat; confectaq; de præmiſſis inſtrumenta ad ſummū Romanū Pontificem mittat; quibus inſtructus ſummus Pontifex, ex prudentia ſua, prout expedire iudicauerit, aut tenues inuicem vniat, aut aliqua acceſſione ex fructibus augeat. Interim vero, donec prædicta effectum ſortiantur, huiuſmodi Epiſcopis qui fructuum ſubuētione pro diœceſis ſuæ tenuitate indigent, poterit de beneficiis aliquibus, dum tamen curata non ſint, nec dignitates, ſeu canonicatus & præbendæ, nec monaſteria, in quibus viget regularis obſeruantia; vel quæ capitulis generalibus, & certis viſitatoribus ſubduntur, à ſummo Romano Pontifice prouideri. In parochialibus etiam Eccleſiis, quarum fructus æque adeo exigui ſunt, vt debitis nequeant oneribus ſatisfacere; curabit Epiſcopus, ſi per beneficiorum vnionē (non tamen Regularium) id fieri non poſſit, vt primitiarū, vel decimarum aſſignatione, aut per parochianorū ſymbola, ac collectas, aut qua commodiori ei videbitur ratione, tantum redigatur, quód pro Rectoris ac parochiæ neceſſitate decēter ſufficiat. In vnionibus vero quibuſlibet, ſeu ex ſupradictis, ſeu aliis cauſſis faciendis, Eccleſię parochiales monaſteriis quibuſcumque, aut Abbatiis, ſeu dignitatibus, ſiue præbendis Eccleſiæ cathedralis, vel collegiatæ, ſiue aliis beneficiis ſimplicibus, aut hoſpitalibus, militiiſve non vniantur; & quæ vnitæ ſunt, reuideantur ab

Ordi-

Ordinarijs, iuxta alias decretum in eadẽ Synodo ſub fœl. recor. Paulo III. quod etiam in vnitis ab eo tempore citra æque obſeruetur: non obſtantibus in iis quibuſcunq; verborum formis, quæ hic pro ſufficienter expreſſis habeantur. Ad hæc in poſterum omnes hæ cathedrales Eccleſiæ, quarum redditus ſummam ducatorũ mille; & parochiales, quæ ſummam ducatorum centum ſecundum verum annuũ valorem non excedunt, nullis penſionibus aut reſeruationibus fructuum grauentur.

In ijs quoque ciuitatibus, ac locis, vbi parochiales Eccleſiæ certos non habent fines, nec earum Rectores proprium populum, quem regant, ſed promiſcue petentibus Sacramenta adminiſtrant; mandat ſancta Synodus Epiſcopis pro tutiori animarum eis commiſſarum ſalute, vt diſtincto populo in certas, propriaſq; parochias, vnicuiq; ſuum perpetuum, peculiaremq; parochum aſſignẽt, qui eas cognoſcere valeat, & à quo ſolo licite Sacramenta ſuſcipiant; aut alio vtiliori modo, prout loci qualitas exegerit, prouideant. Idemq; in iis ciuitatibus ac locis, vbi nullę ſunt parochiales, quamprimum fieri curent: non obſtantibus quibuſcunque priuilegiis & conſuetudinibus etiam immemorabilibus.

C A P. 14.

In pluribus Eccleſiis, tam cathedralibus, quam collegiatis & parochialibus, ex earum conſtitutionibus, aut ex praua cõſuetudine obſeruari intelligitur, vt in electione, præſentatione, nominatione, inſtitutione, confirmatione, collatione, vel alia prouiſione, ſine admiſſione ad poſſeſſionem alicuius cathedralis Eccleſiæ, vel beneficij, canonicatuum, aut præbendarum, vel partem prouentuum, ſeu ad diſtributiones quotidianas, certæ conditiones, ſeu deductiones ex fructibus, ſolutiones, promiſſiones, compenſationesve illicitæ, aut etiam quæ in aliquibus Eccleſiis dicuntur Turnorum lucra, interponantur: hæc cum ſancta Synodus deteſtetur, mandat epiſcopis, vt quicunq; huiuſmodi in vſus pios non conuertuntur, atq; ingreſſus eos, qui ſimoniacę labis, aut ſordidę auaritię ſuſpicionem habent, fieri non permittant; ipſiq; diligenter de eorum cõſtitutionibus, ſiue cõſuetudinibus ſuper prædictis cognoſcant, & illis tantum, quas vt laudabiles probauerint, exceptis, reliquas, vt prauas ac ſcandaloſas reijciant & aboleant. Eos vero qui aduerſus hæc in præſenti decreto comprehenſa, quouis ratione commiſerint, pœnis contra Simoniacos editis, ſacris Canonibus, & varijs ſummorum Pontificum cõſtitutionibus, quas omnes innouat, teneri decernit: non obſtantibus quibuſcunq; ſtatutis, conſtitutionibus, & conſuetudinibus, etiam immemorabilibus, etiam Apoſtolica auctoritate confirmatis; de quarum ſubreptione, obreptione, & intentionis defectu Epiſcopus, tanquam Apoſtolicæ Sedis delegatus cognoſcere poſſit.

C A P. 15.

In Eccleſiis cathedralibus, & collegiatis inſignibus, vbi frequentes, adeoque tenues ſunt præbendæ ſimul cum diſtributionibus quotidianis, vt ſuſtinendo decenti Canonicorum gradui pro loci & perſonarum qualitate non ſufficiant; liceat Epiſcopis cum conſenſu Capituli vel aliquot ſimplicia beneficia, non tamen Regularia, ijs vnire; vel ſi hac ratione prouideri nõ poſſit, aliquibus ex iis ſuppreſſis, cum patronorum conſenſu, ſi de iurepatronatus laicorum ſint, quarum fructus & prouentus reliquarum præbendarum diſtributionibus quotidianis applicentur, eas ad pauciorem numerum reducere, ita tamen, vt tot ſuperſint, quæ diuino cultui celebrando, ac dignitati Eccleſiæ commodè valeant reſpondere: non obſtantibus quibuſcumque conſtitutionibus & priuilegijs, aut quacumque reſeruatione generali, vel ſpeciali, aut affectione: neq; prædictæ vniones, aut ſuppreſſiones tolli ſeu impediri poſſint ex quibuſcumque prouiſionibus, etiam vigore reſignationis, aut quibuſuis alijs derogationibus, vel ſuſpenſionibus.

C A P. 16.

Capitulum, Sede vacante, vbi fructuum percipiendorum ei munus incumbit, œconomum vnum, vel plures, fideles ac diligentes decernat, qui rerum eccleſiaſticarum & prouentuum curam gerant; quorum rationem ei, ad quem pertinebit, ſint reddituri. Item officialem, ſeu Vicarium infra octo dies poſt mortem Epiſcopi conſtituere, vel exiſtentem confirmare omnino teneatur; qui ſaltem in iure Canonico ſit Doctor, vel Licentiatus, vel alias, quantum fieri poterit, idoneus. Si ſecus factum fuerit, ad Metropolitanum deputatio huiuſmodi deuoluatur: &, ſi Eccleſia ipſa Metropolitana fuerit, aut exempta, Capitulumque, vt præfertur, negligens fuerit; tunc antiquior Epiſcopus ex ſuffraganeis in Metropolitana, & propinquior Epiſcopus in exempta œconomum & Vicariũ idoneos poſſit conſtituere. Epiſcopus vero ad eandem eccleſiam vacantem promotus, ex iis quæ ad eum ſpectant, ab ab eiſdem œconomo, Vicario, & alijs quibuſcunque officialibus & adminiſtratoribus, qui Sede vacante, fuerunt à Capitulo, vel ab aliis in eius locum conſtituti, etiam ſi fuerint ex eodem Capitulo rationem exigat officiorum, iuriſdictionis, adminiſtrationis, aut cuiuſcunque eorum muneris: poſſitque eos punire, qui in eorum officio ſeu adminiſtratione deliquerint, etiam ſi prædicti officiales redditis rationibus à Capitulo, vel à deputatis, ab eodem abſolutionem aut liberationem obtinuerint. Eidem quoque Epiſcopo teneatur Capitulum de ſcripturis ad Eccleſiam pertinentibus, ſi quæ ad Capitulum peruenerunt, rationem reddere.

C A P. 17.

Cum eccleſiaſticus ordo peruertatur, quãdo vnus plurium officia occupat clericorum; ſanctè ſacris Canonibus cautum fuit, neminem oportere in duabus Eccleſiis conſcribi. Verum quoniam multi improbæ cupiditatis affectu, ſeipſos, non Deum decipientes, ea quæ bene conſtituta ſunt, varijs artibus eludere, & plura ſimul beneficia obtinere non erubeſcunt: ſancta Synodus debitam regẽdis Eccleſiis diſciplinam reſtituere cupiens, præſenti decreto, quod in quibuſcumque perſonis quocumque titulo, etiam ſi Cardinalatus honore fulgeant, mãdat obſeruari; ſtatuit vt in poſterum vnum tantum beneficium eccleſiaſticum ſingulis conferatur: quod quidem, ſi ad vitam eius, cui confertur, honeſte ſuſtentandam non ſufficiat; liceat nihilominus, aliud ſimplex ſufficiẽs, dummodo vtrunque perſonalem reſidẽtiam non requirat, eidem conferri. Hæcque non modo ad cathedrales eccleſias, ſed etiam ad alia omnia beneficia, tam ſæcularia, quam regularia quæcumque, etiam commendata, pertineant, cuiuſcumque tituli ac qualitatis exiſtant. Illi vero, qui in præſenti plures parochiales eccleſias, aut vnam cathedralem, & aliam parochialem obtinent, cogantur omnino, quibuſcunque diſpenſationibus ac vnionibus ad vitam non obſtantibus, vna tãtum parochiali, vel ſola cathedrali retenta, alias parochiales intra ſpatium ſex menſium dimittere: alioquin tam parochiales, quã beneficia omnia, quæ obtinent, ipſo iure vacare cenſeatur, ac tanquam vacantia, libere aliis idoneis conferantur, nec ipſi antea illa obtinentes, tuta conſcientia fructus poſt dictum tempus retineant. Optat autem ſancta Synodus, vt reſignantiũ neceſſitatibus commoda aliqua ratione, prout ſummo Pontifici videbitur, prouideatur.

C A P. 18.

Expedit maxime animarum ſaluti, à dignis atque idoneis parochis gubernari: Id vt diligentius ac rectius perficiatur, ſtatuit ſancta Synodus, vt cum parochialis eccleſiæ vacatio, etiam ſi cura Eccleſiæ vel Epiſcopo incumbere dicatur, & per vnum vel plures adminiſtretur, etiam in Eccleſiis patrimonialibus, ſeu receptiuis nuncupatis, in quibus conſueuit Epiſcopus vni vel pluribus curam animarum dare, quos omnes ad infraſcriptum examen teneri mandat, per obitum, vel reſignationem, etiam in curia, ſeu aliter quomodocunque contigerit, etiam ſi ipſa Parochialis Eccleſia reſeruata vel affecta fuerit generaliter, vel ſpecialiter, etiam vigore indulti, ſeu priuilegij in fauorem S.R.E. Card. ſeu Abbatum, vel Capitulorum, debeat Epiſcopus ſtatim habita notitia vacationis Eccleſiæ, ſi opus fuerit, idoneum in ea Vicariũ, cum congrua, eius arbitrio, fructuum portionis aſſignatione, conſtituere, qui onera ipſius eccleſiæ ſuſtineat, donec ei de rectore prouideatur.

Porro epiſcopus, & qui ius patronatus habet, intra decem dies, vel aliud tempus ab Epiſcopo præſcribendum, idoneos aliquot clericos ad regendam Eccleſiam coram deputandis examinatoribus nominet. Liberum ſit tamen etiam aliis, qui aliquos ad id aptos nouerint, eorum nomina deferre, vt poſſit poſtea de cuiuſlibet ętate, moribus, & ſufficientia fieri diligens inquiſitio. Et, ſi epiſcopo, aut Synodo Prouinciali, pro regionis more videbitur magis expedire, per edictum etiam publicum vocētur, qui volent examinari. Tranſacto conſtituto tempore, omnes qui deſcripti fuerint, examinentur ab Epiſcopo, ſiue, eo impedito, ab eius Vicario generali, atque ab alijs examinatoribus non paucioribus quam tribus; quorum votis, ſi pares, aut ſingulares fuerint, accedere poſſit Epiſcopus, vel Vicarius quibus magis videbitur. Examinatores autem ſingulis annis in diœceſana Synodo ab Epiſcopo, vel eius Vicario ad minus ſex proponantur, qui Synodo ſatisfaciant, & ab eo probentur. Adueniente que vacatione cuiuſlibet Eccleſiæ, tres ex illis eligat Epiſcopus, qui cum eo examen perficiant; indeque ſuccedēte alia vacatione, aut eoſdem, aut alios tres, quos maluerit, ex prædictis illis ſex eligat. Sint vero hi examinatores, Magiſtri, ſeu Doctores, aut Licentiati in Theologia, aut iure canonico, vel alij clerici, ſeu regulares, etiam ex ordine Mendicantium, aut etiam ſæculares, qui ad id videbuntur magis idonei: iurentq́; omnes ad ſancta Dei Euangelia, ſe quacunque humana affectione poſtpoſita, fideliter munus executuros Caueantq́; ne quicquam prorſus occaſione huius examinis, nec ante, nec poſt accipiant; alioqui ſimoniæ vitium tam ipſi, quam alij dantes, incurrant, à qua abſolui nequeant, niſi dimiſſis beneficiis, quæ quomodocumque etiam antea obtinebant, & ad alia in poſterum inhabiles reddantur. Et de his omnibus non ſolum coram Deo, ſed etiam in Synodo Prouinciali (ſi opus erit) rationem reddere teneantur. A qua, ſi qui contra officium eos feciſſe compertum fuerit, grauiter, eius arbitrio, puniri poſſint. Peracto deinde examine renuncientur quotcumque ab his idonei iudicati fuerint ætate, moribus, doctrina, prudentia, & aliis rebus ad vacantem Eccleſiam gubernandam opportunis: ex hiſque Epiſcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum iudicauerit; atque illi, & non alteri, collatio Eccleſiæ ab eo fiat, ad quem ſpectabit eam conferre. Si vero iuriſpatronatus eccleſiaſtici erit, ac inſtitutio ad Epiſcopum, & non alium pertineat; is, quem patronus digniorem inter probatos ab examinatoribus iudicabit, Epiſcopo præſentare teneatur, vt ab eo inſtituatur. Cum vero inſtitutio ab alio quam ab Epiſcopo erit facienda, tunc Epiſcopus ſolus ex dignis eligat digniorē, quem patronus ei præſentet, ad quem inſtitutio ſpectat. Quòd ſi iuriſpatronatus laicorum fuerit; debeat qui à patrono præſentatus erit, ab eiſdem deputatis, vt ſupra, examinari, & non, niſi idoneus repertus fuerit, admitti. In omnibuſque ſupradictis caſibus non cuiquam alteri, quam vni ex prædictis examinatis, & ab examinatoribus approbatis, iuxta ſupradictam regulam, de eccleſia prouidiatur: nec prædictorum examinatorum relationem, quo minus executionem habeat, vlla deuolutio, aut appellatio, etiam ad Sedem Apoſtolicam, ſiue eiuſdem Sedis legatos, aut Vicelegatos, aut Nūcios, ſeu Epiſcopos, aut Metropolitanos, Primates, vel Patriarchas interpoſita, impediat aut ſuſpē- alioquin Vicarius, quem Eccleſiæ vacanti anteà Epiſcopus arbitrio ſuo ad tempus deputauit, vel forſan poſtea deputabit, ab eius Eccleſiæ cuſtodia & adminiſtratione non amoueatur, donec aut eidem, aut alteri, qui probatus & electus fuerit, vt ſupra ſit prouiſum: alias prouiſiones omnes, ſeu inſtitutiones, præter ſupradictam formam factæ, ſubreptitiæ eſſe cenſeantur: non obſtantibus huic decreto exemptionibus, indultis, priuilegiis, præuentionibus, affectionibus nouis prouiſionibus, indultis conceſſis quibuſcūque Vniuerſitatibus, etiam ad certam ſummam, & alijs impedimentis quibuſcūque. Si tamen adeo exigui redditus dictæ parochialis fuerint, vt totius huius examinationis operam non ferant; aut nemo ſit, qui ſe examini quęrat ſubiicere; aut ob apertas factiones ſeu diſſidia, quę in aliquibus locis reperiuntur, facile grauiores rixæ ac tumultus poſſint excitari; poterit Ordinarius, ſi pro ſua cōſcientia cum deputatorum conſilio ita expedire arbitrabitur, hoc forma omiſſa, priuatum aliud examen, cæteris tamen, vt ſupra, ſeruatis, adhibere. Licebit etiam Synodo prouinciali, ſi qua in ſupradictis circa examinationis formam addenda, remittenda ve eſſe cenſuerit, prouidere.

Cap. 19.

Decernit ſancta Synodus, mandata de prouidendo, & gratias, quæ expectatiuæ dicuntur, nemini amplius, etiam Collegijs, Vniuerſitatibus, Senatibus, & alijs ſingularibus perſonis, etiam ſub nomine indulti, aut ad certā ſummam, vel alio quouis colore concedi, nec hactenus conceſſis cuiquam vti licere. Sed nec reſeruationes mentales, nec aliæ quæcunque gratiæ ad vacatura, nec indulta ad alienas Eccleſias, vel monaſteria alicui, etiā ex ſanctę Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, concedantur; & hactenus conceſſa, abrogata eſſe cenſeantur.

Cap. 20.

Cauſę omnes, ad forum eccleſiaſticum quomodolibet pertinentes, etiam ſi beneficiales ſint, in prima inſtantia coram Ordinarijs locorum dumtaxat cognoſcantur, atq; omnino ſaltem infra biennium à die motę litis terminentur: alioquin poſt id ſpacium liberum ſit partibus, vel alteri illarum, iudices ſuperiores, alias tamen competentes, adire; qui cauſſam in eo ſtatu quo fuerit, aſſumant, & quā primum terminari curent: nec antea alijs committantur, nec auocentur: neque appellationes ab eiſdem interpoſitæ, per ſuperiores quoſcūque recipiantur; eorumve commiſſio, aut inhibitio fiat, niſi à definitiua, vel à definitiuæ vim habente, & cuius grauamen per appellationem à definitiua reparari nequeat. Ab his excipiantur cauſſæ, quæ iuxta canonicas ſanctiones apud Sedem Apoſtolicam ſunt tractandæ; vel quas ex vrgēnti, rationabilique cauſſa iudicauerit ſummus Romanus Pontifex per ſpecialę reſcriptum Signaturę Sanctitatis ſuę, manu propria ſubſcribendum committere, aut auocare. Ad hæc cauſſæ matrimoniales, & criminales non Decani, Archidiaconi, aut aliorum inferiorum iudicio, etiam viſitando, ſed Epiſcopi tantum examini & iuriſdictioni relinquantur; etiam ſi in præſenti inter Epiſcopum & Decanum, ſeu Archidiaconum, aut alios inferiores ſuper cauſſarum iſtarum cognitione lis aliqua in quacunque inſtātia pendeat; coram quo, ſi pars vere paupertatem probauerit, non cogatur extra prouinciam nec in ſecunda, nec in tertia inſtantia in eadem cauſſa matrimoniali litigare; niſi pars altera & alimenta & expenſas litis velit ſubminiſtrare. Legati quoque, etiam de latere, Nuntij, Gubernatores Eccleſiaſtici, aut alij quarumcunque facultatum vigore, non ſolum Epiſcopos in prædictis cauſis impedire, aut aliquo modo eorum iuriſdictionem iis præripere, aut turbare non præſumant; ſed nec etiam contra Clericos, aliaſve perſonas Eccleſiaſticas, niſi Epiſcopo prius requiſito, eoque negligente, procedant: alias eorum proceſſus, ordinationeſve nullius momenti ſint, atq; ad damni ſatisfactionem, partibus illati, teneātur. Praeterea ſi quis in caſibus à iure permiſſis appellauerit, aut de aliquo grauamine conqueſtus ſtus fuerit, ſeu alias ob lapſum biennij, de quo ſupra, ad alium iudicem recurrerit, teneatur acta omnia coram Epiſcopo geſta, ad iudicem appellationis expenſis ſuis transferre, eodem tamen Epiſcopo prius admonito, vt ſi quid ei pro cauſæ inſtructione videbitur, poſſit iudici appellationis ſignificare. Quòd ſi appellatus compareat, cogatur tunc eis quoq; actorum, quæ tranſlata ſunt, expenſas pro portione ſua, ſi illis vti voluerit, ſubire; niſi aliter ex loci conſuetudine ſeruetur, vt ſcilicet ad appellantem integrū hoc onus pertineat. Porro ipſam actorum copiā teneatur notarius, congrua mercede accepta, appellanti quāto citius, & ad minus intra mēſem exhibere. Qui notarius ſi in differēda exhibitione fraudem fecerit, ab officij adminiſtratione arbitrio Ordinarij ſuſpendatur, & ad dupli pœnam, quanti ea lis fuerit, inter appellantē & pauperes loci diſtribuēdam, compellatur. Iudex vero, ſi & ipſe impedimenti huius conſcius, particepſve fuerit, aliterve obſtiterit, ne appellanti integre acta intra tempus traderētur: ad eandem dupli pęnam, prout ſupra, teneatur: non obſtan-

tiones, quo ad omnia ſupraſcripta, priuilegijs, indultis, concordijs, quæ ſuos tantum teneãt auctores, & alijs quibuſcunque conſuetudinibus.

C A P. 21.

Cupiẽs ſancta Synodus, vt ex decretis ab ea editis nulla vnquam futuris temporibus dubitãdi occaſio oriatur, verba illa poſita in decreto publicato Seſſione prima ſub beatiſſimo D. N. Pio Quarto, videlicet: Quæ proponentibus Legatis ac Præſidentibus, ad horum temporum leuandas calamitates, ſedandas de religione controuerſias, coercendas linguas doloſas, deprauatorum morum abuſus corrigendos, Eccleſiæ veram & Chriſtianam pacem conciliandam apta & idonea ipſi ſanctæ Synodo videbuntur: explicando declarat, mentis ſuæ non fuiſſe, vt ex prædictis verbis ſolita ratio tractandi negotia in generalibus Concilijs vlla ex parte immutaretur, neque noui quidquam, præter id quod à ſacris Canonibus, vel generalium Synodorum forma hactenus ſtatutum eſt, cuiquam adderetur, vel detraheretur.

Indictio futuræ Seſſionis.

Inſuper eadem ſacroſancta Synodus proximã futuram Seſſionem feria quinta poſt Conceptionem B. Mariæ Virginis, quæ erit dies nona menſis Decembris proxime venturi, habendam eſſe ſtatuit & decernit, cum poteſtate etiam abbreuiandi: in qua Seſſione tractabitur de ſexto, nũc in eam dilato capite, & de reliquis reformationis capitibus iam exhibitis, deque alijs ad eam pertinentibus. Si vero opportunum videbitur, & tempus patietur, poterit etiam de nonnullis dogmatibus tractari, prout ſuo tempore in Congregationibus proponetur.

Abbreuiata eſt dies Seſſionis.

SESSIO XXV.

Quæ eſt IX. & vltima ſub Pio IV. Pont. Max. cœpta die 3. abſoluta die 4. Decembr. 1563.

Decretum de Purgatorio.

CVm Catholica Eccleſia, Spiritu ſancto edocta, ex ſacris literis & antiqua Patrũ traditione, in ſacris Concilijs, & nouiſſime in hac œcumenica Synodo docuerit Purgatorium eſſe, animaſque ibi detentas, fidelium ſuffragijs, potiſſimum vero acceptabili altaris ſacrificio iuuari; præcipit ſancta Synodus Epiſcopis, vt ſanam de Purgatorio doctrinam, à ſanctis Patribus & ſacris Concilijs traditam, à Chriſti fidelibus credi, teneri, doceri, & vbique prædicari diligenter ſtudeant. Apud rudem vero plebem difficiliores ac ſubtiliores quæſtiones, quæque ad ædificationem non faciunt, & ex quibus plerumque nulla fit pietatis acceſſio, à popularibus concionibus ſecludantur. Incerta item, & quæ ſpecie falſi laborant, euulgari ac tractari non permittãt. Ea vero, quæ ad curioſitatem quãdam, aut ſuperſtitionem ſpectãt, vel turpe lucrum ſapiũt, tamquam ſcandala & fidelium offendicula prohibeant. Curent autem Epiſcopi, vt fidelium viuorum ſuffragia, Miſſarum ſcilicet ſacrificia, orationes, eleẽmoſynæ, aliaque pietatis opera, quæ à fidelibus pro alijs fidelibus defunctis fieri conſueuerũt, ſecundum Eccleſiæ inſtituta pie & deuote fiant; & quæ pro illis ex teſtatorum fundationibus, vel alia ratione debentur, non perfunctoriè, ſed à ſacerdotibus & Eccleſiæ miniſtris, & alijs qui hoc præſtare tenentur, diligenter & accurate perſoluantur.

De inuocatione, veneratione, & reliquijs Sanctorum, & ſacris Imaginibus.

Mandat ſancta Synodus omnibus Epiſcopis, & cæteris docendi munus curamque ſuſtinentibus, vt iuxta catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ vſum à primæuis Chriſtianæ religionis temporibus receptum, ſanctorumque Patrum conſenſionem, & ſacrorum Conciliorum decreta, in primis, de Sanctorũ interceſſione, inuocatione, Reliquiarum honore, & legitimo Imaginum vſu fideles diligenter inſtituant, docentes eos, Sanctos vna cum Chriſto regnantes, orationes ſuas pro hominibus Deo offerre; bonum atque vtile eſſe ſuppliciter eos inuocare; & ob beneficia impetrãda à Deo per filium eius Ieſum Chriſtum Dominum noſtrũ, qui ſolus noſter redemptor & ſaluator eſt, ad eorũ orationes, opem auxiliumque confugere: illos vero, qui negant, Sanctos æterna felicitate in cœlo fruentes, inuocandos eſſe; aut qui aſſerunt vel illos pro hominibus non orare, vel eorum, vt pro nobis etiam ſingulis orent, inuocationem eſſe idololatriam; vel pugnare cum verbo Dei, aduerſarique honori vnius mediatoris Dei & hominum Ieſu Chriſti; vel ſtultum eſſe, in cęlo regnantibus voce vel mente ſupplicare; impie ſentire.

Sanctorum quoque Martyrum, & aliorũ cum Chriſto viuentiũ ſancta corpora, quæ viua membra fuerunt Chriſti, & templum Spiritus ſancti, ab ipſo ad æternam vitam ſuſcitanda & glorificanda, à fidelibus veneranda eſſe: per quæ multa beneficia à Deo hominibus præſtantur: ita vt affirmantes, Sanctorum Reliquijs venerationem atq; honorem non deberi; vel eas, aliaque ſacra monumenta à fidelibus inutiliter honorari; atque eorum opis impetrãdæ cauſa Sanctorum memorias fruſtra frequentari; omnino damnandos eſſe, prout iampridem eos damnauit, & nũnc etiam eccleſia.

Imagines porro Chriſti, Deiparæ Virginis, & aliorum Sanctorum, in templis pręſertim habendas & retinendas, eiſque debitum honorem & venerationem impertiendã, non quod credatur ineſſe aliqua in iis diuinitas, vel virtus, propter quam ſint colendæ; vel quod ab eis ſit aliquid petendum, vel quod fiducia in imaginibus ſit figenda, veluti olim fiebat à Gentibus, quæ in idolis ſpem ſuam collocabant; ſed quoniam honos, qui eis exhibetur, refertur ad prototypa, quæ illæ repræſentant: ita vt per imagines, quas oſculamur, & coram quibus caput aperimus & procumbimus, Chriſtum adoremus, & ſanctos, quorum illæ ſimilitudinem gerunt, veneremur. Id quod Cõciliorum, præſertim vero ſecundæ Nicænæ Synodi, decretis contra imaginum oppugnatores eſt ſancitum.

Illud vero diligenter doceant Epiſcopi, per hiſtorias myſteriorum noſtræ redemptionis, picturis, vel alijs ſimilitudinibus expreſſas, erudiri & cõfirmari populum in articulis fidei commemorandis, & aſſidue recolendis; Tum vero ex omnibus ſacris imaginibus magnum fructũ percipi, non ſolum quia admonetur populus beneficiorum & munerum, quæ à Chriſto ſibi collata ſunt; ſed etiam, quia Dei per Sanctos miracula, & ſalutaria exẽpla oculis fidelium ſubijciuntur, vt pro iis Deo gratias agant; ad Sanctorumq; imitationem vitam moreſque ſuos componãt, excitenturq; ad adorãdum ac diligendum Deum, & ad pietatem colendam. Si quis autem his decretis contraria docuerit, aut ſenſerit, Anathema ſit.

In has autem ſanctas & ſalutares, obſeruationes ſi qui abuſus irrepſerint, eos prorſus aboleri ſancta Synodus vehementer cupit; ita vt nullæ falſi dogmatis imagines, & rudibus periculoſi erroris occaſionem præbentes ſtatuãtur. Quod ſi aliquando hiſtorias & narrationes ſacræ ſcripturæ, cum id indoctæ plebi expediet, exprimi & figurari contigerit, doceatur populus, non propterea diuinitatem figurari, quaſi corporeis oculis conſpici, vel coloribus aut figuris exprimi poſſit. Omnis porro ſuperſtitio in ſanctorum inuocatione, reliquiarum veneratione, & imaginum ſacro vſu tollatur; omnis turpis quæſtus eliminetur; omnis denique laſciuia vitetur; ita vt procaci venuſtate imagines non pingantur, nec ornentur; & ſanctorum celebratione, ac reliquiarum viſitatione homines ad commeſſationes atque ebrietates nõ abutantur; quaſi feſti dies honorem ſanctorum per luxum ac laſciuiam agantur. Poſtremo tanta circa hæc diligentia & cura ab Epiſcopis adhibeatur, vt nihil inordinatum, aut præpoſtere & tumultuarie accommodatum, nihil prophanum, nihilque inhoneſtum appareat, cum domum Dei deceat ſanctitudo.

Hæc vt fidelius obſeruentur, ſtatuit ſancta Synodus, nemini

Marginal notes: Sup. ſeſ. 21 c. 2. & ... 3. — 1. Tim. 1. — 1. Tim. 2. — 1. Cor. 3. — Cõc. Nic. 2. act. 3. 4. & 6. — Pſalm. 92.

Digitized by Google

nemini liceere vllo in loco vel Eccleſia, etiam quomodolibet exempta, vllam inſolitam ponere, vel ponendam curare imaginẽ, niſi ab Epiſcopo approbata fuerit; nulla etiam admittenda eſſe noua miracula, nec nouas reliquias recipiendas, niſi eodem recognoſcente & approbante Epiſcopo: qui ſimul atq; de ijs aliquid compertum habuerit, adhibitis in Conſilium Theologis, & alijs pijs viris, ea faciat, quæ veritati & pietati conſentanea iudicauerit. Quòd ſi aliquis dubius aut difficilis abuſus ſit extirpãdus, vel omnino aliqua de ijs rebus grauior quęſtio incidat; Epiſcopus antequam cõtrouerſiam dirimat, Metropolitani, & comprouincialium Epiſcoporum in Concilio prouinciali ſententiam expectet; ita tamen, vt nihil conſulto ſanctiſſimo Rom. Pontifice nouum, aut in eccleſia hactenus inuſitatum decernatur.

De regularibus & Monialibus.

Eadem ſacroſancta Synodus Reformationem proſequens, ea quæ ſequuntur, ſtatuenda eſſe cenſuit.

Capvt I.

Qvoniam non ignorat ſancta Synodus, quantũ ex monaſterijs piè inſtitutis, & rectè adminiſtratis, in Eccleſia Dei ſplendoris atque vtilitatis oriatur; neceſſarium eſſe cenſuit, quo facilius ac maturius, vbi collapſa eſt, vetus & regularis diſciplina inſtauretur, & conſtantius, vbi cõſeruata eſt, perſeueret, præcipere, prout hoc Decreto pręcipit, vt omnes Regulares, tam viri, quàm mulieres, ad regulæ, quam profeſſi ſunt, præſcriptum vitam inſtituant & componant; atque in primis quæ ad ſuæ profeſſionis perfectionem, vt obedientiæ, paupertatis & caſtitatis, ac ſi quæ alia ſunt alicuius regulæ & ordinis peculiaria vota & præcepta, ad eorum reſpectiue eſſentiam, necnon ad communem vitam, victum, & veſtitum cõſeruanda, pertinentia, fideliter obſeruent. Omniſque cura, & diligentia à ſuperioribus adhibeatur, tam in capitulis generalibus & prouincialibus, quam in eorum viſitationibus, quę ſuis temporibus facere non prætermittant, vt ab illis non recedatur; cum compertum ſit, ab eis non poſſe ea, quę ad ſubſtantiam regularis vitę pertinent, relaxari. Si enim illa, quæ baſes ſunt & fundamenta totius regularis diſciplinæ, exactæ non fuerint conſeruata, totum corruat ædificium neceſſe eſt.

Cap. 2.

Nemini igitur Regularium, tam virorum quam mulierum, liceat bona immobilia vel mobilia, cuiuſcumque qualitatis fuerint; etiam quouis modo ab eis acquiſita, tanquam propria aut etiam nomine conuentus poſſidere vel tenere, ſed ſtatim ea ſuperiori tradantur, conuentuiq; incorporentur. Nec deinceps liceat ſuperioribus bona ſtabilia alicui regulari concedere, etiã ad vſumfructuum, vel vſum, adminiſtrationẽ, aut cõmendam. Adminiſtratio autem bonorum monaſteriorum, ſeu cõuentuum, ad ſolos officiales eorumdem, ad nutum ſuperiorum amouibiles, pertineat. Mobilium vero vſum ita ſuperiores permittant, vt eorum ſupellex ſtatui paupertatis, quam profeſſi ſunt, conueniat: nihilq; ſuperflui in ea ſit, nihil etiam, quod ſit neceſſarium, eis denegetur. Quòd ſi aliquis quicquam tenere depræhenſus, aut cõuictus fuerit, is biennio actiua, & paſſiua voce priuatus ſit, atque etiam iuxta ſuæ regulæ & ordinis conſtitutiones puniatur.

Cap. 3.

Concedit ſancta Synodus omnibus monaſterijs & domibus tam virorum quam mulierum, & Mendicantium (exceptis domibus fratrum Sancti Franciſci Capuccinorum, & eorum qui Minorum de obſeruantia vocantur, etiam quibus aut ex conſtitutionibus ſuis erat prohibitum, aut ex priuilegio Apoſtolico non erat conceſſum, vt deinceps bona immobilia eis poſſidere liceat. Quòd ſi aliqua loca ex prædictis, quibus Auctoritate Apoſtolica ſimilia bona poſſidere permiſſum erat, eis ſpoliata ſint, eadẽ omnia illis reſtituenda eſſe decernit. In prædictis autem monaſterijs & domibus tam virorum, quam mulierum, bona immobilia poſſidentibus, vel non poſſidentibus, is tantum numerus conſtituatur, ac in poſterum cõſeruetur, qui vel ex redditibus proprijs monaſteriorum, vel ex conſuetis eleëmoſynis commode poſſit ſuſtentari: nec de cętero ſimilia loca erigantur ſine Epiſcopi, in cuius diœceſi erigenda ſunt, licentia prius obtenta.

Cap. 4.

Prohibet ſancta Synodus, ne quis regularis, ſine ſui ſuperioris licentia, prædicationis, vel lectionis, aut cuiuſuis pij operis prætextu, ſubijciat ſe obſequio alicuius prælati, principis, vel vniuerſitatis, vel communitatis, aut alterius cuiuſcunque perſonæ, ſeu loci; neque ei aliquod priuilegium, aut facultas ab aliis ſuper ijs obtenta, ſuffragetur. Quod ſi contra fecerit, tanquam inobediens arbitrio ſuperioris puniatur. Nec liceat regularibus à ſuis conuentibus recedere, etiam prætextu ad ſuperiores ſuos accedendi, niſi ab eiſdem miſſi, aut vocati fuerint. Qui vero ſine prædicto mandato, in ſcriptis obtento, repertus fuerit, ab Ordinarijs locorum tanquam deſertor ſui inſtituti puniatur. Illi autem, qui ſtudiorum cauſa ad Vniuerſitates mittuntur, in conuentibus tantum habitent; alioquin ab Ordinarijs contra eos procedatur.

Cap. 5.

Bonifacij Octaui cõſtitutionem, quæ incipit, Periculoſo, renouans ſancta Synodus, vniuerſis Epiſcopis, ſub obteſtatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ præcipit, vt in omnibus monaſterijs ſibi ſubiectis, ordinaria, in alijs vero Sedis Apoſtolicæ auctoritate, clauſuram ſanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter reſtitui, & vbi inuiolata eſt, conſeruari maxime procurent; inobedientes atque contradictores per cenſuras eccleſiaſticas, aliaſque pęnas, quacunque appellatione poſtpoſita, compeſcentes, inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis. Quod auxilium vt præbeatur, omnes Chriſtianos Principes hortatur Synodus, & ſub excommunicationis pœna, ipſo facto incurrenda, omnibus magiſtratibus ſæcularibus iniungit. Nemini autẽ ſanctimonialium liceat poſt profeſſionẽ exire à monaſterio, etiam ad breue tempus, quocunque prætextu, niſi ex legitima cauſa, ab Epiſcopo approbanda, indultis quibuſcũque & priuilegijs non obſtantibus. Ingredi autem intra ſepta monaſterij nemini liceat, cuiuſcunque generis, aut conditionis, ſexus, vel ętatis fuerit, ſine Epiſcopi vel ſuperioris licentia in ſcriptis obtenta, ſub excommunicationis pœna, ipſo facto incurrenda. Dare autem tantum Epiſcopus, vel ſuperior licentiam debet in caſibus neceſſarijs, neque alijs vllo modo poſſit, etiam vigore cuiuſcunque facultatis, vel indulti hactenus conceſſi, vel in poſterum concedendi. Et quia monaſteria ſanctimonialium, extra mœnia vrbis vel oppidi conſtituta, maloꝛum hominũ prædæ, & alijs facinoribus ſine vlla ſæpe cuſtodia ſunt expoſita, curent Epiſcopi, & alij ſuperiores, ſi ita videbitur expedire, vt ſanctimoniales ex eis ad noua vel antiqua Monaſteria intra vrbes, vel oppida frequentia reducantur, inuocato etiam auxilio, ſi opus fuerit, brachij ſæcularis: impedientes vero, vel non obediẽtes per cenſuras eccleſiaſticas parere compellant.

Cap. 6.

In electione ſuperiorum quorumcunque Abbatum tẽporalium, & aliorum officialium, Generalium, & Abbatiſſarum, atque aliarum Præpoſitarum, quo omnia recte, & ſine vlla fraude fiant, in primis ſancta Synodus diſtricte præcipit, omnes ſupradictos eligi debere per vota ſecreta, ita vt ſingulorum eligentium nomina nunquam publicẽtur. Nec in poſterũ liceat Prouinciales, aut Abbates, Priores aut aliquos quoſcunque titulares ad effectum electionis faciendæ conſtituere, aut voces & ſuffragia abſentium ſupplere. Si vero contra huius decreti conſtitutionem aliquis electus fuerit, electio irrita ſit; & his, qui ad hũc effectum ſe in Prouincialem, Abbatẽ, aut Priorem creari permiſerit, deinceps ad omnia officia in religione obtinenda, inhabilis exiſtat; facultateſque ſuper his conceſſæ, eo ipſo abrogatæ cenſeantur: &, ſi in poſterum aliæ concedãtur, tanquam ſubreptitiæ habeantur.

CAP. 7.

Abbatiſſa, & Prioriſſa, & quocunque alio nomine præfecta, vel præpoſita appelletur, eligatur non minor annis quadraginta, & quæ octo annis poſt expreſſam profeſſionem laudabiliter vixerit. Quod ſi his qualitatibus non reperiatur in eodem monaſterio, ex alio eiuſdem ordinis eligi poſſit. Si hoc etiam incommodum ſuperiori, qui electioni præeſt, videatur, ex iis, quæ in eodem monaſterio annum 30. exceſſerint, & 5. ſaltem annis poſt profeſſionẽ recte vixerint, Epiſcopo vel alio ſuperiore conſentiente, eligatur. Duobus vero monaſterijs nulla præficiatur. Et ſi qua duo vel plura quocumque modo obtinẽt, cogantur, vno excepto, intra ſex menſes cætera reſignare. Poſt id vero tempus, niſi reſignauerit, omnia ipſo iure vacent. Is vero, qui electioni præeſt, Epiſcopus, ſiue alius ſuperior, clauſtra monaſterij non ingrediatur, ſed ante cancellorũ feneſtellam vota ſingulorum audiat, vel accipiat. In reliquis ſeruentur ſingulorum ordinum, vel monaſteriorum conſtitutiones.

CAP. 8.

Monaſteria omnia, quæ generalibus Capitulis, aut Epiſcopis non ſubſunt, nec ſuos habent Ordinarios regulares, viſitatores, ſed ſub immediata Sedis Apoſtolicæ protectione ac directione regi conſueuerunt, teneantur intra annum à fine præſentis Concilij, & deinde quolibet triennio ſeſe in congregationes redigere, iuxta formam conſtitutionis Innocentij III. in Concilio generali, quæ incipit, In ſingulis. ibique certas regulares perſonas deputare, quæ de modo & ordine, de prædictis congregationibus erigendis, ac ſtatutis in eis exequendis deliberent & ſtatuant. Quod ſi in his negligentes fuerint, liceat Metropolitano, in cuius Prouincia prædicta monaſteria ſunt, tamquam Sedis Apoſtolicæ delegato, eos pro prædictis cauſſis conuocare. Quod ſi intra limites vnius prouinciæ non ſit ſufficiens talium monaſteriorum numerus ad erigendam congregationem, poſſint duarum, vel trium prouinciarum monaſteria vnam facere cõgregationem. Ipſis autem congregationibus conſtitutis, illarum generalia Capitula, & ab illis electi præſides, vel Viſitatores eamdem habeant auctoritatem in ſuæ congregationis Monaſteria, ac regulares in eis commemorantes, quam alij Præſides ac Viſitatores in cæteris habent ordinibus; teneanturque ſuæ congregationis monaſteria frequenter viſitare, & illorum reformationi incumbere, & ea obſeruare, quæ in ſacris Canonibus, & in hoc ſacro Cõcilio ſunt decreta. Quod ſi etiam Metropolitano inſtãte, prædicta exequi non curauerint; Epiſcopis, in quorum diœceſibus loca prædicta ſita ſunt, tamquam Sedis Apoſtolicæ delegatis ſubdantur.

Cap. 12.

CAP. 9.

Monaſteria Sanctimonialium, ſanctæ ſedi Apoſtolicæ immediate ſubiecta, etiam ſub nomine Capitulorum S. Petri, vel S. Ioannis, vel alias quomodocunq; nuncupentur, ab Epiſcopis, tamquam dictæ Sedis delegatis, gubernentur; non obſtantibus quibuſcumque. Quæ vero à deputatis in capitulis generalibus, vel ab aliis regularibus reguntur, ſub eorum cura & cuſtodia relinquantur.

CAP. 10.

Attendant diligenter Epiſcopi, & cæteri ſuperiores monaſteriorum ſanctimonialium, vt in conſtitutionibus earum admoneantur ſanctimoniales, vt ſaltem ſemel ſingulis menſibus confeſſionem peccatorum faciant, & ſacroſanctam Euchariſtiam ſuſcipiant; vt eo ſe ſalutari præſidio muniant ad omnes oppugnationes dæmonis fortiter ſuperandas. Præter ordinarium autem confeſſorem alius extraordinarius ab Epiſcopo & aliis ſuperioribus, bis aut ter in anno offeratur, qui omnium confeſſiones audire debeat. Quod vero ſanctiſſimum Chriſti corpus intra chorum, vel ſepta monaſterij, & non in publica Eccleſia conſeruetur, prohibet ſancta Synodus; nõ obſtante quocumque indulto, aut priuilegio.

CAP. 11.

In monaſteriis, ſeu domibus virorum, ſeu mulierum, quibus imminet animarũ cura perſonarum ſæcularium, præter eas quæ ſunt de illorum monaſteriorum, ſeu locorum familia, perſonæ tam regulares, quam ſæculares, huiuſmodi curam exercẽtes, ſubſint immediate in iis quæ ad dictam curam, & ſacramentorum adminiſtrationem pertinent, iuriſdictioni, viſitationi, & correctioni Epiſcopi, in cuius diœceſi ſunt ſita. Nec ibi aliqui, etiã ad nutum amouibiles, deputentur, niſi de eiuſdem conſenſu, ac præmiſſo examine, per eum, aut eius Vicariũ faciendo; excepto monaſterio Cluniacẽſi cũ ſuis limitibus. & exceptis etiam iis monaſteriis, ſeu locis, in quibus Abbates, Generales, aut Capita ordinum ſedem ordinariam principalem habent, atq; aliis monaſterijs ſeu domibus, in quibus Abbates, aut alij regularium ſuperiores, iuriſdictionem Epiſcopalem & temporalem in parochos & parochianos exercent: ſaluo tamen eorum Epiſcoporum iure, qui maiorem in prædicta loca, vel perſonas iuriſdictionem exercent.

CAP. 12.

Cenſuræ & interdicta, nedum à Sede Apoſtolica emanata, ſed etiam ab Ordinariis promulgata, mandante Epiſcopo, à regularibus in eorum Eccleſiis publicentur, atq; ſeruentur. Dies etiam feſti, quos in diœceſi ſua ſeruandos idem Epiſcopus præceperit, ab exemptis omnibus etiam regularibus ſeruentur.

CAP. 13.

Controuerſias omnes de præcedentia, quæ perſæpe maximo cum ſcandalo oriuntur inter Eccleſiaſticas perſonas tam ſæculares quam regulares, cum in proceſſionibus publicis, tum in iis quæ fiunt in tumulãdis defunctorum corporibus, & in deferenda vmbella, & aliis ſimilibus, Epiſcopus amota omni appellatione, & non obſtantibus quibuſcumque, componat. Exempti autem omnes, tam clerici ſæculares, quam regulares quicumque, etiam monachi, ad publicas proceſſiones vocati, accedere compellantur; iis tãtum exceptis, qui in ſtrictiori clauſura perpetuo viuunt.

CAP. 14.

Regularis, non ſubditus Epiſcopo, qui intra clauſtra monaſterij degit & extra ea ita notorie deliquerit, vt populo ſcandalo ſit; Epiſcopo inſtante, à ſuo ſuperiore intra tempus ab Epiſcopo præfigendum, ſeuere puniatur, ac de punitione Epiſcopum certiorem faciat: ſin minus, à ſuo ſuperiore officio priuetur, & delinquens ab Epiſcopo puniri poſſit.

CAP. 15.

In quacumque Religione tam virorum quam mulierum, profeſſio non fiat ante decimumſextum annum expletum; nec qui minori tempore, quam per annum, poſt ſuſceptum habitum in probatione ſteterit, ad profeſſionem admittatur. Profeſſio autem antea facta, ſit nulla, nullamque inducat obligationem ad alicuius regulæ, vel religionis, vel ordinis obſeruationem, aut ad alios quoſcumque effectus.

CAP. 16.

Nulla quoque renunciatio, aut obligatio antea facta, etiam cum iuramento, vel in fauorem cuiuſcumque cauſæ piæ, valeat, niſi cum licentia Epiſcopi, ſiue eius Vicarij, fiat intra duos menſes proximos ante profeſſionem; ac nõ alias intelligatur effectum ſuum ſortiri, niſi ſecuta profeſſione: aliter vero facta, etiam ſi cum huius fauoris expreſſa renunciatione, etiam iurata, ſit irrita & nullius effectus. Finito tempore nouitiatus, Superiores, nouitios quos habiles inuenerint, ad profitendum admittant, aut è monaſterio eos eiciant. Per hæc tamen ſancta Synodus non intendit aliquid innouare, aut prohibere, quin religio Clericorum ſocietatis Ieſu, iuxta pium eorum inſtitutũ à ſancta Sede Apoſtolica approbatum, Domino & eius Eccleſiæ inſeruire poſſit. Sed neq; ante profeſſionem, excepto victu & veſtitu, nouitij vel nouitiæ illius temporis, quo in probatione eſt, quocumq; prætextu à parẽtibus, vel propinquis, aut curatoribus eius, monaſterio aliquid ex bonis eiuſdẽ tribuãtur; ne hac occaſione diſcedere nequeat, quo totam, vel maiorem partem ſubſtantiæ ſuæ monaſterium poſſideat; nec facile, ſi diſceſſerit, id recuperare poſſit: quin potius præcipit ſancta Synodus ſub anathematis pœna dantibus & recipientibus, ne hoc vllo modo fiat; & vt abeuntibus ante profeſſionem omnia reſtituãtur, quæ

ſua erant: quod vt recte fiat, Epiſcopus etiam per cenſuras Eccleſiaſticas, ſi opus fuerit, compellat.

C A P. 17.

Libertati profeſſionis Virginum Deo dicãdarum proſpiciens ſancta Synodus, ſtatuit atque decernit, vt ſi puella, quę habitum regularem ſuſcipere voluerit, maior duodecim annis ſit, nõ ante eum ſuſcipiat, nec poſtea ipſa, vel alia profeſſionem emittat, quam explorauerit Epiſcopus, vel eo abſente, vel impedito, eius Vicarius, aut aliquis eorum ſumptibus ab eis deputatus, virginis voluntatem diligenter, an coacta, an ſeducta ſit, an ſciat quid agat: & ſi voluntas eius pia ac libera cognita fuerit, habueritque conditiones requiſitas iuxta monaſterij illius, & Ordinis regulam, necnon monaſterium fuerit idoneum, libere ei profiteri liceat; cuius profeſſionis tempus ne Epiſcopus ignoret, teneatur præfecta monaſterio eum ante menſem certiorem facere: quòd ſi præfecta certiorem Epiſcopum non fecerit, quamdiu Epiſcopo videbitur, ab officio ſuſpenſa ſit.

C A P. 18.

Anathemati ſancta Synodus ſubiicit omnes, & ſingulas perſonas, cuiuſcunque qualitatis, vel conditionis fuerint, tam clericos, quam laicos, ſeculares vel regulares, atque etiam qualibet dignitate fungentes, ſi quomodocũque coegerint aliquam Virginem, vel viduam, aut aliam quamcumque mulierem inuitam, præterquam in caſibus in iure expreſſis, ad ingrediendum monaſterium, vel ſuſcipiendum habitum cuiuſcumque religionis, vel admittendam profeſſionem; quique conſilium, auxilium, vel fauorem dederint; quique ſcientes eam nõ ſponte ingredi monaſterium, aut habitum ſuſcipere, aut profeſſionem emittere, quoquomodo eidẽ actui vel præſentiam, vel cõſenſum, vel auctoritatem interpoſuerint. Simili quoque anathemati ſubiicit eos, qui ſanctam Virginum vel aliarũ mulierum voluntatem veli accipiendi, vel voti emittendi, quoquomodo ſine iuſta cauſſa impedierint. Eaq; omnia & ſingula, quæ ante profeſſionem, vel in ipſa profeſſione fieri oportet, ſeruentur non ſolũ in monaſterijs ſubiectis Epiſcopo, ſed & in alijs quibuſcumque. Ab his tamẽ excipiuntur mulieres, quæ pœnitentes aut conuertitæ appellantur; in quibus conſtitutiones earum ſeruentur.

C A P. 19.

Quicumque regularis prætendat, ſe per vim & metum ingreſſum eſſe religionem, aut etiam dicat, antè ætatem debitam profeſſum fuiſſe, aut quid ſimile; velitque habitum dimittere quacunque de cauſa, aut etiam cum habitu diſcedere ſine licentia ſuperiorum; non audiatur, niſi intra quinquennium tantùm à die profeſſionis, & tunc non aliter, niſi cauſſas, quas prætenderit, deduxerit coram ſuperiore ſuo, & Ordinario. Quòd ſi antea habitum ſpontè dimiſerit, nullatenùs ad allegandum quamcumque cauſam admittatur; ſed ad monaſteriũ redire cogatur, & tamquã apoſtata puniatur; interim vero nullo priuilegio ſuæ religionis iuuetur. Nemo etiam regularis cuiuſcumque facultates vigore transferatur ad laxiorem religionem; nec detur licentia cuiquam regulari occulte ferendi habitum ſuæ religionis.

C A P. 20.

Abbates, qui ſunt Ordinum capita, ac cæteri prędictorum Ordinum Superiores, Epiſcopis non ſubiecti, quibus eſt in alia inferiora monaſteria, prioratuſve legitima iuriſdictio, eadem illa ſibi ſubdita monaſteria & prioratus, ſuo quiſque loco atque ordine, ex officio viſitent, etiam ſi cõmendata exiſtant. Quæ cum Ordinum ſuorum capitibus ſubſint, declarat ſancta Synodus in iis, quæ alias de viſitatione monaſteriorum commendatorum definita ſunt, nõ eſſe comprehenſa: teneanturque quicumque prædictorũ Ordinum monaſterijs præſunt, prędictos viſitatores recipere, & illorum ordinationes exequi. Ipſa quoque monaſteria, quæ ſunt Ordinum capita, iuxta ſanctæ Sedis Apoſtolicæ & cuiuſque Ordinis conſtitutiones viſitentur. Et quamdiu durabũt huiuſmodi cõmendæ, Priores clauſtrales, aut in prioratibus conuentum habẽtibus Superiores, qui correctiones & ſpirituale regimen exercent, à capitulis generalibus, vel ipſorum Ordinum viſitatoribus

ſup. ſeſſ. 21 c. 8. de ref

A inſtituantur. In cæteris omnibus præfatorum Ordinum priuilegia & facultates, quæ ipſorum perſonas, & loca & iura concernunt, firma ſint & illæſa.

C A P. 21.

Cum pleraque monaſteria, etiã Abbatiæ, Prioratus, & Præpoſituræ, ex mala eorum, quibus commiſſa fuerunt, adminiſtratione, non leuia paſſa fuerint tam in ſpiritualibus, quam in temporalibus detrimenta; cupit ſancta Synodus ea ad congruam monaſticæ vitæ diſciplinam omnino reuocare. Verum adeo dura, difficiliſq; eſt præſentiũ temporum conditio, vt nec ſtatim omnibus, nec cõmune vbique, quod optaret, remedium poſſit adhiberi: vt tamẽ nihil prætermittat, vnde prædictis ſalubriter aliquando B prouideri poſſit; primum quidem confidit, Sanctiſſimum Romanum Pontificem pro ſua pietate & prudentia curaturum, quantum hæc tẽpora ferre poſſe viderit, vt iis, quæ nunc cõmendata reperiuntur, & quæ ſuos conuentus habent, regulares perſonæ, eiuſdem ordinis expreſſe profeſſæ, & quæ gregi præire & præeſſe poſſint, præficiantur. Quæ vero in poſterum vacabũt, non niſi regularibus ſpectatæ virtutis & ſanctitatis conferantur. Quo ad ea vero monaſteria, quæ capita ſunt, ac primates Ordinum, ſiue Abbatiæ, ſiue Prioratus, filiæ illorum capitum nuncupãtur; teneantur illi, qui in præſenti ea in commendam obtinent, niſi ſit eis de regulari ſucceſſore prouiſum, infra ſex C menſes religionem illorum Ordinum propriam ſolemniter profiteri, aut iis cedere: alias commẽdæ prædictæ ipſo iure vacare cenſeantur. Ne autem in prędictis omnibus & ſingulis fraus aliqua adhiberi poſſit; mãdat ſancta Synodus, vt in prouiſionibus dictorum monaſteriorum qualitas ſingulorũ nominatim exprimatur: aliterque facta prouiſio ſubreptitia eſſe cenſeatur; nullaq; ſubſequenti poſſeſſione, etiam triennali, adiuuetur.

C A P. 22.

Hæc omnia & ſingula, in ſuperioribus Decretis contẽta, obſeruari ſancta Synodus præcipit in omnibus cœnobiis ac monaſteriis, collegiis ac domibus quorumcunque monachorum, ac regularium, necnon quarumcunq; ſan- D ctimonialium virginum ac viduarum, etiam ſi illo ſub gubernio militiarum, etiã Hieroſolymitanæ, viuant, & quocumque nomine appellentur, ſub quacunque regula, vel conſtitutionibus, & ſub cuſtodia, vel gubernatione, vel quauis ſubiectione, aut annexione, vel dependentia cuiuſcumque ordinis, mendicantium, vel non medicantiũ, vel aliorum regularium monachorum, aut canonicorum quorumcumque: non obſtantibus eorum omnium & ſingulorum priuilegiis, ſub quibuſcumque formulis verborum conceptis, ac mare magnum appellatis, etiam in fundatione obtentis, necnon conſtitutionibus & regulis etiam iuratis, atque etiam conſuetudinibus, vel præſcriptionibus, etiam immemoralibus. Si qui vero regulares tam E viri, quam mulieres ſunt, qui ſub arctiori regula vel ſtatutis viuunt, excepta facultate habendi bona ſtabilia in communi, eos ab eorum inſtituto & obſeruantia ſancta Synodus amouere non intendit. Et quia ſancta Synodus deſiderat, vt omnia & ſingula ſupradicta quamprimum executioni demandentur, præcipit omnibus Epiſcopis in monaſteriis ſibi ſubiectis, & in omnibus alijs ipſis in ſuperioribus Decretis ſpecialiter commiſſis, atque omnibus Abbatibus, & Generalibus, & alijs Superioribus ordinũ ſupradictorum, vt ſtatim prædicta exequantur. Et ſi quid executioni mandatum non ſit, Epiſcoporum negligentiã Concilia prouincialia ſuppleant & coerceant; Regulariũ F vero, Capitula prouincialia & generalia; & in defectum Capitulorum generalium, Concilia prouincialia per deputationem aliquorum eiuſdem ordinis prouideãt. Hortatur etiam ſancta Synodus omnes Reges, Principes, Reſpublicas & Magiſtratus, & in virtute ſanctæ obedientiæ præcipit, vt velint prædictis Epiſcopis, Abbatibus, ac generalibus & cęteris præfectis in ſuperius contentæ reformationis executione ſuum auxilium & auctoritatem interponere, quoties fuerint requiſiti; vt ſine vllo impedimento præmiſſa recte exequantur ad laudem Dei omnipotentis.

DECRE-

DECRETVM DE REFORMATIONE.

CAPVT I.

OPtandum eſt, vt ij qui Epiſcopale miniſterium ſuſcipiunt, quæ ſuæ ſint partes agnoſcant; ac ſe non ad propria commoda, non ad diuitias aut luxum, ſed ad labores & ſollicitudines pro Dei gloria vocatos eſſe intelligant. Nec enim dubitandum eſt, & fideles reliquos ad religionem innocentiamque facilius inflammandos, ſi propoſitos ſuos viderint non ea, quæ mundi ſunt, ſed animarum ſalutem, ac cœleſtem patriam cogitantes. Hæc cum ad reſtituendam eccleſiaſticam diſciplinam præcipua eſſe ſancta Synodus animaduertat; admonet Epiſcopos omnes, vt ſecum ea ſæpe meditantes, factis etiã ipſis ac vitæ actionibus (quod eſt veluti perpetuum quoddam prædicandi genus) ſe muneri ſuo conformes oſtendant. In primis vero ita mores ſuos omnes componant, vt reliqui ab eis frugalitatis, modeſtiæ, continẽtiæ, ac quæ nos tantopere cõmendat Deo, ſanctæ humilitatis exempla petere poſſint. Quapropter exemplo Patrum noſtrorum in Concil. Carthaginienſi, nõ ſolum iubet, vt Epiſcopi modeſta ſuppellectili & menſa, ac frugali victu cõtenti ſint; verum etiam in aliquo vitæ genere, ac tota eius domo caueant, ne quid appareat, quod à ſancto hoc inſtituto ſit alienum, quodq; non ſimplicitatem, Dei zelum, ac vanitatum cõtemptum præſeferat. Omnino vero eis interdicit, ne ex redditibus eccleſię conſanguineos, familiareſve ſuos augere ſtudeãt: cum & Apoſtolorum Canones prohibeant, ne res Eccleſiaſticas, quæ Dei ſunt, conſanguineis donent, ſed ſi pauperes ſint, iis, vt pauperibus, diſtribuant; eas autem non diſtrahant, nec diſſipent illorum cauſſa; imò quam maxime poteſt eos ſancta Synodus monet, vt omnem humanum hũc erga fratres, nepotes, propinquoſq; carnis affectum, vnde multorum malorum in Eccleſia ſeminarium extat, penitus deponant. Quæ vero de Epiſcopis dicta ſunt, eadem non ſolum in quibuſcumque beneficia Eccleſiaſtica tam ſæcularia, quam regularia, obtinentibus, pro gradus ſui conditione obſeruari; ſed & ad ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardin. pertinere decernit; quorum conſilio apud ſanctiſſ. Rom. Pontificem cum vniuerſalis Eccleſię adminiſtratio nitatur, nefas videri poteſt, non iis etiam virtutum inſignibus, ac viuendi diſciplina eos fulgere, quæ merito omnium in ſe oculos conuertant.

Cõc. Carth. 4. c. 15

Canon 39 Apoſt.

CAP. 2.

Cogit temporum calamitas, & inualeſcentium hæreſum malitia, vt nihil ſit prætermittendum, quod ad populorum ædificationem, & Catholicæ fidei præſidiũ videatur poſſe pertinere. Præcipit igitur ſancta Synodus Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & omnib⁹ aliis, qui de iure vel conſuetudine in Concilio prouinciali intereſſe debent, vt in ipſa prima Synodo prouinciali, poſt finem præſentis Concilij habẽda; ea omnia & ſingula, quæ ab hac ſancta Synodo definita & ſtatuta ſunt, palam recipiant; necnon veram obediẽtiam ſummo Romano Pontifici ſpondeant & profiteantur; ſimulq; hæreſes omnes, à ſacris Canonibus & generalibus Concilijs; præſertimque ab hac eadem Synodo damnatas, publice deteſtentur & anathematizẽt. Idemque in poſterum quicumq; in Patriarchas, Primates, Archiepiſcopos, Epiſcopoſque promouẽdi, in prima Synodo prouinciali, in qua ipſi interfuerint, omnino obſeruẽt. Quòd, ſi qui ex ſupradictis omnibus (quod abſit) renuerit; Epiſcopi comprouinciales ſtatim ſummum Romanum Pontificem admonere ſub pœna diuinę indignationis teneantur; interimq; ab eiuſdem communione abſtineant. Cęteri vero omnes, ſiue in pręſenti, ſiue in futurum beneficia eccleſiaſtica habituri, & qui in Synodo dięceſana conuenire debent, idẽ, vt ſupra, in ea Synodo, quæ primo quoque tempore celebratur, faciant & obſeruent: alias ſecundum formam ſacrorum Canonum puniantur. Ad hæc omnes ij, ad quos Vniuerſitatum & Studiorum generalium cura, viſitatio & reformatio pertinet, diligenter curent, vt ab eiſdem Vniuerſitatibus Canones & decreta huius ſanctæ Synodi A integre recipiãtur; ad eorumque normam Magiſtri, Doctores, & alij in eiſdem Vniuerſitatibus ea, quæ Catholicę fidei ſunt, doceant & interpretentur, ſeque ad hoc inſtituti initio cuiuſlibet anni ſolenni iuramento obſtringant: ſed & ſi aliqua alia in prædictis Vniuerſitatibus correctione & reformatione digna fuerint, ab eiſdem ad quos ſpectat, pro religionis & diſciplinæ Eccleſiaſticæ augmento emẽdentur & ſtatuantur. Quæ vero Vniuerſitates immediate ſummi Romani Pontificis protectioni & viſitationi ſunt ſubiectæ; has ſua Beatitudo per eius delegatos; eadẽ, qua ſupra, ratione, & prout ei vtilius viſum fuerit, ſalubriter viſitari & reformari curabit.

CAP. 3.

B Quamuis excõmunicationis gladius neruus ſit Eccleſiaſticæ diſciplinæ, & ad continendos in officio populos valde ſalutaris; ſobrie tamen magnaque circumſpectione exercendus eſt; cum experiẽtia doceat ſi temere, aut leuibus ex rebus incutiatur, magis cõtemni, quam formidari; & perniciem potius parere, quam ſalutẽ. Quapropter excommunicationes illę quę monitionibus pręmiſſis, ad finem reuelationis, vt aiunt, aut pro deperditis, ſeu ſubtractis rebus ferri ſolẽt, à nemine prorſus, præterquam ab Epiſcopo decernantur; & tunc non alias, quã ex re non vulgari, cauſſaq; diligenter, ac magna maturitate per Epiſcopum examinata, quæ eius animum moueat; nec ad eas cõ C cedendas cuiuſuis ſæcularis, etiam Magiſtratus auctoritate adducatur, ſed totum hoc in eius arbitrio, & conſciẽtia ſit poſitum; quando ipſe pro re loco, perſona, aut tempore eas decernendas eſſe iudicauerit. In cauſis vero iudicialibus mandatur omnibus iudicibus Eccleſiaſticis, cuiuſcunque dignitatis exiſtant, vt quandocunque executio realis, vel perſonalis in qualibet parte iudicij propria auctoritatate ab ipſis fieri poterit abſtineant ſe tam in procedendo, quam definiendo à cẽſuris eccleſiaſticis, ſeu interdicto: ſed liceat eis, ſi expedire videbitur, in cauſis ciuilibus, ad forum eccleſiaſticum quomodolibet pertinentibus, contra quoſcunque, etiam laicos, per multas pecuniarias, quæ locis pijs, ibi exiſtentibus, eo ipſo quòd exa D ctæ fuerint, aſſignẽtur, ſeu per captionem pignorum, perſonarumque diſtrictionem, per ſuos proprios, aut alienos executores faciendam, ſiue etiam per priuationem beneficiorũ, aliaq; iuris remedia procedere, & cauſſas definire. Quòd ſi executio realis, vel perſonalis aduerſus reos hac ratione fieri non poterit, ſitque erga iudicem contumacia; tunc eos etiam anathematis mucrone arbitrio ſuo, præter alias pœnas ferire poterit. In cauſis quoque criminalibus vbi executio realis, vel perſonalis, vt ſupra, fieri poterit; erit à cenſuris abſtinendum: ſed ſi dictæ executioni facile locus eſſe non poſſit, licebit iudici hoc ſpirituali gladio in delinquẽtes vti, ſi tamen delicti qualitas, præcedẽte bina ſaltem monitione, etiam per edictum, id po E ſtulet. Nefas autem ſit ſæculari cuilibet Magiſtratui prohibere eccleſiaſtico iudici, ne quem excommunicet; aut mandare, vt latam excõmunicationem reuocet; ſub prætextu, quòd contenta in præſenti decreto nõn ſint obſeruata; cum non ad ſæculares, ſed ad eccleſiaſticos hæc cognitio pertineat. Excommunicatus vero quicũque, ſi poſt legitimas monitiones non reſipuerit, non ſolum ad ſacramenta, & communionem fidelium, ac familiaritatem nõ recipiatur; ſed ſi obdurato animo cenſuris annexus, in illis per annum inſorduerit, etiam contra eum, tanquam de hæreſi ſuſpectum, procedi poſſit.

CAP. 4.

F Contingit ſępe in quibuſdam eccleſijs, vel tam magnũ Miſſarum celebrandarum numerum ex variis defunctorum relictis impoſitum eſſe, vt illis pro ſingulis diebus, à teſtatoribus pręſcriptis, nequeat ſatisfieri vel eleẽmoſynã huiuſmodi pro illis celebrandis adeo tenuem eſſe, vt non facile inueniatur, qui velit huic ſe muneri ſubiicere, vnde depereunt piæ teſtantium voluntates & eorũ cõſcientias, ad quos prędicta ſpectant, onerandi occaſio datur: ſancta Synodus, cupiens hæc ad pios vſus relicta, quo plenius & vtilius poteſt, impleri; facultatem dat Epiſcopis; vt in Synodo dięceſana, itemq; Abbatib⁹ & Generalibus ordinũ, vt in ſuis Capitulis generalibus, re diligenter perſpecta,

poſſint pro ſua conſcientia in prædictis eccleſiis, quas hac A proviſione indigere cognouerint, ſtatuere circa hæc, quicquid magis ad Dei honorem & cultum, atq; eccleſiarum vtilitatem viderint expedire; ita tamen, vt eorum ſemper defunctorũ commemoratio fiat, qui pro ſuarum animarũ ſalute legata ea ad pios vſus reliquerint.

C A P. 5.

Ratio poſtulat, vt illis, quæ bene conſtituta ſunt contrariis ordinationibus non detrahatur: quando igitur ex beneficiorum quorumcũque erectione, ſeu fundatione, aut aliis conſtitutionibus, qualitates aliquæ requiruntur, ſeu certa illis onera ſunt iniuncta, in beneficiorũ collatione, ſeu in quacumq; alia diſpoſitione eis non derogetur. Idem in præbẽdis Theologalibus, Magiſtralibus, Doctoralibus, aut Preſbyteralibus, Diaconalibus, ac Subdiaconalibus, quandocunque ita cõſtituta fuerint, obſeruetur, vt eorũ qualitatibus, vel ordinibus nihil in vlla proviſiõe detrahatur: & aliter facta proviſio, ſubreptitia cenſeatur. B

C A P. 6.

Statuit ſancta Synodus, vt in omnibus eccleſiis cathedralibus & collegiatis Decretum ſub fęl. recor. Paulo III. quod incipit, Capitula cathedralium, obſeruetur non ſolum quando Epiſcopus viſitauerit, ſed & quoties ex officio, vel ad petitionem alicuius cõtra aliquem ex contentis in dicto decreto procedat; ita tamen, vt cum extra viſitationem proceſſerit, infraſcripta omnia locum habeant: videlicet vt Capitulũ initio cuiuſlibet anni eligat ex Capitulo duos, de quorum cõſilio, & aſſenſu Epiſcopus, vel eius Vicarius tam in formando proceſſum, quam in cæteris omnibus actibus vſque ad finem cauſæ incluſiue, corã Notario tamen ipſius Epiſcopi, & in eius domo, aut conſueto tribunali procedere teneatur. Vnum autem tantum ſit vtriuſque votum, poſſitque alter Epiſcopo accedere, quod ſi ambo ab Epiſcopo diſcordes in aliquo actu, ſeu interlocutoria vel definitiua ſentẽtia fuerint; tũc intra ſex dierum ſpatium cum Epiſcopo tertium eligant: & ſi in electione tertij etiam diſcordent, ad viciniorem Epiſcopum electio deuoluatur; & iuxta eam partẽ, cum qua tertius conuenerit articulus, in quo erat diſcordia, terminetur: alias proceſſus, & inde ſecuta, nulla ſint, nulloſque producant iuris effectus. In criminibus tamen ex incontinentia prouenientibus, de qua in decreto de concubinariis, & in atrocioribus delictis, depoſitionem aut degradationem requirẽtibus, vbi de fuga timetur, ne iudicium eludatur, & ideo opus ſit perſonali detentione poſſit initio ſolus Epiſcopus ad ſummariam informationem, & neceſſariam detentionem procedere, ſeruato tamen in reliquis ordine præmiſſo. In omnibus autem caſibus ea ratio habeatur, vt iuxta qualitatem delicti ac perſonarum, delinquentes ipſi in loco decenti cuſtodiantur. Epiſcopis præterea vbique is honos tribuatur, qui eorum dignitati par eſt; eiſque in Choro & in capitulo, in proceſſionibus, & aliis actibus publicis ſit prima ſedes & locus, quem ipſi elegerint, & præcipua omnium rerum agendarum auctoritas. Qui ſi aliquid Canonicis ad deliberandum proponant, nec de re ad ſuum, vel ſuorum commodum ſpectãte agatur; Epiſcopi ipſi Capitulum conuocent, vota exquirant, & iuxta ea concludant. Abſente vero Epiſcopo omnino hoc ab iis de Capitulo, ad quos hoc de iure vel conſuetudine ſpectat, perficiantur; nec ad id Vicarius Epiſcopi admittatur. Cæteris autem in rebus Capituli iuriſdictio & poteſtas, ſi qua eis competit, & bonorum adminiſtratio ſalua & intacta omnino relinquantur. Qui vero nõ obtinẽt dignitates, nec ſunt de Capitulo, ij omnes in cauſis Eccleſiaſticis Epiſcopo ſubijciantur: non obſtantibus quo ad ſupradicta, priuilegiis, etiam ex fundatione competentibus, necnon conſuetudinibus etiam immemorabilibus, ſententiis, iuramentis, concordiis, quæ tantum ſuos obligent auctores: ſaluis tamen in omnibus priuilegiis, quæ Vniuerſitatibus ſtudiorum generalium, ſeu earũ perſonis ſunt conceſſa. Hæc autem omnia & ſingula in iis Eccleſiis locum non habeant, in quibus Epiſcopi, aut eorum Vicarij ex conſtitutionibus, vel priuilegiis, aut conſuetudinibus, ſiue concordiis, ſeu quocunq; alio iure maiorem habent poteſtatem, auctoritatem, ac iuriſdictionẽ,

sup. seſſ. 6. de ref. c. 4

ſup ſeſſ. 24 c. 8. de ref.

C

D

E

F

quam præſenti decreto ſit comprehenſum, quibus ſancta Synodus derogare non intendit.

C A P. 7.

Cum in beneficiis eccleſiaſticis ea quę hereditariæ ſucceſſionis imaginem referunt, ſacris conſtitutionibus ſint odioſa, & Patrum decretis contraria; nemini in poſterum acceſſus, aut regreſſus, etiam de conſenſu, ad beneficium Eccleſiaſticum cuiuſcunque qualitatis concedatur; nec hactenus conceſſi ſuſpendantur, extendantur, aut transferantur. Hocque decretum in quibuſcunque beneficiis eccleſiaſticis, ac etiam cathedralibus Eccleſiis, ac in quibuſcunque perſonis, etiam Cardinalatus honore fulgentibus locum habeat. In coadiutoriis quoque cum futura ſucceſſione idẽ poſthac obſeruetur, vt nemini in quibuſcumque beneficiis eccleſiaſticis permittantur. Quod ſi quando Eccleſiæ Cathedralis, aut monaſterij vrgens neceſſitas, aut euidens vtilitas poſtulet Prælato dari coadiutorem, is nõ alias cum futura ſucceſſione detur, quam hęc cauſa prius diligenter à ſanctiſſimo Romano Pontifice ſit cognita, & qualitates omnes in illo cõcurrere certum ſit, quæ à iure & decretis huius ſanctæ Synodi in Epiſcopis & Prælatis requiruntur; alias conceſſiones ſuper his factæ, ſubreptitiæ eſſe cenſeantur.

ſup ſeſſ 7. c 1. & 3 & ſeſſ 21. c a. de refor.

C A P. 8.

Admonet ſancta Synodus quoſcunq; eccleſiaſtica beneficia, ſæcularia, ſeu regularia obtinentes, vt hoſpitalitatis officium, à ſanctis Patribus frequẽter commendatum, quantum per eorũ prouentus, licebit, prompte, benigneque exercere aſſueſcant; memores, eos qui hoſpitalitatem amant, Chriſtum in hoſpitibus recipere. Illis vero, qui hoſpitalia vulgo nuncupata, ſeu alia pia loca, ad peregrinorum, infirmorum, ſenum, pauperumve vſum præcipue inſtituta, in commendam adminiſtrationem, aut quemcunque titulum, aut etiam Eccleſiis ſuis vnita, obtinent, vel ſi Eccleſiæ Parochiales, hoſpitalibus forte vnitæ, aut hoſpitalia erectæ, earumque Patronis in adminiſtrationẽ conceſſæ ſint; præcipit omnino, vt impoſitum illis onus, officiumve adminiſtrent, atque hoſpitalitatem, quam debent, ex fructibus ad id deputatis, actu exerceant, iuxta conſtitutionem Concilij Viennenſis alias in hac eadem Synodo ſub fœl. recor. Paulo III. innouatam, quæ incipit, Quia contingit. Quòd ſi hoſpitalia hæc ad certum peregrinorum, aut infirmorum, aut aliarum perſonarum genus ſuſcipiendum fuerint inſtituta; nec in loco, vbi ſunt dicta hoſpitalia, ſimiles perſonæ, aut perpaucæ reperiantur; mandat adhuc, vt fructus illorum in aliũ pium vſum, qui eorum inſtitutioni proximior ſit, ac pro loco & tempore vtilior, conuertantur, prout Ordinario cum duobus de capitulo, qui rerum vſu peritiores ſint, per ipſum deligendis, magis expedire viſum fuerit: niſi aliter forte, etiam in hunc euentum, in eorum fundatione, aut inſtitutione fuerit expreſſum: quo caſu, quod ordinatum fuit, obſeruari curet Epiſcopus: aut, ſi id nõ poſſit, ipſe, prout ſupra, vtiliter prouideat. Itaque ſi prædicti omnes & ſinguli, cuiuſcumque Ordinis, & Religionis, & dignitatis, etiã ſi laici fuerint, qui adminiſtrationem hoſpitalium habent, non tamen Regularibus ſubiecti, vbi viget regularis obſeruãtia, ab ordinario moniti, hoſpitalitatis munus, adhibitis omnibus, ad quæ teneantur, neceſſariis, re ipſa obire ceſſarint; non ſolum per Eccleſiaſticas cenſuras, & alia iuris remedia ad id compelli poſſint; ſed etiam hoſpitalis ipſius adminiſtratione, curave perpetuo priuari poſſint; aliique eorum loco ab iis, ad quos ſpectabit, ſubſtituãtur. Et prædicti nihilominus etiam ad fructuum reſtitutionem, quos contra ipſorum hoſpitalium inſtitutionem perceperunt, quæ nulla eis remiſſione aut compoſitione indulgeatur, in foro conſcientiæ teneantur: nec adminiſtratio, ſeu gubernatio huiuſmodi locorum vni & eidem perſonæ vltra triennium deinceps committatur; niſi aliter in fundatione cautum reperiatur: non obſtante, quo ad omnia ſupradicta, quacumque vnione, exemptione, & conſuetudine in contrarium, etiam immemorabili, ſeu priuilegiis, aut indultis quibuſcumque.

Cle. quia contingit. de relig. dom. ſup ſeſſ. 7. c. vlt. & ſeſſ. 21. c. 9. de refor.

C A P. 9.

Sicut legitima patronatuũ iura tollere, piaſq; fidelium volun-

voluntates in eorum inſtitutione violare æquum non eſt; ſic etiam, vt hoc colore beneficia Eccleſiaſtica in ſeruitutem, quod à multis imprudenter fit, redigantur, non eſt permittendum. Vt igitur debita in omnibus ratio obſeruetur, decernit ſancta Synodus, vt titulus iuriſpatronatus ſit ex fundatione, vel dotatione; qui ex authentico documento, & alijs iure requiſitis oſtẽdatur; ſiue etiam ex multiplicatis præſentationibus per antiquiſſimum temporis curſum, qui hominum memoriam excedat, aliaſve ſecũdum Iuris diſpoſitionem. In ijs vero perſonis, ſeu communitatibus, vel Vniuerſitatibus, in quibus ad ius plerũque ex vſurpatione potius quæſitum præſumi ſolet, plenior & exactior probatio ad docendum verum titulum requiratur; nec immemorabilis temporis probatio aliter eis ſuffragetur, quam ſi, præter reliqua ad eam neceſſaria, præſentationes etiam continuatæ, non minori ſaltem quam quinquaginta annorum ſpatio, quæ omnes effectum ſortitæ ſint, authenticis ſcripturis probentur. Reliqui patronatus omnes in beneficijs tam ſecularibus, quã regularibus, ſeu parochialibus, vel Dignitatibus, aut quibuſcunque alijs beneficijs in Cathedrali, vel collegiata Eccleſia; ſeu facultates, & priuilegia conceſſa tam in vim patronatus, quam alio quocumque iure, nominandi, eligendi, præſentandi ad ea, cum vacant (exceptis patronatibus ſuper Cathedralibus Eccleſijs competentibus; & exceptis alijs, quæ ad Imperatorem, & Reges, ſeu Regna poſſidentes, aliosque ſublimes ac ſupremos Principes, iura Imperij in dominijs ſuis habentes, pertinent, & quæ in fauorem ſtudiorum generalium conceſſa ſunt) in totum prorſus abrogata & irrita, cum quaſi poſſeſſione inde ſecuta, intelligantur: Beneficiaque huiuſmodi, tanquam libera, à ſuis collatoribus conferantur; ac prouiſiones huiuſmodi plenum effectum conſequantur. Ad hæc liceat Epiſcopo præſentatos à patronis, ſi idonei non fuerint, repellere. Quòd ſi ad inferiores inſtitutio pertineat, ab Epiſcopo tamẽ, iuxta alias ſtatuta ab hac ſancta Synodo, examinentur: alioquin inſtitutio ab inferioribus facta, irrita ſit & inanis. Patroni autem beneficiorum, cuiuſcunq; ordinis & dignitatis, etiamſi Communitates; Vniuerſitates, Collegia quæcũque clericorum, vel laicorum exiſtat, in perceptione fructuum, prouẽtuum, obuentionũ quorumcumque beneficiorum, etiam ſi vere de iurepatronatus ipſorũ ex fundatione & dotatione eſſent, nullatenus, nullave cauſſa, vel occaſione ſe ingerant; ſed illos libere rectori, ſeu beneficiato, non obſtante etiã quacunq; conſuetudine, diſtribuẽdos dimittant. Nec dictum iuſpatronatus, venditionis alio quocunque titulo in alios contra canonicas ſanctiones transferre præſumant: ſi ſecus fecerint, excommunicationis & interdicti pęnis ſubijciantur; & dicto iurepatronatus ipſo iure priuati exiſtant.

ſup. ſeſſ. 7 c. 13. & ſeſ. 14. c. 18. de reform.

Inſuper acceſſiones per viam vnionis factæ de beneficijs liberis ad Eccleſias iuriſpatronatui, etiam laicorum, ſubiectas, tam parochiales, quam ad alia quæcunque beneficia, etiam ſimplicia, ſeu dignitates, vel hoſpitalia, ita vt prædicta beneficia libera eiuſdem naturæ cum ijs, quibus cum vniuntur, efficiantur, atque ſub iurepatronatus conſtituantur; hæ ſi nondum plenarium ſortitæ ſunt effectum, vel deinceps ad cuiuſuis inſtantiam fient, quacumque auctoritate, etiam Apoſtolica, conceſſa fuerint, ſimul cum vnionibus ipſis per ſubreptionẽ obtentæ intelligantur: non obſtante quacumque in ijs verborum forma, ſeu derogatione, quæ habeatur pro expreſſa; nec executioni amplius demandẽtur: ſed beneficia ipſa vnita, cum vacauerint, libere, vt antea, conferantur. Quæ vero à quadraginta annis citra factæ, effectum & plenam incorporationem ſunt conſecutæ; hæ nihilominus ab Ordinarijs, tamquam à Sede Apoſtolica delegatis, reuideantur & examinentur; ac quę per ſubreptionem, vel obreptionem obtẽtæ fuerint, ſimul cum vnionibus irritæ declarentur, ac beneficia ipſa ſeparentur, & alijs conferãtur. Similiter quoq; patronatus quicunq; in Eccleſijs, & quibuſcunq; alijs beneficijs, etiam dignitatibus, antea liberis; acquiſiti à quadraginta annis citra, & in futurum acquirẽdi, ſeu ex argumento dotis, ſeu ex noua cõſtructione, vel alia ſimili cauſa, etiam auctoritate Sedis Apoſtolicæ, ab ijſdem Ordinarijs, vti delegatis, vt ſupra, qui nullius in his facultatibus aut priuilegijs impediantur diligenter cognoſcantur & quos non repererint ob maxime euidentem Eccleſiæ, vel beneficij, ſeu dignitatis neceſſitatem legitimè conſtitutos eſſe, in totum reuocent; atque beneficia huiuſmodi ſine damno illa poſſidẽtium, &, reſtituto patronis eo quod ab eis idcirco datum eſt, in priſtinum libertatis ſtatum reducant; non obſtantibus priuilegijs, conſtitutionibus, & cõſuetudinibus, etiam immemorabilibus.

CAP. 10.

Quoniam ob malitioſam petentium ſuggeſtionem, & quandoque ob locorum longinquitatem, perſonarum notitia, quibus cauſſæ mandantur, vſqueadeo haberi non poteſt, hincque interdum iudicibus non vndequaq; idoneis cauſſæ in partibus delegantur: ſtatuit ſancta Synodus in ſingulis Concilijs Prouincialibus, aut Diœceſanis, aliquot perſonas, quæ qualitates habeant iuxta conſtitutionem Bonifacij Octaui, quæ incipit, Statutum: & alioquin ad id aptas deſignari, vt præter Ordinarios locorum, ijs etiam poſthac cauſſæ eccleſiaſticæ, ac ſpirituales, & ad forũ eccleſiaſticum pertinentes, in partibus delegandæ committantur. Et, ſi aliquem interim ex deſignatis, mori contigerit, ſubſtituat Ordinarius loci cum conſilio Capituli alium in eius locum; vſque ad futuram Prouincialem aut Diœceſanam Synodum: ita vt habeat quæque Diœceſis quatuor ſaltem, aut etiam plures probatas perſonas, ac vt ſupra qualificatas, quibus huiuſmodi cauſſæ à quolibet Legato, vel Nuntio, atque etiam à Sede Apoſtolica committãtur: alioquin poſt deſignationem factam, quam ſtatim Epiſcopi ad ſummum Pontificem tranſmittant, delegationes quæcunque aliorum Iudicum alijs quam his factæ, ſubreptitiæ cenſeantur. Admonet deinde ſancta Synodus tam ordinarios, quam alios quoſcumq; iudices, vt terminandis cauſis, quanta fieri poterit breuitate ſtudeãt; ac litigatorum artibus, ſeu in litis conteſtatione, ſeu alia parte iudicij differenda, modis omnibus, aut termini pręfixione, aut competenti alia ratione occurrant.

c. ſtatutũ. de reſcr. in 6

CAP. 11.

Magnam Eccleſijs perniciem afferre ſolet, cum earum bona, repræſentata pecunia, in ſucceſſorum pręiudicium alijs locantur. Omnes igitur hę locationes, ſi anticipatis ſolutionibus fient, nullatenus in præiudicium ſucceſſorum validæ intelligantur, quocunque indulto aut priuilegio non obſtante; nec huiuſmodi locationes in Romana Curia, vel extra eam confirmentur. Non liceat etiam Iuriſdictiones Eccleſiaſticas, ſeu facultates nominandi, aut deputandi Vicarios in ſpiritualibus locare; nec conductoribus per ſe, aut alios ea exercere; aliterque conceſſiones, etiam à Sede Apoſtolica factæ, ſubreptitiæ cenſeãtur. Locationes vero rerum Eccleſiaſticarum, etiam auctoritate Apoſtolica confirmatas, ſancta Synodus irritas decernit, quas à triginta annis citra, ad longũ tempus, ſeu vt in nonnullis partibus, ad vigintinouem, ſeu bis vigintinouẽ annos vocant, factas; Synodus prouincialis, vel deputandi ab ea, in damnum Eccleſiæ, & contra Canonicas ſanctiones contractas fuiſſe iudicabunt.

CAP. 12.

Non ſunt ferendi, qui varijs artibus decimas Eccleſijs obuenientes ſubtrahere moliuntur; aut qui ab alijs ſoluẽdas temere occupant, & in rem ſuam vertunt: cum decimarum ſolutio debita ſit Deo, & qui eas dare noluerint, dantes impediunt, res alienas inuadunt. Præcipit igitur ſancta Synodus omnibus cuiuſcumque gradus & conditionis ſint, ad quos decimarum ſolutio ſpectat, vt eas, ad quas de iure tenẽtur, in poſterum cathedrali, aut quibuſcunque alijs Eccleſiis, vel perſonis, quibus legitime debentur, integre perſoluant. Qui vero eas aut ſubtrahunt, aut impediunt, excommunicentur; nec ab hoc crimine, niſi plena reſtitutione ſecuta, abſoluantur. Hortatur deinde omnes & ſingulos, pro Chriſtiana charitate, debitoque erga paſtores ſuos munere, vt de bonis ſibi à Deo collatis, Epiſcopis & Parochis, qui tenuioribus præſunt Eccleſiis, large ſubuenire ad Dei laudem, atque Paſtorũ ſuorum, qui pro eis inuigilant, dignitatem tuendam, non grauentur.

CAP.

Digitized by Google

CAP. 13.

Decernit ſancta Synodus, vt quibuſcunq; in locis, iam ante annos quadraginta, Quarta, quæ funeralium dicitur, Cathedrali, aut parochiali eccleſiæ ſoluta eſſet perſolui, ac poſtea fuerit ex quocunque priuilegio alijs monaſteriis, hoſpitalibus, aut quibuſcunque locis pijs conceſſa, eadem poſthac integro iure, & eadem portione, quæ antea ſolebat, Cathedrali, ſeu Parochiali Eccleſiæ perſoluatur; non obſtantibus conceſſionibus, gratijs, priuilegiis, etiam mari Magno nũcupatis, aut alijs quibuſcũque.

CAP. 14.

Quam turpe, ac Clericorum nomine, qui ſe diuino cultui addixerunt, ſit indignum, in impudicitiæ ſordibus, immundoque concubinatu verſari, ſatis res ipſa, communi fidelium omnium offenſione, ſummoque clericalis militiæ dedecore teſtatur. Vt igitur ad eam, quam decet, continentiam, ac vitæ integritatem miniſtri Eccleſiæ reuocẽtur; populuſque hinc eos magis diſcat reuereri, quo illos vita honeſtiores cognouerit; prohibet ſancta Synod° quibuſcunque clericis, ne concubinas, aut alias mulieres, de quibus poſſit haberi ſuſpicio, in domo, vel extra detinere, aut cum iis vllam conſuetudinem habere audeant: alioquin pœnis, à ſacris Canonibus, vel ſtatutis eccleſiarum impoſitis puniantur. Quòd ſi à ſuperioribus moniti, ab iis ſe non abſtinuerint; tertia parte fructuum, obuentionum, ac prouentuum beneficiorum ſuorum quorumcumque, & penſionum ipſo facto ſint priuati; quæ fabricæ Eccleſiæ, aut alteri pio loco, arbitrio Epiſcopi applicentur. Si vero in delicto eodem cum eadem, vel alia fœmina perſeuerantes, ſecundæ monitioni adhuc non paruerint; non tantum fructus omnes, ac prouentus ſuorum beneficiorum, & pẽſiones eo ipſo amittant, qui prædictis locis applicentur; ſed etiam a beneficiorum ipſorum adminiſtratione, quoad Ordinarius, etiam vti Sedis Apoſtolicæ delegatus, arbitrabitur, ſuſpendantur: &, ſi ita ſuſpenſi, nihilominus eas non expellant, aut cum iis etiam verſentur; tunc beneficijs, portionibus, ac officijs, & penſionibus quibuſcumque Eccleſiaſticis perpetuo priuentur, atque inhabiles ac indigni quibuſcumque honoribus dignitatibus, beneficijs, ac officijs in poſterum reddantur; donec poſt manifeſtam vitæ emendationem ab eorum ſuperioribus cum ijs ex cauſa viſum fuerit diſpenſandum. Sed ſi, poſtquam eas ſemel dimiſerint, intermiſſum conſortium, repetere, aut alias huiuſmodi ſcandaloſas mulieres ſibi adiungere auſi fuerint; præter prædictas pœnas, excommunicationis gladio plectantur. Nec quæuis appellatio, aut exemptio prædictam executionem impediat, aut ſuſpendat: ſupradictorumque omnium cognitio non ad Archidiaconos, nec Decanos, aut alios inferiores, ſed ad Epiſcopos ipſos pertineat, qui ſine ſtrepitu & figura iudicij, & ſola facti veritate inſpecta, procedere poſſint. Clerici vero beneficia Eccleſiaſtica, aut penſiones non habentes, iuxta delicti & contumaciæ perſeuerantiam & qualitatem, ab ipſo Epiſcopo carceris pœna, ſuſpenſione ab Ordine, ac inhabilitate ad beneficia obtinẽda, alijſve modis iuxta ſacros Canones puniantur. Epiſcopi quoque (quod abſit) ſi ab huiuſmodi crimine non abſtinuerint, & à Synodo Prouinciali admoniti, ſe non emendauerint, ipſo facto ſint ſuſpenſi: &, ſi perſeuerent, etiam ad Sanctiſſimum Romanum Pontificem ab eadem Synodo deferantur; qui pro qualitate culpæ, etiam per priuationem, ſi opus erit, in eos animaduertat.

CAP. 15.

Vt paternæ incontinentiæ memoria à locis Deo conſecratis, quos maxime puritas ſanctitaſque decet, lõgiſſimè arceatur; non liceat filijs clericorum, qui non ex legitimo nati ſunt matrimonio, in Eccleſijs, vbi eorum patres beneficium aliquod Eccleſiaſticum habent, aut habuerunt, quodcũque, etiam diſſimile, beneficium obtinere; nec in dictis Eccleſijs quoquo modo miniſtrare, nec penſiones ſuper fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel alias obtinuerũt, habere. Quòd ſi in præſenti pater & filius in eadẽ Eccleſia beneficia obtinere reperiãtur: cogatur filius ſuũ beneficiũ reſignare, aut cũ alio permutare extra Eccleſiã intra triũ menſium ſpatiũ; alias ipſo iure

A eo priuatus exiſtat; & ſuper ijs quæcũque diſpoſitio facta reperta cenſeatur. Ad hæc, reciprocæ reſignationes, quæ poſthac a parentibus clericis in fauorem filiorum fient, vt alter alterius beneficium conſequatur, in fraudem huius decreti, & Canonicarum ſanctionum factæ omnino cenſeantur: nec collationes ſecutæ, vigore huiuſmodi reſignationum, ſeu aliarum quarumcunque, quæ in fraudem factæ fuerint, ipſis Clericorum filijs ſuffragentur.

CAP. 16.

Statuit ſancta Synodus, vt Eccleſiaſtica beneficia ſæcularia, quocunque nomine appellentur, quæ curam animarum ex primæua corũ inſtitutione, aut aliter quomodocunque retinent, illa deinceps in ſimplex beneficium, B etiam aſſignata Vicario perpetuo congrua portione, non conuertantur: non obſtantibus quibuſcũque gratijs, quæ ſuum plenarium effectum non ſunt conſecutæ. In ijs vero, in quibus contra earum inſtitutionem, ſeu fundationem, cura animarum in Vicarium perpetuum tranſlata eſt, etiamſi in hoc ſtatu ab immemorabili tempore reperiantur, ſi congrua portio fructuum Vicario eccleſiæ, quocunque nomine is appelletur, non fuerit aſſignata, ea quamprimum, & ad minus intra annum à fine præſentis Concilij, arbitrio Ordinarij, iuxta formam decreti ſub fel. rec. Paulo III. aſſignetur. Quòd ſi id commode fieri non poſſit, aut intra dictum terminum factum non erit; cum primum C per ceſſum, vel deceſſum Vicarij, ſeu Rectoris, aut quomodolibet alterum eorum vacauerit; beneficium curam animarum recipiat, ac Vicariæ nomen ceſſet, & in antiquum ſtatum reſtituatur.

CAP. 17.

Non poteſt ſancta Synodus non grauiter dolere, audiẽs Epiſcopos aliquos, ſui ſtatus oblitos, Pontificiam dignitatem non leuiter dehoneſtare: qui cum Regum miniſtris, Regulis, & Baronibus in Eccleſia, & extra, indecenti quadam demiſſione ſe gerũt, & veluti inferiores miniſtri altaris, nimis indigne non ſolum loco cedunt, ſed etiam perſonaliter illis inſeruiunt. Quare hæc & ſimilia deteſtãs ſancta Synodus, ſacros Canones omnes, Conciliaque generalia, D atque alias Apoſtolicas ſanctiones ad dignitatis Epiſcopalis decorem & grauitatem pertinentes renouando, præcipit, vt ab huiuſmodi in poſterum Epiſcopi ſe abſtineant: mandans eiſdem, vt tam in Eccleſia, quam foris ſuum gradum & ordinem præ oculis habentes, vbique ſe patres & paſtores eſſe meminerint: reliquis vero tã Principibus, quã cæteris omnibus, vt eos paterno honore ac debita reuerentia proſequantur.

CAP. 18.

Sicuti publice expedit legis vinculum quandoque relaxare, vt plenius euenientibus caſibus & neceſſitatibus pro communi vtilitate ſatisfiat: ſic frequentius legem ſoluere, E exemploque potius, quam certo perſonarum rerumque delectu petentibus indulgere, nil aliud eſt, quam vnicuique ad leges tranſgrediendas aditum aperire. Quapropter ſciant vniuerſi ſacratiſſimos Canones exacte ab omnibus, &, quoad eius fieri poterit, indiſtincte obſeruãdos. Quòd ſi vrgens iuſtaque ratio, & maior quandoque vtilitas poſtulauerit, cum aliquibus diſpenſandũ eſſe; id, cauſa cognita, ac ſumma maturitate, atque gratis, a quibuſcunque, ad quos diſpenſatio pertinebit, erit præſtandum, aliterque facta diſpenſatio, ſubreptitia cenſeatur.

CAP. 19.

Deteſtabilis duellorum vſus, fabricante diabolo intro- F ductus, vt cruẽta corporum morte, animarum etiam perniciem lucretur, ex Chriſtiano orbe penitus exterminetur: Imperator, Reges, Duces, Principes, Marchiones, Comites, & quocunque alio nomine Domini temporales, qui locum ad monomachiam in terris ſuis inter Chriſtianos conceſſerint, eo ipſo ſint excommunicati, ac iuriſdictione & dominio ciuitatis, caſtri, aut loci, in quo vel apud quem duellum fieri permiſerint, quod ab Eccleſia obtinent, priuati intelligantur; &, ſi feudalia ſint, directis Dominis ſtatim acquirantur. Qui vero pugnam commiſerint, & qui eorum Patrini vocantur, excommunicationis, ac omnium bonorum ſuorum proſcriptionis, ac per-

per-

petuæ infamiæ pœnam incurrant: & vt homicidæ, iuxta ſacros Canones, puniri debeant: &, ſi in ipſo conflictu deceſſerint, perpetuo careant Eccleſiaſtica ſepultura. Illi etiam, qui conſilium in cauſa duelli tam in iure, quam facto dederint; aut alia quacumque ratione, ad id quemquam ſuaſerint; necnon ſpectatores; excõmunicationis, ac perpetuæ maledictionis vinculo teneantur: non obſtante quocumque priuilegio, ſeu praua conſuetudine, etiam immemorabili.

C A P. 20.

Cupiens ſancta Synodus Eccleſiaſticam diſciplinam in Chriſtiano populo nõ ſolum reſtitui, ſed etiam perpetuo ſartam rectam à quibuſcumque impedimentis conſeruari; præter ea, quæ de Eccleſiaſticis perſonis conſtituit, ſæculares quoque Principes officij ſui admonendos eſſe cenſuit; cõfidens, eos, vt Catholicos, quos Deus ſanctæ fidei, Eccleſiæq́; protectores eſſe voluit, ius ſuum Eccleſiæ reſtitui non tantum eſſe conceſſuros, ſed etiam ſubditos ſuos omnes ad debitam erga clerum, parochos, & ſuperiores ordines reuerentiam reuocaturos; nec permiſſuros, vt officiales, aut inferiores magiſtratus, Eccleſiæ, & perſonarum Eccleſiaſticarum immunitatem, Dei ordinatione & canonicis ſanctionibus cõſtitutam, aliquo cupiditatis ſtudio, ſeu incõſideratione aliqua violent; ſed vna cum ipſis Principibus debitam ſacris ſummorum Pontificum, & Conciliorum conſtitutionibus obſeruãtiam præſtent. Decernit itaque & præcipit, ſacros Canones, & Cõcilia generalia omnia, necnon Apoſtolicas ſanctiones, in fauorem eccleſiaſticarum perſonarũ, libertatis Eccleſiaſticæ, & contra eius violatores editas, quæ omnia præſenti etiam decreto innouat, exacte ab omnibus obſeruari debere. Præterea q; admonet Imperatorẽ, Reges, Reſpublicas, Principes, & omnes & ſingulos cuiuſcunq; ſtatus & dignitatis extiterint, vt quo largius bonis tẽporalibus, atq; in alios poteſtate ſunt ornati, eo ſanctius, quæ eccleſiaſtici iuris ſunt, tanquam Dei præcipua, eiuſq; patrocinio tecta, venerentur, nec ab vllis Baronibus, Domicellis, Rectoribus, alijſve dominis temporalibus, ſeu Magiſtratibus, maximeq; miniſtris ipſorum Principum, lędi patiãtur; ſed ſeuere in eos, qui illius libertatem, immunitatem, atque iuriſdictionem impediunt, animaduertant; quibus etiam ipſimet exemplo ad pietatem, religionem, Eccleſiarumque protectionem exiſtant; imitantes anteriores optimos, religioſiſſimoſq́; Principes, qui res Eccleſiæ ſua in primis auctoritate, ac munificentia auxerũt, nedum ab aliorum iniuria vindicarunt. Adeoq́; in ea re quiſque officium ſuum ſedulo præſtet, quo cultus diuinus deuote exerceri, & Prælati, cæteriq́ue clerici in reſidentijs & officijs ſuis quieti, & ſine impedimẽtis, cum fructu & ædificatione populi permanere valeant.

C A P. 21.

Poſtremo ſancta Synodus omnia & ſingula, ſub quibuſcũque clauſulis & verbis, quæ de morum reformatione, atque eccleſiaſtica diſciplina, tam ſub fel. recor. Paulo III. ac Iulio III. quam ſub beatiſſimo Pio IV. Pontificibus Maximis, in hoc ſacro Concilio ſtatuta ſunt, declarat ita decreta fuiſſe, vt in his ſalua ſemper Sedis Apoſtolicæ auctoritas, & ſit, & eſſe intelligatur.

Sup. ſeſ. 7. de ref. in princ.

DECRETVM DE CONTINVANDA Seſſione in diem ſequentem.

Cum ea omnia, quę in pręſenti ſeſſione tractanda erãt, quia hora tarda eſt, commode expediri non poſſint; propterea iuxta id quod in generali congregatione à patribus ſtatutum fuit, ea quæ ſuperſunt, in diem craſtinam, hanc eandem ſeſſionem continuando, differuntur.

CONTINVATIO SESSIONIS DIE quarta Decembris.

Decretum de Indulgentijs.

Matth. 16 & 18. Ioan. 20.

Cum poteſtas conferendi Indulgentias à Chriſto Eccleſiæ conceſſa ſit, atque huiuſmodi poteſtate diuinitus A ſibi tradita, antiquiſſimis etiam temporibus illa vſa fuerit; ſacroſancta Synodus Indulgentiarum vſum, Chriſtiano populo maxime ſalutarem, & ſacrorum Conciliorum auctoritate probatum, in Eccleſia retinendum eſſe docet & præcipit; eoſque anathemate damnat, qui aut inutiles eſſe aſſerunt: vel eas concedendi in Eccleſia poteſtatẽ eſſe negant. In his tamen concedendis moderationem, iuxta veterem & probatã in Eccleſia conſuetudinem, adhiberi cupit, ne nimia facilitate Eccleſiaſtica diſciplina eneruetur. Abuſus vero qui in his irrepſerũt, & quorum occaſione inſigne hoc indulgentiarũ nomen ab hæreticis blaſphematur, emendatos & correctos cupiens, præſenti decreto generaliter ſtatuit, prauos quæſtus omnes pro his B conſequẽdis, vnde plurima in Chriſtiano populo abuſuũ cauſſa fluxit, omnino abolẽdos eſſe. Cæteros vero, qui ex ſuperſtitione, ignorantia, irreuerentia, aut aliunde quomodocunq; prouenerunt, cum ob multiplices locorum & prouinciarum, apud quas hi committuntur, corruptelas, commode nequeant ſpecialiter prohiberi; mandat omnibus Epiſcopis, vt diligenter quiſq; huiuſmodi abuſus Eccleſiæ ſuæ colligat, eoſq; in prima Synodo Prouinciali referat; vt aliorũ quoque Epiſcoporum ſententia cogniti, ſtatim ad ſummum Romanum Pontificem referãtur: cuius auctoritate & prudentia, quod vniuerſali Eccleſiæ expedit, ſtatuatur; vt ita ſanctarum indulgentiarum munus C pie, ſancte & incorrupte omnibus fidelibus diſpenſetur.

De delectu ciborum, ieiunijs, & diebus feſtis.

Inſuper hortatur ſancta Synodus, & per ſanctiſſimum Domini noſtri atque Saluatoris aduentum Paſtores omnes obteſtatur, vt tanquam boni milites illa omnia quæ ſancta Romana Eccleſia, omnium Eccleſiarum magiſtra, ſtatuit; necnon ea quæ tam in hoc Concilio, quam in alijs Oecumenicis ſtatuta ſunt, quibuſcumque fidelibus ſedulo commendent; omnique diligentia vtantur, vt illis omnibus, & iis præcipue ſint obſequentes, quæ ad mortificandam carnem conducunt, vt ciborum delectus, & ie- D iunia; vel etiam quæ faciunt ad pietatem augẽdam, vt dierum feſtorum deuota & religioſa celebratio; admonentes populos crebro, obedire præpoſitis ſuis: quos qui audiunt, Deum remuneratorem audient; qui vero contemnunt, Deum ipſum vltorem ſentient.

De Indice librorum, Cathechiſmo, Breuiario, & Miſſali.

Sacroſancta Synodus in ſecunda Seſſione ſub ſanctiſſimo domino noſtro Pio Quarto celebrata, delectis quibuſdam Patribus commiſit, vt de varijs cenſuris, ac libris vel ſuſpectis, vel pernicioſis, quid facto opus eſſet cõſide- E rarent, atque ad ipſam Sanctam Synodum referrent: audiens nunc, huic operi ab eis extremam manum impoſitã eſſe, nec tamen ob librorum varietatem & multitudinem diſtincte & commode poſſit à ſancta Synodo diiudicari; præcipit, vt quidquid ab illis præſtitũ eſt, ſanctiſſimo Romano Pontifici exhibeatur, vt eius iudicio atque auctoritate terminetur & euulgetur. Idemque in Catechiſmo à Patribus, quibus illud mandatum fuerat, & de Miſſali & Breuiario fieri mandat.

Sup. ſeſ. 18. in prin.

De loco Oratorum.

Declarat ſancta Synodus, ex loco aſſignato Orato- F ribus, tam Eccleſiaſticis quam ſæcularibus, in ſedendo, incedendo, aut quibuſcumque alijs actibus, nullum cuiquã eorum factum fuiſſe præiudicium; ſed omnia illorum, & Imperatoris, Regum, & Rerumpublicarum, ac Principum ſuorum iura & prærogatiuas illæſas & ſaluas eſſe, in eodemque ſtatu permanere, prout ante præſens Concilium reperiebantur.

Sup. ſeſſ. 2. in fin.

De recipiendis & obſeruandis Decretis Concilij.

Tanta fuit horum temporum calamitas, & hæreticorũ

inuete-

inueterata malitia, vt nihil tam clarum in fide noſtra aſſerenda vnquam fuerit, aut tam certo ſtatutum, quod non humani generis hoſte ſuadente, illi errore aliquo contaminauerint: ea propter ſancta Synodus id potiſſimum curauit, vt præcipuos hæreticorum noſtri temporis errores damnaret & anathematizaret; veramque & Catholicam doctrinam traderet & doceret, prout damnauit, anathematizauit, & definiuit. Cumque tam diu tot Epiſcopi, ex varijs Chriſtiani orbis Prouincijs euocati, ſine magna gregis ſibi commiſſi iactura, & vniuerſali periculo ab Eccleſiis abeſſe nõ poſſint, nec vlla ſpes reſtet, hæreticos, toties fide etiam publica, quam deſiderarunt, inuitatos, & tam diu expectatos, huc amplius aduenturos; ideoq; tandem huic ſacro Concilio finem imponere neceſſe ſit: ſupereſt nunc, vt principes omnes, quod facit, in Domino moneat ad operam ſuam ita præſtãdam, vt quæ ab ea decreta ſunt, ab hæreticis deprauari aut violari non permittant; ſed ab his, & omnibus deuote recipiantur, & fideliter obſeruentur. Quòd ſi in his recipiendis aliqua difficultas oriatur; aut aliqua inciderint, quæ declarationem (quod non credit) aut finitionem poſtulent; præter alia remedia in hoc Concilio inſtituta, confidit ſancta Synodus Beatiſſimum Romanum Pontificem curaturum, vt vel euocatis, ex illis præſertim prouinciis, vnde difficultas orta fuerit, ijs, quos eidem negotio tractando viderit expedire, vel etiam Cõcilij generalis celebratione, ſi neceſſarium iudicauerit, vel commodiore quacunque ratione ei viſum fuerit, prouinciarum neceſſitatibus pro Dei gloria & Eccleſiæ tranquillitate conſulatur.

De recitandis Decretis Concilij ſub Paulo Tertio & Iulio Tertio in Seſſione.

Quoniam diuerſis temporibus, tam ſub fœlic. record. Paulo III. quam Iulio III. multa in hoc ſacro Concilio, quoad dogmata, ac morum reformationem ſtatuta & definita ſunt; vult ſancta Synodus, vt illa nunc recitentur & legantur.

Recitata ſunt.

De fine Concilij, & confirmatione petenda à Sanctiſſimo Domino noſtro.

Illuſtriſſimi Domini, Reuerendiſſimiq; Patres, Placet ne vobis, vt ad laudem Dei omnipotentis huic ſacræ Oecumenicæ Synodo finis imponatur? & omnium & ſingulorum, quæ tam ſub fęl. recor. Paulo III. & Iulio III. quam ſub ſanctiſſimo D.N. Pio IV. Romanis Pontificibus in ea decreta & definita ſunt, confirmatio nomine ſanctę huius Synodi per Apoſtolicæ Sedis Legatos & Præſidentes à beatiſſimo Romano Pontifice petatur?

Reſponderunt, Placet.

Poſtmodum Illuſtriſſimus & Reuerendiſſimus Cardinales Moronus, primus Legatus & pręſidens, benedicẽs, ſanctę Synodo, dixit: Poſt gratias Deo actas, Reuerendiſſimi Patres ite in pace.

Qui reſponderunt. Amen.

ACCLAMATIONES PATRVM IN FINE.

Cardinales à Lotharingia.

BEatiſſimo Pio Papæ & domino noſtro, ſanctæ & vniuerſalis Eccleſiæ Pontifici, multi anni, & æterna memoria.

Reſponſio Patrum.

Domine Deus, ſanctiſſimum Patrem diutiſſime Eccleſiæ tuæ conſerua, multos annos.

Card. Beatiſſimorum ſummorum Pontificum animabus, Pauli III. & Iulij III. quorum auctoritate hoc ſacrũ generale Concilium inchoatum eſt, pax à Domino, & æterna gloria, atque felicitas in luce ſanctorum.

Reſp. Memoria in benedictione ſit.

Card. Caroli V. Imperatoris & ſereniſſimorũ Regum, qui
A hoc vniuerſale Concilium promoueruht & protexerunt, memoria in benedictione ſit.

Reſp. Amen, Amen.

Card. Sereniſſ. Imperatori Ferdinando, ſemper Auguſto, orthodoxo & pacifico, & omnibus Regibus, Rebuſpublicis, & Principibus noſtris, multi anni.

Reſp. Pium & Chriſtianum Imperatorem Domine conſerua: Imperator cęleſtis terrenos Reges, recte fidei cõſeruatores cuſtodi.

Card. Apoſtolicæ Romanę Sedis Legatis, & in hac Synodo præſidentibus, cum multis annis magnæ gratiæ.

Reſp. Magnæ gratiæ: Dominus retribuat.

Card. Reuerendiſſ. Cardinalibus, & Illuſtribus Oratoribus.
B

Reſp. Magnas gratias, multos annos.

Card. Sanctiſſimis Epiſcopis vita & fęlix ad Eccleſias ſuas reditus.

Reſp. Præconibus veritatis perpetua memoria: orthodoxo Senatui multos annos.

Card. Sacroſancta œcumenica Tridentina Synodus: eius fidem confiteamur, eius decreta ſemper ſeruemus.

Reſp. Semper confiteamur, ſemper ſeruemus.

Card. Omnes ita credimus, omnes idipſum ſentimus, omnes conſentientes & amplectentes ſubſcribimus. Hæc eſt fides B. Petri, & Apoſtolorum: hæc eſt fides Patrum, hæc eſt fides orthodoxorum.

C Reſp. Ita credimus, ita ſentimus, ita ſubſcribimus:

Card. His decretis inhęrentes, digni reddamur miſericordiis & gratia primi & magni ſupremi ſacerdotis Ieſu Chriſti Dei, & intercedente ſimul inuiolata Domina noſtra ſancta Deipara, & omnibus ſanctis.

Reſp. Fiat, fiat. Amen, Amen.

Card. Anathema cunctis hæreticis.

Reſp. Anathema, Anathema.

Poſt hæc mandatum fuit à Legatis & Præſidentibus ſub pœna excommunicationis omnibus Patribus, vt antequam diſcederent è ciuitate Tridentina, ſubſcriberent manu propria decretis Concilij; aut ea per pubicum in-
D ſtrumentum approbarent. Qui omnes deinde ſubſcripſerunt, & fuerunt numero 255. Videlicet: Legati 4. Cardinales 2. Patriarchæ 3. Archiepiſcopi 25. Epiſcopi 168. Abbates 7. Procuratores abſentium cum legitimo mandato 36. Generales Ordinum 7.

LAVS DEO.

Concordat cum originali: in cuius fidem ſubſcripſimus.

Ego Angelus Maſſarellus, Epiſcopus Theleſinus ſacri Concilij Tridentini Secretarius.

E

Ego Marcus Antonius Peregrinus Comenſis, eiuſdem Concilij Notarius.

Ego Cynthius Pamphilus, Clericus Camerinenſis diœceſis, eiuſdem Concilij Notarius.

NOMINA, COGNOMINA, PATRIÆ & dignitatis Legatorum, & aliorum Patrum, item Oratorum, & Theologorum, qui ad ſacroſanctam œcumenicam Tridentinam Synodum conuenerunt ſub Pio IV. Pont. Max. F

HErcules Gonzaga S.R.E. Preſbyt. Card. tt. S. Mariæ nouæ Mantuanus. Obijt Tridenti die 2. Martij, 1563. & ſepultus eſt Mantuæ.

Hieronymus Seripandus S.R.E. Preſb. Card. tt. S. Suſannæ, Neapolitanus. Obijt Tridenti die 18. Martij, 1563. & ibi ſepultus in Eccleſia S. Marci, ordinis Eremitarum S. Auguſtini, cuius olim fuerat Generalis.

Ioannes Moronus S. R. E. Card. Epiſcopus Præneſtinus, Mediolanenſis. in demortui Card. de Mantua locum miſſus.

Digitized by Google

Staniſlaus Hoſius S. R. E. Preſb. Card. tt. S. Laurentij in Paliſperna, Polonus, Warmienſis. A

Ludouicus Simoneta S. R. E. Preſb. Card. tt. S. Cyriaci in Thermis, Mediolanen.

Marcus Siticus S. R. E. Diaconus Card. Baſilicæ SS. xij. Apoſtolorum, de Altaemps Germanus.

Bernardus Nauagerius S. R. E. Preſb. Card. tt. S. Nicolai inter Imagines Venetus. inde mortui Cardinalis Seripandi locum miſſus.

CARD. NON LEGATI.

Carolus à Lotharingia S. R. E. Preſb. Card. tt. S. Apollinaris, Princeps & Archiepiſc. Rhemenſis, Gallus. B

Ludouicus Madrutius S. R. E. Diaconus Card. S. Caliſti, electus Epiſcopus Tridentinus, Germanus.

Oratores, quorum nomina hic deſcribuntur iuxta eorum loca, quæ in eadem ſacroſancta Synodo habuerunt.

Oratores Eccleſiaſtici ſedebant à manu dextra Legatorum, videlicet.

Antonius de Muglitio Morauus, Archiepiſc. Pragenſis, Orator Cæſareus.

Georgius Draſcouitius Croatus, Epiſcopus Quinqueeccleſienſis, Orator Cæſareus pro Regno Hungariæ. Poſtea Cardin. C

Valentinus Herbutus Polonus, Epiſcop. Præmiſcienſis, Orator Sereniſſimi Regis Poloniæ.

Marcus Antonius Bobba Caſalenſis, Epiſc. Auguſtenſis in Pedemontio, Excellentiſſ. Ducis Sabaudiæ Orator. Poſtea Cardinalis.

Hieronymus de Gaddis Florentinus, Epiſc. Cortonenſis, Orator Excellentiſſ. Ducis Florentiæ. Miſſus in locum Ioan. Strozzij.

Fr. Martinus Royas Portalrubeo, Hiſpanus, Orator Religionis Hieroſolymitanæ. D

Oratores ſæculares ſedebant à manu ſiniſtra Legatorum.

Sigiſmundus à Tuun, Tridentinus, Orator Cæſareus.

Oratores Chriſtianiſſ. Galliarum Regis.

Ludouicus de Lanſac.

Renaldus Ferrerius, Præſidens in parlaméto Pariſienſi & Guido Faber, Iudex maior Toloſæ.

Ferdinandus Martineus Mazcarenius, Orator Sereniſſimi Regis Portugalliæ.

Oratores Sereniſſimi Dominij Venetorum.

Nicolaus de Ponte, Doctor, & Eques. &

Matthæus Dandulus Eques. E

Melchior Luſſi, Eques auratus, Orator ſeptem Cantonum Heluetiorum.

Auguſtinus Paungartner I. V. D. de Monachio, Orator Excellentiſſi. Alberti Ducis Bauariæ,

Claudius Fernandez Quingonij, Comes Lunenſis, Orator Regis Catholici. in locum Illuſtriſſ. Ferdinandi de Aualos Marchionis Piſcariæ miſſus. Obijt Tridenti, die 20. Decemb. 1563. poſt finem Concilij, ibique ſepultus eſt.

Hic ſeparatim ab alijs Oratoribus ſedebat apud Reuerendiſſ. Theleſinum Secretarium ſanctæ Synodi, ob contentionem ſuper præcedentia ortam inter ipſum, & Oratores Regis Chriſtianiſſimi. F

PATRIARCHÆ.

Antonius Helius Iuſtinopolitanus, Patriarcha Hieroſolymitanus.

Daniel Barbarus Venetus, electus Patriarcha Aquilegien.

Ioannes Triuiſanus Venatus, Patriarcha Venetiarum.

ARCHIEPISCOPI PAVLI III.

Ferdinandus Annius Neapolitanus, Archiepiſcopus Amalphitan. Poſtea Epiſcopus Bouin.

Petrus Landus Venetus, Archiepiſcopus, Cretenſis.

Petrus Antonius de Capua Neapolitanus, Archiepiſc. Hidruntinus.

Marcus Cornelius Venetus, Electus Archiepiſcop. Spalatren.

Sebaſtianus Leccauella Græcus, Ord. Præd. Archiepiſc. Naxien. Poſtea Epiſc. Litteran.

Petrus Guerrero Hiſpanus, Archiepiſcop. Granaten.

Antonius Altouitus Florentinus, Archiepiſcopus Florentinus

Cæſar Cibo Genuenſis, Archiepiſcop. Taurinen. Obijt Tridenti die 26. Decemb. 1562.

ARCHEPISCOPI IVLII III.

Paulus Æmilius Verallus Romanus, Archiepiſcopus Roſſanenſis. Poſtea Epiſcopus Caputaquen.

Ioannes Brunus de Olchinio Macedo, Regni Seruiæ Primas, Archiepiſcop. Antibaren.

Ioannes Baptiſta Caſtaneus Romanus, Archiepiſc. Roſſanen. Poſtea Pont. Max. dictus Vrbanus vij.

Ioannes Baptiſta Vrſinus Roman. Archiepiſcop. Sanctæ Seuerinæ.

ARCHIEPISCOPI PAVLI IV.

Ludouicus Beccatellus Bononien. Archiepiſc. Raguſin.

Mutius Calinius Brixien. Archiepiſc. Iadren.

Sigiſmundus Sarracenus Neapolitan. Archiepiſcop. Materan.

Antonius Parrages de Caſtilleio Hiſpanus, Archiepiſc. Calaritan.

Iulius Paueſius Brixien. Ord. Præd. Archiepiſcop. Surrentinus.

Bartholomæus de Martyribus Luſitanus, Ord. Præd. Archiepiſc. Bracharen.

Auguſtinus Seluago Genuen. Ord. Præd. Archiepiſc. Genuen.

ARCIEPISCOPI PII IV.

Philippus Mocenicus Venetus, Regni Cypri Primas, & Legatus natus, Archiepiſc. Nicoſien.

Gulielmus d'Auaſon Gallus, Archiepiſc. Ebredunen.

Antonius Caucus Venetus, Archiepiſc. Corcyren.

Germanicus Bandinus Senen. electus Archiepiſcopus Senarum.

Marcus Antonius Columna Romanus, Archiepiſc. Tarentinus. Poſtea Cardinalis.

Gaſpar de Foſſa Conſentinus Calaber, Ord. S. Franciſci de Paula, Archiepiſc. Rheginus.

Antonius de Muglitio Morauus, Orator Cæſareus, Archiepiſc. Pragen.

Maximus de Maximis Romanus. Archiepiſcop. Amalphitan.

Gaſpar Ceruantes de Gaeta Hiſpan. Archiepiſcopus Meſſanen.

Leonardus Marinus Genuen. Ord. Præd. Archiepiſcop Lancianen.

Octauianus Præconius Meſſanenſis, Ord. Min. conuentualium S. Franciſci, Archiepiſcopus Panormitan.

Nicolaus de Pelue Gallus, Archiepiſc. Senonen. Poſtea Cardin.

Ant. Iuſtinianus Chienſis Græcus Ord. Præd. Archiepiſc. Naxien.

Antonius Puteus Nicienſis, Archiepiſc. Baren.

EPISCOPI LEONIS X.

Vincentius Nicoſantius de Fano, Epiſc. Arben.

Ioannes Franciſcus de Fiſco Genuen. Epiſcopus Andrien.

Ioan. Thomas de ſancto Felicio Neapolitan. Epipiſcop. Cauen. ſenior.

Digitized by Google

EPISCOPI ADRIANI VI.

Quinctius de Ruſticis Romanus, Epiſcopus Militen.

EPISCOPI CLEMENTIS VII.

Lucas Bayzantius de Catharo, Epiſcop. Catharen.
Aloyſius Piſanus Venetus, Epiſcop. Patauinus. Poſtea Cardinalis.
Alexander Piccolhomineus Senen. Epiſcopus Pientinus.
Dionyſius Græcus, Ord. Præd. Min. S. Franciſci de Obſeruantia, Epiſc. Millipotamen. ſenior.
Gabriel de Veneur Gallus, Epiſc. Ebroicenſis.
Gulielmus de Montbas Gallus, Epiſc. Lectorem.

EPISCOPI PAVLI III.

Antonius à Camera, Sabaudus, Epiſc. Bellicen.
Nicolaus Maria Carracciolus, Neapolitan. Epiſcopus Catanien.
Berardus Bonioannes Romanus, Epiſc. Camerinen.
Fabius Mirtus Neapolitanus, Epiſc. Caiacen.
Scipio Bongallus Roman. Epiſc. Ciuitatis Caſtellanæ.
Georgius Cornelius Venetus, Epiſc. Taruiſin.
Vincentius Durantius Brixien. Epiſc. Thermularum.
Mauritius de Petra Papienſis, Epiſcop. Viglenen.
Martius de Martijs Medices Florent. Epiſc. Marſicen.
Ioannes Vincentius Michaelius Barolitanus, Epiſcop. Minerbinen.
Gabriel de Bouuerij Gallus, Epiſc. Andegauen.
Leonardus Haller German. Epiſc. Philadelphien.
Ludouicus Vanninus de Theodolis, Foroliuien. Epiſc. Britonorien. Obijt Tridenti die 11. menſis Ianuarij 1563.
Ægidius Falcetta Cingulan. Epiſcop. Caprulan. Poſtea Britonorien.
Iulius Contarenus Venetus, Epiſc. Ciuitatis Bellunen.
Thomas Caſellus Roſſanen. Ord. Prædicat. Epiſc. Cauen. iunior.
Hippolytus Arinabenus Mantuan. Epiſc. Hierapetren.
Hieronymus Macchabæus Roman. Epiſc. Caſtrenſis.
Petrus Auguſtinus Hiſpan. Epiſc. Oſcen. Iacenſis.
Iacobus Naclantus Florentin. Ord. Præd. Epiſc. Clodien.
Bartholomæus Sirigo Creten. Græcus, Epiſcop. Caſtellaneten.
Thomas Stella Venetus, Ord. Prædicat. Epiſc. Iuſtinopolitan.
Petrus du Val Gallus, Epiſc. Sagien.
Io. Antonius Pantuſa Conſentinus, Epiſcop. Litterien. Obijt Triden. die 27. Octob. 1562.
Io. Baptiſta de Groſſis Mantuan. Epiſcop. Regien.
Io. Xuarez Luſitan. Ord. S. Auguſt. Epiſc. Coymbricen.
Philippus Riccabella Recanaten. Epiſc. Recanaten.
Io. Iacobus Barba Neapolitan. Ord. S. Auguſtini, Epiſc. Interamnen.
Michael à Turre Vtinen. Epiſc. Ceneten. poſtea Card.
Pompeius Zambeccarius Bononien. Epiſc. Sulmonen.
Io. Beroaldus Panormitan. Epiſc. Sanctæ Agathæ.
Ant. Scarampus Aquen. Epiſc. Nolan.
Ant. de Comitib. Genuen. Ordin. Prædicat. Epiſcop. Brugnacen.
Cæſar Foſſa Roſſanen. Epiſc. Vmbriaticen.
Cæſar Comes à Gambara Brixien. Epiſc. Tortonen.
Io. Baptiſta de Bernardis Lucen. Epiſc. Adiacen.
Martinus Perezius de Ayala Hiſpan. Epiſc. Segobien.
Nicolaus Pſalme Gallus, Epiſc. Verdunen.
Alphonſus Roſettus Ferrarien. Epiſcop. Comaclen. Poſtea Ferrarien.
Iulius Pariſianus de Tolentino, Epiſc. Ariminen.
Bartholomæus Sebaſtianus Hiſpan. Epiſc. Pacten.
Franciſcus Lambertus Sabaudus, Epiſc. Nicien.
Maximilianus Doria Genuen. Epiſc. Naulen.
Euſtachius du Bellay Gallus, Epiſc. Pariſien.
Bartholomæus de Capranica Roman. Epiſc. Catinen.
Ennius Maſſarius de Narnia, Epiſc. Feretran.
A Achilles Brancia Neapolitan. Epiſc. Bouen.
Ioan. Franciſcus Verdura Meſſanen. Epiſc. Chiroten.
Albertus Duimins de Gliricis Chatarenſis, Ordin. Præd. Epiſc. Veglen.
Ioan. Antolinez de Bricianos de la Ribera Hiſpan. Epiſc. Iuuenacen.
Triſtanus de Bizet Gallus, Epiſcop. Xantonen.

EPISCOPI IVLII III.

Aſcanius Gherardinus de Amelia, Epiſc. Cattacen.
Marcus Gonzaga, Mantuanus Epiſc. Auſſeren.
Baldouinus de Baldouinis Piſanus, Epiſc. Auerſan.
B Petrus Franciſcus Palauicinus Genuen. Epiſcopus Alerien.
Ægidius Fuſcararius Bononien. Ordin. Prædicatorum, Epiſc. Mutinen.
Timotheus Iuſtinianus de Chio Græcus Ord. Prædicar. Epiſc. Calamonen.
Didacus de Almanſa Hiſpanus, Epiſc. Caurien.
Lactantius Rouerella Ferrarien. Epiſc. Aſculan.
Amaroſius Monticula Lunen. Sarzanen. Epiſcopus Segnin.
Sebaſtianus Gualterius Vrbeuetan. Epiſc. Viterbien.
Honoratius Faſcitellus Neapolitanus, monachus Ord.
C S. Benedicti, Epiſcop. Inſulan. Obijt Romæ menſe Martij 1564.
Petrus Camaianus Aretinus, Epiſc. Fæſularum.
Horatius Græcus Troianenſis. Appulus Epiſcopus Leſinen.
Fabius Cupallata Placentinus, Epiſcop. Lachedonen.
Gaſpar de Caſal Luſitanus, Ordin. S. Auguſtini, Epiſcop. Leirien.
Bernardinus de Cuppis Romanus, Epiſc. Auximan.
Ioannes de Moruillier Gallus, Epiſc. Aurelianen.
Iulius Gentilius Tortonenſis, Epiſc. Vulturarien.
Adrianus Fuſconius Romanus, Epiſc. Aquinas.
Antonius de S. Michaele Hiſpan. Ord. ſancti Franciſci
D de obſeruantia, Epiſc. Montis Marani.
Hieronymus Melchiorius Recanaten. Epiſcopus Maceraten.
Petrus de Petris de Monte Aretinus, Epiſc. Lucerin.
Cæſar Iacomellus Romanus, Epiſc. Bellicaſtren.
Iulius Grittus Venetus, Epiſc. Parentin.
Iacobus Syluerius Piccolhomineus de Celano, Epiſcop. Aprutin.
Ludouicus de Breſze Gallus, Epiſc. Melden.
Iacobus Mignanellus Senen. Epiſc. Groſſet.
Ioannes Andreas Crucius de Tibure, Epiſc. Tiburtin.
Franciſcus Ricordotus Burgundus, Epiſc. Atrebaten.
Carolus Cicada Genuen. Epiſc. Albinganen.
E Franciſcus Maria Piccolhomineus Senenſis, Epiſcopus Ilcinen.
Aciſculus Moya de Contreras Hiſpanus Epiſcopus Vicen.
Galeatius Roſcius de Interamna Epiſc. Aſſiſien. Obijt Tridenti die 16. Octobris 1563.
Iacobus Maria Sala Bononien. Epiſc. Viuarien.
Gabriel de Monte S. Sabini Epiſc. Heſin.
Marianus Sabellus Romanus, Epiſc. Eugubin.
Agapitus Belhomo Roman. Epiſc. Caſertan.
Iulius Cananius. Ferrarien. Epiſcop. Hadrien. Poſtea Cardin.
F Iulius Gallettus Piſanus, Epiſc. Aleſſanen.
Hieronymus Burgenſis Gallus, Epiſc. Catalonen.

EPISCOPI PAVLI IV.

Scipio Æſtenſis Ferrarien. Epiſc. Caſalen.
Didacus Sarmiento de Sotomaior Hiſpan. Epiſcopus Aſtoricen.
Thomas Goduellus Anglus, Epiſc. Aſſaphen.
Fauſtus Caſſarellus Romanus, Epiſc. Fundanus.
Belliſarius Balduinus Neapolitanus, Epiſc. Larinenſis.
Vrbanus Vigerius de Ruere Genuen. Epiſc. Senogallien.

Digitized by Google

Iacobus Suretus Græcus, Epiſcop. Milodotamen iunior. A
Ioan. Baptiſta Oſius Roman. Epiſc. Reatin. Obijt die 12. Nouemb. 1562.
Marcus Laureus Tropienſis, Ord. Prædicat. Epiſcopus Campanien.
Franciſcus de Beauquere Gallus, Epiſcop. Meten.
Zazinthen.
Ioannes Franciſcus Commendonus Venetus, Epiſcop.
Carolus de Graſſis Bononien. Epiſcop. Montis Faliſci. Poſtea Card.
Arias Gallego Hiſpan. Epiſc. Gerunden.
Hieronymus Gallego Hiſpan. Epiſcopus Oueten.
Hercules Raitinger Germanus, Epiſc. Lauentin.
Iulius de Rubeis Polian. Epiſc. S. Leonis. Obijt Romæ B menſe Martio 1564.
Ioannes de Munatones Hiſpan. Ord. ſancti Auguſtini, Epiſcop. Segobricen.
Franciſcus Blanco Hiſpan. Epipiſcop. Aurien.
Vincentius de Luchis Bononien. Epiſc. Anconitan.
Pompeius Piccolhomineus de Aragonia, Epiſcopus Tropien.
Petrus Barbaticus Venetus, Epiſc. Curzolen.
Franciſcus Bachodius Babaudien. Epiſc. Gebennen.
Carolus de Angennes Gallus, Epiſcop. Cenomanenſis. Poſtea Card.
Hieronymus de Niehiſola Veronen. Ord. Prædicatorum, Epiſcop. Theanen. C
Marcus Anton. Bobba Caſalenſis, Epiſcopus Auguſten. Poſtea Card.
Iacobus Lomellinus Meſſanenſis, Epiſc. Mazarien.
Donatus de Laurentijs de Aſculo Apulię Epiſcopus Arianen.
Petrus Conatarenus Venetus, Epiſcop. Paphen.
Petrus Daneſius Gallus, Epiſc. Vauren.
Hieronymus Sauorgnanus Foroiulien. Epiſcopus Sibinicen.
Philippus Du Bec Gallus, Epiſcop. Veneten.
Carolus de Rouey Gallus, Epiſc. Sueſſionen.
Georgius Draſcouitius Croatus, Epiſc. Quinqueeccleſien. Poſtea Archiepiſc. Colocen & Card. D
Franciſcus de Aguirre Hiſpan. Epiſc. Cotronen.
Andreas de Cueſta Hiſpan. Epiſc. Legionen.
Antonius Gorrionero Hiſpan. Epiſcopus Almerien.
Antonius Auguſtinus Hiſpan. Epiſc. Ilerden. Poſtea Archiepiſc. Tarraconen.
Angelus Maſſarellus Septendan. Epiſcop. Theleſin.
Antonius Ciurelia Barenſis, Epiſc. Buduenſis.
Dominicus Caſablanca Maſſanenſis, Ord. Prædicatorum, Epiſc. Vicenſis.
Petrus Faunus Coſtacciarius, Epiſc. Aquen.
Ioan. Carolus Bouius Bononien. Epiſcopus Oſtunen. Poſtea Archiepiſc. Brunduſin. E
Hugo Boncompagnus Bononien. Epiſcopus Veſtan. Poſtea Pont. Max. Greg. XIII.
Saluator Pacinus de Colle, Epiſc. Cluſin.
Lupus Martinez Hiſpan. Epiſc. Elnen.
Carolus de Eſpinay Gallus, Epiſc. Dolen.
Ægidius Spifame Gallus, Epiſc. Niuernen.
Antonius Sebaſtianus Minturn. de Traiect. Epiſcopus Vxentin.
Bernardus del Bene Florentin. Epiſc. Nemauſen.
Dominicus Bollan. Venetus, Epiſc. Brixien.
Io. Antonius Vulpius Comen. Epiſc. Comen.
Ludouicus de Ginolhac Gallus, Epiſc. Tutellen.
Philippus Maria Campegius Bononienſis, Epiſcopus F Feltren.
Ioan. de Quignones Hiſpan. Epiſc. Calagurritan.
Didacus Couarruuias de Leyna Hiſp. Epiſc. Ciuitaten.
Philippus Gerius Piſtorien. Epiſcop. Iſclanen. Poſtea Aſſiſien.
Ioan. Ant. Fachinettus Bononien. Epiſcop. Neocaſtren. Poſtea Pont. Max. dictus Innocentius IX.

EPISCOPI PII IV.

Hippolytus Capilupus Mantuan. Epiſcop. Fanen.

Ioan. Fabricius Seuerinus Neapolitan. Epiſc. Aceren.
Martinus Rithouius Flander, Epiſc. Ipren.
Anton. Hauetius Flander, Ordin. Prædicat. Epiſcop. Namurcen.
Conſtantinus Bonellus Fetetran. Epiſcop. Ciuitatis Caſtelli.
Iulius Superchius Mantuan. Ord. Carmelitarum, Epiſc. Accien. Poſtea Caprulan.
Matthæus de Concinis Florentin. Epiſc. Cortonen.
Nicolaus Sfondratus Mediolanen. Epiſcop. Cremonen. Poſtea Pont. Max. dictus Gregorius XIV.
Ventura Buffalinus Tiphernas, Epiſc. Maſſanen.
Ludouicus de Bueil Gallus, Epiſc. Vencien.
Hieronymus Galleratus Mediolanen. Epiſc. Sutrin.
Ioan. Petrus Delphinus Venetus, Ord. Canonicorum regularium, Epiſc. Zacinthi, & Cephaloniæ ſecundus.
Io. Andreas Bellonius Meſſanen. Epiſc. Maſſalubren.
Georgius Ziſehouid Hungarus, Ord. Min. S. Franciſci de Obſeru. Epiſc. Signien.
Federicus Cornelius Venetus, Epiſc. Bergomen. Poſtea Patauin. & Cardinalis.
Stephanus Bouther Gallus, Epiſc. Choriſopiten.
Ioan. Paulus Amanius Cremen. Epiſc. Anglonen.
Alexander Stortia de S. Flora Epiſcop. Parmen. Poſtea Cardinalis.
Antonius le Cirier Gallus, Epiſc. Abrincen.
Andreas Mozenicus Venetus, Epiſcop. Nimoſien.
Benedictus Saluinus Firmanus, Epiſc. Verulan.
Gulielmus Caſſador Hiſpan. Epiſc. Barchinonen.
Petrus Gonzalez de Mendozza Hiſpan. Epiſcop. Salmantin.
Martinus de Corduba de Mendozza Hiſp. Ord. Præd. Epiſcop. Dertuſen.
Iulius Magnan. Placentin. Ord. Min. Conuent. S. Franciſci, Epiſc. Caluen.
Valentinus Herburus Polon. Epiſc. Præmiſcien. Orator Regis Poloniæ.
Simon Aleotus Foroiulien. electus Epiſcop. Foroiulien. Mortuus eſt Tridenti die 20. Auguſti 1562.
Petrus de Xaque Hiſpan. Ord. Præd. Epiſc. Nioehen.
Proſper Rebiba Meſſanen. Epiſc. Troianus. Poſtea Patriarcha Conſtantinop.
Melchior à Voſmediana Hiſpan. Epiſc. Guadxen.
Hyppolitus de Rubeis Parmen. Epiſc. Papien. Poſtea Cardin.
Didacus de Leon Hiſpan. Ord. Carmelitarum Epiſcop. Columbrien.
Anibal Saracen. Neapolitan. Epiſc. Licien.
Paulus Iouius Comen. electus Epiſc. Nucerinus.
Hieronymus Triuiſan. Venetus, Ord. Præd. Epiſc. Veronen. Mortuus eſt Tridenti die 9. Septemb. 1562.
Hieronymus Ragazzon. Venetus, Epiſc. Famaguſtan. Poſtea Bergomen.
Romulus de Valentibus de Trebia, Epiſc. Conuerſan.
Lucius Maranta Venuſin. Epiſc. Lauellen.
Simon de Nigris Genuen. Epiſc. Serzanen.
Theophilus Gallupus Tropien. Epiſc. Oppiden.
Iulius Simoneta Mediolanen. Epiſc. Piſauren.
Petrus de Allebret Gallus, Epiſc. Conuenarum.
Iacobus Guidius Volaterran. Epiſcop. Pennen. & Adrien.
Didacus Ramirez Hiſpan. Epiſc. Pampilonen.
Franciſcus Delgado Hiſpan. Epiſc. Lucen.
Ioannes Clauſſe Gallus, Epiſc. Senecen.
Iacobus Gibertus de Noguetas, Hiſpanus, Epiſcop. Aliphan.
Ioan. Annius Neapolitan. Epiſcop. Hipponen. & coadiutor Bouin.
Antonius Maria de Saluiatis Roman. Epiſcop. S. Pauli. Poſtea Cardin.
Matthæus de Priulus, Epiſc. Æmonien. Poſtea Vicentin.
Thomas Lilius Bonon. Epiſc. Soran.
Hieronymus Guerrin. Fetetran. Epiſc. Imolen.
Thoma Oyerllaithe Hibern. Epiſc. Coſſen.
Franciſcus Valete Gallus, Epiſc. Vabren.

Digitized by Google

A Fabius Pignatellus Neapolitan. Epiſc. Monopolitan.

Carolus de Vicecomitibus Mediolanen. Epiſc. Ventimillien. Poſtea Cardin.

Ioan. Coloſuarin. Hungarus, Ord. Præd. Epiſc. Canadien. Obijt Tridenti die 24. Nouemb. 1562.

Andreas Duditius Sbardellatus Hungarus, Epiſc. Tininien. Poſtea Quinqueccleſien.

Spinellus Bencius Politianus, Epiſcopus Montis Politiani.

Franciſcus Abundius Caſtilloneus, Epiſcopus Bobien. Poſtea Cardin.

Staniſlaus Faleſchi Polon. Epiſc. Theodoſien.

Eugenius Ohairt Hibern. Ordin. Prædicat. Epiſcopus Achaden.

Donatus Magongial Hibern. Epiſc. Rapoten.

Guido Ferrerius Pedemontan. Epiſc. Vercellen. Poſtea Cardin.

Io. Baptiſta Sighiceſlius Bononien. Epiſc. Fauentin.

Sebaſtianus Vantius de Arimino, Epiſc. Vrbeuetan.

Io. Baptiſta Lomellin. Meſſanen. Epiſc. Gardien.

Io. Baptiſta Milaneſius Florentin. Epiſc. Marſican.

Auguſtin. Molignatus Vercellen. Epiſc. Triuicanen.

Carolus Grimaldus Genuen. Epiſc. Sauonen.

Fabritius Landrian. Mediolanen. Epiſc. S. Marci.

Bartholomæus Ferratin. Amerin. Epiſcop. Amerin.

Petrus Fragus Hiſpan. Epiſcop. Vſellen. Poſtea Algaren.

Hieronymus de Gaddis Florentin. Epiſc. Cortonen.

Franciſcus Contarenus Venetus, Epiſc. Paphen.

Ioan Delphin. Venetus, Epiſcop. Torcellan.

Alexander Molus Comen. Epiſc. Minoren.

Hieronymus Vielmus Venetus. Ord. Præd. Epiſcopus Argolicen.

Franciſcus Raguſeus, Ordin. S. Franciſci de Obſeruantia, Epiſc. Marchanen.

ABBATES.

Ludouicus de Baiſſey, Abbas Ciſtercien. & Gen.

Hieronymus de Souchier Gallus, Abb. Claræuallen. Poſtea Cardin.

Simplician. Abb. S. Saluatoris Papiæ, de Vultolina, Congreg. Caſinen.

Stephanus Catanius Nouarien. Abb. S. Mariæ Gratiarum Placentin. diœc. Congreg. Caſinen.

Auguſtin. Loſcus Hiſpan. Abb. S. Benedicti de Ferraria, Congreg. Caſinen.

Eutychius Cordes Antuerpien. Abb. S. Fortunati apud Baſſianum, Congreg. Caſinen.

Claudius Sainctes Gallus, Abb. Luneuillan.

Coſmas Damianus Hortulan. Hiſpan. Abb, Villabertrandi.

GENERALES.

Vincentius Iuſtinian. Genuen. Gener. Ord. Prædicatorum. Poſtea Cardin.

Franciſcus Zamorta Hiſpan. General. Ordin. Minor. de Obſeruantia.

Antonius de Sapientibus Auguſtan. General. Ord Min. Conuentualium.

Chriſtophorus Patauin. General. Ordin. Eremitarum S. Auguſtini.

Ioan. Baptiſta Miglianacca Aſten. General. Ord. S. Mariæ Seruorum.

Stephanus Fazinus Cremonen. Prouincialis Lombardiæ, pro Generale Carmelitarum.

Iacobus Lainez Hiſpan. Præpoſitus General. Societatis Ieſu.

Thomas. . . . Ciuitatis de Caſtello, Gen. Capucinor.

DOCTORES LEGVM PRO SACRO Concilio.

Gabriel Palæotus Bonon. Auditor Rotæ, Poſtea Epiſc. Bonon. & Cardin,

Scipio Lancelottus Roman. Aduocatus Conſiſtorialis. Poſtea Cardin.

Ioan. Baptiſta Caſtellius, Bononien. Promotor. Poſtea Epiſc. Ariminen.

Michael Thomaſius Maioricen. Doctor Decretorum. Poſtea Epiſc. Illerden.

THEOLOGI A SVMMO Pontifice miſſi.

Fr. Petrus de Soto Hiſpan. Ordin. Præd. Obijt Tridenti, menſe Aprilis 1563.

Alfonſ. Salmeron. Hiſpan, Societatis Ieſu.

B Franciſcus Torren. Hiſpan. Doctor. Theolog. Poſtea Societatis Ieſu.

Anton. Soliſius Hiſpan. Doctor Theol.

Fr. Camillus Campegius Papien. Ord Præd. Inquiſitor Ferrariæ.

Fr. Hieronymus Brauo Hiſpan. Ord. Præd.

Fr. Adrian. Valentin. Venetus, Ord. Præd. in demortui F. Petri de Soto locum.

DOCTORES THEOLOGIÆ, FACVLtatis Pariſien. miſſi à Carolo IX. Galliarum Rege Chriſtianiſſimo.

C Nicolaus Maillard, Decan. facultatis Pariſien.

Ioan Peletier.

Ant. Demochares Reſſonæus.

Nicolaus de Bris.

Iacob. Hugonis Franciſcan. Idem etiam procurator reuerendiſſ. Ioan. Vrſini Epiſcopi Trecoren.

Simon Vigor.

Richardus du Prè.

Natalis Paillet. Obijt Tridenti vij. Kal. Decemb. 1562.

Robertus Fournier.

Ant. Coquier.

Lazarus Broychot.

D Claudius de Sainctes, Canon. regularis.

THEOLOGI MISSI A PHILIPPO Rege Catholico.

Coſmas Damianus Hortulan. Abb. Villabertrandi.

Ferdinand. Tritius, Doctor Theol. Canon. Caurien.

Ferdinandus Velloſillus, Doctor Theolog. Canonicus Seguntin.

Thomas Daſſio I. V. D. Canonicus Valentin.

Licentiat. Ant. Couarruuias, Audit Granaten.

Ferdinandus Mincacen. Decretorum Doct.

F. Ioan. Ramirez Hiſpan. Miniſter prouin. S. Iacobi.

E Fr. Alfonſus Contreras, Commiſſ. Ordinis in Curia Regis Hiſpaniæ.

Fr. Michael de Medina Hiſpan. Ord. Min. ſacræ Theologiæ Doctor.

Fr. Ioan. Lobera, Hiſpan. ſacræ Theologiæ lector Salmanticæ, ſocius Miniſtri prouincialis S. Iacobi.

Coſmus Palma Fonteyus Hiſpan. ſacræ Theologiæ Doctor, ſocius Hortulani Abb.

Fr. Ioan. Gallo Hiſpan. Ord. Præd.

Fr. Petrus Fernandez Hiſpan. Ordin. Præd. in ſocietate Magiſtri Gallo.

Fr. Deſiderius de S. Martino Panormitan. Ordin. Carmelitani.

F Michael Baius ab Atho, ſacræ Theologiæ Doctor.

Io. Heſſels à Louanio, ſacræ Theol. Doctor.

Cornelius Ianſenius Hulſtenſis ſacræ Theologiæ Doctor. Poſt Epiſc. Gandauen.

THEOLOGI MISSI A REGE Portugalliæ.

Fr. Franc. Foretius, Ord. Præd.

D. Iacobus à Paya de Andrade Luſitan. Doctor Theol.

D. Melchior Cornelius, Decretorum Doctor Senator Regis Portugalliæ.

AB EXCELLENTISS.
Duce Bauariæ.

Ioan. Cauillonius Flander, ſocietate Ieſu.

PROCVRATORES EPI-
ſcoporum abſentium.

Merchantus doctor Theologus, pro Illuſtriſſ. Card. de Mendozza, Epiſc. Burgen.
Ioan. Gothardus Cler. ſæcularis German. pro Reuerendiſſ. Ratiſbonen
Georgius Hochenuarter Cler. ſæcul. doctor Theologus, ſuffraganeus pro Reuerendiſſ. Epiſcop. Baſilienſi.
Frater Felicianus Ninguarda à Morbinio, Ord. Præd. pro Illuſtriſſimo Domino Salſburgen. Orator.
Petrus Cumel Doctor Theolog. Canonicus Malacitanus, pro reuerendiſſ. Malacitano.
Ioan. Delgadus Doctor Theolog. Canonicus Tudenſis, pro Reuerendiſſ. D. Ioanne de S. Æmiliano, Epiſcop. Tudenſi.
Gaſpar Cardillus Villalpandeus, Segob. Doctor Theol. pro reuerendiſſ. Epiſc. Abulen.
Frater Io. de Ludenna Doctor Tholog. Ord. Præd. pro reuerendiſſ. Epiſc. Seguntin.
Frater Franciſcus Orantes, Lector Vallifoletti, Ord. Minorum, pro reuerendiſſ. Epiſcopo Palentino.
Cæſar Ferranrius Sueſſan. Doctor Theolog. pro reuerendiſſ. Epiſcop. Sueſſano apud reuerendiſſimum Ilerdenſem.

PROCVRATORES ORDINVM.

Ioannes Contignon Doctor Gallus, Prior & procurator, Ord. Cluniacen.
Nicolaus Boucherat Gallus, Prior monaſt. de Recluſo, Procurator gener. Ord. Ciſtercien.

THELOGI SÆCVLARES, ET DOCTO-
res Iuris Canonici.

Georgius Girard Gallus Doctor Theol. cum Reuerendiſſ. Andegauenſi.
Gentian. Heruetus Gallus, cum Illuſtriſſ. Cardinali à Lotharingia.
Franc. Sancius, Decan. facultatis Theologiæ, & Canonicus Salmanticen. cum reuerendiſſ. Salmanticen.
Matthæus Guerra Conſentin. Calaber, preſbyter ſæcularis, cum reuerendiſſ. Epiſcopo S. Marci.
Federicus Pendaſius, cum Illuſtriſſ. Cardinali de Mantua, Legato ſacri Concilij.
Ioan. Franc. Lombardus, cum Illuſtriſſ. Cardinali Seripando, Legato ſacri Concilij.
Petrus Mercatus, Theol. cum reuered. Vicenſi.
Trigillus, Doctor Theol. Canonicus Legionen. cum reuerendiſſ. Legionen.
Sobannus, Doctor Theol. cum reuerendiſſ. Legionen.
Anton. Leitonius Doctor Theolog. cum reuerendiſſ. Coymbricenſi.
Petrus Fontidonius, Doctor Theolog. cum reuerendiſſ. Salmantino.
Ioan. Villetta, Doctor Theolog. reuerendiſſ. Barchinonen.
Ioan Fonſeca, Doctor Theol. cum reuerendiſſ. Archiepiſcopo Granaten.
Michael Oroncuſpe, Doctor Theol. cum reuerendiſſ. Epiſcopo Pampilonen.
Alfonſ. Fernandez de la Guerra Hiſpan. Doctor Theol. cum reuerendiſſ. Guadixien.
Michael Ytero V. I. D. cum reuerendiſſ. Epiſcopo Pampilonen.
Ioſephus Puebla, Doctor Theolog. cum reuerendiſſ. Epiſc. Ciuitaten.
Ioan. Chiacon, Docto Iuris Canonici, cum reuerendiſſ. Epiſcopo Almerien.

A Anton. Garſias, Doctor Theol. cum reuerendiſſ. Epiſc. Oueten.
Benedictus Arias Montanus Ordin. S. Iacobi, Doctor cum reuerendiſſ. Epiſc. Segobien.
Ioan. Barcellona, Theolog. cum reuerendiſſ. Epiſcopo Vſellen.

DOCTORES GALLI ORDINIS
Sancti Benedicti.

Ioan. Carthougne, Doctor Theol.
Ioan. de Verdun, Doctor Theol.

B THEOELOGI ORDINIS FRA-
trum Prædicatorum.

Angelus Cioſus Florentin. cum Illuſtriſſimo Card. Mantuano, Legato ſacri Concilij.
Seraphinus de Caballis Brixien. Prouincialis Terræ ſanctæ cum reuerend. ſuo Generali,
Eliſæus Capys Venetus, Theol. cum reuerend. Archiepiſcopo Pragen.
Petrus Aridien. Gallus, cum reuerend. D. Cenomanen.
Bernardus Bernardi Gallus, Inquiſitor Auinion. Vicarius Congreg. Franciæ, cum reuerend. D. Nemauſenſi.
C Ioan. Matthæus Valdina, cum reuerendiſſ. D. Tarentino.
Petrus Martyr Coma Hiſpan. cum reuerendiſſ. Gerundenſi.
Petrus Satorres Hiſpan. cum reuerend. D. Dertuſenſi.
Ant. de Groſupto, cum reuerend. D. Vigleuanenſi.
Aurelius de Chio, cum reuerend. D. Spalatrenſi.
Adrianus Valentin. Venetus, cum reuerendiſſ. D. Nicoſienſi.
Marcus Medices Veronen. cum reueren. D. Cenetenſi.
Benedictus Herba Mantuan. cum reuerendiſſ. D. Brixienſi.
Michael de Aſt Genuen. Prior. S. Laurentij.
D Conſtantin. Coccianus Iſorella, cum reuerendiſſ. D. Montis Politiani.
Henricus de S. Hieronymo, cum reuerendiſſ. D. Bracharenſi.
Ludouicus de Sotomaior, cum Reuerendiſſ. D. Georgio Tudendi.
Baptiſta de Lugo, cum reuerendiſſ. D. Veronenſi.
Hierony Barolus Papien.

THEOLOGI ORDIN. MIN. B.
Franciſci de Obſeruantia.

E Aloyſius de Burgo nouo Ital. ſacræ Theologiæ lector Bononiæ. Poſtea Ord. General.
Thomas Sogliano Italus Prouin. Bononiæ Miniſter.
Anton. de Padua Luſitan. Ord. Secretarius.
Bonifacius Raguſeus, Apoſtolicus Prædicator, Terræ ſanctæ gubernator. Poſtea Epiſcop. de Stragno in Dalmatia.
Angelus de Petriolo Ital. Lector ſacræ Theol. Peruſiæ.
Angelus Iuſtinianus Ital. Lector ſacræ Theol. Genuæ.
Vincentius de Meſſina Italus, ſacræ Theologiæ lector Neapoli.
Iulius Paſſiranus Vrceanus Ital. ſacræ Theologiæ lector Bergomi.
F Iacobus Alani Gallus, Theologus, cum reuerendiſſimo Epiſcopo Vtneten.

THEOLOGI ORDINIS FRATRVM
Minorum Conuentualium

Marcus Antonius Gambaronus à Lugho, ſocius Religionis.
Bartholomæus Golphus de Pergula.
Ioannes Tertius Bergomen. lector Theologiæ in Gymnaſio Papienſi.

Digitized by Google

Clemens Thomaſinus de florentia, Regens in Conuentu S. Crucis Florentiæ. A

Auguſtinus Balbus à Lugho.

Ioan. Baptiſta Ghiſulphus, Ordinis ſcriba.

Antonius de Grignano Regens Sancti Antonij de Pattauio.

Lucius Anguſiola Placentin. Regens S. Franciſci Bononiæ.

Maximianus Benianus Cremen. Orator pro Religione, & Inquiſitor Paduæ.

Octauianus Charus de Neapoli, Regens S. Laurentij de Neapoli.

Antonius Poſius de Monte Ilcino, Regens in Conuentu xij. Apoſtolorum Romæ. B

Bonauentura Meldulen. Regens in Conuentu Parmæ.

Martialis Peregrinus Calaber, Regens in Conuentu Ferrariæ.

Antonius à Cubalo Feltren.

Andreas Schynopius de Amandula, cum reuerendiſſ. D. Cathanzario.

Balthaſar Criſpus Neapolitanus, cum reuerendiſſimo D. Tropien.

THEOLOGI ORDINIS FRATRVM Eremitarum S. Auguſtini.

Thadæus Peruſin. cum reuerendiſſ. D. Saluiato. C

Ioannes Paulus Recanaten. cum reuerendiſſ. D. Quinqueeccleſien. Oratore.

Simon Florentin. cum Illuſtriſſimo Cardin. Seripando, Legato.

Cherubinus Lauoſius de Caſſia, cum reuerendiſſ. D. Vercellenſi.

Gabriel Verratellus Anconitanus.

Ambroſius Veronenſis, Prior Conuentus S. Marci in vrbe Tridentina.

Ioan. Baptiſta Burgos Valentinus Hiſpanis.

Antonius Mondulphenſis, cum reuerendiſſ. D. Pragen. Oratore.

Ægidius Volaterranus, cum reuerendiſſimo Epiſcopo Tininien.

Eugenius Piſaurenſis, Concilij Prædicator.

Adamantius Florentinus, cum Illuſtriſſimo Cardinali Madrutio.

Aurelius Corinaltenſis, cum D. Oratore Heluetiorum.

Balthaſar Maſſanus, cum reuerendiſſ. Epiſc. Catanien.

Sebaſtianus Fanenſis, Ordinis ſcriba.

Chriſtophorus de Sanctotis Burgen. Hiſpan.

Simon de Brazzolatis Patauinus.

Angelus Ferrus Venetus, cum reuerendiſſimo D. de Oſma.

Petrus Luſitanus, cum reuerendiſſ. D. Leirien. E

THEOLOGI ORDINIS FRAtrum Carmelitan.

Ioan. Iacobus Cherecatus Vicentin. Prouincialis Venetiarum.

Theodorus Maſius Mantuanus, cum reuerendiſſ. D. Cremonenſi.

Silueſter, Confeſſor Illuſtriſſ. Card. Mantuani.

Lucretius Abſolanus, cum reuerendiſſ. D. Patriarcha Venetiarum.

Nicolaus Gallus, cum R. P. Generali.

Eraldus Gallus, cum R. P. Generali.

Laurentius Lauretus Venetus, cum R. P. Generali.

Angelus Ambroſianus Venetus.

THELOGI ORDINIS FRATRVM Seruorum B. Mariæ.

Stephanus Bonutius Aretinus. Poſtea Epiſcopus Aretinus, & Cardinalis.

Amans, pro Congregatione Seruorum, cum Reuerendiſſ. D. Sibinicen.

OFFICIALES SACRI CONCIlij Tridentini.

Epiſcopus Cauenſis, Commiſſarius.

Epiſcopus Theleſinus, Secretarius.

Ludouicus Bondonius, Magiſter cæremoniarum.

CANTORES SACRI CONCILII

Simon Bartolinus Peruſin.

Ioan. Aloyſius de Epiſcopis Neapolitan.

Bartholomæus Conte Gallus.

Matthias Albo de Fulginio.

Franciſcus Buſtamante Hiſpan.

Ioan. Antonius Latinus Beneuentan.

Franciſcus Druda Callien.

Lucas Longinquus Giſonen.

Petrus Scorteccius Aretin.

NOTARII.

Marcus Antonius Peregrinus Comenſis, & Cynthius Pamphilus de S. Seuerino.

Hieronymus Gambarus Brixien. Foren.
Antonius Manellus, Depoſitarius.

Curſores S. D. N. & ſacri Concilij.

Nicolaus de Matthæis, &
Iacobus Carra, Allobroges.

CONFIRMATIO Concilij.

NOs Alexander, S. Laurentij in Damaſo Diaconus Cardinalis de Farneſio, S. R. E. Vicecancellarius, fidem facimus & atteſtamur, qualiter hodie, die Mercurij D xxvj. Ian. 1564. Pontificatus Sanctiſſimi Domini noſtri D. Pij, diuina prouidentia Papæ IV. anno Quinto, in Conſiſtorio ſecreto apud S. Petrum, Reuerendiſſ. DD. mei, Cardinalis Moronus, & Simoneta, nuper reuerſi à ſacro Concilio Tridentino, cui vti Sedis Apoſtolicæ Legati præerant, petierunt ab eodem Sanctiſſ. Domino noſtro vt infra.

Beatiſſime Pater. In decreto ſuper fine Concilij œcumenici Tridentini, pridie nonas Decembris præteriti publicato, ſtatutum fuit vt per Sanctitatis veſtræ & ſanctæ Sedis Apoſtolicæ Legatos & Præſidentes peteretur nomine dicti Concilij à Sanctitate veſtra confirmatio omnium & ſingulorum, quæ tam ſub fel. rec. Paulo III. & Iulio III. quam ſub Sanctitate veſtra in eo decreta & definita ſunt. Quapropter nos Ioannes Cardinalis Moronus, & Ludouicus Cardinalis Simoneta, qui tunc Legati & Præſidentes eramus, volentes exequi quod in dicto decreto ſtabilitum fuit, humiliter petimus nomine dicti Concilij œcumenici Tridentini, vt Sanctitas veſtra dignetur confirmare, omnia & ſingula, quæ tam ſub fe. re. Paulo III. & Iulio III. quam ſub Sanctitate veſtra in eo decreta & definita ſunt.

Quibus auditis, Sanctitas ſua, viſo & lecto tenore dicti decreti, & habitis votis Reuerendiſſ. DD. meorum Cardinalium, & reſpondit per hæc verba.

Petitioni, nomine Concilij œcumenici Tridentini ſuper eius cõfirmatione per dictos Legatos nobis factæ, annuenF tes, omnia & ſingula, quæ in dicto Concilio tam ſub fel. re. Paulo III. & Iulio III. prędeceſſoribus noſtris, quam Pontificatus noſtri tempore decreta & definita ſunt, auctoritate Apoſtolica, etiam de Venerabilium fratrum noſtrorum Cardinalium conſilio & aſſenſu, matura cum illis deliberatione præhabita, confirmamus, atque ab omnibus Chriſti fidelibus recipi, & inuiolabiliter obſeruari mandamus, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, Amen.

Ita eſt. A. Card. Farneſius
Vicecancel.

BVL-

Digitized by Google

BVLLA S.D.N. PII DIVINA PROVIDENTIA Papæ Quarti, ſuper confirmatione œcumenici generalis Concilij Tridentini.

Pius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

1. Cor. 1. Benedictus Deus & pater D. N. Ieſu Chriſti, pater miſericordiarum & Deus totius conſolationis: qui reſpicere dignatus Eccleſiam ſuam ſanctam, tot procellis & tempeſtatibus agitatam atque vexatam, & grauius in dies laborantem; apto tandem ei ſubuenit, optatoque remedio. Ad plurimas & pernicioſiſſimas hæreſes extirpandas, ad corrigendos mores, & reſtituẽdam Eccleſiaſticam diſciplinam, ad pacem & concordiam Chriſtiani populi procurandam indictum iampridem in ciuitate Tridentina œcumenicum & generale Concilium à piæ mem. Paulo III. prædeceſſore noſtro, & Seſſionibus aliquot habitis cœptum fuerat: ab eius autem ſucceſſore Iulio in eamdem vrbem reuocatum, poſt alias Seſſiones celebratas, varijs impedimentis & difficultatibus obiectis, ne tunc quidem peragi potuerat: itaque diutius intermiſſum fuerat non ſine maximo mærore omnium cum quotidie magis Eccleſia eiuſmodi remediũ imploraret. Nos autem poſt ſuſceptum Sedis Apoſtolicæ regimen, tam neceſſarium ac ſalutare opus, ſicut Paſtoralis ſollicitudo monebat, diuinæ miſericordiæ fiducia perficere aggreſſi, adiuti pio ſtudio chariſſimi in Chriſto filij noſtri Ferdinandi Romanorum Imperatoris electi, & aliorum Chriſtianorum Regum, Rerumpublicarum, ac Principum, tandem conſecuti ſumus quod nec diurnis, nec nocturnis curis elaborare deſtitimus, quodque à Patre luminum aſſidue precati ſumus. (Iac. 1.) Cum enim eam in vrbem vndiq; ex Chriſtiani nominis nationibus conueniſſet, noſtris conuocata litteris, & ſua etiam ipſorum pietate excitata, Epiſcoporum & aliorum inſignium Prælatorum maxima, & œcumenico Cõcilio digna frequentia, præter plurimos alios pios, & ſacrarum literarum ſcientia, diuiniq; & humani iuris cognitione præſtantes viros, præſidentibus ipſi Synodo Sedis Apoſtolicæ Legatis, nobis adeo Concilij libertati fauentibus, vt etiam de rebus Sedi Apoſtolicæ proprie reſeruatis, liberum ipſi Concilio arbitriũ per litteras ad Legatos noſtros ſcriptas, vltro permiſerimus, quæ de Sacramentis, & alijs rebus, quæ quidem neceſſariæ viſæ ſint, tractanda, definienda, & ſtatuenda reſtabant, ad confutandas hæreſes, ad tollendos abuſus, & emendãdos mores, à ſacra ſancta Synodo ſumma libertate, diligentiaq; tractata, & accurate ac mature admodum definita, explicata, ſtatuta ſunt. Quibus rebus perfectis, & Concilium tanta omnium qui illi interfuerunt, cõcordia peractum fuit, vt conſenſum eum plane à Domino effectum fuiſſe conſtiterit; idq; in noſtris, atq; omnium oculis valde mirabile fuerit. Pro quo tam ſingulari Dei munere ſupplicationes ſtatim in alma hac Vrbe indiximus, quæ magna Cleri & populi pietate celebratæ fuerunt; laudeſq; & gratias diuinæ Maieſtati merito perſoluẽdas curauimus; cum eiuſmodi Concilij exitus ſpem magnam, & pro certam attulerit, fore vt maiores indies fructus ad Eccleſiam ex ipſius decretis conſtitutionibuſq; perueniant. Cum autẽ ipſa ſancta Synodus pro ſua erga Sedem Apoſtolicam reuerentia, antiquorum etiam Conciliorum veſtigijs inhærens, decretorum ſuorum omnium, quæ noſtro & prædeceſſorum noſtrorum tempore facta ſunt, confirmationem à nobis petierit, decreto de ea re in publica Seſſione facto: Nos ex Legatorum litteris prius, deinde poſt reditum eorum, ex ijs quæ Synodi nomine diligenter retulerunt, poſtulatione ipſius Synodi cognita, habita ſuper hac re cũ venerabilibus fratribus noſtris, S. R. E. Cardinalibus deliberatione matura, ſanctiq; Spiritus in primis auxilio inuocato, cum ea decreta omnia Catholica, & populo Chriſtiano vtilia ac ſalutaria eſſe cognouiſſemus, ad Dei omnipotentis laudem, de eorundem fratrum noſtrorum conſilio & aſſenſu, in Conſiſtorio noſtro ſecreto illa omnia & ſingula auctoritate Apoſtolica hodie confirmauimus, & ab omnibus Chriſti fidelibus ſuſcipienda ac ſeruanda eſſe decreuimus, ſicut harum quoque litte-

A rarum tenore ad clariorem omniũ notitiam confirmamus, & ſuſcipi obſeruarique decernimus. Mandamus autem in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub pœnis à ſacris Canonibus conſtitutis, alijsq; grauioribus, etiam priuationis, arbitrio noſtro infligendis, vniuerſis & ſingulis venerabilibus fratribus noſtris, Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis & alijs quibuſuis Eccleſiarum Prælatis, cuiuſcumq; ſtatus, gradus, ordinis & dignitatis ſint, etiam ſi Cardinalatus honore præfulgeant, vt eadem decreta & ſtatuta in Eccleſijs ſuis, ciuitatibus & diœceſibus, in iudicio, & extra iudicium diligenter obſeruent, & à ſubditis quiſq; ſuis, & quos quomodolibet pertinent, inuiolabiliter faciant obſeruari: contradictores quoſlibet & contumaces per ſententias, cenſuras & pœnas B eccleſiaſticas, etiam in ipſis decretis contentas, appellatione poſtpoſita, compeſcendo: inuocato etiam ſi opus fuerit, brachij ſecularis auxilio. Ipſum vero chariſſimum filium noſtrum Imperatorem electum, ceteroſque Reges, Reſpublicas, ac Principes Chriſtianos monemus, & per viſcera miſericordiæ Domini noſtri Ieſu Chriſti obteſtamur, vt qua pietate Concilio per Oratores ſuos adfuerunt, eadem pietate, ac pari ſtudio, diuini honoris & populorum ſuorum ſalutis cauſſa, pro Sedis quoq; Apoſtolicæ & ſacræ Synodi reuerentia, ad eiuſdem Concilij exequenda & obſeruanda decreta Prælatis cũ opus fuerit, auxilio & fauore ſuo adſint, neque aduerſantes ſanæ ac ſalutari Concilij doctrinæ opi- C niones à populis ditionis ſuæ recipi permittant, ſed eas penitus interdicant. Ad vitandam præterea peruerſionem & confuſionem, quæ oriri poſſet, ſi vnicuique liceret, prout ei liberet, in decreta Concilij commentarios & interpretationes ſuas edere; Apoſtolica auctoritate inhibemus omnibus, tam eccleſiaſticis perſonis, cuiuſcumque ſint ordinis, conditionis & gradus, quam laicis, quocunque honore ac poteſtate præditis; prælatis quidem ſub interdicti ingreſſus Eccleſiæ, alijs vero, quicumque fuerint, ſub excommunicationis latæ ſententiæ pœnis, ne quis ſine auctoritate noſtra audeat vllos commentarios, gloſſas, annotationes, ſcholia, vllumve omnino interpretationis genus ſuper ipſius Concilij decretis quocunque modo edere, aut D quidquam quocumque nomine, etiam ſub prætextu maioris decretorum corroborationis, aut executionis aliove quæſito colore, ſtatuere. Si cui vero in eis aliquid obſcurius dictum & ſtatutum fuiſſe, eamque ob cauſſam interpretatione, aut deciſione aliqua egere viſum fuerit, aſcendat ad locum, quem Dominus elegit, ad Sedem videlicet Apoſto- (Deut. 17.) licam, omnium fidelium magiſtram, cuius auctoritatem etiam ipſa ſancta Synodus tam reuerenter agnouit. Nos enim difficultates & controuerſias, ſi quæ ex eis decretis ortæ fuerint, nobis declarandas & decidendas, quemadmodum ipſa quoque ſancta Synodus decreuit, reſeruamus, parati, ſicut ea de nobis merito confiſa eſt, omnium prouinciarum neceſſitatibus ea ratione, quæ commodior nobis viſa E fuerit, prouidere. Decernentes nihilominus irritum & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Vt hæc autem ad omnium notitiam perueniant, neve quis excuſatione ignorationis vti poſſit; volumus & mandamus, vt hæ litteræ per aliquos Curiæ noſtræ Curſores in Baſilica Vaticana Principis Apoſtolorum, & in Eccleſia Lateranenſi, tunc, cum in eis populus vt Miſſarũ ſolemnibus interſit, congregari ſolet, palam, & clara voce recitentur; & poſtquam recitatæ fuerint; ad valuas earum Eccleſiarum, itemq; Cancellariæ Apoſtolicæ, & in loco ſolito Campi Floræ affigantur, ibique vt legi, vt omnibus innoteſcere poſſint, aliquan- F tiſper relinquantur. Cum autem inde amouebuntur, elictis de more ibidem exemplis in alma Vrbe ad impreſſionẽ tradantur, quo cõmodius per Chriſtiani nominis prouincias & Regna diuulgari poſſint. Tranſumptis quoq; earum, quæ manu alicuius publici notarij ſcripta, ſubſcriptaue, & ſigillo ac ſubſcriptione alicuius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ, munita fuerint, fidem ſine vlla dubitatione haberi mandamus atque decernimus. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtræ confirmationis, monitionis, inhibitionis, reſeruationis, voluntatis mandatorum & decretorũ infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit,

indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ M.D.LXII. ſeptimo Kal, Februarij, Pont. noſtri anno 5. A

EGO PIVS CATHOLICÆ ECCLEſiæ Epiſcopus.

Ego F. Card. Piſan. Epiſcopus Oſtien. Decan.
Ego Fed. Card. Cæſius, Epiſc. Portuen.
Ego Io. Card. Moronus, Epiſc. Tuſculan.
Ego A Card. Farneſius, Vicecan. Epiſcopus Sabin.

. . . .

. . . .

Ego R. Card. S. Angeli Maior Pœniten.

. . . .

. . . .

. . . .

Ego Io. Card. S. Vitalis.
Ego Io. Michael, Card. Saracenus.

. . . .

Ego Io. B. Cicada Card. S. Clementis.
Ego Scipio, Card. Piſarum.
Ego Io. Card. Reoman.
Ego F. M. G. Card. Alexandrin.
Ego F. Clem. Card. Aracæli.
Ego Ia. Card. Sabellus.

. . . .

. . . .

Ego B. Card. Saluiatus.
Ego P. Card. Aburd.
Ego Lud. Card. Simoneta.

. . . .

. . . .

Ego L. Card. Pacieccus, y de Tol.
Ego M. A. Card. Amulius.
Ego Io. Franc. Card. de Gambara.
Ego Carolus Card. Borromæus.
Ego M. S. Card. Conſtantien.
Ego Alfon. Card. Geſualdus.
Ego Hippol. Card. Ferrar.
Ego Franc. Card. Gonzaga.

. . . .

Ego Gui. Aſc. Diac. Card. Camer.
Ego Vitellotius, Card. Vitellius.

. . . .

. . . .

. . . .

Ant. Florebellus Lauellin.
H. Cumy.

BVLLA PII PAPÆ IV. SVPER DECLAratione temporis ad obſeruanda decreta ſacri œcumenici & generalis Concilij Tridentini.

Pius Epiſcopus Seruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Sicut ad ſacrorum Conciliorum decreta ac canones, auctoritas atque confirmatio Apoſtolicæ Sedis & debet & ſolet accedere; ita ſi qua ſuper eis exorta ſit dubitatio eiuſdem Sedis iudicio & declaratione tollēda eſt. Ad aures noſtras peruenit, multos eſſe qui dubitent, ex quo tempore cœperint decreta ſacri generalis Concilij Tridentini, ad reformationem & ius poſitiuum dumtaxat ſpectantia, eos ad quos pertinent, obligare, illa præſertim, quæ tempora certa præſtituunt ad prouinciales, diœceſanaſq; Synodos celebrandas, ad ſacros Ordines ſuſcipiēdos, ad religionē profitendam, ad parochiales Eccleſias aliaq; beneficia eccleſiaſtica, quę eiuſdē Concilij decretis retineri prohibitū ſit, reſignanda, & ad cōplures res huiuſmodi exequēdas, ac alias omnes ad prędictā reformationē, iuſq; poſitiuū tantū ſpectantes, quę obſeruari, aut euitari debent. Nos itaq; vt omnis controuerſia, dubitatioque tollatur, Motu proprio ea tem, A prout rationi, iuri & æquitati conuenire cenſuimus, duximus declarandam. Nam etſi ipſius Concilij decreta, etiam de venerabilium fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium conſilio & aſſenſu in Conſiſtorio noſtro ſecreto confirmata à nobis fuerunt ſub finem menſis Ianuarij, & ab eo etiam tempore apud hanc ſanctam Sedem obſeruari cæperunt: quia tamen non parum temporis in eis Romæ diligenter emendandeque imprimendis, neceſſario conſumptum fuit; & in iure etiam communi ſancitum eſt, vt conſtitutiones nouæ vim non niſi poſt certum tempus obtineant; æquum nobis & iuſtum viſum eſt, prædicta decreta omnia ad dictam reformationem, iuſque poſitiuum dumtaxat ſpectantia, à Kal. Maij proxime præteriti omnes obB ligare cœpiſſe; neque poſt eam diem excuſationem cuiuſquam, quod ea ignorauerit, admittendam: atque ita Apoſtolica auctoritate declaramus ac definimus, & ab omnibus iudicari debere mandamus atque ſtatuimus; decernentes irritum & inane, ſi quid ſecus à quoquam quacunque dignitate, auctoritate & poteſtate prædito contigerit iudicari: Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, alijſque in contrarium facientibus quibuſcunque. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtræ declarationis, definitionis, mandati, ſtatuti & decreti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omniC potentis Dei, ac beatorū Petri & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno incarnationis Dominicæ 1564. xv. Kal. Auguſti Pont. noſtri anno 5.

Fed. Card. Cæſius.

Cæſ. Glorierius.
H. Cumyn.

Laus DEO, Beatæq; Virgini Matri MARIAE,

D FINIS.

VITA IVLII PAPÆ III.

IVLIVS huius nominis tertius, antea Ioannes Maria de Monte appellatus, natione Romanus, à Paulo III. in numerum Cardinalium adſcitus, poſtquam eius nomine multas legationes obijſſet, primiſq; ſeſſionibus quibuſdam Concilij Tridentini præſediſſet, primus eorum qui E per adorationem electi ſunt, non exſpectato, vt vocant, ſcrutinio, ſed voce tenus omnium vel ſaltem duarum partium Cardinalium conſenſu in locum defuncti Pauli III. ſurrogatus eſt, ſeptimo Idus Februarij anno Iubilæi 1550. tempore Caroli V. Imperatoris. Initio pontificatus indulgentias Iubilæi promulgauit, rogatuq; Caroli V. Imperat. intermiſſum Tridentinum Concilium continuari mandauit. Vrbem Romam prouida frumentorum procuratione à graui annona liberauit. Cumq; Octauius Farneſius commiſſam ſibi communi Cardinalium conſenſu Parmam vrbem Gallorum præſidio muniuiſſet, ſeq; in eorundē clientelam tradidiſſet, armis & potentia Imperatoris fretus, Octauio bellum intulit, fratremque eiuſdem Cardinalem F Farneſium Florentiam relegauit: finem belli, paciſque ineundæ deſiderium attulit interitus Ioannis Baptiſtæ Pontificis nepos, quem ictu ſclopeti hoc bello occubuiſſe grauiſſimè tulit. Simonem Maniam Orientalis eccleſiæ trans Euphratem Adminiſtratorem, Metropolitanam generalem, Simoni Sulake ibidem canonicè & legitimè ſuffectū, virum ſpectatæ fidei, inſigniſque eruditionis, ad confirmationem ſuæ electionis à ſede Apoſtolica impetrandam, ex Oriente Romam accedentem, poſt emiſſam ſuo ſuæq; eccleſiæ nomine publicam fidei profeſſionem obedientiamque ſede Apoſtolicæ iuratо promiſſam, in munere & officio credito confirmauit, iureque pallij donauit.

Iulius quādo pont. factus?

Con. Triden. continuatur.

Oriental. Ind. & Metropolitanus confirmatur.

Digitized by Google

Senenſium animis ad arma conuerſis, noua diſſidia inter Cæſarem & Gallorum Regem Pontifex ſubodorans, ad vtroſque pro concordia Legatos fruſtra miſit. Vrbi tuendæ octo millia peditum Duce Camillo Vrſino conſcripſit & aſſignauit. Interea dum in Etruria omnia armis circumſonarent pacis inter vtrumque principem conciliandæ ſpe & ſtudio Viterbium conceſſit. Verum re infecta ad vrbem remeare coactus eſt. Duci Coſmo contra Senenſes ſuppetias tulit cui gratam viciſſitudinem vt rependeret Coſmus, oppidum Montis Sancti Sabini ſub Marchionatus titulo Balduino Pontificis fratri addixit. Philippum Caroli Quinti filium cum Mariæ Angliæ Regina coniugatum, regno Neapolitano inueſtiuit. Huius tempore bellum Lutheranorum contra Zuinglianos propter ciuilia bella Imperatoris aduerſus Proteſtantes & hæreticos, ſimulata concordia triennio intermiſſum, à Ioachimo Weſtphalo, edito libello Sacramentariorum confuſaneas & inter ſe diſſidentes opiniones de cœna Domini cõtinente inſtauratur. Tale diſſidium nunquam poſtea potuit extingui, ſed magis ac magis exarſit, ſcriptis ab vtriſque partibus doctis & indoctis multis libris, orationibus, dialogis, conſeſſionibus, epiſtolis, adeo vt maiori quam vnquam antea impetu, ſurſum ac deorſum res agitata fuerit. Lutherani multas habuerunt Synodos, quibus de opprimendis Sacramentarijs actitarunt: multi eorum ſe iunxerunt Catholicis, vt Zuinglianos facilius opprimerent, in quos tanquam peſtilentiſſimos hæreticos acerbè inuehebantur, eiſque aqua & igni interdicebant: nec erant contenti, niſi omnes expreſsè profiterentur, non ſe tantum, ſed etiam impios, corpus & ſanguinem Chriſti corporaliter & ſubſtantialiter ore corporis, manducare.

Bellũ inter Lutheranos & Zvinglianos quale?

Quidam hoc tempore, qui per Galliam dicebat ſe habere Spiritum D. Ioannis Euangeliſtæ, exuritur Tholoſæ, alter viſus eſt Lutetiæ & Baſileæ, qui genio Petri Duce ſe frui cõtendere, alius etiam Baſileæ aſſerere auſus eſt ſe Moſis Angelum habere. *Surius in hiſt.*

Dauid Georgius quis?

Dauid Georgius impudenter per Hollandiam & Friſiam ſcribebat ſe eſſe verum Meſſiam, & Dei nepotem, & non ex carne natum, ſed ex ſancto Spiritu. Ionas Cocus Lutheri, ſe iuſtum Ionam; Oſiander ſe Enochum ſecundum prædicabat. *Sur. in hiſt.*

Iulius Papa tandem ad quietem conuerſus, vt dolores ex podagra ſuperaret, incidit in febrim fatoque ceſſit, anno Domini 1555. cum ſediſſet annos 5. & dies 10. Eius corpore apud Sanctum Petrum ſepulto, vacauit ſedes diebus ſeptendecim.

Obitus Iulij Papæ.

A *ſalutem eſſe perniticioſa.* Maioriſtæ, *infantes non ſaluari per ſolum baptiſmum.* Antinomi, *hominem ad legis Dei obedientiam non obligari.* Suenckfeldiani, *ſacras literas penitus eſſe abijciendas, & pendendum è ſola diuina inſpiratione, qui proinde dicti ſunt Prophetæ cæleſtes.* Trinitarij ſiue Tredecitæ, *tres eſſe Deos.* Antitrinitarij, *tres perſonas non in ſe ſubſiſtere; ſed in diuina eſſentia, eſſeq; diuinæ eſſentiæ duntaxat reſidentias ſiue qualitates. Sabellianorum ſecta, qua infames ſunt omnes fere Lutherani & Caluiniſtæ, vt multis libris docuimus.* Autotheani, *Chriſtum eſſe Deum à ſe, non à patre, vt proinde impropriè dixerint patres Nicæni, Deum de Deo, lumen de lumine, &c. Hoc venenum ſuis miſcuit Caluinus, vt ibidem oſtendimus.* Bibliſtæ, *nihil proponendũ in eccleſia populo, vel in ſcholis iuuentuti præter Biblia, nec diſcendas vllas Philoſophiæ artes.*

B Sabbatarij, *non Dominicam diem colendam, ſolum patrem eſſe inuocandum, non Filium, non Spiritum ſanctum.* Scebleri, *nec gladium, nec peram portandam, nec vllo modo litigandum, aut in iudicio comparendum,*

Dæmoniaci, *Dæmones poſt finem mundi ſaluandos.* Georgio Dauidici, *Georgium Dauidem eſſe Chriſtum; diabolum nullum exiſtere, non futuram Carnis reſurrectionem.*

Memnonitæ, *Chriſtum carnem è Maria non ſumpſiſſe.*

Ochiniſtæ ſiue Polygamiſtæ, *licere viro multas ſimul habere vxores.*

Muſculus, *diuinam Chriſti naturam vna cum humana fuiſſe mortuam.*

C Ioannes Langus, *carnem Chriſti eſſe deificatam ſiue tranſiiſſe in diuinam ſubſtantiam.*

Matthæus Flaccus Illyricus, *multa horrenda in omnes ſectas inuexit.*

Melanchthon vt multorum reus etiam ſuis traducitur.

Hieronymus Zanchius & Iacobus Scheckius Medicus, *de duabus Chriſti naturis, & de S. Trinitate monſtra nouis portentis auxerunt, quæ proprio opere refutauimus.*

Hos quidem defendere hodie conatur Lambertus quidam Danæus, *at nimis inuerecundè, quoniam ſola impudentia heretica armatus, diſciplinarũ omniũ expers, tantam prouinciã ſuſcipit.*

Valentinus Gentilis, *cum Seruetianorum fermento Deiſtarum Bemani lacus vndas miſcuit, contra quem præcipuè Tertium*

D *meum de Trinitate dictaui.*

His iam omnibus ſuperſtes Theodorus Beza, *quotidie aliquid noui ad iam putreſcentium blaſphemias addit.* Hæc ex ipſorum ſcriptis & farraginibus.

Dum vero Marcellus Pontifex multa ad vrbis & Curiæ reformationem mente agitaret, Apoplexia correptus ad beatiorem vitam migrauit, vltima eiuſdem menſis, cum Pontificatum die 22. tenuiſſet, corpus eius apud ſanctum Petrum ſepulturæ demandatum eſt.

VITA MARCELLI II. PONTIFICIS.

Marcellus quando & quomodo pontif. factus?

MARCELLVS ex oppido Politiano in Etruria, Richardo Ceruino & Caſſandra Bencia parentibus natus, Cardinali Farneſio adhuc adoleſcenti à Paulo tertio datus, vt eius opera in ſcribendis epiſtolis vteretur, Nuncij Apoſtolici dignitate exornatus, præter omnem ſuam expectationem Cardinalis tituli ſanctæ Crucis renunciatus, Iulio è viuis ſublato, 39. Cardinalium communi ſtudio, per adorationem creatus eſt Pontifex 5. Idus Aprilis Anno 1555: dieque immediatè ſubſequenti coronatus, nomen Marcelli retinuit. Prohibuit cõſanguineis ne Romam peterent: duos ex fratre Alexandro nepotes, quos ibidem educabat, à nemine voluit adiri.

Io. Caluinus quis & qualis?

Huius tempore Ioannes Caluinus ex matre Pontificij ſacrificuli concubina Canonicus Nouiodunenſis, incipit clareſcere, & de forirabula Theologus de repente prodire, quando ad pœnam quæſitus cum quodam Copo tunc Academiæ Pariſienſis rectore regij magiſtratus manus ſubdolè effugiſſet.

Eodem tempore, inquit Genebrardus, *Præter vulgares Lutheranos, Zuinglianos, Caluiniſtas, Seruetianos, Anabaptiſtas, & infinitas Sacramentariorum formas, recrudeſcunt aliæ in contraria ſcindentes, Brentiani Vbiquitiſtæ, vbiquitatem humanitatis Chriſti dicentes, Oſiandrini, hominem iuſtificari ea iuſtitia, qua Deus eſſentialiter iuſtus.* Stancariani *Chriſtum iuſtificare ſecundum ſolam humanam naturam.* Amſdorfiani *bona opera ad*

VITA PAVLI IV. PONTIFICIS.

E PAVLVS IV. Neapolitanus illuſtri Caraffeorum familia oriundus ante Pontificat. Ioannes Petri vocatus ſcientia pietate & virtute inſignis, multis legationibus functus, à monaſtica vita, quam reſignato Theatino Archiepiſcopatu inſtitutoque ordine presbyterorum Theatini vocatorum profeſſus erat, ad Cardinalitiam dignitatem à Paulo tertio vocatus, ad extremum creatus eſt Pontifex 10. Kalend. Iunij, ipſo aſcenſionis die, anno Domini 1555. tempore Caroli Quinti & Ferdinandi Imperat. ſequente Dominico coronatus, Decretum ſanxit, quo beneficia illegitimè poſſeſſa, vel pecunijs comparata reddere præcipiebatur. Iudæos in vna parte ciuitatis ſecluſit, quibus ne viſuram exercerent, vetuit Crocei coloris pileum quo à reliquis

Paulus quando pontifex factus?

Ordinis Theatinorum inſtitutor.

Res geſtæ à Paulo 4.

F internoſci poſſent, ipſos ferre voluit. Decreta plurima à Iulio Tertio ſtabilita reſcidit. Romæ Vrbini Ducem præfectũ inſtituit, Clero, quo ad victum & veſtitum leges præſcripſit; pœnitentiæ officium ipſemet reformauit beneficia & eccleſiæ bona non alijs, quam viris bene doctis conferri voluit. Trium vrbis conſeruatorum authoritatem amplificauit. Priuilegia à Pontificibus prædeceſſoribus populo conceſſa confirmauit. In cuius grati animi proteſtationem populus in Capitulo eidem ſtatuam erexit centumque nobiles cuſtodes attribuit, quo omnes ipſe equeſtri ordine cohoneſtauit. Et Paulo poſt inter eum & Philippum Hiſpaniarum

Digitized by Google

ni[illegible] Regem orta eſt diſcordia, cui Galliarum Regis fretus auxilijs, bellum in regno Neapolitano per Ducem Albanum defenſo indixit.

Anno integro, poſtquam prælio ſe laceſſiuiſſent quæ Pontifici parum fœliciter ſucceſſerant ab armis coactus eſt: Inter arma Marcum Antonium, eiuſque patrem Aſcanium anathemati innodauit, eoſque omnibus poſſeſſionibus, quas in ditione eccleſiaſtica obtinebant, priuauit; quas nepoti ſuo Ioanni Cataffe ſub titulo Paliani Ducatus attribuit. Pace tandem compoſita, Dux Albanus ſummo Pontifici obedientiam præſtiturus ad eum humiliter profectus eſt, à quo abſolutionem conſecutus, maximam eius humanitatem expertus fuit. Porrò ad inquiſitionem conuerſus, eidem 16. Cardinales addixit, quorum primarium locum Cardinalis Alexandrinus tenebat. Catalogum librorum hæreſi infectorum publicauit. Legatione Anglicana Cardinalem Polum priuauit. Cardinalemque Moronum in vincula coniecit. Strictiſſimè præcepit, vt omnes Religioſi & Monachi è clauſtris ſuis egreſſi, ad proprium monaſterium reuerterentur. Auditis ſuorum cognatorum & propinquorum enormibus ſceleribus, in eos grauiſſimè animaduertit, illoſq; ex vrbe eijciens, omnibus gradibus ſpoliauit. Diuerſis ordinationibus 19. Cardinales creauit. Cathedræ Sancti Petri feſtum innouauit.

Officium inquiſitionis inſtituit. & librorũ hæreticorum catalogũ promulgauit.

Sub huius Pontificatu, inquit Genebrardus, *Ioannes Caluinus ad nundinas autumnales Francoforti anno 1556. cum miniſtris eius loci de Cœna conferre volens, reiectus eſt, quod ſe Zuinglianum profiteretur.* Lauater in hiſt. Controuerſiæ Sacramentariæ. Sur. in hiſt.

Eodem anno cum plerią; Laici in Polonia vſum calicis in Sacramento Euchariſtiæ contentioſè efflagitarent, quaſi Chriſtus eſſet exanguis ſub altera ſpecie & Romanus Pontifex eo miſiſſet Aloyſium Lipomanum Veronenſem epiſcopum ad Regem Poloniæ Sigiſmundum, ea quæſtio diuino miraculo eſt iudicata. Nam cum quidam Iudæus Biſhaim ſiue Benedictus in quodam Poloniæ oppidulo Sachazeto nomine, tribus miliaribus ab arce Louiz, *à ſua ancilla Chriſtiana Dorothea Lazezka nomine, ſacram Euchariſtiam (quam ipſa ad pagum Catzo die Paſcha ſuſceperat, & ex ore extractam in ſudariolum repoſuerat, vt ad ſuum herum deferret) tribus daleris & veſte ſericas fimbrias habente emiſſet, & in ſynagoga pugionibus, & cultris confodiſſet, repente ex illa* MVLTVS CRVOR *emanauit, quem Iudæi cochleari in vitreũ calicem transfundunt. Hac de re paulo poſt cognita, & ad Sigiſmundum Regem, qui tunc erat Vilnæ, (quæ eſt vrbs Lituaniæ Metropolis) delata, mandatur illius oppiduli præfecto ſecundario, vt totum negotium diligenter inquirat, & in huius ſceleris conſcios extremo ſupplicio animaduertat. Itaque Dorothea cum Iudæo ſuo hero, die Veneris poſt Chriſti Aſcenſionem flammis exuritur, reliqui item Iudæi ſceleris ſocij (vno excepto qui aufugerat) Kalend. Ian. idem ſupplicium luunt. Vnde multi & ipſe Poloniæ rex nõ mediocriter in retinenda Catholica eccleſiæ communione confirmatur.* Hiſtoria rerum memorabilium, &c. conuerſa à Pontano lib. 5. & Sur. in hiſt.

Sub hæc tempora imago crucifixi à quodam lapidibus per indignationem icta emiſit ſanguinem, ſed ſceleris reus Moguntiæ ſupplicio. aſſicitur. Brentius in c. ad Gal.

Anno 1557. Prid. Non. Septemb. inchoatum eſt VVormatiæ colloquium inter Catholicos & Lutheranos decreto Comitiorum Ratiſponenſium, ſed turbatum artibus Flacci Illyrici. Aderant Euangelicarũ partiũ xij. miniſtri, qui à Catholicis interrogati, quas ſectas confeſſioni Auguſt. conſentaneas & diſſentaneas exiſtimarent, quòd variæ ſectæ ſub Auguſtana confeſſione comprehendi vellent, & decretum eſſet, cum ijs duntaxat colloquium habendum, qui eſſent Antiquæ Religionis vel Auguſtanæ Confeſſionis) per xvi. dies inter ſe concertarunt, cum alij ex ipſis ſectas quaſdã et à confeſſione Auguſtana diſcrepantes damnarent & excluderent, alij retinendas, eiſq; parcendum cenſerent. Ea concertatio eo vſque progreſſa eſt, vt ex xij. miniſtris, quinque reiecti & excommunicati fuerint, tanquam contrarij confeſſioni Auguſtanæ in præcipuis capitibus, vt de Lege & Euangelio, de Libero arbitrio, de Iuſtificatione, de Operibus, de Sacramentis, & vſu Ceremoniarum. His ita geſtis, quia à ſeptem reliquis Miniſtris nunquam impetrari potuit, vt ſigillatim multiplices ſectas à confeſſione Auguſtana ſecernerent & damnarent, ne inanis eſſet labor colloquij, illud vix adhuc benè cœptum intermittitur. Amſdorfius in libr. Publicæ confeſſionis puræ doctrinæ Euãgelij &c. Nicolaus Gallus in ſuis Theſib. & hypotypoſ.

A Hiſtoria rerum memorabilium &c. conuerſa à Pontano libr 5. Lauatherus in hiſtor. controuerſiæ Sacramen. Sur. in hiſtor.

Eiuſdem tempore Carolus V. qui Solymannum tantarum virium faſtu tumentẽ aliquoties profligârat, qui Ariadenum Barbaruſſam acie deuictum, ac Tunetano regno exutum Africa depulerat, qui Imperium ſuperiorum Imperatorum ignauia labefactatũ ac plane perditum reſtituerat, qui coniurantem Germaniam retuderat, qui regem Franciſcum & Clementem Potificem in poteſtate habuerat, qui in orbe nouo vrbibus, & templis ædificatis multa præclara in Dei & eccleſiæ decus geſſerat, qui denique vno dempto Carolo Magno omnes occidentales Imperatores pace B belloq; ſuperauerat, religione tactus, quam ſanctiſſime ſemper coluit, & aduerſus hæreticos aſſeruit, tædio rerũ humanarum affectus propter cœleſtium & æternarum deſideriũ primus poſt conditum Germanicum imperium (Lotharius enim Francus erat.) Maieſtate imperij fratri Ferdinando abdicata, reliquis regnis atque ditionibus vnico filio Philippo traditis ad vitam religioſam ſe contulit, & in ſacram ſolitudinem ſeceſſit. Imperium in Ferdinandum inconſulta ſede Apoſtolica aliter quam fieri debebat tranſlatũ fuiſſe, ægrè quidem: ſed tamen patienter tulit Pontifex optimus, qui cum annis quatuor, menſibus ferè tribus ſedem Apoſtolicam tenuiſſet, è viuis exceſſit, anno domini 1559. C decimo quinto Kalend. Septemb. Poſt obitum eius vacauit ſedes menſes quatuor & dies ſeptem.

Carolo 5. abdicante ſe imperio Ferdinandus frater ſurrogauit.

VITA PII IV. PONTIFICIS.

PIVS Quartus Bernardini Medicæi & Ceciliæ Sorbelloniæ Mediolanenſis filius, ante Pontificatum Ioannes Augelus vocatus fuit, pluribus officijs & dignitatibus exornatus, per Paulum tertium Cardinalitia dignitate adauctus, à Iulio tertio Legatus ad militiam contra Octauium Farneſium ſuſceptam electus ipſa Natiuitatis Domini vigilia, anno 1560. tempore Ferdinandi & Maximiliani Se- D cundi Impp. Paulo Quarto è viuis ſublato, ſummus Pontifex declaratus eſt, & ipſo Regalium die coronatus. Initio Pontificatu, omnia delicta & exceſſus in prædeceſſorem commiſſos populo remiſit. Imperium Ferdinando per Carolum fratrem traditum confirmauit.

Pius IV quando electus?

Plurimos propter hæreſeos crimen, vt ſuſpectos vel delatos abſoluit, ac inter cæteros Cardinalem Moroneum. Puniturus autẽ Pauli Quarti amicos & familiares, ſententijs in eos latis ob crimina quę ipſis obiecta fuerant, Cardinalem Carafam ſtrangulari, Comitemq; Monotorij, Allaſanum Leonardumque Cardinalem Capite plecti curauit Nepotes ſuos fratrum ſororumque filios Romam aduoca- E tos, maximis honorib. & ampliſſimis beneficijs, vel exornauit, vel nobiliſſimo matrimonio iunxit. Vt vero communibus malis mederetur, finis generali Synodo Tridentinæ, eius ſtudio ac vigilantia impoſitus eſt, acclamationeſq; patrum in ea fuẽre: *Beatiſſimo Pio Papæ Domino noſtro, ſanctæ & vniuerſalis eccleſiæ Pontifici, anni multi ac memoria æterna.* Solutis comitijs, Concilioq; finem impoſito, prælatis etiam omnibus ad propria remiſſis, plurima loca reſtaurare cœpit quæ præcedentibus bellorum fragoribus diruta, ruinam minitabantur; Romæ portam & plateam dictam piam reparauit. Prælum Manutij authoris vulgatiſſimi reſtituit. Arcem Capitolinam reſtaurauit, aliaque quam plurima loca refecit, quibus omnibus ſumptibus vt ſatisfaceret, mon- F tem perpetuum inſtituit, numerum etiam equitum, Pij appellatorum ordinauit. Cum vero inter Legatos Franciæ & Hiſpaniæ de primatu in pręſidendo quęſtio ſuborta fuiſſet, præeminentiam vni non ſine alterius indignatione adiudicauit. Melitæ obſidione cinctæ militibus pecuniaque ſubuenit.

Quid in Põtificatu egerit?

Anno 1560. (inquit Genebrardus) Lutherani & Sacramentarij ardentiſſimo odio inter ſe flagrant, cum ſcriptis contrarijs, tum edictis publicis. Nam VVittembergenſes, quibus præerat Brentius edictum promulgant contra Sacramentarios: Ienenſes miniſtri edunt ſuplicationem ad Ioannem Fridericum Secundum Ducem Saxoniæ, eiuſque fratres, ac alios principes & ordines confeſſionis

Auguſtanæ,

Digitized by Google

Auguſtana, pro legitima Synodo, in qua ſoli Lutherani conuenirent, A *& Zuinglianos atque alios, quibus aduerſantur, condemnarent. Contra ab Heidelbergenſi Academia poſt publicam diſputationem Zuinglianorum contra Lutheranos, Heshuſius Lutheranus abire iuſſus eſt: & mox Superintendentes Heidelbergenſes edunt decretum, quo Lutheri & Brentij Catechiſmi extra Eccleſiam eijciantur, & eorum ſcripta nullam habeant auctoritatem.* Lauaterus Zuinglianus in hiſtor. controuerſiæ Sacrament. Sur. in hiſtor.

Cum tandem diuerſis ordinationibus XLV. Cardinales creaſſet, in quarum vna Laurentium Maſſam nunquam inducere potuit, vt Secretariatum Venetorum, vt vocant, acceptaret. 5. Idus Decembris anni M. D. LXIII. mortuus eſt. anno ætatis ſuæ 66. menſe octauo, die nono, cum Pontificatum tenuiſſet annos ſex minus ſedecim diebus. In ſancto Petro ſepultus eſt. Sedes viginti octo diebus rectore orbata remanſit.

CONCILIVM PROVINCIALE MEDIOLANENSE PRIMVM.

Quod

PIO QVARTO, PONTIFICE CAROLVS BORROMÆVS S. R. E. Presb. Cardinalis tit. S. Praxedis.

LEGATVS AD VNIVERSAM ITALIAM, ET ARCHIEPISCOPVS MEDIOLANI habuit Anno M. D. LXV.

Edictum de Concilio Prouinciali I.

CAROLVS BORROMAEVS S. R. E. TIT. S. *Praxedis Presbyter Cardinalis ac S. D. N. Papæ & Sedis Apoſtolicæ per vniuerſam Italiam de latere Legatus, Dei & Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopus Mediolanenſis.*

CVM pro noſtri Archiepiſcopalis Officij munere, & antiquorum, & in ſacro Tridentino Concilio proxime editorum Canonum obſeruatione, ad moderandos mores, corrigendos exceſſus, controuerſias componendas, aliaque ſacris Canonibus permiſſa, Prouinciale Concilium conuocare debeamus, vt primum neceſſaria, Sanctæ Romanæ & vniuerſalis eccleſiæ negotia, quibus apud Sanctiſſimum D. N. occupati ſumus per debitam obedientiam, intermittere licuit, Reuerendiſſimos Prouinciæ noſtræ Epiſcopos, ad proximas Idus Octobris per literas nominatim ad ſingulos ſcriptas, ad Synodum in noſtra Mediolanenſi Metropolitana Eccleſia euocauimus. Vt igitur alijs etiam omnibus, qui de iure, vel conſuetudine intereſſe debent, nota ſit huius Concilij celebratio, neve cui ignorantiam rei excuſare, aut ſe contemptum dicere liceat. Idcirco vniuerſis, & ſingulis prædictis, & alijs qui ſua quomodolibet intereſſe putauerint, etiam exemptis, & nullius Diœceſis intra prouinciæ noſtræ limites exiſtentibus, per hoc edictum, quod in Cathedralis, & aliarum inſignium, quæ in ſingulis Prouinciæ noſtræ Diœceſibus etiam exemptarum, ac vicinorum nullius Diœceſis, ſi quæ ſint, locorum, eccleſiarum valuis affigi, & promulgari iuſſimus, Prouincialis Concilij futuram celebrationem ſignificamus, & denunciamus, cum comminatione pœnarum à ſacris Canonibus Statutarum. In quorum fidem hoc Edictum confici, & per ſecretarium noſtrum ſubſcripſi, noſtri Sigilli impreſſione muniri voluimus: Dat. Romæ die 25. Auguſti anno Domini 1565.

ORATIO CAROLI CARDINALIS TIT. S. PRAXEDIS ARCHIEPISCOPI.

IN CONCILIO PROVINCIALI I. HABITA.

DEI ſummo ergo nos beneficio factum eſt, Patres Reuerendiſſimi, vt Tridentinum œcumenicum Concilium,
B *triginta ante annos inchoatum, ſed variè intermiſſum ſingulari Pij Quarti Pont. Max. pietate, ac prudentia reuocatum, inſigni frequentiſſimorum patrum virtute, atque doctrina, ſuperiore anno mirabiliter abſolueretur, Quo in Concilio cum omnia præclare conſtituta ſint, quæ ad explicandam fidei veritatem, & ad reſtituendam eccleſiaſticæ diſciplinæ integritatem pertinebant, diuinitus profecto, Patres, illud decreuiſtis, vt Conciliorum prouincialium, quæ iamdiu haberi deſierant, vſus aliquando renouaretur, ex quo certiſſimum eſt, Chriſtianam rempublicam vberrimos ſalutis fructus eſſe percepturam. Et quidem natura, & ratione ipſa ducimur, vt in grauioribus rebus deliberandis aliorum conſilia exquiramus: vel quòd cautior deliberatio eſt, ſi ad noſtrum iudicium multorum ſententia acceſſerit,*
C *vel quia apud illos, quibus conſulere maxime cupimus, maiorem auctoritatem, & pondus habet conſultatio, in quam plures conſenſerint. Eſt huius in Eccleſia inſtituti auctor Chriſtus Dominus, magiſtrique Apoſtoli. nam eius certa quidem ſane eſt illa promiſſio, cum ſuam opem, ſuumque auxilium, ſe denique ipſum, eiuſmodi patrum conuentibus, rite celebratis, pollicetur & defert.* Vbi fuerunt, *inquit,* duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi ego ſum in medio eorum: *itemque* Si duo ex vobis conſenſerint ſuper terram de omni re, quacumque petierint, fiet illis à patre meo. *Apoſtoli autem & ſi doctore ſpiritu ſancto vberem omnium rerum cognitionem ſinguli acceperant: tamen ſi quid grauius, publice præſertim, agendum eſſet; hac conſultandi ratione vti conſueue-*
D *runt, quam vt cæteri etiam conſeruarent, lege ſanxerunt, vt bis in annos ſingulos Concilia ab Epiſcopi haberentur. Innumerabiles deinceps ſanctiones ſunt conſtituta, decretaque, promulgata & ab ſummis pontificibus, & à Concilijs tum œcumenicis, tum prouincialibus de retinenda, aut certe repetenda hac Synodorum conſuetudine, quemadmodum temporum ratio poſtulabat. Atque vtinam quæ à ſanctiſſimis illis viris culta, & poſteritati ad ſalutem Eccleſiæ tradita ratio eſt, prouincialium Conciliorum, eam nos ad hanc diem pie conſtanterque retinuiſſemus; & quantam illi conſilij, & voluntatis ad prodendum poſteris optimum inſtitutum, tantum nos pietatis & diligentiæ ad tuendum adhibuiſſemus, Huius enim conſuetudinis intermiſſio, difficile eſt dictu, quantas calamitates in Chriſtianam Rempublicam inuexerit. nam iudicij metu ſublato; cum*
E *præter ſummum Romanum Pontificem nemo eſſet, qui à Dominici gregis paſtoribus Depoſiti cuſtodiam, tritici diſpenſationem, vineæ cultum, & villicationis ſuæ functionem recognoſceret, ſortem cum fœnore exigeret, à ſingulis grauiſſimi, multiplicisque officij, more maiorum, rationem expoſceret. tum miſerabiliter prolapſa eſt inſtitutio Eccleſiaſticæ diſciplinæ; tum qui alios in officio continere debebant, maxime ipſi ab officij ſemita declinauerunt. Hic nota ſunt vobis, Patres, Eccleſiæ Dei vulnera, quæ libenter prætereo, quia ſine acerbiſſimo doloris ſenſu nec à me commemorari, neque à vobis audiri poſſe exiſtimo. Ergo ſingulari virtute, ac prudentia veſtra grauiſſimus malis remedium inuentum eſt, hac renouatione prouincialium Conciliorum: reliquum modò erat, vt ſapienter excogitata medicina ægrotis prouincijs ſalutariter adhiberetur. Cui nos officio*
F *pro noſtri Metropolitani muneris ratione, proque amore in hanc vrbem, quam apud nos, & pietatem parentis, & charitatem filiæ obtinere libentiſſime profitemur, ſi per debitum obedientiam licuiſſet, primo quoque tempore ſatisfacere ſtuduiſſemus. Cum primum igitur huius rei data eſt facultas, eam illam ſummo ſtudio amplexi ſumus, eo animo, atque conſilio, vt, Deo auctore, vobis adiutoribus, obeundi muneris tarditatem actionum grauitate, & diligentia compenſemus. Itaque huc omnes conuenimus, vt ex hac quaſi ſpecula ſingula prouinciæ noſtræ partibus circumſpectis Ezechielis Prophetæ voce diuina admoniti, quod perijt, requiramus, quod abiectum eſt reducamus, quod confractum eſt alligemus, quod infirmum eſt conſolidemus, quod pingue*

& forte

& forte cuſtodiamus. Id omne, vt præſtare poſſimus, petendum à Deo in primis eſt ſummis precibus, ſummaq; vitæ integritate & innocentia, atq; in proximos charitate, vt nobis ſuo lumine præluceat, conſilia & actiones noſtras ſua gratia proſequatur. Quemadmodum autem neminem noſtrum, vt cuiuſq; conditio tulit, aut ætas, aut labor, aut valetudo, aut itineris longitudo retardauit, quo minus in hunc locum frequentes ante ſtatutum diem conueniremus, quæ in re priuata commoda communi officio poſt habuimus: ſic ac ipſam conſultandi & decernendi rationem curandum eſt vt integram optimamq; mentem, ac voluntatem afferamus, vim publici muneris priuatis commodis anteponamus eorum vtilitati, quibus præſumus, nõ noſtris rationibus ſeruiamus. Hoc ſane enim eſt, non quæ noſtra ſed quæ Dei ſunt, quærere. Hoc munus paſtoris, hoc ducis officium, hæ gubernatoris partes ſunt, vt gregi, militibus, naui potiſſimum proſpiciant: nam ſubditorũ ſalute perfecti incolumitas cõtinetur. Et quia tria præcipue ſunt, quæ ex Tridentini Concilij auctoritate in prouincialibus Concilijs agi, & confici oportet, vt delicta corrigantur, mores ad optimam diſciplinam reuocentur, & tollantur, dirimanturq; controuerſiæ: primum illud erit faciendum tanquam firmiſſimum totius ædificij fundamentum vt omnibus, & ſingulis, quæ à Sacro Tridentino Concilio definita, ac ſtatuta ſunt, palam receptis, deteſtantes hæreſes omnes, quæ à ſacris canonibus, Concilijsq; œcumenicis, præſertim verò Tridentino, damnatæ ſunt, veram obedientiam ſummo Romano Pontifici ſpondeamus, fidemq; ſine qua impoſſibile eſt placere Deo, ex præſcripto eiuſdem Concilij, ac Sanctiſſimi D. N. ratione & formula profiteamur: & ad eius in prouincia noſtra tuendam integritatem, id quod ad hanc diem nobis præſtitiſſe videtur Dei benignitas, oportuna præſidia, ſummamq; diligentiam & vigilantiam pro locorum & temporum periculo adhibeamus. Deinde in delictis corrigendis illa nobis iucunda ratio eſt, vt pro vi & modo morborum, ægrorumq; natura medicinam accõmodemus, nunc lenibus admonitionis & obiurgationis remedijs errata caſtigantes, nunc acriori curatione vtentes, denique exulceratis partibus ferrum & ignem admouentes, quemadmodum in malum mali ratio, & contagionis periculum poſtulabit, memores ſemper nos eſſe patres, non dominos. Morum autem diſciplinam facile reſtituemus ſi qua ratione, quibuſve factis primum conſtituta, diuq; conſeruata eſt, eandem nos in reſtituenda adhibebimus, illorum veſtigia perſequentes, qui hanc bonorum amplitudinem nobis, Deo auctore, ſua virtute pepererunt. Proponamus nobis quæſo, Patres, illorum vitæ ſanctitatem, & in adminiſtratione ſui officij ſapientiam. Erant integri, caſti, ſimplices, modeſti, humiles, bene morati, in oratione, & lectione aſſidui, ſui deſpicientes, in aliena ſalutis cura & cogitatione defixi, conſilio, & opera benigni, hoſpitales, in domeſtico cultu & victu parci, in alios benefici & liberales. Erant vigilantes ſuper gregibus ſuis, vineam Domini ſumma diligẽtia, & labore colentes & cuſtodientes. Paſcebant aſſidue oues, ſibi commiſſas, triplici ſalutis cibo verbo, exemplo, & ſacramentis, memores quoq;, & imitatores ſummi paſtoris Chriſti, qui pro vniuerſo grege ſuo ſanguinem, & vitam profudit, ipſi pro ſuarum ouium incolumitate quemuis excipere laborem ſubire omnes caſus, omnem vim, atq; iniuriam perferre, deniq; vt bonus ille paſtor euangelicus, animam ſuam pro ouibus ponere nõ dubitabunt, nullum inde huius vitæ fructum expectantes, vt maximos cæleſtis retributionis fructus conſequerentur. Hæc ſi, vt debemus, Patres, ante oculos habebimus, facile intelligemus, quid in reſtitutione Eccleſiaſticæ diſciplinæ nobis ſit hoc tempore agendum. In quo illud etiã animaduertendum erit, vt, quemadmodum in conformanda, & conſtituẽda Eccleſiaſtica ratione Chriſtus Dominus ab ipſis Apoſtolis, quos Chriſtianæ vitæ magiſtros eſſe voluerat, initium fecit: ſic nos à nobis ipſis paſtoribus, quos viuendi exempla & præcepta alijs tradere oportet, in conformanda reſtituendaq; morum diſciplina exordiamur. Hæc officia ſi quo debemus ſtudio præſtiterimus, parui profecto negotij erit ſedare cõtrouerſias, id quod nobis Tridentina Synodus faciendum propoſuit. Nam ſublata cupidate, quæ eſt omnium radix, & ſemen diſſenſionum, facile præſentis temporis diſcordias componemus: nullumq; in poſterum diſſidendi locum cuiquam in prouincia noſtra relinquemus. Quare ad piam hanc, neceſſariamq; muneris noſtri curam, ac diligentiam, Patres, toto pectore incumbamus: hoc acceptabili tempore hac die ſalutis, quã fecit Dominus, enitamur, vt, quantum conſilio, opera, actionibuſq; Spiritu S. duce, & moderatore poſſumus, tantum ad conſtituendam communis prouinciæ incolumitatem afferamus. Ampliſſima hæc, & nobiliſſima ciuitas Mediolanenſis charitatem & ſapientiam veſtram implorat: hanc ſinguli vniuſcuiuſq; veſtrum greges incredibiliter requirunt, tota prouincia re magis, quam voce depoſcit. Hoc Opt. Max. Rex Philippus, in cuius

A regia dignitate, vt verbo complectar, ſacerdotalem animum licet agnoſcere, hoc cæteri huius prouinciæ principes, de populorum ſalute ſolliciti, à nobis deſiderant quorum ſtudia, atq; officia non vereor ne nobis ſanctiſq; huius ſynodi decretis ſemper adſint, eamq; poteſtatem, quàm à Deo acceperunt, ad Dei & cultum, & voluntatem libentiſſime conferant. Poſtulat ſacroſancta Tridentina ſynodus, vt ne tot, tantiq; labores, à ſanctiſſimis patribus in ea ſuſcepti, breui tempore intereant. Hoc vehementer expectat pius Pont, Max. ex illo præſertim die, quo nos ab adminiſtratione conſiliorum ſuorum, & procuratione Eccleſiæ ad vos dimiſit. Date date quæſo, vt & profectionis noſtræ, & veſtrorum laborum vberes fructus deferre poſſim præclaras ſcilicet ſalutareſq; huius Concilij actiones. Hoc ipſum exigit veſtra virtus, quam in publico orbis terrarũ conuentu ſpectatam, & cognitam, B nunc in veſtrorum populorum vita, ac ſalute tenenda debetis exprimere. Hoc deniq; flagitat à nobis Chriſtus Ieſus: vt conſtet ſibi ratio officij noſtri erga oues, quas precio ſanguinis ſui redemptas, noſtræ fidei prudentiæq; commendauit & concredidit: ne quando ſanguinem illarum de manu noſtra requirat, ſi, quod Dei benignitas, prohibeat, culpa, aut negligentia noſtra eas diripi, aut diſpelli patiemur.

NOs Carolus Borrhomæus, S. R. E. Tit. Sanctæ Praxædis Presbyter Cardinalis, ac ſanctiſſimi D. N. Papæ, & ſanctæ Sedis Apoſtolicæ per vniuerſam Italiam Legatus de Latere, Dei C & eiuſdem Apoſtolicę ſedis gratia Archiepiſcopus Mediolanenſis, de conſilio, & aſſenſu Reuerendiſſimorum DD. Coepiſcoporum noſtrorum, in Prouinciali ſynodo Mediolanenſi, hæc ſtatuimus, & ſancimus.

De profeſſione fidei, & eius tuenda cura.

PRima & maxima Paſtorum cura verſari debet in ijs, quæ ad fidem Catholicam, quam ſancta Romana eccleſia colit, & docet, & ſine qua impoſſibile eſt placere Deo, integre, inuiolateq; e conſeruandam pertinent: ideo D nos hinc potiſſimum exordiendum eſſe duximus, vt, quæ ex eodem ſpiritu eſt fides, eandem vna oris confeſſione profiteamur.

Sacri igitur Tridentini Concilij auctoritate innixi, mandamus, vt omnes ij, qui beneficia eccleſiaſtica obtinent, vel in poſterum obtinebunt; & qui in ſynodum diœceſanam conuenire debent; in ea ſynodo, quæ primo quoque tempore celebrabitur, omnia, & ſingula à ſancto Concilio Tridentino definita, & ſtatuta palam recipiant; veram obedientiam ſummo Rom. Pontifici ſpondeant; ſimulq; hæreſes omnes publice deteſtentur, & anathematizent; fidẽ profitentes eiſdem verbis, quibus ex formula, à Sanctiſſi- E mo D. N. Pio IV. Pont. Max. præſcripta, nos & Coepiſcopi noſtri initio huius ſanctæ ſynodi, iurati præſtitimus, profeſſi ſumus, etiam ſi antea in diœceſana ſynodo ad officium, ad exequendum iuſſa Tridentini Concilij, quacumque ratione & modo obierint.

Epiſcopi omnes Prouinciæ noſtrę conſtitutionẽ Sanctiſſ. D. N. Pij IV. Pont. Max. de profeſſione fidei facienda ab ijs, qui de beneficijs curatis, & canonicatibus prouiſi ſint, & à docentibus literas, & à promouendis ad doctorales, vel alios gradus, publicent in ſuis ciuitatibus, & diœceſibus intra menſem, & ab omnibus inuiolate ſeruandam curent: præſertim vero ab ijs, qui cuiuſcunq; ſtatus, conditionis, & & dignitatis ſint, quouis modo, vel nomine, publice aut F priuatim, domi ſuæ, vel alienæ, etiam ſi pædagogi ſint, pueros, adoleſcẽtes, alioſve cuiuſuis ſexus, & ætatis, qualcunq; artes literarias, vel alias liberales, etiam ſi ipſa prima grammaticæ rudimenta, legendo, interpretando, vel repetendo, vel alia quauis ratione, etiam ſi gratis doceant; quorum etiam omnium mores, antequam ad docendum accedant, probare debebunt, alioquin de ijs pœnas in eadem conſtitutione propoſitas, ſumant.

Qui verò, ne prædicti huic decreto obtempererent, impedierint; aut huius temeritatis quacunq; ratione illis auctores, aut adiutores fuerint; ſeuerè puniantur. Vt autem id facilius, ac melius effici poſſit; ſtudioſe inquirant parochi,

quinam

quinam in ſuis parochiis eo docendi munere fungantur, & eorum nomina ad Epiſcopum ad menſem, à die publicationis, conſtitutionis eiuſdem numerandum, deferant. Quos verò deinceps eiuſmodi cognouerint, primo quoq; tempore Epiſcopo indicent.

Parochi diligenter animaduertant, an in ſuis parochiis vllus ſit, quod ad fidem attinet, prauis opinionibus imbutus, vel eo nomine ſuſpectus, eumque ad epiſcopum, vel inquiſitorem deferant. Moneant præterea populum, debere omnes, ſi quos nouerint aliquid feciſſe, vel dixiſſe, quamobrem de huiuſmodi peccato in probabilem ſuſpicionem venerint, ſtatim deferre.

Obſeruent etiam eos, qui ex finibus hæreticorum, vel hęreſis nomine ſuſpectorum veniunt; ſingulorumq; dicta, & facta odorentur, ac de eorum vitæ conſuetudine, & ratione cognoſcant, &, ſi qua de iis ſuſpicio fuerit, Epiſcopum, vel Inquiſitorem admoneant.

Principes verò, & ciuitatum Magiſtratus hortamur, ac per viſcera miſericordiæ Chriſti Domini obteſtamur, vt cęleſte lucrum terrenis commodis præferentes, commercium, & conſuetudinem hęreticorum, quam fidelibus pernicioſam, ac peſtiferam eſſe conſtat, pro ſua pietate, ac ſtudio religionis, è ſuis vrbibus, atque oppidis amouendam, ac tollendam curent.

Prohibeantque ne ſuæ ditionis homines, percipiendæ etiam linguæ cauſa, aut mercaturæ, aliove nomine, in hæreticorum locis inſtituantur, aut commorentur.

Sacro denique Inquiſitionis officio in omnibus ex animo faueant, & opitulentur: &, vt eius édicta ſeruentur, auctoritatem etiam ſuam rogati interponant. Cumq; eis à ſancta Sede Apoſtolica conceſſum fuerit, vt cauſis fidei ad patrocinium Catholicæ veritatis adſiſterent, nihil ſibi in illis vſurpare, neque quidquam, quod contra ſacros canones ſit, attentare velint.

Epiſcopi regulas Indicis de libris vetitis, ab iis, qui illi negotio à ſacroſancta Tridentina Synodo præfecti fuerunt, ex auctoritate Sanctiſſimi domini noſtri Pij Quarti æditas, ab omnibus librorum impreſſoribus, ac bibliopolis, cæteriſque omnibus laicis, & eccleſiaſticis perſonis ſeruari iubeant. Quorum verò librorum purgatio, eiuſdem Indicis iuſſu, facienda eſt: eos legi, vendi, aut emi, habereve omninò vetamus; donec ab iis, ad quos pertinet, purgati, & probati fuerint.

De abutentibus ſacra Scriptura.

NEFARIA eſt eorum temeritas, qui ſacræ Scripturæ verbis, vel ſententiis, ad locum, aſſentationem, cótumeliam, ſuperſtitionem, impietatem, aut ad quoſuis profanos ſenſus abutuntur. Quamobrem Epiſcopi in eos, qui in hoc genere deliquerint, ex ſacrorum canonum, & Tridentini Concilij decretis grauiter animaduertant. Et, vt deteſtabilis hæc licentia prorſus tollatur, fidelem populum per cócionatores, parochos, confeſſores de huius peccati grauitate frequenter admonendum curabunt.

De Ludimagiſtris.

PRINCIPES, & Magiſtratus in Domino vehementer hortamur, vt, nulla ſumptus ſui habita ratione, publicos ludimagiſtros in vrbes, & ſuæ ditionis loca conducant, non minus fidei, & vitæ quàm doctrinæ, & ſcientiæ laude cómendatos. Qui verò literas docebunt, non ſolùm libros, indice Sanctiſſimi domini noſtri Pij Quarti auctoritate ædito, nominatim vetitos, pueris non interpretentur, aut ab illis legi patiantur, ſed neque etiam alios, quibus obſcœna, vel turpia contineantur. Præcipimus etiam, vt bonis moribus, & ſalutaribus præceptis eos erudiant: in primiſque in in aliqua pia, & Chriſtiana inſtitutione, ſi Epiſcopo videbitur, exerceant: cæteraque omnia officia, quæ Leo Decimus in Lateranenſi Concilio ſtatuit, pręſtent. In

In iis ſi deliquerint, pro delicti genere plectantur.

De fidei initijs à Parocho tradendis.

PArochi ſingulis Dominicis, & aliis feſtis diebus, qui Eccleſiæ præcepto agi ſoleant, pueris ſinguli in ſuis parochiis initia fidei tradant, eoſque ad obedientiam primùm Deo, deinde parentibus pręſtandam, erudiant: ac propterea à prandio ſtata hora, proprio campanæ ſono, ad id munus aſſignato, ad eccleſiam conuocandos curabunt.

De præbenda Theologali.

QVÆ eccleſiæ Cathedrales, aut collegiatę in oppidis inſignibus præbendam, aut ſtipendium quouis nomine Theologiæ interpreti aſſignatum non habent, cùm in illos ſacrum Concilium Tridentinum primam beneficiam primò vacaturam, ad hunc vſum conſtituerit, quam ei tantummodò, qui ad hoc munus per ſe præſtãdum idoneus ſit, deferri voluit, id ſi adhuc re ipſa effectum non ſit, curent Epiſcopi, vt quamprimùm decreto Concilij ſatisfiat.

De prædicatione verbi Dei.

APOSTOLI, in quorum locum Epiſcopi ſucceſſerunt, ſatis nobis aperuerunt, verbi Dei prædicationem eſſe pręcipuum illorum munus, qui in epiſcopali ſede collocantur. Quamobrem nos auctoritate m ſacroſancti Tridentini Concilij, & veterum patrum ſequuti, in Domino epiſcopos hortamur, vt toto pectore in hanc curam incumbẽtes, greges ſibi commiſſos ipſimet, præſertim in eccleſia ſua, verbo Dei paſcant. Quod ſi leui de cauſa, aut quodam animi languore impediti non fecerint, ſciant, ſibi prætermiſſi neceſſarij officij iudici Deo pręcipuè rationem eſſe reddendam. Sin autem ſe interdum verè impeditos cognouerint, per viros idoneos, ex præſcripto eiuſdem Concilij deligendos, hoc munus ſtudioſiſſimè populo pręſtent. In aliis verò Eccleſiis parochialibus, vel aliàs curam animarum habentibus, ſaltẽ omnibus Dominicis, & ſolẽnibus diebus feſtis; ieiuniorum autem, Quadrageſimę, & Aduentus tempore, quotidie, vel iis ſaltẽ diebus, quibus Epiſcopus iuſſerit, proprio parocho, & Curato, oues ſibi cõmiſſas, pro earum ſenſu & intelligentia, ſalutaribus verbis paſcendas mandamus. Si qui autem propter inſcitiam id præſtare non poterunt, ad peritos confugiant, quorum auxilium implorantes, vel homilias ſibi præſcriptas, vel latinos ſermones auctoris ab Eccleſia recepti, in vulgarem linguam conuerſos, approbatos tamen ab Ordinario, aut memoriter, aut de ſcripto pronunciet. Id autem tamdiu fiet, quoad liber Homiliarius ad hunc Curatorum vſum Metropolitani cura prodibit in lucẽ. Sed, vt norint epiſcopi, & eorũ induſtriam, qui doctrina ſunt præditi, & illorum diligentiam, qui aliorum verbis diuinã legem enunciant; iubeant, ſi eis ita videbitur, ab vnoquoq; Parocho & Curato vnũ ſingulis menſibus, ab eo habitũ in eccleſia, ſermonẽ ad ſe mitti. Qui negligentes, aut contumaces fuerint, eos Ordinarij arbitrio ſuo puniant: & præterea alios deligãt qui eorundem impenſa opus illud explere poſſint, donec ipſi reſipiſcẽtes munus ſuum expleant. Quo etiam modo illis occurrere poterunt, quos etiam vel peritorum induſtria, vel homiliarum libris, vel alia quacunq; ratione adiutos, parum proficere; quoſve ei muneri minus aptos eſſe; vel prędicatione deſtruere potius, quàm ædificare iudicauerint.

Extra vrbem verò in vniuerſa diœceſi, præter officium, quod Curati præſtabunt, tam multos diſtribuant Epiſcopi concionatores, vt in curatis eccleſiis, quæ in frequẽtioribus locis ſitæ ſunt, cæteriſq; omnibus etiam non curatis, in quibus ipſi opportunum iudicauerint, intra cuiuſq; menſis ſpatium, ſaltem ſemel in aliquo die feſto, Dei verbum prędicetur. Eos autem ab illis, in quorum eccleſiis pręedicabunt, hoſpitio recipi volumus, ſuppeditatis omnibus rebus, ad eorũ victum neceſſariis, data etiam eleẽmoſyna aliqua ex fructibus beneficiorum, vel etiam largitione laicorum, ſi beneficia tenuiora iudicauerint Epiſcopi, quàm vt id onus ferre poſſint; niſi ſint, qui iure debeant, vel dare conſueuerint.

Iis autem, qui prædicandi officio, aut quacunque ratione fidelibus Chriſtianam doctrinam tradendi munere fun-

guntur, hanc viam, & rationem ineundam proponimus. Vt ſacram ſcripturam interpretentur eo ſenſu, quem Catholica eccleſia, & conſentiens SS. patrum auctoritas comprobauit; neque quidquam ab Eccleſia, aut à doctoribus Eccleſiæ probatis alienum proferant. Vt, ſi quando ad auditorum vtilitatem vtendum erit allegoriis, eas ex receptis ab Eccleſia ſcriptis ſeligant. Ne certum tempus Antichriſti aduentus, & extremi iudicij die prædicent; cùm illud Chriſti Domini ore teſtatum ſit: Non eſt veſtrûm noſſe tempora vel momenta. Neve quidquam prætetea futurum ex ſacris literis diuinare, eiq́ue euentui certam diem præfinire audeant. Neque temerè, id ſibi diuinitùs reuelatum eſſe, affirment. Ne hiſtorias apocryphis ſcriptoribus populo narrent. Neve miracula, quæ probata ſcriptoris fide non commendentur. Si quæ tamen auditoribus ſalutaria iudicârint, ita commemorent, vt à certa eorum affirmatione abſtineant. Ne ineptas & ridiculas fabulas recenſeant: Neve ſuperuacanea & parum fructuoſa.

Ne hæreticorum opiniones, & argumenta referant apud imperitam multitudinem. Quòd ſi alicubi neceſſitas poſtulârit, vt eorum falſa dogmata accuratius, ac liberius confutentur, id non longa diſputatione, ſed graui redargutione faciant. quod facilè aſſequentur, ſi Catholicam veritatē expromentes, ſanctæ Eccleſiæ, Conciliorum, & probatę veteris cōſuetudinis auctoritate, ac ſanctorum doctorum, quos probat Eccleſia, teſtimoniis roborârint; & ſacræ ſcripturæ locos, quorum ſenſus ab illis ad corrumpendas ſimplicium hominum mentes deprauantur, & ex aliis eiuſdem ſcripturæ locis, & ex SS. patrum ſententia fideliter interpretentur. Sic enim fiet, vt dogmatum peruerſitas, quæ falſa interpretatione nitebatur, Catholicæ veritatis vi, & rectæ interpretationis pondere corruat. Ne quid ambiguum anceps ve loquantur, quod auditoribus variè intelligendi occaſionem præbere poſſit. Neve conciſè, & obſcurè quidquam exponant, qua ex re auditorum animi expectatione incerti, & ſuſpenſi relinquantur.

Ne oſtentandæ doctrinæ, & eloquentiæ cauſa, difficiles, atque inanes quæſtiones, fucumve orationis, & pigmenta conquirant, vnde ſui ipſius potius, quàm Ieſu Chriſti prædicatores eſſe videantur. Sed præcipuè in Euangelij, Symboli, Orationis Dominicæ, Angelicæ ſalutationis, Decem præceptorum, Sacramentorum Eccleſiæ, & ſacrorum rituum dilucida explicatione verſentur. In reprehendendis vitiis ita ſe gerant, vt pietatis, & caritatis ſtudio eos adductos, non hominum, ſed peccatorum odio id facere omnes intelligant. Diligentes, ac vehementes ſint in iis vitiis & peccatis exagitandis, in quibus magis voluptatum populum, aut ad ea procliuiorem vident.

In prauas etiam conſuetudines inuehantur. Et in eas, quę & ſi malę non videntur, tamen facilè peccandi cauſam afferunt.

Ne quemquam nominatim, aut tacitè illum deſignantes, inſectentur.

Ne in ordinem vllum, ſtatum, aut vitæ genus ab Eccleſia receptum inuehantur.

Ne epiſcopos, alioſve Prælatos, neve ciuiles magiſtratus cum auditorū offenſione aſperius obiurgent, ſed piè potius admoneant. Populumq́; doceant, præpoſitis ſuis, etiam diſcolis, obedire. Quem etiam ſæpiſſimè moneant ex Apoſtoli ſententia, vt faciat obſecrationes, orationes, poſtulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, qui in ſublimitate cōſtituti ſunt; præſertim verò pro iis, qui peruigilāt, quaſi rationem pro animabus eorum reddituri; vt quietam & tranquillam vitam gerant in omni pietate, & caſtitate.

Ita afficere ſtudeant auditores, vt ſua peccata dolenter defleant; quos interdum, propoſitis ſuppliciis æterni ignis, à flagitiis & facinoribus deterreant; interdum commemoratis cæleſtis vitæ præmiis, ad virtutes, in primis verò ad Dei, & proximi amorem accedant.

Decreta Concilij Tridentini, præſertim, quę ad mores & diſciplinam Chriſtianam reſtituendam pertinēt, & has noſtras conſtitutiones populo ſtudioſius inculcent.

Omnes hortatu, & præceptis ad pietatē erudiant, & quæ cuiuſque ſit propria virtus, quod officium patris, filij, viri, vxoris, domini, ſerui, laici, clerici, priuati, magiſtratus, omniū

A denique ætatum, generum, ordinum partes, & munera aſſiduè commemorent.

Hanc præterea rationem habeant, vt non ſolùm Dei, & Eccleſiæ præcepta ſeruanda eſſe doceant, ſed modum illis tradant, quo ea ex Dei voluntate ſeruare oporteat. Cōmoneant, vt non ſolùm præceptis ſeruandis, ſed etiam conſiliis amplectendis, ad perfectiorem vitam indies magis contendere ſtudeant.

Doceant, quo modo vtendum ſit bonis animi corporis, & externis: Quove modo ſecundis, & aduerſis rebus: vt ea ſint illis, tanquam inſtrumenta, ad conſequendam vitam cæleſtem.

Maximè verò caueant, ne, quod præceptis, & hortatu æ-
B dificant, id vita, & moribus deſtruant: ne, cùm aliis prædicauerint, ipſi reprobi efficiantur. Indulgentias populo ne publicent, niſi de conſenſu Epiſcopi.

Neminem populo paupertatis nomine commendent; niſi is teſtimonium ab Epiſcopo ſcriptum attulerit.

Neq; ei inter concionem permittatur, vt eleēmoſynam à quoquam petat in eccleſia, ſed aut ad fores Eccleſię ſtet, aut per eos, qui eam curam ſuſceperint: id negotium ita cōmodè, ac celeriter agatur, vt minimè concionem impediant.

Sacra concio noctu nunquam, ſed opportuno tempore, Epiſcopi præſcripto, habeatur.

Dum habetur, nec Miſſæ, aut horæ canonicæ clara aut
C ſubmiſſa voce in ea eccleſia dicantur.

Epiſcopi iis diebus, quibus legitimè impediti, prædicandi munus in ſuis eccleſiis per alios præſtābunt, eiſdem ſacris concionibus, quantum poterunt, intereſſe ſtudebunt. Qui verò dignitates, perſonatus, vel canonicatus in cathedrali eccleſia obtinent, & alij eiuſdem eccleſię clerici, Dominicis ac feſtis ſolennibus diebus ſemper; Quadrageſimæ autem, & Aduentus tempore quàm ſæpiſſimè verbi Dei conciones in eadem eccleſia audiant, quod officium cæteris quoq; ciuitatis clericis præſtari diligēter curabunt Epiſcopi; vt ipſorum exemplo laici etiam ad audiendum Dei verbum ſtudioſius confluant.

Concionis audiendæ cauſa, loca virorum, & mulierum,
D ſi fieri poteſt, epiſcopi cura diſtinguantur, qui ad id exequēdum idoneos aliquot viros adhibeat: & à ſæcularibus magiſtratibus, ſi opus erit, auxilium petat.

Quæ ſeruanda ſunt in ſacris Imaginibus effingendis.

CVm ſacroſancta Tridentina Synodus decreuerit, nemini licere vllo in loco, vel eccleſia, etiam quomodolibet exempta, vllam inſolitam ponere, vel ponendam curare imaginem, niſi ab Epiſcopo approbata fuerit, eiuſq́; diligentiæ & curæ commendârit, vt in ſacris effingendis imaginibus nihil falſum, nihil profanum, nihil inhoneſtum, nihil præpoſterè, nihil non rectè, atque ordine adhiberetur:
E illud in primis caueant Epiſcopi, ne quid pingatur, aut ſculpatur, aut veritati ſcripturarum, traditionum, aut eccleſiaſticarum hiſtoriarum aduerſetur: ne cuius lectio prohibetur, eius imago populo proponatur.

Hiſtoriæ quoque, quibus neque Eccleſia, neque probati ſcriptores auctoritatem vllam dederunt: ſed ſola vulgi vana opinione commendantur, effingi prohibeantur. Deinde vniuſcuiuſque imaginis os, corpus, corporis habitum, & ſtatum, ornatum, & locum inſpiciendum curent Epiſcopi; vt hæc omnia ad prototypi dignitatem & ſanctitatē apta ſint, & decora; atque ex imaginis inſpectione pietas excitetur; nulla verò turpis cogitationis detur occaſio. Hæc & reliqua
F huiuſmodi ex Tridentini Concilij præſcripto, vt commodius Epiſcopi exequantur, cōuocent ſuarum diœceſum pictores, & ſculptores; omneſq́; pariter doceant, à quibus cauere debeant in ſacris imaginibus effingendis: curentq́ue ne illi, inconſulto parocho, aliquam ſacram imaginem publicè, vel priuatim effingant. Quod, ſi qui deliquerint, puniantur tam ipſi artifices, quàm ij, quorum ſumptibus, vel iuſſu effictæ erunt imagines.

Parochi verò Epiſcopo ſignificent, quæ ille iudicârit in ſacris imaginibus effingendis ad ſe propter difficultatem deferri debere.

Quòd, ſi quæ iam pictæ imagines, fictæve ſimulacra ob artifi-

Digitized by Google

... in temeritatem, aut inſcitiam, eiuſmodi fortaſſe fue- A ... rint, ... videantur, ea curent Epiſcopi, doctorum etiam, & peritorum virorum conſilio adhibito, ... omnino deleantur, vel ſaltem aliqua ratione corrigantur.

De actionibus, & repræſentationibus ſacris.

QVONIAM piè introducta conſuetudo repræſentandi populo venerandam Chriſti Domini paſſionem, & glorioſa Martyrum certamina, aliorumque Sanctorum res geſtas, hominũ peruerſitate eo deducta eſt, vt multis offenſioni, multis etiam riſui, & deſpectui ſit, ideo ſtatuimus.

Vt deinceps Saluatoris paſſio nec in ſacro, nec in profano loco agatur, ſed doctè, & grauiter eatenus à concionatoribus exponatur, vt, qui ſunt vberes cõcionum fructus, pietatem & lachrymas commoueat auditoribus, quod adiuuabit propoſita crucifixi Saluatoris imago, cæteríque pij actus externi, quos eccleſię probatos eſſe Epiſcopus iudicabit. Itẽ Sanctorum martyria & actiones ne agantur, ſed ita piè narrentur, vt auditores ad eorum imitationem, venerationem, & inuocationem excitentur.

De ſanctarum reliquiarum veneratione.

VT Sanctorum Reliquiis, quæ debetur, veneratio & cultus adhibeatur, ſtatuimus: vt in locis honeſtiſſimis, ac decoris vaſculis, qua debent, religione aſſeruentur.

Cùm populo pietatis cauſa oſtenduntur, lumina accendantur.

Ex loculis verò, & receptaculis, vbi condita ſunt, ne educantur.

Ne temerè omnium oculis exponantur.

Neve quæſtus gratia.

Cætera etiam de reliquiis, quæ à ſacra Tridentina ſynodo decreta ſunt, Epiſcopus inuiolatè ſeruari iubeat.

De Magicis artibus, veneficijs, diuinationibusq; prohibitis.

MAGOS, & maleficos, qui ſe ligaturis, nodis, characteribus, vèrbis occultis mentes hominum perturbare, morbos inducere, vel expellere, corporum figuram, & conſtitutionem immutare, ventis, tempeſtati, aëri ac mari incãtationibus imperare poſſe ſibi perſuadent, aut aliis pollicẽtur: cæteroſque omnes, qui quouis artis magicæ, & veneficij genere pactiones, & fœdera expreſsè, vel tacitè cum dæmonibus faciunt, Epiſcopi acriter puniant, & è ſocietate fidelium exterminent.

Deinde omnem diuinationem ex aëre, aqua, terra, igne, ex inanimatis, ex vnguium, & lineamentorum corporis inſpectione, ex ſortibus, ſomniis, mortuis, aliiſque rebus, quibus per dæmonum ſignificationem incerta pro certis affirmantur, futura prædicere, furta, theſauros abſconditos cõmonſtrare ſe poſſe profitentur, & huius generis reliqua, per quæ curioſorum, & imperitorum hominum mentes facilè decipiuntur, coërceant, & eiiciant. In eos etiam, qui huiuſmodi diuinatores, ſortilegos, coniectores, ariolos, & cuiuſuis generis magos de aliqua re conſuluerint, vel, vt conſulerentur, eiuſque auctores, adiutores, hortatoresve fuerint, vel eis fidem habuerint, ſeuerè animaduertant. Si quis etiam annulos, vel aliud magicos, vel ſuperſtitioſos vſus fecerit, aut vendiderit: graui pœna afficiatur. Aſtrologi, qui ex Solis, Lunæ, & aliorum aſtrorum motu, figura, & aſpectu, de hominum actionibus, quæ à libero voluntatis arbitrio proficiſcuntur, certo aliquid euenturum affirmant, grauibus pœnis plectantur, quę pœnæ etiam ad eos pertineant, qui ad illos de huiuſmodi rebus detulerint. Denique pœnas ſumant Epiſcopi de iis omnibus, qui in itineris ſuſceptione, aut cuiuſuis rei inſtitutione, vel progreſſione dies, tempora, & momenta obſeruantes, quadrupedum voces, auium garritum, aut volatum notantes, ex occurſu etiam hominum, vel pecudum, ſuſcipiendi operis felicitatem augurantur.

* * *

De Blaſphemiis.

BLASPHEMIÆ impudentia, & impietas eo prolapſa eſt, vt in ea coërcenda vix ſatis diligentię adhiberi poſſe videatur, itaque ſacris canonibus, & Pontificum decretis, maximè verò iis, quæ Leo X. in Lateranenſi Concilio decreuit, innixi hæc mandamus.

Vt, quicunque Deo palàm, ſeu publicè maledixerit, contumelioſiſque aut obſcœnis verbis Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, vel glorioſam Virginem Mariam, eius matrem, expreſsè blaſphemauerit: ſi clericus ſit primùm fructibus vnius anni beneficiorum eccleſiaſticorum, quæcunque B habuerit, mulctetur. Si iterum in eo peccârit, eo beneficio, quod habet, priuetur, & ſi plura obtineat, eo priuetur, quo Ordinarius priuandum cenſuerit. Si tertiò blaſphemârit, dignitates, ac beneficia omnia, quæcunque habuerit, eo ipſo amittat, ad eaque deinceps retinenda, aut obtinenda inhabilis ſit. Si verò laicus fuerit: primum, aut etiam ſecundò, pecunia mulctetur, ex præſcripta in eodem Concilio ratione. Tertiò grauem pœnitẽtiam publicè agat, eo modo, quo à ſacris canonibus præſcriptum eſt.

Qui verò ſanctos blaſphemârit, aut in Deũ & glorioſam virginem Matrem maledicta, non tamen palàm aut publicè contulerit, mitius aliquanto iudicis arbitrio puniatur.

C In foro autem conſcientię, ei, qui blaſphemiæ reus fuerit, grauem pro modo culpæ pœnitentiam confeſſor imponat. Qui blaſphemantem audierit, ſi poſſit ſine periculo aſperius obiurget: omnino autem intra triduum eius nomen ad iudicem eccleſiaſticum, vel ſecularem deferat. Si plures ſimul audierint, ſinguli idem faciant; niſi inter eos conuenerit, vt vnus pro omnibus eo fungatur officio. Quòd ſi domini, mercatores, aut artifices, famulos, aut miniſtros audierint blaſphemantes, ſemel monitos, ſi iterum in eo genere peccârint, domo eijciant. Principes autem, & Magiſtratus per Dei gloriam, quæ blaſphemia maximè violatur, obſecramus, vt hæc omnia diligentiſſimè ſeruari ſtudeant, vberrimam piæ curæ à Deo mercedem expectantes, præter decẽ D annorum indulgentiam, quam Leo X. in eodem Lateranẽſi Concilio, & ipſis, iudicibus, & deferentibus elargitus eſt. Quòd ſi ſeculares iudices, quod minimè futurum ſperamus, blaſphemiæ conuictos, iuſtis pœnis non affecerint; ſciant iiſdem pœnis quas de ſontibus ſumere neglexerunt, ex eodem Concilio ſe teneri.

De feſtorum dierum cultu.

MAXIMAM in eo diligentiam, ac ſtudium Epiſcopi ponere debent, vt dies feſti piè, ſanctéq; obſeruẽtur ab omnibus, cùm enim ij potiſſimum ad celebrandas Dei, & Sanctorum laudes ſalutariter inſtituti ſint, curandum eſt E etiam diligenter, vt ne iis ipſis quiſquam ad diuinam offenſionem & animæ ſuæ perniciem abutatur.

Prohibeant igitur ij, ne illiberales artes exerceantur, aut vllum opus fiat eo tempore aliud.

Ne quid ematur, aut vendatur, pręter id, quod ad victum illius diei, vel ad ægrotorum curationem neceſſarium ſit.

Ne officinæ, aut omnino, aut aliqua ex parte, apertæ habeantur. Ne fiant nundinæ, ſed, quæ feſto die fieri conſueuerint, in antecedentem, vel ſequentem diem, qui feſtus nõ ſit, transferantur.

Qui ſecùs fecerit, ſeuerè plectatur Epiſcopi arbitratu.

Pro officinis apertis, rebuſve venditis, ſi filius, famulus, F miniſtri deliquerint, etiam pater, dominus, & artifex, pœnam ſubeant.

Iis etiam diebus ſtudebunt Epiſcopi, ne perſonati homines incedant.

Ne ludi equeſtres, certamina, aut alia ludicra, & inania ſpectacula adhibeantur.

Choreæ, ſaltationes in vrbibus, ſuburbiis, oppidis, vicis, aut vſquam omnino ne agantur.

Doceant verò populum, debere vnumquemque, eo potiſſimùm tempore, in diuinis officiis, & cõcionibus audiendis frequentem eſſe; ac in precibus, recolendiſque Dei maximi beneficiis, aſſiduè verſari.

CONSTITVTIONVM PARS SECVNDA.

De iis, quæ ad Sacramentorum adminiſtrationem generatim pertinent.

QVo maior, & vberior eſt ſacramentorum fructus, quã vt eius vis explicari facilè poſſit; eo diligentius, & intima animi pietate, & externo cultu, ac veneratione tractanda, ac percipienda ſunt. Quod officium vt omni ſtudio & opera noſtra adiuuemus, præter ea, quæ ad ſalutarem hanc rationem conſtituit ſacra Tridentina ſynodus, quæ & Epiſcopi, & parochi inuiolatè ſeruare debebunt, nonnulla etiã ad tollenda incommoda, & abuſus, quos in prouincia noſtra hominum vel culpa, vel negligentia in ſacramentorum adminiſtrationem inuexerat, ſtatuenda duximus.

Primùm autem magnoperè hortamur Epiſcopos, quorũ diœceſes inter ſe implicatæ, & confuſæ ſunt, vt communi voluntate, atque ſententia rationem inire ſtudeant, qua explicari & commodius diſtingui poſſint; adhibita etiam, ſi opus erit, prudentia, ac diligentia vicinioris epiſcopi, vt amice ſublatis impedimentis, negotium de communi eorum ſententia, ſedis Apoſtolicæ auctoritate, conficiatur.

Quæ parochiales eccleſiæ partem habent ſui populi extra mœnia vrbium, vel oppidorum, vel alibi: quo fiat, vt parochus, præſertim nocturno tempore, illis hominibus ſacramenta commodè adminiſtrare non poſſit; in illis epiſcopi aut eam partem commodiori parochiæ vniant, aut etiam, inuitis rectoribus, ex conſtitutione Alexandri III. & decreto Concilij Tridentini, nouas conſtituant parochias.

Illis autem ſacerdotibus, qui de nouo erunt eccleſiis recenter erectis præficiendi, congruens aſſignetur portio, arbitrio Epiſcopi, ex fructibus, ad eccleſiam matricẽ quomodocunque pertinentibus: & ſi neceſſe erit, compellant populum ad ea ſubminiſtranda, quæ ſufficiant ad vitam noui rectoris ſuſtentandam.

Quod præterea Tridentina eadem ſynodo decretum eſt, vt eccleſiarum rectoribus tot ſacerdotes adiungantur, quot, & ad ſacramenta parochianis adminiſtranda, & ad diuinum cultum ſatis eſſe poſſint, id Epiſcopi omni diligentia exequantur. Parochiarum diſtinctio, quæ familiis, non certis finibus facta eſt, & parochis ad ſacramentorum adminiſtrationem, & populo ad illorum ſuſceptionem magnum incommodum eſſe ſolet: quare Epiſcopi, ſublata mixta ſex tentiae diuiſione parochianum, per familias facta, eas certis finibus, terminisque diſtinguant.

Cum ſacramenta Eccleſiæ non ſolùm ſine ſimoniæ labe, verum etiam ſine auaritiæ ſuſpicione præbẽda ſint: caueant omnes, ne in eorum adminiſtratione quidquã exigant, aut etiam verbis, vel ſignis, directè, vel indirectè petant. Qui ſecùs fecerit, eum, & pœnis iure communi ſtatutis, & aliis arbitrio Epiſcopi plecti volumus.

Studeant Epiſcopi, vt in eccleſia ſua cathedrali in ſacramentorum adminiſtratione, in exorciſmis fontium, & ſponſorum benedictionibus ritus & cæremoniæ ex more ſanctę Romanæ Eccleſiæ adhibeantur.

Omnes verò inferiorum eccleſiarum, quæcunq; illę ſint, rectores in his omnibus ab obſeruatione cathedralis eccleſiæ nulla ex parte diſcedãt. Sacerdotes in Sacramentorũ adminiſtratione ſemper ſuperpelliceum, & ſtolã adhibeant.

Epiſcopi in adminiſtrandis ſacramentis illorum vim, & vſum, pro eorum, qui ſumpſerint, & adfuerint, intelligentia, diligenter explicabunt. Idem quoque facient parochi ea ratione, ac ſententia, quæ in Catechiſmo, Romæ edendo auctoritate Sanctiſſimi D. N. præſcribetur. Interim verò aliquo Catholici ſcriptoris Catechiſmo ab Epiſcopo deligendo vtantur.

Parochi crebris cohortationibus in id maximè incumbant, vt populus ſibi commiſſus, ad Confeſſionem: & communionem frequẽter, præcipuè autem in Natiuit. Domini, & Pentecoſtes, ac aliis ſolẽnitatibus accedat. Ægrotos verò etiam non vocati, inuiſant, vt ad ſacramentorum ſuſceptionem inducant: & eorum animabus, quacumq; ratione poſſunt, ſolicitè conſulant.

A Si parochi [illegible] eccleſiam [illegible] priore [illegible] ceſſerit, libros tradat, in quibus [illegible] qui baptizati, confirmati, matrimonio iuncti [illegible] na deſcribi, iure iubemus. Qui ſecùs fecerit, [illegible] Ordinario puniatur.

Quæ pertinent ad Baptiſmi adminiſtrationem.

NEMINI liceat quemquam intra domeſtic[illegible] baptizare, ſed natum infantem ij, qu[illegible] ante nonum diem ad ſuſcipiendum baptiſm[illegible] ſiam deferendum curent: quod ſi neglexerint, [illegible] nicationis pœnam ſubeant. Permiſſa eſt tamen [illegible]

B riculum, facultas baptizandi in priuatis æd[illegible] vel ſi is abſit, alteri ſacris initiato: vel, ſi n[illegible] primò mari, aut demum fœminæ, qui rectè [illegible] baptiſmi formam: Ego te baptizo in nom[illegible] & Spiritus ſancti. Quibus verbis nihil pr[illegible] dendum, vel detrahendum eſſe, crebrò populum [illegible] rochus admoneat. Quod, ſi domi baptizat[illegible] rit, omnino intra nonum ab ortu diem, vel cùm [illegible] letudinem licuerit, eum in eccleſia ſiſtant [illegible] ptiſmi formam ſeruatam eſſe conſtiterit, e[illegible] cæremoniæ baptiſmi adhibeantur.

Fideles in baptizandis filiis eos potiùs eligant [illegible]

C qui eorum animæ conſulere, quàm, qui [illegible] poſſint. Cuius officij ſępiùs eos parochus admoneat [illegible] bique, vt compatres tales deligantur, qui fidei, & [illegible] ratione ſuſcipiendo muneri ſatisfacere poſſint.

Caueant verò parochi, ne excommunicatos, vel e[illegible] eo anno, Paſchæ tempore, ex precepto Eccleſiæ [illegible] feſſi non fuerint, & ſanctiſſimam Euchariſtiam [illegible] rint, admittant ad leuandum baptizatum de ſacro fonte.

Sacerdos baptizaturus, primùm, quàm actionem [illegible] pturus ſit, diligenter ipſe animaduertat, & ad tan[illegible] functionem ſanctè, grauiterq; accedat. Deinde [illegible] moneat, vt iocis omnibus, magisq; ſermonibus [illegible] sè, quid agatur, attendant: intelligentes Chriſtus [illegible]

D tualiter generari, teneriq; ſe pro ſuo ſuſcepto [illegible] eos Catholica fide, & probatis moribus inſtituere, [illegible] tes id facere omiſerint.

Deteſtabilem conſuetudinem baptizatos infantes [illegible] tare collocãdi, vt muneribus compatrum inde [illegible] Epiſcopi ſeuerius vindicabunt. Compatres, & [illegible] nihil infantibus, quos ſuſceperunt, aut eorum p[illegible] baptiſmi tempore, largiantur.

Cum oleum Chriſmatis conſecratur, omn[illegible] & qui dignitates, ſeu perſonatus obtinẽt, & Canonici [illegible] liqui cathedralis eccleſię clerici: &, quos ex [illegible] ciuitatis & diœceſis Epiſcopus vocandos duxerit.

Caueant parochi, ne ſacrum Chriſma in baptiſmo [illegible]

E cis attingatur. Neve linteola, quib[us] in baptizatis facri Chriſmatis vnctio extergitur, ad hoc afferant, vt iis [illegible] tradant, quos parentes baptizati ſibi compatres, & com[illegible] tres fieri cupiunt.

Singulæ parochiales eccleſiæ ſingulos fontes habeant, in quibus diligenter toto anno ſeruatur aqua baptiſmatis, ſolemni ritu benedicta.

Parochus librum habeat, diligenterq; cuſtodiat, in quo baptizati parentum, & compatrum nomen, cog[illegible] diemque natiuitatis, ac baptiſmi, & an ex legitimis nuptiis procreatus ſit, deſcribat: & quot annis ſingulorum ann[illegible] ſcriptæ eius rationis exemplum det Epiſcopo, qui id fideliter aſſeruandum curabit.

F Moneant parochi puerperas, vt cùm primum poſt p[illegible] domo exierint, mox ad Eccleſiam, Deo acturæ gratias, [illegible] cedant, vbi benedictionem à parocho ſuſcipiant.

Quæ pertinent ad ſacramenti Confirmationis adminiſtrationem.

MINOR à ſeptennio Confirmationis ſacramentum nemini præbeatur.

Parochi in eccleſia antè denuncient tempus, quo [illegible] Chriſma miniſtrandum erit.

Eos, qui confirmandi ſint, eius ſacramenti vim, ac virtutem edoceant.

Suſceptores in Sacramento Confirmationis, neque iis, quos ſuſceperint, neq; eorum parentibus quidquam largiantur: ne cuiquam, quod aliquando commiſſum eſt, iterandi hoc ſacramentum, quod nefas eſt ocaſionem præbeat.

Omnem diligentiam adhibeant Epiſcopi, vt, qua ratione commodius fieri poterit, Parochi deſcribant confirmatos, & compatres: ſeruatis cæteris omnibus, quæ de libro baptizatis deſcribendis præſcripſimus.

Quæ pertinent ad Sacramentum ſanctæ Euchariſtiæ.

NEMO Paſchæ tempore Euchariſtiæ ſumptionem vlla de cauſa differat.

Qui præſtituto tempore non communicârint, eorum nomina parochus ad Epiſcopum, ad ſex dies poſt octauam Paſchæ, ſcripto deferat, expoſitis etiam cauſis, quas extra confeſſionem cognouerit: alioqui pœnas det Epiſcopi arbitratu.

In eos verò omnes Epiſcopus cenſuris, & aliis pœnis acriter animaduertat: iis exceptis, qui eiuſdē Parochi conſilio iuſta de cauſa ſumptionem in aliud tempus produxerint.

Huic decreto ne fraus fieri poſſit, ſtatuimus: vt ſi quis ex neceſſitate, vel alia iuſta cauſa, ab Epiſcopo, vel proprio parocho comprobanda, extra parochiam ſuam dicto tempore Euchariſtiam ſumpſerit: parocho ſuo de eo fidē faciat, ſin minus, in eum agatur, ac ſi non communicaſſet.

Publici concubinarij, fœneratores, ac blaſphemi, & alij eiuſmodi facinoroſi homines ſemel ad pœnitentiam & cōmunionem admiſſi, ſi poſtea eos in eodem luto peccatorum hærere cognitum fuerit, ampliùs ad ſacram Communionem ne recipiantur: niſi poſtea eos vitam, & mores re ipſa emendaſſe perſpexerint.

Euchariſtiæ ſacramentum, vbi pro eccleſiarum amplitudine commodè fieri poterit, maribus ſeorſum à fœminis miniſtretur.

Qui ſumunt, vt ad Deum tali tempore accedētes decet, demiſſo habitu, & humili veſtitu, pœnitētiam & animi ſubmiſſionem præ ſe ferant.

Sacerdos ſanctiſſimam Euchariſtiam iis, qui rarò ſumūt, non prius miniſtret, quàm eos diligentiùs admonuerit, quanta reuerentia & humilitate ad tremendum illud ſacramentum accedere debeant, quantaq; illis ſupplicia ſint parata, qui indignè ſuſcipiunt.

Adoleſcentibus, qui tunc primum Euchariſtiam ſumere voluerint, parochus non præbeat, niſi eos ante aliquot dies examinârit: & de vi, & ratione ſacramenti diligenter inſtruxerit.

Populo, poſtquam Euchariſtiam ſumpſerit, vinum calice conſecrato, vel alio vaſe, quod ad ſacri calicis formam factum ſit, ne præbeatur.

Epiſcopus diligentiſſimè curet, vt in cathedrali, collegiatis, parochialibus, & aliis quibuſuis eccleſiis, vbi ſacroſancta Euchariſtia cuſtodiri ſolet, vel debet, in maiori altari collocetur, niſi neceſſaria, vel graui de cauſa aliud ei videatur.

Ante ipſam ſemper lampas accenſa colluceat. Tabernaculum, quo aſſeruatur, ornatum, & benè ſeptum, ac munitum ſit.

Vt oratio, quam vocant, Quadragintà horarum, coram ſanctiſſimo Sacramento, quo frequentiſſimus populus cōuenire ſolet, qua pietate, & religione inſtituta eſt eadem retineatur, & propagetur, decernimus.

Vt ſacramentum in altari decenter ornato, collocetur, quo tempore, vel litaniæ cantentur: vel, ſi temporis ratio patiatur, Miſſa celebretur: neq; tamen extra ambitum templi ſacra Euchariſtia deferatur: niſi ſecus videatur Epiſcopo.

Nemini autem eo, præter orantes cuſtodes, huius orationis cauſa noctu conuenire liceat.

Interdiu autem mares, quantum fieri poteſt, ſeparatim à fœminis orent.

Die feſto corporis Chriſti Domini, cùm ſacroſancta Euchariſtia in ſolenni ſupplicatione geſtatur, ſi adfuerit Epiſ-

A copus, is eo ferendæ Euchariſtiæ officio fungatur; ſi non adfuerit, id munus exequatur ſolus is preſbyter, qui ſecūdùm Epiſcopum pro eius loci conſuetudine, honore cæteris præſtat: niſi ex priuilegio, aut conſuetudine ad alium preſbyterum ea cura pertineat.

Vt ſanctiſſima Euchariſtia ad ægrotos ſumma cum religione deferatur, parochi populum ſæpiſſimè hortentur, vt frequens ſemper proſequatur.

Quamobrem etiam ſodalitates Corporis Chriſti in parochiis inſtituant.

Cùm verò deferenda erit, tum eum campanæ ſonitu præmoneant.

B Lumina, rintinnabulum, & decorum vaſculum, vel etiam decenter contectum, ac præterea, vbi fieri poterit, vmbellam adhibeant.

Duas autem ſacræ Euchariſtiæ particulas deferant: ne, eis ad Eccleſiam redeuntibus, populus inane vaſculum adoret.

Quæ pertinent ad celebrationem Miſſæ.

PRÆCEPIT ſacra Tridentina ſynodus, vt, quæcumque in Miſſæ celebrationem irrepſerint, à tanti ſacrificij dignitate aliena, ea Epiſcopi tollere ſedulò ſtudeant. Quamobrem nos eiuſdem Concilij decretum exequentes, vt ſan-C ctiſſimum Miſſæ ſacrificium, in qua, illa Deo Patri placens hoſtia, Ieſus Chriſtus in odorem ſuauitatis offertur, ſingulari religione ac pietate, & à ſacerdotibus celebretur, & à populo colatur, hęc ſtatuimus. Epiſcopus noſſe ſtudeat omnes qui in quauis eccleſia Miſſam celebrare, vel ſacerdotē, qui celebret, exhibere debeant: cogatq; ſuo officio ſatisfacere.

Nemo clericus, vel laicus in ſuis ſecularibus eccleſiis, capellis, vel Oratorijs, quamuis ab Ordinario probatis, etiam ſi iuriſpatronatus ſint, quenquam ſecularem, vel regularem ſacerdotem celebrare patiatur; qui ſcriptam celebrandi facultatem, ſingulis ſex menſibus renouandam, ab Epiſcopo non impetrârit.

Quòd, ſi quis onus recipiat ad tempus vel perpetuo ibi-D dem celebrandi, vel eiſdem locis inſeruiendi: hunc non generatim, ſed nominatim eorum locorum cauſa eiuſmodi facultatem impetrare volumus. Qui contra præſcriptam rationem vel celebrârit, vel, vt celebretur, permiſerit, grauiter puniatur.

Clericis alienæ diœceſis rei diuinæ faciendæ facultatem ne permittat Epiſcopus: niſi oſtendant literas teſtimoniales ſeu dimiſſorias Ordinarij ſui, duobus tantùm menſibus antè, ſi in prouincia, ſi extra prouinciam in Italia, quatuor, ſex verò, ſi extra Italiam datas; vel ſi eæ antiquiores ſint, afferāt etiam ſcriptum teſtimonium de vita, & moribus ab iis ordinariis, in quorum diœceſi poſt illud tempus aliquandiu permanſerint.

E Sacerdotes, qui publicè, & notoriè criminoſi fuerint, à Miſſæ celebratione arceantur, niſi emendata vita ſceleris maculam eluerint.

Facultates, cuicumque ab Epiſcopis ad hanc diem conceſſæ, plures Miſſas eodem die celebrandi, poſt hac irritæ ac nullæ ſint.

Nemini ſine facultate, ab Ordinario ſcriptis impetrata, in Oratoriis ſodalitatum ſecularium, quas confraternitates vocant, aliisve eccleſiis, capellis, aut Oratoriis ſecularibus, quæ parochialis eccleſiæ finibus continentur, Miſſam celebrare liceat Dominicis, & reliquis feſtis diebus: niſi abſoluta concione, quæ inter Miſſam in parochiali eccleſia habebitur.

F Miſſæ nec antè auroram, nec pòſt meridiem, niſi ex cauſa iure permiſſa celebrentur.

In eccleſiis, vbi plures Miſſæ celebrari ſolent, is ordo ſeruetur, vt pro populi commoditate, prima diluculo, reliquis deinceps debito interuallo diſtributis: poſtrema autem, quo tardius liceat, celebretur. Quòd ſi eodem tempore pluribus locis Miſſa celebranda ſit, rationem ineant Epiſcopi, ne ſacerdotes inter ſe, alius ab alio, perturbentur.

Nullus ſacerdos, quemadmodum à Tridentina Synodo ſtatutum eſt, in priuatis ædibus, & omnino extra eccleſiam, & oratoria, quæ diuino tantùm cultui dicata, & à locorum

Digitized by Google

Epiſcopis deſignata, ac viſitata ſint, Miſſam celebret.

Oratoriorum autem ædificationem, aut vſum, ne facilè, ſed magna de cauſa permittant iidem Epiſcopi.

In eis autem deſignandis, vel probandis, hæc ſeruent: Ne ſint in interiorum ædium partibus, in quibus domini, vel familia frequentius verſentur: ſed commodo, & honeſto loco, à cubiculis, tricliniis, & ab aula ſeparato, ad templi formam & regulam propriùs accedant.

Nec ita anguſta ſint, vt, qui Miſſam audierint, ad oſtium, aut feneſtram ſtare cogantur, aut denique ibi ſacris intereſſe, vbi promiſcue, profanum aliquod exerceatur: quod fieri omnino prohibemus.

Cui autem id permiſſum fuerit, is eo rarius vtatur: ne diſtracti homines illa commoditate, Eccleſiam Dei minùs frequentent; quod exemplo etiam noceat aliis.

Ornamenta, & inſtrumenta altarium pro celebratione Miſſæ, pura, ac munda ſint: præſertim corporalia, ac purificatoria. Quamobrem etiam in vino albo, vbi poſſit, tãtummodò ad Miſſæ ſacrificium ſacerdotes vtantur. Calices ex metalli genere, iure permiſſo, adhibeantur, eoq; pretioſiori, quantum per facultates licuerit.

Die ſabbati ſemper Miſſa de Beata Virgine celebretur, niſi diei ſolennitas, vel Eccleſiæ inſtitutum interdum obſtiterit: quo caſu eius omnino commemoratio fiat; niſi, & id Eccleſiæ inſtituto impediatur.

Ne plures tribus, vel ad ſummum quinque, orationes, ſeu, vt vocant, collectæ dici poſſint, niſi vbi eccleſiæ inſtitutum aliud poſtulet.

Tollant Epiſcopi ſumptuoſa conuiuia, ludos, choreas, & omne inanium oblectamentorum genus, cæteroſq; omnes abuſus, qui populi temeritate aut ſacerdotum auaritia in nouæ, vt vocant, Miſſæ celebrationem irrepſerunt: & in eos, qui in hoc genere aliquid peccàrint, epiſcopus grauiter animaduertat.

Magiſter cæremoniarum cathedralis eccleſiæ eos, quibus prima Miſſa celebranda ſit, &, qui præterea ſacerdotes minùs peritè celebrant, Miſſæ ritibus, ac cæremoniis inſtruat. Qui ſi huic muneri obeundo vnus par eſſe nõ poterit, aliis idoneis ſacerdotibus Epiſcopus eas officij partes deleget. Neque cuiquam primam Miſſam celebrare liceat, qui ab iis inſtitutus non ſit.

Præcipimus autem, vt ſacerdotes in Miſſæ celebratione cæremonias, à Romana Eccleſia inſtitutas, ad vnguem ſeruent, neque alias adhibeant.

Vt ab omni indecoro, & abſurdo capitis, oris, & reliqui corporis motu abſtineant.

Vt, cùm, eleuatione peracta, ſacra hoſtia mouenda, vel ſumenda erit, ita moueant, ne iterum ſuſtolli videatur.

Vt præter inſtitutum Eccleſiæ Romanæ iis, quæ ſecreto, vel quæ palàm dicuntur, quidquam addi, vel detrahi non liceat.

Vt quæ palàm pronuncianda ſunt, diſtinctè, & clara voce dicant.

Vt ſecreta, quæ vocantur, ſecreto etiam pronuncient.

Vt neque tardius, neque celerius, quàm par ſit, verba proferant.

Vt propter erroris caſum, qui in omni parte Miſſæ grauis, in canone grauior, in ipſa verò conſecratione grauiſſimus eſt; Miſſam legant, non memoriter dicant, aut canant.

Vt operto capite celebrare non audeant.

Vt, quo puriores ad diuinam rem faciendam accedant, ſaltem ſingulis hebdomadis peccata ſua confiteantur: niſi eos ob mortalis peccati culpam frequentius id facere oportuerit.

Vt, antequam celebrent, ſe colligant, & orantes mẽtem in tanti miniſterij cogitatione defigant. Quod vt commodius fieri poſſit; curẽt epiſcopi, vt in ſingulis cathedralium, collegiatarum, & parochialium eccleſiarum ſacriſtiis ſingulæ cellulæ ad hunc ſacerdotum orandi; & meditandi vſum inſtituantur.

Vt, antequam ad altare accedant, Miſſam perlegant, & ſingulas partes ita præparatas, & notatas habeant, vt celebrantes neque errent, neque hæreant.

Vt ſacris veſtibus induti, cum nemine colloquantur, neque loquentibus dent aures, mentemque & oculos ab om-

A nibus amoueant, quibus diſtrahi poſſint, neque [illegible] exeant, niſi cùm ad altare eundum erit, quod tum [illegible] & modeſtè fiat.

Vt pileum, birretum, aut ſubbirretum, chyrothecas, ſud[a]riolum, aut quodcunque deniq; huius generis in altare [illegible] ponant.

Vt ibi ne in mora ſint ſacrificio, cum ſuis expectan[d]i [illegible] tia. Neve ob eandem cauſam, Miſſa inchoata ſubſiſt[ant, aut] eius initium repetant. Neve, ſi parochi ſint, cuiuſquam [gratia], meruve Miſſam anticipent, aut differant: ſed [illegible] potiſſimum hora celebrent, quæ populo magis accommodata ſit. Neve concionem, quam in ea habere debet, vllo modo omittant. Quod ſi fortè quiſpiam imperio quodam,

B aut contumelia, aut minis, aut vi contenderit, vt ſacerdos quidquam contra, quàm hoc decreto ſancitum eſt, faciat, [ſi] clericus ſit, & beneficium obtineat, eo priuetur: ſi nõ habet beneficium, ne habere quidem ad quinquennium poſſit; [ſi] laicus, re ipſa iam tunc excommunicationis pœnam ſubeat, neque ad decennium feudi, aut emphyteuſis nomine qu[id]quam ab eccleſia conſequi poſſit.

Vt, peracta Miſſa, pro ſummi beneficij munere Deo gratias agant.

Ne ſacerdotes, cùm in fine Miſſæ fuerint, vel eorum miniſtri, recedant ab altari. Neve vaſa, aut linteolos ſacros [co]lligant. Ne cuiquam rei tollendæ, vel mouendę cauſa manus

C admoueant.

Ne candelas reſtinguant: niſi abſoluto Euangelio, quod poſt benedictionem dicitur.

Celebranti ſacerdoti vnus ſaltem miniſter adſiſtat, is [que] clericus, vbi poſſit, & talari veſte, & ſuperpelliceo indutus.

Miniſtri candelas accendant, Miſſale, & vrceolus, & [ali]a quæ ad Miſſę miniſterium requiruntur, prius ſuis locis in altari collocẽt, quàm eo ſacerdos accedat: quem, niſi his omnibus præparatis, confeſſionem ordiri omnino prohibemus.

Sacerdote rem diuinam faciente, miniſtri per eccleſiam ne vagẽtur; neve dent operam collocutionibus, aut candelis venditandis, ſed compoſito corpore, nullo geſtu, mode-

D ſtè, vt debent, ſacerdoti adſiſtentes inſeruiant.

Moneant parochi frequenter patres familias, vt filios, & famulos, quos in beſtiis paſcendis occupent, ſaltem diebus feſtis Miſſæ iubeant intereſſe.

Viduæ ob maritorum mortem, ad ſummum ne menſe ampliùs ſint ſine Miſſæ auditione. qua in re nulla valeat excuſatio cuiuſuis conſuetudinis, quam irritam decernimus. eas item Epiſcopi, etiam cenſuris eccleſiaſticis, id facere cogant.

Parochi populum frequenter hortentur, vt in ſua parochia feſtis diebus Miſſam audire ne omittant. Moneantque eum diligenter, debere vnumquemque, vt à ſacra Tridentina ſynodo traditum eſt, in parochiam ſuam, vbi id fieri com-

E modè poteſt, conuenire ad audiendum verbum Dei.

Fideles, cùm Miſſæ interſunt, eodem veſtitu ſint, quo in publicum prodire ſolent, & ita ſe componant, vt corporis habitu animi religionem præ ſe ferant.

Ne in foribus eccleſiæ, vel extra ſubſiſtant, niſi neceſſitatis cauſa.

Aperto capite ſint. Et, quo tempore à ſacerdote confeſſio dicitur, & grauiora Miſſæ myſteria peraguntur, ſint flexis genibus.

Ne ita prope ad altare accedant, vt indecorum ſit, & ſacerdos perturbetur.

Ne prius diſcedant, quàm ſacerdos Euangelium, quod

F poſt benedictionem dicitur, abſoluerit.

Quæ pertinent ad ſacramenti Pœnitentiæ adminiſtrationem.

INNOCENTII Tertij conſtitutionem, in generali Concilio editam, qua ſancitum eſt, vt fideles, ſaltem ſemel in anno, proprio parocho peccata ſua confiteantur, inuiolate omnes ſeruent.

Salutarem eiuſdem Innocentij conſtitutionem, eo item Concilio latam, nos ad vſus reuocantes præcipimus, vt medici ad ægros, in lecto iacentes, adducti, antequam illoru[m]

cu[ram]

curam ſuſcipiant, eos planè moneant, vt idoneo confeſſori de eorum peccatis confiteantur.

Quibus etiam denuncient, ſe, niſi id quatridui ſpatio ad ſummum præſtiterint, eorum curationi defuturos. Parochum etiã curabunt certiorem fieri de eo, qui in eius parochia morbo affectus teneatur, qui pro ſui officij munere, ſtatim ægrum conuenire, & cum eo agere debet, vt per hoc ſacramentum Deo reconcilietur.

Iubemus autem medicos excommunicationis pœna ijs prępoſita, quam iure ipſo ſubeant, ſi ſecùs fecerint trãſacto quatriduo ab illorum curatione omninò abſtinere, niſi certò cognouerint, eos poſtquàm in eam febrim, morbumve inciderunt, confeſſos eſſe, aut epiſcopo, eiue, cui epiſcopus eius rei facultatem dederit, aliud ex iuſta cauſa videatur.

Hortamur denique omnes, quos aliqua de ægrotis cura attingat, vt nullam occaſionem omittant inculcãdi eis, quæ ad animæ ſalutem pertineant.

Epiſcopi in ſuis cathedralibus eccleſijs, Tridentini Concilij auctoritate, pœnitentiarium intra tres menſes inſtituãt cum vnione præbendæ, quæ primo quoque tempore vacauerit. Negligentes proxima prouinciali ſynodo prætermiſſi officij rationem reddent.

Qui parochialem eccleſiam non obtinent, etiam ſi regulares fuerint, confeſſiones ne audiant, quemadmodum ſtatuit Tridentina ſynodus; niſi epiſcopi ſcripto approbati fuerint. Qui contra fecerit, excommunicationis pœnam ſubeat.

In ijs probandis hanc rationem habeant epiſcopi, vt pij, benè morati, docti, prudentes, patientes, de animarum ſalute ſoliciti, & fideles cuſtodes ſint eorum, quæ in cõfeſſione dicuntur, prouecta etiam ætate, præſertim illi, quibus confeſſiones mulierum erunt audiendæ.

In foribus ſacriſtiæ cuiuſuis eccleſiæ, vbi confeſſiones audiri, & confeſſores plures eſſe ſolent, affigatur tabella, in qua nomina, & cognomina cõfeſſorum approbatorum deſcripta ſint.

Iubeat epiſcopus clericos frequenter audire magiſtros, qui caſus conſcientię in monaſterijs, vel vbiuis, eius iuſſu interpretentur.

Confeſſores omnes caſus, ſummo Pontifici, & epiſcopis quauis ratione reſeruatos, ſcriptos apud ſe habeant; ne quid per incuriam ſibi facultates aſſumant.

Sacerdotes, niſi ex cauſa neceſſaria, mulieres ante Solis ortum, vel poſt eius occaſum, confitentes ne audiant. Neve in cellis, ſed publicè in eccleſia, in ſedibus, in quibus tabella omninò inter confitentem, & confeſſorem interiecta ſit. Huiuſmodi autem ſedes in eccleſijs ab ijs, ad quos pertinet, conſtituendas epiſcopi quamprimùm curabunt.

Nec ſine cauſa neceſſaria in priuatis ædibus cuiuſquam maris, vel fœminæ confeſſionem audiant.

Parochi ſæpè cohortentur, & moneant fideles, ne confeſſionem, quæ Paſchę tempore fieri debet, vſq; ad ſanctam hebdomadam differant.

Caueant Curati, ne ijs temporibus, quibus confeſſiones frequentiores eſſe ſolent, pręcipuè per octo dies ante Natalem Domini, & à Dominica paſſionis vſq; ad Reſurrectionis octauam, etiã alio ad funera, & alia ſacra officia vocati, illud audiendæ cõfeſſionis munus in ſua eccleſia, ſine cauſa neceſſaria prætermittant, aut vllo modo differant.

Ad ſacramentum pœnitentiæ, quo à peccatis liberamur, nemo ſine debita præparatione accedat, vt in ſpiritu humilitatis, & amaritudine animę ſuæ, non expectata confeſſoris interrogatione, ipſe peccata ſua confiteri poſſit: cuius tamen diligentia adiuuandus erit, vbi aliqua in parte deficere videbitur.

Caueant confeſſores, ne ante debitam ſatisfactionem illos abſoluant, quibus, cùm facultas adſit aliena reſtituẽdi, vel legata, quæ ad pias cauſas facta ſunt, perſoluendi, illiq; vt id faceret, ſuperiori confeſſione præceptum ſit, præſtare tñ neglexerunt; exceptis ijs, qui periculoſè ægrotãt, quos tamen moneant, vt, quod debent, quamprimùm perſoluant.

Et quia interdum in ſalit teſtis manu eſt, vt non ſolùm facultatibus homines, ſed etiã exiſtimatione, ac vita ſpoliẽtur, ideo eo neminem abſoluant, qui falſum teſtimonium ... in alterius detrimento dixerit; niſi prius dato damno, quatenus id farciri poterit, & violatæ illius exiſtimationi ſatisfecerit.

A

Ne illum quidem abſoluant, qui poſt publicum epiſcopi monitum de indicandis rebus amiſſis, quid de ijs ſciat, nõ indicarit, niſi hoc officium ante perſoluerit. Idem omni adhibita diligentia, conſcientiam examinent ſingulorum, qui fœnerãtur, & qui iniquos contractus exercent: neq; quemquam in his caſibus abſoluant; niſi debita reſtitutio, aut ſatisfactio ex canonum præſcripto prius intercedat.

Ad eorum etiam criminum, quæ infrà ordine adſcribuntur, licentiam reſecandã, prohibemus, ne confeſſores quenquam, vllis ijs criminibus alligatum, abſoluant, niſi facultas eis ab epiſcopo permiſſa fuerit eius poteſtati, & eorum

B sacerdotum, quos ipſe ei muneri præpoſuerit, eiuſmodi abſolutionem, in ſua cuique diœceſi, reſeruamus.

Raptores virginum.

Qui moniales violarint.

Qui abortum procurarint.

Qui ſecundo, vel propinquiori cognationis gradu inceſtum admiſerint.

Incendiarios, & qui damni, iniuriæve cauſa vites, vel arbores alienas inciderint.

Eccleſiam polluentes.

Homicidas voluntarios.

Qui parentes percuſſerint.

C Qui locis pijs infantes expoſuerint, cùm habeant, vnde ipſos alant, neque eorum locorum damnum reſarcierint.

Notarios, qui legata, ad pias cauſas facta, non denunciarint, ex noſtri decreti præſcripto.

Qui ad magicas artes, veneficia, ſuperſtitiones, & alia huius generis, Eucharistia, facrisve rebus abutuntur.

Qui ſtateras, menſuras, monetasve adulterarint, corruperintve.

Confeſſores canones pœnitentiales benè nouerint; & de pœnitentia, quam cuique peccato præſcripſerunt, confitentes admoneant: vt tãtò diligentius a peccatis cauere ſtudeãt, quantò in pœnitentijs canonum mitigandis benigniorem in ſe eccleſiam experiuntur.

D Iidem, quemadmodum à ſancta Tridentina ſynodo iuſſum eſt, publicè peccantibus publicam pœnitentiam imponant, neq; illud publicæ pœnitentiæ genus, niſi data ab epiſcopo facultate, ſecreta alia pœna commutare audeant.

De ieiunio.

SANCTA Tridentina ſynodus paſtores omnes hortatur, atque obteſtatur, vt omnem adhibeant diligentiam ad fideles cohortandos, vt ea, quæ ad domandam carnem cõducunt, præſertim ciborum delectum, & ieiunium omni ſtudio amplectantur. Itaq; eius nos auctoritati, & ſacrorum canonum decretis innitẽtes edicimus. Vt omnes carne, cæ-

E teriſque omnibus, quæ à carne trahunt originem, vt ouis, lacte, caſeo, butyro, & huiuſmodi per totã Quadrageſimam abſtineant.

Sciantq; ſingulis Quadrageſimæ diebus, Dominicis exceptis, ieiunij lege ſe obſtrictos eſſe, ſunt enim illi quadraginta dies, quaſi totius anni decima quædã, quem oblatione ieiunij, pro fidelium omnium ſalute, Deo conſecratur.

Vt per ſacra quatuor anni tempora, vigilias Natalis Domini, Aſſumptionis beatiſſimæ Virginis Mariæ, beatorum Apoſtolorum (exceptis Ioannis Euangeliſtæ, & Philippi & Iacobi vigilijs) item diei feſti omnium Sanctorum, Natiuitatis Ioannis Baptiſtæ, & B. Laurentij, ieiunium ſeruent.

F Vt triduo etiam Rogationum poſt Aſcenſionem Domini, ex veteri inſtituto, in Mediolanẽſi eccleſia ieiunium adhibeatur.

Edicimus prætereà, vt in prouincia noſtra, proxima quarta feria poſt Quinquageſimam, omnes Quadrageſimalis obſeruantię initium faciant, præter ciuitatem Mediolanenſem, caſque diœceſis partes, vbi ex diui Ambroſij inſtituta diuina officia celebrantur.

Illorum verò damnamus ingluuiem, qui primis quinque Quadrageſimæ diebus, Romanæ eccleſiæ more inſtitutis, Mediolanum ſe conferunt, patriæ ritum in ieiunio, & ciborum abſtinentia, fugientes.

Caueant autem ieiunij cultores, ne, dum vetitis cibis abſtinent, aliarum rerum delitias, luxuriamque conſectentur; immò verò moderato cibo, & potu carnis vitia coërceant, vt liberi mentes ad cœleſtium rerum amorem, & contemplationem erigant; & ad pietatis opera expediti inueniantur.

Ab his autem omnibus eos excipimus, quos vrgens neceſſitas, vel imbecilla ætas à ieiunij lege eximit; eos etiam, qui euidentis morbi, alteriusve iuſtæ cauſæ excuſationē habent; ſed horum iudicium epiſcopo tantùm, vel ijs, quos ei muneri ipſe præfecerit, ſcripto faciēdum relinquimus; idq; quod ad morbum attinet, de medici conſilio.

Quod autem ex diuinarum literarum ſententia parùm homini prodeſt, ſe per ieiunium cibo temperaſſe, ſi animus in peccatis ſit intemperans; idcirco fideles in ieiunio præcipuè ſtudeant, vt, dum caro ab alimentis abſtinet, mens pariter à culpa ieiunet; omnesq; in Dei laudibus, eleëmoſynis, alijsq; pijs officijs occupētur: hoc eſt enim ieiunium, quod ſe Dominus Eſaiæ ore delegiſſe teſtatur.

Quæ pertinent ad extremæ vnctionis administrationem.

EXTREMÆ vnctionis ſacramentum curet parochus, vt ægroto, dum integris eſt ſenſibus, adhibeatur.

Item cùm ad vngēdum infirmum acceſſerit, diligenter eum conſoletur, & hortetur, vt bono animo ſit; & à curis ac deſiderijs huius vitæ ad cœleſtis beatitudinis cogitationē erigat; vt abiecto mortis metu, ſe à Deo in ęternam requiem vocari gaudeat.

Omnes verò, qui adſunt, moneat, vt preces Chriſto Domino pro eo faciant.

Quæ ad ſacramenti ordinis adminiſtrationem pertinent.

ACCVRATE complexa eſt Tridentina ſyñodus omnem diligentiæ rationem quam in conferendis ordinibus adhibere debeant epiſcopi, vt eccleſię idoneos ſacerdotes, & alios miniſtros habeant: quamobrem eos tantùm admonendos duximus, vt idem ſtudium in exequendo præſtent, quod in præcipiendo adhibitum eſſe omnes intelligant.

Quod à Tridentina ſynodo ſancitum eſt, ne in conferendis ordinibus epiſcopi, & eorum miniſtri quidquam, etiam ſpontè, quauis de cauſa datum, accipiant; id, & ipſi inuiolatè ſeruent; & à ſuis cubicularijs, cæteriſq; familiaribus ſeruandum curent.

Archidiaconus cuiuſque cathedralis eccleſiæ, ſi ea eccleſia Archidiaconum habeat; ſin minus is, qui proximū poſt Epiſcopum in ea eccleſia dignitatis gradum obtinet, infra ſex menſes librum conficiat, in quo diligēter deſcribat clericorum omnium ſæcularium nomina, & quo quiſque ordinis gradu ſit, ac deinceps reliquorū tam ſęcularium, quàm regularium, qui clericatum, vel aliquem ex minoribus, maioribusve ſacris ordinibus aſſumpſerint, locum etiam, & tempus.

Quicumque verò poſthac in noſtra Prouincia à ſuo epiſcopo, vel eius permiſſu ab alio, etiam extra prouinciam, in clericalem militiam adſcriptus fuerit, vel altiorem ordinis gradum aſcenderit, ad menſem ex eo die, quo ordinem ſuſceperit, nomen ſuum in clericorum librum referendum curet.

Eum autem librum idem diligenter cuſtodiat, in quem quidquid ſingulis annis retulerit, id epiſcopo deſcribēdum dabit; vt eius libri exemplum ętiam in epiſcopalibus ędibus aſſeruetur.

De Seminario clericorum.

MANDATVM eſt à ſacro Tridētino concilio prouincialibus ſynodis, quamprimùm in eam curā incumberent, vt ſeminarium clericorum, vbicumque id fieri poſſet, conſtitueretur, omniq; ratione propagaretur: quamobrem etiam illis facultatem dedit moderandi, & augendi

A omnia, & ſingula, quę pij & ſancti huius operis inſtitutionem, & progreſſionem adiuuare poſſent. Itaq; nos prouinciæ noſtræ ſtatu, & eccleſiarum, ac beneficiorum genere diligenter conſiderato, duximus ad hanc rationem confugiendum eſſe, vt detrahamus, quemadmodum iam nunc detrahimus decimam partem fructuum cuiuſlibet menſæ epiſcopalis, & Capituli, quarumcunq; dignitatum, perſonatuum, officiorum, præbendarum, portionum, abbatiarum & prioratuum cuiuſcumque ordinis, etiam regularis, vel commendationis fuerint, etiam hoſpitalium, quæ dantur in titulum vel adminiſtrationem, iuxta cōſtitutionem Concilij Viennenſis, & beneficiorum quorumcunque, etiam regularium, etiam ſi iuriſpatronatus cuiuſcumque fuerint, etiam ſi exempta, etiam ſi nullius diœceſis, vel alijs eccleſijs, monaſterijs, vel hoſpitalibus, & alijs quibuſuis locis pijs, etiam exemptis annexa, & ex fabricis eccleſiarum, & aliorū locorum, et ex quibuſcumque alijs eccleſiaſticis redditibus, ſeu prouentibus, etiam aliorum collegiorum, in quibus tamen ſeminaria diſcentium, vel docentium, ad communem eccleſiæ bonorum promouendam actu non habētur, hæc enim exempta eſſe volumus, præterquàm ratione redditum, qui ſuperflui eſſent, vltra conuenientem ipſorum ſeminariorum ſuſtentationem, ſeu corporum, vel confraternitatum, quæ in nōnullis locis ſcholæ appellantur, & omnium monaſteriorum, non tamen mendicantium, etiam eo decimis quacumque ratione ad laicos, ex quibus ſubſidia eccleſiaſtica ſolui ſolent, & milites cuiuſcunque militiæ, aut ordinis pertinentibus (fratribus S. Ioannis Hieroſolymitani duntaxat exceptis) eamque ſuprà ſcriptorum fructuum decimam ita detractam, ſeminarijs, ſingulis prouinciæ noſtræ diœceſibus erigendis, ſeu iam erectis, applicamus, & incorporamus.

Poſſeſſores autem huiuſmodi beneficiorum ad eandem fructuum decimam non modò pro ſe, ſed pro penſionibus, quas alij forſan ex dictis fructibus ſoluāt, retinendo tamen pro rata quidquid pro dictis penſionibus illis erit ſoluendū omninò teneri volumus, & mandamus eiuſdem Tridentini Concilij auctoritate quibuſuis, quoad omnia, & ſingula ſupradicta priuilegijs, & exemptionibus, etiā ſi ſingularem derogationem requirerent, conſuetudine etiam immemorabili, & quauis appellatione, & allegatione, quæ executionem non impediat, non obſtantibus.

Hanc autem fructuum decimam iuxta maiorem ſingulorum beneficiorum taxationem, quæ hactenùs facta reperiatur, exigi iubemus. Quòd ſi aliqua benficia nō reperiantur taxata; epiſcopi de conſilio eorum, qui ſacræ Tridentinę ſynodi iuſſu ad id munus delecti fuerint, ea taxent.

Quam decimam duobus terminis intra ſequentem annum 1566. & deinceps ſingulis annis eodē modo ſolui volumus, ſi quis huius anni taxationem à ſe impoſitam exigere cœpiſſet, eandem exactionem proſequatur, deinceps verò hanc exigendi rationem à nobis præſcriptam, ſeruabit.

E Præterea damus auctoritatem ſingulis prouinciæ noſtræ epiſcopis, vt de eorum qui huic muneri præfecti erunt, conſilio, & Metropolitani ſcripto conſenſu, poſſint eam decimam augere, ac perducere vſq; ad decimam veri annui redditus, & imminuere vel vniuersè vel ſigillatim; atq; ijs etiā beneficijs, quæ tenuiora fuerint, præſertim curatis, totam omninò exactionem remittere.

Decernimus item, vt epiſcopi, ex auctoritate eiuſdem Concilij Tridentini, intra ſex menſes eccleſiaſtica aliquot ſimplicia beneficia, cuiuſcunq; qualitatis & dignitatis fuerint, vel etiam præſtimonia, vel præſtimoniales portiones nuncupatas, etiam nondum vacantes, huic collegio, ſeu ſeminario applicent, & incorporent; ea videlicet, quæ illis ſe-
F minario magis opportuna, & idonea videbuntur: ſine tamē cultus diuini detrimento, & beneficia obtinentium præiudicio.

Quod, ſi Epiſcopi illorum beneficiorum fructus ad id pium opus non ſatis eſſe animaduerterint, diſpiciant, ſi quæ alia ſint, quæ ſeminario attribui poſſint. Deque his Metropolitanum admoneat, qui, vt res ex ſententia confici poſſit, à Sanctiſſ. D. N. opem implorandam, & eius auctoritatem interponendam curabit.

Hæc autem vnio beneficiorum ex præſcripta Concilij Tridentini formula locum etiam ſi beneficia ſint reſeruata, [illegible]

vel

[illegible] per reſignationes ipſorum beneficiorum v[illegible] ſuſpendi, vel impediri poſſint; ſed [illegible] vacatione, etiam ſi in Curia effectum [illegible], & quacunque conſtitutione non obſtante; [illegible] caſu, quo per vniones effectum ſuum ſortientis, vel alterius beneficiarum ipſum in totum, vel in partem [illegible] reperiatur; tunc potius ex ſingulis beneficijs, vt ſupra, [illegible] & incorporata, ab epiſcopo, prout res exegerit, in totum, vel pro parte ad tatum remittatur.

Quæ pertinent ad collationem beneficiorum.

INTERDICIMVS & ijs, qui ius habent cõferendi, quęcumque beneficia eccleſiaſtica, ſeu eis prouidendi, aut ad ea [illegible], præſentandi, vel nominandi, & eorum miniſtris [illegible], ne quidquam per quamuis cauſam eius rei gratia ab aliquo, cui eccleſiaſticum beneficium quauis ratione tribuatur, ne ſponte quidem datum, accipiant.

Neve ita detur beneficium cuiquam, vt is ad nutum eius qui dederit, vel cuiuſuis alterius, poſteà cedat.

Neve in eo dando vlla fructuum pars ab epiſcopis, & inferioribus, contra ſacrorum canonũ inſtituta, quamis etiam pietatis ſpecie reſeruetur.

Qui ex ijs, quos diximus, ſecus fecerit; iure ac facultate eligendi, nominandi, vel præſentandi deinceps vti non poſſit.

C Qui verò beneficium conditionibus eiuſmodi acceperit, ſciat ex ſacrorum canonum decretis, ſe nullum in eo ius adeptum eſſe; atque ideo fructus ſuos non facere; quoſve perceperit, ſine conſcientiæ labe retinere non poſſe; ad eorumque reſtitutionem compellatur.

Omnes item ij cæteras pœnas dent, ſimoniacis à ſacris canonibus, & conſtitutione Sanctiſſimi D. N. Pij IV. conſtitutas; &, quas epiſcopi præterea de ijs ſumendas iudicauerint.

Eandem Pij conſtitutionem epiſcopi ſemper in diœceſana ſynodo, ac bis quotannis in celebrioribus ſuæ diœceſis oppidis publicè recitari iubeant.

D Neminem autem vel præſentatum, vel nominatum, vel electum, vel ab inferioribus prouiſum prius admittant, aut in [illegible] epiſcopi, quàm infrà ſcriptum iuſiurandum ab eo exegerit: Ego N. præſentatus, vel electus &c. ad beneficium N. [illegible] per ſacroſancta Dei Euangelia, quæ meis manibus [illegible], neque me beneficij obtinendi cauſa, aut, ad id præſentarer vel nominarer &c. neque quemquam alium meo nomine, aut conſentiente, vel ſciente me, quidquam collatori, patrono, ſeu alij cuiquã ea de cauſa promiſiſſe, aut dediſſe, aut compenſaſſe, aut prius datum cõfirmaſſe, vel apud quemquam depoſuiſſe.

E Neq; mutuo dediſſe, vel locaſſe, vel prius mutuo datum, commodatum, locatum, aut quocunque modo debitum remiſiſſe, aut relaxaſſe.

Nec de domibus, terris, prædijs, redditibus eius eccleſiæ, fructibus ve decimis, aut oblationibus eiuſdem præteritis, præſentibus, aut futuris donationem, remiſſionem, locationem ve feciſſe, promiſiſſe, aut iniuiſſe; aut alium, mandante, vel conſentiente me, promiſiſſe, feciſſe, aut iniuiſſe.

Ita me Deus adiuuet, & hæc ſancta Dei Euangelia.

Notarijs, ſcriptoribus, aliiſque Epiſcopi miniſtris pro [illegible] opera, ſumptu, ac labore, in conficiendis literis, quibus beneficij collatio, confirmatio, inſtitutio, prouiſio continetur, non plus duobus aureis ad ſummũ perſoluatur.

F Epiſcopi muneris erit cauere, ne propter iuriſpatronatus, occaſionem pluris aliquanto res cui illud ius annexum eſt, vendatur, aut transferatur; ſi qui verò nihilominùs ita vendiderint, pœnas contra ſimoniacos editas incurrant.

Ne redimendæ vexationis ſpecie in cauſis beneficiorum [illegible] pactiones intercedant, nemini licere volumus, [illegible] dimẽdam vexationem, ne in caſibus quidem iure per[illegible] pecuniam dare, quidquam ve paciſci, aut tranſigere; [illegible] epiſcopi conſenſus acceſſerit: cuius partes erunt, & per[illegible] genter, an ſubſit aliqua fraus; &, vbi rem fraude [illegible] re permiſſam eſſe cognouerit, non deneget ei, [illegible] facultatem ſe à vexatione liberandi. Qui con[illegible] decretum à nobis eſt, fecerit, epiſcopi arbitrio A plectatur; &, quòd actum fuerit, irritum ſit, ac nullum.

Vt omnis ad ſimoniam aditus intercludatur, ſtatuimus, vt non ſolum auctores ſimoniæ, ſed eius internuncij, & interpretes, notarij etiam, qui ſimoniaca inſtrumenta conficiunt, ijſdem pœnis teneantur, quibus addicti ſunt ijqui per ſimoniam contraxerunt.

Ijs etiam pœnis comprehendi volumus eos, qui ſcientes inter eos, qui contrahunt, ſimonicam pactionem intercedere, in eorum gratiam ſua beneficia obligant.

Monemus, & obteſtamur Epiſcopos, alioſque, quibus eſt ius conferẽdi bneficia, vt familiaribus ſuis certam mercedem conſtituant; ne illi hoc ſubſidio deſtituti, beneficia eccleſiaſtica, tanquàm ſuæ operæ, & laboris pretium, præcipuè ſibi proponant: B fraudari tamen eccleſias nolumus probatorum hominum miniſterio, ſi qui ſint in eorum familia, quorum doctrinæ, & pietati vtiliter ſacrum munus committi poſſit.

Qui beneficium eccleſiaſticum vacans multis, & ambitioſis precibus per ſe, vel per alios petierit, eo facto ita reddatur indignus, vt per biennium in eum neque illud, neque aliud beneficium conferri poſſit.

Eandem pœnam illis proponimus, qui beneficia eccleſiaſtica, quæ nondum vacent, poſtularint; præter eas, quæ à ſacris canonibus huic iniquitati conſtitutæ ſunt.

De edicto proponendo in examine eorum, qui præficiendi ſunt parochialibus eccleſiis.

QVIA ſacrum Tridentinum Concilium ad prouinciales ſynodos illam cognitionem reiecit, an expediat, vt ij, qui præficiendi ſunt parochialibus eccleſijs, ad examen vocandi ſint per edictum; re diligenter conſiderata, ſtatuimus: vt, cùm primùm epiſcopus parochialem eccleſiam vacare cognouerit, intra triduum ad cathedralis, & vacantis eccleſiæ ianuam publicũ edictum per totos decem dies, vel aliud longius tempus, eiuſdẽ epiſcopi arbitrio, propoſitum eſſe iubeat; quo omnes inuitẽtur; qui volent examinari, vel alios examinandos nominare: vt tranſacto præſtituto tempore, examen confici poſſit: ac deinde orbato gregi ex ea formula, quæ in dicto concilio præſcripta eſt, idoneus rector præficiatur.

De examine & inquiſitione in promouendis ad cathedrales eccleſias.

QVONIAM ſtatuit ſancta Tridẽtina ſynodus, vt in prouinciali ſynodo forma examinis, ſeu inquiſitionis, aut inſtructionis natalium, vitæ, ætatis, doctrinæ atque aliarum omnium qualitatum, quas ſacri canones, & ipſa Tridentina ſynodus in promouendo ad epiſcopatum poſtulant pręſcribatur: nos hanc formulam Sanctiſſ. D. N. arbitrio comprobandam, proponimus.

Cùm examen de aliquo ad epiſcopatũ prouinciæ noſtrę promouendo, faciendum erit, Epiſcopus, in cuius diœceſi is maiorem eius anni partem verſatus fuerit, mãdato à ſummo pontifice accepto, ex quinque probatis, & doctis ac iuratis, omnique exceptione maioribus teſtibus, de eius fide, vita, & moribus cognoſcat in hunc modum.

An ſit bonæ exiſtimationis.

An hæreſis nomine, aut ſchiſmatis ſuſpectus ſit.

An hæreticorum libros legerit, habeatve.

An cum hæreticis verſatus fuerit, aut eis aliquo modo fauerit.

An ſtatuto eccleſiæ tempore cõfiteatur, & Euchariſtiam ſumat, ac Miſſæ interſit.

An ſacris ordinibus ſit initiatus, & quampridem.

An ſit criminoſus, vel vitio aut infamia notatus.

An cum aliquo inimicitias gerat capitales, & præſertim in loco epiſcopatus.

An filios habeat non legitimos, & cuius ætatis, & quot.

An familiam ſuam prudenter, & Catholicè regat.

An bigamus ſit.

An excommunicatus, aut ſuſpenſus.

An apoſtata.

An ei publica pœnitentia impoſita fuerit.

An

An aliquando inſanierit, aut à dæmone vexatus fuerit.

De natalibus verò, ætate, gradu, & corporis habitu, à duobus, vel tribus teſtibus fide dignis, vel ex inſtrumentis publicis hoc modo cognoſcat.

An legitimo matrimonio natus ſit.

An hæretici filius nepoſve ſit.

An trigeſimum annum confecerit.

An in vniuerſitate ſtudiorum magiſter, ſiue doctor, aut licentiatus in ſacra Theologia, vel iure Canonico, merito ſit promotus, aut publico alicuius academiæ teſtimonio idoneus ad alios docendos oſtendatur.

Et, ſi regularis fuerit, an à ſuperioribus ſuæ religionis ſimilem fidem habeat.

An aliquo vitio, vel inſigni deformitate corporis, & in qua parte laboret.

An comitiali morbo tentetur.

De doctrina autem ſic periculum faciat.

Adhibitis tribus Theologiæ, totidemq́ue iuris pontificij peritis, quos, ſi ibi non fuerint, ex viciniorib9 locis accerſat, promouendum vndecumque euocatum interroget.

Quid differat inter ſacramenta veteris & nouæ legis.

Quot ſint eccleſiæ ſacramenta, & quo modo ſingula nominentur.

Quæ ſit eorum materia, forma, miniſter.

Quod officium preſbyteri, diaconi, & ſubdiaconi, quodve minorum ordinum.

Quæ præcepta diuina, quæve conſilia Euangelica.

Duos item locos ei proponet interpretandos, alterum veteris, alterum noui Teſtamenti; mane ad veſperam dato ſpatio cogitandi.

Quibus interpretatis, percunctantibus etiam aliquid de iure pontificio, ita reſpondebit, vt etiam ſi Theologus ſit, tamen ſe iuris Canonici in ijs, quæ ad Epiſcopi munus pertineant, non omninò rudem eſſe oſtendat.

His confectis, ex formula præſcripta à Sanctiſſ. D. N. coram eodem epiſcopo fidei profeſſionem faciat.

Quod ſi promouendus in pluribus ciuitatibus, vel diœceſibus proximum triennium moratus fuerit; eius fidem, vitam, & mores illi etiam Epiſcopi, in quorum locis ſex menſes manſerit, à ſummo Pontifice admoniti, vel ab eo, qui proceſſum confecerit, rogati, ſuo teſtimonio comprobent: idq́; ſcriptum ad eundem mittant, à quo proceſſum confectus ſit. Is verò acta hæc omnia in publicum inſtrumentum relata, ad ſanctiſſimum Romanum Pontificem, obſignata quamprimùm mittat.

De vita & honeſtate Epiſcoporum & Clericorum.

PIE, ac ſapienter ſancta Tridentina ſynodus, duce Spiritu ſancto, eccleſiæ vtilitati conſuluit, cum epiſcopis, & reliquo clericorum ordini certas officiorum vias, rationeſque præſcripſit; quibus intelligerent, ſe cùm in Dei militiam adſcripti ſunt, non ad commoditates, aut voluptates, ſed ad labores, ac ſollicitudines vocatos eſſe: & in ijs numerari, quos dedit Deus, quoſdã quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios verò Euangeliſtas, alios autem Paſtores & doctores ad conſummationẽ ſanctorum, in opus miniſterij, in ædificationem corporis Chriſti. Quare ipſis diligentiſſimè prouidẽdum eſt, ne à recta viuendi via, & ab officij ſui ratione deflectant; neve quidquam præ ſe ferant, quod non ſimplex, caſtum, integrumq́; ſit; vt modeſtiæ frugalitatis, benignitatis, &, quæ nos Deo tantoperè commendat, ſanctæ humilitatis ac virtutum omniũ cæteris exempla præbeant. Eſt enim vberrima docendi, ac paſcendi ratio eorum, qui pietatem, quam profitentur, vitæ integritate, & innocentia comprobant: & quæcumq; verbis alios docent, ea factis exprimunt ſuis: non iam, quæ ſua ſunt, quærentes, ſed quæ Ieſu Chriſti. Id autem cùm omnium clericorum profeſſio requirat, tum maximè Epiſcoporum dignitas poſtulat, qui cùm ſint mundi lumina, religionis ac pietatis exemplo cæteris prælucere debent: neque committere, vt vlla in parte Dei lucem, in ipſis collocatam, proprijs tenebris obſcurare videantur: qua in cogitatione obeundi ſui muneris, illam epiſcopi perfectam imaginem, digito Dei ab A Apoſtolo deſcriptam, aſſiduè ſibi proponent: Oportet epiſcopum irreprehenſibilem eſſe, ſobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hoſpitalem, doctorem, non vinolentum, nõ percuſſorem, ſed modeſtum; non litioſum, non cupidum, ſed domui ſuæ benè præpoſitum. Hæc autem clericorum, maximeq́ue epiſcoporum ſtudia, & officia, ſi reliquorum oculis, auribuſque obſeruabuntur: profectò efficient, vt illi glorificantes Patrem qui in cœlis eſt, magis etiã vitæ exemplis, quàm doctrinæ præceptis ad imitationem virtutis incitentur. Itaque nos, qui eo conſilio huc conuenimus, vt quæ à ſacra Tridentina ſynodo ſancita ſunt, exequentes Prouinciæ noſtræ mores ad optimam Chriſtianæ religionis diſciplinam conformaremus; eccleſiaſticis hominibus certas recté, pieq́ue viuendi formulas conſtituimus: quas, partim à B ſacra Tridentina ſynodo ſummarim expoſitas, latiùs explicauimus; partim hauſtas ex veterum canonum fontibus, eiuſdem Concilij authoritate reuocauimus ad vſum, vtilitatemq́ue noſtrum hominum; nonnullis etiam additis, quę maximè ad huius temporis ſtatum, rationemq́ue pertinere videbantur.

De frequenti diuini Sacrificij oblatione.

CVM Pontifices, vt inquit Apoſtolus, ex hominibus aſſumpti, pro hominibus conſtituantur in ijs, quæ ſunt C ad Deum, vt offerant dona, & ſacrificia pro peccatis; Epiſcopus Dominicis, & reliquis feſtis diebus, niſi iure impediatur, Miſſam celebret.

Tridentini etiam Concilij authoritatem ſequuti, præcipimus ſacerdotibus reliquis, cuiuſcumque gradus, conditionis, & dignitatis illi ſint, vt, ijſdem diebus Miſſam celebrare ne omittant.

Curatis verò, vt præterea ter in hebdomada, aut eo etiam ſæpiùs, quo vel loci conſuetudo, vel neceſſitas crebriorem diuini ſacrificij vſum poſtulabit. Cæteris etiam clericis; vt ſingulis menſibus diaconi quidem, & ſubdiaconi bis ſaltem; qui verò in minoribus aut etiam clerici tantùm ſunt, ſemel ſacram Euchariſtiam ſumant.

D Qui ſine neceſſaria cauſa id facere omiſerint: parochus eos ſui officij admoneat; &, niſi paruerint, ad epiſcopum deferat.

De dignitate ab Epiſcopo retinenda.

ALIENVM eſt valdè ab epiſcopali dignitate; ſi epiſcopi in conſuetudine Principum ſeſe deprimant, & abijciant.

Ne igitur Principibus accumbentibus ſtent ipſi.

Ne eo quidem nomine, quod, ſumpto, à Principibus cibo, Deo gratias agere debeant.

E Neque inter Miſſam, pacem, aut Miſſale illis exoſculandum præbeant.

Denique ſeruent cætera omnia, quæ illis ſacra Tridentina ſynodus ea de re grauiſſimo decreto præcepit.

Principes autem ſummo ſtudio cohortamur, vt meminerint epiſcopos eos duces eſſe, quorum cura & vigilantia fideles ad cœlorum regnum diriguntur: quamobrem eos, quo debent honore, proſequantur.

Qui clericus epiſcopo, vel alio ſuperiori cuiuſuis generis, quẽ revereri, & colere debet maledixerit, epiſcopus in eum ex ſacri Canonibus animaduertat.

De Epiſcopi veſtitu.

F EPISCOPVS non profano ornatu, aut apparatu; ſed fidei, & vitæ ſplendore ſibi auctoritatem quærere debet.

Itaque in veſtitu ſericum non adhibeat.

Non pretioſis pellibus vtatur.

Vnguenta ne ſumat, neve alios odorum ſuauitates conſectetur.

Sit annulo epiſcopali contentus.

Ne mulæ, aut equo epiſcopali ſtragulum, & ornamentum ex villuto, aut ſerico, ſed ex corio factum, aut lana adhibebit.

Ephippijs, aut calcaribus, aut frenis inauratis non vtetur.

Lineam

Lineam tunicam, quam rochetum appellant, ex decreto A
Innocentij III. in Concilio generali, in eccleſia, & in publico habeat.

Sine talari tunica, quę ad collum adſtricta ſit, ac mozeta, neque è cubiculo exeat: neque quemquam, niſi ex familia, admittat, neque eum veſtitum ante noctem; vel, niſi dimiſſis omnibus, deponat.

Veſtes, quibus priuatim vtetur, tales omninò ſint, vt modeſtiæ, & grauitati conſulatur.

In itinere quoque tam in diœceſi, quam extra, eum veſtitum habeat, ex quo illum eſſe Epiſcopum appareat.

De epiſcopi ſuppellectili.

IN eius ſuppellectili nihil aureum, aut argenteum ſit, pręter leuiſſima, ac tenuiſſima quædam inſtrumenta, ad cibum ori admouendum comparata.

Nihil auro, argentoue ornatum.

Nihil ſericum, aut ſerico diſtinctum.

Non colorum varietas.

Non aulæa, aut tapetia.

Nihil acu pictum.

Nihil variæ textum.

Nihil ſtudioſius elaboratum.

Denique non pluris ſit artificium, & manu pretiũ, quàm rei neceſſitas poſtulet.

Simplici tantùm corio, aut panno menſas aliaue ſternere liceat.

Signa, & tabulas profanarum rerum reijciat.

In ædibus duo tantùm loca veſtiri poſſint, quæ attributa ſint epiſcopo: alter eius valetudinis cauſa, alter eorum gratia, qui ad epiſcopum conueniunt.

Liceat etiam, & hoſpitum gratia, qui accipiendi ſunt, habere neceſſarios apparatus, non tamen diuerſi generis, nec maioris pretij, quàm eos, qui ad ipſius vſum conceduntur: ita vt in omnibus humilitas, & modeſtia epiſcopalis eluceat.

Equos ne alat, niſi neceſſarios.

Domeſticam omnem luxuriam, in ædificijs extruendis magnificentiam, picturas, & inania ornamenta, ac delicias excindat.

Caueat denique, ne quid in eius domo appareat, quod non ſimplex, ac purum ſit, quõ non Dei zelum, & omnium inanium rerum contemptionem teſtetur.

Cùm in ijs, quæ ad priuatum vſum, cultumq́ue requirantur, eam moderationem adhibuerit, vt ſordes, & ſuperuacaneum ſumptum fugerit; omnem operam, & artificis ſplendorem ad publicum Dei templorum cultum, & ornamentum conferat.

De epiſcopi menſa.

ACCVMBENS epiſcopus menſæ benedicat.

Et quam decet frugalitatem, & temperantiam adhibeat.

In ea præter primam eſcam, & vnum iurulentum cibum, alterum lacticinium, & duo fructuum genera, vnum, aut alterum, vel, vt aliquid conſuetudini, & hoſpitũ ſtomacho indulgeamus, tertium ad ſummum ſimplicis obſonij ferculum tantum ei apponi liceat; etiam quorumuis hoſpitum cauſa.

Bellaria, placentæ, omniaq́ue ſaccaro artificioſè condita, cæteraq́; eſcarum lenocinia, exquiſita etiam vinorum genera prohibentur.

Adhibeatur verò in eius menſa lectio ſacrorum librorum; vt conuiuæ non ſolùm corporis cibo, ſed etiam epulis animæ recreari poſſint.

Paraſiti, ſanniones, ſcurriles ioci, & maledicta non admittantur.

Quemadmodum autem benedictio cibi caput, ſic actio gratiarum clauſula eſſe debet; vt Dei laudes, ſicuti par eſt, vſquequaque celebrentur; & omnia eius benignitati accepta referantur.

De Epiſcopi familia.

EPISCOPVS domui ac familię ſuæ benè præſit, curetq́; vt honeſtas, decorumq́; ſeruetur, tam in minimis, quàm in externis, qui enim domum ſuam regere neſcit, nec Dei Eccleſiam rectè gubernabit.

Familię numerus is tantummodò ſit, quo ſimul eccleſiæ vtilitati, & Epiſcopi neceſſitati conſulatur.

Eum autem vehementer hortamur, vt in familia, quamplurimos poſſit, habeat clericos, qui nõ niſi clericali veſtitu vtantur, & in illis, ſi commodè fieri poſſit, nimirùm duos ſacris initiatos, & bonæ exiſtimationis, qui vigilantem, o-
B rantem, in opera miſericordiæ incumbẽtem, ac diuinarum literarum myſteriã ſcrutantem Epiſcopum ſtudioſius attendant, eiusq́; actionum, & ſanctæ conuerſationis quaſi teſtes ſint, & imitatores. Habeat deinde eccleſiaſticam perſonam, ſpectatam, & probatam, quæ præfecta ſit moribus familiæ, ac de omnium ſalute ſollicita; ſpiritualem curam ſuſtineat, eamq́; bonis, & pijs artibus, ac literis, præſertim ſacris, pro cuiuſq́; ſenſu, & intelligentia, erudiendam curet.

Familiares arma ne ferant, niſi in itinere, vel neceſſitatis cauſa, idq́ue Epiſcopi arbitratu.

Sericum, aurum, & argentum, colorumq́ue varietatem omninò ęxcludentes, nigrum tantummodò vel fuſcum colorem in veſtibus adhibeãt. Quibus ſciſſis, aut prætextis ad
C elegantiam non vtantur.

Calcei inaniter non incidantur.

Non ſint turgidæ caligæ, non virgatæ, non ſectæ, aut acu pictæ; ſed ſimplices, & vnius coloris ac generis. Denique talis ſit domeſticorum omnium veſtitus, vt ex eo etiam appareat, illos eſſe miniſtros miniſtrorum Dei.

De canonicis horis non intermittendis.

MALITIÆ, ac negligentiæ clericorũ, qui quas debent canonicas horas dicere, omittunt, occurrere cupientes, ex decreto Leonis X. in Lateranenſi Concilio, mandamus; vt clericus quicunque curatum, vel ſine cura eccleſia-
D ſticum obtinens beneficium, ſi poſt ſex menſes ab eo die, quo illud obtinuerit, ſine iuſti impedimenti cauſa diuinum officium non dixerit; beneficiorum fructus ſuos non faciat: ſed eos, tamquàm iniuſtè perceptos, in eius eccleſiæ fabricam, vel pauperum eleẽmoſynas erogare debeat. Si verò canonicè admonitus, in eadem negligentia, ac malitia perſtiterit, beneficio priuetur. Officium autem omittere, vt beneficio priuari poſſit, is iure dicatur, qui quindecim dierum ſpatio bis illud omiſerit. Quæ pœna ab ijs, qui plura obtinent beneficia, toties repetẽda eſt, quoties huius delicti conuicti fuerint, quamquàm illud grauius eſt, quod eos omiſſi officij rationem Deo reddere oportet. Qui verò, ſacris initiati, beneficium eccleſiaſticum non habent; ſi
E diuinum prætermiſerint officium, præter graue peccatum, quod committunt, grauiter etiam ab epiſcopis in eos animaduertatur.

Qui libri potiſſimùm à clericis legendi.

CLERICI poſtquàm decimumquartum annum attigerint, vt legem Domini, in cuius ſorte ſunt, dies noctesq́ue meditari poſſint, habeant ſacrorum librorum ſi nõ copiam, certè neceſſarium delectum; omninò verò Teſtamentum vetus, & nouum; Catechiſmum Romę edendum, cùm primùm in lucem prodierit; ſacrum Tridẽtinum Concilium; Conſtitutiones has noſtras, & diœceſanas proprij e-
F piſcopi; Calendarium feſtorum dierum, quod epiſcopi in ſua diœceſi ſingulis annis edendum curabunt.

Parochi verò, vt eccleſiaſticos ritus cognoſcere, rectéque curam animarum miniſtrare poſſint, pręter eos libros, quos ſuprà diximus, ſibi etiam comparent Homiliarum ab epiſcopo eligendum.

Summam Antoninam, vel aliam ab epiſcopo delectam, &, quos præterea ab eis legi epiſcopus iuſſerit.

Hortamur autem, vt in lectione Paſtoralis ſancti Gregorij, & ſancti Ioannis Chryſoſtomi de ſacerdotio aſſiduè verſentur.

Digitized by Google

De clericorum veſtitu, & reliqua vitæ moderatione.

EPISCOPI ex ſacri Tridentini Concilij auctoritate per edictum, ad menſem ab eis proponendũ, moneãt omnes, & quaſcunq; eccleſiaſticas perſonas, quæ aut ſacris initiatæ ſint, aut dignitates, pſonatus, officia, beneficiave qualiacumque eccleſiaſtica, etiam ſimplicia, obtineant, etiam ſi ſtudij cauſa abſint, re in gymnaſijs publicis, aut vbiuis locorũ ſint, vt, qui in prouincia manent, ad duos menſes, qui verò extra prouinciæ fines, ij ad quatuor clericalem habitum ſumant, ordini ſuo ac dignitati congruentem; hac conſtituta pœna, vt, qui non paruerint, ſi in ſacris ordinibus ſunt, ab omni ordinum ſuorum munere ſint ſuſpenſi, & beneficiorum ſuorum omnibus anni vnius fructibus iure ipſo priuati ſint: quos epiſcopus pijs locis arbitrio ſuo attribuet.

Sin autem beneficium eccleſiaſticum nullum obtinent, alias pœnas luant, Epiſcopi iudicio.

Si qui autem poſt menſem, tranſacto tempore, in edicto ad clericalem habitum ſumendum præſcripto, eum vel non ſuſcepiſſe vel ſuſceptum abiecisse conuicti fuerint, officijs, ac beneficijs eccleſiaſticis priuentur, & ſeuerè præterea ab epiſcopo puniantur.

Presbyteri, diaconi, ſubdiaconi, cæterique clerici, clericali tonſura ſint inſigniti ad eam formam, quam ratio vniuſcuiuſque ordinis, epiſcopi arbitrio poſtulabit.

Ita ſint abraſo capillo, vt tonſura conſpicua ſit omnibus.

Comam verò, & barbam ne ſtudioſè nutriant, capillis ſimplicem cultum adhibeant.

Barba ab ſuperiore labro ita recidatur, vt pili in ſacrificio Miſſæ, Chriſti Domini corpus, & ſanguinem ſumentem non impediant.

Ne in habitu clericali aut ſtudioſius exquiſita cultus elegantia, aut nimis abiecta negligentia, & affectatæ ſordes appareant.

In omni veſtitu color tantùm niger adhibeatur; niſi fortaſſe alium colorem requirat dignitatis gradus. Omnem habitus, & ornamenti nouitatem clerici fugiant.

Ne ſerico veſtimento, aut ornamento domi, aut foris vtantur.

Iubemus verò illos laneum, & ei ordini decorum veſtimentum adhibere.

Reticulum, aut ſubbirretum, vt vocãt, ne ferant, niſi valetudinis cauſa, & ſine redimiculis.

Camiſas ad collum, & ad manus criſpas, & rugoſas, vel artificio elaboratas reijciant.

Collare, quod dicunt, ſimplex, ac modicè latum honeſtè reclinetur.

Externa veſtis ſimplex, ac talaris erit, quæ neque à ceruicibus in tergum reflectatur; ſed apto ad collum nodo decentiſſimè annexa ſit.

Toga verò, quod mantelletum vocant, aut æquetur cum tunicæ longitudine; aut nemini permittatur; niſi ſit ex numero Prælatorum, quibus ex dignitatis gradu, iudicio epiſcopi, debeatur.

Interior eiuſdem generis ad talos demittatur, quam tamen pro hominum genere proq; loci natura, ac conditione, Ordinariorum arbitrio, in aliquibus moderandam relinquimus.

Pallium, quod Ferrarolum appellant, ne ſumat, niſi per pluuias; tum verò nec à collo plus duobus digitis emineat, neque eo ſine talari toga, vel tunica vtantur. Veruntamen, ſi iter faciendum ſit, illis vti liceat habitu cõtractiore, & ad iter accommodato, ſed ſimplici, &, in quo honeſtas, & decorum ordinis eluceat.

Turgidis caligis, & diſſectis abſtineant.

Calceos, & crepidas ad elegantiam non incidant.

Torques, armillas, ac monilia reſpuant.

Annulum non induant, niſi quibus propter officij munus, aut honoris gradum ſit iure conceſſus, quo loco, & vnico, nec magni pretij, contenti ſint.

Quæcunque autem de epiſcoporum menſa eiuſque benedictione, & cibis, lectione, & gratiarũ actione, ſuppellectili, auro, argento, & ſerico, cubiculorũ apparatu, ædificio-

A rum magnificentia, ſuperuacaneis ſumptibus, priuata moderatione, templorũ cultu, & ornamento, familiæ cura, & inſtitutione, eiuſq; veſtibus, eorumve modo, colore, & ornamẽtis, equorum numero, &, ſi quæ alia decreta ſunt, quæ nõ ſint epiſcoporum tantùm propria, eadem à clericis quibuſcunque cuiuſuis conditionis, ordinis, & dignitatis ſint, accuratè ſeruari iubemus; etiam ſi in alienis ædibus, aut cum propinquis habitent.

Meminerint autem in quibuſdam, quæ epiſcopis permiſſa, ipſis communia eſſe poſſunt, eo maiorem ſibi moderationem adhibendam eſſe, quo dignitatis gradu epiſcopis ſunt inferiores.

Si quis perſonatus veſtes clericales, aut monachales, vel
B ad eorum formam induerit, & is, qui eas aſſumpſerit, & is, accommodarit, graues pœnas ſubeant.

De clericalibus ædibus.

QVONIAM non ſolùm malum cauere, verùm etiã omnem mali ſuſpicionem fugere oportet, ne in cuiuſquã offenſionem incurramus; in ædibus ad canonicorum, aliorumve clericorum domicilium, & vſum ædificatis, aut alijs, in quibus ipſi habitant, fœminas quaſcumque, etiam quouis ſanguinis cognationis, aut affinitatis vincula coniunctas habitare prohibemus; niſi epiſcopus in aliquibus vrgenti neceſſitate, aliter faciendum eſſe duxerit; cuius con-
C ſcientiam in hoc valdè oneramus.

Ne parochi, aut omninò clerici, quauis etiam dignitate præditi, eccleſiæ, etiam ſi commendata ſit, ædes, aut earum partes in vrbe, aut in oppidis poſitas, in quibus ipſi habitare ſoleant, aut debeant, vllo modo laico locent; niſi eccleſia magna prematur inopia, & ea domus commodè epiſcopi iudicio diuidi poſſit.

Si verò ædes extra vrbem, & oppida ruri ſitæ ſint, locandi facultatẽ habeant; modò earum diuiſio eiuſdem epiſcopi iudicio rectè & commodè fieri poſſit.

Caueat etiam epiſcopus, ne in vrbe, aut extra, huiuſmodi ædes, vel aliæ ab eccleſia ſeiunctæ, vel etiam ſi patrimonij ſint, ac propriæ, locentur ijs quorum fidem, vitam, mo-
D reſve ſuſpectos eſſe iudicauerit.

Canonici Cathedralium, & Collegiatarum eccleſiarum habitent in Canonicalibus ædibus, in quibus cõmodè epiſcopi, iudicio commorarari poſſunt: qui in inſpectis ędibus, ſi quid reparandũ, inſtituendum ſit ad habitationis cõmoditatem, pro modo fructuum præbẽdæ, ab eo, qui Canonicatum obtinet, reparari, ac reſtitui iubeat. Quo facto, curet, vt in illis ædibus habitẽt, quibus ſi abeſſe, ex iuſta de cauſa contigerit, nemini præterea, niſi Canonicus ſit, in eis habitandis facultas concedatur, ſine iuſſu epiſcopi.

E Quarum ædium atrium, vbi claudi poteſt, vna claue cõcludatur, quæ è Decano, vel alio, epiſcopi, & Capituli arbitratu, aſſeruetur.

Quota autem hora atrij ianua aperiri, claudive debeat quidque ad honeſtè ibi viuendum pro loci ratione requiratur, iudicium ſit epiſcopi.

Rectores parochialium, ſeu curatarum eccleſiarum, quicumque ſint, in earum ædibus tãtùm habitent; ibiq; cibum & ſomnum capiant: niſi aliud epiſcopus cenſuerit ex cauſa neceſſaria.

Clerici ne de nocte poſt primam horam, niſi ex iuſta cauſa, & cum lumine, domo exeant.

F *De armis, ludis, ſpectaculis, & eiuſmodi à Clerico vitandis.*

CLERICORVM arma ſunt orationes & lacrymæ. Idcirco edicimus, ne clerici arma cuiuſuis generis ad offenſionem, vel etiam ad defenſionem ferant; exceptis ad cultellis ad domeſticum vitæ vſum accommodatis, niſi fortè extra ciuitatem ſuſpectis locis iter eis faciendum ſit.

Quod ſi epiſcopus probabili, iuſtaq; de cauſa id eis permittendum iudicauerit; tunc, ſcripto impetrata venia, ipſis vti liceat: non tamen publicæ; niſi rei, aut facti neceſſitas poſtulet.

Omninò baliſta, haſtis, & ſclopero, telis, aliiſque huius generis inſtrumentis ipſis interdicimus.

Cleri-

Digitized by Google

Clerici perſonati non inceoent.

Choreas priuatas, aut publicas nõ agent, nec ſpectabũt.

A venatione abſtinebunt.

Fabulis, comœdijs, & haſtiludijs, alijsve profanis, & inanibus ſpectaculis nõ interſunt; ne aures & oculi, ſacris officijs addicti, ludicris, & impuris actionibus, ſermonibusq; diſtracti polluantur. Clericalis ordinis hominibus omni genere ſaltationis, & ludi, præſertim verò aleæ, & teſſerarum, ac talorum interdicimus.

Prohibemus etiam globos, qui malleis ligneis impelluntur: item follis ludum, id eſt, pilæ maioris.

Ne ſolùm ludere vetamus, ſed eos ludorum ſpectatores eſſe nolumus; aut quemquam ludentem in ædibus ſuis permittere.

Si autem valetudinis interdum cauſa, parua pila, aut alio non indecoro eiuſmodi exercitationis genere vti contigerit; nec publicè id faciant; nec pecunia intercedat in ludo, nec quidquam, quòd facilè pecunia æſtimari poſſit.

Non in comeſſationibus, & ebrietatibus, ſed vt ſobriè viuamus, prædicat Apoſtolus. Ideo clerici minus honeſtis cõuiuijs ne interſint, neve ad bibendum quemquam incitent.

Quod, ſi interdum ſolennibus, feſtis diebus, vel cum ſacrorum, aut exequiarum cauſa in vnum cõgregantur, aliqui ſint inuitãdi; ne plures ſex, & eos clericos, ad ſuam menſam adhibeant.

Vt flagitij occaſionem, quæ in cauponis, & tabernis deeſſe non ſolet, clericis adimamus, cauponarum aditu, & vſu eis omninò interdicimus, niſi in itinere neceſſitatis cauſa: quo loco cum mulieribus ne diſcumbãt. Monemus autem Epiſcopos, & vehementer hortamur, vt in ſingulis eorum ciuitatibus curent parandum vnum aut alterum pudicum, & honeſtum diuerſorium, quo ſuarum diœceſim clericis ruſticanis neceſſitatis cauſa conuenire liceat, nec in eo hoſpitio improbis, aut nequam hominibus locus ſit; neve fœminis vllo modo; ſed tantùm Clerici, ac religioſi viri, ſi fieri poſſit, in eo recipiantur.

De negotijs ſecularibus à Clerico fugiendis.

QVI Deo militat, implicare ſe negotijs ſecularibus prohibetur; idcirco edicimus.

Ne Clericus, ſacris initiatus, aut eccleſiaſtico beneficio præditus, coram iudice ſeculari, aut aduocati procuratoris nomine cauſas agat: niſi ab alijs in iudicium vocatus, ſuam vel eccleſiæ ſuæ, propinquorũ etiam, ſi neceſſe erit, & miſerabilium perſonarum cauſas, ab epiſcopo facultate prius ſcripto conceſſa, tueatur.

Ne in prophanis negotijs officiũ tabellionatus exerceat.

Ne artem medendi faciat.

Ne in negotiationibus, & mercaturis ſe interpretem, & medium interponat.

Negotiationẽ etiã omnis generis omninò prohibemus.

Artes verò honeſtas concedimus, vt aliquid manibus ſuis lucretur, quo ſibi, quæ ad victum neceſſaria, comparare poſſit.

Ne aliena prædia, lucri cauſa, conducat.

Ne aliorum tutelam aut curam ſuſcipiat.

Ne pro alijs fideiubeat.

Ne alicuius Principis, aut alterius negotiorum procurator ſit, ſine facultate, ab epiſcopo prius per literas impetrata, ſingulis annis renouanda.

Neve parum memor ordinis, ac dignitatis ſuæ, ſit in famulatu laicorum, etiã Principum, eorumve, quibuſuis alijs obſequijs, niſi cui ex cauſa, & ad officiũ, ſacerdotali munere non indignum, epiſcopus huius rei poteſtatem ante ſcripto fecerit. Huiuſmodi autem licentiæ, ſcripto permiſſæ quotannis renouentur; alioquin irritæ ac nullæ ſint.

Neve præcurſor, aut aſſecla fœminarum, aut eis diſcumbentibus adſiſtat, aut ancilletur.

Qui autem huiuſmodi ſæcularia negotia exercẽdi facultatem, ſeu diſpẽſationem impetrarit, intra duos menſes epiſcopo exhibeat: qui conceſſas ante ſacri Trid. Concilij confirmationem auctoritate generalis Bullæ Sanctiſſ. D. N. Pij IV. Pont. Max. non admittat.

Quæcunq; in hac vniuerſa, quæ ad vitam, & honeſtatem

A clericorum pertinent, parte, varijs titulis expreſſa præcepta continentur, efficiat epiſcopus, vt ea omnia ab omnibus, ad quos ſpectat, diligenter, & inuiolatè ſeruentur.

Qui verò clericus, cuiuſuis etiam gradus, ordinis, dignitatis, in aliqua re ijs non obtemperarit; is aut ſalutari pœnitentia, aut pecunia ſuſpenſione ab ordinum munere, & beneficiorum adminiſtratione, aut ipſis etiam beneficijs, aut carcere, aut exilio, aut pluribus ſimul ex ijs pœnis, aut etiam grauioribus pro modo culpæ epiſcopi arbitratu mulctetur. Qui iterum in eadem re peccarit; duplicata is pœna pro ratione criminis ab eodem plectetur.

B *De reſidentia.*

DECREVIT ſacra Tridentina ſynodus, vt ij, qui non legitimè à ſuis eccleſijs abeſſent, pro rata temporis abſentiæ, eccleſiarum, quibus præeſſent, fructus ſuos non facerent; ſed vt in fabricam eccleſiæ, aut in pauperes loci erogarent quod ſi non exequerentur; ſtatuit, vt eorum ſuperiores eccleſiaſticis, omiſſas ab illis huiuſmodi officij partes ipſi ſuſciperent.

Si quis igitur prouinciæ noſtræ Epiſcopi poſt confirmationem Concilij Tridentini in eccleſijs ſuis ex eiuſdẽ Concilij præſcripto, non reſederunt; neque Metropolitanum, aut eo abſente, antiquiorem prouinciæ epiſcopũ intra menſem docuerit cauſam ſuæ abſentiæ, Sanctiſſimi D. N. vel

C Metropolitani, vel antiquioris Epiſcopi ſcripto comprobatam eſſe; aut ſe fructus illos, ijs, quibus eiuſdem ſacri Concilij decreto propterea debebant, perſoluiſſe; nos illam ipſam fructuum partem iam nunc Hoſpitali vniuſcuiuſq; ciuitatis, cuius illi ſint epiſcopi, quòd maioribus prematur ſumptibus, in vſum pauperũ loci erogandam aſſignamus. Et ſi id Hoſpitale intra duos menſes eos fructus auctoritate Superioris eccleſiaſtici non exegerit; alteri Hoſpitali eiuſdem ciuitatis, quod in eorundem fructuum petitione iudicio præuenerit. Quod, ſi aut nullũ in ea ſit, Hoſpitale, aut, quæ ſint Hoſpitali, ſex menſibus eos fructus non exegerint, fabricæ eccleſiæ attribuimus.

D Si qui verò poſthac abfuerint, fructus; quos ſuos non fecerint, iam nunc eiſdem locis, qua ſupradictum eſt, ratione adſcribimus; niſi ipſi epiſcopi intra tres menſes à die abſentiæ ijs, quibus ex Concilij decreto debent, perſoluerint.

Itaque mandamus Hoſpitalium, & fabricarum miniſtratoribus ac procuratoribus, cum denunciatione etiam periculi eorum conſcientiæ, vt totam ſummam ſine vlla vel pactione, vel remiſſione primo quoque tempore exigant.

Statuimus etiam, vt ex Capitulo ſingularum Cathedralium eccleſiarum tres primi præſentes, ſingulis ſex menſibus, Metropolitanum, vel, eo abſente, eũdem antiquiorem prouinciæ epiſcopum certiorem faciant, an eorum epiſcopi in ſuis eccleſijs reſideant: &, qui, & quandiù ab eis abfue-

E rint; ſin minus, ijdem diſtributionum vnius menſis fructus ſuos non faciant.

In reliquis etiam inferioribus curatis beneficijs, ſi qui poſt confirmationem Concilij abfuerunt ſine licentia, ab Ordinario ſcripto permiſſa, quem ad menſem eidem Ordinario exhibere volumus, vel non probarint, ſe eos fructus, quos pro rata temporis abſentiæ ſuos non fecerunt ijs, quibus ex eiuſdem Tridentini Concilij debebantur, ſoluiſſe; eos omnes iam nunc reficiendis, & ornandis eorum eccleſijs attributos eſſe decernimus. Quam attributionẽ epiſcopi, quorum conſcientiæ hoc onus imponimus, ad ſex menſes, implorato etiam, ſi opus ſit, Principũ, & Magiſtratuum auxilio, omninò exequendam curabunt.

F Quod ſi contigerit eos, qui propter abſentiam à ſuis beneficijs fructus ſuos non fecerint, ipſis beneficijs poſtea ceſſiſſe, curent epiſcopi, vt vel ex fructibus penſionum, ſi quæ illis: qui ceſſerint, fuerint reſeruatæ; vel ex eorum bonis, cuiuſcunque illa generis ſint, ſatiſfiat eccleſiæ.

Qui ſi in his negligentes fuerint, ſciant ſe prima quoque prouinciali ſynodo prætermiſſi huius officij rationem reddituros eſſe.

Si quid interceſſerit, quamobrem id minus exequi poſſint, ad Metropolitanum referant; vt ad rem conficiendam ipſe quoque ſuam operam conferat; & in ea auctoritatem

Sanctiſſimi Domini noſtri interponendam curet.

Quoniam verò multorum, beneficia curata obtinentium, ea eſt contumacia, vt neque decretis Tridenti Concilij, neque conſtitutione Sanctiſſimi D. N. Pij I V. neque Epiſcoporum edictis moniti, adduci poſſint, vt beneficiorum ſuorum reſidentiæ præſentes ſatisfaciant, ſtatuimus, vt epiſcopi, ad menſam edicto propoſito iubeant omnes, in eorum ciuitatibus, diœceſibuſve beneficium eiuſmodi in titulum, vel commendam obtinent, ſi in prouincia illi ſunt, ad duos menſes, ſi extra, ad tres, ad eadem beneficia accedere, in ijſque reſidere: ea propoſita in edicto pœna, vt, qui nō paruerint, etiam ſi præter curatum illud beneficium, dignitates, perſonatus, aut Canonicatus in eccleſijs etiam cathedralibus obtineant, præter pœnas, quæ eodem Concilio, & Pij I V. Conſtitutione contra nō reſidentes propoſitæ ſunt, ordinum ſuorum munere, officiove ſuſpenſi, & eo beneficio iure ipſo priuati cenſeantur.

Tranſacto tempore in edicto præſtituto, epiſcopi eos, qui non reſideant, propoſitam priuationis pœnam ſubijſſe declarent.

Interim verò eos fructus, quos ſuos abſentes non facient, idem epiſcopi ſuo arbitratu aut eccleſiarum fabricis, aut pauperibus loci adiudicent.

Intra menſem publicè edicant epiſcopi, vt quibuſcumque ſtudij cauſa non reſidendi in beneficijs curatis licentia permiſſa eſt, eam ſuo quiſque epiſcopo intra ſpatium trium menſium exhibeat. Qui ſi illam à die confirmationis ſacri Concilij Tridentini ad diem regulæ, à Sanctiſſimo D.N. Pio I V. latæ compererit, niſi, quemadmodum ab ipſa præſcribitur, Ordinarij conſenſus acceſſerit, nullam, & irritam declaret, proptereaq; eum, qui huiuſmodi facultatem impetrarit, ex decreto Concilij Tridentini reſidere cogat in ipſo beneficio.

In ijs autem facultatibus abſentiæ ſtudiorum cauſa, quæ deinceps concedentur, hęc neceſſariò ponenda ſunt. Vt verè in publico, celebrique gymnaſio Theologiæ, vel ſacris Canonibus ſtudeant.

Vt minores ſint triginta annis, aut fuerint; cùm in publico gymnaſio ijſdem ſtudijs operā dare cœperunt, quæ nunc cupiunt abſoluere.

Vt illud benficium, antequàm ſacrum Tridentinum Concilium à Sanctiſſimo D, N. Pio I V. confirmaretur, obtinuerint.

Vt ſingulis ſex menſibus epiſcopo ſcriptum ſui Doctoris exhibeant, quo is ipſos in eo ſtudij genere proficere teſtetur, quod etiam epiſcopus ſecreto ab alijs cognoſcere ſtudeat.

Quòd ſi omnes ſuprà ſcriptæ conditiones in licentia expreſſæ nō fuerint; aut is, qui impetrat, qualitates omnes, quę in ſcripta licentia requiruntur, non habeat; aut quæ ipſi ſeruanda proponuntur, deinceps nō præſtiterit; facultates irritæ, ac nullæ ſint: &, qui impetrarit; ſciat ſe fructus ſuos non feciſſe, neque facere; ac penis, quæ non reſidentibus propoſitæ ſunt, teneri.

Concedatur autem ad quinquēnium tantùm, ab eo die numerandum, quo eum in publico gymnaſio Theologiæ aut ſacris Canonibus conſtet operam dare cœpiſſe.

Quicunque, plures parochiales eccleſias retinentes, intra tempus, à ſacro Tridentino Concilio præſtitutum, non demiſerunt; eos epiſcopi intra duos menſes beneficijs omnibus eccleſiaſticis iam ipſo iure priuatos eſſe declarent.

Fructus verò, & quos ex eodem decreto ſuo facere non potuerunt, & qui deinceps, quandiù vacauerit eccleſia, percipiētur, fabricæ vel ornamentis eorundem beneficiorum, vti magis expedire cenſuerit epiſcopus, iam nunc attribuimus; excepta tamen congrua portione, idoneis Vicarijs ab epiſcopo aſſignanda, quos ipſe, facta declaratione, ſtatim in illis eccleſijs conſtituere debebit.

Præterea, qui eccleſiaſtica quæcunq; beneficia obtinent, in quibus, & ſi curata non ſunt, tamen reſidere iure, vel conſuetudine debēt, ſi muneri ſuo defuerint, in eos epiſcopi, & illis pœnis, quæ à ſacro Tridentino Concilio ſtatutę ſunt, & alijs arbitrio ſuo ſeuerè agant: fructuſque quibus ex eodem Concilio mulctandi erunt, pijs locis attribuant.

Vt autem epiſcopi pœnas de contumacibus in hoc ge-A nere poſſint ſumere, ſtatuimus, vt in ſingulis collegiatis, & Cathedralibus eccleſijs, ſingulis tribus menſibus, tres primi ex Capitulo præſentes, Canonicorum, & eorum, qui præpoſiti eccleſijs, & aliorum, qui in eis huiuſmodi beneficia poſſidentes non reſideant, nomina ad Epiſcopum deferant.

Parochi verò epiſcopum admoneant, ſi qui intra fines ſuæ parochiæ, eiuſmodi habētes beneficia, quæ perſonalem item reſidentiam requirant, non reſideant.

Vicarij etiam foranei eandem diligentiam adhibeant, ſi qui curati, in regione, ſibi ab epiſcopo commiſſa, non reſiderint.

Qui huic officio deerit, ſicuti epiſcopo videbitur, ple-B ctatur.

De diligentia ab epiſcopo adhibenda in ſtatu vniuſcuiuſq; Parochia cognoſcendo.

SVMMAM vim, ac neceſſitatem habet illa Domini ſentētia, Speculatorē dedi te domui Iſrael; & alio itē loco, Diligenter agnoſce vultum pecoris tui, & conſidera ſuper greges tuos; vt epiſcopi quanta maxima poſſunt, diligentia obſeruent ſibi commendatum gregem, neque ab eo vnquam oculos deijciant, quid ei opus ſit animaduertēres, vt ex Prophetæ ſententia, confractas partes alligare, infirmas conſo-C lidare, ægrotas ſanare, abiectas oues reducere, perditas requirere, & recuperare poſſint.

Quoniam verò luſtrare omnia proprijs oculis nequeunt in ſingulis parochijs deligant certos, ac probatos viros, qui inueſtigent, an populus ambulet in vijs Domini; an aliquid ſit, quod epiſcopi cogitationem, & medicinam deſideret; an aliquid quod corrigi, & emendari debeat: quæque compererint, fideliter ad epiſcopum deferant.

Parochus etiam librum habeat, in quo omnium, qui in eius parochia ſunt, nomina, & cognomina quāprimùm deſcribat, ſingulorumque ſexum, ætatem & ſtatum. In eo deinceps deſcribat, & recēter natos, & mortuos, & in parochiā habitatum venientes, & inde emigrantes. Quem librum e-D piſcopo, quoties is petierit, vel inſpiciēdum, vel deſcribendum debit.

Obſeruabit etiam ſuæ parochiæ nouos inquilinos, deq; eorum orthodoxa fide, & ſacramētorum perceptione, deq; mulieribus, quas ſecum habuerint, an matrimonij, cognationis, affinitatis vinculo verè coniunctæ ſint, an impudicitiæ nomine ſuſpectę, ab eo ſacerdote, in cuius parochia proximè habitarint, & à parochiæ incolis accuratè cognoſcet.

Inquirat autem ſtudioſè de pauperibus ſuæ parochiæ, præſertim puellis nubilibus, de viduis, orphanis, pupillis, ægrotis, ſenio confectis, aliiſq; perſonis temporali, vel etiam E ſpirituali miſericordia indigentibus: quibus, & ipſe pro viribus opitulari, & alios ſuo exemplo, & hortatu ad id officium incitare ſtudeat.

Præcipuè verò de ijs omnibus ſæpè certiorem faciat epiſcopum, vt, qui communis eorū pater eſt, ijſdem paternam curam, & pietatem, quacumque poterit ratione, præſtet.

Quamobrem etiam epiſcopus quotannis per ſacra quatuor anni tempora ſuæ ciuitatis parochos adhibebit: & illis de eorum animarum ſtatu, quarum curæ præpoſiti ſunt, diligenter interrogatis, omnia commemoret, quę eorum officij munus contineant, eiſque & doctoris diligentiam, & paſtoris vigilantiam præſtabit.

F

De Vicarijs foraneis conſtituendis.

VT epiſcopus in vrbe etiam externum gregem facilius, quaſi præſens intueri, & curare poſſit: deligat aliquot probatos ſacerdotes, quibus ſingulis, impoſito Vicarij foranei nomine, tribuat certas regiones diœceſis ſuæ.

Id autem munus ad Archipreſbyteros, Archidiaconos, qui in diœceſi ſunt, & Præpoſitos, alioſve eccleſiaſtica dignitate præditos, quos idoneos iudicauerit, potiſſimùm deferet ſin minus, ad alios Auctores, qui apti ſint ad huiuſmodi officium.

Hi autem Vicarij regionis, ſibi per epiſcopum commiſſæ, preſbyteros cuiuſcumq; conditionis, curam animarum

haben-

lennes,ſemel ſingulis menſibus modò in vnam,modò in an eius regionis parochialem eccleſiam cogant, idq; in cum eodem ordine ſemper faciant.

ridie eius diei,quam in vnum locum conueniant, pec- ſua omnes confiteantur ; ſequenti die in ea eccleſia, in quo acti fuerint,Miſſam ſinguli celebrent.

um vniuerſi in Choro Miſſam cõuentualem pro mor- ,vel de ſancto Spiritu,ſolenni more canent;in qua eorũ aus,à Vicario prius admonitus, cõcionem ad populum heat.

Cõfectis ſacris & habita proceſſione circa cœmiterium, ationibusque conſuetis,in domo Rectoris illius eccleſię, uno tantùm ferculo contenti, ea, qua decet modeſtia,& critate cibum capiant.

Deinde conferãt inter ſe, quæ ad boni paſtoris officium, & curam animarum rectè gerendam pertinent: & con- ſant de difficultatibus,& incommodis ſuę parochię,quo- rum explicatio,vel remedium, aliorum conſiliũ,& operam quirat.Ijdem autem vicarij libellum de caſibus conſciẽtię piſcopis,ac ſedi Apoſtolicæ reſeruatis, Metropolitani cura endũ,reliquis ſacerdotibus legent; & aliquot capita tum arum conſtitutionum, tum earum, quæ in ſynodo diœce- na decernẽtur, ſimulque quidpiam ex probata ſumma de caſibus conſcientiæ explicabunt.

Præcipuè autem de preſbyterorum vita, & moribus quærant,& quales ſe in paſtorali præbeant cura.

An eorum culpa diuinus in eccleſia cultus deſideretur.

An re ipſa præſtentur ea,quæ epiſcopi, vel alij eorum nomine in eccleſiarum neceſſitatem, earumve reparationem impendi iuſſerint.

An libros habeant, quos ex decreto noſtro habere debent.

An reliqua in hac ſynodo decreta ſeruentur.

De his omnibus, &, ſi quid propriè mandarit epiſcopus, deque aliis,quę ad vtilitatem animarum epiſcopi cognitionem deſiderant, ipſum per literas diligenter certiorem faciant.

Quoties in vrbem venerint,primùm epiſcopum adeant; deq; eorum ſtatu, qui ſibi commiſſi ſunt,accuratè doceant.

Curati verò quicumque, etiam ſi quauis dignitate præditi in ijs,quæ ad officium ſuum ſpectant, Vicariis,quos diximus,obtemperent.

Quod, ſi aliqui ad conueniendum negligentes, vel ad mandata eorundem Vicariorum exequenda contumaces fuerint;Epiſcopi in illos pro modo culpæ animaduertant.

Hi autem Vicarij voluntate epiſcopi ab officio amoueri ſemper poſſint; ac ſi malè id adminiſtrarint, pœnas dent, eiuſdem epiſcopi iudicio.

De viſitatione.

INTER epiſcopalis officij munera,præcipua eſt, & ad ſalutem gregis maximè neceſſaria viſitatio.Ideo monemus epiſcopos omnes vt ſinguli ex decreto ſacri Tridẽtini Concilij eccleſiam ſuam, ac diœceſim viſitent intra tempus, ab eodem Concilio præſtitum.

Meminerint autem viſitationem ad ſalutem eorum, qui viſitãdi ſunt, inſtitutam eſſe: quamobrem illis maximè propoſitum eſſe debet,vt in eis corruptam,orthodoxamq; doctrinam, probatam morum diſciplinam tueantur, ac reſtituant.

Viſitationis ordo is adhibebitur, vt primum ciuitatem, deinde diœceſim viſitent;niſi fortè aliud epiſcopo videatur. In ciuitate Cathedralis eccleſia primo loco viſitetur; tum ſingulæ Collegiatę,deinceps parochiales omnes;quo & parochi,& quicumq; præterea ſacerdotes, & Clerici in parochiis commorantur,euocandi ſunt. Scholas ſeminaria, ſodalitates, Hoſpitalia, ac cætera pia loca viſitantes, ſtudioſè ac diligenter inſpicient.

Studebunt, verbi Dei prædicatione, vehementi cohortatione ad religionem, vitæ innocentiam, pacemq; & concordiam omnes adhortari.

Si verò priuata admonitione opus eſſe intelligẽt, in eam, docendo, arguendo, obſecrando pro rei, perſonæ, ac temporis ratione incumbent.

Confirmationis ſacramentum, vbi opus erit, miniſtrabunt.

Omnes ad pœnitentiam cohortabuntur; & quos aliquo peccato teneri cognouerint,cuius abſolutio Epiſcopo reſeruata ſit; eos piè confitentes, & humiliter veniam petentes, vel ipſi,vel per alios,ad id munus delectos,abſoluent.

In ſingulis locis à viris ætate, vſu, & probitate commendatis,de omnibus, ſubtiliter inquirent, quæ eos pro officij ſui munere ſcire oportebit.

Eccleſiam, & eius partes omnes inſpicient.

An eo cultu, & nitore teneatur, qui domum Dei decet: ſi quid reſtituendum,reparandum,reconcinnandumve ſit; iubeant ab ijs,ad quos pertinet,reſarciri.

An ſanctorum reliquiæ, tutò, ornatè, decenterque conditæ aſſeruentur.

An quæ de ſepulchris,ac cœmiterijs à nobis ſancita ſunt, re ipſa præſtentur.

Si conſecranda ſint altaria,conſecrabunt.

Si qua eccleſia aut cœmiterium pollutum ſit,reconciliabunt.

Videndum etiam,an deſint veſtes,libri,calices,patenæ, corporalia, & reliqua eius generis inſtrumẽta,& ornamenta, quæ ad altaris miniſterium, & ad diuina officia ſint neceſſaria.

An illa munda,& purgata ſeruentur.

An miſſæ,aliaq; diuina officia, qua oportet pietate, ac deuotione celebrentur.

An eccleſiæ libri, vetera ſcripta, inſtrumenta, & priuilegia cuſtodiantur.

An eorum extet ratio,quæ in inuentarium relata ſunt.

Tum de dignitatibus, canonicis, & alijs eccleſiæ miniſtris quærendum erit.

An ritè ſint ordinati.

An ordinibus initiati, quos eorũ officij munus requirit.

An eccleſias, beneficia, ſeu eccleſiaſtica officia legitimè obtineant.

An in ea ſe quiſquam intruſerit.

An reſideant,& adminiſtrationi ſacramentorum,& Miſſarum,diuinorũ officiorum celebrationi, & anniuerſariorũ perſolutioni,aliisq; oneribus,& muneribus ſatisfaciant.

Quæ ſit eorum vitæ, ac morum ratio, quæ veſtitus; quibuſcum verſari ſoleant,qualis ſit eorum familia.

An ſordibus, & illiberalibus artibus, & ab eorum gradu alienis,operam dent.

An eccleſiæ iura, & bonorum eccleſiaſticorum poſſeſſionem defendant.

An eorum fructus rectè diſpenſent.

An pacem inter ſe habeant,ſe in aliorum pacificationem interponant;inimicitiarum, & odiorum cauſas tollere ſtudeant.

An populus piè verſetur in eccleſia. Miſſamque & alia diuina officia reuerenter attendat.

In parochijs præter ea omnia,quæ diximus,videant.

An parochi ex decreto, in hac ſynodo edito, libros habeant,in quibus baptizatorum,confirmatorũ: compatrum eorum,qui matrimonio coniunguntur, ac mortuorum nomina,& cognomina deſcribuntur.

An ritè ſacramenta præbeantur.

An ſacroſanctum Euchariſtiæ ſacramentum Chriſma, & reliqua ſacra, ea munditiæ cura, & cuſtodia, qua debent, conſeruentur;& ſuo tempore mutentur.

An Euchariſtia piè,& honorificè, proſequente fidelium comitatu,ad ægrotos adferatur.

An legitimè matrimonia, & in eccleſia; adhibitis ex decreto Tridentini Concilij denunciationibus, debito tempore contrahantur.

An ſuæ curæ commiſſas eccleſias, maximè diebus feſtis, deferant,vt inſeruiant alienis.

An Dei verbum prædicent, & pueros rudimentis fidei inſtruant.

An libros, quos nos in hac ſynodo habendos præſcripſimus,habeant.

Denique deſpicient, an in populo ſint hæretici, vſurarij cõcubinarij, aliique flagitioſi,& facinoroſi homines,qui inimicitias gerant; qui Quadrageſimam,alia ieiunia, feſtos dies,

& reliquos eccleſiæ ritus non ſeruent; quique ſaltem ſemel inanno peccata ſua confeſſi non ſint; aut ſanctam Euchariſtiam non ſumpſerint.

An ſint, qui legata pia non exequantur.

An domeſtica diſciplina patrumfamilias in educandis liberis diligens, pia, & honeſta ſit.

His exquiſitis, cognoſcere ſtudeant, quinam ex regularibus, prædicandi munere fungantur, & fidelium confeſſiones audiant; an & eorum doctrina probata ſit; & probatæ ſit doctrinæ vita, reſpondeat.

An hoſpitalia, & alia pia loca rectè adminiſtrentur; eorumque bona prudenter, fideliterque in eum vſum, cui addicta ſunt, diſtribuantur.

An qui hoſpitalibus ſunt, piè viuant.

De ſcholis, ſciant, quos libros diſcipulis magiſtri interpretentur; &, an illi officio ſuo ſatisfaciant.

An magiſtri tales ſint, & ita admiſſi; quemadmodum in hac ſynodo mandauimus; ſi ſecùs, amoueantur.

De bibliothecis diligenter quærant, an in eis ſint hæretici libri, aut, qui aliter iure prohibeantur.

Si quid in omnibus ijs tollendũ, corrigendumve fuerit, tollent, & corrigent; & ad puniẽdos delinquẽtes, cenſuras, & alia iuris remedia adhibebunt.

Omnes verò ſummo ſtudio monebunt, & hortabuntur; vt officij ſibi cõmiſſi munus fideliter, ac diligẽter exerceant.

Neque ſolùm hæc, ſed quæcunque à Trident. Concilio, & à nobis præcipiuntur; & alia multa, quæ pro eorum prudentia, ac pietate ad vtilitatem, ac ſalutem populorum, eis in mentem venire poterunt, exquirent, & exequentur.

Caueant verò, ne legem victus, procuratione & muneribus à ſacro Tridentino Concilio definitam tranſeant.

Comitatum non habeant niſi neceſſarium; in quo plures omninò ne ſint quindecim hominibus, & iumentis duodecim. Si plures duxerint, alant ſuis ſumptibus. In menſa duo tantùm fercula afferre liceat.

Quod ad reliqua attinet, decretũ, in hac ſynodo factum, de epiſcopalis menſæ moderatione ſeruetur.

Si viſitator gradu inferior ſit epiſcopo, propoſitam à nobis viſitandi formulam in reliquis omnibus diligenter obſeruet; in comitatuque octo hominibus ad ſummum; & ſex iumentis contentus ſit.

Si præter huius decreti præſcriptum cuiquam graues fuerint, dupli reſtitutione teneantur, prætereà inferiores, Epiſcopi arbitrio: Epiſcopus ſynodi prouincialis iudicio alias pœnas ſubeat. Dent autem operam, vt nõ ſolùm quàm diligentiſſimè, ſed etiam quã celerrimè viſitationem conficiãt.

De iudiciali foro Epiſcopi.

VT à foro epiſcopali, quantum fieri poteſt, auaritiæ labes amoueatur: & quàm minimis poſſint Incõmodis, atque ſumptibus cauſæ in eo agantur: nos, præter eam diligentiam, quam in ea re maximam epiſcopi, in ſua quiſque diœceſi, adhibere debent: hæc ſtatuenda cenſuimus.

De notarijs & ſcribis.

EPISCOPI intra ſex menſes omnibus notarijs, & ſcribis ſui fori, tam ciuitatis, quàm diœceſis, cõmunem taxam præfiniant, quam pro opere, & officij ſui mercede ab vnoquoque in ſingulis cauſarũ generibus pro loci, & cuiuſcunque rei, ac perſonæ conditione exigi liceat.

Qui non obtemperarit, in eum vehementer animaduertant.

Singuli collegium notariorum curiæ Epiſcopalis primo quoq; tempore inſtituendum curent; quod certum numerum pro ſuæ diœceſis conditione contineat.

Collegium ſtatuta, epiſcopo probanda, cõficiat; officiales deligat, qui iudicent de eorum inter ipſos controuerſijs, qua ad eorundem officium pertineãt. In cauſas autem, quæ inter notarios, & litigatores, extiterint, ſe omninò non interponant, ſed eas Epiſcopi iudicio relinquant. In alijs verò cauſis, ſi cuiquam cum eis in iudicio agere cõtingat, eorum iura, priuilegiaque ſeruentur.

Poſtulantibus teſtimonium formulæ curiæ, quã ſtylum vocant, de aliqua cauſa nec detur, nec datum vim habeat;

A niſi ei maior collegij pars ſubſcripſerit. Cuius etiam formulæ exemplum, ab epiſcopo approbatum, & ſubſcriptu publicè in collegio aſſeruetur.

Qui in collegium notariorum adſcribi voluerint, epiſcopus diligenter examine probet; tantùm idoneos cipiat.

Excommunicatos, infames, & omnes, qui à teſtimo dicendo iure repelluntur, reijciat.

Eos, qui vigeſimumquintum annum nõ attigerint, que per quadriennium in notariatus officio integrè, per que non ſint verſari, non admittat.

Probatos prius non recipiat, quam iurarint Epiſcopo iuſiurandi formula, quæ infraſcripta eſt; quam etiam ab

B qui in notariorum collegiũ aſcripti iam ſint, ad duos m ſes præſtari iubemus.

Ego N. Notarius à Reuerendiſſ. D. N. Epiſcopo, vel D. eius Vicario delectus, nihil vel dedi, vel pollicitus ſum gtia huius officij obtinendi.

Commiſſum mihi munus diligenter, ac fideliter exequebo.

A litigatoribus, quorum fuero notarius, vel à quocun alio eorum nomine, quauis de cauſa nihil, ne ſponte quic datũ, accipiam; præter id, quòd epiſcopi taxatione præfin rum fuerit.

Nihil agam, neque me, aut quemquam alium interpo-

C nam quo mihi vlla cauſa ſcribenda committatur.

Non ero promotor, vel procurator in cauſis, quæ agentur coram Reuerendiſſimo D. Epiſcopo, ſeu eius R. D. Vicario generali, vel aliquo ab eis conſtituto, ſeu eorum miniſtro.

In cauſis verò, in quibus ſum, vel fuero notarius, omnes actus iudiciales ſubſtantialiter in manuali, ſeu memoriali coram Reuerendiſſ. D. Epiſcopo, ſeu eius Vicarijs, aut alio ab eis præpoſito, &, etiam coram ipſis litigatoribus, ſi expectare voluerint, conſcribam. Conſcriptos eos, & inſtrumenta & omnia alia & ſingula in cauſis producta, cũ Reuerendiſſimus D. Epiſcopus, vel alij ſupradicti, ſeu litigatores, vel eorum aliquis, petierint; in regeſtum fideliter quàm celer-

D rimè referam, vel referenda curabo.

Litigatorum poſtulatu, vel alicuius eorum, in ſingulis terminis ſucceſſiuè litigatoribus ipſis copiam dabo, cùm per Reuerendiſſimum D. Epiſcopum, ſeu alios ſupradictos decreta fuerit, ſine recuſatione, & fraude, contentus mercede, Epiſcopi taxatione præfinita.

Secreta eiuſdem officij, & cauſarum nemini patefaciam, præſertim atteſtationes teſtium, & conſilia aſſeſſorum, atteſtationeſque & ſententias, donec publicatæ, & ſententiatæ, & per Reuerendiſſimum Dominum Epiſcopum, ſeu alios ſupradictos ſubſcriptæ fuerint. Conſtitutionibus, & mandatis Reuerendiſſimi Domini Epiſcopi obtemperabo.

E Inſtituta quoque officij, & officialium collegij honeſta iuſſa ſeruabo.

Nec vllo vnquàm tempore contra faciam, & omnia, & ſingula ſupraſcripta, omni dolo, & fraude omninò remotis, inuiolate præſtabo; & ita promitto, & iuro; ſi me Deus adiuuet, & hæc ſancta Dei Euangelia.

Nullus Notarius iudicibus Ordinarij delegatis, arbitris, nec arbitratoribus originales proceſſus deferat, ſed eorum tantùm exempla, & regeſta fideliter collata, niſi alicuius inopia aliud aliquando epiſcopo ſuaderet.

In huiuſmodi exemplis, ſeu regeſtis nihil ſuperuacaneum ſcribant.

F Quare nec dies feſtos ad ſubſtantiam rei nõ neceſſarios, apponant.

Nec productarum citationum repetitiones cum inhibitione, vel ſine ea, ſed illarum executionem tantùm his, vel ſimilibus verbis adſcribant. Eo die, &c. reproducta fuit citatio, de qua ſuprà, quę fuit executa, vt ſuprà.

Nec dignitates iudicum, vel litigatorum repetãt, ſed ponant tantùm his, vel huiuſmdi verbis, Reuerend. Epiſc. N. Iudex. N. Actor. N. Reus.

Nec in carta bibula ſcribant, nec ea litera, quæ legi facilè non poſſit; ſin minus, malè ſcripta epiſcopus notarij impenſa ſcribi melius iubeat; vel ab ijs, qui regeſtum petierunt, dimidiam

Digitized by Google

mediam tantùm partem taxæ, vel maiorem, vel minorem, ſi A ei videbitur, ſolui iubeat.

Notarij in literis dimiſſorijs, ſeu teſtimonialibus, ſacri Conc. Tridentini decretum ſeruent; in alijs, quæ merè ſpirituales ſunt, etiam ſi nullum ſtipendium eis conſtitutum ſit, nihil omninò accipiant; præter ſcripturæ mercedem, ab Ordinario ſtatuendam.

Qui notarij contra hæc decreta peccarint, vel alioqui in officio ſuo deliquerint, eos epiſcopi ab officij vſu ſubmoueant ad tempus, vel etiam in perpetuum; ſi id delicti grauitas poſtularit; & aliis pœnis ſuo arbitratu coerceant.

Quæcumque de notarijs ſancita ſunt, ijs etiam ſcribas, & cancellarios teneri volumus.

B Penſiones, in cancellarijs epiſcoporum aſſignatas, vel, quæ cuicumque ſoluantur, irritas, & nullas decernimus; niſi quæ iure tolli non poſſunt.

Cancellarias verò deinceps vendi, locari, vel earum nomine, vel occaſiõe, quouis prætextu cuiuſuis perſonæ, quidquam ſolui prohibemus.

Notarij, &, ſi qui præterea in hoc deliquerint, plectantur amiſſione officij; & aliis prætereà pœnis Epiſcopi arbitratu.

De cauſidicis, aduocatis & fiſcalibus.

CAVSIDICI, aduocati, fiſcales, ad cauſas in foro epiſcopi ne adhibeãtur, priuſquàm iureiurando Epiſcopo ſe C obſtrinxerint; ſe nullam cauſam ſuſcepturos, quàm à iuſtitia, & æquitate alienam exiſtimauerint.

Hortamur etiam Principes, & magiſtratus, vt idem in laicorum cauſis ſeruandum curent.

De carceris cuſtodibus, & reis.

PRÆSCRIBANT epiſcopi taxam executoribus, vel miniſtris & carceris cuſtodibus, vt ab ijs, qui capti, & in carcerem incluſi ſunt, pro comprehenſione, & carceris cõmoratione, & victu id tantummodò exigatur, quod æquitas, & ciborum pretium poſtulet. Si qui carcere tenentur, ſibi, quæ D ad victum pertinent, ab aliis, quàm cuſtodibus, & miniſtris carceris ſuppeditari voluerint, id eis facere liceat; neq; proptereà aſperius tractentur; aut in deteriora loca cõpellãtur.

Mandent præterea, vt quamcunque pecuniam, veſtes, arma, aliaſve res ſecum habeant ij, qui in carcerẽ includuntur, tuto loco collocentur, & aſſeruentur. Qui locus duabus claudetur clauibus, quarum altera apud ianitorem carceris ſit, altera apud pauperum procuratorem.

Ex illis autem rebus, quæcumque, & quotcumque ſint, nihil vel ianitori, vel executori, vel cæteris miniſtris attingere liceat; ſed eis, ſi inde exierint, vel eorum hæredibus, vel E illis, quibus à iudice attributæ fuerint, integræ, & intactæ aſſeruentur.

Qui contra fecerit, duplo mulctetur. Quæ mulcta ei, cui damnum datum ſit, attribuatur.

Curent etiam per certos homines, ab eis deligendos, ſemel in hebdomada viſitandos eos, qui in carcere tenentur; qui ſi illos indignius, & acerbius tractare compererint; referant ad Epiſcopum, qui pro ſua prudentia, ac pietate, ne quid iniquius fiat, omninò prouideat.

Deſignent verò epiſcopi aliquos, qui miſerabilium perſonarum cauſas gratis defendant.

Magnoperè autem hortamur laicos magiſtratus, vt eiuſmodi in re eadem ratione vtantur.

De miniſtris Eccleſiæ, & diuinis officijs.

NE ſtudium, ac pietas eorum, &, qui celebrant, & qui audiunt diuina officia, perturbetur; neque quiſquam alieni muneris partes vſurpet, ſed ſuum quiſque officium diligenter exequatur; omniaque vt debent, in Domo Dei ordine fiant: decreto ſacri Tridentini Concilij obtemperãtes, quod in prouincialibus ſynodis certam diuinis officijs, & Eccleſiæ miniſtris formulam pro cuiuſque prouinciæ ritu, & moribus præſcribi voluit: hæc ſtatuimus.

Communia de miniſtris.

CATHEDRALIVM, & collegiatarũ eccleſiarum capitula, quibus ius eſt creandi cuiuſuis generis officiales & miniſtros, in eiſdem eccleſijs initio anni ſemper tres deligant Canonicos; quorum munus ſit, cùm huiuſmodi creatio facienda erit, prius diligenter de eorum, qui creandi erunt, moribus inquirere; deinde coram epiſcopo iurare eos, quòd ipſi ſciant, probos idoneos, & dignos eſſe, qui ei muneri præponantur. Quòd ſi aliter officiales creentur, eorum creatio nulla, & irrita ſit.

Archidiaconi, Archipreſbyteri, alijque in dignitate eccleſiaſtica conſtituti, Canonici, & reliqui eccleſiarum miniſtri in ſacris eccleſiæ officijs munus ſuum ipſi obeant, non per alios exerceant.

Singulorum autem munera, atque officia, ad res diuinas obeundas pertinentia, hac ſynodo explicanda illa quidem videbantur, ſed, quoniam, quæ ijs de rebus ſacrorum canonum legibus olim explicata ſunt, ea partim vſu eorum neglecto, obſcurata ſunt: partim pro varia, & locorum, & temporum ratione iam penè omninò mutata videntur; non certa quædam præcepta tradi, ac præſcribi facilè poſſunt, ad quorum ſanè rationem omnis vniuſcuiuſque eorum munerum regula, atque vſus dirigeretur: eam ob cauſam his noſtris decretis ea tantùm munera præſcribenda cenſuimus, quæ ad eccleſiarum, quæ in noſtra prouincia ſunt, adminiſtrationem hoc tempore pertinere maximè viderentur. Sed quæcumque alia etiam munera vel communi iure, vel probatis cuiuſq; eccleſiæ conſtitutionibus, vel dignitatum, perſonatuum, portionum, aliorumve officiorum eccleſiaſticorum inſtitutione, ipſis eccleſiæ miniſtris in officijs diuinis attribuuntur: ea omnia magna cura, ſummaque diligentia ſtudeant epiſcopi ab omnibus ſeruari: &, quæ antiquata ſunt, ad vſum reuocari. Nec verò ab ijs præſtandis cuiquam ſe propterea excuſare liceat, quod his noſtris conſtitutionibus ex ijs officijs aliqua alijs miniſtris, vel alio nomine appellatis, adſcripta ſint.

Quod ſi aliqua dignitas, perſonatus, aut officium in eccleſia fuerit, cui neq; ab inſtitutione, neque à iure communi, neque à proprijs conſtitutionibus, quæ probatæ ſint, neque his decretis proprium munus in diuinis officijs ſit attributum, aut quòd ſit, non ſatis cõſtet; Epiſcopi, duobus adhibitis de Capitulo, quorum alter ab epiſcopo, alter à Capitulo deligatur, aſſignẽt ſingulis dignitatibus, & officijs proprium munus, quemadmodum cum ſentẽtia ſacrorum Canonum, & cum propriæ eccleſiæ probatis conſtitutionibus, & cum his ſanctionibus pro ratione loci magis congruere iudicabunt.

Cæteris etiam beneficijs, quæcumque iam ab eccleſiaſticis officijs immunia reperiũtur, ſiue Canonicatus, ſiue Clericatus, ſiue etiam ſimplicium nomine appellentur, ijs Epiſcopus priſtina munera reſtituat. Ac, ſi nõ conſtat ſatis, qualia ea eſſent, pro fructuum ratione onera imponat aut Miſſas, diuinaque officia celebrandi, aut ſi clericatus, ſimpliciave beneficia ſunt, minorum etiam ordinum functiones obeundi ad diuini cultus propagationem. Nec verò tamen vetamus, quin talia beneficia vnire epiſcopo liceat ex facultate, ſibi communi iure, Concilioq; Tridentino permiſſa.

Ea verò officia, & cætera, quæ in diuinis rebus à nobis hac ſynodo præcipiuntur; epiſcopi, propoſitis cenſuris, & alijs pœnis efficient, vt ab omnibus ea ratione, qua dictum eſt, diligenter præſtentur.

F Ne multis eccleſiæ miniſtris eodem tempore abſentibus diuinus cultus deſeratur; Canonici, & qui prętereà choro, vel eccleſiæ addicti ſunt, quo tempore eis à iure communi, vel à ſacro Tridentino Concilio permiſſum eſt, vt ab eccleſia abeſſe poſſint; à Præſidente chori, ſi triduo reuerſuri ſunt, ſi diutiùs abfuturi, ab Ordinario facultatem diſcedendi petant.

Si quid prætereà ab eo, qui diſceſſurus eſt, eius eccleſiæ conſtitutiones requirunt; in eo conſtitutionibus pareat.

Nemini autem ita proſit abſentiæ licentia, vt eo tempore diſtributiones quotidianas percipiat.

Nixi etiam conſtitutione Bonifacij VIII. & Tridentini Cõcilij auctoritate, decernimus, vt nulla Canonicorum aut alio-

Digitized by Google

aliorum pactio, remiſſio, vel colluſio fiat; factave vim habeat, nullumve ſtatutum aut conſuetudo, quæcumque illa ſit, valeat, quibus aut abſenti quauis de cauſa eius vel ſacræ horæ, in qua muneri ſuo defuerit, aut omninò cuiquam contra, quam iure cõmuni, & eiuſdem Tridentini Concilij, & his noſtris conſtitutionibus definitum ſit, diſtributiones quotidianæ dari poſſint. Si datæ fuerint, qui acceperit, ſuas nõ faciat, ſed eas reſtituat: quæ iure ipſo accreſcant alijs inſeruientibus, qui huiuſmodi pactioni, remiſſioni, colluſioni, vel præbitioni aſſenſi non fuerint; niſi ex conſtitutionibus eccleſiæ probatis, alteri debeantur. Si verò omnes cõſenſerunt, vſibus eccleſiæ tam tunc addictæ intelligantur.

Declaramus autem in his excipi eos, qui ob infirmitatẽ, vel aliam neceſſitatem, aut manifeſtam eccleſiæ vtilitatem ex ipſa cõſtitutione Bonifacij, aut ſacris canonibus, vel Tridentina ſynodo excuſantur.

Efficiant epiſcopi intra ſex menſes, vt in eccleſijs cathedralibus, & collegiatis, in quibus vel nullæ, vel tenues ſunt diſtributiones quotidianæ, tertia fructuum pars omnium dignitatum, & canonicatuũ, aliorumq́; redituum, quemadmodum à Tridentino Concilio præceptum eſt, in quotidianas diſtributiones conuertantur.

De officio eius, qui choro præſidet.

IN cathedralibus, & collegiatis eccleſijs, qui choro præſidet, vigilet diligenter, ne quid prætermittatur in diuini officij inſtitutione, vel progreſſione, vel in reliquis, quæ ad probatam Chori rationem pertinent, & alijs, quæ communibus, vel proprijs conſtitutionibus, in diuinis officiis obeundis præſcribuntur. Neve abſurdè, indecorè, vel præpoſterè quidquam fiat. Si qui ſuo officio non ſatisfaciant, eos grauiter, & amanter obiurget; ſi non reſipuerint, iubeat punctatorem in libro illos deſcribere, & ad epiſcopum deferre, cui dignas pœnas pendant. Sin ipſe in ſuo munere obeundo negligẽs fuerit, ab epiſcopo, vel ab alio, qui eccleſiæ præſit, puniatur.

Si quæ autem eccleſia non habet, qui huic muneri nominatim præpoſitus ſit, vel ſi habet, is non adſit in Choro, præſidentis officio fungatur, qui primo Chori loco tunc ſedet ex ijs, qui dignitates, aut Canonicatus in ea eccleſia obtinent.

De ijs, qui dignitates, perſonatus, aut Canonicatus habent.

QVI dignitates, aut perſonatus in eccleſijs obtinent, & Canonici nominis, ac inſtitutionis ſuæ memores ea pietate, & aſſiduitate diuina officia colere debent; vt alij eorum exemplo ad ſtudium, & amorem diuini cultus accendantur.

Itaque auctoritate etiam Tridentini Concilij præcipimus, vt, cùm in Choro pſallendum eſt, ipſi quoq; quantum honoris gradu cæteris præſtant, tanto ſtudioſius pſalmis, hymnis, & Canticis vnà cum aliis modulantes, Dei laudes concelebrent. Cui officio ſi defuerint, pro abſentibus habeantur; & earum horarum, quas ea ratione non obierint, diſtributionibus mulctentur.

Conſtituatur ex Canonicis ſacerdotibus hebdomadarius qui diebus infrà ſtatutis Miſſam, & Veſperas canat; cui octauo die ſuccedat alius eiuſdem ordinis: idque ſemper, aut in orbem fiat; aut alio modo, pro eccleſię conſuetudine. Is, ſi ſuo officio defuerit, trium dierum diſtributionibus careat; quas epiſcopus arbitrio ſuo, vel cęteris, Choro operam dantibus, diuidat; vel in locorum piorum vſum conferat: tributa tamen aliqua parte canonico, quæ collegæ munus expleuerit.

Reliqui canonici decoro cantu antiphonas exordiãtur, quas Manſionarius dictarit.

Si celebranti epiſcopo, aut alia pontificalia exercenti, diligenter non adſtiterint, & inſeruierint; pœnam ſubeant, quæ ei videbitur.

Quibus canonicatibus, præbendis, dignitatibus, aut perſonatibus, & officijs adiunctum eſt munus aliquod presbyteri, diaconatus, aut ſubdiaconatus; qui ea obtinent, ſi,

A quemadmodum à Tridentino Concilio præſcriptum eſt, ſuo officio per ſe nõ fungantur; priuentur eius officij diſtributionibus, in quo muneri ſuo defuerint: niſi legitimè impediti, impetrata licẽtia ab eo, qui choro præſederit, vel ſuperiore ordinario per alios ſatisfecerint.

Quibus autem canonicatus, ac portionibus non eſt annexus ordo presbyteratus, diaconatus, & ſubdiaconatus, ipſe epiſcopus, cum conſilio capituli, ſingulis ſingulos ordines annectat; quemadmodum à Tridentina ſynodo præſcriptum eſt.

Canonici, quo tempore diuina officia celebrantur, non habeant capitula, niſi fortaſſe aliter euidens neceſſitas poſtularit. Qui contra fecerint, diſtributionem ne capiant eius
B horæ, in qua id commiſerint.

Neque etiam diebus feſtis capitula habeantur: niſi probabilis cauſa interceſſerit.

De officio magiſtri Chori, & Cæremoniarum.

CHORI, vel cæremoniarum magiſter, ſiue alio huiuſmodi nomine appelletur, qui diuinis officijs celebrãdis tanquàm magiſter eſt, denunciet officium ſimplex, vel ſolenne celebrandum.

Quando de Dominica, de feſto, vel de feria.

Quæ antiphonæ, orationes, pſalmi, lectiones recitandæ,
C aut canendæ.

Quando ſtandum, ſedendum, caput ſubmittendum, aut flectenda genua.

Omnes eccleſiæ miniſtros ſui officij admoneat.

Adoleſcẽtes, vel rudes, quibus Euangelium, epiſtola, vel aliquid eius generis publicè recitandum ſit, prius in ſacriſtia audiat, & erudiat.

Eum omnes audiant; qui non audierint, ab eo, qui choro præſidet, corripiantur: &, ſi opus erit, ad epiſcopum deferantur.

Tabellam in ſacriſtia affigendam conficiat, in qua præſcribat, quid à ſingulis canonicis, vel aliis beneficiatis in ſingulis horis per hebdomadam, aut etiam per plures dies re-
D citandũ; cantandumve ſit: qui, quo tempore, & ordine Miſſam celebrare, vel horas dicere, aut alia munera obire debeant.

Qui autem, quod ei in tabella præſcriptum fuerit, nõ fecerit; in quam horam peccarit, eius diſtributiones amittat.

Si magiſter in officio ſuo deliquerit, à præſidente chori obiurgetur; & ab Ordinario puniatur pro delicti modo. Si in aliqua Eccleſia nõ fuerit huiuſmodi officium, epiſcopus, Capitulo adhibito, ad id conſtituat clericum aliquem probatis moribus, & in diuinis officijs exercitatum: cui ſtipendium det, communibus etiam ſumptibus, ſi opus erit.

In qua verò eccleſiã fuerint magiſter cæremoniarum, & magiſter chori diſtincti, ſuas cuique munerum partes ex his
E regulis epiſcopus, de Capituli conſilio, arbitrio ſuo attribuat.

De officio Sacriſtæ.

SACRISTA habeat cuſtodiam ſacrorũ vaſorum, veſtimẽtorum eccleſiaſticorum, & totius theſauri eccleſiaſtici.

Vaſorum, veſtimentorum, inſtrumentorum, & ornamentorum, omnium altarium, & reliquorũ omnium munditiæ, nitorique conſulat.

Eiuſdem curæ ſint lumina, cera, & oleum.

Vinum, hoſtias, candelas, & cereos, cæteraque è ſacriſtia neceſſaria ad diuina officia præparet.

F Aquam benedictã ſingulis hebdomadis, vel etiã ſæpius, ſi opus erit, ipſi renouet, vel ab alijs renouandam curet.

Altare maius, & omnia alia, præcipuè diebus feſtis, decenter ornet.

Hora congrua ipſe, vel alius eius vice, campanæ ſono det ſignum matutini, Miſſæ, & aliarum horarum canonicarum.

Habeat in ſacriſtia tres tabellas: vnam, in qua omnes Miſſę, & officia pro mortuis, & reliqua deſcripta ſint, quę ex impoſito onere, ac munere, quacumq; de cauſa in ea eccleſia celebrari oporteat; alteram, in qua vniuſcuiuſque digni-

tatis,

nus,canonicatus,prębendæ,capellę,altaris,ſeu alterius beneficij & officij eius eccleſiæ in Miſſis, & alijs diuinis officiis obeundis debita munera cõtineantur:tertiam, quam ſupra diximus,à magiſtro chori conficiendam eſſe. Curetque,vt quæ tribus his tabellis præſcripta ſunt munera, à quibus debet,omnino præſtentur.

Eiuſdem officium erit operam dare, vt è ſacriſtia ſermones de manibus, profaniſq; rebus, multoque magis iurgia, rixæ,& turbæ omnes arceantur.

Laicos ibidem verſari ne patiatur.

Nemini permittat, vt ſacris veſtibus induatur, niſi tunc, cùm ei Miſſa celebranda ſit.

In iis,qui primo, qui ſecundo loco,qui deinceps Miſſam celebrare debeant,ordine tabulæ ſeruandum curet.

Si quis autem ſuo tempori præſto nõ fuerit; vel ei, quem abſens ſuo nomine ſubſtituerit, vel proximo poſt abſentē, ſuo arbitrio,Miſſæ locum det.

Duobus autē ad ſummum, poteſtatem faciat eodē tempore parandi ſe ad Miſſæ celebrationem.

De officio Manſionarij.

MANSIONARII, qui chori ſunt quaſi quædam columnæ, totum ferè horarum, ac diuinorum officiorum pondus ſuſtinentes,munus ſuum accuratè obeant.

Cùm oportuerit, ad lectorile accedant, vt Antiphonas, Reſponſoria,Gradualia, & alia huius generis canant.

Solennibus feſtis diebus, &, quoties opus erit,pluuialia induant,niſi alij nominatim huic officio præfecti ſint.

Si muneri ſuo defuerint,illius horæ,in qua non ſatisfecerint,diſtributione priuentur:& alij eius arbitratu,qui choro præſidet,illorum officij partes ſuſcipiant.

Iidem, vt muneri ſuo commodius ſatisfacere poſſint, ab iis oneribus liberentur, quibus ad chori vtilitatem,magiſtri cæremoniarum, & eius, qui choro præſit,arbitrio leuandi videbuntur,neq; pro tempore diuina officia in choro fiunt, paruam Miſſam celebrent:niſi neceſſitas poſtulârit.

Eiſdem Epiſcopi honeſtum ſtipendium conſtituendum curent. Quod, ſi illis etiam dantur diſtributiones, eodem tempore,quo canonici,pro officij,& laboris modo eas percipiant.

Ex Manſionariis duo in ſingulas hebdomadas deligantur, idque in orbem fiat, niſi aliud probatus eccleſiæ mos requirat.

Horum alter officium ordiatur,& perficiat,conſiſtens in medio choro,vel ad lectorile,quod ab ea parte ſit, vbi is fuerit:Miſſam etiam feſtis diebus ſemiduplicibus canat,niſi alij ſint ei muneri præpoſiti.

Alter Pſalmorum tonum inſtituat pro tempore, Antiphonarum,quę vbi legendæ fuerint, ab ipſo tantùm,vel ſonum ab alio legantur.

Diebus verò feſtis in decantandis Antiphonis, canonicis,& alij voce præeat:&,quæ cantanda, vel legenda ſint, ipſis indicet. Is, antequam officium inchoetur, chorum ingreſſus,libros præparet:Miſſam,Pſalmos,Antiphonas,& alia,quæ vſus requiſierit,inueniat.

Manſionarij in ſuo munere contumaces, vel negligentes, pro modo culpæ, iudicio eius, qui choro præſit, diſtributionibus careant.

De officio Punctatoris.

PVNCTATORIS creandi morem in omnibus eccleſiis cathedralibus vel collegiatis retineri iubemus.

Is in menſem, vel in aliud certum tempus pro cuiuſque eccleſię conſuetudine à Capitulo conſtitutus,iuret,ſe in officio ſuo obeundo fidem,ac diligentiam præſtiturum.

Studioſè exploret, & in libro punctationum notet omnes,quicumque ij fuerint, qui ſacras horas,& diuina officia non obierint: quique contra, quàm his,aliiſve conſtitutionibus præſcriptum eſt, in choro quidquam fecerint: qua in re is nullius non odio, non amore, non ſpe, non metu moueatur.

Si aliquem iniuria notârit, de ſuo ei ſatisfaciet: ſi verò notandum prętermiſerit,de ſuo item tantundem det,quod

A in eccleſiæ vſum conuertatur,& integras vnius hebdomadę diſtributiones amittat.

Libros punctationum diligenter cuſtodiat, & Epiſcopo, & Capitulo ſingulis menſibus exhibeat: &,quoties id Epiſcopus vel Capitulum poſtulârit.

Quo tempore is in officio punctatoris permanſerit, ſacris horis & officiis omnibus interſit: niſi abſit de eius licentia,qui choro præſidet:quo tempore alium, ab eodem chori præfecto probandum, ſubſtituat, qui ſuo muneri ſatisfaciat.Si ſecùs fecerit, pro ſingulis vicibus vnius diei diſtributionem amittat.

Vt autem hoc officium melius exerceatur,neminique aliquid iniuſtè aut remitti,aut adimi poſſit: præter delectum
B à Capitulo alter punctator ab epiſcopo creatur. Is, ſupraſcripto iureiurando apud epiſcopum prꝙſtito altero in libro omnes,qui ſuo muneri defuerint, notet. Singulis hebdomadis ambo punctatores libros inter ſe conferant; & ſi qua in re diſcrepârint, Epiſcopus, vel eius Vicarius illicò omnem eorum controuerſiam ſine vlla forma iudicij, ſublato quocunque etiam appellationis impedimento,dirimant.

Epiſcopus deligat ad id punctatoris officium, quem voluerit,idoneum clericum.

Eidem Epiſcopo facultas ſit, de ea Cathedrali,vel collegiata eccleſia,in qua punctator creandus ſit,omnes,quoſcũque libuerit,propoſitis pœnis ſuſpenſionis à diuinis, & aliis
C ſuo arbitratu cogendi, vt id munus ſuſcipiant,& obeant.

De officio Theſaurarij.

THESAVRARIVS Capituli, ſiue alius quocumq; is nomine dicatur, qui quotidianas diſtributiones partitur, curet ipſas vnicuiq; diſtribuendas pro rata parte laboris, & officij ex iuris, & harum conſtitutionum præſcripto, & ex ordine librorum punctatoris.

Is diſtributiones eorum,qui abſentia,vel errati cauſa notati fuerint,ne perſoluat:ſi id fecerit,tantundem de ſuo det, quod in eccleſiæ vſum conferatur: & ob eam cauſam etiam vnius menſis diſtributiones amittat.

D

De officio Cuſtodum.

CVSTODES eccleſiæ, vel quicumque alio nomine id negotium curant, obſeruent diligentiſſimè, & clericos, & laicos, contra decorum, & honeſtatem eccleſiæ delinquentes:eoſque ſui officij moneant,ac ſi non reſipuerint,ad chori præfectum,vel Epiſcopum deferant.

Omnia, quæ eccleſiarum honeſtati, ornamento, decorove officere poſſint,prohibeant & arceant.

Neve quemquam in eccleſia morari ſinant.

Maximè autem vigilent, ne altaria ſpolientur, aut quidquam ex eccleſia ſurripiatur.

E

De functionibus minorum ordinum ad vſum reuocandis.

EPISCOPI ex Tridentini Concilij præſcripto veteres ſacrorum ordinum functiones,quibus in locis intermiſſę ſunt, ad vſum reuocandas omni diligentia curent.

Atq; ideo,in Cathedralibus ſaltem eccleſiis, ſex mēſium ſpatio,ſingulis minoribus ordinibus inſtituant aliquos,quibus ex eiuſdem Concilij formula ſtipendium attribuant: vt non ea ſolùm munera,quæ illis infra præſcribimus, in eiſdē eccleſiis expleant;verum etiam cætera, quæ ſacris antiquorum canonum decretis ad eos pertinere Epiſcopi cognouerint. ac, ſi quæ item alia ad cuiuſque eccleſiæ vtilitatem, di-
F gnitatemve eiſdem pro temporis ratione imponenda duxerint.

Quibus ſic conſtitutis, licebit Epiſcopo ab eorum officiorum,quæ ab iis deinceps præſtanda erunt, munere alios liberare, quibus id oneris ex noſtris conſtitutionibus ſupra impoſitum eſt.

De Oſtiario.

OSTIARIVS fores eccleſiæ cuſtodiat.

Eccleſiam ſuo tempore claudat,& aperiat.

Infideles, hæreticos, excommunicatos, & alios, quibus iure interdictum eſt, ab eccleſia arceat, & eiiciat.

Ne populus propius ad ſacerdotem, rem diuinam faciẽtem, accedere patiatur.

Campanas pulſet.

In eccleſia dormientes, vendentes, ementes, deambulãtes, colloquentes, aliave ratione diuina officia perturbãtes, & quouis modo indecorè atq; irreuerenter ſe habentes, moneat. pertinaces ſint, expellat; aut ad ſuperiorem deferat.

Mendicantes excludat.

Eccleſiam verrendam curet.

Bruta denique, caneſq; expellat.

Quidque in eccleſia dedecet, amoueat.

De Lectore.

LECTOR in eccleſia Prophetias, quæ in Miſſa legendæ ſunt, & lectiones pronunciet, quæ ex Veteri, & Nouo Teſtamento in Matutinis dicuntur.

Pueros, ſi ita Epiſcopo videatur, prima fidei rudimenta doceat.

De Exorciſta.

NEMO energumenis manus imponere, aut cauſa eiiciendi dæmones exorciſmos legere audeat; niſi exorciſtæ ordine ſit initiatus.

Is exorciſmos memoriæ mandare ſtudeat, idq; ex libris, Epiſcopi iudicio comprobatis: &, cùm res poſtulauerit, vt eo munere fungi oporteat, id ne agat: niſi conſulto, & conſentiente Epiſcopo.

Epiſcopus autem nemini, ne ſacerdoti quidẽ permittat, vt id munus exequatur, niſi eius ætatem, & mores probârit.

Caueat etiam, ne intercedat vllus in exorciſmis quæſtus, neve vlla curioſa percunctatio præſertim, quæ ad diuinationem pertineat.

De Acolutho.

ACOLVTHVS ſubdiaconos, & diaconos ad altaris obſequium aſſectans, eis inſeruiat.

Lumina accendat, & deferat.

Vrceolos vini, & aquæ ad Miſſæ ſacrificium paret.

Communia de ratione diuinorum officiorum.

VIDEANT Epiſcopi, aliis doctis, & piis viris adhibitis, ne quid apocryphum legatur in diuinis officiis, &, quoad eius fieri poſſit, à communi Romanæ Eccleſiæ officio ne diſcedatur.

Diuina officia ex ordine calendarij, & eccleſiæ inſtituto celebrentur: nec ea ratio ſine iuſta cauſa mutetur. quamobrem à magiſtro chori cathedralis eccleſiæ, vel alio, cuius id munus ſit, edatur ſingulis annis calendarium dierum feſtorum; quo ſingulorum dierum officij ratio præſcribatur.

Omnes inferiores eccleſiæ, quæcunq; illæ ſint, diuinorũ officiorum rationem dirigant ad regulam calendarij cathedralis eccleſiæ, neq; ab ea diſcedant. Si quæ verò eccleſię diuinorum officiorum alios ritus habent, Apoſtolica auctoritate conceſſos, eis vtantur; veruntamen ea quoq;, quę hic de diuinorũ officiorum ratione pręſcribuntur, vbi Apoſtolicæ conceſſioni expreſsè non aduerſentur, inuiolatæ ſeruent.

In vrbibus, oppidis, aut vicis nullum ſignum communium officiorum campana detur ante ſignum cathedralis, vel cuiuſq; loci matricis eccleſiæ, niſi Epiſcopo aliud videatur: maximè verò ſabbato hebdomadæ ſanctæ, & in Angelica ſalutatione matutina, meridiana, & veſpertina; qua in re matutinum excipimus, quod non vbiq; eodem tempore dici ſoleat.

Horæ canonicæ omnes quotidie in choro dicantur; quæ ratio neque concione, neque ſolenni Miſſa, neque alia cauſa impediatur, niſi euidens neceſſitas interceſſerit, de qua iudicium ſit Epiſcopi.

Nec horæ aliquæ B. Virginis, ne in matutino quidem, in choro omittantur, exceptis diebus & locis, quibus ex ratione officij eas prætermittere licet.

A Horæ ita commodè diuidantur, vt manè aliquod interuallum, ſi id fieri poterit, ſine detrimento diuini cultus detur Canonicis, & aliis ad ſtudium diuinæ ſcripturæ, aut ſacrorum canonum.

Chorus ita vel ſepiatur, vel conſtituatur, vt tempore diuini officij laicis aditus in eum eſſe non poſſit; vel ſaltem à clericis ſeiuncti ſint.

In choro, vel omnino in eccleſia nemo miniſtret ſine ſuperpelliceo, aut cæteris indumentis, quæ pro ratione officij requiruntur.

Superpellicea latis ſint manicis, non anguſtis, inſtar rocheti.

Candelæ & cerei in Miſſa & aliis diuinis officiis ea exi-
B guitate ne adhibeantur, quæ in tanto myſterio dedeceat; & adſtantibus offenſionem adferre poſſit.

Epiſcopi ne patiantur circulatores, circumforaneos, & id fallax hominum genus tempore diuinorum officiorum in foris, & plateis eccleſiarum verſari; vt ne populus, illecebris eorum artificiis ab eccleſiis euocatus, ſalutares cogitationes abiiciat.

Curent iidem, vt ex eo more pulſandi in tenebris ſanctæ hebdomadæ ad repræſentandam creatarum rerum perturbationem in paſſione creatoris, omnis licentia, & indecorus tumultus amoueatur.

C

De Muſica, & Cantoribus.

IN diuinis officiis, aut omnino in eccleſiis, nec prophana cantica, ſonive, nec in ſacris canticis molles flexiones, voces magis gutture oppreſſæ, quàm ore expreſſæ, aut deniq; laſciua vlla canendi ratio adhibeatur.

Cantus, & ſoni graues ſint, pij, ac diſtincti, & domui Dei, ac diuinis laudibus accommodati: vt ſimul & verba intelligantur, & ad pietatem auditores excitentur. Cantores, vbi fieri poteſt, clerici ſint: omnino autem in choro clericalibus veſtibus, & ſuperpelliceo vtantur. Organo tantùm in eccleſia locus ſit, tibiæ, cornua, & reliqua muſica inſtrumenta excludantur.

D Et ſi in hymnis, pſalmis, & canticis, ſuis vicibus, organo canatur: omnes tamen eorum verſiculi in choro diſtinctè pronuncientur.

Quando, & quomodo ad diuina officia conueniendum.

CVM in eccleſiam ad diuina officia diurna, vel nocturna conueniendum erit, id campanæ ſono ſignificetur; ea interpoſita mora, qua omnes facilè poſſint conuenire. Signo audito, qui dignitates in eccleſia, etiam ſi præfecti ſunt, perſonatusve, aut Canonicatus habent, cęterique omnes, qui intereſſe debent, præparent ſe ad diuinas laudes: &
E maturè ad eccleſiam progrediantur.

Ingreſſi in eccleſiam, ſanctiſq; ad ſacroſanctam Euchariſtiam: vel, vbi ea non ſeruatur, ad altare maius precibus, rectà in ſacriſtiam proficiſcantur.

Quo loco, retenta talari veſte, ſuperpelliceum aſſumãt, & reliquum veſtitum ad ſacrum munus neceſſarium. Quod vt ſeruos Dei decet, tacitè & modeſtè faciant.

In ingreſſu chori ad matutinum, & alias horas, & diuina officia, is ordo ſeruetur.

Vt paulo pòſt vltimum campanæ ſignum ad rem diuinã faciendam, vniuerſis in ſacriſtia paratis, pulſetur paruula campana, qua egreſſus ſacerdotum ad Miſſas celebrãdas ſi-
F gnificari ſolet: vt omnes, qui in eccleſia, vel circum eam ſint, diuini officij celebrationem inſtare intelligant.

Poſtea omnes, de ſacriſtia ordine procedentes, exeant. Et vbi ſe ad altare humiliter inclinârint, ſuum quiſq; locum in choro adeant.

Ibi flexis genibus, & ſubmiſſa voce ſaltem orationem Dominicam dicant.

Deinde dato ſigno, vel pronunciato, Pater noſter, per hebdomadarium, ad initium officij omnes ſurgant, & officium inchoetur.

Qui verò in eccleſia, vel circum eam, aut in ſacriſtia fuerit, & eo ordine chorum ingredi neglexerit, dimidia parte

diſtri-

diſtributionum illius horæ priuetur, niſi aliqua de cauſa, quæ ei, qui choro præſider, vel Ordinario probetur, impeditus fuerit.

Si quis auſus fuerit inchoare officium, priuſquam eo ordine in chorum conuenerint, & diſtributionem vnius horæ amittat, & grauiori etiam pœna ab Epiſcopo plectatur.

Si quis autem, aliis in choro iam conſiſtentibus, aduenerit, idem inſtitutum ſeruet, & in ſacriſtia, & in choro.

Si quis non venerit ad Matutinum antè finem Capituli de beata Maria Virgine, cùm de ipſa officium celebratur: alioqui antè finem Pſalmi, Venite exultemus: in aliis etiam horis, ante finẽ primi Pſalmi, pro abſente habeatur, illiusq; horæ diſtributione careat.

In Miſſa verò, niſi venerit antè finem vltimi Kyrie eleyſon, eandem negligentiæ pœnam ſubeat.

Si quis, cùm poſſit initio officij, vel ſupplicationum conuenire, aduentum ſuum in extremum à nobis præfiniti temporis punctum de induſtria diſtulerit, abſentis loco habeatur.

Quomodo verſandum in choro.

OMNES in choro diuina officia, vt temporis ratio poſtulârit, alternis vocibus canant, recitent, attenteque audiant.

Id non curſim, non perturbatè, non oſcitanter, ſed leniter, diſtinctè, ac ſtudioſè faciant.

In choro pro temporis, & officij ratione, ex inſtituto, & more eccleſiç ſedeant, ſtent, flectant genua, caput aperiant, & ſubmittant, cæteraq; eius generis adhibeant. Omnes verò æquè idem faciant.

In choro etiam in Matutino officio, clericali birreto, non pileo vtantur: alioqui moneantur à præſidente chori, vel ab eo, qui proximo loco ſedet: & niſi paruerint, pro abſentibus habeantur.

Faceſſant ſomnus, riſus, ioci, rixæ, colloquia.

Ne vagentur in choro, vel Eccleſia.

Neve locum mutent, ne occaſione quidem genua flectendi.

Ne in choro, vbi communi officio opera datur, priuatim officium dicant.

Neve literas, libros, aliave ſcripta legant.

Ne exeant, niſi diuino officio confecto, ne cauſa quidem de communi re agendi, ſi neceſſitas non coëgerit: tumque à præfecto venia petita.

Si, cùm diuina celebrantur officia, ſacerdoti, vel clerico, vel miniſtro, interdum per Eccleſiam neceſſariò ſit incedẽdum, grauiter, & modeſtè id faciat. Neque cum vllo ſermonem habeat de rebus inanibus.

Qui dignitates, aut perſonatus habent, canonici, & alij omnes, qui aliquid in his commiſerint; ſi moniti à præſidente chori, nõ reſipuerint, & horæ illius diſtributione careant: & pro modo culpæ alias pœnas dent, Epiſcopi, aut eius, qui Eccleſiæ præſit, arbitratu.

Quomodo à choro recedendum.

POST diuinum officium in choro flexis genibus ſubmiſſa voce ſaltem orationem Dominicam dicant.

Tum vel ſurgente, vel ſignum dante hebdomadario, cõſurgant omnes.

Et inter ſe conſalutantes, & ordine procedentes, ſimul exeant, & de more antè altare ſe inclinent.

Eodemque ordine ad ſacriſtiam progrediantur, vbi modeſtè & quietè ſuperpelliceum exuant, non in Eccleſia. Qui ſecùs fecerit, monitus à præfecto chori, niſi reſipuerit, diſtributionem illius horæ ne capiat: & ab Ordinario pro modo culpæ plectatur.

De Matutino, & Prima.

MATVTINVM officium, vel media nocte, vel ſaltem eo tempore inſtituatur, vt ſub ortum Solis abſolutum ſit; vel ea hora, quam Epiſcopus præſcripſerit: ea tamen habita ratione vt verè Matutinum dici poſſit: & aliæ horæ,

A Miſſæ, & officia maturè perfici queant. Sed præterea eorum Canonicorum, & Clericorum commoditati conſulatur, qui propè Eccleſiam non habitant.

Matutinum veſperi non dicatur: exceptis tamen diebus Octauæ feſti, & ſolemnis diei Corporis Domini noſtri Ieſu Chriſti, cæteriſque diebus, quibus ex Romanæ Eccleſiæ inſtituto eſt permiſſum in iis Eccleſiis, vbi hæc conſuetudo ſeruatur.

Matutinum in choro Eccleſiæ celebretur quouis anni tempore.

At ſi tamen vehementia frigora ſint, vel aliæ vllæ iuſtæ cauſæ intercedant, de licẽtia Epiſcopi in ſacriſtia, vel honeſto alio eius Eccleſiæ loco dici poſſit.

B Prima, oriente Sole, dicatur, vel paulo pòſt, pro conſuetudine Eccleſiæ.

De Miſſa ſolemni.

EPISCOPVS Miſſam maiorem, & Veſperas, niſi impediatur, Paſchalibus, & aliis maioribus feſtis diebus cantet.

Diebus verò Dominicis, & feſtis duplicibus Canonicus hebdomadarius id faciat: niſi iis diebus ij, qui in Eccleſia dignitates obtinent, id munus obibunt vel Eccleſiæ inſtituto, vel Epiſcopi iuſſu.

C Aliis diebus, niſi de more, vel inſtituto Eccleſiæ id munus ſit Canonicorum, quod ſeruari iubemus.

Idem præſtabunt Manſionarij, aut alij ſacerdotes, ad id deſignati.

Qui ſacerdos Miſſam ſolemnem in Eccleſia Cathedrali vel collegiata celebrare debet, & ſuo muneri defuerit; niſi legitimè impeditus, eius rei facultatem à præſidente chori, vel ſacriſtia impetrârit, in ſingulas vices ſoluat decem ſolidos, in vſum Eccleſiæ vel ſacriſtiæ erogandos, arbitrio Epiſcopi, vel ei dandos, qui illius loco celebrârit.

Qui impeditur, quo minùs Miſſam celebrare poſſit, ſacriſtam moneat in tempore: vt, accepta eius excuſatione, curare poſſit, vt ab alio Miſſa celebretur.

D Epiſcopo, & ei, qui in Eccleſia dignitate præditus ſit, & Canonico, die feſto ſolẽnem Miſſam celebranti, adſiſtat ſacerdos, qui Adſiſtens dicitur, pluuiali indutus.

Si adſiſtendi munus nemini attributum eſt, Epiſcopus cum Capitulo attribuat: vel certos eligat ſacerdotes, qui id in orbem obeant, cuius officij immunes ſint hebdomadarij, magiſter chori, & punctatores.

Diaconus etiam, & ſubdiaconus eiſdem miniſtrent, ſacris veſtibus induti.

Aliis verò inferioribus vt miniſtrent diaconus, & ſubdiaconus, ſacris veſtibus induti, in maioribus ſaltem Eccleſiis, vbi id fieri poterit, Epiſcopi curabunt.

Curet Epiſcopus, vt, quemadmodum admonuit ſacra E Tridentina ſynodus, diaconi & ſubdiaconi, ſaltem Dominicis, & feſtis, ſolennibus diebus, cùm altari miniſtrauerint, ſacram Euchariſtiam ſumant.

Diaconi, vel ſubdiaconi, qui ex iure, ſtatuto, vel conſuetudine, certis diebus altari miniſtrare debent, ſi defuerint, eius horæ diſtributionem ne capiant.

Quorum vices ſubeant ij, quos chori præfectus iuſſerit, quibus detur aliqua pars diſtributionis, quæ abſentibus eſt adepta.

Vbi nemini nominatim id munus in ea Eccleſia impoſitum eſt, quibus diaconis, vel ſubdiaconis chori præfectus id negotij dederit, id ſuſcipiant, dum ſingulis præbendis F propria munera ab Epiſcopo aſſignabuntur: vel alij diaconi, & ſubdiaconi conſtituentur, qui eo fungantur officio.

Epiſcopi, quàm ſæpiſſimè poſſint, ſolenni Miſſæ, ac diuinis officiis interſint. Diebus verò Dominicis Aduentus, & Quadrageſimæ, niſi legitima cauſa interceſſerit, omnino ne deſint.

Epiſcopum ad celebrandam, vel audiendam Miſſam, ad aliave diuina officia ſolennia venientem, Canonici deducant, & reducant.

Digitized by Google

De Eccleſiis, & earum cultu.

ECCLESIAS quaſcunq; ſiue curatas, ſiue non curatas, ſacella & oratoria diruta Epiſcopi ad eam rationem, quæ à ſancta Tridentina Synodo præſcripta eſt, reſtituenda, vel alio transferenda curent. Lapides, cæmentum, & omnis materia eorum locorum ad prophana ædificia ne adhibeantur, niſi Epiſcopi auctoritas ex iuſta cauſa intercesſerit. Quod enim ſemel Deo conſecratum eſt, ad priuatos hominum vſus transferri non debet.

Altaria etiam, quæ extra eccleſiam, & quæ ſub dio, nec ſepta, aut munita ſunt, Epiſcopi aut ſepienda, ſi fieri poſſit, aut demolienda curent.

In Eccleſia, præſertim cùm diuina celebrantur officia, vel verbum Dei prædicatur, nemo hæc audeat:

Deambulare, nugari, circulos habere, negotiis operam dare.

Cum mulieribus, de quibus ſuſpicio eſſe poſſit, colloqui.

Altaribus, fontibus baptiſmi vel aquæ benedictæ adhærere.

In limine, aut antè fores immorari.

Aduerſum ab Euchariſtiæ ſacramento irreuerenter ſedere, aut, cùm in Miſſa ſuſtollitur, ſtare.

Aut quouis modo diuina officia perturbare.

Aut irreuerenter in Eccleſia verſari.

Ne clericus, aut alius quiuis in eccleſiis, earumve cæmiterio, atrio, veſtibulo, aut porticu, foribusq́; quidquam venale proponat: ne ſi ad vſum quidem ſacrificij, vel Eccleſiæ futurum ſit.

Nemini cum venaticis canibus, vel volucribus in Eccleſiam ingredi liceat: neque haſtam, vel ſclopetos, baliſtas, aliave eiuſdem generis in eam inferre.

Ne mendici eleëmoſynæ cauſa in eccleſiis vagentur, ſed extra ianuam conſiſtant.

Qui in horum aliquo deliquerit, à Rectore per ſe, vel per alium Eccleſię miniſtrum moneatur: niſi paruerit, ab Eccleſia expellatur: ſi id commodè fieri non poſſit, ad Epiſcopum deferatur, qui in eum ſuo arbitratu animaduertat: qui etiam Rectorum, & aliorum Eccleſiæ miniſtrorum huius officij negligentiam coërceat.

Rector cuiuſuis Eccleſiæ, pernoctationes, aut nocturnas vigilias in ea poſthac nemini permittat.

Sed ſub noctis horam eccleſiarum fores claudat.

Neque vllo pacto quemquam præter ſacerdotes admittat, niſi nocte Natalis Chriſti Domini, cùm Miſſa celebratur.

Neve patiatur, ſi fieri poſſit, populum ad eas excubare.

Qui contra fecerit, Epiſcopi arbitratu puniatur.

Magnoperè verò à Principibus petimus, vt, ad rem adiuuandam, ſuam quoque poteſtatem conferant.

Sicut eccleſiaſtica immunitas, Dei præcepto, & canonicis ſanctionibus conſtituta, quàm diligentiſſimè cuſtodienda eſt: neque permittendum vt confugientibus ad Eccleſiam, & loca ſacra aliqua vis contra ſacros canones inferatur: ita ſummoperè cauendum, ne facinoroſi, niſi neceſſario ad ea, quaſi ad aſylum, in ſacrarum cõſtitutionum fraudem ſe recipiant.

Mandamus igitur omnibus, & ſingulis clericis, propoſita pœna excommunicationis, aliiſque arbitrio Epiſcopi: vt, quoties ab aliquo exule damnato, vel criminoſo, qui in loco libero ſit, poſtuletur, vt illum in eorum eccleſiis, cæmiteriis, vel domibus recipiant, omnino antequàm aſſentiantur, Ordinarium cõſulant: &, quidquid ille tali in re cenſuerit, faciant.

Quòd ſi, clericis minimè præmonitis, tales perſonæ ad huiuſmodi loca venerint, iidem clerici, eiuſdem pœnæ periculo, Epiſcopum quamprimùm certiorem faciant, vt, quidquid ab eo hac in re decretum fuerit, ſeruent. Ipſe autem Epiſcopus de his commonefactus, conſiderata perſonarum, locorum, & temporis conditione, ac facti qualitate, decernet, quod Eccleſiæ immunitati, ſacrorum locorũ honeſtati, & canonum menti conſentaneum iudicabit: ita tamen, vt eccleſiaſtica immunitas nulla ex parte violetur, neque propterea cẽſeatur data facultas aliqua ſecularibus magiſtratibus, & poteſtatibus lædendi immunitatem, aut ali- A quos de his, quæ diximus, locis extrahendi, cõtra quam antea iure communi ſtatutum eſſet.

Ne occiſorum cadauera à iudicibus vel notariis maleficiorum in eccleſiis vllo modo inſpiciantur: ſed eo illata exportentur: & huiuſmodi inquiſitiones, & omnia, quę ad cędis cognitionem pertinent, à ſacris locis reiiciantur.

Nemo vaſa, veſtes, vel alia ornamenta, ſacris addicta, aut omnino quidquam ex ſacra ſupellectili prophanis hominibus, aut ad prophanum vſum commodare audeat. Qui ita commodârit, grauiter arbitrio Ordinarij puniatur.

Sacræ campanæ vſum, qui ad fideles præmonendos, vt ad diuina conueniant officia, eſt introductus, indignum eſt, ad conuocandos homines ad ſpectacula ſuppliciorum ad- B hiberi. Quamobrem Principes, ac magiſtratus etiam atque etiam hortamur, vt campanis, quę eccleſiarum vſui ſunt addictæ, ſi conſecratæ ſint, ad pœnarum ſignificationẽ quemquam vti ne patiantur.

De proceſſionibus, & ſupplicationibus.

GENERALES proceſſiones à cathedrali, vel cuiuſque loci maiori Eccleſia proficiſcantur, & eodem reuertantur, niſi aliud Epiſcopo videatur.

In iis ſupplicationibus generalibus qui non venerit antè inuocationem ſanctiſſimæ Trinitatis, pro abſente habea- C tur, aut alia pœna ab Epiſcopo plectatur.

Eas Canonici, & alij Clerici, etiã cuiuſuis dignitatis ſint, cum ſuperpelliceis, & vſitatis aliis ſacris veſtibus ſtatuto tẽpore ſemper obeant.

Præfectis eccleſiarum collegiatarum in vrbibus præcipimus, vt, cum ſuis quiſque Canonicis, & beneficiatis vocatus, ſuperpelliceo, vel aliis ſacris veſtibus indutus, publicas proceſſiones, prælata Cruce, ſemper obeat. Quibus Epiſcopus locum arbitrio ſuo quamprimùm aſſignabit, ne quis eius rei effectus vlla appellatione retardari poſſit.

Ad huiuſmodi proceſſiones Epiſcopi, cum eis videbitur, ex Concilio Tridentino vocent Regulares omnes, quamuis exemptos.

D Si qua controuerſia ſit de priore loco, ab Epiſcopo ex auctoritate eiuſdem Concilij tollatur.

Cruces clerici ferant talari veſte, & ſuperpelliceo induti, iique eiuſmodi ſint, vt eam aptè, & decorè ferre poſſint.

Omnes ordine, grauiter, & modeſtè procedant: colloquiiſque excluſis, Pſalmis, hymnis, & reliquis ſacris precibus operam dent.

Nemo ordinem in proceſſione deferat, antequam ad eccleſiam, vnde profecti ſunt, redierint.

Laici à clericis, fœminæ à viris ſeparatim proſequantur.

Videant Epiſcopi, vt in ſupplicationibus, & proceſſionibus quibuſcumque, præſertim cùm ſanctiſſima Eucharı- E ſtia circumfertur, & cùm frequentior populus ad eccleſias indulgentiæ, feſti diei, ſacræ concionis gratia, vel alia de cauſa conuenire ſolet, ea modeſtia, & reuerentia adhibeatur, quæ piis, & religioſis huiuſmodi actionibus maximè debetur.

Ne inter viam inaniter ſpectandi gratia ſubſiſtatur.

Ne petulanti facto, dictove cuiquam moleſtia inferatur.

Ne, quæ minùs deceant, ſpectacula adhibeantur.

Neve actiones pro foribus ædium, aut in via repræſententur.

Qui ſecùs fecerint, ſeuerè coërceantur.

F Epiſcopi præficiant certos viros, quibus curæ ſit, vt hæc omnia, quæ de ſupplicationibus præſcripta ſunt, ſeruentur: &, vt res ea, qua decet, pietate agatur.

Edendi, ac bibendi conſuetudinem, ſecumve eſculenta, & poculenta deferendi, aut ea vendendi in ſacris ſupplicationibus habendis, vineiſque luſtrandis, & ſuburbanis eccleſiis viſitandis, parochi tollere ſtudeant, ſic eis ſæpiùs admonentes, præſertim die Dominico, qui proximè ſacras Rogationes antecedit, quàm dedeceat, vbi piis orationibus mens, & lingua exercenda eſt, ibi ieiunium, quod ad alliciẽdam Dei gratiam magnam vim habet, & tantiſper ſeruare non poſſe.

Deſi-

Digitized by Google

De funere Epiſcopi.

PIVM ſanctorum Patrum inſtitutum ad concelebrandas Epiſcoporum exequias, iamdiù intermiſſum, reuocantes, ſtatuimus.

Vt Epiſcopo mortuo, vel morti proximo, tres primi de Capitulo præſentes vicinum Epiſcopum, vel eo impedito, alium inuitēt, qui ſtatim veniat: ac, ſi viuum Epiſcopum inuenerit, accuratiſſimè conſoletur, & ea officia præſtet, quæ ad animæ ſalutem tali tempore requiruntur.

Mortuum verò vnà cum ſeculari & regulari clero ſolenni more ad ſepulchrum proſequatur.

Nihil autem Epiſcopus, pij huius officij gratia, impenſæ, vel quouis alio nomine, à quoquam exigat, vel ſpontè oblatum accipiat.

Eius tamen expectationis cauſa corpus Antiſtitis ne ampliùs quadraginta horis inſepultum iaceat.

Interea verò curet Capitulum, vt cuſtodiatur corpus, & circum ipſum frequentes ex Clero ſint, qui pro eius anima preces Deo faciant.

Eidem Capitulo hoc munus iniungimus, vt primo quoque tempore prouinciales Epiſcopos omnes de Epiſcopi morte faciat certiores, qui in eccleſiis cathedralibus Miſſam ſolenni cæremonia pro eius anima celebrandam curabunt: & publicis ſupplicationibus, ac precibus indictis, Deum piè ſanctèque deprecabuntur, vt orbato gregi Paſtorem dare velit iuxta cor ſuum.

In exequiis eius plures viginti quatuor cereis non accendantur, idque impenſa vacantis Eccleſiæ, niſi extent defuncti bona; vel alius ſit, qui de iure, aut cõſuetudine ſumptum facere debeat.

Epiſcopi negligentia in comprouincialis Epiſcopi funere à ſynodo prouinciali, Canonicorum, & cleri, à ſucceſſore Epiſcopo grauiter puniatur.

Sacra Anniuerſaria pro mortuo Epiſcopo quotannis fiant in Cathedrali Eccleſia; quamdiù proximus eius ſucceſſor in Epiſcopatu vixerit, viuentis Epiſcopi, & Capituli ſumptibus.

De funeribus, & exequijs.

VT vetus Eccleſiæ inſtitutum mortuorum funus piis precibus, & officiis ſolenni more proſequendi multis locis auaritia, ambitione, vel negligentia deprauatum, ad priſtinam pietatis rationem reuocemus, clericis quibuſcunque cuiuſuis dignitatis ſint, etiam canonicis Cathedralium, & collegiatarum eccleſiarum, cæteriſque omnibus hæc ſeruanda proponimus.

Ante ſolis ortum, & poſt occaſum, mortuum & efferri, & ad ſepulturam recipi prohibemus.

Inter maioris Miſſæ celebrationem, mortuorum corpora ſepulturæ cauſa in eccleſiam ne inferantur.

Singularum Cathedralium, collegiatarum & parochialium eccleſiarum clericis, qui in funus venerint, vna tantùm ſuæ Eccleſiæ crux præferatur: neque aliæ in funere deferantur, niſi, quas ſuus quamq; clerus ſubſequatur. Quòd ſi alij quoque clerici inuitati fuerint, eius rectoris, qui inuitârit, crucem proſequantur.

Ad tollendas controuerſias, quæ magna populi offenſione inter Regulares, qui beneficia curata obtinent, vel in eis curam animarum exercent, & parochos ſeculares in efferendis mortuis oriuntur: ſtatuimus, vt cùm ex parochia, cui ſecularis ſacerdos præſit, mortuus effertur, vt in parochiali eccleſia ſepeliatur, cui Regalis ſit præfectus, vel contra, tunc vtrique parochi, ſuperpelliceo, & ſtola induti, pares progrediantur. Reliqui verò Regulares eum locum teneant, quem in generalibus proceſſionibus tenere conſueuerunt, nõ obſtante quauis conſuetudine, vel pactione, quam inter ſe fecerint.

Cùm mortuus efferendus erit, cuiuſuis Eccleſiæ clerus, qui vocabitur, in vnam proximã mortui ædibus eccleſiam, congruo proceſſionis ordine cõueniat; vnde omnes ordine prodeuntes, bini canentes Pſalmos, aliasve ſacras preces, mortuum ab eius ædibus ad ſepulturam comitentur.

A Cùm ad eccleſiam venerint, omnes corpus ſuo item ordine circumſtent, inſtituta officia celebrantes: nec prius diſcedant, quàm corpus in ſepulchrum illatum fuerit.

Deinde ſingularum eccleſiarum clerici eodem ordine, quo venerant, crucē præferentes, ad eccleſiam ſuam redeãt: niſi aliquando aliud epiſcopo iuſta de cauſa videatur.

Clerici eccleſiæ, in qua mortuus humatur, eius veſtes, hę redibus inuitis, ne ſumant; ſed iis, ad quos pertinent, reddãt.

Candelæ omnes, cerei, & quæ intortitia vocantur, quæ circum crucem, & cadauer ad eccleſiam adferuntur, & alia, quæ circa pheretrum, & in altaribus, ac reliquis in locis, dum diuina officia in funere celebrantur, hæredum impenſis accenduntur, ita Deo oblata eſſe intelligantur; vt eius eccleſiæ ſacriſtiæ, in qua mortui corpus humandum erit, con-B tinuò addicta ſint.

Rectoribus verò vendere illas nullo modo, ſed ad Miſſam, cæteraque diuina officia celebranda tantummodò vti liceat, niſi in alium eccleſiæ vſum Ordinarij licentia conuertantur.

Excipimus tantùm ea, quæ clericis cuiuſuis generis eleēmoſynæ cauſa dari ſolent: &, quæ funeralium nomine Cathedralibus, & Parochialibus eccleſiis ex ſacris Canonibus debentur: quibus nihil obſit, quominùs quartã funeralium, quæ ſolita eſſet perſolui, ex decreto Tridentini Concilij cõſequi poſſint.

C Si mortuorum hæredes ita ſe impiè geſſerint, vt religioſum exequiarum inſtitutum negligentes, Cruci, clericis, & funeri debita lumina adhibere nolint; ab Epiſcopo ea cogantur comparare, quæ neceſſaria videbuntur.

Dent operam Epiſcopi diligenti cohortatione, vt in ſingulis parochiis, communibus eorum ſumptibus, qui ſunt in parochia, comparetur pallium, quod mortuo imponi ſolet; idque omnibus in funere gratis commodetur. Quòd ſi parochiani id recusârint, ſinguli parochi, & alij eccleſiarum curatarum rectores pallium ad huiuſmodi vſum emant: pro quo mortuorum hæredes illis minimùm aliquid Epiſcopi arbitratu largiantur.

Si verò nobiles homines aureo, vel ſerico, vel omnino D pretioſo pallio vti voluerint, pecunia ſua faciendum curent, quod ad eiuſmodi cadauerum vſum nullo modo in poſterum adhibeatur, ſed illi Eccleſiæ, in qua mortuus ſepultus fuerit, illicò poſt funus acquiſitum ſit, & in eius ornamenta conuertatur.

Statuat Epiſcopus in ciuitate, & diœceſi ſua pro modo laboris, quãtum mercedis cauſa dandum ſit curatoribus exequiarum, cæteriſq; qui dant operam in funere, & iis, qui cãpanas pulſant. Quibus etiam, quamdiù in exequiis campanas pulſare debeant, arbitrio ſuo præſcribat.

Miſerabiles perſonæ, quibus mortuis aut nihil ſupereſt, aut ita parùm, vt ſua impenſa humari nõ poſſint, à parocho ſumptibus Eccleſiæ ſepeliantur.

E Exequiarum, ſepulturæ, & anniuerſariorum cauſa nemini quidquam paciſci, aut exigere liceat, neque etiam petere, vel quid aliud committere, quod ſimoniacæ labis, aut ſordidæ auaritiæ ſuſpicionem habeat.

Pias tamen conſuetudines in his ſeruari iubemus, cuius rei Epiſcopus curam ſuſcipiat.

Pia etiam legata exigi volumus, neque ea, quæ eleēmoſynæ cauſa vltrò data fuerint, accipi prohibemus.

Nemini quemquam in funere laudare liceat, niſi & eum, quem laudare velit, Epiſcopus dignum cenſuerit, & laudationem ſcriptam antè probârit.

Liceat tamen in funere concionem habere, quæ tota referatur ad humanam miſeriam, fidelium oculis proponenF dam, omneſq; ad vigilandum cohortãdos: ne, cùm venerit Dominus hora, qua non putârint, inueniat eos dormientes.

Caueant autem parochi, & alij eccleſiarum rectores, ne, quòd pietate adducti ſuadere debent mortuorum hæredibus, vt anniuerſaria officia illorum cauſa celebranda curēt, id cupiditate impulſi, moleſtiùs flagitent, qua in re ſi peccârint, Epiſcopi arbitrio puniantur.

Quicumque laicus, vel ſecularis clericus in iis deliquerit, quæ his decretis præſcripta ſunt, ab Ordinario loci graui pœna afficiantur.

De

De ſepulturis.

NON eſt ferenda noſtri temporis inſolentia ſepulchrorum, in quibus putrida cadauera, tanquam ſacrorum corporum reliquiæ, excelſo, & ornato loco in eccleſiis collocantur, circumque arma, vexilla, trophæa, & alia victoriæ ſigna & monumenta ſuſpenduntur: vt iam non diuina templa, ſed caſtra bellica eſſe videantur. Ambitioſam igitur hãc in mortuorũ corporibus decorandis arrogantiam deteſtantes, & eccleſiarum decori conſulentes, eiuſmodi ſepulchra excelſo loco poſita, & ea, quæ parietibus incluſa, vel adiũcta etiam in vna parietum parte eminent, niſi marmorea, aut ęrea ſint; ſiue illis corpora contegantur, ſiue inania, & ibi tãtùm honoris cauſa ſint conſtituta; & eorum omnis generis ornatum & apparatum ad tres menſes amoueri, ac tolli omnino iubemus, oſſaq; ac cineres in ſacro loco altiùs in terrã defodi, ita conditos, vt ſepulchrum è ſolo emineat.

Monemus verò Epiſcopos, vt morem, multis locis intermiſſum, mortuos in cęmiteriis ſepeliendi, reſtituendum curent: inde ſubmotis, ſi qui ea vſurpârint.

Et, ſi cui locus ſepulturæ deinceps dabitur in eccleſia, humi tantùm detur: & ſepulchrum, in quo cõdetur, opere fornicato cum reliquo eccleſiæ pauimento æquatum ſit.

Hæc vt efficiantur, diligenter operam dabunt Epiſcopi, adhibito etiam, ſi opus erit, magiſtratuum auxilio.

Quæ pertinent ad bonorum, & iurium Eccleſiaſticorum conſeruationem, rectam adminiſtrationem, & diſpenſationem.

ECCLESIARVM res quàm plurimæ, aut deſtitutæ defenſoribus, aut etiam ab iis, quibus earum procuratio credita erat, proditę, ita perierunt, vt monimentis vel interceptis vel perditis, nulla ſpes iam reliqua videatur illas in ius ſuum vindicandi. Id ne deinceps accidat, neve quiſquam, quòd in Chriſti patrimonio negligentior ſit, quàm in ſuo, meritò reprehendi poſſit, ſtatuimus.

Vt Epiſcopi, & Capitula tam cathedralium, quàm collegiatarum eccleſiarum, Hoſpitalium etiam, ac quorumcumque piorum locorum gubernatores, ſeu adminiſtratores, & alij quicumque, qui beneficia eccleſiaſtica quæcumq; cum cura, vel ſine cura, quocumq; nomine nuncupentur, etiam commendata, nunc obtinẽt, ab huius decreti editione; qui verò in futurum quomodocunque obtinuerint, ab adeptæ poſſeſſionis die, quiſque intra ſpatium ſex menſium, edictis etiam interim publicè propoſitis, omnium, & ſingulorum bonorum mobilium, & immobilium, iurium, annuorum cenſuum, ſiue redditũum, nominum ve debitorum, & aliorum quorumcumque ad eorum eccleſias, vel eorum adminiſtrationi commiſſas, monaſteria, vel beneficia, eorumve menſas quocumque iure pertinentium, rationem diligentiſſimè conquirendam, & eorum omnium inuentarium, in quo locorum etiam fines, conditioneſque omnes ſigillatim deſcribantur, per publicum notarium diligenter conficiendum curent. Epiſcopus quidem, adhibitis duobus, à Capitulo cathedralis eccleſiæ delictis.

Capitulum coram Epiſcopo, aut aliis prę fectis ab eo: alij verò coram fide dignis teſtibus.

Ex eo inuentario exempla duo, Notarij publici auctoritate ad certam eorum fidem munita, conficiantur, quorum alterum Epiſcopi, & Capitula eccleſiarum Cathedralium in archiuio, quòd vtriſque commune ſit, aſſeruent: alterum ad Metropolitanum mittat. Prę fecti verò, & Capitula eccleſiarum, quæ collegiatæ ſunt, alterum exemplum in cõmuni eorum archiuio retineant: alterum in archiuio cathedralis eccleſiæ, intra cuius fines ſunt, aſſeruandum tradant.

At verò in quibus eccleſiis vel cathedralibus, vel collegiatis archiuium eiuſmodi non ſit, ab Epiſcopo inſtituatur.

Cæteri autem ſinguli, qui beneficia quæcumque eccleſiaſtica quouis titulo obtinent, exemplis item duobus eodẽ modo confectis, vnum in Eccleſia ſua diligẽter cuſtodiant: alterũ ad cathedralem Eccleſiam perpetuò conſeruandum mittant: vnde, ſi vſus poſtulabit, exemplum ſumere eis liceat gratis.

A Archiuia ſingula duabus clauibus occludantur.

In Eccleſiis cathedralibus, earum vnam Epiſcopus, alteram Capitulum cuſtodiat: in collegiatis alteram præfectus, alteram Capitulum ſeruet.

Præterea in viſitationibus, eiuſmodi inuentaria Epiſcopi ſecũ adferant, & cum iis, quę ſeruant ij, qui viſitandi ſunt, ſigillatim conferant: perſpiciantque diligenter, ne quid eorum, quæ ibi deſcripta fuerint, deſit, quòd Eccleſiæ vel minimo detrimento eſſe poſſit. Et, ſi quæ fortè deerunt, Eccleſiæ reſtitui, omniaq; eius damna ſarciri ſtudeant. Ipſa quoq; inuentaria, ſi eis videbitur, renouari iubeant. Et vt.q; quæcunque acceſſio, vel immutatio facta ſit, ea quotannis in inuentaria referatur.

B Qui in his, vel negligentia, vel contumacia, vel fraude peccauerint; ſi Capitula, & alij, beneficia Eccleſiaſtica obtinentes, Epiſcopi arbitrio: ſi Epiſcopus, primæ prouincialis cuiuſque ſynodi, pœnas dabit.

Epiſcopi intra ſex menſes vniones perpetuas, etiam Eccleſiis iuriſpatronatus factas, & ipſa patronatus iura ex præſcripto Tridentini Concilij recognoſcant; & traditam eiuſdem Concilij decretis de illis rationem diligentiſſimè ſeruent.

Si quæ laicis conceſſa Eccleſia bona, aliquo modo caduca facta ſint: caueant Epiſcopi, & quicumque beneficia Eccleſiaſtica obtinent, ne pœnam caducitatis remittant: niſi C ſeruatis iis, quæ in hoc genere iura præſcribunt: ſi ſecùs fecerint, Epiſcopi in ſynodo prouinciali pœnas dabunt; cæteri ab Epiſcopo plectantur.

Qui bona Eccleſiæ feudi nomine obtinent, à ſucceſſoribus in ea inueſtiturã intra tempus à iure præſtitutum, renouandam curent, eiſdemq; fidelitatis iuſiurandum dabunt.

Pari etiam ratione hæredes eorum, & inueſtituram poſtulent, & iurent iis, qui Eccleſiæ præfuerint.

Qui id facere omiſerint, conſtitutas legibus pœnas pendant.

Ne autem res Eccleſiaſticæ cum aliis confundantur, mãdamus, vt feudatarij omnes in eiuſmodi renouationibus omnia bona eorumq; fines ſigillatim, & nominatim publico D inſtrumento deſcribant.

Hanc verò curam præcipuam Ordinariorum eſſe volumus, vt illos cogant hęc omnia exequi, propoſitis pœnis eorum arbitratu.

Nemini beneficiorũ Eccleſiaſticorum bona propinquis ſuis intra tertium gradũ in emphyteuſim, aut ad cuiuſuis tẽporis ſpatium, etiã per ſuppoſitas perſonas locare liceat, niſi euidens, & magna Eccleſiæ vtilitas, iudicio Epiſcopi præter alia iuris requiſita, aliud poſtulare videatur. Si aliter factum fuerit, nulla ſit locatio, & q locârit, ab Ordinario puniatur.

Ex auctoritate ſacri Concilij Tridentini negotium damus Epiſcopis prouinciæ noſtræ, vt ſinguli vnà cum Canonico à Capitulo, & altero de clero ab ipſis deligendo recog- E noſcant, etiam ex officio, quaſcumq; locationes bonorum eccleſiaſticorum, ad longum tempus à triginta annis factas: &, ſi eas in damnũ Eccleſiæ, & contra canonicas ſanctiones contractas fuiſſe adiudicauerint: irritas, & nullas declarent.

Nolumus cedentibus, aut decedentibus iis, qui eccleſiaſtica obtinent beneficia, illorum fructibus fraudari ſucceſſores, aut ſaltem eorum recuperationem litibus, & controuerſiis difficilem reddi: qua re fit, vt interim Eccleſia debitis muneribus & officiis deſtituatur.

Idcirco ſancimus, ne Eccleſiarum rectores, aut quicunq; beneficia eccleſiaſtica quomodolibet obtinentes, ſine Ordinarij licentia, ſcripto permiſſa, pendentes beneficiorum fructus quouis prætextu vel cauſa alienent: niſi venditionis, F vel locationis nomine: & tunc dilata in id tempus pretij, vel mercedis ſolutione, quo fructus erunt à ſolo ſeparati.

Quòd ſi ſecùs factum fuerit contractus irritus ſit, & nullus: &, qui fecerit, arbitrio Ordinarij pœna afficiatur: quam etiam ſuſtineat is, qui eo in ſuam rem vti voluerit.

Cùm pro cuiuſq; Eccleſiæ conſuetudine populus ad oblationes inuitatur, id grauiter, & modeſtè faciẽdum eſt. Nec eo vaſis, aut ſacculi genere pecuniam accipiant, in quo quid quiſq; dederit, cerni poſſit: vt fideles pietate adducti, nõ pudore quodammodò coacti, eleẽmoſynam afferant.

Quæ cùm ad ſubſidium ſacerdotum, vel aliorum pauperum,

rum, vel eccleſiarum reparationem, & ornatum ſit inſtituta, ea populus liberaliter præbere debet.

Ne per inſcitiam, aut obliuionē id peccatum committatur, vt decimæ iis, quibus legitimè debentur, vel omninò non ſoluantur; vel ex parte tantùm: ideo mandamus, & parochis, vt inter Miſſam, & prædicatoribus in concione, primo quoq; dominico die Aduentus, & Quadrageſimæ doceant populum, quid de ſolutione decimarum ſacrum Tridentinum Concilium ſtatuerit; vehementerque hortentur, ac moneant, vt debitas decimas integrè perſoluant, ne propoſitas ab eadem Tridentina ſynodo excommunicationis pœnas ſubirę cogantur.

Quibus etiam diebus eiuſdem Tridentini Concilij decretam contra occupantes quouis modo fructus, bona, & iura Eccleſiarum, & aliorum piorum locorum, communi lingua populo recitent.

Quia contingit interdum, vt clerus vrbanus congregatus, reliquo clero diœceſano non adhibito, aliqua decernat; quæ ad clericos vniuerſæ diœceſis pertineant, magno nonnumquàm abſentium damno; idcirco nos communi eorum vtilitati conſulentes, ſtatuimus, vt clerici, qui extra ciuitatem ſunt, cùm primùm in diœceſanam ſynodum conuenerint, aliquos eligant, qui vrbanæ congregationis deliberationibus, quæ ad vniuerſum clerum ſpectant, interſint.

Præcipimus etiam clero ciuitatis, vt antequàm congregetur, ſemper eos, qui delecti fuerint, admoneat; vt ad cōgregationes adeſſe poſſint. Si verò nō admonuerit, quidquid ibi actum, decretum ve ſit, externo eius diœceſis clero detrimento eſſe non poſſit.

Omnes verò Eccleſiaſticas perſonas, & eorum bona, libertatem, commoda, & iura omnia Principibus ſummopetè commendamus, admonentes eccleſiaſticam immunitatem, ſiue ad hominum vitam, ſiue ad bonorum poſſeſſionem, fructuſq; pertineat: Dei ordinatione, ſummorum Pontificum decretis, & ſanctorum Conciliorum auctoritate tributam, nulla ratione violandam eſſe.

Neque enim Principes, & magiſtratus res eccleſiaſticas attentare; neque ſacros, & religioſos homines ad ſuum iudicium, poteſtatemque reuocare; neq; Deo addictis bonis manum iniicere, aut vllum onus imponere debent, imò verò meminiſſe oportet, quas à Deo facultates conſequuti ſunt, eas ad ipſius Dei gloriam, & honorem, hominumq; ſacrorum ſalutem, & incolumitatem conferendas eſſe; qui pro eorum quiete, ac felicitate Deo preces aſſiduè faciunt.

Cuius officij cùm maximè intelligentes fore confidamus, in primis Catholicum, eundemque potentiſſimum Hiſpaniarū Regem; & reliquos deinceps prouinciæ principes; dubitare non poſſumus, quin re ipſa efficiant, vt eorum magiſtratus, & Communitates nihil aduerſus immunitatem, & libertatem eccleſiaſticam vllo vmquàm tempore moliātur, quod ita vt fiat, Epiſcopi pro ſui officij munere curare, & eniti debebunt.

Sacræ Tridentinæ ſynodi decretum ſequuti monemus omnes, quicumq; beneficia eccleſiaſtica obtinent, vt hoſpitalitatem benignè exerceant; memores, Chriſtum Dominum in hoſpitibus recipi; à quo recipientur ipſi in æterna tabernacula.

Hoc autem hoſpitalitatis officium eo magis Epiſcopis colendum eſt, quod illis eam virtutem Apoſtolus in primis amplectendam propoſuit.

In hoſpitalitate autem non is habeatur delectus perſonarum, vt diuites potiſſimùm inuitentur, qui eum fœnore reddant, quòd acceperint; ſed, cùm Eccleſiaſticarum perſonarum domum nemini, quantum per facultates licuerit clauſam eſſe deceat, profectò illis maximè patere debet, qui Dei voce, ſanctorum Patrum cohortationibus, & exemplis, ſacrorum Conciliorum præcepto, & auctoritate nobis commendati ſunt.

Et ſacrorum Canonum decretis ſtatutū eſt, & ſanctiſſimorum Patrum teſtimoniis celebratum, quæ bona fidelium pietas Deo conſecrauit, ea vel illorum neceſſitatibus honeſtè ſubleuandis, qui diuinis dicati obſequiis, Chriſti miniſtri, & diſpenſatores myſteriorum Dei effecti eſſent; A vel Eccleſiis reficiendis, earumq; ornamentis ad diuinum cultum neceſſariis comparandis, vel pauperibus ſuſtentandis addicta eſſe; ſi quidem vbi primum Eccleſiæ bona eſſe cœperunt, eam naturam, & conditionem conſequuta ſunt, vt in alium, quàm in ſacrum, & pium vſum eorum fructus conuerti nefas eſſet. Quare cauendum eſt, ne cupiditate prolapſi, quæ radix eſt omnium malorum, dum vel propriis, vel propinquorum, & familiarium diuitiis, & honoribus ſtudemus, quæ Deo dicata ſunt bona & Eccleſiæ detrimento, & pauperum gemitu, & bonorum offenſione ad aliorum vſum conuertamus, itaq; nos ſacrorum Canonum, & ſanctorum Patrum auctoritate innixi, atq; iis adducti, quæ ſacra Tridentina ſynodus de officio B adminiſtrandi bona eccleſiaſtica ſignificauit, eos omnes, qui ea obtinent, vehementer monemus, vt muneris ſui memores, hæc, quæ ſequuntur, diligentiſſimè præſtent. Epiſcopi, Abbates, Præpoſiti Parochi, ac cæteri omnes cuiuſcumque dignitatis, & gradus Eccleſias, etiam eorum adminiſtrationi commiſſas, ac quæcumque beneficia eccleſiaſtica, etiam ſimplicia, quomodocumque, etiam commendata, in prouincia noſtra obtinentes, omni diligentia cognoſcere ſtudeant, quibus oneribus eorum Eccleſiæ, & beneficia ex bonorum eccleſiaſticorum natura, vel ex illorum, quæ obtinent, propria inſtitutione, vel ex conditione Apoſtolicis litteris in prouiſione dictorum benefi- C ciorum eis præſcripta, vel alia quacumque eius generis ratione ſubiaceant, illiſque integrè ſatisfaciant. Quòd ſi facere omiſerint, ſed eos fructus ſibi vindicare, vel ad alios transferre auſi fuerint, vel in quem debent vſum, non impenderint; ſe ex ſacris canonibus, & ſanctorum Patrum ſententiam, ſacrilegij reos eſſe intelligant; & eorum omnium neceſſaria reſtitutione teneri: neq; vlla omninò, etiam immemorabili, conſuetudine excuſari.

Atque ideo, ſi Metropolitanus tale commiſerit, antiquior ſuffraganeus de eo ad ſynodum, & ſynodus ad ſanctiſſimum D.N. Romanum Pontificem deferat; ſi Epiſcopus ſit, & ab Archiepiſcopo, vel eo abſente, ab antiquiore ſuffraganeo monitus plenè non ſatisfecerit, ad ſynodum D prouincialem primo quoque tempore celebrandam, per eundem deferatur; vbi & reſtituere cogatur; & pęnas ſubeat ſynodi arbitratu.

Si verò inferiori gradu, quàm Epiſcopus fuerit, quicunque is ſit, ſi ab Ordinario loci monitus nō ſatisfecerit, præter reſtitutionem eorum, quibus pia opera defraudauit, per ſex mēſes adminiſtratione bonorum eccleſiaſticorum prohibeatur. Quod, ſi iterum in eo peccârit, grauioribus etiam pœnis plectatur.

Quo in genere tanto etiam grauius animaduertendum erit in eos, qui beneficia eccleſiaſtica obtinent commendata, quanto magis ex induſtria peccaſſe videbuntur, ſi literis Apoſtolicis præſcriptam legem propoſitam ante o- E culos habentes violare non veriti fuerint.

Nouerint etiam ij, ad quos ſcientes huiuſmodi fructus, vel aliquid ex illis commodum quouis nomine peruenerit, ſe eadem reſtitutionis lege teneri.

Ij verò, qui Eccleſias, & beneficia eccleſiaſtica quęcunque obtinent, quorum fructus ad eos, tanquàm diuinorum obſequiorum miniſtros, honeſtè ſuſtentandos propriè ſunt attributi, ſi vberiores ſint, quàm ad tuendam vitam, conditioniſque ſuæ rationem requiratur; dubitare non debent, ad eum finem hanc copiam illis eſſe attributam, vt præter ea, quæ ad victum, & cultum eorum ſatis eſſent, ſuppeterent etiam, quibus diuini cultus ornatus, ac F ſplendor conſeruaretur; & pauperum inopia, & indigentia ſubleuaretur, quemadmodum etiam Deus pleroſque diuitiis cumulat, vt amicos ſibi faciant; à quibus cùm defecerint, in æterna recipiantur tabernacula. Quamobrem per viſcera miſericordiæ IESV CHRISTI obteſtamur, atque monemus, vt meminerint ea bona nōn eſſe ſibi credita ad luxum, neque ad augendos conſanguineos, ſed ad vitam honeſtè, vt fidelem Dei miniſtrum, & pietatis Chriſtianæ magiſtrum decet, traducendam. Ex eo verò, quòd ſupererit, ſi neceſſaria pauperibus alimenta denegârint, intelligant ſe, quos non pauerint, occidiſſe; atque ob violatam ſanctiſſimę caritatis legem mortale peccatum commiſiſſe,

miſiſſe: quo ſibi iram in die iræ theſaurizauerunt.

Modum autem, & rationem, qua metiri ſe pro conditione, & gradu vnumquemque oporteat ad vitam ſuam, fructibus eccleſiaſticis honeſtè ducendam, eam eſſe omnes debent intelligere, quæ ab iis non diſcrepet, quæ in ſacris canonibus, & præſertim in his noſtris conſtitutionibus de clericali frugalitate, & modeſtia ſtatuta ſunt.

Quæ verò de fructibus eccleſiaſticis dicta ſunt, eadem etiam de ſuppellectili omni, cæteriſque rebus, quę iiſdem fructibus comparata ſunt, dicta eſſe intelligantur, ne quæ de domeſtico Eccleſiaſticorum hominum cultu, & ornatu per nos in hac ſynodo decreta ſunt, aut ad propriam auaritiam, aut ad propinquorum ſplendorem ſtatuta eſſe videantur.

Quæ ad ſacramentum Matrimonij pertinent.

DILIGENTISSIMI ſint Epiſcopi in ea obſeruatione, ne quiſquam à regula, quam in celebrando matrimonio ſeruandam ſtatuit Tridētina ſynodus, vlla ex parte diſcedat.

Ne autem matrimoniorum, quę contrahentur, memoria facilè pereat, ſi quam facultatem Epiſcopi, aut parochi cuiquam alij ſacerdoti, vt in cōtrahendo matrimonio interſit, concedendam aliquando duxerint, id ſcripto tantum faciant; eiuſque exemplum Epiſcopi in aliquo libro deſcriptum diligenter adſeruent. Parochi autem in eum librum referant, in quo coniugum & teſtium nomina ex præſcripto Tridentini Cōcilij ſcribere debent. Quidquid verò eo libro parochi ſingulis annis ſcripſerint, id in fine anni Epiſcopo deſcribendum tradant.

Denuntiationes, quæ matrimonium antecedere debent, feſtis illis diebus fiant, qui Eccleſię pręcepto ſeruantur, media ea Miſſa, ad quam frequentior populus conuenire ſolet, quo id faciliùs notum omnibus eſſe poſſit.

Si parochus in matrimonio denuntiationes, vel benedictionem ſine probabili cauſa procraſtinārit, cuius iudicium deinde ſit Epiſcopi, ab eo plectetur.

Parochi, cum ſponſis benedicendum erit, id celebrata Miſſa, cui illi interſint, ſemper faciant.

Vſum autem illū in Eccleſia bibendi, & frangendi cyathi, & alia id generis, quæ indecorè fiunt, cùm aliqui matrimonio iunguntur, amplius ne adhiberi patiantur.

Epiſcopi ea, quæ de matrimonio Tridentina ſynodo in reformatione matrimonij, & in his noſtris conſtitutionibus decreta ſunt, communi lingua diuulganda curent; & omnibus ſuæ diœceſis parochis eorum exempla diſtribuant: vt illi ſingulis quibuſuis tribus menſibus frequentiſſimo populo in Eccleſiis recitent, niſi aliud Epiſcopo videatur.

De Meretricibus, & lenonibus.

VT meretrices ab honeſtis mulieribus omninò internoſcantur; curēt Epiſcopi, vt aliquem amictum palàm indutæ ſint, quo earum turpem conditionem, & vitam omnes notam habeant.

Neve eiſdem liceat, etiam ſi aduenæ ſint, in meritoriis tabernis, vel publicis cauponis pernoctare, vel commorari; niſi itineris cauſſa, idque vnum diem tantùm. Curent etiam in vnaquaque ciuitate locum eis adſignandum, ab hominum frequentia, & à maioribus Eccleſiis remotum, vbi omnes habitent ea lege; vt, ſi extra eius loci fines domum, eiuſve partem conduxerint, vel in quacumque domo quauis de cauſa ampliùs vnum diem habitauerint, & ipſæ, & domini, ſeu locatores ſeueriùs puniantur. Quam rem quamprimùm efficiendam Principes, & magiſtratus pro ſua pietate ſuſcipient.

Ab iis etiam petimus; vt huiuſmodi impudicis mulieribus omni gemmarum, auri, argenti, & ſerici vſu interdicant.

Omneſque, qui lenocinio quæſtum faciunt, ex ſuis finibus exterminent.

A

De hiſtrionibus, cingaris, tabernis meritoriis, & aleatoribus.

DE his etiam principes, & magiſtratus commonendos eſſe duximus.

Vt hiſtriones, & mimos, cæteroſque circulatores, & eius generis perditos homines è ſuis finibus eiciant; & in caupones, & alios, quicumque eos receperint, acriter animaduertant.

Vt vagum & fallax cingarorum genus arceant, niſi certis ſedibus collocati, vitam honeſtis artibus, & in reliquis omnibus, vt Chriſtianos homines decet, agere velint.

B Vt ganeas, & tabernas meritorias, omnis nequitiæ ſentinas, è prouincia tollendas curent.

Quod, ſi quæ ferendæ videbuntur, iubeant neminem in eis hoſpitio recipi; ſed tantùm vinum, & edulia venalia proponi.

Et, quoniam vſu compertum eſt, ex aleę ludo, ſępè furta, rapinas, fraudes, blaſphemias, aliaque id generis flagitia proficiſci; prohibeant taxillis, aut alea ludi. & grauiter in publicos aleatores, & in eos, qui huiuſmodi ludis inter[illegible]ſunt, quive domum ad recipiendos ludentes expoſi[illegible] habent, animaduertant.

Maximè verò efficiant, vt bonis artibus vel inſtituendis,

C vel renouandis, otia, quantum fieri poterit, è [illegible]bus tollantur.

De immoderatis ſumptibus coërcendis.

COpioſis, & locupletibus illud ſemper propoſitū eſſe debet S. Ioannis Apoſtoli: Si quis habuerit ſubſtantiam mundi huius, & viderit fratrem ſuum neceſſe habere, & clauſerit viſcera ſua ab eo, quomodo caritas Dei manet in illo? vnde facilè intelligunt, quàm facultates ſuas ad pauperum difficultates, & neceſſitatem ſubleuandam conferre debeant. Quamobrem magnoperè cauendum eſt, ne ſubſidia pauperum in ſuperuacaneos ſumptus, &

D inanes delitias effundantur.

Proinde admonemus, & enixè hortamur principes, & magiſtratus, vt effuſam impenſam, & omnem intemperantiam certis legibus coercentes, modum ſtatuant non ſolùm quotidianis epulis atque conuiuiis, verùm etiam veſtibus, equis, rhedis, famulis, aliiſque non neceſſariis apparatibus; & denique omni, & domeſtico, & externo ornamento, & inſtrumento moderationem adhibeant, vt ea pecuniæ effuſione ſublata, innumerabilibus malis, quæ inde ortum habent, occurretur.

Quod facilius etiam fiet, ſi principes ipſi, quorum mores, & viuendi rationem populi plerumque imitari ſolent, nō modò leges propoſuerint, ſed etiam, quemadmodum

E legibus parendum ſit, exemplo docuerint.

De vſuris.

VSVRAM ad perniciem populorum, latius manantem pro noſtri muneris cura reprimere cupientes, quædam huius generis delicta ex ſacrorum canonum, & probatorum Patrum ſententiis delegimus; quæ quoniam frequentius in hac prouincia committi animaduertimus, ea præcipuè, ac nominatim prohibenda duximus, eo conſilio, vt, ſi quis in aliis etiam eiuſdem generis vetitis contractibus deliquerit, pęnas, à iure conſtitutas, ſibi ſubeun-

F das eſſe intelligat.

Ex mutuo, vel depoſitis, etiam apud Iudæum factis, nihil præter ſortem à quouis homine percipi ex conuento, vel principaliter ſperari poſſit, tametſi pecuniæ ipſæ ſint pupillorum, aut viduarum, aut locorum piorum, vel etiā dotales, niſi quatenus id iure nominatim permittatur.

Si quis oblatas re ipſa, loco, & tempore pecunias, etiam dotales, ſibi debitas, accipere recuſauerit; nihil præter ſortem, etiam ratione damni emergentis, vel lucri ceſſantis, vel ex quacunque alia cauſa accipere poſſit.

Ne fiant cambia, cùm literæ ad deſtinatum locum verè non mittuntur, & ibi non fit ſolutio, ſed vno, & eodē loco

pecunia

pecunia datur, & recipitur, vel quando datur, & acci- A
pitur pecuniæ cum eo pacto, vt habeatur recurſus ad do-
minum vel ad reſpondendum dantis, aut accipientis, quod
pactum vulgo vocatur la ricorſa; atque ita impenſę, aut al-
terius rei onus imponitur.

Ne cui liceat cum alio ita contrahere, vt is totam pe-
cuniæ ſummam ei, qui dederit, ſoluat; cum ille partim pe-
cunia dederit partim nominibus, quæ difficile exigi poſ-
ſint, vel in rebus pluris, quàm valeant, æſtimatis.

Ne cui, præſentem pecuniam quærenti, quidquam ca-
rius vendatur, vt ſtatim ab venditore per ſe, vel per inter-
poſitam perſonam vilius ematur.

Ne quis rem aliquam, ob dilatam ſolutionem, carius
vendat iuſto pretio.

Ne ob anticipatam ſolutionem res minoris ematur iu-
ſto pretio, vel ſoluatur minus, quàm debeatur.

Ne res vendatur, dilata in tempus ſolutione, ita, vt pre-
tium, quod interim rei accreuerit, venditori ſoluatur, ſi e-
iuſdem periculo non ſit diminutio.

Ne res modico pretio pignori detur, vel vendatur pa-
cto redimendi intra certum tempus: vt, ſi ad dictum tem-
pus res redempta non ſit, res libera ſit emptoris, vel eius,
qui pignori accepit.

Ne frumentum, vinum, oleum, aliudve detur, vt eo,
quod datum eſt, aliquid amplius exigatur, ſiue eiuſdem
generis, ſiue alterius quomodocunque, etiam ſi operæ
ſint.

Ne quis mutuò det frumentum, vel id genus aliud cor-
ruptum, vt tantundem integri carioris reddatur; etiam ſi
reſtitutio differatur in quodcunq; tempus debitori com-
modum.

Ne in ſocietate, in quam alter pecuniam confert, alter
operas, lucri diſtributio conſtituatur; niſi per quotas par-
tes.

Nec vltra eas, certa pecuniarũ ſumma, vel quid aliud,
conferenti pecuniam, perſoluatur.

Neq; fiat pacto, vt ſors ſalua ſit; fructus verò commu-
niter diuidantur.

In ſocietate animalium, quæ inæſtimata alicui dantur
ad cuſtodiam, ſiue vt operas præſter, omnes caſus, etiam
fortuiti, ſemper ſint periculo eius, qui dederit; niſi id alte-
rius ſocij dolo, vel magna negligentia accidiſſe conſtite-
rit.

Nec fiat pactum, vt ſors ſit ſemper ſalua, etiam ex pri-
mis fœtibus.

Neve quidpiam certum, præter ſortem, ex fructibus a-
nimalium quotannis ſoluatur.

Et in locationibus animalium, quę fiunt certo pretio, ſi
illa abſque dolo, aut negligentia eius, qui conduxit, dete-
riora fiant, id ſemper ſit damno eius, qui locârit.

Si autem animalia dentur æſtimata, ita, vt ſors danti ſal-
ua ſit, nihil omninò percipi poſſit.

Ne fiant contractus, qui libellarij, ſeu ficti libellarij di-
cuntur, vbi nó antecedat emptio certæ rei immobilis pre-
tio iuſto.

Vel vbi venditor redimere cogatur; vel vbi non poſſit
redimere, niſi poſt certum tempus.

Vel vbi annuus cenſus, ad cuius ſolutionem res obliga-
tur, ſuperat æſtimationem fructuum, quos ex ipſa re do-
minus ſolet, aut poteſt percipere.

Et ſi loco pecuniæ vinum, frumentum, vel quid aliud
in ſingulos annos promittatur; illud ad pecuniæ, & iuſti
pretij rationem redigatur pro conſuetudine locorum.

Si qui autem in aliquo ex his caſibus, aut aliis, qui vſu-
ram ſapiũt, & à iure, vt iniqui, prohibentur, contraxerint,
ipſi contractus, etiam iureiurando muniti, nulli, irriti, &
inanes ſint. Contrahentes verò, tabelliones, qui inſtru-
menta confecerint, proxenetæ vſurarum, aut lucri parti-
cipes, miniſtrique omnes horum ſcelerum, & pœnis iure
ſtatutis, & eccleſiaſticis cenſuris puniantur.

Hortamur verò principes & magiſtratus, vt ipſi etiam
huic peſti, quibus maximè poterunt, remediis occurrant.

CONSTITVTIONVM
PARS TERTIA.

De piorum locorum adminiſtratione.

VT pia loca omnia fideliter diligenterq; adminiſtren-
tur; quæ ſacrum Tridentinum Concilium Epiſco-
porum curæ ac ſtudio maximè commendauit, hæc man-
damus, quæ illi ab omnibus ſeruanda curabunt.

Qui Hoſpitalia, ſeu alia pia loca ad peregrinorum, in-
firmorum, ſenum, pauperumve vſum præcipue inſtituta,
B in commendam, adminiſtrationem, aut quemcumque ti-
tulum, aut Eccleſiis ſuis vnita, obtineant; domos, & ædifi-
cia horum locorum ruinoſa, vel diſiecta ſarciant, & reſti-
tuant.

Quæ ab aliis occupata, aut amiſſa, iniuſteve alienata
ſint, recuperent.

Impoſitum illis onus & officium omninò obeant.

Hoſpitalitatemq; ex fructibus illi muneri attributis, re
ipſa exerceant.

Cæteraq; omnia præſtent, quæ à Viennenſi & Triden-
tino Concilio præſcribuntur.

Quod officium ſi moniti ab ordinario non fecerint, vel
C per Eccleſiaſticas cenſuras, & alia iuris remedia ad ſui mu-
neris functionem compellantur; vel eiuſdem Tridentini
Concilij præſcripto eos Epiſcopi ab illa adminiſtratione,
curave in perpetuum amoueant.

Quibus nullo modo condonent, aut remittant eos fru-
ctus, quos, contra Hoſpitalium inſtitutionem perceptos,
in foro conſcientiæ reſtituere tenentur.

Qui pecuniam Eccleſiis, Confraternitatibus, aut qui-
buſcumque piis locis debent, illorum procuratores, ſyn-
dici, miniſtri eſſe, aut vllam denique eis officij, aut negotij
partem adminiſtrare non poſſint.

Adminiſtratores eccleſiaſtici, vel laici piorum locorũ
ſiue Hoſpitalia, Montes pietatis, Confraternitates, Miſe-
D ricordiæ, Charitates, Conſortia, Diſciplinę, ſiue alio quo-
cunque nomine nuncupata ſint, qui nunc ſunt, intra tres
menſes; qui deinceps deligentur, antequam ad admini-
ſtrationem accedant, iurent ſe fideliter, & accuratè mu-
nus ſuum executuros.

Fructus, qui pauperibus addicti fuerint, veris pauperi-
bus tantùm diſtribuant, quemadmodùm cuiuſq; inopia,
& eius voluntas, à quo bona illa profecta ſunt poſtularit.

Qua in re, ne vlla fraus fieri poſſit, ineatur aliqua ratio,
Epiſcopo probanda, qua ei conſtare poſſit, in quas perſo-
nas fructus illi erogati fuerint.

Quos autem compererit Epiſcopus, vel iniquè diſtri-
buendo, vel in ſuum commodum vertendo, vel inutili-
E bus & ſuperuacaneis ſumptibus faciendis, malè in admi-
niſtratione verſari, eos pro modo culpæ puniat; & ad reſti-
tutionem legitimè compellat; & ab officio etiam, ſi ei vi-
debitur, amoueat. Quòd, ſi contra, quàm à Tridentino
Cócilio decretum eſt, ne rationem adminiſtrationis red-
dant, tribunal Epiſcopi declinare voluerint; Eccleſiaſticis
pœnis ab eodem coërceantur.

Iis, qui bona piorum locorum adminiſtrant, ea, ſi im-
mobilia ſint, vel pretioſa mobilia, vendere, permutare, in
emphyteuſim dare, aut quouis modo alienare, niſi iis ſer-
uatis, quæ à ſacris canonibus requiruntur, & ex conſenſu
atque auctoritate Epiſcopi, nullo modo liceat. Qui con-
F tra fecerint, Epiſcopi arbitrio puniantur; &, quod actum
eſt, irritum, ac nullum ſit.

Piorum locorũ bona adminiſtratorum arbitrio ne lo-
centur; ſed publicè locanda proponantur, facta omnibus
conducendi poteſtate.

Quos piis locis aliquid debere conſtiterit, iis eorum lo-
corum bona locari ne liceat.

Qui piorum locorum bona conducere voluerit, det i-
doneum fideiuſſorem, cum quo iure agi poſſit æquè, atq;
cum ipſo principali conductore. Aliter facta locatio, &
conductio irrita, ac nulla ſit.

Vt autem hæc, cæteraq; omnia, quæ Tridentina ſyno-

dus de Hoſpitalibus, & aliis piis locis ſtatuit, facilius Epiſcopi (A) præſtare poſſint; præcipimus parochis, vt diligenter ſingula, quæ in parochiis ſuis ſint Hoſpitalia, & pia loca, eaque præſertim, in quibus re ipſa Hoſpitalitas, cæteraue adminiſtratorum munera non exerceãtur; ad Epiſcopum quamprimùm deferant, cuius arbitrio parochi huius officij prætermiſſi pœnas dabunt.

Rogamus autem principes, & magiſtratus omnes, ne Epiſcopos ſuo officio fungentes, & contra contumaces iure agentes impediant; ſed ea, qua decet pietate, eos omni ope, & auxilio iuuent.

In petendis eleëmoſynis, Hoſpitalium, & aliorum locorum piorum nomine, hæc præcipuè ſeruari iubemus.

(B) Vt in illis Hoſpitalibus, & piis locis re ipſa, quæ debetur hoſpitalitas, & pia opera exerceantur: vt ea loca ſint in illa diœceſi, in qua eleëmoſyna petenda ſit; neque ea ad vtilitatem eiuſmodi locorum alienæ diœceſis conuertatur.

Vt, qui petet, ſit eiuſdem diœceſis.

Sit bonæ exiſtimationis.

Non fuerit ex numero quęſtorum, quos damnauit ſancta Tridentina ſynodus.

Illud officium gratis, vel conſtituta certa mercede, pręſtet; nec vllo modo particeps ſit eleëmoſynarum.

Ab Epiſcopo eiuſdem diœceſis ſcriptam licẽtiam quotannis renouandam, impetrârit.

Qui contra, quàm hoc decreto ſancitũ eſt, petierit, ab (C) Epiſcopo grauiter puniatur.

Cui etiam curæ erit, vt quæ eleëmoſynæ collectæ fuerint, verè in pium tantummodò eorum locorũ vſum, quorum nomine petitæ fuerint, conferantur.

In hoſpitalibus, piiſque diuerſoriis, vbi hoſpitalitas exercetur, mares cum fœminis, etiam ſpecie matrimonij, niſi id certiſſimè conſtet, verſari ne liceat; neve ea loca, quæ bonorum ſubſidio ſunt addicta, circulatoribus, aleatoribus, nebulonibus, & iſtiuſmodi nequiſſimis hominibus pateant.

Mendici, morbum ſimulantes moneantur, vt ſe in aliqua arte potius exercentes, inde ſibi honeſtum vitæ ſubſidium comparent, quàm ignauiæ ac deſidiæ dediti, oſtiatim, (D) in triuiis, & in templis miſerrimè mendicent.

Si id recuſauerint, curent Epiſcopi, vt eiiciantur, neque illis domorum hoſpitalium prætereà aditus pateat.

Summoperè verò hortamur principes & magiſtratus, reliquoſq; omnes Chriſti fideles, vt mendicos, verè ægrotos vnum in locum conducendos, ibique eleëmoſynis ſuſtentandos, ſtudioſiſſimè curent.

Pœnam excommunicationis eo ipſo ſubeundam proponimus notariis, ſcribiſq; omnibus, qui teſtamenta, codicillos, aliaſve tabulas de legatis ad pias cauſas, de rebus, quæ pro malè partis, vel furto ablatis, relictæ ſunt, quas ipſi rogati cõſcripſerint, aut ab aliis ſcripta apud ſe habeãt; niſi ad tres mẽſes Epiſcopo id ſignificauerint. (E) Iis verò, qui poſthac eius generis negotia ſcripſerint, niſi intra mẽſem, cuius initium fiat à morte teſtatoris, eidem Epiſcopo rem notam fecerint, eamque particulam de legatis, vel relictis rebus deſcriptam, & auctoritate publica munitam, debita mercede accepta, illi tradiderint. Quæ omnia ſic agantur, niſi iuſtum interceſſerit impedimentum, quo ſublato, ea, quæ ſupra ſcripta ſunt, notarij exequantur.

Decretum autem hoc noſtrum bis quotannis ab omnibus parochis populo ſibi commiſſo, recitari volumus.

Curent Epiſcopi, vt retento piæ eleëmoſynæ inſtituto, tollantur publicæ illæ commeſſationes, cæteraque huius generis, quæ à ſodalitatibus, quas confratrias, vel confraternitates vocant, (F) præſertim intra ambitum eccleſiarum die Pentecoſtes, & die cœnæ Domini, ac certis aliis ſolennibus feſtis diebus, pietatis ſpecie fieri ſolent, non ſine bonorum offenſione, propoſita pœna ſuo arbitratu.

Epiſcopi omnem curam & operam ſuam conferant ad erigenda & inſtituenda ex auctoritate ſummi Põtificis loca pia, quę Montes pietatis appellãtur, in ſingulis ciuitatibus, & inſignioribus oppidis; vnde mutuas pecunias pauperes poſſint accipere.

Eaque & quæ iam conſtituta ſunt, ſtudioſè & fideliter adminiſtranda curent.

Principes autem, & magiſtratus obſecramus, vt ea in re Epiſcoporum ſtudium, & diligentiam omni ope adiuuẽt. Nec in eis quidquam præter ſortem, niſi pro miniſtris, & aliis neceſſariis ſumptibus, idque ex ſummi Pontificis auctoritate, accipiatur.

De Monialibus.

VT in monaſteriis regularium mulierum, quæ in religionem Deo ſe dicarũt, & integra conſeruetur vetus diſciplina, & ſi fortaſſe vſquam deprauata eſt, reſtituatur; ad eamque ſeſe ipſæ conformantes, in rerum diuinarum contemplatione liberius conquieſcãt: nos has piè rectéq; viuendi formulas, partim Conciliis Tridentini decretis traditas, partim pro ratione horũ temporum ad prouinciæ noſtræ vtilitatem conſtitutas, ab omnibus in hac prouincia monialibus, etiam quæ Regularium curæ commiſſæ, vel alia quauis ratione Epiſcoporum iuriſdictioni ſubiectę non ſunt, ex facultate à ſummo Pontifice Pio IV. nobis data, ſeruari omninò iubemus.

De Monialium numero.

EX Tridentini Concilij iuſſo, vnicuique monaſterio eũ Superior monialium numerum conſtituat, qui pro modo, & facultate loci, & conſuetis eleëmoſynis ſuſtentari commodè poſſit, idq; intra annum facere ſtudeat; neque eum numerum, niſi facta monaſterio, annua, quæ ſatis ſit, fructuum acceſſione, augeri vllo modo liceat.

Monaſteria, in quibus duodecim non ſunt, quæ profeſſæ velo vtantur, quæq; eum numerum propriis fructibus, aut conſuetis eleëmoſynis alere non poſſunt, transferre, & cum aliis monaſteriis eiuſdem, aut alterius ordinis vnire ſtudeat Epiſcopus diligenter; vocatis ad id Superioribus regularibus, ſi modò res agatur eius monaſterij, cuius cura ad illos pertineat.

Si verò eiuſmodi vnio minimè expedire videatur, eum numerum monialium tempore interire, & ad nihilum redigi ſinat, adempta omninò illis monialibus facultate recipiendi nouitias.

Earum autem monialium monaſteria, & monaſteriorum fructus iam nunc aliis monaſteriis, aut locis, quibus ex legibus eius ordinis deberi videbuntur, attribuantur.

De præfectis, & aliis miniſtris monialium.

EPISCOPI ad duos menſes, poſteaquam hæ conſtitutiones in lucem editæ erunt, Abbatiſſas, & quaſcunq; præfectas, quæ ſuum præfecturæ officium perpetuum eſſe profitentur, edicto etiam, ſi ita iudicârint, moneant, propoſita priuationis pœna, quam ipſo facto ſubeant, vt illa iura, ſibi à ſede Apoſtolica conceſſa, ad alterum menſem ipſis, aut eorum vicariis, ac ſimul illarum Superioribus, ſi Regularium curæ commiſſę ſunt, exhibeant; vt an rectè ſe habeant, cognoſci, & de iis, ſi opus erit, ad ſummum Pontificem referri poſſit. Quod ſi eo præſcripto tempore non exhibuerint; eo dignitatis gradu illas priuatas Epiſcopus declaret; detque operam earum Superior, vt alię in earum locum ritè ſufficiantur.

Nulla monialis ambiat, aut vllo quouis modo, ſiue directè, ſiue indirectè per ſe, aut per aliam, honores, officiave aut cuiuſuis generis ſui monaſterij quærat, hac conſtituta pœna, vt & ipſa, & quæ ſibi in ea re fauerint, in Capitulo per tres ſextas ferias ad pedes ſingularum monialium terram deoſculantes, ſuam accuſent ambitionem, ipſaque prætereà, ſi id officium conſequuta erit, eo, cæteriſq; muneribus priuetur, Superioris arbitratu.

Singulæ, propria voluntate depoſita, & ad obtemperãdum paratæ, ibiq; Dei gloriam, & communem monaſterij vtilitatem tantummodo proponentes, ad honores, & officia eas eligent, quas, omni remoto humanitatis affectu, ſpiritus ſancti impulſu, ad id munus magis idoneas eſſe iudicauerint.

Præfecta, quocunq; nomine appelletur, ex Tridentini Cõcil. decreto ne minor quadraginta annis eligatur; quæ-

ve in

Digitized by Google

ve in vitæ honeſtate vixerit octo annis, poſtquam profeſſa eſt. Quòd, ſi in eodem monaſterio non eiuſmodi reperiatur, ex alio eiuſdem ordinis deligi poſſit. Sin autem Superiori, qui electioni præeſt, hoc etiam incommodum eſſe videatur, Epiſcopo, vel alio Superiore conſentiente, eligatur ex iis, quæ in eodem monaſterio triginta annis maiores natu ſint, quæve annis ſaltem quinq; poſt profeſſionem rectè vixerit. In reliquis conſtitutiones ſingulorum ordinum monaſteriorum ſeruentur.

Huiuſmodi præfecta, & eius vicaria, Diſcretæ etiã, quæ alio nomine matres conſilij vocantur, vbi eæ à Capitulo eligi conſueuerunt, tacitis ſuffragiis coram Superiore, aut eius miniſtro eligantur; qui extra monaſterium ad cancellos, ſiue clatros ſtet, ex decreto Tridentini Concilij.

Nequaquam autẽ ad hæc officia deligi poſſint, niſi præfecta duas ex tribus partibus calculorum tulerit, vel ſuffragiis, vel acceſſu. Vicaria verò, & Diſcretæ pluribus dimidia parte ſuffragiis creentur.

In quibus monaſteriis plures germanæ ſorores ſunt, ſi earum vna monaſterio præficitur, reliquæ ſorores, neque vicariæ, neque Diſcretæ, neque ianitrices fieri: neque ſcribæ, aut celerariæ officio fungi poſſint.

Minora verò officia, veluti ianuæ, rotæ, ſermonib⁹ præpoſitarum, earumve, quæ nouitias docent, ſacriſtiæ, infectarum, & quæ iis præſunt, quę manuum induſtria ſeſe exercent, illarũ prætereà, quæ ſcribæ, aut ratiocinatoris munere funguntur, & quæ ægrotis miniſtrant, ab eo, qui electioni præeſt, vnà cum confeſſore, præfecta, vicaria, & Diſcretis pro earum mentis cõſcientia, quibus opportunum videbitur, tribuantur. Quo decreto nihil derogatum ſit iis monaſteriis, in quibus ad huiuſmodi officia Capituli ſuffragiis moniales deligi ſolent.

Earum officia, quæ electæ fuerint, ſit duorum annorũ, aut, in quibus ea eſſet conſuetudo, ad ſummum trium. Illis cum perfunctę fuerint, tantundem ſaltem temporis vacent ab officiis; nec in eiſdem confirmari poſſint à monialibus; niſi grauis cauſa extiterit, iudicio Superioris probata; qui etiam eas ante tẽpus, officio præfinitum, inde mouere poſſit, ſi id malè adminiſtrant.

Quę delectę fuerint, quemadmodùm earum obedientia poſtulat, officia ſuſcipiant, & eorum munera ſine recuſatione humiliter exequantur; quæ aliter fecerint ſine iuſta cauſa, quæ Superiori probata ſit, iure ſuffragij priuentur, vt neque ipſe alias eligere, neque ab aliis eligi poſſint, arbitrio Superioris.

Præfecta monaſterij, tãquam communis omnium monialium mater, ipſarum, & corporis, & animæ ſaluti diligentiſſimè conſulat; eaſq́ue ſtudioſè admoneat, vt puro corde ſint, vitæq́ue integritatem ſeruent, & ad perfectionem virtutem omnium contendant; ſi quidem quæ religionem ſuſceperunt, niſi ad ſummum illum gradum pro viribus peruenire conentur, minùs ſanè efficiunt, quàm debent, pro vitæ, & ordinis inſtituto, quòd profitentur. Meminerit autem ſibi reddendam eſſe rationem iuſtiſſimo iudici erratorum, quæcumq; moniales eius negligentia, aut culpa admiſerint.

In primis verò curet, vt pax, & concordia ſororum conſeruetur, ſublatis, quantum ab ea fieri poterit, omnibus diſſidij ac diſcordiæ cauſis, vt, quemadmodùm debent, vnum corpus, & vnus ſpiritus in earum ſponſo Ieſu Chriſto, perfecto charitatis vinculo colligetur.

Studeat etiam, vt ſingulæ ſuo munere rectè fungantur; neque vlla alterius officium occupet, niſi auxilij cauſa; idq́ue ipſius iuſſu, &, vt omnia ordine perficiantur, in primiſque vt ſilentium horis ac locis præſcriptis ſeruetur. Si verò alicuius importunitas, aut re, aut verbo, ſororum pace perturbata, charitatem violârit; acerrimè ab ipſa præfecta, &, ſi opus erit, à Superiore etiam monialium puniatur, & eius animi elatio edometur.

Huic autem præfectæ, eiuſve vicariæ, quæ, illa abſente, eius vim, & locum obtinet, moniales omnes omninò obedientiam, & obſeruantiam præſtent, quemadmodùm earum votum poſtulat.

Quæ verò eius iuſſa neglexerit, neque pęnitentiam ſibi impoſitam adhibere voluerit, aut ſuperbè, & iniurioſè re-

A ſponderit, non habita eius dignitatis ratione, aut cõtumaciter defendẽdo, vel excuſando, eam impedierit, quominùs illas reprehendat, aut caſtiget, quæ aliquid commiſerint; vt ſuæ contumaciæ, & inſolentiæ graues pœnas pendat, apud Superiorem accuſetur ab iis, quas Diſcretas appellamus; quæ niſi id fecerint, flagella, diſciplinæ nomine, ſibi ſemel adhibere, & humi cibum capere cogantur.

Singulis etiam hebdomadis præfecta monialium conuentum, ſiue Capitulum habeat, corrigendi cauſa moniales pro erratis, quæ ipſæ publicè, vel in ſuorum officiorum munere admiſerit, quorum veniam ipſæ ſponte, atq; humiliter coram omnibus petant, eiſque pœnitentiam imponendi, aliaq́ue adhibendi, quæ earum inſtitutis tradita
B ſunt ad pias in humilitate, & ſui contemptione continendas, atque ad virtutes omnes ſtudioſè ſectandas.

Caueant autem moniales, ne pœnitentiam, ſibi à præfecta impoſitam, pertinaciter recuſent; neve ſuperioris tẽporis delicta ſibi inuicem iniquo animo obiiciant. Quæ hoc commiſerit, ei hæc ſit pœna, vt ſtatim ad ſingularum monialium pedes terram exoſculetur; ſibiq́ue flagella nomine diſciplinæ adhibeat.

In negotiis paulo grauioribus præfectæ nihil decernãt, niſi ſcientibus & conſentientibus maiori ex parte Diſcretis, ſeu Matribus conſilij.

In iis verò, quæ maioris ſunt deliberationis præfectæ v-
C niuerſum monialium Capitulum conuocent; idq́ue ipſis ratum ſit, quod maiori monialium parti placuerit.

In omnibus autem tacitis ſuffragiis caueant moniales, ne ſuffragij pilas, vel calculos inter ſe tradant in manus. Iis, quæ id commiſerint, ea pœna ſit, vt priuatæ Capitulo neque eligere, neque eligi ſuffragio poſſint, arbitrio Superioris.

Ad ſuffragia autem de quacumque re ferenda non admittantur, niſi quæ triennium poſt emiſſam profeſſionem in monaſterio fuerint commoratæ.

Diſcretæ probitate, & prudentia cæteris monialibus antecellant.

Neq; ſint pauciores quatuor, vbi moniales plures non
D ſint quadraginta, quòd ſi plures ſint, ſaltem ſex creentur.

Moniales reliquarum ſermonibus audiendis eiuſmodi pręponantur, quę ętate matura, & ſpectata probitate ſint. Hæ diligenter, fideliterq; ſuo officio fungantur: & ita loquentibus reliquis adſiſtant, vt, quidquid tum intus, tum foris dictum, factumve fuerit, ipſæ audiant; ac ſtudioſè animaduertant. Nec enim quidquam aut ita ſecreto proferri, vt eas lateat; aut, quod indignum ſit Dei ancillis, dici, aut fieri patietur: in quo ſi quidquam ſecus commiſſum fuerit earum culpa, vel negligentia, grauiſſima pœna ſui Superioris arbitrio puniantur.

Nouitiarum curam ſola magiſtra electa, loco à cæteris monialibus ſeparato, habeat: alia præterea nulla.

E Hæc nouitias in timore, & cultu Dei, & in obſeruatione religionis erudiat: conctuſq́ue & vitę exemplo, nullam habeat anſam reprehenſionis, aſſiduiſq; admonitionibus ita eas inſtituere in ſpiritualis, & ſanctæ vitæ ratione; vt progredientes, Deo adiutore, perfectę eius ancillę poſſint euadere.

Quæ autem ſibi id temerè aſſumpſerit, vt aliquam ex nouitiis erudiat, ius ei ſuffragij adimatur; vt neque eligere, neque eligi poſſit, quandiu Superiori placuerit.

Ianuæ ſeptorum monaſterij die clauſæ ſint vna ſaltem claue; quæ ab antiquiore ianitrice cuſtodiatur, vt, cũ opus fuerit, aperiri poſſint. Nequaquam autem aperiantur, niſi
F duabus ianitricibus præſentibus. At noctu duabus clauibus diuerſis claudantur, quarum altera aſſeruetur à pręfecta, altera verò ab eadem ianitrice antiquiore.

Cùm autem ianuæ aliqua neceſſaria cauſſa aperiuntur, moniales non audeant eò accedere, vt externum quidquam adſpiciant, vel cum vllo omninò, aut mare, aut fœmina colloquantur. Quæ id auſa fuerit, includatur in cellam, vbi tamdiu ſit, quamdiu Superiori videbitur, qua pęna etiam plectatur ea, quæ ianuæ præpoſita eſt, ſi aut id permiſerit, aut eiuſmodi petulantiam ſtatim ad Superiorem non detulerit.

Quo tempore mutantur officia; vna, aut duæ moniales

maturæ, ac prudentes præficiantur monialium laboribus.

Hæ ad rotam recipiant, quæ elaboranda ſunt; iiſque diſtribuant, quæ ad id opus faciendum ſunt idoneæ: quibus perfectis, ea ex eadem rota reſtituant iis, quorum ſunt, accepta mercede, ſemper ea præſente, quæ rotæ eſt præpoſita.

Nulla præterea quidquam, quod elaborandum ſit, ne cognatorum quidem, aut affinium, accipiat, quæ contra fecerit, ſingulis vicibus ſibi flagella diſciplinę nomine adhibeat eo loco, quo moniales operibus elaborandis exerceantur.

Si quæ vel morbo, vel iuſta alia cauſa non impedita, pigritia, vel deſidia, aut pertinacia quadam ab huiuſmodi laboribus abſtinuerit; obſonio priuetur totum id tempus, quo labori non incubuerit.

In loco item, vbi moniales in laboribus exercentur, lectio quotidie adhibeatur; qua abſoluta, inter ſe conferāt, quæ audierint, certatimque eiectis vitiis, ad virtutes conſequendas ſe ipſas cohortentur.

Curet laborum magiſtra, ne ſermones, aut cantus profani, aut à monialium conditione, & inſtituto abhorrentes, inferantur.

Præfectæ, etiam ſi earum officium ſit perpetuum, ſcribæ, ac reliquæ, quæ monaſterij bona quocumque modo adminiſtrant, fideliter, & accuratè eorum rationem præſcriptam habeant.

Singuliſque tribus menſibus ad Capitulum ſummatim referant rationes accepti, & expenſi; vt omnes, quomodo ſe res monaſterij habeāt, intelligere poſſint. Verùm quotannis rationem rerum omnium, quas adminiſtrārint, ſeparatim ſuperiori reddant, aut eius vicario, ac, ſi fuerint, monaſterij curatoribus deputatis. Quæ autē aut ſibi vindicārint aut perperam perdiderint monaſterij bona, Superioris arbitratu acerrimè puniantur.

Vt autem nulla fraudis occaſio relinquatur; in ſingulis monaſteriis ſingulæ capſæ conſtituantur ad hunc vſum, vt in illis communis pecunia collocetur: quæ duabus clauibus, iis inter ſe diuerſis, clauſæ ſint; quarum altera à præfecta monaſterij, altera à maiori Diſcreta aſſeruetur. Nec verò capſa aperiri, aut in ea poni pecunia, aut inde auferri poſſit; niſi & præfecta, & maior Diſcreta, & ſcriba monialis, quæ eius rationem ineat, interfuerint.

Duabus item clauibus, iiſq; diuerſis, horrei, & eius loci, vbi farina aſſeruetur, oſtia concludantur: quæ ſingulæ à ſingulis matribus, ei officio præpoſitis, cuſtodiantur. Ea autem ſemper adſit, cùm triticum, vel farina importatur, vel exportatur.

Præfecta, & moniales bona monaſterij alienare, permutare, locare, aut cōtrahere nullo modo poſſit: niſi ſciēte, conſentiente, ac pręſente rerum Superiore, aut eius Vicario: ſeruatis item cæteris, quæ iure ſeruari debent. Aliter contractus irritus, ac nullus ſit.

Neque item ædificare, niſi conſentientibus Superiore, ac ciuibus monaſterij curatoribus. Qui operam dabūt, vt id quàm minimo ſumptu, commodè ac decenter fiat.

Quæ propoſitæ ſunt curæ ægrotantium, pias, & miſericordes ſe illis præbeant, quāta maxima poſſunt & patientia, & diligentia: ac tales ſe illis præſtēt, quales cæteras vellent, ſi ipſæ ægrotarent.

Ægrotis cibus, & medicamenta opportuna à præfecta, & ab electis ad id miniſtris ita adhibeantur, vt monaſterij facultates tulerint.

Præfecta autem charitatis cauſa eas quotidie viſitet, vt, & ſolatio ſit; & melius ab eis cognoſcat, ac curet, quæ ipſis ſint neceſſaria.

Si verò aliqua moritur, cōfeſſor cum comite, quem Superior approbārit, ingrediatur ſepta monaſterij tunc, cùm eius corpus ad ſepulturam dandum fuerit: pieque ac celeriter, quo eo tempore perſoluendum ſit, officio fungatur.

De puellis ad religionem admittendis.

CVM primùm puellæ ad ſuſcipiendum ſacrum habitum offeruntur, monialiū præfecta parentes, vel eos, quorum curæ commiſſæ ſunt, admoneat excommunica-

A tionis, quæ propoſita eſt à ſacro Tridentino Concilio iis, qui ſuas puellas, vel alienas inuitas eum cogunt ſuſcipere, aut profiteri religionem. Idem ab earum Superiore fiat, cùm eius conſenſus requiretur.

In iis monaſteriis, in quibus moniales pauciores ſint quinquaginta, duæ tantùm germanæ ſorores, aut tres, quę ſint vnius generis, ac familiæ, recipi poſſint.

Vbi verò plures ſunt quinquaginta monialibus, ibi tres tantummodò ſorores, aut quatuor eiuſdem familiæ recipi liceat: ſi ita monialium Capitulo videatur.

Præfecta, & moniales de puella, earum ſuffragiis ad ſuſcipiendam religionem admittenda, quidquam polliceri, aut Capitulum cogere non audeant; priuſquam libero lo-
B co ab Epiſcopo, aut ab eo, cui ipſe id munus delegārit, puella ſecreto examinata, ac probata, facultatē ſuſcipiendi in eo monaſterio religionem ſcripto conſequuta fuerit, conſentiente etiam illius monaſterij Superiore.

Ab iis autem omnibus prius diligenter inquiratur de moribus, vita, ætate, quæ maior ſit duodecim annis, ac de libera & pia voluntate puellæ.

Quæ anno ſaltem antequam examinetur, & monialiū Capitulo admittenda proponatur; propoſitum religionis ſuſcipiēdæ in eo monaſterio, & Epiſcopo, & monialibus, earumque Superiori patefecerit, vt interim huiuſmodi inquiſitio maturè fieri poſſit.

C Quo etiam tempore ipſo confeſſori illius monaſterij, aut cui Epiſcopus eiuſmodi munus puellas has audiendi commiſerit, ſemel ſingulis menſibus peccata ſua confiteatur, ſacroſanctamq; ſumat Euchariſtiam, ac perſæpè moniales in locis collocutionum alloquatur, vt ab eis tū exploràri accuratiùs, tum admoneri melius poſſit de omnibus, quæcumque illi agenda, & ferenda erunt religionis cauſa intra ſepta monaſteriorum, ne vllo vnquam tempore conqueri, & inſcitiam excuſare poſſit.

De puella admittenda ad ſuſcipiendam religionem, ac mox etiam nouitia ad profeſſionem, ferātur tacita ſuffragia, vt ſingulæ moniales, nullo affectu impeditæ, liberè ſuæ conſcientiæ poſſint ſatisfacere.

D Nec verò huiuſmodi puella ad religionem, neve nouitia ad profeſſionem recipiatur: niſi duas ex tribus partibus ſuffragiorum tulerit.

Puellæ ad religionem admiſſio aliter facta, quàm præſcriptum ſit, irrita ſit, & nulla.

Præfecta verò, cuius culpa, vel negligentia id factū fuerit, ab officij adminiſtratione ſubmota, velo etiam ad ſex menſes eo ipſo priuata eſſe intelligatur.

Præfecta autem ſtatim de ſuffragiorum exitu Superiorem admoneat: vt in librum, ad huiuſmodi vſum inſtitutum, eius nomen, quæ recepta ſit, ab eo referatur.

Cùm primum ſuffragiis Capituli aliqua recepta eſt, ſtatim omnes veſtium delitias, & inanem ornatum deponat:
E & nigro, vel fuſco veſtitu, aut albo, at non ſerico induatur ea modeſtia, & ſubmiſſione: vt omnes intelligant, eā mūdo renūciaſſe: vt Deo religioſè inſeruiat, quo veſtitu ſemper vtatur, donec in monaſterium introeat, & interea à choreis, & ſpectaculis inanibus abſtineat.

Quæ verò eo modo, quo diximus, recepta fuerit, monialium veſtibus in monaſterio indui non poſſit: niſi ſex menſibus, poſtquam recepta fuerit, idque conceſſu Epiſcopi, & monialium Superioris; quibus liberū ſit, vel producere, vel contrahere illud ſemeſtre tempus, quemadmodùm eis expedire videbitur.

Tumultus autem euitandi cauſſa, deducatur mane ad
F monaſterium ab intimis propinquis mulieribus, nulla pompa, nulloque inuitatu aliorum, & ſola introducatur in eccleſiam interiorem monaſterij. Miſſaque audita, & ſumpta communione, cæteriſque ſolennibus cæremoniis adhibitis, corā reliquis monialibus, à Superiore, aut monaſterij confeſſore veſtiatur, qui illam adeò grauem, ſacramq; actionē aliquo ipſo ſermone proſequatur. Quod etiam in profeſſione ſeruetur.

Superior, ſiue confeſſor hanc cautionem adhibeat, ne puellæ nouitiæ nomen gentilium fœminarum imponat, ſed ſanctarum, quæ ab Eccleſia celebrantur.

Quę puella poſtquam monialium veſtem ſuſcepit, am-

pliùs

Digitized by Google

plius è monaſterij ſeptis exire non poſſit: niſi fortaſſe nondum profeſſam pœniteret in monaſterium introiſſe. Si verò ſemel exierit, nulla illi in poſterum facultas redeundi concedatur.

Nouitiæ cauſa ante profeſſionem ex decreto Tridentini Concilij nihil monaſterio detur, præter id quod neceſſarium ſit ad victum, & veſtitum eius temporis, quo fuerit in nouitiatu, quod totũ repræſentari volumus, antequam puella in monaſterium ingrediatur.

De nouitiis ad profeſſionem recipiendis,

QVONIAM ex Tridentini Concilij decreto profeſſio ante decimumſextum annum expletum, & ante annum probationis poſt ſuſceptum habitum facta, nulla eſt, nullamque parit obligationem; curent Epiſcopi, ne nouitia vlla ante illam ætatem, & tempus ad profeſſionem admittatur.

Præfecta autem monaſterio triginta ante diebus Epiſcopo ſignificet, quo tempore nouitia profeſſura ſit; vt vel ipſe, vel, ſi is abeſt, impediturve alius, cui ille id negotij dederit, nouitiæ voluntatem cognoſcat: perſpiciatque an eiuſmodi conditionibus ſit, quas monaſterij illius, & ordinis regula poſtulat: an item monaſterium idoneum. Ei denique demonſtret, quàm grauis ea res ſit, quamve multas res tria illa religionis vota requirant: vt ea, antequam ad profeſſionem recipiatur, vinculi vim intelligat, quo ſe obſtringi vult.

Si præfecta id facere neglexerit, eiuſdem Tridentini cõcilij decreto ab eius officio tamdiu amoueatur, quò ad Epiſcopo videbitur.

Nouitia ne examinetur intra ſepta monaſterij, ſed extra in publica eius monaſterij Eccleſia, vt liberè & fidenter ſuam voluntatem exponere poſſit.

Quod verò profeſſione facta, eleemoſynæ gratia ad profeſſam ſuſtentandam monaſterio datur, id quo tempore puella religionis habitum ſuſcipiet, apud virum, monialibus, & earum Superiori probatum, deponatur: vt nullo impedimento tum monialibus præſto eſſe poſſit.

Nulla autem renuntiatio bonis à nouitia fiat; niſi, quẽadmodum à Concilio Tridentino iuſſum eſt, facultate ab Epiſcopo, vel eius vicario permiſſa, ad duos proximos menſes ante profeſſionem fiat.

Et quoniam, quæ moniales, profeſſione facta, velum ſuſceperunt, quotidie ſuæ religionis diuinum officium dicere debent, nulla ad profeſſionem admittatur, quæ cõgruè legere, & officium diſcere neſciat. Id autem experiri debebit is, cuius officium eſt eas examinandi: qui, ſe præſente, eam legere iubebit.

Profeſſionis autem, & diei, & anni, quo facta eſt, in libro ad eum vſum confecto, memoria conſeruetur, manu eius monialis, quæ ſcribæ officio fungitur: adhibita ſubſcriptione eius, quæ profeſſa ſit, ſi modò ſcribere ſciuerit; & Superioris, qui eam admiſerit.

Quo die puella profitetur, vel monialem habitum induit, in foreſteriis, ædibusq; monialium, ab eius propinquis, & amicis conuiuia ne fiant, neve bellaria dentur.

De diuinis officiis, precationibus, & lectione Monialium.

CVM ad ſanctimoniales valdè pertineat laudare aſſiduè Deum creatorem, conſeruatorem, & redemptorem mundi, eidem gratias agere & ſupplicare, vt ſuam miſericordiam omnibus hominibus ad ſalutem impertiat; idcircò moniales omnes die noctuq; chorum frequentent: ſacriſque officiis diſtinctè, attenteque ab ipſis, & voce, & pio animi affectu celebrandis, interſint: illis ſolùm exceptis, quarum præfecta iuſti impedimenti excuſationem acceperit.

Adſint autem ſingulæ initio diuinorum officiorum, cõgruenti ſui ordinis veſtitu indutæ, in ſuis ac propriis locis, & vſque ad finem perſiſtant: non priùs inde diſcedentes, quàm præfecta, aut vice eius alia, diſceſſus ſignificationem fecerit; niſi neceſſitate aliud poſtulante, id eadem permiſerit.

Soni, cantus, qui honeſti, & ſpirituales non ſint, colloquia etiam, riſus, quidquid præterea indignum eſt domo Dei, & eius diuina maieſtate, cum qua colloquimur in oratione, omninò amoueantur.

Quæcumque autem contra hæc, quæ iuſſa ſunt, aliquid fecerit, præfectæ arbitrio pro modo culpæ acriter puniatur.

Et, quia mentis oratio tantò præſtantior ea, quæ ſolùm ore exprimitur, quantò anima eſt excellentior corpore; piis incredibile ſolatium affert, & fructum; eoſque quotidie nouis cumulat muneribus, in Deum quodam modo conuertens: ideò moniales, & Velatæ, & Conuerſæ præter horas Canonicas, aliaſque orationes, quas ex officio habere debent, quotidie in chorum vniuerſæ conuenientes, niſi neceſſariò impediantur, ſaltem per horam, mentalem orationem adhibeant: ſemihora videlicet poſt matutinũ, itemq; poſt nonam, aut completorium, ſublatis ad Deum mentibus piis, & ſalutaribus rebus contemplandis. præſertim verò vitam, doctrinamq; Domini noſtri Ieſu Chriſti, atque eius ſancta myſteria ſtudia meditabuntur, paſſionem videlicet, mortem, reſurrectionem, aſcenſum in cœlum, extremum aduentum ad iudicium beatorum gloriam; & damnatorum ſupplicia; aliaque eiuſmodi, quæ ad Dei gloriam, & propriam proximorumque ſalutem pertineant.

Quoniam verò à Tridentina ſancta ſynodo prohibetur, ne in choro vel monaſterij ſeptis, ſed in Eccleſia publica ſanctiſſimum Chriſti corpus conſeruetur; efficiant Superiores, vt eiuſmodi decreto vbique obtemperetur.

Diebus feſtis vt otium, à quo mala omnia oriuntur, euitetur; moniales tempus, quod ſibi à diuinis officiis, & conſuetis orationibus ſuperfuerit, in ſacra aliqua lectione cõſumant, quæ ad Dei & ſui ipſius cognationem eas ducat, viamq; monſtret perfectionis, & æternæ vitæ, idq; vel ſeparatim, vel coniunctim faciant; cùm huiuſmodi lectio ſuauis, & fructuoſa ſit animarũ oblectatio; vitia coërceat; ad virtutes inflammet. contra autem inanium librorum lectio mentes corrumpat.

Quod ne accidat, Superior, aut confeſſor omnes monaſterij libros perſpiciat, & recognoſcat; ſingulas moniales in virtute obedientiæ ſuos proferre cogens.

De communi vitæ vſu, ac de proprietate tollenda.

IN omnibus monaſteriis, quod ad cibum, potum, ſomnum, cæteraſq; res attinet, omnes communiter viuant; vt à ſacro Tridentino Concilio decretum eſt. neque quidquam inter eas differat, aut alia alij præferatur, aut poſt habeatur, quemadmodum votum paupertatis poſtulat: vt tuum & meum, atq; omnis priuata rerum poſſeſſio, & re, verbo omninò tollatur, omnis etiam ſuperuacaneus, & inanis rerum vſus.

Neque vlla ſit, quæ quidquam poſſideat, aut adhibeat, vt proprium, etiam ſi ad neceſſitatem conceſſum ſit.

Omnes itaque monaſterij prouentus, cuiuſcunq; generis ſint, eleemoſynæ etiam, & quæſtus ex laboribus, ſintelli præterea, legata & bona mobilia, & immobilia, quæ teſtamento relicta, & quæ donationis, vel alia quauis cauſa obtinuerint, à ſingulis monialibus ad communem monaſterij vtilitatem conferantur. Præfecta verò pro ſua prudentia, & humanitate ex illis ipſis eius neceſſitati potiſſimùm conſulat, ad quam pertinuerent, niſi obſtaret paupertatis votum.

Vtque omnis proprietatis occaſio tollatur de monaſteriis cõfeſſores, ac præfectæ, voti paupertatis accuratiùs ſeruandi gratia, monialibus ſuadere ſtudebunt; vt curent omnes veſtes lineas, laneas, vel pelliceas, aut cuiuſuis generis in communi loco aſſeruandas: duaſq; ex monialibus, quo tempore mutantur officia iis excutiendis, purgandis, & ſarciendis præficiendas: quæ etiam ſororibus in ſingulas hebdomadas pro tempore, &, vt vſus feret, eas diſtribuant, nullaque veſtes apud ſe habeat, præter eas, quæ ad quotidianum vſum ſunt neceſſariæ.

Ægrotarum verò veſtes, contagionis nomine ſuſpectæ, ſeparatim cuſtodiantur, aut apud illas ipſas relinquantur.

Dona, quę ſingulis mittantur, ad præfectam adferātur: nec vlla poſſit illa accipere, aut ad vſum adhibere, niſi ſciēte & conſentiente præfecta. Quæ in id omninò incumbere debet, vt ex monaſterio vitium proprietatis, tanquam multorum malorum cauſam euellat. Neq; cuiq; permittat vt pecuniam apud ſe habeat.

Ter autem in ſingulos annos, Præfecta vna cum diſcretis, cellas & ſupellectilem ſingularum monialium diligenter inquirat; & ſcrutetur, ne vlla quidquam habeat proprij aut plus quàm quantum ei ad ſuum vſum conceſſum fuerit.

Quod, ſi quæ proprij aliquid tenere deprehenſa, aut conuicta fuerit; ea biennio actiua, & paſſiua voce priuata, ſit ex Tridentini Concilij decreto; atq; etiam iuxta ſuæ regulæ, & ordinis conſtitutiones puniatur. multoq; magis, quæ ex communi, aut ex eo, quod alicuius vſui tributum ſit, furtim ſibi aliquid vindicauerit.

Si præterea ſpeculum, catellus, vnguenta, aut ſuffimenta, & huiuſmodi inanium rerum quidquam apud aliquam repertum fuerit; Superior ſtatim id è monaſterio auferendum, & eam apud quam inuentum fuerit, acriter puniendam curabit.

Monialis ſiue velata, ſiue conuerſa ſit, eleemoſynam dare, largiri, aut vendere eſculentas res, veſtes, aut bona cuiuſuis generis ſint; etiam ſi ad vſum ei attributa ſint, aut etiam legare omninò non poſſit. Quæ ſecùs fecerit, velum ei per menſem adimatur; ac ter ſe verberibus ad diſciplinam affligere cogatur.

In quo tamen integrum ſit præfectæ concedere facultatem; cui cōcedi debere iudicarit, aliquid deuotionis, ac religionis cauſa, vel aliud exiguum elargiendi propinquis, ac benè merentibus.

Ad ſonitum minoris campanæ omnes conueniant ad benedictionem menſæ, quam præfecta, vel vicaria, vel, ipſis abſentibus, antiquior Diſcreta faciat.

Deinde loco, & ordine diſcumbentes non prius diſcedant, quàm Deo gratiæ actæ fuerint. quę non obedierit, vno die obſonio priuetur: ac poſtremo loco in menſa ſedere cogatur.

Mane, & veſperi ad primam, ad ſecundam menſam aliquis ſpiritualis liber, qui ad religionem incendat, quotidie legatur, omnibus diſcumbentibus, cum ſilentio & attentione audientibus: vt vna cum corpore mens etiam recreetur.

Vniuerſæ moniales, ſi fieri poſſit, vno loco dormiant, à præfecta, aut à vicaria optime concluſo; cuius claues ab ipſa præfecta aſſeruentur.

Singulæ autem in ſingulis lectis omninò dormiant, & in ſingulis etiam cellis, ſi tanta ibi ſit copia cellarum, vt omnes capere poſſint. Cellæ verò diù, noctuque apertæ ſint, vt præfecta in ſingulas horas inſpicere eas poſſit. Dato autem ſigno eundi cubitum, locoque vbi dormitur, clauſo, præfecta, aut eius vicaria, aut aliqua ex Diſcretis, omnes cellas viſitet; vt, an omnes ſuis dormiant locis, animaduertat.

De clauſura, & quæ ad eam tuendam aliqua ratione pertinent.

MONIALIBVS nulla quidem nimia diligentia videri debet ad eius theſauri cuſtodiam cuius cauſa propinquis, re familiari, ac terrenis omnibus rebus, curiſque renunciantes, in ſepta monaſterij ſe incluſerunt.

Vt igitur ſanctum earum propoſitum, ea ex parte, quæ diaboli inſidiis maximè patet, communiatur, curent Epiſcopi, vt ad omnes feneſtellas, vbi colloquendum ſit, duo ferrei clatri, ſeu cancelli conſtituantur; qui ſaltem palmo diſtent, alter ab altero.

Inter virgas ferreas, quibus ſinguli cancelli compacti ſunt, non plus omninò quàm vncia interſit.

Sin autem virgæ ita ſolidę, vt neq; facilè frangi, neque flecti poſſint.

Intimo verò cancello, quo moniales ad colloquendum accedunt, ferrea lamina appingatur, quę moueri nequeat: ſitq; exiguis foraminibus, ad audiendi tantùm commoditatem perforata, cui lineus pannus nigri coloris, ligneis tabellis affixus, inſtar feneſtræ, quæ aperiri poſſit, cùm erit colloquendum, apponatur.

A In ea lamina fieri poſſit quadrata feneſtellula nouē tantummodò vnciarum; cuius clauis à præfecta cuſtodiatur: neque eam feneſtellulam aperire liceat, niſi quo tempore colloquendum ſit cum Epiſcopo, vel ordinis Superiorib⁹ aut cum parentibus, & fratribus monialium, & aliis arcta propinquitate genere coniunctis: aut cùm inſtrumentum aliquod confici, vel ſacrum ſermonem audiri oporteat.

Quod verò ad huius feneſtellulæ conceſſionem attinet excepta ſint monaſteria, quorum moniales vel lege, vel

B conſuetudine ab externis hominibus conſpici nunquam ſolent.

Oſtia locorum, quæ collocutioni ſolùm, & intus, & foris ſunt attributa, ſemper clauſa ſint; quorum claues ſint apud antiquiſſimam earum monialium, quæ audiendis ſermonibus ſint præpoſitæ, nec, niſi cùm opus ſit lōgiori collocutione, aperiantur. Cæterùm ianitrix ex clatrata ianuæ feneſtellula, ianua tamen clauſa, rotarię ex rota reſpondebunt pulſantibus.

Loca autem intus, & foris collocutionem attributa, cùm ibi ſint, qui loquantur, ſemper pateant, vt quinam ſint, videri poſſint.

Oſtia, per quę à ſeptis monaſterij in exteriorem eccleſiā

C patet aditus, ad menſem muro obſtruantur. Si quid in hoc præfectę culpa, vel negligentia commiſſum fuerit, ea, & officio, & velo Superioris arbitrio.

Omnes feneſtrę & cancelli, & quicunq; locus, per quē moniales externam eccleſiam introſpicere poſſint, ædificentur, præter feneſtram, in qua collocata eſt rota; & feneſtellulam ad ſolum ſacroſanctæ Euchariſtiæ ſumendæ vſum conſtitutam, ac illam feneſtram per quam corpus, & ſanguinem Domini noſtri Ieſu Chriſti, à ſacerdote celebrante elatum aſpicere poſſint.

Ea feneſtra perpetuo lineo panno contecta ſit, qui tantummodò, cùm ſuſtollitur ſacroſancta Euchariſtia, amoueatur. Feneſtræ autem ratio ſit eiuſmodi, vt ſacerdos ex

D Altari moniales intueri nequeat.

Curent Epiſcopi, & alij ſuperiores, ne è vicinorū ędib⁹, quicunq; illi ſint, monaſteria inſpiciantur; maximè verò ſi fratrum cuiuſuis ordinis aut presbyterorum ædes illis immineant: quo caſu parietes altius tolli, & nouas ædificari iubeant eorum ſumptibus quorum Epiſcopi, & ij qui monaſteriorum curatores ſint, intereſſe iudicauerint, quacunque appellatione remota.

Quamobrem etiam ſæcularium Principum auxilium implorent, vt monialibus ab externorum hominum aſpectu, & auditu liberis ſecurè per monaſterium ambulare liceat.

Regulares viri in poſterum, ne in ea loca migrent; neve

E areas, monaſteriis monialium proximas, ędificandi cauſa emant: vnde monialium aſpectus fieri poſſit. Moniales in monaſteriorum ædificatione vicinia regularium virorum ędibus, aut iis locis, vnde ipſę ab illis inſpici poſſint, in poſterum prohibemus.

Ædes proximę monaſteriis ſanctimonialium, famoſis mulieribus ne locentur.

Neue ibidem ſpectacula, cantus, ſaltus, ludi, & huiuſmodi prophanę res, & inanes exerceantur: quæ eas à ſacro officio auocare, aut ipſis offenſionis cauſam præbere poſſint.

Quemadmodum à ſacro Tridentino Concilio ſanci-

F tum eſt, moniali profeſſæ null ratione è monaſterij ſeptis egredi liceat; niſi ex cauſa legitima quæ ab Epiſcopo probata ſit.

Huiuſmodi verò licentia egrediendi nullo pacto pmittatur, niſi id grauiſſima res & ſumma neceſſitas poſtularit; neq; iis monialibus, quibus, niſi ex ſummi Pontificis conceſſu egredi fas eſt. Apoſtatę, fugitiuę, & delicti cauſa eiectę è monaſteriis, quę cum ſacro veſtitu, aut ſine eo vagantur, nō ſine ſcandalo religionis, ab Epiſcopis cęteriſq; earū Superioribus, petito etiam ſęcularium principum auxilio ad ſua monaſteria redire cogantur: vt ibi dignas pœnas pēdant ſuorum ſcelerum. Quòd ſi Superioribus in monaſte-

ria re-

A ria reſtitui debere minimè videantur, in earum mulierum numerum, quas Conuertitas vocant, cum bonis, quæ attulerunt ad monaſterium, adſcribantur. Ea autem bona illis mortuis, priori monaſterio reſtituantur.

Si quę monialis in monaſterij ſepta marem aut fœminā cuiuſuis ętatis, conditioniſue etiam matrē, aut ſorores ſint introduxerit, tribus menſibus in carcerem cōcludatur; eique ſingulis ſextis feriis ieiunanti nihil præter panem & aquam ad cibum & potum adhibeatur, atq; ad annum velum adimatur. Eandem pœnam ſubeant, quæ rotæ, & ianuę prępoſitæ fuerint; pręfectæ etiam, & quæuis alię, quarum conſenſu id commiſſum ſit.

B Quicunque verò clericus, ſiue ſæcularis, ſiue regularis, cuiuſcunque ordinis, aut laicus cuiuſcunque ſtatus, dignitatis, gradus, conditionis ipſarum monialium ſepta interdiu, vel noctu introire auſus fuerit, præter excommunicationis pœnam, quam ex Concilij Tridentini decreto ipſo iure ſubit; aliis etiam grauiſſimis pœnis, habita, perſonæ criminiſque ratione, puniatur. Et ſi Eccleſiaſticus ſit, aut beneficia obtineat, ſuorum etiam ordinum munere ex ordinarij voluntate prohibeatur; ſuiſque omnibus beneficiis priuetur. Qua decreto excipimus eos, quibus ob neceſſariam monaſterio eorum operam, & induſtriam Superior ſepta ingrediendi facultatem, quotannis renouandam, ſcripto permiſerit. Is autem meminerit ſibi à Tridentino Concilio ius ademptum eſſe eiuſmodi facultates cō-

C cedendi, niſi in caſibus neceſſariis; ideoque caueat, ne quę intus officia moniales obire poſſunt, ad ea præſtanda externi in ſepta monaſterij introducantur. Atq; vt in hac neceſſitate dignoſcenda vna eademque ratio vbique ſeruetur, & ille facilè concedendi vſus coërceatur; Epiſcopus adhibitis in conſilium omnibus monaſteriorum Superioribus, etiam regularibus, ſtatuat, ac præſcribat, quæ opera in monaſteriis neceſſarium externorum ingreſſum requirant. Quam verò rationem in hac re præſcripſerit, ea ab omnibus, etiam Regularibus, inuiolatè ſeruetur.

D Intra ſepta monaſterij matres & fęminę cuiuſuis generis, etiamſi ipſis monialibus inſeruiant, vel ſint ætate cōfecti, nulla de cauſa pernoctare poſſint, propoſita pęna excommunicationis latæ ſententiæ, quam, & is, qui pernoctarit, & præfecta, quæ id permiſerint, ſubeat. quibus addantur aliæ pœnæ Superioris arbitratu. Neve intus in eiſdem ſeptis boues, equos, & iumenta cuiuſuis generis alant.

Si contra fiet, præfecta tres menſes ab officij ſui munere amoueatur.

Moniales cum nemine externo omninò colloquantur; niſi is licentiam ſcriptam, & obſignatam à Superiore monaſterij, aut ab eo, quem is ſuo nomine ſubſtituerit, atque in cancellaria Epiſcopali gratis deſcriptam attulerit. Quæ contra id fecerit, priuetur trium menſium facultate loquē-

E di cum externis omnibus cuiuſuis ſexus, etiam propinquis cogaturque ſingulis ſextis feriis eius temporis, diſciplinæ nomine, flagella ſibi publicè adhibere, & orare eo Pſalmo Miſerere mei Deus.

Licentiæ autem, ſcripto permiſſæ, accipiātur ab iis, quæ rotę ſint prępoſitę, priusq; ad præfectam deferātur, quam illę accerſcantur, quę ſcripto nominatæ ſint. Præfecta vbi ſcriptum legerit, manumq; & ſignum eius agnouerit, cuius officium ſit facultatem colloquendi concedere, benedictione adhibita, permittat iis, quæ ſcripto nominentur: vt cum illis tantūmodò loquantur, qui nominatim deſcripti ſint: idq; ad cōmunem collocutionis feneſtellam; non ad

F ianuam, neq; in eccleſia, aut alibi, pręſentibus ſemper monialibus arbitris eis muneri perfectis. Quæ verò ad colloquendum acceſſerint, breui finem loquendi faciant: caueantq; ne tempus, quo nihil eſt pretioſius, inani, aut inutili ſermone conſumant.

Non eſt ferendum, vt moniales, pręſertim ſacris diebus aberrantes ab ratione, cæteriſq; piis exercitationibus, ſermonibus minimè neceſſariis tempus conſumant.

Idcircò, quibus diebus ſumitur ſacroſancta Euchariſtia, & quoties dies feſti ex præcepto Eccleſię celebrantur, tēpore etiam Aduentus, & Quadrageſimæ in vigiliis pręterea de præcepto, omni denique tempore, cùm diuina fiunt officia moniales cum externo nemine omninò colloqui poſſint: niſi neceſſitas ita poſtulet.

Moniales verò tam quæ audiendis ſermonibus præpoſitæ ſunt, quam illæ, quæ loquentur: ne monaſterium abſurdis, & inanibus rumoribus compleatur, cum nemine omninò communicent, quæ ab externis acceperint: niſi cum præfecta, ſi eis expedire videbitur, vt aliqua ad eam referantur.

Vigilent pręfectæ, & quæ ſermonibus audiēdis præpoſitæ ſunt, ne quiſquam colloquendum cum monialibus accedat, ſimulato eius nomine, qui ſcripta licentia nominatur. Quòd ſi id à quoquam commiſſum fuerit, is ab Epiſcopo: quæ verò cum collocuta fuerit, &, quæ ſciētes permiſerint, à ſuo Superiore, harum conſtitutionum præſcripto, graui pœna eorum arbitratu afficiantur.

Quicunque verò clericus ſiue ſæcularis, ſiue regularis, cuiuſcunque ordinis, aut laicus cuiuſcunq; ſtatus, dignitatis, gradus & conditionis ad monialium monaſteria acceſſerint, & cum earum aliqua, non impetrata, vt præſcriptum eſt, colloquendi facultate, ſermonem habuerit, grauiter puniatur.

Hoc autem edicto, neque patres, neque fratres teneri volumus, quibus non impetrata illa colloquendi facultate, ſed ſeruatis cæteris regulis, hac ipſa de re latis cum filiabus & ſororibus tantùm colloqui, non tamen ſepta vnquam ingredi licebit.

Nemini omnino, neq; ſacro, neq; prophano, neq; mari neque fęminæ liceat adire monaſteria monialium docendi cauſa cantum, quem figuratum vocant.

In iis tamen monaſteriis, in quibus non in exteriori Eccleſia à ſæcularibus, ſed intus à monialibus organo ſonatur, permittere poterit Superior alicui viro, moribus, & ætate ab Epiſcopo probato, vt foris ad feneſtellam collocutionis monialem organiſtriam tantùm ſonandi artem edoceat, ſi in eo ſtudij genere plus proficere neceſſe habeat.

Hæc autem intus, ad ipſam feneſtellam diſcens, cōmorabitur; cui ſemper aſſiſtent duæ ex iis, quæ audiendis ſermonibus præpoſitæ ſunt.

Quæ contra fecerit, ſiue præfecta, ſiue alia, velo priuetur, aliiſque præterea pœnis afficiatur, arbitratu Superioris.

Organum aut in poſterum ne conſtituatur, niſi locus, in quo aptè locetur, Superioris iudicio ante probetur.

Prohibentur etiam moniales ipſę intus, aut per alios foris ſonare muſicis inſtrumentis, præter organa, & harpichordium, quo ars organo ſonandi diſcitur.

Ne liceat monialibus depoſiti, aut cuſtodiæ cauſa, in monaſterio habere pecuniam, gemmas, veſtes, aut eius generis res vllas cuiuſuis perſonæ, nec vaſa quidem florum, aut fruticum.

Quod, ſi quæ in pręſenti habeant, vt omnis incommodi cauſa tollatur, ad tres menſes, quibus debent, ea reſtituant.

Contumacibus, aut negligentibus pœna ſit; præfectis, officij: cæteris, veli ſpoliatio.

Moniales, ne animi quidem relaxandi cauſa, ſæcularū virili aut muliebri veſtitu vtantur, cum dedeceat Dei famulas, veſtes, ab earum profeſſione alienas, induere. verùm, decoro ſemper ſeruato, omnium & temporum, & actionum, permittente præfecta, honeſtate, & quemadmodum ſacras Deo virgines decet, animum remittere licebit.

Moniales etiam ne offulas, aut cætera huiuſmodi cōficiant donandi gratia, prohibemus: propter temporis iacturam & ſumptum, qui in eas impenditur. Quæ cōtra decretum aliud commiſerit, vel permiſerit, Superioris arbitratu puniatur; maximè verò in præfectam animaduertatur.

Nulli moniali fas ſit ad quemquam ſecretò literas ſcribere, præter Superiorem & Epiſcopum, ſi de aliqua graui re eſſet admonendus.

Neq; ad ſe miſſas literas aperire, & legere niſi præfecta priùs eas coram vicaria legerit; aut ſe præſente legi iuſſerit.

Quæ contra hanc legem aut ſcripſerit, aut acceperit litteras, per duos menſes è ſua cella pedem non efferat: & ſingulis ſextis feriis, ita ieiunare cogatur, vt tantùm pane, & aqua veſcatur. Ac, ſi ex litteræ ſuſpicionem aliquam

crimi-

crimmus h[illegible] ea, ad quam [illegible] fuerint, præ- A ter præd[illegible]tam pœnam, ſex menſis, & facultate loquendi ad feneſtellam monialium collocutionis, & velo priuetur.

Verum, ne præfecta falli poſſit, fictis ei literis oſtenſis, quæ aliæ ſint ab acceptis, & ab illis, per quas reſpóſum eſt; quæ rotæ præpoſitæ fuerint, omnes accipiẽt literas, quæ ad monaſterium peruenerint, eaſq; ſtatim ad præfectam afferent, à qua etiam literas, à monialibus ſcriptas, accipient clauſas, & obſignatas coram eadem ipſa. Quas deinceps nuncijs externis tradent.

De conuerſis.

CONVERSIS, minimum quadraginta annos natis, & Superiori probatis, facultas ſit exeundi ſeptis monaſterij, propter negotia monaſterio neceſſaria, permittente tamen præfecta, quotieſcunq; exeundum fuerit.

Cui etiam liberũ ſit, eas, ſi ita videbitur, intra ſepta ſemper retinere, quod vt faciat, ſi modo poſſit, eam vehementer cohortamur.

Ad funera autem ne prodeant, niſi quæ ordinis ſint mẽdicantium.

Exeuntes verò binæ prodeant; neq; longiùs diſcedant, altera ab altera, quàm vt ſe inuicem aſpicere & audire poſſint.

Quibus, ſi ex vrbe egredi contigerit, ſemper in eodem lecto ſomnum capiant.

Caueantque, ne in cuiuſquam famoſæ perſonæ domum introeant, etiam ſi illa de monaſterio bene merita fuerit.

Neve in domicilijs, vbi aliæ honeſtæ mulieres non habitent, pernoctent.

Neue literas, aut mandata clam perferant.

Aut quidquam inane monialibus renuntient, quod foris viderint, aut audierint.

Delinquentibus pœna ſit carcer, aut etiam grauior arbitratu Superioris.

De puellis ſæcularibus, quæ in monaſterijs educantur.

PVELLÆ ſeculares cuiuſuis generis, conditionis & ætatis, quæ nunc in clauſura monaſterij, educationis, aliáve cauſa cõmorantur, poſt annum è monaſterio exire cogantur, niſi omnibus ijs prædıtæ, quæ ad ſuſcipiendam religionem, monaſterij inſtitutis, Tridentini Concilij, & harum conſtitutionum decretis requiruntur, monachalem veſtem ſumere voluerint. Epiſcopis tamẽ facultas permittitur probabili de cauſa prorogandi tempus ſuo arbitratu, conſentiente Superiore regulari in iis monaſterijs, quæ ei ſubiecta fuerint.

In poſterum puellæ, educationis cauſa, in monaſteria ne recipiantur ſine licentia ſcripto permiſſa ab Epiſcopo, ac Superiore regulari, ſi ei ſubiectum fuerit monaſterium, cui etiam prius acceſſerit ſcriptus Metropolitani conſenſus.

Hæc autem licentia non concedatur puellis, quæ habeant, à quibus regi, & educari commodè poſſint; aut iis quæ decimum annum non compleuerint, aut maioribus quindecim annis.

Quæ ſemel exeunt è monaſterio, amplius aut in illud, aut in vllum præterea aliud admitti non poſſint; niſi cùm moniales fieri voluerint.

Huiuſmodi autem puellæ nigri tantummodò, aut fuſci, vel albi coloris veſtes, non ſericas, adhibeant. Nullo præterea exquiſito ornamenti genere vtantur; ne ſint concinnatæ; neve habeant inaures, nec monilia; aut eius generis inanes delitias.

Cum propinquis, alijſve externis ne colloquantur; niſi eiſdem ſeruatis, quæ ſupra de monialibus eo in genere decreta ſunt.

Dormiant, cibum capiant, verſenturque loco ſeparato à monialibus, ijs exceptis, quæ ipſis regendis, & inſtituendis præpoſitæ ſunt: cum nullaq; moniali conſuetudinem habeant, præterquam in eccleſia, cùm Miſſa, aut diuina officia celebrantur.

Puellarum [illegible] & educationis cauſa [illegible] ne[illegible] ſoluatur triginta aure[illegible] dimidium in [illegible] ſex menſes repræſent[illegible] Quod [illegible] ea pecunia per ipſos ſex menſes nõ numerata fuerit, pu[illegible] ad ſuos remittantur, quos magiſtratus monaſterio [illegible] nò ſatisfacere cogit.

Quæcunque ex iis puellis monialis fieri voluerit, [illegible] propinquos ſuos mittatur, aut ad eos, qui ipſius curam habent, apud quos ſaltem per menſem maneat; priuſ[illegible] ab Epiſcopo; aut ab eius miniſtris examinetur, [illegible] faciliùs, ac meliùs eius libera voluntas exquiri, & explorari poſſit.

Puellas verò domi ſuæ foris viuentes, neq; literas, n[illegible] vllam omninò artem monialibus docere liceat, ne ad [illegible] neſtellas quidẽ, aliave collocutionis loca, quod, ſi id mo- B nialium præfecta quouis modo permiſerit, ſemeſtri ad[illegible]miniſtrandi officio priuetur.

De concionatoribus, confeſſoribus, viſitatoribus & capulanis.

QVI monaſterijs præſunt, doctos, prudentes, [illegible] concionatores adhibeant; qui bis ſaltem in ſing[illegible] menſes ad cancellos collocutionis monialium, vel [illegible] neſtellas eccleſiæ, Dei verbum prædicent, eaſq; eru[illegible] in omnibus, quæ ad Dei cultum, & ſempiternam ſalutem C conſequendam pertinent.

Concionatoribus autem ne liceat cum monialibus [illegible] paratim colloqui; niſi eis à Superiore monaſterij lic[illegible] permittatur.

Præficiantur etiam monialibus cõfeſſores, & ætate p[illegible] necti, & prudentes, & Deum timentes, qui ſem[illegible] ſingulos menſes audiant peccata monialium. ei[illegible] ſanctam Euchariſtiam adminiſtrent: quemadm[illegible] crum Tridentinum Concilium debere cenſuit.

Nemo Regularis peccata monialium poſſit audi[illegible] prius à generali Capitulo, aut ſui ordinis Generali, a[illegible] abſente, ab ipſius vicario generali probatus fu[illegible] D rei fidem fecerit Epiſcopo eius loci, vbi fuerit monaſt[illegible] aut eius vicario omnes monialium, & ſæculares & r[illegible] res confeſſores, confecto biennio, aut ad ſummum t[illegible] nio mutentur: niſi iuſta aliqua, aut neceſſaria cauſa Epiſcopo, aut eius ordinis generali, ſi Regularibus ſubiectum ſit monaſterium, poſtulare videatur, vt illis tempu[illegible] prorogetur.

Ijdem monaſterij ſepta ingredi non poſſint; niſi [illegible] à Superiore aliqua de cauſa conceſſum fuerit: ex[illegible] cauſa adminiſtrandi ſacramenta ægrotis monialibus; cum graui & periculoſo morbo laborant.

Quo tempore dum intra ſepta commorantur, eos du[illegible] aut tres moniales, quæ ætate cæteris præſtent, com[illegible] E Eædemq; omnes proſequantur, quicunq; ſepta mona[illegible]rij introierint, etiam Superiores, ac viſitatores, facta p[illegible] ſignificatione ſonitu minoris campanæ monialibus ſe recipiendi. Quam conſuetudinem niſi præfecta ſeruarit, officio moueatur Superioris arbitrio.

Confeſſores in monaſteriorum locis, quos foreſter[illegible] vocant, cibi capiendi cauſa ne morentur, niſi confeſſion[illegible] tempore.

Neq; tum etiam ibi noctu cubẽt, niſi cùm aliquem ex monialium numero mors inſtaret, vt præſto eſſe poſſint admi[illegible]niſtrandis ſacramentis, & reliquis pietatis offici[illegible]; aut cu[illegible] propinquum monaſterio domicilium non habent: v[illegible] F multis monaſterijs quæ ſunt in diœceſi.

Nemini autem cõfeſſori ſæculari aut regulari aſſidu[illegible] habitare liceat foris in foreſterijs, & ædibus monialium, [illegible] earum ſumptibus ibi viuere; nec, ſi in iis locis dormi[illegible], quæ monaſterium attingunt, feneſtræ, aut rotæ ſint. E[illegible], ſi ſunt, ſtatim muro obſtruãtur; vt nihil à monialibus, quod in eo loco agatur, aut dicatur, aſpici aut audiri poſſit.

Clatri lamina, & linea tela feneſtellulæ eius loci, vbi [illegible] niales confitentur, ita compactæ cohæreant, vt t[illegible] nõ poſſint: & inde tantùm audiri, aſpici autem nullo [illegible] do poſſint.

Qui verò confeſſores in iis deliquerint, ſtatim & o[illegible]

peruen[illegible]

priuētur; & facultas tum adeundi illud monaſterium, tum A
diuina adminiſtrandi eis arbitrio ſuperioris adimatur.

Eandem pœnam ſubeant omnes Regulares, & alij cuiuſuis generis clerici, qui cibum aut ſomnum capiēt in locis collocutionum, ac foreſteriis monialium; aut munera alicui moniali, quę ſecundo, arctiorive cognationis gradu coniuncta non ſit, dederint, aut ab ea acceperint.

Superiores tamen, ſuo arbitratu, cum illis colloqui, & in foreſteriis veſci & cubare poſſint, quo tēpore viſitant monaſteria: ſi tamen ibi fratrum ſui ordinis monaſteria non habeant. Quæ ſi ſunt, apud eos diuerſari debent, neq; graues eſſe monialibus.

Iidem pecuniam, munera, aut præmia à monialibus ne accipiant; quò illę apertè intelligant in eiuſmodi viſitatione B tantummodò ab eis conſuli Dei gloriæ, & monialium ſaluti.

Liceat verò iis Superioribus, qui premuntur inopia, ſumptu monialium viuere, cùm eas viſitant, aut adeunt alia de cauſa, quæ ad ipſarum vtilitatem ſpectet.

Regularibus, qui fratres ſint monialium, permiſſu Superiorum, quemadmodum ſupra dictum eſt, ſemel in ſingulos annos cum ſororibus monialibus tantùm colloqui liceat, idque præſentibus iis quæ collocutioni præpoſitæ ſunt, quòd, ſi illi aliquos ſecum adduxerint, ij cum monialibus omninò ne colloquantur, propoſita ea pœna, quæ ſuperius colloquentibus ſine licentia eſt conſtituta.

Socij confeſſorum Regularium ſint ætate prouecti, & C ſuperiori ſuo probati, neq; cum vlla moniali colloqui poſſint, niſi cum prefecta, & rotę, aut foreſteriæ præpoſita, ſi quid opus ſit confeſſoribus tum, cùm peccata audiunt, eiuſdem pœnæ periculo.

Præterea Superiores ex decreto ſacri Tridentini Concilij quotannis idoneum confeſſorem extraordinarium monialibus ſibi ſubiectis exhibeant. cui, curent, vt vniuſquæque confiteantur; vt, quæ huiuſmodi indigent medicina propter aliquem occultum animi morbum, neq; ipſę eam poſtulare, aut accipere ab viſitato confeſſore vnquam auderent, liberius mederi ſuis malis poſſint: ac diaboli laqueos euadere, vna cum reliquis confeſſori nouo ſua pec- D cata confitendo.

Sacerdotes, qui in monialium eccleſiis publicis rem diuinam facturi ſunt, benè audiant, & bonis moribus ſint: & ab eo etiam approbati qui monaſterio præſidet.

Ex quibus, qui à monialibus mercede conducuntur, nō ab illis, ſed à Superiore, aut eius iuſſu à confeſſore monialium deligantur.

Qui, niſi eis facultas ſcripto conceſſa ſit, cum monialibus ne colloquātur: niſi cum iis, quę ſacriſtiæ præſunt; quibuſcum ad rotam eccleſiæ, quàm breuiſſimè loquantur de his tantummodò rebus, quæ ad Miſſæ ſacrificium ſint neceſſaria.

Ne magnifici & ſumptuoſi apparatus fiant, cùm dies E feſtus Eccleſiæ monialium celebratur: ſed pij ac modeſti; & qui religionem, non inanem aliquam ſpeciem præ ſe ferant.

Quo non admittantur muſici, figuratum cantum, aut quoduis muſicum inſtrumentum adhibentes.

Præfecta monialium neminem ad monaſterij famulatū & procurationem admittat, cuius ætas & mores eorum ſuperiori probati non ſint.

Eiuſdem etiam Superioris ſit approbatio eorum, qui nunc monialibus inſeruiunt. Quo in numero medici, tonſores, furno aut piſtrino præpoſiti, cæterique omnes intelligantur, quibus in monialium ſepta introeundum ſit. F
Qui monaſterij res procurant, quotannis ſuæ adminiſtrationis rationem reddant iis, quos diximus; & ad duos mētes bonis prædibus caueant cancellarijs Epiſcoporum, ſe fideliter rationem redditurosſuæ adminiſtrationis. Quod ſi facere neglexerint, officio priuari cenſeantur.

In parochialibus Eccleſiis, quę monialium monaſteriis annexę ſunt, perpetui vicarij, ex formula Tridentini Concilij præſcripta, ab Epiſcopis conſtituantur.

De propria regula. & conſtitutionibus huiuſdue legendis.

QVIA moniales, quæ profeſſæ ſunt, non ſolùm Dei, & ſanctæ Eccleſiæ præcepta, quæ Chriſtianis omnibus præſcripta ſunt; ſed etiam ſuæ regulę, & ordinis leges, & inſtituta ſeruare debēt; operæpretium erit, illis ſuæ vocationis & profeſſionis debitum officium in memoriam quam ſæpiſſimè reuocare.

Ideò in virtute ſanctæ obedientiæ præcipimus, vt in ſingulis monaſteriis ab aliqua moniali, cęteris profeſſis audientibus, quotidie legatur ſaltem caput vnum conſtitutionum regulæ, aut ordinis, cui adſtrictæ ſunt.

Cuius lectionis initium fiat à primo, & ita procedatur ad extremum; ac deinceps ad primum caput redeatur: vt eodem ordine, ac progreſſione ſeruata, nūquam ſacræ huius exercitationis vſus intermittatur. Præterea has etiam conſtitutiones ſequentes legi iubemus, vt ac crebra ſalutarium præceptorum commemoratione moniales in obeundo ſuo munere diligentiores euadant. Qua in re præfectam monemus, vt cæteras ad ſummam legum obſeruationem non minus exemplo ſuo inuitet, quàm auctoritate compellat.

Deniq; præcipitur omnibus monialium confeſſoribus, vt illis vniuerſis ſemel legant, & explicent omnia hæc decreta: quæ in vulgarem ſermonem conuerſa, ad cōmunem prouinciæ vtilitatem primo quoq; tempore curabimus edenda, eaq; vt omninò, quemadmodum debent, ſeruent, vehementer cohortentur.

Quæ moniales arctioribus conſtitutionum regulæque vinculis adſtrictæ viuunt: non is eſt animi noſtri ſenſus, vt ab illis ſuſceptæ vitæ inſtitutis diſcedant, ſed vna cum iis hæc quoq; decreta ab illis ſeruari iubemus.

De Iudæis.

VT, quantum poſſumus, Iudæis corrumpendi Chriſtianorum mores, & eis bona per fraudem auferendi occaſionem adimamus, ipſoſque ad viam ſalutis traducere ſtudentes, ex ſacrorum etiam canonum decretis, edicimus,

Vt Iudæi ſemper, & quocunq; iter faciant; viri vileū ſeu birretum crocei coloris; mulieres impoſitum reliquo capitis integumento pannum eiuſdem coloris ferant.

Ne Chriſtiani ad conuiuia, nuptias, vel dies feſtos, & ſynagogas Iudæorum accedant; aut cum eis ludāt, vel, quod deteſtabilius eſt, choreas cum Iudæis agant.

Ne Iudæis Chriſtiani in famulatu eſſe poſſint.

Ne Chriſtiani, ſi in diem, vel horam, Iudæis operas ſuas locauerint, apud illos cibum capiant.

Ne Chriſtianæ mulieres, Iudæorum nutrices in eorum domibus eſſe nullo pacto poſſint. Ne verò extra eorū domos, niſi cùm neceſſitas, Ordinario probanda, poſtulatit.

Ne Chriſtiani Iudæos medendi cauſa ad ſe acceſſant.

Ne in coniungendis inter ſe matrimonijs eorum opera vtantur.

Ne Chriſtianæ mulieres Iudæis fuci, pigmentorum, aut ornandi ſe cauſa adhibeant.

Agros, prædia eccleſiaſtica Iudæis locari; vaſa, veſtes, aliaue ſacra. vel ad vſum eccleſiæ deſtinata, vendi, aut pignori dari ne liceat.

Ne in ædibus, quæ Eccleſijs vicinæ ſint, Iudęi habitent. Et ſi qui in eis nunc habitant, intra certum tempus omninò migrare cogantur.

Ne Chriſtiani cum Iudæis in diebus feſtis, emptionis, venditionis, vel alio nomine contrahere audeant.

Ne tribus ante Paſcha diebus Iudęi in publicum prodeant; neq; quidquam palam, vel ſecretò in contemptionem Chriſtianæ religionis facere audeant.

Ne dignitatem, vel publicum officium, quod ad Chriſtianos pertinere aliquo modo poſſit, Iudæi obtineant.

Hæc, & reliqua, quæ de Chriſtianorum cum Iudæis cōſuetudine ſacris canonibus conſtituuntur, curent Epiſcopi, & principes, ac magiſtratus, pro ſuæ quiſque aucto-

ritatis

Digitized by Google

[illegible]tatis muneribus, pœnis contra Chriſtianos, & Iudæus a ſacris canonibus conſtitutis, vt inuiolatæ ſeruentur.

Vehementer etiam à principibus petimus, vt in ſingulis ciuitatibus certum locum conſtituant, vbi Iudæi ſeparatim à Chriſtianis habitatum conueniat. Et, ſi quas proprias ædes Iudæi in ciuitate habent; intra ſex menſes, eas verè, non autem ſimulato contractu, Chriſtianis vendi iubeant.

Illud præterea pro ſua pietate principes ſtatuere debebunt: vt Iudæi in quibuſuis contractibus, & negotiis, quæ cum Chriſtianis habuerint, in libris ſuis conſcribendis, literis, & lingua vulgari noſtra, non autem ſermone aut characteribus Hebræis vtantur. Si ſecus fecerint, ſeuerè puniantur: nullúmque inde ius eis eſſe poſſit agendi, vel excipiendi.

Omni deniq; diligentia illos in eo eniti æquum erit, vt fraudulentam & inſidioſam Iudæorum cum Chriſtianis contrahendi rationem, & eorum facultatibus inhiantem auaritiam comprimant, & coerceant.

Monemus verò Epiſcopos, vt ab hominibus piis, ac peritis linguæ Hebraicæ, & rituum Iudæorum, vel, ſi huiuſmodi non reperiantur, ab aliis doctis, ac bonis viris curent, fidem ac doctrinam Chriſtianam Iudæis prædicandam.

Ad eas conciones Iudæi omnes iuſſi conueniant; ſed pueri, ac puellæ ſeorſum à parentibus, atq; alijs maioribus natu concionatorem audiant: qui ipſos familiariter inſtituat, & interrogantibus benignè ſatisfaciat.

In quo ſignum aliquod conuerſionis cognitum fuerit, is ab alijs ſeparetur: & in domum aliquam cathecumenorum ad id paratam, deducatur; vbi diligentius omnia, quæ ſcire Chriſtianum oportet, doceatur.

Cathechumeni ne baptizentur, niſi prius diligenter inſtructi, & examinati fuerint, præſertim ſi grandiores ſint.

Baptizati curæ alicuius probi viri, ſaltem per annum committantur, qui vitam illorum iis rationibus regat ac moderetur.

Vt diebus feſtis Miſſam, conciones, ac Veſperas obeant.

Alijs diebus aliquo artificio, quo victum quærere poſſint, vtantur.

Ne cum Iudæis vllam omninò conſuetudinem habeant.

Neue cum Chriſtianis, quorum vita flagitioſa ſit.

Curet Epiſcopus, vt Iudæus, qui ad fidem ſe conuerterit, omnia bona ſua habeat: ac ſi filiusfamilias ſit, legitima, & quæcunq; alia bonorum pars, ei iure debita, à patre etiam viuente, detur. vel ſi mulier fuerit, ei dos à marito reſtituatur, vel à patre conſtituatur vnde ali poſſit, ex præſcripto conſtitutionis Pauli III. ſummi Pontificis: præſertim in ijs, quę ille ſtatuit de ijs facultatibus, quę ex vſuris comparatæ ſunt.

De pœnis & alijs, quæ generatim ad has conſtitutiones pertinent.

QVIBVS pœnis, noſtris in hac prouinciali ſynodo decretis, delicta coërcemus, nihil de illis animaduerſionibus derogamus, quas veteres canones, & ſacrum Tridẽtinum Concilium in eadem peccata conſtituerant. Quare negligentes, vel contumaces, & illis, & pijs pœnis puniendos decernimus.

Quotieſcunq; delicti cauſa clerici mulctãdi ſunt, quæ ab illis exigẽda erit pecunia, nullo modo ad Epiſcopum pertineat: [illegible] ſed idem Epiſcopus partem pecuniæ, quæ tertiam non ſuperet, aſſignata delatori, reliquam pijs operibus, aut locis, quib' ei videbitur, omninò attribuat. Quam pecuniã ſi qui piorum locorum, aut operum adminiſtratores intra menſem ab eo die, quo ſolui debet, numerandam, non exegerint; eo Seminario iam nunc adiudicata intelligatur. Notarius autem, qui attributionis inſtrumenta confecerit, triduo ea de re loco pio, quorum intererit, admoneat. alioqui eis ſua pecunia ſatisfaciat.

Mulctas verò, quæ ob delicta eccleſiaſtica vel mixti fori, [illegible] in diebus eccleſiaſticis irrogabuntur, ad hunc modum diuidi volumus.

Vt tertia parte piis locis, aut operibus, eadem, qua ſupra diximus, conditione addicta, tertia ad fiſcum principum ſæcularium pertineat: reliquum accuſatori detur.

Quibus verò tum clericis tum laicis pecuniæ mulcta imponenda fuerit, ſi ſint ſoluendo, ne eis pœnam rem[illegible] Epiſcopi: niſi graui de cauſa. Quòd iudicum con[illegible]ſcientiæ periculo ſit: ſin inopes ſint, pecuniam aliqua [illegible] ſalutari pœna commutent, quæ eius generis ſit, vt pec[illegible]torum vulnera contrarijs remedijs curentur.

Quidquid cõſenſus, approbationis, ſententiæ, vel alio huiuſmodi nomine, Epiſcopi ex facultate, in hac Synodo eis permiſſa conceſſerint, & ab ipſis, & ab eorum quibuſuis miniſtris, gratis omninò detur.

Quamcumque facultatem ex decretis, in hac ſacra Synodo editis, habent Epiſcopi, eam ipſos per ſuos vicarios exequi poſſe volumus: niſi in iis, quæ propriè ad ordinem Epiſcopalem pertineant: aut in quibus vicarij à ſacris Canonibus, aut à Concilio Tridentino, vel a nobis expreſſe excluſi ſunt.

Si in his decretis, ante alteram Mediolanenſis prouincię ſynodum, vlla difficultas orta fuerit, eius, & omnium, quæ ipſis decretis continentur, interpretationem, & explicationem Metropolitano reſeruamus: ſalua ſemper ſedis Apoſtolicæ auctoritate.

Quidquid de ſacramentorum adminiſtratione, Miſſæ celebratione, diuinorumq; officiorum modo, & ratione in hac ſynodo decreuimus, id neq; ad Mediolanenſem eccleſiam, quæ ſancti Ambroſij præſcripto, & inſtituto proprios ritus, ac cæremonias habet; neq, ad cęteras, quęcunque eodem iure, ac modo ex antiquiſſimo tempore ſacra facere conſueuerunt, in iis quæ eius inſtitutis ritibus & cæremoniis expreſſe aduerſantur, pertinere volumus. Cæteris verò, & Mediolanenſis Eccleſia, & quę eiſdem ritibus vtuntur, æquè teneantur, atque aliæ, quæ in prouincia noſtra ſunt, eccleſiæ.

Epiſcopi, duobus adhibitis de Capitulo illius Eccleſiæ, cuius res agitur, quorum alter ſuo, alter Capituli iudicio deligatur, ſtatuta, conſtitutiones, priuilegia & indulta eccleſiarum Cathedralium, & collegiatarum recognoſcentes, accuratè videant, an in illis quidquam ſit, quod ab ipſis ſacri Concilij Tridentini decretis ſit alienum, ad quorũ præſcriptum omnia, & ex conſtitutione ſanctiſſimi D. N. Pij IV. & ex eodẽ Concilio corrigant, & emendent. Quòd ſi Epiſcopo, & canonicis aliqua de iis acciderit dubitatio, ad Metropolitanum referant: qui à ſummo Romano pontifice explicationem eorum poſtulet, quæ difficultatem habere videbuntur.

Vt nemini eorum, quæ in hac ſancta ſynodo decreta ſunt ignorantiam excuſare liceat; edicimus, vt ex quo primùm die edita; in valuis Metropolitanæ eccleſiæ propoſita fuerint, ad duos menſes, omnes ſe, & his decretis, & ſi contra fecerint, pœnis quæ eis continentur, teneri intelligant.

Ab eo etiam affixionis die eorum decretorum temporis initium ſumendum decernimus, quibus aliquid intra certum tempus præſtari iubemus.

Iubebunt præterea ſinguli Epiſcopi, ſi eis expedire videbitur, ea omnia, ſuæ quoque cathedralis eccleſiæ valuis affigi; & in proxima ſua diœceſana ſynodo legi, ac recitari: quo ſtudioſius eorum pręcepta omnium animis inculcentur.

Singulæ etiam cathedrales, & collegiatę, & parochiales eccleſiæ huius prouinciæ has conſtitutiones, certo aliquo loco collocatas perpetuo aſſeruent. Epiſcopi ſinguli quatuor anni temporibus, ſiue opportunius cenſuerint, legi iubeant coram ſe, & canonicis eccleſiæ cathedralis & collegiatarum omnia ea, quæ de vita & honeſtate clericorum, deq; diuinorum officiorũ celebratione in hac noſtra prouinciali ſynodo ſtatuta fuerunt: vt ea, crebrò repetita, facilius in mores inducantur.

Maximas Deò gratias agere debemus, quòd quę pro communi prouinciæ tempore ſtatuenda videbantur, ad optatum exitum perducta ſint: quodq, eiuſdem beneficio principes vniuſcuiuſq; prouinciæ ij obtigerunt, à quibus omnem

opem

... ad tuam ſalutem, & auxilium in eis exequendis, quæ ... ſunt, in optimo ſperare, & expectare liceat. Quod ... ſummo ſtudio præſtent, pro noſtri officij munere, vos vehementer hortamur, & per viſcera Domini noſtri Ieſu Chriſti obſecramus.

Ex præcepto ſacri Tridentini Concilij collegimus, & eo ... abuſus omnes, qui in indulgentias ex ſuperſtitione, ignorantia, irreuerentia aut quauis cauſa in prouincia Mediolanenſi irrepſerunt; vt Metropolitanus de iis, ex ſententia Synodi, ad ſummum Romanum Pontificem referat: cuius auctoritate, & prudentia conſtitutis iis, quæ huic prouinciæ noſtræ expedire videbuntur, fideles ſalutarem indulgentiarum fructum, piè & ſanctè percipiant.

Actum eſt diligenter à nobis ex præſcripto ſacri Tridentini Concilij, quæ ratio iniri poſſet, vt aliquæ eccleſiæ Cathedrales prouinciæ noſtræ Mediolanenſis, quarum ſunt tenues fructus, ita nouis prouentibus augerentur: vt & ad illarum neceſſitatem, & ad Epiſcopalem dignitatem ſatis eſſent. Eam autem rationem nomine ſynodi Metropolitanus ad ſanctiſſimum D. N. referat. Qui cognita rei neceſſitate, pro ſua prudentia, & pietate, & Epiſcopis, & Eccleſiis conſulere poterit.

Quia multa a ſummo Rom. Pont. & publicè totius prouinciæ Mediolanenſis, & priuatè ſingularum eccleſiarum vtilitatis cauſa petenda ſunt; decernimus, vt, quidquid ab eius ſanctitate cõmunibus noſtris, & qui adſunt, prouincialium Epiſcoporum literis poſtulabitur, id huius ſynodi nomine, & auctoritate ita factum intelligatur, perinde ac ſi in ſeſſione publicè poſtulatum eſſet.

Omnia, & ſingula, quæ in hac ſacra ſynodo decreta, actaq; ſunt, qua debemus obedientia, ac reuerentia, auctoritati, ac iudicio ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, omnium eccleſiarum matris & magiſtræ, ſemper emendandanda & corrigenda ſubiicimus. Laus Deo.

CAROLVS BORRHOMÆVS MISERATIONE DIVINA S. R. E. tit. S. Praxedis Preſbyter Cardinalis.

ARCHIEPISCOPVS MEDIOLANI,

Prouinciæ noſtræ fidelibus ſalutem in Domino.

QVANTVM mihi onus imponeret Archiepiſcopalis officij ratio, cogendi prouincialem ſynodum, quo die ex grauiſſimo ſancti Tridentini Cõcilij recognoui, maturè vt id munus exequi poſſem, vehementer elaboraui, quod & noſtræ teſtantur literæ, quibus prouinciæ Epiſcopos euocamus; & ſciunt graues atque ornati viri, qui noſtris ea in re ſtudiis & actionibus interfuerunt. Itaq; cum primum mihi licuit, Mediolanum veni, quo prouincialibus Epiſcopis conuocatis cognitiſq; ab eiſdem iis rebus, quæ in ſingulis ciuitatibus, ac diœceſibus correctionis aut moderationis indigerent, in ſynodo de ipſorum Epiſcoporũ conſilio atq; conſenſu ea ſtatuimus ac decreuimus, quæ perturbatam Cleri ac reliquorum vitæ & officij diſciplinam reſtituere, vacillantem confirmare, conſeruatam propagare poſſe viderentur. Synodo dimiſſa cum à Pio IV. Pont. Max. Romam reuocarer, ne ipſo quidem itinere mihi quidquã maiori curæ fuit, quam vt ea decreta prouinciæ, vt ſpero ſalutaria, primo quoq; tempore peruulgarem. Quam in cogitationem toto animo incumbentem me, & ipſius Pij Pontificis auunculi mei mox ... ſecuta mors, & deinceps interregni & Pontificiorum comitiorum ... ſpatio, non tam a ſtudio illa in lucem proferendi, quod & ... oribus curæ maxime deſtinabar, tamen dimittere non po... ab eorum editione retardauit: ſed bene, quod quẽadmodum ... aſſiduè precatus ſum, & vt ita fieret pro mea parte con... ſuis Dei benignitate ſingulari Pius V. Pont. Max. eſt ... qui pro ſumma ... cura ac ſolicitudine religionis ſa... animarum, mihi & facile conceſſit, vt reuiſerem hoc tempore ... eccleſiam ... & in ſtudium incumbam ... Prouinciæ noſtræ fidelibus pia ſane cohortatione monet etiam: incendit; & vt ea ad vos etiam pertinerent, qui alioqui iis non tenerentur, literis ſuis Apoſtolicam interpoſuit auctoritatem. Damus igitur vobis quæ ex præſcripto Tridentini Concilij ad moderandos mores, corrigendos exceſſus in prouinciali ſynodo decreta ſunt, ea ... non ſolum præſentium malorũ remedia eſſe confidimus; ſed cautionem quoq; fore ſperamus reliqui temporis vitiorum & incõmodorum. Rogamus vero omnes, & per viſcera miſericordiæ Chriſti Domini obſecramus, vt has conſtitutiones, quãto maximo potiſtis amore & pietate amplectamini, legatis, ſequamini, totos vos ad earam ſententiam, rationemq; accõmodetis. Immò verò, ſi quod noſtrum eſſe poteſt ſtudio, & vbi primum facultas fuit, edito hoc prouinciali Cõcilio, meritum id mihi, & piis ipſis, ac prudentibus Patribus quibus conſentientibus, & adiuuantibus hæc acta ſunt præcipue. tanto enim maior commendatio eſt eorum qui volunt, quàm qui tulerunt leges; quantò eſt obedientia officij præceptione præſtantior. Cæteris verò etiam hominibus veſtra, vel morũ mutatione vel innocentia, ac pietatis perſeuerantia prælucete; vt iſto exemplo ad virtutis & officij cultum reliqua etiã prouincia incitentur. Nobis enim, & in his decretis nihil propoſitũ fuit, niſi Dei gloria, & veſtra ſalus; ſic nihil optatius eſſe poteſt, quàm, vt ita decreta ſeruentur; vt pœnis, quæ delinquentibus propoſitæ ſunt; nullus locus relinquatur: magnaq; in agendo veſtra religio ac probitas, qua vna vel maxima voluptate noſter compenſabitur labor, quam noſtra in decernendo diligentia commendetur. Valete in Domino.

VITA PII V. PONTIFICIS.

PIVS V. Inſuber propè Alexandriam in vico quodam Boſco ab incolis nominato, ex nobili Ghiſlieriorum proſapia natus. In iuuentute monaſticam vitam profeſſus, à Paulo IV. primùm Epiſcopus, deinde Cardinalis creatus, & ſupremus inquiſitorum declaratus; tandem Pio IV. è viuis ſublato, præter omnium expectationem ſurrogatus eſt in locum eiuſdem Pij IV. anno Domini 1566. vii. Idus Ianuar. tempore Maximiliani II. Imper. Borrhomæi Columnæq; Cardinalium precibus, Pij V. ſibi nomen impoſuit, ac xvi. Kalend. menſis inſequentis, qui dies ei natalis erat, coronam Pontificiam accepit. Pileum ſuum Michaëli Bonellino ſuo ex ſorore nepoti ceſſit, qui Cardinalis Alexandrinus nominatus eſt. Porrò vt gratum animi ſui affectum, quo erga Paulum IV. promotorem ſuum ferebatur, manifeſtaret, Cardinalem Caraffam eius nepotẽ, ſub Pio IV. vt antea iam dictum eſt, morte affectum, abſolui procurauit, quòd non vſqueadeò criminalem inueniſſet. Imperatori Ferdinando bellum contra Turcas in Hungaria gerenti, ſuppetias tulit. Officio inquiſitionis tria aureorum millia adiecit, ex certis artibus colligenda. Bullas cõtra aulicos & Eccleſiaſticorum luxum ſeuerè publicauit. Iudæum quendam locupletiſſimum, quem ad Chriſtianã religionem conuerterat, baptizauit, ſuæq; familiæ adoptatum, liberè ſuis bonis frui permiſit, Concilij Tridentini rigidus obſeruator, Epiſcopos omnes ad propriam reſidẽtiam redire mãdauit. Cumq; ſtatuiſſet neminem ſine præuio examine ad beneficium admittendum eſſe, eaque de cauſa quidam illi dixiſſet, id eſſe Curiam deſtruere, reſpõdit: Minus malum eſt deſtruere curiam, quàm cultum Dei negligere. Solo ſuo verbo obſeſſum à malo dæmone liberauit. Contra hæreticos in Gallis ſuccreſcentes Catholicis auxilium per Comitem ſanctæ Floræ miſit, qui etiam victor inde rediit. Coſmæ Medicæo titulum Magni Ducis Etruriæ attribuit. Sanctum Thomam Aquinatem in numerum ſanctorum eccleſiæ Doctorum retulit. Diuerſis ordinationibus viginti duo Cardinales creauit. Fœdus inter Regem Catholicum & Venetos ad optatum finem fœliciter deduxit, vnde omnium celeberrima contra Turcas naualis victoria Nonis Octobris anno M. D. LXXI. conſecuta eſt, quem diem ſolennem & feſtiuum eſſe voluit. Plures Legatos ad Principes Chriſtianos deſtinauit, quibus eos ad maius bellum Turcis inferẽdum inflammaret. Graui calculi morbo preſſus ſolebat exclamare: *Adauge Domine dolorem; ſed da patientiam.* Ex eodem morbo Kalend. Maij anno M. D. LXXII. cum maximo omnium dolore è viuis

Pius V. quando pontifex electus?

Res geſtæ Pij V.

uius exceſſit, cũ in Pontificatu [illegible] annos ſex, menſibus quatuor minus ſex diebus obtinuiſſet. Sepultus eſt apud ſanctum Petrum. Sedes duodecim diebus vacauit. Maximo ſemper zelo, quoad vixit, Chriſtianam Rempublicã promouere conatus eſt, in victu frugalitatem, in audientijs aſſiduitatem, erga pauperes amicitiam reſeruauit, ab omni ambitione alienus: ab omnibus Principibus ſumma ipſi reuerentia exhibebatur, nullusque erat, qui ei & ſatisfacere & placere non contenderet, quod ad iuſtitiæ adminiſtrationem ſpectat, ad ſeueritatem propenſior habitus eſt.

CONCILIVM PROVINCIALE MEDIOLANENſe II.

Quod

CAROLVS BORRHOMÆVS S. R. E. CARDINALIS TIT. S. PRAXEDIS Archiepiſcopus.

Habuit anno à Chriſto nato, M. D. LXIX. Pio V. Pontifice.

Edictum de Concilio Prouinciali II.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis, Patris & Filij, & Spiritus ſancti, Amen.

CAROLVS BORRHOMAEVS S. R. E. TIT. S. Praxedis Presbyter Cardinalis Dei & Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopus Mediolani, vniuerſis prouinciæ noſtræ fidelibus. Salutem in Domino.

QVos cœleſtis ſapientia paſtores & eſſe, & dici voluit, eorum tanta, tamq; grauis, atque adeò ſancta ſollicitudo eſſe debet; vt in ijs, quæ ad caſtiſſimum Dei cultum, ad Eccleſiæ auctoritatem ac dignitatem, & ad cleri, populique diſciplinam non conſeruandam ſolùm, ſed augendam etiam pertinent, nõ voluntas, non diligentia, non pietas denique illorum vllo loco deſideretur. cùm igitur ad morum emendationem, & ad Chriſtianæ pietatis reſtitutionem, amplificationemque Tridentini patres, duce Spiritu ſancto, optimorum conſiliorum auctore veterem illam rationem alijs Concilijs decretam, renouandam ſtatuerint, vt tertio quoq; anno prouincialis Synodus celebretur; tertiusque is annus iam abierit, quò primùm Mediolani Synodum eiuſmodi habuerimus; id propterea nos, qui Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopalem hanc curam gerimus, pro ea, quam populis, fidei noſtræ commiſſis debemus, ſancta ſollicitudine, voluimus iterum prouinciæ noſtræ Epiſcopos, literis vnicuique illorum ſcriptis, in Metropolitanam noſtram Mediolanenſem Eccleſiam ad Concilium euocare, huiusque inchoandi diem certum perſcribere, nempe qui erit 24. Aprilis proximè ſequentis. Vt autem cæteris omnibus, atque ſingulis, qui poſſunt, debentue iure, aut conſuetudine, aut priuilegio eidem intereſſe peruulgata ſit, ac nota huius noſtri Concilij indictio; neve cuiquã vel rei ignorantia ad excuſationem vti, vel ſe cõtemptum, neglectumve eſſe, dicere liceat; iis ipſis vniuerſis ac ſingulis, tum cæteris, qui ſua intereſſe quauis ratione putarint; tum illis etiam, qui liberi ſint, atq; exempti, quiq; nullius diœceſis intra prouinciæ noſtræ fines continentur, hoc edicto publicè propoſito, illud idem ſignificamus, indicimus, ac denunciamus; iubemusq; item illos ipſos omnes, & ſingulos, qui intereſſe debent, huc in Concilium conuenire ad conſtitutam eam diem, pœnis illis propoſitis, quę canonicis ſanctionibus decretæ ſunt.

Monemus præterea, ac per viſcera Ieſu Chriſti Domini

A hortamur omnes [illegible] noſtræ [illegible] cibus, reliquisq; Chriſtianæ pietatis officio a [illegible] cordiam, & [illegible] orationis nobis [illegible] ram ſalutare [illegible] tantibus, auxilium implorent, [illegible] lius nos, eius ope adiuti, in conſpectu animi habentes exemplum grauiſſimæ & ſanctiſſimæ diſciplinæ, quæ [illegible] ad eam reſtituendam accommodata, nec [illegible] ea ſine vllis hæſitationibus decernamus, tum ad Dei [illegible] gloriam, tum ad eorum quim noſtra fide curaq; [illegible] ſcunt, ſalutem. In quarum rerum omnium fidem [illegible] ctum confici, auctoritateq; noſtra imprimi, & [illegible] no muniri, tum Cancellarij noſtri manu ſignatum [illegible] gus publicè proponi voluimus. Datum Mediolani [illegible] B Martij anno 1569.

ORATIO

CAROLI CARDINALIS TIT. S. PRAXEDIS, ET ARCHIEPISCOPI

HABITA IN PROVINCIALI CONCILIO II.

ET ſi quod, duce Spiritu ſancto, a Tridentinis Patrib [illegible] eſt, vt tertio quoque anno prouinciales Synodi ha[illegible] cauſa Patres Reuerendiſſimi, ſatis explorata eſt, & ea [illegible]
C *ſtiſſima. quamobrem iam tribus poſt primum noſtrum [illegible] annis, hic iterum conueniremus: tamen ſi quis rem [illegible] intuetur: facile animaduertet, hoc iterati concilij [illegible] lùm Tridentino iuſſu debitum, verùm etiam & tem[illegible] tioni, & paſtorali noſtro muneri & initio, quæ pro[illegible] cõcilio fecimus, conſequens, ac plane neceſſarium. Iam [illegible] iam ſitis quam in perturbatione Reip. Chriſtianæ ſit [illegible] quam funeſte hæreſum faces in finitimis prouincijs [illegible] te, quam turbulenti inde in Gallia motus, quam [illegible] quot pugnæ editæ ſint. quid? quot templa vel auguſtiſſima [illegible] delubra religioſiſſimis imaginibus, & ſignis & ornam[illegible] ta, vaſa ſacra erepta, reliquiæ Sanctorum diſſipatæ, [illegible] religioſi viri interfecti, ſacræ virgines iniurioſius tractatæ, [illegible]*
D *polluta, omnia deniq; proſtrata iacent. Quouſque ta[illegible] ris Domine? quouſque tandem vineam quam plantauit [illegible] tua, & populum Chriſti Ieſu filij tui ſanguine expiatum, vide[illegible] ita crudeliter, ita fœde diripi, vaſtari, diſſipari? quouſq; [illegible] plane lacrymarum, potum dabis nobis in lacrymis, & in [illegible] Hæc autem mala, quæ peſtifera ſunt, quæ pernicioſa & [illegible] terie cto, quodam ſpatio abeſſe videntur, ita tamen [illegible] cumſtant, & in foribus ipſis propè adſunt. vt in ſingul[illegible], vel momenta potiùs timendum ſit, ne hæc aquarum vim [illegible] etiam erumpat, totamq; fluctibus ſuis euertat, niſi Dei [illegible] rum ſumma vigilantia occurratur. Verùm al[illegible] incom[illegible] & ea quidem non leuia, quæ cùm in viſceribus prouinciæ [illegible] reant, nos valde admodum commouere debent. nam [illegible]*
E *noſtro conuentu multa auctore Deo decreuimus, m[illegible] ralibus noſtris vigilijs egimus vt bene con[illegible] ſignum aliquod ſuſtuliſſe videamur: tamen multi adhuc [illegible] terati morum errores & alia item, quæ a nobis cum [illegible] plane deſiderent, in iis corrigendis noſtra cura ac ſolli[illegible] tempore euigilare debent. ea eſt enim horum temporum [illegible] homines alij mundi potiùs quàm Dei amatores, animum [illegible] adiungant, quæ ad diuitiarum inprimis & [illegible] curamq; ſpectant; alios verò alijs illecebris alijs fallaci[illegible] culis quibuſdam irretitos teneat perpetuus ille humani generis ho[illegible] ſtis, qui tanquam leo rugiens, mortales circuit quærens quem [illegible] uoret. Si deniq; prouinciam vniuerſam luſtramus, om[illegible] occaſionem reclamante Apoſtolo, tradit[illegible] a tuto ſtatu o[illegible]*
F *vt adumbrata quædam, nõ ſolida illa vetaq; pietatis chri[illegible] cies retineri videatur. Hæc mala quidem [illegible] cũ [illegible] quib. finitimas prouincias afflictas diximus genere [illegible] modi tamen ſunt, ex quibus cum argumenti [illegible] indicio, hæreticis ſubminiſtrari videtur ad [illegible] etiam id quod Deus auertat, fieri facile poſſet vt [illegible] ſi in cõſuetudia prauo habitu eos ob[illegible] aperietur, aditusq; pateſieret ad [illegible] hære[illegible] multis alijs, pene q; innumerabilibus exe[illegible] ex [illegible] mum cognoſci licet: quod populus [illegible] meſſationibus, vinendiq; licentia ver[illegible] impuri [illegible]*

inquinatus, procliuius quidem delapſus eſt ad pernicioſiſſimū idolorum morbū. hoc ipſum Apoſtolus Paulus cū in animaduertiſſet, Timotheum diſcipulum propterea illis verbis admonuit. Conſcientiam bonam habe quam multi repellentes in fide naufragauerunt. Vnde tandem Patres, tot veteres hæreſes, quæ olim reſtinctæ in hæc tēpora inciderunt, niſi ex deprauatis cōtaminatiſq; gentium moribus? vt enim vetus aliquis morbus recrudeſcit, ſi recenti vel leuiſſimo malo corpus afficitur: ſic hæreſum peſtem quibus iam eccleſias variis temporibus vexata eſt, antiquorum patrum virtutibus tanquam ſalutaribus remediis, olim compreſſam, noſtrorum temporū corruptela quaſi veterem morbum iterum ingraueſcere videmus. In hoc igitur rerum diſcrimine videte quāta nobis, qui Chriſtiani exercitus anteſignani, & animarum medici ſumus, neceſſitas impoſita eſſet, vt, concilium iniremus, quo plures & ad propulſanda pericula, & ſananda vulnera in vnum, à Spiritu ſancto duce conuenientes, à Deo miſericordiarum & patre cōſolationis auxilium facilius implorarēmus, tum etiā quo cautius res multorum iudicio & conſenſu cōſtitutæ eſſent, eo promptiori animo, propenſioriq; ad obediendū voluntate ab iis ſuſciperentur, quorum ſaluti maximè cōſulere debemus. Hoc noſtrum munus eſt, hoc noſtrum officium, Patres. etenim ſi in epiſcopalis dignitatis excelſa ſede collocati ſumus: tanquam è ſpecula quadā pericula proſpicere eaq; propellere nos oportet, ſi quæ iis imminēt, qui in noſtra fide noſtraq; cura cōquieſcunt: ſi parentes item filiorum incolumitati paternā curam adhibere: ſi paſtores ab ouibus, quas ſacroſancta ſua morte Ieſus Chriſtus ex inferi faucibus atq; ore eripuit, nunquam oculos deijcere; & ſi quæ impura vitiorū labe extabeſcunt, ſalis acrimonia ſanare: ſi quæ demum in morum tenebris aberrantes ſunt, iis prælucere debemus. nam vt ſummus ille rerum opifex principio cùm cœlum quod intuemur effecit, ſtellarū multitudine ornauit quæ ſolis ſplēdore illuſtratæ, in nocte ſuper terram lucerent: ſic in ſpirituali huius ſæculi renouatione prout in eccleſia, tanquam in quodam cœli firmamento Prophetas & Apoſtolos, Paſtores & Doctores, qui quaſi ſtellæ, ſempiterni illius ſolis Chriſti Domini lumine illuſtrati, huic tenebricoſi ſæculi caligini præeſſent, & ab humanis mētibus tenebras depellerent quodam illuſtris ſanctæq; diſciplinæ ſplendore. Hos igitur, quos cœleſtis ſapientia paſtores eſſe, & in Apoſtolorum tanquam in parentū locum ſuccedere voluit; Pro patribus tuis nati ſunt tibi filij, inquit Propheta; quid eſt, cur eos parentes, eos duces, eos magiſtros non imitemur? Illi in cōſtituenda naſcente tunc Chriſtiana Rep. in maximiſq; rerū difficultatibus, hac conciliorum ratione vſi, cùm confuſam illam errorumq; tenebris implicitam mūdi faciem, euangelicæ diſciplinæ lumine illuſtrârint: tum ad eā reſtituendam exēplum nobis præbuerunt, vt in tanta ſcilicet rerum perturbatione, & in hac tetra peccatorum caligine nos, qui eorum locū tenemus, osq; Domini ſumus, & è quorum labiis tanquā ab Angelis Domini exercituum, populi legem requirunt; à fonte lucis Spiritu ſancto, in cuius nomine hodierno die congreſſi ſumus, ſalutares vitæ leges haurientes, doceamus prouinciæ noſtræ homines ambulare vt filios lucis, & afferre fructus lucis in omni iuſtitia & bonitate, & veritate probātes quid ſit beneplacitū Deo, nec cōmunicātes operibus infructuoſis tenebrarū. Nec verò exiſtimemus Patres, muneris noſtri partes omninò expletas à nobis eſſe in ijs quæ tribus ante annis hoc ipſo in loco multa cōſtituimus. quoniam ſi rem oēm ita ſpectamus, quemadmodum ſanè debemus opus miniſterij noſtri inchoaſſe quidem, ſed perfeciſſe certè nō videbimur: at verò eſt cur expleamus. ita rerum ſtatus poſtulat ita ſæpe multis locis vnūquemq; noſtrum Apoſtolus monet: Vide inquit, vt miniſterium quod in Domino accepiſti, expleas, dedit enim Paſtores & Doctores in cōſummationem ſanctorum in opus miniſterij ad ædificationē corporis Chriſti. Ergo ſi ad conſummationē, & ad perfectā quandam ſanctitatis diſciplinam tota miniſterij noſtri ratio ſpectat; inanes profectò conatus noſtri, fruſtraq; ſuſcepti eſſent labores. iactis primum illis fundamentis niſi reliqua quæ ad ædificij extructionem, & conſummationē deſunt, perfici cōtendamus omni ſummo ſtudio. Nam quo tempore huc primùm in concilium conuenimus populis noſtris, tanquā paruulis aut certè infirmioribus, ſi præter lac, eſcam dedimus, vt ſolidiorem cibum iam præbere vix potuimus; idq; Chriſto Domino magiſtro qui multa cùm haberet, quæ Apoſtolis diceret, nō omnia tamen vno tempore eos docuit, propterea quòd ad ea portāda tunc ſane eſſent minus idonei. Et quemadmodum is longo tēporis progreſſu, tum excitatis ſanctorum Patrum mentibus, tum ſacroſanctis habitis cōciliis, eccleſiam ſuam doctrinæ ſplēdore indies magis atq; magis illuſtrare voluit, cùm vel momento tēporis id ipſum præſtare potuiſſet: ſic nobis qui matrem eccleſiam colimus, atq; obſeruamus illud ab eius benignitate ſperandum eſt, vt

A & nunc & in poſterum, prout temporum ratio requiret, ea patefaciat atq; aperiat, quæcunq; ſuperioris noſtri concilij temporibus nō opportuna ipſius Dei ſpiritus nobis nō ſuggeſſit, vt illa fidelibus noſtris tūc traderemus. Illud præterea accedit, quod quēadmodū agricolis vſu ſæpè venit, vt poſtquam ſemel agrum bene coluerint eumq; à rubis inutilibuſq; herbis purgârint, vites putârint, & arbores interlucârint, niſi crebrò eandem culturam adhibuerint, ager, qui illorum ſtudio enituit horridus, incultuſq; fiat: ſic fideles, qui agricultura Dei ſunt, vbi noſtris vigilijs ac ſtudijs, quæ Superiori Concilio adhibuimus ad aliquem nitorem adducti ſunt, niſi ſæpius ad ea, quæ poſt ſuccreuerunt, amputanda redeamus, facile ille priſtinus cultus temporis progreſſu horreſcit: tum ſi quæ etiam deprauata cō- B ſuetudo, diuturnitate fulcitur, ita altas radices egit, vt, velut hedera latè ſeſe diffundens, ſæpè vix, aut ne vix quidem euelli queat. Itaq; cùm in perpetua quadam agri dominici colendi ratione noſtrū munus penè totum poſitum eſſe debeat, diligentes agricolas vnicuique noſtrū imitandos Deus apud Hieremiā proponit his verbis: Ecce conſtitui te ſuper gentes, ſuper regna, vt euellas & deſtruas, & diſperdas, & diſſipes, & ædifices, & plantes. Quòd ſi fortaſſe pauca erunt quæ noſtris aliis conſtitutionibus addi oportere videbuntur, vtilitas tamen non parua neq; exiguus fructus ex hoc ipſo cōcilio exiſtet, ſi nos ſuperiora decreta in conſpectu quaſi in ſpeculo quodam, habentes, contēplabimur, ſi quæ vel noſtra, qui iuſſimus vel aliorū, quibus iuſſum eſt, culpa contracta eſt in illis exequendis; aut ſi quæ ſunt, quæ certis quibuſdā cauſis nec per nos, nec verò per illos præſta- C ri adhuc licuit: hocq; pacto, tum ſi quid culpa admiſſum eſt, quoniā officio noſtro ante defuimus, id ſedulò emendemus, tum difficultatū ratione hoc ipſo in loco agitata & diligēter explicata, adhibeamus quæ opportuna erunt remedia. Habetis igitur Patres Reuerendiſſimi, cauſas, quare huc iterum conuenimus, tum etiā intelligitis, quā grauis rerū tractatio nobis propoſita ſit, quæ tota ad ſananda huius prouinciæ vulnera, ad pericula animarū propulſanda, ad deijciendas morum tenebras, ad agri deniq; dominici cultum pertinet. Idq; planè omne quantum in nobis eſt, ita præſtare debemus, vt primum quæ ſemel per nos decreta ſunt, ea nos quo maximo poſſumus, & quo certè debemus ſtudio exequi contēdamus: deinde ſi omni pietate, certaq; animi deliberatiōe in hoc ipſo conuentu ſupplere ſtudeamus, quæcumq; ſuperioris concilij decretis deſunt, ad reſtituendum illū propè D deflorescentis Chriſtianæ pietatis cultum; poſt ſi qua vitiorū zizania tribus ab hinc annis ſubdolus ille operarius ſatanas in hac Prouincia conſeuit, operam demus, vt eorum ſtirpes ſtudiis noſtris omninò conuellamus. Iam hic duce Spiritu ſancto adſumus Reuerēdiſſimi PP. vt prouinciale noſtrum Concilium iterum celebremus. in qua muneris tractatione pro rei grauitate animo, menteq; reputemus, quæ nobis potiſſimum propoſita eſſe debeant. Ac primum quidē perſpicuum eſt, quàm turpe, quàm deteſtabile ſit in eo, quod Chriſti legatione fungimur, Deiq; miniſtri ſumus, ſi non Chriſtum ipſum non quæ Dei ſunt, ſed quæ noſtra quæramus: oportet igitur, nos depoſitis cupiditatum noſtrarū perturbationibus, oculiſq; mentis in cœlum coniectis, non vtilitates noſtras, non cōmoda non hominum honores ſpectemus, non rebus noſtris, non popularibus ſtudiis, nō lau- E di, non gloriæ noſtræ, ſed Chriſto ſeruiamus, cui omnē gloriam, omnem laudē, omnem honorem debemus. Neq; enim eſt cur aut nobis ipſis aut hominibus placeamus; ſiquidem quis indè fructus, ſi noſipſos amantes, animæ noſtræ iacturam faciamus: ecquæ vtilitas nobis exiſtet, ſi irā Dei nos concitantes, hominū beneuolentiam populari quadam indulgentia conciliemus? Audiamus Paulum clamātem: ſi hominibus placerem, Chriſti ſeruus non eſſem. Diſſipat autē Deus oſſa eorū, qui hominibus placent, inquit Propheta. Ergo ad Dei voluntatem tanquam certam normam, conſilia, cogitationes, ſtudia & actiones noſtras dirigamus. Deinde hic eo animo, eaq; mente adeſſe debemus, vt non coacti ſed ſponte, liberaq; voluntate non, vt in pleriſq; actionibus fieri ſolet, aut conſuetudine, aut quadam officij F ſpecie, nec fictè, nec ſimulate, ſed vera, ſolidaq; rerum agendarū deliberatione rem omnem tractemus, ita vt nō adumbratam quandā ſed expreſſam illam diſciplinæ Chriſtianæ formam afflante Spiritu ſancto, decretis noſtris reſtituere curemus, quā naſcente eccleſia inſtituit viuus ſermo Dei, & efficax penetrabilior omni gladio ancipiti, pertingens vſq; ad diuiſionem animæ ac ſpiritus cōpagum quoque ac medullarum & diſcretor cogitationum & intentionū cordis. nam ſi vitiorum ſemina non funditùs tollere ſtudemus, ſed ſatis id eſſe putamus, vt externa quadam tantùm quæ oculis offenſionē in vulgus præbent, quaſi leui manu emendemus; id nobis eueniet, quod agricolis qui dum herbas inutiles radicitùs euellere negligūt, quæq; ſolùm è terra extant, amputant, ne agrum quidem à ſtirpibus no-

bus noxiis purgant, ſed etiam quod plane nolũt, id ſane efficiunt, vt vberiores paucis poſt diebus emanent. Nec verò eſt cur à muneris noſtri ratione deterreamur, vel quia his paſtoralibus noſtris ſtudiis, actionibusq; animos eorum exulcerari videamus, qui filij ſunt perditionis; vel quia populares illæ, quib. quaſi ficus foliis deformes, prauiq; mores cõtegi ſolent, voces audiantur. Non ferunt hæc tempora veterum canonum ſeueritatem: ſic tamdiu viximus, ſic vixerũt, ita egerant, qui ætate anteceſſerũt; vitæ inſtitutum, nihil eſt, quod mutemus. At nos hæc, atq; adeò alia eiuſmodi contemnamus, proponamusq; nobis ob oculos, libertatem illam ſpiritus, & virtute, qua armati Patres noſtri Apoſtoli, qua muniti Martyres, qua inſtructi noſtri ordinis ſanctiſſimi homines, Athanaſius, Chryſoſtomus, Ambroſius huius Eccleſiæ antiſtites, qua affecti alij religioſi viri, apoſtolico quodã animorum ardore flagrantes, nullis non minis, nõ hominum clamoribus, non furoribus; quaſi tribunitiis fracti, nec debilitati pro Dei gloria, pro gregis cõmiſsi ſalute, forti, conſtantiq; animo adhibuerunt illam quaſi cenſoriam virtutem, acerrimã peccatorum vindicem. Eorum ferè exemplo adducti, nos quoq; apoſtolica illa conſtantia, & euangelica virtute, qua vna nihil eſt in eccleſiaſticis paſtoribus illuſtrius, nihil magis neceſſariũ, ſine metu, & conſtanter certè agamus, atq; adeò perficiamus quod Euangeliũ docet, q Chriſtus iubet, quod ratio præcipit, quod gregis ſalus, quod eccleſiæ auctoritas, dignitasq; poſtulat. Nam ſi contra à nobis fiet, in formidoloſo illo Dei iudicio, cum animarum quæ in fidem & curationem nobis traditæ ſunt, rationem reddemus: tum aliorum nos accuſantium vociferationes, & irati iudicis, nos item acerbè obiurgantis eas voces audiemus; ſi ſpeculatores eratis, cur exciſi paſtores, cur gregem vobis commiſſum errare permiſiſtis? ſi ſal terræ, quonã modo euanuiſtis? ſi lux eratis, cur ſedẽtibus in tenebris & vmbra mortis, non illuxiſtis? ſi Apoſtoli, cur Apoſtolica virtute non vſi, cuncta egiſtis ad hominum oculos? ſi os Domini, cur muti? ſi vos huic oneri impares eſſe ſentiebatis, cur tam ambitioſi? ſi pares, cur ita deſides, ita negligentes? nihil nos Prophetarum voces, nihil Euangelij leges, nihil Apoſtolorum exempla, nihil pietas, nihil religio, nihil eccleſiæ labentis ſtatus, nihil hic formidoloſus iudicij dies, nihil præmia, nihil ſupplicia, æternique cruciatus mouerunt? Has horribiles irati iudicis voces nobiſcum, Patres, animo menteq; reputemus, vt ijs: atq; adeò alijs excitati in hac ſacroſancta tam grauium rerum tractatione non remiſsè, non leniter, non timidè, non negligenter, nõ diſſimulanter, ſed ſyncerè, & conſtanti ſanctaq; ſollicitudine, Deum ſolum ſpectantes, quod in noſtro officio noſtroq; munere poſitũ eſt, agamus, & perficiamus, duce Spiritu ſancto, omnium actionum, & conſiliorum moderatore. Cui gloria ſit & honos ſempiternus ætatum ſæculis. Amen.

IN NOMINE

SANCTÆ ET INDIVIDVÆ TRINITATIS PATRIS, ET FILII, ET SPIRITUS ſancti.

NOs Carolus Borrhomæus, S. R. E. Tit. ſanctæ Praxedis Presbyter Cardinalis, Dei & Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopus Mediolani, de conſilio, & aſſenſu Reuerendiſſ. Patrum, Coepiſcoporum noſtrorum, in Prouinciali noſtro concilio Mediolanenſi ſecundo, hæc, quæ ſequuntur, conſtituimus, ac decernimus.

TITVLVS. I.

QVAE AD FIDEM TVENDAM SACRAmenta miniſtranda, & alia Paſtoralia munera pertinent.

Decretum I.

EPiscopvs, edicto quotannis publicè propoſito, omnes & ſingulos ſuæ diœceſis homines, etiam quauis dignitate, gradu, honoreue præditos, moneat, eidemque in virtute ſanctæ obedientiæ, ac pœna excommunicationis latæ ſententiæ propoſita, id iubeat, vt ſi eorum quiſpiam iam ſcit cuiuſuis ſectæ hæreticos homines, eoue nomine ſuſpectos, aut infames, aut quouis modo à fide Catholica aberrantes, aut qui verba hæreticalia protulerint, aut qui hæreticorum libros, ſcriptaue, quæ quouis modo auctoritate Sedis Apoſtolicę prohibita ſunt, legunt, vel apud ſe habent, decem ad ſummum diebus poſt edicti promulgationem, ſi verò in poſterũ ſciet, decem diebus, poſtquam id norit, illos omnes & ſingulos, vel ipſi Epiſcopo, vel hæreticæ prauitatis Inquiſitori denuntiet.

Parochis autem ſuis iubeat, vt edictum eiuſmodi in ſingulos annos ſemel Quadrageſimæ initio, iterum ineunte Domini aduentu, publicè in ſua quiſq; Parochia, cùm in Miſſa frequentior populus adeſt, de ſcripto ipſi pronuntient, & promulgent.

Decretum II.

QVo ſtudioſius Parochi in eam curam, quæ conſtitutione de fidei initijs, à Parocho tradendis, ſuperiori concilio præſcripta eſt: incumbant; id etiam curet Epiſcopus, vt in ſingulis diœceſis ſuæ oppidis, & vicis doctrinæ Chriſtianæ ſodalitas inſtituatur, quæ in eo munere ipſos Parochos adiuuet. Cuius rei cauſa libellus, quem vnuſquiſque Epiſcopus in ſuæ diœceſis ſcholis, eo nomine inſtitutis, adhibere poterit, iuſſu noſtro edetur. Quibus autem locis ſodalitas eiuſmodi inſtitui non poterit, in iis duo, treſve homines ſaltem delegantur, auctoritate grauiores; qui pro Chriſtiana pietate id ſolicitudinis ſuſcipiãt vt pueros, adoleſcentesve ad parochum inducant, à quo in Eccleſia illi fidei rudimentis imbuantur.

Decretum III.

VT deteſtabile blaſphemiæ ſcelus, quàm diligentiſſimè fieri poteſt, tollatur; præter ea, quæ ſuperiori cõcilio Prouinciali ſancita ſunt, id Epiſcopi ſtudeant, vt, in ſua quiſque vrbe & diœceſi, hominum, qui zelo religionis accenſi ſint, ſodalitatem Dei nomine inſtituant, præſcriptis eiſdem ſodalitati regulis vna cum Indulgentiis in Bulla expreſſis, quam felic. record. Pius Quartus eius rei cauſa confecit.

Decretum IV.

QVæ de quauis ſcientia problemata, vel axiomata, vel alia quæuis eius generis publicè exercẽdi ingenij cauſa, aliave ratione proponi ſolẽt; curet Epiſcopus, ne in poſterum antea proponantur, quàm ab ipſo, aut ab iis, quos huic rei præfecerit, cognitum ſit, nihil in iis ſubeſſe, quòd doctrinæ fidei, pietati Chriſtianæ repugnet.

Decretum V.

SVmmorvm Pontificum Bullas, quæ quotãnis de quauis cauſa ab illis edentur, Epiſcopus duobus ſaltẽ poſt menſibus, quam illas Romæ editas cognouerit, in ſua diœceſi eas potiſſimum promulgandas curet, quas promulgari in iis ipſis iuſſum erit, tum illas item, quas ad eccleſię ſuę gubernationem pertinere aliqua ratione poſſe iudicabit. Quarum omnium Bullarum librum confici, & in Epiſcopali Archiuio aſſeruari iubeat. Metropolitani autem cura ſit, eas omnes, cùm primùm acceperit, & ad ſingulos prouinciæ Epiſcopos mittere.

Decretum VI.

EPiscopvs, cùm ad viſitationis munus ſacerdotes idoneos adhibere poteſt, ne aliis inferioris ordinis clericis vtatur.

Decretum VII.

QVo magis fideles ad rerum diuinarum cultum excitentur, Epiſcopus, non in ſacramentorum ſolùm admini-

miniſtratione, verùm etiam cùm conſecrationis, quæ cuiquam Eccleſiæ, Altariue adhibetur, vel benedicendæ Cãpanæ, vel velandæ Monialis, vel alterius cuiuſuis rei conſecrandæ munus in cõſpectu populi aggreditur, illius myſterij, quod tractat, vim & rationem piè explicet. A

Decretum VIII.

QVÆ Eccleſiæ vel cathedrales, vel collegiatæ peculiarem parochiam habent, neq; eius parochiæ curatio ad certas perſonas ex officio pertinent, in iis curet Epiſcopus, vt quibus ea ipſa cura committetur, certum ſtipendiũ aut emolumentum ad eorum vitam honeſtè ſuſtentandã, ipſius Epiſcopi arbitrio, à Capitulo, vel ab iis ad quos ſpectat, attribuatur. B

Decretum IX.

CVI in eccleſia cathedrali id muneris datum eſt, vt oleum, aut chriſma ſacrum Plebanis, aliiſve diſtribuat; is in librum, eo nomine confectum, illarum Eccleſiarum nomina referat, quibus dederit. Pari ratione, Præpoſiti, Plebanive libro notent eas Eccleſias parochiales, quibus ſingulis annis ſacra olea diſtribuerint.

Ij verò omnes ne illa aliis deferenda dent, niſi iis, qui ſacris ordinibus initiati ſunt. Hoc ipſum etiam ſeruetur, cùm Parochus ad ſacrum oleum ægris miniſtrandum accedit, C vt ipſe ſcilicet, non laicus homo, illud in humere deferat.

Decretum X.

CVM id noſtra ſuperiori Prouinciali Synodo de compatribus præſcriptum ſit, vt illi tales deligantur, qui ſuſcepti muneris partes explere poſſint; id autem ipſi præſtare non queant, ſi ne rudimenta quidem fidei norint: idcircò ea cura ſit Parochis, vt quos compatres ita imperitos nouerint, vt Symbolum fidei, ſiue ea, quæ in Symbolo cõtinentur, ignorent, illos eo officio ſuſcipiendi de Baptiſmo infantes, fungi ne patiantur. D

Decretum XI.

QVOD ſuperioris Concilij Prouincialis decreto, de duabus Euchariſtiæ particulis, ad ægrum deferendis conſtitutum eſt; id quoniam non ſine difficultate vbique, & ſemper obſeruari poteſt: ideò vbi Epiſcopi iudicio, vel loci diſtantia, vel itineris temporisve difficultas, vel alia cauſa impedit, quominùs illud præſtari poſſit, tum licebit Sacerdoti, eam ſanctiſſimæ Euchariſtiæ particulam ſolùm deferre, quam æger percepturus eſt; ita tamen, vt, cùm inde Parochus redit, non ſuperpelliceo, non ſtola indutus E ſit, neque tintinnabulum pulſetur, neque vmbella adhibeatur, extinctis etiam luminibus, non palam vaſculum deferatur.

Decretum XII.

PAROCHI Paſchæ tempore, ſanctiſſimæ Euchariſtiæ ſacramentum iis tantùm miniſtrent, qui non modò tunc in parochiæ ſuę finibus habitant, verùm etiam maiori anni partem, aut ſex ſaltem menſes in ea habitârint: niſi ſint, qui paucioribus ante diebus, menſibusve illuc habitatum venerint eo animo, vt in ea domicilium habeãt; niſi item qui ab Epiſcopo, propriove Parocho facultatem, ſcri- F pto conceſſam, exhibuerint alio loco cõmunicandi; tum præterea niſi peregrini ſint, & aduenæ homines, idque in parochia aliqua diœceſis; quòd ſi in vrbe, tum in cathedrali Eccleſia Euchariſtiæ ſacramẽtum ij perceperint. Horum autem peregrinorum, & aduenarum, Euchariſtiæ Sacramentum percipientium, nomina, cognomina originis, ſeu domicilij locus vno in libro, fideliter aſſeruando à Parocho ante omnia adnotẽtur. Quare ſingulis diebus, cùm in Paſcha reſurrectionis Domini noſtri Ieſu Chriſti ſacramentum Euchariſtię adminiſtrabunt, antequam illud cuiquam præbeant, ad populum conuerſi, denuntient, vt ſi quis eorum, qui adſunt, Parochiæ ſuæ incola non eſt, ad ſuam quiſq; parochialem Eccleſiam abeat, vbi quemadmodum Canonum ſanctionibus iuſſum eſt, eo tempore ſacram Euchariſtiam ſumat.

Parochi verò vrbani admoneant, atque hortentur crebrò eos, qui rus ire ſæpiùs ſolent, vt feſtis diebus illis ſolẽnibus, nempè die Natali Domini, in Quadrageſima, & hebdomada ſancta potiſſimùm, Paſchæ tempore, Aſcenſionis Domini die, in celebritate corporis Domini die, Pentecoſtes, ruri non habitent, ſed in vrbe, atq; in frequẽtioribus oppidis; vbi à ruſticatione feriati, ſacris & diuinis officiis interſint; de verbo Dei conciones audiant; cęteraque Chriſtianę pietatis munera præſtent: quę ab vnoquoque Chriſtiano homine debita, ſolemnes, & ſtati illi dies maximè requirunt.

Decretum XIII.

QVI Paſchæ tempore Euchariſtiæ ſacramentum non ſumpſerint, ſi poſtquã ter, aut vnica monitione, quæ vna pro tribus ſatis ſit, etiam generatim moniti, in contumacia perſeuerârint: iubeat Epiſcopus, eos ipſos Eccleſiæ ingreſſu, & Eccleſiaſtica ſepultura interdictos, in propria parochiali Eccleſia denuntiari; tum eorum nomina deſcripta ad cathedralis, & parochialis Eccleſiæ valuas affigi: ſi verò in contumacia perſeuerârint, in eos præterea, prout iuris eſt, animaduertat.

Decretum XIV.

EPISCOPVS de vita, & moribus mendicorum vagantium diligenter inquirat; initaque aliqua ratione curet omninò, vt facto Paſchæ tempore illi communicent.

Decretum XV.

PAROCHVS cùm vel ſacroſanctam Euchariſtiam, vel extremæ Vnctionis ſanctum oleum ad ægrum defert, in via ſeptem pſalmos ex animo, pieque dicat, vel alias religioſas preces.

Decretum XVI.

ORATIO, quæ quadraginta horarum dicitur, ne vlla in Eccleſia extra ordinem conſtituatur, ſine Epiſcopi conceſſu. Iſque eam ita ſanctè geri curet, vt pij illius inſtituti ratio exigit.

Decretum XVII.

QVOD ſummus Pontifex Pius V. propoſitis excõmunicationis, alijsq; pœnis iuſſit, medicos ab ægrotantis curatione poſt triduum abſtinere, niſi eo tridui ſpatio, de peccatis ſuis confeſſus ille ſit; id Epiſcopus curet quàmdiligentiſſimè obſeruari. Rationemq; præterea aliquam ſtatuat, qua medicis ipſis faciliùs exploratum eſſe poſſit, ægrum peccata ſua verè confeſſum eſſe.

Decretum XVIII.

NE Parochi vſurarium manifeſtum, vt Gregorij X. cõſtitutione ſancitum eſt, etiam ſi in teſtamento, aliave quadam vltima volũtate ipſe mandârit ea reſtitui, quæcumque vſuræ nomine acceperit, in ſepulturam Eccleſiaſticam tradant, niſi pro eorum facultatibus, re ipſa illis ſatisfactum ſit, à quibus vſuras exegerit; aut ſi ij abſunt, Epiſcopo, Vicariove eius, vel Parocho, intra cuius Parochiæ fines, ille dum vixerat habitârat, vel Notario publico de reſtitutione cautum ſit pignoribus, aut idonea ſponſione facta.

Qui verò Parochus id generis hominem ſciens ſepelierit, is nouerit ſe excommunicationis pœna affectum eſſe, ex Clementis Quinti conſtitutione, in concilio Vienenſi edita.

Digitized by Google

Decretum XIX.

SVPERIORIS prouincialis Concilij conſtitutione, & ſi
contractus depoſiti, ex quibus aliquid vltra ſortè per-
cipitur, tum rei venditionis, quæ modico pretio fit, adhi-
bita redimendi pactione, tum alios præterea quoſdam cō-
tractus, ex ſacrorum Canonum iure, & probatorum Pa-
trum ſententiis, tanquam manifeſtè vſurarios improbaui-
mus; tamen quoniam ſæpè, ficto meri depoſiti, & liberæ
emptionis nomine, quaſi liciti cōtractus ſpecie, vſuræ oc-
cultantur; idcircò & cum eis qui eiuſmodi contractuum a-
liorumve ſpecie, qui vetiti ſunt, vſuram commiſerint, &
cum Notariis, qui ſcientes rogati conſcripſerint, prout iu-
ris eſt, agatur.

Decretum XX.

QVIBVS ob infirmam valetudinem, aut ob aliam iu-
ſtam cauſam permiſſum erit, Quadrageſimæ diebus
carne, aut aliis eo tempore vetitis cibis veſci, eos parochi
piè illud admoneant, ne publicè neue etiam cum dome-
ſticis, ſed ſeparatim in remotiori ædium loco, eius generis
cibum capiant, vt ob corporis imbecillitatem, aut mor-
bum potiùs, quo laborant, quam ob ingluuiem facere co-
gnoſcantur.

Decretum XXI.

QVO diligentiùs ſtudeant, qui excōmunicationis pœ-
na affecti ſunt, in ſanctæ matris Eccleſię gremium re-
ſtitui, ac ne alij eorundem commercio cōſuetudineve per
imprudentiam vtantur: nos veterum Canonum auctori-
tatem ſecuti, id iubemus, vt Epiſcopus, cum excommuni-
cationis ſententiam contra aliquem tulerit, cumq; excom
municatum palam denunciari iuſſerit, eius nomen, & co-
gnomentum ad cathedralis & propriæ parochialis Eccle-
ſiæ valuas, affigi; tum de ſcriptū mitti curet Parochis & vr-
banis, & diœceſanis: qui primò ſaltem cuiuſq; menſis Do-
minico die illum populo excommunicatum denuntient,
neq; hoc agere deſiſtant; quoad ipſis Epiſcopus ſignificâ-
rit, eundem matri Eccleſię recōciliatum eſſe. Quòd ſi tres
menſes is excommunicationis vinculo irretitus perman-
ſerit; illius nomen, & cognomen Epiſcopus tum reliquis
huius prouinciæ Epiſcopis, tum illius pręterea denuntiet,
ac ſignificet, quorum diœceſes ſibi finitimę ſunt. Cum au-
tem ille ipſæ ad matris Eccleſiæ gremium redierit, quibus
antea illum excommunicatum Epiſcopus denuntiauerat,
iis eundem abſolutum quamprimum ſignificet. Quòd ſi
quis per annum in excommunicatione permanſerit; ad E-
piſcopum Parochus eum deferat, vt contra illum agatur,
quemadmodum & canonum iure, & ſummorum Pontifi-
cum ſanctionibus decretum eſt.

Decretum XXII.

IVBEAT Epiſcopus, vt Dominico illo die, qui quatuor
ſtatuta ieiunij tempora, quibus ordinis ſacramentum
miniſtratur, proximè antecedit, Parochi non ſolùm ſolē-
ne illud ieiunium huius rei cauſa inſtitutum denuncient,
verùm etiam in ſua vnuſquiſq; eorum parochiali Eccleſia
ſupplicationes, litaniaſq́; piè ac religiosè vel intus habeat
vel proſequente fidelium multitudine, foris Eccleſiam, ſi-
cut moris eſt, obeat: vt Dei, Sanctorumq́; ope implorata;
tum Epiſcopus in eorum delectu, quibus ordines con-
feret, Spiritus ſancti lumine illuſtretur; tum illi, quibus
conferuntur, in vitę ſanctitate, doctrina, religioſiſq́ue vir-
tutibus proficiant.

Decretum XXIII.

VT quod ſummus Pontifex Pius Quintus in explica-
tione decreti Tridentini, quod eſt Seſſione vvij. c. 2.
conſtituit, executionem habeat; Epiſcopus ne clericum
vllum regularem, neque ſæcularem, qui regularium mo-
A re in communi vitæ diſciplina ſit; beneficiumq́; Eccleſia-
ſticum non habeat, ordinibus ſacris adſcribat, niſi à ſupe-
riore fidē ille attulerit, ſe religionis, cui adſcriptus eſt, pro-
feſſionem confeciſſe; iuratusq; affirmet, ſcripto manu ſua
ſubſignato, coram Epiſcopo ſe id ſpontè feciſſe, aut ratum
habuiſſe. Illud autem ſcriptum in Archiuio aſſeruandum,
Epiſcopus curet.

Decretum XXIV.

QVICVNQVE aliquem Eccleſiaſticum ordinem ſuſce-
pit, is, vt Tridentino Concilio iuſſum eſt, certę eccle-
ſiæ adſcribatur, in qua functiones, quas ei Epiſcopus præ-
B ſcripſerit, obeat: nec verò alius eidem ordo ante confera-
tur, quàm ipſi Epiſcopo fidem, teſtimoniumq́; ille attule-
rit ſe in Eccleſia, cui adſcriptus eſt, præſtitiſſe præſcriptas
ſibi functiones. Si verò aliqua de cauſa eodem tempore ex
ſacrorum canonum permiſſu, plures ordines minores cle-
rico Epiſcopus contulerit; eidem præſcribat arbitratu ſuo
functiones, ad vnumquemq; minorem ordinem, quem il-
le ſuſceperit, pertinentes.

Decretum XXV.

ILLVD maximè Epiſcopus interdicat, ne animarum cu-
C ratores, qui in hęreticorum finibus vel in locis finitimis
habitant, vbi vnicuiq; liberum eſt publicè, & impunè hæ-
reticorum more viuere, matrimonij, quod inter Parochiæ
ſuę, & illorum locorum incolas contrahendum eſt ſecun-
dam denunciationem faciant; neque eos matrimonio cō-
iungant, aut denunciationum quæ matrimonio celebran-
do factæ erunt, fidem, ac teſtimonium ad ea ipſa loca, vbi
illud ineundum eſt, mittant; niſi priùs eius, qui in lo-
cis hæreticorum, aut hæreſis nomine ſuſpectis habitat,
nomen & cognomen Epiſcopo denunciarint: ab eoque
impetrârint facultatem, alias denunciationes faciendi,
matrimonijq́ue celebrandi, vel fidem denunciationum
illuc mittendi, quæ eo nomine factæ ſunt. Quam faculta-
D tem Epiſcopus ne det, niſi prius de fide Catholica illius
hominis cognouerit, qui ea loca incolit, aut niſi item ſibi
omninò exploratum ſit, matrimonium eiuſmodi non
contrahi cum hæreticis.

Decretum XXVI.

TRIDENTINA conſtitutio de matrimoniis, quæ cum
vagabundis hominibus iniri quandoq; ſolent, ſerue-
tur à Parochis vel diligentiſſimè.

Nec verò ipſis Parochis facultatem, vt illos vagos homi
nes matrimonio iungant, Epiſcopus ante det, quàm norit,
eos & ſolutos eſſe, & à catholica cōmunione non alienos.
E Matrimonij denuntiationes à parochis tum demùm fiant,
cùm vir & mulier, eorumve parentes, vel ij qui puellæ curā
habent, id poſtulârint; ſiq; ambo diuerſis in Parochiis ha-
bitant: tum in vnius & alterius item Parochia itē fiant. Eas
autem denunciationes ne vlla quidem ex parte remittere
eis liceat, niſi proprij Epiſcopi conceſſu, idq́ue cauſis iure
permiſſis. Caueant autem Parochi, ne alienæ Parochiæ
ſponſum, ſponſamve antè matrimonio iungant, quam te-
ſtimonium ab illius, qui intra Parochiæ ſuæ fines non ha-
bitat, Parocho, ſi eiuſdem, vel finitimæ, aut non nimis lō-
ginquæ diœceſis ille ſit, ſcriptum acceperit; cuius teſtimo-
nij fide ſibi teſtatum fiat, ex Tridentini Concilij præſcrip-
to denunciationes, quæ neceſſariæ ſunt, aut Ordinarij ſui
F voluntate omiſſas eſſe, aut factas quidem, nullumq́; legi-
timum impedimentum ab vllo homine ſignificatum, quo
minùs tale matrimonium contrahi liceat. Illud verò teſti-
monium ſi à Parocho alienæ dięceſis fiet; ab ordinario lo-
ci, aut ab eo, cui hoc ille delegarit, ſubſcriptione, ac ſigillo
comprobatum ſit.

Decretum XXVII.

QVI ſponſalitia cōtraxerint, ſi vna ante coierint, quàm
coram Parocho, & teſtibus matrimonium inter eos

celebratum ſit, illius peccati, quoniam in eo ſæpè delinquitur abſolutionem Epiſcopo reſeruatam eſſe volumus, grauemque illi pœnitentiam imponi.

Decretum XXVIII.

NE Parochus vllo alio loco, quā in Eccleſia ipſa, quæ ſacramentorum proprius locus eſt, ſponſos matrimonio iungat, niſi ex facultate ab Epiſcopo permiſſa.

Sponſi autem, cùm in Eccleſiam cōueniunt, vel ad matrimonium contrahendum, vel accipiendam benedictionem, ne Parochus vlla cuiuſuis generis muſica inſtrumenta adferri patiatur. Quòd ſi ab ipſo moniti, id facere contempſerint; tamdiù eis matrimonij celebrationem, aut benedictionem differat, quoad ſanctè, vti debent, ob id ad Eccleſiam acceſſerit.

Decretum XXIX.

CONCVBINARII, legitimè admoniti, ſi concubinas non eiecerint; abduxerintque ſe omninò ab earum conſuetudine; contra eos Epiſcopus etiam Tridentini Cōcilij auctoritate, & excommunicatione, tum aliis præterea pœnis eruere agat.

TITVLVS II.

QVAE AD MISSAM, DIVINA OFFICIA, Eccleſiæ cultum, & ad Eccleſiaſticos ſpectant.

Decretum I.

QVOD Patrum decretis, & Tridentino Concilio ſancitum eſt, vt ne alienæ diœceſis clerici abſque commendatitiis literis ab vllo Epiſcopo recipiantur, quo faciliùs illud executionem habeat; Parochus quiſpiam, vbi primum cognouerit in Parochia ſua Eccleſiaſticum hominem alienæ diœceſis, vel domicilium conſtituiſſe, vel apud aliquem diuertiſſe, vel in caupona hoſpitio exceptum eſſe, vt aliquot dies commoretur; quàm citiſſimè poterit octo ad ſummum dierum ſpatio, eius nomen, & patriam, ſi in vrbe eſt, Epiſcopo, eiuſve Vicario; ſin autem in diœceſi, foraneo Vicario illius regionis denunciet. Eorum autem cuiuſque cura ſit, illum ad ſe accerſere, mandareque litteras commendatitias ſibi ab eodem oſtendi; quas tamen Vicarius foraneus non comprobabit, niſi conſulto Epiſcopo. In iis autem comprobandis ea ſeruentur, quæ ſuperiori item Prouinciali Synodo hoc de genere conſtituta ſunt.

Decretum II.

QVÆ Miſſas celebrandi facultas ſexto quoque menſe ex ſuperioris Concilij decreto renouanda; ea vel lōgioris temporis ſpatio arbitratu Epiſcopi concedi, vel ſemel conceſſa, prorogari poſſit.

Decretum III.

NE in Monialium Eccleſiis, ac ne in iis quidem, quæ Epiſcopi curæ ſubiectæ non ſunt, ſeculari cuiquam ſacerdoti, etiam ſi vbique celebrandi facultas generatim, niſi Sede Apoſtolica ei data eſſet, Miſſæ ſacrum facere liceat; præter quàm cui nominatim id ab Epiſcopo conceſſum eſt. Qui contrà admiſerit à Miſſæ celebratione ſuſpēſus ſit eiuſdem arbitratu.

Decretum IV.

ECCLESIASTICA dignitate, aut Canonicatu præditus, ſi in Eccleſia, vbi eam eumve obtinet, Miſſas conuentuales pro ratione ipſius aut dignitatis, aut Canonicatus ad Epiſcopi, ex Tridentini Concilij auctoritate, præſcriptum, celebrare contempſerit, vel neglexerit; non ſolùm tridui diſtributionibus: vt ſuperiori Synodo Prouinciali ſancitum eſt, mulctetur, verum etiam ab ordinis ſui munere ſuſpendatur, ipſius Epiſcopi arbitratu.

Decretum V.

QVI Eccleſiaſticum beneficium obtinet, cui id oneris iniūctum eſt, vt Rector vel toto anno, vel certis diebus Miſſam celebret; is ſingulis menſibus ſaltē ſemel Miſſam, quæ defunctis dicitur, pro illis mortuis celebret, qui vel illud dotârint, vel aliquid ei legârint, vel donârint; idque niſi ſæpiùs pro mortuis celebrare debet, vel ex inſtitutione, vel ex alia oneris, ſibi iniuncti, ratione.

Decretum VI.

CVM corpus IESV CHRISTI Domini ſuſtollendum eſt, in Miſſa conuentuali, & in ea item Miſſa, quæ in vnaquaq; parochiali Eccleſia à Parocho celebratur, tum ſignum ſono campanæ detur, cuius ſoni ſignificatione fideles, qui in Eccleſia Miſſæ ſacrificio tunc non interſunt, admoniti, ad tanti tamque magni myſterij, ac beneficij recordationem animum excitantes, mente ſupplici religioſas preces piè adhibeant.

Decretum VII.

QVÆ proceſſiones poſt ſolemnem illam, quæ manè in celebritate Corporis Domini fit, vel eodem die, vel reliquis ſequentibus ſeptem diebus obiri ſolent, ea ne fiant, niſi quibus Eccleſiis Epiſcopus conceſſerit, iiſque facultatem tantùm det, vt manè, non à prandio habeantur, niſi temporis iniuria impediret, quominùs manè obiri poſſent.

Decretum VIII.

CVM primùm Metropolitani literis Concilij Prouincialis celebrandis dies Epiſcopis ſignificata erit: illud ipſi curent, vt in omnibus & vrbis, & diœceſis ſuæ parochialibus Eccleſiis, quinta quaque feria, in ſingulas hebdomadas, quoad illud de more abſolutum, ac dimiſſum erit, Miſſa de Spiritu ſancto celebretur, in Cathedrali autem, & Collegiatis Eccleſiis proceſſionum præterea munus ſingulis diebus Dominicis obeatur: ex animoque preces fiant pro optimo ipſius Concilij euentu. Hoc idem planè ſeruetur, vbi à proprio Epiſcopo diœceſanæ Synodi celebrandæ dies indicta erat.

Decretum IX.

CLERICVS cùm in aliquam Eccleſiam vel ad proceſſiones, vel ad ſtationes obeundas, vel ad funus conuenerit; illud meminerit; ſe eſſe in domo Dei ſanctā, quæ domus eſt orationis. Quare nullus cuiuſuis ordinis clericus, aut Sacerdos in Eccleſia deambulet: nec in confabulationibus & congreſſibus, eo loco indignis, verſetur: ſed vnuſquiſque aut ſolus, aut comitibus, ſociiſque aliis adiunctis, religioſas preces Deo in cauſa adhibeat, quamobrem Clerus vniuerſus conuocatus eſt.

Cùm autem ſtatio celebratur, ne vllus item Clericus extra Eccleſiam maneat; ſed omnes intus ſint, omniique pietatis conſenſione Deo ſtatutas illas preces canant.

Decretum X.

SEXTA quaque feria, in ſingulas hebdomadas, paulò ante horam nonam, ſignum in vnaquaque Eccleſia, campanæ ſono detur, quo fideles admoniti eadem hora IESV CHRISTI Domini paſſionem omni intima mentis pietate recocolant; terque orationem Dominicam, & ſalutationem Angelicam ex animo pronuntiantes, quadraginta dierum Indulgentiam, quam in ſua quiſque Epiſcopus diœceſi concedet, conſequatur.

Digitized by Google

Decretum XI.

EPISCOPI curent, in ſua quiſque diœceſi, vt officia diuina, quæ ſingulis canonicis horis præſtari debent, & publicè in Eccleſia, & priuatim à ſingulis Sacerdotibus, Clericisve inferioris ordinis, qui illa obire debent, celebrentur, & peragantur ad præſcriptam Breuiarij Romani, nuper editi, rationem: niſi tamen Eccleſiæ eiuſmodi ſint, in quibus ex veteri conſuetudine, vt ſummi Pontificis Pij Quinti literis, eo nomine cōfectis, cautum eſt, alius ritus, aliaq; ratio adhibeatur. Si verò ſecùs à quibuſdam factum erit, cùm iſti, vt eiſdem ſummi Pontificis literis nominatim ſancitum eſt, horarum canonicarum officio, quod debent, non ſatisfaciant; eos ipſos Epiſcopi pœnis iis mulctent, quæ Lateranenſi Concilio, à Leone X. & Prouinciali Synodo ſuperiori, contra Clericos conſtitutæ ſunt, qui canonicarum horarum officium intermittunt.

Decretum XII.

IN vnaquaque plebe Epiſcopos duos, vnumve ſaltem Sacerdotem, eccleſiaſticorum rituum vſu peritum, cōſtituere curet, qui alios Sacerdotes, & clericos cæremoniarum, quæ in Miſſa, & in diuinis officiis ritè obeūdis requiruntur, diſciplina inſtruant diligenter. Qua in re libellus ac miſſæ cæremoniis adhibeatur, qui noſtra cura conſcriptus, in lucem prodibit.

Decretum XIII.

IN ſingulas hebdomadas canonici cuiuſuis Eccleſiæ Capitulum habeant; in quo cùm quæratur, an ſuperioris Concilij decreta de diuinorum officiorum ratione ſeruentur; an ſi qui item errores in ſacrarum cæremoniarum ritu commiſſi ſint; tum legatur pars aliqua earum rerum, quę de vita & honeſtate clericorum noſtris conſtitutionibus præſcriptæ ſunt, vel illarum, quæ Catechiſmo Romano, aut aliis item libris expreſſæ ad Chriſtianæ pietatis doctrinam, vitæq; eccleſiaſticę diſciplinam, & rationem pertinent: tum etiam in aliis ſpiritualis vitæ exercitationibus ipſi verſentur: idq; omne prout Epiſcopo, Capitulive Pręfecto viſum erit. Quo in Capitulo ne quidquā aliud quod ad rerum temporaliū curam, ac procurationem pertinet, priùs agatur, geraturve, quàm ea tractationis ratio habeatur, quæ tota in rebus ſpiritualibus poſita ſit.

Decretum XIV.

CANONICI mortui funus, eiusve, qui eiuſdem Eccleſiæ, in eave, dignitatem obtinebat, Capituli ſumptibus à reliquis canonicis fiat; tū pro eius animæ ſalute Miſſa conuentualis celebretur; & vnuſquiſque item Canonicus, miniſterve eiuſdem Eccleſię, qui Sacerdos ſit, Miſſam itidem pro eo celebret.

Decretum XV.

PAROCHVM vrbanum ægrotantem & is, qui vicinior eſt Parochus, & cleri in illa regione, vbi æger eſt Præfectus; diœceſanum verò itidem, & vicinior Parochus, & Plebanus, vel Archipreſbyter, vel Præpoſitus, in cuius Plebaniæ, aut Archipreſbyteratus, Præpoſituræve finibus ægrotus habitat, ſtatim inuiſant; cùm eius ægritudinem, morbumve acceperint; tum poſt crebrò ad eundem veniant: illaque omnia officia præſtent, quæ ad animæ ſalutem et tum maximè neceſſaria ſunt; ſacram Eucharistiam, &, cùm opus erit, ſacrum extremæ vnctionis oleum idem Parochus vicinior eidem miniſtret; & illius morientis animam Deo religioſis precibus commēdet. Eius mortui funus vniuerſi illius regionis, in qua ille habitàrat, Præpoſituræve, Plebanatus, aut Archipreſbyteratus Parochi obeant; niſi foraneus illius regionis Vicarius minorem numerum ſtatuendum cenſuerint.

Primò item poſt eius obitum die, eorum vnuſquiſque A pro ipſius animæ ſalute Miſſæ ſacrificiū faciat. Quòd ſi eo die pro mortuis fieri ex Eccleſiæ inſtituto vetitum ſit; aliò proximo die, quo interdictum non ſit, omninò fiat.

Decem prætereà ad ſummum dierum ſpatio omnes in Eccleſiam conueniant, quę eis à clericorum regionis Præfecto, aut Vicario foraneo præſcribetur. Qua in Eccleſia pro mortuo Rectore Miſſam conuentualem ſolemni ritu celebrent: tum ſupplicationibus, & precibus Deum piè, ſanctèque orent, vt orbato gregi Rectorem dare velit iuxta cor ſuum.

Quicunque verò eiuſmodi pietatis officia præſtiterint, eorum nomine, cauſave nihil neque exigant, nec petant.

Is verò cui vacantis ipſius Parochialis Eccleſiæ admini- B ſtratio cōmiſſa eſt, fideles illius Parochię incolas ſępè hortetur, vt omni intima animi pietate à Deo Rectorem precentur, qui illius Eccleſiæ curationem gerere rectè poſſit.

Decretum XVI.

CANDELÆ, cerei, & quæ intortitia vocantur, in mortui funere adhibita, ſuperioris Concilij decreto Sacriſtiæ illius Eccleſiæ addicta, in qua funus fit, aut mortui corpus in ſepulturam traditum eſt, ſi quæ in Miſſarum celebratione, & reliquis diuinis eiuſdem Eccleſiæ officiis ſupererunt; ea omnia vel ipſius Eccleſiæ Rectori, vel iis, ad C quos ante illius decreti promulgationem eiuſmodi candelæ, cereiq; pertinebant, in alium eiſdem Eccleſiæ vſum, vel ad ſuæ etiam vitæ ſuſtentationem, arbitratu ſuo, conuertere liceat.

Decretum XVII.

QVÆ ſuperiori prouincialis Synodo decreta ſunt ad tollendas Rectorum Eccleſiarum in exequiis, & funere pactiones, & exactiones illicitas, aut quæ ſimoniacæ labis, vel ſordidæ auaritiæ ſuſpicionem afferrent; ea à pleriſque in eam partem accipi animaduertimus, vt occaſione inde ſumpta, Eccleſiæ, non ſeruato piarum conſuetu- D dinum vſu, debitis eleēmoſynis defraudentur. Quare Epiſcopus habita & locorum, & perſonarum ratione in funeribus, & exequiis, quæ pia inſtituta & conſuetudines laudabiles ſibi videbuntur, arbitratu ſuo ſeruari iubeat ſacrorum Canonum auctoritate; contumaceſque compellat omni iuris remedio.

Decretum XVIII.

CVM Chriſtianæ pietatis rationi illud alienum ſit, ad ornatum templorum adhiberi ea, quæ non modò religionem non excitant, ſed intuentium mentes facilè incidunt in fœdas, turpeſque cogitationes; id propterea, ne E quis ad illa ornanda periſtromatis, auleiſque vtatur, quæ obſcœnis figuris intexta ſint; neq; item pictas imagines, & ſigna adhibeat, quæ vel ethnicorum hominum, vel aliarum rerum, loci ſanctitati repugnantium, formam, ac ſpeciem præ ſe ferant. In omni pręterea publicarum ſupplicationum, proceſſionumve apparatu, quæ obſcœnarum rerum ſpeciem oſtendunt, ea ne adhibeantur.

Decretum XIX.

QVÆ pallia, aliaque ſacra indumenta, Altarium vſui ornatui addicta ſunt; ea ad Sedis Epiſcopi, alteriusve F hominis eccleſiaſtici, vel laici quauis dignitate prędit iapparatum, aut ad funeris, exequiarumve pompam, aut aliarum rerum, quæ prophanæ ſint, vſum, ſiue ornamentum ne adhibeantur.

Decretum XX.

QVÆ veſtes, & ornamenta cuiuſuis generis, ad vſum ſacrum comparata, & Eccleſię inſtituto benedici debent, ea in Miſſæ ſacrificio, cæteriſque diuinis officiis ne prius adhibeantur, quàm ſolemnibus precibus ab Epiſcopo, vel ab alio, qui auctoritatem habeat, benedicta ſint.

Decre-

Digitized by Google

Decretum XXI.

LIBRI ſacri veteris, & noui teſtamenti, volumina item ſanctorum Patrum, noſtræ fidei interpretum, tũ ſcripta etiam eccleſiaſtica, quibus & res, & verba diuina conſignata ſunt, & ſi temporis vetuſtate omninò conſumpta, ad rerum tamen vilium ac ſordidarum vſum ne vllo pacto conuertantur, ſed in ignem potiùs conijciantur.

Decretum XXII.

ILLVD curet Epiſcopus, vt ne laicorum hominum ædes in poſterum ædificentur, quæ Eccleſiarum parietes vlla ex parte attingant. Si quæ verò feneſtræ, ſiue eccleſiaſticarum, ſiue laicarum ædium in ipſis eccleſiarum parietibus inſunt, vnde in Eccleſias conſpectus ſit, efficiant, vt duobus ſaltem poſt huius cõcilij promulgationem menſibus obſtruantur.

Decretum XXIII.

NE in Eccleſia laici homines de rebus prophanis, aut de iis; quæ ad ipſam Eccleſiam non pertinent, congregationes, concilia, vel quę parlamenta publica dicunt, habeant.

Quæ verò Lugdunenſi Concilio olim à Gregorio Decimo, & nuper à ſummo Pontifice Pio V. ad tollenda in ipſis Eccleſiis colloquia, congreſſus, deambulationes, & ad earum cultum ſancita ſunt; in iis præſtandis Epiſcopus omnem vel maximam diligentiam adhibeat. Canonicos verò, Eccleſiarumve Rectores, & alios item, ad quos ſpectat, in munere, quod ad eam curam attinet, obeundo negligentes, vel contumaces pœnis afficiat, quas illi eadem ſummi Pontificis ſanctione ſubeunt.

Siquę præterea in iis ipſis exequendis Regulares negligentes eſſe animaduerterit; illos ad eiuſdem ſummi Pontificis in eadem Bulla præſcriptum grauiſſimè corripiat.

Decretum XXIV.

ILLVD interdicat Epiſcopus ne in vllis eleëmoſynarum oblationibus, quæ cuiuis Eccleſiæ fiunt muſica inſtrumenta, organo excepto, in eccleſia adhibeantur; neve alia fiant, vel gerantur, quæ domo Dei indigna ſint.

Ne item puellæ eleëmoſynas Eccleſiarum, aut Eccleſiaſticorum hominum nomine quæritent, id quod non ſine earum pudicitiæ diſcrimine quibuſdam in locis introductum erat.

Decretum XXV.

EPISCOPVS ipſe, tertio quoque menſe ſaltem, niſi iuſta cauſa impeditus ſit, Seminarium viſitet; in eoq; viſitationis munere, adhibitis etiam, ſi modò ei videbitur, aliis doctis & piis viris, tum de magiſtrorum diligentia, tum de progreſſibus, quos & in vitę diſciplina, & in literarum ſtudiis Seminarij cleri⁹ habuerit, accuratè inquirat. Idẽ certas Seminarij clericis cõſtitutiones præſcribat; quas frequẽti eorũ conuentu in ſingulos menſes legi curent; quo ſæpiùs repetitę, illorũq; mentibus impreſſę, ſeruẽtur diligentiùs.

Decretum XXVI.

DIACONI, Subdiaconi, & reliqui clerici inferioris ordinis confeſſionem, & communionem frequentẽt, vt ſuperiori Synodo Prouinciali præſcriptum eis eſt. Confiteantur autem iis tantùm Sacerdotibus, quos ad audiendas eorum confeſſiones idoneos Epiſcopus & in vrbe, & diœceſi comprobabit: dummodò talis ſit numerus eiuſmodi Sacerdotũ, vt confiteri volentes delectum habeant inter illos. Sacræ verò Euchariſtiæ communionem in propria Parochia vel in alia Eccleſia, quam Epiſcopus ſtatuet, diebus feſtis percipient, idque in Miſſa ſolemni, ſi modò eo loco, eoque die celebrabitur.

A illius autem rei fidem, tertio quoque menſe, Epiſcopo exhibebunt.

Decretum XXVII.

SVPERIORI Concilio iuſſum eſt, Canonicos & alios Clericos ſacris concionibus intereſſe, quod cùm ab eiſdem non ita præſtetur, vt debet; pœnis propoſitis id efficiendum cenſuimus, quod iuſſu, & cohortationibus non potuit. Quare Canonici cathedralium, tum collegiatarum etiam Eccleſiarum, & reliqui præterea Clerici ſi tempore concilij ſuperioris conſtitutione pręſcripto, non

B interfuerint ſacris concionibus; aut ad eas ſacrarum litterarum interpretationes, lectionesvę non acceſſerint, quas ipſis Epiſcopus pręſcripſerit, mulctentur eiuſdem Epiſcopi arbitratu.

Decretum XXVIII.

CVRET Epiſcopus, vt qui Clerici certæ Eccleſiæ miniſterio adſcripti non ſunt; ij Dominicis, feſtiſque ſingulis diebus in Parochiali Eccleſia, in cuius finibus eorum quiſq; habitat, eccleſiaſticum beneficium obtinet, quod reſidentiam non requirit, aut in ea, quæ Epiſcopo videbitur, Rectori operam, atque adiumentum nauent ad diui-

C na officia celebranda.

Qui verò certis Eccleſiis adſcripti ſunt, in ipſis diebus, ad eas conueniant, & in iis functiones eas præſtent, quæ vnicuique eorum ab Epiſcopo præſcriptæ erunt. Si tamen iis diebus aliquando ad diuina officia obeunda, ad funerave in alias Eccleſias vocabuntur, eo illos accedere permittat Epiſcopus.

Rector autem, in cuius Eccleſiam illi conueniunt, tertio quoque menſe Epiſcopo referat, vel literis ſignificet, non totum an huic decreto ab illis obtemperetur; verumetiam an ea præſtentur, quæ ſuperiori Prouinciali Concilio illis præſcripta ſunt, tum de habitu, tum de tonſura clericali, tum de eorum vitæ conſuetudine.

D

Decretum XXIX.

EPISCOPVS Sacerdotes aliquot vitę integritate & ſciẽtia probatos in vrbe deligat, à quibus Clerici inferioris ordinis, ſæpè conuocati, vitæ eccleſiaſticæ moribus inſtituantur. Eos autem ipſos Clericos vniuerſos ſemel, atque iterum, ſaltem quotannis Epiſcopus ad ſe item conuenire iubeat, vt progreſſiones intelligat, quas quiſq; eorum ad literarum cognitionem, tum ad vitæ ſpiritualis diſciplinam fecerit.

Decretum XXX.

E

VT quæ de Sacerdotalibus conuentibus, in diœceſi habendis, ſemel ſuperiori Concilio præſcripta ſunt, ea, quoad eius fieri poteſt, rectè atq; ordine gerantur hæc ei addenda cenſuimus.

Ne Sacerdotum conuentus feſtis iis diebus habeantur: quos coli Eccleſię pręcepto inſtitutũ eſt; nec verò illis diebus, quorum præcipua celebritas in locis agitur, vbi is cõuentus iis ipſis diebus futurus eſſet. Parochus verò Eccleſiæ, in qua eiuſmodi cõgregatio futura eſt, die Dominico, qui illam proximè antecedit, eius habendæ tẽpus populo ſignificet, eumq; hortetur, vt illo ipſo die ad Eccleſiã conueniat, tum vt orationum, quæ & pro viuis, & pro mortuis

F ibi fient, particeps ſit, ac indulgentiam dierũ quadraginta conſequatur, quam ab vnoquoq; Epiſcopo in ſua diœceſi illis concedendam decernimus, qui diuinis officiis, tunc celebrandis, interfuerint; tum etiam vt ſacram concionem audiat, quæ eo tempore in Miſſæ celebratione habebitur. Quę verò quæſtionũ explicationes ſingulis menſibus habitæ in iis ipſis conuentibus erunt, & ſi quæ præterea quæſtiones in illis ipſis diſputationibus inciderint, quæ nõ ſatis cum explicatę ſint; eas omnes, literis cõſignatas, Vicarij foranei quamprimùm ad Epiſcopum mittãt: cuius iudicio illæ, vel explicatæ, vel cõprobatæ, in codicem, eius tetnonime

Digitized by Google

mine confectum, quem Vicarius foraneus cuſtodiat, referatur. Ex eorum conuentuum progreſſu ſi Vicarij foranei animaduerterēt, Sacerdotes quoſdam ad doctrinę ſtudia, in quibus maximè verſari debent, deſidiam quandam, vel negligentiam adhibere; eos ad Epiſcopum deferant, cuius auctoritate illorũ culpæ, vt opus erit, occurratur. Vt autē in iis ſtudiorũ exercitationibus vnuſquiſq; Sacerdos maiores progreſſus habere poſſit; in qua Parochia quinq; ſaltē Sacerdotes erũt, eos in ſingulas hebdomadas bis ad priuatas inter ſe ſtudiorũ diſceptationes Parochus cõuocet; in quibus vel aliquā Catechiſmi Romani lectionem tractent; vel quæſtiones aliquas de conſciētiæ caſibus explicēt; vel huius, ſuperiorisve Concilij prouincialis, aut diœceſanæ Synodi, quam eorum Epiſcopus habuerit, partem aliquā ſtudioſè legant. Quòd ſi ei Parochiæ prope erit aliquod Regularũ Monaſterium, vbi aliquis ſit, ad ſacrarũ literarum, eccleſiaſticarumque rerum explicationem aptior, curent etiam illius opera, atque ſtudio adiuuari.

Ad has priuatas Sacerdotalis ſtudij exercitationes, clericos etiam, qui intra illius Parochiæ fines habitant, adhibeant; vt eos rerum eccleſiaſticarum cognomine inſtructiores in Eccleſiis habeant.

Quicumque verò huic priuato conuentui intereſſe recusârit; eũ Parochus ad Epiſcopum deferat, qui, quo maximo poterit ſtudio, curet, huic decreto obtemperetur.

Decretum XXXI.

VT quod de mantelletti vſu aliàs prouinciali Synodo per nos decretum eſt, exequutionem habeat; decernimus, vt ne quiuis alij, niſi Abbates, Refendarij, & Protonotarij eo breuiori vtantur, quam tunica talaris interior ſit. Metropolitanæ autem noſtræ, & aliarum huius Prouinciæ cathedralium Eccleſiarum Canonicis, Prępoſitis item, & aliis clericis, eccleſiaſtica, aut Doctoratus dignitate præditis, exterioris tunicæ, ſeu mantelli vſum concedimus, quod tamen interiorem tunicam talarē longitudine adæquet.

Reliquis autem clericis, qui hoc decreto nominatim expreſſi non ſunt, mantelletti, & mantelli vſu interdicimus.

Decretum XXXII.

CLERICI in eo officio ne ſe exerceant, vt vllas mulieres, etiam quauis dignitate illuſtres, doceant legere, ſcribereve, aut canere, aliove cuiuſuis generis muſico inſtrumento ſonare: niſi ij ſunt, quibus ætate, moribus & vita probatis, Epiſcopi iudicio id permiſſum eſt, facultate ab eodem ſcriptis data.

Ne libris item, de muſico cantu obſcęnè vel parùm publicè ſcriptis, illi vtantur.

Decretum XXXIII.

QVONIAM ſuperioris concilij conſtitutione vetitum eſt, quo tempore vel ſacrorum, vel funeris, exequiarumvè cauſa in vnum Clerici conueniunt, non plures ad menſam, quam ſex, eoſque clericos adhiberi; id cum multis locis facilè præſtari non queat, propterea quòd Eccleſiæ ſæpè longiùs inter ſe diſtent, graueque ſit Clericis, de itinere feſſis, manè ad Eccleſiam ſuam reuerti; ideo liberum ſit Parocho tot conuiuas habere, quot ſanè in menſa adhibere, par eſſe iudicârit; & pro temporis ratione laicũ etiam hominem, quem Chriſtianæ pietatis ſtudioſum, & Sacerdotali conuictu, conſuetudineque dignum norit, à menſa non excludere; modò ea ſeruētur, quæ in parochialibus conuentibus, de frugali, clericalique modeſtia noſtris conſtitutionibus præſcripta ſunt; tum ſacra item lectio in menſa perpetuò adhibeatur.

Quod verò de menſę frugalitate, & ferculorum numero aliàs ſuperiori Concilio decretum eſt, id omninò ſic ſeruetur, vt etiam, ſi vel vniuerſitati, vel cuiuis alij, pacto, conſuetudineve, aut vltima quauis voluntate certis quibuſdam diebus cibum à Sacerdotibus parari oporteat; in eo ab illa decreti ratione ne vllo modo diſcedatur, ne ſacra lectio in menſa deſit.

Decretum XXXIV.

IN quibus Eccleſiarum ędibus ad Rectoris vſum, & domicilium conſtitutis, & laici prætereà, facultate impetrata, habitant, in iis, ne propter nuptias quidem, ſaltetur, neve comœdiæ, aut ſpectacula agantur.

Decretum XXXV.

EPISCOPVS Clericum alienum, qui in propria diœceſi deliquerit, & ad ſuam diœceſim confugerit, proprio illius Epiſcopo petente, & ſibi de Clerici, qui deliquit, citatione, & contumacia, aut condemnatione fidem mittente, comprehendi, & ad illum mitti curet, idq; ſumptibus petentis.

Decretum XXXVI.

QVI, impetrata ab Eccleſia diſcedendi facultate, aliquandiu abfuerit, menſis ſaltem ſpatio, poſtquàm redierit, Epiſcopum de ſuo ad Eccleſiam reditu certiorem faciat; quòd ſi neglexerit perinde cenſeatur, ac ſi non legitimè abfuerit.

TITVLVS III.

Quæ ad bona, & iura Eccleſiarum, Piorumq; locorum attinent.

Decretum I.

QVI deinceps Eccleſiaſtici beneficij poſſeſſionem adipiſcetur; eius beneficij titulum is, etiam ante nõ monitus, ad menſem Ordinario ſuo oſtendat: quo ſi ſecùs fecerit, dimidia parte fructuum, & prouentuum vnius anni mulctetur, qui ex eo beneficio ſingulis annis percipiũtur; tum omnibus iuris remediis titulum exhibere cogatur.

Decretum II.

CAVEANT Epiſcopi, ne paſſim, atque indiſtinctè omnes beneficiorum Eccleſiaſticorum ceſſiones admittant; ſed in iis ſolùm caſibus, qui ſummi Pontificis Pij V. literis expreſſi ſunt; meminerintq; excommunicationem, quæ earundem literarum ſanctione contrahitur, Apoſtolicæ Sedi reſeruari.

Decretum III.

SACRI Tridentini Concilij auctoritate, ea cathedraliũ & collegiatarum eccleſiarum ſtatuta, conſtitutionesve quaſcunq;, etiam iureiurādo, & quauis auctoritate communitas, conſuetudineſque illas, etiam immemorabiles, quæ & ſi minùs expreſſam ſimoniam, at ſordidam tamen auaritiam præ ſe ferunt, antiquamus, abrogamus, atq; reſcindimus, quibus illud inductum eſt, vt qui nuper in Canonicorum capitulum, aliorumve eccleſiaſticorũ hominum Collegium adſcriptus, Capitulique, aut Collegij iudicio ad ea canonicalia, aut alia, quæ ad eos pertinent, obeunda munera idoneus comprobatus eſt; ſex tamen menſibus, qui probationum nomine vocantur, Choro inſeruire ante debeat, quàm diſtributiones quaſcunque, etiam quotidianas, percipiat; aliiſq; canonicis, vel aliis eiuſdem Collegij hominibus accreſcat; quæ portio ſibi, eo temporis ſpatio inſeruienti, iure obueniret. Illudque in perpetuum iubemus, vt in alicuius Eccleſiæ canonicorum Capitulum, aliudve Eccleſiaſticum Collegium cooptatus, cùm admiſſus, comprobatuſque erit ad muneris ſui functiones, is ſtatim particeps ſit reſidentiæ fructuum, quotidianarumque diſtributiõnum, quę ab iis, ad quos ſpectat, eidem præſtentur pro ratione Canonicarum horarum, quarum officium deinceps in Eccleſia ille obierit.

Qui-

Digitized by Google

Quæcunque illis conſtitutionibus ſtatuta, & conſuetudines, hoc decreto abrogatas ſcimus; contra eos ſimoniæ pœnis, quæ canonum iure & ſummorum Pontificum conſtitutionibus ſtatutæ ſunt, ad Tridentini Concilij præſcriptum agatur.

Ne hinc autẽ decreto fraus fiat, hoc ſtatuimus, vt quotieſcunque is, qui in eiuſmodi Collegium cooptandus erit, eiuſdem Collegij præfectum conuenerit, ad ſe probandum, huius probationis examen intra octo dies de eo habeatur: aliòquin probationis ius Epiſcopi ſit. Quòd ſi octo illis diebus, habito examine, is probatus non ſit, ſibiq; perſuadeat id iniuſte factum eſſe, ad Epiſcopum confugiat, qui, habitis de eo examinis quæſtionibus, ſi iniuſtè repulſam illum tuliſſe animaduerterit; Capitulum, Collegiumve cõpellat ad eum recipiendum.

Decretum IV.

QVIBVS in Eccleſiis ea, vel conſtitutio, vel conſuetudo eſt, vt Canonicus nuper creatus quos fructus præbendæ ſuæ primo anno percipiet, eos omnes, vel aliquam eorum partem Fabricę eccleſię, aut Sacriſtię, aliive pio loco ſoluat; in poſterum illa ita ſeruetur, vt, ſi ei præbẽdæ onus penſionis ſeu reſeruationis fructuum omnium, aliciuſve partis eorum impoſitũ eſt, is pro rata ſolum fructuũ, quos libere percipiet, ſoluat; fideiuſſore tamen caueat, ſe reliquam item fructuum illius præbendæ partem ſoluturum, quamprimùm vel morte, vel conceſſu, remiſſioneve ei, cui fructus reſeruati ſunt, quive pẽſionem obtinet, adipiſcetur. Eam verò fructuum partem, quã ſoluere debet, ne ſoluere prius cogatur, quàm illorum percipiendorum dies venerit; ſed aut fideiuſſorem det, ſe eo ipſo tẽpore ſtatim ſoluturum; aut Epiſcopus apud aliquẽ illos ſequeſtri nomine aſſeruari curet, donec quod piis illis locis debebitur, perſolutum erit. Cũret autem Epiſcopus, vt fructus, & cuiuſuis generis prouentus, ad Sacriſtiam pertinẽtes, ne in alios ſumptus, niſi in ipſius Sacriſtiæ vſum erogẽtur, ideoque quotannis cognoſcat, quomodo diſtributi, & quas in res erogati illi ſint. Liceat tamẽ eidem Epiſcopo de Capituli conſilio eos fructus in Fabricæ, vel rei alterius, ad eam ipſam Eccleſiam ſpectantis, vſum aliquando conuertere, ſi modo Sacriſtiæ minus tunc opus eſſe iudicàrit.

Decretum V.

NE Eccleſiaſticorum beneficiorũ bona patronis, neve iis, quorum ceſſione ea beneficia obtinentur, neq; illis præterea, qui primo, ſecundove conſanguinitatis gradu cum eiſdem iuncti ſunt, ne per ſuppoſitas quidem perſonas, ac ne ad breue ſanè tempus locari liceat, idque niſi cognita priùs Eccleſiæ vtilitate Epiſcopus, data ſcriptis facultate conceſſerit. Quicumq; ſecùs fecerit, fructibus vnius anni mulctetur, quos ex eorũ beneficiorum prædiis bonisve capit.

Inquirat præterea Epiſcopus diligẽter, an aliqua ſimoniæ labes contracta inter eos ſit.

Decretum VI.

SI Canonicorum, aliorumve Eccleſiaſticorum hominũ Collegiũ, aut Moniales, aut alij quiuis homines, nulla legitima ſuperioris auctoritate, bona Eccleſiaſtica permutarunt, vel alio quouis pacto alienàrunt, aut in poſterum id committent, cogat Epiſcopus tum eos, qui alienàrunt, contra illum agere, qui talia bona detinet, vt ea reſtituat; tum detinentem compellat, vt ipſa vna reddat cum fructibus non iure perceptis. Quicumque hac in re ſibi non obtemperarint, eos anathemate feriat, aut interdicat, ex canonumq; ſanctione aliis præterea pœnis afficiat; ac permutationem item eam, aliamve quamcumque alienationem irritam, planeque nullam declaret.

Decretum VII.

BONORVM Eccleſiaſticorum quæuis alienatio, ea lege confecta, vt Superioris auctoritate muniatur, ſi is; cui. ea alienatio... auctoritas acceſſerit, ... eſt, irrita, & nulla ab Epiſcopo decernatur, & qui ea poſſidet, a poſſeſſione ſtatim amoueatur; & qui præterea abſtinent, ex canonum ſanctione puniatur.

Decretum VIII.

ECCLESIASTICA bona, quouis nomine alienata, quacumq; ratione ad Eccleſiam redierint, etiamſi aliquis Eccleſię bonis incorporata non ſint, ne tamen amplius ad longum tempus locentur, neve quouis nomine alienentur, niſi illud verè tunc Eccleſiæ vtilitati aut neceſſitati ſit.

Decretum IX.

LOCATIO bonorum Eccleſiaſticorum, ad longum tẽpus facta, cùm ex Tridentini Concilij auctoritate recognoſcẽda erit, ne Epiſcopus, qui bona ipſa locarit, quive eius locationis commiſſarius aut exequutor fuerit, cauſam diiudicet, ſed huius locationis recognitio ad Epiſcopum viciniorem pertineat, tum ad eos qui hac locationis cauſis recognoſcendis in eiuſdem Epiſcopi vicinioris diœceſi præfecti fuerint.

Decretum X.

VT bonorum eccleſiaſticorũ, quæ vel in emphyteuſim tradita, vel ad longum tempus alio quouis nomine data ſunt, memoria, quoad eius fieri poteſt, conſeruetur; eccleſiaſticus quiuis homo, cui aliquid in ſingulos annos eo quouis nomine ſoluitur, cum primum id exiget, Notarium adhibeat, à quo publica fide teſtatum fiat, quid quid ab eo, qui ſoluere debet, ille acceperit; & cuius fundi, vel vineæ, vel prati, vel ædium, aliarumve rerum eccleſiaſticarum nomine exegerit, idque niſi qui ea eccleſiaſtica bona conductionis nomine nunc poſſidet, illum tãquam directum illorum bonorum dominum Notarij publica fide recognouerit, eadem diligentia, vt ſuprà, deſcriptione prædiorum adhibita.

Quod ſi quis Clericus, cuius hoc intereſt, in huius rei cautione adhibenda negligens erit, dimidia parte fructuũ vnius anni mulctetur, quos ex eo beneficio cõſequeretur. Quæ autem huius rei cauſa, vel conſtitutiones, vel recognitiones, inſtrumenti fide conficiantur; earum exemplum ille Clericus, ad quem ſpectat, ſpatio menſis Epiſcopo tradat, in Archiuio aſſeruandum.

Decretum XI.

VSV & diuturna conſuetudine compertum eſt, quantum eccleſiis detrimenti, damnique ſæpè importet illa prædiorum eccleſiaſticorum locatio, quæ ad certum tempus pactionibus iis fieri ſolet, vt meliora reddi liceat; ac interdum ea conditione, vt qui ſumptus facti ſunt, ne poſſint, niſi in ipſo extremæ locationis tempore recuperari, & qui item conduxerint, eiici, amoueriue à poſſeſſione ne poſſint; niſi quidquid in illis melioribus reddendis pecuniæ erogarint, quidquidve ſumptus fecerint, id omne receperint. Quare nos eccleſiarum vtilitati conſulentes, & huic rei vnde tantum detrimenti, tantumq; incommodi ipſis eccleſiis accidere ſæpè ſolet, quantum in nobis eſt, occurrere volentes, ita ſtatuimus.

Quæcumq; eccleſiaſticorum prædiorum eo locationes ad certum tempus in poſterum pacto fient, vt illa meliora reddi liceat, & quidquid in illis faciendis, reſtituendisve erogatum ſit, id ei, qui conduxit, ſolui oporteat; hæc ita locationum pactio, ne ius tribuat faciendi impenſas; in quouis ædificij genere vtiles, niſi eas, quæ maiorem ſummam non excedant, quàm illa ſit, quam conductor retinẽdo ſingulis annis, quibus firma eſt locatio, tertiam partem eius, quod locationis nomine ſoluere debet, recuperare poſſit. Eam autem ipſam tertiam partem quolibet anno retineat, quoad, quidquid erogarit, ipſe recuperet.

Si quæ verò impenſæ, ad vſum neceſſarium pertinẽtes, factæ

[illegible] ſunt ad [illegible], tamen eiuſmodi impenſis conductori [illegible] ut ne partem tertiam ſibi in ſingulos annos retineat. Sin auté ad ſumptus, qui neceſſario facti ſunt, recuperandos non ſatis fuerit ea tertia pars; ne, completa etiam locationis die, a prædiorum poſſeſſionis, qui conduxit, antequàm ei ſatisfactum ſit, amoueatur: ſed eccleſiæ Rectori liberum ſit, atque integrum, aut comparata aliunde pecunia, aliave quauis ratione ipſa prædia de conductore redimere, aut eadem illi ipſi conductori iterum, conſentiente Epiſcopo, locare; idque tot annis ſaltem, vt tertiam partem ad minimum in ſingulos annos eius rei retinendo, quam locationis nomine ſoluit, id omne, firma adhuc locatione, recuperet, quòd ipſe erogârit.

Si verò qui his conditionibus conduxerint, tertiam ipſam partem quotannis non retinuerint: ne ius ſit eis ab eccleſia, nec à Rectore, qui ſuccedet, partem, quam non retinuerint, repetendi; ſed eorum culpæ adſcribatur.

In iis etiam locationibus, quæ à Rectoribus, iam ad tépus, ita initæ ſunt, vt conductores prædia meliora faciant; huiusque pactionis è vi, atque ratione ędificia facta, tectaque ſunt, vel in poſterum conductoris ſumptibus meliora reddantur; hos ſumptus, quos fecerit conductor, ea ratione recuperet, quæ à nobis hoc decreto præſcribitur: niſi conuentum ſit, vt breuiori tempore ſoluantur, quàm à nobis ſtatutum eſt.

Quòd ſi is, qui iam conduxit, & prædia meliora fecit, tertiam eam partem retinere nolit; ſed vna tãtùm ſolutione ſibi reſtitui velit id omne, quidquid iam erogârit, partem illam, quam ſibi retinere licet, apud hominem aliquem, cui tutò committi poſſit, quolibet anno deponat, vt ſperari aliquando poſſit, prædia ipſa Eccleſiaſtica recuperari aliqua ratione poſſe.

Si verò conductor eam tertiam partem non depoſuerit, ſed Rectori eccleſiæ ſoluerit; Rector, qui ſuccedet, illam ab eo repetere poſſit, aut in rerum, quæ meliores factę ſunt, rationem referre. Rector autem, qui tertiã hanc partem temerè receperit, dimidia parte fructuum, quos quolibet anno ex ipſo beneficio eccleſiaſtico percipit, ſingulis annis mulctetur.

Si qui præterea, ob ſumptus in prædiis quibuſuis eccleſiaſticis factos, creditores ſunt; eaque prædia non ipſi, ſed Eccleſię Rector quauis ratione poſſidet, nec ea hypothecę diutiùs ſint, id quod mutua quadam colluſione aliquando factum eſt; in hac ipſa re id curet Epiſcopus, vt eadem tertiæ partis annua ſolutione, quidquid in ſumptus erogatum eſt, etiam fructibus ſequeſtri nomine depoſitis, aut alia ratione eis reſtituatur.

Liberum tamen ſit Epiſcopo, in his omnibus, ſi quando pro beneficij tenuitate, alia' e iuſta cauſſa, aliquid minus tertia ea parte præſcripta in ſingulos annos ſolui, aut retineri conſueuerit, id arbitrio ſuo ſcripto concedere.

Vt verò hoc decretum omnibus notũ ſit, ac [illegible] perſpectum, illud noſtra auctoritate vulgari [illegible] reddi [illegible], ab omnibus & ſingulis vrbis, & diœceſis Parochis, & feſto primo die, poſtquàm ipſi acceperint, publicè in eorum eccleſiis legatur, ac populo frequenti recitetur.

Decretum XII.

QVIBVS Cancellariæ Epiſcopalis munus commiſſum eſt, ipſimet in ea officij exercitatione verſentur; ſi negotiorum tamen multitudo poſtulat, alios, Epiſcopi iudicio comprobatos, ſibi in auxilium adhibere liceat.

Decretum XIII.

EPISCOPVS, qui cauſis, iure permiſſis, ſubſidium charitatiuum exacturus eſt, antequàm illud ſibi perſolui curet, Clerum, eiusve procuratores, aut negotiorum geſtores conuocet, eisq; cùm cauſam exponat, quamobrem illud petere atq; exigere cogatur, tum humaniter eoſdem cohortetur, vt ſibi ſponte ſubueniant. Ne verò, maiorem ſummam ſibi ſolui curet, aut patiatur, quã Benedicti XII. conſtitutione, cuius initium eſt, Vas electionis, præſcri-

A pr[illegible] tur. Quod ſi [illegible], hac ei pœna [illegible] quoad per[illegible], & aliam præter ea pœnã, ipſe [illegible] ſuæ Superiori arbitratu.

Decretum XIV.

CVM primũ aliquis huius Prouinciæ Epiſcop[illegible] tem obierit, Archiuij Epiſcopalis [illegible] blici fide, vna Capituli Vicario, altera [illegible] quem vel officij ratione, vel conſuetudine pertin[illegible] nemo talis eſt, alij antiquiori reſidenti [illegible]; [illegible] vna & item altera aſſeruetur, quoad alius Epiſcop[illegible] B bitur, cui illas reſtituant, & rationem deſcriptis, [illegible] tario notatis, eorumq; cuſtodiæ commiſſis, eidem red[illegible]

Decretum XV.

NONNVLLI homines ad id temeritatis ſæpe [illegible] vt Cleri mortui bona inuadant, vnaq; cum [illegible] pè, quæ etiam Eccleſiæ miniſtris, in mortui locum [illegible] dentibus, debita ſunt, & Eccleſiæ item, cui, [illegible] le eſſet, inſeruierat, bona ſacrilegè ſubripiant, q[illegible] excommunicationis latæ ſententiæ vetamus, [illegible] mortui, qui dum viueret, Eccleſiaſticum bene[illegible] C tinebat, bona ad Eccleſiam eiusve miniſtros pe[illegible] quiſquam temerè inuadat, atque auferat.

Decretum XVI.

HÆRES vltimarum ve voluntatum exequutor, [illegible] piarum cauſſarum nomine legata, relictave [illegible] anni ſpatio ad ſummũ, aut tempore ab ipſo teſtatore p[illegible] ſcripto, non præſtiterit, ab Epiſcopo, vt ratio [illegible] lat, pœnis, ipſo iure conſtitutis, omninò cog[illegible] ſtatoris voluntatem explere. Ne verò præter[illegible] vel à iure, vel à teſtatore tempus ab Epiſcopo p[illegible] niſi ſibi conſtiterit, quæ earum cauſarum nomine [illegible] D aut legata ſunt, verè præſtari non potuiſſe.

Epiſcopus verò in Parochiis, vbi opus erit, d[illegible] tæ vitæ homines, pietatis amantes, & aucto[illegible] deligat, quorum opera, ſtudio, atque adiumento [illegible] rum locorum, piarumque cauſarum ratio perfe[illegible] tatur, quoad expedire viſum ſibi erit.

Decretum XVII.

NE Notarij, qui teſtamẽta, codicillos, aliasve tabul[illegible] de rebus, quæ piarum cauſarum nomine legatæ, re[illegible] lictæve ſunt, vel ipſi rogati conſcripſerunt, vel ab aliis [illegible] ſcriptas apud ſe habent, magnos nimis labores [illegible] E nibus conquirendis ſuſtineant; neve ſi id quod [illegible] riori Concilio præſcriptum eſt, omiſerint, excom[illegible] tionem, eodem Concilio propoſitam, ſubeant; idcirco il[illegible] lam ſanctionem, piarum cauſſarum nomine à nobis editam, ita interpretamur, ac moderamur, quo facilio[illegible] m et iam exequutionem illa habeat.

Quicunq; Notarij ſciunt, ſe rogatos, teſtamenta [illegible] ve vltimæ volũtatis tabulas de rebus, piarum cauſarũ [illegible] mine relictis, confeciſſe, niſi ſex mẽſium ſpatio, poſtqu[illegible] teſtatoris mortẽ ſcierint, illa Epiſcopo ſignificarint, q[illegible] cunque in ipſis tabulis a ſe conſcriptis leg[illegible] p[illegible] facta [illegible] ij excommunicationis pœnam ipſo iure incurrant.

F Qui verò in poſterum eius generis tabulas, t[illegible] ve ſcripſerit, eandem pœnam ipſo facto ſubeant, [illegible] bus poſt menſibus, quam teſtatoris mortem [illegible] pia legata, relictave, Epiſcopo denunciat[illegible] H[illegible] de ſex, & trium menſium ſpatio decretum vi[illegible] bere ſtatuimus, cùm primum Concilium hoc [illegible] miſſum erit, ac promulgatum.

Vt autem Notariorum, qui iam mortem obierunt [illegible] emplaria, & quæuis alia ſcripta, quibus res, piarum ca[illegible] rum nomine relictæ, aut legatæ, notatæ, ac deſcriptæ [illegible] conquiri poſſint; Epiſcopus propoſitis etiam pœnis, & [illegible] ſuris, eam, quæ ſibi facilior videbitur, ineat rei pe[illegible]

ratar[illegible]

rationem. Qui Notarij prætereà ex ſuperioris Concilij decreto excommunicationem ſubierũt, Epiſcopus eos abſolutionem humiliter petentes, à cẽſuris abſoluat, ſi modò ipſius Epiſcopi arbitratu ante ſatisfecerint, ad decreti huius præſcriptum.

Decretum XVIII.

PRohibeat Epiſcopus, vt bona, cenſus, prouentus, aliaque eius generis, quæ ad eccleſiarum fabricas quauis ratione pertinent, ab earum Præfectis, aut miniſtris ad alios vſus auertantur, quàm inſtitutum eſt, aut certè debent. Idem prętereà ex Tridentini Concilij pręſcripto fabricarum redditus in vſus Eccleſiæ neceſſarios, atque vtiles, vt expedire magis viſum fuerit, erogari curet.

Decretum XIX.

QVi bona Eccleſiæ, Hoſpitalium, aliorumve piorum locorum, ſiue ſolus, ſiue vna cum aliis adminiſtrat; ſi vel ipſe, vel per interpoſitam perſonam ea emerit, aut emphyteuſis locationiſve nomine conduxerit; ab eo adminiſtrationis munere ſtatim amoueatur; nec dignus in poſterum cenſeatur, cui talium rerum procuratio, adminiſtratiove demandetur; cum eoque prætereà ex iuris præſcripto agatur.

Decretum XX.

EPISCOPVS id ſedulò prohibeat, vt quę fabricę, Hoſpitalia, Sodalitates, & quæ alia cuiuſuis generis pia loca inſtituta non ſunt ad pecuniam mutuo dandam; eorũ adminiſtratores ne vlla cauſæ ſpecie cuiquam homini, nec etiam vniuerſitati loci, aut vicinijs dent mutuo.

Quòd ſi ipſi adminiſtratores mutuo, vel dederint, vel, quod grauius eſt, ab iis locis ſumpſerint, ab earum adminiſtratione ſtatim amoti ſint, indignique cenſeantur, qui per ſex annos illorum aliorumve piorum locorum adminiſtrationem gerant. Tum etiam illorum Præfectus, quouis nomine vocetur, qui huic rei conſenſerit, excommunicationis pœnam ſubeat.

Decretum XXI.

NE quiſquam, pecuniam apud Montes pietatis deponat, vel eidem mutuo det, vt inde aliquid, ne minimum quidem lucri, aut eius, quod intereſt nomine percipiat. Qui verò ex pacto quidquam ea cauſſa perceperit, quòd Montis pietatis pecuniam vel mutui, vel depoſiti nomine dederit; cum eo tanquam cum vſurario homine agatur ad iuris præſcriptum.

Quæ prætereà de Montibus pietatis decreta ſuperiori Concilio ſunt, ea Epiſcopus obſeruari curet, vel diligentiſſimè. Compellatq; illorum inſtitutiones ſibi ab adminiſtratoribus oſtendi, atque exhiberi.

Decretum XXII.

SODALITATES quaſcumque, ſeu Confratrias, quæ Diſciplinatorum nomine vocantur, epiſcopus, vt Tridentino Concilio iuſſum eſt, viſitet; libroſque vel conſtitutionem, vel meditationum, orationumve, ſi qui in eiſdem extant, ſtudioſè recognoſcat, ne quid falſum, commentitiumve, aut apocryphum in illis ſit; & ſi quæ inuenerit, quę emendationem deſiderent, illa vel omnino tollere, vel emendare curet.

Efficiat prætereà vt confratres, etiam nominatim non vocati, ad ſtatas, & ſolemnes proceſſiones accedant, eaſque rectè, atque ordine obeant; vtque non mercede conducti, ſed pietatis gratia flagella ſibi adhibeant.

Eaſdem item Confratrias in eam priſtinam Diſciplinatorum regulam redigere curet, quæ iuſſu noſtro recognita, & emendata, & huius temporis rationi accommodata, ad communem earum Sodalitatum vſum edetur.

Si quæ verò hoc decreto præcepta illi vel contempſerint, vel neglexerint; aliaque non obierint, quæ ad eorum Sodalitatis officium pertinent, pro rei grauitate ſeueriùs ab Epiſcopo corripiantur; ſin autem emendari nulla alia ratione poterunt, eorum Sodalitates extinguantur eiuſdem Epiſcopi iudicio.

CAPITA QVÆDAM AD MONIALES PERTINENTIA.

CAPVT I.

QVOD de certo Monialium numero ſingulis Monaſterijs conſtituendo, Tridentina Synodus decreuit; quodque item Summus Pontifex Pius V. de Monialium, etiam earum, quæ Conuerſæ dicuntur, clauſura, literis editis, ſanxit; id vtrumque Epiſcopus quam diligentiſſimè poteſt, exequi curet. Quòd ſi aliquid obſtiterit, quominus illud à ſe præſtari queat; ipſum ſummum Pontificem ſex menſium ſpacio conſulat, idque exequatur, quod ſibi ea de re ab illo reſcriptum erit.

Hancque ipſam in iis exequendis diligentiam à Regularibus præſtari idem ſedulo ſtudeat.

CAPVT II.

VT Tridentinæ conſtitutioni, quæ eſt de Reformatione Regularium cap. 16. fraus nulla fiat; illud Epiſcopus, pœna anathematis & dantibus, & recipientibus propoſita, interdicat, ne Moniales aut puella, quæ regularem habitum in earum Monaſterio ſuſceptura eſt, parentibus, vel conſanguineis, vel curatoribus, nec verò ab alijs, quibus ipſi ob id ſponſione caueãt, pecuniam mutuo, aut depoſiti, aliove quouis nomine ſumant, antequàm illa profeſſionem regularem confecerit.

Epiſcopus prætereà tum impenſas ęſtimet, quę & in religionis ingreſſu, & tempore profeſſionis fieri ſolent pro veſtitu, aut pro aliis rebus, ad ipſius puellæ, vel Monaſterij vſum commoditatemve pertinentibus; tum pecuniæ etiam ſummam præſcribit, quam puella alimẽtorum nomine Monaſterio det; niſi cẽſus, aut alia bona immobilia, quorum annui fructus, eiuſdem iudicio, ad ea alimenta ſatis ſint, Monaſterio attribuantur.

Ea autẽ omnis pecuniæ ſumma, eo nomine ab Epiſcopo decreta, ne ipſa apud certum hominem, & virum bonum deponatur, qui, profeſſione confecta, illam ſtatim Monaſterio tradat, vt decretum eſt ſuperiori Concilio.

CAPVT III.

FACVLTAS ſuperiori Concilio permiſſa, vt Monialis organiſta, ſonandi artem, Epiſcopi conceſſu, docere poſſit, abrogata ſit, atque ita, vt nemini, nec viro, nec fœminę, etiam cuiuſuis ſuperioris facultate, ad Monaſteriorum quoduis accedere fas ſit eius rei cauſſa: ſed quæ Monialis vel organo ſonandi, vel muſicæ artis perita eſt, alias Moniales inſtruere poterit.

Quæ generatim ad hæc Decreta pertinent.

Decretum I.

QVÆCVMQVE his noſtris, alijſque ſuperiori Synodo prouinciali editis cõſtitutionibus, decretiſve ſancita ſunt, ea omnia in ſua quiſque Epiſcopus diœceſi, diligenter obſeruet, & ab aliis, quorum intereſt, ſeruanda curet omnibus iuris remedijs.

Vt autem, quæ in hac Prouinciali ſynodo decreta ſunt, ad ea præſtanda, vlla ignorantiæ excuſatione nemini huius Prouinciæ homini vti liceat; illud edicimus, vt quo primum die, in lucem emiſſa, ad noſtræ Metropolitanæ Eccleſiæ valuas affixa erunt, tunc duorum menſium ſpatio omnes ſe & his decretis, & ſi contra quidquam admiſerint,

Digitized by Google

ſerint, pœnis, ac mulctis, quę in eis conſtitutę ſunt, obſtrictos eſſe ſciant.

Ab eo etiam affixionis, & promulgationis die tempus eorum decretorum inchoari decernimus, quibus certo præſcripto dierum ſpatio aliquid præſtari iuſſum eſt.

Vnuſquiſque pręterea Epiſcopus ea omnia in proxima diœceſana Synodo legi, ac recitari iubebit, &, ſi ita expedire cenſuerit, ſuæ etiam Cathedralis Eccleſiæ valuis proponi; quo ſtudioſius omnium animis pręcepta eorum tradantur.

Singulæ item & cathedrales, & collegiatę, & Parochiales Eccleſię hæc ipſa decreta, certo loco recondita, perpetuò aſſeruari curent.

Decretum II.

SI quæ in his decretis difficultas orta antè erit, quam alia Mediolanenſis Prouinciæ Synodus habeatur; eius difficultatis, tum omnium, quę ipſis decretis tradita ſunt, interpretationem, & explicationem nobis reſeruamus, ſalua ſemper Sedis Apoſtolicæ auctoritate.

Decretum III.

QVA debemus humilitate, & obedientia ſanctæ Sedis Apoſtolicæ, omnium eccleſiarum matris, & magiſtrę iudicio, atque auctoritate omnia, & ſingula quæcumque in hac Prouinciali Synodo ſancita, decreta, actaque ſunt, ſemper emendanda, & corrigenda ſubijcimus.

Decretum IIII.

QVONIAM denique ob publicam huius Prouinciæ & priuatam etiam vniuſcuiuſque Eccleſiæ vtilitatem à Summo Romano Pontifice multa petenda ſunt, decernimus, quidquid ab eo communibus noſtris, & qui adſunt, Epiſcoporum litteris petetur, illud omne Concilij huius nomine, atque auctoritate ita factum intelligi, ac ſi publicè in ſeſſione poſtulatum eſſet.

LAVS DEO.

GREGORII XIII. PONTIFICIS VITA.

GREGORIVS XIII. patria Bononienſis, Chriſtophoro Boncompagno parente natus, qui Hugonis nomine appellatus, honeſtè educatus, & litteralibus diſciplinis optimè inſtructus. In iuriſprudentia doctorali laurea inſignitus; multis officijs & dignitatibus ſub varijs Pontificibus magna cum laude perfunctus, à Pio IV. in numerum Cardinalium ſub titulo S. Sixti relatus, ac in Hiſpaniam legatus, Pio V. è viuis ſublato, ſucceſſor renunciatus eſt, 13. Maij Anno Domini 1572. tempore Maximiliani & Rudolphi II. Impp. Pontificiam dignitatem pro tuenda & amplificanda Republ. Chriſtiana admodum egregiè ſuſtinuit; qua ratione expeditionem aduerſus Turcas promouere, confœderatos Principes animare & pecunia, alijſque ſubſidijs liberaliter iuuare cœpit, Marco Antonio Columna claſſi Pontificiæ præfecto. Verùm enim quia in Oriente minùs proſperè res ſuccedebant, ſequente anno ad Regem Catholicum Archiepiſcopum Lancianum, ad regem Chriſtianiſſimum Cardinalem Vrſinum Legatos miſit, qui eos in ſocietatem fœderis adducerent. Sed longè aliter quàm propoſuerat accidit; ſiquidem Veneti fœdus deſerentes inducias cum Turca pacti ſunt. Quo intellecto optimus Pontifex omnes cogitationes, curas, conſiliaque eo contulit, vt Imperatori ſuccurreret, Regem Chriſtianiſſimum & Catholicum ad extirpandos Lutheranos & Caluiniſtas, quibus potuit medijs & ſumptibus adiuuit. Idem quoque Archiduci Carolo & Melitenſibus pietatis officium præſtitit, ad fidem Catholicam tuendam propagandamque 22. Collegia in varijs

A Regionibus erexit atque dotauit. Annonæ conſeruandæ ergo publica granaria in vrbe conſtrui curauit. Vias aperuit & ſtrauit. Publicæq; commoditati limpidiſſimos in eam fontes deriuauit. Anno 1575. confluentibus ad vrbem religionis ſtudio exteris, annonæ paterna vigilãtia & charitate prouidit. Tumultuantibus Genuenſibus Cardinalem Moronum ſummæ prudentiæ & authoritatis virum legatum miſit, qui eorum animos ad cõcordiam reduxit. In diuerſas factiones ob regis electionem diſtractos Poloniæ ordines vnanimes reddidit; vnde Buthoreus ad capeſſenda regni gubernacula electus eſt, qui Põtifici poſtmodum obedientiam iurauit & per oratorem præſtitit. Peſte Italiam totam peruagante ad ſpiritalia medicamenta

B indicto Iubilæo perfugit. A contendentibus inter ſe acriter Polonis & Moſcouitis, legationem perhumaniter excepit, ac Antonium Poſſeuinum oratorem miſit, qui vtriuſque Principis animum ſumma dexteritate recõciliauit. Synodum Tridentinam Pauli III. temporibus cęptam & adfectam, Pij verò IV. abſolutam & confectam, ab omnibus obſeruari mandauit, veluti orbi terræ neceſſariam, ſeminariaq; varijs locis religionis Chriſtianæ amplificandę ergo plurima inſtituit, Sacellum ſumptuoſiſſimũ apud S. Petrum, quod Gregorianũ dicitur, extruxit & dotauit, corporeque magni doctoris Gregorij Nazianzeni nobilitauit. In Palatio porticum ſine ambulactũ artificioſè po-

C liri varijſque picturis adornari curauit. Anno 1581. Kalendarium emendauit anni curſu ad Solis motũ reducto. Sub eodem Pontifice 1585. 22. Martij Iaponiæ Principum legati poſt longam trium annorum & ampliùs nauigationẽ vrbem ingreſſi, principum ſuorum nomine S. Sedi Apoſtolicæ obedientiam iurarunt & præſtiterunt. Eſt autem Iaponia in extrema Indiæ parte vrq; adeò vaſta vt amplitudine Italiam duplo excedat, tamque locorum intercapedine à nobis diſſita, vt eius incolæ nobis antipodes dici poſſint. Tandem poſt exhibita reip. Chriſtianæ tot & tanta beneficia Gregorius curriculũ vitæ ſuæ beata morte abſoluit anno Domini 1585. cùm ſediſſet annos 12. menſes 10. & dies 27. diuerſiſque temporibus 33. Cardinales crea-

D uit. Corpus eius Sacello Gregoriano illatum eſt. Vir fuit ſanè manſuetus, benignus erga pauperes, ac eos qui Religionis cauſa exulabant; in reſponſis breuis, acutus, & grauis; ad audiẽdum patiens; omnibus acceſſu facilis; ſtudijs pijs & maximè legum ſic addictus, vt quicquid temporis contemplationi grauibuſque curis ſupereſſet lectioni & ſtudio impenderet.

CONCILIVM PROVINCIALE MEDIOLANENSE III.

E

Quod

CAROLVS BORRHOMÆVS S. R. E. CARDINALIS TIT. S. PRAXEDIS ARCHIEPISC.

Habuit anno à Chriſto nato, M. D. LXXIII. Gregorio XIII. Pontifice.

Edictum de Concilio Prouinciali III.

F In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis, Patris & Filij, & Spiritus ſancti, Amen.

CAROLVS BORRHOMÆVS S. R. E. TIT. S. Praxedis Presbyter Cardinalis, Dei & Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopus S. Mediolanenſis Eccleſiæ, vniuerſis prouinciæ noſtræ fidelibus Salutem in Chriſto Domino.

DIVINÆ pietatis abundantia perfectum eſt, vt cuius diſciplinæ veſtigia olim à ſanctiſſimis Patribus preſſa non leuiter, ſed fixa ad ſempiternam rei Chriſtianæ

benè

Digitized by Google

bene gerendæ rationem, vix, in tantis morum erroribus, A vlla reliqua vſquam apparebant; ea quaſi ex tenebris in lucem reuocata ſit, grauiſſimis, & diuinis ſacroſancti Cōcilij Tridentini ſanctionibus: quibus cum omnes ſanè quidem obtemperare oporteat; tum eos in primis, quos author vitæ noſtræ, & magiſter ſalutis æternæ, Chriſtus Dominus, Epiſcopos, & Paſtores gregis eſſe voluit, quem is ſanguine ſuo, in ara crucis profuſo, redemit. Itaque Paſtoralis curæ noſtræ ratio, quæ in Tridentinis illis iuſſis, ijſque ſanctiſſimè exequendis, verſari debet, nos commonet, atque adeò commonet, vt hoc anno, qui tertius eſt, quo Mediolani alteram prouincialem Synodum habuimus, eam ad eiuſdem Tridentini Concilij præſcriptum tertiò conuocemus: idque eo conſilio, vt nos, qui Metro- B politico iure Prouinciæ huius curam gerimus, pro debito Archiepiſcopalis ſpeculationis noſtræ officio, ſedulò primum perquiramus, ſi quæ ſint, quæ Tridentinis decretis, aut eorum auctoritate, canonumque iure à nobis in vna, atque in altera item Synodo ad reſtituendam priſtinam illam Eccleſiaſticam diſciplinam iam pridem ſancita, nōdum ab ijs, quorũ intereſt, in hac Prouincia præſtita ſunt; in his exequendis, duce Spiritu ſancto, qui Spiritus eſt intellectus, ſapientiæ, & conſilij, Paſtorali ſtudio, & diligẽtia incumbamus: tum præterea videamus, ſi quę alia ſint, quæ ſubdolo operario Sathana, morum corruptelis, vel inueterata, vel nuper praue introducta, vllam emenda- C tionem, vel in controuerſijs prouincialibus iudiciũ à nobis deſiderent.

Quamobrem omnes & ſingulos huius noſtræ Prouinciæ Epiſcopos, tum literis eo potiſſimum nomine, vnicuique eorum ſcriptis, tum hoc etiā publico edicto, ad Prouincialem Synodum Mediolanum conuocamus: cuius etiam Synodi inchoandæ certum diem, nempè vigeſimum quartum menſis Aprilis, proximè ſequentis, quo ſtatuto die mane in Metropolitanam noſtram Eccleſiam conueniant, præſcribimus. Vt autem cæteris omnibus atq; ſingulis, qui poſſunt, debentve iure, aut conſuetudine, aut priuilegio eidē intereſſe, peruulgata ſit, ac nota huius noſtræ prouincialis ſynodi tertiæ indictio; neve cuiquam vel D rei ignorantia ad excuſationem vti, vel ſe contemptum, neglectumve eſſe, dicere liceat; ijs ipſis vniuerſis, ac ſingulis, tum cæteris, qui ſua intereſſe quauis ratione putarint, hoc edicto publicè propoſito, illam eiſdem ſignificamus, indicimus, ac denunciamus: iubemuſque item illos ipſos omnes & ſingulos, qui intereſſe debent, huc in prouincialem Synodum conuenire ad conſtitutam diem, pœnis illis propoſitis, quæ Canonicis ſanctionibus decretæ ſunt.

Curent autem comprouinciales noſtri Epiſcopi, id quod poſteriori prouinciali Cōcilio ſancitum eſt, vt, cùm primùm hoc edictum acceperint, quo prouincialis Synodi celebrandæ certa dies indicta eſt, in omnibus & vrbis, E & diœceſis ſuæ parochialibus Eccleſijs, quinta quaque feria in ſingulas hebdomadas, quò ad illa de more abſoluta, ac dimiſſa erit, Miſſæ ſacrum de Spiritu ſancto fiat: In cathedrali autem & collegiatis Eccleſijs proceſſionum præterea munus ſingulis diebus dominicis obeatur, precationibus adhibitis pro optimo conciliarium rerum tractationis euentu.

Omnes præterea prouinciæ noſtræ fideles id monemus, & per viſcera miſericordiæ Chriſti Domini hortamur, vt omni pietatis Chriſtianæ ſtudio, & religioſis precibus, ijſque aſſiduis, à Deo cōſolationis, & miſericordiarum patre, nobis, negotium tam ſalutare tractantibus, auxilium implorent: quo nos adiuti, in hac tractatione om- F nia conſilia, ſermones & actiones noſtras in finem dirigamus, nempe in CHRISTVM IESVM, cui in omnia iuſtitia, & ſanctitate ſeruire debemus. In quarum rerum omnium fidem hoc edictum confici, auctoritateque noſtra imprimi, & noſtro ſigno muniri, tum noſtra etiam manu ſignatum, in vulgus publicè proponi, eidemque à Synodali Secretario noſtro ſubſcribi voluimus. Datum Mediolani die 20. Februarij 1572.

Edictum alterum de Concilio Prouinciali tertio, quod ob cauſas prorogatum fuerat.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, Amen.

Carolus Borrhomæus S. R. E. tit. S. Praxedis Presbyter Cardinalis, Dei & Apoſtolicæ Sedis gratia, Archiepiſcopus S. Mediolanenſis eccleſiæ, vniuerſis prouinciæ noſtræ fidelibus ſalutem in Chriſto Domino.

ÆTERNVS Pontifex, vnigenitus Dei filius, Chriſtus Ieſus, qui è ſinu Patris in terram miſſus, fidelium animas redemit per effuſionem immaculati ſanguinis ſui, cā nobis, Paſtoribus animarum, curam propoſuit, vt omni ſollicitudine oues, fidei noſtræ commiſſas, à vallibus ad montes, à terrenis ſcilicet rebus ad cœleſtes, ab humanis ad diuinas, à caducis ad æternas reuocare ſtudeamus.

Hæc ſanè cura, plena ſtudij, plena diligentiæ, refertaq; omni labore, cùm in cęteris paſtoralibus muneribus, tum in ijs etiam exequendis nos valdè ſollicitos habere debet, quibus Tridentina Synodus & ipſis patrum officiis, & animarum ſaluti, & prouinciarũ vtilitati conſultum eſſe voluit. In iis verò cùm ſit illa prouincialium Synodorum ad vſum reuocata ratio; nos ſuperiori anno, qui tertius erat, quo Mediolani alteram prouincialem Synodum habuimus, tertiò prouinciæ noſtræ Epiſcopos ad Cōcilium cōuocauimus: quod quidem Concilium, à nobis de more indictum eas ob cauſas, Cōciliaribus noſtris litteris expreſſas, celebrare non potuerimus; officij noſtri ratio, quę progreſſionibus ſuis tota ad præſtantiſſimam illam curam ſpectare debet, nos commonet, atq; adeò commouet, vt quod proximo ſuperiori anno à nobis intermitti oportuit, id hoc anno omninò præſtemus.

Quamobrem omnes & ſingulos huius noſtræ prouinciæ epiſcopos, tum literis eo potiſſimùm nomine, vnicuique eorum ſcriptis, tum hoc etiam publico edicto ad prouincialem Synodum Mediolanum conuocamus: cuius etiam Synodi inchoandæ certum diem, nempe nonum Aprilis proximè ſequentis, quo ſtatuto die mane in Metropolitanam noſtram Eccleſiam conueniant, præſcribimus. Vt autem cæteris omnibus, atque ſingulis, qui poſſunt, debentve iure, aut conſuetudine, aut priuilegio eidē intereſſe, peruulgata ſit, ac nota huius noſtræ prouincialis Synodi tertia indictio; neve cuiquam vel rei ignorantia ad excuſationē vti, vel ſe contemptum, neglectumve eſſe, dicere liceat; iis ipſis vniuerſis, ac ſingulis, tum cęteris, qui ſua intereſſe quauis ratione putauerint, hoc edicto publicè propoſito, illam eiſdem ſignificamus, indicimus, ac denunciamus: iubemuſque item illos ipſos omnes & ſingulos, qui intereſſe debent, huc in prouincialem Synodum conuenire ad conſtitutam diem, pœnis & cenſuris illis propoſitis, quæ Canonicis ſanctionibus decretæ ſunt.

Curent autem comprouinciales noſtri Epiſcopi, id quod poſteriori prouinciali Cōcilio ſancitum eſt, vt, cùm primùm hoc edictum acceperint, quo prouincialis Synodi celebrandæ certa dies indicta eſt, in omnibus & vrbis, & diœceſis ſuæ parochialibus Eccleſijs, quinta quaque feria in ſingulas hebdomadas, quò ad illa de more abſoluta, ac dimiſſa erit, Miſſæ ſacrum de Spiritu ſancto fiat: In cathedrali autem & collegiatis Eccleſijs proceſſionum præterea munus ſingulis diebus dominicis obeatur, precationibus adhibitis pro optimo conciliarium rerum tractationis euentu.

Omnes præterea prouinciæ noſtræ fideles id monemus, & per viſcera miſericordiæ Chriſti Domini hortamur, vt omni pietatis Chriſtianæ ſtudio, & religioſis precibus, ijſque aſſiduis, à Deo conſolationis, & miſericordiarum patre, nobis, negotium tam ſalutare tractantibus, Spiritus ſancti lumen implorent, quo lumine adiuti, nos ijs initijs inſiſtentes, quæ ſuperioribus annis iecimus, noſtros,

Digitized by Google

ſtros, gregiſque noſtri greſſus dirigamus in viam ſalutis æternæ. In quarum rerum omnium fidem hoc edictum cōfici, auctoritateque noſtra imprimi, & noſtro ſigno muniri, tum noſtra etiam manu ſignatum, in vulgus publicè proponi, eidemque à Synodali Secretario noſtro ſubſcribi voluimus. Datum Mediolani die 16. Ianuarij 1573.

Prorogatio Synodi, & prouincialis, & Diœceſanæ.

Carolus Borrhomæus S. R. E. tit. S. Praxedis Presbyter Cardinalis, Dei & Apoſtolicæ Sedis gratia, Archiepiſcopus S. Mediolanenſis eccleſiæ, vniuerſis prouinciæ noſtræ fidelibus ſalutem in Chriſto Domino.

ALiis noſtris litteris, Edicti nomine inſcriptis, prouincialem Synodum, quam hoc anno die 24. huius menſis Aprilis habere ſtatueramus, paucis ante diebus de more indiximus, ſed cùm per inualetudinem noſtram, vt per literas etiam prouinciæ noſtræ Epiſcopis ſignificauimus, id ad conſtitutam diem præſtare nobis non liceat: eā ad diē differimus, & prorogamus, quē illi hoc ipſo anno celebrandæ certum, volente Deo, præſcribemus, atq; indicemus aliis noſtris litteris.

Diœceſanam præterea Synodum, quam indiximus ad diem 14. huius etiam mēſis Aprilis, ob eam ipſam cauſam differimus, & prorogamus in diem quem aliis noſtris literis certum ſignificabimus, & conſtituemus arbitratu noſtro. In cuius rei fidem has neceſſariæ prorogationis noſtræ literas confici, & publicè affigi iuſſimus. Datum Mediolani die 9. Aprilis. 1572.

ORATIO CAROLI CARDINALIS TIT. S. PRAXEDIS ET ARCHIEPISCOPI,

IN CONCILIO PROVINCIALI III. HABITA.

TERTIO iam adſumus, Patres ſanctiſſimi, hoc ipſo loco, vbi ſuperioribus annis ſemel atq; iterum Spiritu ſancto duce congreſſi, in eam curam incubuimus, vt in hac prouincia paſtoralibus noſtris ſtudiis ſuccurreremus animarum ſaluti, & opitularemur pietatis cultui, iam penè deſloreſcēti. Quo in genere & ſi à nobis vel plurimum elaboratum eſſe videtur: tamen ſi animaduertimus, E prouinciæ huius ſtatus, quem vos etiam optimè noſtis, is eſt, vt multa adhuc deſint ad operis à nobis inchoati cōſummationem & perfectionem. Primùm enim ſuperioribus noſtris decretis non omnis erepta eſt morum corruptela, neq; planè omnis inſtituta Chriſtianæ diſciplinæ ratio, quæ vobis, qui adeſtis, vna mecū expetenda eſt. Deinde, vt eſt hominū genus, ad carnis ſenſus procliue, ſæpeq; præceps fertur ad peccandi licentiā, alij poſt priores illos congreſſus noſtros ſenſim indies irrepſerunt morum errores. Præterea quæ olim à nobis ſancita ſunt, ita ſe habent, vt vel noſtra, vel aliorum culpa illa exequuti ſimus non planè omnia. Si quæ autem exequutionem habuerint, vel pauca, vel multa illa ſint, vereor, vt liberè dicam, ne ea externa potius quadam ſpecie attigerimus, quàm intimi animi ſenſibus, vereq; amplexi ſimus. Atq; hic quidem eſt rerum noſtrarū F ſtatus. Videte igitur quæ illa ſint, quibus, auctore Spiritu ſancto, qui ſpiritus eſt veritatis & conſilij, hoc ipſo conuentu nos tum mēte optima, tum ſalutaribus deliberationibus conſulamus oportet; vt aliqua ex parte exſoluamus, quod & Chriſto Domino, & nobis, & clero, & populo noſtro debemus. Propoſitum igitur nobis ſit, Patres optimi, magnum quidam eſſe, ac perfectum, quod præſtare debemus: idq; nos vix, aut ne vix quidem inchoauimus, ne dū abſoluimus, cùm certè non licuerit: nam quemadmodum reliquis in rebus nihil poteſt ſtatim eſſe perfectum, ſed neceſſe eſt, vt initium fiat ab aliquo rudimento, atq; paulatim ad ſummum perueniat: ita opus, quod ſuperioribus annis aggreſſi ſumus, non potuit eo tempore A ſtatim peruenire ad eam, quam quærimus & debemus, neceſſariam perfectionem. Quod ſi quis noſtrum ſecus fortaſſe exiſtimat, quoniam in hac prouincia aliquod maius pietatis Chriſtianæ ſtudium elucere videt, quam antea ſolebat, quamq; in alijs fortaſſe quibuſdam locis apparet: ne iſte planè quidem fallitur, nō eſt enim cur nos vel cum ijs, quæ proximè anteceſſerunt, temporibus, vel cū aliorū, ſiue mali illi ſint, ſiue aliquo Chriſtianæ virtutis gradu præditi, factis actiones noſtras expendamus: ſed comparemus oportet cum ea ſanctè agendi formula, nobis diuinitus præſcripta: quæ ſi ob oculos verſabitur, facilè cernemus quàm longè ab ea diſtemus. Procul certè abſumus, Patres. Eſt igitur cur properemus, & ita properemus, vt quod ſemel aggreſſi ſumus, perficiamus, aſpicientes in auctorem, & conſummatorem operis nobis commiſſi, Chriſtum Ieſum. Is B quod non attigit, quid non egit, quid nō perpeſſus eſt, vt quod ei pater cœleſtis dedit, opus cōſummaret? Quid illa crucis ara, in qua redemptionis myſterium peractum eſt, loquitur? Quæ mens, qui ſenſus Chriſti laborum? Quorſum illa verba, Conſummatum eſt: an non operis, quod ſuſceperat, perfectionem? An non conſummationē indicant? Num Chriſti magiſtri exempla, num voces nos commonent? an commonent potius? certe quidem. Ergo pergamus ad conſummationem: & quod operi noſtro deeſt, perficiamus, ac ita quidem, vt, cùm nos Epiſcopos Deus dederit ad opus miniſterij in conſummationem Sanctorum, tanquam Angeli eius, & miſſi in miniſterium propter eos, qui hæreditatem capiunt ſalutis, non modò purgemus, & illuminemus, ſed perfectos reddamus eos, qui in cuſto- C dia noſtræ fidem traditi ſunt. Altera præterea cauſſa eſt, Patres, quamobrem huc tertiò nos conuenire oportuit: nam ea eſt ſatanæ fraus, ea deprauata hominū natura, ea mundi illecebræ, vt, ſi quid ſuperioribus noſtris ſanctionibus communiuimus, in altera eiuſdē rei parte violari ſoleat Eccleſiæ diſciplina inſtitutio: ita vt alio rurſus opus ſit præſidio: quemadmodum enim fluuius ab vna parte, aggeribus munitus, in alterā ſæpè erumpit: itidem vſu venit in ſanciendis morum legibus. Si qua igitur parte, vel clero, vel populo ſuperioribus rerum ſanctionibus obſtructus aditus eſt ad peccādum: alia tamen inuenitur via, quam præcludamus oportet hoc noſtro ſynodali ſtudio, quod dum in hoc genere multum eſſe debet, tū plurimum etiam in eo, quod tertio loco à me propoſitū, iam breui exponam. Scitis, Patres, quæ ſuperioribus Concilijs præſcripſimus no- D bis de frequenti ſacrificij oblatione, de dignitate ab Epiſcopo retinenda, de ſupellectilis fragilitateq; Epiſcopali, de paſtoralibus officijs, de familia noſtra inſtitutione, de cleri diſciplina, de gregis cómiſſi gubernatione: illa omnia vt acta ſunt à nobis fortaſſe diligēter: ſic certè noſtrum fuit, & eſt, eadem exequi vel diligentiſſimè, parum eſt enim optimo conſilio decernere: niſi quod decretum eſt, ſedulò præſtetur: nam vt ſcientia debet eſſe cum virtute copulata: ſic decretorum conſtitutio, cum executione in primis coniuncta: alioquin paruam affert vtilitatem, vel certè nullam: itaq; cùm operis noſtri ſuſcepti ratio conficiatur, & quaſi conſtetur duabus his partibus legum ſcilicet optimarum & ſanctione, & exequutione: in hac nos fideles eſſe oportet, in illa prudentes: ſi prudētiam in ſanciendo præſtitimus, fidem in exequendo præſtemus neceſſe eſt, vt & E prudentes & fideles ſerui inueniamur. Exequutio autem noſtra omnis ſit oportet, Patres, tum perfecta, tum vera: perfecta quidem, vt decreta omnia, vel ad nos, vel ad alios pertinentia, exequamur: exequamur autem verè, non externa ſola ſpecie, ſed ea fixa animi deliberatione, vt in veritate nos ambulantes, & ad Dei gloriam, & ad animarum ſalutem vberrimum fructum afferamus ex ijs rebus, quas ſolido agendi ſtudio exequimur. Alioqui ſi contra quicquam agimus, id quoniam non vlla quaſi radice fixum hæret, ſtatim diffluit, ſtatim euaneſcit. Quare agite, Patres ſanctiſſimi munus noſtrum expleamus, vt, quam debemus, ſanctam ſollicitudinē, quantum in nobis eſt, præſtemus, cum ad operis noſtri inchoati perfectionem, tum ad omnem Eccleſiæ diſciplinæ rationem in hac pro- F uincia communiendam, tum ad ſuperiorum noſtrorum decretorum leges, eaſq; verè, atq; omninò, exequendas. Spiritus autem Dei habitet in nobis, is Spiritus veritatis, quam in Euāgelio, quod modò recitatum eſt, ſe Dominus miſſurum eſſe promiſit, mentibuſque noſtris lumen præferat, quo omnes muneris noſtri paſtoralis partes dirigamus in perfectionem & in finem, quo ſpectamus, Chriſtum Ieſum. Cui laus & gloria ſempiternis ætatum ſæculis, Amen.

* * *

Digitized by Google

IN NOMINE SANCTÆ ET INDIVIDVÆ TRINITATIS, PATRIS, ET FILII, ET SPIRITVS SANCTI.

NOS Carolus Borrhomęus S.R.E. Tit. S. Praxedis Preſbyter Cardinalis, Dei & Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopus Mediolani, de conſilio & aſſenſu Reuerendiſſ. Patrum, Coepiſcoporum noſtrorum, in prouinciali noſtro Cõcilio Mediolanenſi tertio: hæc, quæ ſequuntur, conſtituimus, ac decernimus.

De feſtorum dierum cultu.

SAcroſancta Tridentina ſynodus cùm ſtatuit, fideles religioſo feſtorum dierum cultu abuti nõ debere ad comeſſationes, ad luxum, & laſciuiam; tum paſtores omnes vehementer in Domino obteſtata, debitam, ſanctamque eorumdem obſeruantiam paſtorali diligentiæ magnoperè commendauit. Quamobrem primo prouinciali Concilio de illorum cultu quamuis à nobis ſancitum ſit: tamen hac conſtitutione eo ipſo de genere diligentius decernendum cenſuimus; cùm eæ ſint morum corruptelæ, is deprauatus vſus, ab omni & diuina, & humana lege alienus, vt Deo dicati dies, ſanctiſq; rerum officijs conſecrati, ac Spiritus ſancti doctrina inſtituti, tum ad recolenda diuina beneficia; tum ad honores debitos ſanctis tribuendos, ad eorumque vitæ imitationem excitandam, non modò, vt oportet, ſanctæ non colantur; ſed, quod grauiſſimum eſt, nefariè violentur operibus, officiis, rerumque actionibus, ab eorum cultu, & pietatis Chriſtianæ ſtudio alienis.

Itaque in maxima hac offenſione, nos ſacrę illius ſynodi auctoritate, canonum iure, ſummorum Pontificum ſanctionibus, & Pij V. Pontificis conſtitutione, eo nomine edita, Patrum item inſtitutis, tum ipſis Imperatoriis legibus adducti, edicimus, vt ne quid ſeruilis operis ſacris iis diebus, qui ſanctæ matris Eccleſiæ inſtituto, aut vniuſcuiuſque loci conſuetudine, votove publico coluntur, fiat; nec quidquam denique quod in illis agi, geri, fierive non liceat.

Et quoniam in iis, quæ ſequũtur maximè peccatur, hęc nominatim vetamus.

Ne iis diebus nundinæ, emporia, mercatuſve agantur: ne quidquam præterea fiat, exerceaturve, quod ad earum nundinarum, vel mercatus apparatum pertineat etiam ſi in diem proximè ſequentem illæ cadant.

Ne contractus vlli, cuiuſuis generis ſint, neque vllæ rerum exequutiones fiant; niſi cùm iure nominatim permiſſum eſt.

Ne collectæ, taleæve in oppidis, pagis, vicis, vt ex deprauata conſuetudine quibuſdam locis factum eſt, feſtis diebus exigantur, præſertim quo tempore, vel ſacra fiunt, vel concio habetur, vel proceſſiones, vel alia diuina officia celebrantur, vel ſcholarum doctrinæ Chriſtianæ exercitationes agũtur. Nec verò vllo præterea vnquam die in Eccleſia, in cemiterio, atriove Eccleſiæ illa exigi liceat.

Ne libri, imagines, ſigna, & alia id genus vſquam venalia proponantur, aut circumferantur.

Ne quæ ad aleæ luſum pertinent, neque laruæ itidem, nec veſtes ad perſonatorum hominum vſum vendantur, locenturve.

Ne quas res, ad victum neceſſarias, vendi licet; illę prope eccleſias, in earumve conſpectu venales proponantur.

Neque earum ipſarum rerum, præterquam panis, à Sole, aut pluuia defendẽdi cauſa, in foro lociſve publicis tẽtoria, raſtrave ſint, quibus illæ exponantur.

Neque earundem rerum occaſione, cauſſave officinæ apertæ vllo modo ſint: ſed earum oſtiolum paruulum pa-

A tẽs ſit licet, reliqua omni parte clauſa. Quo in genere præterea Epiſcopus, illarum rerum venditioni certam horam & modum præſcribat; ne ex venditione aliquid exiſtat ſcandali, offenſioniſve, aut occaſionis, qua diſtrahantur homines à diuinis officijs.

Tonſoribus præterea, piſtoribus, ſutoribus, calcearijs, alijſque eiuſmodi, & reliquis item opificibus, quibus prę-ſcribi oportet, Epiſcopus certas regulas præſcribat, ne deinceps dierum feſtorum cultum violent, in quo maximè peccare plerique ſolent.

Quoniam autem vſu iam hac in prouincia nimis compertũ eſt, deprauatis his temporibus, & moribus, ad choreas, tripudia, ſaltationes, & id genus alia nunquam ferè
B conuenire ſine multis, & iis quidem grauiſſimis Dei offenſionibus, idque cùm ob turpes cogitationes, obſcœnè dicta, inhoneſtas actiones, morum corruptelas, & pernicioſas ad omnia opera carnis illecebras, illis perpetuo coniunctas, tum propter cædes, rixas, diſſidia, ſtupra, adulteria, aliaque mala plurima inde conſequentia quam ſæpiſſimè, his tot offenſionum, & peccatorum ſeminariis locũ dari, iis præſertim diebus, qui dies propitiationis ſunt; & iis ipſis diebus fideles pleroſque, nefariis iſtis Satanæ blãditiis illectos, à diuinis officiis, religioſis ſupplicationib⁹, lectionibuſque ſacris abduci, auertique rudes à percipiẽdis fidei rudimentis; alioſq; ab aliis Chriſtianę pietatis of-
C ficiis, in quæ eo tempore religioſè incumbendum eſt, abſtrahi, & amoueri; hoc certè grauiſſimum eſt in conſpectu Dei, & Eccleſiæ. Quare feſtis ijs diebus, ſaltem horis, quibus diuina celebrantur officia, interdicimus, ne ſaltationes, tripudia, choreæ ducantur, aut fiant.

Ne item comediæ, ludi ſcenici, vel theatrales, haſtiludia, & alia cuiuſuis generis ſpectacula agantur.

Ne circũforanei, circulatores, & id genus nebulones; pręſtigias ſuas, maniaq; ea ſpectacula agant; neq; quicquã omninò vendant, ne medicamenti quidem prætextu.

Vt autem hæ omnes de feſtorum cultu leges ab omnibus ſeruentur; contra eos, qui non paruerint, Epiſcopus agat pœnis, & alijs item remedijs arbitratu ſuo.

D Feſtis diebus ſacroſancto Miſſæ ſacrificio fideles omnes interſint.

Neque verò excuſentur puellæ nubiles, neq; deinceps viduæ, ne permiſſu quidem primi noſtri Concilij ob recentem mariti mortem, neque vllo alio cuiuſuis conſuetudinis prætextu.

Vt verò ij dies omni pietate, & religioſius colantur; hęc crebro populum Parochi, & concionatores admoneant; atque hortentur, vt illorum dierum tempus, quod Deo, eiuſq; cultui debetur, in ijs actionibus totum cõſumant, in quibus ſanctè conſumendum eſt.

Vt concionem manè, & ſacram lectionem à prandio, vbi explicari ſolet, audiant.

E Vt diuinis, Veſperarum præſertim officijs præſentes, piè religioſeque adſint.

vt in Chriſtianæ doctrinę rudimentis, ac præceptis, vel percipiendis, vel recolendis verſentur.

Vt in operibus etiam, officijſque pietatis ſe exerceant, ægros homines viſitando, mœrentes piè conſolando, & alia eiuſmodi præſtando.

Vt denique ab illis actionibus, vnde omnis peccandi materia atque occaſio exiſtit, feriati, in ea opera incumbant, ob quæ ſunt illi ſacri inſtituti dies.

Epiſcopi igitur cura ſit, vel litaniarum proceſſiones, vel orationes, aliarumque Chriſtianarum virtutum exercita-
F tiones inſtituere, in quibus per per feſtos dies occupati fideles, abducant ſe à prophanis actionibus.

Sicut Principes & Magiſtratus, qui gubernationi præſunt, dignitate præcellunt, ita pręlucere debent exemplo, quo reliqui incendantur ad perpetuũ piè agendi ſtudium. Quamobrem pro muneris ſui officio nos paternè cohortando, & admonendo, Epiſcopus curet, vt ipſi per annũ ſolemnibus diebus, & in quibus potiſſimum humanæ redemptionis myſteria peraguntur, in Natiuitate ſcilicet Domini, die Circumciſionis, & Epiphaniarũ, in hebdomada ſancta, Paſcha reſurrectionis, Aſcenſione, Pentecoſte, in ſolenni die Corporis Domini, ad Cathedra-

lem Eccleſiam conueniant; Epiſcopaliq; Miſſæ ſacrificio, quod ſolemni ritu fit, diuiniſque veſperarum officiis interſint. Idem prætereà efficiat, cùm ob Iubilæum, vel ob aliam publicam cauſam generales proceſſiones & ſupplicationes aguntur.

Epiſcopus id curæ, diligentiæque adhibeat, vt tum ex Eccleſiæ ſuæ libris veteribus, manuq; ſcriptis, tum ex publicis ciuitatis ſcriptis, monumentiſve, atq; aliunde peruestiget, ſi qui dies ſunt quibus colendis, vel veteri inſtituto vſuq; vel publico voto ciuitatis adſtricta eſt; aut alius item quiuis diœceſis ſuæ locus.

Qua præterea diligentia vtatur in conquirendis reliquis tum votis, tum piæ conſuetudinis inſtitutis. Si quæ verò eiuſmodi monimneta comperterit; ea diligentius conſcripta, in Epiſcopali Archiuio aſſeruanda curet. Certoſque illos dies feſtos, ijs monimentis notatos, coli, & alia huiuſmodi pia inſtitura præſtari iubeat.

Vigiliæ autem, & feſti dies Sanctorum, qui publico ciuitatis voto, aut conſuetudine coli debent, diœceſanæ ſynodi conſtitutione ab Epiſcopo decernantur; & in Calendarium quotannis relati, die Dominico, prout vniuſcuiuſque eorum Sanctorum feſtus dies in aliquam hebdomadam inciderit, populo à parocho denuncientur.

Monimenta verò feſti diei, vel piorum inſtitutorum, quæ in aliquo ſolo diœceſis oppido, locove voti publici, aut conſuetudinis ratione ſeruari oportet, in eius etiam loci parochiali Eccleſia aſſeruentur: cum autem dies ille feſtus, vel quo pium inſtitutum ſeruari debebit, inciderit; parochi ſit, die Dominico, proximè præcedenti, illum populo indicere, ac denunciare.

Prohibeat verò diligenter Epiſcopus, atque omninò efficiat, vt non modò non ſaltationes, & choreæ, verùm etiã commeſſationes, in honorem ſanctorum ludi, aliæque prophanæ actiones, ab eorum feſtorum dierum, piorum inſtitutorum cultu alienæ, vllo quouis modo, etiam illorum prætextu, occaſioneue introductæ, publicè ijs ipſis diebus fiant.

Studeat etiam Epiſcopus, vt quo tempore in Septuageſimæ, Sexageſimæ, & Quinquageſimæ hebdomadis Eccleſia mater, & officiorum ritu, & hymnis, canticiſque fidelium mentes ad mœſtitiam, atque ad pœnitentiam excitantibus, & omni denique tum veſtimentorum, tum aliarum rerum apparatu populum Dei inſtruit, ac præparat tot ante diebus ad ſanctè recolendam Chriſti Domini paſſionem, & crucem; eo potiſſimùm tempore fideles, ſibi in curam traditos, ſpectacula, ludos ſcenicos, & alia, quæ gentilitatis ſpeciem præ ſe ferunt, tunc præſertim morum corruptelis introducta, illa ipſa, tanquam à ſanctiſſimis Eccleſiæ inſtitutis abhorrentia, omninò fugientes, ad pietatis Chriſtianæ ſtudia, & ad orationem attentiores ſint, propoſita omni Chriſtianarum actionum exercitatione.

Quo religioſius incolæ vniuſcuiuſque parochiæ feſtum diem colant, illius ſancti, ſanctæue, cuius patrocinio parochialis Eccleſia dicata eſt, cohortationibus agat parochus, vt pridie eius diei illi ſanctè ieiunẽt, animo pie repetentes tum ieiunia, tum religioſas alias eius ſanctarum virtutum exercitationes; quarum meritis in cælum ille vocatus, cùm ſempiterna gloria perfruatur, pro charitate, qua abundat, eorum, quorum ſalutis patrocinium ſuſcepit, preces Deo offert, ieiunia item & lachrymas. Tum idẽ illos admonere, atque vehementer in Domino cohortari nõ deſiſtat, vt pietatis Chriſtianæ officijs, ſanctis operibus, debitaq; veneratione ſancti illius diem feſtum colant; vtque ab omni ſeruili opere abſtinere ſtudeant.

Eodem prætereà die ſancti, qui parochiæ patronus eſt, & cuſtos, quò ad illius imitationem magis fideles inflammentur, id parochus præſtet, vt peracto veſperarum officio, cùm frequẽtior in Eccleſia populus adeſt, aut ipſe, aut alius in ſuggeſtu, alioue loco ſuperiori, de libro, quo illius vita verè expreſſa continetur, res eius ſanctè, admirabiliterq; geſtas, religioſæ vitæ inſtituta, morum diſciplinam, pietatis ſtudia, virtutes pronunciet.

Quoniam verò ſanctiſſimis ſummorum pontificum inſtitutionibus, & prouincialis Concilij primi noſtri decreto ſancitum eſt, vt quæ apocrypha ſunt, in Eccleſia ne legantur: de Vitis ſanctorum, qui in vnaquaque huius prouinciæ vrbe, diœceſiue certis potiſſimùm locis coluntur, liber ab Epiſcopo conficiatur, doctis & pijs viris adhibitis, tum ex probatis auctoribus, tum certis ſuæ Eccleſiæ ſcriptis, ac traditionibus.

Sanctorum, qui in Domino dormierunt, ſacris ſepulchris, & reliquijs colendis, & venerandis, eo maximè augetur gloria Dei, quo religioſius illa coluntur. Quo igitur die ſancti alicuius dies feſtus agitur, ſi in aliqua vrbis, diœceſisue Eccleſia, ſancti alicuius corpus reconditum eſt, ſacraue eius membra, vel aliæ inſignes reliquiæ aſſeruantur: eo die, & ſignificatio detur frequenti campanarum ſonitu; & illæ Eccleſiæ locus, vbi ea ſunt, ſacrarum veſtium apparatu, & candelarum lumine ornetur; tum ad maiorem cultum diuina officia ſolennius celebrentur.

De ſcholis doctrinæ Chriſtianæ.

QVo maior indies concurſus, & progreſſio fiat ad doctrinæ Chriſtianæ ſcholas, ad earumq; ſtudium vehementius excitentur iam inſtitutæ, & in poſterum, Deo iuuante, inſtituendæ eius rei nomine ſodalitates: Indulgentiarum, quæ, & à Quinto, & nuper à ſanctiſſimo D.N. Gregorio XIII. earum ſodalitatum hominibus conceſſæ ſunt, donum quotannis per Parochos duobus ante Calendas Maij diebus Dominicis proximis promulgetur, cùm frequens populus adeſt. Illis autem conſtitutis Calendis, earum ſodalitatum homines, vt Indulgentias conſequãtur, confeſſi, ſacram Euchariſtiam ſumant; ac proceſſionem prætereà agant ſolenni ritu. Si verò ſæpiùs id promulgari, vel alijs potiùs certis diebus hæc ab illis agi, Epiſcopus cẽſuerit; id conſtituat arbitratu ſuo.

Quibus in oppidis, vicis ac locis, quæ ad ſuam diœceſim pertinent, Epiſcopus has neceſſarias doctrinæ Chriſtianæ ſcholas, & ſodalitates, vt altera prouinciali ſynodo iuſſum eſt, non adhuc inſtituit, illas quamprimùm, & quam diligentiſſimè inſtitui curet. Studeat verò quamplurimos cuiuſuis conditionis, ſtatus, & ætatis homines probatos, tum mares, tum fœminas, ijs ſcholis iam inſtitutis, vel inſtituẽdis, adſcribi, adſcriptoſq; operam illis nauare, vt conceſſi indulgentiarum muneris participes ſint.

Eas verò iam inſtitutas, vel in poſterum inſtituendas ſcholas & ſodalitates, ad illas præſcriptas regulas dirigi curet, quæ iuſſu noſtro ad communem earum vſum edentur in lucem.

Scholas prætereà quàm ſæpiſſimè viſitari, tum ab earũ Præfectis, tum ab alijs etiam iubeat, quibus id negotij dederit. Ijque diligenter ei referãt, cùm de omni inſtituta earum ratione, frequentiaque illorum, qui conueniunt, tum de reliqua earundem ſodalitatum ſpiritali progreſſione. Eiſdem, quo plures poterit, conſtituat Confeſſarios ſacerdotes, & in concionibus habendis exercitatos, quorum & miniſterio adiuuentur, & ſalutaribus monitis, crebriſque cohortationbus inflãmentur indies magis, ad illud ſcholarum & piarum exercitationum inſtitutum, atque ſtudium.

Si quam aliquando concionem ſacram à prandio populo haberi contigerit, ei certa hora ab Epiſcopo ſtatuatur; ita vt neque concionatur à doctrinæ Chriſtianæ ſcholis, neque hæ ab illo impediantur.

Epiſcopus præterea eam ineat rationem, vt & in hoſpitalibus, & in alijs pijs locis, vbi plures, vel mares, vel fœminæ curantur, aut aluntur, hoc tradendæ doctrinæ Chriſtianæ inſtitutum introducatur: quo illi paſcantur hoc prætereà ſpirituali cibo.

Quæ ad Concionatores pertinent.

ANniuerſaria feſtorum ſolemniumq; dierum quadã quaſi viciſſitudine, & ſtatis pro ſolennitatum temporumq; ratione ſacris cæremoniarum ritibus Dei Eccleſia, à Spiritu ſancto inſtructa redemptionis noſtræ myſteria, & ſacras alias actiones in anno, tanquam vno libro deſcriptas, fidelibus proponit; qui ſi minus ad ea inſtructi ſunt,

ſunt, nec quæ ſanctè religioſeque aguntur, intelligunt, nō eum fructum, quem alioqui perciperent, capiūt. Quo igitur diligentius illi inſtruantur, indieſq; magis accendantur ad publicas ſacras actiones, & myſteria colenda, quæ ſtatis anni ſolennitatibus, & tēporibus Eccleſia Dei celebrat; Epiſcopus tum ipſe aliquando, tum concionatores, & Parochi certis ijs diebus, quibus illa agi, celebrariue cōtigerit, populum doceant cum ſacroſancta ea myſteria, tū religioſum eorum anniuerſariarū cultum, tum ſanctiores ſtatarum in ijs colendis ſacrarum cæremoniarum ac rituū rationes, & ſignificationes.

Iridem, cùm ſolennes aliquæ ſtatę proceſſiones, vel alię ſupplicationes, aliqua publica cauſa indictæ, aguntur, vel Iubileum, in vniuerſa Eccleſia indictum, celebratur; conciones ab eiſdem habeantur. Quibus præter cætera explicentur cauſæ, quamobrem aut Iubileum celebretur, aut illæ ſupplicationes fiant; tum excitentur, atque admoneātur fideles, quàm religioſè incumbendum ſit ei ſanctæ actioni, quidque ab illis præſtandum, vt illius Iubilei ſpiritales diuitias ipſi conſequantur.

Vt autem religioſa animi preparatione hi ſolemnes dies à fidelibus colantur; non ſatis illi id eſſe putent, myſteria illa à ſe ſermonibus, cōcionibuſue, ijs ipſis diebus, quibus celebrantur, explicari, ſed feſtis etiam, aut Dominicis diebus, eas ſacras, vel ſolennitates, vel actiones proximè præcedentibus, eoſdem concionibus inſtruant, & eorum animos menteſque præparare, atque inflammare ſtudeant, cùm ad omnem religioſum myſteriorum, quę ſanctæ agētur, cultum, tum maximè, pro ſolemnitatum ratione, ad pœnitentiæ ſacramentum, & ad ſacram Euchariſtiam ſumendam.

Id verò etiam ſeruetur, cùm ſtata ieiuniorum tempora, Aduentus Domini, Septuageſima, & eiuſmodi inſtant.

De ſacramento etiam Chriſmatis populum inſtruant in illis Pentecoſtes diebus, quibus potiſſimum ab Epiſcopo id ſacramentum ſolemniter miniſtrari ſolet.

Parochi autem id omne inſtruendi populi officiū præſtent ad præſcriptum inſtructionis, quæ eo nomine cura noſtra conficietur ad communem prouinciæ vſum.

Ne patiatur Parochus, cuiuſuis ordinis Regulares in ordinis ſui Eccleſijs, intra fines parochiæ ſuæ ſitis, concionem habere, niſi ex ſcripto teſtimonio perſpexerit, eos, muneris eiuſmodi in illis Eccleſijs obeundi cauſa, ſe ad Epiſcopum cum concionandi facultate, quam à Superioribus ſuis ipſi obtinuerint, contuliſſe: & benedictionem, vt Tridentino Concilio cautum eſt, ab eodem petijſſe: neq; itidem in alienis eiuſdem parochiæ Eccleſiis, niſi, ibi concionandi facultatem ſibi ab Epiſcopo literis conceſſam, illi oſtendant.

Quæ in Concilio prouinciali primo de prædicatione verbi Dei, & quæcunque item alia concionatoribus à nobis præſcripta ſunt; ea quo diligentius ſeruētur, illam cautionem adhibeat vnuſquiſque Epiſcopus, vt cùm eorum cuiquam in ſua diœceſi concionandi poteſtatem faciet, vel benedictionem impartiet, illa omnia, & alia eo de genere in noſtram concionatorum inſtructionem, ad communem prouinciæ vſum ſimul redacta, & quæ item Epiſcopus Eccleſiæ ſuæ rationibus accommodata, ab illis ſeruanda cenſuerit, illis literis deſcribi iubeat, quibus vel cōcionandi facultas permittetur, vel præſentationis, poſtulatæque benedictionis teſtimonium fiet.

Quoniam parocho concionante, nonnulli, parum ſalutis ſuæ memores cùm ad illius concionem conueniunt, ſæpè diſcedunt ea non abſoluta, ideò debiti in hoc genere officij ſui eos crebrò Parochus admoneat, prout neceſſarium eſſe viderit. Quod ſi quos aliquando monitos ex verbi Dei, vel Parochi concionantis contemptu in contumacia perſeuerare animaduerterit, illos ad Epiſcopum deferat, qui pro culpæ grauitate eoſdem afficiat, tum alijs pœnis, tum, ſi opus eſt, ſacramentorum communione priuet ad Carthaginenſis Concilij præſcriptum.

Parochus, & concionator ſæpè, prout opus eſſe animaduerterit, illam decem annorum Indulgentiam edicat, ac denunciet, quam ſummus Pontifex Leo X. in Lateranenſi Concilio toties conceſſit, quoties aliquem blaſphemantem accuſarit.

Quæ ad fidei tuendæ ſtudium pertinent

QVos oportet, ſacri Tridentini, prouincialiſque noſtri Concilij primi iuſſu in diœceſana ſynodo canones, & Decreta Tridentina recipere, fideique profeſſionem præſtare; niſi illos id præſtitiſſe Epiſcopus perſpexerit, in ea, quæ proximè futura eſt, ſynodo, ab illis præſtari iubeat.

In aliquem verò certum librum, qui in Epiſcopali Archiuio aſſeruetur, eos omnes, ac ſingulos Cancellarius Epiſcopalis ordine referat, tum qui anteà præſtiterunt, tū qui in poſterum præſtabunt in ſingulis ſynodis, deinceps ſequentibus.

Quicunque literas, & liberales artes quouis nomine, vel publicè, vel priuatim docent, ij, quales quales ſint & reliqui præterea, quibus Pij Quarti, pontificis Maximi cōſtitutione, vel eiuſdem prouincialis Concilij decreto fidei profeſſionem facere iuſſum eſt, trium menſium ſpatio illā ad formulam ab eodem Pontifice præſcriptam, aut iā præſtitiſſe oſtendant, aut re ipſa præſtent.

Qui verò in poſterum illud legendi, interpretandi, docendi munus ſuſcepturi ſunt, fidei profeſſionem ad idem præſcriptum ante præſtent, quam id ſuſcipiant, exerceantur. Hique & illi omnes libro notentur.

Parochus ne vllo modo patiatur, in ſuæ parochiæ finibus id, vt ſuprà, munus à quodam deinceps ſuſcipi, aut iam nunc ſuſceptum exerceri, ſi is ſcripto Epiſcopi teſtimonio non oſtenderit, ſe de fidei profeſſione præſtitiſſe: imò verò ſi ita teſtatum non fecerit; ei illo munere interdicat, ſi non paruerit, ad Epiſcopum deferat, qui in eum, prout iuris eſt, animaduertat.

Et quoniam ad Chriſtianam pietatem hoc valdè intereſt, vt inſtituendæ pueritiæ, atque adoleſcentiæ munus committatur viris, nō ſcientia ſolùm, ſed fide, ac moribus, vitaque probatis: eam ob cauſam à quo fidei profeſſionem Epiſcopus recepturus eſt, ante ab eo cùm vitæ ſuæ rationes perquitat, tum, ſi quod teſtimonium fidei, morumque à probatis viris habet, afferri iubeat.

Quod ſi ea, vel non afferuntur, vel eiuſmodi ſunt, quibus ipſius Epiſcopi conſcientiæ, ac iudicio non ſatisfiat, id ipſum aliunde Epiſcopus quærat, ab ijs præſertim, apud quos ille diu fuerat; hocque diligentius inueſtiget, ſi vel è longinquis, vel hæreſis nomine ſuſpectis, vel morum corruptela inquinatis locis illum eſſe, aut venire animaduertit.

Hoc prætereà diligentiæ adhibeat, vt poſteaquam aliquis, fidei profeſſione ad præſcriptum facta, docendi curam ſuſceperit; eius etiam vitæ, morumque ratio, & puerorum inſtitutio aliquando obſeruetur, idque in ijs potiſſimùm ludimagiſtris, qui certa pacta mercede, in diſciplinam ſuam traditos pueros domi educant.

Quorum librorum lectione, explicationeve, puerorum aut adoleſcētium animi deprauantur, & mores facilè corrumpuntur, quo in genere ij ſunt, qui res obſcœnas, & turpes continent: eos, vt Indice Tridentino ſancitum eſt, à ludi magiſtris prælegi, explicarive, Epiſcopus non patiatur: ac planè vetet, ab illis quicquam exponi, quod bonis moribus repugnet, quodque impietatem inducat, vt Lateranenſi vltimo Concilio decretum eſt.

Iubeat Epiſcopus pueros adoleſcenteſve à ludi magiſtris Chriſtianæ religionis præcepta, atq; fidei rudimenta doceri, adhibitis ijs ſolùm libris, quos Epiſcopus ipſe præſcripſerit; prout ad illud inſtituendi munus eos idoneos eſſe iudicauerit. Dominicis verò, & feſtis diebus, nullo alio præterea doctrinæ genere illos inſtrui liceat, quòd omnes eo ipſo Concilio Lateranenſi præſcriptum eſt.

Illud etiam eiſdem præſcribat, vt diebus feſtis ſcholæ ſuæ adoleſcentes, pueroſve, aut ipſi conducant, aut frequentes illos conuenire iubeant ad ſolemne Miſſæ conuentualis ſacrum, ad verbi Dei conciones, ad diuina veſperarum officia, ad ſacrarum literarum interpretationes, ad doctrinæ Chriſtianæ ſcholas, & ad alia denique vitæ ſpiritualis ſtudia atque exercitationes.

mine confectum, quem Vicarius foraneus cuſtodiat, refe-ratur. Ex eorum conuentuum progreſſu ſi Vicarij foranei animaduerterēt, Sacerdotes quoſdam ad doctrinę ſtudia, in quibus maximè verſari debent, deſidiam quandam, vel negligentiam adhibere; eos ad Epiſcopum deferant, cuius auctoritate illorū culpæ, vt opus erit, occurratur. Vt autē in iis ſtudiorū exercitationibus vnuſquiſq; Sacerdos maiores progreſſus habere poſſit; in qua Parochia quinq; ſaltē Sacerdotes erūt, eos in ſingulas hebdomadas bis ad priuatas inter ſe ſtudiorū diſceptationes Parochus cōuocet; in quibus vel aliquā Catechiſmi Romani lectionem tractent; vel quæſtiones aliquas de conſciētiæ caſibus explicēt; vel huius, ſuperiorisve Concilij prouincialis, aut diœceſanæ Synodi, quam eorum Epiſcopus habuerit, partem aliquā ſtudioſè legant. Quòd ſi ei Parochiæ prope erit aliquod Regulariū Monaſterium, vbi aliquis ſit, ad ſacrarū literarum, eccleſiaſticarumque rerum explicationem aptior, curent etiam illius opera, atque ſtudio adiuuari.

Ad has priuatas Sacerdotalis ſtudij exercitationes, clericos etiam, qui intra illius Parochiæ fines habitant, adhibeant; vt eos rerum eccleſiaſticarum cognitione inſtructiores in Eccleſiis habeant.

Quicumque verò huic priuato conuentui intereſſe recuſârit; eū Parochus ad Epiſcopum deferat, qui, quo maximo poterit ſtudio, curet, huic decreto obtemperetur.

Decretum XXXI.

VT quod de mantelletti vſu aliàs prouinciali Synodo per nos decretum eſt, exequutionem habeat; decernimus, vt ne quiuis alij, niſi Abbates, Referendarij, & Protonotarij eo breuiori vtantur, quam tunica talaris interior ſit. Metropolitanæ autem noſtræ, & aliarum huius Prouinciæ cathedralium Eccleſiarum Canonicis, Prępoſitis item, & aliis clericis, eccleſiaſtica, aut Doctoratus dignitate præditis, exterioris tunicæ, ſeu mantelli vſum concedimus, quod tamen interiorem tunicam talarē longitudine adæquet.

Reliquis autem clericis, qui hoc decreto nominatim expreſſi non ſunt, mantelletti, & mantelli vſu interdicimus.

Decretum XXXII.

CLERICI in eo officio ne ſe exerceant, vt vllas mulieres, etiam quauis dignitate illuſtres, doceant legere, ſcribereve, aut canere, aliove cuiuſuis generis muſico inſtrumento ſonare: niſi ij ſunt, quibus ætate, moribus & vita probatis, Epiſcopi iudicio id permiſſum eſt, facultate ab eodem ſcriptis data.

Ne libris item, de muſico cantu obſcęnè vel parùm publicè ſcriptis, illi vtantur.

Decretum XXXIII.

QVONIAM ſuperioris concilij conſtitutione vetitum eſt, quo tempore vel ſacrorum, vel funeris, exequiarumvè cauſa in vnum Clerici conueniunt, non plures ad menſam, quam ſex, eoſque clericos adhiberi; id cum multis locis facilè præſtari non queat, propterea quòd Eccleſiæ ſæpè longiùs inter ſe diſtent, graueque ſit Clericis, de itinere feſſis, manè ad Eccleſiam ſuam reuerti; ideo liberum ſit Parocho tot conuiuas habere, quot ſanè in menſa adhibere, par eſſe iudicârit; & pro temporis ratione laicū etiam hominem, quem Chriſtianæ pietatis ſtudioſum, & Sacerdotali conuictu, conſuetudineque dignum norit, à menſa non excludere; modò ea ſeruētur, quæ in parochialibus conuentibus, de frugali, clericalique modeſtia noſtris conſtitutionibus præſcripta ſunt; tum ſacra item lectio in menſa perpetuò adhibeatur.

Quod verò de menſę frugalitate, & ferculorum numero aliàs ſuperiori Concilio decretum eſt, id omninò ſic ſeruetur, vt etiam, ſi vel vniuerſitati, vel cuiuis alij, pacto, conſuetudineve, aut vltima quauis voluntate certis quibuſdam diebus cibum à Sacerdotibus parari oporteat; in

A eo ab illa decreti ratione ne vllo modo diſcedatur, ne ſacra lectio in menſa deſit.

Decretum XXXIV.

IN quibus Eccleſiarum ędibus ad Rectoris vſum, & domicilium conſtitutis, & laici prætereà, facultate impetrata, habitant, in iis, ne propter nuptias quidem, ſaltetur, neve comœdiæ, aut ſpectacula agantur.

Decretum XXXV.

B EPISCOPVS Clericum alienum, qui in propria diœceſi deliquerit, & ad ſuam diœceſim confugerit, proprio illius Epiſcopo petente, & ſibi de Clerici, qui deliquit, citatione, & contumacia, aut condemnatione fidem mittente, comprehendi, & ad illum mitti curet, idq; ſumptibus petentis.

Decretum XXXVI.

QVI, impetrata ab Eccleſia diſcedendi facultate, aliquandiu abfuerit, menſis ſaltem ſpatio, poſtquàm redierit, Epiſcopum de ſuo ad Eccleſiam reditu certiorem faciat; quòd ſi neglexerit perinde cenſeatur, ac ſi non legi-

C timè abfuerit.

TITVLVS III.

Quæ ad bona, & iura Eccleſiarum, Piorumq; locorum attinent.

Decretum I.

QVI deinceps Eccleſiaſtici beneficij poſſeſſionem adipiſcetur; eius beneficij titulum is, etiam ante nō monitus, ad menſem Ordinario ſuo oſtendat: quo ſi ſecùs fecerit, dimidia parte fructuum, & prouentuum vnius anni

D mulctetur, qui ex eo beneficio ſingulis annis percipiūtur; rum omnibus iuris remediis titulum exhibere cogatur.

Decretum II.

CAVEANT Epiſcopi, ne paſſim, atque indiſtinctè omnes beneficiorum Eccleſiaſticorum ceſſiones admittant; ſed in iis ſolùm caſibus, qui ſummi Pontificis Pij V. literis expreſſi ſunt; meminerintq; excommunicationem, quæ earundem literarum ſanctione contrahitur, Apoſtolicæ Sedi reſeruari.

Decretum III.

E SACRI Tridentini Concilij auctoritate, ea cathedraliū & collegiatarum eccleſiarum ſtatuta, conſtitutionesve quaſcunq;, etiam iureiurādo, & quauis auctoritate communitas, conſuetudinesque illas, etiam immemorabiles, quæ & ſi minùs expreſſam ſimoniam, at ſordidam tamen auaritiam præ ſe ferunt, antiquamus, abrogamus, atq; reſcindimus, quibus illud inductum eſt, vt qui nuper in Canonicorum capitulum, aliorumve eccleſiaſticorū hominum Collegium adſcriptus, Capitulique, aut Collegij iudicio ad ea canonicalia, aut alia, quæ ad eos pertinent, obeunda munera idoneus comprobatus eſt; ſex tamen men-

F ſibus, qui probationum nomine vocantur, Choro inſeruire ante debeat, quàm diſtributiones quaſcunque, etiam quotidianas, percipiat; aliiſq; canonicis, vel aliis eiuſdem Collegij hominibus accreſcat; quæ portio ſibi, eo temporis ſpatio inſeruienti, iure obueniret. Illudque in perpetuum iubemus, vt in alicuius Eccleſiæ canonicorum Capitulum, aliudve Eccleſiaſticum Collegium cooptatus, cùm admiſſus, comprobatusque erit ad muneris ſui functiones, is ſtatim particeps ſit reſidentiæ fructuum, quotidianarumque diſtributiōnum, quę ab iis, ad quos ſpectat, eidem præſtentur pro ratione Canonicarum horarum, quarum officium deinceps in Eccleſia ille obierit.

Qui-

Quæcunque illis contraria, notice, ſtatuta, & conſuetudines, hoc decreto abrogatas ſe[illegible]ur; contra eos [illegible] pœnis, quæ canonum iure & ſummorum Pontificum conſtitutionibus ſtatutę ſunt, ad Tridentini Concilij præſcriptum agatur.

Ne huic autem decreto fraus fiat, hoc ſtatuimus, vt quotieſcunque is, qui in eiuſmodi Collegium cooptandus erit, eiuſdem Collegij præfectum conuenerit, ad ſe probandum, huius probationis examen intra octo dies de eo habeatur: [illegible] probationis ius Epiſcopi ſit. Quòd ſi octo illis diebus, habito examine, is probatus non ſit, ſibiq; perſuaſerit id iniuſtè factum eſſe, ad Epiſcopum confugiat, qui, habitis de eo examinis quæſtionibus, ſi iniuſtè repulſam illum tuliſſe animaduerterit; Capitulum, Collegiumve cōpellat ad eum recipiendum.

Decretum IV.

QVIBVS in Eccleſiis ea, vel conſtitutio, vel conſuetudo eſt, vt Canonicus nuper creatus quos fructus præbendæ ſuæ primo anno percipiet, eos omnes, vel aliquam eorum partem Fabricę eccleſię, aut Sacriſtię, aliuve pio loco ſoluat; in poſterum illa ita ſeruetur, vt, ſi ei præbēdæ onus penſionis ſeu reſeruationis fructuum omnium, aliuſve partis eorum impoſitū eſt, is pro rata ſolum fructuū, quos liberè percipiet, ſoluat; fideiuſſore tamen caueat, ſe reliquam item fructuum illius præbendæ partem ſoluturum, quamprimum vel morte, vel conceſſu, remiſſioneve ei, cui fructus reſeruati ſunt, quive pēſionem obtinet, adipiſcetur. Eam verò fructuum partem, quā ſoluere debet, ne ſoluere priùs cogatur, quàm illorum percipiendorum dies venerit; ſed aut fideiuſſorem det, ſe eo ipſo tēpore illam ſoluturum; aut Epiſcopus apud aliquē illos ſequeſtri nomine aſſeruari curet, donec quod piis illis locis debebitur, perſolutum erit. Curet autem Epiſcopus, vt fructus, & [illegible] generis prouentus, ad Sacriſtiam pertinētes, ne in alios ſumptus, [illegible] Sacriſtiæ vſum erogētur, idemque [illegible], quomodo diſtribuū, & quas in res erogati [illegible]. Liceat tamē eidem Epiſcopo de Capituli conſilio eos fructus in Fabricæ, vel rei alterius, ad eam ipſam Eccleſiam ſpectantis, vſum aliquando conuertere, ſi modo Sacriſtiæ [illegible] tunc opus eſſe iudicārit.

Decretum V.

NE Eccleſiaſticorum beneficiorū bona patronis, neve item eis, quorum ceſſione ea beneficia obtinentur, neq; illis prætereà, qui primo, ſecundove conſanguinitatis gradu cum eiſdem iūcti ſunt, ne per ſuppoſitas quidem perſonas, ac ne ad breue ſanè tempus locari liceat, idque niſi cognita priùs Eccleſiæ vtilitate Epiſcopus, data ſcriptis facultate conceſſerit. Quicumq; ſecùs fecerit, fructibus vnius anni mulctetur, quos ex eorū beneficiorum prædiis boniſve capit.

Inquirat prætereà Epiſcopus diligēter, an aliqua ſimoniæ labes contracta inter eos ſit.

Decretum VI.

SI Canonicorum, aliorumve Eccleſiaſticorum hominū Collegiū, aut Moniales, aut alij quiuis homines, nulla legitima ſuperioris auctoritate, bona Eccleſiaſtica permutarunt, vel alio quouis pacto alienàrunt, aut in poſterum id committent, cogat Epiſcopus tum eos, qui alienàrunt, contra illum agere, qui talia bona detinet, vt ea reſtituat; [illegible] detinentem compellat, vt ipſa vna reddat cum fructibus [illegible] non iure perceptis. Quicumque hac in re ſibi non [illegible]erint, eos anathemate feriat, aut interdicat, ex canonumq; ſanctione aliis prætereà pœnis afficiat; ac permutationem item eam, aliamve quamcumque alienationem [illegible], planeque nullam declaret.

Decretum VII.

BONORVM Eccleſiaſticorum quæuis alienatio, ea lege confecta, vt Superioris auctoritate muniatur, ſi is; A cura[illegible] rata ſunt, [illegible] diſtractionis acceſſerit, in eorum poſſeſſionem [illegible] eſt, irrita, & nulla ab Epiſcopo declaratur; & qui [illegible] det, a poſſeſſione ſtatim amouea[illegible]; & qui præter[illegible] alienarit, ex canonum ſanctione puniatur.

Decretum VIII.

ECCLESIASTICA bona, quouis nomine alienata, quacunq; ratione ad Eccleſiam redierint, etiam ſi aliquis Eccleſię bonis incorporata non ſint, ne tamen ampliùs ad longum tempus locentur, neve quouis nomine alienentur,

B niſi illud verè tunc Eccleſiæ vtilitati aut neceſſitati ſit.

Decretum IX.

LOCATIO bonorum Eccleſiaſticorum, ad longum tēpus facta, cùm ex Tridentini Concilij auctoritate recognoſcēda erit, ne Epiſcopus, qui bona ipſa locauit, quive eius locationis commiſſarius aut exequutor fuerit, cauſam diiudicet, ſed huius locationis recognitio ad Epiſcopum viciniorem pertineat, tum ad eos qui hic locationis cauſis recognoſcendis in eiuſdem Epiſcopi vicinioris diœceſi præfecti fuerint.

C

Decretum X.

VT bonorum eccleſiaſticorū, quæ vel in emphyteuſim tradita, vel ad longum tempus alio quouis nomine data ſunt, memoria, quoad eius fieri poteſt, conſeruetur; eccleſiaſticus quiuis homo, cui aliquid in ſingulos annos eo quouis nomine ſoluitur, cùm primum id exiget, Notarium adhibeat, à quo inſtrumenti fide teſtatum fiat, quidquid ab eo, qui ſoluere debet, ille acceperit; & cuius fundi, vel vineæ, vel prati, vel ædium, aliarumve rerum eccleſiaſticarum nomine exegerit, idque niſi qui ea eccleſiaſtica bona conductionis nomine nunc poſſidet, illum tāquàm directum illorum bonorum dominum Notarij pu-

D blici fide recognouerit, eadem diligentia, vt ſuprà, de ſcriptione prædiorum adhibita.

Quòd ſi quis Clericus, cuius hoc intereſt, in huius rei cautione adhibenda negligens erit, dimidia parte fructuū vnius anni mulctetur, quos ex eo beneficio cōſequitur. Quæ autem huius rei cauſa, vel confeſſiones, vel recognitiones inſtrumenti fide conficientur; earum exemplum ille Clericus, ad quem ſpectat, ſpatio menſis Epiſcopo tradat, in Archiuio aſſeruandum.

Decretum XI.

VSV & diuturna conſuetudine compertum eſt, quan-

E tum eccleſiis detrimenti, damnique ſæpè importet illa prædiorum eccleſiaſticorum locatio, quæ ad certum tempus pactionibus iis inita ſolet, vt meliora reddi liceat; ac interdum ea conditione, vt qui ſumptus facti ſunt, ne poſſint, niſi in ipſo extremæ locationis tempore recuperari, & qui item conduxerint, eiici, amoverive à poſſeſſione ne poſſint; niſi quidquid in illis melioribus reddendis pecuniæ erogarint, quidquidve ſumptus fecerint, id omne receperint. Quare nos eccleſiarum vtilitati conſulentes, & huic rei vnde tantum detrimenti, tantumq; incommodi ipſis eccleſiis accidere ſæpè ſolet, quantum in nobis eſt, occurrere volentes, ita ſtatuimus.

Quæcumq; eccleſiaſticorum prædiorum co locationes

F ad certum tempus in poſterum pacto fient, vt illa meliora reddi liceat, & quidquid in illis ſarciendis, reſtituendiſve erogatum ſit, id ei, qui conduxit, ſolui oporteat; hæc inita locationum pactio, ne ius tribuat faciendi impenſas; in quouis ædificij genere vtiles, niſi eas, quæ maiorem ſummam non excedant, quàm illa ſit, quam conductor retinēdo ſingulis annis, quibus firma eſt locatio, tertiam partem eius, quod locationis nomine ſoluere debet, recuperare poſſit. Eam autem ipſam tertiam partem quolibet anno retineat, quoad, quidquid erogarit, ipſe recuperet.

Si quæ verò impenſæ, ad vſum neceſſarium pertinētes,

factæ

[illegible] ad [illegible] perueniant, tum ob eiuſmodi impenſas conductor e locatione partem tertiam ſibi in ſingulos annos retineat. Sin autẽ ad ſumptus, qui neceſſario facti ſunt, recuperandos non ſatis fuerit ea tertia pars; ne, completa etiam locationis die, à prædiorum poſſeſſione, qui conduxit, antequàm ei ſatisfactum ſit, amoueatur: ſed eccleſiæ Rectori liberum ſit, atque integrum, aut comparata aliunde pecunia, aliave quauis ratione ipſa prædia de conductore redimere, aut eadem illi ipſi conductori iterum, conſentiente Epiſcopo, locare; idque tot annis ſaltem, vt tertiam partem ad minimum in ſingulos annos eius rei retinendo, quam locationis nomine ſoluit, id omne, firma adhuc locatione, recuperet, quòd ipſe erogârit.

Si verò qui his conditionibus conduxerint, tertiam ipſam partem quotannis non retinuerint: ne ius ſit eis ab eccleſia, nec à Rectore, qui ſuccedet, partem, quam non retinuerint, repetendi; ſed eorum culpæ adſcribatur.

In iis etiam locationibus, quæ à Rectoribus, iam ad tẽpus, ita initæ ſunt, vt conductores prædia meliora faciant; huiusque pactionis è vi, atque ratione ędificia ſarta, tectaque ſunt, vel in poſterum conductoris ſumptibus meliora reddantur; hos ſumptus, quos fecerit conductor, ea ratione recuperet, quæ à nobis hoc decreto præſcribitur: niſi conuentum ſit, vt breuiori tempore ſoluantur, quàm à nobis ſtatutum eſt.

Quòd ſi is, qui iam conduxit, & prædia meliora fecit, tertiam eam partem retinere nolit; ſed vna tãtùm ſolutione ſibi reſtitui velit id omne, quidquid iam erogârit, partem illam, quam ſibi retinere licet, apud hominem aliquem, cui tutò committi poſſit, quolibet anno deponat, vt ſperari aliquando poſſit, prædia ipſa Eccleſiaſtica recuperari aliqua ratione poſſe.

Si verò conductor eam tertiam partem non depoſuerit, ſed Rectori eccleſiæ ſoluerit; Rector, qui ſuccedet, illam ab eo repetere poſſit, aut in rerum, quæ meliores factę ſunt, rationem referre. Rector autem, qui tertiã hanc partem temerè receperit, dimidia parte fructuum, quos quolibet anno ex ipſo beneficio eccleſiaſtico percipit, ſingulis annis mulctetur.

Si qui prætereà, ob ſumptus in prædiis quibuſuis eccleſiaſticis factos, creditores ſunt; eaque prædia non ipſi, ſed Eccleſię Rector quauis ratione poſſidet, ne ea hypothecę diutiùs ſint, id quod mutua quadam colluſione aliquando factum eſt; in hac ipſa re id curet Epiſcopus, vt eadem tertiæ partis annua ſolutione, quidquid in ſumptus erogatum eſt, etiam fructibus ſequeſtri nomine depoſitis, aut alia ratione eis reſtituatur.

Liberum tamen ſit Epiſcopo, in his omnibus, ſi quando pro beneficij tenuitate, aliáve cauſa, aliquid minus tertia ea parte præſcripta in ſingulos annos ſolui, aut retineri conſueuerit, id arbitrio ſuo ſcriptis concedere.

Vt verò hoc decretum omnibus notũ ſit, ac planè perſpectum, illud noſtra auctoritate vulgari, & redditum, ab omnibus & ſingulis vrbis, & diœceſis Parochis, & feſto primo die, poſtquàm ipſi acceperint, publicè in eorum eccleſiis legatur, ac populo frequenti recitetur.

Decretum XII.

QVIBVS Cancellariæ Epiſcopalis munus commiſſum eſt, ipſimet in ea officij exercitatione verſentur; ſi negotiorum tamen multitudo poſtulat, alios, Epiſcopi iudicio comprobatos, ſibi in auxilium adhibere liceat.

Decretum XIII.

EPISCOPVS, qui cauſis, iure permiſſis, ſubſidium charitatiuum exacturus eſt, antequàm illud ſibi perſolui curet, Clerum, eiusve procuratores, aut negotiorum geſtores conuocet, eisq; cùm cauſam exponat, quamobrem illud petere atq; exigere cogatur, tum humaniter eoſdem cohortetur, vt ſibi ſpontè ſubueniant. Ne verò, maiorem ſummam ſibi ſolui curet, aut patiatur, quã Benedicti XII. conſtitutione, cuius initium eſt, Vas electionis, prætéri-

A [illegible] ad [illegible] ratione [illegible] tur. Qui [illegible] fecerit, [illegible] ſit, vt, [illegible] quod [illegible] præter eã pœnã, [illegible] ſua. Superiori [illegible].

Decretum XIV.

CVM primũ aliquis huius Prouinciæ Epiſcopus [illegible] tem obierit, Archiuij Epiſcopalis claues [illegible] publici fide, vna Capituli Vicario, altera vni de Capitulo, ad quem vel officij ratione, vel conſuetudine pertinet, [illegible] nemo talis eſt, alij antiquiori reſidenti [illegible] adãtur; [illegible] vna & item altera aſſeruetur, quoad alius Epiſcopus [illegible]

B bitur, cui illas reſtituant, & rationem deſcriptis, in [illegible] tario notatis, eorumq; cuſtodiæ commiſſis, eidem red[illegible].

Decretum XV.

NONNVLLI homines ad id temeritatis ſæpe [illegible] vt Cleri mortui bona inuadant, vnaq; cum [illegible] pè, quæ etiam Eccleſiæ miniſtris, in mortui locum [illegible] dentibus, debita ſunt, & Eccleſiæ item, cui, [illegible] le eſſet, inſeruierat, bona ſacrilege ſubripiant, [illegible] excommunicationis latæ ſententiæ vetamus, [illegible] mortui, qui dum viueret, Eccleſiaſticum beneficium [illegible]

C tinebat, bona ad Eccleſiam eiusve miniſtros per[illegible] quiſquam temerè inuadat, atque auferat.

Decretum XVI.

HÆRES vltimarumve voluntatum exequutor, [illegible] piarum cauſſarum nomine legata, relictave ſunt, [illegible] anni ſpatio ad ſummũ, aut tempore ab ipſo teſtatore [illegible] ſcripto, non præſtiterit, ab Epiſcopo, [illegible] poſtulat, pœnis, ipſo iure conſtitutis, omninò cogatur [illegible] ſtatoris voluntatem explere. Ne verò præſcript[illegible] vel à iure, vel à teſtatore tempus ab Epiſcopo pr[illegible] niſi ſibi conſtiterit, quæ earum cauſarum nomine re[illegible]

D aut legata ſunt, verè præſtari non potuiſſe.

Epiſcopus verò in Parochiis, vbi opus erit, duos [illegible] tæ vitæ homines, pietatis amantes, & auctoritate [illegible] deligat, quorum opera, ſtudio, atque adiumento [illegible] rum locorum, piarumque cauſarum iura pete[illegible] tatur, quoad expedire viſum ſibi erit.

Decretum XVII.

NE Notarij, qui teſtamẽta, codicillos, aliasve tabulas de rebus, quæ piarum cauſarum nomine legatæ, relictævè ſunt, vel ipſi rogati conſcripſerunt, vel ab aliis conſcriptas apud ſe habent, magnos nimis labores in [illegible]

E nibus conquirendis ſuſtineant; neve ſi id quod in [illegible] riori Concilio præſcriptum eſt, omiſerint, excommunicationem, eodem Concilio propoſitam, ſubeant; idcirco illam ſanctionem, piarum cauſſarum nomine à nobis editam, ita interpretamur, ac moderamur, quo faciliorem etiam exequutionem illa habeat.

Quicunq; Notarij ſciunt, ſe rogatos, teſtamenta, aliasve vltimæ volũtatis tabulas de rebus, piarum cauſarũ nomine relictis, confeciſſe, niſi ſex mẽſium ſpatio, poſtquam teſtatoris mortẽ ſcierint, illa Epiſcopo ſignificarint, quæcunque in ipſis tabulis à ſe conſcriptis legata pia facta [illegible] ij excommunicationis pœnam ipſo iure incurrant.

F Qui verò in poſterum eius generis tabulas, te[illegible] ve ſcripſerit, eandem pœnam ipſo facto ſubeant, [illegible] bus poſt menſibus, quàm teſtatoris mortem c[illegible] pia legata, relictave, Epiſcopo denunciar[illegible] de ſex, & trium menſium ſpatio decretum vim [illegible] bere ſtatuimus, cùm primum Concilium hoc [illegible] miſſum erit, ac promulgatum.

Vt autem Notariorum, qui iam mortem obierunt, [illegible] emplaria, & quæuis alia ſcripta, quibus res, piarum cauſarum nomine relictæ, aut legatæ, notatæ, ac deſcriptæ [illegible] conquiri poſſint; Epiſcopus propoſitis etiam pœnis, & cenſuris, eam, quæ ſibi facilior videbitur, ineat rei perficiendæ

rationem. Qui Notarij prętereà ex ſuperioris Concilij decreto excommunicationem ſubierũt, Epiſcopus eos abſolutionem humiliter petentes, à cẽſuris abſoluat, ſi modò ipſius Epiſcopi arbitratu ante ſatisfecerint, ad decreti huius præſcriptum.

Decretum XVIII.

PROHIBEAT Epiſcopus, vt bona, cenſus, prouentus, aliaque eius generis, quæ ad eccleſiarum fabricas quauis ratione pertinent, ab earum Præfectis, aut miniſtris ad alios vſus auertantur, quàm inſtitutum eſt, aut certè debent. Idem prętereà ex Tridentini Concilij pręſcripto fabricarum redditus in vſus Eccleſiæ neceſſarios, atque vtiles, vt expedire magis viſum fuerit, erogari curet.

Decretum XIX.

QVI bona Eccleſiæ, Hoſpitalium, aliorumve piorum locorum, ſiue ſolus, ſiue vna cum aliis adminiſtrat; ſi vel ipſe, vel per interpoſitam perſonam ea emerit, aut emphyteuſis locationiſve nomine conduxerit; ab eo adminiſtrationis munere ſtatim amoueatur; nec dignus in poſterum cenſeatur, cui talium rerum procuratio, adminiſtratiove demandetur; cum eoque prætereà ex iuris præſcripto agatur.

Decretum XX.

EPISCOPVS id ſedulò prohibeat, vt quę fabricę Hoſpitalia, Sodalitates, & quæ alia cuiuſuis generis pia loca inſtituta non ſunt ad pecuniam mutuo dandam; eorũ adminiſtratores ne vlla cauſæ ſpecie cuiquam homini, nec etiam vniuerſitati loci, aut vicinijs dent mutuo.

Quòd ſi ipſi adminiſtratores mutuo, vel dederint, vel, quod grauius eſt, ab iis locis ſumpſerint, ab earum adminiſtratione ſtatim amoti ſint, indignique cenſeantur, qui per ſex annos illorum aliorumve piorum locorum adminiſtrationem gerant. Tum etiam illorum Præfectus, quouis nomine vocetur, qui huic rei conſenſerit, excommunicationis pœnam ſubeat.

Decretum XXI.

NE quiſquam, pecuniam apud Montes pietatis deponat, vel eidem mutuo det, vt inde aliquid, ne minimum quidem lucri, aut eius, quod intereſt nomine percipiat. Qui verò ex pacto quidquam ea cauſſa perceperit, quòd Montis pietatis pecuniam vel mutui, vel depoſiti nomine dederit; cum eo tanquam cum vſurario homine agatur ad iuris præſcriptum.

Quæ prætereà de Montibus pietatis decreta ſuperiori Concilio ſunt, ea Epiſcopus obſeruari curet, vel diligentiſſimè. Compellatq; illorum inſtitutiones ſibi ab adminiſtratoribus oſtendi, atque exhiberi.

Decretum XXII.

SODALITATES quaſcumque, ſeu Confratrias, quæ Diſciplinatorum nomine vocantur, epiſcopus, vt Tridentino Concilio iuſſum eſt, viſitet; libroſque vel conſtitutionem, vel meditationum, orationumve, ſi qui in eiſdem extant, ſtudioſè recognoſcat, ne quid falſum, commentitiumve, aut apocryphum in illis ſit; & ſi quæ inuenerit, quę emendationem deſiderent, illa vel omnino tollere, vel emendare curet.

Efficiat prætereà vt confratres, etiam nominatim non vocati, ad ſtatas, & ſolemnes proceſſiones accedant, eaſque rectè, atque ordine obeant; vtque non mercede conducti, ſed pietatis gratia flagella ſibi adhibeant.

Eaſdem item Confratrias in eam priſtinam Diſciplinatorum regulam redigere curet, quæ iuſſu noſtro recognita, & emendata, & huius temporis rationi accommodata, ad communem earum Sodalitatum vſum edetur.

Si quæ verò hoc decreto præcepta illi vel contempſerint, vel neglexerint; aliaque non obierint, quæ ad eorum Sodalitatis officium pertinent, pro rei grauitate ſeueriùs ab Epiſcopo corripiantur; ſin autem emendari nulla alia ratione poterunt, eorum Sodalitates extinguantur eiuſdem Epiſcopi iudicio.

CAPITA QVÆDAM AD MONIALES PERTINENTIA.

CAPVT I.

QVOD de certo Monialium numero ſingulis Monaſterijs conſtituendo, Tridentina Synodus decreuit; quodque item Summus Pontifex Pius V. de Monialium, etiam earum, quæ Conuerſæ dicuntur, clauſura, literis editis, ſanxit; id vtrumque Epiſcopus quam diligentiſſimè poteſt, exequi curet. Quòd ſi aliquid obſtiterit, quominus illud à ſe præſtari queat; ipſum ſummum Pontificem ſex menſium ſpacio conſulat, idque exequatur, quod ſibi ea de re ab illo reſcriptum erit.

Hancque ipſam in iis exequendis diligentiam à Regularibus præſtari idem ſedulo ſtudeat.

CAPVT II.

VT Tridentinæ conſtitutioni, quæ eſt de Reformatione Regularium cap. 16. fraus nulla fiat; illud Epiſcopus, pœna anathematis & dantibus, & recipientibus propoſita, interdicat, ne Moniales aut puella, quæ regularem habitum in earum Monaſterio ſuſceptura eſt, parentibus, vel conſanguineis, vel curatoribus, nec verò ab alijs, quibus ipſi ob id ſponſione caueãt, pecuniam mutuo, aut depoſiti, aliove quouis nomine ſumant, antequàm illa profeſſionem regularem confecerit.

Epiſcopus prætereà tum impenſas ęſtimet, quę & in religionis ingreſſu, & tempore profeſſionis fieri ſolent pro veſtitu, aut pro aliis rebus, ad ipſius puellæ, vel Monaſterij vſum commoditatemve pertinentibus; tum pecuniæ etiam ſummam præſcribit, quam puella alimẽtorum nomine Monaſterio det; niſi cẽſus, aut alia bona immobilia, quorum annui fructus, eiuſdem iudicio, ad ea alimenta ſatis ſint, Monaſterio attribuantur.

Ea autẽ omnis pecuniæ ſumma, eo nomine ab Epiſcopo decreta, ne ipſa apud certum hominem, & virum bonum deponatur, qui, profeſſione confecta, illam ſtatim Monaſterio tradat, vt decretum eſt ſuperiori Concilio.

CAPVT III.

FACVLTAS ſuperiori Concilio permiſſa, vt Monialis organiſta, ſonandi artem, Epiſcopi conceſſu, docere poſſit, abrogata ſit, atque ita, vt nemini, nec viro, nec fœminę, etiam cuiuſuis ſuperioris facultate, ad Monaſteriorum quouis accedere fas ſit eius rei cauſſa: ſed quæ Monialis vel organo ſonandi, vel muſicæ artis perita eſt, alias Moniales inſtruere poterit.

Quæ generatim ad hæc Decreta pertinent.

Decretum I.

QVÆCVMQVE his noſtris, alijſque ſuperiori Synodo prouinciali editis cõſtitutionibus, decretiſve ſancita ſunt, ea omnia in ſua quiſque Epiſcopus diœceſi, diligenter obſeruet, & ab aliis, quorum intereſt, ſeruanda curet omnibus iuris remedijs.

Vt autem, quæ in hac Prouinciali ſynodo decreta ſunt, ad ea præſtanda, vlla ignorantiæ excuſatione nemini huius Prouinciæ homini vti liceat; illud edicimus, vt quo primum die, in lucem emiſſa, ad noſtræ Metropolitanæ Eccleſiæ valuas affixa erunt, tunc duorum menſium ſpatio omnes ſe & his decretis, & ſi contra quidquam admi-

ſerint, pœnis, ac mulctis, quę in eis conſtitutę ſunt, obſtrictos eſſe ſciant.

Ab eo etiam affixionis, & promulgationis die tempus eorum decretorum inchoari decernimus, quibus certo præſcripto dierum ſpatio aliquid præſtari iuſſum eſt.

Vnuſquiſque prætereà Epiſcopus ea omnia in proxima diœceſana Synodo legi, ac recitari iubebit, &, ſi ita expedire cenſuerit, ſuæ etiam Cathedralis Eccleſiæ valuis proponi; quo ſtudioſius omnium animis præcepta eorum tradantur.

Singulæ item & cathedrales, & collegiatę, & Parochiales Eccleſię hæc ipſa decreta, certo loco recondita, perpetuò aſſeruari curent.

Decretum II.

SI quæ in his decretis difficultas orta antè erit, quam alia Mediolanenſis Prouinciæ Synodus habeatur; eius difficultatis, tum omnium, quę ipſis decretis tradita ſunt, interpretationem, & explicationem nobis reſeruamus, ſalua ſemper Sedis Apoſtolicæ auctoritate.

Decretum III.

QVA debemus humilitate, & obedientia ſanctæ Sedis Apoſtolicæ, omnium eccleſiarum matris, & magiſtrę iudicio, atque auctoritate omnia, & ſingula quæcumque in hac Prouinciali Synodo ſancita, decreta, actaque ſunt, ſemper emendanda, & corrigenda ſubijcimus.

Decretum IIII.

QVONIAM denique ob publicam huius Prouinciæ & priuatam etiam vniuſcuiuſque Eccleſiæ vtilitatem à Summo Romano Pontifice multa petenda ſunt, decernimus, quidquid ab eo communibus noſtris, & qui adſunt, Epiſcoporum litteris petetur, illud omne Concilij huius nomine, atque auctoritate ita factum intelligi, ac ſi publicè in ſeſſione poſtulatum eſſet.

LAVS DEO.

GREGORII XIII.
PONTIFICIS VITA.

GREGORIVS XIII. patria Bononienſis, Chriſtophoro Boncompagno parente natus, qui Hugonis nomine appellatus, honeſtè educatus, & litteralibus diſciplinis optimè inſtructus. In iuriſprudentia doctorali laurea inſignitus; multis officijs & dignitatibus ſub varijs Pōtificibus magna cum laude perfunctus, à Pio IV. in numerum Cardinalium ſub titulo S. Sixti relatus, ac in Hiſpaniam legatus, Pio V. è viuis ſublato, ſucceſſor renunciatus eſt, 13. Maij Anno Domini 1572. tempore Maximiliani & Rudolphi II. Impp. Pontificiam dignitatem pro tuenda & amplificanda Republ. Chriſtiana admodum egregiè ſuſtinuit; qua ratione expeditionem aduerſus Turcas promouere, confœderatos Principes animare & pecunia, alijſque ſubſidijs liberaliter iuuare cœpit, Marco Antonio Columna claſſi Pontificiæ præfecto. Verùm enim quia in Oriente minùs proſperè res ſuccedebant, ſequente anno ad Regem Catholicum Archiepiſcopum Lancianum, ad regem Chriſtianiſſimum Cardinalem Vrſinum Legatos miſit, qui eos in ſocietatem fœderis adducerent. Sed longè aliter quàm propoſuerat accidit; ſiquidem Veneti fœdus deſerentes inducias cum Turca pacti ſunt. Quo intellecto optimus Pontifex omnes cogitationes, curas, conſiliaque eo contulit, vt Imperatori ſuccurreret, Regem Chriſtianiſſimum & Catholicum ad extirpandos Lutheranos & Caluiniſtas, quibus potuit medijs & ſumptibus adiuuit. Idem quoque Archiduci Carolo & Melitenſibus pietatis officium præſtitit, ad fidem Catholicam tuendam propagandamque 22. Collegia in varijs

A Regionibus erexit atque dotauit. Annonæ conſeruandæ ergo publica granaria in vrbe conſtrui curauit. Vias aperuit & ſtrauit. Publicæq; commoditati limpidiſſimos in eam fontes deriuauit. Anno 1575. confluentibus ad vrbem religionis ſtudio exteris, annonæ paterna vigilātia & charitate prouidit. Tumultuantibus Genuenſibus Cardinalem Moronum ſummæ prudentiæ & authoritatis virum legatum miſit, qui eorum animos ad cōcordiam reduxit. In diuerſas factiones ob regis electionem diſtractos Poloniæ ordines vnanimes reddidit; vnde Buthoręus ad capeſſenda regni gubernacula electus eſt, qui Pōtifici poſtmodum obedientiam iurauit & per oratorem præſtitit. B Peſte Italiam totam peruagante ad ſpiritalia medicamenta indicto Iubilæo perfugit. A contendentibus inter ſe acriter Polonis & Moſcouitis, legationem perhumaniter excepit, ac Antonium Poſſeuinum oratorem miſit, qui vtriuſque Principis animum ſumma dexteritate recōciliauit. Synodum Tridentinam Pauli III. temporibus cęptam & adfectam, Pij verò IV. abſolutam & confectam, ab omnibus obſeruari mandauit, veluti orbi terræ neceſſariam, ſeminariaq; varijs locis religionis Chriſtianæ amplificandę ergo plurima inſtituit, Sacellum ſumptuoſiſſimū apud S. Petrum, quod Gregorianū dicitur, extruxit & dotauit, corporeque magni doctoris Gregorij Nazianzeni nobilitauit. In Palatio porticum ſiue ambulacrū artificioſè poliri varijſque picturis adornari curauit. C Anno 1581. Kalendarium emendauit anni curſu ad Solis motū reducto. Sub eodem Pontifice 1585. 22. Martij Iaponiæ Principum legati poſt longam trium annorum & ampliùs nauigationē vrbem ingreſſi, principum ſuorum nomine S. Sedi Apoſtolicæ obedientiam iurarunt & præſtiterunt. Eſt autem Iaponia in extrema Indiæ parte vſq; adeò vaſta vt amplitudine Italiam duplo excedat, tantaque locorum intercapedine à nobis diſſita, vt eius incolæ nobis antipodes dici poſſint. Tandem poſt exhibita reip. Chriſtianæ tot & tanta beneficia Gregorius curriculū vitæ ſuæ beata morte abſoluit anno Domini 1585. cùm ſediſſet annos 12. menſes 10. & dies 27. diuerſiſque temporibus 33. Cardinales creauit. D Corpus eius Sacello Gregoriano illatum eſt. Vir fuit ſanè manſuetus, benignus erga pauperes, ac eos qui Religionis cauſa exulabant; in reſponſis breuis, acutus, & grauis; ad audiēdum patiens; omnibus acceſſu facilis; ſtudijs pijs & maximè legum ſic addictus, vt quicquid temporis contemplationi grauibuſque curis ſupereſſet lectioni & ſtudio impenderet.

CONCILIVM PROVINCIALE MEDIOLANENSE III.

E

Quod

CAROLVS BORRHOMÆVS S. R. E. CARDINALIS TIT. S. PRAXEDIS ARCHIEPISC.

Habuit anno à Chriſto nato, M. D. LXXIII. Gregorio XIII. Pontifice.

Edictum de Concilio Prouinciali III.

F In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis, Patris & Filij, & Spiritus ſancti, Amen.

CAROLVS BORRHOMÆVS S. R. E. TIT. S. Praxedis Presbyter Cardinalis, Dei & Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopus S. Mediolanenſis Eccleſiæ, vniuerſis prouinciæ noſtræ fidelibus Salutem in Chriſto Domino.

DIVINÆ pietatis abundantia perfectum eſt, vt cuius diſciplinæ veſtigia olim à ſanctiſſimis Patribus preſſa non leuiter, ſed fixa ad ſempiternam rei Chriſtianæ

bene

Digitized by Google

benè gerendæ rationem, vix, in tantis morum erroribus, A vlla reliqua vſquam apparebant; ea quaſi ex tenebris in lucem reuocata ſit, grauiſſimis, & diuinis ſacroſanćti Cõcilij Tridentini ſanćtionibus: quibus cum omnes ſanè quidem obtemperare oporteat; tum eos in primis, quos author vitæ noſtræ, & magiſter ſalutis æternæ, Chriſtus Dominus, Epiſcopos, & Paſtores gregis eſſe voluit, quem is ſanguine ſuo, in ara crucis profuſo, redemit. Itaque Paſtoralis curæ noſtræ ratio, quæ in Tridentinis illis iuſſis, iiſque ſanćtiſſimè exequendis, verſari debet, nos commonet, atque adeò commonet, vt hoc anno, qui tertius eſt, quo Mediolani alteram prouincialem Synodum habuimus, eam ad eiuſdem Tridentini Concilij præſcriptum B tertiò conuocemus: idque eo conſilio, vt nos, qui Metropolitico iure Prouinciæ huius curam gerimus, pro debito Archiepiſcopalis ſpeculationis noſtræ officio, ſedulò primum perquiramus, ſi quæ ſint, quæ Tridentinis decretis, aut eorum aućtoritate, canonumque iure à nobis in vna, atque in altera item Synodo ad reſtituendam priſtinam illam Eccleſiaſticam diſciplinam iam pridem ſancita, nõdum ab ijs, quorũ intereſt, in hac Prouincia præſtita ſunt; in his exequendis, duce Spiritu ſanćto, qui Spiritus eſt intellećtus, ſapientiæ, & conſilij, Paſtorali ſtudio, & diligẽtia incumbamus: tum præterea videamus, ſi quę alia ſunt, quæ ſubdolo operario Sathana, morum corruptelis, vel inueterata, vel nuper prauè introdućta, vllam emenda- C tionem, vel in controuerſijs prouincialibus iudiciũ à nobis deſiderent.

Quamobrem omnes & ſingulos huius noſtræ Prouinciæ Epiſcopos, tum literis eo potiſſimum nomine, vnicuique eorum ſcriptis, tum hoc etiã publico edićto, ad Prouincialem Synodum Mediolanum conuocamus: cuius etiam Synodi inchoandæ certum diem, nempè vigeſimum quartum menſis Aprilis, proximè ſequentis, quo ſtatuto die mane in Metropolitanam noſtram Eccleſiam conueniant, præſcribimus. Vt autem cæteris omnibus atq; ſingulis, qui poſſunt, debentve iure, aut conſuetudine, aut priuilegio eidẽ intereſſe, peruulgata ſit, ac nota huius noſtrn prouincialis ſynodi tertiæ indićtio; neve cuiquam vel D rei ignorantia ad excuſationem vti, vel ſe contemptum, negle&ctumve eſſe, dicere liceat; ijs ipſis vniuerſis, ac ſingulis, tum cæteris, qui ſua intereſſe quauis ratione putarint, hoc edićto publicè propoſito, illam eiſdem ſignificamus, indicimus, ac denunciamus: iubemuſque item illos ipſos omnes & ſingulos, qui intereſſe debent, huc in prouincialem Synodum conuenire ad conſtitutam diem, pœnis illis propoſitis, quæ Canonicis ſanćtionibus decretæ ſunt.

Curent autem comprouinciales noſtri Epiſcopi, id quod poſteriori prouinciali Cõcilio ſancitum eſt, vt, cùm primùm hoc edićtum acceperint, quo prouincialis Synodi celebrandæ certa dies indićta eſt, in omnibus & vrbis, E & diœceſis ſuæ parochialibus Eccleſijs, quinta quaque feria in ſingulas hebdomadas, quò ad illa de more abſoluta, ac dimiſſa erit, Miſſæ ſacrum de Spiritu ſanćto fiat: In cathedrali autem & collegiatis Eccleſijs proceſſionum præterea munus ſingulis diebus dominicis obeatur, precationibus adhibitis pro optimo conciliarium rerum traćtationis euentu.

Omnes præterea prouinciæ noſtræ fideles id monemus, & per viſcera miſericordiæ Chriſti Domini hortamur, vt omni pietatis Chriſtianæ ſtudio, & religioſis precibus, iiſque aſſiduis, à Deo cõſolationis, & miſericordiarum patre, nobis, negotium tam ſalutare traćtantibus, auxilium implorent: quo nos adiuti, in hac traćtatione om- F nia conſilia, ſermones & ačtiones noſtras in finem dirigamus, nempe in CHRISTVM IESVM, cui in omnia iuſtitia, & ſanćtitate ſeruire debemus. In quarum rerum omnium fidem hoc edićtum confici, aućtoritateque noſtra imprimi, & noſtro ſigno muniri, tum noſtra etiam manu ſignatum, in vulgus publicè proponi, eidemque à Synodali Secretario noſtro ſubſcribi voluimus. Datum Mediolani die 20. Februarij 1572.

Edićtum alterum de Concilio Prouinciali tertio, quod ob cauſas prorogatum fuerat.

In nomine ſanćtæ, & indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus ſanćti, Amen.

Carolus Borrhomæus S. R. E. tit. S. Praxedis Presbyter Cardinalis, Dei & Apoſtolicæ Sedis gratia, Archiepiſcopus S. Mediolanenſis eccleſiæ, vniuerſis prouinciæ noſtræ fidelibus ſalutem in Chriſto Domino.

ÆTERNVS Pontifex, vnigenitus Dei filius, Chriſtus Ieſus, qui è ſinu Patris in terram miſſus, fidelium animas redemit per effuſionem immaculati ſanguinis ſui, cũ nobis, Paſtoribus animarum, curam propoſuit, vt omni ſollicitudine oues, fidei noſtræ commiſſas, à vallibus ad montes, à terrenis ſcilicet rebus ad cœleſtes, ab humanis ad diuinas, à caducis ad æternas reuocare ſtudeamus.

Hæc ſanè cura, plena ſtudij, plena diligentiæ, refertaq; omni labore, cùm in cęteris paſtoralibus muneribus, tum in ijs etiam exequendis nos valdè ſollicitos habere debet, quibus Tridentina Synodus & ipſis parum officiis, & animarum ſaluti, & prouinciarũ vtilitati conſultum eſſe voluit. In iis verò cùm ſit illa prouincialium Synodorum ad vſum reuocata ratio; nos ſuperiori anno, qui tertius erat, quo Mediolani alteram prouincialem Synodum habuimus, tertiò prouinciæ noſtræ Epiſcopos ad Cõcilium cõuocauimus: quod quidem Concilium, à nobis de more indićtum eas ob cauſas, Cõciliaribus noſtris litteris expreſſas, celebrare non potuerimus; officij noſtri ratio, quę progreſſionibus ſuis tota ad præſtantiſſimam illam curam ſpećtare debet, nos eommonet, atq; adeò commouet, vt quod proximo ſuperiori anno à nobis intermitti oportuit, id hoc anno omninò præſtẹmus.

Quamobrem omnes & ſingulos huius noſtræ prouinciæ epiſcopos, tum literis eo potiſſimùm nomine, vnicuique eorum ſcriptis, tum hoc etiam publico edićto ad prouincialem Synodum Mediolanum conuocamus: cuius etiam Synodi inchoandæ certum diem, nempe nonum Aprilis proximè ſequentis, quo ſtatuto die mane in Metropolitanam noſtram Eccleſiam conueniant, præſcribimus. Vt autem cæteris omnibus, atque ſingulis, qui poſſunt, debentve iure, aut conſuetudine, aut priuilegio eidẽ intereſſe, peruulgata ſit, ac nota huius noſtræ prouincialis Synodi tertia indićtio; neve cuiquam vel rei ignorantia ad excuſationẽ vti, vel ſe contemptum, neglećtumve eſſe, dicere liceat; iis ipſis vniuerſis, ac ſingulis, tum cęteris, qui ſua intereſſe quauis ratione putauerint, hoc edićto publicè propoſito, illam eiſdem ſignificamus, indicimus, ac denunciamus: iubemuſque item illos ipſos omnes & ſingulos, qui intereſſe debent, huc in prouincialem Synodum conuenire ad conſtitutam diem, pœnis & cenſuris illis propoſitis, quæ Canonicis ſanćtionibus decretæ ſunt.

Curent autem comprouinciales noſtri Epiſcopi, id quod poſteriori prouinciali Cõcilio ſancitum eſt, vt, cùm primùm hoc edićtum acceperint, quo prouincialis Synodi celebrandæ certa dies indićta eſt, in omnibus & vrbis, & diœceſis ſuæ parochialibus Eccleſijs, quinta quaque feria in ſingulas hebdomadas, quò ad illa de more abſoluta, ac dimiſſa erit, Miſſæ ſacrum de Spiritu ſanćto fiat: In cathedrali autem & collegiatis Eccleſijs proceſſionum præterea munus ſingulis diebus dominicis obeatur, precationibus adhibitis pro optimo conciliarium rerum traćtationis euentu.

Omnes præterea prouinciæ noſtræ fideles id monemus, & per viſcera miſericordiæ Chriſti Domini hortamur, vt omni pietatis Chriſtianæ ſtudio, & religioſis precibus, iiſque aſſiduis, à Deo conſolationis, & miſericordiarum patre, nobis, negotium tam ſalutare traćtantibus, Spiritus ſanćti lumen implorent, quo lumine adiuti, nos ijs initijs inſiſtentes, quæ ſuperioribus annis iecimus, noſtros,

ſtros, gregiſque noſtri greſſus dirigamus in viam ſalutis æternæ. In quarum rerum omnium fidem hoc edictum cõfici, auctoritateque noſtra imprimi, & noſtro ſigno muniri, tum noſtra etiam manu ſignatum, in vulgus publicè proponi, eidemque à Synodali Secretario noſtro ſubſcribi voluimus. Datum Mediolani die 16. Ianuarij 1573.

Prorogatio Synodi, & prouincialis, & Diœceſanæ.

Carolus Borrhomæus S. R. E. tit. S. Praxedis Presbyter Cardinalis, Dei & Apoſtolicæ Sedis gratia, Archiepiſcopus S. Mediolanenſis eccleſiæ, vniuerſis prouinciæ noſtræ fidelibus ſalutem in Chriſto Domino.

ALIIS noſtris litteris, Edicti nomine inſcriptis, prouincialem Synodum, quam hoc anno die 24. huius menſis Aprilis habere ſtatueramus, paucis ante diebus de more indiximus, ſed cùm per inualetudinem noſtram, vt per literas etiam prouinciæ noſtræ Epiſcopis ſignificauimus, id ad conſtitutam diem præſtare nobis non liceat: eã ad diẽ differimus, & prorogamus, quẽ illi hoc ipſo anno celebrandæ certum, volente Deo, præſcribemus, atq; indicemus aliis noſtris litteris.

Diœceſanam præterea Synodum, quam indiximus ad diem 14. huius etiam mẽſis Aprilis, ob eam ipſam cauſam differimus, & prorogamus in diem quem aliis noſtris literis certum ſignificabimus, & conſtituemus arbitratu noſtro. In cuius rei fidem has neceſſariæ prorogationis noſtræ literas confici, & publicè affigi iuſſimus. Datum Mediolani die 9. Aprilis. 1572.

ORATIO CAROLI CARDINALIS TIT. S. PRAXEDIS ET ARCHIEPISCOPI,

IN CONCILIO PROVINCIALI III. HABITA.

TERTIO *iam adſumus, Patres ſanctiſsimi, hoc ipſo loco, vbi ſuperioribus annis ſemel atq; iterum Spiritu ſancto duce congreſſi, in eam curam incubuimus, vt in hac prouincia paſtoralibus noſtris ſtudijs ſuccurreremus animarum ſaluti, & opitularemur pietatis cultui, iam penè deſloreſcẽti. Quo in genere & ſi à nobis vel plurimum elaboratum eſſe videtur: tamen ſi animaduertimus, prouinciæ huius ſtatus, quem vos etiam optimè noſtis, is eſt, vt multa adhuc deſint ad operis à nobis inchoati cõſummationem & perfectionem. Primùm enim ſuperioribus noſtris decretis non omnis erepta eſt morum corruptela, neq; planè omnis inſtituta Chriſtianæ diſciplinæ ratio, quæ vobis, qui adeſtis, vna mecũ expetenda eſt. Deinde, vt eſt hominũ genus, ad carnis ſenſus procliue, ſæpeq; præceps fertur ad peccandi licentiã, alij poſt priores illos congreſſus noſtros ſenſim indies irrepſerunt morum errores. Præterea quæ olim à nobis ſancita ſunt, ita ſe habent, vt vel noſtra, vel aliorum culpa illa exequuti ſimus non planè omnia. Si quæ autem exequutionem habuerint, vel pauca, vel multa illa ſint, vereor, vt liberè dicam, ne ea externa potius quadam ſpecie attigerimus, quam intimi animi ſenſibus, vereq; amplexi ſimus. Atq; hic quidem eſt rerum noſtrarũ ſtatus. Videte igitur quæ illa ſint, quibus, auctore Spiritu ſancto, qui ſpiritus eſt veritatis & conſilij, hoc ipſo conuentu nos tum mẽte optima, tum ſalutaribus deliberationibus conſulamus oportet; vt aliqua ex parte exſoluamus, quod & Chriſto Domino, & nobis, & clero, & populo noſtro debemus. Propoſitum igitur nobis ſit, Patres optimi, magnum quidam eſſe, ac perfectum, quod præſtare debemus: idq; nos vix, aut ne vix quidem inchoauimus, ne dũ abſoluimus, cùm certè non licuerit: nam quemadmodum reliquis in rebus nihil poteſt ſtatim eſſe perfectum, ſed neceſſe eſt, vt initium fiat ab aliquo rudimento, atq; paulatim ad ſummum perueniat: ita opus, quod ſuperioribus annis aggreſſi ſumus, non potuit eo tempore*

A *ſtatim peruenire ad eam, quam quærimus & debemus, neceſſariam perfectionem. Quod ſi quis noſtrum ſecus fortaſſe exiſtimat, quoniam in hac prouincia aliquod maius pietatis Chriſtianæ ſtudium elucere videt, quam antea ſolebat, quamq; in alijs fortaſſe quibuſdam locis apparet: ne iſte planè quidem fallitur, nõ eſt enim cur nos vel cum ijs, quæ proximè anteceſſerunt, temporibus, vel cùm aliorũ, ſiue mali illi ſint, ſiue aliquo Chriſtianæ virtutis gradu præditi, factis actiones noſtras expendamus: ſed comparemus oportet cum ea ſanctè agendi formula, nobis diuinitus præſcripta: quæ ſi ob oculos verſabitur, facilè cernemus quam longè ab ea diſtemus. Procul certè abſumus, Patres. Eſt igitur cur properemus, & ita properemus, vt quod ſemel aggreſſi ſumus, perficiamus, aſpicientes in auctorem, & conſummatorem operis nobis commiſſi, Chriſtum Ieſum. Is*

B *quod non attigit, quid non egit, quid nõ perpeſſus eſt, vt quod ei pater cæleſtis dedit, opus cõſummaret? Quid illa crucis ara, in qua redemptionis myſterium peractum eſt, loquitur? Quæ mens, qui ſenſus Chriſti laborum? Quorſum illa verba, Conſummatum eſt: an non operis, quod ſuſceperat, perfectionem? An non conſummationẽ indicant? Num Chriſti magiſtri exempla, num voces nos commonent? an commouent potius? certè quidem. Ergo pergamus ad conſummationem: & quod operi noſtro deeſt, perficiamus, ac ita quidem, vt, cùm nos Epiſcopos Deus dederit ad opus miniſterij in conſummationem Sanctorum, tanquam Angeli eius, & miſsi in miniſterium propter eos, qui hæreditatem capiunt ſalutis, non modò purgemus, & illuminemus, ſed perfectos reddamus eos, qui in cuſto-*

C *diæ noſtræ fidem traditi ſunt. Altera præterea cauſſa eſt, Patres, quamobrem huc tertiò nos conuenire oportuit: nam ea eſt ſatanæ fraus, ea deprauata hominũ natura, ea mundi illecebra, vt, ſi quid ſuperioribus noſtris ſanctionibus communiuimus, in altera eiuſdẽ rei parte violari ſoleat Eccleſiæ diſciplinæ inſtitutio: ita vt alio rurſus opus ſit præſidio: quemadmodum cùm fluuius ab vna parte aggeribus munitus, in alterã ſæpè erumpit: itidem vſu venit in ſanciendis morum legibus. Si qua igitur parte, vel clero, vel populo ſuperioribus rerum ſanctionibus obſtructus aditus eſt ad peccãdum: alia tamen inuenitur via, quam præcludamus oportet hoc noſtro ſynodali ſtudio, quod dum in hoc genere multum eſſe debet, tũ plurimum etiam in eo, quod tertio loco à me propoſitũ, tam breui exponam. Scitis, Patres, quæ ſuperioribus Concilijs præſcripſimus no-*

D *bis de frequenti ſacrificij oblatione, de dignitate ab Epiſcopo retinenda, de ſupellectili, frugalitateq; Epiſcopali, de paſtoralibus officijs, de familiæ noſtræ inſtitutione, de cleri diſciplina, de gregis cõmiſſi gubernatione: illa omnia vt acta ſunt à nobis fortaſſe diligẽter: ſic certè noſtrum fuit, & eſt, eadem exequi vel diligentiſsimè, parum eſt enim optimo conſilio decernere: niſi quod decretum eſt, ſedulò præſtetur: nam vt ſcientia debet eſſe cum virtute copulata: ſic decretorum conſtitutio, cum executione inprimis coniuncta: alioquin paruam affert vtilitatem, vel certè nullam: itaq; cùm operis noſtri ſuſcepti ratio conficiatur, & quaſi conſtetur duabus his partibus legum ſcilicet optimarum & ſanctione, & exequutione: in hac nos fideles eſſe oportet, in illa prudentes: ſi prudẽtiam in ſanciendo præſtitimus, fidem in exequendo præſtemus neceſſe eſt, vt &*

E *prudentes & fideles ſerui inueniamur. Exequutio autem noſtra omnis ſit oportet, Patres, tum perfecta, tum vera: perfecta quidem, vt decreta omnia, vel ad nos, vel ad alios pertinentia, exequamur: exequamur autem verè, non externa ſola ſpecie, ſed ea fixa animi deliberatione, vt in veritate nos ambulantes, & ad Dei gloriam, & ad animarum ſalutem vberrimum fructum afferamus ex ijs rebus, quas ſolido agendi ſtudio exequimur. Alioqui ſi contra quicquam agimus, id quoniam non vlla quaſi radice fixum hæret, ſtatim diffluit, ſtatim euaneſcit. Quare agite, Patres ſanctiſsimi munus noſtrum expleamus, vt, quam debemus, ſanctam ſollicitudinẽ, quantum in nobis eſt, præſtemus, tum ad operis noſtri inchoati perfectionem, tum ad omnem Eccleſiæ diſciplinæ rationem in hac pro-*

F *uincia communiendam, tum ad ſuperiorum noſtrorum decretorum leges, eaſq; verè, atq; omninò, exequendas. Spiritus autem Dei habitet in nobis, is Spiritus veritatis, quam in Euãgelio, quod modò recitatum eſt, ſe Dominus miſſurum eſſe promiſit, mentibuſque noſtris lumen præferat, quo omnes muneris noſtri paſtoralis partes dirigamus in perfectionem & in finem, quo ſpectamus, Chriſtum Ieſum. Cui laus & gloria ſempiterna ætatum ſæculis, Amen.*

* *
*

IN NOMINE SANCTÆ ET INDIVIDVÆ TRINITATIS, PATRIS, ET FILII, ET SPIRITVS SANCTI.

NOS Carolus Borrhomæus S.R.E. Tit. S. Praxedis Preſbyter Cardinalis, Dei & Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopus Mediolani, de conſilio & aſſenſu Reuerendiſſ. Patrum, Coepiſcoporum noſtrorum, in prouinciali noſtro Cõcilio Mediolanenſi tertio: hæc, quæ ſequuntur, conſtituimus, ac decernimus.

De feſtorum dierum cultu.

SAcroſancta Tridentina ſynodus cùm ſtatuit, fideles religioſo feſtorum dierum cultu abuti nõ debere ad comeſſationes, ad luxum, & laſciuiam; tum paſtores omnes vehementer in Domino obteſtata, debitam, ſanctamque eorumdem obſeruantiam paſtorali diligentiæ magnoperè commendauit. Quamobrem primo prouinciali C Concilio de illorum cultu quamuis à nobis ſancitum ſit: tamen hac conſtitutione eo ipſo de genere diligentius decernendum cenſuimus; cùm eæ ſint morum corruptelæ, is deprauatus vſus, ab omni & diuina, & humana lege alienus, vt Deo dicati dies, ſanctiſq; rerum officijs conſecrati, ac Spiritus ſancti doctrina inſtituti, tum ad recolenda diuina beneficia; tum ad honores debitos ſanctis tribuendos, ad eorumque vitæ imitationem excitandam, non modò, vt oportet, ſanctæ non colantur; ſed, quod grauiſſimum eſt, nefariè violentur operibus, officiis, rerumque actionibus, ab eorum cultu, & pietatis Chriſtianæ ſtudio alienis.

D Itaque in maxima hac offenſione, nos ſacræ illius ſynodi auctoritate, canonum iure, ſummorum Pontificum ſanctionibus, & Pij V. Pontificis conſtitutione, eo nomine edita, Patrum item inſtitutis, tum ipſis Imperatoriis legibus adducti, edicimus, vt ne quid ſeruilis operis ſacris iis diebus, qui ſanctæ matris Eccleſiæ inſtituto, aut vniuſcuiuſque loci conſuetudine, votove publico coluntur, fiat; nec quidquam denique quod in illis agi, geri, fierive non liceat.

Et quoniam in iis, quæ ſequũtur maximè peccatur, hęc nominatim vetamus.

Ne iis diebus nundinæ, emporia, mercatuſve agantur: ne quidquam præterea fiat, exerceaturve, quod ad earum E nundinarum, vel mercatus apparatum pertineat etiam ſi in diem proximè ſequentem illæ cadant.

Ne contractus vlli, cuiuſuis generis ſint, neque vllæ rerum exequutiones fiant; niſi cùm iure nominatim permiſſum eſt.

Ne collectæ, taleæve in oppidis, pagis, vicis, vt ex deprauata conſuetudine quibuſdam locis factum eſt, feſtis diebus exigantur, præſertim quo tempore, vel ſacra fiunt, vel concio habetur, vel proceſſiones, vel alia diuina officia celebrantur, vel ſcholarum doctrinæ Chriſtianæ exercitationes agũtur. Nec verò vllo præterea vnquam die in Eccleſia, in cemiterio, atrioue Eccleſiæ illa exigi liceat.

F Ne libri, imagines, ſigna, & alia id genus vſquam venalia proponantur, aut circumferantur.

Ne quæ ad aleæ luſum pertinent, neque laruæ itidem, nec veſtes ad perſonatorum hominum vſum vendantur, locenturve.

Ne quas res, ad victum neceſſarias, vendi licet; illę prope eccleſias, in earumve conſpectu venales proponantur.

Neque earum ipſarum rerum, præterquam panis, à Sole, aut pluuia defendẽdi cauſa, in foro lociſve publicis tẽtoria, raſtrave ſint, quibus illæ exponantur.

Neque earundem rerum occaſione, cauſſave officinæ apertæ vllo modo ſint: ſed earum oſtiolum paruulum pa-A tẽs ſit licet, reliqua omni parte clauſa. Quo in genere præterea Epiſcopus, illarum rerum venditioni certam horam & modum præſcribat; ne ex venditione aliquid exiſtat ſcandali, offenſioniſve, aut occaſionis, qua diſtrahantur homines à diuinis officijs.

Tonſoribus præterea, piſtoribus, ſutoribus, calcearijs, alijſque eiuſmodi, & reliquis item opificibus, quibus preſcribi oportet, Epiſcopus certas regulas præſcribat, ne deinceps dierum feſtorum cultum violent, in quo maximè peccare plerique ſolent.

Quoniam autem vſu iam hac in prouincia nimis compertũ eſt, deprauatis his temporibus, & moribus, ad choreas, tripudia, ſaltationes, & id genus alia nunquam ferè B conueniri ſine multis, & iis quidem grauiſſimis Dei offenſionibus, idque cùm ob turpes cogitationes, obſcœnè dicta, inhoneſtas actiones, morum corruptelas, & pernicioſas ad omnia opera carnis illecebras, illis perpetuo coniunctas, tum propter cædes, rixas, diſſidia, ſtupra, adulteria, aliaque mala plurima inde conſequentia quam ſæpiſſimè, his tot offenſionum, & peccatorum ſeminariis locũ dari, iis præſertim diebus, qui dies propitiationis ſunt; & iis ipſis diebus fideles pleroſque, nefariis iſtis Satanæ blãditiis illectos, à diuinis officiis, religioſis ſupplicationib9, lectionibuſque ſacris abduci, auertique rudes à percipiẽdis fidei rudimentis; alioſq; ab aliis Chriſtianę pietatis officiis, in quæ eo tempore religioſè incumbendum eſt, C abſtrahi, & amoueri; hoc certè grauiſſimum eſt in conſpectu Dei, & Eccleſiæ. Quare feſtis ijs diebus, ſaltem horis, quibus diuina celebrantur officia, interdicimus, ne ſaltationes, tripudia, choreæ ducantur, aut fiant.

Ne item comœdiæ, ludi ſcenici, vel theatrales, haſtiludia, & alia cuiuſuis generis ſpectacula agantur.

Ne circũforanei, circulatores, & id genus nebulones; pręſtigias ſuas, inaniaq; ea ſpectacula agant; neq; quicquã omninò vendant, ne medicamenti quidem prætextu.

Vt autem hæ omnes de feſtorum cultu leges ab omnibus ſeruentur; contra eos, qui non paruerint, Epiſcopus agat pœnis, & alijs item remedijs arbitratu ſuo.

D Feſtis diebus ſacroſancto Miſſæ ſacrificio fideles omnes interſint.

Neque verò excuſentur puellæ nubiles, neq; deinceps viduæ, ne permiſſu quidem primi noſtri Concilij ob recentem mariti mortem, neque vllo alio cuiuſuis conſuetudinis prætextu.

Vt verò ij dies omni pietate, & religioſius colantur; hęc crebro populum Parochi, & concionatores admoneant; atque hortentur, vt illorum dierum tempus, quod Deo, eiuſq; cultui debetur, in ijs actionibus totum cõſumant, in quibus ſanctè conſumendum eſt.

Vt concionem manè, & ſacram lectionem à prandio, vbi explicari ſolet, audiant.

E Vt diuinis, Veſperarum præſertim officijs præſentes, piè religioſeque adſint.

Vt in Chriſtianæ doctrinę rudimentis, ac præceptis, vel percipiendis, vel recolendis verſentur.

Vt in operibus etiam, officijſque pietatis ſe exerceant, ægros homines viſitando, mœrentes piè conſolando, & alia eiuſmodi præſtando.

Vt denique ab illis actionibus, vnde omnis peccandi materia atque occaſio exiſtit, feriati, in ea opera incumbant, ob quæ ſunt illi ſacri inſtituti dies.

Epiſcopi igitur cura ſit, vel litaniarum proceſſiones, vel orationes, aliarumque Chriſtianarum virtutum exercitaF tiones inſtituere, in quibus per per feſtos dies occupati fideles, abducant ſe à prophanis actionibus.

Sicut Principes & Magiſtratus, qui gubernationi præſunt, dignitate præcellunt, ita prælucere debent exemplo, quo reliqui incendantur ad perpetuũ piè agendi ſtudium. Quamobrem pro muneris ſui officio nos paternè cohortando, & admonendo, Epiſcopus curet, vt ipſi per annũ ſolemnibus diebus, & in quibus potiſſimum humanæ redemptionis myſteria peraguntur, in Natiuitate ſcilicet Domini, die Circumciſionis, & Epiphaniarũ, in hebdomada ſancta, Paſcha reſurrectionis, Aſcenſione, Pentecoſte, in ſolenni die Corporis Domini, ad Cathedra-

Digitized by Google

ſunt, nec quæ ſanctè religioſeque aguntur, intelligunt, nō eum fructum, quem alioqui perciperent, capiūt. Quo igitur diligentius illi inſtruantur, indieſq; magis accendantur ad publicas ſacras actiones, & myſteria colenda, quæ ſtatis anni ſolennitatibus, & tēporibus Eccleſia Dei celebrat; Epiſcopus tum ipſe aliquando, tum concionatores, & Parochi certis ijs diebus, quibus illa agi, celebrariue cōtigerit, populum doceant cum ſacroſancta ea myſteria, tū religioſum eorum anniuerſariarū cultum, tum ſanctiores ſtatarum in ijs colendis ſacrarum cæremoniarum ac rituū rationes, & ſignificationes.

Itidem, cùm ſolennes aliquæ ſtatę proceſſiones, vel alię ſupplicationes, aliqua publica cauſa indictæ, aguntur, vel Iubileum, in vniuerſa Eccleſia indictum, celebratur; conciones ab eiſdem habeantur. Quibus præter cætera explicentur cauſæ, quamobrem aut Iubileum celebretur, aut illæ ſupplicationes fiant; tum excitentur, atque admoneātur fideles, quàm religioſè incumbendum ſit ei ſanctæ actioni, quidque ab illis præſtandum, vt illius Iubilei ſpirituales diuitias ipſi conſequantur.

Vt autem religioſa animi pręparatione hi ſolemnes dies à fidelibus colantur; non ſatis illi id eſſe putent, myſteria illa à ſe ſermonibus, cōcionibuſue, ijs ipſis diebus, quibus celebrantur, explicari, ſed feſtis etiam, aut Dominicis diebus, eas ſacras, vel ſolennitates, vel actiones proximè præcedentibus, eoſdem concionibus inſtruant, & eorum animos menteſque præparare, atque inflammare ſtudeant, cùm ad omnem religioſum myſteriorum, quę ſanctæ agūtur, cultum, tum maximè, pro ſolemnitatum ratione, ad pœnitentiæ ſacramentum, & ad ſacram Euchariſtiam ſumendam.

Id verò etiam ſeruetur, cùm ſtata ieiuniorum tempora, Aduentus Domini, Septuageſima, & eiuſmodi inſtant.

De ſacramento etiam Chriſmatis populum inſtruant in illis Pentecoſtes diebus, quibus potiſſimum ab Epiſcopo id ſacramentum ſolemniter miniſtrari ſolet.

Parochi autem id omne inſtruendi populi officiū præſtent ad præſcriptum inſtructionis, quæ eo nomine cura noſtra conficietur ad communem prouinciæ vſum.

Ne patiatur Parochus, cuiuſuis ordinis Regulares in ordinis ſui Eccleſijs, intra fines parochiæ ſuæ ſitis, concionem habere, niſi ex ſcripto teſtimonio perſpexerit, eos, muneris eiuſmodi in illis Eccleſijs obeundi cauſa, ſe ad Epiſcopum cum concionandi facultate, quam à Superioribus ſuis ipſi obtinuerint, contuliſſe: & benedictionem, vt Tridentino Concilio cautum eſt, ab eodem petijſſe: neq; itidem in alienis eiuſdem parochiæ Eccleſiis, niſi, ibi concionandi facultatem ſibi ab Epiſcopo literis conceſſam, illi oſtendant.

Quæ in Concilio prouinciali primo de prædicatione verbi Dei, & quæcunque item alia concionatoribus à nobis præſcripta ſunt; ea quo diligentius ſeruētur, illam cautionem adhibeat vnuſquiſque Epiſcopus, vt cùm eorum cuiquam in ſua diœceſi concionandi poteſtatem faciet, vel benedictionem impartiet, illa omnia, & alia eo de genere in noſtram concionatorum inſtructionem, ad communem prouinciæ vſum ſimul redacta, & quæ item Epiſcopus Eccleſiæ ſuæ rationibus accommodata, ab illis ſeruanda cenſuerit, illis literis deſcribi iubeat, quibus vel cōcionandi facultas permittetur, vel præſentationis, poſtulatæque benedictionis teſtimonium fiet.

Quoniam parocho concionante, nonnulli, parum ſalutis ſuæ memores cùm ad illius concionem conueniunt, ſæpè diſcedunt ea non abſoluta, ideò debiti in hoc genere officij ſui eos crebrò Parochus admoneat, prout neceſſarium eſſe viderit. Quod ſi quos aliquando monitos ex verbi Dei, vel Parochi concionantis contemptu in contumacia perſeuerare animaduerterit, illos ad Epiſcopum deferat, qui pro culpæ grauitate eoſdem afficiat, tum alijs pœnis, tum, ſi opus eſt, ſacramentorum communione priuet ad Carthaginenſis Concilij præſcriptum.

Parochus, & concionator ſæpè, prout opus eſſe animaduerterit, illam decem annorum indulgentiam edicat, ac denunciet, quam ſummus Pontifex Leo X. in Lateranenſi Concilio toties conceſſit, quoties aliquem blaſphemantem accuſarit.

A

Quæ ad fidei tuendæ ſtudium pertinent

QVos oportet, ſacri Tridentini, prouincialiſque noſtri Concilij primi iuſſo in diœceſana ſynodo canones, & Decreta Tridentina recipere, fideique profeſſionem præſtare; niſi illos id præſtitiſſe Epiſcopus perſpexerit, in ea, quæ proximè futura eſt, ſynodo, ab illis præſtari iubeat.

In aliquem verò certum librum, qui in Epiſcopali Archiuio aſſeruetur, eos omnes, ac ſingulos Cancellarius Epiſcopalis ordine referat, tum qui anteà præſtiterunt, tū qui in poſterum præſtabunt in ſingulis ſynodis, deinceps ſequentibus.

B

Quicunque literas, & liberales artes quouis nomine, vel publicè, vel priuatim docent, ij, quales quales ſint & reliqui præterea, quibus Pij Quarti, pontificis Maximi cōſtitutione, vel eiuſdem prouincialis Concilij decreto fidei profeſſionem facere iuſſum eſt, trium menſium ſpatio illā ad formulam ab eodem Pontifice præſcriptam, aut iā præſtitiſſe oſtendant, aut re ipſa præſtent.

Qui verò in poſterum illud legendi, interpretandi, docendi munus ſuſcepturi ſunt, fidei profeſſionem ad idem præſcriptum ante præſtent, quam id ſuſcipiant, exerceantur. Hique & illi omnes libro notentur.

C

Parochus ne vllo modo patiatur, in ſuæ parochiæ finibus id, vt ſuprà, munus à quodam deinceps ſuſcipi, aut iam nunc ſuſceptum exerceri, ſi is ſcripto Epiſcopi teſtimonio non oſtenderit, ſe de fidei profeſſione præſtitiſſe: imò verò ſi ita teſtatum non fecerit; et illo munere interdicat, ſi non paruerit, ad Epiſcopum deferat, qui in eum, prout iuris eſt, animaduertat.

Et quoniam ad Chriſtianam pietatem hoc valdè intereſt, vt inſtituendæ pueritiæ, atque adoleſcentiæ munus committatur viris, nō ſcientia ſolùm, ſed fide, ac moribus, vitaque probatis: eam ob cauſam à quo fidei profeſſionem Epiſcopus recepturus eſt, ante ab eo cùm vitæ ſuæ rationes perquirat, tum, ſi quod teſtimonium fidei, morumque à probatis viris habet, afferri iubeat.

D

Quod ſi ea, vel non afferuntur, vel eiuſmodi ſunt, quibus ipſius Epiſcopi conſcientiæ, ac iudicio non ſatisfiat, id ipſum aliunde Epiſcopus quærat, ab ijs præſertim, apud quos ille diu fuerat; hocque diligentius inueſtiget, ſi vel è longinquis, vel hæreſis nomine ſuſpectis, vel morum corruptela inquinatis locis illum eſſe, aut venire animaduertit.

Hoc præterea diligentiæ adhibeat, vt poſteaquam aliquis, fidei profeſſione ad præſcriptum facta, docendi curam ſuſceperit; eius etiam vitæ, morumque ratio, & puerorum inſtitutio aliquando obſeruetur, idque in ijs potiſſimùm ludimagiſtris, qui certa pacta mercede, in diſciplinam ſuam traditos pueros domi educant.

E

Quorum librorum lectione, explicationeve, puerorum aut adoleſcētium animi deprauantur, & mores facilè corrumpuntur, quo in genere ij ſunt, qui res obſcœnas, & turpes continent: eos, vt Indice Tridentino ſancitum eſt, à ludi magiſtris prælegi, explicarive, Epiſcopus non patiatur: ac planè vetet, ab illis quicquam exponi, quod bonis moribus repugnet, quodque impietatem inducat, vt Lateranenſi vltimo Concilio decretum eſt.

F

Iubeat Epiſcopus pueros adoleſcentesve à ludi magiſtris Chriſtianæ religionis præcepta, atq; fidei rudimenta doceri, adhibitis ijs ſolùm libris, quos Epiſcopus ipſe præſcripſerit; prout ad illud inſtituendi munus eos idoneos eſſe iudicauerit. Dominicis verò, & feſtis diebus, nullo alio præterea doctrinæ genere illos inſtrui liceat, quòd omnes eo ipſo Concilio Lateranenſi præſcriptum eſt.

Illud etiam eiſdem præſcribat, vt diebus feſtis ſcholæ ſuæ adoleſcentes, pueroſve, aut ipſi conducant, aut frequentes illos conuenire iubeant ad ſolemne Miſſæ conuentualis ſacrum, ad verbi Dei conciones, ad diuina veſperarum officia, ad ſacrarum literarum interpretationes, ad doctrinæ Chriſtianæ ſcholas, & ad alia denique vitæ ſpiritualis ſtudia atque exercitationes.

Hæc omnia an ab ijs præſtentur; Epiſcopus viſitando aut ipſe, aut alius eius nomine inueſtiget diligenter, tum maximè, an libros iſti apud ſe habeant, vel ob fidei doctrinam, vel ob morum inſtitutionem damnatos, improbatoſve; tum præterea, an qui in eorum diſciplinam traditi ſunt, honeſtè educentur.

Profecturus aliquis ad ea loca, vbi & ſi Catholico etiã more à multis viuitur, impunè tamen & publicè ab alijs prędicatur, aut creditur, quod à Romanę Eccleſię doctrina, & fide alienum eſt, perfectionis ſcriptam facultatem ab ſuo Parocho, vel ab eo, quam Epiſcopus conſtituerit, ante impetret, quàm abeat.

Quibus facultatis literis caueatur, vt & reuerſionis tempore, & ſi diutius illis in locis fuerit, ſingulis annis teſtatum faciat, ſe Catholico more, & vixiſſe, & viuere: vtq́ue id teſtimonium ſcriptum ſit ab illius loci, vbi fuerit, Epiſcopo, aut Parocho, ſi ibi Parochus eſt, aut à Catholicis viris, probatis hominibus, illorum locorum incolis. Hocq́ue is, cui eò proficiſci conceſſum erit, præſtet omninò.

Quicunque autem ſanctæ Inquiſitionis officium, ſtatum, res, & miniſtros aliquo modo læſerit, violâritve, contra eum, vt Pij V. conſtitutione ſancitum eſt, Epiſcopus agat ad illius ſanctionis præſcriptum.

Quam grauiſſimam ſanctionem aliquando, cùm expedire cenſuerit, promulgari iubeat.

Pernicioſorum, & falſorum librorum, cum perpetua quodammodò peſtis ſit, cui remediũ ſemper afferri oporteat, de ijs ſæpè, & ſummorum Pontificum conſtitutionibus, & ſacrorum canonum iure, cautum eſt. Poſtremò autem multa tum Concilij Lateranenſis vltimi decreto, tum nuper Tridentino Concilio, & indice vtiliter conſtituta ſunt. Quæ vt Epiſcopi ſtudio à Bibliopolis, Impreſſoribus, & reliquis item omnibus, quorum intereſt, diligentius, quàm hactenus factum ſit, vbique præſtentur; illa ferè omnia, aliaque nonnulla, eodem ſpectantia, quæ addenda cenſuimus, ſimul complexi, prouinciali hac conſtitutione toto eo genere ſic edicimus propoſitis, eodem Lateranenſi, & Tridentino tum Concilio, tum indice, & Pij Quarti conſtitutione de eo indice lata, pœnis ſancitis, & alijs prætereà Epiſcopi arbitratu.

Vt quicunque artem librariam exercet, ab eo ne patiatur Epiſcopus libros venales proponi, niſi confecto librorum ſuorum indice, cui ab ſe, aut ab eo, à quo eam curam in recognoſcendis libris geri is voluerit, & ab Inquiſitore etiam ſubſcriptum ſit: neque facultate ſibi ab eiſdem non permiſſa, vllos, alios cuiuſuis generis libros ille habeat, aut vendat, aut quauis ratione tradat, illo indice non notatos.

Ne loco publico, portorijs mercibusve importandis conſtituto, libros miniſtri publici eius loci exportari patiantur, niſi qui illos importarunt, aut Bibliopolæ, aut alij, quorum ſunt ſcriptum, eorundem manu ſignatũ, attulerint, quo exportandi poteſtas fiat.

Libri, non publico mercium loco expoſiti, ſed aliò in vrbem inuecti, ab eo qui inuexerit, vel inuehi iuſſerit, eiſdem denuncientur: nec libri à quouis inuecti, vel in vrbẽ introducti, alijs commodentur, aut quauis in alia ratione tradantur, antequam his, qui introduxerit, illis, ad quos recognitio pertinet, indicem eorũ oſtenderit, ab eiſdemq́ue item facultatem obtinuerit: idq́; niſi libri id generis ſint, vt eos omnibus permiſſos eſſe perſpicuè conſtet.

Ne quis opuſcula, libros commentarios, aliave id generis quouis titulo, & nomine, quæ manu ſcripta ſunt, euulget; niſi ab Epiſcopo, aut ab alio eius iuſſu, & ab Inquiſitore recognita ſint, atq; approbata ſubſcriptionibus.

Ne prætereà quis librum, ſcriptumve cuiuſuis generis imprimat, imprimive curet, niſi eiſdem, Epiſcopo, & Inquiſitore recognitum, & ſcripto comprobatum.

Quod recognitionis, & cõprobationis ſcriptum, libri imprimendi principio, recognitorum manu notatum, principio item libri imprimatur.

Libri exemplum auctoris manu, & nomine notatum, vbi primùm impreſſum eſt, recognitoribus tradatur aſſeruandum.

Libris impreſſis, appoſito imprimentis nomine, adſcribatur item annus, quo impreſſi ſunt.

Libri, quos typis mandati conceſſum eſt, in codicem à recognitoribus referantur, notato cõceſſæ facultatis anno, & die, de ſcriptis etiam nominibus eorum, quibus ea imprimendi poteſtas facta eſt.

Ne hæredes, vltimarumq́; voluntatem exequutores, libris à defuncto relictis, vtantur, aut alijs vtendos dent, vel vendant, aliave quauis ratione tradant, antequam illos, aut eorum indicem ipſis Epiſcopo, & Inquiſitori attulerint facultatemq́; obtinuerint.

De Biblijs autem, vulgariter redditis, & de Teſtamento Nouo, in vulgarem etiam ſermonem cõuerſo, de libris præterea, qui de rebus inter Catholicos, & hæreticos cõtrouerſis, communi item lingua conſcripti ſunt, ea diligẽs cautio adhibeatur, vt illorum vſus iis tãtùm concedatur, quibus Epiſcopus, aut Inquiſitor de conſilio Parochi, aut confeſſarij permittendum iudicarit.

Libri de officio, & precibus horariis B. Mariæ Virginis vulgariter, vel Italicè, vel Hiſpanicè, vel Gallicè, vel Germanicè, vel partim Latino, partim vulgari ſermone expreſſi, venales ne proponantur, neque vendantur. Si qui verò eos adhuc habẽt, ad ſacræ Inquiſitionis officium ſtatim deferre compellantur, vt edita à Pio V. conſtitutione ſancitum eſt.

Caueat Epiſcopus, ne libri illi paruuli, quibus preces variæ continentur, falſis, ſuperſtitioſiſq́; titulis aſperſi habeantur, aut vendãtur, niſi ſuo, aut Inquiſitoris, aliorumve Theologorum, quos huic muneri præfecerit, diligenti ſtudio primum recogniti, & purgati ſint.

Adhibeat idem aliquando aliquot ſuæ Ciuitatis peritiſſimos homines, quorũ opera & ſtudio accuratè cognoſcat ſi qui peſtiferi ſunt libri, Indice Tridentino non notati, quorum vſu, & lectione interdicendum ſit eiuſdem Indicis auctoritate.

Quos libros, id generis cognouerit; ne in vrbem, aut in diœceſim ſuam illi inuehantur, caueat quàm diligentiſſimè: eorumq́; nomina cum ad ſacræ Romanæ Inquiſitionis patres deferenda curet; tum aliis prouinciæ Epiſcopis ſignificet; quo diligentius peſti obſtruatur aditus.

Qui per vrbes præterea, vicos, oppida, aliave loca libros venales circumferunt, eorum etiam indicem habeant, cui ab Epiſcopo, & ab Inquiſitore, aut ab iis, quibus librorum recognitio ab illis delegata eſt, ſubſcriptum ſit.

Hos Parochus, in cuius Parochiæ finibus illi venales libros exponunt, circumferuntve, de improuiſo aliquando viſitet. Ac ſi aut illorum indicem non habere, aut alios præterea, eo indice nõ deſcriptos, vendere, habereve cõperit; tùm eos Epiſcopo, aut Inquiſitori denunciet: tum libros omnes ſequeſtri nomine, donec aliter ab eo, cui denunciarit, iuſſum erit. Si libros, indice Tridẽtino damnatos, improbatoſve apud eos deprehenderit: illos etiam comprehendi, aut ſuſpenſione ſaltem facta ſibi ab illis caueri curet, vt ad certum diem ſiſtant in iudicio Epiſcopi, aut Inquiſitoris.

Quæ ad ſacramentalia, & Sacramenta generatim pertinent.

CHriſtianæ pietatis ornamentum, in quo populum fidelem gloriari oportet, altare eſt cœleſtis holocauſti, ſacroſancta illa arbor Crucis, in qua auctor humanæ redemptionis perpendit Chriſtus Dominus. Quamobrem ad Chriſtianæ religionis gloriam inſignis admodum fuit ea veterum pietas, vt Crucis ſignum non in templis ſolùm, ſed domi foriſque in parietibus ac veſtibulis, paſſimque in vrbe expreſſum appareret, tanquam & præclarum populi Chriſtiani trophæum, & clariſſimum diuinæ miſericordiæ monumentum, & ſempiternum denique teſtimonium, quo palam fieret, fideles cum inimicis Crucis Chriſti, Iudæis, Ethnicis, & Hæreticis nihil habere commune, ſed cõtra eos omnes liberè profiteri, quem colunt, Dominum Ieſum, & hunc Crucifixum. Hoc igitur maiorem religioſo exemplo, atque inſtituto, cuius etiam

vestigia

veſtigia in hac prouincia aliquot locis perſpici licet, excitatus Epiſcopus, illud curet, vt hoc ſacroſanctę Crucis inſigne, vel ligno, vel lapide, vel vbi commodè per facultates fieri poteſt, marmore expreſſum, in vrbe & diœceſi ſua, vbi triuia frequentiora ſunt, publicè proponatur, atque erigatur: quo crebrius perſpecta ea ſacræ Crucis ardore, fideles ſeſe erigant, tum ad ſummi myſterij, in ea peracti, gratam memoriam, tum ad veram illam gloriam, ad quam Chriſto duce, populus fidelis, qui populus eſt acquiſitionis, contendere debet.

Quod præterea aliàs ſancitum eſt, id pro ſacroſanctæ Crucis cultu & veneratione ſeruari Epiſcopus iubeat, vt ne ea humi exprimatur, neve ſordidis, & aliqua labe inquinatis locis.

Singulis diebus Dominicis ſacerdos, Miſſæ parochialis ſacrum facturus, antequam illud inchoet, aquam ſale aſperſam benedicendo renouet, eamque vt moris eſt aſpergat.

Sanctiſſimi D.N. Gregorij XIII. pontificis conſtitutio, qua, excommunicationis pœna propoſita, ipſo facto incurrenda, interdictum eſt, ne innocentiſſimi Agni imagine figuratæ certæ illa formæ & per Roman. Pontifices ſtatis temporibus conſecratę minio, auro, aut vllo colore inficiantur; neque venales proponãtur, promulgetur in eccleſia eo anno quo illas conſecrari moris eſt, in Paſcha; & quoties item Epiſcopus opus eſſe cenſuerit.

Quod pietatis, & Dei honoris cauſa ab ſancta matre eccleſia inſtitutũ eſt, vt feſto die Purificationis B. Marię Virginis candelæ, & palmæ, aut oliuæ prout locorum cõſuetudo eſt, Dominico die, qui de palmis dicitur, in Eccleſia ſolenni ritu benedicantur: eæque candelæ ſtatis illo tempore proceſſionibus circumferantur, non ſine ſanctiſſima myſteriorum ſignificatione; id, vt inſtituti ratio poſtulat, ita religioſè celebrari debet.

Quamobrem edicimus, ne alio loco niſi in eccleſia, neque etiam manibus laicorum teneantur, ſed conſtituto loco poſitæ ſolemnibus cæremonijs benedicantur; & ſingulæ ſingulis diſtributæ, tum palmæ, tum candelæ accenſæ manibus per eos, qui acceperint, geſtentur, ex Eccleſię inſtituto, dum ſtatis illis diebus proceſſiones, & ſacræ aliæ actiones habentes. Vtque præterea introducto ei vſui occurratur, quo multis locis in hac prouincia fit, vt illæ, vel candelæ, vel palmæ oliuæque ſacro eo ritu benedictæ, nõ in eccleſia à quibuſdam ſumantur, ſed ad eos domum deferãtur; &, quod grauius eſt, à laicis quibuſdam, quaſi tributum quoddam ſibi à parochis, vel ab aliis quibuſuis debitum, illæ exigantur, decernimus, vt ſaluo, ſi quod patronus aliquis beneficij habet, illas exigendi iure, iis, ſolùm, qui in Eccleſia interfuerunt, & illis item tantum tradi liceat, qui iis ipſis diebus ad illam Eccleſiam conuenire ſolent; ſed non potuerunt, vel quia ægroti, vel alia legitima cauſa impediti.

Ad preces, quæ ſupra puerperam funduntur, cùm poſt prolem emiſſam, illa actura gratias, ad Eccleſiam ſe confert, parochus puerperæ domum ne ingrediatur, etiam ſi mulier ob aduerſam valetudinem Eccleſiam adire nequeat.

Fœminis præterea, poſt puerperium ad Eccleſiam venientibus, panis benedictus, ſub hoſtiæ forma, ne præbeatur.

Fons baptiſmatis, ne vſquam in aliis Eccleſiis, quam in parochialibus, ſit, vel Epiſcopi conceſſu in illis locis, vbi propterea quod parochialis Eccleſia longius diſtat, idem populi commodo magis conſulendum eſſe cenſuerit.

Ad ſacri Chriſmatis oleum accipiendum, quotannis ante Paſcha mittantur, qui accipiant, vt veteri canone decretum eſt.

Sancti item Chriſmatis, & ſacris Catechumenorum olei vaſcula, ne alibi, ſed in Eccleſia, religioſè aſſeruentur in ciborio, aliove eiuſdem Eccleſię certo conſtituto loco, quem Epiſcopus comprobarit.

Sacrum pręterea oleum infirmorum, in eccleſia itidem cuſtodiatur vaſe, ab aliorum ſacrorum oleorum vaſculis diſtincto; niſi quibus parochis Epiſcopus propter eorum domicilij à parochiali Eccleſia diſtantiam illud domi tũc aliquando ſolùm aſſeruari conceſſerit, tum in parochiæ finibus grauius ægrotantes habent, quibus vſu venire poteſt, vt quàm celerrimè ſuccurrendum ſit illius ſacramenti adminiſtratione.

Moneat ſæpè parochus, hocque tum maximè, cùm Sacramenta miniſtrat, vt fideles, quibus ea miniſtrantur, & qui comparres ad ſacramenta, Baptiſmum & Cõfirmationem adhibentur, enſem, pugionẽ, & einſmodi deponant, memores ſe in omni ſpiritu humilitatis ſanctęque pietatis ſtudio adeſſe oportere ſacris illis myſterijs.

De Baptiſmo infantium expoſitorum.

INfans expoſitus, licèt appenſum collo ſcriptũ habeat, quo ille baptizatus ſignificetur, ſi tamen, re diligenter perquiſita, quemadmodum Catechiſmo Romano expreſſum eſt, adhuc dubium ſit eum baptizatum eſſe, ea conditionis formula baptizetur, ſi tu es baptizatus, ego te iterum non baptizo, & ſi nondum baptizatus es, ego te baptizo, &c.

De iis, quæ ad ſacram Euchariſtiam pertinent.

AD ſaluberrimum illum ſacræ Euchariſtiæ frequenter ſumendæ vſum parochi, vt primo prouinciali Concilio iuſſum eſt, & concionatores item, quam ſæpiſſimè populum cohortentur, naſcentis Eccleſiæ inſtitutis atq; exemplis, & grauiſſimorum Patrũ vocibus, & vberrima hoc ipſo de genere Catechiſmi Romani doctrina, & ſententia denique Tridentinæ ſynodi, quæ optaret quidem fideles in ſingulis Miſſis, non ſolùm ſpirituali affectu, ſed ſacramentali etiam Euchariſtiæ perceptione communicare.

Quòd ſi quis concionator, etiam regularis, aliquid cõtra directè, indirectève dixerit, aut cõcionatus ſit; Epiſcopus, in cuius vrbe, diœceſive hoc ille admiſerit, ei tãquam ſcandalum diſſeminanti, Tridentinæ eiuſdem ſynodi auctoritate, interdicat prædicatiõe verbi Dei. Ad cuius prædicationis munus ne idem reſtituatur, niſi primùm eiuſdẽ Epiſcopi iudicio ſatisfecerit eo ipſo loco, vbi ea in re ſcandalum & offenſionem præbuerit.

Itidem pro ratione culpæ corripiantur, corriganturve, & ſatisfacere quoque compellantur, quicumque vel ſermonem habendo, vel colloquendo hoc in genere offenderint.

Cùm nimbi, procellæ, turbines aut grandines impendent; ne ſacerdos ad tempeſtatis procellam arcendam vaſculum adhibeat, in quo ſanctiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum aſſeruatur: ſed tabernaculum, vbi illud in altare reconditur, patefaciat licet: tumque in eius conſpectu litanias, aliaſque religioſas preces, eius rei cauſa inſtitutas, piè, ſanctèque pronunciet.

Sacerdos, cùm corpus Chriſti Domini ad ægros interdiu in vrbe, aliiſque frequentibus locis defert, non ſuperpellicæo ſolùm, ſed pluuiali interdum indutus incedat, vbi per facultates, & per loci, temporiſque rationem commodè fieri poteſt: tum præterea, vbi etiam poteſt, aliqui clerici adhibeantur, clericali habitu, ac ſuperpellicæo induti, qui comitantes vna cum deferente, ſanctas, religioſaſque preces recitent.

Perfunctus deferendi ſacramenti munere ſacerdos, vbi ad Eccleſiã redierit, fidelibus, qui in eo deferendo præſentes adfuerant, quam ex illo pietatis officio conſequuti ſint indulgentiã, denunciet; paucis verbis eos cohortans, vt in religioſo eo inſtituto ſanctè perſeuerent; tũ pronunciata oratione, quæ eſt de ſanctiſſimo Sacramento, illos demittat in pace cum benedictione.

Indulgentia autem à Paulo Tertio Pontifice Max. corporis Domini ſodalitatibus conceſſã, ſæpè promulgetur; crebriſque cohortationibus fideles incẽdantur, quo frequentiores illæ vbique locorum inſtituantur, inſtitutæq; debitum munus obeant.

Quæ præterea Sodalitates eo nomine, vt alias prima prouinciali Synodo iuſſum eſt, inſtitutę iam ſunt, & in poſterum inſtituentur; regulis vtantur ad comunem illarum huius prouinciæ ſodalitatum vſum noſtro iuſſu edendis.

Quibus

Digitized by Google

Quibus Epiſcopus addat, quæ pro vrbis, diœceſiſque ſuæ ratione expedire videbuntur.

Parochus iis omnibus, qui intra eccleſię ſuę fines habitant in Paſcha ſacram Euchariſtiam ipſe nō ſacerdos alius præbeat; niſi ob frequentem multitudinem neceſſe ſit alterum etiam ſacerdotem adhibere.

Quicunque in Paſcha ab diœceſi abfuerit; is reuerſus, ſe eo tempore ſacram communionem ſumpſiſſe, teſtatum faciat ſcripto ſacerdotis, à quo ſumpſerit. Quod teſtimonij ſcriptũ manu, vel ſigillo Ordinarij, aut eius, cui id curæ ille dederit, munitum ſit; alioquin, vt Eccleſiæ præcepto pareat, cōfeſſus in propria parochiali Eccleſia ſacram Euchariſtiam ſuſcipiat. Quod niſi fecerit, prout iuris eſt, pęna afficiatur.

Ad communicantium purificationũ vaſa adhibita, ne alterius rei vſui ſint; eaq́; propterea in ſacriſtia ſeruentur.

De ijs, quæ ad pœnitentiæ Sacramentum pertinent.

QVI ad confeſſarium, etiam regularem, in aliena diœceſi commorantem, dedita opera ſe conferens, peccata ſua ſit confeſſus, niſi confeſſarius ille, & ab Epiſcopo loci, & à confitentis Ordinario ad cōfeſſiones audiendas probatus erit, ei, tanquam inconfeſſo, parochus Euchariſtiæ ſacramentum ne prębeat: illius prętereà ordinarius, cuius confeſſionem ille ſacerdos confeſſarius nō probatus audierit, ne eum patiatur in ſua diœceſi confeſſiones per biennium audire, neque itidem cōcionari. Quod decretum Quadrageſimæ initio à parocho promulgetur, quibus locis Epiſcopo videbitur.

Epiſcopus id confeſſarios ſacerdotes interdum admoneat; vt, ſi quādo quauis facultate, auctoritateve eis licebit pœnitentium vota commutare; ne ea illi commutent, niſi in alia maiora pietatis opera, vel Deo gratiora, vel ſaltem quæ tantidem valeant. Qua in re iudicanda rationem habeant & ſumptuum & laborum, & moleſtiarum, & omnium denique incommodorum quæ pœnitentes perpeſſuri erant, ſi votum, quod ſanctè conceperant, re ipſa præſtitiſſent.

Ne confeſſarij ſacerdotes, cùm ſibi facultate, vel ex Iubileo, vel ex aliis Apoſtolicis literis cōceſſa, pœnitentium confeſſiones audire, eoſdemque à peccatis etiam grauioribus, quę admiſerunt, & à pœnis item, ac cenſuris quibus irretiti ſunt, abſoluere licet, cum eo, qui in irregularitatẽ incurrerint, diſpenſent, niſi eius rei facultate illis litteris nominatim expreſſa.

Si Pęnitentibus pęnitentia præſcribenda eſt aliqua pecuniæ ratione, ne ſibi ſacerdotes confeſſarij eam pecuniã, ſed locis piis attribui curent, vt in officia operaq́; pietatis erogetur: Neque verò huius pecunię diſtribuendæ curam ipſi vllo planè modo ſuſcipiant.

Neque præterea ſibi dari curent, ſi quid eleëmoſynæ cauſa pęnitenti erogandum eſt in Miſſæ ſacros faciendos.

Ne confeſſarij regulares eorum peccatorum, quorum abſolutio Epiſcopo reſeruata eſt, vinculis irretitos, pœnitentes abſoluant, quemadmodum à ſancta ſede Apoſtolica declaratum eſt, id eis nō licere, quauis priuilegiorum ſuorum auctoritate.

Confeſſarijs ſacerdotibus præſcriptæ è noſtris prouincialibus ſynodis inſtructiones ad prouinciæ vſum, aliæq́; item, quas eiſdem pro vrbis, diœceſiſque ſuæ rationibus, addi Epiſcopus cenſuerit, in litteras includantur, quibus vel probationis teſtimonium, vel facultas dabitur illius muneris gerendi.

Studeat Epiſcopus ad ſacrorum canonum, & Tridentini Concilij præſcriptum pro publicorum delictorum grauitatis ratione, & publicam, & ſolemnem pęnitentiam in vſum reuocare. Quos verò ita ſolemniter pœnitere oportet, menſe ante Quadrageſimę initium ad ſe per parochos deferri curet; vt primum ineunte Quadrageſima, illi pœnitentia affici, tum die cęnæ Domini, Eccleſiæ reconciliari poſſint, ſtato ſolemni ritu.

Grauiſſima illa à Pio V. ſummo Pontifice de Medicis edita conſtitutio, quotannis ſemel ſaltem, de more promulgetur, ſi id opus eſſe Epiſcopus cenſuerit.

A Si quibus Eccleſię ingreſſu, Chriſtianaq́; ſepultura publicè interdictum eſt, quoniam confeſſi, vt eſt ſanctæ matris Eccleſiæ præceptum, ſacro Paſchæ tẽpore corpus Domini non ſumpſerit; vt eorum interdicti vinculum nō relaxetur, niſi primùm cauerint, ſe tẽpore eis à parocho præſcribendo, & de peccatis confeſſuros, & ſacram Euchariſtiam ſumpturos eſſe, & in poſterum ſanctæ Eccleſiæ præceptis, & huic præcipuè obedientes fore, quod eſt de cōfeſſione, & de cōmunione Paſchę tempore ſumenda. Parochus deinde populo ſignificet illos ipſos, quos iã interdicti vinculo irretitos denunciarit eodem ſolutos.

Quò diligentius fideles caueant, ne excommunicationis nullius vinculis irretiantur, hoc parochi ſæpè præſtẽt,
B vt eos doceãt, quam grauis excommunicationis pœna ſit, & quam valde omni ſtudio cauenda: idq; ad præſcriptum faciant inſtructionis, quæ cura noſtra ad prouinciæ vſum conficietur.

Idem illi efficiãt ex præſcripta ſimilis inſtructionis formula ad ea peccata deteſtanda, quæ frequentius à ſuæ parochiæ hominibus committi animaduerterit.

Quæcunq; excommunicationum ſententię, vel à ſummis Pontificibus, vel Tridentini, aliorumq́; generalium, & prouincialium Mediolanenſium Conciliorum decretis, vel diœceſanarum cuiuſcumque vrbis ſynodorum cōſtitutionibus latæ ſunt, quibus ipſo facto, vel iure homi-
C nes irretiũtur; hæ omnes, ſummatim vulgari ſermone expreſſæ, & in tabellam aliquam, ordine relatæ, die primo Dominico Quadrageſimæ in ſingulis cathedralibus Eccleſijs, de ſuggeſtu frequenti populo de ſcripto legantur, quo fideles meminerint, diligẽter ab illis cauendum eſſe. Idq́ue etiam fiat in parochialibus illis eccleſijs ſingulis, vbi id fieri Epiſcopus expedire cenſuerit.

De ijs, quæ pertinent ad Sacramentum Extremæ vnctionis.

PArochus in ſacramento Extremæ vnctionis miniſtrando, ex Catechiſmi Romani doctrina ægro, cæteriſque
D pręſentibus explicet illius vim, & vtilitates, tum ad animę ſalutem, tum etiam ad corporis valetudinem, hęc ad ęternam gloriam profutura ſit.

Quod Concilio primo decretum eſt, vt, dum æger integris ex ſenſibus, Extremę vnctionis ſacramentum ei miniſtretur: ſi tamen, vel curantium negligentia, vel morbi vi, vel repentino aliquo caſu ſenſum omnem amiſerit, vt nihil planè intelligat; illius decreti ſententia vetitum non eſſe declaramus, quin hoc Extremæ vnctionis ſacramentum ei miniſtrari liceat, ſi modo adhuc viuat, & dum vſum rationis haberet, pij animi ſignificationem dederit, vt inde iudicari poſſit, eum hoc ſacramẽtum petiturum, ſi adhuc integra mente eſſet.

E

De ijs, quæ partim ad Ordinis Sacramentum, partim ad clericorum honeſtatem, ac ſtudia pertinent.

COnſtitutione Pij Secundi Pontificis Maximi, quicunque clerici ſine Canonica diſpenſatione, extra ſtata tempora, vel ante legimam ętatem, vel abſque dimiſſorijs Ordinarij ſui literis, ſe ad aliquem ſacrum Ordinem promoueri ſecerint, ab ſuorum Ordinum quos ſuſceperint, exequutione ipſo iure ſuſpenſi ſunt, ſiqúe ſuſpẽſione durante, illorum Ordinum miniſterium functioneſve obie-
F rint, ſtatim irregularitatem ſubeunt; ob quam, pręter alias pœnas, contra iſtos Canonum iure ſancitas, beneficijs etiam Eccleſiaſticis priuari poſſunt. Iis igitur pœnis ne quis facilè illigetur, illam conſtitutionem quotannis, tum in diœceſana ſynodo promulgari, tum pridie illius diei, quo ſacræ ordinationes habebuntur, edici clericis iubemus, qui initiabuntur.

Infirma valetudine, aliave iuſta cauſa impeditus Epiſcopus, ſi ſtatas ſacras ordinationes habere nō poteſt, & aliquẽ propterea clericum ſuum ad alium Epiſcopum mittere velit, à quo alicui eccleſiaſtico ordini adſcribatur; teſtimonialib⁹ literis ei datis, hęc adſcribat, & teſtata faciat, vitæ in primis, & morum probitatem, doctrinã, qua ido-

Digitized by Google

neus examine habito, iudicatus eſt, eccleſiaſticorum ordinẽ, quo eſt proximè initiatus, tum præterea natales, aut diſpẽſationem, ſi quam ſuper illis obtinuerint: ſi verò maiori ordini adſcribendus eſt, ætatem item & titulum, ſufficientemque cenſum beneficij, vel penſionis, vel patrimonij, quod ille habet.

Quicumque clericus non huiuſmodi litteras attulerit, quibus ea omnia adſcripta teſtatave fiant; ordini, cui adſcribi vult, ne aſcribatur, perinde ac ſi nullas Epiſcopi ſui dimiſſorias literas impetrarit.

De confidentijs conſtitutio, quam ſummus Pontifex Pius Quintus tulit, quotannis in diœceſana ſynodo de ſcripto recitetur, ac promulgetur, de loco illius à Pio IV. confectæ, ea de re ſanctionis, quæ tota poſteriori hac continetur.

Quod ex Concilio Lateran. vltimo à nobis prouinciali prima ſynodo cõtra clericos iuſſum eſt, qui eccleſiaſtica beneficia obtinentes, canonicarum horarum officium intermiſerint; id ex Pij etiam Pont. Max. conſtitutione, qua hoc diligentius cautum eſt, cõtra eoſdem Epiſcopos agat. Ad cuius etiam cõſtitutionis præſcriptum eum item mulctet, qui penſionem habens, canonicarum horarum officium de B. Maria virgine dicere omiſerit.

Quod altera prouinciali ſynodo decretum eſt, vt clerici, certæ Eccleſiæ miniſterio non addicti, feſtis diebus, in parochialem Eccleſiã, in aliamve Epiſcopi arbitratu conueniant ad diuina officia celebranda; id præſtent omnes diligenter, etiam qui Sacerdotes ſunt: idque tum maximè in ſolennis Miſſæ ſacro, itidemque in veſperarum officio. Quo prętereà tempore in eadem Eccleſia ſanctiſſimũ Euchariſtiæ ſacramentum, vel in altari adorandum fidelibus publicè exponitur, vel inde in tabernaculo recõditur, vel proceſſionis ritu per Eccleſiam circumfertur, adſunt, munuſque ſuum, & operam præſtant. Idq; omne, niſi aliquãdo Epiſcopi conceſſu eis alio loco tunc miniſtrare inſeruireve liceat.

Ne cuiquam, antequam prima tonſura is initiatur, clericalem habitum ſumere liceat, ſine Epiſcopi cõceſſu, eoque ſcripto dato.

Epiſcopi, qui aut priuata monitione, aut edicto publicè propoſito, vt ex Tridentini Concilij auctoritate à nobis prouinciali prima ſynodo mandatum eſt, eos non monuerint, qui Eccleſiaſtica quæuis beneficia obtinent, aut ſacris ordinibus initiati ſunt, vt clericalem habitũ induerent; menſe poſt huius Concilij promulgationẽ, propoſitis edicto etiam publico pęnis, quæ ipſis Concilijs ſancitę ſunt, eos moneãt, vt, etiam ſi extra prouinciam, & in gymnaſijs publicis ſint, menſis ſpatio clericales veſtes, ordini ſuo cõgruentes decenter induant, ac deferant. Quos autem ad id temporis non ſumpſiſſe, aut ſemel ſumpſerit, deinde abieciſſe cognouerint, illos pœnis in monitione expreſſis afficiãt, eoſque iterum monitos, ſi in contumacia permanſerint, beneficijs Eccleſiaſticis, quę obtinent, omninò priuent. Epiſcopi verò, qui iam eos beneficia eccleſiaſtica obtinentes, ſemel, atq; iterùm monuerint, ſi ij præſcripto tempore clericalem habitum non induerunt, vel indutũ depoſuerunt: pęnam in monitione edictam, omnino exequantur; eoſq; etiam beneficijs eccleſiaſticis priuent, aut priuatos declarent.

Ne Sacerdos, neve clericus cuiuſuis ordinis pro foribus eccleſiæ ſtet, aut officinas obeat, aut via incedat, aut extra eccleſiã exeat ſuperpelliceo indutus; niſi cum proceſſiones, aut aliud eccleſiaſticum munus, & officium obit, quod ſuperpelliceum requirat.

In hortis, ædibus, aliiſve eccleſiarum, aut eccleſiaſticorum hominũ locis ſi ſigna, imagines, aut picturæ ſunt quæ procaces, vel vllo alio modo aliquam obſcœnitatis, turpitudiniſve ſpeciem præ ſe ferunt, ita reconcinnentur, vt offenſionem oculis ne præbere poſſint, aut tollantur, deleanturve ex omni loco, vbicunque extant; neque in poſterum eiuſmodi aliquo modo effingantur, aut pingantur.

Et quoniam Chriſtianorum hominum mentes facilè corrumpuntur, peccandi libidine inflammatæ ob rerum turpium atque obſcœnarum imagine, ideò illas effingi A vetitum eſt Conſtantinopolitanæ ſynodi canone: itaque curet Epiſcopus, vt quicumque laici homines id generis imagines habent, vel tabulis, vel parietibus expreſſas, pro pietatis Chriſtianæ, cui addicti eſſe debent, ſtudio eas abijciant, vel planè deleant, vel ad honeſtatem reconcinnent.

Qui in ædibus canonicalibus habitat, ſi foris pernoctauerit, nõ probata cauſa ab Epiſcopo, aut ab eo, cui is id curæ dederit, vnius diei diſtributione mulctetur, præter pœnã, qua pro culpæ ratione ab ipſo Epiſcopo afficietur, cui decreto ne in ijs locus ſit, qui ab vrbe, oppidove, vbi canonicale domicilium eſt, abſunt.

Qui in ſacerdotio ſancto conſtituti ſunt, ad offeren-B dum illud Deo acceptabile corporis Domini ſacrificium, ſicut eam functionem gerunt, qua nulla maior excogitari poteſt, ita in omni ſacerdotalis vitæ officio ſic ſe gerant, vt morum etiam præſtantia, & ſplendore alios alliciant, atque excitent ad debitum ſacerdotio honorem illis præſtandum.

Epiſcopus autem, cuius in primis eſt ſacerdotalem dignitatem tueri, vt laici homines diſcant, illos tãquam parentes, ab ipſis vnicè in Chriſto diligi, & coli etiam debere, cum hoc ſæpè, prout vſu venerit, monẽdos fideles ſibi commiſſos, curet; tum efficiat, vt vbicunque vel publico, vel priuato loco ſint, ſemper illis à laicalis ordinis viris debitus C tribuatur locus, & honor.

Item domi prętereà ſuę, ne patiatur ſacerdotem quemquam abiectius ſe gerere, quàm Sacerdotis dignitas poſtulat. Sacerdotes verò morbo, ſenectutiſve incommodis affectos, qui ſacerdotale munus præſtare nequeunt, inopiaque premuntur, in locum aliquem cogi curet, aut alio modo eis conſulat, & prouideat: vbi victus ex fidelium eleẽmoſynis, aliave ratione ſuppeditetur, ne oſtiatim miſerrimè mendicent non ſine ſacri ordinis contumelia.

Magna, & ſalutaris populo fideli vtilitas ex eo exiſtit, cùm clerus is eſt, qui & doctrina, & vitæ moribus præluceat. Quare in præcipuis curis Epiſcopi cum hæc eſſe de-D beat; eius tum ad ſtudia, tum ad Eccleſiaſticæ diſciplinæ cultum progreſſiones, omni paterna ſollicitudine ille adiuuare ſtudeat. Itaque Epiſcopus, inferioris ordinis clericos adoleſcentes, qui ſpem aliquã præbent, poſſe eos longius progredi ad doctrinarum eruditionem, ne patiatur ætatem, quæ ad diſcendum apta eſt, fruſtra cõſumere; ſed in ijs, litterarum initijs ac ſtudijs tempus ponere iubeat, quibus aditus eis, & progreſſio fiat, vel ad Theologiæ ſcientiam, vel ad ſacrorum canonum peritiam, ad eccleſiaſticarumque rerum cognitionem.

Parochus verò, & alios prouectiori ætate clericos, qui apti ſint, ijs ſtudijs, atque exercitationibus adſcribat, vt & in ſacroſancti Euangelij ſenſibus ij potiſſimum cognoſcẽ-E dis, ac percipiendis verſentur, qui ad populum Chriſtiana diſciplina, moribuſque informandum pertinent: & in cõparanda etiam doctrina ſe exerceant, quæ in explicandis eſt conſcientiæ caſuum quæſtionibus.

Reliquos autem, de quibus aut ob ingraueſcentem ætatem, aut ob ingenij tarditatem, ob aliamve cauſſam, ad litterarum doctrinam capeſcendam exigua progreſſionis ſpes eſt, in id ſaltem incumbere iubeat, vt in Romano, vel alio breuiori probati auctoris Catechiſmo, pro eorum ingenij captu inſtruantur: ijque ſi rudiores, iam olim Sacerdotio, aliove ſacro ordini adſcripti ſint, in ſacrificij Miſſæ myſteriorum, & ſacrorum rituum, ſtatarumque F cæremoniarum cognitione, & in ſanctioribus earum ſignificationibus, atque in ſui ordinis Eccleſiaſticarum functionum diſciplina, breui aliqua inſtitutionis ratione erudiantur.

Hanc autem diligentiã & in vrbe, & in diœceſi Epiſcopus exequatur, tum omni qua poterit ratione, tum aut opera publicè docentium, Theologorumve, ſeu magiſtrorum, qui in ſingulis cathedralibus, collegiatiſque in ſignũ oppidorum Eccleſijs ex Tridentino decreto iam inſtituti, inſtituendive ſunt, aut adiumẽto regularium, in monaſterijs ſacras literas interpretantiũ, ſine hoc ipſum munus bonarum artium diſciplinis clericos erudiendi ſuſcipientiũ;

aliqua

A aliqua illis ſtudio ſuo erogata, attributave eleëmoſyna, vel, ſi opus erit, ab ijſdem etiam clericis contributa, aut ſæcularium ſacerdotum, quos in ſua vrbe, diœceſive, peritiores, probatioreſque habuerit, ſtudio.

Quorum Sacerdotum charitati, ac diligentiæ Clericos imperitiores, aut ſingulos, aut complures ſimul, literis, & Clericalium virtutum diſciplina inſtituendos commẽdabit. Diligentiæ huius fructus quo vberior exiſtat; ijs aliquando per annum doctis adhibitis viris, illorum ſingulorum ad ſtudia progreſſiones, prout expedire exiſtimarit recognoſcat omni paterna ſollicitudine, & diligenti ratione inſtitutis, etiam per Sacerdotes homines doctos pro ſtudij ratione, diſciplinarum, quibus ſe eorum quiſq; dederit, interrogationibus. B

Cognoſcat etiam aliquando progreſſum, quem in ſacrum cæremoniarũ, rituumque diſciplina ijdem fecerint; opera adhibita Sacerdotum, eccleſiaſticarũ cæremoniarum vſu peritorum, à quibus eos ex alterius prouincialis Synodi decreto inſtrui iuſſerit.

Deinde, vt non ſolùm in litterarum ſtudijs atque exercitationibus, verùm etiam in diſciplinæ morũ officijs clerus ſe ſtudioſius contineat, indieſque magis ad Clericales virtutes progrediatur; idẽ & inferioris ordinis Clericos, vt altera prouinciali ſynodo iuſſum eſt, & Sacerdotes præterea, modò vniuerſos, modò partem eorum, modò certos aliquos ſingulos ad ſe aliquando conuocet, illorumque vniuſcuiuſque vitæ rationes, Chriſtianarũ virtutum exercitationes, & progreſſus cognoſcat; adhibitis Sacerdotibus in vitæ ſpiritualis, clericaliumque virtutum diſciplina exercitatis. C

Conuocato præterea ſæpe per annum, vt alias iuſſum eſt, ad ſe Clero, aut ipſe, aut Sacerdos aliquis, vir doctus, in Eccleſiaſticaque diſciplina verſatus, eius nomine ad illum remotis laicis, ſermones, concioneſve habeat de ordinis eorum præſtantia, & ſanctiſſimis officijs, de virtutibus, quibus Clericalis ordinis homines prælucere debẽt; de vitijs, quibus in populo offẽſionem præbere poſſunt, de omni denique Clericali morum diſciplina, virtutumque perfectione. D

Idem quoque præſtet pridie eius diei, quo ſtatas ſacras ordinationes habebit, conuocatis illo die tum clericis, qui poſtridie Eccleſiaſticis ordinibus adſcribendi erunt, tum alijs, quos de clero vrbano tunc accerſendos eſſe cenſuerit.

Idque præſtetur præter officium, quod ipſe Epiſcopus ex prouincialibus noſtris decretis die ſequẽti præſtare debet ſermone in explicanda Clero populoque doctrina rituum ſanctionũq; ſignificationem myſteriorum, quæ tunc in Eccleſia publicè ipſe agit.

Cleri autem ſui, & doctrinæ, & diſciplinæ ratio omnis, quo ſibi exploratior ſit, ſingulorum tum ſacerdotũ, tum inferioris ordinis clericorum nomina, vitæ rationem, ſtudia, exercitationes, progreſſiones, ſtatum omnem deniq; certo libro notari mandet. E

Ne à Diœceſi Clerico cuipiam, neque ab Eccleſiæ ſuæ reſidentia alij, Eccleſiaſticum beneficium obtinẽti, quod quacunque ratione perſonalis reſidentiæ munus iure, vel conſuetudine requirat, ſtudij cauſa abeſſe liceat, niſi eius rei facultate literis ab Epiſcopo permiſſa.

Quibus ſanè litteris hæc Epiſcopus nominatim adiungat, ac præſcribat ijs, qui ad locum alienæ diœceſis ſtudij cauſſa proficiſcentur. Vt & regulas noſtro prouinciali primo, & ſecundo Concilio de habitus ratione, frequentiq; ſacramentorum vſu, Clericis præſcriptas, & reliqua noſtris item prouincialibus, ac ſuis diœceſanis ſynodis decreta, ad honeſtam Clericalis vitæ diſciplinam pertinentia, & alia, ſi quæ prætereà eo ſibi in genere illi præſcribenda videbuntur, ſeruet diligenter. F Vt de iis præſcriptis rebus, ab eo præſtitis, ſcriptum teſtimonium ab Epiſcopo loci, quo ſtudij cauſa profectus eſt; de literarum autem progreſſione ab Doctoribus, quos audit, ad tempus, primo noſtro prouinciali Concilio præſcriptum, ſibi exhibeat.

Vt dimiſſorias eiuſmodi literas decem poſt diebus, quã ad gymnaſij locum venit, eiuſdẽ loci Epiſcopo exhibeat: de qua exhibitione ad mẽſis ſpacium ſibi teſtatum faciat.

A In iis ſic præſcriptis rebus, ſi is nulla legitima cauſſa impeditus, defuerit, ne dimiſſoriæ literæ ei ſuffragentur, ſed irritæ planè ſint ac nullæ.

Quicquid præterea prouinciali prima ſynodo de parochis; ſtudij cauſſa literas dimiſſorias expetentibus, conſtitutum eſt, id etiam omne inuiolatè ſeruetur.

De ijs, quæ pertinent ad Miſſæ ſacrificium.

Miſſę conuentualis ſacrum pro diei feſti, feriæve ratione ne in cathedralibus, collegiatiſq; Eccleſijs omittatur, propterea quòd eodem die à Capitulo etiam pro B mortuis, vel ex decretis noſtris prouincialibus, vel ex legatis defunctorum, vel alia de cauſa fieri debeat: ſed tunc, vt Honorij III. conſtitutione cautum eſt, & ſemel pro feriæ, feſtive diei ratione, Miſſæ conuentualis ſacrum fiat, & iterum eodem die pro mortuis.

Quod ad Epiſcopalis ordinis obſeruantiam in Eccleſia inſtitutũ eſt, id deinceps ſeruetur, vt quo in altari Epiſcopus Miſſæ ſacrificium fecit, ne illo die in eodem alius quiuis ſacerdos faciat, niſi illius conceſſu.

Quod primo prouinciali Concilio interdictum eſt, ne peregrino Sacerdoti ſine dimiſſorijs, teſtimonialibuſve literis Miſſæ ſacrum facere liceat, id ei vetitum ſit, in regu- C larium etiam cuiuſuis ordinis Eccleſijs.

Sacerdotem in monialium eccleſijs, ſiue Epiſcopi conceſſu, Miſſæ ſacrum in poſterum facientẽ, propoſitam altero noſtro prouinciali Concilio ſuſpenſionis cenſuram, non ipſo facto ſubire, vt tunc conſtitutum eſt, ſed ab Epiſcopo illi infligendam decernimus.

In Miſſæ conuentuali ſacro introitus, gradualia, offertoria, & alia id generis canantur, quę eccleſiæ inſtituto, ad eam ſacrificij Miſſæ actionem, quæ ſit propriè accommodata ſunt.

Si quando autem, quo tempore Sacerdos ſecreta agit, aliquid canendum videtur, ne quicquam canatur, quod etiam illi actioni aptè conueniens, Epiſcopo nõ ante pro- D batum ſit. Itidemque quod ad probationem attinet, in alijs diuinis officijs ſeruetur. Symbolum verò fidei totum à choro, non alternatim organo canatur.

Quod prouinciali primo Concilio à nobis decretum eſt, vt in eccleſijs, quę intra parochialis eccleſię fines ſunt, Dominicis & feſtis diebus Miſſæ ſacrum ne fiat, niſi abſoluta parochi concione, quæ mane inter ſacrificium Miſſæ habetur, id ſeruari iubemus, niſi parochus ante fieri permittat, certa præſcripta hora.

Primam Miſſam Sacerdos celebraturus, à cæremoniarum magiſtro, vt iuſſum eſt primo prouinciali Concilio, inſtitutus ſacrarum cæremoniarum diſciplina, Miſſæ ſacrificium ante ne faciat, quàm illum Epiſcopus, aut is, cui E ipſe id curæ dederit, illis ritè obeũdis cæremonijs ſatis inſtructum nouerit, ac probarit.

Ne patena, cũ oblatio fit, ſed crux, aut ſacra aliqua imago offerentibus fidelibus ad oſculum præbeatur.

Epiſcopus efficiat, vt qui publicè, notorieq; criminoſi ſunt, ſacris ne interſint, vt Tridentino decreto ſancitum eſt; idque vel monendo agat, vel iubeat, à Sacerdotibus Miſſæ ſacrum, illis præſentibus, nõ inchoari, quoad ipſorum admonitu, ſe inde abduxerint, vel alia quauis ratione ſeuerius agat, vt illius decreti executioni ſit omninò locus. Tum præterea, niſi, vitæ emendatione ſuſcepta, iſti confeſſi in ſacro Paſcha ſanctiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum ſuſceperint, contra eoſdem agatur, prout canonico iure in illos agi ſancitum eſt, qui in Paſcha non communicant.

Cùm audiendæ Miſſæ rationem populum Parochus docet, quo ex propitiatorio illo ſacrificio vberiorem ille fructum capere poſſit, hoc eum ſæpè admoneat, vt campanæ ſigno dato, quo fideles ad Miſſæ ſacrum vocentur, ſe ſe quiſque colliges, ſi ſibi alicuius mortiferi peccati cõſcius eſt, ſummo ex eo dolore affectus, vitæque emendandæ certo, ſtabilique propoſito ſuſcepto, ſupplex à Deo veniam petat.

Ne verò quis, vel mulier, gradibus altaris hæreat, aut

propè

... è a tate ſit, dum ſacrum fit. Ideò ſacerdos celebraturus ... ntes inde ſe longius abduci iubeat, quo celebrante, ... miniſtrans clericus præſter.

Miſſæ ita fideles interſint, vt in omni eius parte genibus ... ſint, niſi cum Euangelium pronunciatur; quo tempore ſtent omnes; ac mulieribus etiam tunc ſedere liceat.

De ijs, quæ ad diuina officia pertinent.

... choro, eccleſia, ſactiſtia, quod ad diuinorum officiorum rationem, ritum ve pertinet, quiſquam alius iubeat, niſi chori præfectus, vel is cui pro officij, quod gerit, ratione id muneris competit, pœna ei conſtituta Epiſcopi arbitrio.

Quæ hoc de genere nos primo, & altero prouinciali Cōcilio ſtatuimus, id prætereà decernimus; Vt quicunq; Canonicus hebdomada ſua, aliove tempore, quo vel ſuo nomine, vel hebdomadarij vice, vbi legitimè per alium poteſt obiri munus, aliquod officium præſtare debeat, in tempore non conuenerit, aut officij ſui munus, neque ipſe, neque eius nomine, ſi legitimo impedimento deſtinetur, alius eius Eccleſiæ Canonicus præſtiterit; vel Præfectum de impedimento certiorem in tempore non fecerit; aliqua diſtributionum portione mulctetur, Epiſcopi arbitratu.

Quo decreto aſtringi etiam eos omnes volumus, qui etiam, ſi Canonici non ſint, aliquod in Eccleſia munus obire debent.

Feria quinta in cœna Domini, ſinguli, qui in cathedrali, collegiatave Eccleſia, vel dignitatem, vel canonicatum obtinent, etiam, qui ſacerdotalis ordinis ſunt, & reliqui item ſinguli eiuſdē Eccleſiæ clerici, corpus Domini in ſolemni Miſſæ ſacro, quod illo illc in ea eccleſia fiet, ſumant. Idque, niſi ex ijs aliqui ſint, qui eo ipſo die debitum Miſſæ ſacri faciendi munus alio loco præſtituri ſint.

Religioſis Chriſtianæ pietatis inſtitutis, in vſum introductis, cum ad ſanctè agendi ſtudium, adiutrice in primis Dei gratia, progreſſio maior in dies eſſe ſoleat: curet Epiſcopus, vt ſingulis ſabbatis, ſanctiſſimæ Virgini, Deiq; Matri Mariæ dicatis diebus, ſtata illa, & ſolemnis, quæ veteri eccleſiæ inſtituto, perpetuoq; vſu de ea dicitur, Antiphona, Salue Regina, vel alia pro ratione temporis, in parochiali, tum vrbana, tum diœceſana vnaquaq; Eccleſia à Parocho, & reliquis illius parochiæ Clericis, quibus ab Epiſcopo iuſſum erit, ſub veſperum ante crepuſculum ſcilicet, piè, religioſeque canatur: conuocatis etiam certo campanæ ſigno fidelibus.

Plena ſanctiſſimis myſterijs cùm ſit conſecratio Epiſcopi, præter multa, quæ tempore loco, & formula eius, Patrum inſtitutis præcepta ſunt, illud à Felice Quarto Pontifice Maximo conſtitutum etiam eſt, vt anniaduerſarius eius conſecrationis dies celebraretur. Quod inſtitutum, iamdiu intermiſſum, vt in hac prouincia ad vſum reuocetur; ſtatuimus, ab vnoquoque Epiſcopo anniuerſarium conſecrationis ſuæ diem ſolemni ritu agi.

Si verò conſecrationis diem, feſtus dies inciderit, cuius feſti diei officium ex inſtituto Eccleſię transferri non liceat, conſecrationis celebritas in alium diem transferatur, quo agi liceat.

Sacerdotes verò, quo die eorum vnuſquiſque Sacerdotio initiatus eſt, illum etiam quotannis recolant Miſſæ ſacrificio, & precibus.

Quo die aliqua Eccleſia vel cathedralis, vel collegiata, vel parochialis conſecrata eſt, is ſingulis annis ſolenni ritu agatur, & Miſſæ ſacrificijs, & diuinis officijs, & decenti illius Eccleſiæ ornatu.

Quòd ſi certus conſecrationis dies ignoratur, non eſt tamen de conſecratione dubitatio; illius diem certum Epiſcopus ſtatuat.

Qui conſtitutus dies conſecrationis Eccleſiæ Cathedralis in Calendarium quotannis referatur, ſtataque eius celebritas ab vniuerſo Clero agatur. Collegiatæ verò, & parochialis Eccleſię dedicationis dies celebretur ab illius Eccleſiæ Clero.

Curet autem Epiſcopus, ne eo die, mane ſaltem, quo tempore diuina fiunt, ſi Eccleſia Parochialis ſit, fideles quicunque in illius Eccleſiæ, cuius anniuerſarius conſecrationis dies celebratur, finibus habitant, ſeruilis operis quicquā faciant: neque tabernas, officinasve aperiant, quo frequentiores conueniant ad illius officij celebritatem.

Poſtridie illius diei, quo omnium fidelium defunctorū commemoratio fit ex antiquo Eccleſiæ inſtituto, & diuinum officium, & Miſſæ ſacrum pro mortuis ritu ſolemni in Eccleſiæ cathedrali Epiſcopo, & Capitulo fiat pro ſuæ vrbis Epiſcopis, qui mortem obierunt. Reliqui præterea ſinguli ſacerdotes pro ijſdem illo ipſo die ſacrum faciant. Die proximè ſequenti, pro mortuis Canonicis, & alijs de Capitulo Eccleſię ſuę à ſingulis Capitulis, & Cathedralis, & collegiatæ eccleſiæ fiat.

Tridentini Concilij auctoritate Epiſcopus cum regularibus agat, propoſitis etiam cenſuris & pœnis, vt tum in vrbe, tum in diœceſi, vbicunque ij monaſteria habent, vnà cum reliquo clero ſæculari proceſſiones publicas, ad Tridentini Concilij præſcriptum ipſi obeant, ijsq; interſint.

Vt etiam, quæ in diuinorum officiorum cultu committi ſolent, non in collegiatis ſolùm, ſed in alijs etiam quibuſuis Eccleſijs, & alibi occurratur, vbi vel feſti diei, vel funeris, vel anniuerſariorum, vel proceſſionum, vel aliarum rerum cauſa plures clerici conueniunt, Epiſcopus certas, tabella deſcriptas eorum omnium leges, quę à Clero in illorum officiorum, & proceſſionum functionibus, aut caueri, aut præſtari debeant, diligenter præſcribat. Quæ leges vt ſeruentur, eam ineat rationem, vt quibus in Eccleſijs, vel officijs Præfectus eſt, & Punctator item; hic ſi in eorum cultu erratur, errata notet; ille errantes mulctet; vbi verò non eſt, cùm illa officia, proceſſionesve ibi obiri contigerit, aliquis ex Clero, qui ad ea obeunda cōuenerit, certus & punctator ſit, qui in eo officiorum cultu errantes notet; & alios Præfectus, cui hæc erratorum ratio, errant tumque mulcta ſit commiſſa.

De Parochis.

Qvicunque parochiali Eccleſię perficiendus erit, is primùm Epiſcopo, vtinam in nonnullis huius prouinciæ eccleſijs conſuetudo eſt, iuret ſe ſanctæ ſedi Apoſtolicæ, & Epiſcopo, eiuſque item ſucceſſoribus obedientem fore.

Tum præterea ſe ad Tridentini Concilij præſcriptam rationem, reſidentem in Eccleſia futurum, quam obtinuit.

Tum iura etiam illius Eccleſiæ ſe pro viribus conſeruaturum, ac defenſurum eſſe.

Bona denique eiuſdem ſe abſq; legitima auctoritate nō alienaturum; quæ verò antea ab ijs, qui illius curam geſſerunt, iniuſtè vel vendita, vel alio quouis modo alienata ſunt, ea, quantum in ſe eſt, recuperaturum.

Quicunq; Canonicus parochialem Eccleſiam obtinet, etiam ſi vnionis iure, non quidem perpetuo, ſed tantùm, dum ipſe viuit, canonicatui, vel præbendæ, quam obtinet, cōiunctam teneat: in ea tamen parochiali Eccleſia, vt ſummi Pontificis Pij V. cōſtitutione ſancitum eſt, reſideat: nulliique parochiali muneri deſit.

Si quis parochus, etiam vrbanus, parochiale domicilium non habitet, vbi habitet; intra illius fines domū conducat, quam proximè poteſt eccleſiæ, cuius rationi præeſt; ſi intra fines domus non eſt, quam conducere poſſit, extra, vbi propius Eccleſiæ poteſt, conducat; idque iudicio Epiſcopi.

Parochus, cui ob imperitiam, aliamve ob cauſam Sacerdos alius ſocius, & coadiutor adiunctus eſt ad parochialem curam gerendam, ipſe etiam in propria Eccleſia reſidens adſit; & officia, quorum munus eis interdictum non ſit, gregi ſibi commiſſo is etiam præſtet.

Parochus ne vllum teſtificationis genus, è libris ſuis parochialibus deſcriptum, cuiquam tradat, niſi Epiſcopi conceſſu.

Id verò niſi ſcriptum aliquod ſit, quo, petenti teſtificatio fiat de eius ætate, vel natalibus.

Dominicis diebus, parochus non ſolùm feſtos dies populo denunciet, ſed etiam illum ſæpè doceat, quæ officia tum

tum in illis, tum in eorum vigilijs colendis ab eo religioſè præſtari oporteat. Eidem præterea ſignificet, atque indicat Stationes, & Indulgentias, quæ Epiſcopi iuſſu promulgandæ erunt, & publicam ſi quæ aliquando ob aliquam indicta eſt orationem, & proceſſiones, & officia mortuorum in ſua parochiali Eccleſia obeunda, ſi quæ eiuſmodi in eam hebdomadam inciderint; vt fideles, Parochi ſui voce moniti, aut illis interſint, aut ſi minus poſſunt, facta ſanctorum illorum officiorum ſignificatione campanarum ſono, cùm iam ante commoniti intelligant, quæ precationes, quæve officia in Eccleſia fiant, ipſi etiam quamuis abſint, vel domi, vel alio loco, vbicumque ſint, piè Deum precentur. Et quoniam præcipit Apoſtolus, vt fiant omnium primùm obſecrationes, orationes, poſtulationes, gratiarum actiones, pro omnibus hominibus, pro Regibus, & omnibus, qui in ſublimitate conſtituti ſunt, & quietam & tranquillam vitam agamus in omni pietate & caſtitate: ideò Parochus fideles ijs ipſis Dominicis diebus hoc moneat; vt antequam ab Eccleſia diſcedant, pro omnibus infra deſcriptis, per orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam ſanctè precando dicant.

Pro fidei Chriſtianæ, & ſanctæ Eccleſiæ propagatione, & pro ſummo pontifice Romano.

Pro Epiſcopo ſuo, & reliquis paſtoribus animarum.

Pro princincipibus, & Magiſtratibus.

Pro peccatoribus, vt flagitiorum ſuorum pœnitentes, à Deo veniam petant, & à malè agendo auerſi, ambulent in via Domini.

Vt hæretici redeuntes ad ſanitatem, Catholicæ eccleſiæ præceptis erudiantur.

Vt infideles ab impietatis errore liberentur, & Chriſti Domini fidem amplectantur.

Pro defunctis, præſertim quorum corpora in illa Parochiali Eccleſia quieſcunt, vt à pœnis Purgatorij liberentur.

Tum præterea, ſi quod malum, vel calamitas impendet, itidem faciat.

Tum denique ſi quid eſt, quod vel Epiſcopi admonitu, iuſſuve, vel ſuæ parochiæ hominum, aliquo incommodo laborantium, rogatu vel alia eiuſmodi cauſa, tunc maximè ſanctis orationibus opus eſſe animaduerterit.

Parochus, in ſua quiſque parochiali Eccleſia ſingulis feſtis diebus, ſtata hora, Veſperarum officium peragat: idque ea ratione, vt ſi vnum pluresve habeat, quibus adiutoribus vtatur, illos officij Pſalmos, & preces, vt ritus eſt, canat, ſin minus quempiam adiutorem habet, voce alta & clara ita recitet, vt ab ijs, qui præſentes in Eccleſia adſunt, exaudiatur.

Id verò caueat, ne quidquam, vel minimum, quod ad ſtatam illius Veſpertini officij rationem pertineat, vlla cauſa omittat.

Clericus, quem apud ſe Parochus habuerit, eiuſmodi ſit, vt non ſolùm Miſſæ inſeruire, ſed alia etiam omnia præſtare poſſit, quæ veteri canone decreta ſunt.

Tridentini Concilij auctoritate Epiſcopus regulares, ad quos animarum cura, quouis iure pertinet, compellat, vt in eccleſijs, in quibus animarum cura exercenda eſt, Dominicis, & alijs diebus, eodem Concilio præſcriptis ſacram concionem habeant: doctrinæ Chriſtianæ pueris rudimenta tradant; tum alia parochorum munera præſtent.

Cùm nullum pietatis officium Parochus in eorum, qui fidei, curæque ſuæ commiſſi ſunt, ſalute adiuuanda prætermittere vllo vnquam tempore debeat; tum hoc etiam, audita parochialis cuiuſpiam incolæ morte, præſtet, vt ſtatim Pſalmum, De profundis, ſanctè dicat, & omni animi pietate, menteque ſupplici, orationem, ad hoc officij genus pertinentem, habeat, vt diues in miſericordia ſua Deus illius animæ miſereatur, cuius etiam ipſe in die iræ rationem eſt redditurus.

Vt verò à fidelibus pro mortuo oratio fiat, idem ſignum det campanæ ſono, quo ſignificetur, AVE MARIA.

De ijs, quæ ad Capitulum pertinent.

IN omni clericali conuentu, quem vel publicè, vel priuatim Epiſcopus, aut alij quiuis Eccleſiaſtici homines habuerint, à ſtata illa oratione, quæ ad Spiritum ſanctum dicitur, aut ab alia, ad congregationis vſum accommodata, ille aut is, qui conuentui præeſt, initium faciat; neque conuentus dimittatur, niſi perorata ab eodem altera eiuſdem generis oratione.

Quò facilius Epiſcopus in Eccleſia ſibi commiſſa, & diuinum cultum augere, & Canonicorum concordiam, mutuamque charitatem conſeruare, & canonicalem diſciplinam tueri poſſit; ſingulis menſibus, aut ſaltem ſæpè in anno, canonicali Capitulo intereſſe ſtudeat, vel eo loco, vbi haberi ſolet, vel alio, quo illud is ad ſe conuocare maluerit: conuocet autem cuiuſuis rei cauſa, ob quam expedire iudicarit. Quo in capitulo aliquando videat, an quæ de diuinorum officiorum cultu præſcripta ſunt, rectè, ritè, ordine, atque cum dignitate gerantur.

An item, ſi quæ in Capitularium rerum, tum ſpiritualium, tum temporalium tractatione irrepſerint, quibus paſtoralibus ſua cura conſulendum ſit.

An inter Canonicos controuerſiæ ſint, an diſſidia.

An præſcriptæ Capitulo leges inuiolatæ ſeruentur.

Tum denique moneat, agatve, quæ, & pro muneris ſui officio, & pro rerum agendarum ratione expedire cenſuerit.

Quod ſi Capitulum exemptum ſit, poſſit Epiſcopus ex decreto Concilij Tridentini, illud conuocare arbitrio ſuo, eo ſolo caſu, quando ipſe vult aliquid Canonicis proponere in re, quæ ad ſuum ſuorumve commodum non ſpectat, & tunc in loco duntaxat, in quo antea ſolitum fuit Capitulum conuenire.

Canonici ad Capitulum ſtatis diebus accedant, & alijs item diebus extra ordinem eo vocati, conueniant omnes; neq; cuiquam, illo per Præfectum non dimiſſo, ante diſcedere liceat, niſi ex cauſa Præfecto probata, miſſioneque ab eodem impetrata. Qui contra fecerit, arbitrio Præfecti mulctetur.

Si quis Canonicus in Capitulo non ſuo loco, & ordine ſedere, ſententiamve dicere, aut dicentem alium interpellare auſerit: hæc ei mulcta ſit, quam Præfectus ei irrogarit: & præterea ne ius eidem ſit in illo, neque in duobus deinceps ſequentibus Capitulis ſententiæ dicendæ.

Neque verò cuiquam locus ſit, iocosè, & ſcurriliter in Capitulo loquendi.

Si rixæ & contumeliæ inter aliquos Canonicos, vel eccleſiæ miniſtros, altercationesve obortæ ſint; eos Præfectus adhibitis, ſi opus fuerit, alijs duobus, tribusve de Capitulo, ſtatim reconciliare ſtudeat.

Quos tamen & alios item omnes, qui aliquem eiuſmodi eccleſiæ Canonicum, aliumve miniſtrum, quouis modo, contumelioſis verbis in Capitulo, aut in eccleſia affecerint; idem & Punctator Epiſcopalis, aut eorum alter ad Epiſcopum referat, qui pro culpæ ratione illos, qui deliquerint, plectat arbitratu ſuo. Sin autem Præfectus Punctatorve huic referendi officio defuerit, eiuſdem etiam arbitrio puniatur.

Canonicis, quibus in eccleſijs alia non eſt eaque probata conſuetudo, hæc ſit ſedendi, publiceque & collegialiter incedendi præſcripta ratio; primum locum poſt eos qui in illis aliqua præditi dignitate ſunt, teneant Canonici, qui presbyterales; ſecundum, qui ſubdiaconales præbendas, canonicatusve obtinent.

Qui ordo ſeruetur, etiam ſi presbyter Canonicus aliquis præbendam, canonicatumve presbyteralem poſt obtinuit, quam Diaconus quiſpiam, aut Subdiaconus Canonicus. Itidem iuris ſit Diacono, ratione Subdiaconi. In Canonicis autem, presbyterales præbendas obtinentibus, is loco prior ſit, qui tempore etiam prior, canonicatus, præbendæve poſſeſſionem adeptus eſt.

Hæcque ordinis ratio à Diaconis teneatur, eademque propterea à Subdiaconis.

Ne cui officio quòd ſibi Capitulum commiſerit, recuſare liceat, niſi legitima de cauſa, quæ ſatis occultè ſuffragijs Capitulo probetur.

Qui aliter recuſauerit, quantum pecuniæ caperet, per ſex menſes eccleſiæ aſſiduè inſeruiendo, tantundem amittat. Qui verò ſibi iniuriam à Capitulo fieri putat, ad Epiſcopum confugiat, qui rem omnem cognoſcat, & definiat. Vbi autem hoc in genere Epiſcopus plus iuris habet; ne propterea hoc decreto quicquam ei detractum ſit.

Quæcunque aut theſaurarij, aut Cuſtodis, & aliorum id generis officia, munerave à Capitulis vel Cathedralis, vel collegiatæ eccleſiæ, aut ab alijs, ſiue Canonicis, ſiue inferioribus eiuſdem eccleſiæ miniſtris committuntur, ne plus biennio ab illis, quibus illorum cura, procuratiove commiſſa eſt, geratur: niſi de Epiſcopi conſenſu, Capitulum quandoque aliter iudicârit. Hoc autem decreto ne quicquã propterea illius eccleſiæ priuilegio, aut probatæ inſtitutæq; conſuetudini derogatum ſit; qua à Capitulo ea munera longiori tempore alteri committere liceat.

Canonici duo à Capitulo conſtituantur, qui Capitularis Archiuijs curæ præſint. Hique ſinguli claues ſingulas habeant, inter ſe differentes, ita vt vni ſine altero Archiuium ingredi non liceat.

In illis autem conſtituendis ea ratio ineatur, vt in illa cura gerenda duo ſemper verſentur, quorum vnus, qui biennio geſſerit, creato in eius locum altero, ab illius curæ munere abeat; alter autem, qui vno ſolùm anno, ſicque perpetuò deinceps ſeruetur,

Archiuij Præfecti ſcripta omnia, in Archiuio recondita, periculo ſuo aſſeruanda, accipiant: idque publici inſtrumenti teſtimonio. Si quid verò fortuiti caſus acciderit, id obſeruetur, quod iure cautum eſt.

Quam quiſque eorum clauem Archiuij habet eam, & ſcripta fidei ſuæ commiſſa, munere ſuæ curæ biennalis confecto, ſucceſſori eadem ratione tradat; idque Canonico aliquo præſente, à Capitulo delecto.

Nihil tamen derogatum ſit hoc decreto conſuetudini illi, ſi vſquàm eſt, vt vnus tantùm, vel plures Canonici Capitularis Archiuij curam gerant, neque item decreto primi prouincialis noſtri Concilij, vt in ijs Archiuijs, quæ communia ſunt Epiſcopo, & Capitulo, altera clauis penes Epiſcopum cuſtodiatur.

Inſtrumenta, & reliqua ſcripta, ad ſingulas cathedralis, aut collegiatæ eccleſiæ præbendas pertinentia, quæ apud vnumquemque, qui vel dignitatem, vel canonicatum in ea obtinet, aut in poſterum obtinebit, extabunt, is ea, aut illorum exempla, Notarij teſtimonio roborata, in Capituli Archiuium, menſis ſpatio deferat. Sin autem aliqua, quo tempore is dignitatem, aut canonicatum obtinet, confecta alij habeant, is ſuis, eorumve, qui ad id ſe obſtrinxerant, aut alia iure tenentur, ſumptibus illa in Archiuium referat. Quæcunque autem inſtrumenta, aut ſcripta, ad præbendã aliquam ſpectantia, in poſterum conficientur; Canonicus, vel dignitatem, perſonatumve obtinens, ad cuius prædam illa quacunque ratione attineant, ea, illorumve exempla publico Notarij teſtimonio munita, menſe, poſtquàm confecta erunt, in Archiuium deferat.

Quæ autem inſtrumenta, ſcriptave ſingulorum, qui præceſſerunt, Canonicorum dignitatemve obtinentium, tempore conſcripta, ad eorum præbendas ſpectantia, Epiſcopus pro eccleſiæ vtilitate exſcribenda cenſuerit, Capituli ſumptibus deſcripta eodem deferantur. Quòd ſi capitulũm ad illos, qui ijs ſucceſſerunt, qui inſtrumenta illa, aut ſcripta confici curârunt, aliqua ratione id pertinere aſſerat, iudicet Epiſcopus, cuius ſumptibus id præſtari debeat. Qui huic decreto, à Capituli præfecto admonitus, non paruerit, arbitrio Epiſcopi mulctetur; & mulctatus etiam compellatur ad ipſum præſtare.

In eo itidem Capituli Archiuio liber vnus ſit, in quem inſtrumenta, & ſcripta cuiuſuis generis, quibus ſingulorum canonicatuum, præbendarumve bona, iurave notata ſunt, referantur. Scripti alicuius exemplar ex Archiuio promi, deſcribive ne liceat, niſi Capituli conſenſu. Si verò alicuius ſcripti exemplum aliquando extribi oporteat; id in Archiuio, ſi poteſt, aliàs in loco Capituli, aliquo ex Præfectis Archiuijs præſente, deſcribi liceat, neque vllo alio præterea modo.

De fructibus canonicatuum, & præbendarum vacantium à Canonicis, aut à Capitulo recipiendis, conſtitutio à Pio Quinto, Pontifice Maximo edita, ab ijs, quorum intereſt, ſeruetur omninò. Vtque in vſum, conſuetudinemque, introducatur, ac planè ſeruetur, id Epiſcopus pœnis mulctisve agat. Neque, quominùs id præſtetur, vllum obſtet priuilegium, vllum ſtatutum, neque vlla planè conſuetudo, vt ea ipſa conſtitutione cautum eſt.

De ijs, quæ pertinent ad ornatum & cultum Eccleſiarum.

B SI qua in cathedrali eccleſia Epiſcopalis cathedra loco depreſſo, eſt, vel ita collocata vt in populi conſpectu nõ ſit; id curet Epiſcopus, vt quod, & à patribus; & à beatiſſimo patrono noſtro Ambroſio inſtitutum eſt, & ab Vrbano primo Pontifice Max. declaratum, illa ponatur conſpicuo, & eminentiori loco, vt inde velut è throno ſpeculationis ſuæ, ipſe populum intueatur, rurſusque ab eodem conſpiciatur.

Nec in eccleſia, que cõſecrata ſit, niſi Epiſcopi conceſſu, ædificijq; forma ab eodem præſcripta, quicquam noui ædificij fiat; non Capellæ item, non Altaria, vt canonum iure ſancitum eſt.

C Quæcunq; ad eccleſiarum, Capellarum, Altarium ædificationem, & ornatum, ad ſacrorum indumentorum, veſtiumve apparatum, ad omnem ſacrorum vaſorum ſuppellectilem, & ad alia eius generis pertinent; ea ædificentur, conſtruantur, & fiant ad præſcriptam formam, quæ inſtitutionibus noſtris, eo nomine ad communem prouinciæ vſum conficiendis, exprimetur. Id verò omne, ſeruetur quantũ per facultates præſtari licet; niſi aliquando Epiſcopus aliqua de cauſa aliter cenſuerit. Si quæ ædes, ædificiave cuiuſuis generis à laicis cõſtructa ſunt, quæ vel eccleſiæ, vel Oratorij parietibus continentia, immixtaque hæreant; qua auctoritate, quoque iure ædificata ſint, cognoſcat Epiſcopus: idque ſibi oſtendi ab eis iubeat, qui ædificari curârint. Si quæ
D autem iure ædificata non demonſtrârint, ea aſportari, amoueri, dirutive mandet; niſi eccleſiæ, cui continentia hærent, ſui, dominorum conſenſu, attribuenda potiùs cenſeat.

Sin autem iure conſtructa ſunt, eaque ædificia, aut ſtabula, aut loca ſordido vſui accõmodata, addictave ſunt; ea diſiectis, & amotis ſordibus, ad honeſtiorem vſum conuerti, Epiſcopus iubeat; hocque ipſum à Parochis item, & alijs præſtari mandet, etiam in ædibus Eccleſiaſticis.

Neque in poſterum à laicis ita ædificari, aut ædificata ad ſordidum vſum à quibuſuis adhiberi Epiſcopus permittat.

In atrio verò eccleſiæ vllo modo ædificari à laicis ne per-
E mittat, vt canonum iure interdictum eſt.

Grauiſſimis rationibus hoc Paulus Apoſtolus monet, ac præcipit, vt mulieres in eccleſiam conueniant velato capite: hoc ipſum docet princeps Apoſtolorum Petrus; cuius etiam iuſſu ſanctiſſimus Pontifex, qui in eis locum ſucceſſit, Linus decreto idem ſanciuit. Quare Apoſtolicis ijs inſtitutis nos adducti, & animaduertentes præterea ab antiquis illis ſanctiſſimarum Mulierum exemplis, veterique benè inſtitutarum Ciuitatum diſciplina, atque vſu, ab omni denique ratione, vt ab Eccleſiæ patribus explicatum eſt, hoc valdè eſſe alienum, vt capite aperto illæ incedant, illud admonemus, vt Epiſcopi, vbicunque eſt, in ſuis vel vrbibus,
F vel diœceſibus, is deprauatis moribus introductus vſus, quo maximo poſſunt, ac debent, paſtoralis ſolicitudinis officio illum eripere ſtudentes hoc in conſuetudinem introducere curent, vt velo caput ipſæ induant, idque præſertim cùm vel ſacras proceſſiones proſequuntur, vel in eccleſiam conueniunt.

Epiſcopus ea Tridentini decreti iuſſu, ſingula monaſteria, in quibus non viget regularis obſeruantia, aliaque Eccleſiaſtica beneficia, quæ commendata ſunt, quocunque nomine nuncupata, intra diœceſis ſuæ fines poſita, quotannis viſitet, idq; opportunis omnibus remedijs, facta etiam fructuum, ad illa pertinentium, ſequeſtratione prouideat,

vt quæ reconcinnari, aut inſtaurari oportet, ea omninò vel recōcinnentur, vel reſtituantur: tum indumenta præterea, ornamentorum ſuppellex, & ſacræ veſtes comparentur; ac miniſteria, quæ ad diuinum cultum ſpectant, rectè, ordine, & cum dignitate in illis præſtentur.

De iis, quæ ad bona eccleſiaſtica tuenda pertinent.

EPISCOPVS Procuratorem, aduocatumq; conſtituere omni ratione curet, qui in bonorum, iuriumque Eccleſiaſticorum recuperationem incumbat; vt illis ſuccurratur Eccleſijs, quarum rectores, Adminiſtratoresve, aut præ inopia non poſſunt, aut præ metu, & opibus aduerſariorũ illa recuperare non audent, vel alia de cauſa negligunt. Horum vtrique ab illis certam mercedem in ſingulis cauſis, quas egerit, perſolui iubeat, ſi per eccleſiarum, quarum patrocinium illi ſuſceperunt, facultates, Epiſcopi iudicio, poteſt: ſin minùs, gratis intereà omnia ab vno, & altero item agi curet: ita tamen vt pro illorum laboris, operæve ratione, cauſis, in quibus elaborârint, peractis, ſi quid vel iuris, vel emolumenti eccleſijs illorum opera acquiſitum ſit, de eo illis arbitrio ſuo ſatisfieri mandet. Si verò contrà acciderit, vberiùs illi à Deo, bonorum omnium remuneratore, præmium expectent.

Si quis Clericus, aut Sacerdos vlla cuiuſuis generis ſcripta, ad eccleſiæ rationes pertinentia, occultârit, ſuppreſſeritve dolosè: is pœna afficiatur quæ Agathenſi, & Aurelianenſi ſynodis contra Clericos, huius culpæ reos, ſancita eſt.

Quod prouinciali ſecundo Concilio pœna excommunicationis propoſita contra eos ſanciuimus, qui eccleſiaſtici hominis mortui bona, vel temerè inuadunt, vel ſurripiunt, eo decreto illos item aſtringi volumus, qui vel nulla inuaſione, aut vi facta, ex illius mortui Clericalis hominis ædibus ſuppellectilem, remve vllam, ſeu ſcripta ad eccleſiam, cui ille Rector præerat, pertinentia, ante aſportant, aut euehunt, quàm ab illo, cui id curæ ab Epiſcopo commiſſum eſt, in indicem relata ſint illius mortui bona mobilia, libri, & ſcripta, cæteraque eius generis, quæ in hæreditatem caderent. Hoc itidem decretum, vt illud, quotannis de more promulgetur.

Epiſcopus, vbi Clerici cuiuſuis, qui eccleſiaſticum beneficium obtinuerit, mortem audierit, eius hæredes compellat, vt quæcunque ſcripta, inſtrumentave, ad illud beneficium pertinentia, quæ in mortui Clerici bonis inueniuntur, alteri Clerico, qui in beneficium ſucceſſerit, ab eis tradantur gratis, ac ne vllo quidem, vel minimo pretio pacto, aut exacto, etiam ſi clericus, qui deceſſit, in illorum exemplis deſcribendis aliquid ſumptus erogârit.

Decimarum eccleſiaſticarum inueſtituras, quæ Laicis hominibus in perpetuum factæ ſunt, Epiſcopus pro officij ſui munere diligenter, accurateque recognoſcat.

Quòd ſi eas legitima auctoritate minùs confirmatas eſſe comperterit; irritas illas, ac planè nullas declaret, ac decernat.

Si quibus in locis generatim ab omnibus fructuum, qui ex prædijs colliguntur, decimæ parochiali eccleſiæ ſoluuntur, in iis quiſpiam fortè eſt, qui illas exoluere recuſet, quoniam ſibi perſuadet, alicuius priuilegij, aut cauſæ prætextu immunem ſe eſſe: huic Epiſcopus certum breue tempus præſcribat, quo præſcripto tempore, aut priuilegium exhibeat, aut cauſam afferat immunitatis ſuæ.

Quòd ſi ille quicquam, quòd leue ſit, ad illius immunitatis ius tuendum, vel nihil planè attulerit; id Epiſcopus curet diligentiſſimè, vt is illas quamprimùm præſtet, quippe cùm in decimis, quæ eius generis ſunt, præſcriptioni non ſit locus.

Ne cuipiam bona decimarum iure eccleſiæ obſtricta, è ſolo aſportare liceat, niſi ad aſportationem, aut ad deſcriptionem vocato Eccleſiæ Rectore, Parochove, cui illæ ſoluuntur. Itaque qui decimas debet, ea bona domum ſuam, aliove aſportaturus, id biduo ante eidem Rectori ſignificet, vel literis, vel certo nuntio; vt præſens, illis vel aſportandis, vel deſcribendis adeſſe, ſi velit, vtique poſſit. Quòd ſi ille tunc aberit, id vni de eius familia nunciandum curet,

A aut illius eccleſiæ, domusve parochialis valuis ſcriptum affigi iubeat, quo aſportatio ea denuntietur. Quòd ſi diutiùs illa bona in ſolo eſſent, eis detrimentum, damnumve immineret: tum, vel abſente Rectore, aſportari liceat. Hoc verò noſtrum prouinciale decretum habere locum declaramus, quibus in locis non aliter expreſsè cautum ſit aliquali ſingulari conſtitutione, aut priuilegio, aut conuentione.

De Notarijs, legata pia non denunciantibus, decretum, in altera prouinciali ſynodo editum, quotannis die Dominico Aduentus vltimo, & Quadrageſimæ ſecundo, in vnaquaque parochiali eccleſia promulgetur.

B Quæcunque verò ad pios vſus, vel legata, vel relicta, vel donata ſunt; ea ſibi iam denunciata, aut alio modo cognita, Epiſcopus trium menſium ſpatio in librum certum ordine referri curet.

Quo præterea libro quamprimùm eiuſdem iuſſu notentur, quæ deinceps quouis modo ſcierit, ad eos vſus legata, donatave.

Teſtatorum piæ voluntati ne fraus fiat, Epiſcopalis curæ eſt: quamobrem, quæcunque vel res, vel pecunia, cuipiam ſacerdotum conuentui, vel alij cuipiam homini, legata eo nomine eſt, vt pauperibus in eleēmoſynam conferatur, ea neque tota, nec verò pars cuiquam eiuſdem conuentus ſacerdoti, neque vniuerſo etiam illorum cōuentui, nec C ab illo ſibi ipſi, ne paupertatis quidem cauſa, vel vlla egeſtatis ſpecie, diſtribuatur, niſi huius rei facultate ab Epiſcopo, eaque ſcriptis data.

Quæ legati nomine relicta ſunt, certo pio vſui, ea ne neceſſitatis quidem cauſa, nec verò hæredũ eius, qui reliquerit, conſenſu, ad alterius rei, quæ æquè item pia ſit, vſum conuertantur: niſi Epiſcopus, re tota primùm cognita, illius commutationis poteſtatem fecerit, quæ iuris permiſſu ab eo fieri poſſit.

De iis, quæ ad matrimonij Sacramentum pertinent.

RELIGIOSAM animi præparationem requirit matri- D monij ratio, & ſanctitas; quam cùm minùs intelligant laici homines, fit, vt ſæpè, grauiter in re peccent, quam ſanctè inire debent.

Crebrò igitur cùm vſu venerit, Parochus hoc ipſum populum doceat, ad idque adhibeat Catechiſmi Romani locos, & doctrinam.

Epiſcopus diligenter perquirat, an in ſingulis ſuæ ciuitatis, & diœceſis parochialibus eccleſijs Tridentini decreti de matrimonijs clandeſtinis promulgatio facta ſit; &, vbi factam eſſe intellexerit, eius, quæ primò in quacunque parochiali eccleſia facta ſit, ſi ſcripto teſtatum eſſe poteſt, exemplum, manu Notarij ſignatum, ad ſe deferri iubeat.

Quod ſi minus ſcripto, ſed ſolùm teſtibus probari poteſt, E eo Notario adhibito, examinari mandet. Si verò de promulgatione facilè conſtare non poteſt, aut illa omninò facta non eſt: illud decretum duorum menſium ſpatio in ſingulis eorum parochialibus eccleſijs, Notario, & teſtibus adhibitis, promulgari omninò iubeat: & quicquid ad illius decreti promulgati probationem pertineat, id Notarij teſtimonio munitum, in Epiſcopali Archiuio aſſeruetur.

Matrimonij denuntiationes in Poſterum à Parocho ne fiant, niſi iis ipſis petentibus, aut conſentientibus, de quorum matrimonio contrahendo agitur. Quòd ſi diuerſis in parochijs illi habitant, vtriuſq; item Parochus hoc ipſum ſeruet. Neq; matrimonium alter Parochus denuntiet, niſi F ab altero Parocho certior factus ſit de poſtulatu, aut conſenſu illius, qui ſuæ eſt curæ ſubiectus.

Inueſtiget etiam ipſe Parochus diligenter, aut alius ſacerdos, cui facultas data eſt in matrimonium iungendi ſponſos, an quo denunciaturus eſt matrimonium, in eo aliquod ſubſit impedimentum, quominùs contrahi liceat; quòd ſi in aliqua probabili coniectura extiterit, qua exiſtimet illud inire non licere; Epiſcopum antè conſulat, quàm vlteriùs in denunciationibus progrediatur, ſponſosve iungat, quos dubitat matrimonio non licere copulari.

Qui falſum aliquod impedimentum malitiosè attulerit, quo futurum legitimè matrimonium impediat, ſi

prudens

Digitized by Google

prudens ſciensque hoc fecerit, præter alias iuris pœnas, excommunicationis etiam pœna afficiatur.

Ne parochus matrimonio quempiam iungat, qui illud clàm contrahere attentârit ſine Epiſcopi conceſſu: vt de eo debitas ante poſſit ſumere pœnas ex Concilij Tridentini decreto: id autem, niſi delictum hoc ita eſt occultè admiſſum, vt nullum eius rei iudicium legitimum extet.

Ne ſolemnes nuptias liceat celebrari, niſi poſt diluculum poſtridie illius diei, qui poſtremus eſt tēporis, quo Tridentina conſtitutione nuptiarum celebritas interdicta eſt.

Quo die de matrimonio contrahendo denunciatio vltima facta eſt, nunquam eo ipſo die, niſi impetrata ab Epiſcopo facultate, illud celebretur, id autē præterquàm ſi poſtrema ea denunciatio facta ſit pridie illius diei, quo initium eſt Quadrageſimæ, vel Aduentus, ac niſi item Parochus populo antecedente denunciatione, ſignificârit, eo die, quo poſtrema denuntiatio fiet, matrimonium eſſe contrahendum.

Matrimonium quod in eccleſia celebrari debere ſancitum eſt altera prouinciali ſynodo, in ea tantùm eccleſia celebretur, quæ parochialis eſt.

Celebretur verò manè non à prandio, idque omne, niſi cùm Epiſcopus alio vel loco, vel tempore fieri conceſſerit.

Si Parochus Sacerdotem alium coadiutorem habet, cuius etiam miniſterio, facultate eidem Sacerdoti conceſſa, vtitur ad matrimonia contrahenda inter parochiæ ſuæ incolas: is illam cautionem adhibeat, vt in libro, qui eſt de matrimonijs, illius nomen, & cognomen, tum præterea diem, & menſem, & annum notet, quo ille parochialis curæ ſocius, atque coadiutor adiunctus, facultatem à ſe, vel ab Epiſcopo cōſecutus eſt, matrimonia celebrandi. Ne autem matrimonij celebrandi poteſtatem Parochus faciat alij Sacerdoti, qui Epiſcopi iudicio nondum probatus eſt, vt Sacramenta miniſtret.

Ne patiatur Parochus, quempiam cuiuſuis gradus, & cōditionis hominem, qui ſibi ignotus, in ſuam parochiam ab aliena diœceſi commigrat, cum muliere, quam ſecum coniugis nomine duxerit, in ea habitare, ſi modo vel ex infamia, vel alia legitima ſuſpicione conijcere poſſit, illam habere in concubinam: niſi Parochi, à cuius Parochia diſceſſit, literis, certo præſcripto tempore, teſtatum ille fecerit, ſibi illam legitimo matrimonio iunctam eſſe. Quod teſtimonij ſcriptum vbi attulerit, id in vrbe Epiſcopo, in diœceſi Vicario Foraneo exhibeat: qui ſi probandi vim illud habere perſpexerit, à Parocho, in cuius parochiæ fines is venit habitatum, illud, eiusve exemplum in matrimoniorū codice aſſeruari iubeat.

Si verò Vicarius Foraneus de eo ſcripto aliquid habet, quod ſibi difficultatem, ancipitemq; ue deliberandi curam afferat; illud ad Epiſcopum quàm diligentiſſimè mittat, vt eius iudicio declaretur, an illi fides adhibenda ſit.

Sicut vbertimum ab optima inſtitutione præmium paterfamilias capiet, quicunque liberos, familiamq́ue ſuam ad Dei cultum, & ad pietatis, Chriſtianarumq́ue virtutum diſciplinam erudierit: ita quicunque debitum hoc paternę curæ officium neglexerit, vel prætermiſerit, is expectet, vt in die Domini ſibi duriſſimum iudicium fiat.

De familiæ igitur ſuæ ſalute in primis ſollicitus, tum bonorum operum exemplo, tum crebris cohortationibus ſe ei magiſtrum præbeat, ac ducem ad piè, ſanctéq; agendum.

Curet autem, vt nemo quiſquam de familia ſua ſit, qui Chriſtianæ fidei rudimentis inſtructus non ſit, ſiue filij ſint, ſiue ſerui, & ancillæ, ſiue alij in famulatu ſuo. Quamob cauſam ad illius ſcholas, quos de familia ſua rudes norit, conuenire iubeat; ſiq́ue eam ampliorem habet, domi etiā inſtrui ſtudeat. Idq́ue ad præſcriptas interrogationes paruuli libri, eo nomen editi ad prouinciæ vſum.

Vt ſtata hora, datis inſtitutæ orationis communis ſignis campanarum ſono, illa omnis certo loco congregata, ad præſcriptum temporis ſpatium, ſanctè oret, & precetur.

Vt frequenter illa vniuerſa confiteatur, & ſacram Euchariſtiam ſumat.

Vt ſingulis diebus Miſſæ ſacrificio interſit; aut ſaltem in vigilijs, ſtatis ieiuniorum temporibus, Quadrageſimæ die-

A bus id præſtet: feſtis autem diebus, vt ne quis de ſua familia intereſſe, vllo modo omittat.

Vt feſtis præterea diebus ad ſacras conciones, lectiones, ſupplicationes, diuina officia, aliasq́ue pietatis Chriſtianæ exercitationes conueniat.

Vt ne quis, ijs ſacris diebus opus ſeruile faciat.

Vt vigilias, & quatuor temporum, & Quadrageſimæ, & alia ſtata ieiunia illi in familia ſeruent, quibus eccleſiæ præcepto iuſſum eſt.

Quo autem tempore, vel iubilea celebrantur, vel ſupplicationes publicæ proceſſionibus fiunt, familiam ſæpè moneant, illis ſanctis actionibus piè intereſſe.

Certis item piorum hominum inſtitutis ſodalitatibus
B vnumquemque de familia ſua adſcribi admoneat; quo ſe quiſque ardentiori ſtudio exerceat in operibus pietatis.

Ne patiatur in familia eſſe quempiam, qui blaſphemus ſit, qui periurus; qui item corruptis moribus vtatur, qui obſcœnè quicquam, vel loquatur, vel agat; qui aleis ludat, qui denique cæteris turpis vitæ exemplum præbeat. De vitę præterea ſpiritualis ratione, & pijs exercitationibus, aut de vitis Sanctorum probatos, Sacerdotis confeſſarij iudicio libros, in quorum lectione familia aliquando verſetur, domum ſuam introducat, excluſis obſcœnè, turpiter, iocosè conſcriptis, alijsq́ue id generis libris: vnde morum inſtitutionisq́ue corruptela exiſtere poſſit.

C Vt autem in domeſticæ diſciplinæ, inſtitutionisq́ue officijs illa omnis accuratiùs ſe contineat, eam aliquando paterfamilias recognoſcat, inſpiciatq́ue in primis, quæ vniuerſæ ſuæ domus Chriſtiana inſtitutio, quæ ſingulorum mores, quæ ad pietatis, vitæq́ue ſpiritualis progreſſio.

Quicunque verò mercaturam, artemq́ue aliquam exercent non domi ſolùm, ſed in ſuis officinis, & tabernis Chriſtianæ vitæ rationes has operarijs, inſtitoribusve ſuis conſtituant.

Has domeſticæ inſtitutionis regulas Parochus per annū aliquando, prout è re eſſe viderit, frequenti populo explicet: tùm ſæpiſſimè, & publicis ſermonibus, & priuatis colloquijs, patresfamilias parochiæ ſuæ incolas, id moneat, at-
D que hortetur, vt quæ eorum propria officia ſunt, & munera, in familiæ inſtitutione ea præſtare velint paternæ curæ ſtudio.

Quod cohortationis officium, etiam concionatores, & confeſſarij Sacerdotes quàm frequentiſſimè, prout opportunum eſſe cenſuerint, charitatis zelo præſtent.

Parochus præterea, vbi aliquando in artificum, mercatorumve officinis, quæ intra fines parochiæ ſuæ ſunt, ab operarijs, alijsve, qui illic artem exercent, aliquid committi intellexerit, quod deprauatæ, diſſolutæq́ue diſciplinæ ſit, quòd offenſionem in parochia præbeat, quodq́ue à Chriſtianæ inſtitutionis moribus alienum, id officinarū dominos admoneat, vt quicquid illis locis corruptelarum eſt, in-
E de eripiatur.

Vna omnium optima indigentia noſtræ interpres, & conciliatrix eorum, quæ neceſſaria, tum ad animæ, tum ad corporis bona à Deo Patre expetuntur, eſt oratio ſancta. Cuius ſtudium, & proprium fidelium eſt, ſic neceſſarium, atque omninò iuſſu diuino debitum: id cœleſtis magiſter, Chriſtus Dominus exemplo docuit, vero præcepit, crebris cohortationibus monuit. Eo igitur ſtudio fideles quo vehementiùs exardeſcerent, ſe ſe que quotidiè ſinguli certa hora colligentes, id quod Chriſtianarum mentium eſt, vitæ à ſe illo die actæ rationes inſpicerent, malæq́ue actæ pœnitentes, ardenti oratione veniam precarentur, & Deo gratias agerent de beneficijs, quæ acceperint, inſtituta eſt in
F hac prouincia orationis cōmunis exercitatio: quæ ad Chriſtianæ pietâtis progreſſionem introducta, vt & perpetuò conſeruetur, & augeatur item, id cum omni ſtudio Epiſcopatus curet, tum propoſitis ſpiritualis gratiæ muneribus, Sedis Apoſtolicæ benignitate, eius rei cauſa conceſſis. Itaq; à Parochis ſuis ſingulis ſanctiſſimi D. N. Gregorij XIII. literas de indulgentia, huius prouinciæ hominibus conceſſa, qui in orationis communis inſtituto ſeſe exercuerint, ter in ſingulos annos de ſcripto, vel ſummatim pronunciari iubeat, ſemel ineunte Aduentu, iterum Dominico die Quadrageſimæ primo, tum ſolemni die Pentecoſtes.

Epiſcopus prætereà, pro temporum ratione certam horam ſtatuat, qua datis huius rei cauſa campanarum ſignis, patresfamiliâs, ſuæ quiſque domi, vnà cum reliqua familia certo loco ad orandum conueniant. Vt autem, qui in eo precandi inſtituto ſe exercuerint, Indulgentię conceſſæ donum conſequantur, diem itidem Dominicum Quadrageſimæ, proximè præcedentem, is conſtituat, quo illi confeſſi omnes ſimul ſacram Euchariſtiam ſumant.

Imminentibus verò calamitatibus, quo tempore cùm nullum certius præſidiũ ſit, quàm illud, vt fideles ad Deum patrem miſericordiarum aſſiduis precibus confugiant, certam aliquam præterea rationem is diligenter ineat, vt & à Clero, & populo ſine intermiſſione, acreligioſius in orationem incumbatur.

De ijs, quæ ad Epiſcopale forum pertinent.

EPISCOPVS anni ſpatio ad ſummum, à fori ſui iudicijs, cauſis, & iudicijs, cauſis, & iudicibus, aduocatis, procuratoribus, notarijs, & miniſtris quibuſcunque, etiam infimis, quibus in rebus opus fuerit, certas cõſtituat leges, ad vrbis diœceſiſq; ſuæ vſum accommodatas. Illiſque omnibus certam etiã taxam præſcribat, quam pro ſui, vel operis, vel laboris mercede, proque cauſarum, & iudiciorum ratione exigi ab vnoquoque liceat. Quæ fori præſcriptæ leges, atque taxæ, in cancellaria publicè propoſitæ ſemper ſint, vt notæ ſint, & peruulgatæ omnibus.

Cauſæ, quæ decem aureorum nummum ſummam non excedunt, ſummariè, ſimpliciter, ac de plano, ſola rei veritate perſpecta, ſine forma iudicij cognoſcantur, id quod ab huius prouinciæ Epiſcopis agi licet ex facultate à Pio V. Pontifice Maximo, eiſdem Epiſcopis conceſſà.

Nullum neque munus, neque donum, neque cuiuſuis generis xenia, ne eſculenta quidem, poculentave Vicarij ab ijs accipiant, qui coram eis cauſas vel habent, vel agunt. Ne pecuniæ item quicquam Ordinarius, Delegatusve iudex accipiat pro recognitione, aut, vt vocant, viſione ſcripturarum ad cauſas, quæ apud ſe aguntur, pertinentium.

Pro ſingulis literis dimiſſorij, quæ pro ſuſcipiendis pluribus, omnibusve minoribus, vel etiam maioribus ordinibus concedentur, itemque pro ſingulis literis, quibus Notarius teſtatum faciat, plures, omnesve ordines alicui collatos eſſ, ede[illegible] partem aurei nummi tantum ad ſummum à Cancellario accip[illegible]; ac ſi eæ literæ de vno tantum ordine ſuſcipiendo, vel ſuſcepto [illegible] nt datæ. Idque ſi modò nullum ei ſalarium pro eſſ[illegible] munere exercendo conſtitutum ſit: neque ad Epiſc[illegible] ex Notarij commodis aliquid [illegible] ex e[illegible] ordinum collationibus, literisve dimiſſorijs, [illegible] perueníre poſſit: alio qui gratis omnia de[illegible], vt eſt Tridentino Concilio ſancitum.

E Acta omnia Notarij in codicem, non in pagellas referant, quamuis eas cordul[illegible] figant; idque præſtent, menſe ſaltem, poſtquam rogati illa confecerint.

Certus in Archiuio Epiſcopali locus conſtituatur; vbi cauſarum ac iudiciorum codices, inſtrumenta, acta, ſcripta ve alia, à Cancellario, & Notarijs fori Epiſcopalis, ad ipſum forum pertinentia, ſingulis annis confecta, quotannis recondantur, ita vt inde, cùm vſu venerit, promi poſſit, quicquid in Eccleſiaſtico foro vnquàm agitatum erit.

Is certus Archiuij locus duabus clauibus claudatur, quarum vnam Epiſcopus, alteram eius Cancellarius habeat.

Notario autem inſtrumentorum, quæ confecit, exemplum, idque ſumptibus ſuis habere, aut retinere, liceat.

Si Cancellarius, Notariusve aliquis deceſſerit, vel ab officio ſe abdicâtit, amotusve ſit, quæcunque ille, vel inſtrumenta, vel ſcripta, vel acta eiuſmodi confecit, ſtatim Epiſcopi iuſſu in eundem locum deferantur. Quòd ſi proceſſus alicuius cauſæ nundum ſit completus, & cauſam, ob quam confectus eſt, partes proſequantur, eius in Archiuium delatio differri poterit, quoad cauſa ſit peracta. Ex archiuij tabellis, exemplaribusve, ſi quæ vnquàm acta, aut inſtrumenta, quæ Notarij manu, ſignoque munita, fidem faciant, ex-

A ſcribi contigerit; is, qui rogatus Notarius [illegible] vt operis ſui emolumenta conſequ[illegible], [illegible] exemplum, modò ei liceat, ipſ[illegible] conficiat, ſi præ[illegible] abeſt, id ſeruetur, quod iure cautum eſt: [illegible] Epiſcopalis Cancellarius pariter: mercedem autem in[illegible] capiãt notarij hęredes, niſi aliter in Epiſcopum [illegible] conueniatur.

Teſtium dicta, & atteſtationes, in cauſis [illegible] bantur ab alio, quàm ab ipſo cauſæ Notario, [illegible] vel ab ſalio eius nomine. Quæ atteſtationes ipſi Nota[illegible] cauſæ, ſiue actuario conſignentur, & aſſeruentur [illegible] Archiuio vnà cum toto proceſſu recondantur, vbi [illegible] diuntur aliorum actorum monumenta.

B Idem decernitur de inſtrumentis, actiſve dictæ cauſ[illegible] quibus decretum iudicis, adſcribi contigerit.

In alijs verò omnibus, quibus auctoritas, decretum[illegible] Epiſcopi ſit interponendum, Cancellarius tan[illegible] rius adhibeatur.

Vicarius Foraneus, atque alij, quibus Epiſcopus, [illegible] ſum aliquem, aliunde, ſeruata iuris formula, co[illegible] dum, agendumve mandauerit, ſi in proceſſu [illegible] Notarium non habent, quem adhibe[illegible], duos ſibi [illegible] vitæque integritate homines, qui acta conſcriban[illegible] ſcriptam iuris formam aſciſcant. Iiſque merce[illegible] ior ea ne ſit, quæ Notarijs fori præſcripta eſt, ſed au[illegible] lis, aut minor, pro illius loci ratione

C Procurator, qui cauſam iniquam in foro Eccl[illegible] ſciens defenderit; quive quicquam negauerit, q[illegible] ſcierit, fori Eccleſiaſtici auctoritate adminis[illegible] is legitimè ſe purgârit. Qui præterea in publico [illegible] tu aut adulterio viuunt, aliquæ publicè cri[illegible] Epiſcopali ita arceantur, vt nec Notarij, nec [illegible], nec Aduocati officium, ne in vllo q[illegible] re, gerant. Inferiores quoque mini[illegible] Ch[illegible] officijs contineantur: cureturque Epiſcopi, vt a [illegible] meretricibus, à ludo cuiuſuis generis, ab improbis [illegible] ſtionibus abſtineant; ne blaſphement, nec vitæ mor[illegible] reprehendendis. Si quos deliquiſſe, compertum erit, in eo[illegible]

D animaduertatur.

Quotannis fieri ſui tribunal Epiſcopus viſitet. Inquiratque an præſcripta fori ratio, præſinita taxa [illegible] præterea, an ſi quæ corruptelæ ſi quive abuſus irrepſerint, an ſi quid denique vel inſtitui, vel emendari, oporteat[illegible] que ſollicitè in primis curet, vt eripiantur abuſus, tum reſtituantur quæcunque ad rectam iudiciorum [illegible] tinent.

Epiſcopus non ſolùm per certos homines, vt primum à nobis conſtitutum eſt, ſed etiam ipſe aliquando [illegible] carcerem viſitet: in eoque incluſos paterna [illegible] conſoletur, pieq; in Domino adhortetur.

E Videat item, vt eis ad corporis ſuſtentationem, & ad iuſtum patrocinium non deſit quicquam, tum [illegible] non libri ſpiritualis lectio, non crebræ [illegible] num cohortationes, tum ne denique aliquid ad [illegible] ſalutem.

Curet etiam, vt, qui in liberiori cuſtodia ſunt, feſt[illegible] tem, & Dominicis diebus Miſſæ ſacrum audiant, ali[illegible] vbi fieri poteſt, exædificato prope carcerem ſacello, [illegible] doctrinæ Chriſtianæ rudimentis inſtituantur. Idque [illegible] cium ijs præterea præſtetur, qui in laicalis fori liberiori carcere ſunt.

Vt omnes in Paſcha confeſſi ſacram Euchariſtiam pi[illegible] & ſalutariter ſumant. Quod vt die Natali Domini, & [illegible]

F anniuerſarijs redemptionis noſtræ ſolennitatibus, [illegible] que publicè Iubilæis, ac indulgentijs, faciant, eoſdem [illegible] hortetur.

Pupillorum, Viduarum, & egenium hominum cura Epiſcopi, communium omnium parentis, ſacroſanctis Canonum legibus potiſſimum commendata, & comm[illegible] gligi non debet: ne ſi lædantur, vociferentur, ad [illegible] num, qui exaudiet clamorem eorum, quamobrem [illegible] muneris officio Epiſcopus aliquem conſtituat [illegible] cum, vel alium pium hominem, Chriſtianæ ca[illegible] ribus, atq; officijs deditum, qui miſericordiæ v[illegible] tis, id generis hominũ patro[illegible] in omni cauſa [illegible]

Quòd ſi aliqui iam huic pio operi præfecti ſint, id agat Epiſcopus, vt ij munus ſibi creditum exequantur quàm diligentiſſimè. A

Epiſcopus in vrbe ſua viros aliquos, auctoritate præſtantes, ſpiritualis vitæ ſtudioſos deligat, quorum adiumento, & opera vti poſſit, & in ijs agnoſcendis, quæ ad Ciuitatis, diœceſiſque ſuæ morum inſtitutionem pertinent, & in adiuuandis Chriſtianarum virtutum exercitationibus, & in alijs denique, quibus populi ſibi commiſſi progreſſio fiat ad ſanctè agendi ſtudium.

Summorum Pontificum conſtitutionibus promulgandis hæc ratio ſeruetur, vt, earum peruulgationi præfinitus in illis eſt modus, is adhibeatur; ſi verò nullus, ad peruulgationem ſatis ſit affixio, quæ, vt moris eſt, fiat certus publicis locis. B

Cuius affixionis, & peruulgationis relatio, teſtificatioq́; ab eo, qui affixerit, fiat Cancellario fori Epiſcopalis, cuius ſit illam in librum referre.

Epiſcopus, id quod vel ab initio naſcentis eccleſiæ inſtitutum fuit, vt rerum Epiſcopali ſtudio curaque geſtarum monimenta exiſterent, conquiri diligentiſſimè curet, tum ſingulorum Epiſcoporum, qui præceſſerunt, nomina, genus, & paſtorales eorundem actiones. Quæ omnia literis conſignari, ordineque conſcripta, in librum certum referri curet, vt eorum memoria conſeruetur, quæ ab iſdem, vel acta, vel inſtituta ſunt ad aliquam eccleſiaſticæ diſciplinæ normam perpetuò vſui eſſe poſſint, atq; adiumento in illa eccleſia benè gerenda. C

Quædam, quæ ad Sodalitates pertinent.

MVLTA mala exiunt ex prætermiſſo, & valdè his temporibus neglecto, fraternæ correctionis officio debito, ac neceſſario, quamobrem curent Epiſcopi, in ſua quiſque non ſolùm vrbe; ſed in diœceſi etiam, aliquam hominum, qui moribus, vitæque innocentia grauiores ſint, ſodalitatem conſtituere, quæ in hoc fraternæ correctionis officium Chriſtiana charitate incumbat: aut hoc ipſum officij munus alteri ſodalitati adſcribi ſtudeant, quæ id rectè præſtare poſſit. D

Cui Sodalitati certas fraternę corrigendi regulas præſcribant, ſtudio, & opera probatorum Theologorum.

Quo maior indies ad Chriſtianæ pietatis ſtudium progreſſus ſit fidelium; id curet Epiſcopus, vt cùm diſciplinatorum pœnitentiumq́; ſodalitates, aliaſque eiuſmodi frequentes inſtituat; tum inſtitutas omni paſtorali ſtudio adiuuet, & ad conſeruandas illas diſciplinæ, ac pœnitentiæ rationes, & ad alias excitandas, ſpiritualium virtutum progreſſiones. Id quo facilius fiat, ardentioriq́; ſtudio, quotannis aliquando, prout è re eſſe viderit, literas promulgari iubeat quibus ſanctiſſ. D. N. Gregorius XIII. præclarum ſpiritualis Indulgentię donum liberaliter in domino illis conceſſit, qui iis ſodalitatibus adſcripti, ſibi flagella, diſciplinamque certis ſtatutis diebus adhibuerint. E

Præſcribat item diem certum, quo in ſingulos annos iſtarum ſodalitatum homines, qui in vrbe ſunt, vno loco omnes; qui in diœceſi, omnes item ſuo quique in Oppido locove in vnum conuenientes, primum contriti, & confeſſi ſacrā Euchariſtiam ſumant; tum ſolennem proceſſionem agant, perpetua grataq́; memoria proſequentes conceſſi ſibi ſpiritualis doni, gratiam.

Quædam, quæ ad Moniales, & alios regulares pertinent.

QVOD Sanctiſſimus D. N Gregorius XIII. de monialibus ſancinit; id Epiſcopus exequatur quàm diligentiſſimè: præſertim quod de certo earum numero conſtituendo decreuit, quod de eleemoſynis præſtandis, quod de oſtiolo obſtruendo, quo aditus è monaſterio patet ad exteriorem Eccleſiam, quod de clauſura ab eiſdem nō violanda, & à conuerſis etiam ſeruanda, præſcripſit. F

Idq́ue omne efficiat omninò, vt executionem habeat, cùm in Monaſterijs, quorum curam gerit, tum in illis Regularium curationi commiſſis, idque eiuſdem conſtitutionis auctoritate.

Si quæ autem Moniales, conuerſæve non ijs paruerint, quę eadem ſanctione de clauſura ſtatuta pœna violatę clauſuræ plectantur,

Quæ monialiū Monaſteria, extra vrbis, aut oppidi mœnia ſita, Epiſcopus Tridentini decreti auctoritate, in vrbem vel oppida, quæ frequentiora, & tutiora ſint, transferri oportere, at expedire cenſuerit: ne ea in eccleſias ſeculares transferat, vbi animarum cura geritur.

Puellæ, quæ regularem habitum induere voluerint, vt eo habitu induantur, antequàm confirmationis, Sacramentū ſuſceperint; ſi facultas ſit breui illud ſuſcipiendi.

Qui ordinarius confeſſor, in aliquo monialium Monaſterio conſtitutus aliquando fuerit, ne idem ad earum confeſſiones extraordinariè audiendas mittatur; ſi modò non aliter quandoque Epiſcopus cenſuerit.

Confeſſarij monialium ab eis, aut ſingulis, aut vniuerſis, aut ab earum Præfecta, ne Monaſterij quidem nomine, quidquam, etiam minimum, dono accipiant; niſi quid eis annuæ certæ portionis Epiſcopi iuſſu datur, ad vitæ ſuſtentationem.

Conſtitutio illa, quà à Pio Quinto, ſummo Pontifice, interdictum eſt omnes cuiuſuis ordinis mulieres, etiam generis ſplendore, aut dignitate illuſtres, monaſteria ingredi, quotannis ſemel, atque adeò ſæpiùs, certis feſtis diebus, arbitrio Epiſcopi promulgetur,

Quæ generatim ad hæc decreta, & ad alia pertinent.

QVÆCVNQVE vel ad Cleri, vel ad populi conformandos mores, ad eccleſiaſticamque omnem diſciplinam retinendam prouincialibus, aut diœceſanis ſynodis à nobis, aut à Coepiſcopis noſtris ſancita ſunt, ex iis eo vberior, Deo iuuante, fructus exiſtet, quo ſæpius vel promulgatione, vel certè lectionis ſtudio inculcata, ij monebuntur, à quibus illa, & ſciri, & animo comprehendi, neque ipſa præſtari oportet.

Epiſcopus igitur, præter alia, quæ hoc de genere aliâs decreta ſunt, & Canonicis, & Parochis, & reliquis Clericis certum tempus ſtatuat, quo omnia, quæcunque ijs prouincialibus, diœceſanisq́ue decretis de is conſtituta ſunt, illis legantur; ita vt quæ decretorum partes ad concionalem diſciplinam pertinent, Canonici; & quæ cauſa ſua conſtitutiones latæ ſunt, Parochi & Clerici iidem, & ij omnes, quæ ad vniuerſum Clerum ſpectant, illas, lectione repetita, animo comprehendentes, præſcriptas munerū ſuorum partes ſinguli ſtudioſiùs exequantur. Si quis autem eorum aliquando Epiſcopi iuſſu interrogatus, illas per negligentiam, aliamve culpam ignorârit, pro eius culpæ, & perſonæ ratione illum Epiſcopus corripiat, aut alias prætereà cum eodem agat. In Seminario quoque itidem ſeruetur; vt earum vel inſtitutis, vel monitis, vel præceptis Clerici informentur.

Quæ verò decretorum partes ad Laicos attinent, illas ſummatim vulgari ſermone expreſſas, & certas anni temporibus diſtributas, prout vſu venerit, à Parochis denunciari iubeat: quo ſæpiùs inculcata, ſeruentur diligentiùs.

Quibus Prouincialium noſtrorum Conciliorum eſt aliquis adſcriptus dies, quo vel ſummorum Pontificum ſanctiones, vel Tridentinas, prouincialesve cōſtitutiones promulgari iuſſum eſt; illis decretis certum præſcriptum diem ad earū promulgationem mutari ab Epiſcopo liceat, certumque alium conſtitui: quo die, ſingulis annis in ſua diœceſi id opportunius præſtari poſſe cenſeat.

Quibus in decretis maiori ex ijs nominum conſtitutæ ſunt, qui dignitates aut canonicatus obtinent, nec certis locis attributæ, vſui Sacellæ, aut Fabricæ illorum eccleſiæ ab Epiſcopo attribuantur. Neque verò eas ad alium vſum conuerti, neque eaſdem remitti, nec prætereà de ijs ipſis etiam ab vniuerſo Capitulo tranſigi liceat, niſi Epiſcopi auctoritate.

Quod de ſacramentorum adminiſtratione, Miſſæ celebratione, diuinorumq́; officiorum modo, & ratione, in hac ſynodo decreuimus; id neque ad Mediolanenſem eccleſiam, quæ ſancti Ambroſij præſcripto, & inſtitutis, proprios ritus, & cæremonias habet, neq; ad cæteras, quæ ea-

quæ eodem iure, ac modo ex antiquiſſimo tempore ſacra facere conſueuerunt, in ijs, quæ eius inſtitutis, ritibus, & cærimonijs expreſsè aduerſantur, pertinere volumus. Cæteris verò, Mediolanenſis eccleſia, & quæ eiuſdem ritibus vtuntur, æquè teneantur, ac aliæ, quæ in prouincia noſtra ſunt eccleſiæ.

Si in his decretis, ante alteram Mediolanenſis prouinciæ ſynodum vlla difficultas orta erit, & eius, & omnium, quæ eiſdem decretis continentur interpretationem, & explicationem nobis reſeruamus, ſalua ſemper Sedis Apoſtolicæ auctoritate.

Quamcunque facultatem, ex decretis in hac tertia prouinciali ſynodo Mediolanenſi à nobis editis, habent Epiſcopi; eam ipſos per ſuos Vicarios generales exequi poſſe volumus: niſi in ijs quæ propriè ad ordinem Epiſcopalem pertineant; aut in quibus Vicarijs à ſacris canonibus, aut à Concilio Tridentino, vel à nobis expreſsè excluſi ſunt.

Vt nemini eorum, quæ in hac tertia prouinciali noſtra ſynodo à nobis decreta ſunt, ignorantiam excuſare liceat; edicimus, vt ex quo primùm die edita, in valuis Metropolitanæ Eccleſiæ propoſita fuerint, ad duos menſes omnes ſe, & his decretis, & ſi contra fecerit, pœnis, quæ eis continentur, teneri intelligant. Ab eo etiam affixionis die eorum decretorum temporum initium ſumendum decernimus, quibus aliquid intra certum tempus præſtari iubemus.

Vnuſquiſque præterea Epiſcopus ea omnia, & ſingula in proxima diœceſana ſynodo legi, ac recitari iubebit. Et ſi ita expedire cenſuerit, ſuæ quoque Cathedralis eccleſiæ valuis proponi: quo ſtudioſius omnium animis eorum præcepta fixa inhæreant.

Singulæ etiam Cathedralis & Collegiatæ, & parochiales eccleſiæ huius prouinciæ, has noſtras conſtitutiones certo aliquo loco collocatas, perpetuò aſſeruent.

Omnia, & ſingula, quæ à nobis in hac tertia prouinciali ſynodo decreta, actaque ſunt, qua debemus obedientia, ac reuerentia, auctoritati, ac iudicio ſanctæ Romanæ eccleſię, omnium eccleſiarum, Matris, & magiſtræ ſemper emendanda, & corrigenda ſubijcimus.

Quia nonnulla à ſummo Romanæ Pontifice, & publicę totius prouinciæ Mediolanenſis, & priuatæ ſingularum eccleſiarum vtilitatis cauſa petenda ſunt; decernimus, vt quicquid ab eius Sanctitate communibus noſtris, &, qui adſunt, Coepiſcoporum literis poſtulabitur, id huius Synodi nomine, & auctoritate ita factum intelligatur, perinde ac ſi in ſeſſione publicè poſtulatum eſſet.

INDICTIO FVTVRI CONCILII Prouincialis quarti.

Carolus, miſeratione diuina Tit. S. Praxedis S. R. E. Preſbyter Cardinalis, Borrhomæus nuncupatus, ſanctæq; Mediolan. Eccleſiæ Archiepiſcopus.

Omnibus & ſingulis Reuerendiſſimis dominis Epiſcopis, qui hic adſunt, & Synodo Prouinciali Mediolanenſi, quacunque ratione intereſſe debent, omnibusq; item Capitulis, & Eccleſiarum Cathedralium Procuratoribus, qui præſentes interſunt, indicimus, ſignificamus, denunciamus, & intimamus proximam ſequentem ſynodum Prouincialem Mediolanenſem quartam, Deo omnipotente auctore, & ad eius laudem hac eadem in vrbe, hoc ipſo loco, Anno 1576. die decimo menſis Maij, qui dies erit feria quinta Dominicæ ſecundæ poſt Reſurrectionem D. N. Ieſu Chriſti, inchoandam, & celebrandam eſſe.

Quamobrem eos omnes, & ſingulos Reuerend. Dominos Epiſcopos, qui hic præſentes adſunt, monemus, Procuratores verò Eccleſiarum Cathedralium inuitamus, vt eo die ad ſynodum prouincialem quartam, iuuante Deo, Mediolani celebrandam, conſtituto, hic omninò interſint; niſi diem celebrationis ipſius ſynodi aliqua ex cauſa à nobis prorogatum fuiſſe noſtris ad eos datis literis intellexerint. Quòd ſi ipſorum Reuerendiſſimorum Epiſcoporum noſtrorum aliquis legitimo tunc detentus erit impedimento, nuntium ad ſe excuſandum, atque ad impedimentum probandum ad nos mittat, cui etiam facultas ab ipſo detur, ea

A omnia, & ſingula nomine ſuo, & eccleſiæ ſuæ recipiendi quæ Spiritu ſancto duce, in ipſa ſynodo à nobis de Concilio, & aſſenſu Reuerendiſſimorum Epiſcoporum noſtrorum decernentur aut conſtituentur.

LAVS DEO.

CONCILIVM PROVINCIALE MEDIOLANENSE IV.

B Quod

CAROLVS S. R. E. CARDINALIS Tit. S. Praxedis Archiepiſcopus.

Habuit Anno à Chriſto Nato M. D. LXXIII. Gregorio XIII. Pont.

Edictum de Concilio Prouinciali IV.

In nomine Sanctæ, & indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, Amen.

C *CAROLVS S. R. E. TIT. S. PRAXEDIS PRESBITER Cardinalis, Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia, Archiepiſcopus ſanctæ Eccleſiæ Mediolanenſis, Vniuerſis Prouinciæ noſtræ Chriſti fidelibus Salutem in Domino.*

PRo Archiepiſcopalis officij noſtri ratione, quæ progreſſionibus ſuis tota ad optimam Paſtoralis muneris curam ſpectare debet, nos in ſynodo prouinciali tertia, quam ex præſcripto Tridentino, anno M.D. LXXIII habuimus; decreto edito, Concilium prouinciale quartum indiximus, quod hoc anno, die decimo menſis Maij, D auxiliante Dei miſericordia, celebraturi ſumus. Vt autem omnibus, atque ſingulis, quibuſcumque, qui iure, aut conſuetudine, aut priuilegio, aut alia quauis ratione Concilijs prouincialibus noſtris intereſſe poſſunt, vel debent, hæc Synodalis quartæ prouncialis indictio, planè nota, atque euulgata ſit; neve cuiquam vel rei ignoranti ad excuſationem vti, vel ſe contemptum, neglectumve eſſe dicere liceat, ijs ipſis vniuerſis, & ſingulis, ac cæteris item, qui ſua intereſſe quauis ratione putârint, hoc edicto publicè propoſitio, eandem quartam prouincialem Synodum, in ſuperiori illo prouinciali tertio Concilio iam, decreto E promulgato, indictam, ſignificamus, indicimus, ac denunciamus.

Quamobrem cùm vniuerſos, & ſingulos Reuerendiſſimos Epiſcopos prouincię noſtræ, tum cæteros quoſuis omnes, qui, vt ſuprà, in Synodo Prouinciali Mediolanenſi, quacunque ratione intereſſe debent, præter illud indictionis decretum, & literas nominatim, ſigillatimque eildem Reuerendiſſimis Epiſcopis; per nos ſcriptas, hoc etiam edicto illud monemus, vt eo ipſo, à nobis præſcripto, & conſtituto, decimo menſis Maij, proximè ſequentis die, Mediolanum in Eccleſiam noſtram Metropolitanam conueniant; & in Concilio, quod illo ipſo die, ſummo manè, iuuante Domino inchoabimus, præſentes ipſi adſint; pœnis F & cenſuris propoſitis, Canonum iure ſancitis.

Curent verò ſinguli prouinciales noſtri Epiſcopi, vt, quod Concilio prouinciali ſecundo ſancitum eſt, cùm primum edictum hoc acceperint, in omnibus & vrbis, & diœceſis ſuę eccleſijs parochialibus, quinta quaque feria, in ſingulas hebdomadas, quoad Concilium de more demiſſum, atq; abſolutum erit, Miſſæ Sacrum, de Spiritu ſancto, fiat in Cathedrali autem, & Collegiatis Eccleſijs, proceſſionũ præterea munus, ſingulis diebus Dominicis, iutus obeatur, ex animoq; preces fiant, quibus à Deo, totius conſolationis, & miſericordiarum patre, nobis, tam ſalutare negotium tractantibus, Spiritus ſancti lumen imploretur.

A Sciant prætereà vniuerſi, & ſinguli prouinciæ noſtræ Chriſti fideles, conciliarem hanc actionem, à nobis indictam, præcipuum quoddam charitatis, & pietatis ſtudium ab ijs ipſis poſtulare; cùm illa omnis eo ſpectet, vt per nos, illorum greſſus dirigantur in viam ſalutis. Quare paterna cohortatione eos vehementer in Domino admonemus, vt & ſua, & noſtra cauſa, orationis, precumque ſtudium, vna nobiſcum adhibeant: dieque Dominico, Concilium id prouinciale proximè præcedente, qui dies ſextus Maij erit, primùm verè pœnitentes, & confeſſi, ſacram communionem ſumant, hoc piè precantes, vt adiutrice Dei gratia, nos ea, quæ ad noſtram, ſuamq; ſalutem pertinent, diligenter, ſanctaque ſollicitudine agamus. In quarum rerum fidem, B hoc edictum confici, auctoritateq; noſtra imprimi, & ſancti Ambroſij ſigillo Archiepiſcopali noſtro muniri, tum noſtra etiam manu ſignatum, in vulgus publicè proponi, eidemq; à Synodali Secretario noſtro ſubſcribi volumus. Datum Mediolani, in ædibus noſtris Archiepiſcopalibus, Calendis Martij. 1576.

ORATIO
CAROLI CARDINALIS TIT. S. PRAXEDIS, ET ARCHIEPISCOPI, HABITA IN PROVINCIALI Concilio IV.

QVOVSQVE *tandem Concilia prouincialia, toties conuocata? quorſum & tot conſtitutiones, & tot decretorum vincula? Vulgaris vox, Patres ſanctiſſimi, ac ſicut ne tacita quidẽ cogitatione religioſa mentis digna, longeq; à ſenſu Epiſcopalis veſtri animi aliena, ita hominum, vel impiorũ eſt, Eccleſiam Dei oppugnantium, vel Chriſtianorum, Chriſtianam diſciplinam abhorrentium, vel imperitorum, planeq; neſcientium, quantas vires habeat frequens Synodorum actio, atq; vſus, vel illorũ ſanè, qui anguſto paruoq; animo metiuntur. Porrò nobis, Patres, eſt illud certum atq; exploratum, hominẽ diuina lege, quaſi ſepimento vallatum, vt eſt is tum ſumma naturæ imbecillitate, tum immenſa cupiditate, ſæpe labi, ſæpeq; ab officij ſemita deflectere; proinde plurimis & concilijs, & inſtitutis, & decretis opus eſſe; quibus, quaſi ſanctiſſimis vinculis, ille adſtrictus, à recto curſu non declinet: aut aliquando digreſſus, ijſdem adiutus in viam ſalutis redeat. Et, quod caput eſt, vt ſalutaris huius Conciliorum inſtituti auctor eſt cæleſtis magiſter Chriſtus Dominus; ſic Apoſtoli eo ſæpiſſime vſi, lege etiam ſanxerunt, vt bis in annos ſingulos concilia ab Epiſcopis haberentur. Quod deinceps & innumerabilibus ſummorũ pontificum ſanctionibus, & Conciliorum tum œcumenicorum, tum prouincialiũ decretis communitũ, & frequenti Eccleſiæ vſu conſuetudineq; diu retentum, eiuſmodi fuit; quo aditus patefactus eſt, non modo ad tradendam, verum etiam ad perpetuo colendam, perpetuiſq; progreſſionibus augendam omnem Eccleſiaſticæ diſciplinæ rationẽ. At vero, vbi id aliquando intermiſſum, aut planè omiſſum eſt, vix dici poteſt, quot, quamq; graues calamitates Reipublicæ Chriſtianæ importatæ ſint. Propè perierat Chriſtianæ vitæ inſtitutio, conciderat penè rerum ſalutarium vſus nulla ferè cleri diſciplina, quaſiq; nullum populi in charitatis officijs ſtudium, prolapſus denique miſerabilem in modum erat totus ille, ab Euangelij luce dimanans, Chriſtianarum virtutũ ornatus. Quid? ij, qui alios in officio continere debebant, maximè ipſi à muneris debiti cura deflexerant. Atqui hæc vel vna ſolum recordatio ſatis nos commonet, atq; adeo commonet, vt in tuendo ſynodalium, Epiſcopaliumq; conuentuum vſu, tantum pietatis, conſtantiæq; diligentiæ ponamus, quantum ſanè voluntatis, & conſilij, ad prodendum poſteris optimũ inſtitutum, ſanctiſſimi illi viri adhibuerunt. Sacra præterea œcumenica Tridentina ſynodus, ſalutare illud inſtitutũ ſalutariter ita renouauit, vt, ſi minus bis, aut ſemel ſaltem ſingulis annis, quemadmodum illi conſuerunt, at certè tertio quoq; anno prouinciales ſynodos & conuocari, & celebrari decreuerit. Id ſanè vero nos benè iuuante Deo, cum ſemel, iterum, ac tertio executi ſimus, eſt etiã cur idem perpetuo præſtemus. Multa, Patres, noſtris ſuperioribus Concilijs deſunt, ad perfectam illam, quam magnopere expetere debemus, populi Chriſtiani diſciplinam: alia item in eiſdem decreta ſunt, quæ communiri A oportet: alioquin operis, à nobis inchoati, iacta fundamenta, breui corruerent: alia item abhinc triennio ſuborta eſſe poſſunt corruptelarum ſemina, quæ noſtra cultura conuellenda ſunt, tum vitiorum ſpinæ ſuccreſcentes amputandæ. Hæc tria propoſita quidem nobis eſſe debent: ſed illud etiam profectò eſt, ad quod cum ſemper, tum maximè in hac quarta prouinciali ſynodo, omnes cogitationes, conſilia, ſtudia, conatusq; noſtros dirigi admodũ cupimus, & a vobis, totis in Chriſto viſceribus, expetimus; vt decretis, iam ſancitis, quæ adhuc executionis operam à nobis poſtulant, omninò exequendis, certam, explicatamq; rationẽ ineamus. Quare cum Tridentinas ſanctiones, tum ſuperiorũ Conciliorum conſtitutiones in conſpectu, tanquam in ſpeculo quodam habentes, diligenter videamus, quæ in executionis munere officia noſtra prætermiſſa, quæ ita non præſtita ſint, vt ſanè B debeamus, pro gloria Dei, proq; populi, nobis cõmiſſi, ſalute. Iam modo eſt, Patres, vt hoc ipſo loco, tanquam in anguſtiſſimo theatro, ſpectemus illius muneris noſtri partes, quas clero, quas populo, quas Eccleſijs fidei noſtræ commiſſis religioſa ſollicitudine debemus. Hoc autẽ cum ſemper nobis ob oculos verſari debet, tum certa illa, in noſtris, & cleri, & populi moribus ſanctè conformandi deliberatio, quã ſalutaris Conciliorũ actio depoſcit, perpetuo à nobis afferenda eſt; maximeq; hoc ipſo tempore, tempore autem Iubilæi, acceptabili, & hac die ſalutis, quam fecit Dominus. Iam populi, cæleſti eo dono excitati, in officijs atq; exercitationibus pietatis religioſius verſantur, certatimq; Chriſtianis virtutibus operam dant: quinimo, qui in inueterata quadam peccandi conſuetudine obdurauerant, ſuſcepta aliqua vitæ C emendatione, animũ, penè in male agendo obfirmatum, ad Chriſtianarum virtutũ ſtudium flexerunt. Ergo quid nobis, qui populorũ patres qui medici animarũ ſaluti proſpicere debemus, in hac ardentiſſima, piaq; omniũ voluntate agendũ erit? an non in omnes Epiſcopalis officij partes nos excitabimus? an diligentiã noſtram acuemus? an in ſpiritualis vitæ diſciplina indies augenda, inuigilabimus? certè quidem. Hoc ipſum ſanè nõ modo poſtulare, ſed flagitare videtur expectatio populorũ: qui in fide, curaq; noſtra conquieſcentes, ex noſtris his Epiſcopalibus conuentibus, ſalutare adiumentũ ſe cõſecuturos eſſe ſperant, & confidunt quidem certè, quid eorum preces? quid oratio? quid frequentior concurſus loquitur? quæ mens? qui ſenſus? quæ cogitatio illorum? Hic, patres ſanctiſſimi, ante oculos ponite ingentem huius prouinciæ hominũ multitudinem, ſuæ ſalutis ſtudio flagrantẽ, D noſtriſq; monitis vehementius excitatam, tum ſuperioribus diebus, tum hoc potiſſimum tempore, quo in hac ſalutari Conciliarũ rerum tractatione nos cauſa ſua verſamur, vbiq; & in vrbibus, & in oppidis, & in ipſis vicis frequentiſſimã, pietatis exercitationibus deditam. Videte ſacerdotes pro nobis ad altaria ſupplices: videte vniuerſum penè populum, piè deprecantem: videte virgines, & viduas, demiſſè, ac religioſè orantes: videte innumerabiles homines, ſacram communionem ſumentes; & alios profuſis lachrymis, pio gemitu, iteratiſq; vocibus, Dei miſericordiam, ſanctorumq; patrocinia implorantes. Conſiderate animo hanc vnam omnium obſecrationem, atque orationem, ſumma tacitæ mentis contentione ad cælos vſque emiſſam. Quouſque tandem, Pater cæleſtis, parturimus; neque adhuc tamen parimus? cogitata optima concipimus? at factis non exprimimus. Tu E Domine ad rectè agendum nos vocas, atque excitas; at langueſcimus: præclarè aliquando inchoamus; at non perficimus: cæleſtes illas coronas, gloriamq; ſempiternam expetimus; at labores, crucemq; refugimus. Quo tandẽ tempore ſeriò agemus? quando verè adiuti, curſum vitæ rectè tenebimus? Reſpice ſumme pater, nos oues paſcuæ tuæ, non auro, argento, ſed pretioſo ſanguine filij tui redemptas. Tu nos tanquam pretioſum depoſitũ, horum curæ, fideiq; commiſiſti; tu hos nobis duces, magiſtros, medicos, paſtores, patres conſtituiſti; ac proinde illis, eorumq; dictis audientes nos eſſe iuſſiſti: tu rurſus, illos, vtpote de animabus noſtris rationem aliquando reddituros, pro nobis inuigilare voluiſti: da, quæſumus, illis iam cauſa noſtra in Concilio congreſſis, de ſalute noſtra ſollicitis, remq; noſtram agentibus, vt vnũ F ſpectent; non ſua, ſed quæ Ieſu Chriſti ſunt, quærant; ac ſuæ & noſtræ ſaluti ſeruiant, præfer lumen mentibus eorum, ac dirige voluntates & ad ſalutaria conſilia ſuſcipienda, & ad dandam nobis, plebi tuæ, ſcientiam ſalutis, & ad dirigendos pedes noſtros in viam pacis, Sicq; illi ſanctè agendo, & nos eiſdem obediendo, omnes ad cæleſtem patriam, ad quã vocati ſumus, adiutrice tua gratia, perueniamus. Hæc, Patres, populi, fidei noſtræ cõmiſſi, à Deo ſupplices petunt: hæc eadem rurſus nobis proponamus, hæc aſſidua, paternaq; ſollicitudine meditemur, atq; procuremus. Hæ ſunt animæ, quarũ ſalutẽ Deus vt procuraret, nõ Angelum, non Archangelum, ſed vnicũ filium Chriſtum Ieſum miſit: qui hinc in cælum abiens, quam diligentiſſime earũ curam Beato Petro, commendauit his, tertio repetitis, verbis: Simon*

Ioannis,

Ioannis, diligis me plus his? paſce oues meas. Qua verborum formula etiam vniuscuiuſq; noſtrum, qui in ſollicitudinis partem vocati ſumus, optimam paſcendi rationem præſcripſit, & charitatem maximè, munerisque noſtri magiſtram, docuit: quam populis, in curam noſtram traditis, & ſic ministri verbi Dei prædicatione, & ſalutari ſacramentorum adminiſtratione, & vitæ ſanctiſſimæ exemplis, & Epiſcopali eleemoſynarum liberalitate, & ſollicita oratione, & Miſſæ ſacri crebra oblatione, & diuinorum officiorum cultu, & precibus aſſiduis, & paternis monitis, & paſtoralibus correctionibus, & conciliaribus ſanctionibus, & omni denique officio, curaq; perenni, per nos præſtari voluit. Videte igitur, Patres, curam, ſollicitudinem, & vigilantiam noſtram; quæ in grege tanta adhibenda eſt, quantam ſane maximam charitatem Chriſto deberi omnes profitemur. Sed diligis me, inquit, paſce oues meas. Hoc ſanè illuſtrius veræ erga illum dilectionis teſtimonium datur, quo maius in omni gregis paſcendi ratione ſtudium, operaq; collocatur. Certè ſi Chriſtum, vt debemus, diligimus; ſi Chriſti gloriæ ſeruimus, ſi Chriſti regni propagationem cupimus, ſi Chriſto gratificari volumus, id præſtantiſſima erga gregem, nobis commiſſum, charitate, non declarare ſolum, ſed factis comprobare nos oportet. Id ſanè præſtabimus, Patres, ſi non laboribus deterriti, non difficultatibus labefactati, non ſathanæ aduerſarij colluctatione fracti, ab inſtituti operis curſu nunquam deſiſtemus: ſed diuini amoris igne accenſi, omni virtutum Epiſcopalium ſtudio, eo cùm ſemper tum in conciliaribus actionibus progredi contendemus, vt populum nobis commiſſum, & purgemus, & illuſtremus, & perficiamus; huncq; perpetuis progreſſionum laboribus introducamus in tabernacula cæleſtia: idq; mereri, & gratia Chriſti Domini: cui gloria ſempiternis ætatum ſæculis, Amen.

IN NOMINE SANCTÆ, ET INDIVIDVÆ Trinitatis.

PATRIS, ET FILII, ET SPIRITVS *Sancti, Amen.*

NOS Carolus, S. R. E. Titu. Sanctæ Praxedis Preſbyter Cardinalis, Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia Archiepiſcopus Mediolani, ad Dei omnipotentis, Beatæq; Mariæ, ſemper Virginis, ac S. Ambroſij confeſſoris, patroni noſtri, laudem, & hæc pro Chriſtianæ morum diſciplinæ conformatione, qua clerum populumq; fidei noſtræ concreditum, prælucere, totis in Chriſto viſceribus expetimus, de Concilio, & aſſenſu Reuerendiſſimorum DD. Coepiſcoporum noſtrorũ, in Concilium Prouinciali Mediolanenſi quinto decernimus, ſtatuimus, ac ſancimus.

De profeſſione Fidei.

QVOD ex pij IV. Pont. Max. ſanctione, in primo, & tertio Concilio prouinciali noſtro, de ijs, qui fidei profeſſionem facere debent, deq; illorum ipſorum vita & moribus, ante inquirendis, & probandis, decretum eſt: id Epiſcopus omninò efficiat, vt præſtetur: tum cõpellat præterea ad idem omnes, ac ſingulos, ſicut etiam à ſancta ſede Apoſtolica declaratum eſt, quicunque arithmethicam, & muſicam, vel artes cuiuſuis generis liberales profitentur.

Formula vero, ad cuius præſcriptum fidei profeſſionem præſtari oportet, pontificia illa ſanctione conceptis verbis tradita, hæc ſane eſt.

Ego N. firma fide credo, & profiteor omnia, & ſingula, quæ cõtinentur in ſymbolo fidei, quo ſancta Romana Eccleſia vtitur, videlicet. Credo in vnum Deum patrem omnipotentem, factorem cæli, & terræ, viſibilium omnium & inuiſibiliũ; & in vnum Dominum Ieſum Chriſtum, filium Dei vnigenitum, & ex patre natum ante omnia ſæcula, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verũ de Deo vero; genitũ non factum, conſubſtantialẽ patri, per quem omnia facta ſunt; qui propter nos homines, & propter noſtram ſalutem deſcendit de cælis, & incarnatus eſt de Spiritu ſancto ex Maria Virgine, & homo factus eſt; crucifixus etiam

A pro nobis ſub Pontio Pilato, paſſus, & ſepultus eſt; & reſurrexit tertia die ſecundũ ſcripturas, & aſcendit in cælum, ſedet ad dexteram patris; & iterum venturus eſt cum gloria iudicare viuos, & mortuos, cuius regni non erit finis. Et in Spiritum ſanctum Dominum, & viuificantem, qui ex Patre filioque procedit; qui cum Patre, & filio ſimul adoratur, & cõglorificatur; qui locutus eſt per Prophetas. Et vnã ſanctã Catholicam & Apoſtlicã Eccleſiam. Confiteor vnũ baptiſma in remiſſionem peccatorum, & expecto reſurrectionem mortuorum, & vitam venturi ſæculi, Amen.

Apoſtolicas, & Eccleſiaſticas traditiones, reliquaſque eiuſdem Eccleſiæ obſeruationes, & Conſtitutiones firmiſſime admitto, & amplector.

B Item ſacram ſcripturam iuxta eum ſenſum, quem tenuit, & tenet Sancta mater Eccleſia, cuius eſt iudicare de vero ſenſu, & interpretatione ſacrarum ſcripturarum, admitto; nec eam vnquam niſi iuxta vnanimem cõſenſum Patrum, accipiam, & interpretabor.

Profiteor quoque ſeptem eſſe verè, & propriè ſacramenta nouæ legis à Ieſu Chriſto, Domino noſtro, inſtituta, atq; ad ſalutem humani generis, licet non omnia ſingulis neceſſaria, ſcilicet Baptiſmum, Confirmationem, Euchariſtiam, Pœnitentiam, Extremam vnctionem, Ordinem, & Matrimonium, illaque gratiam conferre, & ex his Baptiſmum, Confirmationem, & Ordinem, ſine ſacrilegio reiterari non poſſe.

C Receptos quoque, approbatos Eccleſiæ catholicæ ritus, in ſupradictorum omnium ſacramentorum ſolemni adminiſtratione recipio, & admitto.

Omnia, & ſingula, quæ de peccato originali, & de iuſtificatione in ſacroſancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerunt, amplector, & recipio.

Profiteor pariter in Miſſa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorium ſacrificium, pro viuis, & defunctis: atq; in ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento eſſe vere, realiter, & ſubſtantialiter corpus, & ſanguinem, vna cum anima, & diuinitate Domini noſtri Ieſu Chriſti, fieriq; conuerſionem totius ſubſtantiæ panis in corpus, & totius ſubſtantiæ vini

D in ſanguinem, quam cõuerſionem catholica Eccleſia tranſſubſtantiationem appellat.

Fateor etiam ſub altera tantum ſpecie, totum, atque integrum Chriſtum, verumque ſacramentum ſumi.

Conſtanter teneo Purgatorium eſſe, animaſque ibi detentas fidelium ſuffragijs iuuari, ſimiliter & ſanctos vna cum Chriſto regnantes, venerandos, atque inuocandos eſſe, eoſque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum reliquias eſſe venerandas. Firmiſſimè aſſero, imagines Chriſti, ac Deiparæ ſemper Virginis, necnon aliorum ſanctorum habendas, & retinendas eſſe, atque eis debitum honorem, ac venerationem impertiendam.

E Indulgentiarum etiam poteſtatem, à Chriſto in Eccleſia relictam fuiſſe, illarumq; vſum Chriſtiano populo maxime ſalutarem eſſe affirmo.

Sanctam Catholicam, & Apoſtolicam Romanam Eccleſiam, omniũ Eccleſiarum matrem, & magiſtram agnoſco: Romanoq; Pontifici, Beati Petri, Apoſtolorum principis, ſucceſſori, ac Ieſu Chriſti Vicario, veram obedietiam ſpondeo, ac iuro.

Cætera item omnia à ſacris canonibus, & œcumenicis Concilijs, ac præcipuè à ſacroſancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata, indubitanter recipio, atque profiteor: ſimulque contraria omnia, atque hæreſes quaſcunque ab Eccleſia damnatas, & reiectas, & anathematizatas, ego pariter damno, reijcio, & anathematizo.

F Hanc veram catholicam fidem, extra quam nemo ſaluus eſſe poteſt, quam in præſenti ſponte profiteor, & veraciter teneo, eandem integram, & inuiolatam, vſque ad extremum vitæ ſpiritum, conſtantiſſime, Deo iuuante, retinere, & confiteri, atque à meis ſubditis, vel illis, quorum cura ad me in munere meo ſpectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in me erit, curaturum.

Ego idem N. ſpondeo, voueo, ac iuro. Sic me Deus adiuuet, & hæc ſancta Dei Euangelia.

Digitized by Google

Quæ ad ſanctorum cultum, ſacrorumq́; temporum celebritatem pertinent.

De ſacris reliquijs, miraculis, & imaginibus.

AD ea, quæ de ſacris reliquijs, per nos primi, & tertij Concilij prouincialis decretis ſancita ſunt, hæc pro religioſa, illas & recondendi, & exponendi, & transferendi, & aſſeruandi ratione, piaque earundem veneratione, ac miraculis adiungenda cenſuimus. Sanctorum corpora, & ſacras reliquias, Epiſcopus à religioſis, peritisque Sacerdotibus, quos ei potiſſimum nomine deligat, tum in vrbe, tum in diœceſi ſua, quibuſcumq́; in Eccleſijs, locisve illa ſint, recognoſci quamprimum iubeat. Qua in recognitione hæc præſtentur.

Primò, vt ſcripta, tabulæ, litteræ, certi annalium codices, aliave cuiuſuis generis mõnimenta, quæ in ijs ipſis Eccleſijs, earumve atrijs, atque ædibus, aut alijs locis extant, ſchedulæque vaſculis, arcisve ſacrarum reliquiarum affixæ, incluſæve recognoſcantur accuratè, & diligenter: vnde illarum vel tranſlatio, vel collocatio ibi facta cognoſci; aut alia eiuſmodi notitia earundem haberi queat. Teſtes præterea conquirantur, ſi qui ſunt, qui teſtimonium dent, antiquæ, conſtantisque traditionis, ex qua certa earum cognitio conſtet: aut alia, ſicut opus erit, id generis diligentia ad rei perſpicientiam adhibeatur.

Deinde vt ſingulæ ipſæ ſacræ reliquiæ, quas extare compertum eſt, re ipſa cernantur; ita tamen, vt, vbi ſub altaribus, alijsve ſubterraneis eiuſmodi locis, corpora ſanctorum collocata, reconditave ſunt, nec oſtium, neque feneſtra inſit, vnde inſpici queant, nõ aperiantur, aut effodiantur; niſi ob cauſam aliter Epiſcopus aliquando faciendum cenſuerit.

Qua omni recognitione facta, diligentiaque adhibita, librum præcipuum, certumque confici Epiſcopus curet: in quo ſingulæ, quæ in Eccleſijs, & vrbis, & diœceſis ſunt, reliquiæ ſacræ, rectè, atque ordine deſcribantur; notatis etiam diligenter, non ſolum ijs ipſis Eccleſijs, vbi reconduntur, ſed ſcriptis etiam, annalibus, tabulis, alijsve monimentis, è quibus illarum teſtimonium conſtet. Is verò liber in archiuio Epiſcopali, certo loco cuſtodiatur, & aſſeruetur perpetuo.

In eo item libro rectè referantur, ſi quas deinceps ſacras reliquias comperiri, aut aliunde aſportari contigerit; vbi primum ab Epiſcopo illæ recognitæ, & probatæ ſunt. Nec verò ſine ſcripta Epiſcopi probatione, etiam Regularibus, & alijs exemptis, vllas nouas reliquias euulgari, aut populo exponi, venerandaſve proponi patiatur Epiſcopus, antequam à ſe recognitæ, & probatæ illæ ſint. Qua in probatione ſeruet is omninò formam, à Tridentino Concilio ea de præſcriptam.

Reliquiæ ſanctorum ne in priuatis ædibus, neve apud laicos homines, ſed in Eccleſia, loco conſpicuo, bene ſepto, atque vndique ornato collocentur, & aſſeruentur. Atque ita eo loco decenter, ac pie, vel arcis, vel capſulis, vel vaſibus, loculisve reconditæ, includantur: vt & pro illarũ ratione, ac pro Eccleſiarum dignitate, & facultatibus, formæ, inſtructionibus noſtris præfinitæ, omni ex parte reſpondeatur.

Is porrò locus duabus ſaltem clauibus, ijſque diuerſis, claudatur: quarum vnam Epiſcopus, alteram Rector Eccleſiæ, vbi ſunt, cuſtodiat diligenter. Vbi verò conſuetudinis eſt, ab vniuerſitatis, ſodalitatiſve hominibus, aut à Syndicis, laicis hominibus, clauem etiam teneri; illam tertiam illis permittere poterit Epiſcopus arbitratu ſuo.

Liceat tamen aliquando, quibus Epiſcopus rationabili, & pia cauſa id concedendum cenſuerit, aſſeruari in priuato oratorio, tuto, ornato, ac decenti, eiuſdem Epiſcopi iudicio.

Corpora ſanctorum, quæ non ſub altari, ſed ſub Eccleſię pauimento collocata ſunt, niſi decentiori Eccleſiæ loco recondenda Epiſcopus cenſuerit, ſaltem crate ferrea politè, ornateque contecta, ne pedibus eorum locus irreuerentius tractetur, vndique ſepiantur, atque obtegantur ex inſtructionum præſcripto.

Quæ reliquiæ inſcriptionem habent, non vetuſtate conſumptam, ſed integram, & ex præſcripto inſtructionũ noſtrarum confectam, ita vt eſt, illa inſcriptio retineatur, & conſeruetur. Quarum verò inſcriptiones, aliqua ex parte exeſæ ſunt, aut aliàs non ad præſcriptum factæ, eæ, in charta pergamena rectè exaratæ, renouentur.

Quæ nihil inſcriptum habent; ſed tamen conſtat, quorum ſanctorum, ſanctarumve illæ ſint; ijs ſingulis nomina propria inſcribantur, ad inſtructionum præſcriptum.

Sanctorum reliquiæ, præſertim inſignes, & ſacra corpora, ſacraque membra, quæ ex certis monimentis, in vlla quauis Eccleſia recondi conſtat, in tabula ærea, aut marmorea, lapideave litteris incita, quo accuratiùs memoria perpetuo conſeruetur, diligenter, ordineq́; Epiſcopi cura, deſcribantur: præterea in Capellæ maioris columna, lateréve, aut in gremio eccleſiæ, loco aperto, ac perſpicuo, ea tabella, parieti calce conglutinata, in omnium conſpectu ſit.

Scripta, tabulæ, & antiqua monimenta, ad illas ſpectantia, in earundem Eccleſiarum ſacriſtia, archiuiove reponantur, vbi tuto aſſeruentur.

Vniuſcuiuſque ſancti, ſanctæve, cuius corpus, vel ſacræ reliquiæ, præſertim inſignes, aſſeruentur, vitæ, aut martirij hiſtoria, ex probatis auctoribus breuiter collecta ab Epiſcopo ante recognita, & comprobata, in tabellam, aut in aliquem certum codicem, charta pergamena exarata, referatur. Qui codex in Eccleſiæ Sacriſtia, certo loco diligenter aſſeruetur. In illa autem vitæ breui narratione ex certis monimentis, antiquave traditione, omnique alia, quę conſtet, ratione, exponatur deinceps, in extrema ſcilicet parte, ac paucis item verbis, quo tempore, quove modo ſacræ illæ reliquiæ eo tranſlatæ, vel reconditæ ſint.

Sacris autem reliquijs, ſi ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento non ita prope quidem ea collocatæ ſunt, vt illius lampade harum cultui ſatisfiat; lampas propria aſſiduè prælucea t: niſi hanc impenſam, nimia, & eccleſiæ, & populi egeſtas Epiſcopi iudicio non patitur. Cæterum corporibus ſanctorum, & reliquijs, Epiſcopi iudicio inſignibus, lampas omnibus vna ſemper colluceat.

Vbi verò plures, aut ex legato, ſeu alia obligatione, vſuve adhibentur, aut pro reliquiarũ ratione, vel eccleſiæ amplitudine, facultatibuſve adhiberi Epiſcopus iuſſerit, id etiam ſeruetur.

Ne ſacræ reliquiæ per laicos, etiam cuiuſuis ordinis, dignitatis homines vllo modo tractentur: nec verò tangantur, cum hoc ſacrilegium, ac minus propterea ferendum eſſe, S. Gregorius Pont. ſcribat.

Cum verò ab Eccleſiaſtici ordinis hominibus illæ cum ſuis loculis, vaſculiſve ſuſcipiuntur, vt vel populo oſtendantur, vel in altari exponantur, vel in proceſſionibus ferantur, primum illis thurificatio adhibeatur; ſique in via ferantur, tunc Acoluthus ſacerdoti, illas ferenti, præeat, qui item thurificet.

Nè paſſim omni temporè, ſed certis tantum feſtorum dierum celebritatibus, vtpote in Natiuitate Domini, Epiphania, Paſcha Reſurrectionis, Aſcenſione, Pentecoſte, & eiuſmodi, feſtoque ipſo die exponantur, oſtendanturve, quo illius ſancti, cuius reliquiæ ſunt, eccleſiæ, in qua reconditæ ſunt, celebritas ſolenni, feſtoque officio agatur; tum præterea quo die ob aliquam cauſam Epiſcopus iuſſerit, conceſſeritve.

Nullo autem modo vnquam illæ ab operimentis, aut à velis nudæ oſtendantur, exponanturve.

Cum in altari autem exponuntur, hæc ſeruentur.

Primo in illis exponendis, proceſſio per eccleſiam, vbi illæ ſunt, ab eiuſdem clero agatur, certo luminum numero adhibito. Rurſus idem præſtetur, cum reconduntur.

A Sacerdote, qui poſt Epiſcopum in illa eccleſia digniorem ſacerdotalem locum obtinet, niſi aliquando Epiſcopus ipſe id munus ſibi obeundum cenſuerit, exponantur, & recondantur.

Iſque ſuperpelliceo, & ſtola, vel pluuiali etiam, pro reliquiarum, Eccleſiæve ratione, indutus ſit.

Dumque exponuntur, & item cum reconduntur, hymnus, vel de Apoſtolis, vel de martyribus, vel de confeſſo-

ribus,

Digitized by Google

ribus, vel de Virginibus, canatur, prout ſunt ſancti ſanctorumve reliquiæ, quæ exponuntur; tum antiphonæ, alia eiuſmodi ad rem accommodata, vltimoque loco oratio de ſanctis illis; ſi vero ſanctus, ſanctave eſt cuius proprius hymnus, antiphona, oratiove extet, illa canantur.

Cùm item exponuntur, de ſtato eo libro, tabellave ſupra præſcripta, vniuſcuiuſque martyrium, aut vitæ hiſtoria breuiter explicata, vulgari ſermone grauiter in populi frequentia pronuncietur: ad quam item præterea ſacerdotis, de diuinis illorum ſanctorum virtutibus, cæleſtique vita, & rebus per eos fortiter, ac mirificè geſtis, grauiter, breuique tractantis, officium, vbi poteſt, adhibeatur: quo ardentius populi, ſacras reliquias ſpectantis, animi ad omne pietatis ſtudium inflammentur.

Dum in altari expoſitæ ſunt; candelæ, ſaltem quatuor, grandiores accenſæ ibi colluceant: ad earumq; cuſtodiam adhibeatur, qui ſemper aſſiſtat, vnus, duove, ſacris maioribus ordinibus initiati, ijque moribus probati, ac ſuperpelliceo induti.

Horum verò clericorum, non laicorum opera, miniſteriove adhibito, liceat fidelibus pietatis, & religionis cauſa, calculorum coronis ſacrarum reliquiarum vaſcula, loculoſve attingere, qua hora Epiſcopus conceſſerit.

Cum reliquiæ ſanctorum non in altari exponuntur, ſed è loco ſuperiori, aliove in quo recōditæ ſunt, populo oſtenduntur; omnis eadem ratio plene ſeruetur proceſſione excepta.

In quibus autem proceſſionibus illas, vel per Eccleſiam, vel extra; portari contigerit; debito cultu, apparatuve ferantur ab ijs, qui in ſacerdotio conſtituti, poſt Epiſcopum eccleſiaſtica ſacerdotali dignitate, canonicatuve alijs in illa eccleſia præſtant; niſi Epiſcopus id munus ipſe obeat.

Sacras porrò reliquias de vno in alium locum transferri ne liceat, ſine iuſta, ac legitima cauſa, & facultate ſcriptis ab Epiſcopo permiſſa.

Sicut ſacrarum reliquiarum tranſlationis memoriam, feſta ſolennive celebritate fieri, religioſè, iam ferè ab initio vſque naſcentis eccleſiæ inſtitutum, perpetua eccleſiæ conſuetudine ſanctè retentum eſt; ita ſi quando ſanctorum corpora, membrave, aut ſacras reliquias, Epiſcopi Iudicio inſignes, transferri contigerit vel ab vno oppido, vrbeve ab aliam, vel in ea ipſa etiam vrbe, oppidove ab vna ad aliam eccleſiam, id ritu ſolenni religioſoque cultu præſtari oportet.

Itaque hæc decernimus.

Primum aliquot ante diebus, ſi opus erit, aut certè, omnino pridie illius diei, quo ſacræ reliquiæ transferēdæ ſunt, ab Epiſcopo, aliove, vbi adhiberi poteſt, eccleſiaſtica dignitate prædito, cui nominatim is id muneris dederit, accuratè, diligenterque recognoſcantur, teſtibus alijs ſacerdotibus grauioribus adhibitis. Quæ recognitio fiat, vt ſupra, diligenter conquiſito omni monimentorum genere.

Recognitæ vbi ſunt, ordine componantur: tum in arca duabus ſaltem, ac diuerſis clauibus, quarum altera ab Epiſcopo, aut ab eo, quem ipſe maluerit, aſſeruentur: incluſæque ſigno Epiſcopali obſignentur.

Dies tranſlationis, tum in loco, vnde transferuntur, tum ad quem transferuntur, tum etiam quibus locis tranſeundum eſt, per parochos Epiſcopi iuſſu, dominico die, vel feſto, proximo præcedenti, nuncietur.

Idemque illis locis iubeatur coli, mane ſaltem, vt dies feſtus.

Significetur etiam proximis ante diebus frequenti ſono campanarum illius eccleſiæ, ad quam tranſlatio facienda eſt.

Pridie verò tranſlationis, veſpere ſignificatio celebritatis detur, ſolenni campanarum omnium vtriuſque loci ſono.

Eo die ieiunium à clero Eccleſiæ, ad quam transferendæ ſunt, ſeruetur: noctuque item arca cum ſacris reliquijs, ſi commodè poteſt, ſuper altari eccleſiæ, vnde transferendæ ſunt, ſi vero non poteſt, alio decenti loco collocata, & adhibitis præterea ad earum venerationem ſex ſaltem luminibus, ab eodem clero, & alijs item eccleſiaſticis hominibus, quibus Epiſcopus id iuſſerit, vigiliæ fiant: ſtatoque tempore nocturna itidem ritè de ſanctis decantentur, quorum reliquiæ transferuntur.

Mane quo die transferuntur, proceſſio ſolennis, pſalmis, hymnis, & canticis, omnique prece agatur, ad eccleſiam, in quam tranſlatio fit; vbi iterum illis recognitis, tum de eorum vita, deque hiſtoria ſanctarum reliquiarum, olim eo loco reconditarum, de cauſis item tranſlationis, ab Epiſcopo, vel ab alio, eius iuſſu, ſermo apposite habeatur; niſi commodius cenſuerit Epiſcopus poſtea habendum inter Miſſarum ſolemnia: deinde adhibita primum il[illegible]catione, clero, & populo oſtendantur; a[illegible]que iiſdem debitus cultus, & veneratio tribuatur.

Transferantur autem incluſæ in arca, pro earum ratione, proque ritu Eccleſiæ decenter ornata, & vmbella præterea adhibita, vt Epiſcopus cenſuerit.

Archa vero humeris portetur à ſacerdotibus, qui digniores ſint; & in toto clero, & in ea eccleſia, ad quam tranſlatio fit: illique viciſſim, prout Epiſcopus iuſſerit, idonus ſubeant, ſacris veſtibus induti, tum capite aperto: præeant vero duo Acoluthi, ſemper thurificantes.

Clerici præterea aliquot, ſuperpelliceo amicti, qui capite item aperto ſint, lumina deferant, hinc inde congruo numero, & ordine accenſa: hæcq; præter ceteros, quos accenſos reliquus etiam clerus, & populus, laicorumque hominum ſodalitates, & cæteri, earum arcam piè proſequentes, pro ſua pietate manibus geſtarint.

Verum ſi Epiſcopus in loco adeſt; ipſe quoque cum ſacerdotibus, qui in cathedrali eccleſia, ſacerdotali dignitate præditi ſint, canonicatumve ſacerdotalè habentes, digniores ſunt, humeros ſacræ arcæ portandæ ſubijciat: idque ſaltem paululum, tùm initio, tum in fine proceſſionis quæ tranſlationis cauſa agitur. Cum verò arcam nō portat, eam proximè ſubſequatur, reliquo omni clero præeunte.

Vaſculo, quod ab vno ferri poſſit, reconditæ ſacræ reliquiæ, ab ſacerdote item portentur, qui dignior eſt, cæteris etiam ſeruatis, ſupra mox præſcriptis.

Vbi ad Eccleſiam ventum eſt, in qua collocandæ, recondendæve ſunt, per Epiſcopum, aut per alium ſacerdotem eius iuſſu, Miſſarum ſolennia celebrentur de ſanctis, quorum tranſlatio facta eſt: idque ſolenni ritu, niſi horæ tarditas impediat.

Peractis Miſſarum ſolennibus, certo loco bene ſepto, & clauſo, vt ne populus propius accedat, in altari exponantur, vbi per illum diem ſint, accenſis ſaltem ſex luminibus, & adhibitis ad cuſtodiā duobus ſacerdotibus, vel vno ſaltem, alioq; clerico in ſacris ordinibus conſtituto: quorum ſacerdotum cura ſit, ſacras reliquias cuſtodire, & earum arcam, aut loculos precatorijs fidelium coronis, quæ porrigentur, religioſè tangere.

Confecto tranſlationis die, ſub occaſum ſolis, conſtituto loco ab Epiſcopo, vel alio, quem miſerit, cum thurificatione, pſalmis, hymnis, canticis, antiphoniſve, religioſè recondantur.

Tranſlationis tabulæ, publicè à notario confectæ, in librum, in ſacriſtia illius Eccleſiæ aſſeruandum, referantur; tum rei geſtæ litteræ in ære, vel marmore inciſæ, in eo reliquiarum loco, ad perpetuitatem collocentur.

Corpora ſanctorum, ſacrave membra, aut inſignes ſacræ reliquiæ, cum aliunde è loco, longè remoto, transferuntur, ſi vel nauigio, vel curru vehuntur: illius locus parsve, vbi pro vectione collocantur, piè ornetur, vna etiam, vel duabus pluribusve lampadibus accenſis. Si ad vectionem iumentum adhibetur, decenter item ſternatur.

Quacunque illis transferendis iter fit, per vrbes, ſiue per oppida, obuiam ſolenniter procedatur: ita vt pſalmis, hymnis, & canticis illas, cum clerus vniuerſus, ſacris veſtibus indutus, religioſè excipiat; tum populus item, luminum numero, portatum, & viarum publicarum apparatu, religioſo ornatu, piæque venerationis ſtudio, & ſpiritualis lætitiæ ſignificatione.

Dies tranſlationis in vrbe, oppidove, aut ſaltem in Eccleſia, in qua collocantur, vt Epiſcopus iuſſerit, anniuerſario canonicarum horarum officio de ſanctis celebretur, quorum ſacra corpora, reliquiæve, eiuſdem Epiſcopi iudicio inſignes transferuntur.

Qua-

[illegible] vt ſolemniter cumulate præſtetur, id A [illegible] ſtatus, quo celebritas tranſlationis agenda eſt, [illegible] certam cadit. quæ Sanctorum, quorum reliquiæ [illegible] ſunt, [illegible] poſſit, [illegible], vel in ea ſaltem [illegible].

[illegible] à ſacra Synodo Tridentina, miraculis nouis ap[illegible], & nouis reliquijs recipiendis traditam, Epiſco[illegible] diligenter in omnibus, etiam regularium, & alus [illegible] eccleſiis.

[illegible] verò patiantur, cauſa à ſe non cognita, & ſcripto [illegible] propterea erigi, aut imagines vllas extra mo[illegible] ornari votiua, aut oblationes ſuſpendi, aut quicquam [illegible] ea in re omnino geri. Sed quia plerumque fit, vt vulgi [illegible] curſu, populique clamore, aliquid pro miraculo, aut ſa[illegible] reliquia euulgetur, quod re vera non eſt: ſtudeant hoc [illegible] mopere, vbi eiuſmodi occaſio ſe obtulerit, vt primis il[illegible] vulgi clamoribus piè obſiſtāt, donec rei veritas, legitimè [illegible] comprobata, conſtet. Si quis verò dubius, aut difficilis abu[illegible] ſus ſit extirpandus, vel omnino aliqua de iis rebus grauior quæſtio incidat: Epiſcopus, antequam controuerſiam diri[illegible] mat, Metropolitani, & prouincialium Epiſcoporū in Con[illegible] cilio prouinciali ſententiam expectet: ita tamen vt, quem[illegible] admodum ab eodem Tridētino Concilio præſcriptum eſt, nihil inconſulto Sanctiſſimo Pontifice, nouum, aut in Eccleſia hactenus inuſitatum decernatur.

Quod de ſacroſanctæ Crucis effigie, in Concilio prouinciali tertio, per nos ſancitum eſt; itidem interdictum ſit, ſacras alias ſcilicet imagines, ac ſanctorum, ſanctarumque hiſtorias, ſacrorumve myſteriorum figuras, & ſignificationes, in vllo quouis, humi ſtrato pauimento, aut loco ſordido, etiam extra Eccleſiam, inſculpi, pingi, effingive.

Effigies iumentorum, canum, aliorumve brutorum animalium, in Eccleſia ne fiant: cùm aliquid inhoneſtum, aut prophanum in eo apparere nefas ſit, ex Tridentini Concilij ſanctione; idque planè etiam ſeptima Nicęna Synodo œcumenica vetitum ſit.

Si verò hiſtoriæ ſacræ expreſſio, ex ſanctæ Eccleſiæ matris conſuetudine, aliter quandoque fieri poſtulat, hoc ſanè non vetatur.

Pictoribus, & ſculptoribus grauis mulcta, ac pœna, etiam interdicti ab Eccleſia, Epiſcopi arbitratu, propoſita ſit; ſi quid inordinatè, aut præpoſterè, aut tumultuariè accommodatum, ſi quid prophanum, aut inhoneſtum pinxerint, aut effinxerint, contra eiuſdem Concilij Tridentini decretum.

Rectoribus etiam Eccleſiarum, qui vllam ſacram imaginem inſolitam, contraq; illius Concilij ſanctionem, ſuis Eccleſiis, etiam exemptis, poni permiſerint, pœna etiam excommunicationis, mulctave conſtituta ſit, arbitratu Epiſcopi pro ratione culpæ irroganda.

Cruces, & ſanctorum imagines ſolemniter, ſtatisq; precibus, ex Eccleſiæ ritu benedicantur.

Imagunculæ illæ paruulæ, fictili opere effectæ, ſi ita fuco, alioque apparatu concinnatæ ſint, vt, Epiſcopi iudicio, vanitatem præ ſe ferre aut offenſionem præbere videantur, ad altare ne adhibeantur in poſterum.

Si quæ ſacræ tabulæ, imaginesve pictæ, nimia vetuſtate, carie, ſitu, aut ſordibus penè deletæ, indecenti aſpectu ſunt; eas Epiſcopus pia, religioſaque pictura, ab iis, quorum intereſt, renouari iubeat: aut ſi id non poteſt, omnino deleri.

Ne tabulæ ſanctorū imaginibus expreſſæ, vetuſtate conſumptæ, in vilem, & ſordidum, prophanumq; vſum conuertantur: ſed, vt de altaris pallis, ac velis, temporis vſura penè confectis, B. Clementis Pont. & Martyris decreto ſancitum eſt, in ignem conijciantur: tum cineres præterea, ne pedibus inquinentur, in pauimenti foſſis collocentur.

Imagines quoque ſacræ ſculptæ, ſi deformatæ ſint, amoueantur; & ſub pauimento Eccleſiæ, aut ſaltem ſub cœmiterio collocentur.

Curet præterea, atque adeo efficiat Epiſcopus, vt & per ſe, & per alios, Theologiæ ſcientię peritos, ac illos in primis, qui [illegible] interpretandæ, aut populi docendi munus, in vlla qua[illegible] Eccleſia quouis modo ſuſtinent, fidelibus accuratè, enucleateque exponantur, quæcumque & de Sanctorum interceſſione, inuocatione, atque cultu, & de ſacrarum reliquiarum, imaginumque veneratione, & de hiſtoriis myſteriorum noſtræ redemptionis, pictura, aliave ſimilitudine expreſſis, eos inſtitui, docerique Tridentina œcumenica ſynodus iuſſit.

De Indulgentijs.

DE ſanctis Indulgentiis tractatio, prout vſu venerit, accuratè in ſermonibus item habeatur: vt & earum cœleſtem vim, & pietatis officia, ad illas conſequendas neceſſaria, populus intelligat: ſeque propterea, omni intima mentis animique religione, & Chriſtianæ charitatis actio-B nibus, atque operibus, ad vberrimas ſalutareſque earum vtilitates aſſequendas diligenter paret. Id autem omne officium per parochos, & alios, quorum intereſt, præſtari Epiſcopus iubeat, iis præſertim inſtructionibus, quæ eo de genere, noſtra in Concilio prouinciali auctoritate cōfectæ, ad communem prouinciæ huius vſum, in lucem emittentur.

Quæcumque indulgentiarum, quæ olim, vel nuper, cuiuis, etiam regularium, aut aliter exemptorum, Eccleſię perpetuo cōceſſæ ſunt, tabulæ, ſcripta, monimētave alia omnis eiuſdem generis extant: ea, vbi illa ſint ſiue in vrbe, ſiue in diœceſi, Epiſcopus ſtudioſè conquirenda curet; tum illa cō-C quiſita, indeque ſummatim exſcripta, in librum certum, eo nomine confectum, qui in archiuio Epiſcopali aſſeruetur, diligenter, recteque referri iubeat.

Quæ præterea indulgentiæ vrbis, diœceſiſque ſuæ eccleſiis in poſterum perpetuo, vel ad certum tempus concedētur, vbi primum ad ſe, aut ad Vicarium Epiſcopalem, qui illas recognoſcat, delatæ ſunt, eodem, aliove libro notentur, ordineque deinceps deſcribantur.

Singulæ autem Eccleſiæ, quibus vel conceſſæ ſunt, vel concedentur, proprium eiuſdem generis codicem, in quo illæ exſcribantur, accuratè cōfectum, aut tabellam eiuſdem generis, in ſacriſtia habeant: illarum exemplari in archiuio, vel in ſacriſtia aſſeruato.

D

De Superſtitionibus.

QVANTVM in religione ſtabilienda, atque augenda laboris ponendum eſt, tantum in ſuperſtitione, ex hominum mentibus euellenda, curæ ac diligentiæ eſt impendendum. Quare parochi diligenter ei rei inuigilent: ac ſi q̃ ſuperſtitionum genus in ſuæ parochiæ hominibus animaduertant: id ſemper, ante proximā Synodum tempore, quod Epiſcopus præſtituerit, ad illū in ſcriptis deferant; vt ei malo occurri opportunè poſſit.

Confeſſarij quoque diligentes in eo genere ſe præſtent, inueſtigentque num pœnitentes aliquod remedium vale-E tudini, aut vulneribus adhibeant: quod non à medica arte & cognitione, ſed à ſuperſtitione proficiſcatur: tum præterea, num tempora, aut loca, aut quid eiuſmodi, ſuperſtitioſa opinione obſeruent: & quos ea in re peccare nouerint, grauiter obiurgent, & ab eiuſmodi vano ſenſu atque errore deterrere, & auertere conentur.

De ſacris Quatuor temporibus.

SACRA quatuor ieiuniorum tempora, ex ſancti ſpiritus doctrina ſalutariter inſtituta, ſicut olim, & frequenti fidelium conuentu, & ſolenni celebritate, & religioſo ſuppli-F cationum officio, colebantur: ita ad illorum cultum, paſtorali cura eruditis fidelium mentibus, in vſum antiquæ pietatis reuocanda ſunt.

Quare in omni prouinciæ noſtræ Eccleſia, vel cathedrali, vel parochiali, non ſolùm die Dominico, illa tempora præcedenti, ſed etiam vbi populus erit frequens, feria quarta, proximè ſequenti, eo de genere concionem ſacram haberi ſtatuimus: qua fideles excitati, ſolemnibus his feriis, quarta ſcilicet, ſexta, & Sabbato, pro antiquæ deuotionis conſuetudine, frequentiores Miſſæ ſacro, diuiniſque officiis, vt in Moguntino Concilio primo cautum eſt, interſint: orationes, ieiunia, eleēmoſynas, cæteraque pietatis opera

præſtent: quibus, quo ſpecialibus illæ feriæ præſtitutæ ſunt, A eo vehementiori Chriſtianç virtutis contentione ad illa paratos eſſe oporret. Ad quam diligentiam parochi præterea fidelium charitatem omni religioſo propoſito ita præparare ſtudeant, vt vnanimiter, auxiliante Chriſto, ſtatarum illarum feriarum ſolennitatem religioſa piorum operum ſollicitudine celebrantes, Sabbato ſub veſperum frequentiſſimi ad Eccleſiam, vt piæ conſuetudinis fuit, conueniant: vbi ſanctis precibus, cùm pro ſacra ordinatione, tum pro his commodis, quæ ſingulorum annorum reuolutione conſequimur, omnium bonorum largitori Deo, gratia habeatur, ſicut & inſtituta illorum temporum ratio, & Chriſtianæ religionis cultus depoſcit.

Iidem ſtatis iis temporibus, populo denunciandis, formulam hanc, ex ſanctiſſimi Pontificis Leonis Primis verbis conceptam adhibeant: cuius ſententiam, etiam vulgari ſermone explicent vberius.

Formula denunciationis ieiunij Quatuor temporum.

QVOD ſacrorum temporum ratio, & deuotionis Chriſtianæ admonet conſuetudo, paterna vobis, dilectiſſimi, ſollicitudine denunciamus, menſis N. ſacrum celebrandum eſſe ieiunium, diuinitùs inſpirata doctrina præceptũ, ac ſtatis menſium curriculis diſtributum: vt lege abſtinentiæ omnibus adſcripta temporibus, & aliis Chriſtianæ militiæ præſidiis, ad mentium noſtrarum, corporumque ſanctificationem diuinæ inſtitutis, ſtato dierum interuallo, ſine ceſſatione renouatis, nos ardentiori cura, maiorique ſtudio in ſalutis curſu progrediamur, quo ſpecialius præſtituti ſunt dies ad pietatis officia. Quarta igitur, ſexta feria, & Sabbato ieiunemus: frequentes in cathedrali, parochialique Eccleſia ad litanias, orationemque conueniamus; & quo ſacris illis ferijs à cibo abſtinentiores eſſe debemus, eo abundantiori eleëmoſynarum liberalitate erga CHRISTI pauperes effuſiores ſimus: tum Sabbato ſub veſperum orationem parochialem communem celebremus, qua, & pro ſpe fœlicitatis æternæ, ad quam per fidem currimus, & D pro ſacra ordinatione, quam eo die à Reuerendiſſimo Epiſcopo haberi ſolenne eſt, & pro iis commodis, quæ ſingulorum annorum reuolutione conſequimur, Deo omnipotenti, gratias agamus: eundemque religioſis ſupplicationibus oremus, quatenus Sanctorum, quorum patrocinia imploramus, ſuffragantibus meritis, eius miſericordiã in omnibus impetremus, per Dominum noſtrũ Ieſum Chriſtum, qui cum Patre, &c.

De ferijs.

QVO tempore ad ſalutem animæ toto corde, totaque mente, atque omni Chriſtianæ pietatis officio incumbendum eſt: in iudiciali foro tunc aditus patefieri non deber ad iudicia, ad lites, & ad cauſas, quibus ſæpè diſtrahũtur homines à pietatis officijs: ne aliquando Iſaiæ Prophetæ illis vocibus nos Dominus grauiſſimè arguat: Ecce in die ieiunij veſtri inuenitur voluntas veſtra, & omnes debitores veſtros repetitis: ecce ad lites & cõtentiones ieiunatis. Quare ne quadrageſimæ, quatuor temporũ, & aliorum ieiuniorum diebus, id quod & Liberij Pontificis Maximi, & Concilij Tributienſis canone ſancitum eſt, in aliquo foro, manè quo tempore Miſſæ ſacro, diuinis officiis, & verbi Dei prædicationis Chriſtianos homines interceſſe potius oportet, ius dicatur, iudicia exerceantur, aut quidquam agatur quod ad iudicij forenſis ordinem pertineat. Id verò pro paſtorali gregis Dei cura, quam ſuſcepit Epiſcopus, ab omnibus præſtari quàm diligentiſſimè ſtudeat.

Rei ne feſtis diebus, diuino cultui dicatis, torqueantur: ſi modò criminis atrocitas aliud non poſtulet.

Ac ne teſtes quidem, iis diebus teſtimonium dicant, etiã ſi feriali die iurati id ſint, niſi in cauſis, in quibus licet eiſdem diebus iuiurandũm illis deferri.

Id omne ſanè Epiſcopus, cùm in Epiſcopali foro, tum in ſecularibus iudiciis caueat, vt ſeruetur.

De ſancto Ambroſio.

DEVOTIONE congrua, & debitis honoribus beatus Chriſti confeſſor Ambroſius Epiſcopus, ſanctæ eccleſiæ Metropolitanæ Mediolanenſis pater, pariter ac patronus, cuius doctrina etiam tota illuſtratur Eccleſia, vt à prouinciæ noſtræ fidelibus colatur: eius & diem feſtum, qui in ſeptimo Idus Decembris agitur, ſicut reliquos dies feſtos, quos coli præceptum eſt, quotannis à clero, populoq; celebrari, & commemorationem de eo, quibus [illegible] ritu Eccleſię eiuſmodi commemorationes fi[illegible]cet, in veſpertino, matutinoq; officio Antiphona, & oratione à clero fie- B ri perpetuo, pro ſuę pietatis ſtudio, Epiſcopi omni etiam adhortatione curent.

De clericorum ad feſtorum dierum celebritates conuentu.

NE diebus feſtis, qui præcepto Eccleſiæ, aut conſuetudine, votove coluntur, ad alienam eccleſiam, Miſſam celebraturus, parochus accedat: niſi ab eo, cui id curæ Epiſcopus dederit, facultatem, ſcripto exaratam, impetrarit. Quam facultatem ille tantum iis det, quos omnibus benè conſideratis ad Miſſarum ſolennia, diuinaque officia in Ec- C cleſia, vbi celebritas in vrbe, diœceſive agitur, ritè concelebranda neceſſarios eſſe viderit. Qua in celebritate, cum ab aliis Eccleſiis ſacerdotes euocãdi ſunt, ne vllo prætextu plures euocentur, quàm quatuor, vel ſex ad ſummum: [illegible] niſi vel legati pij, vel fundationis iure aliquando plures adhiberi neceſſarium ſit.

Item diligenter hoc Epiſcopus caueat, vt ſi ad celebritatem ſacerdotes alij, quàm parochi adhiberi poſſint, ne parochos à ſuis Eccleſiis auocari, abeſſeve ea de cauſa iis diebus vllo modo patiatur: ſi verò aliter fieri non poteſt, vicinioribus ſolùm parochis, paucioremque populi multitudinem habentibus, eam facultatem permittat. Tum præterea videat, vt, qui parochus feſto die ad celebritatem euocatus, D abfuturus eſt, ſacerdotem alium, vel ordinarium, vel conductum habeat: qui illo die Miſſæ ſacrificium in eccleſia parochiali faciat: quæque cætera, vt ipſe, ſi præſens adeſſet, omnino præſtet, antè ab Epiſcopo in iis functionibus obeundis probatus.

Si verò ſacerdotem eiuſmodi quandoque haberi non poterit: feſto die celebritatem, ad quam vocatus eſt, præcedenti, populo ſuo ſignificet, ſe ob eã cauſam in Eccleſia parochiali Miſſam celebraturum non eſſe: ſed in ea, ad cuius celebritatem vocatus eſt: proinde illũ moneat, ad eã ipſam eccleſiam, aut aliam propinquiorem, vbi Miſſæ ſacrificio interſit, ſe conferat.

Si autem pro Eccleſiæ, in qua celebritas agitur, amplitu- E dine & dignitate, aliquando ad ſolennitatem concelebrandam ſacerdotibus pluribus opus eſſe cenſuerit: aliis item aliquot ſacerdotibus etiam parochi, hoc det, vt in Eccleſiis ſuis primum Sacro peracto, ſique parochialis curæ munere præſtari debent, tum ad Eccleſiam, vbi ſolennitas celebratur, proficiſcantur, illius rectorem in diuinis cõcelebrandis officiis adiuturi: nec verò deſint Eccleſiæ ſuæ reliquis eo die obeundis parochialibus muneribus, & officijs.

In euocandis quidem, admittendisve ſacerdotibus, & clericis ad dierum feſtorum celebritates, ratio, atque ordo ſeruetur, infra in decreto de exequijs, eorundem euocationi præſcriptus ad funera concelebranda.

Illi porrò omnes, qui euocabuntur, in choro dum diuina F officia fiunt, ſuperpelliceo mundo decenter induti ſemper adſint.

Nec verò præter clerum illius Eccleſiæ, alius ſacerdos, clericusve, qui ad celebritatem vocatus non ſit, in chorum quouis prætextu aſciſcatur, recipiaturve: neve eleëmoſynarum, quæ in ea celebritate tributæ ſunt, aut tribuuntur, particeps vllo modo ſit: nec præterea in menſa excipiatur. Neque rurſus quiſquam à Præpoſito, Archipreſbytero, parochove miſſus, plus capiat, quàm ſi proprio ſolum nomine eſſet euocatus.

Quicunq; præter conſtitutum numerum, aliquem aſciuerit,

uerit,qui item minimè vocatus,quive ſine præſcripta facultate acceſſerit:ac rurſus,qui admiſerit, quive exceperit, qui denique plus acceperit,mulctetur arbitratu Epiſcopi.

De religioſis peregrinationibus.

VT ex ſanctorum patrum inſtitutis fideles prouinciæ noſtræ ſanctas peregrinationes ſuſcipiant, ſalutisque vberiorem fructum,diuina auxiliante miſericordia inde capiant,hæc illis ſeruanda proponimus: ac primò eccleſiaſtici ordinis hominibus,tum laicis item.

Ne quiſquam ſacerdos, clericusve cuiuſuis ordinis, peregrinaturus, itineri, peregrinationis cauſa, ſine literis dimiſſoriis, ac teſtimonialibus Epiſcopi, ſe committat, vt canone veteri ſancitum eſt: tum præterea nec ſine benedictione, quam Epiſcopus ſacerdoti clericove peregrinaturo ſtatis precibus, libro ſacerdotali, ritualive præſcriptis, impartiet.

Iis ſanè literis à cancellario aſſcribantur hæc ſingula capita,ſacerdoti,clericove peregrinanti,infra præſcripta, quo accuratiùs ab eo illa ſeruentur.

Peregrinationis comites, quos ſibi adiunxerit, cùm in viam ſe daturus eſt,Epiſcopo,aut Vicario exponat,quorum comitum nomina à Cancellario literis dimiſſoriis adſcribantur.

Si quis item peregrinaturus, Eccleſiam parochialem,aut capellam, aliudve cuiuſuis nominis beneficium Eccleſiaſticum obtinet, cui miniſterium aliquod debeat:is, vt Epiſcopus opus eſſe cenſuerit, ſacerdotem,vel clericum, qui eidem Epiſcopo, Vicariove probatus ſit, pro ratione miniſterij antè ſubſtituat, quàm iter ſuſcipiat, ne Eccleſia debito miniſterio cultuque careat; cuius rei per ſe præſtitæ, teſtimonium ſcriptum,aut Epiſcopo, aut Vicario exhibeat. Ei verò quem ſubſtituerit, aut alij, quem Epiſcopus maluerit, ſi aliquot dierum peregrinationem facturus eſt, veſtes ſacras,ornamenta,libros, ſcripta, omnemque Eccleſiaſticam ſupellectilem committat, indice eorum omnium ſigillatim ac diligenter confecto,eo ſcilicet præſente, cui hoc munus Epiſcopus dederit, ne ex eius abſentia aliquod detrimentum Eccleſia patiatur. Deinde is vel ſacerdos, vel clericus, antequam peregrinationi ſe committat, peccata primò cõfeſſus,tum ſi ſacerdos eſt, Miſſæ ſacrificium, quod eſt pro iter agentibus, offerre: ſi clericus inferior, ſacram Euchariſtiam ſumere ſtudeant.

In itinere, clericali habitu contractiori ad Conciliorum præſcriptum,omnis ſacerdos & clericus,dum in peregrinatione eſt, vti poſſit: pileum autem induat, clericali ordini congruentem,& à laicali veſtitu diſtinctum.

Tonſuram clericalem perpetuo habeat.

Ne itineris cauſa Canonicas horarias diuini officij preces omittat,ac tum etiam ſtata de præcepto Eccleſiæ ieiunia ſeruet, niſi cùm legitimè excuſatus ſit.

Si ſacerdos eſt, vbi probatus fuerit, Miſſam quotidie celebrare curet: at verò Dominicis, & feſtis diebus id facere non omittat.

Singulis verò diebus,ſiue ſacerdos, quando ipſe non celebrat,ſiue clericus Miſſæ ſacrificio intereſſe ſtudeat.

Manè ſingulis diebus pręter officium diuinum debitum, preces etiam illas piè recitare curet, quæ itinerarij nomine appellantur.

In omni denique itinere quod ſanctæ peregrinationis cauſa ſuſcepit,eum ſe vitæ moribus, omniq; actione præſtare ſtudeat: vt piè,religioſeque peregrinandi exemplum laicis præbeat: quorum ſi aliquem ſocium,& comitem habet, ſanctis peregrinationis exercitationibus, atque rebus ad ſalutem inſtruere curet.

Hebræis, & mulieribus comitem non ſe adiungat, neque eodem curru cum eiſdem vehatur: neque item eodem nauigio,vt ſcandalum euitetur, ſi aliter ſibi conſulere poterit.

Ne iis etiam ſe adiungat in via, niſi neceſſitas coegerit, qui dum iter faciunt,prophanis cantionibus, cytharis, aliiſve muſicis inſtrumentis vtuntur.

Abſtineat item ipſe à prophanis canticis, & colloquiis eiuſdem generis,quorum vſu,pietatis in peregrinatione ſu- A ſcepta ſtudium refrigeſcit,Pſalmis,hymnis, canticis, precariæ coronæ beatæ Mariæ recitationi, ac rerum diuinarum meditationibus vacet; & ſpiritualibus item ſermonibus, ſi comites habet,quibuſcum loquatur,corporis vel animi laſſitudinem ſubleuet.

Ne mendicet, oſtiatimve victum quæritet, niſi ex voto, vel alia cauſa,ab Epiſcopo probata,& facultate nominatim ſcriptis impetrata.

Cùm ad aliquem locum veſperi peruenerit; Eccleſiam, quæ eo loco eſt,antequam ad hoſpitium diuertat, religioſè adeat,ſi poteſt: vbi ſupplex litanias, vel alias religioſas preces recitet.

Si apud religioſos homines, vel apud alios viros hone-
B ſtos diuerſari poteſt,ab hoſpitiis publicis abſtineat. Ad cauponas verò ſi diuertere neceſſe habet, nec vna cum eiſdem Hebræis,aut mulieribus accumbat in publico hoſpitio, aut alio omni loco,& tempore. Ante quàm diſcumbat, menſæ benedicat:tum pranſus,aut cœnatus gratias agat:cæteraque obſeruet,quę de temperantia,frugalilitate,& modeſtia clericali decretis prouincialibus præſcripta, accuratè præſtare debet.

Cùm primum ad peregrinationis locum peruenerit, cõfeſſario probato confiteatur,& Miſſam ſacerdos celebrare, & ſacram communionem clericus ſumere curet, totusque peregrinationi ſuſceptæ intentus, non rerum nouarum cu-
C rioſitates, non loci antiquitates, non quicquam aliud à peregrinandi propoſito alienum,conſectetur: ſed religioſa animi pręparatione Eccleſias,ſacraſq; reliquias,quas potiſſimum deuotionis, votiuè cauſa viſitatum venit, tum alias etiam ſolicitè viſitet: qua viſitationis ſolicitudine, pietatis ſibi ardorem excitare ſtudeat, vt maximè poteſt.

Nec verò vbi ſanctam peregrinationem abſoluerit, alio longius vagetur.

A peregrinatione reuerſus, Epiſcopum primò, aut Vicarium cum literis dimiſſoriis, quas dedit, conueniat: ſanctæque ſuæ peregrinationis teſtimonium ab ordinario loci, aut ſaltem à præfecto Eccleſiæ afferat, ad quam peregrinationis cauſa iter ſuſcepit, niſi literis dimiſſoriis alius nomi-
D natim ab Epiſcopo exprimatur, cuius allato ſcripto id teſtatum facere debet.

Laici item,antequam peregrinationem ſuſcipiant, ſuum quique parochum conueniant: à quo ſanctè peregrinandi conſilium capiant, & literas habeant ab Epiſcopo canonicas, vt canone expreſſum eſt: quarum etiã fide teſtimoniove eis liceat vbique, & cuiuis confeſſario, ab ordinario loci approbato,peccata confiteri.

Deinde benedictionem ab eodem parocho petant, qui ſuperpelliceo,& ſtola indutus, illis benè precetur, & benedicat,ſtatis religioſis precationibus,quæ ex Eccleſiæ inſtituto peregrinis adhibentur.

Peregrinationis verò iter ſuſcipiant, vbi ritè confeſſi, ſa-
E cram Euchariſtiam religioſè ſumpſerint.

Peregrinando omnia fugiant, quæ deuotionis ſtudium perturbant,aut impediunt: & illa amplectantur, quibus illud excitari ſolet.

In itinere ſtata præcepto Eccleſiæ ieiunia ſeruent, niſi cũ legitimè excuſati fuerint.

Singulis diebus Miſſæ ſacro intereſſe ſtudeant: Dominicis verò,& feſtis ne vllo modo deſint, tum ſacram communionem ſumere curent.

Manè preces, quas iteneratium vocant, piè recitare ſtudeant,qui legere nouerint.

Eleemoſynas,ſi per facultates poſſunt,largiantur.

Inſtent potiſſimum orationi: Pſalmis, hymnis, canticis,
F precariæ coronæ beatæ Mariæ recitationi, & rerum ſpiritualium meditationibus, & ſermonibus laſſitudinem ſubleuent.

In curru, nauigio, & hoſpitio, cùm Hebræorũ maximè, tum mulierum etiam, niſi quas cognatione affinitateve iunctas, aut etiam ex familia ſua ſanctæ peregrinationis ſocias habeant,omne conſortium vitent, niſi neceſſitas aliud coegerit. At ſanè verò in hoc ſancto piæ peregrinationis propoſito,ac ſtudio,ad vſum reuocari cupimus, quod olim factum eſſe ex ſacris literis, patrumq; monimẽtis animaduertimus,vt ſcilicet, qui etiam eiuſdem familiæ eſſent, cùm templum,

Digitized by Google

plum,locaque ſacra viſitatum irent,viri à fœminis iter ſeparatim facerent.

Abſtineant item à prophanis canticis, colloquiis, cytharis,aliiſque muſicis inſtrumentis,atq; adeo ab eorum ſocietate, qui in itinere iis, aliisve eius generis actionibus, operã dant, quibus pietatis ſtudium in peregrinatione ſuſcepta langueſcat.

Ne mendicatim eleëmoſynam quærirent, niſi ex voto, vel neceſſitate, aliave cauſa Epiſcopi literis, & teſtimonio probata.

Ad loca, vbi primum veſperi diuertunt, Eccleſiam precandi cauſa prius adeant, quàm in hoſpitium veniant, ſi tẽporis tarditas,aliudve non impedierit.

Ad ſacra loca, quę religioſè viſitaturi ſunt,cùm peruenerint,nihil aliud ſibi propoſitum habeant,quàm,vt,aut iubileum,indulgentiamve conſequantur, aut vota ſanctè perſoluant,ſacras reliquias, & ſacra loca piè viſitent, ab omni curioſitate, peccandiq; occaſione abſtinentes.

Itaque primò confeſſi, cùm ſacram Euchariſtiam ſumpſerint,tum religioſè ſtatas ſanctorum Eccleſias viſitent; ita vt ex ipſorum locorum admonitione maior affectus ex ipſis reſurgat ad excitandã pietatem,& ſanctorum, quorum auxilium implorant,orationibus adiuuentur.

Reuerſi à peregrinatione, primò parochum cõueniant, à quo benedicantur, adhibitis ex Eccleſiæ inſtituto præſcriptis ſanctis orationibus.

DE SACRIS LOCIS, EORVMque cultu.

De Eccleſiarum fabrica.

NOVA Eccleſia ne ædificetur inconſulto Epiſcopo, & ſcripta facultate ab eo non impetrata: qui præter alia, quæ in nouis eiuſmodi ædificationibus requiruntur, videat inprimis diligenter,an ſitus decens, honeſtuſque ſit; an capax populi;an item diſiunctus ab ædibus, vt poſſit circumdari:curetq; omnino ita illam ædificari, ne ab antiquo more,probataque traditione diſcedatur, vt ſacerdos, in altari maiori Miſſam celebrans,orientem ſpectet.

Crucis,& Chriſti Domini,in ea affixi, imago ligno, aliove genere,piè,decoreque expreſſa, ſub ipſo capellæ maioris fornicato arcu,in omni Eccleſia, præſertim parochiali proponatur, apteque collocetur. Vbi autem præ depreſſiori, humilioríque fornicis ſtructura eo loco poni decorè nõ poteſt; alia ratione in ipſo capellæ maioris ingreſſu, omnino ſtatuatur.

In vniuſcuiuſque item Eccleſiæ, præſertim parochialis frõtiſpicio,à ſuperiori ſcilicet parte oſtij maioris, ſacræ imagines exprimantur ad præſcriptum inſtructionum, quas de fabrica eccleſiaſtica edidimus.

Qua in parochiali Eccleſia porticus non eſt, neque item præ inopia extrui poteſt, hoc in ea omnino curetur, vt antè ianuam maiorem veſtibulum extruatur, quod duabus tantùm columnis,aut pilis aliquantulum ab ea diſtantibus, exædificatum,parocho in baptiſmi adminiſtratione, vſui eſſe poſſit.

Quo in veſtibulo nemo tamen conſiſtat ad Miſſam audiendam,qui in Eccleſia eſſe poſſit.

Nulla in Eccleſia feneſtra permittatur, è qua foris ſtans, Miſſam quis poſſit ſpectare. Feneſtræ in Eccleſiis,præſertim parochialibus, clathratæ exiſtant, niſi prealtè extructæ ita ſunt,vt ſine clathris etiam ab omni violento, aut furtiuo, aliove per eas ingreſſu tutæ admodum ſint; vitro etiam vel tela ſaltem muniantur.

Labrum, ſeu vas aquæ benedictæ intus in Eccleſia, non foris exiſtat: atque ad oſtium Eccleſiæ, à latere verò ingredientis,vbi poteſt,dextero. E marmore autem, lapideve ſolido,non lateritio, neque ſpongioſo conſtet: aſpergillumque decens appenſum habeat, non ſpongia, ſed è ſetis confectum: aliave forma in earundem inſtructionum libro demonſtrata.

In vnaquaque Eccleſia, in qua Miſſa celebratur, ſacrarium vnum ſit,in capella maiori, aut prope ſacriſtiam, aut in ipſa ſacriſtia,ſi Eccleſia frequens eſt,opportuno loco extru-

A ctum. In parochiali verò, præter illud quod fontis baptiſmalis vſui eſt,alterum etiam loco eiuſmodi,niſi vbi pro redditaum tenuitate,proque exiguitate populi, illud vnum ſatis eſſe Epiſcopus cenſuerit.

In vnaquaque item Eccleſia parochiali ſuggeſtus decenter ad inſtructionum præſcriptũ extruatur: vnde parochus aliive concionatores ſacram concionem,vel lectionem populo frequenti habere poſſint.

Lampas, quocunque in altari collocata ſit, non à latere, ſed è regione poſita colluceat. E vitro autem conſtet, niſi è ferro, aut ſtanno conſtare aliquando neceſſe ſit, vt in locis Alpinis accidit, aliiſque, vbi ob frigoris rigorem vitrum

B frangitur: vtraque autem auricalchi opere omnino decorè tegatur.

Frequenter autem abſtergantur lampades, vt nitidæ, ac perlucidæ.

De Capellis, & altaribus.

CAPELLARVM, & altarium locus, ne in vlla quauis Eccleſia, quouis nomine cuiquam abſque Epiſcopi auctoritate detur.

Altaria omnia amoueantur, quæ propter ſuggeſtum, aut organum extructa ſunt: aut columnæ, pilæve hærentia: aut

C aduerſa altari maiori, aut Eccleſiæ ianuis nimis propinqua: aut aliàs quauis ratione incommoda, aut periculoſa, Epiſcopi iudicio ſunt.

Oblationes autem, & onera, emolumentave, & iura altarium,quæ amouebuntur,ad alia altaria eiuſdem Epiſcopi ſententia transferantur.

Nec verò deinceps, in eiuſmodi locis, vlla quauis cauſa altaria conſtrui Epiſcopus permittat: neque vllo modo liceat.

Altare vnumquodque extruatur, aut, ſi iam extructum eſt,ad rationes infra præſcriptas, ex forma inſtructionibus conſtituta, ornetur, & accommodetur, ac reconcinetur.

Lapideum ſit, vel ſaltem lateritium cum tabula lapidea,

D ſi conſecrandum eſt.

Neque in eo feneſtella, foramenve vlla ex parte ſit, vbi quicquam aſſeruari, aut recondi poſſit: niſi fortè reliquiæ ſanctorum ſint.

Si verò columellis ſuffultum erit,nequicquam item ſubtus ponatur.

Altitudine ſit à ſcabello ligneo,ſeu bradella altaris,cubitis duobus,& vnciis octo: longitudine verò ad minimũ cubitis quatuor,latitudine item cubitis duobus.

Scabellum verò ligneum habeat, quod à fronte altaris cubitos ſaltem duos productum latè pateat.

Tegmen omnino habeat,vel fornicatum, vel ſaltem ex aſſeribus, aut & è tela cœrulea, decenter picta, vel è ſerico,

E aut panno pretioſiori confectum: vbi ſcilicet fornix non eſt, quæ totum altare, ac præterea ſacerdotem celebrantem tegat:aut,ſi fornix eſt,ab altari tamen ita diſtet,vt ea ſæpè purgari facilè,& commodè non queat.

Feneſtella ſit in pariete à parte epiſtolæ conſtructa, & lapide tranſuerſali diſtincta,ita vt pars ſuperior vſui ſit ad peluim cum vrceolis,dum Miſſæ ſacrificium ſit, reponendam: inferior ad aquam ablutionis manuum ſacerdotis celebrãtis proiiciendam.

Adſit tintinnabulum appenſum:vel certè, cùm ibi faciẽdum ſit miſſæ ſacrificium,è ſacriſtia deferatur.

Sepiatur omnino altare vnumquodque ſepto ferreo,vel

F lapideo,aut quibus locis ob inopiam, Epiſcopus id permittendum cenſuerit, ligneo; quod ſeptum ab altari, congruo ſpacio diſtet,ad inſtructionum præſcriptum.

Nec verò illud ſeptum laicus ingrediatur.

Petra ſacrata ita menſæ altaris inſeratur, vt nullum offenſionis calicis periculum adeatur: tactu tamen digiti poſſit dignoſci.

Quæ quidem petra longitudine ne minor ſit vnciarum viginti:latitudine ſexdecim.

Habeat vnumquodque altare propria indumenta,ac ornamenta, & ſupellectilem omnem, decretis prouincialibus,aut noſtris etiam inſtructionibus præſcriptam, tum ad

eius

Digitized by Google

eius cultum & vſum, tum ad Miſſæ ſacrificium in eo religioſè, decoreq; peragendum. A

Nec verò quiſquam, etiam canonicus, aut alius maiori gradu, dignitateve in Eccleſia vlla præditus, excuſetur, quominùs altare ſuum capellamve, quam obtinet, inſtruat, ornetque, ac propriam illis indumentorum, & reliquam omnem ſupellectilem comparet ad idem præſcriptum, etiam ſi in eadem Eccleſia ſit altare, in qua ipſe canonicatum, aut dignitatem obtinet; aut etiam eidem canonicatui, vel dignitati, eiusve præbendæ, vnionis iure, aut alio quouis annexa ſit capella, vel altare illud.

Ad capellas, & altaria conſtruenda, vel ornanda, vel reconcinnanda, vel aliis rebus, tum ſupellectili etiã opportuna inſtruenda, ex præſcripto inſtructionum noſtrarũ, ſi redditus debiti miniſterij & aliarũ rerum neceſſariam impenſam ſuperabunt; Epiſcopus totum illud, quod ſupereſt, aut partem arbitratu ſuo transferat: niſi aut alij ſint, qui iure debeant hæc omnia præſtare: aut alia Epiſcopi iudicio opportunior ratio videatur, vnde id fiat, quam ipſe iniri iubeat; atque vt id efficiatur quod præſcriptum eſt, omni iuris ratione eos, qui debent, compellat. B

Si verò alia ratione id præſtari, aut abſolui, aut perfici poſſe Epiſcopus non viderit; ſubtrahat interea per aliquod tempus aliqua ex parte, vel etiam ſi opus erit, totum ſeruitium; redditum verò, vel pecuniam ſeruitio attributam impenſæ applicet, quę neceſſaria eſt ad illud ſeruitium religioſè decoreq; explendum. C

Epiſcopali cura diligenter cauendum eſt: vt, cùm altarium, onerum, iuriumque ad ea pertinentium, tum etiam titulorũ, qui interdum plures vni ſolum altari attribuuntur, memoriæ cõſultum ſit perpetuo. ea enim, quemadmodum ſępè eueniſſe compertum eſt, & breui, & facilè periret, non ſolum quia ob varias cauſas illa aliquãdo amouentur, transferunturve; verùm quoniam ob acceſſiones diminutioneſque iis aliquando factas, onera etiam eiſdem adiuncta nonnunquam cõmutantur, & crebro etiam de iis ipſis oneribus ab Epiſcopo interdum ob alias cauſas, etiam ex decreto Tridentino ſtatuitur, decerniturve. Quamobrem Epiſcopus librum, eumque certum, ac perpetuum, confici; illumq; in archiuio Epiſcopali, diligenter aſſeruari mandet. Quo in D libro, anni ſpatio, altarium omnium, quæ in ſingulis vrbis, & diœceſis Eccleſiis, iuriſdictioni ſuæ, aut viſitationi, etiam ſi quouis modo illæ aliàs exemptæ ſint, ſubiectis, collocata ſunt, tituli, & emolumenta item, iura, onera, ſi quæ habent, ſigillarim ordine, recteque deſcribantur.

Altaria prætereà omnia, & ſingula notentur, non ſolùm quæ, vel ex hominum memoria, vel ex aliis monimentis, ſcriptisve ad illa ipſa, iam aliàs trãſlata eſſe, cognoſci aliquo modo poteſt; verum etiam, quæ in poſterũ, quauis de cauſa eodem transferentur, deſcriptis pariter illorum titulis, iuribus, atque oneribus.

Tum etiam accuratè ſuo loco notetur, ſi quid deinceps E emolumenti, aut oneris ex legato, aliove nomine acceſſerit.

Rurſus onerum cõmutationes, diminutionesve, ſi quæ fient, nominatim deſcribantur; ac denique quæcunque de iis ipſis, ob Miſſarum numerum, obque eleẽmoſynarum tenuitatem, etiam ex decreto Tridentino ab Epiſcopis, aliisve decerni, ſtatuique contigerit. Tum præterea certi illi dies, quibus eo Tridentino decreto, ob illam cauſam commemoratio pro mortuis facienda eſt, qui eo nomine pia legata reliquerunt.

Onera verò hoc libro notata, ſingula in tabellam referantur; quæ ex decreto prouinciali de Eccleſiarum oneribus, in vniuſcuiuſque Eccleſiæ, illa habentis, ſacriſtia affigi F debet.

Hoc ipſo libro altaria etiam ſingula, quæ ex conceſſa ab Epiſcopo facultate in poſterum extruentur, cum ſuis titulis, iuribus, emolumentis, atque oneribus accuratè deſcribantur, facultate etiam illa in eum ipſum librum relata.

Ideoq; qui ita extruxerit, & rector Eccleſiæ cancellario Epiſcopali menſis ſpatio, ædificationem etiam abſolutam denunciet.

De Sepulchris.

NE ſepulturæ locus quouis nomine cuiquã detur: neve ſepulchra fiant, conſtruanturve in vlla quauis Eccleſia, ſine Epiſcopi conceſſu, ſcriptis exarato.

In choro autem, vel capella maiori, nullo modo.

Nec verò in aliis Eccleſiæ locis prope altaria, niſi tam lõgè ſepulchra diſtent, vt ſepulchrale os à ſcabello, ſeu bradella altaris procul abſit, ſpacio ſaltem cubitorum trium.

Quæ autem proprius extructa iam ſunt, omnino amoueri, obſtruique decernimus.

Fornicato opere ſepulchra fiant: quæque è ſolo Eccleſiæ, nullo modò extent, emineantve: ſed illud planè adæquent.

Ab vtroque Eccleſiæ latere, dextero ſcilicet, ac ſiniſtro eo ordine diſpoſita extruantur; vt è regione ſibi ſingula reſpondeant.

Operiantur, ne vllo vnquam tempore fœteant, duplici integumento; quod forma quadrata, è lapide ſolido ſit, ita tamen vt inferius integumentum è rudi, illud autẽ ſuperius è polito lapide ſtruatur, Eccleſiæ pauimento æquale, quod itaque ſepulchrali ori vndique aptè cohęreat.

In quo ſuperiori integumento, ne crux, ſacraque alia imago ſculpatur.

Nec rurſus imago alia, vel literæ, aut aliud omnino quicquam, quod extet, aut emineat: neque quod ab Epiſcopo prius probatum non ſit, vel ab eo, cui ille id munus dederit.

Quæ ſepulchra modò ſunt marmore, vel petra ſolida, non tecta, niſi trium menſium ſpatio aptè tegantur, humo oppleantur, adæquato ſolo: ac nemo præterea in illis deinceps ſepeliatur.

De Cœmiterijs.

COEMITERIA vt muro, vel aliàs tutè vndiq; ſæpiantur, & eorum ingreſſus beſtiis occludatur; curet Epiſcopus diligenter. In eorum medio crux firmiter erecta ſit; quam aliquo etiam decenti integumento operiri, conueniens ſit.

De Campanis.

PAROCHIALIS Eccleſia, ſi campanas tres, grandiorẽ ſcilicet, mediam, & minimam habere non poſſit, ſaltem duas, vbi fieri poteſt, habeat: eaſq; diſtincto ſoni concentu inter ſe rectè conſentientes, pro varia diuinorum officiorũ, quæ fiunt, ratione, & ſignificatione.

Simplex Eccleſia, oratoriumve, vnam tantùm campanulam habeat, vt Ioannis XXII. Pontificis conſtitutione ſancitum eſt.

Campanis autem ipſis res nulla prophana deinceps inſculpatur, inſcribaturve, ſed crux, & ſacra aliqua imago, vt potè ſancti patroni Eccleſiæ, piave inſcriptio.

Neque rurſus eæ in turrim campanilẽ ſuſtollantur, antequam ab Epiſcopo ritè precibus, ac benedictione conſecratæ ſint.

De ornatu, decore, ac nitore ſacrorum locorum.

NE animalia, piſces grandiores, eorumve membra Eccleſiis appendantur: niſi quæ voti, aut piæ ſignificationis cauſa Epiſcopus permittenda cenſuerit.

Conſecratæ altarium menſæ totæ, licet aliqua ex parte lateritiæ ſint, tela cerata ita contegantur, vt facilè à menſa tela non poſſit amoueri.

Cùm Eccleſiæ fores patent; tunc altaria ſingula, & mappis tribus mundis, vna oblonga, quæ ad imam eorum partem pertingat, duabusque reliquis breuioribus veſtita ſint: ita vt gradus etiam ille ligneus, ſuper altari à tergo collocatus, ab indumẽto nudus nõ ſit, ſed mappa munda totus ſternatur; & pallio item coloris, quoad eius fieri poteſt, pro feſti diei, feriæve ratione decenter eadem ornata, ac tela viridi,

ne mappę puluere, aliave ſorde inquinentur, conſtrata, & præterea cruce in medio collocata, & candelabris duobus, vno ſcilicet ab dextera, altero ab ſiniſtra parte poſito inſtructa, atque ornata ſemper ſint. Idque quotidie in Eccleſiis, quæ frequentantur, in cæteris verò Eccleſiis, feſtis ſaltem diebus.

Tabella ſecretorum in vnoquoq; altari ſit item, ea tamen ratione, vt peracta Miſſa, non erecta ſit, ſed depreſſa ſub tela, mappave recondatur.

Quibus in Eccleſiis, feria quinta hebdomadæ ſanctæ, ſepulchrum ornatur, aut conſtituitur, vbi corpus Chriſti Domini aſſeruatur, cùm illud glorioſum fore, Iſaias prædixerit, ſicut pretioſo ornatu decorari debet; ita in iis cauendum eſt, ne prophanus, & parùm decens ſit ornamentorum apparatus. Ne igitur cubiculis ſtragula, cortinæ, conopæa, ſeu tentoria, ad vſum prophanum adhibita, ad illum circumveſtiendum, atque exornandum vſui ſint: niſi Eccleſię oblata, eius iam propria facta, & ſacro vſui dicata ſint.

Idem ſancitur de veſtibus, & ornamentis, quibus ſacræ ſanctorum, ſanctarumq; imagines induuntur.

Ne Eccleſiæ, oratoriave, ſitu, puluere, aut alio ſqualore obſordeſcant.

Vbi præterea inter altare maius, & parietem, qui à poſteriori eius parte eſt, locus nō multi ſpatij datur, relinquiturve, quamuis exiguus, qui chorum nō capiat, is etiam locus, ab omni ſitu, ſqualore, ac ſorde purus, mundusque conſeruetur.

Ne in Eccleſia, vbi pro foribus eius, neve in oratoriis, aliove ſacro loco colligēdæ eleemoſynæ cauſa, ne ipſius quidem Eccleſiæ, aut eius fabricæ, rectorisve nomine, capſula, vaſculum, menſa, aliudve eius generis, etiam extraordinariè, collocetur: aut iam collocatum in poſterum permittatur, niſi Epiſcopi conceſſu, literis exarato: tuncque ei capſulæ, vel rei aliæ ad id paratæ, duæ claues apponantur, diuerſo fabrili opere fabricatæ: quarum altera teneatur ab eo, quem Epiſcopus nominârit: altera ab iis, quorum nomine eleēmoſyna colligetur. Si contra fiet, pœna ſit arbitratu Epiſcopi; tum eleēmoſyna collecta locis piis, addicatur item illius arbitrio.

Si quæ capſæ Epiſcopi conceſſu in Eccleſia conſtituentur, aut collocabuntur, in quas à fidelibus, vt pleriſq; in locis pietatis ſtudio fit, vel frumentum, vel legumina, vel alia quæuis eleēmoſynæ nomine coniiciantur: eę ne intra capellæ, altarisve, quo fidelium eiuſmodi res offerentium, cōcurſus fit, cancellos, aut clathra ferrea ita ponātur, vt ipſis fidelibus, eleēmoſynas collaturis, neceſſe ſit cancellos ingredi.

Vt & eccleſiarum nitori conſulatur, & ſtrepitibus, ac rixis, quæ ex ſedium muliebrium, quas bradellas vocāt, in Eccleſiis collocatarum ſitu, exiſtere ſæpè ſolent, occurratur; vtque ſimul in iis Eccleſiis, quæ præſertim anguſtæ admodū ſunt, populi frequentiæ ſpatium maius detur: eæ ſedes omnes, vbi conſtitutæ ſunt, amoueantur: nec verò in poſterum vllæ vnquam collocentur: communes autem aliquas, eaſq; humiles, ſimplici fabrili opere confectas, modo, & forma in noſtrarum inſtructionum libro præſcripta, collocari, conſtituiq; liceat conceſſu Epiſcopi.

Eæque ſedes communes, aut confratriarum, quæ in Eccleſiis conſtitutę ſunt, ſumptibus, aut pecunia à populo cōtributa, fieri poterunt, aut alia quauis ratione, quę Epiſcopo potior videbitur.

Altaria item ſacræ tabulæ, & imagines, ac parietes ipſi perpetuo niteant: tum feneſtræ non ſubobſcuræ, ſed perlucidæ ſint: pauimentum autem ſaltem quoque octauo die diligenter verratur. Hæc omnia præſtari cura ſit rectoris cuiuſuis Eccleſiæ.

Adhibeatur item diligentia, & graui pœna mulctaque agatur, vt & Eccleſiæ, & oratorij, & cœmiterij parietes ab vrina, aliisve cuiuſuis generis ſordibus mundi conſeruentur.

Arbores, ſtirpes, aliaq; eiuſmodi arbuſta ab Eccleſiis, & oratoriis quibuſuis remota ſint, vt ne radices dilatatę parietibus officiant: aut rami diffuſi tecta operiant, vnde detrimentum ipſis tectis exiſtat. Si quę verò rami eiuſmodi tectis iam officiunt, amputentur omnino.

Vites præterea, hederæ, aliæque id generis herbæ, quæ A ſuccreſcētes exterioribus eccleſiarum, aut oratoriorum parietibus adhæreant, prorſus conuellantur.

A rubis præterea, & ſpinis, & aliis id generis, quæ adnaſci ſolent extrinſecus, iidem parietes mundi, & à cœmentorum item, lapidumq; congeſtu remoti cuſtodiantur.

Ex cœmiteriis porrò vites, arbores frugiferę, & aliç etiam infrugiferæ cuiuſuis generis, aut arbuſta, ſtirpesve omnino conuellantur atque excidantur.

Neve in poſterum in his ſacris locis quicquam conſeratur, nec verò ſeratur.

Nec fœnum ex his ſuccidatur, neve herba ipſa vireſcens quæ beſtiis pabulo ſit, vel detur.

B Neve in earum fines res vlla abiiciatur, cuius grauis, tetrve odor ſit, aut aliud quicquam ſacris iis locis inhoneſtè fiat.

Stabula etiam armentorum, & cuiuſuis generis animalium inde procul ſint.

In iiſdem ne lignorum ſtrues fiat: ne tigna congerantur, ne cœmentorum, lapidumve aceruus ſit: nec denique quicquam loci illius decori, nitorive, ac religioni ſanctitatve repugnans.

De prophano vſu à ſacris locis tollendo.

NE ædium, agrorum, rerumque aliarum eiuſmodi, quę vel locandæ, vel vendendæ proponi, aut proſcribi C publicè ſolent, neve omnino rei cuiuſquam prophanæ ſchedulæ, ſcriptave vllis eccleſiarum, oratoriorumve, aut cœmiteriorum foribus, valuis, parietibusque aut in quouis ſacro loco in poſterum affigantur.

Ne item res venales in eccleſiarum, & oratoriorum, cœmiteriorumve parietibus appendantur, neq; intra loci ſpatium, quod aqua ſacra aſpergitur, cùm eccleſiæ conſecratio fit: aut intra ſtillicidij fines, aliudve loci maius interuallum, Epiſcopi iudicio præſcribendum.

Neve item officinæ, tabernæve quouis materiæ genere, etiam tabulis, aſſeribusve confectæ, vel ipſis parietibus inhærentes, vel in cœmiteriis, ſacrisve locis, aut omnino intra D illius ſpacij, aut interualli fines, vllo modo cōſtruantur, aut collocentur. Quæ verò iam conſtructæ, collocatæve ſunt, inde quamprimùm penitùs amoueantur.

Ne Eccleſiæ, aut capellæ, aut etiam oratorij, in quo Miſſę ſacrificium aliquādo peragitur, tecta paleaiū aceruis, neve aliqua lignorū ſtrue onerentur: ne item à parte ſuperiori, vel cœnaculum, vel cubiculum, vel omnino locum habeant, vbi aut dormiatur, aut habitetur, aut quicquā prophani fiat. Quæ verò loca iam eiuſmodi ſunt, omnino amoueantur.

Ne frumentum, milium, hordeum, vllumve tritici, aut leguminum genus, ne poma item, ne inſtrumenta, ad prædiorum ruſticorum vſum cōparata, ne cuiuſuis generis ſupellectilem prophanam, vt ab Innocentio Tertio Pontifi- E ce in Concilio Lateranenſi ſancitum eſt, ne denique quicquam à domo Dei alienum in Eccleſia, etiam non conſecrata, aut in oratorio, aut in cœmiterio recondi, aut aſſeruari ab vllo quouis homine liceat. Vetitumq; præterea ſit, niſi cùm interdum aliter Epiſcopus faciendum cenſuerit, clauem illius Eccleſiæ aut oratorij, etiam diœceſani, ruralisve, laicis hominibus, præſertim verò colonis, vel conductoribus eiuſdem Eccleſiæ ædium, vel prędiorum, committi, aut ab illis cuſtodiri, ſeruative.

Ne campanæ in eis conflentur, neve aliquid ferruminetur: neve fabrile quicquam, aut aliud huius generis fiat, niſi quæ ad eiuſdem eccleſiæ, aut oratorij vſum, ornatumve, ali- F bi fieri non poſſint.

Ne in cœmiterio frumentum, quaſi in area ventiletur; ne tritura fiat: ne palea, frumenta, fruges, expandantur: nec verò telæ, pannive linei, lixiuio, aquave madefacti, ſoli ibidem exponantur: neque in eo fœminæ, mateſq; colo quicquam neant, neve ſuant, aut aliud præterea opus faciāt, eorum ſacrorum locorum rationi alienum.

Eccleſiæ oſtia, cœmiteria item, aut rectori, aut etiam aliis vſui ne ſint, res prophanas, oneraue aſportantibus, hacq; & illac per Eccleſiam, ſacraque loca, quaſi per viam publicam tranſeuntibus, cui rei planè vt occurratur, cautionem omnem Epiſcopus adhibeat.

Ne

Digitized by Google

Ne grammaticæ, humanarumque literarum rudimenta, quæ ſæpè inanibus gentilium fabellis traduntur, aut aliæ omninò literæ, præter ſacras in eccleſia, tanquàm in ludo literario, pueris apertæ, exponantur; ſed rudimenta ſolùm doctrinæ Chriſtianæ, & cætera, quæ in illis ſcholis pueris tradi conſueuerunt.

Si quo tamen in loco ex cauſis, hoc concilio probatis, parocho permiſſum erit alia docere, non vetamus; ſi domus parochialis anguſtia neceſſaria poſtulet, hoc officium ab eo præſtari ferialibus diebus in Eccleſia permiſſu eiuſdem Epiſcopi.

Quæ permiſſionis facultas ſcripto detur; tum præterea locus certus, ac, quàm longè fieri poterit, ab omni, præſertim maiori, altari remotus, ad id muneris deligatur: extra cuius loci fines pueri ne vagentur; nec verò ob eam cauſam in Eccleſia moreutur, niſi cùm parochus, qui eos in diſciplinam ſuſcepit, præſens adeſt.

De religioſa in ſacris locis conuerſatione.

NE ſacris myſterijs dicata, & à Deo electa, templa ſancta pateant iniquitatibus hominum, quo præſertim tempore, peractis diuinis officijs, nemo adeſt clericus cuſtos, id curet Epiſcopus, vt eccleſiæ, & vrbanæ, & diœceſanæ, certa pro ratione locorum conſtituta hora, claudantur, & aperiantur item. Quod ſi ob cauſam aliquando diutiùs, aut per totum diem eas patere oportet; caueat tamen, efficiatque Epiſcopus, vt quo tempore patentes ſunt, atq; apertæ, cuſtos aliquis clericus adhibeatur, qui ſemper adſit; & quo loco illo ſacro indigna ſunt, ibi peragi prohibeat.

Vbi vetus illa conſuetudo, cùm ab alijs tum à ſancto Chryſoſtomo in primis teſtificata, eaque non ſine aliqua myſterij ſignificatione inſtituta, vt ſeparatim ſcilicet in Eccleſia viri à mulieribus eſſent, in prouincia noſtra intermiſſa, aut nulla eſt; Epiſcoporum cura planè reſtituatur, quemadmodum, & adhuc in compluribus eiuſdē prouinciæ eccleſijs retinentur, & olim in vſu fuiſſe cognoſcitur ex antiquis earundem eccleſiarum exædificationibus; in quibus ſeparationis, ac diſtinctionis huius veſtigia, his etiā temporibus extant. Qua in cōſuetudine reſtituēda modus, & forma illius diſtinctionis extruēdę, muniendæve per eos, quorum intereſt, ſeruetur ad præſcriptum inſtructionum noſtrarum, de fabrica Eccleſiaſtica editarum.

Vniuſcuiuſque autem Eccleſiæ rectoris cura ſit, locum in eccleſia, oſtiaque pro ingreſſu, & egreſſu ſeparata, ſexui vtrique aſſignare, ac proptereà quibus in eccleſijs opus eſt, plura oſtia, loco opportuno aperire, ad pręſcriptum Epiſcopi, ex inſtitutionibus fabricæ.

Ad loca illa ſub gradibus, altarique maiori extructa, quæ martyria confeſſionesve, ab antiquis vocantur, magna cautio adhibenda eſt, ne viri, & fœminæ ingrediantur eodem tempore, præſertim in populi præſentia.

Quare in illis eccleſijs, in quibus ingreſſus ad eiuſmodi loca, mulieribus omninò interdictus non eſt, ſi diuidi commodè ea nō poterunt, vt viri à fœminis ſeparatim ſint, ſaltē, quod ad illa attinet, quę obſcuriora, aut nō ſatis ampla ſunt, certus dies, certaque hora ab Epiſcopo conſtituatur, qua ad illa alteri ſexui ſeparatim pateat ingreſſus.

Ne quis, ne in atrij quidē eccleſiæ finibus, ne dum in eccleſia, aut cœmiterio rixas, ſimultates, aliaſve quaſque res, quæ offenſionem, ſcandalumve pariant, vllo pacto excitet; neve gladium, vt Concilio Triburienſi ſancitum eſt, armaq; ſtringat, aut ijs quemquam aggrediatur. Si quis contrafecerit, poſtquā ſpatio, quòd ei Epiſcopus præſtituerit, monitus facti ſui excuſationem, defenſionemve iuſtam nullā attulerit, communione eiuſdem arbitrio priuetur.

Pro foribus, atriove eccleſiæ, præſertim quo tempore ſacra, diuinaque officia celebrantur, ne pila ludatur; aut aliud quicquā fiat, agaturve, vnde ſtrepitus, clamòresve excitantur, quibus diuinæ officiorū preces interturbentur. Qui ſecus fecerit; pœnam, mulctamve ſubeat Epiſcopi arbitrio.

Illud parochus ſedulò agat, vt mulieres lenocinio, meretriciove quæſtu infames, ne domiciliū habitent, quod vel Eccleſiæ, vel ædibus parochialibus, aut virorū, mulierumve monaſterij continens, aut propè inhæreat.

A

De Eccleſiarum, & altarium conſecrationibus, aliarumq; rerum benedictionibus.

ECCLESIÆ, ſaltem parochiales, nō cōſecratæ infra annum in ciuitate, per diœceſim verò infra bienniū, omninò conſecrentur; item parochialium Eccleſiarum maiora altaria, quæ conſecrata non ſunt, quàm primum poterunt.

Cùm parochialis Eccleſia conſecranda erit, ieiunium in vigilijs cum ſupplicationibus populus ſuæ quiſque parochiæ ſeruet: tum in die etiam ipſo, quo conſecratio fiet, abſtineat ab omni ſeruili opere; cumque diem feſtum colat, &
B celebret; idque vtrumq; proptereà à parocho ante denuncietur.

Liber Epiſcopo curante, conficiatur: idemque in archiuio epiſcopali aſſeruetur: in quem Eccleſiarum, altarium, cœmiteriorumque conſecrationes, & campanarum benedictiones ordine relatæ, ad perpetuitatemque poſteris proditæ, extent.

Item Eccleſiæ item vniuſcuiuſq; ſacriſtia liber eiuſmodi ſit, aut certè aliud ſcripti genus publica auctoritate munitū, de illius Eccleſiæ ſuique cœmiterij, & altarium conſecratione, & campanarum benedictione.

Quo firmius verò, magiſque perpetuum conſecrationis
C Eccleſiarū, & altarium monimentū poſteritati prodatur, vniuſcuiuſque eccleſiæ conſecrationis diem, annumque literis, etiā in marmore inciſis, rectè notari, tabulamq; marmoream, in qua tota cōſecrationis narratio exaretur, in pariete ab eccleſiæ fonte, non longè è ianua primaria, loco illuſtri benè affixam, collocari mandamus. Idem iubetur de altariū maiorum conſecratione. Aliorum verò altarium cuiuſuis eccleſiæ conſecratio, pictura ſaltem aliqua, vel alio ſigno exprimatur, vel in altari ipſo, vel loco proximo.

Antiquus ille benedictionis ædium, quæ vel recenter ædificatæ ſunt, vel immundis ſpiritibus, aliave ratione vexantur, ritus, vbi in vſu eſſe deſijt, Epiſcopi cura reſtituatur. In illa porrò benedictione parochus ritum, preces, pſal-
D mos, orationes, in libro ſacerdotali, ritualive præſcriptas, adhibeat.

De ratione adhibenda in Eccleſiis, altaribusq; prophanandis.

ECCLESIA, ſi quæ aliquando, quauis auctoritate prophananda eſt, vt ne vario cærimoniarum vſu, ſed certa, & vna eademque ratione prophanatio fiat, ita vt infrà præſcribitur, prophanetur.

Primò ſi quæ ſacræ reliquiæ corporave ſanctorum in ea reconduntur, aliquot ante prophanationem diebus, diligēter recognita, ad Eccleſiam, in quam transferri Epiſcopo
E placuerit, ritè ex præſcripta ratione transferantur. Ad quam ſacrarum reliquiarum trāſlationem illius viciniæ, eccleſiæq; clericus in primis conueniat, in quam deferuntur, conuocato etiam præſertim eiuſdem viciniæ populo.

Sacræ etiam imagines eo transferantur.

Deinde eccleſiæ altaria per ſacerdotem, cui Epiſcopus prophanationis facultatem, ſcripto exaratam, nominatim dederit, hac cærimonia amouebuntur.

Primum aliquantiſper, genibus ad altare prophanandum, flexis, tacitè orans, orationem dominicam ſalutationem angelicam, & orationem de ſancto dicat, cuius nomini altare illud dicatum eſt; tum vbi orauerit, illud ab omni
F parte detegat; lapidem conſecratum ita aptè euellat, vt ne confringat: tum manibus ſuis lauet, atque abſtergat; deinde aquam in ſacrarium effundat: lapide ita amoto, diligenter, religioſeque perſpiciat, ſi quæ ſacræ reliquiæ inſunt, quas inuentas certo, honeſtoque loculo clauſas, atque obſignatas, aſſeruet; &, vbi Epiſcopo denunciarit, in Eccleſia, ad quā tranſlatio fit, ad Epiſcopi præſcriptum recondendas, & aſſeruandas tradat: tum reliqua altaris pars operarijs amoueatur. Idque omne in ſingulis altaribus amouendis ritè ſeruetur.

Prætereà alio poſt altarium amotionē die, per homines quos Epiſcopus adhibere voluerit, fidelium oſſa exhumen-

tur; vtroque loco collecta, reponantur, præſente eodem ſacerdote: qui antequàm exhumationis initium fiat, tacitus item, vt ſuprà, ad altare maius precetur, cũ proceſſione cleri, & populi viciniæ, infra cuius fines Eccleſia prophanata eſt, oſſa efferentur ad locum, vbi reponenda ſunt; dumque efferũtur, vt pro mortuis fit, precum officium dicatur; tum in Eccleſiæ loco, vbi reponentur, viciniori pro mortuis itidem Miſſæ ſacrificium fiat.

In eccleſijs autem dirutis, ad vſumque prophanum conuerſis, crucis inſigne figatur, ex Tridentini Concilij ſanctione, quòd ſignum facilè amoueri non queat.

Altaris item vnius, quod ſine Eccleſia prophanandũ eſt, ratio, vt ſuprà, de altaribus in eccleſia prophanandis præſcripta ſeruetur.

Cœmiterij præterea prophanandi modus, vt eccleſiæ, idem teneatur.

De Sacriſtia.

SACRISTIA vnaquæq; habeat, quæ ſequuntur. Primò armarium, vel veſtiarium vnum, plurave ad indumenta conſeruãda inſtructa, ſuis capſulis, aut loculis, aliove modo, opere multipliciter, ordineque diſtincta, pro eccleſiæ ratione, vel ſuppellectilis copia.

Tum præterea oratoriũ ſeparatò, quantum poſſit, loco poſitum, atque diſtinctum: vbi poſſit ſacerdos in ſolitudine ſe colligere, & orare ante, & poſt Miſſæ celebrationem.

Tabellum item cum manutergio appenſo, ad manus abluendas, & abſtergendas.

Tabulam etiam de orationibus, ſacro vnicuique indumento accommodatis.

Tabellam quoque appenſam, ad Concilij primi prouincialis præſcriptum, in qua tabella, & Miſſæ, & anniuerſaria ſingula, ordine notata ſunt; quæ vel ab vniuerſo illius eccleſiæ clero, vel ab vnoquoque in ſingulos dies, hebdomadaſue peragi, præſtarive debent.

Ac reliquas item tabellas, ex inſtructionum præſcripto, aliasve, Epiſcopi iuſſu confectas.

Sit in ſacriſtia item tabella, in qua ſinguli Epiſcopi, qui Eccleſiæ illi præfuerunt, notata temporum ratione deſcripti ſint; vt frequentius ſacerdotes commeminerint pro illis preces, & ſacrificia offerre.

Veſtes autem ſacræ, cæteraque ornamenta, volumina item eccleſi vſui, miniſterioque addicta, ac reliqua eccleſiaſtica ſuppellex, & parochiales item codices in ſacriſtia certis armarijs, rectè, atque ordine aſſeruentur. Nec verò ſordibus, ſitu, ſquallore, puluereq; obſordeſcant; ſed, quoad eius fieri poteſt, ab omni ſorde, & inquinamento pura omnia, & ſingula ſint, ac integra: ac nullo præterea modo lacera, ſed ſarta, tecta, nec malè compacta.

Baptiſterij, ſacrarij, tabernaculi, lunulę, veſtium; aliarumrumque eiuſmodi rerum forma, inſtructionum noſtrarum libro demõſtrata, in omni eccleſiæ cathedralis ſacriſtia ponãtur: ad cuius ſimilitudinem reliquæ, quæ in alijs eccleſijs adhibentur, rectè confici poſſint.

In ſacriſtia ipſa ſilentium ſeruetur accuratè: neq; in eam pateat aditus laicis, niſi neceſſariò.

Caueant eccleſiarum rectores, alijve miniſtri, ne aulæa, periſtromata, tapetia, aliaque ſuppellectilis, & ornamentorum genera eccleſiæ, aut ſacriſtiæ addicta, ad domeſticum vſum vllo modo vnquàm adhibeant: nec verò alijs vtenda dent. Veſtes autem ſacræ, aliaque indumenta, Miſſæ, diuinorumque officiorum cultui dicata, in vulgus cuiquam expoſita ne ſint; ſed armario, veſtiarioque incluſa, claue obſeruentur; neque laicorum manibus contrectentur, vt antiquo canone cautum eſt.

De Bibliotheca.

SICVT in libris ſacris, voluminibusq; ſanctorum, & alijs eccleſiaſticis cuiuſuis generis codicibus, copioſè, ſumptuoſeque comparandis, diligens fuit accurataq; maiorum induſtria: ita in ijs ipſis aſſeruandis, illorum, qui ſucceſſerũt nõ negligens ſtudium, nec verò cura minor eſſe debet: cùm ex ijs manu ſcriptis, rectèque exaratis voluminibus, in tanta

A librorum corruptela, his præſertim temporibus, per hæreticos introducta, plurimum adiumenti rebus eccleſiaſticis publicis afferatur, & ad catholicæ doctrinæ veritatem tuendam, & ad coarguendã illorum, vitioſè illa deprauantium, temeritatem.

Bibliothecæ igitur eccleſiæ, vbi eccleſiaſtica volumina, alijque codices ſunt, certus locus, vbi nullus conſtitutus eſt, in Epiſcopalibus, aut in canonicalibus, alijſve eccleſiæ ædibus, curante Epiſcopo conſtituatur.

Quo in loco armaria aliquot extruantur, eaq; ſitibus diſtincta, in quibus codices, & volumina, quæcunque ibi extant, non aceruatim, ſed ordine diſponantur.

B Index præterea fiat, in quo per diſciplinarũ genere, aut pro alphabeti ratione, volumina ſingula notentur.

Iſque index certo lóco in perpetuum aſſeruetur, notatis etiam deinceps ordine alijs libris, quicunque in poſterum eidem bibliothecæ, quouis modo acceſſerint.

Volumina, quæ pro vetuſtate, carie, ſituve obſordeſcunt, librario opere polliantur.

Diſſoluta, & malè compacta, conglutinentur.

Ab operculo nuda, aſſeribus, coriove, tegantur.

Vetuſtate, aliove modo conſumpta, reconcinnentur, & ad perpetuitatem opere recenti, nouiſque librarijs integumentis inſtaurentur.

Si præterea quo anno vnumquodque volumen, manu
C exaratum ſit, animaduerti poteſt, id etiam breuiter in eo indice notetur; tum præterea quo character ſcriptum, vt ex ijs antiquitas colligi poſſit, qua aliquando vſui, & vtilitati eccleſiaſticæ publicæ eſſet, ad emendatam voluminum impreſſionem.

Epiſcopus, de conſilio capituli, canonicum aliquem, vſu peritum, literatum ſtudioſum, inſtruendæ, augendæque bibliothecæ cupidum, conſtituat: qui illius curæ diligenter præſit. Illius verò officium duret eiuſdem Epiſcopi arbitratu. Si qua tamen in eccleſia probatæ conſuetudinis eſt, à Capitulo bibliothecarium deligi: ab eodem deligi non vetatur.

Cura verò Epiſcopi omninò ſit, bibliothecam aliquando inuiſere; ſiq; per eum, & per canonicos ratio aliqua iniri
D poteſt, qua, in bibliotheca librorum eccleſiaſticorum copia augeatur; id ſollicitè curetur, vt eiuſmodi librorum apparatu, publicæ Epiſcopali, canonicali, clericalique commoditati, atque vſui conſultum ſit.

De oratorijs in via ſitis.

ORATORIA, vbi Miſſæ ſacrificium non fit, in vijs, & eiuſmodi locis poſita, altare nullum omninò habeãt. Valuis, & claue ab oſtio muniantur. Quæ clauis à parocho cuſtodiatur, intra cuius parochiæ fines poſita illa ſunt.

E Extruantur non in campis, ſed in via publica, vt iter facientes, eorum locorum proſpectu piè commoti, paululum precando conſiſtant.

Quæ oratoria ſi ita anguſta ſunt, vt ne oſtij quidem valuas, intus patentes, capiant, cãcellis ligneis à parte anteriori ſepiantur.

Et quoniam ſacræ imagines, quæ in exteriori pariete oratorij exprimi ſolent, cùm ita expoſitæ ſint, luto, ſordeve inquinari, vel indecentius, iniurioſiusque tractari poſſunt; ne extrinſecus in ipſis oratorij parietibus pingantur; aut alio modo exprimantur; niſi edito loco fiant, vbi ab omni labe integrè conſeruentur.

In ipſis verò oratorijs intus aliqua omninò ſacra ima-
F go ſit.

Quorum oratoriorum oſtium ſi è ſolido aſſere conſtabit, nec verò cancellis erit compactum: feneſtella in eo, ac duæ præterea, in pariete anteriori ſcilicet, ab vtraque oſtij parte ſint, clathris ligneis ſaltem munitæ, vt intro à prętereuntibus poſſit ſacra ipſa imago inſpici, ac veneratione coli.

Pilæ quædam ſtructiles, in vijs publicis conſtructæ, cum ſancta aliqua imagine, vel cruce, edito loco picta aliove modo expreſſa, à ſuperiori parte tectæ conſeruentur, ne corruant.

Cure-

Digitized by Google

Cureturque item, vt aliæ eiuſmodi pilæ ad hominũ pietatem excitandum certis congruis locis ædificentur.

De Oratione.

ORATIONIS veſpertinæ, olim in hac prouincia inſtitutæ, ſignum diſtinctis campanæ ictibus, vt Epiſcopus præſcripſerit, detur. Vbi verò in vicis, & pagis, ob campanæ exiguitatem, ſonus ita difficilius exauditur; non intermiſſo, ſed continenti ſono per horæ quadrantem, illius ſignificationem fieri, ſi ita cenſuerit, iubeat Epiſcopus.

Rurſus quã in Eccleſia parochiali, diœceſis præſertim, ob vacationẽ, vel ob aliam cauſam, nullus, vel ſacerdos, vel clericus aliquando eſt, qui huius orationis ſignũ campana det; alia per Epiſcopum, vel Vicarium foraneum ratio ineatur, qua illius ſignificato fiat, campanæ item ſono.

Vbi domicilia, inter ſe proxima, aut continentia ſunt; in Eccleſia, tum maximè diebus feſtis, illam à populo fieri cõuenientius eſt: quem frequentem conuenire omni officio parochus curet.

Ipſe verò ſi adeſſe neglexerit, intermiſeritve; mulctetur Epiſcopi iudicio. Curet aũt parochus, vt in eccleſia non tardius multò ducatur, quàm ad ſtatã horam, qua ſub crepuſculum noctis ſalutationis angelicæ ſignum datur.

Si ex pagis, & vicis præſertim frequentioribus, in eccleſia parochiali fideles difficilius conuenire poſſunt, quoniam ab ea aliquantum illa loca diſtant; conſtituat Epiſcopus eccleſiam, aut cappellam, oratoriumve illis ſingulis propinquiorem, aut cõmodiorem; aut deniq; crucem, ſacramve aliam imaginem in triuio erectam; quo etiam ſub dio ad orationem veſpertinam conuenire liceat.

Quæ orationis ratio in cappella, in oratorio, vel in eccleſia, quæ parochialis non eſt, etiam adhiberi poterit.

Si quando præterea, alijs etiam diœceſis locis, pluuiæ vis, niues aliave temporis grauitas, itineris difficultati adiuncta, difficiliorem fidelium conuentum ad Eccleſiam parochialem faciat, ne ob vllam cauſam à tam ſalubri orationis inſtituto, & multiplicibus Apoſtolicę ſedis priuilegijs commendato, vllo die populus deſiſtat. Quo in officio in ijs locis adiuuetur maximè opera ſacerdotum, & clericorũ quorumcunque illius pagi, locive.

At vbi neque his rationibus fieri poterit, vt fideles omnes vniuſcuiuſque loci in vnum conueniant ad hanc orationis communis exercitationem; domi ſaltem ab vnoquoque, qui ad Eccleſiam non conuenerit, cum familia ſua certo loco fiat.

Norint porrò fideles, quod etiam Concilio Aurelianenſi quatro olim iuſſum eſt, ſibi ſæpiùs ſingulis diebus orandum eſſe; quod ſi aliquando frequentius non poſſunt, ſaltem non veſperi ſolùm, ſed etiam mane id à ſe præſtari oportere. Quare Epiſcopi cura ſit illum veſpertinæ orationis quotidianæ communis vſum, mane etiam, paulò, ſcilicet ante auroram, aut ſub ortum Solis, id quod in pleriſque huius prouinciæ locis iam ſeruari cœptum eſt, vbique locorum cùm in vrbe, tum in diœceſi ſua paulatim introduci, atque ea ratione inſtitui, vt vel in eccleſia, vel ſuæ quiq́ue domi cum familia certo loco, vel in officinis, tabernisve, vel in ipſis etiam agris, atque adeò in itinere, vel in alijs denique locis, vbicunque, vt illo Concilio cautum eſt, ea matutina hora ſunt, & patresfam. & liberi, & famuli, & artifices, opificesve, & operæ, inſtitutoresve, & cæteri, quicũque ſunt, ſiue mares, ſiue fœminæ, huius matutinæ orationis officio, antequàm artificium, negotium, remve vllam aggrediantur, precibus, litanijs, omnique oratione, ac toto animo, menteq́ue vacent, ſicq; quotidianarum actionum, operum, & negotiorum initium, à Deo faciant, finemq́ue itidem.

Nimbis, procellisve imminentibus, ſicut eccleſiaſticæ conſuetudinis eſt, campanis ſonetur, tum ad tempeſtatem vi diuina, quæ ex ſolemni prece, ſacraq́ue benedictione illis ineſt, depellendam, tum ad Dei miſericordiam implorandam Chriſtianæ pietatis orationibus: ita fideles, earum ſono tunc excitati, in eccleſiam, vel cathedralẽ, vel parochialem, vel in aliam ſaltem propinquiorem, ad orandum conueniant: ſi minus poſſunt, ſaltem vbicunque ſint, ſiue domi, A ſiue foris, ſupplices Deum orent; tum clerici, pſalmis, litanijs, precibus, & orationibus, quæ ex ritu ſanctæ matris eccleſiæ ad arcendam tempeſtatem dicuntur, Dei miſericordiam deprecentur.

Parochi verò in primis ſit, cùm in eccleſia ſua hoc officium religioſè præſtare ad præſcriptum libri ritualis, aut ſacerdotalis: rum ſollicitè conuocare clericos, & populum; vt ob eam cauſam Deum ſanctè precaturi, ad eccleſiam, frequentes concurrant. Idq́ue ipſum prout in cõcionando vſu venerit, aliquando fideles paternè, diligenterq́ue monere meminerit.

De verbi Dei prædicatione.

B VERBI Dei prędicatio, tractatione multiplex illa quidẽ, & magna, nos hoc admonet, vt præter illa, quæ ſuperioribus cõcilijs noſtris prouincialibus, eo de genere conſtituta ſunt, hæc etiã pro dignitate rei, proq; vtiliori, ac faciliori illius muneris præſtandi ratione decernamus.

Illud proprium eſt, ac peculiare ſit, non ſolùm Epiſcopi, ſed etiã parochi, genus docendi, vt, beati Pauli Apoſtoli exemplo, ſigillatim cuiuſcunque ſtatus homines vtrᷓque inſtruat, & præcipua virtutum officia demõſtret; modò filios, modò parentes, nunc ſeruos, nunc dominos, nunc viros, nunc vxores, nunc ſenes, nunc iuuenes erudiens, ac diligenter, quæ cuique propria ſunt, præſcribens, paterna charitate, C & ſollicitudine, fideles ſibi cõmiſſos, à vitijs deterreat; tum ad virtutes accedat, & teſtimonijs diuinarum litterarum, & ſanctorum patrum doctrina, atque exemplis, & ſacris eccleſiæ traditionibus, & ſimilitudinibus, & ſanctioribus etiam figuris.

Quod ſanè officium, ſi graui oratione, & ab omni, vel artificij, vel hominis, ſua ſpectantis, ſuſpicione aliena, tractabitur; maiorẽ inde fructum, iuuante Domino, fore ſperandum eſt. Nec verò minus in publicis ſermonibus, quàm in priuatis etiã colloquijs, & ſecretis confeſſionibus, Apoſtoli præceptum vterque implere ſtudeat, arguendo, obſecrãdo, increpando, in omni patientia & doctrina.

Id planè ſibi proponat, optimè noſſe, quæ in populo vitia, D peccatave potiſſimùm euellenda, quæ rurſus virtutes in primis diſſeminandæ ſint; eoq́ue intendat maximè omnem vim prædicationis ſuæ. Nec verò ſemel, atq; iterum, ſed ſæpè, prout vſu venit, in eodem vnius, vel virtutes ſuadendæ, vel vitij deteſtandi ſtudio verſetur; quoad, quantũ in ſe eſt, perenni quadam doctrinæ perſeuerantia, & perpetua quaſi pugna, & contentione, id quod olim ſanctiſſimos Epiſcopos, Ambroſium, Auguſtinum, & Chryſoſtomum feciſſe conſtat, fidelium animos, etiam in malè agẽdo penè obfirmatos, expugnet, deprauatosq; viuendi mores iam inueteratos, radicitùs iuuante Deo euellat.

E Quod ipſum, vt concionator omnis præſtet, atque exequatur, cùm ad aliquem locum mittitur; tunc, & Epiſcopus, & loci parochus, & Vicarius foraneus, ſi ad locum diœceſis mittitur, conquiſitas, collectasq; paulò ante diligenter morum corruptelas, tunc frequentiores eo loci, vbi concio habenda erit, verbi Dei concionatori, tempeſtiuè ſignificabit: rurſusq́ue eundem admonebit, ſi quod pietatis opus eſt, quod in illa parochia, locove, eo tempore, vel inſtitui, vel vehementiùs excitari velit.

Parochi præterea, vt, & concionando, & docendo fideles, ſibi commiſſos, ſalutaribus inſtitutis, ſanctaq́ue diſciplina inſtituere poſſint; eos ſibi libros, cùm per facultates poſſunt, comparare ſtudeant, qui à probatis auctoribus piè, & F doctè conſcripti, viam & rationes aperiunt, partim ad ſanctiſſimam ſacrarum litterarum explicationem, optimamq́ue concionandi normam; partim ad ſpiritualis vitæ inſtitutionem, virtutumq; Chriſtianarum exercitationes, tum denique ad parochialis eccleſiæ curam ſanctè, & religioſè gerendam.

Eorum autẽ in paſcendo populo verbi Dei prædicatione, induſtria, & doctrina. & in eo genere ſalutaris progreſſus, ab Epiſcopo cognoſcatur, vel illis in Epiſcopales ædes, aliove aliquando corã ſe ad cõcionandum euocatis, vel etiã ex ſermonibus quos habuerint, aliquando ad ipſum Epiſcopum miſſis, vt prouinciali decreto olim ſancitum eſt, vel alia omni ratione, quam inierit idem Epiſcopus.

Curent Epiſcopi, quod veteris eccleſiæ inſtituti eſt, ſermonem, ſacramve concionem vbiq; intra Miſſarum ſolennia potiſſimum haberi, ſiue ab illo eodẽ ſacerdote, qui Miſſam tunc celebrat, canitve, ſiue ab alio habeatur: idque præterea, etiam ſi Miſſæ ſacrificium firo mortuis fiat; niſi ſermo aliquãdo Epiſcopi conceſſu de mortui laudatione in eccleſia habeatur, qui nullo modo in Miſſa, ſed ea peracta, pronuncietur. Cùm verò cõcionis, ſermonisve munus in Miſſæ ſacrificio præſtatur; id fiat ſemper ſtatim, poſtquàm euangelium recitatum eſt, vt eccleſiaſtici ritus ratio poſtulat, non in alia Miſſæ parte, aliove tempore.

Epiſcopus, cum in Miſſæ ſolennis ſacrificio ſermonem, aut concionem habet, mitra, Epiſcopalique ſacro omni veſtitu, quem in Miſſa adhibet, indutus ſit.

Cui concionanti, miniſtri eccleſiaſtici, ſacris veſtibus ritè induti, ſeptẽ vt antiquo canone iuſſum eſt, vbi poteſt, ſi minus, pauciores ab vtroque eius latere aſſiſtant.

Adſit etiam, vel dignitate præditus, vel canonicus, vel alius denique, ad quem ex probato inſtituto ſpectat baculi paſtoralis ſuſtentatio, pluuiali indutus; qui ante ipſum à latere ſiniſtro baculum manu ſuſtineat.

Si verò ſermonẽ in Miſſæ ſacrificio nõ ſolenni habet, ſacris item veſtibus, Miſſæ ſacrificio dicatis, vtatur: & mitra, & cum baculo item adſit, miniſter. Eique aſſiſtant prætereà miniſtri duo ad minimum, ſuperpelliceo, aut, ſi canonici, vel dignitate præditi ſint, ſuo in chori officijs ſtato habitu quotidiano induti; niſi pro alicuius, celebritatis, ſolennisve actionis, ac populi cõcurſus ratione, aliis ſacris veſtibus eos amictos eſſe aliquando iuſſerit.

Id porrò muneris obeat, ſedẽs in medio altari, in faldiſtorio, aut in ſede, loco eminentiori collocata, aut in cathedra Epiſcopali; aut etiã ſuggeſtum, ambonemve aſcẽdat: vbi itidem ſedens, & mitra item ornatus, cæteriſq; vt ſuprà, adhibitis, commodius à populo conſpiciatur, & audiatur.

In alia verò actione, quàm in Miſſæ ſacrificio, aliove tempore, prout actio ſolennis, populive frequentia eſt, ſermonẽ iiſdem, vt ſuprà, locis, arbitratu ſuo, habet, pluuiali, & mitra etiam indutus, adhibitis quoque, vel pluribus, vel duobus ſaltem, qui digniores aliis in eccleſia ſiat, vbi de more illius eccleſiæ Epiſcopo in ſacris actionibus ij aſſiſtere ſolent, vel Archidiacono, & altero diacono, qui digniori loco ſedet, aut demùm duobus, vt Epiſcopo videbitur, canonicis diaconis, ſacro diaconali amictu veſtitis.

Quòd ſi cappa Epiſcopali, & ſtola potiùs, quàm pluuiali, & mitra vti maluerit: illi duo aſſiſtentes, nõ ſacro diaconali amictu; ſed & ipſi, & alij miniſtri ſuperpelliceo, aliove ſui canonicatus, dignitatisve in chori officiis inſigni induãtur: adhibeatur q; te prætereà, non ſolùm, qui paſtoralem baculum, ſed alter etiam qui mitrã à dextero latere teneat. Cùm verò ſermonem, aut concionem, minus frequenti populo, aut in actione minus ſolenni, vel in Eccleſia non inſigni habebit; poterit rocheto, & mozzeta indutus id præſtare, ſtola etiam adiuncta. Nec verò proptereà omittet, quo minus ſi per temporis, & loci opportunitatem liceat, & aſſiſtentes, & alios miniſtros, vt ſuprà, adhibeat, cum inſignibus Epiſcopalibus. Si quando autem tunc duo illi canonici, cum ſuperpelliceo, vel indumento, habituve canonicali non aſſiſtent: eccleſiaſtici tamen ordinis homines aliquot grauiores, præſentes adeſſe, conueniens erit. Triplex porrò hæc ratio vel pluuiali, vel cappa Epiſcopali, vel rocheto, mozzetaque cum ſtola vtendi cùm ſermonem non in Miſſæ ſacrificio, ſed in alia functione, aliove tempore Epiſcopus habet, non ita ei præſcripta eſt, quin modò vnam, modò alteram, modò tertiam prout maluerit, & temporis, loci, perſonarumve ratio tulerit, adhibere poſſit. Nec prætereà prohibetur ex tempore, vt aliquando vſu venerit, vbique etiam ſine ſtola gregem ſuum verbo Dei, & ſalutaribus monitis paſcere pro munere ſuo paſtorali; cum eius & dicta, & facta, quaſi perpetuam quãdam prædicationem miniſtrare, præbereve debeant.

Parochi verò, Præpoſiti, & alij, Epiſcopi inferiores, cùm in altari id munus obibunt; tunc capite aperto ſtare debebunt ad ſacerdotalis libri præſcriptum.

Quo autẽ facilius à frequenti populo audiantur, ſuggeſtum eos aſcendere opportunius erit; tuncq; caſulam depo- A nere, ſi maluerint, licebit: quam ſtatim, ſermone habito, ad altare reuerſi, induant.

In ſuggeſtu concionem, aut ſermonem, cùm habent, operto ſint capite; & ſedeant, aut ſtent, prout maluerint.

Cùm non is ſacerdos, qui ſacrificium Miſſæ faciat, ſed alius intra Miſſæ celebrationem, ſermonem, concionemve habiturus eſt, is ſuggeſtum aſcendat; intereà verò ſacerdos celebrans, loco à laicis ſegregato, & ab altari paululum remoto, non extra tamen capellæ fines, in qua Miſſa celebratur, ſacris veſtibus indutus, cũ duobus miniſtris, ſcilicet diacono, & ſubdiacono, ſi illi in Miſſa tunc adhibentur, ab vtroque latere conſidentibus ſedebit.

Epiſcopus, parochusve ſacrum Euangelium, aut etiam B ſcripturæ ſacræ partem, coram populo, etiam è loco ſuperiori tractans, collocatum ante ſe aliquando, cùm viderit expedire, habeat euangelij, aut ſacræ ſcripturæ librum: de quo ipſe, aut etiam miniſter, cùm Epiſcopus eſt, per membra, clauſulas, & ſententias diſtinctè eiuſdem euangelij, ſacræve ſcripturæ verba pronunciet: quæ ipſe ſcilicet, vel Epiſcopus, vel parochus concionando, quo ordine leguntur, ſigillatim populo explicet.

Miniſter verò, in hoc munere legendi, Epiſcopo Archidiaconus ſit, vel diaconus canonicus, aliusve denique, quẽ Epiſcopus elegerit; iſque ante illum capite aperto ſtans, de libro verba diſtinctè pronunciet.

C Quod à Clemente V. Pont. Max. in Concilio Viennenſi de prædicatione verbi Dei conſtitutum eſt, id omnis eccleſiaſtica ratio ſuadet ad vſum vel renocari, vel introduci. Qua igitur hora Epiſcopus, cuius præcipuũ munus eſt prædicationis, id officium præſtat: ne quis alius cuiuſcumq; ordinis eſt, illa ipſa hora, in ea vrbe, oppido, vico, locove, vbi ille prædicat, etiam in eccleſia regularium, aut alias exempta, ſermonem, concionemve habeat, niſi facultate ab illo impetrata.

Ne parochi, ſacerdotesve alij intra Miſſarum ſolennia quicquam, quod prophanum ſit, quodque ad rerum huiuſmodi enũciationem attinet, de altari populo pronuncient, aut euulgent.

D Parochis, non idoneis ad munus ſuum obeundum, in paſcendo ſibi commiſſum populum verbo Dei, coadiutor eo in onere ſuſtinendo, tum toto temporis anno, vt eſt à Tridentino Concilio ſancitum, & primo etiam prouinciali noſtro decretum, tum maximè in Quadrageſima detur ab Epiſcopo: cum ea mercede, aut eleẽmoſyna, ad eius ſuſtentationem à parocho perſoluenda, quæ eidem Epiſcopo videbitur congrua.

Populus, & vniuerſitas detrectans ſubminiſtrare victum, vt anteà conſueuit, concionatori, ſolitamve eleẽmoſynam ad eiuſdem vitæ congruam ſuſtentationem, omni iuris ratione, etiam interdicti pœna, ab Epiſcopo ad id compellatur.

E Dum vel Epiſcopus, vel parochus, vel alius ſermonem, concionemve habet; ne eo ipſo tẽpore in eccleſia, vbi habetur, in eiusve aliq; ſacello, aut in alia eiuſdẽ parte, ac ne in ea quidem, quæ ſubterranea ſcuroli nomine vocatur, Miſſæ ſacrificium ab vllo quouis ſacerdote fiat.

Canonici, & alij item dignitate præditi, ac reliqui prætereà, quicunque ſint cuiuſuis eccleſiæ clerici, cùm in ſua eccleſia, concionibus, lectionibusve ſacris interſunt, ſuperpelliceis, eoque clericali, canonicalive habitu, quem in choro canonicarumque horarum officiis obeundis veſtiunt, induti omninò ſint.

De doctrina Chriſtiana.

VBICVNQVE in diœceſis pagis, aut vicis, præſertim frequẽtioribus, quoniã ab eccleſia parochiali aliquãtulum ea loca diſtent, aliamve ob cauſam Epiſcopus expe- F dire cenſuerit, ſcholas doctrinæ Chriſtianæ inſtitui, erigive; præter eas, quæ parochialis eccleſiæ loco inſtitutæ ſunt, Vicarij foranei diligentia, & parochi cura quamprimùm illæ inſtituantur in eccleſia, capella, oratoriove illis propinquiori, aut commodiori, tum maximè opera, & adiumento ſacerdotum, & clericorum quorumcunque illius pagi, vici, locive. Si quando prætereà in diœceſi per pluuiæ vim, niues,

Digitized by Google

aliamve temporis grauitatem, viæ, aut itineris difficultati adiunctam, ad eiuſmodi ſcholas in parochiali Eccleſia, qui debent conuenire difficilius poſſunt; eiuſdem Vicarij, & parochi cura ſit, ne tunc in oratorijs, vel cappellis propinquioribus, aut ſaltem, ſi id nō poteſt, alio honeſto loco, per clericum idoneum, ſeu per alios ſcholæ ſodales, vt vitæ, & doctrinæ Chriſtianæ ſtudio inſtructiores, aliqua tum tradendæ, tum percipiēdæ eiuſmodi doctrinæ exercitatio fiat; ne ob illam cauſam ſtatis diebus hoc inſtitutum, atque parochialis piſtalis vſus illis deſit.

Clerici, quicunque Dominicis, feſtiſque diebus, qua hora in choro diuinis officijs concelebrandis aſtricti non ſunt, parochum, intra cuius parochiæ fines habitant, in doctrinæ Chriſtianæ ſcholis, vbicunq; loci intra fines illius parochiæ conſtitutis, adiuuent, idque in vrbe, & diœceſi ad præſcriptum eorum, quibus id curæ ab Epiſcopo datum erit.

CONSTITVTIONVM
PARS SECVNDA.

Quæ ad ſacramentalia, vel ad ſacramenta communiter pertinent.

VNAQVÆQVE parochia vaſcula duo ſacrorum oleorum chriſmatis, & catechumenorum; vaſcula itē duo extremæ vnctionis habeat: quæ confecta, & ornata ſint ad formam in libro inſtructionum præſcriptam. idque vt die ſacro cœnæ Domini, illa vacua, diligenter ante abſterſa, ac benè parata, nec verò ampullæ, aut alia eiuſmodi, ad olea ſacra recens conſecrata, ferenda adhibeātur; aliaque rurſus retineantur ad aſſeruandum, quod reliquum eſt ſacrum oleū vetus, quod vſui eſſe poſſit, ſi in ſua parochiali cura opus eſſet, dum illa recentia apportātur. Vbi verò plures parochi, animarumve curatores, aut alij ſunt, qui parochialis curæ portionem, vel officium habent, totidem vaſa olei ſacri infirmorum ſint.

Parochus vbi primū olea ſacra noua acceperit, vetera ſtatim comburat in lampade, quæ ante ſanctiſſimū ſacramentum collucent, bombice in ſacrario planè exuſto. Vaſcula autem, vbi anno proximo aſſeruata ſunt, diligēter, politeq; abſterſa, accuratè in ſacriſtia conſeruet, vt anno ſequenti vſui ſint, quibus afferantur itidem olea ſacra.

Parochi ſinguli, quatuor ad ſummum menſium ſpatio, librum ritualem, ſacramentalemve habeant, qui ab Epiſcopo probatus, in eccleſia cathedrali adhibetur; vt ne, quod prouinciali Cōcilio primo cautum eſt, vlla ex parte inferiores eccleſiæ à cathedrali ea in re diſcordent. Rituales autem libri, qui ab eo cathedrali diſſimiles, ac diuerſi erunt, ſtatim Epiſcopi cura amoueantur.

Sacro oleo deficiente, ſi tempus non patitur, vt aliunde haberi poſſit; illa ratio ineatur, canone præſcripta, vt, cum oleo conſecrato miſceatur non conſecratum: id verò non conſecratum, guttatim ita infundatur, vt ſemper, quod infunditur, minus ſit oleo conſecrato, quod vel, exiguum in vaſe reliquum eſt.

Et tabernaculi, vbi ſacratiſſimum corpus Domini aſſeruatur, & armarij item, vbi ſacra olea, ſtatis vaſculis incluſa, cuſtodiuntur, & fontis præterea Baptiſmalis claues Rector eccleſiæ, animarumve curator, diligenter, cauteque apud ſe cuſtodiat: ac ne clerico quidem miniſtro illas vllo modo committat. Nec verò prohibetur, quo minus eaſdem muneris alicuius peragendi cauſa aliquando ſacerdoti committat, quem in officij parochialis cura coadiutorem habet.

PRIMO prouinciali Concilio aliqua de exorciſtis conſtituimus, in quibus ad illius muneris rectè gerendi rationē, hæc præterea præſcribenda cenſuimus. Ne igitur ſacerdoti, clericove ſæculari, aut regulari, exorciſmum energumenis adhibere liceat, niſi is exorcizandi facultatem, ſcripto exaratam, ab Epiſcopo impetrarit.

Quam facultatem, vbi quis probatus obtinuerit, hęc quę A mox infra ordine præſcribentur, accuratè ſeruet, atque exequatur.

Antequàm exorcizare aliquem aggrediatur, perquirat in primis, energumeni, energumenæve vitam, ac mores, tum exploret actiones; & medicum, ſi expedire cenſuerit, conſulat, adhibeatve, vt videat; an, quod ab illo, illave agitur, fiat morbi alicuius, aut bilis atræ vi; an verò ſponte, ac diſſimulanter; an denique dæmonis, malorumque ſpirituum vexatione.

Videat item, an ille excōmunicationis vinculo irretitus vnquàm fuerit; anque abſolutionem rectè acceperit.

In hoc exorcizandi munere, eiuſve occaſione, non modò quæſtum fugiat, ſed ne doni, aut muneris quicquam, vel B minimum, capiat.

Ne in ædibus laicalibus, locisve priuatis, ſed in eccleſia, loco aperto, & conſpicuo; neque in omni quauis eccleſia, ſed in ijs ſolùm, quas certas Epiſcopus ſtatuerit.

Neque in conſpectu multitudinis; nō remotis tamen arbitris, ſed præſentibus viris honeſtis atq; ætate grauibus, in ijsq; vno ſaltem, vel duobus eccleſiaſticis hominibus.

Mulieri autē energumenæ cùm exorciſmum adhibet; id præſtet, duobus ætate, vitaq; probatis viris, tum fœminis etiam, itidem probatis, præſentibus, iiſque omnibus, ſi fieri poteſt, energumenæ conſanguineis, aut affinibus.

Mares autem alios præſentes adeſſe, ne omninò patiaC tur, niſi vnum eccleſiaſtici ordinis hominem.

Ne ante ortum, nec verò poſt occaſum ſolis quemquam exorcizet.

Ne duos ſimul eodem tempore, ſed vnumquemque ſigillatim, ac ſeparatim.

In huius muneris functione, grauiter, piè, & religioſè in primis ſe gerat.

Quamobrem pridie illius diei, quo alicui exorciſmum adhibere inceperit, ſe ieiunio & oratione præparare ſtudeat: Tum confeſſus, cōſcientia ab omni culpa, pura, ac munda, magna cum humilitate, & fide, memor poteſtatis, quam à Domino accepit, expellēdi dæmones, ad id munus obeundum accedat.

D Si ſacerdos autē eſt, antequàm exorciſmum inchoet, Miſſæ ſacrum faciat, ſi id commodè præſtare poteſt.

Energumenis verò exorciſmum ne adhibere incipiat; niſi illi primum confeſſi ſint: ad hocque eos cohortetur, vt omnis ante actæ vitæ peccata diligenti conſcientiæ diſcuſſione confiteantur.

Tum ſæpè moneat, vt precibus, orationi, & ſanctis meditationibus, & pietatis ſtudijs, atque exercitationi ſe dent; religioſas eccleſias, vbi ſanctorum reliquiæ reconditæ ſint, certis diebus piè viſitent; ieiunia præterea, & in ſexta quaq; in primis feria, quo die paſſionis Ieſu Chriſti Domini memoria recolitur, religioſè amplectantur.

Caueat, dum exorcizat, ne energumenæ mulieris capiti, E corporive, niſi cum magna honeſtate, atque cautione manum adhibeat: neve energumenam, energumenumve altari imponat; neve quicquam aliud agat, quòd offenſionem præbeat.

Ne aliis verò exorciſmis, precibus ritibusq; ad id munus vtatur, niſi ad libri, Epiſcopi iudicio comprobati, rationem præſcriptam. Cui nihil ab eo addi, detrahi, aut mutari, fas ſit.

Præſcriptas has regulas, quo diligentiùs ſeruet, tabula deſcriptas, eo loco ſibi proponat, vbi potiſſimùm id munus geret.

F *Quæ pertinet ad ſacramentum Baptiſmi.*

FONS baptiſmalis è marmore, aut è ſolido lapide cōſtet: qui ſi præ timulis, aliave ratione, eiuſmodi eſt, vt inde aqua ſenſim effluat; lapis alius benè firmus, ſolidus, ac tutus quamprimùm comparetur. Intereà verò ad aquam baptiſmalem tutò continendam, dum ille alter paretur, non vas fictile, alteriusve generis, ſed æreū, ſtanno ab interiori parte illitum, tanta magnitudine, quanta lapidis vacuitas eſt, ita ponatur, vt intrinſecus illum vndique ſtrictim attingens, beneque compactum, eidem cohæreſcat. Habeat operimentum,

Hoc autem vt diligentiùs præſtet, aliquando, prout vſu venerit, parochialis ſuæ Eccleſiæ fideles inſtitui huius, & conſuetudinis admoneat.

Graue, atque immane facinus eſt, infantes per impudentiam illorum ſuffocari, qui eos, ne annum quidem natos, in cubili, nulla cautione collocant. Qui quoniam neq; alia ratione, neque rei grauitate, qua Deus in primis offenditur, nec verò immanitate nefaria in officio contineri hactenùs potuerunt, tale facinus pœnis coerceri cenſuimus. Itaque quæcunq; mulier infantem, anno ætatis nō expleto, ſecum in lecto iacentem, non ex cautione tenuerit, quam ab Epiſcopo præſcriptam, parochus vnuſquiſque ei ſigillatim demonſtrauit, excommunicationis pœnam ipſo facto ſubeat: cuius vinculo irretita, non abſoluatur, niſi graui, atque inſigni impoſita pœnitentia, quæ cæteris exemplo ſit.

Parochus verò tum ſæpè populū moneat, ne huiuſmodi infantes ſecum in lecto vnquàm teneant, tum etiam euulget decretum iſtud, pœnamque in decreto ſancitam.

Quæ pertinent ad ſacramentum Confirmationis.

PAROCHI, animarumve curatores, qui in vrbe ſunt, die dominico, pentecoſtis ſolemnitatem præcedente, populum doceant, quanto religionis ſtudio ſuſcipiendum ſit confirmationis ſacramentum, cuius miniſtrandi ſolus Epiſcopus ordinariam poteſtatem habet.

Videant item, ne quis eorum, qui ſibi in curam traditi ſunt, illud ſuſcipere negligat.

Quare præmoneāt, quod etiam Concilij Wormatienſis canone ſancitum eſt, vt quicunque intra parochiæ ſuæ fines habitant, neque confirmati adhuc ſunt, illud omnes ſuſcipiant, qui ætate ſunt, qua Epiſcopus eos duxerit eſſe debere, qui ad hoc ſacramentum tunc accedant.

Si quis verò neglexerit, canonicis ſubiaceat diſciplinis.

Elaborent prætereà ijdē, vt, qui adulta ætate cōfirmandi ſunt, primò de peccatis confiteantur: tum etiam admoneāt, vt ieiuni illud ſuſcipiant, cùm mane miniſtratur.

Reliqua etiam diligenti cohortatione denuncient, quæ ad hoc ſacramentum rectè, ſanctéque ſuſcipiendum pertinentia, monitionum tabella cōprehendentur, quę ad commune prouinciæ vſum per nos edetur. Quibus monitionibus, pro ratione locorum ſuæ diœceſis, ab Epiſcopo addi, tum detrahi: rurſusque eaſdem mutari liceat.

Quæ cuncta diœceſani item parochi præſtabunt; ita ſcilicet, vt ſinguli parochi vniuſcuiuſq; loci, vbi ſacrum Chriſma Epiſcopus miniſtraturus eſt, dominico die hebdomadam illam proximam, qua miniſtrabit, antecedente, cùm populum omnia, & ſingula doceant, ac moneant, mox ſuprà parochis, in vrbe commorātibus, præſcripta: tum etiam præſtari curent.

Sacrum autem chriſma Epiſcopus, cū id miniſtrare proprium Epiſcopalis curæ munus ſit, ne ſtata pentecoſtis ſolemnitate id præſtare prætermittat, tum ad ſingulas vniuerſæ diœceſis partes, parochiasve, & loca, vel infima, viſitando accurrat, vbi illud miniſtrari neceſſe ſit.

Caueat porrò, ne, cū huius miniſtrationis munus obit, alienæ diœceſis hominibus, de iure nō exemptis, qui in ſua diœceſi domicilium iam non conſtituerint, hoc ſacramentum miniſtret; niſi proprij illorum Epiſcopi conceſſu, aut aſſenſu ſcripto.

Quo igitur tempore miniſtrat, populum ea ipſa de re parochus præmoneat e iubeat.

Quæ ad ſanctiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum pertinent.

TABERNACVLVM ligneum, aliave materia conſtans, in quo ſanctiſſima Euchariſtia cōſeruatur, panno ſerico intrinſecùs circumueſtitum vndiq; ſit: conopæum etiā decenti pro eccleſiarum facultate, lociq; dignitate cōtectum: ac benè prætereà, tutoque clauſum, atque ita quoque aptatum, vt inde ſanctiſſimum ſacramentum commodè depromi poſſit, neque ſuper altare propterea aſcendi neceſſe ſit. Vacuum etiam ſit à reliquijs, vaſculo olei infirmorum, atq;

A nam alio vaſe, vt omninò ſacra Euchariſtia cum ſuo vaſe in eo duntaxat conſeruetur; aliud prætereà nihil.

Tabernaculum autem, quod agendis proceſſionibus vel exponendæ ſacræ Hoſtiæ vſui eſt, pellucido vitro vel criſtallo, vndiq; circumdatum ſit; lunulamq; forma inſtructionibus ſupellectilis eccleſiaſticæ præſcripta, huiuſmodi habeat, vt aperiri commodè poſſit & fragmenta colligi, ſi quæ fortè ibi relicta ſunt. Ipſa autem lunula ſaltem cum ſuppoſito paruulo ſcuto, ex argento conſtet.

Duas pixides vnaquæque parochialis eccleſia ſaltem habeat, alteram forma maiori ad vſum ſacræ communionis, populo in eccleſia miniſtrandæ, alteram minori, qua ſanctiſſimum ſacramentum ad infirmos deferatur. Pro hac pi-

B xide ad ægrotos deferenda, ſacculus ſericeus ab vnoquoq; diœceſis parocho habeatur ornatiſſimus, cùm opus erit, adhibendus.

Quinque ſaltem particulæ conſecratæ ſeruētur aſſiduè, vbi ſanctiſſimum ſacramentum conſeruatur; quæ octauo quoque die renouentur.

Idque fiat ex hoſtijs, non ante viginti dies ad ſummum confectis.

Parochus autem, cùm ad eum frequentiſſimum ſacramentorum vſum parochiæ ſuæ fideles cohortetur, vt prouinciali tertio Concilio ſanciuimus: tum crebris monitis il-lud, quod Silverius Pont. Max. ſtatuit, in conſuetudinē re-

C uocare ſtudeat, vt qui ſæpiùs non communicāt, ſingulis ſaltem dominicis diebus in Quadrageſima corpus Domini ſumant, ac præterea diebus dominicis Aduentus.

Cum frequenti populo Sanctiſſima Euchariſtia adminiſtratur, licet eius vis, atque virtus explicetur, non facilè tamen tota huius generis explicatio, termeque percipi, audive ab omnibus poteſt; nec præterea omnes adminiſtrationis initio intereſſe ſolent; id propterea magnopere Epiſcopus curet, vt, vel per ſe, vel per alium, in adhortandi munere exercitatum, ac probatum, etiam inter communicandum verborum pondere, & ſententiarum quaſi aculeis, opportuna aliqua, & crebra, brevique cohortatione, populus collectus, ad frequētem ſanctiſſimi ſacramenti ſumendi vſum

D excitetur; tum etiam commonefiat, quàm periculoſum exitioſumque ſit, ad ſacram diuini illius cibi menſam indignè accedere; ac rurſus quam valdè admodum in omnes partes vtile, ac fructuoſum, pabulo illo cœleſti ſalutariter, ac frequenter vti.

Hocq; ipſum omne, die feſto, frequentem populi communionem proximè præcedente, aliquando longiori, publicaque concione omninò præſtetur.

Quod & Toletano quarto, & Braccarenſi primo, Concilijs ſancitum eſt, id de ſacra communione miniſtrāda religiosè ſeruetur, vt diaconis ſcilicet, & clericis ad altare, aut in choro illa præbeatur; populo autem, loco à choro, altarive aliquanto remotiori.

E Vt, & quod ſacrorum canonum iure ſtatutum eſt, ſeruetur, & parochi certam rationem inire eorum poſſint, qui curæ commiſſi, ſacram inire communionem in Paſcha reſurrectionis Domini ſumpſerint; ne eo tempore, etiam in eccleſia cathedrali, ijs, qui intra alterius parochiæ fines in vrbe, aut in diœceſi habitant, ſanctiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum miniſtretur, niſi aliqui ſint, quibus iuſta de cauſa Epiſcopus, aut proprius eius parochus, facultatem, ſcripto exaratam, nominatim dederit.

Peregrinis autem, aduenisve hominibus ex ſecundi Concilij prouinciali, præſcripto, præberi miniſtrative liceat.

F Ne occaſione ſacræ communionis, etiam in Paſcha miniſtratæ, vel miniſtrandæ, eleēmoſyna, pelnicula, aut vaſculo expoſito, vllove alio modo directè, aut indirectè, quæritetur.

Cùm ſacra communio diebus, præſertim ſolemnioribus, aut frequentiori fidelium multitudini miniſtratur; ex veteri inſtituto antiphona, Dominus dabit benignitatem, & terra noſtra dabit fructum ſuum; & Pſalmus, Benedixiſti Domine; & Pſalmus item, Dominus regit me, &c. & alia in rituali libro præſcripta, aut alias ab Epiſcopo præſcribenda, à clero canantur, cùm id per illius frequentiam fieri poteſt.

Digitized by Google

Ad ægrum parochus ipſe, niſi inualetudine aliave neceſſaria cauſa impeditus ſit, corpus Domini deferat: ſi verò aliquando in hoc miniſterio neceſſe habet alio ſacerdote vti; ne alio, ſi poteſt, vtatur, niſi quem, ad confeſſiones audiendas, conceſſa ſcriptis facultate, Epiſcopus probauerit, idoneumque iudicauerit; cùm ſæpè contingat, ægrum, cui ſanctiſſimum corpus Domini defertur, iterum confiteri velle, proptereà quod poſt peractam confeſſionem aliquid commiſerit, vel ante commiſſum meminerit.

Ægrotantibus, etiam ſine mortis periculo ſacræ Euchariſtiæ frequentius ſumendæ deſiderio flagrantibus, iis præſertim, qui dum integra valetudine ſunt, frequēti ſacramētorum vſu, ſe religiosè, ſalutariterque paſcunt, ne parochus quantum per alias neceſſarias in parochiali munere occupationes ſibi licet, ſpiritualem illam conſolationem, ſalutareque adiumentum, religioſa præparatione ab eiſdem adhibita, deneget.

Quod de indulgentia à Paulo Tertio Pont. Max. corporis Domini ſodalitatibus conceſſa, ſæpiùs promulganda, concilio prouinciali tertio ſancitū eſt, id in iis ſodalitiis præſtetur, quibus illa tributa, conceſſave eſt.

Indulgētia verò à ſanctiſſimo D. N. Gregorio XIII. omnibus, & ſingulis, quæ in hac prouincia inſtitutæ, inſtituendæve ſunt, corporis Domini ſodalitatibus data, cuius conceſſæ indulgentiæ exemplū typis impreſſum, in vltima huius libri parte extabit, vbique in illis, ſæpeque promulgetur ad excitandos in ſalutari inſtituto, eiusque munere ſollicitè obeundo fidelium animos.

Oratio quadraginta horarū, religiosè inſtituta, vt perpetuò ſanctiſſimè, eum ſalutarique animarum fructu retineatur, hæc etiam præter cætera, eo de genere alias ſancita, conſtituimus, & decernimus.

Primò in iis ſolùm eccleſiis ſiue ſæcularibus, ſiue regularibus, fiat, celebreturve, in quibus ſanctiſſimum ſacramentum aſſeruatur: nec verò in iis omnibus, ſed in illis tantummodò, quas Epiſcopus ſtatuerit.

Fiat autem in conſpectu ſanctiſſimi ſacramenti: quod è tabernaculo expoſitum, in maiori, aliove, ſi Epiſcopus ita cenſuerit, altari propalàm collocetur. Quod vt cum dignitate, decorè, religioſeque agatur, altaris, vel cappellæ, vbi exponetur, collocabiturve, ornatus decens ſit, ac religioſus.

Cerei prætereà in altari accenſi, ad ſummum decem, minimum verò ſex, decēti craſſitudine, ac longitudine colluceant: lampades item ne plures, quàm duodecim, aut tredecim; nec verò pauciores, quàm tres. Licebit tamen Epiſcopo ob cauſam permittere, vt maior luminum numerus aliquando adhibeatur.

Orationis initio, cùm ſanctiſſimum ſacramentum palam proponendum eſt, primùm datis ſolemniter de more prædictis diei, veſperi, & iterū eo die paulò ante campanarum ſignis, præſens adſit, cùm ſacerdos, pluuiali indutus, illud religiosè proponat; tum illius eccleſiæ, vbi oratio futura eſt, aut totius parochiæ, ſi eccleſiæ parochialis eſt, clerus ſuperpelliceo veſtitus, qui in hac functione illum adiuuet. Si verò, qui conuenerint, clerici, vel parochiæ, vel eccleſiæ pauciores ſunt, quàm ſex; alij aliunde euocentur, vt ne eo numero pauciores adſint, hiq; cum luminibus accenſis, tum homines itidem parochiæ, in cuius eccleſia finibuſve oratio exponitur, præſertim ſanctiſſimi ſacramenti ſodalitati adſcripti.

Proceſſio in exponendo ſanctiſſimo ſacramento per eccleſiam, agatur litaniis, ſtatiſq; antiphonis, precibus, & orationibus, tum cereis accenſis: itidemque in eo reponendo ſeruetur.

Dum illud in altari propoſitum eſt; interdiu clerici duo, ſuperpelliceo induti, capite aperto, ad altare ſemper aſſiſtāt: qui rum alter diaconus ſaltem ſit, noctu verò ſaltem vnus, iſq; e in ſacro ordine conſtitutus.

Ad altaris verò, cappellæve, vbi propoſito ſanctiſſimo ſacramento, oratio fit, cancellos affixæ ſint tabulæ precū, & orationum, quæ pro temporum, calamitatumque ratione, orantium vſui ex ſanctæ matris Eccleſiæ inſtituto accommodatæ, eæque literis grandiuſculis exſcriptæ, loco perſpicuo ſint.

Ad excitandum prætereà populi, in ſtata hac oratione verſantis, pietatem, hoc curetur, vt aliquando, quo præſertim tempore, quave hora frequēs eſt fidelium ad eam concurſus, ſermo, iſque breuis, ad piæ meditationis ſtudium inflammandum appoſitè habeatur.

Vt autem ad huius conſtitutionis præſcriptum omnia quæ ad huius ſtatæ orationis vſum ſanctæ retinendum pertinent, decorè, rectè, ordineque agantur, vnicuique vrbis regioni ab Epiſcopo aliquot viri graues, pietatis, ſpiritualiſque vitæ amantes, & in iis ſaltem vnus eccleſiaſtici ordinis, qui aliis præſit, conſtituantur: qui in ſua quiſque regione orationis huius curam gerant; quo tempore illa celebratur. Eorum præter cætera munus erit, cùm videre, vt ad huius ſanctionis præſcriptā normam illa fiat, celebreturve; tum quibus in eccleſiis proximè ea futura eſt, illarū miniſtris ipſam ſignificare, ac prænunciare.

Porrò ad ornatum, atque apparatum huius orationis celebrandæ, ne quid ob ſumptus neceſſarios deſit; à parochiæ incolis parocho, in cuius Eccleſia illa fiet, adhibitis ſimul aliquot parochialis viciniæ viris, Epiſcopo probatis, eleemoſynam eo nomine quæritare, & colligere liceat. Quæ eleēmoſyna, ſi quę vnquàm ex impenſis illis reliqua erit, Epiſcopi arbitrio in vſum, & ornatum, qui ad cultum ſpectet, ſanctiſſimi ſacramenti, erogetur in illa Eccleſia, vel in alia, vbi magis neceſſaria ſit.

Nec verò, hoc vel alio prætextu, illo orationis tempore ad eleēmoſynam excipiendam, colligendamve pelues, aut vaſa eiuſmodi patula, exponantur: ſed Epiſcopi permiſſu, conceſſuve capſulas proponi liceat.

Orationis huius curatores videant, vt per quadraginta ipſas horas continenter fiat, ac ne ad momentum quidem temporis, nec die, nec noctu intermittatur. Cui rei quo cautius proſpiciant; ſupputata parochialis viciniæ incolarum, tum marium, tum fœminarū ratione, illiſq; in certas ob eam cauſam claſſes congruenter diſtinctis, & diſpoſitis, horas ſtatæ orationis pro ſupputatione inita, & populi partitione facta, ita ſeparatim, ordineque aſſignent, vt ſua hora claſſes ſingulæ ad orandum conueniant, & intermiſſionis nullum ſpatium relinquatur.

Hoc orationis tempore, in eccleſia, vbi illa celebratur, fœminæ à maribus ſeparatæ, tabulato ad inſtructionē præſcriptum interiecto, aut alio interſepto adhibito, orent.

Ne noctu fœminis orandi ſtata hora aditusve in Eccleſia detur.

Quod ſi noctu orātes deerunt, ſanctiſſimum ſacramentum in tabernaculo reponatur.

Quod ſi fortè ex hac, vel alia cauſa Epiſcopi iuſſu aliquādo noctu intermitti contigerit, interdiu compenſetur continenti orandi ſpatio.

Cùm oratio noctu celebratur, ne proptereà eccleſiæ oſtia pateant, ſed clauſa, pulſantibus, & ad orandum conuenientibus, etiam ſingulis, aperiantur.

In eccleſiis monialium, cùm oratio hæc celebratur, nemo prorſus noctu in illam ad orandum intromittatur. Verum ibi ſanctiſſimum ſacramētum per noctem in tabernaculo maiori repoſitum, moniales ſolùm ab interiori eccleſia adorantes, nocturno eo tempore per ſtatas horas in oratione perſeuerent; ſummo vero mane iterum è tabernaculo illud depromatur.

Præfinito illo quadraginta horarum tempore, nec verò diutius, in Eccleſia, vbi conceſſum eſt, oratio hæc celebretur. Id verò temporis prorogari ne liceat, niſi Epiſcopi conceſſu. Tamen cùm noctu terminari contigerit, ad lucem produci eiuſdem iuſſu licebit, ſi quando huius orationis initium, & finem noctu fieri, minus decenter ille animaduerterit.

Per horam, antequàm in vna Eccleſia oratio hæc terminetur, in altera, vbi proximè futura eſt, de more ritè inchoetur.

Quæcunque loca, eccleſiave, in qua exponenda ſit ſacra Euchariſtia pro oratione quadraginta horarum, hac cōſtitutione ſuprà præſcripta ſunt, aut de aliis ad cultum, & venerationem ſanctiſſimi ſacramenti, aut ad altaris, capellæve, vbi illud palàm proponetur, apparatum, atque ornatum pertinentibus, ea cum in ordinario orationis huius inſtituto.

Digitized by Google

ſtituto, & vſu, tum etiam, ſi quãdo extraordinariè idem adhiberi petitum, aut conceſſum erit inuiolatè, accurateque ſeruentur.

In Eccleſia cathedrali, quoties oratio quadraginta horarum, vel inchoatur; vel peracto in alijs Eccleſijs illius curſu, in eadem iteratur, aliave ratione exponitur, indiciturvè; omnis ratio ſuadet, vt ſplendidiori luminum apparatu, & maiori cleri frequentia, maiorique populi concurſu habeatur, atque celebretur. Quare illius orationis initio, quod in ea Eccleſia fit, rurſusque in eiuſdem fine, vt Epiſcopo videbitur, cum illius Eccleſiæ clerus, populuſque ſi quem pro parochiæ ratione peculiarem habet, tum etiam vniuerſus vrbis clerus, tam ſæcularis, quàm regularis, qui ſupplicationibus publicis intereſſe ſolet, ac ſodalitates omnes, & cunctus prætereà populus, ſuis parochialibus ſanctorum inſignibus diſtinctus, in illam matricem eccleſiam generatim, vniuerſéq; ad orationis celebritatem conueniat.

Sigillatim verò pro vniuſcuiuſque parochiæ, viciniæve in claſſes diſtinctæ, ratione, quam Epiſcopus certam ſtatuerit, iniueritve, idem tum clerus ſecularis, ac regularis, tum populus ſtatis horis ſibi ordine ſpeciatim attributis, ad eã baſilicam concurrat, more ſolemnium proceſſionum, cruce ſcilicet prælata, & precũ, antiphonarum, pſalmorumque pio; ac religioſo cantu: indeque pro ordine proceſſerit, eodem piè, deuotéq; recedat.

In ſolemni illa proceſſione, in qua ſanctiſſimum Domini corpus per vrbem religioſo cultu defertur, ne reliquiæ vllæ, ſed illud ſolùm, vt veteris inſtituti, eccleſiæque Romanę matris conſuetudinis eſt, pio, religioſoq; apparatu, ſolemniq; ue celebritate feratur.

Canonici ſinguli, & qui dignitates obtinent, cùm proceſſiones publicas, illã præſertim ſolemnem, quæ in celebritate ſacræ diei corporis Domini agitur, atque alias item in portando ſanctiſſimo ſacramento ſingulis mẽſibus conſtitutis, obeunt; intortitiũ accenſum in manibus, capite aperto, ferant. Capitulum autẽ decenti magnitudine & craſſitudine habeat, quot canonicorum numero ſatis ſint.

Reliqui chori miniſtri cereos item accenſos habeant, eoſq; ue forma conuenienti.

Qui autem religioſius prouinciæ noſtræ fideles ſanctiſſimi corporis Chriſti Domini ſolemnitatem colant: pietatiſque operibus, quæ ſacro illius ſolemnitatis tempore præſtandi ſunt, indulgẽtias à ſummis Pontificibus, Vrbano IV. Clemente V. Martino V. item & Eugenio IV. conceſſas, conſequantur, parochorum cura ſit, die Dominico, ſolemnitatem præcedenti, hac paterna charitate, grauique ſermone illos præmonere, atque hortari.

Primò, vt confeſſi, vel in ſolemnitate, vel intra octauam, ſacram communionem ſumant.

Vt pro facultatibus eleẽmoſynam dent.

Vt piè caſtéque in orationibus frequentes, atque aſſidui ſint, in pietatiſque Chriſtianæ exercitationibus verſentur.

Vt pridie ſolemnitatis ieiunent.

Vt, & in ſolemnitate, & reliquis deinceps ſeptem diebus ad veſpertinum, & matutinum, aliarumque canonicarum horarũ officiũ, & Miſſæ ſolemnis ſacrũ frequentiſſimi conueniant, proceſſionemq; ſolemnẽ item ſupplices obeant.

Vtque ad ea Chriſtianæ pietatis officia fideles magis inflammentur; per eoſdem parochos, indulgentiæ, vt infrà exponuntur, ab eiſdem Pontificibus vnicuique verè pœnitenti, & confeſſo datæ, euulgentur.

Ieiunantibus pridie ſolemnitatis, indulgentia conceſſa annorum centum.

Præſentibus in veſperis primis, indulgentia annorum etiam centum.

Iis, qui in ſolemnitate Miſſæ ſolemnis ſacro intererunt, indulgentia annorum totidem.

Qui in matutino aderunt, iis indulgentia annorum totidem.

Qui in ſecundis veſperis intererunt, iis quoque data indulgentia totidem annorum.

Qui primæ, tertiæ, ſextæ nonæ, completorij officiis aderunt, indulgentia iis datur quadraginta annorum pro ſingulis horarum officiis.

A Qui intra octauam veſpertino, matutinoque officio, & Miſſæ ſolemnis ſacro aderunt, indulgentia item datur annorum centum.

Quæ pertinent ad ſacramentum pœnitentiæ.

ECCLESIA parochialis, eiq; item annexa, in qua confeſſiones audiri aliquando ſolent; confeſſionale vnum habeat, forma in inſtructionum libro demõſtrata, conſtructum; duo verò, eadem forma, & modo; vbi quingentarum animarum, & ampliùs cura geritur. Eccleſia autem, quæ plures habet confeſſarios, totidem confeſſionalia, quot cõfeſſarios, habeat, ſiue parochialis illa ſit, ſiue collegiata, ſiue
B cathedralis.

In confeſſione hæc affixa ſint, ſacra ſcilicet imago, literæ proceſſus die cœnæ Domini, quotannis editæ, tabella caſuum, quos ſibi Epiſcopus reſeruarit, forma abſolutionis, & orationes prætereà præparatoriæ ad ſacram confeſſionem audiendam impreſſæ.

Ne capſulæ, loculive, colligendæ eleẽmoſynæ cauſa, ſiue confeſſarij vſui, ſiue eccleſiæ vtilitati ea ſit, ac ne ob piũ quidem vllum aliud opus, loco confeſſionalibus proximo, nedum ipſis confeſſionalibus, affigantur, apponanturve.

Excommunicationis pœnam, concilio prouinciali primo, ſacerdotibus, ſine approbationis facultate, ab Epiſcopo
C data, pœnitentiæ ſacramẽtum miniſtrantibus propoſitam, ipſo facto eos, qui contrafecerint, ſubire decernimus, & declaramus.

Confeſſionis ſacræ audiendæ munus ſacerdotibus regularibus, quamuis ad illud ob peritiam, ſcientiamque idoneis, ne committatur; niſi à monaſterij præfecto teſtatum literis fiat, eos vitæ diſciplina, moribuſque probatos eſſe; ac dignos proptereà quibus id munus imponatur. Quo in teſtimonij genere ipſe videat, ne quid reſtringendo admittat, quod religioſæ conſcientiæ ſuæ fraudi ſit, labemve afferat.

Vnuſquiſque monaſterij regularis præfectus bis quotannis, ſemel ſcilicet ineunte aduentu, iterum quadrageſimæ initio, confeſſariorum ſacerdotum, ſui monaſterij pro-
D batorum nomina, in folio exſcripta, ad Epiſcopum deferat; vt, cùm regulares ex vno in aliud monaſterium commigrare frequẽter ſoleant, eamque ob cauſam illorum numerus interdum minuatur, aliunde ipſe Epiſcopus, alios in eo munere gerendo idoneos, ac probatos opportunè habere poſſit.

Sacerdotum confeſſariorũ, qui probati ſint, nomina, in tabella ordine deſcripta, ad valuas ſacriſtię eccleſiæ, vbi cõplures illi habitant, affixa in omnium conſpectu ſint.

Epiſcopus & in vrbe, & quo tempore etiã viſitationem obit, in frequentioribus diœceſanis locis cõfeſſarios ſacerdotes, etiam regulares, aliquando ad ſe, cùm ſingulos, tum vniuerſos conuocet. Iiſque primò, cùm cæteras muneris,
E quod ſuſceperunt, partes, grauiter, accurateque oſtendat, tum præcipuè moneat, quantum, quanq; graue, vel ad ſalutem, vel ad perniciem animarũ onus ſuſtineãt; proinde demonſtret item, & quàm benè notos caſus ipſi habere debeant, in quibus abſoluẽdi auctoritatẽ nullam habent, & quã ſtudioſè proptereà caueãt, ne in meſſe aliena falcẽ ponant, & quam cautè item in pœnitentium abſolutione agãt, cùm præſertim vel de reſtitutione, vel de occaſionibus, quibus, ad mortalia peccata aditus ſit, abiiciendis agitur.

Ne verò facilè in eodem peccati genere fideles offendãt, hoc etiã illos ipſos confeſſarios admoneat, quàm prudẽtes, quã cautos, quã diligentes in pœnitentijs ſalutaribus imponendis eos eſſe oporteat: tum proſpicere etiã; vt non ſolum
F vitia, peccataq; ue fideles, ſed virtutes, Chriſtianaque vitæ officia, opera, & actiones, cũ Chriſtiani nominis ſplendore congruentes, ſuſcipiant, ac præſtent; maioreſque in via Domini progreſſus in ſingulos dies habeant, propoſita vnicuique pro eius ingenio, & conditione, ac ſtatu, benè, ſanctéque agendi ratione.

Demonſtret denique, quàm ſedulò caueant, vt ne eorum dicta ſanctarum cohortationum, paternarumque obiurgationum plena, à factis vllo modo diſſentiãt; ac ne item, audiendis ſacris confeſſionibus, vllam, ne minimam quidem, auaritiæ in primis, ſuſpicionem præbeant.

Inſtructiones, ad ſacramentorum, & pœnitentiæ, & ſacræ communionis, miniſtrandorum vſum, cultumque pertinentes, à nobis Concilij prouincialis tertij decreto confectas: atque editas, in ſua quiſque vrbe, diœceſique Epiſcopus ſeruari omni diligentia curet.

Medici quicunque, vel in vrbe, vel in diœceſi ſunt, duorum menſium ſpatio per ſingulos Epiſcopos, ſi id ante non præſtiterint, iureiurando obſtringantur: quo ſpondeant, ſe, quod Pij V. Pont. Max. ſanctione, de medicis edita, præſcriptum eſt, integrè, inuiolateque ſeruaturos eſſe. Qui iuſiurandum præſtiterint; ne excommunicationis pœna, Concilio prouinciali primo decreta, ſed ijs tantùm pœnis, illa Pōtificia conſtitutione ſancitis, irretiti teneantur, ſi contra fecerint.

Nec verò confeſſarius ſacerdos, cōfitendi tempus ægrotanti proroget; niſi primum re cum Epiſcopo, eove, cui ille id curæ dederit, communicata, prorogationis facultatem, ſcripto exaratam, ab illo impetrarit.

Caſus reſtitutionis rerum, quæ incertum eſt, quibus reſtitui debeant, Epiſcopo deinceps reſeruati ſint.

Confeſſarius ſacerdos, quicunque ſit, etiam regularis, ne auditæ ſacræ confeſſionis teſtimonium ſcriptum, aut impreſſum, manu ſua, ſuoque ſigillo ſignatum, ſibi peccata cōfeſſis dare omittat; tum in Paſcha, vt parochis, tum ægrotationis tempore, vt medicis, quod debent, eos præſtitiſſe planè conſtet. Confitentium prætereà Paſchæ tempore nomina, & cognomina, vt fraudi multiplici occurratur, in librum certum, notato etiam die, & menſe referet: quem librum Epiſcopo petenti, pro debito charitatis ſtudio, non modò non deneget, ſed promptè oſtendat atque exhibeat, tradatve, teſtimonij verò formula certa ab Epiſcopo præſcribatur: cuius exempla, vbi ars impreſſoria ſit, & vbi opus eſt, typis impreſſa, quàm plurima vnicuique ſacerdoti confeſſario tradantur.

Quæ pertinent ad extremam vnctionem, & reliqua erga morientes officia.

QVIBVS parochis Concilio prouinciali ſecundo permittitur, domi aliquando habere ſanctū oleum infirmorum, ij feneſtellā in ipſa domo, loco decenti, ac tutò cōſtruant; panno ſerico circumueſtiant; valuis, & claue claudant, vt & in honore, & rectè cuſtodiatur.

Parochus extremæ vnctionis ſacramentum ſicut his miniſtrare debet, adultis ſcilicet, periculosè ęgrotantibus, propeque moribundis, ſenio confectis, etiā non ægrotis, in diē morituris; ita iſtis, ne miniſtret, nempè pueris, rationis vſu carentibus, mulieribus in partu laborantibus ad bellū proficiſcentibus, nauigantibus, peregrinantibus, & ijs, qui mox vltimo ſupplicio mulctandi ſunt.

Idē cùm pro ægrotis parochialis viciniæ ſuæ ſemper oret, ſacrificiumque offerat; tum ſi quem ex ijs periculosè ægrotare viderit, hoc curet diligenter, vt die, noctuque ad extremæ vnctionis ſacramentum, ei miniſtrandum præſto ſit, & paratus.

Cùm autem is ad ægrum, qui à parochiali Eccleſia longius abeſt, grauiter, ac non ſine periculo mortis, febri, morbove laborantem, ſanctiſſimum corpus Domini defert; ne, vbi ad parochiale domicilium ipſe redierit, mortem ille prius obeat, quàm ad extremæ vnctionis ſacramentum, eidem miniſtrandum, reuerti poſſit; vaſculum etiam ſacræ illius vnctionis ſecum ferat, illam ei, poſtquàm corpus Domini præbuerit, miniſtraturus: ſi ita pro morbi ingraueſcentis ratione, mortiſque periculo faciendum cenſuerit.

Id extremæ vnctionis ſacramentum miniſtraturus, quot commodè poteſt, presbyteros, & clericos adhibere ſtudeat, ſuperpelliceo indutos; qui ipſum, & miniſtrantem, & precantem, pietatis, orationiſque ſtudio in eo miniſterio adiuuent.

Quod ſi plures habere non poteſt, vnum ſaltem omninò adhibeat clericum, ſibi miniſtrantem.

Accedat autem illud miniſtraturus, ſtola, & ſuperpelliceo indutus.

Vas ſacri olei, ne ſinu, brachiove comprehenſum, ſed ſacculo ſerico aptè incluſum, cordula ſerica à collo pēdens piè reuerenterque ferat.

Cùm acceſſitur, prope ægrotantis lectum, menſam paruulam, vbi commodè fieri poteſt, parari; mappave candida ſterni curet, ſuper qua, & vas ſit, vbi bombix, vbi ſtuppa ad abſtergēdas vnctiones, micaque panis ad abſterſionem digitorum præparata, & vas alterum aquæ ad manus lauandas, & candela ceræ item parua. Qua in menſa vas ſacri olei à parte lecto viciniori ponatur; à laico autem homine ne manu teneatur.

Mulieribus miniſtraturus, renes ne inungat.

Vbi ſacramentum ægro miniſtrarit; dum ille ſermonis, & ſenſuum vſum nō amiſit; cum breuibus, & ſuauibus, ardentibuſque verbis excitare ad deſiderium vitæ æternæ, & ad ſpem de diuina miſericordia concipiendam, ne opportunè deſiſtat; tum, cùm propè moribundus eſt, in illius animæ commendatione, quàm maxima poteſt, intima animi pietate, ſtatas, religioſas, ſanctasq; preces recitet.

Curetque toto eo tempore, vt domeſtici ſimul omnes, qui adſunt, pro eo Deum piè precentur.

Vbi hoc officium piè, accurateque præſtiterit, ſi æger adhuc viuit, aut animam agit; ne eidem præſens adeſſe omniaque ſalutaria officia præſtare omittat. Si verò adeſſe aliquando non poteſt, vel quia alijs grauiter ægrotantibus, ſacramenta miniſtrare neceſſe habet; vel quia neceſſarijs parochialis curæ occupationibus alijs impeditur, tunc ea pietatis officia illi à ſacerdote, ſi quis alius eo loco eſt, ſollicitè præſtari curet.

Ad quod etiam officium, ſibi hoc ſubſidium, cùm opus eſt, comparet, vt confratriæ ſanctiſſimi ſacramenti, aut doctrinæ Chriſtianæ homines aliquos, parochiali ſua diligentia; ad conſolidationis, & ſpei excitandæ officia, aliaq; eiuſmodi, inſtructos adhibeat. Hoc etiam parochus domeſticos, qui ægroti curam habent, moneat, vt ne poſt extremæ quidem vnctionis ſacramentum, quòd ei ipſe miniſtrauerit, corporis curam deſerant.

Singulis menſibus, in diœceſi vnuſquiſq; Vicarius foraneus, & in vrbe præfectus regionarius, aut alius, cui id muneris Epiſcopus dederit, à ſuæ regionis parochis de illis perquirat, qui obierint; ijſq; animam agentibus, an ipſi præſentes adfuerint; an curæ, & pietatis officia omnia eiſdem moribundis præſtiterint; tum, vbi opportunè in mortuorum agnatos, affinesve inciderit, parochialium ſacerdotum debitum officium, ab illis diligentius recognoſcat.

Quod ſi eos negligentiores eſſe animaduerterit, vbi primum illos, vt par eſt, reprehenderit, tum eorum negligentiam, culpamve ad Epiſcopum deferat.

Epiſcopus pro ſua vigilanti cura, in vrbe, aut in alio loco, in quo ipſe ſit, cùm ægros grauiter laborantes, præſertim vitæ ſpiritualis amantes, pietatiſque laude inſignes, paterna charitate aliquando viſitare ſtudeat; tum Epiſcopalem benedictionem moribundis impertiat.

Hoc officium quoque diligentius, cùm poteſt, ſæpè parochis, ſacerdotibus, religioſis viris, ægrotantibus, & moribundis item, præſtare idem piè curet.

Parochus verò fidelibus propè morituris ſuggerat, vt, ex hoc ſeculo, antequàm migrent, qui præſertim in vrbe ſunt, aut alio loco, in quo Epiſcopus ſit, ad illū, certum hominem mittant, qui eis Epiſcopalem benedictionem petat.

Quæ pertinent ad ſacramentum ordinis.

VBI primum Epiſcopus, aut parochus aliquē norit, qui vel ſpontè ſe clericali militiæ adſcribi velit, vel à parētibus adhuc infans deſtinetur; hoc ſedulò curet, vt ille, quo diligentius clericalis diſciplinæ, vitæque religioſè inſtitutus primū imbuatur, Eccleſiam frequentiùs adeat; functiones, quas clerici obeunt, cæteraq; id generis miniſteria cernat, ipſiq; parocho, vel alij ſacerdoti, quē idē Epiſcopus maluerit, in diſciplinā, curamve traditus, Eccleſiaſticorū hominum conſuetudine vtatur. Sic multiplici ratione cū paulatim, & clericalis vitæ officijs obeundis, & laboribus ſuſcipiēdis, aſſueſiat; tum diſcat etiam, atq; animaduertat, quod vitæ genus, ſi ordinis ſacramento initiari vult, ſequi debeat; proindeque de re tota maturius ante deliberet.

Parochi verò ſit, illiusve, cuius curæ, Epiſcopi iuſſu, traditus eſt, eum quæcunq; clericalis vocationis inſtitutionisve ſunt, aliquando monere, ac docere diligenter.

Vt ad Eccleſiæ miniſterium complures inſtituantur, qui ab ineunte penè ætate ad pietatem, vitæque innocentiam, cum literarum doctrina coniunctam, accuratè inſtructi ei ſanctè, vtiliterque poſt inſeruiant; illud vnuſquiſque parochus valdè ſtudeat, vt quamplurimos poteſt pueros, præſertim pauperes, bona indole præditos, qui ſpem afferant, ſe ſacris initiatos, Eccleſiæ miniſtros vtiles fore; ad Eccleſiaſticæ vitæ formam accuratè erudiat, eoſdemq; prætereà, cùm ante, tum etiam in primis, poſt ſuſceptam clericalem tonſuram, ac deinceps minoribus ordinibus adſcriptos, pro paternæ charitatis ſtudio, optimis moribus, clericali religioni congruentibus, clericaliumque functionum diſciplina benè informet; literiſque item inſtruat, eos præſertim, qui ab alijs probatis viris, artem literariam profitentibus, ob inopiam, aliamve cauſam, commodius, diligentiusque erudiri non poſſunt.

Eorum autem ſingulorum mores, ſtudia, litterarumque progreſſionem Epiſcopo parochus aliquando ſignificet; vt ſuo tempore, vel in ſeminarium cooptati, vel alia quacunq; via adiuti, pro ætatis ratione, proque ingenij captu, ſtudijs grauioribus ſe dedere queant.

Sacræ ordinationes, tum ſtatis ſolùm quatuor anni temporibus, niſi ob vrgentem cauſam, illas alio tempore aliquando, facultate à ſede Apoſtolica literis data, haberi neceſſe ſit, tum in Eccleſia cathedrali, ritu ſolemni, canoniciſque præſentibus, habeantur. Si verò quandoque in diœceſano loco habeantur, in illius loci Eccleſia primaria celebrentur, clero eiuſdem præſente, vt decreto Tridentino cautum eſt.

Sæpè illud facileque euenit, vt vel hominis mores mutentur, vel, quod de illius vita minus anteà notum, atq; exploratum erat, id poſteà aliquo modo pateſiat; quo fit, vt, quem Epiſcopus, ſuperiorve aliquando probatit, dignumque exiſtimarit, aliquo etiã ſacro ordine initiari, illum ipſum poſt inueniat indignum, neque idoneum eſſe, cui idem, aut maior ordo conferatur. Quare vt & erroribus, multipliciq; fraudi occurratur; & planè ſeruentur decreta illa Tridentina, vnum, quo vetatur ad ſuperioris ordinis gradum illos aſcendere, qui in inferiori aliquãdiu, Epiſcopi iudicio, verſati non ſint; quique cum ætate, vitæ etiã merito, doctrinaque maiori non proceſſerint; alterum, quo cauetur, nemini licere ab alio Epiſcopo primam tonſuram, aut ordinem aliquem ſuſcipere, niſi eius probitas, & mores, ordinarij ſui teſtimonio, primum commendentur; Epiſcopus, aliuſve ſuperior, prout pro ſua prudentia, pietateq; expedire cenſuerit, in primis videat, ne cuiquam ante, quàm ſacræ ordinationis tempus proximè inſtet, literas eiuſmodi teſtimoniales, dimiſſoriasve pro ordinibus, ab alio Epiſcopo ſuſcipiẽdis, ſine neceſſaria cauſa vnquàm concedat.

Neque item iiſdem literis facultatem det, plures ordines ſuſcipiendi, quàm illos ipſos tantum, quos vno, eodemque tempore ab eo ſuſcipi voluerit, ac per ſacros canones, Conciliaque licuerit. Præfiniat prætereà in illis ipſis certum ſuſcipiẽdi ordinis, cui quiſquam adſcribendus eſt, tempus, menſtruum ſcilicet, vel bimeſtre, vel longius, vt pro loci diſtãtia, pro aliave eiuſmodi cauſa opus eſſe viderit. Quo præſtituto tempore tranſacto, eas literas, illo nomine à ſe conceſſas, ei in poſterum nihil ſuffragari, nihilque roboris habere iiſdem literis declaret: quas etiam cancellario Epiſcopali ab illo, cui conceſſæ ſunt, reddi decernat.

Nec verò alienæ diœceſis clerico ſeculari, neq; vlli omninò regulari, literarum auctoritate, quas dimiſſorias, teſtimonialesve hic ab ſuperiore, aut ille ab ordinario ſuo habet, Epiſcopus ordinem alquem, vel minorem, vel maiorem, ac ne primam quidem tonſuram, tempore illarum literarum præterito, conferat.

Quòd ſi nullum iiſdem litteris ſpatium temporis præſcriptum ſit; ne item in ſacra ordinatione quemquam promoueat; niſi eas recenter, aut ſcriptas, aut renouatas, confirmataſve is afferat: atque ita recenter quidem vt non ampliùs duobus, tribusve menſibus ante ſacræ ordinationis, qua ille proximè initiandus eſt, tempus datæ, confirmatæve ſint; ſi modo, aut loci diſtantia, aut eius, qui ordinem ſuſcepturus eſt, diuturna ab ſuo Epiſcopo, ſuperioreve abſentia; aliave id generis cauſa vetuſtiores literas, eiuſdem Epiſcopi iudicio, admitti, probarive non poſtulet. Id ipſum quoque Epiſcopus in teſtimonialibus morum literis cauebit, quas ſuæ etiam diœceſis clerici, alijve quicunque eo de genere afferent.

Literas autem eiuſmodi, de moribus teſtatum facientes, ab alienæ diœceſis clericis, regularibusve item, qui ab ſua diœceſi, monaſteriove proximè aliquandiu abfuerint, ſibi afferri, exhiberive curet, non ſolùm ab eorum Epiſcopo, ſuperioreve, ſed ab illo etiam, apud quem proximè mãſerint, eiuſve auctoritate ſcriptas, atque obſignatas.

Quod idem à ſuis clericis præſtari iubeat, qui in aliena diœceſi, aliquo temporis ſpatio, proximè fuerint.

Si verò qui eo ſpatio in literis præfinito, aut ſi nullum etiam præfinitum ſit, duobus, aut tribus poſt datas, renouataſve literas menſibus ordines non ſuſceperit; tunc litteras illas, vel dimiſſorias, vel morum teſtimoniales, eo nomine ſibi ab ſuo ordinario, vel ſuperiore primum datas, vel recẽter confirmatas, renouataſve, quam primum per loci diſtantiam poteſt, eidem per ſe, vel alium reſtituat, reddatve.

Cùm autem deinceps ordines ſuſcipere vult, iterum recentes illas ab eo impetret.

Qui item ab ſuo Epiſcopo eos ſuſcepturus eſt, quod ad morum ſuorum teſtificationes attinet, à quibus debet, iterum recentes illas ei afferat, exhibeatve.

Si quis vna aliqua culpa, impedimentove, vt infrà irretitus tenetur, ne ad ſacram ordinationem, contra ſacrorum canonum, & Conciliorum præſcriptum, accedat, vt ne cenſuras, pœnaſve canonico iure illis, qui tales ad eam acceſſerint, conſtitutas, ſubeat. Rurſus diligentiam Epiſcopus adhibeat, ne fraude, vel dolo quiſpiam ſacræ ordinationi ſeſe ingerat.

Impedimento irretiti hi ſunt.
Minores natu.
Sacramento Chriſmatis non confirmati.
Rudes, & ignari.
Criminoſi.
Solemniter pœnitentes.
Neophyti.
Ebrietati, & gulæ dediti.
Impudici.
Lapſi poſt ordinem ſuſceptum.
Periuri.
Vſurarij manifeſti.
Infames.
Ratiocinijs obligati.
Serui.
Corpore vitiati.
Inſigniter deformes.
Illegitimè nati.
Peregrini, & ignoti.
Bigami.
Irregulares quouis alio modo.
Suſpenſi.
Interdicti.
Excommunicati.
Amentes.
Morbo caduco laborantes.
Energumeni.
Non examinati, & probati.

Subdiaconatum ſuſcepturus, quo diligentius vitæ perpendat rationem, cui ſe, illum ſuſcipiendo, ſanctè obſtringit; ac proinde re tota accuratius deliberata, puriori mente, ardentiorique animi voluntate, ad rem tanti momenti accedat, priuſquàm eo ſacro ordine initietur, aliquẽ ſecretiorum locum adeat, vbi ab omnibus curis, & occupationib. liber, cùm omnis ante actæ vitæ ſuæ peccata, & diligẽti cõſcientiæ diſcuſſione, ritè confiteatur: tum in ſalutaribus meditationibus, alijſq; ſpiritualibus exercitationibus totus verſetur, duce, & moderatore ſibi adhibito, religioſo viro, earum vſu perito, quem Epiſcopus in primis probarit.

In illis autem, vel menſe, vel longiori, breuiorive tem-

pore perſiſtat, prout de moderatoris conſilio, Epiſcopus expedire cenſuerit. Quas item exercitationes, eodem præſcripto, & modo, eo tempore, diaconi, cùm ad ſacerdotij gradum acceſſuri ſunt, piè ineant, ac præſtent.

Nemo titulo ſeminarij ſacris maioribus ordinibus adſcribatur, neque titulo item beneficij, aut penſionis, alteriuſve cenſus, quem ei ad victum, Epiſcopi iudicio ſatis eſſe non conſtet.

Qui maioribus ordinibus initiari volunt, ij, quod Tridentino decreto iuſſum eſt, inuiolatè planè ſeruẽt, vt menſe ſcilicet, aut longiori ante ſtatam ſacræ ordinationis diem temporis ſpatio, prout edicto Epiſcopali præfinitum erit, ad Epiſcopum ſe conferat.

Quoniam verò prima tonſura, vt catechiſmi etiam Romani literis traditur, ad ordines ſuſcipiẽdos, quædam præparatio ijs eſt, qui Dei miniſterio dicandi ſunt; permultum propterea refert, omnem in illa conferenda, & ſuſcipienda, diligentiam ſtudioſè adhiberi. Quamobrem id quoque ab ijs, qui prima tonſura initiandi erũt, omninò ſeruari, ac præſtari decernimus, niſi aliquãdo Epiſcopus aliud ob cauſam faciendum cenſuerit.

Præſtituto igitur tempore omnium, ac ſingulorum, tum qui prima tonſura, tum etiam qui maioribus ordinibus initiandi, ad Epiſcopum acceſſerint, nomen cognomẽ, parentes, patria, Eccleſia parochialis, intra cuius fines quiſque ortus, atque illa item, vbi proximè habitarit, rectè notentur Epiſcopi iuſſu. Ac prætereà beneficium Eccleſiaſticum, penſiove, aut patrimonium, illiuſve generis cenſus, cuius nomine, titulove quis ſacros ordines ſuſcepturus eſt. Hæc verò ipſa, literis exarata à parocho, ab eove, cui Epiſcopus id negotij dederit, publicè de illis proponentur die feſto inter Miſſarum ſolennia in Eccleſia, & cathedrali, & propria parochiali, & in illa quoque, in cuius finibus poſtremò domicilium habuerit, & vbi prætereà Epiſcopus cenſuerit. Ac quod ad cenſum attinet, in ea omninò parochiali Eccleſia, intra cuius limites maior eius cenſus, ſiue Eccleſiaſtici, ſiue alterius generis pars poſita eſt, vt denunciari queat, ſi quæ vel confictio ſufficientis cenſus, vel alia fraus ſubeſt, vel aliud, quamobrem illud beneficium aliumve cenſum non pacificè poſſideat: vel ſi quæ cenſus illius pars ære alieno, aliove modo obſtricta teneatur, vnde is, deinde initiatus ſacris, non habeat ſatis vnde viuat, cogaturque propterea turpiter victum quæritare. Hac adhibita ratione, inquirat diligenter is, cui id muneris Epiſcopus dederit, de eorum, qui prima tonſura, vel ſacris maioribus ordinibus initiandi ſunt, natalibus, ætate, vita, & moribus, ac cæteris, quæ oportet, à viris ſpectata probitate. Nec verò teſtimonialibus ſolùm, quæ eorundem, qui ordinibus initiandi ſunt, nomine fient, vel afferentur, contentus omninò ſit; aliunde, etiam pro officij ſui munere, ea omnia de illis ſtudioſè indaget, vt ſibi hoc de genere toto veritas omni ratione conſtet.

Quinimò quod ad mores illorum inquirendos attinet, teſtificatio ab ijs nulla conquiratur, quos ſuæ vitæ teſtes ipſi attulerint, nominarintve, ſi id teſtimonij genus ab alijs, ſpectata integritate viris, rectè haberi queat.

Alia prætereà omnis diligens cautio, ac ratio in hac ipſa tum indagatione, tum teſtificatione ab eo, quem huic muneri Epiſcopus conſtituerit, adhibeatur.

Literæ porrò, quibus tota hæc inquiſitio, ac teſtificatio continetur, ad Epiſcopum rectè obſignatæ ab eo mittantur, cui id ille curæ mandauit. At verò, ne propter eiuſmodi, aliamve diligentiam, quam pro ſui muneris officio Epiſcopus in eorum, qui ordines ſuſcepturi ſunt, natalibus, ac moribus, cæteriſque id genus perquirendis adhibuerit, eorum quiſquam excuſetur, quominùs præſcriptas ſibi de ſe, ſuiſq; conditionibus, qualitatibuſve teſtificationes certas infrà conſtitutas, afferat.

Quas teſtificationes afferendi id tempus illis præſtitutum ſit, quo examen ſubituri, ordinis ſuſcipiendi cauſa, ad Epiſcopum conuenient. Quod ſanè tempus, Epiſcopali etiam edicto, ſignificãdum illis, qui in vrbe ſunt, feriam ſcilicet ſecundam hebdomadæ, ſtatam ſacræ ordinationis diem præcedentis, diœceſanis autem, alijſve ante feriam quartam hebdomadæ, in quam ipſa ſacra ordinatio inciderit,

A conſtituimus: id verò, niſi vel pro diœceſis exiguæ, aut amplioris ratione, vel pro numero eorum, de quorum agetur promotione, breuius, aut longius conueniẽdi tempus, edicto ſuo Epiſcopus præſcribendum cenſuerit.

Omnis, quicunque vel primam tonſuram, vel ordines minores, maioreſve ſuſcepturus eſt, ea ſingula, quæ mox infrà ordine ſtatuuntur, de ſe literis, legitimè teſtata ſuo Epiſcopo faciat.

Primò ſe legitimo matrimonio natum eſſe; aut ob natalium impedimentum, ſecum diſpenſatum eſſe.

Prætereà ſe, vel origine, vel beneficio Eccleſiaſtico, quod in diœceſi obtinet, vel decennali domicilio, vel alia quauis legitima ratione diœceſanum eſſe.

B Tum à parocho, à ludique magiſtro, vt Tridentina ſynodus Oecumenica iubet, aut ab eo, quem in quouis ſtudiorum genere audit, aut, ſi in ſeminario adſcriptus eſt, ab illius rectore, aut ab alijs, quos Epiſcopus maluerit, obſignatas literas afferat, quibus de vitæ ſuæ diſciplina, moribuſque teſtatum fiat.

Doctrinæ item Chriſtianæ ſcholas ſe frequentaſſe, id teſtimonij afferat, vel à præfecto illarum, in parochiali vicinia ſua conſtituto, vel ab eo, qui omnium id generis ſcholarum curæ præeſt.

Hæc prætereà teſtimonia afferet, qui ſe prima tonſura initiari vult.

C Sacro chriſmate confirmatum eſſe.

In Eccleſia frequentius, religioſiusq; verſatum eſſe.

In ſpe eſſe, ſe in clericali diſciplina permanſurum; hoc verò teſtimonium à parocho, aut ab eo ſacerdote habeat, cui ab Epiſcopo in diſciplinam traditus eſt, poſtquàm clericalis ordinis ſuſcipiendi animum, voluntatemque ei patefecit.

Sacram item communionem crebrò per annum ſumpſiſſe.

Licebit tamen Epiſcopo etiã ſine teſtimonio, tum ſumptæ communionis, tum frequẽtatæ ſcholæ doctrinæ Chriſtianæ ob cauſam admittere.

Qui verò aliquo minori, maiorive ordine initiandus D eſt, teſtimonium prætereà, quæ mox ſuprà præſcripta ſunt, afferat etiam de his, quæ ſequuntur.

De prima tonſura, aut de ordine, quem proximè ſuſcepit.

De illius ordinis functionibus à ſe præſtitis; idque teſtificationis habeat à præfecto Eccleſiæ, cuius adſcriptus eſt. Nec verò etiã regularis, cuiuſcunq; ordinis ſit, admittatur, qui teſtimonium non attulerit à ſuo ſuperiore.

De habitu clericali, ad prouincialium, diœceſanorumq; Conciliorum præſcriptum, poſt ordinem proximè ſuſceptum, à ſe aſſiduè geſtato.

Quam teſtificationem à parocho afferat.

De confeſſione frequentiori, ex decretorum E prouincialium præſcripto, cuius rei teſtimonium obſignatum ab aliquo confeſſario ſacerdote, probato ad audiendas cõfeſſiones clericorum afferat.

De ſacra communione, vt decretis prouincialibus iuſſum eſt, crebriùs ſumpta. Hoc autem teſtatum afferat, vel à parocho, vel à præfecto Eccleſiæ, in qua adſcriptus eſt, vel ab alio ſacerdote, qui Epiſcopi iuſſu miniſtrarit.

Qui ſubdiaconatum, aliumve ſacrum ordinem ſuſcepturus eſt, ſcripta prætereà afferat, quibus præter cætera teſtetur.

De ſe, ex præſcripta formula, denunciationes in Eccleſia cathedrali, & in alijs locis, per Epiſcopum cõſtitutis, publicè die feſto inter Miſſarum ſolemnia factas eſſe.

F Ætatem item, ſanctione Tridentina præſcriptam, annos ſcilicet viginti duos, ſi ſubdiaconatum, viginti tres, ſi diaconatum, viginti quinque attigiſſe, ſi ſacerdotium ſuſcepturus eſt.

Cenſum item, vel Eccleſiaſticum, vel laicalem, quem, & pacificè poſſideri, & tantum eſſe conſtet, quantum ad vitæ eius ſuſtentandæ vſum ſatis eſſe Epiſcopus cenſuerit, ſecundùm prouinciæ, vel loci qualitatem.

De cenſu prætereà denunciationes, præfinitis ſuprà locis factas eſſe, atque ad huius Concilij præſcriptum.

Quicunque verò ſubdiaconus, aut ſacerdos creãdus eſt,

id præ-

Digitized by Google

id prꝗter alia teſtificationis afferat, ſe ſpirituales exercitationes, ad decreti, in hoc prouinciali Concilio editi, præſcriptum, præſtitiſſe.

Vt & Epiſcopo ſacram ordinationem habituro, & iis, qui ordinis ſacramento initiandi ſunt, ſatis temporis detur, quo præſtare poſſint, quæcunque vel ſacri Tridentini Concilij decretis, vel noſtris etiam prouincialibus cõſtitutionibus, antè ſtata illius ſacræ ordinationis tempora, in iis præſertim, qui maiores ordines ſuſcepturi ſunt, præſtari iuſſum eſt: primò Epiſcopus ſtatis illis temporibus eã de more ſolenniter celebraturus, duobus antè menſibus, aut ampliùs, minusve, pro diœceſis amplitudine illius habendæ diem literis indicat: tum edictum, certa verborum formula cõſcriptum, publicè proponi, Eccleſiæq; cathedralis valuis, aliiſq; vt conſuetudinis eſt, locis affigi, idemque præterea à ſingulis parochis promulgari iubeat. Quo edicto omnes quicunque vel primam tonſuram, vel ordines minores, maioresve ſuſcepturi ſunt, ad ſacram ordinationem euocet. Certum prꝗterea, vel menſtruum ſcilicet, vel, quod ad diœceſanos attinet, lõgius etiam pro diœceſis amplitudine, ſpatium pꝗſtituat, quo ad ſe omnino illi ſinguli, qui prima tonſura, aut aliquo ſacro ordine initiandi ſunt, antè ſtata ordinationis tempora conueniant.

Certam item diem, ſacræ ordinationi proximam, edicat, qua primò qui in vrbe ſunt, tum rurſus alteram, qua diœceſani, qui prima tonſura, aut aliquo ordine initiandi ſunt, cùm præſcripta teſtimonia afferant, tum ſtata examina ſubituri, prꝗſto ſint. Reliqua præterea omnia & ſingula edicat, & cõmoneat, quæ vel à clericis qui initiandi ſunt, vel à parochis, ſacræ ordinationis cauſa præſtari debent.

Proximo autem poſt illam edicti promulgationem die Dominico, parochi, qui in vrbe ſunt, tum verò diœceſani vbi primùm literas indictionis diei ſacræ ordinationis celebrandæ acceperint, Dominico die proximè ſequenti, in ſua quique Eccleſia illas publicè proponant atque affigant, vnà cum edicto, de ſacra ordinatione, & Epiſcopi etiam literis paſtoralibus, ex præſcripta formula, per nos edenda, aut alia ratione, argumentove, cum re, quæ ſanctè agenda eſt, conſentaneo, prout Epiſcopus aliquando expedire cenſuerit.

Quo Dominico promulgationis die, ob ſacram ordinationem proximè futuram, in ſingulis Eccleſiis parochialibus, vt aliàs decretum eſt, proceſſio de more agatur, litaniis, ſupplicationibus publicis, quibus vnuſquiſq; ſecum mente reputans, quàm pauci operarij in meſſe multa ſint, hoc Deum toto corde exoret, vt, qui Dominus eſt meſſis, ipſe mittat operarios in meſſem ſuam, ac lumen Epiſcopo præbeat, vt in iis deligendis, quos ordinibus adſcribat; quos verò Epiſcopus delegerit, ope diuina illi adiuti, in ſanctitate, & iuſtitia illi ſeruiant, eiuſdem gloriam omnibus in rebus ſibi proponentes. Quod, vt eo nomine Deum populus ſupplex ſæpius oret; id illũ ſingulis diebus Dominicis per menſem antè ſacræ ordinationis tempus, crebra cohortatione parochi intra Miſſarum ſolennia præmoneant; at Dominico die, illam proximè prꝗcedenti, paſtorales etiam illas Epiſcopi literas de ſcripto accuratè iterum recitent: tum præterea, admonitione populum ad illud excitent, vt non modò ſupplicationes ob eam cauſam, altero Concilio prouinciali decretas, piè, religioſeque tunc obeat: ſed illis ipſis ſtatis, qui ſequuntur, ſacræ ordinationis diebus, frequens in oratione purè, ſanctèque verſetur, vt Dei ſanctorumque ope, piis fidelium precationibus impetrata, & Epiſcopus ordines iis conferat, quos vtiles operarios Eccleſia Dei poſtulat: & qui ordines ſuſcipient, in dies progreſſus maiores habeant, in vitæ morumque ſanctitate, religione, doctrina, ac prudentia.

Epiſcopus quantum ſibi per occupationes Epiſcopales licet, maximè curet, cùm experimentum, examenve de iis inſtituitur, qui ordinibus, præſertim maioribus initiandi, quique Eccleſiis parochialibus præficiendi ſunt, ipſe præſens in eo examine adſit.

Quicunque eccleſiaſticum aliquem ordinem ſuſcepturus eſt, de eo periculum, experimentumve fiat, non ſolùm in literarum ſcientia; verum etiam in cantus peritia, ad ordinis, quem tunc ſuſcipiet functiones ritè, rectèque obeundas neceſſaria: tum præterea, ſi ſacro ordini aſcribendus eſt, in vſu, ac notitia, quam in recitandis diuini officij horarũ laudibus precibusq; habeat.

In teſtimonialibus ordinis, ab vnoquoque ſuſcepti, literis, fiat teſtificatio etiam Eccleſiæ, loci ve pij, cui is tum adſcriptus eſt, ex Tridentino decreto. Nec verò propterea, quominus alij vel eccleſiæ, vel loco pio, eundẽ etiam poſtea ab Epiſcopo adſcribi liceat, vetitum ſit.

Stata illa temporum interualla, ordinibus tum minoribus, tum maioribus ſuſcipiendis Concilij Tridentini decreto præſcripta, ne facilè ac paſſim ſine vllo delectu prætermittantur, omittanturve. Quod ſi de iis aliquid ab Epiſcopo remitti, diſpenſarive contigerit, id in literis dimiſſoriis, teſtimonialibusve ordinum, adſcripta etiam diſpenſationis cauſa teſtatum planè fiat.

Clericus, qui ab ſuo Epiſcopo literis teſtimonialibus, dimiſſoriisve impetratis, ordinem ab alio Epiſcopo ſuſceperit; menſe poſt illum ſuſceptum, aut lõgiori pro loci diſtantia temporis ſpatio, in eiſdem literis præſcripto, teſtificationem ordinis, quem ſuſceperit, ſcriptam ſuo Epiſcopo afferat: ſi verò legitima cauſa impeditus eſt, id per alium præſtet.

At vbi primùm poterit, ipſe quoque Epiſcopum conueniat, vt & in eorum, qui ordinibus adſcripti ſunt, librum referatur: & certæ Eccleſiæ, ſi nondum adſcriptus eſt, ex Tridentino decreto adſcribatur.

Vt & minorum ordinum functiones ad vſum reuocentur, & per eos tantùm præſtentur, exerceanturve, qui in illis conſtituti, adſcriptive ſunt, ad Tridentinæ conſtitutionis præſcriptum hæc decernimus.

Vbi fabricæ Eccleſiæ, Capitula, Monaſteria, Vniuerſitates, Confratriæ, collegiave item cuiuſuis generis, ac alij prꝗterea quiuis homines, laicum cuſtodis, aut monachi, vel alio nomine, certis etiam olim huic muneri attributis, bonis, fructibus, redditibus, aut alio quouis modo, nomineve, etiam pro libito ſuo, conſtituta mercede habere, adhibereve ſolent, qui Eccleſiam cuſtodiat, aperiat, claudatve, campanas pulſet, aliaſve huiuſmodi, Eccleſiaſticas functiones obeat: aut alius cenſus eſt, quauis ratione huic ſuſtentationi attributus: eius laici hominis loco clericus deligatur: qui pro ratione ordinum minorũ, quos ſuſceperit, earum functionum munus præſtet; atq; is conſtitutam illi mercedẽ, aut attributos fructus, redditusve capiat: qui ſi ſatis non ſint, illa vel Capitula, vel Monaſteria, vel collegia, vel alij, vt ſuprà, ad quos vllo modo pertinet, quod deeſt, ſuppleant.

In omni verò parochiali eccleſia clericum talẽ parochus habeat, vt eſt canonum iure, & prouincialibus noſtris Conciliis præſcriptum: ſin autem parochus, præ parochialis eccleſiæ tenui reddit u, clericum ſibi in altari miniſtrantem ſuſtentare non poteſt; neque alij ſunt qui ſuſtentent, populi ſit, totam ſuſtentationem, aut partem quæ deeſt, ſubminiſtrare.

Quibus etiam in capellis, altaribusve quocunque vel tituli, vel deuotionis & legati nomine Miſſæ ſacrificium ſit, in iis item ſingulis certum aliquem clericum, qui ſacerdoti Miſſam celebranti inſeruiat, ſuſtentari iubemus. Quamobrem vbi non confratriæ, ſcholæve, non monaſteria, eccleſiaſticæve fabricæ, aut locorum piorum curatores, neq; alij ſunt, qui hoc clericalis ſuſtentationis munus ibi præſtare vltro velint, aut qui iure debeant: pro earundem capellarum, altariumve ratione pꝗſtetur, ſi ex tituli nomine in iis Miſſa celebratur, eorum ſumptibus, qui titulum gerunt: ſi ex legato, cuius certa ſumma ſit, mercede ex eo detracta: ſi ex deuotione, aliove nomine illorum impenſis id pꝗſtetur, quorum nomine illud Miſſæ ſacrificium ſit, ſiue locorũ piorum homines illi ſint, ſiue ſodalitates, ſiue vniuerſitates, ſiue priuatus aliquis.

Si verò capellꝗ, altaris, aut legati, cenſus vſq; adeo exiguus ac tenuis eſt, quo clerici ſuſtentandi onus ſuſtineri non poſſit, ea ratio ab Epiſcopo ineatur, vt contributione vndique ex iis capellis, altaribusve, quæ in eadẽ eccleſia, vel ſi ita neceſſe ſit, etiã quæ in parochiæ finibus ſunt, pro ratione redditum, vel muneris facta, huic clerico ſuſtentationi ſatisfiat. Qui clericus omnibus illarum capellarum & altarium ſacerdotibus in Miſſæ ſacrificio miniſtret.

Digitized by Google

Quibus autem clericis, ita, vt ſuprà, prouiſum erit, pro ratione minorum ordinum, quos ſuſceperint, eccleſiaſticas functiones iis in Eccleſiis, vbi ſuſtentationem capiunt, ipſi præſtent. Quibus verò in Eccleſiis tempore ab Epiſcopo præſtituendo non erit conſtitutus clericus, clericali habitu indutus, qui ſacerdoti Miſſam celebranti miniſtret, quique eccleſiaſticas minorum ordinum functiones: illarum eccleſiarum vſui, & cultui neceſſarias, pro ratione ordinis à ſe ſuſcepti, obeat; in iis à nullo ſacerdote celebretur: niſi rei facultatem ex vrgenti cauſa concedendam Epiſcopus iudicârit.

Ne verò laici, neve diſciplinatorum confratres, alteriuſve cuiuſuis confratriæ homines, ne moniales item, vt canone vetitum eſt, benedictionem, thurificationemve, ſibi mutuo neque verò aliis, impartiantur.

Clericus, ne ſacerdoti in altari antè miniſtret, quàm in illius miniſterij functione ritè inſtructus ſit, & ab eo probatus, qui in vrbe, aut etiam in ſingulis vrbis regionibus, & in vnaquaque plebe cæremoniarum muneri, ex ſecundi prouincialis Concilij decreto, præfectus eſt.

Nec verò etiam eccleſiaſticus homo, cantoris, ſacriſtæ, cuſtodis, clerici, in Miſſæ ſacrificio miniſtrantis, munus, aliamve eccleſiaſticam functionem, in quauis Eccleſia ſuſcipiat, niſi illius vniuſcuiuſque muneris in ea Eccleſia gerendi, ab Epiſcopo facultatem ſcriptam, quotannis renouandam, vita etiam, ac moribus ab eodem probatus, impetrârit. Qui aliter ſuſceperit, obieritve, qui item aliter, quã præſcriptum eſt, conduxerit, aut receperit; pro modo culpæ, arbitratu Epiſcopi puniatur. De organiſta item, vel laico, vel eccleſiaſtico homine idem conſtitutum, ſancitumve ſit.

Minorum ordinum functiones, ac munera à ſingulis clericis, pro eorum, quibus initiati ſunt, ordinum ratione præſtentur, quæ non ſolùm Concilio noſtro prouinciali primo præſcripta ſunt, verùm etiam cætera, quęcunq; ex ſacrorum canonum legibus, & comprobatis Eccleſiaſticæ diſciplinæ monimentis, & eccleſiarum huius prouinciæ rationibus, vberius & copioſius expreſſa, ordineq; tradita, ad totius prouinciæ vſum à nobis edentur.

Idque pręter functiones, quas Epiſcopus ad ea quauis ratione pertinere decreuerit, vel ad cuiuſque Eccleſiæ dignitatem, vtilitatemve illis imponendas, tribuendasve cenſuerit, vt eſt eodem primo Concilio decretum.

Tabella verò ex earum omnium functionum pręſcriptarum ratione, in omni eccleſia cathedrali, collegiata & parochiali ſit: quæ in ſacriſtiæ loco certo, perſpicuoq; proponatur, vt clerici adſcripti, ſuas quiq; functiones noſſe, atq; exequi ritè poſſint.

Clericos quoſcunque, certæ Eccleſiæ, piove loco adſcriptæ, ſi ab Eccleſiæ, cui adſcripti ſunt, clericali ſtatione, ſine Epiſcopi facultate, eaque literis exarata, diſceſſerint, ordinum ſuorum munere, ex eiuſdem Concilij Tridentini ſanctione, Epiſcopus interdicat. Nec verò propterea quicquã derogatum aliis decretis, pœnisve ſit, quæ de parochorum, aliorumve curam animarum gerentium, cæterorumq; reſidentia præſtanda, vel abſentia cauenda, puniendave, Tridentinis decretis, ac noſtris prouincialibus conſtitutionibus, & edictis pręterea Epiſcopalibus conſtitutæ ſunt; quinimmò illis etiam pœnis, mulctisve contra eos agat Epiſcopus omni iuris ratione.

Epiſcopus, cùm clerum, vt in Concilio prouinciali tertio iuſſum eſt, recognoſcet, hoc præter cætera videat, an in alicuius clerici titulo, cenſuve eccleſiaſtico, vel etiam laicali, cuius nomine is ordinibus adſcriptus eſt, quicquam innouatum ſit. Sique vel beneficij eccleſiaſtici ceſſionem, vel patrimonij alienationem, vel penſionis extinctionem, aut remiſſionem factam eſſe compererit, canonum iure, ſanctioneq; Tridentina agat, vt iuridicè recuperetur, reſtituaturve quod vel ceſſum, vel alienatum, vel remiſſum, extinctumve, ipſi clerico præiudicium adfert ad vitæ ſuſtentationem: aut ſi quid alia ratione, pactove commiſſum, actumve eſt, quod vel decreto Tridentino, ea de re edito, ſacriſve canonibus, repugnat, vel fraudem facit: contra quoſcunque verò, qui tale quidpiam admiſerint, idem pœnis agat, iure canonico conſtitutis, iiſdemque ab ſynodo etiam Tridentina renouatis.

De beneficiorum collatione, ac prouiſione.

QVÆCVNQVE, & examinis, & approbationis, & collationis, prouiſionisve ratio, omniſq; alia diligens cautio, in eccleſiis parochialibus, cuiquã ex decreto Tridentino ſancito, adhiberi debet; illa ipſa omnis in capellaniis, cæteriſq; beneficiis eccleſiaſticis, quocunq; nomine nuncupatis, imò verò in ipſis etiam eccleſiæ, vel cathedralis, vel collegiatæ portionibus, quibus ab inſtitutione, vel conſuetudine, aliove quouis iure, & nomine, onus, munuſve, animarum curæ, vel exercendæ, vel coadiuuandæ incumbit, aut coniunctum eſt conferendis, in aliove prouiſionis eorum modo, teneatur, ac ſeruetur omnino.

Quod Tridentinis decretis de eo, qui pręſentatus eſt, per Epiſcopum comprobando, etiam ſi ad inferiores inſtitutio pertineat, conſtitutum eſt: id in beneficiis item, vel ſimplicibus, vel curatis, vel aliis cuiuſcunque generis, in quibus etiam electionis, præſentationis, inſtitutioniſve ius, monachis, aliiſve, cuiuſcunq; ordinis regularibus, cæteriſve competit, locum habere, Epiſcopus meminerit. Quare ſi quę hactenus inſtitutio, ſine Epiſcopali comprobatione facta cõperitur, eam irritam, inanem, ac planè nullam declaret. Ac ne in poſterum ita fiat, caueat quàm diligentiſſimè.

Pro auctoritate, canonum iure, & à Cõcilio Tridentino ſibi tradita, Epiſcopus, ſi idoneos non compererit, à patronis etiam quibuſcunq; præſentatos, ne probet, admittatve, neve inſtituat, nec verò eis vllo quouis nomine prouideat; ſed planè illos repellat. Idoneos porrò ne cenſeat, quos experimento examinis interrogationibus diligenter facto, & doctrina, & cantus peritia, & alijs qualitatibus. ad rectè ritéque obeunda munera, eo beneficio, ad quod præſentantur, incumbentia, coniunctave neceſſarijs, præditos eſſe nõ viderit.

Neque illos item, quos pro illius beneficij ratione, legitima ætate, ſacrorum canonum iure, Concilioque Tridentino præſcripta eſſe, ex legitimo documento, teſtificationeve non cognouerit.

Fraudes ſæpè per eos committi animaduerſum eſt, qui mandati literas Apoſtolicas, quas vocant de prouidendo in forma, Dignum, impetrârint, ad duos, qui illas deinceps exequantur, ſcriptas, ita, vt, ſi vnus præſtituto tempore non exequatur, exequi debeat.

Ij enim ab vno, quoniam idonei nõ ſint, reiecti, ad alium tacita, quam tulerunt, repulſa, cõfugientes, beneficij, quod ſibi conferri volunt, collationem non idonei aliquando ſurripiunt. Quamobrem omnibus, ſinguliſque Notariis, Cancellario, actuariiſq; prohibitum deinceps ſit, ne ſi eiuſmodi delegatæ executionis acta confecerint, eorum patrem, niſi de prioris iudicis exequentis conſenſu, conceſſuve, ad canonum præſcriptum edant: ſed temporis, in mandati literis præfiniti, ſpatio confecto, acta omnia, & ſingula ab ſe ob eam cauſam conſcripta, illis ipſis ad alterum iſtiuſmodi executionis iudicem dent, pœnis propoſitis, arbitratu Epiſcopi irrogandis: vt hic quid à priore iudice actum decretumve ſit, ſcire poſſit, ne in beneficio conferendo ſurreptio, obreptiove indebitè inſit: indeque propterea lites exiſtant.

Eccleſia parochialis, ne deinceps cuipiam per ſex menſes commendetur, ſed vel titulo conferatur: vel ſi iuris patronatus eſt, præſentatus, electuſve, qui ad illius curam gerendam idoneus, diſquiſitione de more facta, repertus eſt, ad Concilij Tridentini præſcriptum inſtituatur.

Interea verò dum vacat, ex eiuſdem Concilij decreto, Vicarius conſtituatur, qui illam regat.

Liber conficiatur, iſque in omni Epiſcopali archiuio aſſeruetur. In quo libro diœceſanorum beneficiorum cuiuſuis generis, cum vacationis certa dies, ratio, modusque deſcribatur, tum collationes, ac prouiſiones, vt vocant, quæcumque ſint, vel à Summo Pontifice, vel ab Epiſcopo, vel ab vllo quouis alio factæ, literarum, diplomatumve exempla, vel ſententiæ ſummatim explicatæ, prout potius eſſe Epiſcopus cenſuerit, in eundem referantur. Itidem ſeruetur de literis ordinum, quibus ſinguli eiuſdem diœceſis clerici initiantur.

Capi-

Capitula verò, & quicunque ſint, qui cuiuſuis generis dignitates, canonicatus, aut alia quæcunq; beneficia obtinēt, literas, diplomata, tabulasve ipſas beneficiorum, quæ quouis etiam vnionis iure poſſident, Epiſcopo, etiam priuatim poſtulanti, ſine mora exhibeant. Ex quibus tabulis tum ſi quid oneris obligationisve illis ineſſe apparuerit, tum quicquid aliud expedire idem Epiſcopus cenſuerit, id diſtinctè explicateq; exſcribi iubeat.

Hocque omne vt ab iis, ad quos ſpectat, planè præſtetur, idem omni ratione efficiat.

Nemo, cui beneficium parochiale, alteriusve cuiuſcunque generis confertur, approbationis de ſe, etiam inſtitutis examinis interrogationibus factæ, literas teſtimoniumve ſcriptum exhibere, ab ordinario Cancellariove cogatur, cùm qui beneficium collaturus, aut cuiuſuis prouiſionis nomine daturus eſt, ille ipſe ordinarius eſt, qui eum approbauit.

Vt auaritiæ omnis non modò labes, ſed ſuſpicio vel minima ab Epiſcopi domo, atque ab omni etiam Eccleſiaſtico foro tollatur, ne deinceps in beneficiis cōferendis, aut quauis prouiſione dandis quicquam illo cuiuſuis generis, ne ſigilli quidē nomine accipi exigive ab vllo liceat, omni prorſus, ſi quæ huic decreto repugnet, conſuetudine & ſuperiorum Conciliorum decreto antiquato, abrogato. Notario tamen, cui pro muneris laboribus certa merces nulla cōſtituta eſt, aliquid pro opera quam in literarum ſcriptione ponit, accipere liceat, ad taxæ ab Epiſcopo pręfigendæ pręſcriptum: ita tamen vt pro omni vniuſcuiuſq; beneficij collati, vel prouiſionis nomine dati ſcriptura à ſe confecta, aliove quouis nomine vel prætextu, plus aureo nummo ad ſummum ne capiat.

Ne pro beneficij Eccleſiaſtici poſſeſſione adipiſcenda, plus quàm par eſt, impenſæ quis in compluribus inſtrumētis eo nomine conficiendis vel exſcribendis faciat, cùm eius bona variis locis ſita ſunt; id propterea decernimus & declaramus liberum eſſe vnicuique, cui beneficium aliquod collatum, aut quouis prouiſionis nomine datum eſt, & illi° ſolùm Eccleſiæ, altarisve, in quo beneficij titulus eſt, & illorum tātùm eiuſdem beneficij prædiorum bonorumve, quæ ipſe maluerit, poſſeſſionem capere: modò eam capiat, tabulis publicè à notario confectis.

Beneficium etiam ſimplex obtinenti, quod ad vitæ ſuſtētationem ſatis eſt, ſi alterum ſimplex, aut Eccleſia etiam parochialis, aliudve beneficium cuiuſuis generis conferatur, vbi is alterius beneficij cuiuſcunq; generis illud ſit, poſſeſſionem pacificam adeptus eſt, aut ſi per eum ſteterit, quominus duobus menſibus, quos à die, quo alterum collatum eſt, præſtituimus, illam adipiſcatur, primum ipſo iure vacare cenſeatur. cui vacanti prouideatur, cùm ex Tridentini Concilij ſententia vnum & alterum item ab illo ſimul retinere nullo modo liceat.

Beneficij quacunque auctoritate deinceps collati, vndè ſatis ad victum ſumitur, poſſeſſionem pacificam quis adeptus, ſi nulla ſibi facultate, diſpenſationeve legitima cōceſſa, beneficij prioris quod obtinebat, cenſum exegerit, ea pœna illi ſit, vt quod exegerit illius duplum ad Eccleſiæ vſum reſtituat, tum alia ratione etiam mulctetur plectaturve Epiſcopi arbitratu.

Vt prædiorum Eccleſiaſticorum conſeruationi conſulatur, ac ſimul occupationibus, vſurpationibus, aliisque fraudibus occurratur, ne clericus quiſpiam minori ætate, beneficium Eccleſiaſticum obtinens, cuiquam, etiam quocunque ſanguinis cognationisve vinculo, vel arctiſſimo ſibi cōiuncto, illius beneficij bonorum adminiſtrationem, procurationemve, niſi Epiſcopi conceſſu, literis exarato, committat.

Idem præterea clericus, minor natu, beneficij quod obtinuerit, prædiorum bonorumve omnium inuentarium ex formula in Concilio prouinciali primo præſcripta, aliquo viro adhibito, conficiat, quem Epiſcopus ei conſtituerit. Alioquin pœnam luat, eiuſdem Epiſcopi arbitratu irrogandam.

* * *

Quæ pertinent ad ſanctiſſimum Miſſæ ſacrificium, & diuina officia.

DVM in Eccleſia Miſſæ ſacrificium ſiue cantu, ſiue abſque cantu Epiſcopus facit, ne interea ab alio ſacerdote in ea fiat, quoad illo ſacro peracto, de more benedixerit, niſi aliquando ſecus ob vrgentem cauſam permittendum duxerit. Quod inſtitutum, cùm Miſſæ conuentuales ab aliis celebrātur, præſertim feſtis ſolemnibusq; Eccleſiarum diebus, vbique, tum maximè in oppidis pagisve in vſum introduci idem Epiſcopus curabit.

Epiſcopus omnibus Miſſam in oratorio priuato celebrādi facultatibus hactenus conceſſis, certos limites modumq; præfiniat; ita vt pręter cauſas, quas magnas & vrgentes is iudicauerit, in ipſis priuatis Oratoriis Miſſam celebrari ex facultatibus illis deinceps non liceat, niſi hoc fuerit à ſede Apoſtolica indultum. Quam moderationem diligenter adhibeat item, ſi quādo in poſterum eiuſmodi facultatē concedendam cenſuerit.

Ne in Oratorio, Eccleſiave, quæ vel nuper extructa eſt, vel in poſterum extruetur, Miſſæ celebrādæ facultas detur, permittaturve, niſi ſaluo iure, ac planè ſine præiudicio Eccleſiæ parochialis, niſi ob cauſam Epiſcopo quandoque aliter videatur.

Curandum eſt omni diligentia, vt ſalutarem fructum capiat fidelis populus ex laboribus & officiis, quæ à parocho diebus Dominicis & feſtis inter Miſſarum ſolennia, aut diuina officia, vel alia quacunq; occaſione præſtari, etiam ex Tridentino Concilio debent. Quamobrem Concilij etiam Tridentini auctoritate, vel in Eccleſiam parochialem frequenter, ſaltem Dominicis & maioribus feſtis diebus fideles cōueniant, Epiſcopus eos, quorum paſtoralem curam gerit, diligenter ac ſæpiùs moneat. Literas propterea, eo de genere ab eodem Epiſcopo edendas, ac etiam inſtructiones noſtra cura, ad communem prouinciæ vſum conficiendas, ſæpè populo, prout vſu venerit, parochus de ſcripto recitabit.

Epiſcopus in facultate quauis Miſſarum celebrandarum cōcedenda prorogandave, videat ne ab vllo ſacerdote plus muneris, quàm ab eo pręſtari poſſit, ſuſcipi cōcedat aut permittat: tum maximè perpendat, ſi parochus eſt, qui ſibi eam facultatem dari petit, an per hebdomadam poſſit, & ſuſcipiendo nouo celebrandarum Miſſarum muneri, & ei, quod in Eccleſia parochiali, ex Tridentini, aut primi noſtri prouincialis Concilij præſcripto, aliave quacunq; obligationis cauſa iam debet, ſatisfacere, & alia præterea officia obire, quibus diebus aut ad feſtorum celebritatem, aut ad funus, exequiasve vocatum eò illum conuenire, Miſſasq; celebrare cōtigerit. Quod ſi per ipſum hęc omnia ſingulaq; pręſtari non poſſe viderit, ne poteſtatem ei faciat noui muneris, eo nomine ſuſcipiendi, niſi ob inopiam in Eccleſia parochiali, diebus ferialibus, rarius aliquanto parochialis muneris nomine, quàm Concilio prouinciali primo iuſſum eſt, ideoq; in alia, vel in eadē Eccleſia parochiali, alio nomine per hebdomadam, iis ipſis, ſcilicet ferialibus diebus, celebrandi facultatem permitti, neceſſarium Epiſcopus duxerit: cuius religioſæ conſcientiæ id permittimus.

In literis conceſſæ, prorogatæve facultatis ſuſcipiendi vel retinēdi muneris Miſſam ſingulis vel certis ſtatisve diebus, aut ex certa obligatione celebrandi, exprimantur, & altaris, capellæve & Eccleſię, vbi illud ſitum eſt, nomen, & locus, & eleēmoſynæ emolumentum, quod inde capitur; ſtati item dies, & numerus Miſſarum, quas ibi celebrare ſtatis illis diebus debebit ex onere à teſtatoribus, aliisve, aut ab Epiſcopo impoſito pro facultate, quam is à iure cōmuni, vel Tridentino Concilio habet. Tum etiam exponatur, ſi quo alio præterea nomine ipſe aſtrictus ſit, Miſſam alio loco celebrandi; idq; etiam à parochialis curæ munere, legati, alteriusve obligationis cauſa, qua in eccleſia item & altari, quibus itē certis vel ſtatis diebus illud præſtare debeat, & quantum inde emolumenti, eleēmoſynæve conſequatur. Tum poſtremò certum ei facultati cōceſſæ vel prorogatæ tempus præfiniatur. Nec verò in illo celebrationis munere ei perſeuerare liceat, expleto temporis ſpatio, Epiſcopi literis præſcripto,

niſi

mi facultas iterum confirmata, renouataque ſit, aut prorogata ad aliud certum tempus, literis item, & ad præſcriptum etiam ſuperiorum Conciliorum noſtrorum prouincialium.

Quilibet ſacerdos, quod ſuſcepit, muneri Miſſæ ſacrificij faciendi, ſatisfaciat omnino.

Nec verò cuiquam, qui quotidiano eo munere aſtrictus quouis modo eſt, ne ſemel quidem in hebdomada, vt alibi Miſſam celebret, id prætermittere vllo prætextu liceat, niſi aliquando eius, cui curæ Epiſcopus id dederit, aut, ſi nemini dederit, rectoris, præfective Eccleſiæ conſenſu ſacerdotem alium ante in locum ſuum ſubſtituerit, qui id præſtet, quod in ea Eccleſia ipſe debet.

Sin autem certis hebdomadę diebus, ſacerdotes complures in eadem Eccleſia ob aliquam cuiuſuis generis cauſam rationemve, Miſſæ ſacrificium facere debent; id vt ſtatis certiſq; iis ipſis diebus illi omnino præſtent, curet planè rector eccleſiæ, aut, ſi præſertim eccleſia collegiata, vel alia frequẽs eſt, alius, quem ei Epiſcopus præfecerit.

Quòd ſi alij item ſacerdotes ſunt, qui in illa Eccleſia, incertis tamen diebus, munus impoſitum habent Miſſæ celebrandæ: tunc idem rector, præfectuſve, capellanis ſacerdotibus vocatis, req; cum eis tractata, certos vnicuiq; dies præſcribat, quibus in ea Eccleſia Miſſam celebrent: vt ſingulis, ſi fieri poteſt, hebdomadæ diebus Miſſarum celebrationes, rectè, atque ordine diſtributæ, peragantur.

Qui capellas obtinent, ipſi per ſe, non alij eorum nomine, Miſſæ ſacrificium, diuinaq; officia, quæ illarum rectores præſtare debent, in illis celebrent: ſi modò vel aliud Eccleſiaſticum beneficium, quod reſidentię perſonale munus requirat, nõ habeant: eoq; impediti, debita eis capellis officia gerere non queant: vel earundem inſtitutione, dotationeve, aut legato, aut donatione, aut facultate ab Epiſcopo impetrata, in illis obeundis Capellani officiis aliena opera, miniſteriove vti poſſint, vel alia quauis ratione, cauſave impediti ſint.

Singula verò, ob quæ Capellanus aliquis ſe à debito Capellani officij munere immunem putet, aſſeratve, quominùs per ſe ipſum præſtet, ab Epiſcopo cognoſcantur, ac probentur item.

Quicunq; ſacerdos in altari certo Miſſam celebrare debet, ſi in alio celebrârit: ne, quod debet, præſtitiſſe cenſeatur; niſi Epiſcopi, alteriuſve, cui ille id curæ commiſerit, iuſſu, conceſſu, permiſſuve aliquando fecerit.

Si eodem tempore, & in eadem Eccleſia Miſſæ plures aliquando etiam pro mortuis celebrandæ ſunt, in altaribus ita inter ſe disiunctis celebrentur, vt ſacerdos alter ab altero non perturbetur, neq; ſi fieri poteſt, audiatur: ſin aũt hac de cauſa tempus non patietur, eo die Miſſas omnes, quæ debẽt celebrari, in alium potiùs diem aliquæ differantur, vt huic decreto pareatur, quod ad religioſum cultum illius ſanctiſſimi ſacrificij ſpectat.

Missæ parochialis ſacrificium die feſto, circiter duabus poſt ſolis ortum horis, aliis etiam diebus ea hora, quę populo vniuerſo, pro loci ratione, epiſcopi iudicio, magis accommodata erit, in omni eccleſia parochiali celebretur, datis ſemper antè ſtatis campanæ ſignis, iiſq; horæ dimidiæ interuallo diſtinctis, vt in tempore populus conuenire poſſit.

Si præter parochum alius etiam ſacerdos eſt, qui in ea eccleſia Miſſæ ſacrificium facere debet: id omni die in aurora celebret, vt qui iter facere, vel aliud quicquam, ruri præſertim agere neceſſe habent, intereſſe poſſint, neque propterea omittant.

Si verò plures ſunt ſacerdotes, qui ibi, aut in eiuſdem parochiæ finibus Miſſam celebrent, tunc, vt decretum eſt prouinciali primo Concilio, vnam in aurora, reliquas deinceps debito interuallo diſtributas, poſtremam verò, quo tardius poteſt, prout populo commodius erit, celebrent ad pręſcriptum tabellæ à rectore parochialis Eccleſię, vel ab alio conficiendæ, cui Epiſcopus id munus dederit; niſi dies feſtus ſit, quo excepta illa prima, quæ in aurora celebratur, nullã omnino celebrent ante peractũ Miſſæ parochialis ſacrificium, etiam in eccleſiis, capellis, oratoriis ve ſecularibus, etiã ſcholarum & confratriarum, etiam laicalium, intra fines, vniuſ-

A cuiuſq; parochiæ conſtitutis, niſi parochus ob cauſam certa præſcripta hora antè facere conceſſerit.

Quod ſi die feſto etiam per illud Miſſę ſacrificium, quod in aurora fit, populus à parochiali Miſſa auocetur; tũc Epiſcopus illud, etiam feſto die, poſt Miſſam parochialem fieri, celebrarive iubeat.

Epiſcopi verò facultas, & iudicium ſit, id omne, quod ad Miſſæ celebrandæ horam ſpectat, pro temporum, locorum, cauſarumque ratione aliter ſtatuere, permittere, ac iubere. Proinde tabella, in qua certa omnis illa celebrationum diſtributio, dies ſcilicet, hora, & altare, tum ſacerdos, qui celebrare debet, aptè deſcripta appareat, in Sacriſtia loco conſpicuo propoſita, atq; affixa ſit.

B Quo citius, atq; exploratius Epiſcopus ſciat, eorum, qui ſacri faciendi cauſa aliquid piè, vel legârunt, vel dederunt, volũtati per illos, quorum intereſt, verè ſatisfactum eſſe; ac rurſus ſi quid ea in re neglectum, aut omiſſum, prætermiſſumve eſt; id opportunè vt fiat, proſpicere, caueréq; poſſit: hæc decernimus, atque ſtatuimus.

In vnaquaque Eccleſia liber deinceps ſingulis annis, vel alio certo tempore renouandus, perpetuò ſit; in quo, & anno, & menſe, & die primum notato, vnuſquiſq; ſiue parochus, ſiue capellanus, ſiue alius ſacerdos, qui quouis obligationis nomine in ea eccleſia Miſſę ſacrificium fecerit, in ſingulos dies, vbi id perfecerit, manu ſua ſubſcribat; & nominatim breuiter exponat, ſe illud præſtitiſſe, aut parochialis

C eccleſiæ, aut capellæ, legatiue pij, aut anniuerſarij, aut funeralis officij nomine. Cui præterea libro ſingulis diebus ſubſcribat is, quem in qualibet Eccleſia Epiſcopus ſtatuerit: qui item, ſi ipſe eſt, qui Miſſæ ſacrificium eo quouis nomine fecerit, ipſe item manu ſua ſubſcribat, quoties aliquo eo nomine Miſſam celebrârit.

Is liber in ſacriſtiæ loco aſſeruetur.

Quibus verò locis, Eccleſiiſve Miſſæ plures, quàm tres quotidie celebrantur, Epiſcopus præter has cautiones punctatorem etiam ſecretum, vbi opus eſſe viderit, conſtituere item poterit, idq; ſecreto etiã, ſi ita expedire videbitur, qui iuratus in ſingulos dies notet, ſi qui erunt, qui debito Miſſæ

D celebrandæ muneri defuerint.

In vrbe verò aliqui Eccleſiaſtici viri, ab eodem Epiſcopo probati, in diœceſi item, Vicarij foranei, alijve, ab Epiſcopo etiam conſtituti, libros Miſſarum celebrationibus notãdis pręſcriptos, ſæpè etiam de improuiſo recognoſcant: inſpiciantq; præterea notationes, per punctatorẽ occultè factas: ac ſingulis mẽſibus, aut tertio quoq; menſe, cum vnoquoq; capellano præſtiti muneris ſui rationes inibunt, tum etiam illius teſtimonium ſcriptæ initæ rationis dabunt.

Nec verò cuiquam capellano non titulari, qui munus celebrandi certis, ſtatiſve diebus, aut ad certum tempus, aut in perpetuum ſuſceperit, quicquam mercedis eleẽmoſynæve ex legatis piis, aliave quauis ratione, à quibuſuis ſoluatur:

E neq; id exigat abſq; Epiſcopi, eiuſve, cui id curæ ille dederit, mandato, eoq; ſcripto: quod ne detur, niſi pro ratione præſtiti muneris, cuius teſtimonium ſcriptum ab eo, de quo ſuprà, re ipſa exhibuerit.

Anno autem expleto, vel breuiori temporis ſpatio, quicquid ob prætermiſſum celebrandarũ Miſſarum munus, capellano tribui non debet: id omne fabricæ Eccleſiæ præfectis, aut corporis Domini confratribus, in ea Eccleſia conſtitutis, vbi ille Miſſarũ muneri defuerit, aut aliis depoſitariis ſoluatur, ab Epiſcopo cõſtitutis: vt quot Miſſas celebrari ab eo prætermiſſum eſt, totidem eo nomine ab alio ſacerdote celebrentur: aut ad ipſum in ornamentorum, quæ eiſdem altaribus capelliſve vſui ſint, apparatum erogetur, pro-

F ut Epiſcopus expedire exiſtimauerit. Vt autem & hoc diligentius præſtetur, & ſacerdotibus conſulatur, qui ob Miſſę celebrandæ munus ſuſceptum, ac præſtitum, eleemoſynas ſibi debitas, magno cum negotio, ſæpeq; cum detrimento ab iis, qui tribuere debent, cõſequuntur; Epiſcopus, vbi expedire viderit, certos aliquos, probatoſq; homines depoſitarios deligat; quorũ munus ſit, illas exigere, cuſtodire, tum ſtatis temporibus pro ratione ſupra præſcripta, capellanis ſine mora ſoluere.

Et quoniam qui capellas, altaria, aliave beneficia Eccleſiaſtica in titulum obtinent, quibus Miſſarũ munus aliquod

mentum-

incumbit, non ab hæredibus eorum, qui legata pia reliquerunt, vel ab aliis eiuſmodi, ſed ipſi per ſe fructus capellarum altariumve ſuorum exigere ſolent, cum iis ſequeſtri ratione omniq; alio modo Epiſcopus agat: vt, ſi muneri ſuo illi celebrandis Miſſis defuerint, fructuum ſeſtimatio locū habeat, eaque ad præſcriptam, vt ſuprà, rationem, piè vtiliterq; erogetur.

Quam ſequeſtri, & mulctæ rationem omnes adhibere debent, vt opus fuerit, cum capellanis quoq; illis, qui etiam legati nomine, vel alia eiuſmodi cauſa Miſſas celebrandas ad certum tempus, vel in perpetuum ſuſcipiunt.

Qua in eccleſia, pro frequentiori, qui ob feſti diei, indulgentiæve celebritatem, aut ob perpetuum populi, ac præcipuum deuotionis ſtudium fit, ad eam concurſu, eleēmoſyna, & crebrior & vberior Miſſæ celebrandæ nomine datur: in ea ne cuiquam ſacerdoti eiuſmodi eleēmoſynam ob Miſſæ celebrationem, vllo modo aut prætextu flagitare, ac ne ſponte quidem oblatam accipere liceat. Verùm vnuſquiſq; ſacerdos illam in capſula, certo Eccleſiæ loco, aut pro ſacriſtiæ foribus eo nomine collocata deponendam curet. Cui capſulę ſtatis illis frequentioris concurſus diebus, rector eccleſiæ, aliusve, cuius intereſt, aut is, cui Epiſcopus hoc munus dederit, certum aliquem clericum ſpectata probitate præficiat: cuius ſit illis diebus apud capſulam aſſidere, tum ſigillatim, ordineq; notare, quæ Miſſarum aliarumq; precū nomine eleēmoſyna detur accipiaturve, vt pro illius notationis ratione rector aut ſacriſta, aut ille quem Epiſcopus cōſtituerit, ſacerdotibus illius Eccleſiæ, aliisve ad diuina officia concelebranda, eo celebritatis nomine euocatis ſtatim præſcribat: quid pro eleēmoſyna oblata vnuſquiſq; eorum illis diebus præſtare debeat, quo plenius eorum, qui obtulerint, voluntati ſatisfiat.

Peractis autē diuinis officiis, quæ eleēmoſyna eo nomine in capſulam coniecta eſt: illam idem vel Eccleſiæ rector, aut alius, vt mox ſuprà, ſacerdotibus ita diſtribuat, vt eorum vnicuique partem pro ratione miniſterij, officiive præſtiti, ex Epiſcopi præſcripto congruam tradat. Quicquid autem ſupereſt, è capſula depromptum apud virum probum, quē Epiſcopus delegerit, deponatur: vt, aut in aliam, quæ in eadem Eccleſia fiet, celebrationem Miſſarum piè conferatur: liceat tamen in alias res erogari, neceſſariò comparandas ad Miſſę ſacrificij cultum, decentius in ea ipſa Eccleſia peragēdum; ſi ob Eccleſiæ inopiam ita Epiſcopus conceſſerit. Cuius etiam iuſſu in tabellam ſacriſtiæ referantur, ſi quæ commemorationes eo nomine, pro iis qui piè contulerunt eleēmoſynam, deinceps faciendę erūt ab iis, qui in eccleſia Miſſæ ſacrificium facient.

Qui verò parochi prope eas Eccleſias habitant, ij, iubēte Epiſcopo, populum ſuę curæ commiſſum, diebus pręſertim qui proximè præcedant, illos certos dies frequentioris eleēmoſynę, moneant, vt hac conſtituta eleemoſynas eiuſmodi recipiendi ratione, quas eleemoſynas Miſſarum celebrationi dare quiſq; velit, eas non ſacerdotibus aut clericis tradat, vel aliis, ſed in capſulam deferat eo nomine conſtitutam.

Miſſæ initio Pſalmus, Iudica me Deus, & in fine Euangelium S. Ioannis Euangeliſtæ, In principio erat, &c. dici ne vnquam omittatur, niſi cùm aliter in Miſſarum rubricis notatum fuerit. In cæteris item ne quid addatur, nec verò detrahatur, ac ne quicquam mutetur: ſed ad vnguem id omne dicatur, quod in Miſſali nuper Pij V. Pont. Max. iuſſu edito præſcriptum eſt.

Si quem parochum, aliumve ſacerdotem Miſſali Romano, quod item Pij V. Pont. Max. iuſſu editum eſt, Epiſcopus ad Miſſæ ſacrificium deinceps non vti cōpererit, à Miſſæ celebrandæ munere illū arbitratu ſuo ſuſpendat: tum pro culpæ contumaciæve ratione, aliis præterea pœnis afficiat.

Vt exploratum ſit, an ſacerdotes ſtatarum cæremoniarū vſum peritiamque teneant: ipſe Epiſcopus cùm aliquando Miſſæ ſacrificio, quod illi faciunt: alios peritos ſacerdotes præſentes adeſſe iubeat: tum aliquādo ſingulos euocet, eorumque in Miſſæ ſacrificio ritè faciendo exercitationem ac peritiam per examen, experiendove cognoſcat.

Quod prouinciali ſecundo Concilio iuſſum eſt, in Miſſa conuentuali & parochiali, cùm corpus Domini eleuatur, ſignum ſono campanæ dari: in aliis Miſſis id ita præſtetur, vt A tunc paruulum tintinnabulum, aut à latere altaris appēſum, aut è ſacriſtia allatum, à clerico miniſtro certis diſtinctis ictibus pulſetur.

Cùm ſacerdos ad altare acceſſerit Miſſæ ſacrificium facturus, Clericus, qui tunc illi miniſtraturus eſt, vbi alius non ſit, qui tunc hoc officium præſtare poſſit, circumſpiciat modeſtè aſtantes, & ſi quempiam animaduerterit marem vel fœminā incompoſito corporis habitu, aut aliàs contra præſcriptas regulas, prouincialibus noſtris Conciliis, cum iniuria vel irreuerentia ſanctiſſimi illius ſacrificij intereſſe moneat grauiter, vt opus erit: neq; ſacerdos antè Miſſæ initium faciat, quàm omnes, qui adſunt, quemadmodum etiā Tridentino Concilio curæ Epiſcopi commiſſum eſt, decenter B compoſito corporis habitu declarauerint, ſe mēte etiam ac deuoto cordis affectu, non ſolùm corpore adeſſe. Miſſa verò iam inchoata, ſi quid eiuſmodi fiat, hoc idē officium admonendi iridem ille miniſter clericus præſtet modeſtè & grauiter. Si quis verò ab iis de eiuſmodi monitus nō reſipuerit, quamprimùm eorundem cura deferatur ad Epiſcopum, vt iure cum eo efficacius agatur.

Clericus ſacerdoti Miſſam celebranti, miniſtrans, ſemper indutus ſit ſuperpelliceo puro & mundo, eoq; non lacero, neq; vlla alia ratione indecenti: ſi contra fecerit, tum ipſe, tum ſacriſta, tum Eccleſiæ præfectus, tum ſacerdos etiā, qui ſibi miniſtrare permiſerit, plectatur, arbitratu Epiſcopi. C Hoſtias pro ſacra Euchariſtia conficienda nō laicus homo, nec verò fœmina faciat.

Vrceoli, qui ad ſacrificij vſum adhibētur, quo diſtinctius atque certius aqua à vino dignoſci poſſit, ne è ſtanno, argento, aliove metalli genere ſint: ſed planè, è vitro, coque perlucido, aut è chriſtallo confecti: itidem operculum oris habeant.

Caueatur, cùm in Miſſę ſacrificio, quod etiam ſine cantu fit, Miſſalis, aut Euangeliſtaris liber, aut pacis inſtrumentum cuiquam, vel Principi, vel Magiſtratui, vel alij ad oſculandū præbetur, ne id munus per laicum hominem, ſed per clericum præſtetur.

Ea fuit olim vigilantiſſimorum, ſanctorumq; Epiſcopo- D rum religioſa pietas, vt nō modò in ſolennioribus anniuerſariis celebritatibus, ſed ferè in ſingulis feſtis & Dominicis diebus, iiſq; præſertim in Aduentu & Quadrageſima ſolenniter Miſſæ ſacrificium celebrarent.

Quod inſtitutum cùm refrigeſceret, aliquando Innocētius III. Pont. Max. vehementer doluit. Cui ſanè rei, in prouincia nobis commiſſa proſpiciendum atq; conſulendū eſt paſtorali cura noſtra, iā ſanctionibus Tridentinis, auxiliante Chriſto Domino excitata ad reuocandam reſtituendamque ac ſtudioſè retinendā priſtinæ pietatis diſciplinam atq; vſum. Et ſi igitur multiplicibus aliis Epiſcopalibus curis, iiſque variis, & quæ etiam ad continendos inobedientiæ diſciplinæq; Chriſtianæ officiis populos attinēt, pluribus hoc E tempore Epiſcopi diſtinentur: at ſolemnioribus tamen diebus, quibus religionis Chriſtianæ myſteria celebrantur, in diuinis officiis ſacriſq; ſolemniter faciendis, illos frequētiùs ac ſtudioſiùs verſari oportet.

Itaque his ſolemnibus feſtiſq; diebus infrà ordine præſcriptis, quibus & patrum monimentis, & veteri rituum cęremoniarumq; Romanorum codice, eoque comprobato, & antiqua, religioſaq; nonnullarum huius prouincię cathedralium conſuetudine, ab Epiſcopis, prout ipſa Chriſtianæ religionis myſteria poſtulant, ſolemniter fieri traditum eſt, Miſſæ ſacrificium ſolemni pontificaliq; cęremoniarum ritu ab eiſdem celebretur.

F In ſanctiſſima Natiuitate Domini noſtri Ieſu Chriſti.
Die ſolemni Circumciſionis, quæ eſt octaua Domini.
Die ſolemni Epiphaniorum.
Feria quinta in cœna Domini.
Die ſanctiſſimo Paſchæ Reſurrectionis.
Die ſanctiſſimæ Aſcenſionis.
Die ſanctiſſimo Pentecoſtes.
Die ſolemnitatis ſanctiſſimi Corporis CHRISTI Domini.
Die natalis S. Ioannis Baptiſtæ.
Die feſto SS. Apoſtolorum Petri & Pauli.
Die Aſſumptionis beatiſſimæ ſemper Virginis Mariæ.

Digitized by Google

In ſolemnitate omnium Sanctorum.

Die feſto ſancti, ſanctæve, cuius nomine Eccleſia cathedralis dedicata eſt: & die præterea feſto præcipui patroni ciuitatis.

Die conſecrationis Eccleſiæ anniuerſario.

Die item conſecrationis ſuæ anniuerſario.

Die primo ſynodi Diœceſanæ.

Diebus ſtatis, quibus ſacras ordinationes ſolemnes Epiſcopus habebit.

Diebus præterea aliis pro cõſuetudine ſuæ Eccleſiæ, tum aliis item, quibus ex graui pręſertim cauſa Miſſæ ſacrificium ſolemni ritu celebrare eorum quiſq; cenſuerit.

Quo ſtudioſius autem religioſa ſua ſollicitudine, ſanctiſ- B ſimæq; pietatis exemplis fidelium animos atque mentes ad religionis Chriſtianæ officia Epiſcopi inflāment; hoc etiam pro paſtoralis officij munere curēt, vt quibus diebus Miſſarum ſolemnia in baſilica cathedrali concelebrant; iiſdem, quod antiqui inſtituti, conſuetudinisq; fuit, & veſperarum officium, & matutinum ſolemni ritu ipſi obeant. Tum præterea iis diebus, vt religioſi cultus exēplo, ſic ſacra paſtorali concione aut ſermone intra Miſſarum ſolemnia fideles ſibi commiſſos paſcere nullo modo omittant. Fideles verò quo magis à paſtoribus ſuis religioſis vitæ exemplis, cõſilio, ſpectatiſq; virtutibus adiuuātur, eo vehementius ſe in omnem benè ſancteq; agēdi partem excitare, tum cumulatius Chriſtianæ diſciplinæ officia præſtare eos oportet.

C Quare feſtis his diebus, cùm frequentiſſimi ad Miſſarum Epiſcopalium ſolennia conuenire ſtudeant: tum è ſacra benedictione Epiſcopali aliquem ſalutarem fructum largiente Domino, conſecuturi, ne antè inde diſcedant, quàm ab Epiſcopo illam demiſſo, humiliq; animo, & genibus flexis de more acceperint. Vt id ſanè omni ſtudio illi præſtent, cū eos crebro præmonere, tum graui ſermone cohortari parochi ſollicitè curent.

Miſſæ ſacrificium cùm ſolenniter, præterquam pro mortuis, fit, cui Epiſcopus pręſens adſit, canonici, & aliqua illius Eccleſiæ dignitate pręditi, quo tempore hymnus, Gloria in excelſis, & Symbolum item, & alia eiuſmodi canuntur, ad D Epiſcopum ordine veniat, in cuius conſpectu corona facta, tunc ſimul cum eo ſingulas illas Miſſæ partes dicant, pro cęremoniarum ritu ac ratione.

Quibus in eccleſiis cathedralibus dum veſperarum, aliarumve canonicarum horarum officia, Miſſarumq; ſolennia ab Epiſcopo ſolemniter fiunt; canonici item, quiq; dignitatem obtinent, pluuialia, aliasve ſacras veſtes pro libri pontificalis Romani ratione non induunt; in iis ex eiuſdem & aliorum item de cæremoniis ritè conſcriptorum, probatorumq; librorū præſcripto ad vſum introducatur, aut intermiſſus reuocetur ille Epiſcopalibus officiis cõueniens, pluuialia, aut dalmaticas, aliumve ſacrum veſtitum, vtpotè planetas, certis ſtatis diebus induendi mos. Itaq; vbi illa indu- E menta totidem non ſunt, quot pro induentium numero eſſe deberent, quamprimum ad officiorum pontificio, ſolenniq; ritu, vt decet, celebrandorum vſum comparētur communi vniuerſi Capituli ſūptu: niſi iure, aut conſuetudine, aliave ratione à ſacriſtia, vel à fabrica, vel à ſingulis canonicis eum ſumptum præſtari oportere Epiſcopus cenſuerit, tuncque à quibus debetur, planè præſtetur tēporis ſpatio, quod idem Epiſcopus præſcripſerit.

In cæteris quoque omnibus, quæ ad cæremoniarum rationem ritumq; pertinent, regulæ in libro pontificali, cæremonialiq; item probato de diuinis officiis, pro temporum ratione, ritu Romano præſcriptæ diligēter & accuratè omnino ſeruentur. Id autem omne præſtari, atq; in vſum om- F nino introduci, Epiſcopi cura ſit.

Peracto Miſſæ conuentualis ſacrificio, veſperarum officiis in Eccleſia abſolutis, in quibus Epiſcopus præſens aderit, diebus Dominicis ac feſtis, & aliis item, quibus ex cæremoniarum Romanarum vſu, rituq; moris eſt, ſolenniter ipſe benedicat. Quod ſanè etiam præſtet peractis ſolemnibus proceſſionibus, aliiſq; id generis officiis.

Cùm Epiſcopus ſtatis præſcriptis diebus, quibus debet, vel quia abeſt, vel morbo aliave cauſa occupatus diſtinetur, Miſſam, veſperasve, aut alia diuina officia ſolemniter nõ celebrat, tunc eius loco hoc pręſtet, qui in Eccleſia cathedrali A primam ſacerdotalē dignitatem obtinet. Hic verò ſi aliquādo abeſt, aut impeditus eſt: is, qui poſt illum ſacerdotalem item dignitatem, vel canonicatū obtinens, aliis dignior non non impeditus, adeſt, id munus obeat.

Epiſcopo, in vrbe etiam extra Eccleſiam cathedralē pontificalia munera obeunti, vtpotè cõſecranti vel reconcilianti eccleſias, cœmiteriave, aut ordines ſacros, aut cõfirmationis ſacramentum, aut ſanctiſſimam Euchariſtiam frequenti populo miniſtranti, aut alia huiuſmodi munera pontificalia exercenti, cùm is iuſſerit, aſſiſtant, inſeruiant, miniſtrentve, quicunq; ex iis, qui dignitates obtinēt, & de capitulo, ac reliquo eccleſiæ clero eidem Epiſcopalia munera in eccleſia cathedrali exercenti, inſeruire, aſſiſtere, miniſtrareve ſolent B aut debent.

Archidiaconus, etiamſi ſit ſacerdos, vel præbendam etiā ſacerdotalem, præter Archidiaconatum obtineat, Miſſæ ſacrum ſolemniter Epiſcopo celebrante, vt & in Metropolitana, & in aliis huius prouincię eccleſiis compluribus moris eſt, ſuiq; muneris, Euangelium canat: vel, vbi ex conſuetudine id nõ ſeruetur, omnino vt Diaconus, diaconalibus veſtibus indutus, Epiſcopo aſſiſtat.

Archipreſbyter autem officio aſſiſtentis ad librum ſeruiat niſi ex conſuetudine Præpoſito, vel alteri dignitate ſacerdotali prædito, id competat. Cui muneri qui ſine cauſa legitima ab Epiſcopo approbata defuerit, diſtributionibus il- C lius diei ſibi debitis, & grauius ex contumacia eiuſdem, Epiſcopi arbitratu, mulctetur.

Quod religioſi inſtituti, piæque conſuetudinis fuit, & in compluribus adhuc huius prouinciæ eccleſiis aliqua ex parte retinetur, pontificaliq; libro antiquo traditur, de diaconi, alteriusve miniſtri, & chori officio in Epiſcopali benedictione, id ad vſum vbique reuocari, paſtoralis curæ eſt, cùm pręſertim ad inflammandam fidelium pietatem, præparandamque in Epiſcopali benedictione attentionem attineat. Itaq; diebus Dominicis feſtiſq; cùm Epiſcopus benedictionem de more impartiet, diaconus, vel alius miniſter, ad quē de more pertineat, cuive Epiſcopus iuſſerit, ad populum conuerſus, his cantu ſolemni pronunciandis vocibus præ- D cat: *Humiliate vos ad benedictionem.* Tum à choro reſpõdeatur. *Deo gratias.*

In maioribus autem ſolemnitatibus aliquanto id ſolemnius præſtetur, ritu ſcilicet, qui in antiquo libro pontificali ita præſcriptus eſt, vt chorus primò dicat: *Princeps Eccleſiæ paſtor ouilis, tu nos benedicere digneris.* Tum diaconus reſpondeat: *Humiliate vos ad benedictionem.* Pòſt, clerus humili voce concinat: *Deo gratias ſemper agamus.*

Demum Epiſcopus ſolemniter benedicturus, dicat præſcriptas pro temporum ratione orationes, quæ ex libro antiquo pontificali deſcriptæ, edentur.

Quod ex Felicis Quarti Pontificis Maximi ſanctione in Concilio prouinciali tertio decretum eſt, Epiſcoporū pro- E uinciæ conſecrationes quotannis ſolenniter celebrari; id ita deinceps præſtari decernimus.

Die anniuerſario conſecrationis, ſi Dominicus, vel feſtus ſit, Epiſcopus ſolemni celebritate de eo Dominico, feſtove die Miſſam celebret, adiunctis pro ſe orationibus, in Miſſali Romano, nuper edito, præſcriptis.

Si verò conſecrationis anniuerſarius dies in feriam, aut feſtum ſimplex cadit, Miſſæ ſacrificium ſolemne de conſecratione, prout in Miſſali Romano, faciat.

Quo conſecrationis die Epiſcopus exemplum etiam ſequatur, atq; amplectatur, ſanctiſſimorum Epiſcoporū, pontificumve, qui ſuſcepti muneris curam, onus, & ſollicitudinem in memoriam reuocantes, anniuerſario eo die non ſo- F lùm ſacrificio religioſiſq; precibus diuinæ bonitati gratias agere non deſtiterunt: ſed concionibus, paſtorali charitate plenis, clerū populumq; expoſitis, multiplicis ſuæ curæ partibus excitare voluerunt, cùm ad opem ſibi à Deo implorādam, tum ad omnia religioſæ pietatis officia colenda.

Vtq; cõſecratio Epiſcopi à ſacerdotibus, etiā ſacrificiis, & à reliquo clero piis precibus recolatur: in calēdario anniuerſario, die ſuo notetur: tum populo etiam, vt moris eſt, denūcietur, vt is quoque ſanctius illam diem veneretur: tum pro charitatis officio, quo erga Epiſcopum & parē eſſe debet, vehementius excitetur ad preces pro illo piè adhibendas.

Digitized by Google

Quod pij religioſiq; inſtituti in Eccleſia fuit, quemadmodum ex ſanctorum patrum monimentis, ex antiquo cæremoniali codice accepimus, vt nocte Natalis Domini Miſſa, quæ in aurora celebratur, ſicut illa in media nocte, & altera in die ipſo Natali caneretur; eadem in omni prouinciæ noſtræ cathedrali & collegiata Eccleſia, ſub auroram etiam canatur, præſente omni clero, qui diuinis officiis intereſſe ſolet aut debet. Quicumque defuerit, illa diſtributionis medietate mulctetur, legitimo impedimento ceſſante, quam proportionabiliter amitteret, ſi à Miſſæ ſacrificio ſolemni, quod media nocte fit, abeſſet. Idem quoque præſtetur in parochiali quacunque Eccleſia, vbi aliæ duæ eiuſdem diei Miſſæ canuntur.

B Quibus diebus, ex Miſſalis Romani rubricarũ præſcripto, in Eccleſiis cathedralibus & collegiatis Miſſas duas conuentuales celebrari oportet, eæ ambæ canantur, tum cantu item celebretur, ſi quæ præterea alia Miſſa eodem, vel alio die ex conſuetudine, legatove pio, aut alio iure ibi cani debet.

Quod ſi Capitulũ præſtare omiſerit, neglexeritve, non ſolùm illius diei, in quo huic muneri defuerit, verùm alterius etiam diei diſtributionibus mulctetur; & alio die ſuppleantur omiſſa.

Diebus Dominicis, feſtiſque aliis, quibus officium duplex peragitur, canonicus hebdomadarius, dum veſperarum officium obit, celebratve, pluuiale induat; tum etiam duo Eccleſiæ miniſtri pluuialibus induti adſint, eaq; munera præſtent, quæ præſtari moris eſt.

C Iiſdem præterea diebus, diuina ſingularũ horarum canonicarum officia, pſalmi, ſcilicet, hymni, antiphonæ, reſponſoria, & reliquæ horariæ preces, non verbis recitentur, ſed ſtata modulatione canantur. In matutino tamen officio, & prima, ſi ita Epiſcopo videbitur, præterquam in anniuerſariis feſtorum dierum ſolemnioribus celebritatibus, canora, diſtincta tamen vocum pronuntiatione pſalmos diei liceat; at hymni, antiphonæ, reſponſoria, & reliqua eiuſmodi, tum præterea pſalmi ad laudes ſtata omni cantus modulatione omninò pronuncientur.

D Vbi verò, vel inſtituti, vel conſuetudinis eſt, feſtis diebus, matutini etiam, vel primæ pſalmos, aut aliis præterea ferialibus diebus reliquarum horarum pſalmos, & omne officium cantu præſtari: illud inſtitutum, cõſuetudinemve perpetuo retineri iubemus. Si verò quid aliquando inciderit, quamobrem diuina officia diutius, quam temporis ratio poſtulat, protracta ſunt; tum Epiſcopi conceſſu, iuſſuve, horaria ſextæ & nonæ officia, ſi minus ſtato cãtu poſſunt, verbis ſolùm, diſtinctè tamen & in choro pronunciari & præſtari licebit.

E Feſtis verò Dominiciſq; diebus, & aliis, quibus concio aut ſolemnis proceſſio, aut ſacra ordinatio habetur, ſi matutinum officium media nocte non dicatur, ita ſaltem anticipata Epiſcopi iudicio hora inchoetur, vt & aliarum deinceps horarũ officia, & Miſſas ſinguli ſacerdotes, & Miſſam conuentualem collegiatim tempore ſuo ex inſtituto peragant, vt concioni intereſſe poſſint.

Quod de Aſſiſtente, pluuiale induto, in Concilio prouinciali primo decretum eſt, ita dumtaxat locum habere decernimus, vt Epiſcopo, & alij, Epiſcopalibus inſignibus vtenti, is adhibeatur: alij præterea nemini.

F Dominicis, & feſtis, & aliis item diebus, quibus officiũ duplex peragitur, canonici duo, vnus, qui diaconale, alter, qui ſubdiaconale miniſterium præſtet, canonico ſacerdoti, Miſſam conuentualẽ celebranti, miniſtrẽt. Sicubi verò aliis etiam diebus per canonicos id præſtari ſolet, id deinceps etiam ſeruetur perpetuò.

Vbi verò præ paucitate canonicorum, illis canonicis duobus in Miſſæ conuentualis ſacrificio miniſtrantibus, numerus eorumdem, qui in choro adſunt, congruus Epiſcopi iudicio non erit; liceat eidem Epiſcopo alios duos non canonicos ſtatuere, qui illis duplicis officij diebus, qui tamen ex præcepto, conſuetudineve non coluntur, loco canonicorum, diaconale & ſubdiaconale miniſterium obeant. Omninò autem diebus etiam ferialibus diaconus & ſubdiaconus, dalmaticis induti, Miſſæ inſeruiant in cathedralibus, & collegiatis Eccleſiis quibuſcumq;, niſi vbi Epiſcopus cenſuerit, miniſtrorum numerum adeò exiguũ eſſe, vt id fieri non poſſit. Cuius item Epiſcopi ius ſit decernere, qui munus huiuſmodi præſtare debeant, ſi modo illud iam attributum perpetuò ex inſtitutione vel conſuetudine non ſit.

Dignitatem obtinenti, & canonico item, & alij cuicunque chori officiis adſtricto, almutiam, ſuperpelliceũ, cappam, aut aliud canonicale aut proprium ſui ordinis veſtimentum, pro temporis, vel diuini officij, quod obit, vel pro ſui in Eccleſia, chorove muneris ratione, non induto, diſtributio ſtatæ canonicæ horæ ne detur, in qua hic, illeve ſine eiuſmodi indumento adfuerit.

Ne quis canonicus, dignitateve præditus, aut Eccleſiæ cuiuſuis miniſter, clericuſve quicunque, dum horariis diuinarum precum officiis intereſt, aut proceſſiones, funera, vel functiões Eccleſiaſticas obit, ſuperpelliceo, aliove ſacro indumẽto indutus, chyrotecis etiam manus induat.

Horæ ſextæ & nonæ item officia diuina, ante, aut poſt Miſſę conuentualis ſacrificium, pro ratione temporum, & officij diuini, ad præſcriptum rubricę Miſſalis Romani celebrentur; niſi aliquando vrgens cauſa incidat, quamobrem illo alio tempore, quàm præſcriptum eſt, in choro tamen, celebrari peragique Epiſcopus iuſſerit.

Quibus in Eccleſiis diuinum canonicarum horarũ officiũ de B. Maria Virgine recitari, aut ſolet, aut debet, earũ clerus vniuerſus illud in choro præſens pariter recitet, atque officium, quod de Domino dicitur: id verò ita, vt ſingulas horas canonicas vnius officij, cum ſingulis alterius, ex breuiarij Romani præſcripto, ordine coniungat.

Quicunque ab vnius horę officio de B. Maria abfuerit, diſtributione illius horæ perinde mulctetur, ac ſi ab horæ eiuſdem officio, quod de Domino recitatur, abfuerit.

Calendarium, quod ex Concilij prouincialis primi decreto pro certa diuini officij recitandi ratione, quotannis edi oportet, ſi minùs conſtat, à quo confici, edive debeat; Epiſcopus deligat, conſtituatve, qui hoc præſtet, neque id cuiquam recuſare liceat.

Ita verò, à quo debet, in tempore conficiatur, vt & mẽſe ſaltem ante Natiuitatem Domini in lucem emiſſum ſit. Antè verò quã prodeat, Epiſcopo tradatur, qui recognoſcat, aut ab aliquibus, quos eius rei peritos delegerit, recognoſci iubeat.

De Sãcto, cuius ſacrum corpus aut caput, aut brachiũ, aut crus, aliæve ſacræ reliquiæ, Epiſcopi iudicio inſignes aſſeruãtur, duplex officiũ fiat, in ea tãtùm Eccleſia, vbi reconduntur: nec verò in aliis, niſi regulis Breuiarij Romani id præſcribatur; aut alia cauſa grauis Epiſcopi iudicio inſit.

De ſanctis item, quorum altaria in aliqua Eccleſia ſunt, duplex in ea tantùm Eccleſia fiat; idq; tunc ſolùm, quando ſcilicet ex antiqua, probataque conſuetudine, vel iuſta alia cauſa Epiſcopus cenſuerit faciendum.

De iis, qui beati dicuntur, neq; ſedis Apoſtolicæ auctoritate in ſanctorum numero adſcripti ſunt, horarum diuinarum precum officium ne fiat; niſi conſulta eadem ſede Apoſtolica, facultateque litteris Pontificiis conceſſa.

Epiſcopus pro temporũ ratione ac viciſſitudine certam horam certumque interuallum pulſandis campanis præſcribere curet, quibus diuinorum officiorum ſignificatio detur. Quæ certa, interualliſque diſtincta pulſationis ratio in tabella edita ordine notetur; vt & vrbanis & diœceſanis Eccleſiis vſui rectè accommodata, vbique eadem ad præſcriptum eiuſdem Epiſcopi ſeruetur.

Officia diuina, ſicut alia ſemiduplicia ſunt, quædã duplicia, alia ſimplicia: ita pro eorum ratione certam regulã in iis ſingulis celebrandis adhiberi oportet.

Quare Epiſcopus duobus de Capitulo, quorũ alter ab ipſo, alter à Capitulo deligatur, aliiſque Eccleſiaſticis hominibus rituum ſciẽtia, & vſu peritis, quos ipſe delegerit, in conſilium adhibitis, cantus modulationem, hominum numerum, & qualitatem, veſtium apparatum, campanarum ſonum, miniſtrorumque rationem pro illorum ritu præſcribat, in iis ſcilicet, quæ adhuc Conciliis Prouincialibus præſcripta non ſunt, donec alio tempore in Concilio prouinciali certa eorum ratio ſtatuatur, & vt rite, & diuino cultui congruenter omnia præſtentur.

Digitized by Google

Quæcunq; verò aut in hoc, aut in ſuperioribus Cōcilijs Prouincialibus de feſtis duplicibus ſeruari iuſſum eſt, ea in Eccleſiis, ritu Ambroſiano vtentibus, cùm pro illius ritus ratione nulla ſit ſimplicis, aut ſemiduplicis, aut duplicis officij diſtinctio, ſed tantùm ſolemnis, aut non ſolemnis, in feſtis iis locum habeant, quæ licet ex præcepto, conſuetudineve non colantur, officio tamen ſolenni celebrari in calendario, aut breuiarij rubricis præſcribetur.

Sicut ſancta mater Eccleſia pro temporum officiorumque ratione, ſacrarum veſtium apparatum, ornatumq; coloribus diſtinctum eſſe voluit; ita, quemadmodum etiam Miſſalis Romani rubrica præſcribit, in omni Eccleſia & altare, & ſacerdos celebrans, ſiue ſolemniter ſit, diaconi etiam & ſubdiaconi, & alij eiuſmodi miniſtrātes ſacro veſtium amictu, vt pro Eccleſiarum facultatibus fieri poteſt, induantur: qui colore diſtinctus, diuinorum officiorum ritui, & temporum rationi conueniat.

Cùm clerici deſunt, qui cātorum in diuinis officiis partes præſtent, ita vt laicos homines ad id muneris aliquādo mercede conduci adhiberive neceſſe ſit; tunc ij nō ſolùm in Miſſa ſolemni & diuinis officiis, id quod in compluribus huius prouinciæ Eccleſiis vſu ſeruatur, ſed & in proceſſionib⁹ & in funeralibus, & in aliis Eccleſiaſticis actionibus, ad quas vel in Eccleſia vel foris adhibentur, cùm id munus gerunt, habitu clericali ſuperpelliceoque decenti, ad Conciliorum prouincialium præſcriptum vtantur: vita præterea & moribus ab Epiſcopo ſcripto ante probati ſint. Nec verò contra quàm præſcriptum eſt, cuiquam laico in Eccleſia muſici, cantoriſve munus illis diuinis Eccleſiaſticisve officiis, aut in Eccleſia, aut foris concelebrandis committatur: nec rurſùs ille ſuſcipiat geratve, pœnis mulctiſve propoſitis arbitratu Epiſcopi.

Eas autem pœnas luat, tum qui ſuſceperit, tum qui cōmiſerit, dederit, conduxerit, permiſeritve; quicunque ſit, ſiue Capitulum, ſiue fabricæ adminiſtratores, ſiue rector Eccleſiæ, ſiue confratriæ præfecti, ſiue alius quiſpiam, ad quem id pertineat.

Triduo illo hebdomadæ ſanctæ, quo ex Sanctæ Eccleſię Romanę conſuetudine ſtrepitus, & fragor fieri ſolet ad ſignificandam in Ieſu Chriſti paſſione illarum rerum omnium commotionem, is ſemel tātùm poſt extremam matutini officij orationem adhibeatur, ad rubricæ Romanæ præſcriptum.

Cura verò ſit eorum qui Eccleſiis præſunt, canere, vt à populo religioſa pij mœrentiſque animi meditatione, ille fiat.

Præfectus chori, vbi ex antiqua probataq; Eccleſiæ inſtitutione nominatim nemo eſt, neq; alius item, quē huic muneri Epiſcopus præfecerit, eiuſmodi officio fungatur, vt primo Concilio prouinciali cauetur, qui dignior chori loco ſedet: id verò, quoad aliū ei muneri Epiſcopus arbitratu ſuo propoſuerit. A quo officio quandocunq; eum amouere, tum rurſùs cōfirmare Epiſcopo liberum ſit. Qui autē ex antiquo probato inſtituto gerit, ſi ei curę ac vigilātiæ minus aptū aut negligentem, aut aliàs non rectè vtiliterve munus ſuū præſtantem animaduerterit, illum amouendi, & eidem muneri, illius loco, alium præficiendi, ius item & facultas omnis eidem Epiſcopo liberè competat.

De proceſſionibus.

CVm ſupplicationes publicas, ſolenneſq; fieri opus erit; primum earum cauſa proceſſiones agantur, deinde Miſſa ſolemniter celebretur; niſi aliter ob cauſſam Epiſcopus aliquando iuſſerit. Clerus etiā regularis, piarumq; confratriarum homines, populus denique omnis cùm ad Eccleſiam, vbi ſupplicandi cauſſa ſtatio fiat, proceſſerint, inde ordine item redeant ad Eccleſiam, vnde diſceſſerint; vt etiam primo Concilio Prouinciali decretum eſt, niſi Epiſcopi præſcripto in Eccleſia, ad quam ventum eſt, proceſſio abſoluenda & dimittenda ſit: tuncque inde ad ſuas quique Eccleſias, benedictione Epiſcopali, aut miſſione de more facta, collegiatim cruce pręcedente abeant licet, peractis ante ſupplicationum, prout ritus eſt, ſolemnibus precibus atque orationibus.

A Quę verò in hoc ſupplicationis munere precum & orationum officia in Eccleſia, ad quam itum eſt, quæcunq; illa ſit, peragenda ſunt; à Capitulo cathedralis, in diœceſi autem à clero primariæ ſecularis Eccleſiæ, non illius, ad quam ſupplicandi cauſa proceſſum eſt, rite præſtentur, niſi antiqua conſuetudo aliud ſuaſerit.

Miſſæ item ſacrificium cùm ibi faciendum eſt, illud à Capitulo clerove cathedralis, & in diœceſi primariæ ſecularis Eccleſiæ ſolemniter fiat.

Quo tempore reliquus clerus diſcedat licet, miſſione ſolemniter facta, vt in ſuis quiſq; Eccleſiis conuentualem parochialemve Miſſam concelebret: niſi aliter quandoq; Epiſcopus iuſſerit.

B Clero ad Eccleſiam conuenienti, proceſſionis, ſupplicationis, alteriuſve eiuſmodi officij cauſſa, locus aliquis Eccleſiæ illius amplè quantum poteſt, patens cōſtituatur; vbi ſimul vniuerſus, ſi poteſt, alioqui collegiatim ſaltē vnuſquiſq; ordo conueniat, & tacitè precando cōſiſtat, donec illas obeat; ne per Eccleſiā vagetur, aut quicquā aliud admittat, quod Cōcilio prouinciali ſecundo vetitum eſt.

Clericorū verò ſit, hoſtiarij functiones in Eccleſia cathedrali obeuntium, Eccleſiaſticos homines, ſupplicationum proceſſionumve cauſa in eum certum locum cōgreſſos, ſi quos vagantes, deambulantes, colloquentesve animaduerterint, Epiſcopi auctoritate prohibere: tum etiam

C contumacium nomina ad eundem deferre.

Cōſtituat Epiſcopus certos homines, qui clerū ad ſupplicationes procedētem dirigant: tumq; aliquando, cùm opus eſt, eundem ſubſiſtere moneant: tum etiam, qui populum in ordine conſiſtere, mulieres velatas incedere, aliaque eiuſmodi opportunè in ipſa etiam via moneāt, præcipiant, atque vt ſeruentur, efficiant omni ſolicitudinē.

In omni proceſſione, in illa præſertim, quæ ſolemni die corporis Domini agitur, clerus ſæcularis, ſuperpelliceo mundo candidoq; indutus, vt adſit, præmoneatur.

Cùm ad proceſſionem clerus vocatur, quid pſallendū, quid canendumve ei ſit, vt opportunum erit, ſignificetur.

D Canant omnes: cū verò aliquot canentibus aliis canere nō licet: qui bini incidunt, ſubmiſſa voce, pſalmum hymnum, antiphonam, precemve piam inter ſe dicant; ſupplicationi, quæ fit, myſteriove conuenientem.

Clerici omnes ſæculares & regulares, & qui in baſilica cathedrali dignitates obtinent, bini ſemper procedant: neque item inter eos vllo modo laici homines quocunq; gradu ſint, interiecti incedant, neque item inter Epiſcopum, & eoſdem laicis locus ſit.

Quicunq; in proceſſione erratum contra tabellæ præſcriptum commiſerit; pro præſcripta ratione punctatores ſigillatim nominatimque illum notet.

Sacrarum imaginum inſignia, vexillave cleri, ne laicus homo in proceſſione præferat: vbi clericus quiſquam eſt,

E qui hoc munus præſtare poſſit.

In omni Eccleſia, vnde ad ſtatas proceſſiones clerū populumq; egredi ſolemne eſt, vbi primum procedendi initium ſit, campanarum omnium pulſationes ſolemniter tam diu adhibeantur, quoad inde clerus vniuerſus in proceſſionis munere egreſſus ſit. Idemque cùm à proceſſione reditur, præſtetur.

Itidem in Eccleſiis fiat, quæ in vicinia ſunt, vbi proceſſio agitur.

Muſicis verò cuiuſuis generis inſtrumētis in proceſſionibus ſonari, ne vllo modo permittatur.

F In ſupplicationibus, proceſſionibuſve, quæ ſummi Pōtificis, Epiſcopive iuſſu in exteriori aut interiori eccleſiæ circuitu aguntur, canonicis & aliis chori miniſtris, qui diſtributionum quouis modo participes ſunt, tantum ex communi reſidentiæ cenſu diſtribuatur, quātum ipſis dari ſolet, cùm in choro præſentes horæ tertiæ officio adſunt. Si verò pro feriæ feſtique ratione, quo proceſſio agitur, nō in circuitu Eccleſiæ, ſed per vrbem, oppidumve illa fiat, agaturve, triplum detur.

Quæ omnis diſtributionum portio detur iis tātum, ſcilicet, qui illas præſentes obeunt.

Quod ad alios autem clericos attinet, qui proceſſioni, ſupplicationive intereſſe debēt; nec verò diſtributionum participes

participes ſunt, cum iis Epiſcopi arbitratu, certis mulctis, pœniſue agatur.

Quod in multis huius prouinciæ locis religioſæ cõſuetudinis eſt, retinere, aut ſicubi nõ eſt, introducere Epiſcopi ſtudeant, vt omnes, tum mares, tum fœminæ ſacro ſolẽnitatis ſanctiſſimi Corporis Domini, religioſoq; die, eam proceſſionis celebritatem non è feneſtris, neq; omninò è ſuperiori loco inſpiciant, ſed eam proſequantur, omni piè religioſæque venerationis ſtudio. Itidem præterea curent de aliis publicis proceſſionibus, cùm illas omnes populũ ſupplicem proſequendo, piè obire inſtitutum ſit.

Si quæ eleëmoſynæ, panis aut vini, aut aliorum ciborum, certo cõſtituto tempore, pij etiam legati iure, aliòue quouis nomine diſtribui debẽt; earum diſtributione proceſſionum ſupplicationúmue tempore fiat: quo minus illa comeſſationibus, crapuliſue occaſio præbeatur: ſed illis peractis id agi liceat.

Vnuſquiſq; Epiſcopus pro ſolemnium proceſſionum, & eiuſmodi actionum ratione decernat, tum qui è clero, tum quibus diebus pluuiale illis obeundis induant.

Interea vero mos & vſus Metropolitanæ Eccleſiæ hoc in genere ſeruetur.

In Miſſæ etiam ſolemni ſacrificio, proceſſionibus, & aliis eiuſmodi ſacris actionibus cautio ſit, vt ad Eccleſiaſticas functiones, quas in illis præſtari oportet, eiuſmodi ſũt, & cùm Corpus Domini in Miſſa eleuatur, cereorum accẽſio & ſuſtentatio, & cleri in proceſſionibus item diſponendi, dirigẽdiue ratio, & id generis alia laicorum hominum opera, miniſteriumue ne adhibeantur: ſed in iis, aliiſue eiuſmodi generis functionibus obeundis præſto ſint ſacriſtiæ cuſtodes, clerici, tum magiſtri chori, vel cæremoniarum adiutores, aliíque Eccleſiaſtici ordinis homines, quorum miniſterium Eccleſiaſticarum rerum vſui, functioniue addictum eſt, tum alij item clerici, quibus ea munera Epiſcopus aſſignarit.

De funeribus, & exequiis.

SICVT Epiſcopus dum in vita eſt, ſanctæ paſtoralis ſollicitudinis ſtudio debet ſaluti animarum inuigilare; ita illud cum omni ratione coniunctum eſt, vt poſt eius obitum Eccleſiaſtici ordinis homines, & laici item, quorum curæ, gubernationíque paſtorali præfuit, grata piáq; memoria Epiſcopales vigilias ac labores, quibus ille in eo munere gerendo perfunctus eſt, proſequantur, pro illius anima in primis Deum religioſe precantes.

Quamobrẽ præter ea, quæ de Epiſcopotũ exequiis primo Concilio prouinciali ſancita ſunt, hoc etiam decernimus; vt parochi, & ſacerdotes ſinguli, tũ vrbani, tum diœceſani, vbi primũ de obitu Epiſcopi ſui nũciatum eſt, nouem ſingulis poſt eũ nũcium diebus, quibus per Eccleſiaſtici officij ritũ poteſt, Miſſam de mortuis pro illius anima celebrent; aut ſaltem ſtatã pro defuncto Epiſcopo orationem dicant, vt in æterna recipiatur tabernacula. Capituli verò ſit, de Epiſcopi obitu, diœceſanos parochos certiores quamprimum facere, eoſdemq; huius officij monere.

Populus itidem pro paternæ ſollicitudinis, charitatiſq; officiis, quæ ille viuus pro omnium ſalute præſtitit, hoc communi parenti mortuo reddat, vt religioſis precibus, aliiſque piis ſuffragiis illius animam adiuuet.

Ad quam ſanè rem ſuum quiſque populum parochus cum vſu venit, iis præſertim nouem diebus hortetur accurate ac diligenter.

Ne cuiquam ex vlla cuiuſuis ordinis Eccleſia mortui cadauer perpetuæ ſepulturæ traditum aſportari liceat, niſi facultate ab Epiſcopo impetrata, eaque litteris nominatim exarata.

Parochus, intra cuius parochiæ fines, aliquis alienæ parochiæ occiſus eſt, eius cadauer liberè alio transferri nullo prætextu prohibeat: nihilque ea de cauſſa accipiat. Si verò tranſlatio ea cum funere ſit, liberum ei ſit vti iure ſuo.

Funeribus defunctorum officiis anniuerſariis concelebrandis, cùm rector Eccleſiæ præter clericum miniſtrum ſuum, alios etiam ſacerdotes, clericoſue, quorum miniſterio, operaue vtatur, accerſere, adhibereue neceſſe habet, hoc ordine, niſi aliud defunctus, hæredeſue illius voluerint, illos euocet; primo, ſcilicet, ſi quos habet, illius animarum curæ gerendæ quouis modo ſocios, collegas, adiutoreſue, tũ illius Eccleſiæ titulares, vel canonicos, vel chori miniſtros, vel demũ cappellanos item, deinde clericos alios Eccleſiaſticæ functioni, officioue in ea Eccleſia addictos, adſcriptoſue; tum præterea alios, quos mortui hæres, aut is, cuius intereſt, acceſſiri, euocarìue maluerit. Nec verò plures adhiberi vllo prætextu etiã huius decreti liceat, quam ille velit, vel ſacerdotes, vel alios, etiam clericos tãtum, pueroſue clericali veſtitu indutos, etiã quos illi euocati ſecũ duxerint; neq; ruſus ad eleëmoſynæ, emolumẽtiue cuiuſuis generis, eo nomine percipiendi partem vllã, neque denique vllum non vocatum admitti.

Illud Præpoſiti, Archipreſbyteri, parochi, rectores, & alij quicumq; clerici caueant, ne ad funus ducendum, aut officia pro mortuis celebrãda alios pro ſe mittant emolumentum, aut eius partem ipſi percepturi; neq; ſecum pueros aut clericos ea ſpe perducant, mittantue, vt eleëmoſynæ, quæ illis data erit, participes ipſi ſint; nec ſanè verò vllam eius partem vllo quouis prætextu etiam ſponte oblatam capiant: neq; item qui mittuntur, plus capiant, quàm ſi proprio ſolũ nomine vocati eſſent.

Funeris ducendi certa hora conſtituatur, qua omnes quicunque euocati ſunt, conueniant, vt nulla interpoſita mora ad illud procedatur.

Cautio ſit, vt ne ſimplices homines quicquam ſuperſtitionis cauſa apud mortuum in feretro, aut in eius manibus ponant, aut aliud, quod ſuperſtitionis ſpeciem præ ſe ferat, aut ſuſpicionem habeat, committant.

Vbi ex noſtra in Concilio primo prouinciali edita conſtitutione pallium ad cadauer in feretroue tegendi vſum, quacumque ratione comparatum eſt, omnibus illud gratis accommodetur, vbi verò paratum nondum eſt, parochialis vicinitatis hominum non Eccleſiæ rectoris ſumptibus comparari decernimus.

Sin autem neque illi parent, neque mortui hæres item; ſine pallio cadauer efferatur, quouſque id præſtetur.

Cadauer cùm effertur, via procedatur, quæ à domo ad Eccleſiam recta ac breuis ſit: ſi verò vſque adeò breuis & compendioſa eſt, vt ordines eorum, qui funus comitantur, intra illius fines contineri non queant, tunc via paulò longiori funus ducatur, idque iuſſu, conceſſuue ſacerdotis, qui funeri præeſt.

Omnes, tum qui dignitates obtinent, tum canonici, etiam Metropolitanæ, & cathedralis Eccleſiæ, tum alij præterea quicunque clerici, quibus in funere candelæ, aut cerei, intortitiaue dantur, eas, eaue accenſa in funere manibus ipſi deferant.

Sermo ſi quis in funere habebitur, non domi, aut alio eiuſmodi loco, ſed in Eccleſia habeatur.

Nec cœnotaphiis, aut quas vocant, tumbis, pallia altarium adhibeantur.

Eleëmoſyna, quæ clero ob funus, aut defunctorum officium datur, ne in Eccleſia, cœmeterioue, aut ſpectante populo, ſed eo remoto, locoque ſeparato, factis exequiis, officiiſue diſtribuatur.

Ne pactiones de funere, aut de exequiis pro mortuo celebrandis cũ defuncti hærede, aut alio, ad quẽ pertineat, à parocho, aliòue ea cõditione fiãt; vt certa ceræ pars q̃ exequiarũ officiis ſupererit, ipſi hæredi, aut alteri reſtituatur.

Ne parochi, aliiue clerici, neq; item exequiarum curatores, aliiue, quicumq; in funere operam ponunt, pignora capiant, quibus ſibi caueant de funerali eleëmoſyna, aut de eorum operæ in funere præſtitæ mercede.

Eccleſiæ Metropolitanæ, vel cathedralis, vel collegiatæ Capitulum, ac ſinguli de capitulo in funere, funeriſue officio, contenti eleëmoſyna ſint, quæ generatim ipſi vniuerſo Capitulo, aut ſigillatim vnicuique de Capitulo dari ſolet.

Idem parochi, rectores, ſacriſtiæ cuſtodes, & alij clerici inuiolate ſeruent ad Epiſcopi præſcriptum. Pro crucibus autem, & quæ circa cadauer aut cœnotaphium diſponuntur, pro campanis item, lampadibúſue, aliòue prætextu, aut nomine, nihil præterea capiat, exigátue, ne Capitulũ,

nec quiſquā de Capitulo, nec rector, nec ſacriſta, cuſtos, aliúſue clericus quicunque, niſi ſi quid eſt, quod fabricæ, aut ſacriſtiæ, campanarum nomine dari pię conſuetudinis Epiſcopus eſſe cenſuerit; idque verè in eum vſum cedat; at pro crucibus nihil omninò, quouis etiam fabricæ, vel ſacriſtiæ nomine accipi liceat.

Quantum clericorum viſitato nomine dari ſolet, tantum cuſtodibus, qui in minoribus ordinibus conſtituti ſunt, detur; ſi in ſacris fuerint, habeant, quantum ſacerdotum nomine datur.

Qui verò cuſtos, vel crucem prætulerit, vel campanas pulſauerit, tunc ille accipiat, quod eo nomine tantum dari ſtatutum eſt.

Qui funeris curationem aliquam habere ſolent, vtpote antiani, aliíq; quocunque nomine vocati, qui item corpori ſepeliendo operam nauant; eos accipere non vetamus, quod pro officij ſui, quod ipſi præſtiterint, opera dari conſueuit.

Crucis verò, vel campanarum, alióue quouis nomine, ne ab iis quidem quicquam in funere, vel funeris, vel exequiarum cauſſa, exigi, accipiue liceat.

Eius verò generis homines, & alij, qui in funus ſe ingerunt, nec quicquam operæ ponunt, nihil omninò conſequantur.

Quod primo Concilio prouinciali ſancitum eſt, id explicatiùs nunc vetamus, vt ne ſcilicet clerici, neue alij quicunque ſint, qui aliquam in funere curam ponunt, veſtes, indumenta, ornamentáue, cadaueri adhibita, niſi à ſponte offerentibus accipiant, ſed gratis, ac ſine mora iis, ad quos pertineret, omnia planè reſtituant, reddántue.

Pro loco, in quem mortuus infertur, à nemine, ne ſacriſtiæ quidem aut fabricæ Eccleſiæ, aut confraternitatis alicuius, alteriúſue pij vſus nomine quicquam prorſus exigatur: pias tamen & laudabiles conſuetudines, vt primo Concilio prouinciali iuſſum, in hoc etiam Epiſcopus ſeruari iubebit.

Capitula, canonici, & alij miniſtri quicunque ſint Eccleſiarum, ne cœnotaphij, quod in officiis pro mortuis ex tabulis ſtruitur, nomine quicquam capiant.

Qui in funere, officiiſue funeralibus vel exequiis quicquā vt infra, peccarit, eius funeris officiiue funeralis omni eleēmoſyna, emolumentoque careat omninò; pœnaque ſit Epiſcopi arbitrio, tam ei, ſi acceperit, quàm præfecto, rectoriue, qui dari curârit, conſenſerit, permiſeritue.

Quicumque à funere, funeralibúſue officiis eiuſmodi abfuerit.

Qui autem ante temporis vel officij punctum ab Epiſcopo præſtitutum non adfuerit.

Qui funere, officióue pro mortuis peracto diſceſſerit, quod fit, dum corpus ſepulturæ traditur.

Rursùs, qui nō peractis funeralibus officiis, diſceſſerit.

Qui item habitu, prout Epiſcopus præſcripſerit, non conuenerit, interfueritue.

Qui contra decretorum prouincialium præſcriptum quicquam in illa peccârit.

Qui item alia commiſerit ex iis, ob quæ Epiſcopi iuſſu pro abſente habendus ſit.

Qui item funeris, exequiarúmue curatores, vtpote antiani, vel alio vocati nomine, per ſe muneris ſui partes non obierint.

De diſtributionibus.

QVIBVS in eccleſiis tertia pars fructuum, reddituúmue dignitatibus, perſonatibus, officiisque obuenientium, nōdum ex Tridentino decreto in diſtributiones diuiſa eſt; id Epiſcopus, vbi expedire cenſuerit, præſtet. Diuiſione verò facta, quicumq; ex Epiſcopi præſcripto, functiones, miniſteriumq; debitum quolibet ſtatuto die non expleuerit, diſtributionem illius diei amittat, quæ Tridētini Concilij iuſſu, fabricæ Eccleſiæ, aut piorum locorum vſui, Epiſcopi arbitratu attribuatur.

De diſtributionibus itē quotidianis ex tertia illa parte fructuū, decreto Tridentino præſcripta, vel conſtituendis, vel augendis, vbi nondum illud actum eſt, quam primum Epiſcopus præſtet. Quibus etiā in Eccleſiis, vel cathedralibus vel collegiatis, quamuis reliquis diuinis officiis cōgruus quotidianarum diſtributionum cēſus aſſignatus ſit, aliquibus tamē canonicis horis, aut cæteris officiis, etiam extraordinariis, quauis auctoritate inſtitutis, nullæ quotidianę diſtributiones adſcriptę attributęue ſint, aut ſi attributæ ſint, exiguæ illæ quidem atq; vſq; adeò tenues, vt veriſimiliter negligātur; in iis Epiſcopus vel de communi reſidentiæ, diſtributionumq; quotidianarū cēſu, ſi ampliùs ſit, certam portionem arbitrio ſuo congruam, Capituli, ac reliquorum, qui eiuſdem cenſus participes ſunt, conſenſu detrahat, eamq; ipſam ſtatā vnicuiq; ex illis canonicis horis officiiſue attribuat, adſcribátue perpetuò; vel omninò ipſe auctoritate & facultate ſibi eodem Tridentino Concilio data, queádmodùm etiam à ſancta Sede Apoſtolica declaratum eſt, decretum itidem illud Tridentinum exequatur, vt ſcilicet è fructibus redditibúſue cuiuſuis generis, qui dignitatibus, canonicatibus, perſonatibus, aliiſue obueniunt, congruam partem, quæ tamen tertiam nō excedat, arbitrio ſuo ſtatuat; quā in quotidianas diſtributiones cōuerſam, ſingulis his diuinis officiis horiſue canonicis, quibus nulla vel tenuis tributa eſt, certā diſtribuēdam perpetuò aſſignet, vt ſtata ea, congruaq; portione conſtituta vel adiūcta, illæ deinceps veriſimiliter nō negligātur.

In diſtributionum autem tenuitate dignoſcenda, ratio ſemper habeatur tū canonicorum, tum aliorum omniū, quibus illas percipiendi, ſi reſidentes munus ſuum obeant ius cōpetit: ſiue illi modo pręſentes reſidentię munus verè præſtent; ſiue abſentes ob legitimam etiam cauſam impedimentúmue reſidere, ea ceſſante, deberent aut poſſent.

Parochus verò, qui canonicatū dignitatémue, ac ſimul Eccleſiam parochialem legitimè obtinens, reſidentiæ parochialis munus obit, vt literis Pij V. Pont. Max. ſancitum eſt, illius vel dignitatis, vel canonicalis præbendæ fructus reddituſue capiat: at tertiæ eius partis ne particeps ſit, quæ eiuſdem Tridētinæ ſanctionis auctoritate, in diſtributiones conuerſa, ſibi abſenti obuenire non poteſt, nec debet; ſed aliis præſentibus, choriq; officia obeūtibus, accreſcat; aut Epiſcopi arbitratu, fabricæ Eccleſiæ, piiſue locis attribuatur, ad eiuſdem Concilij Tridentini præſcriptum.

Vt diuinis officiis obeūdis, quoad eius fieri poteſt, apti & idonei miniſtri adſcribātur, cùm aliqui deinceps in cathedralibus aut collegiatis Eccleſiis ſe in canonicorum reſidentium collegium cooptari; & ad ius diſtributiones percipiendi adiungi petunt, hæc ſeruentur.

Primo, vt ab ea re omnis ambitio abſit, qui cooptandus erit, hoc iureiurando obſtringatur.

Ego N. per hæc Sancta Dei Euangelia iuro, me, neque precibus, neque pretio, neque alia ratione egiſſe, aut aliàs curaſſe, quo minus hoc experimentum integrè, fideliterq; fieret: ſic me Deus adiuuet, & hæc ſancta Dei Euangelia.

Deinde periculum, experimentúmue fiat; an qui ſe cooptari petit, ad omnia ea rectè in cātus modulatione præſtanda idoneus ſit, quæ aliquo modo aut tempore ad eius munus partéſue pertinere poſſunt, hocque pro ratione & diuerſitate preſbyteralis, diaconalis, & inferioris etiā functionis. Id verò fiet in conuentu capitulari, duobus ex Capitulo adhibitis, qui primo iurati ſe nihil fraudis in ea re ſibi commiſſa, facturos eſſe, hoc præſtēt: vt ei, de cuius cooptatione agitur, certos locos, ſcriptáue, quę cantu enuncient, primùm aſſignent; tum proprius aſſiſtēdo videant, num is modulatione, alióue modo erret.

De eodem autem approbando poſtea agetur, reſq; occultis ſuffragiis permittetur: quibus ſtatim delibere tur ac decernatur.

Cùm de manſionarij, aut alterius Eccleſiæ miniſtri, qui canonico inferior eſt, cooptatione agetur; is etiā præſcripta canonicis cooptandis ratione à Capitulo canonicorū probetur. Cui probationi quatuor, pluréſue eiuſdē ordinis miniſtri, à præfecto Capituli peritiores delecti, intereſſe poſſint; quorum de eo cooptando ſententiam Capituli præfectus rogabit: tum illis remotis de approbatione aut reiectione Capitulum decernet, ſuffragiis occultè latis.

De eo autem, qui in Eccleſia cathedrali poſt Epiſcopū, aut etiam in collegiatis primam dignitatem obtinet, experimen-

perimentum periculúmue fiat ab Epiſcopo ſolum, eiúſue vicario, adhibito in conſilium præfecto chori & canonico vno ex Capitulo illius Eccleſiæ; in qua is, de quo agitur, dignitatem habet, & aliis præterea peritis viris, quos aliúde adhiberi Epiſcopus maluerit.

Quibus verò in Eccleſiis antiqui probatiq; inſtituti eſt, de eo etiam à Capitulo examen experimentúmue fieri: id huius decreti auctoritate nõ abrogetur; ſed Capitulo pręſcripta ſupra in canonicis probandis ratio in ipſo etiã probando ſeruetur.

Si cooptatio, probatióue vlla fiet, illis ſupra præſcriptis rationibus non ſeruatis, irrita ſit, ac planè nulla.

In ipſo probationis examine, in primis Eccleſiæ magis minúſue inſignis, ratio aliqua habeatur.

Non ſolùm de ea facultate periculum fiat, quæ ab arte, & ab ea exercitatione proficiſcatur, ſed de ea quoque, quę eſt à natura: videndumq; num cuiquam natura alicui impedimento ſit, quo minus obire munera ſua ſi non perfectè, at ſaltem aliquo modo poſſit.

Porrò moderatio adhibeatur, vt in iis quidem modulationum generibus, qui cooptari vult, ſe ex tempore peritum præbeat atq; exercitatum, quæ in eius officio frequẽtiora ſunt: quæ verò rarius incidunt, præſtare quidem aptus ſit, ſed congruo ſpatio temporis dato ad eius generis rationem præuidendam.

Præterea, quibus vniuerſæ chori pſalmodiæ onus ſuſtinendum eſt, in iis mediocrem peritiam, artisq; cognitionem ſufficere, ęſtimari non conuenit: cum iis verò, quibus id non incumbit, mitius agi debet; in chori Magiſtro perfecta ars, & peritia omninò requiretur: eademque diſtinctio & ratio habenda eſt de voce, & eiuſmodi naturæ adiumentis.

Si timore, aut aliqua alia perturbatione factũ eſſe præfectus ſuſpicatus erit, vt quis minus idoneus viſus ſit, is ne reiiciatur, ſed octo dierum ſpatio certa alia dies conſtituatur, qua rurſus periculum fiat: iterum verò id timoris, aut aliud nomen eiuſmodi prætendi non poſſit.

In iis verò, qui iniuria ſe repulſam tuliſſe putabunt, aut amplius 8. diebus protracti erunt; ſeruetur decretum noſtrum, in Concilo prouinciali ſecundo promulgatum.

Quicumque, dum alicuius ſtatæ horæ officium in choro peragitur, Miſſam celebrando, tunc à choro abfuerit; illius horæ diſtributionis, tãquam abſens particeps ne ſit, vt à ſancta ſede Apoſtolica declaratum eſt. Id verò niſi præ abſentia ſacerdotum, qui in Eccleſia tũc Miſſæ ſacrificium faciant, neceſſitas aliquando inciderit, vt præfectus canonicum aliquem ſacerdotem è choro exire, à ſtatæque horæ officio abeſſe, Miſſæ celebrandæ cauſſa, iubeat, aut niſi à Sede Apoſtolica aliter conceſſum fuerit.

Aliqua dignitate pręditus, & canonicus, aliúſue quicũque, qui etiam ob cauſam, vt puta ob litem eiuſdem beneficij ſui Eccleſiaſtici ſibi illatam, conteſtatámue, ordinem ſacrum, illi Eccleſiaſticæ ſuæ dignitati, canonicatuiue, beneficióue annexum, ſuſcipere diſtulerit; ne diſtributionũ quotidianarum, antequàm illum ſuſcipiat, particeps ſit, cum debiti ſui muneris, cuius cauſſa illæ debentur, partes obire, præſtaréue non poſſit.

Cum & Tridẽtinis ſanctionibus, & noſtris etiã prouincialibus decretis, multa ſalutariter de diuinis officiis, functionibusq; Eccleſiaſticis, atq; aliis eiuſdem generis conſtituta ſint, vt ad eorum præſcriptũ omnes, ſinguliq; prouinciæ noſtræ canonici, Capitula, & dignitate præditi, reliquiq; omnes Eccleſiarũ miniſtri, chori officiis quocunq; iure, nomine, titulo, modóue aſtricti, ſeſe conforment; diuinaque officia, proceſſiones, funeralia & alia quæ Eccleſiaſtici muneris, Eccleſiaſticarumq; functionũ ſunt, rectè obeant; ad eaq; non ſolum conſtitutis horis, ac pręſcripto modo conueniant; verùm etiam in iis ipſis piè deuoteque verſentur & perſiſtant; ſuis quoq; functionibus, muneribusq; ſatisfaciant: tum præterea ex eorũdem decretorum præſcripto canonici Capitula habeant, ad ea conueniant item; in illis deniq; vt par eſt, rectè verſentur, ac rurſus ab omnibus & ſingulis erratis, quæ notata caueri ſancitũ eſt, prorſus abſtineat: triplicem tabellam ordine explicatam, ex decretisq; prouincialibus breuiter deſcriptam, & quæ-

A cunq; in earũ vnaquaq; vel vniuerſe, vel ſigillatim, aliáue ratione præſcripta ſunt, propoſitis ſuo loco pœnis, accuratè ſeruari, in executionisque vſum introduci ſancimus.

Tum præterea eãdem, cùm de ſcripto ſtatis quibuſdam diebus, frequenti capitulò, & reliquis, quorum intereſt, legi, pronunciariq; mandamus; tum in omni ſacriſtia, etiam parochialium Eccleſiarum, certo perſpicuo loco, decore affixam, in omnium conſpectu proponi, perpetuoq; retineri ſancimus.

Singulis verò iis tribus tabellis pro Eccleſiæ, diœceſiſué ſuis rationibus, ab vnoquoq; prouinciæ noſtræ Epiſcopo, ex præceptionibus ſuis, probatiſue Eccleſiæ ſtatutis, alias præterea erratorum notas, punctationéſue, prout opportunum ipſe cenſuerit, addi perpetuò liceat.

B Quod de punctatorũ iureiurando in Concilio prouinciali primo ſancitum eſt, id & ab iiſdem, & ab vnoquoque item pũctatore, qui vel feſti diei, vel funeris, vel anniuerſariorum, vel proceſſionum, vel aliorum denique diuinorum officiorum cauſa, etiam in collegiatis aliiſue Eccleſiis conſtitutus eſt, præſtetur, non modo, cùm punctatoris officium ſuſcipiũt; verũ etiam in publico diœceſanæ ſynodi cõuentu, qui habebitur, dum ipſi id officium gerunt; quo religioſius vnuſquiſque eorum excitetur ad debitũ in munere ſuo obeundo diligentius officium cum fidelitate cõiunctum, adhibendum. Iuriſiurandi formula hæc ſit.

C *Ego N punctatoris officium, quod ſuſcepi per hæc ſancta Dei Euangelia iuratus, ſanctè promitto, ac ſpondeo, me fideliter & ſincerè, quantum in me eſt, executurum. Sic me Deus adiuuet, & hæc ſancta Dei Euãgelia*, vel ſi iuret ſuper ſacras reliquias, *Et hæc ſanctorum pignora.*

Punctatoribus ſingulis, vbi primũ delecti illi ſunt, præſcripta illa triplex tabella, duobus de capitulo præſentibus ante legatur, quam iuſiurandum præſtent.

Si quis autẽ punctator non iuratus, id munus inierit aut geſſerit, mulctetur pro modo culpæ, Epiſcopi arbitratu.

Vniuſcuiuſq; punctatoris officium ac munus deinceps trimeſtre ſit: quod tẽpus ab Epiſcopo, & ab Capitulo ſuo cuique punctatori, prorogari liceat.

D Punctatorum, quos Epiſcopus, Capitulumq;, ex præſcripto primi Prouincialis Concilij, cõſtituerit, cura & officium ſit, tum Capituli vniuerſi, tum vniuſcuiuſq; dignitate præditi, canoniciue abſentiam, & errata notare.

Vnuſquiſq; eorum, quod ad notandi rationem attinet, in iis omnibus & ſingulis, quæ Conciliorum prouincialium, & primi præſertim decretis, eo de genere præſcripta ſunt, ſui muneris curæque partes præſtet.

Accuratè in primis, rectèque notet, non eos ſolùm ſingulos, qui ſtatis canonicis horis à choro abfuerint, verùm etiam vnumquemq;, contra decretorum prouincialium & tabellarum præſcriptum in choro, in proceſſionibus, in
E funeralibus, diuiniſque aliis officiis errantem, peccantémue.

Abſentia nota, punctatióue, qua punctatores vtantur, vna eademque ſit, & aliqua ratione ab iis notis diſtincta, quæ erratis notandis vſui erunt.

Errata ſingula in prima tabella deſcripta, vna, eademq; punctationis ratione notentur: niſi erratum aliquod eiuſmodi ſit, ob quod, præter diſtributionem mulctam, alia etiam pœna arbitratu Epiſcopi propoſita eſt. Tunc enim huiuſmodi erratum ſigillatim accurateq; per punctatores notetur, ac de eo hebdomadæ, aut menſis ad ſummũ ſpatio Epiſcopus certior fiat, qui errati pœnam exequatur.

Quicunq; errata in ſecunda tabella adſcripta commiſerit, eius errata, prout ſunt, enucleatè, explicareq; notentur,
F vt pro culpæ ratione, à chori præfecto, ex facultate ſibi data, aut ab Epiſcopo mulctetur, puniantúrue. Idem notandis tertiæ tabellæ erratis ad Capitulum pertinentibus, per eoſdem ſeruetur.

Si quod erratum triplici tabella notatum ab vllo quouis, aut etiam ab vniuerſo Capitulo, committi, punctator vllus animaduertit, idemque ſciens libro ſuo notare prætermiſerit; pro prætermiſſæ, omiſſæue cuiuſlibet notæ, aut punctationis ratione, de ſuo tantundem det, quod ad Eccleſiæ vſum conuertatur.

Quæ diſtributiones ab Epiſcopo, ſacriſtiæ, aut alij loco

Digitized by Google

pio adiudicentur; tum aliam etiam grauiorem pœnam, pro culpæ rationе eiuſdem Epiſcopi arbitratu pendat.

Vnuſquiſque præterea punctator ſingulis diebus, cùm diuina officia peracta ſunt, quos pro abſentiæ, aut erratorum ratione in choro notarit, eos præfecto chori, præſentibus aliis de Capitulo, qui eo loco tunc adfuerint, in ſacriſtia, alióue loco, vbi ſuperpellicea, canonicaléſue cappas & induunt & exuunt, cùm primum eò clerus collegiatim à choro redierit, nominet, erratáque ſingula exponat.

Si quis verò erit, qui aliquam abſentiæ ſuæ, alteriúſue facti cauſam afferat, quamobrem ſe contra præſcriptas regulas quicquam nõ egiſſe, admiſiſſeue, nec propterea abſentiæ, vlliúſue errati pœnam commiſiſſe putet: id tunc chori præfecto coram punctatoribus planè ſignificet. Nec verò ſi punctator contradicat, is cum illo non modo non contendat, neq; verbum vllum commutet, ſed ne reſpondeat quidem; imò verò ſtatim inde ſecedat. Præfectus autem cæteris, præter punctatorem, ſemotis, de re tota deliberet; atque, ſi ita planè rem ſe habere manifeſtè compererit, vt nullam vel abſentiæ, vel errati culpam ille commiſerit, illius punctationem in choro notatam, deleri iubeat. Si verò ita ſanè non conſtiterit; in librum punctationum omninò referri mandet.

Quod ſi quæ vel difficultas, vel ambiguitas erit, Vicarius Epiſcopi conſulatur, qui totam rem ſtatim ſine forma iudicij, liberè arbitratu ſuo ſtatuat, vt primo Cõcilio ſancitum eſt.

Sin autem hæc, notatos, errataque in ſacriſtia, aut alibi canonicis, Capitulóue nominandi ſeu exponendi ratio aliquid vel incommodi, vel turbæ, vel diſſenſionis, vel rixæ offenſioniſue afferat, aut punctatores ipſos ab offici ſui libertate deterreat; Epiſcopo integrum ſit, illam omittere, reſcindere, atque abrogare, vt magis expedire cenſuerit.

Punctator præterea, qui vel idem, vel alius ſit, ab Epiſcopo conſtituatur: cuius officium erit, ſingulos manſionarios, cappellanos, ſacriſtas, cuſtodéſue, alioſque Eccleſiæ miniſtros, chori officiis adſtrictos, qui ſtatis horis ab illis fuerint, quiue contra tabellarum præſcripta, aliàue, vt ſupra, errata commiſerint, diligenter obſeruare; eoſdemque in choro quamprimum notare.

Idem ſtatis diebus notet, pro abſentiæ, & erratorũ, quæ in tabellis explicata ſunt, ratione, clericos Eccleſiaſticoſque homines, Tridẽtini ac prouincialis decreti auctoritate, cathedrali vel collegiatæ Eccleſiæ adſcriptos, vt ij, quãuis reſidentiæ diſtributionum, quibus mulctari poſſunt, participes non ſint; tamen à chori præfecto ſalutari aliqua pœnitentia afficiantur ac corrigantur; tũ etiam pro culpæ, neglĩgẽtiæ, erratiue grauitate, Epiſcopi iudicio plectãtur.

Hic item punctator iuret; officium tribus menſibus gerat; abſentes & errantes obſeruet, notet; notatoſque in ſacriſtia nominet; & ſtatam in libro punctationem ſeruet; & in ſuo munere cætera omnia, quæ aliis punctatoribus præſcripta ſunt, præſtet.

Singulis hebdomadis, vt eſt primo Cõcilio prouinciali decretum, punctationum ſuarum libros conferant inter ſe punctatores illi, quorum alter ab Epiſcopo, alter à Capitulo, ex eodem prouinciali primo Cõcilio delectus eſt: ex qua collatione, tum quicquid pro ſuæ quemque perſonalis in choro reſidentiæ munere præſtitiſſe; tum rurſus, pro abſentiæ, erratorúmue ratione, quoties officio ſuo defuiſſe, diligenti punctationum ſupputatione facta conſtiterit; id firmum ratúmue, vſque adeò ſit, vt eo collato in ſingulas hebdomadas calculo, tribus primis vniuſcuiuſq; mẽſis diebus, canonicalis miniſterij aut operæ, quàm quis in choro præſens, menſe proximo ſuperiori rectè & ritè obierit, certa firmaque ſupputatio, à præfecto chori, & à punctatoribus conſtituatur: qui præterea eo nomine conſtitutæ illi ſupputationi ſubſcribant.

Eam verò cautionẽ punctatores adhibeant, vt, cùm in libris conferendis aliquid cõpertum eſſet, quod vllo quouis modo diſcreparet; antequam illa pũctationum, diſtributionúmue ſupputata ratio conſtituatur, quæ ſtata, firma, & ſubſcriptione munita ſit, Epiſcopum, aut eius Vicarium conſulant: qui ex Concilij prouincialis primi decreto, ſine vlla forma iudicij, omnem controuerſiam dirimat.

A Ad certæ illius collatæ & cõſtitutæ ſupputationis rationem, menſe Octobri, alióue, ſingulis annis, omne, quod ex communi Capituli cenſu habere quis debet, rectè pro vniuſcuiuſq; Eccleſiæ more ſupputetur. Cui ſupputationi, calculóue, præfectus Capituli, & alter chori, item punctatores, canepàrius Capituli, &, ſi ita Capitulo videbitur, duo item alij à Capitulo delecti, præſentes adſint.

In eo omni calculo cautio omninò ſit, vt vnicuiq; verè detrahatur; quod detrahi par eſt, pro ratione dierũ & horarum canonicarum, quibus à choro diuiniſq; officiis abfuerit: niſi illum iis cauſis abfuiſſe contigerit, ob quas Tridentina ſanctione, conſtitutionibuſque prouincialibus quis, licèt abſens, in præſentibus tamen cenſetur.

B Tum detrahatur item pro ratione erratorum, ſi quæ ille commiſerit.

Huic ſupplicationi ita initæ, ac detractæ, præfectus Capituli, & item chori, & illi duo à Capitulo delecti, ac punctatores item ſubſcribant.

Tabulæ verò, ſyngraphæ, aut ſcripta huius ſic initæ, & ſubſcriptione obſignatæ ſupputationis, theſaurario, canepatióue Capituli tradantur, vt, quod vnicuique debetur, ſtatis temporibus, pro illius conſtituti calculi ratione perſoluat. Aut eidem conſentienti, quantum quiſque pro illius ſupputationis ratione habere, capereue debet; tantũdem cedat è communi reſidentiæ cenſu.

C Ne Capitulum, aut theſaurarius, canepariúſue Capituli, aliúſue quicumque qui diſtributiones partitur, cuiquam de Capitulo, aliiue chori miniſtro, etiam qui præſens diuina officia obierit, ne eo quidem nomine, quòd diſtributiones iam ſuas reſidentiæ munere eum feciſſe cõſtet, ante ſtata ſolutionis tempora perſoluat, vel eo nomine ceſſionem alicuius exactionis ante faciat.

Cùm verò ſolutionis ſtata dies venerit; ne cuiquã item ſoluat, cedátue, niſi tabellam illam, ſyngraphámue acceperit, cui à præfecto Capituli, & à præfecto item chori, & à punctatore etiam Epiſcopali, & ab altero item Capitulari, & ab aliis præterea duobus ſubſcriptũ ſit, ſi quos ſupputationi Capitulum conſtituerit; ac præterea, niſi mandatum ſolutionis, ceſſioniſue à præfecto Capituli acceperit, ab alióue, ad quem de more ſpectat.

D Si verò plus ſoluerit, vel ceſſerit, quàm ſupputationis ratio tulerit, aut ante ſoluerit, ceſſeritue, quam certæ illius ſupputationis ſyngrapham ſubſcriptione, vt ſupra, obſignatam acceperit: vnius menſis diſtributionibus, & aliis arbitratu Epiſcopi mulctis, ſacriſtiæ aut ſodalitati, Corporis Domini in ea Eccleſia conſtitutæ, aliiue pio loco attribuẽdis, plectatur. Quibus pœnis, mulctiſue præfectus etiam Capituli, & chori item, & punctatores, atque ad ſupputationem ita delecti illi duo Capitulares, qui eiuſmodi ſolutioni, ceſſioniue vllo modo aſſenſerint, afficiantur.

E Quam mulctam, pœnamq; iidem ſubeant, ſi alio quouis modo in eo aſſenſerint, vt cuiquam ſoluatur, cedatúrue diſtributio aliqua illorum dierum aut horarum canonicarũ, officiorúmue, quibus vel præſens ille in choro non adfuerit, vel erratum huiuſmodi in diuinis officiis contraxerit, vt prouincialibus decretis, aut præſcripto tabellæ, aut alio quocunque iure cenſetur abſentibus debeat.

Qui verò vel ante ſolutionis, ceſſioniſue, & ſyngraphæ tempus, vel pluſquam ſibi debeatur, vllo quouis modo, pactóue acceperit; is ab Epiſcopo & reſtituere cogatur, & triplo mulctetur, quod locis piis, eiuſdem Epiſcopi arbitratu, attribuatur.

F Si verò vlla cuiuſuis generis cauſſa, cauſſæue ſpecie, aut prætextu cuiquam diſtributiones, aut ab vniuerſo Capitulo, aut ab eorum ſingulis, contra prouincialia decreta & præſcripta dari, donari, remitti, aut quauis colluſione cõcedi contigerit: ne illas quiſquam capiat; ſi perceperit, retinueritue, ne ſuas faciat; ſed reſtituere cogatur. Capitulo autem, quod tacitè vel expreſsè ei rei conſenſerit, pœna ſit, vt diſtributiones aliquot Epiſcopi arbitrio, aut ſacriſtiæ, aut confratriæ, ſanctiſſimi Corporis Domini in Eccleſia conſtitutæ, aut aliis piis locis attribuendas, ſoluat.

Hæc omnis ratio in ſupputatione & ſolutione diſtributionum Capitularium, ſupra præſcripta, pœnæque ibidem propoſitæ locum etiam habeant in quouis diſtributio-

num

num cenſu,qui ad manſionarios,ſacriſtas,cuſtodes, alioſue chori miniſtros,&inferiores canonicis quocunque nomine nuncupatos,pertineat.

Itidem,vt ſupra,de eorum ipſorum punctatoribus,theſaurariis,caneparijſue,ſi quos à Capitulari cenſu, theſaurario,caneparioue, & punctatorib. diſtinctos habuerint, decretum ſit. At loco eorum duorum,qui de Capitulo ad ſupputationem adhibendi ſunt,alii itidem duo ex ipſis inferioribus chori miniſtris,diſtributionum cenſum à Capitulari,canonicaliue ſeparatum habentibus, adhibeantur: iique ab iiſdem,ad quos cenſus pertinet, eligantur.

Ex punctationum libris,annis ſingulis expletis, iubeat Epiſcopus ab eo,cui ipſe id curæ dederit,diligenter rationem inſpici dierum,quibus vnuſquiſq;,vel dignitate præditus,vel canonicus,vel ſacriſta,vel cuſtos,aliuſue Eccleſiæ miniſter,chori officiis adſtrictus,ad illa non conuenerit. Qua perſpecta & ſupputata etiam ratione,ſi quem diutius tribus menſibus à choro abfuiſſe compererit; quamuis in vrbe oppidoue,in quo Eccleſia eſt, manſerit; illum tãquam abſentem,præter diſtributionis amiſſionem, fructibus etiam præbendæ,& aliis item pœnis,pro contumaciæ grauitate,ex Concilij Tridentini ſanctione cõtra eos, qui amplius trimeſtri ſpatio abfuerint,edita mulctet.

Quæ pertinent ad Capitula cathedralium, & collegiatarum Eccleſiaſticarum.

QVORVM Capitulorum Epiſcopi Conciliis Prouincialibus Mediolanenſibus intereſſe,& cõſtitutiones decretaque illis Conciliis edita, ſeruare ſolent aut debent; ea Capitula,ſiue cathedralium ſiue collegiatarum Eccleſiarum in prouincia noſtra ſunt, etiam ſi quæ ab Epiſcopi, Metropolitanique iure ſe quocunque modo exempta, ſedíq; Apoſtolicæ immediatè ſubiecta eſſe prætẽdunt; cum illa,ſicut eorundem Epiſcopi, vt à S.ſede Apoſtolica decretum eſt,Conciliorum Prouincialium conſtitutionibus & ſanctionibus & decretis aſtricta ſint, illas planè vniuerſas ac ſingulas amplectantur,ſuſcipiant,ſeruent,atque obediendo exequantur,tum vniuerſę eadem Capitula,tum ſigillatim ſinguli quicunque de Capitulo ſunt. Idque vt præſtetur,efficiat Epiſcopus omni ratione, omnique iuris remedio.

Quòd ſi quæ Capitula,aut ſi qui de Capitulo contrafecerint,ab eorum Epiſcopis pro modo culpæ contumaciæque plectantur. Si quis verò Epiſcopus id efficere neglexerit,vt ab ſuis Capitulis,atque ab iis, qui de Capitulo ſint, ſingulis,Prouincialium Conciliorum conſtitutiones, decretaue in executionis vſum verè ac integrè inducantur; norit ſe in proximo Concilio Prouinciali negligentiæ huius rationem redditurum eſſe.

Cùm de rebus patrimonij capitularis,de locationibus, de contractibus,de officiis conferendis,ac de aliis itẽ,præfecti iudicio grauioribus in Capitulo deliberãdum eſt; earum rerum deliberatio ac tractatio,tum ſuffragiis occultis permittatur;tum illę res,quò maturius conſulentur,in vno Capitulo propoſitæ,in alio deliberentur. Si verò res eiuſmodi eſt,quæ diutius differri non patiatur;triduo ſaltẽ ante capitulum indicatur,ſinguliſq; canonicis res & cauſa ſignificetur;de qua in eo Capitulo conſultatio ac deliberatio futura eſt. Quòd ſi præterea res ſit eiuſmodi, quæ inſtet atque vrgeat,neq; longius vllo modo protrahi debeat ita vt ne triduò quidem conſultatio expectanda ſit, tunc Capituli præfecto liberum & integrum ſit breuioris temporis ſpatio, Capitulum conuocare,modò, vt ſupra, vnicuiq; de Capitulo,qui non abſit,nunciari rem iubeat, de qua deliberandum & conſultandum ſit.

Vbi ex inſtituto Eccleſiæ cathedralis,vel collegiatę eſt, qui Cancellarij capitularis officium munuſq; gerat, is officio ſuo,cùm in cæteris verè ſatisfaciat,tum in eo etiã, vt eiuſmodi Capituli acta,& quas vocant, capitulares ordinationes,actioneſue in librum certũ, notatis ſingulis diebus,ſine mora referat. Qui liber in archiuio capitulari diligenter aſſeruetur. Vbi verò non eſt,à Capitulo deligatur vnus de Capitulo,qui certa,ſi opus eſt,ex Capituli vniuerſi cenſu cõſtituta mercede,id Cancellarij munus per biennium gerat,quo tempore confecto, alter in eius locum eligatur,& itidem deinceps.

Notarij autem officio atque opera Capitulum in iis potiùs actionibus vtatur,quæ ad cauſas,lites, inſtrumentaue publica conficienda, aut ad alia eiuſdem generis pertinent.

Qui notarius eiuſmodi inſtrumentorum exemplum, publica auctoritate roboratum,curante in primis canonico cancellario, in archiuum ante annum confectum referat.

Quo iureiurando canonici etiam ex ſtatutis & conſtitutionibus Eccleſiæ probatis inter ſe obſtricti,aliaue ratione ſpondent,ſe nihil quicquam, quod in capitulari canonicaliue conuentu agitur,patefacturos, aut diuulgaturos eſſe decernimus atq; declaramus,eò nõ obſtrictum aut impeditum quenquã eſſe,quominus ad Epiſcopum deferat, ſi quæ,vel Capituli,vel canonicorum,aliorumue , qui de capitulo ſunt,errata ſint;quæue emẽdationem,correctionemue deſiderent; atque adeò quæcumque eo de genere ſibi patefieri,denuntiariue ille uoluerit;tum etiam ſi quæ alia ab eodem ſciri,cognoſciue expedierit;tum ea maximè quæ ſuperioribus Conciliis ad Epiſcopum deferenda eſſe, decretum eſt.

Ne liceat canonicis,aliiſue de Capitulo bona,redditus, & prouentus,aut exactiones, emolumentaue , etiam incerta,ad Capitulum quouis modo ſpectãtia,per ſe,vel per interpoſitam perſonam , ne ad modum quidem temporis conducere alioqui contractus omnes irriti ſint,ac nulli,& tam locatores quàm conductores canonici,Epiſcopi arbitratu puniantur.

Idem ſancimus de eorum propinquis,& conſanguineis ſecundo,vel arctiori gradu iunctis,niſi,quod ad hos attinet,cognita Eccleſiæ vtilitate Epiſcopus id ſcripto cõceſſerit. Exactionem tamen decimarum Capituli,etiam ab iis de Capitulo ſuum ad vſum conduci liceat,facultate ab Epiſcopo data,cùm grauis cauſa vrgebit.

Ac ædes etiam Capitulares habitandi cauſa.

Cùm præbendæ canonicales diſtinctæ non ſint, niſi obtinentium nomine,iique vbi optionum vſus eſt,modò has,modò illas optant;ſæpè fit vt earum bona,prædiaque confundantur , ac iura propterea aliquando intereant. Quamobrem Epiſcopus curet , vt quod in nonnullis etiam huius prouinciæ cathedralibus Eccleſiis conſuetudinis eſt,non poſſidentis,ſed ſancti alius nomine , quod earum vnicuique de conſilio Capituli Eccleſiæ , de cuius præbendis agitur,ſemel impoſuerit, ſingulæ diſtinctè appellentur. Hac autem in re hoc caueatur,vt ne,qui eas obtinuerint,titulo ſancti,quo illæ nominantur , ipſi appellentur:quippe cum ea titulorum ratio,ex inſtituto, vſuq; ampliſſimis S.R.E.Cardinalibus presbyteris ſolùm conueniat.

De parochijs, & parochialibus iuribus, ac officijs.

ILLVD Epiſcop⁹ ſollicitudinis ſtudio exequatur,vt quibus Eccleſiis parochialibus,inopia laborantibus,nulla adhuc ratione ſatis ſuppeditatum eſt adiumenti;iis aut beneficiorum Eccleſiaſticorum adiunctione,vnioneue, aut primitiarum,decimarumue attributione, aut parochialis viciniæ incolarum ſymbolis,collectiſue,aut alia, quæ ſibi videbitur commodiori ratione omninò ſuccurratur , ad Concilij Tridentini præſcriptum.

Quod Concilio Prouinciali tertio de ędibus parocho, parochiale domicilium nullum habenti,cõducendis, decretum eſt,idem etiam de ſocij adiutoriſue,ad munus parochiale ob quamuis cauſam ei adiuncti,datiue habitatione decernimus & conſtituimus: Epiſcopus verò cum iis, quibuſcum oportet,omni iure agat,vt ædes Eccleſiæ parochiali quàm maximè poteſt,vicinas & parocho,& coadiutori etiã,quàmprimum illi tradant;aut,ſi ita opus eſſe cenſuerit,ędificent:intereaq; domicilij conducti penſionem, ſumptumue vni & alteri item ſuppeditent.

Parochum autem,qui quacunque de cauſa parochialis curationis ſocium, vel adiutorem habet, tum ipſum, tum

Digitized by Google

Illum item in habitatione parochiali manere ac reſidere cogat, & fructuum mulcta, & alijs præterea pęnis, arbitratuo irrogandis.

Si verò præ domicilij parochialis anguſtia vnus, & alter item, illius habitatione vti, Epiſcopi iudicio nullo modo poteſt; tum eorum alterum, quem ipſe Epiſcopus, propoſita ſibi maiori illarum animarũ vtilitate, delegerit, in domo parochiali, alterum in domicilio proximè conducto aut tradito habitare, reſidereue Epiſcopus iubeat, cuius ſit efficere, vt id omne, & de domo eorum alteri tradenda, ædificandaue, & de ea interim conducenda, planè à quibus debet, præſtetur.

Qui in Eccleſia duo pluresue parochi in animarũ cura gerenda cõſtituti ſunt, tum ex parochialibus vel portionibus, vel functionibus, quas pręſtare debent, ſępè inter eos rixæ, cõtentiones ac diſſidia, & ſpiritualia populis damna exiſtant, indeq; populis offenſionum exempla, ſcandalaq; afferantur, Epiſcopus; vt huic rei à parochiali cura alienæ, & parochorum diſciplina indignæ occurrat, certos parochialis viciniæ limites pro illorum numero, ędibus aut viis perpetuò diſtinguat; quos ita diſtinctos in curam eorum vnicuiq; pro limitum diſtinctione tradat, ita vt intra ſuos quiſque fines parochialem curam gerat.

Si quę verò parochialia officia in illa Eccleſia obiri oportet; quorum officiorum functiones rectè diuidi non poſſe aut non expedire cenſuerit, illa ab iis ſingulis æquè communiterue præſtari decernat. Diſtributa autẽ parochialis curę officia, ſi eorum vnus aut impeditus eſt, aut adiutore adiumentoue ob fidelium, qui ſuæ curę ſunt, multitudinem, aliamue ob cauſam opus habeat, ab altero, alijſue, ſine vlla mora, exceptione, excuſationeue, prout Epiſcopus vel ſtatuerit, vel iuſſerit, obeantur item ac præſtentur.

Vbi verò ea perpetuæ parochialis curæ partitione minus ſalutariter proſpectum, conſultumq; fore idem cenſuerit; eorum vnum, morum grauitate curæq; gerendæ peritia, atq; vſu præſtantem, alteri aliiſue præficiat: emolumenta item extraordinaria, aliaq; id generis, vnde diſcordiarum ſemen in illis exiſtit, in vnum, vt nonnullis locis moris eſt, collata, certo ſtato tempore inter eos diuidi iubeat; aut aliqua deniq; ratione, quam potiorem duxerit, obuiam eat iſtorum, & diſcordiæ, & negligentiæ, qua fit, vt alter in alterum ſæpè parochialis muneris curam reijciat. Nec verò vllo vnquã modo patiatur, permittatue illos certa quadã hebdomadarum partitione, aliaue ratione inter ſe inita, munus Miſſæ ſacrificij in parochiali Eccleſia faciendi, aut reliquas parochialis officij functiones, quæ ab vtroq; etiã diebus eiſdem vtiliter præſtari poſſunt, ita inter ſe diuidere, vt ab vno tãtùm eorum, alternatim ſcilicet, vel per hebdomadas, vel alia temporis viciſſitudine præſtentur. Non enim ferendum eſt, vt cui Eccleſiæ parochiali cõplurium ſacerdotum, miniſtrorumue ſtipendia, alimentaue olim attributa ſunt, quo diligentius & cautius illorum copia tum diuinorum officiorum cultui, tum aliis miniſteriis ad ſpiritualem populi curam neceſſariis, opportuniſue conſultum eſſet; illi aut auaritiæ ſtudio aut diſſidio, negligentiaue ducti, vel onus ſibi impoſitum minoris quàm par eſt æſtimantes perinde ei Eccleſiæ deſeruiant, ac ſi non plures, vel vnus tantùm parochus, animarumue curator conſtitutus in illa eſſet.

Oblationum inſtitutum iampridem ab Apoſtolicis vſque temporibus, Apoſtolico etiam canone ſancitum, ſanctiſſimorumq; Pontificum, Melchiadis, Fabiani & Gregorij conſtitutionibus, & Conciliorum præterea decretis cõmunitum, quo grauius his temporibus à fidei doctrinæq; Catholicæ hoſtibus exagitatur, & langueſcente pietatis ſtudio, quo magis à fidelibus negligitur, hoc diligentius ſeruari, atq; ad executionis vſum, vbi intermiſſum eſt, reuocari conuenit, cùm præſertim & ad diuinum cultum illud pertineat, & populis ſalutare ſit, ad expiandaque peccata vtile.

Quare Epiſcopi in ſua quiq; diœceſi, & ſuis; & concionatorum ſermonibus, & omni alio perſuadendi cohortandiq; officio, omniq; iuris ratione illud, vbi eſt, retineri; ac vbi negligitur, reſtitui ſtudioſè ad ſacrorũ canonum præſcriptum ita curent, vt in ſolemnitatibus ſcilicet Domini, A diebusque Dominicis ac feſtis item, quos coli, aut præcepti, aut cõſuetudinis eſt, omnis Chriſtianus aliquid, prout ſua quiſq; pietate deuotioneq; maluerit, Deo offerre procuret, idq; in Eccleſia vel cathedrali, cùm ad Miſſæ ſacrificium, quòd ſolemniter celebratur, vel in parochiali cùm à parocho conuenerit.

Quo in officio ſeruetur, vt, quod Eccleſiaſticæ conſuetudinis eſt, primò mares, deinde fœminæ offerant.

Sacerdoti Miſſam celebranti, oblationis accipiendæ cauſa ab altari paulum ſe remouere liceat: at inde longè diſcedere, ac per Eccleſiam vagari; eamque quaſi circuire nullo modo liceat.

Quo gratius autem Deo ſit, quod offerunt; ad præſtandum B accedant fideles intima animi pietate, ſpirituali hilaritate ſancta, charitate, omniq; Chriſtianæ deuotionis teſtificatione.

Offerentium autem, prout ſanctæ inſtitutionis eſt, commemoratio in Miſſæ ſacrificio fiat.

Ab iis verò oblationes ne accipiantur, vt antiquo etiam canone vetitum eſt, qui ſcilicet inter ſe iniquo animo diſſidentes, inimicitias exercent, qui vſurarij, meretrices, ſacrilegi, raptores, quiue alio nomine publicè notorieq; criminoſi ſunt.

Quicquid porrò oblatum erit, præter illorum dierum oblationes, oblationumue partes, quę ad Epiſcopos ipſos C iure ſpectant, quæue ad ſacerdotes, vel ad Eccleſias, vel ad Eccleſiarum fabricas, vel ad ſcholas, vel ad eiuſmodi pia collegia, Epiſcopali, aut alia legitima auctoritate, cõceſſuue propriè ac expreſsè iam pertinẽt, aut in poſterum quouis modo aut iure ſpectabunt; id omne, ſi in Eccleſia cathedrali oblatio fit, in illius Eccleſiæ alteriuſue pij loci aut operis vſum, vt Epiſcopus iuſſerit, conuertatur; ſi verò in parochiali aliaue Eccleſia offertur, quicquid datum oblatumue erit, parochi ſit, in cuius parochiali, aut in alia Eccleſia, intra parochiæ fines oblatio fiet.

Cappellanis verò, aliiſq; ſacerdotibus, & aliis item, præter cathedralẽ, Eccleſiis, earumq; fabricis, ac ſcholis, piiſque eiuſmodi collegiis, atq; aliis quibuſuis ius parochiale D non habentibus, oblationes deinceps inter Miſſæ ſacrum accipere, aut exigere omninò interdictum ſit: niſi quibus hæc facultas ab Epiſcopo, aut aliàs legitimè data erit.

Si cum parocho de oblationibus diuidendis quiſquam pactiones fecerit, vt ſibi, alijue ſacerdoti liceat oblationes recipere, contra quam præſcriptum eſt; hæc pactio irrita ſit ac planè nulla: neq; præterea aliter quàm ſupra præſcriptũ eſt, oblationes alij exigere, accipereue liceat; tum pręterea parochus ipſe, & alius Eccleſiæ rector & ſacerdos item, aliuſue, qui pactum inierit, quiue pactioni conſenſerit, grauiter puniantur.

Quęcunque deinceps oblationes, ſiue pecunia, ſiue cereis, ſiue alio eleemoſynæ genere in Miſſæ ſacrificio à populo E fient, eę & fiant, & à ſacerdote accipiantur, dum canitur antiphona, quæ offertorium appellatur.

Quòd ſi Miſſa non conuentualis eſt, ſemper tamen, tum etiam fiat, accipiaturque proximè, antequam hoſtię & calicis oblatio fiat.

Si quid verò aliquando nõ intra Miſſarum ſolemnia, ſed alio tẽpore offerri contigerit; curet Epiſcopus reſtitui ſanctum vſum, & oblationi illi, & offerentibus benedicendi ſtatuta prece, atq; oratione in libro ſacerdotali, aut rituali præſcripta.

Qui verò oblaturi ſunt, Miſſæ ſacrificio, in quo oblatio fiet, ab initio piè deuoteq; interſint: nec verò inde abeãt, niſi vbi peracto ſacrificio benedictionem ſacerdotalem F demum acceperint, quæ in fine Miſſæ de more fit.

Videat Epiſcopus, vt eleemoſynarum, & aliis cuiuſuis generis piis oblationibus, quæcunque à populis fiunt, certam rationem præſcribat: qua & mane potius, quàm à prandio fiant; & illę non popularibus ſpectaculis, non comeſſationibus, aut tumultibus, non clamoribus, aut prophanis actionibus, quæue vllam offenſionis ſpeciem præbeant, ſed precibus, litanijs, hymnis atque ijs pietatis officijs præſtentur, quæ decent eiuſmodi religioſas actiones, officiaue, & quæ reſpondent veteri ſanctitati, ac diſciplinæ huius inſtituti.

Ne imagines certæ, voti cauſa, Eccleſiis, piiſq; locis oblatæ, venditari vllo modo poſſint, ac ne confractę quidem etiam vetuſtate temporis, niſi conceſſu epiſcopi in vſum Eccleſiæ conuertendæ.

Nec verò vllas eiuſmodi, vel alterius generis oblationes vel eleēmoſynas, antequam illę perceptæ ſint, vēdi, locari, aut cōtractus vllos, pactioneſue etiam ſecretas eius generis iniri cuiquam, etiam parocho, vllo pacto modoue liceat, pœna graui propoſita, Epiſcopi arbitrio irroganda.

Parochialis curæ munera atq; officia, non per alios, ſed ipſimet parochi, animarumue curatores obeant ac præſtent: niſi ſint, qui aliquando iuſta cauſa ab Epiſcopo approbata, impediantur, aut etiam prohibeantur.

Si quis non paruerit; tum fructibus beneficij mulctetur pro rata temporis & officij ſui prætermiſſi, tum aliis etiam pœnis plectatur, arbitratu Epiſcopi.

Sacerdotes cappellani, aliiue, quocunq; nomine nuncupati, etiam canonici Eccleſiæ cathedralis collegiatæue, qui vel inſtitutione vel conſuetudine, vel alio iure, parochum, aliumue animarum curatorē in eo curationis munere adiuuare debent; ab Epiſcopo in illius Eccleſiæ, vbi eiuſmodi cura geritur, ſtatione manere, reſidereque ac ſua munera per ſe obire cogantur.

Quòd ſi per aliquam cauſam, parochis, aut iis cappellanis aliquando in debito in Eccleſiæ munere præſtando, aliorum opera vti liceat; hoc eodem reſidentiæ perſonalis iure æquè illi aſtringantur, qui in eorum locum ſubſtituti, ei parochiali, aliiue eiuſmodi Eccleſiæ vicariam operam, miniſteriumue præſtare debent. Nec verò eorum quemquam faciliùs, quàm ipſos parochos, rectoreſue ab Eccleſiæ cura ſtationeque parochiali abeſſe, neque rurſus vlli ſuo muneri deeſſe Epiſcopus patiatur, cùm hi quoque eadem reſidentiæ & muneris ſui præſtandi lege aſtricti teneantur.

Vſu compertum eſt, non ſine magno detrimēto ſalutaris animarum gubernationis, parochos, dum alia munera quæſtus cupiditate, aliaue cauſa ducti ſuſcipiunt, exercētue, multiplicem illam & aſſiduā, quam animabus ſibi cōmiſſis debent, ſollicitudinem, parochialeſq; curas, & officia ſæpè intermittere, interdumq; etiā planè deſerere, aut certè ita aliquando diſtrahi & auocari, impediriue, vt illa nempè ſuo tempore, neque, qua debent, ratione & curæ præſtent; ac feſtis pręſertim aliiſq; dieb⁹, quas maximè horas & in confeſſionibus audiendis, & in ſacræ Euchariſtiæ ſacramento miniſtrando, & in eorum ſacramentorum frequenti vſu non inſtituendo, non conſeruando ſolùm, ſed etiam augendo, & in paſcendis verbo Dei fidelibus, & in frequenti ſacrificij Miſſæ oblatione, & in veſperarum officio canendo, & in Chriſtianorum Rudimētorum doctrina tradenda, & in componendis controuerſiis, concilianbisq; ſuorum populorum inter ſe animis, & in aliis deniq; parochialis curæ officiis, iis opportuno tempore præſtādis ponere deberent; eas horas ob quæſtus ſtudium, aliamue cauſam traducere, vel ad diuina officia, canonicaſue horarias preces in alia Eccleſia, in qua præſertim iam canonici ſunt, obeundas, vel ad muſici partes, officiumq; gerēdum, vel ad literarum ludum exercendum, ac ad diſciplinas etiā prophanas pueris, adoleſcentibuſue tradendas. Quamobrem hæc decernimus.

Qui dignitatem, vel canonicatum habet, & parochus etiam eſt, aut alia quacunque ratione animarum curationi aſtrictus eſt, ſi in ædibus parochialibus non habitarit, ibi cibum, ſomnumq; capiendo, vt de parochis, ſuperioribus Cōciliis prouincialibus, & in hoc etiam decretum eſt, aut ſi officiis ſupra deſcriptis, aliiſue, quæ tanquam animarum curator, parochuſque in Eccleſia ſua parochiali præſtare debet, obeundis aliquo modo defuerit, aut ea non ſtatis, & ab Epiſcopo præſcriptis horis, aut non illa, qua cæteri parochi debent, ratione omninò præſtiterit: Epiſcopi arbitratu, & pœnis parocho iam conſtitutis, & grauioribus mulctetur, puniaturue, ex præſcripto etiam ſanctionis, à Pio V. Pont. Max. eode genere, VIII. idus Iulij M D.xviii. editæ.

Ne item parochus, vel alius quiuis ſacerdos, qui animarum curam quouis nomine gerit, cantoris, aut muſici munus, parteſue in Eccleſia cathedrali, nec verò in alia ſuſcipiat, exerceatue, niſi aliud ob cauſam Epiſcopus iudicauerit.

Neq; præterea literarium ludum domi ſuæ, alioue loco aperiat exerceatue, niſi ob parochi inopiam aliquando aliud Epiſcopus ſcripto conceſſerit: qui tamen hoc munus extra parochiæ ſuæ fines exercendi, vllo modo facultatem det.

Neque pueros, ſibi in diſciplinam traditos, certa pacta mercede, domi ſuæ vllo modo ſuſcipiat, atque alat.

At clericos, qui ſibi adiumento ſint, litteris, diſciplinaque eccleſiaſtica erudire curet, item pauperes aliquos parochialis curæ ſuæ pueros, qui ad idem aſpirent, quiue aliā nullam facultatem prima ipſa litterarum rudimenta percipiendi habent, ſi eius rei poteſtatem ſcripto exaratam, ab Epiſcopo habuerit.

Cum omni pietatis ratione coniunctum eſt, diuinarum precum horaria officia, ſicut in cæteris, ita in parochialib⁹ Eccleſijs ſolemniter, anniuerſarijs potiſſimùm ſolennitatibus concelebrandis, per parochos pręſtari, cùm & id antiqui inſtituti fuerit, & populum feſtis illis, pręſertim celebritatibus eò cōuenire ſancitum ſit: & vt idem in vſum reuocetur, per Epiſcopos diligēter fideles moneri ſacra Tridentina ſanctione ſemel, atque iterum cautum ſit. Quare die Natali Domini, feſto item Circumciſionis, qui eſt octaua, in Epiphania, Paſcha Reſurrectionis, Pentecoſte, & Aſcenſione, in Annunciatione, & Aſſumptione B. Mariæ Virginis, die natali S. Ioannis Baptiſtæ, Beatorum Apoſtolorum, Petri & Pauli, & in ſolemnitate omnium Sanctorum, ac feſto die Sancti, Sanctæue, cuius nomine Eccleſia parochialis nuncupatur à parocho, & Miſſæ ſacrificium, & matutinum, reliquaq; precum diuina officia in Eccleſijs collegiatis fit, ſolemniter fiant, canantur ue, in ijs ſcilicet Eccleſijs parochialibus, vbi id decenter pręſtari poſſe Epiſcopus cenſuerit.

Ijs verò ipſis dibus, mox ſupra præſcriptis, ſinguli ſacerdotes, & reliqui inferioris ordinis clerici, in parochialem Eccleſiam, intra cuius fines habitant, ſi eo tempore diuinis officijs in alia Eccleſia intereſſe non debent, ad Matutinum, & ad reliqua horaria diuinarum precum officia Miſſarumq; ſolemnia celebranda conueniant.

Parochi in vrbe & in oppidis ſaltem inſignioribus conſtituti, vt à reliquis ſacerdotibus animarum curam nō gerentibus, internoſcantur, caputium, quod eſt proprium eorum inſigne, in humeris ferant, cùm domo exeunt, ſupra exteriorem veſtem, cùm proceſſiones aliaſq; eiuſmodi publicas actiones obeunt, ſupra ſuperpelliceum; liceat tamen Epiſcopo ab hoc dereto eximere, qui in Eccleſijs Cathedralibus dignitatem, canonicatumue item legitimè obtinent, quandiu illam, illumue retinebunt, non autem, ſi qui deinceps vlla quauis cauſa, modoue obtinuerint.

Pro locorum & temporum ratione id ab Epiſcopo ſuis diœceſanis parochis permitti, cōcediue liceat, vt Decembri, & Ianuario menſibus, ob dierum breuitatem, itineris difficultati coniunctam, ſacerdotales illos conuentus ipſi non habeant, quos primo prouinciali Concilio in ſingulos menſes haberi decreuimus, ita tamen vt alijs deinceps menſibus, quibus commodius haberi poterunt, reſarciatur & præſtetur, quicquid intermiſſum eſt, frequentioribus conuentibus, & omni alia diligenti ratione.

Ijs autem conuentibus, vel in vrbe, vel in diœceſi habendis, certas regulas, quæ partim in ſuperioribus Conciliis prouincialibus eo de genere decretæ ſunt, partim ordine, ac rectè adiungendæ videbuntur, ad communem prouinciæ vſum per nos præſcribendas atque edendas, tum parochi, tum alij, ad quos executio ſpectat, ſeruent, atque exequantur diligenter.

CONSTITVTIONVM PARS TERTIA.

DE EPISCOPIS.

VT, quo ſponte nos contendere ſtudemus, eò etiam ſanctis legibus & cohortationib⁹, quaſi ſtimulis incitati, adiutrice in primis Dei gratia ſtudioſius properemus, non ſolùm in illis vitę Epiſcopalis legibus, quas nobis in Concilio prouinciali primò cõſtituimus, inſiſtere, ſed longius in dies nos progredi oporet; cùm ij ſcilicet, nos ſimus, quibus propoſita Chriſti Domini vita, nullus definitus ſit progrediendi terminus. In hoc igitur Concilio prouinciali quarto hęc etiam illis addenda cenſuimus.

Primò Epiſcopi ſibi, & gregi attendentes, in omnibus, vt eſt Apoſtoli pręceptum, laborent, ac miniſterium ſuum impleant; cunctaque ad Dei voluntatem adminiſtrare vigilanter ſtudeant, conſtanti virtutum Epiſcopalium officio.

Sicut autem præſtantibus virtutibus Chriſtiani populi, quorum curam gerunt, ab ipſis inſtituendi ſunt; ita optimã illam, quæ in Epiſcopali animo caſtiſſimo, ad diuinasque ſuſcipiendas illuminationes idoneo, ineſſe debet, vitæ inſtitutionem Euangelicis literis explicatam, non verbis ſolùm declarẽt, ſed ſanctiſſimis factis, è charitatis fonte manantibus, comprobent; exemplisq; virtutum ſuarum in omnem ſanctæ, veræq; Chriſtianæ vitæ vſum illos conformate diligenter curent.

In oratione ſanctisq; meditationibus cùm eos frequẽtes eſſe oporteat; certam ſibi horam quotidie ſumant, quã in contemplationum diuinarum ſtudio exercitationeque attentiſſimis religioſæ mentis cogitationibus ponant. Qua oratione non ſibi ipſis tantùm diuini luminis illuſtrationem depoſcant; ſed etiam pro fidelibus ſuæ curæ commiſſis, humiles preces fundãt, eorum peccata deplorando; pioq; gemitu, & religioſa ſupplicatione Deum orando, vt diſiectis peccatorum nubibus, pluuiam & rorem ſuę diuinæ gratię ac miſericordiæ effundat in hęreditatem & agrum Eccleſiæ ſuæ.

Domi item ſuæ, orationis veſpertinæ inſtitutum, introductum retinere ſtudeant, ad quam ipſi, ſi modò aliquando impediti non ſint, conueniant, tum planè familia omnis.

Miſſę ſacrificium frequentius celebrare ſtudeant. Dominicis verò feſtisque diebus, ne id præſtare omittant, ex Concilij prouincialis primi decreto. Hoc verò ipſum facere curẽt crebrius in Eccleſia, quàm in priuatis oratorijs.

Tum præterea Miſſæ ſacrificium facere ſtudeãt, quibus diebus Eccleſias, altaria, aut campanas conſecrabunt, aut cœmiteria, eave reconciliabunt, & alia eiuſdem generis Epiſcopalia munera obibunt; illis præterea diebus, quibus Eccleſiaſtica beneficia conferent, & generalia clericorum, qui initiandi ſunt, & confeſſariorum examina habebunt, cæterasque denique grauiores conſultationes, & deliberationes inibunt.

Cum autem ob cauſam ſacrificium non faciunt, religioſè interſint.

Nec verò, cùm adfuturi ſunt, ſacerdotem capellanum, ſacri faciendi cauſa indutum, ad altare in mora eſſe velint, aut expectare patiantur, dum ipſi alijs rebus incumbunt.

Prius autem ſacrum facere, aut impediti ei intereſſe ſtudeant, quàm alias occupationes, actionesve externas ſuſcipiant gerantve.

Diuinas laudes, precesq; horarias piè, decorè, ſtudioſè, deuoteq; quantum eis Deus dederit, ac ſupplici mente recitent; ne verò quicquam aliud agendo, debitam hoc munus obeant, id pro religionis ſtudio valdè caueant.

Dominicis verò feſtisq; diebus ne Eccleſiæ deſint, niſi infirmitate impediti, ad Concilij Aurelianenſis præſcriptum, atq; alijs item diebus, quo frequentiùs per alias quotidianas paſtoralis ſolicitudinis occupationes licebit.

Quòd ſi in Eccleſia non poſſunt, impediti; domi tamen A diuinum officium non continenter, ſed aptis, conuenientibusq; horis recitare ſtudeant. Si verò ne illis quidẽ horis licebit aliquãdo per negotia; videant, vt præueniendo potiùs, quàm tardando diuinis laudibus ſatisfaciant.

Confeſſarium ſecularem aut regularem deligant, adhibeantve, qui vir ſit ſacra ſcientia, prudentia, ſpectatis moribus, & vitæ ſanctitate inſignis: cuius etiam ſtudio & conſilio, & precationis ſpiritu, in rerum grauiorum deliberationibus aliquando vti poſſint.

Ne omittant etiam ſacræ Theologię, ſacrorumq; canonum, aliarumque Eccleſiaſticarum doctrinarum officio, murerique Epiſcopali propriè congruentium, ſtudijs quotidie ſtatis horis operã dare; quotidieque aliquid ex ſacris B Biblijs, potiſſimum Epiſcopali fidei, religioniq; cõmiſſis ſtudioſè legere; gentilium autem libris, vt Carthaginenſis Concilij Canone vetitum eſt, ne operam dent.

Officij præterea ſui eſſe putent, eos excipere atq; audire qui ipſos, vel tanquam iudices, vel tanquam parentes, vel conſultores, adiutoresve adeunt.

Itaque his peractis, quæ ad diuinum cultum, religionis officia, & ad animi, ſpiritusq; pia ſtudia ſpectant, omnibus adeuntibus ſe faciles benignosque prębeant, ita tamen, vt ne à grauitate recedant.

In auditorio omnibus ſatisfacere ſtudeãt: ac ne infimos homines audire negligant, ſed hos vel in primis, cùm adſunt, ad ſe accerſant.

C Expediant ſtatim, quæ rectè poſſunt: omnibus vel re, vel conſilio, vel conſolando prodeſſe ſtudeant.

Quæ ipſi poſſunt ac debent ad ſpiritualem curationem & gubernationem, diuinumq; cultum ſpectantia, hæc per ſe in primis præſtare ſtudeant: cætera, quæ inferiora ſunt, potius per Vicarios, miniſtroſve alios exequantur.

Auditorij negotijs poſtquam ſatis temporis dederint, tunc à prandio diem etiam diſtribuant, vt reliquis conficiendis opera ponatur.

Quicquid autem temporis animi relaxationi aliquando ob valetudinem dabitur; id omne vel in ſpiritualium librorum lectione ſtudiove, vel in conſuetudine & colloquio D piorum & eruditorum hominum, ſpiritualisq; vitæ amantium ponere ſtudeant.

A nimia laicorum familiaritate meminerint abſtinere.

Laicalia conuiuia fugiant.

Lectio in menſa potiſſimùm ſit ex ſacra ſcriptura: & paſtoralibus libris, ex vitis ſanctorum Epiſcoporum, qui Epiſcopale munus egregiè geſſerunt.

Die autem cõſecrationis ſuę, vt aliàs vtiliter in concilio Oxoniẽſi ſancitum eſt, formulam illam promiſſionis ſuæ, in ipſa conſecratione de pontificali libro prolatam, annis ſingulis in menſa legi curent; tum certis etiam alijs ſolemnibus diebus, vt diligentiùs præſtent, quò crebriùs illa lectione quaſi moniti, videant Epiſcopalis muneris partes.

E Tridentini item Concilij decretum in ſeſſione xxv. editum c. 1. & Concilij prouincialis primi ſanctionem de vita Epiſcoporum, & hanc præterea ſæpè ſibi recitari curent, tum maximè aliquando, quibus diebus, vnà cum familia omni cibum capiunt.

Veſtitu vtantur, ad Concilij prouincialis primi præſcriptum, talari ſcilicet tunica, collo adſtricta, rocheto, & humerali indumento, quam mozetam dicunt, ita vt ne domi quidem in vllius conſpectu ſe exponant, niſi eo Epiſcopali veſtitu induti.

Rochetum etiam, & mozetam induant, cùm per dięceſim iter faciunt: interiorem verò tunicam breuiorem, ac F mantellum viatorium adhibeant, licet.

Annulo autem Epiſcopali ſemper vtantur, & vbiq; tum domi, tum foris, tum in ſua, tum in aliena diœceſi, vt perpetuò ſe Eccleſiæ ſuæ ſponſos meminerint.

Sexta quaq; feria, tum pręterea in vigilijs, in aduentu, in quadrageſima, veſtitum induant nigro colore, ijs diebus exceptis, quibus ex ritu Eccleſiæ nullum mœſtitiæ ſignum veſtibus oſtendere debẽt; alijs autem, violacei coloris veſtimenta adhibeant.

Cappam Epiſcopalem, cùm in Eccleſiam, vel ad diuina officia, vel ad conciones, vel ad ſacras lectiones, vel ad alias eiuſdem generis actiones accedunt, omninò induant.

Familia

A Familia Epiſcoporum, Eccleſiæ ſumptibus ſuſtētata, in domibuſque miniſtrorum Dei educata, cæteris propoſita eſſe debet ad imitationem chriſtianarum virtum, quãobrem eiuſmodi ſit, quæ præluceat vitæ & morum exemplis.

In ea ne ſint rixoſi, impudici, blaſphemi, factioſi, ſcurrę.

Ne Epiſcopi conſanguinei, niſi eadem viuendi diſciplina qua cæteri vtantur.

Neque item, qui parochialem curam gerunt.

Neque rurſus, qui alio reſidentiæ munere adſtricti, illis exceptis, qui licet Epiſcopo operam nauent, poſſunt tamen debitas miniſterij ſui functiones in Eccleſia pręſtare. Veruntamen ne & facultàti detractum ideò ſit, qua canonicos duos habere ſecũ Epiſcopo per ſacros canones licet.

B Cubicularij præ cæteris ætate ſint, moribuſq; graues, & boni teſtimonij. Adſintq; omninò ex primi Cõcilij decreto, Clerici, qui ſanctæ Epiſcopalis vitæ, religioſarumq; actionum ſint, non ſolùm teſtes, ſed imitatores etiam, atq; adeò eiuſmodi denique, qui, vt ad ſanctiſſimum Pontificẽ Eugenium III. S. Bernardus ſcitè ſcribit his verbis, præcipitem etiam frenarent. dormitantem excitarent: quorũque libertas excedentem corrigeret, extollẽtem reprimeret: conſtantia & fortitudo nutãtem firmaret, erigeret diffidentem; quorumque ſanctitas ad omnia bona incitaret.

Qui clerici ſunt, vel ſacris initiati, vel ſacerdotes; eorum opera, ne Epiſcopi vtantur ad officij alicuius, quod ſacerdotali, clericaliue ordini, minùs conueniat, actiones. C

Ne quiſpiam de familia vllo vnquam die prætermittat rei diuinæ intereſſe, niſi neceſſariò impeditus ſit.

Ijs, qui de familia ſunt, præſertim Clericis, certus ieiunij dies in ſingulas hebdomadas inſtituatur.

In aduentu item curetur, vt familia ieiunet ſaltem feria quarta & ſexta.

Ieiunet familia pridie diei conſecrationis Epiſcopi, in vigilijs item ſancti cathedralis Eccleſiæ ac patroni, ciuitatis, ſi quando non huius nomine nuncupatur cathedralis.

Vnuſquiſque de familia, ſingulis menſibus confeſſus, ſacram Euchariſtiam ſumat vna cum reliquis, qui in familia ſunt.

D In aduentu, vt Sylueri Pontificis decretum eſt, & præterea in quadrageſima ſingulis diebus Dominicis, ſacram communionem ſalutariter accipere ſtudeant, clerici præſertim, & vitæ ſpiritualis ſtudioſiores.

Duobus ante diebus, quàm ſacra communio fiat, paterna cohortatione ab Epiſcopo ea de re familia præmoneatur.

Singulis hebdomadis, bis minimũ, qui de familia ſunt, rudiores, & Chriſtianæ fidei doctrina, & litteris ab aliquo inſtituantur, cui id curæ Epiſcopus dederit.

Quo loco domeſtici & exteri domi ante cubiculum Epiſcopi conueniant; eo loco liber, aut de vitis ſanctorum, aut de ſpiritualis vitæ exercitationibus conſcriptus, in mẽſa ſit; vt qui conueniunt, lectioni incumbere poſſint: nec verò inanibus confabulationibus ſe dedant. E

Dum familia cibum capit, lectio etiam adhibeatur.

Ne familia otioſa ſit, ne inertiæ aut deſidiæ dedita; ſed aut in obſequio Epiſcopi, aut in honeſtis exercitationibus occupata.

A nugis abſtinens, ſilentium cum modeſtia coniunctim ſeruare ſtudeat.

Abſtineat autem vnuſquiſque, qui in famulatu Epiſcopi eſt, cùm à flagitioſorum hominum conſuetudine, tum à locis, vbi turpiter viuatur.

Ne quis præterea foris pernoctet.

Ne rerum nouarum curioſitates ſectetur.

Ne quæ iocularia ſunt, quæ ridicula, vnde cachinni, riſuſq; ſolutiores excitantur, loquantur. F

Conuiuia publica, comeſſationes laicales frequentemque laicorum hominum conſuetudinem vitet. Libros ne habeat de rebus iocoſis, ſcurrilibus, ridiculis, obſcœnis, impuriſque conſcriptos.

Super cuſtodia familiæ Epiſcopus perpetuò ſtet, tum etiam bis quotannis viſitet. ſemel ineunte quadrageſima, iterum initio aduentus, eiuſq; mores paternè inueſtiget ac videat, vt vnuſquiſq; religioſæ vitæq; ſpiritualis inſtitutis congruenter viuat. Si quos ad Chriſtianas virtutes progredi cõpererit, eorum ſtudia, progreſſioneſue ſpiritualis vitæ adiumentis excitet: qui verò à benè agendi ſtudio auerſi ſunt, illos moneat atq; obiurget; ac, ſi contumaces, incorrigibileſque inuenerit, domo eijciat.

Rurſus Epiſcopus familiæ ſuæ confeſſarios ſacerdotes, viros ſpiritualis vitæ vſu exercitatos, conſtituat: quibus etiam tanquam clericalis diſciplinæ, & ſanctæ inſtitutionis magiſtris illa vtatur. Epiſcopo, Miſſam celebranti vel audienti frequens familia adſit.

Cùm in Eccleſia diuina officia ipſe accedit, familiam quoque ſecum adeſſe iubeat.

Nihil deniq; omittat, vt omnes domeſtici in omni benè ſanctéque agendi officio ſe contineant.

Familiarum præterea, cùm ægrotant, magnam habeat curam.

Prouideat, vt illorum ſalutis animarum ratio in primis habeatur, tum valetudinis recuperationi per medicũ conſulatur, neque verò impenſis parcatur, ita vt ęgrotantibus omnia ad conualeſcendum neceſſaria ſuppeditentur.

Illos etiam aliquando inuiſat, tum ſalutaribus conſilijs, & benignitatis officijs conſoletur, quod Epiſcopalis charitatis officium, etiam infimis familiæ ſuæ præſtet.

Vniuſcuiuſque autem de ſua familia rationem in mercede conſtituenda habeat, pro virtutum, meritorumque & pro Eccleſiaſticorum fructuum diſpenſationis ſibi creditæ ratione.

Ab Epiſcopali domo abſit omnis picturæ ornatus, quæ prophana ſit.

In atrio Epiſcopos ordine pingi curet, qui pręceſſerunt; ſi minùs omnes, eos ſaltem qui ſanctitatis aut doctrinę aut rerum Epiſcopalium geſtarum laude clari ſunt.

In cubiculis omnibus reliquiſque domus locis frequẽtioribus ne deſit aliqua imago ſacra.

Hoſpitio, menſaue recipiendis etiam illuſtribus & locupletibus hominibus, ne præſcriptam Epiſcopalis frugalitatis normam deſerat, vt exemplo ſuo ipſi quoq; hoſpites incitentur ad frugalem vitæ modum.

Eleemoſynis dandis prõptus ita ſit, vt præter illas, quas per eleemoſynarium, alioſue largiri ſolet, etiam miſericordiæ viſceribus indutus, manu ſua in pauperes Epiſcopali liberalitate conferat.

De vita, & honeſtate clericorum.

VESTES, quas domi priuatim clericalis ordinis homines induent, eiuſmodi ſint, quę non colore, non vlla habitus ſpecie à clericali modeſtia diſcrepent.

Cùm in Eccleſia verſantur, quo tempore ſuper pelliceũ induere non debent, ne ſint, ſine toga exteriori, præſertim horis, quibus diuina celebrantur; aut populus ad Eccleſiã accedere ſolet, nec verò abſq; ea etiam in diœceſanis locis prodeant, niſi cùm eos pedibus iter facientes, viæ difficultas & longitudo aliter cogit.

Si quo iter equo faciunt: ne abſque viatoria veſte exteriori equitent, ſuccincta interiori tunica, aut alia contractiori, decenter adhibita.

Superpelliceis, cùm miniſterij vſus poſtulat, omnes vtãtur, quæ non lacera ſint, non ſordida, non ita elaborata, vt artificij ornatus in humeris nimius appareat.

Singuli aũt præterea, præſertim, qui in aliquo minorum ſaltem ordinum ſunt, proprium ſuperpelliceum habeant, quo & in Eccleſia, cui adſcripti ſunt, & alibi, cùm ipſos ſuis fungi muneribus contigerit, vti poſſint.

Nulli ſacerdoti, clericoue annulũ, niſi ea dignitate prędito, in qua conferenda ille ſibi traditur, geſtare liceat; tuncque vnum ſolum, & digito dexterę manus quarto.

Eum verò dum Miſſę ſacrificiũ facit ſacerdos deponat.

In omni item inceſſu, ſtatu, geſtu, vultu ordinem ſuum ſacerdos & clericus profiteatur, omni clericalis vitę actione, religioſi animi mores exprimentes: qui in eccleſiaſtici ordinis hominibus elucere debent.

Ne cùm neces & cruciamenta, improbis hominib⁹ magiſtratuum iudicio illata, multitudini ſpectanda proponuntur, vllo modo Eccleſiaſtici ordinis viri interſint; niſi eorum pia opera, conſolandique officium vſui futurum illis ſit ſupplicium ducuntur.

Sacerdotem

Sacerdotem,clericúq; cuiuſuis ordinis,in canticis,hymnis,pſalmis,cæteriſq; Eccleſiaſtici cultus officiis,religioſa modulatione concelebrandis, diuiniſq; laudibus ſanctè cõcinendis,ita verſati conuenit, vt voce ſua ſacris dicata, abuti nõ debeat ad prophana,cantiones &modulationes atq; ad voluptarias delitioſaſq; laicorum oblectationes. Quamobrem caueat,ne in nuptialibus,laicalibuſue cõuiuiis,aut menſis canendo operã ſuam nauet, vllo quidem, vel cognationis,vel amicitiæ,familiaritatis,obſequij alteriuſue rei cauſa,cùm præſertim clericalem hominem inter epulas canere,veteri canone planè interdictum ſit.

Omnis etiam ſacerdos,clericuſue publica couiuia & comeſſationes eiuſmodi vitet, quibus ſæpè fit, vt contemptui ſit,Eccleſiaſtici miniſterij dignitas.

Illud autem vnuſquiſq; clericus ſæpè repetat,ſe non ad inertiam atq; ignauiam, ſed ad ſpiritualis & Eccleſiaſticæ militiæ labores vocatum eſſe.

Sciat propterea id in officio ſuo poſitum eſſe,vt cùm vel in officiis diuinis obeundis,vel in frequentandis eccleſiis, quòd debet,tempus cõſumpſerit;ſi quid ſibi reliquum eſt id omne nõ in rerum ſæcularium colloquiis, prophaniſq; actionibus,ſed in diuinarum literarum ſtudiis,& in cœleſtium rerum cõtẽplationibus,& ſanctis piiſq; officiis traducat.Quare vniuſcuiuſq; huius prouinciæ Epiſcopus,ac alij itẽ qui illius nomine atq; auctoritate viſitationis munus obibunt,videant atq; inquirant diligenter, quibus in reb.tempus clerici tranſigant,anq; in iis potiſſimum, quæ ab illis agi,curatiq; debent,qui in Dei cultum ſe dederũt.

Quòd ſi clericos aliquos otioſos eſſe compererint, inita aliqua ratione,ſalutaribus eos occupationibus, & Eccleſiaſtico homine dignis incumbere procurent,ac prouideant omninò,ne iſti ad ſuæ ſalutis diſcrimen, & aliorum offenſionem otio abutantur.

Omnes præterea,& ſingulos clericalis ordinis homines hoc decreto monitos eſſe volumus,vt ad eos ſe crebrò cõferant,qui in ſacerdotio conſtituti, in ſpiritualis vitæ ſtudiis,exercitationibuſque verſati,atque eiuſmodi ſunt, de quorum conſilio vitam ad omnes ſanctè religioſeq; agendi rationes inſtituant.

Ab illorum autem qui in vitiorum luto volutati, ſe maleficiis paſcunt,familiaritate abſtinere,cùm eos omnes iubemus;tum præcipuè minorum ordinũ clericos, qui nondum ętate cõfirmata ſint,neq; firmo virtutum robore muniti procliuiùs ad vitia prolabuntur. Aut illud non modò prohibemus,ſed diuina conteſtatione obſecramus eccleſiaſtici ordinis homines,eos pręſertim q̃ in ſacerdotij gradu cõſtituti ſunt,quiue animarum curã gerunt, vt quos in vitiorum fęce verſari animaduerterint, cautè & ſapienter ſtudeant,à peccatis flagitiiſq; deterrere:&ad virtutem cohortari;eiſdemq; in ſcelerum gurgite laborantibus opem ferre,verbis,conſiliis,exemplis atq; ita quidem,vt dum illos iuuare conantur,ne ſe familiaritate inquinent.

Ne clerici apud ſe libros habeant, aut legant,quorum lectione bene agẽdi ſtudium,morum diſciplina & timor, charitaſque Dei langueſcere poſſit: quales libri ſunt,qui res vel inanes,vel iocoſas,vel ſcurriles,ridiculaſue vel impuras continent.

Rerum nouarum curioſitates fugiant:tum ne, quæ ridicula ſunt,vnde cahinni,riſuſque ſolutiores exiſtunt,loquantur.

Sacerdos clericuſue ſacris initiatus, aut Eccleſiaſticum beneficium obtinens,horarum canonicarum officio cùm adſtrictus ſit,meminerit,ſe febri morboue aliquo, vel aduerſa valetudine leuiter aliquando laborantem,non iuſtã propterea excuſationem habere,quamobrem illud intermittat,omittatve.Itaq; ſi quando corporis infirmitate affectus eſt:ipſe pro ſua conſcientia rectè videat, quid præſtare poſſit,ac ne omittendo grauiter peccet, & beneficij quod habet,fructus ſuos non faciat.

Quò diligentius cleri in omni Eccleſiaſtica diſciplina progreſſus conſtet,vnuſquiſq; ſacerdos & cuiuſuis ordinis clericus,de frequenti ſacramentorum vſu, de functionib. in Eccleſia pręſtitis,de lectionibus, ſtudiorumq; progreſſione de cęteris exercitationibus ſibi præſcriptis, teſtimonium ab iis ſingulis,quib⁹ ex præſcripto accipere oportuerit,ſingulis menſibus,vel alio ſtato tempore, per Epiſcopum ſtatuendo,afferant:idque ad conſtitutam rationem.

A Sacerdotibus,ab iiſque etiam, qui prouectiori ætate ſunt,hoc ſi nunquam per ipſos antea præſtitum eſt, omninò præſtari peroptamus,vt cùm omnis anteactæ vitæ ſuæ peccata diligenter riteque confiteantur;tum ſpiritualium exercitationum;prout iis, qui ſubdiaconatum vel diaconatum,vel ſacerdotium ſuſcepturi ſunt, præſcriptum eſt, ſtudium aliquando ſuſcipiant:quo diligentius in via ſalutis ſibi proſpiciant.

De viſitatione.

NEceſſarium illud ac planè debitum viſitandi munus, quod ex ſanctione Tridentina pręſtari oportet,prouinciæ noſtrę Epiſcopi,ita ſolicitè exequãtur,vt ſuę quiſq; vrbis ac diœceſis viſitationem ſingulis ipſis annis,aut ſi per diœceſis amplitudinem non poſſunt,biennio ad ſummum ipſi per ſe conficiant.Si verò legitima occupatione, cauſave impediti, id muneris aliquando per ſe ipſos obire nequeunt. Vicarios generales,viſitatoreſve alios, huius rei vſu peritos atque idoneos adhibeant,qui viſitationis officium ſedulò,vt par eſt,præſcripto tempore exequantur.

Cùm verò viſitationis munus ipſi per ſe obeunt, vel vnum,vel duos canonicos, vel alios quoſcunque homines eccleſiaſticos, quos vſui & adiumento ſibi fore viderint, prout maluerint,ſecum in ea viſitandi cura adhibeant.

Ne deinceps plures quàm homines decem, & iumenta ſeptem ad ſummum ſecum in viſitando ducant, ſupputata hoc numero Epiſcopi etiam perſona, ac illius Eccleſiaſtici viri,quem ex huius Concilij decreto Epiſcopus quiſque aliquando præmittet: ſuis tamen propriis ſumptibus licebit eis plures conducere.At verò,qui Epiſcopis gradu inferiores ſunt,in viſitatione longè pauciores homines,& iumenta adhibeat.

Hocque decreto derogatum ſit alteri, in Concilio primo prouinciali edito.

Laicorum hoſpitia,eoq; magis cõuiuia,vt maximè poſſunt,omnes fugiant;ſin autem ad illos diuertere aliquando neceſſe erit,cùm cętera ſeruent,tum in primis caueant, vt ne extra menſæ Epiſcopalis & clericalis modum, regulaſque in viſitatione præſcriptas, quicquam omninò ab hoſpitibus apparetur, apponaturve.

Notarius autem cancellariuſve,ne quicquam pro viſitatione ab iis qui viſitãtur,vllo quouis nomine exigat, neque vllam doni,etiam puſilli quocumq; modo oblati,genus accipiat,ac ne item pro decretorum,ordinationumue in viſitatione confectarum actione vel conſcriptione, earumue exemplo,etiam ſingulis vel Eccleſiis, vel clericis, vel aliis qui viſitantur,iuſſu viſitantis edito. At pro opera laboreue,quem alterius,cuius intereſt, illarum exempla alio deinceps tempore petentis, cauſa in ijs exſcribendis poſuerit,mercedem capiat,licet,pro taxæ in foro Epiſcopali præfixæ aut præfigendæ ratione.

Epiſcopi,qui cæteris omni benè ſancteq; agendi exemplo præire debent, anteq̃ cleri populiq; viſitationem ineant,à ſe ſuaq; familia viſitandi initium vtiliter faciẽt;quo reliqui omnes domeſticæ illius viſitationis actione executioneq; incitati,paſtoralia iuſſa,quę ipſi viſitando pręſcripſerint,promptius ac ſtudioſius exequantur.

Diligentiam verò omnem viſitando adhibeant,nõ modò in Eccleſiarum cultu & ornamento tuendo, augendoue,ſed maximè in omni & cleri & populi priſtina Chriſtiana diſciplina reſtituenda;in vtriuſq; item moribus cognoſcendis, iiſdemq; deprauatis corrigendis.

In eaq; vel viſitatione,vel motum correctione etiam tãquam Sedis Apoſtol. delegati,auctoritate Tridentini Cõcili ſtatuant,moderẽtur,puniant,& exequantur ad ſacrorum canonum pręſcriptum,quęcunq; illis ex prudẽtia ſua pro ſubditorum emendatione,& diœceſis ſuę vtilitate neceſſaria videbuntur. In iis,neq; vlla inhibitio, appellatio, aliudue quicquam impediat, aut retardet executionẽ eorum,quę ipſi mandarint,aut indicauerint, decreuerintve.

Fœminarum ac marium luxu, immoderatoq; veſtium ſumptu vtentium,ornatum illum inanẽ,ac planè ſuperuacaneum

cancum, & à Chriſtianæ vitæ more ſanè quam alienum, vnde tot malorum ſeminarium extare quotidie cernitur, omni Epiſcopalis muneris officio & auctoritate prohibere, tollere, funditusque euellere ſtudeant.

Monialium monaſteria, regularium iuri, curæue ſubiecta, quod ad clauſuram attinet, diligenter, accurateq; viſitent. loca ipſa introſpectent, atque ex ſuperiori etiam parte circumluſtrent; & cautè, ſolerterque inſpiciant proſpectus omnes, aditus, & cætera denique omnia, quę ad clauſuram rectè tuendam vllo quouis modo pertinent.

Hoſpitalia item, aliaq; pia ſingula loca, & ſodalitia pro auctoritate, facultateue, & canonum iure, & decretis Tridentinis ſibi data, in ſingulos annos viſitent, & quæ laicalia etiam & merè priuata ſunt in ijs, quæ ad obſeruandam piam teſtatorum voluntatem ſpectent, viſitando corrigant, & reforment.

Epiſcopo, ad cuiuſcunq; loci vel Eccleſiæ Parochialis, curatęue viſitationem aduentanti, cùm illi potiſſimùm, vt vetus canon Concilij Turonenſis iubet, qui confirmationis ſacramentum ab eo ſuſcepturi ſunt, tum præterea reliqui omnes fideles, exceptis tantùm ijs, qui morbo, aduerſaue valetudine laborant, ſicut in Concilio Rothomagēſi cautum eſt, obuiam ordine prodeant: ac ſtatis hymnorum pſalmorumq́ue precibus, & cum gaudio, timore, ſummaq́ue reuerentia illum, tanquam vicem Chriſti agētem excipiant, prout eodem Rothomagenſi Concilio ſancitum eſt, cuius canone excommunicatio illis conſtituta erat, qui ei muneri defuiſſent.

Neq; ſolùm quo tempore ille aduentat, ſed alijs etiam diebus, dum viſitatio parochię fit, fideles q̄ frequentiſſimi adſint; vt ipſi omnes ac ſinguli, ſi quid ad animarum ſalutē procurandā opus habent, proprio paſtori parentiq; liberè exponant: ei quę pro illius officij ratione oportet, interroganti reſpondeant; illum concionantem monentem & paternè arguentem, obſecrantem, & increpantem audiant: eiuſdem iuſſa, monita & decreta ſuſcipiant, atq; Dei denique voluntatē, quā pręſentes per ipſum aurib9 percipiunt, non tantùm obediendi propenſione, ſed etiā rectè factis omninò exequantur. Id porrò omne, vt fideles diligenter, promptoq; animo pręſtent, frequentiſſimiq; in Epiſcopali viſitatione adſint: parochorum & aliorum, quorum intereſt, ſacerdotum ſit, crebrò, prout vſu venerit, intra Miſſarum ſolemnia illos docere, cùm eas officij partes, quas epiſcopo viſitanti ab ipſis præſtari conueniat, tum viſitationum in primis vtilitates fructusque ſalutares.

At verò ex viſitationum laboribus, quo vberiores fructus exiſtant, ac fidelium animi ſalutari aliqua pręparatione excitati & ſuffulti, quo prōptiores erectioresq́ue fiant, cùm ad benè agendum, tum ad paterna & epiſcopalia iuſſa monitaue amplectenda & exequenda, tum ad omnem deniq; Chriſtianæ vitæ diſciplinam ſanctis inſtitutis conformatam, ſuſcipiendā; præterea vt viſitatio & diligenter, & breuiter, & rectè deniq; cōficiatur atq; abſoluatur: has etiā de præparatione ab ijs pręſertim, qui viſitantur, adhibēda, inſtructiones adiungendas cenſuimus ijs decretis, quæ hoc ipſo de genere in hoc & in alio noſtro prouinciali primo Cōcilio edita ſunt. Quibus porrò inſtructionibus pro perſonarum, temporum locorumq́ue ſuæ diœceſis ratione ab Epiſcopo edita, detrahiq́ue liceat.

Primum vbi viſitationis, vel generatim in vniuerſa Vrbe, diœceſiq́ue inchoandæ, vel ſpeciatim in aliquo oppido locoue, aut parochia, præſertim frequētiori atq; inſigniori obeundæ, certam diem Epiſcopus ſtatuerit; paſtoralibus etiam literis eò potiſſimum nomine à ſe confectis, populū præmoneat atque cohortetur, cùm ad alia pietatis officia tum maximè ad peccatorum confeſſionem, ſacram communionem, preceſq; pro ſalutari viſitationis euentu continenter habendas.

Triduò proximo, antequam vniuerſæ viſitationis initium fiat, in cathedrali Eccleſia quadraginta horarum orationem indicat, quam eiuſdē viſitationis nomine à clero & populo, qui in Vrbe eſt, frequentiori in ea ipſa eccleſia piè celebrari curet.

Hæc ipſa etiam orationis ratio parocho, aliove Eccleſiæ rectore, cui intereſt, curante adhibeatur, antequa Eccleſiæ parochialis, curatæue, aut oppidi, præſertim inſignioris, viſitatio ineatur.

Duobus verò, aut pluribus ante cōſtitutum viſitationis tempus diebus Archipresbyterum aut Archidiaconum vt in Concilio Rothomagenſi cautum eſt, aut alium Eccleſiaſticum hominem, quē maluerit Epiſcopus pręire iubeat per ſingula oppida, vicos, parochias, & loca ciuitatis, & diœceſis, præſertim frequentiora, inſigniorave, quæ ille viſitaturus eſt. Ille verò iuſſa præſtet: conuocatoq; clero & populo vniuſcuiuſq; loci nunciet Epiſcopi aduentum, eidēq́ue aduentanti obuiam, vt iuſſum eſt, prodire, cæteraq; in promptu haberi moneat ac mandet. Paſtorales item Epiſcopi literas, edicta, inſtructiones, ad viſitationē pertinentes, enunciet atque euulget. Tum præterea quicquid de leuioribus cauſis ab eo explicari, agiue, Epiſcopus iuſſerit id exequi ſtudeat, vt ne ille veniens diutius ob eiuſmodi cauſas in viſitationis mora eſſe neceſſe habeat.

Parochus porrò aliuſue Eccleſię rector vel pręfectus, in qua animarum curam gerit, cùm viſitandus erit, paſtorales Epiſcopi literas, viſitationis nomine editas, duobus ante illius aduentum proximis feſtis diebus inter Miſſarum ſolemnia, cùm populi frequentia adeſt, de ſcripto recitet.

Itidem præſtet de literis, quas de confirmationis ſacramento ritè religioſeq; ſuſcipiendo. Epiſcopus, inſtructionum, monitionumue nomine ediderit.

Hoc ipſum præterea exequatur de alijs item literis, edictis & inſtructionibus, quas ob viſitationem euulgari ille iuſſerit.

Sacerdotibus quoq; & alijs, quorum intereſt, Epiſcopales inſtructionum literas de ſcriptis, tabulis, libris, alijsq́ue rei Eccleſiaſticæ monumentis, inſtrumentis, cæteriſq; id generis maturè præparandis, quo viſitandi ratio breuior, explicatiorq; ſit, ſignificet, & recitet, ac ſi opus eſt, earum exempli exſcribendi copiam illis faciat.

Quam literarum, edictorumue Epiſcopalium euulgationem recitationemue, & ſermone & concione, & monitionibus, & omni alio tum publico, tum priuationum cohortationum officio proſequatur, prout expedire animaduerterit: quo fidelium animos diligentius præparet, atque excitet ad ſuſcipiendum Epiſcopalis viſitationis officium vberrimo ac ſalutari cum animarum fructu.

Illud porrò curet, vt nemo, qui intra parochię ſuæ fines habitat, omninò ſit, qui eo viſitationis tempore cōfeſſus, ſacram communionem non ſumat, idq; ab Epiſcopo ipſo, etiā ſi in alia parochiali Eccleſia ſumere oporteret, ſcilicet eo loci, vbi ille mane viſitans, Miſſę ſacrificium offerat.

Nemo item, qui chriſmate non ante confirmatus, modo ætate, in confirmationis literis Epiſcopalibus pręſcripta ſit, illud ab eodem tunc non accipiat.

Quamobrem tum pridie diei viſitationis, tum maximè vbi Epiſcopum viſitationis cauſa iam aduentare cognouerit, certo aliquo, ſolemniq; campanarum ſono illius aduētum fidelibus ſignificet. quo frequentius etiam ex agro euocati, omnia alia prætermiſſa actione conueniant, eiq́ue tale quanquam neceſſarium munus obeunti, diligentius præſto ſint, qua debent obſeruantia ac veneratione.

Studeat item cōfeſſariorum ſacerdotum, qui ad id muneris probati ſunt, niſi Epiſcopi cura præmittātur, copiam neceſſariam habere, qui biduo, triduoue parochiæ ſuę hominum confeſſiones audiant, aut confeſſos reconcilient, vt ſtata viſitationis, aliaue die, quam Epiſcopus conſtituerit, præparati ſint ad ſacram communionem, & ad confirmationem, qui nondum confirmati ſunt, ab eo ſanctè ſumendam.

Ac propterea confeſſionum cauſa eo tempore confeſſionalia multa ad formulę demonſtratæ pręſcriptum confecta, certiſq; locis in Eccleſia ſua decēter collocata, ſi totidem non ſunt, quot neceſſaria viderit, aliunde habere curet.

Hoſtias, vinum, vaſa; mappas, & alia ad ſacrę cōmunionis, populo miniſtranda, viuiu neceſſaria, accuratè paret.

Locum item in Eccleſia præparet atque ornet, vbi ab Epiſcopo confirmationis ſacramentum fideles religioſè ſuſcipiant.

Suggeſtum item decenti ornatu inſtruat, vnde tum ille

aliuſue populo ſermonem, concionemue habere poſſit; tum Epiſcopalia monita de ſcripto pronunciari.

Pridie illius diei, quo Epiſcopus viſitaturus eſt, chyrographa, ſchedulaſue in promptu eſſe curet, eorum, qui cõfirmationis ſacramentum ſuſcepturi ſunt, & compatrum, commatrumq; item ex præſcripto inſtructionis literarum, de confirmationis ſacramento promulgatarum.

Omnium ſingularumq; rerum, quę vel conſecrandę, vel benedicendæ ſunt, vtpote Eccleſiæ, cœmiterij, altarium, campanarum, veſtium, indumentorum, tabernaculi, calicum, corporalium, crucum, imaginum, ſignificationem, indicis ordine exaratam, Epiſcopo ante diem viſitationis ita in tempore det, vt cùm de apparatu, tum de certa hora vel die illas ſacras actiones obeundi deliberare poſſit.

Sacriſtiam præterea adornet atq; inſtruat: in qua ex armarijs expoſita ſint ſacra indumenta, veſtes, pallia, vaſa, ac reliqua omnia Eccleſiaſticę ſupellectilis inſtrumenta, atq; ornamenta, præter illa, quæ in Eccleſię, aliarumq; apparatu & vſu tunc erant: eaq; ordine, ac pro colorum ratione diſtinctè collocata ita appareant, vt eo, & loco, & tempore in viſitando recognoſci certè, facileq; ac breui poſſint.

Certò item, decentiq; ſacriſtiæ loco libri ac volumina Eccleſiaſtica, vt Miſſalia, Breuiaria, lectionaria, antiphonaria, & alia id generis ſuis operimentis politè contecta, in oculis Epiſcopi appareant.

Tuto item eiuſdem loco in promptu ſint ſcripta, monimenta, codiceſue, quibus teſtificatio fiat ſacrarũ reliquiarum in ea Eccleſia aſſeruatarum.

Eodem loco tabulæ item, ſcriptaue indulgentiarum eidem Eccleſiæ conceſſarum.

Separatim alio ſacriſtię loco, vel in archiuio, ſi illud à ſacriſtia diſtinctum ſit, in promptu habeat, tabulas, ſcriptaue ac monimenta quæuis, pro ratione annorum diſtinctè notata, quæ ad Eccleſię, altarium cappellarumue iura, priuilegia, bonaque teſtificanda pertineant.

Librum item ſtatutorum & conſtitutionum, & tabulã rituum, conſuetudinum, ſi quas peculiares illa Eccleſia eiuſue clerus habeat, præſertim in diuinis officijs Eccleſiaſticiſque functionibus.

In promptu præterea, ac parata inuentaria hæc infra ordine præſcripta, rectèque confecta habeat, quibus ſingulis manu ſua ſubſcriptum ſit.

Primò inuentarium ſacrarum reliquiarum, in ſua eccleſia reconditarum, ac ſimul monimentorum, litterarumue illas verè teſtificantium.

Alterum in quo deſcriptæ ſint indulgentiæ omnes, illi Eccleſiæ, eiuſue cappellis, aut altaribus perpetuò conceſſæ, aut ad tempus, quod adhuc peractum non ſit.

Tertium, in quo ſacræ veſtes, pallia, indumenta, & ornamenta ſingula; omnia, quæcunq; ſupellectilis Eccleſiæ ſint, rectè ac diſtinctè deſcripta notataue appareant.

Quartum, in quo libri, ſcriptaue, literæ, ac inſtrumenta id generis, quibus bona, iura, priuilegia Eccleſiæ, altarium cappellarumue teſtificata apparent, notata ſint.

Quæ inuentaria, quo tempore, & quibus præſentibus proximè confecta ſint, ex illius ſcriptione appareat, vt, ſi ita opus aliquando erit, rectè conferri poſſint, eademque exſcripta, in viſitationis acta referantur, prout Epiſcopus cenſuerit.

Paratum habeat, ac exhibeat indicem dignitatum, canonicatuum, portionum, & aliorum id generis titulorum, altarium, cappellarum, & clericatuum, quicunq; ſint in Eccleſia, cum explicatione eorum cenſus ac onerum vnicuique adiunctorum, tum etiam fundationum, inſtitutionũue, & notariorum, qui fundationum tabulas confecerint, tum ſingulorum præterea, qui ea altaria, cappellas, portiones, canonicatus, dignitates, aliudue, quouis etiam ad nutum amouibili titulo obtinent.

Indicem etiam ſimilem, cum ſimili explicatione titulorum, & beneficiorum quorumcumque, tum Eccleſiarum, tum oratoriorum ſecularium, etiam campeſtrium, quæ ſita ſunt extra illam Eccleſiam, intra fines tamen eiuſdem parochiæ.

Indicem item ſcholarum, cõfratriarum, locorum, operumue piorum, quouis modo in ea Eccleſia inſtitutorum, A quo exprimatur, & inſtitutio, & inſtitutionis tabulę, à quo ſcilicet notario confectæ.

Rurſus indicem ſimilem ſcholarum confratriarum, hoſpitalium, locorumve, & operum piorum quorumcumque, quę extra illam Eccleſiam, intra fines tamen parochię ſita ſunt.

Indicem quoque monaſteriorum, Præpoſiturarum & huiuſmodi domuum regularium, tam virorum, etiam ſi commendatæ ſint, quàm fœminarum, etiam quæ ab Epiſcopi iuriſdictione immunes ſint; quæcumque in illius parochiæ finibus ſitæ ſunt.

Paratum item indicem habeat, ac exhibeat, in quo clerici in ſuæ Eccleſiæ finibus habitantes deſcripti ſint, notatis B eorum vniuſcuiuſque tum nominibus, tum domicilijs, habitationibuſve Eccleſiaſticis aut ſecularibus: hoc item adſcripto, an ſoli, an vna cum alijs vel Eccleſiaſticis, vel laicis habitent.

Indicem item puerorum, adoleſcentiumve, vitæ Eccleſiaſticæ diſciplinam ingredientium.

Muſicorum item, cantorum, organoque in quauis Eccleſia ſonantium.

Laicorum item hominum, ſi qui ſunt, ſacerdoti in Miſſę ſacro, aut in diuinis officijs, funeralibus etiam, & in alijs Eccleſiaſticis muneribus operam aliquam præſtantes.

Indicem item prædiorum, bonorumque Eccleſiæ ſuæ; C rurſusq; fructuum & cenſuum, quos inde percipit, & aliorum inde redituum, vtpote oblationum, eleemoſynarũ, quæ ſtatis quibuſdam anni diebus, vel ob ſolemnitates, vel ob anniuerſaria, aliamve cauſam fiunt.

Huic rurſus alius index adiunctus exhibeatur, vſurpationum bonorum, iuriumve illius Eccleſiæ, & alienationum præterea triginta ante Tridentini Concilij celebrationem & confirmationem annis factarum.

Indicem etiam det redituum vel veterum, vel recentium, Capitulo, clerove illius Eccleſiæ communium.

Indicem quoque diſtinctum redituum, emolumentorum, onerum, & aliarum, vt ſupra, præſcriptarum rerum quæ ad Eccleſias tunc vacantes pertinent, notato etiam D tempore, quamdiu vacent, & illius item qui earum fructus, vel decimas, vel primitias, vel alios cuiuſuis generis reditus exigit, nomine deſcripto, & auctoritate qua exegit item.

Indicem præterea cenſus ab eo, qui ſibi tanquam rectori obuenit, diſtincti ac ſeparati, vtpote illius, qui vel ad fabricæ illius Eccleſiæ, vel ad luminum, vel ad ſacriſtiæ, vel alterius eiuſmodi rei vſum, erogationemve pertinet.

Promptos itē habeat codices parochiales, vnum ſcilicet baptizatorum, alterum eorum qui matrimonium contraxerint, tertium illorum, qui chriſma ſuſceperint, quartum quem proximè confecerit, de numero, ſtatuq; animarum.

Regeſtum etiam aut exempla conſtitutionum pontificiarum, E ac literarum paſtoraliũ, aut inſtructionum id generis & edictorum, quæcunq; ab Epiſcopo acceperit. In quibus ſingulis exemplis notatus ſit dies, quo illa populo promulgârit, legeritve.

Paratos item libros & tabellas ſingulas, indiceſve habeat, ac exhibeat, qui debent in ſacriſtia eſſe, ex præſcripto Conciliorum prouincialium, diœceſanorum, ac inſtructionũ.

Si præterea curam, adminiſtrationemve habet bonorum Eccleſiaſticorum ſeparatim ab ijs, quæ ſibi ad vitæ ſuſtentandæ vſum attributa ſunt, aut fructuum vacantium ſibi commendatorum; ſuſceptæ, adminiſtratæue curæ rationum codicem, in promptu habeat atque exhibeat.

F Separatim verò in promptu habeat, vt Epiſcopo tradat, tabulam decretorum prouincialium, diœceſanorumque, quę vel ad diuinorũ officiorum cultum, vel ad parochialis curæ, diſciplinæq; Chriſtianæ rationem pertinentia, nondum in parochiæ ſuæ finibus executionē habuerunt, cauſis & impedimentis quoq; explicatis, cur in executionis vſum adhuc inducta non ſint.

Tum præterea indicem manu ſua cõfectum det eorum, qui infrà notati ſunt, ſi qui in parochiæ ſuæ finibus id generis homines extant.

Hæreticorum, hæreſiſve nomine ſuſpectorum, aut libros hæreticos, prohibitoſve habentium, vel legentium.

Publicè

Digitized by Google

Publicè, vt infra, potiſſimum delinquentium, maleſa- A ctaque committentium.

Blaſphemantium ſcilicet.

Superſtitione, maleficiis, magiciſq; artibus vtentium.

Eorum, qui in Paſcha confeſſi, ſacram communionem non ſumpſerint.

Simoniacorum.

Vſuras exercentium.

Concubinariorum, concubinatuſue nomine ſuſpectorum.

Illorum etiam, ſi qui publicè, notorieq; criminoſi, quibus pro Tridentinæ ſanctionis, Concilijque primi & tertij prouincialis decretorum ratione, ſolemnis vel publica indicenda ſit pœnitentia; vt, aut tunc iis Epiſcopus eam iudi- B cio ſuo ſtatuat, aut illos, quos ſolēniter pro peccati grauitate pœnitere iuſſum eſt, à cancellario notatus, ad ſe meñſe quadrageſima venire iubeat, cuius temporis initio illam de Eccleſiæ ſanctæ more ipſi ſubeant ritu ſolemni.

Coniugum inter ſe diſiunctorum, neq; ſimul habitantium.

Eorum, qui cognatione, affinitateue iuncti, matrimonium gradu prohibito contraxerint.

In Eccleſia parùm reuerenter, ac non debita veneratione verſantium.

Illorum, qui diebus feſtis Miſſæ ſacrificio non interſint; aut ſeruilibus operibus dies feſtos violare, aut choreis, co- C meſſationibus, aliiſque eiuſmodi actionibus prophanare ſoleant.

Talis, aleaue ludentium; aut iſtis domicilia exponentium.

Libros de rebus obſcœnis, parumq; honeſtis conſcriptos, obſcœnaſq; item imagines habentium.

Eorum etiam, qui inertiæ, deſidiæ, otio, vel cauponis, tabernisue vinariis, ganeieue dediti ſunt.

Marium, fœminarumq; veſtitum immoderatum induentium, non ſine manifeſta Dei, hominumque offenſione.

Omnium deniq; deprauatorum morum, in parochiæ ſuæ hominibus frequentium ac publicorum.

Indicem item eorum hominum, intra parochiæ ſuæ li- D mites habitantium, quibuſcum Epiſcopus viſitans pro varijs viſitationis officijs, aliquãdò colloqui, agereue neceſſe habet. Horum ſcilicet.

Patrumfamilias.

Ludi litterarij magiſtrorum, Pædagogorum, muſicam etiam, ſcriptionem, arithmeticam, aliaſque artes liberales profitentium,

Mulierum item docentium, puellaſque ſibi in diſciplinam traditas, domi educantium.

Medicorum, chirurgorum, tonſorumq; rem medicam exercentium.

Pictorum, & ſculptorum.

Bibliopolarum, impreſſoriamq; artem facientium. E

Miniſtrorum publicorum, vt ſyndicorum, confratriæ vniuſcuiuſque præfectorum, curatorumue, & aliorum id generis.

Notariorum.

Opificum, artificumue in parochia ſuâ frequentiorum.

Hominum operibus pijs exercendis aptiorum, aut iam deditorum; & eorũ qui vitæ ſpiritualis, diſciplinæq; Chriſtiano ſtudioſi adiumenta ſubminiſtrare poſſunt rationbꝰ parochiæ bene inſtituendæ vſui neceſſariis.

Pauperum, viduarum, pupillorum, cęterorumque verè miſerabilium.

Cauponarum, cœnaculariamue exercentium.

Saltandi, tripudiandiue, ac ſonandi in choreis artem F profitentium, docentiumue.

Exhibeat ipſe ordinum, quibus initiatus eſt, ac beneficij illius, tum cęterorum etiã, ſi quæ alia obtinet, litteras, tum facultate ſcriptas, ſi quas ab Epiſcopo, eiuſue miniſtris habet, vel ſuo, vel Eccleſię ſuæ nomine, vt puta ſuſcipiendi munus Miſſarum celebrãdarum, audiendi cõfeſſiones eorum, qui non ſint de ſua parochia cohabitandi cum laicis, vel extra ædes Eccleſiaſticas, adhibendi fœminas ſibi inſeruientes, locandi laicis domum eccleſiaſticam, exponẽdi capſulam pro eleemoſynis, & eiuſmodi.

Exhibeat item libros proprios, quos ex decretis prouincialibus, aut ex viſitationum, aliáue Epiſcopi ſui iuſſionibus habere debet, vtpote Breuiarium, Miſſale, Calendarium proximè editum, librum ritualem, ſeu ſacramentorum, homiliarium, pſalterium, volumen Bibliorum, catechiſmum Romanum, codices Conciliorum, ſcilicet Tridentini, prouincialium & diœceſanorum, quibus in libris inſcriptum ſit nomen poſſidentis.

Exhibeat præterea indicem aliorum librorum, quoſcũque impreſſos, aut manu exaratos habet.

Quod de ſacris reliquijs, indulgentijs, indumentis, ornamentis ſupellectile Eccleſiaſtica, libris, ſcriptis, inuentarij indicibus, fundationum tabulis, redditibus, emolumentis, oneribus, vſurpationibus, alienationibuſq; titulis etiam beneficiorum, & ordinibus, ac cęteris deniq; parocho, rectoriue, aut pręfecto Eccleſię, in qua animarũ cura geritur, pręſcriptum eſt; id omne, & Prępoſiti, & canonici & cappellani, etiã mercenarij, & alij dignitatum, canonicatuum, altarium, cappellarum, aliorumq; beneficiorum titulum obtinentes, aut quouis nomine adminiſtrationẽ curamue habentes, & rurſus fabricarum pręfecti, & cõfratriarum, hoſpitalium, eleemoſynarum, locorumue, ac operum piorum quiuis curatores, cùm viſitandi erunt præſtent; quatenus eo de toto genere conſtitutum vllo modo pertineat ad eorum dignitates, beneficia, cappellas, & altaria, titulos & ordines, aut ad fabricas, hoſpitalia, eleemoſynas, pia loca, vel opera, aut etiam Eccleſias, altaria, cappellas eorundem præfectorum, vel curarum adminiſtrationi & procurationi commiſſas. Parochi ſit autẽ aut præfecti, rectoriſue, vt ſupra, intra cuius parochiæ fines faciẽda eſt viſitatio, niſi Epiſcopus aliis potiùs id muneris aliquando dederit, illos omnes & ſingulos in tempore præmonere, vt præſcriptum apparatum conficiant; atq; in viſitatione præſentes adſint, tum pręſcriptam rationem qua id præſtent, diligenter docere.

Epiſcopus porrò, quo viſitationis rationem magis explicatam habeat, nec diutiùs quàm par eſt, in mora ſit, in omni præſcripto apparatu rectè conficiendo ab iis, quorũ intereſt, pietatis ſuæ, paſtoraliſque diligentiæ ſtudio omnem diligentiam adhibeat.

Quæcunque de præparatione in Epiſcopali viſitatione facienda ſupra præſcripta ſunt, inſtructiones eædem ferè omnes adhibendæ erunt in aliis viſitationibus, illa tãtùm præparatione excepta, quæ pertinet ad ea, quæ Epiſcopi tantùm, epiſcopaliſue muneris & viſitationis propria ſunt; vt de ſolemni receptione, de chriſmatis ſacri miniſtratione, & alijs huiuſmodi.

Quo verò parochorum, aliorumue ſacerdotum in concionibus vel ſermonibus habendis ratio Epiſcopo exploratior ſit, hæc præter alias huius indagationis conſtitutas rationes ſeruare poterit, vt cùm viſitantur, ſermonem, cõuocato populo, præſenteque ipſo Epiſcopo ſinguli in ſua Eccleſia, vel vbi is maluerit, eo de genere, quod idem iuſſerit, aliquando habeant.

Viſitationis initio, certę Chriſtiano more viuendi regulæ, ex œcumenica Tridẽtina ſynodo, Conciliiſq; prouincialibus & dięceſanis, omniq; optima diſciplina collectę, vulgari ſermone breuiter explicatæ, ad communẽ prouinciæ vſum per nos edẽdæ, præter illã decretorum ad laicos pertinentium denuntiationem in Cõcilio prouinciali tertio parochis præſcriptam, de ſuggeſtu populo frequentiſſimo in vrbe & inſignioribus locis, vbi Epiſcopus expedire cenſuerit, clara voce legantur, vt oẽs intelligant ſecumq; taciti inquirãt, an ad pręſcriptas leges vitę Chriſtianę modum ſuſceperint. Tum ab Epiſcopo de illis interrogati, videant ſui muneris eſſe, ſi quas in vitæ inſtitutione executi nondum ſint, earum præſcriptis atq; inſtitutis parere quãprimum, & quàm diligentiſſimè, pro ſalutaris diſciplinæ ratione atque vſu, rectis regulis confirmato.

Certas paſtorales monitiones vnicuiq; hominum ordini, ſexui, ętati propriè cõuenientes, ex ſacrarum literarum fontibus, ſanctorumq; patrum diſciplina ex eiſdem Concilijs hauſtas, ad omnium etiam magiſtratuum inſtructionem, noſtra cura cõmuni prouinciæ vſui conficiendas, vnuſquiſq; parochus, cũ in fine viſitationis vrbis, & vniuſ-

Digitized by Google

cuiuſque, præſertim inſignioris oppidi, tum certis anni ſolennitatibus, prout Epiſcopus iuſſerit, & illis aliquid pro ratione lóci, vel addendum, vel detrahendum cenſuerit, populo de ſcripto recitet atq; euulget; vt fideles nõ ſolùm viſitationis iuſſis, decretiſq́ue aliis in omnes benè agendi partes confirmati, ſed ſæpius ſui quiſque debiti officij, Epiſcopalibus paſtoralibusq́; vocib⁹ moniti indies in via Domini maiores progreſſiones habeant.

De Concilio prouinciali.

PRouincialia Concilia, diuino munere à ſacra Oecumenica ſynodo Tridentina in vſum reuocata, ſicut tertio quoq; anno ad eiuſdem ſynodi pręſcriptum conuocari celebrariq́ue oportet; ita maximè conſultum eſſe debet, vt id ipſum rectè, ordine atque ex vtilitate prouinciæ præſtetur.

Itaque, & pro illorum vſu in perpetuum retinendo, & pro cæteris rationibus ad eorundem actionem rectè vtiliterq́; pręſtandam accommodatis, hęc tum auctoritate noſtra, tum etiam de conſenſu patrum ſancimus.

Primò ſingulis prouincialibus Conciliis, tertio quoq; anno ex ipſa Tridentina ſanctione celebrandis, qui indicere, conuocare, & celebrare eius Metropolitani eſt, nos certam diem in poſterum indicimus, decernimus, & ſtatuimus feriam ſcilicet quintam, quę à Paſcha Reſurrectionis Domini ſub tertiam Dominicam cadit; certumq́; item locum, nempe noſtram Eccleſiam, B. Mariæ Virginis nomine nuncupatam.

Hoc autem perpetuę indictionis decreto, cõſtitutioneue Metropolitani iuri derogatum, abrogatum ne ſit, quominùs cõſtitutum diem, locumue, prout neceſſitas poſtulârit, vel iuſta cauſa, ratione aliqua ei ſuaſerit, prorogare, accelerare, mutare, ex canonum iure, ſanctioneq́; Tridentina poſſit; modò intra triẽnij ſaltem ſpatium ad illius ſanctionis præſcriptum, ſemel celebret.

Neq; rurſus Metropolitano legitimè impedito, facultati illud conuocandi, eadem Tridentina ſanctione coepiſcopo antiquiori conceſſæ detractum ſit.

Eius autem conſtituti conciliaris diei & loci; atq; adeò Concilij prouincialis indictionem omninò ratam firmáq́ue eſſe volumus, ac ſine alia vel literarum ſignificatione, vel edicti promulgatione, vel vlla alia denunciatione aut nuncio, tantum roboris & auctoritatis ad Epiſcopos, & reliquos quoſuis omnes ac ſingulos, qui in prouinciali Concilio Mediolanenſi, quacunq; ratione adeſſe poſſunt aut debent, quorumue aliquid intereſt, monendos & conuocandos, habere hoc decreto ſancimus, quantum illa quæ indicendi eiuſdem Concilij prouincialis ratio literis, & nuncio, edictoq́; publico adhibetur.

Quamobrem propoſitis pœnis, canonum iure ſancitis, cùm vniuerſos & ſingulos Epiſcopus, tum cæteros omnes qui quouis iure, conſuetudine aliaue, vt ſupra, ratione debent Mediolani in Metropolita. Eccleſia præſentes adeſſe ad eam diem iubemus, quam tertio ſaltem quoque anno, prouinciali Cõcilio de more ineundo, celebrandoq́; certam & ſtatã hac conſtitutione in perpetuum decreuimus.

Quicunq; verò, vel Epiſcopi, vel alij intereſſe debẽt; ne eorum nomine alij, ſed ipſimet ſtata die adſint; niſi neceſſaria iuſtaque cauſa, quamobrem debitum hoc officium præſtare non poſſint, impediti ſint.

Eam porrò cauſam tum Metropolitano, vt canonũ iure cautum eſt, probent; tum etiam procuratorem certum, eccleſiaſticum hominem mittant, qui ſuo nomine ſuſcipiat, recipiatue, quæcunq; canonum, Conciliique Tridentini auctoritate, in prouinciali ſynodo acta, geſta, conſtituta, decreta, ſancitaue erunt. Si quis contra fecerit: aliaue ratione non paruerit, aut contumax erit, ex canonum ſanctionibus debitas luat pœnas.

Quicunq; porrò ex iis, quos cõſtituta illa die adeſſe hoc decreto iuſſum eſt, adeſſe neglexerit aut prętermiſerit, cõtra eum agatur etiam edicto publico, Metropolitanæ aut alterius Eccleſiæ, lociue vbi Concilium habebitur, ſi mutari quandoq; contigerit, valuis affigendo.

Ad conſtitutum etiam illud tempus Capitula cathedralium Eccleſiarum inuitamus ad Concilium; quibus certos aliquos procuratores, Eccleſiaſtici ordinis homines, mittere liceat; qui eorum nomine præſentes in Concilio adſint; ac ſi quæ erunt, quæ referre velint, ea Metropolitano in Concilio coram exponant.

Vt verò omnibus & ſingulis aliis, qui vel inuitati, vel alio iure intereſſe poſſunt vel debent, quorumue intereſt, notior planè ſit atq; euulgatior eiuſmodi ſynodi prouincialis indictio; certam illam Concilij inchoandi conſtitutã diem, ac locum in calendarium, quod eo tertio anno editur, loco ſuo referri, conciliaremq́; diem notari; tum in octaua Natalis diei Domini, qui dies eſt Cal. Ianuarij, aut in Epiphania, prout in eccleſia ſua moris eſt, eiuſmodi ſolẽnes promulgationes fieri, intra Miſſarum ſolẽnia populo frequenti, vna cum Paſchæ Reſurrectionis Domini, aliarumq́; ſolemnitatum denuntiatione de more indici, ſignificari & denunciari vnuſquiſq; Epiſcopus mandet.

Iubeat etiam Eccleſiæ ſuæ cathedralis valuis, aliiſq́; locis quæ videbuntur ſchedulam, grandiuſculis literis exaratam, duobus menſibus ante conſtitutam diem adſtante frequenti populo affigi, his verbis.

Concilium prouinciale Mediolanenſe, per Reuerẽdiſſimum Archiepiſcopum Decreto edito & promulgato, indictum & conuocatum hoc anno, die. Menſis. N. Deo auxiliante, in Metropolitana Eccleſia de more inchoabitur, & celebrabitur.

Cui ſchedulę manu cãcellarij, notariiue Epiſcopali ſubſcribatur, poſito etiam ſigillo conſueto Epiſcopali. Cõciliarem prætereà hanc actionem ſingulis trib⁹ proximis ante diem conſtitutam dominicis diebus per parochos & cõcionatores fidelibus denunciari, eoſdemq́; non modò excitari ad frequentius orationis ſtudium, verùm etiam ad id inflammari vnuſquiſq; Epiſcopus curet, vt die dominico, ſtatam Concilij diem proximè antecedente, verè pœnitẽtes & confeſſi, ſacram communionem ſumant, hoc præcipuè precantes, vt quæ ad ſuam & ad illorum, quorum curæ commiſſi ſunt, ſalutem pertinent, Dei auxiliante miſericordia, in Concilio ſancta ſollicitudine agantur.

Ab eadem tertia dominica ante præfinitum Concilij tempus, & deinceps, quamdiu de more illud abſolutum aut dimiſſum erit, eadem de cauſa ac nomine, quinta quaque feria Miſſæ ſacrificium, tum à ſingulis ſacerdotibus, tum ſolemniter collegiatim, in omni cathedrali & collegiata Eccleſia, de Spiritu S. fiat, prout Concilio prouinciali ſecundo ſancitum eſt; vel ob ſolẽnioris officij ratio hoc quandoque impediat ſaltem commemoratio; tum etiam ſingulis diebus dominicis & in illis & in omnibus parochialibus Eccleſijs proceſſio, ſupplicationeſque, litaniæ ac preces habeantur.

Eccleſiaſtici etiam ordinis homines, & quos vna ſecum ad Concilium Epiſcopi cõduxerint, & quos Capitula miſerint, & teſtes item ſynodales, qui conuenerint; ij omnes & ſinguli antequam in viam ſe dent, peccata confeſſi, ſacerdotes Miſſę ſacrificium facere, clerici ſanctiſſimam Euchariſtiam ſumere ne omittant.

Porrò eò religioſius & frequentius Epiſcopus vnuſquiſque in oratione, & precibus, & ſanctiſſimis ſacrificiis illo præſertim tempore verſari ſtudebit, quò planius ſe ad rerum grauium conſultationem & deliberationem vocatum eſſe videat.

Quo autem inſtructior ad ſynodalium rerum tractationem conueniat; perquirat primò, quæ Tridentina & prouincialia decreta executus ſit, quæ non item. Videat prætereà, quæ ab aliis, quorum intereſt, præſtita ſint, quæue non ſeruentur.

Hæc verò accuratè inueſtiget in primis, an qui vel iure, vel cõſuetudine, vel alia quauis ratione reſidere debẽt, ipſi reſideant, anq́; reſidentię munera per eoſdem pręſtentur.

An regulares exequantur, quæ Tridentina cõſtitutione de eis ſancita, in defectum Capitulorum generaliũ in prouinciali concilio ſupplenda, prouidendaue ſunt, eiuſdem Concilij Tridentini decreto.

Diligentiſſimè quoq; indaget, ſi quæ ſuperiorum prouincialium ſynodorum decreta ſunt, quæ in ſua diœceſi executionem non habuerint.

Id deniq; omni Chriſtianæ diſciplinæ ſtudio perſpiciat, ſi quę ſunt, quę pro corrigendis moribus, pro abuſib⁹ tollendis, pro controuerſijs componendis, aut alias pro vni-

uerſæ

uerſæ prouincię Eccleſiaſtica & Chriſtiana morum guber- A natione ſanctè inſtituenda vel reſtituenda tractari aut decerni in Concilio oportet.

Quò ſtudioſius autem id omne præſtet; paucis ante diebus, quàm ſynodi prouincialis ſtata & inducta dies venerit, vrbis diœceſiſq; ſuæ ſacerdotes aliquot, pietatis zelo flagrantes, rerumque Eccleſiarum peritia atque vſu præditos, vt expedire videbitur, côuocet: quibuſcum agat de ijs ſingulis conciliarium rerum tractationibus, ac præſertim, quæ ad vitæ Chriſtianæ, & ad clericalis diſciplinæ inſtituta intereſſe poſſunt.

Ijs omnibus Epiſcopus inſtructus, vbi ad Côcilium venerit, in eo die ijs ordine referat atque agat: & in primis de B diuini cultus obſeruantia, tum de cleri ſui diſciplina, ſpiritualiſq; eiuſdem progreſſionibus, ac de inſtituti etiam ſeminarij rationibus, de populi præterea in ſtudijs, pietatis exercitatione, & de piorum hominum ſodalitatib⁹, de Eccleſię deniq; diœceſisque ſuæ omni ſtatu. Si quid verò ſit, quod Epiſcopus vtiliter tractari poſſe cenſuerit, ſi Metropolitano per litteras ante ſignificandum erit, id præſtet, prout expedire iudicauerit.

In Eccleſia verò, vbi Concilium celebrabitur, quæ etiã Eccleſia de more ornetur, ipſis proximis ante Concilij initium dieb⁹, oratio quadraginta horarum inſtituatur, fiatque à clero, & à populo frequentiſſimo pro optimo Concilij ſucceſſu.

Pridie etiam illius diei, quo futura eſt prima ſeſſio, Epi- C ſcopi, quò religioſius rem grauiſſimam agant, ieiunium celebrent; & Epiſcoporum item familia.

Eodem die ſub veſperum, ſolemni more campanę in Eccleſia pulſentur; quod itidem fiat pridie illius diei, quo deinceps alia ſeſſio futura eſt.

Poſtridie, quæ ſtata Concilij dies eſt, ſummo mane ſinguli Eccleſiaſtici homines, qui Concilij cauſa venerunt, ſacerdotes quidem Miſſæ ſacrificium faciant, reliqui verò clerici, præſertim qui de Epiſcorum familia ſunt, ſinguli à ſuo Epiſcopo, Miſſam celebrante, ſacram communionem ſumere ſtudeant.

Hoc deinde frequentius, tum maximè, quo die ſeſſio- D nes habentur, facere ſalutariter procurent.

In prima ſeſſione ſupplicandi cauſa pro re graui, quę geritur, proceſſio ſolemnis fiat, côuocato vniuerſo clero, ſeculari & regulari, pòſt proceſſionem, Miſſæ ſacrificium, vt à Metropolitano ſolet, eo impedito, ab antiquiori prouinciæ coepiſcopo ſolemniter celebretur; & ſermo item latinè habeatur de reconciliaribus actionibus, diſciplinæque Eccleſiaſticæ cultui accommodata. Hoc autem & Miſſæ & ſermonis officium ſequentibus alijs ſeſſionibus præſtetur ab alio prouinciæ Epiſcopo, qui à Metropolitano delectus & inuitatus, id munus ſuſceperit.

Singulis dominicis & feſtis diebus, dum Côcilium pro- E uinciale habetur, mane ſaltem conciliares actiones intermittantur, vt Epiſcopi Eccleſiæ & officijs diuinis eo tempore vacare poſſint.

Epiſcopi ad rerum, ob quas in Côcilium euocati ſunt, actionẽ, tota animi cogitatione intenti, ſicut illas omni pietate ſuſcipere debent, ita ſalutaribus conſilijs adiuuare, ſummaq; animorum conſenſione, & concordiſſima Epiſcopali voluntate perficere piè ſtudeant; id maximè ſpectantes, vt Deo, conſcientiæ ſuæ, religioni, Eccleſiarum vtilitati, Chriſtianæ diſciplinæ, animarumq; ſaluti ſatisfaciant.

Congregationes generales, quæ ſtatæ in ſingulas hebdomadas habebuntur, ſignificentur, tum campanę medię F ſono, per dimidiam horam dato, tum tabellis ſuo loco de more affixis.

A Côcilio autem, ne cuiquam Epiſcopo abire liceat, niſi neceſſaria iuſtaue cauſa à Metropolitano cognita & comprobata, abeundiq; facultate ſcriptis data, ac procuratore Eccleſiaſtico homine conſtituto & relicto, qui ſuo nomine, quæcunq; in concilio acta decretaue ſunt, recipiat.

Antequam à Côcilio diſcedatur, cùm cętera & ad optimos mores inducendas, & ad Eccleſiaſticæ diſciplinę vim vſumq; retinendum atque augendum, & ad Tridentinas, prouincialeſq; ſanctiones omninò exequendas pertinentia, quàm diligentiſſimè agantur; tum quæcumque in ipſa Tridentina ſynodo ad Concilium prouinciale referuntur, ſtudioſè tum lectione repetantur, tum tractatione in executionis vſum inducantur.

Canonicæ præterea regulæ Oecumenicis Côcilijs, Eccleſiaſticæq; diſciplinæ monimentis traditæ, quæ Epiſcopali, & ſacerdotalis vitæ rationem, officia, parteſq; maximè attingunt, de ſcripto legantur, vt canonum auctoritate, iam pridem ſancitum eſt.

In ijs potiſſimùm ſit conſtitutio, de vita Epiſcoprum in Concilio prouinciali primo edita, altera item hoc quarto Concilio promulgata.

Formula etiam promiſſionum ad interrogationum pręſcriptum, quas pontificalis liber complexus eſt, ac ſi quæ prætera alia erunt, quæ potiora pro ratione temporum Metropolitano videbuntur.

In vltima autem vniuſcuiuſq; prouincialis Concilij ſeſſione, dies futuri Concilij ſupra pręcriptus, Metropolitani iuſſu denunciabitur, vt antiqui inſtituti & moris eſt.

Epiſcopi antequam è Concilio diſcedant, ſinguli ordine ad altare maius accedentes, decretis & conſtitutionib⁹ in eodem Concilio confectis & promulgatis, poſtquam Metropolitanus ſubſcripſerit, ipſi etiam aſſentiendo de more ſubſcribant.

Vnuſquiſq; item procurator Epiſcopi abſentis, antequã habeat promulgata decreta, ſui Epiſcopi nomine ſuſcipiens, ijſdem ſubſcribat; ſi non fecerit, excommunicationis pœnam incurrat.

Abſoluto deniq; vt moris eſt, Concilio, & ſanctis acclamationibus factis, tunc omnes Epiſcopi ſurgẽtes, cum reuerentia oſculum pacis à Metropolitano accipiant, & ſibi inuicem dent, cum timore & amore Dei.

Quodque ſancti oſculi ſignificatione oſtendunt, id re ipſa præſtent, vt coniunctiſſimis animis, concordique voluntate, & pacis atque charitatis ſtudio, quæcumque ſancita ſunt, ſollicitè exequendo in eam curam incumbant, vt vniuerſa prouincia hæc ſalutaribus diſciplinæ inſtitutis, & ad vſum inductis, in omnes bene pieque agendi partes æquè conformetur.

Hac autem omni conſtitutione, ne Metropolitani auctoritati & facultati vllo modo derogatum ſit: qua licet ei omni loco intra prouinciæ fines Concilium prouinciale conuocare, & habere; idemque in aliud tempus prorogare, mutare, aliaue agere, gerere, quęcunque de ſynodorum prouincialium indictione, celebratione, directione, alijſque eiuſmodi ab eo agi, ius ſit.

Quæcunque verò ſupra conſtituta ſunt, quę ad prouincialis concilij habendi vim, vſum ac rationẽ quouis modo pertinent, quęq; ad pęnas conuenientibus, vel abeuntib⁹, alijſue propoſitas, ſpectant; ea omnia, ac ſingulas, vt mox ſupra decreta ac ſancita ſunt, locum itidem habere ſtatuimus, decernimus & ſancimus, etiam in Côcilio prouinciali in poſterum celebrãdo, ſi vel conſtitutam diẽ accelerari, vel prorogari, vel diẽ aut locum mutari, vel alia quauis occaſione, vel cauſa, à Metropolitano, vel antiquiore coepiſcopo Côcilium indici, conuocari, celebrariue contigerit.

De ſynodo diœceſana.

EPiſcopus ad Tridentini Concilij præſcriptum ſingulis annis ac item ſemper ſex poſt prouinciale Concilium menſibus, diœceſanam ſynodum habeat, pęna propoſita, canonum iure, & Tridentino Concilio renouata.

Quare quod in nonnullis huius prouinciæ Eccleſijs moris fuit, in prima proxima diœceſana ſynodo, certum diem ſynodalem conſtituat, quò clerus ad illam conueniat. Hic autem dies in ſingulos etiam annos, cathedrali in Eccleſia de ſuggeſtu, die Epiphaniorum, vel Cal. Ianuarij, vt alios ſolemnes dies denunciari conſuetudinis eſt, indictus, Calendario etiam adſcribatur, quòd in ſingulos annos edi ſolet. Certum autem illum diem, prout cauſa poſtulabit, modò prorogare, modò accelerare, ac mutare Epiſcopo liceat arbitratu ſuo. Ita tamen, vt neque ſex menſium ſpatium poſt celebratum Concilium prouinciale, nec rurſus vllus annus prætereat, quò ſynodum non habeat.

In prima quaque diœceſana ſynodo decreta, in prouinciali proximo Concilio edita, promulgentur.

Quòd officium, ne Epiſcopus negligat, vel prætermittat, eum hoc admonemus, vt pœnas meminerit, ſacris canonibus contra eum ſancitas, qui id culpæ, vel negligentiæ commiſerit.

De teſtibus ſynodalibus.

VT teſtium ſynodalium munus, ſicubi intermiſſum eſt, reſtituatur; atque non nomine ſolùm, ſed certis officij partibus, rectè per eos geratur: quib. in ſynodo, vel prouinciali, vel diœceſana committetur, hæc de illis eorumque officio ſtatuimus.

Primò viri Eccleſiaſtici ætate, moribusque graues, prudentes, ac virtutum Chriſtianarum ſtudioſi, & ſpiritualis vitæ amantes, in Concilio prouinciali à Metropolitano ex vnaquaque diœceſi duo ſaltem in ſynodo diœceſana, ab Epiſcopo è diœceſi ſua ſeptem, pluresue, prout expedire viderit, teſtes ſynodales deligantur.

Quo in officio meminerit & Metropolitanus, & Epiſcopus pœnæ, in Concilio Lateran. ab Innocentio III. ſancitę ſi vel ille in Concilio prouinciali, vel hic in diœceſana ſynodo nullos ſynodales teſtes nominarit.

Qui à Metropolitano delecti, & nominati ſunt in eodẽ prouinciali Concilo, qui ab Epiſcopo in ipſa diœceſana ſynodo iurati, allatis Sanctorum pignoribus, ſanctè ſpondeant, ex formula verborum infra præſcripta, muneris ſui partes, infra conſtitutas, ſe executuros eſſe.

Si verò à Concilio prouinciali abeſt, qui à Metropolitano nominatus eſt, tunc Epiſcopus, pro cuius ciuitate, vel diœceſi ille electus eſt, vnius menſis à fine Concilij ſpatio, cum ad ſe literis accerſat: eundemq; ex ipſa præſcripta formula iureiurando obſtringat, ac iuriſiurandi præſtiti teſtimonium publica auctoritate munitum, intra alium menſem, ad Metropolitanum omninò mittat.

Quicumque, ſiue abſit, ſiue præſens adſit, teſtis nominatus, id vel officium ſuſcipere, vel iuſiurandum præſtare recuſarit; id vt pręſtet, ſi prouincialis ſynodi teſtis eſt, à Metropolitano; ſi diœceſanæ, ab Epiſcopo compellantur, ac propterea ſi opus videbitur, cum eo mulctis etiam, & pœnis, cenſuriſue agatur.

Iuriſiurandi autem formula, ex antiquo canone excepta, quam præſtabunt, hæc eſt.

Ego N. teſtis ſynodalis à Reuerẽdiſ. Metropolitano, *vel ſi in diœceſana ſynodo electus eſt*, à Reuerendiſ. Epiſcopo nominatus, promitto, ſpondeo, & iuro, quòd amodò in antea, quicquid noui aut audiui, aut poſtmodum inquiſiturus ſum, quod contra voluntatem Dei, & rectam Chriſtianitatem in diœceſi, vel regione mihi commiſſa, factum ſit, vel futurum, ſi in dieb⁹ meis euenerint, tantùm vt ad meã cognitionem quocunque modo, ſi ſciuero, aut indicatum fuerit mihi, ſynodalem cauſam eſſe, & ad miniſterium Reuerendiſſimi Metropolitani, *aut ſi diœceſanæ ſynodi eſt*, Reuerendiſſimi Epiſcopi pertinere, quòd ego nec propter timorem, nec propter pręmium, nec propter parentelã vllatenus cælabo Reuerendiſſimo Metropolitano, *aut ſi ſynodi eſt*, Reuerendiſſimo Epiſcopo, aut eius miſſo, cui hoc inquirere iuſſerit, quandocunque ex hoc me interrogauerit, ſic me Deus adiuuet, & hæ ſanctorum reliquiæ.

Iurati teſtes hoc perpetuò meminerint, ſe non amore, non odio, non inuidia, non ſpe, non metu, non pœna, non præmio, non cognatione, non vlla denique re commoueri, aut impediri debere, quominùs liberè & integrè munus ſuum pro ratione infra præſcripta præſtent.

Quo igitur tempore hoc munus geſſerint, perſonas diſcretas interrogando ſimpliciter, & de plano, abſq; vlla iuriſdictione ſollicitè inueſtigent, hæc quæ ſequuntur.

Idque ſinguli, aut in vniuerſa ciuitate & diœceſi, aut in regione, vnicuique eorum, potiſſimum nominatimque commiſſa.

An parochi canonici, & alij quicumque Eccleſiaſtici homines, quos reſidere oportet, præſentes in Eccleſiis ſuis adſint; anq; rurſus ſi præſentes in parochialibus vel canonicalibus, clericalibusque ædibus habitent.

An parochi præterea, alijque animarum curatores ſollicitè, vt debent, fidelium ſibi commiſſorum, ſaluti inuigilent.

An in ſacramentis ſanctè miniſtrandis, in verbi Dei prędicatione, in ſalutaribus monitis, in rudium, & puerorum ad doctrinam Chriſtianam inſtitutione, & in cæteris omnibus curæ parochialis officiis, diligentis muneris partes præſtent.

An reliqui, quicumque ſint, Eccleſiaſtici ordinis homines, Eccleſiæ, ſi quam obtinent, aut in qua dignitatem vel canonicatum, vel cappellam, vel Eccleſiaſticum aliquod munus habent, aut in qua adſcripti ſunt, oneribus ſatisfaciant, & præſcriptas ſibi functiones obeant.

An Eccleſiæ ſartæ tectæ ſint; an ornamentis, & ſupellectili Eccleſiaſtica neceſſaria & congrua inſtructæ; an in illis, aut earum cęmiteriis atriiſue aliquid incultũ ſit, quodque ſordibus obſoleſcat, anue aliquid à religioſo cultu, & pietate alienum.

Videant item, an populus in via Domini ambulet, frequensque adſit diuinis officijs & ſacris concionibus, & in Eccleſia piè religioſeq; verſetur, atque dies feſtos colat.

An ieiunium quadrageſimæ quatuor temporum, ſtataque reliqua Eccleſiæ ieiunia obſeruet.

An eiſdem decimas, primitias, aliaq; debita emolumenta, adiumentaue præſtare, aut ſoluere recuſet.

An in populo ſacrilegi, blaſphemi, concubinarij, adulteri, inceſtuoſi, virginum raptores, an excommunicati, an hæreſis & magiæ, ſuperſtitionumue nomine ſuſpecti ſint.

An denique aliæ in eodem morum corruptelæ, quæ correctionem, emendationemue requirant.

Diſpiciant item, an quæ Romanorum Pontificum conſtitutionibus, œcumenicis, prouincialibus, diœceſaniſq; ſynodis, Epiſcoporumq; edictis, quouis de genere decreta, ſancitaue ſunt, ab iis ſeruẽtur, quorum intereſt, ſiue Eccleſiaſtici, ſiue laici homines ſint.

Quæcunq; verò animaduerterint, quę iam decreta ſancitaue, nullam adhuc, aut non perfectam executionẽ habuerint; tum quæ rurſus deprauata, correctionem vel reformationem deſiderent: ea omnia, & ſingula ordine ad Metropolitanum in Concilio prouinciali, ſi verò diœceſanæ ſynodi teſtes ſunt, ad Epiſcopum in ipſa ſynodo referant. Quod officium vt & præſtet vtilius, & rurſus ea de cauſa nullus patiatur impenſam, quæ neceſſaria non ſit, ratio hæc omninò ſeruetur.

Qui prouinciali Concilio à Metropolitano nominati & conſtituti ſunt teſtes ſynodales, ij tribus ante menſib. quã Concilij proximè futuri ſtata dies venerit, quæcunque in vrbe, diœceſiue, vbi id officium præſtare debent, animaduerterint, quę reformationem aut correctionem requirãt, ea in ſcriptum relata, ad Metropolitanum mittant; teſtes verò diœceſanæ ſynodi menſe ſaltem antequam dies ſynodalis venerit, id ipſum Epiſcopo præſtent.

Cùm verò prouincialis Concilij dies inſtabit, in vnaquaq; diœceſi, eo nomine electi inter ſe cõuenient, vt eorum vnus, quem Metropolitanus maluerit, ſi tamen id illis vel quem conſtituit ad hoc munus, vel poſtea literis ſignificauit, alioquin is, de quo inter ſe conuenerint, accedat: qui conſtituta die Concilio præſens adſit; ac ſi quæ interroganda, examinanda, aut cognoſcenda ab ipſo de ijs quæ præſcripta ſunt, aut de alijs, quæ Metropolitanus cenſuerit, coram fideliter reſpondeat, ſummaq; integritate; prout iureiurando ſanctè adſtrictus eſt.

Prima verò, vel ſequenti, ſi poteſt, proxima poſt ſynodum inchoatam congregatione, aut certè, quàmprimum poteſt, referet, & interrogatus reſpondebit, quod vbi planè præſtiterit, diſcedat licet; neque poſt illud tempus, niſi Metropolitanus aliter cẽſuerit, ſumptus illi pro victu ſuppeditetur, ſed ſolùm tantum pro viatico detur, quantum ad redeundum ſatis ſit.

Viaticum autem teſti ſynodali, ad ſynodum prouincialem proficiſcenti, & ſumptus pro victu neceſſarius, quamdiu ꝓ munere cõmorabitur, ſuppeditetur aliqua pecuniæ contributione, quę ſatis ſit, à clero eius diœceſis facta, quę Epiſcopus efficiat, vt ſine mora, impedimentoue ei omninò perſoluatur.

Ad diœ-

Ad diœceſanam verò ſynodũ teſtibus ſynodalibus venientibus, nihil neque ſumptus, neque viatici contribuatur; niſi ſint, qui diœceſanæ ſynodo intereſſe non debent, atque iis quidem ſuppeditetur, ad præſcriptam prouincialibus teſtibus rationem.

Si teſtis ſynodi, vel prouincialibus, vel diœceſanæ à ſuo domicilio ad aliquem locum pro ſui muneris functione inueſtigaturus acceſſerit; victus, expenſa, viaticumque ab iis detur, quorum cauſſa venerit, ad idq; dandum Epiſcopus compellat.

Monitiones.

PERVETVS illud inſtitutum eſt, tum ſanctorum patrũ vſu, tum Eccleſiæ auctoritate comprobatum, vt quæ ſacerdotalem clericalemque diſciplinam officia, ac partes eius maximè attingunt, ea certis monitionibus comprehenſa, ab Epiſcopo in ſynodis in clero proponantur. Cuius inſtituti ratione atq; exemplo nos adducti, de Epiſcoporum noſtrorum conſilio atque aſſenſu, monitiones infra ordine præſcriptas, edendas cenſuimus: quibus pro libito ſuo vnuſquiſque Epiſcopus addat & detrahat, prout Eccleſię ſuę clero pro temporum ratione vtile eſſe viderit: tum illas in vnaquaque diœceſana ſynodo, ſeſſione publica, vniuerſo clero de libro accuratè legi, grauiterque pronunciari mandet; vt quo ſæpius repetitæ, frequentioreque ſtudio illæ traditæ atq; expoſitæ ſunt, eo diligentius ac religioſius ſanctis Eccleſiaſticæ diſciplinæ, vitæque officiis vniuerſus clerus in omnes ſeſe partes conformet.

Primò, fratres, & filij in Chriſto chariſſimi, memores perpetuò eſtote vocationis, qua nos dignatus eſt Dominus noſter.

Qua aſſidua recordatione, memoriaque excitati, eam vos virtutem induite, vt videant alij quaſi lumen aliquod, veſtram ſanctitatem elucere. Quæ ſi magna in aliis vitæ Chriſtianæ inſtitutis requiritur, certè in vobis, qui myſteriorum Dei miniſtri, diuinæque gratiæ diſpenſatores eſtis, maior ineſſe debet.

Et ſicut ſacro ordine à reliquis hominibus ſeiũcti eſtis, ita à communis fidelium vitæ vſu ſeiũcti, præcipuũ quoddam atque hoc præſtantius viuendi genus ſequimini, quo ordinis dignitate præcellitis.

Cœleſtem in terris vitam, tamquam Angeli Dei, moribus veſtris exprimere vſque adeò ſtudete, vt à vobis diuinarum virtutum exempla ad cæteros emanent.

Vna animi conſenſione, vnoq; ſpiritu in iis elaborate, vt & diuino cultui, & cęleſtium rerum meditationibus, & orationi, & ſacrarum, Eccleſiaſticarumque literarum ſtudiis vacetis; tum depoſitis ſęcularibus, vaniſq; ſollicitudinibus ab omni vitio alieni, in via Domini rectè ambuletis.

Charitatem in primis quæ ſeminarium eſt omnium virtutum, omni ſtudio amplectimini.

Humilitatem, manſuetudinem, patientiam, iuſtitiam, temperantiam, officiaq; Chriſtianæ pietatis reliqua colite. Quæcumque denique ſunt vera, quæcumque pudica, quæcumque ſancta, ac religioſa, ea cogitate, eaque agite.

Virtutes ſanctorũ patrum, quas præcipuas, & quaſi hæreditarias vobis ad imitationem reliquerunt, non adumbrare ſolùm, ſed omninò exprimere certatim contendite.

Vtque illi, ſic vos, abſtinentiæ, & ieiuniis dediti, clericalis diſciplinæ ac vitæ caſtiſſimæ ſtudioſi, tum patriæ cœleſtis ſitientes, Deo ſeruire aſſiduis diuinarum laudum officiis, & in Eccleſia, quaſi in perpetua veſtra ſacerdotali, clericalique ſtatione continenter verſamini.

Quæcunq; demum de muneris veſtri partibus, de vitæ modo, vel pontificũ ſanctionibus, vel Oecumenicis Conciliis, vel prouincialibus, diœceſaniſq; ſynodis, vel alia ratione præſcripta ſunt, ea vos ſeruate, ac præſtate diligéter.

Omnes, qui canonicarum horarum officiis deuincti eſtis, ſtatas eas preces horarias recitate ad præſcriptam calédarij anniuerſarij rationem ac ritum.

Nec verò negligenter, ſed attentè, piè, decorè, ſupplicique mente illas dicite.

Studioſè propterea legite, quæ præſertim à beato Antonino Archiepiſcopo conſcripta ſunt de negligentia in perſoluendis horis canonicis, vt quæ eo nomine errata ſunt, omninò caueatis.

A Expletis canonicarum horarum officiis, ſi quid in illis aut negligétia, aut alia culpa commiſeritis, paululum colligentes vos, veniam à Deo petite.

Qui ſacerdotes eſtis, Miſſę ſacrificium ſępiùs facite ſanctè ac religioſè.

Ad illud faciendum parate vos omni pietate, in tam alti myſterij meditatione toto animo defixi; & quo purius id faciatis, propriam cõſcientiam diligenti, accurato, frequentique examine diſcutite; tum ſingulis ſaltem hebdomadis, atque adeò ſæpius, & omninò ſemper, cùm peccati mortalis conſcij eſtis, vni è confeſſariis ſacerdotibus, ad cleri confeſſiones audiendas conſtitutis, confiteamini.

B In ea ſanctiſſimi ſacrificij actione ab erroribus, vel leuiſſimis omninò cauete.

Quæ de illo piè riteque celebrando præſcripta ſunt, ea vos ſtudioſè diligenterque ſeruate.

Diaconi, ſubdiaconi, & clerici inferiorum ordinum, quicumque eſtis, quæ de confitendis ſæpè peccatis, de cõmunione frequenter ſumenda, vobis iuſſa ſunt, integrè, & ſanctè omnia, vt debetis, præſtate.

Confeſſarios ſacerdotes, per nos vobis cõſtitutos; quos etiam tamquam vitæ veſtræ duces ac magiſtros elegimus, adite.

Eccleſiaſticę militiæ omnes vos adſcripti eſtis; ad pietatis religioniſq; exercitatiões vos vocatos eſſe cognoſcite.

C In omni in primis ſancta oratione vos aſſiduè exercete; tum in meditationis, tacitæq; pię orationis ſtudio ſingulis diebus, certo temporis ſpatio, toto caſtiſſimi animi ſenſu incumbite.

Hæc ſanctis precibus, præter cætera, ſupplices præſertim afflictis rei Chriſtianæ temporibus, orate patrem miſericordiarum, & Deum totius conſolationis.

Vt miſereatur populi ſui.

Vt fidelium animos ad vitia fugienda, ad virtuteſque amplectendas ſancti Spiritus ſui ardore inflammet.

Vt è principum, regumq; animis euellantur, ſi quę ſunt diſcordiæ ſemina.

Vt ij vna animi conſenſione Chriſti regnum propagare D ſtudeant, vnamque Dei gloriam, atq; Eccleſiæ matris defenſionem propoſitam habeant.

Quicquid verò temporis à diuinis officiis, ab orationis contemplationiſque exercitatione, ab Eccleſiaſticis functionibus, & ab aliis neceſſariis actionibus vacuum habetis, non in otio, neq; in deſidia, nec verò in rerum nouarũ curioſitatibus illud conterite: ſed cùm in ſortem Domini vocati ſitis, in eius lege die ac nocte meditemini.

Sacrarum igitur literarum ſtudia diligentius colite, quę vſque adeò complecti debetis, vt qui aſpernetur, contra eum dicat Dominus. Quia tu ſcientiam repuliſti, & ego repellam te, ne ſacerdotio fungaris mihi.

E Frequentes ad ſtatas lectiones, & ad litterarum tractationes vobis præſcriptas conuenite.

Attento animo in iis adeſte, atque indies ad vberiorem ſacrorum ſtudiorum fructum progreſſionem aliquam habete, vt ad Epiſcopum aliquando vocati, & diligentiæ, & doctrinæ teſtimonium detis.

Si qui eſtis, qui vel tarditate ingenij, vel ingraueſcente ætate magnum in litteris progreſſum habere non poteſtis, ne deſiſtite tamen primùm oratione frequenti intelligentiam eo diligentius, ad pietatis, modeſtiæque ſtudium, ac ſanctorum morum diſciplinam incumbite; tum ſæpius ſacerdotes peritiores conſulite; & ad clericales, ſacerdotaleſq; exercitationes conuenite, & libentius, & frequètius.

F Concionibus etiam, atque lectionibus ſacris, quæ in Eccleſia, conſtitutis diebus, habentur, cùm omnes, quicumque eſtis, tum maximè, quibus potiſſimum conciliaribus decretis iuſſum eſt, quo decet, habitu frequentiſſimi adeſte.

Lectione librorũ ſpiritualium, & clericalium, qui probati ſint, animos menteſque veſtras paſcite.

Quatuor præſertim locos, ex catechiſmi Romani doctrina de duodecim fidei articulis, de ſeptem ſacramentis, de decem præceptis, de oratione dominica in promptu, atque explicatè habere, omni ſtudio contendite.

Cum iis, & præceptorũ Eccleſiæ cognitionem, & pre-

Digitized by Google

ces horarias recitandi peritiam, & Eccleſiaſticorum rituũ, A cæremoniarumque notitiam coniungite.

Pauculos libros, quorũ neceſſarius delectus vobis decretis, vel prouincialibus, vel diœceſanis præſcriptus eſt, habere ne omittite, aut negligite.

Qui pro facultatibus, proque ſtudiorum ratione plures habere poſſunt, eorum optamus, & laudamus in iis comparandis diligentiam.

At libros de rebus iocoſis, ridiculis, obſcœnis, inanibus, ad poëſiſq; prophanæ ſtudium pertinentibus, vulgari aut latino ſermone conſcriptos, procul abiicite.

Nec verò muſicas cantiones ridiculè, voluptariè, parumque pudicè exaratas adhibete.

Quotidie aliq̃d ex ſacris bibliis legite; ac ſi per Eccleſiaſticas occupationes licet, qui apti eſtis, aliq̃d itẽ ex ſanctorum patrum opuſculis, Gregorij Magni Põtificis, Cypriani, Ambroſij, Auguſt. Chryſoſtomi, Bernardi, & aliorum, qui ſanctitatis & doctrinæ laude in Eccleſia celebrantur. B

In iis ad legendum, ſanctiſſimum patrem Ambroſium Epiſcopum vobis potiſſimum proponite.

Illius præcipuè librum de ſacerdotali dignitate legite, quo libro Eccleſiaſticos homines cõmonuit de perfectæ vitæ inſtitutione.

Libros item officiorum, quos vbi primum Epiſcopus is factus eſt, cleri Mediolanenſis potiſſimum cauſa edidit, in manibus aſſiduè habete.

Hos atque alios prețerea libros de ſacerdotalis, clericaliſq; vitæ rationibus & officiis, de animarũ cura, de Chriſtianæ pietatis ſtudiis & exercitationibus, de aliiſque eiuſdem generis piè confectos, ita legite, vt quæcunque ad vitæ ſanctæ normam accommodata ex illis animaduertiſtis ac didiciſtis, moribus exprimatis. C

Conciliorum item prouincialium, & diœceſanorum conſtitutiones & decreta non percurrite ſolùm, ſed vſque adeò ſtudioſè legite, vt quæ legeritis, poſt etiam taciti vobiſcum aliquando mente reputetis, ac videatis ſimul, non ſolùm ſi quicquam eſt, quod contra illorum præſcriptum egeritis, verùm ſi quid etiam aliud eſt, quod ex eiſdem exequi, præſtatéue omiſeritis aut neglexeritis. Quod vt præſtetis, curate omninò atque efficite. D

Eſtis, diuina miſericordia in Eccleſiaſtico ordine conſtituti, ad gloriam Dei conſeruandam, propagandamque: ideò tum ordinis veſtri miniſterium, quod explere debetis, videte; tum dignitatem ac decorem ſeruate.

In inceſſu, ſtatu, geſtu ita vos præbete, vt ab ordinis, quem ſuſcepiſtis, nomine & ratione nullo ſanè modo diſcrepetis, propoſito vobis beati patris Ambroſij iudicio, qui clero adſcribi hominem recuſauit, propterea quod eius geſtus & inceſſus dedeceret.

Habitu non exquiſito, non delicato nimis, non ſerico, ne ornamento quidem: rurſus non ſordido, non neglecto, ſed graui & talari, atque eiuſmodi tum domi, tum foris pro vniuſcuiuſque veſtrum ordinis gradusque ratione vtimini, vt à decretis eo de genere editis, nulla in re vel minima diſcedatis. E

Coronam, quod inſigne eſt ordinis clericalis, pro ratione ordinis, quo vos ſinguli initiati eſtis, latam & conſpicuam deferte.

Parca & frugali menſa contenti ſitis, & ſupellectile etiam modeſta ac tenui potius.

Ab omni ſplendido apparatu, pompaque ſæculari abſtinete.

Quæcumque acu picta, variè intexta, aulæa item, periſtomata reiicite.

Imagines domi nõ prophanas, ſed eas habete, quæ pietatis & religionis argumentum & adiumentum pr̨ebeant. F

In omni vita à faſtu, luxu, ambitu, ambitionéue, & à vanitate longè refugite.

Nec verbis quidem præſcriptũ vitę modum peruertite.

Nihil ſcurriliter, nihil iocoſè, nihil indecorè, nihil turpiter loquamini.

Abſint à vobis maledicta, obtrectationes, curioſitas, leuitas, aſſentationes ac nugæ.

Temperantiæ clericalis diſciplinam vobis præſcriptam in reliquis etiam omninò tenete.

Comeſſationes, compotationes, conuiuia publica, laicaliáue, tũ maximè in quibus mulieres interſunt, euitate.

Hoſpites excipite: at illis excipiendis intra parſimoniæ fines vos continete, ita vt clericalis frugalitatis, non ſumptuoſi conuiuij teſtes illos habeatis.

A ludis, ſpectaculis, circulatorumq; atque id genus vilium hominum præſtigiis procul eſtote.

Arma abiicite.

Sic denique cor veſtrum corroborate, vt inania ſpectacula non appetat, à mundi ludis atque ineptiis abhorreat.

Senſus autem veſtros ita dirigite, vt cùm à Deo vtiliter dati ſint tanquam rationis miniſtri, ne eos perperam adhibeatis, ſicut ſatellitas cupiditatum.

Sit igitur veſter oculorum aſpectus ſimplex & pudicus.

Aurium ſenſus caſtus & prudens: caſta mens, caſti omnes ſenſus.

Vitæ & motum conſuetudo caſta & ſpiritualis.

Ad eorũ ſacerdotum, qui in eiuſmodi vitę ſtudiis, ac diſciplina exercitati ſunt, familiaritatẽ vos adiũgite, ex qua nobis veſtræ ad ſanctè agendum progreſſiones conſtent.

Ad caſtitatem autem conſeruandam munite omnem viam.

Legite propterea ſępè illum beati Cypriani martyris de ſingularitate clericorum librum, qui vos in hac, vt in aliis inſtruet virtutibus.

Suſpectarum autem mulierum conſortium omninò vitate.

Cum aliis verò quibuſuis mulieribus, quamuis vel arctiſſimo conſanguinitatis vel affinitatis vinculo vobis illæ coniunctæ ſint, ne in eiuſdem domiciliis ædibúſue ſimul habitate, niſi cùm ex cauſſa alicui veſtrum aliquando Epiſcopalibus litteris permiſſum ſit.

In famulatu laicorum ne ſitis, multo minus fœminarum quamuis nobilium.

Ne verò illas muſicam, literáſue docete, niſi ſcripta nominatim facultate ab Epiſcopo permiſſum cuiquam ſit.

Ædes Eccleſiaſticas ne laicis locate, niſi conceſſu Epiſcopali.

Ac ne ipſas quidem patrimoniales locationi iis date, quorum vita, moréſue ſuſpecti ſint.

Sæcularibus verò negotiis, vt eſt ſancti Pauli Apoſtoli documentum, ne vos implicate.

A cuiuſuis generis mercatura quęſtuoſa, omni negotiatione, prædiorum conductione, tum aliis, vt prouinciali decreto vobis interdictum eſt, prorſus cauete.

Ne pecuniæ, lucriue auidi ſitis: nemo poteſt ſeruire Deo, & mammonæ: aut enim vnum odio habebit, & alterum diliget; aut vnum ſuſtinebit, & alterum contemnet, inquit Chriſtus Dominus.

Si qui pauperes eſtis, ne cupiatis diuites fieri, vt ne incidatis in tentationes multas, & in laqueum diaboli.

Paupertatem veſtram ne moleſte ferte: paupertatẽ dilexit & docuit cœleſtis magiſter Chriſtus, qui naſcens in præſepio ponitur, & nudus in cruce moritur. Scitote paupertati ſocias adiungi, ſobrietatem, abſtinentiam, & reliquas virtutes quibus prælucere oportet miniſtros Dei.

Proponite vobis ſanctorum veterum patrum vitam, qui lucrum non ſpectabant, temporalia non quærebant, & nihil iis tamen deerat; imò in paupertate illis aliquando abundabat, quod aliis erogarent.

Ne igitur quia tenuem redditum habetis, lucrum quærite, ne quęſtum vos appetendo, iniuriam veſtro ordini facite, auaritiæ ſordibus voluptati.

Non ſæculi vos mercatores, non mammonæ miniſtri eſtis, ſed Chriſti mercatores, nolite theſaurizare vobis theſauros in terra, ſed bonorum operum abundantia, cum charitate coniuncta, facite theſauros in cœlis.

Studete vos lucrari animas Deo, & cœleſte horreum augere.

Exemplo ſanctorũ, vos paupertate, ſobrietate, ac parſimonia ita agite, vt non modò à ſuperuacanearum rerum vſibus abſtinẽtes, ſed veſtro etiam defraudantes victu Eccleſias veſtras & altaria exornetis, ſarta tecta habeatis, ſacra ſupellectili inſtruatis: Alienis item neceſſitatibus ſubueniatis, & pauperibus opitulemini.

Qui

Qui verò vberiores Eccleſiaſticos redditus habetis, Eccleſias, è quarum prædiis fructus percipitis, eo magnificentius, & auguſtius, quo amplioribus donis, boniſue, auguſtioriq; liberalitate illæ dotatæ ſunt, illuſtri ſtructura præclaro opere reficite, egregiiſq; muneribus exornare, tum omni Eccleſiaſticæ ſupellectilis apparatu inſtruite.

Chriſti viſceribus ſubſtantiam Eccleſiaſticam erogate, pauperibus, ſcilicet, peregrinis, viduis, pupillis, ægrotis, in vincula coniectis, captiuis: quibus egentibus, & eſurientibus cum ſubuenire poſſitis, ſi alimenta neceſſaria denegatis, violatæ charitatis rei eſtis in conſpectu Domini.

Memores eſtote eius, quod à Sãctiſſimo Patre Ambroſio ſcriptũ eſt, ſua fideles eo animo obtuliſſe Eccleſiæ miniſtris, vt per eorum manus, quorum fidei, atque integritati ſumma omnia tribuebant, ad pauperes peruenirent.

Vos item alij, quicunque eſtis, quorum fidei Chriſti patrimonium propriè ad diuini cultus, pauperumq́ue vſum commiſſum eſt, cauete ne ambitione, aut cupiditate prolapſi in alium, quàm cui addictum eſt, conuertatis; idque propterea ſacrilegij rei damnationem æternam ſubeatis.

Vniuerſi autem vos, & ſinguli Eccleſiaſtici ordinis homines, vt ſummatim complectamur, quæ muneris veſtri ſunt, vobiſcum frequenter recolite, miniſterium veſtrum explere ſtudete, ſanctiſſima ſtudia religionis, & officij veſtri rebus aliis potiora ducite.

In rerum diuinarum, ſacrarumq́ue cognitionem omni cura incumbite: quæ diuina, quæ ſempiterna ſunt, diuitiarum, & honorum, & terrenarũ rerum cogitationibus abiectis, amplectamini: reſtincto cupiditatum ardore integros, caſtoſq; vos ſeruate; mundi voluptates, quę à diuinis præceptis detorquẽt, declinate: prædiorum Eccleſiaſticorum, quæ non auaritię pręda, ſed inſtrumenta charitati relicta ſunt, redditu, & fructibus non abutamini; humilitati ſtudete; caritatis opera præſtate; induimini Dominum Ieſum Chriſtũ: ſanctorumq́ue eius facta imitamini, vt & horum imitatione, & illius in primis diuinis præceptis, inſtitutiſq́ue conformati, in vocatione, qua vocati eſt, dignè Deo ambuletis; tum vitæ veſtræ ſplendore laicis hominibus lumen præferatis ad vitam ſanctè inſtituendam; tum vos repoſitam vobis iuſtitię coronam demum percipiatis.

Omnes præterea, & ſinguli, qui huius Eccleſię miniſterio adſcripti aliquo modo eſtis, & diœceſim, & Eccleſias, quas in ea obtinetis, quibuſue adſcripti eſtis, ſtationes veſtras, in quibus manendum vobis ſit, putate.

In illis ipſi reſidete.

Eccleſiaſticas ipſas ędes habitate; ibiq; domicilium veſtrum verè conſtituite, & habete.

Debitis muneribus, atque oneribus ſatisfacite.

Alia item agite, ac præſtate ex præſcripta conciliaribus decretis fructuoſæ, ſalutariſq́ue reſidentiæ ratione.

Quicunque item clerici minorum ordinum eſtis in Eccleſiis, quibus adſcripti eſtis, ſinguli ordinis, quo initiati eſtis, functiones tali pietate obite, vt digni habeamini qui deinceps altiorem gradum aſſecuti, ſanctæ Dei Eccleſiæ inſeruiatis.

Nemo autem veſtrum, quicumq; eſtis, ſi alicui functioni eſtis deputati, ab Eccleſiaſtica ſtatione, perſonaliſq; reſidentiæ munere diſcedat, niſi cauſis per Epiſcopum probatis, & etiam conceſſu litteris expreſſo.

Hæc, quæ communiter, atq; vniuersè vos moniti eſtis, ſinguli ſeruate, ſtudioſè ac diligenter.

At præterea ſigillatim, nominatimq́; vos, qui in cathedrali Eccleſia dignitates obtinetis, canonici item tũ eiuſdem Eccleſiæ, tum reliquarum quarumuis Eccleſiarũ collegiatarum, vel vrbanarum, vel diœceſanarum, quicumque ſitis, in omni canonicalis diſciplinæ officio ita agite, vt canonicè, nempe canonum legibus, ad vitę veſtræ inſtitutum pertinentibus, & conſtitutionum prouincialium, diœceſanarumq́ue rationem congruenter viuatis.

Id primo maximè ſtudete, vt in cõſpectu Dei omnipotentis, puro corde, & caſto corpore miniſtretis. Tum ſinguli vos, ordinis dignitati, aut canonicatui annexi, functiones explete; canonicaliſq́ue muneris partes præſtate.

Omnes in choro ſtatis horis aſſiſtite, & ad Deum pro fidelibus, pias, religioſaſq́ue fundite precationes.

Dum eo loco eſtis, memores eſtote adeſſe Chriſtum Ieſum Dominum, cui ſeruite cum timore & tremore.

Non pigri, nõ ſomnolenti, non oſcitantes adeſtote; nõ mente vaga, non vagis oculis, nõ indecenti corporis ſtatu.

Attentè, ſtudioſè, ritè, piè, religioſè diuinas laudes cõcelebrate: & pſallite Deo in conſpectu Angelorum, cantantes in cordibus veſtris Domino.

In choro nemo priuatim, nemo tacite officium recitet, ſed omnes pariter, quicumque adeſtis, ſenes cum iunioribus, laudate nomẽ Domini in pſalmis, hymnis, & cãticis.

A quibuſcumq; colloquiis, & à literarum, librorum lectionibus, atque ab omni vagatione abſtinete.

Pro tẽporis autem, & officij ratione ſedete, ſtate, genua flectite, caput aperite, & inclinate. Accuratè demum omnia obſeruate, quæ eo de genere vobis præſcripta ſunt, ita vt veſtro exemplo aliis ſacerdotibus, clericiſq; & rectè, riteq́; pſallendi, & ſanctè orandi, & piè agendi animũ addatis. In pſalmorum autem, cãticorum, & hymnorum intelligentiam ſtudioſè incumbite: vt, dum pſallitis, pro ſenſuum ſanctiſſimorum, quos mente concepiſtis, ratione, vos ad omnem pietatis, deuotioniſq; affectum excitetis.

Non ordinarię diſtributionis lucro adducti, ſed Dei caritate, religioniſq; cultu commoti, diuinis officiis adeſte, vt vere, ex animoq; pſalmi verba illa concinatis. Voluntariè ſacrificabo tibi & cõfitebor nomini tuo Domine, quoniam bonum eſt. Diuinis officiis abſolutis, paululum omnes in choro pie orate, inde abeundi ſigno per præfectum dato, conſurgentes, quo ordine ad chorum acceſſiſtis, eode in ſacriſtiam redite, vbi cappas, qui illas induti eſtis, & ſuperpellicea ſine ſtrepitu vllo, vel ſuſurratione deponite.

Canonicales veſtros conuentus ſtatis hebdomadę diebus capitulariter habete.

Omnes, qui debetis, ad illos conuenite.

Inde ne diſcedite, niſi miſſione à Capituli præfecto impetrata.

Singuli ordine, & loco ſedete.

Sententiam modeſtè dicite, & ſuo quiſque loco, non præpoſterè.

A verbis ſcurrilibus abſtinete.

In rebus cõſultandis rixas, iurgia, & cõtumelias cauete.

In initio, & fine vniuſcuiuſq; Capituli ſtatas orationes dicite.

Priori loco tractanda proponite, quæ ad diuinum cultum, ad ſpiritualis vitæ progreſſionem, ad Eccleſiaſticam diſciplinam tuẽdam, tum quæ ad rerum temporalium gubernationem pertinent, ne negligite.

Cætera hoc de genere toto ſeruate, quæ prouincialibus conſtitutionibus vobis præſcripta ſunt. Omnia in primis agite pace mutua, concordi voluntate, & caritate fraterna vos inuicẽ diligite. Canonici enim eſtis; qui ſicut pro collegij ratione ex antiquo inſtituto vna in collegiata eccleſia, vnoque item in canonicali domicilio collocati fuiſtis, ita vno pacis, & charitatis fœdere, vnaq́; animorum conſenſione coniunctiſſimi, ſicut naſcentis Eccleſiæ miniſtri, quorum erat cor vnum, & anima vna, experiundo videte, ſicut in pſalmo ſcriptum eſt, quam bonum, & quam iucũdum ſit, habitare fratres in vnum.

Quicumque verò eſtis, qui inter canonicos, præpoſiti, aut Archipreſbyteri, aut alterius dignitatis nomen, gradúmue obtinetis, ſicut honore, & dignitate præſtatis; ita virtutum exemplis, vigilantiq́ue in veſtri muneris, curæue partibus obeundis ſollicitudine prælucete.

Parochi præterea, & cæteri quicumque eſtis, etiam præpoſiti, Archipreſbyteri, aliiue, qui animarum curam geritis, præter ea, quæ vos cum reliquo clero communia vniuerſe monuimus, illa etiam, quæ pręcipuè de vobis decreta ſunt, præſtate omni ſollicitudine.

In primis oues, vobis concreditæ, cognoſcendę ſunt, & appellandæ nominatim, paſcendæ, & cuſtodiendæ item.

Animarum igitur numerum in catalogum redigite ad ſcriptam normam.

Eorum, qui baptizantur, qui item confirmantur, & cõpatrum etiam qui adhibentur, nomina deſcribite.

Matrimonia in codicem referte.

Parochiæ veſtræ incolarũ vitam, & mores inueſtigate.

A Indagate omni ſtudio, ſi qui hæreſi contaminati ſint, aut ſuſpecti, an ſi qui ſint, qui hæreticorum libros habeāt, vendant, emant, importent, vel legant, eoſque ſtatim denunciate.

Monete etiam populum, vt id ipſum etiam præſtet, ad noſtri edicti præſcriptum: quod ſtatis temporibus de more promulgate.

Perquirite de dictis, & factis eorum, qui ex hæreticorum finibus veniunt.

Diſpicite, ſi qui è parochiæ veſtræ finibus ad loca proficiſcantur, vbi impunè prædicatur, quod à Catholica fide alienum eſt; tum etiam an ij profectionis facultate impetrata agant ad pręſcriptum decreti in Concilio prouinciali tertio promulgati. B Inueſtigate prærerea de iis, qui in veſtra parochia docent, eorundemq; mores, vitam, & fidem obſeruate, reliqua de iis ipſis præſtate, quæ Conciliis prouincialibus præſcripta, iuſſaue ſunt.

Videte, & cauete, ne ſuperſtitiones, magicæ cantiones, & eiuſmodi diabolicæ ſuperſtitiões in populo veſtro ſint.

Cognoſcite publicos peccatores, corruptores aliorum, concubinarios, adulteros, vſurarios, blaſphemos, & denunciate.

Cognoſcite etiam alios populorum corruptores, qui feſtis diebus nõ Deo, ſed aleis, ludis, choreis, diabolo ſeruiunt, quiq; feſtorum dierum cultum quouis modo violant, quales ſint, neque obſeruant pontificias, C neque prouinciales de diebus feſtis colendis conſtitutiones, aut edicta Epiſcopalia.

Iſtos ab ea male agendi corruptela reuocare, ac deterrere, omni pietatis officio ſtudete, tum Epiſcopo etiam, ſicut opus erit, ſignificate, vt pro curæ Epiſcopalis officio ſalutare remedium afferatur.

Rurſus agnoſcite etiam pauperes, viduas, pupillos, cæterosq; aliena ope egentes, quibus & ſalutari conſilio, & conſolatione, & re ſubuenite, aut ſi minus re poteſtis, cohortatione alios accendite ad eos ſubleuandos.

Siquę illorum grauior inopia depoſcit, feſtis etiam diebus à pia fidelium liberalitate aliquid in Eccleſia colligēdum curate, vt ab Epiſcopo præſcribetur, D quod ipſis in eleëmoſynam conferatur.

Seorſum etiam locupletes parochiæ incolas conuenite, quibus pauperum egeſtates proponite, & oſtendite eis diuitias à Deo propterea etiam eſſe tributas, vt inopibus ſuccurrant.

Si qui autem potentiorū opibus in cauſa aliqua oppreſſi ſunt, illos vnice, atque intime eorum patrocinio commendate, qui vel ex ſuſcepto officio id præſtare debēt, vel quibus Epiſcopus hanc curam dederit.

Paſcite in primis populum vobis commiſſum prædicatione verbi Dei, ſalutaribus monitis, adminiſtratione itē ſacramentorum, exemplo, & oratione.

E In verbo Dei exponendo planè obſeruate, quæ conſtitutione prouinciali, & aliis cōcionatoribus, & vobis præſcripta ſunt.

Pueros feſtis, dominiciſque diebus, in doctrinæ Chriſtianæ rudimentis inſtruite.

Prouectioris ætatis homines ad eadem intelligenda inuitate.

Patres, Matreſque familias monete, vt filios, filias, cæterosq; quos in familia habeant, ad ſtatas doctrinæ Chriſtianæ ſcholas ipſi conducant.

Contendite, qui iis ſcholis adſcripti ſunt, operam ad hoc inſtitutum adhibere, curateq; vt mutua inter eos charitas, morumque diſciplina conſeruetur.

F Alios etiam ad tam pium opus amplectendum alacriores reddite, atque excitate tum aſſiduis veſtris cohortationibus, tum promulgatione theſauri ſpiritualis indulgentiarum, iis conceſſi, qui iis ſcholis adſcribuntur, in illiſque operam nauant.

Ne omittite diebus feſtis inter Miſſarū ſolennia aliquid ex iis, quæ in Miſſa legũtur, fidelibus exponere, & ſanctiſſimi illius ſacrificij myſteriū aliquod explanare, & aliquādo ſanctiores illius ſacrarum cęremoniarum, rituumq; rationes, & ſignificationes explicare, quo diligentius inſtructi in dies ſacroſancto illi ſacrificio religioſius interſint.

A Docete item, quomodo fideles ſigno Miſſæ celebrādæ dato, ſe corde contrito ad eam ſanctè audiendam parent.

Curate, atq; efficite perpetuis veſtris monitionum officiis, vt in illa viri aperto capite, mulieres velato, & in omni eius parte vtroq; genuflexo, præterq; in Euangelio adſint.

Inſtruite etiam eos, quàm religioſè non ſolùm in Miſſæ ſacro, verum etiam in diuinis aliis officiis verſandum.

Quando ſtandum, quando genua flectenda, quando aſſurgendum.

Quàm valde, dum illa fiunt, celebranturue, fugiendæ confabulationes, colloquia, deambulationes, ſtrepitus, clamores, imò verò inanes cogitationes, quibus à pia meditatione, & myſteriorum, quæ aguntur, contemplatione, B religioſaque oratione animus diſtrahitur; quàm denique ſtudioſè vitanda reliqua omnia ab eorum officiorum ſanctitate, & cultu aliena.

Rurſus quam ſanctè item, quam religioſe, & quàm demiſſo, humilique habitu in ſupplicationibus, litaniis, & ſtationibus verſandum ſit.

Qua reuerentia, quoue pietatis ſtudio in Eccleſiis, locisue ſacris manendum ſit, quęue ab aliis procul abeſſe debeant, idq; ex ſanctionibus pontificiis, conſtitutionibus, conciliaribus, Epiſcopalibus prætcrea edictis.

Qua etiam, non ſolū intima religioſi animi pręparatione, ſed externa etiam cultus, veſtituſque modeſtia, humili C genuflexione, & armis depoſitis, ad ſanctiſſimam cōmunionem, tum etiam ad certa ſacramenta accedendum ſit.

Tum docete, ac monete, quomodo dies feſti colendi & ſanctificandi ſint.

Oſtendite indigniſſimū eſſe ſacris illis diebus, non modo à nefariis operibus illicitiſque negotiis non abſtinere, verum etiam religionis, ac pietatis opera non pręſtare omni diligentia.

Ac pręterea nefas eſſe, ſacros dies ad maxima Dei beneficia colenda, ſummasq; ei laudes perſoluendas, ac debitum ſanctis honorem tribuēdum inſtitutos, ad illa traduci, quæ ab eo cultu abhorrent: qualia ſunt tripudia, ludi, choreæ, ſpectacula, quibus, ad turpes illecebras incitanti- D bus ſalutis humanæ hoſtis, diabolus oblectatur.

Denūciate item ſtata ſacrorum temporum ieiunia; docete quomodo ieiunandum, quæ peccati grauitas in violandis ſacris ieiuniis.

Quæ prætcrea Chriſtianæ pietatis officia in ſanctorum vigiliis.

Quàm ſanctè obſeruādum quadrageſimale ieiunium.

Statis antè ſolemnitatibus, vel aduentus, vel ſeptuageſimę, vel aliorum temporum celebritatibus pręmonete fideles, atq; diligenter ex paſtoralium etiam literarum præſcripta recitatione, ac ratione inſtruite ac ſacra illorum temporū myſteria, ſanctis pietatis officiis religioſe colenda.

E Vtque iis omnibus pro temporum ſolemnitatumq; ratione illuſtrari poſſint, ſæpe monete, vt dominicis, aliiſq; feſtis diebus, quemadmodum ſacra Tridentina ſynodus optat, ad parochialem Eccleſiam conueniant.

Quæ in re ſæpius monitionem paſtoralē de genere frequenti populo legite.

Sæpe autem, ac diligēter eoſdem docete, quam aſſidue orandum ſit.

Quomodo & tacita ſupplicis mentis meditatione, & piis ſtatis orationibus precandum.

Quam ſtudioſe, ac religioſè ſuſcipiendum veſpertinæ communis orationis inſtitutum, quam diligenter illud ſemel ſuſceptum, pie retinendum.

F Ideoq; cum alias ſæpe in anno eam orandi rationem cū indulgentiis cōceſſis per ſumma capita explicate; tū pręcipuè diebus, Cōcilio prouinciali tertio cōſtitutis, in maxima populi frequētia deſcripto pronūciate, atq; euulgate.

Dominicis diebus inſtruite populū, & monete, pro quibus oret, vt eſt in eodem prouinciali Concilio decretum.

Tum prætcrea, quas ſingulis hebdomadæ feriis, præcipuas precationes, Chriſtianaſq; meditatiōes, atq; in orādo exercitationes ſibi propoſitas in prōptu habere poſſit.

Quā ſæpiſſime vero ſermonibus veſtris populo proponite locos perpetuæ Chriſtianæ meditationis, de morte, de iudicio, de inferno, de gloria, & de præmio paradiſi.

Monete

Monete præterea ſedulo, ac frequentiſſime patres, matreſq; familias, vt liberos, familiamque ſuam ad pietatis, Chriſtianarumq; virtutũ diſciplinam religioſè inſtituant.

Ad hoc propterea patres familias inducite, vt de vitæ ſpiritualis ratione, & piis exercitationibus libros probatos domi ſuæ habeant, in quorum lectione verſentur, ſeſeque ac familiam inſtituant ad ſanctè agendum.

De patrum familias officio, familiæq; inſtitutione, editam in Concilio tertio Prouinciali conſtitutionem in parochiali conuentu legite, ſingulaſq; eius partes explicate.

Tum alia præterea docete, quæ opportuna exiſtimaueritis, quibus illi ſe, ſuamq; familiam in Chriſtianæ vitæ inſtitutis, atque exercitationibus conforment.

In officinis etiã, & tabernis diſciplinæ, vitæq; Chriſtianæ ratione obſeruate; ſi quid autẽ vel ab artificibus, vel ab inſtitoribus, operariiſue cõmitti animaduerteritis, quod diſſolutæ diſciplinæ ſit, id officinatũ, tabernatũue dominos grauiter monete, oſtenditeq; ea in re officij ſui partes.

Eſtis participes, & ſocij laborum, curæq; Epiſcopalis, & in meſſe Epiſcopo commiſſa, operarij eſtis, elaborate vnà cum eo, & contendite, vt populus, cuius cura geritur, tanquam purum triticum, auxiliante diuina miſericordia, cõgregetur in horrea cœleſtia.

Depoſitum cuſtodi, inquit B. Apoſtol. Paulus, id quod vobis ſingulis dictum eſſe putate, vt in grege, tãquam depoſito fidei, curæq; veſtræ commiſſo diligenter cuſtodiendo, ab omnique peccati labe conſeruando cogitationem, ſollicitudinem, curam, ſtudiumque omne collocetis.

Parochiæ igitur, vnicuiq; veſtrum cõcreditæ vicinıam, cũ à cæteris vitijs omnibus vos ſinguli ſollicitè cuſtodite; tum curate etiã, ne odia, ſimultates, inimicitiæ, factiones, necnon temere iurandi, maledicendi, imprecandi prauæ conſuetudines, ac ne detractiones quidem in ea ſint.

At vitia in primis, & peccata, ad quæ populũ procliuiorem eſſe animaduerteritis, reprehendite, atque exagitate.

Nec verò diſſimulate peccata: ſed annunciate populo ſcelera eius: publicè peccantes coram omnibus arguite, vt & alij timorem habeant.

Idq; agite ſpiritu fortitudinis Domini, & vt ſtrenui eius milites, bonam militiam militare, nihil planè trepidãtes.

Si ab increpatione, vos monet S. Gregorius, reticueritis, quia contra vos odia inſurgere reformidatis, non iam Dei lucra, ſed veſtra quæritis.

Non maledictis, non vexationibus, non calumniis, nõ alicuius generis contumeliis illud, vel increpandi, vel palàm arguendi officium deſerite, modo Chriſti gloriæ, & animarum ſaluti ſeruiatis.

Ruſus non aucupandæ hominum gratię ſtudio id agere deſiſtite; ſeruus Dei non eſſem, ſi hominibus placerem, inquit Apoſtolus.

Væ vobis tacentibus, aut diſſimulantibus, ſi grex curæ veſtrę commiſſus perierit: ſanguinem eius de manibus veſtris requiret iuſtus, & omnipotens Deus.

Si igitur peccatur, ne in increpationibus verba veſtra blandientia ſint, ſed, vt à Spiritu ſancto ſcriptum eſt, ſtimuli ſint, & quaſi claui, in altum defixi.

Inſtate opportunè, importune, priuatis etiam admonitionibus, conſiliis, correptionibus, obiurgationibus, vt peccãtes, adiutrice diuina gratia in viam ſalutis reuocetis.

In vſum etiam ſanctè ita reuocate fraternam correctionẽ, vt non modo mutua Chriſtiana caritate vos ipſos corripiatis, ſed reliquos item, præſertim parochiæ incolas id charitatis, & correctionis officium rectè doceatis.

Ad ſermonũ verò, admonitionum, correctionum partes explendas, locos vobis comparate, pręcipuè ex doctrina catechiſmi Romani, in quo magna cũ populorum veſtrorum ſalutari vtilitate verſari diligenter poteſtis.

Neq; ad hoc multiplicis veſtræ Eccleſiaſticæ tractationis genus negligite adiumenta, quæ aliunde vtiliter capere poteſtis.

Cętera autem officia, quæ in ſacramentorũ adminiſtratione, in aſſidua ad frequentem eorum vſum cohortatione, in ægrorũ cura, in aliis parochialis muneris functionibus, vobis prouincialibus, diœceſaniſq; Conciliis præſcripta ſunt, præſtate, atq; exequimini accuratè, ad earumque

A cõciliarum conſtitutionũ, decretorumue normam, omni obſeruantiæ atq; obedientię ſtudio vos planè cõformate.

Quæ verò decretorum prouincialium, vel diœceſanorum partes ad laicos, eorumque Chriſtianam diſciplinam attinent, quo ſæpius euulgatæ, atque inculcatæ ſeruentur diligẽtius: illas, ſummatim vulgari ſermone expreſſas, crebro, prout vſu venerit, populis veſtris proponite, denunciate, explicate, atque in conſuetudinem inducite.

Quæcunque denique vel ad vos, vel ad laicos, curæ veſtræ commiſſos, pertinent, ea decreta, quo maximo poteſtis, ſtudio, in omnem executionem, diſciplinæque vſum introducite. Videteque in primis, ac perpendite, quæ ſint, & quàm religioſæ muneris veſtri partes: caueteq; vt in of-

B ficiis, & curæ veſtræ functionibus non modo quicquam vos non committatis, ſed ne omittatis quidem: cum in ſacerdotali vita, pro muneris, quod ſuſtinetis, ratione, tum grauiores, tum longe plures, quàm in cæteris hominibus eſſe poſſint, omiſſionis culpæ.

Vos præterea reliqui ſacerdotes, quicunq; eſtis, quibus animarum cura nõ incumbit, cum alia omnia, quæ Eccleſiaſtici ordinis hominibus, de diuinorum officiorum cultu, de vitæ honeſtate, & ſtudiis, & vitæ ſpiritualis exercitationibus, præſcripta, aut monita generatim ſunt, tum quæ nominatim, ſigillatimque ad præcipuam veſtram executionem attinent, præſtate omninò.

C Vos item reliqui clerici inferiorum ordinum, quæcunque ad vos vel nominatim, vel generatim ſpectant, agite omnia, ſicut clericalis vitæ ratio, canonum, & conciliorum decretis præſcripta, poſtulat.

Chriſti eſtis, nempe de ſorte Domini, & ipſe Dominus ſors, pars ſcilicet veſtra, tales præbete vos, vt & ipſi poſſideatis Dominum, & poſſideamini à domino, vereque dicatis, Dominus pars hæreditatis meæ.

Filij mei nolite negligere: vos elegit Dominus, vt ſtetis coram eo, & miniſtretis illi.

Videte igitur, quàm valde intẽtos vos eſſe oporteat miniſteriis veſtris, & quam magna vitæ, morumq; caſtitate.

D Proborum hominum tãtum, præcipuè ſacerdotum, vitæ ſpiritualis laude præſtantium, familiaritate vtamini; ex quorum conſuetudine tum fructus vos capiatis, tum Epiſcopus meliorem in dies de vobis opinionem concipiat.

Maiores vereamini, & obſeruate: eiſdemque rectè monentibus obtemperate.

Præter Latinæ linguæ, & literarum ſtudia, Eccleſiaſticæ in primis diſciplinæ inſtitutionibus diligenter incumbite.

Sic demum vos moribus, & vitæ modeſtia probate, vt & à parochis, & à præceptoribus veſtris, tum etiam à populo bonum teſtimonium Epiſcopus habeat, voſque dignos iudicet, quos maioribus ordinibus adſcribat.

Vos vero, q vel viſitationis munus geritis, vel clericalis

E diſciplinę curę quouis nomine pręfecti eſtis, vel in diœceſi Vicarij foranei cõſtituti, in explẽdis muneris, atq; officij, vobis cõmiſſi, partibus ſedulò inuigilate, atq; elaborate.

Onus, quod ſuſtinetis, quàm graue ſit, quam plenum curis perpendite; tum quam in eo vobis committendo ſpem, fiduciamque Epiſcopus habuit, videte, tum efficite, vt eius expectationi reſpondeatis vigiliarum veſtrarum ſtudiis, aſſiduaque ſolicitudine.

Eccleſias, quæ in vniuſquiſq; veſtrum regione ſunt, ſedulò viſitate: earumque partes ſingulas inſpicite.

Perueſtigate in vniuſcuiuſque parochiæ finibus, an aliqua publicorum peccatorum labes, an flagitia, quibus Epiſcopali cura Epiſcopus medeatur, neceſſe ſit.

F Vniuerſo clero, pro regione commiſſa, inuigilate diligenter, illudque in primis videte, vt in diſciplinę Eccleſiaſticæ moribus, inſtitutis, atque officiis ſe contineat, clericaliſque moderationis legibus congruenter viuat.

Indecentem eius habitum omnino reiicite; morũ, ſanctæ vitæ, ſacrarumque literarum, & inſtitutionis Eccleſiaſticæ ſtudia, ſi quæ in eo langueſcunt, excitate.

Clerici autẽ minorum ordinum, in hoc maximè vobis cõmendati ſint, vt illorum omnes tum in vitę moribus, tũ in literarũ, Eccleſiaſticæq; doctrinæ ſtudiis progreſſiones accurate exploretis, atq;, vt maximè poteſtis, paternis cohortationib. atq; obiurgationib⁹, iiſq; aſſiduis adiuuetis.

Eccle-

Eccleſiarum item cultum, nitorem, cæteraque eius generis omnia curate veſtra diligentia, quæ totis in Chriſto viſceribus ab vnoquoque veſtrum expetitur.

Quæcunque verò, vel prouincialium diœceſanarumq́; ſynodorum decretis, vel pręcipuis inſtructionibus, vel viſitationum iuſſis præſcripta ſunt, ea omnia, vt re ipſa præſtentur, ſtudioſè perpetuo agite.

Hæc omnia, & ſingula his monitionibus nominatim, ſigillatimq́ue expreſſa, tum cuncta item reliqua, vel Conciliis Prouincialibus, diœceſanisq́; ſancita, vel alio modo vobis præſcripta, vos omnes, ac ſinguli, quorum intereſt, quanto poteſtis amore, & pietate non amplectamini ſolum, & legite; ſed mente, animoq́ue comprehendite, ſeruate, omniq́ue ſollicita executione præſtate, totosq́; vos ad cohortationum, admonitionum, decretorum, & conſtitutionum rationem accommodate.

Quod omne, vt faciatis, ſicut nos pro epiſcopalis noſtri officij munere vos in hoc diœceſano conuentu ex Concilij Prouincialis præſcripto commonefecimus: ita etiam vnumquemque veſtrum, per vnigeniti filij Dei aduentum, per eius crucem, perq́; animarum veſtrarum ſalutem obſecramus, obteſtamur, diuinaq́; conteſtatione monemus. Rurſusq́; vobis ipſis vniuerſis, & ſingulis edicimus, ſi quis veſtrum conſtitutionibus, decretisq́; vel prouincialibus, vel diœceſanis, veſtra cauſa editis non paruerit, cōtra eum nos acturos eſſe Eccleſiaſticis, canonicisq́; ſanctionibus.

Cauete igitur ne quem vobiſcum paternè modò agentem, ſolliciteq́ue monentem, & in conſpectu Dei vos hoc ſacro loco deprecantem, auditis, eundem rurſus nō in hac vita ſolum culpas veſtras animaduertentem, ſed in diuino præterea iudicio eaſdem accuſantem audiatis.

At ipſe Deus, & pater noſter, & Dominus Ieſus Chriſtus dirigat vias veſtras in omni ſancta obedientia; exhortetur corda veſtra, & confirmet in omni opere, & ſermone bono, ita vt dignè ambuletis vocatione, qua vocati eſtis, per omnia ei placentes; ſicq́ue ſanctis veſtrarum virtutum progreſſionibus probati, appareatis ante Deum, & patrē noſtrum in aduentu Domini noſtri IESV CHRISTI, cum omnibus ſanctis eius. Amen.

De foro Epiſcopali, Eccleſiaſticove.

EXCOMMVNICATIONVM, quæ certis monitionibus primum adhibitis, ad finem reuelationis, vt aiūt, pro deperditis, ſubtractisve rebus ferri ſolent, literæ ne cuiquam, niſi iis concedantur, qui ob eam cauſſam ſupplicationis libellum Epiſcopo obtulerint, eorumq́ue ipſorum tantum rogatu, quorum ciuiliter intereſt. Qui ſupplicationis libellus eiuſmodi ſit, quo & res ipſa, de qua agitur, & eius pretium item nominatim, ſpeciatimq́ue exprimatur, niſi Eccleſiæ, loci pij, communitatis, vniuerſitatis, collegij, vniuerſalisve ſucceſſoris res ſit, cuius certam notitiam illum, illamve non habere veriſimile eſt: tunc enim ſupplicantis qualitate in libello expreſſa rei, de qua quæritur, deſcriptio quædam generatim fieri poterit, modo ne ſit incerta nimis, aut non veriſimilis, ſed eiuſmodi, quæ ſaltem oſtendat rem ipſam, vt eſt Tridentini Concilij pręſcriptum, non vulgarem eſſe: id quod Epiſcopi concedentis religioſæ conſcientiæ, iudicioq́; pro ratione rei, & perſonæ relinquitur.

Porrò eiuſmodi excommunicationum literæ non concedantur, vt infra ſancitum eſt.

Pro re criminoſa, quæve infamiæ notam inurat.

Pro re non occulta omninò.

Pro re, quæ ita iam diu amiſſa, aut ſubtracta eſt, vt illius memoriam amplius non haberi veriſimile ſit.

Neq́; rurſus cuiquam excommunicato, aut manifeſtè, ac notoriè criminoſo.

Neq́; verò contra aliquem, quem pro rebus quę in monitoriis litteris exprimantur, ſatisfacere non poſſe conſtet.

Neque præterea in loco, vbi eas veriſimile ſit negligi, contemniue.

Cum vero pro ratione præſcripta aliquando cōceduntur, ne tamen in ſanctiſſimis his diebus, in Natiuitate, ſcilicet Domini, Paſcha Reſurrectionis, Aſcenſione, Pente-

A coſte, in celebritate ſacri Corporis Domini, aliiſque anniuerſariis ſolennioribus diebus, vllo modo promulgentur, niſi Epiſcopus aliter cenſuerit.

Si item nihil, quod ſupra ſancitum eſt, neq; aliud quicquam obſtat, quominus concedi poſſint, ne ſemper tamē dentur, concedanturve, ſed tantum cum Epiſcopus, ſeruata forma Concilij Tridentini, expedire cenſuerit.

Cui Epiſcopo ſoli, neque verò eius vicario, etiam generali, ſi modo Epiſcopus non longius abſit, eiuſmodi monitoriarum literarum conceſſio hoc decreto reſeruata ſit.

His vero litteris monitoriis aliquando datis, ne excommunicationis ſententiam Epiſcopus ferat, niſi de earum promulgatione locis, & temporibus congruis facta, relaB tionem acceperit, & iterum de re ipſa diligentius, accuratiusq́ue deliberarit, ac grauem præterea cauſam cenſuerit, quamobrem illam ferat.

Formulæ certis verbis conceptæ, atq; explicatæ conciliari noſtra auctoritate, ad huius prouinciæ vſum in lucem emiſſæ, ab omnibus, & ſingulis, quorum intereſt pro concepta, conſtitutaq́ue ratione ſeruentur.

In omni, & ſcripto, & actione, quæ ſigilli Epiſcopalis impreſſionē requirat, Epiſcopus ſigillo ſancti patroni Eccleſiæ, cui præeſt, imagine aliqua certa expreſſa, vtatur: qđ cum ad illius ſancti viri memoriam, imitationemq́ue excitandam, atq; ad Eccleſiæ ornatum & ſplendorem inſigne eſt; tum pietatis rationi conueniens, & cum Eccleſiarum C bene inſtitutarum vſu, conſuetudineq́ue conſentaneum.

Eius verò ſigilli certa forma, imagove, vel pro antiquo illius Eccleſiæ inſtituto, ſi id conſtat; vel, prout Epiſcopus ſemel ſtatuerit, perpetuo adhibeatur.

Fori Epiſcopali cācellarius, ac notarij certos libros habeāt, in quibus cauſarum criminalium actiones, quæſtiones, ac, quos vocant, proceſſus rectè, ordineq́ue deſcribant, nec vero in foliis.

Mercedem præterea, quam ex vniuſcuiuſq; cauſſæ, vel ciuilis, vel criminalis ſcriptione, actione, & proceſſu acceperint, cum in libro certo exſcribant, iis ipſis certis diebus ſingulis, quibus eam mercedem, aut partem acceperint, & D menſe, annoq́ue notatis; tum in ipſius cauſſæ, proceſſusq́; acti, conſcriptiq́ue fine adſcribant item.

Quod in Concilio Prouinciali tertio Epiſcoporum vicariis vetitum eſt, vt ne eſculenta quidem, poculentave ab litigantibus, aliisve apud ſe cauſas agentibus, dono accipiant; idem cancellario, & notariis interdictum ſit, ab illis ſaltem accipere, in quorum cauſis acta cōſcribunt, notariive partes agunt.

Pœnæ, & mulctæ omnes, ac ſingulæ, cuiuſuis generis ſint, ſiue clericorum, ſiue aliorum quorumcumque, etiam quas ex ſuperiorum Conciliorum ſanctionibus irrogare contigerit, deinceps piorum locorum, operumve vſui vere, atque omnino attribuantur, nulla prorſus parte reſerE uata, aut alij vſui attributa.

Rurſuſq; vt attributionis, ſolutionisq́ue certa, atq; explorata ratio cōſtet; Epiſcopus certum codicem, in quem eæ explicatæ referantur, confici, in archiuoq́ue epiſcopali aſſeruari diligenter mandet.

Nec vero vicario, aliive Epiſcopalis fori iudici vllam omninò pœnarum, mulctarumq́ue partem conſequi, habereq́ue vllo quouis colore liceat.

Quicquid conſenſus, approbationis, facultatis, licentiæve, vel alio huiuſmodi nomine ex huius, vel ſuperiorū Conciliorum Prouincialium decretis ab Epiſcopo impetrandum eſt, eiusve auctoritate cōcedendum, id & ab ipF ſo, & ab eius cancellario, & quibuſuis miniſtris gratis omnino, ſemper detur, etiam quod ad ſcriptionem attinet.

Vt ne ex notariorum imperitia detrimēta, & litium occaſiones exiſtant, quod de iis ipſis, etiam Apoſtolica, Imperiali, aut Regia auctoritate creatis, Tridētina ſanctione decretum eſt; id Epiſcopi ſtudioſe exequantur, vt eorum peritiam, vſumq́ue etiam examinatione adhibita, perquirant. Quicumque verò notarij, ea per examen diſquiſitione facta, probati nō ſint, officij ſui in negotiis, litibus, cauſiſque Eccleſiaſticis, & ſpiritualibus exercitatione, atque vſu per illos, vel perpetuò, vel ad tempus prohibeantur, ad eiuſdem Concilij præſcriptum.

A Quod de Pontificiarum conſtitutionum promulgationis modo loco, vel in hoc vel in alijs concilijs prouincialibus præſcriptum eſt; id non ſolum in pontificijs conſtitutionibus, ſed etiam in edictis epiſcopalibus, alijſue ſcriptis quæ promulgari contigerit, locum habeat, planeque ſeruetur.

Quo autem ſtudioſius tradantur, & inculcentur, quæcumque illis vel conſtitutionibus, vel edictis, ſcriptiſue continentur; Epiſcopus, ſi ita expedire cenſuerit, illas ipſas tum conſtitutiones, tum edicta, vel ſcripta eiuſmodi in cathedrali eccleſia ſaltem populo frequēti, de ſcripto primum ita legi curet, vt ne verbum quidem, nedum pars vlla omittatur. In alijs deinde eccleſijs, ac locis, vbi euulgandas cenſuerit, illæ per capita ſummatim, vulgarique ſermone, prout ille maluerit, explicentur. B

Certos, ſtatoſque dies ſingulis menſibus, calendarij inſtar notatos, quibus vel pontificias ſanctiones, vel Tridētina decreta, vel prouinciales, diœceſanasq; conſtitutiones, aut paſtorales literas populo euulgari, de ſcriptoque pronunciari iuſſum eſt, Epiſcopus parochis præſtituat, vt ordine omnia, pro temporum ratione, diligenter promulgata, ſæpiusque ſuis certis diebus repetita, ac curatius in executionis vſum inducantur, ac retineantur.

Cum vel ſanctiones pontificias, vel decreta Conciliaria, vel literas, conſtitutionesue Epiſcopales, vel aliquid eiuſdē generis promulgari, aut populo enunciari, de ſcriptoq; legi iuſſum eſt, vt vberiorem fructum ferant, ac ſtudioſius ad executionis vſum illæ introducantur; C Epiſcopus concionatores, qui in vrbe ſunt; parochi vero diœceſani; ſi quos in ſuę parochialis Eccleſię finibus habent, eos diligenter hoc præmonere ſtudeant, vt, quod fidelibus enunciandum eſt, idem illi inter concionandum cohortationibus adiuuent.

Hoc verò cohortandi munus ipſi etiam parochi ſtudioſè ſemper præſtent,

Liber fiat, in quo ſingula diplomata, ſiue ſummorum Pontificum, ſiue Imperatorū, ſiue Regum, Principumue ſint, quæ ad Eccleſiæ illius priuilegia, iura, aliaue id generis quouis modo pertinent, rectè, atque ordine deſcribantur. D

Qui liber in armario, certo archiuij loco, diligenter aſſeruetur.

Quæ pertinent ad matrimonium.

QVæ à ſummis pontificibus, cōſtitutiones, literæue decretales, à Tridentinorū de matrimonij impedimentis decretorum declarationem editæ ſunt, eas cum à cæteris, tum à parochis præcipuè non ignorari oportet. Cui rei vt occurramus, illas typis impreſſas, vnà cum hoc libro Cōcilij prouincialis Quarti, in vltima parte edi cēſuimus. E

Statas illas matrimonij denunciationes, Tridentina ſanctione præſcriptas, Epiſcopus ne facile remittat. Si verò pro ſua pietate, ac prudentia earum aliquam quandoq; antequam matrimonium contractum eſt, omitti cenſuerit, ac poſtea, ante conſumationem illas planè omnes, aut ſi minus omnes, ſaltem duas, aut minimum, vnam fieri curet omnino.

Parochus ſtatas matrimonij denunciationes facturus, præter notitiam de illis faciendis ſibi datā ab agnatis curatoribus illorum, de quorum matrimonio agitur, primū à mari, tum à fœmina exquirat, an matrimonij, quod inter eos tractatur, denunciationes fieri placeat.

Qua in re caueat, ne dum matrimonii denunciandi voluntatem eorum notam, exploratamq; inueſtigando habere vult, ea inueſtigatione matrimonij iſtius, aut ſponſalium conſenſum exquirat. F

Itaque de ſtatis ſolum denunciationibus explicate, ac diſtinctè, ſeparatimque ab vtroque perquirat, idque à fœmina loco honeſto, & in propinquorum conſpectu, ita tamen, vt ne quiſquam audiat, neque ita prope ſit, vt illa prę pudore, vel alia cauſa minus liberè animi ſui voluntatem exprimere audeat.

Annulo nuptiali nō dexteræ, ſed ſiniſtræ manus ſponſę digitus, qui annularis dicitur, induatur; dumq; induitur, ne à ſponſo, ſed à ſacerdote, cuius eſt benedicere, illa verba proferantur: In nomine patris, & filij, & ſpiritus ſancti. Amen.

Quæ in nuptijs indecore fiunt, ea ab Epiſcopis omnino eripi Concilio prouinciali primo iuſſum eſt.

In ijs porrò ipſis cum potiſſimum minimè ferendæ ſint illæ duæ. deprauato morum vſu, introductæ corruptelæ: vna ſcilicet, cum certa quædā pecunia ab ijs extorquetur, qui ex alieno ſolo, alienaue parochia vxorem ducunt; altera, cum per vicos, & plateas, qua iterum nupta ducitur, clamores, tumultuoſæque voces, à prophano gentilium more non abhorrentes, ac ſtrepitus hominum, quaſi exagitandis ſecundis nuptijs eduntur; eas ſanè à Chriſtianæ pietatis inſtitutis, atque moribus, & à matrimonij, quod celebratur, ſanctitate alienas Epiſcopus, cum omni alia paſtoralis officij ſui ratione, tum propoſitis etiam pœnis, cenſuriſque extirpari, ac planè funditus tolli curet.

Quibus matrimonij contracti in vno aliquo ex impedimentis, quibus illud contractum dirimitur, diſpenſatio à ſancta ſede Apoſtolica, aut in foro conſcientiæ, aut in vtroque foro delegata eſt; ij caueant, vt ad litterarum Apoſtolicarum præſcriptum, illos, cum quibus diſpenſari cōceſſum eſt, matrimonium contrahere cogant.

Quo ſtudioſius populus in officijs chriſtianę pietatis inſtituatur; ex diuinęq; legis præceptis inſtitutum vitę genus ſequatur: id parochus præſtet, vt aliquando ineunte præſertim aduentu, & quadrageſima, patresfamilias, ſuæ parochiæ omnes ad Eccleſiam parochialem conuocet, hora, quam commodam is cenſuerit. Qui in patrumfamilias cōuentu, tum in conſtitutionem, in Concilio tertio prouinciali de patrumfamilias officio, familiæq; inſtitutione editam, de ſcripto legat, ſingulaſq; eius partes explicet; tum alia pręterea doceat, quę opportuna exiſtimauerit, quibus illi ſe familiamq; ſuam in Chriſtianæ vitæ diſciplina conforment, ex præſcripto etiam regularum, & inſtructionū, quæ eo nomine auctoritate noſtra edentur.

Quæ pertinent ad regulares.

QVod ſacroſancti Tridentini Concilij decreto de interpretatione ſacræ ſcripturæ in monachorum monaſterijs inſtituenda ſancitum ęſt, id Epiſcopi omnino efficiāt, vt quibus in monaſterijs commodè præſtari poteſt, ea inſtituatur, vel ſi intermiſſa eſt, reſtituatur.

Qua in re præſtanda Abbatem, atque alios, quocunque nomine vocatos, qui monaſterio præſunt, opportunis iuris remedijs compellant.

Si quæ fœmina, cuiuſuis etiam conditionis, dignitatis, gradus, ac generis ſplendore illuſtris, virorum regularium cuiuſcuque vel ordinis, vel inſtituti clauſtra vbicunque in illis, etiā prioribus, monaſterij conuentus, domusue clauſtralis porticibus, primariæ eiuſdem ianuę exteriori proximis, contra quam Apoſtolicis ſummorum Pontificum Pij Quinti, & Gregorij XIII. conſtitutionibus ſancitum eſt, ingrediatur, pro earum ſanctionum iure Epiſcopus pœnarum, cenſurarumque declaratione, & irrogatione contra illam ſeuerè agat.

Ad priores autē illas clauſtri porticus, exterioriq; oſtio viciniores, vt à ſancta ſede Apoſtolica declaratum eſt, ingreſſus mulieribus non vetatur, quo tempore in ijs, cū cœmiteria, ſepulchraue ſint, pro mortuis fiūt, à regulariū vniuerſo monaſterij, domuſue illius cōuentu ſupplicationes, proceſſionesue publicæ de more aguntur. In clauſtrorum autem finibus cenſeantur horti etiam, ac viridaria, vineæ, & eiuſmodi loca, quæ monaſterijs, domibusue regulariū ita continenter ſunt adiuncta, vt ab illis domibus, vel monaſterijs ad eos hortos, locaue aditus ſit, nulla via, locoue publico interiecto. Sin autem de clauſtrorum finibus, circumſcriptioneue dubitatio, aut difficultas, aliquādo exiſtat, per loci ordinarium, adhibitis regularium ſuperioribus; illa explicetur, certaq; demū ipſis finibus clauſtralibus definitio, circumſcriptione ſtatuatur, vt ne ob varias eorum ſuperiorum regularium interpretationes occaſio præbeatur, quamobrem cenſurarum vinculis fidelium animæ irretiantur.

ad monialium monaſteria accedendi ſancitum eſt; id tum A mares, tum fœminas, quocunque etiam gradu, dignitate, genereúe illuſtres, inuiolatè ſeruare decernimus, etiam ſi pater, mater, fratres, ſorores ſint moniales, quam viſitatum veniunt. Idque omninò vbique præſtari cura Epiſcopi ſit.

Cauſę neceſſariæ, ob quas intra ſepta monaſterij ingredi licet, in hac prouinciali ſynodo, ex primi Cōcilij decreto, vel explicatæ, vel tanquam nullo modo neceſſariæ reiectæ, in extrema huius Concilij parte editę, atq; impreſſę in ſingulis monialium monaſterijs, etiam regularium curę ſubiectis, edicātur, & enunciētur; nec verò ab iis vllo modo, vllaúe ratione; ac prætextu diſcedi liceat.

Fructuum, florumúe vaſa in monaſteriis ne vllo modo B teneantur, eos vel fructus, vel flores vendendi cauſa.

Offulas, & alia huius generis nō modo donandi, vt primo Concilio vetitum eſt, ſed etiam vendēdi cauſa, à moniali, aut monaſterio confici ne liceat.

Abſtineat monialis à muneribus dandis.

Eleēmoſynam verò per rotā, portamúe monaſterij dari vetitum ſit omninò, quoniam inde non leuia pericula, vel damna potius extare compertiſſimum eſt: ſed quibus monaſteriis pro ratione facultatum eleēmoſynam dare permiſſum erit ab epiſcopo alioúe ſuperiore, ab illis detur pecunia, frumentumúe, aut aliud eiuſmodi piis aliquibus viris, pręſertim verò locorum piorū curatoribus, qui pau- C peribus diſtribuant alio loco, quam apud monaſteria.

Medicamēta, ſi quæ Epiſcopus, aut alius ſuperior vendi, aut foras dari permiſerit, ab aromataria ſeniori ſolum dentur, & ab alia pręterea nulla; nec verò priuato, ſed monaſterij nomine, vendantur, denturúe.

Moniali ne liceat iis, qui extra clauſtra ſunt, vel medicamenta parare, præbereúe, vel manum medēdi cauſa admouere, vel remedia exponere, vel aliud quicquam ad rē medicam pertinens exercere.

Caminus ſi quis in priuatis cellis extruct⁹ eſt, perpetuo ita obſtruatur, vt in eo ignis accendi nullo modo queat.

Cum vel feneſtra, vel oſtium, vel caminus obſtruitur, illius cardines ſic euellantur, vt nō ad tempus, ſed ad per- D petuitatem id actum ſit.

Idem in feneſtris, oſtiis, & caminis iam obſtructis, ſeruetur.

Communis ille curationis ægrotantium locus, quē infirmariam vocant, vbi adhuc exędificatus extructuſúe nō eſt, quà citiſſime poteſt, cōſtituatur, extruatur, ędificaturúe. Extra cui⁹ loci fines monialis ęgrotās ne cubet; at valetudine recuperata illic ne diuti⁹ moretur deliciarū cauſa.

Antiquus, & probatus communium dormitionis locorum vſus, vbi fieri commodè poteſt, reſtituatur, & ad priſtinam conſuetudinem reuocetur.

Intra monaſterij ſepta nemini alij, niſi monialibus ſe- E pulturæ locus detur, ſitúe.

Nec vero monialium cadauera extra ſepta efferantur ad ſepeliendum.

Neminem cuiuſuis ſtatus, vel cōditionis hominē neq; laicum, neq; Eccleſiaſticū in vllo quouis monaſterio monialium hoſpitiis illis, quas foreſterias dicāt, excipi, aut ad ea ſiue in vrbe, ſiue in diœceſi diuerſari liceat, excepto cōfeſſario ſacerdote, cui aliquādo ob vrgentem neceſſitatē id conceditur. In dięceſi verò, monaſterij etiam viſitatori, & curatoribus, procuratoribuſúe, vbi interdū hoc ipſum concedendum neceſſario, Epiſcopus cenſuerit.

Quod de cantu figurato, & muſico quouis inſtrumento, & muſicis item die feſto Eccleſiæ monialium, in exteri- F ori Eccleſia non adhibendis, Concilio Prouinciali primo ſancitum per nos eſt; id etiam omni alio die, & tempore illis vetitum eſſe decernimus.

Nec verò quicquam aliud præter Miſſam in exteriori illarum Eccleſia ab alijs canatur; cum veſperarum, & reliquarum canonicarum horarum officia ab ipſis monialibus cani poſſint.

In vnoquoque monaſterio, vbi neque locus communis veſtium, neq; alter eſt item, in quo operibus elaborādis moniales exerceantur, vterque, quamprimùm fieri poteſt, conſtituatur, conſtruaturúe.

Ne monialis, ianitricibus exceptis, alibi, quàm loco operibus elaborandis conſtituto, acu pingat, aliudúe quicquam manibus elaboret.

Laborum, operumúe magiſtra librum certum habeat, in quo quicquid ex iis laboribus lucri, emolumentiúe capitur, enucleate ita pręſcribat, vt cerni facilè queat, ſi quid in ea re deſideretur.

In operibus vel accipiendis, vel reſtituendis nulla alia monialis ſe ingerat, niſi laborum magiſtra: cui ſecum aliquando, cum neceſſe erit, aliquam monialem, operis alicuius conficiendi vſu peritiorem, adhibere liceat.

Illud porrò, quoad eius fieri poteſt, cauendum erit, vt in monaſterio ne ſint multiplicia, diuerſaq; genera opera manuum, ſeu laboraria.

Hoc loco laborum communi, non ſolùm ad Concilij primi pręſcriptum, lectio de vita ſpirituali adhibeatur, verum etiam ab omni otioſo verbo abſtineatur.

In loco veſtiario indumenta cuiuſuis generis, veſteſq; omnes aſſeruentur.

Nec in cellulis, alioúe loco priuatim, reponatur quicquam, cuſtodiaturúe, quod eo ipſo tempore neceſſarium non ſit.

Monialis nummos, ne modicos quidem, apud ſe quouis nomine ne habeat, neque de præfectæ etiam cōſenſu, niſi officij, quod gerit, ratio aliter poſtulat. Alioquin vt proprietatis rea puniatur. Quam pœnam, & pręfecta, quę id vllo modo, vlloúe prætextu permiſerit, & monialis itē ſubeat, quę reſciuerit, nec perfectę bidui ſpatio, aut, ſi hęc in culpa ſit, ſuperiori quàm primum potuerit, non denunciarit.

Curetur omnino, vt exquiſita illa, ac re religioſa cōmunis vitę ratio, atq; vſus in monaſterio ſtudioſè introducatur; vtq; ſpiritualis vitæ ſanctæq; inſtitutionis diſciplinā, ac ſtudia moniales ſectentur diligenter.

Singulis annis, vt primo Concilio iuſſum eſt, impenſarum, quæ in victū, aliumq; monaſterij vſum erogatæ ſunt, rationes per eos, quorum intereſt, à præfecta repetantur. Quantum vero, & tritici, & vini, & obſonij, & aliarum rerum ad anniuerſarij victus ſuſtētationem vnicuique monaſterio ſatis eſſe Epiſcopus exiſtimarit, id ipſe accurate præſcribat. In ea autem præſcripta diſpenſatione, adminiſtrationeúe, ſi præfecta negligentem ſe præſtiterit, ab officij ſui munere ſuſpendatur.

Æs alienum, quod quinquaginta nummum aureorum ſummam excedat, ne in vllo monaſterio contrahatur, ſine ſuorum curatorum permiſſu, cōceſſuve, qui in magni momenti rebus Epiſcopum conſulant.

Ne ſecularibus negotiis moniales ſe implicent; vtque ſimul multis fraudibus ac detrimentis occuratur, hoc ſedulo Epiſcopus curet, vt illorum prædia locentur, idque ſub haſta auctione facta; niſi aliter quandoque expedire cenſuerit.

Ad tuendam etiam clauſuram ea cautio adhibeatur, vt neque triticum, neque aliæ fruges, neque annona in vilis monaſteriis, præterquam monaſterij vſum, & neceſſitatem aſſeruetur.

Monaſterij vniuſcuiuſque curatoribus, procuratoribus, patronis, defenſoribus ab Epiſcopo certę regulę pręſcribantur: ex quibus cognoſcāt ſingulas muneris ſui partes. Ij vero curatores & id generis miniſtri ab epiſcopo ſingulis monaſteriis, curæ ſuę ſubiectis, illos nō habentibus, conſtituantur: ita tamen, vt eiuſdem Epiſcopi arbitratu à muneris illius cura omnes, & ſinguli ſemper amoueri queant.

Bonorum, & iurium omnium, ad monaſterium quodcunque, etiam regularibus ſubiectum, pertinentium, inuentarium, probabili forma conſcriptum, ſex menſiū ſpatio, ad archiuium epiſcopale ab iis, quorum intereſt, deferatur, ne fraus vllo modo fiat, numero monialium ab Epiſcopo præfinito.

Quamobrem ſi quas etiam alienationes eorum bonorum, iuriumque fieri deinceps contigerit, de iis Epiſcopus certior fiat.

Cum puella monaſterium ingredi poſtulabit, vt locum, vbi profiteri cogitet, illa inſpiciat; primo ſtudioſè, diligēterque

terque cognoſcatur, an verè id illius propoſitum ſit, anq; illud curioſitate tẽtet; nec propterea per monaſteria plura vagari permittatur.

Puellæ cum ad cætera, tum ad profeſſionem recipiantur, monialium ſuffragiis occulte latis. Idq; ipſum ex Cõcilij prouincialis primi decreto, quod auctoritate literarũ Pij V. Pont. in monaſteriis etiam eorũdem regularium iuri ſubiectis, locum habet in monaſteriis etiam regularium iuri, curæque ſubiectis plane ſeruetur.

Vbi religioſus iſte, & vetus moniales ſolemnitẽr velandæ mos his temporibus antiquatus eſt, ad priſtinũ vſum, ex veteri inſtituto, & ritu reuocetur, dummodo intra monaſterium id fiat.

Ne moniali cuiuſuis ordinis albas, & veſtes, aliave indumenta, Miſſæ ſacrificij vſui dicata, induere liceat.

Confeſſarij, & capellani item ſacerdotes monialium, & miniſtri prætetea, quos illarum curæ Epiſcopus præfecerit, quicunque ſint, ne munus vllum, ne minimum quidem, nec vero eſculenta, poculentave ab illis vllo nomine, neque publico, neque priuato capiãt, accipiantve, pęna propoſita eiuſdem Epiſcopi arbitratu irroganda.

Neque præterea quicquam capiãt dono, ea ſpecie, prętextuve datum, quòd res eiuſmodi ſint, quæ Eccleſiaſtico vſui inſeruiãt, qualia ſunt corporalia, purificatoria, indumenta clericalia, ſacræ imagines, & alia id generis.

Nec verò item aliud, manuum opere elaboratum, artificioſeúe confectum, ab illis accipiãt, ac ne laborem quidem, opuſúe, quod in veſtibus vel purgandis, vel ſarciendis, vel reficiendis ponitur.

Caueant item capellani ſacerdotes, ne ab vlla moniali priuatim, ſed à Monaſterij præfecta, aut ab illa, quæ ſacriſtiæ propoſita eſt, munus miſſas celebrandi ſuſcipiant. Cũ qua præfecta, præpoſitaúe ſolum, nec verò cum alijs monialibus colloquãtur, tum de rebus ſcilicet, quæ ad ſuum munus ſolummodo pertinent.

Idemque hoc de genere toto à monialibus ſeruetur, pœna tum illis, tum cappellanis propoſita, Epiſcopi arbitrio.

Quibus verò confeſſariis, cappellaniſúe ſacerdotibus aliquid annui ſtipendij ac vitæ ſuſtentandæ vſum Epiſcopi permiſſu dandum videbitur; id omnino certa pecuniæ ſumma detur, niſi aliquando epiſcopus aliter conceſſerit, nempe loco pecuniæ vel triticum, vel vinum, vel aliquid eiuſmodi dari.

Viri aliquot pij, idemque ſolertes ab Epiſcopo deligãtur, qui feſtis præſertim diebus, monialium monaſteria, etiam regularium iuri, curæuæ ſubiecta adeant, foriſq; vndique perſpiciant, ſi quid contra, quam de illis præſcriptũ eſt, fiat, agaturúe, anque quiſquam ſit, qui facultate non impetrata, cum illis colloquatur.

Si quando nouum monialium monaſterium conſtruetur, hoc in primis curabitur, vt nulla feneſtra, nullaúe ſpecula aliò, quam intus monaſterij ſeptum ſpectet.

Quod ſeptum non ſimplici pariete, ſed ipſis clauſtris, porticibuſúe claudatur.

In eius autem ſeptem medio viridarium magna ex parte conſtitui poterit.

Ad huius formæ modum monaſteria, quæ iam exædificata ſunt, quod eius fieri poterit, accommodari, recõcinnariúe, id Epiſcopo curæ ſit.

Quæ ad pia loca pertinent.

QVæcumque bona ſiue mobilia ſiue immobilia, iuraúe ad Eccleſiam, etiam quę ſit iuriſpatronatus laicorum, quauis ratione pertinentia, à laicis quouis nomine adminiſtrantur; de eorum rationibus diligenter conquirendis, & inuentario rectè conficiendo, planè præſtetur, quod primo Concilio prouinciali decretum, ac ſancitum eſt de reliquis, aliiſúe bonis, & iuribus Eccleſiaſticis. Quarum rationum, & inuentarij exempla tria, publici Notarij teſtimonio munita, conſcribantur, quorum vnum apud eos, qui adminiſtrãt, alterum apud ſacerdotem, rectorem Eccleſiæ, aſſeruetur; tertium ad archiuium Epiſcopale, vbi cuſtodiendum eſt, afferatur: quo cautius eorum bonorum, & iurium conſeruationi conſultum perpetuò ſit.

Præfectis, rectoribus, miniſtris, aut aliis, quocunq; nomine nuncupatis fabricæ Eccleſiarum, ſoliditatum, ſcholarum, & hoſpitalium, piorumque cuiuſuis generis aliorũ locorum curatoribus, etiam laicis, hæc, præter illa ſuperioribus Conciliis edita, de iis ipſis decreta pręſcribenda, & decernenda etiam, cenſuimus.

Quicumque piorum locorum adminiſtrationem, procurationémue ſuſcipiunt, geruntve, illud in primis ſæpe meminiſſe debent, ſe pauperum, pupillorum, viduarum, ſenum, egeſtate, aut ægritudine laborantium, peregrinorum, & aliorum id generis hominum, aliena ope egentiũ, prout propria vniuſcuiuſque loci inſtituta ratio eſt, curam ſuſtinere, & illam quidem tanti eſſe, vt, cum potiſſimum Epiſcopo, tanquam communi omnium, & eorum præcipuè miſerabilium hominum parẽti, ea ſacroſanctis canonum legibus commiſſa ſit; tum quicquid in illos, vel miſericordiæ, vel beneficij, vel operæ, vel opis, vel officij confertur; quicquidve rurſus damni, detrimenti, iniurięve infertur, id omne Chriſtus Dominus ſæpe in Euangelio demonſtret, in ſe collatum, aut illatum, eſſe, ac propterea ſe in die iudicij, prout bene illis factum, aut neglectũ, omiſſumve in eorum neceſſitatibus ſubleuandis erit, retributurum. Quare primò ij valde curent, vt omnibus ſuſcepti muneri partibus ſatisfaciant: deinde videãt, vt nihil quicquam à curæ quam gerũt, ratione alienum vllo modo pactove admittant: tum id ſollicitè ſtudeant, vt quæ officia illis pro adminiſtrationis ſuſceptæ munere debent, ea obeant, atque adeò præſtent omni piæ charitatis affectu; ob oculos maximè in iis ipſis propoſito ſemper Chriſto Domino, cui illis, & alendis, & veſtiendis cibum, potum, veſtitum aliamve curam, atque operam miniſtrant.

Non ſuis, ſed eorum, quorum curam ſuſceperũt, commodis, atq; vtilitatibus ſeruiant. Omnibus piè conſulant, nec vllam partem pro ſuſceptæ curationis, procurationiſve officio negligant.

Munus quod gerunt, ſæpe ſibi proponãt eiuſmodi eſſe, in quo non prophanę cuiuſquam adminiſtrationis negotijve, ſed ſanctę ſpiritualiſque actionis partes, atq; officia, & Deo gratiſſima charitatis opera exequãtur piè, religioſè, & quam diligentiſſimè.

Cum capitula, cõgregationeſve habẽt, tum initio, tum in fine ſanctis precibus, & orationibus, in libro officij beatiſſimæ Mariæ Virginis, eo nomine præſcriptis, vtantur.

Cum verò aliquid aggrediuntur, quod ad curæ ſuæ rationes pertineat, initium à pia oratione faciãt, vt quod inchoatur, benè ſalutariterque ſuccedat.

Omni denique morum grauitate, vitæ integritate, pietatis religione, & ſpiritualium exercitationum, Epiſcopo probatarum, quas inter ſe collegiatim pręſtent, ſtudiis tales ſe præbeant, vt eorum locorum rectam adminiſtrationem, piamque inſtitutionem non ſolum conſeruent, ſed optimis progreſſionibus, Deo auctore adiuuent, atque amplificent.

Qui locorum piorum ſumptibus gratis aluntur, curanturve, aut ad literarum, aliarumve artium diſciplinam inſtituuntur, ratio poſtulat, pietatis ſtudiis, atque exercitationibus eos præ cęteris deditos eſſe, eorumque precibus animas illorum adiuuari, à quibus illud ſubſidij relictum eſt, ad eiuſmodi pij inſtituti ſuſtentationem.

Quare illud eorum locorum curatores, vel præfectos, ac ſacerdotes præſertim, qui in iis ſpiritualem curam gerunt, monemus, vt ab iis, qui ibi aluntur, ſi legere norint, ſtatas de B. Virgine preces horarias; ſi verò rudes ſint, ſaltem inſtitutam illam certis ſalutationis angelicæ calculis orãdi rationem, ſcilicet de beata eadem Virgine coronam in ſingulos dies pie præſtari ſedulo curent.

Qui præterea eleëmoſynam dant, hoc illos, qui accipiunt, ſæpe moneant, vt pro iis, qui bona reliquerunt, pie precentur. Id verò præſtetur, cùm in locis piis, tum vbicũque eleëmoſynarum diſtributio fit. Hoc ſanè & Epiſcopo curæ ſit item.

Piorum locorũ procuratores, miniſtrive etiam inferiores, cauẽdum eſt valde, ne diutius, quã par eſt, in curatione, adminiſtrationeve ſibi commiſſa, perſeuerãtes, rerum

sibi

[illegible] ſumptuum, item [illegible] pauperum [illegible] ſolidum [illegible] conſeruent [illegible] quæ ad [illegible] eodem [illegible] Quorum item ſummas preſcriptas, quæ dantur, & eadem [illegible] confeƈta [illegible] iam ſit [illegible] explicata ratio, [illegible]

[illegible] Tridentini Concilij decreto, [illegible] quæcunque, hoſpitalium, confraternitatum & [illegible] quorumcunque piorum locorum, etiam quæ [illegible] laicalia, & priuata ſunt, præfeƈtis, curatoribus [illegible] adminiſtrationis, eius rationem repetere ne omittat [illegible] modo.

[illegible] vel quas vocant, ordinationes, in Capitulo [illegible] libro præcipuum, Capitularium ordinationum [illegible], omnes ac ſingulæ à cancellario [illegible] referantur. Quibus ordinationibus [illegible] muneris eſt, antè Capitulum [illegible] ſubſcribatur.

[illegible] præterea in hoc ipſo Capitulo illæ ab eodem cancellario [illegible] de libro ad verbum recitentur.

Codex item alius pareatur: in quo præcipuè notatis ſingulis diebus ordine exſcribantur, quæ in vnoquoque præfeƈtorum, [illegible] adminiſtratorum conuentu, capitulove proponuntur, [illegible] aguntur: quæque in illis propoſita, ac ſuffragijs permiſſa, reieƈta ſint; vt quæ deliberata, quæve repulſa [illegible] eſſe omni tempore ex illius codicis monumentis conſtet.

Librum item præcipuum conficiant, & habeãt, in quo [illegible], ſingulaque annua legata, tum onera illis adiunƈta ordine, diſtinƈtè, enucleatèque præſcripta omnino ſint. Cuius libri exemplũ publici notarij manu, ſigno auƈtoritateq; munitu, in archiuiũ epiſcopale, vbi aſſeruetur, eodẽ ſpatio deferant. Quod ſanè omne deinceps ſingulis annis perpetuò præſtent, quod ea legata, oneràve attinet, quæ deinceps annis fieri contigerit, aut facta locũ habere.

Epiſcopus autem omnes adminiſtratores piorum locorum, etiam quouis nomine exemptorum, ac merè laicalium, & priuatorum compellat omnibus iuris remediis, ad ſingulorum onerum ſatisfaƈtionem, in ipſis locis incũbendo: neque vllo prætextu patiatur, eorum prædia, bona ve alienari contra [illegible] Romanorum pontificum literas, & ſacros canones, & Concilia etiam prouincialia noſtra, aut contra piam teſtatorum voluntatem, qui ea bona, ad certum [illegible] pium vſum deſtinarunt.

Tabellam item publicè propoſitã, quo loco in Capitulum conuenire ſolent, perpetuò habeant, in qua pro menſium ratione, proque rerum genere ex norma præſcripta, capſa & legata, & onera breuiter, dilucidéq; notata ſint.

Hoſpitalium locorum, vbi infantes expoſiti alũtur, curatores, præfeƈtive caueant, vt illos laƈtentes nutricibus, quas eo nomine conduxerint, plures non aſſignet, quam earum vnaquæque laƈte ſuo alere poſſit, ne ob hanc culpam plerosque illorum fame necari contingat. Quamobrem, quot ad laƈtandi vſum nutricibus opus habent, totidem ſanè ſollicitè conquirant, & conducant. Si hæc non poſſint, alia omni ratione proſpiciant, vt laƈtentium puerorum [illegible] ſuccurratur.

Cum ad pia inſtituta perpetuò retinenda, reƈtéq; exequenda [illegible] prolatum eorum monumentum, ad poſteritatem [illegible] proditum; Epiſcopi ea cura ſit, vt cum vel in vrbe, vel in diœceſi locus aliquis pius exædificatur, aut inſtituitur [illegible] illius origo, inſtitutum, titulus, & alia eiuſdem [illegible], quæ opportuna cenſuerit, in marmore, lapideve ſolido, [illegible] ænea inciſa, loco eiuſdem ædificationis [illegible] collocata, ad perpetuitatem, prodita extent, ſi [illegible] huius prouinciæ locis aliqua huius generis [illegible] præterea in locis piis, iam [illegible] inſtitutisue, vbi commodè poteſt, effici, ac [illegible].

V[illegible] fundationis iure, vel alio probato inſtituto hoſpitalia, [illegible] loca, pia aliqua ad pauperes, aut peregri[illegible] [illegible] eſt [illegible] eiuſmodi [illegible] Epiſcopus [illegible] [illegible] ſit [illegible] repelluntur, ſi alios recipi [illegible] piorum curatione [illegible] teſtatoris, aut ab aliis, quibus [illegible] præſcriptum eſt.

B [illegible] prout [illegible] Epiſcopo moneantur, qui eleëmoſynam erogare [illegible] aut nomine debent, vt ſibi in ea erogatione parochi in primis teſtimonium, conſiliumq; adhibere [illegible] melius cõſultum ſit, ac præſpeƈtum conſ[illegible] cum ille pauperũ, & egentium notitiam magis [illegible] habeat. Tum verò quibus locis ita opus eſſe Epiſcopus cenſuerit, præſertim vbi cõpererit in diſtributionibus eleëmoſynarum quicquam peccatũ eſſe, vel quia non verè pauperibus diſtributio ſit, vel alias minus fideliter, vel non ad præſcriptum piæ teſtatorum voluntatis; cõſtituat etiam, vel parochum, vel pios aliquos ex vicinia illa, vel parochiæ laicos, quorũ teſtimonio de paupertate illorum, quibus erogãdæ ſunt eleëmoſynæ, conſtet, antequam ab illis, quorum id curæ eſt, diſtri-

C buantur, vel alias id generis certas regulas, quibus caueatur ab eiuſmodi erroribus, in poſterũ præſcribat in diſtributione ſeruandas ab illis locis piis, etiã quæ merè laicalia ſunt, ac priuata, aut quauis ratione ab Epiſcopo exempta.

In pauperum deleƈtu non egeſtatis, inopiæque ſolum, ſed morum etiam, ac vitæ probitatis ratio habeatur. Quo in genere hæc præter cętera de illis inueſtigentur, an ſcilicet doƈtrinæ Chriſtianæ ſcholas frequentent; an fidei primarudimenta teneant: anque religioſè & piè viuant.

Quæ porrò eleëmoſynæ pauperibus, aut ſingulis etiam ſiue hominibus, ſiue familiis quauis ratione debentur, ne in alium cuiuſcunque rei vſum, ac ne in Eccleſiæ quidem

D inſtaurationem, ornatumve eas erogari liceat, niſi & eorum, quorum intereſt, conſenſu, & Epiſcopi præterea cõceſſu, eoque literis exarato.

Quæcunq; item, quæ ad certos pios vſus reliƈta ab aliis etiam, quam à piorum locorũ adminiſtratoribus perſolui, aut præſtari debent, in alios etiam ſimiles vſus, ne neceſſitatis quidem prætextu, etiã ſi teſtatoris hæredes, quicunque ſint, ei rei aſſentiantur; niſi Epiſcopus, re perſpeƈta, eam præſtiterit facultatem, quæ iure permittendi ab eo dari poterit, illius permutationis cauſa.

Quæcunque eleëmoſynæ nomine indiſtinƈtè per capita, familiaſve, diſtribuuntur, eæ deinceps iis tantum, qui in iis verè pauperes ſunt, conferantur: niſi ex teſtamẽ-

E to, fundationeſve tabulis, aut aliunde legitimè Epiſcopo conſtiterit, illis etiam, paupertate non laborantibus, indiſtinƈtè diſtribuendas eſſe.

Qui aliter diſtribuerit, ei pœna ſit, dupli reſtitutio, grauiorve arbitrio Epiſcopi.

Vt piis vniuſcuiuſque generis diſtributionibus, quas in vrbe, & in diœceſi, vel ex vltima voluntate, vel ex conſuetudine, aliave ratione quis præſtare debet, ſatisfaƈtũ eſſe, Epiſcopo conſtet, prout Concilio primo prouinciali per nos decretum eſt, eam rationem is adhibeat, vbi expedire cenſuerit, vt quod vel ab vniuerſitatibus, vel à ſodalitiis, piiſve locis quibuſcunque, etiam merè laicalibus, & pri-

F uatis, & exẽptis quouiſmodo, vel à quouis homine eleëmoſynæ nomine, aut alias piè erogandum, diſtribuendũque eſt, quicquid illud ſit, adhibitis etiam duobus viris, per vniuerſitates deleƈtis, ſuo, vel in diœceſi vicarij foranei iudicio probatis, & parocho itẽ in opera pietatis præſcripta, erogetur, & conferatur.

Parochus autem in codicem certum referat, quæ eiuſmodi diſtributiones, quo die, & quib' adhibitis facta ſint; eorumque & teſtium ſubſcriptionem adhibere curet.

Si verò vel vniuerſitas, vel quiſpiam ſe neque hac, neq; alia ratione diſtribuiſſe, Epiſcopo legitimè oſtenderit, ad ſatisfaciendum ab eodem compellatur.

Parochus, tanquam parochiæ ſuæ pauperum pater, in ſe pertinere, diligenterque perquirat, primum an ſi quæ in parochialis ſuæ viciniæ finibus eleëmoſynæ ſint, quę vel à piorum locorum curatoribus, vel ab aliquo collegio, vniuerſitateue, vel ab vlla familia, vel à ſingulis hominibus in pauperum vſum, aut ſuſtētationem erogari quotannis nomine debeant: præterea videat, an illarum erogatio fiat in eos ipſos, qui verè egentes, pauperesque ſunt; anq́; etiam, illud, quod, qualeue eleëmoſynæ nomine in illos conferri debet, integre, ſincereque totum conferatur, erogetur, ac diſtribuatur.

Si quid verò animaduerterit, cui cautionem, remedium ue adhiberi oporteat, ad Epiſcopum quàm primum deferat.

Nemo operta, obuolutaque præ pudore facie eleëmoſynam ſine Epiſcopi, aut, ſi in diœceſi, ſaltem Vicarij foranei conceſſu, eoque ſcriptis exarato, quæritet. Nec verò eam facultatem cuiquam Epiſcopus, vicariuſue det, niſi illius, & egeſtatem, & morum, vitæq́; rationem, ante planè notam, exploratamque habuerit.

Primo quoque dominico mēſis, alioue die, quem Epiſcopus ſtatuerit, in omni Eccleſia cathedrali, & parochiali, etiam ſi regularis ſit, vt egentium, qui pręſertim præ pudore oſtiatim mendicare, eleëmoſynamue quæritare non audent, neceſſitati, pia fidelium liberalitate ſuccurratur à locupletibus parochiæ incolis, cæteriſque vt antiquæ cōſuetudinis eſt, aliquid per eos colligatur, quos huic curæ Epiſcopus præpoſuerit. Quæ eleëmoſynarum collectio, ſingulis etiam ſtatis quatuor anni temporibus, quib[9] in hoc opere miſericordiæ promptius impenſiuſque incumbendum eſt, per eoſdem fiat.

Dominica verò proximè præcedenti, quo fideles, & in dando effuſiores ſint, & paratiores ad parochialem eccleſiam cum voluntarijs oblationibus veniant, eleëmoſynarum collecta intra Miſſarum ſolemnia indicatur, ſequenti verborum formula ex ſanctiſſimi Leonis Pontificis ſermonibus deſumpta.

In eandem verò ſententiam parochus, prout vſu venerit, vberius cum populo aget.

Formula denunciandi collectas eleemoſynarum.

VEntura Dominica dies, vel feria quarta quatuor tēporum, dilectiſſimi, collectarum futura eſt.

Hortor, & moneo charitatem veſtram, vt omnes ad eccleſiam parochialē cum voluntarijs oblationibus eleëmoſynarum conueniatis; in quo opere, & ſi non eſt omnium æqualis facultas, debet eſſe par pietas.

Itaque ex animæ veſtræ, & pauperum memores promptam exhibere largitatem, & pro poſſibilitate virium veſtrarum ſpōtaneas collectas veſtras ſollicitè pręparate, vt, quicquid vobis de tēporalibus facultatibus dempſeritis, id multiplicatum in æterna retributione ſumatis, in egentibus paſcentes Chriſtum, qui nobis illos tantopere commendauit, vt ſe in ipſis, & paſci, & veſtiri, & ſuſcipi teſtaretur idem Chriſtus Dominus, qui cum patre, & ſpiritu ſancto viuit, & regnat in ſecula ſeculorum. Amen.

Vbi mēdicorum vagantium, & curæ ſpirituali, & victui neceſſario ita conſultum nō eſt, vt certo ſcilicet quodam pio loco collecti, non mendicatim victum ipſi quæritent, ſed ex miſericordia ibi habeant, vnde ſe ſuſtentēt; Epiſcopus, q Concilio prouinciali ſecundo de eorundem vita, moribuſq́; præſcriptum eſt, in eo exequēdo illam initi rationem curet, vt certo præcipuo libro per ſingulos parochos illi, ſi qui eiuſmodi intra parochię fines ſunt, tum alij etiam alia ratione accuratè, ordineque deſcribantur.

Hæc vero ſedulo ab iiſdem parochis obſeruari mādet.

Quo, aut vnde illi migrent.

Quod vitæ Chriſtianæ inſtitutum teneant.

An fidei rudimenta norint.

An diebus feſtis ſaltem Miſſæ ſacrificio interſint.

An ſæpe confeſſi, crebro, etiam per annum, aut certè ſaltem conſtituto Paſchæ tempore, ſacram Euchariſtiam ſumant.

Quos neque libro deſcriptos, neq; in Paſcha confeſſos

A

con[illegible] prouinciali ex eis non [illegible] regiſtrum non oſtendant, [illegible] ſe confeſſos [illegible] communionem ſumpſiſſe teſtantur [illegible] parochialis Eccleſiæ ea ſumptus [illegible] mendicare parochi [illegible] onera, quam num [illegible] beant.

Quos doctrinæ Chriſtianæ rudes, mendicos [illegible] viderint, feſtis diebus ſtata hora ad eiuſdē doct[illegible] las conuenire diligenter curent, eoſdemq; ie inſt[illegible]

Ne vllæ cuiuſuis nominis piæ [illegible] erigantur ue, neq; erectæ, aut inſtitutæ colle[illegible] ſumant, ſine ſedis Apoſtolicæ, vel Epiſcopi [illegible] facultate literis explicata.

B

Sodalitates illæ duæ, vna Virginum ſanctæ V[illegible] tera viduarum ſanctę Annæ nomine, in aliq[illegible] huius vrbibus pie inſtitutæ, ac religioſis ſpi[illegible] plinæ regulis cōformatæ, vberrimos, adiu[illegible] D[illegible] fructus, & populis, & familiis attulerunt non mo[illegible] tinendum, ſed ad excitandum vehementius in [illegible] ſexu innocentis vitæ omnis Chriſtianæ pietatis & [illegible] tatis ſtudium.

Quare vnuſquiſque Epiſcopus tum in vrbe, tu[illegible] pidis diœceſis ſuæ inſignibus ſodalitatem vtra[illegible] opportunum viderit, quam diligentiſſime erigi, [illegible] curet.

C

Vt odijs diſſidijs, atque inimicitiis occuratur, [illegible] paci, cuius fideles in primis amantiſſimi eſſe d[illegible] ſanctiſſimis vinculis inter ſe iuncti conſul[illegible] cætera Epiſcopi paterna ſollicitudine curet[illegible] vrbe, & diœceſi, aliquam hominum, qui n[illegible] te, ſpectata integritate, & auctoritate præſtan[illegible] confratriam, vt in huius prouinciæ nonnullis v[illegible] ſtituta iam eſt, inſtituere: cuius officium ſit, d[illegible] mas reſtringere, diſſidia amouere, concordiam [illegible] cemque inter omnes reconciliare; aut hoc ipſum [illegible] nendæ inter diſſidentes pacis officiū alteri con[illegible] iungant, quæ rectè, apteque id ipſum præſtare q[illegible]

D

Quæ generatim ad has conſtitutiones pertinen[illegible]

HIs decretis, conſtitutionibuſq́; in Conci[illegible] p[illegible] ciali quarto ſancitis, ac promulgatis, qui[illegible] vniuerſi, vel ſinguli, quorum intererit, non p[illegible] aliquid contra commiſerint, admiſerintue [illegible] pœnas luant, iis ipſis decretis ſancitas, ac a[illegible] eccleſiaſticis, conciliaribuſque ſanctionibu[illegible] iure pręſcriptas: compellantur q; ac pręterea [illegible] omnibus iuris remedijs.

Quæcunque etiam de ſacramētorum adi[illegible] Miſſæ ſacrificij celebratione, diuinorumq; [illegible] do, & ratione, in hac & ſuperioribus ſynodi[illegible]

E

ea planè omnia, & ſingula ad Metropo[illegible] teraſq́; quaſcunq; Eccleſias, ritu Ambroſia[illegible] tinere ſancimus, ac declaramus; niſi ſi q[illegible] quod vel per nos, vel deinceps per ſucceſſ[illegible] chiepiſcopos, nominatim, ſpeciatimque decla[illegible] broſianis ipſis ritibus, inſtitutiſue expreſſe ad[illegible]

Si in his decretis ante alteram Mediolane[illegible] ciæ ſynodum vlla difficultas orta erit, eius de[illegible] tum verò præterea omnium, quæ eiſdem d[illegible] nentur, interpretationem, & explicati[illegible] nobi[illegible] ceſſoribus noſtris Archiepiſcopis, perpetuo re[illegible] ſalua ſemper ſedis Apoſtolicæ auctoritate.

F

Quamcunq; facultatem ex decretis in h[illegible] ſynodo Mediolanenſi quarta per nos editis hab[illegible] pi, eam ipſos per ſuos vicarios generales exequi [illegible] lumus, niſi in iis, quæ proprie ad ordinem [illegible] tineant, aut in quibus vicarij à ſacris canonibus [illegible] cilio Tridentino, vel à nobis expreſſe excluſi [illegible]

Vt nemini eorum, quę in hac quarta pro[illegible] ſynodo à nobis decreta ſunt, ignorantiā ex[illegible] dicimus, vt ex quo primum die edita in val[illegible] eccleſiæ propoſita fuerint, ad duos mēſes, o[illegible] cretis, &c, ſi cōtra fecerint, pęnas quę eis co[illegible] intelligant. Ab eo ēt affixionis die, eoru de[illegible]

... ſumendum decernimus, quibus aliquid intra certum tempus præſtari iubemus.

Vnuſquiſque præterea Epiſcopus, ea omnia, & ſingula in proxima diœceſana ſynodo legi, ac recitari iubebit, &, ſi ita expedire cenſuerit, ſuæ quoque cathedralis Eccleſiæ valuis proponi, quo ſtudioſius omniũ animis eorum præcepta fixa inhæreant.

Singulæ etiam cathedrales, & collegiatæ, & parochiales Eccleſiæ huius prouinciæ has noſtras conſtitutiones aliquo loco collocatas perpetuo aſſeruent.

Omnia, & ſingula, quæ à nobis in hac quarta prouinciali ſynodo decreta, actaque ſunt, qua debemus obediẽtia, ac reuerentia auctoritati, ac iudicio S. Rom. Eccleſiæ, omnium Eccleſiarum matri, & magiſtræ ſemper emendã-B da, & corrigenda ſubiicimus.

EPISCOPI, QVI HVIC SYNODO prouinciali quartæ interfuerunt & ſubſcripſerunt.

Nos Carolus S.R.E. Presbyter Cardinalis Tit. ſanctæ Praxedis, Dei & Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopus Mediolani, de conſilio, & aſſenſu Reuerendiſſimorum Coepiſcoporum noſtrorum, definientes ſubſcripſimus.

Ego Antonius Laudẽ Epiſcopus, conſentiens ſubſcripſi.

C *Ego Dominicus, Epiſcopus Brixienſis, conſentiens ſubſcripſi.*

Ego N. Epiſcopus Cremonæ, conſentiens ſubſcripſi.

Ego Federicus, Epiſcopus Bergomenſis, conſentiens ſubſcripſi.

Ego F. Dominicus Epiſcopus Aſtenſis, conſentiens ſubſcripſi.

Ego F. Benedictus Herba Epiſcopus Caſalenſis, conſentiens ſubſcripſi.

Ego Guarnerius, Epiſcopus Alexandrinus, conſentiẽs ſubſcripſi.

Ego Io. Franc. Epiſcopus Vercellenſis, conſentiens ſubſcripſi.

Ego Vincentius Marinus Epiſcopus Albenſis, conſentiens ſubſcripſi.

Ego Franciſcus Galbianus Epiſcopus Intimilienſis, conſentiens ſubſcripſi.

Ego Romulus Epiſcopus Nouarienſis, conſentiens ſubſcripſi.

D *Ego Lucas Tortus protonotarius Apoſtolicus I.V.D. & Vicarius generalis multum Illuſtriſ. & Reuerend. D.D. Cæſaris ex Comitibus Gambaræ Epiſcopi Dertonæ, eiuſdemq; in hoc ſpecialis procurator eius nomine interfui, & ſubſcripſi, & omnia, & ſingula in hac ſancta ſynodo decreta atq; acta edita, & publicata, & eius Eccleſiæ ſuæ nomine recipio.*

Ego Io. Antonius Cart. Archipresb. S. Iuliæ procurator ſpecialis Illuſtr. & Reuerend. D. Petri Fauni Epiſcopi Aquenſis eius nomine interfui, & ſubſcripſi, & omnia, ac ſingula in hac ſancta ſynodo acta, edita, & publicata, eius, & Eccleſiæ ſuæ nomine recipio.

E *Ego Benedictus Citadinus Canonicus Eccleſiæ maioris Mediolani procurator ſpecialis Illuſtr. & Reuerend. D.I. Ambroſij Fieſci, Epiſcopi Saonenſis, eius nomine interfui & ſubſcripſi, & omnia, ac ſingula in hac ſancta ſynodo acta, edita, & publicata, eius, & Eccleſiæ ſuæ nomine recipio.*

INDICTIO FVTVRI CONCILII QVINTI PROVINCIALIS.

CAROLVS MISERATIONE DIVINA TIT. S. Praxedis S. Rom. Eccl. Presbyter Cardinalis, ſanctæque Mediolan. Eccleſiæ Archiepiſcopus.

F *Omnibus, & ſingulis Reuerendiſſimis Dominis Epiſcopis, qui hic adſunt, & ſynodo prouinciali Mediolanenſi, quacunque ratione intereſſe debent, omnibuſq; item Capitulis, & Eccleſiarum Cathedralium Procuratoribus, indicimus, ſignificamus, denunciamus, & intimamus, proximam ſequentem ſynodum prouincialem Mediolanenſem quintam Deo omnipotente auctore, & eius laude, hac eadem in vrbe, hoc ipſo loco, Anno M.D.LXXIX.*

A *Die ... Maij ... ſecunda ... quæ Dominica ... poſt Paſchæ reſurrectionis D. N. Ieſu Chriſti, incohandam, & celebrandam eſſe. Quamobrem eos omnes, & ſingulos Reuerendiſſimos Dominos Epiſcopos monemus: Procuratores vero Eccleſiarum Cathedralium inuitamus, vt eo die ad ſynodum prouincialem quintam, iuuante Deo, Mediolani celebrandam, conſtituto, hic omnino interſint, niſi diem celebrationis ipſius ſynodi aliqua ex cauſa à nobis prorogatum fuiſſe noſtris ad eos datis litteris intellexerint. Quod ſi ipſorum Reuerendiſſimorum Epiſcoporum noſtrorum aliquis legitimo tunc detentus fuerit impedimento, nuncium, procuratoremue, ad ſe excuſandum, atque ad id impedimentum probandum, ad nos mittat, cui etiam facultas ab ipſo detur, ea omnia, & ſingula, nomine ſuo, & Eccleſiæ ſuæ recipiendi,*

B *quæ, Diuina gratia auxiliante, in ipſa ſynodo à nobis de conſilio, & aſſenſu Reuerendiſſimorum Coepiſcoporum noſtrorum conſtituentur, decernenturve.*

CONCILIVM PROVINCIALE MEDIOLANENSE V.

Quod

C CAROLVS BORRHOMÆVS S.R.E. CARDINALIS TIT. S. PRAXEDIS ARCHIEPISC.

Habuit anno à Chriſto nato, M.D.LXXIX. Gregorio XIII. Pontifice.

Edictum de Concilio Prouinciali V.

In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis, Patris & Filij, & Spiritus ſancti, Amen.

CAROLVS BORRHOMAEVS S.R.E. TIT. S.
D *Praxedis Presbyter Cardinalis, Dei & Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopus S. Mediolanenſis Eccleſiæ, vniuerſis prouinciæ noſtræ fidelibus Salutem in Chriſto Domino.*

VINEÆ Dominicæ cultura cum in omni alio paſtoralis ſollicitudinis officio eniteat, tum valde etiam in Conciliis prouincialibus, ad Tridentinæ ſanctionis præſcriptum tertio quoque anno celebrandis. Nos igitur pro Archiepiſcopalis officij noſtri cura, quæ progreſſionibus ſuis tota ad optimam paſcendi rationem ſpectare debet, iam in ſynodo prouinciali quarta, quam ex illius Concilij E ſanctione anno M.D.LXXVI. habuim[9], decreto promulgato, Concil. prouinciale quintum denunciauimus, atq; indiximus: quod, auxiliante Dei miſericordia, hoc anno, die 7. menſis Maij, de more celebraturi ſumus: Ea porrò indictio, & iure canonum, & decreto Prouinciali cõmunita, licet tantum roboris, viriumq; omnino habeat, quãtum illa, quæ edicto publico fieri ſolet: tamẽ, cum in lucẽ typis nondũ emiſſa ſit; & tempus, atq; adeo ſtata dies eiuſdem Concilij V. tunc indicti, iam inſtet; id propterea, ne cuiquã quicunq; ſit, qui Conciliis Prouincialibus noſtris intereſſe quacũq; ratione poteſt, ac debet, vel rei ignorãtia ad excuſationem vti, vel ſe cõtemptum, neglectumve F eſſe dicere liceat: nos vniuerſis, & ſingulis, qui iure, aut cõſuetudine, aut priuilegio, aut electione ſua, ſuorũve prædeceſſorum, aut alia quacunque ratione ad prouinciales noſtras ſynodos conuenire debẽt, aut poſſint, hoc etiam edicto publicè propoſito, eãdem quintam prouincialem ſynodum, in ſuperiore illo prouinciali Concilio IV. iam indictam, ſignificamus, denunciamus, atque indicimus.

Quamobrem cum vniuerſos, & ſingulos Reuerẽdiſſimos Epiſcopos prouinciæ noſtræ, cũ cæteros omnes, quicũq; ſunt, qui, vt ſupra, in Cõcilio prouinciali Mediolan. quacũque ratione intereſſe debent, præter illud indictionis decretum, & literas nominatim, ſigillatimque eiſdem

Reuerendiſſimis Epiſcopis per nos ſcriptas, hoc etiam Archiepiſcopali edicto illud monemus, vt eo ipſo conſtituto, ſi primo menſis Maij, proximè ſequentis die, Mediolanum in baſilicam noſtram Metropolitanam conueniant; & in Concilio, quod eo ipſo die, ſummo mane, iuuante Domino, inchoabimus, præſentes ipſi adſint, pœnis, & cenſuris propoſitis, canonum iure ſancitis.

Curent porrò ſinguli prouinciales noſtri Epiſcopi, vt, quod Concilio altero Mediolanenſi ſancitū eſt, cum primum edictum hoc acceperint; quinta quaque feria Miſſæ ſacrum tum à ſingulis ſacerdotibus, tum ſolemniter collegiatim in cathedrali, & collegiatis Eccleſiis, de Spiritu ſancto celebretur, vel, ſi pro ratione officij hoc nō poteſt, ſaltem cōmemoratio fiat; ac præterea ſingulis diebus dominicis, & in illis, & in omnibus parochialibus Eccleſiis, ad implorandum in ea conciliari tractatione Spiritus ſancti lumen, proceſſio, litaniæ, ac preces habeantur. Idque peragatur, ac præſtetur, quoad Concilium de more abſolutum, & dimiſſum erit.

Cum autem conciliaris hæc actio, à nobis indicta, præcipuum quoddam charitatis, & pietatis ſtudiū, à prouinciæ noſtræ fidelibus poſtulet; illud etiam curet vnuſquiſque prouinciæ noſtræ Epiſcopus, vt ſingulis ante Concilij diem conſtitutam dominicis diebus, per parochos, & concionatores excitentur eius rei cauſa fideles ad frequentius ſanctæ orationis ſtudium; ad idque vehemēter omnes inflammentur, vt die dominico, ſtatam Concilij diem proximè antecedente, verè pœnitentes, & confeſſi, ſacram communionem ſumant, hoc præcipue precantes, vt adiutrice Dei gratia, quæ ad ſuam & ad illorum, quorum curæ commiſſi ſunt, ſalutem pertinent, pia religioſáque ſollicitudine in Concilio agantur.

Quo religioſius aūt ab iis, qui ad Conciliū conuenirit, in eam actionem incumbatur; eccleſiaſtici ordines homines, & quos vna ſecum ad ſynodum prouincialem epiſcopi cōduxerint, & quos capitula miſerint, & teſtes ſynodales, & cæteri tum ſacerdotes, tum clerici, quicūque venerint; ij omnes, & ſinguli antequam in viam ſe dent, peccata confeſſi, ſacerdotes Miſſæ ſacrum celebrare, clerici ſanctiſſimam Euchariſtiam ſumere ne omittant. In quarum reiū fidem & teſtimonium, hoc edictum confici, auctoritateq́; noſtra imprimi, & S. Ambroſij ſigillo Archiepiſcopali noſtro muniri, tum noſtra etiam manu ſignatum, in vulgus publicè proponi, eidemq́; à Vicecācellario noſtro Archiepiſcopali ſubſcribi voluimus. Dat. Mediolani, in ædibus noſtris Archiepiſcopalib. pridie idus Martij 1579.

ORATIO CAROLI CARDINALIS TIT. S. PRAXEDIS ET ARCHIEPISCOPI,

IN CONCILIO PROVINCIALI V. HABITA.

IAM ex Euangelio, quod modo audiſtis, Patres Reuerendiſſimi, optimè intelligitis Apoſtolos à Chriſto Domino conuocatos & ad prædicationem regni cœleſtis miſſos eſſe cum poteſtate ſanādi morbos, depellendiq́; dæmones. Sunt etiam vobis ex Euangelicis illa commemoratione perſpectæ eius Apoſtolicæ legationis, Apoſtolicíq; officij leges, ore diuina ſapiētia præſcriptæ, rurſuſq; cognitum ſtudium, quod ſummum in illis exequendis Apoſtoli magna cū omnium admiratione præſtiterunt. Cum autem hoc ipſo tempore Clerus populuſq; hic Mediolanenſis vos, qui Apoſtolorum ſucceſſores eſtis, ex legibus Chriſti Domini ſpiritu in ſacro Trident. Concilio decretis, conuocatos, vnà mecum ad Concil. prouinciale quintum concelebrandū cōueniſſe cernat: is modo illius Apoſtolicæ conuocationis, & legationis, quæ Euāgelicis verbis commemorata eſt, quaſi ſpeciem quandam, ob oculos propoſitam intuetur. Chriſtus enim Dominus cum videret eo tempore turbas, tanquam oues ſine paſtore huc atq; illuc vagātes, variéq; diſiectas, ac multiplici morborum genere affectas: earum ſtatū pietatis [illegible] viſceribus miſeratus,

A *non ſatis habuit, ſe vicos, oppida, omniaq; loca [illegible] cando, & [illegible] nando peragraſſe: ſed in tanta hom[illegible] fluentium multitudine, voluit etiam alios Euāgelij prædicationis, ac morborū curationis ſocios adhibere D[illegible] iuſſit: duodecim Apoſtolos cōuocauit, eoſdemq; [illegible] ad illa munera exequenda. Nunc iidem nos, qui ab Eccleſiæ [illegible] cura & [illegible] oculos nunquam deijcit. Erunt [illegible] oculis [illegible] e ſummo cœlo, tanquam ex altiſſima ſpecula, prouinciam noſtram Mediolanenſem præſertim ſuperiorum annorum [illegible] tis partibus vexatam, miſereq; afflictam cerneret, non tam hominum interitu, quàm ſpiritualium rerum detrimentis, atq; damnis, quæ multa ſiade tōſecuta ſunt, in tanta is[illegible] illam miſericordiæ oculis reſpexit, ac nos, Euangelij ſui miniſtros, excitauit, & ad [illegible]*

B *ctas orationes preceſq; concelebrandas, & ad procuranda ſynodalibus Epiſcopaliumq; laboribus remedia. Adſ[illegible], Patres ſan[illegible]mi, religioſa ratione, quā ſine intermiſſione hoc [illegible] ctis ſacroſancti Claui Ieſu Chriſti Domini hab[illegible] Spiritus S. lumen imploraremus, quo adiuti, prouinciæ noſtræ [illegible] tionē iniremus, ſpiritualiaq; damna inſtauraremus ob eam [illegible] cauſam, nullus vicus, nullū oppidū, nulla vrbs in prouincia eſt [illegible] ad preces, & ad pœnitentiæ ſacræq; Euchariſtiæ Sacramentum & ad alia pietatis Chriſtianæ ſtudia, atq; officia excitata non ſit vehementer. Iam vero, Patres, hodie, eodem Domini ſpiritu duce conuocati, hoc loco adſumus, vt & eidem precationum officio & aliis ſynodalibus actionibus operam miniſteriumq; noſtrum præſtemus.*

C *Sperandum igitur, Chriſtum Dominū tum preces noſtras exauditurū: dixit enim,* Si duo ex vobis cōſenſerint ſuper terram de omni re, quamcunq; petierint, fiet illis: *tum etiā [illegible] ſalutari hac tractatione verſantib. adfuturum.* Vbi, *in[illegible]* ſunt duo vel tres cōgregati in nomine meo, ibi ego ſum in medio eorum. *Omnis porrò hæc Concilij prouincialis actio formam illam, vt diximus, exhibet Apoſtolicæ miſſionis, & legationis. Dum enim noſtras, noſtrarumq; Eccleſiarū res inter nos [illegible] charitate conſerimus, dum de ratione diuinorum officiorū colendi [illegible] rimus, dum de cleri, populiq; diſciplina inueſtigamus, dum & noſtrorum, & Apoſtolicæ viſitationis in primis decre[illegible] inſpicimus, dum rerum multarum collapſam pene [illegible] ob oculos ponimus, dū de inſtaurationis modo conſultamus, dum con-*

D *ſtitutiones alias, ad damna reſarcienda [illegible] accommodatas, Spiritu S. auctore, conficere ſtudemus, vniuerſa hæc [illegible] ſpectat, vt iſtis adiumētis, quæ à Deo exiſtunt, mens noſtra [illegible] tur, charitas in nobis inflammetur, animarum zelus in cordibus noſtris exardeſcat, animorum noſtrorum epiſcopalis ille ardor magis, atq; magis incendatur, & quaſi nouus quidam ſpiritus in nobis, qui decretorum prouincialiū virtute, & auctoritate munimur, excitetur vehementius ad improbos omnes ſpiritus depellēdos, ad vitiorum peſtē propulſandā, ad ſanandas ſpiritales ægritudines, ad afferendum denique populis, curæ noſtræ commiſſis, omnem curationē. O ſalutares Epiſcopalium Conciliorū labores. Adeſt vobis Chriſtus Dominus: actionum veſtrarum dux eſt Spiritus S. vos morum magiſtri, vos populorum moderatores, vos ſanctarum legū*

E *auctores. Sapientia veſtra Chriſtianæ diſciplinæ ratio omnis inſtauratur: prudentia controuerſiæ ſedantur: charitate diſſidia tolluntur: ſtudio eriguntur manus remiſſæ: virtute genua diſſoluta roborantur, animiſq; vires adduntur. Quid multa? hæc Conciliorum actio nos ipſos, qui doctoris officio fungimur, qui eccleſiæ [illegible] mus, docet, inſtruit, recreat, exſuſcitat. Quam miſera igitur ſuperiora tempora, quibus tamdiu intermiſſa ſunt multis partibus, penéq; antiquata concilia prouincialia, & ſynodi diœceſanæ neglectæ? Quo factū eſt, vt multiplex malorū, quaſi ſylua extiterit: baſilicæ incultæ, ornamēta ſuppellectilis Eccleſiaſticæ pene nulla, cæremoniarum ritus, & vſus vix cogniti, diuinorum officiorum ratio penè perturbata, chori diſciplina reſciſſa, functionū ec[illegible]*

F *munera contēpta, & ſpreta, ſtationes ſacerdotales, clericales [illegible] deſerta, omnia demum diſciplinæ officia obiecta, ac pane d[illegible] populi præterea inſtitutio deprauata, morum corruptela vnd[illegible] orta, feſtorum dierum veneratio multis peccatis violata, ſacr[illegible] locorū cultus multis partib. læſus, ſacerdotalis ordinis dignitas [illegible] nihilo habita, & cuncta denique ad eum ſtatū deducta, vt lacry[illegible] luctu, cōmiſeratione q́; digna eſſent. Vidimus nos, vidimus prouinciæ noſtræ faciē deformatā, nec planè à collachrymabili illo templi Hieroſolymitani aſpectu diſſimilē: cum ſcilicet vaſtatum, & dirutum ab Antiocho rebus omnibus fortiſſimus dux Iudas Machabæus templi illius cultum euerſum, altare violatū, ianuas exuſtas, & omnia perculſa, ac proſtrata aſpexit: ſciſſiſq; veſtimentis, capiteq; cineribus*

aſperſo,

aſperſo, ſuſpirijs, gemitu, luctuoſiſſimiſq; vocibus, incredibilem vim lachrymarũ in tantis auguſtiſſimi templi ruinis profudit. Gratias tibi agimus, optime Deus, cuius diuino munere Triden. Concil. miſeris his temporibus celebratum eſt: vnde præter alia, quæ reipublicæ Chriſtianæ adiumenta ſubminiſtrata ſunt, reſtitutus eſt tãdem ſalutaris ille vſus ſynodi, & diœceſanæ, & prouincialis: cuius inſtitutũ auxiliante tua diuina gratia ita ſuſcepimus, vt hodierno die ex Tridentinæ ſanctionis præſcripto iã quinti prouincialis Concilij initium faciamus. Non eſt igitur, Patres, cur noſtra hac concione Cõcilij prouincialis neceſſarium vſum, dignitatem, fructus vberrimos, explicemus. Vos ipſi intelligitis ſacroſanctam œcumenici illius Concilij auctoritatem, qua nobis iuſſum eſt, prouinciale Cõcilium tertio ſaltem quoq; anno conuocari: vos ipſi optime meminiſtis, per nos de veſtro conſilio, & aſſenſu, iam certam diem Concilij noſtri prouincialis præſtitutam, perpetuamq; illius indictionem deinceps decreto prouinciali eſſe communitã. Eſt vero cur, vnde digreſſi ſumus, ad Euangelicam commemorationem redeamus, quæ tota non ſolùm huius noſtri Epiſcopalis congreſſus, conuentuſq; rationẽ, ſed etiam munera, & officia, quæ in eo præſtare, aut certe ſpectare debemus, ſignificare, & declarare videtur. Primum igitur videamus, Patres, cur Chriſtus Dominus, cũ ſingulos Apoſtolos ad Apoſtolicæ legationis munera inſtruere, ac mittere poſſet, omnes ſimul eam ob cauſam conuocauit. Quæ ex re perſpicuum nobis fiet, quare iam ab initio ferè naſcentis Eccleſiæ inſtitutam ſit, Epiſcopos prouinciæ ad Metropolitanum cõuenire, prouinciales leges ſancire, ſancitas, ab omnibus, qui eiuſdem prouinciæ ſunt, ſuſcipi, ac ſeruari. Vna verò præter cæteras cauſa eſt, vt qui in varias, diuerſaſq; mũdi partes ad Euangelij propagationem mittebantur, eorum omniũ & vna eſſet doctrina, & vnum Apoſtolicum munus, & vna Apoſtolicæ vitæ ratio. Quæ ſanè res docet, eiuſdẽ prouinciæ Epiſcopos quamuis diſtinctis, diuerſiſq; diœceſibus præſint, eodẽ tamen vnius prouinciæ quaſi vinculo deuinctos, vna etiã eademq; diſciplinæ Eccleſiaſticæ ratione, eiuſdẽ præſcriptis legibus, ac morũ regulis, fideles ſibi commiſſos, ad viã ſalutis dirigere debere. Id ſanè oſtendunt, atq; adeo iubent, ſanctiſſimorum patrum ſanctiones, & Conciliorũ canones, quibus hoc de genere præter alia illud cautum eſt, vt eccleſiaſticis inſtitutis metropolitanæ Eccleſiæ ſeſe reliquæ prouinciales diœceſes conforment. Ex hac porrò coniunctione, concordiq; ſolicitudine, & coniunctiſſimo ſtudio maxima cõmoda, maximaq; adiumenta proficiſcuntur, non ſolum ad facile Eccleſiæ commiſſæ gubernationẽ, ſed etiam ad omnẽ populorũ in via Domini progreſsionem. Hinc enim ſit miſsimũ vniuſcuiuſq; inſtituti præſidiũ, hinc rituum Eccleſiaſticorum, ſanctarumq; conſuetudinũ perennis cõſeruatio, hinc diſciplinæ omnis robur perpetuũ, hinc rerum ſalutarium ſanctiſſimum firmamentũ, hinc prompta omnium, paratiſſimaq; ab obediendum voluntas, hinc præclara illa bene agendi, recteq; exequendi cõtentio, & religioſa æmulatio. At verò vbi cõtra res agitur: vix dici poteſt, quanta inde incommoda, quam multæ difficultates emanent: vos cõſcij eſtis, patres, quam vera ſint, quæ narramus: ſed aliqua ex parte ob oculos ea proponamus. Si quis veſtrum eſt, qui in oratione frequens ſit, cæleſtium contemplationũ ſtudioſus, in Epiſcopali Eccleſiæ ſtatione aſsiduus, Epiſcopalibus item officijs, ſtudijs, & laboribus totus addictus, abſtinẽtia, ac ieiunio deditus, hoſpitalis, pauperum, viduarum, pupillorum vere pater, & paſtor, piorumq; locorũ patronus, & ſanctorum inſtitutorum ſollicitus auctor: rurſuſq; ſi alius eiuſdem prouinciæ Epiſcopus hæc omnia vel remiſſe agit, vel negligit, vel, quod grauius eſt, contra facit, vel ab alio Epiſcopo diligenter acta, minus cõmendat; certe omnia inde incommode accidunt nõ ſine grauiſſimo detrimento. Sed locus hic eſt, Patres, vt accendamus nos ipſos, ſi attentius rem ipſam ſpectamus. Ille, qui optimi paſtoris regulas ſibi propoſuit, prædicationis munus ad Tridentini Concilij præſcriptum perpetuo exequitur. Iſte, qui dignitatis Epiſcopalis amplitudinem, non labores, cenſum, non onus, vitæ otium, non perpetuam illam ſollicitudinem, multis curis implicitam, in animo ſibi cõſtituit, vel raro, vel fortaſſe nunquã verbi Dei pabulũ populo miniſtrat. Ille ſynodum diœceſanã anniuerſariam de more celebrat: hic ne ſtatas quidem clericorum & ſacerdotum cõgregationes habet, ne dum ſynodum conuocat: ille viſitationem diœceſanam perenni ſtudio obire contendit: hic gregis ſui vultum neq; agnoſcit, nec vero vt ab ouibus agnoſcatur, paterna id charitate ſtudet: ille nihil non agit, nihil non attingit, vt morũ corruptelas eripiat, vt vitia & peccata corrigat, atq; emendet, & quoſcunq; aberrãtes ad viã ſalutis reuocet: hic populari opinione cum omnia metiatur, hominibus placere vult, peccata hominũ diſſimulat, ſæpeq; cauſam præbet, quamobrẽ complures à recta deflectãt. At vigilãtis

A *Epiſcopi ſollicitudo in eo etiã verſatur, vt eccleſiarum cultus ſplendeſcat: baſilicæ ſartæ, tectæ ſint, omni apparatu inſtructæ, omni ornatu, & pretioſo opere illuſtres, in omnes partes eluceant: diuinorum officiorum pietas floreſcat: cæremoniarũ ritus excolatur: chori inſtructio omnis non modo retineatur, ſed plane augeatur: clerus ad ſacras doctrinas erudiatur, in clericalis vitæ officijs cõtineatur: ſanctiſſimis legibus, edictis, inſtitutionibus deuinctus, non modo à flagitijs alienus, ſed ab omni ſuſpicione integer, puruſq; conſeruetur. Quam diſſimilis vero remiſſi, negligentiſq; paſtoris, ac ſibi indulgentis ratio, ac forma ſit, vos ipſi videtis. Nulla in eius clero ferè diſciplina, nulla populi inſtitutio, nulla eccleſiarum inſtauratio, omnia deniq;, quæ vndiq; præclara epiſcopali cura ſplendeſcere deberẽt, in ſitu, & ſqualloreprope iacent. His tam diuerſis ſtudijs, Patres,* B *tãtum abeſt, vt qui accenſo ſtudio ad optima quæq; ferebatur, eius induſtria, & ſollicitudo vehementius inflammetur, vt aliquando pene reſtinguatur: ſicq; ſancta illa æmulatio, quæ tantopere nobis Epiſcopis expetenda eſt, & valet plurimum ad omnem diſciplinæ propagationem, nulla ſit. Accedit etiam aliud incõmodum, idq; maximum, quod perſpecta hac diſſimili paſtorum cura, populi epiſcopi vigilantis diœceſi ſubiecti, in obediendo cõtumaciores, & difficiliores fiunt, paſtori & patri ſuo detrahunt: eius benefacta ſæpe iniquius inſectantur, monita non audiunt: &, vt eſt hominum genus procliue ad quærendas excuſationes in peccatis, alterius remiſſione, & nimia indulgentia abutuntur ad contumaciæ ſuæ, & culpæ omnis patrociniũ. Tanta igitur damna, ac detrimẽta rei Chri-*C *ſtianæ importari perſpicimus ex illo diſſimili ſpiritu, quem in paſtoribus vnum, vno charitatis vinculo cõiunctum, vnoq; ſollicitudinis ſtudio incitatum, Chriſtus Dominus eſſe voluit. Ad hoc nos Epiſcopos inſtruit, cum Apoſtolis in vnum conuocatis, legationem prædicationis Euãgelicæ, & ægritudinum curationẽ hodierno Euangelio cõmittit, & certas eis vniuerſis regulas Apoſtoli illius muneris præſcribit. Quamobrem perſuaſum iam habeamus, Reuerendiſſimi Patres, non mediocrem vtilitatẽ huius prouincialis Concilij Quinti tractatione nos prouinciæ noſtræ, Deo inprimis iuuante, allaturos eſſe, ſi certam rationem exploratamq; viam planè iam nunc tandem inierimus, vt coniunctiſſimis animis, concordiſſima voluntate, pari ſtudio, æquali zelo, tãquam vno paſtorali, Epiſcopaliq; ſpiritu omnes in eam perpetuã curam incumbamus, vt præ-*D *ſcriptas & nobis, & clero, & populo, prouinciæq; noſtræ leges, inſtituta, diſciplinamq; omnem exequamur. At tu, Domine Deus omnipotens, qui iuſsiſti, ſeniores ſeptuaginta de populo à Moyſe cõuocari ad oſtium tabernaculi fœderis: illiſq; eodẽ loco cõmorantibus, adeſſe, atq; vnum, eundemq; ſpiritum largiri dignatus es: quiq; Apoſtolis tuis, in vno loco cõgregatis, Spiritum ſanctum tuum miſiſti, eorum mentes illuminaſti, corda vſq; adeo accendiſti: vt incredibili ardore inflãmati, cum ſe diuinæ prædicationis legatos agnoſcerent, vno ardentiſſimo ſtudio, iiſdẽ Apoſtolicæ diſciplinæ inſtitutis, toto terrarum orbe, illa legatione tam admirabiliter perfuncti ſint: nobis hodie, nomine tuo in vnum cõuocatis, adeſto quæſumus: mẽtes noſtras diuini tui luminis ſplendore illuſtra: bonitate foue, ſapientia rege, moderare, atque effice, vt nos vno cõſilio, iiſdem vi-*E *gilantiæ officijs, iiſdem monitis, iiſdẽ exemplis, legationis noſtræ etiã munera atque officia exequamur, & ita ſalutariter exequamur, vt tandem nos, & fideles prouinciæ noſtræ, vnum in te effecti, ſempiterna illa gloria in te vno Deo perfruamur, Amen.*

IN NOMINE
SANCTÆ ET INDIVIDVÆ TRINITATIS,
PATRIS, ET FILII, ET SPIRITVS SANCTI.

F

NOs Carolus, S.R.E. Titul. Sanctæ Praxedis Preſbyter Cardinalis, Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia Archiepiſcopus Mediolani, ad Dei omnipotentis, Beatæq; e Mariæ, ſemper Virginis, ac S. Ambroſij confeſſoris, patroni noſtri, laudem, hæc pro Chriſtianæ morum diſciplinæ conformatione, qua clerum, populumq; fidei noſtræ concreditum, prælucere, totis in Chriſto viſceribus expetimus, de Conſilio, & aſſenſu Reuerendiſſimorum DD. Coepiſcoporum noſtrorum, in Concilio Prouinciali Mediolanenſi quinto decernimus, ſtatuimus, ac ſancimus.

Quæ

Quæ ad fidei tuendæ ſtudium pertinent.

QVoniam in iis, quæ & ad fidem, & ad pietatem tuendã attinent, omni vigilantiſſima cura ſummaq; diligentia paſtoribus maximè elaborandum eſt: nos veterem ſanctorum patrum ſacrorumque Conciliorum conſuetudinem, & auctoritatẽ in primis œcumenicę Synodi Tridentinę ſecuti, de iis ipſis multa ſuperioribus noſtris Conciliis Prouincialibus conſtituimus. Sed in eo genere cum nullũ tantum ſtudium, quãtum certè maximum requiritur, adhiberi poſſit, illis ſuperiorum Conciliorum decretis, adiungenda hæc etiam cenſuimus.

Memini, etiam regulari, ne in ſui quidẽ ordinis Eccleſia, concionari permittat Epiſcopus, antequam ſibi, ſuoq; Vicario, ille, quicunq; concionaturus eſt, fidei profeſſionem ad ſanctionis pontificiæ, quam Pius IV. edidit, præſcriptam formã pręſtiterit. Vbi verò ſemel præſtiterit, non opus erit iterum ob eam cauſam eidem epiſcopo pręſtare: ſed ſatis ſit profeſſionis, ei ſemel illo nomine præſtitæ, teſtimonium ſcriptum atque obſignatũ afferre, & exhibere.

Id omne de confeſſariis ſacerdotibus ſancimus, & decernimus.

Hoc ipſum de medicis, & chyrurgis item cautũ ſit, qui niſi trium menſium ſpatio apud epiſcopum, aut eius Vicarium, ex illius pontificiæ formulæ præſcripta ratione fidẽ profiteantur, medendi arte ab eodem Epiſcopo interdicantur, quoad eam profeſſionem præſtiterint.

Ad verò in poſterum quiſquam medicus, vel phyſicus vel chyrurgus medicinã exercere ne aggrediatur, niſi pręſtita primum, vt ſupra fidei profeſſione.

Aduocati prætereà, & procuratores in cauſis ſanctę Inquiſitionis ſuſcipiẽdis, agendiſue, nullũ ante aditũ, locũue habeant, quàm fidei profeſſionẽ epiſcopo pręſtiterint.

Qui eccleſiam parochialem, aliudue beneficium, curã animarum habens, aut canonicatũ, aut dignitatem in Eccleſia cathedrali, quouis modo obtinuit, niſi is tempore, & loco ſanctione Tridentina præſtituto, fidei profeſſionem, præſtiterit; ne ei epiſcopus beneficij eccleſiaſtici fructus, quos ex eodem Tridentino decreto ſuos non fecit, aliquo pacto remittat, neq; ab eodem exigi patiatur; ſed, ſi quos exegerit, illum reſtituere cogat.

Huius prouinciæ principes, & magiſtratus pro fidei catholicę tuendę officio, proque pietatis ſuæ ſtudio ſperandum eſt, id nunquam permiſſuros eſſe, vt in has regiones, eorum ditioni ſubiectas, ne ad diuerſandum quidem itineris gratia, milites à Catholicæ Romanæ Eccleſiæ fidei diffidentes, veniant; cum certum, atq; plane exploratum ſit, nulla alia re Deum grauius offendi, nullaque ad vehementiorem iram, quam hæreſum labe prouocari; nihilq; rurſus ad prouinciarum, regnorumq; interitum maiores vires habere, quàm teterrimam illam peſtem. Verum ſi quãdo acciderit, quod Deus prohibeat, in eam curam toto animo, omnique ſtudij paſtoralis contentione Epiſcopus incumbat, atque adeò elaboret omni ope, vt ne eius morbi contagione oues, Chriſti ſanguine redemptæ, ſuæque fidei commiſſæ vllo modo inficiantur.

Itaque ad diœceſis ſuæ loca, vbi peſtiferos illos homines diuerſari contigerit, ſe in primis ipſe conferat; populũ fidelem etiam atque etiam diligẽter moneat, vt ne eorum mores vſquam attendat; ne verbis mentem, aureſue adhibeat; ne cum eiſdem vllo modo verſetur; ne carnis licentiam, & liberam, & falſam viuendi ſecuritatem, exemplo illorum conſectetur; ſed in orthodoxa fide, & charitate Chriſti Domini cum timore, & tremore perſeuerans, in S. Romanæ catholicæ eccleſiæ vnitate, & obediẽtiæ ſtudio, in catholicæque pietatis officiis ſeſe contineat. Parochis verò leges prætereà præſcribat, quas in tanto diſcrimine omnino ſequantur.

Atque in iis quidem hæc ſint.

Ne eos mortuos ſacris locis in ſepulturam tradant.

Vt animaduertãt prætereà, ſi fieri poteſt, nõ modo ſingulis horis, ſed ſingulis etiam momentis, quid ab illis agatur, quid cogitetur, quid ſtruatur in iis, quæ ad fidem pertinent, longẽ proſpiciant ſatanę inſidias, & conatum omnem, quantum in ſe eſt, ſedulò reprimant.

A Vt videant, ne quicquam, vel minimum, vnde labes aliqua exiſtere poſſit, ſenſim latius dimanet. Quamobrem de quotidiano huius rei ſtatu Epiſcopum certiorem faciãt quàm diligentiſſimè.

Nec verò, ea omni diligentia contentus Epiſcopus, deſiſtat alia ſubſidia ad tuendum gregem comparare.

Proinde cùm alios religioſos, prudenteſque viros ad rẽ omnem inquirẽdam mittat; tum acres etiam, pioſq; concionatores ad cauſam communem adiuuandam.

A Magiſtratibus etiam, & principibus, in re, quæ non religioni ſolum, ſed vniuerſo prouinciæ ſtatui periculum certiſſimum afferre poteſt, omnem opem, atq; auxilium imploret, vt expedire cenſuerit.

B Excommunicationis verò pęnã, præter alias, quæ ſummorũ Põtificum canonumue ſanctionibus expreſſę ſunt, ipſo facto ſubeũdam proponat, atque edicat iis, qui iſtiuſmodi impiis hominibus cibos vetitos vendiderint, alioue modo ſubminiſtrauerint, quibus diebus minimè liceat illis veſci. Agat verò contra illos, qui non paruerint, ad iuris, edictique promulgati præſcriptum. Omnem denique aliam rationem, quæ potiſſima ſibi videbitur, opportunè ineat ad eam peſtem propulſandam. Et vero id, quod caput eſt, in tanto ſalutis periculo aſſiduis precibus, omnique ſupplicatione ad Deum confugiat, vt gregem, ſibi in curam traditum, ab omni hęreſum fœditate integrum, inuiolatumque cuſtodiat, & conſeruet perpetuo.

C De Iudæis Concilio prouinciali primo multa cauimus, quibus hæc addenda ſtatuimus, quo diligẽtius etiam pernicioſæ eorum cõſuetudini, atque diuini cultus offenſionibus occurratur.

Quod olim ſummorum Pontificum conſtitutionibus, & præſertim Pauli IV. & Pij V. qui eiuſdem Pauli ſanctionem litteris 13. Kalen. Maij. M.D.LXVI. editis renouauit, & auxit, ſancitum fuit, de vita, & habitatione Iudæorum, cum ad Chriſtianorum hominum fidei integritatẽ, & morum puritatem tuẽdam valde pertineat; Epiſcopus, in cuius diœceſi illi vel habitant, vel aliquãdo diuerſantur, ſingulis annis ſtata die eam conſtitutionem Pij V. qua etiam D illa, quæ ab eodem Paulo IV. iam antea edita erat, continetur, promulget: curetque omni diligentia, vt in primis tum ex earum conſtitutionum, tũ etiam ex Concilij Lateranenſis præſcripto in ciuitate, oppido, pago locoue vbi Iudęi habitant, ſi cõplures Synagogas habent, ſeu domos ad ſynagogæ officium iam adhibent, tollantur omnino, ceſſentque omnes, vna tantum excepta, quę tamen ab eccleſiis fidelium diſtet.

At verò nouas conſtruere, cõſtituereue, aut penitus dirutas reficere ne patiatur: nec rurſus veteres altiùs extolli, aut amplificari, aut magnificentius aliquo modo exædificari. Agat etiam cum principibus, ſi opus erit, vt, quemadmodum olim à nobis decreto prouinciali, & eiſdem pon- E tificiis conſtitutionibus cauetur, ſublatis impedimentis, verè tãdem Iudęi omnes in vno & eodẽ loco vrbis lociue, ac ſi ille capax non erit, in duobus, aut tribus, qui inter ſe continentes ſint, & à Chriſtianorum habitationibus ſeiũcti ad præſcriptum illarum conſtitutionem habitent; domicilium verò non ſolum proximum, ſed ne in conſpectu quidem Eccleſiæ, oratoriiue, quo populus conuenire ſoleat, cõſtituere, habitareue vllo modo patiatur. Vt mares, & fœminæ ſignum ſemper patens ferant, quo in vrbibus, municipiis, lociſue omnibus, atque adeo in itinere dinoſcantur ad earum conſtitutionum præſcriptum.

Qua de re quicquam à nemine concedi, permittiue vl- F lo quouis etiam diſpenſationis nomine poſſe illis ſanctiobus cautum eſt.

Ne Dominicis, vel aliis feſtis diebꝰ, quos coli, & ſanctificari, præcepti cõſuetudiniſue eſt, Iudæi opus quicquam ſeruile, mundanũve publicè per ſe ipſos, ſeu alios faciant.

Nec verò fidelis quiſquam in eorũ Synagogis vllo modo, vt eo primo Cõcilio vetitum eſt, ſed neq; vllo vſquam loco eorundem cæremoniis ritibuſue interſit.

De Iudęis, nuper baptizatis, in Cõcilio prouinciali primo aliqua cõſtituimus, quibus hæc de illis ipſis, & de aliis etiam neophytis adiungenda decernimus.

Epiſcopus igitur, in cuius diœceſi Iudæi habitant, cum

fieri

Digitized by Google

fieri poſſit, vt Deo volẽte, eorum multi è tenebris ad fidei lumen accedãt, illud aliqua ratione curet, vt certa domus, locuſve pius, ſi commodè poteſt, eo potiſſimum nomine conſtituatur, vbi illi nuper baptizati, neophytive alantur, ad vitæq; Chriſtianæ vſum inſtituantur. At verò ſi id fieri nullo modo poteſt; eos, ſi quos in vrbe, diœceſiq; habuerit, certè alterius loci pij congregationi in curam tradat, aut aliquem certum ſacerdotem, ſpectata probitate virũ, ſpiritualiſque vitæ ſtudioſum, deligat, qui illorum vitam inſtituat, ac moderetur.

Quo in genere, eius, qui ab ipſo Epiſcopo delectus, eorum curæ quouis modo præerit, ſtudio hæc ratio, quemadmodum infra ineatur.

Vt non ſolum diebus feſtis, vt alio Concilio cautũ eſt, ſed in feriis etiam ſingulis, Miſſæ ſacrificio interſint.

Et cõciones præterea, ſacras lectiones, ſupplicationes, officiaque diuina, veſperas præſertim feſtis diebus obeãt: charitatiſq; Chriſtianæ opera præſtent, ęgrorum publicas hoſpitales domos præcipue viſitando.

Vt ſingulis diebus bis mane, & veſperi, certo breui tẽporis ſpatio ſanctè orent.

Vt cum ſignũ ſalutationis angelicæ ter in die datur, genua flectant, & attente precentur.

Vt ſtationes, eccleſiaſve indulgentiarum frequentent.

Vt octauo quoque die peccata confiteantur, decimoquinto quoque die rurſus cõfeſſi, ſacram communionem ſumant.

Vt, quo die ſumunt, in ſancta oratione, ſanctiſq; exercitationibus, & charitatis operibus illum totũ conſumãt.

Vt feria ſexta, & Sabbato, qui per ætatem, & valetudinem poſſunt, ieiunent.

Vt ſacra anni tempora, vtpotè Aduentus, quadrageſima, aliæq; ſtatæ anniuerſariæ celebritates, cum appropinquant; ad eorum, earumve myſteria inſtruantur, quo ſanctioris vitæ diſciplina, & operibus, Chriſtiana pietate dignis, ſacrorum eorum temporum dierumve curſum religioſius conficiant. Abſtineant à lautioris, & delicatioris vitæ vſu, longeq; diligentius ab improborum hominum conſuetudine.

Aliquam quoque cautionẽ adhibere curet Epiſcopus, vt hi homines, cum matrimoniũ ineunt, non inter ſe contrahant, ſed cum iis, qui à Chriſtianis antiquã perpetuamque originem ducunt.

Ne inter ſe item multam conſuetudinem habeant, vt Pont. ſanctione cauetur. Ne vlla in re Moſaycæ legis ritus retineant, aut ſectentur.

Hoc in genere ſi Epiſcopus negligẽs erit; ſciat ſe in Cõcilio prouinciali, re omni diligenter perquiſita, rationem redditurum ex eadem pontificia cõſtitutione; quæ quotannis ſemel, vbi aliquis neophytorum numerus eſt, in eccleſia cathedrali, collegiatiſq; de more promulgetur, certo die, quem idem Epiſcopus præſtituerit.

Quibus prouinciæ locis vagum, & fallax cingarorũ genus adhuc verſatur, & nondum ex decreto Concilij prouincialis primi, Magiſtratus opera, atq; officio à prouinciæ finibus arceantur, hæc diligentia adhibeatur.

Primo Epiſcopus, in cuius diœceſi eos morari, aut vagari contigerit, diligenter inquirat, an, vt Chriſtianos decet, in omni vita ſe gerant, anq; ſanctæ eccleſiæ inſtitutis, & præceptis pareant.

Rurſus an quicquam contra agant, quod ſchiſmaticorum morem vſumque præſeferat.

An quadrageſimę tempore, ieiunijſque diebus carne, & cibis vetitis veſcantur, an nouis ritibus vtantur. Quod ſi contra eccleſiæ inſtituta, ritusque ab illis aliquid agi, geri, fierive compertum erit, quodque præſertim eiuſmodi ſit, quamobrem hæreſis nomine ſuſpecti eſſe poſſint, in eos Epiſcopus grauiter agat, animaduertat, etiam pro culpæ ratione ad ſacrorum canonum pontificiarumq; ſanctionum præſcriptum.

Si verò eos vllo alio modo publicè offendere cognitũ erit; ab eccleſia, diuinorum officiorum tempore eijci iubeat, quoad emendatæ vitæ explorata teſtimonia, & exempla viderit.

Quam ſummum in hæreſis crimine profligando ſtudi- A um, & cura quàm longè omnium diligentiſſima Epiſcopi eſſe debeat, cùm aliorum multorum Pontificum ſanctiones iubent, tum verò & Innocent. III. reſcriptum, & Martini V. conſtitutio, iam pridem edita, oſtendunt. Quibus conſtitutionibus tum in virtute obedientiæ diſtrictè præcipitur, vt quæ eo de genere in illis ſancita ſunt, ad ea efficaciter exequenda, Epiſcopi per diœceſis ſuas diligenter inuigilent, ſi canonicam velint effugere vltionem; tum etiam deponi iubetur ab epiſcopali officio, ſi quis eorum ſuper expurgando de ſua diœceſi hæreticæ prauitatis fermento negligens fuerit, vel remiſſus. Proinde in ea perenni ſolicitudine, perpetuaque vigilia Epiſcopus verſari in primis debet, vt nõ modo peſtilentiſſimus ille hæreſis mo- B ribus nuſquam in gregẽ ſibi commiſſum irrepat; ſed omnis planè ſuſpicio ab eo quam lõgiſſimè abſit. Si verò fortaſſe, quod pro ſua pietate, & miſericordia Chriſtus Domin⁹ auertat, irrepſerit; in eo maximè elaboret omni ope, vt quam celerrimè depellatur; quiq; ea labe infecti erunt, vel ſuſpecti, cum illis agatur ad canonum, ſanctionumq; pontificiarum præſcriptum.

Idem præterea vna cum Inquiſitore congregationem, quæ certo numero conſtet, theologorum, & Iuriſperitorum hominum inſtituat, qui ad cauſarum ſanctę Inquiſitionis conſultationem adhibeantur.

Ea porrò congregatio, vt opus erit, conuocetur, ſemel- C que in ſingulos menſes, atque adeò crebrius, cum occaſio tulerit.

Nec verò quicquam aliud in ea agatur, geraturve, niſi quod ad eiuſdem ſanctæ Inquiſitionis officium pertinet.

Et quoniam ſæpe contingit, cauſarũ Inquiſitionis acta, proceſſuſue, de quibus deliberandum eſt, ijs patefieri, explicari, atque communicari oportere, quorum conſilio, vel dãnationis, vel abſolutionis ſententia ferenda eſt, quo & accuſatorum, denuntiantiũ, teſtiumq; periculis efficacius occurratur: & in iis ipſis inquiſitionis actis, cauſiſque cautius agatur; id propterea omnibus ſinguliſque conſultoribus, & cæteris item, qui in ea congregatione adſcribẽtur, admittentur ue, Epiſcopus, vt Bonifacij VIII. conſti- D tutione cautum eſt, ſecretum, reticentiamue indicat.

Atqui ij ipſi porrò ſtatim certa præſcripta formula iurati, eidem Epiſcopo ſanctè ſpondeant, ſe neq; verbis, neq; literis, nec nutu, neque alia cuiuſcũque generis ſignificatione, vlloue modo cuiquã patefacturos, aut euulgaturos eſſe, congregationis, in quam admittuntur, adſcribunturue, arcana, nec verò alia quæcunque ſint, quæ vllis inquiſitionis, vel cauſis, vel hominibus, vel ipſi congregationi officiove præiudicium afferre aliquo modo poſſint.

Pœnam verò excommunicationis latæ ſententiæ proponat, atque edicat etiam in congregatione ipſa ex ea Bonifacij conſtitutione in omnes, & ſingulos, qui contra indictum ſecretum, aut iuſiurãdum quicquam patefecerint E ſine licentia eiuſdem Epiſcopi.

At præterea Notarij ſancti officij hoc iurent, ꝙ nec cauſarũ acta, nec teſtiũ nomina, neq; teſtificationes, aliudue quicquam eius generis patefacient, aut euulgabũt, anteà quam Iudex patefecerit, euulgaritue, aut euulgari iuſſerit.

De ſententijs itidem eorum, qui conſultores adhibentur, conſultationibus, deliberationibus, actionibuſq; cõgregationis huius id ipſum præſtabunt omnino; ac de ſuo officio in omnibus fideliter exercendo. Si quis eorũ quicquam contrà vllo pacto fecerit, excommunicationem latæ ſententiæ ipſe ſubeat; ac pręterea aliis pœnis pro modo culpæ arbitrio Epiſcopi plectatur.

F Cuſtodes etiam carceris, priuſquam ſuum exerceãt officium, iuſiurandum ad præſcriptam formam in Concilio Viennenſi præſtent, idemque etiam alij miniſtri ad id officium exequendum neceſſarij.

Ne inquiſitionis cauſarum acta, breuiter, ſummatimq; deſcripta, quę ſummaria proceſſuũ dicunt, nec verò actorum relationes, nec facti narratio, neque alia quæcumque tam iuris, quàm facti itidẽ explicatio, inſtructioue cuiuſuis generis, ad eas cauſas pertinẽs, nec deniq; vllę ſcripturæ eiuſmodi, quæ vel pro reo, vel contrà eum conficietur, vllo vnquam modo in poſterum typis edantur, imprimãturue: ſed quæcumque acta ſint, quæ eas cauſas attingant,

manu

Digitized by Google

manu ſcripta, ijs ſolum, vel iudicibus, vel conſultoribus, alijſue miniſtris dentur, quibus dari oportet.

In cauſis fidei Epiſcopus, iudexue, cum aduocatus, procuratorue reo dandus eſt, cum det, qui probus ſit, de legalitate non ſuſpectus; & procurator quidem vtriuſque iuris peritus, vterque verò fidei zelator, quique hæreſis nomine nunquam neque ſuſpectus, neque accuſatus, neque ea infamia notatus fuerit: id verò, niſi planè oſtenderit, ſe ex iudicis ſententia innocentem eſſe, & ab omnis hæreſis labe, ſuſpicioneue purum, atque integrum.

Patrocinij autem in ijs cauſis ſuſcipiendi facultas cum datur, litteris exarata detur; nec verò aliter quiſquam ſuſcipiat.

Cui porrò datur, is, antea quàm patrocinium ſuſcipiat, iuret, ſe bene, ac fideliter defenſurum, legitimiſq; defenſionibus vſurum eſſe, nec dilationibus captioſis, cauillationibusque cauſam prorogaturum.

Vbi verò patrocinium ſuſceperit, ſciat ſuas partes eſſe admonere reum, vt veritatem confiteatur, pœnitentiamque petat pro culpa, ſi quam habet, eiuſq; reſponſionem curiæ notificare, intimareve.

Meminerit verò Aduocatus, & procurator itidem nullum vnquam patrocinium neque hæreticis, ne ſuſpectis, neque credentibus, neque fautoribus præſtandum eſſe, ne, prout Innocentij Tertij ſanctio eſt, ab officio ſuſpenſus, perpetuæ infamiæ ſubiaceat.

Itaque vbi primum ex cauſarum actis, aliave vlla ratione animaduerterit, reum, qui delatus eſt, hæreticum eſſe, aut eo nomine ſuſpectum, id cum ipſi reo, iudicique denunciet, tum ſtatim illius defenſionem deſerat.

Nec verò, ſi quid erit, quod ad ſanctum officium pertinens, in eiuſdem cauſa reiceri oportet, cuiquam patefaciat, quod eidem officio præiudicium ferat.

Librorum prohibitorũ indicem, iuſſu Tridentini Cõcilij cõfectum, iam pridem promulgatum, omnes, ſinguliq; apud ſe habere curent, ſiue theologi, ſiue iuriſconſulti, ſiue medici, ſiue aliarum literarum profeſſores, diſciplinarumque ſtudioſi, & alij item, quicumque librorum numeroſam ſuppellectilem poſſident. Si quis verò eorũ, qualis, qualis ſit, eum non habuerit, tantum abſit, vt excuſationi legitimæ locus relinquatur, quòd neſcierit, illos id generis eſſe, vt contra eum pro librorum, quos vetitos retinuerit, ratione ſeuerius agatur ad præſcriptum regulæ eiuſdem Concilij.

Vt fraudi occurratur, quę plerumq; in opere impreſſorio fit, ea præter cęteras cautio adhibeatur vt liber, vbi primum impreſſus eſt, per recognitionis pręfectos ante cõferatur, quàm venalis officinis, tabernisue librarijs proponatur. Qui liber, ita accuratè collatus, auctoris ſubſcriptione ſignatus, nõ recognitoribus, vt alio Concilio decretũ eſt, ſed quo rectius cuſtodiatur, Epiſcopo tradatur: qui eundem certo loco in archiuio aſſeruari perpetuò iubeat.

Ne litteras grandiuſculas, quas initio, vel librorum, vel capitum imprimi moris eſt, aliquam obſcenæ, turpiſque imaginis ſpeciem exprimentes, ad librorum impreſſionẽ adhibeant, qui artem impreſſoriam quouis modo faciũt: cum eiuſmodi ſint, quæ hominum mentes aliquando fœde, turpiterq; afficiant, & bonos itidem offendant, vt obſcenę ſcripta.

Ad libros verò, qui de rebus eccleſiaſticis, aut ſpiritualibus conſcripti ſunt, imprimendos, ne characteribus grãdioribus vtantur, in quibus expreſſa appareat alicuius rei prophanæ, ne dum turpis, obſcenæue ſpecies.

Libellorum famoſorum graue facinus, vnde alia præterea peccata, & ſcelera, & mala exoriuntur, vt, quantum in nobis eſt, è prouincia noſtra profligetur, ſtatuimus, ſancimusque eos, quicumque ſint, qui illos ſcripſerint, ediderint, diuulgarint, excommunicationis latæ ſententiæ pœnam ſtatim ſubire. Si clericus verò ſit, qui tale crimen admiſerit, beneficiorum etiam, ſi quæ habet, amiſſione mulctetur, præter alias pœnas, eo de genere canonum legibus ſancitas. A qua excommunicationis pœna nemo quiſquã, huius criminis reus, abſolui poſſit, niſi fama, & honore, cui iniurioſe detractũ eſt, reſtituto pro arbitratu Epiſcopi.

Id verò ipſum quanto difficilius eſt præſtari, tanto diligentius, ſtudioſiusq; pro ſuæ quiſque conſcientiæ religione ab eo flagitio, ſcelereque cauere debet.

Epiſcopi cura ſit, tũ pueros, adoleſcentesue, tum doctores, ac Magiſtros prohibere vſu eorum librorum, quos ex decreto Concilij III. Prouincialis, quoniam obſcœna cõtineant, aut bonis moribus repugnent, aut ad impietatem inducant, certo indice nos complectemur.

Quæ ad prædicationem verbi Dei, & doctrinam Chriſtianam pertinent.

Epiſcopus, ſi verè, legitimeque aliquando impeditus, in cathedrali Eccleſia prædicationis munus per ſe ipſe præſtare non poteſt, vt certè Concilij Tridentini ſanctione, decretiſque prouincialibus debet, id per alios, qui idonei ſint, ex eorum decretorum præſcripto præſtet, impẽſis ſcilicet ſuis, niſi immemorabilis conſuetudinis eſt; eas ipſas impenſas ab alijs illo prædicationis nomine fieri.

Epiſcopi ſolùm ſit, abrogaris quibuſcunque contrarijs conſuetudinibus, & priuilegijs, & in Eccleſia cathedrali, & in alijs, non modo iuriſdictioni ſuæ ſubiectis, ſed etiam in exemptis, quæ curatæ ſunt, concionatorem liberè diligere, atque conſtituere.

Idemque ad eum ſpectet in Regularium etiã Eccleſijs, vbi, pro maiore commoditate, conſuetudinis, moriſq; eſt, populi, vniuerſitatiſue, aut pij loci ſcholæ, aut contrariæ, etiam laicalis ſumptibus, vel eleemoſynis collectis, vel legato pio, aliaue huiuſmodi ratione quotannis certo ſtato tempore permiſſu Epiſcopi concionem haberi.

Nec verò illius diligendi, conſtituendiue ius vlla ratione competat, neque ipſis regularibus, etiam per turnum, neque vniuerſitati, neque magiſtratui, neque loci pij adminiſtratoribus confratriæ, ſcholæue, etiam laicali, nec alij cuiquam laico, etiam ſi ei eleemoſyna, alimẽtaue è publico, aut è confratria aliaue modo, vt ſupra, ſuppeditentur, ſubminiſtrenturue. Quę vt nihilominus ſubminiſtrentur, atque adeo perſoluantur ab ijs qui ſolent, aut alia quacũque ratione debent, omni appellatione poſtpoſita, Epiſcopus cogat, vt Concilio prouinciali quarto cautum eſt.

Nemini autem concionandi facultatem concedat Epiſcopus, niſi pręter alia, vel examine, vel alia ratione pro arbitrio ſuo illius ſcientiam, & peritiam in eo munere probarit.

Magna in verbo Dei vis ineſt ad commouẽdos animos, ſi qui audiunt, ita ſe inſtituunt, atque adeo parant, vt vtiliter audiant. Parochi igitur ſæpe moneant, ac doceant, quo ſcilicet modo fideles ſalutares vtilitates, ſpiritualiaq; emolumenta, & fructus vberrimos è ſacra concione capiant.

Doceant igitur hæc in primis.

Vt cum quis ad verbi Dei concionem accedit, non cõcionem prophanam, ſed ſacram, religioſam, ſanctæ diſciplinæ inſtitutis excultam, atque charitatis ſtudio elaboratam, ſe auditurum putet, proindeq; perſuadeat, ſe à Deo, qui concionatoris ore tunc ſanè loquitur, ſalutaribus pręceptis, conſilijſque erudiri ad optime agendum.

Vt in eccleſiam ingreſſus, hæc à Deo precetur, primum ſibi peccata remitti; tum etiam ſibi aperiri aures cordis, vt audiat, oculoſque mentis, vt videat, atque adeò ad inſtituendæ vitæ rationem, & vſum accommodet, quæ concionator enunciarit.

Vt firma fixaque animi deliberatione ſtatuat, ſe velle perficere, atque exequi, quæcumque in ea concione ſibi dicta putauit.

Vt quæ è concione audierit, ne planè ad alium quemquam, ſed ad ſe ipſum omnino referat.

Vt animo non variè diſtracto, ſed collecto, atque artẽtiſſimo, concionatorem audiat, tanquam eum, qui Dei verba, non ſua pronunciet.

Vt neque eloquentiam, neque actionem, artemue concionantis ſpectet, aut admiretur, eiuſque ſermone, tanquam carmine muſico, inquit propheta, quod ſuaui, dulcique ſono canitur, tã ũm oblectetur, ita vt verba audiat, & non faciat ea: ſed totus in eo ſit, vt diuini verbi ſpiritum hauriat; quo incenſus, quæ audierit, ſtudioſe efficiat atque exequatur.

Vt Dei verba, quæ è concionantis ore exeunt, nõ ſolum aurium ſenſu, ſed diligentia, menteq; ita religioſe percipiat, vt animi voluntatem, ardentemque affectum ſimul accendat ad omne ſanctè agendi officium.

Vt concione abſoluta, ſi modò ibi moraturus non ſit, quoad Miſſæ ſolemnis ſacrificium peragatur, ne tamen ſtatim de Eccleſia abeat, ſed in oratione paululum conſiſtat; tum verbi Dei, quod audierit, præcipua capita, quæ præſertim ſibi conueniant tacita cogitatione ſecum repetat; rationemque certam concipiat, atque ineat, qua res, tam ſalutares rectè exequi poſſit.

Vt, de templo à concione, orationeque egreſſus, ne de concionante intemperanter loquatur, ne temerè iudicet. Ne rurſus ad inanes confabulationes, prophanaque colloquia ſe conferat, vt ne effluat, quod & audiendo, & meditando, caſte, ſanctéque concepit.

Immo vero amicis obuiam factus, cum illis ſalutaria inſtituta, quæ concionator explicauit, ſtudioſe & opportunè communicet.

Domum reuerſus, familiam item ſæpè commonefaciat, quæ de ſanctæ vitæ inſtitutione ab eo accepit.

Ad ſalutem cum omnibus fidelibus admodum neceſſarium ſit, Chriſtianæ fidei rudimenta ſcire; tum certè huius in primis prouinciæ populis; qui, hæreticis finitimi, niſi in fidei fundamentis firmi fuerint ac ſtabiles, ſummoperè verendum eſſet, ne forte ab eis in aliquam impietatis, ac nefariæ doctrinæ fraudẽ, facilius adducerentur. Quamobrem nos multam hactenus diligentiam adhibuimus, vt omnes, ac ſinguli Chriſti fideles in fidei Chriſtianæ rudimentorum inſtitutione erudirentur: ſed cum parum nos hucuſq; profeciſſe tanta in re cognouerimus; negotij, periculique magnitudine adducti, hæc præterea decernimus.

Primò omnibus, ſingulisque animarum curatoribus, & cæteris confeſſarijs, ſiue ſecularibus, ſiue regularibus, in virtute ſanctæ obedientiæ id præcipimus, vt faciant, antequã confeſſiones audiant, orationem Dominicam, angelicam ſalutationem, ſymbolum fidei, & decem præcepta Dei, decalogo continentur, vt pœnitentes recitent, ac ipſis audientibus referant.

Quarum rerum ſi quos ignaros, rudesque offenderint, hanc eorum ſpiritualem ſocordiam acriter reprehendant, oſtendantque quàm grauis eſſe debeat illorum conſcientię ignoratio rerum, quæ ad ſalutem tantoperè neceſſarię ſunt. Cum autẽ eos abſoluunt, præter alias pœnitentias, & actiones ſatisfactorias, id etiam imponant, vt quatuor hæc ſaltem potiſſima doctrinæ Chriſtianæ capita in poſterum accuratè ediſcant, certo illis pro arbitratu ſuo præfinito congruo tempore, quod tamen ob neceſſariam aliquam cauſam ſemel, aut ad ſummum iterum prorogari liceat. Eo autem temporis ſpatio confecto ſi eadem adhuc illos ignorare viderint, tunc ne illorum confeſſionem audiant, niſi conſilio, & aſſenſu aut Vicarij Foranei, ſi diœceſani ſunt, aut illorum, quos huic curæ in ciuitate Epiſcopus præfecerit, ſi in ciuitate viuunt. Si quis verò ſemel ita admiſſi ad Sacramentum pœnitentiæ, eos poſteà in rudi hac craſſaque ignorantia perſiſtere compertum erit, de ijs ad Epiſcopum ipſum referatur, antequàm amplius admittantur, qui illorum ſaluti diligentius, & efficacius conſulat, vt viderit in Domino expedire.

Quò facilius porrò pernicioſæ huius ignorationis incõmodo occurratur, neque aliqua fideles excuſatione ſuam negligentiam prætexant, illud eiſdem animarum curatoribus mandamus, vt die feſto, vel intra Miſſarum ſolemnia, vel in Veſperis, aut paulo ante, ſi frequentior tunc fidelium multitudo præſens in eccleſia aderit, clara voce, ac diſertis, diſtinctisque verbis, quæ ab omnibus exaudiantur, modò vnum, modò alterum aliquando plura ex ijs præcipuis doctrinæ chriſtianæ capitibus, prout opportunius ſibi videbitur, recitent, ſimulque vniuerſos, qui aderunt, hortentur, vt eadem verba, quibus ipſi præibunt illi ſimul referant.

Et verò, quo populus doctrinæ Chriſtianæ præceptis, atque inſtitutis indies inſtructior fiat; ijdem parochi illo tempore nunc vnam, nunc alteram eorundem quatuor illius, doctrinæ capitum partem ſtudioſè explicent. Qua in re

A Catechiſmi Romani, aliorumque probatorum auctorum, qui in hoc genere piè, diligenterq; verſati ſunt, doctrinam potiſſimum ſequantur.

Nec verò propterea, quæ nunc decernimus, quicquam detractum, derogatumve ſit, quominus tum qui pro captu ſuo apti ſunt maiori eruditioni, aut pro ratione ſtatus ſui explicatius, & pleniùs vniuerſam doctrinam chriſtianam diſcere debent, præſtent quod debent; tum parochi, alijque ad quos illam docere ſpectat, cumulatè præſtent, quæcumque in hoc genere olim decretum eſt ab illis præſtari debere, & reliquas præterea omnes ſui muneris partes.

Porrò confeſſarij grauiſſimam pœnitentiam imponant, itemq; concionatores diuinam vltionem denuncient, &

B patribus familias, & dominis: qui nulla, aut ſaltem parui diligentia adhibita, omnem rationẽ non ineant, vt ſui liberi, ac famuli chriſtianam doctrinam addiſcant; neq; eis, quos in famulatu habent, tantùm diebus ſaltem feſtis vacui temporis concedunt, quo in eccleſias, aliave loca pia, vbi ea doctrina traditur, ad illam percipiendam conuenire poſſint.

Ludi magiſtri quo commodius præſtent, quod ex Concilio Lateranenſi in ſynodo noſtra prouinciali tertia eis ad pueros in doctrina, pietateque Chriſtiana rectè inſtituendos præſcriptum eſt, decernimus tum hanc ipſam decreti partem, tunc cõſcriptum de eadem doctrina libellum cum libris rudimentorum grammaticæ coniungi, eiuſdemque

C agglutinari.

Nec verò id generis libros, quos Epiſcopus intra ſuæ diœceſis fines, in frequentiori puerorum vſu eſſe animaduerterit, talesq; notarit ac declarauerit, decreueritve, deinceps ſine eo doctrinæ chriſtianę libello imprimi, vendi, in vſumve puerorum adhiberi liceat. Quò autem exploratores vitæ, diſciplinæq; chriſtianæ mores magiſtrorum, præceptorum ve ſint, eam Epiſcopus cautionem adhibeat, vt, cum illos moribus probar, huius probationis facultas, litteris exarata, ne diutius cuiquam eorum ſuffragetur, quàm per annum, vel bienniũ trienniumve ad ſummum. Quo tempore confecto, cum Epiſcopum adierint, qui illam prorogerit, confirmetve; tunc maximè is de illorum moribus, vita,

D ac etiam de docendi, inſtituendique rationibus item diligenter perquirat: ſique eos nec præſtare quæ debent, vel in re aliqua offendere animaduerterit; facultatem ne prorogerit, neve confirmet, antequam illorum vel negligentiam, vel aliam culpam, emendatam cernat.

Si quæ prophana magiſtri aliquando exponent, omnia ad rectam diſciplinam, egregiamq; morum indolem præclaris interpretationibus traducere ſtudeant; quod facilè aſſequentur, ſi quid perpetuo in ſuis explicationibus interponent, quod ad inſtitutionem, chriſtianæ pietatis ſtudijs dignam, pertineat.

Quotidianas ludi exercitationes, ac ſtudia inchoent, & concludant item pia aliqua oratione, & prece, quę antequã

E abſoluatur, pueri è ludo ſine vrgenti cauſa ne miſſi fiant.

Proinde in gymnaſio, loco decenti, & perſpicuo tabella alicuius ſacræ imaginis appendatur, ad quam diebus ſingulis diſcipuli ſtatas preces faciant.

Quæ ad dies feſtos, & ſacra tempora pertinent.

NE quis diebus Dominicis, feſtisque ex vrbe, oppido, aliove loco, cum iter facturus eſt, ante diſcedat, quã Miſſæ ſacrificio interfuerit, niſi ad eum locum proficiſcatur, vbi in tempore intereſſe poſſit.

Eccleſiaſtici verò homines, quicumque ſint, & ij, præ-

F ſertim, qui diuinorum officiorum celebritatibus in choro adeſſe debent, videant, atque adeo caueant, ne ſacris illis diebus, quos in Dei laudibus, religioſisque pietatis officijs, & in Eccleſia potiſſimum à clero conſumi oportet, iter, niſi ob vrgentem cauſam ſuſcipiant: vt hoc eorum exemplo excitati fideles, ſacris illis diebus à diuinis officijs opere itinerario non auocentur.

Kalendis Maij, qui dies Sanctorum Apoſtolorum, Philippi, & Iacobi ſolemnitati conſecratus eſt, cum prauum vſum paſſim in prouincia noſtra retineri ad nos perlatũ eſt, vt inciſæ arbores frondeſcentes, per vrbes, oppida, vicos, & pagos in plateis, ac triuijs ludibundo ſpectaculo erigantur.

Omnis prætereà quicunque ſit, qui ieiunij lege aſtrictus A eſt, ſingulis quadrageſimæ diebus, Dominicis exceptis, ieiunium ſeruet: alioqui enim peccato mortali alligatum ſe eſſe noſſe debet.

Nec cibi vetiti, ad ægrotantium, imbecilliumque hominum vſum paſſim venales publicè exponantur, ſed certis tantum conſtitutis locis.

Ne tabernarum valuis omninò patentibus, ſed magna parte clauſis, vendi liceat.

Ne in foro, aut in via publicè vnquam exponantur, ne à ruſticis quidem, alijsve cuiuſuis generis hominibus.

Neque paſſim item ab omnibus vendi fas ſit ſed ab ijs ſolum, quibus facultatem, literis exaratam, Epiſcopus permiſerit. B

Nec verò omne carnis genus ab ijs vendi liceat, ſed vitulinum, aliudve, quod vſui ſit ægrotantium corpori.

Neque omnibus vendatur licet, ſed ijs ſolum, qui ſcriptā ab Epiſcopo facultatē habuerint. Quę facultas, etiam nullo tempore præfinito, data, tunc planè extincta ſit, cum primum cauſa, ob quā data eſt, ceſſarit. At verò ſi decem dierum ſpacio diuturnior cauſa erit; iterum ea facultas impetretur: alioqui reſciſſa ſit. Idem deinceps decimo ſaltem quoque die fiat, quamdiu opus erit.

Nec verò ſine ea ſcripta facultate, ac ſigillatim nominatimq; data, cauponæ, tabernarij, & alij, qui cænaculariam faciunt, eos vetitos in quadrageſima cibos vendant, venaleſve exponant, etiam hoſpitibus, peregrinis, viatoribuſve, C quales quales ſint. Nec verò eos menſæ apponant.

Nec prætereà illos, alio loco coctos, condimentiſve apparatos, non modò in caupona, taberna, hoſpitiove ſuo, aut loco, curę ſuę ſubiecto, comedere cuiquam permittant, ſed ne aliunde quidem apportari ne dum in menſa apponi patiantur.

Quicunq; verò cōtra ſanctionis huius capita quicquam contrà fecerit: is pœnis, mulctiſve, in locorum piorum vſum erogandis, & cenſuris, alijsque canonum iure, pontificijs conſtitutionibus, omniq; alio modo contrà quadrageſimæ violatores, ſancitis pœnis vel alijs, quas pro perſonæ ratione, & culpæ, contumaciæve grauitate Epiſcopus arbi- D trατu ſuo irrogandas cenſuerit, afficiatur.

Sacro prętereà quadrageſimę, & aliorum ieiuniorū tempore, quæ religiosè olim à christianis hominibus præſtita eſſe, & ſanctiſſimi pontifices, & grauiſſimi Eccleſiæ patres, & canonū decreta oſtendunt, vt ea, pro gloria Chriſti Domini, proq; ſtudio ſalutis animarū, in quo quiſque, adiutrice Dei gratia, omni ſanctarum actionū, ſpiritualium exercitationum, & ſalutarium operum contentione, vt maximè poteſt, elaborare debet, à fidelibus prouinciæ noſtræ præſtentur, Dominum omnipotentem ſuppliciter exoramus, & illos omnes vehementiſſimè cohortamur, ac monemus.

Atque ea quidem, hæc ſunt, & quæ exequenda ſuum quiſque populum parochus, & concionatores item, vt oc- E caſio tulerit, omni verborum vi ſanctiſſima, omnique ſuaſione accedant.

Primo ijs quadrageſimalibus, alijſve ieiunij, pœnitentię, & publicæ ſupplicationis diebus, fideles ſe vitæ diſciplina ſeueriori aſtringant: ſanctisque inſtitutis, & moribus, ſacro illi tempori conuenientibus, ſe, ſuosq; qui patresfam. ſunt, quàm rectiſſimè in omnes partes conforment.

Pretioſas veſtes non induant, ſed amictum, ſi non humilem, & demiſſum omnino, at cum pœnitentiæ, ieiunijque tempore congruentem.

Simultatem, odium, inimicitias, rixas deponant, pacem cum omnibus concilient.

Carnis vim, impetum, non modò religioſa abſtinentiæ, F ieiunijque lege, ſed cicilio, & verberationis diſciplina coërceant, & humi aliquando cubent, vt à pijs etiam laicis factum eſſe, memoriæ proditum eſt.

Cum autem id olim obſeruatū ſit, vt per totam quadrageſimam ab vxore fideles abſtinerent, ad Elibertani canonis præſcriptum; meminerint, qui matrimonio iuncti ſunt, ſtudendum ſibi, vt eo ſacro tempore, mutuo conſenſu, diebus ſaltem Dominici abſtineant, vt hoc de genere ſanctiſſimi pontificis Nicolai primi extat reſcriptum.

Omni tempore à iocis chriſtianum hominem abſtinere conuenit, ad quadrageſimæ, ac ieiunij tempore, tantò diligentius, quantò frequentius ſtudioſiuſque orationi, abſtinentiæ, omniq; pœnitentiæ generi incumbendum eſt. Aiocis igitur, à verborum ſcurrilitate, à colloquio inani, otioſo, longeque cautius à noxio & criminoſo ſe continere ſacro pœnitentiæ tempore ſtudeat, vt pontificio, apoſtolicoque illi reſcripto cauetur.

A venationibus item, vt eodem reſcripto cōtinetur, abſtineat item eo ipſo quadrageſimali tempore, quo neque carne veſci, neque adeo carnalia conſectari licet.

Ciborum quadrageſimalium ſuauitates, ac delitias ne exquirat; nec multiplici epularum apparatu menſam extruat, ſed frugalem parſimoniam adhibeat.

Conuiuia autem in quadrageſima non condicat, nec verè apparet, ne dominicis quidem diebus, vt idem Nicolaus pontifex reſcribit.

In orationis ſtudio frequentior ſit: dolenter peccata, & ſua, & aliena lugeat: pro quibus Dei miſericordiam omni pietatis, pœnitentiæque officio imploret.

Eleemoſynas, cum per facultates poteſt, vberiores pauperibus, egentibusque in ſuſtentationem conferat; in aliaque pietatis officia, atque opera liberali charitate eroget.

Oblationes offerat largiores.

Frequentius ad eccleſiam conueniat; pſalmis, hymnis, canticis ſpiritualibus, precumque diuinis officijs, omni attentione, & religioſa meditatione aſſiſtat.

Miſſæ ſacrificio quotidie interſit, alia omni negotione poſthabita.

Diuinis colloquijs, ſacrisque concionibus præſens adſit.

Moneatur, vt vitæ ſanctitati ita incumbat, vt ſingulis dominicis ſaltem diebus cōfeſſus, ſacram Euchariſtiam ſumat, ſi ſingulis diebus non poteſt; id quod olim in conſuetudine, vtique fuiſſe ex eiuſdem Nicolai pontificis reſcripto, liquidò conſtat.

Ægroti, cum per inualetudinem corporis ieiunare non poſſint, quodam intimi animi dolore, gemituque, vt ſanctus Auguſtinus monet, cibum capiant, pro eo, quòd alijs ieiunantibus, ipſi abſtinere non poſſint.

Caueant autem, quod alio prouinciali Concilio ex eiuſdem ſancti Auguſtini ſententia cautum eſt, ne alios ſuo exemplo ad violandum ieiunium prouocent.

Nihil non aggrediuntur, atque omni actu ſemper agunt hoſtes fidei catholicæ, vt impietatum ſuarum virus diſſeminent; venataſque ſuas voces in omniū aures infundant. Eccleſiæ igitur paſtoribus omni, quo maximo poſſunt, ſtudio elaborandum eſt, vt cum omni tempore, ac diligenter, tum in quadrageſima, verbi Dei prædicatione, tanquam pabulo vitæ, fideles nutriantur, atque confirmentur.

Quamobrem quod multis huius prouinciæ locis, & alijs benè inſtitutis ciuitatibus antiqui, religioſique inſtituti eſt, vt eo quadrageſimali tempore, quo frequentiſſimi fideles ad prædicationem conueniant, nullæ neque tabernæ, neq; officinæ patentes vſquam ſint, dum concio ſacra habetur, id quod ſanctiſſimæ conſuetudinis eſt, vt perpetuò retineatur, omni officio Epiſcopi omnino efficiant: vbi verò hoc ipſum vel intermiſſum, vel in more poſitum non eſt, vt ad vſum inducatur, atque adeo reſtituatur itidem curabunt Epiſcopi.

Parochi hebdomada, quadrageſimæ initium proximè præcedente, populum, curæ ſuæ commiſſum, ad ſe conuocent: tum hæc cum illo grauiter, ſolliciteque agant, prout antiqui, religioſique inſtituti & conſuetudinis in Eccleſia ſancta fuit.

Vt canonica auctoritate reconcilient, ſi quos in eo diſſidentes ſcierint, diſſenſionum ſemina extirpare ſtudentes.

Concubinarios homines ab illa peccandi libidine, vt maximè poſſunt, reuocent: proinde ſanctiones epiſcopales, eo de genere hominum editas, cùm de ſcripto legant, tum communi ſermone planius explicent.

Singulos, denique à Chriſtiana viuendi via aberrantes, ad ſemitam iuſtitiæ & ſalutis ſtudioſè perducant.

De humilitate, patientia, caſtitate, benignitate, miſericordia, eleemoſynis, pœnitentia, cæteriſque chriſtianæ religionis virtutibus omnes accuratè cōmonefaciant, vt Cabilonenſis Concilij canone piè, vtiliterque cautum eſt.

Rurſus vitia, & crimina, pro quibus homines, ſicut eiuſdem Concilij verbis expreſſum eſt, cum diabolo deputantur, deteſtanda, fugienda, atq; adeò abijcienda omnino illa quidem curent, atque in ijs, quæ ab Apoſtolo, commemorantur, Fornicatio ſcilicet, immunditia, luxuria, veneficia, inimicitiæ, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, diſſenſiones, ſectæ, inuidiæ, ebrietates, commeſſationes.

De Votis.

SI quando ob calamitatem imminentem, aliamve cauſam, à populo, vel ab vniuerſitate, vel à vicinia parochiali votum Deo fieri deliberandum eſt, vt de hoc genere toto quàm rectiſſimè ſtatuatur, parochus Epiſcopum, ad quem præſertim in graui, quæ ad ſpirituales res pertineat, deliberatione, cōfugiendum patres cenſuerunt, etiam per litteras, vbi opus eſt, conſulat: de cuius ſententia formula voti ritè concipiatur. Si verò aliquando temporis anguſtia non patiatur, id quod in peſtilentia euenire aliquando ſolet, vt ille conſuli non poſſit, cum populo agat, vt votum nuncupetur: at ſane quæ ſpeciatim ad illius rectè exequendi modum pertinere poſſunt, eę rationes omnes in ipſa voti nuncupatione, epiſcopi ſententiæ, iudicioq; relinquantur; quo ſanctius, religioſiuſque voti nuncupati ratio omnis ad executionis vſum perducatur.

Caueat item parochus, rectorve eccleſiæ, vt vniuerſitatis conſenſu, atque omni alia opportuna, neceſſariaq; ratione votum nuncupetur, vt firmum, ratumque ſit, ac proinde ab vniuerſis, quorum intereſt, piè obſeruetur, atque præſtetur.

Quò præterea, & ardentiori pietatis ſtudio ad illud nuncupandum, & vehementiori ſollicitudine ad idem ritè exequendum populus incendatur: hoc præterea parochus curet, vt in voti nuncupatione ſtatæ tum præparationes, tum etiam cæremoniæ adhibeantur omni externæ pietatis, ſanctique cultus ratione, & ſignificatione, in eum, qui ſequitur, modum.

Primo igitur, vt illius vniuerſitatis adulti omnes, quo die, votum fiet, antegreſſà peccatorū confeſſione, ſacram communionē ſumant, curet idē parochus omni cohortatione.

Pridie etiam diei, quo votum nuncupabitur, ſub veſperum campanatum ſono ſignum detur: quo populus excitatus, ad eccleſiam frequens conueniat, vbi poſtridie illud publicè, ſanctequè nuncupet.

Videat verò, vt in eccleſia parochiali, primatiave, ad altare maius nuncuperur.

Vbi populus conuenerit, proceſſio voti cauſa de more agatur.

Miſſarum ſolemnia, proceſſione peracta, à parocho, rectoreve eccleſiæ eo nomine celebrentur.

In qua Miſſæ celebratione de voto concio habeatur, ac de eius cauſis, tum exponantur ratione, quibus ſanctiſſimè deuincti, qui vouerint, votum quàm diligentiſſimè præſtare debent.

Huic actioni omnes parochialis viciniæ, aut oppidi, locive ſacerdotes, & clerici interſint. Parochus autem, aliuſve Sacerdos, qui Miſſarum ſolemnia eo nomine celebrat, cum offertorij tempus eſt, ab ijs, qui vniuerſitatis nomine delecti erunt, voti formulam in conſpectu Dei deſcripto ſibi ritè, diſtinctequè pronunciari mandet. Quod illi, genibus flexis, ſupplices præſtent. Deinde cum celebrans ipſe corpus, & ſanguinem Domini in Miſſa ſumpſerit; tum qui præparati acceſſerint, eiſdem ſacram communionem miniſtrabit.

Voti nuncupati inſtrumentum, notarij manu confectū, auctoritateq; munitum, ad Epiſcopum menſis ſaltem ſpacio afferatur, vt in archiuio epiſcopali aſſeruetur perpetuò. Cuius inſtrumenti, etiam exemplum, eiuſdem Notarij teſtificatione, fideque roboratum, in eccleſia illius populi, vniuerſitative, quæ vouit, vt diligentiſſimè poteſt, cuſtodiatur ad perpetuitatem.

Vtque voti, cuius executio in perpetuum præſtanda ſit, monimentum in conſpectu omnium extet; idem curet, in tabella lapidea votum, votique cauſam, & conditiones incidi, eandemque loco eccleſiæ conſpicuo, atque illuſtri collocari, atque parieti agglutinari.

A Vbi autem, cum votum nuncupatur, præſcripta ratio, ac cæremoniæ, ob peſtem, aliamve cauſam neceſſariam præſtari non poſſunt, tunc omnino eas præſtari curet parochus, vbi primum poterunt.

Hanc omnem rationem, tum celebriores etiam ritus, cæremoniasq; adhiberi, Epiſcopus curet, ſi ciuitatis ipſius populus votum nuncupare deliberarit.

De oratione ante operis inchoationem.

NON decet chriſtianum hominem, opus aliquod ante ſuſcipere, aggredive, quam Dei auxilium religioſis precibus imploret. Dixit enim Dominus; ſine me nihil po-
B teſtis facere.

Parochus igitur, cuius eſt populum ad optima quæque inſtituta erudire, concionator item illum, prout vſu venerit, cohortetur, ac moneat, vt neque publicè, neque priuatim quicquam aggrediatur, niſi primò ſanctis precibus Deo adhibitis.

Neque cibum ſumat, antequam ſtata prece benedicat. Poſt cibum item, Domino gratias precatione agat.

Id enim à nobis expectat, qui nos paſcit Deus, vt pro præſtitis ab eo eſcis illi gratias referamus, & ſaturati donis ipſius, laudes ei dicamus; inquit ſanctiſſimus pater noſter Ambroſius.

De indulgentijs, & ſacris reliquijs.

C

NE cuiuis rectori eccleſiæ, etiam exemptæ, quouis modo, neque vlli ordini regularium, neque cuiquā ſcholæ, confratriæ etiam roſarij, & cruce ſignatorum, locive pij collegio, prætextu, cauſave vel priuilegiorum, etiam antiquorum, vel indulgentiarum: quas, ſibi quouis modo conceſſas, etiam inſtar eccleſiarum, locorumq; piorum confratriarumve vrbis Romæ habet, liceat illas ipſas in ſuis eccleſijs promulgare, ſed vt decreto Tridentino cauetur, per Epiſcopum adhibitis duobus de capitulo illæ quotannis ſtato tempore publicentur, atque euulgentur.

Eleemoſynæ item, atque charitatis ſubſidia, quæcunq;
D eo nomine, occaſioneve à fidelibus offerentur, per eos ipſos collegiantur; & eccleſiæ, locove, cuius cauſa indulgentia conceſſa eſt, omninò attribuantur, idque gratis ac nulla prorſus mercede.

Ne indulgentiarum litteræ, inſcriptionesve, earum nomine exaratæ eo loco, vbi capſa ad eleemoſynam colligendam apparata eſt, etiam extra eccleſiam, proponantur, affiganturve, ſed vel in altari maiori, vel in alio, vbi indulgentiæ cauſa ſtatio, oratiove conſtituta eſt. Ac proinde ſtatis ijs diebus, quibus Epiſcopus indulgentiam promulgandam decreuerit, cum fideles ad eleemoſynam Eccleſiæ, locove pio tribuendam, vbi illius indulgentiæ celebritas agitur, parochus, concionatorve excitabit, doceat ſimul diligen-
E ter, eius conſequendæ cauſa non eſſe neceſſariò præſtitutam eleemoſynæ largitionem; vt cæleſtem eum eccleſiæ theſaurum, ſpiritualiaque munera exponi omnes intelligant, non ad quæſtum, ſed ad peccatorum ſatisfactionem, & ad pietatis exercitationem.

Si verò aliquando Epiſcopi conceſſu capſa, in quam eleemoſyna fidelium conijciatur, palam ponitur; intus in Eccleſia, loco longè ab altari, vbi indulgentiæ ſtatio agitur, decore collocetur: de eleemoſyna verò ſeruetur ratio ſupra præſcripta.

Ne ſacræ Reliquiæ, in eccleſia, eiuſve ſacriſtia reconditæ, è loco, vbi aſſeruantur, ad ægrotos vllo modo exportentur, ne conſuetudinis quidem prætextu.
F

Quæ ad ſacramentalia, & ſacramenta generatim pertinent.

DIE ſacro purificationis beatiſſimæ Mariæ Virginis, vſus, rituſque benedictionis condelarum, cereorumve, cum plenus myſteriorum eſt, tum ſalutarium vtilitatū: quas non ſolum ex orationibus, quibus Eccleſia in ea benedictione vtitur, ſed ex omni rituali libro probato parochus, concionatorve, eo ipſo die fidelibus ſtudioſè exponat, quo religioſius illas & geſtent, & habeant.

Nam cum illius benedictionis precatio ad alia multa re-

[illegible] ad hæc in primis. Vt candelæ valeant ad ſanitatem animæ, & corporis, terra, marique.

Vt de locis, vbi accendentur, dæmon, & quicquid dæmonis aſtu molitur, machinaturve, depellatur.

Vt mentes, & corda fidelium, igne, & ſplendore ſancti Spiritus accendantur, illuſtrenturq́, ac depulſis vitiorum tenebris, videant quæ ſint Deo grata, & ſaluti vtilia.

Vt ignis charitatis, cum lumine fidei, in animis accendatur, quo ad lumen æternum vitæ cœleſtis perducantur.

Hæc ſibi omnia à Chriſto Domino, qui eſt Deus verus, & ſplendor lucis æternæ, ſibi cōcedi precantur interceſſione, & ſanctiſſimis meritis Beatæ Mariæ Virginis, quicunq; fideles in illius honorem candelas, quibus benedictionis preces eo die adhibitæ ſunt, deuotè geſtant.

B

Sacrorum cinerum vſus in Eccleſia Dei antiquiſſimus eſt, ac non ſolum ad ſignificandam, ſed ad excitandam etiam pœnitentiā introductus. Quare Epiſcopus, parochus, & concionator die Dominico, qui feriam aſperſionis cinerum proximè præcedit, populum ſalutares eas vtilitates doceat, quas in eorum benedictione multis orationibus Eccleſia petit. Atque hæ quidem præter cæteras ſunt. Vt fideles, qui ſacro cinere aſperguntur, ad intimam cordis humilitatem adiuuentur.

Vt in eos benedictio cœleſtis deſcendat, qua adiuti, verè intimeq́ue toto animo peccata doleant: hoc mente ſecum reputantes, ob hominis peccatum terram maledictam fuiſſe, noſque omnes in cinerem, ac terram redituros.

Vt videtur corporis valetudo ad pœnitentiam peccatorum peragendam.

Vt anima diuino auxilio protegatur.

Vt à Deo impetremus, quæ ad illius voluntatem petimus.

Vt conſtanti animo in bene agendo perſeueremus.

Hæc bona, quæ mater eccleſia pro ſacrorum cinerum ritu à diuina benignitate precatur, vt piè fideles conſequantur; parochus illos eo ipſo die moneat, quàm religioſa intimi animi pietate, quàm humili, contritoq; corde, quàm humili, dimiſſoq; veſtitu ad eam actionē conueniant, quamque ſerio ſecum ſtatuant, illos ieiunij dies in amaritudine animæ ſuæ traducere ad peccatorum ſatisfactionem.

Hoc aſperſionis cinerum miniſterium Epiſcopus ſtudeat potiſſimum in cathedrali, propriave parochiali Eccleſia ab vnoquoque ſuſcipi.

Sanctiſſimi præterea, & antiquiſſimi inſtituti in Eccleſia Dei eſt, die Dominico, Paſcha reſurrectionis Domini proximè antecedente, ramos palmarum, & oliuarū, ſolemnibus precibus benedici, ac fidelibus tradi, qui geſtent, domique religioſè, atque decenter aſſeruent. Et ſicut ritus is, & inſignem illum Ieſu Chriſti Domini ingreſſum ad vrbem Hieroſolymam, & triumphū illum cōmemorabilem ſignificat, quem paſſione, & morte ſua ſuperatis hoſtibus, idem Dominus reſurgens reportauit, ita alijs etiam myſterijs plenus, à parocho, & à cōcionatore explicetur, quo ardentius ad religionem illius fideles accenſi, ſpirituales fructus capiant, quos à Deo eis Eccleſia precatur; ſuntq́; hi præſertim.

Vt accipiant mentis, corporiſque vim ad ſalutis opem, Deique gratiam implorandam.

Vt quemadmodum rami folijs virent, ita opera noſtra, & iuſtitia, & omni virtute ſancta quàm florentiſſima ſint.

Vt, ſicut populus hebræus, Chriſto ramis obuiam factus, vna cum eo Hieroſolymam ingreſſus eſt, ita nos ſanctiſſimis officijs, atque pijs operibus Domino obuiam procedamus, illiuſque veſtigia ſecuti in cæleſtem patriam eo auctore, & duce recipiamur.

Vt veluti Chriſtus Dominus de ſatana hoſte cruce ſua triumphauit; ſic nos quàm ſæpiſſimè id miſericordiæ opus [illegible] ita repetamus, vt Chriſti amore incendamur ad pugnam, & ad victoriam de dæmone, carne, & mundo reportandam.

Vt quocunque hi rami introducentur, eius loci incolæ benedictionem Dei conſequantur, omniq; re aduerſa propulſata, virtute altiſſimi defendantur.

Has, & alias ſalutares vtilitates parochus, & cōcionator fidelibus exponat: vt, qua debet pietate, religioſoq; animo eos ramos capiendo, geſtando, & aſſeruando, ita Dominum precentur, vt & per paſſionem, & mortem quæ ſuam, qua dæmonem fregit, ac ſuperauit, & per reſurrectionem illam immenſam, qua id egit, nō ſolum corpora a malis tueatur, ſed animæ gratiam ſuam cæleſtem infundat; ſicque ipſi multis virtutibus, boniſque operibus florentes, Chriſtum Dominum ſequantur: hoſtibuſque omnibus ſuperatis ad gaudia cæleſtis Hieroſolymæ introducantur.

Bini omnes ad candelas, & rurſus ad cineres capiendas accedant, ad palmas etiā, ramosq; oliuarum ſuſcipiendos. Sine ſtrepitu, ac tumultu, ſed religioſo ſilentio.

Qui extra ordinem acceſſerint, à miniſtris eijciantur, neque digni ſint, qui ſacrorum ramorum tunc participes ſint, niſi aliud Epiſcopus cenſuerit.

Sanctiſſimi item, veteriſq; inſtituti eſt à ſummo Pontifice formas illas cereas, quas agnos Dei, à figura impreſſa vocamus, ſolemni benedictionis ritu, multiſque religioſis cæremonijs non ſolum primo, ſed ſeptimo quoque pontificatus anno conſecrari. In quo conſecrationis munere, ſicut ille Chriſti Vicarius, cuius oratio tanto maioris eſt momenti, quanto eius officium in eccleſia ſublimius, & cum eodē Chriſto Domino coniunctius, multa ſanctè precetur à Deo illis incendi, qui animo pio, deuotoque eos agnos apud ſe habuerint: ita à fidelibus magna deuotione ijdem geſtandi ſunt, ad eoſque vſus religioſè adhibendi, ad quos ſacræ preces, ex eccleſiæ inſtituto referuntur. Quare decreto Concilij prouincialis tertij, quod ex cōſtitutione ſanctiſſimi Pontificis Gregorij XIII. de illis minio non inficiendis cautum eſt, hæc etiam adiungenda cenſuimus.

C

Primò cum illi domi aſſeruantur, vt piæ conſuetudinis eſt, loculo decenti recondantur: cum autem collo appenſi geſtantur, in thecam auream, argenteam, eburneam, chriſtallinamve, aut alterius generis decentis, rectè incluſi ſint; ita vt tactu violari non poſſint.

Nec verò ad ornatum habeant quicquam, quod prophanum ſit, quodque minimè deceat.

Thecarum fabri ne vllo modo eos tangant, attrectentve, ne chirothecis quidem, forcipe, aut vllo alio inſtrumento: ſed ad eos thecis includendos clericus, in ſacris cōſtitutus, adhibeatur. Ne minimam item particulam ſacræ illius ceræ, è qua agni imago effecta eſt, in eis includant, quo pluris opus ſuum vendant; ſed ab eo accipiant, qui thecam agni cauſa faciendam locarint.

D

Neque autem quiſquam ſacrum illum agnum anulo geſtet; cum ita parum religioſe geſtetur, vt aliqua fœditate, turpive tactu violari facilè queat.

Qui ſacros agnos geſtāt, hoc religioſius caueant, ne quid impurè, turpiterve agant, aut à ſacra eiuſmodi re alienum.

Nec præterea in agri campum hi agni proijciantur, nec verò cuiquam arbori affigantur: neque è ramis ſuſpendantur: ſed, quod antiqui eſt inſtituti, eorum cera adoleatur ad ſuffumigationem in agris, vineiſque ob imminentem tempeſtatem, aliaſve diabolicas illuſiones depellendas.

E

Veterem illum ædibus, atq; ædificijs benedicendi morem, ritumq́; ex ſanctæ eccleſiæ inſtituto introductum, ad decreto prouinciali, quod in Concilio quarto confecimus, reſtitutum, vt parochi, & reliqui animarum curatores, ad quos religioſæ illius benedictionis munus pertinet, pie, ſanctèque obſeruent, & laici, quorum ædificijs, domicilijſque benedicendum eſt, ſpiritualia inde commoda vberrima in Domino capiant, hæc in illis benedicendis ratio ſit.

Primò parochus huius benedictionis munus aggrediatur pio voluntatis propoſito, & quo debet, religionis officio.

F

Pridie autem illius diei, quo benedicendi munus aggreditur, præcipuo ſanctæ precationis ſtudio, & aliquando ieiunio ſe parare curet.

Quo item die ad benedicēdum aggreditur, anteaquam aggrediatur, Miſſę ſacrificium celebrare ſtudeat: in quo ob hanc cauſam orationem de ſpiritu ſancto, piè recitet.

Ne ædibus benedicat, vbi aliquis excommunicatus habitet.

Nec verò illis, quas fœneratores, meretrices, publici peccatores, manifeſtoq; criminoſi homines incolunt.

Neque ijs item, ſi quæ aleis, ludiſque vetitis publicè expoſitæ ſint.

Ne nocti, ſed interdiu benedictionem peragat.

Ritu vtatur ad præſcriptum formulæ, quæ in libro ſacerdotali, ritualiue concepta, extat.

Dum ad benedictionis munus accedit, in eoq; verſatur, ſuperpelliceo, & ſtola vtatur.

Clericus adſit, qui crucem in via, & in benedictionis miniſterio præferat.

Alter item, qui aquæ benedictæ vaſculum cum aſpergillo ferat.

Cæteri Sacerdotes, & clerici, ſi qui alij adſunt, ordine diſtincti, bini præcedant, & ſuo quique ſuperpelliceo de more induti.

Benedictionis huius cauſa, occaſioneve, nihil planè quicquam, vel minimum, neque is, neq; ſacerdotes, clericive, quos ſibi ſocios, adiutoreſve, iunxerit, petant, exigãt, ac ne ſponte quidem, vltroq; oblatum, donove datum capiant.

In hoc benedictionis officio, ne omittat, ex inſtructionum præſcripto, Concilijq; prouincialis decreto patresfamilias docere, recteq; erudire ad optimam familiæ educationem. Cuius etiam rei argumentum ſatis amplum habebit, ex ſtatis illis religioſis precibus, & orationibus, quæ adhibentur.

Pater familias autẽ, cuius ędibus, domicilijſve benedicetur, piè ſe pręparabit ad eam ſancto deſiderio ſuſcipiendã.

Ideò ante familiam ſuam rectè recognoſcet, monebitq; vniuerſos, & ſingulos ad præſcriptum regularum, quæ de Chriſtiana familiæ inſtitutione editæ ſunt.

Amoueri curabit, quæcunq; domi ſuæ ſunt, Chriſtianæ familiæ inſtituto indigna, quæquè Dei oculos offendunt.

Libros de rebus obſcœnis, turpibus, impudicis, inanibus, ac de cantionibus inhoneſtis, cæteriſquè id generis, inflammari curabit.

Libros de vitæ religioſæ, ſpiritualiſquè inſtitutis, atque exercitationibus introducet.

Imagines obſcenas, & turpes incendat: prophanas verò, quæq; ad inanem voluptatem alliciant, amoueri ſtudeat.

Sacras Chriſti Domini, Beatiſſimæ Virginis Mariæ matris, & Sanctorum præſertim imagines, quos patronos habet, vbique domi ſuæ, locis honeſtis ſtatuat.

Teſſeras, alcas, aleatoriaſve tabellas, pictaſque ad aleæ ludum pagellas, procul abijcere curet.

Sacram communionem in parochiali Eccleſia ſimul eo die, vt ſumant omnes de familia ſua, procuret.

Sacerdoti, ad benedictionis munus accedenti, obuiam, vel ad Eccleſiam, vel ad primariam ædium ianuam ſimul cum tota familia procedat, eandemquè benedictionem omni domus loco proſequatur religioſo pietatis ſtudio.

Dum ſacerdos benedicit, nemo domi, vel in officina, cui benedicitur, quicquam ſeruilis, mundanive operis faciat.

Ne minoris ordinis clericus, alio, qui maiore ordine initiatus eſt, pręſente, menſæ benedicat: ſed hoc munus ſit, vel Sacerdotis, vel illius, qui maioris ordinis clericus præſens in menſa adeſt.

Vt ſanctiſſimis Sacramentis debitus religionis cultus, etiam externus ab ijs tribuatur, qui ea ſuſcipiunt, ne Epiſcopus, parochuſve patiatur, quemquam ad illa ſuſcipienda accedere, niſi exteriori quoque habitu, veſtium modeſtia debitam illis venerationem, ac reuerentiam præſeferat.

Illud in cæteris parochialis curæ officijs maximè à parochis requiritur, vt ſanctiſſima Sacramenta, quæ diuinæ gratiæ inſtrumenta, ad ſanctificandas animas à Chriſto Domino inſtituta ſunt, non ſolum purè, ſanctè religioſe ipſi tractent, verùm etiam ritus, ac cæremonias teneant, atque adhibeant, quæ in illis adminiſtrandis ſanctę Eccleſiæ inſtituto, atque vſu comprobatæ ſunt. Et quoniam liber ritualis Sacramentorum, qui vna, & eadem certiſſima cæremoniarum regula conſtet, quique omni ex parte abſolutus ſit ad ſanctam illam adminiſtrationem, in prouincia noſtra nullus ferè extat; nos propterea iubemus, librum eo de genere, Reuerendiſſ. Dominici Bolani Epiſcopi Brixiæ iuſſu iam pridem confectum, à viris peritis, quos delegerimus primò recognitum, & neceſſarijs alijs partibus auctũm, ab omnibus, ac ſingulis Sacerdotibus prouinciæ noſtrę, qui ritu Romano Sacramenta, miniſtrant, huius decreti prouincialis auctoritate, cum primùm noſtra cura typis in lucem prola-

A tus erit, ad vſum recipi, atque adeo introduci, [illegible] mentorum adminiſtratione cæremonij, [illegible] præſcriptis, vtantur, neque vllis prætereà alijs [illegible] dũ, quoad ritualis liber Romanus emittetur.

Quæ ad Baptiſmum pertinent.

NEmo, niſi parochus, aut is, cui ille, [illegible] natim conceſſerit, in Baptiſmo miniſtrando [illegible] lemnes cæremonias adhibeat, etiam ſi ob neceſſ[illegible] niſtret. Quo in miniſterio non alterius cuiuſq[illegible] coloris ſtola vtatur.

In Baptiſmo etiam compater ne ſit, qui [illegible] B confirmatus nõ eſt. Eademq; de commatre [illegible] inde parochi erit, ſtudioſè de hoc ante per[illegible]

Ne prætereà compater adhibeatur, neque [illegible] tionis Sacramento item, qui minor natu ſit q[illegible] annis, ſed qui maior, vel potius ætate ſit prouect[illegible] ore ſolum, ſed animo, atq; ſerio ad interrogata, [illegible] ptiſmo fiunt, reſpondeat, ac planè intelligat ſui [illegible] muneris partes.

Ne ante ortum, nec verò poſt occaſum ſolis bapti[illegible] in Eccleſia miniſtretur, niſi aliter fieri aliquando [illegible] tatio, neceſſitaſve cogat.

Quoniam in baptiſmo vnuſquiſq; piè, ac religio[illegible] C cetur, operibus ſatanæ renunciare, eiusque pomp[illegible] re, id parochus, cum vſu venerit, populum doceat, [illegible] timq; baptiſmi tempore præmoneat, nõ ſolum qu[illegible] & quàm ſimplici amictu ad illum infans deferend[illegible] quàm religioſa in Deum pietate, quam humili ſpiritu, [illegible] quanta etiam veſtitus moderatione compatres, [illegible] treſve adeſſe debeant.

Ne verò vllum vel ornamentum, vel aliud quic[illegible] quod mundi huius pompam præſeferat, adhiberi pa[illegible] cum minimè conſentaneum ſit, in ipſo vitæ chriſtianæ [illegible] greſſu ſtatim ijs rebus ſtuderi, quibus potiſſimum ſo[illegible] ſponſione renunciatur.

In baptiſmo parochus, ſacerdoſve baptizans præ[illegible] D adeſſe non patiatur, neque Iudæum, neque denique alium quempiam à fide chriſtiana auerſum.

Fideles verò, qui præſentes adſint, piè, religioſe [illegible] animi attentione addeſſe, ſæpè moneat, mem[illegible] ſtudioſeque repetentes, quæ Deo, cum baptiſmum [illegible] ſceperunt, ſanctè ſpoponderunt.

Si duo, pluresve infantes offeruntur, qui eode[illegible] re baptizentur: eorum vnicuique catechiſmum, [illegible] mum, & reliquas ſtatas cæremonias baptiſmumque [illegible] chus ſigillatim miniſtret, atque adhibeat.

Cum duo infantes, mas ſcilicet, & fœmina, ad bap[illegible] mum offeruntur; is ordo ſeruetur, qui antiquiſſimi [illegible] vt mari primùm, deinde fœminæ miniſtretur; niſi neceſſi- E tas aliter cogit. Idemquè ſeruetur, ſi plures offeruntur, [illegible] tim mares, partem fœminæ.

Ad aquam baptiſmalem, quæ capiti illius infunditur, qui baptizatur, eamve excipiendam, qua Sacerdotis manus, ſacro oleo illitæ abluuntur, peluis ne adhibeatur, quæ Eccleſiæ tantum vſui addicta non ſit.

Libris ritualibus, canonumq; legibus permulta trad[illegible] atque explicata ſunt, quæ in adultis baptizandis adhiberi, ritus poſtulat. In ijs omnibus Epiſcopus cum diligens e[illegible] tum magnam in eo curam ponet, vt illis præter do[illegible] Chriſtianæ rudimenta, quæ neceſſario ſcire debent, a[illegible] ſorum ſcelerum, & male actæ vitæ pœniteat, tum vt [illegible] F in poſterũ à peccatis omnibus abſtinere ſtatuant. V[illegible] vlla alia cauſa eſſe poteſt, quam obrem qui adulti bapti[illegible] mum ſuſcipiunt, non modò vllam in Chriſtianis vi[illegible] progreſſionẽ faciant, ſed plerunque flagitijs nefarij[illegible] nati, præcipites ad perniciem, interitumquè ruant, p[illegible] eam vnam, quòd non ita, vt par eſſet, affecti ipſi, nec v[illegible] ab alijs exculti, ad tantum ſacramentum accedunt.

Quòd verò, licet horribile dictu ſit, aliquando tam[illegible] eueniſſe compertũ eſt, aliquem ſcilicet, ad turpem q[illegible] iterum baptiſmum ſuſcepiſſe, id ne vnquam porro accid[illegible] Epiſcopus antequã baptizet, omne diligens ſtudium a[illegible] beat, quo iſtos homines, vel Iudæos, vel turcas, [illegible]

... puſſum ſibi conferri petierint, planè dignoſcat; de A moribusque ... ac ſtatu omni, quantum licuerit, à probatis viris accipiat teſtimonium obſignatum, idemque exigat omnino.

Obſtetricibus, poſt huius decreti promulgationem, mensibus, pœna arbitratu Epiſcopi propoſita, officium ne præſtent, niſi per Vicarium Foraneum, ſi in diœceſi ſunt, & verò in vrbe per eum, cui Epiſcopus id curæ dederit, ſcripto probatæ ... ad Sacramentum baptiſmi cum neceſſe erit, miniſtrandum.

Quæ ante probata eſt, cum baptizabit, curet, quoad eius fieri poteſt, vt duæ aliæ mulieres, ac mater præſertim, ſi poteſt, teſtes præſentes adſint, quæ in baptizando verba ab ea prolata audiant. B

Parochus verò, cum perquiret, ex decreto prouinciali, an infans baptizatus ſit, diligenter obſtetricem, & teſtes etiam de verbis prolatis interroget, vt ſibi conſtet, an baptiſmi forma rectè adhibita ſit; an verò ſecus, quamobrem oporteat, infantem à ſe baptizari.

Quæ ad confirmationis Sacramentum pertinent.

EPiſcopus non ſolùm ſacris ſolemnibusque pentecoſtes diebus, ſed etiam, ſi ita Ciuitatis ſuæ ingens frequentia, multitudoque poſtularit, & Paſchæ Reſurrectionis tempore, & in Aduentu ſacro Domini, & quoties viſitationem C obibit, Sacramentum confirmationis miniſtret: & ob eam cauſam, vt Concilio prouinciali quarto cautum eſt, ad miniſtrandum ſæpe accurret, quibus in locis diœceſis opus erit.

Quod ſi quis cum periculoſe ægrotat, ſe chriſmatis Sacramento confirmatum non eſſe meminerit; ac proptereà id ſibi miniſtrari petat; tunc Epiſcopus, ſi eo loci eſt, vbi ille ægrotat, vt ne ſine hoc Sacramento decedat, eum charitate paterna inuiſat, & ritè confirmet.

Alio decreto, quod in Concilio prouinciali primo ſanciuimus, cautum eſt, ne confirmationis Sacramentum iis præberetur, qui annis ſeptem minores natu ſunt: ſi tamen Epiſcopus ob aliquam cauſam iuſtam, atque adeò neceſſa- D riam, paruulo, & infanti, qui non modò eam ætatem expleat, ſed ne attingat quidem, miniſtrandum aliquando cenſuerit, ne ſit vetitum.

Iis verò minoribus natu, atque adeo paruulis, ſi quandoque miniſtrabitur, eorum parentes, vel qui curam gerunt, parochus moneat, vt ætate procedente, illos ea de re certiores faciant: ne parentibus, curatoribusve poſtea mortuis, ipſi aliquando dubitent, an hoc Sacramentum, quod iterari nefas eſt, ſuſceperint. Id verò parochus curet præter eam diligentiam, quæ ſibi præſcripta eſt, de confirmatis, eorumque compatribus in libro certo deſcribendis.

Item aliquot ante diebus, quàm Epiſcopus miniſtraturus ſit hoc Sacramentum, vt nemo quiſquā eorum, qui ſuæ E curæ concrediti ſunt, illud ſuſcipere negligat, illos per familias diſtinctè, rectèq; notet, qui illud nondum ſuſceperint; ac qui ætate ſint ab Epiſcopo præſcripta, ordine in Eccleſiā vocet ad id ritè, religioſeque ſuſcipiendum.

Eiuſdem cura ſit, paucis ante diebus, quàm Epiſcopus Sacramentum hoc miniſtret, non ſolùm fideles præmonere, quæ concilio prouinciali quarto præſcripta ſunt, ſed etiam in parochiali Eccleſia orationē eo nomine inſtituere, vt, qui nondum confirmati, ad id acceſſerint, adiutrice diuina gratia, digni ſint, qui Spiritus ſancti dona vberrimè recipiant.

Neque hoc quidem is denunciare omittat, vt, qui proximè confirmationem ſuſcepturi ſunt, pridie illius diei, quo F ſuſcipient, caput lauent, aliove modo mundent, capilloſq; ſibi tonderi curent.

Qui confirmandi ſunt, & qui patrini adhibentur, parochus ante videat, quos rudiores eſſe ſuſpicabitur, an orationem Dominicam, ſalutationem Angelicam, & Symbolum ... Atque ob eam quidem cauſam Epiſcopus, illa fidei ... ſibi ab illis recitari iubebit. Quam diligentiam ... Epiſcopus, etiam, vt opus eſſe viderit, aliquando ... per ſe, vel per alium Sacerdotem, quem in ea recognoſcenda conſtituerit.

Videat item, vt in quacunque eccleſia confirmationem miniſtrarit, ſi pauci ſunt, qui ſuſcipiunt, vbi commodè fieri poteſt, ante altare maius decenter exornatum, ſemper miniſtret.

Primo mares in eccleſia à parte ſua; fœminæ ab altera ſint: ſicque ſeparatim diſtincti, genibus flexis, manibus ante pectus iunctis, ſuo quique ordine, piè, & religioſe orent in primiſque ab omni ſtrepitu, vociferatione, & inani confabulatione caueant: ſed ſilentio ſancto vtantur.

Et, quod veteris ritus eſt, primum mares, deinde fœminæ confirmentur: niſi aliquando aliter fieri Epiſcopus cenſuerit.

Hoc Sacramentum Epiſcopus miniſtrare ſtudebit hora tertia potiſſimum, quæ ex antiquo ritu ſtata huius Sacramenti hora eſt.

Vt ne fœminis mares, nec verò contra, maribus fœminę, neque ſenioribus adoleſcentes, cum minimè hoc per ætatem conueniat, compatres in confirmationis Sacramento adhibeantur; niſi id aliter neceſſitas aliquando poſtulet.

Quod antiqui ritus eſt, id ſeruetur, vt compater dextera ſuſcipiat, & teneat, quem in hoc Sacramento miniſtranti epiſcopo offert. Si verò, qui offertur, adulta ætate eſt, pedem ſuum ſuper dexterum compatris, qui ipſum offert, ponat: id quod non ſine myſterij ſignificatione fit. Quam ob cauſam, & qui confirmatur, patrinus tunc coram Epiſcopo confirmante ſtet.

Dum Sacramentum hoc Epiſcopus miniſtrat, non modo qui illud ſuſcepturi ſunt, quique eos offerunt, ſed omnes quicumque præſentes ſacro illi miniſterio adſunt; ſanctè, pieque orent, ac ſumma animi attentione ſpectent, quod in ea ſolemni myſterij celebritate peragitur.

Tum verò mente ſecum reputent cæleſtia illa Spiritus ſancti dona, quæ illius ſacramenti virtute fidelibus impartiuntur: in primiſque tacita meditatione videant, quas in illis ipſi progreſſiones habeant; anque vitam agant tanta cæleſtium donorum vbertate dignam.

Curet etiam epiſcopus, ac parochus, vt, qui turpe, ridiculumve nomen habet, neque planè conueniens Chriſtiano homini, illud mutet, ſumatque in confirmationis Sacramento nomen alicuius, qui veræ pietatis, ſanctæque religionis laude floruit, vt qui hactenus non ad normam Chriſti Domini vitam inſtituit, iam abiecto eiuſmodi nomine, depoſitoque veteri homine, & antiqua ſocordia, ruſuſque nouo, ac ſancto ſuſcepto nomine, virtutem in ſanctè agendo conſtantiam perpetuò deinceps præſtet.

Confirmati frons, chriſmate ab Epiſcopo illita, primùm bombyce diligenter à Sacerdote abſtergatur: mox à clerico, in ſacris conſtituto, aqua lauetur. Quæ aqua in baptiſterij ſacrarium proijciatur.

Quæ ad ſanctiſſimæ Eucharistiæ Sacramentum pertinent.

HOc inſtitutum, quod antiquiſſimi ritus eſt, ſacerdos religioſe ſeruet, vt intra Miſſarum ſolemnia, poſtquam ſcilicet ſanguinem ipſe ſumpſerit, fidelibus ſacram communionem ſumpturus, miniſtret.

Nec verò tamen illam miniſtrare vetitum ſit, ſi quando occaſio tulerit, vt quis alio tempore, quàm in Miſſa ſumpturus ſit.

Cum autem peracto Miſſæ ſacrificio, ſtatim eam miniſtrat, veſtibus ſacerdotalibus, quibus in Miſſa vſus eſt, indutus miniſtret, caſula tantùm depoſita, & manipulo item. Si verò non ſtatim, ſed alio poſt tempore, quam in Miſſæ ſacrificio, tunc ſuperpelliceo, ſtolaque alba, & vbi ritus Ambroſianus eſt, rubra vtatur.

Verùm pluuiali Epiſcopus indutus ſit, quando illam nō in Miſſæ ſacrificio miniſtrabit.

Is ordo prætereà adhibeatur, vt primo eccleſiaſticis hominibus, ſuperpelliceo indutis, ſi verò ſacerdos quis eſt, ſtola etiam, quæ ſignum crucis, ad antiqui canonis præſcriptum, in pectore exhibeat: deinde laicis maribus, tum fœminis ſacra communio miniſtretur, loco diſtincto, vt in Concilio prouinciali quarto cautum eſt, eaque ratione diſpoſitis, vt altari maiori terga ne vertant.

Sacerdos, illam miniſtraturus, antequam præbeat, vnicuique, cui miniſtrabit, ſigillatim illa verba pronunciet.

Corpus Domini noſtri Ieſu Chriſti cuſtodiat animam tuam in vitam æternam, & qui ſuſcepturus eſt, prius reſpõdeat. *Amen.*

Id quod antiquiſſimi inſtituti eſt, nec ſine myſterij ſignificatione fieri, ſanctiſſimus pater, & eccleſiæ catholicæ Doctor, Ambroſius ſcribit.

Populus autem ad tabellæ inſtructionis, quæ propterea miſſa eſt, ... præſcriptum doceatur, qua ratione ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum religioſè, decoreque percipiatur, ne quid accidat, quòd illius auguſtæ diuinitati, ac ſanctitati non conueniat.

Laici famuli, qui cunq; regulariũ monaſterijs operam nauant; tametſi in illis habitent, ſtato Paſchæ tempore, in ſua quiſq; eccleſia parochiali, ſacram communionem ſumant.

Cùm verò ad ægros, omni reuerentia, omnique religioſi cultus ſtudio, atque honorificè, quoad eius fieri poteſt, afferenda illa ſit, neque id noctu commodè fieri queat, vetitum propterea ſit, ne noctu afferatur, niſi ægri mortis periculum inſtet.

Parochus, ægroto illam allaturus, accuratè hæc præmoneat, primum, vt ægrotantis cubiculum ab omni ſorde, omnique in quinamento purgetur, & amota omni re prophana, pio apparatu, & ſacris imaginibus, vbi poteſt, exornetur, tum præterea menſa, mappa nitida, puraq; conſtrata, cruce, aliaque effigie ſacra, candelabris, & candelis, cereisve ſaltem binis inſtructa apparetur, in qua ſuper corporali pixis cum ſanctiſſimo ipſo Sacramento collocari poſſit; ſit etiam vas vitreum ad ablutionis vſum. Quæ omnia, vt ab ijs, qui ægroti curam habent, parentur, cura ſit in primis confratrum ſanctiſſimæ Euchariſtiæ. Apud eos verò, qui præ eorum egeſtate, inopiaque id præſtare non poterunt, ipſi ſodales apparent.

Deinde idem parochus, & veſperi pridie illius diei, quo ſacram Euchariſtiam allaturus eſt, ſi eo tempore de hoc officio præſtando certior eſt, & tunc item paulò ſcilicet ante quàm afferat, certis campanæ percuſſionibus confratres ſanctiſſimi Sacramenti, & clericos, & reliquos fideles, præſertim illius parochialis viciniæ, euocari mandet, qui illud pia veneratione proſequantur.

Poſt, ipſe, vbi manus lauerit, ad altare genibus flexis, paululum tacitus religioſe oret: tum ſuperpelliceo, ſtola, ac, vt alio Concilio decretũ eſt, pluuiali, vbi poteſt, ſe induat. Sacerdotes verò cæteri, clericive, qui comitãtur, ſuperpelliceũ adhibeant, ſi canonicorũ capitulum ſit, cappam, vel almutiam, aliudve indumentum, vt illis in choro moris eſt.

Reliqui fideles bini proſequãtur, capite aperto, & quàmplurimi fidelis accenſis; ac primo loco viri, in quibus ſcholares ſanctiſſimi Sacramenti præcedant, poſtremò fœminæ.

Omnes, præſertim eccleſiaſtici homines, hymnos, & pſalmos pœnitentiales, aliosve intima animi pietate ſimul cum parocho, ſed alternatim pronuncient; atque alij item religioſe orent.

Cum quis ſacerdoti, ſanctiſſimi corporis Domini ſacramentum ad ægros ferenti, aut cum eodem inde redeunti, obuiàm fit, dum vel equo, vel curru, vel iumento vehitur, vbi primum illum, id ferentem, viderit, inde ſtatim deſcendat, humique flexis genibus tamdiu in adoratione permaneat, quoad ille cum ſacramento tranſiuit.

At verò omnis, ſiue ſacerdos, ſiue clericus, ſiue laicus, quicunq; eidem ſanctiſſimo ſacramento obuiam fiet, pro chriſtianæ religionis cultu, domum vſque eius, cui miniſtrandum eſt, & ad eccleſiam quoquę, quo reditur, pia veneratione proſequi, & comitari omninò ſtudeat, niſi neceſſitate, cauſave vrgenti vehementer impediatur.

Id omne, vt cuncti fideles ſtudioſè, religioſeq; præſtent, illos vnuſquiſque parochus, quàm ſæpiſſimè, ac diligentiſſimè commonefaciat.

Familia verò, quæ domi habitat, vbi ægrotus eſt, ſanctiſſimo ſacramento, ad Eccleſiam vſque, vel ſaltem extra ianuæ fines obuiã procedat cum cereis accenſis, & omni alio interiori & exteriori pietatis cultu, depoſitiſq; planè armis.

Sacra communio ad ægrotum nõ deferatur, niſi ad eum, qui verè illam ſumpturus eſt. Si verò aliquando fit, vt, dum ad eum parochus venit, morbi vi ita affectum illum inueniat, vt eam tunc ... ſtatim non poſſit, ... de ſuper corporali in menſa, eo nomine apparata, ... moretur, dum genibus flexis, vnà cum cæteris, qui ... ac potiſſimum cum ægroto ipſo ſanctè oret: ac ... ceſſurus, euchariſtia pixide incluſa, eidem benedi... ſi ægrotus ipſe id vehementer exoptat, ſacramentum ... etiam pixide, liceat oſtendere adorandum.

Cum quis periculoſe ægrotans, ac etiam pen... mo ſpiritu ſanctiſſimam euchariſtiam, & ... tremæ vnctionis ſuſcepit, ſi poſtea aliquot dies ſuper... cram communionem ſibi miniſtrari petit, eius pio ... ſoque deſiderio parochus ne deſit, modo ne pro ... iterum in eodem morbo præbeat: cum id à ſanctis p... olim fieri conſueuiſſe traditum ſit.

Reus, capitis damnatus, quo die pro viatico ſanct... corpus Domini ſumpſit; Chriſto Redemptori, qui pr... lius etiam anima ſanguinem in ara crucis profudit, a ... dicibus, magiſtratibusque illo ipſo ſanguine redempt... buatur, vt ne eo die ſupplicio afficiatur, multis locis ... laudatæ conſuetudinis eſt.

Quæ ad pœnitentiæ Sacramentum pertinent.

VT ad ſanctum pœnitentiæ ſacramentum fideles ſolicitè, diligenterq; accedant; id parochus præſ... hebdomada, quę quadrageſimam proximè præcedit, ad ... trum familias ædes, quæ intra parochiæ ſuæ fines ſunt, ... latim eat; ac videat accuratè, qui obligatione ... menti ſuſcipiendi, & ſacræ Euchariſtiæ Paſchæ tempore ... mendæ deuincti ſint, eorumq; nomina recte deſcribat ... ſingulos præterea, eoſque præſertim, qui perrarò ... tur, monet, vt ne cõfeſſionem differant in poſtremos ... quadrageſimæ dies, quibus ſacerdotes vel ob myſter... celebritatem, aſſidua diuinorum occupatione, ab aud... dis cõfeſſionibus impediuntur, vel frequenti tunc concurſu fidelium defatigati, ita in eo ipſo munere præſtand... opprimuntur, vt tantum, tamque ſalutare miniſterium ... confertiſſima multitudine vix rectè illis præſtare queant. Proinde quadrageſimæ hebdomadas, pro populi ſibi commiſſi, ratione ſic partiri curet, vt alias huic, alias illi viciniæ, familiæve, aut partem viris, adoleſcentibus, & pueris, partim mulieribus, virginibus, puellisve præſtituat, quibus ad confitendum diſtinctè, atque in tempore accedat.

In ijs, quæ ad ſacerdotes, pro ſacræ confeſſioni... rio vel examinandos, vel probandos pertinent, n... etiam regularis, & exemptus, ſe in aliena diœce... do ingerat: ſed eam omnem illos examinandi p... curam Epiſcopo diœceſano plane relinquat.

Cum pro temporum varietate, caſuum reſeruation... ab Epiſcopo aliquando mutari expediat, quo pl... caſus, ei reſeruatos, confeſſarij ſacerdotes ... notitiæ eos Epiſcopus ſingulis annis vel in ſynodo diœceſana, vel ineunte Ianuario promulget, ita vt quæ illorum caſuum promulgatio proximè facta eſt, vim habeat, quoad altera fiet. Ab ijs verò caſibus, propimè promulgatis, ſiqui confeſſarius cuiuſuis ordinis ſine facultate ſcripta, ab Epiſco... data, aliquem abſoluere attentarit, excommunication... pœnam ipſo facto ſubeat. Si verò ab vno aliquo ſpec... caſu reſeruato, & altero item, aut etiam pluribus abſolu... di facultas aliquando ſigillatim petetur, verbo etiam, ... ſcripto concedi poterit, tum aliàs etiam, quando Epiſco... ita faciendum cenſuerit.

Ne facultatum, priuilegiorumve iure, quæ cuicunque, etiam roſarij, & cruce ſignatorum ſcholæ, confratriæ, collegiove, etiam laicorum, quæve collegis, confratribusve ... acceptis ante, vel poſt Concilij Tridentini conſ... conceſſa ſunt, cõfeſſarius, cuiuſuis ordinis ſit, ab ijs caſ... quos ſibi Epiſcopus in ſua Diœceſi reſeruauerit, p... tes ſine illius facultate abſoluat. Si contra fecerit, ... ſionem à diuinis ipſo facto incurrat.

Epiſcopus, quo decennius, atque adeo religioſius ... menti huius adminiſtratio fiat, presbyteros ... iam qui alicuius congregationis clericorum ... teriuſve ſocietatis regularis ſint, ad audiendu... officiũ, ne admittat, neve illam audire, ...

ſine ſuperpelliceo, & ſchola pariatur. Efficiat verò, vt reliqui regulares, tam monachi, quàm mendicantes, in hoc miniſterio habitum, veſtitumq́ue adhibeant, quem ex Regulæ præſcripto in choro ad diuina officia celebranda adhibent. In his canonici regulares congregationis Lateranenſis cenſeantur, cum ad rochetum, cappam etiam extrinſecus adhibent.

Omnes verò videant, ne extra eccleſiam, oratoriumve confeſſionem audiant, præter quàm ægrotantium, etiam virorum, niſi ob vrgentem cauſam.

Confeſſarius, quicunque vel ſecularis, vel regularis ſit, non ſtando, ſed in ſede, tanquā pro tribunali iudex, ſedendo, ſacram cōfeſſionem audiat pœnitentium, quales quales ſint, etiam in ſummo aliquo dignitatis gradu conſtituti. Itidem faciat cum abſolutionis ſententiam pronunciat.

Quod in eccleſia antiqui inſtituti, veteriſq; conſuetudinis eſt, rectè omninò ſeruet, vt dum abſolutionis formulam, preceſque adiunctas profert, ſupra caput pœnitentis manum dexteram eleuet: id quod etiam cum myſterij ſignificatione fit.

In pœnitentiæ ſacramento magna humilitas ſummè neceſſaria eſt. Itaq; pœnitentes cum ad confeſſariū, qui Chriſti Domini locum in eo miniſterio tenet, accedunt, intimo animi dolore omniq; humilitate, non ſubiectis puluinaribus, ſi neceſſitas aliud non poſtulat, ſeſe ad illius pedes proijciant, ac proſternant, id quod ab Apoſtolicis vſque temporibus in more, vſuq́ue poſitum eſt, vt ſe reos agnoſcant, atque profiteantur mortis æternæ.

Dum confitentur, ſint manibus iunctis, digitis paululū erectis, oculis demiſſis.

Quod in Concilio prouinciali tertio de pœnitentia & publica, & ſolemni, ſacrorum canonum iure, & œcumenicæ ſynodi Tridentinæ auctoritate ſancitum eſt; id ad vſum inducatur, vel reuocetur, atque adeo ritè, rectèq́ue præſtetur, prout inſtructionibus, quæ ad communem totius prouinciæ vſum iuſſu noſtro edentur, ex canonum fontibus, ſanctorum hominum diſciplina, eccleſiaſticisq́ue inſtitutis præſcriptum erit.

Confeſſarij omnes, qui in vrbe ſunt, tum aliquando per annum, vt in Concilio prouinciali quarto conſtitutum eſt, tum præcipuè ſemel hebdomada prima quadrageſimæ, iterum aduentu ineunte, ad ſe Epiſcopus conuocari curet, cum iiſq́ue agat, vt eodem Concilio cauetur.

Quæ pertinent ad Sacramentum extremæ vnctionis.

NE pueris, qui nondum vllum rationis vſum habent, ſacramentum extremæ vnctionis miniſtretur.

Parochus, ſi per errorem aliud oleum, quàm quod infirmorum eſt, ad ægrotum vngendū vnquam adhibuerit, etiam ſi chriſmatis, aut catechumenorū ſit, vt erratum emendet, olei ſacri, quod proprium infirmorum eſt, vnctionem eidem adhibeat: tuncq́ue Sacramenti formam iteret.

Æger, ſi dum ſacro oleo vngitur, extremum ſpiritum emiſerit, parochus vngere deſiſtat. Si verò aliqua morbi vis derepentè illū oppreſſit, vt dubitetur, viuus ne ſit, an mortuus, ea conditione in vngendo vtatur: ſi es viuus, per iſtam ſanctam vnctionem, &c.

Ne alius ſacerdos, niſi parochus, hoc Sacramentum miniſtret. Si porrò is impeditus, aut alias in mora eſt, mortiſq; periculum inſtat; tunc ſacerdos alius miniſtret licet.

At caueat parochus, ne in eo miniſtrando negligentiam, vllamve moræ culpam contrahat. Alioqui ſi ad illius miniſtrationem acceſſitus, ire neglexerit, cum rationē Deo reddet, tum pœna ab Epiſcopo grauiter plectatur. Is porrò ad omnem huius Sacramenti, in tempore adminiſtrandi, diligentiam, præterquam quòd præcipue cura ſua, quæ ſanctæ ſollicitudinis plena eſt, officio valde admodum perpetuò excitetur; propoſito etiam ſibi exemplo ſanctiſſimi Epiſcopi Malachiæ accendatur, qui tam vehementi animi dolore ex eo affectus eſt, quòd culpa ſua mulier quædam, Sacramenti huius gratia fraudata, deceſſerit, vt totam noctem orando, gemendo, lachrymando conſumpſerit, lachrymarumq́ue vi quaſi maximo imbre, pro oleo ſancto, quod nō miniſtrauit, mortuam perfuderit. Manè autem exaudiuit Dominus ſanctum ſuum: ita vt illa è morte, tanquam è ſomno excitata, è lecto ſeſe erigens, ſacramentum hoc ab eo acceperit; ac deinceps à morbo conualuerit.

Quod Concilio Agathenſi cautum eſt, id vnuſquiſque parochus pręſtare curet, vt Miſſę ſacrificio peracto, ſi quos in parochiali vicinia ægrotos habet, frequenter, atq; adeò quotidiè, quantum per alias ſuæ curæ parochialis occupationes poteſt, inuiſat atq; eiſdem pręſter, quæ ſint ſollicitudinis, munerisq; parochialis officia, prout opus eſſe viderit.

Vt Epiſcopo, eiusq; Vicarijs, aut viſitatoribus aliquando conſtet diligens parochorum in ſalutaribus illis officijs, quæ fidelibus ægrotantibus illi debent, cura; eorum vnuſquiſque librum præcipuum habeat, in quo ſigillatim, præſcribat ſingulis diebus parochiæ ſuæ incolas, qui mortem obierint, & quæ ſacramenta eorum vnicuique miniſtrarit, & prætereà quando commendationis animę officium pręſtiterit, & quo die hæc ſingula miniſtrarit.

CONSTITVTIONVM

PARS SECVNDA.

DE CVRA PESTILENTIAE

SVperioribus proximis annis funeſta peſtilentiæ contagio primum vrbes aliquot Italiæ celeberrimas, oppida per multa, & pagos cōplures, deinde ſenſim lōge, lateq; dimanans, Mediolanum, eiuſq; diœceſim ferè omnem, & aliquam prouinciæ partem ita vehementer inuaſit, vt multiplicem, variamq́ue ſtragem ediderit.

Quo afflictiſſimo tempore res multas commiſeratione, lachrymis, luctuq́ue dignas, & aliunde audiuimus, & oculis noſtris in vrbe, diœceſiq́ue Mediolanenſi adſpeximus.

Tanta enim illius vis eſt, tamq́ue vehemens, vt, cum occultè in omnes partes progrediens, breui momento temporis, quaſi repentino quodam impetu turbidæ tempeſtatis, homines obruat, teterrimi contagij metu omnes ferè cōſternentur. Quamobrem eo pauore animi commoti, atque obſtupefacti pleriq; tantum abeſt, vt officij ſui partes fortiter amplectantur, vt, quaſi è mentis ſuæ ſtatu repente dimoti, ne cogitare quidem, ne dum deliberationes, conſiliaq; ſuſcipere poſſint, quid in calamitate publica expediat, & quid planè neceſſarium ſit.

Alij verò eo metu affecti, dum humanæ prudentiæ cautionibus ſe tueri volunt, eam ſibi ſollicitudinem quæ tota mundanæ diligentiæ præſidijs nititur, ita præpoſterè ſtruunt, vt religionis, pietatiſq; chriſtianæ, ſi omninò non obliuiſcuntur, eius tamen officia intermittant, nam ſæpe fit, vt Miſſæ ſacrificio intereſſe, ſacramenta ſuſcipere, Eccleſiam frequentare, ad conciones ſacras conuenire, ſupplicationes publicas, publiceq; orationis munus obire negligant, & quos cognationis gradu coniunctiſſimos, quoſq́ue charos habent, ſi quando fortaſſe ij in peſtiferam labem, aut in ſuſpicionem eius inciderint; non modò illos non curent, ſed etiam ab ijs ipſis longè admodum refugiant. Atque hæc quidē ipſa animi perculſio cum eos inuadit, qui poteſtate, auctoritate, & opibus præſtant, certè multis partibus calamitoſior eſt, quàm omnis peſtis contagio; cum inde nō mora ſolùm aliqua, ſed etiam impedimentum non mediocre procurationi, & apparatui remediorū afferatur, & alia deinde multa pernicioſa damna exiſtant. Immo, quod graue eſt, inde accidit, vt egentibus aliquādo alimenta neceſſaria non ſuppeditentur; peſtiferis plagis medicina nō adhibeatur, & ſubſidia ſpiritualia, id quod grauiſſimum eſt, interdū non miniſtrentur, Eccleſiaſticæ ſtationes nonnullis in locis deſerantur, diuinorum officiorum cultus ſępè negligentior ſit, pietatiſq́ue chriſtianæ exercitationes langueſcant.

In tanta igitur rerum difficultate pro paternæ charitatis ſtudio, proq; Archiepiſcopalis officij noſtri munere neceſſe habuimus, multiplicem ſollicitudinē ſuſcipere, multos labores ſubire, multas functiones exequi, quas à paſtore gregi ſibi cōmiſſo, præſtari, & chriſtiana charitas, & paſtoralis

Digitized by Google

curæ ratio eſflagitabat. At omni rationi planè conſentaneum, eſt, vt, quemadmodum parens optimus, qui filios vnicè diligit, cum in præſenti, tum in futurum eis proſpicit, ac parat, quæ ſunt ad vitæ cultum neceſſaria; ita nos paternæ charitatis officio adducti, omni præcautione fidelibus prouinciæ noſtræ, in hoc Concilio prouinciali quinto conſulamus, prouideamusq; deinceps, quæ experiendo cognouimus, peſtilentiæ tempore ſalutaria eſſe adiumenta. Id verò etiam maximè faciendum cenſuimus, cum præſertim ſubuerendū ſit, ne aliquando ob eaſdem Dei offenſiones, ob maleque facta, quorum ſeminaria nondum euulſa ſunt, iterum illa peſtifera labes in prouinciam noſtram irruat. Atque hæc quidem ipſa ob eam præterea cauſam præcauere volumus, quòd cum peſtis vis ſubitò irrumpat, atque dimanet, non modò de ijs, quæ opportuna ſunt, maturæ deliberandi, conſultandique tempus relinquit, ſed celerrimè agendi neceſſitatē omnem imponit. Accedit etiam, quod illius calamitatis, atque incommodorum recens memoria cum ſit, ac recordatio, hoc tēpore facilius multo eſt, quàm multis poſt annis eo de genere adiumenta opportuna excogitare, conſiliaque adhibere, dum præſertim ſuperſtites adhuc ſunt, qui ſemel peſtiferæ contagionis mala, & detrimenta experti ſunt. Eſt verò illa item ratio, quòd, cum nos in hoc prouinciali conuentu, ſpiritualibus præſidijs, miſericordiæque operibus, è charitatis fonte manantibus, vniuerſos, & ſingulos omnis generis, & ordinis homines in peſtilentiæ tempore inſtruimus; hæc tota noſtra vel inſtructio, vel præcautio eò refertur, vt officiorum ſanctitate, & operum religione, quaſi pro publicæ valetudinis recuperatæ munere, grati animi erga Deum teſtimonia demus, atque afferamus.

Partitio officiorum, quæ peſtilentiæ tempore præſtanda ſunt.

SVnt igitur permulta officia, quæ peſtilentibus temporibus chriſtiana charitas docet præſtanda eſſe, ſiue tempus ſpectetur, quo primum peſtis ſuſpicio, periculumve imminet; ſiue locus inſpiciatur, in cuius viſcera, illa miſerandum in modum ſeſe infudit; ſiue hoc ipſum conſideretur, cum ſcilicet, ea paulatim langueſcente non ſolum ſpes reperandæ publicæ valetudinis oſtenditur, ſed, cum ad omnem à morbo confirmationem maior in dies progreſſio fiat, demum omnis inde conualeſcentia exiſtit.

Atque in ijs quidem officijs alia propria vniuſcuiuſque ſunt, vtpotè Epiſcopi, & parochi, & cleri tā ſæcularis, quàm regularis, & magiſtratus, & patrisfamilias, & omnis deniq; populi: alia verò quædam communia, quæ eiuſmodi ſunt, vnde illa, quæ propriè, præcipueque à ſingulis præſtanda ſunt, proficiſcuntur, atque emanant.

Officia multiplicis conſiderationis communia.

IN communibus porrò officijs, in quorum aſſidua cogitatione, atque vſu omnes ſeſe piè exercebunt, hæc ſanè erunt.

Primùm ſecum tota mentis cogitatione, totoque animo reputabunt omnes homines, quæ, & quanta peſtilentiæ vis ſit, quàm tetra illius contagio, quantas, & quàm varias ſtrages breui edat; quàm multas miſerias, quamque horribiles calamitates rebus publicis importet: quàm breui animi conſternatione cunctos vel fortiſſimos viros aliquando efficiat; quam valde ob eam cauſam formidoloſa, quòd ita derepente ab hoc ſæculo ad tremendum illud Chriſti Domini iudicium animas abripit.

Deinde attentiſſima meditatione conſiderabunt, à quo peſtifera illa lues exiſtat, nempe à Deo, cuius voluntati in mis illam acceptam referent. Dauid enim, optione data trium calamitatum, peſtis, famis, & belli, in ea deliberandi facultate peſtilentiam maluit, cum dixerit, malle ſe in manus Dei, quàm hominum incidere.

Tum cauſas, quamobrem peſte Deus mortales affligat, diligenti indagatione perquirent. Atque in ijs quidē cauſis cum multæ aliæ afferantur, ob quas calamitatibus, miſerijs, aduerſiſque rebus homines ille diuexet, tamen hoc ſibi certo perſuadeant, quòd à ſanctiſſimis patribus traditū

A eſt, cum Dei maieſtatem multis hominum peccatis, flagitijsq; lædi, ac violari vident, hanc ipſam cauſam potius eſſe, cur is calamitates, & plagas infligit, eo tamen conſilio, vt in viam reducat homines, ne, vt ait S. Paulus, cum hoc mundo damnentur.

In eam præterea cogitationem incumbent, quam multiplex, quamq; ampla materia, & quaſi ſeges chriſtianæ virtutis, charitatiſque exercendæ detur illa tam graui afflictione, grauiſſimiſque illis, & permultis difficultatibus, quas ſecum peſtilentia inuehit. Qui in cogitatione videant ſimul meritorum, quibus adiutrice diuina gratia, ad cœlum via munitur, fructus inde extare poſſe, & ampliſſimos, & vberrimos.

B Hæc porrò per ſe ſatis explorata ſunt, meditationum, cogitationumque officia, in quibus peſtilenti tempore fideles aſſiduè verſabantur: ſed multa inde conſequuntur, quæ eo ipſo præſertim tempore in omnium animis, mentibuſque perpetuò infixa inhærere debent.

Atque in ijs illud maximè ſibi propoſitum habebunt, quantò anima corpori præſtat, tantò ſtudioſius animæ cura, & ſollicitudo, corporis incolumitati, & ſtudio in periculo præferenda eſt, in quo & anima, & corpus eo peſtilenti tempore verſatur.

Immò verò illud pro certo, & exploratoque habeant, à Deo potiſſimum, & publicam, & priuatam ſingulorum in-
C columitatem, proſperamque corporis valetudinem omni pietatis officio implorari oportere: niſi Dominus cuſtodierit ciuitatem, fruſtrà vigilat, qui cuſtodit eam, inquit propheta. Quamobrem ſciant, ſpem omnem irritam, atque inanem eſſe, quæ Dei ope in primis non nititur, ſed tota ſolùm vel in humana prudentia, diligentiave, aut in rerum copia, atque opibus, aut in corporis robore, & viribus, aut in alijs id generis præſidijs collocatur.

In animum autem perpetuò inducent, recuperandæ & publicæ, & priuatæ valetudinis incolumitatiſque eas potiſſimum rationes eſſe, quæ ad Dei gratiam recōciliandam, ad veram peccatorum pœnitentiam, ad pios vſus emen-
D dandos diligentiſſimè conferuntur. Ijs porrò officijs & rationibus neglectis, aut prætermiſſis cætera putabunt parum valere, immo planè inutilia eſſe, illa verò etiam perniciosa admodum remedia, quæ ſecum peccatum coniunctum habent.

Hæc omnia cum ſibi quiſque perpetuò perſuaſa habeat, tum maximè & priuatis colloquijs, & publicis concionibus non ſolùm Epiſcopus, ſed parochi, & concionatores pro ſuo quiſque munere, in hominum mentibus quàm diligentiſſimè inſerere ſtudebunt, tamquam ſemina quædam officiorum ferè omnium chriſtianorum, quæ infra explicata, & demonſtrata peſtilentibus temporibus præſtanda ſunt.

E His porrò officijs cogitationum, meditationumque certarum, quas eo de genere ſibi fideles animo rectiſſimè conceperint, inſtructi, non modò non langueſcent, ſed valde etiam ſe excitabunt in omnes partes præſtandi chriſtianæ charitatis opera.

De præſentia, & conſtantia omnium.

SI vllo vnquam tempore, vel afflictiſſimo, aut Epiſcopi ſollicitudo, aut Sacerdotum miniſterium, aut magiſtratuum, decurionum, & aliorum omnium, qui præſertim prudentia, fortitudine, conſtantia, charitate, alijſq; virtutibus præſtant, ſtudio quàm diligentiſſimo opus eſt; certè
F in peſtilentia, cuius immaniſſima vi, repentinoque impetu cuncta, niſi eorum virtute fulciantur, breui labuntur, atque ruunt, eſt maximè neceſſarium. Itaque ij omnes, ſinguliq; labenti patriæ, & auctoritate, & exemplo, & muneris commiſſi officio opem neceſſario tempore ferre ſtudebūt; proindeq; non modo illam non deſerent, vt imperita multitudo aliquando factitare conſueuit, vtpotè quæ ab omni conſilio inops, vulgo conſternata, ac ſola tantùm peſtis voce perculſa, longè refugit, ſed in eius cuſtodia, quaſi que vigiles ita permanebunt, vt à rebus, & publicis, & priuatis, quibus eorum poteſtate, aut officio, virtuteque ſuccurrendum eſt eſt, oculos nunquam dijciant.

Digitized by Google

Nec verò in tanta omnium perturbatione, ac trepidatione animo demiſſo, & contracto erunt, ſed forti, magno, atque adeò paratiſſimo ad omnia charitatis officia, & miniſteria. Neque propterea in ancipiti deliberatione verſabuntur, aut in quæſtionem adducent, quæ ipſa officia neceſſario præſtare debeant, quæ tutſus minus neceſſaria, quove iure illis præſtandis deuincti, ſed ardenti dilectionis, & pietatis ſtudio incenſi, cuncta potius ijs officijs metientur, quę ſibi, in ſumma ea neceſſitate, periculove conſtitutis, præſtari ab alijs maximè velint,

Hanc ipſam porrò rationem, atque vſum in populis, etiam finitimis peſte, aliave calamitate ob peſtem afflictis, ſubleuandis, & adiuuandis adhibebunt.

Et quoniam cunctis alijs ſtudijs, atque officijs potior, multiſque partibus præſtātior eſt, ſpiritualis cura, paternaque charitas, quam Epiſcopus, parochi animarum curatores, & ſacerdotes, tanquam optimi parentes de filiorum ſalute ſollici, omni paterno ſtudio conferunt: ideo ipſos in primis admonemus, vt præſentes adſint peſtilentiæ tempore, quo fideles opus admodum habent, & ipſius Epiſcopi auxilio, & eorundem parochorum, ſacerdotumve miniſterio, cum ad cætera omnia charitatis, miſericordiæq; opera, atque officia, tum maximè ad ſpiritualia adiumenta, & ad Deum non ſolùm precibus, ſanctiſſimiſque orationibus, ſed etiam omnia alia ratione placandam.

Quamobrem ob oculos ſibi propoſito tam magno populi ſibi commiſſi, periculo, paternæ charitatis viſcera indutus, conſtantique illa Epiſcopalis animi virtute præditus, quæcunque pietatis officia à parente optimo, filijs præſtari afflictiſſimo illo tempore oporteat, ea ſtudio, & miniſterio ſuo ita præſtabit, vt ad omnia charitatis chriſtianæ opera cæteri homines inflammentur, cùm maximè ſingulari, & egregio illo ſuo exemplo, tum verò etiam pio quodam ardore ſanctarum cohortationum, quas ad clerum, ad populum, ad magiſtratus, decurioneſq; præſertim adhibebit, vt vniuſcuiuſq; ſtudium, officiumq; tum vniuersè, tum ſigillatim excitet, & inflammet, cunctoſque in curæ ſuæ officijs conſtantiſſimè contineat.

Parochi autem, animarumve curatores, tantum abeſt, vt neceſſario eo tempore populum, cuius curam gerunt, aliquo modo deſtituant, vt fixa animi deliberatione ſibi ſtatuendũ putent, omnia prorſus, etiã mortis pericula paratiſſimo animo ſubire potius, quàm fideles Chriſti ſanguine redemptos, ac ſibi præcipuè in curam traditos, in ſumma pene omnium adiumentorum neceſſitate deſerere.

Reliqui etiam Sacerdotes, & clerici, qui Eccleſiæ ſtipendio aluntur, vt Dei laudes concelebrent, preceſque pro populo adhibeant, tunc maximè intelligent, ſibi in ſtatione, & quaſi in perenni vigilia quadam ſacerdotali, & clericali manendum eſſe, cum diuinæ iræ placatio exoretur oportet ſupplicationibus, litanijs, ſacrificijs, frequenti ſacramentorum vſu, & alijs chriſtianæ religionis miniſterijs, quæ potiſſimum ſacerdotalis officij ſunt.

Populus verò non modo longius à patria, quæ vna omnes omnium charitates complectitur, nõ refugiet, ſed præ illius amore perſiſtet, hocq; vnum ſibi pręſcribet, vt ereptis morum erroribus conuulſiſque vitiorum ſeminibus, vnde peſtiferam labem, atque exitium comparatum eſſe exiſtimare debet, criminum, & peccatorum, quæcunque conceperit, admiſeritve, vere ſancteq; pœniteat, & vitæ emendandæ propoſitum, fixa deliberatione ſuſcipiat. Supplex item quàm frequentiſſimè ad Deum confugiat, qui in medio etiam nubis, & afflictionis arcum propitiationis ſuæ oſtendit, funeſtaque ærumna oppreſſos, ſuæ item diuinæ benignitatis ope ſubleuat.

Epiſcopi ſollicitudo in orationibus publicis.

IAm verò Epiſcopus, ad quem gregis cuſtodiendi perpetua cura refertur, vt vniuerſi populi ſupplicantis religioſa, ſolemnique oratione Deum placet, cum primum in locis finitimis peſtis graſſatur, certas, ſtataſque publicas proceſſiones triduanas non ſemel, ſed iterum, atq; adeò ſępius, ſi opus erit, & in vrbe, & in diœceſi indicet: quas ieiunio, eleemoſyna, ſacco, cilicio, omnique mœſto, & lugubri amictu, pedibus nudis, capite aperto, omni pœnitentiæ publicæ modo, vocibus ex intimo animo ad miſericordiæ implorationem emiſſis, gemitu, lachrymis profuſis, inrentiſſimo aſſiduarum precum ſtudio, & omni denique non externo ſolùm, ſed interno pietatis religioſæ officio ſanctè agi, atque celebrari ſtudebit.

Ad quas proceſſiones etiam Sanctorum reliquias ſacras, præſertim, quæ inſigniores ſunt, vniuerſe aliquando adhibebit.

Statam illam, & ſolemnem orationem quadraginta horarum, religioſe celebrabit: ad quam vniuerſus clerus, & populus, per certas regiones, & parochias diſtinctus, ex Concilij prouincialis quarti decreto piè, & ordine conueniat. Atque in eius quidem celebritate, quo religioſius omnis clerus, populuſque ad publicæ precationis ſtudium excitetur, ſermo breuis ſtatis ſingulis horis habebitur à perito ſacerdote, qui orantes vehementius inflammet.

Curabit etiam, vt omnes, & ſinguli peccata confeſſi, certo dominico, aliove feſto die, ſacram communionem ſanctè ſumant.

Statas prætetea proceſſiones, quæ ſpeciatim ab vniuerſo vniuſcuiuſque collegiatæ Eccleſiæ clero, etiam regulari, & ab vnaquaque ciuitatis, vel diœceſis regione in ſingulas hebdomadas fiant, certo præſcripto modo inſtituet.

Certarum Eccleſiarum, in quibus pręſertim inſignia pietatis, & religionis monimenta extant, viſitationem conſtituet, vt ad eas ſcilicet ſupplicandi cauſa, ac ſtudio, vniuſcuiuſque viciniæ parochialis populus collegiatim certis diebus conueniat.

Orationem matutinã, ac veſpertinã ardentius excitabit; & verò, vbi intermiſſa eſt, reſtituet quàm diligentiſſimè

Orationem item ſine intermiſſione, vbique, & in vrbe, & in diœceſi, certa parochialium, collegiatarumque Eccleſiarum, ac Monaſteriorum præterea diſtinctione, indicet, atque ſtatuet.

Litaniarum etiam quotidianarum, quas & domi, & foris certis locis, in Eccleſijſque præſertim adhiberi curabit, certam rationem inibit.

Ieiunium, ſi minus in hebdomada pluribus diebus, at in feria ſexta ſaltem, vel Sabbato, præter ſtatos vigiliarum dies à populo agi ſuadebit: alia præterea veræ pœnitentiæ ſigna, diuinæ miſericordiæ implorandæ ſtudio ſuſcipienda, demonſtrabit.

In ijs quaque religioſis adiumentis illud etiam adhibebit, vt vniuſcuiſque parochiæ ædibus, domicilijs, & habitationibus parochi ſinguli, ſtata religioſa prece ritè benedicant ad inſtructionis, eo de genere, in hoc Concilio editæ, præſcriptum.

Vt autem denique totius prouinciæ populi ſupplicatione etiam adiuuentur, eo neceſſario tempore literas de periculo, ſuſpicioneve peſtilentiæ ad Metropolitanum, cæteroſque prouinciæ Epiſcopos celerrimè ſcribet.

Cura Metropolitani, & prouincialium Epiſcoporum.

PEſtilentiæ, quæ vrbi, locove prouinciali imminet, periculo audito Metropolitanus eam curam, congregationemque ſuſcipiet, vt non ſolùm in Metropolitana vrbe, eiuſque diœceſi, ſed in vniuerſa prouincia ſupplicationem, orationem, & alia pietatis opera indicat litteris, omni cohortatione plenis.

Reliqui prouinciæ Epiſcopi ei, cuius diœceſis ex peſtis periculo laborat, charitatis officia nauare non different.

Illi animum, ſpiritumque addent, & maiorem omni officiorum ratione facient, ad epiſcopalis, paternæque charitatis partes in peſtilentia, ſi irrepſerit, exercendas. Quod officium ſæpius præſtabit vicinior Epiſcopus. Propoſito etiam exemplo ſanctiſſimi Pontificis Cornelij, & Beati Cypriani Epiſcopi, martyrum, quorum alter alteri, in laboribus, & periculis verſanti, literas, plenas conſolationis ſcribebat, Epiſcopum crebris litteris conſolabuntur item, & confirmabunt.

Curam etiam aliquam inibunt, vt de illius, & diœceſis, & vrbis ſtatu certiores aliquando fiant, quo ardentiori ſtudio flagrent ſubleuandi neceſſitates.

Studebunt in primis ei opem afferre, tum oratione publiciſque ſupplicationibus, tum etiam eleemoſynarum, prout vnuſquiſque poterit, largitionibus.

Omnem aliam præterea rationem quiſque diligentiſſimè exequitur, qua fratris Epiſcopi, quiſque etiam populi periculo, & difficultatibus, cum eo coniunctis, opportunè, ac benignè ſuccurratur.

Id omne pietatis officium Metropolitanus longè flagrãtiori ſtudio præſtabit, vt eius exemplo, ac documento cæteri prouinciales inflammentur ad rei piæ imitationem.

Sollicitudo Epiſcopi in morum corruptelis eripiendis.

Epiſcopus pręterea, cuius diœceſis in periculo peſtis verſatur; tunc in primis accurate inueſtiget, quæ potiſſimum corruptelæ, quæ publica peccata ſint, & quæ ſcelera, flagitiave, quibus Deus maximè offendatur, eiusq; ira concitetur. Hæc igitur cùm funditus conuellere ſtudeat, tum verò ea, quæcunque ſint diuino cultui repugnantia.

Ac rurſus, omnia pietatis officia in vſum vt diligentiſſimè reuocentur, ſedulo curabit.

Sanctioris diſciplinę initium à ſe faciet, perinde ac ſi peccatis ſuis potiſſimum peſtilentiæ, qua populus affligitur, cauſam dediſſet; proinde in eo attente figet oculos, vt accurate perſpiciat, quid à ſe velit Deus, quid iubeat, quid prohibeat.

Ad normam voluntatis diuinæ omnia ſua conſilia, omnes cogitationes omnia opera, & verba, omnes deniq; vitæ ſuæ rationes conformabit: & officij ſui paſtoralis momenta diuini iudicij legibus perpendet.

Et ſua, & populi peccata pijs, & crebris gemitibus deplorabit.

Aſſidua prece, ſummaque ſanctiſſimæ orationis contentione, diuini luminis illuſtrationem ſibi depoſcet, vt omnia videre, omnibus conſulere, eſſe pro omnibus vehementer ſollicitus, & omnia deniq; quæ ad populi ſui curam rectiſſimam pertinent, circumſpicere, & mentis oculos illuſtrare, neceſſario tempore poſſit, ſupplex perpetuò Deum orabit, vt diſiectis peccatorum nubibus pluuiam, & rorem diuinæ ſuæ miſericordiæ effundat in populum, ſuæ curæ commiſſum. Cùm igitur vitæ ſuæ rationes diligenter examinabit, cunctaque videbit, quæ à ſe præſtari oportet, vt non modò in graui culpa, ſed in nulla quidē, vel minima offenſa ſit apud Deum; tum familiæ inſtituta, mores, omnemque diſciplinam recognoſcet, & omnia non tantùm vniuersè, ſed ſpeciatim, ſigillatimque diligentiſſimè perluſtrabit.

Tantumque quo ad eius fieri humanitus poterit, aberit, vt quicquam offenſionis, culpæve in vllo quoquam reſidere patiatur, vt ſtatuat potius, quaſi nexu diſciplinæ ſanctiſſimæ deuincire omnem familiam, ac domum epiſcopalem, quæ, tanquam officina chriſtianarum virtutum, cæteris expoſita eſſe debet ad imitationem.

Fori præterea ſui eccleſiaſtici rationem, atque vſum omnem explorabit, hocque attentiùs, ac diligentius, quo grauiores Dei offenſiones ex iniquè factis, iniquiſque iudicijs exiſtere ſolent.

Perueſtigabit etiam, ac diſpiciet attentiſſimè Eccleſię ſuę cathedralis, & cleri illius diſciplinã, in qua, ſi quid vel vniuerſè, vel ſpeciatim offendi animaduerterit, ſtudioſiſſimè emendabit, & corriget; cum præſertim inde documenta omnis optimæ inſtitutionis, & normæ ſumi conueniat.

Vt verò reliquis omnibus, in quibus aliqua offenſio ſubeſſe poſſit, proſpiciatur, & conſulatur, ſynodum diœceſanam, ſi expedire cenſuerit, diligentiſſimè habebit, in qua præcauebit, quæ opportuna, quæ neceſſaria, quæque ſalutaria maximè erunt, pro temporis ratione.

At ſi minus ſynodum coget, ſaltem Vicarios foraneos ob eam ipſam cauſam euocabit, vt non in vrbe ſolùm, ſed in omni diœceſis parte, etiam atque etiam diligenter, depulſis morum erroribus, profligatis publicis offenſionibus, euulſiſque malefactorum ſeminibus, omnis vitæ emendatio, & diſciplinæ chriſtiano nomine dignæ inſtauratio, atq; adeò inſtitutio procuretur.

Hoc idem quò in omnes partes rectè, ſanctèque agendi ſtudium vehementius excitetur, cum ſacerdotibus con-

A feſſarijs, & concionatoribus aget quam, diligentiſſimè.

Reliquum etiam ciuitatis clerum ſęcularem, & parochos potiſſimum ſæpius conuocabit; quos omnes cùm ad vitæ innocentiam, tum ad virtutes, quæ in ſacerdotali, clericalique ordine elucere debent, eorumque officia vſq; adeò excitabit, vt ſalutaris inde fructus in populum deriuetur.

Præfectos item monaſteriorum cuiuſuis ordinis, quæ in ciuitate ſunt, ad ſe aliquando accerſet; quibuſcum omni cohortatione, ſanctiſque admonitionibus, & ijs quidem frequentibus, vbi opus erit, aget, vt in omni monaſterio, tum virorum, tum etiam fœminarum ſi quæ illorum curæ commiſſæ ſunt, ſanctè, religioſèque viuatur, quemadmodum ex ſuſcepti ordinis inſtituto ab ijs fieri oportet, qui in

B religionem ſe Deo dicarunt.

Monialium verò, quarum curam gerit, reformationis rationem omnem ſuſcipiet, & exequetur: quo ſanctius illę, religionis officijs debitæ, ac calamitati publicæ, & vitæ meritis, & oratione, precationibusque ſuccurrant.

Idem agere non deſiſtet cum præfectis, curatoribus, miniſtriſve locorum piorum, & cum cæteris item piarum confratriarum ſcholarumve hominibus.

Nec verò peccata, & offenſiones publicas diſſimulabit, ſi quas in eo, qui ciuitati præeſt, in magiſtratibus, in decurionibusque ineſſe perſpexerit: ſed annunciabit eis errata, in quibus offendunt. Nihilque ad ſalutem publicam potius eſſe oſtendet, quam ab illis in primis pietatis chriſtiana opera

C vnicè coli, quamq; iuſtitiæ munus, & officium, depulſo omnis cupiditatis dominatu, rectiſſimè, atque æquiſſimè omnibus adminiſtrari.

Omni etiam officij genere cum eiſdem aget, atque hoc ſedulò inſtabit, & vigebit, vt publica auctoritate, publicoq; decreto, ſi modò res eiuſmodi eſt, de qua per illos decerni liceat, tollantur, & radicitus extirpentur, quæcunque ſunt, ob quæ Deus palam præſertim, ac publicè offenditur.

De populi denique vniuerſi diſciplina conformanda, & peccatis tollendis, ad quæ procliuius, frequentiusve prolabitur, omnem rationem etiam cum ſacerdotibus inibit, totus in ea curã defixus, vt à Dei offenſionibus ad virtutum

D chriſtianarum officia illum planè reuocet.

Immò verò hoc etiã valde ſtudebit, vt voluptuariæ omnes actiones, in quibus vulgi multitudo aliquando verſatur inani opinatione, cum putet, peſtilentiam mundanis lætitijs facilius caueri, omnino abijciantur, quales ſunt ſaltiones, profanæ cantiones, comeſſationes, crapulæ, & cætera eius generis: quibus plerunque multa peccata coniuncta ſunt.

Populum quoq; inducere procurabit, & ad conſtituendum profuſis ſumptibus modum, & ad inueteratas malas conſuetudines deteſtandas, atque planè abijciendas.

Id omne non ſolum cum populo ciuitatis, ſed etiam cum

E diœceſano paterna ſollicitudine aget.

Accerſet præterea ad ſe omnes præfectos vniuſcuiuſque collegij, etiam artificum; quorum operam, & diligentiam adhibebit ad reſcindēdos prauos vſus, ſi qui in eorum collegijs, aut artificijs ſunt, vnde aliqua Dei offenſio exiſtat.

Patribusfamilias illud magnopere ſuadebit, vt aleatorij ludi, imprecationes, blaſphemiæ, verba impura, turpia, impudicæ choreæ, ſaltationes, pompæ luxus, profuſa conuiuia, & cætera, quæ ab intemperantia manant, procul ab omni domo arceantur.

Omnes verò, & vrbis, & diœceſis partes cùm ipſe accurrendo inuiſet; tum alios probatos viros eccleſiaſticos ob eam cauſam nomine ſuo mittet: & verò quæ opportuna

F ſunt, curabit, atque adeò exequetur, vt nulla ex parte optimi parentis, vigilantiſque paſtoris curæ, ſtudium, vel miniſterium deſideretur.

Singulorum crimina diligentius inueſtigabit, quæ præſertim cum diuturniora ſint, ad iræ diuinæ concitationem plus roboris habent, vt adulteria, concubinatus, vſura, nefarij contractus, bonorum eccleſiaſticorum vſurpationes, res malè partæ, & alia eiuſdem generis, quibus præſens, ſalutareque remedium accommodabit.

Quamobrem vnumquemque, quaſi ſomno obliuionis peccatis dormientem, excitabit, vt opus erit, ad pœnitentiam, ac lachrymas, & flagitiorũ deteſtationem, depulſio-

nemqꝫ

nemque vt re ipſa præſtet, quæ cum diſciplinæ Chriſtianæ rationibus & ſtudiis conueniunt.

Pacem & concordiam inter diſſidentes reconciliabit.

Lites componere, controuerſias dirimere, cuncta cuiuſuis generis diſſidia tollere, ſimultatem, odia reſtinguere, factionum ſemina conuellere ſtudebit.

Quæ malè parta ſunt, maleq; ablata reſtitui curabit.

Omnes denique paſtoralis officij atque auctoritaris neruos eò intendet, vt & offenſis publicis ſublatis, & diſciplinæ Chriſtianæ ſanctioribus inſtitutis, & omni rectè agendi ſtudio, omniq; Chriſtianarum virtutum vſu, & exercitatione, ab vniuerſo clero, populoque imploretur, atque exoretur miſericordia Dei.

Cura in alijs cautionibus tuendæ publicæ valetudinis.

IIs adiumentis ſpiritualibus alias cautiones Epiſcopus adhibebit. Atq; in primis quidem edictis Epiſcopalibus, aliaq; omni ratione de publica valetudine tuenda certas cautiones inibit, atque edicet, quas cùm in locis eccleſiaſticis, tum ab hominibus clericalis ordinis, ab aliiſque Epiſcopali iuriſdictioni ſubiectis, inuiolatè ob bonum publicum ſeruari mandabit.

In omni autem deliberatione, & cautione, quam tuendę publicæ incolumitatis cauſa ſuſcipiet, id ſtudebit, vt conſultationibus cum magiſtratu ſanitatis habitis, quicquid ipſe eo nomine cauerit, cum illius publicis edictis, ad valetudinis publicè commodum piè, & rectè pertinentibus, nō diſſentiat, nec diſcrepet; ſed in omni eius generis ratione, quæ ad bonum publicum tota refertur, vnus idemque ſit vtriuſque conſenſus, ſummaque in re adiuuanda publica charitatis conſpiratio.

Idem præterea, quæ hac inſtructione demonſtrata ſunt, poteſtatem etiam præfecto regionario, & Vicario foraneo ac aliis viſitatoribus faciet, alia nō modò generatim, ſed ſpeciatim ſtatuendi, atque exequendi, quæ in peſtifera contagione vtilia, opportuna, & neceſſaria illi viderint, ad publicam valetudinem tuendam, quæ ab Epiſcopalibus præſcriptis, & regulis non diſcrepent.

Quicquid verò illi agent, opportuneq; ac neceſſario ſtatuent, id quamprimùm Epiſcopo ſignificabunt.

In omni autem re, quam magiſtratus ſanitatis aget, vel cauebit, publicæ valetudinis cauſa, operam dabunt, vt diligentem eius cautionem, ſtudiaque imitentur ad Epiſcopalium regularum præſcriptum.

Parochi etiam cæterique eccleſiaſtici homines id vnum quoque maximè ſtudebunt, vt publicam valetudinem omni charitatis officio curent, ac præterea in executionis vſum accuratiſſimè perducant, quæcunq; non ſolùm hac inſtructione explicata ſunt, ſed quæ Epiſcopus hoc ipſo de genere, prout opportuna viderit, publicæ ſalutis cauſa ſtatuerit, & quæ item præfectus regionarius, aut vicarius foraneus, aliusve viſitator monuerit, mandaritve: immò etiam ſi clericalis ordinis homines ſunt, qui intra alicuius parochiæ fines habitant, illa quoque ſeruabunt, quæcunque vel ex hac inſtructione, vel ex Epiſcopali voluntate, vel alia iuſta ratione parochus commonefecerit.

Quæ præterea à magiſtratibus, decurionibusve ad eam publicæ incolumitatis rationem piè ac vtiliter cōſtituentur, eadem, vt à populo plenè ſeruentur, omni cohortationis officio monebunt.

Magiſtratus autem, & decuriones, vt eidem publicæ valetudini proſpiciatur & conſulatur, cùm omnia ſapienter, Chriſtianæque pietati congruenter agent, tum valdè cauebunt, quę diuino cultui & charitatis officiis cū impedimentum afferre poſſint, illa maximè fugiēda, ſuo loco infra demonſtramus, ac vehementer in Domino monemus.

Sollicitudo in vniuſcuiuſque præparatione ſpirituali.

EPISCOPVS in eo præterea ſollicitus erit, vt imminēti illo peſtis periculo, Confirmationis ſacramentū, quibus per ætatem ex doctrina Romani catechiſmi miniſtrandum A eſt, vbique miniſtret: cùm illi, ſi peſtis irruet, in eo ſtatu futuri ſint, vt periculum mortis non modò in ſingulas horas, ſed in ſingula momenta pertimeſcant.

Id etiam ſedulò curabit, vt ſuæ quiſque conſcientiæ latebris diligentiſſimè diſcuſſis, omnis anteactæ vitæ peccata confiteatur.

Tum etiam, vt tam ſalutare pœnitentiæ Sacramentum, omnis frequenter accedat: ita vt cum quis ſe peccati mortalis labe inquinatum eſſe conſcius erit, eo Sacramento illud expiare quàm primum ſtudeat: nec verò ad extremum differat, cùm non modò ſuſpicari, ſed certè omnino timere poſſit, ac debeat, ſi peſtis Dei permiſſu irruerit, illo peſtilenti tempore maxima cum difficultate ſibi præſto fore ſubſi- B dia tam corporis, quàm animæ.

Itidem ad frequentem ſanctiſſimæ Euchariſtiæ vſum fideles omni ſtudio accēdet: & vt ſaltem ſemel in hebdomada illam ſumant. Ad ea, quibus iram Dei placari, eiuſq; miſericordiam implorari compertum eſt, pietatis opera, præſertim ad aſſiduam orationem, ad ieiunium, ad eleëmoſynam crebro hortetur. Ad cuius largitiones vberiores populum fidelem valdè etiam incendet, illud ſingulare exemplū ethnicorum, qui, Euangelicæ lucis expertes, cùm in grauiſſimam peſtem olim inciderint, opinione perſuaſi, eam ſibi calamitatem inflictam eſſe, quod nullum pietatis ſtudium, nullumque beneficentiæ, liberalitatiſq; officium egenribus C hominibus contulerint, ad eam propulſandam id conſilij adhibuerunt, vt eorum domus, officinæ, tabernæ indigentibus, ac pauperibus paterent, qui inde res, quas propterea palàm omnibus expoſuerant, ad vitæ vſum neceſſarias, gratis, libereq; ſumerent.

Ab omnibus, eo peſtis imminentis periculo propoſito, domui ſuæ diſponi, & conſul. ſuadebit, vt ſcilicet vnuſquiſque æs alienum, ſi quod contraxit, rectè diſſoluat, nomina quæcunque explicet; lites componat, tranſigatve; teſtamētum conficiat; nec denique res domeſticas contractas, difficultatibuſque implicitas relinquat: ne fortaſſe, ſi mors, vt in peſtilentia euenire ſolet, continuò oppreſſerit, ſibi, liberis, boniſq; ſuis rectè conſulere minus poſſit, indeque propter- D ea vel litium diſcordiarumve inter filios, agnatosve, ſemina, vel ęris alieni ſoluendi difficultates, tardioresve ſolutiones, vel controuerſiæ aliæ; &, quod graue eſt, ſpiritualia incommoda exiſtant, quæ animæ ſaluti detrimentum, perniciemve afferant.

Hæc eadem ſanè omnia & ſingula officia, in regione ſibi commiſſa, & præfecti regionarij, & Vicarij foranei, & viſitatores, & parochi, in parochiali vicinia ex Epiſcopi inſtructione, & præſcripto pro ſuo quiſque munere præſtare, atq; exequi ſtudebunt.

Hæc itidem ipſa pro ſui muneris partibus cùm in collegiis, confraternitatibuſque præfecti, tum in ædibus priuatis curabunt diligenti ſtudio, omniq; charitatis contentione.

E

Præparatio adiumentorum ſpiritualium peſte imminente.

EPISCOPVS verò omnia adiumēta, antequam peſtis populum inuadat, diligenter conquirat, & parare ſtudeat, quibus fiat, vt, ſi peſtis ingruet, ne quid illis populis, quos inuaſerit, deſit: neque ad animæ ſalutem, neque ad corporis medicamentum, victum & curam.

Confeſſarios, concionatoreſq; quorum miniſterio, operave neceſſario eo tempore adiuuetur, aliunde, vt diligētiſſimè poteſt, ad ſe accerſere, & conducere, tum ad vrbē, tum ad diœceſis oppida, & loca præſertim inſigniora curabit.

F Ac, præter parochorum curam, certos etiam alios ſacerdotes vndique, quantum poterit, omni pietatis officio conquiret, qui charitatis ardore inflammati, paratiſſimi ſint ad omnia eccleſiaſtica miniſteria illis præſtanda, quos vel peſtis morbus, vel ſuſpicio inuaſerit.

Iis, & concionatoribus, & confeſſariis, & aliis ſacerdotibus neceſſaria alimenta, vt ſubminiſtrentur, omni ratione curabit.

Alios præterea clericalis ordinis homines, charitatis ſtudio flagrantes deliget, qui modò huc, modò illuc viſitando accurrere poſſint.

Delectum item habebit, aliquorum ſacerdotum, atq; aliorum quos potiſſimùm adhibere poſſit ad curā eccleſiaſticorū hominum, peſtis morbo, ſuſpicioneve laborantium.

Ad omnem porrò curam, quo vehementiùs vniuerſi, & ſinguli peſtilentiæ tempore incendantur, indulgentiam à Summo Pontifice iis procurabit, vtpotè:

Sacerdotibus, qui peſte affectis ſacramenta miniſtrârint.

Medicis, eos curantibus.

Chirurgis, tonſoribusve, qui venam ſecant, quive plagis medicamentum apponunt.

Nutricibus, quæ infantibus, peſte laborantibus, ſuſpectisve lac præbent.

Obſtetricibus, qui mulierum in eo morbo, ſuſpicioneve verſantium, partum adiuuant. Miniſtris, qui peſte ægrotantibus aſſiſtunt. Baiulis, qui peſtiferè affectos, ſuſpectosve ad curationis locum perducunt, feruntve.

Illis item, qui peſte mortuorum corpora ſepeliunt.

Iis denique omnibus, quicumque ſint, vel mares, vel fœminæ, qui illorum ſuſtentationi, & curationi aliquo modo ſeruiunt: qui item eleëmoſynam, pro facultatum ratione, in eorum adiumentum contulerint.

Facultatem item ſibi dari ab eodem curabit, adiunctis ad eam certis priuilegiis, vt regularium cuiuſuis ordinis opera, miniſteriove ſine vlla mora, aut impedimento ſuperiorum, peſtilentiæ tempore vti poſſit.

Vt præterea populi charitas ad pauperum, peſtilentiæq; morbo, ſi Deus permiſerit, laborantium curam, piumq; ſtudium accendatur, & longè lateque progrediatur: libros, eo de genere grauiſſimè conſcriptos, quos neceſſario eo tempore ſtudioſè legat, ad vſum proponet, vtpotè Gregorij Nazianzeni homiliā, ſermones duos Gregorij Nyſſeni de pauperibus ſubleuādis, & Cypriani martyris ſermonem vnum de mortalitate, & alterum item de eleëmoſyna; atq; aliorū præterea patrum libros eiuſdem generis.

Vt verò quæ ab illis vel tradita, vel præcepta ſunt, in morem, atque vſum afflictiſſimo præſertim peſtilentiæ tempore inducantur: eos libellos, vulgariter conuerſos, exiguoq; volumine comprehenſos, typis impreſſos, atque editos extare volumus.

Iis prętereà libris alios, de rerum ſpiritualium officiis, ſtudiisque rectè conſcriptos, prout opus eſſe viderit, ad legendam cùm ob alios fructus, vtilitatesq; adiunget, tum etiam, vt ne populus, propter intermiſſas magna ex parte, in peſtilentiæ periculis artes, & negotiationes, otio langueſcens, ad turpes, inaneſq; voluptates tempus traducat.

Alias verò facultates, quæcunque peſtis tempore vel neceſſariæ, vel opportunæ à ſummo Pontifice impetrandæ erunt, ita in tempore diligenter impetrare ſtudebit, vt ſi peſte ſtatim irruente literarum curſus intercludatur, aut retardetur, ne mora vlla iis adiumentis interponatur, quæ in peſtilentia opus eſſe poſſunt.

In iis facultatibus erunt hæ ſcilicet.

Facultas cōcedendi plenariam indulgentiam peſte laborantibus confeſſis, aut contritionis ſigna oſtendentibus.

Facultas concedendi indulgentiam iis, qui in quotidiana oratione, per ſeptem horas diſtincta, verſantur.

Facultas, priuilegiumve aliquot altarium, vt cum in eis ſcilicet ſacerdos pro aliquo defuncto Miſſæ ſacrificium obtulerit, eius animę ſuffragetur ad liberationem à pœnis purgatorij.

Facultas, quæ etiam delegari poſſit, abſoluendi ſaltem in foro conſcientiæ à peccatis, delictis, & cenſuris, ſummo Pōtifici reſeruatis, etiam in literis, die cœnæ Domini promulgatis.

Facultas etiam aliqua abſoluendi in foro exteriori.

Diſpenſandi item cum ſacerdotibus in quibuſdam irregularitatibus, etiam ob mortem ſecutam cōtractis, id quod facilè euenire peſtilētiæ tempore poteſt in curatione ægrotorum, etiam ſine vlla delicti culpa.

Conuertendi etiam alicuius eleëmoſynæ legatum vſum, ſaltem ad tempus, ſi quando ad pauperum neceſſitates ſubleuandas illud expedire, vel neceſſarium cenſuerit.

Quæ enim ob piam aliquā cauſam legata, relictave ſunt, vt videlicet, vel in diuinum cultum, vel in puellarum nubētium dotem, vel in alium eius generis vſum erogentur; ea

A tunc ſæpè expedit ad egentium hominum victum, & ſuſtētationem conuerti.

Decernendi ſtatuendive, vtilitatis publicæ cauſa quicquid opus erit, atque adeò compellendi etiam, vt eccleſiaſtici homines ab Epiſcopali iuriſdictione exempti, & regulares etiam, ac locorum prætereà piorum, ſi quæ eiuſmodi loca, ab eiuſmodi iuriſdictione immunia ſunt, præfecti, curatoresve ſeruent, atq; adeo præſtent, quæcunque is, ob publicam vtilitatem decreuerit, ſtatueritve, pœnis etiam, & cenſuris propoſitis.

A Metropolitano etiam facultatē impetrabit, qua, dum peſtis eſt, ſibi permiſſum ſit, ab aliquorum decretorum prouincialium præſcriptis rationibus, quæ in peſtilentia ſeruari

B minus poſſunt, aliquando diſcedere, vtpotè à cōditionibus loci, & altaris, in quo Miſſa celebranda erit; à regulis item, quibus vetitum eſt, extra ſedem confeſſionalem in eccleſia confeſſiones audire, & ab inſtitutis etiam celebrandi foraneos conuentus, & ab aliis compluribus eiuſmodi decretis prouincialibus; quorum poteſtatem ſibi à Metropolitano fieri opus eſſe, aut expedire ipſe viderit.

Et quoniam peſtis tempore tum in ciuitate difficilis, tum in diœceſi difficilior ad epiſcopū aditus eſſe poteſt; id proptereà in iis, quæ epiſcopalem auctoritatem requirunt, tūc expedit, ampliores facultates, & parochis, & reliquis confeſſariis, ſacerdotibus, & vicariis præſertim foraneis conce-

C di, permittive.

Itaque pro locorum, perſonarumque ratione, proque peſtis, perículoſius imminentis, grauitate, liberius, præſertim vicariis foraneis facultates varias delegabit; in quibus erunt hæ:

Facultas abſoluendi, etiam in vtroque foro, à peccatis, criminibusve, interdicto, & cenſuris, ſibi reſeruatis, ea adiuncta etiam facultate, vt cui delegârit, is ſaltem in foro cōſcientiæ eandem ſubdelegare poſſit.

Permittendi ſacram confeſſionem audire extra eccleſiæ fines, atq; adeo etiam fœminis extra cōfeſſionalem ſedem.

Concedendi, vt Miſſa celebrari poſſit in omni Eccleſia, & altari etiam ligneo, vt in viis, locisque eiuſmodi: & pro-

D rogandi rurſus facultatem datam.

Conſtituendi, & approbandi, etiam ſine examine confeſſarios, etiam qui clericorum confeſſiones audiant.

Intermittendi ſacerdotales, clericalesve illos conuentus, ſingulis menſibus præſcriptos.

Præparatio annonæ & miniſtrorum ad curationem, & ſuſtentationem publicam.

NEc verò ea præparatio, atque adeo præcautio negligenda eſt, vt à peſtis contagione incolumis, & tuta ſupellex vel eccleſiæ, vel ſacriſtiæ conſeruetur.

Ideo, quæ præſertim pretioſior eſt, diligenter ſeligatur,

E & loco benè munito & remotiori cautiſſimè foribus etiam obſignatis, aſſignetur. Quo etiam loco monimenta iurium, libri, volumina, ſcriptaque grauiora, quæ ad eccleſias pertinent, in armario, aut arca cuſtodiantur diligenter.

Omni officij genere Epiſcopus cum Magiſtratibus, decurionibusve aget, atque adeo omni ſolicitudine inſtabit, vt propius accedente peſtilentiæ periculo, patriæ, quæ ex horribili, funeſtaque illa contagione, multis, variiſque detrimentis affici poteſt, quàm opportuniſſimè, celerrimeque omni ſua ope ſuccurrant.

Videant in primis, omnique ratione præcaueant, vt cùm in peſte difficultas annonæ ſimul ineſſe ſoleat, ne quid ad

F rei frumentariæ, omniſq; annonæ vbertatem deſit, ac proinde cautionem diligentiſſimam adhibeant, vt nemo quiſquam ſit, qui neceſſario eo tempore frumētum ſupprimat: cùm præſertim ſæpè fiat, vt grauiſſimo illo tempore, longè plures, quemadmodum vſu compertum eſt, literiſq; traditum eſt, fame necentur, quàm peſtilentia extinguantur.

Quamobrē omnes, qui opibus circumfluunt, & ipſi magiſtratus præſertim, qui ciuitati præſunt, propoſitum ſibi aliquando habebunt prȩclarum illud exemplum ſanctiſſimi Pontificis Gregorij Magni, qui & in peſte, & in annonæ caritate apertis publicis horreis frumentaria largitione vſus eſt ad populi laborantis ſuſtentationem.

Ratio-

Digitized by Google

A Rationem præterea Epiſcopus cùm eiſdē magiſtratibus inibit,vt tum ex publico ærario, cenſuve, tum etiam eleēmoſynis,& omni alia ſubueniendi via,multorum inopia,egeſtateve laborārium,victui neceſſario ſuccurratur; eo præſertim afflicto tempore, quo præ peſtis periculo, & metu, artificia,negotiationes,nundinationes, & quæſtus, mercaturęve commercium,agrorum cultura,& omnes aliç cuiuſcunque opificij exercitationes langueſcunt, aut etiam magna ex parte ceſſant,vnde homines ſibi victū parare ſolent: quo fit,vt innumerabiles homines,qui alias ab omni re inopes non ſunt,ſæpiſſimè ex fame laborent.

Quo in officio omni ita Epiſcopus ſe geret, vt cùm ſe eleēmoſynarum largitionibus,pauperum, miſerabiliumque hominum,verè parentem,paſtoremque oſtenderit, exemplo etiam ſuo, non minus, quàm cohortationibus,omniq; alio officio cæteros ad illorum ſuſtentationem alliciat atq; inflammet.

Vt verò quod ad ſuſtentationem ſatis eſſe poſſit, omnino procuretur; omnes & ſinguli, quibus ſubueniendum erit, certo libro,rectè, ordineq; deſcribantur. Qua in re monaſteriorum etiam, & piorum collegiorum, tam virorum quàm fœminarum, ac pauperum clericorum ratio habebitur,quibus neceſſario eo tempore aliquid in eleēmoſynam conferendum erit.

Tantùm verò abſit,vt inopes,& pauperes,pro quibus etiam Chriſtus Dominus ſanguinem profudit, è ciuitate, oppidis,pagisve,ab omni ope deſtitutis,exturbētur,vt nō modò aliorū,ſed mendicantium etiā ratio habeatur,ea ſcilicet, vt in vnū locū congregentur omnes, vbi cùm alimenta corporis,tū maximè omnia adiumēta ſpiritualia ſuppeditētur.

Parochi etiam,vbi inſtituta non eſt,in ſua quiſque regione parochiali, confraternitatem ſcholamve hominum, charitatis nomine, Epiſcopali auctoritate inſtituent. Cuius cōfraternitatis erit, neceſſario illo tēpore, & eleēmoſynas colligere,& cætera charitatis officia obire, ac præſtare, quibus pauperes, & egentiſſimi homines ſubleuentur.

Inſtabit prætetea Epiſcopus, vt iidem magiſtratus medicos certos conducant, conſcribantve, ac paratos habeant, qui peſte laborantes curent.

Chyrurgos, tonſoresve certos deligant,qui venam ſecēt, medicamentaq; apponant. Medicamenta, resq; ad eorum victum neceſſarias parent, ac ſubminiſtrent.

Famulos, famulasq; & alios homines charitate Chriſtiana præditos conquirant, qui operam, curationisve ſollicitudinem eiſdem nauent.

Obſtetrices certas habeant,quę partum mulierum,peſte ægrotantium,eove nomine ſuſpectarum excipiant.

Nutrices item certas ad eorundem liberos lacte alendos.

Caprarum etiam certum aliquem numerū ad lactis eiſdem præbendi vſum, ſi quando nutricum copia non datur.

Veſpillones item, quos Monattos dicunt, plures conducant, quorum alij illa officia præſtent, quæ à contagio integra ſunt,& ab omni ſuſpicione vacua: alij ſint, qui peſte affectis ſe duces, ac miniſtros præbeant, qui mortuorum corpora ſepeliant, qui infecta domicilia expurgent, & pannos itidem infectos,& alia id generis exequantur.

Præparatio locorum curationis publicæ.

DOmos publicas, hoſpitales, locave complura, ampla, & diſtincta, quæ, alia ſcilicet peſte affectis, alia eo nomine grauiter ſuſpectis, alia minus ſuſpectis, alia conualeſcentibus vſui ſint, apparent, neceſſariaque ſupellectile inſtruant.

Quæ diſtincta partim peſte tabeſcentibus, partim ſuſpectis, partim miniſtris, tum in re cibaria, tum in lectiſterniis, tum in pannorum purgatione,& lotione vſui ſint.

Veſtes præterea, & lectiſternia ad commutationis vſum parent illis,qui,vel à peſte conualeſcentes, cōfirmative, aut à ſuſpicione planè liberi, inde migrant.

Situm etiam tuguriorum ad multiplicē illum vſum, deligant,& præfiniant. Qua in re etiam, atque etiam caueant, ne loca, ædes, domicilia, arcam, ac ſitus vllos, quicunq; ſint, qui ad eccleſiæ, locive pij cuiuſcunque ius pertinent, vſurpent, occupent, impediant, aut aliqua ſeruitute implicent, ne ad breue quidē tempus. Quòd ſi aliquo modo attentēt id ne cōmittant, Epiſcopus inhibebit, atq; interdicet.

Si verò nullo modo aliunde ſitus, locave haberi poſſunt, ſed ad eam rem neceſſario vſui eccleſiaſtica ſunt: tunc ei, vel eccleſiæ, vel loco, cuius ſunt, ſcriptis publicis, à notario, rectè, riteq; confectis, omnino caueatur, vt quicquid damni, detrimentive eo nomine fecerit, id reſarciatur.

Qui ſitus amplus ſit, vt ægroti à grauiter ſuſpectis, hi à leuiter ſuſpectis, qui etiam à conualeſcentibus ſeparatim, aliquo ſcilicet interiecto ſepimento, habitare poſſint.

Loco ſit nō humido, non vliginoſo, ſed editiori, & aprico, ſicco,& ſalubri. Propè aquam fluentē ſit, non torrentem tamen, vnde inundatio, eluuiove aliquando extare poſſit.

B Extra vrbem, oppidum, pagumve, loco tamen propinquo,& commodo, vt adiumenta ad animæ curationem, & corporis vſum, aliaq; charitatis officia, atque ſubſidia facilè & opportunè illis ſubminiſtrari, ac præſtari poſſint.

Parent item materiam omnem, quæ idonea, quæque ſatis ad tuguria, capellas,& domicilia, in eo ſitu benè extruēda, vt infrà.

In eo ſitu cum tuguria extruenda erunt, hoc videant, & ſtudeant.

Vt ita vel denſiſſima palea, vel tabularum ſectilium apta inter ſe commiſſura ſtruantur, vt ab omni aut pluuiæ, aut venti impetu, turbine, iniuriave temporis tuta ſint.

C Vt ordine recto collocentur, &, ſi fieri poteſt, à parte anteriori ad ſeptentrionem verſus, vel in aliam partē ſalubrem ſpectent.

Vt ſingula, quo magis ab omni vligine, humiditateq; defendantur, exiguo riuulo cingantur, per quē aqua pluuia ex eorum culmine defluens, aliò extra illorum ſitū deriuetur.

Vt eorum ſolum, ſubiectis tranſuerſis lignis, aut tabulis, palea inſuper multa ſtratis, ab humo altiùs ſaltem tribus palmis extet.

Domicilia, ſeu caſas extra ſepta tuguriorū parent ad vſum laicorū præfectorum, curatorum, cuſtodum, & miniſtrorū.

Loca item diſtincta lauationis,& purgationis veſtium,& pannorum cuiuſcunq; generis.

D Habitationem item diſtinctam, ad eorum vſum, qui illis purgandis, abluendisve operam nauabunt.

Supellectilem etiam neceſſariam ſuprà demonſtratam, neceſſariaque inſtrumenta præparent ad horum locorum publicæ curationis vſum.

Proſpiciant quoque, ne peſte ingraueſcente, palea deſit, ad quotidianam tuguriorum adminiſtrationem.

In omni autem domo hoſpitali, publicove tuguriorum loco, tum crux alta, curante Epiſcopo, benè, firmiterq; humi ſuffixa erigetur humo medio, eoq; editiori & cōſpicuo: tum ea in primis ratio habeatur, vt ſi ibi capella ex pariete iam non eſt, ea cum altari ex tabulis ſectilibus & aſſeribus extruatur.

E Immò verò vbi plures Sacerdotes conſtituendi erunt, ſi minus totidem capellæ, at ſaltem duæ omnino extruantur.

Atque in earum quidem extructione hæ rationes, mox infra demonſtratæ adhibebuntur.

Situ eminentiore ſtruantur, ab omniq; parte conſpicuo, vt qui in tuguriolis, cellisve ſunt, ab eorum oſtio, quoad eius fieri poteſt, ſacerdotem celebrantem proſpiciant.

Eo præterea loco ſint, ſi fieri poteſt, vt qui foris ſunt, miniſtri, famuli, cuſtodesve, Miſſæ etiam ſacrificium aſpiciant.

Erunt item forma, quæ quadri ſpeciem exhibeat, longè lateq; brachia ſex, aut minimum quinq; patebunt.

F Partes autem à latere ad ingreſſum capellæ verſus ampliores etiam fiant licet, vſq; adeò, vt pars anterior latè patens ſit, brachia octo, aut rectè ſeptem.

Pauimentum capellæ à tuguriorū ſolo altiùs extabit brachia quatuor, vel quinq, ad cuius altitudinem aſcenſus fiet gradibus ligneis, vt ſacerdos celebrans è tuguriis paulo remotioribus proſpici rectè queat.

Ligna verò, tignave, quibus capellæ ſtructura ſuſtentatur, ita firma, ſolida, fixa, atque inter ſe benè, apteque compacta erunt, vt ventorum impetu, ac vi non modò non corruat, ſed ne labaſcat quidem.

Ab omni latere capella feneſtrā cum valuis habebit, per

quam Miſſæ ſacrificium ſpectetur, cùm ſudum, ſerenumve erit: alioqui valuis occludetur, ne ex vento, pluuia, iniuriave temporis aliquid incommodi, indecori, offenſionisve accidat. Quæ verò feneſtra à parte poſteriori altaris ſtruetur, ſi quando ſtruatur neceſſe eſt, ab altaris ſuperficie extabit altius vno brachio.

Pars anterior iſtius capellę ita extruetur, vt ſera, claui, peſſulo, veſte, & valuis benè firmis inſtructa, à furti, rapinæ, alteriusve iniuriæ periculo tuta ſit, quo cautius ſacræ veſtes, ſacraq; vaſa ad Miſſæ cultum pertinentia in capella ſeruentur: & ſanctiſſimum etiam Sacramentum, quod miniſtrandum eſt, ibidem cuſtodiatur.

At verò vbi certus ſacerdos, qui aſſiduè aſſiſtat ſpirituali tuguriorum curationi, non conſtituetur, tunc capella non intra, ſed extra eorum fines, loco paulò remotiore, ita procul ſtruetur, vt ſacerdos aliunde acceſſitus, qui ibi Miſſæ ſacrificium celebret, à contagionis periculo ac ſuſpicione tutus, peſtilentiæ lege ab Epiſcopo præſcripto, non debeat ſtatos illos dies ſeparatim ab aliorum vitæ cõmercio manere.

Vbi ſacerdotes conſtituentur, qui præcipuè illis tuguriorum locis in cura Spirituali inuigilent, domicilium eis parabitur loco finitimo, at ſegregato aliquantulum à tuguriis, & vt fieri poteſt, ab aliis domiciliis incolarum, prope habitantium.

Si verò tale domicilium, lapidibus extructum inueniri nõ poteſt, ex tabulis ſectilibus, aſſeribusve fiet loco nõ longè à poſteriori capellarum.

At ſi quando illud ſacerdotum domicilium à finibus tuguriorum aliquantulum aberit; eorum vnicuiq; parabitur etiam propinquiori loco tuguriolum forma decenti, ex tabulis ſectilibus, paleisve confectũ: vbi interdiu per pluuiam maneat: & cibum ac ſomnum aliquando capiat, quo diligẽtiori aſſiduitate curæ ſibi commiſſæ incumbat.

Domicilium ſacerdotale tale omnino erit, vt in eo ſacerdos ſeparatim à clerico habitare poſſit, itidemq; ab alio ſacerdote, ſi plures ibi conſtituendi erunt.

Si ad mortuorum ſepulturam cœmiterium parochiale, & alia antiqua cœmiteria, locave ſacra, ab Epiſcopo ad eum vſum conſtituta, ſatis non fore exiſtimabitur, ſitus alius parabitur, qui tuguriorum loco finitimus ſit, quique peſte ingraueſcẽte mortuorum numerum capiat; & appoſitus præterea ſit, vt pariete cingi, & vbi aliquando deinceps extrui ſacellum commodè poſſit.

Situs hic & ab Epiſcopo ritè conſecrabitur, & firmiſſima ſepe ſaltẽ, aut denſis aſſeribus, aut materie vndiq; ita cingetur, vt & lupis, & reliquis beſtiis aditus omnino obſtruatur.

Capella vnaquæque, vbi ſacerdos conſtituendus erit, inſtruetur ac ſupellectile, vtpotè lapide ſacro, calice, patena, cruce, & alia præterea ſacra imagine, candelabris binis, veſtium apparatu ad Miſſę vſum neceſſario, & mappis item eo numero, vt ſuo tempore commutari queant.

Habebit præterea vaſculum aquæ ſanctæ, aſpergillum, & tintinnabulum.

Superpellicea etiam numero ſaltem totidem, quot ſacerdotes ſunt, & quot item clerici.

Laternas item quatuor cum cereis: quæ ad ſanctiſſimi ſacramenti, cùm fertur, cultum adhibebuntur.

Pixis etiam comparabitur, & tabernaculũ ligneum, vbi ſanctiſſimum Sacramentum cuſtodiatur, & vmbella item, quæ ſaltem exigua, ab vno tantum homine geſtetur.

Sacri olei vas etiam ſit, ad vſum miniſtrandæ extremæ vnctionis.

Libri rituales Sacramentorum totidẽ, quot ſacerdotes.

Hæc porrò ſupellex etiam, quod ad mappas attinet, conduplicabitur, vbi ſacerdotes plures reſidebunt, prout erit eorum numerus, ſaltem, quæ attinet ad mappas, & veſtes.

Feretrum præterea vnum, duo, plurave.

Pallium etiam præcipuum apparabitur, quod ad efferenda corpora eorum, qui peſte mortem obierint, vſui erit, & plura item, eaq; loco diſtincto, & ſeparato ab omni alia ſupellectile, aſſeruabuntur.

Armarium ſub altari extructum, ad vſum aſſeruandi ſupellectilem ſacratum Miſſæ veſtium.

Hoſpitalibus domiciliis, locisve tuguriorum, vbi hominum exiguus numerus, peſte irruente, collocandus erit, ſa- A cerdotem ſaltem vnum Epiſcopus præficiet: vbi verò aliqua multitudo, duos, atque adeo plures pro multiplici varietate, & multitudine eorum, qui eò perducendi erunt: vt vnus peſte affectis, pluresve etiam, ſi quando morientium multitudo plures poſtulat, alter ſuſpectis, alius minus ſuſpectis, vel conualeſcentibus, vel miniſtris, quoq; operam ſpiritualem nauet; eamq; ob cauſam omnes in locis curationis reſideant, aſſiduique ſint, quibus ſinguli clerici adiungentur, qui eiſdem in Miſſæ ſacrificio, aliisque functionibus miniſtrent.

Iis ſacerdotibus & clericis, quæ ad victum, veſtitumque neceſſaria ſunt, ſuppeditabuntur à miniſtris publicis ex eo B ſumptu, vnde alimenta aliis præbentur, qui in eadem hoſpitali domo, locove ſunt.

Cum eiſdem magiſtratibus, & decurionibus Epiſcopus aget, vt nihil denique in ſumptibus faciendis, aliiſque officiis præſtandis prætermittant, aut negligant: vt omni externa cura, omnique externa adminiſtratione opportunè proſpiciant imminẽtibus neceſſitatibus. Id porrò ſtudium cùm laudabile eſt, ac nomine Chriſtiano, & cõmemorabili pietate dignum, tum planè neceſſarium.

Epiſcopus præterea certas domos, aut domicilia, locave ampla, & à cæteris diſtincta parari ſtudebit: quæ vſui eſſe poſſint, aut eccleſiaſtici ordinis hominibus, qui præſertim collegiatim viuunt, aut monialibus, aut iis, qui in hoſpitali- C bus curantur, ſi fortè peſtis in monaſteria, hoſpitalia ve loca inuaſerit.

Ad quæ domicilia, locave vel ij omnes, qui in peſtem, ſuſpicionemve inciderint, perducãtur, aſportenturve; vel cõtra fiat, vt ſcilicet peſte affectis remanẽtibus, ad illa ipſa domicilia cęteri benè valẽtes, & ab omni ſuſpicione liberi, qui ſunt eiuſdem vel collegij, vel monaſterij, vel hoſpitalis ędis, habitatum veniant, ne illorum contagione inficiantur.

Officia, ipſo peſtilentiæ tempore miniſtranda, & conſtans in iis primis miniſtratio.

CVM peſtilens contagio, vel in ciuitatem, vel in aliquam D eius partem, vel diœceſim, eiusve locum aliquem ſeſe infuderit, eo diligentior cura & ſollicitudo laborioſior propoſita Epiſcopo erit, quo grauius certiusq; periculum fidelibus ſuæ curæ commiſſis, inſtat.

Parochorum & ſacerdotum, quos conquiſierit, ſolicitudinem omniq; cohortatione, omniq; officio, atq; imitationis exemplo, quo aliis præibit, ardentius accendet.

Quem verò locum peſtis peruaſerit, eo quam primum Epiſcopus certos ſacerdotes mittet, qui ſpirituali curationi incumbat.

Curationi interea Vicarius foraneus, ſi locus diœceſis ſit, prouidebit, dum Epiſcopus illos mittet.

Magiſtratuum, decurionumque ſtudium, & procuratio- E nem, quam peſtis periculo imminente paulo antè exercitãrat, vehementius eo ipſo tempore inflammare non deſiſtet, quo peſtifera lues iam ſerpere incepit.

Populi item charitatem, & pietatem ſanctiſſimis, tum orationum, piarumque exercitationum, tum miſericordiæ operum inſtitutis, eo diligentius, ſtudioſiusque incendet, quò vehementius illum, peſtilentiæ metu perculſum, afflictum, ac penè proſtratum cernit.

Quo in genere illam animi conſternationem, ac ſtupiditatem, quaſi vecordiam quandam, quæ ex repẽtinis illius funeſtæ labis euentibus quàm ſæpiſſimè accidit, ex hominum mentibus ita euellere ſtudebit, vt & ſummi, & medij, & in- F fimi non modò præ timore partes officij ſui non deſerant; ſed & erga Deum religione, & pietate in patriam, & amore erga ſuos, & charitate in ciues valdè accenſi, in omni fortitudinis, conſtantiæque officio ſeſe contineant, atque excitent, non ſolùm ad labores, Chriſti Domini cauſa neceſſario tempore fortiter ſuſtinendos, ſed ad pericula etiam ſubeunda conſtantiſſimè. Itaque omnium animos confirmabit non dictis tantùm, ſed factis, epiſcopali robore, epiſcopalique virtute verè dignis.

Perpetuo igitur huc, atque illuc accurret, afflictos eriget, mœrentes mœſtosque conſolabitur, egentes ſubleuabit, orationis ſtudium excitabit, opera, atque officia pietatis lan-

Digitized by Google

gere non ſinet, & omnia denique tuebitur, quibus animi exſuſcitantur, & maiores fiunt ad omnem ſanctarum virtutum exercitationem.

Parochi autem, & Epiſcopi præclaro documento, exemploque inſtructi, & propoſita in primis etiam ſibi illa immenſa charitate, qua animas ſibi in curam traditas, Chriſtus Dominus dilexit, precioſoque ſanguine, in ara Crucis profuſo redemit, non modò vnquam non erunt in ancipiti deliberatione officiorum, quæ eis neceſſariò præſtare debeant, ſed nihil potiùs ſtatuent, quàm illis in diſcrimine, calamitateque verſantibus, omne ſpirituale pabulum miniſtrare, etiam ſi vitæ periculum ſubeant, memoria, & recordatione ea excitati, quòd ſibi ſpecialis cura commiſſa eſt illas paſcendi.

Et verò meminerint, multò conuenientius, negligens quoddam ſtudium obiici, quòd ipſo ad parochiales ſuos ſpiritualibus adiumentis neceſſario tempore ſubleuandos adhibent, quàm quod vitio iis dari ſolet, qui langueſcere charitate ſunt, nullaque cura ducuntur eoſdem adiuuandi rebus ad corporis vſum neceſſariis.

In ea etiam recordatione verſabuntur, magnam ſibi oblatam opportunitatem, & accommodatam, cùm ad vitam pro grege profundendam, tum ad operam ei vtiliter neceſſarioq; nauandam, non ſine præclara teſtificatione deſiderij, & zeli, quo exardeſcere debent, ſalutis animarum.

In contagionis etiam periculo, quod certè hominum opinione longè minus eſt, ob oculos ſibi ponent, præcipuam illam curam, qua ſuos miniſtros Deus admirabiliter tuetur, ab omnique periculo incolumes conſeruat, dum ad diuinæ maieſtatis gloriam, animarumque ſalutem procurandam, miniſteria ſua religioſè conferunt. Id quod peſtilentię ſuperiori tempore animaduerti licet, quo perpauci aut ferè nulli animarum curatores, qui, in ſuæ curæ benè gerendæ officio conſtantiſſimi, parochialibus ſuis peſte tabeſcentibus cùm alia ſacramenta, tum Extremam etiam Vnctionem miniſtrârint, mortem obierunt: contrà verò qui à ſui miniſterij functione longè refugerunt, complures morte erepti fuerunt.

Si rurſus contra eueniſſet, hoc ſecum ſtatuerent, nihil ſacerdoti, curam animarum gerenti, optabilius, nihilque ad charitatis meritum fore præſtantius, quam pro animarum, quæ ſibi, ſuæque fidei conceditæ ſunt, ſalute mortem oppetere. Immò verò non defuerunt ſanctiſſimi viri, qui ſcripſerunt tale mortis genus, à martyrij gloria non longè admodum abeſſe.

His, atque adeo aliis huius generis commendationibus, & rationibus, quæ permultæ illæ quidem ſacrarum literarum monimentis conſignatæ ſunt, & ſanctorum patrum documentis, exemplisque explicatæ, parochi, quaſi ſtimulis curæ ſuæ incitati, in dies ardentiori zelo ſeſe inflammabunt, ad rectè, cumulateq; exequendas parochialis ſui muneris partes.

Iam verò igitur, & Epiſcopus paſtoralis officij ſui religione adductus, & iidem parochi, animarumve curatores, muneris ſuſcepti rationibus commoti, ſtudioſè, ſolliciteque præſtabunt, muneris miniſterijque ſui officia: ad quæ etiam, atque etiam vehementius ſeſe excitabunt, exemplo accenſi ſanctorum virorum, Cypriani Martyris, Baſilij Magni, & Nicolai Epiſcoporum, Bernardini Senenſis, beatique Rochi, quorum omnium mirifica in contagioſo morbo cura extitit, & præterea Auguſtini ſanctiſſimi epiſtola, ad Honoratum conſcripta, & pręclaris item illis Dionyſij Alexandrini literis, ex quibus clericalis ſacerdotaliſque officij functiones, quas in grauiſſima peſte ſacerdotes diaconiq; executi ſunt, à ſe etiam omni charitatis ſtudio, ſuſcipiendas, præſtandasq; facilè intelligent.

Sed ne longè ſolùm exempla petantur, domi etiam ſunt, quorum documentis homines Eccleſiaſtici ordinis ad omne charitatis officiorum genus in peſtifera labe exequendum inſtruantur. Atque ij quidem ſunt, Metropolitanæ eccleſiæ Mediolanenſis Archiepiſcopi duo, omni laude florẽtes, Benedictus, & Aſpertus.

Hic in teterrima peſte, quæ ſuo tempore omnem Italiam, populumque Mediolanenſem præcipuè inuaſerat, peſtilenti lue tabeſcentes perpetuo ſtudio viſitaſſe, eisque ſacramenta omnia miniſtraſſe fertur: idque ipſum officium, eius exemplo, & iuſſu parochi etiam accuratè præſtitiſſe dicuntur. ille omni Europa, Italia, & vrbe, ditioneque Mediolanenſi præſertim peſtilentiæ morbo vexata, atque afflicta, cùm ea ipſa officia præſtitiſſet, tum cibum etiam, ac victum tabe languentibus manu ſua miniſtraſſe commemoratur.

Populus denique fidelis eccleſiaſticorum hominum ſtudiis, atque exemplis inflammatus, & eiuſdem Dionyſij pręcipuis literis commonitus, non afflictione quaſi tabeſcens, ſed immenſo quodam charitatis Chriſtianæ, beneuolentiæque fraternæ ardore incenſus, patriam nõ deſtituet, coniunctiſſimos non deſeret, fidelium corpora inſepulta non proiiciet, neque cætera aget, quæ à deliberationis Chriſtianæ officio aliena, olim gentes, à fidei religione auerſas in peſtilentia egiſſe, iiſdem Dionyſij literis proditum eſt. Imò is occaſionem nactus ſanctè exercendi officia charitatis, omniſque religioſæ virtutis talem ſe præſtare ſtudebit, quales in teterrima illa peſte, quam ipſius item Dionyſij literæ narrant, extitiſſe dicuntur, qui minimè perterrefacti, peſtis morbo afflictos frequentiſſimè inuiſebant, illis ſedulò inſeruiebant, curationemque omnem ob Chriſti amorem pro viribus adhibebant.

Cautiones adhibendæ, ne peſtis latius ſerpat.

VBi peſtis contagio aliquam vel vrbis, vel diœceſis partem inuadere cœpit, eam diligẽtem cautionem Epiſcopus adhibebit, primùm vt & in parochis, & in omnibus eccleſiaſtici ordinis hominibus, & in vniuerſo populo, pietis Chriſtianæ officia, ſtudia, atque exercitationes, non ſolùm aliqua ex parte non minuantur, & langueſiãt, ſed quàm maximè fieri poteſt, diligenti ſolicitudine augeantur, & ſancto religionis zelo ardentius inflammentur.

Deinde hoc ſedulo maximè cauebit, vt dum in eo excitandæ pietatis officio ac ſtudio verſatur, dumque hoc enixè curat, vt celebritate ſumma, vniuerſique populi conuentu, & religioſo hominum cœtu res omnis Chriſtiana eo tẽpore peragatur: at huic neceſſario in primis ſtudio adiungat etiam omnem ſolicitudinem, & cautionem, ne peſtilentię vis latius ſerpat, ſed reprimatur atq; extinguatur.

Et quoniam ſanctarum proceſſionum vſus afflictiſſimo quoque tempore, & in peſtilentia præſertim, grauiſſimoque morbo ab Eccleſia Dei perpetuo adhibitus eſt: ideo Epiſcopus non ſolùm imminente, vt narratum eſt, ſed ingraueſcente in dies peſte, proceſſiones & ſupplicationes ſolemnes toties inſtituet, atque adeo peraget, quoties opus eſſe viderit. Quo in proceſſionum officio præſtando, hoc ſtudioſius inhærebit, præter ſanctiſſimorum patrum Baſilij Epiſcopi, & Mamerti Viennenſis documenta, ex quibus eæ proceſſiones, quàm vtiles ad omnem calamitatem propellendam, quàm ſalutares ſint, facilè intelligi poteſt, exemplis etiam vehementius inflammare debet duorum ſanctiſſimorum virorum Gregorij Magni, Pontificis, & Eutichij Conſtantinopolitani. Hic vbi primum proceſſiones inſtituit, peſtis vis tamdiu extincta eſt, dum ille ex hac vita migrauit. Ille verò pontifice Pelagio, peſtilentia mortuo, non modò non intermittendas, ſed certo diſtincto fidelium ordine, ac ſolemni prece celebrandas illas cenſuit, non repentina morte deterritus hominum, qui octuaginta cum illo in proceſſione obierant.

Ad quod ſanè officium perpetuo retinendum, pieq; excitandũ apud nos in primis valere debet vel plurimum hoc etiam præclarum, luculentumq; exemplum, quod cùm ſcilicet ſexaginta ferè antè hæc tempora annis ciuitas Mediolanenſis eo funeſtæ peſtis contagio varia, multipliciq; [illegible] diu affecta, atque afflicta, tandem nullo alio remedio ſuſtẽtaretur, diuinitùs liberata eſt, publicarum proceſſionum, & triduanarum ſupplicationum officiis, & ardentiſſimis pietatis, pœnitentiæq; ſtudiis, atq; operibus.

Et ſi, inquit Cyprianus martyr ſanctiſſimus, plurimorum mens ſolida eſt, & anima deuota, quæ peſtilentiæ impetu non mouetur, ſed tanquã petra fortis, & ſtabilis turbidam, violentamque eius tempeſtatem frangit: tamen quia nonnulli, vel præ imbecillitate animi, vel præ dulcedine ſecu-

Digitized by Google

ſecularis vitæ, ac quadam quaſi mollitie minus ſtare fortiter, nec pectoris ſui inuictum robur neceſſario tẽpore præſtare poſſunt: ideo vt iis, qui in peſte ſibi valdè cauendum putant, ad cautiones deſcendimus, quas mox infra demonſtramus.

Id igitur Epiſcopus curabit atq; efficiet, vt cùm in omni eccleſia, omniq; celebritate, tum in proceſſionibus homines non conferti, non denſi ſimul, & compreſſi inter ſe ſint, ſed ordine diſtincti, & aliquo interuallo ſeparati, vt contagioni locus non detur.

Quia verò in eccleſia pluries manè diebus ſingulis Miſſæ ſacrificium celebrabitur, hoc cauebit, vt non eodem tempore ad eandem eccleſiam, cùm præſertim perangusta eſt, populus conueniat, ſed diuerſo tempore tamen, niſi neceſſaria cauſa aliter poſtulet.

Scholæ prætereà inſtitutionis Chriſtianæ, loco aperto, & amplo, vtpotè in cœmeterio, foro, triuio habebuntur: idem expedire videtur, cùm in orationis cõmunis, aliorumq; pietatis officiorũ exercitatione, tum in cócionibus aliquando.

Eccleſia parochialis ſi extra illa ſepta eſt, quibus hominũ aliunde venientium, & viatorum, peregrinorumve aditus, & ingreſſus peſtis temporibus præcludi atq; abſtrui ſolet: parochus ſi intra ſepta, vel intra oppidi, locive mœnia eccleſiã aliam idoneam, & domicilium propinquũ, vbi ipſe habitet, inuenerit, eò ſanctiſſimum Sacramẽtum, & curæ parochialis munus de Vicarij foranei conſenſu transferat, licebit. At ſi aliò iuſtis cauſis minus expediret, ibi tamẽ ea parochialia munera geret, ad quæ frequens populi concurſus eſt, qualis eſt diebus feſtis Miſſę parochialis celebratio, prędicatio, veſperarũ officium, & orationis cõmunis ac rei huiuſmodi exercitatio. Id porrò omne, Epiſcopi iudicio & voluntate ſtatuetur. Eiuſdem iudicium erit, ſi quando peſtis vel periculum, vel contagio aliquẽ locum vexare incipit, an propterea, vt populo locus amplus & cõmodius detur, altare extra eccleſiæ parietes, aut intra, ſed in ipſo ianuæ ingreſſu collocabitur, præſertim cùm vel ſacerdos qui celebrat, peſtis nomine ſuſpectus admodũ ſit, & eccleſia perangusta ſatis, vel contagio ad illius loci complures domos familiaſve dimanârit. Quòd ſi Epiſcopus ita faciendum cenſuerit, tunc Vicarius foraneus eiuſdem conceſſu Miſſæ ſacrificium in altari portatili, quod ob eas cauſas intus in eccleſia prope ianuam collocabitur, aliquoties celebrare permittet, idque pręſertim die feſto & in eccleſia pręſertim, quæ exigua, & anguſta valdè eſt pro ratione multitudinis, quæ confertiſſima eò ad Miſſæ ſacrificium vno tempore conueniet. Cùm verò altaris portatilis facultatem dabit, eam cautionẽ præſcribet, vt eo loco, & ita collocetur, vt ab omni venti temporiſve iniuria, ab omnique rei indecentis, atque offenſionem prębentis, periculo tutum ſit.

Parochialibus ſuis, qui quoniam extra cuſtodiæ fines, & cancellorum ſepta habitant, ſuſpicionem aliquando maiorem præbent, cùm nullus ad eos aditus viatorum, peregrinorumve pręcluſus ſit, ſed valdè apertus, at planè liber, Epiſcopi conceſſu & auctoritate ita proſpiciet, atque conſulet, vt in aliqua propinqua eccleſia, ſacellove probato ad Miſſæ ſacrificium conueniant: vbi itidem ſermonibus, ſtatis denunciationibus, cohortationibus, ſcholis Chriſtianæ inſtitutionis feſto, ſolennique officio veſperarum proceſſionibus, litaniis, orationi communi, & aliis pietatis Chriſtianæ exercitationibus interſint.

Quam ob cauſam eis certum aliquem proprium ſacerdotem diœceſanum conſtituet: cuius ſuſtentationi ſuccurretur eleẽmoſynis, quas vel ipſi, vel omnes illius parochię homines ad eam conferent, aut certè alia inita eius ſuſtentandi ratione, vt commodius fieri poterit.

Sin hæc via non ſuccedet, hanc aliã aggredietur: vt, dum peſtilentiæ ſuſpicio, & periculum eſt, aliquem ſacerdotem capellanum illius oppidi, locive, qui idoneus parochialia officia pręſtet, Epiſcopi conceſſu ad illos homines eo potiſſimùm tempore mittet, quo tantùm illius miniſterio opus eſt. Si verò complures parochi ſunt, vnus aliquis eorum, curæ cauſa illuc ſe conferre.

Imò ſi vel vnus tantùm parochus, animarumque curator eſt, eam aliquando cogitationem, atque adeo laborem ſuſcipiet, vt ad parochiales illos ſuos, cùm per alias curæ oc- A cupationes licet, crebrò proficiſcatur, vt tum Miſſæ ſacrificium celebret, ſermonẽ habeat, & id generis officia omnibus vniuerſè præſtet: tum etiam ſpeciatim ſingulis, quibus opus eſt, ſacramenta miniſtret, & alia adiumenta ſpiritualia pręb eat, quæ à ſe in primis pręſtari, ſuſcepti officij parochialis munus depoſcit.

Sed demùm ſi omni ea ratione, ac via ſpiritualibus illorũ neceſſitatibus non ſatis proſpectum, conſultumq; eſſe poteſt, nullo tamen modo Vicarius foraneus, aut præfectus, aut parochus patietur, parochiales illos, qui verè peſtilentię morbo non laborant, nec verò certis cauſis in ſuſpicione contagij verè ſunt, eccleſię parochialis communis, aliarumve, quæ illius membra ſunt, aut intra eius fines poſitæ, aditu, B & ingreſſu excludi, atque adeo prohiberi, quo minus ſibi Miſſæ ſacrificio, ſacris cócionibus, & cæteris Chriſtianę pietatis actionibus vniuerſè interſint, atq; prætereà vnuſquiſque ſpeciatim ſacramenta ibidem, aliaque ſpiritualia adiumenta à parocho ſumat.

Eam quoq; rationem parochus Epiſcopi conceſſu inire poterit, vt ſi quando præſertim, qui extra cuſtodiæ ſepta habitant, pauciores ſunt, quàm illi, qui intra eiuſdem fines domicilium habent, aliqui cancelli, per quos Miſſæ ſacrificium inſpici poſſit, intus in eccleſia parochiali, ſi eius amplitudo hoc tulerit: alioquin in ipſo veſtibulo præfigantur, vt diſtincti & ſeparati inter ſe ſint, qui intra ſepta morantur, C ab illis qui pauciores foris manent: atque hac quidem neceſſaria cauſa parochus permittet eos parochiales extra eccleſiæ oſtium Miſſę ſacrificium tunc ſpectare nullo decreto vel prouinciali, vel diœceſano obſtante.

Hæc ipſa cancellorum ratio, & viatorum, & illorum etiã cauſa adhiberi poterit, qui alienę curę homines ad aliquam aliam eccleſiam, Vicarij foranei iuſſu conuenient, quòd licet fortaſſe locus vbi habitant, ab omni contagione ſuſpicioneve liber ſit: tamen vbi eccleſia parochialis ſita eſt, ad quam conuenire debent, locus peſtilentiæ morbo laborat. Cancellorum etiam ſepimento eos quoque parochus ſeparabit, quos ex aliena parochia ad Miſſæ ſacrificium, diuina officia, & concionẽ accedere animaduerterit. Verùm cum D iſtis, vt maximè poteſt, admonitioni omni aget, vt ad propriam eorum eccleſiam parochialem conueniant.

Iis, qui extra præfixos in eccleſia cancellos manent, aquæ ſanctæ vas præcipuum ab alio diſtinctum, ac ſeparato loco collocatum, apparabitur. Quod extra eccleſiam, dum peſtis ſuſpicio eſt, ponatur, licet modo tamen à canibus, aliiſque brutis animantibus, & omni rei indecentis periculo tutum ſit, aut inde in eccleſiam locumve tutũ aſportari poſſit, Miſſæ ſacrificio, diuiniſq; officiis peractis.

Vbi vel vniuerſus populus, vel magna pars aut vniuerſa vicinia ædium ſuarum exitu prohibetur: Miſſæ ſacrificium in oratoriis, altaribusve quæ iã parietibus exædificata ſunt, quæve tunc ex aſſeribus in vicinia, foro, via publica, locove E opportuniori extruentur, celebrari Epiſcopus permittet: qui locum, vbi illa ſtruentur, cùm primum inſpiciet, arbitratuque ſuo deliget, tum cauebit ſic extrui, vt ſuprà cautum eſt, de omni periculo euitando. Hanc porrò curam is, cùm per alias occupationes non poteſt, in vrbe præfectis regionariis, aliiſve quos maluerit, & in diœceſi Vicariis foraneis relinquet.

In iis oratoriis altaribuſve, atq; adeo ſingulis viciniis parochus, prout opus erit, ſtatas denũciationes dierũ feſtorum, vigiliarum, matrimoniorum & rerum aliarũ, quas de more enunciare ſolet, promulgabit, atq; edicet, edicive curabit.

Parochus quàm ſæpiſſimè parochiales ſuos, etiam de al- F tari moneat quàm grauiter peccent, qui præ metu alicuius vel incõmodi, vel detrimenti, aut alia cauſa peſtiferam contagioſamque labem, qua infecti ſunt, occultè celant, quamque exitioſum vitæ ſuæ detrimentum inferant, propterea quod ſi ab initio curationi ſe darent, facilius morbum depellerent: ac rurſus quàm vehementius aliis noceant, qui ob eam cauſam, quoniam illos non cauent, ſe facilè contagione inficiunt; & verò quod maximè omnium intereſt, certo repentino mortis periculo ſeſe ipſi offerunt, vt ne cõtritionem quidem, qua ſua peccata doleant, animo concipiendi, nedum ſanctiſſima Sacramenta ſumendi ſpatium, vel exiguum, habeant.

Digitized by Google

Parochialis viciniæ, locive decanis, vel ſyndicis conſulibusve id curæ Epiſcopi nomine commendabit, vt diligenter, vigilantique ſtudio ſingulorum morbum explorent, & ſi quem in cõtagionem incidiſſe compererint, quãprimùm ſe, & laicos, etiã eo nomine cõſtitutos, certiores faciat, quibus, ex legibus magiſtratus ſanitatis id denunciare debent.

Id ipſum patresfamilias monebit, vt hoc itidẽ de ijs ipſis ſingulis ſedulò præſtẽt, qui in ſua familia, famulatuve ſunt.

Porrò prætereà ſuadebit, vt omnes, & ſinguli valetudinis publicæ zelum ſtudiumque ſuſcipiant; ita vt ſi quis aliquem viciniæ ſuæ hominem, aliumve peſte laborare, certò ſcit, aut probabiliter ſuſpicatur, rem omnẽ confeſtim & ſibi, & laicis illis à magiſtratu conſtitutis denunciet. Ad quod ſanè officium quo vehementius incitet, certis argumentis demonſtrabit, quàm graues pœnas Deus ab his repoſcet, quorum negligentia, culpave, tot, tamq; acerba damna, & mala non modò illis geſte tabeſcentibus, quorum morbum patefacere debuerant, ſed alijs etiam ſingulis qui contagionem contraxerunt, & vniuerſitati denique importata ſint.

Aliam prætereà rationem omnem idem parochus adhibebit, vt de cuiuſque morbo certior quamprimùm fiat.

Illud verò præter cætera populo ſignificabit, ſibi ab Epiſcopo illud præſcriptum eſſe, vt ſi quem in parochiali vicinia ægrè ſe habere ſenſerit, illum ſtatim inuiſat, quo diligẽtius in tempore ſanctiſſima Sacramenta miniſtret, omneq; aliud adiumẽtum, cùm ad animæ ſalutem in primis, tum ad corporis etiam curationem conferat.

Certo libro omnes, & ſingulos parochiales ſuos notabit, non modò eos, qui peſtilentia ſuſpicioneve laborarint, ac demùm liberati fuerint, vbicunq; vel domi, vel in locis publicæ curationis degerint, ſed illos etiam qui peſtifera labe affecti, mortem obierint, vbicunque manſerint.

Denique opportunè epiſcopus, tanquàm populi pater, vt multis rebus, quæ peſtis tempore incommodè, acerbeq; derepente accidunt, paterna cura proſpicere poſſit, per parochos, & alios tum eccleſiaſticos homines, quos huic curæ præfecerit, tum per pios etiam laicos ſibi nunciari, & ſignificari curet, quæcunque epiſcopalis officij ſollicitudinem, operam, & ſtudium requirunt.

Magiſtratus porrò, & decuriones, ad eas ſollicitudines, quas maximas, prudenterque excogitatas in peſte propulſanda ponũt, illam vnam maximè omniũ neceſſariam cauſam adiungent, vt primo pietatis opera, atque officia ſtudeant; tum illa ſummoperè caueant, quæ pijs officijs, diuino cultui, ſanctis charitatis Chriſtianæ exercitationibus, & religioſis publicis orationibus aliquo modo vel repugnãt, vel certè obſtant; cùm hæc iſtiuſmodi ſint, quæ non imminuant, aut depellant, ſed vehementiùs excitent, prouocentve vim, imperiumque peſtilentiæ. Contra verò illud certum, atque exploratum eſt, illam reſtingui frequẽti piorum operũ vſu, religioſo diuinæ charitatis cultu, & publicis ſupplicationibus. Hoc ex antiquis Chriſtianæ religionis exemplis, quæ narrata ſunt, planè declaratur.

Quamobrem hæc præter cætera videbunt omni pietatis ſtudio.

Vt in ſupplicationibus publicis frequentiſſimè ſint.

Vt ſanctarum ſpiritualiumque exercitationum ſtudia, atque officia, ne quidquam impediant.

Vt nihil obſtent, quo minus ad Miſſæ ſacrificium fideles conueniant, conciones adeant, proceſſionibus publicis interſint, orationes item publicas obeant, & priuatim quoq; precentur.

Nec prætereà quidquam impedimenti afferant, quo minus funera eccleſiaſtico more ducantur, & ſepulturæ locus ſacer detur, eiuſdemq; idem officium peragatur.

Nec verò prohibeant liberis parentes, rurſusque parentibus liberos, & cognatis cognatos, cùm vel peſtilentia affecti ſunt, vel contagionis nomine ſuſpecti, inſeruire: neque publicorum miniſtrorum ſuorum, aut eorum, qui oppidorum, vel vniuerſitatum adminiſtrationi, curationique præſunt, minitationib. aut perterrefactione patiantur illos ab ijs pietatis, charitatisq; officijs auocari, abduci, abſtrahive.

Vt caueant, ne parochos, animarumq; curatores, & certos illos ſacerdotes, qui in publicis curationum locis ad ſacramenta miniſtranda cõſtituentur, aliosve eccleſiaſtici or- A dinis homines vllo quouis modo, vel nomine, vel prætextu impediant, quin, & ſacramentorum adminiſtrationẽ, & debitas muneris parochialis functiones, debitave curæ officia, tum vniuersè generatimque populo, tam ſpeciatim ſingulis, contagione etiam affectis, ſuſpectisve præſtent.

Hoc item ab illis in Domino vehementer petimus;

Vt ne aditu, exituve oppidorum, pagorum, locorumve eoſdem prohibeant, contra eccleſiaſticæ libertatis iura, & epiſcopi præſcripta, cui ſalutem, incolumitatemq; populi, ſuæ curæ commiſſi, non minus ſibi, quàm ipſis cordi eſſe perſuaſum habere debent.

Quo in genere tantò grauius peccarent eo periculoſo tempore, quo eccleſiæ miniſtros huc, atque illuc confeſtim B die, noctuque in ſingulas horas, vel in momenta potiùs ad ſalutem animarum procurandam accurrere magis neceſſarium eſt, quàm alios etiam publicos præfectos, curatoresve valetudinis corporum, quibus aditus, atq; exitus in omnes partes dari, & patere ſolet.

Vt longè refugiãt ab eo deteſtabili vſu, peſte affectos, ſuſpectosve, tanquàm pro derelicto habitos, abiecta ſcilicet omni eorum cura, ab vrbe, municipio, oppidove inhumanè exturbandi.

Vt ne in ijs ipſis è domicilio ad tuguriola abripiendis plus exquiſitæ diligentiæ adhibeant, quam pro charitatis Chriſtianæ ratione adhiberi par eſt.

C Vt ne illis ſecludendis, domique cuſtodiendis ſeueriùs agant, quàm cum Chriſtiana charitate conueniens eſt. Vt denique in omni cautione non magis prudentiæ ſuæ, quàm diuino auxilio innitantur.

Cùm verò eccleſiaſticis monimentis nuſquàm compertum ſit, fidelẽ populum vnius ciuitatis, oppidive vniuerſum vnquã in peſtilentia, vt contagionẽ euitaret, hoc cõmiſiſſe, in diuturno admodũ tempore totus ab eccleſiæ conuentu penitùs abſtineret, eiuſq; ſtationes planè deſereret; imò verò contra perſpici poſſit, crebrius, ardentioriq; diuinæ charitatis ſtudio, quàm anteà conſueuerat, eccleſias frequentare: ob eam cauſam magiſtratus diligenter videbit, vt ne quarantenæ, quam dicunt, lege, illũ vniuerſim domo exire pro- D hibeat, quo fiat, vt diutius, quàm religionis pietas poſtulet, officia prætermittat, quæ in eccleſia Deo præſtare debet.

Nam, vt ſilentio prætereantur difficultates, incommoda, detrimẽta, damna, mala, quæ inde multa reipublicæ gubernationi euenire poſſent, cauendum etiam maximè eſt, ne, cùm populi multitudo ſanctarum cæremoniarum, quæ oculorum aſpectu cernuntur, vſu, & ritu, ad pietatis ſtudiũ incendatur, ſi domi recluſa, aliquamdiu ad eccleſiam non conueniat, magna ex parte religionis officia non modò in ea inculta ſint, ſed planè deſloreſcant.

Quæ quidem ex re longè grauior pernicies pertimeſcenda eſt, quàm ex omni vel funeſtiſſima peſtilentia.

Quare Magiſtratus de quarantena diligenter, accuratè, E & piè in primis, etiam atq; etiam videbit matura deliberatione, & re omni cum Epiſcopo cõmunicata, vt non minus animarum peſti, quàm corporum contagioni, quæ infinitis partibus inferior eſt, rectè proſpiciatur.

Quòd ſi aliquando indicetur, illud maximè præuidendum erit, ne in Aduentum, quadrageſimam, Solemnitates Domini, ſacraq: alia tempora incidat, quibus pro ſacroſancta diuinorum officiorum celebritate populi fidelis cõuentus in eccleſia, & frequens, & ſolemnis itidem eſſe debet, vt ſolemnia ſacra ſunt, quæ ex Spiritus ſancti doctrina, religioſis cærimonijs, diuinoq; ritu celebrantur.

Ea prætereà ratio ineunda erit, vt ſpeciatim potiùs quàm F vniuersè, & in ſumma inſtanti neceſſitate quarantena fiat; ita vt vel fœminæ ſolùm cum pueris, vel aliquando viri, vel vnius viciniæ tantùm, quæ grauius è ſuſpicione laborat, homines certo illo temporis ſpatio, eoq; non diuturniori domi ſe contineant.

Cautio in ſacerdote miniſtrante.

SI Parochus ob aliã cauſã, quã ob miniſterij ſui parochialis occaſionẽ in peſtis ſuſpicione inciderit, plures ſanè dies domi ſe cõtinebit, quot ſcilicet, pro ſuſpicionis ratione Epi-

ſcopus boni publici cauſa ſtatuerit. Quod verò ad miniſteria parochialibus ſuis præſtanda attinet, ea ipſa ratio ſeruabitur, quæ parocho ſuprà propoſita eſt, ſi quando miniſterij ſui occaſione in ſuſpicionem incidit.

Idem parochus, aliusve ſacerdos, qui peſte laborantium curam gerit, quoties hominem ſibi commiſſum habet, qui in peſtilentiam, ſuſpicionemve inciderit, vt & vllo loco officijs deſit, quæ in eum conferre debet, & quàm cautiſſimè poteſt, omne periculum euitet, vbi ſe ad Dei volũtatem totum accommodarit, deliberationemque ſuſceperit mortis in ſingulas horas obeundæ, vt animabus, ſibi in curam traditis, ad ſalutem proſit; præſidium verò incolumitatis ſuæ in Dei potiſſimum cuſtodia poſuerit; has etiam cautiones adhibere poterit.

Vt ſi quando homines peſte affecti, ſuſpective cõfeſſionem audit, loco audiat, qui aliquantulũ à lecto diſtet. Cùm verò ſine magno illius incommodo id fieri poteſt, curet licet, vt ad feneſtram, aut oſtium, aut in porticum, veſtibulumve, aut ad impluuium, aliumve locum apertum accedat, vbi illum cõfitentem audiat, vt cubiculum declinet, in quo contagionis periculum timeri ſolet.

Vt eadem cautione in ſanctiſſimæ Euchariſtiæ miniſtratione vtatur.

Vt alijs remedijs ſe præmuniat, quæ religioſorum hominum in primis conſilio probata, medicorum iudicio vim aliquam repellendæ contagionis habent.

Vt dum intra ſepta curationis publicæ ſunt, veſtes contractiores, aut ita ſuccinctas, quæ infra genua vix protendant, adhibeat.

Vt in ijs miniſtrationibus non pluuiali, ſed ſolùm ſuperpelliceo, & ſtola vtatur.

Sacræ hoſtiæ particulam vnam, aut plures, quæ ad communicantium vſum tunc ſatis erunt, ferri poterit: nec verò aliam præterea, quæ de more reportetur, dum ad eccleſiam cappellamve redit.

At verò in omni Sacramento, multoq; magis in ſanctiſſima Euchariſtia miniſtranda, cauebit, vt euitandi periculi, vel ſuſpicionis cauſa, ne quid vel minimum, quod nouum ſit, ad miniſtrationis ritum introducat, neve inſtrumẽtum, aliudve quid ſimile ad miniſtrationem pro digitis vel adeò in ijs ipſis adhibeat.

Extrà domicilij ianuam, aut tuguriorum ſepta, eos conſiſtere iubebit; qui ſanctiſſimum Sacramentum luminibus proſequuntur, clerico excepto.

Quorum luminum loco aliqua, ſi fieri poteſt, per eos accendi mandet, qui intra illud domicilium, eave ſepta habitant, cùm iam ſuſpecti ſint.

Sacerdotes, præfecti curationis ſpirituali hoſpitalis domus, alteriusve loci, vbi morbo infecti, ſuſpective curantur, abſtineant ab omni vel conſuetudine, vel alio contrahendę contagionis periculo, quòd aliunde exiſtere poſſit, quàm ex ſacris functionibus, & miniſterijs, & alijs charitatis officijs, quæ præſtanda ſuſceperunt.

Eorum ſacerdotum, ſi plures ſunt, vnus deligetur, qui ægrotis ſacram communionem præbeat, cæteraque miniſteria præſtet, quibus obeundis propius accedat neceſſe eſt: at verò plures etiam pro multitudine ægrotorum, alius autem qui peſte ſuſpectis curam, operamque ſuam in ijs ipſis miniſterijs nauet, alius minus ſuſpectis, & conualeſcentibus cuſtodibusve, & famulis cæterisq; miniſtrabit, qui à ſuſpicione liberi, in hoſpitalis domus, aut loci tuguriorum finibus extra ſepta degunt.

In Sacramento autem pœnitentiæ miniſtrando, in ſacra concione habenda, in doctrina Chriſtiana tradenda, & alijs functionibus, quibus præſtandis ad eos peſte vel affectos, vel ſuſpectos appropinquare non eſt neceſſe, vnus, & item alter viciſſim, prout inter ſe conuenerint, aut, prout epiſcopus maluerit, operam ſuam curamque non ægrotis ſolùm, ſuſpectisve narrare poterit, ſed cæteris etiam, atque adeò illis, qui rectè valentes, extra tuguriorum fines collocati conſtitutique ſunt ad locorum eorum cuſtodiam, vſum, & famulatum.

Cùm eorum ſacerdotum vnus ægrotis curam, miniſteriumve nauat, alter ijs, qui tantùm in ſuſpectis habentur; cautè etiam ijs ambo mutua inter ſe conſuetudine vtentur; ne A præ ſuſpicione fideles à ſuſcipiẽdo eorum miniſterio auertantur. Atque ſi in ijſdem domicilijs habitant, eorum tamẽ commercium aliquo interuallo diſiunctum erit.

Eorum vnuſquiſque ad Miſſæ ſacrificij vſum diſtinctas ſacras veſtes, mappas altaris, diſtinctosve etiã calices, ſi fieri poteſt, habebunt.

In cappellis quoque altaribusve diſtinctis celebrabunt.

Si verò vna tantùm cappella eſt, vnumve altare, ne vnus alterius indumenta, mappasve adhibeat, tangatve.

Si aliquãdo vel in Miſſæ ſacrificio, vel in ſanctiſſimæ Euchariſtiæ miniſtratione, cũ clericus deſit, qui miniſtret, alter alteri miniſtrare neceſſe habet; vtriuſq; cautio eadem erit.

B

Cautio in ſacerdote, qui miniſtrauit.

PAROCHVS aliusve ſacerdos, cùm vel peſte tabeſcẽti extremam vnctionem miniſtrauerit, vel in eius cubiculo confeſſionem propius audierit, aut aliud deniq; egerit, vnde apud populum in probabilem peſtis ſuſpicionẽ inciderit, tunc aliorum commercio, conſuetudineve per aliquos dies abſtineat, ne benè valentibus contagij periculum, aut certè timorem inijciat.

Dum is, tanquàm ſuſpectus, domi ſe continet, ſi fortè acciderit opus eſſe alicui, itidem ſuſpecto, aut infecto, qui parochiæ ſuæ ſit, aut alienæ, at curæ ſuæ commiſſus, huic miniſterium ſuum, operamve Sacramentis miniſtrandis C præſtabit.

Quo tempore ab aliorum commercio abſtinet, in parochiali tantùm eccleſia aliave, quam præfectus regionarius, aut Vicarius foraneus conſtituerit, Miſſam celebrabit, & in eo præterea ſolũ altari, in quo nemo alius ſacerdos eo tempore celebrabit.

Quod altare, ſi fieri poteſt, cãcellis munietur, quibus populo ingreſſus pręcludatur. Quo ipſo tempore ad Miſſæ celebrationem veſtes ſacras, & mappas altaris adhibebit, quæ ſeparatim loco diſtincto aſſeruabuntur; nec alijs ſacerdotibus tunc vſui erunt.

De ſuggeſtu, aliove eius generis loco, qui à populi fre-D quẽtia aliquo interuallo diſiunctus ſit, ſermonem, concionemve habere poterit.

Confeſſionem in eccleſia intus, & foris, at in ſede confeſſionali audiet; quæ præter laminam perforatam aliquid etiã interiectumve habeat, opere chartaceo confectum.

Extra etiam confeſſionalem ſedem audiat licet, ita tamẽ, vt confitens ab eo diſtet tribus, quatuorve cubitis.

Parochialem etiam viciniam, aliamve curæ ſuæ commiſſam, obeat licet, cùm vel funus curare, vel alia parochialia officia præſtare neceſſe habebit.

Alia prætereà loca adire poterit, cùm peccata cõfeſſurus ad alium parochum, confeſſariumve qui propius abſit, ſe conferat opus eſt.

E At ſanè expediet eum confeſſarium ad eum potiùs in parochiæ finibus accedere.

Cauebit autem, ne in chorum eccleſiæ, vbi alij ſacerdotes ſunt; neque alio item, vbi frequens hominum conuentus eſt proximè ad eos accedat.

Nec verò idẽ ſacerdos extra parochiæ fines excepta cauſa, quæ commemorata eſt, ſine Epiſcopi, aut præfecti regionarij, vicarijve foranei facultate ſcripta diſcedet. Neque porrò facultas dabitur, niſi cum alijs ſuſpectis ſacramenta miniſtraturus eſt; aut benè valentium etiam adhibita paulò ante demonſtrata cautione, confeſſionem, Epiſcopi iuſſu auditurus, aut ad Epiſcopum res ad curam ſuam pertinentes relaturus, aut aliquid acturus, quod ſua cauſa agi neceſſe F eſt. Quamdiù verò ab aliorum conſuetudine ſuſpicionis cauſa abſtinet cũ domo, aliqua cauſa, facultateve egredietur; ſemper præterquàm cùm ſanctiſſimam Euchariſtiam feret, ferulam albi coloris, quatuor cubitis longam, quod ſignum ſuſpicionis erit, manu geſtabit, vt omnes eius congreſſum proximumque acceſſum cauere poſſint.

Eo ipſo tẽpore, dũ ſuſpectus eſt, baptiſmũ infuſionis, non immerſionis ritu, vbi huius ritus cõſuetudo alijs temporib. eſt, miniſtrabit; ſtatas verò baptiſmi cærimonias ad id tempus differet, quo à ſuſpicione liber erit: aut alium ſacerdotem adhibebit, qui baptiſmum ſtatis cærimonijs miniſtret.

Alterius etiam ſacerdotis miniſterio vtetur, ad ſanctiſſimam Euchariſtiam, extremamq́ue vnctionem, parochialibus ſuis miniſtrandam peſtis ſuſpicione non laborantibus.

Quamobrem parocho, dum eo loco peſtis eſt, vbi curam gerit, facultas detur, alium ſacerdotem ſubſtituendi, qui ab ordinis munere non ſit ſuſpenſus, vt parochialis curę munera obeat. Ne tamen audiendis confeſſionibus alium ſacerdotem ſubſtituere poſſit, quem anteà Epiſcopus non probarit, niſi huius ſubſtitutionis poteſtatẽ idem feciſſet. Clericus, famulusve parochi ſuſpecti aliusve, cuius opera vti velit, quo tempore ille domi ſe cõtinet, inde etiam ne ipſi quidem egrediantur ad præſcriptum: ſi quãdo autem exire neceſſe habebunt, ferulam de more geſtabunt.

Vbi ſeptimus dies aut aliud tempus, ab Epiſcopo pręſcriptum, prout viderit expedire, præterijt, quo parochus in peſtis ſuſpicionem, ob miniſterium incidit, neque aliqua parte ſe læſum ſentit, nec verò ſuſpicatur ſe contagione infectum eſſe; liberè, vt anteà, & ſine ferula omnia loca adire, parochialisque curæ munera obire poterit, niſi aliter Epiſcopus iuſſerit. Idem de parochi clerico, famulo, familiave cenſendum erit; quæ ex parochi ob miniſterium ſuſpicione ſeſe domi continuit.

Parochus autẽ, & ſacerdotes, in loco curationis publicæ conſtituti, caueant, ne propius accedãt, congrediantur ve cũ ijs, qui à peſtis ſuſpicione liberi ſunt: neve alia ratione eis periculum aut ſuſpicionem contagionis afferant.

Quamobrem è loco, in quo collocati ſunt, facultate ab Epiſcopo, præfectove regionario, aut à Vicario foraneo in diœceſi nõ impetrata, ne diſcedant. Nec verò illi, præfectus ſcilicet regionarius, & Vicarius foraneus, Epiſcopo inconſulto, dent, niſi ob cauſam, quæ vel ad ſpirituale miniſteriũ, vel ad publicam curationem ſpectet; ob quas cauſas ſæpè accidit, eos ad alia loca mitti oportere. Cùm autem foras quauis cauſa facultateve exeunt, ferulam albam, parochis ſuprà conſtitutam geſtabunt.

Cautio in homine eccleſiaſtico, ob aliam cauſam ſuſpecto, aut peſte etiam infecto, adhibenda.

AD tuendam publicam valetudinem epiſcopus eam facultatem parocho dabit, vt non modò eccleſiaſticis hominibus, qui in parochiali vicinia habitant, ſed etiam ſocio curæ parochialis, & parocho item proximè habitanti, ſi quis eorum in peſtilentiam, eiusq; ſuſpicionem inciderit, hæc, in infrà, præcipere, iubereve poſſit.

Vt is, ſcilicet vel infectus, vel ſuſpectus intra domicilium, certi præſcripti temporis lege, ſe contineat, aliorum; conſuetudine abſtineat.*

Vt neminem alium intro ad ſe domum recipiat, admittatve.

Vt illius familia hoc ipſum omne itidem præſtet. Hanc eãdem poteſtatẽ præfectus regionarius eùm in reliquos eccleſiaſticos homines, tum in parochos ipſos exequetur, non ſolùm ſi quãdo eorum quiſpiam peſte afficitur, peſtisve ſuſpicionem prębet, verùm etiã alia de cauſa. Ad cuius rei exequendæ vſum pœnis arbitrij ſui contra contumaces aget.

Hæc ipſa facultas erit etiam vniuſcuiuſque Vicarij Foranei, cui prętereà laicos homines, cùm eccleſiaſticos idoneos non habebit, qui hæc exequãtur, ſubſtituere licebit, ſi quid præſertim derepente acciderit, quòd aliena opera opus habeat.

Eiſdem prætereà ſingulis licebit, etiam laicorum miniſtrorum cuſtodiam, ſi ita quandoque expedire cenſuerint, adhibere.

Parochus igitur, vbi primum eccleſiaſticus homo in ſuſpicionem peſtis incidit, facultate ſibi data, vt opus eſſe viderit, ſtatim diligenter, & prudenter vtetur.

Eccleſiæ autem veſtes, & præcipuè, quibus ille propriè vtebatur, vnde cõtagium exiſtere poſſit, omni diligẽtiſſima cautione, vt nihil planè amittatur, certo loco, ab aliorũ conſuetudine ſemoto, reponi, & cuſtodiri curabit. Qui locus benè ſepietur, & munietur, & ſupellectilis, quæ in eo recondetur, index, omniſq; alia opportuna cautio, adhibebitur.

Epiſcopum prætereà, aut præfectum regionarium, aut A Vicarium Foraneum de tota re certiorem itidem faciet, vbi rem ipſam diligenter cognouerit, vel aliquid aliud, vel id ipſum diligentius ſtatuat, prout expedire videbitur.

Rem item omnem curatorem publicæ valetudinis, in ea vicinia cõſtitutis, quamprimùm ſignificabit, vt & ſubminiſtrẽtur, quæ eorũ opera, miniſteriove ei tunc ſubminiſtrare neceſſe eſt, & omnis alia diligens cautio ab illis adhibeatur, quæ neceſſaria eſſet ad alios homines conquirendos, qui cũ eo, alijsve illius familię, domusve commercium habuiſſent, aut alio modo eius rei cauſa ſuſpecti eſſe poſſunt.

Si verò parochus eſt, aut eius clericus, aut familia, domuſve, quæ in ſuſpicionem incidit; hæc ipſa officia ſocius parochialis curæ, ſi quem habet, alioqui parochus propinquior B præſtabit.

Curabit porrò præfectus regionarius, aut Vicarius foraneus impensè admodum, vt & domicilia, & ſupellex eccleſiarum, vel eccleſiaſticorum hominum quàm diligẽtiſſimè expurgentur. Ad cuius expurgationis rationẽ omne exquiſiti ſtudij, cautioniſq; genus Epiſcopus adhiberi iubebit, quod ex Magiſtratus præſcripto in laicalibus rebus expurgandis adhiberi ſolet. Et, vbi opus eſſe cẽſuerit, ad expurgationem eorundem miniſtrorum operam vtendam curabit.

Cùm ex facti, quòd euenerit, ratione, dubium exiſtit, an quis peſte mortuus ſit, anve illius ſupellex eo nomine ſuſpecta, anve alio genere morbi affectus; tum parochus medicos in cõſilium adhibebit, aliosve peritos, eoſq; potiſſimũ, C quos Magiſtratus curæ eiuſmodi præfecerit, vt de re tota certius ſtatuatur.

Parochus aliusve eccleſiaſtici ordinis homo, qui loca incolit, quorum commercium ob ſuſpicionis cauſam vetitum edicto publico eſt, ne inde egrediatur, prohibeat Vicarius foraneus, ſicut cæteris eorum locorum incolis prohibitum eſt; ita tamen, vt certis ijs regulis, & facultatibus, quæ eccleſiaſticis hominibus peſte ſuſpectis, ſuprà cõſtitutæ ſunt, vtatur, & fruatur, præſertim, qui animarum curam quouis modo, aut nomine gerit.

Hæc omnis cautio tum in ſacerdote miniſtrante, tum in eo, qui miniſtrauit, tum etiam in eccleſiaſtico homine peſte D ſuſpecto, quicumque ſit, vt diligentiſſimè adhibeatur, atq; ſeruetur, parochi, vt ſuprà, cura erit. Quæ ſanè cura omnis, cautioque in vrbe ad præfectum regionarium, & in diœceſi ad Vicarium foraneum maximè pertinebit.

Cautio in monaſterijs, & collegijs pijs adhibenda.

SI regularium hominum monaſterium, aliudve collegiũ eccleſiaſticum, aut domus, vbi collegiatim viuitur, in peſtem eiuſve ſuſpicionem inciderit, eadem tota ratio, & E cautio quæ mox ſuprà demonſtrata eſt, ab Epiſcopo, & præfecto regionario, Vicariove foraneo ipſius Epiſcopi nomine ita diligẽter adhibeatur, vt omnes qui in eo monaſterio, collegiove habitant, niſi aliquos ſolùm peſte ſuſpectos eſſe, manifeſtò cõſtet, ab aliorũ hominum conſuetudine, commerciove abſtineant, & intra monaſterij, domusve ſepta ſe contineant ad Epiſcopi præſcriptum. Eam verò cautionem inter ſe adhibebunt, vt alter ab altero ita ſeparatim in cõſuetudine verſetur, vt ne contagium contrahere poſſit.

Quamobrem etiam in hortis tuguria ſtrui expediet.

Verùm ne propterea in eorũ eccleſia diuinus cultus intermittatur: ſed diuina officia in choro, vt moris eſt, obeant, ita tamen, vt ibi alter ab altero ſeparatim aliquo exiguo F ſpatio interiecto ſit.

Miſſas ſinguli in ſingulis altaribus diſtinctis celebrẽt, ſacris adhibitis indumentis, & inſtrumẽtis, quæ ex communi ſacriſtiæ ſupellectile ſumpta, ad ſuum quiſq; vſum eo tempore ſigillatim, locoq; ſeparato ſeruabit, & cuſtodiet.

Ne verò vllum populo periculum inde exiſtat; à capellis, vbi celebrabitur, & choro aditus ipſius populi ſecludatur cancellis ferreis, ligneisve, aut alio eiuſmodi ſepimento.

At ne, dum ſe intra Monaſterij ſepta ab aliorum conſuetudine abſtinent, quicquam ad victum eis deſit, è publico illi ſumptu, qui neceſſario eo tempore ad pauperum ſuſtentationem conſtitutus eſt, eleëmoſynam, vt opus erit, ſubminiſtrari curandum erit.

Si ec-

Digitized by Google

Si eccleſiaſticorum hominum in eodem monaſterio, locove collegiatim viuentium, magnus admodum numerus eſt, qui peſtis nomine ſuſpectus ſit, nec verò domus habitationisve amplitudo eiuſmodi eſt, vt omnes tugurijs etiã extructis cõmodè ſeparatim habitare poſſint: expedit, vel eos omnes, qui ex peſte, ſuſpicioneve laborant, vel, his relictis, alios rectè valentes, ſuſpicioneq; liberos ad aliam domum, monaſteriumve, aut etiam ad plura traduci, quæ tamen vacua ſint, & ita conſtructa, vt dum curationis, aut ſuſpicionis cauſa in illis manent, regularem modeſtiã, eccleſiaſticamq; ordinis ſui diſciplinam rectè ſeruare poſſint.

Hæc ipſa cura, & cautio adhibebitur, ſi quando fortaſſe monialium, in eodem monaſterio viuẽtium, magnum numerum peſtis peruaſerit.

Sed in earum monaſterijs, peſtis nomine ſuſpectis, magna ab Epiſcopo cautio adhibenda erit, ne ex ea occaſione intra ſepta monaſterij aditus ſit ſine neceſſaria cauſa.

Nec verò extra clauſuræ ſepta, ſinesve egrediendi facultas, niſi vrgente, neceſſariaq; item cauſa monialibus permittatur.

Si verò aliquando neceſſitas efflagitat, vt illæ intus viſitentur, aut inſpiciantur: hoc ne à viris fiat, ſed à fœminis honeſtis, curabit Epiſcopus.

Hoc ipſum itidem ſeruabit, ſi quando monattorum opera, aut alia eiuſmodi neceſſaria erunt.

De baptiſmo infanti, peſte laboranti, ſuſpectove miniſtrando.

INFANS nuper natus, peſte laborans, aut eo nomine ſuſpectus, quia à matre, peſtifero morbo affecta, ortus eſt, quamprimùm ob inſtans mortis periculum à ſacerdote, peſte laborantiũ curam gerente, infuſionis ritu baptizabitur, alijs ſtatis cęremonijs tunc non adhibitis. Si ſacerdos abeſt, idem confeſtim, ab alio præſtabitur, qui pręſens baptizandi formã norit; nec verò compater adhibeatur: aut talis, qualis infans eſt compater, aut commater aſciſcetur, nempè ex morbo laborans, aut ex eadẽ cauſæ origine ſuſpectus, ſi alij, qui liberi ſunt, ſuſpicione contagionis deterriti, id munus refugerint. Poſteà, ſi infans ſuperſtes erit, quamprimùm ab omni ſuſpicione liber erit, in eccleſiam parochialem ſuam ſacerdoti parocho offeretur, qui ex eccleſiæ inſtituto reliquas ſtatas cærimonias ei adhibebit.

Idem in baptiſmo ſeruabitur infantum, qui expoſiti, dubium eſt, an peſtilentia ſuſpecti ſint. Hoc ipſum quoq; præſtabitur in baptiſmo infantum, qui non ita manifeſto ſuſpecti videntur, quales ij ſunt, qui è mulieribus benè valẽtibus, naſcuntur, quæ tamen ex aliqua ſuſpicione vel domi incluſæ, vel ad loca publicæ curationis perductæ ſunt, quoniam vel loco ſuſpecto fuerunt, vel cum homine ſuſpecto conſuetudinem habuerunt. Sacerdotes locorum curationis publicæ, quibus baptiſmum miniſtrarint, eorum, & parentum nomina, & reliqua de more in librum certum referant: quem deinceps à peſtifera lue purgatum ad archiuium Epiſcopale ferant. Vniuſcuiuſque autem, quem baptizarint, baptiſmum exſcriptum proprio etiam eius parocho tradant: quem etiam, cùm primùm inde illi emittuntur, certiorem faciant de cærimonijs reliquis, quas non adhiberint, vt ille in parochiali eccleſia ritè ſuppleat.

Officia confratrum charitatis, & collectio elcẽmoſynarum, ac diſtributio.

SCHOLÆ charitatis homines parocho, deſcribendis parochiæ pauperibus, operam nauabunt, quos ſemel diligenter deſcriptos, ſæpè generatim recognoſcent.

Qua in recognitione ſi quid vel addendum, vel mutandum viderint, id parocho nuntiabunt; qui in deſcriptionis libro notabit, quod eo in genere opus erit, & epiſcopo etiam referet.

Iidem ſingulis diebus ſedulò pauperes inuiſent, eoſque præſertim, qui peſte tabeſcunt, ſuſpective ſunt.

Si quos inuenerint, qui recenter in morbum inciderint, quive ſpiritualis alicuius adiumenti indigeant, de ijs eundem parochum certiorem facient.

Ipſi verò ſollicito ſtudio in id incumbent, vt quæ ad corporis vſum neceſſaria ſunt pauperibus, peſteque affectis vndique conquirant. Vt autem omni ex parte cumulatoria charitatis ſubſidia comparent, cùm ad epiſcopum, tum ad præfectos regionarios, vicariosve foraneos, & parochos perfugiũ ſæpiſſimè habebunt: quorum etiam auctoritate ad omnem elcẽmoſynæ pijque ſubſidij conquiſitionem, atque apparatum vtentur; ſępè etiam magiſtratum, & decuriones conuenient, vt opus erit.

Id parochus præter cætera maximè parochiales ſuos cohortabitur, vt his præſertim peſtilentiæ temporibus, omni commiſeratione dignis, quantam maximam per facultates poſſunt, elcẽmoſynam conferant ad ſubleuandas neceſſitates, non ſolùm peſte laborantium, ſuſpectorumve, ſed aliorum etiam omnium, qui rerum inopia premuntur.

Quam ob cauſam ſingulis hebdomadis, ſemel atq; adeò ſæpiùs, rariusve, prout neceſſitas vrget, parochialium que opes ferunt, viciniam ſuam, adhibitis charitatis ſodalibus, in omnes partes obibit, omnique ſtudio, & charitatis pia contentione elcẽmoſynam, quæ in eorum miſerabilium vſum erogetur, ab omnibus efflagitabit.

In eccleſia prætereà parochiali, in omniq; viciniæ parte, pręſertim pro forib. eorũ, qui peſte infecti, ſuſpective ſunt, capſulas aliquas duabus clauibus inter ſe diuerſas ſingulas clauſas, certoq; ſigno, quod præcipuum Epiſcopus conſtituerit, notataſq; & diſtinctas publicè proponet, atque affiget; in quas oblatæ elcẽmoſynæ nomine conijciantur. E clauibus illis duabus vnam ipſe parochus, & alteram ille ex cõfratribus charitatis aſſeruabit, quem Epiſcopus, Præfectusve, vel Vicarius foraneus delegerit.

Si qua in parochiali vicinia complures ſunt, vel peſtifera labe inquinati, vel ſuſpecti, vel alij inopes homines, quibus aliunde non ſatis ſuccurri poſſit; parochus ad Epiſcopum confugiet, cuius conceſſu in finitima etiam vicinia parochiali capſulam elcẽmoſynæ proponere, aut alia ratione ſubſidia charitatis comparare poſſit ad illorum ſuſtentationem.

Vt autem neceſſario eo tempore pauperum egeſtati vndique ſuccurratur, eam facultatem, ſi ita neceſſitas tulerit, epiſcopus aliquando permittet, vt piorum locorum præfecti, curatoresve elcẽmoſynarum, quas certo præſcripto tempore dari moris eſt, diſtributionem anticipent, vtpotè quæ elcẽmoſyna ſemeſtri, aut longioris temporis ſpatio in egentium vſum erogar conſueuerat, ea omnis duobus, tribusve menſibus, aut breuiori tempore, prout opus erit, diſtribuatur.

Ea autem cautio adhibebitur, vt ne elcẽmoſynæ diſtribuendæ ratio, atque vſus ſine legitima auctoritate, & facultate vnquàm immutetur, verbi gratia, quod puellis, virginibusve nuptui dandis in dotem pia liberalitate erogari ſolet, aut debet, ne in panis elcẽmoſynam, aliudve genus conuertatur.

Nec verò piarum locorum prædia, aliave bona immobilia hypothecæ, pignorive dentur, aut alienentur; contra, ac teſtatorum voluntate, canonum iure, pontificis cõſtitutionibus, & Conciliorum, aut Synodi prouincialis noſtræ primæ decretis cautum eſt.

Omnis eleemoſyna, quę à charitatis confratribus congeretur, de parochi, aut præfecti regionarij, aut Vicarij foranei conſilio, & aſſenſu, in eorum hominum vſum neceſſarium erogabitur.

In elcẽmoſynæ autẽ erogatione habebitur ratio cùm in primis inopiæ, paupertatiſq; ſacerdorum & monaſteriorũ cuiuſuis generis, & ordinis, tum hoſpitalium ædium, locorumve, quæ intra parochialis viciniæ fines ſita ſunt.

Quibus ſacerdotibus, & monaſterijs, ex ærario etiã publico, aut cenſu, vnde reliqui pauperes ſuſtentantur, neceſſaria alimenta ſubminiſtrari oportebit, cùm ob alias cauſas, tũ quia publico eccleſiæ nomine religioſi illi homines quotidianis ſacrificijs, ſupplicationibus, diuinorumque officiorum cultu, & moniales etiam ſacro lachrymarum vi, peccatorum deploratione, gemitu, vigilijs, ieiunio atque aſſidua oratione, Dei iram afflictiſſimo illo tempore placare contendunt.

Cauebit autem parochus, ne rei cuiuſquã, quæ ad corporales

tales quorumuis hominum, etiam peſte laborantium ſuſpectorumve neceſſitates pertineat, præcipuam curam præcipuumq; onus ſibi ſuſcipiat, quo retardetur, aut impediatur, quin proprium curæ ſuæ officium exequatur: quod totum in rerum ſpiritualium procuratione, atque adminiſtratione verſari in primis debet. Ideo ab ordinario munere eleëmoſynæ diſtribuendæ, ſubuentionisq́ue publicæ erogandæ abſtinebit.

Si quo autem in loco, & pauperum ingens neceſſitas, & penuria hominum, vt id muneris rectè gerere poſſit, aliquando hoc ſuadebit, vt iſtiuſmodi pondus ipſe ſuſcipiat, ac ſuſtineat, ad Epiſcopum adibit, cuius facultate id ſubeat, ac gerat.

Adhibere autem ſecum ſemper ſtudebit pios aliquot parochialis viciniæ homines, aut conſtantes charitatis, quos tū adiutores, tum etiam teſtes fidelis diſpenſationis habebit.

Hoc etiam ipſum, & præfectus regionarius, & Vicarius foraneus exequi, præſtareq; curabunt.

Vt omnis eleëmoſyna, quæcunque ſit quæ colligetur, quibus oportet, recteq; diſtribuatur; nec verò impudenter vſurpetur, atq; abſorbeatur ab ijs, qui aliunde cùm habeāt, vnde viuant, iniqua illa vſurpatione exitium animæ ſuæ pariunt, & vitæ periculū illis præbent, qui ſumma rerum omnium anguſtia premūtur; ideo regionarius præfectus, Vicarius foraneus, viſitator Epiſcopalis, & parochus in primis omni opportuna ratione, vbicunq; ſunt, qui peſtis, ſuſpicioniſve cauſa domi incluſi, aut etiā inopiæ nomine illam etiā pro foribus, aut de feneſtris efflagitant, iſtos, & aliquando populum vniuerſum, prout occaſio tulerit, id grauiter monebit, docebitq; peccati mortalis vinculo irretitos teneri, ſi qui ſunt, qui conſequēdæ eleëmoſynę cauſam aliquam prętexunt, & aſſimulant, atq; adeò, ſi quam eo nomine, & cauſæ ſimulatione conſequuntur, planè reſtituere debent.

Quamobrem grauiſſimè peccabunt, quicunq; eleëmoſynam capient, illis egentibus hominibus ſolùm conſtitutā, qui aliunde certo recluſionis, aliove præſtituto tempore nō habent, vnde victum ſibi parent; ſi re vera ipſi in eo paupertatis ſtatu non ſunt: nec verò eam eleëmoſynam ſine conſcientiæ offenſione, & labe retinere vllo modo poterunt, præſertim, ſi ipſius eleëmoſynæ curatores aliqua ſignificationeve præcauerint, ſe conſtituiſſe ijs tantùm, qui ea inopia, paupertate premuntur illam diſtribuere.

Cura præſtandæ, & exercendæ pietatis in locis publicæ curationis, ac domibus occluſis.

IN omni triuio crux loco decenti erigatur, ad quā orantes, & precantes ſpectent.

Ibidem, ad Epiſcopi præſcriptum, altaria extruantur, in quibus Miſſę ſacrificium offeratur; ita vt qui ſacerdos, etiam regularis in illis obtulerit, celebraueritve Epiſcopi iuſſu, ſatisfeciſſe cenſeatur muneri, quo adſtrictus eſt, celebrandi in alio cuiuſuis eccleſiæ altari.

In cappella domus hoſpitalis, locive publicæ curationis perpetuò ſanctiſſimum ſacramētum aſſeruetur, cui lampas accenſa præluceat.

In qua cappella ſacerdos, qui ſpirituali curationi præeſt, aliquando orationem ſine intermiſſione inſtituet, religioſeq́ue atque ordine haberi ſtudebit.

Vbi ob peſtilentiæ propagationem, obitumve, vel ægritudinem ſacerdotum, deſunt, qui ſpiritualem peſte lāguentium, vel ſuſpectorum curam ſuſtineant, gerantve, vt quam diligentiſſimè conquirantur, vicarius foraneus in diœceſi epiſcopum certiorē celerrimè, & ſæpiſſimè faciet, præfectus in ciuitate: intereà verò eorum curam parochis, alijſve ſacerdotib. probatis, qui proximè habitāt, magnoperè commendabit.

Idem officium præſtabunt, ſi quādo ob ſuſpicionem peſtis in parocho, vel etiam infectionem inciderit, vt ſcilicet alium ſacerdotem in eius locum ſubſtituat, qui parochialis curæ partes neceſſario tempore exequatur, quas ille per ſuſpicionem ijs, qui ſuſpicione carent, præſtare minus poteſt.

Cùm nemo ſacerdos eſt, qui publici tuguriorum loci curationem gerat: hoc ſaltem curabitur, vt die feſto, & in hebdomada etiā certis alijs diebus eo loci, aliquis ſacerdos eccleſiæ, aut viciniæ parochialis Miſſæ ſacrificium in oratorio ob eam cauſam extra tuguriorum ſepta extructo offerat. Si verò ne id quidem fieri poteſt, quoniā nemo alius ſacerdos eſt, niſi vnus tantùm parochus, hic ipſe aliquando per hebdomadam eò ſe conferet ad Miſſæ ſacrum celebrandum.

A

Vbi in eo tuguriorū loco ſacerdotes plures ſunt, tum id curabunt, vt omnes quicumque ibi ſunt, Miſſam ſpectent, audiantve; tum ipſi ob eam cauſam inter ſe rationē inibunt, vt cùm præſertim vna tantùm cappella ſit, alius benè mane, alius paulò tardius Miſſam celebret; aut certa alia hora commodiore id quiſque præſtet.

B

Præcipuè parochus hoc valdè curabit, vt ſi quando vel vniuerſi ciues, vel aliqua vicinia, familiave parochialis domo egredi prohibentur; omnes, & ſinguli, antequàm ſe in ſuis quiſque domicilijs per illud dierum ſpatium includāt, peccata cōfeſſi, ſacram cōmunionem ſumant. Si verò præ temporis exiguitate id tunc non præſtabunt, præſtent ſaltem eo ipſo ineunte tempore, & deinceps prętereà ſingulis hebdomadis, aut quinto quoque die, prout ſe illis per alias occupationes poſſe ſacramenta miniſtrare videtur.

At pro curæ ſuæ ratione, quæ ad ægrotū ſalutem ſpiritualia adiumenta ſpectant, hæc omnibus alijs anteponet.

C

Certam aliquam chriſtianę vitæ normam eo tēpore, cùm populus intra domeſticos parietes aliquandiu ſe continet, paſtoralibus literis Epiſcopus commonſtrabit, vt quotidianas habeat pietatis chriſtianæ exercitationes, quibus perpetuum curſum teneat in via ſalutis.

Pietatis autem ea officia proponet patribusfamilias, vt non ſolùm mane, ſed veſperi, & meridie, ſingulisq́ue horis, ac momentis habeant ſpirituales exercitationes, in quibus omnis familia piè verſetur.

Quamobrē, præter cætera, libros in ſingulas familias introducendos curabit, non ſolùm eos, quos ſuprà cōmemorauimus, ſed ſacrorū bibliorum partem aliquam, vtpotè hiſtoriam Iob, libros Tobiæ, epiſtolam S.Iacobi, & volumen prætereà de vitis ſanctorum: è quibus ſeliget præſertim vitā D S.Sebaſtiani, S.Gregorij Magni, S.Rochi, S.Macharij, S.Eutychij, Patriarchæ Conſtātinopolitani, S.Nicolai Epiſcopi, S.Bernardini Senenſis, qui omnes peſtilentiæ documenta, & exempla præbuerunt ſanctiſſimarum virtutum.

Ad alias religioſas orationes introducet certos pſalmos, & hos potiſſimùm, nempè Pſalmum ſextum, decimumſextū, vigeſimumquartum, trigeſimumprimum, trigeſimumſeptimum, quinquageſimum, ſeptuageſimumoctauū, centeſimumprimum, centeſimum item, & vigeſimumnonum.

Stata prætereà illa oratio parochi, & ſacerdotis, quæ in ſingulos dies ſepties certis horis adhibebitur, etiam à cuſtodibus, & miniſtris inſtituetur in omnibus tuguriorū ſeptis, hoſpitalibus ędibus, ſingulis familiæ incluſę domicilijs, omE ni loco, & publicè, & priuatim.

Quæ oratio vt rectè religioſeq; peragatur, curādum eſt, diligenter ad Epiſcopi præſcriptum.

Itaque orationis huius ſignum in vniuerſi, vel partis recluſione, dabitur campanis primariæ eccleſiæ, collegiatarū item, tam regularium, quàm ſæcularium, ſi quæ ibi ſunt, dabitur. Itidem in eccleſia parochiali fiet, cuius viciniæ homines, familiæve aliquæ, contagionis nomine ſuſpectæ, domi ſe continent.

Itidem fiet percuſſione paruulæ campanæ hoſpitalis, aut alterius loci curationis publicæ.

Signi ratio hæc ſeruabitur, vt diſtincto certo tēporis ſpatio, nempè ſecunda quaq; hora, aut longiori, breuiorive inF teruallo, prout dies contractiores, vel longiores ſunt, ſepties in die campana pulſetur.

Initio orationis ſignificandæ percuſſio campanarū fiet, vt de morte fit, cū ſalutationis Angelicæ, quę Aue Maria dicitur, ſignum datur; poſteà continēter per horæ quadrantē, certis campanæ ictibus, breui interuallo diſtinctis, eiuſdem ſignificatio fiet, quę ſono terminabitur, vt oratio veſpertina ſolet. Dum verò cāpanis pulſatur, litaniæ, ſupplicationesve ad Epiſcopi præſcriptum concionentur, recitabunturve, ita vt, vel à feneſtris, foribusve ædiū ab vna parte ſint, qui illas præcinant, & viciſſim ab altera, qui religioſè ſuccināt, & reſpon-

ſpon-

ſpondeant. Quòd ſicubi ita præſtari nō poteſt, intus in ædibus ipſis, loco omnium communi, aut vbi optimè poteſt, ſtatis illis ſignificationis horis præſtabitur.

Quam ob cauſam in vnaquaq; vicinia, vbi hæc precatio horaria celebrabitur, vnus, pluresve eccleſiaſtici homines, aut ſi tales non adſunt, alij pij viri, orationis vſu inſtructi, ad feneſtrā, foresve ædium adhibebuntur, qui ſtata quaq; hora, qua ſignificatio fiet, orationis huius inſtitutum, atq; vſum rectè, riteq́ue moderentur, & dirigāt, & eius ſtudium in horas ferè ſingulas ardentiùs excitabunt.

Curabit prætereà parochus, vt diebus ſaltem feſtis, vbi ſunt, qui benè norint, de beata Maria Virgine officium precum horarium ſtatis illis ſeptem horis diſtinctè recitent.

Sępè euulgabit, atque dicet, quo fidelium mentes ad huius precationis vſum, ſtudiumq́ue inflammet, indulgentias eo nomine conceſſas.

Ac prætereà quidē, vnicuique parocho, & ſacerdoti, breuium illorum librorum, quibus Epiſcopi iuſſu certæ preces, & litaniæ, eius orationis cauſa editæ continentur, copia fiet, & gratis aliquo modo ſuppeditabitur, vt parochialibus ſuis, & alijs, prout vſu venerit, rectè diſtribuat.

His, atque adeò alijs omnibus pietatis exercitationibus parochus, alijve ſacerdotes, curationi ſpirituali pręfecti, homines, ſibi commiſſos, tempus in domibus occluſis, alijsq; locis tuguriorum ſalutariter, & religiosè conſumere ſtudebunt quàm diligentiſſimè, vt ne otio tabeſcentes procliuius prolabantur ad Dei offenſiones, & ad turpia flagitia.

Cura diſciplinæ morum in eiſdem locis.

PAROCHVS, animarumq́; curator, & alij item ſacerdotes, curæ ſpirituali in locis præfecti, vbi infecti, ſuſpectiuè morātur, charitate paterna, & diligēti ſtudio videbūt vitam, mores, pietatem, & religionem non modo eorum, qui peſtis morbo ſuſpecti, in hoſpitalibus publicis domicilijs, aut intra tuguriorum ſepta ſibi commiſſa, habitant, & illorū qui præſertim recluſi, intra parochiæ ſuæ fines, in priuatis domicilijs manent ſe monattorum, & famulorum, & miniſtrorum, quicumque illis operam nauant, & eorū prætereà, qui in illorum cuſtodia collocati ſunt.

Mulierum pudicitiæ, & adoleſcentum honeſtati proſpicient, qui intra ea ſepta, hoſpitalesve domos, aut domicilia priuata incluſi, degunt.

Præcipuam autem curam ſuſcipient, & ſuſtinebunt puellarum, virginum, & fœminarum, quæ vel parētibus, vel cōiugibus mortuis, diſcrimini, & periculo pudoris, ac pudicitiæ magis obnoxiæ, atque expoſitæ ſunt.

Eas ſenioribus fœminis, & ſpectata honeſtate, pietatiq́; ſtudio inſignibus, quæ in illis locis morantur, diligentiſſimè committēt, quaſiq; in manum tradent, & commendabunt omni charitatis officio.

Pupillorum item, præſertim infantum curā gerent, eamque potiſſimùm rationem habebunt, vt certo loco ſeparato, dum in publicæ curationis domicilijs, locisve ſunt, piè, recteq́; educentur.

Cura eorundem erit, hæc etiam, vt, quoad eius fieri poteſt, à fœminis mares vbique ſeparatim degant, pręterquàm ſi qui ſunt eiuſdem familiæ.

Curabunt prætereà, vt non ſolùm euitādę contagionis, è honeſtatis in primis tuēdæ cauſa, qui in vno cubiculo, tuguriolove degunt, nullum ſuſpectum commercium, cōſuetudinem vel habeant cum alijs, qui vel ſunt diuerſæ familiæ, vel in alio diuerſo tugurio, cubiculove manent.

Sæpè fit, vt in ijs curationis publicæ locis non modò palàm, ſed occultè futuri matrimonij ſponſiones fiant: ideo Epiſcopus curabit, vt qui in illis locis, aut paulò poſtquā inde egreſſi ſunt, matrimonium conficere volunt, illis ſtatæ denunciationes cùm in eccleſia parochiali, tum eò etiam loci, vbi incluſi peſtis cauſa ſunt, aut ad paulò ante fuerunt.

Ne quid verò de matrimonio contra agatur, quam Tridentina ſanctione præſcriptum eſt, ideo quàm ſæpiſſimè illa in locis publicæ curationis promulgetur, atque exponatur.

Ne prætereà puellæ in fraudem inducantur, omnis alia A diligens ratio per parochum, ſacerdotumve, qui ſpirituali curationi præeſt, adhibebitur.

Vbi aliqua, vel concubinatus, vel vitę turpis ſuſpicio ſuborietur, aut indiciū exiſtet, de hac re omni parochus, ſacerdosve, ſpiritualis curæ pręfectus Vicarium foraneū, aut pręfectum regionarium, & hi Epiſcopum certiorem ſtatim faciant; vt in tempore, primum inueſtigata, cùm remediū opportunum, periculo adhibere poſſit, tū flagitioſa vita, omniq́ue vitio diffluens, reprimatur, & coerceatur.

Illæ verò morum corruptelæ, quæ in ijs locis magna cum Dei offenſione vulgò exiſtere ſolent, quales ſint, comeſſationes, exhilarationes, cachinnationes, inhoneſtæ congreſſiones, obſcœnæ collocutiones, detractiones, maledicendi B vſus, ludificationes, geſticulationes, luſiones, ludi aleatorij, ſaltationes, tripudia, crapulæ, compotationes, congreſſusq́ue illi, tot peccatis coniuncti, omnesq́ue demùm turpes actiones, vt tollantur, radicitusq́ue extirpentur, ijdem ſacerdotes, & priuatis colloquijs, & concionibus, & ſuaſionibus, & cohortationibus, & omni officij genere agent planè diligenter.

Quod ſi ijs rationibus aſſequi non poterunt, quod ex diſciplinæ Chriſtianæ vſu erit. Epiſcopum ipſum adibunt, qui offenſionibus eius generis omni via occurrat.

Quam ob cauſam, quo diligentius ſcilicet idem Epiſcopus nota, atque explorata habeat, quæcunque in ijs locis ad C morum emendationem, correctionemq́ue opus erunt; certos etiam aliquos laicos homines, chriſtianę, ſanctæq́; diſciplinæ ſtudioſos, non modò in tuguriorum finibus, hoſpitalibusq́; ædibus publicis, ſed in omni parochia ſecretò conſtituet, qui omnia inhoneſtæ, turpisq́ue vitæ pericula, flagitioſas actiones, & corruptā omnem eorum diſciplinam, qui ibi degunt, prudenti exploratione diligēter indagent, quæq́ue in offenſa eſſe viderint, de ijs vel Epiſcopū ipſum, præfectumve regionarium, vel Vicarium foraneum, vel parochum, vel ſacerdotem etiam curatorem ſępiſſimè, atq; adeò quotidiè, ſi opus erit, certiorem facient.

D

Quæ diſciplinæ ratio parocho, & ſacerdotibus curationis publicæ tenenda ſit.

PAROCHVS, & ſacerdotes curationis publicę cū diligentem in alijs morū ſpeculationem, curā, exercitationemq́ue pietatis adhibuerint; hoc etiā màxime ſtudebunt, vt ipſi piè, ſancteq́; viuendi ſtudio, omniq́ue regionis officio, atque omni documento, & exemplo cæteris omnibus præluceant, ac ſumma quidem cautione in eo vtantur, vt nō modò quicquam non offendant, peccentve, ſed ab omni peccati ſuſpicione planè liberi ſint.

E Omni igitur intima, & externa pietate in illis publicæ curationis loci ſeruient Dei gloriæ, cuius religioſus cultus perpetuò ob eorum oculos verſari debet.

Studio charitatis, quæ in eorum animis fixa ſemper inhęreat, agent omnia.

Quo ſtudio ducti, & curæ ſuſceptæ officio commoti, lōgè ab ijs actionibus refugiēt, quæ offenſionem, aut mali ſuſpicionem parient.

Cauebunt, ne eos, qui peſte, ſuſpicioneve laborāt, ad teſtamenti factionem, aut ad aliud vltimæ voluntatis genus, ne agnatis quidem illorum flagitantibus, vllo modo inducant, atque impellāt: niſi aliquando vel chriſtiana charitas, vel propinquorum ſtatus, commiſeratione dignus, aliter F ſuaſerit; tuncq́; ſi temporis ſpatium datur, rem ipſam; vt eſt, cum Epiſcopo, aut præfecto regionario, aut Vicario ſuo foraneo communicabunt.

A teſtamenti, codicillorum, donationis, & alterius id generis vltimæ voluntatis conſcriptione abſtinebunt, niſi vrgens neceſſitas aliter depoſcat, cùm alij ſcilicet æquè idonei non ſint, neq; aliunde acciri poſſint, qui conſcribant: tuncq́ue vt auaritiæ, & ſordidi quæſtus ſuſpicioni occurratur, teſtes, quoad eius fieri poteſt, auctoritate, & vitæ moribus inſignes adhibebunt.

Idem præſtabunt, ſi quando aliorum pecuniam, ſuppellectilemve aſſeruandi, aut in aliquem vſum erogandi, curam ſuſcipient.

Specula-

Digitized by Google

Speculatio in miniſtris publicæ curationis adhibendis.

PArochvs,& ſacerdos, qui in hoſpitalibus, publicis ædibus, locisve tuguriorum ſpiritualem curam gerit, hæc diligenti ſpeculatione videbit.

Primò, vt eorum locorum præfecti, curatores, cæteriq; omnes, qui vel operam vel officium, vel famulatum in illorum hominum curam, ſubleuationemq; cōferunt, ne quid negligant, prætermittant, deſerantve, quod ad operæ, curæ, officij, miniſterij ve ſuſpecti partes attinet.

Vt ne quid præterea committant, quod illis fraudi, & detrimento ſit: quodq; pia ſollicitudine, & ſincera cura, quam nauare debent, indignum exiſtat.

Quod ipſe parochus, ſacerdosve præcipua capita, mox infrà demonſtrata, in primis animaduertet, in quibus ſcilicet frequentes eorum offenſiones eſſe ſolent.

Vt potiſſimùm illi ipſi, quicumque ſint, charitatis ſtudio, non negligenti opera, non langueſcenti miniſterio, nec verò immodeſtè, non petulanter, non proteruè, nō contumaciter exequantur debiti officij partes.

Vt mulieris morboſæ, ſuſpectæve corpus, aut cadauer dumtaxat inſpiciatur, cùm neceſſe maximè eſt. Et verò inſpectioni neceſſarij ſolùm miniſtri interſint, vtpotè medicus, chyrurgus, mulier aliqua, & alius præterea nemo.

Vt inſpiciendis item marium corporibus miniſtri tantùm adhibeantur, qui videlicet neceſſarij ſunt.

Videbit item parochus, ſacerdosve, vt præfecti, veſpillones, viciniæ curatores, quos antianos dicunt, alijq; miniſtri, nihil omninò pecuniæ, muneris, deniq; extorqueant, cùm vel domicilia clauduntur, vel aperiuntur, vel alia quauis occaſione, modove.

Vt ne pecunia, resq, aliqua, aut ſuppellex peſte languentium, vel ſuſpectorum, vel mortuorum diripiatur, diſſipeturve vnquàm, & maximè cùm vel domo educuntur, vel moriuntur, vel in ſepulturam traduntur, vel eorum domicilia purgantur, aut eorum ſupellex ad loca purgationis exportatur.

Vt qui ad loca publicæ curationis perducuntur, vehunturve, non veſperi, aut ſub noctē, ſed benè mane, ſi fieri poteſt, perducantur, aſportenturve, quo ſacerdotibus, qui in ijs curationis locis reſident, temporis ſpatium detur audiendi eorum confeſſiones, & alia, quæ domi non ſuſceperant, ſpiritualia adiumenta miniſtrandi, antequàm nox aduentet, in pleriſque accidit, morte eripiantur.

Vt ne eodem curru, vehiculove mortui ſimul, & viui, aut morbo tabeſcētes vna cum his, qui ſolū ſuſpecti ſunt, aſportentur, ſi modò tamen ſuſpecti non illi quidem ſunt, qui ſua ſponte morbo affectis operam, curam, & ſtudium nauent.

Vt hæc ipſa cautio, diligensque diſtinctio in exportanda, importandave ſuppellectile adhibeatur, vt illa ſcilicet, quæ peſte langueſcentis eſt, diſtincto curru, ac ſeparatim vehatur, ab ea, quæ ſuſpecti hominis eſt.

Ideoq; curandum erit, vt vehicula plura, quæ ad eum diſtinctionis vſum ſatis ſint, in tempore apparentur.

Vt ijs, qui ad loca publicæ curationis, domo abducūtur, temporis ſpatium detur colligendi pecuniam ſuam, ſuppellectilem diſponendi, conſtituendique cæteras res domeſticas; ita tamen, vt ne diuturnior mora fraudi ſit, & detrimento valetudini publicæ.

Vt ſpatium etiam detur colligēdi ſarcinulas, & aduehendi ſecum lectum, culcitras ſtramentitias, lodices, linteamina, tegetes, ſtoreasve veſtes, & alia id generis vſui neceſſaria. Sin autem ab initio tempus non habuerunt, detur poſteà, adhibita cuſtodia, vt moris, & cautione.

Vt euitandæ contagionis cauſa, tuguria morbo languentium, aliquo interiecto ſepimēto, verè ab illis ſeiuncta ſint, quę ſuſpecti habitant. Eadem cautio adhibeatur tuguriorū, vbi ſunt minus ſuſpecti, vt ſeparentur ab ijs, qui grauiſſimè ſuſpecti ſunt. Itidem de conualeſcentibus.

Vt ordine deſcribantur certo libro quicumque ad loca publicæ curationis abducuntur.

Quæ deſcriptionis ratio vniuſcuiuſq; tugurij, cellulæve numero reſpondeat, vt ſinguli à parocho, ſacerdoteve cōſti-

A tuto, medico, chyrurgo, cæteriſque miniſtris, facilè, diſtinctè inueniantur.

Vt ob eam ipſam cauſam; quoties quis recēs ad loca curationis venit, aut inde abit, aut de vno in alterum commigrat; id omne eiſdem miniſtris ſignificetur, & ſacerdoti pręſertim, vt miniſterij ſui partes ei præſtet.

Vt in vniuſcuiuſque tugurio, cubiculove ad lectum ſternendum, quoad eius fieri poteſt, ſatis paleæ ſit, culcitra item ſtramentitia, & cento, lodixve.

Vt quibus, vel ex morbo laborātibus, vel ſuſpectis, lectis, ſtramentis laneis, aliaque ſupellectile apparari, & ſterni debet, ij, pro ratione, ſtatuque perſonarum, illud ipſum commodum conſequantur, & miniſtri item publicè ad locum B curationis conſtituti.

Vt ijſdem miniſtris, alijſque rectè valentibus victus certa ratione ſuppeditentur, qui ſatis ſit.

Vt ægrotis item ſtata hora ſubminiſtretur, quibus etiam ratio adhibeatur cibi, qualis ſit, & quantus, & quo item modo præbeatur.

Vt medicinæ, medicamentave in tempore certiſq; præſcriptis horis, & ordine apparentur, conficiantur, & præbeantur.

Vt & veſtes, & ſupellex, & tuguria, cubiculave, quæ ex aſſeribus cōſtructa ſunt, vt peſte infecti, ſuſpective inſerunt, aut mortui ſunt, prout opportunitas tulerit, diligenter purgentur. Illa verò tuguriola ex paleis inflammentur. Nec verò vſui ſint alijs, qui ſolùm ſuſpecti ſunt. C

Vt ea ipſa tuguriola, cùm opus eſt, palea recenti, cùm intrinſecùs optimè circumueſtiantur, tum extrinſecùs rectè vndique obtegantur, vt ne quando pluuia influat.

Vt mortuis efferendis, & ſepeliendis nihil contra agatur, fiatve, quam de efferēdi, ſepeliendive modo, & de loco, vbi ſepeliendi ſunt Epiſcopus ſtatuerit.

Vt verò hæc omnia in executionis vſum rectè inducātur; parochus, omniſq; alius ſacerdos, quicumq; intra tuguriorum ſepta curā gerit, præfectus regionatius, & Vicarius foraneus, vt diligentiſſimè poterunt, curabunt, crebris cohortationibus, aſſiduiſq; admonitionibus, omni charitate ple- D nis, atq; adeò, vbi opus eſt, reprehenſionibus. Et omni prætereà paterno officio cum illis aget, ad quos ſumma curationis ſpectat, vt ordine, & quàm rectiſſimè cuncta gerantur. Quòd ſi ne his quidem officijs, quicquam adiumēti ad rem optimè adminiſtrandā non afferent; perfugium, vt primum poſſunt, ad Epiſcopū habebunt, cuius conſilio, ſtudio, ope, & auctoritate, etiam apud magiſtratum, vt opus erit, ſi quæ perperam aguntur, ad rectam normam redigantur.

Viſitationis officium multiplex.

EA omnia, quæ paulò ante, & mox infrà demonſtrantur, vel ad cautiones, vel ad curas, vel ad pietatis exercitatio- E nes, vel ad hominum mores, vel ad ſacerdotum in primis vitæ honeſtatem, & diſciplinam pertinent, vt rectam omnē executionem habeant; hoc præfecti regionarij, aut Vicarij foranei, alijque Epiſcopales viſitatores videbunt, curabunt diligentiſſimè.

Quare loca publicæ cautionis frequenter, vel quotidiè potius, cum opus erit, viſitabunt, cunctaq; perſpicient, atq; explorabunt, tum quæ ad peſte languentium, ſuſpectorum, aut animæ ſalutem, aut corporis curationem ſpectant, tum etiam quæ de eo genere omni ſpeciatim, vniuerſèque conſcripta ſunt.

Ac ſi quid vel deeſſe, vel in aliqua re peccari, offendive F viderint, ad ipſum Epiſcopum referent: qui de omni cautione, cura piaque exercitatione, & diſciplina ſollicitus, in omni executione, vt opus erit, ſtudioſè euigilabit.

Epiſcopus verò frequens in eo erit, vt vniuerſos, & ferè ſingulos, peſte vel infectos, vel ſuſpectos inuiſat; paterna charitate conſoletur: epiſcopali liberalitate, & eleēmoſyna, quam manu ſua præbebit, ſubleuet, ſi quos, inopia laborantes, viderit: documenta opportuna det, atque accommodata ad ſanctè, & cum Dei voluntate cōgruenter vitam agendam, mortemque fortiter, chriſtianoque more in Domino obeundam.

Crebrò item familias, quæ domi ob ſuſpicionem ſe con-

tinent, breui ſermone alloquetur, & oſtendet in primis, quę A vnicuique agenda ſint, quæ rurſus fugienda.

Sæpè præterea in diœceſis loca infecta, ſuſpectave, excurret, cunctaque oculis, paterna charitate incenſus, luſtrabit, vt, populo ſuo afflicto, perculſo, & penè proſtrato, conſolationes, remedia, ſubſidia, & alia Epiſcopalis dilectionis officia adhibeat, & præſtet.

Non viſitatores ſolùm, ſed alios etiam ſæpè mittet, qui hæc eadem officia præſtent.

Præfectorum, curatorum & miniſtrorum publicæ curationis operam, ſtudiumque excitabit.

Si quos negligentes, & delinquentes in officio compererit, cum ijs nõ modò cohortatione, monitione, ſed aliquando etiam ſeueriore obiurgationis acerbitate, aget: vt ſui quique muneris partes rectè, diligenter, & ſalutariter exequantur.

Si verò aliquando monitos obſtinatè operam dare cognouerit, vt contumaciter, maleque agant; vt iſti ab officio ſuſcepto amoueantur, curabit atque efficiet.

Monachorum vitia, quæ in eo genere hominum grauiſſima ineſſe ſolent, increpabit acerrimè. Sique hac via nõ ſuccedet, vt in officio rectè agendi ſe contineant, illam aggredietur, vt magiſtratus pœnas repoſcant flagitiorum, quę admiſerint.

Et quoniam per Epiſcopales occupationes omnibus locis præſens adeſſe non poteſt, eam etiam rationem aliquãdo C inibit, vt ad populos literas paſtorales ſcribat, quibus illos conſoletur, confirmet, & excitet ad optima quæque, prout occaſio tulerit.

Cura ſpiritualis ſigillatim vnicuique peſte affecto, vel ſuſpecto, à ſacerdote adhibenda.

VBI primùm parochus, aliusve certus ſacerdos cõſtitutus, aliquem, curæ ſuæ commiſſum, peſtilẽtiæ morbo laborare certior factus eſt, eum, vt celerrimè põteſt, paterna charitate inuiſet, atque in primis diligentiſſimè pœnitentiæ Sacramẽtum miniſtrabit, & alia deinceps omnia adiumen- D ta ſpiritualia ad animæ ſalutem.

Quamobrem diligẽter planè cauebit, vt ne, cùm morbi, ex quo aliquis laborat, vis, ſuſpicionem peſtilentiæ prębeat, falſa inanique ſpe ductus, eum diutiùs in vita permãſurum, id culpæ contrahat, vt abſque Sacramẽtis ille diſcedat. Itaq; hoc præſertim nullo modo prætermittet, quin pœnitentiæ Sacramentum, mora non interpoſita, miniſtret.

Sacram autem Euchariſtiam, niſi ob vomitum, aliudve impedimentum neceſſe eſt, aliquid moræ interponi, quàm primùm pro viatico ægrotanti, etiam ſi cibũ ſumpſerit, omninò miniſtrabit: niſi manifeſto apparet, illum à morbo cõ- E ualeſcere: peſtilentia enim ægrotans in eo ſtatu verſatur, vt timendum ſit, ne, vel ad punctum temporis, mortem obeat.

Quare extremæ etiam vnctionis Sacramentum, ſine cunctatione, moraque ei miniſtrare poterit.

In Sacramento pœnitentiæ miniſtrando videbit, vt facultate, vel Epiſcopali, vel etiam Pontificia, qua etiam à criminibus illis, quæ Apoſtolicis literis, die cœnæ Domini editis, continentur, abſolui permiſſum erit, prudentiſſimè, atq; ſalutariter vtatur.

Denique ęgrotanti omnia illa charitatis miniſteria, & officia præſtabit, quæ in extremo vitæ ſpiritu, alijs, curæ ſuæ F commiſſis, præſtare alias debet.

At verò præterea dum æger aliquo ſenſu viget, earũ Pontificalium litterarum auctoritate, indulgẽtiam ei concedet, Epiſcopiq; nomine benedictionem impertiet.

Conſolationes proponet, quibus illum ad benè, ſancteq; in Domino moriendum excitet.

Vbi illum obijſſe audierit, eius animę auxilium feret orationibus, precibus, & in primis ſanctiſſimo Miſſæ ſacrificio.

Eam ipſam diligentiam, quam peſte laboranti adhibendam eſſe, paulò ante demonſtratum eſt, idem parochus & ſacerdos in ſpirituale adiumentum illius conferet, qui ex morbi ſolùm ſuſpicione laborat.

Sed, quòd ad ſanctiſſimæ cõmunionis miniſtrationem pertinet, dum ille in ſuſpicione tantum eſt, ſemel ab initio eam, non pro viatico tamẽ miniſtrabit, & deinceps aliquoties etiam, atque adeò ſæpius, aut rarius, pro pietatis ſtudio, quo ille tenet, proq; curæ occupationibus, quibus ipſe parochus, vel ſacerdos diſtinetur.

Et verò, quamuis paucis ante diebus ſacram ei cõmunionem præbuerit, cùm tamen indicium eiuſmodi erit, ex quo perſpicuè manifeſtum ſit, atque adeò certum, peſtifera labe illum infectum eſſe, ſanctiſſimũ viaticum, etiã poſteaquàm cibum ægrotans ceperit, ſine mora, pro illis pręparatione, & ſtatu miniſtrabit.

B Quod ſanè omne vt diligẽtiſſimè præſtetur, videbit Epiſcopus omni accurata exploratione, & ratione, quam à pręfectis regionarijs, & Vicarijs foraneis adhiberi mandabit. Mox item extremæ vnctionis Sacramẽtum miniſtrare poterit, vt paulò ante narratum eſt.

Cura omnis homini eccleſiaſtico peſte laboranti, vel ſuſpecto, adhibenda.

CLERICALIS ordinis homo, cùm in peſtẽ, eiusve ſuſpicionẽ inciderit, illius maximè præcipuã ſingularemq; curam parochus, aliusq; ſacerdos, qui in publicæ curationis loco Sacramentis adminiſtrandis præfectus erit, ſuſcipiet, C atq; geret, ita confeſtim, atq; adeò in primis ad ſpiritualia auxilia, remediaq; confugiens, vt documento, atq; exemplo ſuo pietatem laicorum accendat, quo in genere ei propterea nullo ſanè loco deerit. Quæ verò ad corporis vſum neceſſaria ſunt, ea, qua via, & ratione ſuprà demonſtratũ eſt, ſatis, abundeq; eidẽ ſubminiſtrabuntur. Itaq; idẽ parochus cùm opus eſt, id præcipuè ſtudebit, vt cũ ipſe ad illius vſum eleẽmoſynæ aliquid cõferat, tum charitatis ſubſidia ab hominibus tam eccleſiaſticis, quàm laicis cõquirat ſtudioſè, ac prætereà, ſi neceſſitas viget, ab Epiſcopo item.

De hominis eccleſiaſtici peſtilentia, aut ſuſpicione parochus vrbis præfectum regionarium, eumve, cui tale munus Epiſcopus commiſerit, diœceſanus parochus Vicarium fo- D raneum, vt celerrimè poteſt, & quàm diligentiſſimè certiorẽ faciet, & verò Epiſcopum vterque, vt & hic, & eorum vnuſquiſque illa prætereà opera, atq; officia præſtare, aliaq; ſtudia ad illius auxilium conferre poſſit, quę illa temporum ratio ſuadet, atque depoſcit.

Parochus, ſacerdosve, qui ſpiritualem curam intra loci publicæ curationis ſepta adminiſtrat, ſi morbò inficitur, aut aliqua eius ſuſpicionẽ præbet; ei ſocius, ſi quem in cura parochiali habet, omnia ſacerdotalia miniſteria, & officia pręſtabit, ordine, qui mox ſuprà expoſitus eſt de cura ſpirituali, vnicuique adhibenda. Si verò plures ſacerdotes eorũ ſepto- E rum curatores ſunt, qui ſuſcepiæ curæ munere prior eſt, ea præſtabit, niſi inter illos aliter conuenerit. Vbi autem ſocius nemo eſt, aut alius, in partem illius curæ euocatus, ijs planè officijs, curandum erit, vt parochus, qui proximus eſt, ſatisfaciat.

Verumtamen ex peſte laboranti parocho, nec curæ ſociũ habenti, Sacramẽta, præſertim ſanctiſſimam Euchariſtiam, & extremam vnctionẽ, ſi ille in diœceſi eſt, ab eius Præpoſito, aliove, qui plebis totius curæ præeſt, ſi in ciuitate, ab Archipreſbytero cathedralis eccleſiæ, vel etiã ab ipſo Epiſcopo, aliove ſacerdote, quem ſibi adiutorem eo tempore Epiſcopus aſciuerit, vbi nullum in mora periculũ ſubſit, miniſtrari, cùm propriũ valdè eſt, & cum charitatis fraternæ of- F ficio maximè coniunctum, tum etiã ad parochi lãgueſcentis conſolationem lõgè accommodatiſſimum. Quod vt in morem, vſumq; inducatur, & planè præſtetur, hoc Epiſcopus ſuo in primis exemplo ſtudebit.

Eccleſiaſticus homo, morbo affectus, aut ſuſpectus, vt ad loca publicæ curationis perducatur, aſporteturve, hoc maximè ſtudeat is, cui Epiſcopus id curę dederit, ſi modò curę, quam gerit, aut officij, cui pręeſt, ratio, vel ætas eius ingraueſcens, vel alia eius generis cauſa aliter non poſtulet: nam ijs locis, lõgè melius, quàm domi ſuæ ſubminiſtrabuntur, quæcumque tum ad animæ ſalutem, tum ad corporis curationem neceſſaria ſunt.

Atqui illius perducẽdi, aſportãdive ea ratio adhibeatur,

quæ eius ſtatui, & ordinis eccleſiaſtici dignitati conueniens A eſt.

Vt ne ſimul cum alijs, vt vulgò fit, & tamquàm vnus de populo, ſed ſol⁹, & vt is, cui præ ordinis dignitate honor deferendus eſt, perducatur.

Vt ne vehiculo, corruve communi aſportetur.

Tugurium habeat, quamuis intra aliorum ſepta collocatum, quò commodius, & medi, & medicamētorum copiā, aliorumq; miniſtrorum operam habeat, at à reliquis tamen opere diſtinctum, & longius aliquanto ſeparatum.

Diligenter inſtructum ſit ſtoreis, tegetibusve, ſtramentis, lecto, culcitis ſtramētitijs, culcitis laneis, ceruicalibus, linteaminibus, & omni alia neceſſaria ſupellectile.

Is propè habeat famulum, aliumve pium hominem, qui operam ei nauet in rebus, corpori vſui neceſſarijs.

Ex Miniſtris, qui extra ſepta famulatū, operáve præbent, vnum aliquem habeat, qui præcipuè ei victum, medicamēta, & alias res neceſſarias opportunè extrinſecùs apparet.

Eius cura ſaltē alicui medico, & chyrurgo, alijve curatori, aut miniſtro commendetur diligenter, ac ſigillatim.

Sæpiùs & ab Epiſcopo ipſo, & à parocho, & à præfecto, ſeu Vicario foraneo, & alijs Epiſcopi nomine viſitetur.

Si aliquando acciderit, Epiſcopum peſtis nomine ſuſpectum fieri, domi ſe cōtinebit, quamdiu expedire cenſuerit. Dum autem ſe domi continet, ſi pro ſuæ ſpeculationis munere, tempore tam neceſſario, ſibi aliquid oculis perluſtrādum ſit, vt opportunius proſpiciat, & conſulat, in vrbe, diœceſive, foras prodibit, vt opus erit.

De familia autem ſua ſi quis in peſtis ſuſpicionem inciderit, eum ſeruare iubebit, quæ de parocho, parochique familia demonſtrata ſunt.

Sin autem peſtilētia afficietur, de eius periculo per capitulum, vel duos priores de capitulo certior ſtatim fiet Epiſcopus, qui propius abeſt. & Metropolitanus item. Cuius erit, fratrem Epiſcopum, ita laborātem, omni ſollicitudine, & charitatis officio conſolari: eique ſalutaria adiumenta, vt accuratiſſimè poterit, adhibere.

At ne Epiſcopus, ſi fortè in peſtilētiam inciderit, vlla ope ſpirituali in primis deſtituatur, id ſibi ſubſidij comparabit, antequā peſtis in diœceſim irrumpat, vt certos ſibi ſacerdotes, charitatis zelo flagrātes, ſpiritualiſque vitæ vſu peritos, præſertim ex capitulo, cōquirat, & paret, qui laboranti ex peſte Epiſcopo, conſtanter miniſtrent, quæ ad animæ ſalutem pertinent.

Is verò, dum æger eſt, ſe etiam pijs, cœleſtibusq; meditationibus conſolabitur, tum ſpiritualiū ſacerdotum aſſiſtentium colloquijs, atque etiam, ſi per morbi vim licet, lectione aliqua de ſanctis, vtpote Cypriano martyre, Bernardino Senenſi, & B. Rocho, & alijs, quorum diuinæ virtutes in peſtilentia eluxerunt.

Neque dum morbo laborat, ex ædibus Epiſcopalibus, ſe alio conferet, ſed in ijs perſiſtet, vt ſi fortè obeat, clero, & canonicis, præſertim eccleſiæ cathedralis; id, quod ſanctiſſimi Epiſcopi religiosè fecerunt, tum reliquis, etiam extremum ferè ſpiritum agens, ſalutaria monita tradat, atque in ſtatione ſua Epiſcopali, quemadmodū Epiſcopum decet, ex hac vita migret ad Dominum.

Erit autem Capituli cathedralis eccleſię præ omnib. dum ille in peſtis ægritudine eſt, ſupplicationi inſtare, ac prætereà Vicarij generalis, orationē ſine intermiſſione in vrbe, diœceſiq; indicere, & habere, vt pro eo, communi omnium parente, precatio aſſidua, religioſaq; ab vniuerſo clero, populoque habeatur ad Deum.

Cura adhibenda vbi quis conualeſcit à peſte, aut ab eius ſuſpicione liberatur.

IN eam etiam curam totus incumbet parochus, vt omnes & ſinguli, qui à morbo conualeſcunt, aut à peſtis periculo, ſuſpicioneve liberi euadunt, tunc maximè fixa animi deliberatione, propoſitoq; vere nouę vitę ſuſcepto & diligentiſſimè, religioſeq; diſcuſſa conſcientia, peccata omnia, quæcunque in anteacta vita admiſerint, probato confeſſario ſacerdoti confiteantur; ſi quando peſtis initio id minus præſtiterint.

Vt ſanctiſſimorum Sacramentorum frequentem vſum adhibeant.

Vt precationis, & orationis aſſiduæ, & frequentis, præſertim matutinæ, & veſpertinæ vſum item, & conſuetudinem ſuſcipiant, aut ſuſceptam retineant perpetuò.

Vt alia chriſtianæ religionis officia, quibus vitæ ſpiritualis ſtudium exardeſcit, amplectantur, & colant diligenti exercitatione.

Vt ab omni malè agendi conſuetudine, ab omniq; peccandi occaſione ſeſe abducāt; hominum, qui vitiorum, flagitiorumq; impuritate inquinati ſunt, commercium, & familiaritatem refugiant; & peccatorū, in quibus anteà prauo quodam vſu verſati ſunt, ſeminaria præcidere ſtudeant.

B Alia præterea grati animi officia illis commōſtrabit, quæ infra, cùm de peſte extincta agitur, vberius explicata ſunt.

Quoniam autem ſæpè fit, vt in ijs puellæ, & virgines, & mulieres florenti ętate, parentum, aut aliorum, qui proximè propinqui ſunt, morte ab omni ope deſtituę ſint, ac pinde periculum ſit, ne ad impudicitiā turpiter prolabantur; ideo parochus ſi quas in parochiali vicinia habent, aut etiā ex parochia ſua in cōmunis curationis hoſpitali, aliove loco collocatas, illas ſingulas matronæ honeſtæ, illis propinquitate, aut vicinia coniunctæ, alijve fœminæ lectiſſimæ, quo maximo poteſt, charitatis ſtudio, commēdet, vt eas, ſi neceſſe eſt, eleēmoſynæ etiam largitione ſubleuet; in omnibus rebus C cum earum curam illa ſuſcipiat; tum maximè, id quod caput eſt, in timore Dei, ſanctæq; vitæ ratione eaſdem inſtituat, ac præſertim ab omni labe puras, atque integras conſeruet.

Atque in omni quidē huius cuſtodiæ, officijve genere ille ipſe parochus curam pręcipuam maximè ſuſtinebit. Ideoque vbi primum vel conualuerint, vel à ſuſpicione liberæ euaſerint, illius cura, & ſtudio in monaſterio, locove pio collocabuntur, aut matronæ honeſtæ famulatui addicentur; aut alia honeſta conditione earum neceſſitatibus, ac ſimul pudori proſpicietur; & quò rectius, & cautius id omne agatur, ad Epiſcopum etiam, ſi opus erit, confugiet.

Puerorum, & adoleſcentum, qui mortuis parentibus, & propinquis in eodem ſtatu verſantur, & infantum etiam la-D ctentium, & aliorum prætereà, qui ab omni re inopes, aliorum auxilio deſtituuntur, eamdem ipſam curam, & ſollicitudinem paternam ſuſcipiet, ac ſuſtinebit.

Cura mortuorum.

HÆc pro mortuis peſtilenti tempore præſtanda Epiſcopus curabit, eoque vigilantius, quò grauior culpa multorum in eo charitatis officio aliquando exiſtit.

Si quis igitur peſte affectus, eove nomine ſuſpectus mortem obit, eius corpus ne citius duodecim horis, nec verò tardius quatuor, & viginti horis, vel eo circiter tēporis ſpatio ſepeliatur, poſtquàm obijt.

E Noctu ne efferatur, niſi Epiſcopi conceſſu ſcripto aliter aliquando iuſtis cauſis permiſſum ſit.

Curru item ne vehatur, niſi præ mortuorum multitudine, aliave cauſa ſecus fiat neceſſe eſt.

Ne humeris vnius tantùm, tanquàm onus geſtetur, ſucculleturve; nec verò nudum, nulloq; operimento tectum, etiam ſi curru feratur, nec alio modo indecenter, atque inhumanè.

Porrò à duobus efferatur decore binis longurijs, aut haſtilibus ſolidis, beneque firmis, quibus feretrum ſuſtineatur, aut ſcala decenti, aliove eius generis opere.

Sit autem incluſum in capſam, vel linteamine rectè inuolutum; tum pallio prætereà, ad hunc vſum cōſtituto, corpo-F ra operiantur, etiam quando vehiculo efferuntur.

Ad efferendum veſpillones, qui monatti vulgò dicuntur, adhibebuntur: qui ſi minus publico ſtipendio cōducti ſunt, curandum erit, vt corporis, & efferendi, & ſepeliēdi curam ſuſcipiāt, & gerāt, qui in ea ipſa domo, familiave ſunt, in qua erat, qui peſtis morbo obijt: aut illi, qui vel cognatione, vel amore, & charitate cōiunctiores, cum eius, peſtilentiæ contagio laborantis, curam pręcipuam habuerint, & ab illius latere non diſceſſerint, mortui etiam funus, & ſepulturam libentius, atq; minori periculo curabunt, ac præſtabunt, cum officio charitatis adducti, tum etiā quia nihilominùs aliquo tempo-

temporis ſpatio ex lege magiſtratus, qui ſanitati præeſt, ſecluſi ab aliorum conſuetudine ſint oportet.

Funeris ſtatis precibus, & pſalmorum, aliarumq; orationum officio, vt Eccleſiæ ritus eſt, proſequendi, celebrãdive munus, ad ſacerdotes, locis illis peſte laborantium cõſtitutos, pertinebit, ſi qui ſunt: alioquin id officiũ præſtabit vnà cum clerico proprius mortui parochus.

At vnicuique tamen parocho, animarumve curatori liberum, integrumq́, erit, ſuis impenſis certum alium ſacerdotem vnà cum clerico conſtituere: qui parochialibus ſuis, peſtilentia mortuis, officium funerale præſtet, cùm ſcilicet non in parochiali Eccleſia, ſed in cœmiterijs ſepeliētur, quæ præcipuè ad ſepulturam conſtituta ſunt peſtis morbo morientium.

Si mortuus aliquid in bonis reliquit; hæredes omnem & ceræ, & funeris totius impenſam facere cogantur pro illius, qui obijt, dignitate, proq́; cleri, quæ ad funus adhibetur, ratione, ac pro ſepulturæ, quam ſibi in aliqua certa ſede delegit, modo.

Sin autem vel in ædibus hoſpitalibus, vel in ijs locis tuguriorum mortē obijt, in earum ædium, locorumve cœmiterio humabitur; cuius funeris, ſepulturæve officiũ ſacerdotes, & clerici obibunt, qui ibi curam gerunt, vbi ſi complures non ſunt, is vnus tantũ, qui eſt, ad funus ſatis erit. Ceræ porrò ſumptus ab hoſpitalibus, eorumve locorum curatoribus fiet: isq́ue à bonis mortui, ſi quę in illis vel hoſpitalibus domibus, vel tuguriolis relicta ſunt, reſarcietur.

Vbi nulla alia ratio ſumptus ſit pro funere defuncti, ceram in funeris ſumptum conferre, & ſepulturam in cœmiterio curare, parochi ſit: vt cæteris parochialib⁹ ſuis, ab omni re inopibus, qui obeunt, itidem præſtare debent.

Et campanarum ſono, & cruce prælata, & luminibus accenſis, & cæteris cærimonijs, ſtatoq; omni ritu eccleſiaſtico, & parocho aliove ſacerdote, & clerico ſaltē vno funus ducatur; etiam ſi Epiſcopi conceſſu, noctu fiat, & curru itē non vnus ſolùm, ſed plures, peſte extincti, efferantur. Quo in funere idē parochus aliusve ſacerdos, & clericus ſuperpelliceo induti, cùm pro ædium, alteriusve loci foribus, vnde efferũtur, tum in via, tum loco demùm, vbi ſepeliuntur, pſalmorũ, precumq́; officium, vt moris eſt, pro mortuis præſtent.

E domicilio autem, locove, vbi qui peſte mortuus eſt, nõ anteà efferetur ſepulturæ cauſa, quàm parochus, alijve illius curæ ſacerdotes, de obitu certiores in eo tēpore per veſpillones, aliosve miniſtros fiant; atq; certa ſepulturæ hora conſtituta, parochus, aut cõſtitutus ille ſacerdos aduenerit, pręſens aderit: qui vt in tempore adſit, curet omninò. E loco, vnde effertur, parochus, alijq́ue clericalis ordinis homines, qui funus obibunt, nõ ante ad eccleſiam, cœmiteriumve diſcedēt; quam mortui corpus veſpillones feretro, aut curru, aliove modo efferendum ſumpſerint; vt illi, quod ritus Eccleſiæ ſanctæ poſtulat, ſtatis precibus funus ritè ducãt. Funeris, ſepulturæve cauſa ne paroch⁹, aliusve ſacerdos, neq; clericus item, plus elemoſynæ, ne ſpontè quidem oblatæ, vllo quouis nomine, prætextuve capiat, quàm vel dare ob funus alio tempore ſolet, vel ab Epiſcopo præſcriptũ eſt, aut conceſſum. Nec verò emolumenti cuiuſquam ſocietatem cum veſpillonibus, alijsve funerum curatoribus, cæteriſq́; id generis eo nomine ineat: cui rei, alijsq́; auaritiæ ſordibus, atq; ſuſpicionibus vt occurratur, quicquid fructus eleëmoſynæ in ſingulos menſes ab exequijs, quæ peſte mortuorum nomine fient, acceperit; in vrbe præfecto regionario, aut, ſi in diœceſi eſt, Vicario foraneo ſingulis item menſibus ſcripto ſignificet.

Peſte mortui corpus ne extra loci ſacri fines ſepeliatur, ne eo quidē nomine, quod aliquo poſt tempore ad locũ conſecratum transferatur: ſed in parochialis eccleſię, intra cuius fines obijt, cœmiterio humetur: aut vbi illud nõ eſt, in ea ipſa Eccleſia, vel communi ſepulturæ loco, vel, ſi cõſenſus ius habentium acceſſerit, priuato. Si verò præ cœmiterij, Eccleſiæve parochialis anguſtia, aut præ mortuorum multitudine, aliud ab Epiſcopo cœmiterium vel in vicinia parochiali vel in hoſpitalibus, vel in tuguriorum loco cõſecratum eſt: in eo ipſe ſepeliatur licet. In ſepeliēdi officio ea cautio adhibeatur, vt in cœmiterijs, præſertim quæ in vrbe, oppido, aut vico ſunt, altius foſſæ effodiãtur, vbi in ſepulturam corpora

A traduntur, ne inde fœtor contagioſus exhalet. Earum igitur altitudo tãta erit, vt ſupra cadauer terra exter altè congeſta tres, quatuorve cubitos. Vbi verò ſępiùs ſepulchrum aperiēdum eſt, eo altius erit; &, quoties ſepelietur, toties terra, aut calx, aut arena conijciatur, qua corpus benè obtegatur. Hæc atque adeò alia potior ratio adhibebitur ad corporum fœtoris vim continendam.

Clericalis ordinis homo ſi fortè decedit, eius funus ab aliquo cleri numero celebretur, & corpus intra in eccleſia ſepeliatur; ſi ſecùs fieri nõ cogit loci longinquitas, ad quem effertur.

In altaribus priuilegiatis ſaltem pro eccleſiaſtici ordinis hominibus tot Miſſæ pro defunctis celebrabuntur, quot ex B illis peſte mortui ſunt, ita vt ſingulæ Miſſæ ſingulis mortuis applicentur.

Si Epiſcopum mori contigerit, eius funus, & exequiæ curabuntur, & celebrabuntur ad Concilij primi, & quarti prouincialis præſcriptum. Pro qua defuncti anima fiet, vt eodē Concilio quarto cautum eſt. Nec verò quicquam obſtabit, quominus ei defuncto omnia debita pietatis officia præſtentur; hocq́ue ardentiori charitate, quod paternam illius, accenſamq́; dilectionem periculoſo illo tempore gregi ſibi commiſſo, præſtitit: pro quo nõ modò facultates, ſed vitam conſtantiſſimè in Domino profudit.

Et quoniam iſtud in peſtilentia quàm ſæpiſſimè accidit, C vt parentes ſimul, & liberi, eodem ferè tempore obeant, neque hæredem, ſucceſſoremve vllum relinquant; aut, ſi quos relinquunt, illi quidem ſine cognationis gradu non arctius coniuncti, aut aliquando, ſi liberi ſuperſtites ſint, ij vel minores natu, vel ſæpè eodem morbo affecti, vel ſuſpecti, ob eamq́ue cauſam à cæteris ſecluſi ſint: quò fit, vt nemo ferè ſit, qui Miſſæ ſacrificijs, & ſtatis diuinarum precum officijs, alijsq́ue pietatis operibus earum animas adiuuare curet. Quamobrem præfectus regionarius, & Vicarius foraneus in ſua quiſq; regione, vbi peſte laboratur, pro mortuis Miſſæ ſolemne ſacrificium, pręter aliam Miſſam conuentualem ſingulis hebdomadis, quoad peſtilentia ceſſauerit, feria ſecunda à clero vniuſcuiuſque collegiatæ celebrari iubeat; ſi D modò per diei feſti celebritatem, quæ in illam feriam incidit, id præſtari licet.

Hoc idem ſacerdotes ſinguli Miſſæ ſacrificium facient.

In ea ipſa feria, quæ primum in ſingulos mēſes inciderit, in vnaquaque vrbis regione, & in ſingulis diœceſis partibus, quibus Vicarius foraneus præeſt, ab omnibus eiuſdē regionis, & partium illarũ diœceſanarum parochis ſolemne pro mortuis officium, ſolemneq́ue etiam Miſſæ ſacrificium peragatur: quod ſi in ea feria per officij ritum peragi nõ poteſt; in alia proximè ſequenti præſtetur.

Huic autem rei præſtandæ modum Epiſcopus pro diœceſis ſuæ ratione præſcribet. Singulis prætereà diebus, præterquàm cùm pro officij ratione, aut ob aliam cauſam non E poteſt ſacerdos vnuſquiſque in Miſſæ ſacrificio orationem, collectamve pro mortuis religioſè dicat.

Moniales etiam certo hebdomadæ die, ab Epiſcopo pręſcripto officium mortuorum recitent.

Singulis quoque diebus dominicis vnuſquiſq; parochus, animarumve curator populũ intra Miſſarum ſolemnia admonebit, vt non modò tūc, cùm in Miſſæ ſacrificio præſens adeſt, pro mortuis ſimul precetur, ſed poſtridie illius diei, quo pro illis fiet, in eccleſiam ad diuina officia, ſolemneq́ue Miſſæ ſacrificium frequens conueniat. Qui verò impeditus adeſſe non poteſt, ſaltē vel domi, vel in officina, tabernave, vel vbicumque erit, pro eis paululum oret, religioſis precibus adhibitis, prout eſt pietatis ſuæ diligens ſtudium.

F Singulis deniq; dominicis diebus prima hora noctis certum campanarum ſignum de more ſolemne detur, quo & oratio, quæ tunc à fidelibus pro mortuis facienda eſt, & diuinorum officiorũ celebritas, quo poſtero die eorum cauſa agetur; omnibus vniuersè ſignificetur.

Hæc autem omnis defunctorum animabus piè ſuffragandi ratio, Epiſcopo curante, ita indicetur, ſtatuetuŕque in tota diœceſi, vel in eius parte, vt peſtis ſeſe diffuderit, vel Epiſcopus idem cenſuerit.

Hoc ipſum omne vt in ſuis eccleſijs à regularibus præſtetur, omni cohortationis officio ille curabit. Quin etiam lite-

ris cum

Digitized by Google

riſeum Metropolitano, & alijs prouinciæ Epiſcopis aget, vt par pietatis ſtudium in ſua quiſque eccleſia ijs defunctis præſtent.

Peſte reſtincta quæ præſtanda.

DEI munere, beneficioque cùm primum peſtilentiæ vis paulatim langueſcere incipit, in eo potiſſimùm Epiſcopi cura verſabitur, vt omni officij genere is populum excitet, atque inflammet, non modò ad orationem, obſecrationem, & gratiarum actionem, ſicut Apoſtolus monet, ſed ad præcipua quædam religionis Chriſtianæ ſtudia, atque adeò opera, quibus diuinum illud beneficium, ac ſingulare pia, grataque memoria proſequatur perpetuò.

Primò vt omnes, & ſinguli ad gratiarum actionem inſtruat, ac paret; illud curabit, efficietque vt peccata ſanctè cõfeſſi, certo religioſo die ſacram communionem frequentiſſimi ſumant.

Deinde ſtatam illam orationem quadraginta horarum indicet, & celebrabit religioſiſſimè: ad quam cùm populus, per vicinas parochiales diſtinctus; certis præfinitis horis cõueniet in omni illa horaria ſtatione, concionantis vel breuiſſimo ſermone incitetur, atque accendatur ad ea officia, quæ ſanctiſſima ob accepti beneficij memoriam præſtare quiſque debet.

Poſteà verò ſupplicationes triduanas indicet: quas ſolẽni apparatu, & omni religioſorum ordine, & frequẽtiſſimo vniuerſi populi concurſu, & prætereà tertio ſcilicet eorum die, ſacra omni pompa ſanctarum reliquiarum ritè, religioſè, rectè, atque ordine celebrari ſtudebit.

Atque vt rectiſſimam quidem viam emendationis, ſanctioriſque vitæ populus vniuerſus ſuſcipiat, ac teneat; curabit in primis, vt vicinia parochialis omnis, & vnaquaque familia, ſi minus id peſtis tempore fecit, nunc tandem Dei offenſiones, morum corruptelas, prauos vſus, quibus anteà ſe ſe vllo tempore implicuerat, perpetua deliberatione, perpetuaque omni deteſtatione, pellat, abhorreat, planeque abijciat.

Certas verò Chriſtianæ inſtitutionis regulas vnicuique hominum generi, ordini, & cõditioni accommodatas, Epiſcopus commonſtrabit.

Curabit item hoc diligenter, vt ſi quæ vota vel publicè, vel priuatim nuncupata ſunt, quamprimùm & piè, & religioſè, riteque perſoluantur ad præſcriptum huius Concilij.

Vt legata, aliove nomine relicta, aut donata, quæcumque in peſtilentia pij vſus cauſa ſunt, rectè, ſeduloque præſtentur.

Vt quæ vitia, & quas morum corruptelas, dum peſtis vis, atque impetus irruebat, publicè, palamque populus deteſtabatur, hoc maximè profeſſus, ſe illa, tamquàm peccatorum ſeminaria, vnde peſtilẽtia extitit, abiecturum: ea planè in perpetuum profligat, eorum malorum fibras, & radices præcidat.

Vt in primis quæ Chriſtianæ pietatis officia, ac quæ ſtudia peſtifero morbo languerunt, diligentiùs excitentur.

Quamobrem viſitationis munus quamprimùm aggredietur diligentiſſimè: in quo munere hoc potiſſimùm ſtudebit, atque exequetur.

Vt eccleſiæ præſertim parochiales, ſi quę ob peſtem damni, detrimentive aliquid fecerunt, reſarciantur, & neceſſaria ſuppellectile apparatuve inſtruantur.

Vt loca inſtaurentur, charitatiſq; opera, & ſubſidia, ſi quę vel neglecta, vel prætermiſſa, vel intermiſſa ſunt, omninò reſtituantur, atque excitentur religioſius.

Vt academię, ſcholæ, collegiave piè inſtituta renouentur fragrantiori ſtudio.

Vt diuinorum officiorum cultus omni parte floreſcat.

Vt ſacræ conciones, & frequentiores ſint, & omni ſanctiſſimæ diſciplinæ officio inſtructiores: itidemque ſa-
A cræ lectiones.

Quamobrem lectiſſimos concionatores, vndique conducere ſtudebit ad ſua diœceſis loca.

Vt in primis doctrinæ Chriſtianæ ſcholæ ſtudioſius, frequentioriq; multitudine exerceantur.

Vt piorum hominum ſcholæ frequentiſſimæ ſint, ardentiusque verſentur in omni piè agendi curſu, & progreſſione.

Vt aliæ piæ confraternitates erigantur, aliaque item piè inſtituta opera, exercitationeſq; excitentur.

Vt cauſæ piæ diligentiſſimè explicentur, &, ſi quæ in foro ſunt, ad exitum perducantur.

Vt omnes denique, & ſinguli officia, ſtudiaque ſan-
B ctæ Chriſtianæ diſciplinæ diligentiùs amplectantur, & colant.

Frequentiſſimi ad indulgentiarum, & ſtationum celebritatem concurrant.

Eccleſias crebrius, religioſiuſque frequentent.

Dierum feſtorum celebritatem ab omni ſeruili, mundanoque opere abſtinentes, ſanctè venerentur, & ſanctificent officijs, atque actionibus, cœleſti præmio dignis.

Vt patresfamilias omnibus, & ſingulis, quos in familia, famulatuque habent, ſanctè viuendi leges accuratius tradãt ad præſcriptum regularum, quas ipſe Epiſcopus eo nomine ediderit.

C Quanto autem quiſque generis ſplendore, dignitate, opibus præſtat; tanto ardentiori ſtudio omnis pietatis inſtituta, progreſſiones, atque officia tueatur.

Vt mercatores, artifices, inſtitores, & cæteri cuiuſcumq; opificij homines, miniſtrive, peſte reſtincta, non tam in excitandis induſtriæ, artiſque ſuæ ſtudijs, reſumendiſque ipſis artificijs diligentes ſint, quam ſolliciti admodum, & ſtudioſi non modò in ſuſcipiendis ſanctè agendi inſtitutis, ſed in reijciendo omni vitio, quod in artis ſuæ vſu, atque exercitatione aliquando ſubeſſe ſolet: ita vt quæſtui ſalutem animæ in negotiationibus, actionibus, & artificijs planè anteponant.

Monebit prætereà crebris ſermonibus, in mercatura, quam faciunt, in omnique commercio nihil fraudis, nihil
D doli, nihil quæſtus nefarij, nihil falſi, nihil periurij committendum concipiendumve eſſe: ab officinis, & tabernis omnem viuendi intemperantiam, & turpiter dictorum obſcœnitatem profligandam eſſe: à iudiciali foro omnem auaritiam, rapinas, ambitionem, iniquitates, & pupillorum, viduarum, egentiumque hominum vexationes exterminari oportere: à priuatorum ædibus intemperantis profuſæque vitæ conſuetudinem, ludos aleatorios, immoderatos ſumptus, ſeruorum greges, conuiuiorum exquiſitos apparatus, ingentem veſtium pompam, & omnia de-
E nique quaſi peccatorum ſeminaria conuellenda: à ciuitate capitales inimicitias, odia, ſimultates, factiones, improborum hominum cœtus, ludos publicos, & ſpectacula omnia prophana abijcienda.

Hæc enim cùm eiuſmodi ſint, ob quæ Deus iratus peſtifero morbo populum cõtuderit, ac debilitarit; poſteaquàm eius ſingulari miſericordia, donoque publica valetudo recuperata eſt; ſunt omni cura, ſtudioque euitanda, ne accepto beneficio fideles abutantur ad Dei iram grauius concitandam.

Hanc verò viſitationem, quæ omnibus officijs cumulata eſſe debet, Epiſcopus quo ſtudioſius præſter, atq; adeò perfectius, alios etiam viſitationis partes adiuuent, atque exe-
F quantur.

In qua viſitatione illud etiam curæ erit, vt libri de matrimonijs, & baptiſmis in peſtilentia miniſtratis, proprio parocho confeſtim tradantur: qui in codicem parochialem, quęcumq; de eo miniſtrationis genere notata ſunt, referantur ad præſcriptum.

Vt item infantibus, in peſtilentia natis, quibus ob periculum ſtatæ ſolemnes baptiſmi cærimoniæ adhibitæ non ſunt, quamprimùm illis de more, rituque adhibeantur.

Et quoniam ſæpè fit, vt, peſte depulſa, fames populum adoriatur; ideo eam etiam cogitationẽ, & curam Epiſcopus ſuſcipiet, vt, re cum magiſtratibus, decurionibuſve deli-

Digitized by Google

berata, populo in rei frumentariæ caritate, quæ exiſtere poſſet, aliqua ratione ſuccurratur: ne fame cōficiantur, qui peſtilentia extincti non ſint.

Viduarum prætereà, pupillorum, & pupillarum eam curam ſuſcipiet, quæ ſuprà commonſtrata eſt.

Sacerdotum, & religioſorum hominum, qui peſtis tempore benè, pieq́; ſe geſſerunt, ac pericula non reformidarūt, vt ſpirituali adiumento ægrotantibus ſubuenirent, patrocinium, curamq́ue habebit.

Idem laicis, & mulieribus præſertim, quæ infectis morbo operam nauarunt, ipſe præſtabit.

Pro ijs verò, qui peſtilentia cōfecti obierunt, per annum poſt recuperatam publicam valetudinem omnis diligentia, quæ ſuprà præſcripta eſt, ſeruabitur in eorum animabus ſuffragandis.

Porrò Epiſcopus cum Metropolitano, is verò cum prouinciæ Epiſcopis aget, vt ſupplicationibus, proceſſionumq́; ſolēnitate, & omni pietatis ſanctæ officio, vbiq; in prouincia de recuperata valetudine Deo gratiæ habeantur.

Rurſus Epiſcopi prouinciæ coepiſcoporū, cuius diœceſis, vrbs ve Dei beneficio à peſte liberata eſt, paterna charitate inuiſent; eidemq́; cum priuatim pio colloquio, tum publicè populo ſanctiſſima concione gratulabuntur.

Vt porrò ſingularis beneficij, quod peſtis morbo depulſo, à Dei miſericordia populus accipit, perpetuò memor ſit, id Epiſcopus omni in primis ratione curabit: ne ob ingrati animi crimē, quod graue eſt, grauiſſimasq; Dei offenſiones parit, grauiora deinceps mala, perniciosiusque exitium ſentiat: ac propterea grauitate exēplorum quæ ex ſacris vtriuſque teſtamenti literis ſumuntur, ſæpiſſimè declarabit, quàm valdè oderit Deus ingrati animi crimen.

Itaq; in vnum ſtudebit, vt populus beneficium agnoſcat, & quale ſit, & quantum, quamq́; omni munere, & dono, nō corporali ſolùm, ſed ſpirituali plenum, & cumulatum; ita vt planè ille intelligat, ſe, peſte liberatum, non modò priſtina commoda publicæ valetudinis recuperaſſe, ſed etiam ſpirituales vtilitates, ſpiritualiaq́; emolumenta, quibus aliquando in peſtilentia caruerat magno cum periculo ſalutis.

Crebrò illum excitabit ad ſanctarum exercitationum, quibus in peſtilentia difficulter vtebatur, religioſum ſtudiū, ad frequentem Sacramentorum vſum, ad ſtationes obeundas, ad cōciones, & lectiones ſacras audiēdas, ad dies feſtos in Eccleſijs, dijs orationibus, ſanctiſq́; meditationibus, conſumendos. Ad quæ officia ardentius eum incendet, propoſitis incommodis, difficultatibusque quibus non ſine quadam animi acerbitate, & cruciatu tunc implicitì erant; cùm præſertim vel in ipſa media morte non haberent, aliquādo, vnde ſpiritualibus adiumentis, & conſolationibus ſuſtentarentur.

Id ſtudebit, vt peſtis extinctę beneficium planè agnoſcat non ab hominū prudentia, conſilio, medicamērorum procuratione exiſtere, ſed à Deo in primis, qui mortificat, & viuificat, deducit ad inferos, & reducit.

Itaq; inſigni illius miſericordia factum eſſe populus ſciat, vt, ſedatis peſtilentiæ tempeſtatibus, tranquillitate vitæ perfruatur.

Alioqui verendum eſſet, ne grauius plecteretur, vt olim populus Hebræus, qui ab Ægypti ſeruitute Dei ope mirabiliter liberatus, diuinum officium grati animi pietate cùm non agnouiſſet, pœnis deinde acerbiſſimis affectus eſt.

Cùm igitur parochi, tum concionatores ob eam cauſam ſæpiſſimè eum monebunt, & locis, quos ex ſacrarum literarum fontibus haurient, vbertimè tractatis, oſtendent, in rebus proſperis, & ad voluntatem fluentibus, arrogantiam, & ſuperbiam fugiendam eſſe; ſed Deo in primis omnium bonorum parēti, & auctori, quicquid proſperè, & optimè ſucceſſit, tribuendum eſſe. Ne dixeritis in corde tuo, fortitudo mea & robur manus meæ hæc mihi omnia præſtiterunt, ſed recorderis Domini Dei tui, quòd ipſe vires tibi præbuerit, inquit ipſe Deus.

Id quo grauius in fidelium mentibus inſerant, flagitia, & peccata aliquādo exagitabunt, quæ populus admiſerit, rurſusque Dei beneficia prǽclarè commemorabunt; ita vt is nō auditione ſolū percipiat, ſed intimo animi ſenſu cognoſcat, ſe nō meritis ſuis, ſed ſingulari Dei benignitate à peſtilentia

A liberatum eſſe. Cum illis, qui, peſtifera ærumna correpti, vitam, moresq́; emendarunt, quique à Domino caſtigati, inquit Propheta, eruditi ſunt ad diuinas iuſtificationes, ita agent, vt cùm emendationē, tum liberationis à peſte munus à Deo potiſſimū agnoſcāt; ac de vtroq; beneficio perpetuas ei gratias agant; & cum mortifero morbo iam affecti, eoque diuinitùs liberari, omnis malè anteactæ vitæ pœnitentes, viam ſanctè agendi ingreſſi ſint, in ea longiùs progrediantur perpetuò, neque eorum pœnitentia ficta ſit, & ſimulata, vel breuis, quæ ſolū metu periculi nixa fuerit, quemadmodum Antiochi, & Eſau falſa pœnitentia literis diuinis proditum eſt.

B Eorum autem mentis cœcitatem grauiſſimè increpabūt, qui carnis ſenſu ducti, & mundi illecebris deliniti, quoniam opibus affluunt, cum omnia ſibi licere putent, non modò certiſſimo peſtilentiæ periculo, ſed neque recuperatæ valetudinis beneficio meliores facti ſunt: Attriuiſti eos, & renuerunt accipere diſciplinam, indurauerunt faciem ſuam ſuper petram, & noluerūt reuerti: de iſtis ita narrat propheta Hieremias.

Illos denique, qui peſte reſtincta, obſtinato, obfirmatoq́; animo ſunt ad peccandum, vehementius deterrebit, vt ſcilicet, quamuis peſte liberati ſint, grauiora ſibi pertimeſcenda C proponant, cùm cauſa etiam adhuc ſubſit, vnde ſempiternam plagam accipiant. Recuperatio enim valetudinis magnam ſuſpicionem, & metum perito medico affert, qui rurſus multa ſigna videt, ex quibus animaduertit, cauſam ſublatam non eſſe morbi, ex quo æger periculosè laborauerat.

Iſtos monebit, etiam ſi vnà cum bonis piorumq́; operum ſtudioſis viris, valetudinis publicæ fruuntur beneficio, fore tamen aliquādo, vt diuino iudicio ab illis ſegregati, ſempiternæ ſalutis fructu careant.

Id ipſi prætereà quo ſecūdioribus rebus in hac vita vtuntur; eo magis illis timendum eſſe oſtendant; certoq́; perſuadeant nullum denique malum, nullumve flagitium cōcipi, admittive, de quo Deus pœnam iuſtiſſimam repoſcat.

Ac proinde etiam illis metuendum ſit, ne ſempiternis il- D lis cœleſtis hæreditatis bonis priuentur, qui caducis, & fluxus huius vitæ rebus, & muneribus, doniſque temporaneis aucti ſunt.

Ne item cùm eleēmoſynas, orationes, ieiunia, aliaque pia opera Deus reſpexerit; eo liberationis beneficio ſolùm illa officia compenſet, iamquàm cœleſti præmio indigna, quod è charitatis fonte non emanarint.

Et, quod grauius multo eſt, illud extimeſcēdum demonſtrent, vt ne ſcilicet, cū iſti deſperatæ vitæ emēdatione ſint, Deus proptereà, peſte depulſa, dimiſerit eos ſecundùm deſideria cordis eorum, illosq́; liberè, & impunè peccare permiſerit, vt poſteà acerbiſſimis cruciatib. ac ſempiternis tor- E queantur, quippe cùm maximè tunc iratus ille ſit, cùm minimè iraſcitur. Sic enim populo Hebræo iratior fuit, cùm iratus nō erat amplius: Et requieſcet, inquit, indignatio mea in te, & auferetur zelus meus à te, & quieſcam, nec iraſcar amplius, eo quòd non fueris recordata dierum adoleſcētiæ tuæ, & prouocaſti me in omnibus his.

Docebunt, niſi ex Dei munere fructum fideles ferant, inde hoc aliquando fore, vt non ſolùm illud amittant, ſed eo grauioribus pœnis afficiātur, quòd ſe diuino beneficio indignos præbuerint, diuinaq́; benignitate abuſi ſint ad offenſiones ipſius Dei, à quo tale munus donumque acceperunt.

Recuperatæ valetudinis beneficium tributum, ob eam- F que cauſam vitæ ſpatium datum eſſe ſuadebunt, vt illud in pœnitentiæ operibus, & in ſanctioris diſciplinæ rationibus conficiatur.

Accendent ad populum ad omnia pietatis officia, quæ memoris, gratique ſint.

Vt ſcilicet intimis ſenſibus, menteque humili, & religioſa cùm id beneficiū à Deo ſolo extitiſſe agnoſcat, cor omne ad Deum conferat. Præbe mihi, ille inquit, cor tuum.

Vt omni oratione, prece, ſupplicatione, diuinarum laudum concelebratione gratias Deo agat.

Vt tale beneficium liberis commemoret, exteris hominibus, quàm ſingulare fuerit, narret, & omni mutua gratulatione ita proſequatur, vt commemorando, & gratulādo ſe-

Digitized by Google

ſe magis atque magis accendat ad ſanctiora, & diuturniora, A vel perpetua potius gratiarum actionis officia.

Vt ſe totum Deo offerat, reſtinctisq; cupiditatibus, & exultantis animi ſenſibus repreſſis ita ſe comparet, vt malis omnes res vel ampliſſimas reiicere, quàm à Dei voluntate, diuinisq; pręceptis, & monitis diſcedere: idq; ſibi propoſitum habeat, quæcunque poſſidet, cùm à Deo habere, tum ad illius gloriam, & ad ſuam, ſuorumq; liberorum, agnatorum, propinquorum ſpiritualem ſalutem procurandam ſe libenti animo, liberaliq; voluntate erogaturum.

Ac propterea, quæ à peſtis incendio facultates liberatæ ſunt, earum partem Deo tribuat: decimas, & primitias libētius perſoluat: ſupellectilem & ornamenta eccleſiis ad religioſum illius cultum libenter, ſtudioſeq; conferat. B

Vt recuperata publica valetudine non omnibus mundi lætitiis, vt ſit exultet: ſed intelligat, quæ fidelis populi lætitia in recuperata publica incolumitate eſſe debeat, quàm moderatum gaudium, quàm cum veræ pietatis officiis coniunctum.

Nec verò mundi lætitiis elatus, inſolentius ſe extollat; quòd vna ſcilicet incolumitate publica, diuitiis, opibus, auri, argenti, rerumq; omnium copia circumfluat: ſed hęc intimè in Domino gaudeat, & lætetur, quòd peſte, Dei beneficio depulſa, tot, tantisq; ſpiritualibus commodis, quibus in peſtilentia carueat, liberè fruatur. Quòd Eccleſias frequētet, quòd ad ſupplicationes frequens conueniat, quòd proceſſiones ſolemnes obeat: quòd in ſacris concionibus, rerumque diuinarum interpretationibus audiendis verſetur: C quòd frequenti ſacramentorum vſu ſeſe ſalutariter paſcat: hæc ſanè ſunt ſalutaria commoda, ex quibus ſolidum, perpetuumq; in Domino gaudium capiat. quantam enim conſolationem fideles ex Sacramentorum vſu percipiant, vel ex hoc vno cognoſci poteſt, quod dignum omni commemoratione eſt. Fuit Mediolani, dum peſtis proximis annis ſæuiebat, in publica hoſpitali domo S. Gregorij homo quidam, qui peſte mortuus putabatur: inde igitur ad locum aſportatur, vnde cæteri mortui ad cœmiterium efferuntur. Eo loci cùm in magno cadauerum aceruo tota nocte penè ſepultus fuiſſet: manè dum publicæ curationis ſacerdos, qui D peſte ægrotantibus ſanctiſſimum Euchariſtię ſacramentum ferre conſueuerat, illac tranſiret, vbi ille, cadaueribus penè opertus iacebat, derepentè ardenti ſumendæ Euchariſtiæ deſiderio excitatus, ſe in genua erexit, & , hac diuina occaſione exhilaratus, voce, quam ab illo, animam exhalante, conſolatio vix elicuerat, à ſacerdote ſupplex petiit, ſibi quoque ſanctiſſimum viaticum dari: quod vbi ſacerdos libētiſſimè miniſtrauit, & ille religioſè, ſummaq; cum veneratione accepit, eodem loco ſtatim in peſtis acerbitate cum ſummo percepti ſacri viatici gaudio ex hac vita migrauit. Quem fidelem hoc pij hominis exemplum non afficit? cui non iucunda hæc plena conſolationis commemoratio?

Iidem præterea, & concionibus, & ſermonibus agent, vt E valetudinis publicæ recuperatæ munus proſequatur nō voluntate ſolùm obediendi diuinis præceptis, ſed operibus, & actionibus ſanctiſſimis, quæ in diuinis monitis exequendis elucent.

Vt gratiarum actio, quæ ex ſanctiſſimo omni opere conſtare debet, in perpetuis benè viuendi officiis perſeueret.

Vt hæc ipſa à toto populo, non à parte ſolùm celebretur, ita vt alij benè agendo ædificent, alij malè agendo deſtruant.

Vt hæc ipſa non diuiſa ſit, vt partim ſcilicet Deo, partim mundo tribuatur, ſed omnis ad Dei gloriam referatur.

Sacerdotes autem, & curatores animarum in primis ſollicitudines ſuas, & vigilias in eo conſument, vt populi, ſibi, F culturæque ſuæ commiſſi, diſciplinam ſtudioſè inſtaurent, quo vberiores fructus, eosque ſempiternæ vitæ præmio dignos ferant.

Tuendæ autem recuperatæ publicæ valetudinis regulam proponant, à Chriſto Domino traditam, his verbis: Vade, & noli ampliùs peccare, ne quid grauius tibi contingat.

Atque in huius quidem argumenti genere omnem progreſſionem ſpiritualem, libro memoriali Mediolanenſi vberrimè explicatam, excitabunt ſummo ſtudio, ſumma omnis officij contentione, & rationum momentis ex eodem libro depromptis, quem ob eam cauſam ad omnis eius generis tractationem adhibebunt.

Epiſcopus autem in vniuerſam hanc curam, & ſollicitudinē cùm perpetuo incumbet: tum curabit, vt perpetuum ſit aliquod beneficij huius monimentum. Quamobrem rationem aliquam ſuſcipiet, vt ad colendam eius memoriam, vt Eccleſia, altareve exædificetur, aut hoſpitalis domus eo nomine ſtruatur, aut anniuerſariæ eleëmoſynæ, alteriusve rei pium opus erigatur, aut dies feſtus aliquis potiſſimùm inſtituatur, quo Miſſa ſolemnis, & ſupplicatio anniuerſaria celebretur, aut piorum hominum confratria pręcipua inſtituatur certis religioſi officij rationibus.

CONSTITVTIONVM PARS TERTIA.

QVÆ AD ORDINIS SACRAmentum pertinent.

De Seminario.

SEMINARII inſtitutio quàm vtilis ſit, ac neceſſaria ad cleri diſciplinam in ſingulis eccleſijs propagandam, cùm ex Concilij Tridentini decreto facilè intelligi poteſt, tum ex eo etiam, quod rei illius ſalutaris ratio, aliquādo intermiſſa, damna, & detrimenta non mediocria rei eccleſiaſticæ attulit. Cùm igitur in nonnullis prouinciæ noſtræ eccleſiis iam omnino, aut aliqua ex parte deſitū ſit, decimas, fructuumve portiones, quæ Concilij prouincialis primi decreto ex ſacro ſanctæ œcumenicæ ſynodi Tridentinæ auctoritate ad illius ſuſtentationem conſtitutæ ſunt, exigi: atque inde in iis ipſis eccleſiis penè collapſum ſit tam ſalutare inſtitutum: ob eam cauſam prouinciali hoc decreto id cauemus, vt quæ decimarum, fructuumve exactio illo Tridentino prouincialiq; decreto iampridem ſeminarij nomine inſtituta eſt, de ea nihil planè quicquam per Epiſcopos remitti liceat, niſi, vt & iā eo ipſo Concilio prouinciali, & nunc hac ipſa ſanctione infra cauetur. Quòd ſi hactenus quicquam de eo genere, aut planè totum remiſſum eſt, id ad priſtinam exactionis rationem reuocari, atq; omnino reſtitui iubemus. Vbi verò nihil vnquā eo nomine exactum eſt, ibi Epiſcopus mēſium duorum ſpatio exactionem ad illius Concilij prouincialis primi præſcriptum ita planè inſtituat, vt dimidiam tamen partem decimæ illa non excedat.

Atque eam quidem exactionem, ſic præfinitam, tamdiu durare decernimus, quo ad ſeminarium eo cenſu, iisq; redditibus cōſtitutum, atq; auctum erit, quos pro locorū, diœceſum, cenſuumq; amplitudinis ratione, ſingulis prouincię eccleſiis re maturè deliberata, infra præſtituimus, ea tamen lege, vt pro rata parte redituum, quos iam nunc, aut in poſterum beneficiorū acceſſione, aliave ratione ſeminarium poſſidere, habereve contigerit, tantundem de exactione remittatur ad eiuſdem Concilij, & Tridentini, & prouincialis primi præſcriptum. Ne verò in poſterum aliqua lis, & cōtrouerſia ex eo exiſtat, quòd ſæpè dubitatur, cui potiſſimùm ſeminario illam pręſcriptam decimæ partem certa quędam beneficia in ſuſtentationem cōferant: de iis ſic decernimus. Beneficia porrò, quæ diœceſis nullius ſunt, illam ſubminiſtrent, & ſoluant diœceſis eius ſeminario, intra cuius limites ea olim erant, & cenſebantur. At verò quæ beneficia in hac, & in illa diœceſi prædia, bonave habent, id præſcriptæ decimæ dent ſeminario diœceſis, locive, vbi ſita eſt primaria eccleſia beneficij, cui ea prædia attributa olim fuerant: etiam ſi alia eccleſia, quæ beneficio illi primario adiuncta eſt, ædificata deinceps ſit cenſu illorum prædiorum. Sin autem in iis prædiis eccleſia antè ædificata eſt, quàm illa adipiſceretur, poſteaq; vna cum illis aliis Eccleſiæ primariæ adiuncta eſt, tunc eius contributio ad ſeminarium pertineat, in qua prædia vnà cum eccleſia ſita ſunt.

Vt autem ſeminarium & ſuis facultatibus perpetuo ſuſtētari poſſit, & aliquādo breui fore ſperetur, vt ea exactio deniquc

nique ceſſet: ei Epiſcopus, Deputatis in conſilium adhibitis, decreti Tridentini auctoritate tot beneficia ſimplicia adiũgat, attribuatve, quod, iis etiam ſupputatis, qui iam quouis nomine, aut iure eidem attributi ſunt, redditibus, ſummam conficiant annui cenſus, mox infrà præfinitam. At cùm primùm ad eam ipſam ſummam peruenerit: ſi quæ beneficia, antea quã vacauerint, iure vnionis adiuncta ſint, neq; dum ea adiunctio, vnione ſummadhuc ſortita ſit effectum, illam iam nunc reſciſſam ac planè irritam eſſe declaramus. Atque vt quidem ab eo onere quàm citiſſimè fieri poterit, clerus liberetur, & eximatur: Epiſcopus caueat, ne beneficia ſimplicia, qualia ſint, quæ interea vacare contigerit, cuiquã conferat, aliive vſui attribuat: ſed quæcunq; illa ſint, ſeminario iure vnionis coniungat: niſi fortaſſe quædam vel Eccleſiæ parochioli, quæ tenuiori cenſu eſt, vel alij Eccleſię, vel loco, operive pio potiùs attribuenda, adiungendave cẽſuerit, pro ratione facultatis, ſibi canonum iure, Tridentinoq; Concilio datę, ac permiſſę. Si contra Epiſcopus vllo modo fecerit, ſeminarij detrimento, damnove, quod inde inferetur, de ſuo primùm ſatisfaciat: deinde iſtiuſmodi culpæ norit ſe in Concilio prouinciali proximo rationem redditurum; tum præterea illa ipſa beneficiorum collatiò, prouiſiove, quam aliter contra huius decreti præſcriptum fecerit, irrita nihilominùs ſtatim ſit, nullaq; omnino.

Cenſus verò, quem de Reuerendiſſ. Coepiſcoporum noſtrorum aſſenſu, & conſilio vnicuiq; ſeminario Eccleſiarum prouinciæ noſtræ, auctoritate huius conſtitutionis præfinimus, atque adeo præſcribimus, certa ratio, æſtimatiove hæc ſit, infrà ordine exſcripta.

Metropolitanæ Mediolanenſis eccleſiæ Seminarij ſit annuus cenſus nummi aurei ſex centi.

Derthonenſis nummi aurei ſexies mille.
Laudenſis mille.
Aquenſis quadringenti.
Brixienſis bis mille.
Cremonenſis bis mille.
Bergomenſis mille.
Aſtenſis ſexcenti.
Alexandrinæ quadringenti.
Vercellenſis mille.
Albenſis ſexcenti.
Vigintimillienſis ducenti.
Sauonenſis trecenti.
Caſalenſis quingenti.
Vigleuanenſis ducenti.
Nouarienſis mille, & ducenti.
Placentinæ mille & quingenti.

In omni ſeminarij inſtitutione, cura, atq; adminiſtratione Epiſcopus ſeſe rationibus conformet decretis Concilij Tridentini, quod cùm in omnibus partibus exequatur, tum in ea maximè, vt certum locum deligat, vbi collegiatim certus puerorum numerus alatur, atq; adeo inſtituatur literis, diſciplinisq; Eccleſiaſticis.

Eligat duorum menſium ſpatio, qui nondum elegerit, canonicos duos, quorum conſilio in iis vtatur, quæ ad puerorum eiuſdem ſeminarij inſtitutionem, diſciplinam, moresq; attinent.

Duos item de Capitulo, & duos pręterea de clero ciuitatis deligat, quos adhibeat in conſilium, conſultationemve adminiſtrationis, quæ in rebus temporalibus ineunda ſit.

Ij porrò omnes, vbi ſemel delecti ſunt, ne vnquam, niſi ob cauſam, quæ cum ratione conueniat, eo munere abdicentur.

Meminerit autem epiſcopus ſibi Tridentini Concilij decreto omne ſeminarij adminiſtrandi beneq; gerendi onus impoſitum eſſe, quod ipſe propterea ſuſtinere, tueriq; debet etiam atq; etiam diligenter. Eorum igitur, quos delegerit, conſilium ſequi cùm non cogatur, vbi illorum ſententiã de re, quæ in conſultationem cadit, audierit, ipſe tamen deliberet, ſtatuat, & exequatur, quæcunque pro ſua pietate, & prudentia, quæ coram Deo potiora, atque præſtantiora eſſe exiſtimauerit, ad inſtituti Seminarij optimam tum conſeruationem, tum adminiſtrationem.

Quotannis apud ſe rationes adminiſtrationis ſupputari omnino curet: qua in ſupputatione duos capitulo, totidem-

A que à clero ciuitatis ex præſcripto Tridentini Concilij delectos adhibeat.

Præſcriptam fructuum portionem Seminarij cauſa ipſe exigat: ſi quis eam ſoluere recuſarit, aut longius, quàm par eſt, diſtulerit: contra illum cenſuris, & aliis eccleſiaſticis pœnis agat, vt planè perſoluat, implorato etiam, ſi ita expedire indicauerit, magiſtratus ſecularis auxilio, ad illius Concilij Tridentini præſcriptum. Nec verò eſt, cur in ea re optimè exequenda locum vel gratiæ, vel precibus, vel metui, vel alij humano affectui vnquam relinquat.

De Seminarij ſtatu, progreſſioneq; Epiſcopus ad Metropolitanum ſępè, aut ſexto quoque menſe ad minimum literas det, quibus ſi quę difficultates inciderint, quæ optimum
B illius inſtitutum impediant, in primis exponat. Is verò ex Concilij Tridentini pręſcripto, quibus rebus poteſt, aut debet omnem operam, ſtudium, aliamque omnem rationem adhibeat, vt ſublatis iis rebus, quæ difficultatem pariunt, ſeminarij inſtitutio longè ad optima quæq; progrediatur.

Is in omni ſeminario perpetuus vſus ſit, vt Catechiſmus Romanus pueris, atque adeo adoleſcentibus prælegatur, & explicetur quàm diligentiſſimè.

Nullaq; eius pars prætermittatur, cuius doctrinis eorum animi non imbuantur, vt fieri poteſt, omni maximo ſtudio.

In omni prouinciæ ſeminario, vbi commodè poteſt, pręter cætera, quibus & ad pietatis exercitationem, & ad litera-
C rum doctrinam adoleſcentum animi erudiuntur, ſtudia etiam ſacrorum rituum, hiſtoriæq; omnis eccleſiaſticæ certis ſtatis diebus inſtituantur, quæ clericalis ordinis hominibus maximè accommodæ ſunt ad optimam religioſæ diſciplinæ rationem.

De examinandi ratione.

IN eccleſię adminiſtratione, vt neceſſarium, ita multiplex eſt examinis de literarum peritia, & diſciplina officium: modò namq; ab Epiſcopo, cùm ab eorum qui ordinis ſacramẽto initiandi ſunt, tum etiam ad cõcionatorum, confeſſariorumq; approbationem adhibetur; tum præterea ad in-
D dagandam proſpiciendamq; cleri in literarum ſtudiis rationem progreſſionemve: ad aliaq; item multa Epiſcopo idem adiumento, atque vſui eſt: modò autem non ſolùm de illis, qui eccleſiis parochialibus, aliisq; curam animarum habentibus, præficiuntur, illud inſtituitur, & conficitur, ſed de iis etiam, quibus beneficia eccleſiaſtica cuiuſcunq; generis, vel literarum Apoſtolicarum, quæ forma, DIGNVM, conſcribi ſolent, auctoritate, vel alio iure conferuntur, quive ad ea præſentationis, nominationis, electionisve nomine inſtituuntur. Quamobrem, vt omnis, quacunque cauſa ſuſcipitur hæc examinandi ratio per examinatores, vt fieri poteſt, quã rectiſſimè conficiatur præter aliqua, quæ pręſertim Concilio prouinciali quarto enucleatiùs decreta ſunt, has etiã in-
E ſtructiones conficiendas cenſuimus, quæ partim ad vniuerſum hunc examinandi modum pertinent, partim verò certorum examinum propriæ ſunt.

Atque iis quidem omnibus pro ſua quiſque pietate Epiſcopus, & prudentia, alias etiam inſtructiones adiungat, aut de iis aliquid remittat licet, prout è ſuæ diœceſis rationibus atque vſu eſſe viderit.

Quæ inſtructiones, vt in morem & vſum inducantur, cura ſit eiuſdem Epiſcopi, & Vicarij, qui examini præeſt.

Porrò in primis examinatores in ſynodo diœceſana conſtituti, cum eorum, qui eccleſiis parochialibus præficiendi ſunt, examen ineunt, iuriſiurandi, quo publicè in ſynodo,
F quo primũ tempore delecti ſunt, ſeſe obſtrinxerint, memores, videant, vt omni humana affectione depoſita, munus à ſe ſuſceptum rectè curent, atq; adminiſtrent, ne quòd ſanctè, religioſeq; ſpoponderint, violent, ac propterea periuri fiant.

Examinis cauſa, occaſioneve, nihil quicquam, ne minimum quidem, neq; antè, neq; poſt accipiant: alioqui ſciant, qui dant, ſe ſimoniæ crimen ex ſanctione Tridentina ſubiiſſe, nec verò præterea ſe neque adeo illos, qui dant, abſolui licere, niſi dimiſſis beneficiis eccleſiaſticis quæcunque obtinent, ac inhabiles item factos ſe eſſe, quibus in poſterum ea, vel alia conferantur.

De om-

De omni verò culpa, in ſuſcepto munere commiſſa, ij rationem etiam in Synodo prouinciali reddant, in eaq; grauiter auctoritate Tridentini Concilij puniantur.

Nec verò item qui examinatores liberè pro arbitratu Epiſcopi ad alios quocunque nomine, cauſave examinandos aſciſcuntur, examinis occaſione vnquã quicquam, ne eſculenta quidem, poculentave capiant. Qui cõtrà fecerit, cùm indignus deinceps cenſeatur, qui id muneris gerat, tum alia pœna arbitrio Epiſcopi afficiatur.

Omnes verò examinatores, quicunque ſint, nouerint ſibi munus vſque adeo graue committi, vt ſi negligenter, aut malè ſe vllo modo geſſerint, Deo inprimis culpæ in eo munere admiſſæ, exactam rationem reddituri ſint.

Quare non ſpe, non metu, non præmio, nõ perſonarum ratione, nõ aliquo affectu ducti, muneris ſibi commiſſi curam gerant.

Propoſito ſibi inprimis timore Dei, ne quemquam, quẽ indignum norint, probent: rurſus, quem experimento, periculove facto, idoneum dignumq; comperiunt, ne reiiciant. Itaq; grauiter, maturè, prudenter rectèq; tum de probando tum de reiiciendo deliberent.

Cùm in locum conuenerint, vbi moris eſt, clericorum experimentum fieri, priuſquam aggrediantur, à ſtata prece, orationeq; congregationum vſui præſcripta, quam de libro pronunciet, qui examini præſidet, initium faciant, hoc piè, intimeq; precantes, vt Dei ope inprimis illud rectè, prudenter, diuinæq; voluntati congruenter conficiant.

Ne quempiam, de quo examen periculumve fiat, examinator alij collegæ vlla ratione commendet.

Ne ad alicuius examen accedat, nec verò ſuffragij ius habeat, niſi Epiſcopi, Vicariive iuſſu ad illud euocatus.

Si quis, quempiam priuatim docuerit, qui examen ſubiturus eſt, cùm id ſubibit, ne præſens quidẽ ille adſit, ne dum ad examen adhibeatur: ſed alius in eius locum, Epiſcopi, Vicariive iuſſu tunc vocetur.

Cautio diligens ſit, ne alterius nomine quis examen expetiatur, experimentumve ſubeat, quod aliquando factum eſſe compertum eſt.

Quæratur item diligenter de iis, qui ad examen ſubeundum acceſſerint, an aliàs inſtitutis de more examinãdi quæſtionibus, experimentum, periculumve ſui fecerint, anque ſi quid extet, quod de illis compertum, vel deliberatum ſit.

Ne examinis initium fiat, niſi præſentes adſint tum Epiſcopus, vel Vicarius, tum examinatores ex præſcripto Concilij Tridentini, ad minimum tres, cùm de beneficio curato quauis ratione conferendo examen inſtituitur. Id quod locum etiam habeat deinceps, cùm vel de aliquo maioribus ordinibus initiando vel de concionatore, confeſſariove approbando examen conficitur.

Cùm quis in examen venerit, eius vultus, & habitus corporis, & veſtitus, & inceſſus, & geſtus, & ſermo inſpiciatur diligenter.

Si quis vel clericali veſtitu deformi ab ordinis eccleſiaſtici decore aut diſciplina alieno indutus, vel ſine cõgrua pro ſui ſtatus, & ordinis ratione tonſura acceſſerit, ne ad vllam examinis, experimentive rationem ei aditus fiat, niſi decenti veſte amictus, & tonſura præſcripta ad illud redierit.

Ne de vllo quoque initiando, ſi modo non aliter Epiſcopus aliquando cenſuerit, examen, experimentumve antea fiat, quàm ætatis, natalium, aut diſpẽſationis conceſſæ, beneficij Eccleſiaſtici, vel penſionis patrimoniive teſtificationes ſcriptas, eaſdemq; à Vicario Epiſcopali recognitas, illiuſq; ſubſcriptione ſignatas, ac probatas attulerit, exhibueritve: niſi aliquando Epiſcopus eas poſt examen adhiberi, recognoſcive iuſſerit.

Neq; item, niſi alias præſcriptas decretis prouincialibus, edictove Epiſcopali teſtificationes dederit.

Nec verò propterea, niſi de eo à Cancellario Epiſcopali examinatores audierint, cognouerintve, quæcunq; Epiſcopi iuſſu inquiſitiones de eo factæ, atq; ex officio pręſcriptæ, aliorum literis ſignificatæ, vel denunciatæ, vel delatæ ſint.

Teſtificationes verò omnes, tum ab eo, qui initiãdus eſt, tum ab alio quouis examinis occaſione exhibitæ, Cancellario Epiſcopali reſtituantur, tradanturve.

Cuius ſitillas ipſas in codicem certum, eo nomine confectum, ſummatim referre, eundemq; in Archiuio Epiſcopali aſſeruare. Verùm teſtificationes ætatis, natalium, ac ſi de eo, qui maioribus ordinibus initiandus eſt, agitur, patrimonij, beneficiive eccleſiaſtici idem Cancellarius aſſeruet: ac literis publicis, quas de eo, qui ordinem ſuſceperit, conficiet, de illis pro ratione ſibi præſcripta teſtatum faciat.

Cùm examen igitur illius, cui in curam certa Eccleſia parochialis tradenda eſt, videant ante examinatores, qui, qualis, & quàm numeroſus populus ſit, cuius parochialem curationem is ſuſcipiet.

Qua ſanè re diligenter explorata in examine, quod inibunt, ſibi proponant accuratè perſpicere, an ad eam curam ſuſcipiendam, gerendamve idoneus omnino ille ſit.

His omnibus ita præſcriptis, examinatores ordine ad interrogationes, quæſtionesve veniant. Atq; in examine quidem ea ratio ineatur, vt interrogationes quæſtionesve is examinator proponat, quem pro viciſſitudinis ratione, & pro doctrinæ, diſciplinæve genere, modò hunc, modò illum in eo ipſo examine Epiſcopus, Vicariusve, examinis præſes, interrogari iuſſerit, vt ne vnus alterum vario, multipliciq; interrogationum modo certatim interpellet.

Interrogationum porrò, & quæſtionum rationem examinatores ita teneant, vt illis inter ſe ſic diſtributis, examinis inſtitui rationibus, prout oportet, cumulatè ſatisfactũ ſit: atque eorum vnuſquiſque quo de genere quærere inſtituerit, ita de eo quærat, interrogetve, vt quemadmodum pars eſt, illius generis quęſtiones, interrogationesve ſatis explicatæ ſint.

Silentio, dum examen habetur, vtantur: nec inter ſe colloquia, confabulationesve habeant: nec mutuas itidẽ quæſtiones, dubiorumq; explicationes ſibi proponant: ſed ad illius, de cuius doctrina interrogationibus quæritur, reſpõſiones attenti, animum attentionis ſtudio eidem addant, ad rectè explicandas propoſitas ſibi quæſtiones. Nec verò examinatorem, loco ſuo interrogantem, alius interturbet: ſed vnuſquiſq; expectet, dum ſibi ordine, pro quæſtionis genere, rationesve interrogare contigerit.

In quæſtionibus, interrogationibuſve proponendis, nõ verbis, non aſpectu, non vllo modo ſeueros, vehementeſq; ſe præbeant: vt, qui examen ſubeunt, ſeueritate deterriti, animum ne deſpondeant, memoriaq; langueſcant, ac vacillent non ſine aliquo dedecore: at benigni, gratiq; animi ſignificatione illos, vel diſſerentes, vel reſpondentes audiant: nec verò quibuſdam interrogatiunculis, aliave vlla ratione interpellent.

Si quid autẽ vel in diſſerendo, vel in legendo, vel in pronunciando, vel in reſpondendo eos offendere animaduerterint: ne tunc illos doceant, obiurgentve, ac ne moneant quidem, niſi quid ad examen rectè inſtituendum perficiendumve pertineat: ſed examine peracto eos breui admoneant, doceantve, ſi quid neceſſario tunc illos admonendos, docendoſve duxerint.

In omnibus porrò, & ſingulis examinis interrogationibus ſpectetur non ſolùm vniuſcuiuſque eorum, qui examinantur, ſcientia: ſed etiam vſus, iudicium, ingenij vis, ac ſolertia.

Examinis autem omnium ea ratio inſtituta ſit.

Vt primò de toto vitæ ſtatu, genere, patria, domiciliove eius quæratur, qui examen ſubit.

An impedimẽtum aliquod habeat, quo irretitus, vel initiari, vel beneficium Eccleſiaſticum, cuius nomine experimentum fit, vel prædicandi munus, vel confeſſiones audiẽdi ſuſcipere, ac exercere non poſſit. Quo impedimento, ſi quis etiam occultè illigatus tenetur; id planè Epiſcopo ſaltem patefaciat, ne quiſquam illegitimè vel initietur, vel beneficium conſequatur, vel aliud munus ſuſcipiat, geratve.

An in orationis ſanctæ ſtudio, vſuq; verſatus.

Quibus meditationibus inſtructus, DEVM tacitus oret.

Qui orationis modus.

Qui illius fructus, quæve vtilitates.

Quot, quibuſve partibus illa conſtet.

Quæ regulæ pręparationis ad orationẽ, & cætera multa

eiuſdem

Digitized by Google

eiuſdem generis, prout prudens, piuſq; examinator pro ratione aut perſonæ, de qua quæritur, aut cauſæ, ob quam fit examen, opus eſſe viderit.

His perquiſitis, examinatores ad ſcientiæ, eruditionisve experimentum deſcendant. Vt autem ij certam ſibi formulam proponant, qua illorum qui examinantur, & literarum doctrinam, & vitæ clericalis diſciplinam, & rei Eccleſiaſticę peritiam experiantur; in omni experimenti, examinisve ratione, ſacris Biblijs, Catechiſmo Romano inprimis, Concilio Tridentino, ſacrorum canonum decretis, & aliis Pontificiis conſtitutionibus, ſynodiſq; tum prouincialibus, tum diœceſanis vtãtur, vnde ſuas interrogationes hauriant, quibus, prout eſt illorum ingenij captus, explorent eorundem & ſcientiam, & Eccleſiaſticarum rerum notitiam, atque vſum.

Cautio autem ſit, vt ſi, dum quis interrogatur, ita rudem atq; ignarum ſe oſtendat, qui rerum facilium, minimatumque nullam ſcientiam vſumq; teneat, ne aliarum rerum difficilium interrogationibus tempus conteratur.

Rurſus cùm quempiam, quanta doctrina, & vſu literatè peritus ſit, exploratum erit, non eſt cur pluribus interrogationibus ſecum diutius agatur.

Nunc igitur vniuersè infra præſcribemus, quæ ad rationem pertinent vniuſcuiuſq; examinis eorum, qui vel Ordinis Sacramento initiantur, vel parochialium Eccleſiarum curam, vel alterius beneficij munus ſuſcipiunt, vel ſacræ cõfeſſionis audiendæ officium ſumunt, vel ad verbi Dei prædicationem mittuntur. At verò ſpeciatim longè plura, atq; adeo pauciora, prudentum examinatorum, ac præſertim Epiſcopi, eiusve qui examini præeſt, iudicio relinquuntur, & pro eorum captu, qui ad examen accedunt, & pro ordine, quo quis initiandus eſt, & pro ratione locorum, qui mittuntur, & pro genere doctrinæ, quam profitentur.

Qui verò earum rerum, quæ certis interrogationibus demonſtratæ, in hac inſtructione continentur, ſe minus eruditos eſſe oſtenderint; eos Epiſcopus admoneat, vt diligenter in poſterum in doctrinis incumbant, atq; harum ipſarũ rerum in primis peritiam, & ſcientiam percipere ſtudeant: ita, vt cùm viſitationis munus, aliave eorum ſtudiis & progreſſus in literis recognitio adhibebitur, rectè periteq; omni eo doctrinæ genere inſtructi comperiantur.

Ac primò quidem eum, de quo examen faciendum eſt, legere examinatores iubeant, quoad experiundo videant, an ille rectè, explicateq; legat.

Pòſt, ſi ordinis, aut beneficij, aut recognoſcendæ clerici cuiuſquam in literarum ſtudio progreſſionis cauſa experimentum fit, grammaticorum more, verborũ conſtructionem proponant: quo in genere, ſi quid is errat, labiturve, ita vt ne pro grammaticæ quidem ratione, illorum vſum, peritiamve teneat, ne propterea eum interturbẽt, interpellentve, aut impediant, quominus ad propoſitum grammaticæ inſtructionis modum redire poſſit.

Tum verborum, quę legerit, conſtruxeritve, ſenſum ab eo quærant: quem vt rectè eliciat atq; exprimat, quod ei legendum proponunt, eiuſmodi ſit, quo tota ſcientia, ſenſuſque perfectus concludatur, nihilque in ſe habeat, quod ſub hiſtoriæ intelligentiam cadat, aut ex antecedenti, cõſequentive alio capite explicatio exiſtat: deinde ad alia grauiora eius doctrinæ, diſciplinæve experimenta examinatores progrediantur.

Qui primam tonſuram, aut minores, maioresve ordines ſuſcepturi, ad experimentum, examenve accedent, ab vnoquoque eorum vniuersè ac ſigillatim quæratur præterea, an impedimentis, quæ Concilij prouincialis quarti decreto de initiandis, commemorata ſunt, irretiti teneantur, vtpotè, an ſcilicet ſint,

Maiores natu:
Rudes, & ignari.
Criminoſi.
Solemniter pœnitentes.
Neophyti.
Ebrietati, & gulæ dediti.
Impudici.
Lapſi poſt ordinem ſuſceptum.
Periuri.
A Vſurarij manifeſti.
Infames.
Ratiociniis obligati.
Serui.
Corpore vitiati.
Inſigniter deformes.
Illegitimè nati.
Peregrini, & ignoti.
Bigami.
Irregulares quouis alio modo.

Quo in genere cautio ſit, vt præter alia, ſpeciatim perquiratur ab eo:

An ſtipendium belli fecerit, vnde cædes hominum extiterit. B

An iudicis criminalis in foro laicali officium geſſerit.

An ſententiam capitis tulerit.

An criminis, cuius nomine capitis quis dãnatus ſit; acta, ſententiam, teſtificationeſq; dictârit, aut conſcripſerit.

An in eo procuratoris, aduocatiq; fiſcalis munus adminiſtrârit, aliaque exercuerit, vnde irregularitatis maculam contraxerit.

An ſuſpenſi.

An interdicti.

An excommunicati.

An amantes.

C An morbo caduco laborantes.

An energumeni.

An verò non examinati, & probati.

Exploretur item, an furtim, per ſaltumve ordinem ſuſceperit.

Inueſtigetur præterea, cùm quis ordinem aliquem ſuſcepturus, ad examen venit, quandiu eſt, quo alium ordinẽ ſuſcepit, vt nemini ad altiorem gradum pateat aſcẽſus, niſi in ſingulis aliis inferioris ordinis gradibus congruo temporis ſpatio perſtiterit ad præſcriptum Tridentinæ ſanctionis.

An vim, & naturam, myſteriaque ordinis, quem ſuſcepturus eſt, norit.

An item ritus, & cæremonias quæ ex libro pontificali adhibentur, cùm initiantur. D

An eorum item ſignificationes ſanctiores.

An ſacrarum veſtium, quibus induuntur, myſteria item, & ſignificata.

An functionum notitiam habeat ordinis, quo quiſque initiandus eſt.

An earum vſum, exercitationemq; rectè teneat, cùm in literis, tum etiam in cantu: in quo experimento adhibeantur cantus periti.

Hęc generatim ab omnibus & ſingulis explorẽtur. Nunc præterea ſequuntur, quæ ſigillatim cuiuſq; ordinis propria, ſuo loco præſcripta, perquirenda ſunt: ita tamen, vt examinatores pro prudentiæ ſuæ ratione, quę in ordinis inferioris examine exploratione ve requirantur, aliquãdo etiam perquirant ab iis, qui ſuperiore ordine initiantur. E

De iis, qui prima tonſura initiandi ſunt quæratur & inueſtigetur primùm, Quam ob cauſam ſe clericos fieri velint.

An ſecularis iudicij vitandi cauſa initiari curent.

An contentioſis litibus implicati.

An rixam, ſimultatemque exerceant.

Quod item artificium teneant, quave in arte, quove in vitæ genere hactenus verſati ſint.

An tales ſint, qui ſpem præbeant, Eccleſiæ miniſtros vtiles ſe fore.

A quo ſacerdote, ſanctioris vitæ magiſtro, inſtituti ſint ad clericalis vitæ modum. F

An legere, & pronũciare, & ſcribere norint, tum in vtroque genere de iis periculum fiat.

An doctrinæ Chriſtianæ præcepta inſtitutaq; ſciant.

An Epactæ intelligentiam habeant.

Præterea an Sacramentum confirmationis ſuſceperint.

De iis verò, qui in minoribus ordinibus adſcribi volunt, quæratur, experiundoq; cognoſcatur.

An ſaltem primordia grammaticæ, & linguam latinã intelligant.

An ſcientię ſpes tales eos oſtẽdat, qui digni ſint vt ad maiores ordines aliquando aſcendant.

Qui

Qui verò ſacris ordinibus, vtpotè ſubdiaconatu, diaconatu, ſacerdotio initiandi ſunt, cùm ornari, excultiq; iis virtutibus eſſe debeant, quæ in clericis inferiorum ordinum requiruntur, ſicut ad altiorem ordinis gradum aſcendunt; ita virtutum, & probitatis, & doctrinæ quodam quaſi aſcenſu præſtare debent.

Quamobrem hoc in primis examinatores videant, an qui ordinis ſacramento initiantur, per ſingulos illius gradus & in vitæ ſpiritualis diſciplina maiorem progreſſionem fecerint.

An breuiarium, anque ſacra Biblia, an item ſanctorum patrum volumina, Concilium Tridentinum, & prouincialia quoque, Synodos Epiſcopi diœceſani, Catechiſmū Romanum, rationale diuinorum officiorum, & libros aliquos, de vitæ ſpiritualis rationibus conſcriptos, ſui muneris vſui accommodatos habeant.

A ſubdiaconis potiſſimum de ordinum minorum quæratur, & maiorum differentia.

An in minoribus ordinibus probatus ſit.

De voto item continentiæ, quod ſubdiaconatus ordini coniunctum eſt.

De Sacramentorum etiam doctrina, ſaltem generatim. Tum eorundem periculum, experimentumve fiat in officij diuini recitandi ratione.

Diaconorum examen, experimentumve fiat, præterea aliquanto diligentius de ſacramentorum doctrina.

Experimentum item aliquod fiat in concionibus habendis, ex ratione concionatorum examini infra præſcripta.

Ab iis, qui ſacerdotio initiari volunt, hæc ſigillatim ſtudio perquirantur.

An piè, & fideliter in miniſteriis antè actis ſe geſſerint.

An ſpectata pietate, anque caſtis moribus.

An præclarum bonorum operum exemplum, & vitę documenta ab eo expectari poſſint.

Hæc præterea quærantur.

Quid ſit Miſſæ ſacrificium.

Qui illius ſacrificij effectus.

Quæ eiuſdem partes.

Quæ myſteria in eo inſint.

Quæ ſacrarum veſtium ſignificationes.

Quæ in eo officio offerendo requirantur.

Vbi, & quando illud fieri non licet.

Quæ dubia aliquando incidere poſſunt.

Quæ explicatione opus habeant, vt illud rectè fiat.

Tum experimentum eorum ex præſcriptis infra regulis fiat.

An ſacræ confeſſionis aliquam peritiam habeant.

An ad alia item Sacramenta rectè riteque miniſtranda idonei ſint.

An eorum cognitionem explicatiorem habeant, ex interrogationum præſcripto, vt infrà de parocho.

An doctrinam item teneant, qua verbum Dei rectè tractare, concionemve habere poſſint.

Anque de re ſacra, de Chriſtianarum virtutum officiis, atque de omni re, ad ſalutem neceſſaria, aptè populum inſtruere, aut docere poſſint.

Cùm verò à cæteris omnibus, vt præſcriptum paulo antè eſt, qui clericali militiæ adſcribuntur, de vitæ ſpiritualis ſanctiorisq; inſtitutis, atque exercitationibus perquiratur, tum maximè ab iis, qui vel ſacerdotio initiantur, vel parochialē curam ſuſcipiunt, vel ſacræ confeſſionis audiendæ munus ſumunt, vel in tractatione verbi Dei, ſacriſq; concionibus verſari volunt.

A quibus omnibus & ſingulis, cùm ad examen veniunt, præter cætera quæ ad ſanctæ ſpiritualis vitæ vſum pertinēt, ea maximè explorentur, quæ de orandi modo, deque omni ſanctarum meditationum, cęleſtiumve contemplationum exercitatione ab aliis, qui in eo genere religioſè ſe exercuerunt, tradita ſunt.

De iis verò ſacerdotibus, qui Eccleſiarum parochialium curationem ſuſcepturi ſunt, quæratur præterea, experiūdoque cognoſcatur in primis.

An apti ad ſenſus percipiendos, non ſolum qui ad grammaticæ intelligentiam ſumuntur, verùm etiam interiores illos, ſanctioreſque tam ad Chriſti Eccleſiæq; myſteria, & ad A ſpiritualis vitæ modum pertinentes.

An ſermones contexere, habereue ſciant.

An ſi quos habuerint, vnde ſumpſerint, aut quam illis contexendis, conſcribendiſve rationē adhibuerint; & verò ſi quos apud ſe conſcriptos tunc habeant, eos oſtendant atque tradant.

An in eo genere aliquid ex tempore poſſint; tunc extemporaneo, breuique ſermone periculum fiat, quantum concionando valeant.

Atque ſi tractationis quidem verbi Dei vſu peritiorem parochum, Eccleſiæ parochialis, quæ committenda eſt, ratio depoſcit; examen aliqua ex parte, quæ potior examinatorum iudicio videbitur, ineatur ad interrogationum normam, concionatorum examini infra conſtitutam.

B Quæratur prætereà, an aliàs vnquam animarum curam geſſerint; quod ſi affirment; tum interrogentur etiam, & vbi geſſerint; & cur inde diſceſſerint.

An intelligant, quanti illud ſit, animarum curam ſuſcipere, rurſusq; gerere, quæque partes, ac virtutes illæ ſint, quibus bonum & vigilantem animarum curatorem præditum eſſe oporteat.

An item norint impedimenta omnia, quorū cauſa interdictum eſt, ne quis ſacramēta miniſtret, & ne quis ſuſcipiat.

An Sacramentorum, præſertim verò quorum ille miniſter eſt, vim, & naturam intelligant: atque hæc ſigillatim in C primis interrogentur.

Quæ vniuſcuiuſque ſacramentorum materia, quæ forma item.

Quæ eorum efficiens cauſa, & principalis.

Quæ cauſa efficiens inſtrumentalis.

Quæ cauſa finalis.

Quæ eorum differentia.

Qui effectus, quiue fructus.

Qui eorum ritus, quæue cæremoniæ.

An maximè omnium peritiam teneant audiendæ ſacræ confeſſionis.

Quos huius generis libros, atque adeò ſummas habeant.

Tum periculum fiat, quàm valde caſuum cōſcientiæ vſu D periti ſint, quamq; tum in illis, tum in alijs id generis peritè verſari, præſertimque in Eccleſiaſticis cōſtitutionibus, quæ ad rectum vitę vſum, populique Chriſtiani mores, & virtutes pertinent.

An nouerint caſus, ſanctiſſimo Papæ, & Epiſcopo item à iure, & ab homine reſeruatos.

Atque adeò diligentius, prout opus erit, de ſingulis interrogentur, quæ infra præſcribentur rationi examinandi confeſſarios ſacerdotes.

Videant præterea examinatores, an aliquam ſacrorum canonum notitiam habeant, & præcipuè quod ad Tridentinum, & prouincialia concilia, ſynodoſque diœceſanas attinet, an illi hæc norint, quę ſequuntur.

E An ſcilicet doctrinam de pręcipuis Chriſtianæ religionis articulis, quos œcumenica illa Synodus Tridentina contra hęreticos definiuit.

An item, quę de reſidentia præſcripſit.

An quæ etiam de parochis parochialibuſque Eccleſię, & de diuinorum officiorum cultu, cæteriſque eiuſdem generis ſtatuit.

An quæ præterea de clericorum honeſtate ſanciuit.

An cætera denique, quæ vel ad cleri, vel ad populi diſciplinam, vel ad aliarum rerum reformationem conſtituit, quæ parochi ſcire, beneq; noſſe intereſt.

Ex prouincialibus concilijs ſigillatim quęrant.

F Quæ de clericalis vitę honeſtate, & de parochorum officijs conſtituta ſunt.

Quæ item de Sacramentorum recta adminiſtratione, quę Miſſę ſacrificio, quę pręterea de diuinis officijs.

Quæ etiam de Sacramentalibus, & quę de feſtorum dierum veneratione, quę de Eccleſiarum cultu, quę de ſcholis doctrinę Chriſtianę, quę de populi Chriſtiana inſtitutione, morumque diſciplina, deque alijs ad parochialis vitęmunus potiſſimum pertinentibus, ſancita ſunt.

Ex ſynodis diœceſanis, eam ipſam, certis capitibus diſtinctam, examinandi rationem ineant, prout genus decretorum eſt, quę in illis Epiſcopus confecit.

Qui

Digitized by Google

Qui cauſa beneficij, cuiuſuis generis, quod tamen curatum non ſit, ad examen accedit, de eo hæc inueſtigentur:

An canonicarum horarum officium ex Breuiarij inſtituto, rubriciſq; rectè recitare ſciat.

An doctrina, diſciplinaque omni inſtructus, quam ordo depoſcit, quo initiari debet, pro beneficij, officij, dignitatiſve ratione, cuius cauſa examen inſtituitur.

An peritiam item teneat functionum, quas illius beneficij, dignitatis, munerisve ratio poſtulat.

An teneat quę ſcitu neceſſaria ſunt ad functiones illas vel beneficij rectè, riteq; pręſtandas, etiam quæ ad rectè canendi modum, rationemve pertineant.

Atq; hæc quidem ſunt, quæ ad examinis inſtructionem pertinent, eorum, qui aut ordinis Sacraméto initiandi ſunt, aut eccleſiis parochialibus pręficiendi, quibusve beneficia cõferenda. Nunc verò ſequitur examinis ratio confeſſariorum, de quibus præter cætera, quæ cum ſacerdotis & parochi officio, munereve coniuncta ipſis ſunt, hæc etiam ſigillatim, atq; exploratiori ratione perquirantur.

De Sacramenti pœnitentiæ neceſſitate.

Quare inſtitutum ſit hoc Sacramentum, & à quo inſtitutum.

Quæ huius Sacramenti materia.

Quæ forma.

Qui illius effectus.

Qui Miniſter.

Quæ conditiones in eo requirantur.

Quæ regulæ ad dignoſcendum, & diſtinguendum, peccatum mortale à veniali.

Quæ pœnitentiæ partes.

Quæ earum partium ratio.

Quid contritio.

Quæ ad veram contritionem ſint neceſſaria.

Qui contritionis fructus, & vtilitas.

Qua quiſquã ratione ſe ad contritionem exercere poſſit.

Quæ ſigna ſint veræ contritionis.

Perquiratur item, quæ confeſſionis, quæ ſecunda pars pœnitentiæ eſt, natura ſit, atque ſubſtantia.

An diligenter inquirere ſciat, & peccatoris circumſtantias, & peccati item.

Quæ mutent ſpeciem peccati, & quæ in confeſſione explicanda ſint.

Quæ reſtitutionem expoſtulent, quę radices, cauſæve reſtitutionis.

An dubios, ſuſpectosve contractus norint, aut ſaltē de iis dubitationes, & quæſtiones inſtituere, inireve ſciant.

Quibus criminibus annexæ ſint cenſuræ.

An item illarum peritiam, & vim teneant.

An caſus, in quibus irregularitatis macula contrahitur.

An ſaltem in iis omnibus, & aliis, quæ ad verum, perfectumve huius ſacramenti pœnitentiæ miniſterium pertinent, ſciant dubitare, & nouerint conſulere peritos, quomodo agendum ſit id de quo in dubitationem adducunt.

Qui item ritus, & ſacræ cæremoniæ confeſſionis.

Quæ conditiones ad confeſſionem verè pœnitentis neceſſariæ.

Qui ordo confitendi, quando quis ſtatim cõfiteri debeat; quando item confeſſionem iterare.

De ſatisfactione, quæ tertia pars pœnitentiæ eſt, quæratur.

Quæ ſatisfactionis partes.

Quis ſatisfactionis finis.

Qui fructus, quæve vtilitates ſatisfactionis.

Quæ in ſatisfactione requirantur.

Qualis, & quanta pœnitentia pœnitenti imponi debeat.

An ſalutares & conuenientes ſatisfactiones pro grauitate criminum, & pœnitentium facultate iniungere ſciant.

An item ex Innocentij III. præſcripto, more periti medici ſciant infundere vinum, & oleum vulneribus ſauciati, ac quale debeant præbere remedium, aut conſilium.

An præterea canones pœnitentiales rectè teneant.

Quæ differentia ſit ſatisfactionum, pœnitentiarum, &c.

De abſolutione indagetur.

Quæ verborum formula requiratur.

Quæ preces, orationesve præterea adhibeantur.

A Quis ordo ſeruãdus in abſoluendo, tam à peccatis, quàm ab excommunicatione, ſuſpenſioneve.

De ſigillo item confeſſionis plura quærantur, ac præſertim quæ vis, & quanta ſigilli.

Quæ ſub illud cadunt.

Ex ſanctionibus Eccleſiaſticis, Tridentino Concilio, ſynodis tum prouincialibus, tum etiam diœceſanis indagetur, qui in illis conſtituta ad pœnitentiæ Sacramentũ pertinent, quæque de cleri, & populi diſciplina, & moribus conſtituta ſunt, vt paulo antè in parochorum examine demonſtratum eſt.

Sed hactenus de ratione interrogationum, quæ examinandis confeſſariis ſacerdotibus adhibentur.

B Iam eſt locus examinis concionatorum, & ſacræ ſcripturæ interpretum, à quibus hæc quærantur:

Primò de doctrinæ articulis, dogmatibusve Concilio Tridentino explicatis, vtpotè de canone ſcripturæ, de peccato originali, de iuſtificatione, de ſacramētis, & generatim ſacrificio Miſſæ, de purgatorio, de inuocatione, & veneratione ſanctorum, de ſacris reliquiis, de imaginibus ſanctorum, de indulgentiis, poteſtate, & auctoritate Papæ, de ieiuniis, & diebus feſtis, & reliquis multis.

An pręterea habeat reliquos Theologię notos, & tractatos locos.

Quem in Scholaſticis præſertim auctorem familiarem
C habeat.

An ſæpius ſacrorum bibliorum volumina cum gloſſa, aliove commentario ſtudioſè euoluerit; anque in iis ipſis ita diligenter verſatus, vt inde locos facilè aptèq; promere poſſit ad omne ſacræ tractationis genus.

An ſanctorum interpretationum vſu literatè verſatus.

An ex antecedentibus & conſequentibus verum ſcripturæ ſenſum elicere norit; anq; item hæc Euangeliſtis, in eodē narrationis genere verſantibus.

An ruſus temerè, pro ſuoque libito ſacram ſcripturam à vero ſenſu detorqueat.

An tropologicos, moralesve ſenſus, cum literali ſenſu nõ cohærentes, commentetur.

D An explicandis parabolis rectum, præcipuumque rerum ſenſum ſpectet, prætermiſſis explicationibus, quæ nihil ad propoſitum faciunt.

An traditionum Apoſtolicarum, Eccleſiaſticarumq; notitiam habeat.

An in ſanctorum Patrum ſcriptis, atque ſermonibus peritè verſatus ſit.

Quem item è Patribus maximè in concionando ſequatur, atq; imitetur.

An ſacrorum myſteria temporum norit, anve ſacrorum rituum, ſignificationes habeat.

An rerum, in Eccleſia ſancta geſtarum, & Conciliorum præſertim vniuerſalium cognitionem teneat.

E An ſanctorum vitas, hiſtoriamq; veram norit.

An congruam canonum ſcientiam teneat.

An ſummorum pontificum iura, atque inſtituta ſciat.

An Conciliorum, prouincialium præſertim, & diœceſanorum decreta in promptu habeat, vt in parochorum examine præſcriptum eſt.

An caſuum conſcientiæ doctrinà inſtructus ſit.

An Theologiæ illius myſticæ, quæ tota in ſpiritualis vitæ conſtitutis tradendis, quæque purgandis affectibus, in reformationeque interiori verſatur, præcepta atque exercitationes benè norit.

An deniq; ſanctarum meditationum, orationiſq; mentalis vſum habeat.

F An morum doctrinæ, Chriſtianæq; diſciplinæ locos, nõ ſolùm ordine collectos, ſed rectè notos habeat.

Quos locos teneat, quibus auditorum animi excitantur, vel ad Dei amorem, vel ad cœleſtis patrię deſiderium, vel ad virtutum ſtudium, vel ad deteſtationem ſcelerum, vel ad miſericordiam, vel ad certas pręterea affectiones, quę ad cęlum excitatæ, Chriſtianas virtutes pariunt.

An apti denique ſint, atque idonei ad concionem concipiendam, & explicandam, non ſolùm Theologiæ locorum tractatione, ſed ſimilitudinibus, quæ ab agricultura, vinea, ſemente, aliiſq; rebus ducũtur, quæ ſub ſenſum cadunt, atq;

intelli-

Digitized by Google

intelligentiam, præſertim eorum, etiam rudium, ad quos concio habetur.

An ad concionis ingreſſum, recta ratione vtatur, & ab iis vitiis refugiat, quæ pleriſque eo in genere admittunt.

An totam concionem rectè, ordineque diſponat.

An dilucidè, diſtinctèque enarret.

An benè pronunciet.

An illius verba pondus habeant, anq; vim item, vt non ſolum audientium aures attingant; ſed animos intimè penetrent.

An in tota concione, pro cuiuſq; rei, de qua agit, ratione, rectè, apte, decore, & congruenter agat.

Quo in genere omni, & perquirendo, atque explorando, tum in aliis diligentius indagandis, examinatores, prout occaſio tulerit, quam diligentiſſimè inſtructiones adhibebunt, quæ de concionatoribus ad prouinciæ vniuerſæ vſum ex Concilij prouincialis auctoritate, iuſſu noſtro editæ ſunt.

Cum non certæ curæ, alteriúſue beneficij, vel officij, munerisue, ſed doctrinæ tantum, aut in litteratum ſtudiis progreſſionis recognoſcendæ cauſſa examen alicuius inſtituitur, diligenti etiam illa, præcipuaque diſquiſitione, & interrogationibus, ſupra variè deſcriptis, pro vniuſcuiuſque conditione indagetur illius doctrina, & in miniſteriis Eccleſiaſticis peritia, atque vſus.

Horum vero claſſes quatuor ſaltem, vel etiam plures cõſtitui poterunt, quibus pro peritiæ ratione, experimento illorum facto, adſcribantur.

Primæ claſſi adſcribantur, qui & perfecte concionandi peritia & conſcientię caſuũ explicationibus ſe tales oſtendant, qui aliis multis prodeſſe, atque præeſſe poſſint, proindeque idonei ſint, non modo ad parochi, ſed etiam ad Præpoſiti, Vicarij foranei, vel Viſitatoris munus, vel ad pœnitentiariæ etiam, aut doctoralis, aut Theologalis prębendæ obeundæ officium, dignitatémue, in Eccleſia cathedrali aſſequendam, atque ad alia id generis.

Secundæ claſſi erunt adſcribendi, qui ſi minus, vt illi concionari perfectè, at mediocriter, tum etiam de ſuggeſto poſſint; quique in caſuum conſcientiæ ſummis ſtudioſè verſati ſint; & verò catechiſmi etiam Romani doctrinã diligenter teneant.

Tertię erunt claſſis, qui intelligentię tantum aſſequuntur, vt ſi minus accurata, doctaq; concione, at ſermonem de altari ſaltem habere, ac Euangelium, prout vſu venerit, enarrare, & explicare poſſunt; & adminiſtrationis Sacramentorum, & caſuum conſcientię vſu ita periti ſint, vt qui frequentius incidere ſolent, eos aliquo ſtudio adhibito enodare, atque explicare aptè queant.

Quartæ claſſis, qui ſi non magno litterarum ſtudio, aliquo tamen vſu apti ſunt ad aliquam Euangelij breuem explicationem; & notitiam quandam habent rerum ad docendum populum, quæ ſaluti neceſſariæ ſunt, & ad Sacramentorum adminiſtrationem, caſuumq; conſcientiæ explicationem pertinent: ita vt iis ob ſacerdotum paucitatẽ, neceſſariamq; cauſam, aliquando curatio aliqua ſpiritualis pro loci ratione præſertim ad tempus committi poſſit.

In inferiori claſſe reliqui aſſcribãtur, quorum nulla ratio omnino haberi debeat in curatione animarum committenda, ſacramentique miniſtrandi facultate, neque in ſermonibus ad populum habendis.

In omni hac examinandi ratione Cancellarius pro ſui officij munere hæc præſtet.

Certum librum habeat prouiſionum Eccleſiarum parochialium, aliorumque beneficiorum, quæ examine adhibito, etiam ex literis Apoſtolicis, conferenda ſunt.

Quo in libro rectè, atque ordine ab eo notentur hæc.

Acta examinis, quæ in ſingulos dies, prout examinandi occaſio tulerit, fiunt.

Dies vacationis certi beneficij, & modus item vocationis aliaque id generis.

Dies etiam promulgationis, aut prorogationis edicti, quod de cõcurſu proponi ſolet; cum beneficij vacationis ratio id poſtulet, & reliqua etiam, quæ ad promulgationem pertinent.

Nomina quoque examinatorum, quos Epiſcopus certi illius beneficij vacantis nomine ad examen conficiendum nominatim delegerit. A

Nomina etiam eorum, qui eo nomine examinãdi proponuntur.

Dies præterea, quo quiſque examen ſubiit.

Nomina etiam examinatorum, qui interfuerint.

Approbatio, aut reiectio, quam eorum iudicio ſinguli tulerint.

Nomen item, & cognomen eius, quam Epiſcopus tanquam aptiorem, magiſque idoneum delegerit, cui beneficium ab eo conferatur, ad quem ſpectat.

Cui libro alia præterea adſcribat, q̃ Epiſcopus cẽſuerit.

Librum alterum conficiat, in quo omnes, & ſingulos, B quos vel concionandi, vel confeſſionis audiendæ, vel ſacræ lectionis interpretãdæ cauſſa Epiſcopus adhibito examine vel probat, vel improbat.

In hoc ipſo libro notet etiam, & nomina examinatorũ, & diem, quo examen confecerint, & cauſſas item repulſæ, ſi quam aliquis tulerit.

Id ipſum de certo dic, examine, probatione, aut reiectione eorum ſeruet, quorum experimentum ſacræ ordinationis cauſſa fit.

Tertium librum habeat, in quem examina referat, quæ generatim inſtituuntur, atque adeò conficiuntur ad cleri progreſſionem in literarum ſtudiis inueſtigandam, atque C explorandam.

De initiandis ordinis Sacramento.

IN iis, quę œcumenica Synodus Tridentina de ſacra ordinatione ſtatuit, vberius etiam prouincialium conciliorum decretis explicata, multa ſunt, quorum diligẽs ratio etiam in regularibus habenda eſt: atq; eorum quidem capita quædam præcipua infra hoc decreto complexi ſumus. Videat igitur Epiſcopus, vt quicquid de iis ipſis capitibus, vel eodem Tridentino Concilio, vel Synodis prouincialibus, etiam generatim conſtitutum eſt, in illis initiandis quam diligentiſſime ab ipſo ſeruetur.

D Culpæ, impedimentáue canonica ordinis ſuſcipiendi quarto Concilio enumerata.

Literæ teſtimoniales Superioris.

Teſtimonium de natalibus, & ætate pręſcripta Tridentino Concilio.

Teſtificatio ordinis, proximè ſuſcepti.

Progreſſio in Eccleſiaſtica diſciplina.

Teſtimonium bonum.

Denunciatio nominis in Eccleſia.

Aſſcriptio, & miniſterium in Eccleſia, cui aſſcriptus eſt.

Exercitatio functionum ordinis ſuſcepti.

Frequentia ſacrę communionis.

Reuerentia, atque obſeruantia erga ſacerdotes, & Su- E periores.

Interuallum anni inter poſtremum ordinum minorum gradum, & ſubdiaconatum, ac rurſus inter vnum, & alterum, ex ſacris ordinibus, niſi neceſſitas, aut Eccleſiæ vtilitas iudicio Epiſcopi aliud poſtulet.

Diligens examen Epiſcopi.

Literarũ ſcientia, & cantus peritia, ac aliæ inſtructiones ad ordinis ſuſcipiendi functiones ritè, tectéq; obeundas.

Vſus & peritia recitandi diuinum officium.

Loco tituli, cenſúſue teſtificatio præſtitæ profeſſionis regularis præſcripta in Concilio prouinciali ſecundo.

Quod de ordine ſacro annectẽdo iam pridem decreto F Cõcilij prouincialis primi ex Tridẽtina Synodo conſtitutũ eſt; id in executionis vſum ita ab Epiſcopo inducatur, vt vel presbyteratus, vel diaconatus, vel ſubdiaconatus non ipſis quidem canonicis, ſed canonicatibus, & portionibus ſingulis, quæ in cathedrali Eccleſia ſunt, annectatur: nec vero annexionis decretum locum habeat in illis canonicatibus, prębendiſue, quibus in fundatione iam certus ordo annexus eſt. Quod autem canonicorum ſaltem dimidia pars, cautum eſt, vt ſacerdotio, presbyteratuúe initietur, in ea cum dignitates non cenſeantur, totidem canonicatus ſacerdotales conſtituendi ſunt, quot præſcriptam illam dimidiam partem ſaltem conficiant.

Digitized by Google

Vbi primum vnicuique vel canonicatui, vel portioni ſacer aliquis ordo annexus ab Epiſcopo eſt, ad eum ordinem ſuſcipiendum Canonicus etiam, qui iam illud obtinebat, compellatur.

Si quis autem monitus, non ſuſceperit, priuatus ab illo declaretur ad eiuſdem Tridentini Concilij præſcriptum.

Si cui etiã ſedis Apoſtolicæ litteris facultas permiſſa eſt, ſibi licere ordinis Sacramẽtum ab alio, quã Ordinario ſuo ſuſcipere, is, antequam initietur, etiam ſui ipſius ordinarij literas obſignatas habeat, quibus vitæ ſuæ mores, diſciplina, probitas & cætera id generis teſtificata commẽdentur.

Quod prouinciali tertio Concilio decretum eſt de ratione ſeruanda in concedendis litteris dimiſſoriis ab Epiſcopo impedito ſuis diœceſanis pro ordinibus ſuſcipiendis, id locum etiam habeat Epiſcopo abſente.

Clericos verò, à diœceſi abſentes, qui dimiſſorias litteras petunt, Epiſcopus ad ſe, examinis cauſſa euocet; licet tamen ei aliquando, ſi hoc minus commodè pręſtari poſſe cenſuerit, examen illud ſpeciatim Epiſcopo delegare, in cuius diœceſi illi morantur: aut vero tunc litteras dimiſſorias ne det, antequam examinis facti litteris ab eo acceperit, cui illud delegauit.

Ne Abbates, etiam baculi, & mitræ iure vtentes, aliòue eiuſmodi priuilegio, & auctoritate cõferendi minores ordines, munitos, patiatur Epiſcopus diœceſanus, tonſuram, neq; minores ordines, id quod Tridentina Synodus vetuit, aliis conferre, quam iis, qui regulares ſunt, & eorum iuriſdictioni ſubiecti, niſi & ipſius Epiſcopi conſenſus ante accedat, & illi initiandi à ſuo Epiſcopo, vel regulari ſuperiori attulerint literas dimiſſorias, non generatim ſed ſpeciatim conceſſas. Nec verò quibuſuis Abbatibus id permitti liceat, ſed iis tantum, qui ſacerdotio initiati ſunt, & ſtatis benedictionis precibus conſecrati.

Qui ſubdiaconatus ordini adſcriptus eſt, cũ ſtatim lege adſtrictus ſit, canonicarum horarum officium, ex Breuiarij præſcripto recitandi; nemo ad eum ordinem capeſcendũ recipiatur, qui in horarij illius officij, cuius lege deuinctus tenetur, rectè, ac ritè recitandi vſu peritus nõ ſit. Inferioribus verò ordinibus initiandi, qui nullum beneficium obtinent, verſati ſint in beatæ Mariæ officij recitatione.

Quod alio Cõcilio vetitum eſt, ne ſeminarij titulo cuiquam Epiſcopus ordinem aliquem ſacrum conferat, id decernimus locum habere, niſi cum beneficij, ſeminario vnionis iure adiuncti, vſui, & cultui miniſterium eſt ab illo præſtandum: tuncque certus annuus cenſus conſtituatur, vnde qui eo titulo ordinem ſuſcepit, ſuſtentari queat Epiſcopi iudicio.

Nec verè tamen is in illo cenſu vllum ius habeat, cum primum aliunde habuerit, vnde itidem vitæ ſuæ ſuſtentationi Epiſcopi iudicio conſultum, & prouiſum ſit. Quod ſi aliunde ex parte tantum eius ſuſtentationi prouiſum ſit; tunc extincta cenſeatur illa cenſus attributio pro tãta parte, quantam ad illam ſuſtentationem aliunde habet.

Penſionis, & patrimonij, quod quis habet, & bonorum itidem, quę perpetuo etiam eo nomine ab aliquo ei donãtur, titulo Epiſcopus ſacrum aliquẽ ordinem, alicui, etiam familiari etiam ſi alienæ diœceſis ſit, modo poſt triennium ab initio familiaritatis, ſi Eccleſiarũ ſuarũ vel neceſſitatẽ vel vtilitatem hoc flagitare iudicarit, vt ſacris ille initietur.

At verò etiã, ſi quis ei, qui ſacris initiandus eſt, verè ſpõdeat certa cautiõe, ſe quę ad vitę cultũ vſui neceſſaria ſunt, ſuppeditaturũ, ſaltem donec ei aliunde prouiſum ſit, huic ob ſacerdotum penuriã ab Epiſcopo ſacer ordo cõferatur licet, ſine alicuius etiã vel beneficij, vel patrimonij titulo.

At vero hæc in primis Epiſcopus diligentiſſime videat, vt penſionem, patrimoniúmue illud verè obtineat, vtque ea donatio, ſponſióue verè ac ſine fraude, dolóue facta ſit: eiuſque tabulæ vt ritè, & rectè confectæ ſint: vtq; penſio, patrimoniúmue, & quæ dono data ſunt, tantum inde cenſus percipiatur, vt ſatis eſſe poſſit ad illius honeſtam vitæ ſuſtentationem, qua in re omni cognoſcenda promulgationes adhibeat, & reliquam diligentiam, quarto prouinciali Concilio in hoc genere præſcriptam.

Videat etiam omnino, vt quemcumq; eiuſmodi titulis ordinauit, etiam familiarem ſuum, certę illum ECCLESIÆ

A addicat, vbi ordinis ſuſcepti functiones, ac munera, vt ipſius Concilij decreto cauetur, ipſe verè præſtet.

Eo ſermone, quem pridie, quo ſacra ordinatio celebratur, prouinciali decreto haberi inſtitutum eſt, illud in primis ſpectetur, vt quæ monitiones poſtero die de libro põtificali leguntur, diſertis verbis, iiſque vulgariter conceptis explicentur vberius.

Vnuſquiſque porrò eorum, qui ſacris ordinibus initiabuntur, etiam atque etiam diligenter admoneatur, quod, quamque ſanctum munus ſuſcepturus eſt.

B Verùm eius ſermonis vis, in ſubdiaconis potiſſimum monendis verſetur, quo rectius, dum integrum eſt, deliberare poſſint, an caſtitatem, quæ perpetua illi ordini eſt annexa, profiteri velint, eoque accuratius proptereà in graui illa deliberatione videant, quod Deo auxiliãte præſtare poſſe ſperent, neque in eo Eccleſiaſtico, ſpirituali'q; munere ſuſcipiendo quicquam agnatorum, vel huiuſmodi aliena voluntate, ſed ſua ſpontanea deliberatione agãt, nec verò in ſacri eiuſdem ordinis ſuſceptione, vitæ huius commodum, aut aliud quicquam eiuſmodi, ſed Dei honorem ſibi propoſitum habeant. Huius generis ſermo, à quocunq; appoſite habeatur, vtilis ille quidẽ eſt, at multis partibus longe vtilior erit, atque opportunior, ſi eundem Epiſcopus accurate, ſtudioſeque habuerit.

C Quicunque clericus, alicui Eccleſiæ adſcriptus, vbi ordinis à ſe ſuſcepti, functiones obeat memor complurium Sanctorum, qui vel toto vitæ tempore, vel multis ſaltem annis, in alicuius etiam minoris ordinis miniſterio, munereue religioſe verſati, ad altiorem ſe ordinis gradum prouehi paſſi non ſunt; eorum recordatione, exemploque excitatus illud ſedulo curet, atque adeò efficiat, vt ordinis, quo proxime initiatus eſt, præſcriptas functiones, non elatè, ſed humiliter non raro, ſed frequenter, non negligenti ſtudio, ſed accurata, vereque clericali ſollicitudine, & diſciplina, pie, rectè atque ritè præſtet. Alioqui ſi in ſanctis iis functionibus negligenter, contraque ac præſcriptum eſt, ſe geſſerit; illud norit, eo voluntatis ſuæ teſtimonio, ſibi apud Epiſcopum aditum præcludere ad altiorem

D gradum aſcendendi.

Præfectus autem, rectórue Eccleſiæ teſtimoniũ de clerico facturus, qui functiones in ſua Eccleſia obierit, hæc teſtificationis ſuæ literis ſpeciatim, vereq; exprimat, quas ſcilicet functiones, & quamdiu, & quam diligenter, & quàm piè, & quam decenter, rectè riteque præſtiterit.

Exorciſtæ munus cum ſit, energumenis manum imponere, à quibus, vt mali ſpiritus eiiciantur, ieiunia, & orationes Chriſti Domini teſtimonio adhiberi iuuat: eos porrò clericos, qui in exorciſtarum numero adſcribentur, curet Epiſcopus in ieiuniis, & orationibus frequentius ſeſe exercere.

E Vt Acoluthi munus, quod præter cæteras functiones fuit, Epiſcopum comitari, ad eam ipſam functionem, aliqua ex parte reſtituatur; curet Epiſcopus clericos, quos in eo ordine adſcripſerit, eam in loco, vbi ipſe eſt, aliquando præſtarè, vt opus eſſe cenſuerit, præſertim, cum ad aliquod Epiſcopale munus obeundum accedit. Siq́ue complures eiuſdem ordinis ſunt; rationem certam ineat, vt per regiones diſtincti, in orbem id muneris præſtent.

Quæ ad clericorum honeſtatem attinent.

DE tonſura clericali decretum in Cõcilio prouinciali primo confecimus: ſed vt pro ordinis, quo quiſque

F initiatus eſt, ratione, illam magnitudine diſtinctam, conſpicue ferat; certam, atque præfinitam illius formam hoc decreto deſcribi placuit; quam omnes ita ſeruare iubemus, vt neque ea minorem, nec verò etiam maiorem quiſquam omninò, Epiſcopo inferior, gerat, quacumq; dignitate ille prædítus ſit.

Sacerdotalis igitur tonſuræ forma, in orbem ducta, latè, & amplè pateat vnciis quatuor.

Diaconalis, vncia vna minor.

Subdiaconalis, aliquanto anguſtior, quàm diaconalis.

Minorum denique ordinum corona lata ſit vndiq; vnciis duabus.

Digitized by Google

[illegible] [illegible] instructio.num [illegible] Eccleſiaſticæ.

Clericus, qui amictu clericali indutus, incedit, ne in propinquorum, ne parentum quidem obitu, veſtes lugubres [illegible] induat [illegible]. Neque vero veſtis formam, aut panni genus, quo clericum vniuerſum vti mos eſt, commutet, ſed piam erga propinquos mortuos caritatis ſtudium [illegible] præſeferat omni alia ratione, quæ cum clericalis ordinis decoro, dignitateq; ac omnino conueniat.

Quæ in Concilio prouinciali primo iis, qui ſacris ordinibus, & ſacerdotio initiati ſunt, quiq; Eccleſiaſticum beneficium obtinent, de ſecularibus negotiis fugiendis cōſtituta ſunt, eadem pœnis iiſdem, vel aliis, quas arbitratu ſuo Epiſcopus edixerit, irrogaritue, illis præſcribimus, qui minorum ordinum clerici ſunt, etiam ſi nullum beneficium obtinent, ſi modo clericalem veſtitum deferūt, cum præſertim eos inde vſq; à teneris annis ſe religionis, pietatisq; inſtitutis, & diſciplinæ Eccleſiaſticæ moribus imbuăt oportet, qui in ſortem Domini vocati ſunt. Atq; in iis quidem, quæ illis vitanda ſunt, hæc etiam cautio ſit, ne ſine Epiſcopi conceſſu, eoque litteris exarato, laicis in ſeruitute [illegible] operam nauent.

Nec vero cuiquam clerico eam facultatem det Epiſcopus in aliqua re interuenendi, quę clericalis vitę rationibus, pietatisque officij non admodum conueniat.

Quæ ad beneficiorum collationem attinent.

CVm aliquis examinatur ad aliquod beneficiū Eccleſiaſticum, cui prouidendum ſit, de eo experimentum fiat examine non ſolum in litterarum ſcientia, ſed etiam in cantus peritia, ad illius beneficij functiones ritè, & rectè obeundas, tum præterea in vſu, ac notitia, quam in recitādis diuini officij horariis precibus habeat.

Vbi primum præbenda, vel Theologalis, pęnitentialis vacauerit, etiam ſi illius conferendę ius ad alium, quam ad Epiſcopum, præterquam ad ſedē Apoſtolicam pertineat, edictum de more proponatur, quo ad concurſum euocētur, quicumque ſint, qui illius muneris cauſa examen ſubire velint, aliúſue nominare, qui ſubeant; confecto autem conſtituti temporis ſpatio, vniuſcuiuſque eorum, qui illo nomine conuenerint, periculum, experimentúmue in litteris, ac doctrinis omni vel diligentiſſima percunctationum, quæſtionumue ratione, fiat; Epiſcopus, adhibitis ſibi pro arbitrio ſuo aliis peritis, probiſque viris, tum etiam de illorum vita, moribus, ætate, gradu, ordine, cæteriſque conditionibus, ad tale munus neceſſariis, accuratè perquirat. Tum demum Epiſcopus ipſe ſolum rebus iis omnibus accurate perpenſis, maturè in Domino deliberet, & liberè deligat, quem pro cōſcientiæ ſuæ religione digniorem, aptioremque exiſtimet, cui tale munus, tanqj; ponderis recte committatur. Qua in deliberatione idem videat, vt quod præſertim ad pœnitentiarium attinet, cum peritiam neceſſariam ſpectarit, tum maximè vitæ innocētiam, morum grauitatem, ſpiritualium exercitationum ſtudium, & vſum diuturniorem in audiendis confeſſionibus exercitatiorem prudentiam, ceteraſque religioſæ pietatis virtutes perpendat.

Ei autem, quem potiſſimum elegerit, nec verò alij cuiquā conferatur ab eo, cuius ius competit, etiam ſi capitulum ſit.

Quicumque præbendam Theologalem, vel Tridentino decreto, vel alia auctoritate, rationeue inſtitutam, in cathedrali, collegiatáue Eccleſiis obtinet, is, & quæ ſacrarum lectionum genera, & quibus diebus Epiſcopus præſcripſerit, vt interpretationis ſuæ munere fungatur, accurate ad illius præſcriptum præſtet: ita vt etiam ſi expedire cenſuerit, & in ſeminario, & in aliis clericalibus, ſacerdotalibúue collegiis doceat: in Baſilica vero cathedrali ſaltem diebus feſtis ſemper ſacram ſcripturam publicè interpretetur, & exponat, niſi aliquando aliud iuſſerit Epiſcopus.

Idem ab Epiſcopo, aut ab alio conſultus, Theologiæ quæſtionibus, aliiſue eius generis gratis reſpondeat: cæteraque denique omnia præſtet, quæ pro ſuſcepti muneris ratione abs ſe præſtari debere idem Epiſcopus cenſuerit.

Relatum ad nos eſt, in nonnullis prouinciæ huius Eccleſiis clericos aliquos, qui ob beneficia, officiaue, quæ in iis obtinent, non ſolum in choro adeſſe, ſed alia miniſteria, aliaſq; functiones clericales ibi præſtare debent, à Capitulis certo iam canonicorum numero adiungi, eamq; ob cauſſam ſupranumerarios vocari, hocque ipſum fieri, nulla iis collata præbenda, nulloque ſæpe attributo cuiuſuis generis emolumento, cenſuue, iis autem eo ſolum titulo contentis, eum ad ſibi ſumant, vt inferiora miniſteria, quæ antea obire conſuerant, præſtare planè recuſent, hæc ſane incommoda, grauia illa quidem, accidunt, quod & Eccleſiæ debitis numerum functionibus fraudantur, & diuinus cultus minuitur, ac labefactatur & ordo Eccleſiaſticus, cum vnus plurium partes, officiumque præſtare non poſſit, contra, ac legibus canonum cauentur, nō ſine magna offenſione permettitur, & pernicioſa ambitionis occaſio hominibus Eccleſiaſticis manifeſtò datur. His porrò incommodis, atque adeò malis, decreti huius prouincialis auctoritate occurrendum cenſuimus.

Itaque ſi quos aliquando, vt iure permiſſum eſt, canonicos ſupranumerarios creari contigerit; id iuſtis ſolùm cauſis, ac penè neceſſariis, iiſdemq; comprobatis, & perraro quidem fieri ſtatuimus. At vero qui in ea ipſa Eccleſia beneficij, quod ibi obtinet, cauſa, operam, miniſteriúmue nauare debet, quod cum canonicali officio, & gradu non conueniat, neque præſtari ſimul poſſit, ſupranumerarium fieri, creariue prohibemus. Quicumq; verò ita adſcriptus eſt, ne à muneribus miniſteriiue, quæ priorum beneficiorum nomine in ea Eccleſia à ſe præſtari debent, liber, aut immunis vllo modo ſit: immò vt illa præſtet, & fructuum mulcta, & omni alio iure, vt canonibus decretiſque Tridentinis cautum eſt, Epiſcopus omnino agat.

Vacante Eccleſia parochiali, cuius conferendæ ius non ad Epiſcopum diœceſanum, ſed ad alium, etiam ab Epiſcopali iuriſdictione exemptum, & regularem iurē ſpectat, edictum de concurſu proponat Epiſcopus diœceſanus; & quicumque examen eo nomine ſubire volent, ad ipſum conueniant, qui exploratione per examinatores ſynodales facta, ex probatis digniorem, & magis idoneum deligat, cui vacans illa Eccleſia ab illo cōferatur, cuius ius eſt. Si ſecus fiat, collatio reſciſſa, nullaque ſit.

Eadem ratio omnis adhibeatur in parochiali Eccleſia vacante, quæ iuriſpatronatus eſt Eccleſiaſtici, vel mixti, cuius inſtitutio non ad Epiſcopum diœceſanum, ſed aliū quemcumque, etiam exemptum, & regularem, item, vt ſupra, pertinet; ita tamen, vt quem Epiſcopus diœceſanus digniorem elegerit, is à patrono præſentetur ei, ad quem ſpectat inſtitutio.

Si vero ad ſummum Pontificem inſtitutio ſpectat, vel quia in menſibus reſeruatis vacauit, vel alia cauſa, tunc Epiſcopus digniorem eligat, & ex præſcripto earundem litterarum Pij V. à ſummo Pontifice inſtituendum. Intereà verò dum huius generis examina & approbationes fiunt, & inſtitutio locū habet; idem Epiſcopus diœceſanus idoneum Vicarium, qui onera vacantis illius Eccleſiæ ſuſtineat, attributa ei congrua pro arbitrio ſuo fructuum portione, conſtituat, donec ei rector præficiatur.

In Eccleſiarum curatarum permutatione, coram Ordinario facienda, ne locum habeat, quod primo prouinciali Concilio decretum eſt de proponendo edicto examinis cauſſa in vacatione Eccleſiarum parochialium. Si tamen vel parochialium hominū multitudo valde inæqualis eſt, vel qui permutant, quo tempore parochiales illas Eccleſias adepti ſunt, examen præſcriptum non ſubierunt, fiat tunc de illis experimentum examinis, ſed abſq; concurſu.

Idem examen ſine concurſu adhibeatur de eo, qui beneficium ſimplex commutat cum alio, quod curam animarum habeat, ſi quādo eiuſmodi permutatio coram ordinario fieri iure poteſt.

Quamuis Pij V. conſtitutione, ſublata non ſit facultas illa, quæ in Eccleſiis parochialibus conferendis data eſt, cum ſynodo prouinciali addendi, ac detrahendi præſcriptæ formæ examinis, tum vnicuiq; Epiſcopo, ſi certis quibuſdam de cauſſis pro ſua conſcientia cum deputatorum conſilio ita expedire cenſuerit, loco concurſus priuatum

aliud examen incundi; videat tamen Epiſcopus, ne facultate ſibi data abutatur, neq; verò illam adhibeat vllo modo, niſi opus eſſe viderit, certis illis expreſſis cauſſis.

Quod ſynodi Tridentinæ auctoritate quarto concilio prouinciali noſtro permiſſum eſt, ſimplex beneficium habenti, alterum etiam eiuſdẽ generis, quod perſonalis reſidentiæ munus non requirat, ob honeſtam illius vitę ſuſtẽtationem conferri; id ita locum habeat, vt ne tamẽ eo prętextu cauſáue vitę honeſtè ſuſtentandę, plura, quàm duo, beneficia ſimplicia vni eidemq; conferri liceat, ſine conceſſu, permiſſuúe ſedis Apoſtolicæ.

Si cappellania etiam ſimplex, aliúdue beneficium, etiã iuriſpatronatus, ex præſcripto erectionis, fundationiſue, aut alterius conſtitutionis certum ordinem, aut alias B conditiones requiret in eo, de quo vel collationis, vel inſtitutionis, vel alio nomine prouidendum eſt illud beneficium; ne Epiſcopus deinceps, etiam patronorum cõſenſu, permittat, concedátue, vt quiſquam ſine ſedis Apoſtolicæ diſpenſatione illud beneficium aſſequatur, quod vere eo ordine non ſit initiatus, quamuis ætate congrua ſit pro illo ordine ſuſcipiendo, neq; qui aliis conditionibus præditus non ſit, & quas illa vel erectio, vel fundatio, vel conſtitutio requirit.

Quibus in Eccleſiis optionis ius eſt, vbi dimidia pars fructuum præbendæ in illius vacatione, vel ſacriſtiæ, vel fabricæ Eccleſiæ ſoluitur, ea pars pro ratione præbendæ, C quæ primo vacauit, ſoluatur.

Idq; ab omnibus præſtetur, qui ordine deinceps ſinguli occaſione illius vacationis vel ad eam ipſam obtinẽdam optionis iure vſi ſunt, vel ad alias conſequendas, quæ occaſione optionum ſucceſſiuè vacarunt; ita vt vnuſquiſque ſoluat pro rata tantum acceſſionis redditũum, ſibi illo ipſo optionis iure factæ. Hæc porrò ſolutio, vbi quiſque primi anni fructus ex præbenda, quam ſibi iam optauit, perceperit, ſtatim ab eo præſtetur. Reliqua item, quæ de parte fructuum dimidia perſoluenda olim decretis prouincialibus conſtituta ſunt, ad eorum præſcriptum ſeruentur.

Auctoritate Concilij Tridentini, & cõſtitutionis, à Pio Quinto, Pont. Maxim. editæ; iam nunc ſtatuta, priuilegia, D conſuetudines, & illas deniq; cuiuſuis Eccleſiæ conſtitutiones reſcindimus, planeq; abrogamus, quibus cautum eſt, vacãtium in Eccleſia dignitatum, canonicatuum, præbendarum, portionum, beneficiorum, atque ideò officiorũm fructus, vel diſtributiones etiam quotidianas, quę inde primo vacationis anno, aut longiori, breuiorue tempore obuenerint, menſæ Epiſcopali, vel canoniculi, aliue loco omnes, vel partem aliquam obuenire, attribuiue, aut in communes vſus cedere, aut inter alios canonicos, miniſtróſue illius, alteriuſue Eccleſiæ diuidi. Hæc tamquam reſciſſa, penituſq; ſublata eiuſdem Pij Pontificis ſanctione, declaramus nulla eſſe, nulliuſque planè roboris.

Nec verò loco eorum fructuum, qui eo nomine, vt ſu- E pra, attribuebantur, ne conſenſu quidem Capituli, ab Epiſcopo ſtatui liceat, vt deinceps, qui illiuſmodi dignitates, canonicatus, beneficiáue, qualia qualia ſint, conſequentur; aliquid, vel minimum, ſoluant, conferántue in vſum ſacriſtiæ, aut fabricæ, aut alterius eiuſmodi operis. Quod ſi poſt Tridentini Concilij editionem id vſquam in prouincia ſtatutum, decretúmue vllo modo ſit, ne tamen quicquam eo nomine accipi, exigi, aut perſolui, vllo pacto, rationéue liceat, quacumque conſuetudine, decreto, ſtatuto nõ obſtante; niſi ſummi Pontificis auctoritate munitum, corroboratúmue ſit.

Quamobrem nec Epiſcopus, neque Capitulum, colle- F gium, aliiue Eccleſiaſtici ordinis homines, quorum intereſt, iſtiuſmodi fructus, diſtributionéſue, ne vllam quidem eorum partem, retineant, néue illorum ceſſionem petant, exigántue, nec aliud quicquam, ne eo quidem nomine quod prædia meliora reddita ſint. Neque etiam ab iis, qui illa beneficia, etiam à ſede Apoſtolica, obtinuerint, iuſiurandum exigant, vt tale quicquam obſeruẽt; néue illis ipſis, qui non paruerint, moram, impedimẽtúmue afferant; quominus illorum poſſeſſionem aſſequãtur. Meminerint porrò omnes, quicumq; contrafecerint, ex illa Pij Quinti ſanctione, ſi Epiſcopus eſt, ſuſpenſionis; ſi Capitulum, in-

A terdicti; ſi alius quiſpiam, excommunicationis pęnam ſtatim ſubire: cuius vinculo tam diu irretitus eſt, quoad reſtitutione primum facta, beneficium relaxationis, abſolutioniſue à ſede Apoſtolica obtinuerint.

Vbi verò ſex ante Tridentini Concilij editionem menſibus fabricæ, aut ſacriſtiæ, alteriúſue pij loci vſibus, diſtributiones eiuſmodi, & fructus cõceſſi reperiuntur, eorum pars tantum dimidia eidem, vel ſacriſtiæ, vel fabricæ, vel pio loco attribuatur: reliquam autem partem omnem ad illius pontificiæ ſanctionis præſcriptum ij capiant, quorum beneficia ſunt.

Cum animarum ſalutis, vitæq; ſpiritualis curam parochi paternã gerant, illis, tanquã parentibus debetur amor, B obſeruantia, cultus, atq; obedientia. Si igitur hoc ipſo honore dignantur, illud certe etiam æquiſſimum eſt, atq; adeo cum omni ratione coniũctum, vt cum primum eorum aliquis ad Eccleſiæ, ſibi in titulũ, curámue traditæ, ſtationem venerit, aliqua externę obſeruantię ſignificatione ab iis ſuſcipiatur, ad quorũ parochialẽ curam accedit. Quare fideles, vbi primum ab Epiſcopo literas formatas acceperint de parocho, qui parochiali eorum Eccleſiæ præfectus fuerit, diẽ certum ſtatuant, quo ei aduentanti frequentes ad parochiæ fines obuiam facti, eundẽ, vt moris olim fuit, ſuſcipiant, atq; ad Eccleſiam deducãt, perpetua illũ dilectione, amore, obedientia, atq; obſeruantia proſequẽtes.

C Literæ autem formatæ, quas Epiſcopi nomine cancellarius de parocho conſcribat, eiuſmodi erunt, quæ à Vicario Foraneo, alióue publicè legatur.

Filij dilectiſſimi: Veſtræ iſti parochiali Eccleſiæ parochus pręfectus eſt presbyter N. quem ętate, vita, moribus, doctrina, virtutum diſciplina, prudentia, aliiſq; rebus ad iſtius parochialis curæ benè gerẽdę rationem opportunis, idoneum eſſe, examine rectè confecto, cognitum eſt. Veſtræ igitur partes ſunt, debito honore, ex decreti prouincialis præſcripto illum ſuſcipere, neq; ſolum externa quadam obſeruantia, ſed intimè, atq; ex animo illum loco parentis diligere, & colere, præceptiſq; eius, atque monitis concordi volũtate, libẽtiq; animo parere. Quod ſanè fa- D cere cũ veſtra potiſſimũ interſit, tũ quò accuratius faciatis; nos Epiſcopali noſtra auctoritate, paterna caritate, vos vniuerſos, & ſingulos monemus. Valete in Domino.

Quæ ad diuina officia pertinent.

VT paſſio Chriſti Domini, Redemptoris à fidelibus in hora redemptionis ſuę digna veneratione coleretur, illud in Eccleſia ſancta perpetuò inſtitutum, religioſoque vſu, ac ſolemni ritu piè retentum eſt, vt in feria ſexta paraſceues, in qua idem Chriſtus Dominus myſteriũ crucis expleuit, certa ſtata hora ab vniuerſo clero, & populo, certis peractis precibus, & orationib' adoretur. Sed quo- E niam factum eſt, vt in multis prouinciæ locis non poſt, ſicut inſtitui, rituſq; veteris eſt; ſed ante ſtatas illas preces ea adorãda proponatur, aut ſaltem adoratio fiat à multo populo, antea quam ex ritu Eccleſię ſolemniter proponatur, & à clero adoretur: nos, vt, quod non ſine myſterij ſignificatione Eccleſia inſtituit, ad ſtatæ horæ vſum, ſolennemq; adorationẽ reuocemus; id ſtatuimus, vt in omni prouincię Eccleſia cathedrali, ſacroſanctę crucis, per quam redẽpti ſumus, adoratio religioſè celebretur, recitato, ſcilicer, de paſſione Euãgelio, & peractis illis ſtatis precibus, & orationibus, vt inſtituti ratio poſtulat. Quare vnuſquiſque prouinciæ Epiſcopus efficiat, nõ ſolùm, vt ſtata ea hora in F ſua Baſilica Cathedrali pręſtetur; ſed caueat etiã, vt in omni Eccleſia collegiata, & parochiali, in omniq́ue oratorio ſocietatũ, vbi fit ea adoratio, non ante, quam in eadẽ baſilica cathedrali, primariáue, ſi locus diœceſis ſit, celebretur.

Nec propterea cõcionator deſiſtat, quin pro ſanctæ Eccleſiæ vſu ad excitandam populi fidelis compunctionem eo ſacro die eam de ſuggeſtu proponat, & oſtendat.

Quin etiam curet Epiſcopus, concionem illam ſtatim poſt recitatam paſſione Domini haberi, niſi aliter aliquãdo magis expedire cenſuerit.

Et quoniã ſacra ea feria Chriſtus Dominus humiliatus eſt pro nobis pati, vſq; ad mortem, mortem autem crucis, illius

illius humilitatis imitatores in ſanctiſſimæ crucis ſtata illa adoratione ita eſſe oportet, vt quod antiqui ritus eſt, non tantum genibus flexis, ſed proſtrato humi corpore humiliemur, quo ſignificantius eo corporis habitu fixam, conſtantemq; animi noſtri humilitatem demonſtremus: ideo Epiſcopus curet, vt corporis proſtratione, quæ Chriſtianę humilitatis index eſt, ea ſolemnis adoratio celebretur.

Grauia pericula, offenſiones, atque adeo ſæpè iniurias ſanctiſſimo Miſſæ ſacrificio fieri cōpertum eſt, quod quidam ſacerdotes non ſemel tantum, ſed pluries in die illud offerant. Quod ne in poſterum fiat, prꝰterquā ſalutari illo die Dominicę Natiuitatis, quo vnuſquiſque ſacerdos non ſine magna myſteriorum ſignificatione ter celebrare debet, decreti huius auctoritate vetitum ſit, ne ob vllam neceſſariam cauſſam, neque etiam ob parochialis, alteriúſue Eccleſiæ egeſtatem, neque ob ſacerdotum penuriam, nec verò ob locorum diſtantiam Epiſcopus cuiquam ſacerdoti pluries in die diuinum illud Miſſæ ſacrificium offerendi facultatem det, aut permittat, cum beatus admodum ſit ille ſacerdos, qui ſemel tantum in die illud dignè obtulerit. Si quæ verò eius generis facultas anteà vel certo loco, vel ſacerdoti data eſt, eam planè ſtatim reſciſſam, irritamque ac nullam omnino eſſe iam nunc decernimus.

Epiſcopus, in cuius diœceſi Eccleſiæ, locáue olim ordinis Humiliatorum extiterunt, vbi Pij V. Pontificis conſtitutione certus ſacerdotum numerus præfinitus eſt, in eo euigilet, vt ne, fratribus illius olim ordinis decedentibus, illæ Eccleſiæ debitis officiis, ac muneribus defraudentur; ſed cum eorum aliquis mortem obit, in eius locum ſacerdotem alium ſubrogari curet.

At in quibus Eccleſiis certus numerus conſtitutus non eſt; efficiat, vt quot anteà ſacerdotes ibi ſuſtentari conſueuerant, totidem retineantur. Atq; id quidem omne is exequatur pœnis etiam, & cenſuris arbitrio ſuo propoſitis, vt nihil planè pereat, quod earū Eccleſiarum cultui debetur.

In capella, canonicatu, alióue beneficio etiam ſimplici, quod quis vnà cum alio incompatibili ex legitima diſpenſatione iam obtinet, Epiſcopus conſtitutis etiam Vicariis, certaq; fructuum parte attributa, conſulat, & prouideat, vt ea beneficia debitis miniſteriis, debitoque cultu non fraudentur.

Idem efficiat ſi eiuſmodi beneficiis qui ob aliud legitimum etiam abſentiæ, impedimentum munera ſua non præſtet.

Epiſcopus pro cęremoniarum ratione ritúue, cum Miſſæ conuentuali, aut diuinis chori officiis in baſilica cathedrali, vel in aliis collegiatis Eccleſiis intereſt, & item cum proceſſiones agit, aliáue eiuſmodi; adhibeat ſibi aſſiſtentes duos de Capitulo, qui ei, etiam cum Pontificale officium non celebrat, in omnibus his, aliiſque actionibus aſſiſtentium munera omnia præſtent.

Organiſta, Dominicis, feſtiſque diebus, Epiſcopum ad diuina officia aduentantem, vbi primum pro baſilicæ foribus eſt, decora, grauique organi modulatione excipiat: neq; ſonare deſiſtat, quouſq; ad altare genibus flexis orauerit, locoque ſuo ſederit.

Idem præſtet, cum peractis de more officiis inde diſceſſerit.

Item, dum ille Miſſæ ſacrificium, aut veſperarum officium ſolemniter celebraturus, alióue pontificali munere perfuncturus, veſtes ſacras induit, nec quicquam canendum à choro eſt.

Hoc verò omne agat ſemper, cum in diuinis officiis, ad quæ Epiſcopus conuenit, organa pulſanda ſunt.

Chori diſciplina, plena religionis eſt, plena pietatis; ac proptereà ſanctè ab iis obſeruanda eſt, qui in eum locum conueniunt ad Dei laudes concelebrandas.

Quare præter illa, quæ in Concilio prouinciali primo, de illius cultu præfiniuimus, hæc admonemus, quo religioſius non modo excolatur, ſed multis partibus augeatur ſancta eiuſdem chori inſtitutio.

Primò, vt ſtudio quodam intimæ pietatis, cuius ſplendor foris etiam eluceat, vnuſquiſque vel canonicus, vel alius miniſter, quicumque ſit, qui chori officiis aſtrictus eſt, ad chori diſciplinam ſeſe inſtruat.

A Anteà verò, quam eo conueniat, paululum attentè ſecum cogitet & loci illius ſanctitatem, & conueniendi cauſam, & diuinarum laudum, quarum munus angelorū eſt, officia, quæ caſtiſſimè ab omnibus concelebrari oportet.

Hac ipſa in cogitatione firmiter inhærens, nec quicquā quidam mente, animoque concipiet, ab eius loci religione alienum, ne dum aget, quod Dei oculos offendat.

Paret ſe proptereà etiam, atq; etiam diligēter ſancta intimi animi meditatione, & religioſa oratione, vt exteriorē quoq; cultum diuinorum officiorū ſalutariter exequatur.

Dum ſuperpelliceum, qui amictus ex tela linea candida cōſtat, induit, cogitet, quam perſonam ſuſtineat, nempe à ſordibus, labeq; puram, qualem veſtitus ille indicat.

B Cum almutiam pelliceam, quod inſigne canonicorum eſt, humeris, vel brachiis, prout moris eſt, canonicus imponit, eam cogitationem ſuſcipiat, in ſe reſtinctas, ac planè mortuas eſſe oportere rerum mūdanarum affectiones, atq; cupiditates, vt eius rei ſignificans eſt illa animalis inter mortui pellis, quam de more induit.

Si verò, vt pleriſq; in Eccleſiis inſtituti, cōſuetudiniſue eſt, cappam induit, quæ humeros cōtegit, & brachia quaſi deuincit, ex eo amictu intelligat, ſe expreſſas, quaſiq; deuinctas habere oportere appetitiones, ac ſe totum ad Dei voluntatem accommodare.

Cur igitur iis chori veſtibus indutus, alium veſtitum, C quo foris vtitur, contegat, ſicque aliam perſonam habitu gerat; caueat, ne quicquam, etiam in ſacriſtia, agat, admittátue, quod cum actioni non rectè conueniat, ob quam illum habitum induit.

Ne in colloquiis quidem ab ea actione alienis ſe occupet: niſi curæ præſit, quæ id neceſſario poſtulet.

Abſtineat autē ſēper, ſed maximè, dū chori veſtibus indutus eſt, vbi ſit, vel in ſacriſtia, vel alio loco, à iocis, à ridiculè dictis, facetiiſue, à cachinnationibus, à verbis futilibus, atq; manibus, q̄ temerè, & imprudenter effundūtur.

In chorum ne properanter, quaſi diſtributionum quæſtu incitatus, accedat, ſed graui inceſſu.

Dumq; ad chorum procedit, quanquam alij comes ad- D iunctus, at quaſi ſolus accedat, in ea meditatione fixus; vt ſecum cogitet, ſe ad chorum, nempe ad ſancta ſanctorum, vt canone antiquo cautum eſt, & ad publicæ orationis ſacrificium accedere.

Cum in choro eſt, animum, mentemq; ab omnibus curis, perturbationibus, & cogitationibus à rei, quæ geritur, ſanctitate alienis, quoad eius fieri poteſt, abducat, ſeſeque totum in Dei cultu colligat.

Illud etiam cogitet, quam ob cauſſam eò ſe contulerit; tum ſibi ſtatuat, ſe in conſpectu Dei omnipotētis, & in corona innumerabilium angelorum, & ſanctorum eſſe.

Qua in cogitatione videat, perpetuoque reputet, ſe eo loci conſiſtere, vt Deo ſanctiſſimum cultum, veneratio- E nemque tribuat, atque ab eo, & ſibi, & aliis omne bonum deprecetur.

Conſideret verò ipſum Deum, tanquam patrem, & redemptorem amantiſſimum, optimum, ſapientiſſimū, miſericordiſſimum, quiq; omnia intuēs, vbiq; & ſemper eſt.

Tum cordis caſtitatem, beneq; orandi donum, & gratiam à Deo ſupplex petat, orationiſque ſacrificium ſimul cum meritis Ieſu Chriſti, & ſanctorum, eius præſertim, cuius memoriam Eccleſia illo die celebrat, ad gloriam ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis, & ad ſuam, proximorumque vtilitatem dirigat.

Cum pſallendum eſt, primum pſalmi argumentū mente, animoque concipiat.

F Obſeruet præterea, quis in pſalmo loquatur, an Deus, an Eccleſia, an pœnitens, an aſpirans ad perfectionem.

Attendat item, ad quem præcipuè ſalutarem affectum pſalmus referatur.

Cum ita ſe religioſè pararit, magna animi attentione ſe ad verba, ſententiaſq; pſalmi accommodet, ita vt laudet, gemat, extimeſcat, ſicut pſalmorū voces indicant: & quod denique ore profert, animo primum concipiat.

Tum verba ſingula notet, interpretationem ſtudio aſſequatur, vnde mens, animuſq; ad aliquem ſalutarem affectum incendatur.

A

Ad verba etiam adiũgat animo cogitationem vel amoris, vel reuerentiæ, vel humilitatis. Atque ita quidem affectum aliquẽ excitet, vt ſi de virtute verba pſalmi profert, deſiderio accẽdatur imitationis; ſi de peccatis, intimè doleat; quod in eo ſtatu ipſe fuerit, aut certè proximi eius. Et ſic de aliis item, quæ pſalmo ſignificantur.

Eam porrò attentionem initio vniuſcuiuſque pſalmi, orationis, & aliarum diuini officij partium, tum ſingularum horarum canonicarum renouare, atque excitare ſtudeat, præſertim dum illa verba, quæ ad ſanctæ orationis Spiritum inflammandum valent, pronunciat, Deus in adiutorium meum intende, &c.

B

Itidem faciat, cum aliorſum ſe cogitationibus diſtrahi animaduertit.

In fine etiam vniuſcuiuſque pſalmi ſeſe excitet illis verbis, Gloria patri, &c.

In concluſione item orationum, cum dicitur, Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, ſpe ſancta erga illum redemptionis noſtræ auctorem ſeſe confirmet.

Et quoniam attentio valde admodum excitatur, ſi quæ quiſque profert, rectè intelligit: ideo in ea potiſſimum expoſitione pſalmorum aſſiduè verſetur, quæ non varia ſit, ſed quæ tota in excitandis, exercendiſque ſanctis affectibus verſetur.

C

Cum autem magnus pſallendi fructus in pſalmorum affectibus verſetur, ſiue quis in choro, ſiue priuatim, ſiue ſubmiſſa, ſiue alta voce oret: idcirco certos ſibi locos pſalmorum præfiniat, quibus omnis hæc ratio concludatur.

Loci pręcipui pręter cęteros hi ſint, vnde ſalutares affectus exiſtũt, laus Dei, memoria bonorum noſtrorum, cõmemoratio noſtræ miſeriæ, & reprehẽſio malè agentium.

Pſalmorum verbis cum Dei bonitas prædicatur, ad illius dilectionem, & ad gratiarum actionem de beneficiis, quæ à diuina benignitate proficiſcũtur, ſe toto animo accendat. Cum illius infinita ſapientia, potẽtia commemoratur; admiratione afficiatur: tum intime gratuletur, cum aliquid Dei auxilio benè geſtum narratur.

D

Cum bonorum memoria, recordatioque pſalmorum vocibus excitatur; deſiderium quoddam concipiat illa ſibi, & alij conſequendi; tum illa eadem à Deo petat, tum in Deo ſpem animo capiat fore, vt diuina eius ope, non modo quæ bona ſunt, quæque ſalutaria, aſſequatur, ſed quæ mala, ac quæ perniciem afferunt, vitet.

Aliquando etiam intimè in Domino gaudeat, ſe bona, Deo iuuante, adeptum eſſe, & mala cauiſſe.

Ex miſeriarum commemoratione timorem concipiat, dolorem, ac humilitatem, cũ ſuas cognoſcit infirmitates.

Ex reprehenſione malè agentium, agnoſcat zelum diuinæ vindictæ, & indignationem contra nequitiam. Atq; ita quidem ex ſalutaribus his affectibus fructum pſallendi vberrimum capiet.

E

Peroratis pſalmis, abſolutoque canonicarum horarum officio, paululum tacitus conſiſtat, genibusq; flexis veniã deprecetur & negligentiæ, & diſtractionis, aliuſue culpæ, quam in eo precationis officio admiſerit: tumq; hoc oret, vt pro Chriſti totiusq; Eccleſiæ meritis, orationis ſuæ obſequium, ac miniſterium gratum ſit, atque acceptum.

In eo pſallendi officio, cum ea mẽtis attentio, & ſalutaris affectus, tum corporis decens compoſitio requiretur.

F

Ideò, præter ea, quæ de genibus flectendis, de capite inclinando, de ſtando, de ſedendo, ac de cæteris partibus in primo Concilio conſtituta ſunt, quædam etiam in choro cauemus; quę, vtpotè minus decentia, & à loci illius cultu aliena, vitari oportet: ea verò tabella deſcripta ſunt, quæ cura noſtra edetur, ac in ſingulis ſacriſtiis Eccleſiarum, tũ cathedralium, tum collegiatarum, tum parochialium affixa perpetuo ſit. Tum verò etiam hæc ipſa monita, alia tabella deſcripta, itidem in ſingulis ſacriſtiis habeantur.

Lumina duo, candelabris, cereo ferariiſue infixa, cum proceſſiones publicæ, etiam quæ in Eccleſiæ ambitu, agũtur, ab omni cuiuſuis ordinis clero, tam regulari, quàm ſęculari, ad crucem adhibeantur, quæ vnicuique Capitulo, cleróne de more præfertur.

A

Epiſcopus in cathedrali ſua Eccleſia, loco, & forma, q̃ in inſtructionibus fabricæ Eccleſiaſticæ, ex decreto prouinciali editis, præſcripta eſt, ſepulchrum Epiſcopale primo quoq; tempore faciẽdum curet ad communem vſum Epiſcoporum illius Eccleſiæ. Cuius quidem ſepulchri operimento inſculpta ſit, ita tamen, vt ne è ſolo æquato extet, mitra, & baculus paſtoralis, tantummodo cum his litteris, SEPVLCHRVM EPISCOPORVM. N.

Hoc ipſum vnuſquiſq; parochus ad parochorũ, & Capitula ad dignitatũ, & canonicorum vſum itidem præſtẽt.

B

Poſtridie illius diei, quo Seſſio vltima Synodi prouincialis habita eſt, pro omnibus prouinciæ Epiſcopis defunctis, præſertimq; pro iis, ſi qui poſt proximum prouinciale Concilium diem obierint, Miſſa ſolemnis à prouinciæ Epiſcopo, cui id muneris Metropolitanus mandarit, canatur: & ſermo item latinus appoſitè habeatur; officiumque item pro illis à quatuor etiã prouincię Epiſcopi iunioribus ritè mox peragatur ad Pontificalis libri pręſcriptum. In ſynodo quoque diœceſana die ſecunda, pro clericis diœceſis defunctis oratio, & commemoratio ſolemniter fiat.

Quæ ad diſtributiones pertinent.

POenitentiarius, tanquã in choro præſens, diſtributionũ particeps ſit, quo tẽpore in audiendis confeſſionibus verſatur, non eorum ſolum, qui in caſibus, Epiſcopo reſeruatis, peccarint, ſed aliorum etiam quorumcumque.

C

Nec verò illas, quaſi præſens, capiat, cum mane aliquãdo, ante ſtatam diuinorum officiorũ horam, quo opportunius pœnitentibus ſatisfaciat, eorum confeſſiones audit, & quo deinceps tempore illa celebrantur, ipſe interea Miſſæ ſacrificium facit, aut priuatim horarium canonicale officium præſtat; etiam ſi id in fraudem non faciat.

Neque diſtributiones item illi, quicumque ſint percipiant, qui infirmitate, neceſſitate, aut manifeſta Eccleſiæ vtilitate occupati, impeditiue non adſunt in choro, ſi antea nullo legitimo impedimento diſtenti, perſonale canonicatus ſui munus obire non conſueuerant; hoc enim addendum cenſuimus decreto, quo in Concilio prouinciali primo hoc ipſo de genere cautum eſt.

D

Qui peregrinationis cauſſa abſunt, ne iure quidem, facultateue ſtatutorum Eccleſiæ, cui perſonalis reſidentiæ operam, miniſteriumque debent, diſtributionum participes ſint. Imò etiam ſi trium mẽſium ſpatio diutius abſunt, non propterea excuſantur, quominus fructuum præbendæ amiſſione mulctentur, aliiſue pęnis eiuſdem Concilij, de diuturniore abſentia ſancitis.

Qui ſtudiorum cauſa, quacunque facultate, abſunt, ne diſtributiones quotidianas eo ipſo abſentiæ tempore, nec verò illam præbendæ ſuæ partem tertiam, in eius generis diſtributiones, Tridentini decreti auctoritate iam cõuerſam, capiant.

E

Itidem de quotidianis diſtributionibus, eaq; tertia parte cautum ſit, etiam ſi à ſede Apoſtolica facultas abſentiæ ob ſtudia data ſit.

Epiſcopus, quæ decreta de tertia fructuũ parte in Concilio & primo, & quarto, olim confecimus, ita præſtet, vt nec, qui ſacris ordinibus initiati non ſunt, nec qui diſtributiones non capiunt, ab illa præſcripta tertia parte conferenda, liberi, immunéſue ſint.

F

Tertiæ porrò partis, quæ in diſtributiones conuertenda eſt, fructuum æſtimatio ſit, non veteri taxa, etiam in codices capitulares relata, ſed tanti ſit, quanti cenſus, redditúſue prębendarum, re vera valet, deductis primo penſionibus, aliiſque oneribus, legitimè impoſitis, pro ratione temporis, quo durauerint.

Cuius tertiæ partis percipiendæ ius habeant omnes canonici, tum qui præbendam obtinent, tum qui ſine illa ſunt, dum ij ſtatis diebus ſuum in Eccleſia munus præſentes obierint.

De reſidentia.

PERSONALIS reſidentiæ munus, vt re vera per eos præſtetur, qui illius generis beneficia Eccleſiaſtica obtinent, omnem rationem, canonum iure, Tridentiniſque ſanctionibus præſcriptam Epiſcopus ineat.

A quo

Digitized by Google

A quo munere non excuſetur, neque qui beneficium, Eccleſiamue habet, de cuius titulo adhuc lis & controuerſia pendet; nec verò item, qui nondum ſacerdotio, aut eo ordine, quem beneficium illud requirit, initiatus eſt; nec pręterea qui iuſta aliqua cauſa, impedimẽtóue diſtinetur.

Nec verò à reſidentiæ munere liberi ſint, qui tertiã partem fructuum, qui ſibi ex dignitatibus obueniebant, quas in Eccleſijs cathedralibus obeunt, in diſtributiones contulerint. Imo verò ij cætera etiam, quæ Tridentino decreto in ſeſſ. 24. promulgato, ipſis præſcripta ſunt, præſtare ab Epiſcopo cogantur.

Ne ille quidem excuſetur, cuius Eccleſia, aut beneficium eiuſmodi eſt, vnde omnis, aut certè magna pars fructuum, aliquo modo reſeruata ad alium peruenit.

Ne Epiſcopus, propterea quod ſibi liberum, integrúmque eſt, facultatem permittere, qua liceat, aliquem ab Eccleſia commiſſa, beneficióue perſonalis reſidentiæ abeſſe, ea poteſtate, facultateue deinceps ob cuiuſuis generis cauſam vtatur: ſed in illa concedenda modum, & rationes adhibeat, Concilij Tridentini ſanctione præſcriptas.

Ne vel ad ſeminarij quidem curã, vel ad Vicarij munus, vel ad ſanctæ etiam Inquiſitionis officium, nec verò ad aliud quicquam opera ſacerdotis, curam animarum gerentis. Epiſcopus ita vtatur, vt ab Eccleſia, beneficióue, in eius curam tradito, diutius abſit; ac muneri debitæ reſidentiæ perſonalis deſit.

Ne parochus, animarúmue curator ob ſenectutem, aut ob aduerſam valetudinem, cœliue grauitatem, ab eo reſidentiæ munere excuſetur. Si verò eius inualetudo id generis eſt, quæ curari poſſit, atq; eo loci, vbi Eccleſia parochialis ſita eſt, non datur: & aliundè facultas medici, & medicamentorum, tunc parocho, ex infirma illa valetudine laboranti, Epiſcopus curationis cauſa facultatẽ dare poſſit, qua liceat ei tribus, quatuórue menſibus ad ſummũ, loco propinquiori: in quo eiuſmodi neceſſaria non deſint manere; vbi valetudinem curet.

Interea ad illius Eccleſiæ parochialis curam gerendam Vicarium Epiſcopus conſtituat, parochi ſumptu.

Nec præterea ſimulatis, odiíue ſolùm cauſa parochum ab Eccleſiæ parochialis ſtatione, locóue abeſſe permittat, ac ne inimicitiarum quidem, quæ vel leues, vel fictæ ſint, cauſa, prætextuve. Si verò vnquam graues illę erunt, ac veræ ortæq; poſteaquàm parochialis curæ munus obit, idq; ſine culpa parochi, permittere epiſcopus poterit, illum inde abeſſe, locoq; propinquo, vbi tuto ſit, morari, eo ſolùm tempore inimicitiarum, non tamen vltra annum, etiam ſi diuturniores anno ſint inimicitiæ.

Cùm antea iure canonum, tum nuper Concilij Tridentini decretis, & ſynodorum prouincialium conſtitutionibus iuſſum eſt, vnumquemq; parochum, animarumue curatorem in Eccleſia ſibi commiſſa, Dominicis, alijsq; præcipuè feſtis diebus ſtata hora Miſſæ ſacrificium celebrare, ſacramentorum adminiſtratione, verbiq; Dei prędicatiõe populum paſcere; doctrinæ Chriſtianę rudimenta docere; veſpertinas preces, aliaq; diuina officia canere, vel recitare publicam ſæpè orationem, ac proceſſiones varias cum populo ſuo obire, pacem conciliare, controuerſias cõponere pauperum, & egentium, miſerabiliumq; hominum curam paternam gerere; aliaq; munera ſtudiosè & accuratè agere, quæ cùm parochialis officij ratione cõiuncta ſunt; tum illis diebus maximè, in quibus populus artibus, operibus, & negotijs mundanis non eſt diſtentus, occupatúsue, facilius ac fructuoſius præſtare poſſunt.

Quæ omnia, prout cautum eſt, & quemadmodum certè oportet, conſtituto tempore is parochus exequi nullo modo poteſt, qui non ſine animarum ſibi commiſſarum, detrimento, conſtitutis illis horis parochiali Eccleſiæ non inſeruit ſed ea relicta ad eccleſiam cathedralem, vel collegiatam, vbi canonicatum, aut aliud reſidẽtiæ beneficium iam obtinet, frequenter nimis accurrit, non ſine ea auaritiæ ſuſpicione, & cupiditatis illarum diſtributionum, quas capiet, propterea quod ibi in diuinis officijs, Miſſaque ſolẽni præſens adſit, feſto præſertim die, quo pluribus in Eccleſijs vel duplicatæ, vel certè maiores, quàm alijs debus dari ſolent. Quamobrem hoc decreto epiſcopos id monemus, ne quem parochum, animarumve curatorem, qui in cathedrali, collegiatáue Eccleſia dignitatem aut canonicatum habeat, aliudve beneficium, aut officium, cui perſonalis in choro reſidentiæ onus iniunctum ſit, deinceps dominicis, feſtiſue diebus, Eccleſię commiſſæ ſtatione relicta, in choro illius cathedralis, collegiatæve præſentem adeſſe, diſtributionumq; quotidianarum participem vllo modo, pactóue fieri patiantur: ſed parochiali Eccleſiæ, ſtatis horis, operam, curam, muneraq; ſuſcepti parochialis officij vſq; adeò præſtare cogant, vt ei nulla ſtata hora deſit, nullumque officium omninò prætermittat ſuæ curæ, ſollicitudiniq; commiſſum.

Eccleſia parochialis, ſi eo loco ſita eſt, vbi minor pars hominum parochialium habitet, multoq; plures illi ſint, qui extra vrbis, municipij, lociue mœnia, vbi illa eſt, domicilium habeant: eo tamen loci parochus in ſtatione parochiali maneat, vbi Eccleſia eſt. Parochialibus verò, qui lõgius abſunt, Epiſcopi officio, & auctoritate ſuccurratur ad Concilij Tridentini præſcriptum.

Epiſcopi cura ſit, iura agere, vt cui parochialis Eccleſia, intra diœceſis ſuæ fines poſita, ab alio inferiore, etiã regulari, qui illius conferendæ ius habet, collata eſt, is in illius ſtatione reſideat, perſonaliſq; reſidentiæ munera præſtet. Nec verò id ad illum inferiorem qui contulit, ſpectet.

De Eccleſiis, earum ſupellectile, & fructibus.

SÆpè accidit ſontes homines, qui ad eccleſiam, ſacraue loca, & alia eccleſiaſticę immunitatis iure munita, præſertim vbi primum crimẽ patrarint, ſtatim confugiunt, nõ ſolùm à ſatellitibus magiſtratuum iudicumue ſęcularium, ſed à conſanguineis etiã, & affinibus eorum, quibus cędes, iniuriaue illata eſt, armatorum quoq; hominum collecta manu cuſtodiri, magno cum eo periculo vt ne grauiora interdum facinora, ac aliquãdo eccleſiaſticę immunitatis violatio, flagitiaq; turpiſſima admittantur. Quamobrem vt ijs ipſis offenſionibus, & malis quę inde ſępè exiſtunt, occurratur, licere decernimus iuſſu Epiſcopi, ob eam ſolùm cauſam, vt cognoſcatur, an qui tunc ad Eccleſiã perfugium habuerit, iure vti poſſit immunitatis eccleſiaſticę, per ſatellites fori epiſcopalis ad carcerẽ clericalem: vel ſęcularem, ſi eo loco clericalis carceris cuſtodia tuta non eſt, eiuſdem Epiſcopi iudicio, inde abduci, tamdiuq; Epiſcopali nomine cuſtodiri, quoad re perpenſa ipſe Epiſcopus deliberet.

Is verò quamprimum deliberationem ineat; ſicq; libertate, immunitateue eccleſiaſtica illum vti fruiue cenſuerit, ab omni detrimento, omniq; impenſa liberum, atque immunem loco reſtitui ſtatim mandet, vnde abductus eſt: ſin autem ſecùs faciendum duxerit, foro, iudicioq; magiſtratus ſæcularis, prout iuris erit, illum relinqui iubeat; ad Canonum & Conciliorum, aliarumque Apoſtolicarum conſtitutionum præſcriptum.

Interea verò, dum in cuſtodia eſt, ne cuiquam liceat, de eo quęſtiones, examenve inſtituere, neque adeò contra illius perſonam quicquam agere, quo præiudicium illi eiuſve cauſæ afferatur.

Id autem vt ab omnibus inuiolatè ſeruetur, nec verò huius decreti nomine, prætextuve quicquã contra immunitatem eccleſiaſticã à iudice, magiſtratuve ſæculari fiat, geraturue, omni diligentiſſima curatione in eo vtatur epiſcopus, cenſuraſque etiam proponat arbitratu ſuo.

Vt in omni Eccleſia, altari, ſacriſtia, omniq; ſacra ſupellectile nitor, munditiaq; eluceat: id quod etiam Innocentius III. Pontifex in Concilio Lateranenſi cauit, magna cura, & diligentia à ſacerdotibus, clericis, alijſque Eccleſiæ miniſtris adhibenda eſt.

Quamobrem, quæ de hoc genere toto regulæ, Concilij huius auctoritate, per nos enucleatè præſcribentur inſtar inſtructionum; eæ ab omnibus & ſingulis, quorum intereſt, vbi primum in vulgus edentur, accurato ſtudio ſeruentur, atque inducantur in vſum.

Puluinaria, miſſalium vſui addicta, ne Epiſcopi quidem, nedum alterius cuiuſquam genibus, cubitiſue, vllo loco, nec verò in Eccleſia ſupponantur, neq; præterea ad vllum prophanum vſum adhibeantur.

Ac ne ad ſuggeſti quidem ornatum pallia altarium, vſui ſint. Curandum igitur erit, quàm citiſſimè per facultates Eccleſiæ fieri poterit, vt pro ſolemnium temporum feſtorumq; dierum ratione ornamenta, ſuggeſtis ipſis propriè appoſita comparentur.

Quæ Eccleſię, neceſſe eſt reſtituantur, atque inſtaurentur; earum omnis cenſus, parſve huic ſumptui neceſſaria, etiam ſi equitibus ordinis Hieroſolymitani obueniret, ab EPISCOPO ſequeſtri nomine apud virum bonum deponi iubeatur, qui in illarum inſtaurationem, eiuſdem iuſſu erogetur.

Quæ verò labentes, propeq; cadentes nullum cenſum habent, vnde reſtituantur: ciuitatis, municipij, locive vbi ſitę ſunt, impenſis inſtaurentur, Epiſcopi cohortatione diligenti. Id omne de oratorijs etiam conſtitutum ſit.

Lapides, cœmenta, tigna, omniſque materia Eccleſiæ dirutæ, prophanatæve, ad vſum quoque prophanum, non ſordidum tamen auerti, adhiberique arbitratu Epiſcopi liceat.

Pecunia verò, quæ inde colligetur, illius etiam iudicio in ſumptus Eccleſiæ vtiles conferatur.

Miſſarum autem munus, quòd in ea iam diruta pręſtandum erat, niſi Epiſcopus ad aliam potius legitima facultate transferre cēſuerit; ad Eccleſiam primariam, quam matricem vocant, transferatur, vbi illius, ad quem prohanæ Eccleſiæ cenſus peruenit, impenſis, altare ſancti, ſanctæue nomine extruatur, cuius titulo, quæ prophanata eſt, nuncupabatur.

Illius porrò cœmiterium ad eandem Eccleſiam transferatur, ad eundemque locum oſſa mortuorum aſportentur.

Vt litibus, & controuerſiis, quæ vbiq; in hac prouincia permultę, & variæ de fructib⁹ beneficiorum inter hęredes ſacerdotis, clericiue mortui, & illos exiſtere ſolent, qui in ea beneficia ſuccedūt, planè occurratur, cùm in ea, illa Iulij III. Pontificis Max. conſtitutio, eo ipſo de genere edita, in vſum, moremq; inducta nunquam ſit, ius commune in toto hoc genere omninò ſeruari decernimus, ſublata quacumq; etiam conſuetudine, ſtilóue etiam quauis Epiſcopali, Archiepiſcopaliue auctoritate confirmato.

Vniuerſitates, laiciue homines, etiam qui ius patronatus habent, qui bona, cēſum, iura ve beneficij eccleſiaſtici, aut loci pij, quocunq; modo vſurpauerint, aut eorum poſſeſſionem detinuerint, anathema, & alias pœnas ſubeant decreto Tridentino conſtitutas, non obſtante quocunq; antiquo vſu poſſeſſionéue. Hoc verò decretum cum illo vulgariter redditum, populo edici, atque promulgari ſæpè iubemus, quo diligentius tale crimen caueatur.

Quæ ad ſynodum, congregationeſve alias clericales, & viſitationem attinent.

SI quando Epiſcopus, iuſta, eaq; Metropolitano probata cauſa, ac Concilium prouinciale nō acceſſerit, virum Eccleſiaſticum mittat, qui non modò legitimam abſentiæ excuſationem, vt canonum iure, Concilijq; prouincialis quarti decreto cautum eſt, rectè; afferat, decretaque ſuſcipiat; ſed hoc etiam præſtet, vt à Metropolitano interrogatus, rationem diligenter recteque reddat omnium, quæ ad eius Eccleſię, cuius cauſa ab epiſcopo huius decreti auctoritate mitti debet, rationes attinent.

Ad ea verò, quę in Concilio prouinciali quarto de ſynodi diœceſanæ, ad Tridentini Concilij præſcriptum quotannis celebrandæ, perpetua indictione decreta ſunt, hæc etiam, quæ ſequuntur, addenda cenſuimus, vt cùm vſui, tum rationi illius, rectè ordineque habendæ proſpectum, & conſultum ſit.

Synodo diœceſanæ vniuerſi, & ſinguli ſacerdotes, & clerici cuiuſcumque ordinis interſint, quicunq; canonum iure, vel eccleſiaſticis ſanctionibus, vel Tridentino decreto, vel conſuetudine, aliave ratione intereſſe poſſunt, aut planè debent.

Adſint verò inter cæteros quicunq; beneficium Eccleſiaſticum, cuius cauſa, de iure, conſuetudine adeſſe debēt, in ea diœceſi obtinent, cuius ſynodus celebratur, quam-

A uis in alia domicilium habeant. Atque in iis quidem, quæ ad beneficium illud pertinent, eiuſdem ſynodalibus decretis, iuſſiſque obtemperent.

Ante ſtatam ſynodi diem per menſem, quinta quaq; feria in Miſſæ ſacrificio, ſi quadrageſima eſt, oratio de ſpiritu ſancto dicatur: alio autem tempore, die eodem Miſſa celebretur, cæteraque præſtentur, prout ſecundo prouinciali Concilio ſancitum eſt.

Synodalis hæc actio aliquot ante diebus per parochos populo denuntietur, eorumq; vniuſcuiuſque officium ſit, parochialis ſuæ Eccleſiæ homines docere, tum quàm ſanctum, ſalutareque ſit, ſynodalis diœceſanæ actionis inſtitutum: tum quam ob cauſam quotannis ea actio ſuſcipia- B tur.

Quod de genere editas ab Epiſcopo litteras parochus ſuo quiſque populo, cùm in Miſſæ parochialis ſacrificio is frequens adeſt, accuratè legat: cui muneri adiungat hoc etiam paternæ cohortationis officium, quo nō modò illum excitet ad frequentius orationis ſtudium, ſynodalibus illis diebus adhibendum, ſed etiam ad id ſingulos inflammet, vt die Dominico ſtatam ſynodalē diem antecedente, verè pœnitentes, & confeſſi, ſacram cōmunionem ſumant; hoc præcipuè precantes, vt quæ ad eorum ſalutem pertinent. Dei auxiliante miſericordia per Epiſcopum in ſynodo diligenter, ſancteque agantur.

C Quo puriores autem Eccleſiaſtici ordinis homines, qui in ſynodo adeſſe debent, ad eam actionem, quę religioſam animi præparationem ab illis depoſcit, cōueniant omnes, & ſinguli Dominico illo die, ſynodum præcedente, peccata primum confeſſi, non ſolùm ſacerdotes Miſſę ſacrum faciant, ſed reliqui ſinguli cuiuſuis ordinis clerici, ſanctiſſimam Euchariſtiam ſumant.

Antequā ſtata ſynodi dies veniat, & in ciuitate ij, quibus id curę epiſcop⁹ dederit, & in diœceſi Vicarij foranei, & parochi pręterea, tum vrbani, tum diœceſani, vt ipſi epiſcopo adiumētum afferant, diligenti aliqua earum rerum indagatione, ac relatione, quib. per eum conſuli, aut prouideri in ſynodo pręſertim oportebit, hęc quæ infra generatim, vel D vniuersè mox præſcribentur, ſedulò videant, ac notent, vt ea omnia ad præſcriptam ab eo rationem, & normam tum litteris, tum coram conſtituto tempore deferant.

Idque omnes, præter diligentiam, quam de hoc genere toto, teſtes ſynodales ex decreto prouinciali adhibere, & præſtare debent.

Primò igitur ij omnes pro ſuorum quiq; munerum, officiorumve ratione & cura diſpiciant, quę cleri ſit in clericalis vitę moribus ꝓgreſſio: quæ in vita ſpirituali diſciplina, & quàm ſollicitum in diuinorū officiorum cultu ſtudium; quam diligens in Eccleſiaſticis functionibus obeundis ſolicitudo, quæ etiam, & quàm frequens in litterarum exercitationibus cura: qui in earum ſtudiis progreſſus item.

E Vicarij autem foranei & regionarij in ciuitate præfecti, aliiue eccleſiaſtici homines, quos ob eam cauſam epiſcopus delegerit, exquirant, qui præterea parochorum in primis zelus in animarum ſalute procuranda, quę in ſacramentis miniſtrandis ſedula diligentia, quam frequens in paſcēdis verbo Dei fidelibus officium, quæ deniq; in omnibus parochialis muneris partibus vigilantia, quæue aſſiduitas.

Deinde ij omnes, & ſinguli pro ſui officij munere inueſtigent, quæ populi in Chriſtianę charitatis operibus exercitatio, quam religioſus feſtorum dierum cultus, quā pia in Eccleſiis conuerſatio, quæ in doctrinæ Chriſtianæ ſcholis frequentia: tum de aliis piis ſodalitatibus diſquirāt, tum denique de reliqua omni eiuſdem populi diſciplina, & in F via Domini progreſſu.

Poſt, videant, qui ſingularum Eccleſiarum, præſertim parochialium ſtatus, an ſi quæ inſtaurationem deſiderant; an debito cultu fraudantur; an ſacris veſtibus, ornamētis, ſupellectilique Eccleſiaſtica, ad cultum neceſſaria, inſtructæ ſint; an denique vlla ex parte incultæ.

Poſtremo an ſi aliqua ſunt prouincialium, diœceſanorūque ſynodorum decreta, edicta, viſitationum præſcripta, aliaue epiſcopalia iuſſa, quæ executionem non habeant; quid item in impedimenti, aut difficultatis, aut denique cauſæ ſit, quamobrem eorum executioni non ſit locus.

Id autem omne, quod ad executionem attinet, norint, à quibus ijdem, vel præfecti, vel delecti eccleſiaſtici homines; tum Vicarij foranei, tum parochi, alijque, qui eccleſiaſtica beneficia obtinent, prout eorum vniuſcuiuſq; in illis exequendis partes ſunt.

Cum autem ſynodalis dies propè adeſt; Vicarij foranei pridie illius diei adſint ſummo mane in ędibus Epiſcopalibus; eoq; ipſo die quamprimum Epiſcopo nomina, & cognomina tradãt, eaq; ordine deſcripta, ſacerdotum, & clericorum ſingulorum, qui ad ſynodum conueniunt, ac rurſus abſentium cauſis ſigillatim item deſcriptis, quamobrē ſynodo non adſint. Idq; præter officium legitimæ excuſationis, quam, qui abſunt, Epiſcopo afferre, & probare debent. Hoc ipſum triduo, vel biduo ante eum ſynodalem diem, qui ab Epiſcopo in vrbe regionibus ſunt pręfecti aut delecti præſtent, de ſuæ quiſque regionis clericis.

Singuli autem ſacerdotes, cæteriq; clerici, qui Canonicarum horarum officium præſtare debent, breuiariũ, cùm ad ſynodum veniunt, afferant; quod initio notatum ſit nomine, & cognomine poſſidentis.

Ijdem verò, ne in itinere quidem, quòd ſynodi cauſa ad ciuitatem faciunt ſunt, à clericalis vitæ diſciplina, ſacerdotali morum grauitate noſtris decretis præſcripta, diſcedãt.

Vbi in ciuitatem venerint, ne ad cauponas, ſed ad amicorum, ſi quos habent, præſertim eccleſiaſticorum hominum, neceſſitudine, familiaritate, aut aliquo hoſpitij iure coniunctorum, domicilia diuertant; tumq; deinceps ſtatim ad eum ſe cõferãt, quem occaſione ſynodalis illius actionis, Clericalis hoſpitij præfectum conſtituerit Epiſcopus; eiq; chyrographum dent, quo ſuum quiq; nomen inſcribatur; notētq; hoſpitij locum, & hoſpitem, apud quem diuerterint. Si verò quis neminem certum hominem habet, apud quem diuertetur; primum eundem præfectum adeat qui certum eccleſiaſtici hoſpitij locum aſſignabit.

Cum porrò clericalis ordinis homines omni tempore alios vitæ exemplo ad virtutum inflammare debeant, tum maximè cùm ſynodales actiones habentur, ita ſe gerant in verbo, in conuerſatione, in charitate, quemadmodum Apoſtolus monet, vt cùm eos poſuerit Deus in acquiſitione ſalutis, atq; in ædificationem, officij ſui memores, ambulēt digne Deo, ſanctéq; ſicut decet, miniſtros myſteriorũ Dei, viuant. Nec verò, vt plerіq; ſolent, cùm in ciuitate ſunt per plateas vagētur, aut præcurioſitates hac, atq; illac circumeant; ſed ad cauſam, ob quam conuocati ſunt, tota animi cogitatione tunc attēti, in eo verſentur, vt & Epiſcopo in ea actione piis, caſtiſque precibus auxilium, & ſibi, & populis ſalutarem inde fructum ferant.

Qui ſacerdotes ſunt, ſingulis diebus, quibus ſynodalis conuentus habetur, vt iuſſum eſt, Miſſæ ſacrificium celebrent: reliqui Clerici ſaltem prima die ſynodi ſacram cõmunionem ſumant, idq; ſummo mane: facientes obſecrationes, orationes, & gratiarum actiões, poſtulationes pro ſancta eccleſia Dei, pro ſummo Pontifice, pro Principibus Chriſtianis, pro vberrimo Synodalium, & aliarum paſtoralium actionum fructu.

Vt autem Epiſcopus, ſynodalium actionum officiis, & curis multis tunc occupatus, aliorum miniſtrorum ſtudio & opera adiuuetur; triduo, aut biduo ante ſynodi diē, Eccleſiaſticum hominē, iuris peritum ſtatuat, qui promotoris munus obeat; & vnum, duóſue eccleſiaſtici itē ordinis, qui eorum, qui à ſynodo, cui intereſſe debent, abſunt, cauſam, rationēq; abſentiæ eius nomine cognoſcant; qui pręterea querelas, controuerſias, & accuſationes eodem nomine audiant, & ipſi Epiſcopo referant; cui liberum, integrumq; ſit, etiam dum ſynodus habetur, quandocunque libuerit, illas ſibi aduocare, & aliis etiam delegare.

Quæcunq; porrò, vel decreta, vel conſtitutiones, vel edicta, vel ſcripta cuiuſuis generis in ſynodo legi, promulgarique oportebit: his legendis vel Archidiaconum, vel Canonicum diaconum ſuę cathedralis Eccleſiæ conſtituat, qui id muneris rectè obire poſſit. ſi modò is, qui Cancellariæ Epiſcopalis officium gerat, Canonicus illius Eccleſiæ non ſit, aut in ea dignitatem non obtineat. Ad illum enim potius hoc officium pertinere decernimus; quo tunc impedito, ad alium Canonicum, quē Epiſcopus, vt ſupra, delegerit.

Pridie eius ipſius diei, qua futura eſt ſynodus, ſub primam horam noctis in omni Eccleſia ciuitatis ſolēni campanarum ſono ſignificatio detur, ſynodi, poſtero die inchoandæ.

Poſtridie, quæ ſtata ſynodi dies eſt, ſummo mane, & ceteris deinceps ſynodalibus diebus in Cathedrali Eccleſia certis campanæ ictibus ad ſynodum Clerus cõuocetur: cuius etiam rei ſignificatio fiat tabella, cura magiſtri cęremoniarum publicè loco ſuo affixa, qua ſynodalis ſeſſionis certa hora inducatur.

Qua hora vniuerſi, & ſinguli, qui in ſynodo intereſſe debent, in Eccleſia Cathedrali, non raptim, ſed graui inceſſu conueniant: vbi cõuenerint, loco conſtituto, ſuperpellicea, quæ munda, ac decētia ſint, & almutias, cappáſue, pro Eccleſiæ inſtituto, & vſu induant, quicunq; dignitates, canonicatúſue in eccleſia Cathedrali obtinent, & qui collegiatis eccleſiis quocunq; nomine propoſiti ſunt, quibus rectè & decenter induti. inde ad ſtatum ſeſſionalem locum, nõ tumultuenter, ſed quietè, &, quoad eius fieri poteſt, bini veniant, atque ordine conſideant.

Nec verò quiſquam mane, priuſquam conueniat, cibum capiat, ſed ieiunus adſit.

In loco igitur benedictionis conſidentes Domini ſacerdotes, & reliqui inferiorum ordinum Clerici, ne vocibus obſtrepant, ne tumultibus rem ſynodalem perturbent, ne confabulationibus operam dent; ſed hæc omnia, cæteraq; maximè caueant, quæ eccleſiaſticæ diſciplinæ, ſynodalis actionis dignitati, & loci venerationi non conueniunt.

Synodali celebritati triduum veteri ritu præſtitutum eſt; at pro rerum, quæ gerendæ ſunt, ratione, Epiſcopus nõ ſolùm breuiori, ſed etiam longiori tempore ſynodum agat, Et ſynodales actiones tractet licet.

Primo ſynodi die Epiſcopus, proceſſione ſolemni primum peracta, Miſſæ ſacrificium celebret: tum precib' ſtatis, & cæremonijs, ad eiuſdem ſynodi inchoationem è libro Pontificali ritè adhibitis, ſermonem Clero habeat eo de genere, quod ſynodalibus tractationibus, & ſanctæ diſciplinæ accommodatum ſit.

Quo ſermone peracto, Archidiaconus, vel alius Epiſcopi iuſſu indicat ſilentium.

Deinde idem Archidiaconus, vel Canonicus diaconus decreta lecturus, ad epiſcopũ accedat, à quo illa, quę legēda ſunt, cùm acceperit, de ſuggeſta alta voce pronuntiet.

Decreta, quæ initio ſynodi legat, hæc ſunt.

Vnum, monitiones cõplectens, quę ex hoc ipſo decreto atq; aliis prouincialium Conciliorum cõſtitutionibus, ac patrum regulis, prout Epiſcopus maluerit, confectę ad viuendi modum, celebrandæq; ſynodi rectam rationem pertineant. In iis verò monitionibus illa cohortatio etiam ſit, vt triduano ieiunio, quemadmodum inſtitutum olim fuit, ſynodalis triduana actio a Clero celebretur.

Alterum, quo ſynodi miniſtrorum, & iudicum, querelarum, itemque excuſationibus abſentiæ vniuſcuiuſque audiendis ab Epiſcopo conſtitutorum, nomina promulgentur.

Tertium, quo cauetur eorum, qui ſynodo intereſſe debent, nomina, rectè, ordineq; ſcripta, ad Cancellarium Epiſcopalem deferri.

Quartum, quo cauetur item, ſi cui in ea ſynodo contigerit, ſuo loco non ſedere, aut incedere, aut aliud quicquã agere, id præterea neminini ius acquiri, acquiſitúmue eſſe, neque quicquam de cuiuſquam iure, poſſeſſionéue detrahi: ſed omnia in eo ſtatu permanere, quo antea fuiſſe compertum erit.

Quintum, quo excõmunicationis propoſita pęna prohibeatur, ne, quo tempore ſynodus habetur, cuiquam ſacerdoti, Clericóue à ciuitate diſcedere liceat, niſi miſſione ab Epiſcopo impetrata.

Sextum, quo iubeat, ſi quę publica calamitas, vel ciuitati, vel diœceſi, cuius ſynodus habetur, vel vniuerſo populo Chriſtiano imminet, aut inſtat, orationem, in Miſſæ ſacrificio, ab omnibus, ſingulisq; ſacerdotibus fieri, præceſque à reliquo Clero adhiberi: cùm inſtitutum ſit, & ritus in eiuſmodi ſynodali conuentu pro publicis rebus ſupplicationes publicas agi.

His

His de more promulgatis decretis, nominatim deinceps, quique vocentur, qui ſynodo præſentes adeſſe debent, ſicq; vocati, ſinguli reſpondeant. Adſum.

Vocationis ratio ea ſit, vt primò ciuitatis deinde diœceſis Clerus vocetur.

Idque diſtinctè, ſigillatim & ordine præſtetur.

In hac actione primò hæc legantur.

Decretum Tridentinum profeſſionis fidei in ſeſſ. 25. adſcriptum, cap. 2. cuius initium eſt. Cogit temporum calamitas &c.

Decretum Concilij prouincialis primi de profeſſione fidei, quod decretum incipit ſacri &c.

Tum formula profeſſionis fidei ex Cōſtitutione Pij IV. Pont. Max. legatur.

Qua lecta, & fidei profeſſione præſtita, eorum nomina qui perſtiterunt, à Cancellario ſcribantur, & in Codicem diſtinctum referantur.

Decretum Tridentinum de examinatoribus in beneficiorum parochialium cura committenda adhibendis, ſeſſ. 24. ſeſſ. 18. conſcriptum in hæc verba. Examinatores &c.

Deinde ab Epiſcopo proponantur examinatores nominatim.

De ijs probandis ſuffragia rectè ſeruantur.

Decretum itidem Tridentinum de iis deſignandis, quibus cauſæ delegentur, pronuncietur ſeſſ. 25. c. 10 quod incipit. Quoniam ob malitioſam &c.

Poſt, eo de genere conſtitutio Bonifacij VIII. cuius initium eſt: ſtatutum &c.

His lectis illi ab Epiſcopo deſignentur, ac demum pronuncientur.

In ſuffragijs autem ferendis ſinguli ſpectent, vt non humanis affectibus obſequantur, ſed Deo, & tum conſcientiæ ſatisfaciant religioni, Eccleſiæ vtilitati, animarumque ſaluti conſulant.

Tum hæc promulgentur.

Conſtitutio Pij II. contra clericos edita, qui ſine canonica diſpenſatione extra ſtata tēpora, ante legitimam ætatem, vel abſq; dimiſſorijs ordinarij ſui literis, ſe ad aliquē ordinē promoueri fecerint, ex concilio prouinciali tertio.

Conſtitutio item Pij V. de confidentijs, ex eodem Concilio, & illa etiam de Canonicarum horarum officio recitando, per eundem edita.

Decretum Tridentinum de reſidentia item ſeſſ. 23. c. 1.

Decretum alterum de reſidentia, item ſeſſ. 23. c. 1.

Decreta prouincialis Concilij primi de vita, & honeſtate Clericorum.

Decreta Concilij prouincialis quarti de honeſtate Clericorum.

Decreta prouincialis primi Concilij de diuinis officijs.

Decreta item huius Concilij prouincialis quinti de Chori diſciplina.

Aliæ denique, vel pontificiæ ſanctiones, vel prouinciales Conſtitutiones, vel decreta diœceſana, quæ Epiſcopus legenda cenſuerit.

His lectis, punctatores pronuntientur, ab Epiſcopo delecti, qui ex decreto Concilij prouincialis quarti ibidem iurent.

Deinde teſtes item ſynodales, ab Epiſcopo delecti, renuncientur, qui ad præſcriptum formulæ, in eo Concilio editæ, iurati, munus ſuum obeant. Quo in iure iurādo hæc cautio ſit, vt mane in ſeſſione per eos præſtetur, qui adſunt. Si qui verò abſunt, Vicario foraneo, in cuius regione illi teſtes renuntiati habitāt, id curę delegetur, vt ad formulæ præſcriptum ab illis iuſiurandum exigat atq; ſuſcipiat.

Id verò iuſiurandum in altari maiori ſacris reliquijs, quę è loco, vbi aſſeruantur, accenſis luminibus afferantur, decore collocatis ſanctè præſtetur.

Alia præterea agantur: quæ Epiſcopus agi, veriue expedire cenſuerit.

At verò neq; ſeſſio ſecunda dimittatur: niſi primo, vt ſupra, oratione publica perorata. Tum III. ſeſſio indicatur.

Quo tertię ſeſſionis die demùm decreta, ſi quæ Epiſcopus noua conficienda cenſuerit, de ſuggeſtu promulgētur.

Monitiones ex Concilio prouinciali quarto legantur.

Poſt, certa dies ſynodi quę ſequenti anno celebrabitur,

A decreto ed[illegible] promulgetur. T[illegible]
nodum d[illegible] habeat, [illegible]
bus plenior, & di[illegible] accommodatum.

Proceſſio [illegible] C[illegible]

A qua cum reditum e[illegible]
xis, tacitus per horam di[illegible]
quarum e[illegible] oratio e[illegible] indica[illegible]

Tum poſtea acclamationes ſanctæ fi[illegible]
Epiſcopo præſcriptæ.

Acclamationes factis, omnes ſacerdotes, & C[illegible] gentes, cum [illegible] oſculum pacis ab Epiſcopo [illegible] ant: & ſibi inuicem dent, cum timore & amore D[illegible] Cleri, qui conuenerit, numerus is eſt, vt longius [illegible]

B ritus ducatur, ea ratio ineatur, vt Præpoſiti [illegible] byteri ſolum ab Epiſcopo illud accipiāt; de[illegible] que Clero dent; iſque inter ſe mutuo item.

Quod verò ſancti oſculi ſignificatione oſt[illegible] ipſa præſtent, vt coniunctiſſimis animis, conc[illegible] tate, & pacis, atq; charitatis ſtudio, quęcumq; lecta [illegible] tæue ſunt, ſolliciè exequantur.

Demum Epiſcopus Clero ſolemniter benedi[illegible]

Archidiaconus verò præſcriptis illis pon[illegible] verbis ſynodi dimiſſionem ſignificet.

Poſt primæ ſeſſionis diem. reliquis deinceps d[illegible] canonico, vel ab eo qui dignitatem obtinet, heb[illegible] rio, Miſſa ſolemnis ſtata horæ canatur.

C Pluuialia item induantur, qui in Cathedr[illegible] gnitates, aut Canonicatus habent, & ſinguli [illegible] Eccleſiæ quouis nomine præfecti, peracto [illegible] ſacrificio, cùm initium ſit ſeſſionis ſynodal[illegible]

At in Miſſæ etiam ſolemnibus, cùm Epiſc[illegible] bit.

Mane item ſingulis ſeſſionis diebus, cum [illegible] libro pontificali præſcriptæ, ritè habitæ erunt [illegible] moue eccleſiaſticæ diſciplinæ rationibus acco[illegible] ab Epiſcopo, vel ab alio eius iuſſu habeatur.

Seſſio autem, cùm ad horas pomeridiana[illegible] pro[illegible] ſtata hora ſignum campanæ ad illius ſigni[illegible]

D In qua continuata ſeſſione Epiſcopus amictum [illegible] albam ſtolam, pluuiale rubri coloris, pectoral[illegible] precioſam induet, duobus de more aſſiſtentib[illegible]

Pronuntietq; Epiſcopus initio orationem. A[illegible]

Veſperi autem, antequam vniuſcuiuſque d[illegible] mittatur. Clerus vniuerſus paululum tacitus [illegible] gioſeq; oret pro re, de qua orationem fieri, in c[illegible] prima ſeſſ. indictum eſt.

Cancellarius autem à promotore rogatus, [illegible] tidianæ ſeſſionis, tum matutinæ, tū pomerid[illegible] blica conſcribat, in librumque certum refer[illegible]

Peracta demum tota vniuſcuiuſq; diei ſeſſ[illegible] pus de more ſolemniter benedicat.

E His decretis de ſynodi diœceſanæ habendę r[illegible] vſu per nos editis, addi atq; de his mutari aliq[illegible] aut ad dirigendæ ſynodi rationem, ordinemue, [illegible] cretorum prouincialium, aliarumq; ſanctionum [illegible] gationem pertinent, Epiſcopo ex cauſa liceat, [illegible] nodi ſuæ diœceſanæ vſu eſſe videbitur.

Quo diligentius, atq; adeò accuratius, & [illegible] vnicuiq; regioni Epiſcopus præfecerit, & in [illegible] foranei muneris, atq; officij ſibi commiſſi [illegible] tur: quo item crebrius, ac vigilantius diœceſis ſt[illegible] ſidua paſtorali ſpeculatione proſpiciendum [illegible] tus ipſi Epiſcopo ſit, atq; cognitus, cum ex [illegible]

F ne, tum ex eo, quod illi certo anni tēpore, ad [illegible] sè referant, non ſolum quæ de ſynodo diœce[illegible] generatim, vniuerſeq; præſcripta ſunt; ver[illegible] cumq; ſigillatim, ac præcipue, pro temporum [illegible] Epiſcopus illius præſcribenda cenſuerit; [illegible] conſultum ſit, vt illi in ciuitate, in diœceſique, V[illegible] nei, in ſua quiq; regione commiſſa, præter il[illegible] nere gerendo curam, ſuaſq; frequentiores p[illegible] ſitationes, præterque Epiſcopi, & Epiſcop[illegible] rum in viſitando diligentiam, ipſi etiam [illegible] ta, diligentique ratione viſitationem [illegible] gionis cuiuſuis, exactiuſque obe[illegible]

Martini,vſq; ad diem feſtũ ordinationis ſancti patris noſtri Ambroſij.Si quis verò, vel pro regionis, quæ ſibi commiſſa eſt,magnitudine vel alia cauſa ad ſtatæ viſitationis munus longiori tempore opus habeat,ei integrum, ac liberum ſit,aliquot ante præſcriptum tempus diebus viſitationis ſuæ initium facere.

Vicarij autem foranei ſinguli,pro ratione,tum eo decreto generatim præſcripta,tũ ab epiſcopo ſigillatim præſcribenda,de regione,quæ vniuſcuiuſq; eorum Vicariæ curæ demãdata eſt,ad eundem relaturi,in ciuitatem quotannis hebdomadæ ante dominicam in ſeptuageſima penultimæ,duodecimo ſcilicet ante eius dominicæ celebritatem de ſummo mane in epiſcopales ædes ad illum conueniant. Id verò,niſi aliquando ob temporis, quod inter Epiphaniam, & Septuageſimam incurrit, breuitatem, aut aliam ob cauſam,eum Vicariorum conuentum, alio commodiori tempore habendum eſſe, per literas epiſcopales ſignificatum ſit.

Quo diligentius verò relationem ſinguli Vicarij præſtent; id ſubſidij ſibi comparent,vt, anteaquam ſtati conuentus dies veniat, congregationẽparochorum ſuæ quiq; regionis habeant, à quibus quæcumque,vel vniuerſæ,vel nominatim, præſcripta ſunt,diligenter animaduertant,& colligant.Parochorum propterea curę ſit,certo ante conuentualem diem tempore videre,atque exquirere ſuarum parochiarum, parochialiumve hominum ſtatum, vitam, & mores. Si quæ verò animaduerterint, quibus ſalutariter conſuli, aut prouideri oporteat,& ſigillatim,& ordine deſcripta,ſuo quique Vicario tradant, vt ad conſtitutum tempus epiſcopo referant.

Vbi à conuentu, qui anniuerſarius ipſis Vicarijs ſtato die indictus eſt, ad ſuam quique eccleſiam redierunt, ſtatim quique ſuæ regionis parochorum congregationem iterũ habeant de ijs,quæ ab ipſis,vel ſynodi proximè celebrandæ, vel alterius rei cauſa agi,præſtative monuerit,aut iuſſerit Epiſcopus.

Conſtituti verò in vrbe ab Epiſcopo regionum præfecti,quæcumque ad præſcriptam illam rationem eidem referenda ſunt, ea tum diligenti ſtata viſitationis cura, tum parochorum, quorum paulo antè relationis diem congregationem habebunt, adiumento vſi, poſt referent; quàm Vicariorum foraneorum dimiſſa erit cõſtituta congregatio.

Feria præterea ſecunda poſt octauam Reſurrectionis Domini, ſi dies feſtus non eſt; ſin minus, proximo primo feriali die, quo ſolemniter officium non fit, ijdem tum pręfecti regionum in vrbe,tum Vicarij foranei congregationem iterum habeant, in qua, & à parochis etiam colligant,& inter ſe item videãt, ſi qua reliqua ſunt, quę poſt illum conuentum,qui ante Dominicam in ſeptuageſima habitus eſt,inciderint,quæ item ad Epiſcopum ante ſynodi diem referri oporteat : qualia ſunt de ijs, qui proximo Paſcha confeſſi non communicarint,& de alijs, quæ ad eundem deferenda ſint.

Sin autem aliqua de cauſa ad conſtitutam eam diem ſynodus nõ habebitur;ne propterea p illos omittatur, quin & pręſcriptam viſitationem diligenter obeant;&ante Dominicam Septuageſimæ ad Epiſcopum conueniant,&ſingula alia præſtent,vt ſupra,vel illis omnibus vniuerſè, vel nominatim,præcipueq; Vicarijs foraneis conſtitutum eſt; & tertia etiam poſt Paſcha reſurrectionis Domini hebdomada ad præſcriptum eidem Epiſcopo , cùm præfecti de ſcripto referant,ac tradant;tum ij Vicarij ſingula mittant.

Regulares,quicunque ſint,qui in quauis eccleſia parochiali,etiam quæ in ſuo Monaſterio exigit,quæue eidẽ adiuncta eſt,curam animarum gerunt,ſynodo diœceſanę interſint;ad ſtatas illas congregationes,lectioneſue, quibus parochos intereſſe iuſſum eſt,conueniant;menſtruos item illos parochorum conuentus,quos in diœceſi haberi, decreto cauimus;tum ipſi adeãt;tum in eccleſijs,vbi animarum curam gerunt;monaſterij ſumptu habeant, & omnia deniq; munera,oneraue parochialia,quę cęteris parochis impoſita ſunt,præſtent omninò.

Curatas eccleſias,quę regularium monaſterijs,etiam vbi abbas generalis domicilium , ſedemq; ordinis prima-

A riam habet, vnionis iure adiunctæ ſunt, Epiſcopus ex Tridentini Concilij decreto,ſeſſione VII.c.VII.viſitet.

Viſitationis munus ad Dei honorem,animarumq; ſalutẽ vtiliter inſtitutum,quo fructuoſius præſtetur; maximè videbitur expedire,vt,antequam ab eccleſia,piúue loco, cuius viſitatio agitur,diſcedatur,decreta, eaq; præſertim, quæ de ſtructura,ſuppellectiliue eccleſiaſtica, conſtituta erunt,rectori aliúue,cuius intereſt,relinquantur,vt,quam primum fieri poteſt,diligenter inducantur in executionis vſum.Atq; in eo quidem genere decretorum,quę de illius vel fabricæ,vel ſuppellectilis ratione ſunt , cùm in inſtructionibus,ea ipſa de re ex prouinciali decreto editis forma

B præſcribatur,non multum temporis ponetur.

Si quæ verò,vtpotè de legatis , & alijs eiuſmodi cauſis cognoſci oportebit,de ijs,loci etiam viſitatione confecta, ſtatui,decerniue poterit:ſed curet epiſcopus antea omninò,ſi fieri poterit,decerni,quàm ex ipſa plebe , Vicariјve regione abeatur,ſi diœceſis locorum viſitatio fit.

Atqui in decretis non erit generatim,ſed ſigillatim, &, quantum fieri poſſit,diligenter ſtatuẽdum,& à quo,& cuius ſumptu,& quo temporis ſpatio quicquam fieri,pręſtarive oportebit; & quæ præterea pœna negligentibus, aut contumacibus erit interroganda.Et verò ſi quę in decretis exequendis difficultas,vel cõtrouerſia videbitur oriri poſſe;curandum erit,vt planè tollatur.Verum hac ſalutari di-

C ligentia videat Epiſcopus,ne in viſitando tempus, niſi neceſſariò protrahatur ad maiorem cleri,vel populi,vel Eccleſiarum ſumptum.

Nec propterea tamẽ vetitum ſit; quominus aliquorum decretorum confectionem,vel editionem differre diutius poſſit,ſi ita pro difficultate rei,aliáue ratione opus eſſe,aut expedire iudicauerit.

Viſitationis autem decretorum exempla ſemel primum gratis omninò,etiam quod ad ſcriptionem attinet , edantur ijs ſingulis,quibus pro executionis vſu edi,exhiberiue oportet:iterum etiam,atque adeò ſæpius itidem gratis,vt ſupra edantur;ſi quæ iam edita ſunt,aliquo modo,ſine eorum culpa tamen amiſſa,deperditáue ſunt.

D Quæ porrò decreta,cum primo eduntur,in libro , bene contecto,accuratè,rectèq; exſcribantur. Iſque liber in ſacriſtia Eccleſiæ,aliòue decenti,tutoque loco aſſeruetur.

Subſcribet præterea manu ſua iiſdem decretis in eo libro Epiſcopus,vel qui eius nomine viſitauit, vel Cãcellarius,vel notarius viſitationis.Eiuſdem verò Cancellarij erit,publicis tabulis notare,in actaque viſitationis referre, quo die ſingula decreta,ordinationeſue ſingulę editę ſint.

De Epiſcopo,Epiſcopali iuriſdictione,& foro.

QVOD de Epiſcopo hoſpitio excipiendo Clemens Pontifex,& martyr, Apoſtolica quadam conſtitu-

E tione ſcribit,& beatus Ambroſius ſtudioſè ſeruauit : id Epiſcopi prouinciæ noſtræ ad vſum reuocare ſtudeant, vt Epiſcopum, qui aliunde venerit, benignè hoſpitio accipiant;cum eoque agant,vt die feſto,ſi permanſerit,ſermonem in primis habeat.Eſt enim,inquit,idem Clemens hoſpitis hortatio grata,atque vtilis.Hoc prætetea,etiam ſi ille renuat, facere cogant ſancta quadam vi charitatis, vt populo benedicat.

Si quando contigerit,vel legatum Põtificium, vel Cardinalem S.R.E.vel Metropolitanum huius prouinciæ aduentare,aut diuertere in aliquam prouinciæ diœceſim aut in ea diutius etiam commorari;tunc Epiſcopus diœceſanus

F cùm ei obuiam prodit,aut cõgreſſum,colloquiumue cum eo habet,aut deniq; in eius conſpectu præſens,ſiue publicè,ſiue priuatim adeſt, ne rochetum detectum ferat, ſed ſuperiori veſte contegat.Eundem honorem tribuat, deferatue Apoſtolico ſitæ Eccleſiæ viſitatori,& illi item, qui in ea regione internuntius Apoſtolicus eſt.

Si quando aliquẽ ex coepiſcopis noſtris in belli, famis, peſtis : aut alias eiuſmodi neceſſitates, aut difficultates, quas Deus pro ſua pietate prohibeat,publicas vel priuatas incidere contingat;reliqui prouincię noſtræ Epiſcopi opẽ illi afferre ne differant tum oratione,&publicis ſupplicationibus:tum eleẽmoſynarũ,vt quiſq; poterit, largitione.

Tum

Digitized by Google

Tum omnem etiam aliam rationem quiſque ineat, qua fratris Epiſcopi, ac eius etiam populi laborantis calamitatibus largè, atque opportunè ſuccurratur.

Sacroſancti Concilij Chalcedonenſis Canon iubet, ab epiſcopo œconomum deligi, & conſtitui, qui eccleſiæ Cathedralis prædia, bona, reſq; de illius ſententia, & arbitrio adminiſtret, vt non modò illa non diſſipentur, ſed teſtis ſit rectæ adminiſtrationis, ac diſpenſationis.

Id vt à prouinciæ noſtræ ſingulis epiſcopis ſeruetur, hoc decreto ſtatuimus, nec verò ſolùm quò diligentius bonorum eccleſiæ rectæ adminiſtrationi ad illius Concilij præſcriptum conſulatur; verùm etiam quo ſtudioſius epiſcopus, cùm cenſus, ſuppellectilis, bonorumq; eorum curatorẽ, adminiſtratoremq; habuerit, in rerum ſpiritualium officijs, quæ epiſcopalis muneris propria ſunt, ipſe omni cogitatione, totoque animo incumbat.

Eum verò œconomum, vel, vt alio Canone cauetur, vicedominum conſtituat Epiſcopus, non laicum, neque ſibi cognatione, affinitateue, aut fauore coniunctum, ſed Eccleſiaſticum hominem: qui & de Clero ſuo, & verò, ſi talem, qui idoneus ſit, habere poteſt, diaconatu initiatus ſit, quiq; in eo adminiſtrationis genere & rectè, & peritè verſari poſſit.

Cuius adminiſtrationis rationes, in codicem certum rectè, ordineque relatas, tertio quoque anno ad Concilium prouinciale epiſcopus afferat, atq; exhibeat, ſollicitè pro conſcientiæ ſuæ religione, totius illius diſpenſationis rationem in eodem Concilio redditurus.

Ne prælatus exemptus, etiam ſi epiſcopus ſit, in alienã diœceſim, intra cuius fines eccleſiam quomodocumq; exemptam obtinet, quę iam inde etiã ab immemorabili vſq; tempore iuriſdictionem ſpiritualem habet, alium epiſcopum inducat, neq; ad ſacrum oleum cõficiendum, neque ad Chriſma miniſtrandum, neq; ad conſecrandam Eccleſiam, neque ad alia pontificalia munera obeunda, exercẽdaue: nec verò ipſe illa ipſa officia, muneraue miniſtret, aut exerceat ſine epiſcopi diœceſani conceſſu.

Ne item prælatus inferior, etiam exemptus in Eccleſia, locoue vbi iuriſdictione ſpirituali vtitur, epiſcopo extraneo poteſtatem faciat miniſtrandi pontificalia munera.

Regulares, quibus ex priuilegio ius competit conſeruatores eligendi, ad quos in iudicium vocentur, quos ſemel delegerint, ne mutent: eorumq; prætereà nomina, menſis ſpatio, epiſcopo diœceſano ſignificent: alioquin ad epiſcopale forum in ius illos vocari liceat.

Quibus in actionibus, aut deliberationibus œcumenicis ſynodo Tridentina, aut prouincialibus Concilijs conſtitutum eſt de Capituli, cleriue conſilio aliquid agendum eſſe, non propterea tamen illud ſequendi neceſſitatem ſibi impoſitam eſſe, Epiſcopus exiſtimet, niſi in ijs tantùm, de quibus id ſpeciatim, nominatimque cautum eſt.

Quoties epiſcopus, etiam tanquam ſedis Apoſtolicę ex decretis Concilij Tridentini delegatus; ſententiam in iis cauſis tulerit, in quibus ante Concilium, tanquam Ordinarius, eadem iuriſdictione, poteſtateue vti poterat; ſi ab illius ſententia ad Metropolitanum appellabitur, nõ propterea, quia alia ſententia tanquam à ſedis Apoſtolicę delegato pronunciata eſt, à Metropolitani iuriſdictione ſubterfugiatur, ſed appellationis cauſæ cognitio omnis liberè eidem permittatur.

Quod Concilij Tridentini decretis ſancitum eſt, vt in viſitationis, correctionis, habilitatis, inhabilitatis, & criminum cauſis ab interlocutoria ante diffinitiuam ſententiam, aut ab alio quocunque grauamine ne appelletur; ita omnes, ad quos pertinent, id exequantur, vt nõ modò appellationi nõ deferatur; ſed neq; Metropolitanus, ad quẽ appellatum eſt, ante diffinitiuam ſentẽtiam cognitionem grauaminis ſuſcipiat, adhibeatue: ita vt ne ſimpliciter quidem mandet, acta cauſæ ſumptibus appellantis mitti. Vbi verò ſententia diffiniens lata eſt, quæ ad cauſas viſitationis & correctionis pertinent, appellari liceat; ita tamen, vt illius executionem non retardet, impediatue appellatio. Quod ſi de grauamine agitur, quod per appellationem à diffinitiua reparari nequeat, quale eſt grauamen indebitæ carcerationis, tunc appelletur licet, & appellationi planè

A differatur: Nec verò prohibeatur, quominus acta cauſę ad iudicem appellationis deferantur. Interea verò idẽ, cuius cauſa agitur in carcere permaneat, quoad cauſa cognita iudex, ad quem appellatum eſt, aliter iuſſerit, decreueritve. Si verò cauſa correctionis eſt, vtporè, cùm quis iniquè in carcerem ſe coniectum eſſe, aut diutius in eo fuiſſe conqueratur, & ad Metropolitanum propterea appellet; de prætenſo exceſſu is cognoſcat licet, dummodò quæ Ordinarius iudex decreuerit, eorum executio interea non impediatur.

Vt apud iudicem eccleſiaſticum omni ſinceritate iudicia exerceantur; ſtatuimus, atq; edicimus, illum non ſolum litis principio, ſed in omni eius parte, cùm expedire cenB ſuerit, atq; ex officij ſui munere, tam ab actore, quàm à reo calumniæ iuſiurandum exigere poſſe.

Iuſiurandum, ſicut vinculum iniquitatis eſſe nõ debet; ita eius relaxatio, abſolutioue æquum nullum modò eſt, vt cuiquam præiudicium afferat.

Quamobrem ne cuiquam in poſterum iuriſiurãdi, quo aſtrictus eſt, relaxatio, abſolutioue vnquam detur, niſi ad agendum tantum alias ex ſacrorum canonum præſcripto, at verò nullo modo ad excipiendum, ac prætereà, ne ad agendum quidem, poſteaquam quis periurium admiſit: à quo crimine epiſcopus abſoluit neminem.

Literæ monitionum de rebus ſurreptis, ablatiſue, ne deC ceps dentur, niſi præſcriptis rationibus, quæ partim in Cõcilio prouinciali quarto explicatæ ſunt, partim in hoc enucleatius, vt infra præſcribuntur.

Non ſolùm excommunicationis, vt tertio Concilio decretum eſt, ſed etiam interdicti, aliarumq; cẽſurarum vim, & poteſtatem parochus iis ſermonibus, concionibuſue aliquando explicet, quos ad populum habet.

Et verò publicè excommunicatos, interdictoſue, qui à ſacerdote celebrante, vt ab eccleſia exeant, nominatim moniti permanere auſerint, excommunicationis vinculo irretitos eſſe, neque ab alio, niſi à ſede Apoſtolica ſolum, abſolui poſſe, oſtendat, vt Clementis quinti ſanctione cautum eſt.

D Interdicta, ab epiſcopo promulgata, non ſolum, quę vniuerſos, ſed qui ſingulos etiam attingunt, ab ordine omni regularium in ſuis eccleſiis, & promulgentur, & ſeruentur item, vt Tridentinum decretum iubet.

Parochus cùm aliquos, vel excommunicatos, vel interdictos pronunciarit, eorum nomina, cognomina, & diem, quo excommunicati, interdictiue ſunt, quàm primum ad fori Epiſcopalis Cancellarium deferat.

Hic verò in tabella, eo potiſſimum nomine confecta, rectè exſcribat, quæ à parocho acceperit.

Ei prætereà tabellæ, quam in Cancellaria diligenter certo loco aſſeruet, addat, detrahat, quicquid in dies ſingulos addi, detrahi, mutariue acceperit.

E Item de Clericis, qui vel ſuſpenſionis cẽſura affecti, vel exilio mulctati ſunt, accuratè etiam ſeruet Cancellarius, notato tempore, quo in ea ſuſpenſionis cenſura, aut in exilio permanere decretum eſt.

Quo diutius in excommunicationis, interdictiue cenſura aliquis permanſerit; cùm abſoluitur, eo grauiori pœnitentia afficiatur.

Iudiciorum, cauſarumq; forenſium, tum etiam omniũ litterarum, expeditionum formula, quæ ad fori epiſcopalis rationem, rectè inſtituendam, & tuendam, quæque ad deprauatos vſus tollendos pertineat, Concilij huius auctoritate per nos conſcripta, cùm in lucem emittetur, in F omni epiſcopali prouinciæ tribunali accuratè, diligenterque ſeruetur.

Illud præter cætera munus epiſcopi eſt, vt in ſuo epiſcopali foro vniuerſis, & ſingulis ius gratis reddatur.

Quamobrem prętér id, quod alio Concilio prouinciali de muneribus, & donis cauimus, hoc decreto ſtatuimus, in ordinarijs cauſis nihil quicquam, vel minimum, ne ſportularum quidem nomine, nec à ſponte etiam dãtibus, aut vllo quouis modo a iudice illius fori accipi licere.

Si quis acceperit, pœnam, lege Iulia repetundarum ſancitam, ipſo facto ſubeat.

Nemo quiſquam, neq; Vicarius, etiam foraneus, neque

procura-

procurator, aduocatusve fiſci Epiſcopalis, neque auditor, A nec verò alius, qui in familia, famulatuve epiſcopi ſit, cauſarum, quæ in epiſcopali foro aguntur, procurationem, defenſionem, ac patrocinium, nec nomine, nec re ipſa ſuſcipiat, agatve, præter illas, quas debet pro ſuſcepti officij munere, & quas prætereà pias cauſas epiſcopus, ab illo ſuſcipi, agiue iuſſerit. Nec verò quiſpiam eorum patiatur, famulos ſuos in eo epiſcopali foro cauſas non modò agere, ſed ne commendare quidem, minus verò quicquam, vel minimum operæ ponere, quo præiudicium, damnumve cuiquam inferatur.

Neque prætereà ipſi vel fori epiſcopalis miniſtri, vel epiſcopi familiares in cauſarum commendatione auctoritatem ſuam interponãt: niſi ij ſint, quibus pro muneris ſui B ratione diligenter curandum eſt, vt lites, controuerſiæ, & cauſæ præſertim miſerabilium hominum quàm celerrimè & rectiſſimè in primis definiantur.

Illud maximè expedit, cum omniq; ratione cõſentiens admodum eſt, vt Vicarij epiſcopales, quoad eius fieri poteſt, alienæ potius diœceſis, quàm illius ſint, vbi commiſſum Vicariæ curę, officij munus obire, atq; exequi debent. Sæpè enim fit, vt cum iuſtitiæ quaſi oculis tenebras cognatorum, affiniumue illa innata vis offundat; tum gratia, metuque eorum, quibuſcum vixerunt, viuendumque deinceps eſt, etiam, boni, conſtanteſque viri ab æquitatis norma, rectaque via facilius deflectant.

Si prætereà id Vicarij officium ei committitur, qui in aliqua eccleſia perſonalis reſidentiæ munus ſuſtinet, id incõ- C modi, quod permulti intereſt, manifeſtò exiſtit, vt non facilè, neque cumulatè, vti par eſt, vtriuſque muneris partes expleat, atque exequatur.

Quare Epiſcopus, cum alia via, rationeq; in eo Vicario munere ſibi, ſuæq; eccleſiæ rectè conſulere poteſt: videat, vt ne illius generis viros ad illud adhibeat.

Ne Epiſcopi Vicarius, miniſterve, iudicandi officium, partesue ab eo commiſſas, antea aggrediatur, ſuſcipiatve, quàm eidem iusiurandum præſtiterit ad formulæ conceptæ præſcriptum.

Piarum voluntatum executio, bonorumq; eccleſiaſti- D corum defenſio omnis, iure Canonum, eccleſiaſticiſque Conſtitutionibus, epiſcopi curæ, fideiq; commiſſa eſt. Quamobrem is vel Cathedralis Eccleſiæ Canonicum, vel alium Eccleſiaſticum hominem arbitratu ſuo conſtituat, qui idoneus earum piarum cauſarum patrocinium ſuſcipiat, atque agat.

In earum curam delectus ab epiſcopo protector incumbat ſtudio diligenti, vt & voluntatibus pijs ſatisfiat, & bona Eccleſiæ recuperentur, & locis, operibuſve pijs fraus nulla, vel minima, quoad eius fieri poteſt, adhibeatur.

Præcipuè autem in eo euigilet, vt piarum cauſarum aduocati, & procuratores ne officio vſquam deſint, quòd earum procuratio, ac defenſio ipſis commiſſa depoſcit. E

Singulis hebdomadis, ſemel ad minimum, & procuratorem fiſci epiſcopalis, & illos conuocet, quibuſcum deliberationem, rationemq; omnem, vt diligentiſſimè poteſt, ineat, tum de pijs legatis exequendis, tum de Eccleſiæ bonis recuperandis atque tuendis.

Quæ vel ab ipſis aduocatis, procuratoribuſve, vel ab alijs, quorum intereſt, in dies ſingulos, prout vſu venit, exponi ſolent, ea ſtudioſè attenteq; audiat: ſi quæ verò cognouerit in eo ſtatu verſari, vt neceſſe habeant aliquo officio adiuuari, aut tandem ad exitum perduci, is omni ſtudio, etiam pro officij ſibi commiſſi munere, videat, ac procuret opportuna, ad rem adiuuandam; conficiendamve F remedia.

Quamobrem, & Vicarium generalem, & aliquando Epiſcopum, & iudices alios, quibuſcum agendum eſt, toties adeat, quoties adiumento opus erit ad cauſam.

Sit etiam fori epiſcopalis carceris protector vnus è Canonicis Eccleſiæ Cathedralis, vel alius Eccleſiaſtici ordinis vir: quem ſecundo quoque anno, aut breuiori temporis ſpatio, prout maluerit epiſcopus, ei curę, protectionive præficiat: ruſuſq; ab illo munere liberè amoueat, etiam ante præfinitum tempus pro arbitratu ſuo.

Eius officium erit, exquirere diligenter, ac ſimul curare, vt aduocatus, procuratorve pauperum, ſatellites, & cuſtodes carceris muneri ſuo ne in aliqua re deſint, neue quicquam committant, quod ijs, qui in cuſtodia ſunt, fraudi damnoue eſſe poſſit.

Inueſtiget prætereà ſolliciro, diligentiq; ſtudio, quæ illorum cura adhibeatur, cùm in primis ad animæ ſalutem, tum etiam ad corporis ſuſtẽtationem: & quæ verò de toto eo genere in Concilio prouinciali primo, & tertio cauta ſunt, an præſtentur quàm rectiſſimè: & quid deniq; officij erga ipſos ſinguli ij præſtent, quibus commiſſum eſt.

Cauſæ item eorundem, & quàm celerrimè fieri poteſt, rectè, cum æquitatiſq; ratione congruenter diffiniantur, etiam atq; etiam ſtudioſè videat ac procuret.

Singulis hebdomadis ſæpè, vel minimum bis vnumquemq; qui in carcere eſt, inuiſat. At ſi qui ſunt, qui arctiori ſecretioriue cuſtodia incluſi tenẽtur, eos item viſitatum eat: ſed hoc omne officium, Vicario conſentiente, eodemque pręſente, aut procuratore fiſci epiſcopalis, alioue, quẽ idem Vicarius maluerit; ſi ita magis expedire cenſuerit, ipſe præſtet, nec verò alias.

Carceris item cuſtodes ſæpius per hebdomadam adhibeat, quibuſcum agat quæcunq; non ſolùm ad mores corrigendos, ſed ad vitam ſuſtentandam, neceſſitateſq; ſubleuandas eorum pertinent, qui in vinculis, cuſtodiaue ſunt. Ac proinde libenter, benigneq; audiat, quæ quotidie ſibi eo de genere ab illis exponentur: & quibus opus eſſe videtur, vt conſulatur ac prouideatur; in ijs omnes curę ſollicitudiniſq; partes, vt oportebit, quàm diligentiſſimè præſtet.

Si porrò vel vniuerſos, vel ſingulos, qui in carcere ſunt, ita ſe malè gerere perſpexerit, vt correxione, monitioneue opus habeant ad morum diſciplinam, eos prout opportunitas tulerit, & monere, & hortari, & obiurgare, & corripere ne deſiſtat.

Si verò alios muneri ſuo deeſſe, aut in eo peccare animaduerterit, cùm illos ſui officij, atq; adeò etiam moneat in primis, tum ſi opus erit: ob eam cauſam, epiſcopum, aut vicarium generalem adeat, cuius auctoritate malorum pertinaciæ occurratur.

De procuratore fiſci epiſcopalis.

EAM curam, atq; adeò cogitationem procurator, aduocatusve fiſci epiſcopalis ſuſcipiat, vt ſibi putet procurationis munus commiſſum eſſe in inquirẽda veritate criminis, de quo agitur, ideò ne eo vnquam abutatur ad innocentes opprimendos, neue item cauſam & occaſionem præbeat, vt calumnijs quis vexetur, atq; exagitetur.

Ne vllam criminis cauſam ſuſcipiat, procuretue; quàm calumnioſam eſſe nouerit: ſed cum, vel calumniæ, vel rei delati innocentia conſtiterit, ſtatim ab ea cauſa deſiſtat.

Euigilet item vna cum Vicario, ac ſine eo etiam, vt collateralis, & ſatellites, ne quicquam vel minimum extorqueant.

Teſtes pro informatione curiæ, & ſancti officij inquiſitionis ipſe per ſe, etiam Vicario non præſente, aut de illius tamen mandato excipiat licet. Ijs prætereà, quę de teſtibus etiam ad defenſionem cauſæ adhibitis, inſtituentur; quæſtionibus adeſſe poſſit: nec vetitum ſit, quin & iudici quæſtiones, interrogatãue, quæ ad cauſam pertinent, in mentẽ reuocet, atq; adeò ſuggerat: & teſtes etiam ipſos, ſi modò iudici placuerit, interroget: immò verò reos item, at ipſo tamen iudice præſente.

Denuntiationum quoque, quę de rebus, piè legatis, relictiſue, in dies ſingulos fient, indicem à Cancellario apud ſe habeat.

De præfecto reformationis tribunalis, & taxarum.

EPISCOPVS ſingulis annis, aut ſecundo quoq; anno eccleſiaſticum virum decernat, qui certis illis legibus exequendis præſit, tum prouincialibus, tum epiſcopalibus, quæ ad rectum fori eccleſiaſtici vſum, rectamq; forenſium cauſarum normã, tum ad certam taxæ rationem, omnemque deniq; iudiciorum conformandam diſciplinam pertinent.

Is, quæcunq; de omni eo genere ſancita ſunt, omni cautione videat, vt ab iis, quorum intereſt, planè ſeruentur, & in morem, quàm diligentiſſimè fieri poteſt inducantur.

Cauſarum acta & Codices item, in quos ſolutiones ſigillatim relatæ ſunt, de improuiſo inſpectet, quo facilius comperiat, ſi quid culpæ in taxæ præſcriptæ ratione cõttrahatur. Si verò præ quæſtus cupiditate Cancellarius, notariúſue plus pecuniæ quàm præfinita taxæ ratio poſtulat, eiusq; tabella oſtendit, ab vllo vnquam exegerit, id totum eidem reſtitui iubeat.

Et verò qui in eo genere deliquerint, pœnis etiam illos affici ab Epiſcopo, Vicarióue procuret. Ad Epiſcopũ præterea illorum nomina deferat, quos in illis exequendis, quæ ſibi præſcripta ſunt, muneri ſuo deeſſe aliquo modo B animaduerterit.

De Cancellario, & Notariis.

MAximè intereſt, non modò eum, qui officium tanti ponderis, tamq; valdè cum Epiſcopali cura coniunctum, gerit, quale eſt Cancellariæ Epiſcopalis munus, ſed illos etiam qui vel ſubſtituti nomine, operã ſimul in eo ipſo munere ponunt, vel in Cancellariæ ſcriptorum numero cenſentur, cùm ab omni alio negotio expeditos eſſe, quò attentiores ſint ad operã, curamq; ſuſceptam: tum maximè vacuos, ac planè liberos ab omni, vel minima ſuſpicione C cupiditatis, prauæq; affectionis, ne dum corruptelæ. Quare prætetea, quę olim hoc de genere à nobis cõſtituta ſunt, hoc decreto etiam vetamus, atq; interdicimus, ne eorum quiſquam ab vlla cuiuſuis loci, ordiniſve vniuerſitate, collegio, homineq; vllo, ne diœceſis quidem alienæ, qui in foro Epiſcopali cauſas, lites, & negotia cuiuſcunque generis ſint, duobus ante annis habuit, aut iam nunc habet, aliquod, vel minimum, donum, munúſue etiam ſpõtè oblatum, ac ne rem quidem eſculentam, quæ ſtatim conſumi poſſit, accipere directè aut indirectè, vllóue modo poſſit.

Ne prætereain eo foro Eccleſiaſtico, vel in alio lites, cauſas, negotiave cuiuſquam ſuſcipiat, neq; agat, nec verò diſpẽſationes, neq; alias eius generis actiones, expeditióéſue D perſequatur, procuretue, niſi officij: quod gerũt, ratio aliter depoſcit, aut Epiſcopus iuſſit. Qui contra fecerit, à muneris exercitatione ſuſpendatur, atq; eo etiam mulctetur, aliiſue pœnis plectatur, arbitratu Epiſcopi.

Ne Epiſcopus quicquam, vel ſponte oblatum, ne exiguũ quidẽ à ſecretario, ſcribiſue dono accipi, aut capi vllo nomine patiatur; ne occaſione quidẽ litterarum, etiam quas pro officij munere, etiam priuatim aliquando ſcribunt.

Hebdomadę dies, antiquato gentium, à fide Chriſtiana abhorrentium more, non ſtellarum errantium, lunæ, martis, mercurij, Iouis, veneris & ſaturni nominibus, ſed feriæ appellatione, & diſtinctione nominari, ſanctiſſimus Pontifex Syluester decreto ſancinit. E

Quod cùm non ſine multiplici ratione ab eo inſtitutum ſit; id prouinciç noſtræ Epiſcopi curẽt, vt omnis Eccleſiaſtica actio, qualis qualis ſit, quę vnl in ſynodis diœceſanis, vel ſacerdotalibus, clericalibúſue cõuentibus, vel in Canonicalibus capitulis, vel in foro Epiſcopali, vel vllo alio loco, temporeue celebretur, non dierum, qui illarum ſtellarum appellationem adhuc etiam vulgo retinent, nomine, ſed feriæ diſtinctione, & ordine rectè notetur.

Cancellarius, & notarij cauſarum, tam ciuilium, quàm criminalium acta, geſta, tabulas, inſtrumentaue, & proceſſus originales, ne vllo nomine, ne inſpiciendi quidem tantùm cauſa, vſquam exhibeat; niſi in proprio pluteo aut F Cancellariæ, Archiuiiue loco, idque ſine vlla mercede. Illa verò inde alio aſportari ne liceat; etiam de eorum, quorum intereſt, etiam ſi cui certo homini transferenda, rectè ac tuto committi poſſint, præterquam iudici cauſæ oſtendenda. Qui ſecùs fecerit, cùm ab Epiſcopo plectatur graui pœna, tum damnum reſarciat, etiam ſi quid quiſquam eo nomine fecerit.

Et cautio Cancellario, & notariis adhibenda eſt, ne cuipiam alicuius cauſę actorum, atteſtationum, ſententiæ vlliusq; ſcripturę exemplum edant, facultate ſcripta editionis à Vicario non data. Qui in eo genere deliquerit, officij A amiſſione mulctetur, aliaque pœna puniatur pro Epiſcopi arbitrio.

De certa taxæ ratione, forenſibus tribunalis Eccleſiaſtici actionibus præſcribenda, in Concilio etiam prouinciali tertio cauimus: ſed quoniam nondum quicquam præſtitum eſt, quod omnibus partibus perfectum ſit; ſex menſiũ ſpatium poſt ſynodi huius prouincialis editionem præſtituimus: quo tẽpore ſinguli Epiſcopi prouinciæ cauſis, negotijs, rebus, & actionibus ſingulis fori ſui, certas taxæ rationes, quæ Metropolitano probentur, quàm rectiſſimè præſtituant, vt nulla auaritiæ, cupiditatíſue ſuſpicio inde exiſtat. Si qui non fecerint, Metropolitani ipſius cura ſit, intra annum totum id præſtare.

Præter alia, quæ hoc de genere olim, & nũc ſancita ſunt generatim, vel ſigillatim hoc decreto ſtatuimus, quæ infra ordine ſigillatim, quaſi in tabella notantur, ea ipſa ſingularum inſtrumentã, tum litteras, ſcriptáue à Cãcellario gratis, & ſcribi, & confici, & edi. Id verò omne, vt præſtetur, Epiſcopus omninò efficiat, ac de negligentia, aliaue culpa in Concilio prouinciali rationem reddat.

Quæ gratis in Cancellario conficienda ſunt, & etiam addenda, quod ad ſcriptionem attinet.

ACta viſitationis, eorumque exempla, quę iis eduntur, qui viſitando ad præſcriptum decreti, hoc Concilio editi.

Facultas, quarum auctoritate Vicarij, miniſtrique Epiſcopales decernuntur.

Literæ teſtimoniales, dimiſſoriæve de ſuſcipiendis ordinibus.

Facultas Pontificialia exercendi, quæ Epiſcopo; aliiſue aliquando conceduntur.

Atteſtationes, quibus teſtatum ſit, aliquem idoneum eſſe, cui beneficium conferatur, quiue ad illud inſtituatur, ſiue ea collatio, inſtitutióue Romæ facienda ſit, ſiue ab inferiore collatore, ſiue ab Epiſcopo.

Rogitus ceſſionis beneficij liberè coram Ordinario.

Proceſſus, & de natalibus, & ætate, aliiſue conditionibus eorum, qui initiandi ſunt, aut recipiendi in ſeminarium.

Inſtrumentum iuriſiurandi, quod ab iis præſtãdum eſt, qui beneficia obtinent.

Inſtrumentum, ac teſtimonium profeſſionis fidei, quæ à quouis præſtanda ſit.

Inſtrumentum fideiuſſionis eorum, qui in ſeminarium recipiuntur.

Mandatum de aliquo recipiendo in ſeminarium.

Facultas, & probationum omnium, & pertinentium ad receptionem nouitiæ, vel ad profeſſionem præſtandam.

Confirmatio Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ.

Facultates quæcunque monialibus, earúmue Monaſterijs conceduntur.

Facultas ingrediendi monaſteria.

Facultas accedendi ad monialium loca, collocutionibus præfinita.

Facultas erectionis, inſtitutioniſve confratriæ, ſcholæve.

Confirmatio regularum alicuius ſcholæ, confratriæve.

Scriptum, quo ſcilicet certæ Eccleſiæ, ſcholęve quis adſcribitur.

Approbatio ludimagiſtri.

Litteræ dimiſſoriæ, teſtimonialéſue.

Facultas abſentiæ cauſa ſtudij.

Facultas eleemoſynam colligendi.

Facultas faciendi ſepulchrum.

Facultas abſoluendi à caſibus reſeruatis.

Facultas celebrandi vbique, vel certo loco.

Facultas prædicandi.

Facultas audiendi confeſſiones.

Litteræ indulgentiarum, vel earum ſummæ.

Teſtimonium conſecrationis, reconciliationis Eccleſię cœmiterij, altarium, & Campanarum.

Conſtitutio Coadiutoris.

Reductio Miſſarum, & de cõmutatione piorum operum.

Facul-

Digitized by Google

Facultas abeundi extra fines diœceſis, vel peregrinandi.

Litteræ, quæ pro officij munere, quauis de cauſa ad parochos, Vicarios foraneos, aliosúe ſcribuntur.

Executio litterarum gratioſarum protonotariatus, & equitum: harum tamen litterarum cauſa ſcripturæ merces capiatur, & ſi quid præterea Epiſcopus conceſſerit.

Proceſſus, & acta omnia, quæ conficiuntur ad miraculorum veritatem perquirendam.

Itidem de ijs, quæ conſcribuntur ad ſacrarum reliquiarum veritatem indagandam.

Facultas aſportandi cadauer de loco ad locum.

Exempla, editioneſue decretorum, ordinationum, ſtatutorum, præceptorúmue, quæ Epiſcopus, aut eius Vicarius ex officio confecerit, ſeruariq; mandarit.

Conſtitutio Vicarij in quauis Eccleſia ad tempus.

Diſpenſationis & proceſſus de defectu natalium, irregularitate, vitio aut defectu corporis, etiam auctoritate ordinaria.

Inſtrumenta, & ſcripta quæcunq; pro menſa epiſcopali, & Capitulo conficiuntur, quæ item ſeminarij cauſa fiũt, ita tamen, vt hoc decreto, ſolutionis immunitate, Capitulum, & ſeminarium dumtaxat fruantur. Cæteri verò, aliiue, ad quorum cauſam, commodumue illa ſcripta, inſtrumentaue interſunt, quiue eorum exempla ſibi edi petunt, à ſolutione immunes ne ſint.

Litteræ & expeditiones, quæcumque conficiuntur nomine rerum merè ſpiritualium.

Expeditiones, quæcunq; pro pauperibus, vel miſerabilibus hominibus, de quorum egeſtate, aut neceſſitate Epiſcopi, aut Vicarij iudicio conſtet.

Litteræ præterea, & expeditiones omnes aliæ, quas gratis dandas Epiſcopus cenſuerit.

Diſpenſationes, & facultates, quæcumque ex decretis, vel prouincialibus, vel diœceſanis, aut eorum occaſione dantur.

De emolumentis Cancellariæ Epiſcopalis, quam Concilio prouinciali primo, vendi, locari, earumue nomine quicquam perſolui vetitum eſt, nihil prorſus vtilitatis, priuatæ ad Epiſcopum, eiuſue menſam, aut Vicarium, neque ad alios, præterquam ad Cancellariam, Cancellariumue, cæteros eiuſdem Cancellariæ miniſtros, perueniat. Qui aliquid etiam à ſponte dantibus perceperit; tum in cõſcientię foro ne ſuum faciat, ſed pauperibus loci erogare omninò debeat; tum quadruplo mulctetur, quod vel in Eccleſiæ inſtaurationem, vel in ſacriſtiæ vſum erogetur.

Quæ ad Matrimonium pertinent.

MATRIMONIVM cùm Sacramentum ſit, & maximè liberum; ſi quæ municipales leges, ſtatuta, decretaue ſunt, quibus huic Sacramento, ſanctéque illius libertati contra ſacrorum Canonum, & Conciliorum præſcriptum vllo quouis pacto impedimentum afferatur; eas irritas, reſciſſas, ac planè nullas decernimus, ac declaramus.

Omnibus verò, quacunq; etiam dignitate, poteſtateq; præditis, interdictum iam nunc perpetuò ſit, ne earum etiam legum, ſtatutorum, decretorumue auctoritate, nec verò alia quauis ratione quicquã ſtatuant, decernant, iubeãt agantue, quo matrimonij libertas vllo pacto, neq; directè, nec verò indirectè lædatur.

Qui contra fecerit, pœnas & cenſuras Conciliorum, & Canonum iure ſancitas ipſo facto ſubeat. Epiſcopus verò, vbi probabilem pro ſua cõſcientia ſuſpicionem habeat de puellæ minus libera voluntate, tum exquirat rem diligentiſſimè; tum præterea, ſi opus eſſe cenſuerit, illam certo loco tuto, ac honeſto collocet, vbi illa eidem proferat, & explicet liberius ſuam voluntatem, qualis verè ſit.

Matrimonij denuntiationes, quas aliquãdo ab Epiſcopo remitti conſtitutione Tridentina permiſſum eſt, is videat, ne ob aliam cauſam, quàm ea ipſa conſtitutione cauetur, remittat; cùm ſcilicet Ordinarij iudicio veriſimilis ſuſpicio eſt, matrimonium malitioſè impedire poſſe. At verò ſi hæc cauſa non ſubeſt, quamobrem illas remittat, ea certè ſola, quod inſtar ſacri Aduentus, Quadrageſimæue

A tempus, neq; neceſſaria eſt, nec verò cum ratione conſentiens, cùm præſertim eo ſacro tempore, qui iam matrimonio iuncti ſunt, ab illius vſu abſtinere potiùs conueniens ſit, nedum ſponſos vna coniungi.

Illas verò ab Epiſcopo, cùm præſens in vrbe, vel diœceſi adeſt, ſolùm remitti deinceps liceat, ac alio prǽterea nemine, ac ne à Vicario quidem Generali.

Matrimonij futuri denũtiationibus, in eccleſia de more factis, ſi fortè hoc accidit, vt illud duorum menſium ſpatio pòſt nõ contrahatur, ne idem antea parochus celebret, quàm iterum denunciationes ex Concilij Tridentini pręſcripto, fecerit, edixeritue, ſi modò aliud Epiſcopus non conceſſerit.

B Parochus, quorum matrimonium ex Concilij Tridentini præſcripto publicè ter denunciaturus eſt, eos primùm graui cohortatione diligenter moneat, vt cùm ad illud ineundum, ieiuniis, orationibusque ſe parent; tum etiam, vt eo ritè celebrato, ſacerdotalique benedictione à proprio parocho accepta, orationi frequentiori interim vacantes, triduo abſtineant pro reuerentia: ſicque contra ſpirituales nequitias, & carnis procacitatem ſanctè muniti, ſalutem, & gratiam Dei ex eo ſacramento vberiorem ſibi comparare ſtudeant.

Si qui ætate etiam legitima, & parocho præſente, teſtibus duobus adhibitis, & notario item, iurati ſpoponderunt, C ſe matrimonium inituros, ac deinde non contracto legitimè per verba de præſenti matrimonio, copulationem inter ſe inierunt; eorum matrimonium nullum ab Epiſcopo declaretur, ac decernatur. Id verò ne accidat, parochus quàm ſæpiſſimè populum, vt opus erit, moneat, ad præſcriptum Concilij Tridentini.

Eos præterea, qui ita contraxerint, grauiter pro arbitratu ſuo Epiſcopus puniat. Quòd ſi ijdem poſtea de præſenti matrimonium contrahere velint ne prohibeantur, modò ſeruentur, quę ad Tridentini Concilij pręſcriptum ſeruari oportet, ſi nullum aliud inſit legitimum impedimentum.

Caueat parochus, ſi quando ſponſalibus intererit, vt ne D de præſenti, ſed de futuro matrimonio illa contrahantur, ſicque propterea verborum formula dilucidè concipiatur, vt de eorum ſenſu nulla deinde quæſtio, difficultaſue oriatur.

Parochus, quos ſponſos experiundo viderit, doctrinæ Chriſtianæ rudimenta planè ignorare, ne matrimonio illos ante iungat, quam ea item ratione cognorit, didiciſſe, quæ eo de genere illos planè ſcire oportet.

Qui teſtibus adhibitis, at ſine parocho, alióue ſacerdote, cui is, vel ordinarius facultatem dederit, matrimonium de facto contraxerint, ne eos cogi liceat, vt denuò inter ſe contrahant, nec ruſus eo nomine impediri, quominus eorum vnuſquiſq; cum alijs liberè contrahat, cùm illud eo- E rum factum, ne ſponſalium quidem, nedum matrimonij vim habeat.

Qui quarto, & quinto affinitatis, conſanguinitatiſue gradu iuncti ſunt, cùm inter ſe matrimonio, non impetrato diſpenſationis beneficio, liberè inire, cõtrahereue poſſint, ne à parocho, aut ab alio quopiam in poſterum impediantur, quominus liberè cõtrahant, ſeruatis regulis, Tridentina ſanctione præſcriptis.

Parochus, cùm matrimonium celebrare voluerit, moneat contrahentes, propoſitam eſſe pœnam excommunicationis latæ ſententiæ, vltra alias pœnas à iure inflictas in eos, qui in gradu prohibito conſanguinitatis, vel affinita- F tis matrimonium cõtrahere ſcienter pręſumpſerint, ac eos omni ſpe conſequendæ diſpenſationis carere ex præſcripto Concilij Tridentini.

Epiſcopus verò ſeuerè animaduertat in eos, qui diuino timore poſtpoſito in ſuarum periculum animarum ſciẽter huiuſmodi cõiugia prohibita, etiam ex cauſa fornicationis quod frequẽtius accidere ſolet, inire ſub ſpe forſan futuræ diſpenſationis præſumpſerint; ac ſtatim illos, quos ei conſtiterit taliter contraxiſſe, adhibita ſeparatione ex Cõcilij Viennenſis pręſcripto excõmunicatos publicè tamdiu denunciari iubeat, donec ſuum humiliter recognoſcentes errorem, abſolutionis obtinere beneficium mereantur.

Digitized by Google

Irritum nullumq́; ab Epiſcopo matrimonium declare-
tur, quod à parocho loci, vbi illud fit, non ab eo, qui paro-
chus proprius eſt contrahentium, celebratur.

Tridentina œcumenica Synodus illud Epiſcopali dili-
gentiæ quàm diligentiſſimè cõmendauit, vt ſi quæ vel ho-
minum vitio, vel tẽporum iniuria corruptelę in nuptiis ce-
lebrandis irrepſerint, illę radicitus extirpentur. Atque eo
quidem vehementius in eiuſmodi curam incumbendum
eſt, quò grauius, atq; adeò ſæpius in illis peccatur.

Quare ad nuptias matrimoniaq; impedienda, vel diri-
menda eò cùm veteri ſit, vt veneficia, faſcinationéſue ho-
mines adhibeant, atq; vſq; adeò frequenter id ſceleris cõ-
mittant, vt res plena impietatis, ac propterea grauius dete-
B ſtanda. Itaq; vt à tanto, tamq́; nefario crimine, pęnæ graui-
tate deterreamus: excõmunicationis latæ ſententię vincu-
lo faſcinantes, & venifici id generis irretiti ſint. Quã ipſam
pœnam etiam illos ſubire decernimus, ſi qui in illis ſoluẽ-
dis verba improbata, ſuperſtitioſa, atq; adeò alia, quã quæ
Epiſcopo primum probata ſunt, adhibuerint; cum id non
ſinè diuini cultus offenſione maximè faciant.

Quo etiam genere pœnæ afficiantur, quicumq; vel ſua-
ſerint, vel mandarint, vel conſenſerint.

Ne quis cuiuſcumq; gradus, cõditionisue ſit, ſtatis tem-
poribus, quibus nuptiarum ſolemnitates celebrari inter-
dictum eſt domum ſponſam traducat, aut nuptialia con-
uiuia celebret, aliáue eius generis vetita agat.

C Qui autem, vel per ſe, vel alium contrafecerit, aut eius
culpæ quouis modo particeps fuerit; is pęnã interdicti ab
ingreſſu Eccleſiæ ipſo facto incurrat: eamq; pœnam illum
tamdiu ſuſtinere volumus, quoad ſponſi, epiſcopi iuſſu ſe-
parati, mercedes pęnas, pro eorum conditione dederint, ar-
bitrio eiuſdem Epiſcopi, & interdicto liberari eiuſdem iu-
dicio meruerint.

In diſpenſationibus matrimonialibus, dotis non cõpe-
tentis cauſa conceſſis, ſi modò eo loci, vbi mulier, de cuius
matrimonio agitur, habitet, virum pari, equalique condi-
tione non inueniri verè conſtet, qui ſibi cognationis, affi-
D nitatisue vinculo cõiunctus non ſit, progrediatur Epiſco-
pus ad exequendam eius generis diſpenſationem, etiam ſi
in locis finitimis aliqui eſſent, qui nullo gradu cognatio-
nis affinitatisue iuncti, eam cum exigua dote in matrimo-
nium ducerent.

Satis enim eſt, in eo municipio, locóue, vbi mulier eſt,
diligentiam matrimonij contrahendi adhibitam eſſe.

Pro diſpenſationum matrimonialium executione nihil
quicquam prorſus muneris, pręmiiue, etiam ſponte obla-
ti, ac ne pro labore quidem, qui in teſtibus ea cauſa exami-
nandis, aliiſue teſtificationibus excipiendis, ponitur, Epi-
ſcopus aut Vicarius eius capiat.

Notarij verò pro examine teſtium, quartam dumtaxat
partem aurei ad ſummum capiant licet.

E Vbi certus locus meretricum habitationi præfinitus, cõ-
ſtitutusq́; eſt, cùm extra eius fines eas habitare non liceat,
ſi quis cuiquam earum alio, quàm præſtituto eo loco, do-
mum, domicilium ve locarit, excommunicationis pœna
contra eum agatur.

Proſtitutas fœminas, meretriceſve in cauponis, diuerſo-
riis, ganeiſq; ad quæſtum alere, cum id & graui Dei offen-
ſione, & magno animarum detrimento, & diſciplinę Chri-
ſtianæ iniuria fiat, hoc decreto prohibendum cenſuimus.

Quare ne quiſquam vel caupo, vel tabernarius, vel qui
cœnaculariam facit, illas in ipſis cauponis, ac diuerſoriis
habeat, alatve ad turpem quæſtum.

F Qui cõtra fecerit; pòſt huius decreti promulgationem,
in eius parochiali Eccleſia factam, tamquam is, qui in ſtatu
damnationis notoriè verſatur; præmiſſa monitione, inter-
dicti pœna afficiatur, & aliis præterea etiam grauioribus
arbitratu Epiſcopi.

Parochi ſinguli, quam maximam poſſunt, in eo ſollici-
tudinem, perſuadendique ſtudium adhibeant, vt omnem
luxum cincinnorum ornatum, mitres, quod ſignum dia-
boli Sanctus Auguſtinus nominat, fucum, & veſtes in pri-
mis, quas caudatas dicunt, parochiæ ſuæ mulieres omni-
nò deponant.

Qua in re perſuadenda argumentorum vim, rationum-
A que momenta ſibi comparent, cùm ex ſancti Ambroſij pa-
tris noſtri, illarum luxum grauiter exagitantis, libris, tum
ex ſancti Chryſoſtomi, aliorumq́; patrum monimentis, in
primiſq; ex homilia, quam eo de genere prauiſſimam vir
doctiſſimus, idemque religioſiſſimus, Iacobus Vitriacus
S.R.E. Cardinalis olim habuit.

Hoc autem omne vſq; adeò ab Eccleſia vetitum eſſe, il-
le ipſe affirmat, vt ſi caudatæ ad Eccleſiam accederent, ſa-
cra Communione interdicerentur.

Nulla eſt amplior hęreditas, nec pręclarius patrimonium
quod parentes ſuis liberis relinquere, neq; maius pretium
honeſtioremq́; mercedẽ, quàm domini iis, qui ſibi in ſerui-
tute operam dant, pro fideli eorum famulatu tribuere, ac
B perſoluere poſſunt, quàm ſi effecerint, vt boni Chriſtiani
euadant, quæ virtus omni terrenę theſauro multò pretio-
ſior eſt cenſenda. Quamobrem qui in aliqua domo, atque
familia duces ſunt; curabunt diligenter, vt omnes, quicũ-
que ſuo ſub imperio, & ditione viuunt, ieiunia colant, di-
uini verbi prædicationẽ crebrò audiant, Sacramentis fre-
quenter vtantur, & omnia denique veri Chriſtiani officia
exerceant: famulorum autem domini non ſolùm diebus
feſtis tantum eis liberi temporis concedere curent, vt eiuſ-
modi officiis vacare poſſint, ſed crebris item eos, ac pater-
nis hortationibus excitare non deſiſtant, ne in ſtudio eiuſ-
modi tam ſalutari, ſegniores, neq; negligentiores exiſtant:
in quo ſi parentes ipſi, aut domini ſuo officio in his defue-
C rint; proculdubio expectẽt fore, ſibi vt ante ſeueriſſimum
Chriſti domini tribunal culpæ tribuantur peccata omnia,
quę liberi, vel famuli non cõmiſiſſent, ſi ſuas illi partes, in
hoc, aliiſq; eiuſmodi decretis præſcriptas, ſibiq; maximè
debitas præſtitiſſent. Atq; id quidem multò magis timen-
dum illis erit, qui aliquo modo impedierint, quominus
pia ſupra ſcripta, & alia huiuſmodi officia perſoluantur;
contra quos agat Epiſcopus pro culpæ ratione.

His temporibus tanta puerorum licentia eſt, atq; adeò
effrenata, vt cùm peccandi materiam afferat, tum diſcipli-
næ Chriſtianę detrimenta importet nõ leuia: hinc in ſcho-
lis nimia petulantia, in Eccleſiis irreuerentia, turbulenta
D foris concitatio, atq; in omni loco ſeſe efferens impuden-
tia, & penè proiecta audacia.

Quare Epiſcopi, qui omnium animorum ſpeculationi ſanctè
inuigilare debent, videãt ne grauiores offenſiões inde exi-
ſtant: proinde & cum magiſtratibus, decurionibusve agãt,
vt aliqua inita ratione ei rei occurrãt; & præterea ſacerdo-
tes aliquot vitę probitate, caſtiſſimiſq; moribus præſtan-
tes, alioſque pios viros, & ſalutis animarum zelo accenſos
deligant: qui puerorum ſcholas ſæpè inuiſant, mores, & vi-
tam eorum perquirant; in Dei timore, officiiſq; Chriſtianę
inſtitutionis illos contineant, idq́; omne cum parentibus,
magiſtris, præceptoribuſque agant. Curentque vt prius a-
liquis ciuitatis locus, piave confraternitas id oneris ſuſci-
E piat, quemadmodum alicubi fit, vt huius generis vagantes
pueri colligantur, eorumq́; effrenatis moribus opportunè
conſulatur. Quòd ſi hac non ſucceſſerit, aliam omninò, quæ
ſibi potior videatur, rationem ineant, vt puerorum effre-
natæ libertati, quæ multa ſpiritalia incommoda parit, re-
ctiſſimè occurratur.

Nullo verò modo patiantur, vt huiuſmodi pueri eccle-
ſiam perturbent: quòd ea maximè ratione præſtabitur, ſi
parentes: vel ij, ad quos id pertinet, liberos ſuos teneræ æ-
tatis apud ſe teneant, ſecum ducant, eiſque oſtendant piè,
ſuppliciterque orare, & ſacris intereſſe.

F *Quæ ad ſcholas, confratrias, & ad loca pia pertinent.*

NE cuiuſuis confratriæ, ſcholæve pręfectus in ſcholæ
ſuæ numero quẽnquam, doctrinę Chriſtianæ rudẽ,
atq; ignarum aſcribi permittat, cuiuſcunq; ætatis, aut cõ-
ditionis ille ſit. Id verò curæ ſit ſacerdoti proprius illius
ſcholæ, vel parocho, in cuius finibus eſt.

Ne facinoroſi homines, neve turpis vitæ, aut infamiæ la-
be notati, in diſciplinatorum, alteriuſve generis cõfratriis,
aſcribantur. Si qui verò iam aſcripti ſunt, ſi moniti, hone-
ſtæ vitę rationibus ſe non conformarint, à confratrum nu-
mero, epiſcopali auctoritate, & cura amoueantur.

Ne

A Ne à diſciplinatorum, confratrúmue alterius generis præfecto cuiquam, qui in confratria aſcribendus ſit, amictum, quod inſigne confratriæ eſt, dari liceat, niſi præſente parocho aliove ſacerdote, qui amictum illum ſtatis precibus benedicat. Quem amictum confratres ne vnquam domi, aliove loco, ſed in ſchola aſſeruent,

Qui verò è confratria aut abibunt, aut eijcientur: illum confratriæ ipſi dimittant, præfectoque ſine vlla exceptione tradant.

Laici confratres cuiuſcunq; cõfratriæ, de fidei dogmatibus ne diſceptationes, colloquia, ſermoneſue habeant. Videat præterea Epiſcopus diligenter, vt in oratorijs ſuis collocutiones de ijs tantùm rebus inſtituant, quarum tractatio & collocutio, laicalis ordinis hominibus cõueniat. B

Ne quicquam, quod vulgari ſermone cõſcriptum ſit in vlla cuiuſuis generis confratria, ſcholáue legi, recitariue liceat, niſi primum ab epiſcopo, vel ab eo, cui ille mãdarit, recognitum ſit, & ſubſcriptione comprobatum.

Quo tempore in baſilica Cathedrali, Eccleſiaue parochiali officium veſperarum celebratur, tunc ne in vllis cõfratriæ, ſcholæue oratorijs ciuitatis, aut loci illius ab eiſdẽ confratribus, recitari liceat officia, ſed vel ante, vel poſt recitentur, ita tamen vt non ſolùm eiuſmodi officiorum occaſione non diuertantur illi à diuinis officijs publicis; ſed nec etiam à ſcholis doctrinæ Chriſtianæ, in quibus eiuſmodi confratres vtiles adiutores, & operarij eſſe ſolent.

Diſciplinati, confratreſve cuiuſcunq; ſcholæ, cùm proceſſiones, ſupplicationesve colligatim ipſi agunt, capellanum, ſacerdotem ve alium adhibeãt: cuius ſit, eam religioſam actionem dirigere, niſi cùm aliquando ſine ſacerdote proceſſionis, ſupplicationiſue agendæ facultatem à parocho, aut ab Epiſcopo impetrarint.

Ne confratri cuiquam ad confratriæ Eccleſiam, oratoriumue arma vllius generis ferre liceat, niſi pro dignitatis ſuæ, aut officij, quod gerit; ratione, hoc alicui conueniens ſit. Nemini autem vnquam, cum confratriæ amictu indutus eſt, id liceat.

Ne in confratriarum, ſcholarúmue oratorijs, eccleſijſue cadauera, etiam ſodaliũ ſepeliri liceat, niſi id licere ex certis priuilegij tabulis, aut probatę conſuetudinis immemorabili vſu conſtituerit Epiſcopo. Vbi verò confratribus ius ſepulturæ tantùm conceſſum eſt, alij nemini, neq; electionis etiam iure, ibi ſepeliri liceat, ſed ne confratribus quidẽ ipſis, niſi per ſex menſes ante obitum in ſodalitio ritè adſcriptus ſit.

Ne cuiquam confratriæ vſquam eleemoſynam quæritare liceat, niſi facultate, quæ litteris exarata ſit, ab Epiſcopo impetrata.

Ne in vllo diſciplinatorum, aliarúmue ſcholarum confratria officiales, miniſtróſue creari, aut eligi liceat, niſi vel alio ſacerdote ab Epiſcopo conſtituto, præſente, ſi modò aliud Epiſcopo non videatur.

Quæcunque & in hoc quinto Concilio, & in alijs ſuperioribus de diſciplinatorum ſcholis, aliiſue confratrijs, etiam laicalibus conſtituta, aut præſcripta ſunt, ea Epiſcop⁹ ab illis inuiolatè, integreq; ſeruari mandet; etiam ſi in Eccleſijs regularium illæ ſcholæ, confraternitates ve erectæ ſint, exerceantúrue, ita vt ſi quid contra ab eiſdem vſquam factum erit, id pro culpæ modo ab Epiſcopo grauiter puniatur arbitratu ſuo.

Charitatis, beneficentiæque omnibus officijs quæ in proximos conferuntur, magnam cœleſtis gloriæ mercedẽ propoſitam eſſe, ſacræ litteræ oſtendunt, ſed illa maximè Deo grata, atq; accepta opera ſunt, quibus benignè fit, ac F ſuccurritur egentiſſimis hominibus, ægrotis ac peregrinis. Itaque, vt quæ ad eam rationem pertinent, legibus & ſanctionibus communita, rectè obſeruentur, hæc pro paſtoralis curæ noſtræ munere decernimus.

Primò hoſpitalarius, iſue, cui hoſpitalium ędium cuſtodia committitur, vir ſit, cuius fides, pietas, vitę innocentia, ſedulitas, charitas grauium virorum teſtimonio commendata ſit.

Caueat, ne à quoquam, cùm hoſpitium ingreditur, aut, cùm inde diſcedit quicquam, vel minimum, ac ne ſponte quidem oblatum exigat, petat, accipiatve.

Ne cum mendicis, qui ad quæſtum omni [illegible] te vtuntur, aliquam turpis lucri pactionem, pro [illegible] endis, ineat.

Curet item, ne quid peregrini, aduenæ, pauperesq; hoſpitio excepti, contra Chriſtianam pietatem; bonosq; [illegible] res admittant.

Quinimo certam horam, tum mane, tum veſperi præſcribat, qua, ictibus paruulæ campanæ datis, omnes ſimul aliquantiſper orent.

Doctrinæ Chriſtianæ inſtitutionẽ introducat, qua præfinito aliquo temporis ſpatio erudiantur.

Si enim ijs ad corporis victum, curamq; benignè ſuppeditatur, illud etiam maximè curandum eſt, vt ſpiritale doctrinæ Chriſtianæ pabulum eiſdem tribuatur.

Ne pueros vna cum adoleſcentioribus, maioribuſque natu in eodem lecto cubare permittat.

Neque item eos, qui integra valetudine ſunt, cum ægrotis, aliquo morbo laborantibus.

Qui autem integra ſunt valetudine, ne diutius triduo in hoſpitio morentur, niſi aliter ex ipſius hoſpitalis inſtituto permittatur.

At cùm eoſdem paucis poſt diebus redire animaduertetit, inueſtiget diligenter, quouſque iter fecerint: ac ſedulò videat, ne ij modo ad hoc modo ad illud hoſpitale domicilium diuertentes, ſe peregrinos fingant, de vrbe, oppidóue tamen verè non exeant, turpi quæſtui, atque etiam C aleis, multiſq; alijs flagitijs operam dantes, quod aliquando euenire compertum eſt.

Studioſè Epiſcopus curet, vt in ædibus hoſpitalibus, quæ vnionis, vt vocant, iure, alij domui hoſpitali adiunctæ ſunt, vbi longo temporis ſpatio hoſpitalitas intermiſſa eſt, quàm primum reſtituatur, vt iuris eſt.

Quæ ad moniales pertinent.

MEminerit Epiſcopus, ſe, vt eſt Bonifacij VIII. Pont. & Concilij Tridentini edita ſanctio, diuini iudicij obteſtationem, ac maledictionis æternæ exterminationẽ D eſſe ſubiturum, ſi in monialium, etiam quæ ab ſua iuriſdictione liberæ, immuneſque ſunt, clauſura reſtituenda, atque adeò conſeruanda ſe negligenter geſſerit. Quare ſtudioſè in eo euigilet, paſtorali ſollicitudine, vt non modò in monaſterijs ſuæ curæ, iuriq́ue ſubiectis, verum in illis, quorum curationi regulares cuiuſuis ordinis præſunt, illa omni ex parte, vt diligentiſſimè fieri poteſt, ſeruetur, propoſitis etiam Tridentini eiuſdem Concilij, & arbitrij ſui pœnis.

Contra moniales item, & illas etiam, quarum curam regulares gerunt, ſi quando è clauſuræ finibus exierint, facultate à ſede Apoſtolica non impetrata, cenſuris ec[illegible]ſticis, aliiſque iuris remediis agat, prout è re eſſe vi[illegible].

E Si quãdo moniales, legitima facultate, ad aliquod [illegible] monaſterium transferri contigerit; eam curam, [illegible] que Epiſcopus ſuſcipiat, vt quo à pauciſſimis conſpiciantur, bene mane, ſub auroram ſcilicet, à viris ætate, moribuſque honeſtate grauibus cognationeque propinquioribus, eo deducantur.

Caueant, qui ab Epiſcopo, ſuperioreve facultatem habent ingrediendi monaſterium, ne pro libito intra eius ſępta, datæ facultatis prætextu ingrediãtur, ſed tunc ſolum, cùm vrgens neceſſitas depoſcet, vt ne ex ſanctiſſimi Pontificis Gregorij XIII. ſanctione, excommunicationis pęnam ſtatim ſubeant, à qua, niſi per ſedem Apoſtolicam abſolui non poſſunt.

Ne præterea religioſis hominibus ſæpta monaſterij, etiam ſuæ curæ commiſſi ingredi liceat, ne ea quidem cauſa, vt teſtantium, qui in monialium Eccleſia vel ſepeliri, vel anniuerſaria quotannis agi voluerunt, piæ voluntati ſatiſfaciant: ſed quæ anniuerſaria ex teſtamento debentur, in earum exteriori Eccleſia præſtent.

Nec verò proceſſionis, in ſolemnitate Corporis Domini agendæ cauſa, confeſſarius ſacerdos, aut alius ſuperior eò ingrediatur, ac ne Epiſcopus quidem eo nomine, neq; alios ingredi patiatur.

Neque item cauſa vel monialium cubiculis benedicendi,

INDICTIO FVTVRI CONCILII SEXTI PROVINCIALIS.

Carolus Miſeratione diuina, tit. S. Praxedis S. R. E. Preſbyter Cardinalis, ſanctæq; Mediolan. Eccleſiæ Archiepiſcopus.

OMNIBVS & ſingulis Reuerendiſſimis dominis Epiſcopis, qui & hic adſunt, & Synodo prouinciali Mediolanenſi quacunq; ratione intereſſe debent, omnibuſque item capitulis, & in eccleſiarum Cathedralium Procuratoribus, indicimus, ſignificamus, denũciamus, & intimamus proximam ſequentem ſynodum Prouincialem Mediolanenſem ſextam, Deo omnipotẽte auctore, & ad eius laudem, hac eadem in vrbe, hoc ipſo loco, Anno M. D. LXXXII. die decimo menſis Maij proximè ſequentis, qui dies erit feria quinta Dominicæ tertiæ poſt Paſcha Reſurrectionis D. N. Ieſu Chriſti inchoandam & celebrandam eſſe. Quamobrem eos omnes & ſingulos Reuerẽdiſſimos dominos Epiſcopos monemus, Procuratores verò eccleſiarum Cathedralium inuitamus, vt eo die ad ſynodum Prouincialem ſextam inuanre Deo Mediolani celebrandam conſtituto, hic omnino interſint niſi diem celebrationis ipſius ſynodi aliqua ex cauſſa à nobis prorogatũ fuiſſe, noſtris ad eos datis literis intellexerint. Quòd ſi ipſorum Reuerendiſſ. Epiſcoporum noſtrorum aliquis legitimo tunc detentus erit impedimento, nuncium procuratorémue ad ſe excuſandum atq; ad id impedimẽtum probandum ad nos mittat: cui etiam facultas ab ipſo detur, ea omnia & ſingula nomine ſuo & eccleſię ſuę recipiẽdi, quæ diuina gratia auxiliante in ipſa ſynodo à nobis de conſilio & aſſenſu Reuerendiſſimorum Coepiſcoporum noſtrorum conſtituentur decernentúrue.

CONCILIVM PROVINCIALE MEDIOLANENSE VI.

Quod

CAROLVS BORRHOMÆVS S. R. E. CARDINALIS TIT. S. PRAXEDIS ARCHIEPISC.

Habuit anno à Chriſto nato, M. D. LXXXII. Gregorio XIII. Pontifice.

CAROLVS S. R. E. TIT. S. PRAXEDIS DEI ET Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopus S. Eccleſiæ Mediol. Vniuerſis Prouinciæ Mediol. fidelibus Salutem in Domino.

HABVIMVS ſuperiore anno, vt ſcitis, ſextam Epiſcoporum Prouinciæ noſtræ Synodum: in qua nihil prætermittendum curauimus, quod à nobis pro noſtro Epiſcopali officio, quo veſtrum omnium ſaluti omni ratione ſeruire in Domino debemus eſſet exſpectandum. Inter alia autem quæ veſtræ ſpiritualis vtilitatis cauſſa acta ſunt, nonnulla quoq; ex inſtituto ſunt decreta, quibus morum, Chriſtianæque diſciplinæ reſtitutionem, iam multis ante annis inchoatam, proſecuti ſumus. Pauca ſunt illa quidẽ: ſed veſtrum eſt eò diligentius, maioríque ſanctæ obedientię ſtudio ea amplecti, tenere, vſuq; obſeruare. Videte clerici, videte fideles omnes, veſtrum in iis exequendis officium, quæ Sacerdotes Paſtoreſque, vobis gregi ſuo, vt Apoſtolus præcipit, attendẽtes ad animarum veſtrarum ſalutem præbent. Caueat vnuſquiſque diligenter, ne, quod ad ſe attinet, vigiliæ, curæ, & labores, quibus diuina ope ſuſtentati, veſtra cauſa exercemur, fruſtra ſuſcepti videan-

A tur: quod quidẽ in die Domini, & probro, & crimini grauiſſimo illi daretur: efficite potius prompto animo & voluntate, tum rei ipſius effectu præſtando, vt etiam hoc nomine in dies magis ac magis ſtudia noſtra excitentur, quibus animarum veſtrarum ſalutem tota mente omniq; caritatis, ardore in Chriſto curandam ſuſcepimus: quod vt conſequi poſſitis, vberrimas vobis diuinæ gratię opes precamur. Dat. Mediolani 6. Kal. Maij. 1583.

INDICENDI Concilij prouincialis ratio formulaque edicto concepta, in prouincia Mediolanenſi vſque ad id temporis ſeruata eſt, quo primum in ſynodo prouinciali quarti, ad vſum decreto reuocatus eſt vetus ille Canone Toletano olim introductus indictionis ſynodalis mos, vt
B quæ ſcilicet, ſynodus deinceps futura eſſet, eius conſtitutus dies denunciaretur indiceretúrque in ſynodo, quæ illam ordine ſequentem proximè antecederet. Atque hæc quidem ratio Mediolani ad conſuetudinem reuocata, ita ex decreto prouinciali adhibita eſt, vt Concilij prouincialis futuri dies ita in ſeſſione præcedentis Concilij vltima indictus, & in Calendarium eius anni, in quem illius celebritas caderet, loco ſuo relatus, de more etiam in baſilica Metropolitana die Epiphaniorum denunciaretur certis conceptis verbis. Quorum etiam formula grandiuſculis literis exarata, duobus menſibus ante conſtitutam Cõcilij ſexti diem loco edicti eccleſiarum Cathedralium
C valuis affixa eſt, vt infra.

Concilium Prouinciale Mediolanenſe ſextum, per Illuſtriſſimum & Reuerendiſſimum Dominum, D. Archiepiſcopum decreto edito & promulgato indictum & conuocatum, hoc anno M. D. LXXXII. die 10. menſis Maij, Deo auxiliante in Metropolitana Eccleſia de more inchoabitur & celebrabitur. Ex Cancellaria Archiepiſcopali, die 6. Martij 1582.

ORATIO
D
CAROLI CARDINALIS TIT. S. PRAXEDIS ET ARCHIEPISCOPI,

IN CONCILIO PROVINCIALI VI. HABITA.

DIVINÆ erga nos miſericordiæ munere ſingularíq; dono, iam Concilium prouinciale ſextum, Patres ſanctiſſimi, concelebramus. Hæc ipſa Concilij prouincialis vox, nobis qui ob cauſſam duce Spiritu S. hic adſumus, rem magnam, grauem, in omnes partes maximè vtilem, ſalutarem prouinciæ rationibus atque adeo omnis eccleſiaſticæ diſciplinæ vſui inſtaurationibuſq; neceſſariam
E *ſignificat & planè oſtendit.*

Hæc quidem actio prouincialis, ab Apoſtolicis vſque temporibus diuinitus inſtituta, & diuturna Eccleſiæ conſuetudine in omnes terrarum partes deriuata, ſanctionibus Pontificiis corroborata, œcumenicis Conciliis communita, olim florentiſſima fuit. Quo factum eſt, vt ea iampridẽ in omni prouincia fructus tulerit & vberrimos & maximos. At verò vbi intermiſſa vel neglecta fuit, quanta & quam grauia damna inde importata ſint rei vniuerſæ Chriſtianæ, non eſt cur pluribus explicemus, res ipſa loquitur. Iis autem detrimentis ſacra Tridentina ſynodus vt tandem occurreret, ſalutare Conciliorum prouincialium inſtitutum renouauit: quod nos ex illius præſcripto cum ſæpenumero operante Domino adhibuerimus, aliquos illius fructus experiundo cognouimus. Et verò quor-
F *ſum ſanè refertur omnis prouincialium Epiſcoporum conuentus? an non ad res quæ non modo ſunt vtiles, ſed quæ longè omniũ grauiſſimæ? Agitur in eo gloria Dei, agitur ſalus animarum, agitur inſtitutio cleri, agitur diſciplina populi, agitur denique ſpiritualium ægritudinum curatio, nobis qui in Apoſtolorum locum ſucceſſimus commiſſa, vt Euangelio iam modo audiuimus.*

Eſt porrò curatio hæc multiplex, & latè præterea patet, magnũ ſanè negotium ac graue, in vnius tantum animæ (pro cuius ſalute Chriſtus Dominus ſanguinem profudit) curam incumbere; multò grauius, plurimos variè languentes ſanare; lõge grauiſſimum prouinciæ vniuerſæ ampliſſimæ & ægrotanti medicamẽta opportuna

apponere; ſed infinitis partibus difficillimum eſt, morbis qui vnius
Epiſcopi ſtudio vix aut ne vix quidem aliquando curari poſſunt
(cum pene inſanabiles ſint) remedia adhibere : quæ cura maximè
ad Prouincialium Epiſcoporum conuentum, tanquam ad aliquod
ſapientum medicorum collegium pertinet. At cum omnis pontifex
Hebr. 5. ex hominibus aſſumptus, & ipſe circundatus ſit infirmitate; ægri-
tudinum quoq; noſtrarum epiſcopalium curatio, cuius magna ex
parte in ſynodis Prouincialibus ratio habenda eſt, explicari non
omnino poteſt quàm grauis quàm ſalutaris item.

Sed eſt cur iam hoc initio orationis noſtræ paucis rem cōplecta-
mur. In conuentu epiſcopali propoſitum eſt nobis ſtudium curatio-
nis & noſtræ & noſtri gregis. Cuius igitur Concilij huius prouin-
cialis ſexti cauſa hoc ſacro loco ſumus, vocē illam Apoſtolicā & di-
uinam, non modò omnes muneris noſtri partes ſignificantē, ſed nos
Actor. 20. magnoperè mouentem audiamus: Attendite vobis & vniuerſo gre-
gi, in quo vos poſuit Spiritus S. regere eccleſiam Dei, quam acqui-
ſiuit ſanguine ſuo. Quare & vnā & alteram item curationem pro
officij noſtri munere præſtemus. Res duæ ſūt, quæ nobis in ſolēni hac
actione proponuntur; vna prouinciæ ægrotantis ſtatus, altera dili-
gentiſſima diſquiſitio ſalutarium medicamentorum. Atque de his
quidem rebus duabus in præſenti aliquid & breui ſanè dicemus.

Primum igitur, Patres Reuer. ſpectate quæſo vnà mecum pro-
uinciam vniuerſam, quaſi publicam hoſpitalem quādam domum
amplam, in qua multitudo ingens ſit hominum grauiter periculo-
ſeq; ægrotantium. Proponamus hic nobis ab oculos tam infinitos
homines ægrè affectos, quos Chriſtus Dominus ab Apoſtolis ſanari
iuſſit: At eos in prouincia frequentiſſimos cōſpiciemus; cum præſer-
tim his temporibus tanta malorum lues in mortalium viſcera ſeſe
inſederit. En hydropi laborantes; en febri & phreneſi æſtuantes;
en dæmonum impetu agitati; en lepra fœda affecti; en paralytici, &
permulti claudi; en alij aridi debileſq;; en gibboſi plurimi; en muti
complures; en lippientium genus; en & cæcorum & ſurdorū quàm
infinitus numerus; quam multos alios letargia morbus occupauit.
O commiſerantium & languentium ſpectaculum? An hic, Patres,
dolor noſter ſupra dolorem? an in nobis cor noſtrum mœrens? Quæ
(malum) iſta hydropiſis quaſi intus in omnium prouinciæ partiū
cute inhæreſcens? ſuperbiæ vitio quàm multi turgeſcunt? quanta
inde morborum peſtis? quam profuſus veſtium luxus? quàm nouus
& inauditus pomparum apparatus? quam virius barbarico opere
ornatus? quàm innumerabilis ſeruorum grex? quàm effuſa deniq;
omnium rerum profluuies: quæ tanquam morbus intercus in omnē
prouinciæ partem ſeſe longe lateq; diffudit. At verò quàm latè pa-
tet alia hydropiſis, inexhauſta illa pecuniæ ſitis, & idolorū ſeruitus
1. Tim. 6. auaritia, & illa malorum omnium radix cupiditas? Ex hoc mor-
bo nefaria quæq; exiſtunt. Hinc fœneratitij contractus; hinc men-
dacia periuriaq; commertijs contrahendis; hinc falſa quæq;; hinc
adulterina & corrupta merces; hinc doli, fallaciæ, fraudes, & ſub-
dola quæq; artificia; hinc alienorum bonorum quaſi aucupia; hinc
iudiciorū iniquitas, iudicū corruptelæ, pupillorum oppreſſiones, vi-
duarū deſolatio, & iniuria deniq; omnis. Quā pernitioſa ſitis, quā
effrenata iſtorum cupiditas: qui nullos ſibi fines concupiſcendi præ-
ſcribūt; vſq; adeò vt alios poſſeſſionibus ſuis, etiam ſæpè per iniuriā
pellere manibus pedibuſq;, enixe operam dent. Horreāt iſta iudicia
Isai. 5. Dei omnipotentis, voce Iſaiæ conquerentis & cōminantis: Veh vo-
bis, inquit, qui coniungitis domū domui, & agrum agro copulatis
vſq; ad terminū loci. Nunquid habitatis vos ſoli in medio terræ? in
auribus meis ſunt hæc, dicit Dominus exercituū, niſi domus multæ
deſertæ fuerint grādes & pulchræ, abſq; habitatore. Horribilis cer-
tè eſt hæc Dei comminatio: at iſtorū quam ardēs, Patres, quæ effuſa
cupiditas? En rurſus circumfuſa vndiq; alia hominum multitudo
febris multiplici & graui ardore æſtuantium. Iuuenes, quibus cupi-
ditatū flammis quaſi ſummis febrium caloribus, & concupiſcentiæ
igni non exardeſcunt? dilitiis affluunt, oculos habent plenos adul-
terij; & flagranti iſto ardore concitati, bibūt quaſi aquam iniqui-
tatem omnem; nihilq; non agunt, nihilq; non attingūt, nihilq; nō
elaborant, vt malè agant: immò malè agendo gloriantur; & quæ
malefacta nō patrarint, illa ipſa quaſi à ſe cōmiſſa inſolenter vbiq;
iactitant: vſq; adeo turpiter agere, ſibi glorioſum opinantur. Atq;
præ iſto ardore, furore eò etiam præcipites ferantur, vt cū ne ſacro-
rum quidem locorum rationem aliquādo habeant; tum verò ſan-
ctum matrimonium, ſicut gentes quæ ignorant Deum, ineunt atq;
Psalm. 31. ſuſcipiūt, ſuæq; libidini ita vacant, ſicut equus & mulus, in quibus
non eſt intellectus. O rem cōmiſeratione dignam. Febrilis hic furor
non modo iuuenes, & adoleſcentes ſed pueros, & pene infantes his
temporibus aliquo modo inuaſit. Quam iſti petulātes? quā contu-
A maces? quàm effrenati? quàm proiecta audacia præcipites? quàm
turbulenti, & domi, & foris: quam impudenti licentia ad nefaria
quæq; concitati? nolumus plura præ dolore. Sūt pleriq; alij qui tā-
quam fanatici homines, ethnico more, & ioculari quadam licētia
ſatanæ aſtu introducta, laruis induti furiātur & bacchantur, cho-
reas ducunt, tripudia agunt, ſpectacula profana edunt; atq; in aliis
iſtiuſmodi actionibus vſq; adeo inſaniunt, vt in tanta peccatorum
quæ inde exiſtunt colluuione, ne culpā quidem agnoſcant. Alij por-
rò non tā phreneſis furore quam dæmonis aſtu agitati, eò præcipites
ruunt, vt non modo medicamenta aſpernentur, ſed medicos & cu-
ratores ſalutis ſuæ inſanabili quodam odio inſectētur: & vero (q
deteſtabile nefandumq; facinus eſt) violentas manus eorum parē-
tibus ſacerdotibus, quos venerari & colere totis in Chriſto viſceri-
B bus debent afferant & iniiciant, eoſq; aliquando truculēter impie
ſceleratèq; contrucident. At lepra quamplurimi laborant? iſti, &
malefactis, & flagitiorum impuritate, & vitiorum exemplis, pro-
uinciam fœdiſſime inficiūt. At vos Patres quos huic prouinciæ ſpe-
culatores Dominus dedit, rectè cernitis quàm exitioſa ſit iſtorum
perditiſſimorum hominum cōtagio, & quam in omnes partes dif-
fuſa. Paralyticorum præterea numerus magnus eſt: qui præ quadā
virtutum torpedine, tāquam in mollitie carnis iacentes, ne deſide-
ria quidem rectè agendi concipiunt, ne dum ſanctarum actionum
officia exequantur. Sed en claudi alij, iſti optime vident, quā valde
in Chriſtianarum virtutum diſciplina progrediendum ſit, non lō-
gè tamen vti oportet, progrediuntur; imò à recta via quā ſemel in-
C greſſi ſunt, ad vitiorum diuerticula profluunt. Alij aridi ſunt: qui
manu cum debiles ſint, in operibus caritatis deſunt, nomineq; tan-
tum Chriſtiano gaudent. At gibboſi quàm plurimi: qui ad terram
proni, humi repentes, non cœleſtia ſed terrena tantum ſpectant; &
tāquam filij terræ, animo demiſſo vt pecudes, ad paſtum, ad crapu-
las & commeſſationes abiecti, gulæ, ventri, & ganeis dediti, planè
ſtatuerūt oculos declinare in terram, horū Deus venter eſt, & glo-
ria in confuſione ipſorum qui terrena ſapiunt, vſquequo graui cor-
de? Iſta hominum lues prouinciam noſtram latè inquinat. Eſt etiā
infinitus numerus mutorum: ſunt, qui in diuinis laudibus muti: at
in maledictis, blaſphemiis, diris, imprecationibus, conuitiis, detra-
ctionibus, contumeliis, lingua celeri & exercitata ſunt. O deteſta-
bilem hominum peſtem. Copulan in diſſidentium voluntatibus ſi-
D lentio vtuntur: ſed lingua tanquā ſeditionū flabello abutantur ad
diſcordias diſſeminandas. Certè lingua eorū ignis, vniuerſitas ini-
quitatis, & ſepulchrum patens eſt guttur eorum: quorum maledi-
ctione & amaritudine plenum eſt. Sed quouſq; iſta hominum lues Psalm.
proceſſit? Attēdi, inquit Dominus, auſcultaui, nemo eſt qui loqua-
tur bonum. Lippos alios ſcitis, imò & cæcos quamplurimos. En ſpe-
ctaculū tenebricoſum & horribile. Eſt quædā huius ſæculi cæcitas,
qua vt tetra nocte circumfuſi homines, oculis fidei cū & ſempiter-
nam illam cœleſtē gloriam, & perpetuos inferni cruciatus, & mor-
tem, & horribilia Dei iudicia propoſita habeant, nolunt tamē vi-
dere vt benè agāt. Permulti item rerum diuinarum atq; adeò ru-
dimentorum fidei ignari, veri cæci ſunt: qui planè abiecta ſuæ ſa-
lutis cura viam cum ignorēt quæ ducit ad vitam, illa imperita cæ-
E citate prolabuntur ad ſempiternum interitum. Verum pleriq; alij
cæci ſunt: qui rerum futurarum quæ ſempiterna ſunt, nihil proſpi-
ciunt; res autem præſentes, quæ caducæ, quæ fluxæ, quæ vix ad pun-
ctum temporis permanent, cæca quadam auiditate rapiunt. Ecquæ
tādem eſt iſta hominum cæcitas, qui res procreatas creatori, res vi-
les & abiectas ſummo Deo proferunt? At ſurdi quam infiniti? quā
miſerāda eorum conditio? Iſti in malè agendo ſunt pertinaci ani-
mo, voluntateq; obfirmata, Dei vocibus obſurdeſcunt, pietate non
molliuntur, minis non cedunt, precibus nōn commouentur; mentis
ſenſu hebeſcentes, pericula ſalutis non timent; homines non me-
tuunt; & quòd grauiſſimum eſt, Deum non verentur. Iam cernitis,
Patres Reuerend. aliquam prouinciæ partem ægrotam: aliam vero
F quæ ad clericales ægritudines pertinet, vos etiam optimè perſpicere
poteſtis. Iampridem clericali ordini remedia appoſuimus, quæ pro
temporū ratione opportuna iudicauimus: ſed alij morbi ſunt, qui-
bus iam clericalis diſciplina langueſcit. Vt honeſtati & morum
caſtitati conſuluimus, eiuſq; generis vitioſas aliquas partes ſana-
uimus: ecce alia labes, quæ valde illius ordinis dignitatem infecit:
in eo inhæreſcit auaritia: quàm ob cauſſam (vt alia ſilentio præ-
tereā, quæ paſtoralis animi noſtri ſenſum excruciant) deſerta ſæpè
ſtatione, in fori ſollicitudinibus illius ordinis homines excubias a-
gunt, lites appetunt, lites intendunt, & frequentes pleriq; in iudi-
ciis ſunt. Clericis ſtudia præſcripſimus: alij negligunt, alij clerica-
lium ſtudiorum fines tranſiliunt, alij ſtudiorū prætextu ab eccleſia
abſunt.

abſunt, à functionibus eccleſiaſticis ſeſe abducunt, & à clericali diſciplina refugiunt, alij ſcientia inflati, præ ſe alios etiam ſeniores quos vereri debent, ſuperbè contemnunt; beneficia eccleſiaſtica tenuia contumaciter reſpuunt, ampla præpoſterè ambiunt. Quam alij clericales morbi, Patres, quam alia vulnera recruduerunt, quibus potius medeamur oportet, quam enumerando refricemus.

Nihil verò attinet, cur hoc ipſo loco ægritudines noſtras enarremus, non enim dubitamus, quin vos, quos Dominus conſtituit ſanare infirmos, pro conſcientiæ veſtræ religione, nõ modo diligenter etiam atque etiam ipſi ſpirituales noſtros omnium morbos videritis; ſed medicamenta exquiſieritis, quibus appoſitè curentur. Verum etiam quò rectius omnia nobiſcum iterum atque iterum reputemus; illud vnum nobis omnibus perſuaſum eſſe volumus, ad ordinis noſtri dignitatem authoritatẽ muneris non ſatis eſſe, ſi certis quibuſdam virtutibus quibus cæteri homines præditi eſſe ſolẽt, nos exculti ſimus; ſed harum ipſarũ virtutum ornamentis nos longè excellere oportet. In gradu enim epiſcopali collocati ſumus: qui vt aurum cæteris metallis præſtat, ſic aliis vel ampliſſimis dignitatibus cum præcellentior ſit, tanto perfectioribus virtutibus vſq; adeò perducere debet, vt inde ad alios ſplẽdor ſingularis dimanet. Vitæ innocentia, morum integritas, religionis pietas, iuſtitiæ cultus, & alia eius generis virtutes, ſunt quidem nobis communes cum reliquis: ſed cum multò præſtantiores eæ ipſæ in nobis, ſingularis vitæ officiis ſplendeſcere debent; tum verò aliæ ſunt, quæ propriæ præcipuæq; epiſcoporum ſunt, & cum præſtantiſſima Dei charitate, & ardenti eius zelo in primis coniunctæ: quibus virtutibus exhibeamus nos ſicut Dei miniſtros; iiſdemq; exiſtimet homo vt miniſtros Chriſti & diſpenſatores myſteriorum Dei. Si igitur epiſcopali perfectione noſtras actiones & officia metimur; certè diligentius aliquas etiam ægritudines noſtras ſpeculabimur. 2.Cor 4. 1.Cor. 4.

Quamobrem cum omnes prouinciæ partes, ſiue populum, ſiue clerum, ſiue nos etiam ſpectemus, ſi diligentiori ſpeculatione quàm nos dicendo commonſtrauimus, intuebimur, qualem eam aſpiciemus? ægrotãtem, ſcilicet, & multis adhuc morbi offenſionibus perculſam; & ita perculſam, vt reliqua cura opus ſit, non mediocri ſed magna. Proh dolor, quid hoccine eſt? Nunquid reſina non eſt in Galaad? nũquid nulla medicinæ ratio in prouincia, & in prouincia ampliſſima? nunquid medicus non ibi? nunquid tot & tam ſapientes epiſcopi; optimi animarum curatores, & præcellentes animarum medici? quare igitur non eſt obducta cicatrix filiæ populi mei? quam ob cauſam prouincia ſanata non eſt? Tranſit meſſis, finita eſt æſtas: & nos ſaluati non ſumus, inquit mœrens & deplorans Ieremias. Iam diu abijt tempus, quo ſacra Tridentina ſynodus ſalutares ſanandis morbis leges tulit; iam pridem etiam tam ſæpenumero nos, tanquam medici qui collegiatim de curandis corporibus conſultationem ineunt, huc ad Concilium cõuenimus: at prouincia nobis in curam tradita nondum ſalutariter curata eſt: imò adhuc penè attrita, penè perculſa iacet? ſuper contritione filiæ populi mei contritus ſum & cõtriſtatus, ſtupor obtinuit me, exagitate vna mecũ quæſo Patres, dolorem veſtrũ; intimeq; accenſi, afferte remedia & opportuna & ſalutaria, quæ prouinciæ ægrotæ adhibeamus, tempus eſt medelæ, inquit Propheta: vos ſtatum prouinciæ ægrotantis videtis: tempus medendi eſt, tempus Concilij, non eſt igitur cur à propoſito, illis quæ vulgo diſſeminari ſolent vocibus dimoueamur. Quorſum tot ſynodalia remedia? quouſq; tandem tam multæ medicamentorum ſynodalium leges? ne iſta plane vulgares voces ſunt, & dignæ planè quibus nos epiſcopi conſtantiſſimo mẽtis epiſcopalis ſtudio obſurdeſcam⁹. Aliud enim nos Spiritus S. doctrina docet, aliud Apoſtolorũ inſtituta monent, aliud Patrũ exempla declarant, aliud canonum leges iubent, aliud vetus eccleſiæ vſus in omnes partes vtilis poſtulat, aliud Tridentinæ ſanctiones nuper inſtituunt, aliud nos in hac prouincia iã diu ad cõſuetudinem renouauimus. Quid? aliter muneris noſtri epiſcopalis religio depoſcit. Quã inanis & penè nefaria? eamq; ob cauſam ſumma animi noſtri epiſcopalis conſenſione, vna conſpiratione, vno ſpiritu explodãtur illæ voces hominum, qui populum noſtrum decipiunt; dicentes pax, & non eſt pax, quam imperitè hoc iactitãt? quam iniquo etiam animo ſunt iſti, qui curant contritionem filiæ populi mei cum ignominia dicentes, pax, pax, & non eſt pax? An vbi malorũ lues; pacis, concordiæ, & bonorũ ſtatus? an vbi varia morborum ſpecies, recta valetudo? an vbi adhuc morum corruptela, diſciplinæ Chriſtianæ perfectio? Attendite quæſo, qui iſti homines ſunt, cum talia dictitent, liniant parietem luto abſq; paleis, abſq; temperatura: & vident viſionẽ pacis, & non eſt pax, cernunt iſti in ſuperioribus noſtris Conciliis vmbram quandam diſciplinæ, qua populũ informare ſtuduimus; at eius imago nondum omnibus partibus abſoluta; imò cum imperfecta eſt, tum neq; vndiq; etiam communita, eamque ob cauſſam verendum nobis eſt, ne illa tamquam paries malè materiatus, luto tantum abſq; paleis illitus corruat, longè abſint à nobis voces iſtorum, qui cõſuunt puluillos ſub omni cubito manus, & faciunt ceruicalia ſub capite vniuerſæ ætatis ad capiendas animas. Nã iſti his adulationum vocibus vocumq; blanditiis, cum nos fallere ſtudent, tum iſtis etiam illecebris populos noſtros decipiunt: dicũt enim bonum malum, & malum bonum. O popule meus, quis poterit omnia mala quæ te vndiq; premunt, enumerando percenſere? audent tamen iſti à ſalutis via te adulationibus longius abducere. Popule meus, qui te in tanta malorum colluuione beatum dicunt, ipſi te decipiunt, & viam greſſuum tuorum diſſipant. Ierem. 8. Ezech. 13. Iſai. 5. Iſai. 3.

Propoſuimus iam vobis ante oculos, Patres, quandam penè neceſſitatem ſanandæ prouinciæ. Diſquiramus igitur oportet in hoc ipſo Concilio ſexto ſalutares curationes, ſalutaria medicamenta, & præſentia remedia. Quo in officio diſquiſitionis, Euangeliũ quod nuper audiuimus, nos valde inſtituit, cum curationis munus Apoſtolis Chriſtus Dominus commiſit his verbis. Nihil tuleritis in via, neq; virgam, neq; peram, neque panem, neque pecuniam, neq; duas tunicas habeatis. Quorſum hæ leges? quid oſtendunt? quid loquuntur? quid præſcribunt? rerũ certè humanarum deſpicientiam, terrenarum curarũ abiectionem, vitæ huius contemptum, animi abalienationem ab iis quæ noſtra ſunt, & illam à noſtris, quos cognationis vinculo natura coniunxit, quandã quaſi ſeiunctionem, atq; alias iſtiuſmodi virtutes, quæ in Apoſtolis eluxerunt, atq; in quidẽ hoc etiam vnum adiungendũ eſt, quod in curatione ſpirituali plurimum valet, vt ne mundi prudentiæ neq; noſtræ innitamur. Prudentia carnis mors eſt, prudentia mundi cæca & fallax: at prudentia ſpiritus, vita, & pax. Quæ Chriſti ſunt, Chriſti ſpiritu agamus: ab illo pendeamus: non vulgi iudicio, non populari plauſu, non priuatis rationibus curæ noſtræ partes cõmetiamur. Hoc ſanè eſt Apoſtolos, quos miſit Deus infirmos ſanare, ſalutariter imitari, hoc plane Euangelij leges ſeruare, hoc ipſum gerere, eſt ſalutares curationes adhibere. Illis virtutibus cõmuniti, voluntatem etiã inſtaurandæ prouinciæ ardore quodam inflammatã & paratã adhibeamus. Parauit cor ſuũ vt inueſtigaret legem, ſacris literis proditum eſt: alio loco; Elegit ſacerdotes habentes voluntatẽ in lege: eo animo cordiſq; deſiderio ad prouinciæ curationem accenſi, imitemur duos grauiſſimos viros Ioſuã & Eſdram: hic inſtaurandæ diſciplinæ ſtudio exardeſcens, librũ legis quem manu ſumpſit, aliquot diebus diſtinctè legit, quater diu & totidẽ noctu, populumq; ad illius executionem mirabiliter excitauit. Ioſuam itidem quò poſſet accuratius omnia legis inſtituta vitæ moribus exprimere, librũ legis perpetuo in manu habere, & ſingula expẽdere iubetur. Non recedat, inquit Deus, volumen legis huius, & quoniam lectionis ſtudium parũ vtile eſt, niſi animi commendatio accedat, ea verba adiunguntur: & meditaberis in eo diebus & noctibus; nempe tanta aſſiduitate, quæ omnem prorſus negligẽtiam excludat, cum autem hæc ipſa animi voluntas & meditationis ſtudiũ parum quoq; poſſit, niſi quæ legibus inſtituta ſunt, ad executionis vſum inducantur; ſequũtur illa verba: Vt cuſtodias & facias omnia. Hoc præclaro exemplo nos optimo iure eam rationem nobis ineundam cenſemus, vt decretorum quæ ſuperioribus primis Cõciliis cõfecimus libros, in hac ſexti prouincialis Cõcilij actione nũquam de manibus deponamus, ad quorum præſcriptum ordinẽ (id quod in omni ſynodo moris olim fuit) officij noſtri partes diligẽtiſſime perſequemur; quas executi ſum⁹, quæcunq; illæ ſint, vel de nobis ipſis, vel de Clero, vel de populo, vel de eccleſiis, vel alia quauis de re conſtituta. Hic recrudeſcit vulnus doloris noſtri: hic morbus grauis letargiæ laborãtium. Hic deſidia penè omnium: hic dormitatione quadam hebeſcimus & tabeſcimus: hic nos etiam paſtores & medici congelaſcimus: hic nos, qui alios è ſomno excitare debemus ſopore quodam torpeſcimus. Vbinam decretorum quæ confecimus cumulata executio? Vbi morũ corruptelæ ereptæ? vbi peccatorũ publicorum ſemina conuulſa? vbi vitiorũ publica exẽpla ſublata? vbi diſciplina publica introducta? vbi iuuenum petulantia emendata? vbi tabernis meritoriis, & malorum quaſi officinis finis præſcript⁹? vbi ludis publicis, ac lenociniis remedia adhibita? vbi proſtibula amota? vbi popularis cõcurſus ad ſpectacula publicè abrogatus? vbi antiquata ſpectacula? vbi bacchantium Chriſtianorum hominum fœda illa licẽtia repreſſa? vbi peccatorum colluuioni modus præfinitus? Quid multis? letargiæ morbus vbique in prouincia eſt, letargia omnes langueſcimus, rebuſq; exequendis omnes dormitamus. At dicet quis, huiuſce executionis atq; adeo curationis opus multis partibus difficile eſſe fatemur omnes, & Luc. 9. Rom. 8. 1.Eſd.7. 1.Mach.4. Ioſ.1.

Nec verò cuiquam fas ſit, patrimonium, bonaque ſua vendere, alienaréue, vt in hæreticorum loca migret, ibiq; domicilium conſtituat.

Si quis in huius rei ſuſpicionem venerit, cõtra eũ agatur ad Canonum pontificiarumq; ſanctionum præſcriptum.

Bibliopolæ, quique impreſſoriam faciunt, ne qua aggredi volunt artem prius exerceant, quam iurati, fidei profeſſionem Epiſcopo conceptis formulæ ſtatutę pontificiæ verbis præſtiterint.

Ne liber vel exiguus, quamuis ſuperiorum conceſſu alias ſæpe editus, ſine facultate iterum impetrata typis in vulgus emittatur, imprimatúrue.

Moris olim fuit, vitandæ gloriæ oſtentationiſue cauſſa, libros aliquando alterius nomine etiã aſſimulato euulgari: ſed quoniam hęc tempora, quibus impreſſoria editione aditus eſſe poteſt ad nefaria quæq; proſeminãda, diligentiorem cautionem requirunt; interdictum eſſe volumus, mẽto fictóue alterius auctoris nomine, libros, volumina, literas, ſcriptáue cuiuſuis generis argumentiue, de quibus in Indice ſeu Concilio Trid. cauetur, euulgari, edi, typiſue imprimi, niſi conſenſu illius cuius nomine edentur, & Epiſcopi permiſſu. Alioquin in delinquẽtem animaduertatur pro grauitate criminis arbitrio eiuſdem Epiſcopi.

Gravis illa ſanctio, qua ſum. Pont. Gregorius XIII. Iudæorum blaſphemiis & flagitiis obuiam ire voluit, in omni noſtra prouincia, præſertim vbi Iudæos habitare permiſſum eſt, quotannis non ſemel atque iterum, ſed etiam ſæpenumero, prout Epiſcopus opus eſſe cenſuerit, de more promulgetur. Atque ob eam cauſam Concilio huic ſexto in fine illam adiungi ſtatuimus.

Quæ ad Concionatorem pertinent.

Concionator in vrbe ne ſine ſcripta Epiſcopali facultate pecuniæ collectam inter concionãdum proponat, faciátue; neque itidem in diœceſi, ſine Vicarij foranei licentia. Liceat tamen Concionatoribus Regularibus in eorũ eccleſiis, abſq; facultate illis tradita ab Epiſcopo, ſiue eius Vicario ſua Monaſteria populo commendare.

Nec verò eleẽmoſynæ cauſa cõcionatori ſeipſum commendare liceat: ab aliis tamen piis honeſtiſque hominibus eius cauſſa de Epiſcopi licentia conquiri & colligi vetitum non ſit.

Ne in monaſteriis quidem, & locis vbi regulares, ſpiritualem temporalemq; iuriſdictionem habent, quiſquam eccleſiaſticus homo etiam Regularis exemptus prædicationis munus obeat, niſi primũ ab Epiſcopo probatus, intra cuius diœceſis fines ea monaſteria locáue ſunt. Regulares verò à ſuis ſuperioribus approbati, ac de eorum licẽtia in eccleſiis ſuorum ordinum prædicaturi antequã prædicare incipiant, coram Epiſcopo perſonaliter cum ipſa licentia ſe præſentent, ab eo benedictionem accepturi, ſine qua benedictione, aut Epiſcopo contradicente, prædicare non præſumant. Si quis contra fecerit, ei pœnæ, & cenſuræ conſtitutæ ſint contra alios ſancitæ.

De cultu Sanctorum.

Æqvissimvm eſt, cum rationéque pietatis coniunctum, SS. patronorum vniuſcuiuſq; ciuitatis Prouincię huius ſactis imaginibus eccleſiam Metropolitanam ſplẽdeſcere, cum eorum etiam interceſſionem patrocinium-ue ibi diuinis officiis & litaniis implorari moris ſit. Quamobrem id cum in primis ad religionis cultum, tum ad eiuſdem eccleſiæ ornatum ſplendorémue præſtetur.

Ne ſine Epiſcopi conceſſu facultatéue literis conſignata, extra diœceſim ſacras reliquias aſportari, nec verò quæ etiam aliunde allatæ ſunt, intra diœceſis quoque fines ab vna eccleſia eiúſue Rectore etiam de cõſenſu Capituli alteri eccleſiæ donari, minus verò cuiquam eccleſiaſtico aut laico homini eorum particulam aliquam priuatam concedi, tradi, donariue liceat, propoſita excõmonicationis pœna, quam ſubeat, tum is qui dederit conceſſeritúe, tum ille, qui acceperit, vel aſportarit etiam eccleſiæ ſuæ nomine. Idque omne quod de reliquiis neq; dandis neq; transferendis hoc decreto aliis præceptum eſt, vt Regulares etiam atque exempti ſeruent, eos in Domino monemus.

De diebus feſtis.

Dei munere beneficioq; cum eccleſia Mediolanen. prædicatione ſanctiſſ. Apoſtoli Barnabæ primum fidei myſteriis imbuta, tum aliæ plæréque huius prouinciæ ciuitates euangelij lumine illuſtratæ, cauſam omnem feſti illius diei præcipue colendi habẽt. Quamobrem dies eius Natalis, qui eſt 3. Idus Iunij vt de more aliorum dierum feſtorum, qui à Clero populóque ex præcepto coluntur, pie & religioſè ſanctificetur, Epiſcopus curet, vbi in ſua diœceſi non colatur, ſanctificetúrue.

Quod Religioſus in vnaquaque vicinia tam vrbis quam diœceſis dies feſti colantur, & ſanctificentur. Epiſcopus certum librum conſtituat, in quem à Cancellario, cum omnes ſingulíque dies feſti parochiales, aliiue, qui vbiq; in vicinia aliqua vel vrbis, vel diœceſis vniuerſè ſigillatimue aguntur, tum reliqui etiam dies rectè atq; ordine referantur, quibus indulgentiæ, iubilei, aliúſue celebritatis cauſſa ad eccleſias concurſus eſſe ſolet. Quo libro deprauati pręterea mores, abuſuſue notentur, ſi qui illis celebritatibus eſſe in iis ipſis viciniis ſolent. Atque iis quidem diebus exſcribendis, Epiſcopus ad cognitionem certam parochos ſingulos adhibeat; quorum etiam officium ſit, ſi quæ noua in dies indulgentia eccleſiis ſuis acceſſerit, ſi quęue alia celebritas cauſaue denuo inciderit, quamobrem populi concurſus in parochiali vicinia ad aliquam eccleſiam fiat, de ea Epiſcopum certiorem facere, vt illa quæcumque ſit, in eundem librum referatur.

Porrò cum ipſum librum accurate exſcriptum, notatis menſibus, & diebus, quibus pręcipuè illæ celebritates ſingulis in viciniis lociſue aguntur, Epiſcopus ad ſe in ſingulos menſes afferri iubeat, vt cum vniuſcuiuſque regionis, atque adeo pagi lociue celebritatem certò die agi perſpexerit, de illius ſanctificatione cultuq; literas etiam paſtorales opportunè ſcribat, tum aliam præterea omnem diligentiam eo nomine adhibeat. Et verò iis literis officij ſui æ populus clerusque monitus, vſque adeo parochorum ſtudus etiam adiuuetur, vt & vitæ ſancti, quem præcipua veneratione colit, exempla ad imitandum, & Epiſcopi monita paterna, & decreta quoque prouincialia diœceſanáque eo de genere ad exequendum ſibi planè proponat; ſique amorum corruptelis, quas praua conſuetudo introduxit, in feſtorum dierum ſanctificatione abſtineat.

Si quando dies feſtus ſancti ſanctæúe, cuius celebritas à Clero populóque colitur in diem vigilię ieiuniíq; incidit, quod ex pręcepto eccleſiæ ſeruatur; ne fideles ob feſti diei ſolemnitatem quam agunt, (id quod à pleriſque committi ad nos delatum eſt) ieiunium vllo modo violent, ſed vt inſtituti ratio, eccleſiæque magis pręceptio poſtulat, rectè piéque colant.

Quare Epiſcopus, ſi quid iſtiuſmodi in ſua diœceſi patrari committiue animaduerterit; huic graui peccato & offenſioni, omni paſtoralis officij ſui ratione occurrere quam diligentiſſimè ſtudeat.

De indulgentiis orationis cauſſa conceſſis.

Qvo vberiores ex orationis inſtituto fructus exiſtunt, eo ſæpius ad illius exercitationem fideles cohortãdi ſunt. Officiũ igitur parochi ſit, quo magis illos propoſito ſpirituali dono alliciat crebro cũ occaſio tulerit, indulgẽtiam euulgare iis conceſſã, qui orationi xl. horarũ ordinarię aut extra ordinarię Epiſcopi iuſſu expoſitę vocauerint.

Hoc officium vt is præſtet, indulgentiæ literas vna cum hoc Concilio in fine edi volumus.

Idem præſtet de Indulgẽtia iis data, qui in oratione quę dicitur ſine intermiſſione verſabuntur.

Idque ex literis pontificiis, intra huius Concilij vltima parte eo nomine editis.

Idipſum præterea ſæpe numero agat de indulgentia fidelibus data, qui vbi fuerint, in eleuatione corporis Domini orauerint.

Cuius

Cuius etiam indulgentiæ literarum monimenta, intra A eo nomine impreſſa ſunt.

De Parocho & Parochiis.

DE cura parocho ægrotanti pręſtanda in iis quę ad ſalutem animæ pertinent, iam pridem in altero Concilio prouinciali conſtitutum eſt.

Et quoniam charitatis officium eſt, rationem etiam haberi curationis corporis; hoc decreto itidem ſtatuimus, vt cum Parochiæ alicuius ſacerdos in febrim morbúmue inciderit (ſi præſertim ſuorum neminem habet cuius opera adiumentóue ſubleuetur) propinquior parochus nullum à ſe officium deſiderari patiatur, quod ad eius valetudinē B rectè curandam neceſſarium fuerit.

Atque in primis vicarium foraneum, ſi parochus ægrotus in diœceſi eſt; ſi in vrbe, epiſcopum de eius ægrotatione certiorem faciat.

QVIBVS locis ex Concilij Trid. præſcripto parochias nouas inſtitui erigiue liceat; Epiſcopus etiam in Parochiis quæ Regularium quouis modo ſunt, illas conſtituat, certa fructuum portione attributa ad præſcriptum conſtitutionis Pij V. Pontificis.

Et Canonum ratio, & diſciplina eccleſiaſtica id maxime poſtulat, vt ad eccleſiam parochialem fideles quam frequentiſſime conueniant: id quod ab Epiſcopis accura- C te eos moneri œcumenica ſynodus Tridentina pie ſalutariterque decreuit.

Eius decreti auctoritate, vt pro eo quod debemus, plane obtemperemus; in vſúmque Prouinciæ noſtræ inducamus, quod bene agendi rationibus vſuiq; optime conſultum eſſe animaduertimus Literas monitionis eo de genere infra explicatas hoc prouinciali Concilio VI. edimus, quas in omni parochiali totius prouinciæ noſtræ eccleſia certis feſtis diebus, quos pro ſuæ diœceſis ratione Epiſcopus præſtituerit, de more promulgari decernimus: quò diligentius parochiales admoniti, cum officij religioſi partes facile intellexerint, quas ſuæ quiq; eccleſiæ parochiali debent, incitata quadā voluntatis propenſione exequan- D tur, quod de ſacro ſancti illius Concilij ſententia eos ſalutariter, & quam ſæpiſſimè monitos eſſe volumus.

Id verò non hac noſtra ſolum Prouinciali cohortatione monitioneq; contenti, prouinciæ noſtræ Epiſcopi pręſtandum curent; ſed omni alia pręcipua paſtoralis curę ratione quam eius rei vſui accommodatiorem potioremq; eſſe cenſuerint.

Porrò monitionis huius noſtræ literas, quò facilius planiusq; populus intelligat, indeq; partes officij ſui nō ſolū cognoſcat ſed rectè exequatur; eas in vulgarem etiam ſermonem totas de verbo ad verbum cōuerti, vel ſummatim vulgariter explicari, & ita fidelibus enunciari iidē curent, E prout diœceſis ſuæ rationibus magis expedire viderint.

FVIT olim tanti apud antiquos patres ille frequens eccleſiā propriam parochialem fidelium conuentus; vt ad hanc diſciplinam populi Chriſtiani inſtitutioni valde accommodatam retinendam, certis decretis cautio aliqua adhibita ſit.

Primo enim hoc iuſſum eſt, vt Dominicis feſtisq; diebus Parochi antequam Miſſam celebrent, plebem interrogent, an alterius parochiæ fidelis adſit, qui proprio contempto Presbytero, ibi Miſſam audire velit; quem ſi inuenerint, ſtatim inde eiciant, & in parochialem ſuam eccleſiam ad Miſſam audiendam redire compellant.

Deinde illud plane vetitū fuit, alienæ parochiæ fidelē à parocho ad Miſſam non recipi, niſi in itinere fuerit, & placitū ibi habuerit.

Cuius veteris diſciplinæ reſtituendæ in vſumq; reuocādæ deſide- F rio flagrās olim ſummus Pont. Vrbanus VI. eo de genere Apoſtolica ſanctione diligentiſſime cauit; & nuper ſacra Trid. ſynodus œcumenica ab Epiſcopis fideles non ſolum hoc moneri voluit, vt frequēter ad proprias parochiales eccleſias ſaltē Dominicis diebus feſtisq; maioribus accedant; ſed illud etiam diligenter oſtendit, vnūquemque teneri, vbi commode fieri poteſt, Parochiæ ſuæ intereſſe ad audiendum verbum Dei; ac proinde id præterea ſtatuit à Parochis animarumve curatoribus inter Miſſarum ſolemnia aliquid ex iis quæ in Miſſa legūtur, exponi, & ſanctiſſimi illius ſacrificij myſteriū aliquod explanari; plebes ſibi commiſſas ſalutaribus verbis paſci, eaſdemq; doceri, quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem; in A lege Domini erudiri & ſacra eloquia illis explanari; tum in vnaquaque eccleſia parochiali pueros fidei rudimentis inſtrui.

His igitur eiuſdē Tridentinæ Synodi decretis, & veteri ſalutari exemplo adducti, cum populū vrbis, Diœceſis, prouinciæq; Mediol. noſtræ, rebus ad ſalutem neceſſariis inſtructum, per bona opera ad præmium ſempiternū perducere ſummopere in Domino cupiamus: hac noſtra monitione eos vniuerſos & ſingulos cohortamur, ac per viſcera miſericordiæ Ieſu Chriſti obſecramus atque obteſtamur; vt quamuis in ſuis viciniis, oppidis, & ſuburbiis, oratoria, Capellas, aliaſve eccleſias habeant, vbi ſanctiſſ. Miſſæ ſacrificio intereſſe poſſint; frequenter tamen Dominicis ſaltem aliisq; ſolemnibus feſtis diebus ad ſuam quiq; parochialem eccleſiam cōueniant: Vbi à parocho cura commiſſa eſt, verbo Dei paſcantur, fidei Chriſtianæ ru- B *dimentis, aliisq; animarum ſaluti neceſſariis præceptis erudiātur, ad ſanctiſſima ſacramenta religioſius percipienda inſtruantur, ad eorundemq; frequentem vſum, vt illa ſacra ſynodus optat, paternis eius cohortationibus in dies magis inflammentur: tum ab eodem item audiant qui dies feſti, ſi qui in hebdomadā inciderint, colendi: quæ vigiliæ ieiuniave ſeruāda ſint: diſcant ab ipſo item, quæ Chriſtianæ pietatis officia in illis religiosè colendis præſtari oporteat; ac quæ præterea ſupplicationes, proceſſioneſve, aut ſtationes, orationes, indulgentiæ, iubilea indicantur; quæ matrimoniorum denunciationes fiant; quæ item, pro ratione temporum admonitu iuſſuve epiſcopali ad diligentiorem eorum inſtitutionem promulgentur.*

His atq; adeo aliis fructibus, qui ex paternis Parochi vel in co- C *hortando vel in monendo officiis exiſtunt, eos carere cōtinget, qui ad Miſſam iis diebus in ſuam parochialem eccleſiam non conueniunt.*

Imo verò quod hoc audiendæ illis diebus Miſſæ parochialis munus à fidelibus minus diligenter præſtatur, & à quibuſdam plane negligitur, multa incommoda inde exiſtunt.

Hinc in pleriſque ſæpe fidei articulorum, & Dei, ſanctæq; Matris eccleſiæ præceptorum, quæ ad ſalutem cōſequendam Chriſtianum hominem noſſe oportet, imperitia; feſtorum dierū cultus neglectus, debita Chriſtianæ pietatis opera non exculta, non cognita Chriſtiana familiarum inſtitutio, langueſcens Sacerdotum parochorum omne officium, eorum aliquis contemptus; ſanctiſſimorum inſtitutorum, & ſacrorum canonum violatus vſus; hinc denique eccleſiis parochialibus, quæ à maioribus tanto pietatis ſtudio exæ- D *dificatæ ſunt, inſtaurandis, ornandis, ſartis tectisq; habendis cura, multis ex partibus neglecta, in illisq; nulla aut pene exigua eccleſiaſtica ad diuina officia obeunda neceſſaria ſuppellex.*

His tot tantisq; malis atque incommodis vnuſquiſque occurrere ſtudeat, id diligenter exequendo, quod ſanctorum Patrum ſuadet autoritas, quod Tridentina ſynodus moneri iubet, quod ex illius iuſſu nos de vniuerſiusq; veſtrum ſalute ſolliciti; paternis vocibus cohortamur & monemus in Domino.

Nec verò quemquā aliquod, quod vel ex parochialis eccleſiæ aliqua diſtantia vel ex pluuiis, frigore, æſtu temporumve viciſſitudine exiſtit incōmodum, ab hoc officio deterreat: imò verò ad illud diligentius exequendū, prout in Domino confidimus, ſe quiſq; eorū accēdat neceſſe eſt; qui ſalutis ſuæ memores, huius rei grauitatem, eo- E *rum quæ cōmemorata ſunt ratione perpēdent, quiq; aliquando ſecum animo reputabunt, nō ſolum Parochialem eccleſiam ſibi datā eſſe, in qua primū baptiſmo ſuſcepto Chriſto Domino renati, aliis ſacramētis aluntur ad perpetuā ſalutem; ſed parochum etiā ſacerdotem ſibi loco parentis eſſe debere, quē diligant, colant, atq; obſeruent; hoc ſibi proponentes, illum pro fidelibus ſibi cōmiſſis apud Deū internuncium ac deprecatorē eſſe, diuinæ legis interpretem, diſpenſatorem myſteriorum Dei, Chriſtianæ vitæ & morum diſciplinæ magiſtrum, à quo omne petant pie recteq; agendi conſilium, ac denique miniſtrum omnium fere, quæ ad ſalutem eis neceſſaria ſunt.*

Huic autem noſtræ monitioni, & ſi omnes pro præcipua ſuæ ſalutis cura audientes eſſe debent; inprimis tamen patres familias, F *tutores, curatores, ludimagiſtros, cæteroſq; aliorum moderationi curationive præfectos cohortamur, diuinaq; conteſtatione admonemus: vt de ſua, & aliorum quorum curam gerunt, ſalute ſolliciti, primum ipſi hæc paterna monita amplectantur, tum illos etiam crebris cohortationibus ad illa exequenda inflamment; idq; curēt, vt non ſolum Miſſæ & diuinorum officiorum tempore illi in parochialem eccleſiam conueniant; verum etiam vt inſtitutas in ea doctrinæ Chriſtianæ ſcholas ſtatis illis diebus frequentent.*

CVM eccleſiæ alicuius parochialis eiuſque rectoris neceſſitati Epiſcopus primitiarum decimarumq; aſſignatione, aut parochialium ſymbolis collectiue prouidendum eſſe ex Decreto Trident. cenſuerit; ad id præſtandum illos

ex eiuſ-

ex eiuſdem Trident.& prouincialis decreti præſcripto cõ- A pellat, propoſitis arbitratu ſuo pœnis, & cenſuris, atq; etiam interdicto generali, præſertim vbi ipſi parochiales id præſtare promiſerint ſpoponderintve.

QVO inſtructiores in ſuis officiis Parochi ſint, ob eamque rem diligētiores, cura Metropolitani ſit, vt quemadmodum Canone Toletano inſcribitur, officiorum parochialium liber cõficiatur atque emittatur ad communem parochorum prouincialium vſum.

De Sacramentalibus.

NE quis Epiſcopo inferior, veſtes, indumenta, vaſaûe ad Miſſę ſacrificium diuinorumque officiorum cul- B tum, aut ad Altaris ornatum parata, ſine ſedis Apoſtolicæ facultate benedicat; niſi ſi alicui de iure talia benedicendi facultas competeret.

Quæ autem ab epiſcopo, alioûe auctoritatem habente benedicta non ſunt, vt alio Concilio cautum eſt, ſtata ſolemni prece benedicantur.

Sacra prece ex formula libri põtificalis tabernaculum etiam ligneum in quo ſanctiſſima Euchariſtia recondatur, ante benedicatur, quam ad illius recondendæ vſum adhibeatur.

AQVÆ benedictæ, qua vel Sabbato ſancto, vel in vigilia ſacra diei Natalis Domini, vel alio tempore pro locorum C conſuetudine ædes parochialium hominum aſpergi ſolent, aſperſio cum plena myſteriorum eſt tum propria parochorum.

Quamobrem ſtato tempore ne alius ſacerdos quā proprius parochus illas aſpergat, aliuſûe ab eo cõſtitutus; nec item Sabbato ſancto ante ille aſpergat, quam benedictio ſolemnis fontium celebrata ſit.

Aſpergendo autem precibus rite vtatur Parochus ad præſcriptum libri ritualis.

Illud autem in hoc aſperſionis munere caueat omnino, vt ne ſigno quidem aliquo, ac nutu, ne dum verbis, eo ſanctæ aſperſionis nomine quidquam petat exigatûe.

Monachi Regulareſûe cuiuſuis ordinis etiam exempti, D non aliunde, ſed ab Eccleſia Cathedrali intra cuius diœceſis fines habitant, olea ſacra ſumāt. Si ſecus fecerint, arbitrio epiſcopi in cuius diœceſi manent, puniantur.

De Baptiſmo.

EORVM, qui domi, aut in eccleſia tanquam compatres ad Baptiſmum adhibiti ſunt, nomina in libro Baptizatorum parochus notet: ne impedimentum matrimonij contrahendi ignoretur.

Religioſi inſtituti olim fuit, diem baptiſmi quotannis à fidelibus piè celebrari; id quod S. Gregor. Nazianz. aliquando oſtendit. E

Quæ ſane inſtitutio cum ad pietatis Chriſtianæ cultum piamq; morum diſciplinam non parum adiumenti in primis adiutrice Dei gratia afferre poſſit: eam in vſum reuocari vehementer in Domino cupimus.

Itaque parochus & confeſſarius prout occaſio tulerit, cohortationis officio in id incumbant, vt fidelium quorum gerunt, vnuſquiſque quo die baptizatus eſt, quotannis ardentiori prece, eleēmoſyna ſi per facultates poteſt, omniq; charitatis opere atque officio ſpiritaliſque gaudij celebritate recolat memor ſe chyrographo damnationis deleto, hæreditatis cœleſtis participem in Chriſto Domino factum eſſe. F

Qua in cogitatione, cū ſemper alias, fereq; in ſingulos dies, vt B. Chryſoſt. monet, tum eo potiſſimum die ſanctè ſeſe excitet ad præclaram illam ſponſionem & Chriſtianā profeſſionem, quam in ſacro lauacro per ſponſores ſolenniter edidit. *Repete,* inquit ſanctiſſ. pater noſter Ambr. *quid interrogatus ſis, recognoſce, quid reſponderis. Renunciaſti diabolo & operibus eius: Mundo & luxuriæ eius ac voluptatibus: Memor eſto ſermonis tui, & nunquam tibi excidat tuæ ſeries cautionis.*

Parētum cura ſit, diem ob eam cauſam notare, quo eorum filius Chriſto renatus eſt: ideoque Parochus cum baptizauerit, moneat etiā, vt id ab illis fiat, præter ſcriptionē quam ipſe eo de genere in codicem ſtatum parochialem referre debet.

Baptiſmi verò dies, qui ſolemni illa abrenunciationis ſponſione, profeſſioneq; inſignis eſt, ad omnem pietatis exercitationem vſumque non pompis ſæculi, non conuiuiorum apparatu, non luxu, non operibus tenebrarum, cum dies lucis ſit, celebretur; ſed ſanctæ charitatis erga Deum, ergaque proximum officijs.

Grauiſſimo ſuffocationis infantū, qui nondum ætatis ſuæ annū expleuerunt, periculo vt occurreretur, pęna excommunicationis quam mulier in eo genere delinquens ipſo facto ſubiret, in Concilio prouinciali IV. ſancita eſt.

Verum cum aliquando cauſæ & difficultates incidant, ob quas non omnino pręſtari poteſt quod ſalutariter cautum eſt; ideo hoc prouinciali Decreto eā cautionem adhibere nobis viſum eſt, vt pro conſcientiæ ſuæ religione, epiſcopus in grauioribus cauſis diſpenſare, diſpenſandiq; aut habilitandi facultatem eo in genere Vicarijs foraneis delegare poſſit, alijſq; item eccleſiaſticis hominibus prudentia & rerum vſu præditis.

Quod ſi quis, quicunque ſit etiam præter nutricem & matrem, non adhibita illa cautione, neque diſpenſatione impetrata, infantem contra præſcriptum in lecto tenuerit, aut matrem nutricemûe id facere coegerit, aut impedierit quo minus eo decreto præſcripta cautio adhiberetur: is eadem pœna irretitus ſit, quę illo decreto mulieri in eo genere delinquenti conſtituta eſt.

Quæ ad ſanctiſſ. Euchariſtiæ Sacramentum pertinent.

PAſchæ tempore à ſuo cuiq; Parocho proprio ſanctam Euchariſtiam miniſtrari eccleſiæ inſtitutum ac præceptum eſt.

Quamobrem is ſi quem parochialē habet, qui ex morbo laborans, aliaûe neceſſitate vere impeditus, nō poteſt ſacro Paſchæ tempore ad eccleſiam conuenire, vbi ſanctiſſimam communionē cum cæteris fidelibus percipiat, ad illum (etiam ſi paucis ante diebus perceperit) ipſe illo Paſchali tempore de more deferat.

Parochus hortetur & curet, vt vnuſquiſque paterfamilias, præſertim dato campanę Parochialis ſigno, quo ſacrę Euchariſtiæ ad ægrum deferendæ ſignificatio fit, ſine mora in eccleſiam Parochialem conueniat, vel alium de familia digniorem mittat, ad illam cerei candelæûe lumine proſequendam.

Si quando autem is qui paterfamilias eſt, per neceſſariā occupationem nō poteſt, ſaltem certum aliquem hominem, vel filium natu maiorem, vel denique famulum aliumûe mittat, qui id pietatis officium præſtet.

Atq; eam ob cauſam domi etiam omnis paterfamilias perpetuo funale cereum aut cādelam vnam, pluresûe habeat, quæ ad id pietatis opus officiumque vſui ſint.

Quæ ad pœnitentiæ Sacramentum pertinent.

EPiſcopus à confeſſionibus audiendis ſuſpēdat, aut omnino amoueat confeſſarios etiam regulares iam approbatos, quos pro ſuæ timoratæ cõſcientiæ religione viderit in eo munere non ita ſincere, integreque, & cum ædificatione ſe gerere, quemadmodum & tanti miniſterij illis commiſſi ſanctitas poſtulat, & animarum ſalus depoſcit, quæ ſuæ fidei concreditæ ſunt.

Salutariter ex doctrina Spiritus ſancti cautū eſt, Chriſti fideles de peccatis confiteri debere, quotieſcunque rem actionemûe aliquam aggrediuntur, in qua præſens mortis periculum pertimeſcendum ſit.

Quamobrem Parochus curet atque efficiat, vt præter id quod Pij V. conſtitutione, decretoq; Prouinciali de ægrotante ſancitum eſt, vt ſi quis etiam parochialis eo profecturus eſt, vbi ſit, aut peſtis, aut hæreſis, aut vbi nullam confeſſarij copiam habere poſſit, aut ad bellum iturus ſit, aut pugnam initurus, aut iter infeſtum nauigationemûe periculoſam facturus; anteaquam viæ nauigationiuæ ſe committat, peccata confiteatur.

Idem officiū præſtet de mulieribus proxime parituris.

Id prętereà cohortetur, vt quis nauigationem, iter longum, negotiumve periculoſum ſuſcepturus, religioſè etiã ſumat ſacroſanctæ Euchariſtię ſacramentum: mulier item proximè paritura frequentius.

Moneat quoque ſæpenumero cohorteturque, vt quoties quis rem arduam & difficilem, etiam in qua nullum mortis periculum extimeſcendum ſit, aggredietur; primo confeſſus, itidem faciat: vt tanto Sacramento corroboratus, ſpe erectiori fiat rei bene gerendæ.

Cum autem vel ab itineris, vel à nauigationis, vel à belli, alteriuſve rei periculo, aut negotij (vtcunque ſucceſſit) cura difficili benè iuuante Deo liber erit, hoc eum hortetur item, vt quam primum piè confeſſus, Deo gratias agat huius ſacramenti ſumptione; in qua pręcipua quędam ratio ineſt, qua Deo pro immenſis in nos collatis beneficiis aliquam gratiam referamus.

Epiſcopi cura præter cæteras illa etiã præcipua eſſe debet, vt quantum in ſe eſt, fideles peccatorum laqueis implicitos à turpiſſima peccandi occaſione ſolicitudinis epiſcopalis ſtudio atque officio reuocet, animarumque vulneribus remedia opportuna adhibeat.

Ineunte igitur in primis quadrageſima quam diligẽtiſſime inueſtigabit, ſi qui vel in vrbe vel in diœceſi ſunt, qui opera carnis ſectantes turpiter viuant: ſi qui item odia & inimicitias exerceãt: ſi qui alij denique qui in aliqua peccandi conſuetudine vſque iaceant: ſi quos porro eiuſmodi ille comperterit, omni ratione atque officio illos ad id inducat, vt à via quæ ducit ad interitum ſine mora ſe abducentes, iter ſalutis omnino vereq; ſuſcipiant.

Quamobrẽ eos ipſos, vt pro facti ratione magis expedire iudicabit, vel priuatim ad ſe accerſat, atq; adeo inſtet quemadmodũ ait Apoſt. *opportune, importune, arguat, obſecret, increpet cum omni patientia:* vel ſeueriori quoq; diſciplina in eos agat omni iure omniq; officio, ad ſacrorum Canonum ſanctionumq; pontificiarum præſcriptum.

Nec vero anteaquam ipſe perſpexerit, iſtos ab ea malè agendi via receſſiſſe, peccandique occaſionẽ ac publicas offenſiones præcidiſſe, permittat (etiam ſi qui teſtimonium confeſſarij afferant) ne in paſchali quidem celebritate ſacram communionem eis miniſtrari: quin imò illam tam diu differri iubeat, quo ad eorum veram vitæ emendationem epiſcopus cognouerit: imò verò contra eos, qui quondam ſalutaria monita ſpernentes, in offendiculis perſeuerant, neque flagitioſam vitam deſerunt) à ſanctiſſimæ Euchariſtiæ ſumptione reiiciuntur, agat Epiſcopus, agiùe iubeat, vt Concilio prouinciali ſecundo agi contra illos ſancitum eſt, qui Paſchæ tempore Euchariſtiæ ſacramentum non ſumpſerint: ſi verò in contumacia perſeuerauerint, in eos prætereà ſeuerius prout iuris eſt, animaduertat.

Iubeat epiſcopus in omni ſacriſtia certo conſpicuo loco tabellam affigi, in qua eorũ qui interdicti aut excommunicationis vinculo irretiti ſunt, nomina & cognomina rectè deſcripta in omnium cõſpectu ſint: vt & ſi quandoque fortaſſe præſentes ſint, à diuinis officiis eccleſiæque eiiciantur; & ſi contra Concilij prouincialis Decretum in ea cenſura perſtiterint, in ſingulos mẽſes ad eiuſdem præſcriptum de mode denuncientur.

Illorum prætereà ſingulorum nomina, & cenſuræ item qua affecti ſunt genus, octo poſt diebus quam interdicti excommunicative ſunt, ad Regulares quoque mittantur; vt cum iſtis ipſi etiam agant ad præſcriptum conſtitutionis, quam ſummus Pontifex Bonifacius VIII. eo de genere edidit.

Quod ſi contra fecerint, pęnas ſubibunt ea ipſa conſtitutione ſancitas.

Quo faciliorem executionem habeat decretũ in Concilio prouinciali V. editum, de quatuor præcipuis illis doctrinæ Chriſtianæ capitibus confeſſario ante confeſſionẽ à pœnitente recitãdis; nos decernimus & declaramus epiſcopi iudicio & prudẽtię hoc permiſſum eſſe, vt certis cõfeſſarijs quibus concedendũ eſſe ipſe cenſuerit, concedat, detq; facultatem, quæ illam fidei rudimentorum recitationem eo prouinciali Concilio decretam ac præſcriptam poſſint pęnitentibus aliquẽdo remittere, quos certo ſciũt illa capita rectè noſſe, & iis maxime quibus pęnitentiæ ſacramentum frequentius miniſtrabunt.

At verò illud Confeſſarius caueat ne eius recitationis munus illis condonet, quos certo nõ ſcierit fidei rudimẽta memoriter tenere ac rectẽ noſſe. Verum cum illis qui ea ignorant, agat ad præſcriptum eiuſdem Concilij V.

Quod ſuperioribus Concilijs ex ſanctæ ſedis Apoſtolicæ decreto cõfeſſarijs ſacerdotibus etiam regularibus vetitum eſt, ne pœnitentem quemquam ex priuilegiorum quæ ipſis regularibus aut confratribus data ſunt vi auctoritateq; abſoluant: idem iis interdictum eſt, etiam indulgentiarum literis, quæ eccleſiis conceſſæ ſunt.

Ne in Monaſteriis quidem & locis vbi regulares ſpiritualem temporalemque iuriſdictionẽ habent, quiſquam ſacerdos etiam regularis & exemptus cõfeſſiones audiat; niſi primum ab epiſcopo, intra cuius diœceſis fines ea monaſteria loca ve ſunt, ad id probatus fuerit.

De viſitatione infirmorum.

SANCTISSIMVS Pontifex Gregorius XIII. vt ſalutarem aliquam ęgrotis medicinam afferret, certis Apoſtolicis ſuis litteris epiſcopis huius prouinciæ auctoritatem dedit Indulgentiæ ægris concedendæ, quos vel ipſi, vel eorum nomine alij viſitauerint.

Quæ literæ vt omnibus notæ ſint, proindeq; ægroti ſalutare medicamentum contriti & confeſſi capiant ex viſitatione epiſcopali, illæ à parocho, prout vſu venerit, ſtudioſè accurateque euulgentur.

Quæ ad ordinis Sacramentum pertinent.

NE quis patrimonij ab alio cuiuſuis cõditionis homini aſſignati, aut promiſſionis titulo, quæ certa cautione de re omni victui neceſſaria ſuppeditanda facta ſit, ſacris ordinibus maioribus initietur; niſi præter cæteras præſcriptas cautiones, illud etiam publico inſtrumento caueatur ea certa adiecta clauſula, vt vterque & qui patrimonium aſſignat, & cui aſſignat, iureiurando affirmet, id patrimonium vere poſſideri, obtinerique, ac nihil prætereà ineſſe doli & fraudis nullumque eſſe eo nomine contractum initum, nullumque promiſſum factum, nec verò in poſterum ſe aliquid acturos facturoſve eſſe, quominus Clericus qui initiandus eſt, aſſignato patrimonio vere rectèq; ipſa vtatur, fruatur: proindeq; ſi quid contra actum, geſtum, factumve erit, id omne irritum, reſciſſum atque plane ipſo iure nullum, nulliuſque roboris eſſe velle. Si quid autem cõtra actum erit, ei prætereà qui ſacris initiatus eſt pœna ſit, vt ſtatim ipſo facto epiſcopi arbitrio ab ordinum quos ſuſcepit munere functioneque ſuſpenſus ſit, nec alijs maioribus ordinibus adſcribi poſſit.

Verum ne qui patrimonium aſſignat, aliquo timore deterreatur, quominus illud vel aſſignet, aut cautionem victus qui Clerico ſatis ſit præſtet: ſed quo magis ad id ipſum excitetur: ſtatuimus, patrimoniũ eo nomine aſſignatum, cautionemq; item ita ei vſui annecti, vt qui initiatus eſt, illud patrimonium aut cautionem alienare vel remittere nullo modo poſſit, donec beneficium eccleſiaſticum ſufficiens ſit adeptus, vel aliunde habeat vnde viuere poſſit: ſed nec delinquendo amittere; vſque adeo, vt ne grauis quidem criminis quod ille admiſerit cauſa præſcribi, nec fiſco applicare queat: ſed ad eum qui aſſignauit, donauit, cauitque, & ad eius hæredes, aut ad alios qui ab inteſtato Clerico initiato ſuccederent, ipſo iure redeat.

Quæ ad Capitula pertinent.

QVOD Concilio prouinciali ſecundo ſancitum eſt, vt qui eccleſiaſtici beneficij poſſeſſionem adipiſcuntur eiuſdem beneficij titulum etiam nõ moniti menſis ſpatio ordinario ſuo oſtendant; hoc decreto cõſtituimus Canonicos etiam tam Cathedralium quam Collegiatarum eccleſiarũ comprehendere, in quibus iure legitimo præbendarum optiones fiunt: ita vt à die adeptæ poſſeſſionis, optionis inſtrumentum in cancellaria epiſcopali intra præ-

ſcriptum temporis ſpatium exhibere debeant omnino; a- A
lioquin contra eos pœna eadem decreto contra beneficia obtinentes ſancita, ac aliis arbitratu ordinarij agatur.

Capitvlvm ſede epiſcopali vacante Vicarium conſtituat, confirmetve, qui omnino iuris Canonici Doctor ſit: quod ſi huiuſmodi vir in collegio Capitulove non extat, alium de Capitulo, qui quam maxime poteſt idoneus ſit, deligere poterit.

Eidem Vicarium ſemel electum mutare ob cauſam licebit: modo alium octo dierum ſpatio conſtituat: alioquin illius eligendi, facultas ad Metropolitanum, aut ad eius antiquiorem ſuffraganeum ſede Metropolitana vacante pertinebit.

Electione verò in controuerſiam aut in dubium addu- B
cta, is electus cenſeatur, qui à Capituli maiori parte delectus fuerit.

Ne verò œconomus cæterive officiales ſemel electi à Capitulo mutentur, niſi ea electio etiam viuente epiſcopo ad Capitulum pertineat.

Vicario autem alijſve officialibus abſentibus, ſubſtitutorum electio ad Vicarium non ad Capitulum ſpectet.

Cum Vicarius aliuſve ex officialib⁹ à ſuo munere amouendus erit, fas ſit Capitulo Vicarium ipſum officialeſve ad reddendam rationem adminiſtrati muneris compellete; eoſque pro modo culpæ etiam non exſpectato nouo Prælato punire: qui nihilominus eandem adminiſtratio- C
nis rationem quam ſede vacante reddiderint exigere poſſit, atque in eos, quamuis per Capitulum abſoluti eſſent, animaduertere vt iuris erit.

Quæ ad Cleri diſciplinam attinent.

Qvod ab epiſcopis prælatiſve ob dignitatem qua præcellũt, ex inſtituto fieri decet, vt manu ad pectus admota ſi quando oportet iuſiurandum præſtent: id ſane vbique & ſemper ita rite ſeruent, niſi cauſæ grauitas, prout iure cautum eſt, aliter poſtulat.

Reliqui autem eccleſiaſtici homines, vtpote Clerici inferiorum ordinum, ſubdiaconi, Diaconi, & Preſbyteri, ſi D
iurare neceſſe habent, id tactis ſacris literis agant.

In cauſis porrò leuibus, vbi opus eſt, iurent, manu ſcilicet pectori admota; ſi modo ſuperior præſens non adeſt: quo præſente contactis ſcripturis iuſiurandum præſtent.

Sacerdotes Miſſæ celebrandæ munere ſuſpenſi impeditive, frequenter, & verò præſertim diebus Dominicis ac Feſtis, ſacram communionem ſumant.

Si quem cuiuſuis ordinis Clericum Epiſcopus cõcubinam, mulieremve eo nomine ſuſpectam habere, aut illius conſuetudine commerciove vti compererit; in eum pœnis à ſacris Canonibus vel ſtatutis eccleſiæ ſuæ impoſitis animaduertat: quod ſi monitus ſpeciali monitione, ſecundo deliquiſſe repertus fuerit; tertia pars fructuũ prouẽtuum- E
que ſuorum beneficiorum, qua ipſo facto priuatus exiſtit, iuxta Decretum ſacri Tridentini Concilij fabricæ eccleſiæ aut alteri pio loco arbitrio Epiſcopi applicetur.

Si autem in eodem delicto perſeuerans, ſecunda monitioni nõ paruerit; omnibus ſuorum beneficiorum fructibus priuatus, prædictis locis ſimiliter applicãdis, ab ipſorum etiam adminiſtratione eiuſdem epiſcopi arbitrio ſuſpendatur: & diſtributiones quoque quotidianas, quas alioquin intereſſendo diuinis perciperet, amittat.

Et ſi ita ſuſpenſus nihilo magis reſipuerit; in eum Epiſcopus pro contumaciæ pertinacis ratione culpæve grauitate, ſententiam priuationis omnium beneficiorum pro- F
ferat, & indignus atque inhabilis ad quæcũque beneficia & officia declaretur: & præter prædictas pœnas, excommunicatione, & alijs ad præſcriptum eiuſdem Concilij, & pro ipſius epiſcopi arbitrio plectatur.

Liberum autem erit epiſcopo, monitiones, has facere, tum in viſitatione, tum aliis etiam temporibus; inter vnã & aliam monitionem tẽpus quod ſibi videbitur interponendo; procedatque ex denunciatione, vel ex inquiſitione, vel ex officio, vel alio quouis modo: & prædictam executionem nulla exemptio aut appellatio, ſiue ante, ſiue poſt definitiuam ſententiam vllo caſu ſuſpendat.

Hæc eadem, quæ de concubinatu, vel alijs impudicitiæ ſordibus Clericorum ſtatuta ſunt, ſeruanda erunt etiã ſi quis Clericus modo cum vna modo cum alia impudica muliere deliquiſſe comprehendatur.

Qvoniam Clerici in fornicationem prolapſi, quorum peccatum eiuſmodi notorium eſt per ſententiam ſeu per confeſſionem factam in iure, aut per euidentiam rei quæ tergiuerſatione aliqua cœlari non poſſit: aliquando tamẽ ante, & ſæpenumero poſt pœnitẽtiam actam, ordinis quo initiati ſunt proprium munus ſine diſpenſatione obeunt: quippe cum fortaſſe non animaduertant, neque Dei offenſionem, neque Canonicum impedimentum quo ob tale crimen ſeſe deuinciunt: idcirco Clerum cùm ſæpiſſime omnique ſtudio periculi huius Epiſcopi commonefaciant; tum hoc etiam diligenter curent, vt ij ipſi Clerici vſque adeo manifeſta cõcubinatus fornicationiſve labe cõtaminati, pœnitentiam verò peragant; & ordinis ſui muneris à quo ſuſpenſi ſunt, fungendi facultatem diſpenſationemve ante obtineant, quam illud ipſi obeant: alioqui meminerint ij, qui in male agendi conſuetudine perſeuerantes, antequam pœnitentiam præſtiterint, & cuiuſcunque vel peccati, vel offenſionis publicæ occaſionem præciderint, ordinis ſui functionem miniſteriumve Epiſcopo inuito executi ſint, ſe præterea irregularitatis maculã, quæ à ſolo ſummo Pontifice deleri poteſt, ſuſcipere.

Si verò præſtita etiam pœnitentia, & peccati offenſioniſque publicæ remota præciſaq; occaſione idipſum egerint, nulla ſaltem impetrata ab Epiſcopo diſpenſatione, qui eam concedere poteſt: norint ſe peccato mortale illigare.

Quæ ad Miſſam pertinent.

Cvret Epiſcopus, vt in vnoquoque altari, in quo Miſſa celebranda eſt crux adſit.

Vt quæ pia legata ad remedium animæ à fidelibus relicta ſunt eo nomine, vt Miſſæ pro ſe de defunctis celebrẽtur, executionem pro vt pia eorum voluntas depoſcit, recte habeant, id Epiſcopus quam diligentiſſime curet.

Quibus autem in Eccleſijs ob multa variaq; defunctorum legata Miſſas vſque adeo multas celebrari oportet, vt ratione ſingulorum dierum, quos teſtamento aliave vltima voluntate teſtatores præſcripſerint muneri, quod eorum piis voluntatibus debetur, ſatis fieri non poſſit; aut eleëmoſyna eo nomine adeo tenuis eſt, vt non facile inueniatur, qui velit huic ſe muneri ſubiicere: idem Epiſcopus in ſynodo Diœceſana re accurate cognita & perſpecta, ſtatuat quidquid magis ad Dei honorem & cultum, atque eccleſiarum vtilitatem viderit expedire; ita tamen, vt in ſingulis Miſſis quas iure reductionis celebrari continget, eorum defunctorum commemoratio fiat, qui pro ſuarum animarum ſalute legata ad pios vſus reliquerunt: debitæ autem commemorationi ſatisfiet per intentionem applicationis Miſſarum, per preces in ſecundo Memento, & per collectas faciendas in illis Miſſis, in quibus Collectæ fieri poſſunt.

Cæterum intelligendum eſt, fructuoſiores eſſe, magiſque prodeſſe preces & orationes ab eccleſia pro defunctis inſtitutas cum appellatione ſacrificij, quam applicationem ſolam; licet recompenſari poſſit per maiorem deuotionem, vel eius qui dicit Miſſam, vel eius qui facit, dici, vel per interceſſionem ſancti cuius ſuffragium in Miſſa imploratur.

Epiſcopus de Capellarum oneribus; deque Miſſarum numero fundationis iure aliove nomine illis adiuncto, ne Concilij Tridentini (quod piarum voluntatum relictis legatis ſolum proſpexit) auctoritate quidquam ſtatuat; ſed eo de genere quod iure cautum eſt, id plane ſeruet atque decernat.

Clericvs qui in Miſſæ ſacrificio miniſtrat, dum eam functionem obit, ne preces horarias, neue aliud quidquã de libro aliove officio recitet; ſed toto intimæ pietatis ſtudio ad miniſterium attentus ſit, quod tunc pie religioſeq; exequi debet.

Digitized by Google

Quæ ad diuina officia pertinent.

QVo die ſanctiſſimus Pontifex cōſecrationis coronationiſve inſignia accepit, pietatis ratio poſtulat in eo precationem à Clero pro illo pie adhiberi.

Quamobrem omnis ſacerdos, quo die ſummus Pontifex cōſecratus coronatuſve eſt, in Miſſę ſacrificio ſtata illa oratione, Deus omnium fidelium loco ſuo in Miſſali adſcripta, pro eo precetur: atq; ob eam quidem cauſam conſecratio pontificia, cum in Calēdario anniuerſario die ſuo notetur, tum etiam de more denuncietur; vt reliquus etiam Clerus & populus item excitetur ad preces pro illo pie adhibendas.

SVMMO pontifici vniuerſalis eccleſiæ paſtori & parenti, ſi quando illum ægrotare contigerit, id charitatis officium, prout morbi grauitas tulerit, epiſcopus præſtari curet; vbi ob eā cauſam in Cathedrali, collegiata, parochialique vnaquaque eccleſia, Clerus populuſque certa ſtata hora pro ipſo pontifice oret.

Si quando autem is ex hac vita migrarit, nuncio certo mortis allato id curet; vt cum omni eccleſia campanarum ſono, vt pro mortuis fit, de more pulſetur; tum in baſilica cathedrali eccleſijſque collegiatis, Miſſa ſolemnis & officium pro eo mortuò rite pieque celebretur.

Sacerdotes verò ſinguli pro eo defuncto Miſſam celebrent, aut ſaltem in ea precentur ſtata oratione.

Pro epiſcopo, qui Pater, magiſter, duxq; Cleri & populi eſt, ſi quando ex febri aliove morbo laborās decumbit, omnis debitæ pietatis ratio depoſcit, ſupplicationem orationemve, & publicè & priuatim ſanctè celebrari.

Quamobrem cum occaſio tulerit, eius Vicarij officium erit certis diebus illam inſtituere atq; indicere: ita vt cum in vrbis, tum etiam ſi ægritudo diuturnior erit, in Diœceſis omni eccleſia tam collegiata quā parochiali, pro epiſcopo ægrotante à Clero populoq; prece religioſa oretur, & ab vnoquoque ſacerdote in ſacroſancto Miſſæ ſacrificio ſtata etiam oratio frequenter fiat.

Epiſcopus diuinórum officiorū quibus præſens in eccleſia adeſt, initium ſtatis precibus verſibuſve faciat, orationeſque ſtatas ipſe dicat, binis accēſis luminibus in eius conſpectum allatis.

Solemnes Miſſæ, veſperæ, aliaq; diuina officia, quæ ab epiſcopo ritu pontificali ſolemniter celebrabuntur, quo populus frequentior conueniat, cū in baſilica cathedrali, tum in eccleſijs collegiatis & parochialibus item ciuitatis die feſto proxime præcedenti denuncientur: eamque ob cauſam in Calendarium anniuerſarium referantur, vt ordine deſcriptę ſunt in Concilio prouinciali IV.

Si quæ autem Miſſę aliave officia, ob cauſam quæ extra ordinem inciderit, aliquando pontificali ritu ſolemniq; celebranda erunt, epiſcopi iuſſu ijs in tempore ſignificentur à quibus populo denuncianda ſunt.

Libri qui certis antiphonarum modulationibus olim notati, ex Breuiarij nuper editi præſcripto nondum emēdati ſunt, in ſua quiſque diœceſi epiſcopus curet, vt quamprimum & accurate emendentur, atque accommodentur ad Breuiarij noui editionem.

Feria V. cœnæ Domini, quo religioſus colatur & cuſtodiatur locus, in quo ſanctiſ. Chriſti Domini corpus recōdi ſolemni eſt: epiſcopus diligenter curet, vt & in baſilica Cathedrali, & in eccleſijs tam collegiatis quam parochialibus ſemper vnus ſaltem ſacerdos, aut ſacris initiatus, eo ſacro loco tanquam in ſtatione collocatus excubet, atque euigilet in aſſidua precatione ſanctaque meditatione.

Quæ ad funera pertinent.

PArochus, illius qui proxime præceſſit parochi, anniuerſaria ſtato die quo ille obijt, celebratiōe Miſſæ parochialis agit, ſin autem pro feſti ſolemniſq; diei ratione tunc agi non licet: alio die proxime antecedente, quo licebit, pro illius animæ ſalute pie religioſoque exequatur.

Clericus mortuus veſtitu Clericali eccleſiaſtico, quem ordinis ſui ratio depoſcit indutus efferatur: diaconali ec-
A cleſiaſticaque veſte diaconus: ſacerdotali ſacerdos, Clericus ſuper pelliceo tonſuraque ornatus: itidemque alij pro ordinis eccleſiaſtici gradu.

Mortuum quouis etiā generis gradus dignitatiſve nomine illuſtrem laicum eccleſiaſtici homines ne efferāt: ne item inferioris ordinis Clericum, qui in ſuperiori ordine conſtituti ſunt.

At vero Subdiaconum ſubdiaconi, Diaconum diaconi, & ſic ordine cæteri: niſi neceſſitas aliquando ſuadeat, digniores ab inferioris ordinis hominibus efferri.

Epiſcopum vero mortuum, ij qui in eccleſia Cathedrali dignitates obtinēt, & Canonici ſacerdotes, & ij digniores efferant.

B Laicum autem laicalis ordinis homines: quod officiū etiam qui laici piæ alicui confratriæ adſcripti ſunt, præſtare poterunt.

Lumina, cerei, funalia, intortiatave in funere ne reſtinguantur, niſi ſacro officio etiam ſepulturę rite abſoluto atque expleto.

Miſſa, cum mortui corpus ſepelitur, quādo commode fieri poteſt, pro eo pie celebretur: id quod & Canonū iure, & ſacrorum rituum libris cautum eſt.

Ne laici, & iam cōfratres, aut alij ſocietati adſcripti, ſed eccleſiaſtici homines, mortuo cuius funus agitur totū officium ſepulturę præſtent: ita vt quę preces quive ſepeliē-
C di ritus ritus ei ex eccleſiæ inſtituto conſuetudinive adhibentur eorum & omnium officium nō ipſi laici ſed ſacerdotes & Clerici eo nomine vocati perfectè expleār, quoad illius corpus humatum ſepultumve eſt.

Ne die Dominico & feſto is qui eccleſię pręcepto conſuetudine votove colatur, anniuerſaria agantur: quæ ſi certo aliquo feſto is qui deceſſit pro ſe agi præſcripſerit; alio proximè præcedenti die, cum pro officij ratione licet, celebrentur.

Si quando autem die Dominico feſtove mortuū efferri in ſepulturamq; tradi contigerit; pro eo Miſſam conuentualem ad præſcriptum Romani ritualis celebrari licebit.

In omni eccleſia Cathedrali & parochiali ſingulis Do-
D minicis anniuerſaria quæ in hebdomadā proxime ſequētem in ea eccleſia celebrāda erunt, fidelibus denuncientur.

Idem de ſeptimo, & trigeſimo, & alio eiuſmodi officio præſtetur. Qua in denunciatione parochus cohortatione illos excitet ad orādum pro mortuis, propoſita etiam humanæ vitæ conditione.

Pro fidelibus defunctis religioſas Deo preces orationemque adhibere, officium eſt ſalubre illud quidem, ſanctum, Chriſtianæq; pietatis ſtudio plane dignum.

Quam ob cauſam ſummus Pont. Gregorius XIII. Romę inſtituit prima hora noctis pro illis in ſingulos dies pie orari. Cuius exemplo nobis ad imitationē propoſito maximopere excitati, cum iam pridem proximis annis ora-
E tionem veſpertinam quam communem dicimus, pro viuis decreuerimus, hanc alteram pro mortuis iam nunc conſtituimus.

Itaque vnuſquiſque Prouinciæ epiſcopus, pro ſalutis animarum zelo quo præcipue incenſus eſſe debet, in eam curam incumbat, vt vbique locorum in ſua diœceſi religioſè celebretur omnique ardentiſſimo charitatis & precationis ſpiritu.

Illius horam pro ratione temporis vel brumalis vel æſtiui, proque prudentia ſua, ſub primam noctis vigiliam ita ſtatuat, vt iam decreta oratio veſpertina nullo modo impediatur.

F Pręfiniat in vrbe baſilicam Cathedralem, & certas alias eccleſias, in quibus ſtata hora, ſtatoque campanæ ſigno ſignificatio huius orationis precationiſve fiat.

Vnuſquiſque autem fidelis, vbi ſit vel domi vel foris, ad memoriam mortis excitatus, primum pauliſper tacitus in mortis ſuæ quam breui fortaſſe obibit meditatione verſatus, tum ſe accendat ad orationem pro mortuis, quam pſalm. *De profundis*, aut precatione Dominica & ſalutatione Angelica ſępius repetita, intimo religioſi cordis affectu perorabit. vt defunctorum animæ è purgatorij ſupplicijs ereptæ, Dei miſericordia ad ſempiterna cœleſtis vitæ præmia perducantur.

Parochi prætere a, quo magis atque magis huius pietatis A ſtudium exardeſcat, ſæpe accurata cohortatione ad illius ſtudium vſumq; perpetuum parochiales ſuos inflammare ſtudeant: & quo magis eoſdem alliciant, indulgentiam proponant ijs conceſſam, qui ſono campanæ moniti atq; excitati ad orationem pro mortuis, pie recitauerint Pſal. *De profundis*, aut orationem Dominicam ſalutationemque Angelicam ter dixerint; cuius indulgentiæ pontificias literas, vt parochi aliquãdo de ſcripto euulgent, in fine huius Concilij loco ſuo impreſſas extare voluimus.

Delatum ad nos eſt, nonnullas ex eo offenſiones oriri, quod corpora mortuorum, eorumque præſertim qui repentina morte deceſſerunt, in ſepulturam nimis præpropere, B atque adeo celerius quam par eſt, tradantur.

Quibus offẽſionibus vt opportune occurratur, decernimus, ne in poſterũ corpus aliquod ſepeliatur, niſi duodecim ſaltem horis poſtquam Spiritum exhalauit.

Verum ſi quem de improuiſo mors aut morbi alicuius repentina vis occupauit, is ne in ſepulchrum inferatur ante vigeſimamquartam huiuſmodi repentini euentus horam: niſi ſecus Epiſcopo ciue videbitur cui ipſe id curę dederit.

Quæ ad Proceſsiones pertinent.

STati dies proceſſionum quę pro gratiarũ actione fient, C aut antiquis rituum monumentis traditum eſt: hi ſint Dominicus ſcilicet dies, vel feria V. Si verò pro calamitatibus, peſte, bello, fame, alijſq; id generis ſupplicandũ eſt; proceſſiones publicæ agantur feria I V. ſexta, & Sabbato: quibus proceſſionibus agendis etiam certas eccleſias, pro eccleſiæ ſuæ conſuetudine, ac pro populi commiſſi pietate epiſcopus ſtatuet libero arbitratu ſuo.

Supplicationibus publicis obeundis, fideles ſuæ quiq; eccleſiæ parochialis vexillo prælato, vt frequentes ordine procedant, eos parochus ſæpenumero, prout occaſio tulerit, accurate moneat; valdeque accendat dono munereque indulgentiæ: quam ſummus Pontif. Gregorius XIII. pro ſua paterna charitate prouinciæ Mediolan. conceſſit: D cuius indulgentiæ Pontificias literas in fine huius Concilij VI. impreſſas, ob eam cauſam frequẽter parochialibus ſuis euulget.

Quo frequentiores item in cõcione ſacra, in Miſſa maiori, Veſperis & Completorio pręſentes adſint; iiſdem Indulgentiæ literis illos crebro cohortetur & moneat.

Quæ ad cultum eccleſiarum pertinent.

SAcrarum rerum mũditia diuinorum officiorũ religioni debita, eccleſiaſticis ſanctionibus, cum pręcepta ſit, tum decretis prouincialibus generatim vniuerſèq; renouata eſt, vt certis regulis editis ſpeciatim diligentius præ- E ſcripta, procuræ commiſſæ officio ab ijs quorum intereſt in omni eccleſia ſeruetur, Metropolitani cura auctoritateque eo de genere omni inſtructio diligenter ordine cõtexatur, atq; ad vſum prouinciæ edatur; quo magis rerum diuinarum cultus, ſuppellectiliſq; eccleſiaſticæ nitor, vndique decore & religioſè colluceat.

Si quæ delicta in eccleſia committuntur, parochi, intra cuius parochiæ limites ſita eſt eccleſia, (etiam ſi illa regularis ſit & exempta) vbi delictum patratũ officium ſit, quã primum Epiſcopo vicariove literis ſaltẽ ſignificare. Idem de eo parocho, capellano, rectoreve decernitur, in cuius eccleſia crimen commiſſum eſt. F

QVOD de velo mulierum non ſine multiplici myſterio, & voce Apoſtolica inſtitutum, & pontificio canone corroboratum, & ſanctiſſ. fœminarum exemplis vſitatum, ac diuturno vſu retentum, nos Concilio III. Prouinciali cõmonendum, & ab prouinciæ epiſcopis omni ratione curandum ſtatuimus; quo diligẽtius in poſterum præſtetur, hoc præterea decernimus. Mulieres cuiuſuis ordinis, ſtatus, & conditionis ſint, pœna interdicti ab ingreſſu eccleſiæ ſancita, velato in eccleſia capite ſint.

Quæ vero non paruerint, poſtquam ter, aut ſemel (quæ vnica monitio pro tribus ſatis ſit) etiam generatim monitæ, in contumacia perſtiterint, ab epiſcopo, prout expedire iudicauerit, puniantur. In Baptiſterij ſacello nullum ſepulchrum ſepulturamve extrui liceat.

Si quod autem baptiſterium extra ſacellum ædificatur, permittiturve; ne ſepulchrum proxime fiat: ſed tam longe, vt ab illius ſepimẽto ſepulchrale os diſtet ſpatio cubitorũ ſaltem trium, ac prętere a concauitas ſepulturę ne ſepimẽtum attingat.

De bonis & iuribus eccleſiaſticis.

QVIBVS iudicibus auctoritate Concil. Trid. & ſynodi prouincialis primæ facultas data eſt, qua rerũ eccleſiaſticarum locationes ad longũ tempus factas reſcindant; nullaſque decernant; perpetuas etiam locationes cognoſcere, eaſdemque reſcindere, ac irritas facere ad eiuſdem Concil. Trid. præſcriptum, ij ipſi & poſſint, & debeant.

Quamquam de pijs legatis, decimis, primitijſq; decreta per multa cõtra debitores ſynodis prouincialibus promulgata ſunt: nihilominus iſtorum calliditatibus, ruruſque eorum quibus debentur commodo non adhuc ſatis conſultum ac prouiſum eſt.

Quamobrem epiſcopus, vel ipſe per ſe, vel per vicarios viſitatoreſve ſuos, etiam in viſitationis munere de pijs legatis accurate diligenterque inquirat; acceerſitiſque etiam ad ſe ſi videbitur, hæredibus, alijſve qui ea exequi præſtareve debent, de illis ipſis decernat: certumque præterea tempus pro illi præſtent omnino cõſtituat. Atque eorum quidem omnium & ſingulorum qui illa præſtare debent, nomina edi, in tabellamque certam referri iubeat; quæ in vniuſcuiuſque eccleſiæ parochialis ſacriſtia loco conſpicuo affixa propoſitaue ſit.

Si quis vero eorum qui in eam tabellam relatus eſt, ad conſtitutum tempus legata quæ debet præſtare neglexerit prætermiſeritve, arbitrio epiſcopi puniatur, niſi re ipſa quamprimum legata quæ debet, perſoluat.

Id quoque ipſum de illis qui decimas & primitias debent, hoc decreto plane conſtituimus & ſancimus.

De epiſcopo, Epiſcopali iuriſdictione, & foro.

PRo ea qua epiſcopus abundare debet præſtanti cura, proque illa perfectionis epiſcopalis ratione, ad quam omnes eius rationes referũtur; nihil vel minimum ei prætermittendum eſt, quo minus quod multiplex graueque gerit, non modo ſuſtinere, ſed explere ſalutariter poſſit, aliorum etiam ſubſidijs ad officij ſui executionem comparatis.

Quamobrem ſibi duos ſacerdotes pietati zelo flagrantes, ſpiritualique vſu peritos ac prudentes, pro cõſcientiæ ſuę religione ſecreto in ciuitate delegat: quorum ſacerdotum officium in primis ſit, epiſcopum aſſidue omni charitate, & humilitate, omnique debitæ obſeruantiæ officio priuatim ſincere admonere, quidquid in eo vel deſiderari vel opus eſſe viderint, cum ad omnis diſciplinæ, tum vero ad ſacri Trid. noſtorumque prouincialium Conciliorum perfectam atque abſolutam executionem, ob eam etiam cauſam aliquem Prouinciæ Epiſcopum item deligat, qui cum aliquando per literas paſtoralis adminiſtrationis ſuæ rationes, conſilia, omnemque eccleſiæ ſibi commiſſæ bene gerendæ modum familiariter communicet; ita vt hoc ſubſidio ſibi in omni deliberatione atque actione opem atque adiumentum paret.

Vicini quoque epiſcopi ad muneris ſui functiones recte progredientis exemplis ſe in dies ad id excitet; vt vno eodemque ſpiritu, pariq; diligentia, imo verò ſancta quadam paſtoralique pię æmulationis contentione, ipſe curę ſuæ partes exequatur; cum hæc accenſi ſtudij coniunctio, ad conſtituendam, perpetuoque communiẽdam omnem diſciplinam permultum interſit, ſin autem fratrẽ Epiſcopũ cuius Diœceſis finitima eſt, aliquid vel in officij paſtoralis partibus, vel in Tridentinis Prouincialibuſve decretis exequẽdis, vel in alijs officijs paſtoralibus aliquid prætermittere animaduerterit; cum eo fraterne agat, vt omni vigilantia decretorum, muneriſque epiſcopalis executionem

Digitized by Google

nem præſtet, quæ eorum vtrique præſcripta eſt. Si quando autem ad epiſcopum prouincię diuertet, cum eoque congredietur, illud ſibi magnum præcipuumque negotium propoſitum ſit; vt cum eo eccleſiæ ſuæ adminiſtrandæ rationes conferat, conſultationeſque ineat: id quod ſanctiſſimos epiſcopos feciſſe memoriæ proditum eſt.

Nec verò has rationes ſolum ineat, ſed etiam longe diligentiores, quo accuratius commiſſa officia exequatur.

VT autem familiam ſuam in bene viuendi regulis atq; officijs perpetuo contineat: deligat aliquem ex ſuis virum prudentẽ, ſpiritualiſque vitę ſtudioſum: cui id plane mandet, vt quæ in moribus familię emendationem aliquando deſiderãt, ea quamprimum ſibi referat animo ſimplici ac puro: vt ipſe prout opportunum eſſe viderit, remedium adhibere poſſit.

At præterea quo diligentius familię ſuę inſtitutioni cõſulat: cum fraternam etiam correctionem in ea inſtituendam curet: tum verò frequentes ſpiritualium rerum collationes, & alias exercitationes, diſciplinæ etiam regulas ex Conciliorum prouincialium decretis præſcribat.

Quas regulas in tabella ordine deſcriptas, ipſi familiæ in conſpectu propoſitas certo loco affigi iubeat.

Cum verò aliquem in ea adſcribet, illas eidem proponat, anteaquam in familia illum adſcribat.

Quod epiſcopus ſancte iuratus in ſua conſecratione promittit, ſe ſingulis annis viſitare limina SS. Apoſt. Petri & Pauli, cum longe ab vrbe Roma abſit, nec propterea id, perſonalis reſidentiæ munere adſtrictus quotannis facile præſtare poſſit, certum ſaltem nuncium ex iuriſiurãdi pręſcripto ad vrbem Romam mittat, qui id obedientiæ officium nomine ſuo præſtet. Is vero quem miſerit conſtitueritve, recte inſtructus ſit cognitione rerum ad eccleſiæ ſuæ ſtatum pertinentium: vt & Cleri ſui diſciplinam, & populi in via Domini progreſſionem, & omnis eccleſiæ diœceſiſque ſuæ rationes, Pontifici, aut ijs quibus ille mandarit, quam rectiſſimè exponat.

Metropolitanum, ſi quando febri morbove periculosè laborauerit, Decanus epiſcopus prouincię, alijq; epiſcopi duo prouinciales qui propius abſunt: de illis inualetudinis periculo à vicario illius certiores facti, nulla mora interpoſita inuiſant, fraterna charitate conſolentur, ſalutaribuſque conſilijs opportune iuuent. Si verò illum obire contigerit, eius funus exequiaſq; itidem ſolemni ceremonia rite concelebrẽt, ijs omnibus pie recteq; ſeruatis, quæ hoc de genere conſtituta ſunt: eoque accuratius quo præſtantior eſt archiepiſcopalis dignitas.

Si quando ex febri aliove morbo epiſcopus laborat, ægrotationis initio, ac deinceps aliquando prout expedire cenſuerit, cathedralis eccleſiæ ſuę capitulum, cum quo de ſpiritualis ſanctæque vitæ officijs ac ſtudijs colloquia ſalutaria ineat, ad ſe cõuocet. Quod verò à ſanctiſſimis epiſcopis huius prouinciæ, præſertim Ambroſ. Euſebio Vercell. Gaudentio Nouarien. alijſq; factũ eſſe memorię proditum eſt, id propoſito etiam ad imitationem illorum exemplo epiſcopus exequatur; vt cum periculosè ægrotans propediem mortem obibit, Cathedralis eccleſiæ Capitulum clerumque ante conuocet: cui cum pacem, charitatẽ, ſanctarumque virtutum diſciplinam ſuadeat, eamq; quaſi hæreditariam quãdam diſciplinam relinquat; tum & vniuerſæ & ſigillatim religioſis eorum precibus ſanctis ſacrificijs ſeſeque intimè commendet.

Epiſcopus cum ægrotans in lecto iacet, frequentiſſime tamen ſacræ Euchariſtiæ pabulo ſe ſalutariter reficiat, ac recreet: cui (ſaltem cum primum: & cum pro viatico illam ſumet, & ſemper denique, niſi cum ipſe ſecus iuſſerit) vniuerſo clero & capitulo Cathedralis eccleſiæ proſequente, Archipreſbyter, aliuſve deferat & miniſtret, qui ſecundum Epiſcopum primariam dignitatem ſacerdotalem obtinet.

Si quando epiſcopus ad actionem ſolennem, quæ in alia Prouinciæ ciuitate locove celebratur, accedit: itidem excipiatur, vt eum excipi decretum eſt, cum ad Cõcilium prouinciale venit: ac præterea obuiã ei procedat Epiſcopus ad cuius ciuitatem venit.

EPICOPVS, ad quem vniuerſi Cleri ſui cura etiã paterna refertur, zelo charitatis accẽſus, ſi quem eccleſiaſticum hominem etiam minoris ordinis intra alicuius parochialis viciniæ fines ægrotantẽ audierit, ipſe, aut alius eius nomine inuiſat, & conſoletur paternis & conſilijs & officijs, quæ ſi illi præſtare debet: certo multo accuratius, atq; adeo ardentiori dilectione exequatur erga eos, quos habet baſilicæ ſuæ Cathedralis miniſtros, & parochos animarũ ſalute procuranda adiutores.

Quo verò cumulatius id præſtet, pro ſollicitudinis paternæ zelo id etiam curæ ſuſcipiat: vt cum in ſtatis vrbis regionibus, tum in diœceſis partibus diſtinctis, præter parochum vel proprium vel propinquiorem, de quo in altero Concilio alia, cautum eſt, certos etiam Sacerdotes charitate flagrantes vitęq; ſpiritualis moribus & vſu præditos decernat: quorum munus ſit, ægrotantibus Clericis, cuiuſcunque ordinis ſint, præſertim ope deſtitutis, præcipuã operam, ſollicitudinem, & curam nauare, ſi qua opus eſſe viderint; cum in primis, ad pie ſanctæque iuuandum animæ ſalutem, tum ad corporis bene curandi rationem.

EPISCOPVS qui totus in Chriſto viſceribus egentium curam gerere debet: cum cęteras rationes ineat, quibus in difficultatę annonę populi ſibi commiſſi egeſtas ſubleuetur: tum vero quam diligentiſſime caueat, vt in rei frumẽtariæ inopia, eccleſiaſtici homines frumentum aliudve alimenti genus quod ad ſubleuãdam annonam pertineat, ne ſupprimant abſcondantve.

Ac præterea eos oẽs & ſingulos pęnis propoſitis, omnique iuris remedio cogat, quidquid frumenti habent, ſiue proprium ſiue alienũ, in priuatis aut eccleſiaſticis ædibus reconditum, apud eccleſiaſticũ hominem (quem ſi ita expedite cenſuerit, eo nomine ipſe conſtituat) ſine dolo & fraude ſcripto profiteri; eidemque frumenti illius omnis numerum & conditionem recte ſincereq; dennunciare.

Et verò ſi quando annonæ grauitas difficultaſque ita tulerit, id omne frumentum venditioni exponi iubeat; ac vendi, quo pretio illius annonæ temporibus in foro frumentario vendi ſolet.

SÆPENVMERO accidit, de ſeruitute aquæ, per alienos agros deducendæ, de oryzis intra certos fines non ſerendis, atque de alijs eius generis rebus & cauſis, cõtrouerſias liteſque inter homines eccleſiaſticos & laicos excitari.

Quamobrem epiſcopus, cuius etiam præter cętera munus eſt, litium occaſiones præcidere, & in commune etiã vtilitatibus publicis conſulere; quæ ad eccleſiaſtici ordinis homines pertinere ex canonum ſanctionibus cognouerint, ea edicto etiam epiſcopali, ſi ita expedire cẽſuerit, æquo iure ſtatuat ac decernat.

Videat tamen antea diligenter, ſi qua in cauſa ſedes Apoſtolica conſulenda ſit: neque vero tunc in eo inconſulta quidquam agat deliberetve.

Quæ ad viſitationem pertinent.

SINGVLIS annis epiſcopus ad pręſcriptum Concil. Trid. eas capellas viſitet, quæ hiſce etiam conditionibus erectæ inſtitutæve ſunt, vt ordinarius aliuſve ſuperior Eccleſiaſticus non poſſit, ne viſitationis quidem correctioniſve cauſa, aut alia quauis ratione id ſibi vindicare: vſque adeo vt ſi contra attentatum erit, nulla irritaque ſit & erectio & eiuſmodi voluntas teſtatoris.

Si verè Capellarũ erectio fundatiove, ac teſtatoris voluntas hiſce conditionibus præſcripta, ſedis Apoſtolicæ auctoritate comprobata erit: tunc ordinarius earum Capellarum adminiſtrationis, viſitationis correctioniſve ius nullo modo ſibi ſumat: niſi fortaſſe, quibus teſtator illarũ adminiſtrationem curationemve reliquerit aut commiſerit eos negligẽtes eſſe cognouerit eccleſias præterea equitum ordinis Ieroſolymitani is itidẽ viſitet, vt ſummi pontificis Pij V. conſtitutio præſcribit.

De Concilio Prouinciali.

CONCILII prouincialis celebrati atque actionibus, vt eius diligentiorem vſum normamque in dies teneremus, certas quaſdam rationes in ſynodo prouinciali IV.

conſtituimus: quibus ſane rationibus operæpretium cenſuimus hæc adiungere, quo magis ſplendeſcant illæ actiones, indeque fructus ſalutares exiſtant.

Aliquot ante ſynodi prouincialis celebritatem diebus, literæ paſtorales eo de genere à Metropolitana editę, cum in omni prouinciæ ciuitate, tum in vnicuiuſque Diœceſis locis vbi promulgationē fieri moris eſt, epiſcopo curante rectè promulgentur: quo ſtudioſius fideles excitentur ad precādi ſtudium, pietatiſque opera, quibus implorata diuina ope, actiones Conciliares adiuuentur.

Atque ijs quidem literis, ſi quid epiſcopus pro diœceſis ſuæ rationibus atque vſu addendum cēſuerit, addat licet.

Qvod antiquę diſciplinę fuit, vt epiſcopus iter faciens duos ſaltem eccleſiaſticos homines, vnum ſubdiaconum, alterum diaconū in comitatu haberet: id pro ſanctæ ſollicitudinis ſuæ zelo ipſe ad vſum reuocare curet, cum præſertim ad Concilium venit.

Episcopo ad Concilium venienti, Metropolitanę eccleſiæ vicarius generalis, & alij prælati, eccleſiaſticiq; viri, quos Archiepiſcopus delegerit, duo aut tria millia paſſuū obuiam prodeant.

Vrbem locumve vbi Concilium celebratur mula is vectus, & inſigne dignitatis epiſcopalis viatorium indutus, decore ingrediatur: cum ingreditur, ſancta charitate, rogatu & conceſſu Metropolitani quodammodo impulſus, in via populo benedicere non recuſet.

Primo vrbem locumve Concilij ingreſſus ad Baſilicam Metropolitanā primariamve accedat: vbi pauliſper Deū ſanctè precetur.

Ad Baſilicæ valuas ei obuiam veniant, & qui dignitates obtinent, & Canonici, & Clerici quicunq; illius Baſilicæ.

Quod ſi fortaſſe tunc diuinis officijs in choro occupati ſunt: duo tamen quatuorve, qui ex ordine ſacerdotum & diaconorum digniores ſunt, è Choro mittantur; qui epiſcopum ingredientem excipiant, & ad altare maius deducant. Dum atrium limenve eccleſiæ ille ingreditur, eius aduentus & ingreſſus ſolemni campanarum ſono, & niſi diuina celebrantur, organo etiam piaque cantus modulatione excipiatur.

Inde à Baſilica ad Metropolitanum ipſe veniat; qui obuiam procedens, fratrem epiſcopum omni charitate & oſculo pacis benignè excipiat.

Quod Concilio prouinciali IV. de Miſſa & oratione Spiritus ſancti decretum eſt, id in poſterum ita ſeruetur; vt à Dominica tertia ante conſtitutam Concilij diem, vſque ad id tempus quo illius initium fiet, ſingulis diebus collecta de ſpiritu ſancto in Miſſæ ſacrificio dicatur.

Miſſa autem de eodem feria V. celebretur, & ſupplicationes item fiant ſtatim diebus ad præſcriptum illius Concilij IV. Vbi autem Concilij initium factum erit, in omni eccleſia prouinciæ Cathedrali & collegiata, ſtata ſolemniſque Miſſa quæ pro Concilio dicitur, quinta quaque feria celebretur; alijs autem ferijs collecta pro Cōcilio à ſingulis ſacerdotibus in Miſſa piè recitetur. Cum verò Concilij prouincialis dies inſtar, oratio ſine intermiſſione, quę à Clero, & à Regularibus, & à Monialibus religioſè ob eā cauſam fiat in ciuitate inſtituatur.

Idem in tota diœceſi præſtetur: ita vt inſtituta quadam parochiarum regionumve viciſſitudine, in primaria eccleſia Clerus populuſque Concilij cauſa Deum piè oret.

Hæc ipſa omnia & ſingula de oratione vt præſtentur, in ſua quiſque ciuitate & diœceſi Epiſcopus curet.

Vbi primum operante Domino Concilij Prouincialis initium decreto ob eam cauſam promulgato ritè factum erit, tunc hymnus, *Te Deum*, à Choro cantoribuſve piè cōcinatur. Vbi præterea in aliqua ſeſſione conſtitutiones decretave noua de more promulgata erunt, epiſcoporumq; aſſenſu à Metropolitano comprobata; tum Chorus concinat etiam hymnum, *Te Deum, &c.*

Singulis feſtis diebus dum Concilium prouinciale habetur, ſolēni ritu ab aliquo epiſcopo Miſſa celebretur; cui reliqui epiſcopi ordine conſidentes interſint; & concio præterea ſynodalibus actionibus accommodata, ab eodē aliove epiſcopo habeatur.

Feſto item die dum Concilium habeatur epiſcopi fre- A quentes ad Veſperum diuinum officium conueniant, ſacræque tractationi interſint quam Metropolitanus vel alius epiſcopus habuerit.

Quo tempore Cōcilium Prouinciale celebratur, Clerus populuſque Mediolanenſis quo frequentiori pietatis ſtudio prouinciales actiones adiuuet, ſeptem ſtationales eccleſias inſtar Baſilicarum vrbis Romæ à Pontifice Gregorio XIII. indulgentiarum dono ornatas, ex certa parochiarum viciſſitudine quam Archiepiſcopus præſcripſerit ſupplicationibus obeat.

Dum item Concilium habetur; in hebdomada quotidie, aut ſaltem tribus ſacræ cōciones in eccleſia Metropolitana primariave habeantur, quibus explicetur in primis B omnis diſciplinæ Chriſtianæ ratio.

Singulis Concilij diebus Clerus ciuitatis in Capella ædium Archiepiſcopalium clericales aliquas ſtudiorūexercitationes ineat ad præſcriptum Archiepiſcopi.

De eccleſiaſtica diſciplina certis partibus diſtincta ordineque diſpoſita, orationes latinas & frequentes eccleſiaſtici homines habeant, quibus ille iuſſerit.

Diſputationum etiam de Clericalibus diſciplinis ſtudijſque curſum pene aſſiduum eo tempore teneat: aliaſque eius generis exercitationes habeat ex præſcriptis rationibus.

Triduo præterea, ſtatis ſcilicet illis ferijs congregatio- C nis publicæ, in eadem capella, explicatio diſciplinę Clericalis, quæ in certas partes diſtributa ſit, à perito Sacerdote quem Archiepiſcopus elegerit, toti Concilij tempore quā diligentiſſime habeatur, adhibeaturque ob eam rem cohortatio eius generis grauiſſima: cui cohortationi & explicationi Clerus omnis vrbanus interſit. Vt autem omnis Epiſcoporum familia Concilij tempore ſtudioſè vtiliterque occupata ſit; quo tempore congregatio habebitur & mane & veſperi à Theologo Metropolitanæ eccleſiæ, aut ab alio quem Archiepiſcopus delegerit, Pſalmi, vel aliæ ſacrarum literarum partes ſtudioſè explicentur: cui explicationi atque interpretationi familię Epiſcopales præſentes attentè adſint.

D Quotidiè Concilij tempore dimiſſa cōgregatione, veſperi ad Capellam inde epiſcopi frequentes veniant ad orationem veſpertinam.

Concilio ritè abſoluto & dimiſſo, Metropolitanus vnumquemque epiſcopum, qui ad ſe ſalutandum aduenerit, diſcedentem ſancto oſculo pacis dimittat, eiuſque orationibus & precibus ſeſe intimè commendet.

E Concilio cum ad ſtationem epiſcopalem epiſcopus redibit, paulò ante quam itineri ſe cōmittat, ad eccleſiam Metropolitanam primariamve veniat, vbi pauliſper oret.

Synodalivm teſtium, qui conſtituto Concilij tempore à Metropolitano in vnaquaque Prouinciæ diœceſi de more electi pronunciabuntur, ſi qui abſunt, nomina li- E teris edantur & conſignentur; quibus litteris ipſe Metropolitanus, epiſcopo cuius diœceſis cauſa nominati ac delecti ſunt, poteſtatem faciat adſtringendi illos iureiurando, quod certis conceptis verbis ex decreto Concilij Prouincialis IV. ab ijs præſtari oportet.

Id epiſcopus vbi è Concilio ad ſtationem epiſcopalem redierit, duorum menſium ſpatio exequatur: deque re ea accurate præſtita Metropolitanum per literas eo tantum nomine ſcriptas certiorem faciat.

Teſtium verò, qui vel Metropolitano in ſynodo prouinciali, vel epiſcopo ex illius auctoritate delegata iuſiurandum præſtiterunt nomina, à Cancellario fori epiſco- F palis certo libro eius iuſſu notentur.

Si quando teſtis ſynodalis à Metropolitano in ſynodo prouinciali delectus, qui iuratus in aliqua prouinciæ diœceſi officium illius ſuſcepti muneris gerat, antequam Cōcilij proximè futuri dies indicta venerit, diem ſuum obierit: epiſcopi cura ſit de illius obitu Metropolitanum certiorem facere, qui alium in illius locum eligat; qui ex verborum formula concepta etiam iuratus, illius muneris partes in illa diœceſi teſtis ſynodalis officio, charitatis zelo, ſinceroque debitæ ſollicitudinis ſtudio ſtrenuè in domino proſequatur.

Epiſcopus teſte ſynodali ad Cōcilium prouinciale ve-

niẽti viaticum ſumptuſque victui neceſſarios à Clero aliquod ante conſtitutum Concilij tempus contribui ex ſynodi prouincialis quartæ præſcripro iubeat; aut alia ratione quam potiorem cenſuerit, pecuniã eo nomine neceſſariam, quæ poſtea, vt ex illa contributione mutuanti reſtituatur, quamprimum curet: ne viatici difficultate impeditus, vllam veniendi moram interponat, ſed ad conſtitutum tempus in Concilio præſens adeſſe poſſit.

Qvoniam non ſolum ad huius prouinciæ commodũ, ſed ad rectam quandam diſciplinæ Concilijs prouincialibus decretæ exequendæ rationem valdè intereſſe poteſt, ſi quæ his ipſis Concilijs cõſtituta ſancitave ſunt, pro ſubiecta materiæ ratione certis titulis ordine diſtincta (cum iã quinque libris: prout quinquies itidem eorum Conciliorum celebritas acta eſt, varie diſperſa ſint) in vnum volumen colligantur: ideo Metropolitani cura & auctoritate, vt alia editio omnium vſui accommodatior ſit; illa quæ ijs quinque libris continentur, quæque in hac ſexta ſynodo ſancita ſunt, rectè, prout materiæ quæ agitur quæque tractatur ratio poſtulat, diſpoſita, (ſalua tamen vniuſcuiuſq; conſtitutionis & decreti Prouincialis ſententia) vno volumine contexantur, atque ita ordine contexta, quam diligentiſſime edantur.

Quæ ad ſynodum, & congregationes ſynodales pertinent.

Ivdices, & examinatores in ſynodo diœceſana conſtituti, etiam ſi quando longius quam vnius anni ſpatium ſynodi actio differatur, ſuum munus exequantur.

Indvlgentia, cuius etiam litteræ in vltima parte huius Concilij editæ ſunt, congregationis nomine conceſſa, ſingulis menſibus à ſacerdotibus foraneis ex decreto prouinciali in ſingulos menſes euulgetur, quo die Miſſa illius congregationis celebratur.

Quæ ad beneficiorum collationem pertinent.

In beneficijs etiam parochialibus iuris patronatus laicorum ſimul eccleſiaſticorumq; hominum, illud Epiſcopus ſeruet atque exequatur, quod de beneficijs quę iuris patronatus eccleſiaſtici ſunt, Concilij Tridentini decretis cautum eſt.

Idipſum quoque pręſtet, etiam ſi ex vna parte ad eccleſiam, & verò ex duabus, ad laicũ hominẽ electio ſpectet.

Epiſcopus quoque, beneficiorum, quorum inſtitutionis ius collationiſve ad quoſcunque exemptos alioſve Epiſcopo inferiores pertinet, ius patronatus, lites, cauſas, & controuerſias omnes quæcunque ſint, cognoſcat & definiat; Clericum autem præſentatum qui inſtituendus erit, ad inferioris inſtitutionis rãtum cauſa remittat; niſi ijdem inferiores iuriſdictionem ordinariam haberent, cuius vigore de cõtrouerſijs ſuper iure patronatus alioqui cognoſcere poſſent.

Beneficia quæcunque ſint, etiam Parochialia, quæ per ceſſionem vacant, epiſcopus ne ſuo, aut cedentis conſanguineo, nec vero item ſuo familiari conferat prouideatve, vt Pij V. Pont. Apoſtolica ſanctione vetitum eſt.

Nec verò alicui familiari propinquove ſuo ad illius beneficij concurſum aditum pateſieri permittat: quod ſi aliter vnquam factũ erit; cum omnis collatio prouiſione reſciſſa, irrita, nullaq; ſit, tum præterea illius Pontificiæ ſanctionis pœnæ eo nomine conſtitutæ locum habeant.

Quæ ad forum pertinent.

Stata illa oratio, quã in ſynodis de ſpiritu ſancto dici ſolemne eſt, illa ſcilicet cuius initium eſt, *Adſumus Domine*, rite ſancteque vt liber pontificalis vetus oſtendit, congregationum initio recitetur, quæ de ſanctæ inquiſitionis officio, de iudiciis, de ſententia cauſæ ferenda habebuntur. Itidem fiat in omni conuentu vbi de clericalibus examinibus, de electione, inſtitutioneve eius agetur aut deliberabitur, in quem alicuius beneficij eccleſiaſtici cura adminiſtratione conferatur.

Quam ob cauſam ea oratio recte in tabula literis conſi-
A gnetur: certoque cõgregationum loco affixa, cum vſu venit, in promptu ſit, vna cum alia ſtata oratione, quam in initio & in fine aliarum actionum congregationumve ex officio B. Marię adhiberi inſtituti moriſque eſt.

Æqvissimvm eſt & Canone Concilij Pariſienſis traditum, eum qui vicariam Epiſcopi perſonam & munus vicarium ſuſtinet ſacris initiatum eſſe.

Quamobrem curet epiſcopus vicarium generalem ſibi conſtituere, qui pręter cętera quæ in vicarij eiuſmodi perſona requiruntur, ſaltem ſubdiaconus ſit.

Qvoniam ſæpe fit, vt in cauſarum controuerſijs (id quod vir & ſanctitate & iuris ſcientia celebris Iuo pluribus exponit) inimicitiæ oriantur, ſimultates, odia, rixæ, cæteraq; B id generis, quæ maximè fideles cauere debent, valde exerceantur, & multa eaque grauia crimina inde aliquando conſequantur, ac rurſus bona ſalutariave opera poſtponantur, aut negligantur: ideo in foro eccleſiaſtico, in quo concordiæ potiſſimum, paci, litium tranſactionibus, atq; ſedationibus controuerſiarum plane conſulendum eſt, epiſcopus eam ineat rationẽ vt Vicarij aut Iudices fori ſui, aut alij eccleſiaſtici homines quos ei curæ præfecerit, antequam litis reive alicuius iudicium conſtituatur, ſtudeãt omni æquitatis officio paternoq; conſilio lites dirimere, controuerſias ſedare, quæ ad eam rem facilius conficiendam, factum de quo controuertitur, ab ipſis litigantibus, C ſeorſum ſingulis ad ſe vocatis, ſtudeant plane intelligere, quantum quidem commode fieri poterit, etiam remotis vtriuſq; partis aduocatis & procuratoribus: ſin autem id aſſequi non poterunt, id ſaltem curent, vt lites breuius quam in foro laicali moris eſt, definiantur.

Locum verò nullum patronis, aduocatis, procuratoribus, cæteriſq; litiũ miniſtris dent aut relinquant, qui quęſtus forenſis auidi atque appetentes, cauſas prętexunt, calumniaſq; adhibent, tum ad cauſarum tranſactionem impediendam, tum ad exulcerandos litigantium animos.

Iſtorum etiam malitiã epiſcopus pœna priuationis ſuſpenſioniſve officij poſtulandi & procurandi in ſuo foro, alijſve pœnis ſuo arbitratu pro ſua conſcientia coerceat, D etiam ſine vlla iudiciali cauſæ cognitione.

Quicunque in dignitate eccleſiaſtica conſtituti, etiam exẽpti qui intra fines diœceſis ſunt, & reliqui præterea inferiores epiſcopo, ne priuilegiorum, cõſuetudiniſve prætextu, matrimoniorum, & criminum item cauſas etiam viſitãdo cognoſcant; ſed epiſcopi iuriſdictioni iudiciove relinquant, ad præſcriptum Concil. Trid.

Non tamẽ Abbates, quibus alias legitime talis iuriſdictio competit, alijve inferiores (ſi de immemorabili conſuetudine eiuſmodi legitime doceant) quominus de his etiam cauſis cognoſcant, prohibeantur.

Constitvtio decretorum & taxarum à Metropolitano, confecta, & Apoſtolicis literis Sanctiſ. D. N. Gregor. E Papæ XIII. confirmata & renouata, quæ per iudices ſynodales, & conſeruatores Regulariũ exemptorumve quorũcunque, & per ordinarios etiam in cauſis delegatis, ac per eorum omnium & ſingulorũ Notarios ſeruanda, atq; ad executionis vſum inducenda eſt, ab vniuerſis, & eorum vnoquoq; cuius intereſt, ſeruetur diligenter inuiolateque: ita tamẽ vt ſi quibus in rebus, cauſis negotijſve, aliquo ſtatuto aut conſuetudine laudabili, nihil vel minus quam ea taxa pręſcribitur, per iudices ſynodo deputatos, ac Regularium exemptorumve quorumcunque cõſeruatores exigi deberet; conſuetudo illa ſtatutumve omnino retineatur, ſeruetur que ad eiuſdem conſtitutionis præſcriptum.

F Quam item conſtitutionem ſeu taxam iudicibus ſynodalibus & conſeruatoribus præſcriptam, ſeruet etiam ordinarius: niſi quibus in rebus conſuetudine, decretis, vel conſtitutionibus, taxiſve epiſcopalibus, taxa minor ei ſeruanda propoſita eſſet, quam omnino ſeruet.

Si Vicarius, Iudexve ordinarius in cauſis ordinarijs vel delegatis, aut cõſeruator Regularium & exemptorũ quorumcunque ſuis in cauſis, aut iudex in ſynodo deputatus pro cauſis cõmiſſarijs, eorumve Notarij aut miniſtri, quicunq; contra præſcriptũ ſanctionis illius pontificiæ quidquam commiſerit, deliqueritve; cum eo, quicunque ſit ad præſcriptum eiuſdem conſtitutionis agatur.

Diervm vtilium librum, quibus à fori ſui eccleſiaſtici iudicijs feriari liceat, epiſcopus conficiendum edendũque pro fori ſui ratione curet.

Vt frequentiùs Clericorum cuiuſcunq; gradus & ordinis, quos in foro ſæculari conceſſu epiſcopi examinari ſæpè contingit, periculis occurratur, Epiſcopus, eiusq́ue Vicarius antequàm eius examinis facultatem concedat, rerum de quibus in eo foro interrogationes quæſtioneſve inſtituendæ erunt, capita diligenter & matura deliberatione perpendat.

Clericum præterea de cuius examine agitur, ad ſe ſi libuerit, accerſat: ac de iiſdem rerum capitibus extrà iudicium interroget. Illud autem magnoperè caueat, ne dum vnius defendendi cauſa, quęſtiones examen ve de Clerico haberi permittit, alteri aliquã vel rei familiaris, vel pecuniæ, vel corporis, vel ſtatus, honoriſve offenſionem aut diminutionem afferat: vnde cùm ſæpenumerò ſimultates & cædes exiſtunt; tum Clericus etiam aliquando irregularitatis pœnam maculamve contrahit.

Quarum rerum ſi aliquam epiſcopus ſuſpicionem ex iis ipſis capitibus cognouerit, de quibus quęſtio inſtituenda eſt; nullam Clerici examinandi facultatem vllo modo permittat.

Vbi verò illam aliquando dandam eſſe iudicauerit: tũc certis capitibus nominatimq; explicatis, iudicio ſuo præſcriptam, literiſq; comprehenſam concedat permittatve.

At verò ſemper Clerico à ſacerdote iuſiurandum deferri iubeat.

Quæ ad matrimonium pertinent.

Qvod Concilio Prouinciali quinto cautum eſt, matrimonium verbis de præſenti ſine parocho teſtibuſque contractum nullũ eſſe, ac ne ſponſalium quidem vim roburque habere: id ita intelligendum eſt; eos qui ita contraxerint, poſſe tamen Conc. Tridentini conditionibus adhibitis, denuò matrimonium cõtrahere, dummodo intrà parochiæ fines, & coram parocho proprio, teſtibusq; illud contrahatur celebreturve.

Matrimonivm futurum parochus antequàm in eccleſia denunciet, præter id, quod ex Conc. prouinciali V. perquirere à ſpõſis debet, illos etiam ſeorſum moneat; vt videant, ne matrimonio quod inter ſe contrahere volunt, aliquod impedimentum obſtet, quod mox infra explicatum eſt; neve alia, quę ipſe pro ſuo iudicio & prudentia patefacere exprimereq; debebit. Videant igitur, an alteri fidem adſtrinxerint, aut iureiurando ſpoponderint.

An caſtitatis religioniſve votum ediderint.

An aliquod impedimẽtum inter eos intercedat cognationis etiam ſpiritualis aut affinitatis vſque ad gradum iure Tridentinoque Concilio prohibitum.

Si verò filijfamilias ſint, hoc parochus valde cohortetur; vt parẽtibus in quorum poteſtate ſunt eum honorem tribuant, vt illis ne inſcijs quidem ne dum inuitis rem tanti momenti ineant.

Id præterea ſtudioſè paterneque etiam vtrumque hortetur, vt ſingulari quadã animi pietate, & oratione in primis frequentiori, in re tam graui ad Deum confugiat.

Quo in genere Tobiæ adoleſcentis, cùm vxorem dixit, cõmemorabile exemplum imitationeq; dignũ proponat.

Magnam in eo diligentiam adhibuimus, vt corruptelam atque adeò peccatum tolleremus, atque radicitus extirparemus, quod paſſim in prouincia noſtra à ſponſis cõmittitur; qui mutua copulatione antea vtũtur, quam matrimonium per verba de præſenti rite confectum celebratumque ſit. Verum cum nihil fermè in hoc genere hactenus profeciſſe animaduertamus; pro officij paſtoralis munere, pernicioſæ iſti corruptelæ peccatoque graui nos diligentius accuratiuſque prouidendum & conſulendum eſſe ſtatuimus.

Itaque epiſcopi cura ſit, pœnis & cenſuris quas arbitratu ſuo cõſtituerit, ſancire, ne ſponſi, priuſquam matrimoniũ in eccleſia per verba de præſenti ex ritu celebrauerint, non modo ſimul non habitent; ſed ne vllo quidem modo mutua conſuetudine commerciove vtantur.

A Grave concubinatus crimen eſt: propterea q; quam ingens in eo funditus conuellendo ſollicitudo, & quam longe omnium diligentiſſima cura Epiſcopi eſſe debeat, cum Canonum leges, ſacrique œcumenici Concilij Trid. decreta iubẽt, tum verò Pij V. Pont. Max. Apoſtolica ſanctio iampridem edita perſpicuè oſtendit.

Qua ſanctione ſanctæ obedientiæ virtute illud iuſſum eſt, vt quæ contra concubinarios eiuſdem Concilij Trid. decretis conſtituta ſunt, in ijs ipſis omnino inuiolateque exequendis, Epiſcopi in ſua quiſq; diœceſi diligenter ſanctéq; inuigilent: Deo, Romanoq; Pont. rationẽ reddituri, ſi in eo turpi crimine radicitus extirpando negligenter aut remiſſe ſe geſſerint.

B Quamobrem Epiſcopus nemine etiam poſtulante aut accuſante, ex officio, ſine ſtrepitu & forma iudicij, ſolaq; facti veritate inſpecta, contra iſtiuſmodi concubinarios, cuiuſcunque ſtatus ordinis, dignitatiſque illi ſint, ſeuerè agat: proindeque pęnis ſacrorum canonum iure, ſummorum Pontificum conſtitutionibus, Conciliorumque auctoritate ſancitis, & alijs præterea etiam pecuniarijs arbitrio ſuo grauiter puniat.

Quos autem ter admonitos in contumacia perſiſtere animaduerterit; eos non ſolùm alijs pœnis, ſed excommunicatione etiam ex eodem Decreto Tridentino afficiat.

Pastoribvs non ſolùm pericula propellenda ſunt; C ſed etiam omnis pericoloſa peccandi occaſio pro paſtoralis officij munere eripienda eſt.

Quamobrem cum quæ facilè exiſtere poſſent fornicationes, inceſtus, & flagitia, vniuerſaque carnis vitia, re alia planè nulla faciliùs quam fuga, adiutrice in primis diuina gratia superentur: Parochus vt diligentiſſimè poterit, & epiſcopus inprimis, tum auctoritate ſua, tum etiamſi opus erit ſæcularis magiſtratus ope implorata, id maximoperè curet, vt ne cum fœmina quocunque vel arctiſſimè propinquitatis gradu cõiuncta, mas ſimul cubet, etiam ſi ambo puerili ætate ſunt, ita tamen grandiuſculi, vt aliqua inde ſuſpicio, periculum, occaſio ve impuri flagitij committendi exiſtere poſſit.

D Nec verò paupertatis, anguſtæve habitationis excuſationi locus facilè relinquatur, quominus iſtiuſmodi impuritatum occaſio omnis præcidatur: cùm humi potiùs, atque adeò ſub dio iacere tutius eſſet.

Parochi autem tota hac de re iudicium, officiumve intercedat: qui & conſilium det, & opem præſentem vt accuratiſſimè poteſt, tantę impuritatis periculo pręſtet.

Eam ipſam curam Epiſcopus & Parochus ponant in eripiendis morum corruptelis, flagitijs, peccatis, peccandive occaſionibus, quæ grauiſſima cum Dei offẽſione exiſtunt ex nocturnis illis excubijs, quæ ruſticorum concurſu, iuuenili turpium verborum licentia, promiſcua marium fœminarumque turba, hyeme in ſtabulis paſſim fieri E ſolent.

Offensionibvs & peccatis, quæ in cauponis committi ſolent, paſtorali etiam cura & officio occurrendum eſt; vt ereptis corruptelis ſalutariter conſulatur vitæ Chriſtianæ moribus.

Quamobrem cùm Epiſcopus, cuius officium eſt, in omnium cuiuſuis generis hominum curã incumbere: tum Parochus etiã, ſi quas vel cauponas vel tabernas intra parochiæ ſuæ fines habet, quàm ſæpiſſimè ijs qui cauponariam tabernariamve exercẽt, mõnita proponat, quæ infra eorum vitæ Chriſtianæ, Chriſtianiſq; moribus præſcribũtur ad eorum ſalutem procurandam.

F Primùm igitur caupo, non ſolùm familię ſuę, ſed etiam hoſpitibus, peregrinis, alijſve quos hoſpicio exceperit, & verbis, & vitę exẽplis, & humanitatis officijs prodeſſe ſtudeat: ita vt eius familia, quiq; in famulatu ipſi' ſunt, cęteris pietatis, caſtitatis, modeſtiæq; ſpecimẽ atq; indiciũ dent.

Proinde impudicos homines, eiuſve infamiæ nota inquinatos, blaſphemos, concubinarios eiuſve nomine ſuſpectos, aleatores, publicoſve luſores, & id generis nebulones, qui aduenas atq; hoſpites dolis fallacijſq; decipere ſolent, è familia domoq; ſua eijciat: quorũ loco in familia famulatuq; pios homines diſciplinę Chriſtianę ſtudioſos habeat; qui aduenas ad orationem veſpertinam inuitent,

quam

Digitized by Google

quam is domi ſuæ curet nullo vnquam pacto ſtata hora prætermitti.

In cauponæ veſtibulo porticuve, & in ſingulis pręterea cubiculis ſacram imaginem apponere ne omittat: profana autem omnia, ac turpiter obſcœneq; inſcripta picta ve inde amoueat omninò.

Ne lenones, meretrices, hiſtriones, mimos, & cæteros malæ conditionis homines, nugatoreſve apud ſe diutius hoſpitari patiatur.

Religioſos & eccleſiaſticos homines ad ſe diuertentes, ſeparato ſi commodè poterit, præſertim à fœminis, hoſpitio menſaq; excipiat: in honore habeat, nec verbis factiſve violari patiatur.

Pauperibus item ſe talem præſtet, qualem ſe præbere Chriſtianum hoſpitem decet. Hæreticos verò, ſi quos diuertiſſe animaduerterit, illicò denuntiet; nec vllo pacto feria ſexta & ſabbato, aliis item præſcriptis diebus, vlli vetitos cibos quouis prætextu præbeat.

Menſæ initio, ab hoſpite, vel ab aliquo familiari benedici curet, adhibita in fine etiam gratiarum actione.

Ne virum ſimul & mulierem cubare ſinat, quos ſuſpicetur matrimonio copulatos non eſſe.

Si quem, dum in caupona verſatur, in febrim morbumve incidere cōtigerit, de eius ægritudine ſtatim parochum certiorem faciat, qui illum inuiſat, & ſpiritualia remedia eidem quamprimum adhibeat.

Caupo deniq; Chriſtianus ita in hoſpitij munere agat, vt ęquitate, ſinceritate, & charitate vtatur; & per opera iuſtitiæ progrediens, damnationem æternam fugiat, ac in ęterna tabernacula recipi mereatur.

De diſciplina Chriſtiana Militum.

CHRISTIANORVM militum diſciplina his temporibus eo prolapſa eſt, vt in multis Dei offenſionibus, quæ à militum corruptelis exiſtunt, operæpretium etiam ſit inuigilare Epiſcopalibus monitis.

Vbi igitur militum præſidium conſtitutum eſt, illud cū eorum Ducibus Præfectuſve epiſcopus ſtudioſè paternaque charitate agat, vt illi in militari ſtatione conſtituti, pię Chriſtianæq; vitę inſtitutis congruenter viuant: cùm pręſertim in militum Chriſtianorū laude poſitum ſit, vt pietatem in primis & religionem erga Deum obſeruent atq; colant.

Quod ergo ad pietatis vſum atque officium attinet, id omne maxime curetur.

Vt doctrinæ Chriſtianæ rudimentis milites rectè inſtituantur.

Vt frequenti ſacrę & confeſſionis & communionis vſu ſe ad bene viuendum communiant.

Vt quotidiè & manè & veſperi certa ſtata hora Deum precentur.

Vt Roſario quotidiano B. Mariæ Virginis quod militibus bello contra Turcas ſuſcepto olim præſcriptum fuit, religioſè vtantur.

Vt ſingulis diebus manè in ſtatione communi collecti litanias recitent.

Vt in ſtationis loco ſacram imaginem Beatę Marię Virginis, aut ſancti alicuius, quem patronum ſibi atque interceſſorem in cœlis delegerint, ob oculos propoſitum habeant.

Vt ſacerdotem item habeant ſpiritualis vitæ amantem Epiſcopi iudicio delectum, cuius monitis in militiæ ſpiritualis exercitationibus curſum teneant.

Vt in otio militari, à librorū obſcœnorum, quiq; Chriſtianos viros non decent, lectione abſtineant; ſed martyrum vitis legendis, in quibus fortitudo ac virtus verè militaris elucet, totos ſeſe occupent, cùm per occupationes militares poſſunt.

Illud verò etiam maximè Epiſcopus cum militum pręfectis valdè agat, vt ieiunia & ciborum delectum ex præcepto eccleſiæ ſeruent; à blaſphemijs omninò abſtineant, quas radicitus extirpare ille omninò conetur: cùm militis Chriſtiani officium proprium ſit, etiam ſanguinis profuſione tueri gloriam Dei, ſine cuius diuina ope nihil reliquum militi Chriſtiano eſt, quòd glorioſum eſſe poſſit.

Vt à furto, rapiniſve abſtineant; idque planè eis perſuadeat, eius generis criminibus per perpetuam infamiam inuri militi.

Vt denique detractiones, mēdacia, ingluuiem, aleam, luxuriam, pompamque abhorreant: ſed omnes virtutum Chriſtianarum partes exequantur, quo cum in omni diſciplina, tum in re militari ſplendeſcunt, vtilitateſq; vberrimas ſalutariter afferunt.

Atque ob has quidem cauſas inter illos pias cōfratrias inſtituere Epiſcopus curet.

Quæ ad confratrias, piave loca pertinent.

VNICVIQVE confratriæ Epiſcopus ſacerdotem conſtituere ſtudeat, vitæ ſpiritualis vſu peritum, beneq; in ſanctis exercitationibus verſatum; qui ſalutaribus conſilijs, monitis, documentis, alijſque officijs, confratres in omnem agendi partem tanquam pater & Dux ſpiritualis conformet.

Vt multarum cōtrouerſiarum diſſenſionumve, quæ in pleriſq; confratrijs, ex eo quod priorem locum appetunt, multis Prouinciæ locis magna cum populi offenſione oriuntur, occaſio tollatur.

Nos decernimus, eas confratrias, earumque confratres ſcholareſve, qui in poſterū, locum in publicis proceſſionibus, ſumpto de Epiſcopi aut ſanctæ ſedis Apoſtolicæ facultate habitu, ſibi dari petierint: atque obtinuerint, debere locum digniorem alijs confratribus cedere, qui habitu antiquiores conſueuerunt illas ſupplicationes antea obire; etiam ſi ipſæ tempore antiquiores ſint, maioribuſq; priuilegijs communitæ.

Id verò ita decretum in omni confratria ſeruetur, niſi cùm ob cauſam Epiſcopo aliter videbitur.

Quæ ad ſanctę pietatis inſtitutum atque vſum ſalutariter inſtituta ſunt, paſtoralis curæ eſt cauere, ne deprauatis moribus corrumpantur.

Quoniā igitur in proceſſionibus, quæ à nonnullis confratrijs ſocietatibuſve noctu fiunt, religioſè quidem illis primum inſtitutis, offenſio aliqua ineſſe poteſt: idcircò ne illas in poſterum noctu agi liceat, niſi & Epiſcopi conceſſu, & regulis certis ab eo præſcriptis.

Mulieres autem proceſſiones nocturnas obire interdictum omninò ſit.

Epiſcopus non ſolùm vt ſuperioribus Cōcilijs cautum eſt, locorum piorum adminiſtrationis rationibus interſit, ſed etiam liberationi illius adminiſtrationis.

Quæ liberatio ab eorum locorum præfectis ſolùm ne fiat, ſed præſente, conſentienteve Epiſcopo, alioqui ſi ſecus fiet, reſciſſa ſit, planeque nulla, ad Tridentini Concilij præſcriptum.

Quæ ad moniales pertinent.

QVONIAM ſuperioribus Concilijs prouincialibus, nō ſatis quātum rei grauitas depoſcit adhuc monialium periculo cōſultum, ac prouiſum eſt; quod cum ex frequēti ad earum monaſteria acceſſu, tum ex ingreſſu etiam ſeptorum clauſuræ exiſtere poteſt: idcircò eo de genere hæc addenda cenſuimus.

Vt autem hæc ipſa notoria ſint, edicto Epiſcopali duorum menſiū ſpatio, & deinceps quotannis, ſermone vulgari frequenter, prout opus erit populo promulgari, ſinguliſq; præterea monialium Monaſterijs, earumq; præfectis edici denunciarive Epiſcopus mandet.

NE quis clericus, laicuſve, cuiuſcumque generis, ordinis, conditionis, ſexus, ætatiſve ſit, abſque Epiſcopi aut eius vicarij cōceſſu literis exarata, ad monialium monaſteria quouis prætextu, cauſave, ac ne eo quidem nomine inuiſendi, alloquendive puellas tantùm, quæ ibi educātur, vnquam accedat, propoſitis pœnis & cenſuris arbitrio Epiſcopi.

Ne quis item abſque eiuſdem Epiſcopi facultate ſcripta, intra ſepta Monaſterij monialium in poſterum ingredi audiat.

Si quis

Si quis contra fecerit, excommunicationis pœnam ipſo facto ſubeat, ex Concilij Tridentini, Apoſtolicarumque ſanctionum, quas ſummi Pontifices, Pius Quintus, & Gregorius Decimustertius, eo nomine ediderunt, præſcripto.

A qua excommunicatione non ab alio niſi à ſummo Pontifice Romano abſolui poſſit.

Neque in poſterum aliquis Eccleſiaſticus ſecularis, regularis, aut laicus, quocunque gradu, auctoritate; dignitateve præditus, cuiquam homini Eccleſiaſtico etiam regulari aut laico facultatem ad monialium Monſteria accedendi, ne colloquendi quidem gratia concedat: nec verò monaſterij ſepta ingrediendi poteſtatem faciat, quauis conſuetudine, ſtatuto, lege, priuilegijsúe, etiam ſedis Apoſtolicę auctoritate ante Concilij Tridentini promulgationem roboratis & communitatis non obſtantibus.

Si quis contra commiſerit; pœnam excommunicationis ipſo facto ſubeat, aliasque arbitrio Epiſcopi.

Abbatiſſæ, Prioriſſæ, & aliæ moniales, quæ Eccleſiaſticos, aut laicos homines quauis cauſa, prætextuúe intra monaſterij ſepta abſque Epiſcopi conceſſu literis conſignato ingredi permiſerint, ipſo facto excommunicationis pœnam ſubeant; à qua è ſanctionis ſanctiſſimi D. N. Gregorij XIII. præſcripto, nõ poſſint niſi à ſummo Pontifice abſolui, præter alias pœnas eadem conſtitutione propoſitas.

Quæ verò Moniales abſque Epiſcopi conceſſu ſcriptis exarato, quemquam vel marem, vel fœminam, contra quam ſuprà præſcriptum eſt, ad collocutionum, rotarumúe loca admiſerint biennio, mulctatæ ſint ſuffragio omni.

Si verò iterum in hoc genere deliquerint, arbitrio Epiſcopi puniantur; tum deinceps ſi itidem offenderint, excommunicationis etiam pœnam ipſo facto ſubeant.

Præfecta autem monaſterij, facultates omnes ſcriptas, quas vnuſquiſque exhibuerit, ſiue de accedendo ad monaſteria, ſiue de ingrediendo illæ ſint, accuratè aſſeruet; Epiſcopoque clauſuram viſitanti, & alias quoties poſtulabit, exhibeat, vt eas cum libro quod regeſtum nuncupatur, conferre poſſit.

Epiſcopus autem, cùm clauſuras monialium, etiam earum quæ regularium curæ, iuriſdictioniq; ſubiectæ ſunt, viſitabit; de clauſuræ cuſtodia, & decretorum quæ ad eam rectè tuendam quouis modo pertinent, vſu atq; obſeruatione, moniales etiam ſingulas, vt opus eſſe viderit diligenter interroget.

Collocutionum loca in monialium monaſterijs tam intrinſecùs quàm extrinſecùs conſtituta, claui clauſa perpetuò ſint: niſi cùm ibi quis eſt collocutionis cauſa, ex facultate legitima, clauis autem apud præfectam cuſtodiatur.

Vt autem quod de vetito ad monialium monaſteria acceſſu cautum eſt, certis diebus verè ſeruetur; clauis etiam adhibeatur oſtio loci exterioris collocutionum in monaſterijs: quæ clauis noctu præſertim ab Epiſcopo committatur confeſſario, alijve pio viro arbitratu ſuo.

Is verò illis diebus ne aperiat, neve clauem aperiendi tradat, niſi facultatem Epiſcopi ſcriptam exhibenti.

Quo autem ſanctior huius clauſuræ cautio adhibeatur; Epiſcopus, vbi expedire cenſuerit, peſſulũ, vectemve oſtijs ſingulis clauſurę ab exteriore parte claudẽdum apponi mandet arbitratu ſuo, clauemque noctu præſertim ei committat, quem fidum, probum, aptumque eſſe iudicàrit.

Occaſione correctionis, pœnitentiæ, ſeu examinis, in cauſis etiã criminalibus & grauioribus, monialis è clauſura ne educatur, etiam ſi in aliud monaſterium, locumve pium conducenda, ne ad breue quidem tempus.

Facultas ingrediendi ſepta monaſterij nulla detur niſi in ſcripto: neque verò quæ ſine ſcriptis conceſſa eſt, cuiquam ſuffragetur, niſi quando vnà cum Epiſcopo is monaſterium ingreditur.

Epiſcopus autem ſolummodò, at nullo modo Vicarius generalis hanc poteſtatẽ faciat, niſi ſpeciatim ei Epiſcopus auctoritatem delegarit, qua alijs ingrediendi fa- A cultatem dare poſſit: atque Epiſcopus quidem eam auctoritatem minimè alij demandet, niſi Vicario tantùm Generali; ac neque ei item, cùm ipſe præſens eſt.

Regvlae, conſtitutionesve ſpeciatim editæ de pœnitentibus mulieribus, quæ profeſſionem emittunt, ſeruentur; ne in ijs recipiendis conſenſus duarum partium monialium requiratur vt Cõcilio Prouinciali primo ſancitum eſt, (id quod in alijs ſolùm monialibus locum habere hoc loco declaratur: ſed maior pars ſatis ſit etiam in profeſſione emittenda.

Nec verò in earum mulierum domicilijs certus numerus cõſtituatur: nec rurſus in ijs locũ habeat, quod de eleẽmoſyna loco dotis alimentive; eiusque ſumma & addi- B ctione in monialium monaſterijs præſtari decretum eſt; ſed illud in neceſſarijs alimenti expenſis erogetur: reliquum autem in alias monaſterij neceſſitates, aut in bonorum immobilium emptione arbitrio ſuperioris conuertatur.

Iis mulieribus liceat profeſſionem emittere, ea ætate, eoque temporis probationis ſpatio, quibus iure communi licet, aut earum conſtitutionibus ſpeciatim cautum eſt.

In earum prætereà renunciatione & obligatione, conſtitutiones earum, & earum ſuperioris, aut ius commune ſeruetur.

C Neque nouitiæ, ſi quid in anno probationis dederint, mulieresúe acceperint, pœnis plectantur, niſi ſpeciatim aliter caueatur.

Mulieres item, quas abſoluto probationis anno, non habiles eſſe, neque idoneas ad profeſſionem compertum eſt, aut ſi profiteri illæ recuſauerint, è monaſterijs niſi cauſis iure permiſſis ne ejiciantur.

Verum Epiſcopus probationis, nouitiatusque tempus proroget licet.

Nec verò item quæ mulieres habiles non ſunt ad officium, velumque nigrum ſuſcipiendum, etiam ſi domus illa conuerſis opus non habeat, contra inſtitutum repellantur.

D Epiſcopi & prælati omnes tam ſæculares quàm regulares, quibus monaſteriorum monialium quouis modo cura concredita eſt; facultate ſibi ex officio data in ea ingrediendi ita demùm vtantur, vt ſcilicet cum neceſſaria cauſa vrget, ingrediantur, paucosq; Comites, & eos quidem ſeniores ac religioſos homines ſecum adhibeant: ne pœnas ac cenſuras Gregorij XIII. ſummi Pontificis conſtitutione ipſo facto inflictas ſubeant, quam conſtitutionem accuratè ſeruent.

Quæ generatim ad has conſtitutiones & decreta pertinent.

E Qvæcvnqve etiam de ſacramentorum adminiſtratione, Miſſæ ſacrificij celebratione, diuinorumque officiorum modo & ratione, in hac & ſuperioribus Prouincialibus Synodis decreuimus, ea planè omnia & ſingula ad Metropolitanam etiam, cæteraſque qualeſcunque Eccleſias ritu Ambroſiano vtentes pertinere ſancimus & declaramus: niſi ſi quid eiuſmodi erit: quod vel per nos, vel deinceps per ſucceſſores noſtros Archiepiſcopos nominatim, ſpeciatimque declaretur Ambroſianis ipſis ritibus inſtitutiſve expreſſe aduerſari.

Si in his decretis ante alteram Mediolanenſis Prouinciæ Synodum vlla difficultas orta erit, eius declarationẽ, F tum verò prætereа omnium quæ eiſdẽ decretis continentur interpretationem & explicationẽ, nobis vſque ad proximè futuram Prouincialem Synodum reſeruamus; ſalua ſemper ſedis Apoſtolicæ auctoritate.

Quamcumque facultatem ex Decretis in hac Prouinciali Synodo Mediolanenſi ſexta per nos editis habent Epiſcopi; eam ipſos per ſuos Vicarios generales, aut per alios quibus conceſſerint & delegarint, exequi poſſe volumus; niſi in iis quæ propriè ad ordinem Epiſcopalem pertineant, aut in quibus Vicarij à ſacris Canonibus, aut à Concilio Tridentino, vel à nobis expreſsè excluſi ſint.

Vt nemini eorum quæ in hac ſexta prouinciali noſtra Synodo à nobis decreta ſunt, ignorantiam excuſare liceat; edicimus, vt ea quo primùm die de illis edictum promulgationis Eccleſiæ Metropolitanæ valuis propoſitum erit, ad duos menſes omnes ſe & his Decretis, & ſi contra fecerint, pœnis quæ eis continentur, teneri intelligant.

Ab eo etiam affixionis die eorum decretorum temporis initium ſumendum decernimus, quibus aliquid intra certum tempus præſtari iubemus.

Vnuſquiſque præterea Epiſcopus ea in proxima Diœceſana Synodo, ad præſcriptum ſacrorum Canonum, & Concil. Tridentini promulgari iubebit; & quò ſtudioſius omnium animis eorum præcepta fixa inhæreant, ſingulæ etiam cathedrales, & collegiatæ, & parochiales Eccleſiæ huius prouinciæ has noſtras conſtitutiones aliquo loco collocatas perpetuò aſſeruent.

Omnia & ſingula quæ à nobis in hac ſexta Prouinciali Synodo decreta actaq; ſunt, qua debemus obedientia ac reuerentia, auctoritati ac iudicio Sanctæ Romanæ Eccleſiæ omnium Eccleſiarum matris & magiſtræ ſemper emédanda & corrigenda ſubijcimus.

LAVS DEO.

Finis Concilij Prouincialis Sexti.

SVBSCRIPTIONES REVERENDISSIMOrum DD. Epiſcoporum, qui Concilio Prouinciali Sexto interfuerunt.

NOs Carolus S.R.E. Preſbyter Cardinalis tit. ſanctæ Praxedis Dei & Apoſtolicæ ſedis gratia Archiepiſcopus ſanctæ Eccleſiæ Mediolan. de Concilio & aſſenſu Reuerendiſ. Coepiſcoporum noſtrorum definientes ſubſcripſimus.

Ego Cæſar Epiſcopus Derthonenſis conſentiens ſubſcripſi.

Ego Nicolaus Epiſcopus Cremonenſis cõſentiens ſubſcripſi.

Ego Hieronymus epiſcopus Bergomi conſentiens ſubſcripſi.

Ego Ioan. Epiſcopus Brixiæ conſentiens ſubſcripſi.

Ego Fr. Dominicus Epiſcopus Aſtenſis cõſentiens ſubſcripſi.

Ego Guarnerius Epiſcopus Alexandrinus conſentiens ſubſcripſi.

Ego Vincentius Epiſcopus Albenſis conſentiens ſubſcripſi.

Ego Franciſcus Epiſcopus Intimiliẽſis cõſentiens ſubſcripſi.

Ego Alexander Epiſcopus Caſalenſis conſentiens ſubſcripſi.

Ego Vincentius Picaluua Archipreſbyter Oppidi Caſſinarum, Procurator ſpecialis Illuſtriſſ. & Reuerend. Epiſcopi Aquenſis, eius nomine interfui, & ſubſcripſi; & omnia & ſingula in hac ſancta ſexta Synodo acta, decreta, edita, & promulgata, eius & Eccleſiæ ſuæ nomine recipio.

Ego Io. Paulus Albergonus Canonicus Eccleſiæ Cathedralis Nouariç, Procurator ſpecialis Illuſtr. & Reuerẽdiſ. D. Franciſci Epiſcopi Nouarien. eius nomine interfui, & ſubſcripſi, & omnia ac ſingula in hac ſancta ſexta Synodo acta, decreta, edita, & promulgata, eius, & Eccleſiæ ſuæ nomine recipio.

Ego Paulus Granutius I. V. D. Prothonotarius Apoſtolicus, perilluſtr. ac Reuerend. D. Ioan. Franciſci Epiſcopi Vercellen. ſanctiſſ. D. N. Papæ & ſanctæ Sedis Apoſtolicæ nunc apud ſereniſſimum Rodulphum Imperatorem Nuncij Vicarius generalis, eiuſdemque in hoc ſpecialis Procurator, eius nomine interfui, & ſubſcripſi, & omnia ac ſingula in hac ſancta ſexta Synodo decreta, acta, edita, & publicata, eius & Eccleſiæ ſuæ nomine recipio.

Ego Io. Antonius Iordanus Clericus Sauonen. Illuſtriſ. ac Reuerend. D. Dominici Grimaldi Epiſcopi Sauonen. hoc tempore ſanctiſ. D. N. Papæ apud Auinionem Gubernatoris, ad hoc ſpecialis Procurator eius nomine ſubſcripſi; & omnia ac ſingula in ſexta Synodo Prouinciali Mediolanen. acta, decreta, edita, & promulgata, eius & Eccleſiæ ſuę nomine recipio.

Ego Marcus Antonius Amidanus Preſbyter Cremonenſis multum Illuſtr. & Reuerend. D. Ludouici Tabernæ Lauden. Epiſcopi, & Nuntij Apoſtolici ad Sereniſſ. & Catholicum Hiſpaniarum Regem Philippum Generalis Vicarius, ac ad id etiam Procurator ſpecialis, eius & Eccleſię ſuę nomine, omnia & ſingula in ſexta Synodo Prouinciali Mediolanẽſi acta, & decreta, edita, & promulgata recipio.

INDICTIO FVTVRI CONCILII SEPTIMI PROVINCIALIS.

Carolus S.R.E. presbyter Cardinalis tit. S. Praxedis, ſanctæ Eccleſiæ Mediolan. Archiepiſc. &c.

OMNIBVS & ſingulis Reuerend. D. Epiſcopus Derthon. Aquen. Cremonẽ. Bergomen. Brixien. Aſtien. Alexãdrino, Nouarien. Vercellen. Alben. Intimilien. Caſalen. Lauden. Sauonen. Vigleuanen. Placentino. Albingaunen. alijſq; vniuerſis & ſingulis, qui Synodo Prouinciali Mediolan. quacunque ratione intereſſe debent, omnibuſq; item Capitulis, & Eccleſiarũ Cathedralium Procuratorib⁹, hoc publico decreto indicimus, ſignificamus, denunciamus, & intimamus proximam ſequentem, Deo omnipotente auctore, & ad eius laudem, hac eadem in vrbe, hoc ipſo loco, Anno Domini M.D.LXXXV. die 29. menſis Aprilis, qui dies erit feria quinta Dominicæ tertiæ poſt Paſcha Reſurrectionis D. N. Ieſu Chriſti, inchoandã, & celebrandam eſſe. Quamobrem eos omnes, & ſingulos Reuerend. DD. Epiſcopos monemus, Procuratores verò Eccleſiarum Cathedralium inuitamus, vt eo die ad Synodum Prouincialem ſeptimam iuuãte Deo Mediolani celebrandam cõſtituto, hic omninò interſint, niſi diem celebrationis ipſius Synodi aliqua ex cauſa à nobis prorogatũ fuiſſe noſtris ad eos datis litteris intellexerint. Quòd ſi ipſorum Reuerendiſſ. Epiſcoporum noſtrorum aliquis legitimo tunc detentus erit impedimento, nuncium procuratoremve ad ſe excuſandum, atque ad id impedimẽtum probandum ad nos mittat; cui etiam facultas ab ipſo detur, ea omnia & ſingula nomine ſuæ & Eccleſiæ ſuæ recipiendi, quæ diuina gratia auxiliante in ipſa Synodo à nobis de conſilio & aſſenſu Reuerendiſſimorum Coepiſcoporum noſtrorum conſtituentur decerneniurve.

VITA SIXTI V. PONTIFICIS.

SIXTVS obſcuris parentibus, apud oppidum montis alti in Marchionatu Anconitano natus, & Felicis nomine vocatus: Adoleſcens ad inſtitutum Franciſcanorum, quos Conuẽtuales vocant, tranſijt. Cumq; in ordine eos feciſſet progreſſus, vt egregiam eruditionem cũ ſingulari eloquentia compararet, magiſtralique laurea decoraretur ex Vicario Generalis ordinis ſui, ex Card. Epiſcopo S. Agatæ, in demortui Gregorij locum 24. Aprilis anno 1585. Põtifex ſuffectus Calend. Maij ſolenniter coronatus fuit. Vt verò Pontificis partes fœliciùs ſuſtineret, indicto vniuerſali Iubilæo diuinam opem implorauit. Iaponiæ Principes magnifico & regio apparatu, quandiu Romæ morati ſunt, fouit, & amplis congiarijs honoratos dimiſit. Cumque initio Pontificatus ſui Italia nefariorum prædonum, exulumque incurſionibus miſerè vexaretur, viqueadeò ſeuerum, imò verò terribilem & tremendum ſe præbuit animaduerſorem, vt poſtmodũ in magna quiete & li-

bertate,

A beritate, nedum Roma, verùm etiam Italia frueretur. Vrbem ædificijs exornando omnes antecеſſores ſuos longo interuallo poſt ſe reliquit. Tria palatia ædificauit, vnum in vinea, alterum ad montem Caballum, tertium in Laterano, Obeliſcum altitudinis 114. palmarum vltra baſim, antiquæ ſuperſtitionis monumentum à Vaticano in mediam S. Petri aream translatum Chriſto dedicauit, alioſq; vetuſtate ſepultos, alterum apud S. Mariam Maiorem, alterum ad Lateranum, tandem iuxta S. Mariam de populo erexit. Sacellum egregia architectura extruxit, ad quod Saluatoris noſtri præſepe tranſtulit. Xenodochium ſeu hoſpitale ædificatum & perpetuo cenſu dotatū pauperibus alendis nuncupauit. Bibliothecam Vaticanam in ſplendidiorem, commodioremq; locum tranſtulit, eamque mirificè auxit & illuſtrauit. B Eccleſiam ſancti Hieronymi Illyricę nationi conſtruxit. Aquam fœlicem ſeu fontem in Quirinali deduxit, & varios alios fontes publicæ commoditati direxit. Lauacrum ex aqua fœlici prope viam Piam muris cinctum muliereulis pauperibus ędificauit. Vias nouas ampliſſimas aperuit & complanauit. In Laterano locum diuerſis picturis concinnatum ad populo benedicendū deſtinauit. Scalam ſanctam pretioſo ſalutarique CHRISTI ſanguine conſperſam in nobiliorem locum tranſtulit, ac præclaris ornamentis ad excitandam pietatem inſigniuit. Ædem ſanctæ Sabinæ ſacram reparauit. Tholum quem vulgò Cupulam vocant, incredibili ſumptu perfecit, vrbi tam multa præſtitit, vt eam non exornaſſe modo, ſed etiam renouaſſe meritò C cenſeatur. Montem Altum muris vndique ſeptum ciuitatis honore & Epiſcopali dignitate donauit. Lauretum toto terrarū orbe celeberrimum, in ciuitatem Epiſcopalem, & Eccleſiam Cathedralem erexit. Super verticem columnæ Traianæ, teſte Baronio, præclariſſimum Chriſtianæ religionis monumentum, Principis Apoſtolorum Petri ingentem æneam magna impenſa, ſtudioque conflatam ſtatuam, inauratamque ſacris ritibus ſolenniter collocauit. Pronepotes ſuos nobiliſſimis Columnenſium & Vrſinorum familijs matrimonij fœdere coniunxit. Ac tametſi in omnibus ſupradictis incredibilem auri vim inſumpſerit, tamen expeditioni terræ ſanctæ quam meditabatur, tantas D opes congeſſit, vt ſumma quinque myriadum auri in publicum ærarium illata ſit. Decreuit ne plures quàm ſeptuaginta ſimul eſſent Cardinales, atque inter illos ad minimū quatuor Theologiæ Doctores, qui ex ordinibus Regulariū Mendicantium aſſumerentur: & quòd non alio quàm ieiuniorum menſis Decembris tempore crearentur. Cardinales diuerſis temporibus 33. creauit. Sanctum Bonauenturam, Doctorem Eccleſiæ nominari, eiuſque feſtum ſub officio duplici celebrari mandauit. Varia ſanctorum feſta in Calendarium retulit. Græcam ſeptuaginta duorum interpretum editionem tam penè antiquam, eademque latinè redditam, magno cum labore Antonij Carafæ S. R. E. Cardinalis Bibliothecarij emendatam, ac perpolitam meritò comprobauit, affixoque in fronte eius, ſacro diplomate magnopere laudauit. Inopinato morbo correptus, adempta ſtatim loquela, è vita exceſſit 27. Augusti, Anno 1590. Sepultus eſt apud S. Petrum, cùm annos quinque, menſes quatuor, dies tres Pontificatus tenuiſſet. Vacauit ſedes dies 18.

Ædificia Sixti. *Decreta.* *Obitus.*

VITA VRBANI VII. PONTIFICIS.

VRBANVS ſeptimus Ioannes Baptiſta Caſtaneus, ante Pontificatum nominatus, Romæ patre Coſmo Genuenſi natus. In Hiſpania Nuntij Apoſtolici munere magna cum laude perfunctus, à Gregorio XIII. Cardinalis ſancti Marcelli creatus, & ad Bononienſem legationem deſtinatus. Sixto tandem in Pontificatu ſucceſſit 15. Septembris, Anno Domini 1590. tempore Rudolphi II. Imp. Natura fuit manſuetus, vitæ inculpatæ, & morum ſanctimonia clarus: complexione tamen melancholica, & ad morbum inclinante. Pontificatum vltra 11. dies non protraxit. Poſt eius obitum Sedes Apoſtolica duos menſes & nouem dies vacauit.

Vrbanus qualis? *Tempus ſedis.*

VITA GREGORII XIIII. PONTIFICIS.

GREGORIVS XIIII. Franciſcum Sfondratum Senatorem Mediolanenſem patrem habuit, & Nicolai nomen in ſacro fonte conſecutus eſt. Optimatum diſciplinarum & iuriſprudentiæ ſtudio Peruſij & Patauij non pænitendam operam dedit. A Pio IIII. Epiſcopus Cremonenſis, & à Gregorij XIII. Cardinalis creatus, ac tandem Vrbano ad fœliciorem vitam tranſlato, poſt duorum & ampliùs menſium interregnum 5. Decembris, anno 1591. tempore Rudolphi II. Imp. ad Pontificatus faſtigium pertigit. Ingrati animi & obſeruantiæ in Gregorium XIII. ſignificationem, Gregorius voluit appellari. Eius Pontificatus ad 15. Octobris anni ſequentis, duntaxat per menſes decem & dies totidem fuit continuatus. Quo factum eſt, vt optima quæque conſilia, quæ animo conceperat, & quorum expectatione multos ſuſtentabat, exequi non valuerit. Morbus qui multorum malo vitæ filium illi abrupit, fuit febris continua, reddendi lotij difficultas ex calculo nata. Quinq; Cardinales creauit, de quorum numero fuit Sfondratus. Sedes poſt eius mortem dies 15. vacauit.

Gregorius qualis? *Quando Pontifex factus.* *Tempus ſedis.*

VITA INNOCENTII IX. PONTIFICIS.

INNOCENTIVS IX. Cathedram S. Petri conſcendit die 29. Octobris, anno Chriſti nati 1591. tempore Rudolphi II. Imp. Ante Pontificatum Ioannes Antonius Farquinetus nomen illi fuit. Cardinalis ſanctorum 4. Coronatorum à Gregorij XIII. factus eſt. Summa integritate, variaque in omnibus penè facultatibus eruditione imbutus, rerum vſu & longa praxi edoctus omnium animos in meliorem ſpem erexit. Verùm grauis annis, curis, & laboribus fractus, poſtquàm populum à pleriſq; grauaminibus liberaſſet, duoſq; ex fratre pronepotes in Purpuratorum ordinem adſciuiſſet ad quietiorē vitam migrauit 29. Decemb. anno Domini noſtri 1591. Poſt obitum eius vacauit ſedes vno menſe.

Innocentius IX. qualis, & quando?

VITA CLEMENTIS VIII. PONTIFICIS.

CLEMENS huius nominis VIII. Hyppolitus Aldobrandinus anteà nominatus, ex Cardinale S. Pancratij, & ſummo Pœnitentiario, trigeſimo die poſt ingreſſum conclauis magno omnium Cardinalium conſenſu & ſtudio renunciatus eſt Pontifex tertio Kal. Febr. anno redemptoris noſtri 1592. tempore Rudolphi II. Imp. Clementis nomen illi impoſitum eſt, quòd vir magnæ apud omnes E exiſtimationis, incredibili prudentia & dexteritate legationem nobiliſſimā & vtiliſſimam in Polonia obijſſet, aliaſq; res Eccleſiæ difficillimas & grauiſſimas confeciſſet. Princeps erat ijs animi dotibus præditus, quæ in ſummo viro & vniuerſali Paſtore deſiderari poſſunt. Initio Pontificatus, teſte Baronio, anno 369. quotidianæ illi menſę tredecim ex ipſis vetere inſtituto parari ſolitæ, adiecit alterā prope cœnaculum ſuum pauperibus peregrinis potiſſimùm è remotioribus regionibus in Vrbem cōfluentibus in ſingulos dies parandam, ad quam è ſua pretioſiora quæq; & lautiora vilioribus ſibi recentis adferri iuſſit. Henricum Nauarræum Galliæ Regem ab excommunicationis anathemate abſol- F uit. Sigiſmundo Tranſyluaniæ Principi inuictiſſimo qui murum ſeſe in Oriente pro domo Iſrael fortiter oppoſuit, Moldauis quoq; & Walachis excutiendi iugum Turcicum author fuit. Cæteros orbis Chriſtiani Reges & Primates ad concordiam inter ſe & arma in barbarum dirigenda non intermiſſis laboribus paterna ſolicitudine adhortari non deſtitit. Epiſcopos quos creaturus erat cum aliquot Cardinalibus ad hoc delectis, adhibitiſq; ſimul qui in Vrbe ſunt doctiſſimis Theologis & Canonici iuris peritiſſimis, diligenti primùm atque improuiſo examine probauit, cuius peritiæ eſſent; adeò vt ſub ipſo non niſi benè diſerto ad Epiſcopatum aditus patuerit. Alexandrinæ Eccleſiæ Legatos,

Clemens VIII. qualis & quando Pontifex creatus? *Clementis bonitas.* *Henricum Regem Franciæ à ſententia anathematis abſoluit.*

Alexandrinos & Ruthenos ad cõmunionem Eccleſiæ recepit.

gatos, Catholicam & Orthodoxam fidem ſuo, ſuique Patriarchæ Gabrielis atque totius Eccleſiæ nomine profitentes, atque Dioſcorum, alioſque hæreticos & ſchiſmaticos damnantes beneficè excepit, & paternè fouit. Cum Orthodoxo Tranſyluaniæ Principe, exiguo militum numero ſi eum cum numeroſiſſimis Turcarum copijs compares, copioſiſſimum Turcarum exercitum fudit, & profugauit. Ruthenos ad communionem Eccleſiæ recepit. Titulum ſancti Cæſarij in Palatio, nimia vetuſtate collapſum, penitúſque inacceſſum atque deſertum, ideóq; à Sixto V. è numero titulorum expunctum, cuſtos antiquitatum eccleſiaſticarum reſtituit & reſtaurauit: effuſas nimium conceſſiones Indulgentiarum reſtrinxit. Inuento, & religioſè adorato corpore ſanctæ Cæciliæ, miraculoſè ſanatus eſt à podagra, qua diù multúmq; grauiter laborauerat. Qua ratione verò iſta contigerint. Illuſtriſſ. Cardinalis Baronius, qui præſens interfuit, & vidit prolixè, enarrat his verbis:

Miraculoſè liberatur à podagra.

At quid acciderit his diebus, exigit opportunitas ac dignitas argumenti, vt hic deſcribamus.

De inuentione corporis S. Cæciliæ.

Cùm enim eiuſdem Tituli S. Cæciliæ presbyter Cardinalis Paulus Sfondratus, nepos ſanctæ memoriæ Gregorij XIV. Rom. Pont. poſt exornatam à ſe eandem Eccleſiam, adijceret animum ad Confeſſionem ipſius nobiliùs illuſtrandam, atque locupletandam, delectis Sanctorum reliquijs ſumma induſtria perquiſitis, & in vrnis argenteis pluribus magni pretij collocatis, vt eas ſibi recondere, ſed non caperet locus patens inter altare & Confeſſionem, neceſſe habuit ſpatium dilatare. Quod dum fieret, vetus excauatum foramen detegitur peruium ad corpus S. Cæciliæ, per quod (vt aliàs ſuperiùs diximus) ſoleret fidelium pietas dimittere ſudariola, quæ tactu ſepulchri Martyris haurirent gratiam ſanitatum. Sic q́; per ipſum inuentum eſt pariter venerandum ſepulchrum illud, quo claudebatur ſacrum corpus inſignis virginis atque Martyris Cæciliæ, de qua inſcriptio foris poſita, certam & exploratam in omnibus fidem faciebat.

Ioan. 20.

Quid tum ille? exemplo Ioannis, qui etſi cucurrit citiùs Petro & prius venit ad monumentum, abſtinuit tamen ab ingreſſu ſepulchri, deferens Apoſtolico culmini peruestigationem ipſius: munita mox capſa ſigillis, cucurrit feſtinus in Tuſculanum ad ſummum Pontificem, vt de tanto inuento theſauro ipſum præſens redderet certiorem. Laborabat ipſe ſanctiſſimus Clemens acrioribus podagræ doloribus, & licet nullum ad audientiam mitterer, vbi tamen eius aduentus cauſam cognouit, ſtatim præſentem adeſſe voluit, & audire cuncta, quæ ſacta eſſent: quibus magna animi delectatione perceptis, ex eo tamen doluit & ingemuit, quòd eo detineretur ex mala valetudinem impedimento, & non valeret (quod maximè optaret) ad inuiſendam & ſalutandam tantam Martyrem properare. Sed ceſſit impedimentum iſtiuſmodi meo lucro: etenim me tanto licèt munere indigniſſimum præmiſit explorare & adorare venerandum Cæciliæ corpus. Sic q́; nulla penitùs interpoſita mora, eadem celeritate qua veni, rediens & ipſe eadem die Romam, ſimul ad ipſum titulum ſanctæ Cæciliæ ſummo veſpere læti peruenimus.

Pontifici nota fit inuẽtio S. Cæciliæ.

Vidi quæ in marmoreo monumento poſita erat arcam cupreſſinam, quæ ſacra membra Cæciliæ claudebantur, operculo ductili clauſam, eadem q́; modicè læſam: vt vehementer fuerim admiratus, quomodo poſt octingentos ſeptuaginta octo annos, potuerit arca lignea, humectante illam marmoreo ſui natura ſepulchro, ſubtus terram abſque vlla aëris partu ipatione locata, ita integra & illæſa ſeruari, & non penitùs tanta humiditate laxata, iam diſſoluta marcuerit, fortis, ſolidaq́; perſtiterit, vt abſq; læſione tangere, contrectare, amplexari quis cam pro arbitrio poſſet & ſtringere, integrum adhuc ipſo eius operculo ductili retinente, vt ad oſtenſionem demoueſſet pariter & reduci: quod ſæpè ſæpius fieri contigit pluribus deuotis, quibus antequam eodem in loco, in Confeſſione iterum conderetur, dum idem venerandum corpus intùs clauſum quamplurimi videre cuperent & venerari.

Arca cupreſſina illæſa reſeruata.

Cùm vos iſta de lignea arca non ſine magna admiratione vidiſſemus, ad id quod intus detinebatur ſacrum Martyris corpus intuendum deuenimus. At planè, ſecundùm illud Dauidicum: Sicut audiuimus ita & vidimus in ciuitate Domini virtutum, in ciuitate Dei noſtri. *Etenim vt à Paſchali Papa inuentum & reconditum fuiſſe legimus (& ſuperiùs recitauimus) venerandum Cæciliæ corpus, ita inuenimus, nempè ad pedes eius quæ fuerant madida ſanguine vela; & ſerica fila auro obducta quæ viſebantur, iam vetuſtate ſoluta veſtis illius auro textæ, cuius idem Paſchalis meminit, reliquiæ erant.*

Alia verò ſupra Martyris corpus ſerica, leuia tamen velamina poſita, ipſaque depreſſa ſitum ipſum & habitudinem corporis oſtendebant. Viſebaturq́; (quod admiratione dignum erat) non vt aſſolet, in ſepulchro reſupinum poſitum corpus, ſed vt in lecto iacens honeſtiſſima virgo ſupra dextrum cubare latus, contractis nonnihil ad modeſtiam genibus, vt dormientis imaginem reddere: potius quam defunctæ, ipſo ita ad inſinuandam in omnibus virginalem verecundiam compoſito ſitu corporis; adeò vt (quod æquè mirandum) nemo quamuis curioſus inſpector, auſus omninò fuerit virgineum illud detegere corpus, reuerentia quadam inenarrabili repercuſſus, perinde ac ſi cæleſtis ſponſus aſſiſteret vigilans cuſtos dormientis ſponſæ, monens & minans: Ne ſuſcitetis, neque euigilare faciatis dilectam donec ipſa velit. *Vidimus, cognouimus, & adorauimus. Die verò ſequenti illuceſcente, ſuper eandem Confeſſionem obtulimus Deo in memoriam & honorem tantæ virginis & Martyris, & aliorum conditorum ibi Sanctorum ſacrificium Miſſæ: inde verò ad ſummum Pontificem, qui miſerat, reuerſi in Tuſculanum ſingula viſa retulimus.*

Situs corporis S. Cæciliæ in ſepulchro.

Cant. 3.

Audiuit ipſe cuncta magna animi voluptate, ſimulq́; de ſolemni mox cogitare cœpit repoſitione eiuſdem venerandi corporis in Confeſſione, quam non per alium quempiam quantauis dignitate pollentem, ſed ipſe celebraturus eſſet ſolemniſſima pompa. Conducitur certa dies, ipſe natalis eiuſdem Cæciliæ virginis. Interim de parando pretioſiori loculo cogitans, aureum facere meditatur, ſed diſſuaſus, eò quòd impijs effoſſoribus ſepulchrorum illecebra aurum eſſe ſoleret, argenteam prægrandem, quæ ipſam etiam integram cupreſſinam caperet, arcam fabricari mandauit. In qua elaboranda, inſtar Beſeleheli inſpirati diuinitus enituit induſtria excellentis opificis: qui veluti alterum cælum corpori, cuius eſſet in cælo anima, fabricans, thecam illam ſtellis auri fulgore micantibus exornauit, eſt pretium eius quatuor millium trecentorum nonaginta duorum aureorum, in qua eiuſmodi poſita eſt foris inſcriptio.

Parat ſolemnem repoſitionem Clemens Papa.

CORPVS S. CÆCILIÆ VIRGINIS ET MARTYRIS A CLEMENTE VIII. PONT. Max. Incluſum Anno M. D. I C. Pontif. VIII.

Intus verò in argentea lamina ab eiuſdem Tituli dicto ſæpè ſuperiùs Paulo Cardinali presbytero totius rei geſtæ ſeries ita deſcripta fuit.

Hic requieſcit corpus S. Cæciliæ virginis & Martyris, quod à Paſchali primo Pontif. Max. ipſa reuelante, repertum, & in hanc Eccleſiam tranſlatum, & ſub hoc altari vnà cum corporibus SS. Martyrum Lucij & Vrbani Pontificũ, necnon Valeriani, Tiburtij, & Maximi reconditum, iterum poſt annos ferè octingentos, Clemente VIII. Pontif. Max. cum iiſdem SS. Martyribus lucem aſpexit, die 20. Octobris, anno Dominicæ incarnationis M. D. IC. Cuius ſanctæ virginis corpus prædictus D. N. Papa Clemens veteri lignea capſa in qua iacebat, argentea incluſa, intactum, immutatumque hoc eodem loco, in quo fuerat collocatũ, poſt peracta Miſſarum ſolemnia maxima cum deuotione & lachrymis, toto ſpectante populo, repoſuit XXII. Nouembris, ipſo feſto virginis die M. D. IC. Ad cuius latus in alia ſeorſum capſa prædicti tres Martyres Valerianus, Tiburtius, & Maximus requieſcunt. Necnon ſub ipſo virginis corpore in alia ſimiliter arca prædicti duo Martyres ac Pontifices Lucius & Vrbanus, prout à Paſchali Pontifice omnes in ijs conditi ſunt.

Inſcriptio intra ſepulchrũ poſita.

Ego Paulus Tituli S. Cæciliæ S. R. E. presbyter Cardinalis Sfondratus, cui licèt miſerrimo peccatori prædicta corpora, quæ diuturnitate temporis ferè in tenebris iacebant, & inuenire, & videre, & venerari à Deo Optimo Maximo datum eſt, memoriam hanc hiſce literis conſignaui. *ita inſcriptio in ſepulchra poſita. cœptam verò iam hiſtoriam proſequamur.*

Intereà verò cùm idem ſummus Pontifex incolumis rediſſet è Tuſculano: adiuit vnà cum S. R. E. Cardinalis ipſam Eccleſiam ſanctæ Cæciliæ, vt eiuſdem virginis atque Martyris inuiſeret, ac veneraretur ſacra pignora: vbi cùm adeſſet, educto operculo, cupreſſinæ illius capſæ, venerandum quoque Angelis Sanctiſſimæ ipſius corpus iſt quæ diximus (vt poſitum fuerat à Paſchali Pontif.) opertum velis vidit, & veneratus eſt, atque ei tunc quam ſciret omni auro, gemmiſq́; eſſe gratiorem oblationem, preces obtulit, vnà cum la-

Clemens Papa inuiſit monumentum corpus S. Cæciliæ.

chrymis

Digitized by Google

[illegible] oblationis cordis indicibus; necnon in honorem Martyris incruentum Chriſti Corporis ſacrificium. reliqua ſolemniori ritu impleturus religionis officia, ipſo qui proximè adeſſet die natali Martyris. Iſta tunc fuêre oblata virgini digna tanto Pontifice munera. A

[illegible] Pontificis commendata.

Sed eius plurimùm in eo commendata modeſtia fuit, quòd inuitatus licèt, noluit reductis velis, nudum virginis corpus quantumlibet exſiccatum inſpicere, cui eſſe videretur loco ruboris cuſtodis verecundiæ virginalis, ſanguis aſperſus; ſatis ad fidem eſſe ſciens, membra ſingula cognouiſſe per ſuperpoſita vela, atque vidiſſe à prædeceſſore inſcripta ſepulchro atque deſcripta diplomate ſignacula illæſa reperta. atque diuinitùs conſeruata. Veneratus eſt pariter poſt hæc ſanctiſſimos prædeceſſores Pontifices Vrbanum & Lucium, necnon B *Valerianum, Tiburtium, atq; Maximum Martyres in eadem Confeſſione reconditos, tunc ipſi ad breue temporis ſpatium, amoto operculo, demonſtratos.*

Solemnis repoſitio S. Cæciliæ corporis.

Vbi autem exoptata aduenit dies natalis eiuſdem ſanctæ Cæciliæ. ipſe Pontifex vnà cum ſacro Senatu, ipſo Collegio Cardinalium præſto fuit; atque etiam celebri pompa, ritu ſolemni ſacroſanctum Miſſæ ſacrificium obtulit. Quo ſumma religione perfuncto, miniſterio diaconorum adiutus, arcam illam argenteam iam anteà conſecratam, detulit in Confeſſionem, in eaq; cupreſſinam illam, quæ venerandum corpus virginis & Martyris Cæciliæ continebat, conſuetis adhibitis precibus, collocauit, atque intra lapideum monumentum vtramq; ita ſimul compoſitam clauſit.

Obijt Pontifex optimus anno Domini 1605. quinto C Nonas Martij, cùm ſediſſet annos tredecim, menſem vnũ, & tres dies, ad quartum Nonarum Aprilium ſedes Pontificia Paſtore viduata extitit.

CONCILIVM PROVINCIALE AQVILEIENSE PRIMVM.

Celebratum Anno Domini 1596. tempore Clementis Papæ VIII.

INDEX RVBRICARVM.

De fide profitenda.
De fide tuenda.
De prædicatione verbi Dei.
De diuinis officijs.
De Reſidentia Epiſcoporum.
De Reſidentia curatorum.
De Reſidentia Canonicorum, & beneficiatorum, qui reſidendi obligatione tenentur.
De Epiſcopis.
De Parochis.
De dignitatibus, Canonicatibus, & beneficijs ſimplicibus.
De vita, & honeſtate Clericorum.
De Seminario Clericorum.
De Viſitatione.
De feſtorum dierum ſanctificatione.
De Reliquijs Sanctorum.
De Eccleſijs, & pio in eis verſandi modo, Altaribus, & Sacrifiijs.
De bonis, & iuribus Eccleſiarum tuendis.
De Vicarijs foraneis.
De Monialibus.

IN NOMINE

SANCTÆ ET INDIVIDVÆ TRINITATIS,

PATRIS, ET FILII, ET SPIRITVS SANCTI, Amen.

Nos Franciſcus Barbarus, Dei & Apoſtolicę Sedis gratia Patriarcha Aquileiæ, & Princeps. De conſilio, & aſſenſu Reuerend. Coepiſcoporum noſtrorum in prouinciali Synodo prima Aquileienſi hæc ſtatuimus, & ſancimus. B

De Fide profitenda.

Ex ijs, quæ ſacra Tridentina Synodus ad prouinciarum, ac Diœceſium rectam gubernationem inſtituit & decreuit, ac Prelatis ſuperioribus amuſſim exequenda præcepit, nihil fuit vel ipſa re ſanctius, vel frequēti hoſtium incurſione opportunius, vel publicę vtilitatis ratione optabilius, quàm vt ſinceræ fidei nitor, quam eccleſia Catholica C Spiritu ſancto edocta inconcuſſa veritate hactenus tenuit, ac tenet, in ipſa eccleſia conſeruaretur, vt nihil irreperet, quod imbecilliorum animos cōcuteret; aut per calumniam inficeret, quos ſinceritas commendârat; aut veri lucem offuſis tenebris in dubium reuocaret, quod in primis ab illis profeſſione eiuſdem fidei conceptis verbis formata, omninò faciendum decreuit, qui alijs vel præfecturæ ordine, vel tituli Eccleſiaſtici ratione, vel diſciplinæ officio præeſſent.

Vt autem à nobis cœptum, & à Reuerendiſſimis Suffraganeis promptè impletum, quod fuerat de profitenda fide Concilij Tridentino decreto ſancitum, ita ſtatuimus, quicunque in poſterum ad eaſdem Cathedrales eccleſias pro- D moti fuerint, ſeu etiam tranſlati, vel electi, aut poſtulati illos in prima Synodo prouinciali poſt illorum promotionē, & conſecrationem futura ad profeſſionem fidei emittendam teneri: aliter contra illos ex præſcripto eiuſdem Concilij procedi debere ac poſſe.

Prouiſos de Canonicatibus, & dignitatibus in eccleſijs Cathedralibus non ſolùm coram Epiſcopo, ſeu illius officiali, ſed etiam in Capitulo profitendæ fidei obſtrictos, & non parentes fructus ſuos non facere ex Tridentini Concilij decreto declaramus: quam diſpoſitionem ad illos etiam Canonicos eccleſiarum Cathedralium pertinere dicimus, qui à Capitulo ius cōferendi certis menſibus habente pro- E uiſi fuerint.

Qui de eccleſijs Parochialibus, ſeu Curatis quibuſcunq; prouiſi fuerint, intra bimeſtre tempus fidei profeſſionem in manibus Epiſcopi, vel, eo impedito, coram eius Vicario generali, quoties prouiſi fuerint, facere omninò teneantur.

Cæteri verò omnes ſiue in præſenti, ſiue in futurum beneficia eccleſiaſtica habituri, & qui in Synodo Diœceſana conuenire debent, in eadem Synodo, quæ primo quoque tempore celebrabitur, fidei profeſſionem faciant: aliàs ſecundùm formam ſacrorum Canonum puniantur.

Decernimus autem in Archiuijs Epiſcopalibus ſpecialē aſſeruari librum, in quo profeſſæ fidei fundamenta extent; cuius inſpectione facilè colligatur, quis muneri obſecundâ- F rit ſuo, quis partes ſuas deſeruerit. Idem mandamus à Capitulis eccleſiarum Cathedralium ſeruari: ſi negligentius egerint, excitari; omninò vt faciant, prouideri.

Qui alios publicè in Vniuerſitatibus, aut Academijs docendi munus ſuſceptum habent; quamcunq; profiteantur ſcientiæ facultatem; debent hi quidem attentè inſpici, ne ſpecie doctrinæ, & ficta inueſtigatione veri diſcentium animos perturbent, & ſincerum illum ſcientię liquorem, quo mens diſcentis alitur, veneno inficiant, & cupidè haurientibus interitum afferant. ac debent hi quidem omnes fidei profeſſionem, antequam ad munus ſuum exercendum admittantur, emittere.

Qui philoſophiam publicè, ſeu priuatim, aut Metaphyſicam, & alias huiuſmodi ſcientias docent, graui ſe promiſſi religione obligent, ſi quid proponendo, ſupponendo, diſceptando, declarãdo ex ſcientiarum principijs aſſenſerint, quod fidei Catholicæ repugnet, perfecta diſceptatione, quę cum Orthodoxa religione conueniunt, fideliter ſe, ac ſinceré aperituros; ne quis minus ſciens, aut animi imbecillioris homo periculoſi erroris obiecta ſpecie in deteriorẽ ſenſum declinet. quod in Lateranenſi Concilio ſub Leone X. prouiſum, cautumq; eſt, Conſtitutione incipiente: In Apoſtolici regiminis. & imprimenda in fine harum Conſtitutionum pro faciliori eius publicatione, cuius etiam ſanctionem, vbi ſtudia vigent generalia, decernimus ſingulis annis in principio ſtudiorum promulgari.

Qui in Academijs publicis in quacunq; ſcientia & facultate, aut priuatim domi ſuæ, aut alienæ vel gratis, vel mercede conſtituta legunt: qui Grammaticen, etiam illius principia docent, Arithmeticen, Muſicen, Geometriam, & alias literarias, & liberales, artes, etiam in Seminarijs Clericorũ prævia illorum de ſcientia, vita, & moribus cognitione, & approbatione fidem profiteri omninò in manibus Ordinarij debent. Quod vt maturè fiat, ac diligenter, ſtatuimus Epiſcoporum prouinciæ noſtræ ſolertia prouideri aut propoſito edicto publico, quo profitentes quaſcunq; facultates, & liberales artes ad ſe euocent, aut præcepto parochis locorum facto, vt ad ſe quid hoc de genere habeant intra fines ſuæ parochiæ, quamprimùm deferant; vnde prouiſionis facultas ducenda erit.

Prædicatores verbi Dei, ſi ſeculares fuerint, vel Regulares, in eccleſijs non ſuorum Ordinum prædicationes habituri, ab Epiſcopo licentiam obtinere, atq; ad id munus obeundum approbari iuxta Concilij Tridentini decretũ debere teneri noſcantur. Quod ſi Regulares in eccleſijs ſuorum Ordinum ſint prædicaturi, tunc eos perſonaliter ſe coram Epiſcopo præſentare, atq; ab eo benedictionẽ petere ex eodem Tridentini Concilij decreto ſatis fuerit. Verùm tam ipſi ſeculares, quàm Regulares Prędicatores nullo pacto ad prædicationes admittantur, antequam ſeculares in manibus Epiſcopi, Regulares verò in manibus ſuorum ſuperiorum Regularium eandem fidei profeſſionem emiſerint.

Qui ad Magiſterij, aut Doctoratus inſignia tam in ſacra pagina, quàm in iure Canonico & Ciuili, aut artibus aſpirabunt, non ante promoueantur, quàm in manibus Ordinarij eandem fidem profiteantur.

Quæ omnia ſummario proceſſu, quatenus Epiſcopo ſufficere videbitur, apud actuarios excepta cum teſtibus in Archiuio Epiſcopali ſeruanda erunt.

Si quis autem ſupradictorum quocunque prætextu, aut quæſito colore fidei profeſſionem facere neglexerit, aut recuſârit, nullo pacto ad munus ſuſcipiendum, vel exercendum admittatur ab Epiſcopo; cuius etiam erit animaduertere, an ij, qui fidei profeſſionem emittere neglexerint, vel recuſauerint, tales ſint, de quibus ad Sanctiſſimum Dominum ex Decreto Concilij Tridentini referendum eſſet. Si quis impedimento fuerit, quo minus dicta Conſtitutio executionem habeat, de eo decernendum ſeuerè, quod iuris fuerit, ſtatuimus.

De Fide tuenda.

DVo ſunt, quibus præcipuè Catholicæ fidei veritas ſuſtinetur, ac munitur, quorum alterum, ad veritatis ſinceritatem & doctrinam pertinet; vt prædicetur, doceatur, declaretur: alterum cautionem reſpicit, qua veri dignitas, & fama à malorum artibus integra cõſeruetur; ne dormiente patrefamilias inimicus homo zizania ſuperſeminet, & meſſem corrumpat: quo hactenus peſtilentię genere maximas & nobiliſſimas prouincias laborare lachrymabili exitio apud omnes cognitum eſt.

Vt igitur cœleſtis ſacrorum librorum theſaurus, quem Spiritus ſanctus ſumma liberalitate hominibus tradidit, in communem commodum eorum induſtria, & ſtudio, quibus eſt diſpenſatio myſteriorum Dei commendata, impendatur, & veritatis appetentibus diſpertiatur; Sacri Concilij Tridentini Decreta ſequentes decernimus, vt ſacræ Scripturæ lectio inſtituatur in eccleſijs Cathedralibus, & Collegiatis inſignibus, quamuis nullius Diœceſis; ſi Clerus ibi numeroſus fuerit; Præbendam quomodocunque, præterquam ex cauſa reſignationis, primò vacaturam, cui aliud onus incompatibile nõ ſit adiunctum, ſi nulla ibidẽ præbenda, præſtimonium, aut ſtipendium ad munus huiuſmodi deputatum ſit; ad eum vſum ipſo facto conſtitutam, ac deputatam intelligi debere, Epiſcopi decreto in Theologalẽ comodiore, qua poterit, ratione, erigendam, & perſonis idoneis, quæ munus obire per ſe poſſint, conferendam: aliter verò factam prouiſionem nullam eſſe, inualidam.

Quod ſi nulla in eccleſijs ſufficiens præbenda ſit, per aſſignationem fructuum alicuius ſimplicis beneficij, ſupportatis debitis oneribus, vel per contributionem beneficiatorum ciuitatis & diœceſis, decernimus ab Epiſcopo de Capituli conſilio prouideri, vt ipſa ſacræ ſcripturæ lectio omninò habeatur.

Præbenda verò huiuſmodi non conferatur niſi Clerico ſeculari, & ſi videbitur Ordinario pro eccleſiæ vtilitate per concurſum, ei, qui cæteris ſufficientia, & doctrina excellat.

Si verò clericus ſecularis idoneus non reperiatur, cui præbenda Theologalis conferri poſſit, ſtatuimus, ne tantæ rei ſtudium, & lectio intermittatur, aut longiore tempore intercedente frigeſcat; quod diligentia & exercitatione flagrare debet; Præbendæ Theologalis prouentus integros; dilata collatione, alicuius Monaſterij Regularium Priori, alijve ſuperiori Regulari attribuendos eſſe; qui Regularem ex ſua familia probatæ vitæ, ac doctrinæ ſeligat ad munus lectionis ſacræ interim obeundum: Lectori, quæ neceſſaria fuerint, attribuat: reliqua in Monaſterij commodum impendat.

Locum Theologo, diem, horam, & lectionis argumentũ Epiſcopus præſcribat, & definiat. à lectione vacare ſpatio trium menſium Iulij, Auguſti, & Septembris permittat.

Quæ tamen de Theologo diſpoſita ſunt in præcedenti §. Cæterũ, illa declaramus non comprehendere lectorẽ Regularem, qui in defectum Clerici ſecularis ad electionem ſacræ ſcripturæ ſuffectus eſt.

In Monaſterijs quoque Monachorum, etiam Carthuſianorum, vbi commodè fieri queat, item lectio ſacræ ſcripturæ habeatur: qua in re ſi Abbates negligentes fuerint, Epiſcopi locorum in hoc, vt Sedis Apoſtolicæ delegati, eos ad id opportunis remedijs compellant, quemadmodum Decreto Concilij prouidè ſtatuitur. In Conuẽtibus verò aliorum Regularium, in quibus ſtudia cõmodè vigere poſſunt, ſacræ ſcripturæ lectio ſimiliter haberi ex Tridentini Concilij præſcripto debet: quæ lectio à Capitulis generalibus, vel prouincialibus aſſignetur dignioribus magiſtris. In Gymnaſijs etiam publicis, ſi hactenus ſacræ ſcripturæ lectio inſtituta non fuit, ad Catholicæ fidei conſeruationem, propagationem, & defenſionẽ quamprimùm inſtitui, & ſi inſtituta foret, & negligeretur, reſtitui ex Tridentini Concilij decreto omninò debet; ne, ſi artiũ & ſcientiarũ principia, & documenta ſtudioſè paſſim traduntur, vt nihil ad perfectam cognitionẽ deſideretur, neglecta iacent ſacræ ſcripturæ ſtudia, Euangelici verbi pabulum, diuinorũ eloquiorũ maieſtas, & promiſſorum cœleſtium amplitudo, quod eſt vnicũ præſentis vitæ ſubſidium, & futuri ſeculi argumentum.

Ac ne ſpecie pietatis diſſeminetur impietas, ſtatuimus ad lectionis officium tam publicè, quàm priuatim obeundum nõ eſſe admittendũ, qui prius ab Epiſcopo loci de vita, moribus, & ſcientia examinatus, & approbatus non fuerit.

Satis verò non eſt, mentem innoxio cibo alere, & ſanitatem tueri, niſi arceantur malarum artium præſtigia, & pietatis importuna corruptio, vnde non fluxit modò morum, & humanæ vitæ labes, & omnium impuritatum colluuies, ſed Catholicæ veritatis perpetua oppugnatio: eſt autẽ hæreſum ea vis, & natura, vt in omnes ſe partes, tanquam venenũ, inferat, ſerpat longius, omnia inficiat, & corrumpat: ſi à morum cœpit impuritate, inuadit animos, & perdit: ſi animo ſemel excepta, mentis faſtigium occuparit, in omnem immanitatis ſpeciem erumpit, omnia vaſtigatione vexat, & opprimit: quam vt à diœceſi, & prouincia Aquileienſi peſtem Deo iuuante arceamus, & nonnulla ſtatuere decernimus diligentiſſimè obſeruanda.

Parochis

Digitized by Google

Parochis igitur omnibus graui mandato per locorum Ordinarios præcipiendum ſtatuimus, vt ſingulis ſaltem annis in principio anni Edictum de hæreticis denunciandis promulgent, ac ſæpè inculcent, quanto ſe piaculo obſtringat, qui alieni ſceleris, quod in cõmune perniciẽ dimanat, conſcius, nec murum opponit, nec morbum cuniculis progredientem, cùm delatione poſſet, oppreſſit.

De librorum Indice S. D. N. mandato proximis menſibus edito, vt exequutioni accuratæ demandetur, ſuademus, percupimus, mandamus. Satis enim patet ex libris, tanquã ex venenatis fontibus, impurum fluere liquorem, quo animi vel nequiorum, vel imperitorum facilè capi, & imbui ad perniciem poſſint. Quia limites parochiarum diſtinctis finibus terminantur, & poteſt quiſq; inter ſuos agnoſcere, quid ſit, & quale, quod tractatur: ſtatuimus per vniuerſam prouinciam parochis omnibus indicendum, ac ſeriò præcipiendum, ſi quid in ſua parochia deprehenderint facto, dicto, ſcripto, pictura, ſculptura etiam exercendi ingenij cauſa, quod ſit contra certum eccleſiæ Catholicæ ſenſum, aut ſuſpicionem afferat rationabilem violatæ, ſeu infectæ Religionis, aut ſcandalum oleat, ad ſanctum officium deferant: Idem parochianos moneant ſuos, vt facere ſtudeant. Quod ſi ab hæreticorum, præcipuè Theutonicorum prouincijs, vel loci vicinitate, vel mercaturũ frequentia in fines parochiæ aliqui diuertere ſoleant; moneant parochi Hoſpites, vt cibos in menſa proponãt, qui temporibus conueniunt: quod ſi compertum habuerint, ieiuniorum tempore carnes, & vetitos cibos in hoſpitio parari; curent, vt ad ſanctum Officium, ſiue ab Ordinario tantùm, ſiue ab Ordinario, & Inquiſitore exerceatur, rem deferant. quod item facere non omittant: ſi quam iſti verba fecerint, & diſputationem inſtituerint de hæreſum, quas tenent, qualitate, aut libros hæreticos quacunq; lingua conſcriptos attulerint, & in hoſpitio alijs legerint, aut legendos tradiderint: de quo monendi prius erunt hoſpites; qui, ſi ſupina negligentia vel lucri cupiditate Catholicæ veritatis dignitatem poſt habuerint, & contumelijs intra ſuos parietes proſcindi pertulerint, non effugient manum Domini, & grauiſſimè etiam tanquã ſcelere obſtricti immani à ſancto officio Inquiſitionis plectentur.

De ciborum communium vſu; cùm certorum dierum, ac temporum prohibitio non obſtabit, moneant parochi ſuæ parochiæ hoſpites, vt nihil in gratiam vel Iudæorum, vel Infidelium ſeparatim ſuperſtitioſè coquant, ne fiant ſceleris participes, qui nomine, & pietatis ſtudio ſe alienos profitentur.

Quia verò nulla re ſubeſt periculum penè maius inter nos, quàm librorum hæreticalium vſu, nec alia magis parte hæretici obeſſe ſtudent, quàm librorum corruptorum ſuppoſitione, quos aptè per dolum inter probatos etiam colligare ſtudent, vt emptionem eludant, & emptorem in fraudem inducant: ſtatuimus, Bibliopolis omnibus in tota prouincia graui præcepto inhibendum, ne in poſterum libros aliunde adductos tam collegiatos, quàm ſolutos venales proponant, niſi auctores illorum inuentario integro comprehenſos Ordinario, ſeu Patri Inquiſitori loci exhibuerint; atq; ille ſubſcriptione, vt vendi poſſint, cõceſſerit. contra facientes ſeueriori animaduerſione pro modo culpæ decernimus plectendos.

Qui libros prohibitos ſcienter tenuerint, cõtra illos pro librorum qualitate procedendũ ſtatuimus, iuxta Indicem nuper editum.

Magiſtratus autem ſeculares enixè in domino rogamus, vt, ſi quid opus illorum auctoritate, & ſubſidio ad fidem Catholicam tuendã fuerit, piè, promptè exhibeant, & officij dignitatem cœleſtibus cumulare meritis non omittant.

Vt autem contra hæreſum peſtem omnia medicamenta tam neceſſaria, quàm opportuna adhibeamus in tota prouincia termino menſis poſt præfatorum Decretorum confirmationẽ ſtatuimus, publicandam eſſe Conſtitutionem Pauli Papæ IV. contra negantes Trinitatem, aut diuinitatem Ieſu Chriſti; & alteram Conſtitutionem Pij Quinti contra offendentes ſtatum, res, & perſonas officij Inquiſitionis hæreticæ prauitatis.

Pueros ætate imbecilla diuerſari inter hæreticos ſummè A periculoſum; niſi debitis, ac neceſſarijs præſidijs pietatis muniantur. Idcircò præcipimus in tota prouincia Aquileienſi ab Epiſcopis diligenter ſeruandum, moneant, vt patres, qui filios, aut alios quoſcunq; ad partes hæreticorum mercimonij, vel addiſcendæ linguæ cauſa mittere deliberârint, prius ad ſe adeant, & filios, ſeu cõſanguineos, aut alios quoſcunq; illò mittendos ſecum adducant, vt Epiſcoporũ monitis ætas illa ſalutaribus munita, & confirmata facilius irrepentis morbi peſtem declinet, aut auertat, & reijciat.

Mercatores autem, & artifices, qui lucri cauſa peregrinantur in longinquas regiones, quas hæretici frequentant, artificiolo etiam circumlato, curent Epiſcopi, ne diſcedant benedictione Epiſcopali non petita: quę maxima erit B contra dæmonis artes, & fallacias medicina: ſi Paſchali tempore aut illi proximo ad nundinas proficiſcantur, indicant, vt vel ante diſceſſum, vel ſtatim poſt reditum confeſſionem peccatorum faciant, & ſacram communionem percipiant. Si quid fuerit hoc de genere proſpiciendum, hoc proſpiciant, & curent.

De prædicatione verbi Dei.

APoſtolis præcepit Dominus, vt euntes in mundum vniuerſum prædicarent Euangelium omni creaturæ, atq; hoc præcipui muneris officium, quod Apoſtolis C commendauit; nobis, qui in Apoſtolicum miniſteriũ Dei prouidentia diſponente ſuffecti ſumus, intimauit: ac, vt prouida paſtoralis cura debet proſpicere, vt ſit, qui petentibus panem frangat paruulis; ita, ſi legitimum non obſtet impedimentum, prædicationis onus ſubire nos ipſi Epiſcopi debemus: ac interim vrgere cæteros, qui officij obligatione tenentur, vt idem faciant, & pabulum ſalutis populo præbeant: niſi enim hoc pręſtiterimus, quod fuit in omni temporum varietate primum in Eccleſia, & ſingulare fidei firmamentum; vltionem apud Deum, & homines, quã ſacri Tridentini Concilij ſanctio præſcripſit, & intimauit, non effugiemus. Vt autem reliquis officio, dignitate, poteſtate anteimus, ita exemplo, & muneris exequutione prælucere D debemus. ſi legitimo Epiſcopi laborant impedimento, idoneos eligant, qui vices illorum ſubire, ac ſuſtinere, & populos cœleſti alimento paſcere queant; ne deſit gregi pabulum; quo vita ſpiritualis conſeruatur; nec paſtor, qui pabulum ſuppeditet, & vitæ gregis conſulat.

Curent Epiſcopi, vt Archipreſbyteri, Plebani, & quicunque Parochiales, vel alias curam animarum perſonarum ſecularium habentes Eccleſias quocunque modo obtinent, idem per ſe ipſos, vel per idoneos ſubſtitutos, ſi legitimè impediti fuerint, diebus ſaltem Dominicis, & feſtis ſolennibus munus obire ſtudeant, vt plebes ſibi commiſſas pro ſua, & illarum capacitate paſcant ſalutaribus verbis: quæ E omnibus neceſſarium eſt ſcire ad ſalutem, doceant; vitia, quæ declinent; virtutes, quas ſectari oporteat, oſtendant, & declarent, atq; id non modò in eccleſijs, quæ ſunt in diœceſi, quouis modo exemptis, etiam alicui Monaſterio, quod ſit extra diœceſim, vnitis, ſeu annexis; ſed in perſonas, quæ ab Epiſcopi iuriſdictione ſe quauis ratione prætendunt exemptas, exequi, & efficere omninò ſtudeant.

Ac vt vix in hoc genere fieri poteſt, in quo non videatur aliqua adhuc diligentia deſiderari, ſi publica reſpiciatur vtilitas, & vel excitandæ, vel conſeruandæ deuotionis ratio perpendatur, ita præter Quadrageſimæ, & Aduentus dies, omnibus etiam Dominicis, & feſtis anni vehementer cupimus prædicationem verbi Dei in eccleſijs Cathedralibus, F & Collegiatis in ſignibus fieri, vt ex ſacrę ſcripturę fontibus ad ſpiritualem populorum ædificationem hauriatur, quod ad vitæ Chriſtianæ diſciplinam, ad boni ſtudium, & contrariorum declinationem deriuari aptè poſſit.

Sapientibus, & inſipientibus debitores ſumus, nec perſonam hominis reſpicit Deus, ſed cor intuetur, &, cui voluerit, dat gratiam: at verò ad paſtoralem ſolicitudinẽ pertinet rationem illorum, qui in ſaltibus degunt, & ſyluas colunt, & in vallibus habitant, haberi, ne animo ſylueſcant, vt habitudine corporis, veſtium aſperitate, & locorum ſitus; ſed in ijs, quæ ad principia fidei pertinent, qua poſſunt via capere, inſtituantur, & pietate aliqua imbuantur idcircò

ſtatuimus ab Epiſcopis diligenter prouidendum, vt vel A Dioeceſana Synodo, vel modo alio, qui opportunior videbitur, adhibito Clero, ac de illius conſilio rationem ineant, qua viros probatos, & ad obeundam prædicationem idoneos ſtatis temporibus emittere in prædicta loca poſſint, vt populos agreſtes opportunè congregatos paternis monitis, ac pietatis aliqua eruditione inſtruant, ne Epiſcopi apud Deum negligentiæ arguantur, ſi populorum ſalus periclitetur.

Regulares cuiuſcunque ordinis, ſi à ſuis ſuperioribus de vita, moribus, & ſcientia examinati, & approbati fuerint, cùm illorum licentia, etiam ſi in eccleſijs ſuorum Ordinum prædicare affectent, coram Epiſcopis perſonaliter ſe præſentent, & ab eis benedictionem petant, antequam prædicare incipiant. B In Eccleſijs tamen, quæ ſuorum Ordinum non ſunt, vltra licentiam ſuperiorũ ſuorum etiam Epiſcopi licentiam vltra examen, ſi Epiſcopo videbitur, habere teneantur, ſine qua in ipſis eccleſijs nullo modo prædicare permittantur. licentiam verò ſcriptis debent Epiſcopi gratis concedere.

Inoleuit abuſus, vt Prædicatores Regulares obedientias ſuas per internuncios Epiſcopi, mittant pro licentia, ſeu benedictione reſpectiuè obtinenda, accedere ipſi perſonaliter omittant: quem abuſum tollentes decernimus, non eſſe omninò permittendum in tota prouincia, vt ad ſuggeſtum prædicationiè cauſa aſcendant, qui in adſcripta C obedientijs licentia, ſeu benedictione non oſtenderint, perſonaliter illos ab Epiſcopo licentiam, ſiue benedictionem obtinuiſſe.

De prædicationis argumento, & Prædicatoris munere; cùm ad oſtentationem, & inanem aurium oblectationem, & curioſitatem trahi cœperit verbi Dei prædicatio; moneri Prædicatores ſeriò volumus, quia tamen locus iſte non patitur, vt rem enucleatè tractare poſſimus Reuerendiſſ. Coepiſcopos Suffraganeos noſtros enixè rogamus, vt ſinguli poſt actam Synodum aliquid de hoc genere conficere ſtudeant, quo Prædicatorum monitiones, & obſeruationes comprehendant; pro fine cuique proponatur gloria Dei, & ſalus animarum: pro medio nõ curioſores quæſtio- D nes, & oblectamenta verborum auribus prurientia: quod facilè aſſequemur, ſi pro argumento fuerit, Chriſtum prædicare crucifixum, Dei virtutem, & Dei ſapientiam, à ſacratiſſimis enim crucifixi Chriſti vulneribus, cruce, & morte diuinæ virtutis ſuper eminentiam, & voluntariæ paſſionis, quam pro redemptione mundi ſubijt homo factus, acerbitatem, & charitatis excellentiam cognoſcimus, & prædicamus, vnde ad populorum inſtitutionem duci poteſt, & penè ſub oculos poni conditoris Maieſtas, Redemptoris benignitas, Patris miſericordia, iudicis ſeueritas, æternæ vitæ per diuinorum præceptorum obedientiam felicitas, & ſempiternæ damnationis propter præuaricationem confuſio. quæ docentur in Academijs, & diſceptan- E tur in ſcholis, & inter ſcholaſticos agitantur, ſint inter illos, qui ingenia exercent, & animos acuunt: In prædicatione inſtituuntur fidelium mentes, & ſtudio pietatis vocentur ad mandatorum diuinorum obſeruationem, vt virtutes Chriſtianas colant, vitia declinent, & ad futuræ vitæ præmia implorato Dei auxilio contentis ſtudijs aſpirent.

Quæ ſi Prædicatores neglexerint, & moniti obſeruare contempſerint, Epiſcoporum diligentia, & ſolicitudo curabit, vt populorum piæ inſtructioni, & animarum ſaluti omnibus modis coſulatur.

De diuinis officijs. F

Diuina officia vetere Sanctorũ Patrum inſtituto, ordine, & horarum numero ad omnipotentis Dei nomẽ colendum, & inuocandum diſpoſita, quorum celebritate, & frequentia in militanti eccleſia Triumphantis figura, tanquam exemplaris imitatione exprimitur; ita decet tractari, vt cordis munditiès adſit, moderatus, & penè eccleſiaſticus corporis cultus, index plerunque illorum, quæ ſunt in animo, non deſideretur: deuotio autem, & quædã compoſitio actionum ſacrarum non abſit.

Eminet autem inter omnia, quæ ſacris habentur myſterijs, & actionibus, Miſſæ ſacrificium, & rei dignitate, & Sacerdotis præſtantia, & fructus excellentia: Dominus enim noſter Ieſus Chriſtus vnigenitus Patris, candor æternæ lucis, & figura ſubſtantiæ illius, portans omnia verbo virtutis ſuæ, tanquam Sacerdos conſtitutus à Deo ſecundùm ordinem Melchiſedech in æternũ, cùm ingrederetur in Sancta Sanctorum per ſanguinem ſuum; ſemel ſe ipſum in Ara Crucis morte intercedẽte Deo Patri obtulit in redemptionem earum præuaricationum, quæ erant ſub priori teſtamento, vt repromiſſionem accipiant, qui vocati ſunt, æternæ hæreditatis. hoc verò ſacrificium, quod ſemel cruentè oblatum eſt, & memoria, ac repræſentatione in Eccleſia frequentatur, & vſque in finem ſeculi permanebit, cuius ſalutaris virtus in remiſſionem eorum, quæ à nobis quotidie committuntur, applicatur, quanta deceat ſpiritus innocentia, reuerentia, metu, humilitate tractare, res ipſa indicat, ipſa loquitur, & conteſtatur.

Epiſcopos autem, qui cæteris antecellunt dignitate, & officio, toti anteire Clero decet myſterij huius frequentatione, ac Miſſæ celebratione; vt enim ſtatis ſolemnitatibus Epiſcopos Pontificales Miſſas agere conuenit, diebus præſertim quibus præſtantiora in Eccleſia myſteria Dei celebrantur, nec omittere, quod ab officio exquiritur, & Epiſcopali dignitati certa eccleſię obſeruatione impoſitum eſt; ita optandum, vt reliquis feſtis anni, & feriatis etiam diebus frequenter, & publicè, legitimo non obſtante impedimento, Miſſæ ſacrum faciant: inde fluent fructus admirales ad ſuſcipientium mentes, ad inferiorum exemplum, ad populorum ſubſidia ſpiritualia.

Qui eccleſias curatas obtinent, debent hi quidem feſtis omnibus diebus, & reliquis tam frequenter, vt muneri ſuo ſatisfaciant, Miſſas celebrare: in quo ſi defecerint, ſtatuimus Epiſcoporum vigilantia, ac ſtudio pœnis etiam propoſitis; ac, ſi neceſſe fuerit, infligendis vrgeri; vt, quò fuerint negligentiores, opportunis eò remedijs accuratores fiant.

Qui ad Sacerdotium promoti ſunt, & impedimento nõ laborant legitimo, quominus Miſſam celebrare valeant, decernimus Epiſcopi diligentia curari, vt diebus ſaltem Dominicis, & feſtis ſolemnibus celebrent; multo verò diligentius, ſi beneficium etiam ſimplex habeant, cuius cauſa ſacrum facere teneantur.

In celebratione Miſſæ, etiam edicto, & pœnis propoſitis, Epiſcopi caueant, ne Sacerdotes alijs, quàm debitis horis celebrent neve ritus alios, aut alias cæremonias, & preces in Miſſarum celebratione adhibeant præter eas, quæ ab Eccleſia probatę, & frequenti, ac laudabili vſu receptę ſunt. quarundam Miſſarum, & candelarum certum numerum, qui magis ſuperſtitioſo cultu, quàm vera Religione inuentus eſt, omninò ab eccleſia remoueant.

Auaritiam, quæ eſt idolorum ſeruitus; irreuerentiam, quæ ab impietate non abeſt; ſuperſtitionem, falſam pietatis imitatricem, ab eccleſiæ agro radicitus euelli conuenit: tractentur ſacra interiori cordis munditie, & puritate; & exteriore deuotionis, ac pietatis ſtudio: peſtis verò illa, quæ diuturna rerum corruptione vſque ad tremendam Domini menſam peruenit, & ſancta penè inuaſit; erit ſedulitatis Epiſcopalis curare, vt longiſſimè abigatur.

Debent verò, ne diſpar appareat, & incompoſita celebrantium actio, diligenter Epiſcopi proſpicere, vt quamprimùm in ciuitate per Præfectos cærimoniarum; extra ciuitatem per Archidiaconos, ſeu Vicarios Foraneos reuideantur, & examinentur Sacerdotes ſuper modo, & actione celebrandæ Miſſæ; &, quæ fuerint corrigenda, corrigant: vt redigatur omnium, & ſingulorum celebratio in eam formam, in qua nihil diſſimile, nihil difforme appareat: & vna ſit inter omnes celebrationis ratio, vt eſt vna Miſſalis, & Rubricarum ad ſacrum faciendum pręceptio, contumaces, & inobedientes pœna coërcendos eſſe debita declaramus.

Ac in primis decernimus in Sacerdotum conſecratione animaduertendum, vt illi ad Miſſam celebrandam accedere minimè permittantur, antequam à Præfecto cęremoniarum de tota actione examinati, & probati fuerint. In Miſſis autẽ nouis, quod ad auaritiæ labem pertinet, importunas, & illiberales eleëmoſynarũ exactiones, potius quàm poſtu-

lationes, aliaque huiuſmodi, quæ à ſimoniaca labe, vel certè à turpi quæſtu non longè abſunt, omninò ex Tridentini Concilij decreto prohibemus, & per Epiſcopos prohiberi mandamus.

Priuatis in domibus, atque omninò extra eccleſiam, & ad diuinum tantùm cultum dedicata Oratoria ab Ordinarijs deſignanda, & approbanda, necnon altaribus, quæ ſub dio aut porticu eccleſiæ ſunt, & in Miſſali non edito à Pio V. celebrari Miſſas nec ſuadet ratio, nec pietas patitur. ita Epiſcopi faciant, & exequantur.

Vt autem Miſſas, quæ in eccleſijs Cathedralibus, & Collegiatis celebantur, decet hora conuenienti, & ſtatuto ordine ad publicum Ciuitatum, & locorum commodum celebrari ſeruato rotulo, quod in omnibus omnium eccleſiarum Sacriſtijs conſeruari debet, ita in Parochialibus opportuno tempore, non ad aliquorum inſtantiam, ſed communem piorum cõſolationem celebrandæ erunt. In omnibus Cathedralibus, & Collegiatis inſignibus eccleſijs, decernimus, vbi non eſt Punctator ad Miſſarum defectus notandos, quamprimùm Epiſcoporum diligentia conſtitui, cuius munus ſit, diem, & defectum notare, & ex parte pœnarum, quæ exigentur, Miſſarum defectus ſupplere, reliqua in Sacriſtiæ, vel eccleſiæ ornamenta impendere. De Parochorũ defectu inueſtigent diligẽter Archidiaconi, ſeu Vicarij Foranei intra fines attributæ regionis; &, ſi corrigi facilè poterunt, corrigent; ſi minus, ad Epiſcopos deferant, vt adhibeatur medicina, quæ ſanare morbum poſſit.

Peregrinos, ſeu alienæ diœceſis Sacerdotes in prouinciã Aquileienſem, nec ad Miſſam celebrandam ſine commendatitijs proprij Ordinarij ex Tridentini Concilij decreto non eſſe admittendos decernimus.

De Miſſa conuentuali, quę celebratur in eccleſijs Cathedralibus, ſeu Collegiatis, quia multa ſunt, quæ diſtinctionibus egent, & declarationibus, vt aptè decernatur: agendum putamus primùm de quibuſdam, quę ad Collegia, ſeu Capitula eccleſiarum ſpectant; ac de Chori diſciplina, & ordine; poſtremò etiam de Miſſa Conuentuali, vt ex hoc capite aliquid ducatur, quod ad eccleſiaſticam diſciplinam conformandam pertinere poteſt.

Eccleſiaſticas vniuerſitates, ſeu Capitula eccleſiarũ tam Cathedralium, quàm Collegiatarum, quæ tanquã corpus membris aptè compactum, & coagmentatum, motu agi, & tanquam ſpiritu vigere neceſſe eſt; ſine ordine, quæ illarũ vita eſt, & legibus, quarum vi aluntur, & cõſeruantur; ſtare nemo poſſe affirmabit: eſt tamen in ipſo ſtatu defectus, & inclinatio quædam rerum; dum, quæ ante conſtituta fuerant, pro temporum qualitate & varietate mutationem deſiderant; &, quæ ſeculis præteritis opportunã habebantur, nunc pernitioſa ſunt, & nouarum conſtitutionum diſpoſitione tolluntur. Hanc ob cauſam ſtatuimus ſingulorũ Capitulorum tam eccleſiarum Cathedralium, quàm Collegiatarum ſtatuta, conſtitutiones, & conſuetudines, quæ tamen à Sede Apoſtolica nõ fuerint confirmatæ quamprimùm ab Epiſcopis proprijs examinari accuratè debere, vt ex ſtatutis, & conſtitutionibus, ſeu etiam decretis Capitularibus illa, quę deſuetudine obſoleuerunt, decerpant; quę præſentis temporis vſu perſeuerant, vnum in corpus redigi curent: iſta verò etiam, quæ retinentur, riuideant, & perpendant, ne ſint contra iuris ordinem, aut ſacri Concilij Tridentini decreta, aut Pontificiarum conſtitutionum ſtatuta, & ita corrigant, vt varia quadam ſimilitudine conueniant; &, ſi quid aut vltra ius commune ſit, aut præter, aptè conſentiat, & quaſi concentum, qui ex diuerſis numeris, & modis conſtat, efficiat.

Conſuetudines etiam ſcripto exceptas perpendi decernimus, an rationabiles & honeſtæ ſint; ſi qua declinârit à ratione, & contra iuris ordinem emerſerit, & abuſu confirmatã iniuſtam legis ſpeciem vſurparit; tollit de medio pręcipimus, quod erit proprium Epiſcoporum munus, vt in ſuis eccleſijs curare ſtudeant: ſatis enim conſtat abuſu, quo inueteratior eſt, eò facilius adulterina ſpecie honeſta omnia corrumpi.

His poſitis fundamentis Epiſcopi partes erunt, cauere, ne quid in Capitulorum congregationibus aut proponatur, aut recipiatur, quod ſit contra ius expreſſum, aut ſacri A Concilij Tridentini ſtatuta, aut conſtitutiones Pontificias, propoſita pœna proponentibus, præter pœnam nullitatis quorumcunque actorum. Quod in ſua diœceſi quiſq; pro opportunitate ac etiam neceſſitate locorum, & rerum particularium inſpectione præſtare, & efficere commodè poterit, ac debebit.

In humanis, vt benè omnia conſentiant, ſi ratio quædã conſtans deſideratur, qua particularia metiri, & moderari poſſimus; multo quidem iuſtius in ſacris, & diuinis debet eſſe certa quædam agendorum norma, illaq; non arbitrio ſubiecta, ſed lege conſtanti comprehenſa, vt ſit certa vnitate potius, ſimilitudine conformata, quam ſequantur omnes. Quamuis autem Pij V. conſtitutione de Romano B Breuiario edita cautum ſit, vt, qui ſupra 200. annos proprium habent officium, vti eo poſſint, nec debeant compelli, vt horas Canonicas de Breuiario Romano recitent, tamen ratio peragendę ſacræ rei, & illa, quæ tantoperè Deo placet, cõſenſio vniformi ritu recepta, maximè ſuadet, vt in Aquileienſi prouincia ſtatuatur vnica laudes Deo canendi, & ſacra obeundi officia forma. In noſtra Metropolitana eccleſia Aquileiæ de proprio Breuiario canebantur ſuperioribus annis Canonicæ horæ, & erat proprium etiam Miſſale, atque alibi proprij adhibebantur in diœceſi noſtra quidam ritus antiquiſſimo vſu recepti: at vetera, quæ non omninò ſincera comperta ſunt, & penè deſuetudine collapſa, receſC ſerunt, & iam noua ſunt omnia. Sanctam Romanam eccleſiam magiſtram, & matrem agnoſcimus: hanc, vt reliquis, etiam ritu, & miniſterijs eccleſiaſticis modò ſequimur: vix enim fit, in huiuſmodi particularibus eccleſiarum, aut locorum officijs, quin aut Apocriphum aliquid, aut erroneũ depræhendatur. Decernimus igitur, vt in tota Aquileienſi prouincia, in eccleſijs Cathedralibus, Collegiatis, Parochialibus, & alijs quibuſcunque tam publicè, quàm priuatim in poſterum horę Canonicę ex Breuiario Romano ſub Pio V. edito recitentur; ac declaramus recitantes obligatione recitandi horas minimè ſatisfacere, niſi de Breuiario Romano illas recitarint: quod item decernimus in Miſſali, Rituali Sacramẽtorum, & alijs obſeruandum. De Sanctis, D qui apud certos populos in veneratione ſunt, declaramus intelligi, vt feſtos dies Sanctorum patronorum, tam Prouinciæ, quàm ciuitatum, & titularium eccleſiarum celebrare ſolemni etiam ritu liceat.

Qui Illyricam oram colunt, Epiſcopi, in qua Breuiariũ, & Miſſale lingua Illyrica in vſu habetur, curent, vt illa diligenter adhibitis doctis, & pijs viris, qui linguam illam callent, reuideantur & emendentur. Optandum tamen eſſet, vt Epiſcoporũ Illyricorum diligentia ſenſim Romani Breuiarij vſus cum Miſſali item Romano, & Rituali Sacramẽtorum induceretur: quod efficere pro eorum pietate ac prudentia nõ erit ſummoperè difficile, ſi iuniores clericos, & ex Seminarijs ſcholis ſelectos, qui ſtudio, & ingenio maE gis proficiunt, exercere ſenſim cœperint, & ad opus hoc pium ſtudioſè promouerint. hæc in optatis. exequutio præſcribi non poteſt: præſcribet autem prudentia illorum, & ſingularis in Deum pietas. Satis erit, ſi ſibi perſuaſerint, ꝙ paſſim experimur in librorum Latinorum, & Italicorum lectione, illos libros mendis ſcatere, multo verò plures probabili coniectura errores eſſe in illis, quàm in noſtris, quos quam plurimi legunt, & ijdem emendant: illos autem pauci & illiterati, qui corrigenda dijudicare non norunt.

Quæ autem de Breuiario, Miſſali, & Rituali Sacramentorum ſtatuimus, in eam volumus partem accipi, vt non cõprehendant Catechiſmum Romanũ in Illyricam linguam F Gregorij XIII. iuſſu (quod eſt ad nos per certos homines allatum) conuerſum: quem cupimus à Clero Illyrico frequenter tractari, & legi, vt ſit hæc materna lingua Sacerdotibus Illyriæ in promptu ad populos docendos, quæ ad ſalutem neceſſaria ſunt. Curent tamen Epiſcopi, vt exemplar aliquod eiuſdem Catechiſmi emendatiſſimũ in Archiuio Epiſcopali reponatur, ad cuius præſcriptum emendatio recognoſci, & approbari in futurum tempus poſſit, cum illa, quæ Catechiſmo comprehenduntur, vel de articulis fidei, ac de Sacramentis tractatur; periculoſè alterius linguæ ignoratione, ſeu impreſſorum vitio pateant, periculoſius verò nequitia hæreticorum, quorum corruptio, niſi ab

Epiſcopis, qui prouinciæ illius linguam non norunt, parato remedio conuinci poſſit, longius dimanabit.

Vt autem Illyricis populis proſpiciendum eſt, vt verbi Dei pabulum, quod ex prędicto Catechiſmo Curati haurient, habere poſſint; ita etiam curandum, vt caput primum de Reformatione Matrimonij ex Concilio Tridentino cũ impedimentis Matrimonij, & declaratione temporũ, quibus nuptiæ prohibentur, habeant in lignam Illyricam conuerſum: idemq; ſemel in menſe promulgare, & declarare populo Dominicis diebus poſt prædicationem verbi Dei Parochi curent. Idem de doctrina Chriſtiana illis gentibus tradenda omninò ſtatuimus: quod Epiſcoporum vigilantiæ, & religioni ſeriò committimus, & commendamus.

Non eſt in Eccleſia Dei, & in qua perficiendæ naturæ per gratiam Dei viget ratio, non eſt vacuum ſi in puris naturæ terminis non eſt: nec eſt dignitatum, aut officiorum inſtitutio otioſa, vt ſpecies oſtentet, quod actus non efficit: nec reſidere, aut intereſſe iuxta ſinceram, & rectam Canonum intelligentiam cenſentur, qui intereſſendo nihil eorũ quæ ad ſuum pertinent officium, exequuntur. proinde cum dignitatum & Canonicatuum inſtitutio ad miniſteria eccleſiaſtica, & ſacra facta ſit, vt obtinentes illa obire debeant non modò in Pſalmodia, vt in Choro ad pſallendũ inſtituto hymnis, & canticis Dei nomen reuerenter, diſtinctè, ac deuotè laudent; ſed etiam in alijs: diuina verò per ſe, & non per ſubſtitutos officia ſubeant: decernimus per Epiſcopos in tota prouincia diligenter curandum, vt pietate, ac diligentia vigeant, quo iſta aliquando promptè exhibeantur: inobedientes ac pertinaces diſtrictè cohibeant, & emendent.

Sicubi tam in Cathedralibus eccleſijs, quàm in Collegiatis inſignibus pręben dę Canonicales hactenus per attributos ordines diſtinctæ non fuerunt, præcipimus Epiſcoporum diligentia, licèt ex quotidianis tantùm diſtributionibus cõſtent, quamprimùm adhibito Capituli cõſilio diſtingui, vt in Cathedralibus dimidia ſaltè pars Preſbyteri ſint; cæteri verò Diaconi, & Subdiaconi; in cuius diſtinctionis partitione æquum eſt ſeruari, vt Præbendis ijs, quæ vberiores habent redditus, maiores etiam ordines attribuantur. In eccleſijs verò, vbi eſt conſuetudo, vt Præbendæ omnes Sacerdotales ſint; hoc idem conſeruetur.

Ordinibus autem diſtinctis præter hebdomadæ ordinariæ obligationẽ feriatis diebus per idoneos ſubſtitutos obeundam, feſtis maioribus celebrante in Pontificalibus Pręlato, Canonici Diaconi, & Subdiaconi ſeruato ordine Pręben dæ ſuæ onus per ſe ipſi ſuſtineant. Decani verò, & qui priores in Eccleſia dignitates poſt Pontificalem obtinent, ſolennioribus diebus Prælato abſente, ſiue impedito, Conuentualem Miſſam celebrent. In nocte autem, & aurora Natiuitatis Domini non permittatur, vt alius celebret Miſſam Conuentualem, qui non ſit Canonicus.

Ad Epiſcopos autem decernimus pertinere ordinem, vbi iam nõ eſt, certis quibuſdam regulis inſtituere pro prædictis tam feſtis maioribus, Dominicis, & alijs per annum, quàm in vnaquaque hebdomada obſeruandis; pœnam etiam adijcere, & fabricæ, ſeu pio alicui loco applicare.

Ex duobus, quæ pertinent ad cultum diuinum ſuſtinendum, quorum alterum reſpicit abſentias illorum, qui reſidere in Cathedralibus, & Collegiatis tenentur; alterũ pertinet ad diuinorum officiorum celebrationem: primum ſatis certum, exploratumque proponimus, vt obtinentes in Cathedralibus eccleſijs, aut Collegiatis dignitates, Canonicatus, Pręben das, aut portiones cuiuſlibet ſtatuti, cõſuetudinis vigore nullo modo vltra tres menſes ab eiſdem eccleſijs quolibet anno abſint, ſaluis ipſarum Eccleſiarũ conſtitutionibus, quæ longius ſeruitijs tempus requirunt, ſub pœnis à ſacro Tridentino Concilio præſcriptis. De ſecundo, quod ad debitum de diuinis officijs regimen ſpectat, de congrua canendi & modulandi ratione, de certa lege in Chorum cõueniendi, & permanendi, ſimulq; de omnibus eccleſiæ miniſtris, ac tota Chori diſciplina, cùm arduum ſit particulatim decernere, quod ad vniuersã aptè poſſit prouinciam accõmodari propter varios diuerſarum diœceſiũ ritus, & ſtatuta: ſingulorum Reuerendiſſimorum Epiſco-

A porum Suffraganeorum noſtrorum diligẽtiam excitamus, vt quiſq; ex ſuarum eccleſiarum obſeruationibus meditetur, & ſpatio ſex menſium à die dimiſſi præſentis Concilij numerandorum, aliquid conficiat, quod putet præcipuè diſponi poſſe ad cultum diuinum cõſeruandum & augendum, & omnes totius prouinciæ eccleſias communi diſciplina conformandum; quod ſinguli effecerint, id cum ſingulis Diœceſibus & eccleſijs conferetur, ac Deo fauente demum cõſtet aliquid, ex quo poſſit elici vniuerſæ prouinciæ communis diuinorum habendorum norma.

His, quæ ſtudioſè collegerint, adijciant remedia, quæ vel vſu fuerint recepta, vel ad vſum accommodanda.

In Cathedralibus, & inſignibus Collegiatis Eccleſijs vt B numero, & ordine miniſtrorum, auguſta quędam rerum ſeries, qua mirificè aſſiſtẽtium animi capiuntur, proponitur, quæ niſi perceptione regatur, & certa lege moueatur, incompoſita ſpecie, & ſumma deordinatione confuſum aliquid efficit, quo nihil ſit videndi turpius, aut moleſtius, ita curandum vt ſacra, & diuina certo ordine præfecto aliquo cæremonijs Eccleſiaſticis conſtituto peragantur, quod vt in omnibus Prouinciæ Cathedralibus, & Collegiatis inſignibus eccleſijs in promptu habeatur, decernimus ex Manſionarijs, vel Capellanijs, quæ onus reſidendi in eiſdem additum habent, primo quoq; tempore vacantẽ in præfecturam cęrimoniarum eccleſiaſticarum inſtitui, & de ea perpe- C tuis temporibus prouideri aliquem, qui in huiuſmodi ſtudio verſatus ſit, & actorum eccleſiaſticorum directionem, & ſacrorum diſpoſitionem ſuſtinere pro dignitate intelligat.

Pœnitentiarios in eccleſijs Cathedralibus, & inſignibus Collegiatis ad piorum conſolutionẽ, & lapſorum ſpirituale ſubſidium in promptu eſſe decet: idcircò Epiſcopi Pœnitentiarium cum vnione præbendæ proximè vacaturæ ad præſcriptum Concilij quamprimùm inſtituant.

Qui in Eccleſiam ad laudes Deo perſoluendas ex Clero conueniunt, quo cæteris officio, vel dignitate præeunt, eò debent accuratius exequi, quæ ſibi ſunt ratione officij adiecta, ipſi verò diligenter intendant, & intelligant, ſe Cho- D ri intereſſentia adſtrictos, & ſalua non poſſint conſcientia temporale, quod ex diſtributionibus percipitur, commodum aſſequi, niſi diuinis ritè ſeruierint, & miniſtrarint. Si quis igitur, dum diuina peraguntur officia, in Choro Canonicis, ſeu Manſionarius, aut aliquis alius quocunq; cenſeatur nomine clericus, quacunque ſit præditus dignitate, cum ſuperpelliceo, aut etiam ſine per eccleſiam diuagari, colloqui, literas legere, aut alia tractare non omiſerit, eum decernimus (licèt poſteà in Chorum aſcenderit) omninò abſentem reputari pro matutino, vel horis diurnis, vel veſpertinis, quibus prædicto modo deliquerit: Punctatori verò diſtrictè præcipiant Epiſcopi ſub pęna ſuſpenſionis, vt ex officio tales punctent, ac toto illarum horarum lucro E priuatum in libro ſuo notent. quod idem ad alios extendi decernimus, qui ſtallo nõ ſuo permanſerint in Choro, dum diuina celebrantur.

Quia verò licentia & abuſu factum, vt ſero in Chorum accedant, qui tempeſtiuè intereſſe deberent; ac niſi certa aliqua regula præſtituatur, inconuenientia in dies augeri ſingulos dubitandum: decernimus eos, qui in matutinis in Chorum aſcenderint poſt finitũ primum hymnum; in horis diurnis item poſt hymnum: in Miſſa poſt confeſſionem: in veſperis poſt completum Pſalmum, pro intereſſentibus non eſſe habẽdos, ſed lucris & diſtributionibus dierum & horarum prædictarum, quibus in Chorum tempeſtiuè nõ aſcenderint, omninò mulctandos. in quo Epiſcoporum F diligentiam excitamus, vt ſeriò agant, & pœnis Punctatores ſuarum eccleſiarum ad præfati decreti executionẽ omninò adigant, quod declaramus non obtinere locum, cùm Epiſcopus in Chorum ad diuina officia aſcenderit: hoc enim caſu decernimus quoſcunq; ſeruitio Chori adſtrictos cuiuſcunq; dignitatis, & officij ſint, in principio diuinorum officiorum intereſſe debere. Qui poſtquã Epiſcopus iam conſederit, in Chorum venerit, eum declaramus illarum horarum lucro omninò damnandum.

Quæ verò diuino cultu peraguntur, quia loco indigent apto & commodo, vt etiam cum dignitate peragantur,

præcipimus

prdcipimus omnibus & ſingulis Epiſcopis, diligenter curent, & omninò intendant, & Chori eccleſiarum præcipuè Cathedralium, aut etiam Collegiatarum inſignium (vbi nõ ſunt) ita extrauantur, ſeu reparentur, vel etiam aptentur, vt res fieri ſacra diſpoſita commoditate, & cum dignitate poſſit. ad quæ perficienda excubabunt Epiſcopi, & quos neceſſe erit, etiam opportunis remedijs contento ſtudio compellent.

Vt abſurdo, quod alicubi viget, occurratur Epiſcopali vigilantia, decernimus, eos, qui ratione vel Manſionariæ, vel Capellanię perpetuo Chori ſeruitio in eccleſia Cathedrali, ſeu Collegiata ſunt addicti, & ſolennibus diebus, aut etiam feſtis, quibus Epiſcopus in eccleſia diuinis intereſt officijs, ad alias eccleſias ſe cõferunt lucri cauſa, negligentes, quod minus eſt, vt maius acquirant, cum dedecore ordinis & eccleſiæ cui ſunt adſcripti, iniuria, irremiſſibiliter lucro totius diſtributionis illius hebdomadæ, in qua deliquerunt, plectendos eſſe: quòd ſæpè idem in hebdomada commiſerint, ſtatuimus per Epiſcopum ita prouideri debere, vt corrigatur omninò peruicacia, clericalis modeſtia reformetur, & eccleſiæ ſeruitium debitum conſuetuetur.

De Reſidentia Epiſcoporum.

ECCLESIASTICI ſumma gubernij eſt gloria Dei, & ſalus animarum: vtruuq; diligenter tractandum, cùm negligentia in re tanta maledicti piaculo ſubijciatur, vt autem diligentia in agendis rebus etymo quodam vocis dilectionem, & charitatis notam primis literis inſcriptam habet, ita, quæ flocci facimus, etiam negligimus: ac exhibitio operis, probatio eſt dilectionis. Epiſcopos autem, quos in ſpecula Dominus conſtituit, vt gladium venientem proſpicientes tuba canerent, & populos monerent, ne ſanguis pereuntium de manibus illorum exquiratur, ſi gregem amant Dominicum, probare dilectionem opere decet: ſi vigilantiæ, & cuſtodiæ ſolicitudine laborant, hoc putent, quod ſocordia perdiderint, ſe diſtricta ratione reddituros. Duo tamen requiruntur in paſtore gregem cuſtodiente; vt interdiu ante gregem incedat, ipſe vnus ad paſcua educens, cuius vocem agnoſcunt oues. quæ alienam non nouerunt: nocte vigilias agat, cui dicitur cuſtos quid de nocte? ac ne repente in gregem irrumpant lupi, canes ad cuſtodiam adhibeant, illos quidem non mutos, ſed qui latrare valent, quod quidem ad Epiſcopalis oneris officium pertinere nemo non videt. Idcircò ſacra Tridentina ſynodus Epiſcoporum apud Eccleſias ſuas reſidentium pręſentiam quanti referat pernoſcens, illos monuit, vt ſibi attenderent, & vniuerſo gregi, in quo Spiritus ſanctus illos poſuit regere eccleſiam Dei, quam acquiſiuit ſanguine ſuo, & diuinorum præceptorum memores facti forma gregis in iudicio, & veritate paſcerent, ac regerent; in eos verò qui ab eccleſia & reſidentia diſceſſerint, quædam ſanxit, quæ pertinaciores coercerent, vel alieniores ad officij ſui ſtudium reuocarent. Exiſtimamus autem de Reuerendiſſimorum Epiſcoporum noſtræ prouinciæ pietate non eſſe dubitandum, imò credendũ illos, qui hactenus voluntate in ſua eccleſia & diœceſi reſederunt, & muneri Epiſcopali promptam operam, & fidele miniſterium præſtiterunt, in poſterum diligentius idem facturos; vt, quæ de contumaciter abſentibus à reſidentia ſua eodem Concilio ſancita ſunt, aliò potius, quàm in prouinciam noſtram, deriuari conueniat.

Quod verò de Epiſcoporum reſidentia à ſacro Tridentino Concilio, & ſummorum Pontificum conſtitutionibus cautum eſt; hoc non eſt intelligendũ, vt pręſentia aſſideant, nihil prætereà agant: cùm ex ſacris canonibus reſidentia ſit accipienda in eum ſenſum, vt ſit laborioſa, non otioſa: id quod duobus præſertim Tridentinæ ſynodi verbis egregiè exprimitur, vt paſcant, & regant: quorum primum ad vitę innocentiam, ad ſalutaris verbi prædicationem, ad ſacramentorum adminiſtrationem, & bonorum operum exemplum pertinet: ſecundum ad diſciplinam reſtituendam, ad mores purgandos, & iuris eccleſiaſtici ditionem, ad bonorum laudem, & vindictam malorum ſuſtinendam ſpectat. vtrumque ſi præſtiterint Epiſcopi, ſatis illa, quæ ſunt Epiſcopalis muneris, videbuntur præſtitiſſe, & impleſſe.

A Debent autem ab Epiſcopali domo (vt à capite reformatio incipiat) initia correctionis duci, vt illi, qui vel ad miniſterium gubernij adſciti ſunt, vel Epiſcopo ſeruiunt, vel ad quæcunq; domus, & familiæ commoda pertinent, ſuo quiſq; gradu modeſtiam illam vita, moribus, habitu, pietate, conuerſatione præ ſe ferant, quæ benè Propoſitum familiæ decent, vt à familia Epiſcopali ſumant cæteri exemplum domeſticæ rei benè & laudabiliter tractandæ.

Qui ex eadem familia ſunt, & clericalem habitum deferunt, ex quibus pars maior Epiſcopalis familiæ conſtare debet, præluceant reliquis virtute, & integritatis ornamento: quod ſæpe Epiſcopi reuideant, recognoſcant, emendent: putent verò maximũ ſibi fore ex hac parte ad reformatio-
B nem impedimentum: ſi, quod in alijs animaduerterint, & corrigere voluerint, familiæ ſuæ, quam prius informare diſciplina debuerant, obijci verè poſſit.

Ac, vt frequentet ſactum facere debent Epiſcopi, niſi impedimẽto rationabili teneantur; ita Dominicis, & feſtis diebus ad veterum Canonum præſcriptum eccleſię Cathedrali, quoad fieri poteſt, deeſſe non debent, vt populus Prælati benedictione & exemplo animatus, quam præſcripſerit Prælatus pietatis, & deuotionis regulam, & exemplo confirmàrit, eam piè arripere, & ſolicitè ſequi ſtudeat, ac dum in Choro diuinis Epiſcopus intereſt, curet, vt diſpoſito rerum ordine nihil ſit vel confuſione turbatum, vel de-
C ordinatione inuerſum.

Quòd ad miniſtros eccleſiaſticos, & eccleſiarum ornatum pertinet, curent Epiſcopi, vt in Clero ſuo ex habitu eccleſiaſtico pietas, ex conuerſatione ſinceritas & innocentia colligatur, vt Chriſti bonus odor ita benè oleat, vt nihil omninò malè oleat. ſit in vnoquoque gradu quædam conditionis proportio; illa quidem par gradui, forma non diſſimilis, vt qui totam inſpexerint Prouinciam vnicam omninò videantur familiam videre officiorum, & ſtudiorum varietate diſtinctam, at verò vni patrifamilias ſubditam, & eiſdem legibus conformatam.

Vt verbi Dei pręſdicatio, quod eſt vitæ ſpiritualis pabulũ, fidei principium, bonorum operum fundamentum, præ-
D ſentia Epiſcoporum incrementum recipiat, & vberiores in ſingulos dies pœnitentiæ fructus in fideli populo ferat; ſtatuimus per Epiſcopos omninò (vbi fortaſſe non eſt) ſedile in eccleſia ſuggeſtui Prædicatoris è regione reſpiciens altiore aliquo gradu conſtitui: vbi Epiſcopus cum ſuis Canonicis ſuperpelliceo indutis ad prædicationem audiendã ſedeat. Prædicationi Epiſcopus, ſi legitimè impeditus non fuerit, quotidie interſit, & exemplum præbeat pietatis, ac deuotionis. Quia tamẽ ad clericalem ſtatum pertinet, omnibus pietatis officijs cæteris antecellere, & prædicationi intereſſe: ac ſi ſęculares ſua ſedilia pro pręſdicatione audienda, vel cõmunia, vt Magiſtratus, vel propria, vt priuatæ perſonæ in eccleſia habent, eccleſiaſticos homines loco, & ſe-
E de carere in eccleſia etiam extra Chorum cùm non deceat, Epiſcoporum diligentiæ proponimus, & ſuademus, vt prope ſedile proprium, quatenus fieri poterit, alterum aptè cõſtructum accommodent ad Clerum recipiendum: ex quo duo cõſequentur apud omnes magni æſtimanda: primum erit, vt Epiſcopo notum ſit ex ſola loci inſpectione, an Clerus ad prædicationem conueniat; vt, ſi defecerit, oportunè etiam proſpiciat: ſecundum erit, vt populus, qui Clerum prædicationes declinantem aliquando perſpiciens ſcandali offenſionem paſſus eſt, ipſius Cleri emendatione, & frequentia acrius ad imitationem incendatur.

Atq; hoc ipſum, ne ſuo fraudetur euentu, diligentia Epi-
F ſcopi ſuſtinendum decernimus; vt ante prædicationes Clerum moneat, tardiores excitet, omnes, qui iuſto carent impedimento, ad prædicationes adducat, pertinaciter inobedientes vt reſipiſcant aliquando, etiã coerceat. graue enim videri iure poſſet, dum reliqui ad verbum Dei audiendum ſolicitè confluunt, ſi Clericos videamus per vicos, & plateas errare, & ſæcularibus rebus operam dare, ac nullius prouiſione, & decreto ad meliorem mentem reuocari.

Idem curandum monemus, cùm feſtis diebus diuina celebrantur officia, vt omnes Cleri ciuitatũ (exceptis Rectoribus parochiarum, quibus eſt animarũ perpetua cura impoſita: & ijs, qui obligatione alicuius eccleſię tũc temporis

obſtricti ſunt) niſi fuerint ex ipſis aliqui legitimo impedi- A mento detenti, in eccleſiam Cathedralem, ſeu collegiatam reſpectiuè tam ad horas diurnas, & Miſſam conuentualem, quam ad Veſperas conueniant: nihil enim poteſt videri abſurdius, ſi ſeculares diuinorum officiorum tempore eccleſiam frequẽtent, Clerici refugiant: illi Deum vel tacitis vocibus in eccleſia laudent, iſti in vijs, & publicis locis tempus vaniloquijs terant, & boni auerſione ſcandalum præbeant.

Quod vt executione facili perficiatur, hortamur Epiſcopos, vt illam rationem, quæ ad rem fuerit accommodatior, ineant.

Non omittant Epiſcopi Seminaria inuiſere, ac diſciplinæ, morum, & pietatis documenta, quibus puerilis ætas in- B formatur, recognoſcere, & adhibito Canonicorum conſilio, quos ad gubernij partem adſciuerunt, proſpicere, vt fructus, qui à Seminariorum erectione, & conſeruatione percipitur, omninò non pereat. Seminarij clericos ad Cathedralium eccleſiarum, aut etiam Collegiatarum ſeruitiũ feſtis diebus adſcitos nõ permittant officium deſerere; aut, occaſione accedendi, & recedendi, per ciuitatem diuagari: ſed modeſtiæ, & eccleſiaſticæ diſciplinæ lege moderentur, & contineant.

Doctrinæ Chriſtianæ ſocietates, & exercitationes aliquando viſitari ab Epiſcopis decet, vt vel auctoritate, vel præſentia rem tantam, quæ alicubi difficultatem patitur C propter patrum negligentiam, & petulantiam puerorum, omnibus prouehere ſtudijs contendant. quod ſi fuerint impediti, vicarios generales, aut etiam foraneos ad hanc viſitationem dimittant, vt, quod eſt Chriſtianæ fidei, ac diſciplinæ fundamentum; & certa ad omnem vitam cum virtute traducendam ratio, vigilantia, & ſolicitudine Epiſcoporum conſeruetur, & certis præſidijs muniatur.

Congregationes caſuum conſcientiæ ſingulis coram ſe menſibus haberi præcipiant, ad quas omnes Curatos, & Clerum ciuitatis aduocabunt, & renuentes compellent iuris medijs, atque pro his proponi caſus tempeſtiuè, & Clero per ſchedas denũciari curẽt, ac deciſiones à Theologo, quẽ adſciuerint, ſuper eorum ſingulis ferri mandabunt. D

Ægrotantium viſitationes, eorum præſertim, qui Prælati præſentiam, aut benedictionem in extremo vitæ ſtatu expoſcunt, aut aliqua ratione poſſunt vel iniuriarum dimiſſione, vel rei alienæ reſtitutione, vel erratorum atrociorũ abſolutione ad bonũ adduci, libenter Epiſcopi ſuſcipiant, & ex charitate obeant. Ad quod munus accedere æquum erit ad cohortandum, monendum, corripiendum, monendum ſtudio, vt animas Domino lucrifaciant; ne diuertant ſermone ad humanas tricas, niſi neceſſitas compellat: orationis ſcopus in vnum Deum, & animarũ ſalutem intento ſermone dirigatur, & ſubſidia proponantur ſpiritualia, vt corporis ægritudo toleranter perferatur, quo Dei gloriæ ſeruire, & peccatorum maculas abſtergere valeant; in quo E abundet Epiſcoporum charitas, & Chriſtiana ſolertia.

Pauperum, & miſerabilium perſonarũ curam paternam gerant Epiſcopi, ne deſtitutæ ab eo, qui communis debet eſſe pater, cuſtodia & charitate; quæ ſunt propria Prælati munera; in mala varia, & duras incidant calamitates, nec ſit, qui in volutabro miſeriarum iacentibus manum admoueat, ſi Epiſcopus non admouerit, & beneficentiæ Chriſtianæ exemplum dederit.

Ea eſt rerum humanarũ inconſtantia, & imbecillitas, vt nihil ſit inter homines ita firmum, & munitum conſenſu, lege, natura, quod varietati & caſui non ſubijciatur, nec poteſt cuiquam permanendi ſtatus præſcribi, quin repentinæ F inſtent & exorantur cauſæ, eæq; cum ratione cõſentientes, vt diſcedere oporteat, & expediat. Idcircò licèt Epiſcopis reſidendi apud ſuas Eccleſias, & in diœceſi, Concilij Tridentini decreto, & in grauiſſimo Pontificiarum conſtitutionum præcepto neceſſitas impoſita ſit; cùm tamen Chriſtiana charitas, vrgens neceſſitas, debita obedientia, aceuidens eccleſiæ, vel reipub. vtilitas ſuaſerit, vt Epiſcopi ab eccleſia, & diœceſi abeſſe cogantur, nõ illam ob cauſam contumaciæ redarguendi, ſi cauſas abſentię probatas attulerint ad excuſationẽ, quas, quia incertis à rebus pendent, definire vel ſuperuacaneum, vel incertũ, & indefinibile putamus.

A Quod ad cauſas abſentiæ pertinet, id fiat, quod Tridentino Concilio ſancitum & declaratum eſt, cuius diſpoſitionem in omnibus declaramus ſeruandam, & exequendam.

Qui inſcitia laborant, & ambitioſa nobilium potentia nituntur, cùm vel ad ordines, vel ad beneficia aſpirant, cõmendatitias literas vndiq; collectas ad præſidium inſcitiæ ſuæ adſciſcunt. Duo verò, quibus eſt occurrendum, efficere conantur, vt imperitiam his ſuis fulciant adminiculis, aut Prælato liberam diſponendi facultatem adimant, vel eundem in difficultates adducant. Idcircò ſtatuimus, & declaramus omnes & ſingulos commendatitiarum literarũ perquiſitores, & præſentatores, ſiue ad ordines, ſiue ad beneficia aſpirent, quandocunq; pro prædictis commendatitias B præſentârint, tunc temporis ad eadem, quæ tum petunt, quamuis aliàs idonei eſſent, non promoueantur.

Capellæ, & Altaria de iure patronatus laicorum incompta, & inculta, decet omni ratione ornari. Patronos autem Epiſcopi, iuris medijs compellant, & quæ debent, omninò à parte ſua impleant.

Præterea vigilijs Sanctorum, & feſtorũ dierum, quibus ieiunatur, præcedente Veſpere ſigno campanæ intimetur populis ieiunij futuri obſeruatio, vt ignorantiæ prætextus excludatur. Quod Epiſcopi Parochis indicent omninò exequendum.

C

De reſidentia Curatorum.

QVi curam animarum officio ſuſceptam habent, rei debent, quam ſuſtinent, quæ ſingulis periclitatur momentis, præſentem operam dare, atque hi quidem vt corporali inſiſtunt reſidentia, ita pijs debent conatibus vrgere, ne quid propter illorum incuriam, aut nequitiam pereat, & reddendæ rationis obligatione malum cuſtodem obſtringat. Debent Curati meminiſſe, datos populis mediatores inter Deum, & homines, vt ſacra frequenter facere pro eccleſia ſancta Dei, & populo ſibi commiſſo non omittant; vt verbum Dei, cuius diſpenſatores facti ſunt, inculcare in animis fidelium non deſinant, vt ſacramenta petentibus vel D miniſtrare, vel proponere, & ſuadere maxima diligentia ſtudeant, vt vitæ integritatem in exemplum alijs prætendant, & quaſi lucernis ardentibus viam demonſtrent, qua per diuinorum mandatorum obſeruantiam in cœlum aſcenditur.

Sacra feſtis diebus facere Curati non omittant: reliquis verò tam ſæpè, vt muneri ſuo ſatisfaciant. Sacramenta omnia ex Romano Rituali miniſtrent, vt in Breuiario, Miſſali, Sacerdotali, Riduali, & alijs ſanctam Apoſtolicam Romanam eccleſiam magiſtram, quæ nõ fallitur, & matrem, quæ materna dilectione filios non amare, & ſalutaribus non paſcere alimentis non poteſt, omninò ſequantur.

Duo ſunt fines in humana fragilitate; ingreſſus in vitam, E & exitus: his tanquam curriculi huius finibus vita præſens terminatur, vtrobiq; Curatorum vigilantia, & Chriſtiana charitas requiritur. Cùm enim ingredimur in hanc vitam, ærumnis, & periculis refertam, iræ filij, ſpei ſalutaris expertes, & renouationẽ regenerationis expectamus, præſtò debet eſſe, qui baptiſmi ſacramento originalis peccati maculã abſtergat, & in filiationẽ Dei, qua iuſtè primi parentis culpa damnati fueramus, reſtituat. Diſceſſus ex hac vita, qui graui premitur erratorum pondere, & perpetui naufragij metu, niſi oportunè ſpiritualis medici pharmaco muniatur, & confirmetur, iure quidem poſtulat, vt diſpenſator, cui fuerat miniſterij ratio cõmiſſa, damni pœna damnetur. F Ad Patrinatum in baptiſmate non admittant Curati eos, qui ſaltem memoriter nõ teneant orationem Dominicam, ſalutationem Angelicam, & ſymbolum Apoſtolorum.

Sint igitur Curati diligentia, & fideli miniſterio cõmendabiles, vt opus, quod tenent, diligẽter ſuſtineant, Dei, &, Epiſcopi ſui animaduerſionem ſubituri, ſi negligẽter ſe geſſerint. Ac hi quidem extra Parochiæ fines habitare nõ præſumant, ſed inter ſuum gregem diuerticulum habeant, vt in omnes partes cuſtodiæ, & charitatis ſuæ affectio commodè dimanet. In libro deſcripta habeãt diſtincta nomina Parochianorum per domos, & familias; cõfeſſioni, & communioni Paſchatis Reſurrectionis Dominicæ intendant; inter

Digitized by Google

illos omnia obſeruent, omnia circumſpiciant, vt patresfa- A milias benè familię præpoſiti: ſi quem præſenſerint corpore ægrotare, prudenter adeant, cõſulentur; ac vt medicus corpori ſubuenire medicamento properat, ſalutis monita prudenti, & maturo ſermone, ac ſpirituales medicinas proponant, ſuadeant, miniſtrent; ac ouem Chriſti ſanguine redemptam patiantur inedia, & fame ſpirituali perire. Præter libros, in quibus ſcribantur nomina baptizatorum, & confirmatorum, habeant curati librum matrimoniorum, atq; item mortuorum: vſus enim iam docuit huiuſmodi ſcriptiones ad multas, eaſque maximas, etiam ſummè periculoſas controuerſias tollendas pertinere.

De Eccleſijs, Sacriſtijs, Eccleſiaſticas ſupellectili, & decenti illorum omnium cultu, ita curent, qui Parochialibus B præſunt eccleſijs; vt nihil appareat ſordidum, aut minus, quam decet, nitidum.

A cœmeterijs vineas, & fructuoſas arbores amoueant; nec intra ſolum ſacrum venale quidquam proponi ſinant; vt re appareat, quod iam norunt per doctrinam omnes eſſe domum orationis, non autem negotiationis.

Miſerabilium perſonarum Parochiæ ſuæ curam gerant paternam, præſertim verò vbi iuniores puellæ, aut viduæ ſunt, quarum egeſtas graue periculum oſtendit: atque in hoc ipſo ita contendant, vt omnem etiã lapidem moueant; quo caſui, qui videtur inſtare, ſumma charitate occurrant.

Domus Parochiales ordine, ac diſciplina ſint reliquis ex- C emplum. Curati omninò ad quodcumq; vel vile miniſterium fœminas non adſciſcant ſibi in familiam, quę aliquando infames corpore fuerint, vel infamibus domeſtico miniſterio inſeruierint, aut propter ætatẽ, & alia ſuſpectæ eſſe poſſint; mares etiã illos minimè recipiant, qui publici blaſphemi ſint, aut ſceleroſi, aut ſaltem in Paſchate confeſſi, & Euchariſtiati non fuerint. De fœminis in Ciuitatibus præcipimus à Vicarijs generalibus Epiſcoporũ huiuſmodi miniſtras, præuia aliqua cognitione probari: in Oppidis, pagis, & vllis ab Archidiaconis, ſeu Vicarijs foraneis regionum.

Diſceſſus Curatorum à parochijs vt propter animarum curam, quæ ſingulis obijcitur momentis alicui periculo, eſt inhibendus; ita indulgendum neceſſitati, & temporũ qua- D litati. Itaq; ſciant Epiſcopi, eorumq; Vicarij licentiã diſcedendi in ſcriptis, gratisq; non vltra bimeſtre tempus, niſi ex graui cauſa, eſſe concedendam, ſicut Decreto Concilij Tridentini ſtatutum fuit. Vt autem in Ciuitatibus licentiã huiuſmodi edicimus à Vicarijs generalibus in ſcriptis eſſe petendam; ita in Oppidis, pagis, & vllis petendã decernimus à proprijs Vicarijs foraneis pro facultate illis ab Epiſcopo limitatè concedenda. Si qua verò fuerit legitima cauſa, quo minus Curatus aliquis apud eccleſiam ſuam reſidere poſſit, erit illa quidem legitimè coram Epiſcopo, aut eius Vicario generali probanda: & ſi fuerit ex illis, quæ iuſta videri, & reputari poſſit, licentiã ſcripto authentico compræhenſam dare licebit; quarum licentiarũ vel longi temporis reſiden- E tia excuſantium, vel breuioris ex cauſa momentanea, mandamus librum, ſeu regeſtum quamprimùm fieri, vt quandocunq; licentiæ huiuſmodi videre, ac reuideri poſſint.

De reſidentia Canonicorum & beneficiatorum, qui reſidentiæ obligationi tenentur.

MOnemus omnes in Domino abſentiam iure permittente ex cauſis rationabilibus indulgeri, vt humanis ſit neceſſitatibus conſultum; non vt Canonici ad luxum, & venationes, & illa, quæ modeſtiam clericalem nõ decent, per occaſionem indultæ abſentiæ diffluant: quod illos meditari apud ſe, & perpendere æquum eſt. Abſentiam ab ec- F cleſia monemus omninò non ſuſcipi Dominici Aduentus tempore, Quadrageſimę, Natiuitatis, Reſurrectionis, Pentecoſtes, itemque Corporis Chriſti, atque ita dimitti, vt dimidia ſaltem pars Canonicorum; ſaluo illorum iure, qui ſuper his priuilegio fruerentur, viridi obſeruantia ſtabilito; in eccleſia remaneat.

Si qua extra ordinem cauſa grauior, & longioris abſentię neceſſitas, ex priuato etiam incommodo emerſerit, illam decernimus ab Epiſcopo ſeruatis ſeruandis cognoſci; interim ad perceptionem diſtributionum quotidianarum abſentem non admitti.

Ac vt diſtinctè, quid hoc in genere vitandum, quid ſe- A quendum, cognoſci ac decerni poſſit, ſtatuimus, Canonicis, ſeu beneficia ſine cura obtinentibus, quæ reſidentiam perſonalem requirunt, ſi ætate maiores triginta annis fuerint, licentiam vt proficiſcantur ad ſtudia in gymnaſijs publicis obeunda denegandam, niſi ſtudia iam cœpta perſicere continuato curſu perſeuerarent: huiuſmodi autem licentia non vltra quinquennium concedatur: ſtudia verò debent eſſe ſacræ Theologiæ, aut ſacrorum canonum. In quo monemus animaduertẽdum eſſe, vt beneficiorũ onera interim per ſubſtitutum idoneum obeantur, & ſuſtineantur. Obtinentes eccleſias parochiales decernimus omninò à licentia huiuſmodi proficiſcendi ad publica gymnaſia eſ- B ſe repellendos; qui enim collationis tempore per concurſum examinatus, & canonicè promotus fuit, & publico examinatorum Synodalium teſtimonio ad animarum curam exercendã idoneus habitus, dimittendus non eſt, vt diſcat, cùm ad docendos alios prouectus fuerit.

Quia ſolent Capitula interdum Canonici in longum abſentiæ tempus, annos etiam commentitijs cauſis, aut veris, ſed non legitimis concedere, eiſdem inhibemus, ne quid in poſterum tale conari, aut tentare audeant, aliàs decernimus irritum, & inane, quidquid ſuper præmiſſis actum, geſtum, decretumve fuerit.

Quia verò intereſſe diuinis corporalem tantùm præſen- C tiam non requirit, vt quis actum præſentiæ exhibeat, nihil præterea agat, aut curet; præſenti conſtitutione edicimus; illos dici verè, & propriè reſidentes, qui ad Diuina in eccleſiam conuenientes laudes perſoluunt ex inſtituto Eccleſiæ Deo; munera obeunt vel communia, vel propria; diuinis animo, ore, toto corpore intendunt. De quo ſuperius capite de Diuinis officijs ſatis actum eſt.

De Epiſcopis.

IN Domini domo nihil præpoſterum, aut inordinatum eſſe debet: ordo autem, & ratio dictat, vt quæ in membris proportio, & ſymmetria deſideratur, ea in capite præ- D cipuè eluceat, & emineat, ne monſtri ſimile ſit; turpe imponi caput benè compoſito corpori, quo membra, licèt per ſe ſatis apta, dignitatem, & pulchritudinem amittant. Idcircò ſi res poſtulet, vt in eccleſia electiua (vt vocant) agatur de electione Epiſcopi, quædam conſtituenda duximus, vt tantæ rei agendæ, quantum licet, conſulatur.

Sit igitur eligentium ſcopus, vt ad Cathedralis eccleſiæ regimen eum eligant, qui ſit legitimo matrimonio natus, ætate matura, grauitate morum, literarumq; ſcientia iuxta conſtitutionem Alexandri III. quæ incipit: Cùm in cunctis, in Concilio Lateranenſi promulgatam. Debet autem antea in vniuerſitate ſtudiorum magiſter, ſiue Doctor, aut Licentiatus in ſacra Theologia, vel iure Canonico eſſe pro- E motus, aut publico alicuius Academiæ teſtimonio idoneus ad alios docendos habitus. Si Regularis fuerit, à ſuperioribus ſuæ Religionis ſimilem habeat fidem. Saltem verò ſex menſium ſpatio ante in ſacro ordine conſtitutus. Promoti autem ad eccleſias Cathedrales poſt receptam electionis confirmationem, vt munera Epiſcopalia obire, & gregis incolumitati conſulere valeant, debent ipſi quidem munus conſecrationis intra tres menſes ſuſcipere, nec differre vltra tres alios menſes, ne vel fructus reſtituere in primo caſu compellantur, vel in ſecundo priuationis pœnæ ſubijciantur. Conſecratio verò ſi extra Curiam Romanam fiat, in Eccleſia, ad quã promoti fuerint, aut in prouincia; ſi commodè fieri poterit; celebretur. F

Ad electionem, qui ius eligendi habent, nõ procedant, niſi mortuo Epiſcopo, & vocatis omnibus, qui ſunt in Prouincia, vt electioni Epiſcopi, quæ tanti refert, interſint omnes, qui ius habent, & ferre ſuffragium valeat, & maiori, ac ſaniori parte Epiſcopi electio ſuſtineatur.

Proceſſum, & inquiſitionem fieri de prædictis qualitatibus eligendorum ſacra Tridentina Synodus diſtrictè præcipit, ad S. D. N. cum fidei profeſſione tranſmittendam, & ab eodem approbandam. Quod non modo vt fiat, ſed, vt benè fiat in primis curandum. Tota autem inſtructio à probatis viris, teſtibus omni exceptione maioribus ſumenda,

qui

qui vitæ, morum, integritatis, pietatis, ac ſedulitatis Chriſtianæ certum teſtimonium reddant. Sit atteſtatio iureiurandi religione munita, ſit ex officio recepta, & à perſonis ab officio aſſumendis, non à parte nominandis, & in publicum inſtrumentum redacta. Qui verò ex Capitulo examini, & inquiſitioni pręſentantur, ab ipſomet Capitulo eligantur, delato eis iuramento facturos in examine obeundo, quę iuxta veritatẽ, & iuſtitiam ſunt, poſthabito odij, amoris, affinitatis, & aliorum omnium reſpectu, ac nihil ſe ex ijs, quæ inquiſitione perceperint, cuiquam præter ipſum Capitulum manifeſtum facturos. Ad poſtulationes confugere, & ineligibilem per carnem, & ſanguinem expoſcere, & iuris ordinem peruertere non expedit. Statuimus, in eccleſijs electiuis ordinem iuris ſequendum eſſe, ac tum demum ad poſtulationes Canonicas declinandum, cùm electiones idoneorum præficiendorum defecerint.

In primis autem cùm eccleſia vacauerit, ſupplicationes, & preces publicè, priuatimq; habendas præcipimus à Capitulo per ciuitatem & diœceſim indicendas, quibus Clerus, & populus bonum valeat à Deo paſtorem impetrare, quod eſt gubernij eccleſiaſtici, & Chriſtianæ diſciplinæ, & pietatis certiſſimum cum Dei gratia fundamentum.

Ac vt ea, quæ in membris eſt naturalis quædam conſenſio, vt inuicem ſeruiant, inuicem obſequantur; in corpore prouinciæ noſtræ charitas inter Epiſcopos vigeat, quæ Deo placeat, & populorum ædificationi conſulit, decernimus, ſi quando diuina diſponente prouidẽtia, Metropolitanus, aut aliquis ex Epiſcopis Suffraganeis decubuerit, & in viam vniuerſæ carnis declinare cœperit, vt ex ijſdem Suffraganeis, qui proximior ægrotanti eſt, ſeu eo impedito, aut abſente alius, qui minori ſpatio abeſt, Capitulo ægroti Epiſcopi ſignificante, ſolicitè accedat, vt Sacramenta, & ſpiritualia obſequia prudenter exhibeat, & pręſens pręſentem charitate conſoletur Epiſcopali. Si æger Epiſcopus obierit, curabit idem, vt per œconomos, aut alios ex Capitulo tota ſacra ſupellex, ornamenta eccleſiaſtica, paramenta, vaſa, miſſalia, atque huiuſmodi alia, licèt ex auro, ſeu argento confecta ad diuinum cultum etiam in priuatis ædibus, Capellis, Oratorijs deſtinata, quæ tempore obitus eius extabunt, eccleſijs, de quorum fructibus facta fuerint, eo ipſo applicentur, & incorporentur, ſublata de eiſdem teſtandi, ſeu diſponendi facultate: Id quod Pij V. conſtitutione decretum eſt, & grauiter omnibus, ad quos pertinet, pro executione iniunctum.

De cenſibus & redditibus dictarum eccleſiarum non exactis, ſiue dies ſoluendi ceſſerit, ſiue non ceſſerit, modò exacti non fuerint, etiam ſi illorum fuerit exactio, in iudicio iam propoſita, quod Iulij III. conſtitutione iam decretum eſt, hoc idem ſeruandum ſtatuimus, vt ſcilicet ac ſucceſſores Epiſcopos pertineant. De fructibus verò non exactis legato, aut donationis titulo relictis decernimus, quod in declarationibus eiuſdem Bullæ adiectis deciſum, ac definitum eſt.

Defuncto Metropolitano, ab Epiſcopo, qui ſpiritualia illi obſequia pręſtiterit, dies obitus totius prouincię epiſcopis ſignificetur, & in tota prouincia dies illius depoſitionis magna celebritate ſacrorum, & Cleri agatur. Si ex Epiſcopis aliquis deceſſerit, qui charitatem exhibuerit defuncto, ille idem Epiſcopus tem Metropolitano ſignificet, qui toti prouinciæ idem officium indicat. Ac vt Metropolitani poſtremo tempore defuncti anniuerſariũ in tota prouincia quotannis fieri præcipimus, & mandamus; ita in ſingulis Cathedralibus eccleſijs de proprij Epiſcopi proximè defuncti anniuerſario repetitum, ac diſpoſitum intelligi debere dicimus, declaramus, & ſtatuimus, æquũ enim eſt, vt eos, qui nos dilectione paterna, & paſtorali affectione fouerunt, & ad omne bonum adducere perpetuis laboribus, & vigilijs conati ſunt, grati animi memoria, & pijs obſequijs proſequamur.

Quod de anniuerſario Metropolitani, & Epiſcoporum ſingulis annis celebrando decreuimus; hoc item de Metropolitani, & Epiſcoporum Suffraganeorum viuentium ſolemni conſecrationis die quotannis habendum, & celebrandum decernimus; vt preces publicæ, & ſupplicationes ipſo conſecrationis ſolemni die habeantur; ac diuinæ clementiæ bonitas exoretur, vt gratiæ ſuæ munere gubernij eccleſiaſtici ordo, inſtitutio, & progreſſio procedat.

Dies verò tam anniuerſarij Metropolitani, quàm Epiſcoporum, itemq; conſecrationis eorundem in Calendarijs particularibus Epiſcoporum indicantur.

De Parochis.

PArochorum ea eſt muneris, & obligationis ratio, quæ curam animarum vniuerſam complectitur, vt hoc ipſo capite ſtatuere de Parochis aliquid optimo iure decreuerimus. At verò cùm ad reliquorum cuſtodiam Parochorum ſolicitudo vocetur, debent hi quidem nõ gregatim adſciſci, aut inconſulto prouehi, ſed Canonicè, id eſt maturè, & ſeruatis ſeruandis. Cùm igitur quomodocunq; vacauerit eccleſia aliqua Parochialis, quocunq; cenſeatur nomine curata, etiam ſi ſit Vicaria vel temporalis, vel perpetua, curam habens animarum annexam, ſiue ſit liberæ collationis Ordinarij, ſiue de iure patronatus, decernimus, ſtatim habita vacationis notitia, Epiſcopi partes eſſe, idoneum in ea vicarium cum cõgrua eius arbitrio fructuum portionis aſſignatione conſtituere, qui onera ipſius eccleſiæ ſuſtineat, donec ei de Rectore prouideatur. Quod ſi cui Collegio, aut Capitulo à ſancta ſede indultum ſit, vt caſibus repentinis occurrente vacatione alicuius eccleſiæ Curatæ, ipſummet poſſit Capitulum de corpore Cleri ciuitatis aliquem ad curam in vacante eccleſia ſuſcipiẽdam dimittere, donec Epiſcopus moneatur de huiuſmodi vacatione; ſciant cuncti id indultum extra caſum ſuum non eſſe intelligendum,

Cùm ad notitiam Epiſcopi vacatio Parochialis eccleſiæ peruenerit, edicta decernimus publicè eſſe proponenda, quibus vocentur ad futurum examen die conſtituta perficiendum, qui ad concurſum accedere volent. Ex ijs verò, qui ab examinatoribus Synodalibus idonei renunciati fuerint ætate, moribus, doctrina, prudentia, & alijs rebus ad vacantẽ eccleſiam gubernandam opportunis, ab Epiſcopo eligatur. quem idem Epiſcopus magis idoneum iudicauerit, vt ad vacantem eccleſiam promoueatur. Collationem autem eccleſiarum parochialium, ſeu curatarum factam ſine examine commiſſo ab examinatoribus Synodalibus, & non obſeruata lege concurſus, nullam declaramus: irritam, atque nullius eſſe valoris pronunciamus, ac taliter prouiſo nullum etiam coloratum ius, aut titulum quæſitum eſſe: dictas verò parochiales eccleſias, ſiue curatas, vt ante, vacare, ac de eiſdem prouideri debere. Quod ſi obſeruata ſit quidem forma concurſus, ſed minus idoneus magis idoneo fuerit ab Epiſcopo in electione præpoſitus, liceat ei vti appellationis remedio aduerſus Epiſcopi eligentis irrationabile iudicium: quemadmodum cauetur conſtitutione ſanctæ memoriæ Pij Quinti hac de re edita.

Quod ſi carnis, & ſanguinis affectione, poſthabito eo, qui magis idoneus in examine fuerit, conferatur eccleſia minus idoneo, & appellârit ad hanc ſedem Metropolitanã ille, qui ſibi factam fuiſſe iniuriã probare, ac ius tueri ſuum velit; officij neceſſitate cogemur iuſtitiæ ſubſequi implementum, quod grauiſſima conſtitutio Pij Quinti indixit, & Eccleſiaſtica ratio poſtulat.

In huiuſmodi eccleſijs, quæ ſunt de iure patronatus eccleſiaſtici, ſeruetur, quod ſacrum Concilium Tridentinum diſpoſuit; ſi inſtitutio ad Epiſcopum, & non ad alium pertineat: vt is, quem patronus digniorẽ inter probatos ab examinatoribus iudicabit. Epiſcopo præſentetur, vt ab eodem inſtituatur: cùm verò inſtitutio ab alio, quàm ab Epiſcopo erit facienda, tunc Epiſcopus ſolus ex dignis eligat digniorem, quem patronus ei præſentet, ad quem ſpectat inſtitutio. In eccleſijs autem, quæ ſunt iuris patronatus non eccleſiaſtici, ſeruetur, quod iure ſtatutum eſt, vt tamen præſentati ab examinatoribus Synodalibus prænio examine probentur; & non, niſi idonei reperti fuerint, admittantur.

Deputationes Vicariorũ tam perpetuorum, quàm temporalium, in eccleſijs curatis ad menſam Capitularem ſpectantibus, & ab ea dependentibus, ſeu dictorũ Vicariatuum collationes omnes, & quaſcunque prouiſiones in futurum ab executione ſuppendimus, & ſuſpenſas poſt duos menſes declaramus, quamdiu deputati, ſeu prouiſi profeſſionem

fidei

Digitized by Google

ſidei in manibus noſtris, aut Vicarij noſtri, quò ad diœceſim Aquileienſem, vel in manibus Epiſcopi Ordinarij, aut eius Vicarij generalis quò ad prouinciam, emiſerint: vt ſit initiũ executionis miniſterij profeſſio & fundamentum, à quo recta miniſterij ratio pendere debet, in cõtrafacientes autem quoſcunque iuris mediis animaduertendum pro criminis qualitate decernimus.

Locationes & cõductiones vltra triennium eccleſiarum parochialium cum redditibus earum ſub quibuſcunq; conditionibus, tenoribus, ac formis initas, vt alicubi fieri compertum eſt, nullas, & irritas declaramus, & quatenus opus ſit, etiam irritamus, & abolemus: eaſdem verò eccleſias, quę menſis vel Epiſcopalibus, vel Capitularibus vnitæ ſunt, in Vicariatus perpetuos erigimus, & in poſterum per Vicarios perpetuos in eiſdem eccleſiis inſtituendos, animarum curæ inſeruiendum decernimus.

Qui ad Parochiales eccleſias, vel curatas aſſumuntur, prærer ea, quæ ſuſtinendi muneris cauſa requiruntur, vigintiquinque annos ſaltem attingere debent: prouiſionem ſeu collationem, aut etiam deputationẽ de minore factam vitibus carere decernimus.

Illiteratos Curatarum eccleſiarum Rectores; qui ſuperioribus fortaſſe temporibus in eccleſias irrepſerunt, quibus propter imperitiam minus certè inſeruiunt, quàm res poſtulat: nec ferre poſſumus cum damno Eccleſiæ, & eccleſiaſtici miniſterij iactura in officio diuerſari; & ab eccleſia remoueri Charitas non patitur: eam verò rationem quã præſcripſit Concilium Tridentinum, adhiberi volentes, declaramus his; modò vitæ honeſtæ ſint; Coadiutores, aut Vicarios idoneos pro tempore parte fructuum competenti aſſignata adiungendos ac deputandos à locorum Epiſcopis, tanquam ſedis Apoſtolicæ delegatis: vt Coadiutorum, ſeu Vicariorum diligentia Dei opus egregiè perficiatur.

Quod ſi apud eccleſias Parochiales, ſiue baptiſmales populus ita numeroſus ſit, vt vnus eccleſiaſticis Sacramentis miniſtrandis, & cultu ſacro peragendo ſufficere non poſſit, Epiſcoporum tanquam ſedis Apoſtolicæ delegatorum partes erunt, Rectores, ſeu alios, ad quos pertinet compellere, vt tot pro miniſterio ſacerdotes adiungant, quos ſatis eſſe ad munus parochiale ſuſtinendum putârint.

Inoleuit miſerabili exemplo quibuſdam etiam in locis, quibus populus numero, & qualitate ſatis pollet, abuſus; vt beneficia eccleſiaſtica, quæ curam animarum ex primæua eorum inſtitutione habuerunt, in ſimplicia beneficia aſſignata Vicariis congrua portione conuerſa fuerint, nulla intercedente ſanctæ Sedis gratia conuerſionis, aut commutationis, ſed impetrantium aſſertione & abuſu: quaſi ſuperiorum temporum Rectores, qui reſidere apud eccleſias Curatas debuerunt, cùm non reſederint, & per Vicarios in dictis eccleſiis miniſtrârint, naturam eccleſiarum parochialium culpa ſua, quę iniuſtum affectauit commodum, & correctionem effugit, immutârint. Cui malo occurrentes ea, quæ nos decet, vigilantia & ſolicitudine, ſtatuimus de præfatis eccleſiis, quę tamen verè conſtiterit à primęua erectione fuiſſe Curatas, vt, licèt effectum videantur, ſine vlla tamẽ ſanctæ Sedis gratia, conſecutæ, per totam prouinciam prouideatur, vt cùm primùm quocunque modo dictæ eccleſiæ aliter, quàm per reſignationem obtinentium vacauerint, ad primæui ſtatus conditionem ipſo facto rediiſſe cenſeantur; & fiat de illis prouiſio, vt de verè parochialibus eccleſiis ſacrorum canonum diſpoſitione ſtatutum eſt: quod vt contra omnes impetrantium incurſiones certo præſidio tandem aliquando muniatur, ſtatuimus totius prouinciæ nomine S. D. N. ſupplicandum, præfatum Decretum Apoſtolica auctoritate confirmare, & munire dignetur, ne quod noſtra ſolicitudine paratum eſt remedium, ſubreptionis impulſu pereat.

Debent iis, qui à parochialibus eccleſiis longè abſunt, vel extra ciuitatem ſunt, cùm tamen à parochia ciuitatis pẽdeant, & ab eadem gubernentur: Epiſcopi opportunè proſpicere, vt miniſteria ſpiritualia in promptu neceſſitate exigente habere poſſint, pręſertim ſi aquarũ diuortiis, & montium difficultatibus, & pontium nocturno tranſitu, ac pluuiarum, ſeu niuium tempore, vel intercluſo portarum ciuitatis exitu, difficilis Rectori ſit, ac periculoſus, interdum etiam impoſſibilis in eam partem acceſſus. quo caſu iuxta felicis recordationis Alexandri III. conſtitutionem, & Tridentini Concilij decretum, nouas Epiſcopi parochias conſtituere poterunt, vt animarum curæ conſultum ſit. iis verò, qui nouis parochiis præficiendi erunt, ex fructibus ad matricem eccleſiam quomodocunq; pertinentibus aſſignandam portionem ex decreto Concilij declaramus, quę ſi minus competens, ac minus congrua fuerit, erunt partes Epiſcopi, etiam populum ad ea, quæ nouo Rectori neceſſaria fuerint, præſtanda compellere, vt inde hauriant victus neceſſarij commoda, vbi miniſterij & laboris aſſiduam diligẽtiam impendunt.

Decedente Parocho, ea, quæ ad ſacrum cultum, vaſa, libros, paramenta, Miſſalia, ornamenta, & alia ſacra, licèt ex argento, ſiue auro confecta viuens ex fructibus beneficij etiam in Capella, ſeu priuato Oratorio adhibenda confecit, nomine eccleſię, apud quam reſedit ſeu quam obtinuit, vẽdicanda, & in illius vſum adſciſcenda decernimus, & mandamus iuxta conſtitutionem Pij V. quod Vicariorum foraneorum diligentia expediendum erit, vt proprio illorum capite declarabimus.

De Dignitatibus, Canonicatibus, & beneficijs ſimplicibus.

DIGNITATVM, & Canonicatuum, qui nomen à Regula, & ordine duxerunt, electionem, & probationem Epiſcopis indicimus faciendam cognitione, & iudicio, vt idoneos, quos caro, & ſanguis non reuelauit, eligant ſpectatæ probitatis, morum, etiam probatæ doctrinæ, vt meritò Senatus Eccleſiæ dici poſſit: in quo ſibi perſuadeant fore ad Eccleſiaſticum gubernium dirigendum benè incitatæ voluntati maximum & perpetuum adiumentum. pertinent enim, qui dignitates obtinent Eccleſiaſticas, & Canonici ad caput, qui eſt Epiſcopus, tanquam nobiliora membra: pertinent verò ratione miniſterij & dignitatis, itemq; loci propinquitate, & ordine Eccleſiæ, vt nihil in horum altero ſit, quod ad alterum non pertineat. Hanc ob cauſam de Dignitatibus, & Canonicatibus à Tridentina Synodo ſtatutũ eſt, vt in eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis inſignibus dignitates omnes, & ſaltem dimidia pars Canonicatuum, vbi id commodè fieri poteſt, tantùm Magiſtris, & Doctoribus, aut etiam Licentiatis in Theologia, vel iure Canonico conferantur. Quòd ſi Dignitates curã animarum annexam habeant, ex decreto Concilij declaramus nulli eſſe conferendas, qui ſaltem vigeſimumquintum ætatis ſuæ annum non attigerit, & in clericali ordine verſatus, doctrina ad munus ſuum exequendum neceſſaria, & morum integritate non commendetur.

Aliæ dignitates, & perſonatus, quibus nulla ſubeſt animarum cura, Clericis idoneis non minoribus annis viginti duobus iuxta idem Concilij decretum conferantur.

In Archidiaconos, qui oculi ſunt Epiſcoporum in omnibus eccleſiis proueliantur, vbi fieri poteſt, qui Magiſtri ſunt in Theologia, ſeu Doctores, aut Licentiati in iure Canonico: neq; enim munus, ſicubi iuriſdictionem habent; aut dignitas, quæ principalis eſt poſt Epiſcopalem: aut temporum ratio, quæ vigilantiam, integritatem, & doctrinæ donum requirit, omnino patitur, vt ſegnes, & illiterati adſciſcantur, qui imperitia, & ſordibus euertere perſeuerent, quæ ſtare videntur.

Ætas promouendorum ad Canonicatus ea ſaltem debet eſſe, quæ ſacro ordini Præbendæ conueniat, vt infra tempus à iure, & ſancta Tridentina Synodo conſtitutum, promoueri poſſint: ea ſit præterea in literis ſcientia, & in Eccleſiaſticis doctrina, vt ordinem aſſequi Præbendę valeant: niſi ęnim idonei in examine ad ordinem Præbendæ, quæ confertur, extiterint, inhabiles ad Canonicatum pronunciamus, collationem verò, aut quamcunque promotionem de illis ad Canonicatum irritam, & caſſam declaramus.

In Eccleſiis tam Cathedralibus, quàm Collegiatis, & Parochialibus ex earum conſtitutionibus, aut ex praua conſuetudine obſeruatur, vt in electione, præſentatione, nominatione, inſtitutione, confirmatione, collatione, vel alia

promiſſione, ſiue admiſſione ad poſſeſſionem alicuius Cathedralis Eccleſiæ, vel beneficij, Canonicatuum, aut præbendarum, vel partem prouentuum, ſed ad diſtributiones quotidianas certæ conditiones, ſeu deductiones ex fructibus, ſolutiones, promiſſiones, compenſationesve illicitæ aut etiam quæ in aliquibus Eccleſijs dicuntur Turnorum lucra, interponantur: hæc examinent, & diligenter Epiſcopi perpendant, vt, quæ in vſus pios conuertuntur, permittant, alia, quæ ſordidam auaritiæ labem, & ſimoniâcam ſuſpicionem olent, euertant, ac omninò tollant. Quod verò ſpectat ad primi poſt adeptam poſſeſſionem anni fructus, decernimus exequendam omninò Conſtitutionem Pij V. vt ſi hi fructus, & diſtributiones in pia opera ſtatuto, aut veteri conſuetudine inſumantur, dimidium ad Canonicum, dimidium alterum ad ipſorum executionem pertineat; ſi verò inter Canonicos diſtribuantur, aut aliter inſumãtur, quàm in pios vſus, tum decernimus dictos fructus, & diſtributiones primo etiam anno poſt adeptam poſſeſſionem integros ad Canonicum pertinere, & eidem ſine diminutione aſſignandos eſſe.

Beneficiorum etiam ſimplicium ſub eodem tecto obtinendorum prohibitionem iure communi latam omnibus Epiſcopis ſeruãdam, & exequendam omninò proponimus, & intimamus.

Ferendum nullo pacto dicimus, & declaramus, vt ad beneficia ſimplicia vel liberæ collationis, vel iuris patronatus Sacerdotij ordinem, & miniſterium annexum habentia promoueantur pueri etiam impuberes, qui literas, & penè ſeipſos ignorant, ne dum munus exequuntur beneficijs annexum, aut exequi poſſunt: quem abuſum corrigere volentes, declaramus illos, qui ætatem non habent, vt ſaltem infra annum promoueri ad ordinem tituli beneficialis poſſint, inhabiles ad huiuſmodi beneficia, quę Sacerdotij ordinem, & miniſterium annexum habent: electionem verò, præſentationemque, & inſtitutionem de huiuſmodi perſona nullam, & irritam eſſe, aut etiam irritandam, & annullandam declaramus.

Ac, vt in collatione beneficiorum Eccleſiaſticorum, quæ miniſterium habent, & aliquam muneris executionem, in primis attenditur, & curatur, vt qui prouehitur, idoneus ſit, ita in beneficijs quibuſcunque ſimplicibus conferendis, quamuis de iure patronatus accuratè ſeruandum præcipimus, & mandamus, vt prius examinetur promouendus in ijs, quæ ad beneficij onus pertinent, quàm promoueatur: ſi fuerit idoneus, vt fiat, quod iure fieri poteſt, ac debet: aliter factam collationem ex decreto Cõcilij declaramus irritandam: ipſi verò collatores pœnam ſibi iſto caſu aliàs indictam, & in Concilio Tridentino receptam, & innouatam declinare ſtudeant.

De vita, & honeſtate Clericorum.

CLERICORVM vitam habitu, ſtudijs, conuerſatione decet eſſe integram; vt qui alijs ordine præſunt, etiam exemplo, & laudabili morum, & ſtudiorum inſtitutione præluceant. Quia verò hoc ipſum actu conſtat, habitu, ſingillatim de vtroque ſtatuere aliquid decreuimus, vt etiam ſucceſſione temporum, quod inſtitutum, cœptumve fuerit, expolitione aliqua perficere valeamus.

Inſigne Clerici tonſura eſt, ac veſtis talaris: Qui igitur in clericalem militiam adſcitus eſt, norit à ſe hoc primum requiri, vt habitum, & tonſuram deferat, qui non detulerit, ſciat ſe pœnis iuris ſubiacere.

Cùm autem complures ſint, qui tonſuram habent, atque etiam ordines minores, quorum aliqui in Eccleſiaſticis miniſterijs in habitu, & tonſura aliquando ſeruierunt; poſteà reſpicientes retrò, tanquàm regno Dei minus apti, clericalem militiam deſeruerunt, & ad vitam laicalem, & communem reuerſi ſunt: alij nec habitum, nec tõſuram vnquàm geſtârunt, nec in Eccleſia ſua Clericorum inſtituto, & more verſati ſunt; ſed laicorum habitu, delatione armorum, toto corporis cultu omnia alia potiùs, quàm Clericos ſe oſtẽderunt; neque Clerici vnquàm communi hominum opinione habiti ſunt: vtrique verò vitam ſecularem degentes ſi quando aliquò impingunt, & iuſtitiæ temporalis præcepto

A propter crimen obiectum in aliquam difficultatem truduntur, tum ordinationis literas oſtendunt, & fori Eccleſiaſtici ſubſidium implorant: abuſibus occurrentes varijs, & grauibus ſacri Concilij Tridentini decretis inhærentes ſtatuimus & declaramus indignos illos eſſe, quos fori Eccleſiaſtici fauor compectatur, qui eiuſdem fori dignitatem, & obedientiam contempſerunt. Nullus igitur fori priuilegio ex decreto Concilij gaudeat, niſi beneficium Eccleſiaſticum habeat, aut clericalem habitum, & tonſuram deferens alicui Eccleſiæ ex mãdato Epiſcopi ſeruiat; vel in Seminario Clericorum, aut in aliqua ſchola, vel vniuerſitate de licentia Epiſcopi, quaſi in via ad maiores ordines ſuſcipiendos verſetur.

B Illis autem, qui beneficium Eccleſiaſticum quodcunque etiam quomodocunq; ſimplex poſſidẽt, vel Canonicatum, aut Capellaniam, ſiue etiam penſionem vltra ducatos ſexaginta, tonſurã verò, & habitum clericalem deferre cõtemnunt, amantes lucrum, inſigne verò ſuæ profeſſionis abhorrentes, Cõſtitutiones Sixti Quinti datas, alterã quinto Idus Ianuarij, M.D.LXXXVIII. alteram pridie Calendas Februarij eodem anno intimãdas intra menſem decernimus, & mandamus: futuris autem temporibus in Diœceſanis Synodis eaſdem promulgari præcipimus.

Lateranenſis Concilij ſanctione grauiſſima decretũ eſt, vt qui beneficia Eccleſiaſtica tam curata, quàm non curata C obtinent, niſi poſt certum tempus horas canonicas recitãrint, fructus beneficiorum amittant, qui ex tunc fabricis locorum piorum, ſeu eleẽmoſynis applicati fuerunt. Quod vt Clericis apertiùs innoteſcat, ſæpiùs eiſdem inculcandum decernimus, ac ſtatuimus Pij Quinti cõſtitutionem de hac re ipſa latam 11. Cal. Octobris, M.D.LXXI. in Diœceſanis Synodis quotannis publicãdam: qua amiſſiones fructuum beneficialium pro horarum omiſſione quantæ ſint, declarantur; inde enim omnes colligent, quod malè perceptum eſt, qua fuerit ratione, & cui reſtituendum.

Non tamen exiſtimẽt, qui ad Subdiaconatus ordinem, & ſuperiores promoti ſunt, ſi beneficio Eccleſiaſtico careant, horis Canonicis ex Breuiario Romano recitãdis obſtrictos D non eſſe, omninò verò intelligant, quemadmodum qui beneficium habent Eccleſiaſticum, horas Canonicas non recitantes, vltra peccati mortalis reatum, amiſſione fructuum plectuntur: ita illos omittendo horas Canonicas mortaliter peccare, nec ſe prætextu beneficij nõ adepti excuſare poſſe. Norint verò ſacri ordinis ſuſceptione, ſe in ſortem Domini, cui in humilitate ſeruire debent, adſcriptos eſſe, vt à ſua ipſius religioſa dedicatione, & ſacris miniſterijs diſcedere non valeant, ſed obligatos ita eſſe, vt aſcendere poſſint, ad ſeculum deſcendere non poſſint. Qui muneris ſui partes neglexerit, & conuinci aliquo modo poterit, vel non recitare, vel ordinem recitandi non intelligere, pœnis debitis etiam in foro exteriori, vltra peccati reatum, plecten- E dum, & ſuæ correctionis beneficio, & aliorum exemplo decernimus.

De Clericali habitu, & tonſura ne dubitari contingat, qualis eſſe debeat, tonſuram, ſeu clericam edicimus eam eſſe, quam pro maiorum, & minorum ordinum gradu minorem, & maiorem præſenti pagina præſcripſimus, vt vel inſcriptione clericæ inſcriptum ſit cuique ſuæ ordinationis ſignum. Barbæ incomptioris formam, & longiores pilos à ſuperiore labro dimiſſos, qui oris officium impediunt, omninò damnamus, & à clericali modeſtia reijci mandamus. Habitum verò clericalem in Ciuitatibus, Terris, & Oppidis dicimus eſſe veſtem talarem collo conſtrictam cum pallio F ſuperiore longo: collaria camiſiarum quocunque modo criſpata, ſeu lactucata damnamus, reijcimus, & perſonis clericalibus minimè conuenire pronunciamus. Colorem nigrum modeſtiæ clericali aptum, conuenientemq; dicimus: colores alios quoſcunque, etiam in manicis, & fibulis caligarum damnamus, & prohibemus pileos laneos, ſiue ſericos opere criſpato, vel punctorum frequenti ordine quaſi pictos, ſeu cinguli variegati corona exornatos, ad laicos, & non ad clericos pertinere declaramus: volumen velorum circa pileum ex arte compoſitum, vt perſonas Eccleſiaſticas non decet, ita minus quidem decet illas quæ inter cæteras loco, & dignitate eminent.

Digitized by Google

Omnibus, & ſingulis quacunque ſint dignitate, officio, ac beneficio prædití, quibus Diuinis in Choro intereſſendi munus eſt adiunctum, ſub pœna ſuſpenſionis à Diuinis interdicimus, & inhibemus: ne in Chorum ad Diuinorum intereſſentiam aſcendant ſine veſte coloris nigri vſque ad talos demiſſa & ad collum conſtricta, & ſuperpellicco decenti: veſtem breuiorem coloris non nigri, aut collo non conſtrictam, quocunque prętextu ſumptam, à Choro, & ab Eccleſia longiùs abeſſe volumus: & ſub eiſdem pœnis inhibemus, ne quis pileos cuiuſcunq; materiæ & formę in Chorum deferat: ſi enim locis omnibus Clerus decenter ornatus eſſe debet, multo ſanè magis in loco ſacro, & in Choro, vbi laudes Deo perſoluuntur, gratiæ aguntur, poſtulationes fiunt, eſſe debet: in quo veſtimentum induens candidum, & officium Angelorum obiens ab omnibus abſtinere, quę vel inania ſunt, vel ſecularia, vel à re aliena diligentiſſimè debet: atque id aſſiduè meditari, & contemplari animo piè licebit. Quòd autē debeat in Choro eſſe ſilentium, quę mentis eleuatio, qui cultus, attentio, & deuotio ſuperiùs titulo de diuinis officiis aliquid decreuimus: reliqua per Reuerēdiſſ. Patres in commune Prouinciæ commodum meditanda & compilanda propoſuimus.

Ne autem quis dubitet, quæ ſit habitus itinerantium forma; vt quæcunq; ſe ad loca Clerici contulerint, vitæ, & morum inſigne deferāt: ex ipſo verò clericali habitu obſtrictos ſe obligatione modeſtiæ, & temperantiæ cognoſcant: ſtatuimus veſtem clericalem itinerārium eam eſſe, quæ ſaltem vſque ad genu longitudine producta, genu Clerici ſtantis operiat; hæc autem coloris nigri eſſe debet, & clericaliter ad collum formata: habitum verò clericalem declaramus eum eſſe, qui veſte vel talari, vel breuiore in itinere, vt paulo antè diſpoſitum eſt, ac tonſura conſtat. Si ex duobus alterum deſit, habitum clericalem dimidiatum declaramus, ac dicimus, vt Conſtitutionibus de habitu clericali deferendo diſponentibus ſatisfactum nō ſit: quod Epiſcopi animaduertere diligentiſſimè, & curare debebunt, vt ſi minus edicta & monita, ac præcepta profuerint, pœnæ ingruant, & iuuante Deo proſint.

Arma Clericorum ſunt lachrymæ, & orationes, non enſes, aut alterius formæ, vel materiæ arma. Per Ciuitates, & loca, in quibus habitant, ſi quis Clericorum extra itineris faciendi neceſſitatem inſolenter arma cuiuſcunque generis detulerit, eum damnandum ſtatuimus quarta parte fructuum ſuorum beneficiorum, quam ex nūc, prout ex tunc, & econtrà, Sacriſtiæ eccleſiæ, cui fuerit titulo beneficiali adſcriptus, applicamus Epiſcopi proprij mandato exigendam, & in prædictum vſum inſumendam: creſcente contumacia grauiora etiam remedia decernimus adhibenda. Contra Clericos non beneficiatos carcere, banno, ſuſpenſione, vel aliter procedendum erit, vt aliquādo reſipiſcant, qui vel errore, vel improbitate animi à diſciplina, & obedientia deſciuerunt, ac Deo gratias agant, qui pereuntes vitæ reſtituit.

Penſionarios ſeriò monitos eſſe volumus, eos ad officiū B. Mariæ Virginis quotidie recitandum teneri: præter peccatum mortale, quod committunt, ſi omiſerint, reſtitutionis onere obſtrictos declaramus. at verò ne putent eccleſiaſticum panem, qui temporaliter inter miniſtros diſtribuitur, ad luxum, ad inania ſtudia, ad venationes eſſe conuertendum: cùm ſit patrimonium Chriſti, alimenta Sacerdotum, qui verè Sacerdotes, & verè eccleſiaſtici ſunt, miniſtrorum ſtipendium, vt in Eccleſia, vel extra Deo laudes perſoluant, & ipſi Deo obediant.

Dicit Canon: Eſau venator erat, quoniam peccator erat: quàm verò ſit modeſtia clericali indignum, qui paulo antè Breuiarium manibus tractabat, & ſacræ lectionis ſtudio intendebat, cum publicè accipitrem deferre, & ſua in eo ſtudia profiteri: qui q; cum angelis in Eccleſia gratiarum actiones, & laudes Deo perſoluebat: cum inter canum latratus & multitudinem verſari, & incomptis obſtrepere vocibus, ſacri canones declarant, omnes verò facilè intelligunt. Conſequitur autem, vt panis, qui miſerorum pauperum victui ſufficeret, panis, inquam, de redditibus eccleſiaſticis collectus, quod eſt patrimonium Chriſti, ad beſtiarū cibum indignè transferatur: cuius criminis ratio diſtrictè in die Do-

A mini reddetur. Quod vt lōgè à Clericorum vita & honeſtate remoueamus, omnibus Clericis cuiuſcunq; conditionis, & gradus ſint, venatorium ſtudium interdicimus, & diſtrictè prohibemus, ac in eos grauius per illorum Ordinarios procedendū ſtatuimus; ac ſi contumacia fuerit obſtinatior, & inhibitionis mollioris ratio contemptui eſſe cęperit, grauiori etiam animaduerſione proſpiciendum mandamus.

De tabernis, quod ad Clericorum moleſtiā pertinet, ſtatuimus nulla ratione tolerandum, vt extra itineris neceſſitatem in tabernas diuertant. quia verò locis quibuſdam viget conſuetudo; quæ, ſi Clericorum ſpectetur conditio, corruptela, & abuſus dicendus eſt: vt ſi conuiuij amicis, & conciuibus parandi voluntas ex honeſta etiam cauſa, vel hoſpitiū

B aduenarum repentino aduentu inciderit, non domi, ſed in publico diuerſorio paretur conuiuium: & eò conueniant, & ibidem reficiantur, licèt hoſpitibus confluentibus diuerſorium totum pateat. quod omnino Clericis cuiuſcunq; ordinis, ſtatus, & conditionis ſint in tota Prouincia honeſtatis & modeſtię cauſa inhibendum pœnis etiam propoſitis decernimus, ac Epiſcopos Decreti præſentis vigore, vt ſeriò inhibeant, excitamus.

Alearum, & taxillorum vſum, quo tempus miſera iucunditate teritur, clericis omnibus inhibemus: multo verò grauius, ſi non modò luſerint ipſi, ſed aliis ludendi poteſtatem fecerint parato loco, & domeſtico diuerticulo. Epiſcoporū

C verò vigilantia, & prudentia edictis, ac pęnis propoſitis opportunum erit remedium adhibendum, vt peſtis auertatur, qua miſerorum facultates ſuaui morbo exhauriuntur, blaſphemiæ, & rerum deſperationes excitātur, cupiditatum intemperatiorum, & fraudium oblectamenta aluntur, deniq; ipſa Dei clementia aſſiduè offenditur: qui tāto periculoſior morbus eſt, quanto ardèrius interdum animos clericorum occupat, & eccleſiaſticas opes peruadit.

Conuiuia, & nimiam laicorum familiaritatē multarum offenſionum, & ſcandalorum originem debent clerici in quocunq; gradu cōſtituti declinare, ac fugere; honeſtatem, quæ inter clericos tutiùs ſeruatur, amare, contraria diligentiſſimè vitare: meminiſſe verò debent, non aliundè clerica-

D lis ordinis dignitatem grauiùs fuiſſe offenſam, quàm à nimia laicorum familiaritate: illi enim, vt honeſtate de iis, quę honeſti ſpeciem præ ſe ferunt, ſentire ſolent; ita ſi honeſtum illud, quod opinione comprehenderunt, aſſidua tractatione nō reperiunt, paruipendere, & quos imperfectiores norunt, contemnere omninò ſolent.

Mulierum ſuſpectarum contubernium, & familiaritatem declinent, & fugiant clerici: de Epiſcopis enim fas non eſt ſuſpicari: ne vel mali ſuſpitione laborent, vel periculoſæ rei tractatione tabeſcant: qui ſordium, & intemperantiæ ſtudio impliciti fuerint, ita corrigantur, vt vel monitis reſipiſcant, vel pœnæ intimatione, aut (ſi pertinaciores fuerint) etiam inflictione diſciplinam recognoſcant, vt et-

E iam, ſi deſperetur correctio, beneficiorum priuatione plectantur. Quod verò ſuperius ſtatutum eſt de titulo de Reſidentia Curatorum circa fœminas ad miniſterium domeſticum clericorum admittendas, & approbandas, hoc diligēter ſeruetur.

Clericum, qui à ſeculo diſceſſit in ſortem Domini adſcitus, ſeculi adhuc negotia appetere non decet. negotiationes enim, mercaturas, alienæ rei procurationes, alienorum tutelas, aduocationes, & fideiuſſiones cum ſecularibus, & de re ſeculari, & alia huiuſmodi cum clericorum vita, & ſtudiis conſentire nemo affirmârit. dent igitur operam Epiſcopi, vt Clerum Eccleſiaſticis exercitationibus, ſacrarum literarum ſtudio, & charitatis operibus inſtituant, & ad perfectæ vitæ

F bonum per Chriſtianas virtutes abducant.

Ad ſpectacula Comœdiarum, ſiue ad bancos Circulatorum, & buffonum in plateis, qui aliis exemplum eſſe debent maturitatis, & prudentiæ, accedere, & aſſiſtere clericos non decet: à chorearum ſpectatione item clerici abſtineant: ſaltationem verò priuatam, & publicam, quod eſt intemperatiſſimę temeritatis genus, nulla ratione committant, niſi grauioris correctionis virgam experiri affectent. Perſonatum incedere clericum turpe, vanum, periculoſum, non ferendum: non enim ad bonum habitus clericalis depoſitio; ſæpiſſimè ad malum vel inchoandum, vel conſum-

mandum. Nocte ſe clerici domi contineant, niſi ad charitatis Chriſtianæ officia ſit eundum: militum, aleatorum, infamium perſonarum conuerſationem declinent: compotationes fugiant, & omnia, quæ eccleſiaſticam perſonam minus decent, & ſacrorum Canonum ſtatutis interdicta ſunt clericis, à ſe putent aliena: quæ verò ad omnem charitatis, & pietatis exercitationẽ pertinent, eam amplectantur, & nunquam dimittant.

Clericalis militiæ propagines aptari, & in futuræ quaſi ſobolis ſpem ali ſuadet pietas, & Chriſtianæ prudentia ratio. ac, vt ritè fiat, & iis obſeruatis, quæ obſeruatione digniſſima ſunt, de ordinationibus clericorum ſummatim quædã ſtatuimus; alia etiam Deo fauente addituri, vt ex his quaſi fundamentis maiora aliquando excitemus.

Qui ad ordines gradatim minores, & maiores promouendi ſunt, quædam habere, quibuſdam carere debent: ac vt diligenter proſpiciendum, vt quæ ad ordines ſuſcipiendos, & exercendos attinent, ne deſiderentur, ita animaduertendum diligentiſſimè, vt quæ aſcenſum, & promotionem impediunt, diſpiciantur, & ab Eccleſia excludantur, atque ita Decretis Concilij Tridentini inhærentes, ſtatuimus: vt prima tonſura non initientur, qui Sacramentum Confirmationis non ſuſceperint, & fidei rudimenta edocti non fuerint, quique legere & ſcribere neſciant, & de quibus probabilis coniectura non ſit, eos non ſecularis iudicij fugiendi fraude, ſed vt Deo fidelem cultum præſtent, hoc vitæ genus elegiſſe.

Ad minores ordines promouendi bonum à Parocho, & Magiſtro ſcholæ, in qua educantur, teſtimonium habeant, & ſaltem latinam linguam intelligant, in quibus ſeruanda interſtitia decernimus, niſi aliud Epiſcopo expedire videbitur: ac, vt interſtitiorum ratio videtur ea eſſe, vt minorum ordinum functiones Apoſtolorum temporibus in Eccleſia laudabiliter receptæ, & pluribus in locis aliquandiu intermiſſæ, in vſum reuocentur, ita Epiſcoporum ſolertia curandum decernimus, vt minorum ordinum miniſteria reſtituantur: fiet autem ſatis commodè, ſi, quos Epiſcopus ordinârit, eos ad miniſteria Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum deſtinârit: iis verò competenti numero inſtructis, per Eccleſias parochiales clericos eoſdem diſpoſuerit, & in illis ad eadem miniſteria obeunda deſtinârit.

Ad aſcenſum inter minores non admittantur, qui priorum miniſterio, morum & ſtudiorum teſtimonio nõ commendentur: hoc autem ipſum teſtimonium (ſi Parochiam clericus, & Magiſtrum ſcholæ mutârit) recipiatur ſaltem à Parocho, & Magiſtro, in cuius vel diſciplinæ, vel Parochia ſex menſes ante ordinationem fuerit.

Qui ad ſingulos maiores ordines erunt aſſumendi, per menſem, aut aliàs, vt edicto Epiſcopali præſtituetur, ante ordinationem Epiſcopum adeant, qui Vicario generali, aut Vicariis foraneis locorum, ſiue Archidiaconus, aut cui magis expedire videbitur, committat, vt nominibus, & deſiderio eorum, qui promoueri velint, publicè in eccleſia propoſitis, de ipſorum ordinandorum natalibus, ætate, moribus, & vita à fide dignis diligenter inquirant, & literas teſtimoniales ipſam inquiſitionem factam continentes ad Epiſcopum quamprimùm tranſmittant.

Qui ad ſacrum Subdiaconatus ordinem ſunt prouecti, ſi per annum ſaltem in eo verſati nõ ſint, ad altiorẽ gradum non permittantur aſcendere, niſi aliud Epiſcopo videatur, qui vel neceſſitati, vel vtilitati publicæ cõſultum debet velle, non cupiditati, non commentitiis priuatorum cauſis ſatisfactum. Quò autẽ propiùs ſubdiaconi ad ſacra accedunt, eò magis decet, vt diebus ſaltem Dominicis, ac ſolemnibus, cùm Altari miniſtrauerint in eccleſiis, quibus adſcripti fuerint, ſacram communionem percipiant.

Duo præcipuè in ordinatione Subdiaconi exquirenda, quorum primum, vt tales adſciſcantur, qui ſperent Deo auctore ſe continere poſſe, cùm ſit impuritas vel ab hoc gradu arcẽda, vel in hoc ipſo diligentiſſimè comprimẽda. Secundum, vt nullus admittatur, qui recitare horas Canonicas ex Breuiario Romano neſciret: qui, ſi reliqua nouerit omnia, vnum hoc ignorârit, repellendus erit.

Non decet eos, qui diuino miniſterio adſcripti ſunt, cùm ordinis dedecore mendicare, aut minus honeſtam quæſtus

A rationem exercere, vt victum decentem habeant. Idcirco ſacri Concilij Tridentini decreto inhærentes ſtatuimus, accuratè obſeruandum, vt nemo ad ordinem Subdiaconatus admittatur, niſi legitimè conſtet, eum Eccleſiaſticum beneficium, quod ſibi ad victum honeſtè ſufficiat, pacificè poſſidere. ad titulum patrimonij, vel penſionis non ordinentur, niſi illi, quos Epiſcopus iudicauerit aſſumendos pro neceſſitate, aut commoditate Eccleſiarum. attentè verò perſpiciat, an patrimonium, ſeu penſio ab eiſdem verè poſſideatur, ac talia ſint, vt ad vitam ſuſtentandam idonea ſint. quę deinceps, donec eccleſiaſticum beneficium quod ſufficiat ad victum, obtinuerint, ſine licentia Epiſcopi alienari, aut extingui, vel remitti nullatenùs poſſint.

B Epiſcopus familiarem ſuum non ſubditum, ſi per triennium commoratus ſecum fuerit, ordinare ex Concilio Tridentino non poteſt, niſi ei beneficium quacunque fraude ceſſante ſtatim re ipſa offerat.

Clericos alienos cũ legitimis dimiſſoriis recipere, ſi fuerint impediti illorum Epiſcopi, & examinatos dimiſerint: laudabile & honeſtum: hoc tamen monemus, ad Epiſcopos recipientes ad ſuam ordinationem ſubditos alienos nõ pertinere vel ſuper interſtitiis ex cauſa non ſeruandis cognoſcere, aut decernere; vel titulos ad quos ordinãtur, qui fuerint à proprio Epiſcopo, ſeu generali eius Vicario approbati, aut reprobati, iudicare: hæc enim ad Epiſcopum dimittẽ-

C tem pertinent.

Qui piè, & fideliter in miniſteriis anteactis ſe geſſerint, & ad Preſbyteratus ordinem aſſumuntur, bonum habeant teſtimonium: & hi ſint, qui non modò in Diaconatu ad minus annum integrum, niſi ob Eccleſię vtilitatem, & neceſſitatem aliud Epiſcopo videatur, miniſtrauerint, ſed etiam ad populum docendum ea, quæ ſcire omnibus ad ſalutem neceſſaria ſunt, ac ad miniſtrãda ſacramenta, diligẽti examine præcedente idonei comprobentur: atq; ita pietate & caſtis moribus conſpicui, vt pręclarum bonorum operum exemplum, & vitæ monita ab eis poſſint expectari.

De Seminario Clericorum.

D SEMINARIORVM inſtitutionem, conſeruationem, & promotionem in Eccleſia Dei ſummè fructuoſam, quo clericalis militiæ propagatur ordo, & progreſſio, tantoperè neceſſariam, vt ſtare Eccleſiaſtica diſciplina ſine illorum ſubſidio, & adminiculo vix poſſit; in Prouinciæ Aquileienſis Ciuitatibus audiuimus, & incredibili animi iucunditate etiam vidimus: doluimus autem Metropolitanam Eccleſiam noſtram propter maximas difficultates hactenùs Seminario caruiſſe, quo tamen modo lætamur nunc ita carere, vt habere penè dici poſſit, ita enim comparata, ac penè inſtituta ſunt, quę ad ipſius corpus informandum, & inſtruendum prima, & neceſſaria ſunt, vt parùm deſit, quo actu

E perfici aliquando tandem, & breui quidem temporis ſpatio valeat.

Qui Epiſcopi Seminarium nondum habent, & nihil hactenùs parârunt, vt aliquando haberent, monemus illos, quamprimùm cogitent de Seminario in ſua Diœceſi erigendo, & ſex menſium ſpatio nobis, quid hoc de genere cogitârint, parârint, effecerint, omnino ſignificent. Si enim vel propter Diœceſis paupertatem, vel anguſtiam erigere Seminarium proprium non valeant, erit, quòd cogitent, qua poſſint ratione, ſi non longè à Seminario Aquileienſi abſint, dimidiam Decimam ſuæ Diœceſis in illud conferre, vt in idem Clerici pro quantitate Decimæ, & ſuæ Diœ-

F ceſis commodo, & neceſſitate inferantur, & cum reliquis clericis, qui fuerint ex Diœceſi Aquileienſi, alantur, & doceantur.

Quòd ſi plures ſint Epiſcopi, qui Seminarij erigendi difficultatem patiantur, ac ſit in cauſa paupertas Eccleſiarum decernimus ex plurium Epiſcoporum collatione debere cõmune Seminarium quamprimùm erigi, & confici, vt quod ſinguli non poſſunt, vniuerſi faciant; quòd valeat ad ſingulorum vtilitatem aliquando deriuari: in quo habendam rationem decernimus fructuum, & Decimæ attribuendæ ſingulorum Epiſcoporum Clericis, & numeri Clericorum, ne prægrauetur Seminarium, ſed ratione quadam iuſta oneris, &

Digitized by Google

ris,& honoris ſuſtentetur. Si negligentes, (quod opinari nõ debemus) fuerint,& neceſſario operi erigendo defuerint; erunt partes noſtræ vrgere, & quæ à ſacra Tridentina Synodo ſanctè,pieque inſtituta de hoc genere fuerunt, omnino exequi, & actu perficere.

A

Locus Seminarij ſi apud Eccleſiam Cathedralem fieri poſſit,nõ alibi optandum,vt fiat; quò enim propius abſunt clerici, eò facilius, & minore temporis diſpendio in Eccleſiam ſe conferunt; nec diuagatione ſpatiari,nec longinquitatis ſpatio ſtudiorum,ac diſciplinæ iacturam facere coguntur. Quòd ſi locus apud Eccleſiam non pateat,ad Epiſcopũ pertinebit,locum idoneum eligere, & in eo Seminarij domum aptare,& erigere.

Duo ſunt in Seminario Clericorum perpetua exercitatione retinenda, vt Clerici diſcant,& miniſtrent. Ex ijs,quæ addiſcere debent, item duo proponuntur; alterum ad pietatis,religionis,& deuotionis documẽta; quod eſt omnium rerum certiſſimum fundamentum, pertinet: vt Chriſtianæ fidei rudimenta in primis inter ſe iuniores addiſcant, & recitent:qui prouectiores ſunt, doceant & exerceant: quod ſingulis Dominicis & feſtis diebus curandum & faciendum omnino præcipimus. Curabunt item Epiſcopi, vt ſingulis diebus iidem clerici Miſſæ ſacrificio interſint, & ſaltem ſingulis menſibus confiteantur peccata, & iuxta Confeſſoris iudicium ſumant Corpus Domini noſtri Ieſu Chriſti. Alterum pertinet ad ſtudia: Grammatices autem, cantus,computi Eccleſiaſtici, aliarumque bonarum artium ſcientiam addiſcant. Item cùm primum capere animo,& intelligentia poſſint, ſacram ſcripturam, libros Eccleſiaſticos, homilias ſanctorum, atque ſacramentorum tradendorum, maximè quæ ad confeſſiones audiendas videbuntur opportuna, & rituum,ac cæremoniarum formas. Pars altera miniſteria reſpicit,quæ ab iis,qui in Seminariis degunt,Clericis diligenter obeunda. Sunt autem, quæ vel minorum, vel maiorum etiam ordinum executionem reſpiciunt, vt res videbitur poſtulare, & præfectus cæremoniarum ſingulis,aut vniuerſis in Eccleſia præſcripſerit. Hæc autem fiant ab illis expeditè,& aptè, inſtitutione, ac exercitatione diligenti curandum erit, quòd præfectorum, & magiſtrorum ſolertia effecerit.

Huiuſmodi verò miniſteria feſtis diebus, ac Dominicis tam in Eccleſia Cathedrali, quàm in aliis præſtare debebũt; vt coram Epiſcopo, qui fuerint inſtrũctiores, ſeruiant: qui tardiores, alibi: quod vt accommodatè fieri aliquando valeat, inprimis cupimus, Seminarium apud aliquam Eccleſiam conſtrui, in qua Dominicis diebus, ac feſtis horas Canonicas pſallere, ac Diuinis inſeruire Seminarij pueri valeant:hac enim exercitatione facilius ad rituum,& cæremoniarum cognitionem peruenerint. Vt autem in diſciplina Eccleſiaſtica commodiùs inſtituantur, tonſura ſtatim, atq; habitu clericali vtantur.

Præfecti, Magiſtri, miniſtriq; ad inſeruiendum Seminario,& domeſtica miniſteria, etiam inferiora obeunda, adſciſcãtur probatæ vitæ, & ſpectatæ pietatis homines, qui nõ modò voluntate, & ſtudio in rei conſeruationem, & incrementum propendeant, ſed idonei ad prouinciam ſibi impoſitam iudicentur; in quo ſit Epiſcoporum præcipua vigilantia,& diligens ſolicitudo.

Vt autem minore impenſa ſcholis Seminarij prouideatur, ad Epiſcopi munus ſpectat, Scholaſterias obtinentes,& alios,quibus eſt lectionis,vel doctrinę munus annexum,ad docendum in ipſis ſcholis inſtituendos per ſeipſos,ſi idonei fuerint,alioquin per idoneos ſubſtitutos ab eiſdem Scholaſticis eligendos, & ab Ordinariis approbandos etiã per ſubtractionem fructuum cogant, & compellant:Quòd ſi Epiſcopi iudicio digni non fuerint, alium,qui dignus ſit, nominẽt omni appellatione remota:quod ſi neglexerint,Epiſcopus ipſe deputet: Docebunt autẽ prædicti,quæ videbuntur Epiſcopo expedire. Meminerint autẽ Epiſcopi,Concilium Tridentinũ ſtatuiſſe,vt officia,vel dignitates illę,quæ Scholaſteriæ dicuntur,non niſi Doctoribus, & Magiſtris, aut Licẽtiatis in ſacra pagina, aut iure Canonico, & aliàs perſonis idoneis,& qui per ſeipſos id munus explere poſſint, conferantur,& aliter facta prouiſio nulla ſit,& inualida. ideoque id decretum diligenter obſeruari Epiſcopi curent.

At verò ad Seminarij fabricam inſtituendam, & mercedem præceptoribus,& miniſtris ſoluendam, & ad alendam iuuentutem,& ad alios ſumptus cùm certi redditus ſint neceſſarij vltra ea, quę ad inſtituendos, & alendos pueros ſunt in aliquibus Eccleſiis & locis deſtinata; quę eo ipſo Seminario ex Concilio Tridentino applicata cenſenda ſunt: debẽt ab Epiſcopo cum conſilio eligendorum ad ipſius Concilij præſcriptum ex fructibus integræ menſæ Epiſcopalis, & aliorum quorumcunq; beneficiorum, quæ ſunt ab ipſomet Cõcilio Tridentino ſigilatim expreſſa & nominata, portiones,aut partes aliquę detrahi,quibus tota Seminarij impenſa fulciatur, & ſuſtineatur.

B

Vt autem aliquando tandem beneficia portionibus prædictis detrahendis leuentur ac libetentur, ſi epiſcopalis charitatis & ſolicitudinis munus, beneficia aliquot ſimplicia, cuiuſcunq; qualitatis ac dignitatis fuerint, vel etiam præſtimonia,vel pręſtimoniales portiones nuncupatas antè vacationem ſine cultus diuini,& illa obtinentium pręiudicio de conſilio duorum de Capitulo, ac item duorum de Clero, Seminario applicare, & incorporare, etiamſi beneficia ſint reſeruata,vel affecta. Succedente verò caſu, quo per vniones effectum ſuum ſortientes, vel aliter Seminarium ipſum in totum,vel in partem dotatum reperiatur, tunc portionẽ ex ſingulis beneficiis, vt ſuprà, detractam,& incorporatam decernimus ab Epiſcopo, prout res exegerit, in totum, vel pro parte remittendam.

C

De Reuerendiſſimorum Coepiſcoporum pietate, ac diligentia hoc nobis pollicemur, nunquam fore, vt portionem de menſa Epiſcopali detrahendam, & Seminario applicandam ſoluere recuſent; ſed ipſi cæteris exemplo præeant Seminarij erigendi, & prouehendi, & ſuum præcipuè munus hac ipſa de re promptè exequendi, cùm ſacro Tridentino Concilio cautum ſit, vt detrectantes corripiantur, & compellantur.

Totum verò Seminarij opus,vt benè dirigatur,debet certorum hominum diligentia,pietate,prudentia,ac fide ſuſtineri. Eligant igitur Epiſcopi ſinguli duos ex Canonicis ſenioribus,& grauioribus, prout Spiritus ſanctus ſuggeſſerit, quorum conſilio ad Seminarium gubernandum, & prouehendum,quæ fuerint opportuna,& neceſſaria conſtituent, & exequenda mandabunt:diſcolos & incorrigibiles,malorum morum ſeminatores acriter punient, eos etiam,ſi opus fuerit,expellendo.

D

Idem Epiſcopi cum conſilio duorum de Capitulo, quorum alter ab Epiſcopo, alter ab ipſo Capitulo eligatur: itemque duorum de Clero ciuitatis; quorum quidem alterius electio ſimiliter ad Epiſcopum; alterius ad Clerum pertineat,portiones de menſa Epiſcopali, ac ex fructibus aliorum beneficiorum quorumcunque in Concilio Tridentino pro contributione ad Seminarium inſtituendum, & conſeruandum expreſſorum detrahent, & Seminario applicabunt, vt opus, cui ſuſtinendo neceſſaria eſt non mediocris impenſa,ac præterea plurimarum rerum circumſpecta prouiſio, Epiſcopali ſedulitate, & adſcitarum perſonarum adiumento egregiè pro Dei gloria muniatur, & ſuſtineatur.

E

In primis verò ſi qua hactenus beneficia, vel quia proximo tempore inſtituta, vel per incuriam (non enim putamus per induſtriam) omiſſa decimali taxa,comprehenſa nõ fuerunt,illa curent Epiſcopi eadem, qua reliqua beneficia, dimenſione carpi,& pari decimationis lege limitari & concludi.

Quæ ſupraſcripta omnia & ſingula pro regionis more,& pro Eccleſiarum, & beneficiorum qualitate, etiam ſi opus fuerit,moderãdo, & augendo Epiſcopi ad felicem Seminarij profectum neceſſaria,& opportuna decernere, ac prouidere poterunt.

F

Leue eſt, quod puerili ætati inſitum eſt, vt vel minimo negotio deleatur & extinguatur: idcircò ſummoperè laborandum, vt qui pueri in Seminarij diſciplina educantur, & pietatis ſtudio,ac modeſtiæ lege adſtricti ſunt,ab ea non diſcedant, quandiu confirmatiores fuerint: quod animaduertentes Epiſcopi acutè proſpicient, ne pueri, dum in inſtituta Seminarij educatione viuunt, permittantur à diſciplina diſcedere,& liberè diuagari ſine Magiſtro, cuſtode, & reli-

quorum puerorum communi victu, & exercitatione; vt alicubi factum eſt. habent poſt ſtudia & obedientiam recreationes liberiores ætati conuenientes, & profeſſioni: ad laxiora ne dimittantur.

De Seminariis, vbi Diœceſes tenuitate laborant, Tridentino Concilio ſtatutum eſt, vt ad plurium prælatorum commoditatem, & plurium contributione commune aliquod Seminarium conſtituatur. Cuius decreti auctoritatem ſequentes, ſtatuimus in tota Iſtria pro illius regionis Epiſcopis vnicum, ac illud quidem commune Seminarium inſtitui pro communi regionis commodo ad Cleri propagationem, & Eccleſiaſticæ diſciplinæ reſtitutionem.

De Viſitatione.

MAXIMA guberniĳ Eccleſiaſtici pars, & ratio viget, vt Epiſcopus eccleſias, loca, & populos viſitando perluſtret, & quæ acceſſu, fide dignorum teſtimonio, ipſa inſpectione cognouerit emendanda, & corrigenda, corrigat, & emendet: Idcircò ſacra Tridentina Synodo cautum eſt in omnibus, quæ ad viſitationem, ac morum correctionem ſubditorum ſpectãt; vt Epiſcopi, quo aptius, quem regunt; populum in officio, & obedientia contineant; ius, & poteſtatem habeant, etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati ea ordinandi, moderandi, & exequendi iuxta Canonum ſanctiones, quæ illis ex prudentia ſua pro ſubditorum emendatione, ac diœceſis ſuæ vtilitate neceſſaria videbuntur. Nec in his, vbi de viſitatione, ac morum correctione agitur, exemptio, aut vlla inhibitio, appellatio, ſeu querela, etiam ad Sedem Apoſtolicam interpoſita, exequutionem eorum, quæ mandata, decreta, aut iudicata fuerint, quoquo modo impediat, aut ſuſpendat.

Debent autem Epiſcopi ſuam diœceſim per ſe ipſos, aut ſi legitimè impediti fuerint, per ſuum Vicarium generalem, aut viſitatorem, ſi quotannis totã propter eius latitudinem viſitare non poterunt, ſaltem maiorem eius partem viſitare; ita tamen, vt biennio per ſe, vel viſitatores ſuos viſitatio compleatur.

Sit autem viſitationis ſcopus viſitantibus propoſitus, vt ſanam, orthodoxamq; doctrinam expulſis hæreſibus inducant; bonos mores tueantur, prauos corrigãt; populum cohortationibus & admonitionibus ad religionem, pacem, innocentiamq; accendant: in quo ad paternam Epiſcoporum charitatem, Chriſtianumque zelum pertinebit; omnes amplexari, vt modeſto etiam contenti equitatu, ac famulatu quàm celerrimè, debita tamen cum diligentia, viſitationem abſoluant, omnia exquirant, cautè hauriant; non facilè admittant, aut probent: ita tamẽ quæ afferuntur, recipiant, vt nec fidem habeant, nec fidem denegent: duce verò Chriſtiana prudentia probent, quæ vera, quæ recta, ac ſincera ſunt: quæ commentitia, calumniiſq; infecta, aut dolo, diſpiciant: vt, qui ſemel detulit, non iterum, vt deferat, ſpe commodi vlla ducatur.

Cùm ad viſitationem egredi Epiſcopus animum induxerit, parumper ſe ipſum colligat, ac meditetur profectionis ſuæ cauſam: ſi enim cogitatione perſpexerit, ſe aliorum vitam, mores, actiones examinandas ſuſcipere, vt corrigat, emendet, reſtituat: certè ipſe ſatis intelliget, à domo, & familia ſua viſitationem inſtituendam, cuius exemplo vel tacitus prædicabit reliquis Chriſtianas virtutes: vt, ſi domum, & familiam non benè compoſitam, otio, & leuitate diffluentem pro negligentia aliis præbuerit videndam; fructum vniuerſæ viſitationis perdiderit. quod licèt videatur ſimplici quodam ſermonis contextu propoſitum, ad duo tamen, quæ maxima ſunt in hoc genere, pertinebunt.

Primum eſt, vt talem ſe forma vitæ, famulatus, & familiæ modeſtia Epiſcopus præbeat, qualem habere populus exẽplaris ad imitandum propoſiti loco poſſit.

Alterum pertinet ad ipſam viſitationem: quid enim ſi Epiſcopus caſtitatem, modeſtiam, pietatem, omnes Chriſtianas virtutes indicat, prædicet, inculcet; in domo vitia vigeant, petulantia, laſciuia, temeritas: quod ſi ſuos correxerit, ac benè compoſuerit, omnes in Dei opere adiutores habebit.

A Æquum eſt, vt viſitatio, cuius vis eſt ad ordinem reſtituendum inſtituta, certam quandam methodum habeat: ac, vt ſcripſit Pſalmographus: ſicut vnguentum in capite, quod deſcendit in barbam Aaron, & in oram veſtimenti eius: à capite incipiat, & in membra conſtituta quædam norma progrediatur, ac diffluat.

Viſitationis ordo ſit, vt, cùm fieri poteſt, primò Ciuitas viſitetur, deinde Diœceſis: in Ciuitate verò eccleſia Cathedralis, tum Collegiatæ, deinceps Parochiales omnes: ac, vt à matre, pendent reliquæ eccleſiæ forma, imitatione, ritu: ita ratio ſuadet, vt Clerus vniuerſus, qui viſitatione Ciuitatis comprehenditur, euocetur, & aſſiſtat, ac rationem addiſcat reformationis. perfecta Ciuitatis viſitatione in Oppida, ca-
B ſtra, pagos, villas exeundum. item beneficia eccleſiaſtica curata, quæ Cathedralibus, Collegiatis, ſeu aliis eccleſiis, vel Monaſteriis, beneficiis, ſeu Collegiis, aut piis locis quibuſcunque perpetuo vnita, & annexa reperiuntur; ſingulis annis viſitentur, & ſolicitè prouideatur, vt per idoneos Vicarios, etiam perpetuos, niſi pro bono eccleſiarum regimine aliter expedire videbitur, cum congrua fructuum aſſignatione ſuper certa re aſſignanda, deputatos, ſeu deputandos animarum cura laudabiliter exerceatur.

Item ad Epiſcopos pertinet, eccleſias quaſcunque quomodolibet exemptas auctoritate Apoſtolica ſingulis annis viſitare, & opportunis iuris remediis prouidere: vt, quæ re-
C paratione indigent, reparentur: & cura animarum, ſi qua illis immineat: aliiſque debitis obſequiis minimè fraudentur appellationibus, priuilegiis, conſuetudinibus etiam ab immemorabili tempore præſcriptis, iudicum deputationibus, & illorum inhibitionibus nõ obſtantibus: quę omnia Concilĳ Tridentini decreto exploſa fuerunt. Præterea Capellas quaſcunque, & ad diuinũ cultum dedicata oratoria, in quibus Miſſæ ſacrum celebratur: item Hoſpitalia, & pia loca viſitare Epiſcopi non omittant: & in iis emendanda, & reſtituenda reſtituant, & emendent.

Quia in Diœceſi quæcunque ad Dei cultum ſpectant, ab Ordinario curari; atque iis, quæ oportet, prouideri æquum eſt: idcirco ſacra Tridentina Synodo ſtatutum eſt, vt Epiſ-
D copi commendata Monaſteria, etiam Abbatias, Prioratus, & Præpoſituras nuncupatas, in quibus non viget regularis obſeruantia; nec non beneficia tam curata, quàm non curata, ſecularia & regularia qualitercunq; commendata, etiam exempta, etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati annis ſingulis viſitent; curentque congruentibus remediis, etiam per ſequeſtrationem fructuum: vt, quæ renouatione indigent, aut reſtauratione, reficiantur: & cura animarum, ſi qua illis, vel eorum annexis immineat: aliaque debita obſequia rectè exerceantur. quod ſi in eis regularis vigeret obſeruantia, prouideant Epiſcopi paternis admonitionibus, vt eorum Regularium ſuperiores iuxta eorum regularia inſtituta debitam viuendi rationem obſeruent, & obſeruari
E faciant, & ſibi ſubditos in officio cõtineant, ac moderentur: quòd ſi admoniti intra ſex menſes non viſitauerint, vel correxerint, tunc Epiſcopi etiam vt Sedis Apoſtolicæ delegati eas viſitent, & corrigant, prout ipſi Superiores facere poſſent, ac deberent.

Ac ne Eccleſiis ſecularibus, quæ nullius Diœceſis appellantur, deeſſet ea, quæ interdum deſideratur, prouiſio, & ſubſidium; ſacra item Tridentina Synodo ſtatutum fuit: id, quod Epiſcopi ſolicitè perficere curabunt, vt ipſi, quorum Cathedralis Eccleſia proximior eſt, ſi id conſtet, tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati dictas Eccleſias, quę in nullius diœceſi eſſe dicuntur, viſitare non omittant: aut ille E-
F piſcopus, quem ſemel in Concilio Prouinciali Prælatus illius loci elegerit.

Ac ne quiſquam clericus cuiuſuis alterius priuilegĳ prætextu cẽſeatur tutus, quominùs iuxta canonicas ſanctiones viſitari, puniri, & corrigi poſſit, eodem ſacro Concilio Tridentino Epiſcopis, qui in ſuis Eccleſiis reſederint, tributum eſt, vt qualitercunque exemptos, qui aliàs ſuæ iuriſdictioni ſubeſſent, de illorum exceſſibus, criminibus & delictis quoties, & quando opus fuerit, etiam extra viſitationem tanquã ad hoc Sedis Apoſtolicæ delegati corrigendi, & caſtigandi facultatem habeant.

Quod verò in munere paſtorali exequendo Patres, qui

Triden-

Digitized by Google

Tridentino Concilio interfuerunt, Epiſcopis præſcripſerunt, vt aliquid propoſitum haberent, quod intuerentur, & ſequi in reformandis moribus poſſet, hoc nos in memoriam reuocare præſenti conſtitutione decreuimus, vt oculis illorum obuerſetur, & omnino hæreat. Meminerint ergo Epiſcopi, qui ſubiectos regere, & in vitæ, ac morum honeſtate continere volunt, ſe paſtores, non percuſſores eſſe, atque ita præeſſe ſubditis oportere, vt non eis dominentur, ſed illos tanquam filios, & fratres diligant, elaborentque, vt hortando, & monendo ab illicitis deterreant, ne, vbi deliquerint, debitis eos pœnis coërcere cogantur: quos tamen ſi quid propter humanam fragilitatem peccare contigerit, illa Apoſtoli eſt ab eis obſeruanda præceptio, vt illos arguant, obſecrent, increpent in omni bonitate, & patientia: cùm ſæpè plus erga corrigendos agat beneuolentia, quàm auctoritas: plus exhortatio, quàm comminatio: plus charitas, quàm poteſtas. ſin autem ob delicti grauitatem virga opus fuerit, tunc cum manſuetudine rigor, cum miſericordia iudicium, cum lenitate ſeueritas adhibenda eſt, vt ſine aſperitate diſciplina populis ſalutaris, ac neceſſaria cõſeruetur: & qui correcti fuerint, emendentur: aut, ſi reſipiſcere noluerint, cæteri ſalubri in eos animaduerſionis exemplo à vitiis deterreantur, cùm ſit diligentis, & pij ſimul paſtoris officium morbis ouium leuia primum adhibere fomenta: pòſt, vbi morbi grauitas ita poſtulet, ad acriora, & grauiora remedia deſcendere: ſin autem nec ea quidem proficiant, illi ſubmouendi, cæteras ſaltem oues contagionis periculo liberare.

Viſitantis Epiſcopi munus eſt, prædicatione verbi DEI populos ad omnes virtutes Chriſtianas animare, & incendere, ſacramentum Confirmationis miniſtrare, Eccleſias & Altaria, ſi qua fuerint vel conſecranda, vel reconcilianda, conſecrare, ſeu reconciliare: paramenta, corporalia, calices, & alia, quæ benedictione egent, & ad cultum ſacrum deſtinata ſunt, benedicere: Sacriſtiis, & Eccleſiis vel reſarciendis, vel ornandis, vel etiam inſtruendis intendere, de cura animarum rectè ſuſtinenda inueſtigare, Eccleſiaſticorum diligentiam excitare, & corripere; mores illorum opportunis remediis emendare; omnia denique efficere, vt Sacramentorum miniſterio, ſacrorum frequentia, verbi Dei prædicatione, & ſalutaribus monitis, exemplo denique vitæ populus inſtituatur, & in viam cœleſtium mandatorum proueharur, Ne comittant Epiſcopi populi vitam inueſtigare, deuotionem, & refrigeſcentem charitatem ad bonum reuocare; præceptorum diuinorum auctoritatem inculcare: vſurariorum, concubinariorum, ſacrilegorum piacula, & vitia inſectari, vt reſipiſcant per gratiam Dei, & melioris vitæ rationem ineant. Quia verò particularia, quæ iis, quę vniuersè prædiximus, continentur: quò enucleatiùs inſpicientur, eò fortaſſe fructuoſiùs viſitatoriæ actioni prodeſſent, ſtatuimus libellum tanquam memorialem pro viſitatione ſingularum Diœceſium prouinciæ Aquileienſis edendum eſſe, quò particulatim omnia, quæ viſitatione promouẽda ſunt, tam neceſſaria, quàm opportuna contineantur: ad quẽ conficiendum quia multa ſunt, & varia, & vndique ex tota Prouincia colligenda; Reuerendiſſ. Coepiſcopos noſtros requirimus, vt ſinguli aliquid hoc de genere conficere, & nobis, cùm primum licuerit, mittere velint, vt inde communẽ quandam viſitandæ Prouincię methodum habeamus, & in tota ſit Prouincia benè conſtitutum, quòd ad ſingulas illius partes ſit accommodandum.

De Viſitatoribus inferioribus, aut Archidiaconis, aut deputatis à Capitulis ſeruetur, quod in Concilio Tridentino conſtitutum eſt, de ipſorum approbatione, Notarij aſſumptione, rationis eorum, quæ viſitatio complexa eſt, redditione, depoſitionis teſtium, & omnium actorum exhibitione, vt inſpiciantur ea, quæ inferiores agunt, indicunt, præcipiunt, an cum ratione conueniant, & cum Epiſcopalis viſitationis præſcripto, & Conſtitutionibus, quæ in Synodo editæ ſunt, conſentiant.

Pro viſitatione Notariis non permittendum quidquam vel ſpontè oblatum accipiant; procurationem verò modeſtam exhiberi (vbi conſueuit) curent Epiſcopi; ne grauis, oneroſave ſit viſitatio; quæ oneribus leuare, faſciculos impietatum ſoluere, expiare omnia debet. In iis verò locis, ſeu A Prouinciis, vbi cõſuetudo eſt, vt nec victualia, nec pecunia, nec quidquam aliud à Viſitatoribus accipiatur, ſed omnia gratis fiant; ibi id ſeruetur. Si quis autem contra ſacri Concilij Tridentini præſcriptum aliquid accipere præſumpſerit, in eum erit iuxta eiuſdem Concilij ſanctionem grauiter animaduertendum.

De feſtorum dierum ſanctificatione.

FESTOS dies in honorem Dei, & Sanctorum eius inſtitutos ad gratias Deo agendas de beneficiis, quæ à liberaliſſima eius manu accepimus, veniam peccatorum petendam, & opem diuinam implorandam ſeruari decet, vt om- B nium ſeculorum memoria, etiam veteris teſtamenti pagina conteſtatum habemus: quò magis debemus ſeruare nos, qui in lucis veritate verſamur, quã iis, qui in vmbra futurorũ ante ſolis ortum ſedebant. Tempus autem diei feſti in audiendis concionibus, Miſſæ ſacro, & diuinis officiis ponendum eſt; nõ in comeſſationibus: multo minùs peracto prãdio ad ſaltationes, & luſus declinandum; cùm ſit in Eccleſias ad horas veſpertinas audiendas diuertendum, & nomẽ Dei concorditer, & deuotè vel ſilentij meditatione, vel vocis exultatione laudandum. quod curabunt Epiſcopi Curatorum diligentia populis inculcari.

Cùm verò feſti dies, & alia Dominico die in Parochiali- C bus Eccleſiis populo denuncianda ſint, Parochis omnibus diſtrictè præcipiendum ſtatuimus, vt in Parochialibus Eccleſiis omnibus Dominicis diebus anni (nõ obſtante quauis conſuetudine contraria) Miſſam celebrent, & feſtos dies, vigilias, & tempora ieiuniorum populo promulgent, eundemq; doceant, quæ ſeruanda, & quomodo ſeruanda ſint: in eos autem, qui defecerint tam in Miſſa, quàm in aliis, pœnis ſeuerioribus ſtatuimus animaduertendum; populũ verò monẽdum, & frequentiùs incitandum edicimus, vt Dominicis ſaltem, ac feſtis diebus ad Parochialem ſuam accedat, & ibi Miſſæ ſacrum, & concionem audiat.

Abuſu factum eſt, vt in pagis, ſicubi feſtus dies venerit Dedicationis Eccleſiæ; qui ſolet idem in Dominicum, aut D alium diem feſtum incidere: Curati, qui ab omni parte circumſiſtunt, ad feſtum dictæ Dedicationis confluant, & populos ſua profectione Miſſæ ſacro diebus etiam ſolennibus fraudare non vereantur, quòd aut auaritiæ labem præ ſe fert; aut certè vel ambitionis, vel conuiuij appetendi cupiditatem indignè olet. hoc corrigẽtes Epiſcopi omnino tollent, in eam formam redigentes vniuerſam hanc rationem, vt ſeriò præcipiant Curatis omnibus, ne ab Eccleſia ſua diſcedant in caſu ſupradicto, niſi prius ſacrum fecerint, & populi piæ expectationi indulſerint, & officium ſuum executione, & actu impleuerint; alieniores qui ſunt, debitis pœnis coërcentes.

Inoleuit abuſus, ille quidem à memoria, ne dum à con- E ſuetudine fidelium tollendus, vt ſolennioribus quibuſdam diebus vel dedicationis Eccleſiæ, vel die Natalis ſancti Titularis, vel Patroni, cùm frequens populus ad Eccleſiam ſolennitatis, ac deuotionis cauſa venit, vt veniam Deo peccatorum precetur, votaq; ſua humiliter offerat, eiuſq; miſericordiam in ſuam tutelam, & ſubſidium imploret, non ſine Dei offenſione, & ſcandalo bonorum choreas ducat, & gẽtilitiis quibuſdam ritibus ſe totum dedat: vnde committendorum peccatorum occaſio non leuis; deinde blaſphemiæ, ebrietates, & periculoſæ interdum rixæ, & homicidia ſubſequuntur: & feſti præſertim dies præpotentis Dei laudibus deſtinati, ipſius ſummi Dei graui cum iniuria traducuntur, F ipſis penè Eccleſiarum foribus profanatis. Idcircò ſtatuimus per Epiſcopos ſingulis Eccleſiarum Parochis, Curatis, & Vicariis præcipiendum diſtrictè, & ſub interminatione diuini iudicij mandandum, vt, quantum poſſunt, tantùm nitantur, quò abuſus, & corruptela huiuſmodi tollatur: ſemel autem ſingulis menſibus primo Dominico die menſis Decretum hoc populo promulgent, & intimare ſtudeant: ipſi autem pro viribus curent, vt populum, Parochianos in primis ſuos ab huiuſmodi corruptione auertant, & pro virili abducant, cùm dies feſtos ad gloriam Dei inſtitutos ſine ſcandalo, & peccato ducere oporteat. Magiſtratus autem & Dominos quoſcunque iudicentes temporales per miſeri-

Digitized by Google

cordiam Dei obſecramus, ne prætextu iuriſdictionis tuendæ, quæ ſi timore Dei, & reuerentia ſacrorum non nitatur, incerto nutare ſtatu, & concidere facilimè ſolet: graue hoc piaculum defendere, & auctorizare conentur: illis enim omnibus, & ſingulis edicimus, & obteſtamur coram Deo, & Angelis, & hominibus, omnia ſcelera, & peccata, quæ præmiſſorũ occaſione patrari contigerit: illis inquam, qui diem ſanctum, & locum ſacrum, vel ſacro hærentem violârint, ac temerârint, ſeu cauſam deliberatè dederint, vt violari, ſeu temerari poſſet, tributum iri. Capitulis verò, Collegiis, & vniuerſitatibus Eccleſiaſticis tam virorum, quàm mulierum, qui iuriſdictionem habent temporalem in loco, ſub pœna interdicti ingreſſus Eccleſiæ; officialibus autem dictarum Vniuerſitatum, ſiue Collegiorum, aut Capitulorum, ſi Eccleſiaſticæ perſonæ ſint, ſub excommunicationis pœna prohibendum decernimus, ne talia permittant, cùm impediendi poteſtatem habeant; ne zelo timoris Dei, & ſalutis animarum ſtudio ad maiora ſit remedia confugiendum.

Indulgentias, quæ feſtis quibuſdam diebus, aut etiam nõ feſtis proponuntur, & vnum vel plura habent ſigilla, ſi clauſula ſint interiecta: Porrigendi manus adiutrices: vt erat ſuperiorum temporũ frequens conſuetudo; ſublatas per conſtitutionem Pij V. fuiſſe declaramus, & per conſequens ab Eccleſiis, & locis ſacris tolli omnino iubemus.

Expedit, vbi hactenùs ſolertia Epiſcoporum prouiſum non fuit, vt feſti dies in Synodo Diœceſana promulgentur, & Curatis graui præcepto mandetur, vt ad illius promulgationis præſcriptum populo indicant feſtos dies per annum currentes, quibus à ſecularibus operis ceſſari debet, ita tamen: vt, quod quietis corporalis rationem habet, vt vacari Deo animis attentioribus poſſit: ne diuersè pro arbitrio irreligioſo traducatur; immò toti illi dies pietate, & diuinorum intereſſentia, & ſacris precibus, & officiis agantur. Inſtituatur autem populus Curatorum diligentia, quid illis diebus fieri, quid non fieri oporteat; & culpam reatus, & reuerentiam dierum Sanctorum, & mandatorum obedientiam inculcent. Nos autem exiſtimantes, ſi particulares ſancti Diœceſium, & Ciuitatum Patroni ſolemni vbique ritu celebrantur; æquum eſſe, vt etiam vniuerſalium Patronorum ratio habeatur, quæ tantæ Prouinciæ pietate, ac deuotione digniſſima eſt: præſenti Decreto vniuerſæ Prouinciæ Aquileienſi feſtum diem indicimus Natalem glorioſiſſimorum Martyrum ſanctorum Hermacoræ, & Fortunati Eccleſiæ, & Prouinciæ Aquileienſis Patronorum, quotannis die duodecima Iulij duplici officio celebrandum: vt, qui clariſſimo fidei teſtimonio, & triumphali ſanguine Eccleſiæ Aquileienſis initia dedicârunt, eorundem glorioſa merita piis ſupplicationibus proſequamur, & Patronos gratis animis agnoſcamus, quorum certiſſimo patrocinio muniti ſumus.

Epiſcoporum pietatem & prudentiam compellamus, & pro dierum feſtorum ſolennitate obſeruanda ſtudioſè excitamus, vt apud Magiſtratus temporales Ciuitatum attentè agant, eorum ſubſidium, & auctoritatem implorent, vt in ipſis Ciuitatibus, Oppidis, caſtris, & villis feſtorum dierum obſeruatio omnino vigeat, & populorum deuotio, & religio conſeruetur: qui verò pertinaciores fuerint, & irreligioſi etiam plectantur, vt reſipiſcant ipſi: alij quid deceat, addiſcant.

Quod de genere prohibitorum non eſt, & profanis locis exerceri poteſt, hoc idem ſacris exerceri non debet. Monemus igitur Epiſcopos, & illorum pietatem, ac religionẽ requirimus, vt nullo quocunq; prætextu, ſolennitate, actione, etiam alicuius Sacramenti miniſterio permittant in ſolo ſacro, quà confluentis eſt populi aditus, aut alibi; quidquã venale cuiuſcunq; conditionis, aut naturæ, conſtitui, aut vendi; ſed indulgẽtiæ, aut ſtationis, aut alterius ſolennitatis Eccleſiaſticæ tempore, vel alio quouis populorum concurſu ab Eccleſiæ veſtibulo, ac toto ambitu venalia cuiuſcunque generis omnia, & ſingula, licèt ſint minimi pretij, amoueãt, & opportunis remediis etiam inuocato brachio ſeculari deducant, & auertant: multo verò magis in Eccleſiæ veſtibulo quocunque pietatis, & religionis colore mercenarios actus exerceri prohibeant: hæc verò à pietate Chriſtiana, & loco-

A rum ſacrorum reuerentia aliena longè arceri etiam ab Eccleſia mandamus, ne ſtrepitu populi diuina, & ſacra perturbentur. Duo verò inprimis debent Epiſcopi apud ſe perpẽdere; tempus diei feſti, quo ad mercimonia, & humanorum contractuum anfractus diuertere non decet, ac periculo nõ vacat: locum, in quo Dei bonitas cùm placari ſupplicatium votis deberet, fraudibus tamen, & mendaciis, quę frequenter in mercaturæ negotio contingunt, offenditur, & irritatur. Agant verò, vt laudetur Deus, & miniſterio Paſtorali abuſus, qui latè dimanârunt, ratione aliqua tollantur.

De reliquijs Sanctorum.

B SANCTORVM Reliquias in cœlo regnantium, quæ viua fuerunt membra Chriſti Domini, & Spiritus ſancti templum, in honore haberi pietas pręcipit, Chriſtiana ratio ſuadet. Quia verò deferendi honoris eſt norma tradenda, vt diſpoſita quadam ratione honor, qui defertur, eluceat: præcipimus Epiſcopis, ſi qui partem iſtam nondum expolitam habent, vt in eccleſiis, in quibus eſt Reliquiarum celebriorum quantitas, illas omnes diſtincto quodam ordine in Reliquiarum arte diſpoſitum & expolitum inferant, chriſtallo ſingulis thecis ſuperadiecto, vt videri reuerenter poſſint. ſit tamen Reliquiario adiectum operimẽtum ex tabula picta, qua imagines illorum Sanctorum exprimantur, vel aliquid C aliud, quo gloria, qua illi fruuntur in cœlis, aptè ſignificetur. Reliquiarij locus in parte nobiliore Eccleſiæ ſelecto aliquo Sacello, aut intra Chori ſepta, aut alibi decenter conſtitui debet, cui lampas perpetuo incendatur, ſi per Eccleſiæ facultates fieri poſſit. quòd ſi reliquiæ ex fragmentis minutioribus conſtent, obuoluantur Reliquiæ ſerico aliquo tenui, in quo ſit color Sancto conueniens, ex iis, quos illorum Sanctorum die adhibere Eccleſia ſolet: obuoluta in Reliquiario cum ſcheda nominis inſerto ſuprà chriſtallo conſeruentur. Quia verò inter Reliquias aliquæ ſunt certæ, & ſeparatim habitæ: aliquæ ſunt certæ, ſed ex pluribus miſtæ: aliquæ vel miſtæ, vel ſeparatim incertæ, ab antiquitate approbatæ, ſed ſchedarum & nominum vel abolitione, vel conſump- D tione incertæ: de ſingulis aliquid ſtatuere oportet, vt varietate quadam inſcriptionum nec reuerentia deſit, nec certa vbi licet, cognitio deſideretur.

Certis igitur Reliquiis, & ſeparatim conſeruatis, ſiue extra ſericum, quia inſignes, ſiue intra ſericum, quia minutiores, ſtatuimus eſſe per ſchedulam formatis characteribus inſcribendum Sancti proprium nomen: iis autem, quæ ex pluribus miſtæ ſunt, inſcribatur; ſacræ Reliquiæ Sanctorum N. N. N. Si verò ignorantur nomina Sanctorum, inſcriptio ſit: Sacræ Reliquiæ Sanctorum, quorum nomina ignorantur.

Inter iſta Epiſcopos monemus de Reliquiis inſignioribus, quales ſunt, caput integrum, brachium, aut tibia, vel ſi- E miles: poſſe illas decentiùs in vaſis propriis, quæ aptè manu artificis expolita ſint, honeſto loco aſſeruari, vt etiam in proceſſionibus publicis: præcipuè ſi Sanctorum Patronorum ſint, efferantur, & publicæ venerationis honore, ſacriſque obſequiis in patrocinium, & ſubſidium apud Deum vocentur: quod tamẽ animaduertendum erit, ne vnquam in proceſſione, qua Sanctiſſimum effertur Euchariſtię Sacramentum, exportentur.

Reliquias Sanctorum, qui fulgent ſicut Sol, & tanquàm ſcintillæ in arundineto diſcurrunt, oſtendi populo luminibus accenſis conuenit, ac decet: vt enim, quod debetur Sanctorum gloriæ, obſequio religioſo præſtatur: ita etiam ſit, vt F piorum excitetur deuotio, & eorundem ſupplicationes in Sanctorum inuocationem ad humanarum imbecillitatum ſubſidia ardentiùs intendantur.

Sacrarum Reliquiarum publicam propoſitionem aliquo ſolenni die fieri religioſum, & optabile: modò abſit ſuperſtitio, & auaritia, ac turpis eliminetur quæſtus: idcirco ſtatuimus Epiſcoporum diligentia faciendum, vt cùm publicæ venerationi in Eccleſia ſacræ Reliquiæ proponuntur, ne permittant capſulas apponi ad eleẽmoſynam colligendam, quæ alibi colligi poteſt, ibi non debet, quaſi ad quæſtum, & lucri commodum, nõ ad pietatem, & deuotionem proponantur.

Corpo-

Digitized by Google

Corpora Sanctorum transferri quidem non poſſunt ſine Sedis Apoſtolicæ licentia. Reliquiæ inſignes de loco ad locum transferri ita demùm poterunt, ſi Epiſcopus decretum in Archiuio Epiſcopali, & libro particulari ſeruandum ad rei geſtæ perpetuam memoriam fecerit, cur id fieri permiſerit: tranſlationem verò ſolennem inſtitui, cùm res ita tulerit, præcipimus: de loco nobiliore ad ignobiliorem, vt de Ciuitate in pagum, transferri prohibemus: nec Epiſcopi ferre debent, ne dum concedere, vt fiat: ipſis autem ſolennioribus diebus, quibus Reliquiarum ſacrarum vel publica propoſitio fiet, vel tranſlatio, vel viſitatio, curent Epiſcopi, vt monſtrarur populus, ne comeſſationibus, & ebrietati ſe dedat: qui enim Sãctorum feſtiua gaudia celebrãt, Sanctorum debent veſtigia ſequi, non ſuffragijs, & patrocinio ſe illorum indignos præbere.

Reliquiarum nouarum exhibitionem, & publicam propoſitionem, itemq; nouorum miraculorum receptionem, etiam in Eccleſijs Regularium ſacri Tridentini Concilij decreto interdictam, & prohibitam eſſe omnes nouerint, niſi prius ab Epiſcopo loci recognitæ, & approbatæ fuerint: qui, ſimulatque de ijs compertum habuerit, adhibitis in conſilium Theologis, & alijs pijs viris, ea faciet, quæ veritati, ac pietati conſentanea iudicauerit. Quòd ſi aliquis dubius, aut difficilis abuſus extirpandus ſit, vel omninò aliqua de ijs rebus grauior quæſtio incidat; Epiſcopus antequàm controuerſiam dirimat, Metropolitani, & Comprouincialiũ Epiſcoporum in Concilio Prouinciali ſententiã expectet: cùm nihil inconſulto Sanctiſſ. Romano Pontifice nouum, aut in Eccleſia hactenùs inuſitatum vel admitti, vel decerni liceat.

Reliquiarum integrum inuentarium, quæ in Ciuitate, & Diœceſi ſunt, in Epiſcopalibus Archiuijs conſeruari cupimus, & mandamus.

De Eccleſiis, & pio in eis verſandi modo, Altaribus, & Sacriſtijs.

DOMVS Dei, quam decet ſanctitudo; domus orationis, & ſanctitatis munditie excellere debet; vt fiant in ea ritè diuina, & ſacra; poſtulationes etiam, precationes, & vota Deo ſoluantur: hanc tanquàm ſponſam Epiſcopi ſartam, tectam conſeruari, & non ſolùm rebus ad ſacra peragenda neceſſarijs, & opportunis inſtitui mandent, & præcipiant; ſed ijs etiam, quæ locum decent, ornari: ſolum benè ſtratum ſit; parietes purgari; cultus vniuerſus honeſtiſſimus. Altaria non conſtituantur noua; non fiant Iconæ pictura, vel ſculptura cuiuſcunque Eccleſiaſticæ hiſtoriæ Epiſcopis inconſultis; &, dum conſuluntur, proponatur integra, plenaque intentio extruere volentium: à ſacris enim imaginibus debet omnis picturæ laſciuia abeſſe, ne procaci venuſtate pingantur, aut curioſiùs ornẽtur: debet hiſtoriæ veritas exprimi, pietas excitari. Intra ſcabellum, ſiue baſim Iconæ, vel intra thecam Iconę, vel poſt Iconam nihil omninò ſeruetur: ſint munda, ſint expedita omnia. A cornu Euangelij; ſicubi fuit olim in pariete cuſtodia ſanctiſſimæ Euchariſtiæ, & adhuc feneſtellæ pictam habent, aut inſculptam imaginem Chriſti Domini, aut inſcriptionem, ex qua colligi poſſet, ibi eſſe Sacramentum Corporis CHRISTI; tollantur imagines, & ſigna huiuſmodi, ne in re maxima errandi occaſio præbeatur. In dictis feneſtellis benè munitis ſeruentur olea ſacra in vaſculis argenteis ſub ſera firma, & claui. Altaria ſint ſolida circumcirca, vt nihil ſit à parte poſteriore diuerticuli vacui propter ſordes auertendas. Ipſa Cuſtodia Sanctiſſimæ Euchariſtiæ veſtiatur intus panno ſerico, ſeu villuto rubei coloris: in ſuppoſito corporali pixis locetur: in pixide ſupponatur corporale, in quo particulæ Sacramenti reſideant: ſi tamen pixis interius ſit benè leuis, & ſplendida, atque inaurata, vt nihil aſperum, aut inæquale appareat, in ea poterit ſine corporali Sacramentum reponi: ad pixidem contegendam adhibeatur velum ſericum aureis, ſiue argenteis lineis diſtinctum, aut alia ratione ſplendidum, & conueniẽs, quo à ſummo ad imum tota pixis operiatur: vas, & operculum pixidis ſit ex argenteo: ſi pes pixidis propter Eccleſiæ paupertatem fieri argenteus non poteſt, fiat ex ære; tota verò pixis inauretur.

A Cuſtodia in Altari benè firmetur, ne moueri loco poſſit: pro ipſa verò cuſtodia conopæa comparentur colorum Eccleſiaſticorũ, quę Plebani, & Curati, ſiue Sacriſtani pro temporum, & ſolennitatum varietate ad cuſtodiam contegendam adhibebũt. Clauis Cuſtodiæ firma ſit, ſit etiam pulchra & inaurata, vbi poteſt; ſi minùs poteſt, ſaltem ſit lucida, & cordulæ ſericæ rubeæ inſerta cum flocco filis ſericis, & aureis conſerto, quæ à Plebanis, & Curatis diligenter ſeruetur. Intra Cuſtodiam nihil omninò ſit præter pixidem, & Sacramentum.

Fornix, tectum, pauimentum munditie, & cultu ſplendeat: parietes omnes ſcriptionibus quibuſcunque mundentur: vaſa lapidea pro ſeruando oleo ab Eccleſijs aſportẽtur: B fruſta imaginum Sanctorum, ipſæque imagines, quæ vetuſtate conſumptæ ſunt, & alia Eccleſiaſtica lacera, ſeu fracta quæcunque combuſtibilia incendantur, & mittantur cineres in piſcinam Sacrarij.

Sepulchra, quæ fiunt in Eccleſijs, præcipimus opere preſſo extrui, vt nihil emineat, quod incedentibus impedimento ſit. Eccleſiæ pauimentum ſeruetur integrum, nec rumpatur niſi ob ſepulchrum muro, & fornice conſtruendum. Cruces, calices, nomen venerabile Dei, imagines Dei, & Sanctorum inſculptæ, ſiue inſcriptæ ſepulchris, vel in ſolo Eccleſiæ, quamprimùm omninò tollantur; nec ligneæ Cruces mortuorum tumulis in cœmeterijs figantur; ne ſa- C ctorum ſignorum conculcatione irreuerentiæ culpa committatur.

Feneſtræ Eccleſiarum, quibus à priuatorum domibus in Eccleſiam introſpicitur, vitris, & clatris ferreis muniantur, nec aperiantur.

Sumptus omnes, qui ad ornanda Altaria neceſſarij ſunt, fiant ab ijs, à quibus antè fieri conſueuerant.

Miſſalia non tolerentur, quæ non ſint poſt Concilium Tridentinum correcta; & à Pio Quinto edita.

Quod fuerat antiquis temporibus piè, & laudabiliter inſtitutum, poſteriorum temporum iniquitate à recto ſui ordine inſtituti deflexit; vigilantibus enim populis apud Eccleſias, & memorias Sanctorum nocturno etiam tempore D frequentantibus, nihil fuerat olim vel petulantia corruptum, vel ſacrilega temeritate fœdatum: quod poſteriorum temporum nequitia, & grauiorum malorum commiſſione obſoleuit. Auditum verò eſt, adhuc quibuſdam locis mulieres vigilijs Sanctorum in Eccleſijs pernoctare: quod ne fiat, neve prætextu pietatis aliquid grauius contingat, ſtatuimus, prædictum agendi vigilias ritum omninò tollendum eſſe, ac modis omnibus ab Epiſcopis delendum, ne; quod eſt ſummè periculoſum; vel conniuentia, vel negligentia perſeueret.

Eccleſiam, in qua fiunt ſacra, & cultus diuinus eo ordine E peragitur, externis vacare impedimẽtis cõuenit: idcirco decernimus concurſationes pauperum quarumcunque etiam miſerabiliũ, qui celebrantibus, & orantibus in Eccleſia impedimento ſunt, ab omnibus Eccleſijs, cũ ſacra fiunt, arcendas eſſe: permittantur autem pauperes in Eccleſiæ foribus eleẽmoſynæ petendæ cauſa cõſiſtere; modò ne vocibus obſtrepant, vt exaudiantur, & diuina perturbent.

In eccleſia, quæ domus eſt ſanctæ conuerſationis, & pietatis, diuerſari honeſtiſſimè æquum eſt, vt etiam Apoſtoli dicto monemur, qui præcepit mulieres velari propter Angelos Dei. Curandum eſt igitur per epiſcopos, vt in eccleſijs dum ſacra celebrantur, mares diſtincto ordine à fœminis maneant; & fœminæ non niſi velato capite in eccleſiam in- F grediantur: quod vbique ſeruari etiam iuxta doctrinam Apoſtolicam æquum eſſet.

Deambulationes, excurſationes, peruicacẽ curioſorum petulantiam longè ab eccleſia arcendam decernimus; ita acta iudicialia, tractatus ſeculares, inſtrumentorum, & cõtractuum quamcunque ſpeciem; item repoſitiones mercium, tabularum, & quotumcunque profanorum in eccleſijs omnibus fieri prohibemus: quod Regulares etiam in ſuis eccleſijs diligenter ſeruabunt.

Quibuſdam locis abuſu inductum, quotidianaq; cõſuetudine receptum eſt, vt humili orti loco homines, & coniugati; licèt non deſint Clerici, qui munus huiuſmodi obire poſſent; nec habitudine animi, nec decenti corporis cultu

Digitized by Google

apti miniſteria in Eccleſijs exerceat, quæ Clericorũ propria ſunt, celebrantibus miniſtrãtes, Altarium ornatui, & Eccleſiæ totius cultui ſeruiẽtes; cùm tamen iſta omninò ignorẽt, & à re ſacra, & ſacris hærente tractanda, & cuſtodiẽda alieniores habeãtur, & appareant. Idcirco ſacrorum Canonum Conſtitutionibus inhærentes, quibus cauetur, vt in pagis, & in villis; ne dum in Ciuitatibus, & Oppidis, Curati Clericũ apud ſe habeãt, qui minorum ordinum officia exerceat; curent Epiſcopi omnibus, quibus fieri poteſt, locis, in omnib⁹ Eccleſijs Curatis tam Ciuitatum, quàm Oppidorum, pagorum, & villarum, ſtipendium ei ſolitum aſſignari; qui, cùm ſecularis ſit, & coniugatus, ac ineptus, totius Eccleſiæ curam hactenùs geſſit; deinceps attribuatur Clerico; qui Sacerdoti celebranti cum ſuperpelliceo miniſtret, cùm pſallente cantet, lectiones in Eccleſia legat, Eccleſiã, & altaria curet, doctrinam Chriſtianam doceat, toti Eccleſiæ munera minorum ordinum obeundo præſit, & ſub ſui Sacerdotis obedientia, & diſciplina viuat.

Hic autem Clericus ætatis eius ſit, vt hoc obire officium poſſit, natalibus habilis, grammatices non ignarus, ad diſciplinam, & peritiam literarum non ineptus, voluntate, & Sacramentorum frequentia à pietate non alienus, in habitu, ac tonſura clericali aſſiduus; vt ſpes ſit; illum aliquando gradatim ad Sacerdotium peruenire poſſe.

De bonis, & Iuribus Eccleſiarum tuendis.

VT Eccleſiarum bona, & iura integra conſeruentur, ne vel temporum iniuria, vel vſurpantium cupiditate, quorum inſidijs vndique circumueniuntur, pereant, mandamus omnibus, & ſingulis Epiſcopis, vt, cum primùm facere potuerint, curent librum confici, in quem referantur Epiſcopalis menſæ cenſus, redditus, bona, prædia, iura, & iuriſdictiones, & feuda cum finibus attinentijs, & pertinentijs illorum, & in illorum ſingulis notis exprimantur priuilegia, tituli, ſeu conceſſiones, & legata ita clarè, & ſpecificè, vt primo liceat intuitu recognoſcere res ipſas, & vniuerſa Eccleſiæ, ſeu menſæ Epiſcopalis integra iura. quòd ſit perpetuum Epiſcopalium iurium monumentum.

Curent præterea Epiſcopi, vt fiat item liber, in quem referantur clara, & diſtincta ſcriptione Dignitates, Præbendæ, Eccleſiæ Parochiales, Curatæ, & quæcunque beneficia tam ſimplicia, quàm vel reſidentiæ, vel curæ animarum obligationi obnoxia, cum priuilegijs, iuriſdictionibus, prędijs, redditibus, cenſibus, adiunctis finibus locorum, ac titulis eorum iurium præfatorum ad futurorum temporum memoriam, & Eccleſiaſticorum iurium cõſeruationem: quod ipſum negotium licet prima ſpecie laborioſum, & difficile videatur, non magno poterunt Epiſcopi negotio per Vicarios foraneos, ſeu alios miniſtros idoneos perficere; atque idem curent à Capitulis Cathedralium, & Collegiatarum Eccleſiarum fieri.

Cùm verò ad rectam adminiſtrationem nõ minus pertineat poſſeſſa conſeruare, quàm amiſſa, & vſurpata recuperare, ſtatuimus per Epiſcopos diligenter vrgendum, vt à libris menſæ Epiſcopalis, Capitulorum, & quorumcunq; beneficiorum partitæ, quæ non exiguntur, decerpantur, & in libellum particularem referantur: poſtremò procuratoribus iniungant, vt ſuper earum ſingulis experiantur non minus ſcitè, quàm prudenter, vt amiſſa, vt vſurpata iuris medijs recuperentur; recuperationes verò ad ſingulas partitas mandent adſcribi, vt ipſæ etiam in earum, quæ exiguntur. numerum integrè referantur.

Locationes bonorum Eccleſiaſticorum vltra triennium ſine Apoſtolica conceſſione ſub pœna à iure ſtatuta fieri prohibemus: permutationes bonorum Eccleſiæ ſine conceſſione Apoſtolica, infeudationes & emphyteuſes contra ſacrorum Canonum infeudationes, & iuris tramitem attẽtari non debere edicimus: attentata in contrarium caſſa, & nulla declaramus, & quatenus opus ſit, irritamus, caſſamus, & annullamus, & qui contrafecerint. obnoxios pœnis iuris declaramus.

A Vt autem ſacrilega vſurpatorum cupiditas ſtatum agnoſcat ſuæ peruerſitatis, & à malo deſciſcat: in omnibus Eccleſijs Curatis præcipimus, & mandamus, in tertia Dominica cuiuſcunque menſis intra Miſſarum ſolennia promulgari populo Decretum ſacri Tridentini Concilij ſeſſ. 22. c. 11. de ref. in linguam Italicam conuerſum: Confeſſores verò præcipimus omnes ſeriò moneri, vt pœnitentes ſuper vſurpationibus præfatis confeſſionum tempore examinare ſtudeant.

Epiſcopos autem per miſericordiam Dei obſecramus, vt memores officij, & muneris ſui intelligant Eccleſiarum, & Chriſti patrimonij eſſe adminiſtratores; myſteriorum verò Dei diſpenſatores, vt in altero libera ſit exhibitionis, & B donationis commiſſa poteſtas: in altero verò facultas limitibus certis adſtricta, quos tranſilire non liceat: neque verò carni, & ſanguini de terris, ac bonis Eccleſiæ dandum, aut impertiendum, etiam ratione cenſuum, nouarum infeudationum, & nouæ emphyteuſeos, vt terrarum, & prædiorũ Eccleſiaſticorum, & patrimonialium forma cõfundatur, & continuetur agrorum ſeries, quam poſteri nõ agnoſcant, & in Eccleſijs ſucceſſores nõ intelligant: meditentur verò extremi diei rationem illam, quæ diſtricto Dei iudicio ſubijcietur, ne ſibi temporalis patrimonij incremento ſalutis, & æternæ vitæ interitũ comparent & lucri ſpecie perpetuam, & ineuitabilem exitij perditionem ſubeant.

C Auaritia, quæ eſt idolorum ſeruitus; aliena iniquius rapiente, & ad id, quod ſuum non eſt; cupiditatem, & manus extendente, ne dum proprium cupidius retinente, quàm Chriſtianam decet charitatem, ferendum non eſt, vt cum iurium Eccleſiaſticorum iactura, qui percrebuerant, abuſus perſeuerent, & progrediantur: fit autem, vt adminiſtratores redditũum, & cenſuum Eccleſiaſticorum multa ad ſuum commodum trahant; & dum factis rationibus adminiſtrationis debitores apparent; tum pro eo, quod debent, cenſum liuellariũ ſuper ſuis bonis Eccleſiæ conſtituãt; ac vt ſuæ peruerſitatis ſolatium in promptu habent, ita facilè adducuntur, vt plura in ſuos vſus inſumant, quàm in Eccleſiæ commodum: alterum ſequitur, vt omnes certatim D Eccleſiarũ adminiſtrationes cupidè potiùs, quã ambitiosè, quęrant, cùm tamen liuellationes huiuſmodi à parte venditorum iniquæ, à parte emptorũ minus licitæ appareãt: quod ex Bulla Pij Quinti de cẽſibus ſatis liquet. Ideirco opportuno remedio huiuſmodi malo occurrẽtes, primò declaramus inhabiles omnes, & ſingulos cuiuſcunq; conditionis, nominis, ac tituli bonorũ Eçcleſiaſticorum adminiſtratores, qui ſunt debitores, & debita non ſolidârunt, ad eandem adminiſtrationem recipiẽdam, donec, quod debent, integrè perſoluerint: eorundem verò electionem tanquàm non legitimam, & contra iuris ordinem, & rationem factam, caſſam, & nullã declaramus, & quatenus opus ſit, irritamus, & annullamus: ſecundò liuellationes quaſcunque per debitores E Eccleſiarum, aut alios modo, quæ præfertur, etiam ratione cenſuum non ſolutorum factas, nullas pronunciamus: tertiò filios, & hæredes debitorum iam defunctorum; donec integram ſummam defunctorum nomine debitam perſoluerint; inhabiles ad Eccleſiarum adminiſtrationem, quibus aliquid eo nomine debent, dicimus, & declaramus.

De Vicarijs foraneis.

DIOECESIVM latitudo efficit, vt cùm Epiſcoporum oculi in particularia quædam locorum facta, & neceſſitates aſſiduè intendi non poſſint, expediat miniſtros F diſtributis in Diœceſi regionibus habere, quos ipſarum regionum portionibus Vicarios foraneos præficiant: horum Epiſcopi fideli, ac diligenti opera ad multa vti poterunt. in primiſque ad executionem illorum, quæ Synodalibus Cõſtitutionibus præſcribuntur, ac mandantur ad continendos Eccleſiaſticos officio, Eccleſias ornatu, populos pietatis lege, & ad ea, quæ paucis capitibus perſtringemus, cùm ex his aliquando quaſi fundamentis maiorum poſſit progreſſionum materia excitari.

Vicariorum foraneorum munus præcipuum eſt, quæcunque de Conſtitutionibus, reparationibus, inſtructionibus, exornationibus Eccleſiarum, Sacriſtiarum, Capellatum,

Digitized by Google

rum, Altarium tam particulariter, quàm generaliter mandata ſunt, curare, vt non modò executioni mandentur, ſed vt benè mandentur: prætereà illa etiam, quæ de honeſtate in Eccleſijs ſeruanda, de ordine, & celebratione Miſſarum, & alia omnia, quæ Curatorum diligentia commiſſa, & mãdata ſunt tam reſpectu miniſterij Sacramentorum, quàm aliorum quomodocunque ad ipſorum Curatorum munera ſpectantium, curare, & exequi debebunt: prætereà vitam, mores, habitum, conuerſationem, ſuſpiciones rationabiles de vita, & moribus Clericorum intra fines commiſſæ regionis videant, extraiudicialiter corrigant, emendare contendãt. Si quid tamẽ vel incorrigibilitate, vel rei natura grauius inciderit, ad Epiſcopum diligentiſſimè perferant: quæ autem huius generis fecerint, aut curârint, ea ſcripto comprehendant, vt quandocunq; requiſiti, rationem reddere adminiſtrationis ſuæ valeant.

In re, & iuribus Eccleſiaſticis ſeruandis, tuendis, & recuperandis ſolicitè particulariùm locorum Curatos vrgeant, ne quid vel negligentia pereat, vel potentiorum vi, & cupiditate vſurpetur. Si quid inſolentius alicubi fiat, ſtatim Epiſcopo ſignificetur.

In Camerariorum electione, redditnũ Eccleſiarum diſpenſatione, rationum redditione, reliquorum ſolutione, curent ea tolli, quæ vel impedimentũ afferunt, vel damnum inferunt: prætereà confinia terrarum, & bonorum Eccleſiæ præcipiãt Curatorum particularium ſedulitate perfici; negligentes excitent, & ad bonum adducant.

De congregatione caſuum conſcientiæ ſingulis menſibus habenda, Vicarij foranei præcipuè agant, vt nunquàm prætermittatur: illam verò ſeruato certo ordine vocent: menſe ante futuram Congregationem exhibeãt Clero ſuæ regionis duos, aut tres caſus in cõgregatione excutiendos, & decidendos. In Congregationibus ſeruetur ordo, vt ſtatuta die, quæ feſta eſſe non debet, ſummo mane omnes ad ſuum Vicarium conueniãt, & facto ab omnibus ſacro cum Miſſa de Spiritu ſancto fiat Congregatio, in qua caſus ante exhibiti decidantur: ad Congregationem euocentur omnes, qui ſunt de regione Vicarij: contumaces pœna pecuniaria plectantur: mulctæ in expenſas Congregationis, librorum emendorum, & curſorum diſcurrentium inſumantur: liber penes Vicarium ſit, ſucceſſori pro tempore tradendus, in quo ſcribantur Congregationes cum die, menſe, & anno; ipſi etiam caſus, & deciſiones, præſentia Curatorum, qui Congregationi interfuerunt, abſentium vel excuſatio legitima, vel contumacia, itemque contumaciæ pœna. Si quis ter contumax fuerit, ad Epiſcopum deferatur, vt remedio grauiore contumaciam luere diſcat. Deciſionum exemplum ſingulis menſibus ad Epiſcopum perferendum curet.

Tempore Congregationum frugalitas ſeruetur inter omnes, qui conueniunt: dum corpus alitur, lectura aliqua ſacræ ſcripturæ cõdiatur menſa, alatur animus; ante, & poſt fiat benedictio, & gratiarum actio, inchoante Vicario, & proſequentibus reliquis.

Quæ de Curatorum reſidentia præſenti Synodo decreta ſunt, Vicarij, vt obſeruentur, ſtudioſè curent: ſuper illorum receſſu à cura ex cauſa rationabili ſeruandum curent, quod proprio de reſidẽtia Curatorum capite ſtatutum eſt.

Prætereà illorum munus ſit, cum aliquis ex Curatis ſuæ regionis ęgrotare cęperit, inuiſere; ſi grauius ſe habuerit, curare diligentius, vt neceſſaria tam ſpiritualia, quàm temporalia illi miniſtrentur; ſi obierit, in ſuo libro ſcribant obitum cum die, menſe, & anno, ſtatimque Epiſcopum moneant: curabunt verò interim tam viuente Curato in ægritudine, quàm mortuo, ne cura animarum detrimentum patiatur: rerum, bonorum, quæcunque in vita poſſederit, curam diligentem habeant, ne quid fraudis in præiudicium eorum, qui ſuccedere de iure debebunt, committat, inuocato etiam ſuper his, ſi opus fuerit, brachio ſeculari: exceptis calicibus, Miſſalibus, & paramentis tam ex auro, quàm ex alia materia conflatis; quæ Conſtitutione Pij Quinti Eccleſijs, de quarum fructibus facta ſunt, tradenda hoc caſu, & incorporanda omninò curabunt.

Ex Sacerdotibus alienigenis ſi quis in regionem venerit, ne admittatur ad celebrationem Miſſæ, niſi licentiam à foro Epiſcopali obtentam in ſcriptis habuerit: illos autem, qui tanquàm peregrini ad Miſſarum celebrationem admiſſi ſunt, in curam animarum intrudi non permittant. Cooperatores, ſeu Capellanos quoſcunque non permittant. Confeſſiones audire, & Sacramenta miniſtrare, niſi licentiam in ſcriptis obtentam oſtenderint: eos, qui contra præmiſſa ire præſumpſerint, ad Epiſcopum deferre ſtudeant.

Cùm verò contigerit, dictos Vicarios ad reuiſionem Eccleſiarum ſuæ regionis excurrere vel ordinarij officij ſui obligatione, vel mandato ſpeciali, tum eis non liceat quidquam, ne minimum quidẽ pecuniæ, aut ab Eccleſijs, aut ab earum Camerarijs exigere, ſeu petere, nec ſpontè oblatum accipere: ſi cõtrafecerint, eos declaramus ex nũc pœnas iuris à ſacro Concilio Tridentino indictas incurriſſe; vt ſatisfacere eiuſdem diſpoſitioni non omittant. Victualia modeſtè exhibeantur, vt nihil inter Eccleſiaſticos appareat indecorum, nihil ſuperfluum; omnia moderationis Eccleſiaſticæ lege temperata.

Declaramus autem Decreta hactenùs edita non afficere, aut lædere iura Capitulorum Eccleſiarum Cathedralium fundata in priuilegijs, & indultis Apoſtolicis.

De Monialibus.

MONIALIVM, quarum dicata Dẽo virginitas diligenti Epiſcoporum vigilantia cuſtodienda eſt, ingreſſum ad Monaſteria diſciplinam, vitam regularem, & pietatem, tanquàm certiſſima regularis perfectionis fundamenta attentè inſpicere, attentiùs promouere, & ſumma ſolicitudine tueri, ac defendere Epiſcopali ſolertiæ conuenit. Nos verò ex alieno ſumenda potiùs, quàm depromenda de noſtro in medium hoc de genere proponemus: ita tuleiunt res, quæ modò noſtræ ſunt, officio, & obligatione: quod tamen cœptum eſt, auctore Deo, & duce, longiùs etiam eodem fauente Deo ad perfectum aliquando adducetur.

Tria ſunt, quibus præcipuè monaſticæ diſciplinæ ſtatus conſeruatur, & augetur; ſufficiens communis victus deuota regulæ obſeruantia; pia Sacramentorum frequentia: ad quæ ſi accedat paſtoris vigilantia, Deo fauente ſperandum eſt, profici vel plurimum poſſe: quia tamen aliqua antecedunt, vt receptio, habitus, & profeſſio; quædã verò etiam ſubſequuntur; de ſingulis ſtatuere non modò vtile, ſed neceſſarium exiſtimamus.

Primò igitur quærant, & inueſtigent Epiſcopi, quot ſint redditus Monaſteriorum, vel quæ eleëmoſynarum quantitas; & in ſibi ſubiectis ordinarij, in alijs Apoſtolica auctoritate ſibi Pontificia conſtitutione attributa adhibitis ſuperioribus Regularibus præſtituant numerum Monialium, quæ in monaſterio ali poſſint; ſi plures ſint, quàm ali commodè poſſint, decedentibus aliquibus non ſufficiatur alia, niſi redigatur numerus eò, vt adæquatis facultatibus poſſit ſuſtentari: quod diſtrictè pręcipimus obſeruandum; ne premat egeſtas, & rei neceſſariæ inopia pereant omnia: interim verò curetur, vt ipſis Monialibus, vel ipſarum induſtria, vel publicis, & priuatis eleëmoſynis ſubueniatur, diſpoſitis etiam per eccleſias capſulis, in quas charitatis ſubſidia conferantur.

Quia verò monaſteria, quæ opibus olim affluebant, actorum ſeu procuratorum negligẽtia, ſiue potentiorum vſurpatione collabi ita ſolent, vt egere incipiant; & ad paſtoralem pertinet ſolicitudinem, quæ cadere cœperunt, auctoritate & ſubſidio fulcire: ne corruant; omnes & ſingulos Epiſcopos hortamur in Domino, & ſeriò monemus, vt omni ſtudio curent, quo Monaſteriorum terræ, redditus, cẽſus & iura recuperentur; agant apud locorum Magiſtratus, procuratores dicto excitent, monialium protectores, ſeu conſeruatores incendant, omnia conentur, ne coram Deo negligentiæ arguãtur, & ſocordiæ apud homines: quod ſi idem ſit numerus re imminuta, qui integra fuit, nec reſtitutionis ſpes oſtẽdatur, cogitent Epiſcopi de numero paulatim minuendo per obitum monialium facto Abbatiſſis, ſeu Prioriſſis graui pręcepto, ne de receptione alicuiusad monacha-

tum aut tractent, aut deliberent ſe incólulto: niſi enim præſenti remedio occurratur, erit magnoperè timendũ, ne multorum annorum ære alieno, quod neceſſitate contrahitur, vniuerſus monialium ſtatus opprimatur; quem conſultius minui ex parte aliqua, quàm totum extingui, permittendũ. Qua ratione ſi augeantur monaſteria legatis pijs, & nouis redditibus, æquum eſt, ſeruatis quæ ſeruanda ſunt, reliquis, numerum etiam monialium augeri.

Communis debet ijs eſſe victus, quarũ communis eſt domus, & veſtitus, & regula, neq; enim illa, quæ ad ſubſtãtiam regularis vitæ pertinent, relaxari, aut mutari poſſunt. Idcirco, ſicubi fieri ſolitum eſt; partitiones de redditibus monaſterij tam tritici, quàm vini; quæ fiebant inter moniales, vt quæque portionem haberet, & inde ſibi victum ſufficeret; damnamus, & abolemus; & ſub interminatione diuini iudicij, & pœna excommunicationis in ſingulas conſentientes, in vniuerſitatem verò interdicti ingreſſus Eccleſiæ inhibemus, ne in poſterum fiant, aut fieri per ipſarum Monialium Præfectas, Abbatiſſas, ſeu Prioriſſas permittantur: ipſis verò Abbatiſſis, ſeu Prioriſſis ſub pœna priuationis ab officio præcipimus, vt, quod contra præſentis conſtitutionis tenorem viderint, vel cognouerint, attentari, aut fieri, Epiſcopo ſtatim ſignificent, quo abuſus veteres tãdem aliquando tollantur.

Quia in vnaquaque re dantur certi gradus, per quos ad maiora aſpiratur, & aſcenditur, atque hunc ordinem nõ in humanis tantùm, ſed in ſpiritualibus, & diuinis etiam inueniri nemo negat: ita, vbi corruptela vetus radices egit, quas ſi ſtatim euellere vi conemur, corruptum antequàm ſanetur, etiam ipſum ruet; curandum, vt remedia huius generis omnia in rationem quandam temperentur, vt ſi minus celeriter, tutò certè ſanare veterem morbum valeamus. Decernimus igitur in monaſterijs monialium: vbi iam certus hac de ordo, & cum ratione conſentiens ſtatutus non eſt: Moniali aliqua cuiuſcunque religionis, & ordinis ſit, decedente poſt harum cõſtitutionum promulgationem, & ſanctæ Sedis Apoſtolicæ confirmationem, ſtatim Abbatiſſam, ſeu Prioriſſam cum ſua Vicaria, vel ea impedita, cũ alia moniali, ex maturioribus ætate, & prudẽtia debere thalamum, & omnia quæ in eo ſunt, cuiuſcunque generis, & qualitatis nomine monaſterij facto diligenti inuentario in tenutam & poſſeſſionem accipere, eaq; referre omnia in commune monaſterij veſtiarium, illata pecunia in commune monaſterij ſcrinium. Thalami etiam claues apud ſe retinere pro munere officij ſui, ac de his omnibus quamprimùm per literas Epiſcopum admonere, ſi quid hoc de genere præcipere voluerit; non obſtãte monialis ipſius, dum viueret, electione diſcipulæ, & eiuſdẽ deſtinatione etiam cum Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ, aut Capituli monialium licentia ad futuram thalami, & rerum ſucceſſionem: quæ omnia tanquàm iuri, rationi, & ipſis regulæ ſubſtantialibus contraria nulla declaramus, & quatenus opus ſit, annullamus, & caſſamus declarantes neq; Abbatiſſam, neq; Prioriſſam, neq; moniales cuiuſcunq; pactionis, conuẽtionis, & concordij vigore ad huiuſmodi executionem obligatas fuiſſe, aut obligari potuiſſe, cùm ex altera parte ſubſit certiſſima obligatio non conueniendi, ſeu conuenta non obſeruandi.

Abbatiſſas, ſeu Prioriſſas, & earum Vicarias tanquàm monaſterij Præfectas, feriò monemus, vt inter ſuas moniales crebrò agant hac de re, vt omnes diſcant nihil poſſidere ſe propriè, vſum habere in vita; in morte nullum diſpoſitionis actum habere, aut habere poſſe, etiam conſentiẽte Præfecta; cuius partes ſunt diſpẽſare, non diſſipare; hæc eſt enim diſſipatio regulæ, quæ nec in vita, nec in morte proprietatem Regularibus reliquit; &, ſi quando à moniali ægrotante fuerint requiſitæ, vt alij vel ſupellectilem dent, vel thalamum, piè inſtruant hoc non licere; ægræ partes eſſe, ſi quid in vita commiſit, lachrymis, dolore, & pœnitentiæ ſacramento expiare, non ſuperaddere noua piacula, quibus fœdius anima ad tremendum DEI iudicium exitura deturpetur: ſi qua licentiam teſtandi, aut quoquo modo diſponendi, aut aliquam eligendi, ſeu nominandi, quæ ſuccedat, de facto dederit, declaramus eam ab officio ipſo facto priuatam, & depoſitam, eandemque in perpetuum declaramus ad idem officium, & alia quæcunque in eadem Religione

A obtinenda, inhabilem.

Has verò Conſtitutiones, cùm primùm à ſancta Sede confirmationem acceperint, præcipimus, vbi monaſteria reformata non ſunt, Abbatiſſis, ſeu Prioriſſis, & monialibus, in linguam Italicam verſas à Vicarijs, ſeu ſpecialibus Nuncijs Epiſcoporum (vbi diſciplina Monaſtica reformationem nondum accepit) legi, declarari, & intimari, ac de huiuſmodi intimatione in actis Cãcellariæ Epiſcopalis ſcriptionem fieri diligentem.

In monaſteriis, in quibus proprietas exulat, & omnis affectio corrupta, ſeruetur illa rerum omnium communio, quæ nihil habet, & cui nihil deeſt; quæ in egeſtate rerum copiam habet, & nihil omnnò habet: ſi quid enim eſt, hoc habet vſu, non affectu, quæ quidem diues inopia in omnium

B monialium domos, & vitam paſtorali prudentia, & vigilantia inuehenda eſt.

Communis eſſe debet monialium menſa, ad quam omnes exceptis ægrotantibus conuenire debẽt, ac tenẽtur; pactiones, ſiue conſuetudines, quæ corruptelæ ſunt, vt tantum pecuniæ detur ei, quæ ad mẽſam communem non accedit, reijcimus, & nullas dicimus, &, quæ vel obſeruarint, vel vt obſeruentur, inſtiterint; menſis vnius voce in Capitulo priuamus, aut alia pœna, quæ Abbatiſſæ, vel Prioriſſæ loci, aut Vicariæ, ſi principales impeditæ fuerint; conueniẽs videbitur, plecti mandamus.

C In menſa communi non deſit ſpiritualis aliqua lectio, qua corporales cibi ſuauiter condiantur: debent enim, quæ DEO viuunt, ſpiritu magis viuere, vt licèt neceſſitati corporis ſeruiant; plus tamen animo ſemper tributum velint. Liber verò ad lectionem menſæ adhibendus à Confeſſario probetur.

Silentium, obedientia, humilitas, charitas, ac reliquæ Chriſtianæ virtutes inter Regulares perſonas gemmarum clariſſimarũ loco ſint, quibus pręcipuè Monialium domus, & familia exornetur.

Quæ à regula nomen ducunt, eam, cui ſe profeſſione ſolenni adſtrinxerunt, noſſe regulam debent. Epiſcoporum igitur diligentia efficere debebit, vt Regula inter Moniales

D (vbi hactenꝰ omiſſa fuit) lingua Italica ab aliqua ex monialibus, quæ lectioni obeundæ aptior fuerit, & ab Abbatiſſa, ſeu Prioriſſa deputabitur, frequenter legatur, atque illa quidem in duas diſtinguatur partes, ita vt quotidie legatur aliquid poſt Conuentualis Miſſæ officium vel in choro, vel alibi, vbi commodius poſſit, de tribus, quæ emittuntur in profeſſione, votis, vt ſæpiſſimè inculcentur, & auctore Deo aliquando hæreant; alia verò per ordinem, vt quolibet feſto die legantur quatuor, aut quinque capita, & à fine in principium redeatur, nunquàm verò intermittatur. Inter legendum Abbatiſſa, ſeu Prioriſſa Moniales moneat, & redar-

E guat, ſi quid minus ſeruetur, aut negligatur: excitet verò ad correctionẽ, & ad futuræ gloriæ cupiditatem, igniculos addens, & ſemina Chriſtianæ pietatis: ſi quid pœnæ à regula ob quodcunq; commiſſum, aut omiſſum ſtatutum eſt, hoc Præfecta exequatur; ſi fuerit oppoſitum impedimentum, confeſſarium conſulat, Epiſcopum moneat.

Statis horis tam matutinis, quàm diurnis, & veſpertinis Præfectæ curent, vt omnes Moniales in eccleſiam ad laudes Deo perſoluendas conueniant, & in ea nõ nugis & collocutionibus operam dent: nulla verò Monialis quocunque prætextu excuſetur à choro, niſi vel ægritudinis cauſa, vel ægrotantium cuſtodia, vel iuſti impedimenti excuſatione; quam Præfectarum munus erit cognoſcere, &, ſi legitima

F fuerit, etiam admittere. Quæ in chorum non venerint, pœnæ regulæ, aut alia etiam grauiori pro culpæ modo, à Præfecta plectantur, ac, ſi contumaciùs perſeuerârint, Epiſcopo ſignificetur, & medicinam conficiat ipſi ægritudini accommodandam.

Admoneantur Sanctimoniales, vt ſaltem ſemel ſingulis menſibus cõfeſſionem peccatorum faciant, & ſacroſanctam Euchariſtiam ſuſcipiant, vt eo ſe ſalutari præſidio muniant ad omnes oppugnationes dæmonis fortiter ſuperandas. Quod feſtis ſolennioribus anni, item beatæ MARIÆ Virginis, & Sanctorum Apoſtolorum omittere non debebunt. His attribuatur Confeſſarius ætate, & prudentia maturus, vita, moribus, & doctrina probatus: qui etiã pro opportu-

portunitate norit aliquid è ſacris ſcripturis depromere ad ſpiritualem ipſarum iucunditatem, & perfectæ vitæ progreſſionem: præter ordinarium alius extraordinarius ab Epiſcopo eiſdem bis, aut ter in anno offeratur, qui omnium confeſſiones audire debeat.

Seniorum Monialium partes ſunt, iuniores ad Sacramétorum frequentiam, & omnes alios pietatis, & deuotionis actus inuitare verbo, exemplo, charitate; vt ad iuniorũ modeſtiam, ac religionem pertinet, omnia, quæ in regula ſunt, præcepta obſeruare, ad ea ſe aſſiduè exercere, & nihil omittere illorum, quæ ad regularis perfectionis implementum ſpectare aliqua ratione poſſunt.

At verò non exigua eſt educationis vis, qua fit habitus difficile mobilis, & par naturæ habilitas quædam: quo vno præcipuè nititur morum, & vitæ benè agendæ fundamentum: hoc attendant Epiſcopi; ſicubi adhuc non eſt inſtituta ratio virginum ad Sanctimonialiũ perfectionem traducendarum; & omninò proſpiciant, vt quamprimùm in ſingulis Monaſterijs inſtituatur Nouitiatus, in quem tam præſentes puellæ; qua degunt in Monaſterijs apud ſeniores, ibique in probatione morãtur; quam omnes, qui in futurum ad monaſticam vitam aſpirabunt, recipiãtur. Quæ ille vel ſuo diſſenſu, vel parentum, aut propinquorũ impedimento diuertere noluerint, dimitti à Monaſterio volumus, nec ei ſuffragetur ſuperiorum temporum abuſus, aut pactio, ſiue cõcordium cum Monaſterio, aut Monaſterij præfectis aliàs initum; quam pactionem, ſeu conuentionem iniri non potuiſſe declaramus contra commune bonum Monaſterij: initam verò non tenere, nec quemquam obligare. In primis verò abolemus, & extinguimus in omnibus prouinciæ Aquileiẽſis Monaſterijs Monialium diſcipularum nomen, & vſum, quo ſolebant Moniales puellam tam ex conſanguineis, quã ex alienis recipere in diſcipulam, illamq; educare, & vſque ad profeſſionem in Monaſtica diſciplina in proprio thalamo exercere. Inde enim, vt eſt ſexus, & ſeculi infelicitas; parum boni oriebatur, vtinam nihil vel mali, vel ſcandali: in primis verò educationis diſſimilitudo, & educãtium diuerſitas nihil hactenus effecit, in quo non incompoſitio quædam, & diſſonantia videretur, vniformi aliquando ratione, & diſciplina temperanda: quod Nouitiatus vnico remedio fauente Deo fieri poterit.

A tempore Nouitiatus è ſeptis Monaſterij exire Nouitijs nullatenus permittatur. In Nouitiatũ nulla recipiatur ſine habitu regulari. Ad habitum nulla niſi maior duodecim annorum: at verò antequàm inducatur in Monaſterium, de libero eius conſenſu interrogata ab Epiſcopo, vel Vicario generali, aut aliquo ab eis deputato, inducetur in eccleſiã interiorem, vbi ſacro audito, & accepta ſanctiſſima communione de Confeſſarij, aut alterius manu, iuxta morem locorum aſſumet ab eodem habitum regularem, & in Nouitiatum recipietur, ac finito tẽpore Nouitiatus, & probationis; quòd minus non ſit anno; ſi decimumſextum ætatis annum impleuerit; quod ſcripto authẽtico conſtare debebit; & interrogata ab Epiſcopo, vel Vicario eius generali de pio illius conſenſu, & libera voluntate certum teſtimonium dederit, ad profeſſionem recipi liceat. Optamus autẽ, vt vetus Monialium ſolẽniter velandarum mos obliuione, ac deſuetudine penè antiquatus ad vſum priſtinum inſtituto, & ritu proprio reuocetur; modò intra Monaſterium fiat.

Nouitiatum viſitet ſingulis mẽſibus Abbatiſſa, ſeu Prioriſſa cum Vicaria, & ſignificet Epiſcopo ſtatũ illius, & puellarum diſciplinam, & Præfectæ diligentiam.

Vſu penè locorum omnium receptum eſt, vt puellę, quæ diſciplinæ, & educationis locum alibi nõ inueniunt, in monaſteria cõſentientibus Epiſcopis recipiantur, & ibi pietatẽ diſcant, & moribus penè eccleſiaſticis inſtituãtur; vt, quo ſe contulerint, vel nuptui etiam traditæ fuerint, domos, familias, filios pietatis, ac Religionis tacitis quaſi documentis: quod à pio vitæ exemplo colligitur: imbuant, & erudiant; quod ad gloriam Dei, & ſalutem animarum pertinere nemo negarit. Ne tamen, quod paſſim fit ad cõmune bonum, communem afferat, & inſignem Regularibus domibus iacturam, decernimus, (quod multis iam locis factũ audiuimus, probauimus, ac imitari affectamus) quamprimũ Monaſterijs Monialium, quæ puellarum educãdarum ſtudium

A non refugiunt, aliquam in ipſo Monaſterio partem aptari à Monialium cellis ſeparatam, in quam recipiantur puellæ educandæ, & ibidem erudiãtur. Sit autem vna omnium magiſtra, cuius dicto puellę omnes pareãt, à qua vna omnes addiſcenda addiſcãt: primum doceantur doctrinam Chriſtianam, Officium B. Mariæ Virginis, ſeptem Pſalmos pœnitẽtiales, Coronam, & Roſarium; acu etiam pingere, & alia cetera, quæ ad ſexum muliebrem honeſtandum, & familias induſtria tuendas pertinere poſſunt. Hæ verò ſi ſemel ante finitum educationis tempus exiuerint, vel eductæ fuerint à Monaſterio ſpem deponant reſtitutionis.

Salarium pro qualibet puella aſſignatum totum Abbatiſſæ, vel Prioriſſæ ſoluatur, vnde victus puellis, magiſtrę verò aliquid commodi vltra victum propter docẽdi laborem
B ſuppeditetur.

Alium educandarum puellarum modum abolemus, ac tollimus, vt iam illa, quæ mercimonij, & irreligioſi lucri cupiditatem nõ olent modò, ſed verè habent, à Sanctimonialium domo, quæ proprium non in re modò, ſed in ipſa voluntate abnegãrunt, longiſſimè arceantur.

Clauſuram Monialium; ſi Epiſcopis ſubſint; ordinaria, ſin minus Apoſtolica auctoritate iuxta Tridentini Concilij decretum ab ipſis reuideri, vel Apoſtolica delegatã auctoritate, vel ordinaria cõuenit, & reformari: in primis circa viridaria, & hortos inſpicienda muri altitudo, arborum à muris diſtantia, in ipſis ſeptorum muris foramina tam intus,
C quàm extra, vt diligentiſſimè virginum Deo dicatarum cõſeruationi proſpiciatur. Portas ingreſſus in Monaſteriũ benè muniendas, nunquàm niſi ex cauſa neceſſaria aperiẽdas præcipiant. Parlatorij verò interior porta ſera, & vecte præſertim claudatur: clauis ab Abbatiſſa, ſeu Prioriſſa, aut Vicaria ſeruetur: in Parlatorio à parte Monialium nihil omninò ſit, quo porta interius obſerari poſſit; ſi fuerit aliquid cum Moniali à quoquam agendum, petat ipſa Monialis à Præfecta Monaſterij licentiam, & clauem: expedita colloquutione obſerata porta clauem reſtituat: in quo ſtatuimus obſeruari, vt patres, & matres etiam ſine licentia (quo ad fratres
D verò decernimus ſeruandum, quod eſt Epiſcoporum diligentia hactenus conſtitutum) poſſint ſuas vel filias, vel ſorores alloqui: ſi alius extra hos fuerit, qui alloqui Monialem velit, licentiam in ſcriptis ab Epiſcopo obtineat: hi tamen non permittantur alloqui ſine licentia Abbatiſſæ, ſiue Prioriſſæ, & præſentia auditricis: vbi verò ordo iam inſtitutus eſt prædicto exactior, ille ibi ſeruetur.

Fœminis, quæ meretricium exercuerint, aut quarum honeſtas in dubium reuocata aliquando fuit, cum Monialibus tractare, loqui, negotium habere nullatenus concedatur, etiam ſi cauſa prætẽdatur honeſta; de qua tamen benè ſuſpicari tutum omninò non eſt.

Epiſcopi ingreſſum nulli concedant, niſi ex cauſa neceſ-
E ſaria, & in ſcriptis; ipſi verò nunquàm ingrediantur, niſi ex cauſa neceſſaria, & obſeruent conſtitutionẽ Gregorij XIII. latam die 23. Decembr. M. D. LXXXI. vt cenſuras Pontificias declinent.

Liber conficiatur in quolibet Monaſterio, in cuius parte ſcribantur omnia nomina, & cognomina, & patria Monialium viuẽtium. Sit pars libri attributa ſcriptioni Monialium morientium: tertia pars contineat nomina Nouitiarum cum die, mẽſe, & anno receptionis: quarta pars habeat profeſſiones cum die, menſe, & anno, & profeſſarum nominibus, cognominibus, & patria.

Præter hunc librum habeatur item liber puellarum, quæ
F educantur: ſcribantur in eo in prima facie paginæ nomina, cognomina, & patria puellarum educandarũ cum die, menſe, & anno ingreſſus, & cum aſſignata quantitate pecuniæ, aut illius ſpeciei, quæ fuit attributa pro cuiuſlibet victu: ex altera parte ſcribantur quæcunq; exhibita ex attributis pro victu.

Vterque liber ſit apud Præfectam Monaſterij, ſiue Abbatiſſam, ſiue Prioriſſam, & diligenter cuſtodiatur, & Epiſcopo, quandocunque voluerit, ac requiſierit, ſit in promptu: appareat verò, vt in reliquis, in his etiam diligentia illarum, quæ præfecturæ munus ſuſceptum habent, vt laudem mereantur, & præmium in cœlo benè geſtæ prouinciæ.

Multò verò plura ſtatuenda pro bono Sanctimonialium ſtatu viderentur, niſi cogitandum eſſet de Domini ſententia, qui cùm multa Apoſtolos docere, & præcipere eiſdem haberet, illa reticuit, quæ portare tunc non poſſent, in aliud tempus extrahenda, cùm habiliores ad intelligendum facti eſſent. Nos verò ſi de Monialium domibus in prouincia benè cóſtitutis cogitamus, hæc, quæ iecimus fundamenta, illò pertinebunt, vt, quod præſentibus decretis faciendum putauimus, iam factum laudemus: ſi verò illarum rationem habemus, quæ principia, & baſes, quibus ſuſtententur, adhuc non habent, ſatis multa ſtatuimus, vt quæ modò portare nó poſſint, inculcare ſuperuacaneum videatur. Quod de reliquis etiam ad gubernium eccleſiaſticum pertinentibus eodem cóſilio decreuiſſe, & ſtatuiſſe nos per Dei gratiam non pœnitebit.

Presbyteros ſeculares, ac regulares ſine expreſſa licentia Epiſcoporum decernimus non permittendos, vt in eccleſijs Monialium Epiſcopis ſubiectarum celebrent.

Ac vt laudamus, quod multis iam factum locis audiuimus, ita, vbi non eſt inſtitutum, decernimus inſtituendum; vt muſicas laicorum, ſeu clericorum in Monialium eccleſijs Epiſcopi non permittant, niſi licentia præcedente.

Extremum hoc Epiſcopos monemus, accuratè proſpiciendum, vt incongruæ cuidam rei, quæ inter Monialium conuerſas paſſim viget, occurrant, nec permittãt illas à monaſterijs ſuæ diœceſis ad colligẽdas eleẽmoſynas extra diœceſim diſcedere ſine literis commendatitijs; vt cognoſcantur, vnde veniant, & quo, cuiusve rei cauſa proficiſcantur; aut ad eleẽmoſynarum collectiones, cùm aliunde venerint non admittant, niſi præfatas commẽdatitias attulerint; nec adhuc permittantur eleẽmoſynas colligere, niſi domum ante, in quam diuerterint, & in qua permaneant, ipſi notam fecerint.

Suprafcriptas conſtitutiones in prouinciali Synodo prima Aquileiẽſi promulgatas, & receptas de conſilio, & conſenſu Reuerendiſſ. DD. Coepiſcoporum noſtrorum decernimus in Synodo prima diœceſana à ſingulis Epiſcopis promulgari, & executioni mãdari, quatenus Epiſcopalis ſolicitudo conficere poterit.

Si qua autem ſuper illis, aut illarum aliqua circa veram intelligentiam dubitatio emerſerit, illius nobis declarationem vſque ad futuram Synodum Prouincialem item de conſenſu eorundem Reuerendiſſimorum DD. Coepiſcoporum reſeruamus.

Præfatarum verò conſtitutionum diſpoſitionem ſanctæ Sedis iudicio ſubijcimus, & cõfirmationem, & approbationem ab eadem petẽdam, & impetrandam huius ſanctæ Synodi Aquileienſis nomine decernimus omnia meliori modo ad laudem omnipotentis Dei, Amen.

Ego Franciſcus Patriarcha Aquileienſis definiens ſubſcribo.

Ego Georgius epiſcopus Petinenſis definiens ſubſcribo.

Ego Cæſar epiſcopus Parentinus definiens ſubſcripſi.

Ego Michael epiſcopus Vicentinus definiens ſuſcripſi.

Ego Iacobus epiſcopus Feltrenſis definiens ſubſcripſi.

Ego Claudius epiſcopus Poleſis definiens ſubſcripſi.

Ego M. Antonius epiſcopus Cenetenſis definiens ſubſcripſi.

Ego Albertus epiſcopus Famaguſtanus, Coadiutor Veronæ definiens ſubſcripſi.

Ego Marcus epiſcopus Paduanus definiens ſubſcripſi.

Ego Epiſcopus Comenſis definiens ſubſcripſi.

Ego Aloyſius epiſcopus Taruiſinus definiens ſubſcripſi.

Ego Franciſcus de Pampero Canonicus Vtinẽſis, ac Procurator ſpecialis Reuerendiſſimi D. Ioannis Ingegnerij epiſcopi Iuſtinopolitani eius nomine interfui, ac ſubſcripſi, & omnia & ſingula in hac ſancta Synodo acta, & publicata, eius & eccleſiæ ſuæ nomine recipio.

Ego Horatius Buſinus I.V.D. & presbyter, a ciuis Æmonienſis Procurator ſpeciais Reuerendiſſimi D. Antonij Saraceni epiſcopi Æmonienſis nomine eius interfui, & ſubſcripſi, & omnia ac ſingula in hac ſancta ſynodo acta, edita, & publicata eius, & eccleſiæ ſuæ nomine recipio.

Ego Valerius Trapola à Collibus I.V.D. & Vicarius generalis Reuerendiſſimi domini, D. Matthæi Sanuti epiſcopi Concordiæ: eiusque in hoc ſpecialis Procurator eius nomine interfui, & ſubſcripſi, & omnia, & ſingula in hac ſancta ſynodo decreta, atq; edita, & publicata, eius & eccleſiæ ſuæ nomine recipio.

Ego Gaſparus Pinellus Doctor ſacræ Theologiæ Reuerendiſſimique domini epiſcopi Bellunenſis Procurator ſpecialis, eius nomine interfui, & ſubſcripſi, & omnia, ac ſingula in hac ſancta ſynodo acta, edita, & publicata, eius & eccleſiæ ſuæ nomine recipio.

Superiora omnia Synodi huius prouincialis decreta recognita, & approbata fuerunt à ſacra Congregatione Concilij Tridentini.

HIERONYMVS CARD. MATTHÆIVS.

In ciuitate Vtini die 28. Octobr. 1596. comparuit coram Reuerendiſſ. D. Patriarcha Aquileiæ, &c. Metropolitano Reuerendus presbyter D. Michael Paſſera Canonicus Tergeſtinus, & ſpecialis Nuncius pro Reuerendiſſ. D. Epiſcopo Tergeſtino ad proponendas excuſationes eiuſdem Reuerendiſſimi D. epiſcopi in Synodo Prouinciali Aquileiẽſi: vt patet mandato ſui Procuratorij ſub die 26. Octobr. eiuſdem anni manu D. Georgij Piccardi Notarij Tergeſtini.

Die 2. Nouemb. 1596. coram eodem Reuerendiſſ. D. Patriarcha Metropolitano comparuit Reuerend. & Excell. D. Ioſephus Roboretus Cathedralis eccleſiæ Tridentinæ Canonicus, & Epiſcopus Tridentini pro Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. D. Ludouico S.R.E. Cardinali Madruccio dictæ eccleſiæ Epiſcopo Vicarius generalis, & ab eodem Illuſtriſſ. D. Card. vt patet literis D. S. Illuſtriſſimæ datis Romæ die 19. Octobr. 1596. manu propria ſubſcriptis, & ſolito ſigillo obſignatis: ſpecialis Nuncius deſtinatus ad Synodum Prouincialem Aquileienſem.

Finis Concilij Prouincialis Aquileienſis primi, habiti in Ciuitate Vtini die 20. Octobris. M. D. XCVI.

VITA LEONIS X.* VVLGO XI. PONTIFICIS.

LEo huius nominis Decimus, Alexander Medices antè vocatus, patria Florentinus, Coſimi magni Ducis Etruriæ conſobrinus, ex Cardinale SS. Ioannis & Pauli (quem titulum virtutibus eius debitum Gregorius XIII. ei contulerat) Clementi VIII. in Pontificatu ſurrogatus eſt quarto Nonas Aprilis, anno Chriſti 1605. imperante Rudolpho II. Ante Pontificatum Archiepiſcopatu etiam Florentino fungens à Clemente VIII. ad Henricum IV. Galliæ Regem anathemate iam ab eodem Pontifice expiatum, Legatus de latere miſſus eſt, vbi per annos duos moratus, legatione benè geſta, & pace tandem inter potentiſſ. Hiſpaniæ & Galliæ reges conſtabilita, Ferrariam vbi Clemens agebat, profectus, magno Pontificis & Cardinalium præſentium applauſu exceptus eſt. Quando verò ad gubernacula eccleſiæ admotus eſt, tantam ſtatim omnium ordinum ſpem de ſe concitauit, quantam inſperata, & nimis accelerata mors conſternationem omnibus attulit. Nam cùm ad S. Ioannem Lateran. poſſeſſionis capiendæ cauſa, de more, celeberrimo comitatu ſe contuliſſet, à maximis ſudoribus ſubitò refrigeratur, in morbum grauiſſimum incidit, ex quo 27. Aprilis eiuſdem anni, poſtquàm 25. dies eccleſiæ præfuiſſet, in humanis eſſe deſijt.

* videtur dici ſeſe de Leo. IX. ...

VITA

VITA PAVLI V. PONTIFICIS.

Paulus V. qualis, & quando Papa factus?

PAVLVS V. Camilli Burgheſij nomine antè dictus, patria Romanus, Antonio Burgheſio Senenſe, Aduocatorum Conſiſtorialium Decano, & Flaminia Aſtallia rari & incomparabilis exempli fœmina prognatus, poſt Referendarij vtriuſque ſignaturæ & Auditoris Cameræ munera benè geſta, poſtque legationem apud Regem Catholicum in re ardua feliciter peractam, ex Cardinale Tit. S. Chryſogoni, communi omnium ſuffragio, viua voce Pontifex renunciatus eſt 16. Maij anno ſalutis 1605. imperante Rudolpho II. Coronatus verò 19. Maij ipſo ſolenni die Pentecoſtes. Pontificatum à promulgatione Iubilei, & Reipublicæ Chriſtianæ, vrbiſque Romanæ ſtatu in melius commutando exorſus, animos omnium prædeceſſoris repentino obitu deiectos, mirum in modum erexit. His porrò alia quæ mihi cognita ſunt, hoc loco adderem, ſi non adulari potiùs, quàm venerari viderer. Cumque ante funera ſatius ſit ſilentium, vt benè quondam monuêre Solon, Euripides, hiſque A multo maior & melior Sapiens noſter Eccleſiaſticus; horũ monitis acquieſcens finem facio, Deum Opt. Max. precans & obteſtans, vt benè rectèque pro ipſius Dei domo quæ eſt Eccleſia, geſtis rebus plurimis, maximis, vtiliſſimis, quamplurimas paginas idem Sanctiſſimus Pontifex adimpleat, hocq; Romanæ Eccleſiæ Præſide, Paſtore ac Patre vnà cum Vrbe, vniuerſa natio Chriſtiana veriſſimè ac iucundiſſimè canat, quod in ſeculari quondam carmine pereleganter Lyricus:

Iam Fides & Pax & Honor Pudorq́
B *Priſcus, & neglecta redire Virtus*
Audet: apparetq́ beata plenè
Copia cornu.

Canat, inquam, tota Eccleſia Catholica ore, pectore, animoque ac ſpiritu toto Chriſtianum illud notiſſimum ſuauiſſimumque melos.

GLORIA PATRI, ET FILIO, ET SPIRITVI SANCTO, SICVT ERAT IN PRINCIPIO, ET NVNC, ET SEMPER, &c.

Finis Conciliorum Generalium Tomi Quarti & vltimi.

LAVS DEO SEMPER.

Digitized by Google

Digitized by Google

INDEX PONTIFICVM,

EPISTOLARVM DECRETALIVM, CONCILIORVM OMNIVM, ITEM RERVM ET VERBORVM LOCVPLETIſſimus, ordine alphabetico digeſtus, quæ in his Quatuor tomis Conciliorum continentur, in quo litera t. tomum, p. vero partem iſtius tomi, f. folium ſiue paginam c. columnam, a.b.c.d.e.f. columnæ partem deſignant, tertii vero tomi pars prima in duas ſectiones diuiſa eſt, idque per literam ſ. indicatur.

AARON primus omnium Pontificum. t.1.p.1.f.47. c.1.C.

Aaron ſummus pontifex, ſed filij eius presbyterorum figura. t.1.p.1.f.47.c.1.E.

Aaron primus in lege ſacerdotale nomen accepit. t.3.p.1.ſ.2.f.212.c.2.D.

Aaronis & filiorum eius in ſacerdotio diſcrimen. t.1.p.1.f.47.c.1.E. & t.3.p.1.ſ.2.f.212.c.2.E.

Abailardus quis & qualis t.3.p.2.f.492.c.1.D. iudicatur Sabellianus f.492.c.1.F. citatus ad Concilium ad Apoſtolicam appellat ſedem. t.3.p.2.f.493.c.1.C. & f.494.c.1.D. S. Bernardum ad diſputationem prouocat. t.3.p.2.f.493.c.1.E. reſpondere nequit diuinitus turbatus, ob ſuperbiam tamen inflexibilis. c.2.C. prouocat ab electis iudicibus. C.D.

Abailardus quando errores ſuos diſſeminare cœperit. t.3.p.2.f.492.c.2.A.& ſeq. de eo S. Bernardi ſententia. f.493.c.1.B. & ſeq.

Abailardi hereſes t.3.p.2.f.478.c.2.A.& f.492.c.1.E.

Abailardi hæreſes damnantur ab Innocentio Papa II. t.3.p.2.f.495.c.1.B.

Abbas quid ſignificet. t.2.p.2.f.499.c.2.D. quæ origo nominis. ibid.E.

Abbas ſine Concilio Abbatum ab Epiſcopo non deponendus. t.2.p.2.f.227.c.1.E.

Abbas fieri nequit, qui vt abbas fieret religionem ingreſſus fuit, t.4.p.2.f.220.c.1.B.

Abbas vnus duobus monaſteriis non præficiendus. t.2.p.1.f.557.c.1.B.& t.3.p.2.f.686.c.1.E.

Abbas ſi elegerit ſucceſſorem, is de facultatibus monaſterij non habeat diſponendi facultatem. t.2.p.2.f.528.c.1.F.

Abbas eligendus 22. annorum ſit. tom.4.p.2.f.85.c.2.B.

Abbas abbatiã de manu laici accipiens, nullatenus abbas. t.4.p.2.f.407.c.1.F. vide plura. Prælati. Eccleſiaſtica. Laici.

Abbas niſi presbyter fiat, prælatura priuandus tom.3.p.2.f.436.c.2.A.

Abbas vnde eligendus. t.2.p.2.f.303.c.2.D.& qualiter. t.4.p.2.f.340.c.2.E.

Abbas non eligendus ſine conſenſu Chorepiſcopi t.1.p.1.f.363 c.1.F. non fauore, ſed dignitate. t.2.p.2.f.52[illegible].A.

Abbas vel prior parochialem Eccleſiã ſine rectore per menſem relinquens ab officio ipſo facto ſuſpenſus t.3.p.2.f.994.c.2.B.

Abbas ſine capituli vel ſanioris partis licentia quantam pecuniam recipere mutuam poſſit. t.3.p.2.f.1010.c.2.B.

Abbates forma & exemplar debent eſſe ſubiectorum. t.3.p.1.ſ.2.f.290.

Abbates ſuis fratribus peculium permittentes ab officio deponendi. t.3.p.2.f.557.c.2.C.& f.668.c.1.E

Abbates in Epiſcoporum poteſtate cõſiſtant. t.2.p.1.f.562.c.1.E

Abbates duo in vno non erunt monaſterio. tom.2.p.2.f.528.c.1.F

Abbates confirmationem non conferant, niſi deſuper ſpeciali priuilegio diœceſano prius oſtenſo. t.4.p.2.f.167.c.2.E

Abbates non niſi ſuis regularibus tonſuram aut ordines minores conferant: to.4.p.2.f.329.c.2.E.& f.530.c.1.B

Abbatibus quando & quibus clericalem tonſuram aut ordines minores conferre etiam extraneis licitum t.4.p.2.f.530.c.1.C.

Abbates calices, patenas, ſacras veſtes an benedicere poſſint. t.3.p.2.f.736.c.1.C. & f.756.c.1.C. t.4.p.2.f.167.c.2.E

Abbates veſtibus & calceamentis ſui ordinis vtantur. tom.3.p.2.f.1010.c.2.C.

Abbatum officium. tom.3.p.2.f.220.c.1.B.

Abbates Epiſcopis non ſubiecti ſubdita Monaſteria viſitabunt. tom.4.p.2.f.342.c.1.E.

Abbas nihil poteſt alienare à rebus Eccleſiæ ſine conſenſu Epiſcopi t.2.p.2.f.29.c.2.A. pœna facientis. ibid. Epiſcopus reuocare poteſt. ibid.

Abbatis conceſſio ſciente & non contradicente conuentu facta, valida. t.3.p.2.f.572.c.2.A

Abbatum venditiones ſine conſenſu Epiſcopi factæ ad poteſtatem Epiſcopi reuocandæ. to.2.p.1.f.557.c.1.A.& t.3.p.1.f.331.c.2.C.

Abbatum concilium quoties & qualiter congregandum. t.3.p.2.f.685.c.2.E.

Abbatum eſt prouidere monaſteriis de S.ſcripturæ profeſſore. tom.4.p.2.f.286.c.2.F

Abbatum menſa qualiter ordinanda. t.3.p.1.ſ.2.f.203.c.1.F.

Abbati à prioribus vel adminiſtratoribus quoties & qualiter reddendus computus. tom.3.p.2.f.1010.c.2.B.

Abbati mãcipia monachis donata manumittere illicitum. t.2.p.1.f.557.c.1.B.

Abbati plures habere cellulas aut monaſteria an & quando licitum. to.2.p.1.f.421.c.2.E

Abbatibus non omnibus chirotecis & ſandalis atq; annulo vti licitum. t.3.p.2.f.444.c.1.A

Abbatibus non licitum diſcedere à monaſteriis ſuis t.4.p.2.f.241.c.2.E.

Abbatum in Delphinatu nominatio qualiter Regi Francorum conceſſa. t.4.p.2.f.114.c.2.B.C.

de Abbatibus ſtatuta Concilij Aquiſgranenſis tom.3.p.1.ſ.2.f.316.c.1.

Abbatibus ad tria ſubſtantialia ordinis, ad proprietatis abdicationem, obediẽtiæ exhibitionem & caſtitatis obſeruantiam maximè attendendum. tom.3.p.2.f.963.c.1.C.

Abbatibus quę potiſſimum in religioſis ſuis curanda tom.3.p.2.f.1003.c.2.C.

Abbatis Vrſpergenſis in Gregorium ſeptimum calumnia. t.3.p.2.f.254.c.1.B.

Abbas Vrſpergenſis in hiſtoria capti Paſchalis II. ſchiſmaticorum fautor. tom.3.p.2.f.449.c.2.B. f.451.c.1.E.& f.527.c.1.D.

Abbatis Vrſpergenſis calumnia de obitu Adriani IV. refutatur. tom.3.p.2.f.514.c.1.B

Abbatia præuiſa. tom.1.p.1.f.162.

Abbatia à nullo laico ſub excommunicationis ſententia tenenda, neq; præpoſitura aut Archidiaconatus. to.3.p.2.f.220.c.1.C.

Abbatiæ quomodo reformandæ. to.4.p.2.f.342.c.2.B.

Abbatiſſa præſumens velare virginem vel viduam excõmunicetur. t.1.p.1.f.171.c.1.C.& t.3.p.1.ſ.2.f.291.c.2.D

Abbatiſſa eadem duobus monaſteriis non præficienda t.4.p.2.f.341.c.1.A. Vacat alterum niſi poſt ſex menſes reſignetur.B.

Abbatiſſa apud ſua quæq; collegia reſidebit. t.4.p.2.f.241.c.2.C.

Abbatiſſæ quales eligendæ. t.3.p.1.ſ.2.f.195.c.1.D.& t.4.p.2.f.388.c.2.F.& f.589.c.2.C.D.

Abbatiſſæ vel Prioriſſæ electio quomodo facienda. t.4.p.2.f.340.c.2.F. f.341.c.1.B.

Abbatiſſæ eligendæ ætas & qualitas. t.4.p.2.f.341.c.1.A.

Abbatiſſæ abſq; Epiſcopi licentia foras non egrediantur. t.3.p.1.ſ.2.f.191.c.1.A.

Abbatiſſæ quæ cura eſſe debeat de virginibus commiſſis. t.3.p.1.ſ.2.f.196.c.1.E. t.4.p.2.f.389.c.1.E.& ſeq. f.390.c.1.B. f.392.c.1.A.& t.4.p.2.f.587.D.E.& f.588.c.1.F.& ſeq.

Abbatiſſæ clericos aut laicos quouis prætextu permittentes monaſterij ſui ſepta ingredi ſine Epiſcopi exhibita licentia ipſo facto excommunicatæ, nec niſi ab ipſo Papa abſoluendæ t.4.p.2.f.563.c.1.B.

Abbatiſſæ veſtitus. t.3.p.2.f.478.c.1.B.

Abbatulus quidam Santabareni filius maleficus Photio in ſceleribus & impietate ſocius. t.3.p.2.f.108.c.1.F.& ſeq.

Abeſſe Epiſcopo quando & quamdiu

liceat.t.4.p.2.f.292. c.1.F. qua pœna abſentes mulctentur.ibid.

abeſſe vltra menſes canonicis in prouincia Aquileienſi illicitum quolibet anno.t.4.p.2.f.572.c.1.F.

abeſſe quamdiu ad ſummum curato liceat.tom.4.p.2.f.328.c.2 E.

abeſſe quibus temporibus Eccleſiaſticis non concedendum tom.4 p.2.f.575.c.1.F

abeſſe cathedrali ab Eccleſia canonicis quamdiu liceat t.4.p.2.f.336.c.2. A abſentium pœnæ B

abeſſe clerico ab Eccleſia ſua perſonalem reſidentiam requirente ſine facultate non licet Epiſcopi t.4.p.2.f 420. c.1.E.

abeſſe canonicus ſi triduo velit, à præſidente chori;ſi vltra, ab Ordinario facultatem petet.t.4.p 2.f.377.c.2.F

abeſſe cenſendus qui ſerius in chorum ad officia diuina venerit. to.4.p 2.f.572.c.2.E

item qui tempore diuini officij vagatur, fabulatur, literas legit aut alia agit quam debebat t 4 p.2.f.572.c.2.D

abeſſe à Miſſarum ſolenniis diebus dominicis clerico illicitum. t.2.p.2.f.246.C. vide abſens.

abeſſe ob ſtudia canonicis maioribus annis 30.non concedēdum. t. 4.p.2.f 575.c 2.A. vide plura abſens.

Abiathar Sacerdos quomodo à Salomone depoſitus.t.4.p.1.f 330.c.1.D

Ablutio pedū in cœna Domini à prælatis fieri ſolita petātiqua.t.3.p.1.ſ.1.f.329.c.1.F.& ſeq.

Abortum procurantis aut fœtum ſupprimentis pœnitentia. t. 2.p.1 f.626.A t.2. p.2 f.247.B t 3.p.1.ſ 1.f.251.B.f.356.c.2.C t.3.p.1.ſ.2. f 375.c. 2. B & f.595.c.2.D

Abraham non ſola & nuda fide Deo placuit t.2. p.1. f.563. c.2. E

Abrennunciatio ſatanæ in baptiſmo,& operibus ac pompis eius quid ſit t.3.p.1.ſ.2.f.285.c 2. C vide plura Baptiſmus.

Abſens nemo iudicandus aut dānandus t.1.p.1.f.81.c.1.E f.164.c 1.B f.329.c.2. A. tom.2.p.1.f.279.c.2. C. D. & tom.3. p.1.ſ.1.f. 437 c.1.A f.438.c.2.E & f. 448.c. 1. A f.589.c.1.F

abſens nec accuſare nec accuſari poteſt t.1.p.1 f.165 c.1.D

abſens cauſa ſtudij vel alia certa ex cauſa ante citationē excuſatur t. 3.p.2.f 566. c.2 E

abſens ob curam animarum pro præſenti habendus t. 4.p.2.f 326.c.2.B

abſens aliquantiſper non videtur abeſſe tom.4.p 2 f 328.c.2.E

abſens diu ab Eccleſia ſua clericus citra conſenſum antiſtitis, ad miniſterium non recipiatur. tom.2.p.2.f.244.D

abſens peregrinationis cauſa diſtributionibus priuandus, etiam fructibus præbendæ ſi trium menſium ſpacio diutius abſit. tom. 4. pag. 2. f. 534. c. 2.D

abſens ab Eccleſia ſua clericus in ſolennitatibus à communione ſuſpendatur t.3.p.1.ſ.1.f.332.c.1. A

abſens in ſolennibus diebus Paſchæ, Pentecoſtes & Natiuitatis Domini à feſtiuitate, tam laicus quam clericus triennio communione priuetur to.2.p.1.f.557. c.1.F

abſens à matutinis clericus qualiter mulctandus. tom. 2. p.1. f. 422. c. 1.B

Item ex aliis locis. tom.4.p.2.f.373.c.2. & ſeq.

abſentis beneficium non temere alteri conferendum. tom.3. p.2. f.710.c. 1.B

abſentis ab Eccleſia ſua per tres hebdomadas clerici maioris pœna.tom.2.p.1. f.557.c.1.F

abſente reo ſententia à iudicibus Eccleſiæ non ferenda.tom.3.p.1.ſ.1.f.438.c. 2.E f.448. c.1. A. vide plura ſupra abſens.

abſentes clerici in ſeruitio Epiſcoporum à fructuum perceptione non impediendi t.3.p.2.f.811.c.1.D

abſentes ab Eccleſia tribus dominicis aut ſeptimanis ſine neceſſitate ſi in vrbe fuerint clerici deponendi.tom.3. p.1.ſ.1.f. 249. C. ſi laici ſegregandi. ibidem Epiſcopo denunciandi ſunt.tom.3.p.2.f.441. c.2. F

abſentes Epiſcopi quomodo in Conciliis generalibus ſuffragari ſoliti. tom.1. p.2.f.509.c.1. B

abſentia ab Eccleſia quæ legitima cenſenda t. 4. p.2.f.328.c.2. D f.329.c.1. B

pro abſentiis in collegiis Leodienſium quantum pendendum to. 4.p.1.f.734.c.1. C. E

abſentare ſe ab Eccleſia à 16. Kalend. Ianuarij ad diem vſq; Epiphaniæ nulli licitum t.1.p.1.f.553.c.1.E

abſentium à choro vel horis ratio qualis habenda tom.4.p.2.f. 461.c.2.f. 462 c. 1.& 2.

abſentium ab Eccleſia ſua curatorum pœna t.3.p.2 f.1002.c.2 E

Abſoluere à quibuſcunq; peccatis, exceptis ſolis homicidis, hæreticis & excōmunicatis, quilibet poteſt confeſſor iuxta Conſtitutiones Laurentij Cardin. t. 4. p. 2.f.144.c. 2.B

abſoluere iuxta Lutherum tam mulieres quam viri, tam Laici quam clerici poſſunt tom.4.p.2 f.149 c.2.F

Abſoluendi & ligandi authoritas triplex authoritatis, excellentiæ & miniſterij tom.4.p 1 f 369.c.2. C

abſoluendi à ſede Apoſtolica, ſi ægritudine impediantur, ab Epiſcopo poſſunt abſolui præſtito iuramento quod ſani vbi fuerint, apoſtolico conſpectui ſe præſentabunt tom. 3.p.2.f 574.c 1. F

Abſolutio vi vel metu extorta nulla eſt. tom.3.p.2.f.751.c.1.F

abſolutio gratis conferenda. t.4 p.2.f. 218.c.1. D

abſolutio ſacramentalis quid t.4.p.2.f. 311.c 1.F.f 313.c.2.B etiam vere à Sacerdote in mortali peccato conſtituto impetratur.ibidem C

abſolutio ab excommunicatione occultatis exceſſibus facta an teneat. t.3.p.2. f.625. c.1. F

abſolutio à caſibus reſeruatis nemini ſine indulto Pontificis vſurpanda.t.3.p.2. f.1006.c.2. F.

abſolutio à caſibus reſeruatis occultis qualiter parochis in diœceſi Colonienſi conceſſa. tom.4.p.2.f.196 c. 2. D

abſolutio nemini à iudice non ſuo præſtari poteſt. tom. 3.p. 2. f. 571. c 1 D

præſtita nulla eſt cenſenda to.[illegible] c.1 D

abſolutio ab excommunicatione [illegible] inſcio papa fraudulenter impe[illegible] qualis. tom.3. p. 2. f.186. c. 2. A.B.C & ſeq.

abſolutio ab excommunicatione [illegible] petenti ſine contradictionis obſta[illegible] qualiter concedenda. tom. 3. p. 2. f. [illegible] 1.C

abſolutio ab excommunicatione [illegible] ſpenſione aut interdicto metu ext[illegible] irrita eſt,& extorquens excommun[illegible] t.3.p 2.f 96.[illegible]c.2. D

Abſolutionis beneficium qui præ[illegible] iuramento obtinuit, niſi infra annu[illegible] pellationem fuerit proſecutus, i[illegible] nam poteſt ſententiam detrudi t 3 p.[illegible] 573.c.1. A

abſolutionis ſacramentalis forma t[illegible] p.2.f.1007.c.1.A

abſolutionis ſacramentalis [illegible] precibus manu ſupra caput [illegible] poſita proferenda. tom. 4. p. 2. f. [illegible] 1.B

abſolutiones quibus argu[illegible] pugnarint Huſſitæ cum reſp[illegible] t 4 p[illegible] 332.c.2.D

Abſolutus in ægritudine p[illegible] omnino liber. tom. 1. p. 1. f. 50[illegible] 2. A

Abſtinentes hæretici qui. t.1 p. 1.f.17[illegible] c.1 E

Abſtinens à nuptiis, carnibus vel [illegible] propter abominationem quaſi ma[illegible] ſint corrigendus & ex Eccleſ[illegible], niſi [illegible] detur, eiiciendus. tom 1 p[illegible] f.1[illegible] A

abſtinens die feſto à vino & ca[illegible] citra exercitationem deponendus.to[illegible] p.1.f.11.B

Abſtinendum à carnibus die V[illegible] & Sabbathi loco feriæ quartæ tom.[illegible] p[illegible] 18.c.1 F vide infra Abſtinentia.

abſtinendum à copula maritali qua[illegible] do t 1. p.1.f.198.c.1. E

abſtinendum à carnibus & ſangui[illegible] 14. diebus ante feſtum S. Ioannis B[illegible] ſtæ, ante Natiuitatem Domini, vigil[illegible] E piphaniæ, Apoſtolorum, A[illegible] B Mariæ, & omnium ſanctorum t.3.p[illegible] 176 c.2. E

Abſtinentia à ſanguine, ſuffocat[illegible] doloiytis Chriſtianis primis ab Apoſt[illegible] præſcripta. to.1 p 1 f.2 c.1.E c.2 [illegible] modo poſtea ceſſarit. c. 2. D [illegible] pta.tom 1.p.1.f.372.c.1 E an[illegible] p.1.ſ.1. f.357.c.2. D

abſtinentia à ſanguine & [illegible] iam poſt Synodum VI. in Eccl[illegible] t.3.p 1.ſ.1 f.247. B

de abſtinentia à ſanguine & [illegible] canon Trullanus & Concil[illegible] Q[illegible] cuius authoritatis. tom.3. p.1.[illegible] 2 D

abſtinentia à carnibus qu[illegible] olim obſeruari ſolita, tom.3 p[illegible] c. 2. F. omnibus ſextis feriis [illegible] & cur to.3.p 1.f 2. f 512.c 1.[illegible] bato tom.1.p.1.f.18.c.1 F q[illegible] ta tom.1.p.1.f.172.c 1 E

abſtinentia à carne in [illegible] da tom.1. p.1.f. 61.c.2 C [illegible] infra.

abſtinentia in quibu[illegible] iam feriis ſextis [illegible]

.p. . . f.5.. . . B. C

abſt. . . à ca. . . contra Princip. . . antiq. . . . . . o . . . vetita. t.2.p.2.f.212. c.2 F

abſtinentia à carne & vino pro pœnitentia iniungi aliquando ſolita. tom.3.p. 1.ſ.2.f.194 c.2.F.& f. . .2.c.2.F

abſtinentia à carnibus, caſeo, ouis pro pœnitentia lapſis iniuncta. tom.3.p.1.ſ.2. f.739.A.

abſtinentia ab ouis & caſeo in quadrageſima etiam dominicis diebus antiquitus ſeruata. tom.3 p. . .ſ.1.f.245.A. præuaricantis pœna ibidem.

abſtinentia à certis cibis in diebus Rogationum ante aſcenſionem ſeruanda. t. 2.p.1.f.562.c.2.C.

abſtinentiam à nuptiis, & eſu carnium qui hæretici & qualiter docuerint. t.1.p 1. f. . . c.2.A.

abſtinentiam à carnibus quomodo & quare Euſtathiani obſeruarint. t. 2.p.2.f. 214.c.2.C.

abſtinentiam à certis cibis qualem & qua ex cauſa Marcionitæ & alij quidam hæretici ſeruarint. tom.1. p.1. f.77.c. 1. C

abſtinentiam à carnibus in quadrageſima violans olim à communione in Paſchate repellebatur & ipſo anno à carnibus abſtinere cogebatur. tom.2. p.2.f. 492. C.

abſtinentia à graculis, corniculis, ciconiis, fibris, leporibus & equis ſyluaticis. tom.3 p.1.ſ.1.f.374.c.2.B.

abſtinentia ſpiritualis non tantum perceptionem, ſed & deſiderium quorundam fugere debet ciborum. t.3.p.1.ſ. 2.f.194.c.2.F

abſtinere à carnibus qua intentione clericis licitum & illicitum tom.1.p.1. f. 229.can.14. & tom.2.p.2.f.246.A.

abſtinere à carnibus quia immunda hæreticum eſt. tom. 2. p. 2. f. 3. c. 2.E.

Acacius Conſtantinopolitanus Archiepiſcopus transfuga à caſtris Orthodoxorum factus. tom.2.p.1.f.443.c.2.E. de hæreſi conuictus & pertinax. tom.2.p.2.f. 189.c.2.C.D.E. condemnatur in Concilio Romano. tom.2.p.1.f.462.c.1.F. condemnatus fit pertinacior. ibid.

acacij in Alexandrina ſede acta. to.2.p. 2.f.189.c.1.& 2.

acacij Conſtantinopolitani Epiſcopi violenta ambitio. tom.2.p.1.f.454.c.1.E. eius iniquitas. tom. 2. p.1. f.484.c.2.D.E. & ſeq. ſolius arrogantia & obitus. tom.2. p.1.f.446.c.1.C.

acacij nomen in Eccleſia iubetur ſileri & cur. tom. 2.p.1.f.5. 6.c.2.E. f.507.c. 2.F.

de acacij Conſtantinop. Epiſcopi damnatione relatio Liberati. to.2.p.2.f.187.c. 2. F.

acaciani in Concilio Antiocheno Nicænæ fidei ſubſcribunt & cur. tom.1.p.1.f. 481.c.2.A.

acacianorum hæreticorum motus. t.1. p.1.f.486.c.1.B.c.2.F.

acacij Melitines Epiſcopi homilia Epheſi in conſeſſu Patrum habita de fide cia habenda & incarnatione contra Neſtorianos. tom.1. p.2. f.580. c.1.& ſequent.

Academia qualiter contemnanda. to. 4.p.2.f.205.c.2.D.f.2. . .c.1.B.

Acci hodie Gaudix vrbs quæ. t.2 p.2.f. 222.c.2.D.

Accidens individuatur à ſubiecto. to. 4.p.1.f.254 c.1.A.

accidentia ſunt in Eucharistia ſine ſubiecto. tom. 4.p.1.f. 252.c.2.F.

Accuſatio proximi vitanda t.1.p.1.f.43. c.1.B.E.

accuſatio clerici in foro Eccleſiaſtico quomodo inſtituenda. tom.1.p.1.f.170. c.1 B. viua voce facienda. tom.1. p.1.f. 134.c.1.F.

accuſatio per ſcripta non ſuſcipienda. tom.1. p.1. f. 134. c.1. F. & f.511. c. 2.F.

accuſatio Epiſcoporum non facile admittenda. tom.1. p.1.f.157.c.2. D.

accuſatio aduerſus Doctorem non ſuſcipienda. to.3.p.1.ſ.1.f.439.c.1.D.f.449. c.2. D.

accuſatio litigatoris ſine grandi examine non recipienda. tom.3.p.1.ſ.1.f.438. c.2.E f.448.c.1.B.

accuſandi licentia quibus deneganda. tom.1 p.1.f.43.c.1.B. f.86.c.1.A.B. f.99. c.2.E.F.

ad accuſationem qui non admittendi. tom.1.p.1.f.170.c.1.C. f.206.c.2.D.f. 731.c.2. C.f.755.c.1.D.E.f.787.E.F.

accuſator non debet eſſe alienigena. tom.1.p.1.f.134 c.1.E.f.135.c.2.E.

accuſatores non poſſunt eſſe inimici rei. tom.1.p.1.f.49.c.2. E. non ſeruus vel libertus vel infamis. tom.1.p.1.f.134.c.1. F.& tom.2.p.2.f.541.c.1.A.

accuſator Epiſcopi non poteſt eſſe clericus inſidiator, familiaris aut ſponte crimen confeſſus. tom.1. p.1. f.134. c. 2 D.

accuſare non poteſt paganus aut hæreticus Chriſtianum. tom.1. p.1. f.175.c. 1.A.

ad accuſationem non admittendus excommunicatus. tom. 1. p. 1. f. 731. c. 2.C.

accuſator ſacerdotis non debet eſſe laicus. tom.1.p.1.f.134.c.2. D.

accuſator non debet eſſe clericus minor ſui ſuperioris. to.3.p.1.ſ.2.f.433.c.1.B. & ſeq.

accuſatores de leuibus cauſis non audiendi. tom.1.p.2.f.502.c.1.C

accuſator abſente aduerſario non audiendus. tom.1.p.1.f.165.c.1.D & tom.3. p.1.ſ.1.f.437.c.1. & f.44. c.2.D.

accuſator Epiſcoporum & Patrum infamis. tom.1.p.1.f.64.c.1.C

in accuſatore clericorum quæ ſpectanda. tom.1.p.1.f.61.c.2.D

accuſatores Epiſcopi ſine prima diſcuſſione perſonarum non admittendi. tom.2.p.1.f.429.E. nec accuſatores clericorum. tom.1.p.1.f.534.c.1.E.& qualitas prius inquirenda, quam accuſatio admittenda. tom.3.p.1.ſ.1.f.436.c.2.B.f.440.c. 1.C

accuſans quempiam falſo qua pœna mulctandus. tom.1.p.1.f.221.c.1.F t.3.p 1. ſ.1.f.350.c.2.A

accuſans innocentes clericus officio degradetur, laicus communione priuetur. tom.2.p.2.f.264.c.1.C

accuſans falſo clericum tota vita communione priuetur. tom.3. p.1.ſ.1.f.439.c. 1.A f.448.c.2.F.

accuſator clerici niſi probationis documenta proferat infamis. tom.1.p.1.f. 173.c.1.B

accuſator ſi in probando defecerit talionem recipiat. tom.1.p.1.f.512.c.1.C

accuſator clericis plura crimina obiiciens ſi in prioris probatione deficiat, ad alia non admittendus. tom. 1.p.1.f.755.c. 1. E

accuſantium ſine probatione pœna. t. 3.p.1.ſ.1.f.356.c.2.A

accuſator idem & iudex vel teſtis eſſe ſimul nequit. tom.1.p.1.f.99.c.1. A

accuſatus non ante ſupplicio detur, quam accuſator præſentetur, & canonum ſententia exquiratur. tom. 2. p. 2. f. 372.B

accuſatis criminandi licentia neganda vſq; dum de obiectis ſe purgarint. to.1.p. 1.f.134.c.2. C

accuſatis in criminalibus quę & quantæ induciæ concedendæ. tom.1.p.1.f.507. c.2.D

de accuſationibus, & accuſatoribus canones 72. ab Hadriano collecti, tom.3.p. 1.ſ.1.f.436.c.1.E.& ſeq. vbi & quoties quilibet illorum conſtitutus ſit. vide in Notis ſingulorum, à f. 439. vſque ad f. 460.

Acephali hæretici vnde dicti. t.2.p.2 f. 335.c.1.E

acephali qui & quales. tom.2.p.2.f.336 c.1.D.E

acephali Catholicos in exilium relegant quod Chalcedonenſem ſynodum damnare nollent. tom.2. p.1.f.510.c.1.D viſitatorem dari Symmacho Papæ à Theodorico Ariano rege petunt & impetrāt. t.2.p.1.f.511.c.1.A

acephalorum improbitas & ferocia. t. 2.p.1.f.711.c.2.C

acephali monachi non ferendi. t.3.p.2. f.413 c.2. E

Acelius Nouatianorum Epiſcopus cur à Nicænis Patribus ſe ſubtraxerit. t.1.p.1. f.324.c.2. F. eius de Concilio Nicæno ſententia. to.1.p.1.f.297.c.1.F. item de fidei Nicæna expoſitione. tom.1.p.2.f.563. c.2.B

Achillas Arij ſocius. tom.1. p.1.f.267.c. 2.F f.271.c.2.E

Acholius Theſſalonicenſis Epiſcopus ſanctitate clarus, Theodoſij Imperatoris baptizator. tom 1.p.1.f.515.c.2.E

Acolythus quomodo ordinandus. t.1. p.1 f.588.c.2.D

acolythi officium. tom.2.p.2.f.500.c.2. B.tom.3.p.1.ſ.2.f.211.c.2. C tom.4.p.2.f. 380.c.1.D

acolythi eſt Epiſcopum comitari. to.4. p.2.f.530.c.2.E

acolythi vide plura Ordines.

Acta cauſarum cur & à quibus conſcribenda. tom.3.p.2.f.690.c.1.C

acta Pilati quare in ſcholis gentilium ediſcebantur. tom.1.p.1.f.208.c.2.E

Actardus quis. tom.3.p.1.ſ.2.f.576.c. 2 D

actardi Nannetenſis Eccleſiæ Epiſcopi priuilegium cum vſu pallij ad dies vitæ ab Hadriano Papa II. conceſſum. tom.3. p.1.ſ.2.f.583.c.1.C.

Actio omnis ab oratione incipienda & ſi-

[illegible] cuitenda, tom. [illegible] 2.A

actiones contra Metropolitanos [illegible] Episcopos, Clericos [illegible] instituendæ, tom.2.p.1.f [illegible] vide plura Episcopi, & Accusatio.

actionum cessiones in [illegible] Episcoporum seu Clericorum [illegible] quæ non [illegible] cedant, to.3.p.2.f.9 [illegible] c.1 A

Actor semper [illegible] forum sequetur, to.3 p.1.f. [illegible] 4.42 [illegible]

actor reum de pluribus quæstionibus inculans non coram diuersis, sed eodem iudice litem proseq. quetur, tom.3.p.2.f.725 c.2 B

actor reo, quem super aliis negociis conuenit, in eodem iudicio respondere debet, tom.3.p.2.f.595.c.1.C

actor non comparens in termino reo præfixo in expensas condemnandus, to.3.p.2 f.723 c.2. A

actor clerico coram iudicio sæculari litem intendens eo ipso causa cadit, tom.4.p.2.f.264.c.1. C. vide plura Clericum.

actoris in probatione deficientis pœna, tom.3.p.2.f.73[illegible].c.1.A. vide plura Accusator.

actori contumaci citatio deneganda, tom.3.p.2.f.7[illegible]. c. 2. C

Acymitorum legati B. Virginem negant veram Dei genetricem esse, t.2.p.2.f. 193.c.1.B

Adalbertus Vngarorum Apostolus, t.3.p.2.f.161.c.2.F. Stephanum regem baptizauit, ibid.

Adalbertus Wirtzeburgensis Episcopus depositioni iniquæ Gregorij Papæ in Conciliabulo Wormatiensi restitit, to.3.p.2.f.396.c.2.B

Adalpero Augustensis Episcopus, to.3.p.2.f.130.c.2.F

Adæ præuaricatio & mortem corporis & spiritualem animæ in genus humanum causauit, tom.2.p.1.f.635.c.1.E

Adamum dicere mortalem creatum ita vt moreretur etiamsi non peccasset, anathema, tom.1.p.1.f.782. C

Adam an, si non peccasset, moriturus fuisset, tom.2.p.1.f.704.c.1. A. Hoc asserenti, anathema dicitur. tom.1.p.1.f.755. c. 1. F

Adamantius Alexandrinæ Ecclesiæ presbyter Origenis sectator, tom.2.p.2 f. 145.c.2 F

Addere ad doctrinam sacram aliquid quot modis contingat, tom.4.p.1.f.25[illegible].c.1.A

addi super illa quæ sunt fidei dupliciter aliquid potest, tom. 4. p. 1. f. 369.c. 1.B

additionum tria genera & quod ex his sit verum, tom.4 p.1.f.717.c.2.E.F

additio ad sacram scripturam triplex est iuxta B. Bonauenturam, scilicet contraria, diuersi, & congrui, to.4 p.1 f.470. D. quæ vetita sit, ibid.F

additionis & Explicationis discrimen, tom.4.p.1.f.444.c.1. C

addere vel minuere aliquid scripturæ aut symbolo quomodo vetitum, t.3 p.1.f. 2.f.1[illegible].c.1.B. C. & seq. f.155.c.2 B. tom.4. p.1 f. [illegible] D. & seq. f.67[illegible].c. [illegible] 98.B.C. f.72[illegible] A. B. f.726. A.B. & seq f.727.c.2. E.F. f.728.c.1. & praeced. ac seq.

additamenta vel additiones [illegible] ad [illegible] 2.4[illegible].c.1.C

[illegible] explicatio [illegible] plura [illegible]

[illegible] vide plura verbo [illegible]

Adelbertus Gallus hæreticus à S. Bonifacio victus & excommunicatus, to.3 p.1.f.1.f.577.c.2 C

Adelberti hæretici à S. Bonifacio excommunicati vita & hæresis, tom. 3. p.1.f. 1.f.382.c 1. C. & sequent. peregrinationes & confessionem auricularem cum nouatoribus improbabat, & vngues ac capillos suos pro reliquiis sacris honorandos [illegible] ibid D.E

Adelberti hæretici à S. Bonifacio excommunicati fabulosa natiuitas, tom.3 p. 1.f.1.f [illegible]82 c.2.F. epistola eius sibi cælitus per Michaelem Archangelum, vt aiebat, missa.f.383.c.1.B. eius Oratio dæmonum inuocationem continens. f.383. c. 2. A.& seq damnatur in Concilio Romano.f.383 c.2.E

ADeodati Papæ vita, tom. 2.p.2. f 542. c.1.A. quando Pontifex factus, & quamdiu sederit, ibid.D. E. acta sub illo, ibidem B.

Administratoris Ecclesiasticorum bonorum vel pauperum officia, t.4 p.2.f.387 c.2 B.& seq. quid illi vetitū sit.E. vide plura Ecclesiastica bona.

Administratorum Hospitalium, Ecclesiarum & aliorum piorum locorum officium, tom. 4.p.2.f.387.c.2. B.C

adoptionis ritus quis olim fuerit, t.3.p 1.f.1.f.296.c.1.B

adoptiuus filius quis dicatur, t.3.p 1.f. 2 f.146.c.2. A. B

adoptiuum Filium non esse Christum ostenditur contra Felicianam hæresim, tom. 3. p. 1.f.2.f.140.c. 2. & seq. & f.145. c.2.

adorare quid, to 3.p.1.f.1.f 695.E

adoratio cui debeatur, tom.4.p.1.f 322 c.1.C. D.

adoratio multiplex in scripturis, t.3.p. 1.f.1 f.696. C. tom.3 p. 1. f.2.f. 40.c.1.A B. & seq.

adoratio triplex Latriæ, Duliæ & Hyperduliæ, tom. 3. p.1.f 321.c.1. B

adorare etiam imagines licitum & quomodo, tom.3. p.1.f.1.f.560.F. & seq.f. 561.C

adoratione alia adorantur homines, angeli, imagines sanctorum; alia Deus, to. 3.p.1.f.1.f.560.D. E

adoratio Nathan Prophetæ erga Dauid Regem 3. Reg.1. an similis adorationi imaginum, tom.3.p.1.f.2.f.125.c.1. E

Adrianus Papa, vide Hadrianus.

Adrumetinum Concilium in Africa sub Siricio Papa, anno Christi 394. celebratum, tom.1 p.1.f.567.c.2. A

adulator clericus officio deponendus, tom.1.p.1.f.589. c. 2. F

adultera ei, cum quo adulterium perpetrauit, connubij commisit, matrimonio iungi nequit, t.3 p 2.f.128. c.2.C f.387.c.1. D.f.625.c 1.D

adulteri, quando cum ea, quam prius adulterio polluit, matrimonium contractum teneat, tom.3 p.1.f 634 c.2 B

adulteri [illegible] [illegible] [illegible]

In adulterio [illegible]

[illegible]

[illegible] 2 [illegible]

adulterorum [illegible] 1.f.1 [illegible] c.1. E. tom [illegible] 2.D

adultero quinquennali [illegible] tom.3.p.1 [illegible]

adulteri pœnitentia [illegible] p.1.f.231. C [illegible]

adulteri & [illegible] nendi & ab Ecclesia [illegible] tom.3.p.2 f 971.c.2 C [illegible] moneri [illegible] debeat [illegible]

adulteri a communione [illegible] tom.2 p.1.f 42[illegible].c.1 C

adulteri Ecclesiæ [illegible] dus, tom.3.p.2.f.22[illegible] 1.B

adulter peracta pœnitentia [illegible] nicatus communione [illegible] f.3.19[illegible].F

adulterio vsq. ad [illegible] etiam communio neganda [illegible] 196. F.

adultero quando commu[illegible] ganda, tom.1.p.1.f. [illegible] A

adulteri concubin[illegible] excommunicati & Ecclesia [illegible] priuandi, tom.3.p. [illegible]

adultera à marito [illegible] ratur quid Episcopo [illegible] 2.f.129.c.1.F

adulteræ maritus Ecclesiæ [illegible] non adhibendus, to [illegible]

adulteram si maritus [illegible] vna cum illa pœnitentiam [illegible] f.112.c.2.E

adultera, si impotentia [illegible] clam violetur, ab vtroq. [illegible] 2.f.118.c. 2. E

adultera à viro dimissa [illegible] nem adultera soluta [illegible] endaest, tom 3.p 2.f. [illegible]

adulterorum [illegible] teatur quid agendum [illegible] F. si vterq; fateatur [illegible]

adultero sacerdoti [illegible] confitente confessa [illegible] agendum, tom.3.p [illegible]

adulteri & libellatici [illegible] S. Cyprianum, tom [illegible] 1.D

adulterium non [illegible] tom.1.p.1 f.22[illegible] c 1.D

adulterij vxoris [illegible] eam repudiare [illegible] tom.1 p.1 f.19[illegible]

adulterium [illegible] magis punit videtur [illegible] 1. C

adulteri & [illegible] cundi [illegible] da tom 3.p.1 f.[illegible]

adulterium [illegible] mittens [illegible] f 19[illegible]

adulterium [illegible] 712 c 2. A B

[illegible]

[illegible] p. 2. f. 402. c. 1. B. C.

[illegible] in cauſis fidei reo qualis [illegible]nus, tom. 4. p. 2. f. 492. c. 1. A

aduocato cauſæ iuramentum deferendum, tom. 3. p. 2. f. 712. c. 1. F

aduocatis & procuratoribus Inquiſitionis [illegible] ſalario [illegible], tom. 4. p. 2. f. 497. c. 1. C

aduocati cauſarum Eccleſiaſticarum quid iurare debeant, tom. 3. p. 2. f. 751. c. 1. B

aduocati periuri pœna, to. 3. p. 2. f. 751. c. 1. D

aduocatorum matrimonia malitioſè protrahentium pœna, tom. 3. p. 2. f. 704. c. 1. B

aduocato Eccleſiæ mortuo quis ſuccedit in patrocinio, tom. 3. p. 2. f. 976. c. 1. D

aduocatis cauſarum iuramentum calumniæ deferendum, tom 3. p. 2. f. 1010. c. 1. C

aduocati Eccleſiarum eas non defendentes aut damnum pro commodo inferentes excommunicati, t. 3. p. 2. f. 995 c. 1. D.

aduocati Eccleſiarum inconſuetas nouitates in Eccleſias exercentes excommunicati, tom. 3. p. 2. f. 976. c. 1. E

aduocati Eccleſiarum perſonas & bona Eccleſiarum, quarum ſunt aduocati negligentes ipſo facto aduocationis officio priuati, tom. 3. p. 2. f. 976. c. 1. D

aduocati Eccleſiarum & monaſteriorũ ea ſub excommunicationis pœna ne grauare nec infeſtare præſument, to. 3. p. 2. f. 908. c. 1. C

Ædes ab Eccleſiaſtico laicis non elocandæ, tom. 4. p. 2. f. 476. c. 2. C

[illegible]dibus recentibus vel infectis benedi[illegible]nos vetus reuocandus, t. 4. p. 2. f. 439 c. 2 C. & f. 497 c. 2. E

Ædes quæ & quomodo benedicendæ, tom. 4. p. 2. f. 497. c. 2. E. F

Ædicula laicorum in atrio Eccleſiæ non ponenda, t. 3. p. 2. f. 177. c. 2. D

Ædificatio alienus in Eccleſia ſine conſenſu Epiſcopi non facienda, t. 4. p. 2. f. 423. c. 2. C

Ægri à ſacerdote viſitandi & qualiter, tom. 3. p. 2. f. 131. c. 2. F. quæ à ſacerdote admonendi ſint, t. 3. p. 2. f. 131. c. 2. F. t. 4. p. 2. f. 501. c. 2. A. vide plura Parochi officium.

Ægri confitentes qua conditione reconciliandi, tom. 3. p. 2. f. 132. c. 1. B

Ægyptiorum Pontificum de primatu Romanæ ſedis præclarum teſtimonium, tom. 1. p. 1. f. 497. c. 2. & ſeq.

Ægyptij duas in Chriſto naturas improbant cum Eutyche, tom. 2. p. 1. f. 59. c. 2. A

Ægyptiorum Epiſcoporum poſt damnatum Dioſcorum in Concilio Chalcedonenſi facta obteſtatio, t. 2. p. 1. f. 235. c. 2. decretum deſuper à iudicibus & vicario ſedis Apoſtolicæ latum. ibid F

Ægyptiorum Archimandritarum libellus Imperatoribus oblatus, to. 2. p. 1. f. 237. c. 2. B. Alius pro rehabilitatione Dioſcori Concilio oblatus. f. 238. c. 1. B. contra hos, Fauſti, Martini, Petri & aliorum Archimandritarum preces ad Marcianum Imperat. directæ. t. 2. p. 1. f. 240. c. 1. C

Ægyptij Archimandritæ damnationi Eutychis ſubſcribere renuunt, to. 2. p. 1. f. [illegible]5. c. 2. F f. 240. c. 1. F

Ægyptiorum Epiſcoporum & cleri Alexandrini contra Timothei inuaſoris impietatem & [illegible] libellus ſupplex ad omnes Epiſcopos & Auguſtos, tom. 2. p. 1. f. 37[illegible]. c. 1. C. & ſeq.

Ægyptiorum Epiſcoporum epiſtola ſeu libellus ad Anatolium Conſtantinop. Archiepiſcopum de Timothei Alexandrinæ ſedis inuaſoris ſceleribus, t. 2. p. 1. f. 375. c. 1. E

Ægyptiorum aliorum ſcriptũ pro nefando Timotheo ad Leonem Auguſtum, tom. 2. p. 1. f. 376. c. 2. F

in Ægyptum quot animæ cum Iacob deſcenderint, tom. 3. p. 1. ſ. 1. f. 310. c. 2. E

Ælianorum monachorum poſt Concilium Chalcedonenſe audacia & impietas, tom. 2. p. 1. f. 359. c. 2. D. E

Æluros Alexandrinæ Eccleſiæ inuaſor ſibi ipſi mortem conſciſcit, to. 2 p. 1. f. 434. c. 1. F

Æneæ Piccolominei pòſt Pij V. dicti vita, tom. 4. p. 1. f. 738. c. 1. eius retractationes. c. 2. & ſeq.

Æra quid & vnde dicta, t. 1. p. 1. f. 295. c. 2. D. quando introduci cœpta. ibid.

Ætas ad Diaconatum 25. & presbyterium 30. annorum requiſita iuxta Concilium Aurelianenſe, tom. 2. p. 2. f. 28. c. 1. B. pœna agentis contra tam Epiſcopi quam ſuſcipientis. C. vide plura Presbyter, Diaconus, Subdiaconus.

Ætatem ſupplet malitia, t. 3. p. 2. f. 648. c. 2. F

Ætatis minoris intuitu an ſponſalia de præſenti contracta irritari poſſint, t. 3. p. 2. f. 648. c. 2. E. vide plura, verbo Matrimonium & Sponſalia.

Æthiopum patriarcha quis, to. 1. p. 1. f. 337. c. 1. A

Ætius ob impietatẽ ἄθεος dictus quis, vnde & quomodo hæreſin exorſus. t. 1. p. 1. f. 52[illegible].

Ætij hæreſiarchæ & ſociorum damnatio à ſemiarianis facta, t. 1. p. 1. f. 486. c. 1. B. cauſæ huius damnationis. E.

Ætij Archidiaconi inſtigatio ad Chilperici Regis interitum, t. 2. p. 2. f. 261. c. 2. C. D.

Affines in quarta generatione ſi copulati ſint, non ſunt ſeparandi, t. 1. p. 1. f. 101. c. 1. B.

affines in quinta generatione copulari poſſunt. t. 1. p. 1. f. 101. c. 1. B.

affinitas ex fornicatione contracta, an & quæ matrimonium dirimat. t. 4. p. 2. f. 353. c. 1. E.

Africanæ Eccleſiæ ſchiſma à Romana Eccleſia an ſub Zoſimo inceperit, & quãdo. t. 1. p. 1. f. 729. c. 2. D.

africanæ Eccleſiæ diuerſorum Conciliorum canones. tom. 1. p. 1. f. 758. & ſeq.

africani deprecantur modum appellandi ad ſedem Romanam. tom. 1. p. 1. f. 757. c. 2. B.

africanum Concilium de iterando hęreticorum baptiſmate ab Agrippino Carthaginenſi Epiſcopo habitum, à Zephyrino vero Papa reprobatum, t. 1. p. 1. f. 82. c. 2. E. habitum anno 217. ibid.

africanum Concilium I. ſub Stephano Papa I. ad reformandam Eccleſiæ diſciplinam anno Chriſti 257. habitum. tom. 1. p. 1. f. 137. c. 2. B. tẽpus & cauſa Cõcilij. ib. decretũ de ꝑiuris clericis deponẽdis. C.

africanum Concilium II. pro cauſa Baſilidis & Martialis libellaticorum ſub Stephano Papa I. anno Domini 258. celebratum. tom. 1. p. 1. f. 139. c. 2. C. tempus, locus & cauſa Concilij. ibid.

africana Concilia ſub Anaſtaſio Papa habita incipiunt. t. 1. p. 1 f. 745. c. 1. quid ſingulis actum ibid. & ſeq. Canones ſeu Capitula & acta. tom. 1. p. 1. f. 745. c. 2. & ſeq.

africanum Concilium I. ſub Anaſtaſio Papa anno 393. habitum. tom. 1. p. 1. f. 595. c. 2. B. Occaſio, tempus & acta. ibid. C.

africanum Concilium II. ſub Anaſtaſio Papa. anno Chriſti 40[illegible]. habitum, in quo ad Romanum Pontificem & Venerium Mediolanenſem legatio decreta fuit. tom. 1. p. 1. f. 606. c. 2. E. Temp. Concilij ibid. F. cauſa. f. 607. c. 1. A

africanum Concilium III. ſub Anaſtaſio Papa anno Chriſti 401. de Donatiſtis Eccleſiæ reconciliandis habitum. tom. 1. p. 1. f. 607. c. 1. B. Cauſa Concilij & acta ibid. C. D.

africana Concilia diuerſa ſub Innocentio Papa habita. & quid ſingulis actum. tom. 1. p. 1. f. 749. c. 2. & ſeq.

africanum Concilium I. Generale ſub Innocentio Papa I. de reconciliandis Donatiſtis anno Chriſti 403. habitum. t. 1. p. 1. f. 631. c. 2. A. cauſa Concilij. B. Decretum. ib. Forma collationis cum hæreticis præſcripta. C. cur Concilium hoc generale dictum. f. 631. c. 2. D.

africanum Conciliũ II. ſub Innocentio Papa I. anno 404. Carthagine habitũ, in quo contra Donatiſtas ad Honorium Imperat. Legatio decreta fuit. t. 1. p. 1. f. 631 c. 2. F. Tempus Concilij. ibid.

africanum Concilium III. ſub Innocentio Papa anno Chriſti 405. t. 1. p. 1. f. 632. c. 1. B. cauſa & effectus Concilij. ibid. C. Decreta legatio. ibid.

africanum Concilium IV. ſub Innocentio Papa I. anno Chriſti 407. habitum. t. 1. p. 1. f. 632. c. 1. F. Locus & tempus Concilij. ibid. acta. f. 632. c. 2. A.

africanum Concilium V. VI. & VII. ſub Innocentio Papa I. anno Chriſti 408. & 409. celebrata. tom. 1. p. 1. f. 632. c. 2. C. D. E.

africanum Concilium VIII. Carthagine ſub Innocentio Papa anno Chriſti 410. habitum. tom. 1. p. 1. f. 632. c. 2. F. cauſa Concilij. ibidem. Acta Concilij. f. 635. c. 1. A.

africanum Conciliabulum Donatiſtarum ſub Innocentio Papa I. anno 41[illegible]. habitum. tom. 1. p. 1. f. 700. c. 2. F. Cauſa Conciliabuli. ibid.

africanum Conciliũ ſub Zoſimo anno Chriſti 418. celebratum. tom. 1. p. 1. f. 7[illegible]8. c. 2. E. cauſa Concilij, tempus & acta. f. 719. c. 1. A. B. Numerus Epiſcoporum. ibidem C.

africanum Concilium tempore Bonifacij & Cæleſtini Papæ. habitum. tom. 1. p. 1. f. 743. c. 2. canonum 105. diuerſorum Conciliorũ tituli. f. 743. c. 2. & ſeq de loco, tempore & cauſa huius & ſequentium trium Conciliorum vide Notas Hipponenſis Concilij, Adrumetini & Carthaginenſis III. ſub Siricio Papa habitorum. Africana Concilia duo ſequentia videt. 1. p. 1. f. 744. c. 2. D. E. quid

acta in illis fuerit. [illegible] A

at [illegible] Concilium [illegible] Papæ circa annum Domini [illegible] tum vnde dictum. [illegible] num sed ex multis [illegible]. Tempus Concilij [illegible].

Africana Concilia contra [illegible] t.1 p.1.f. [illegible]81.F

africana Concilia contra Paganos & hæreticos. tom.1 p.1 f.[illegible] D E

africanum Concilium contra Pelagiũ & Cœlestium.tom.1 p.1.f.[illegible] A. anathematismi Pelagianis oppositi. ibid. B. & seq.

africanum Concilium sub Ioanne Papa II.habitum.to.2.p.1.f.664.c.1.C.causa & acta Concilij.D.

africanæ Ecclesiæ communio an à Bonifacio Papa I. vsq; ad Bonifacium II.vnquam intercisa fuerit. tom.2.p.1.f.6[illegible]4 c. 2 [illegible].f.640.c.1. A

Agape quid. tom.1.p.1.f.249.c. 2 C

agapæ in Ecclesiis non celebrandæ. t.1. p.1.f.245. Can.28.tom.3.p 1.s.1.f.248.

agape in Ecclesiis celebrari quomodo prohibita.tom.1.p.1.f.584.c.1.2.

agapæ quibus temporibus celebratæ. tom.1.p.1 f.249.c.2. C

ex agape partes tollere clerico vetitum.tom.1.p.1.f.245.Can 27.

agapas facientes ex fide si quis contemnat aut communicare nolit, anathema. tom.1.p.1.f.369. Can. 11.

agapeti Papæ vita. tom 2.p.1.f.664 c.1. E.quando Pontifex factus. ibid c.2. E. cur Constantinopolim profectus fuerit. c.1.D. quando obierit. [illegible] c.2.A

agapeti Papæ quæ Theodatus Gothorum Rex minatus fuerit. to. 2.p.2.f.191.c. 2.A.B

agapiti Papæ II. Marini II. successoris electio & acta. to.3.p.2.f.144.c.2. E.obitus.C

agapitus Rauennas Episcopus.to.1.p.1. f.4[illegible] c.2.E

agatha Galliæ insula & vrbs, nunc Agade, vel ciuitas nigra dicta. t.2.p.2.f.225. c.2.A

agathense Conciliũ prouinciale tempore Symmachi Papæ circa annum Christi [illegible]6.ab Episcopis 35 habitum.tom.2.p. 1.f.5[illegible].c.[illegible].D. Causa & auctor Concilij.f. 559.c.2.D. quis præsederit.ibid.E. vnde Agathense dictum. ibid. Tempus Concilij habiti ibid F. quot Episcopi interfuerunt. f.[illegible].c.1. A. Capitulorum num.f. 561.c.2. D. & seq. decreta f.552.c.2.C.& seq.

Agathonis Papæ I vita. tom.3.p.1.sect. 1.f.1.& seq. quando Pontifex factus. ibid. [illegible] 2. c. 2. A. quamdiu sederit. ibid B. acta & ordinationes eius. tom.3.p.1 sect. 1.f.1 c.1. & 2 ac seq. eligitur arcarius Ecclesiæ ibid.f.1.c.1.B. res sub illo gestæ. f.2.c.2.B duplicem legationem destinat ad Concilium Oecumenicum..tom.3.p.1. f.1 f.2.c.[illegible] C.interregnum quamdiu durarit [illegible].c.1 C

Agathonis Papæ in Concilio VI. Oecumenico legati seu vicarij qui fuerint. tom. 3 pag.1 sect. 1. f. 15. c. 2. D. f.25.c. 2.E

[illegible] Papæ I. Epistola, vide Epist. [illegible].

agapetus [illegible] Synodus [illegible]

[illegible]

Agitatores [illegible] propter [illegible] Concilij [illegible]

[illegible] appellata. tom.[illegible] 1. [illegible]

agitatores qui. tom.1 p.1 f.222.c. 1.[illegible]

agitatores [illegible] Christianis [illegible] tom.1.p.1.f. 224 c.[illegible]

agitatores a communione separandi.t. 1.p.1.f.221.c.1.A. 1.[illegible]5 c.1.F

agni Dei, vt vocant, a Pontifice primo & septimo benedici soliti, quomodo gestandi.tom.4.p.2.f.497.c. [illegible] B.C & seq. ad quid eorum vsus conducat.to.4 p.2.f. 49[illegible] c 2.D.

agni benedicti nec minio nec auro aut colore inficiendi nec venales proponendi.tom.4.p.2.f.417.c.1.B

agonizantibus qualiter pœnitentia imponenda, vide Pœnitentia.

Agricola Cabilonensis Episcopus quis & qualis.tom.2.p.2.f 41.c.2. A

Agricolaus Cæsariensis Episcopus quis tom.1.p.1.f.233 c.2.B

Agrippinense Concilium, vide Coloniense.

Agrippina, vide Colonia Agrip.

Agrippinus Carthaginensis Episcopus hæreticorum rebaptizantium auctor. t 1. p.1.f.8[illegible] c.2.D. baptisma damnat.t.1 p.1. f.81.c.2.E

Aistulphus Longobardorum Rex Romam obsidet. to.3.p.1.f.1.f.[illegible]92.c.1.A.eius [illegible] ibid. B.D. miserandus eius interitus.f.[illegible]96.c.1. C

Alaricus Gothorum Rex arianus quãdiu orthodoxos fouit, pacatum regnum tenuit.tom.2.p.1.f.[illegible].c 2. B

Alaricus Gothorum Rex Romam occupat tom.1.p 1 f 6 [illegible] c.1.B

Albanus Dux Paulo IV. obedientia præstita in gratiam & communionem recipitur.tom.4.p.2.f.358 c.1. A

S.Albani claustrum, hodie Canonicorum collegium. tom 3.p.1.sect. 2 f.4[illegible] 2.c. 1.E

Alberici Ostiensis Episcopi [illegible]. to.3. p.2.f 510.c.1.C

Albertus Magnus quid de communione sub vtraq; specie senserit. t[illegible] 4.p.1 f. 277 c.1.[illegible]2 D

Albigenses Henricianorum quædam portio.tom.[illegible].p.2.f [illegible]04.c.1.A

albigenses appellari volunt boni homines. tom. 3. pag. 2. f. [illegible]43. c. 2. E

albigensium hæreses & acta.tom.3.p.2. f.543 c 2.E.& f.[illegible]04 c.[illegible]A

albigenses non nisi nouum recipiebant testamentum. tom. 3.p. 2 f.543.c. 2. E

albigenses iurare nullo modo licitum volunt. tom 3 p.2 f.[illegible]6.c.[illegible] D

albigenses ex nouo testamento hæreses [illegible] condemnati in Concilio Gallicano. to.3.p. [illegible].544 c [illegible] B. C.& seq.

albigenses in Concilio Lateranensi III damnati.tom.3.p.2.f.[illegible]63.c.2. F

[illegible]

Alexander [illegible]

[illegible]

Alexander [illegible] primus [illegible]

Alexander [illegible]

Alexander [illegible]

Alexander [illegible]

Alexander [illegible]

Alexander [illegible]

Alexander [illegible]

Alexander Papa [illegible]

Alexander [illegible]

[illegible] p.2.f.[illegible] F.

Alexandri Papæ III [illegible] [illegible] Pauliſſi factus. t.3.p.2.f.[illegible] c.[illegible] [illegible] Victor Antipapa in ſchiſmate ele[illegible] Imperatore [illegible] ibid. & ſeq. [illegible] Friderici Barbaroſſæ [illegible] pedib. pro[illegible] c.2. D. obitus. ibid. [illegible] Papienſis Conciliabuli & Victoris antipapæ cita[illegible] receperit. to. 3. p.2.f.528. c.1.B. c.2.B. & ſeq.

Alexander Papa III. Thomã Cantuarienſem Archiepiſcopũ iuramento contra [illegible] immunitatem Eccleſiaſticam temere [illegible] abſoluit t.3.p.2.f.536.c.2 D. eius ad Concilium Venetum profectio. t. 3. p. 2.f.5[illegible]7.c.1.& 2 cum Friderico Imperatore [illegible] in Concilio Veneto con[illegible] tom. 3 p.2.f.548.c.1 B. & ſeq. ma[illegible] Ieſu Chriſti imperat & tran[illegible] conſequitur. t.3.p.2.f.551. c.2. D. Eius oratio in præſentia Friderici Imperatoris de reconciliatione habita & Imperatoris reſponſio. tom.3.p.2. f.552.c. 2.F.& f.553.c.1.C

Alexandro Papæ III. tres ſucceſſiue antipapæ ſchiſmatici oppoſiti. tom 3. p.2.f. 564. c.1. D. vide Victorantipapa. Guido in Anglia contra Victorem antipapam recipitur. tom. 3. p.2.f. 529. c 2. E. item ab Imperatore & ſchiſmaticis. tom.3.p.2 f. 548.c 2. A. & f 550. c. 1. D. reconciliantur illi ſchiſmatici Germaniæ Epiſcopi. t. 3. p 2 f.561.c.2.B. Iuramentum ab iiſdem præſtitum. ibid & f.564 c.1.D

Alexandri Papæ III. contra inueſtituras à laicis vſurpatas Epiſtola ad Regem Angliæ. tom. 3. p.2.f.516. c.1.B. alia ad Epiſcopos Angliæ eadem de re. f. 517. c.1. C. alias eiuſdem vide ibid. & ſeq. Soldanum Iconij in fide inſtruit. f. 517. c. 2. B

Alexandri Papæ IV. electio, vita, acta & obitus. tom. 3. p.2.f.733.c. 1. A. & ſequent.

Alexãdri Papæ V. electio. t.4.p 2.f.836. c.2.F. & f.841.c.1 E. vita f 841.c.1. E. F. obitus. ib. & 840.c.2.C. qualis fuerit. f.841. c.2.A

Alexandri Papæ VI. electio & vita. t.4. p.1.f.751.c.1.F. acta ipſius. ib. veneno propria extinguitur. c. 2. B

Alexandriæ tempore Siluerij Papę qui Epiſcopi fuerint, t 2.p.1.f.771.c 1.B

Alexandriæ vrbis Ægypti deſcriptio. t. 1.p.1.f.4[illegible] c.2. B

Alexandriæ quæ Eccleſiæ tempore Arij fuerint, & à quibus adminiſtratæ. t.1.p. 1.f.304.c.2 C

Alexandrina Eccleſia patriarchalis. t.1. p.1.f 401.c.2.E

Alexandrinæ Eccleſiæ ſedes a Marco Euangeliſta Petri nomine conſecrata. t.1. p.1.f 49.c.2.A

Alexandrini Epiſcopi per Ægyptum, Libyam & Pentapolim præeminentia. t.1. p.1.f.276.c.1. D. & f. 279.c.2.D.& f.335. c.1.D

Alexandrina Eccleſia an Romanæ adæquata fuerit canone 6. Concilij Nicæni. t.1.p.1 f.297.c.1.A. & ſeq.

Alexandrinæ ſedes Eccleſiæ ſecunda. t.1.p.1.f.49.c.2.A.

Alexandrinæ & Antiochenæ Eccleſiarum de primatu Orientis contentio. t.1.p. 2 f.[illegible] c.1. C

Alexandrinæ Eccleſiæ ſchiſma in Gaianitas & Theodoſianos, [illegible] corruptico[illegible] & Phantaſiaſt[illegible] 2.f.1[illegible] c.1.E F

Alexandrinæ Eccleſiæ de ordinatum à Romana Eccleſia ſub A[illegible] Papa II. tauſa t.2.p.1.f.5[illegible]8.c.1 D [illegible] Alexandrinorum Romam [illegible] t.2 p.1.f.[illegible]8. c.1.F. Libellus eorum Legatis ſedis Apoſtolicæ exhibitus. f 5[illegible]8.c.[illegible].C. Profeſſio fidei Alexandrinæ Eccleſiæ. ib c.2.C. quæ inter vtriuſq; Eccleſiæ legatos acta fuerunt. ibid. F

Alexandrino Epiſcopo cur determinatio de Paſchate commiſſa. t.1.p.1. f.294.c. 2.D. vide plura, Paſcha.

Alexandrinorum Epiſcoporum conſuetudo in inthronizatione. t.1.p.2.f.191. c.1.C

de Alexandrinis Epiſcopis hiſtorica relatio Liberati. t.2.p.2.f.188.c.1.E.& ſeq.

Alexandrinum Conciliũ I. ſub Syluſtro Papa I. anno Chriſti 315. habitum, quo Arius primum ob virulentiam detectam condemnatus, excommunicatus & presbyterio exutus eſt t.1 p.1.f 237.c.2.D cauſa & locus Concilij. ib. Numerus Epiſcoporum. ibid.E. Tempus. f.237 c 1. E

Alexandrinum Concilium II. ſub Syluestro Papa I. anno Chriſti 239.c.1.C. Locus, tempus & numerus Epiſcoporum C. cur generale dictum. ibid.

Alexandrinũ Concilium à Catholicis Epiſcopis in cauſa Athanaſij circa annum 339. habitum. t.1.p.1.f 401.c.2. & ſeq. cauſa Concilij ibid. E. mittuntur legati tum ab Arrianis, tum à Catholicis ad Pontificem & Imperatorem. ib. F.& ſeq. Epiſtola ſynodica ad Epiſcopos Catholicos de iniuriis Euſebianorum & Arianis calumniis in Athanaſium, quem innocentem oſtendunt. f. 402.& ſeq.

Alexandrinum Concilium I. de lapſis recipiendis ſub Liberio Papa anno Chriſti 362. habitum & approbatũ. t.1.p.1.f. 487. c.1. B. Cauſa & auctor Concilij. C. qui legati Romanæ ſedis interfuerint. D. Acta Concilij. ib. & ſeq. Epiſtola ſynodalis. c. 2.D

Alexandrinum Conciliũ II. orthodoxorum ſub Liberio Papa habitum. t.1.p.1. f.490. c. 2. D. Tempus & cauſa Concilij. ib. Decretum Concilij de fidei Catholicæ forma ad nouum Imperat. Iouianũ mittenda antequam ab Arianis corrumperetur. ibid. Epiſtola ſynodalis deſuper ad Iouianum miſſa. t.1.p.1.f.490.c 2. F

Alexandrina ſynodus ſub Anaſtaſio Papa circa annum Chriſti 399. collecta, qua Origeniſtæ damnantur. t 1.p 1.f.595. c.1. A. cauſa Concilij. ibid. Tempus & acta. ibid. D. E

Alexandrinum Concilium in cauſa Neſtorij circa annum Chriſti 430. habitum. tom. 1.p.1.f. 795. acta Concilij. ibid.

Alexandrina ſynodus, à Proterio Alexandrino in cauſa Eutychianorum celebrata ſub Leone Papa. t.2.p.1 f 419.c.2 F. acta. ibid.

Alexandrina ſynodus ſub Honorio Papa anno Chriſti 633. celebrata, tom.2. p.1.f.341.c.2.B. tempus & acta Concilij. ibid.& ſeq.

Alexius Imperator Conſtantinopolitanus ab Vrbano Papa II. abſoluitur. to. 3.p.2.f.412.c.2.F

Alexij Epiſcopi Melphitani oratio in tertia ſeſſione Cõc. Lateranenſis de Concilij & Eccleſiæ incremento & poteſtate habita. tom.4.p 2.f.32 c.2. F

Alleluia quid. tom. 2. p. 2. f. 362.c. 1 F

Alleluia quamdiu in Eccleſia decantatum fuerit. t. 2.p.2.f.362.c.1.E

Alleluia in reſurrectione in lætitia canendum. t. 2.p.2.f.348 c.1. E

Alleluia in quadrageſima non cantandum. t.2.p.2.f.348.c.1.E

Almaricus hæreticus quis & qualis. t. 3 p. 2. f. 698.c.1. A. B. D. eius hæreſes quæ. t.3.p.2.f. 698.c.1. A.C.D. doctrina damnatur, t.3.p 2. f.683.c.1.B. De viginti erroribus conuictus Pariſiis moritur. tom.3.p.2.f.664. c. 2.C & f 698.c.1. A.c.2.A cadauer eius exhumatur, c.1.B. & exuritur, c.2.B. complices obſtinati igni traditi, f.698.c.1.B.c.2 A

Alphonſus Portugaliæ Dux Ducatum ſuum Eccleſiæ Romanæ vectigalem facit. tom.3.p.2 f.498.c.1.E

Alphonſi Regis Aragoniæ Ambaſiatores ad Concilium Conſtantienſe, t.3.p.2. f.916.c.2.C eorum receptio ad Conciliũ & locatio. ib. c.1.F. & ſeq. conceſſio vocum. f.917.c.2.F. concordata inter eos & Concilium f.918.

Alphonſo Cardinali S. Euſtachij regimen ciuitatis Auinionenſis à Baſilienſi concilio committitur, tom. 4. p.1. f.25.c. 1.D

Altare abſq; Epiſcopi permiſſu non erigendum. tom.2. p.1.f.614.c.2. B.

Altaria Deo erigere vetuſtiſſimum inſtitutum, t.4 p.1.f.359. c.1. B quam Deo id placeat, to.3.p.1.f.2.f.333.c.1.A. C

altaria triplici de cauſa conſtruuntur, tom.4. p.1.f.359.c.1. D

altarium multiplicatio rationalis, cultui diuino & Eccleſiis conuenit, t.4.p.1. f.359 c.1. A eam quomodo impugnarint Huſſitæ, tom 4.p.1.f.359.c.1.F

altarium ſtructura qualis eſſe debeat, tom.4. p.2. f.436.c.2.C. D & ſeq. crucem habebunt, tom.4.p.2 f.555 c.1. C vnctione chriſmatis & ſacerdotali benedictione conſecranda ſunt, to.2.p.1.f. 555. c.1.E quare conſecrentur, to. 4 p.2. f. 200.c.2. D E.I & à quo, tom.2. p. 2. f.215. c.1.A Conſecrare ea presbytero illicitum, t. 2. p 2.f. 335. c. 2. F & tom.3. p. 1. f.2.f. 593.c. 2.E

altaria quæ Epiſcopali iudicio amouenda. tom 4 p.2.f. 436.c.2. B

altaria paſſim per agros & vias tanquã memoriæ martyrum conſtituta, nulli reliquias martyrum conditas habeant, ab Epiſcopo demolienda ſunt, to.1.p.1.f.594. c.1.C

altaria quæ extra Eccleſiam ſunt aut ſepienda aut demolienda ab Epiſcopis, to.4.p.2.f.382. c.1. A quo tiet profananda ſint. t. 4.p.2.f. 439.c.2. E.F

altaris & aræ diſcrimen. to.4. p 1.f 359 c.1.D

altarium quæ cura Epiſcopo. t. 4.p 2 f. 437.c.1. B. C & ſeq. quomodo à rectoribus curanda, tom.4.p.2. f 437.c 1.A & ſequent.

altarium locus ſine Epiſcopi authoritate nulli dandus, tom. 4. p 2 f. 436. c. 2. B

altarium in [illegible] & mundicie [illegible] tom.4 p.2.f.[illegible]

altarium ornamenta & vestimenta qualiaeſſe debeant: tom.4.p.2.f.[illegible] B. quomodo veſtienda [illegible] & ſeq.

altarium pallia ad [illegible] ornatum non adhibenda to.[illegible] p.2 f.[illegible] A. nec tumbis ſeu cenotaphiis. tom.4.p.2.f. 459 c.2.E

altarium menſæ quales eſſe debeant. tom.4 p.2 f.457 c.2.F

altaris [illegible] quo modo firmanda. tom.4 p.2.f 58 c 2. A

intra altaris ſepta nulli laico ingredi licitum. tom.[illegible] p.1.l.1.f.247.D.

altari qua puritate miniſtrandum. to.1. p.1 f.34.c.1.E

altaris miniſterio non adhibendi niſi continentes ab vxoribus. tom.1 p.1.f.34. c.1.F

altaribus ſacris miniſtrare fœminas nefas eſt. tom.3.p.1.l.1.f.368.c.1.E

altario Dei velato capite non aſſiſtendum. tom.3.p.1.l.1.f.379.c.1. C

Altinenſe Concilium iuſſu Paulini Aquileienſis anno Chriſti 802. tempore Leonis Papæ III. congregatum. t.3.p.1.l.2. f.182. c.1.E Cauſa & occaſio Concilij. f. 182.c.2.E. acta. ibid. F. Epiſtola ſynodalis ad Carolum qua Ducis Venetorum, qui Gradenſem Patriarcham & alios Patriarchas occiderat, compeſci tyrannidem petunt. ibid. f. 182.c.1. F

Altſaxones qui. tom.3. p.1.l.1.f. 541.c. 2.F

Alumnatus, vide Seminaria.

Amalaricus Hiſpaniarum Rex Arianus à Childeberto IV. occiditur. t.2 p.1.f.650. c.2.E

Alypius quando presbyter & Epiſcopus factus. tom.1.p.1.f.571.c.1.F

ambiens in illud, quod ambit non eligendus. tom.1.p.1.f.342.c.1.D

ambitionis reus Epiſcopus aut presbyter ad maiorem functionem non transferatur. tom.2. p.2.f.241. C

ambitus in Eccleſiaſticis beneficiis & dignitatibus reus, infamis. tom. 2. p. 1. f. 654.c.1.D

intra ambitus ſacros cauponariæ officinæ non ferendæ. tom.3.p.1.l.1.f. 248.E

ambonem conſcendere nulli niſi ordinato licitum. tom.3.p. 1.l.2.f 232. c.2.E

S. Ambroſius Auxentio Mediolanenſi Epiſcopo ſurrogatur mortuo. & quando t.1.p.1.f. 513.c.1. F. quomodo Epiſcopus factus. to.[illegible] p.1.f.517.c.1. C. quare & qualiter ex laico catechumeno Epiſcopus promotus fuerit. t.3.p.1.l.2 f.422. c.1.A.f. 424.c.1. B

S. Ambroſij fuga ob vitatũ Epiſcopatum à Deo impedita. t.1.p.1.f 517.c.2 E. eius cum Palladio in Concilio Aquileienſi colloquium. t.1.p.1.f.545.c.2.F. & ſeq eius authoritas in Concilijs quanta to.1. p.2.f. 195.c.2.F. vide plura, verbo Authoritas, & SS. Patrum authoritas.

S. Ambroſij feſtum Mediolanenſibus colendum. t. 4.p.2.f.434.c.2. A

S. Ambroſium Iuſtina Imperatrix perſequitur. tom.1 p.1.f.537.c.1.A

Amadeus Dux Sabaudiæ contra Eugenium IV. in Papam à Con. Baſileenſi eligitur. tom. 4.p.1 f.56.c.1.F. qualiter & à quibus [illegible] c.1.& ſeq.[illegible] c.1.C [illegible] 2.A

Ammianus [illegible] Damaſi Papæ cenſura. tom.1 p.1.f.[illegible] D

Amor Dei ex omnibus [illegible] præcipuum, partim conſultum. to.4.p.[illegible] 364.c.2.E

Amphilochius an imaginum [illegible] gnorarit. tom.3.p.1 l.1.f.657 A B. [illegible] quid in eodem improbarit. ibid. f.[illegible] tom.3.p.1.l.2. f.82.c.2.A B

amphilochij Epiſcopi Iconij authoritas in Concilio Epheſino citata to.1.p.2.f. 198 c.1. A

Amsdorfianorum hæreſis. to. 4 .p.2.f. 357.c 1. F

Anabaptiſmus damnatur. t.1.p.1 f.456 c. 2.C

anabaptiſtarum diuerſæ ſectæ. t. 4.p.2. f.357.c.2. B

Anacletus Pontifex an idem ſit cum Cleto. tom. 1.p.1.f.25.c.1. B

Anacleti Papæ I. vita. t.1 p.1.f.41.c.2.F. quando Pontifex factus. t.1.p.1.f.42.c.1. A. cur Clementi à quibuſdam præponatur. ibid. B. error circa illum libri pontificalis. ibid. C

Anacletus à B. Petro presbyter ordinatus eſt. tom. 1.p.1.f.46.c.1. C.f.48.c.2.E. eius decretum de laicis in accuſatione Epiſcopi non audiendis, & de Apoſtolorum liminibus ab Epiſcopis quotannis viſitandis. tom. 1. p.1.f.51. c.1.B. alia vide in Epiſtolis Anacleti.

Anacleti Papæ Epiſtola. vide Epiſtola Anacleti.

Anacletus antipapa contra Innocentium II. electus cuias & qualis. to.3.p.2.f. 478.c.1.E

Anacletus II. antipapa qualis. t.3.p 2.f. 485. C. quod de eius electione iudicium Eccleſiæ fuerit. ibid. condemnatur. t. 3.p. 2.f. 484.c.1. F

Anacletus II. antipapa condemnatur. tom.3.p.2.f.484.c.1.F

Anaſtaſius Imperator Acephalorum Dux Catholicos relegat. tom. 2.p.1 f. 10. c.2. D. à Symmacho Papa excommunicatur. tom. 2. p. 1. f. 527. c.2.E. eius in Hormiſdam Papam iniuria & ſuperbia. tom. 2. p.1.f.556. c.1. C.D. f.557. c.1.C. fidem Catholicam profitetur, & Chalcedonenſem ſynodum approbat. to. 2.p.1.f. 562.c. 2. mittit legatos ſalutatum Hormiſdam Papam & pacem conciliatum. f.563.c.1.E quid inter eum & legatos Hormiſdæ Papæ Conſtantinopoli de pace actum fuerit. tom. 2. p. 1. f. 569.c.1. & 2.

Anaſtaſij Imperatoris geſta & obitus. tom.2 p.1.f.556.c.2. E

Anaſtaſij Imperatoris infelix interitus calumnioſè ab hæreticis & hiſtoricis quibuſdam Anaſtaſio Papæ II. attributus tom.2.p.1.f. 506.c.1. C

Anaſtaſij Papæ vita. tom.1.p 2 f.584.c. 2.E. quando Pontifex factus. f. 585. c. 1. A. quandiu ſederit. ibid. D. quas ordinationes fecerit. f. 584. c.2.F. acta illius f. 585.c.1 B.& ſeq.

Anaſtaſius Papa cur tempore lectionis Euangelij presbyteros inclinari ſtare. t.1.p 2.f.585.c.1. E

[illegible] C.[illegible] forma [illegible] in [illegible] eo [illegible] cum Pontificum [illegible] obtinentur [illegible]

Anaſtaſius [illegible] Pontifex [illegible] dicitur [illegible] eius. F. & ſeq. [illegible] 113. ſedicu[illegible] 2.A

Anaſtaſij Papæ IV [illegible] ſedis & obitus [illegible] E.F

Anaſtaſius presbyter [illegible] B. Marcelli in Co[illegible] nitur. t.4. p.1.l.2. f.[illegible] C. à Leone IV. [illegible] ctum Papam III in [illegible] 3.p.1.l.2 f 4[illegible].c 1.F. [illegible] t11. f. 403. c. 2. F. [illegible] 404.c.1. A. occupat [illegible] um. ibid. B. [illegible] populo ac clero. f.4[illegible]

Anaſtaſij circa VI. [illegible] tom 3. p.1.l 1.f.2.c 2.E. [illegible]

S. Anaſtaſij Antiocheni [illegible] ritas in VI. Synodo Oecu[illegible] tom.3.p.1.l.1 f.[illegible] 4. C D

Anaſtaſij presbyteri [illegible] 2.f.1. B. Martini [illegible] dam. ibid.

Anathema quid [illegible] 696.E

anathema cum [illegible] 2.f.352.c.1.C. vide plura [illegible] cato.

anathematiſmi contra Neſtori[illegible] nam. tom.1.p.2.f.155.c[illegible]

anathematiſmorum [illegible] doctrinam in Concil[illegible] explanatio. tom. 1.p.[illegible] apologeticus ſeu def[illegible] tra obiectiones Ne[illegible] 341. alia eorundem de[illegible] tationes Theodor[illegible] 2.f.354: vſq; ad f.[illegible]

anathematiſm[illegible] matiſmus B. Cyrilli op[illegible] c.1.& 2.

anathematiſmi S. [illegible] dogmata Petri Fullon[illegible] c.1.F

anathematiſmi A[illegible] tum Epiſcopi co[illegible] dogmata, tom [illegible] 2.E

anathematiſmi [illegible] Theodoſianorum [illegible] m. tom 3. p[illegible] 1. E

anathematizati [illegible] nodo, nec Sancta [illegible] ſeu diſciplinis [illegible] pientia [illegible] f.[illegible] c 1 B

Anatolius C[illegible] pit op[illegible] R[illegible] matum [illegible] 2. E

Ancyra vrbs in Galatia [illegible] 45 [illegible] C

Ancyranum Concilium tempore Syl-
ueſtri Papæ I. anno Chriſti 314. celebra-
tum. tom.1.p.1.f.225. Cauſa & locus Con-
cilij f.232.c.2.B. Numerus Epiſcoporum
f.232.c.2.C. Tempus D. approbatum à
Concilio Niceno generali. Ibid.D. quid
hoc Concilio ſtatutum & quot canones
editi.f.232.c.2.C.D. Canonum tituli in
diuerſa Verſione.tom.1.p.1.f.225.c.1 & 2.
A.B

ancyranum Concilium Semiarianorū
ſub Liberio Papa anno Dom. 358. habitum
t.1.p.1.f.481.c.2. C. cauſa & acta Conci-
lij D.

Andegauenſe Concilium anno Chriſti
453 ſub Leone Papa I. celebratum, to.2.p.
1.f.420.c.1.A. Cauſa, locus & tēpus Con-
cilij.f.420.c.2.C.D. canonum tituli. ibid.
f.42[illegible].c.1.B

Andreas Coloſſenſis Archiepiſcopus
Latinorum in Cōcilio Florentino diſpu-
tator, tom.4 p.1.f.725.c.1. E

Andreas Rhodi Archiepiſcopus in
Conc. Ferrarienſi cum Græcis de addita-
mento ſymboli diſputat, to.4.p.1.f.4.8.c.
1.F.& ſeq.

S. Andreæ Brachium à S. Gregorio Ro-
mam allatum, tom.2.p.2.f.291.c.1.B

Andromachus ſenator Roman. luper-
calium celebrator, tom.2.p.1.f.490.c.
1.D

Andronicus prouinciæ Ptolomaidis
Præfectus ob iniurias Eccleſiæ illatas ex-
communicatur, tom.1.p.1.f.633.c.1.D

Anemnius Sirmienſis Epiſcopus quis,
tom.1.p.1.f.352.c.2. A

Angaris Concilium Nouatianorum
habitum anno circiter 391. ſub Siricio Pa-
pa, tom.1.p.1.f.566.c.2.F

Angeli à Ioanne Theſſalonicenſi cor-
porei creduntur, idq; dogma vult eſſe
Catholicum & SS. Patrum, tom.3 p.1.f.1.
f.603 E.F

angeli & animæ an definitione VII.
ſynodi corporei ſint, tom.3.p.1.f.2.f.132.c.
1.B

angelorum cultus an, quis & qualis in
Concilio Laodiceno vetitus, t.1.p.1 f.250.
c.1.B & ſeq.

angeli quo cultu colendi, t.1.p.1.f.250.
c.1.E

angelis olim purpureæ veſtes attribui
ſolitæ, tom. 3.p.1.f.2.f.61.c.2.A

angelorum imagines formari & pingi
poſſunt, tom.3.p.1.f.1.f.604.B. Eas reiecit
olim Xenæas hæreticus, tom. 3.p.1. f.1.f.
609.F item Seuerus hæreſiarcha, t.3.p.1.
f.1.f. 611. B

angelus de Corario in papatu Grego-
rius XII. appellatus, poſt renunciationem
papatus, à Concilio Conſtantienſi Car-
dinalis fit Eccleſiæ Romanæ, to. 3. p.2.f.
902.c.1.D. priuilegia ipſi à Concilio con-
ceſſa.c 2. per totum & ſeq.

angelus de Corario, vide plura Grego-
rius Papa XII.

Anglia olim in quatuor regna, ſcilicet:
Humbronenſium, Mercinenſiū, Eſtan-
glorum & Cantuariorum diuiſa fuit, to.
3.p.2.f.1.f.3.c.2.B

angliæ conuerſio à quo, quomodo, &
quando procurata, tom. 2. p.2.f.292.c.1.
C.D

angliæ Regis Offæ de S. Petri & ſuc-
ceſſorum poteſtate iudicium, tom.2.p.2.
f.[illegible].c.1.B C.

anglorum in Concilio Lugdunenſi
querela contra curiæ Romanæ exactio-
nes. tom.3.p.2.f.729 c.1 F. eadem de re E-
piſtola ad Innocentium Papam. ibid.

anglicanæ Eccleſiæ pietatis & con-
ſtantiæ exemplum, tom.3.p.1.f.2.f.576.c.
[illegible]

anglicana collatio de paſchate cele-
brando anno Chriſti 664. ſub Vitaliano
Papa habita, tom.2.p.2.f.529.c.2.F. vide
plura Collatio.

anglicanæ Eccleſiæ priuilegia, t.3.p.2.f.
632.c.2.F

anglicanæ Eccleſię à Danis perſecutio,
tom.3.p.2.f.[illegible].c.1[illegible]

anglicanæ Eccleſiæ [illegible] metropolis
Dorobernia, tom.3.p.2 f.1[illegible]8 c.2.E

angliæ Regni ſtatus ſub Rege Stepha-
no anno Chriſti 1142. tom.3.p.2.f.495.c.
2.B

anglicanum Concilium anno Domini
672 habitum, tom.2.p.2.f.545.c.1 A

anglicanum Concilium ſub præſidio
Dorobernenſis Epiſcopi anno Chriſti
679. habitum, in quo fides orthodoxa
confirmata eſt, tom.3. p.1.f.1.f.3.c.2.A
cauſa & acta Concilij. ibid. F

anglicanum Concilium in reſtitutione
S. Wilfridi anno Chriſti 705. ſub Ioanne
Papa VII habitum, t.3.p.1.f.1.f.335 c.1.F.
acta. ibid.

anglicanum Concilium generale ad-
uerſus incontinentes clericos celebratum
anno 970. tempore Ioannis Papæ XIII.t.
3.p.2.f.159. c.1.D. Cur generale appelle-
tur. E

anglicanum Concilium in cauſa pri-
matus Cantuarienſis ſuper Eboracenſem
celebratum anno Domini 1072. tempore
Alexandri Papæ II. tom.3.p.2.f.250.c.2 D
E.F. locus & tempus Concilij.f.251.c.2.B
acta & cauſa Concilij.f.251.c.2.A. B

anglicanum Concilium, quo S. Vul-
ſtanus anno Domini 1074. deponitur, t.3.
p.2.f.394.c.2.E

anglicanum Concilium auctoritate
Lanfranci Dorobernenſis Eccleſiæ Ar-
chiepiſcopi pro reformatione ſtatus &
morum Eccleſiæ anno Domini 1075. ce-
lebratum, t.3.p.2.f.395.c.2.C. acta Conci-
lij. ibid.

anglicanum Concilium in cauſa Vrba-
ni Papæ II. celebratum anno Domini 1095.
tom. 3.p.2.f.420.c.2.D. acta Concilij. i-
bid.

anglicanum Concilium de receptione
Alexandri Papæ III. & refutatione Victo-
ris antipapæ anno Chriſti 1161. celebra-
tum, tom.3.p.2.f.529.c.2.E

anglicanum Concilium apud Gain-
tington celebratū anno 1188. vide Gain-
tingtonenſe.

anglicana plura, vide in proprijs loco-
rum nominibus.

Anglo ſaxones qui, tom. 3.p.1.f.1.f.343.
c.1.A

Aniceti Papæ vita, tom.1.p.1. f.72.c.1.
D. quando Pontifex factus, ibid. E.
quamdiu ſederit, ibid. c.2. A. quas or-
dinationes & conſtitutiones fecerit, t 1.p.
1.f.72.c.1.D. Epiſtolæ eius decretales, c.
2.C.& ſeq.

Anima rationalis vera eſt forma cor-
poris humani, tom.3.p.2 f.[illegible] c.1.A

animæ cum corpore [illegible]
tom.3. p.1. f.2.f.147. c.1. C.D. & ſe-
quent.

animam ante corpus extitiſſe Origenis
Didymi, & Euagrij dogma, tom.3.p.1.f.1.
f.125. F

animam rationalem non exiſtere ante
corpus oſtenditur contra Origenem, t.2.
p.2.f.133. 134. & ſeq.

animam rationalem ob peccata ſua
corporibus intrudi & alligari, qualiter O-
rigeniſtæ docuerunt, tom. 2.p. 2.f.134.c.1.
A.f.150.c.1.A.B. Idem fuit Pythagoræ &
Platonis dogma, tom.2. p.2. f.150. c.
1.D

animam vnam in cunctis eſſe homini-
bus damnatur in Conc. Lateranenſi ſub
Leone X.tom.4.p.2.f.73.c.1. D

animam ſeu mentem vnam tantum ex
omni vnitate rationalium immotam in
dilectione Dei, quam & qualiter Origeni-
ſtæ ſtatuerunt, tom.2.p.2.f.150.c.1.C

animæ immortalitatem negarunt He-
lueſiatæ & Valenij, tom. [illegible].p.[illegible].f.9[illegible].c.1.B

animam rationalem mortalem aſſere-
re, anathema, tom.4.p.2.f.73.c.1.D

animam rationalem recordari eorum
quæ in corpore geſſit, oſtenditur, to.2.p.2.
f.137.c.2.F

animas duas in homine vno eſſe aſſe-
rentı anathema, tom.3.p.1.f.2.f.673.c.
2.E

animas & numen & nominis expertes
eſſe, & omnia rationalia vnum eſſe iden-
titate ſubſtantiæ & operationis qualiter
Origenes docuerit, tom.2.p.2.f.150.c.
1.A

animas Sanctorum poſt mortem ſta-
tim beatitudinem ſortiri, niſi quid luen-
dum reſtet, docent cum Latinis Græci, t.
4.p.1.f.421.E.& f.423.c.2.A

animas omnes poſt tria millia annorū
pœnis exoluendas & beatitudine donan-
das eſſe, qui docuerint, tom.2.p.2.f.150.c.
1.E

Animalia munda & immunda quæ, to.
3.p.1.f.2.f.527. c.1.E

animalia quæ quibus comedi licita, to.
3.p.1.f.2.f.597.c.2.B

S. Anno ſiue A. chiepiſcopus Colonien-
ſis, tom.3.p.2.f.2.8.c.1.E

S. Annoni Colonienſi Archiepiſcopo
regis Henrici cuſtodia & regni admini-
ſtratio committitur, tom.3.p.2.f.228.c.
1.A

S. Anno immunitatem Sigebergenſi
monaſterio ab Alexandro II. obtinet,
tom.3. p.2.f.252.c.1.A. & ſequent. ab-
dicat ſe à cura & adminiſtratione regni
tom. 3. p.2.f.252. c.2.B. & quare. ibi-
dem.

annonarij olim qui, tom.2.p.2.f.506.c.
2.C

annicarentiæ Canonicorū in quibuſ-
dam Eccleſijs viitatæ reprobantur, to.4.
p.2.f.164.c.1. C

annulus Epiſcopi quid ſignificet, t.2.p.
2.f.563.c.1.B

annulus ſponſæ manus ſiniſtræ digito
imponendus, tom.4.p.2.f.481.c.1. F

annulos ferre in Concilio Baſileenſi
quibus vetitum, tom.4. p.1.f.153.c.
1.B

Annun-

Annunciationis Dominicæ feſtum quando & qua ſolennitate celebrandum, tom 2.p.2.f.519 C quando in Hiſpania celebrandum,t 2.p.2.f.526.c.2 F

Annunciationis B. Mariæ feſtum 25. Martij celebrandum, to. 4. p.2.f.615.c.2.

Anniuerſaria patronorum & benefactorum ſeruanda, tom.3 p.2. f.737.c. 2.B

anniuerſaria defunctorum die feſto non celebranda, tom.4.p.2.f.556.c.2.C.& quomodo populo denuncianda ibidem.

anniuerſarius dies conſecrationis Epiſcopi celebrandus, tom. 4.p.2.f. 421.c. 1.D

anniuerſaria Epiſcoporum quomodo à collegiatis Eccleſiis Coloniæ celebranda, tom.4 p.2.f 184 c 2.D

anniuerſarius conſecrationis ſuæ cuiq; ſacerdoti quomodo recolendus, tom.4. p.2.f.421.c.1.E

Anſegiſus Epiſcopus Senonum ſedis Apoſtolicæ vicarius in euocanda ſynodo conſtitutus, tom.3.p.2.f.98.c.1.A.

anſegiſi primatus à Carolo in concilio Pontigonenſi promouetur, tom. 3.p.2.f. 97.c.1.B c. 2.D

S. Anſelmus in Concilio Anglicano variis querelis ab Epiſcopis concutitur, tom.3 p.2.f.420.c.2.D. Regi Anglorum ab Vrbano Papa II. inducias petit & impetrat, tom.3.p.2.f.421.c.2.D. & f. 422.c. 1.C. Eius laus in Concilio Barenti diſputatione contra Græcos parta, tom.3.p.2.f. 421.c.2.C.

Anteri Papæ vita, tom.1.p.1.f.92.c.1.D quando electus. ibidem.E. quamdiu ſederit. F. acta Martyrum cõquiſiuit & ſeruauit. f. 92. c. 2. B. martyr ipſe moritur.C

Anthimus cum ſuis aſſeclis excommunicatur à Menna, approbatur à Vigilio, t. 2.p.2.f.5. c. 2. E

anthimus Conſtantinop. ab Agapeto condemnatur, tom.2.p.1 f.665.c.1 E

anthimi Epiſcopi Trapezuntij Acephali impietas, tom.2. p.1.f.676. c.1.F.& ſeq. à monachis Conſtantinop. & Syriæ accuſatur hæreſeos. f.674.c.1.F. & 678.c. 1.E.& ſeq. Item ab Orthodoxis Epiſcopis apud Agapetũ Papam. f.683.c.2. F. citatur à Concilio Conſtantinopolitano, t.2.p.1. f.690 C. ſæpius citatus non comparet, ib. & ſeq. vſq; ad f. 700. deponitur & dãnatur. f.702. c.1.A F. ſubſcriptiones damnationis ſententiæ. f.703 D.

antinomorum ſecta t.4.p.2.f.357.c.2.A

Antiochenæ vrbis deſcriptio, tom.1.p. 1.f. 417.c.1.C

antiochena cathedra patriarchalis, to. 1.p.1.f.417.c.1. E

antiochenæ & Alexandrinæ Eccleſiarum de primatu Orientis contentio, to.1. p.2.f.495.c.1.B C

antiocheni & Hieroſolymitani Metropolitæ contentio qualiter & vbi compoſita, tom.2.p.1.f.272.c.1.A

antiochena Eccleſia ſchiſmatibus exagitatur, tom. 1.p.1.f.517.c.2. B. ſub Leone VIII. vulgo IX. Romanæ reconciliatur, t. 3 p.2.f.189.c. 2.F

antiocheni Patriarchæ in Perſide authoritas, tom. 1. p.1.f. 357. c.1.E. Item in Cypro, c. 2. B.C.

antiocheno Epiſcopo duæ Phœniciæ & Arabia aſſignatur, t. 2.p.1.f. 272.c.1.A

antiocheni Metropolitæ prærogatiua, tom.1.p.1.f.617.c.2.F

antiochenę fidei profeſſio contra Paulum Samoſatenum edita, tom.1.p.1.f.160 c.2 C

antiochenus Epiſcopus Stephanus iunior Conſtantinopoli contra canones Nicænos electus, tom.2.p.1.f.442.c.1.D.

antiochena ſynodus Apoſtolorum, t.1. p.1.f. 18. c.2. F. qui & quot eius canones. f.19.c.1.B. cur ſolus eius octauus canon in textu poſitus. ibid.C.

Antiochenum Concilium I. in cauſa Pauli Samoſateni anno Chriſti 266. ſub Dionyſio Papa I. habitum, to.1.p.1.f.160. c.1.D. cauſa Concilij F. à Romano Pontifice indicitur, c.2.A. Qui interfuerint & quid eo actum. f. 160.c.2.A. profeſſio fidei.C

Antiochenum Concilium II. in cauſa Pauli Samoſateni anno Chriſti 272. ſub Dionyſio Papa I. habitum, tom.1.p.1.f.161 c.2.D. cauſa & tempus Concilij. ibid. numerus Epiſcoporum ibid.E. fidem omnes profitentur. ibid. Epiſtola ſynodica ad Dionyſium Papam miſſa, tom.1.p.1.f.162. c.1.& 2.

antiochenum Concilium I. ſub Iulio Papa I anno Chriſti 341. congregatum, in quo Ariani Athanaſium depoſuerunt & Gregorium Cappadocem ſubſtituerunt, tom.1.p.1.f. 407. Occaſio & cauſa conciliabuli. f.416.c.1.A. Quot & quales Epiſcopi interfuerint. f.416.c.1.B f. 417.c.1.F. Acta Concilij f.416.c.1.C.D.& ſeq. Tempus ſynodi huius. f. 417. c.1. F. canones Concilij iuxta triplicem editionẽ. f. 408. & ſeq. quales hi & quomodo recepti. f. 417.c.2.D.F. Fidei formulæ quatuor editę f.416.c.1.F. & ſeq.

antiochenum Concilium vel potius conciliabulum II. ab Arianis ſub Iulio Papa I. anno Chriſti 344. celebratum, t.1.p.1. f.420. c. 2. D. Locus & tẽpus Concilij. ib. cauſa concilij. F. formula fidei ab Arianis quæ & qua intentione in hoc Concilio prolixior edita. f. 420.c.2. F. & ſeq.

antiochenum Conciliabulum quo ab Arianis Meletius Epiſcopus Antiochenus ſede deponitur, tom.1 p.1.f.486.c.2. C. Locus & cauſa conciliabuli. ibid. habitum anno Chriſti 360. ibid.

antiochenum Concilium II. ſub Liberio Papa circa annum 363. habitum, tom. 1.p.1.f.491.c.1.F. epiſtola ſynodalis. f.491 c.2. C

antiochenum Conciliũ in cauſa ſchiſmatis Antiocheni ſub Damaſo Papa I. anno circiter 377. celebratum, tom.1. p.1.f. 517.c.1.F. Tempus Concilij. ibid. cauſa. f. 517.c.2.B. acta ibid. C. & ſeq.

antiochenũ Concilium, in quo Ioannes Antiochenus Neſtorium condẽnauit & cum Cyrillo pacem iniuit, tom.1.p.2.f. 487.c.1.F. Locus & occaſio Concilij ibid. Acta.c.2.A.& ſeq.

antiochenum Concilium contra Radulphum patriarcham Antiochenum ſub Alberico Hoſtienſi Archiepiſcopo legato Apoſtolico anno Chriſti MCXLII. celebratum, tempore Innocentij II. to. 3.p.2.f. 496.c.1. B. occaſio Concilij. ib. qui interfuerint.E. acta Concilij c.2. A.& ſeq.

Antiochi Regis ſacrilegia to.3.p.1.f.2.f. 334.c.2.D. punitio. f.335.c.1 A

Antiſiodorenſe Concilium ſub Gre[illegible]rio Papa I. anno Chriſti 590 celebr[illegible] tom 2.p.2.f.295.c 2 B. cauſa & acta C[illegible]cilij f.297.c.2. C. diœceſanum quod [illegible]it. ibid. Locus & tempus Concilij [illegible] 2.p 2.f.297.c 2.D. canones. f.2[illegible]5. c 2 C [illegible] ſeq. qui ſubſcripſerint. f.296.c. 2. C

Antitrinitarij hæretici, tom 4.p [illegible] 357.c. 2. A

Antonius Abbas impendentem [illegible] rio Eccleſiæ tempeſtatem prędixit, tom [illegible] p.1.f.262. & f.303.c.1. A. & ſeq.

Antonitarum ordo quando cœperit [illegible] 3.p.2.f.408.c.1. F

Antonius de prato Card presb[illegible] S. Anaſtaſiæ Archiepiſcopus Senonen[illegible] tom.4. p.2.f.146.c.2. C

antonius Cardinalis tit. S. Vitalis D[illegible] cis Sabaudiæ in Concilio Later[illegible] procurator, tom.4.p.2.f.106.c 2 B

Antonij Elagabali religio, tom [illegible] 80. c. 2. E

Aphtodorcitæ ſiue incorruptic[illegible] to.2. p.2.f 203.c.2.F. f.204.c.1.A

Apiarius presbyter Africanus [illegible] dem Apoſtolicam appellans audi[illegible] rit, tom.1.p.1.f.710. c.1. D. [illegible] reſtituitur, tom.1.p.1.f.751.c.2.F. [illegible] ſa in Concilio Africano diſcuſſa, t[illegible] p.1.f.793.

de apiarij cauſa epiſtola Africani C[illegible]cilij ad Cæleſtinum Papam, t.1. p.1 f [illegible] c.1.E

Apocalypſis inter canonicos libr[illegible] numeranda & quando legenda, to [illegible] f.349.F

Apocriſarij qui, to.1. p.1. f. [illegible]2.c.1.D

Apocrypha quomodo aliquan[illegible] SS. Patribus citentur, to.3 p.1.f.2.f.114.c[illegible] A.& f. 119.c. 2.B

Apollinaris Hierapoli Epiſcopus, to[illegible] p.1.f.72.c.2. A

apollinaris nouas cantilenas in Eccle[illegible] ſiam inuehit, tom.1.p.1.f.515.c.1. A

apollinaris à S. Ephrem pulchre del[illegible] ſus per eius libros glutine compactos [illegible] p.1.f.515.c.1. B

apollinaris hæreſis quæ, t.1 p.1.f.5[illegible] 1.F.& f.514.c. 2. B. C

apollinariſtæ qui, tom.1.p 1.f 514.c[illegible]

apollinariſtæ corpus minime à Ve[illegible] diuino aſſumptum fuiſſe docuerunt [illegible] p.2.f 116.c. 1. C

apollinariſtarum hæreſis ortus, t.1 p [illegible] f.487.c.1.F

apollinariſtæ in Concilio Romano [illegible] ſub Damaſo Papa I. damnati, tom.1.p [illegible] 514 c.1.F.& ſeq.

apollinariſtarum hæreſes anathe[illegible] zantur, tom.1.p.1.f.514.c.2.C.& ſeq. f[illegible] c.1.E

apollinarius Laodicenus Epiſcop[illegible] & quomodo author Neſtori[illegible] os, tom.2. p.2.f.177.c.2. F

cum Apoſtatis quid agendum, t [illegible] 2.f.524.c.2.D

Apoſtata nec ad accuſation[illegible] teſtificandũ admittẽdus, t.1 p [illegible]

apoſtatæ & ignoti monachi [illegible] miniſterium non recipiendi, t.4 p [illegible] c.2.F & f.2.2 c.2. C

apoſtatæ ab ordine ſuo relig[illegible] nullas Eccleſias ſæculares a[illegible] p.2.f.790.c. 1. E

apoſtatæ à communione arcendi. t.1.p. 1.f.195.c.2.A.B ex Eccleſiis eiiciendi t.1.p. 1.f.…c.1.A

apoſtatæ à religione & fide deprehenſi an ſeculari curiæ vel perpetuis carceribus ab ordinario tradendi t.4.p.2 f.145.c. 2.C

apoſtatæ à fide qua pœnitentia recipiendi tom.2.p.1.f.557.c.1.C. vide plura Lapſi.

Apoſtata redieus decennali pœnitentiæ ſubiiciendus. tom.1. p.1.f.194. E. f. 196.A

Apoſtoli nomen quid denotet. t.3.p.1. f.2…3 c.1.B

apoſtoli quot vicibus ad prædicandum miſſi tom.4.p.1.f.378.c.1.A. & f.390.c. 1.D

Apoſtolorum ſtatus tripliciter conſiderari poteſt. t.4.p.1.f.370.c.2.F

Apoſtoli quomodo dicantur habere primitias ſpiritus. to.2.p.1.f.496.c.1.D

Apoſtoli labore manuum victum quæſiuerunt to.1.p.1.f.592.c.1.C mendicantes fuerunt to.4.p.1.f.375.c.2.E

Apoſtolis poteſtas iuriſdictionis quãdo & qualiter data. t.4.p.1.f.349.c.2.D & ſeq.f.350.c.1.B quando ſacerdotes conſtituti to.4.p.2.f.324.c.2.A f.325.c.1.E

Apoſtoli in obitu B. Mariæ Virginis omnes congregati fuerunt & ob quid t.1. p.1.f.…c.2.E

Apoſtolorum quis primus à Chriſto Sacerdos ordinatus fuerit. t.3.p.1.f.2.f.615 c.2.A

Apoſtoli quomodo & in quo Eccleſiaſticis imitandi t.3.p.1.f.2. f.199.c.2.E

Apoſtolis tria genera Eccleſiaſticorum ſuccedunt. to.4.p.1.f.370.c.2.F Ordinarii eorum ſucceſſores Epiſcopi, to.1.p.1.f. 47 c.1.F & t.4.p.1 f.343.c.1.F

Apoſtolorum ſeu diſcipulorum 72. Chriſti ſucceſſores Sacerdotes curati.ibidem.

Apoſtolorum diuiſio quare facta to.2. p.2 f.509.c.2.A

Apoſtolorum quatuor genera t.3.p.1.f. 2.f.213.c.1.B

apoſtolorum & diſcipulorum 70. Chriſti diuerſa officia to.2.p.2.f.205.c.1. E.F

apoſtolorum ſynodus I. in qua Matthias in Apoſtolum cooptatus eſt t.1.p.1. f.…c.1.B tempus, locus & cauſa habitæ huius ſynodi.D

apoſtolorum ſynodus II. qua ſeptem diaconi per manus impoſitionem conſtituti ſunt. tom.1.p.1.f.1.c.1.F vbi habita fuerit.c.2.C. tempus & cauſa eius. ibidem.

apoſtolorum ſynodus III. ob circumciſionem gentibus non imponendã Hieroſolymis anno Chriſti 51. celebrata. to.1. p.1.f.…c.1.A Petrus tanquam primarius Concilium alloquitur. c.1.C. quo ordine cæteri Apoſtoli locuti fuerint. ibid. Legatio deputatur. D Epiſtola ſynodica conſcripta. ibid. Quo loco & quis ob cauſas habita ſit. f.2.c.1.F Qui interfuerint. F & c.1.C Acta Concilii huius. F Quo tempore celebratum fuerit. f.2 c.… A.E & c. …

apoſtolorum ſynodus IV. qua legalia, vt circumciſio & ceremoniæ iudaicæ ad … iudæis permiſſa ſunt. tom.1.p.1.f. 2.…2.E vbi, quando & qua occaſione habita. f.3.c.1.C acta ſynodi F & ſeq.

apoſtolorum ſynodus Antiochena vide Antiochena.

apoſtolorum an plures quam quatuor fuerint ſynodi, & quæ illæ tom.1 p.1.f.3. c 2.b.E quid ſingulis actum fuerit. c.2.C. D.& ſeq.

Apoſtolici canones tempore VI. Synodi 80. agniti. t.5.p.1.f.1.f.231.E vide plura canones Apoſtolici.

Apoſtolica ſedes à nemine iudicanda. tom.3.p.2.f.412.c.1.E vide Romana. & Papa.

apoſtolica ſedes non poteſt errare to.2. p.1.f.476.c.2.E vide plura Papa.

Apoſtolica ſedes vide Romana.

Apoſtolica ſedes definit controuerſias ortas in Eccleſia. vide controuerſia & Papa.

Apoſtolicæ ſedis ſententia an & quando mutabilis ſit. tom.5. p.1 f.2.f.521.cap. 1.E

Apoſtolici iudicii prærogatiua. vide Papæ. & Eccleſiæ.

apoſtolicæ Eccleſiæ nomen quomodo Burdegalenſi & Turonenſi Eccleſiæ tribuatur. tom.2. p.2.f.215.c.1.B

apoſtolicæ vitæ & religioſorum conuerſationis fundamentum to 1.p.1.f.3.c. 2.A

Apoſtolicorum actuum relatio breuis. tom.3.p.1.f.2.f.338 c.2.C

apparitores olim qui. to.2.p.2.f.507.c. 2.D & f.556.c.1.F

Appellans quando pro non appellante habendus. tom.3.p.2.f.731 c.2.E

appellans ſuper vno delicto, & de alio non, an audiendus. tom.3. p.2. f.593.c. 1.E

appellans quando audiendus & quando non. t.3.p.2.f.592.c.1.B

appellans quis & quibus in caſib. non audiendus. t.3.p.2.f.593.c.2.E.F.& ſeq. vide plura infra Appellatione.

appellans ſi venire neglexerit, ad compenſationem expenſarum cogendus. t.3. p.2.f.556.c.2.D

appellans in eo ſolum, de quo appellauit, tutus eſt. tom.3.p.2.f.796.c.1.E

Appellare à iudicibus electis illicitum t.1.p.1.f.778.F

Appellare à iudice ſuſpecto licitum t.3. p.1.f.1.f.438.c.1.D. item à iudice aduerſo tom.3.p.1 f.1.f.438.c.1.E f.446.c.2.B

appellare quando à iudice licitum t.3. p.1.f.1.f.437.c.1.B

appellare ad tranſmarinum iudicem Africanis clericis vetitum to.1.p.1.f.714. c.2.E

appellare à Concilio ad Imperatorem hæreticorum proprium tom.1.p.1.f.2.f. c.2.B

Appellatio in cauſis fori Eccleſiaſticis non niſi à definitiua concedenda t.4.p.2. f.338.c.2.C

appellatio omnis iuxta formam Conſtitutionum Innocentii IV. dirigenda t.4. p.2.f.3…6.c.2.F

appellatio à ſententia Ordinarii quomodo inſtituenda. tom.4. p.2.f.338. cap. 2. E. & cuius temporibus ibidem.

appellationis quæ forma ſeruanda t.3. p.2.f.731.c.2.D.E.

appellatio prætenſa ſed non admiſſi tenet. tom.3.p.2 f.640 c 1 D.

appellatio de quæſtione incidente aliquando totius cauſæ principalis deciſioni defert. tom.3. p.2.f.59….c.2 A

appellatio ab Archidiaconis non impedienda. tom.3.p.2.f.963.c.2.D

appellatio etiam in cauſis criminalibus licita. tom.1.p.1.f.59.c.1.F.& to.3.p.1. f.1.f.438.c.1.F

appellatio ad ſuperiorem iudicem tenet, ſi à delegato vel inferiore non ſit ceſſatio adhuc facta, alias non. to.3.p.2.f.592. c.1.E

appellatio ante iudicium vel poſt ad Romanum pontificem facta an & quando teneat. tom.3.p.2.f.…92.c.1.E

appellari ad Romanam ſedem ab omnibus poteſt. tom.3.p.1.f.2. f.486. c. 1 E

appellatio quando ad Rom. curiam concedenda. tom.4.p.2.f.98.c.2.B.& ſequent.

appellatio ad ſedem Apoſtolicam Epiſcopis ſemper licita. tom.1.p.1.f.156. c.2. B.f.1.8 c.1. A. nulli denegauda Epiſcopo tom.1 p.1.f.209.c.2.F. & f.328. c.2.A. E F. f.330. c.1. F. c.2. E. f.501. c. 1.B

appellatio ad ſedem Apoſtolicam in cauſis grauioribus à prima vſq; Eccleſia vſitata. tom.1.p.1.f.45.c.1.C.

appellandi poteſtas ad Romanũ Pontificem quo iure conceſſa. to.1.p.1.f.448. c.1 B

appellanti ad Romanum Pontificem Epiſcopo nemo ſufficiendus. tom.1 p.1.f. 448.c.1 D.E.

appellans ad Apoſtolicam ſedem à nullo condemnandus. tom.3 p.2.f.297.c. 2.E

de appellatione ad Romanum Pontificem quid in Concilio Sardicenſi ſtatutum. to.1 p.1.f.448.c.1.C.

in appellationib. ad Romanum Pontificem quid diſplicuerit Africanis Epiſcopis. tom.1.p.1.f.729.c.1.D.f.7…c.1.A.c. 2.D. non ius ſed modus controuerſus. tom.1. p.1. f.730. c.1. A f. & c. 2 …

appellatio ad ſedem Romanam an ab Africanis recepta ſemper & licita to.1.p.1. f.7…c.2.B.

appellationis beneficium nulli, niſi inter quos cauſa committitur, ſublatum eſt. tom.3.p.2 f.572.c.1.F

appellationis remedium non eſt ad patrocinium malitiæ inuentum. to.3 p.2.f. 5…c.2.D.

appellationis terminum iudex abbreuiare poteſt. tom.3.p.2.f.58…c 2.B.

appellatio licet inhibita, à ſecundo tamen delegato ad primum delegante fieri poteſt. tom 3.p.2.f.…6.c.2.B.

appellationi quando deferendum & quando non. t.3.p.2.f.572 c.2.D.F. Item t.4.p 1.f.71.c.2.D.& t.4.p.2.f.308.c.1 A.

appellationibus, vt iudæi Chriſtiana mancipia habeant, non eſt deferendum. tom.3.p.2.f.73 c.2.D. nec appellationi de rebus modicis. to.3.p.2. f.572.c 2.C. nec de re infra 20. marcas to.3.p 2.f.638. c.2.A.

appellationi religioſorum pro euitanda non eſt deferendum. tom.3. p.2. f.574.

f.574.c.2.C.nec appellationi quæ iuraméto præſtito derogat. to.3.p.2.f.587.c.2.D. nec ei quæ ſuper manifeſto & graui eſt crimine.to.3.p.2.f. 91.c.2.C.& f.593.c.1.A.B.

appellationi cuius prætextu crimen noſcitur committendum non eſt deferendum.tom.3.p.2.f.574.c.1 B.

appellationi ab Epiſcopi ſententia etiam vt ſedis Apoſtolicæ delegati ad Metropolitanum quando deferendum tom.4.p.2.f.540 c.1.E.

an appellationibus pro iudæis interpoſitis deferendum.tom.3.p.2.f.647.c.2.E.

an appellationi deferendum cum delegatus ſuper ſuggeſtione falſi audire probationes recuſat.tom.3.p.2.f.640.c.2.A.

an appellationi in cauſa appellatione remota commiſſa, ſi altera pars ante citationem aut ſententiam appellet.t.3.p.2.f.640.c.2.A. Item quæ fit ad delegantem omiſſo delegato.t.3.p 2.f.585.c.1.F

appellationi de omni grauamine interpoſitæ quando deferendum & non deferendum.to.3.p.2.f.574.c.1.B. & f.650.c.2.A.

an appellationi ante definitiuam, & quando ac quibus in cauſis deferendum.t.4.p.2.f.540.c.1.E.F.&ſeq.

appellationi legitimæ non deferens puniendus grauiter. tom.3.p.2.f.594.c.2.C.

appellationi quando quæſtio de exceptione præualeat.t.3.p.2.f.592.c.2.A.

appellationi an renunciarit, qui ea interpoſita inducias poſtulauit ad producédos teſtes, & deinde productioni & allegationi renuncians atteſtationes publicari petijt.tom.3.p.2.f.638.c.1.D

appellationem non proſequens deriſorie appellaſſe videtur.tom.3.p.2 f.641.c.1 B.

appellans appellationem non proſequens appellato expenſas compenſabit, t.3.p.2.f.574.c.2.C.

poſt appellationem lata ſententia neminem ligat.t.3.p.2 f.570.c.2.F

poſt appellationem grauia & ſcandaloſa committentes non obſtante appellatione ab ordinario vel delegato puniendi.tom.3.p.2.f.650.c.1 E.

appellatione ſublata to litur & recuſatio in Eccleſiaſticis cauſis.t 3.p.2.f.592.c.2.E

appellationes presbyterorum & diaconorum tranſmarinas an Zoſimus approbarit.tom.1 p.1.f.731.c.1.A.

de appellationibus & appellantibus vide conſtitutiones Concilij Lateranenſis.t.3.p.2.f.567.c.1.E.&ſeq. Appellationi cui & quando deferendum.ibid.

appellatori vitiatam cauſam appellationis remedio ſubleuare licitum.t.3.p.1.ſ.1.f.458.c.1.E.f.446.c.2.C.

appellaturis cópetens appellandi terminus aſſignandus.tom 3.p.2.f 556.c.2.C

appellatio Antonij Faſſalenſis Epiſcopi qualis extiterit.tom.1.p.1.f.730.c.1.A.

appetitionis & voluntatis diſcrimen.t.2.p.2.f.385.c.1.C.

Apuliæ, Calabriæ & Siciliæ ducatus B. Petro penſionarius. tom.3. p.2.f.357.c.2 C.

apuliæ regnum feudum S Petri. t.3 p.2.f.720.c.1.C.

aqua benedici quando cæperit.t.1.p.1.f.55.c.2.B.

aquæ benedictæ vſus in prima Eccleſia.tom.1.p.1 f.55.c.2.B. f.57.c.1.F.

aqua omni Dominica ante Miſſam benedicenda t.3.p.1.ſ.2.f.371.c.1.C.t.3.p.2.f.788.c.1.E

aqua benedicta ſingulis dominicis renouanda.t.4.p.2.f.417.c.1.B

aqua benedicta ad ægros deferenda.t.3 p.2.f.131.c.2.F

aquæ benedictæ aſperſio.t.3.p.2.f.788.c 1.E

aquæ benedictæ aſperſio in ædes vigilia natalis Domini & Sabbatho ſancto fieri ſolita gratis à parocho facienda.to.4.p.2.f.553.c.1.C.

aquæ benedictæ effecta & finis.t.1.p.1.f.57.c.1.F & ſeq.

aqua benedicta vide plura Benedictio.

aqua in ſacrificio vino miſcenda t.1.p.1.f.57.c.1.E.f.58.c.2.C.f.98.c.2.E.F.idq; ex Apoſtolica traditione. t 3.p.1.ſ.1 f.239.E.t.3.p.1.ſ.2.f.593.c.1.D.t.3.p.2.f.125.c.1.B. t.4.p.1.f.614.c.1.F. & t.4.p.2.f.325.c.1.B.

aqua calici admixta quid deſignet, ib. & t.1 p.1.f.398.c.2.E.t.2.p 2.f.559 B.C.f.562.c.1.B t.4.p.1.f.614.c.1.F. & ſeq.

aquariorum hæreſis, ſic dicta quod aquam duntaxat in ſacrificio offerrent.t.1.p.1.f 132.c.1.B

Aquila Ponticus quis & qualiter ex Chriſtiano iudęus factus, ſæpius relapſus. t.1.p.1.f.69.c.2.D. doloſè 72. editionem interpretatur.ibid.E.

aquilegienſe Concilium in Auſtria pro tollendo ſchiſmate per Gregorium Papá XII.anno Chriſti 1409.celebratum, t.3.p.2.f.829.c.1.B. epiſtola indicens Concilium.C. occaſio, locus & tempus Concilij.F

aquileia vrbs qualis & vnde dicta.to.1.p.1.f.552.c.1.A.

aquileienſis Eccleſiæ contra V. Synodum Oecumenicam ſchiſma.t.2.p.2.f.177.c.1.A.

aquileienſe Concilium prouinciale tempore Damaſi Papæ I. anno Chriſti 381.celebratum.t.1.p.1 f.545.c.1.E. cauſa Concilij.f.552.c.1.A. Tempus ibid.D Numerus Epiſcoporum.D. qui interfuerint.t.1 p.1.f.545.c.1.F. Geſta Concilij.f.545.c.2 & ſeq. epiſtola ſynodica ad Epiſcopos Galliæ de Palladio & ſecundiano. Hæreticis ſolis Concilio reclamantibus.f.550.c.2.F. & alia ad Gratianum Valentinianum & Theodoſium Auguſtos.f.551.c.1.& 2.

aquileienſe Conciliabulum, contra Synodum Conſtantinopolitanam.V.Oecumenicam anno 553. coactum.t.2.p.2.f.176.c.2.E. Cauſa & acta Concilij.F

aquileienſe Conciliabulum contra V. Synodum anno Chriſti 698. tempore Sergij Papæ habitum.tom.3.p.1.ſ.1.f.333.c.2.A

aquileienſe Concilium prouinciale.I. anno 1596.celebratum.t.4.p.2.f.567.c.1.D. ſub Franciſco Barbaro patriarcha Aquileienſi.c.2.A.

Aquileienſis Concilij prouincialis I. rubricæ.t.4.p.2 f.567.c.1 D. Conſtitutiones de fide profitenda.c.2.D. & [illegible] 558.c.1.F.de prædicatione V[illegible] 569.c.2.C.de diuinis officiis.f.[illegible] de reſidentia Epiſcoporum.f.[illegible] Curatorum.f.572.c.2.C. Canon[illegible] & beneficiatorum.f.573.c.1 E de E[illegible]pis.c.2 D de parochis f.576.c[illegible] de [illegible]tatibus & beneficiis ſimplicibus.f.[illegible] 2.de vita & honeſtate clericorum.f.[illegible] c.t.de clericorum ſeminario.f.5[illegible]

aquileienſis Concilij prouincialis I[illegible] ſtitutiones de viſitatione f.[illegible]82.c.1 d[illegible]bus feſtis f.583.c.2.de reliquiis.f.[illegible] de Eccleſiis, altaribus, ſacriſtiis.f.5[illegible] de earum bonis & iuribus f.586.c[illegible] Vicariis foraneis.c.2. de Monialib[illegible] c.2.C.

aquileienſis Concilij prouincialis [illegible] & locus.t.4.p.2.f 590.c.2.D.

aquileienſis Concilij conſtitu[illegible] ſedis Apoſtolicæ iudicio ſubmittu[illegible] 4.p.2.f 590 c.1.D.approbat[illegible] à cong[illegible]tione Concilij Tridentini.c.2.B

aquileienſi Concilio pro[illegible] ſubſcripſerint.t.4 p.2.f[illegible].c.1[illegible]

Aquiſgranenſis ciuitatis de[illegible] 3.p.1.ſ 2.f.254.c.1.C.D. quando [illegible] ad fidem reducta ſit.ibid.

aquiſgranenſe Concilium de a[illegible] ad ſymbolum voce Filioq; anno [illegible] 809.tempore Leonis Papæ III.[illegible] t.3.p.1.ſ.2.f.185.c.1.D. Tempus,[illegible]cta Concilij.ibid.D.E. collatio de [illegible]tamento inter S. Caroli Imperato[illegible]gatos & Leonem Papam III.habi[illegible] c.1.F.& ſeq.

aquiſgranenſe Concilium I. anno Domini 816. tempore Stephani Pap[illegible]lebratum.tom.3 p.1.ſ.2.f.208.c.[illegible] A. [illegible]caſio & author Concilij.ibid.B. [illegible] Capitulorum 145.pro moribus Eccleſiaſticorum conformandis tituli.f.209.c[illegible] & 2.ac ſeq.Capitulorum epilogus & [illegible]tome.f.253.c.1.D.

aquiſgranenſe Concilium in cauſa [illegible]gulæ Benedictinæ tempore Paſchali[illegible]pæ anno Chriſti 817.congregatum.t.3[illegible] 1.ſ.2.f.260.c.2.C.acta.ibid.D.& f.264.c.2.A.&ſeq. Conſtitutio Ludouici Imperatoris de bonis S.Petri.f.265.c.1.& ſeq.

aquiſgranenſe Concilium de Eccleſiaſtica diſciplina anno Chriſti 83[illegible].ſub Gregorio Papa IV.celebratum.t.3.p.1[illegible] 313.c.2 & ſeq de quibus rebus actum [illegible]uenerint.f.313.c.2.E.& f.339.c.2.E[illegible] capitula.f.314.& ſeq.Opuſculum de [illegible] & capitulis Synodi in tres [illegible] di[illegible]ctum, quo capitula probant[illegible] f.323.[illegible] ſeq.Capitulorum ſingulorum tituli.[illegible] Opuſculum hoc quale.f.339.c.2.E. Tempus Concilij.ibid.F.

aquiſgranenſe Concilium, qu[illegible] Franciæ à Lothario ad Lud[illegible] rolum fratres anno Chriſti 84[illegible].te[illegible] Gregorij Papæ IV. trans[illegible] p.1.ſ.2.f.340.c.1.F.acta.ibid.& ſeq.

aquiſgranenſe Concil[illegible]bulu[illegible] 8. Epiſcopi declarant Lothariu[illegible] gem à vinculo matrimonij [illegible] pergacontracto liberum, [illegible] cum fratre inceſtum commiſiſſe[illegible] bratum anno Domini 8[illegible]2.[illegible] cola Papæ I.t.3.p.1.ſ.2.f.[illegible].c.2.[illegible] nes Conciliabuli.f.558.c.1.B.& ſeq. Decretum.ibid.c.2.B.

Aquiſgranenſe Concilium ęito controuerſia de ſubiectione monaſterij Burcitani inter Pilegrinium Colonienſem & Durandum Leodiēſem Epiſcopos terminata fuit, habitum ann. Dom. MXXII. t.3. p.2. f.181. c.1. A. B

Ara vide altare.

Arabicum Conciliū ſub Fabiano Papa anno Chr. 249. contra hæreticos immortalitatem animæ negantes celebratum. t.1. p.1. f.101. c.2. D. cauſa, tempus & locus Concil. C. qui interfuerunt. E

Aragonieſe Conciliabulum à Benedicto antipapa dicto XIII. celebratum. t.3. p.2. f.829. c.2. C

Arator dictus Euſebius. t.1. p.1. f.322. c.1. B

Arauſica ciuitas quæ & qualis. t.1. p.2. f.501. c.1. C

Arauſicanum Concilium I. ſub Leone Papa I. tempore Theodoſij iunioris habitum. t.1. p.2. f.498. c.2. D. Acta Concilij, locus & tempus. f.501. c.1. B. C. canones quot editi, ibid. qui. f.499. & ſequ. ſubſcriptiones. f.500. c.1. B & f.501. c.1. D & ſeq.

arauſicanum Concilium II. tempore Felicis Papæ IV. anno Dom. 529. contra Semipelagianos & Maſſilienſes celebratum, t.2. p.1. f.638. cauſa Concilij. f.640. c.1. E Tempus, f.640. c.2. A Canones quot conditi fuerint & vnde deſumpti, D. qui canones conſtituti, f.638. c.1. E. & ſeq.

arbitris terminus competens per iudicem præfigendus, t.3. p.2. f.725. c.2. E

arbores dæmonibus conſecratæ radicitus exſcindendæ, t.3. p.2. f.153. c.2. D

arborum Calendis Maij per plateas erigendarum mos cur abrogatus, t.4. p.2. f.493. c.2. F & ſeq.

arca typus Chriſti & Eccleſiæ. t.3. p.1. f. 2. f.332. c.2. B

Arcadius, Proiectus & Philippus ſedis Apoſtolicæ legati in Concilio Epheſino, t.1. p.2. f.4

arcadius Epiſcopus. ... Apoſtolicæ ſedis ad ſynodum Epheſinam legatus, t.1. p.2. f.239. c.2. F

arcadius & Honorius Impp. idololatriam radicitus euelli iubent, t.1. p.1. f.594. c.2. E

arcas vel Arcabrica olim quę & qualis, t.2. p.2. f.221. c.2. C

archidiaconus qualis eſſe debeat, t.3. p.1. f.2. f.320. c.1. F. t.4. p.2. f.336. c.1. D. & f.577. c.2. E

Archidiaconi officium, t.1. p.1. f.339. c.2. F. f.340. c.2. F. t.2. p.2. f.351. c.2. E & f.505. c.2. E. t.3. p.2. f.702. c.1. C. F. c.2. A. B. f.711. c.1. E. t.4. p.2. f.173. c.2. F

archidiaconus niſi diaconus ſit, honore & prælatura priuandus, t.3. p.2. f.436. f.437. c.2. B & f.506. c.1. D

archidiaconus nemo eſſe poteſt niſi ſit diaconus, t.3. p.1. f.464. c.1. C. fol. 487. c.2. E. & fol.574. c.2. A

archidiaconi ſubiectorum appellationes non impediant quocunq; colore vel modo, t.3. p.2. f.963. c.2. D

archidiaconi honor & dignitas, t.1. p. 1. f.340. c.1. B & f.36.. c.2. F

archidiaconi quæ ætas requiratur, t.3. p.2. f.556. c.1. B

archidiaconus ſemel in anno ad Eccleſias ſui archidiaconatus viſitandas accedat ſine grauamine Eccleſiæ, t.3. p.2. f.576. c.1. C

archidiaconus non debet carere præbenda in Eccleſia ſua Archidiaconali, t.3. p.2. f.623. c.1. B

archidiaconi quibus munus ſuum committere poſſint, t.4. p.2. f.241. c.1. A & f. 264. c.1. D

archidiaconi propria authoritate nequeunt ſe in eccleſias ſuas vacantes intrudere, t.3. p.2. f.614. c.1. E

archidiaconi ſine conſenſu Epiſcopi curam animarum nemini committent, t.3. p.2. f.61.. c.1. C. ... de Eccleſiaſtica inſtitutione iudicare poſſint, tom.3. p.2. f.627. c.2. B

archidiaconis conſuetudines Eccleſiarum debitæ ab Epiſcopo non ſunt minuendæ, t.3. p.2. f.... c.2. D

archidiaconus & decanus nullas tallias vel exactiones in ſubditos exercere poſſunt, tom. 3. part. 2. fol. 5.4. c.2. B

archidiaconi inſtitutiones ... prohibitionem ... Epiſcopus irritas ... t.3. p.2. f.5... c.2. D

archidiaconatus non dandus eſt ad firmam, t.3. p.2. f.... c.2. B

archidiaconus ... archidiaconatū duobus in locis poſſideat, t.3. p.2. fol.4.8. c.1. A. f.509. c.2. D. & fol.625. c.1. C

Archiepiſcopi, quomodo ordinandus, tom.1. part.1. f.... c.2. E. à Romano Pontifice primatus ordinarii ſolitus, t.3. p.1. f. 2. f.531. c.1. D

archiepiſcopi ab Epiſcopo & Primate diſcrimen, t.2. p.2. f.... c.2. C

archiepiſcopi & Patriarchæ primitiuæ Eccleſię, t.1. p.1. f.11. c.1. A. B

archiepiſcopi de Archiepiſcopo querela, à quo & quomodo excipienda, t.1. p.1. f.338. c.1. D

archiepiſcopus viſitatione parochię non vltra 40. conſerat equos, tom.3. p.2. f.574. c.2. B

archiepiſcop. ... ſimoniacus miraculosè ſimonię conuinctitur, tom.3. p.2. f.218. c.2. E

archiepiſcoporum Concilium ſemel in anno apud Patriarcham celebrandum, t.1. p.1. f.337. c.2. E

archipresbyter duplex, t.2. p.2. f.479. c.2. F

Archipresbyteri ijdem qui decani rurales vide Archidiaconi.

archipresbyter aliquis ſingulis plebibus præficiendus, tom.3. part.2. fol.157. c.1. E

archipresbyteri officium, tom.1. par.1. fol.339. c.2. F. tom.2. part.2. fol. 541. c.1. D. tom.3. part.1. f.2. fol.581. c.2. D tom.3. part.2. f.157. c.1. E. F. & tom.4. p.2. f.477. c.2. E

archipresbyterorum eſt diebus feſtis paſcere oues commiſſas verbis ſalutaribus, t.4. p.2. f.287. c.1. D

archiui Eccleſiarum cuſtodia cui committenda, t.4. p.2. f.384. c.2. A

archiuorum capitulare quibus & qualiter continendum, tom.4. p.2. f.423. c.1. B. C. quid ijs cuſtodiendum. D. E

Arelatenſis Eccleſiæ priuilegia quæ & vnde accepta, tom. 1. part. 1. fol. 715. c.2. A. B

arelatenſe Cōcilium primum prouinciale ſub Syluestro Papa I. tempore Conſtantini Imperat. ann. 314. celebratum, tom.1. part. 1. fol.220. c.1 A. Nomina eorum qui interfuerunt, ibid. E & ſeq. tempus Concilij. fol.223. c.2. A. Canones ſtatuti. f.220. c.2. F. & ſeq. cauſa Concilij, fol.221. c.2. B. Locus ibid. E. numerus Epiſcoporum. F. qua ratione Conſtantinus adhuc catechumenus eidem interfuerit. F. à Donatiſtis in multis deprauatum, fol.222. c. 1. C. Sylueſter per legatos interfuit, fol.221. c.2. F Canones Concilij quales, f.222. c.1. B.

arelatenſis Concilij prouincialis ſub Syluestro Pap. I. ann. 314. celebrati canones ad Syluestrum miſſi, tom.1. p.1. f.224. c.1. B

arelatenſe Conciliabulum Arianorum ſub Liberio Papa anno Chriſti 353. congregatum, quo Athanaſium damnant, & ... Vincentium Capuanum ... Liberij Papæ ſubſcribere ... tom.1. part.1. fol.4.5. c.2. E. Tempus, cauſa & acta Conciliabuli. Ibidem & ſeq.

arelatenſe Concilium II. Prouinciale, tempore Siricij Papæ, & non tempore Syluestri vt codices antiqui habent, celebratum circa annum 390. t.1. p.1. f.564. c.2. E. Capitulorum tituli. ibid.

are... duorum Conciliorum capitula & ſubſcriptiones confuſa fuerunt, t.1. p.1. f.565. c.2. F. Circa tempus magnus error. fol.566. c.1. A. B. quando hoc Concilium habitum fuerit. ibid. B.

arelatenſe Concilium III. circa tempora Ioannis Papæ I. celebratum, tom.2. part.1. fol. 631. c. 2. C. acta Concilij, fol.63.. c. 1 B. Capitula. fol. 631. c.2. D. E. qui ſubſcripſerint. fol. 632. c.1. B

arelatenſe Concilium IV. ſub Leone Pap. III. ann. Chriſti 813. habitum, tom.3. p.1. f.2. f.187. c.1. C. Locus, tempus & cauſa, f.189. c.1. D. prologus, f.187. c.1. D. capitula, f.187. c.2. D. & ſeq. profeſſio fidei ibid.

argenteorum vaſorum vſus in Eccleſia, t.1. p.1. f.87. c.1. E

arguendi ſunt palam, qui palam nocent, t.3. p.1. f.2. f.228 c.2. E

argumenta Huſſitarum quod cuilibet ſacerdoti liceat libere concionari diluuntur, tom.1. p.1. f.351. c.1. E. & ſeqq. fol.355. c.2. B

Aribonis quatuor nomina, tom 3. p.2. f.180. c.2. D

Arimanni vide Herimanni.

ariminum quæ & qualis vrbs, t.1. p.1. f.482. c.1. C

Ariminenſe Concilium Oecumenicum approbatum, in quo 400. Epiſcopi Catholici Arianis confeſſionibus reiectis Nicænam fidem recipiunt, habitum ſub Liberio Pap. anno Chriſti 359. tom. 1. part.1. fol. 482. c.1. Cauſa Concilij. ibid. C. in duas fuit Synodos diuiſa. D quod Oecumenicum fuerit ibidem. & approbatum. F

Digitized by Google

batum.F. tempus & numerus Epiſcoporum Catholicorum & Arianorum,f.482. c.2.A.B

Acta Concilij,C. ſententia in Vrſacium, Valentem & alios Arianos damnationis, f.483.c.1.D. Definitio Catholicæ Fidei à Synodo facta.E.Damnatio Arianæ hæreſeos,c.2.A

Ariminenſe Conciliabulum ſub Liberio poſt Ariminenſe generale habitum, tom.1. p.1. f.484. c.2.E. cauſa Conciliabuli. ibid. Acta F. & ſeq. epiſtola Synodica ad Conſtantiũ gratulatoria quod nomen Homouſion exploſum velit, t. 1. p.1.f.485.c.1.F

Arioli qui,t.3.p.1.ſ.1.f.356.c.2.B.eorum pœnitentia. ibid. vide plura Augur. & diuinator.

Ariolorum quæ debeat eſſe pœna, t.3. p.1.ſ.2.f.306.c.1.C

Arioli & Ariolos conſulentes puniendi,t.4.p.2.f.363.c.1.E

Ariomanitæ hæretici qui,t.1.p.1.f.403. c.1.B

Ariſteri qui,t.1.p.1.f.535.c.2.D

Ariſteus Armeniæ Epiſcopus ſucceſſor Gregorij Armeni qualis, tom.1.p.1.f.298. c.2.B

Arius in Baucalide Eccleſia in Alexandria presbyter fuit, tom.1.part.1.fol.304. c.1.D.F

Arij initia,t.1.p.2.f.526.c.1.E.F. vide plura infr. Ariana hæreſis.

Arij ordinatio,t.1.p.2.f.526.c.1.D

Arij ſtatura & veſtitus, t.1. p.1. f.304. c.2.E

Arij presbyteri Alexandri hæreſeos origo, t.1.p.1.f.262

Arius ad Concilium Nicænum ſæpius vocatur, tom. 1. part. 1. fol. 310. c.2.F

Arij cauſa quomodo in Concilio Nicæno diſcuſſa, tom.1. part. 1. fol.293. c.2.C.D

Arius Patrum authoritates reijcit, t.1. p.1. f.272. c.1.A pro ſe conductos Philoſophos Concilio Nicæno ſubmittit, tom.1. part.1. fol.311. c.1.F. qualiter ijs ceſſerit. ibid. & f.311.c.2.B.D.Eorum diſputatio,t.1.p.2.f.542.& ſeq.

Arius in Concilio Nicæno condemnatur, tom.1. part.1. fol. 263. quomodo ab vniuerſa ſynodo Nicæna excommunicatus fuerit,tom.1.p.2.fol.560.c.1.F. & ſeq.

Arius palinodiam & pœnitentiam ſimulans qua conditione à Patribus Concilij Nicæni receptus fuerit, tom.1. p.1. fol.293. c.2.E. cur Epiſcopo ſuo reconciliari petierit, tom.1. pat.1. fol.303. c.1.E ab Alexandria in Palæſtinam fugit & quos illic ſibi aſſociarit, tom.1.p.1. f.305.c.1.B cur 700.mulierculas circumduxerit, tom. 1. part. 1. fol. 218. c.2.D

Arius apud Euſebium Nicomediæ exulans eius machinatione ab Arianorum Epiſcoporum Concilio in Eccleſiæ communionem recipi iubetur, tom.1.part.1. fol.262

Arij hæreſis quæ, t.1.p.1.f.262. & f.293. c.2. A

Arij dogmata in Concilio Nicæno damnantur,& ipſe cum ſuis excommunicatur,t.1.p.1.f.321. c.2.E

Arij diuerſis hæreſibus diuerſa nomina in ſymbolo Nicæno oppoſita , & quæ quibus, tom.1. part.1. fol. 311. c.1.A

Arij dogma quarum prouinciatum ſententijs in Concilio Aquileienſi condemnatum fuerit, tom.1. p.1. f.546. c.2. & ſeq.

Arij depoſitioni & damnationi in Concilio Alexandrino I. qui ſubſcripſerint, tom.1. part.1. fol.305. c.2.
Eius fallacia & periuria apud Conſtantinum Imperatorem, tom.1. part.1.f.349. c.2.D.E

Arij & Euzoij libellus fidei Conſtantino Imperator. oblatus, tom.1.p.1.f.381. c.1.C

Arius ad interceſſionem Conſtantiæ ſororis Conſtantini ab exilio reuocatur, tom.1. part.1. fol.349. c.2. B. reſtituitur Alexandrinæ vrbi, tom.1. par.1.f.382. c.1.A

Arij ſcripta quæ & qualia,t.1.p.1.f.293. c.2.B

Arij thalia quæ & qualis,tom.1.part.1. f.263
in Arij thaliam legentes aut eam occultantes pœna Capitalis à Conſtantino conſtituta, tom.1.part.1.f.263. & f.289. c.2.D

Arij libri comburuntur, t.1. p.1. f.263

Arij primi ſocij qui, t.1.p.1.f.265.c.1.D & t.1.p.2.f.527.c.2.F

Arij fœdus interitus, tom.1.p.1.f.264. f.350.c.1.C.D.f.401.c.1.E

Arij interitus precib. Alexandri à Deo maturatus,t.1.p.1.f.350.c.1.B

Arium fœde mortuum quomodo Euſebius allocutus fuerit, tom.1. p.1.f.350. c.1.D

Ariani ſe Arianos eſſe negant, t.1. p.1. f.416. c.1. B.F. cur ſe Catholicos ſimularint,f.417.c.2.E. Porphyriani à Conſtantino nominati, & cur, t.1.p.1.f.289.c.2.D

Ariani ſex cum Ario in Concil. Nicæno ſeparari ſuſtinuerunt, tom.1.p.1.f.322. c.1.D

Ariani verbum Dei & filium Dei diſtinguunt,t.1.p.1.f.237.c.1.F. non vnum ſed multiplex aſſerunt verbum Dei, t.1. p.1. f.239.c.1.E

Ariani ex non ſcriptis vocibus pie tamen excogitatis damnati ſunt,tom.1.p.1. f.321.c.1.E

Ariani Epiſcopi quot & qui in Concil. Generali Sardicenſi ſub Iulio habito depoliti,t.1.p.1.f.424. ex Concilio Sardicenſi generali profugiunt, t.1.p.1.f.446. c.2.A. & f.449.c.1.A

Ariani in Conciliabulo Sardicenſi Iulium Papam,Oſium & alios damnant Orthodoxos,t.1.p.1.f.454.c.2.F

Ariani à Conciliabulo Hieroſolymitano Euſebianorum ad Eccleſiã recipiuntur,t.1.p.1.f.381.c.1.F. nequicquam Iomanum ad partes ſuas pertrahere conati Nicænam fidem amplectuntur,t.1.p.1.f.941. c.2.A. Catholicorum communionem affectant, tom.1. p.1.f.395.c.2.E & fol.422. c.1. A

Ariani filium Dei patri conſubſtantialem profitentur, tom.1. part.1. fol.447. c.1. D. ſimulatorie formulam fidei Catholicam contra Photinianos edunt , & ad eius ſubſcriptionem Liberium inducunt, tom.1. part.1. fol.479.c.2.C. mox ſecundam edunt priori contrariam cui Oſium per tormenta faciunt ſubſcribere. ibid.E

Ariani Nicænæ Synodi ſymbolũ mortuo Conſtantino immutant,& Orthodoxis bello indicto Arianos reſtituunt, t.1. p.1.f.383.c.1.F

Ariani quomodo dicta Patrum Concilij Nicæni vafrè & doloſe in ſuam ſententiam traxerent, t.1.p.1.f.321.c.1

Ariani an baptizarint Catholicos ad ſe deficientes, tom.1. part.1. fol.466. c.2.F

Ariani non ſunt rebaptizandi, tom.1. p.1.f.557.c.2.C. non tamen ideo etiam officijs reſtituendi, tom.1.par.1. fol.618. c.1.B

Ariani conuerſi quomodo ad Eccleſiam recipiendi, t.1.p.1.f.356.c.2.B.f.557. c.2.D

Arianorum in Eccleſia tempore Simplicij Papæ dominatus, tom.2. p.1. f.434. c.1.C.D

Arianorum in Athanaſium & Orthodoxos mendacia calumniæ, t.1.p.1.f.451. 452.453.& ſeq.

Arianorum ad communionem Catholici per vim ab Imperatore Conſtantio adiguntur, tom.1. part.1. fol.476. c.2.F

Arianæ immanitatis oſtentum, t.1.p.1. fol.262.Eorum in Orthodoxos iniuriæ & tyrannis,t.1.p.1.f.394.c.1.E.F

Arianorum in Concilio Nicæno oblata ſcripta dilacerantur, tom.1.p.1.f.321. c.2. E

Arianorum legati de calumnia Athanaſio facta conuicti ad Concilium prouocant,t.1.p.1.f.416.c.1.B

Arianæ hæreſeos anteſignani qui, t.1. p.1.f.423. Eius primus author Euſebius Nicomedienſis Epiſcopus, t.1.p.1. f.238 c.1.E

Arianorum primorum hæreſes quæ. tom.1. part. 1. fol.265. c.1.D. & ſeq. quando vulgari & diſſeminari cœptæ. tom.1.part.1.f.237.c.2.F à quo primum delatæ, tom.1 part.1. f.304.c.1. D.c.2.F Earum incrementa, tom.1.par.1.f.262. inchoantur à virginibus Deo ſacratis & presbyteris, tom.1. par.1.fol.262. Earum initia prima & origo, tom.1. par.1 f.304. c.1. E. c.2. D.E vide plura ſupra Arius.

Arianæ hæreſeos prædictiones, tom.1. p.1.f.302. c.2.F. & ſeq. folijs. per tunicam pueri Ieſu totam diſciſſam à Petro Martyre præuidetur & prædicitur,tom.1. part.1.f.303.c.2.F & 304.c.1.B item per viſos mulos calcibus altaria demolientes à S.Antonio præcognoſcitur, tom.1.p.1. f.303.c.1.A

Arianæ ſectæ tres potiſſimum rami,nẽpe Macedonius , Ætius, & tertius Valentis & Vrſacij fraudibus erumpens,t.1.p. 1. f.519. & 520

Ariana hæreſis à quibus potiſſimum diuerſis in locis extirpata, t.1.p.1.f.349. c.1.C

Arianæ hæreſis cum authoribus damnatio, t.1.p.1.f.482.c.2.D alia in Concilio Oecumenico Ariminenſi facta, t.1. p.1.f.483.c.2.A.B alia in Concilio Toletano III. t.2.p.2.f.275.c.2.F

Digitized by Google

Arius Episcopus quidam Catholicus, tom.1. part.1. fol.448. c.2.F fol.449. c.1.A

Armachanus in multis dictis de hæresi ſuſpectus,t.4.p.1.f.279.c.2.F

Armeniæ Concilium quo libri Neſtorianorum condemnantur, tom.1.part.2. f.494. c.2.E. occaſio ſeu cauſa Concilij. ibid.F

Armeniorum ad Eugenium III. querelæ, tom.3. par.2. fol.499. c.1.A.B

Armeniorum Metropolita & Epiſcopi Eccleſiæ ſuæ ſubiectionem Romano Pontifici detrectant, tom.3.par.2 f.499. c.1.D

Armeniorum metropolita cur Catholicus ſiue Vniuerſalis dictus, tom.3. p.2. f.499 c.1.D

Armeniorum cauſſites fœtus ſuos fœtentes generant vſque dum baptiſmaris aqua abluantur, tom.3. p.2. f.499. c.1.A

Armeniorum legati Concilio Florentino & Eugenio Papæ IV. vniri expetunt, tom.4. part.1. fol. 611. D. quæ ijs ab Eugenio Papa IV. tradita ſint ad inſtructionem fidei, tom.4.p.1.fol.612.c.2.B & ſeq.

Armeniorum in ſacris conſuetudo & diſcrepantia à Romanis, t.3.p.2.f.499. c.1.D

Armeni tres tantum ſynodos vniuerſales recipiunt,t.4 p.1.f.613.c.2.B.Romanæ Eccleſiæ doctrinam recipiunt & profitentur,t.4.p.1.f.615.c.2. quid in Concilio Florentino obtinuerint, tom. 4.p.1. f.723.c.2.C

Armeniorum cum Romana Eccleſia vnio ſub Eugenio Pap.IV. quæ & qualis, t.4.p.1.f.731.c.1.C

Arnaldus de Brixia cuias & qualis, t.3. p.2.f.489.c.2.F Petrobruſianus hæreticus eſt, tom.3.p.2.f.486. accuſatur in Concilio Lateranenſi generali, tom.3. p.2.f.489.c.2.E. Eius hæreſes, tom.3. p.2.f.489.c.2.F. & ſeq. eius acta, f.490. c.1.A.& ſeq. damnatur, f.486.

Arnaldiſtæ qui, t.3.p.2.f.498.c.1.F

Arnoldus vel Arnolphus Brixienſis, vide Arnaldus de Brixia.

Arnulphus an Imperator fuerit, t.3. p.2.f.117.c.2.B. & f.118. c.1.A.B

Arnulphus Hieroſolymitanus Patriarcha ob immundam conuerſationem à legato Apoſtolico deponitur, t.3.p.2.f.454. c.2.C

Arnulphus Mediolanenſis Archiepiſcopus conſecratur, tom.3.par.2.f.416. c.1.C

Aroſtares Armeniæ Epiſcopus quis, t.1.p.1.f.2[illegible]8.c.2.B

Arragonenſe Concilium in Hiſpania anno Chriſti MLXII. tempore Alexandri II celebratum, tom.3. par.2. f.246. c.1.F. tempus & acta Concilij. ibidem.

Arrepti vel Arreptitij qui,t.2.p.2.f.557. c.2.B

Arreptitij à miniſterio altaris remouendi,t.1.p.1.f.71.c.2.F

Arreptitij ſacerdotes ab altaris miniſterio ſuſpendi ſunt. vſq; dum integro anno probentur liberati eſſe, tom.2. par.2. f.55[illegible].F

Arſenius Epiſcopus, quem Meletiani ab Athanaſio interfectum calumniabantur, viuus vbi & quomodo deprehenſus, tom.1.p.1.f.375.c.2 A.confictam ab Euſebio rem fateatur, & cum Ioanne Meletianorum anteſignano pœnitens ad Eccleſiam reuertitur, ibid. Epiſtola eius hac de re ad Athanaſium,f.377. c.2.D

Artaldi Archiepiſcopi Rhemenſis cõtra Hugonem pſeudo-Epiſcopum in Cõcil. Engilenheimenſi reclamatio,t.3.p.2. f.145.c 2.F.vide de hac contentione Concil. Virdunenſe, Moſomenſe, litis initium, f.146.c.2 E.& ſeq.

Artaldo Rhemenſis Archiepiſcopatus adiudicatur,t.3.p.2.f.148.c.2.B

Articuli pacis inter regem Franciæ & ducem Burgundiæ conciliandæ Atrebati propoſiti,t 4.p.1.f.155.c.2.B

Artium liberalium ſtudia quanti referat in rep. Chriſtiana conſeruari, t.4.p.2. f.228.c.1 B.& ſeq.

Arucini qui,t.2.p.2.f.33.c.2.D

Aruernenſe Concilium anno Chriſti 541. ſub Vigilio Pap. à XV. Epiſcopis celebratum, tom.2.part.2 fol.31. c.1.F Occaſio & cauſa Concilij, fol.33. c.2.C Locus. ibid.D. tempus, fol.34. c.1.C Capitulorum tituli, fol.31. c.1.F.& ſeq. ſtatuta ſeu canones. ibid. c.2. D. & ſeq.

Aſchaffenburgenſe Cõcilium prouinciale ſub Gerardo Moguntino Archiepiſcop. ann. Dom.1292.poſt obitum Nicolai Pap.IV.celebratum, tom.3.p.2.f.764. c.2.B

Aſclepas quis & qualis, t.1.p.1.f.446. c.2. D. in Concilio Sardicenſi ab Arianorum calumnijs abſoluitur, t.1.p.1.f.446. c.2.D

Aſclepiadis Trallianum Epiſcopi epiſtola ad Petrum Antiochenum, qua eum de hæreſi admonet, & anathematiſmos aliquot eidem opponit, tom.2.p.1.f.461. c.1.F

Aſianorum ſchiſma ante Nicænum Concil. t.1.p.1.f.262.

Aſianum Concilium de celebrando Paſchate ſub Polycrate Epiſcopo Epheſino habitum, ſed à Victore Papa reprobatum,t.1.p.1.f.80.c.1 F

Aſidonia, vel Aſſido, hodie Medina Sidonia,& quæ, tom.2. p.2.f.224. c.1.B

Aſſeclæ, Comitis & Sodalis diſcrimen, t.2.p.2.f.502.c.1.F

Aſſenſus liber dici non poteſt qui alieno reſeruatur arbitrio, tom.3. p.2.f.582. c.2.F

Aſſertores Pacis qui, tom.2.p.2.f.507. c.1.D

Aſterius Amaſiæ Epiſcopus an imaginum vſum reprobarit,tom.3.p.1.f.2.f.85. c.1.A.B.F

Aſſumptionis Beat. Virginis octaua à Leone Papa IV.celebrari iuſſa, t.3.p.1.f.2. f.359.c.2.D

Aſtici oppidum quod, t.2.p.2.f.222. c.2.D

Aſtigis,hodie Eciia quæ, t.2 p.2.f.224. c.1.F

Aſtrologi ex aſtris de liberis hominum actibus iudicantes grauiter puniendi,t.4. p.2.f.363.c.1.F

Aſturica hodie Aſtorga qualis vrbs & vbi ſita, tom.2. part.2. fol 223. c.1.F

ad Aſturienſem Epiſcopatum quæ loca olim pertinuerint, tom.2. p.2.f.216. c.1.D

Athalaric⁹ Rex Gothorum qualis,t.2. part.2.f.651.c.1.A Simoniam prohibet. ibid.

Athalaricus Theodorico ſurrogatus, t.2.p.1.f.6

Athanaſius Alexandrinus adhuc diaconus certamine cum Ario habito clarus, t.1.p.1.f.263

Athanaſius quomodo & à quibus Epiſcopus electus, tom.1.par.1. f.403.c.1.E f.403.c.2.D quomodo Arianorum in ſe odia concitarit, tom.1. part.1. fol.293. c.2.C

Athanaſius à Marco Papa exemplar Nicæni petit Concilij, tom.1.p.1.f.326. c.1.E

Athanaſius de Arſenio interfecto, quem abſconderant, & cuius fictitiam manum circumferebant à Meletianis calumnioſè accuſatur, t.1.p.1.f.375.c.1.D item de electione ſui quaſi illegitimè facta.B. de pecunijs Philumeno ſubmiſſis, ibid. f.375. c.1.C. de Meletianis vi oppreſſis & Ioãne blandicijs corrupto,f.375. c.2.C

Athanaſius à Meletianis calumnioſè traducitur de calice Macarij confracto, tom.1. p.1. f.375.c.2.E. de muliercula per vim compreſſa & ſtuprata. ſed pulcherrimè refutata. ibid. calumniam de Arſenio interfecto ipſo viuo repræſentato publicè diluit,f.376.c.1.A. qui & quales contra ipſum teſtes producti,f.375.c.1. D. c.2.E. f.376. c.1.E condemnatur in Conciliabulo Tyrio. ib.F

B. Athanaſio quæ calumniæ in Conciliabulo Tyrio à Meletianis obiectæ, t.1. p.1.f.375.c.1.B.& ſeq. pro Athanaſio libellus Tyrio Conciliabulo oblatus 47. Orthodoxorum Epiſcoporum de manifeſta calumnia & iniuria,tom.1.p.1.f.378. c.1. E. alius conteſtatorius eorundem ad Dionyſium Comitem, vt propter manifeſtas inſidias cauſæ cognitionem ad Imperatorem remittat, f.378.c.2. F. alius Alexandri Theſſalonicenſis Epiſcopi Dionyſio Comiti oblatus,f.379.c.1.C.alius Clericorum Alexandrinorum pro Athanaſio perfidis inquiſitoribus oblatus,ib.F.alius ad eoſdem Mareoticorum Clericorum, f.379.c.2.D. item alius eorundem ad Synodum Tyriam de fraude & technis deputatorum à Concil.& teſtibus contra Athanaſium emendicatis, tom.1.p.1.f.379. c.2.F. & ſeq. Epiſtola Dionyſij Comitis ad Euſebianos de Orthodoxorum proteſtatione,f.379. c.1.E

Athanaſij in cauſa quid Romæ per vtriuſq; partis legatos actum fuerit,t.1.p.1. f.391.c.2.E. f.393.c.1.& 2.

Athanaſius ab exilio reuocatur,t.1.p.1. f.383.c.1.E

Athanaſij & Orthodoxorum à Iulio Papa I. ſuſcepta defenſio,tom.1.p.1.f.387. c.2.D. & ſeq. pro eo reſtituendo quas & quales literas Conſtans Imperator Occidentis ad Conſtantium fratrem Orientis Imperat. miſerit,tom.1.p.1.f.396.c.2.E

[illegible] occa-ſione [illegible] tom.1.p.1.f.396.c.2 E F & ſeq.

Athanaſius [illegible] ad ſuos anno Chriſti 34[illegible] tom.1.p.1. f.3[illegible].c.1 D

Athanaſius [illegible] Conſtantino in exilium relegatus.t.1.p.1 f.401. c.1. A. B quando & quomodo ab exilio reuerſus, tom.1 p.1.f.401 c 1. A. quamdiu in exilio fuerit.t.1.p.1.f.401.c.1.D.

Athanaſius [illegible] exilio reuocatus quibus calumnijs viciſſim ab Euſebianis impugnatus fuerit, tom.1. p.1.f.401.c.2.F in Alexandrina ſynodo à calumnijs Euſebianorum rurſus purgatur, tom.1.p.1. fol.402.c.2.D. & ſeq.

Athanaſius deponitur in Conciliabulo Antiocheno ſubſtituto Gregorio Cappadoce, tom.1.p.1.f.416.c.1.C. ſiſtit ſe Concilio Romano, tom.1 p.1 f.419. c.1.B quamdiu Romæ moratus. C. monaſticam vitam in occidentalem Eccleſiam introducit, tom.1.p.1.f.419 c.1.B à Concilio Romano ſecundo abſoluitur, tom.1. p.1.f.419 c.1. D.E

Athanaſius à quibus & quot Antiocheno in Conciliabulo depoſitus, t.1. p.1. f.396.c 1.C ab Euſebianis obiectæ calumniæ à Synodo Alexandrina ad longum refutatæ, tom.1 p.1.f 404. & ſeq. aliæ in Athanaſium calumniæ Arianorum, t.1.p.1 f.451.c.2 E

Athanaſius in Concilio Sardicenſi [illegible] ciſſim abſoluitur, tom.1.p 1.f.446.c.2.A noua ipſi crimina circa annum 352. Ariani intendunt & quæ, tom.1.par.1.f.475. c.2.A B

Athanaſij defenſio publico edicto Cōſtantij Imperatoris vetatur, tom.1. p.1. f.465 c.1.E

Athanaſius qualiter in Concilio Vniuerſali Mediolanenſi condemnatus fuerit, tom.1. p.1. f.476. c.2 A. B. Eius condemnationi qualiter Epiſcopi ab Imperatore Conſtantio ſubſcribere coacti fuerint, tom.1. part.1. fol.476. c.2.C recuſantes ſubſcribere releganrur, t.1.p.1. f.476.c.2.C

Athanaſij & Orthodoxorum ab Euſebianis facta damnatio ex quibus capitibus nulla, tom.1 p 1.f.388.c.2.E. & ſeq. & fol.390. c.1. D. & ſeq. fol. 393. c.1. & ſeq.

Athanaſius quoties exulatit, t.1.p.1. f.466.c 2.F

Athanaſius an Treueris in puteo delituerit, tom. 1. part.1. fol. 422. c.1.D

Athanaſius vitam magni Antonij adhuc viuentis promulgat, tom.1.p.1.f.419. c.1.B

Athanaſius an imagines reprobauit, tom. 3. part. 1. fol. 2. fol. 82. c.1.E F

Athanaſij diſputationes cum Ario quando habitæ & à quibus compoſitæ, tom. 1. part. 1. fol. 300. c. 2. D quot & vbi habitæ, tom.1. part. 1. f.321. c.1. F

Athanaſij fuga ab Euſebianis accuſata à Iulio Pap.I.defenditur, t.1.p.1. f.390. c.1.B

Athanaſij ſymbolum, t.1.p.1. f.419.c.2.C quando & vbi compoſitum, fol. 419. c.1.C & c.2.B [illegible] tomo ibid.

Athanaſij [illegible] ad Conſtantium, t.1.p 1 f.44[illegible].C

Athanaſij [illegible] ex dialogo [illegible] habito de proceſſione Spiritus S. [illegible]tur.t. 4.p.1.f.526. & ſeq.

Athanaſij ſcripta contra Neſtorium in Synodo Epheſina citantur, tom.1.p.2. f.193.c.2.D

Athanaſij ſermo ſuper verba Ioann 12 Nunc anima mea turbata eſt, t.3.p.1.ſ.1. f.167.F & ſeq.

de Athanaſio vaticinium Metrophanis ſenis, t.1.p.1.f.349.c.2.A

Athanaſius Neapolitanus Epiſcopus & Princeps in Concilio Romano III. excommunicatur, t.3 p.2.f.105 c.1.E. eius ſcelera, ibid.

Athanaſij Perrhæ Epiſcopi cauſa cum Sabiniano, de Epiſcopatu lis in Antiochēſium Eccleſia coram Domino Epiſcopo diſcuſſa, rurſus Chalcedonenſi in Concilio agitata, t.2 p.1.f.314. & ſeq.

Athanaſij depoſitio, fol. 321. c.2. B. & ſeq.

Atrebatenſis tractatus de pace inter regem Franciæ & ducem Burgundiæ, t 4. p.1.f.155.c.2.D

S.Attalus martyr quis, tom.1.p 1 f.71. c.1.D.E

Attalus presbyter in Concilio Aquileienſi de fide & ſubſcriptione Concilij Nicæni rogatus reſpondere renuit, t.1.p.1. f.648.c.2.F

Attici Epiſcopi Conſtantinopolitani de Incarnatione verbi ſententia, t.1. p.2. f.47.c.1.B Eius authoritas in Concilio Epheſino contra Neſtorium producta, t.1.p.2.f.1[illegible].c.2.D

Attila flagellum Dei ceſſit Leoni Papę, t.2.p.1.f.421.c.1.A cur ab vrbis euerſione abſtinuerit.t.2.p.1.f.421 B

Attiniacenſe Concilium, in quo Ludouicus, Imperator ob necem aut excæcationem nepoti illatam publicam egit pœnitentiam, habitum ann. Dom.822. tempore Paſchalis Papæ I. t.3. p.1. ſ.2. f.266.c.2.B. cauſa, tempus, locus & acta Concil.ibid.C.E

Attiniacenſe Conciliabulū quo Hincmarus Laudunenſis Epiſcopus ſede ſua priuatus & vinculis ferreis ligatus in exilium eijcitur, & ne redeat, excæcatus fuit, habitum an Dom.870. tempore Hadriani Papæ, t.3.p.1.ſ.2.f.830.c.1.E

Attritio quid, tom.4.p.2.f.410 c.2.C. à contritione diſcrimen ibid. ad gratiam diſponit.D.neceſſitas E.

Auca ſiue Oca quæ fuerit & à quibus erecta, t.2.p.2.f.224.c.2.F

Aucenſis Epiſcopatuum diuiſio, t.2. p.2.f.220.c.2.C. & ſeq.

Audiani hæretici qui & qualiter recipiendi, t.1.p.1.f.356.c.2.F

Audiana hæreſis quæ, tom.1.p.1.f.418. c.1.C

Audientes qui & cur ſic Catechumeni dicti, t.1.p.1.f.233.c.1.A

Auela, nunc Auila, vel Abella quæ, t.2. p.2.f.223.c.2.B

Aues quæ primis Chriſtianis in eſu nō vſu paræ, t.3.p.1.ſ.1.f.374.c.2.B

Aueniouenſe Concilium, quo S. Hugo Gratianopolitanus Epiſcopus creatus [illegible] habitum [illegible] Gregor.VII. [illegible]

Augures qui, [illegible]

Augures [illegible] ciendi t.1.p.1 f [illegible] D [illegible] t.2 p.1.f.[illegible].c 2 B

Auguri [illegible] ante qu[illegible] [illegible]cent ad fidem non [illegible] f.196 F

Augur [illegible] ſeparandus, t.2 p.1.f 42[illegible]

Auguriis aut [illegible] na, t.3.p.1.ſ.1.f.245 F

Auguſtana ſynodus [illegible] Eccleſiaſticæ anno D[illegible] Ioannis XII. celebrata [illegible] qui interfuerint C C[illegible] c.2.F.Capita XI co[illegible] corum cœlibatu, ve[illegible] lierum contu[illegible]ne, f 152.c.2.A

Auguſtanum C[illegible] tionem cleri auri[illegible] nalis & Epiſcopi Au[illegible] 1548.celebratum, t[illegible]

Auguſtani C[illegible] ſcopo conuocatam[illegible] c.1.C

Auguſtani Concilij [illegible] ſcopo congregati locus [illegible] p.2 f.210.c.2 A.B

Aurelianenſe Con[illegible] 30.ſub initium S[illegible] habitum, t.2.p.1 f.7[illegible] c.1.B.Epiſcopi qui & qu[illegible] C.tempus Concilij, f[illegible] num tituli, f.773.c.1 B

Aurelianenſe Concil[illegible] lio Papa quo tempore h[illegible] fol.27. & f.30.c.2 B. quo[illegible] ibid A

Aurelianenſe Concil[illegible] IV. tempore Vigilij Papæ [illegible] Chriſti 541.celebratum, [illegible] c.2.D. quid actum Con[illegible] quo tempore habitum, [illegible] terfuerint, f.37.c.1.C [illegible] f.34.c.2.E.

Aurelianenſe Conci[illegible] V [illegible] 50 Epiſcoporum in Gal[illegible] tempore Vigilij Papæ cele[illegible] part.2. fol.38. c.1 B. Occ[illegible] lij & Tempus, fol.41 c 1 [illegible] pitulorum, fol.[illegible] C. [illegible] ibi.c.2.& ſeq.qui inte[illegible]

Aurelianenſe C[illegible] ſti 650.ſub Martino Pap. I [illegible] quo tranſl[illegible] Salnio Epiſcopo [illegible] t.2.p.2 f.481.c.2 C

Aurelianenſe C[illegible] uos Manichæos in G[illegible] MXVII. tempore [illegible] & Roberti Re[illegible] fol 176. c.1. A. [illegible] cilij.B.

Aurelij ad [illegible] ptiani Concilium [illegible] c.1.E

Aurelius Car[illegible] quando Epiſco[illegible] part.1. fol.604. c.2.D [illegible] pus, t.1.p.1.[illegible]

Aure[illegible] us A[illegible] t.2 p 2.f.41.c.[illegible]A

A[illegible] numerus eu[illegible] inuentus, t. 1. p. [illegible] c. [illegible] D

A[illegible] tam vaſorum vſus in Eccleſia, [illegible] p. [illegible] 1. fo. [illegible] c. 1. E vide ſacra vaſa.

A[illegible]ga & pantomimus cur in Eliberi[illegible] Concil. [illegible] artes ſuas deſerere, t. 1. p. 1. f. [illegible] c. 1. E

Auſona, apud Ptolomæum Auſa, hodie Vich o[illegible] quæ [illegible] t. 1. p. 2. f. 225. c. [illegible] E

Auſpices & auſpicans qui, tom. 3. p. 1. f. 1. [illegible]6 c. [illegible] C vide plura Augures & Diuinatores.

Authoritas ligandi & ſoluendi triplex, [illegible] ex [illegible] & minſterij, t. 4. [illegible] C

Authoritas [illegible] Patrum quan[illegible] p. [illegible] f. 4[illegible]8. c. 2. E. vide plura SS. Patres.

Authoritas S. Patrum in Theologicis [illegible] valet [illegible] 2. p. 1. f. 731. c. 2. E

A[illegible] Sanctorũ Patrum & Cõ[illegible] generaliũm reſpuens cõdemnatus eſt [illegible] p. [illegible] f. [illegible]66. c. 1 F

A[illegible] hæretici, tom. 4. p. 2. f. 357. c. 2. A

Auxentius Mediolanenſis Epiſcopus Arianus quis & qualis, tom. 1. part. 1. f. 515. c. 1. B quando Epiſcopatu deiectus fuerit, t. 1. p. [illegible] f. 13. c. 1. E

Azyma à Iudæis non accipiendum, t. 1. p. 1. f. 4[illegible]. can. 38

Auguſtanũ Concilij ab Ottone Epiſcopo conuocati ſtatutorum tituli ſeu index, t. 4. p. [illegible] f. [illegible] c. [illegible] B

Auguſtana coſtitutio de Interreligione anno 1548. edita qualiter in Concilio Auguſtano prouinciali recepta, t. 4. p. 2. f. [illegible] c. 2. [illegible]

Auguſtana de Confeſſione Lutheranorum diſſenſio, tom. 4. part. 2. fol. 358. c. 1. F

Auguſtenſis Eccleſiæ Epiſcopus non niſi presbyter actu aut certo futurus eligendus, t. 2. p. 2 f. 212. c 1. A

S. Auguſtinus cur viuenti adhuc Valerio Epiſcopus ſubſtitutus, tom. 1. part. 1. f. [illegible]7 c. 1. B qualiter diſputans contra Maximinum Concilij Niceni authoritatem repoſuerit, tom. 1. part. 1. fol. 292. c 1. F

S. Auguſtinus à Megalio Primate Numidiæ ordinatus, t. 1. p. 1. f. 693. c. 2 E

S. Auguſtinus qualiter & cum quibus Donatiſtis diſputarit, tom. 1. p. 1. f. 633. c. 2. E. F Creſconium Grammaticum dicendo obterit, tom. 1. part. [illegible] fol. 633. c. 2. E quantum affectus fuerit canticis Eccleſiaſticis. t. 4. p. 2. f. 270 c. 2. E

S. Auguſtini laus. t. 1. p. 1. f. 735. c. 1. F. Eius auctoritas & eruditio quanta apud Cæleſtinum. t. 1. p. 2. f. [illegible]83. c. 2. C. Quid ipſum in Eccleſia Romana tenuerit. t. 2. p. 2. f. 288. c. 1. D

S. Auguſtinus à Cæleſtino Papa I. ſuſcepta defenſio & commendatio. t. 1. p. 1. f. 753. c. 1. F

S. Auguſtini mater Monica ſacrificia ſibi defunctæ impendi præcipit. t. 1. p. 1. f. 557. c. 1. B

S. Auguſtini de vita & moribus clericorum ſermo, tom. 3. p. [illegible] f. 2. f. 240. [illegible] C. alius eiuſdem de eadem re. f. 243. [illegible] F

S. Auguſtini ad Cæleſtinum ſcriptum [illegible], tom. 2. p. 1. f. [illegible]30 c. 1. B

Aug[illegible] Rauenn[illegible] Epiſcopi Nazareni libellus in Rom[illegible] Concilio datus, tom. 4. p. 1. f. [illegible] c. 2. D. eius hæreſis ibid. E

Aurmonenſe Concilium contra Nicolaum V. antipap. in cuius; circiter tempore Ioannis Papæ XX. vulgo XXII. celebratum, tom. 3. p. 2. f. 818. c. 1. D

Aurmonenſes Baſilienſibus patribus pecuniã ſubminiſtrant, t. 4. p. 1. f. 126. c. 2. B

Aurmonenſis ciuitas cardinali S. Euſtachij in Baſilienſi Concilio cõmittitur, t. 4. p. 1. f. 25. c. 1. D. cur ab Eugenio IV. pro cõcilio improbata. t. 4. p. 1. f. 215. c. 2 F

Aulæ Imperatoriæ acceſſus quomodo Epiſcopis interdictus, tom. 1. p. 1. f. 438. c. 2. F. vide plura Clerici & Epiſcopus.

Auria, hodie Orenſe quæ, tom. 2. p. 2. f. 223. c. 1. C

Aurelianus Chriſtianos perſequitur, t. 1. p. 1. f. 163. c. 1. D

Aurelianenſe Concilium prouinciale primum ſub Symmacho Papa anno Domini 507. à 33. Epiſcopis habitum, t. 2. p. 1. f. 560. c. 2. C. Occaſio & author ſynodi huius, f. 563. c. 2. A. Tempus ibid. C. qui Epiſcopi interfuerint, f. 562. c. 2. E. Capitulorum tituli, f. 560. c. 2. D. Epiſtola ſynodi ad Clodoueum Francorum Regem de decretis in ſynodo ſtatutis, t. 2. p. 1. f. 561. c. 1. F. & ſeq.

Aurelianenſe Conciliũ II. Epiſcoporũ 30. ſub initiũ Siluerij Papæ Anno Chriſti 536. habitum, t. 2. p. 1. f. 775. c. 1. A

Baccalaurei formati Theologiæ licentiatis iurium & medicinæ in beneficijs præferendi, tom. 4. p. 2. f. 115. c. 2. E

Bacchanaliorum diebus Laruatorum hominum ſimulachra concurſationes nocturnæ & tumultus inhibenda, tom. 4. p. 2. f. 494. c. 2. B

Bæticarum Prouinciarum & diœceſium nomina antiqua & neoterica, tom. 2. p. 2. f. 224. c. 1. D

Bagaienſe Conciliabulum Primi Donatiſtarum contra Maximianum anno circiter, 394. habitum, tom. 1. p. 1. f. 567. c. 2. F. Locus Concilij ibidem. Item quot Epiſcopi interfuerint, ibid.

Balaam ob mercedem iniquitatis reprobabilis, tom. 3. p. 2. f. 586. c. 1. D

Baldrammus Straſburgenſis Epiſcopus, t. 3. p. 2. f. 130. c. 2. F

Balli, ſtadiorum & ſagittariorum artes contra Catholicos ſuo anathemate non exercendæ, t. 3. p. 2. f. 489. c. 1. D

Balnea cum mulieribus ingredi omni Chriſtiano vetitum, tom. 1. p. 1. f. 245. can. 30. tom. 3. p. 1. f. 1. f. 248. F

Balſamum ab Heliogabalo profuſum à Conſtantino cultui diuino religioſe applicatur, tom. 1. p. 1. f. 219. c. 1 D

Balthaſaris Regis ſacrilegia à Deo punita, tom. 3. p. 1. f. 2. f. 334. c. 1. E

Balthazar Coſſa, vide Ioannes Papa XXI. vulgo XXIII.

Bamberga Romano Pontifici donata, tom. 3. p. 2. f. 173. c. 2. B

Bamberga & Abbatia Fuldenſis pro Beneuento alijsque quibuſdam ciuitatibus à Leone VIII. vulgo IX. permutantur, tom. 3. p. 2. f. 189. c. 2. D

Bambergenſis Epiſcopatus erectio, t. 3. p. 2. f. 170. c. 2. B. F

Bambergenſe Concilium de quibuſdam Epiſcoporum controuerſijs celebratum anno Domini M. X[illegible] tempore Sergij Papæ IV tom. 3. p. 2 f. 1[illegible]1 c. 2. A. cauſa & acta Concilij, B. numerus Epiſcoporum ibidem.

Bannus, Banna & bannire quid, tom. 3. p. 2. f. 180. c. 2. B. C

Bannitæ quibus temporibus illicitum, tom. 3. p. 2. f. 142 c. 2 E

Banno in Eccleſia aut eo eundo vel reuertendo nemo conſtringendus, tom. 3. p. 2. f. 142. c. 2. F

Baptiſmus an ſit maius ſacramentum Confirmatione, tom. 1. p. 1. f. 210. c. 1. E. F

Baptiſma vnicum eſt in omnibus etiam paruulis, tom. 3. p. 2. f. 786. c. 1. B

Baptiſma Græcorum & Latinorum an duplex ſit, tom. 4. p. 1. f. 700. A. & ſeq.

Baptiſmi forma, tom. 1. p. 1. f. 17. c. 1. B. tom. 3. p. 2. f. 788. c. 2. D. materia, tom. 4. p. 2. f. 295. c. 2. A. neceſſitas, tom. 1. p. 1. f. 40. c. 1. E. tom. 4. p. 2. f. 295. c. 2. B. quibus conferri poſſit, tom. 2. p. 2. f. 509. c. 1. B

Baptizandos ſi quis neget infantes eſſe, anathema, tom. 1. p. 1. f. 557. c. 2. E. & f. 753. c. 2. A

Baptiſma puerorum damnantes hæretici, tom. 3. p. 2. f. 488 c. 2. E

Baptiſmus paruulorum propria voluntate non credentium validus eſt, tom. 4 p. 1. f. 297. c. 1. D. item verus & vtilis, tom. 4. p. 2. f. 295. c. 2. D. non reiterandus in annis diſcretionis E

Baptiſmus etiam mutis & amentibus quando conferendus, tom. 1. p. 2. f. 499. c. 2. A. mortuis non conferendus, tom. 1. p. 1. f. 574. c. 2. D.

Baptizandi ſub conditione infantes, de quorum baptiſmo nulli teſtes reperiuntur, t. 1. p. 1. f. 593. c. 2. D. tom. 3. p. 1. f. 1. f. 250. A. etiam infantes expoſiti, tom 4. p. 2. f. 417. c. 2. B

Baptiſmus non iterandus, tom. 4. p. 2. f. 295. c. 2. D

Baptiſma, cuius forma incongrue prolata eſt, non iterandum, tom. 3. p. 1. f. 1. f. 367. c. 1. B

Baptiſma nec peregrino idiomate in nomine S. Trinitatis collatum iterandũ, t. 3. p. 1. f. 1. f. 353. c. 1. F

Baptiſma, in cuius collatione vna S. Trinitatis perſona omittitur, imperfectum eſt, tom. 3. p. 1. f. 1. f. 372. c. 1. D

Baptiſmus gratis conferendus, tom. 1. p. 1. f. 582. c. 1. B

Baptiſmus quo modo & ordine pluribus ſimul conferendus, tom. 4. p. 2. f. 498. c. 2. D. prius mari quam fœminæ, t. 4. p. 2. f. 498. c. 2. D

Baptiſmus quomodo infanti peſte laboranti aut ſuſpecto conferendus, tom. 4. f. 514. c. 1. C

Baptiſmus an in Chriſtum hominem conferatur, t. 1. p. 2. f. 38. c. 1. D

Baptiſma vbi adminiſtrandum, tom. 3. p. 1. f. 1. f. 245. C. & tom. 4. p. 2. f. 247. c. 2. B

Baptiſma in Eccleſia publicè conferendum, ibidem.

Baptiſma intra domeſticos parietes non adminiſtrãdum t. 4. p. 2. f. 364 c. 2. A

Baptiſmus [illegible] p. 1. [illegible] tom. [illegible] part. 2. fol. [illegible] c. 2. C

Baptiſmus [illegible] ſed [illegible] Paſcha & Pentecoſten [illegible] tom. [illegible] p. 1. fol. [illegible] D. [illegible] p. 2. fol. 192. c. 1. D. & ſeq. [illegible] c. 2. A. & [illegible] c. 1. E. tom. [illegible] p. 2. fol. [illegible] c. 2. E. F. tom. 4. p. 2. f. 254. c. [illegible] L. [illegible]

Baptiſmus [illegible] in paſchate celebrandus [illegible] p. [illegible] 25. c. 2. F

Baptiſmus [illegible] extra Paſchæ ſolenni [illegible] tom. 2. part. 2. fol. 296. c. [illegible] A.

Baptiſmus quibus horis conferendus, tom. 4. p. 2. fol. 2 [illegible] c. 2. B. ſine neceſſitate nec ante ortum nec poſt occaſum ſolis conferendus, tom. 4. part. 2. fol. [illegible] c. 2. B

Baptiſma mulieri prægnanti nullo tempore denegandum, tom. 2. p. 2. fol. 2 [illegible] E. nec paruulo ægrotanti, tom. 3. p. 1. [illegible] 261. c. 1. C

Baptiſmata in Sabbato ante Paſcha & Pentecoſten ſolennizatio, tom. 3. p. 2. fol. [illegible] c. 1. E

Baptiſmus quomodo à parocho conferendus, tom. 4. p. 2. fol. 192. c. 2. B. D. [illegible] trium perſonarum S. Trinitatis adminiſtrandus, tom. 1. p. 1. fol. 1 [illegible] & ſeq. non omittendo villam nec ſæpius [illegible] tom. 2. part. 2. fol. 4. c. 2. [illegible]

Baptiſma quibus ceremonijs conferendum, tom. 1. p. 1. fol. 36. c. 2. C. D. t. 3. p. 1. l. 2. fol. 373. c. 1. E. F. qua inſtructione adultus tom. 4. part. 2. fol. 498. c. 1. E. F

Baptizandus adultus qualiter ad baptiſmum præparandus, tom. 1. p. 1. f. 36. c. 2. C. vide plura Baptizandus.

Baptiſmus qua modeſtia & ſimplicitate ſuſcipiendus, tom. 4. p. 2. fol. 498. c. 2. [illegible] Iudæi inde & infideles remouendi, tom. 4. p. 2. f. 498. c. 2. D

Baptiſmus ab Impijs item hæreticis & [illegible] in nomine SS. Trinitatis collatus validus, nec reiterandus, tom. 1. p. 1. fol. 12. B. fol. [illegible] c. 2. E. fol. 1 [illegible] c. [illegible] A. fol. [illegible] 48. cap. 2. D. tom. 2. p. [illegible] f. 1. [illegible] 34. c. 1. C. tom. 3. part. 2. fol. 411. c. [illegible] D. [illegible] c. 2. B. tom. 4. p. 2. fol. 254. c. 2. D. quando validus & quando non, tom. 1. p. 1. f. 16. c. 2. E. & fol. 17. c. 1. A. tom. 4. p. 2. fol. 295. c. 2. B. an, quando & quomodo gratiam non conferat, tom. 1. p. 1. fol. 618. c. 1. D

Baptiſma hæreticorum impugnatur à B. Cypriano. tom. 1. p. 1. fol. 146. c. 1. & 2. f. 147. & ſeq.

de baptiſmo hæreticorum controuerſia in Eccleſia quando & a quo orta, tom. 1. p. [illegible] fol. 82. c. 2. F. & ſeq. fol. 132. c. 1. D. f. 145. c. 2. E. qui iterandum docuerint, tom. 1. p. 1. fol. 141. c. 2. B. fol. 142. c. 1. E. & ſeq. fol. 14 [illegible] c. 2. D. Contrarium vbi [illegible] vide ſupra, & t. 1. p. 1. fol. 145. c. [illegible] F

[illegible] Baptiſmate hæreticorum diuerſa [illegible] tom. 1. p. [illegible] f. 141. c. 2. A. [illegible] c. 2. B. D. E. fol. 146.

[illegible] tom. [illegible] part. [illegible] [illegible] E

Baptiſmi [illegible] tom. 1. p. [illegible] [illegible] tom. 1. p. 1. [illegible] c. 1. C. peccatum originale tollere [illegible] & peccatorum [illegible] onem [illegible] tom. 4. p. 2. fol. 2 [illegible] c. 2. C. [illegible] paruulis quam adultis conferit, tom. [illegible] part. 2. f. [illegible] 8 [illegible] c. 1. C. tom. 4. p. 2. f. [illegible] 4 c. 2. C

Baptiſmi gratia non oculis ſed mente conſideranda & quærenda, tom. 1. p. 2. fol. 564. c. 1. B

Baptiſmum non eſſe neceſſarium ad remiſſionem peccati originalis & vitam æternam conſequendam aut eo non tolli peccatum totum, ſed tantum radi vel tegi, docenti anathema, tom. 4. part. 2. fol. [illegible] 8 [illegible] c. 1. D. E

Baptiſmus lepram corporis tollit in Conſtantino, tom. 1. part. 1. fol. 217. c. 2. A

Baptiſma matris infanti naſcituro nihil confert, t. 2. p. 1. f. 24 [illegible] E

Baptiſmus non conferendus à diacono præſente Sacerdote, nec à laico præſente clerico, nec à fœmina præſente viro, t. 4. p. 2. f. 364. c. 2. B

Baptizare in caſu neceſſitatis & vbi licitum, t. 4. p. 2. f. 364. c. 2. B. etiam mulieri, t. 1. p. 1. f. 592. c. 2. C

Baptizantis laici temerè pœnitentia, t. 3. p. 1. l. 1. f. 357. c. 2. E

Baptizanti infantem quæ ſpectanda & inquirenda t. 4. p. 2. f. 444. c. 2. B. C. D. & ſeq. Item c. 1. C

Baptiſmum denegantis ægro pœna, ſi is ſine baptiſmo moriatur, tom. 3. p. 1. l. 1. f. 261. c. 1. C

Baptiſmus Ioannis, tom. 1. part. 1. fol. 320. c. 2. B. & tom. 4. p. 2. f. [illegible] c. 2. A. non largiebatur remiſſionem peccatorum, ibid.

Baptiſmi formæ nihil addendum vel detrahendum, tom. 4. part. 2. fol. 364. c. 2. B

Baptiſmi forma populo ter in anno ſignificanda, tom. 3. part. 2. fol. [illegible] 8. c. 1. E

Baptiſma trinæ merſionis an & qualiter neceſſitate ſacramenti requiratur, tom. 1. part. 1. fol. 17. c. 1. C. E. [illegible] trina merſio vſurpanda, tom. 2. p. 2. fol. 362. A

Baptiſmus trina immerſione olim adminiſtrandus, tom. 3. part. 1. l. 1. fol. 428. c. 2. B

Baptiſma ſine trina merſione collatum an teneat, tom. 1. part. 1. fol. 17. c. 1. E. cur veritum ibid. F. trina merſio quid ſignificet, tom. 2. part. 2. fol. 347. A. tom. 3. p. 2. fol. 124. c. 1. A. quid item vna & cur aliquando in Hiſpania præcepta tom. 2. p. 2. f. 347. B. C

in Baptiſmo cur inſufflentur infantes & catechizentur, tom. 2. part. 1. fol. 474. c. 1. F. cur diabolo & quibus operibus ac pompis eius abrenuncietur, tom. 3. part. 1. l. 2. fol. [illegible] 3 [illegible] c. 2. B. C. id hæc antiquitus ſolitum, tom. 3. p. 1. l. 2. fol. 1 [illegible] c. 1. E

Baptiſmi cæremoniæ non niſi à pa- [illegible]

Baptizatos ab hæreticis rebaptizãdos eſſe, qui olim contenderint, tom. 1. p. 1. f. 141. c. 2. B. f. 142. c. 1. E. & ſeq. f. 146. c. 2. D

Baptizatos ab hæreticis non rebaptizandos eſſe vbi definitum, tom. 1. p. 1. f. 145. c. 1. E

Baptizati iterum ab Arrianis deuotè pœnitentes recipiendi, tom. 2 p. 2. f. 4. c. 1. D

Baptizati infantes confirmandi, to. 1. p. 1. f. 240. can. 48. idque a ſolo Epiſcopo, t. 1. p. 1. f. 609. c. 1. D

Baptizatorum nomina parentes & compatres in certum librum à parochis referendi, tom 4. p. 2 f 564 c. 2. E. numerus quotannis Epiſcopo reddendus, ibid.

Baptiſmatis fons in parochialibus Eccleſijs ſingulis conſtituendus, ibid. quãtus & qualis eſſe debeat, tom. 4. p. 2. f. 443. c. 2. F. quomodo ſepeliendus, & vbi collocãdus, f. 444. c. 1. A. B. in ciborio mãtilia munda habebit, tom. 4. p. 2. f. 444. c. 1. C. D

Baptiſmalis fontis in Sabbato ſancto coram clero benedicendi cõſuetudo vetus, tom. 4 p. 2. f. 444. c. 1. D. cur initio quadragesimæ Pontificali annulo obſignari, & in cœna Domini olim aperiri ſolitus, t. 3. p. 1. f. 1. f. 329. c. 1. C

Baptiſterium Conſtantini qualiter ab ipſo exornatum, tom. 1. p. 1. f. 214. c. 2. D

Baptiſterium Conſtantini lauacrum à Marcellino appellatum, tom. 1. p. 1. f. 254. c. 2 F

in Baptiſterij ſacello corpora non ſepelienda, t. 2 p. 2. f. 295. c. 2. F. ab eo quantum ſepulchra diſtare debeant, t. 4. p. 2. f. 557. c 2. A

Barbam promiſſam alere clericis olim vetitũ, t. 1. p. 1. f. 591. c. 2. E. F. vide de Clerici habitu plura.

Barcinona, vel Barcino, cognomine Flauentia, quæ, tom. 2. p. 2. f. 225. c. 1. D

Barcinonenſe Concilium anno Chriſti 599. ſub Gregorio Papa I. habitum, t. 2. p. 2. f. 302. c. 2. E. cauſa Concilij, f. 303. c. 1. F. canones, f. 302 c. 2. E. & ſeq.

Barcinonenſe Concilium quando & per quos celebratum, t. 2. p. 2. f. 31. c. 1. A. D canones eius. ibid.

Barcinonenſe Cõcilium Hiſpanicum, in quo leges Gothicæ planè abrogatæ ſunt, celebratum anno Domini MLXIV. tempore Alexandri II. tom. 3. p. 2. f. 248. c. 1. A. Cauſa & acta Concilij. B

Bardanes Philippicus per magica opera Imperator proclamatus, to. 3 p. 1. f. 1. f. 336. c. 2. F

Barenſe Concilium pro conciliandis Grecis cum Romanis anno Chriſti 1097. tempore Vrbani Papæ II. indictum, & quid eo actum fuerit diebus ſingulis, t. 3. p. 2. f. 421. c. 1. F. & ſeq.

S. Barnabas Apoſtolus Mediolanenſi diœceſi primus prædicat fidem, to. 4 p. 2. f. 551. c. 2. A. eius natalis Mediolani feſtus, ibid.

Barſumę Ægypti Epiſcopi in Concilio Chalcedonenſi accuſatio, to. 2. p. 1. f. 237. c. 2. F. & ſeq.

Bartholomæus Prignanus poſt dictus Vrbanus VI. qualiter Pontifex electus, tom. 3. p. 2. f. 842. plura vide Vrbanus Sextus.

Bartholomæus de Florentia Theologiæ profeſſor, & Epiſcopus Coronenſis concertatione cum Marco Epheſio Cõſtantinopoli de proceſſione Spiritus ſancti habita clarus, tom. 4. p. 1. f. 732. c. 1. B

Baſileæ deſcriptio, ibid. f. 406. c. 1. C

Baſileenſe Conciliabulum in cauſa electionis Pontificiæ anno Dom. M. L. XI. tempore interregni Pontificij celebratum, to. 3. p. 2. f. 238. c. 1. A. acta Conciliabuli quę, B. pſeudoſynodi infame decretum, B. D. ex quib. conſtiterit, f. 243 c. 1 E

Baſilea pro Concilio generali, vbi, quãdo & à quibus deſignata, t. 4. p. 1. f. 14. c. 2. C. E. & f. 15. c. 2. E. eius deſignationis inſtrumentum, f. 14. c. 2. E. Bulla Pontificia, ib. F

Baſileenſe Concilium generale inchoatum ſub Martino V. anno 1431. to. 4. p. 1. f. 13. c. 1. A. continuatũ ſub Eugenio IV. ib. f. 17. c. 1. F. eius initium, t. 4. p. 1. f. 16. c. 1. F. Intentio ſeu finis, ib. f. 17. c. 2. C. exhortatio ad Concilij ſuppoſita, ib. F. quibus ex cauſis celebratum, tom. 4. p. 1. f. 158. c. 2. & ſeq. & f. 405. c. 2. B. ob peſtem Papiæ graſſantem, inchoatum Senis, t. 4. p. 1. f. 406. c. 1. E. translatum Baſileam anno Chriſti 1431. continuatum annis vndecim ad annum 1442 ibid. inde Lauſanæ continuatum, t. 4. p. 1. f. 97. c. 1. A. ſed mox diſſolutum, ibid. Generale eſſe decernitur, to. 4. p. 1. f. 14. c. 1. E. & legitimè inchoatum, to. 4. p. 1. f. 20. c. 1. F. eius acta quæ & qualiter à Nicolao Papa V. approbata, t. 4 p. 1. f. 97 cur legitimũ eſſe deneitur, ib. f. 406. c. 2. A

Baſileenſi Concil quibus ex cauſis adhæſerit initio Eugenius, ibid. f. 125. c. 2. D qui præſidentes nomine Eugenij Papæ conſtituti, ibid. f. 46. c. 1. B. præſedit legatus Apoſtolicus Iulianus, ib. f. 13. c. 2. A deputatus à Martino V. ib. f. 16. c. 1. E

Baſileenſis Concilij officiales & miniſtri qui, ibid. f. 20. c. 1. B. Iudices & procuratores fidei, ib. f. 26. c. 1. B. C. E. Item pręcognitores, c. 2. A. illorum poteſtas, C. Auditor ordinarius. E. Soldanus, F. Officiales, f. 27. c. 1. A. Iudices cauſarum fidei, t. 4. p. 1. f. 26 c. 1. B. Procurator fidei, C. D

Baſileenſi Concilio ipſe intereſt Imper. Sigiſmundus, ibid. f. 40. c. 1. & f. 408. c. 2. B. Itẽ ſeptem Cardinales Rom. Eccleſiæ, ib. f. 125. c. 1. E. Eugenio IV. ob priuatas inimicitias infenſi, ib f. 109. c. 2. A. ad Eugenium tamen præter vnum omnes reuerſi, f. 137. c. 1. D

Baſileenſe Concilium petit Papã perſonaliter intereſſe, t. 4. p. 1. f. 21. c. 1. F

Baſileenſis Cõcilij Patres Eugenij Papæ IV. aſſiſtentiam & præſentiam flagitant, ib. f. 21. c. 1. offerunt libertatem cuique veniendi ad Concilium, ib. f. 32. c. 1. E

in Baſileenſi Cõcilio Cardinalibus ad Concilium vocatis terminum ſtatuunt, f. 22. c. 1. B. mandant citationem ſuam Eugenio Papæ & Cardinalibus intimari, f. 22. c. 1. D formulas adhęſionis pręſcribũt, f. 39. c. 2. volunt eſſe ſuper Papam, t. 4. p. 1. f. 20. c. 2. A. & f. 21. c. 2. D. eidem imperare, f. 29. c. 1. A. laudant Eugenium IV. ab integritate vitæ & ſanctitate, t. 4. p. 1. f. 100. c. 1. E. mox eundem accuſant cõtumaciæ, ibid. f. 27. c. 2. D. f. 31. c. 1. A. f. 36. c. 1. E. & contumacem declarant, f. 68. c. 1. C. hęreſis & ſchiſmatis arguunt, f. 84 c. 1. A. multorum criminum reum dicunt, f. 83 c. 2. D multa perperã in præiudicium Papæ ſtatuunt, tom. 4. p. 1. f. 44. c. 1. & ſequen. f. 20. c. 2. A. B. f. 27. c. 1. & f. 28. c. 2. f. 64. 65. & ſeq. caſſant attentata ab Eugenio IV. Papa, & attentanda contra Concilium, t. 4. p. 1. f. 32. c. 1. F. & ſeq. f. 38. c. 2. B creationes Cardinalium ab Eugenio IV. factas reprobant, f. 64. c. 2. F & f 65. c. 1. F irritant proceſſus Papæ contra Wilhelmum Bauariæ Ducem, to. 4 p. 1. f. 30. c. 1. F damnãt ſequentes curiam Eugenij, f. 38. c. 1. C. tandem ipſum Eugenium à Papatu ſuſpendunt & deponũt, t. 4. p. 1. f. 74 B. & f. 79. c 1. D. & Felicem IV antipapam eligunt, ibid f. 86. c. 1. F. & ſeq.

Baſileenſis Concilij Patrum in oratores Eugenij IV. iniquitas, ibid. f. 27. c. B. C. cum ijs ſolus vnus Cardinalis Eugenio inimicus permanſit, ibid f. 121. c. 1. D

Baſileenſis Concilij articuli de modo, ordine & tempore procedendi in Concilio, ibid f. 150. c. 2. A. & ſeq de modo in excipiendis ambaſiatoribus Eugenij IV. ſeruando, f. 152. c. 1. A. eorumque ſaluus conductus, ibid. E. articuli de vita, moribus, victu, inceſſu, veſtitu, & familia ſuppoſitorum Concilij, f. 152. c. 2. A. & ſeq. eius Decretum, quod Concilium generale ſit ſuper Papam, t. 20. c. 2. A. quod ſtatuta ſua pro veritatibus fidei ſint habenda, to. 4. p. 1 f. 124. c. 2. C. D. iuſſio ad Ferrarienſes Patres, vt à Concilio deſiſtant, f 127. c. 2. F

Baſileenſe Concilium pacem inter regem Franciæ & Burgundię ducem conciliat, t. 4. p. 1. f. 154. c. 1 E. deputatorum concordata, f 161. c. 2. D. Traiectenſem Eccleſiam Walramo de Morſa aſſignat, reijcit Rodolphum de Diepholt, f. 163. c. 2. B. mittit legatos ad regem Angliæ, ibid. f. 130. c 1. A. quas impenſas pro vnione Græcorum fecerit, ibid f. 121. c. 2. F. f. 122. c 1. C. acta eius cum Græcis, f. 46. c. 2. & f. 57 c. 1. & ſeq.

Baſileenſe ſtatutum de Iudæis, t. 4. p 1. f. 49. c 1. E & c. 2 A. contra Huſſitas inſtitutum, ibid. f. 21. c. 1. E. acta circa ordinem S. Benedicti, f. 405. c. 2. D. acta cum Bohemis, ib. c. 2. F. vide etiã, f. 160. c 2 A. & ſeq. eius oratores quatuor contra Bohemorũ articulos. Ioannes de Raguſio, Ægidius Carlerius, Henricus Kalteiſen protector Colonienſis, & Ioannes Polemar auditor palatij Apoſtolici, vide in proprijs.

Baſileenſe Concilium cur diſſolui uſ ferit Eugenius Papa IV. t. 4 p. 1. f. 21. c. 2. E f. 42. c. 1. C. f 43 B. C. & f. 44. c. 2. C. quæ loca pro Concilio obtulerit, f. 112 c 1 A. quid cõtra obtenderint Patres Baſileenſes, f 103 c. 1. D. quomodo tranſlationem eius Imperator ipſe & principes vtſerint Imperij, f. 134. c. 1 E. f. 137. c. 2 D. f. 147. c. 2 E.

Baſileenſis Concilij acta reprobata ab Eugenio IV. Nicolao V. Pio II. & Leone X t. 4. p. 1. f. 410 c. 2 D. quæ & qualia iuxta cenſuram Pij II ſint qui eidem adhæſerat, ibid. f. 739. c 2. C. & ſeq. eorum iuxta eundem compendioſa relatio. f 739. & ſeq. de eiſdem iudiciũ Iuliani Cardinalis S. Angeli, t. 4. p. 1. f 740. c. 2. Ioãni. Carauaialis ſucceſſoris Iuliani, ibid. F. Thomæ Aſſelbachij è German. Theologi f. 741. c. 1. A. Æneę Piccolominei, poſtea Pij V. ibi.

Baſileenſis Concil. reſponſio ſynodalis de authoritate Concilij generalis ſupra Papam, t.4.p.1.f.100.c.2.F. alia de nõ acceptandis literis Eugenij Papæ, t.4.p.1.f.111.c.2. alia ſuper acceptatione decretorum per Papam facienda, t.4.p.1.f.113.c.2.D., alia pro Indulgentijs à Concilio conceſſis, t.4.p.1.f.116.c.1.B

Baſileenſis Concil. reſponſio ad inuectiuam Eugenij Papæ, ibidem, f. 118. c.2.A. alia ad Electores Imperij ſollicitãtes pro remittendo proceſſu contra Papam, f.123.c.2.B. alia ad fundamenta ſeſſionum Concilij Ferrarienſis, f.124.c.2.B

alia ad proteſtationem Oratoris ducis Mediolan. contra proceſſum Papæ, to.4. p.1.f.128 c.1.B. alia ad inuectiuam aliam Eugenij Florentiæ publicatam, to.4. p.1. f.139.c.1.A

Baſileenſis Concilij reſponſio ſynodalis ad ſcedulam de mutatione Cõcilij per oratores principum præſentatam, t.4.p.1. f. 130.c.1.A. Reſponſio alia ad aliam eiuſdem intenti ſcedulam oratorum, ibid. f. 134.c.1.E. alia facta Oratoribus Imperatoris & Electorum de trãsferendo Concilio, f.147.c.2.D. item alia facta Imperatori ſuper factis Bohemorum in congregatione, t.4.p.1.f.162.c.2.C

Baſileenſis Concil. epiſtola ad Bohemos, t.4.p.1.f.99.c.1

Baſileenſis Concilij epiſtolas alias, vide Epiſtola Baſileenſis Concilij.

Baſileenſis Concilij ſeſſio prima quãdo & quo loco habita, t.4.p.1.f.13.c.2.C. & f.14.c.1.B. quid in ea actum, ib.f.14.c.1. ſeſſio 2. ibid.f.20.c.1.E. ſeſſio 3.f.21.c.1.C. ſeſſio 4. ibid.f.22.c.2.C. eius decreta, f.24. c.1.F. vbi & quando habita, f.25.c.1.D. ſeſſio 5.f.26.c.1. ſeſſio 6.f.27.c.1.C. ſeſſio 7. f.28.c.1.E. ſeſſio 8. f.28.c.2. C. ſeſſio 9. f.30.c.1. ſeſſio 10.c.2. ſeſſio 11.f.32.B. ſeſſio 12.& 13.f.36.c.1.E. ſeſſio 14.f.39.c.1. E. ſeſſio 15.f.40.c.1.C de ſynodis celebrandis, ſeſſio 16.f.41.c.1.F. ſeſſio 18.f.46 c.1. ſeſſio 19.c.2. ſeſſio 20. de concubinarijs & excommunicatis, f.50.c.1. ſeſſio 21. de officio clericorum in choro, f.51.c.1.D. ſeſſio 22.f.52.c.2. ſeſſio 23. de electione ſummi Pontificis, f.53 c.1.D. ſeſſio 24.f.57. c.1. ſeſſio 25.f.61.c.2. de locis œcumenici Cõcilij pro Græcis. ſeſſio 26.f.63.c.1. ſeſſio 27.f.64.c.2. ſeſſio 28 f.66.c.2 ſeſſ.29.f.68. c.1. qua reuocatur bulla Eugenij IV. ſeſſio 30.f.71.c.1. de communione ſub vna ſpecie, &c. ſeſſio 31. de cauſis, appellationibus & collationibus beneficiorũ, ibid. ſeſſio 32.f.75.c.1. ſeſſio 33.f.78.c.1. de poteſtate Concilij generalis. ſeſſio 34. de depoſitione Eugenij IV. ibid. c.2. ſeſſio 35. f.79. ſeſſio 36.f.80. ſeſſio 37. de electione noui Papæ, ibid.& ſeq. ſeſſio 38.f.82. ſeſſio 39.f.85.c.2. de electione noui Papæ. ſeſſio 40 f.86.c.2. ſeſſio 41.f.88.c.1. ſeſſio 42.f.89.c.1. ſeſſio 43.f.90.c.2 ſeſſio 44. de tuitione ſuppoſitorum Concilij, t.4.p.1. f.91. & ſequ. ſeſſio 45.& vltima, f.94.c. 2.D

Baſileenſi in Concilio quid ſingulis ſeſſionibus actum ſit compendiaria relatio, t.4 p.1.f.407.c 2.E.& ſeq.

Baſilicæ omnes in Epiſcopi territorio cõſtructæ, eius ſuberunt poteſtati, to.2.p.1. f.562 c 1.E

Baſilicæ vnde & à quibus reſtaurandæ, tom.3.p.1.ſeſſ.1.f.318.c.1.A

Baſilicæ à Conſtãtino Imperatore extructæ & dotatæ, tom.1.p.1.f.214. & 215. & ſeq.

Baſilica S. Agnetis virginis à Conſtantino facta, t.1.p 1.f.215.c.2 E

Baſilica S. Andreæ Romæ à quo erecta & dotata, to.2.p.1.f 433.c.2.F. f.434. c.2.B

Baſilica S. Crucis à Conſtantino erecta & dotata, t.1.p.1.f.215.c.2.C

Baſilica SS. Geruaſij & Protaſij à quo & cuius ſumptibus condita, t.1.p.1.f.607 c.2.B C & ſeq.

Baſilica Lateranenſis à Conſtantino extructa, & qualiter dotata, to.1.p.1.f. 214.c.1.E. cur Lateranenſis dicta, f.219. c.1.C

Baſilica S Laurentij Martyris à Conſtantino ædificata, t.1.p.1.f 215 c 2.F

Baſilica S. Petri & Marcelli martyrum à Conſtantino extructa & dotata, ibid. f. 216.c.1.C

Baſilicas alias ab eodem extructas, vide f.216.c.1.& 2

Baſilica S. Petri Apoſtoli à Conſtantino extructa, t.1.p.1.f.215.c.1.A

Baſilica S. Pauli à Conſtantino ædificata, ibid.c.2.A. à Valentiniano aucta, & cur ad templum Veneris extructa fuerit, ibid f.219.c.2.B

Baſilides & Martialis libellatici cur Romam venerint, ibid.f.139.c.2.D. deponuntur, E

Baſilides Legionenſis Epiſcopus ob quæ vitia depoſitus fuerit, ibid. f.140. c.2.E

Baſiliſcus ſeu Regulus Romæ in cauernis natus, & multorum interemptor precibus B.Leonis Papæ IV. fugatur, t.3. p.1.f.2.f.358.c.2.E.& ſeq.

Baſilius Epiſcopatum Cæſareenſem refugiens in ſolitudinem ſe abdit, t.1.p.1. f.494.c.2 B. ab Euſebio Cæſareenſi acceſſitus ſouetur, ibid. ordinem & numerum ponit in perſonis diuinis, to.4.p.1.f.550.E quid ſentiat de proceſſione Spiritus S à Filio, t.4 p.1.f.528. & ſeq. Conciliabulo Lampſaceno an interfuerit, t.1.p.1.f.492. c.1.C eius locus de proceſſione Spiritus S. diſcutitur, to.4.p.1.f.517 & ſeq. f 528 & ſeq. f.534.C.& ſeq f.540. is quomodo aliter apud Latinos, aliter apud Græcos legatur, & vbi rectius, tom.4 p.1.f 537.D.E quomodo reprehendat Eunomium ponentem Spiritum S. tertium ordine & dignitate, ibid.f.522.E. eius obitus quando & quomodo contigerit, tom.1.p.1.f.517. c.2.A

Baſilius Cretenſis an in Cõcilio Quiniſexto interfuerit, t.3.p.1.f.1.f 225.F

Baſilius Magnus quam idololatriam reprehenderit ſui temporis, to.3 p.1.f.2. f.68.c.1. D.E F.& ſeq.

Baſilius Epiſcopus Amaſenus martyr ſub Licinio, t.1.p.1.f.233.c.2.C

Baſilij Diaconi & Monachorum reliquorum ſupplicatio ad Imperat. Theodoſium & Valentinianum, de Concilio contra Neſtorium, cuius in ſe & orthodoxos tyrannidem exercitam referunt, congregando, t.1 p.2.f.159.c.2.E

Baſſiani Epheſiorum Epiſcopi libellus ſupplex ad Impp. Valentinianum & Marcian. contra inuaſorem ſedis ſuæ Stephanum, vt aiebat, to.2 [illegible] ordinatio qualiter facta, [illegible] ſequ. declaratur [illegible] ſcopatu indignus [illegible] ſæ decretio, f. [illegible] 7.c.2.A.C

Baſſus & [illegible] xti Papæ III [illegible] nnantur, t.1 p.2 [illegible]

Bauaricum Concilium apud [illegible] uingam tempore Hadriani Papæ I [illegible] Chriſti 772. habitum, to [illegible] c.1.C. capitula & leges, ibi [illegible] ſcoporum & Abbatum nou [illegible] 2 B. vnde hæc Synodus [illegible] c.2.C

Bauarorum, vide Boiar [illegible]

Beatia hodie Baeta vrb [illegible] 222.c.1.E

Beatus & Beatiſſimus [illegible] tur, t.4 p.1.f 379.c.1 E

Beati dicuntur quandoque [illegible] ra, qui tales futuri ſunt, tom. [illegible] c.2.F

Beguardorum & Beguinarum [illegible] quæ, t.3 p.2.f.758.c.1 F

Beliſarius ſacrilegij quas pœnas [illegible] rit, t.2.p 1.f 771 c.2.C

Beliſarius capit Vitigem R [illegible] thorum, t.2 p.2 f [illegible] c.1.A. [illegible] ridem regem Wãdalorum, [illegible] lijs B. Petro offert, B.C. per [illegible] ſummam plures ad eidem [illegible] t.2.p.2.f 203.c 2. C

Bellouacenſe Concilium, qu [illegible] matus Rhemẽſis Eccleſiæ p [illegible] nem Ebbonis ſurrogatur, to [illegible] 344 c.2.C locus, tempus & [illegible] de apoſtolatu S. Martialis & [illegible] in Gallia tempore Benedicti IX [illegible] tum, t.3 p.2.f 187 c.2 A à Co [illegible] to ſedis Apoſtolicæ contra H [illegible] celebratum anno Dom. MCXI [illegible] re Paſchalis Papæ II. to.3 p [illegible] tempus, locus, cauſa & acta Co [illegible] & ſeq. in Gallia pro receptione Al [illegible] III. tanquam veri Pont [illegible] 1161. celebratum, t 3 p.2 [illegible] F

Bellum inter Lutheranos & Zv [illegible] nos quale, t 4 p.2 f 3 [illegible] B

Bellum Sanctorum quale [illegible] mis militetur, t.1 p.2 f [illegible]

Benedicere ſemper à [illegible] Patribus iubemur, t 3 p.1 f [illegible]

Benedictiones & [illegible] rum perſonarum gratis p [illegible] p.2.f 694.c 2 C

Benedicere veſtimenta [illegible] vtenſilia altaris ſolis Epi [illegible] t.3.p.2.f.443.c.2.F

Benedici fructus ſuos à Iudæis [illegible] ab Eccleſia eijciendis, t 1.p 1 f [illegible] E

Benedictio aquæ & [illegible] petit, t 1 p.1.f.55.c.2.B f 5 [illegible] c.1 I

Benedictæ aquæ & [illegible] nis, ibid f.52 c 1 F.& ſeq.

Benedictiones frug [illegible] turarum quando cep [illegible] ſurpari, t 1.p.1.f.1 [illegible] c 2 L [illegible] quæ ab Eutychiano Papa [illegible]

Benedictiones Eccleſ [illegible] rum, veſtiũ, cereorũ, & [illegible] cæremonijs peraged r, t.4.p [illegible] p.2.f 336 c.1.C

Benedictio cere [illegible] in feſto purificationis [illegible] & [illegible]

&vtilitatum, tom. 4. p. 2.f.496.c.2.F

Benedictio cur campanis adhibeatur, t.4.p.2 f.291.c.1.C

Benedictio fontis baptiſmalis in ſabbatho ſancto peranтiqua,t.4.p.2.f.444.c.1.D. quomodo adminiſtranda ſolemniter E.F

Benedictio cerei Paſchalis à quibus vſurpata,t.2 p.2.f.362.c.1.D

Benedicti cerei,agni Dei,palmæ,cineres quid deſignent.vide Cerei,palmæ,cineres,Agni Dei.

Benedictio ædium nouarum aut infeſtarum olim in vſu pia eſt & reuocanda, t.4.p.2 f.439.c.2.C.quarū ædium & quomodo facienda,t.4.p 2.f.497.c.2.E.F

Benedictio in matutinis,vti & in veſperis fidelibus impartiēda,t.2.p.2.f.31.c.1.A

Benedictione Domini introeuntes & exeuntes è domo armari cōtra hoſtes antiquum dogma,t.2.p.2 f.324.c.2 D.E

Benedictio Eccleſiaſticorum ante mēſam præmittēda,t.4.p.1.f.153.c.1.A. à minore clerico præſente maiore non facienda,t.4.p.2.f.498.c.1.E

Benedictiones nubentiū gratis faciendæ,t.3.p.2.f.556.c.2.F

Benedictio in ſecūdis vel tertijs nuptijs non iteranda,t.3.p.2.f 567.c.1.D

Benedictio Epiſcopi expectanda in Miſſa,t.2.p.2.f.29.c.2.D

Benedicti Papæ I.vita, t.2.p.2.f.248.c.1.A. quando Pontifex factus, ibid. C. quamdiu ſederit, E epiſtolæ eius, ibid. F. & ſeq.

Benedicti Papæ II.vita,t.3.p.1.ſ.1.f.295 c.1.E.quando Pōtifex factus,c.2. C. quid ab Hiſpaniæ Epiſcopis poſtularit,ibid.D. à calumnia Roderici defenditur.E.Tempus ſedis.F.acta eius,f.295.c.1.F.& ſeq.Epiſtola eius ad Petrum Notarium Regionarium,f.299.c.1.A

de Benedicto Papa II.quid ſentiat Rodericus Toletanus Archiep. to.3 p.1.ſ.1.f.310.c.1 D

Benedicti Papæ III.vita, to.3 p.1.ſ.2 f.402.c.2.F.eius virtutes,f.403.c.1.A.inuitus Papatū ſuſcipit, ib.f.403.c.1. D. Anaſtaſium quomodo contra hunc quidam eligere ſtuduerint,ibid.F.& ſeq.
Benedicti electio qualiter & quando facta,f.403 c 1.C D.& ſeq. & f.406.c.2.D. contra Pſeudopapam qualiter à toto clero & populo defenſus,f.403 c.2. & f.404.c.1. conſecratur & aduerſarij pedes eius oſculantur,f.404.c.2.C.D.& ſeq.Eius dona in diuerſas Eccleſias, f.405.& ſeq.Epiſtolæ,f.407.

Benedictus Papa IV. quando Papa factus,t.3.p.2.f.138.c.2.B.munificētiſſimus in pauperes fuit,ibid.obijt anno Domini 907.C

Benedictus Papa V.legitimè anno 964. eligitur Pontifex,t.3.p.2.f.157.c.2.A.relegatur in exilium,B.obijt martyr, C.malè è numero Pōtificum à quibuſdam eximitur,ibid.qualiter in Cōciliabulo Romano depoſitus,f.157.c.2.F

Benedicti Papæ VI. vita & Pontificatus,t.3.p.2.f.159.c.2.F ſtrangulatur à Bonifacio pſeudopapa,f.160.c.1.A

Benedictus VII. quando & qualiter Pontifex factus,t.3.p.2.f.160.c.1.D. Cur Bonifacio omiſſo Benedicto VI. ſubiungatur,ibid.acta eius.E

Benedictus Papa VIII quando Pontifex electus,t.3.p.2 f.173.c.1.D.à Gregorio pſeudopapa vrbe expellitur, ib. reſtituitur per Henricum regem, E.acta eius.E.F & ſeq.aureo pomo cruce ſignata Imperatorem donat,E.obitus eius,c.2.C

Benedictus IX. quando ſedem inuaſerit,quo modo & anno ætatis,t.3.p.2.f.182.c.1.D E.pro vero Pōtifice habitus fuit, E. acta eius,F.qui ſub eo ſchiſmatis fictæ auctores fuerint,c.2 D. quamdiu ſederit,E

Benedicti Papæ X. vulgo XI. electio, vita & obitus,t.3.p 2.f 766.c.1.B.C

Benedicti XI. vulgo XII. vita & acta, t.3 p.2 f 8·8 c.1.F.obitus,c.2.A

Benedictus ſedis Apoſtolicæ contra Nicolaum II.inuaſor,t.3.p.2.f.221 c.2.A. in Concilio Sutrino omni ſacerdotali officio priuatur,f.223.c.2.F. veniam petiturus ad Nicolaum II.acceſſit,f.224.c.1.B

Benedictus XIII.antipapa antè Petrus de luna dictus, antipapæ Clementi VII. ſubſtituitur,t.3.p.2.f.828.c.1 F. eius concordata cum Ambaſiatoribus Concilij Conſtantienſis, ibid.f.910.c.1 F.& ſeq.à quibus approbata & ſubſcripta fuerint, f.912.c.2.& ſeq. à Cōcilio Conſtantienſi citatur,to.3.p. 2 f 920.c.1.& 2. citationis tenor,ib.ab obedientia eius diuerſi reges ſe ſubtrahunt,f.925.c.1.& 2.f.932 c.1.ſententia contra ipſum in Concilio Conſtātienſi lata,f.934.c.1.D. declaratur ſchiſmaticus & depoſitus,c.2.A

de Benedicto antipapa XIII.ſententia Academiæ Pariſienſis,t.3 p.2.f.834.c.c.B Item ſentētiæ aliarum academiarum,ib. C.ſentētia Cōcilij Piſani I.Oecumenici, f.835.c.1.F

Benedicti antipapæ dicti XIII.Conciliabulum in Aragonia celebratum, t.3.p.2.f.829.c.2.C.Anticardinaliū & ſchiſmaticorum præſentium ſententia,D.& ſeq.

Benedictus antipapa XIII. ad Concil. Piſanum vocatus contumax declaratur à Cōcilio,t.3.p.2.f.832.c.1.E.eius obedientiæ renunciant Cardinales, f.833. c.1.B. ſchiſmaticus declaratur,f.835.c.1.F. ordinationes eius quæ & qualiter receptæ, f. 837.c.2.F

Benedictus Aquileienſis Epiſc. quis, t.1.p.1.f.400.c.2.D

Benedictio Romanæ Eccleſię presbyteri damnatio,t.3.p.2.f.136.c.2.C

S. Benedictus monaſticæ vitæ fundator floret,to.2.p.1.f.464.c.2.F.de eius regula ſtatuta Abbatum in Aquiſgranenſi Concilio,t.3.p.1.ſ.2.f.260.c.2.E.& ſeq.

Benedictinis eſus carniū an inhibitus, t.3.p.2.f.71?.c.1.C

Benedictini ter in anno capitulum habebunt prouinciale,t.3.p.2.f.789.c.1.C
Beneficia Eccleſiaſtica quibus, quando, & infra quā ætatem non conferenda, t.3. p.2.f.569.c.2.E. t.4.p.2.f.116.c.1.& ſeq. f. 296.c.1.E.non pueris,t.3.p.2.f.613.c.2.D F.nec quamuis ſimplicia literas ignorantibus,t.4.p.2.f.578.c.1.C.non niſi examinatis,D. nulli ante 14. annum ætatis, t.4. p.2.f.329.c.2.A. curata nulli ante 25.ætatis annum,to.3.p.2 f.574 c.2.A. ſolis dignis conferenda Concil.Colon to.4.p.2. f.173.c.1.D.ætatem iuſtam & habilitatem habentibus,f.326.c.2.D

Beneficium ſimplex an clerico coniugato concedi poſſit,t.3.p.2.f.569.c.1.A

Beneficia Eccleſiaſtica quomodo conferenda,to.4.p 2.f.369.c.1.B.C. collatio publicè in capitulo vel coram Notario & teſtibus facienda,t.3.p.2.f.811.c.1.E. ſine humanis affectibus conſanguinitatis facienda,t.4 p.2.f.172.c.2.F & iuxta qualitates in fundatione requiſitas conferenda,t.4.p.2.f.344.c.1.A

Beneficia Eccleſiaſtica hæreditario iure à nullo vendicanda,t.3.p.2.f. 470. c.1. C.& f.488.c.1 E

Beneficia vacantia Epiſcopo intimanda,t.3.p.2.f.802.c.2.C. ſine cōſenſu diœceſani à nullo occupanda,f.620.c.2.A

Beneficia ad menſam Epiſcopi ſpectātia à clericis non occupāda,t.3 p 2.f.799. c.1.A

Beneficium ſine titulo non poſſidendum,t.4.p.1.f.51.c.2.A

Beneficia antequam vacent nulli promittenda,t.3.p.2.f.557.c.1. A f.574.c.2.C t.4.p.2.f 173.c.1.B

Beneficia cum ſucceſſione poſt obitum nulli conferenda aut promittenda, t.3.p. 2.f.619.c.2.C

ad Beneficium non vacans præſentatio facta nulla,t.3.p.2.f 812.c.2.E. conceſſio inualida,t.3.p.2.f.603.c.1.B. vide plura Eccleſia.

Beneficia ſub annuo pretio ſacerdotibus non elocanda,t.3 p.2.f.533.c 2.D

Beneficia in curia Romana vacantia à quo conferri poſſint & debeant,to.3.p 2. f.751.c.2 A

Beneficia certum ordinem requirentia nulli eo ordine non initiato, ſine diſpenſatione ſedis Apoſtolicæ permittenda,quamuis iuriſpatronatus ſint, t.4.p.2. f.532.c 1.B

Beneficia Eccleſiaſtica, vel præbendæ theologales per concurſum conferenda, t.4.p.2.f.531.c.1.C & qualiter,D E

Beneficium curatum, cuius poſſeſſor alterum curatum recipit,de iure vacat, & niſi intra tres menſes conferatur, deuoluitur,t.3.p.2.f.688.c.2.D

Beneficia vacātia infra ſex menſes, niſi ab ordinario conferantur, ad alium ius deuolutum ſit,t.3.p 2.f.557.c.1.B

Beneficia ſpiritualia ad famam nō tradenda,t.3.p.2.f.702.c.1.E

Beneficiorum Eccleſiaſticorum origo prima quæ,t.2.p.1.f.513.c 1.B

Beneficij collati poſſeſſio capta, quæ ſufficiat,t.4.p 2.f 453.c.1.C
Beneficij Eccleſiaſt. poſſeſſionem adeptus, menſis ſpatio beneficij ſui titulum Ordinario oſtendet,t.4 p.2.f.564 c 2 F

Beneficij ad acceptationem præſentatus indoneus,reijciendus, t.4.p.2.f 452. c.2.C. Inidoneus quis iudicandus, ibidem.

Beneficiorum collationes & reſignationes à quibus & qualiter fieri debeant, t.4.p.2.f.262.c.2.B & ſeq. quomodo examinandæ,t.4.p.2.f.240 c.1.E. gratis conferendæ,t.4.p.1.f.36.c.1.A.f. 115.c.1.B.C. & abſque omni ſimonia faciendæ, t.4.p. 2.f.176.c.2.C.f 369.c.1. F. Nec pro redimenda vexa quidquam ſine ſcitu Epiſcopi dandum,ibid.t.4.p.2.f.453.c1.B

Beneficiorum Eccleſiaſticorum collatio à nullo laico capienda,to.3.p.2.f.436. c.1.E. f.470. c.1.B. f.488.c.2.F. f.668. c.1.B

Benen-

Beneficium Eccleſiaſticũ de manu laici accipiens, vel propria ... ritate ad illud ſe intrudens excommunicatus, & omni ſpe promotionis priuatus ſit, tom.3. p.2.f.790.c.1.B. beneficio priuandus, f. 488.c.2 F

Beneficiorum vel Eccleſiæ à laico facta donatio ſine conſenſu Epiſcopi nulla, t.3.p.2.f.470.c.1.B.t.4.p.2.f.99.c.1. C

Beneficij Eccleſiaſtici aut alterius loci pij fructus vſurpantibus laicis, quamuis ius patronatus habentibus anathema. vide bona Eccleſiæ.

Beneficij reſignatio eius qui aliunde viuere nequit non admittenda, to.4.p.2. f.323.c.1.A

Beneficij in collatione quantum Notarijs ſoluendum, t.4.p.2.f.369.c.1.E

Beneficij Eccleſiaſtici in foro ſæculari obtentio an valeat, t.3 p.2.f.6..7.c.2.A

Beneficiorum Eccleſiaſt. dies vacationis ac promotionis ... in certo libro annotandi, t.4.p ...452.c.2.F

Beneficiorum vniones reuidendæ, t.4. p.2.f.296.c.2 A

Beneficiorum liberorum cum Eccleſijs vel beneficijs Iuriſpatronatus ſubiectis vnio facta quacunque forma, irrita eſt, & nulla, t.4.p.2.f.345.c.1.E

Beneficia curata in ſimplicia non conuertenda quocunque etiam modo, to.4. p.2.f 346.c.2.A

Beneficia curata in ſimplicia conuerſa primæuæ fundationi reſtituenda, t.4.p.2. f.577.c.1.E

Beneficia diuerſæ diœceſis vniri nequeunt, t.4.p.2.f.315.c.1.F

Beneficio curato nemo adminiſtret niſi à diœceſano inſtitutus aut approbatus, t.3.p.2.f.817.c.2.C

Beneficia curata pueris non committenda, t.3.p 2.f.542.c.1.A. nec vlli niſi ... examinato conferenda, to.4.p.2.f.240.c. 2.B.C. nulli infra 25. annos ætatis, t.4.p.2. f.577.c.1.B

Beneficium ad Eccleſiaſticum promouẽdus in ſcientia literarum & cantus peritia examinandus, t.4.p.2.f.531.c.1.C

Beneficia curata quando ſine examine vel concurſu permutari poſſint, to.4.p.2. f.531.c.2.F

Benefici... curata ambitioſe petentium pœna, t...p.2.f.153.c.1.D

Beneficium curatum. vide plura Parochus.

Beneficij conceſſio & reſignatio. vide plura Eccleſiæ conceſſio.

Beneficij vel officij Eccleſiaſtici triennalis poſſeſſor pacificus, legitimus cenſetur, t.4 p.1.f.51.c.2.A

Beneficiorum fructus ſine dilatione vel expectatione annorum receptis canonicis ſoluendi, t.4.p.2.f.164.c.1.C

Beneficij Eccleſiaſtici accepti prouentu & diſtributionibus primo ſtatim anno gaudendum beneficiato, to.4.p.2.f.532. c.1.D.E

Beneficij vacantis fructus & diſtributiones quotidianæ primo aut plurib. annis inter alios Canonicos nõ diſtribuenda, nullis conſtitutionibus contrarijs aut conſuetudinibus obſtantibus, t.4.p.2.f. 532.c.1.D.E.F. quo conuertenda, t.4.p.2. f.578.c.1.A

Beneficiorum fructus in diœceſi Leodienſi quibus priuilegijs vtantur, t.4. p.1. f.734.c.2.B.C

Beneficia per ceſſionem vacantia non conferenda ab Epiſcopo ſuis aut cedentis conſanguineo, t.4.p.2 f.560.c.1.E

Beneficiorum Eccleſiaſticorum bona quibus & qualiter elocanda, to.4. p.2.f. 407.c.1.D.c.2.C.& ſeq.

Beneficij Eccleſiaſt. fructus aut magnã eorum partem vna præſentia mereri irrationabile, & Senon. Conc. prudenter vetitum, t.4.p.2.f.162.c.1.B

Beneficium Eccleſiaſt. conſecuto qualiter nihil in vſum ſacriſtiæ aut fabricæ ſoluendum, t.4.p.2.f.532.c.1.E

Beneficiorum Eccleſiaſt. venalitas exeeranda, t.4.p.2.f.173.c.1.A

Beneficiorum pluralitas damnata, t.3. p.2.f.417.c.1. A. f.570.c.2.D. f.622.c.1.F c.2.C.f.756.c.2.B. tom.4.p.2.f.176.c.1.D. f.213.c.2 F.f.214.c.1.C. qualiter Conc. Colon. reſtricta, t.4.p.2 f.242.c.1.B. prorſus abolenda, f.261.c.1.F.f.296.c.1.E.F. f.337. c.2.C

Beneficiorum pluralitas quando permiſſa, t.4 p.2.f.532.c.1.A

Beneficia plura obtinentis pœna, t.4. p.2.f.453.c.1.E

Beneficia duo curata, aut ſimplicia vitæ ſufficientia obtinens, eo ipſo priore priuatum ſe reddit, to.3.p.2.f.688.c.2 D. f.750.c.2.E.t.4.p.2.f.453.c.1.D

Beneficia duo, quorum alterum ſuſtẽtationi ſufficit, iuxta definitionem Pariſienſium, nequeunt ſine peccato mortali retineri, t.3.p.2.f.708.c.1.D

Beneficium Eccleſiaſt. adeptus titulum ordinario intra menſem oſtendet, t. 4.p.2.f.406.c.2.C

Beneficium acceptanti quid iurãdum, t.4.p.2.f.369.c.1.D

Beneficium obtinens cum pactione maiores ſolito penſiones ſoluendi ſe viuo vel mortuo, eo priuandus, to.3.p.2.f. 620.c.1.C

Beneficium ſub penſione obtinens quando ſoluere teneatur, t.4. p. 2.f. 407. c.1.B.C

Beneficia Eccleſiaſt. obtinens niſi horas legat fructibus priuandus, tom.4 p.2. f.578.c.2.C

Beneficijs incompatibilibus qualiter prouidendum, t.4.p.2 f.533.c.1.C

Beneficijs in Eccleſiaſticis nulli regreſſus, aut ſucceſſio quaſi hæreditaria permittenda, t 4.p.2.f.344.c.2.A

Beneficium in eadem Eccleſia non poteſt ſimul aut ſucceſſiuè obtinere pater & filius illegitimus, t.4.p.2.f.346.c.1.F

Beneficijs in Eccleſiaſticis cùm filij negantur ſuccedere parentibus, de quibus filijs & parentibus id intelligendum ſit, t.3.p.2.f.640.c.2.C

Beneficijs in parochialibus iuris patronatus idem Epiſcopo faciendum quod in alijs iuris patronatus, t.4.p.2.f.560.c.1.D

Beneficia Eccleſiaſtica Theologalia. vide præbendæ Theolog.

Beneficiorum reſeruationes. vide Reſeruat.

Beneficiatis pro electione ſua, præſentatione, inſtallatione, bullis & annatis nihil exponendum, t.4.p.1.f.51.c.1.D

Beneficiati ab ordinarijs examinandi ante admiſſionem, to.4.p.2.f.296.c.2.F. profeſſio illis fidei præmittenda, t.4.p. f.490.c.1.C. idque intra duos menſes, t.4. p.2.f 336.c.1.E.& coram quo, *ibid.*

Beneficiati clerici ſi ad ordines ab Epiſcopo inuitati promoueri cõtẽpſerint beneficijs priuandi, to.3.p.2.f.470 c.1.C intra quod tempus ordines requiſitos ſuſcipere teneantur, t.4.p.2.f.316.c.2.C. maioribus Eccleſijs prorogatio vltra ... menſes non concedeuda, to.4.p.2.f.... c.2.D

Beneficiati cũ annexis ordinibus promoueri negligentis pœna, to.3.p 2.f.7.. c.2.E. intra annum ad ordinem ſacrum beneficio requiſitum niſi promoueatur, ipſo iure beneficijs priuatus ſit, tom.3.p.2. f.801.c.1.D

Beneficiati eſſe hoſpitales debent, t.4. p.2.f.344.c.2.C

Beneuẽtanum Concil. quo Guibertus antipapa cum ſuis ſchiſmaticis excõmunicatur, ſub Victore Papa III anno Chriſti 1087. habitum, to.3.p.2.f.406.c.2. Canones Concilij, f.407.c.1.F

Beneuentanum Concil. quo Gu...tus antipapa & complices excommunicantur, habitum anno Dom. MXC tempore Vrbani II. t.3.p.2.f.414.c.2.B. de inueſtitura beneficiorum Eccleſiaſticorum à laicis non ſumenda. Anno Dom. MCVIII. tempore Paſchalis Papæ II. celebratum, t.3.p.2.f.443.c.2.A

Beneuẽtanum Concil.II. in cauſa C...ſinẽſis monaſterij anno Chriſti MCX... tempore Paſchalis Papæ II. celebratum t.3.p.2.f.452.c.1.D. Cauſa & acta Concilij, ibid.

Benno Metenſis Epiſcopus à ſuis ... cæcatur, t.3.p.2.f.142.c.1.B. ob quæ ... ter tolerata Benedictus nominatur, ibid.

Berengarius ob quid à Ioanne X. ... quando Imperator inunctus, tom.3.p. f.140.c.2.F

Berengarius in Concilio Romano ... Leone IX. anno ML. ob hæreſim de Euchariſtia damnatur, to.3.p.2.f.216. C.D. item in Concil. Vercellenſi, c.2. abiurat hæreſin in Concil. Turonenſi, 219.c.1.E. ſecundo relapſus à Nicolao Papa II. ad communionem Eccleſiæ recipitur, to.3.p.2.f.221.c.2.A. fidem Catholicam iterato profitetur, to.3.p.2.f.22... B.C. Iuſiurandum ab eo in Concilio Romano præſtitum, c.1.C. Iterum relab... c.2. D. Scoti & aliorum libros cur combuſſerit, c.2.A. refellitur à Lanfranco al... que ſcriptoribus, E. hæreſis eius mirac... à Deo confunditur, E.F. eius obitus q... lis, t.3.p.2.f.408.c.1.E

Berengariana hæreſis iterum dãnat... t.3.p.2.f.416.c.1.B. reuiuiſcit circa ann... Domini 1032. t.3.p.2.f.182.c.2.C

Berengarij Turonenſis presbyteri iurandum & profeſſio fidei in Conc. Romano VI. anno 1079. præſtita, t.3.p. f.401.c.1.E

Berengarius Petragoricenſis Epiſc. ... dex in Conc. Baſileenſi, t.4 p.1.f.26.c...

S. Bernardus floret, t.3.p.2.f.469.c.1 eius ſtudiũ in tollẽdo Eccleſiæ ſchiſm... t.3.p.2.f.478.c.2.C. viſione quadã pr... der ſchiſmate ſublato pacẽ Eccleſiæ r... dẽdam, t.3.p.2.f.480.c.2.B. eius teſtim... nium de electione & moribus Innocentij Papæ II. & Anacleti antipapæ, tom

Digitized by Google

p.2.f.485. prouocatur ad diſputationem ab Abailardo hæretico, tom.3.p.2.f.493. c.1.E. cur diu abnuerit. F. quo euentu tandem diſputatum, c.2.C. pulchra eius ad ſedem Apoſtolicam apoſtrophe. F. ad quos ſcripſerit de Abailardi erroribus, f. 494.c.1.A.B. eius de Abailardo hæretico ſententia, t.3.p.2.f.493.c.1.B.& ſeq.

S.Bernardus eligitur belli Turcici dux primarius, t.3.p.2.f.504.c.1.D

S. Bernardi Abbatis Clarcuallenſis de trinitate fidei confeſſio contra Gilberti Porretani dogmata edita, t.3.p.2. f.508. c.2.D. eius Epiſtola ad Innocentium II. t.3.p.2.f.493.c.2.B.& ſeq.

Bernardi Toletanæ Eccleſiæ ex monacho Archiepiſcopi primi poſt Maurorum expulſionem res geſtæ, t.2 p.2.f.314 c 2.E Toletanæ Eccleſiæ primatum reſtituit, f. 315.c.1.A. Legati Pontificij titulo decoratur, ibid.E

Bernardus Rex Italiæ ob inſidias patruo ſtructas, etiſupplex oculis & vita priuatur, tom. 3. p. 1. ſ. 2. f. 266. c. 2. C

Bernardi Zane Archiepiſcopi Spalatenſis laudes, t.4.p. .f.18.c.2. A. eius oratio in Concil. Lateranenſi de cauſis conuocati concilij coram Iulio II. habita, t.4. p.1.f.19.c.1.A

Bernardinus Caruaial.& F. de S. Seuerino Eccleſiæ Romanæ Cardinales, abiurato ſolenniter ſchiſmate à Leone X. recipiuntur & reſtituuntur, tom.4.p 2.f.63. c.1. A

Bertinorum caſtrum Eccleſiæ Romanæ hæreditarium datur, tom.3.p.2 f.550. c.2.A

Bertoldus Bremenſis electus qualiter Romæ benedictionem & ordines ab Apoſtolico petens exceptus ſit, t.3.p.2.f.561 c.2.E.& ſeq. qua ex cauſa electio illius ab Alexandro Papa III. reprobata, f.562. c.1.C.D

Berythi Concilium, ſeu potius iudicium Eccleſiaſticum in cauſa Ibæ anno Chriſti 448. celebratum, tom.1.p.2.f.505.c.2.A acta & calumniæ Ibæ obiecta, ibidem B.C

Berytenſis ſynodus in cauſa Ibæ Edeſſeni Epiſcopi habita, t.2 p.1.f.281.c.2.B

Beſſarion Trapezuntius Nicææ Epiſcopus, Græcorum in Concilio Florentino diſputator, to.4.p.1.f.727.c.1.A. eius commendatio, tom.4.p.1.f.723.c.2. B. in Cardinalium numerum ab Eugenio IV. cooptatur, ibidem. eius oratio ad Concilium Ferrarienſe exhortatoria, to.4.p.1.f. 424.c.2.C. alia eiuſdem ad Synodum Orientalem de vnione cum Eccleſia Latina ineunda oratio in Concilio Florentino ſub Eugenio IV. habita, to.4.p.1.f.557.E. Illius declaratio ſuper quibuſdam contentis in oratione de proceſſione Spiritus ſancti habita, tom. 4.p. 1.f.581.D. & ſequ. alia eius oratio pro vnione quando habita, tom. 4. p. 1. f. 730. c. 2. A

Biblia, vide libri veteris & noui Teſtamenti.

Bibliorum translatio per LXX. Interpretes vbi & quomodo facta, tom.1.p.1. f.401.c.2.D

Bibliorum canon quos libros habeat, tom 1 p.1.f 613.c.1.F

Biblia corrumpentis aut falſantis pœna, tom.3.p.1.ſ.1.f.247.C.

Bibliopolæ non recipiendi ante fidei profeſſionem, t.4.p.2.f.551.c.1.A

Bibliſtæ hæretici, tom. 4. p.2. f.357. c. 2. A

Bibliotheca Vaticana à Sixto Papa IV. erigi cœpta, t.4.p.1.f.743. c.1.B

Bibliotheca in Eccleſiæ Cathedralis & Collegiatæ ædibus conſtituenda, t. 4. p.2.f.440. c.2. A. quomodo inſtruenda & ſeruanda, B.C

Bigamia quotuplex & quæ ex ijs irregularitatem inducat, t.1 p.1.ſ.15.c.2.F.& ſeq. an illicita, ibid.D. & f.248.c.2.A

ad Bigamiam impedientem ordines ſacros matrimonium requiritur conſummatum, t.1.p.1.f.16.c.2.E

Bigamus ad ordines ſacros non promouendus, to.1.p.1.f.13.c.2.D. to.1.p.2.f. 499.c.2.E. ſiue duas vxores duxerit, ſiue renuptam, t.2.p.2.f.28.c.1.B. pœna ſi ſuſceperint, C. vide plura ordinandus.

Bigamus aut lector aut ad ſummũ ſubdiaconus tantum fieri permittatur, to.2. p.2.f.245.c.1.B. ad presbyterium vel diaconatum nullo modo promouendus, t.2. p.2.f.326.c.1.D.& cur, tom.3.p.1.ſ.2. f.213. c.1. E

Bigamus omni priuilegio clericali priuatus eſt, to.2.p.1.f.554.c.2.B. & t.3.p.2.f. 750.c.2.A

Bigamum ordinans deponendus, t.2. p.2.f.335.c.2.D

Bigamorum nuptiæ non oratione benedicendæ, t.1.p.1.f.235. can.7. orationibus & ieiunijs vacabũt, t.1.p.1.f.242. can.1

Bigami legitimè copulati à communione non repellendi, ibid.

Bigiſtrum oppidum quod, tom.2.p.2. f.222.c.2.B

Bigerra, Bogarra hodie quæ, to.2.p.2. f.225.c.2 E

Birrus quid, & quis eius vſus, t.1 p.1.f.373. c.2.D. duplicis eſt qualitatis, ibid. cur lacernum alibi nominatum, ibid.

Biſo Paderbornenſis Epiſcopus, to.3. p.2.f.131.c.1.A

Biterris, ſiue Beterris quę, t.2 p.2.f.225. c.2.A

Bituricenſe conciliabulum pro approbatione ſanctionis pragmaticæ in Gallia anno 1438. celebratum, to.4.p.1.f.412. c.2

Bituricenſis conciliabuli cauſę & acta, ibid. reprobata à diuerſis Pontificibus, ibid. eius ſanctionis capita & leges, ibidem.

Bituricenſis congregatio, vide pragmatica ſanctio.

Blaſphemi in Deum vel ſanctos præter canonicam pœnitentiam à liminibus Eccleſiæ arcendi, to.2 p 2.f.793.c.2.A. in eos quæ pœnæ à Concil. Lateranenſi ſtatutæ, to.4.p.2.f.88.c.1.A.& ſeq.f.163.c.2. A.B.C. ad perpetuos carceres vel triremes damnandus iuxta Concil. Lateran. t.4.p. 2.f.88.c.1.C

Bocalgace vrbs quæ, tom.2. p.2.f.226. c.1.C

Bohemorum error damnatus, t.3. p.2. f.841.c.2.D

Bohemi ſub ſaluo conductu ad Concil. Baſileenſe citantur, t.4.p.1.f.22.c.2. C qualiter communio ſub vtraque ſpecie ijs in Concil. Baſileenſi permiſſa, tom.4.p.1. f.162. c.2. D. eorum articuli Concilio Baſileenſi oblati, tom. 4. p.1. f. 153. c. 2. D. iuriſdictionem ſpiritualem & decimas denegant, f.158.c. 2.D. religioſos è regno ſuo eijci, ipſi ſibi Archiepiſcopũ eligere, f.162.c.2.F. Imperatorem ſecum ſub vtraque ſpecie rogant communicare, ibid.E

Boiam quid, t.2.p.2.f.379.c.2.F

Boiariorum antiquæ aliquot leges, t.3. p.1.ſ.1.f.427.c.1.& 2. Item nomina propria, ibid.c.2.B. antiqua eorum religio, f.427.c.2.C

Bona omnis cogitatio non ſine gratia Dei, t.1.p.1.f.734.c.1.D

Bona omnia mundi Dei eſſe probatur, t.3.p.1.ſ.2.f.324.c.2.& ſeq.

Bona iniuſtè acquiſita Deo non offerenda, t.3.p.1. ſ. 2.f.325.c.1.C

Bona præſentia quid impedimenti afferant amatoribus futurorum ex S. Proſpero, t. 3.p.1.ſ.2.f.259.c.2.F

Bonorum paucitas non deſpicienda, t.1.p.1.f.524.c.2.F.& ſeq.

Bona Eccleſiæ & pauperum quomodo elocanda, t.4.p.2.f.387.c.2.F. f.407.c.1. D.& ſeq. folio. non ad longum tempus, t.4.p.2.f.557.c.2. B. nec vltra triennium elocanda, f.586.c.1.F. non alienanda, t.4.p.1. f.40.c.2. E. non vendenda, permutanda, aut in emphyteuſim danda, niſi conſenſu Epiſcopi, t.4.p.2.f.387.c.2.E. ſi vendenda ſint, quorum id conſilio & cõſenſu faciendum ſit, t.2.p.1.f.554.c.2.F eorum venditio vt rata ſit, quæ requirantur, ibid.& ſeq. quæ irrita & qualiter reuocanda, tom.4.p. 2.f. 407.c.1.F.& ſeq. f.586.c.1.& 2

Bona Eccleſiæ in quem vſum conuertenda, tom.4.p.2.f.585.c.2.A. fabricæ deputata alio non conuertenda, f. 409. c.1.A

Bona ex Eccleſiæ facultatibus accepta non in propinquorum, ſed in Eccleſiæ iura conuertenda, t. 2.p. 2. f. 294.c.2.F

Bona Eccleſię & pauperum in proprios vſus conuertentis pœnæ, to.4.p.2.f.327. c.1. D. E. mutuo alijs dantium pœnæ, f.409.c.1.C. eorum detentor vt necator pauperum puniendus, to.3.p.1.ſ.2.f.348. c.2.D.& t.3.p.2.f.113.c.1.D. perpetua infamia & exilio damnandus, c.2.E. item vt ſacrilegus, t.3.p.2.f.123.c.1.B

Bona Eccleſiæ alteriuſve loci pij vſurpantibus laicis anathema, to.4.p.2.f.356. c.1.D

Bona Eccleſię & Hoſpitalium ſi ab adminiſtratoribus emantur, aut locationis nomine directè vel indirectè obtineantur officio & dignitate remouendi, to.4. p 2.f.409.c.1.B

Bona Eccleſiaſtica & cenſus omnes in vnum librum redigenda, to.4.p.2.f.586. c.1.C. tria exemplaria Inuentarij per Notarium conſcribenda, pro archiuo Epiſcopali, Rectore loci, & adminiſtratore, t.4.p.2.f.484.c.1.F

Bonorum Eccleſiaſticorũ adminiſtratores inhabiles ſunt qui debita non ſolidarunt, t.4.p. 2.f.586.c.2.D

Bona Epiſcoporum & Clericorũ morientium à nullo ſub excommunicatione rapienda, t. 3.p.2.f.487.c.1.D. vide plura Epiſcopi.

Bona

Bona Epiſcopo aut eum Eccleſiæ, aut ſequeſtratim donata, cui à defuncto Epiſcopo relinquenda ſint, tom.2.p.1.f.554. c.2.E

Bona capituli non poteſt conducere eius capituli membrum per ſe vel per interpoſitam perſonam, tom.4. p.2.f.463. c.2.C

Boni cum malis ſæpe in ſcriptura reprehenduntur,& contra mali cum bonis laudantur,t.4.p.1.f.251.c.1.C

Bonorum iniuſtè oppreſſorum pulchra cõſolatio in oratione Gregorij Nazianz. t.1.p.1.f.525.c.2. D.E

S.Bonauẽtura à Sixto Papa IV. in Sanctorum catalogum relatus, t.4.p.1.f.742. c.2.F

Bonifacij Papæ I.vita, t.1.p.1.f.719.c.2. D.quando Pontifex factus, t.1.p.1 f.720. c.1.A.quamdiu ſederit,ibid.F.eius decreta,f.722 c.1

Bonifacij Papæ II.vita, tom. 2. p.1. f.643

Bonifacij Papæ III.vita, t.2.p.2.f.305. c.1. D. quando Pontifex factus, f. 305. c.1. F

Bonifacij Papæ IV.vita, t.2 p.2 f.306. c.1.A. quando Pontifex factus,ibid.B. an Papa hoc tempore cœperit eſſe Antichriſtus,ibid.F

Bonifacij Papæ V.vita, t.2.p.2. f.322. c.1. B. quo tempore factus ſit Pontifex, ibidem D. quamdiu ſederit, f.322. c.2. A. eius epiſtolæ tres, f. 322. c.2. B. & ſeq.

Bonifacius contra Stephanum Pontificatus inuaſor inter Pontifices non numerandus, t.3.p.2.f.133 c.2.F

Bonifacius VII.pſeudopapa, t.3 p.2.f. 160. c.1. A. eius ſcelera in Benedictum VI.quem ſtrangulat,ibid.Ioannem XIV. fame enecat,c.2.F. quamdiu ſedem illegitimè tenuerit,f.161.c.1.A.obitus,B.nudus per vrbem raptatur, ibid.

Bonifacij VII. vulgo VIII. electio & qualitas,t.3.p.2.f.765.c.1.B.res eius geſtæ & vita. C.D. obitus.F. quæ ei à Philippo Francorum intentata, & crimina obiecta,t.3.p.2.f.782.c.2.A.D

Bonifacij VIII. vulgo IX. Pontificis vita, tom.3.p.2.f.828. c.1.E.& ſeq. Eius & Clementis V. conſtitutiones de immunitate Clericorum innouantur in Concil.Lateranenſi ſub Leone X. t.4. p.2.f.88.c.2.F

S.Bonifacius in Germaniam mittitur, t.3.p.1.f.1.f.337.c.2.E. diploma de facultate prædicandi,f.340.c.2.C.eius profeſſio fidei & iuramentum de tuenda Catholicæ fidei veritate Papæ præſtitum, t.3.p.1.f.1.f.341.c.1.A.& ſeq. qualem habuerit Carolum Martellum,ibid.F. eius conſultationes Gregorio Papæ II. propoſitæ,t.3.p.1 f.1.f.343.c.2.F.& ſeq. quot habuerit in Germania Concilia, t.3.p.1. f.1.f.376. c 2.D. illius miraculoſa diſputatio cum Adelberto Gallo,tom.3.p.1.f.1. f.377.c.2.C

Bonoſus & Ruffinus monachi inſignes,t.1.p.1 f.552.c.1.E

Bonoſi hæreſis quæ, t.1.p.1.f.564.c.2. A.vt hæreticus damnatur, ibid.A. ab eo ordinati quare ab Eccleſia ad ordines ſuos recepti,t.1.p.1.f.620.c.1.A

Bononiaci conuerſi ſine baptiſmo recipiendi,& quomodo,t.1. p.1.f.665 c.1. E

Brabancones ob immanitatem à nullo principe ſub anathematis pœna conducendi,t.3.p.2. f.559.c.2.F

Bracara hodie Braga,& quæ, t.2.p.2.f. 222.c.2.E.f.214.c.1.B.f.237.c.1.B

ad Bracarenſem cathedram quæ vrbes pertineant,t.2.p.2.f.216.c.1.B.f.218.c.1.F. quæ illi ſubiaceant,f.219.c.1.F

Bracarenſe Concilium I. prouinciale ſub Theodomiro Sueuorum Rege tempore Ioannis Papæ III.circa annum Chriſti 563.celebratum, tom.2.p.2.f.208. c.1. & 2.ſub duplici editione. Cauſa Concilij,f.214.c.1.A. Locus,ibid.B. vtrum ab Ariamiro vel Theodomiro, & quando habitum,f.214.c 1 B.C.acta,f.209.& ſeq. Canones,f.212.& ſeq.

Bracarenſe Concilium II. ſub Ariamiro Sueuorum Rege an. Chriſti 572. poſt obitum Ioannis Papæ III.habitum, t.2. p.2.f.235.c.2.B. canonum duplex editio, ibid.C.E.& ſeq.quot numero fuerint ſtatuti,f.237.c.1.B. Locus Concilij,ibid. B. Tempus,C.F. ſub quo Rege, Theodomiro vel Ariamiro hoc habitum ſit? f. 237.c.1.E.qui interfuerint, f.233.c.1.E. f. 236.c.1.D

Bracarenſis Concilij anno 572. habiti fragmenta,t.2.p.2.f.238.c.1

Bracarenſe Concilium III. prouinciale anno Chriſti 675. tempore Adeodati Papæ & Wambani Regis habitum, t.2. p.2.f.557.C.Capitulorum tituli, ibid.D. capitula duplicis editionis,f.558.F.& ſeq. ſubſcriptiones,f.561.quando & vbi habitum,f.561.c.1.& 2.F

Brandeum quid, t.1. p.2.f.498. c.1.E. miraculoſa eius inciſio,ibid.D

Braulio Cæſaraugust. Epiſcopus qualis,t.2 p.2. f.364. c.2. C.f.376.c.2.D

Bremenſis Eccleſia Coloniæ facta ſuffraganea,t.3.p.2.f.131.c.1.D. de ea quæ lites circa annum Domini 856.896. & ſequentibus aliquot fuerint, t.3. p 2.f.131. c.1. C.D. contentio inter Hermannum Colonienſem & Adalgarium Hamburgenſem Epiſcopos ventilata in Concilio Wormatienſi,t.3.p.2.f.117.c.1.C. deciſa in Triburienſi,f.131.c.1.C

Brennacenſe Concilium in Gallia anno Chriſti 583. in cauſa Gregorij Turonenſis Epiſcopi celebratum,tom.2. p.2.f. 265. c. 1. C. Cauſa Concilij. D. Acta. ibid.E

Brentij & Brentianorum hæreſis, t.4. p.2.f.357.c.1.F

Breue Adriani VI.ad Inquiſitorem Comenſem de puniendis ſortilegis & Magis,t.4.p.2.f.138.c.2.E. aliud eiuſdem ad Fridericum Ducem Saxoniæ contra Lutherum,t.4.p.2.f.139.c.2.B

Breue Pij IV. ſuper ordine ſedendi in Concilio Tridentino, tom.4. p.2.f.319. c.1.C

Breuiarium cauſæ Neſtorianorum & Eutychianorum in 24.capita à Liberato diſtributum,t.2.p.2.f.177.c.1.B.capitum ſingulorum tituli,ibid.

Britannia quando & per quos ad fidem conuerſa,t.1.p.1.f.76.c.1.D

Britonia,Britania, vel Britinia aut Britonium quæ & qualis vrbs, t.2. p.2. f.223. c.1.E

Britannicum Cõcilium tempore Gregorij VII. anno 1079. ad falſam pœnitentiam proſcribendam celebratum, t.3. p.2.f.402.c.1.C.vide plura Anglica.

Brixienſe Conciliabulum,quo XXX Epiſcopi ſchiſmatici anno 1080. Gregorium Septimum deponere, & Guibertum ſurrogare conati ſunt,t.3.p.2.f.404 c.1.A. locus, acta & decretum Conciliabuli.B.C

S.Bruno Carthuſianorum auctor, t.3. p.2.f.408.c.1.B

Bruno Argentinenſis Epiſcopus reſignare cogitur,t.3.p.2.f.484.c.1.B

Bulgarorum Rex ad fidem à Nicolao Papa conuertitur, t.3.p.1.f.2.f.413.c.1 legatos Romam mittit,ibidem.F. Legati Pontificis ad Bulgaros miſſi arcentur à Bulgaris,f.416.c.1.B. Archiepiſcopum ſibi dari petit,t.3.p.1.f.2.f.416.c.1.D

Bulgari docentur fidem Chriſtianam, tom.3.p.1.f 2.f.416.c.1.C. baptizantur [illegible] 706.c.1.D. mentientem ſe presbyterum auribus & naribus mutilatum verberibus [illegible] cooperiunt,t.3.p.1.f.2.f.525.c.2. C.qualiter hoc à Nicolao Papa I. improbatum ibid.C.& f.524.c.1.C. eorum in præſentia Regis manducandi conſuetudo, t.3. p.1.f.2.f.527.c.1.C. de ijs, vtrum Romanæ vel Cõſtantinopolitanæ Eccleſiæ ſubeſſe debeant,contentio,t.3. p.1.f.2.f.5[illegible] c.1.D.F.& ſeq. ſub Romanæ Eccleſiæ iuriſdictionem & diœceſin ſæpius reuocati,& à quibus,t.3.p.2.f.58.c.1.E

Bulla Baſileenſis Concilij ad Imperij Electores miſſa,t.4.p.1.f.167.c.1.D

Bulla conuocationis Concilij Conſtantienſis,t.3.p.2.f.846.c.1.& 2

Bulla capitulorum initorum inter Eugenium IV.Papam & Legatos Sigiſmundi Imperatoris,t.4.p.1.f.212.c.1.C

Bulla Iulij II.indictionis Lateranenſis Concilij,t.4.p.2.f.12.c.1.C. ſubſcribentium nomina, f.15. alia prorogationis eiuſdem,f.16.c.1. B. Item alia eiuſdem [illegible] noris,qua ſimul de modo & ordine Concilij agitur,ibid.c.2.D.& f.17.c.1.E

Bulla Iulij II. reprobãs omnia acta Piſani Conciliabuli & Lateranenſe Concilium confirmans,t.4.p.2.f.24.c.1.B.alia reprobans omnia ſchiſmaticorum Cardinalium acta & ſtatuta tam in tranſalpinis quàm ciſalpinis locis facta, lecta in ſeſſ. tertia Later.Concilij,t.4.p.2.f.31.c.2.B

Bulla Iulij II.contra ſanctionem pragmaticam,t.4.p.2.f.38.c.1.B.& alia,f.39.c. 1.A.alia contra ſimoniacè agentes in electione Pontificis in ſeſſ.V.Conc. Lateranenſis prælecta, t.4.p.2.f.44. c.2.E. & ſeq.alia citatoria auctorum & aſſeclarum ſanctionis pragmaticæ publicata in ſeſſ. Concil.Lateranenſis,t.4.p.2.f.46.c.2.D

Bulla plũbea Baſileenſis Concilij qualis,t.4.p.1.f.25.c.1.A

Bulla Indulgentiarum Concilio Baſileenſi conceſſarum,t.4.p.1.f.59.c.2.E

Bulla tranſlationis Concilij Baſileenſis ad ciuitatem Ferrarienſem, t.4. p.1. 215.c.1.E

Bulla Nicolai V. ſuper approbatione actorum Concilij Baſileenſis, tom.4.p. f.96.c.2.E

Bulla indictionis Concilij Tridentini Oecumen.ſub Paulo III. t.4.p.2.f.[illegible] c.1.alia Pij IV.ſuper declaratione temporis ad obſeruanda ſtatuta Cõcilij Tri[illegible]

tui.t.4.p.2.f.356.c.1.E.alia facultatis trãſferendi Concilij Tridentini ſub Paulo III. t.4.p.2.f.297.c.1.D.alia Pij IV.de reſumẽdo Concilio Tridentino t.4.p.2.f.317.c.2.E. qui ſubſcripſerint. f.318.c.2.D. alia reſumptionis Concilij ſub Iulio III. t.4.p.2.f.301.c.1.D.alia Pij IV.ſuper confirmatione eiuſdem.t.4.p.2.f.355.c.1.A.& ſeq.

Bulla retractationum Pij papæ.V.t.4.p.1.f.718.c.2

Bulla Leonis X ad Chriſti fideles de actis & ſtatutis Lateranenſis Concilij recipiendis. t.4.p.2.f.1.c.1.A. alia eiuſdem de prorogatione ſeſſionis VI. Conc. Lateranenſis.t.4.p.2.f.50.c.2.D.alia eius de continuando Concilio Lateranenſi à Iulio II. incepto. f.54.c.1.C. alia progationis VII. ſeſſionis Cõcilij.f.57.c.1.F.alia prorogationis citationis cõſortij pragmaticę ſanctionis.f.64.c.1.B.alia progatæ octauæ ſeſſionis Conc.Lateranenſis.t.4.p.2.f.64.c.1.F

Bulla Leonis X. de animę Intellectiuæ immortalitate & ſtudio philoſophię quinquennali clerico cõceſſo.t.4.p.2.f.73.c.1.C.alia eiuſdem pro reformatione officialium curiæ Romanæ. f.74.c.2.B. alia qua pro pace Chriſtianorum principum orantibus certas indulgentias & omnibus ad Conc.venientibus ſaluum offert conductum.f.83.c.1.E.alia reformationis curiæ Ro.t.4.p.2.f.85.c.1.D. & ſeq. alia prorogatoria ſeſſionis X. Conc. Lateranenſis.f.94.c.2.A.alia de reformatione Mõtis pietatis f.96.c.2.F

Bulla Leonis X. contra Exemptos in Concil.Lateranenſi lata. t.4.p.2.f.97.c.2.D.alia ſuper impreſſione librorum in ſeſſione X.Conc.Lateranẽſis prælecta.f.99.c.2.B. alia ſuper præfixione termini profitentium pragmaticam ſanctionem. t.4 p.2.f.100.c.1.C

Bulla Leonis X.circa modum prædicãdi ſuper Ambonem in ſeſſ.XI.Conc.Lateranenſis promulgata. t.4.p.2.f.111.c.2.D. alia eiuſdem continens concordata cum Franciſco Chriſtianiſſimo Frãcorum Rege ſuper præbendis.f.113.c.1.D & f.118.c.1.F.alia de abrogatione ſanctionis pragmaticæ.f.120.c.1.A

Bulla Leonis X.circa Religioſos eorũque priuilegia in ſeſſione XI. Conc.Lateranenſis lecta.t.4.p.2.f.122.c.1.C.eiuſdem bulla prorogatoria ſeſſionis X. Conc.Lateranenſis.f.124.c.1.E.bulla impoſitionis decimarum & abſolutionis Concilij Lateranenſis.f.128.c.1.F. bulla contra inuadentes domos Cardinaliũ in ſeſſ.12. Concilij Lateranen.lecta & correcta.t.4.p.2.f.128.c.1.A.alia item eiuſdẽ contra errores Martini Lutheri & Lutheranorum.t.4.p.2.f.134.c.2.A

Burdinus antipapa. vide Mauritius Burdin.

Burdegalenſis Eccleſia cur Apoſtolica dicta.t.2.p.2.f.215.c.2.B

Burdegalenſe Concilium aduerſus Priſcillianum ſub Siricio Papa.anno 385.t.1.p.1.f.563.c.2.B.cauſa Concilij ibidem.

Burgundiæ ducis oratores ad Conc.veniunt Ferrarię̃ſe.t.4.p.1.f.488.A. Papę nõ Imperatori Græcorum ſalutem & honorem deferunt.ibid.B

Burgundiæ dux reſeruat ſibi actionem de colla ipatus defuncti. t.4.p.1.f.156.c.1.c. quæ illi decreta in tractatu Arrebatenſi à rege Franciæ tranſportanda. f.156. c.1. & ſeq.

Byterrenſe Conciliabulum Arianorum, quo Hilarius Pictauienſis Epiſcopus relegatur.habitum anno Chriſti circiter.359. t.1.p.1.f.479.c.1.C.cauſa & acta Conciliabuli ibidem.

Byzacenum Concilium in Africa anno Chriſti 541.ſub Vigilio Papa celebratum. t.2.p.2.f.31.c.1.D acta.E

Byzacenum Concilium in cauſa Clementij Primatis prouinciæ Byzacenæ tẽpore Gregorij Papæ I. anno Chriſti.602. celebratum.t.2.p.2.f.304.c.1.F

Byzacenum Concilium Epiſcoporum 42.ſub Primate Stephano tempore Theodori Papę contra Monothelitas habitum. t.2.p.2.f.391.c.1.B

Byzacenum Concilium Africæ anno Chriſti.504.de ſurrogandis nouis Epiſcopis ſub perſecutione Traſamundi Regis habitum, t.2.p.1.f.553.c.1. F. Locus Concilij ibid.

Byzacena quæ?t.2.p.1.f.553 c.1.F

Byzantium à Conſtantino imperiali ſede condecoratũ.t.1.p.1.f.255.c.1.B.nunc Conſtantinopolis dictum,vide Conſtantinopolis.

C.

CAbilonenſe Concilium I. in cauſa Sagittarij & Salonij Epiſcoporum, anno Chriſti 582. celebratum, t.2.p.2.f.263.c.1.A Acta Concilij.ibid.B

Cabilonenſe Concilium ſub Clodoueo Rege,tempore Vitaliani Papæ anno 664. celebratum, t.2.p.2.f.527.c.2.B.tempus Concilij, f.529.c.2.E canonum tituli, f.527.c.2.C.ſubſcriptiones,f.528.F.Epiſtola Concilij,f.529.c.1.D

Cabilonenſe Concilium II. ſub Leone Papa III anno Chriſti 813.celebratum.t.3.p.1.ſ.2.f.192.c.1.F.cauſa & tempus Cõcilij, f.197.c.1.A.capitula 67.edita, f.192.c.2.& ſeq.

Cabilonenſis conuentus. vide Conuentus.

Cadalous pſeudopapa qualis, t.3.p.2.f.245.c.1.B. cõdemnatur in Concilio Mantuano,f.247 c.2.E

Cadalous ſchiſmaticus inſidiatur Romæ,t.3.p.2.f.227.c.2 F. eius obitus qualis, f.228.c.1.B

Cadauera in Baſilicis ſanctorum olim ſepelire illicitum, t.2.p.2.f.212.c.1.F. & f.214.c.2.E

Cadauera ſepulta ſine Epiſcopi facultate ex Eccleſia non transferenda, t.4.p.2.f.459.c.1.F

de Cadaueribus vide plura Defuncti, & Sepultura.

S.Cæciliæ corpus à Paſchali Papa inuẽtum,t.3.p.1.ſ.2.f.256.c.1.E.eius tranſlatio, f.259.c.1.E. quando,quale & qualiter inuentum,t.4.p.2.f.566.c.1.& 2. à Clemente VIII. in arca argentea pretij, 4292.aureorum magna deuotione reconditum, c.2.C.E

Cæcilianus Carthaginenſis Epiſcopus à Donatiſtis varie accuſatur & agitatur, t.1.p.1.f.212.c.1.B.& ſeq. abſoluitur in Cõcilio Romano. E. cur in Carthaginenſi Cõciliabulo damnatus, t.p.1.f.202.c.2.C

Cælibes ſolos ſaluandos qui docuerint, t.1.p.1.f.172.c.1.E

Cælibatus ordinibus ſacris maioribus annexus, t.1.p.1.f.352.c.2.E.F. & ſeq.in Cõcilij Nicęni canone cõprehenſus,t.1.p.1.f.352.c.2.E.vide plura Clerici cęlibatus.

Cęlibatum ordinibus in maioribus cõſtitutis qui negat præceptum eſſe, hæreticus eſt. t.4.p.2.f.154.c.1.B

Cæleſtius hæreſiarcha quis & qualis,t.1.p.1.f.709.c.2.D.hęreſeos conuictus damnatur,t.1.p.1.f.710.c.2.E.diffamat Lazarũ vt innocens videatur,t.1.p.1.f.713.c.1.A

Cæleſtini Papæ IV. vita,electio & obitus,t.3.p.2.f.713.c.2.D

Cæleſtini Papæ I.II.III.& IV.vide Cœleſtinus.

Cæleſtini Papę V.electio,t.3.p.2.f.764.c.2.C.promotiones quas fecerit,D.cur abdicarit ſe officio,D.E.F.obitus eius,ibidẽ. à Clemente V.inter ſanctos relatus,E.humilitas eius & bonitas,E.F

Cæmiteria ſepienda & crux in ijs ſtatuenda,t.4.p.2.f.437.c.2.D

Cænobia non conuellenda aut diſſoluenda ab Epiſcopis,t.2.p.2.f.328. C. vide plura Monaſteria.

Cæſaraugusta qualis Vrbs,t.1.p.1.f.553.c.2.D

Cæſarauguſta,vel Cęſarea Auguſta,hodie çaragoça. quæ & qualis, t.2.p.2.f.224.c.2.D

Cæſarauguſtana Eccleſia prima Chriſtianorum à S.Iacobo ædificata, t.2.p.2.f.317.c.2.F

Cæſarauguſtanum Concilium prouinciale ſub Damaſo Papa I.contra Priſcillianiſtas celebratum, anno Domini 380.t.1.p.1.f.553.c.1. Locus Concilij, t.1.p.1.f.553.c.2.D. Tempus,f.554.c.1.B Canones,f.553 c.1.D. Numerus Epiſcop.c.2.F

Cæſarauguſtanum Concilium II. ſub Gregorio Papa I.celebratum,t.2.p.2.f.298 c.1.A.tempus,ibid.E.ſubſcriptiones & canon ſtatutus,ibid.C.D

Cæſarauguſtanum Concilium III.tempore Sergij Papæ, anno Chriſti 691.celebratum, t.3.p.1.ſ.1.f.311.c.1.A.canones ſeu capitula ibidem & ſeq.vnde hoc Conciliũ acceptum ſit,f.312.c.2.B

Cæſarius Arelatenſis quis & qualis,t.2.p.1.f.641.c.1.D

Cæremoniæ cur adhibeantur in diuino cultu,t.4.p.2.f.219.c.1.A

Cæremoniæ Eccleſiæ vt piæ & ſalutares retinendæ & conſeruandæ, t.4.p.2.f.257.c.2 F

Cæremoniæ ſacramẽtales adhibendæ, t.4 p.2.f 295.c.1.F

Cæremoniarum eccleſiaſticarum præfectus in cathedralibus & collegiatis Eccleſijs conſtituendus.t.4 p.2.f.572.c.2.B

in Cæna Domini ſacra communio accipienda eſt, t.1.p.1.f.75.c.2.F

in Cæna Domini quæ celebritas olim obſeruari ſolita,t.3.p.1.ſ.1.f.332.c.1.E

in Cæna Domini vt pontifices ſuorum lauarent pedes antiqua conſuetudo, t.3.p.1.ſ.1.f.329.c.1.F.& ſeq.

Caius papa.vide Gaius.

Caius contra Marcionem & cataphrygas diſputat,t.1.p.1.f.80.c.2.C

Callagurris,hodie Calahorra,prius Calagurus dicta, quæ & qualis, t.2.p.2.f.224.c.2.F

Calendæ Ianuariæ gentilium more nõ ſeruãdæ,t.2.p.2.f.230.c.1.D.t.2.p.2.f.246.I

Calendis Ianuarij ſtrenæ diabolicæ nõ obſeruandæ, t.2.p.2.f.295.c.2.B

Calendion Stephano in Antiochena ſede & quomodo ſubſtitutus, t.2.p.1.f.442 c.2.B. ab Acacio crimine læſæ maieſtatis accuſatus Epiſcopatu amouetur, t.2.p.1.f. 442.c.2. C. illi Petrus Fullo Cnaphæus ſubſtituitur, ibid.

Caliabria, nunc Montanges dicta, t.2. p.2.f.124.c.1.B

Calices olim vitrei & lignei in Eccleſia vſitati, t.1.p.1.f.80. c.2.F

Calicibus quibus & qualibus olim Eccleſia vſa fuerit, t.1.p.1.f. 80.c.2.F.& ſeq. vitreorum vſus in Eccleſia interdictus, t.1. p.1.f.81.c.1.B. item lignei ibidem & plumbei, t.3.p.1.ſ.2.f.370.c.1.E

Calices argentei in primitiua etiam Eccleſia vſitati, t.1.p.1.f.51.c.1.A. item aurei, f.87.c.1.E

Calices in ſacris non niſi aurei vel argentei adhibendi, t.3.p.2.f.543.c.1.E

Calices ſacri qua reuerentia tractandi, t.1.p.1.f.34.c.2.C. in profanum vſum nõ adhibẽdi, t.3.p.1.c.1.f.261.c.1.D. vide plura Sacra vaſa.

Calicis vſus an Laicis permittendus, t. 4.p.2.f.322.c.2.C

Calici ſacro qui Victori II. venenum immiſerat à dæmone arripitur, t.3.p.2.f. 218.c.1.C

In Calice præter vinum vineæ aqua mixtũ nihil offerendum, t.2.p.2.f. 35.c.2.A. vide plura, Sacrificium.

Calixti Papæ I. vita, t.1.p.2.f.83.c.1.B. quando Pontifex factus, ibid.C. quamdiu ſederit D. martyrio coronatur, ibid. quis eius necis auctor, E.F. miracula Calixti, D

Calixti Papę II. vita & electio, t.3.p.2.f. 460.c.1.C. electionem ſuam præuidet, E. Mauritium Burdinum antipapam cepit, F. pacẽ Eccleſię cum imperio reſtituit, f.460 c.2.E. obitus eius, F. Epiſtolæ eius, f.461.c. 1. vbi electus, t.2 p.2.f.537.c.2 C. eius conceſſio Henrico Imperatori facta, t.3.p.2.f. 466.c.1.B

Calixti papæ III. electio, vita & acta, t. 4.p.1.f. 737.c.2.C. obitus, E. qualis fuerit, ibid. & ſeq.

Callinicus Patriarcha Conſtantinop. ob conciliabula cõtra V. Synodum erecta captus, vinctus & oculis priuatus ſtipem poſcere cogitur, t.3.p.1.ſ.1. f.334.c.1.B

Caliſtus Sabellianus à Syluestro I. damnatus, t.1.p.1.f 257.c.1.C

Calumnię iuramentum, vide Iuramentum & Iudex.

Calumnia de proceſſione Spiritus ſancti à Photio Ioanni papæ afficta, t.3 p. 2.f. 94.c.1.F

Calumnia condemnatione in expenſas punienda, t.3.p.2.f.577.c.2.A

Calumniatores non audiendi, t.1.p.1.f. 164.c.1.B

Caluiniſtarum in Gallijs facinora, t.4. p.2.f.398.c.2.C

Caluities olim probroſa, t.2.p.2.f.376. c.1.C

Cambia quæ prohibita, t.4.p.2.f.386. c.2.F

Campanæ quot & quales in Eccleſijs eſſe debeant, t.4 p.2.f.437.c.2.D.E. tempore tonitrui & tépeſtatis pulſandæ ſunt, t.4.p.2.f.441.c.1.F ijs quotidie, ter in die ſignum orationis dandum, t.4.p.2.f.441. c.1.E. item ſub eleuatione, t.3.p.2.f.442. c.1.A

Campanarum ſacrarum vſum ad ſpectacula ſuppliciorum adhiberi indignum, t.4.p.2.f.382.c.2.B

Campanæ nouæ benedicendæ, t.3.p.2. f.788.c.1.B. & cur, t.4.p.2.f.201 c.1. C. itẽ à quo f.437.c.2.E. vide Benedictio.

Campanæ à Ioanne XIII. conſecratæ cur nomen Ioannis Baptiſtæ impoſitum, t.3.p.2.f.158.c.2.E

Canalium, & in canalio conſtitutus. quid & quis, t.1 p.1.f.448 c.1.F

Cancellarij Eccleſię cathedralis vel collegiatæ officium, t.4 p.2.f.463 c.1.F

Cancellarij Epiſcopalis munus, t.4.p.2. f.542.c.1.B.E. F. quæ nõ gratis conficere & ſcribere teneatur, t.4.p.2.f.542.c.2. & ſeq.

Candidianus Comes qua ex cauſa à Theodoſio Auguſto ad Concilium Epheſinum miſſus fuerit, t.1.p.2.f.166.c.1.E. eius in Conciliabulo Epheſino de vera Epheſina ſynodo mendacia, t.1.p.2.f 224.c.1. & ſeq.

Candelę ad fontem ſabbato ſancto adduci ſolitæ, t.3.p.1.ſ.1. f 374.c 2. C

Canendi in Eccleſia noctu & diu cõſuetudo à quo introducta, t.1.p.1.f.304.c.1.F

canere in Eccleſia quibus licitum, vide Cantus.

canones Eccleſiaſtici omnibus ſeruandi, t.2.p.1.f.478.c.2 F. t.3 p 1.ſ.2.f.104.c.2. D. non facile in ijs diſpenſandum, t.4.p.2. f.356.c.2.E

canones clericis cognoſcendi, t.1.p.1. f.737.c.1.A

canones Apoſtolorum quando & vbi conditi, t.1.p.1.f.3.c.2 D. num omnes à SS. Patribus recepti, t.3.p.1.ſ.1.f 314. c.1.E

canones Apoſtolorũ per Clemẽtẽ prolati, t.3.p.1 ſ.1.f 427.c.2.F. vide plura Apoſt.

canonum Apoſtolorum tituli iuxta veterem editionem, t. 1.p 1.f.4 eorundem editiones iuxta Dionyſium Exiguum, f.5. c.1. iuxta Gentianũ Heruetum, c.2. & ſeq.

canones Apoſtolorum vnde originem habeant, t.1.p.1.f.14.c.1.A. Numerus eorũ & auctoritas, t.1.p.1.f.14.A. vnde de numero eorum ſententiarum diuerſitas exorta, t.1.p 1.f.14. C. ſententia Zephyrini Papæ, t 1.p.1.f.81.c.2.E

canonis Apoſtolici primi explicatio, t. 1.p.1.f.15.c.1. E. tertij & quarti, ibid. F. ſexti ibid.c.2.C. octaui, t.1.p.1.f.15.c.1.A. noni ibid. D. decimi ibid. E. XI. & XII. ibid. F. XIII. ibid c.2 C XIV. XV. & XVII. t.1.p. 1.f.15.c.2.C & ſeq. XIX. t.1.p.1.f.16.c. 1.A. XX. ibi.B. XXI. ib. C. XXV. D. XXXV. & XXXVI. ibid. F XXXVIII. t.1.p.1.f.16. c.2.B. XXXIX ibid. D. XLI. & XLVI. ibid. E. reliquorum, vide f.17.& ſeq.

canones Africanæ Eccleſiæ diuerſis Concilijs ſtatuti, t.1.p.1.f.758. & ſeq. t.3.p. 1.ſ.1.f.432.c.2.C

canones Ancyrani concilij, t.3.p.1.ſ.1. f.425.c.2.C. Antiocheni Concilij, t.3.p.1. ſ.1.f.429.c.2.D. Carthaginenſis Concilij, t.3.p.1.ſ. 1.f.431.c.2.E Liberitani Concilij de lapſis, occiſoribus in maleficio, &c. vide t.1.p.1 f.193.& ſeq. Gangrenſis Concilij, t.3.p.1.ſ.1.f 4 9. c.1.F Laodiceni Concilij, t.3.p.1.ſ.1.f.430.c.1 D Neocæſarienſis Concilij, t.3.p.1.ſ.1.f.4 9 c.2.C

Canones Nicæni & ſedis Apoſtolicæ obſeruandi, t.2.p.1.f.432.c.1.B

canon ſextus Nicæni Concilij corruptus & quomodo legendus, t.1 p.1.f 19. c.1.C

canonum ex græcorum ſeu Orientalium ſynodis à Martino Bracarenſi Epiſcopo collectorum tituli, t 2.p.2.f.239. & ſeq.

canones Petri Alexandrini Epiſcopi de lapſis, t.1.p.1 f.1 9 c.1.F. & ſeq.

canonum Sardicenſium ſeries, t.3.p.1. ſ.1.f.431.

canones Trullani ſeu ſynodi ſextę Oecumenicæ nomine editi, nec à Concilio illo editi, nec à ſede Apoſtolica omnes approbati ſunt, t.3.p.1 ſ.1.f.224. A. quid de eorum auctore & authoritate ſentiẽdum, ibid.& ſeq qui ſubſcripſerint, ibid f.254. & ſeq. à quo editi, f.265 c.1.E

canones tẽpore VI. Synodi qui & quorum ab Eccleſia vniuerſali recepti, t.3 p.1. ſ.1. f.252.A.B.& ſeq.

canonum ex diuerſis Cõcilijs ſelectorum & Carolo Magno Romæ ab Hadriano Papa I. oblatorum epitome, t 3 p.1 ſ.1. f. 427.c.2.F vſq; ad f.435. quis eius auctor, f.434.c.2.F

canones LXXII. ab Hadriano Papa I aduerſus falſos Epiſcoporum accuſatores & oppreſſores collecti anno Domini 785 t.3.p.1.ſ.1. f.436.c 1.E.& ſeq. vſq; ad f. 439. Notæ Antonij Auguſtini Tarraconenſis Archiepiſcopi, f.439.c.2.& ſeq.

canones de Euchariſtia, vide Euchariſtia.

canones de baptiſmo, vide Baptiſmo & ita in cæteris.

canoni de non ordinandis eunuchis & deponendis ſeipſos mutilãtibus quis cauſam dederit, t.1 p 1.f.298 c.1.E

canonum SS. obſeruantia à ſingulis Epiſcopis ante ordinationem promittenda, t.3.p 1.ſ.2.f 104.c.2.F

canonum contemptores laici excommunicandi, clerici honore priuandi, t.3 p 1.ſ 2 f.408.c.2.C.& f.447.c.2.C

canonum ſacrorum violatores in Spiritum S. blaſphemi ſunt, t.1.p.1.f 512.c 2 A

canonum rigor pro temporũ diuerſitate relaxandus, t.2.p.1.f.478.c 1.A. quomodo pro neceſſitate temporis mutari vel relaxari poſſint, t.1.p.1.f.620.c.1.B.C.& ſeq.

canones certarũ rerũ, vide in proprijs.

canonicales præbendæ diſtinguendæ ſancti alicuius nomine, ne bona & prædia confundantur, t 4 p.2.f 463.c.2.D

canonicatus quibus & qua ætate conferendi, t.4.p.2.f.577.c.2.F. in collegiata Eccleſia nulli niſi ſcienti competenter legere & cãtare, t.3.p.2.f.789.c.2.A. nec vlli ante annum 12. ætatis, t.3.p.2.f.789.c.2.A nec alteri quam qui intra annum ordine requiſitum recipere poſſit & velit, t.4.p.2. f.550.c.1.E

canonicatus in cathedrali Eccleſia nulli ante annum ętatis XV. conferendus, t.3. p.2 f.789.c.1.F

canonicorum vita & officium, t.4.p.2 f.181.c.1.E.f.213. c.1 F

canonicorum in choro officiũ, t.4.p.2.f. 378.c.1.E. eorum quot & vnde adſciſcendi, t.3.p.1.ſ.2. f.246.c.2.C.E

canonici & clerici ciuitatũ in vno dormitorio olim ſimul ſub clauſtris & refectorio verſari ſoliti, t.3.p.1.ſ.2.f.190.c.2.C dormitorium & cænaculum commune ſub clauſtro habebũt, t.3.p.1.ſ.2.f.199.c 1.

ſub

ſub claustris ſimul edant & dormiant, f. 351.c.2.F. æqualiter iis potus & cibus diſtribuendus, t.3.p.1.ſ.2.f.247.c.1.D. quæ in cibo & potu menſura, t.3.p.1.ſ.2.f.247.c.1.F.& ſeq.

Canonicis apud Eccleſiam ſimul manducandum & dormiendum, vide Clerici.

Canonicorum portæ qualiter cuſtodiendæ, t.3.p.1.ſ.2.f.253.c.1.A. clauſtra diligenter munienda, f.246.c.2.B.f.253.c.1 B

Canonicis in veſtitu quæ diſcretio ſeruanda, t.3.p.1.ſ.2.f.248.c.2.A

Canonicus cooptatus quamdiu probandus, t.4.p.2.f.407.c.1.A

Canonicus in reſidentium numerum quo modo & quis cooptandus, t.4.p.2.f. 460.c.2.D.E.&ſeq. quomodo examinandus & probandus, f.461.c.1.A.B.C

Canonici quinquennio in ſtudiis alendi, t.4.p.2.f.205.c.2.F. ad Vniuerſitates ſtudiorum cauſa mittēdi, t.4.p.2.f.238.c.1.A cautio ab eiuſmodi præſtāda, C. quo mitti debeant, D

Canonicis proprietatis habendæ licentiam abnegandam quis vſſerit, t.3.p.2.f. 247.c.1.D. ſine conſenſu Epiſcopi à Regibus in palatium non aſcendendi, t.3 p.1.ſ. 2. f.352.c.1.F. omnibus in collegiata Eccleſia feria V. Cœnæ Domini in ſolenni ſacro communicandum, etiamſi ſacerdotes ſint, t.4.p.2 f.411.c.1.C. cōciones frequentandæ, t.4.p.2.f.405.c.2.A. idque in ſua Eccleſia ſuperpelliceo indutis, f.442.c.2.E. an non obſtante iuramento quo Eccleſiæ obſtringuntur ſuæ capituli ſtatuta Epiſcopo aperire debeant, t.4.p.2.f.403.c.2.B

Canonici cucullas monachorum non induent, t.3.p.1.ſ.2.f.248.c.2.F

Canonicus reſidens aut choro inſeruiens fructuum participatione non priuandus, t.4 p.2.f. 406.c.1.E

Canonicus fornicator à canonica omnino arcendus, t.4.p.2.f.416.c.2.F. vide Clerici concubinarij.

Canonicus fortè non [illegible] vnius diei diſtributione mulctandus, t.4.p.2.f.419. c.2.A. vide Abſens.

Canonicus in hebdomada ſua officiū negligens diſtributionum portione mulctandus, t.4.p.2.f.421.c.1.B

Canonici in acceptatione canonicalis reſidentiæ iuramentū, t.4.p.2.f.460.c.2.D

Canonicorum origo quæ, t.2.p.2.f.362 c.2.E. eorum certus in Eccleſiis numerus ſtatuendus, t.3.p.2.f.802.c.2.D. ſenum & infirmorum quæ cura Prælato habenda, t. 3.p.1.ſ.2.f.252.c.2.F

Canonico aut capitulari non licet bona vel exactiones ad Capitulum ſpectantia conducere, t.4.p.2.f.463.c.2.C

Canonico mortuo quid à confratribus præſtandum, t.4.p.2.f.404.c.1.E

Canonicos corripiendi modus, t.3.p.1. ſ.2.f.250.c.2.D. & ſeq.

Canonicæ literæ quæ, t.1.p.1.ſ.25 .c.1. F.t.2.p.2.f.336.c.1.A

Canonici Cathedrales, vide Cathedralis Eccleſia.

Canonici ſupranumerarij qui & cur abrogandi, t.4.p.2.f.531.c.2.A.B

Canonicorum filij, vide filij Canonic. vel Cleric.

Canonicam inſtitutionem omnibus cæteris ſupereminere, t.3.p.1.ſ.2.f.246. c.1 B

Canonici libri Eccleſiæ authoritate & approbatione indigent, vide Eccleſia.

Canonicorum librorum index, t.4.p. 2.f.284.c.1.C

Canoniſſæ & ſanctimoniales clauſtro ſuo cohibendæ, t.3.p.2.f.506.c.1.A. vide plura Moniales.

Cantharides Rex Wandalorum cæditur à Beliſario, t.2.p.2.f.1.c 1.B

Cantus in Eccleſia non niſi a deputatis canonicis & cantoribus fieri debet, t 1 p 1. f.243.can.15, cur laicis interdictus, ibidem c.1.B

Cantores Eccleſiaſtici qui & quales eſſe debeant, t 1.p.1 f.249.c.1.C.t.3.p.1.ſ.2.f. 250.c.2 C f.251 c.2.F. qualiter iis angelorū adſint præſidia, t 3.p.1.ſ.2.f 250.c.1.F. in diuinis officiis & proceſſionibus habitu clericali & ſuperpelliceo veſtiendi, t.4.p. 2.f.458.c.1.B à quo ſtatu ſpiſcoeant & quomodo, t.1.p.1.f.563.c.2 F. quæ iis in Eccleſia attendenda, t.3.p.1.ſ.2 f.2 1.c.2.F. qualiter corripiendi, f.250.c.2 D.& ſeq.

Cantus Eccleſiaſticus quādo celebrari cœptus, t.4 p.2.f.27 .c.2 E. eius authorquis, t.1.p.1 f.229.c 1.B. & f.504.c.1.F. cātus quis & qualis adhibendus, t.4.p.2.f. 380.c.2 C. non poeticè compoſitus extra pſalmos ſcripturarum, t 2.p.2.f.212.c.2 D in Eccleſia qua pietate, attentione & compunctione ſine inordinatis vociferationibus celebrandus, t.3.p.1.ſ.1.f.248.D. t.3 p. 1.ſ.2.f.250 c.1.& 2. t.4.p.2 f. 270.c.2.F.& ſeq. item qua methodo & deuotione, t.4. p.2.f.533.c.2.F & ſeq.

Cantus in Eccleſiis Organiſtarum qualis eſſe debeat, t.4.p.2 f.43 .c.2.C

Cantui in Eccleſia lectiones interponendæ, t.1.p.1.f.243.can.17.

Cantus Eccleſiaſticus impiè à Paulo Samoſateno traductus, t.1 p.1 f.62.c.2.E quantum eo affectus fuerit S. Auguſtinus, t 4 p 2.f.270.c.2.F.F

Canendum in Eccleſia nihil poeticè compoſitum extra Pſalmos canonicarum ſcripturarum, t. p. f.212.c 2.D

Cantus puellarum vel ſecularium in choro non exercendi, t.2.p. f 3 5.c.2.F.

Cantica obſcœna in aut circa baſilicas non canenda, t.2.p.2.f 528.c.2.D.t 3.p.1.ſ. 2.f.202.c.1.A.t.4 p.2.f. .c.2.F

Canticum trium puerorū poſt Miſſam dicendum, t.2.p.2.f 362.c.2.A

Cantuarienſi Eccleſiæ Eboracēſis ſubiacet, t.3.p.2.f.25 .c.2.E. lis de eo a Lanfranco mota, ibidem quanto tempore Eboracenſis illi ſubiecta fuerit, t 3 p.2.f.251. c.2.C.D

Cantuarienſis Archiepiſcopi præeminētia, t.3.p.2.f.6 3.c.1.E.t.3 p.2.f.65 c.1.D

Capellæ ſine conſenſu Epiſcopi non erigendæ, t.3.p.2.f.517.c.2.C

Capellæ ſine diœceſanorum licentia nō erigendæ, t.4.p.2.f.162.c.1.C

Capellæ quibus impenſis erigendæ vel reſtaurandæ aut inſtruēdæ, t.4 p.2.f.437. c.2.B

Capellæ ea conditione erectæ vt ordinarij viſitationi non ſubſint, niſi Apoſtolicæ ſedis auctoritate cōprobatæ fuerint, ab Epiſcopo quotannis viſitandæ, etiam equitum ordinis Hieroſolomytani, t.4.p. 2.f.558.c.2.E

Capellæ locus nulli ſine Epiſcopi authoritate cōcedendus, t.4.p.2.f.456.c.2.B

ad Capellas vicarij idonei & reſidentes aſſumendi, t.3.p.2.f.994.c.2.A

Capellani ſiue Canonici ſiue vicarij in Eccleſia capellanatus ſui reſidebunt, t.4. p.2.f.465.c.1.B

Caper, hircus & hædus pro peccato offerebantur, t.1 p 2.f 440 c 1.B

Capro peccator cōparatur, & quo modo, t.1.p.2.f.440.c.1.B

Caper emiſſarius Leuit 16. qualiter geſſerit figuram Chriſti, t.1 p.2.f.440.c.1.B. C.& ſeq.

Capilli criſpatores, vide Cinifiones.

Capillos ad videntium detrimentum ſcitè excogitatis nexibus componentium aut ornantium pœna, t.3.p.1.ſ.1.f.252. C

Capitolium quid, t.1.p.1.f.202.c.1.D

Capitula tria in Cōcilio Conſtantinop. Oecumenico V. diſtructa quæ, t.2.p.2.f.175. c.2.B

Capitula Caroli Magni & Ludouici Imperat. obſeruanda, t.3.p.1.ſ.2.f.355.c.2. C. à quo hæc collecta fuerint, t.3.p.1.ſ.2.f. 356.c.2.A

Capitula & congregationes inuocatiōne ſancti Spiritus inchoanda & claudenda t.4 p.2.f.484.c.2.D

Capitula Epiſcoporum, Abbatū & Prælatorum quoties & vbi celebranda, t 3.p. 2.f.991 c.1.C

Capitula diſciplinæ diligenter obſeruanda, t.4.p.2.f.182.c.2.D. non omittenda, t.4.p.2.f.214.c.1.E

Capituli tempore Miſſæ non celebranda, t.4.p.1 f.52.c.1.F. nec aliis quam ferialibus diebus & extra tēpus Miſſæ, Veſperarum aut Completorij, t 4 p.2.f.271.c.2. B. hebdomadatim bis habenda, & quid in iis inquirendum, f.404.c.1.C

Capitula, quorum Epiſcopi intereſſe Cōciliis prouincialibus ſolent, Metropolitano ſubiecta ſunto, t.4.p.2.f.463.c.1.C

Capitula etiam cathedralia ab Epiſcopis viſitanda, t.4 p.2.f.292 c.2.D

Capituli pars maior & ſenior præualeat minori, t.3.p.2.f.558.c 1.F

in Capitulo vocem habere debent ſoli in ſacris conſtituti, t.3.p.2.f.795.c.1.D

Capitulorum decreta in vnum librum referenda, t.4.p.2.f.485.c.1.B

in Capitulo de rebus patrimonij Capitularis, locationibus, contractibus & officiis conferendis deliberandum, t.4.p.2.f. 463.c.1.E

Capitulare Gregorij Papæ II. ſeu commiſſio & inſtructio Martiniano & Georgio legatis in Baioariam data, t.3.p.1.ſ.1.f. 345.c.1.& 2.

Capitularis vt quis fiat, ſubdiaconus ſit oportet, t.4. p.2.f 326.c.2.C

Capitulares congregationes quomodo ſuſcipiendæ, & quid iis agendum, t.4.p. 2.f.41 .c.2.& ſeq. folio. quis ordo ſeſſionis ſeruandus, t.4.p.2.f.422.c.2.E.D

Capreoli Carthaginenſis Epiſcopi & Metropolitæ epiſtola ad Synodum Epheſinam purgatoria de abſentia Africanorū, t.1.p.2.f.203.c.2.

Capua ciuitas quæ, t.1.p.1.f.564.c. 1.D

Capuana ſynodus in cauſa Antiochenæ diſſenſionis & Bonoſi hæretici ſub Siricio Papa, anno circiter Chriſti 389. celebrata, t.1.p.1.f.564.c.1.D. cauſa & locū Concilij, E. item acta, ibidem.

Capuanum Concilium, quo Victor III. inſignia pontificalia reſumit & conſecratur, habitum anno Domini 1087. t.3.p.2.f. 406.c.1.C

Capuanum Concilium, quo Henricus IV. Imp. alias V. vna cum Mauritio antipapa, qui ſe Gregorium VIII. nominabat, viciſſim excómunicatur, habitum tempore Gelaſij Papæ II. ann. Chriſti MCXVIII. t.3.p.2.f.459.c.2.A. acta & occaſio Concilij. ibid.

Captiuis ſeu incarceratis qualiter ab Archidiaconis prouidendum, t.2.p.2.f. 39.c.2.F

Carbo quo Iſaiæ dicuntur tacta labia Eſai.6. figura & imago Verbi hominis facti, t.1.p.2.f.366.c.1.F

Carcaſona, olim Carcaſſum vel Carcaſio dicta, t.2.p.2.f.225.c.2.A

Carcerum cuſtodes & cuſtodia qualiter habenda, t.4.p.2.f.377.c.1.C

Cardinalatus quibus conferri non debeat iuxta Baſileenſe Conc. t.4.p.1.f.55.c.2.D. eſt ſtatus perfectior ſeu dignior paſtorali, t.4.p.1.f.371.c.1.C

Cardinales qui & vnde dicti, t.4.p.1.f. 723.c.2.A. quomodo eligendi, t.4.p.1.f.55. c.2.E. & quales, t.4.p.1.f.65.c.1.C

Cardinalium numerus & qualitas iuxta Conc. Baſileenſe, t.4 p.1.f.55.c.2.B. non plures quam 70. atque inter hos quatuor ad minus Theologiæ Doctores ex ordinibus mendicantium aſſumendi, t.4.p.2.f. 565.c.1.D

Cardinalis electi iuramentum, t.4.p.1. f.55.c.2.F. quæ & qualis eſſe debeat vita, mores, familia, veſtitus, &c. t.4.p.2.f.86.c. 1.F. & ſeq. qualiter cognatis ſuccurrere poſſint. ibidem. c.2.E. qualiter ſibi Epiſcopi & Clerici familiæ ſuæ habendi, c.2.B. & c.87.c.1.B. expenſa funebris quanta, f.87. c.2.C

Cardinalibus quid curandum, t.4.p.1. f.56.c.1.B. à quo ijs & cur rubeus pileus aſſignatus, t.3.p.2.f.716.c.1.B. quę beneficia interdicta, t.4.p.2.f.86.c.1.C

Cardinales diaconi qui, t.1.p.1.f.261. c.2.B

Cardinalis diaconus non damnabitur niſi in 26. teſtibus, t.1.p.1.f.155.c.2.A.f.258 c.1.A

Cardinalis preſbyter nullus damnabitur niſi in 44. teſtibus, t.1.p.1.f.255.c.2.A.f. 258.c.1.A

Cardinales in electione ſummi Pontificis qualiter congregandi, concludendi & tractádi, t.3.p.2.f.732.c.1.C. & f.748.c.1

Cardinalium in electione pótificis iuramentum, t.4.p.1.f.53.c.2.A. quæ ijs victualia & forma eligendi pontificem præſcripta, vide Papæ electio.

Cardinalium circa congregationem & officia Ioannis Papæ VIII. conſtitutio, t.3. p.2.f.94.c.2.B

Carena quid, t.3.p.2.f.180.c.2.A

Carena pœnitenti non diuidenda, t.3. p.2.f.178.c.1.B

Carienſe Arianorum Conciliabulum tempore Liberij Papæ circa annum 366. habitum quo Valentem per vxorem in ſuas trahunt partes, t.1.p.1.f.495.c. 1.A

Cariſſiacenſe Concilium pro reformandis Eccleſiæ moribus in Gallia anno Domini 856. tempore Benedicti Papæ III. congregatum, t.3.p.1.f.2.f.408.c.1.C. cauſa Concilij, f.409.c.2.B. Capitula quæ. ibidem. C. Epiſtola ſynodalis ſub nomine Caroli Regis ad Epiſcopos & Comites Galliæ de proceſſu contra Raptores ſeruando. f.408.c.1.D

Caritatis erga proximum commendatio, t.1.p.1.f.91.c.1.& 2.

Caritas Dei quomodo ipſius Dei opus ſit, t.2.p.1.f.659.c.1.F

Caritas vbi deficit, quomodo nulla ibi virtus hærere poſſit, t.3.p.1.f.2.f.199.c.2. F. eſt virtus propria ſanctorum, t.3.p.2.f. 201.c.1.F

Carmelitarum ordo mutatis cappis nigris in albas ab Honorio IV. confirmatur, t.3.p.2.f.759.c.2.C

Caro ſæpe in ſcriptura pro toto homine ponitur, t.1.p.2.f.363.c.2.A. & t.3.p.1.f. 1.f.305.c.1.& 2. duobus modis in ſacris literis capitur, t.3.p.1.f.1.f.144.c.1.F

Carnes tanquam malas qui hæretici abominati fuerint, t.1.p.1.f.372.c.1.D. quare & Euſtathiani, t.2.p.2.f.214.c.2.C

Carnes tanquam malas reſpuenti anathema, t.1.p.1.f.367.can.2.

Carnes à beſtijs læſæ aut per ſe mortuæ non edendæ, t.3.p.1.f.2.f.597.c.2.A

Carnes in quadrageſima ne quidem in ægritudine aut neceſſitate ſine ſacerdotis permiſſu comedendæ, t.2.p.2.f.492.D. veſcentis olim quæ pœna, t.2.p.2.f.492.D vide plura. Abſtinentia & Quadrageſima.

Carnaliter quomodo dicatur Verbum ex B. Virgine natum, t.1.p.2.f.319.c.2.F. f. 321.c.2.C

Carnotenſe Concilium pro expeditione in terram ſanctam anno 1146. ſub Eugenio Papa III. indictum, t.3.p.2.f.503.c.2.B. tempus & acta Concilij. ibid. & ſeq.

Carolus Francorum & Longobardorũ Rex patricius Romanus ſalutatur, t.3.p.1. f.2.f.109.c.1 A

Carolus Magnus coronatur Imperator, t.3.p.1.f.2.f.169.c.2.D. eius donaria S. Petro oblata. ibid. f.169.c.2.E.f.180.c.2. C. Longobardorum regnum ſibi ſubiugat, & Regem cum regina ſecum in Galliam captiuos ducit, t.3.p.1.f.1.f.421.c.1.F. an Eccleſiarum inueſtituram & ius eligendi Pontificem ab Hadriano Papa obtinuerit, ibid. f.421.c.2. A.B.D. & ſeq. Romæ honorifice excipitur, t.3.p.1.f.1.f.414. c.1.E.f.421.c.1.F. t.3 p.1.f.2.f.180. c.1.E Romam quarto venit, t.3.p.1.f.1.f. 421.c.2.C. Eius & Bertæ Longobardorum filiæ connubium, t.3.p.1.f.1. f.409.c.2.B. virtutes, t.3.p.1.f.1.f.192.c.2. D. præcipit ſcholas conſtitui. ibid. & ſtudia reformari, f.197.c.1.B. Illius præclara de fidei veritate quærenda ſententia, t. 3.p.1.f.2.f.155.c.1.F. & f.156.c.1.C. ſtudium erga peregrinos, t.3.p.1.f.2.f.197.c.1.F. Peregrinantes lucri cauſa compeſcit, f.197. c.1.F. inter filios tres regnum diuidit, t.3.p. 1.f.2.f.183.c.1.F. eius circa imperium & filios diſpoſitio, t.3.p.1.f.2.f.183.c.1.& 2. ac ſeq. an ipſe & Ludouicus Imperator leges Eccleſiaſticas condiderit, t.3.p.1.f.2.f.266. c.1.D

Caroli Magni epitaphium, t.3.p.1.f.2.f. 254.c.1.E

Caroli Regis Galliæ libellus proclamatorius contra Wenilonem Archiepiſcopum in ſynodo Tullenſi oblatus, t.3.p. 1.f.2.f.551.c.1.E

Carolo Caroli Magni filio quæ pars imperij à patre aſſignata, t.3.p.1.f.2.f. c.2.E

Carolo iuniori Francorum Regi quæ à Concilio Meldenſi obiecta fuerint & corrigenda propoſita, t.3 p.1.f.2. f.347.c.1.C. & ſeq. f.349.c.2. & ſeq. c.1.F

Carolus Caluus à Ioanne Papa ad Imperium electus, vnctus & coronatus, t.3. p.2.f.96.c.2.D. f.97.c.1.D. eius in Concilio Ticinenſi commendatio, t.3.p.2.f. c.1.C. coronationis à Ioanne VIII. facta acta, t.3.p.2.f.94.c.2.E. qualiter ſe in Concilio Pontigonenſi habuerit, t.3.p.2.f. c.1.A.B. & ſeq.

Carolus craſſus Imperator anno pſo Natiuitatis Romæ à Ioanne V pa creatus & coronatus, poſt bien. terregnum, t.3.p.2.f.99.c.1.F. exutus & iuſto Dei iudicio repud. paupertate anno 888. moritur, t.3.p. 107.c.1. A. eius ſucceſſor quis, ibid.

Carolus Martellus Francorum qualis erga S. Bonifacium extiterit, 1.f.1.f.341.c.1.F. de eius anima damnata bula, t.3.p.1.f.1.f.353.c.1.F. & c.1.D

Caroli IV. Imperat. conſtitutiones Eccleſiaſtica immunitate in Concilio Conſtantienſi confirmatæ, t.3.p.2.f.95 F. & ſeq.

Carolus V. Pauli III. pedes oſcul t.4.p.2.f.168.c.2.B. Eius præcipuæ res geſtæ, t.4.p.2.f.358.c.2.A. ad confert religioſam, B. Imperialem Maieſtatem Ferdinando fratri relinquit,

Carolus Simplex reiecto Odone te Francorum Rex inungitur, t.3.p.2.f. c.1.B. cur eius electio dilata & incon Arnulpho facta, E.F

Carolus Conſtantienſis Epiſcopus ſignatus qualiter in Concilio Mogun no depoſitus, t.3.p.2.f.250.c.1.F. & ſeq

Carolus Borrhomæus S.R.E. tit S.P xedis Cardinalis preſbyter Pij IV. nepos ex ſorore, t.4.p.2.f.397.c.1.F eius ctum de conſtitutionibus Mediolanenſis Concilij Prouincialis I. promulgandis & ſeruandis, t.4 p.2.f.397.c.1 B. al de Concilio Prouinciali I. f.359.c.1.D. liud de Concilio prouinciali II. t.4 p.2. 398.c.1.D. Oratio in Concilio I. habita, 359.c.1.D. alia in Concil. prouinc. Mediolanenſi II. de cauſis Concilij habita, t.3. c.2.B. Eius edictum de Concilio prouinciali III. t.4.p.2.f.410.c.2.F. aliud de prorogatione eiuſdem Concilij, f.411.c.2. dictum de Concilio Mediolanen. prouinciali IV. t.4.p.2.f.428.c.2.D. aliud de Concilio prouinciali V. t.4.p.2.f.487.c.2. D. Oratio in Concilio Mediolanenſi prouinciali III. habita, t.4.p.2.f.412.c.1.D. lia habita in Concil. Mediolanenſi prouinciali IV. t.4.p.2.f.429 c.1.C Concil. Mediolanenſi prouinciali V. 488.c.1.E. alia habita in Synodo ſexta, de vtilitate, fine cauſiſque Concilij, c.2.D

Carolomannus monachus an ſollicitando apud Pipinum fratrem, ne Italiæ ſuccurreret peccarit, t.3.p.1.f.1.f. c.2.E

Carolina pro Immunitate Eccleſiaſtica in 19. ſeſſione Concilij Conſtantienſis confirmata, t.3.p.2.f.950.c.1 & ſeq.

de Carolinis libris quid ſentiendum, t.3.p.1.ſ.2.f.161.c.1.D. eorum mendacia & impoſturæ, t.3.p.1.ſ.1.f.125.c.2.B.C

de Carolo & Dorotheo monachis in Chalcedonenſi Concilio lata ſententia, t.2.p.1.f.243.c.2.A.B

Carpentoractenſe Concilium anno Domini 529. circa tempora Ioannis Papæ II. celebratum, t.2.p.1.f.642.c.2.A. Tempus & decretum Concilij, f.643.c.1.D.E. Locus ibid.D. qui interfuerint, f.642.c.2. C. epiſtola ſynodalis ibid.F

Carponas quis, t.1.p.1.f.395.c.2.D

Carrina vel carena quid, t.3.p.2.f.180. c.1.A

Carthago vrbs quæ & qualis, t.1.p.1.f. 458.c.1.F

Carthago hodie Carthagena quæ, t.2. p.2.f.221.c.2.F

Carthaginenſis Archiepiſcopus totius Africæ primas, t.3.p.2.f.199.c.1.A.B. ſolus in Africa pallium habet, t.3.p.2.f.199.c.2. A. eius poteſtas clericum ex tota Africa, quē velit, ordinandi, t.1.p.1.f.763.D. literæ ab illo ſynodales dictādæ, t.1.p.1.f.772.B

Carthaginenſe Concilium ſub Cornelio Papa in cauſa Lapſorum anno Chriſti 254. celebratum, t.1.p.1.f.126.c.1.B. Tempus & locus Concilij ibid.B.E. acta. B.F. decreta, C.F

Carthaginenſe Concilium II. ſub Cornelio Papa in cauſa Feliciſſimi & Nouatiani ſchiſmaticorum anno Chriſti 255. celebratum, t.1.p.1.f.126.c.2.F. tempus, locus & cauſa Concilij. ibidem. quot Epiſcopi interfuerint, f.127.c.1.A

Carthaginenſe Concilium I. in cauſa baptiſmatis hæreticorum anno Chriſti 258. ſub Stephano Papa I. habitum, t. 1. p. 1. f. 145. c. 2. D. decretum Concilij, E

Carthaginenſe Concilium II. in cauſa Baptiſmi ab hæreticis collati anno Chriſti 258. ſub Stephano Papa I. habitum, t.1.p.1.f.146.c.2.D. Tempus & cauſa Concilij. Item Epiſcoporum numerus ibidem. Decretum Concilij ibid. reprobatum à Stephano Papa, f. 146. c.2.E

Carthaginenſe Concilium III. prouinciale in cauſa baptiſmi hæreticorum ſub Cypriano Epiſcopo anno 258. celebratum; à Stephano vero Papa reprobatum, t.1.p.1.f.149.c.2. ſingulorum Epiſcoporum ſententiæ ibid. & ſeq. folijs. tempus, locus & cauſa Concilij t.1.p.1.f.154.c.2.A. Numerus Epiſcoporum, ibid. acta Concilij, B

Carthaginenſe Conciliabulum ſchiſmaticorum Donatiſtarum I. ſub Marcello I. anno Chriſti 306. celebratum, t.1.p.1.f.202.c.2.B. Tempus, locus & cauſa Concilij, ibid. Quot & qui Epiſcopi interfuerint, C. Acta, ibid. & ſeq.

Carthaginenſe Conciliabulum II. ſub Marcello anno Chriſti 308. à ſchiſmaticis, celebratum, t.1.p.1.f.202.c.2.E. Locus, tempus & cauſa Concilij. ibid. hoc Concilium cur Donatiſtæ obliteratum cupierint, F

Carthaginenſe Concilium I. Africanæ Eccleſiæ aliquandiu incognitum, t.1.p.1. f.44.c.2.E

Carthaginenſe Concilium I. prouinciale tempore Iulij Papæ I. circa annum Chriſti 349. habitum, à Leone vero IV. approbatum, t.1.p.1.f.456.c.1.D. cauſa Concilij, f.458.c.1.A. acta. B. & ſeq. Locus, F. cur primum appelletur, f. 456.c.2.A. Tempus Concilij, B. Concilij exordium & capitula ſeu canones, f.456. c.2. Legati in Africam qui & cur miſſi, f. 458.c.1.C

Carthaginenſe Concilium nomine II. ordine vero temporis poſtremum, pro reformanda diſciplina Eccleſiæ circa tempora Cæleſtini Papæ habitum, à Leone vero IV. approbatum, t.1.p.1.f.569. Cauſa Concilij & tempus, f.573.c.1.B. capitula ſiue canones, f. 569. c. 1. F. & ſeq.

Carthaginenſe Concilium nomine III. ordine temporis ſecundum, circa tempora Siricij Papæ anno 397. habitum, t.1. p.1.f.574.c.1. an vnum ſit cum priore, f. 583.c.2.C. quotum in ordine, ibid. quot canones ediderit, ibid. Tempus Concilij f.583.c.2.D. canonum tituli, f.574.c.1. diuerſæ editiones, t.1.p.1.f.575.

Carthaginenſis Concilij ſub die Iduū Auguſtarum circa tempora Siricij Papæ habiti canones ex Concilio Hipponenſi abbreuiati, t.1.p.1.f.582.c.2.E. & ſeq. ſubſcriptiones, ibid.

Carthaginenſe Concilium nomine & tempore IV. prouinciale ſub Anaſtaſio Papa I. anno circiter 398. à 214. Epiſcopis habitum, probatum à Leone III. t.1.p.1.f.587.c.1.F. occaſio & acta Concilij, f.591.c.1.B. Tempus, ibid.D.E. Canones quot editi fuerint, f.591.c.1.C. & qui, f.587. ac ſeq. Notæ in canones, f.591. c.2. & ſeq. An Zozimus Papa interfuerit, f.591.c.1.C

Carthaginenſe Concilium V. nomine, ordine vero temporis III. prouinciale à 73. Epiſcopis tempore Anaſtaſij Papæ circa annum 398. habitum, t.1.p.1.f.593.c. 1.C. Cauſa Concilij, f.594.c.1.E. Tempus & dies, f.594.c.1.F. & c.2.A. Numerus Epiſcoporum, f.594.c.1.F. Canones, f.593.c.2. Notæ in canones, f.594. c.2

Carthaginenſe Concilium, quo Pelagius & Cæleſtius hæretici à XXXVII. Epiſcopis anno 416. damnati fuerunt ſub Innocentio Papa I. habitum, t.1.p.1.f.702. c.2. Cauſa Concilij, t.1.p.1.f.703.c.2.C. Acta, ibid.D. Tempus, E. Epiſtola ſynodalis ad Innocentium Papam pro damnatione Cæleſtij confirmanda, t.1.p.1.f. 702.c.2.C

Carthaginenſe Concilium Prouinciale nomine VI. ordine temporis V. tempore Zoſimi, Bonifacij & Cæleſtini, præſentibus legatis Romanæ ſedis & aliarum Eccleſiarum circa annum Domini 419. habitum, t.1.p.1.f.722.c.2.F. Cauſa Concilij, f.729.c.1.C. Quotum ſit & quo tempore habitum, f.729.c.2.F. & f.730.c.2. C. Legati qui & quot interfuerint, f.723. c.1.B. & f.730.c.2.B. cur Prouinciale dictum, f.730.c.2.B. capitulorum tituli, f. 722.c.2.F. Actorum ſeries, f.722.c.1. & ſeq. & f.729.c.1.F. Epiſtolæ ſynodales, f.724. c.2. quot interfuerint Epiſcopi & legati, f. 724.c.2.A. Africanorum ſynodi alia verſio, t.1.p.1.f. [illegible] & ſeq.

Carthaginenſe Concilium VII. 38. Epiſcoporum anno circiter 419. [illegible] t.1.p.1.f.731.c.1.D an idem cum ſexto Carthaginenſi, f. 732. c. 1. B. [illegible] Epiſcopi interfuerint, ibid. [illegible] primum appelletur, ibidem. Capitula Concilij f.73[illegible]

Carthaginenſe Concilium Epiſcoporum 48. ſub Theodoro Papa contra Monothelitas habitum, t.2.p.2.f.391.c.1.C. epiſtola ſynodalis vbi, ibid.c.2.C

Carthophylax quis & quod eius Conſtantinopoli officium, t.3.p.1.ſ.2.f.617.c.1. F. & ſeq.

Carthophylax idem qui bibliothecarius, t.3.p.1.ſ.1.f.677.c.1.F

Carthuſianorum ordinis initia, t.3.p.2.f. 408.c.1.F

Carus Imperator Chriſtianorum fautor, t.1.p.1.f.172.c.1.D

Caſata quid, t.3.p.1.ſ.1.f.378.c.1.E

Caſinenſis monaſterij prærogatiua, t. 3.p.2.f.456.c.1.F

Caſſelanum Concilium in Hybernia de reformandis Eccleſiæ moribus anno Chriſti 1171. celebratum ſub Alexandro Papa III. t.3.p.2.f.540.c.2.A. Concilij ſtatuta, B.

Caſſiodori circa tempus Nicæni Concilij error, & vnde is ortus fuerit, t.1.p.1.f. 205.c.1.F

Caſus Epiſcopo reſeruati, t.3.p.2.f.762. c.1.D. & f.1006.c.2.E.F

Caſus reſeruati in Conc. Mediolanenſi prouinciali, t.4.p.2.f.367.c.2.B

à Caſibus reſeruatis abſolutio ſuperiori relinquenda, t.3.p.2.f.999.c.1.A

Caſus reſeruari quidam ab Epiſcopis poſſunt, t.4.p.2.f.515.c.2.D

Caſuum reſeruatorum occultorum abſolutio qualiter ſacerdotibus in diœceſi Colonienſ. conceſſa, t.4.p.2.f.196.c. 2.D

Caſibus à reſeruatis abſoluens ſine facultate Epiſcopi excōmunicationem incurrit, t.4.p.2.f.500.c.2.E. item ſuſpenſionem à diuinis ipſo facto, non obſtantibus conceſſis priuilegijs, F

à Caſibus dubitabilibus abſolutio ad ſuperiorem remittenda, t.3.p.2.f.999.c. 1.D

Caſtitas quę etiam in matrimonio ſeruanda, t.p.1.f.40.c.2.E

Caſtitatis votum, vide Votum, & Virginitas.

Caſtitas in Religioſis, vide Religioſus.

Caſtulo, hodie Cazlona quæ, t.2.p.2.f. 222.c.2.A

Catabulum quid, t. 1. p.1. f. 186. c. 1.E

Cataphrygarum hæreſis ſub Anicero exorta, t.1.p.1.f.72.c.1.F. diſputatione publica conuicti damnantur, t.1.p.1.f.80. c.1.C

Catena S. Petri adhibita dæmon ejicitur, t.3.p.2.f.159.c.1.A

Catechiſmus, vide Fidei rudimenta.

Catechizantes quales eſſe debeant, t.1. p.1.f.29.c.1.A

Catechizanti quid ſpectandum, t.1.p.1. f.38.c.2.D.E

Chaletricus, alibi Chaldaticus quis, t.2.p.2.f.208.c.2.

Chariberti Regis inceſtus, t.2.p.2.f.231.c.2.A. ſacrilegium. E.

Character ſacramentalis quid, t.4.p.1.f.613.c.2.F. t.4.p.2.f.295.c.1.E. in quot & quibus ſacramentis imprimatur, t.4.p.1.f.613.c.2.F.

Characteris triplex deſcriptio, t.4.p.1.f.544.c. B.

Charisus qualiter fidei ſuæ ſymbolum Concilio obtulerit Epheſino, to.4.p.1.f.479.D.& ſeq.

Charitij Preſbyteri & Philadelphiæ Oeconomi Libelli Synodo Epheſinę contra Quartodecimanos & Neſtorianos exhibiti, to.1.p.2.f.257.c.2.F. eius confeſſio Fidei, f.258.c.1.D.

Cherintus Hæreſiarcha Apoſtolorum legem de circumciſione gentibus non imponenda oppugnat, t.1.p.1.f.2.c.2.B. eius dogma de lege ceremoniali Moyſis obſeruanda, t.1.p.1.f.68.c.2.A. eius ſectatores an baptizandi. ibid.B. quomodo angelos coluerit, t.1.p.1.f.69.c.1.F. an tempore Pij Papæ adhuc ſuperſtes fuerit, to.1.p.1.f.71.c.1.B.

Childeberti & Clotharij Franciæ Regum de bonis Theodebaldi Regis diſſenſio, t.2.p.2.f.207.c.2.F. ob inceſtas nuptias cum patrui ſui vidua captum tonſurari facit, t.2.p.2.f.261.c.1.F.

Chindus vel Chindaſuindus Rex Hiſpaniæ, t.2.p.2.f.396.c.1.G.

pro Chintillani Hiſpaniæ Regis & poſteritatis eius ſecuritate quæ in Concilio Toletano VI. ſtatuta, t.2.p.2.f.372.& 373.

Choreæ diebus feſtis & ſolennioribus haberi ſolitæ tollendæ, t.4.p.2.f.583.c.2.E.

Chorep... quis, t.4.p.2.f.212.c.2.A. qualiter eligendus, t.1 p.1.f.339.c.1.C. & f.359.c.2.F. qualiter in viſitando ſe habebit, t.1.p.1.f.339.c.1.F. bis per annum presbyteros ad ſalutandum Epiſcopum congregabit, t.1.p.1.f.339.c.2.C. eius officium. ibid. f.339.c.1.C.E. & c.2.A.C.& ſeq. f.359.c.2.F. honor & dignitas, t.1.p.1.f.340.c.1.B. quid officij aut dignitatis, tempore Damaſi Papæ in Eccleſia habuerit, t.1.p.1.f.509.c.1.& 2. & f.510.c.1.A.B.C

Chorepiſcopi an veri Epiſcopi fuerint, t.1.p.1.f.509.c.2.& ſeq. f.510.c.1.F. an presbytero ſubliniores, t.2.p.2.f.206.c.1.B. ad formam 72. diſcipulorum inſtituti, t.1.p.1.f.509.c.2.B. eorumque typum gerunt, t.2.p.2.f.205.c.1.C.

Chorepiſcopos alij Archidiaconos, Archipresbyteros alij Decanos rurales vocant, t.4.p.2.f.212.c.2.A.

Chorepiſcopi in Eccleſia cur abrogati, t.1.p.1.f.509.c.1.A.B. f.510.c.1.A.E. an ijs licitum ſit diaconos vel presbyteros ordinare, t.1.p.1.f.229.can.13. quos ordinare poſſint. t.1.p.1.f.339.c.2.B. f.361.c.1.F. de Pontificatus officio aut miniſterio nihil ſibi præſumant, t.1.p.1.f.509.c.1.A quæ miniſteria pontificalia ijs vſurpare illicitum, t.1.p.1.f.510.c.1.B. quæ in Eccleſiaſticis ſacramentis, t.2.p.2.f.327.c.1.B.& ſeq. t.3.p.1.ſ.1.f.368.c.1.A.& t.3.p.1.ſ.2.f.351.c.1.D. menſura à canonib. præſcripta ijs non excedenda, t.3.p.1.ſ.2.f.291.c.2.C.

à Chorepiſcopo ordinationes Presbyterorum & Diaconorum factæ an validæ ſint t.3.p.2.f.981.c.1.A.

Chorepiſcopi funus à quo & quomodo deducendum, t.1.p.1.f.340.c.2.F.

Chorus qualiter & quo tempore frequentandus, t.4.p.1.f.51.c.2.t.4.p.2.f.271.c.2.A.f.380.c.2.D.& ſeq. qua intentione & præmeditatione, t.4.p.2.f.533.c.2.A.C.& ſeq. In choro qualiter verſandum, to.4.p.2.f.381.c.1.B.& f.533.c.2.D. qualiter ab eodem recedendum, f.381.c.1.E. quis ſerius acceſſiſſe cenſendus, to.4.p.2.f.572.c.2.E.

Chori diſciplina qualis eſſe debeat, t.4.p.2.f.533.c.1.F. quæ præfectura, f.458.c.1.D. præſidentis officium, t.4.p.2.f.378.c.1.C.& c.2.B.

Chori veſtibus dum quis induitur quid cogitandum, to.4.p.2.f.533.c.2.A.B.C. Vide plura Clerici Habitus.

Chriſma à ſolo Epiſcopo quando conſecrandum, t.1.p.1.f.218.c.2.F. f.258.c.1.C. f.569.c.2.C. f.599.B. t.2.p.2.f.215.c.1.A. t.3.p.1.ſ.2.f.593.c.1.B. quotannis innouandum & vetus comburendum. to.1.p.1.f.97.c.2.B.C. ſemel in anno feria quinta cœnæ Domini conſecrandum, to.1.p.1.f.99.c.1.F. t.2.p.2.f.245.D. to.3.p.1.ſ.2.f.315.c.2.C. f.351.c.1.F. eius conſecrationi qui intereſſe debeant, t.4.p.2.f.364.c.2.D.

Chriſma per presbyteros non ab alieno ſed à ſuo Epiſcopo ante Paſchæ ſolennitatem petendum, to.1.p.1.f.516.c.2.F. f.589.c.2.B. to.1.p.2.f.501.c.2.E. t.3.p.1.ſ.2.f.597.c.1.B. quotannis ante paſcha diſtribuendum, t.4.p.2.f.417.c.1.F. quibus vaſculis excipiendum & vbi ſi nouum allatum ſit, vetus relinquendum, to.4.p.2.f.443.c.1.B.& ſeq. gratis diſpenſandum, to.2.p.2.f.302.c.2.F. nihil dandum pro luminaribus aut balſamo, to.3.p.1.ſ.2.f.193.c.2.B. ſub ſigillo à presbyteris cuſtodiendum, to.3.p.1.ſ.2.f.188.c.2.F. to.3.p.2.f.116.c.1.E. f.687.c.1.E. f.787.c.2.E. non niſi à ſacerdotibus contingendum, to.3.p.1.ſ.2.f.188.c.2.F. to.4.p.2.f.364.c.2.E. eius vſus in baptiſmo, t.1.p.2.f.499.c.1.B.

Chriſmatis vnctio in vertice, quæ fit in baptiſmo presbyteris conceſſa, in fronte vero interdicta eſt, t.1.p.1.f.218.c.2.F.& ſeq. an & quando presbyteris conceſſa, t.1.p.1.f.599.B.

Chriſtianus quomodo dicatur noua creatura, t.2.p.1.f.495.c.2.E.

Chriſtianus non eſt, qui in Chriſti Eccleſia non eſt iuxta B.Cyprian. to.1.p.1.f.124.c.2.F. nec qui fidem iuxta primas quatuor vniuerſales Synodos non profitetur, t.2.p.2.f.5.c.1.E.

Chriſtianus non accuſandus à paganis & hæreticis, t.1.p.1.f.173.c.1.A.

Chriſtianus ad idolorum cultum rediens, aut idolotytha guſtare præſumēs, vel ſuffocata aut beſtiarū morſibus extincta ab Eccleſiæ cœtu ſegregandus, t.2.p.1.f.773.c.2.D

Chriſtiani non colentes idola per edictum Galerij infames promulgantur, to.1.p.1.f.185.c.2.D.

Chriſtiani cum Iudæis illicitæ nuptiæ ſunt, t.2.p.1.f.773.c.2.D

Chriſtianus filiam aut ſororem infideli matrimonio iungens communione fidelium ſeparandus, t.1.p.1.f.359.c.2.E. f.362.c.2.B. Vide plura Fidelis, & Iudæus.

Chriſtianus gentilium more apud pe... cudis exta iurans à conſortio ... pellendus, t.2.p.2.f.36.c.1.A.

Chriſtiani qualiter imitari Apo... debeant, t.3.p.1.ſ.2.f.199.c.1 E. q... in primitiua Eccleſia conuenerin... in tali conuentu quove ordine ... tum, t.1.p.1.f.244.can.19. eorum ... conſtantia & vnanimitas, t.1.p.1. ... A. vita communis, t.1.p.1.f.87.c ...

Chriſtiano homini quæ agenda ... vitanda, t.3.p.1.ſ.1.f.261.c.2.B.& ...

Chriſtianis quæ præcepta ge... omnibus ſeruanda, t.3.p.1.ſ.2.t.2 ... B.& ſeq. quomodo Chriſtus ſe... eſt, t.1.p.1.f.44.c.2.B. ſaltem ... veſpere ijs dicenda oratio dom... ſymbolo, t.3.p.1.ſ.1.f.262.c.1.C. ... tempore perſecutionis ijs agēdum ... arma aſſumenda, t.1.p.1.f.1 6.c.2. ... 2.f.77.c.1.E. qualiter ijs olim ... dere molere & aquam haurire ... niſi idolis libaſſent prius, to.1.p. ... c.1.D.

Chriſtianis Iudæorum con... dicta, t.2.p.2.f.28.c.2.E. pœna ſi ... rint ibidem, cum ijs nec comedant ... bant aut cibaria emant, t.3.p 2 ... nec conuerſentur, p.2.f.29.c.2. ... vel gentilibus non vendendi, to.2.p ... 340.c.2 E.

Chriſtianæ Virgines Gen...ibus ... locandæ matrimonio, t.1.p.1.f.174.C ... infideli nupſerint à commercio fid... ſeparandæ, t.1.p.1.f.362.c.2.A.t.2.p ... 28.c.2.E. eo dimiſſo ad Eccleſ... uertantur quæ pœnitentia impo... t.1.p.1.f.362.c.2.A.

Chriſtiani à Iudæis circumciſi, ... daiſmi ritu maculati, non reddi... ad religionem Chriſtianam & liberta... redeant, t.2.p.2.f.281.C.

Chriſtiani omnes an vna cum fide p... lium aſſumpſerint olim, t.1.p.1.f.17... C.& ſeq.

Chriſtiani intra vrbem ſepeliri q... do inceperint, t.1.p.1.f.186.

Chriſtianorum quomodo multi ... diuites, rari locupletes, t.3.p.1.ſ.2.f. ... c.2.D.

Chriſtianos malè viuentes grau... niri quam infideles moraliter be... uentes, t.3.p.1.ſ.2.f.302.c.2.& ſeq.

Chriſtianam religionem qu... multi verbis teneant, ſed operib... gent, t.3.p.1.ſ.2.f.300.c.1.F.& ſeq.

Chriſtianæ religionis interitus ... idolorum vaticinijs & quando præd... t.1.p.1.f.594.c.2.D.

Chriſtiernus Danorum Rex Sixto ... IV. familiarius adhæret, & lau... nus peluim præbet, t.4.p.1.f.742.c.2 ...

Chriſtophorus Papa inuaſor Se... poſtolicæ à Sergio pontificatu de... poſt menſes ſeptem, vinculiſque ... ad vitam & habitum monaſticum ... pellitur, t.3.p.2.f.138.c.2.E.

Chriſtophori Epiſcopi Augu... conſtitutiones de ferijs & feſtis ... t.4.p.2.f.219.c.1.E.

Chriſtophori Marcelli de prin... virtutibus & officio oratio habita in ... IV. Conc. Lateranenſis, tom.4.p... 40.c.1.C.

Chriſtus quid & eius etymolo... gnificatio, t.1.p.2.f.364.c.1.D.& ſeq.

Chriſtus

Chriſtus Ieſus neque ſolum verbum, neque ſolus homo appellari poteſt, t. 1. p. 2. f. 33. c. 2. F. Deus verus ſimul & verus homo, t. 1. p. 1. f. 168. c. 1. C. & ſeq. t. 1. p. 2. f. 16. c. 1. C. & ſeq. f. 37. & ſeq. f. 117. c. 2. F. vnus cum Patre. to. 1. p. 1. f. 61. c. 1. B. & ſeq. cur fuerit Deus & homo, t. 3. p. 2. f. 319. c. 1. E. non duplex ſed vnus eſt Saluator, t. 1. p. 2. f. 49. c. 2. A. an ſit diuidendus in hominem & Deum, t. 1. p. 2. f. 350. c. 1. B. E. vnus tantum eſt, & indiuiſus, t. 1. p. 2. f. 31. c. 2. F. & ſeq. f. 33. c. 2. F. Chriſtus ex duabus naturis vnus Emmanuel, t. 1. p. 2. f. 16. c. 1. C. vnus tantum in perſona, t. 1. p. 2. f. 154. c. 1. B. & ſeq. vnus & idem cum Verbo diuino Filius Dei, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 137. c. 1. B C. & ſeq. in duos filios non diuellendus, t. 1. p. 2. f. 45. c. 2. B. f. 46. c. 1. D. t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 122. c. 1. D. quomodo vnus tantum. to. 1. p. 2. f. 365. c. 2. C. quomodo primogenitus dicatur matris, t. 1. p. 2. f. 82. c. 1. A. quomodo vnigenitus & primogenitus Patris, t. 1. p. 2. f. 28. c. 1. B. f. 34. c. 1. F. f. 373. c. 2. F. & ſeq. quomodo homo, vel filius hominis dicatur, t. 1. p. 2. f. 118. c. 1. E. eſt caput omniũ hominũ ſed diuerſimode. t. 4. p. 1. ſ. 268. c. 1. E. F.

Chriſtus an debeat dici incircũſcriptus, t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 671. A. quomodo ſimul adorãs & adorandus, t. 1. p. 2. f. 374. c. 1. C. Vide plura de Ioan. 4. v. 22. ex B. Virgine abſque vilis ſecundinis genitus, t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 249. A. quomodo heri & hodie & in ſæcula idẽ eſſe dicatur. nõ obſtante incarnatione tẽporali aut mutatione naturæ humanæ, t. 1. p. 2. f. 40. c. 1. F. & ſe. f. 41. ac ſeq. quomodo viuificari dicatur à Patre. t. 1. p. 2. f. 328. c. 1. B

Chriſtus non fuit nudum Dei organũ, t. 1. p. 2. f. 17. c. 2. E. f. 19. D. non eſt dicẽdus homo Deificatus. to. 1. p. 2. f. 16. c. 1. C. nec deitate ornatus & quare, f. 368. c. 1. C. & c. 2. A. non eſt dicendus homo Deifer. t. 1. p. 2. f. 17. c. 2. B. & f. 77. c. 2. F. f. 353. c. 2. F. f. 370. c. 2. A. an commode dicatur homo Deus factus, t. 1. p. 2. f. 368. c. 2. C. F. quomodo Deum in ſe inhabitantem habuerit, t. 1. p. 2. f. 370 c. 2. A. E. & ſeq.

Chriſtus non eſt filius adoptiuus Patris, t. 3 p. 1. ſ. 2. f. 141. c. 2. & ſeq. & f. 145. c. 2. & ſeq f. 152. & ſeq. non ſeruus cuiuſquam ſed dominus. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 152. c. 2. D. & ſeq. cur adoptiuus filius non ſit dicendus, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 152. c. 2. A. B. D. & ſeq. aliter Dei Patris etiam ſecundum humanam naturam filius eſſe oſtenditur quã nos ſimus, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 141. c. 2. B. & ſeq. Idem ex SS. Patribus probatur. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 122. c. 1. D. & ſeq. quomodo aliter multo quam nos filius Dei extiterit, t. 2. p. 2. f. 153. c. 2. C. & ſe.

Chriſtus homo verè adorandus & non coadorandus, t. 1. p. 2. f. 356. c. 1. C. quomodo carnaliter dicatur natus ex B. Maria Virgine, t. 1. p. 2. f. 319. c. 2. F. eiuſdem nobiſcum fuiſſe naturæ quoad humanitatẽ fuiſſe oſtenditur, t. 1. p. 2. f. 99. c. 1. & 2. ac ſeq. nec ſolus Deus, nec purus homo, to. 1. p. 2. f. 6. D. & ſeq. Conſubſtantialis Patri ſecundum diuinitatem, conſubſtantialis nobis ſecundum humanitatem, t. 2. p. 1. f. 273 c. 2. E. & f. 348. ac ſeq.

Chriſtum eſſe verum hominẽ nobis cõſubſtantialẽ probatur contra Neſtorij hæreſim ex ſacris literis, t. 2. p. 1. f. 162. & ſeq. contra Eutychem, t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 122. c. 1. E. & ſeq. Idem probatur ex SS. Patrum ſententijs, t. 2. p. 1. f. 166. & ſeq.

Chriſtum eſſe verum Deum vnione tẽpli ad Deum Verbum aſſumpti & in gloriam erecti probatur ex Apoſtoli Pauli varijs epiſtolis, t. 1. p. 2. f. 51. vſque ad f. 62. ex epiſtolis catholicis, f. 62. & ſe. ex Euangeliſtis, a f. 63. vſque ad f. 70.

Chriſtum quiſquis Deiferum & nõ verũ Deũ dixerit, anathema, t. 1. p. 2. f. 314. c. 1. E.

Chriſtum Ieſum vnum eſſe filium & Dominum oſtenditur ex epiſtola canonica Ioannis, t. 1. p. 2. f. 71. c. 2. F. ex epiſtolis S. Pauli, t. 1. p. 2. f. 77. vſque ad 82. ex Euangelijs, f. 82. vſque ad 84.

Chriſtum ſi quis non agnoſcat vnum in duabus naturis inconfusè vnitis, anathema. t. 2. p. 2. f. 115. c. 2. F.

Chriſtum in duabus naturis ſubſtãtialiter vnitis inconfusè & indiuisè vnũ non confitenti anathema, t. 2 p. 2. f. 474. c. 1. A.

Chriſtum ſi quis in duas hypoſtaſes diuidat, anathema, t. 1. p. 2. f. 313 c. 2. D.

Chriſtũ ſi quis dicat aliũ eſſe à Dei Verbo quod miracula fecit, aut Deũ cũ Chriſto, aut in Chriſto fuiſſe vt alterum in altero, anathema, t. 2. p. 2. f. 115. c. 1. F.

Chriſti caro an fuerit corrupta, t. 1. p. 2. f. 30. c. 1. D.

Chriſti anima in inferno detenta non fuit, t. 1. p. 2. f. 30. c. 1. D.

Chriſti ſanguis pro quibus eſt fuſus ſit, & vtrum etiam pro damnatis, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 395. c. 2. E. & ſeq. folio.

Chriſti obediẽtia ex quib. ſcripturę locis conſtet, t. 1. p. 2. f. 99. c. 2. F. & ſe. vſq; ad 103.

Chriſti exinanitio quib. ſcripturæ locis ſignificetur, t. 1. p. 2. f. 92. c. 1. vſque ad f. 99. & vltra quomodo cum vera ſteterit Deitate, t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 124. E. & ſeq.

Chriſti ſanctificatio & ſacerdotium quibus locis ſignificetur, t. 1. p. 2. f. 102. E. vſque ad f. 112.

Chriſti actiones non neceſſario omnibus imitandæ, t. 4. p. 1. f. 292. c. 1. C.

Chriſti attributorum diſcrimen, t. 2. p. 1. f. 170. c. 1. B.

Chriſti paſſio & mors qualis, t. 3. p. 2. f. 518. c. 2. D. quod & quomodo ſalutaris fuerit hominibus, t. 1. p. 2. f. 74. c. 1. vſq; ad f. 77. eius meritũ exceſſit debitum Adæ, t. 4. p. 1. f. 319. c. 2. A.

Chriſtum nõ eſſe verum Deum ſed hominem Deiferum dicenti anathema, to. 1. p. 2. f. 156. c. 1. A.

Chriſtũ ſi quis tantũ hominẽ vi Verbi actũ dixerit, anathema, t. 1. p. 2. f. 156. c. 1. B.

Chriſtum filium eſſe adoptiuũ Patris, Elipandi Toletani & Felicis Vrgelitani hæreſes, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 140. c. 2. B. refutantur ab Hadriano Papa. I t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 141. c. 2. & ſeq. vſq; ad f. 144. c. 2. per libellum Sacroſyllabum Concilij Francof. f. 145. c. 2. & ſe.

Chriſtum corporaliter ex B. Virgine natũ contra Theodoſiũ Phatanitã oſtenditur ex SS. Patribus, t. 2. p. 2. f. 437. c. 1. E. & ſeq.

in Chriſtum vt in Deum tendere fidem noſtrã probatur ex diuerſis ſcripturæ locis, t. 1. p. 2. f. 72. c. 1. & ſeq. f. 84. c. 1. F. & ſeq. vſque ad f. 90.

Chriſtũ eſſe vitã & viuificatorem oſtenditur ex epiſtolis Pauli, t. 1. p. 2. f. 70. c. 1. E. & ſeq ex Euangelio, f. 73. c. 2. C. & ſeq.

Chriſtũ eſſe propitiationẽ, cuius ſanguine redẽpti & recõciliati ſumus oſtẽditur ex epiſtolis B. Pauli, t. 1. p. 1. à f. 73. ad 75. ex epiſtolis Catholicis & Euãgelijs, t. 1. p. 2. f. 76.

Chriſtum crucifixum ſi quis neget verum eſſe Deum, anathema, to. 2. p. 2. f. 116. c. 1. C.

Chriſtum tẽpore crucis ab humana voluntate carne & ſanguine deſertum fuiſſe Conſtantini Monothelitæ dogma, t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 176, B.

Chriſtum exercuiſſe nouam quandam operationem theandricam quomodo à B. Dionyſio dictum, t. 2. p. 2. f. 389. c. 1. B.

Chriſtum in azymis inſtituiſſe ſacramentum Euchariſtiæ probatur, t. 3. p. 1. ſ. 696. A. B. & ſeq.

Chriſtum melius eſt non agnouiſſe, quam poſt fidem eius ſuſceptam operibus finaliter abnegaſſe, to. 3. p. 1. ſ. 2. f. 302. c. 2. F.

Chriſto quomodo dicamur ſimiles futuri, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 150. c. 2. D. & ſeq.

in Chriſto perſonæ vnitas aſtruitur, t. 1. p. 2. f. 8. c. 1. F.

in Chriſto vnito Verbo cũ humanitate incõfuſæ tamẽ ſubſtantiæ ſeu naturæ permanſerunt, t. 1. p. 2. f. 367. c. 2. D. & ſeq. t. 2. p. 1. f. 161. vſq; ad 170. f. 253. c. 2. E. f. 348. & ſeq. idẽ cõtra Seuerianos aſtruitur, t. 2. p. 1. f. 660. c. 1. & 2. ac ſeq. f. 668. c. 2. quomodo cum naturarũ diuerſitate & inconfuſione perſonæ conſiſtat vnitas, t. 2. p. 2. f. 152. c. 1. B. & ſe. contra Eutychetem, t. 2. p. 2. f. 154. c. 1. F. & ſeq. f. 156. & ſeq. contra Acephalos, t. 2. p. 2. f. 329. B. vſque ad f. 337.

de Chriſti duplici natura collatio Catholicorum & Seuerianorum Conſtantinop. an. Dom. 532. tempore Iuſtiniani Imper. habita, t. 2. p. 1. f. 657. c. 2. E.

Chriſtus vbi & quomodo gloriam accepiſſe ſcribatur, t. 1. p. 2. f. 112. & ſeq. quomodo paterna virtute reſurrexiſſe dicatur, t. 1. p. 2. f. 113. c. 2. F. f. 114. c. 1. B. quomodo ſuſcitatus à mortuis, t. 1. p. 2. f. 114. c. 1. C quomodo nõ dicatur à ſpiritu clarificatus propria virtute ipſius tanquã aliena vſus, t. 1. p. 2. f. 156. c. 1. D. f. 316. c. 1. D. & t. 1. p. 2. f. 357. c. 2 E. F. quomodo dextera Dei exaltatus, t. 1. p. 2. f. 113. c. 2. C.

Chriſtus quomodo ſacerdos, t. 1. p. 2. f. 101. c. 2. D. E. pro nobis ſe non pro ſeipſo obtulit, t. 1. p. 2. f. 154. c. 1. F. quomodo ſpecialiter dicatur fundamentum, ſanctus, paſtor, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 128. c. 1. C. itẽ lapis angularis, petra & agnus, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 143. c. 1. F. f. 153. c. 2. A. quomodo poſitus in ruinã multorum, t. 4. p. 1. f. 384. c. 1. E. & ſeq.

Chriſtus cur in ſerui forma ad mũdum liberandum venerit, t. 1. p. 2. f. 385. c. 2. D. E. cur fleuerit, mortẽ timuerit, calicẽ refutarit, põtifex factus ſit, &c. t. 1. p. 2. f. 360. c. 1. E. F. quomodo pauper, t. 1. p. 2. f. 386. c. 1. C. & ſeq. Chriſtus quo timore timuerit, t. 2. p. 2. f. 382. c. 1. E. non cum ſola diuinitate ad inferos deſcẽdit, t. 1. p. 2. f. 31. c. 2. A. cur per paſſionem nos redemerit, to. 3. p. 2. f. 518. c. 2. E.

Chriſtus & Apoſtoli loculos & nummos habuerunt, t. 4. p. 1. f. 390. c. 1. A.

Chriſtus verè realiter ac ſubſtantialiter ſub ſpecie rerum ſenſibilium in Euchariſtia continetur, t. 4. p. 2. f. 305. c. 2. E. totus ac integer ſub qualibet ſpecie Euchariſtica, t. 4. p. 1. f. 71. c. 1. C. ſimul in cælis naturaliter patri aſſidet, & ſacramentaliter ſua ſubſtantia adeſt nobis in terris, t. 4. p. 2. f. 305. c. 2. E. Vide plura Euchariſtia.

Chriſtus

Bona Epiſcopo aut cum Eccleſia, aut ſequeſtratim donata, cui à defuncto Epiſcopo relinquenda ſint, tom.2.p.1.f.554. c.2.E

Bona capituli non poteſt conducere eius capituli membrum per ſe vel perinterpoſitam perſonam, tom.4. p.2.f.463. c.2.C

Boni cum malis ſæpe in ſcriptura reprehenduntur,& contra mali cum bonis laudantur,t.4.p.1.f.251.c.1.C

Bonorum iniuſtè oppreſſorum pulchra cōſolatio in oratione Gregorij Nazianz. t.1.p.1.f.525.c.2.D.E

S.Bonauētura à Sixto Papa IV. in Sanctorum catalogum relatus, t.4.p.1.f.742. c.2.F

Bonifacij Papæ I.vita, t.1.p.1.f.719.c.2. D.quando Pontifex factus, t.1.p.1 f.720. c.1.A.quamdiu ſederit,ibid.F.eius decreta,f.722.c.1

Bonifacij Papæ II.vita, tom. 2. p.1. f.643

Bonifacij Papæ III.vita, t.2.p.2.f.305. c.1. D. quando Pontifex factus, f. 305. c.1. F

Bonifacij Papæ IV.vita, t.2 p.2 f.306. c.1.A. quando Pontifex factus,ibid.B. an Papa hoc tempore cœperit eſſe Antichriſtus,ibid.F

Bonifacij Papæ V.vita, t.2.p.2. f.322. c.1. B. quo tempore factus ſit Pontifex, ibidem D. quamdiu ſederit, f.322. c.2. A. eius epiſtolæ tres, f. 322. c.2. B. & ſeq.

Bonifacius contra Stephanum Pontificatus inuaſor inter Pontifices non numerandus, t.3.p.2.f.133 c.2.F

Bonifacius VII.pſeudopapa, t.3.p.2.f. 160. c.1. A. eius ſcelera in Benedictum VI.quem ſtrangulat,ibid.Ioānnem XIV. fame enecat, c.2.F. quamdiu ſedem illegitimè tenuerit,f.161.c.1.A.obitus,B.nudus per vrbem raptatur, ibid.

Bonifacij VII. vulgo VIII. electio & qualitas,t.3.p.2.f.765.c.1.B.res eius geſtæ & vita. C.D. obitus.F. quæ ei à Philippo Francorum intentata, & crimina obiecta,t.3.p.2.f.782.c.2.A.D

Bonifacij VIII. vulgo IX. Pontificis vita, tom.3.p.2.f.828. c.1.E.& ſeq. Eius & Clementis V. conſtitutiones de immunitate Clericorum innouantur in Concil.Lateranenſi ſub Leone X. t.4. p. 2.f.88.c.2.F

S.Bonifacius in Germaniam mittitur, t.3.p.1.f.1.f.337.c.2.E. diploma de facultate prædicandi,f.340.c 2.C. eius profeſſio fidei & iuramentum de tuenda Catholicæ fidei veritate Papæ præſtitum, t.3.p.1.f.1.f.341.c 1.A.& ſeq. qualem habuerit Carolum Martellum,ibid.F. eius conſultationes Gregorio Papæ II. propoſitæ,t.3.p.1 f.1.f.343.c 2.F.& ſeq. quot habuerit in Germania Concilia, t.3.p.1. f.1.f.376. c.2.D. illius miraculoſa diſputatio cum Adelberto Gallo,tom.3.p.1.f.1. f.377.c.2.C

Bonoſus & Ruffinus monachi inſignes,t.1.p.1 f.552.c.1.E

Bonoſi hæreſis quæ, t.1.p.1.f.564.c.2. A.vt hæreticus damnatur, ibid.A. ab eo ordinati quare ab Eccleſia ad ordines ſuos recepti,t.1.p.1.f.620.c.1.A

Bonoſiaci conuerſi ſine baptiſmo recipiendi,& quomodo,t.1. p.1.f.565 c.1.E

Brabancones ob immanitatem à nullo principe ſub anathematis pœna conducendi,t.3.p.2. f.559.c.2.F

Bracata hodie Braga,& quæ, t.2.p.2.f. 222.c.2.E.f.214.c.1.B.f.237.c.1.B

ad Bracarenſem cathedram quæ vrbes pertineant,t.2.p.2.f.216.c.1.B.f.218.c.1.F. quæ illi ſubiaceant,f.219.c.1.F

Bracarenſe Concilium I. prouinciale ſub Theodomiro Sueuorum Rege tempore Ioannis Papæ III.circa annum Chriſti 563.celebratum, tom.2.p.2.f.208. c.1. & 2.ſub duplici editione. Cauſa Concilij,f.214.c.1.A. Locus,ibid.B. vtrum ab Ariamiro vel Theodomiro, & quando habitum,f.214.c.1 B.C.acta,f.209.& ſeq. Canones,f.212.& ſeq.

Bracarenſe Concilium II. ſub Ariamiro Sueuorum Rege an. Chriſti 572. poſt obitum Ioannis Papæ III. habitum, t.2. p.2.f.233.c.2.B. canonum duplex editio, ibid.C.E.& ſeq.quot numero fuerint ſtatuti,f.237.c.1.B. Locus Concilij, ibid. B. Tempus,C. F. ſub quo Rege, Theodomiro vel Ariamiro hoc habitum ſit ? f. 237.c.1.E.qui interfuerint, f.233.c.1.E. f. 236.c.1.D

Bracarenſis Concilij anno 572. habiti fragmenta,t.2.p 2.f.238.c.1

Bracarenſe Concilium III. prouinciale anno Chriſti 675. tempore Adeodati Papæ & Wambani Regis habitum, t.2. p.2.f.557.C.Capitulorum tituli, ibid.D. capitula duplicis editionis,f.558.F.& ſeq. ſubſcriptiones,f.561.quando & vbi habitum,f.561.c.1.& 2.F

Brandeum quid, t.1. p.2.f.498. c.1.E. miraculoſa eius inciſio,ibid.D

Braulio Cæſaraugust. Epiſcopus qualis,t.2 p.2. f.364. c.2. C.f.376.c.2.D

Bremenſis Eccleſia Coloniæ facta ſuffraganea,t.3.p.2.f.131.c.1.D. de ea quæ lites circa annum Domini 856.896. & ſequentibus aliquot fuerint, t.3. p 2.f.131. c.1. C.D. contentio inter Hermannum Colonienſem & Adalgarium Hamburgenſem Epiſcopos ventilata in Concilio Wormatienſi,t.3.p.2.f.117.c.1.C. deciſa in Tributienſi,f.131.c.1.C

Brennacenſe Concilium in Gallia anno Chriſti 583. in cauſa Gregorij Turonenſis Epiſcopi celebratum.tom.2. p.2.f. 265. c. 1. C. Cauſa Concilij. D. Acta. ibid.E

Brentij & Brentianorum hæreſis, t.4. p.2.f.357.c.1.F

Breue Adriani VI.ad Inquiſitorem Comenſem de puniendis ſortilegis & Magis,t.4.p.2.f.138.c.2.E. aliud eiuſdem ad Fridericum Ducem Saxoniæ contra Lutherum,t.4.p.2.f.139.c.2.B

Breue Pij IV. ſuper ordine ſedendi in Concilio Tridentino, tom.4. p.2.f.319. c.1.C

Breuiarium cauſæ Neſtorianorum & Eutychianorum in 24.capita à Liberato diſtributum, t.2.p.2.f.177.c.1.B.capitum ſingulorum tituli,ibid.

Britannia quando & per quos ad fidem conuerſa,t.1.p.1.f.76.c.1.D

Britonia,Britania, vel Britinia aut Britonium quæ & qualis vrbs, t.2. p.2.f.223. c.1.E

Britannicum Cōcilium tempore Gregorij V II. anno 1079. ad falſam pœnitentiam proſcribendam celebratum, t.3. p.2.f.402. c.1.C.vide plura Anglica.

Brixienſe Conciliabulum,quo XXX. Epiſcopi ſchiſmatici anno 1080. Gregorium Septimum deponere, & Guibertum ſurrogare conati ſunt,t.3.p.2.f.4[..] c.1.A. locus, acta & decretum Conciliabuli.B.C

S.Bruno Carthuſianorum auctor,t.3. p.2.f.408.c.1.B

Bruno Argentinenſis Epiſcopus reſignare cogitur,t.3.p.2.f.484.c.1.B

Bulgarorum Rex ad fidem à Nicolao Papa conuertitur, t.3.p.1.f.2.f.412.c.1.E legatos Romam mittit,ibidem.F. Legati Pontificis ad Bulgaros miſſi accenti a Bulgaris,f.416.c.1.B Archiepiſcopum ibi dari petit,t.3.p.1.f.2.f.416.c.1.D

Bulgari docentur fidem Chriſtianam, tom.3.p.1.f.2.f.416.c.1.C. baptizantur, 706.c.1.D. mentientem ſe presbyterum auribus & naribus mutilatum verberibus cooperiunt,t.3.p.1.f.2.f.523.c.2. C.qualiter hoc à Nicolao Papa I. improbatum ibid.C.& f.524.c.1.C. eorum in præſentia Regis manducandi conſuetudo, t.3. p.1.f.2.f.527.c.1.C. de ijs, vtrum Romanæ vel Cōſtantinopolitanæ Eccleſiæ ſubeſſe debeant,contentio,t.3. p. 1.f.2. f.5[..] c.1.D.F.& ſeq. ſub Romanæ Eccleſiæ iuriſdictionem & diœceſin ſæpius reuocati,& à quibus,t.3.p.2.f.58.c.1.E

Bulla Baſileenſis Concilij ad Imper. Electores miſſa,t.4.p.1.f.167.c.1.D

Bulla conuocationis Concilij Conſtantienſis,t.3.p.2.f.846.c.1.& 2

Bulla capitulorum initorum inter Eugenium IV.Papam & Legatos Sigiſmundi Imperatoris,t.4.p.1.f.212.c.1.C

Bulla Iulij II.indictionis Lateranen. Concilij,t.4.p.2.f.12 c.1.C. ſubſcribentium nomina, f.15. alia prorogationis eiuſdem,f.16.c.1. B. Item alia eiuſdem tenoris,qua ſimul de modo & ordine Concilij agitur,ibid c.2.D.& f.17.c.1.E

Bulla Iulij II. reprobās omnia acta Piſani Conciliabuli & Lateranenſe Conc. confirmans,t.4.p.2.f.24.c.1.B.alia reprobans omnia ſchiſmaticorum Cardinalium acta & ſtatuta tam in tranſalpinis quàm ciſalpinis locis facta, lecta in tertia Later.Concilij,t.4.p.2.f.31.c.2.B

Bulla Iulij II.contra ſanctionem pragmaticam,t.4.p.2.f.38.c.1.B.& alia,f.[..]. 1.A.alia contra ſimoniacè agentes in electione Pontificis in ſeſſ.V.Conc. Lateranenſis prælecta, t.4.p.2.f.44.c.2.I.[..] ſeq.alia citatoria auctorum & adhærentium ſanctionis pragmaticæ publicata in ſeſſ. Concil.Lateranenſis,t.4.p.2.f.46.c.2.[..]

Bulla plūbea Baſileenſis Concilij qualis,t.4.p.1.f.25.c.1.A

Bulla Indulgentiarum Concilio Baſileenſi conceſſarum,t.4.p.1.f.59.c.2.E

Bulla tranſlationis Concilij Baſileenſis ad ciuitatem Ferrarienſem, t.4. p.1.f. 215.c.1.E

Bulla Nicolai V. ſuper approbatione actorum Concilij Baſileenſis, tom.4.p. f.96.c.2.E

Bulla indictionis Concilij Tridentini Oecumen.ſub Paulo III. t.4.p.2.f.[..] c.1.alia Pij IV.ſuper declaratione temporis ad obſeruanda ſtatuta Cōcilij Tri[..]

Digitized by Google

tini.t.4.p.2.f.356.c.1.E.alia facultatis tráſferendi Concilij Tridentini ſub Paulo III. t.4.p.2.f.297.c.1.D.alia Pij IV.de reſumẽdo Concilio Tridentino t.4.p.2.f.317.c.2. E. qui ſubſcripſerint. f.318.c.2.D. alia reſumptionis Concilij ſub Iulio III. t.4.p.2. f.301.c.1.D.alia Pij IV.ſuper confirmatione eiuſdem.t.4.p.2.f.355.c.1.A.& ſeq.

Bulla retractationum Pij papæ. V.t.4. p.1.f.758.c.2

Bulla Leonis X.ad Chriſti fideles de actis & ſtatutis Lateranenſis Concilij recipiendis. t.4.p.2.f.1.c.1.A. alia eiuſdem de prorogatione ſeſſionis VI. Conc. Lateranenſis.t.4.p.2.f.50.c.2.D.alia eius de continuando Concilio Lateranenſi à Iulio II. incepto. f.54.c.1.C.alia prorogationis VII. ſeſſionis Cõcilij.f.55.c.1.F.alia prorogationis citationis cõſortij pragmaticæ ſanctionis.f.64.c.1.B.alia progatæ octauæ ſeſſionis Conc.Lateranenſis.t.4.p.2.f.64.c.1.F

Bulla Leonis X. de animę Intellectiuæ immortalitate & ſtudio philoſophię quinquennali clerico cõceſſo.t.4.p.2.f.73.c.1. C.alia eiuſdem pro reformatione officialium curiæ Romanæ. f.74.c.2.B. alia qua pro pace Chriſtianorum principum orantibus certas indulgentias & omnibus ad Conc.venientibus ſaluum offert conductum.f.83.c.1.E. alia reformationis curiæ Ro.t.4.p.2.f.85.c.1.D. & ſeq. alia prorogatoria ſeſſionis X. Conc. Lateranenſis.f. 94.c.2.A alia de reformatione Mõtis pietatis.f.96.c.2.F

Bulla Leonis X. contra Exemptos in Concil.Lateranenſi lata. t.4.p.2.f.97.c.2. D.alia ſuper impreſſione librorum in ſeſſione X.Conc.Lateranẽſis præ'ecta.f.99. c.2.B. alia ſuper præfixione termini profitentium pragmaticam ſanctionem.t.4.p. 2.f.100.c.1.C

Bulla Leonis X.circa modum prædicãdi ſuper Ambonem in ſeſſ.XI.Conc.Lateranenſis promulgata. t.4.p.2.f.111.c.2. D. alia eiuſdem continens concordata cum Franciſco Chriſtianiſſimo Frãcorum Rege ſuper præbendis.f.113.c.1.D & f.118.c.1. F.alia de abrogatione ſanctionis pragmaticæ.f.120.c.1.A

Bulla Leonis X.circa Religioſos eorũque priuilegia in ſeſſione XI. Conc.Lateranenſis lecta.t.4.p.2.f.122.c.1.C.eiuſdem bulla prorogatoria ſeſſionis X. Conc.Lateranenſis.f.124.c.1.E.bulla impoſitionis decimarum & abſolutionis Concilij Lateranenſis.f.128.c.1.F. bulla contra inuadentes domos Cardinaliũ in ſeſſ.12. Concilij Lateranen.lecta & correcta.t.4.p.2 f. 128.c.1. A.alia item eiuſdẽ contra errores Martini Lutheri & Lutheranorum.t.4.p. 2.f.134.c.2.A

Burdinus antipapa. vide Mauritius Burdin.

Burdegalenſis Eccleſia cur Apoſtolica dicta.t.2.p.2.f.215.c.2.B

Burdegalenſe Concilium aduerſus Priſcillianum ſub Siricio Papa.anno 385.t.1.p. 1.f.563.c.2.B.cauſa Concilij ibidem.

Burgundiæ ducis oratores ad Conc.veniunt Ferrarięſe.t.4.p.1.f.483.A. Papęnõ Imperatori Græcorum ſalutem & honorem deferunt.ibid.B

Burgundiæ dux reſeruat ſibi actionem de colari patris defuncti. t.4.p.1.f.156.c.1.c. quæ illi decreta in tractatu Atrebatenſi à rege Franciæ tranſportanda. f.156. c.1. & ſeq.

Byterrenſe Conciliabulum Arianorum, quo Hilarius Pictauienſis Epiſcopus relegatur,habitum anno Chriſti circiter. 359. t.1.p.1.f.479.c.1.C.cauſa & acta Conciliabuli ibidem.

Byzacenum Concilium in Africa anno Chriſti 541.ſub Vigilio Papa celebratum. t.2.p.2.f.31.c.1.D acta.E

Byzacenum Concilium in cauſa Clementij Primatis prouinciæ Byzacenæ tẽpore Gregorij Papæ I. anno Chriſti. 602. celebratum.t 2 p 2 f.304.c.1.F

Byzacenum Concilium Epiſcoporum 42.ſub Primate Stephano tempore Theodori Papę contra Monothelitas habitum. t.2.p 2.f.391.c.1 B

Byzacenum Concilium Africæ anno Chriſti.504.de ſurrogandis nouis Epiſcopis ſub perſecutione Traſamundi Regis habitum, t.2.p.1.f.553.c.1. F. Locus Concilij ibid.

Byzacena quæ?t.2.p.1.f.553.c.1.F

Byzantium à Conſtantino imperiali ſede condecoratũ.t.1.p 1 f.255.c.1 B.nunc Conſtantinopolis dicitur,vide Conſtantinopolis.

C.

CAbilonenſe Concilium I. in cauſa Sagittarij & Salonij Epiſcoporum, anno Chriſti 582. celebratum, t.2 p.2.f. 263.c 1.A Acta Concilij.ibid.B

Cabilonenſe Concilium ſub Clodoueo Rege,tempore Vitaliani Papæ anno 664. celebratum, t.2 p.2.f 527.c 2.B.tempus Concilij, f.529.c.2 E canonum tituli, f. 527.c.2.C.ſubſcriptiones, f.528.F. Epiſtola Concilij,f.529.c.1.D

Cabilonenſe Concilium II. ſub Leone Papa III.anno Chriſti 813.celebratum,t 3. p.1.f.2.f.192.c.1.F.cauſa & tempus Cõcilij, f.197.c.1.A.capitula 67.edita, f.192.c.2. & ſeq.

Cabilonenſis conuentus. vide Conuentus.

Cadalous pſeudopapa qualis, t.3.p.2 f. 245.c.1.B. cõdemnatur in Concilio Mantuano,f.247 c.2.E

Cadalous ſchiſmaticus inſidiatur Romæ,t.3.p.2.f.227.c.2.F. eius obitus qualis, f.228.c.1.B

Cadauera in Baſilicis ſanctorum olim ſepelire illicitum, t.2.p.2.f.212.c.2.F. & f.214.c 2.E

Cadauera ſepulta ſine Epiſcopi facultate ex Eccleſia non transferenda, t.4 p 2. f.459.c.1.F

de Cadaueribus vide plura Defuncti, & Sepultura.

S.Cæciliæ corpus à Paſchali Papa inuẽtum,t.3.p.1.f.2.f.256.c.1.E.eius tranſlatio, f.259.c.1.E. quando,quale & qualiter inuentum,t.4.p.2.f.566.c.1.& 2. à Clemente VIII. in arca argentea pretij, 4592.aureorum magna deuotione reconditum, c.2.C.E

Cæcilianus Carthaginenſis Epiſcopus à Donatiſtis variè accuſatur & agitatur, t. 1.p.1.f.212.c.1.B.& ſeq. abſoluitur in Cõcilio Romano. E. cur in Carthaginenſi Cõciliabulo damnatus, t.p.1.f.202.c.2.C

Cælibes ſolos ſaluandos qui docuerint, t.1.p.1.f.172.c.1.E

Cælibatus ordinibus ſacris maioribus annexus, t.1.p.1.f.352.c.2.E.F. & ſeq.in Cõcilij Nicęni canone cõprehenſus,t.1.p. 1.f.352.c.2.E.vide plura Clerici cęlibatus.

Cęlibatum ordinibus in maioribus cõſtitutis qui negat præceptum eſſe, hæreticus eſt. t. 4. p.2.f.154.c.1.B

Cæleſtius hæreſiarcha quis & qualis,t.1. p.1.f.709.c.2.D.hęreſeos conuictus damnatur,t.1.p.1.f.710.c.2.E.diffamat Lazarũ vt innocens videatur,t.1.p.1.f.713.c.1.A

Cæleſtini Papæ IV. vita,electio & obitus,t.3.p.2.f.713.c.2.D

Cæleſtini Papæ I.II.III.& IV.vide Cœleſtinus.

Cæleſtini Papę V.electio,t.3.p.2.f.764. c.2.C.promotiones quas fecerit,D.cur abdicarit ſe officio,D.E.F.obitus eius,ibidẽ. à Clemente V.inter ſanctos relatus,E.humilitas eius & bonitas,E.F

Cæmiteria ſepienda & crux in ijs ſtatuenda,t.4.p.2.f.437.c.2.D

Cænobia non conuellenda aut diſſoluenda ab Epiſcopis,t.2.p.2.f.328. C. vide plura Monaſteria.

Cæſaraugusta qualis Vrbs,t.1.p.1.f.553. c.2.D

Cæſaraugusta,vel Cęſarea Augusta,hodie çaragoça. quæ & qualis, t.2.p.2.f.224. c.2.D

Cæſarauguſtana Eccleſia prima Chriſtianorum à S.Iacobo ædificata,t.2.p.2.f. 317.c.2.F

Cæſarauguſtanum Concilium prouinciale ſub Damaſo Papa I.contra Priſcillianiſtas celebratum, anno Domini 380.t.1. p.1.f.553.c.1. Locus Concilij, t.1.p.1.f.553. c.2.D.Tempus,f.554.c.1.B Canones,f 553 c.1.D.Numerus Epiſcop.c.2.F

Cæſarauguſtanum Concilium II. ſub Gregorio Papa I.celebratum,t.2.p.2.f.298 c.1.A.tempus,ibid.E.ſubſcriptiones & canon ſtatutus,ibid.C.D

Cæſarauguſtanum Concilium III.tempore Sergij Papæ, anno Chriſti 691.celebratum, t.3.p.1.f.1.f.311.c.1.A.canones ſeu capitula ibidem & ſeq.vnde hoc Conciliũ acceptum ſit,f.312.c.2.B

Cæſarius Arelatenſis quis & qualis,t.2. p.1 f 641.c.1.D

Cæremoniæ cur adhibeantur in diuino cultu,t.4.p.2.f 219.c.1.A

Cæremoniæ Eccleſiæ vt piæ & ſalutares retinendæ & conſeruandæ, t.4.p.2.f. 257.c.2.F

Cæremoniæ ſacramẽtales adhibendæ, t.4 p.2.f.295.c.1.F

Cæremoniarum eccleſiaſticarum præfectus in cathedralibus & collegiatis Eccleſijs conſtituendus,t.4 p.2.f.572.c.2.B

in Cæna Domini ſacra communio accipienda eſt, t.1.p.1.f.75.c.2.F

in Cæna Domini quæ celebritas olim obſeruari ſolita,t.3.p.1.f.1.f.332.c.1.E

in Cæna Domini vt pontifices ſuorum lauarent pedes antiqua conſuetudo, t.3. p.1.f.1.f.329.c.1.F.& ſeq.

Caius papa.vide Gaius.

Caius contra Marcionem & cataphrygas diſputat,t.1.p.1.f.80.c.2.C

Callagurris,hodie Calahorra, prius Calagurus dicta, quæ & qualis, t.2.p.2.f.224. c.2.F

Calendæ Ianuariæ gentilium more nõ ſeruãdæ,t.2.p.2.f.230.c.1.D. t.2.p.2.f.246.F

Calendis Ianuarij ſtrenæ diabolicæ nõ obſeruandæ, t.2.p.2.f.195.c.2.B

Calendion Stephano in Antiochena ſede & quomodo ſubſtitutus, t.2.p.1.f.442 c.2.B. ab Acacio crimine læſæ maieſtatis accuſatus Epiſcopatu amouetur, t.2.p.1.f. 441.c.2.C. illi Petrus Fullo Cnaphæus ſubſtituitur, ibid.

Calabria, nunc Montanges dicta, t.2. p.2.f.124.c.1.B

Calices olim vitrei & lignei in Eccleſia vſitati, t.1.p.1.f.80.c.2.F

Calicibus quibus & qualibus olim Eccleſia vſa fuerit, t.1.p.1.f.80.c.2.F.& ſeq. vitreorum vſus in Eccleſia interdictus, t.1. p.1.f.81.c.1.B. item lignei ibidem & plumbei, t.3.p.1.ſ.2.f.370.c.2.E

Calices argentei in primitiua etiam Eccleſia vſitati, t.1.p.1.f.81.c.1.A. item aurei, f.87.c.1.E

Calices in ſacris non niſi aurei vel argentei adhibendi, t.3.p.2.f.543.c.1.E

Calices ſacri qua reuerentia tractandi, t.1.p.1.f.34.c.2.C. in profanum vſum nõ adhibẽdi, t.3.p.1.ſ.1.f.261.c.1.D. vide plura Sacra vaſa.

Calicis vſus an Laicis permittendus, t. 4.p.2.f.322.c.2.C

Calici ſacro qui Victori II. venenum immiſerat à dæmone arripitur, t.3.p.2.f. 218.c.1.C

In Calice præter vinum vineæ aqua mixtũ nihil offerendum, t.2.p.2.f.35.c.2.A. vide plura, Sacrificium.

Calixti Papæ I. vita, t.1.p.2.f.83.c.1.B. quando Pontifex factus, ibid. C. quamdiu ſederit D. martyrio coronatur, ibid. quis eius necis auctor, E.F. miracula Calixti, D

Calixti Papę II. vita & electio, t.3.p.2.f. 460.c.1.C. electionem ſuam præuidet, E. Mauritium Burdinum antipapam cepit, F. pacẽ Eccleſię cum imperio reſtituit, f.460 c.2.E. obitus eius, F. Epiſtolæ eius, f.461.c. 1. vbi electus, t.2 p.2.f.537.c.2 C. eius conceſſio Henrico Imperatori facta, t.3.p.2.f. 466.c.1.B

Calixti papæ III. electio, vita & acta, t. 4.p.1.f.737.c.2.C. obitus, E. qualis fuerit, ibid. & ſeq.

Callinicus Patriarcha Conſtantinop. ob conciliabula cõtra V. Synodum erecta captus, vinctus & oculis priuatus ſtipem poſcere cogitur, t.3.p.1.ſ.1.f.334.c.1.B

Caliſtus Sabellianus à Sylueſtro I. damnatus, t.1.p.1.f.257.c.1.C

Calumnię iuramentum, vide Iuramentum & Iudex.

Calumnia de proceſſione Spiritus ſancti à Photio Ioanni papæ afficta, t.3 p.2.f. 94.c.1.F

Calumnia condemnatione in expenſas punienda, t.3.p.2.f.577.c.2.A

Calumniatores non audiendi, t.1 p.1.f. 164.c.1.B

Caluiniſtarum in Gallijs facinora, t.4. p.2.f.398.c.2.C

Caluities olim probroſa, t.2.p.2.f.376. c.1.C

Cambia quæ prohibita, t.4.p.2.f.386. c.2.F

Campanæ quot & quales in Eccleſijs eſſe debeant, t.4 p.2.f.437.c.2.D.E. tempore tonitrui & tẽpeſtatis pulſandæ ſunt, t.4.p.2.f.441.c.1.F ijs quotidie, ter in die ſignum orationis dandum, t.4.p.2.f.441. c.1.E. item ſub eleuatione, t.3.p.2.f.442. c.1.A

Campanarum ſacrarum vſum ad ſpectacula ſuppliciorum adhiberi indignum, t.4.p.2.f.382.c.2.B

Campanæ nouæ benedicendæ, t.3.p.2. f.788.c.1.B. & cur, t.4.p.2.f.201 c.1.C. itẽ à quo f.437.c.2.E. vide Benedictio.

Campanæ à Ioanne XIII. conſecratæ cur nomen Ioannis Baptiſtæ impoſitum, t.3.p.2.f.158.c.2.E

Canalium, & in canalio conſtitutus. quid & quis, t.1 p.1.f.448 c.1.F

Cancellarij Eccleſię cathedralis vel collegiatæ officium, t.4 p.2.f.465 c.1.F

Cancellarij Epiſcopalis munus, t.4.p.2. f.542.c.1.B.E.F. quæ nã gratis conficere & ſcribere teneatur, t.4.p.2.f.542.c.2. & ſeq.

Candidianus Comes qua ex cauſa à Theodoſio Auguſto ad Concilium Epheſinum miſſus fuerit, t.1.p.2.f.166.c.1.E. eius in Conciliabulo Epheſino de vera Epheſina ſynodo mendacia, t.1.p.2.f.224.c.1. & ſeq.

Candelę ad fontem ſabbato ſancto adduci ſolitæ, t.3.p.1.ſ.1.f.374.c.2.C

Canendi in Eccleſia noctu & diu cõſuetudo à quo introducta, t.1.p.1.f.504.c.1.F

Canere in Eccleſia quibus licitum, vide Cantus.

canones Eccleſiaſtici omnibus ſeruandi, t.2.p.1.f.478.c.2 F. t.3 p.1.ſ.2.f.104.c.2. D. non facile in ijs diſpenſandum, t.4.p.2. f.356.c.2.E

canones clericis cognoſcendi, t.1.p.1. f.737.c.1.A

canones Apoſtolorum quando & vbi conditi, t.1.p.1.f.3.c.2 D. num omnes à SS. Patribus recepti t.3.p.1.ſ.1.f.314.c.1.E

canones Apoſtolorũ per Clemẽtẽ prolati, t.3.p.1 ſ.1.f.427.c.2.F. vide plura Apoſt.

canonum Apoſtolorum tituli iuxta veterem editionem, t.1.p.1.f.4 eorundem editiones iuxta Dionyſium Exiguum, f.5. c.1. iuxta Gentianũ Heruetum, c.2. & ſeq.

canones Apoſtolorum vnde originem habeant, t.1.p.1.f.14.c.1.A. Numerus eorũ & auctoritas, t.1.p.1.f.14.A. vnde de numero eorum ſententiarum diuerſitas exorta, t.1.p 1.f.14. C. ſententia Zephyrini Papæ, t 1.p.1.f.81.c.2.E

canonis Apoſtolici primi explicatio, t. 1.p.1.f.15.c.1.E. tertij & quarti, ibid. F. ſexti ibid.c.2.C. octaui, t.1.p.1.f.15.c.1.A. noni ibid. D. decimi ibid. E. XI. & XII. ibid. F. XIII. ibid c.2 C XIV. XV. & XVII. t.1.p.1.f.16.c.2.C & ſeq. XIX. t.1.p.1.f.16.c. 1.A. XX. ibi. B. XXI. ib. C XXV. D. XXXV. & XXXVI. ibid. F XXXVIII. t.1.p.1.f.16. c.2.B. XXXIX ibid. D. XLI. & XLVI ibid. E. reliquorum, vide f.17. & ſeq.

canones Africanæ Eccleſiæ diuerſis Concilijs ſtatuti, t.1.p.1.f.758. & ſeq. t.3.p. 1.ſ.1.f.432.c.2.C

canones Ancyrani concilij, t.3.p.1.ſ.1. f.425.c.2.C. Antiocheni Concilij, t.3.p.1. ſ.1.f.429.c.2.D. Carthaginenſis Concilij, t.3.p.1.ſ.1.f.431.c.2.E Eliberitani Concilij de lapſis, occiſoribus maleficio, &c. vide t.1.p.1 f.193. & ſeq. Gangrenſis Concilij, t.3.p.1.ſ.1.f.429.c.1.F Laodiceni Concilij, t.3.p.1.ſ.1.f.430.c.1 D Neocæſarienſis Concilij, t.3.p.1.ſ.1.f.429.c.1.C

Canones Nicæni & ſedis Apoſtolicæ obſeruandi, t.2.p.1.f.432.c.1 B

canon ſextus Nicæni Concilij corruptus & quomodo legendus, t.1 p.1.f.297. c.1.C

canonum ex græcorum ſeu Orientalium ſynodis à Martino Bracarenſi Epiſcopo collectorum tituli, t.2.p.2.f.239.& ſeq.

canones Petri Alexandrini Epiſcopi de lapſis, t.1.p.1 f.179 c.1.F. & ſeq.

canonum Sardicenſium ſeries, t.3.p.1. ſ.1.f.431.

canones Trullani ſeu ſynodi ſextę Oecumenicæ nomine editi, nec à Concilio illo editi, nec à ſede Apoſtolica omnes approbati ſunt, t.3.p.1.ſ.1.f.224.A. quid de eorum auctore & authoritate ſentiendum, ibid. & ſeq qui ſubſcripſerint, ibid f.254. & ſeq. à quo editi, f.265.c.1.E

canones tẽpore VI. Synodi qui & quorum ab Eccleſia vniuerſali recepti, t.3.p.1. ſ.1. f.252.A.B.& ſeq.

canonum ex diuerſis Cõcilijs ſelectorum & Carolo Magno Romæ ab Hadriano Papa I. oblatorum epitome, t 3 p.1 ſ.1. f.427.c.2.F vſq; ad f.435. quis eius auctor, f.434.c.2.F

canones LXXII. ab Hadriano Papa I. aduerſus falſos Epiſcoporum accuſatores & oppreſſores collecti anno Domini 785 t.3.p.1.ſ.1.f.436.c 1.E.& ſeq. vſq; ad f.439. Notæ Antonij Auguſtini Tarraconenſis Archiepiſcopi, f.439 c.2.& ſeq.

canones de Euchariſtia, vide Euchariſtia.

canones de baptiſmo, vide Baptiſmo & ita in cæteris.

canoni de non ordinandis eunuchis & deponendis ſeipſos mutilantibus quis cauſam dederit, t.1 p.1.f.298 c.1.E

canonum SS. obſeruantia à ſingulis Epiſcopis ante ordinationem promittenda, t.3 p.1.ſ.2.f.104.c.2.F

canonum contemptores laici excommunicandi, clerici honore priuandi, t.3 p. 1.ſ.1.f.438.c.2.C.& f.447.c.2.C

canonum ſacrorum violatores in Spiritum S. blaſphemi ſunt, t.1.p.1.f.512.c.2.A

canonum rigor pro temporũ diuerſitate relaxandus, t.2.p.1.f.478.c.1.A. quomodo pro neceſſitate temporis mutari vel relaxari poſſint, t.1.p.1.f.620.c.1.B.C.& ſeq

canones certarũ rerũ, vide in proprijs.

canonicales præbendæ diſtinguendæ ſancti alicuius nomine, ne bona & prædia confundantur, t 4 p.2.f 463.c.2.D

canonicatus quibus & qua ætate conferendi, t.4.p.2.f.577.c.1.F. in collegiata Eccleſia nulli niſi ſcienti competenter legere & cãtare, t.3.p.2.f.789.c.2.A. nec vlli ante annum 12. ætatis, t.3.p.2.f.789.c.2.A nec alteri quam qui intra annum ordinẽ requiſitum recipere poſſit & velit, t.4.p.2. f.577.c.1.E

canonicatus in cathedrali Eccleſia nulli ante annum ętatis XV. conferendus, t.3. p.2.f.789.c.1.F

canonicorum vita & officium, t.4.p.2. f.181.c.1.E. f.213. c.1 F

canonicorum in choro officiũ, t.4.p.2.f. 378.c.1.E. eorum quot & vnde adſciſcendi, t.3.p.1.ſ.2.f.246.c.2.C.E

canonici & clerici ciuitatũ in vno dormitorio olim ſimul ſub clauſtris & refectorio verſari ſoliti, t.3.p.1.ſ.2.f.190.c.2.C dormitorium & cœnaculum commune ſub clauſtro habebãt, t.3.p.1.ſ.2.f.199.c.1

ſub

ſub clauſtris ſimul edant & dormiant, t. 351.c.2.F. æqualiter ijs potus & cibus diſtribuendus, t.3.p.1.ſ.2.f.247.c.1.D. quæ in cibo & potu menſura, t.3.p.1.ſ.2.f.247. c.1.F.& ſeq.

Canonicis apud Eccleſiam ſimul manducandum & dormiendum, vide Clerici.

Canonicorum portæ qualiter cuſtodiendæ, t.3.p.1.ſ.2.f.253.c.1.A. clauſtra diligenter munienda, f.246.c.2.B.f.253.c.1 B

Canonicis in veſtitu quæ diſcretio ſeruanda, t.3.p.1.ſ.2.f.248.c.2.A

Canonicus cooptatus quamdiu probandus, t.4.p.2.f.407.c.1.A

Canonicus in reſidentium numerum quomodo & quis cooptandus, t.4.p.2.f. 460.c.2.D.E.&ſeq. quomodo examinandus & probandus, f.461.c.1.A.B.C

Canonici quinquennio in ſtudijs alendi, t.4.p.2.f.205.c.2.F. ad Vniuerſitates ſtudiorum cauſa mittẽdi, t.4.p.2.f.238.c.2.A cautio ab eiuſmodi præſtãda, C. quo mitti debeant, D

Canonicis proprietatis habendę licentiam abnegandam quis vſſerit, t.3.p.2.f. 247.c.1.D. ſine conſenſu Epiſcopi à Regibus in palatium non aſcendendi, t.3 p.1.ſ. 2. f.352.c.1.F. omnibus in collegiata Eccleſia feria V. Cœnæ Domini in ſolenni ſacro communicandum, etiamſi ſacerdotes ſint, t.4.p 2 f.421.c.1.C. conciones frequentandę, t.4.p.2.f.405.c.2.A. ad quem in ſua Eccleſia ſuperpelliceo induti, f 442.c.2.E. an non obſtante iuramento quo Eccleſię obſtringantur ſuæ capituli ſecreta Epiſcopo aperire debeant, t.4.p.2.f.403.c.2.B

Canoni[illegible] cucullas monachorum non induent, t.3.p.1.ſ.2.f.248.c.2.F

Canonicus reſidens aut choro inſeruiens fructuum participatione non priuandus, t.4 p.2.f. [illegible]6.c.1.E

Canonicus fornicator à canonica omnino arcendus, t.3.[illegible] 410.c.2.F. vide Clerici concubinarij.

Canonicus [illegible] vnius diei diſtributione [illegible], t.4.p.2.f.419. c.2.A. vide Abſens.

Canonicus in hebdomada ſua officiũ negligens diſtributionum portione mulctandus, t.4.p.2.ſ.421.c.1.B

Canonici in acceptatione canonicalis reſidentię iuramentũ, t.4.p.2.f.460.c.2.D

Canonicorum origo quæ, t.2.p.2.f.362 c.2.E. eorum certus in Eccleſijs numerus ſtatuendus, t.3.p.2.f.802.c.2.D. ſenum & infirmorum quæ cura Prælato habenda, t. 3.p.1.ſ. 2.f.252.c.2.F

Canonico aut capitulari non licet bona vel exactiones ad Capitulum ſpectantia conducere, t.4.p.2.f.463.c.2.C

Canonico mortuo quid à confratribus præſtandum, t.4.p.2.f.404.c.1.E

Canonicos corripiendi modus, t.3.p.1. ſ.2.f.250.c.2.D. & ſeq.

Canonicæ literæ quæ, t.1.p.1.f.250.c.1 F.t.2.p.2.f.336.c.1.A

Canonici Cathedrales, vide Cathedralis Eccleſia.

Canonici ſupranumerarij qui & cur abrogandi, t.4.p.2.f.531.c.2.A.B

Canonicorum filij, vide filij Canonic. vel Cleric.

Canonicam inſtitutionem omnibus ceteris ſupereminere, t.3.p.1.ſ.2.f.246. c.1.B

Canones non Eccleſiæ authoritate & approbatione indigent, vide Eccleſia.

Canonicorum librorum index, t.4.p. 2.f.284.c.1.C

Canoniſſæ & ſanctimoniales clauſtro ſuo cohibendæ, t.3.p.2.f.506.c.1.A. vide plura Moniales.

Canthatides Rex Wandalorum cæditur à Beliſario, t.2.p.2.f.1.c 1.B

Cantus in Eccleſia non niſi à deputatis canonicis & cantoribus fieri debet, t 1.p.1. f.243.can.15. cur laicis interdictus, ibidem c.1.B

Cantores Eccleſiaſtici qui & quales eſſe debeant, t 1.p.1 f.249.c.1.C.t.3.p.1.ſ.2.f. 250.c.2.C t.251 c.[illegible] qualiter ijs angelorũ adſint præſidia, t 3.p 1.ſ.2.f 250.c.1.F. in diuinis officijs & proceſſionibus habitu clericali & ſuperpelliceo veſtiendi. t.4.p. 2.f.458.c.1.B à quo inſtitui debeant & quomodo, t.1 p.1.f.583.c.2 F. quæ ijs in Eccleſia attendenda, t.3.p.1.ſ.2 f.2[illegible] c.2.E. qualiter corripiendi t [illegible] D.& ſeq.

Cantus Eccleſiaſticus quis & [illegible] celebrari cœptus, [illegible] c.2 E. cuius author quis, t.1.p.1 f.[illegible]9.c 1.B. & f.5[illegible]4.c.1.F. cantus quis & qualis adhibendus, t.4.p.2.f. 480.c 2.C. non profanè compoſitus extra pſalmos ſcripturarum, t.[illegible]p.2.f.212.c.2.D in Eccleſia qua pietate, attentione & compunctione ſine inordinatis vociferationibus celebrandus, t.3 p 1.ſ.1.f.248.D. t.3.p. 1.ſ.2.f.250 c.1.& 2. t 4.p.2 f. 27[illegible].c.2.F.& ſeq. item qua moderatione & deuotione, t.4. p.2.f.535.c.2.F & ſeq.

Cantus in Eccleſiis Organiſtarum qualis eſſe debeant, t.4.p [illegible] c 2.C

Cantui in Eccleſia lectiones interponendæ, t.1.p.1.f.244.[illegible]

Cantus Eccleſiaſticus impiè à Paulo Samoſateno traductus, t.1.p.1.f.62.c.2.E quantum eo affectus fuerit S. Auguſtinus, t.4 p.2.f.270.c.2 E.F

Canendum in Eccleſia nihil profanè compoſitum extra Pſalmos canonicarum ſcripturarum, t.[illegible] p.[illegible]212.c 2 D

Cantus [illegible] vel ſæcularium in choro non exercendi, t.[illegible].c.2.E

Cantica obſcœna in aut circa baſilicas non canenda, t.2.p.2.f 528.c.2.D.t.3.p.1.ſ. 2.f.20[illegible].c.1.A.t.4 [illegible].c.2.F

Canticum trium puerorũ poſt Miſſam dicendum, t.2.p.2.f [illegible]62.c.2.A

Cantuarienſi Eccleſiæ Lanfrancus [illegible] iacet, t.3.p.2.f.25[illegible] lis de eo à Lanfranco mota, ibidem. quanto tempore Eboracenſis illi ſubiecta fuerit, t 3 p.2.f.231. c.2.C.D

Cantuarienſis Archiepiſcopi præeminẽtia, t.3.p.2.f.6[illegible].c.1.D

Capellæ ſine conſenſu Epiſcopi non erigendæ, t.3.p.2.f.4[illegible].c.2.C

Capellæ ſine diœceſanorum licentia nõ erigendæ, t.4.p.2.f.[illegible].c.1.C

Capellæ quibus impenſis erigendæ vel reſtaurandæ aut inſtruẽdæ, t.4 p.2.f.457. c.1.B

Capellæ ea conditione erectæ vt ordinarij viſitationi non ſubſint, niſi Apoſtolicæ ſedis auctoritate cõprobatæ fuerint, ab Epiſcopo quotannis viſitandæ, etiam equitum ordinis Hieroſolomytani, t.4.p. 2.f.558.c.2.E

Capellæ locus nulli ſine Epiſcopi authoritate cõcedendus, t.4.p.2.f.456.c.2.B

ad Capellas vicarij idonei & reſidentes aſſumendi, t.3.p.2.f.994.c.2.A

Capellani ſiue Canonici ſiue vicarij in Eccleſia capellanatus ſui reſidebunt, t.4. p.2.f.465.c.1.B

Caper, hircus & hædus pro peccato offerebantur, t.1 p 2.f 440 c 1.B

Capro peccator cõparatur, & quo modo, t.1.p.2.f.440.c.1.B

Caper emiſſarius Leuit 16. qualiter geſſerit figuram Chriſti, t.1 p.2.f.440 c.1.B. C.& ſeq.

Capilli criſpatores, vide Ciniflones.

Capillos ad videntium detrimentum ſcitè excogitatis nexibus componentium aut ornantium pœna, t.4.p.1.ſ.1.f.252. C

Capitolium quid, t.1.p.1.f.202.c.1.D

Capitula tria in Cõcilio Conſtantinop. Oecumenico V. diſcuſſa quæ, t.2.p.2.f.175. c.2.B

Capitula Caroli Magni & Ludouici Imperat. obſeruanda, t.3.p.1.ſ.2.f.351.c.2. C. à quo hæc collecta fuerint, t.3.p.1.ſ.2.f. 356.c.2.A

Capitula & congregationes inuocatione ſancti Spiritus inchoanda & claudenda, t.4 p.2.f.434.c.2.D

Capitula Epiſcoporum, Abbatũ & Prælatorum quoties & vbi celebranda, t 3.p. 2.f.991 c.1.C

Capitula diſciplinæ diligenter obſeruanda, t.4.p.2.f.182.c.2.D. non omittenda, t.4.p.2.f.214.c.1.E

Capitula tempore Miſſę non celebranda, t.4 p.1.f.52.c.1.F. nec alijs quam ferialibus diebus & extra tẽpus Miſſæ, Veſperarum aut Completorij, t 4 p.2.f.271.c.2. B. hebdomadatim bis habenda, & quid in ijs inquirendum, f.404.c.1.C

Capitula, quorum Epiſcopi intereſſe Cõcilijs prouincialibus ſolent, Metropolitano ſubiecta ſunto, t.4.p.2.f.463.c.1.C

Capitula etiam cathedralia ab Epiſcopis viſitanda, t.4 p.2.f.292.c.2 D

Capituli pars maior & ſenior præualet minori, t.3.p.2.f.558.c.1.F

in Capitulo vocem habere debent ſoli in ſacris conſtituti, t.3.p.2.f.793.c.1.D

Capitulorum decreta in vnum librum referenda, t.4.p.2.f.485.c.1.B

in Capitulo de rebus patrimonij Capitularis, locationibus, contractibus & officijs conferendis deliberandum, t.4.p.2.f. 463.c.1.E

Capitulare Gregorij Papæ II. ſeu commiſſio & inſtructio Martiniano & Georgio legatis in Bauariam data, t.3.p.1.ſ.1.f. 345.c.1.& 2.

Capitularis vt quis fiat, ſubdiaconus ſit oportet, t.4. p.2.f 326.c.2.C

Capitulares congregationes quomodo inchoandæ, & quid ijs agendum, t.4.p. 2.f.422.c.2.& ſeq. folio. quis ordo ſeſſionis ſeruandus, t.4.p.2.f.422.c.2.E.D

Capreoli Carthaginenſis Epiſcopi & Metropolitæ epiſtola ad Synodum Epheſinam purgatoria de abſentia Africanorũ, t.1.p.2.f.203.c.2.

Capua ciuitas quæ, t.1.p.1.f.564.c. 1.D

Capuana ſynodus in cauſa Antiochenæ diſſenſionis & Bonoſi hæretici ſub Siricio Papa, anno circiter Chriſti 389. celebrata, t.1.p.1.f.564.c.1.D. cauſa & locũ Concilij, E. item acta, ibidem.

Capuanum Concilium, quo Victor III. inſignia pontificalia reſumit & conſecratur, habitum anno Domini 1087. t.3.p.2.f. 406.c.1.C

Capuanum Concilium, quo Henricus IV. Imp. alias V. vna cum Mauritio antipapa, qui ſe Gregorium VIII. nominabat, vicisſim excõmunicatur, habitum tempore Gelaſij Papæ II. ann. Chriſti MCXVIII. t.3.p.2.f.459.c.2.A. acta & occaſio Concilij. ibid.

Captiuis ſeu incarceratis qualiter ab Archidiaconis prouidendum, t.2.p.2.f. 39.c.2.F

Carbo quo Iſaiæ dicuntur tacta labia Eſai.6. figura & imago Verbi hominis facti, t.1.p.2.f.366.c.1.F

Carcaſona, olim Carcaſſum vel Carcaſio dicta, t.2.p.2.f.225.c.2.A

Carcerum cuſtodes & cuſtodia qualiter habenda, t.4.p.2.f.377.c.1.C

Cardinalatus quibus conferri non debeat iuxta Baſileenſe Conc. t.4.p.1.f.55.c. 2.D. eſt ſtatus perfectior ſeu dignior paſtorali, t.4.p.1.f.371.c.1.C

Cardinales qui & vnde dicti, t.4.p.1.f. 723.c.2.A. quomodo eligendi, t.4.p.1.f.55. c.2.E. & quales, t.4.p.1.f.65.c.1.C

Cardinalium numerus & qualitas iuxta Conc. Baſileenſe, t.4 p.1.f.55.c.2.B. non plures quam 70. atque inter hos quatuor ad minus Theologiæ Doctores ex ordinibus mendicantium aſſumendi, t.4.p.2.f. 565.c.1.D

Cardinalis electi iuramentum, t.4.p.1. f.55.c.2.F. quæ & qualis eſſe debeat vita, mores, familia, veſtitus, &c. t.4.p.2.f.86.c. 1.F. & ſeq. qualiter cognatis ſuccurrere poſſiut. ibidem. c.2.E. qualiter ſibi Epiſcopi & Clerici familiæ ſuæ habendi, c.2.B. & c.87.c.1.B. expenſa funebris quanta, f.87. c.2.C

Cardinalibus quid curandum. t.4.p.1. f.56.c.1.B. à quo ijs & cur rubeus pileus aſſignatus, t.3.p.2.f.716.c.1.B. quæ beneficia interdicta, t.4.p.2.f.86.c.1.C

Cardinales diaconi qui, t.1.p.1.f.261. c.2.B

Cardinalis diaconus non damnabitur niſi in 26. teſtibus, t.1.p.1.f.255.c.2.A.f.258 c.1.A

Cardinalis preſbyter nullus damnabitur niſi in 44. teſtibus, t.1.p.1.f.255.c.2.A.f. 258.c.1.A

Cardinales in electione ſummi Pontificis qualiter congregandi, concludendi & tractãdi, t.3.p.2.f.732.c.1.C. & f.748.c.1

Cardinalium in electione põtificis iuramentum, t.4.p.1.f.53.c.2.A. quæ ijs victualia & forma eligendi pontificem præſcripta, vide Papæ electio.

Cardinalium circa congregationem & officia Ioannis Papæ VIII. conſtitutio, t.3. p.2.f.94.c.2.B

Carena quid, t.3.p.2.f.180.c.2.A

Carena pœnitenti non diuidenda, t.3. p.2.f.178.c.1.B

Carienſe Arianorum Conciliabulum tempore Liberij Papæ circa annum 366. habitum quo Valentem per vxorem in ſuas trahunt partes, t.1.p.1.f.495.c. 1.A

Catiſſiacenſe Concilium pro reformandis Eccleſiæ moribus in Gallia anno Domini 856. tempore Benedicti Papæ III. congregatum, t.3.p.1.ſ.2.f.408.c.1.C. cauſa Concilij, f.409.c.2.B. Capitula quæ ibidem. C. Epiſtola ſynodalis ſub nomine Caroli Regis ad Epiſcopos & Comites Galliæ de proceſſu contra Raptores ſeruando, f.408.c.1.D

Caritatis erga proximum commendatio, t.1.p.1.f.91.c.1.& 2.

Caritas Dei quomodo ipſius Dei opus ſit, t.2.p.1.f.639.c.1.F

Caritas vbi deficit, quomodo nulla ibi virtus hærere poſſit, t.3.p.1.ſ.2.f.199.c.2. F. eſt virtus propria ſanctorum, t.3.p.2.f. 201.c.1.F

Carmelitarum ordo mutatis cappis nigris in albas ab Honorio IV. confirmatur, t.3.p.2.f.759.c.2.C

Caro ſæpe in ſcriptura pro toto homine ponitur, t.1.p.2.f.363.c.2.A. & t.3.p.1.ſ. 1.f.305.c.1.& 2. duobus modis in ſacris literis capitur, t.3.p.1.ſ.1.f.144.c.1.F

Carnes tanquam malas qui hæretici abominati fuerint, t.1.p.1.f.372.c.1.D. quare & Euſtathiani, t.2.p.2.f.214.c.2.C

Carnes tanquam malas reſpuenti anathema, t.1.p.1.f.367.can.2.

Carnes à beſtijs læſæ aut per ſe mortuæ non edendæ, t.3.p.1.ſ.2.f.597.c.2.A

Carnes in quadrageſima ne quidem in ægritudine aut neceſſitate ſine ſacerdotis permiſſu comedendæ, t.2.p.2.f.492.D. veſcentis olim quæ pœna, t.2.p.2.f.492.D vide plura. Abſtinentia & Quadrageſima.

Carnaliter quomodo dicatur Verbum ex B. Virgine natum, t.1.p.2.f.319.c.2.F.f. 321.c.2.C

Carnotenſe Concilium pro expeditione in terram ſanctam anno 1146. ſub Eugenio Papa III. indictum, t.3.p.2.f.503.c.2.B. tempus & acta Concilij. ibid. & ſeq.

Carolus Francorum & Longobardorũ Rex patricius Romanus ſalutatur, t.3.p.1. ſ.2.f.109.c.1.A

Carolus Magnus coronatur Imperator, t.3.p.1.ſ.2.f.169.c.2.D. eius donaria S. Petro oblata. ibid. f.169.c.2.E.f.180.c.2. C. Longobardorum regnum ſibi ſubiugat, & Regem cum regina ſecum in Galliam captiuos ducit, t.3.p.1.ſ.1.f.421.c.1.F. an Eccleſiarum inueſtituram & ius eligendi Pontificem ab Hadriano Papa obtinuerit, ibid. f.421.c.2.A.B.D. & ſeq. Romæ honorifice excipitur, t.3.p.1.ſ.1.f.414. c.1.E.f.421.c.1.F. t.3 p.1.ſ.2.f.180.c.1.E Romam quarto venit, t.3.p.1.ſ.1.f. 421.c.2.C. Eius & Bertæ Longobardorum filiæ connubium, t.3.p.1.ſ.1. f.409.c.2.B. virtutes, t.3.p.1.ſ.1.f.192.c.2. D. præcipit ſcholas conſtitui. ibid. & ſtudia reformari, f.197.c.1.B. Illius præclara de fidei veritate quærenda ſententia, t. 3.p.1.ſ.2.f.155.c.1.F. & f.156.c.1.C. ſtudium erga peregrinos, t.3.p.1.ſ.2.f.197.c.1.F. Peregrinantes lucri cauſa compeſcit, f.197. c.1.F. inter filios tres regnum diuidit, t.3.p. 1.ſ.2.f.183.c.1.F. eius circa imperium & filios diſpoſitio, t.3.p.1.ſ.2.f.183.c.1.& 2. ac ſeq. an ipſe & Ludouicus Imperator leges Eccleſiaſticas condiderit, t.3.p.1.ſ.2.f.266. c.1.D

Caroli Magni epitaphium, t.3.p.1.ſ.2.f. 254.c.1.E

Caroli Regis Galliæ libellus proclamatorius contra Wenilonem Archiepiſcopum in ſynodo Tullenſi oblatus ... 1.ſ.2.f.551.c.1.E

Carolo Caroli Magni filio quæ ... imperij à patre aſſignata, t.3.p.1.ſ.2 ... c.2.E

Carolo iuniori Francorum ... quæ à Concilio Meldenſi obie... rint & corrigenda propoſita, t.3 ... f.347.c.1.C. & ſeq. f.349.c.2.& ſeq ... c.1.F

Carolus Caluus à Ioanne Papa a... perium electus, vnctus & coronat... p.2.f.96.c.2.D.f.97.c.1.D. eius n... lio Ticinenſi commendatio, t.3.p... c.1.C. coronationis à Ioanne VIII ... acta, t.3.p.2.f.94.c.2.E. qualiter ſe ... cilio Pontigonenſi habuerit, t.3 p.2 ... c.1.A.B. & ſeq.

Carolus craſſus Imperator anno ... pſo Natiuitatis Romæ à Ioanne ... pa creatus & coronatus, poſt bien... terregnum, t.3.p.2.f.99.c.1.F. ... exutus & iuſto Dei iudicio repud... paupertate anno 888. moritur, t. p... 107.c.1.A. eius ſucceſſor quis, ibid.

Carolus Martellus Francorum ... qualis erga S. Bonifacium exstite..., ... 1.ſ.1.f.341.c.1.F. de eius anima dam... bula, t.3.p.1.ſ.1.f.353.c.1.F. & ... c.1.D

Caroli IV. Imperat. conſtitutiones ... Eccleſiaſtica immunitate in Concilio ... ſtantienſi confirmatæ, t.3.p.2.f.95 ... F. & ſeq.

Carolus V. Pauli III. pedes oſcu... t.4.p.2.f.168.c.2.B. Eius præcipuæ ... res geſtæ, t.4.p.2.f.358.c.2.A. ad v... confert religioſam, B. Imperialem M... ſtatem Ferdinando fratri relinquit, ...

Carolus Simplex reiecto Odone Co... te Francorum Rex inungitur, t.3.p.2.f ... c.1.B. cur eius electio dilata & incon... Arnulpho facta, E.F

Carolus Conſtantienſis Epiſcopus ... ſignatus qualiter in Concilio Mogu... no depoſitus, t.3.p.2.f.250.c.1.F. & ſeq.

Carolus Borrhomæus S.R.E. tit S. Pra... xedis Cardinalis preſbyter Pij IV. nepo... ex ſorore, t.4.p.2.f.397.c.1.F. eius ed... ctum de conſtitutionibus Mediolanen... ſis Concilij Prouincialis I. promulgan... dis & ſeruandis, t.4.p.2.f.397.c.1 B. aliu... de Concilio Prouinciali I. f.359.c.1.D. a... liud de Concilio prouinciali II. t.4 p.2 ... 398.c.1.D. Oratio in Concilio I. habi... f. 359.c.1.D. alia in Concil. prouin. Me... lanenſi II. de cauſis Concilij habita, f.39... c.2.B. Eius edictum de Concilio prouin... ciali III. t.4.p.2.f.410.c.2.F. aliud de pro... rogatione eiuſdem Concilij, f.41... dictum de Concilio Mediolanen. prouin... ciali IV. t.4.p.2.f.428.c.2.D. aliud de Co... cilio prouinciali V. t.4.p.2.f.487.c.2... Oratio in Concilio Mediolanenſi pro... uinciali III. habita, t.4.p.2.f. 412.c... lia habita in Concil. Mediolanenſi pro... uinciali IV. t.4.p.2.f.429 c.1.C. ali... Concil. Mediolanenſi prouinciali V. ... 488.c.1.E. alia habita in Synodo ſexta, ... vulitate, fine cauſiſque Concilij, f... c.2.D

Carolomannus monachus an ſolli... tando apud Pipinum fratrem, ne I... ſuccurreret peccarit, t.3.p.1.ſ.1.f... c.2.E

Carolina pro Immunitate Eccleſiaſtica in 19. ſeſſione Concilij Conſtantienſis confirmata, t.3.p.2.f.950.c.1.& ſeq.

de Carolinis libris quid ſentiendum, t.3.p.1.ſ.2.f.163.c.1.D.eorum ſcandicia & impoſturæ, t.3.p.1.ſ.1.f.125.c.2 B.C

de Caroſo & Dorotheo monachis in Chalcedonenſi Concilio lata ſententia, t.1.p.1.f.243.c.2.A.B

Carpentoracienſe Concilium anno Domini 529. circa tempora Ioannis Papæ II. celebratum, t.2.p.1.f.642.c.2.A. Tempus & decretum Concilij, f.643.c.1.D.E. Locus.ibid.D.qui interfuerint, f.642.c.2.C.epiſtola ſynodalis.ibid.F

Carponas quis.t.1.p.1.f.395.c.2.D

Carrina vel carena quid, t.3.p.2.f.180.c.2.A

Carthago vrbs quæ & qualis, t.1.p.1.f.458.c.1.E

Carthago hodie Carthagena quæ, t.2.p.2.f.22.c.2.F

Carthaginenſis Archiepiſcopus totius Africæ primas, t.3.p.2.f.199.c.1.A.B.ſolus in Africa pallium habet, t.3 p.2.f.199.c.2.A. eius poteſtas clericum ex tota Africa, quẽ velit, ordinandi.t.1.p.1.f.763.D.literæ ab illo ſynodales dictãdæ, t.1.p.1.f.772.B

Carthaginenſe Concilium ſub Cornelio Papa in cauſa Lapſorum anno Chriſti 254.celebratum, t.1.p.1.f 126.c.1.B. Tempus & locus Concilij.ibid.B.E. acta.B.F. decreta.C.F

Carthaginenſe Concilium II.ſub Cornelio Papa in cauſa Feliciſſimi & Nouatiani ſchiſmaticorum anno Chriſti 255.celebratum, t 1.p.1.f.126.c.2.F.tempus, locus & cauſa Concilij. ibidem. quot Epiſcopi interfuerint, f.127.c.1.A

Carthaginenſe Concilium I. in cauſa baptiſmatis hæreticorum anno Chriſti 258. ſub Stephano Papa I. habitum, t. 1. p. 1. f. 145. c. 2. D. definitio Concilij, E

Carthaginenſe Concilium II. in cauſa Baptiſmi ab hæreticis collati anno Chriſti 258. ſub Stephano Papa I. habitum, t.1.p.1.f.146.c.2.D. Tempus & cauſa Concilij.Item Epiſcoporum numerus.ibidem. Decretum Concilij.ibid.reprobatum à Stephano Papa, f. 146. c.2.E

Carthaginenſe Concilium III.prouinciale in cauſa baptiſmi hæreticorum ſub Cypriano Epiſcopo anno 258. celebratum; à Stephano vero Papa reprobatum, t.1.p.1.f.149.c.2. ſingulorum Epiſcoporum ſententiæ ibid.& ſeq. folijs.tempus, locus & cauſa Concilij.t.1.p.1.f.154.c.2.A. Numerus Epiſcoporum, ibid. acta Concilij.B

Carthaginenſe Conciliabulum ſchiſmaticorum Donatiſtarum I. ſub Marcello I. anno Chriſti 306. celebratum, t.1.p.1.f.202.c.2. B. Tempus, locus & cauſa Concilij, ibid. Quot & qui Epiſcopi interfuerint, C. Acta, ibid. & ſeq.

Carthaginenſe Conciliabulum II. ſub Marcello anno Chriſti 308. à ſchiſmaticis celebratum, t.1.p.1.f.202.c.2.E. Locus, tempus & cauſa Concilij, ibid. hoc Concilium cur Donatiſtæ obliteratum cupiuerint, F

Carthaginenſe Concilium I. Africanæ Eccleſiæ aliquamdiu incognitum, t.1.p.1. f.44?.c.2.E

Carthaginenſe Concilium I. prouinciale tempore Iulij Papæ I. circa annum Chriſti 349. habitum, à Leone vero IV. approbatum, t.1.p.1.f.456.c.1.D. cauſa Concilij, f.458.c.1.A.acta.B. & ſeq Locus, F. cur primum appelletur, f. 456.c.2.A. Tempus Concilij, B. Concilij exordium & capitula ſeu canones, f.456.c.2. Legati in Africam qui & cur miſſi, f. 458.c.1.C

Carthaginenſe Concilium nomine II. ordine vero temporis poſtremum, pro reformanda diſciplina Eccleſiæ circa tempora Cæleſtini Papæ habitum, à Leone vero IV.approbatum, t.1.p.1.f.569. Cauſa Concilij & tempus, f.573. c.1.B. capitula ſiue canones, f. 569. c. 1. F. & ſeq.

Carthaginenſe Concilium nomine III. ordine temporis ſecundum, circa tempora Siricij Papæ anno 397. habitum, t.1. p.1 f.574.c.1. an vnum ſit cum priore, f. 583.c.2.C. quotum in ordine, ibid. quot canones ediderit, ibid. Tempus Concilij f.583.c.2.D.canonum tituli, f.574.c.1. diuerſæ editiones, t.1.p.1.f.575.

Carthaginenſis Concilij ſub die Idnũ Auguſtarum circa tempora Siricij Papæ habiti canones ex Concilio Hipponenſi abbreuiati, t.1.p.1.f.582.c.2.E. & ſeq. ſubſcriptiones, ibid.

Carthaginenſe Concilium nomine & tempore IV. prouinciale ſub Anaſtaſio Papa I. anno circiter 398. à 214. Epiſcopis habitum, probatum à Leone III. t.1.p.1.f.587. c.1.F. occaſio & acta Concilij.f.591.c.1.B. Tempus, ibid.D.E. Canones quot editi fuerint, f.591.c.1.C. & qui, f.587.ac ſeq. Notæ in canones, f.591. c.2.& ſeq. An Zozimus Papa interfuerit, f.591.c.1.C

Carthaginenſe Concilium V.nomine, ordine vero temporis III. prouinciale à 73.Epiſcopis tempore Anaſtaſij Papæ circa annum 398. habitum, t.1 p.1.f.593.c.1.C. Cauſa Concilij, f.594.c.1.E. Tempus & dies, f.594.c.1.F. & c.2.A. Numerus Epiſcoporum, f.594.c.1.F. Canones, f.593.c.2. Notæ in canones, f.594. c.2

Carthaginenſe Concilium, quo Pelagius & Cæleſtius hæretici à XXXVII. Epiſcopis anno 416. damnati fuerunt ſub Innocentio Papa I.habitum, t.1.p.1.f 702. c.2. Cauſa Concilij, t 1.p.1.f.703.c.1.C. Acta, ibid.D. Tempus, E. Epiſtola ſynodalis ad Innocentium Papam pro damnatione Cæleſtij confirmanda, t.1.p.1.f. 702.c.2.C

Carthaginenſe Concilium Prouinciale nomine VI. ordine temporis V. tempore Zoſimi, Bonifacij & Cæleſtini, præſentibus legatis Romanæ ſedis & aliarum Eccleſiarum circa annum Domini 419. habitum, t.1.p.1.f.722.c.2.F. Cauſa Concilij, f.729.c.1.C. Quotum ſit & quo tempore habitum, f.729.c.2.F. & f.730.c.2. C.Legati qui & quot interfuerint, f. 723. c.1.B.& f.730.c.2.B. cur Prouinciale dictum, f.730.c.2.B. capitulorum tituli, f. 722.c.2.F. Actorum ſeries, f.722.c.1.& ſeq. & f.729.c.1.F.Epiſtolæ ſynodales, f.724. c.2.quot interfuerint Epiſcopi & legati, f. 724.c.2.A. A[illegible] ſynodi aue verſio, t.1.p.1.f.[illegible] & ſeq.

Carthaginenſe Concilium VII. 38. Epiſcoporum anno circiter 4[illegible] habitum, t.1 p 1.f.731.c.1.D. an diuerſum [illegible] ſexto Carthaginenſi, f 7[illegible] c. 1 B [illegible] Epiſcopi interfuerint, ib[illegible] cur primum appelletur, ibidem. Capitula Cõcilij.f.73[illegible]

Carthaginenſe Concilium Epiſcoporum 48. ſub Theodoro Papa contra Monothelitas habitum, t.2.p.2.f.391.c.1.C. epiſtola ſynodalis vbi, ibid.c.2.C

Carthophylax quis ſit. quod eius Conſtantinopoli officium, t.3.p.1.ſ.2.f.617.c.1. F.& ſeq.

Carthophylax idem qui bibliothecarius, t.3.p.1.ſ.1.f.617.c.1.F

Carthuſianorum ordinis initia, t.3.p.2.f. 408.c.1.F

Carus Imperator Chriſtianorum fautor, t.1.p.1.f.172.c.1.D

Caſata quid.t.3.p.1.ſ.1.f.378.c.1.E

Caſinenſis monaſterij prærogatiua, t. 3.p.2.f.456 c.1.F

Caſſelanum Concilium in Hybernia de reformandis Eccleſiæ moribus anno Chriſti 1171. celebratum ſub Alexandro Papa III. t.3.p.2.f.540.c.2.A. Concilij ſtatuta, 8.

Caſſiodori circa tempus Nicæni Concilij error, & vnde is ortus fuerit, t.1.p.1.f. 205.c.1.F

Caſus Epiſcopo reſeruati, t.3.p.2.f.762. c.1.D.& f.1006.c.2.E.F

Caſus reſeruati in Conc.Mediolanenſi prouinciali, t.4.p.2.f.367.c.2.B

à Caſibus reſeruatis abſolutio ſuperiori relinquenda, t.3.p.2.f.999.c.1.A

Caſus reſeruati quidam ab Epiſcopis poſſunt, t.4.p.2.f.513.c.2.D

Caſuum reſeruatorum occultorum abſolutio qualibet ſacerdotibus in diœceſi Colonienſ. conceſſa, t.4.p.2.f.196.c. 2.D

Caſibus à reſeruatis abſoluens ſine facultate Epiſcopi excõmunicationem incurrit, t.4 p.2.f.500.c.2.E. Item ſuſpenſionem à diuinis ipſo facto, non obſtantibus conceſſis priuilegijs, F

à Caſibus dubitabilibus abſolutio ad ſuperiorem remittenda, t.3.p.2.f.999.c. 1.D

Caſtitas quæ etiam in matrimonio ſeruanda, t.p.1.f.40.c.2.E

Caſtitatis votum, vide Votum, & Virginitas.

Caſtitas in Religioſis, vide Religioſus.

Caſtulo, hodie Cazlona quæ, t.2.p.2.f. 222.c.2.A

Catabulum quid, t. 1. p. 1. f. 186. c. 1.B

Cataphrygarum hæreſis ſub Aniceto exorta, t.1.p.1.f.72.c.1.F. diſputatione publica conuicti damnantur, t.1.p.1.f 80. c.2.C

Catena S. Petri adhibita dæmon ejicitur, t.3.p.2.f.159.c.1.A

Catechiſmus, vide Fidei rudimenta.

Catechizantes quales eſſe debeant, t.1. p.1.f.29.c.1.A

Catechizanti quid ſpectandum, t.1.p.1. f.38.c.2.D.E

Catechizatio à Parochis diebus feſtis [illegible] concedenda t.4.p.2.f.351.c.1.A

Catechizantium ſodalitas inſtituenda,t.4 p.2.f.400.c.2.B

Catechumenia quæ, t.3.p 1.f.2.f.609.c.[illegible].C

Catechumenus quis, t.2.p.1.f.214.c.2.D.& f.237.c.1.

Catechumeni cur audientes dicti, t.1.p 1.f.233.c.1.A

Catechumeni quot diebus ante baptiſmum & de quibus inſtituendi, t.2.p.2.f.235.c.1.A

Catechumeni 20.dies ad purgationem exorciſmi veniant,f.238.c.1.B.intra triennium baptizandi,t.1.p.1.f.195.E. qua manuum impoſitione recipiendi, t.1.p.1.f.224. c.2.A. an ad domeſticas orationes, ſeu,vt alius legit,ad baptiſterium aliquando admittendi, t.1 p.2 f.499.c.2.C.quibus & quamdiu Miſſæ intereſſe licitum,t.1.p.1.f.49.c.1.D.an euangelia ijs legenda, t.1 p.2.f. 499. c. 2. C. dicto euangelio è templo eijciendi,t.2.p.1.f.631.c.1.D

Catechumenus defuncta priore vxore poſt baptiſmum aliam ducens clericus eſſe non poteſt,t.1.p.1.f.619.c.1 F

Catechumenorum alij competentes, alij audientes,t.2.p.1.f.560.c.[illegible].C

Catechumenorum ſignatio ſeu benedictio,t.1.p.2.f.499 c.2.C

Catechumenis peccantibus quid agendum,t.1.p.1.f.234 can.5.relapſorum pœnitentia,t.1.p.1.f.278.c.1.A. f.280.c.2.A.t.1.p.2.f.568.c.1.A

Catechumena adulterum partum enecans in fine baptizari poteſt, t.1.p.1.f.197.B

Catechumeno intra longum tempus Eccleſiam non accedenti baptiſmus non negandus,t.1.p.1.f.195 F

B.Catharina Senenſis à Pio Papa II.canonizata,t.4.p.1.f.758.c.1.F

Cathari hæretici qui & vnde dicti, t.1.p.1.f.108.c.1.B.qua conditione ad Eccleſiam & ordines recipiendi,t.1.p 1.f.276 c.1.F.& f.334.c.2 D.F.t.1.p.2.f.566.c.1.F ipſi & ipſorum receptores communione fidelium & ſepultura Chriſtiana priuandi,t.3.p.2.f 559.c.2 E alias patrini vel publicani dicti,& vbi hæreſim ſuam exorti, f 559.c.2.D ab alijs Waldenſes vel Albigenſes dicti,t.3.p.2.f.560.c.1.D. eorum hæreſes quæ,t.3.p 2.f.563.c.1.D

Cathedram Petri tenet Romanus Pontifex.t.2.p.1.f.516.c.2.A

Cathedrales preſbyteri & Diaconi ab Epiſcopo conſtituendi, t. 2. p. 2. f. 534. c.1 B.

Cathedrales Eccleſiæ plures non vni committendæ,t.4.p.2.f.296.c.1.C.altera intra ſex menſes dimittenda,ibid.

Cathedralibus Eccleſijs qui præficiendi, t.4.p.2 f.296.c.1.B.f.334.c.1.C. vide Epiſcopi Electio.

Cathedrales ad Eccleſias quales aſſumendi,t.4.p.2.f.326.c.1.E. & f.336. c.2. A. eorum examen quod & quale, t.4.p.2.f.369.c.2.E.F.profeſſionem coram Epiſcopo & capitulo fidei edent, t. 4. p. 2. f.366.c.1.E

Cathedralis Eccleſia cuius annuus prouentus non excedit 1000. ducata non grauanda penſionibus aut reſeruationibus, t. 4. p. 2.f.337. c. 1.A. et cui tenuiores ſunt reditus quomodo ſuccurrendum, t. 4. p. 2. f. 336. c. 2.E.f.337. c.1.E

Cathedralis Eccleſiæ prælati omnes & canonici feria V.in Cœna Domini Euchariſtiam in ſolenni ſacro ſumant, t.4.p.2.f.421.c.1.C

Cathedralibus in Eccleſijs tertia pars fructuum in diſtributiones aſſignanda, t.4 p.2.f.326.c.2.A

Cathedralibus Eccleſijs qui præficiuntur intra tres menſes niſi conſecrentur pœna,t. 4 p.2.f.329.c.1.D

Cathedralibus in Eccleſijs pœnitentiarius inſtituendus, t.4 p.2.f.367.c.1. B. & qualis,t.4 p 2.f.335.c.2.D

Cathedrales præbendæ annexum habebunt ordinem maiorem, t.4 p.2.f 336. c.1.F.& f.529.c.2.F ex media parte preſbyteri erunt,c.2.A.& f.572.c.1.C

Cathedralibus canonicis per ſe diuina officia obeunda, t.4 p 2 f.336.c.2 C ijs quomodo in Eccleſia & extra viuendum, t.4.p.2 f.336.c.2.C.vnus ex decem ſaltem Theologiæ & iuris canonici ſtudium aſſumet,t.3.p.2.f.819 c.1.D

Cathedrali in Eccleſia ſedes Epiſcopalis in conſpectu populi collocanda, t.4 p.2.f 423.c.2.B

Cathedrali vacante ſede quamdiu Capitulum ordinandi licentiam & dimiſſorias poſſit concedere,t.4.p.2 f.296.c.2.D preces inſtituendæ,f.334.c.1.B

Cathedrali ſede vacante quæſtor, officialis & vicarius à capitulo infra octiduum conſtituendi. & quales, f. 337. c.2.A

Cathedrale capitulum in quibus Epiſcopo ſubiaceat, t.4.p.2.f.344.c.1.E. Abſente Epiſcopo Vicarium eius non in omnibus admittet,ibidem.

Cathedralia capitula à ſuis Epiſcopis & alijs maioribus prælatis viſitanda,quoties opus fuerit, non obſtantibus vllis exemptionibus aut conſuetudinibus, t.4.p.2.f.292.c.2 D

Cathedraticum quid, t.2. p. 2. f. 396. c.1.F

Catholica fides quæ, t.2.p.1.f.426.c.2. E.contra Arianos per ignem probata, t.2. p.1.f.510.c 2.C

Catholica Eccleſia quæ & cur ſic dicta, t.1.p.1.f.399.c.1.A à Donatiſtis etiam pro vera agnita,t.[illegible].p.1.f.679 c 2.C

Catholici nomen Marcion, Cerdo & Valentinus affectant, t.1.p 1.f.72.c.1.E. item Donatiſtæ, t.1.p.1.f 679.c.2.A f 686. c.1.A.orthodoxos à Meletianis & hæreticis diſtinguit,t.1.p.1.f.307.c.1.B

Catholici nomen qui vſurpare iuxta Auguſtinum nequeant, t.1.p.1 f.684.c.2. F. quomodo id Donatiſtæ interpretati ſint,ibidem.

Catholici à Donatiſtis Menſuriſtæ & Cæcilianiſtæ nequidquam appellati, t.1. p.1.f.680.c.1.C.D

Catholicus non dicendus qui orationem Dominicam & ſymbolum ignorat, t.3.p 1.f.1 f.262.c.1.B nec qui Romanæ Eccleſiæ non concordat, t. 3. p. 2. f. 297. c.2.F

Catholici contra Donatiſtas ab Honorio Imperat. & populari acceptione diſtincti, t.1.p. 1.f.676.c.2. E. F. f. 684. c. 1.C.D

Catholici cum hæreticis [illegible] re detrectant, t.1.p.1.f.418.[illegible] F [illegible] ad communionem Arianorum à C[illegible] tio Imperat. adiguntur. f.476.[illegible]

Catholicus tribulationes pr[illegible] ſus honorandus & ſuſtent[illegible] 589.c.2. C. ad alterius fidei [illegible] uocans excommunican[illegible] filios in hæreſi baptizande[illegible] modo puniendus,t.2.p.1.f.627. A

Catholicorum in defend[illegible] ſijs olim zelus,t.2.p.1.f.553.c 2.B

Catholici Regis nomen H[illegible] gum titulus,t. 3.p 1.f.1.f.3[illegible]0.c 2 F [illegible] nando & Iſabellæ à Sixto Papa IV.[illegible] tur,t.4.p.1.f.743.c.1.A

Cauco Illiberis nũc Colib[illegible] t.2.p.2.f.224.c. 2.A

Cauco liberi, hodie Colibre, [illegible] 2.f.225.c.[illegible].F

Cauemenſe Concilium Don[illegible] ſub Siricio Papa anno Chriſti [illegible] natiſtis celebratum, in quo M[illegible] Priammiſtas cum ſuo [illegible] runt,t 1.p.1 f 567.c [illegible].C Lo[illegible] Concilij, ibidem. Nun[illegible] rum,D

Caugeadam hæretici qui & q[illegible] recipiendi,t. p.1.f [illegible].c 2.F

Caupones & taberna[illegible] ſcopo & parochis mo[illegible] c.2.F & ſeq.

Caurio vrbs, hodie Co[illegible] ta,t.2.p.2.f.223.c.2.D

Cauſa diuerſis iud[illegible] ibus [illegible] do à priore, & quando à poſt[illegible] determinanda ſit,t.3.p.2.f.5[illegible] 6.c.1.D

Cauſa appellatione [illegible] an debeat appellationi deferri, [illegible] 640.c.2.A

Cauſæ difficiliores ad Rom[illegible] tificem velut apicem referendæ, [illegible] 1.f. 49. c. 2.D. vide plura, Pap[illegible] mana.

Cauſæ prohibitæ ab Eccleſiaſticis [illegible] audiendæ,t.1.p.1 f 1[illegible]o c.[illegible].C

Cauſæ ſanguinis aut pœnæ c[illegible] in Eccleſijs vel cœmiterijs non [illegible] 3 p.2 f.[illegible]4 c.2 E

Cauſæ vno litigantium præ[illegible] tero abſente non decidendæ, t. [illegible] 544.c.[illegible] C

Cauſæ beneficiorum qu[illegible] tus 24. ducatos non excedi[illegible] ijs terminandæ,t.4 p.2 f 9[illegible] tibus Delphinatus ab ordi[illegible] nandæ intra biennium, t. 4 p.2.[illegible] c.2.E

Cauſæ matrimoniales & crim[illegible] ri Eccleſiaſtici Epiſcopi [illegible] Archidiaconis committendæ, t.4.[illegible] 338.c.2.C

Cauſæ fori Eccleſiaſtici cor[illegible] rio in prima Inſtantia cog[illegible] tra biennium terminandæ, t.4 p.[illegible] c.2.B

Cauſis fidei qualis aduocat[illegible] curator adhibendus,t.4.p.2 f.49[illegible] rum officium, B C. quamdiu & q[illegible] patrocinium rei ſuſcipiendum, t.[illegible] 492.c.1.A.C

Cauſarum procurat[illegible], defen[illegible] trocinium quarum & a qu[illegible] pienda,t.4 p.2 f [illegible]

Cauſæ qualiter ſine li[illegible]

[illegible] ab Eccleſiaſticis [illegible] dendi, t. 3. p. 2. f. 300. c. 2. B. & f. 308. c. 1. A. B.

Cauſarum aduocati & procuratores [illegible] quæſtus [illegible] quantum [illegible] admittendi, t. 4. p. 2. f. [illegible] c. 2. C.

Cautio [illegible] qualiter ab Epiſcopo [illegible] piendi, t. 4. p. 2. f. 377. c. 2. C.

Cautio in conferenda poſſeſſione beneficiorum quæ præſtanda, t. 3. p. 2. f. 712. c. 2. C.

Cedere poſtulantes ad ceſſionem, ſi cunctentur, compellendi, to. 3. p. 2. f. 655. c. 2. C.

Celebrantis, ſi ob incidentem morbum perficere officium cœptum non poſſit, alius ſubſtituendus qui compleat, t. 1. p. 1. f. 75. c. 2. B.

Celebrantes non ieiuni dignitatem amittant honoris, t. 2. p. 2. f. 267. c. 2. A.

Celebrans poſt ſe temperaturā actionē habeat, à quo ſi forte lapſus fuerit ſubleuari queat, t. 2. p. 1. f. 553. A.

Celebratio in azymo licita, to. 4. p. 1. f. 696. A. B. & ſeq.

Celerinus confeſſor tempore S. Cypriani, t. 1. p. 1. f. [illegible] c. 2. B.

Cellarius qualis eligendus, t. 3. p. 1. f. 2. f. 252. c. 1. F.

Cenſuræ & interdicta à Sede Apoſtolica & ordinarijs emanantia mandante Epiſcopo à [illegible] Eccleſia promulganda, t. 4. p. 2. f. [illegible] c. 2. B.

Cenſuræ Eccleſiaſticæ & Interdicta in cauſis Iudicialibus & ciuilibus [illegible] & non niſi ex neceſſitate viurpandæ, tom. 4. p. [illegible] c. 2. C. earum vis populo in concione explicanda, f. 540. c. 2. C.

Centenarij [illegible], t. 2. p. 2. f. [illegible]6. c. 1. C.

Centumuiri [illegible] Marcellinum Papam calumniare darguntur, t. 1. p. 1. f. 175. c. 2. A. item calumniam Gregorium Papam tom. 2. p. 2. f. 291. c. 2. A. eorum de capitibus in piſcina tempore Gregorij Papæ inuentis fabula vnde conuincatur, t. 2. p. 2. f. 291. c. 1. A.

Cerdo hæreſiarcha quando & cur Romam cum Valentino venerit, t. 1. p. 1. f. 65. c. 2. D. Palinodiam fucate cantant, ibid. Catholicæ nomen & Romanæ Eccleſiæ communionem affectat, tom. 1. p. 1. f. 72. c. 1. E.

Cerei per diem in cœmeterio quomodo non accendendi, t. 1. p. 1. f. 195. C. f. 201. c. 1. C. in peruigilijs benedici ſoliti, t. 2. p. 2. f. 548. A. cur in templis accendantur, t. 4. p. 2. f. 219. c. 1. A. cur de die in honorem ſanctorum, t. 1. p. 1. f. 201. c. 1. D. prium id & antiquitus vſitatum, ibid.

Cerei in funeralibus adhibiti cui & in quem vſum relinquendi, to. 4. p. 2. f. 404. c. 2. B.

Cerei Paſchalis benedictio antiqua, to. 2. p. 2. f. 561. c. 1. D.

Cereorum in feſto Purificationis Benedictio quid myſterij & vtilitatis habeat, to. 4. p. 2. f. 497. c. 1. A. vide plura Benedictio.

Ceſſatio à diuinis qualis & qualiter, vt valeat, inſtituenda, tom. 3. p. 2. f. 730. c. 2. B. C.

Ceſſantes quando ei, contra quē ceſſauerant de damnis & iniurijs ſatisfacere [illegible] t. [illegible] p. 2. f. [illegible] c. [illegible]

Ceſſiones ad Eccleſiam pertinentes nulla, t. [illegible] p. 2. f. 313. c. 1. A.

Chalcedon quæ & qualis vrbs, t. 2. p. 1. f. 109. c. 2. F. occaſione Concilij [illegible] metropolis, ibid. f. 271. c. 2. A.

Chalcedone transferri iubetur Synodus q Nicææ conuenerat, t. 2. p. 1. f. [illegible]2. c. 1. E.

Chalcedonenſis Concilij hiſtoria, t. 2. p. 1. f. 2. Tempus ibid. Acta. f. 4. & 5.

Chalcedonenſe Concilium Oecumenicum IV. 630. Epiſcoporum à quo & qua occaſione indictum, t. 2. p. 1. f. 2. & f. 409. c. 1. A. ad Imperatoris rogatū à Leone Papa congregatur, ibid. B. f. 483. c. 2. F. Nicææ cur conuenire iuſſum, ibid. F. qua occaſione Nicæa Chalcedonem tranſlatū, f. 409. c. 2. A. quæ Acta nomine Chalcedonenſis Concilij intelligenda, ibid. C. locus Concilij habiti, f. 2. & f. 410. c. 1. A. quis Epiſcoporū conſeſſus, ib. & f. 411. c. 2. E. quod Oecumenicum fuerit, f. 410. c. 1. B. Legati Sedis Apoſtolicæ præſederunt, ibid. C. qua intentione Imperator per ſe & ſuos interfuerit, ibid. E. quæ Concilij Acta probata & reprobata ſint, f. 5. f. 224. c. 2. F. f. 229. c. 2. B. F. f. 410. c. 2. A. f. 487. c. 2. & ſe. Concilij fidei definitio miraculis confirmata, ibid. E. à quibus nationibus approbatum Concilium fuerit, f. 411. c. 1. B. à quib. impugnatū Imperatoris fuerit, ibi. C. an epiſtola [illegible] approbata ſit. D. quot Epiſcopi & Legati & qui interfuerint, f. 411. c. 2. A. cur Legati Sedis Apoſtolicæ [illegible] parte ſederint. D. Seſſionum ſingularum compendioſa relatio f. 412. in ſingulis actiones notæ, f. 416. c 1. F. & ſeq. [illegible] à quo [illegible], ibid. F. canones abſentibus Legatis Pontificijs & inſcijs conſtitutos fuiſſe oſtenditur, f. 418. c. 1. A. canon de primatu Conſtantinopol. redarguitur, f. 418. c. 1. F. qui Vicarij Sedis Apoſtolicæ interfuerint, f. 305. c. 2. F. & ſeq. qualiter illi & qualiter Imperatores præſederint, f. 3[illegible]0. c. 1. D. qualiter & ad quid ſenatores & proceres interfuerint, t. 2. p. 1. f. 4. præconia Concilij, f. 5. ſexcenti & triginta Patres interfuere, f. 453. C. quomodo doctrina ab omnibus mundi partibus recepta fuerit & approbata, vide ex ſingularum nationum literis extantibus, f. 372. vſque ad 409.

Chalcedonenſis Concilij Pars II. continens acta Concilij, t. 2. p. 1. f. 34. eius initium ſeu Actio I. t. 2. p. 1. f. 34. c. 1. Nomina eorū qui interfuerūt, ibid. & ſeq. Dioſcori Alexandrini Epiſcopi accuſatio f. 4[illegible] & ſeq. contentio pro & contra Theodoreti Cyri Epiſcopi receptionem, f. 44. c. 1. A. [illegible] Epheſi releguntur, f. 49. c. 2. F. libellus confeſſionis Eutychis Archimandritæ, f. 56. c. 1. E. Actorum Conſtantinop. contra Eutychem relectio, f. 63. Actorum Epheſi circa abſolutionem Eutychetis & damnationem Flauiani relectio, f. 117. & ſeq. vſq; ad f. 152. Dioſcori Alexandrini, & Iuliani Hieroſol. Epiſcopi ob iniuſte damnatum Flauianum depoſitio, f. 152. c. 1. D. Actio II. Chalcedonenſis Concilij t. 2. p. 1. f. 153. Qui interfuerint, ibid. & ſeq. leguntur ſcripta Leonis Papæ, & Patrum de natura Chriſti ſententiæ, f. 161. & ſeq. Actio III. Chalcedonenſis Concilij, & qui interfuerint t. 2. p. 1. f. 171. Euſebius accuſationem Dioſcori proſequitur, f. 175. & ſeq. eundem de varijs criminib. incuſant clerici Alexandrini, f. 180. ad f. 180. Dioſcori contumacia & damnatio, f. 9[illegible]. c. 2. C. F. Actio IV. Concilij & qui interfuerint, f. 216. c. 1. & ſeq. relectio actorum præced. Actionis ad f. 2[illegible]2. Ægyptiorum Archimandritarum pro ſe & ſuis preces diuerſis oblatæ, f. 253. & ſeq. Actio de Caroſo & Dorotheo Eutychi fauentibus, f. 241. c. 2. E. Actio de Photio Epiſcopo Tyri & Euſtathio Berythi Epiſcopo, f. 243. c. 2. C. & [illegible]. Actio V. Chalcedon. Cōcilij, f. 248. definitio fidei Chalcedonenſis, f. 252 & 253. Actio VI. & qui interfuerint, f. 254. definitionis Concilij coram Imperat. Marciano approbatio facta & ſubſcriptio, to. 2. p. 1. f. 259. contra præuaricantes Marciani decreta, f. 270. c. 1. A. Actio VII. f. 271. litis inter Antiochenum & Hieroſolymitanum Patriarchas compoſitio, f. 272. c. 1. A. Actio VIII. f. 273. Theodoreto Cyri Epiſcopo Eccleſia reſtituitur, f. 275. c. 2. B. Actio IX f. [illegible]76. Ibæ Edeſſenorum Epiſcopi acta, f. 277. & ſeq. Actio X. f. 279. Ibæ cauſæ diſcuſſio & abſolutio, à f. 279. vſq; ad f. 298. actio de Domno Antiocheno, f. 298. A. B. Actio XI. f. 298. Baſſiani Epheſiorum Epiſcopi contra Stephanum inuaſorem querelæ & cauſæ diſcuſſio, f. 299. & ſeq. Actio XII. t. 2. p. 1. f. 305. Baſſiani cauſa deciditur, f. 307. c. 2. C. Actio XIII. Chalcedonenſis Concilij, f. 307. E. Eunomij Nicomedienſium cum Anaſtaſio Nicæa de ſuperioritate contentio deciditur, f. 311. c. 2. E. Actio XIV. f. 311. c. 2. E. actio Sabiniani & Athanaſij de Perrhæ Epiſcopatu contendentium, f. 312. & ſeq. Actio XV. definitiones ſeu canones Eccleſiaſticæ editæ à ſynodo, f. 3[illegible] & ſeq. Canones ijdem ſub editione Iſidori Mercatoris, f. 331.

Chalcedonenſis Concilij pars III. continens ea, quæ partim in Concilio, partim poſt congregatum, t. 2. p. 1. f. 344. declaratio quod fidei ſymbolum per epiſtolam Leonis Papæ non innouatum, ſed ad exemplū Patrum declaratum ſit contra hæreſes, ibid. & ſeq. edicta Impp. pro confirmatione Concilij, f. 3[illegible]1. c. 2. & f. 362. c. 1. D. f. 363. c. 2. C. & ſeq. Approbatio Synodi à Leone Papa facta, t. 2. p. 1. f. 369. c. 1. D. E. Approbatio eiuſdem ſynodi & doctrinæ à diuerſis prouincijs factæ contra nefandi Timothei calumnias & ſcelera, to. 2. p. 1. à f. 372. vſque ad f. 409.

Chalcedonenſis Concilij edictum cōtra Dioſcorum Alexandrinum Epiſcopum, to. 2. p. 1. f. 214. c. 1. E. contra Concilij præuaricatores decreta Marciani Imperatoris, f. 270. A. & ſeq. eiuſdem allocutio ad Concilium, f. 2[illegible]7. c. 2. F. Concilij canon de primatu Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ, t. 2. p. 1. f. 330. E. Concilij relatio ad Leonem Papam de ſynodi geſtis, f. 350. & ſeq. de Concilij confirmatione & obſeruatione edictum Marciani Imperatoris, f. 353. c. 2. B. approbatio facta à Leone Papa, quæ & qualis, t. 2. p. 1. f. 369. c. 1. E. F. f. 485. c. 2. B. calumniarum contra Concilium refutatio, f. 547. c. 1. F.

Chalcedonenſis Concilij Oecumenici V. profeſſio & regula fidei, to. 2. p. 2. f. 121. c. 2. C. & f. 129. c. 1. C. de eo hiſtorica relatio Liberati, f. 185. c. 1. D. & ſeq. definita Concilij quæ & quomodo non mutanda, to. 2. p. 2. f. 124. c. 1. E. vſque ad f. 126. & f. 130. c. 1. C.

Chaletricus, alibi Chaldaricus quis, t.2.p.2.f.208.c.2.

Chauberti Regis inceſtus, t.2.p.2.f.231. c.2.A. ſacrilegium. E.

Character ſacramentalis quid, t.4.p.1. f.613.c.2.F. t.4.p.2.f.295.c.1.E. in quot & quibus ſacramentis imprimatur, t.4.p.1.f.613.c.2.F.

Characteris triplex deſcriptio, t.4.p.1. f.544.c.. B.

Charisius qualiter fidei ſuæ ſymbolum Concilio obtulerit Epheſino, to.4.p.1.f. 479.D. & ſeq.

Charisij Presbyteri & Philadelphiæ Oeconomi Libelli Synodo Epheſinę contra Quartodecimanos & Neſtorianos exhibiti, to.1.p.2.f.257.c.2.F. eius confeſſio Fidei, f.258.c.1.D.

Cherintus Hæreſiarcha Apoſtolorum legem de circumciſione gentibus non imponenda oppugnat, t.1.p.1.f.2.c.2.B. eius dogma de lege ceremoniali Moyſis obſeruanda, t.1.p.1.f.68.c.2.A. eius ſectatores an baptizandi. ibid.B. quomodo angelos coluerit, t.1.p.1.f.69.c.1.F. an tempore Pij Papæ adhuc ſuperſtes fuerit, to.1. p.1.f.71.c.1.B.

Childeberti & Clotharij Franciæ Regum de bonis Theodebaldi Regis diſſenſio, t.2.p.2.f.207.c.2.F. ob inceſtas nuptias cum patrui ſui vidua captum tonſurari facit, t.2.p.2.f.261.c.1.F.

Chindus vel Chindaſuindus Rex Hiſpaniæ, t.2.p.2.f.396.c.1.G.

pro Chintillani Hiſpaniæ Regis & poſteritatis eius ſecuritate quæ in Concilio Toletano VI. ſtatuta, t.2.p.2.f.372.& 373.

Choreæ diebus feſtis & ſolennioribus haberi ſolitæ tollendæ, t.4.p.2.f.583.c.2.E.

Chorepiſcopus quis, t.4.p.2.f.212.c.2. A. qualiter eligendus, t.1.p.1.f.339.c.1. C. & f.359.c.2.F. qualiter in viſitando ſe habebit, t.1.p.1.f.339.c.1.F. bis per annum presbyteros ad ſalutandum Epiſcopum congregabit, t.1.p.1.f.339.c.2.C. eius officium. ibid. f.339.c.1.C.E. & c.2.A.C.& ſeq. f.359.c.2.F. honor & dignitas, t.1.p.1. f.340.c.1.B. quid officij aut dignitatis, tempore Damaſi Papæ in Eccleſia habuerit, t.1.p.1.f.509.c.1.& 2. & f.510.c.1.A.B.C

Chorepiſcopi an veri Epiſcopi fuerint, t.1.p.1.f.509.c.2. & ſeq. f.510.c.1.F. an presbytero ſublimiores, t.2.p.2.f.206.c.1. B. ad formam 72. diſcipulorum inſtituti, t.1.p.1.f.509.c.2.B. eorumque typum gerunt, t.2.p.2.f.205.c.1.C.

Chorepiſcopos alij Archidiaconos, Archipresbyteros alij Decanos rurales vocant, t.4.p.2.f.212.c.2.A.

Chorepiſcopi in Eccleſia cur abrogati, t.1.p.1.f.509.c.1.A.B. f.510.c.1.A.E. an ijs licitum ſit diaconos vel presbyteros ordinare, t.1.p.1.f.229.can.13. quos ordinare poſſint. t.1.p.1.f.339.c.2.B. f.361.c.1. F. de Pontificatus officio aut miniſterio nihil ſibi præſumant, t.1.p.1.f.509.c.1.A quæ miniſteria pontificalia ijs vſurpare illicitum, t.1.p.1.f.510.c.1.B. quæ in Eccleſiaſticis ſacramentis, t.2.p.2.f.527.c.1.B.& ſeq. t.3.p.1.ſ.1.f.368.c.1.A.& t.3.p.1.ſ.2. f.331.c.1.D. menſura à canonib. præſcripta ijs non excedenda, t.3.p.1.ſ.2.f.291.c.2.C.

à Chorepiſcopo ordinationes Presbyterorum & Diaconorum factæ an validæ ſint t.3.p.2.f.981.c.1.A.

Chorepiſcopi funus à quo & quomodo deducendum, t.1.p.1.f.340.c.2.F.

Chorus qualiter & quo tempore frequentandus, t.4.p.1.f.51.c.2.t.4.p.2.f.171. c.2.A.f.380.c.2.D.& ſeq. qua intentione & præmeditatione, t.4.p.2.f.533.c.2.A.C. & ſeq In choro qualiter verſandum, to.4. p.2.f.381.c.1.B.& f.533.c.2.D. qualiter ab eodem recedendum, f.381.c.1.E. quis ſerius acceſſiſſe cenſendus, to.4.p.2.f.572. c.2.E.

Chori diſciplina qualis eſſe debeat, t.4. p.2.f.533.c.1.F. quæ præfectura, f.458.c.1. D. præſidentis officium, t.4 p.2.f.378.c.1. C.& c.2.B.

Chori veſtibus dum quis induitur quid cogitandum, to.4.p.2.f.533.c.2.A.B.C. Vide plura Clerici Habitus.

Chriſma à ſolo Epiſcopo quando conſecrandum, t.1.p.1.f.218.c.2.F. f.258.c.1. C. f.569.c.2.C. f.599.B.t.2.p.2.f.215.c.1. A. t.3.p.1.ſ.2.f.593.c.1.B. quotannis innouandum & vetus comburendum. to.1. p.1.f.97.c.2.B.C. ſemel in anno feria quinta cœnæ Domini conſecrandum, to. 1.p.1.f.99.c.1.F. t.2.p.2.f.245.D. to.3.p. 1.ſ.2.f.315.c.2.C.f.351.c.1.F. eius conſecrationi qui intereſſe debeant, t.4.p.2. f.364.c.2.D.

Chriſma per presbyteros non ab alieno ſed à ſuo Epiſcopo ante Paſchæ ſolennitatem petendum, to.1.p.1.f.516.c.2.F. f.589.c.2.B. to.1.p.2.f.501.c.2.E. t.3.p.1. ſ.2.f.597.c.1.B. quotannis ante paſcha diſtribuendum, t.4.p.2.f.417.c.1.F. quibus vaſculis excipiendum & vbi ſi nouum allatum ſit, vetus relinquendum, to.4.p.2.f. 443.c.1.B.& ſeq gratis diſpenſandum, to. 2.p.2.f.302.c.2.F. nihil dandum pro luminaribus aut balſamo, to.3.p.1.ſ.2.f.193. c.2.B. ſub ſigillo à presbyteris cuſtodiendum, to.3.p.1.ſ.2.f.188.c.2.F. to.3.p.2.f. 116.c.1.E.f.687.c.1.E.f.787.c.2.E. non niſi à ſacerdotibus contingendum, to.3.p. 1.ſ.2.f.188.c.2.F. to.4.p.2.f.364.c.2.E. eius vſus in baptiſmo, t.1.p.2.f.499.c.1.B.

Chriſmatis vnctio in vertice, quæ fit in baptiſmo presbyteris conceſſa, in fronte vero interdicta eſt, t.1.p.1.f.218.c.2.F. & ſeq. an & quando presbyteris conceſſa, t.1.p.1.f.599.B.

Chriſtianus quomodo dicatur noua creatura, t.2.p.1.f.495.c.2.E.

Chriſtianus non eſt, qui in Chriſti Eccleſia non eſt iuxta B.Cyprian. to.1.p.1.f. 124.c.2.F. nec qui fidem iuxta primas quatuor vniuerſales Synodos non profitetur, t.2.p.2.f.5.c.1.E.

Chriſtianus non accuſandus à paganis & hæreticis, t.1.p.1.f.173.c.1.A.

Chriſtianus ad idolorum cultum rediens, aut idolotytha guſtare præſumēs, vel ſuffocata aut beſtiarū morſibus extincta ab Eccleſiæ cætu ſegregandus, t.2.p.1.f. 773.c.2.D

Chriſtiani non colentes idola per edictum Galerij infames promulgantur, to.1. p.1.f.185.c.2.D.

Chriſtiani cum Iudæis illicitæ nuptiæ ſunt, t.2.p.1.f.773.c.2.D

Chriſtianus filiam aut ſororem infideli matrimonio iungens communione fidelium ſeparandus, t.1.p.1.f.359.c.2.E.f. 362.c.2.B. Vide plura Fidelis,& Iudæus.

Chriſtianus gentilium more apud pecudis exta iurans à conſortio ... pellendus, t.2.p.2.f.36.c.1.A.

Chriſtiani qualiter imitari Apo... debeant, t.3.p.1.ſ.2.f.199.c.2.E. q... in primitiua Eccleſia conuenerint ... in tali conuentu quove ordine ... tum. t.1.p.1.f.244.can.19. eorum ... conſtantia & vnanimitas, t.1.p. ... A. vita communis, t.1.p.1.f.87. ...

Chriſtiano homini quæ agenda ... vitanda, t.3.p.1.ſ.1.f.261.c.2.B.& ſeq

Chriſtianis quæ præcepta generali... omnibus ſeruanda, t.3.p.1.ſ.2.f. ... B.& ſeq. quomodo Chriſtus ... eſt, t.1.p.1.f.44.c.2.B. ſaltem ... veſpere ijs dicenda oratio dom... ſymbolo, t.3.p.1.ſ.1.f.262.c.1. ... tempore perſecutionis ijs agēdum ... arma aſſumenda, t.1.p.1.f.106.c.2. ... 2.f.77.c.1.E. qualiter ijs olim, ... dere molere & aquam haurire ... niſi idolis libaſſent prius, to.1. p. ... c.1.D.

Chriſtianis Iudæorum conuiuia ... dicta, t.2.p.2.f.28.c.2.E. pœna ... tinet ibidem, cum ijs nec comedan... bant aut cibaria emant, t.3.p.2 f. ... nec conuerſentur, p.2.f.29.c.2.E. ... vel gentilibus non vendendi, to 2.p. ... 340.c.2 E.

Chriſtianæ Virgines Gentilibus ... locandæ matrimonio, t.1.p.1.f. 1... infideli nupſerint à commercio ... ſeparandæ, t.1.p.1.f.362.c.2 A.t.2.p. ... 28.c.2.E. eo dimiſſo ad Eccleſia... uertantur quæ pœnitentia impo... t.1.p.1.f.362.c.2.A.

Chriſtiani à Iudæis circumciſi, au... daiſmi ritu maculati, non reddit... ad religionem Chriſtianam & liberta... redeant, t.2.p.2.f.281.C.

Chriſtiani omnes an vna cum fide... lium aſſumpſerint olim, t.1.p.1.f. 17... C.& ſeq.

Chriſtiani intra vrbem ſepeliri ... do inceperint, t.1.p.1.f.186.

Chriſtianorum quomodo multi ... diuites, rari locupletes, t.3.p.1.ſ.2.f. ... c.2.D.

Chriſtianos malè viuentes grauius p... niri quam infideles moraliter bene ... uentes, t.3.p.1.ſ.2.f.302.c.2.& ſeq.

Chriſtianam religionem quomodo multi verbis teneant, ſed operibus ... gent, t.3.p.1.ſ.2.f.300.c.1.F.& ſeq.

Chriſtianæ religionis interitus ... idolorum vaticinijs & quando prædi... t.1.p.1.f.594.c.2.D.

Chriſtiernus Danorum Rex Sixto Pa... IV. familiarius adhæret, & lau... nus peluim præbet, t.4.p.1.f.742.c.2.

Chriſtophorus Papa inuaſor Sedis A... poſtolicæ à Sergio pontificatu d... poſt menſes ſeptem, vinculiſque ... ad vitam & habitum monaſticum ... pellitur, t.3.p.2.f.138.c.2.E.

Chriſtophori Epiſcopi Augu... conſtitutiones de ferijs & feſtis d... t.4.p.2.f.219.c.1.E.

Chriſtophori Marcelli de pri... virtutibus & officio oratio habita ... IV. Conc. Lateranenſis, tom. 4. p. ... 40.c.1.C.

Chriſtus quid & eius etymolo... ſignificatio, t.1.p.2.f.364.c.1.D.& ſeq

Chriſt...

Chriſtus Ieſus neque ſolum verbum, neque ſolus homo appellari poteſt, t. 1. p. 2. f. 33. c. 2. F. Deus verus ſimul & verus homo, t. 1. p. 1. f. 168. c. 1. C. & ſeq. t. 1. p. 2. f. 16. c. 1. C. & ſeq. f. 37. & ſeq. f. 117. c. 2. F. vnus cum Patre, to. 1. p. 1. f. 61. c. 1. B. & ſeq. cur fuerit Deus & homo, t. 3. p. 2. f. 519. c. 1. E. non duplex ſed vnus eſt Saluator, t. 1. p. 2. f. 49. c. 2. A. an ſit diuidendus in hominem & Deum, t. 1. p. 2. f. 350. c. 1. B. E. vnus tantum eſt, & indiuiſus, t. 1. p. 2. f. 31. c. 2. F. & ſeq. f. 33. c. 2. F. Chriſtus ex duabus naturis vnus Emmanuel, t. 1. p. 2. f. 16. c. 1. C. vnus tantum in perſona, t. 1. p. 2. f. 154. c. 1. B. & ſeq. vnus & idem cum Verbo diuino Filius Dei, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 137. c. 1. B. C. & ſeq. in duos filios non diuellendus, t. 1. p. 2. f. 43. c. 2. B. f. 46. c. 1. D. t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 122. c. 1. D. quomodo vnus tantum, to. 1. p. 2. f. 365. c. 2. C. quomodo primogenitus dicatur matris, t. 1. p. 2. f. 82. c. 1. A. quomodo vnigenitus & primogenitus Patris, t. 1. p. 2. f. 28. c. 1. B. f. 34. c. 1. F. f. 373. c. 2. F. & ſeq. quomodo homo, vel filius hominis dicatur, t. 1. p. 2. f. 118. c. 1. E. eſt caput omniũ hominũ ſed diuerſimode, t. 4. p. 1. f. 268. c. 1. E. F.

Chriſtus an debeat dici incircũſcriptus, t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 671. A. quomodo ſimul adorãs & adorandus, t. 1. p. 2. f. 374. c. 1. C. Vide plura de Ioan. 4. v. 22. ex B. Virgine abſque vllis ſecundinis genitus, t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 249. A. quomodo heri & hodie & in ſæcula idẽ eſſe dicatur, nõ obſtante incarnatione tẽporali aut mutatione naturæ humanæ, t. 1. p. 2. f. 40. c. 1. F. & ſe. f. 41. ac ſeq. quomodo viuificari dicatur à Patre, t. 1. p. 2. f. 328. c. 1. B

Chriſtus non fuit nudum Dei organũ, t. 1. p. 2. f. 17. c. 2. E. f. 19. D. non eſt dicẽdus homo Deificatus, to. 1. p. 2. f. 16. c. 1. C. nec deitate ornatus & quare, f. 368. c. 1. C. & c. 2. A. non eſt dicendus homo Deifer. t. 1. p. 2. f. 17. c. 2. B. & f. 77. c. 2. F. f. 353. c. 2. F. f. 370. c. 2. A. an commode dicatur homo Deus factus, t. 1. p. 2. f. 368. c. 2. C. F. quomodo Deum in ſe inhabitantem habuerit, t. 1. p. 2. f. 370 c. 2. A. E. & ſeq.

Chriſtus non eſt filius adoptiuus Patris, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 141. c. 2. & ſeq. & f. 145. c. 2. & ſeq. f. 152. & ſeq. non ſeruus cuiuſquam ſed dominus, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 152. c. 2. D. & ſeq. cur adoptiuus filius non ſit dicendus, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 153. c. 2. A. B. D. & ſeq. aliter Dei Patris etiam ſecundum humanam naturam filius eſſe oſtenditur quã nos ſimus, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 141. c. 2. B. & ſeq. Idem ex SS. Patribus probatur. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 142. c. 1. D. & ſeq. quomodo aliter multo quam nos filius Dei extiterit, t. 2. p. 2. f. 153. c. 2. C. & ſe.

Chriſtus homo verè adorandus & non coadorandus, t. 1. p. 2. f. 356. c. 1. C. quomodo carnaliter dicatur natus ex B. Maria Virgine, t. 1. p. 2. f. 319. c. 1. F. eiuſdem nobiſcum fuiſſe naturæ quoad humanitatẽ fuiſſe oſtenditur, t. 1. p. 2. f. 99. c. 1. & 2. ac ſeq. nec ſolus Deus, nec purus homo, to. 1. p. 2. f. 6. D. & ſeq. Conſubſtantialis Patri ſecundum diuinitatem, conſubſtantialis nobis ſecundum humanitatem, t. 2. p. 1. f. 273 c. 2. E. & f. 348. ac ſeq.

Chriſtum eſſe verum hominẽ nobis cõſubſtantialẽ probatur contra Neſtorij hęreſim ex ſacris literis, t. 2. p. 1. f. 162. & ſeq. contra Eutychem, t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 122. c. 1. E. & ſeq. Idem probatur ex SS. Patrum ſententijs, t. 2. p. 1. f. 166. & ſeq.

Chriſtum eſſe verum Deum vnione templi ad Deum Verbum aſſumpti & in gloriam euecti probatur ex Apoſtoli Pauli varijs epiſtolis, t. 1. p. 2. f. 51. vſque ad f. 62. ex epiſtolis catholicis, f. 62. & ſe. ex Euangelijs, à f. 65. vſque ad f. 70.

Chriſtum quiſquis Deiferum & nõ verũ Deũ dixerit, anathema, t. 1. p. 2. f. 314. c. 1. E.

Chriſtum Ieſum vnum eſſe filium & Dominum oſtenditur ex epiſtola canonica Ioannis, t. 1. p. 2. f. 72. c. 2. F. ex epiſtolis S. Pauli, t. 1. p. 2. f. 77. vſque ad 82. ex Euangelijs, f. 82. vſque ad 84.

Chriſtum ſi quis non agnoſcat vnum in duabus naturis inconfuſè vnitis, anathema, t. 2. p. 2. f. 115. c. 2. F.

Chriſtum in duabus naturis ſubſtãtialiter vnitis inconfuſè & indiuiſè vnũ non confitenti anathema, t. 2 p. 2. f. 474. c. 1. A.

Chriſtum ſi quis in duas hypoſtaſes diuidat, anathema, t. 1. p. 2. f. 313 c. 2. D.

Chriſtũ ſi quis dicat aliũ eſſe à Dei Verbo quod miracula fecit, aut Deũ cũ Chriſto, aut in Chriſto fuiſſe vt alterum in altero, anathema, t. 2. p. 2. f. 115. c. 1. F.

Chriſti caro an fuerit corrupta, t. 1. p. 2. f. 30. c. 1. D.

Chriſti anima in inferno detenta non fuit, t. 1. p. 2. f. 30. c. 1. D.

Chriſti ſanguis pro quibus effuſus ſit, & vtrum etiam pro damnatis, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 395. c. 1. E. & ſeq. folio.

Chriſti obediẽtia ex quib. ſcripturę locis conſtet, t. 1. p. 2. f. 99. c. 2. F. & ſe. vſq; ad 103.

Chriſti exinanitio quib. ſcripturæ locis ſignificetur, t. 1. p. 2. f. 92. c. 1. vſque ad f. 99. & vltra quomodo cum vera ſteterit Deitate, t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 124. E. & ſeq.

Chriſti ſanctificatio & ſacerdotium quibus locis ſignificetur, t. 1. p. 2. f. 102. E. vſque ad f. 112.

Chriſti actiones non neceſſario omnibus imitandæ, t. 4. p. 1. f. 292. c. 1. C.

Chriſti attributorum diſcrimen, t. 2. p. 1. f. 170. c. 1. B.

Chriſti paſſio & mors qualis, t. 3. p. 2. f. 518. c. 2. D. quod & quomodo ſalutaris fuerit hominibus, t. 1. p. 2. f. 74. c. 1. vſq; ad f. 77. eius meritũ exceſſit debitum Adæ, t. 4. p. 1. f. 319. c. 2. A.

Chriſtum nõ eſſe verum Deum ſed hominem Deiferum dicenti anathema, to. 1. p. 2. f. 156. c. 1. A.

Chriſtũ ſi quis tantũ hominẽ vi Verbi actũ dixerit, anathema, t. 1. p. 2. f. 156. c. 1. B.

Chriſtum filium eſſe adoptiuũ Patris, Elipandi Toletani & Felicis Vrgelitani hæreſes, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 140. c. 2. B. refutantur ab Hadriano Papa I. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 141. c. 2. & ſeq. vſq; ad f. 144. c. 2. per libellum Sacroſyllabum Concilij Francof. f. 145. c. 2. & ſe.

Chriſtum corporaliter ex B. Virgine natũ contra Theodotũ Phatanitã oſtenditur ex SS. Patribus, t. 2. p. 2. f. 437. c. 1. E. & ſeq.

in Chriſtum vt in Deum tendere fidem noſtrã probatur ex diuerſis ſcripturæ locis, t. 1. p. 2. f. 72. c. 1. & ſeq. f. 84. c. 1. F. & ſeq. vſque ad f. 90.

Chriſtũ eſſe vitã & viuificatorem oſtenditur ex epiſtolis Pauli, t. 1. p. 2. f. 70. c. 1. E. & ſeq. ex Euangelio, f. 73. c. 2. C. & ſeq.

Chriſtũ eſſe propitiationẽ, cuius ſanguine redẽpti & recõciliati ſumus oſtẽditur ex epiſtolis B. Pauli, t. 1. p. 1. à f. 73. ad 75. ex epiſtolis Catholicis & Euãgelijs, t. 1. p. 2. f. 76.

Chriſtum crucifixum ſi quis neget verum eſſe Deum, anathema, to. 2. p. 2. f. 116. c. 1. C.

Chriſtum tẽpore crucis ab humana voluntate carne & ſanguine deſertum fuiſſe Conſtantini Monothelitæ dogma, t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 176. B.

Chriſtum exercuiſſe nouam quandam operationem theandricam quomodo à B. Dionyſio dictum, t. 2. p. 2. f. 389. c. 1. B.

Chriſtum in azymis inſtituiſſe ſacramentum Euchariſtiæ probatur, t. 3. p. 1. f. 696. A. B. & ſeq.

Chriſtum melius eſt non agnouiſſe, quam poſt fidem eius ſuſceptam operibus finaliter abnegaſſe, to. 3. p. 1. ſ. 2. f. 302. c. 2. F.

Chriſto quomodo dicamur ſimiles futuri, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 150. c. 2. D. & ſeq.

in Chriſto perſonæ vnitas aſtruitur, t. 1. p. 2. f. 8. c. 1. F.

in Chriſto vnito Verbo cũ humanitate incõfuſæ tamẽ ſubſtantiæ ſeu naturæ permanſerunt, t. 1. p. 2. f. 367. c. 2. D. & ſeq. t. 2. p. 1. f. 161. vſq; ad 170. f. 253. c. 2. E. f. 348. & ſeq. idẽ cõtra Seuerianos aſtruitur, t. 2. p. 1. f. 660. c. 1. & 2. ac ſeq. f. 668. c. 2. quomodo cum naturarũ diuerſitate & inconfuſione perſonæ conſiſtat vnitas, t. 2. p. 2. f. 152. c. 1. B. & ſe. contra Eutychetem, t. 2. p. 2. f. 154. c. 1. F. & ſeq. f. 156. & ſeq. contra Acephalos, t. 2. p. 2. f. 329. B. vſque ad f. 333.

de Chriſti duplici natura collatio Catholicorum & Seuerianorum Conſtantinop. an. Dom. 532. tempore Iuſtiniani Imper. habita, t. 2. p. 1. f. 657. c. 2. E.

Chriſtus vbi & quomodo gloriam accepiſſe ſcribatur, t. 1. p. 2. f. 112. & ſeq. quomodo paterna virtute reſurrexiſſe dicatur, t. 1. p. 2. f. 113. c. 2. F. f. 114. c. 1. B. quomodo ſuſcitatus à mortuis, t. 1. p. 2. f. 114. c. 1. C quomodo nõ dicatur à Spiritu clarificatus propria virtute ipſius tanquã aliena vſus, t. 1. p. 2. f. 156. c. 1. D. f. 316. c. 1. D. & t. 1. p. 2. f. 357. c. 2 E. F. quomodo dextera Dei exaltatus, t. 1. p. 2. f. 113. c. 2. C.

Chriſtus quomodo ſacerdos, t. 1. p. 2. f. 101. c. 2. D. E. pro nobis ſe non pro ſeipſo obtulit, t. 1. p. 2. f. 154. c. 1. F. quomodo ſpecialiter dicatur fundamentum, ſanctus, paſtor, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 128. c. 1. C. itẽ lapis angularis, petra & agnus, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 143. c. 1. F. f. 153. c. 2. A. quomodo poſitus in ruinã multorum, t. 4. p. 1. f. 384. c. 1. E. & ſeq.

Chriſtus cur in ſerui forma ad mũdum liberandum venerit, t. 1. p. 2. f. 385. c. 2. D. E. cur fleuerit, mortẽ timuerit, calicẽ refutarit, põtifex factus ſit, &c. t. 1. p. 2. f. 360. c. 1. E. F. quomodo pauper, t. 1. p. 2. f. 386. c. 1. C. & ſeq. Chriſtus quo timore timuerit, t. 2. p. 2. f. 382. c. 1. E. non cum ſola diuinitate ad inferos deſcẽdit, t. 1. p. 2. f. 31. c. 2. A. cur per paſſionem nos redemerit, to. 3. p. 2. f. 518. c. 2. E.

Chriſtus & Apoſtoli loculos & nummos habuerunt, t. 4. p. 1. f. 390. c. 1. A.

Chriſtus verè realiter ac ſubſtantialiter ſub ſpecie rerum ſenſibilium in Euchariſtia continetur, t. 4. p. 2. f. 305. c. 2. E. totus ac integer ſub qualibet ſpecie Euchariſtica, t. 4. p. 1. f. 71. c. 1. C. ſimul in cælis naturaliter patri aſſidet, & ſacramentaliter ſua ſubſtantia adeſt nobis in terris, t. 4. p. 2. f. 305. c. 2. E. Vide plura Euchariſtia.

Chriſtus præfiguratus per carbonem Eſaiæ labijs admotum, t.1.p.2.f.366.c.1.F. per tabernaculum Exod.25.erectum,t.1.p.2.f.367.c.2.E per virgam Moyſis, t.1.p.2.f.369.c.2.F. per manum Moyſis leproſam, t.1.p.2.f.370.c.1.C.per angelum luctãtem cũ Iacob Gen.32. t.1.p.2 f.372.c.2.F.f.379.c.2.D.comparatur duobus pullis Leuitici, t.1.p.2.f.375.c.2.A.& ſeq. præfiguratus per apparitiones Dei in veteri teſtamento,t.1.p.2.f.387.c.2.E. & ſeq. per caprum emiſſariũ Leuit.16. & quomodo, t.1.p.2.f.440.c.1.B.& ſeq. per duos paſſeres pro leproſis iuxta Leuit.14.offerendos,to.1.p 2.f.442.c.1.B.C. quomodo per angelũ & patriarcham Iacob cum eo luctantem, to.1.p.2.f.462.c.1. C. quomodo præfiguratus per poderem & lapides 12. in pectore ſacerdotis,t.1.p.2.f.462.c.1.F.

Chriſti nomen quando Verbo inditũ, t.1.p.2.f.38.c.1.A. quare Emmanueli inditum,t.1.p.2.f.315.c.2.F. quomodo tempore B.Cyrilli hæretici dixerint id Verbo & Mariæ filio competere, t.1.p.2.f.49.c.2.F. varijs tribuitur,to.1. p.2. f.12.c.1.F. etiam gentilibus,t.1.p.2.f.364 c.1.E. ſoli Verbo vt ſeorſim ac per ſe ſubſiſtere conſideratur non conuenit,t.1.p.2.f.50.c.1.A. ſpecialiter,quomodo Emmanueli conueniat, t.1.p.2.f.13.c.2.B.C,& f.364. c.1.F. item Verbo,to.1. p.2.f.15.A.B.& ſeq.

Chriſti diuinitas aſtruitur, t.1.p. 2.f.7.c.2.f.9.B.C. t. 1.p.1.f.156.c.1.D.& ſeq. f.270.& ſeq. in Epheſina Synodo ex SS. Patribus contra Neſtorium confirmatur, t.1.p.2.f.195.quibus miraculis & operibus manifeſtata,t.3.p.1.ſ.1.f.123. c.2.D. & ſeq. quomodo illi paſſio non repugnet,t.1.p.2.f.19.c.2.A. f.373.c.1.D.& ſeq.f.387.c.2.E. f.393.c.2.D.t.3.p.1.ſ.1.f.124.E.& ſeq.

Chriſti vnitas ex duabus naturis probatur contra Neſtorium & Eutychem. to.2.p.2.f.153.c.2.F.

Chriſti duplex natiuitas,to.3.p.1.ſ.1.f.124.c.1.D.

Chriſti corpus prius conformatũ fuiſſe in vtero B.Virginis, ac poſtea vnitam eſſe Verbo & animæ,Origenis hæreſis,t.2.p.2.f.149.c.2.D.

Chriſti caro in deitatis formam nõ mutata fuit,t.3.p.1.ſ.1.f.85.c.1.D.& ſeq.folijs.

Chriſti corpus humanum quidem,non tamen corpus hominis eſſe, aut nobis cõſubſtantiale voluit Eutyches,t.2.p.1.f 91.c.2.E.F.

Chriſto operatio Dei virilis quę & qualiter à Monothelitis accepta,to. 2. p. 2. f.440.c.2. & ſeq. Eam in Chriſto vnam tantum iuxta Monothelitas docenti anathema,t.2.p.2.f.474.c.1.D.

Chriſti vt animata caro deificata & non perempta eſt,ita & voluntas, t.4.p.1.f.613.c.1.E.

Chriſti in natiuitate quæ miracula cõtigerint,t.3.p.2.f.518.c.2.C. Romæ fons olei de terra fluxit; Templum quod ante Virginis partũ non ruiturũ idola prędixerãt, corruit. piſcina probatica Hieroſolymis moueri & ſanitates cõferre cępit. ibi.

Chriſti & Moyſis diſcrimẽ,t.1. p.2.f.18.c.1.C.D.comparatio, t.3.p.1.ſ.2.f.151.c.1.F.

in Chriſto rectius cur vna ſubſiſtentia dicatur,quam vna natura compoſita, t.2.p.2.f.157.c.2.F. quomodo tres ſubſtantiæ à Patribus dicantur,t.3.p.1.ſ.1.f.310.c.2.F. an naturalium per hypoſtaſin ſicut vnio facta eſt ita & compoſitio?t.2. p.2.f.382.c.1.A. in Chriſto hominem aſſumptum vnà cum Dei Verbo adorandum & conglorificandũ quomodo dicere nõ liceat.t.1.p.2.f.316.c.1.A.f.330.c.1. E. an vna vel duplici adoratione adorandus, t.2.p.2.f.116.c.1.C

in Chriſto qui volũtatum & operationum negat differentiam , negare & naturarum diſcrimen oſtenditur,t.2.p.2.f.419.c.2.D. Chriſti velle an Deo fuerit contrarium,t. 2. p.2. f.384.c.2.E. in ipſo an voluntatis operationes contrariæ extiterint, t.2.p. 2.f.471.c. 1.D.& ſeq. quomodo non ſit voluntatum compoſitio,t.2.p.2. f.381.c. 2. F.& ſeq.

in Chriſto duas eſſe voluntates probatur rationibus contra Pyrrhum Conſtantinop.t.2.p.2.f.381.& ſeq.vſq; ad 385.c.2.

in Chriſto non vnam tantum eſſe voluntatem & operationem contra Monothelitas oſtenditur, t.2.p.2.f.387.c.1. F.& ſeq.f.417.c.1.& 2.f.429.c.2.E.f.432.c.1.D. f.459.vſque ad f.466.f.477.c.1. & 2.to.3. p.1.ſ.1.f.19.c.2.F.f.27.& ſeq.vſq; ad f. 48. t.4.p.1.f.613.& ſeq.

pro Chriſti duplici voluntate & operatione teſtimonia Sanctorum Patrum citata,t.3.p.1.ſ.1. f.87. vſq; ad f. 105. aſſertio Toletani Concilij t.3.p.1.ſ.1.f.297.c.2.B

in Chriſto duas eſſe voluntates & operationes à Synodo VI. recipitur & approbatur,t.3.p.1.ſ.1.f.64.& ſeq.f.69. & ſeq.

in Chriſto vnã voluntatem tantũ & operationẽ eſſe à quibus hæreticis doctũ fuerit,t.3.p.1. ſ.28. c.1.E.t.2.p.2.f.466.c.2.E.

in Chriſto quid adoretur,to.1. p.2.f.35.c.2.C.D.

in Chriſto plures hypoſtaſes agnoſcenti,aut plures filios aut Chriſtos, anathema,t.1.p.2.f.155. c.2.F.

in Chriſto ſi quis neget naturam humanam & diuinam in vnam ſubſiſtentiã vnitam eſſe,anathema,t.2.p.2. f.115.c.2.A.C.

in Chriſto ſi quis neget propriè & verè proprietates Deitatis & humanitatis indiminutè & ſine deminoratione ſaluatas, anathema,t.2.p.2.f.474.c.1. B.

in Chriſto non confitenti duas voluntates diuinam & humanam cohærentes & vnitas,anathema,t.2.p.2.f.474.c.1.B.

in Chriſto quomodo dicatur omnis plenitudo diuinitatis inhabitare corporaliter,t.1.p.2.f.369.c.1.C. quõ carnis paſſiones motæ fuerint, t.2. p.2.f.472.c.2.A.

de Chriſto Neſtorianorum hæreſis,to.1.p.2.f.14.F.& ſeq.

de Chriſto quæ attributa cauenda, t. 1. p.2.f.153.c.2. D.

Chriſtum quotidie peccare quis docuerit,t.4.p.1.f.52.c.2.E.

Chrodieldis filiæ Charibertis Francorũ Regis ſub S. Radegunde monaſtica inſtituta proteſtæ cõtra Abbatiſſam ſuã turbæ & ſeditiones,to.2.p. 2.f. 299.c.1.C.D. quæ crimina abbatiſſæ obiecerit, ibid. F. excõmunicatur,f.299.c.1.D.& f 300.c.1.C. earum cauſæ diſcuſſio,f.299.c.2.& ſeq.

Chunegundis vxor ſimul Henrici Imperatoris & virgo,t.3.p.2.f.181.c.2.D.

Chryſaphij Eunuchi pro Eutychianis cõtra Flauianũ conatus,t.1.p.2.f.505.c.2.F

B.Chryſoſtomo ob ſuſceptos Origeniſtas Epiphanius fit offenſior , & cõmunicare renuit,t.1.p.1.f.595.c.1.E. eius perſecutio, to.1.p.1.f.6[illegible]8.c.1.B. Vide plura Ioannes Chryſoſtom.

Ciborium qualiter cuſtodiend[illegible] p.1.ſ.[illegible]4.c.1.B.c.2.C.

Cibi irrationabiliter non v[illegible] f.76.c.2.A.qualem eorum delectum M[illegible]cionitę & Encratitæ ſtatuerint,[illegible]

Cibi ſuperſtitioſi in nullius gratia[illegible] vel infidelis coquẽdi, t.4.p.2.f.569.c[illegible]

Cingari proſcribendi, & quid ac [illegible] modo de vita & moribus eorum inqui[illegible]dum,t.4.p.2.f.386.c.2.A.& f.491.[illegible]

Cingulum militiæ quomodo Chri[illegible]ni primi abiecerint, t.1.p.1.f.297.c.2.E

Cingulũ honoris quid,t.2.p 2.f [illegible]

Cinerarios viros habens catech[illegible] vel fœmina communione arcenda,t.1.p[illegible] f.197.c.2.A.

Cinerarij viri qui,t.1.p.1.f.202.c.1 E.

Cinerum ſacrorum vſus antiqu[illegible] p.2.f.497.c.1.B.eorũ benedictio & aſper[illegible]ſio quæ myſteria contineat, ibid. to.[illegible] ſ.2.f.355.c.2.A.

Cinerum die populus ad pecca[illegible] confeſſionem & pœnitentiam conu[illegible]dus,t.3.p.1.ſ.2.f.371.c.1.F. poſt eum d[illegible] nemo placitum aut mallum teneat, [illegible]p[illegible] ſ. 2. f. 355. c. 2. A.

Cinifiones viros habens mulier com[illegible]munione arcenda,t.1.p.1.f.197 c.2 A.

Cinifiones qui & vnde ſic dicti, t.1. p[illegible] f.202.c.1.E.

Circumcelliones qui & cur ſic dicti [illegible] 1.p.1.f.458.c.1.B.

Cirtenſe Concilium, quo in locũ [illegible]ditoris Traditor ſubſtitutus eſt Epiſcopu[illegible] habitum anno 303. ſub Marcellino [illegible] t.1.p.1. f.177.c.1.F. cauſa Concil[illegible] & q[illegible] interfuerint,f.177.c.2.A. acta Conci[illegible]

Cirtenſe Conciliũ in cauſa Donatiſta[illegible]rũ ſub Innocentio Papa I. an. 412 cel[illegible]tum,t.1.p.1.f.698.c.2.C. Tempus,loc[illegible] & cauſa Concilij,ibid. Epiſtola Synod[illegible] Donatiſtas de reb.in collatione Carthagi[illegible]nenſi cum Donatiſtis agitatis,f.698.c.2.[illegible]

Ciſtercienſium ordinis initia,t.3. p[illegible] 408.c.1.F.

Ciſtercienſis ordinis monachi non [illegible]bent villas, molendinas, eccleſias & h[illegible]minia ſuſcipere,ruſticos & tributari[illegible] nere,t.3.p.2.f.573.c.1.A.f.640.c.2.D.

Citationes quomodo fieri debeant,t[illegible] 3.p.2.ſ.711.c.2.F.

Citari qualiter debeant ij , quos null[illegible] priuata perſona ob crudelitatem v[illegible] pedimenta citare poteſt aut audet,t.[illegible] f. 965.c.1.B.

Ciuitas ex qua clericus expulſus fuer[illegible] interdicto ſubiaceat,t.4.p.1.f.7[illegible].c.1.C.

Clandeſtinas nuptias celebrare ve[illegible] t.2.p.1.f.614.c.1.E.t.3.p.2.f.692.[illegible]

Clandeſtinè aliquos copulantis pœ[illegible] 3.p.2.f.692.c.2.A.itẽ contrahenti[illegible] c.1.F. Vide plura Matrimonia clãd[illegible]

Clarificationem Filij à Spiritu S.[illegible] quo ſenſu dicere non liceat,t.1. p.2.f[illegible] c.1.D. Vide plura, Chriſti.

S.Clarileti in Gallia monaſteriũ Se[illegible] poſt.immediatè ſubiectũ eſſe à Nico[illegible] I. decernitur, t.3.p.1.ſ.2.f.514.c.1.D.& [illegible]

Claramont. Concil. in cauſa P[illegible] à Philippo Rege Francorũ repudi[illegible] Alexij Imper.Cõſtantinop. an. D[illegible] congregatũ, t.3.p.2.f.216.c 2.B.acta C[illegible]cilij ibid.canones 32.huius Conc.[illegible] & ſeq.

Cla-

Claromontenſe Concilium ab Innocentio II. indictũ cõtra Anacletum pſeudopapam qui in eo condẽnatur An. Chriſti M.C.XXX. t.3.p.2.f.480. c.1.B. Cauſa & acta Concilij B.

Clarendonenſe Conciliabulum, quo capitula xvi. conſuetudinum Anglicanarum Eccleſiaſticæ immunitati repugnantia confirmata ſunt, habitum anno 1164. tẽpore Alexandri III. t.3.p.2.f.534.c.2.D. Cauſa & acta Concilij ibid. tempus & locus Concilij, f.535.c.2.C. qualiter ad ſubſcriptionem Epiſcopi inducti, D.F & ſeq. capitula contra immunitatem Eccleſiaſticam edita, t.3.p.2.f.535.c.2.E.& f.536 c.2. F.& ſeq. ab Alexandro III.& Eccleſia Romana quæ reprobata ſint, f. 536. c. 2. F.& ſeq.

Claues Eccleſiæ ad quid datæ, t. 4.p. 2. f.313. c. 2. E.

Clauſura monialium ſeruanda & ab Epiſcopis reſtituenda, t.4.p.2.f.370.c 2. C.

Clauſuræ Monaſteriorum qualiter cuſtodiendæ, t.4.p.2.f.389.c.2.E. etiam cum officia mutantur, F.f.264.c.2.F.

Clauſura monialium qualiter ſeruanda & formanda, t.4 p.2.f.370.c.2.C.& f.329. c.1.F.

B. Clementis Papæ I. Vita, t.1 p.1.f.25.c.1.E. tertio poſt S. Petrum loco inter Pontifices collocandus, t.1.p.1.f.25.c.2.A. cur Pontificatum ad obitum Lini recuſauerit. ibid.B. cur ipſi Anacletus anteponatur à quibuſdam, ibid C. quamdiu ſederit, t. 1. p.1.f. 25.c.2.D. quæ eius ſcripta ibid. E. Martyrum acta à Notarijs excipi iuſſit. ibid. F. quot & quales Epiſtolas ſcripſerit, t.1.p.1.f.26.c.1.A. eius ab Anacleto facta commendatio, f.42.c.1.B. à S. Petro Epiſcopus conſecratus & quomodo, t.1.p.1.f. 19.c.2.E f.20.c.1.E.f.29 c.2.E. an immediatè ſucceſſerit, ibid.f.24.c.1.D.& t.2.p 2. f 205.c.1.D. Anacleti prædeceſſor fuit, t.1. p.1.f.42.c.2.D.& f. 43. c.1.B.

Clemens Papa II. quando & à quibus Pontifex electus, to.3.p.2.f. 188.c.1. E. Henricum Imperatorem coronauit, ibid. obitus eius. F.

Clementis Papæ III. patria, electio, vita & acta, t.3.p.2.f.639.c.2.C. obitus E.

Clementis Papæ IV. patria, [illegible]ectio & vita, t.3 p.2.f. 754.c.1.F. obitus, [illegible].B.

Clementis Papæ V. patria, electio, acta & obitus, t.3.p.2.f 766.c.1.D.E.F. ſedem Apoſtolicam in Galliam tranſtulit, t.3.p 2. f. 842. eius conſtitutio quæ incipit. Religioſi, innouatur in Concilio Lateranenſi, t. 4. p. 2. f. 112. c. 2. E.

Clementis Papæ VI. qualitas, vita & acta, t.3. p.2.f. 819.c.2. C. obitus F. Iubilæum ad annum quinquageſimum reuocauit, C. eius conſtitutio de victualibus Cardinalium tempore electionis noui Pontificis, t.3. p.2.f.939.c.1.A.& ſeq.

Clementis Papæ VII. origo & vita, to. 4 p. 2. f. 142. c. 2. A. quando Pontifex factus, ibidem. qua occaſione & modo electus, t.3. p. 2. f. 842. antea Iulius dictus Iuliani Medicei filius, t. 4. p. 2. f. 142. c. 2. A. obijt anno 1534. 7. Calend. Octob. ibidem, E. capitur à Columnenſibus, c. 2. C. Henricum Angliæ regem excommunicat. D. aliaque eius acta, ibid. & ſeq.

Clementis VII. & Vrbani VI. ſchiſma quanto tempore Eccleſiam afflixerit, to.3. p. 2. f. 842. qui eorum ſucceſſores, ibid. Clementi VII. vt vero Pontifici quæ nationes adhæſerint, t. 3. p. 2. f. 842.

Clemens VII Antipapa qua occaſione & à quibus electus, t. 3. p.2. f 823 c.1.C. c. 2. F. f. 825. c. 1. E.

Clementis VIII. Pontificis vita, acta, & tempus ſedis, t. 4. p. 2. f. 565. c. 2. D. & ſeq eius hoſpitalitas, to. 4. p. 2. f. 565. c. 2. E. miraculosè à podagra liberatur, f 566. c.1.B. Corpus S. Cæciliæ inuenit, ibidem. obitus, f. 567. c. 1. C.

Clemens Scotus hæreticus à S. Bonifacio excommunicatus, tom. 3. p. 1. f. 1. f. 377. c. 2 B. eius excommunicati hæreſes, to. 3. p. 1. f. 1. f. 382. c. 1. F. condemnatio, f. 383. c. 2. E.

Clementius Hypodiaconus S. Cypriano familiaris, t.1. p.1. f. 102. c. 2. D. F. f. 103. c. 2. A.

Clericalis habitus ſine Epiſcopi conceſſu à nullo ante primam tonſuram aſſumendus, t. 4. p. 2. f. 479 c. 1. C.

Clericorum tonſura ſiue Corona, to.1. p.1. f. 73. c 1. D.

Clericalis tonſura quæ & qualis eſſe debeat, to. 1. p. 1. f. 73. c. 2. B D. to 4. p. 2. f. 578. c. 2. E eius cauſæ, to. 1. p. 1. f. 73. c. 2. C. forma & magnitudo, tom. 3. p. 2. f. 827. c. 1. F. to. 4. p. 1. f. 747. c. 2. D. to. 4. p. 2. f. 530 c. 2. F. quando inſtituta, to. 1. p. 1. f. 73. c. 1. F.

Clericis corona ferenda, to. 3 p. 2. f. 437. c 2. C. f. 441. c. 1. F. c. 2. B. nemo ea inuitus aut ſine legitima ætate ornandus, t. 3 p. 1. f. 2. f. 200. c. 2. C.

Clerici olim tonderi forfice non radi ſolebant, t 1. p. 1. f. 73. c. 2. B.

Clericalis diſciplina & officia certis monitionibus comprehenſa, to. 4. p. 2. f. 475. & ſeq. Vide plura infra, Clerici vita.

Clericales ædes quales & qualiter ſeruandæ, ac inhabitandæ, to. 4. p. 2. f. 372. c. 2. B. C. laicis non elocandæ, tom. 4. p. 2. f. 476. c. 2. C.

Clericatus non conferendus laico poſt pœnitentiam, to. 1. p. 1. f. 559. c. 1. C. nec illiterato aut literaliter neſcienti loqui, nulla diſpenſatione ad beneficium curatum præſertim, t. 3. p. 2. f. 819. c. 1. C.

Clericus eſſe non poteſt qui duas ſorores vel conſobrinam duxerit, t. 1. p. 1. f. 7. A. nec bigamus, aut concubinam qui habuit, to. 1. p. 1. f. 6. can. 16. c. 2. non rebaptizatus, to. 1. p. 1. f. 594. c. 1. A.

Clerici qui in Gallijs beneficia exoptãt cuius ætatis, ſtudij & doctrinæ eſſe debeant, t. 4. p. 2. f. 115. c. 1. F. & ſeq.

Clerici inidonei à quocunque etiam promoti ab exercitio remouendi, t. 4. p. 2. f. 314. c. 2. B.

Clericatus officio à parentibus in infantia deputati, decimo octauo ætatis anno coram toto clero & plebe ſiſtendi & vtrum coniugium expetituri ſint publicè rogandi, to. 2. p. 1. f. 647. c. 1. A.

Clericus non ordinetur antequam omnes ſuos Chriſtianos fecerit, to. 1. p. 1. f. 759. c. 2. B.

DE CLERICI VITA ET moribus.

Clerici qui, t. 2. p. 2. f. 365. c. 1. D. vnde dicti, t. 4. p. 2. f. 177. c. 1. A. qui eſſe non poſſint, to. 1. p. 1. f. 621. c. 2. A. Vide infra, Ordinandus.

Clerici ſub nullius Epiſcopi diſciplina viuentes clerici non cenſendi, t. 3. p. 1. f. 2. f. 382. c. 1. D.

Clericus quid diſtet à monacho, t. 3. p. 1. f. 2. f. 236. c. 1. C.

Clerici ſeculares qui, t. 4. p. 1. f. 387. c. 1. D.

Clerici typus & imago cœleſtium, to. 1. p. 1. f. 325. c. 2. A. t. 1. p. 2. f. 564. c. 1. A. quomodo ſors aut pars Domini, t. 3. p. 1. f. 2. f. 234. c. 1. D. f. 237. c. 1. C.

Clerici vocatio, t. 4. p. 2. f. 468. c. 1. B. eius vita qualis eſſe debeat, to. 2. p. 2. f. 32. c. 1. F. to. 3. p. 1. f. 2. f. 199. c. 1. B. C. & ſeq. & c. 2. C. t. 3. p. 1. f. 2. f. 253. c. 1. D. & ſeq. p. 1. f. 374. c. 1. B. f. 487. c. 1. D. f. 797. c. 1. D. f. 801. c. 2. B. & ſeq. f. 1001. c. 2. E. vita, inceſſus, geſtus, t. 4. p. 2. f. 142. c. 1. B. f. 164. c. 2. C. & ſeq. f. 213. c. 2. B. f. 31[illegible] c. 1. C. D. f. 326. c. 1. C. D. f. 475. c. 1. C. D & ſeq. c. 2. B. C. & ſeq. t. 4. p. 2. f. 573. c. 2. [illegible] honeſtas in quibus ſpectanda, t. 3. p. 2. f. 797. c. 1. D. & ſeq. inceſſus, t. 4. p. 2. f. 144. c. 1. F. f. 164. c. 2. C. f. 467. c. 2. F.

Clerici ſub B. Auguſtino qualiter vixerint, t. 3. p. 1. f. 2. f. 241. c. 1. & 2. ac ſeq.

de Clericorum vita & moribus ſermo B. Auguſtini, to. 3. p. 1. f. 2. f. 240. c. 2. C. alius euſdem, t. 3. p. 1. f. 2. f. 242. c. 1. F.

Clerici quæ & qualis debeat eſſe vita ex præſcripto B. Hieronymi, t. 3. p. 1. f. 2. f. 234. c. 1. B. & ſeq. vſque ad f. 238.

de Clericis & eorum vita ac officio conſtitutiones Synodicæ Odonis Pariſienſis Epiſcopi, t. 3. p. 2. f. 657. c. 2. F. & ſeq.

de Clericorum, officio, ſtudio, ſcientia & vita conſtitutio Riculfi Sueſſionum Epiſcopi, t. 3. p. 2. f. 986. c. 1. & ſeq.

de Clericorum vita & moribus conſtitutiones, Ioãnis Tuſculani Sedis Apoſtolicæ Legati, t. 3. p. 2. f. 992. c. 2. A. & ſeq.

de Clericorum vita & morib. Canones Cõcilij Tridẽtini, t. 4. p. 2. f. 314. c. 1. E. & ſe.

Clericus ſemper fratrem vitæ teſtem ſecum habeat, t. 2. p. 1. f. 618. E. F. ſine ſententia Epiſcopi nihil agere tentet, to. 1. p. 1. f. 9. E. & f. 38. c. 1. B.

Clerici iuniores apud ſeniores educentur, & diſſolutiores monaſterijs deputentur, t. 2. p. 2. f. 351. B. C.

Clerici pueri quomodo educandi & inſtituendi, t. 3. p. 1. f. 2. f. 251. c. 2. A.

Clerici ad religionem anhelantes ab Epiſcopis non impediendi, t. 2. p. 2. f. 354. A. t. 3. p. 2. f. 152. c. 2. C.

Clerici quibus confiteri debeant, t. 3. p. 2. f. 1007. c. 1. B.

Clericus ad profectum tendens de rebus Eccleſiæ ab Epiſcopo honorandus & magnificandus, t. 2. p. 2. f. 534. c. 1. D. inter tentationes officio ſuo incumbens ſublimandus, t. 1. p. 1, f. 589. c. 2. C.

Clericis, qui ſua non poſſunt contemnere, quid agẽdum, t. 3. p. 1. f. 2. f. 239. c. 2. E.

Clerici mortui ſui ordinis veſte efferendi t. 4. p. 2. f. 556. c. 1. F.

Clerici iuramẽto inſtar duorum teſtiũ fides adhibenda, t. 3. p. 2. f. 574. c. 1. F.

Clericorum ordinatorũ nomina in certum librum referenda, t. 4. p. 2. f. 368. c. 1. E.

Clerici honorati qualiter à laicis olim obitijs venerarentur, t. 2. p. 2. f. 268. c. 2. B. & malis honos habẽd', t. 4. p. 1. f. 398. c. 2. A

Clericus quomodo per gradus promouendus & quanto tempore in quolibet ſe exercuiſſe debeat, t. 1. p. 1. f. 365. c. 1. C.

Clerico

Digitized by Google

Clerico vti pœnitenti manus non imponenda, t.1.p.1.f.594.c.1.A.

Clericus in publico non examinandus niſi in Eccleſia, t.1.p.1.f.26. c.1.A. circa eius examen quid vitandum, to.4.p.2.f.561.c.1.B. Vide plura Ordinandus.

Clericis ſeruilibus ab Epiſcopis libertas danda eſt, t.2.p.2.f.516.C.

Clericorum ſeminarij origo, t.2.p.2.f.562.c.2.F.

Clericus aliunde prouiſus vt priori gaudeat beneficio penes Epiſcopum, Vide Epiſcopus.

Clerici qui ſtipendijs Eccleſiaſticis alendi, t.3.p.1.f.2.f.247.c.1.A.

Clericorum & miniſteriorum eorum gradus deſcribendi. t.1.p.1.f.361.c.1.B.

Clericorum ſtipendia ne à iure Eccleſiæ alienentur, t.2.p.2.f.370.F.

Clerico in aliena Eccleſia myſteria celebrare illicitum, tom.3. p.1.f.2.f.676. c.2.E.

Clericus nullus ſæcularis & regularis extra monaſterium degens ab Ordinarij viſitatione & correctione immunis, to.4. p.2.f.292. c.2.D.

DE CLERICI OFFICIO, MENſa & habitu.

Clericorum in cultu diuino officium, to.4. p.2.f.405.c.1.F. & ſeq. clericorum ſingulorum officia, to. 4. p.2.f.578.c.1.& ſeq.

de Clericorum regno ex Iſidoro, to.3. p.1.f.2.f.237.c.1.E.

de Clericorum generibus, t.3.p.1.f.2.f. 237.c.2.A.

Clericorum duplex officium orare pro populo & religionis eſſe magiſtros, to. 4. p.2.f.177.c.1.F. & ſeq.

Clericis in capitulis quomodo viuendum, t.4.p.2.f.477.c.2.C. eorum in Eccleſia quis ordo & conſeſſus, t.1.p.1.f.560. c.2.C.D. quomodo in templis verſandum, to.4.p.2.f.403.c.2.E. quæ ieiunia olim præſcripta, t.2.p.2.f.263.c.2.B. Papæ magis quam Epiſcopo ſuo ſubiecti, to.3. p.2.f.394. c.1.E.F. ſæpius Pauperum lauent pedes, t.3.p.1.f.2.f.252.c.2.D.

Clericis turpe ipſis laicis ſegnius aut rarius diuina obire officia, t.4.p.2.f.574. c.1.A.

Clericus non erit pœnitens, t.1.p.1.f. 558.c.1.C. Prælatis obediet. t.4.p.2.f.314. c.1.F. inferior ſuperiori honorem & obſequium præſtabit, to.1.p.1.f.258.c.1.E. abſque conſenſu proprij Epiſcopi non eijciendus, t.3.p.2.f.470. c.1.D.

Clerici ciuitatum ſimul in vno loco ſub clauſtris dormiant & reficiantur, t.3. p.1.f.2.f.190.c.2.C. to.3.p.2.f.224.c.2.A. f.247.c.1.A.

Clerici menſa quæ & qualis eſſe debeat, to.3.p.1.f.2.f.235.c.2.D. to.4.p.2.f. 476.c.1.E. in cibo & potu menſura, to.3. p.1.f.2.f.247.c.1.F. & ſeq. niſi hymno dicto panem non edet, tom.2.p.2.f.246.D. quot ſimul ad menſam tempore ſacrorum vel exequiarum adhiberi poſſint, tom.4.p.2.f.406.c.1.E. niſi gratijs Deo actis à menſa non ſurgant, tom.2.p.2.f. 246.D.

Clerico poſt acceptum cibum Miſſas tractare aut in Eccleſia dum Miſſę dicuntur olim ſtare illicitum, to 2.p.2.f.246. c.1.B.

Clerici comam non nutriant, t.1.p.1.f. 73.c.1.D. nec comam nec barbam f.589. c.2.D. f.591.c.2.F. t.3.p.1.f.1.f.178.c.2.F. t.3.p.1.f.2.f.374.c.2.F. t.2.p.2 f.216.c.2. F.f.542.c.2.C. f.570.c.1.E. f.7... F. f.726.c.2.D.

Clericis nutrire comam aut barbam cur antiquitus vetitum, t.1.p.1.f.591.c.2. E. comam nutrientis petenſor an excommunicationi ſubiaceat, tom.3.p.2.f. 600.c.1.D. quę forma barbę ipſis decens, t.4.p.2 f.578.c.2.E. in Hiſpania olim toto capite tonſi coronam circa tempora ex crinibus geſtare ſoliti, to.2.p.2.f. 353.C.

Clerici in veſtitu decorem non quærant, t.1.p.1.f.589.c.2.D. eorum habitus qualis eſſe debeat, to.2.p.2.f.263.c.2.A. t.3.p.2.f.414.c.1.B.f.427.c.2.B. to.3.p.2. f.441.c.1.D.E.f.487.c.1.C.t.3.p.2.f.686. c.2.D.f.703.c.1.B.f.710.c.2.B.f.756.c. 2.E.f.760.c.2.C.f.817.c.1.F.f.942.c.2. F.f.971.c.1.C.D.f.999.c.1.E.f.1001.c. 2.F.t.4.p.2.f.164.c.2.E.& ſeq.t.4.p.2. f.315.c.1.B.f.372.c.1.A.& ſeq.f.467.c. 2.D.f.476.c.1.D.E.f.578.c.2.E.f.579. c.2.C.

Clerico veſtitus precioſus non gerendus, t.3.p.1.f.1.f.705.F. nec laicalis, t.3. p.2.f.170.c.1.E. ne quidem in funere etiam propinquorum, t.4.p.2.f.531.c.1.A. ferrens, t.4 p.2.f.164 c.2.D.

Clericis torques aureos publice in Eccleſia, aut veſtes varij coloris aut fimbriatas vel diſciſſas ferre inhoneſtum & illicitum, t.4.p.2.f.263.c.2.D.

Clerico, niſi prælatus ſit, annulorum vſus vetitus, t.3.p.2.f.686.c.2.D.t.4.p.2. f.372.c.1.F.

Clerici niſi prælati ſint, annulum ne geſtent, eumque dum celebrant, deponent, t.4.p.2.f.467.c.2.F.

Clericorum in officio diuino habitus & geſtus, t.4.p.1.f.51.c.2.C. quo habitu chorus aſcendēdus, t.4.p.2.f.579.c.1.A. Eccleſiæ palliati aut præcincti lumbos non miniſtrent, t.1 p.1.f.755.c.2.D.

Clericus attonſo capite, patentibus auribus & in talari veſte miniſtrabit, t.2. p.2.f.246.D.

Clericorum maiorum & minorum in habitu differentia, t.3.p.2.f.999.c.1.E.

Clerici inſigne, tonſura & veſtis talaris, t.4.p.2.f.578.c.1.E. Vide Clericalis corona ſupra.

Clericus beneficiatus ſi alium quam decentem habitum ferat poſt admonitionem vnicam, eo priuandus eſt, t.3.p.2. f.965.c.2.C.

Clericus non gaudet fori priuilegio niſi beneficium habeat & clericalem habitum ac tonſuram deferat, t.3.p.2.f.827. c.1.D.t.4.p.2 f.329.c.2.A.& f.578.c.2.A.

Clericalem habitum non aſſumentis pœnæ, t.4.p.2.f.419.c.1.D. extra habitum in crimine deprehenſus per Eccleſiaſticam iuſtitiam non liberandus, t.3.p.2. f.570.c.1.B.

Clericus in itinere vel ciuitate alia quam clericali veſte vtens, vna ſeptimana ſegregetur, t.3.p.1.f.1.f.238.D. ſine tunica & operimento nuſquam inambulet, t.3.p.1.f.1.f.378.c.2.B.

C... non ... ante... quam celebrare ... piſcopo vel Archidiacono ... debe... t.4.p.2 f.... B.

C... Epiſcopo ... tate ... ſunt, t.4.p.2 ... c.1.B

C... clerici ... t.4 p.2 ...

DE CLERICORVM ... m & ...

Clericus quis qui ... ſeruiat in omni Eccleſia ... t.4.p.2.f.451.c.2.D.E ...

à Clericis literæ ... exigendæ, t.4.p.1.f.74...

Clerici pro facul... chianis presbyteris aſſu... 534.c.2.F.

Clericorum numerum ... cleſiaſticos non auge... c.1.F.

Clericos ex familia ... cipe donatos expetere aud... 280.E.

Clericus alienus ne... p.1.f.2.f.221.c.1 D.... commendatitijs recip... E.f.427.c.1.B. nec ... centia, t.1.p.1.f.746.c.... f.328.D.t.3.p.1.f.1.f.29... t.250 c.2.F. & f.4... c.1.A.t.3.p.2.f.10... t.4.p.2.f.176.c.1.C

Clerici ignota ſigilla ... ſua deferentes non ... p.2.f.570 c.1.D.

Clerici peregrini ad ora... mittendi, t.2.p.2.f.35.c.... B. ... res, t.3.p.1.f.2.f.674.c.1.D ... dram vel miſſarum ſolenn... c.1.F. nec ad vlla diuina, t.4.p... E.& f.330.c.1.F.

Clerici peregrini à pa... manifeſtandi, t.4.p.2.f.4...

Clericus ſi ad aliam Eccleſiam ... rit, vbi redire voluerit non ... eſt, t.1.p.1.f.333.c.2 F.

Cleri... ab Eccleſia ſua ... lia non ...piendus, to ... t.2.p.2.f.244.C. ... ibid.

Clericus Eccl. ſ... po reſtituendus, t... uus non recipiendus, ... c.1.A.

Clericum alienum ... dentis pœna, tom... recipiens cum rec... uandus eſt, t... 2.p.1.f.329.D. ... tus fraternitati... C. to.3.p.1.f.2.f... c.2 B.

Clericus alienus ... pi ſui non ...

Clerici ab ... mittendi, t....

Clericus à ... piſcopo ... mouendus ...

Clericus ... cleſia ...

inſtitutus ipſo facto excommunicatus, t. p.2.f.9. 2. c.1.E ab officio & beneficio ſuſpenſus eſt, t.3.p.2.f.736. c.1. A à communione fidelium ſegregandus, t.3.p.2.f. 58.c.1.C

clericus cum ſæcularibus ſine permiſſione Epiſcopi nō cohabitet, t.2.p.1.f.773. c.2.A aut officio remoueatur, ibid.

clericus ex dono militis Eccleſiam vendicare non poteſt, ſed tantum ius patronatus, tom 3 p.2 f.572.c.2.A

clericorum pro præſentatione vel ordinatione quid recipiens per biennium ad Eccleſiaſticum beneficium inhabilis, tom.3.p.2 f.814.c.1.& 2.

clerici beneficium ex pacto cum diminutione aut fructuum aut iuris à patrono recipientes beneficio & officio priuandi, nec ad actus Eccleſiaſticos admittendi, & niſi ad Epiſcopum deferant querelam, ipſo iure ſuſpenſi, t.3.p.2.f.976.c.2.B.C

De Clericorum Bonis, labore & ſtudiis.

Clerici viuant, non diteſcant, t.3.p.1.ſ. 2.f.215.c.1.A

clericis proprietatis habendæ licentia neganda, t.3.p.2.f.247 c.1. A. E de quibus id clericis intelligendum ſit. D

clericis non licuit habere quid proprium apud S. Auguſtinum, t.3. p.1.ſ.2.f. 241.c.1.B f.244 c.1.F

clericis noui teſtamenti poſſeſſio bonorum temporalium non eſt prohibita, t. 1.p.1.f 88.c. 2. F habere bona poſſunt temporalia, paternas hæreditates, to.4.p.1.f. 387.c.2.B.f.395.c.1. B & ſeq. prolixe. proprium patrimonium, t.4.p.1.f.393.c.1.C. E dominia, t.4.p.1.f.401. c.1.F.& ſeq.

clerici in bonis Eccleſiæ non dominiū ſed adminiſtrationē habēt, t. 4.p.1.f.403. c.1.B de iis nihil commutare, vendere vel donare præſumant, t.2.p.1.f.556. c.2. E nihil de Eccleſiæ remuneratione in ius proprium præſcriptione temporis cedere poteſt, tom.2. p.1.f.557.c.1.B

clericis de bonis Eccleſiæ non theſaurizandum pro cognatis vel affinibus ditandis, t.4.p.1.f.393.c.1.F agellis, vineolis aut ædificiis in terris Eccleſiæ factis ad vitam tantum poſſideant, poſt iuri Eccleſiæ reſtituenda, tom.2.p.1.f.647.c.1.E

clerici beneficio Eccleſia quod percepit à ſucceſſore non auferatur, to.2.p.2.f. 29.c.1.B

clericus pauper in ordine promotus quæcunq; poſt habuerit Eccleſiæ relinquet, t.3. p.1.ſ.2.f.233.c.2. C

clericus quæ bona hæredibus aut amicis relinquere poſſit, & quæ non, t.2.p.1. f.556.c.2. D quæ bona donare, alienare aut hæredi relinquere poſſit, t.3.p.1.ſ.2.f. 374 c.1.C bona intuitu Eccleſiæ acquiſita prolibus nec viui, nec teſtari dimittere poſſunt, t.3.p.2.f.817.c.2.D cognatis pauperibus benefacere licitum, to.3. p.1.ſ.2. f.138.c.1.C non niſi Catholicis relinquāt, t.1.p.1.f.582.c.2.F

Clericorum teſtamenta & legata rata ſunt & valida, t.2.p.2.f.252. c.1.B. C non poſſunt facere teſtamentum de his quæ intuitu Eccleſiæ acquiſiuerunt, t.3.p.2.f. 570.c.2.C nec de bonis per Eccleſiā adeptis poſſunt teſtamento diſponere, to.3. p.1. f.62..c.1. A

clericis teſtandi licentia ſub ſigillo curiæ L..dienſis facta valida & perpetua, tom. 4. pag. 1. f. 734. c. 1. B

clerici ſcholares de quib. bonis cōdere teſtamentū poſſint, t.3.p.2.f.621 c.2.D

clerici inteſtati bona cui cedere debeant. t.4.p 1.f.734.c.1. C

clericorum in bonis patrimonialib. & induſtria propria acquiſitis non ſuccedūt ab inteſtato morientium Epiſcopi, t.4.p. 2.f.145.c.2.B

clericis delinquentib. licere bona temporalia eripere quibus exemplis tueantur Huſſitæ, tom. 4.p.1 f.403 c.1.C

de clericorum defunctorū bona inuadentib. diuerſa ſtatuta, t.3.p.2.f 975.c.1. D & ſeq.& pœnæ, to.3.p.2.f.992.c.1.B

clericus an & quomodo fide iubere poſſit, t.1.p.1.f.16.c.1.B pro ſeruitio Eccleſiæ ſtipendia à Sacerdotib. conſequetur, t. 2.p.1.f. 556. c.1. D quæ illi operationes licitæ, t.4.p.2.f.372.c.2. D & ſeq. artificio honeſte victum & veſtitum quærere poteſt, t.1.p.1.f.589.c.2. E.F etiam labore & opificio manuum, f.592.c.1.A

clericis opera manuum quib. caſib. impetrata, t.1.p.1.f. 592.c. 1. F

clerici iuniores & ſeniores quib. ſtudiis applicandi, t.4.p.2.f.419.c.2.D f.420.c.1. B ſtudiorū cauſa ad vniuerſitates mittendi, t.4.p.2.f.238.c.2. A f.262.c.1. C non vltra quinquēnium philoſophiæ & poeſios ſtudio ſoli incumbendum, t.4.p.2.f.73.c. 2.B ad ſtudia ab Epiſcopo incitandi ſæpius & examinandi & quomodo, to. 4.p. 2.f. 420.c.1.B.C è ſcholis à Prælatis non reuocandi, t.3.p.2.f.570.c.2.E

clericis qui libri potiſſimum legendi, t.4.p. 2.f.371.c. 2.E f. 475.c.2.D & ſeq.f. 476.c.1.B f.477.c.1.B.C biblia nunquam iis è manib. deponēda, t.4.p.2.f.177.c.2.C

clericis ob Theologiæ & iuris canonici ſtudium abſentib. redditus integri aſſignandi, t.3.p. 2.f.815.c.1. C quando iis & quamdiu abeſſe ob ſtudia licitum, t.4.p. 2.f.575.c.2. A vide plura, Abeſſe.

clericorum arma quæ, t.2.p.2.f.253.c.1. A f. 579.c.1.D

De Clerici reſidentia & Lectione horarum.

Clericorum reſidentia, t.4.p.2.f.372.c. 2.B & ſeq. quomodo chorus frequentandus, t.4.p.2.f.477.c.2.A curati perſonaliter ſub priuatione beneficij ad reſidentiā compellendi, t.3.p.2.f.1002.c.2.D

clericus die dominica à Miſſarū ſolenniis non abſit, t.2.p.2.f.246. C ad ſacrificiū quotidianum ſuæ Eccleſiæ non accedēs, clericus nō habendus, t.1.p.1.f.597. F ſi per tres ſeptimanas, aut in ſolennib dieb. ſcil. Paſchæ, Nat. Dom. vel Pentecoſtes ab Eccleſia abfuerit, triennio cōmunione priuetur, t.2.p.1.f.557.c.1.F t.3.p.1.ſ.1.f.249. C ad matutinas vel veſpertinas horas nō conueniens deponatur, t.2.p.2.f.246.C. item ſi ſine facultate Epiſcopi ab Eccleſiæ ſuæ clericali ſtatione diſceſſerit, t.4.p.2.f. 452.c.1.D

clerici in aliena Eccleſia multo tēpore commorātes, in clero nunquā poſt miniſtrent, t.2.p.2.f.244.C.D t.3.p 2.f.623.c.1. A non reſidētes aut diutius abſentes qualiter mulctandi, t.4 p.2.f.373.c.2.& ſeq à vigiliis abſentes ſtipendiis priuandi, t.1.p. 1.f. 589.c. 2.E

Clericus abſens, vide plura abſens.

clerici ſine Epiſtola ſui Epiſcopi proficiſcentis pœna, t.3 p.1.ſ.2. f.194. c 1.F

Clericus poſt ſex menſes ab obtēto beneficio horas non legens fructus beneficij non facit ſuos, iuxta Conc. Lateranenſe, t. 4.p.2.f 88.c 2. B officiū dicere negligēs ita vt intra dies 15. ſaltē bis non dixerit, beneficio priuandus iuxta Conc. Lateranenſe & bullam Leonis X. t.4.p.2.f.88.c.2 B

Clericus ſepta monialium ingrediens excommunicatus & præterea puniendus, t.4 p.2.f.393.c.1. B qui excipiantur, ibid.

clericis negociationes & turpia lucra vetita, t.2.p.1.f.479.c.2.B t.2.p.1.f.615.F t. 3.p.1.ſ.2.f.233.c. 2.F t.3.p. 2.f.441.c.1. E

Clericus fide iubens deponatur, t.1.p. 1.f.7.B pro altero ſpondere non poteſt, f. 335.c.2.F

De iis quæ clerico vetita ſunt & vitanda.

Clerici peccata quam ſcandaloſa ſint, t.2.p.1.f.628.c.1.E

clerico quæ vitanda, t.3.p.2.f. 987.c.. C.& ſeq. t.4.p.2. f. 579.c.1. F & c.2. & ſeq. omnem faſtum, luxum & auaritiā caueat, t.4.p.2.f.179.c.2.E.F f.180.c. 2. C otiū fugiat, t.4.p.2.f. 468.c.1.C ſine neceſſitate in foro non cōpareat, t.1.p.1.f.589.c.2. E nec per plateas diſcurrat, tom.1. p.1.f.5°9 c.2. E t.4.p.2.f.180.c.2.F non tranſibit de loco in locum, t.1.p.1.f.221.c.2.A ſine literis canonicis & iuſſu Epiſcopi iter nō ingrediatur, t.1.p.1.f.246.can.41.& 42.t.2.p.1.f.556 c.1.E de ciuitate in ciuitatem non tranſferendus, t.1.p.1.f.278.c.1.B t.2.p.2.f.340.c. 2.F nec ſine licentia ſuperiorū de Eccleſia in Eccleſiā, t.1.p.1.f 341.c.2.D f. 565.c.1.C ſine dimiſſoriis & benedictione Epiſcopi ſui peregrinationes etiā ſacras non ſuſcipiat, t.4.p.2 f.455.c.1.B ſine licentia aut literis Epiſcopi ſui diuagantes à cōmunione ſubmouendi, t.2.p.1.f.421.c.2. D vide plura infra, Clerici vag.

clerico ſine Epiſcopi ſui Epiſtolis ambulanti communio non impendenda, t.2.p. 1.f.556.c.2.F t.2.p.2.f.28.c. 2. F f.29.c.1.A relicta ſua parochia in aliā præter Epiſcopi licentiam tranſiens, poſt monitionē celebrare vetandus, t.1.p.1.f.6. excōmunicandus, t.2.p.1.f.444. c.2. C ad Eccleſiam aliā tranſire volens prohibēdus eſt, & ſi obnitatur, deponēdus, t.1.p.1.f. 33 c.2.F & ſeq. itē ſi contēpto proprio Epiſcopo ſe ab Eccleſia ſegreget aut ſeorſim congregationē faciat, t.2.p.1.f.242.c.1.E. t.2.p.1.f. 444. c. 2.C.

clerici ad comitatum euntes cauſam vel Romano vel Carthaginenſi Epiſcopo inſinuabunt, to.1.p.1. f.781. c.2. B. à palatiis & aulis principum arcendi, t.3.p.1.ſ.2. f.308.c.1.D curiam intrantes anathematizandi, t.1.p.1.f.260.c.2.B

clerici duo in eodem non recumbant ſtrato, t.2 p.2.f.227.c.2 F

clericus duab. non poteſt aſcribi Eccleſiis, t.2.p.1.f 327.F f.328.A.& t.3.p.1.ſ.1. f.705. E

clericus carnes in ſanguine animæ, vel quid à feris captum aut morticiniū comedens deponendus, tom.1.p.1.f.11.c.1.F

Clericus non præſtabit iuramentū de calumnia, nec aliud prælato inconſulto, t.3 p.2.f.569.c.2. B t.3 p.2.f.613.c.1. C.D per creaturas iurans niſi emendetur excōmunicandus, t.1.p.1.f.390.c.1.B

Clericus aleis aut taxillis ſub pœna depoſitionis non ludat, t.1.p.1.f. 0.B t.3.p.2. f.152.

[illegible]

Clerici foris procurantes proaſtia vel domos ſecular. [illegible] honores non promouendi, t.3.p.1.f.2.f.674.c.1.D excommunicandi, t.3.p.2.f.695.c.1.A

Clericus nullus ſit ſæcularium præpoſitus, vel procurator, t.3.p.2.f.437.c.2.C nec laicorum miniſter vel procurator, t.3.p.2.f.[illegible].c.1.B f.616.c.F omnes ijs negotiationes, aduocationes, fideiuſſiones cum ſæcularibus vetitę, t.4.p.2.f.579.c.2.E aduocati in negotijs ſæcularibus nō ſint, niſi pro ſe, Eccleſia vel miſerabilibus perſonis, t.2.p.2.f.557.c.2.E

Clericus nulli laico hominiū facere pręſumat, t.[illegible].p.2.f.4[illegible].c.2.F

Clerici maiorum ordinum etiã ſi nullũ beneficium habeant laicis inſeruire vetitum, t.4.p.2.f.[illegible].c.1.B ite[illegible]tura, t.4.p.2.f.18[illegible].c.2.D.E & f.476.c.2.D & ſeq.

Clericus negotiator ex inope diues, ex ignobili glorioſus ve peſtis fugienda, t.3.p.1.f.2.f.234.c.1.E

Clericus chirurgiam non exercebit, t.3.p.2.f.687.c.1.B

Clericus teſtimonium in cauſa criminali non ferat, t.1.p.1.f.335.c.2.F nec ad tribunal ſeu locum examinis reorum accedat, t.2.p.2.f.268.c.2.D f.296.c.1.E nec ad ſupplicia reorum ex[illegible], tom.4.p.2.f.4[illegible].c.2.F

Clericus cauſas ſanguinis non agitabit, t.3.p.2.f.570.c.1.E f.610.c.2.A nec executioni interſit, t.3.p.2.f.687.c.1.A

Clerici cum temporalibus dominis militia[illegible] non viuant, aut ad auxilia armorum[illegible] eant [illegible] ſub pœna ſuſpenſionis, t.4.p.2.f.[illegible]48.c.1.A ijs militia & mundana [illegible] non aſſumenda, t.3.p.2.f.[illegible].E

Clericus armatus non incedat, t.3.p.1.f.2.f.35[illegible].c.2.A t.3.p.2.f.116.c.1.E f.214.c.1.A & f.436.c.[illegible].B

Clericus armatus incedens gradus amiſſione mulctandus, t.3.p.2.f.543.c.1.A arma extra itineris neceſſitatem gerens quarta parte fructuum priuandus, t.4.p.2.f.[illegible].D

Clerici altari miniſtrantes ab omni ſanguine etiã hoſtili abſtineant, t.2.p.1.f.625. non abſtinentium pœna ibid.

Clericis [illegible] vocatis partes tollere [illegible] partes accipere vetitum, t.1.p.1.f.245.Can.[illegible].

Clerici [illegible] non præficiendus, t.[illegible].c.1.E

C[illegible] & hiſtriones non [illegible], t.3.p.2.f.[illegible]60.c.1.D [illegible],

[illegible]

canes & accipitres [illegible], t.2.p.[illegible].A t.3.p.1.f.[illegible].c.2.B t.3.p.2.f.[illegible].E t.4.[illegible].c.[illegible].F t.4.p.2.f.15[illegible].c.2.A [illegible] t.3.p.2.f.608.c.2.[illegible] t.4.p.2.f.[illegible].c.1.F

Clerici nec canes venaticos nec aues domibus ſuis teneant, t.3.p.2.f.9[illegible]0.c.2.F

Clerici venatores & negotijs ſæcularibus implicati grauiter puniendi, t.4.p.[illegible].f.165.c.1.D eorum pœna, t.2.p.1.f.557.c.1.A t.3.[illegible].f.594.c.1.F

Clerici non erunt villici, t.3.p.1.f.2.f.193.c.1.F t.4.p.2.f.987.c.2.F nec ſæcularibus curis ſe immiſcebunt ſub pœna depoſitionis, t.1.p.1.f.5.t.3.p.1.f.2.f.13[illegible].c.1.C a quibus ſæcularibus negotijs abſtinere debeant, t.3.p.1.f.2.f.195.c.2.B t.4.p.2.f.572.c.1.D & ſeq. non poſſunt eſſe tutores, t.1.p.1.f.137.c.2.D f.139.c.1.E t.1.p.[illegible].c.1.B nec procuratores vel tutores aut executores pu[illegible]orum, t.1.p.1.f.4[illegible].c.1.E f.t.2.p.1.f.326.E non ſint procuratores domorum, t.1.p.1.f.457.c.1.C nec conductores vel negociatores, t.1.p.1.f.575.c.1.D f.583.c.1.A

Clericus ante horam diei tertiam conuiuia non ineat, t.2.p.2.f.246.D nu[illegible] conuiuia vitet, t.2.p.1.f.421.c.2.F [illegible] libus nuptijs aut baptiſmo filij aut nepotis non interſit ſub pœna ſuſpenſionis, t.3.p.2.f.810.c.1.B

Clerico laicorum conuiuia vitanda & omnis comeſſatio, to.3.p.2.f.9[illegible]0.c.2.E t.4.p.2.f.263.c.2.E f.468.c.1.A f.579.c.2.C

Clerico nulli cauponaria taberna habenda, t.3.p.1.f.1.f.234.E nec vinum more tabernariorū vēdendū, t.3.p.2.f.[illegible].c.2.E

Clerico tabernas ingredi vetitum, t.1.p.1.f.11.B & f.244.Can.2[illegible].f.583.c.1.C f.759.E t.3.p.1.f.2.f.190.c.2.A t.3.p.2.f.512.c.2.B f.9[illegible]7.c.[illegible].C t.4.p.2.f.144.c.1.C D f.180.c.1.C f.213.c.2.C f.263.c.2.E f.5[illegible].c.1.C f.579.c.2.A contrauenientium pœna, t.4.p.2.f.213.c.2.C

Clericis ebrietas quam maxime vitanda, t.2.p.1.f.422.c.1.A f.556.c.2.A t.3.p.1.f.2.f.138.c.1.A t.3.p.2.f.437.c.2.C f.978.c.2.A

Clericus ad pinnas non bibat, t.3.p.2.f.437.c.2.C

Clericus incantatores, phylacteria & auguria ſub excommunicatione & depoſitione fugiat, t.1.p.1.f.245.Can.36.t.2.p.1.f.422.c.1.C

Item ligaturas, ſortilegia aliaſq; ſuperſtitiones, t.2.p.2.f.246.B & f.351.F t.4.p.2.f.89.c.1.B & f.268.c.1.E

Clericus ex mutuo quid recipere debeat, t.2.p.1.f.616.A ab vſuris abſtineat, t.3.p.2.f.988.c.1.A t.4.p.2.f.180.c.2.D.E vide plura, Vſurarius

De Clericorum Cœlibatu & Continentia.

Clericorum cœlibatus inſtitutio A[illegible]ſtolis introductus, t.1.p.1.f.233.c.[illegible].A

Clericis a die ordinationis [illegible]

Clerico vxorato [illegible] beneficium [illegible] difficultiore [illegible] concedi-[illegible] t.3.p.2.f.[illegible].c.[illegible]

Clerici coniugati qui & quales priui-[illegible] poſſint clericali [illegible], t.3.p.2.f. 827.c.1.D

Clericis quare non [illegible] mulierum cohabita-tio licita & illicita, t.[illegible] p.[illegible] D t.2. p.[illegible] 155.c.1.D t.2.p.2.f.27[illegible].c.2. F t.[illegible].c.1 F t.244.B f.263[illegible].c.1.[illegible] non quamuis [illegible] vti poſſint, t.3.p. 2.f.97[illegible].c.2.C

Clericus non cohabitet fœminæ niſi ſorori aut proximæ cognatæ, idque cum [illegible] t.1.p.1.f.131 c.2 E f. 57[illegible].c.1 A f.2[illegible].E f.[illegible] c.1.B f.564.c.2. [illegible] quidem [illegible] propriæ ſorori ſine teſtimo-nio, t.2.p.2.f.[illegible].B. imo nec matri, t.3.p.2 f.[illegible].c.1.D t.3 p.2 f.151.c.2.D f.152.c.2.B.E t.[illegible] c.1.C

Clericus alteri quam matri, ſorori, ami-tæ aut nouercæ non cohabitet, t.3.p.2.f. 21[illegible].c.[illegible] F & plura, f.387.c.1.D.E

Clericis quæ conſortia fugienda, t.4.p. 2.f.476.c.2.B.C & amplectenda, ib. quæ-re & quomodo fœminarum etiam con-ſanguinearum conuerſatio vitanda ex B. Hieronymo, t.[illegible] p.1.f.2.f.236.c.1.F & ſeq. fœminæ extraneæ aut ſuſpectæ non co-habitet nec conuerſetur, t.1.p.1.f.34 c.2. B f.[illegible]2.c.2.C f.352.c.2.D.E f.575.c.1. E t.2. p.1.f.[illegible].c.1 E f.[illegible]4.c.1. F f.555.c.1.D f. 647.c.1 D t.2.p.1.f.2 f.2[illegible]2.c.1. A t.3 p.2.f. 404.c.2.C f.9[illegible]7.c.1.D t.4.p.2.f.180.c.2. B f.[illegible]6.c.1.B f.579.c.2.D

Clericus ſuſpectas mulieres aut leni-culas domos ſuas intrare non ſinat, t.3.p. 2 f.[illegible] c.2. A ſolus fœminæ tabernaculū non accedet, t.1.p.1.f.34.c.1. A ſed cum duobus aut tribus teſtibus, t.131. c.2. E f. 57[illegible].c.2.B f.745.c.2.C

Puellas ad ſcholas ſuas non admittat, t.3.p.2.f.988 c.1.A nec ad cellarium, t.1.p. 1.[illegible]4.c.2.F fœminas nullas doceat, t.4. p.2 f.406.c.1.D.

Clericis conuerſatio cum monialibus ſub excommunicatione vetita, t.3.p.2.f. 993.c.1.B earum monaſteria frequentans beneficio priuandus, t.3.p.2.f.557.c.2.D

Clericus matronarum domicilia fre-quentans deponatur, t.1.p.1.f.151.c.2.D mulierem ſuſpectā ſecum habens digni-tate periclitetur, t.1.p.2.f.566.c.1.A anno vno ab officio ſuſpendendus, t.2.p.2.f.38. c.2.B à clero exturbandus, t.1 p.1.f.279.c. 1.E ab ordine degradandus, t.2.p.2.f.628. c.1.B t.3.p.1.f.1.f.253 E officio & beneficio priuandus, t.3.p.2.f.557.c.2.D

Clericus de concubinatu delatus aut ſuſpectus, ſi presbyter ſit, ſex, ſi diaconus 4 teſtibus ſe purgabit, t.3.p.2.f.443 c.1.D pœna in perpetua Eccleſia quæ, t.1.p.1.f. 1[illegible].c.1.E f.558.c.2.C t.2.p.1.f.626. C t.2.p. 2.f.[illegible]8.c.1.D t.3.p.2.f.656.c.2.A f.705.c.1.D f.[illegible]5.c.2.D.E & ſeq. 8[illegible]0.c.1.& 2.f.826.c. 1.F & ſeq.2 f.827 c.1. A ſenere puniendi, t.4.p.2.f.88.c.1.F in miniſterio non relin-quendi, t.1.p.1.f.190.c.2.B. quomodo poſt primam, item poſt ſecundam & ter-tiam admonitionem puniendi, t.4.p.2.f. [illegible] D.E.F

De clericorum cohabitatione ſtatuta [illegible] Concilij, t.[illegible].p.2.f.1002.c.1.C [illegible] quid ſentiat, B. [illegible] t.[illegible].c.1.C quam grauiter [illegible] Angliæ ſub Anſelmo [illegible], t.3.p.2. f.4[illegible]3 c.[illegible].C & ſeq.

Clericum [illegible] non ſuum rectum nō puniens Epiſcopus [illegible] officio ſuſpenden-dus, t.[illegible].p.2.f.4[illegible].c.[illegible].A

Clerico concubinario nec miſſa can-tanda, nec Euangelium vel epiſtola legē-da, vel pſalle [illegible] neque in diuinis offi-cijs functio vlla permittenda, t.3.p.2.f. 224.c.2 A f.24[illegible].c.2.F f.257.c.1.A.B

Clerici concubinarij publici qui, t.3.p. 2.f.1002.c.1.E t.4.p.2.f.117.c.1.D eorum olim ſacra non audienda & cur, t.3.p.2.f. 391.c.1.E & f.436 c.2.B

Clerici ſi dimiſſas concubinas repetant excommunicandi, t.4.p.2.f.345.c.1

Clerici concubinarij aut vxorati à ſacris ordinibus remouendi, t.3.p.2.f.414.c.1.A nō beneficiati, ipſo iure inhabiles ad quę-cunque beneficia Eccleſiaſtica, t.3.p.2.f. 966.c.1.C f.1002.c.1.E dignitatum & ho-norum incapaces, t.4.p.2 f.117.c.1.C à be-neficijs ſuſpendendi, t.3.p.2.f.607.c.1.F t. 4.p.2.f.117.c.1.B tam minores clerici quā maiores diuinis officijs interdicendi, t.3. p.1.f.608.c.1.C. E ad reſtitutionem fru-ctuum cogendi, f.970.c.2.B poſt moni-tionem primam tertia parte fructuum priuandi, t.4.p.2.f.346.c.1.B poſt ſecundā à prouentibus omnibus & beneficiorum adminiſtratione ſuſpendendi, & niſi ſe e-mendent in perpetuum priuandi, ibid. C vbi deprehenſi, bonis ſpoliandi, tom.4. p.2.f.232.c.1.C ab honore clericali exter-minandi, t.1.p.1.f.195.C f.612.c.2.B deij-ciendi, t.2.p.2.f.243.F t.3.p.2.f.246.c.2. F ab Eccleſiæ & altaris miniſterio ac be-neficio remouendi, f.642.c.2.C f.385.c.1. F f.389.c.2.C f.416.c.2.F f.417.c.2.D f.437 c.1.D f.443.c.1.D f.470.c.1.E f.477.c.2.F f.487.c.1.E f.506.c.2.F f.506.c.1.C f.568.c. 2.F f.541.c.2.A f.568.c.2.F f.710.c.2.F f. 993.f.966.c.1.B f.970.c.2.B omni officio & beneficio ipſo facto priuati ſint, t.4.p.2 f.232.c.1.E & niſi moniti reſipiſcant mo-naſterijs includendi, t.2.p.2.f.490.F

Clericorum concubinariorum factio contra Gregorium VII. & Archiepiſco-pum Moguntium, t.3.p.2.f.382.c.1 D

Clericus cum Deo ſacrata inceſtum committens deponendus, t.3.p.1.f.[illegible].D ſi mœchatus fuerit communione in vita priuandus, t.1.p.1.f.194.D minorum or-dinum adulteræ adhærens à clero extra-neus ſit, t.2.p.1.f.616.D vide plura, t.2.p.2 f.28.c.1.A.E & ſupra.

Clericos fornicarios à fornicationis reatu dicere non poſſe abſolui propter votum caſtitatis emiſſum, hæreticum eſt, t.3 p.2.f.962.c.1.D

De Clericorum filijs, vxoribus & concubinis.

Clericorum clanculum matrimonia contrahentium bona poſt acquiſita Ec-cleſijs, non filijs vel vxoribus relinquen-da, t.3.p.2.f.710.c.2.E

Clericorum filij matrimonijs infide-lium non iungendi, t.1.p.1.f.575.c.1.C a-pud patres cohabitare non permittendi, t.3.p.2.f.1002.c.2.B non emancipandi an-tequam de moribus & ætate ſecuri ſint, t.1.p.1.f.745.c.2.A f.719 B f.575.c.1.D ad ſpectacula non accedant, f.575.c.1.C pa-rentibus immediate ſuccedere non poſ-ſunt, ſiue ante ſiue poſt ſacerdotium ge-niti ſint, t.[illegible] 574.c.1.D t.2.p.2.f.516.B ad ordines ſacros vel minores non pro-mouendi, to.3.p.2.f.417 c.1.D in eadem Eccleſia cū patre beneficium ſi obtineat, de iure vacat, t.4.p.2.f.346.c.2.F [illegible] in ſeruitute Eccleſiæ, de cuius miniſterio nati erant, iure perenni manere cogebantur, t.2.p.2.f.516.B. quæ pœna per canones ijs iniuncta, f.518.c.1.A.B eorū filia deuota ſi peccauerit & maritū duxerit à cōmunione quando cum patre & matre arcenda, t.1. p.1.f.599.A t.2.p.2.f.243.F vxor peccans quomodo coercenda, t.1.p.1.f.598.c.1.A

Clerici maioris vidua ſi nupſerit in fi-ne non communicet, t.2.p.1.f.628.c.2.B t. 2.p.2.f.243.F in cœnobium detrudenda, t.2.p.2.f.268.c.2. C vxor ſi poſt ordina-tionem mariti adulterata fuerit, dimit-tenda eſt, aut ſi cum ipſa clericus perma-nere velit, à miniſterio alienus ſit, t.2.p.2. f.243.F

Concubinæ ciuitatibus repellendæ, t. 2.p.2 f.36.c.2.C ab Epiſcopis venundan-dæ, t.2.p.2.f.280.C & f.353.D à ſæculari-bus iudicibus comprehenſæ in iudicum lucrum cedant, t.2.p.2.f.294.A & ſi cleri-cis reſtituantur, iudices excommunicen-tur, ibid.

De Clericorum immunitate, priuilegijs, iudicijs & pœnis.

Clericorum bona & clerici eodem gau dent priuilegio, t.3.p.2.f.968.c.1.E

Sine cauta ad fidelitatis iuramentum laico preſtandum non vrgendi, f.690.c.2. C à poteſtate & exactione ſæcularium prorſus exempti, t.2.p.1.f.420.c.2.I t.4.p. 2.f.[illegible].c.2.F & ſeq. f.98.c.2.F item ab om-ni [illegible] & labore, t.[illegible] p.2.f.353.F o-neribus & contributionibus, t.4.3.p.2.f. 691.c.[illegible] C [illegible] exactiones onera vel contributiones inconſulto Rom Ponti-fice à quoquam ſæculari imponenda, t. 951.c.2.A f.1004.c.1.C

A Clericis pædagia vel guidagia exi-gentes excommunicati & interdicto co-rum loca ſubiacent, f.1000.c.1.B

Clericus à clerico an decimas exigere poſſit, f.598 c.1.D c.2.B & f.600.c.1.C cler[illegible] iudicibus angarijs non grauandi, t.2. p.2.f.282.D

Clericus inferior contra ſuperiorem accuſationem non dabit, t.1 p.1.f.255.c.1. F f.258.c.1.A nec ſententiam feret, t.3.p.2. f.1[illegible].c.2.F nec inferior à ſuperiori ſuo an-te ſynodicam examinationem ſegregabi-tur, t.3.p.1.f.2.f.673.c.2 B

Clericus non puniendus ab alieno E-piſcopo, t.4.p.2.f.315.c E aliena in diœceſi delinquens à quo puniendus, f.406.c.2. B ſæculari non accuſabitur, t.1.p.1.f.[illegible]8.c. 1.A f.255 c.1.F

Clerici per quos iuramentum calum-niæ præſtare poſſint, to.3.p.[illegible].f.613.c.2.C accuſatio in foro Eccleſiaſtico quomodo inſtituenda ſit, t.1.p.1.f.170.c.1.B in eius accuſatione perſona, fides, vita & conuer-ſatio accuſatoris ſpectanda, to.1.p.1.f.61. c.2.D

Clericorum lites quomodo deciden dæ, to.1.p.1.f.611.c.1.A eorum exceſſus à prælatis ſine appellatione corrigendi, t.3. p.2.f.684.c.2.B

Clericus ſacerdos aut Leuita à quot iudicandus, t.1.p.1.f.570.c.2.A f.574.c.2 E ad Clericorum damnationem quot teſtes requirantur, t.1.p.1.f.255.c.2.A f.258

c.1.A t.3.p.1.f. [illegible] D [illegible]
F & seq. t.2.p.2.f. [illegible] F

Clericus [illegible] purgare se debeat, [illegible] vbi testes de [illegible], t.3.p.2.f.652.c.2.A

Clericus [illegible] non [illegible] dus, t.1.p.1.f.594.c.1.B t.1.p.1.f. [illegible] B t.3. p.1.f.2.f.597.c.1.[illegible]

Clericus ad [illegible] dem non perducendus, t.1.p.1.f.26 [illegible] B

Clerici de iudicij sui cognitione non cogendi [illegible] dicere testimonium, t.1.p.1.f.766.c.1.C

Clericorum causæ coram quibus ventilandæ & decidendæ, t.1.p.1.f.76.c.2.C t.2.p.1.f.327.c.2.E ad secularem iudicium non trahendi, tom.1.p.1.f.176.c.2.E f.366.c.1.B t.2.p.2.f.19.c.2.F t.261.c.1.C t.2. p.2.f.263.c.2.A id faciens causam perdat & communione priuetur, f.281.C to. 2.p.2.f.965.c.1.F c.2.B to.3.p.2.f.1070.c. 2.A tom.4.p.2.f.275.c.1.E & seq. diuersorum statuta, f.977.c.1.

Clericus ad secularem iudicem confugiens si [illegible] tur, vna cum iudice excommunicandus est, tom.2.p.1.f.555.c.1.B tom.2 p.2.f.29.c.2.F vbi conueniri possit f.261.c.1.D eius pœna tom.2.p.1.f.556. c.1.B item eius qui ad secularem iudicem cum a quo percussus est fatigare præsumpserit, to.3.p.1.f.2.f.197.c.1.C aut ad eum appellet, t.3.p.2.f.593.c.2.D

Clericus clericum ad seculare iudicium trahens de facto excommunicatus, tom.4.p.2.f.275.c.1.F item si apud secularem iudicem præsumat respondere, to. 3.p.2.f.965.c.1.F & f.1001.c.2.B tom.2.p. 2.f.244.D

Clerico confessio coram iudice seculari facta non præiudicat, tom.3.p.2.f.6.5 c.2.C vide plura Confessio

Clerici publica iudicia non appellent, t.1.p.1.f.574.c.2.E

Clericus cognitionem iudiciorum publicorum ab Imperatore petens honore priuandus, tom.1.p.1.f.780.F

Clerici damnati Imperatorem adeuntis aut appellantis pœna, tom.3.p.1.f.2.f. 232.c.2.B.C

Clericis an & quomodo appellatio concessa, tom.1.p.1.f.448.c.2.B

Clericorum contumacium pœna, to. 2.p.1.f.554.c.2.C

Clericus ab Episcopo suo iniuriam passus ad summos Pontifices semper recursum liberum habeat, tom.3.p.1.f.2.f. 677.c.2.B vide plura Appellatio.

Clericis minoribus ad sedem Apostolicam appellare in Africa an vetitum fuerit, t.1.p.1.f.710.c.1.B

Clericus non sistens se iudicio aut Concilio, tertio vocatus eijciendus, tom.1.p.1 f.356.c.2.A

Clericis contra Episcopale iudicium non prohibendum, t.2.p.1.f.420.c.1.D

Clericus ab Episcopo suo segregatus seu excommunicatus ab alio non recipiendus aut absoluendus est, tom.1.p.1.f. [illegible] D nec defendendus, tom.1.p.1.f.767.c. 2.A

Clerici de iudicijs Episcoporum suorum conquesti ad vicinos Episcopos recurrant [illegible] & non ad transmarina [illegible]

[illegible] f.974.c.2.B

Clerici [illegible] sub Episcopo [illegible] [illegible] noco, [illegible] E

Clericus iudicio [illegible] tom.1.p.1.f.[illegible].c.2.A

• Clericus ob hæresis suspicionem excommunicatus non nisi in Concilio purgatus ab alio absoluatur, tom.2.[illegible] 244.E

Clericus à synodo depositus in altera spem restitutionis non habeat, tom.1.2.p.1. f.242.c.1.D

Clericus à gradu suo deiectus cuius rei traditione gradus amissos recipere debeat, tom.2.p.2.f.351.E. scilicet Episcopatum per orarium annulum & baculum: presbyterium per orarium & patenam: diaconatum per orariū & albam; subdiaconatū per patenā & calicē, t.2.p.2.f.351.E

Clericus iuste depositus ob crimina si ministerium vetitum attingere audet, ab Ecclesia penitus abscindendus est, t.1.p.1. f.8.A

Clericorum damnatorum officia laicis non recipienda, tom.3.p.2.f.590.c.2.F

Clericis ob crimen in laicorum ordinem redactis coma olim vt laicis nutrienda erat, t.3.p.1.f.1.f.257.D

Clericum falso accusans communione priuandus, tom.1.p.1.f.512.c.1.C totius vitæ pœnitentia puniendus, tom.1.p.1.f. 582.c.2. ab Ecclesia & communione arcendus, tom.2.p.1.f.556.c.1.B tom.2.p.2.f. 236.c.1.A tom.3.p.1.f.1.f.439.c.1.A f.448. c.2.F eum fatigare præsumentis pœna, t. 3.p.1.f.2.f.594.c.2.E tom.3.p.2.f.113.c.1.F probrose tractantium pœnæ, t.1.f.806. c.1.B spolians quomodo conueniendus & puniendus tom.3.p.1.f.2.f.563.c.1.E ex qua ciuitate vel villa clericus expulsus fuerit, ea interdicto subiacebit, t.4.p.1.f. 750.c.1.C

Clericus percutiens fideles aut infideles deponendus est, t.1.p.1.f.7.F

Clerici impuberes se inuicem percutientes an ad sedem Apostolicam mittendi, t.3.p.2.f.600.c.2.F

Clericus presbyterum vel diaconum iniuria afficiens segregetur, tom.1.p.1.f. 11.C

Clericus alterum clericum maledictis incessens sub duorum testimonio, fructibus vnius mensis priuandus, manus inferens per duos. Vulnerans vltra excommunicationem quatuor mensium redditibus priuandus, tom.4.p.2.f.268. c.1.C

Clerici per lusum letali alterius vulneri causam casu præbentis pœna, t.3.p.2. f.616.c.2.A.C

Clericorum in mutuam cædem prorumpentium pœna, t.2.p.1.f.626.

in Clericum manus iniciens ab excommunicatione nisi mortis in periculo non soluendus, tom.3.p.1.f.2.f.268. c.1.A

Qualiter puniendus, tom.3.p.2.f.125. c.1.D non nisi à summo pontifice excommunicatione absoluendus, tom.3.p.2.f. 488.c.1.D f.566.c.2.A f.568.c.1.C.D.f. 624.c.2.A percussor quis & quando in

[illegible]

Clericus [illegible]

Clericos [illegible] 2.C

Clerici [illegible] dicendi s, t.4.p.2.f. [illegible]

in Clericos [illegible] torores statuta à Carolo M[illegible] [illegible] filio & [illegible] tom.3.[illegible] [illegible] & seq.

Clericos [illegible] 1.f.2.f.231.c.2.D [illegible] statuta, item Co[illegible]

Clericus [illegible] pse non verberet, [illegible]

Clericus pro [illegible] D [illegible].c.1.C [illegible] ciere debeat, t.4.[illegible]

Cl[illegible] ex [illegible] 2.f.55[illegible].B.C

Cl[illegible] bus corporis vel [illegible] 2.p.2.f.60.E

Clericus post [illegible] libus criminibus [illegible] dus, t.2.p.1.f.628.c.1.D [illegible] lictam à promotione [illegible] 3.p.2.f.6[illegible].c.1.D

Clerici contra hone[illegible] tis pœna, t.3.p.2.f.8[illegible]

Clericus nisi in m[illegible] muni et, deponendus [illegible] ligendum, t.1.p.1.f.[illegible]

Clericus propter [illegible] non implens muni[illegible] ueritur, t.2.p.2.f.28.c.[illegible]

Clericus laico d[illegible] spolitione n conced[illegible] p.2.f.570.[illegible] A

Clericus ecclesia [illegible] vel mortuo [illegible] dus, t.3.p.2.[illegible]

Clerici [illegible] munientia [illegible] p.2.f.327.c.[illegible] primenti [illegible] t.555.c.2.E [illegible] facto ex [illegible] F vide plura [illegible]

Clerici d[illegible] nentis [illegible] c.2.B

Clerici qui [illegible] sine qui [illegible] dici [illegible] c.2.A

Cle[illegible] vetere [illegible] p.1.f.[illegible].c.2.A

C[illegible] no [illegible] 1.C

Clericus ad ſæcularem militiam vel laicos ſe conferens ab Eccleſia remouendus t.2.p.1.f.12.c.1. F in ſeditione arma ſumens amiſſo gradu in monaſterium detrudendus,to.2.p.2.f.351.E arma portans excommunicandus, to.3.p.2.f.436.c.2.B gradus amiſſione multandus,ibid.f.543.c.1.A

Clericus metu nomen Chriſti abnegans deponendus & ſi pœniteat vt laicus recipiendus,t.1.p.1.f.11.E

Clerici lapſi non ſunt in eundem gradum reſtituendi,t.2.p.2.f.479.c.2.D

Clerici abortum procurantis aut fœtum ſupprimentis pœnitentia, t.2.p.1.f.626.A

Clericus abſtinens à vino & carnibus vide Abſtinens.

Clericus adulator aut proditor ab officio degradandus,t.1.p.1.f.589.c.2.F

Clerici aduocantes in cauſis ſæcularibus ab Eccleſiaſtico miniſterio remouendi,t.3.p.1.f.557.c.2.F

Clerici iudicium ſanguinis exercentis pœna,t.3.p.2.f.618.c.2. A vide plura ſupra de Vetitis Clerico.

Clericus alea aut taxillis ludens niſi monitus ceſſet deponendus,t.1.p.1.f.10. B t.3.p.2.f.152.c.2. A to.4.p.1.f.747.c.1 B vide plura Alea & ſupra in ijs quæ Clericis vetita ſunt.

Clericus Eccleſiaſtice nutritus,ſi relicto clericatu à caſtris dominicis ad ſeculum profugiat,qualiter tractandus,tom.3.p.2 f.126.c.1.E

Clericus ſi ariolos conſuluiſſe fuerit deprehenſus à dignitatis ſuæ honore depoſitus monaſterij cenſuram accipiat,to.2.p.2.f.351.F tom.3.p.2.f.642.c.2. A augurta docens,conſulens aut exercens ab Eccleſia ſeparetur,t.2.p.1.f.422.c.1.C

Clerici Blaſphemi fructibus priuandi, t.4.p.2.f.146.c.1.A vide Blaſphemi.

Clericus ſi in caupona deprehenſus fuerit,ſegregetur,t.1.p.1.f.11.B

Clerici contempto Epiſcopo ſuo aliud altare erigentes, vt principatus cupidi deponendi ſunt,vti & ij qui talibus conſentiunt,t.1.p.1.f.8.C

Clerici quolibet cothurno Epiſcopi ſui ordinationem deſpicientis aut murmurantis pœna,t.2.p.2.f.39.c.1. D Epiſcopũ contumelia afficiens deponendus,t.1.p.1 f.11. C ei infeſtus, inſidiator, cõſpirans aut criminans curiæ ante examinatum iudicium tradendus,t.1.p.1.f.98.c.2.F deponendus,t.2.p.2.f.340.c.1.F t.3.p.1.f.2 f.198.c.1.D per Synodum puniendi,t.2.p 2.f.29.c.1.E

Clericus contentioſus quomodo à Decanis corrigendus,t.4.p.2.f.182.c.2.E & f.183.c.1.B.D. item contumax negligẽs officium,t.2.p.2.f.29.c.1. D deponendus, to.1.p.1.f.157.c.2.C vide plura infra,Clerici rebelles

Clericus contumelioſus & maledicus in ſuperiorem à quibus & quomodo corrigendus,t.1.p.1.f.457.c.2.B niſi emendet degradandus,t.1.p.1.f.590.c.1.A

Clericorum diſcordantium oblationes non recipiendæ,t.2.p.2.f.549.D

Clericus duellum ſponte ſuſcipiens deponendus, to.3.p.2.f.569.c.2. F t.615. ... D

Clericum a prælato incarceratum fracto carcere liberare præſumens ipſo facto excõmmunicatus eſt,t.3.p.2.f.757.c.1.A

Clericus ebrietati deſeruiens niſi ceſſet deponendus,t.1.p.1.f.10.B t.3.p.1.f.1 f.355 c.2.F t.3.p.2.f.686.c.2. B vide plura ſupra de vitandis Clerico

Clericus in excommunicatione vel interdicto celebrans perpetuo deponẽdus, t.3.p.2.f.570.c.1. A carceri mancipandus, t.3.p.2.f.756.c.2.F cum excommunicato vel depoſito aut hæretico orans vel communicans deponendus, t.1.p.1.f.6.& f.10.D t.3.p.1.f.2.f.534.c.1.F

Clericus falſarius aut falſus teſtis ab honore depoſitus monaſterio intrudendus,t.2.p.1.f.556.c.2.F t.3.p.1.f.1.f.331.c.2. A vide plura,t.3.p.2.f.992.c.1. D fornicationis.periurij vel furti conuictus deponendus,non tamen excommunicandus, t.1.p.1.f.7 E oblationes retinenti aut furtum Eccleſiæ facienti peregrina communio tribuenda, to.2.p.1.f.554.c.2.D vide plura,t.2.p.2.f.28.c.1.E

Clerici in hæreſim prolapſi, ſi ad Eccleſiam redeãt in eo gradu, in quo erant, ſine promotione permaneant, to.3.p.2.f.208.c.1.E

Clericus in pugna quempiam occidens deponendus,t.1.p.1.f.12.c.1. A etiam coactus,to.3.p.2.f.123.c.2. C paganum interfector ad maiorem honorem non promouendus,t.3.p.1.f.2.f 457.c.2.C

Clericus claudum vel vitioſum irridens ſeparandus,t.1.p.1.f.11.C

Clericus magus vel incantator aut phylacteria faciens à miniſterio remouendus t.1.p.1.f.245.can.36.t.2.p.2.f.246.B ſuperſtitionum prohibitarum reus infamis & deponendus,t.4.p.2.f.89.c.1.B

Clericus ſeipſum mutilans deponendus,t.1.p.1.f.7. D quando fiat irregularis & quomodo,to.1.p.1.f.16.c.1.C vide mutilans

Clericus periurus beneficio priuandus,to.3.p.2.f.568.c.1.F Regi vel Antiſtiti ſuo perfidus vel transfuga qua pœna puniendus,t.2.p.2.f.392.c.1.& f.519.E

Clericus rebaptizationi cooperans à maioribus ordinibus arcendus, tom.3.p.2.f.613.c.1.E

Clericorũ rebellium pœna,t.1.p.1.f.8 C f.11.c.f 98.c.2.F f.157.c.2.C f.457.c.1.B t.2 p.2.f.29.c.1.D f.340 c.1.F t.3.p.1.f.2.f.594 c.2.A & f 598.c.1.D to.3.p.2.f.347.c.1.E & ſeq.ab officio & beneficio ſuſpendendi, t.3.p 2.f.790.c.1 C

Clerico omnis Eccleſiaſtica ſollicitudo pretio acquiſita adimenda,to.3.p.2 f.385.c.2.D

Clerico exprobrans quod gratis aſſumptus ſit ad Eccleſiam mulctandus,t 3.p.1. f.2.f.105.c.1.F pro impenſo patrocinio munera capiens vti vſurarius degradandus,t.2.p.1.f.616.E

Clericus in demoliendis ſepulchris inuentus vt ſacrilegus ordine ſuo ſubmouendus,t.2 p.2.f.353.E

Clerici ſeruum ſuum ad Eccleſiam cõfugientem flagellantis pœna, tom.2.p.1.f.626.E

Clerici vſurarij & ſortilegi excommunicandi,t.3.p.2.f.70.c.1.E ſortilegi ab ordine & functione Eccleſiaſtica remouendi,t.4.p.2 f.268.c.1.E

Clericus tabernas ingrediens ab officio ſuſpendendus, tom.3.p.2.f.756.c.2.E

Clerici vagi qualiter puniendi,t.2.p.1.f.630.D t.2 p.2.f.394.D.E t.3.p.1.f.2.f.200 c.2. A vagorum ſcholarium ſectam aſſumentes omni clericali priuilegio ipſo facto priuati,t.4.p.2.f.998.c.1.D

Clericus vſurarius niſi ceſſet deponẽdus,t.1.p.1.f.10.C f.194. E f.242.can.5.f.278.c.1.D f.280.c.2.F t.1.p.2.f.568.c.1.C t.2.p.2.f.29.c.2. C pœna ſi fecerit ibid. alienus à clero habeatur,to.2.p.2.f.246.B excommunicandus,t.3.p.2.f.436.c.2.B.f.470.c.1.E f.606.c.1. C vide plura Vſurarius.

cum Clericis vitijs irretitis nec emendantibus ſeſe collocutio & menſa communis non habẽda, t.3 p.1.f.1.f.344.c.1.E

Clerici Ribaldi de familia Goliæ tondendi,t.3.p.2.f.1009.c.2.C

Clerus à populo in Eccleſia ſeparatus ſit,t.1.p.1.f.249.c.1.E

Ad Clerum qui non admittendi,t.2.p.1.f.478.c.2.B t.2.p 1.f.479.c.2. quales & quoto anno admittendi, t,1.p.1.f.558.c.2.F vide plura Clericus ſupra,& Ordinãdus

Clerus ab Epiſcopo tallijs & exactionibus non grauandus,t.3.p.2.f.574.c.2.B C.D vide ſupra Clericorum immunitas

Clerus in malis temporibus numeroſus procurandus,t.2.p.2.f.402.c.1.F

per Clerum numeroſum Eccleſia ædificatur,t 2.p.2.f.403.c.1.E

Clero ad celebritatem Eccleſiæ cathedralis aut alterius qualiter conueniendum,t.4.p.2.f.434.c.2.B. C & ſeq.

Clerus iudicialibus impenſis vltra æquitatẽ nõ grauandus,t.4.p.2.f.249.c.2.F

Cleri bona ſurripientis pœna,t.4.p.2.f.408.c.2.B

Clerus Romanæ Eccleſiæ quantus tẽpore Cornelij Papæ,t.1.p.1.f.112.c.1.C

Clerici abuſuum reformatio per R.DD Laurentiũ Cardinalem presbyterũ tit.S. Anaſtaſiæ edita,t.4.p.2.f.143.c.1.B & ſeq.

Cletus ſecundus B. Petri in pontificatu ſucceſſor,t.1.p.1.f.24.c.2. Facta eius,ib. Tempus Cleti,t.1.p.1.f.25.c.1. C an idem cum Anacleto ſit, ib. B cur à quibuſdam Patribus omittatur, tom.1.p.1.f.25.c.1.A quamdiu ſederit,ibid. C

Clodoueus Francorum Rex à S. Remigio baptizatur.t.2.p.1.f.510.c.2.A f.563.c.2.F in eius baptiſmo ampulla S. Chriſmatis à colũba diuinitus allata, ib.B quibus armis Alaricum Regem deuicerit,f.563.c.2.A.B f.564.c.1. B quo tempore regnum adeptus ſit,f.563.c.2.D Gũdebaldi neptẽ Crotildem vxorem ducit,t.2 p.1.f.563.c.2 E.F oblatam conſularem dignitatem tenuit,t.2.p.1.f.563.c.2.F febricitans miraculoſe à S. Seuerino ſanatur, f.564.c.1.A coronã aureã B. Petro donat, f.556.c.2.D

Clotharius Francorum Rex miraculoſe ſanatur,to.2.p.2.f.203.c.2. D inceſtuoſis nuptijs pollutus malo ſubditis exemplo extitit,f.208.c.1.C eius præſumptio de Epiſcopi conſtitutiõne & crudelitas,f.215.c.2.A & ſeq. qualiter à B. Iniurioſo Epiſcopo correctus,f 30.c.2. F eius ſucceſſores qui,t.2.p.2.f.231.c.1.C

Coadiutor Epiſcopo ob morbum vel corporis imbecillitatem cooptandus, t.3.p.2.f.295.c.2. C cum futura ſucceſſione nullius Eccleſiaſticis conſtituendus, t.4.p.2.f.344.c.2. B quomodo fieri poſſit &

debeat ſi euidēs id neceſſitas poſtulet, ib.

Cœlibatus ſacerdotum lex vetus, t.1. p.1. f.296. c.2. A vide ſupra Clericorum continentia.

Cœlibi ſuſpectarum mulierum conſortia vitanda, t.1. p.1 f.456. c.2. F ſub qua pœna, f.457. c.1. A

Cœleſti hæretici condematio, t.1. p.1. f. 608. c.1. E ad Romanū appellat Pontificē t.1. p.1. f.712. c.2. E Catholicā fidā oblato libello profitetur, f.712. c.2 F eius errores vide Pelagij.

Cœleſtiani fauent Neſtorio, to.1. p.1. f. 742. c.2. A

Cœleſtini Papę I. Vita, t.1. p.1. f.732. c.1. F quando Pontifex factus, ib. f.732. c.2. B quamdiu ſederit, D. Acta & ordinationes c.1. F & ſeq Neſtorio abrogationem Epiſcopatus denunciat, t.1. p.2. f.1. quę contra eundem egerit & ſcripſerit, t.1. p.2. f.2. obſtrepentes B. Auguſtino reprehendit, t.1. p.1. f.735. c.1. B eius decreta, f.743. c.1. epiſtolæ, f.732. c.2. E

Cœleſtini Papæ legati ad Epheſinam ſynodum miſſi, t.1. p.2. f.234. c.1. E

Cœleſtini Papæ partes in Concilio Epheſino B. Cyrillo Alexandrino cōmiſſæ, t.1. p.2. f. 240. c.1. D de eo S. Proſperi ſententia t.1. p.1. f.735. c.1. D

Cœleſtini Papæ II. electio & vita, t.3. p. 2. f.497. c.2. B tempus ſedis & obitus, C

Cæleſtini Papæ III. electio, vita & acta t.3. p.2. f.660. c.2 D obitus, f.661. c.1. D

Cognatio ſpiritualis inter quos in baptiſmo cōtrahatur, t.3. p.2. f.972. c.1. F t.4. p.2. f.333. c.1. C. D vide plura Baptiſmus & Patrinus

Cœmeteria vnde & cur dicta, t.1. p.1. f. 83. c.2. A olim extra vrbem ſita, f.83 c.2. B à Chriſtianis diebus dominicis frequentari ſolita, f.83. c.2. B noctu ibid. orationis cauſa peruigilari in primitiua Eccleſia vſitatum, f.195. C munda ab vrina alijſque ſordibus ſeruanda, t.4. p.2. f. 438. c.1. F & c. 2. A. B inde frutices & arbuſta tollenda aliaq;, c.2. A quæ in ijs ſuſpendi aut tractari vetita, C. D f.439. c.1. F macellū ſub excōmunicatione nō admittēdū, t 3 p.2. f.812. c.2. C eorū immunitas, t 3. p.2. f.506. c.2. A Cœnobia profanans aut in domos profanas conuertens magno ſupplicio dignus eſt, t.3. p.1. ſ.2. f.106. c.2. B

Cænobia vide Monaſteria. Religioſi Regulares.

Collatio Anglicana de Paſchate celebrando tempore Vitaliani Papæ coram Oſvvi Rege inter Coluianum Scotum, & Agilbertū eiuſq; diſcipulū Wilfrid habitum, t.2. p.2. f.529. c.2. F quando hæc habita fuerit, f.531. c.1. D deciſio collationis, ib. B an hęc collatio ſynodus fuerit, ib. c.2. D

Collatio Donatiſtarū cum Catholicis Carthagine iuſſu Honorij Imper. coram Marcellino V.C. Tribu. & Not. P.C. Varanis V.C. vide Diſputatio Donatiſt.

Collectæ inter Eccleſiaſticos qualiter colligendæ, t.3. p.2. f.803. c.2. D

Collegiararum Eccleſiarum conſtitutiones & conſuetudines de fructibus & quotidianis diſtributionibus Beneficiorū vacantium primo anno aut amplius inter alios canonicos diſtribuendis abrogatæ, tom.4. p.2. f.532. c.1. D

Collegiatis in Eccleſijs in capitulo qui ſubdiaconus non eſt, vocem non habeat, t.4. p.2. f.326. c.2. in ijs tertia pars fructuū in diſtributiones aſſignanda, f 326. c.2. A

Collegiorum inſignium præbendati graduati eſſe debent, t.4. p.2. f.336. c.2. A vide plura Clerici Cathedrales.

Colloquium Wormatienſe inter Catholicos & Lutheranos quando & quo exitu habitum, t.4. p.2. f 358. c.1. E

Colluthus presbyter Alexandrinus ſchiſmaticus, t.1. p.1. f.239. c.1 D. E ab Oſio in ordinem redactus, ib. eius hæreſis; D.

Colluthianorum auctor quis, t.1. p.1. f. 239. c.1. E coniunxere ſe Meletianis & Arianis, ibid.

Colluſianiſtæ hæretici qui, quales & cur ſic dicti, t.1. p.1. f.238. c.2. F

Colmani Scotiæ Epiſcopi collatio de Paſchatis celebratione cum Agilberto habita, t.2. p.2. f.530. & 531. quem finē obtinuerit, f.531. c.1. C & ſeq. qualis hic & qualiter vixerit, ibid & ſeq.

Colobium quid, t.1. p.1. f.168. c.1. A

Coloni ab Epiſcopis ac miniſtris eorū pro criminibus flagellandi virgis, t.1. p.1. f.198. c.1. D

Colonia Agrippina quæ & qualis, t.1. p.1. f.462. c.1. A à quo condita & nominata, ib. Romani populi colonia fuit & iuris, B. à quo & quando ad fidem conuerſa, f. 462. c.1. D ſigillum eius & elogium quale, ib. D. E Romano imperio à quo erepta & reſtituta, f.462. c.1. F inſignia eius quæ F. cur tres coronas gerat, f.462. c.2. A pons eius Rhenanus à quo conſtructus & dirutus, ibid. B

Colonienſis Archiepiſcopi & cleri metropolitani iura & priuilegia ab Eugenio III. confirmata t.3. p.2. f.502. c.2. A itē ab Alexandro III. tempore Philippi Archiepiſcopi, f.521. c.1. E & c.2. A ac ſeq.

Colon. Archiepiſcopus in ſynodis intra diœceſim à Romano Pontifice vel legato eius indictis priorem poſt ipſum locū tenebit, t.3. p.2 f.521. c.2. B vſus Crucis & pallij, & ſeſſiui equi inſigne ab Alexandro III. confirmatur, f.521. c.1. A antiquę illius poſſeſſiones, ibid. c.2. D

Colonienſis Eccleſiæ metropolitanæ altare maius ſeptem canonici Cardinales presbyteri miniſtrando procurabunt induti Dalmaticis & ſandalibus ac mitris ornati, t.3. p.2. f.521. c.2. A

Colonienſis Vniuerſitatis Orator in Conc. Baſileenſi Henricus Kalteiſen, vide Henricus Kalt.

Colonienſe Conciliū contra Euphratam, qui negabat Chriſtum eſſe Deum anno Chriſti circiter 350. tempore Iulij Papæ I. celebratum, t.1. p.1. f.460. c.2. D cauſa Concilij, f.462. c.2. D tempus, t.1. p.1. f. 463. c.1. D

Colonienſis ſynodus tempore Caroli Magni & Hadriani I. anno, 782. habita, t. 3. p.1. ſ.1. f.435. c.2. D

Colonienſe Concilium in cauſa diſciplinæ Eccleſiaſticæ anno Domini 870. tēpore Hadriani Papæ II. celebratum, tom. 3. p.1. ſ.2. f.830. c.2. C

Colonienſe conciliū prouinciale cōtra raptores rerum Eccleſiaſticarū & inceſtas nuptias anno 887. ſub Stephano VI. celebratū, t.3. p.2. f.110. c.1. F qui Epiſcopi interfuerint, c.2. A eius ſtatuta, B. & ſeq.

Colonienſe concilium, quo Balduinus & Godefridus Comites Flandriæ Henrico Regi quinquennali per Vi[illegible] conciliantur, habitum anno M L VI[illegible] p.2. f.2[illegible]9. c.2. B cauſa & acta Conc[illegible]

Colonienſe concilium de pro[illegible] da excommunicatione in Henric[illegible] Imperatorem lata habitum à The[illegible] Cardinale & legato Apoſtolico an[illegible] MCXVI. t.3. p.2. f.455. c.1. B

Colonienſe concilium ſub Ge[illegible] à Conone legato ſedis Apoſtolicæ a[illegible] MCXIX. habitum, quo excommunicatio in Henricum Imper. lata prom[illegible]tur, t.3. p.2. f 459. c.2. D

Colonienſe concilium prouinciale [illegible] Hermanno Archiepiſcopo anno 1[illegible] congregatum, pro reformatione Cler[illegible] & cæremoniarum Eccleſiæ, t.4. p.2. f[illegible] c.1. & ſeq. eius capitulorum & titu[illegible] principalium index, t.4. p.2. f.16[illegible]

Colonienſe conciliū II prouinciale [illegible] eodem pro reformāda Eccleſia anno [illegible] indictum, t.4. p.2. f.235. c.1. B eius [illegible] de Apoſtatis monachis & monial[illegible] recipiendis, t.4. p.2. f.245. c.1. B de Eccleſiaſticis coniugatis, D. concubina[illegible] monachis ad obedientiam reuocandi[illegible] 2. C Apoſtatis requirendis F. de hæreſi abiuranda & ſchiſmaticis vitandis, f.24[illegible] 1. B de ſacerdotibus ab hæreſi reſip[illegible]ſcentibus non ſtatim ad Eccleſiarum mini[illegible]ria admittendis, E. de errantibus reuo[illegible]dis F. refractarijs cogendis, c.2. D ſtatu[illegible] de campanarijs, f.247. c.1. E Benedictione fontis, & paruulus tempore pa[illegible] baptizandis F. &c. de oblationibus, f.2[illegible] c.1. E & ſeq. de proceſſionibus c.2. E de religioſis & clero non grauandis, f.[illegible] 2. A & ſeq de matrimonijs clandeſtinis & publicis f.250. c.1. A. C de confeſſione & cōmunione, E. de pœnitentiarijs, c.2. [illegible] confeſſorib. Monialiū D. de extrema vnctione F. huius decreta Carolus V. cōp[illegible] & ſācta ac rata haberi ſuis iubet, f.23[illegible]

Columba in baptiſmate Cloduei Regis Francorum. S. chriſmatis ampullam adfert, t.2. p.1. f.510. c.2. B

Columbæ figuræ in figura S. Spiritus olim ſupra ſacros fontes ſuſpendi ſolitæ, t.3. p.1. ſ.2. f.61. c.1. E. F

Columna familia Romana quæ, t. 3. p. 2. f.765. c.2. E

Comœdias in Virginū monaſterijs agere vetitum, t.4. p.2. f.247. c.2. E

Comitis Aſſeclæ, ſodalis & Clientis diſcrimen, t.2. p.2. f.502. c.1. F

Comitis officiū apud Gothos quod, & quale, quæue eius origo, t.2. p.2 f.502. c.1 C

Comites commerciorum qui, t. 2. p.2. f.505. c 1. D

Comes cubiculi quis, t.2. p.2. f.503. c.1 F

Comes ſtabuli, t.2. p.2. f.504. c.2. B

Comes exercitus, to. 2. p.2. f.5[illegible]5. c.[illegible] A

Comes Spathariorum quis, to. 2. p.2. f. 504. c.1. B

Comes ſacrarū quis, t.2. p.2. f.505. c.1. C. D

Comes militum, vel rei militaris vide comes exercitus

Comes ſacri patrimonij quis, t. 2. p.[illegible] f.298. c.2. D

Comes Scanciarū quis, t. 2. p.2. f.5[illegible]

Comes theſaurorum quis, to. 2. p.[illegible] 503. c.2. B

Comes patrimonij quis, t. 2. p.2. f[illegible]

Comes ciuitatis quis, t.2. p.2. f.5[illegible]

Comes notariorū quis, t 2 p.2. f.[illegible]

Comitis Præpoſitus & Vicarius quis, tom.2.p.2.f.502.c.2.D
Comes inter honores ſuos rapinam exercitus legi ſubiiciat, t.3 p.2.f.136.c.1.B Herimannos in beneficia ſuis hominibus non tribuat.C
ad Comitatum venire quid, tom. 1.p.1. f.438.c.1.F
de Comedendi tẽpore & hora primitiuæ Eccleſiæ viſitatis, tom.3.p.1.f.2.f.529. c.2.B
Comeſtio, vide Manducatio.
Commater in vxorem non accipienda, tom.2.p.2.f.322. c.1.A
Commemoratio breuis rerum à legatis Leonis Papæ IX. Conſtantinopoli geſtarum, tom.3.p.2.f 206.c.2.F
Commendatitiæ literæ quibus neceſſariæ, tom 4. p.1.f.380.c.1.C
Commentariis actorum Niceni Concilij, vide Gelaſij Cyziceni Commentari°.
Commonitorium quid, t.1.p.1.f.730. c.2.C
Commonitorium contra Donatiſtas legatis Africani Concilij datum, tom.1.p. 1.f.776.E
Commiſſiones Apoſtolicæ quibus & qualibus perſonis committendæ, tom.3. p.2.f.723.c.1.C
in Cõmiſſione Apoſtolica cũ minores perſonæ ſolum deſignantur, maiores & digniores non comprehenduntur, tom.3. p.2.f.652. c.2.C
Commiſſio poſterior, niſi prioris faciat mentionem, non tollit priorem; ſecus ſi illius mentionem faciat, to.3.p.2.f.586. c.1.D
Commiſſio Græcorũ Imperatoris facta Ambaſiatori Conc. Baſileenſis de loco Concilij deligendo, t.4.p.1.f.242.c.1.B
Commiſſio Patriarchæ Conſtantinop. facta Ambaſiatori Conc. Baſileenſis de perſonali præſentia Eugenij Papæ in Cõcilio, tom.4 p.1.f.242.c.2. A
Communia bona Chriſtianorum primorum qualia fuerint, & quo conuertenda, tom.1.p.1.f. 88.c.1.A.B.
Communicare in oratione quid, t.1.p. 1.f.233.c.1.A
Communicare ſine oblatione quid, t. 1.p.1.f.233.c.1.A item cum oblatione, ib.D
S.Communio olim omni die dominica à fidelib. frequentari ſolita, t.3.p.1.f.2. f.521.c.1.D etiam à laicis, f.522.c.2.E & t. 4.p.1.f.279 c.2.A
Cõmunicare in Paſchate antiqua conſuetudo eſt, tom.2.p.2.f.362.c.1.C
Communicare ſæpe cum debita diſcuſſione, ſaluti proficuum, tom.4.p.1.f. 279.c.2.C
communicandum fidelib. ter in anno, t.1.p.1.f.101.c.1.E ad minimum, t.3.p.1.f. 2.f.192.c.1.C
communicandum in paſchate cuiq; in ſua parochia, t.4.p.2.f.500.c.1.B nulli in aliena, t.1.p.1.f.457.c.1.D
communicans in aliena prouincia iacturam communionis vel clericatus accipiat, t.1.p.1.f.705.c.2.C
non communicans in Paſchate, Pentecoſte & Natali Domini inter Catholicos non numerandus, t.1.p.1.f.198.c.1.B to. 2.p.1.f.555.c.1.F
communicare ſub vna vel duplici ſpecie ſecundum ſe indifferens, determinatio eius penes Eccleſiam eſt, t.4.p.1.f.289. c.2.B vide infra, Communio.
communicaturi olim panem & vinum offerebant, tom.1.p.1.f.14.c.1.F
communicatis laicis vinum è calicibus conſecratis non præbendum, to.4 p.2.f. 365.c.1.E
communicatio cum excommunicato triplex & quæ vetita, t.1.p.1.f.15 c.2.B
communicatoriæ literæ quæ, t.2.p.2.f. 356.c.1.A
Cõmunio quotuplex, t.2.p.1.f.628.c.2.D communio laica quid, to.2.p.1.f.628.c.2. E Sacerdotalis quæ, t.2.p.1.f.628.c.2 D Eccleſiaſtica quæ, t.2.p.1.f.628.c.2.E eius locus, t.2.p.1.f.628.c.2.F peregrina quæ, t.2.p.1 f.628.c.2 F
communio à triplici loco in laicam, peregrinam, & ſacerdotalem diſtribuitur, & quæ, tom.2.p.2.f.214.c.2. B
communio quæ viaticum dicta, t.1.p.2. f.499.c.1. C
communio plena in primitiua Eccleſia quæ, t 1.p.1.f 233.c.1.B
communio à nemine niſi Catholico presbytero recipiẽda, t.3.p.2.f.407.c.2.B
communio impuberib. ſub manus impoſitione reddenda, to.2.p.1.f.454. c.2.D
communio à Religioſis ſine conſenſu parochi non diſtribuenda. Con.Mog.t.4. p.2.f.256.c.1.D
communio intincta populo non diſtribuenda, tom 3.p.2.f.435.c.2.D.E
communionis Corporis Chriſti triplex acceptio apud Huſſitas, t.4.p.1.f.268.c.1.B
communio ſub vna ſpecie vel vtraq; ab Eccleſiæ pendet ordinatione, t. 4.p.1.f.71. c.1.C f.289.c.2. B f.322.c.1.C
communio ſub vna & ſub vtraq; ſpecie in qua perfectione differant, t.4.p.1.f. 275.c.2. F
communio ſub vtraq; ſpecie qualiter ſit perfectior eâ quæ fit ſub vna, t.4.p.1.f. 275.c.2.F & f.276.c.2.A. E
communio ſub vtraq; ſpecie qua occaſione à Gelaſio Papa vſurpari iuſſa, t.2. p.1.f.465. c.1. F olim contra Berengarianam hæreſim præcepta, t.3.p.2.f.417.c.1. D cur in primitiua Eccleſia laicis conceſſa, tom. 4 p.1.f.267. c. 1. D an & qualiter Bohemis & Morauis in Concilio Baſileẽſi permiſſa, t.4.p.1.f.162.c.2.D nec neceſſaria populo nec vtilis multum eſt, to.4.p.1. f.255.c.2. D
communio ſub vtraq; ſpecie an Ioan. 6.verbis: Niſi manducaueritis, præcepta fuerit, tom.4.p. 1. f.281.c.1. C & c.2. C & ſeq. an Matth.26. Hoc facite, tom.4.p.1.f. 289.E laicis eam neceſſariam aut à Chriſto præceptam eſſe ex nullo Doctore Catholico probari poteſt, tom.4. p.1.f.264. c.2.A
communio ſub vtraq; ſpecie quibus præcepta & ſumenda, t.4 p.2. f.321.c.2.F & ſeq. laicis non concedenda, tom.4.p.2. f.322.c.2. C & f.880.c.1. E & ſeq.
communio ſub vna ſpecie ſola quãdo & quæ ex cauſa præcepta, t.3 p.2.f.435.c.2. E t.4.p.1.f.266.c.1.B æquè laicis vtilis & efficax quam ſub vtraq;, t.4.p.2.f.256.c.2. E eam licitam eſſe & populo ſufficientẽ probatur, ex Ioan.6. locis quindecim, t.4. p.1.f.256.c.1.A & ſeq. ex lege Chriſti, c.2. D ex doctrina Apoſtolica, f.257.c.1.C ex lege veteri. F ex praxi Chriſti, to.4. p.1.f. 257.c.2.F ex praxi primitiuæ Eccleſiæ, f. 258.c.2.A & f.260. ex inſtitutione ſacrorum Conciliorum, f.259.c.1.A ex conſuetudine Eccleſiæ, f 260.c.2. C teſtimonio SS Patrum & Doctorũ, f.261.c.1 D f.262. c.1.& 2.B. & ſeq. rationibus, f.264.c.2.C
communio ſub ſola ſpecie vini an, & quib. conceſſa, t.3.p.2 f.435.c.2.D
communionis ſub vna vel vtraq; ſpecie canones Concilij Tridentini, t.4.p.2. f.322.c.2.A
communio ſub vna ſpecie miraculo in Polonia confirmatur, to. 4.p.2. f.358.c.1. C. D
communicare laicos ſub vtraq; ſpecie presbyteris ſub excommunicatione vetitum, tom.3.p.2.f.880 c.2.A
ante communionem tribus aut pluribus diebus ab vxore abſtinendum, t.1 p 1. f.198.c.1.B
ad communionem manib. in formam crucis coniunctis accedendum, tom.3.p.1. f.1.f.253. c.2. C
communionẽ pro pretio diſtribuens deponatur, tom.3. p.1.f.1.f.237.F
communione ſacra qui arcendi, t.4.p. 2.f.217. c. 1.& 2. nemo ob leuem cauſam t.1.p.1.f.335.c.2. F tom.2.p.2 f.58.c.2 B
communicare refugientium pœna, t.2. p.2 f.247.F tom.3 p.1. ſect.2.f.232.c.1.E
à communione ſacramenti pro luxuria ſe auertentis pœnitentia, tom.2. p.2.f. 247.F
in communione intincta populo Euchariſtia non exhibenda, to.2.p.2.f.559.A
communitas bonorum commendata in primis Chriſtianis, tom. 1. p.1. f. 41.c.1. B & ſeq.
Compater & Commater, vide Patrinus & Baptiſmi Suſceptor.
Compatris ſpiritualis defuncti vxor, & commatris filia in vxorem duci poteſt alio non obſtante impedimento, t.3 p.2.f.129. c.2.B.C
completorij celebrandi antiquitas, t.3. p.1.f.2.f.249.c.1. F ei omnes interſint canonici, tom.3.p.1.f.2 f.251.c 2.D
Complutum, nunc Alcala de Menares dictum quale, tom.2.p.2.f.221.c.1.F
Compoſtella ob S.Iacobum Epiſcopalis conſtituitur Eccleſia, tom.3 p. 1. f.2.f. 180. c 1. A
Cõpoſtellana Eccleſia quando florere cœperit & augeri, tom.2.p.2.f. 313.c.2.D à quo Archiepiſcopatus titulo & legati decorata ſit, tom. 2. p. 2.f.313.c.2.D. E & f. 315.c.2.D cur Exemptæ ſibi nomen vſurparit, f.313.c.2. E & f. 315.c.2 D quæ circa hanc exemptionem lites habitæ, f.3. ibid. & ſeq. Iacinthus legatus eam pro Toletano decidit, f.316.c.1. D à quibus aucta & ornata, f.313.c.2. E
Compoſtellanum Concilium à Creſconio Compoſtellano Archiepiſcopo ad diſciplinam Eccleſiaſticam reſtaurandam anno Domini M.L.VI. tempore Victoris Papæ II. celebratum, to. 3. p.2.f.220.c.2.B acta Concilij C.
Comprouinciales à quibus eligendi, t. 2.p.2.f.27 c.2.F
Compulſor exercitus quis, tom.2.p.2. f.506.c.2.B
Conceptionis B. Mariæ feſtum à Sixto Papa IV. inſtitutum, tom.4. p.1.fol. 742.c.2.F ea ſuper re decretum Sixti IV.

Digitized by Google

f.743.c.1.C.E & aliud, c.2.C ibid. Indulgentiæ conceſſæ illud celebrantibus, c.2. A.B an eam in peccato conceptã dicere ſit hæreticum, f.744.c.1.B vide plura, feſtum Concept.

Conciliabulum in bonam partem quandoq; capitur, tom.2.p.2.f.268.c.1.A

Conciliabulum Germaniæ, vide Germaniæ.

Conciliabulum Benedicti antipapæ XIII. vide Benedictus antipapa dictus XIII.

Concilia præter Romani Pontificis non celebranda, tom.1.p.1.f.328.c.2.A.D f.350.c.2.E f.385.c.1.E f.497.c.2.B

Concilia congregandi authoritas Apoſtolicæ ſingulariter ſedi conuenit, t.3.p.1.ſ.1.f.436.c.1.F f.439.c.2.E.F ab eadem conciliorum decreta confirmanda eſſe quo canone iuſſum, t.1.p.1.f.365.c.2.C vide plura, infra Concilia generalia.

Concilia bene geſta confirmare Romanæ Eccleſiæ eſt, malè habita reprobare, tom.2.p.1.f.484.c.1.A

Concilij ſine Romani Papæ legato facta decreta nulla, tom.1.p.1.f.390.c.1.A

Concilia Apoſtolica authoritate roboranda, tom.3.p.1.ſ.2.f.424.c.2.B ſine eius approbatione acta & decreta facta nulla ſunt, tom.1.p.1.f.390.c.1.A tom.2.p.1.f.489.c.1.A tom.3.p.1.ſ.2.f.436.c.1.E to.3.p.2.f.384.c.1.B

Conciliorum legitimorum auctoritas quanti eſſe debeat, tom.3.p.2.f.384.c.2.t.4.p.1.f.103.c.2.F f.160.c.1.C non ex Patrum frequentia ſemper dependet, to.4.p.1.f.456.F eorum valor & potentia, to.4.p.2.f.33.c.2.C & ſequent. etiam contra Reges & Principes exercita, tom.4.p.2.f.9.c.2.E.F ea quanti à Conſtantino facta tom.3.p.1.ſ.2.f.398.c.2.C vide de his plura infra de Conciliis generalibus.

Conciliorum ſtatuta an reſcindi à Papa poſſint, tom.4.p.1.f.44.c.1.A

Concilij habendi forma, t.2.p.2.f.346.A & ſeq. f.555.c.1.C in eo orandi exemplum ex Apoſtolis deſumptum, t.1.p.1.f.1.c.1.D à triduano olim ieiunio inchoari ſolitum, tom.3.p.1.ſ.1.f.329.c.1.B t.3.p.2.f.798.c.2.B

in Concilio votum deciſiuum ſoli habent Epiſcopi, to.2.p.2.f.361.c.2.D ab iis non prece aut vi coacte, ſed libere ſententia proferenda, tom.3.p.2.f.136.c.1.C

ad Concilium Epiſcopus pro ſua perſona non diaconum ſed Archipresbyterum aut presbyterum diriget, to.2.p.2.f.533.c.1.B

Conciliis præſidere non Imperatorum ſed Epiſcoporum eſt, tom.1.p.1.f.292.c.1.A quomodo aliquando mulieres iis Auguſtæ interfuerint, tom.3.p.1.ſ.2.f.119.c.1.E.F

Conciliorum decreta & ſtatuta ſeruanda, tom.2.p.2.f.279.E.F quæ & quomodo mutari aut reuocari ea non poſſint, to.2.p.2.f.123.c.2.F & f.124.c.2.A non ſunt retractanda, tom.2.p.1.f.482.c.1.E populo in parochiis quandoq; publicanda, tom.3.p.1.ſ.1.f.322.c.1.F

Conciliorum neceſſitas & vtilitas, to.3.p.1.ſect.2.f.566.c.2.E quomodo Eccleſiam ea & fidem ſaluarint, tom.4.p.2.f.8.c.2.E eorum frequens celebratio agri Dominici præcipua cultura, tom.4.p.1.f.107.c.1.E quæ bona præſtent & præſtiterint Eccleſiæ, tom.4.p.2.f.33.c.2.C f.91.c.2.E vide Ægidij Viterb. orationem primam de hac re in Conc. Later. habitam.

Conciliorum intermiſſio quid mali Eccleſiæ pariat, tom.3.p.1.ſect.2.f.291.c.1.E

extra Conciliorum authoritatem non niſi perpetua de dogmatis fidei contentio & diſſidium, tom.4.p.1.fol.628.c.1.F

Concilia iniuſta per alia iuſta abolenda ſunt, tom.2.p.1.f.484.c.1.C

à Concilio citatus tertio qui non venit deponendus, tom.1.p.1.f.337.c.2.F intereſſe Epiſcopus refugiens, aut ante diſſolutionem ſe ſubtrahens ad communionem fratrum non recipiendus ante ſequentem Synodum, tom.2.p.2.f.295.c.1.B excommunicandus, f.533.c.1.F vide Epiſcopus.

Concilium Oecumenicum quod, vide Oecumenicum.

Concilium nullum generale ſine Romanæ ſedis authoritate celebrandum, to.1.p.1.f.186.c.1.F f.187.c.1.F tom.2.p.2.f.416.c.1.F tom.3.p.1.ſ.2.f.485.c.1.F to.3.p.2.f.199.c.1.B f.297.c.2.E f.384.c.1.A tom.4.p.1.f.44.c.2.A vide plura, ſupra de Conciliis.

Conciliorum generalium caput & director Rom. Pontifex, tom.4.p.1.f.114.c.2.A

Concilia citra conſenſum & præſidentiam Pontificis Romani conuocata aut celebrata etiam iuxta Græcos illegitima, tom.4.p.1.f.457.A

Concilium Vniuerſale non niſi neceſſitate faciendum, tom.1.p.1.f.778.E qua occaſione cogendum, tom.2.p.1.f.437.c.1.F

Conciliorum generalium authoritas quæ & quanta, tom.1.p.1.f.292.c.1.D.E f.346.c.1.C tom.2.p.2.f.466.c.1.F to.4.p.2.f.152.c.1.E

Concilia quatuor generalia priora cõtra quos hæreticos potiſſimum habita, tom.3.p.1.ſ.1.f.116.c.1.F & ſeq. vt Euangelia veneranda, tom.3.p.2.f.201.c.1.B.C f.383.c.2.B religioſe ſeruanda, to.4.p.1.f.114.c.1.F f.383.c.2.B

Concilium generale an immediatam à Chriſto poteſtatem habeat nulli prorſus ſubiectam, tom.4.p.1.fol.20.c.2.A & f.21.c.2.D approbationem à Romano Pontifice ſemper petiuit, tom.4.p.2.f.121.c.1.C

Concilium generale legitime congregatum non poteſt deficere in iis quæ de neceſſitate ſalutis ſunt, quamuis prælati ſint mali, tom.4.p.1.f.368.c.1.C & ſequent.

Conciliorum quinq; generalium veritatem traditam non recipienti anathema, tom.2.p.2.f.474.c.1.F

de Conciliis generalibus celebrandis conſtitutio Concilij Conſtantienſis, t.3.p.2.f.935.c.2.C

in Conciliorum generalium ſeſſionib. quis modus, ordo & proceſſus ſeruandus, tom.3.p.2.f.955.

Concilia generalia quoto anno celebranda, t.4.p.1.f.14.c.2.A f.32.c.2.C

Concilij generalis locum dep[illegible] & mutare poteſt Romanus pon[illegible] p.1.f.14.c.2.B & f.45.c.2.F

Concilia etiam ſine Græcorum [illegible] legitima, tom.4.p.1.f.456.F & ſeq.

Conciliis generalibus Epiſc[illegible] abſentes ſubſcribere ſolent, tom.1.[illegible] 365.c.2.E

Concilium generale an & quo[illegible] pore ſchiſmatis à Cardinal[illegible] poſſit, tom.3.p.2.f.841.c.1.A.B

Concilium quando ſupra pon[illegible] ſit, tom.4.p.1.f.45.c.1.D.E

Concilium generale eſſe ſuper [illegible] quo pacto contenderint patres C[illegible] ſilienſis, tom.4.p.1.f.75.c.1.E f.78.

Concilium de cauſa Papæ iu[illegible] cephalum, tom.3.p.1.ſ.2.f.544.c.2.[illegible]

inter Concilia generalia an A[illegible] drinum II. Carthaginenſe 3. nume[illegible], tom.1.p.1.f.445.c.1.F

Concilia Oecumenica cur à N[illegible] Papa tantum ſex numerentur, to[illegible] ſ.2.f.560.c.2.B

contra Conciliorum ſex general[illegible] definita Fidei dogmata ſentientibu[illegible] thema, tom.3.p.1.ſ.1.f.231.c.2.D

Conciliorum generalium vtilitas, [illegible] 4.p.1.f.14.c.1.F

Concilij Oecumenici comparatio [illegible] paradiſo, cum arca ſalutis, pu[illegible]eo Ab[illegible] mi, &c. tom.3.p.1.ſect.2.f.[illegible].c.1 [illegible] ſequent.

Concilij prouincialis publicatio [illegible] modo facienda, to.4.p.2.f.[illegible].c[illegible] f.559.c.1. indicendi forma, tom.4.p[illegible] 547.c.2.B à quib. & qualiter cele[illegible] dum, t.3.p.2.f.684.c.1.E quando [illegible] modo celebrandum, t.4.p.1.f.4[illegible].c.2.C[illegible] 4.p.2.f.473.c.1.& 2. quo ritu & or[illegible] 4.p.2.f.559.c.1.& 2. quo modo inch[illegible] dum, tom.4.p.2.f.472.c.2.D f.473.c[illegible] C.D quæ preces præmittendæ, t.[illegible]p.2.f. 473.c.1.B & ſeq. eius locus ab Epi[illegible] eligendus, t.1.p.1.f.562.c.2.F quid [illegible] agendum, t.3.p.2.f.962.c.B tom.4.p[illegible] 360.c.1.D & ſequent. eius finis præ[illegible] pue triplex, tom.4.p.2.f.360.c.1.D

Concilia quoties in anno celebra[illegible] da, tom.2.p.2.f.361.c.2.C f.541.c.1.C [illegible] bi ſtatutum ea bis in anno celebran[illegible] eſſe, tom.1.p.1.f.16.c.2.B f.333.c.1.[illegible] cur poſteris temporib. id abrogatum [illegible] p.1.f.353.c.2.A quotannis celebran[illegible] lim, t.1.p.1.f.574.c.2.B tom.2.p.2.f.4[illegible] 1.A tom.3.p.1.ſect.1.f.703.B [illegible] trienniis, tom.4.p.2.f.472.c.1.B qu[illegible] pore, tom.4.p.2.f.334.c.2.B ea celeb[illegible] quotannis negligentium pœna, to[illegible] t.ſect.1.f.703.B t.3.p.2.f.962.c.2.A

Conciliis prouincialibus Epi[illegible] Cathedralia interfuerunt capitula, t[illegible] f.472.c.1.E.F qualiter inſtructum ſeu [illegible] formatum venire Epiſcopum de[illegible] p.2.f.472.c.2.F & ſeq. Epiſc[illegible] per ſe aut per procuratorem ſuum [illegible] Eccleſiaſticum debita cum execu[illegible] interſit, t.4.p.2.f.536.c.1.E qua[illegible] ter[illegible] viuere Eccleſiaſticos deceat, t.4.p.2.f.[illegible] c.1.B.C & ſeq. quæ prouidere & q[illegible] de Eccleſiæ ſuæ ſtatu ſinguli inſtru[illegible] debeant, tom.4.p.2.f.536.c.2.D [illegible]

Concilia prouincialia ſolemn[illegible] pro defunctis Epiſcopis claud[illegible] qualiter, tom.4.p.2.fol.324.[illegible]

[illegible] Epiſcopi a Metropolitano [illegible] pacē accipient, tom. 4. p. 2. f. 475. [illegible]

Concilij prouincialis conſtitutiones [illegible] menſe [illegible] ſpatio [illegible] quenda, to. 4. p. [illegible] c. 2. E

Concilium prouinciale inhibentis [illegible] pœnas, tom. 3. p. 1. f. [illegible] c. 1. C

Concilia diœceſana quoties celebranda, tom. 4. p. 2. f. [illegible] c. 2. C ſingulis annis, tom. [illegible] f. 47[illegible] F & ſeq. quando & [illegible] ſeptimana, t. 4. p. 2. f. [illegible] D. E qualiter populo denuncianda, tom. [illegible] p. 2. f. [illegible] c. 2. A & qua cum [illegible] oratione [illegible] pœnitentiæ [illegible] B quę Miſſę, preces & pœnitentiæ [illegible] tendæ, tom. 4. p. 2. f. 536. c. 2. A [illegible] decreta & cohortationes, f. 537. c. 2. D. E & ſeq. quæ monitiones clero proponendæ, tom. 4. p. 2. f. 475. & ſeq. quo modo, ordine & ritu inchoanda & celebranda, t. 4. p. 2. f. 537. c. 1. E. F & ſeq. ſolus qui interreſſe debeant, tom. 4. p. 2. f. 536. c. 1. F f. 539. c. 1. F interfuturi Eccleſiaſtici dominica præcedente omnes communicabunt, tom. 4. p. 2. f. 536. c. 2. C quo habitu [illegible] & regulares intereſſe debeant, tom. 4. p. 2. f. [illegible] c. 2. B f. 538. c. 2. C vide plura Synodus.

Concilia Apoſtolorum, vide Apoſtolorum Synodi.

Concilij Nicæni authoritatem quanti Patres omnes & poſteri fecerint, t. 1. p. 1. f. 2[illegible] & ſeq.

Concilij Oecumenici VIII. nomen [illegible] ſynodi arrogent, & cur illud [illegible] [illegible] t. 3. p. [illegible] f. 815. c. 2. B & ſeq.

Concilium Oecumenicum VIII. ſub Hadriano pontifice contra Photiū habitum, a Ioanne VIII. reprobatū fuiſſe qualiter Photius contixerit t. 3. p. 2. f. 99 c. 2. B f. 1[illegible] c. 2. A an vere a Ioanne fuerit reprobatum, f. 101 c. 1 E c. 2. F

de Concilio ſub Sonnacio, Rhemenſi habito diuerſæ ſententiæ, to 3. p. 2. f. 978. c. 2 E.

Concilium in villa Attiniaco habitum vide Attiniacenſe.

Concilium contra Maſſalianos in Oriente celebratum, vide Orientale Concilium.

Concilium apud Theodonis Villam à 32. Epiſcopis contra percuſſores Clericorum tempore Leonis Papæ III. habitum, t. 3. p. 1. f. 2. f. 205. c. 2. D Capitula, ibid. F quo tempore & a quibus Epiſcopis celebratum, f. 206. c. 2. B. D de capitulo centura, ibid. F

Concilium apud Theodonis Villam [illegible] in quo Carolus Magnus regnum [illegible] diſtribuit, vide Conuentus.

Concilium ſeu Conuentus potius Epiſcoporum in Theodonis Villa, quo Ebbo Rhemenſis Archiepiſcopus ſeipſum Epiſcopatu abdicauit [illegible] Dom. 835. tempore Gregorij Papæ IV. t. 3. p. 1. f. 2. [illegible] 315. c. 1. E

Concilium apud Compendium anno Domini 833. tempore Gregorij Papæ IV. habitum, in quo à nonnullis quibuſdā Epiſcopis Ludouicus Imperator vrgentib. [illegible] imperio depoſitus, t. 3. p. 1. [illegible] c. [illegible] cauſa Concilianum & depoſitionis Ludouici, [illegible] c. 2. D acta quæ, t. 312. c. 2. [illegible] cauſæ ob quas Ludouicum depoſuerint, t. 3. [illegible] depoſuit Gregorio IV. Papa [illegible] vide Vernis.

Concilium Vernis habitum vide Vernis.

Concio in omnib. Eccleſiis curatis pronuncianda, t. 4. p. 2. f. [illegible] c. 2. E quando & à quibus & quoties habenda, t. 4. p. 2. f. 35. c. 1 D f. 361. c. 2 C dieb. dominicis & feſtis qui. prouincianda, to 4. p. 2. f. 569. c. 2. D. E nunquam iis dieb. intermittenda, t. 3. p. 1. f. 2. f. 200. c. 2 D inter Miſſarum ſolennia habenda, tom. 4. p. 2. f. 4[illegible] c. 1 A ob ſcandalum ſacerdotum quando omittenda, t. 4 p. 1 f. 360. c. 2. D

Conciones & Eccleſiæ miniſteria non niſi bene notis & ab ordinario approbatis committendæ, t. 4. p. 2. f. 259. c. 2. A

Concio quomodo inſtituēda, t. 4 p. 2. f. 189. 190. 191. quomodo finienda, f. 191. c. 2. D cui oratio dominica cum Symbolo ſubiungenda, t. 4 p. 2. f. 219. c. 2. D

Conciones qualiter audire & accedere oporteat, t. 4. p. 2. f. 492 c. 2. E. F ex iis qui fuerit egreſſus excommunicatur, to. 1. p. 1. f. 589. c. 1. E vide plura, Verbum Dei.

Concionis tempore miſſæ nullæ celebrandæ, to 4. p. 2. f. 215. c. 2. B

Concio funebris qua de re eſſe debeat, tom. 4. p. 2. f. 383. c. 2. F

Concio Sacerdotis contēnitur, quando quod verbis prædicat, opere non complectur, tom 3. p. 1. f. 2. f. 283. c. 1. A

Concionari præcipuū Epiſcopi mun⁹, t. 4. p. 2. f. 361. c. 2. C ad illud ſi Epiſcopus impediatur, aliū ſuis impenſis ſubſtituet, t. 4. p. 2. f. 492. c. 2. B vide plura Epiſcopi.

Concionari nulli ſine licentia prælatorum licitum, tom. 4. p. 1. f. 747. c. 1. E tom. 4. p. 2. f. 335. c. 1 E nemini ſine edita profeſſione fidei permittendum, tom. 4. p. 2. f. 490. c. 1. B nec vlli niſi de cuius peritia conſtet, tom. 4. p. 2. f. 492. c. 2. D laico id vetitum ſit, tom. 3. p. 1. f. 1. f. 246. C non conuenit diaconis ratione ordinis vel officij ſui præeſſe, tom. 4. p. 1. f. 357. c. 2. D. E F ſolis curatis conuenit ex officio, tom. 4. pag. 1. f. 343. c. 2. E F non omnibus Sacerdotibus probatur ex lege æterna, tom. 4. pag. 1. f. 346. c. 2. C ex Moſaica, f. 348. c. 1. C ex Euangelica, c. 2. A Canonica, D ex praxi Chriſti, f. 349. c. 1. B Apoſtolorum F Eccleſiæ, f. 350. c. 1. E ex Concilijs, c. 2. B ex SS Patribus Dītem, f. 354. c. 2. D & ſeq.

Concionari poteſt inhibere Papa cuicunq; rationabili ex cauſa, tom. 4 p. 1. f. 359. c. 2. B. C argumenta contraria, ibid. F & ſeq.

Concionandi ordo quis ſimplicioribus ſeruandus, tom. 4. p. 2 f. 191. c. 1. F

Concionandi munus non niſi ordinaria authoritate comprobatis & examinatis committendum, t. 4. p. 2. f. 183. c. 2. D F

Concionatores quales conſtituendi, tom. 3. p. 1. f. 1. f. 397. c. 2. C tom. 3 p. 2. f. 685. c. 2. A tom. 4. p. 2. f. 157. c. 1. E qualiter viſitandi, tom. 4. pag. 2. f. 259. c. 2. C

Concionatores non tam eloquentiores quam ſapientiores & meliores eligendi, tom. 4. pag. 2. f. 2[illegible]0. c. 1. D eos deligere & conſtituere ſolius Epiſcopi eſt, etiam in regularium Eccleſiis, tom. 4. p. 2. f. 492. c. 2. C nullus admittendus niſi ab ordinario ſufficienter examinatus & approbatus, tom. 4. p. 2. f. 112. c. 2. B f. 133. c. 2. F nec ordinum mendicantium fratres ſine teſtimonio literarum & diœceſani licentia, tom. 3 pag. 2 f. 909 c. 2. C nec quantumuis exemptus aut regularis ne in monaſteriis quidem niſi probatus ab Epiſcopo, tom. 4. p. 2. f. 551. c. 1 D & f. 570. c. 1. A. B

Concionatores qualiter & ex quibus examinandi, tom. 4. p. 2. f. 528. c. 2. B & ſeq. ſolio quæ in iis ſpectanda, t. 4 p. 2. f. 529. c. 1. A examinati in 4. vel 5. claſſes redūcendi, tom. 4. p. 2. f. 529. c. 1. C. D & ſeq.

Concionator debet eſſe miſſus, probatur ex lege æterna, tom. 4. p. 1. f. 346. c. 2. C ex lege Moſaica, f. 348. c. 1. C naturali, E Euangelica, c. 2. A & ſeq. Canonica, D ex praxi Chriſti, f. 349. c. 1. B Eccleſiæ F & ſeq &c f. 353. c. 2. F

Concionator idoneus quis, tom. 4 p. 1. f. 348. c. 2. E triginta annorum olim eſſe debebat, to. 3. p. 2. f. 789. c. 1. A

Concionator niſi miſſus & à diœceſano approbatus non admittendus, to 4. p. 2. f. 167. c. 1. B vt ſeditioſis vitandus & reiiciendus, tom. 4. p. 2. f. 186. c. 2. E f 270. c. 1. B

Concionator qualiter errores & errantes arguere debeat, tom. 4. p. 1. f. 360. c. 2. E tom. 4. p. 2. f. 114. c. 2. B. D

Concionator duobus caſibus intermittere poteſt munus concionandi, t. 4. p. 1. f. 360. c. 2. F f. 361 c. 1. D

Concionatores de anniuerſariorū feſtorum ſacri chriſmatis aliiſq; myſteriis populum docebunt, to. 4. p. 2. f. 415. c. 1. A Item de ſtatis ieiuniis, C

Concionatoris officium per Gallum à B. Gregorio explicatum, t. 3 p. 1. f. 2. f. 283.

Concionatoris officium, & qualiter ſe habere in cōcionādo debeat, t. 4. p. 2. f. 214. c. 2. & ſeq quæ eidem ſeruanda & vitāda, to. 4. p. 2. f. 189. & 190. f. 362. c. 1. C & ſeq. quæ materia, to. 4 p. 1. f. 360. c. 2. E argumentum, t. 4. p. 2. f. 167 c. 1 B. F f. 270. c. 1. F f. 362 c. 1. & 2. f. 492. c. 2. E. F f 570. c. 1. D F quis modus docendi ſeruandus, t. 4. p 2. f. 441. c. 2. B. D & ſeq. ad populum caute prudenterq; dicendum, to. 4. p. 2. f. 112. c 1. D qua ſolitudine & cautela in prædicando vtendum, t. 4. p. 2. f 189. c. 2. B. D. F quid ſpectandum, to. 4. p. 2. f. 362. c. 1. & 2.

Concionatori poſt concionē pro quibus cum populo orandum, t. 4. p. 2. f. 422. c. 1. B & ſeq.

Concionatori contra Euchariſtiæ doctrinam & vſum Catholicum quidquam dicenti prædicatione interdicendum, to. 4. p. 2. f. 417. c. 2. C

Concionatori ſine Epiſcopi facultate eleemoſynarum collectam inſtituere aut ſeipſum eleemoſynæ cauſa commendare illicitum, tom. 4. p. 2. f. 551. c. 1. C. D

Concionatorem legitimum è ſuggeſtu concionantem impediens ſacra communione arcendus, tom. 4. p. 2. f. 2[illegible]7. c. 1. F

Concordiæ in Eccleſia neceſſitas, t. 3. p. 1. f. 2. f. 373. c. 2.

Concordantiæ bibliorum à quo primum compoſitæ, t. 3 p. 2. f. 716. c. 1. C

Concordata deputationum in Conc. Baſileenſi, t. 4. p. 1. f. 161. c. 2. D f. 163 c. 2. C

Concubinæ diuerſa acceptio & quæ requiſita ad illam, t. 1. p. 1. f. 605. c. 2. E F

Concubina pro vxore ſine dote & externa ſolēnitate ducta, t. 1. p. 1. f. 605. c. 2. E

Concu-

Concubinam publicè [illegible] [illegible] tenentes [illegible] [illegible] [illegible] c.2.D

Concubinæ clericorum à [illegible] repellendæ, tom.[illegible] [illegible] Ecclesiasticæ disciplinæ vel [illegible] adducendæ, tom.3.p.2.f.4[illegible] c.1.A

Concubinam pro vxore habens à communione non repellendus, secus qui vxorem fidelem habet & concubinam habet, tom.1 p.1.f.5[illegible]8.F

concubinam pro vxore habens quomodo intelligendum, tom.1.p.1.f.[illegible]5.c.2.E

concubinarij soluti quomodo corrigendi, tom.4.p.2.f.53[illegible] c.2.D eorum non resipiscentium pœnæ, ibid.

concubinarius clericus qualiter post admonitionem primam, item post secundam & tertiam puniendus, to.4.p.2 f.555.c.1.D E & seq. nisi intra 9.dies scortum suum remoueat officio pariter & beneficio priuandus, tom.4.p.2.f.234.c.1.D

concubinarij clerici non à Gregorio VII. primum, sed à SS. Patribus Concilij Nicæni & Chalcedonensis alijsq; longe ante reprobati & damnati, to.3.p.2.f.595.c.1.C & seq.

concubinarius publicus quis, t.4.p.1.f.50.c.2.A tom.4 p.2.f.117.c.1.D

concubinariorum diuersorum pœnitentiæ, tom.3.p.1.f.1.f.355.c.2.C concubinariorum clericorum pœna, to.3 p.2.f.317.c.2.D tom.4.p.1.f.50 c.1.D beneficijs priuandi, tom.4.p.1.f.50.c.1.D.E ab officio suspendēdi & fructibus redditiuũ priuandi, tom.4.p.2.f.213.c.2.D e gradu vsq; ad satisfactionem deijciendi, to.3.p.2.f.237.c.1.A. B ab Ecclesiæ ingressu excludendi, to.3.p.2 f.971.c.2.C communione arcendi, tom.4.p.2.f.50[illegible].c.1.C

concubinarij presbyteri missa nō audienda, tom.3.p.1.f.2.f.547.c.[illegible]D & to.3.p.2 f 214.c.1.F

à concubinariis clericis, quamdiu ab Ecclesia tolerantur, licitè diuina officia audiuntur & sacramenta recipiuntur, to.3 p.2.f.[illegible]73.c.1.D

concubinarius notorius ante pœnitētiam actam & dispensationem ab Episcopo impetratam, si ordinis functiones exequatur, irregularitatem incurrit à solo Papa delebilem, tom.4.p.2.f.555.c.2.B

concubinarios contra cōtumaces, quomodo procedendum, tom.4.p.2.f.561.c.B

concubinatus quantum in clericis malum sit, tom.2 p.2.f.231.c.2.F

concubinariorum filij ad ordines & honores Ecclesiasticos non promouendi, tom.3.p.2.f.417.c.1.A

concubinarij clerici, vide Clerici concub.

concupiscentia non consummata gratia diuina non caret, tom.3.p.1.f.1.f.355.c.2.D ad agonem non ad culpam in nobis relicta est, t.4.p.2.f.254.c.2.C f 286.c.1.F Non est vere & propriè peccatum sed dicitur tale causaliter, tom.4.p.2.f.286.c.2.A

Confessarij quales instituendi, t.3.p.2.f.[illegible].c.2.B tom.4.p.2.f.196.c.1.E f.256.c[illegible] f 507.c.1.B.C qualiter se circa confitentes habere debeant, tom. 4. p. 2. f. [illegible] & seq. qualiter & ex quibus examinandi, t.4.p.2.f.528.c.1 [illegible] [illegible] [illegible] p.2.f.2.[illegible] c.2.D tom.3.p.1.f.1.f.2[illegible]3.D in [illegible] [illegible] quid vitandum, tom.4.p.2.f.[illegible]c.1.D qualiter in absoluendis [illegible] debeant, tom. 4. p.2.f.[illegible].c.1.F & seq.

Confessarijs fidei rudimenta à confitentibus requirenda, t.4.p.2.f.4[illegible]5.c.1.C

Confessarius à confitentibus quando fidei rudimenta possit non exquirere, t.4.p.2.f.55[illegible].c.2.A

Confessario à confitentibus nihil exigendum t.4 p.2.f.218.c.1. D quo loco, & de & tempore confessio audienda t.4.p.2.f.367.c.1.D & f.501.c.1.A

Confessarium quæ concernant, tom.4 p.2 f.447.c.2.C & seq.

Confessarius si à censuris & peccatis grauioribus absoluendi potestatem habeat; non propterea cum irregularitate dispensabit, tom.4.p.2.f.418.c.1. D à casibus reseruatis sine facultate absoluens excommunicationem incurrit, tom. 4 p. 2.f.500.c.2.E Item suspensionem à diuinis ipso facto non obstante vllo priuilegio, F

Confessarius monialium qualis esse debeat, tom.4.p.2.f.395.c.1.D quo modo illi viuendum & cum ijs conuersandum, tom.4.p.2.f.394.c.2. C D. & seq. delinquentium pœnæ, f 395.c.1.A quid ab ijs habere possint, B

Confessarius quisque à suo diœcesano examinandus & approbandus tom. 4. p. 2.f.500.c.2.D

Confessio quid & quæ eius acceptio, tom 3.p.1.f.1.f.332.c.2.A

confessio missæ præmittenda, tom. 4. p.2.f.179.c.1.C f.260.c.1.E

Confessionis sacramentalis institutio & necessitas, t.4 p.2.f.310.c.2.F f 3[illegible]3.c.1.F quomodo instituenda, f.311.c.1.B ad eam requisita, C f.313.c.2.A tempore Apostolorum in Ecclesia vsitata, tom.1.p.1.f.28.c.2.E eiusin primitiua Ecclesia vsus, t.1.p.1.f.246.c.2.B f. 336.c.1.B to.4.p.2 f 155.c.2.B institutio diuina, tom.4. p.2.f.315.c.1.F

Confessio quo loco, tempore & modo audienda, tom. 4. p. 2. f.367.c.1.D. E & seq. quo vestitu, tom.4.p.2 f.600.c.2.E & f.501.c.1.A etiam alibi quā in templo fieri potest, tom.3. p.1.f.2.f.304 c.2.E

Confessio ante quamlibet actionem periculosam aut difficilem præmittenda, t.4.p.2.f.553.c.2.F & seq. vt ante pugnam, partum, ibid. ad loca pestifera cum eundum est, ibid. ægrotis à Medico consulenda, tom. 4. p.2.f.366.c.2.F nisi pareant ægroti intra quatriduum, curatione abstineant, f.367.c.1.A

Confessionis auricularis seu secretæ antiquitas & vtilitas, tom.4.p.2.f.311.c.1.D.E

Confessionis secretum qualiter seruandum, tom.3.p.2.f.687.c.2.A

Confessio sacramentalis de liuore animi vel infidelitate latente sacerdoti facienda iuxta B.Petri præceptum, t.1.p.1.f.2[illegible].c.2.C

Confessio sacramentalis integre tam de cogitatu quam factis facienda, to.3.p.1.f.2.f.19[illegible].c.2.B

Confessio & Deo & sacerdoti facien-[illegible]

[illegible] c.2.C

Confessio [illegible] [illegible] [illegible] c.2.E

Confessio [illegible] p[illegible] c.[illegible]

Confessio [illegible] [illegible] 3.p.1.f.2 [illegible] B super ea [illegible] f 57.c.1.A

Confessio [illegible] secularis [illegible] p.2.f.569.[illegible]

Confessio [illegible] tenda, tom.4.p.[illegible]

Confessionem [illegible] pellari [illegible]

in Confessione [illegible] adhibenda, tom.[illegible]

Confessionem [illegible] pœta, tom 4.p.2.f.[illegible]

[illegible] Parrochus Episcopus [illegible] c.2.D quid [illegible] [illegible]

Confessionem [illegible] libus [illegible] quid [illegible]

Confessionem [illegible] exemptus [illegible] prius ab Episcopo [illegible] p.2 f.5[illegible]4.c.2.B

Confessio [illegible] c.2.B [illegible] tom.2 p.[illegible] f.[illegible]

Confessionale [illegible] f.1[illegible].c.2.C tom.[illegible] lapsi prohibere [illegible] qui se conced[illegible] 2 F

Confessionis [illegible] confessionis [illegible] d[illegible]

Confessionem [illegible] in monasterio [illegible] f.2.f.79[illegible].C

Confessionem [illegible] recusans [illegible] ia Ecclesiastica [illegible] 274.c.B

Confessio [illegible] tom.4.p.2.f.[illegible] oculi [illegible]

Confessionem [illegible] no, Ecclesiae [illegible] p.2.f.21[illegible].c.1.A

Confessionem [illegible] tom.4.p.2.f.[illegible] lin[illegible] f.8[illegible] p 1 [illegible]

Confessionem [illegible] tom.[illegible] 211 c[illegible] quam [illegible]

Confessionem [illegible] p.2.[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] D. de ea [illegible] in ad-
[illegible] ibid. [illegible] A

Confirmatio quando conferenda, t. 3. p. 1. f. 280. c. 2. D tom. 4. p. 2. f. 499. c. 1. C vel qualiter & quo ordine, t. 4. p. 2. f. [illegible] A cur mea [illegible], t. [illegible] p. 1. f. 614. c. 1. [illegible] aut pre- [illegible] p. 2. f. 504. c. 2. F in [illegible], to. 4. p. 2. f. 192. c. 2. E [illegible] agendum ac me- [illegible] t. 4. p. 2. f. [illegible]. c. 2. C

Confirmatio non iteranda, tom. 2. p. [illegible] c. 1. D publicæ illi preces in pa- [illegible] confitendæ, t. 4. p. 2. f. 499. c. 1 [illegible] Epiſcopis non negligenda, t. 3. p. 2. f. [illegible] c. 1 [illegible] t. 4. p. 2. f. 445. c. 1. C

Confirmationis ſacramentum an baptiſmo præmineat, t. 1. p. 1. f. 210. c. 1. E. F & quomodo baptiſmum perficiat, t. 1. p. 1. f. 211. c. 2. F an ex neceſſitate ſuſcipiendum, t. 1. p. 1. f. [illegible]. c. 1. F a ieiuno conferendum tom. 3. p. 1. f. 2. f. 289. c. 2. C populo explicandum, t. 4. p. 2. f. 445. c. 1. D [illegible] c. 1. C tom. 4. p. 2. f. 499. c. 1. [illegible]

Confirmationis materia chriſma ex oleo & balſamo confectum & ab Epiſcopo conſecratum, tom. [illegible] p. 1. f. 99. c. 1. F to. 4. p. 1. f. 614. c. 1. C a clerico poſt abſtergendum, tom. 4. p. 2. f. 499. c. 2. D eius forma [illegible], tom. 4. p. [illegible] f. 614. c. 1. C

Confirmationis ſacramentum ab Epiſcopis ſolis conferendum, t. 1. p. 1. f. 210. c. [illegible] tom. 4. p. 1. f. 614. c. 1. ex diſpenſatione etiam a ſacerdote, tom. 1. p. 1. f. 211. c. 2. [illegible] p. 1. f. 614. c. 1. D ordinarie ab Epiſcopo ſolo, tom. [illegible] p. 1. f. 609. c. 1. D to. 4. p. 2. f. 296. c. 1. A f. [illegible] c. 1. B a Chorepiſcopis non conferendum, tom. 2. p. 2. f. 205. c. 1. A

Confirmationis vtilitas & effectus, t. 1. p. 1. f. 4[illegible] c. 2. A. B f. 210. c. 2. A. B & ſeq. tom. 4. p. 1. f. 614. c. [illegible] gratiam confert, to. 4. p. 2. f. 15[illegible] c. 1. C

Confirmationis in ſacramento nomen mutari poteſt, t. 4. p. 2. f. 499. c. 2. D.

In Confirmatione compater dextra confirmandum teneat, ſi vero adultus ſit [illegible] ſuper dextram compatris [illegible] t. 4. p. 2. f. 4[illegible] c. 2. [illegible]

Confirmandus rudimenta fidei noſſe [illegible] orationem dominicam, ſalutationem angelicam & ſymbolum Apoſtolorum, tom. 4. p. 2. f. 499. c. 1. F

Confirmatus caput lauet, capilloſ- [illegible] curet, tom. 4. p. 2. f. 499. c. [illegible]

De Confirmatione conſtitutiones O- [illegible] Epiſcopi, tom. 3. p. 2. f. [illegible] c. 2. C

Confluentinum Concilium, quo inter quinq; Reges Galliarum pax & concordia anno Domini 860. tempore Nicolai Papæ I. ſancita fuit, tom. 3. p. 1. f. 2. [illegible] c. 1. A conditiones pacis, ibid. C. &

Confluentinum Concilium octo Epi- [illegible] quo ne Chriſtiani intra ſeptimum [illegible] gradum matrimonium [illegible] ſtatutum fuit, habitum [illegible] tom. 3. pag. 2. f. 141. c. 2. B quiſquis [illegible] Epiſcopalis [illegible]

Confirmationes [illegible] tempora [illegible] tom. 4. pag. 2. f. 5[illegible]. c. 2. B

Confraternitatibus [illegible] tom. 4. p. 2. f. [illegible] c. 1. E ab Epiſcopo [illegible] & quo modo viſitandæ, tom. 4. p. 2. f. 2[illegible] c. 1. E & ſequent. hæc approbatione Diœceſanorum non erigendæ, tom. 4. p. 2. f. 105. c. 2. F qualiter in Senonenſi Synodo reformatæ, ibid. f. 166. c. 1. A & ſeq. tempore Veſperarum non celebrandæ, tom. 4. p. 2. f. 545. c. 1. B

Confratriç in numerum non recipiendi rudes doctrinæ Chriſtianæ, nec infames aut turpis vitæ, tom. 4. p. 2. f. 544. c. 2. F

Confratriæ quæ in confratribus ſuis non ferenda, tom. 4. p. 2. f. 545. c. 1. C. D & ſeq. arma non inferenda, tom. 4. p. 2. f. 545. c. 1. C proceſſiones ſine ſacerdote non inſtituendæ, ibid. ſine facultate Epiſcopi eleemoſynæ non quæritandæ. D

Confratriæ amictus non ſine benedictione aut parocho aliove ſacerdote vſi dandus, tom. 4. p. 2. f. 545. c. 1. A

Confratrüs ſingulis Sacerdos aliquis vitæ ſpiritualis vſu peritus præficiendus & quod eius munus, tom. 4. p. 2. f. 562. c. 2. B

Congregationibus omnibus ſiue ſynodalibus ſiue examinis, viſitationis aut ſententiæ ferendæ collecta. *Adſumus Domine*. præmittenda, tom. 4. p. 2. f. 562. c. 1. F

Congregationes caſuum conſcientiæ ſingulis menſibus coram Epiſcopo habendæ, ad quas omnes curati conueniant, tom. 3. p. 2. f. 574. c. 1. C

Coniugium nullum ſine dote fiat, t. 2. p. 1. f. 633. c. 1. A quando in fornicationem tranſeat, tom. 2. p. 2. f. 281. E

Coniugia an olim patris & filij cum matre & filia aut duarum ſororum cum duobus fratribus licita, tom. 3. p. 1. f. 1. f. 244. E inter quos cognatos aut propinquos eſſe nequeant, tom. 2. p. 2. f. 196. c. 1. D. E in quarto gradu non contrahenda, tom. 3. p. 1. f. 2. f. 376. c. 2. B f. 202. c. 1. D poſt 4 generationem a Gregorio Papa II. permiſſa, tom. 3. p. 1. f. 1. f. 34[illegible] c. 2. F

Coniugia illicita quæ, t. 3. p. 1. ſect. 1. f. 346. c. 2. & ſeq. quæ diſſoluenda, tom. 3. p. 1. ſect. 2. f. 2[illegible] c. 1. E vide plura, Matrimonia.

Coniugalis ſtatus virginitati poſtponendus, tom. 4. p. 2. f. 332. c. 1. F

Coniuges ante benedictionem ſacerdotalem in eadem domo non habitabunt, tom. 4. p. 2. f. 332. c. 2. F

Coniuges dum viuunt non ſeparandi, tom. 1. p. 1. f. 378. c. 2. F

Coniunx à coniuge ſine Eccleſiæ iudicio ſub pœna excommunicationis non dimittendus, tom. 2. p. 1. f. 555. c. 2. D ſine iudicis Eccleſiaſtici aut ſæcularis authoritate diuortium facientes à ſacramento arcendi, tom. 4. p. 2. f. 217. c. 1. B

Coniuges matrimonium ſuum accuſare nequeunt, ſi 18. annis tacuerunt, t. 3. p. 2. f. 966. c. 2. A

Coniunx ſpontanea voluntate alicui ſe coniugem eſſe contentiens, an ſi alteri nupſerit, prioris vel poſterioris ſit, t. 3. p. 2. f. 584. c. 2. E

Coniunx à coniuge [illegible] propter contrahendas [illegible] ſeparari poſſit, tom. 3. p. 1. f. [illegible] c. 1. B

Coniugem fornicantem cauſa dimittere quomodo & cur licitum, tom. 2. p. 1. f. 412. c. 2. E

Coniuges ob decennalem coniugis commanſionem an ſeparari poſſint & alteri coniungi, tom. 3. p. 2. f. 645. c. 1. A an ob ægritudinem diuturnam coniugis & debiti coniugalis priuationem, to. 3. p. 1. ſect. 1. f. 344. c. 1. A ob coeundi impoſſibilitatem non ſeparandi t. 3. p. 1. f. 566. c. 1. E ob furtum & latrocinium aut ſimile crimen quando & qualiter ſeparandi, tom. 3. p. 2. f. 645. c. 1. E

Coniunx poſt carnalem commixtionē ſine alterius conſenſu non poteſt religionem ingredi, t. 3. p. 2. f. 5[illegible]8. c. 2. F f. [illegible] B E c. 2. E tom. 3. p. 2. f. 57[illegible] c. 1. B [illegible] ſi ingreſſus fuerit petenti reddendus [illegible] 565. c. 2. D

Coniugib. ante copulam carnalem licet monaſterium ingredi, altero etiam [illegible] manente, tom. 3. p. 2. f. 565. c. 2. [illegible] E f. [illegible]8. D non tamen vitā caſtā extra religionem ſeruare inuito coniuge etiam ante conſummationem aut iurare vel vouere poteſt, tom. 3. p. 2. f. 646. c. 2. E

Coniunx coniugem adulterum relinquens, alteri, dum coniunx vixerit, non copulandus, tom. 1. p. 1. f. 193. F ſi copuletur vſq; ad obitum coniugis communione priuetur. F

Coniuges repudio facto alteri nō poſſunt copulari ſine adulterio, tom. 1. p. 1. f. 613. c. 1. E f. 710. c. 1. A f. 780. E tom. 3. p. 1 ſ. 2. f. 138. c. 2. F alteri ſe copulantis pœna, tom. 1. p. 1. f. 194. A

Coniuges diſcordes qualiter & à quo reconciliandi, tom. 1 p. 1 f. 558. c. 2. F

Coniugi à coniuge diſcedere volenti ob contemptum nuptiarum anathema, tom. 1. p. 1. f. 369. Can. 14.

Coniunx infidelis per coniugem fidelem quomodo dicatur ſanctificari, tom. 2. p. 1 f. 496. c. 2. D. E

Coniuges proprios filios de fonte leuantes an ſeparandi, tom. 2. p. 2. f. 321. c. 2. F. tom. 3. p. 2. f. 625 c. 1. A an à debito coniugali arcendi, ibid.

Coniuges poteſtatem ſuam in corpore alterius perdere, non alterius in ſe tollere poſſunt, tom. 3. p. 2. f. 641. c. 1. C

Coniugum & teſtium nomina in certum librum referenda, t. 4. p. 2. f. 33[illegible] c. 1. A

Coniugis fidelis filij quomodo dicantur ſancti, tom. 2. p 1. f. 497. c. 1. F

Coniugis non recipitur apud Deum conuerſio, cuius ſequitur coniugalis fœderis proſtitutio, tom. 3. p. 2. f. 579 c 1. E

Coniugem habente, cum qua viuente coniuge adulteratus fuerat, quid faciendum tom. 3. p. 1. ſ. 2. f. 3[illegible] c. 2. A

Coniugibus quid agendum vel conſulendum, quorum alter alterius parentes, filias, ſorores aut conſanguineas ante vel poſt matrimonium carnaliter cognouit, t. 3. p. 2. f. 595 c. 2 B f. 597. c. 1. C E F & c. 2 B C

Coniugatorum continentia in quadrageſima, vide Quadrageſima.

Coniugatis continentia die dominica obſeruanda, t. 3. p. 1. f. 2. f. 530 c 1 A item quanto olim tempore poſt partum, t. 3 p 1. f. 2. f. 530 c. 1. C

Con-

[illegible] [illegible] p.1.f.[illegible]8.B

Concept[illegible] [illegible]

Communicatio[illegible] [illegible]

ad Communion[illegible] [illegible] qua[illegible] [illegible] [illegible]C

Con[illegible] [illegible]

Con[illegible] [illegible], p.1.f.[illegible] [illegible] quo[illegible] [illegible] c.2.F

Conta[illegible] Apoſtolici laudes t.3. p.1.f.[illegible] c.[illegible] A

Conradus[illegible] Henrici Impera[illegible] [illegible] p.2.f.[illegible]1.c.2.E. eius obi[illegible] p.2.f.182.c.2.C

Conradus Dux Sueuorum: Henrici Imperat. IV. ex loco tepos in locū [illegible] Caroli [illegible], to.[illegible] p.[illegible] f.[illegible]8.c.[illegible].C

Conradi Archiepiſcopi [illegible]tenſis ti[illegible] Salſburgenſis contentio & laus contra Henricum V. tom.3.p.2.f.41[illegible].c.1.F & ſeq.

Conradus Moguntinus Archiepiſcopus [illegible] Imperatore Archiepiſcopatu [illegible] fuerit, t.3.p.[illegible] f.514.c.2.A

Conradus [illegible] Epiſcopus, t.4. p.1.f.20[illegible].c.1.B

Conradus de Sutaro Cardinalibus in [illegible] Martini Papæ V. adiunctus, t.3. p.[illegible] f.[illegible] c.1.E

Conſanguinitas vltra quartum gradum non impedit matrimonium, t.3 p.2.f.692. c.1.D

conſanguinitas coniugis æque atq; propria matrimonium impedit, t.3.p.2.f. 5[illegible].c.1.B

conſanguinitatis computatio quæ eſſe debeat, to.3.p.2.f.17[illegible].c.2.C eius gradius aliter quoad hæreditatis ſucceſſionem, aliter quo ad connubia numerandi, t.3.p.2. f.248.c.1.F qualiter inceſtuoſi hæretici ex [illegible] eos numerarint, to.3.p.2.f. 24[illegible].c.[illegible].D.E

conſanguinei qui, tom.1. p.1.f.85.c. 2.E

conſanguineis non poteſt ducere ſpōſam conſanguinei, etiam nobili proximam tom.1.p.1.f.[illegible].c.1.D tom 3. p.1.f.583. c.1.C

conſanguinea vſq; ad 7. generationem [illegible] non ducenda, to.3.p.2.f. [illegible]4[illegible].C

conſanguineum ducens à coniugio to[illegible] [illegible], tom.1. p.1. f.1[illegible]. c. 1.C

conſanguineam vxoris ſuæ cognoſcés ſine coniugio perpetuo viuet, to.3.p.2.f. 56[illegible].c.2.F

conſanguineam ſponſæ ſuæ vel patris [illegible] cognoſcens quando eam retinere poteſt, tom.1.p.2.f.507.c.2.E

conſanguineorum coniunctiones in[illegible], t.1.p.1.f.[illegible]5.c.2.D

conſecratio Eccleſiæ quid, tom.2.p.2. f.[illegible] c.[illegible] E vide Dedicatio.

conſecratio templorum, altarium, [illegible] [illegible] t.4.p.2. [illegible] adhi[illegible] p.2.f.[illegible] c.2.D.E

[illegible] Epiſcoporum & Abba[illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] f.[illegible]

[illegible] [illegible] f.1.t.[illegible] [illegible] f.[illegible] c.2.A

con[illegible] [illegible] [illegible] c.[illegible] Albertus Magnus [illegible] 2.D [illegible]

conſecratio[illegible] quando fieri petit, t.[illegible] p.1.f.[illegible] D

conſecratio[illegible] Epiſcoporum [illegible] dies Synodis, t.4.p.2.f.421.c.1.D t.4.p.2. f.4[illegible].c.2.E

conſecrata Deo, ad ius ſacerdotij pertinent, t.1.p.1.f.722.c.1.F vide Dedicata.

conſenſus de præſenti non eſt, [illegible] verbis præſentibus exprimatur, qui ex[illegible] [illegible] pendet alieno, t.3.p.2.f.566.c.1.E.[illegible] f.583.c.1.A

conſenſus ſolus matrimonij alteri extra faciem Eccleſiæ etiam de præſenti datus, ſubſecutum poſt cum altero matrimonium & conſummatum non diſſoluit, t.3.p.2.f.584.c.1.E

à conſenſu non eſt liber, qui quod emendare poteſt emendare negligit, t.3.p. 1.l.2.f.563.c.2.C

conſentientes & agentes pari pœna puniendi, t.3.p.2.f.685.c.2.A

conſeruatoriæ literæ in quibus nihil patrocinentur, to.4.p.2.f.514.c.2.E

conſignatio pro Confirmatione, t.2.p. 2.f.556.c.1 D vide ſupra, Confirmatio.

conſilium duplex, reuerentię & perfectionis, t.4.p.1.f.344.c.2.D illud negligens peccat, non hoc. ibid.

conſilij & præcepti multiplex diſcrimen, t.4.p.1.f.344.c.2.F

conſilia Euangelica quomodo dicātur neceſſaria ad ſalutem, t.4.p.1.f.255.c.2.C non obligant ad peccatum etiam [illegible], t.4.p.1.f.344.c.1.F & ſeq. f.345.c.[illegible].B & ſeq. contrarium quo modo [illegible] Huſſitæ, to.4.p.1.f.476.c.1.A & [illegible] obligant ad obſeruantiam, t.4.p.1.[illegible].c. 1.E

conſiliarij Principum quales eſſe debeant, t.3.p.1.l.2.f.32[illegible].c.1.A.D

conſpirationes legibus vetitæ, t.2.p.1. f.329.B vide Clerici Conſpirantes.

Conſtans Imper. ablatis Eccleſię donis ſe Catholicum ſimulat, t.2.p.2.f.[illegible]10.c.2.C quando Romam venerit, ib.D qua pompa à Pontifice exceptus fuerit. ib. quomodo à fratre à ſe occiſo apparitiõib. vexatus & quando obierit, t.2.p.2.f.51[illegible].c.2.E pro reſtituendo Athanaſio ad Conſtantiū minaciter ſcribit, t.1.p.1.f.596.c.2.E eius in orthodoxos crudelitas, to.3.p.1.f.[illegible] edictum, Typus, dictum, t.2.p.2.f.579.c.2. D.E.

Conſtantia Conſtantini filia baſilicam S.Agnetis extrui petit, tom.1.p.1.f.279.c. 2.C

Conſtantia Conſtantini ſoror [illegible] nem C[illegible] videre [illegible], to.[illegible] 2.p.[illegible] 2.[illegible] [illegible] ab exilio [illegible] [illegible] f.[illegible]4[illegible].c.2.[illegible]

[illegible] Ioannem XXIII. [illegible] declaratum. fol. [illegible] c. [illegible] [illegible] penſionem, f.867.c.2.D & ſequent. f.883.c.1.D articuli plus 60. contra Ioannem XXIII. producti, f.881.c.2.D & ſequent. Appellatio producta [illegible] Papæ XXIII. ad [illegible] Imperatorem, [illegible] quo patrocinium in Concilio Conſtantienſi expetit, & [illegible] Concilio omnimodo ſubmittit, tom. 3. p. 2. fol.875.c.1. F Inſtrumentum productum ratiſi [illegible] articulorum à Ioanne XXIII [illegible], & [illegible], f.876.c.1 B Ioannes XXIII. [illegible] Concilij de [illegible] & ordinationi [illegible], fol. 87[illegible].c.2.A f.877.c.2.A Bulla [illegible] Ioannis Papæ XXIII. rumpitur & delentur, fol.878.c.2.B Sententia [illegible] contra Ioannem XXIII. profertur, tom. 3. p.2. fol.87[illegible].c.1. F ſtatutum de neutro [illegible] reeligendo in Papam, fol.878.c.2.E Baltazar Coſſa prius Ioannes XXIII. ſententiam depoſitionis ſuæ in Concilio latam ratificat & approbat. f.879.c.1 E inſtrumentum deſuper factum B. ſtatuta de communione ſub vna ſpecie, & Euchariſtia à ieiunis ſumenda, f.880.c.1 D & ſequent. Concilium à Gregorio XII authorizatur, f. 88[illegible].c.2. D.E obedientiæ duæ Ioannis XXIII. & Gregorij XII. in vnam conflantur, f.883.c.1.A Procuratorium Gregorij XII ad renunciandū papatui, f.883 c.2.D ſtatuta de electione noui pontificis, fol.884 c 2.E f.885.c.1. A Gregorij XII. acta, ordinata & indulta approbantur & ratificantur, f.885.c.2.D Cardinales ab ipſo creati admittuntur, f.886.c.1.E Carolus nomine Gregorij XII. renunciat papatui, f.887.c.1. F decretum ſilentij, f.888.c.2.E articuli Ioannis Huſ propōnuntur, fol.889.c.1. [illegible] 2. Sententia contra Ioannem Huſs prolata, f.890.c.2.D Articuli eius in Cōcilio damnati, f.891.c.2.C & ſequent Exceſſuum articuli contra Ioannem Huſs ſufficienter probati, f.892.c.2.B. & ſeq. Ioannes Huſs ſubmittit ſe determinationi Concilij, f.896.c.1.D ſed mox ſcripto reuocat. E Ioannes Huſs degradatur, f. 896.c.2.D decretum de tyrannicidio. Item Conſtitutio contra ſpoliatores venientium ad Concilium, f.897.c.1.A.C [illegible] Ambaſſatorum Concilij ad [illegible] ad Petrum de Luna requirendum [illegible] renunciatione Papatus, f 898. c. 2. F Conſtitutio de non recedendo à Concilio ſine licentia Præſidum, f.899. c. 2. Decretum excommunicationis Caroli de Dacil & Henrici de Turre ſpoliantium Epiſcopos in itinere, tom. 3. pag.2. f.9[illegible]. c.1.C Bulla legationis S. Angeli de Corario, olim Gregorij XII. qua Cardinalis Eccleſiæ Romanæ conſtituitur & multis priuilegiis à Concilio donatur, fol.90[illegible].c.2.F & ſequent. Conſtitutio circa iter Imperatoris, fol. 90[illegible]3.c.1. D. E de poteſtate definiendi [illegible] ſcommiſſa, c.2.F de falſarijs bullarum, fol. 9[illegible]4. c. 1. C de expediendis [illegible] gratiis à Ioanne XXIII. [illegible] D. Abiuratio Hieronymi de [illegible] E Scedula [illegible] tionis ſuper [illegible] S. [illegible], fol.905. c.1.B [illegible] ſalua conducto [illegible], per iudicem competentem de hæreticā prauitate inquiri, f.907. c.1 A Cardinales [illegible] certis [illegible] conuenientes [illegible] 907.c.1 E quod præſentes in Concilio pleno beneficiorum fructibus gaudere debeant, c. 2. C decretum [illegible] Ducis Auſtriæ pro Epiſcopo Tridentino, fol. 908.c.1. F ipſum monitorium, f. 908. c 2 F relatio Ambaſiatorum miſſorum ad Petrum de Luna & Regem Aragonum, eorumque concordatorum tenor, fol. 910.c 1. C.F Concordatorum in Concilio facta approbatio, fol. 912 c 2.& ſequent. Tenor ſententiæ definitiuæ contra Hieronymum de Praga, fol. 915.c. 2. F vnio & locatio Ambaſiatorum Regis Aragonum, & ſchedula per ipſos lecta, fol.916.c.1.I & ſequent. literæ conuocatoriæ, fol.916.c. 2.F Conceſſio vocum Ambaſiatoribus facta, f.917. c.2. F acceptatio per Ambaſiatores, fol. 918.c.2.C Commiſſio deputatorum ſuper facienda citatione perſonali per edictum contra Petrum de Luna, fol.919.c.1. & 2 tenor citationis contra Petrum de Luna, fol.920.c.1.& 2. Olomucenſis Eccleſiæ commenda, f.922.c.1.D receptio Ambaſiatorum Regis Nauarrhæ, f. 922. c.1.F decretum de non derogando iuri alicuius nationis de prioritate votorum, c.2.B Relatio & declaratio in cauſa Tridentina contra ducem Auſtriæ Fredericum, fol. 923.c.1. & 2. Monitorium eius in forma, c.2.F deputatio Procuratorum in cauſa contra Petrum de Luna, & ſuper eius contumacia ordinatio, f.925. approbatio ſubtractionis obedientiæ factæ per Regem Aragonum ipſi Petro de Luna, f. 925.c.1. & 2. reuocatur conſtitutio quædam Petri de Luna, c. 2.F Monitorium contra Comitem Virtutum, f.926. c.1.E & ſequent. Decretum ſuper redintegratione Eccleſiæ Bayonenſis, tom 3 p.2. fol. 927.c.1.E Petrus de Luna denunciatur contumax, fol. 928. c.1.E peremptorie rurſus citatur, fol. 929.c 1.E Vnio Ambaſiatorum Regis Caſtellæ & Legionis, fol.929.c.2.F & ſequent. Item Infantis Henrici, fol. 93[illegible]. c. 2. D. & ſequent. Schedula approbationis capitulorum Narbonæ factæ per oratores Regis Caſtellæ, fol.931.c.2. Licere non obſtante iuramento ab obedientia Petri de Luna recedere, fol 931.c 2.D. Subtractio Ambaſiatorum Regis Caſtellæ de obedientia Petri de Luna, fol. 932.c.1.A decretum caſſationis pœnarum per Petrum de Luna lactarum, c 2.D. Sententia contra Petrum de Luna dictum Benedictum XIII. prolata, fol.934.c.1.B Irritantur pœnæ contra Ambaſiatores Infantis Henrici latæ, fol.934.c.2.D. Decretum Reuocationis vocum Ambaſiatoribus Regis Aragonum conceſſarum, fol. 935. c.1. B de Concilijs generalibus & prouiſione [illegible] futura ſtatutum, fol. 935.c.2.C.F Forma de profeſſione Papæ facienda, fol.93[illegible].c.2.F. de prælatorum tranſlatione & ſpolijs, fol. 937.c.1. de poſſeſſorio cauſæ Epiſcopatus Cumanenſis, ibid. F. Reformationes fiendæ per Papam ante diſſolutionem Concilij, c.2 D. & ſequent. de modo & forma eligendi Papam, fol. 93[illegible].c.1.C Conſtitutio ſuper eo Clementis Papæ V lata legitur, fol. 939.c.1. Capitula electoribus iuranda, c.1.F iurandorum nomina, c.2 E decretum de electoribus, f.9[illegible].c.1.C qui Cardinalibus in electione adiuncti fuerint, ibid. Decretum de non ſpoliando eligendum in Papam, f.940.c.1.F decretum de ſuſpenſione cauſarum tempore electionis, c. 2.C. Electio noui Papæ ſcilicet Martini V. & coronatio, f.9[illegible]1. c.1.D. Ioannem dictum Papam XXIII. deputandis à Concilio tradendum decernitur, f 941.c.2.C. Proferuntur ſtatuta aliquot à Martino Papa V. in Concilio lata de exemptionibus, Vnionibus fructibus percipiendis, decimis, diſpenſationibus & vita ac honeſtate clericorum, f. 942.c. 1.& 2. Decretum de loco futuri Concilij proxime celebrandi, fol. 943.c 1.F Abſolutio Concilij, c.2.F. Plenaria indulgentia omnibus conceditur, f.944.D

Concilij Conſtantienſis generalis anno 1414. celebrati acta & ſtatuta à Martino Papa V. approbantur, tom. 3. p. 2. f. 944.c.1.B Errores Wicleffitarum & Huſſitarum in Concilio damnati, fol. 946.& ſequent.

Conſtantienſi huic Concilio qui interfuerint, vide in initiis ſingularum ſeſſionum eius.

Conſtantienſis Concilij decreta qualiter reprobarit Eugenius, tom.4.p.1.f 1[illegible]9. c.2.B an & à quibus iis reclamatum, to. 4.p.1.f.13[illegible].c.1. E

Conſtantienſe decretum de authoritate ſumma Concilij generalis in Baſileenſi renouatur, tom 4.p.1.f.[illegible]6 c 1 F

Conſtantinus Imperat. quando imperium adeptus fuerit, tom.1.p.1. f.255.c.1 F ob parricidium lepra percutitur, tom 1 p.1. f. 217.c. 1.F a [illegible] Otio Cardubenſi & apparitione Apoſtolorum Petri & Pauli ad reuocandum Syluestrum ab exilio incitatur, tom. 1. p. 1. f. 217. c.2. A a Syluestro Papa in fide inſtructus & conuerſus, tom.1. p. 1. f. 251.c.2. D. ab eodem baptizatur & lepra corporis ſimul & animæ liberatur, tom. 1. p.1 f 217.c.2. A f 218 c. 2.C cur Euſebius id ſuppreſſerit, f. 218. c. 2. A ſedem imperialem ſuam B. Petro & ſucceſſoribus eius conceſſit, tom.1.p.1. f.250.c.2.E Syluestro Papæ ſe ſtaq; ſubmittens & pro reuerentia B Petri ſtratoris officium exhibens equi frenum tenet, t.1 p.1 f.253.c.2. B dat Chriſtianis fabricandi Eccleſias licentiā, t.1.p.1.f.250.c.2.D qualiter fontem in quo baptizatus eſt ornarit & dotarit, tom.1. p. 1.f 214.c.2. D & f.218. c. 1. F quas baſilicas condiderit & qualiter dotarit, tom.1.p.1.f 214.c.1. E & ſequent. foliis. vide etiam verbo Baſilica in ædificanda Lateranenſi Eccleſia propriis humeris laborat & 12. cophinos terræ exportat, tom.1.p.1.f.253 c 1.A

Conſtantinus Imperat. quando de turbis Alexandri & Arij acceperit nuncium, tom.1 p.1.f. 240.c.2. A Athanaſium ab exilio reuocare decernit, tom.1.p.1.f.3[illegible]2. c.4.B Nicænam Synodum promouet & pro felici eius exitu gratias Deo agit, tom. 1 p.2.f.562.c. 1. D

Conſtantinus Imperator infra Epiſcopos in Concilio Nicæno conſidet, tom.1. p.1.

p.1.f.263. f.29[illegible].c.2 E quæ in Concilio partes eius fuerint, tom.1.p.[illegible].f.2[illegible].c.2.F iudicare Epiſcopos detrectat, tom.1.p.1. f.212.c.1.C de eis querelas audire renuit, tom.1.p.1.f.250.c.2.E f.2[illegible].f.310.c.1.C. D pulchra eius de tegendis ſacerdotum criminibus ſententia, ibid. E. Epiſcoporum accuſatorios libellos igne combuſſit, tom.1.p.2 f.537.c.[illegible].D. Confeſſorum pro fide acceptas cicatrices exoſculatur, to.1. p.1 f.263. f.298.c.2.E tom.1.p.2 f.57[illegible] c. 1.F eius circa finem Concilij acta, tom.1. p.1.f.347.c.1.C

Conſtantinus Imperator quem & qualem exercitum contra Maxentium in Italiam duxerit, tom.1.p.2.f.517.c.2.E.F eius de Maxentio victoria & triumphus, f. 519.c.2.B. C alia eius de Maximino victoria, f.520.c.1.B alia de Licinio, f.[illegible]29. c.2.B & f.[illegible].c.2.D.E quas leges adhuc catechumenus tulerit, tom.1.p.1 f.217.c. 1.D.E

Conſtantini Imperatoris laudes & acta, tom.1.p.2 f.516 c.1. B.C & ſeq. ſtudium erga fidem Chriſtianam, tom.1.p.1. f.239. c.1.F c.2 B erga ſtudia & ſcholas, tom.1.p.1.f.541.c.1.E beneficentia & liberalitas in Eccleſias, tom.1.p.1.f.209.c.1. A fol.213.c.2.F & ſequent. foliis. in reliquias S. Petri deuotio & liberalitas, to. 1.p.1.f.215.c.1.A.B & ſequent. in Sacerdotes reuerentia, tom.3 p.1.ſect 2 f.435.c. 1. C erga Epiſcopos & Patres Concilij Nicæni obſeruantia, tom.1. p.1.f.265. in iiſdem conciliandis ſtudium & acta, to.1. p.1.f.324.c.2. C donationes eius Eccleſiæ factæ contra calumniatores defenſæ, tom.1.p.1.f.254. c.1. A

De donationibus Conſtantinianis ſpecialis libellus, tom.1.p.1.f.21[illegible] a quo conſcriptus, ibid.c.1.C eius de Donatiſtarum ſuperbia iudicium, tom.1.p.1.f.2[illegible]3.c. 1.C D

Conſtantini Magni Imperatoris edictum de præminentia & poteſtate Papæ ſuper omnes Eccleſias & principatus, & obedientia à cunctis præſtanda, tom.1.p. 1.f.2[illegible]1.c.2.B.& ſeq. diploma à Græcis corruptum, tom 1.p.[illegible].f.254.c 1.B

Conſtantino Imperat. crux viſa, tom.1. p.1.f.208.c.2.F eius vexillum quale, tom. 1.p.2.f.518.c.1.E

Conſtantini Imperat. teſtamentum à presbytero Ariano proditum, & corruptum, tom.1.p.1.f.349.c.2.F

Conſtantini Magni Epiſtola de ſua conuerſione, fidei profeſſione, apparitione SS Petri & Pauli ſibi facta, curatione à lepra per baptiſmum impetrata, de poteſtate Papæ & præminentia ſuper omnes Patriarchas & Eccleſiaſticas Hierarchas, de conſtructione Baſilicæ, in qua 12. terræ Cophinos proprijs humeris exportauit, de palatio Lateranenſi & imperialibus omnibus ornamentis B. Petro à ſe donatis, de tranſlatione aulæ ſuæ, & reuerentia ſedi Apoſtolicæ exhibita & exhibenda, t. 1.p.1 f.251.c.2.B

Conſtantini Epiſtola ad Melchiadem Papam & Epiſcopos. vide Epiſtola Conſtant.

Conſtantini Imperatoris oratio ad Cōcilium Nicænum de pace & concordia ineunda, [illegible].p.1.f.274 c.1.D [illegible] prophonetica ad Synodum Nicænam de ſtudio ſuo ob conuentum Patrū, miracula & ſignis Chriſti in Eccleſia & vnitate Eccleſiæ reſtituenda, t.1.p.1 f 3[illegible]8.c.1.C[illegible] dem, f.533.c.1.B [illegible] dictum in Aceſium, tom.1.p 1.f.297.c.2.A. & f.[illegible].c 1. A

ſub Conſtantino Imp. quis imperij ſtatus & felicitas, t.1.p.1.f.[illegible].c 1.C.D quam latum imperium, tom.1.p.2.f.516.c.1.F f. 517.c.2.C.& ſeq. cur ex feliciſſimo ſtatu in ſummam infelicitatem relabi illud Deus paſſus ſit, tom.1.p.1.f.217.c.1.F

Conſtantini Imperatoris obitus, t 1.p. 1.f.3[illegible]9.c.2 F & f.383.c.1.E eius [illegible] à Macedonio populi magna & cruenta ſeditione tranſlata, tom.1.p.1.f.519.

Conſtantinum Imperat. anno Chriſti 324. ante Nicænum Conc. baptizatū eſſe probatur varijs argumentis. to.1.p.1.f.215. c.2.F.& ſeq. tom.1.p.1.f.308.c.2.B

Conſtantiniana baſilica quibus muneribus à Conſtantino dotata, tom.1 p.1. f.214.c.1.E cur Lateranenſis appellata, f. 219.c.1.C

Conſtantini Copronymi vita & mors, tom.3.p.1.ſ.1.f.422.c.1. A blaſphemiæ, to. 3.p.1 ſ.1.f.351.c.1.A qualis fuerit, tom.3. p.1 ſ.1.f.453 eius impietas & ſcelera, ibid. ſucceſſus in bello & infeliciſſimus interitus, tom.3.p.1.ſ.1 f. 454. monachos ex Oriente proſcribit, tom.3.p.1.ſect.1.f.399.c. 2.F

Conſtantinus Pogonatus fit Imperator, & cur ſic dictus, t.2.p.2.f.510.c.2 E. eius pro fide orthodoxa ſtudium, t.3.p.1.ſ. 1.f.7. in Romanam Eccleſiam merita, t.3. p.1.ſ.1 f.295.c.2.F fidei Synodi VI. ſubſcribit, t 3.p.1.ſ.1.f.191.E.& ſeq.& actis, f. 2[illegible]2.B. eius edictum de fide, prout ea in Synodo VI. Oecumenica definita eſt, inuiolata ſeruanda, tom.3. p.1. ſect. 1.fol. 207.

Conſtantinus V. repudiata vxore legitima aliam ducit, tom.3 p.1.ſect.2. f.179. c.2.E

Conſtantini Papæ vita & acta, to.3.p.1. ſ.1.f 335.c.2.C quamdiu ſederit, f.336.c. 2.D

Conſtantinus Totonis Ducis Nepeſini frater Papalis ſedis inuaſor, to.3.p.1.ſ.1 f. 399.c.2.F detruditur in monaſterium, fol. 405.c.1.E ſiſtitur Concilio Romano, t.3. p.1.ſ.1.f.406.c.1.A damnatur, f.409.c.2.D excæcatur, tom.3.p.1.ſ.1 f.405.c.2.B

Conſtantinus Epiſcopus Numidiæ Primas, tom.1 p.1.f.630.c.2.B

Conſtantini monachi Monothelitæ profeſſio fidei, tom.3.p.1.ſ.1.f.175.F eius henoticum quod, ibid. eius anathematizatio, f.176.E eius hęreſes, ibid.A.B

Conſtantinopolis vrbs à Conſtantino exſtructa & denominata, t.1.p 1.f.541.c.1. A quæ & qualis vrbs, ibid. Byzantium olim dicta. B. à quibus afflicta & occupata, ibid. à quibus aucta & ditata. C.D ornamenta vrbis præcipua quæ, E. quando ædificari cœpta, tom.1.p.1.f.255.c.1.B. à triennali obſidione Saracenorum B. Virginis ope liberatur, tom.3. p.1. ſ.1.f.3[illegible]0.c. 1.A

Conſtantinopolitana Eccleſia quomodo & quando Patriarchalis facta, t.1.p.1. fol.50.c.2.E f.543 c.1.F an inter ſedes per canones nomen acceperit, tom.2. p. 1.fol.471. c.1. C f.485. c.1.F an poſt R[illegible] c.1.[illegible] 2 [illegible] 2.[illegible]c.1.C [illegible] [illegible] C[illegible] [illegible] p.[illegible]

Conſtantinop[illegible] quantas per pr[illegible] tom.2.p[illegible] [illegible].B E eius [illegible] ni [illegible] excitatur. [illegible] tom.1 p.1.f 54[illegible]

Conſtantinop[illegible] næ ſedis iudicio [illegible] 483.c.1 F. Rom[illegible] tom.2.p 1.f. 1.f.[illegible] A.B

Conſtantinopolit[illegible] cipe Papam Romanum [illegible] f.434.c.2 E. cur mul[illegible] Imperatores & Pa[illegible] dis Apoſtolicæ à VI Syn[illegible] tint, to.3 p.1.f.[illegible]

Conſtantinop[illegible] Cæleſtino Papa [illegible] 1.f.741.c.[illegible] E

Conſtantinopolita[illegible] lunei contra Papam [illegible] genus pœna, tom.3 [illegible] 1. B

Conſtantinopol[illegible] ſacerdota [illegible] priam ſtabili[illegible] t.2. f.673.c.1.D

Conſtantinop[illegible] Conc. Baſileenſe, [illegible] bulla plumbea miſſ[illegible]

Conſtantinop[illegible] ter ab Innocentio P[illegible] Lugdunenſi ſucceſ[illegible] c.2.E & ſeq.

Conſtantinopolitan[illegible] rum de hæreſi Neſto[illegible] ſtatio, tom.1.p 2. f[illegible] pro S.Synodo Ep[illegible] bellus ſupplex ad I[illegible] rillo & Memno[illegible] ſchiſmaticorum, quibus [illegible] tos oſtendunt, tom.[illegible] 1.C

Conſtantinopol[illegible] lum ab Arianis oc[illegible] tani Epiſcopi anno [illegible] quo Marcel[illegible] m orthodoxi iudic[illegible] c.2.E C[illegible] & acta C[illegible] terfuerint, [illegible]

Conſtantinop[illegible] quo [illegible] ciecto [illegible] Patri[illegible] thodius [illegible] bitum anno [illegible] & acta C[illegible]

Conſtantinop[illegible] lum, in quo [illegible] ſententia [illegible] ad Ac[illegible] denuntia[illegible] Lo[illegible] pus [illegible] B. [illegible] la ſynodalis ad C[illegible] cio, [illegible]

Con[illegible] mi [illegible] Oe[illegible] m 58[illegible] pari. [illegible]

Oecumenicum ſeu Vniuerſale fuerit, t. 1. p. 1. f. 541. c. 1. F. Inter Oecumenica ſecundum, c. 2. C. qualiter approbatum, ibid. C. canones eius nonnulli reprobati. D. Numerus Epiſcoporum, to. 1. p. 1. f. 541. c. 2. E. an Pontifex vel Imperator eius anthor extiterit, f. 542. c. 1. A. Quis Concilio præſederit. C. qui ſubſcripſerint, f. 536. an ſubſcriptiones rectè ſe habeant, f. 544. c. 1. E. F. Tempus celebrati Concilij, f. 542. c. 1. D. Acta Synodi, c. 2. A. Epiſtola ſynodica. D. ſymbolum fidei, f. 535. c. 2. F. canones, f. 535. & ſeq. an canon eius quintus à 150. Epiſcopis conſtitutus ſit, f. 542. c. 2. F. canonis 2. 34. occaſio conſtituendi, f. 543. c. 1. C. canon V. alias 3. nunquam receptus à Romana Eccleſia. E. ſurreptitius videtur, c. 2. A.

Conſtantinopolitani Concilij Patrum elogium, tom. 1. p. 1. f. 526. c. 1. E. & f. 527. A.

Conſtantinopolitanum Concilium II. ſub Damaſo Papa I. tom. 1. p. 1. f. 555. c. 1. D. cauſa & occaſio Concilij. ibid. Epiſtola ſynodica, & Legatio ad ſynodum Romanam, ibid. F. quis præfuerit, f. 556. c. 2. C.

Conſtantinopolitanum Concilium in cauſa duorum competitorum Boſtrenſis Epiſcopatus ſub Siricio Papa anno circiter Domini 394. celebratum, t. 1. p. 1. f. 567. c. 1. F.

Conſtantinopolitanum Concilium ſub Anaſtaſio anno Chriſti 400. habitum, to. 1. p. 1. f. 595. c. 2. E. Tempus & locus Concilij. ibid. item numerus Epiſcoporum.

Conſtantinopolitanum Concilium I. quo ſub præſidio Flauiani Eutyches Archimandrita condemnatus eſt, habitum ſub Leone Papa I. anno Chriſti, 448 to. 1. p. 2. f. 504. c. 1. B. Actionum ſingularum Concilij compendium, tom. 1. p. 2. f. 504. c. 1. D. & ſeq.

Conſtantinopolitanum Concilium II. in cauſa Eutychetis anno Chriſti 449. habitum, t. 1. p. 2. f. 505. c. 2. F. præſes Concilij quis, f. 506. c. 1. A. Tempus. ibid. acta duarum ſeſſionum ibid. B. C.

Conſtantinopolitanum Concilium anno Domini 450. habitum in quo Anatolius alijque Epiſcopi confeſſionem fidei ediderunt, to. 1. p. 2. f. 508. c. 1. C. occaſio Concilij. ibid. c. 2. B. C.

Conſtantinopolitanum Concilium prouinciale 73. Epiſcoporum anno Chriſti 459. ſub Leone Papa celebratum, to. 2. p. 1. f. 423. c. 1. D. cauſa Concilij, f. 424. c. 1. A. Numerus Epiſcoporum & acta, ibid. epiſtola ſynodica, tom. 2. p. 1. f. 423. c. 1. D.

Conſtantinopolitanum Concilium ſub Felice Papa III. in cauſa Petri Fullonis Antiocheni Epiſcopi anno Chriſti 483. habitum, tom. 2. p. 1. f. 458. c. 2. F. cauſa, acta & tempus Concilij. ibid.

Conſtantinopolitanum Concilium in cauſa primatus Alexandrini ſub præſidio Procli Conſtantinop. to. 1. p. 2. f. 495. c. 1. B. cauſa & acta, ibid. C.

Conſtantinopolitanum Concilium ex parte reprobatum, in quo 40. Epiſcopi S. Leonis Papæ Euphemij & Macedonij aliorumque Chalcedonenſis Concilij Patrum nomina ſacris diptychis reſtituerunt, Seuero alijſque eius Concilij aduerſarijs condemnatis, habitum ſub Hormiſda Papa annò Domini 518. tom. 2. p. 1. f. 620. c. 1. E. cauſa & acta Concilij. ibid. in quibus hoc probatum & reprobatum ſit, f. 620. c. 2. C. Tempus. D.

Conſtantinopolitana ſynodus ab Epiphanio Epiſcopo anno Domini 520. ſub Hormiſda Papa collecta, ex qua ad Hormiſdam ſynodica data eſt, to. 2. p. 1. f. 621. c. 2. C.

Conſtantinopolitani Concilij ſub Menna anno Domini 536. tempore interregni Pontificij poſt obitum Agapeti celebrati cauſa, locus & tempus, to. 2. p. 1. f. 769. F.

Conſtantinopolitanum Concilium poſt obitum Agapeti tempore interregni anno Domini 536. habitum à quibus & qua occaſione indictum, t. 2. p. 1. f. 763. F. locus Concilij. ibid. Tempus. f. 764. c. 2. B. qui, quotve Epiſcopi interfuerint, f. 764. c. 1. A. vtrum duplex vel vnum ſit, c. 2. D. actionum ſingularum compendioſa relatio, f. 764. c. 2. E. & ſeq. Acta Concilij corrupta, to. 2. p. 1. f. 765. c. 1. F. f. 766. c. 1. A. doloſè emendantur. ibidem. Appendix eorum quæ Concilium præceſſerunt, f. 774.

Conſtantinopol. Concilij ſub Menna tempore interregni anno 536. habiti actio II. to. 2 p. 1. f. 688. A. Actio III. f. 691. E. Actio IV. f. 696. quibus Anthimi continetur multiplex citatio. ſententia Concilij contra Anthimum prolata, f. 700. F. acclamationes Concilio factæ à populo, f. 733. A. Actio V. f. 704. Libellus Pauli Apamearum Epiſcopi contra Seuerum, f. 706. B. Libellus Monachorum Hieroſol. pro eorundem damnatione, f. 707. F. alius ad Mennam Patriarcham, f. 710. D. Epiſtolæ Hormiſdæ Papæ de Seuerianis, f. 718. & 721. Acclamationes & prædicationes ſynodi, f. 730. & ſeq.

Conſtantinopolitana ſynodus 30. Epiſcoporum anno 547. habita, qua Vigilius Papa decreuit ſententiam de trium capitulorum damnatione vſque ad vniuerſale Concilium ſuſpendendam eſſe, t. 2. p. 2. f. 37. c. 2. D.

Conſtantinopolitani Concilij II. Oecumenici V. anno Domini 553. ſub Pontificatu Vigilij Papæ & imperio Iuſtiniani ſuper tribus capitulis damnationis & damnatione Origeniſtarum habiti hiſtoria, tom. 2. p. 2. f. 42. & ſeq. cauſæ. ibidem, & f. 43. acta, f. 44. à quo hoc Concilium indictum fuerit, tom. 2. p. 2. f. 172. c. 1. A. Acta Concilij mendoſa, f. 172. c. 2. A. B. à quibus corrupta fuerint, ibid. C. & f. 173. c. 1. A. Concilij locus, f. 173. c. 1. D. Oecumenicum quod fuerit, ibid. f. 173. c. 1. E. quis præſederit, ibid. F. quod ex Oecumenicis V. ex Conſtantinopolitanis generalibus II. fuerit, f. 173. c. 2. B. vtrum approbatum ſit, ibid. B. C. à quibus confirmatum ſit, ibid. E. F. an & quomodo à Vigilio probatum ſit, ibid. F. Nouatorum calumniæ, f. 174. c. 1. B. cur à Patribus minus laudetur hoc Concilium, ibid. E. Numerus Epiſcoporum. F. Patrum confeſſio, tom. 2. p. 2. f. 114. c. 2. F. & ſeq. Capitula ſiue anathematiſmi XIV. in Concilio editi.

Concilij collatio I. tom. 2. p. 2. f. 46. c. 2. leguntur diuerſæ epiſtolæ, ibid. & ſeq. Collatio II. f. 49. c. 2. D. qui interfuerint. ibidem. diuerſi mittuntur Epiſcopi ad Vigilium Papam vt Concilio interſit. Collatio III. f. 52. qua Epiſcopi fidem ſuam declarant, ſcilicet profiteri ea quæ quatuor generales ſynodi, Nicæna nempe, Conſtantinopolitana, Epheſina & Chalcedonenſis ſtatuerunt, & SS. Patres docuerunt. Collatio IV. qua ſcripta Theodori Mopſueſteni diſcutiuntur & anathema ijs dicitur, f. 54. c. 1. F. Collatio V. tom. 2. p. 2. f. 64. c. 2. & ſeq. qua lecta ſunt ea quæ contra prædictum Theodorum SS. Patres dixerunt, & ſpeciatim quibus eius ſcripta B. Cyrillus refutauit. Collatio VI. f. 86. c. 2. F. Ibæ Edeſſeni Epiſcopi epiſtola examinatur, & aliorum de eo iudicia, & acta ſynodorum vſque ad f. 105. Collatio VII. qua epiſtolæ aliquot Vigilij Papæ & Imperatoris contra Theodorum Mopſueſtenum, Sergium & alios ſcriptæ lectæ fuerunt, to. 2. p. 2. f. 104. c. 2. Collatio VIII. tom. 2. p. 2. f. 111. damnantur relectis prioribus actis tria capitula propoſita, ſcilicet ſcripta Theodoriti, ſcripta Theodori Mopſueſteni, & Ibæ Epiſtola, f. 115. c. 1. A. & capitula ſeu anathematiſmi XIV. conſtituuntur. ibid.

Conſtantinopolitani V. Concilij fragmenta græcè reperta, tom. 2. p. 2. f. 121. & ſeq.

Conſtantinopolitani Concilij II. Oecumenici V. ſingularum collationum compendioſa relatio, tom. 2. p. 2. f. 175. c. 2. F. & ſeq. capitula, tom. 2. p. 2. f. 453. c. 2. & ſeq. capitulorum damnatio, to. 2. p. 2. f. 115. c. 1. A. eius à Pelagio Papa II. defenſio, to. 2. p. 2. f. 123. c. 1. E.

Conſtantinopolitani Concilij Oecumenici V. acta à quibus corrupta, tom. 2. p. 2. f. 172. c. 2. C. D. quæ ijs adiecta fuiſſe deprehenſa ſint in ſynodo Oecumenica VI. tom. 3. p. 1. ſ. 1. f. 165. c. 2. B. Item quæ mutata. ibidem. actionem ſeptimam ab hæreticis falſatam & auctam fuiſſe vbi & quomodo deprehenſum, & per quos, to. 3. p. 1. ſ. 1. f. 165. B. f. 166. B. C. F.

Conſtantinopolitana ſynodus in cauſa Gregorij Antiocheni Epiſcopi anno Domini 587. habita, to. 2. p. 2. f. 265. c. 2. A. occaſio ſynodi. ibid. acta Concilij ex parte reprobata, ibid. C.

Conſtantinopolitana ſynodus ſub Gregorio Papa I. anno Chriſti 599. habita, cuius meminit Gregorius in epiſtolis, to. 2. p. 2. f. 302. c. 2. C.

Conſtantinopolitanum Conciliabulum, quo per Sergium Conſtantinopol. Epiſcopum Echteſis Heraclij ann. Chriſti 639. confirmata fuit, tom. 2. p. 2. f. 377. c. 2. B. acta. C.

Conſtantinopolitani Concilij III. Oecumenici VI. approbati à 289. Epiſcopis ſub Agathone Papa & Conſtantino Pogonato Imperatore anno Chriſti 680. habiti hiſtoria, tom. 3. p. 1. ſ. 1. f. 6. à quo quaue occaſione indictum, f. 263. c. 1. A. acta Concilij deprauata, ibidem. C. quomodo ſit III. item VI. f. 263. c. 2. B. quod Oecumenicum & approbatum ſit, ibid. C. D. quis Concilij præſes, ibid. D. qua de cauſa Imperator interfuerit, ibidem. quot & qui Patriarchæ interfuerint

rint & quo conſilio, f. 264. c. 1. A. B. Tempus Concilij, f. 267. A. Actionum ſingularum compendioſa relatio. f. 264. c. 1. D. & ſeq. Approbatio & authoritas, tom. 3. p. 1. ſ. 1. f. 8. qui Vicarij Papæ Agathonis Concilio interfuerint, tom. 3. p. 1. ſ. 1. f. 15. c. 2. D. f. 25. c. 2. E. qui Patres interfuerint, vide initio cuiuſque actionis. Acta eius mutilata, tom. 3. p. 1. ſ. 1. f. 265. c. 1. A. Eiuſdem canones, nec à Concilio editi, nec à Sede Apoſtolica approbati ſunt, tom. 3. p. 1. ſ. 1. f. 224. A. quid de eorum authore & authoritate ſentiendum, ibid. & ſeq. qui ſubſcripſerint, f. 254. & ſeq. à quo conditi fuerint. ibidem. f. 263. ſubſcriptiones fidei, tom. 3. p. 1. ſ. 1. f. 185. E. & ſeq. ſubſcriptio Imperatoris Conſtantini, f. 191. C. acclamationes Imperatori factæ, f. 192. & f. 193. ſubſcriptiones ſynodi, f. 196. & ſeq.

Conſtantinopolitani Concilij, Oecumenici VI. ſub Agathone Papa habiti Actio I. tom. 3. p. 1. ſ. 1. f. 15. A. Actio II. f. 16. C. Actio III. f. 20. B. Actio IV. f. 25. B. hac epiſtola Agathonis Papæ de fide vera contra Monothelitas extans, f. 24. & in ea liber. Cyrilli Alexandrini religioſiſſimis reginis nuncupatus incipiens, f. 43. lectus fuit. Actio V. f. 57. & Actio VI. f. 59. qua proferuntur teſtimonia pro vna voluntate Chriſti. Actio VII. qua contraria teſtimonia à Legatis Pontificijs producta fuerunt, tom. 3. p. 1. ſ. 1. f. 61. B. Actio VIII. qua Agathonis Papæ doctrina de duplici voluntate & operatione Chriſti, vt conformis SS. Patribus & orthodoxa approbatur & recipitur, f. 63. C. Actio IX. f. 81. qua diſcuſſis reliquis Patrum teſtimonijs Macarius Antiochenus cum Stephano diſcipulo deponitur & damnatur, f. 84. C. Actio X. qua conferuntur loca SS. Patrum, in epiſtola Agathonis Papæ pro duplici Chriſti voluntate citata cum latinis & græcis codicibus, f. 85. A. Actio XI. qua lecta Sophronij epiſtola catholica, Macarij & Stephani blaſphemiæ & errores colligi iuſſi ſunt cum alijs in epiſtola Agathonis Papæ citatis, f. 121. & ſeq. Actio XII. qua Imperator in propria perſona intereſſe deſijt, tom. 3. p. 1. ſ. 1. f. 136. A. B. epiſtolis Sergij & Honorij lectis Macarius deponitur, & anathematizatur, f. 148. c. 1. C. Actio XIII. qua diuerſa ſcripta relecta fuerunt hæreticorum, f. 148. F. Actio XIV. qua inter alia libri Vigilij Papæ & Mennæ, ad Vigilium examinati ſunt & ab hæreticis confictos eſſe deprehenſum fuit, f. 161. Actio XV. qua Polychronius hæreticus fruſtra mortuum fide ſua excitare conatus damnatur, tom. 3. p. 1. ſ. 1. f. 169. Actio XVI. qua Conſtantino Monacho Monothelitarum hæreſin profitenti anathema dicitur, f. 173. B. Actio XVII. f. 177. Actio XVIII. f. 179. qua fides orthodoxa explicatur & profeſſio editur cum ſubſcriptionibus. Sermo acclamatorius, f. 193. ſubſcriptiones, f. 196. epiſtola ſynodi ad Agathonem Papam, f. 203. edictum Imperatoris Conſtantini de fide in VI. ſynodo declarata ſeruanda, f. 207. B. epiſtolas poſt Concilium vide f. 213. & ſe. de canonibus ſextæ ſynodi admonitio, to. 3. p. 1. ſ. 1. f. 224. quantæ authoritatis ſint. ibi Canones ipſi, f. 230.

Conſtantinopolitanum Conciliabulum pſeudoſextum Vniuerſale & reprobatum quo ſub nomine V. & VI. ſynodi Oecumenicæ 102. canones editi fuerunt, habitum ſub pontificatu Sergij anno Domini 692. tom. 3. p. 1. ſ. 1. f. 312. c. 2. C. à quo hæc pſeudoſynodus indicta & quare, f. 312. c. 2. E. F. Quiniſexta cur appelletur, f. 313. c. 1. B. cur Trullana aut ſynodus erratica. ibidem. an fuerit Oecumenica. ibid. C. reprobata quod fuerit. ibid. F. canones reprobati, c. 2. C. qua authoritate quidam canonum recepti. f. 313. c 2. E. de tempore Concilij diuerſæ opiniones, f. 314. c. 1. B. & ſeq. Notæ Frontonis Ducæi, f. 315.

Conſtantinopolitanum Conciliabulum Monothelitarum, quo Orientales Epiſcopi ſynodum VI. œcumenicam anno Chriſti 712. tempore Conſtantini Papæ damnarunt, tom. 3. p. 1. ſ. 1. f. 377. c. 1. B. occaſio Conciliabuli à Monachi excæcati pſeudoprophetia data, ibid. C.

Conſtantinopolitanum Conciliabulum pſeudoſeptimum Vniuerſale 338. Epiſcoporum à Conſtantino Copronymo contra imaginum cultum anno Domini 754. tempore Stephani Papæ III. congregatum, ſed reprobatum, tom. 3. p. 1. ſ. 1. f. 396. c 1. A. cauſa, locus, tempus & auctoritas Conciliabuli. ibid. C. D. pſeudoſeptimum eſſe oſtenditur. ibid. E. an Oecumenicum fuerit, f. 396. c. 1. F. vtrum idem cum tertio Epheſino. ibid. E. an & à quibus reprobatum, f. 396 c. 2. C. Acta Conciliabuli. ibid. c. 2. F. & ſeq. Tempus. f. 397. c. 1. A. quomodo falſo VII. ſynodus Oecumenica appellatum & quare generale non dicendum ſit, tom. 3. p. 1. ſ. 2. f. 65. c. 2. C. eius refutatio prolixa, à f. 65. vſque ad 92. definitiones eiuſdem Conciliabuli, f. 88. c. 1. D. & ſeq.

Conſtantinopolitanum Conciliabulum in cauſa Ioſephi ſacerdotis à Tharaſio degradati anno Dom. 806. tempore Leonis Papæ III. habitum, tom. 3. p. 1. ſ. 2. f. 183. c. 1. B cauſa & tempus Conciliabuli, f. 183. c. 1. C. E. cur ſynodus adulterantium dicta. ibid D.

Conſtantinopolitanum Conciliabulum II. ſub Leone Papa III. contra Theodorum & Platonem eorumque ſocios anno Domini 809. habitum, tom. 3. p. 1. ſ. 2. f. 185. c. 1. A. Tempus & decretum Conciliabuli, ibid. B. C. cur mæchoſynodus vocetur. ibid. A.

Conſtantinopolitanum Conciliabulum, anno Domini 814. habitum, quo Iconoclaſtæ ſynodum II. Nicænam condemnarunt, & pſeudoſeptimam confirmarunt, tom. 3. p. 1. ſ. 2. f. 204. c. 1. E. cauſa & acta Concilij, ibi. F. Theodori Studitæ cōtra Conciliabulum acta, ib. c. 2. D. & ſeq.

Conſtantinopolitanum Concilium, quo Gregorius Syracuſanus Epiſcopus damnatus eſt, habitum anno Domini 854. tempore Leonis Papæ IV. tom. 3. p. 1. ſ. 2. f. 394. c. 2. D. Acta Concilij. ibid.

Conſtantinopolitanum Conciliabulum ſiue Photianum I. in quo Ignatio Conſtantinopolitano exturbato Photius à Gregorio Syracuſano ſchiſmatico inauguratus eſt, habitum anno Domini 858. tempore Nicolai Papæ I. tom. 3. p. 1. ſ. 2. f. 55[?]. c. 1. B. Cauſa Conciliabuli & calumniæ Ignatio obiectæ, f. 550. c. 1. C. D.

Conſtantinopolitanum Conciliabulum ſeu Photianum II. contra Ignatium anno Domini 859. tempore Nicolai Papæ I. celebratum, tom. 3. p. 1. ſ. 2. f. 554. c. 2. C. auctor & intentum Concilij. ibid. D.

Conſtantinopolitanum Conciliabulum ſeu Photianum III. falſo Oecumenicum appellatum, quo 318. Epiſcopi anno Domini 861. tempore Nicolai Papæ I. Ignatij iniuſtam condemnationem & Photij intruſionem affirmarunt, to. 3. p. 1. ſ. 2. f. 556. c. 2. C. acta vbi recenſeantur, f. 556. c. 2. D. Numerus Epiſcoporum. ibid. an œcumenicum fuerit, f. 557. c. 1. A.

Conſtantinopolitanum Concilium IV. Oecumenicum VIII. quo Ignatius ab exilio ad Sedem Conſtantinopolitanam reuocatus & reſtitutus eſt, & Photius ac Photiani cum Iconomachis damnati, inchoatum anno Domini 869. & anno ſequente ſub Hadriano Papa II. finitum. Eius præfatio, occaſio & cauſæ, tom. 3. p. 1. ſ. 2. f. 601. & f. 602. vſque ad 607. à quo indictum fuerit, tom. 3. p. 1. ſ. 2. f. 813. c. 1. A. An Oecumenicum fuerit, ibid. C. virum Imperator præſederit. D. Quod approbatum fuerit, f. 814. c. 1. B. & ſeq. falſo dicitur à Ioanne VIII. abrogatum. ibid. c. 2. F. an à Græcis receptum fuerit, to. 3. p. 1. ſ. 2. f. 815. c. 1. E. an de imaginibus aliter quid hic, quam in VII. ſynodo decretum fuerit, f. 815. c. 2. C. de hoc Concilio cur Catholici parum conſtanter loquantur. ibidem. E. an Epiſcopi 102. interfuerint, f. 816. c. 1 A. qui Legati Apoſtolici præſederint. ibid. B. C. quomodo à Photio hæc ſynodus falſata fuerit, f. 817. c. 2. F. conſeſſus Imperatorum & Epiſcoporum quis, to. 3. p. 1. ſ. 2. f. 820. c. 1. E. F. Canones in Concilio confirmati. ibid c. 2. ſubſcriptionis Concilij forma, tom. 3. p. 1. ſ. 2. f. 821. c. 2. E. Photianorum pœnitentia, f. 821. B. & ſeq. Photio adhærentium alij leniori alij grauiori epitimio recepti & cur, f. 822. c. 1. C. D. Synodica Nicolai, Hadriani, Martini & ſuorum ſequentium Pontificum decreta in Photium, to. 3. p. 1. ſ. 2. f. 823. c. 2. & ſeq.

Conſtantinopolitani Concilij IV. Oecumenici approbati VIII. ſingularum actionum relatio compendioſa, to. 3. p. 1. ſ. 2. f 607. & ſeq. Actio I. f. 608. c. 2. & ſeq. quando & vbi habita, f. 609. c. 1. C. Legati & Vicarij Sedis Apoſtolicæ Donatus Oſtienſis, Stephanus Nepeſinæ Epiſcopi, & Marinus Apoſtolicæ Sedis Diaconus, f. 611. c. 2. B. libellus à Sede Apoſtolica miſſus & ſubſcriptiones Patrum Orientalium, f. 613. c. 1. F. & ſeq. Photij damnatio, f. 615. c 1. C. Actio II. f. 617. c. 1. B. Libellus à Photio recedentium Epiſcoporum, c. 2. D. lapſorum receptio, f. 618. c. 2. F. & ſeq. Actio III. f. 620. c. 1. B. epiſtolæ Baſilij Imp. & Ignatij ad Hadrianum Papam, & huius ad Ignatium, f. 620. 621. 622. Actio IV. f. 624. c. 1. F. contentio cum Theophilo de receptione Photij. Actio V. f. 633. c. 2. D

allocu-

allocutio ad Photium præſentem. f.634. c.2. Actio. VI. f. 636. c.2.D. decretum in electores & ordinatores Photij, f.638. c. 2. Epanagnoſticon Baſilij Imper. ad Photianos vt reſipiſcentes veniam à ſynodo petant, f.641.c.2.C

Actio VII.fol.643.c.1 E colluctatio cum Photio & Photianis. f. 643. & ſeq. epiſtola Nicolai ad Epiſcopos Conſtantinopolitanos. f. 645. acta Synodi Romanæ IV.contra Photiũ celebratę, f.647. c.2.F. & ſeq.

Actio VIII.f.660.c.1.A citatio & reſponſio Theodori Crithini iconoclaſtæ, fol. 662.c.1.F Actio IX. f.664.c.1.B. aduentus Alexandrini Patriarchæ, vicarius & commiſſio. ibid. c. 2. E. F. Actio X. f. 670.

Canones à Concilio confirmati, fol.671. c.2. & ſeq. ſubſcriptiones, f.682. & ſeq. epiſtolæ ſynodales, f.685.c.2.E. & ſeq. terminus & definitio Concilij, fol. 678. & ſeq.

Concilij Conſtantinopolitani Oecumenici VIII. connexa de ijs quæ Concilium ſecuta fuerũt, t.3.p.1.ſ.2.f.829.c.1.A & ſeq.

Conſtantinopolitanum Cõcilium III. Oecumenicum VIII. ſub Hadriano Papa celebratum græcolatinum, auctore Niceta cognomento Dauide Paphlagone, tom. 3. part. 1. ſect. 2. fol. 682. De ijs quæ ſynodum præceſſerint. ibid. Vita ſeu certamen Ignatij Patriarchæ Conſtantinop.A. & ſeq.

acta in primis ſynodi actionibus, fol.713. c.2.D. & ſeq.

Photij eiecti doli quibus Baſilij familiaritatem & per hanc Eccleſiæ turbationem ſecundam reconciliauit, f.721. & ſeq.

Ignatij encomium à Michaële monacho compoſitum, f. 725. de eius tota cauſa libellus ad Nicolaum Papam à Theognoſto monacho miſſus, f.726.

Actorum ſynodi VIII. capitum index & ſummarium, f.729. c. 2. D. & ſeq.

Epiſtola Nicolai Papæ & Epiphanij ad Ignatium, f. 730. & 731. præfatio & Actio I. Concilij, fol. 733. Actio II. f.738. receptio Epiſcoporum Photio adhærentium metu tormentorum. Actio III. f.739. Epiſtola Baſilij Imper. ad Hadrianum, & Ignatij ad eundem, fol. 739. & 740.

Actio IV. f. 741. Theophili & Zachariæ Photianorum pertinacia, & Epiſtola Nicolai Papæ ad Photium. Actio V. f. 745. Photij in Concilio pertinacia. Actio VI. f.747. Contentio cum Photianis, f.749. & ſeq.

cohortatio inſignis Baſilij Imperat. ad Photianos plena humilitatis & pietatis, f.752.

Actio VII. f.753. Photio viciſſim ſiſtitur, baculo priuatus pertinax manet, ibid. & ſeq.

Epiſtola Nicolai Papæ de Actis Photij & ſynodi Romanę contra Photium, f.754.C & ſeq.

colloquia Papæ cum ſynodo, f.759. Capitula ab Hadriano Pap. contra pſeudoſynodum Conſtantinopolitanam in Romano Concil. edita, f.761.

Actio VIII. f.763. Photij ſcripta comburuntur, ibid. E. ſuppoſititij legati à Photio contra Nicolaum Papam ſubornati nempe Petrus, Baſilius & alij examinãtur, fol.764. Theodorus Crithinus iconoclaſta ſiſtitur & nummo Cæſaris honorato abs ſe confunditur, f. 765. alij Iconoclaſtæ reſipiſcunt, f. 766. Actio IX. f.766. Vicarij Patriarchæ Alexandrini receptio & probatio de actis ſynodi, f.767. & ſeq. ſuppoſititiorum à Photio teſtium contra Ignatium depoſitio & receptio, f 769.B. vide de his longius examen, fol.667.c.1. & 2. Actio X. Canones 14. in Concil. confirmati, f 769 D. & ſeq.

epiſtolæ encyclicæ ſynodi compendium, f.774.

epiſtola Concilij ad Hadrianum Papam de actis ſynodi, f.775.C

epiſtola Metrophanis ad Manuelem patricium de exauctoratione & actis Photij. f.776.C

Conſtantinopolitani concilij Oecumenici VIII. alia epitome breuior in porticu perſcripta, tom.3.part.1.ſ.2.f.824.C. & ſeq. alia ex libro ſeptem ſynodorum, tom.3.p.1.ſ.2.f.826.c.1.C Alia Seuerini Binij, tom.3. part. 1. ſ.2. f.818. c. 1. B. & ſeq.

Conſtantinop. conciliabuli ſub Nicolao Pap. I. habiti reprobatio, tom.3.p.1. ſ.2. f.657. c.1.F capitula damnationis, ibid. c.2. ſubſcriptiones reprobationis, f.658.c.1.& 2. Græcolatina hæc extant, t.3. p.1.ſ.2.f.759. & ſeq.

Conſtantinopolitanum conciliabulũ pſeudooctauum quando habitum, t. 3. p.2.f.100.c.2.B.f.103 c.1.C

Conſtantinopolitanum cõciliabulum pſeudoœcumenicum octauum, quo photij reſtitutio confirmatur, tom.3. p.2. fol.100. c. 2. B. reprobatum ibidem. à quo & cur indictum.C. an pro abrogatione Oecumenici octaui congregatum. C. E. qualiter commonitorium Ioannis Papę legatis datum à Photio corruptum. D. qua fraude particula Filioq; è ſymbolo in hoc conciliabulo ſublata fuerit. F. acta huius quibus fabuloſa videantur, f.101. c.2. B. quando conciliabulum hoc habitum fuerit, t.3.p.2.f.100. c.2. B.f.103. c.1.C. à quibus fuerit reprobatum, tom.3. p.2. f.101.c.1.E. an à Ioanne Papa octauo receptum fuerit, vel probatum. ibid. Legati eo miſſi quod Photio communicarint à Papa Ioanne damnati, fol.102. c.1.B. cur Oecumenicum & pſeudooctauum appelletur, tom.3. p.2.f.101.c.1.D cuius authoritatis ſit apud hiſtoricos, t.3. part. 2. f.101. c.1. A. quot Epiſcoporum fuerit, tom.3. part. 2. f.102. c.1.C Actorum eius & ſeſſionum ſingularum compendioſa relatio.D. & ſeq. canones conſtituti, c.2. E F. & ſeq. Acta per quem ad Romanum Pontificem delata fuerint, t.3.p.2.f.108.c.2.F

conſtantinopolitanum Conciliabulũ aliud à Photio ſub Ioanne Pap.VIII. habitum. vide ſub titulo Photiana pſeudoſynodus.

conſtantinopolitanum conciliabulũ quo Triphon patriarcha doloſè depoſitus eſt Theophylacto ſubſtituto, habitum ann. Dom. 944. tempore Marini II. tom.3.part.2. fol.144.c.1.D. acta concilij E.

conſtantinopolitanum concilium in cauſa Nicephori Imperatoris Orientalis ann. 963. habitum ſub Ioanne XII. t. 3. part.2.f.155. c.2.A. occaſio, cauſa & acta concilij B.

conſtantinopolitanum Conciliũ, quo Baſilius patriarcha depoſitus fuit, habitum ſub Benedicto Papà VII. ann. Dom. 975.t.3.p.2.f.160.c.2.A

Conſtantius Imperator qualis, t.1.p.1. f.465.c.2.E an ſecundo rebaptizatus fuerit, tom.1. part.1. fol.496. c.2. F hiſtoriam patris à lepra curati ſupprimi curat, tom.1. part.1. fol.218. c.2.A Vetat publico edicto Athanaſium defendi, f.465.c.1. E quod præſidium ſynodi ſibi vendicaret ab Athanaſio, Oſio & alijs grauiter redarguitur, tom.1. part.1. f.292.A Athanaſium ab exilio reuocat, tom. 1. part.1. fol.396. c.2. E & ſeq. eius tempore quot & quæ Hæreſes in Eccleſiam ſæuierint, tom.1. part.1. f.520. Vrſacij & Valentis hæreſin arripit & in Homouſianos grauiter ſæuit, tom.1.p.1. f.520. etiam in Heterouſianos, Ætium & Eunomium. ibid. eius impietas & ſcelera à S Hilario deſcripta & illi exprobrata, tom.1.part.1. fol.519. Imperium ipſi adimitur, dum Chriſto diuinitatem adimere conatur, f.487.c.1. A

conſtantij Imperat. & Liberij Pap. dialogus de ſubſcriptione condemnationis Athanaſij, t.1.p.1.f.477.c.2.C

Conſtantius Auraſicenſis Epiſcopus quis, t.1.p.1.f.552.c.2.D

Conſtitutio Iuſtiniani Imperat. contrà Anthimum, Seuerum, Petrum & Zoaram, t.2.p.1.f 761.c.2.B

Conſtitutiones Laurentij Card. vide Laurentij Card.

Conſtitutiones pontificiæ inſtar quatuor Conciliorum Oecumenicorum venerandæ & obſeruandæ, tom.3.p.2.f.383. c.2.F vide plura Concilia Oecumenica.

conſtitutiones Impp. de fide quo auctore conditæ, t.2.p.1.f.666.c.1.F

conſtitutiones ſynodicæ Odonis Pariſienſis Epiſcopi, tom.3. p.2.f.656.c.1.C & ſeq.

conſtitutiones Principum non præiudicant Eccleſijs, t.3.p.2.f.690.c.2.D

conſtitutionum Friderici II. Imperatoris pro immunitate Eccleſiaſtica confirmatio à Concilio Conſtantienſi facta, t.3.p.2.f.950.c.1. & ſeq.

Conſubſtantialis vox à Patribus Concilij Nicæni vnanimiter recipitur, t.1.p.1. f.321.c.2.C t.1.p.2.f.560.c.1.C

conſubſtantialitatis nomen in Patris & filij diuinitate explicanda plures ante Conc. Nicænum vſurpàrunt, tom.1.p.2. f.573.c.2.C

Conſuetudo Eccleſiæ lex firmiſſima, t.4.p.1.f.260. c.2.F

conſuetudo ſine veritate, vetuſtas erroris eſt iuxta Cyprianũ, t.1.p.1.f.148.c.2.F

conſuetudo pernicioſa non retinenda ſed abolenda, tom.2. part.2. f.350. A t.3.p.1.ſ.2.f.428.c.1.D radicitus euellenda, t.3.p.1.ſ.2.f.499.c.1.A

conſuetudines grauamen Eccleſiæ inducentes inualidæ, t.3.p.2.f.963.c.1.D

conſuetudo aut conſtitutio non obeſt ſaluti, ſi illi canonica non obſiſtat authoritas, t.3.p.1.ſ.2.f.544.c.1.E

Conſuetudines iuri vel honeſtati contrariæ abolendæ, t.4.p.2.f.171.c.1.F

Contemptus temporalium diuitiarum & mundanorum affectuum non Eccleſiaſticis tantum, ſed & laicis præceptus, t.4.p.1.f.392.c.1.A

Contemptores Clerici, vide Clericus.

Contentioſus quomodo corrigendus, tom.2.p.1.f.431.c.2.B eius pœna, t.2.p.1.f.558.c.1.D. vide plura Clericus content.

Contractus de re pecuniaria qui illiciti, t.4.p.2.f.387.c.1.D

Contradictoria quædam in ſacris literis apparentia, t.4.p.1.f.562.C

Contritio quid, tom.4. part.2.f.310. c.2.B quæ contineat in ſe, tom.4.part.2. f.310.c.2.B quomodo in ſuggeſtu tractanda, tom.4. p.2. f.195. c.2.F eius neceſſitas & vtilitas, tom 4 p.2.f.310. c.2 B.E Effectus. C. 313. c.1.E reconciliat hominem Deo etiam ante ſacramentum, nō tamen ſine eius voto, t.4.p.2.f.310.c.2.C eius ab attritione diſcrimen, f.310.c.2 B.E

Controuerſiæ fidei & Eccleſiæ à Romana ſede terminandæ, tom.1. p.1. f.20. c.2.F t.4.p.1.f.248.c.1.B iuxta Eccleſiæ & SS.Patrum explicationem decidendę, t.3. p.1.f.1.f.237.B

Controuerſiæ in Eccleſia ortæ per ſedem Apoſtolicam definiendæ, tom.2.p.2. f.7.c.2.A

Controuerſæ doctrinæ ſacræ veritas vnde & quomodo eruenda, t.4.p.1.f.346. c.1.E

Controuerſia de pręcedentia inter Eccleſiaſticos ab Epiſcopo decidenda, t.4. p.2.f.341.c.2.C

Contumax venire ad Concilium tertio vocatus deponendus, tom.1.p.1.f.337. c.2. F. quo pretio iuxta Conſtitutiones Leodienſes mulctandus, tom.4.p.1.f.735. c.1.C

Conuentuum Chriſtianorum nomina, t.1.p.1.f.249 c.2.E

Conuentus ſæculares in atrijs baſilicarum non celebrandi, tom.3. p.1.f.2.f.189. c.1.A

Conuentus ad conuentum ſe totaliter transferre nequit ſine permiſſione ſedis Apoſtolicæ, t.3.p.2.f.752.c.1.E

Conuentus trium Regum Francorum & Epiſcoporum Galliæ in villa Sablonaria, quo inter Reges Ludouicum, Carolū & Lotharium pax eſt conſtituta, ann Domini 862. tempore Nicolai Pap. t.3.p.1. f.2.f.558.c.2 E

Conuentus Cabilonenſis de rebus Eccleſiaſticis & politicis componendis ann. Chriſti 839. ſub Gregor. Pap.IV. habitus, t.3.p.1.f.2.f 340.c.1.E cauſa & acta Concilij. ibid.

Conuentus in villa Engelheim tempore Paſchalis Papę I. ann.819. de rebus bellicis & raptoribus rerum Eccleſiaſticarum celebratus, tom.3. part.1. f.2.f.266. c.1.F. Tempus & acta. ibid.

Conuentus Francici in villa Holonia habiti capitula, t.3. p.1. f.2. f.346. c.1.F

Conuentus Optimatum Galliæ in Villa Theodonis celebratus, quo Carolus Magnus condito teſtamento inter tres filios regnum diuiſit, tom.3. part.1.f.2.f.183. c.1.F

Conuentus in Theodonis villa Epiſcoporum in qua Ebbo Rhemenſis Archiepiſcopatu ſe abdicauit ann. Chr.835. habitus, t.3.p.1.f.2.f.313.c.1.E

Conuentus Piſtis ad Sequanam habitus, vide Piſtis

Conuerſio vera hominis quot partibus conſtet, t.3.p.1.f.1.f.355.c.1.D gratiæ diuinæ opus eſt, t.4.p.1.f.337. c.2.A Quænam ad illud requirantur. ibid. A. B

Conuerſionem errantium Epiſcopus ſi negligat qua pœna mulctandus, tom.1. p.1.f.754.c.2.B

Conuerſi ex hęreſi non prius ſuſcipiendi quam omnem hæreſin anathematizent, t.1.p.1.f.243.A.B

Conuerſa loca cuius fiant Epiſcopi, t.1. p.1.f.754.c.1. C.D. & ſeq.

Conuicium ſcripto probandum, t.1.p.1. f.100.c.1.A

Conuicium non audiens ſed faciēs miſer eſt, tom.1. part.1. f.119.c.1 E ab irato obiectum an & quando criminis reum faciat, t.3. p.1. f.1.f.438.c.2.D & f.447. c.2.E

Conuiuia in Eccleſijs non celebranda, t.1.p.1.f.245.can.28. f.575.c.2.D f.759.F

Conuiuia de confertis clericis non facienda, nec religioſis, t.2.p.2.f.246.B

Conuiuia ex ſymbolis inſtituere clericis & Chriſtianis vetitum, t.1. p.1.f.247. can.55.

Conuiuijs ſacerdotum quæ qualeſve perſonæ intereſſe debeant, t.1. p.1.f.208. c.2.A

Conuiuia paganorum abolenda & vitanda, t.1.p.1.f.766.c.1.D

Cor ante omnia Deo dandum, t.4 p.1. f.337.c.2.C

Cor durum quodnam dicatur. t.1. p.1. f.337.c.2.E item quod Cor bonum & optimum, t.4.p.1.f 337.c.2.B. & ſeq.

Corbeiēſis monaſterij priuilegia à Nicolao Pap.I. confirmantur, tom.3.p.1.f.2. f.471.c.2.B. & ſeq.

Corbeienſe Concilium cur Alexander Pap.II. ab Epiſcop. exemerit, t.3.p.2.f.235. c.1.E

Corduba & Cordoba quæ & qualis, t.2.p.2.f.224.c.1.F

Cordubenſe Conciliabulum, in quo martyrium vetitum, & cultus Martyrum ſublatus eſt, habitum an.Dom.852. tempore Leonis Papæ IV. t.3.p.1.f.2.f.384. c.2.A Occaſio, decreta & acta Conciliabuli. ibid. B.D

Cornelij Papæ vita, tom.1. p.1.f.107. c.2. A & ſeq. quando Pontifex factus. ibid.E quomodo electus. tom.1. part.1. f.102. c.2.A de eius facilitate in lapſos, electione & apoſtaſia calumniæ ſchiſmaticorum, tom.1. part.1. fol. 108. c.1. A quamdiu ſederit. B. Martyrio ſub Gallo coronatus & non ſub Decio. C. quando D. quomodo. f.107.c.2.D. eius glorioſa confeſſio & laus à B. Cypriano tributa, tom.1. part.1. fol. 121. c.1. D. F. illius ordinationis hiſtoria à B. Cyprian. narrata, tom.1.p.1.f.122.c.2.D.F. & ſeq. Laus. ibid. F

Cornelij Papæ acta corrupta ſunt, t.1. p.1.f.109.c.1.D. an ordines ſacros contulerit. F. ſcripta eius, c.2.A. Epiſtolas quot ſcripſerit, f.110.c.1.F

Coronas benedicere ſolis Epiſcopis & Abbatibus conceſſum, tom.3.p.2.f.443. c.2.F

Coronæ regali à Gregorio VII. Rodolpho miſſę inſcriptio, tom.3.p.2.f.42[illegible]. c.2.E

pro Coronis clericorum forcipes vel manutegia non exigenda, tom.3 p.2.f.441 c.2.F

Coronę Clericalis origo & forma quę t.2.p.2.f.375. c.2.F. vide plura Tonſura. & Clericalis Corona.

Corporale vnde dictum, t.1.p.1.f.219. c.1.B lineum eſſe debet, tom.1.p.1.f.208. c.1.E. f.219.c.1.B. & cui, tom.1.p.1.f.255. c.2.B ad extinguendum incendium igni non injciendum, t.3.p.2.f.177.c.1.E

Corpus cur à Platone vinculum & ſepulchrum dictum. tom.2. part.2.f.15[illegible]. c.1.D

Corpus Chriſti cur à Patribus mente præditum vel animatum nominari ſoletum, t.1.p.1.f.384. c.1.B

Corpus & caro Chriſti duplex, vera & myſtica, t 4.p.1.f.254.c.2.B

Corpus Chriſti non incipit eſſe in Euchariſtia per motum localem, tom.4 p.1. f.253.c.2.D

Corpus & ſanguis Chriſti vere & realiter in Euchariſtia continentur, tom.4 p.1. f.253 c.1.B tom.4. part.2.f.305.c.1.E ac ſumitur. f 307. c. 2. B in vtraque ſpecie Euchariſtiæ totum cum anima & ſanguine continetur, & tantum in vna quantum in duabus, non tamen directe vi ſacramenti, t.4.p.1.f.275.c.2.A.B

Corpus Chriſti pro ſalute corporis, & ſanguinem pro ſalute animæ ſub diuerſis ſpeciebus exhiberi, quomodo intelligendum, t 4 p.1.f.270.c.2.F

Corpus Domini in altari quomodo cōponendum, t.2.p 2.f.227.c.1.D

Corporis Chriſti feſtum ab Vrban.IV. inſtituitur, t 3.p.2.f.733.c.2.E illud celebrantibus quæ indulgentiæ conceſſæ, t.3. p.2.f.1004.c.2.D & ſeq.

Corporis Chriſti ſodalitates inſtituendæ, t.4 p.2.f.365.c.2.A

SS.Corpora de loco in locum ſine ſcitu Epiſcopi non transferenda, t.3.p.1.f.2 f.202.c.1.C

Corpora SS. Petri & Pauli quando & quoties translata, tom.1.part.1.f.108 c.2 C.D. & f.110.c.1.F miraculosè à furioſorum iniuria præſeruantur, fol.109.c.1.C à Lucina deuota & nobili fœmina quomodo leuata fuerint, t 1.p.1.f.109.c.2.D

Correctio duplex eſt, alia iuſtitiæ, alia caritatis, tom.4.part.1.f.303.c.1.C.f.310 c.1.B

Correctionis triplex modus, & quibus ac quando ſinguli conueniant, t.4. p.1. f.334. c.2. D. qualis ab Eccleſiaſticis, & in diſciplina diſcretio ſeruari debeat, t.2. p.2.f.550.F

Correctio Clericorum qualiter fieri iuxta Huſſitas debeat, t.4.p.1.f.236.c.1.F & ſeq. qualiter ab Epiſcopo adhibenda, t.4 p.2.f.307.c.2.D

Correctio Eccleſiaſticorū coram multitudine laicorum omittenda, tom.4.p.1. f.312.c.2.A

Correctio iudiciaria ſolis conuenit authoritatem à lege vel volūtate diuina habentibus, t.4.p.1.f.314. c.1.F. probatur ex lege diuina. ibi. praxi Apoſtolorum, f.315. c.1.B. praxi Eccleſiæ, c.2. A. ex decretis SS.Patrum. E.

Corre-

Correctio publica an & quare in primitiua Eccleſia à Chriſto & Apoſtolis viſitata,tom.4.p.1.f.326.c.1.D

Correctio fraterna licita eſt & præcepta probatur, t.4.p.1.f.310 c.1.D &f.311. c.2.B. conuenit & ſuperioribus in inferiores,& contra, to.4.p.1.f.311 c.1.A.cum diſcretione adhibenda,ibid.D.non carere debet dulcedine, ib.E.non pro ſemper obligat,c.2.B.ordinata eſt ad emendationem peccantis,ib.E.qualiter adhibenda, ibid. F & ſeq.

Correptionis modus quis ſeruandus, t.3.p.1.f.2.f.250 c.2.D.& ſeq.

Corrupticolæ qui & vnde ſic dicti,t.2. p.2.f.190.c.2.F.eorum hæreſis quæ, ibid. f.203.c.2.F

Corſi exules ad Papam perfugiunt, & in vrbem Portuenſem recipiuntur, to.3. p.1.f.2.f.305.c.2 A.B

Corſica Inſ. antiquitus ad ditionem ſpectat Apoſtolicam,t.3.p.2.f.377.c.1.B

Coyacenſe Concilium pro reformandis Eccleſiæ moribus in diœceſi Ouetenſi anno Chriſti ML.ſub Ferdinando rege Caſtellæ tempore Leonis Papæ IX. celebratum,t.3.p.2.f.216.c.2.B. decreta Concilij,D.& ſeq.

Credere ſe iuſtificatum,prædeſtinatũ, an ad iuſtificationem ſpectet, tom.4.p.2. f.291.c.1.E.& ſeq.

Credere certo ſibi remiſſa eſſe peccata non iuſtificat,ibid f.291.c.1.F

Crimen quadrupliciter capitur, to.4. p.1. f.325 c.2. C. notorium & occultum quod dicatur,t.3.p.2 f.648.c.1.E

Criminum grauium ſpecies vndecim, t.4.p.1.f.325.c.2.D. diuerſa contra ea remedia,t.3.p.1.f.1.f.355.& 356.ac ſeq.

Criminis obiectio nõ omnis eſt accuſatio,t.1.p.1.f.100.c.1.A

Crimen obijciens niſi probauerit,pœnam quam intulerit,patiatur, to.3.p.1.f.1. f.438 c.2.D.f.447.c.2.F

Criminalis cauſa nulli committenda, niſi perſonæ accuſantes appareant, to.3. p.2.f.572.c.1.E.vide Cauſa.

Crotildis Regina interceſſione S.Martini exercitum per orationem diuinitus fugat,t.2.p.2 f.34.c.1.A

Crux Chriſti ſemper in veneratione habita, to.4.p.1.f 321.c.2.A.oſculanda & deportanda, maximè vbi hoſtis inſidiæ formidãtur,t.3.p.1.f.2 f.522.c.2.D. ei honor habendus,tom.3.p.1.f.1 f.248.B.quo modo adoranda, to 3.p.1.f.2.f.114.c.1 D. f.127.c.2. C. per eius oſcula & deportationem quid deſignetur,ibid.f.522.c.2.B

Crux Chriſti in Perſidem translata, to.2.p.2.f.321.c.2.C.Conſtantino viſa, t.1. p.1.f.208.c.2.F. à Carolo Magno donata in litanijs præferri ſolita,t.3.p.1.f.2.f.358. c.2.C. ſuper calicem qualiter formanda, ibid f.371.c.1.A. cum Euangelio in medio Concilij poni ſolita,ib.f.733.D

Cruces Eccleſiæ ritu benedicendæ, t. 4.p.2.f.433.c.1.E

Crucis inuentio quando & qua die contigerit,to 1.p.1.f.207.c.2.E.f.208.c.1. B.eius feſtum an à Græcis celebretur, t.1. p.1 f.208.c.1.C

S.Crucis ex B.Auguſtino gloria,t.3.p.1. f.2.f.114 c.1.E. eius trophæum in medio vrbis à Conſtantino erectum, to.1.p.1.f. 208. c.2. F. eius cum ſacris imaginibus conformitas,t 3.p.1.f.2.f.127 c.2.C

Crucis S figura iuxta antiquam traditionem honoranda, to.3.p.1.f.1.f.390.D. t 3 p.1 f.2.f 672.c.1 B. in omni Eccleſia erigenda,to.4.p.2.f 436 c.1.D. item in triuijs domi foriſque vt Chriſti trophæum affigenda,tom.4 p.2.f.416.c.2 F.in pauimento aut ſolo non formandæ, ne pedibus conculcentur,t.3 p.1.f.1.f.248. B. nec locis ſordidis,t.4 p.2 f.417.c 1.A

Crucis ſignatione ad quemlibet progreſſum ſe armare ſoliti antiquitus Chriſtiani,t.2.p 2.f.324 c.2.E. eius ſignatione inimici peſtem pelli antiquum Eccleſiæ dogma,ibid. D

Cruci in proceſſionibus bina lumina præferenda,t.4.p.2.f.534.c.1.F

Crucis Chriſti imagines erigere,& moribundis proponere SS. Patribus primæ Eccleſiæ viitatum,ib.f.157.c.1.D

S.Crucis & ſacrarum imaginum adorationem vocare idololatriam impium & hæreticum eſt,t.3.p.1.f.1.f 720 E.F

Crucis ſignum Cõſtantino oſtenſum, tom.1.p.1 f.208.c.2.F.& t.3.p.1 f.2. f.526. c.1. A. in militia pro vexillo ferendum, t.3.p.1.f.2.f.525.c.2.F

Cruces ſacras confringi & ſuccendi à Petrobruſianis hæreticis iuſſum, t.3.p.2. f.485.

ad Crucem in via ſi quis perſequentibus inimicis cõfugiat,liber ſit, vti in Eccleſia,t.3 p.2.f.417.c.1.E

Cruce ſignatorum militum inſtructio & viuendi ratio ab Innocentio IV. præſcripta,ib.f.725.c.2.D.& ſeq. priuilegia, f.726.& ſeq. ad expeditionem in terram ſanctam Lugdunenſi in Concilio euocãtur,t.3 p.2.f.725 c.2.F.& ſeq. quantum, qui perſonaliter non comparent, contribuendum,f.726.c.1.A.& ſeq. Albigenſes hæreticos Toloſano comitatu eijciunt & profligant,t.3.p.2.f.671.c.2.D

Crucifixi imago ab hęretico lapidibus icta ſanguine manat,t.4.p.2.f.358.c.1.E

Cryptæ arenariæ pro cœmeterijs,to.1. p.1.f.113.c.1.E

Cubicularius quis, tom.1.p.2.f.504. c.2.A

Cubiculariorum Comes quis,ibid.

pro Culpis maioribus & minoribus diuerſa remedia ſeu pœnitentiæ, t.3.p.1.f.1. f.355.f.356.& ſeq.

Culpam principaliter ſolus Deus remittit, ſacerdos & Papa miniſterialiter, t.4.p.1.f.319.c.1.D

Cùm præpoſitio, quando vnum, & quando plura deſignet,tom.1.p.2. f.330. c.1.C.D

Curata beneficia nulli ante annum 25. ætatis conferenda; tom.3.p.2. f.574.c. 2. A.

Curatum Beneficium,vide Beneſ. curatum.

Curati omnes,ſiue ij, qui Paſtorem in cura adiuuare conſuetudine vel inſtituto tenẽtur,in Eccleſijs ijs curatis reſideant, t.4.p.2.f.465.c.1.B. non reſidentium pœnæ,ib.f.329.c.1.A.B

Curatorum officium,ibid.f.328.c.2.B. f.574 c.2.C.& ſeq.vide etiam Parochi.

Curiæ Romanæ reformatio ſub Leone X.in Concilio Lateranenſi facta,to.4. p.2.f.85.c.1.D

Cuſtodũ Eccleſiæ officiũ.ib.f.379 c.2.D

de Cuſtodibus limitum Bulgarorum tyrannicum decretum, tom.3 p.1 f.2.f 525. c.2.A

Cyclus Dionyſij Paſchalis, tom.2.p.1. f.635.c.1.B

Cyperanum Concilium, quo monachus Caſinenſis inuitus in monaſterium intruſus voto abſoluitur, & Guilielmus Dux Apulię & Calabrię conſtituitur,habitum anno Dom. MCXIV.t.3.p.2.f.452 c.2.B.Acta Concilij,ibid.& ſeq.

Cypri Archiepiſcopus à quo & quomodo creandus,t.1.p.1.f 337.c.1.C

Cypriacenſe Concilium à Clodoueo Galliarum Rege anno Chriſti 662. ſub Vitaliano Papa habitum, to.2.p.2.f.527. c.1 D locus & acta Concilij,ibid.E.F. Epiſcopi quot & quales interfuerint,f.527. c.2.A

Cyprianus fit Carthaginenſis Epiſcopus,t.1.p.1.f.95.c.1.B. an Archiepiſcopus fuerit,t.3.p.1.f.1.f.314.c.1. F. cur in perſecutione ſeceſſerit,t.1.p 1.f.103.c.2.D. an communionem ſub vtraq; ſpecie ſenſerit eſſe pręcepti diuini,t.4.p.1.f.291.c.1.A.in Africam relegatur,t.1.p.1.f.155. martyrio coronatur,t.1.p.1.f.158.c.1.D. eius ſentẽtia de rebaptizandis ijs qui ab hæreticis ſunt baptizati,nõ recepta, ib.f.137.c.1.C an anabaptiſtis patrocinetur, ib.f.146.c. 2.D.eius error vnde ortus,ib.f.82.c.2.E. an ſententiã de baptiſmo hæreticorũ mutarit,ib.f.154.c.2.D. illius ſcripta & dicta non omnia ab Eccleſia recipiuntur, to.4. p.1.f.290.c.2.D. de ijſdem B. Auguſt. iudicium,ibid.E

B.Cypriani fuga,t.1.p.1.f.95.c.2. C.inſtinctu Spiritus S.facta, ibid.f.102.c.1.E. illius authoritas in Concilio Epheſino quanta,t.1.p.2.f.195.c.2.D. illius Epiſtolæ ad clerum Romanum, & cleri ad ipſum, t.1.p.1.f.102.c.2.& ſeq.

Cyprianus Rhetor eloquentiſſimus à Cæcilio ad fidem conuerſus, ibid. f.95. c.1.B

B Cyrillus 32. annos Alexandrinæ Eccleſiæ præfuit,t.2.p.1.f.181.c.2.C. f.185.c. 2.C.Neſtorij antagoniſta diuinitus excitatur, to.1.p.2.f.1. & quæ contra Neſtorium egerit,t.1.p.2.f.1. Epheſino Concilio vt legatus ſedis Apoſtolicæ præſidet, t.1.p.2.f.2.t.1.p.2.f.240. c.1.D. qualiter à Neſtorianis diffamatus fuerit, to.1.p.2.f. 482.c.1.B.C. F. & ſeq. ab Ioanne Antiocheno Neſtorij fautore in Conciliabulo excommunicatur,t.1 p.2.f.3. à Theodoſio cum Memnone incarceratur,ſed mox ad Concilij legationem liberantur, ibid. & f.278.c.2.B C. à Neſtoriana factione dignus depoſitione iudicatur, f.225.c.2.E Apollinaris, Eunomij & Arij hæreſeon inculatur,f.225.c.2.E.f.274.c.1.C.vide de his & ſimilib. calumnijs Epiſtolas Epheſini Conciliabuli. Anathematiſmi eius hæretici iudicantur,ibid.F. cauſa illius & aliorum Catholicorum apud Imperatorem Theodoſium per Dalmatium S. Archimandritam agitur, tom.1.p.2. f.290. c.1.C

Cyrillus Alexandrinus à ciuitate ſua magna exultatione recipitur, tom.1.p.2. f.408.c.1 F. negant ſchiſmatici ſe illi reconciliari poſſe,to.1.p.2.f. 281.c.2.F. defuncto Dioſcorus ſubrogatur, to.1.p.2. f.498.c.1.C

Digitized by Google

B.Cyrilli confirmatio, to.1.p.1.f.556.c.1.F laudes, ib.f.741.c.1.E. t.1.p.2.f.304.c.1.E de eiuſdem & Ioãnis Antiocheni diſcordia Liberati hiſtorica relatio, t.2.p.2.f.179 c.2.& ſeq. Item de pace ſeu recõciliatione eorundem, f.180.c.1.E. & ſeq.& t.1.p.2.f.487.c.2.C. Illius de Theodoro Mopſueſteno ſententia, t.2.p.2.f.76.c.2.C.F.f.77.c.1.A.B.& ſeq.f.77.c.2.C.f.78.c.1.A.& ſe. anathematiſmi contra Neſtorium poſiti relecti Cõſtantinopoli, t.2.p.2.f.98.c.1.B

Cyrilli Alexandrini Epiſc. anathematiſmorum ſeu capitum 12. contra Neſtorianos explanatio, to.1.p.2.f.311.vſque ad f.318. Apologeticus, ſeu defenſio eorundem contra obiectiones Neſtorij, f.318. ad f.341. Alia eorundem defenſio contra reprehẽſiones Theodoreti Cyri Epiſcopi, f.341.vſque ad f.364.

Cyrilli Alexand.Epiſcopi ſcholion de Vnigeniti Incarnatione, in 28.capita diſtributum t.1.p.2.f.364.D.& ſeq. diſputatio de incarnatione per interrogationes inſtituta, f.376.& ſeq.

Cyrilli Alexand Epiſcopi liber Theodoſio Imperatori dedicatus de recta in Chriſtum fide, vbi enumeratis varijs de Verbi Incarnatione hæreſibus Chriſtum vnum verum Deum ſimul & hominẽ eſſe oſtendit, & B. Mariam veram Deiparam, t.1.p.2.f.20.c.1.& ſeq. alius religioſiſſimis Reginis dedicatus, de recta in Deum fide, vbi quod B. Maria verè Deipara ſit, oſtendit ex SS. Patrum varijs teſtimonijs, item quod Christus ſit Deus vnione naturarũ, vita, viuificator, & propitiatorium, & quod fides ſit in Chriſtũ vt Deum, cuius mors mundo ſalutaris extitit, t.1.p.2.f.43.& ſeq. alius iiſdem Reginis nuncupatus, quo B. Maria Virgo vera Deipara eſſe oſtenditur ex ſacris literis & SS. Patribus, t.3.p.1.ſ.1.f.43.c.2.vſque ad f.49. alius ad eaſdem de recta & inculpabili in Deum fide, vbi explicat loca, quæ contra Chriſti vnitatem & diuinitatẽ afferri poſſunt, vt ſunt quæ eius exinanitionem, obediẽtiam, ſanctificationem & ſacerdotium, gloriæ acceptionem, & humanitatem ſignificant, t.1.p.2.f.90.vſque ad f.119.

Cyrilli epiſtolæ ad Neſtorium & alios, vide Epiſtola Cyrilli.

Cyrilli & Memnonis libellus de iniurijs à Ioanne Antiocheno ſibi illatis Synodo Epheſinę oblatus, tom.1.p.2.f.242.c.1.E. Apologeticus ad Imperat. Theodoſium, quo pulcherrimam de ſcriptis ſuis ad Auguſtos rationem ex officio ſuo & hæreſeos periculo reddit; Neſtorium ab officio & altari ob hæreſin remouendum fuiſſe oſtendit, Ioannis Antiocheni recenſet acta, & ſe calumnijs circumuentum cum pijs multis probat, tom.1.p.2.f.397.c.2.D

Cyrilli Alexandr. Archiepiſcopi ſuper Nicænæ fidei ſymbolum commentarius ſeu explanatio ad Patres Monachorum miſſa, t.1.p.2.f.457.c.2.C. vſque ad f.467. eiuſdem de Incarnatione Dominica, & Paulo Emiſeno breuis ſermo, to.1.p.2.f.427.c.2.F. cõmonitorium ad Eulogium presbyterum Conſtantinopoli agentem miſſum de Orientalium confeſſione fidei, ib.f.444.c.1.F.& ſeq.

Cyrilli Alexandr. epiſtola ad Monachos Ægypti, oſtendens prolixè Chriſtum verum Deum & hominem vnum in perſona eſſe, & B.Mariam veram Deiparam, to.1.p.2.f.9.E.vſque ad f.20. alia ad Neſtorium à Concilio Epheſino approbata, t.1.p.2.f.175.& 176.aliæ eiuſdem relectæ, t.2.p.1.f.68.vſque ad f.72.

B.Cyrilli orationes in Synodo Epheſina poſt depoſitũ Neſtorium habitas, vide verbo Oratio.

B.Cyrilli ſcripta in Concilio Conſtantinopol.tanquam fidei regula habita, t.2.p.1.f.89.c.2.E. de eius epiſtolis pro Oriẽtalibus ſcriptis Liberati relatio, to.2.p.2.f.181.c.1.B.aliæ ipſi epiſtolæ afflictæ, ibid. f.76.c.1.F. Verba circumciſa & mutilata, f.77.c.1.D

Cyrola Arianus Epiſcopus fingentem ſe cœcum verè excæcat, to.2.p.1.f.446.c.1.B

Cyrus Patriarcha Conſtantinop. Callinico excæcato ſurrogatus, to.3 p.1.ſ.1.f.336.c.2.E

Cyri Alexandrini Epiſcopi hæretici Monothelitę capitula diſcutiuntur, to.2.p.2.f.438.c.1.C. hæreſeos damnantur, f.474 c.2.B

D.

DÆmon per catenam S.Petri à Ioanne XIII. eijcitur, t.3.p.2.f.159.c.1.A

Dæmones Deo reconciliandos eſſe, & ipſi vniendos inſtar Chriſti, Origeniſtarum commentum, t.2.p.2.f.150.c.1.C

Dæmoniacus cum fidelibus non precetur, t.1.p.1.f.13.A. à ſacris miniſterijs arcendus, t.2.p.1.f.479.c.2.F

Dæmoniaci ſiue arreptitij an ſint irregulares, t.1.p.1.f.18.c.2.C. vide plura Arreptitij & Energumeni.

Dæmoniaci hæretici, to.4.p.2.f.357.c.2.B

Dalmatica quid, tom.1.p.1.f.168.c.1.A cum ea ſoli martyres ſepeliendi, to.1.p.1.f.168.c.1.A.eius vſus, f.219.c.1.A

S.Dalmatius Archimandrita 48. annos recluſus, ad auditam Neſtorij damnationem diuinitus è monaſterio ad aulam Imp.excitus currit, tom.1.p.2.f.289.c.2.F

S.Dalmatij pro Cyrillo & Catholicis Apologia apud Imperat.f.290.c.1.C.quã auidè Neſtorij damnationem expectarit, tom.1.p.2.f.3.

Dalmatienſe & Dioclienſe Concilium pro reformatione Eccleſiaſticæ diſciplinæ à legatis Apoſtolicis an. Chriſti 1199. ſub Innocentio Papa III.celebratum, t.3.p.2.f.665.c.1.A. acta Concilij & decreta, ib.B.& ſeq.

Damaſi Papæ I.vita, t.1.p.1.f.503.c.1.C qualis & quo tempore Pontifex factus, f.503.c.1.F.quamdiu ſederit, c.2.B.ſchiſma ſub hoc qua ex cauſa ortũ, t.1.p.1.f.503.c.2.D. ordinationes eius & obitus, c.1.E.F eius decreta, t.1.p.1.f.512.c.1.B.C

Damaſi Papæ II. electio, vita, & obitus, t.3.p.2.f.189.c.1.C

Damnandus nemo indicta cauſa, to.1.p.1.f.629.c.2.B. nec ſine legitima accuſatione, t.3.p.1.ſ.2.f.596.c.1.D

Damnatorum ſupplicium aliquando finiendum eſſe poſt 3000. annos, & Deo inſtar Chriſti vniendos Origeniſtarum commentum, to.2.p.2.f.150.c.1.C. reſuratur, to.2.p.2.f.142.c.1.& ſeq.

in Damnatione periturorum meritum malum præcedit iuſtum Dei iudicium, to.3.p.1.ſ.2.f.395.c.2.B

Damnatus ab Eccleſia, ab Imperatore reſtitui non poteſt, t.3.p.1.ſ.2.f.446.c.2.A

Daniel Stylita ſanctitate & miraculis claret, t.2.p.1.f.424.c.2.F

Danorum reges Roman.Pontifici cenſum ſoluere conſueuerunt, t.3.p.2.f.224 c.1.E

Dauid Georgius ſe Meſſiam verum & Dei nepotem ex Spiritu S. natum aſſerit, t.4.p.2.f.357.c.1.C

Dauid Schottus Bamorẽſis Epiſcopus in hiſtoria captiuitatis Paſchalis Papæ ſchiſmatico Regi nimium fauet, to.3.p.1 f.449.c.2.B

Deambulationes in templis prohibendæ, t.4.p.2.f.184.c.1.C. f.263 c.2.C

Decaluatio olim infamię nota, t.2.p.2.f.376.c.1.B

Decani qui olim dicti, t.2. p.2.f.506.c.1.F.eius ętas quę eſſe debeat, t.3.p.2.f. . . c.1.B

Decanus nemo ordinabitur niſi presbyter, t.3.p.2.f.464.c.2.C

Decanus niſi presbyter fiat, prælatura priuandus, t.3.p.2.f.436.c.2.A. f.506.c.1.D.idque in pręfixo à canonibus termino, t.3.p.2.f.556.c.1.B.f.574

Decanis nõ licet abeſſe à ſuis collegijs, t.4.p.2.f.241.c.2.A.apud eaſdem reſidere debent, t.4.p.2.f.263.c.1.B

Decanorum officium, to.4. p.2.f.18. c.1.C.F.182.c.1.C.& ſeq.f.213.c.1.D.& ſeq. eorum poteſtas in rebelles ſuos Eccleſiaſticos, to.4.p.2.f.182.c.2.E.& f.183.c.1.

Decanorum ruralium officium, to.4.p.2.f.212.c.2.A. & ſeq.f.233.c.2.A. ijs paſtores obedient, to.4.p.2.f.249.c.1.F & qualiter quæque iiſdem præſtare teneantur, t.4.p.2.f.274.c.1.D.& ſeq.

Decani rurales cauſis matrimonialibus non ſe immiſceant, tom.3.p.2.f. . . c.1.A

Decentius Eugubinus Epiſcopus, t. . p.1.f.608.c.2.D

Debitum duplex neceſſitatis & ſupererogationis, to.4 p.1.f.376.c.1.E. vtrum obliget, ibid.

Debitum aliquid dupliciter dicitur t.4.p.1.f.364.c.2.D

Debita pro neceſſitate Eccleſiæ à prædeceſſore cõtracta ſucceſſor tenetur ſoluere, t.3.p.2.f.622.c.1.C

pro Debito mariti vxor, & pro debito filij mater an & quando excommunicari poſſint, t.3.p.2.f.996.c.1.D

Decimatio Epiſcopis præbenda, nec ad propriam Capellam, niſi conceſſione Epiſcopi conferenda, t.3.p.2.f.137.c.1.D. in Epiſcopi ſit poteſtate, ib.f.152.c.2.E

Decimæ tam de pecoribus quàm frugibus Eccleſiæ rectè perſoluendæ, to.2.p.2.f.295. c.1.D. à ſolo ſacerdote & . . quem vſum recipiendæ, t.3.p.2.c.1.B.quo conuertendæ, t.2.p.2.f.267.c.1.F.non niſi Eccleſijs dandæ, t.3.p.2.f.437.c.2.C

Decimæ quorum ſtipendia ſint, to. . p.2.f.132.c.2.A. cur dandæ, ibid.f.1. . c.1.C.quibus diſtribuendæ, t.3.p.2.f. . . c.2.B

Decimæ olim non tantum, ſed & nonæ ſolui ſolitæ, t.3.p.1.ſ.2.f.191.c.2.F

Digitized by Google

Decimæ de bonis vtri Eccleſiæ ſoluendæ, illine in qua ſoluentes habitant, an illi ſub qua bona ſita ſunt, t.3.p.2.f.648.c.2.A. matricibus Eccleſijs ſoluendæ, t.3.p.2.f.578.c.2.A

Decimæ noualium Eccleſiæ, ſub cuius parochia ſunt, ſoluendæ ſunt, to.3.p.2.f.648.c.2.B

Decimæ Eccleſiarum à Laicis non poſſidendæ, t.3.p.2.f.400.c.1.E. f.506.c.1.D. occaſione mercedis meſſorum non minuendæ, t.3.p.2.f.667.c.2.A. à Laicis fideliter Eccleſijs pendendæ, t.3 p.2.f.124.c.2.B.t.4.p.2.f.263.c.2.F. integræ ſoluendæ, ibidem, f.345.c.2.F.f.385.c.1.A. ſine diminutione, to.3.p.2.f.570.c.2.A. ab omnibus ijs Eccleſiæ qui Sacramenta ab ea percipiunt, t.3 p.2.f.572.c.2.B

Decimæ & oblationes etiam malis Eccleſiaſticis malitia perſonali à ſubditis nō denegandæ, t.4.p.1.f.313.c.2.A. de quibus bonis præſtandæ, t.3.p 2.f.565.c.2.B

Decimas an & de quibus religioſi ſoluere teneantur, tom.3.p.2.f.568.c.1.A.& f.598.c.1.D.c.2.B.D.E F f.599.c.1.B.& ſeq.

Decimæ qualiter perſoluendæ, t.3 p.2.f.973.c.2 F

Decimæ de prouentibus molendinorum & piſcariarum, de fœno & lana, t.3.p.2 f.578 c.1.E. de terris acquirendis nullo obſtante priuilegio, t.3.p.2.f 693.c.1.C.& quidem ante tributa ſoluendę, tom.3.p.2.f 693.c.1.A. & ante mercedem conductis operarijs debitam, f.578.c.2.B

Decimæ cum temporalibus non ſunt commutandæ, t.3 p 2.f.578.c.1.C. per 30. annos quietè poſſeſſæ deinceps poſſidendæ, t.3.p.2.f.628.c.2.B.C

Decimę ſub excommunicationis comminatione à Clericis exigendæ, tom.3.p.2.fol.762.c.1.A. à Papa quando & quomodo Eccleſijs imponi debeant, tom.3.p.2.fol.914.c.2.F. per pacta aliquorum non amittuntur, to.3.p.2.fol.693.c.1.E

Decimarum ſolutio qualiter agonizātibus & ægris ſuadenda, tom.3.p.2.f.1003.c.2.A

Decimę pro expeditione cōtra Turcas à Leone X. Eccleſiaſticis & monaſterijs impoſitæ, t.4.p.2.f.129.c.2.D

Decimæ noualium Eccleſiæ, in cuius parochia territorium eſt, perſolui debent, t.3.p.2.f.573 c.2.E

Decimas non ſoluentium pœnæ à Deo interminatæ, t.3 p.1.f.2.f.139.c.2.F.f.352.c.1.D.t.4 p 2.f 345 c.2.F. non ſoluentes, aut canonice nō diſtribuentes duplicem reatum incurrunt, t.3.p.1.f.2.f.382.c.1.C. poſt ternam admonitionem à Sacramento Euchariſtiæ arcendi, to.4.p.2.f.217.c.1.E. ab Eccleſiæ communione ſeparandi, t.3.p.2.f.147.c.1.A. ſepultura Chriſtiana priuandi, t.3 p.2.f.558.c.1.C. vt ſacrilegi ab Eccleſiæ liminibus arcendi, t.3.p.1.f.2.f.397.c.1.A.t.3.p.2.f.487.c.2.D.& f.973.c.2.F

Decimas non ſoluendi immunitas an religioſis conceſſa ſit, tom.3.p.2.fol.598.c.2.A.C

Decimarum tracturas prohibentium pœna, t.4.p.1.f 749.c.2.B. eas Laico concedens officio priuandus, tom.3.p.2.f.533.c.2.B

Decimæ ſi non ſoluantur, de ijs ſæculare iudicium non exercendum, to.3.p.2.f.146.c.1.C

Decimarum bona non niſi eo, cuius ſunt, præſente aſportanda & quò, tom.4.p.2.fol.424.c 1.F

Decimarum in fraudem prædia alijs non elocanda, tom.3.p.2.f.692.c.2.F

Decimarum Eccleſiaſticarum inueſtituræ laicis non committendæ, to.4 p.2.f.424 c.1.D E

Decimis de Eccleſiaſticis ſtatuta SS. Patrum & Caroli Magni ac ſucceſſorum ſub anathemate ſeruanda, tom.3.p.2.fol.137.c.2.D

Decimæ Saladinæ, vide Saladinæ.

Decius quamdiu imperarit, to.1.p.1.f.108.c.1.C.D. eius perſecutio per quos inſtaurata fuerit, to.1.p.1.f.108.c.1.E.F. quomodo à Deo vindicata peſte, c.2.B

Decreta Apoſtolica vti prima Oecumenica Concilia veneranda & obſeruanda, to 3.p.2.f.383.c.2.F. vide Concilia Oecumenica.

Decreta Alexandri Papæ II. vide Alexandri.

Decretum Baſileenſis Concilij de impedientibus Concilium, to.4 p.1.f.19.c.2.D. item de fructibus beneficiorum percipiendis à ſuppoſitis Concilij, t.4 p.1.f.19.c.2.F. vide plura Baſileenſe Concil.

Decretum Conſtantienſis ſynodi contra prædones venientium ad Concilium, t.4.p.1.f.18.c.1.F

Decreta Senonenſis Concilij, vide Senonenſ.

Decretum Concilij Toletani de modo viuendi & alijs in ſeſſionibus concilij ſeruandis, t.4.p 1 f.18.c.1.A

Decreta Vrbani Papæ II. in Concilio Romano data, tom.3.p.2.fol.422.c.1.F.& ſeq.

Decretorum Gregorij Papæ VII. apologeticus, tom.3 p.2.f.383.c.1.B. decretalis epiſtola.E. decreta de Simoniace promotis aut Eccleſias obtinentibus & concubinarijs, ibid. de auctoritate quatuor primorum Conciliorum Oecumenicorum, c.2.B. de auctoritate Apoſtolicarum conſtitutionum, F. de auctoritate aliorum Conciliorum fol.384.c.1.E. ſtatutum de Simoniacis, fol.385.c 1.C. de emptoribus Eccleſiarum, c.2.C. de venditoribus & emptoribus officiorum ſpiritualium, fol.386.c.1. de mediatoribus Simoniaci contractus, c.2.E. de clericis incontinentibus ab altari remouendis, fol.387.c.1.C. de anathemate defendentium incontinentiam ſacerdotum per caput Zomeni, c.2.E F. quibus permiſſum ſit vxorem ſuam habere, f.388.c.1.C. quid Apoſtolus conſtituat de ſacris ordinibus? fol.389.c.1.A. quid S. Hieronymus de incontinentia clericorum, fol.390.c.1.C. de officijs clericorum damnatorum & incontinentium à populo non recipiendis, c.2.F & fol.391.c.1.E. de quarto capitulo Concilij Gangrenſis quod huic ſtatuto videbatur aduerſari, fol.392.c.1.B. Qua ex cauſa hæc ſtatuta à Gregorio Paaedita, c.2.B. concubinarios non tam à Gregorio, quam à Concilio Nicæno & Chalcedonenſi damnatos fuiſſe, fol.393.c.1.C. cur Induciæ ſtatutis his nullæ appoſitæ c.2.A. à domino Apoſtolico non tantum Epiſcopos ſed & ſubditos eorum damnari poſſe, E. quod quilibet parochianus magis domino Apoſtolico quam proprio Epiſc. obedire teneatur, f.394.c.1.D

Decretalium Epiſtolarum authoritas, t.3.p.1.f.2.f.389.c.1.D

Decuriones qui, to.2.p.2.fol.506.c.1.F

Dedicationum ſolennitas antiqua, t.2.p.1.f 636.c.2.E

Dedicationis Eccleſiæ Cathedralis dies ab vniuerſo clero celebrandus, tom.4.p.2.f.421.c.1.E.& quomodo ibidem, E.F

Dedicationis Eccleſiæ & altarium dies anniuerſarius celebrandus, t.4.p.2.f.439.c.2.C

Defenſores olim in exercitu qui dicti, t.2.p.2.f.506.c.2.F

Definitio incauta laudabiliter ſoluenda, t.1.p.1.f.198.c.1.A

Definitum ſemel & interpoſitis iuramentis deliberatum, nulla iteratione retractandum, t.3.p.1.f.2.fol.544.c.2.E

Defuncti vota ante omnia adimplenda, t.3.p.2.f.632.c.2.D

Defunctorum obiationes legaliter demiſſæ non ſunt tardandæ aut retinendæ ſub pœna, vide oblationes.

Defunctorum oblationes retinentes excommunicandi, tom.1.p.1.fol.464.c.1.B.f.590.c.2.C

pro Defunctis orare antiquus mos & pius, tom.2.p.2.fol.237.c.2.F. tom.3.p.1.f.2.f.195.c.1.E.f.598.c.1.A. defunctis vtilis, tom.3.p.2.f.124.c.2.A. tom.4.p.2.f.258.c.2.D.f.339.c.1.D. f.556.c.2.D. pro ijs orandi quotidie ſtata hora & preces publicæ à Gregorio XIII. inſtitutæ, tom.4.p.2.f.556.c.2.D. etiam Mediolani à Carolo Borthomæo in Concilio VI. ibidem, E.F

pro Defunctis in peccato mortali non orandum, t.3.p.1.f.2.f.532.c.2.D

Defunctis ſuffragia viuorum, miſſarum ſacrificia, orationes & eleemoſynæ iuxta tam Græcos quam Latinos proſunt, to.4.p.1.f.606.

Defunctorum commemoratio in Miſſa ab Apoſtolis inſtituta, tom.2.p.2.f.557.c.1.A. pro iiſdem oblationes antiquitus fieri ſolitæ, tom.1.p.1.fol.592.c.2.E.t.2.p.1.f.417.c.1.D.tom.2.p.2.f.541.c.2.C.t.3.p.1.f.1.f.351.c.2.C

pro Defunctis miſſas, oblationes aut eleemoſynas faciendas eſſe negarunt Petrobruſiani, t.3.p.2.f.486.

Defunctorum anniuerſaria die Dominico & feſto non agenda, to.4.p.2.f.556.c.2.C

Defunctorum in commemoratione & miſſa triſagion canendum, to.1.p.1.f.464.c.1.C

pro Defunctorum exequijs quid capere liceat, tom.2.p.2.f.396.c.1.E

Defunctorum corpora olim in baſilicis ſepelire illicitum, t.2.p.2.f.212.c.1.F. vide, t.2.p.2.f.214.c.2.E ſine planctu & lugubri carmine ſepelienda ſunt, t.2.p.2.f.282.E

Defunctis officium tempore ſepulturæ à clericis præſtandum, t.4.p.2.f.556.c.2.B. ad ſepulchra eorum prandia non deferenda, t.2.p.2.f.246.E

Defuncti corp⁹ an propter debita à ſepultura detineri poſſit, t.3.p.2.f.632.c.2.A.B

Degradari presbyterum quam dolenda res ſit, t.3.p.1.f.2.f.290.c.1.D

Deiferum quo modo appellare Chriſtum non liceat. Item Deifer an Chriſtus debeat, vide Chriſtus.

Deipa-

Deiparæ an B. Mariæ competat, vide B. Maria Virgo, antiquis etiam id Patribus vſitatum & à nullo ante Neſtorium repudiatum, t.1.p.2.f.149.c.2.F

Dei vrilis operatio quomodo ab hæreticis Monothelitis accepta, tom.2.p.2.f.440.c.2.A.B.& ſeq. quare Colluthus & alij Monothelitæ in Chriſto aſſerere recuſaunt, t.2.p.2.f.440.c.2.A

Delator quis, cuiuſque pœnitentia, to.3.p.1.f.1.f.356.c.1.F.& fol. 438. c.2.C

Delatoris iniuſti pœna, t.1.p.1.f.197.C. ei aut lingua capuletur, aut conuicto caput amputetur, to.3.p.1.f.1.f.438.c.2.C.& f.447.c.2.C

Delegata cauſa quando differri poſſit, & de iudicis delegati officio, vide conſtitutiones Concilij Lateranenſis, to.3.p.2.f.566.c.2.C.& ſeq.

Delegata cauſa duobus, an ab alterutro alteri ſoli vel cum alio committi poſſit, to.3.p.2.f.586.c.1.C

Delegatio in cauſa infra certum terminum decidenda, elapſo termino expirat, t.3.p.2.f.585.c.2.F

Delegatio poſterior in qua prioris non fit mentio, an priori præiudicet, to.3.p.2.f.586.c.1.D

Delegans vni cauſam an poſſit eandem alteri poſtpoſita appellatione delegare, t.3.p.2.f.586.c.1.C

Delegati iudicis poteſtas & officium, t.3.p.2.f.723.c.1.E.F

Delegatus Iudex, vide Iudex.

Delegatus quãdo in lite defuncti procedere poſſit, t.3.p.2.f.572.c.2.C

Delegati iudices terras, ciuitates & villas interdicto Eccleſiaſtico nõ ſubijciant, t.3.p.2.f.963.c 2.F

Delegatus à ſummo Pontifice hoc ipſo in cauſis commiſſis ſuperior eſt ordinario Epiſcopo, eumque renitentem executioni interdicto vel ſuſpenſione cogere poteſt, t.3.p.2.f.587.c.2. C. ſententiam à ſe latam executioni mãdet, ſi ordinarius id renuat, t.3.p.2.f.576.c.2.A

Delegatus an debeat procedere in cauſa, lite ante obitum delegantis non conteſtata, citatione tamen propoſita, to.3.p.2.f.638.c.1.D

Delegatus ſuſpectus aut cõſanguineus alterius partis recuſari poteſt, t.3.p.2.f.593.c.2.A

Delegati ſententia lata ſi à diœceſano executioni non mandetur, ab habente delegationem à ſummo Pontifice executioni mandari poteſt, tom.3.p.2.fol.586.c.1.F

Delegato non licet aliquem inſtituere inſcio vel reclamante delegante, to.3.p.2.f.572.c.1.F

Delegatò an in exequenda ſententia ordinarius teneatur obedire, tom.3.p.2.f.639.c.2.F. item an eius ſententiam confirmare teneatur, f.635.c.1.F

Delegati iudicis poteſtas & officium, t.3.p.2.f.723.c.1.E.F. vide plura Iudex delegatus.

Delicti & peccati diſcrimen, to.3.p.2.f.680.c.1.B

Delphinus Parmenſis Epiſcopus in Concil. Baſileenſi iudex, tom.4.p.1.fol.26.c.1 E

Delubra gentilibus non Chriſtianis vſitata, t.1.p.1.f.249.c.2.E

Dertoſa, hodie Tortoſa vrbs quæ, to.2.p.2.f.224.c.2.D

Deſiderius Longobardorum Rex Ticino expugnato captiuus abducitur, tom.3.p.1.f.1.f.415.c.1.C. eius facinora, to.3.p.1.f.1.f.407.c.2.E. Sæuitia in Romanos, f.412 c.1.D

Deſperantis in ægritudine pœnitentia, t.2.p.2.f.247.E

Deſperantes, vide interimẽtes ſeipſos, vel occiſores ſui.

Deſponſatio qualiter facienda, t.3.p.2.f.997.c.2.D

Deſponſatio matrimonialis coram ſex teſtibus qui non ſint de contrahentium familia facienda, tom.3. p.2.fol.997.c.2.D

Deſponſatio facta infra menſem plebano vel eius vicarijs denuncianda, t.3.p.2.f.997.c.2.F

Deſponſatio facta per verba de præſenti quodlibet aliud matrimonium impedit, & dirimit, tom.3. p.2. fol. 573.c.2.E

Deſponſatio facta ſub conditione, ſi conditio inhoneſta ſit, etiam abſque illa tenet, t.3.p.2.f.580.c.1.F

Deſponſationes quænam validæ & irreuocabiles, t.3. p. 2. fol. 565. c. 2.F.& ſeq.

Deſponſatio duabus facta, quæ teneat, t.3.p.2.f.634.c.1.F

Deſponſationes ante 7. ætatis annum factæ nullæ, t.3.p.2.f.566.c.1.A

Deſponſati infra annos matrimonio aptos an à pactione nuptiali non poſſint recedere to.3.p.2 f.565.c.2.F. vbi ad annos aptos peruenerint de pactione complenda vel remittenda commonendi ſunt, t.3.p.2.f.580.c.1.E

Deſponſatam alterius ducens adulteratur, t.3.p.1.f.1.f.252 E

Deſponſatæ, ſi rapiantur, priori ſponſo reddendæ, t.1.p.1.f.229.can.11.

Deſpõſatæ puellæ monaſterium ingredi licitum, t.1.p.1.f.208.c.1.E

Detrahens alterius famæ publico ſcripto aut verbis contumelioſis flagelletur, t.3.p.1.f.1.f.438.c.2.C. & f.447.c.2.D

Detractionis vitium ſingulariter vitandum, t.1.p.1.f.46.c.2.D.f.93.c.2.D.E

Detractio ſacerdotum ſpecialiter vitanda, t.1.p.1.f.100.c.1.D

Detractor eſt homicida, t.2.p.1.f.32.c.2.B. ſeptem dies in pane & aqua ſequeſtratus pœniteat, t.2.p.1.f.558.c.1.E

Detractoria ſcedula inuentori laceranda, niſi author videri velit, tom.3.p.1.f.1.f.438.c.2.C

Deus an ſemper quæ promittit, præſtet, tom.3.p.2.f.240.c.2.A.B.& ſeq. Non ſemper quod minatur, infligit, F. an ſemper quæ videtur præcipere, velit efficaciter adimpleri, fol.245.c.2.D.& ſeq. tom.4.p.1.fol.338.c.2.E. vide plura Præceptum.

Deus omne quod in nobis & à nobis eſt bonum, nobiſcum operatur, tom.2.p.1.f.638.c.2.E.F

Dei gratia & adiutorium ad omnem cogitatum & actum bonum neceſſarium, t.2.p.1.f.638.c.1.& 2. etiam ad velle & cogitare, vide Gratia.

Deus vnus tantum eſſe in tribus perſonis oſtenditur, tom.2.p.2.fol.195.c.1.& 2.

Deus qualiter de bonis ſuis ſibi ab hominibus qu[illegible] [illegible] t.1.2.f.325. c. 1. [illegible] f.336

Deus quomodo p[illegible] p.2.f.488.E

Deus quomodo habe[illegible] los, dextram, &c. tom.3.[illegible] 1.A.B

Deus quomodo pe[illegible] quos tamen ſeruat, to[illegible] c.1.B

Deus & internis affe[illegible] nis actibus colendus, tom.4.p[illegible] c.2.D

Deus Verbum quomod[illegible] re vere natus ex Maria Vi[illegible] f.153.c.2.B

Deus quibus locis [illegible] tur Chriſtus, to 1.p.2 f[illegible] modo & propter quid [illegible] 1.p.2.f.558.c.1.F.& ſeq.

Dei filius cur hum[illegible] angelicam naturam aſſump[illegible] 519.c.2.A

Deus an & quomodo [illegible] & incircumſcriptibilis t.1.p[illegible] B. C. quomodo immutab[illegible] lis inter homines conuer[illegible] terra viſus, t.1 p 2.f.558.c.[illegible] comprehenſibilis vere V[illegible] hentus, tom.1.p.2.f.37[illegible] rens ex muliere natus, [illegible] homo factus, ibid. quom[illegible] lis, ſomnum, famem, [illegible] c.2. C. quomodo inſen[illegible] ſex cruci affixus? D.

Deus an & quomodo poſſi[illegible] t.3.p.1.f.2.f.104.c.2.C.D. quo[illegible] rus inhumanatus, t.1.p 2.f.3[illegible] ti, naſci mori, t...p.2.f[illegible]

Deum humana ſpecie [illegible] ab antiquis ſolitum, quod [illegible] Chriſti, t.1.p.2.f.589.c.2.E

Deum vere dici paſſi[illegible] pro nobis, t.1.p.2.f.383.c.2.C D [illegible] E. vide plura Chriſti diui[illegible]

Deum bimeſtrem & t[illegible] dici & quomodo, to.1.p.2.[illegible] ſola relatione dicere cum h[illegible] dirur, t.1.p.2.f.374.c.2.B.& ſe[illegible]

Deus eſt Chriſtus, vel [illegible] Chriſtus quo ſenſu dicatur, [illegible] c.2.E

Deus an rectè dicatur Chri[illegible] t.1.p.2.f.354.c.1.E

Dei nomen quomodo in[illegible] bile dicatur, t.3.p.1.f.1.f.72[illegible] ſingula verba non vane a[illegible] p.1.f.2.f.191.c.2.D

Dei prouidentia de mũdo, [illegible] c.1.B.t.1.p.2.f.565.c.2.B

de Dei præſcientia doctrina [illegible] Valentini, t.3.p.1.f 2.f.495.c.1.L

Dei potentiam limitam [illegible] commentum, to.2.p.2.f 14[illegible] c.2.E

Deo quomodo tribuatu[illegible] locus, t.3.p.1.f.2.f.128.c.1.C

Deo qualiter nihil offer[illegible] non de manu Dei accep[illegible] 2.f.325.c.1.A B.& præce[illegible]

Deo quidquid con[illegible] cerdotis pertinet to[illegible] ſacrilegio vtibus h[illegible] t.1.p.1.f.7[illegible] c.1 A.&[illegible]

Deo ſacratas res auertêtes aut rapientes quomodo ſæpius à Deo puniti, t.3.p.1.f.2 f.112.c.2 D vſque ad f.136.

Deo ſacrata in nomine coniugio copulanda,t.3.p.1.f.1.f.346.c.1.D

Deum Verbum ſi quis dicat alium eſſe, & alium Chriſtum qui paſſus eſt, aut Deum verbum cum Chriſto,aut in Chriſto eſſe vt alterum in altero,& non vnum eundemq;, anathema, t.2.p.2.f.115.c.1.F

in Deo perſonarum trinitas cum vnitate ſubſtantiæ quomodo intelligenda, t. 1.p.2.f.539.c.2.D & ſeq.

Deus dedit Papæ vita.tom.2.p.2.f.321. c.1.F quando pontifex factus,f.321 c 2.B. oſculo lanat leproſum,ibid. quandiu ſederit,ibid.D eius epiſtola,ib.E

Deuota peccans quali cum pœnitentia recipienda,t.1.p.1.f.598.E

Dextera an ſiniſtra in Eccleſia pars dignior fuerit,t.1.p.1.f.292.c.1.F

Diabolus cur peccarit,t.2.p.1.f.495.c. 1.B an fieri deterior potuerit,t.3.p.2.f.245. c.1.F eius in humanum genus inuidia vnde orta,t.2 p.1.f.495.c.1.A

Diaconalis benedictio nulli amplius fœminæ impartienda,t.1.p.1.f.773.c.2.D

Diaconium quid, vide Secretarium.

Diaconium non niſi ſacratis miniſtris ingredi licitum,t.2.p.1.f.557.c.2.A

Diaconatus benedictio minoribus quam 25.annorũ penitus nõ cõcedenda, t. 2.p.1.f.555.c.1. E & t. 3.p.2.f.415.c.2.D.

Diaconiſſæ quæ,t.1.p.1.f.248.c.2.F quales eligendæ,t.1.p.1.f.363. c. 2. C an ordinandæ,t.1.p.2.f. 499. c. 2. E ante annum 40.no cõſecrãdæ,t.1.p.1.f.378.E &. 3.p.1. f.2.f.598.c 1.C fœminas in baptiſmo ſuſcipiant,t.1.p.1. f. 362.c.2. B nuptijs ſe tradentes anathematizandæ,t.2.p.1.f.773.c. 2.C to. 4. p. 1. f.2.f.598.c.1.C

Diaconiſſarum in monaſterijs habitatio,t.1 p 1.f 363.c.2.B

Diaconi primitiuæ Eccleſiæ, to.1.p.1.f. 28. c.2.F oculi ſunt Epiſcopi,t. 1. p.1. f. 43. c.2 F

Diaconi ſeptem ab Apoſtolis per manuum impoſitionem ordinati,t.1.p.1.f.1.c.2. A qui illi fuerint,ib.C.quod eorum officiũ,D. E. qualiter à multitudine electi.F.

Diaconi officium,t.1.p.1.f.589.c.2.B C t.2.p.2.f.500.c.2. C t. 3. p. 1.f.2.f.211.c.2.F vſque ad f.212.F eorum proprium eſt, legere,non concionari,t.4.p.1.f.357.c.2.E. F.celebranti miniſtrare,t.1.p.1 f.155.c. 2. F

Diaconis non eſt præceptum vt officij ſui prædicare populo,t 4.p.1.f.357.c.2.C. vide Sacerdos & Concio.

Diaconi Act.6. quales fuerint conſtituti & ad quid,t.3.p.1.f.1.f 236.B.C

Diaconi quales eſſe debeant, t. 1.p.1.f. 2.c.1.A t. 4.p. 2. f.17 4.c.2.A quomodo ordinandi, t.1.p. 1.f.558.c.2. D. ante 25. annum olim non conſecrandi,to. 1.p.1.f. 574.c.2.C t.2.p.1.f.631.c.1.E t 2.p.2.f.350.E

Diaconorum habitus,t.1.p.1. f.258.c.1. D orario ſcapulæ ſuperpoſito vtuntur, vt a ſubdiacono diſtinguantur,tom. 2.p.2.f. 212.c.1.C

Diaconus quamdiu ante ordinem cõtinens eſſe debuit,t.1.p.1.f.558 c.2.F. ab vxoribus ſe contineant,t.1.p.1.f.769.c.2 D non ordinandus niſi conuerſionis proxiſſo prius caſtitate profeſſus fuerit, t.1.p 2.f 499 c.2.D matrimonium contrahere ipſi illicitum,t.3.p.2.f.607.c.2.C

Diaconus ſi in ordinatione olim proteſtaretur velle ſe vxorem habere, an ad nuptias tranſire & manere in miniſterio licuerit,t.1.p.1.f.228. can.10. talis non ordinandus,t.2.p.2.f.245.A

Diaconi vxorati à miniſterio an ſemper remoti dummodo caſtè & continenter viuerent,t.1.p.1.f.597 C

Diaconus ſi poſt ordinationem matrimonium deſiderauerit, alienus à miniſterio ſit, & à clero vacet,t.2.p.2.f.245.A poſt ordinationem cum vxore ſua incontinens inuentus ab officio deponendus, t.1.p.2.f.499.c.2.D

Diaconus an promoueri poſſit qui poſt mortem vxoris ex ancilla filios procreauit,t.2.p.2.f.260.c.2.C

Diaconorum cœlibatus, vide plura Clerici.

Diaconorũ numerus,t.1.p.1.f.340. c.2. C.quot in vnaquaq; ciuitate conſtituendi ſint,t.1 p.1.f.51.c.2.Rolim per parochiarum examen non niſi duo erant,t. 1. p.1.f. 258.c.1.Dant non niſi ſeptem in ciuitatibus conſtituendi,t.1.p.1.f.95.c.2.E f. 236. can.15.nunc tot in Eccl.permittũtur quot ea ferre poteſt, t.1.p.1 f.361.c.2. C.D

Diaconi quæ facere non poſſint aut nõ debeant,t.2.p.1.f.478.c.2.E neque interſe vicarij Epiſcoporum,t.2.p.2.f.341 c.1.A presbyteris Euchariſtiam non præbebũt, to.1.p.2.f. 568. c.1. E ſacramenta non niſi poſt Epiſcopos & presbyteros ſument, t. 1.p.1.f. 28 1.c. 2. B ante presbyterum non ſedebunt, to.1.p.1 f.244.can.20.t.2.p.2.f. 245.B.nec inter presbyteros,t.1 p.1.f.280 c.2.B f.565.c 1 D.nec præſente presbytero ſine eius iuſſione,t.2.p.1.f.557.c.2.A

Diaconi presbyteris ſe non præferant, t.2.p.2.f.353.c.1. B ijs humiliter deferant t.2.p.1.f.420.c.1.D ijs inferiores ſe agnoſcant,t.1.p.1.f.149.c.1.B & miniſtros,t 1 p. 1.f.280.c.2 B f.278.c.1.E.f.89.c.2.B

Diaconus ab vno ſolo Epiſcopo deponi non poteſt,t.2.p.2.f.327.A

Diaconi presbyteri & Epiſcopi diſcrimen,t.4.p.1.f.350.c.1.F

Diaconi honor & dignitas, to. 1.p.1.f. 340.c.2.A f.361.c.2 A presbytero inferior eſt,f.334.c.1.E.F

Diaconorum in Eccleſia Græca diſtributio,t.1.p.1.f.361.c.2.E

Diaconorum Romanæ Eccleſiæ faſtus tempore S. Auguſtini & vnde is ortus,t.1. p.1.f.585.c.1.F t.2.p.1.f.421.c.1.C

Diaconi,poſt cuius ordinationem crimen mortis ante commiſſum detegitur, pœnitentia,t.1.p.1.f.197.D.

Diaconorum in adulterium prolapſorum diuerſæ pœnæ & pœnitentiæ,tom.1. p.1.f.364.c.1.C.D.

Diaconi poſt libationem certamen glorioſius reſumentes à ſacro miniſterio ceſſabunt,t.1.p.1.f.226.can.2.

Diaconi Cardinales qui,t.1.p.1.f.95.c.1.D. itẽ regionarij,t.1.p.1.f.95.c.1.D f.261.c.2.B

Diaconus, vide plura Clericus.

Diœceſes alieni ex volente Epiſcopi proprij Epiſcopũ nõ accipiãt, t.1.p.1.f.762.B.

Diœceſis conuerſa à triennali poſſeſſione repetenda,t 1.p.1.f.764.F

Diœceſes conuerſæ qualiter inter Catholicos & Donatiſtas diuidendæ,t.1.p.1. f.754. c.1 C.D.& f.784 E

Ad Diœceſim fundandam quæ requirantur,t.2.p.2.f.36.c.2.F

Diœceſana ſynodus quando & quo modo celebranda iuxta Conc.Baſil. t. 4. p.1.f.40.c.1.D vide Concilium Diœceſ.

Diœceſani monaſteria monialium ſedi Apoſtolicæ immediate ſubiecta quotannis ſemel viſitare poterunt, tom.4.p.2.f. 98 c.2.A

Dialogus Conſtantij Imperat. cum Liberio Papa, quo eum ad ſubſcribendum damnationi Athanaſij inducere conatur, tom.1.p.1.f.477.c.2.D

Dianium, hodie Denia quæ,to.2.p.2. f.221.c.2 F

Diatypoſes Eccleſiaſticæ in Concilio Nicæno expoſitæ, tom.1.p.2.f.565.& ſeq.

Didacus de Mendoza legatus Caroli V.in Conc Trident. to. 4.p.2.f.283 c.2.D

Diei pars aliquando in ſcriptura pro die ponitur, tom.4.p.1.f.251.c.2.A

Dierum obſeruatio quæ licita & illicita,tom.3. p.1.f.2 f.526. c.1.C

diei dominicæ prærogatiuæ,t 3.p.1 f.2. f.129.c.2.C à quo tempore obſeruari cæperit, to.3 p.2.f 1 f.251.A eius obſeruantia, t.2 p.1.f.560. c.1. E cur & quomodo celebranda,t.2.p.2.f.266.c.2. E F. & ſeq. & f. 269.c.2. D. E t. 3.p.1 f.2.f 293. c.2.E qualiter celebranda iuxta præſcriptũ falſæ ſcedulæ è Cœlo.vt credebatur, Hieroſolymis demiſſæ, tom.3. p.2.f.668. c.2.C

die Dominica quæ functiones & opera omittenda,t.2.p.2.f.266.c.2 E F nulla in alia opera exercenda, t.2.p.2.f.528.c.2.D nulla cauſa diiudicanda, t. 2. p.1.f. 616.A aut agenda, t.2.p.2.f.294.c.2. D olim nec corpus lauandum, to.3.p.1.f.2. f. 522. c 1.F publica mercata, cauſationes & diſceptationes non exercẽda, t 3.p.1.f.2. f.188.c.2. D.f.191.c.2.B & t.3.p.2.f.988.c.1.C olim nuptiæ non celebrandæ,t.3.p.1.f.2.f.321.c. 1.C à re vxoria abſtinendum,t.3.p.1.f.2.f. 522 c.1.C

dies Dominica qualiter à maioribus noſtris celebrari ſolita & celebranda, t.3. p.1.f. 2. f. 129 c.2.B præter orationes & Miſſarum ſolennia ac ciborum neceſſariã coctionem nihil agendum, to.3.p.1.f.2.f. 262.c.2.A

die Dominico ieiunare an veritum ſit, & quare, t.1.p 1.f.17.c.2. C.D. & f.18.c.1. A.B genua olim non flectenda, t.1.p.2.f. 569.c.2. A

Diei dominicæ violatorum pœnæ, t.3. p.1.f.2.f. 29 3. c. 1. A prævaricatores diminiti puniuntur,tom 3. p. 2. f.669.c.1.E. vide plura Dominica.

Dies Feſti qui & qualiter ſeruandi, t.3. p.1.f.2.f.201.c.1.E

Diebus feſtis, dominicis & Ieiuniorũ nullus ad placitum ſeu iudicium contentioſum vocandus,t.3.p.1.f.127.c.2. L pueri non niſi ſacra docendi,t.4 p.2.f.87.c.2. E non laborandum,t.2.p.2.f.29 c.2.D itinera niſi orationis cauſa non incipienda, t.3.p.2.f.217.c.1.B

Dies feſti, vide etiam Feſti, & Dominica.

Die Veneris & Sabbathi qualiter ieiunandum, tom.1.p.1.f.18.c.1. F vide ieiunium.

A Die cinerum vſque ad paſcha à carne & ſanguine abſtinendum, t.4 p.1.f.2.f. 371.c.1.F

dies cinerum, vide plura Cinerum dies.
dies natalis pontificis quis, to.2.p.1.f. 426.c.1 F
Dij à Constantino appellati Petrus & Paulus,t.1 p.1.f.254.c.2.E
Diligere Deum donum ipſius eſt Dei, t.2.p.1.f.619 c.1.F
Dimiſſoriales literæ nulli temere concedendæ,t.4.p.2.f.175.c 2.E aut ſine gratuita cauſa,t.4.p.2.f.565 c.1.B non niſi probatis & examinatis concedendæ, t.4 p.2. f.239.c.2.E f.329.c.1.E f.330.c.1.B ab Epiſcopo ſolo vel eius ordinatio impetrandæ,t.4.p.2.f.329.c.2.E ad certū ordinē & tēpus teſtificandæ extra quod non valebunt,t.4 p.2.f.449.c.1.E.F commendatitias ſeu teſtimoniales incluſas habebūt, f.418.c.2.F gratis vti & teſtimonia concedenda,t.4.p.2 f.321.c.2.E
Dimiſſoriales depromouendo à quocunq; quando valeant, t.4.p.2.f.296.c.2. E diu obus aut tribus ante ordines menſibus datæ aut renouatæ fuiſſe debent,t.4. p.2.f.449.c.1 F c.2 B
pro dimiſſorialibus literis quod pretium notario vel ſigillifero ſoluendum, t.3.p.2.f 821 c.2.B
Dimitti peccata ſua etiam verè à ſanctis petendum,t.1.p.1.f.784.B qua mente Pelagiani id ſe orare dixerint, t.1.p.1.f.753.c. 2.F & f.754.c.1.A.B
Dionyſij Papæ vita,to.1.p.1.f.158.c.1.C quando pontifex factus, ib. D. quamdiu ſederit,F. Quibus coſſ. cœperit,f.158.c.2. A quando obierit,B.quomodo parochias diſtinxerit,f.159.c.2. Fotus ſuga.t.1.p.1.f.95 c.2.C à S.Athanaſio ab hæreſi contra Arianos vindicatur,t.2.p.2.f.165.c.2.B
Dionyſius Alexand. de baptiſmate hæreticorum Sixtum Papam conſulit,t.1. p.1.f.155.c.1. D de Sabellianiſmo calumnioſe accuſatur à Pentapolitanis, t.1.p.1. f.160.c.1.B in concilio Romano abſolutur,C.
Dionyſij cyclus paſchalis,tom.2.p.1.f. 635 c.1.B
Diſcolius quis & an Rhemenſis Epiſcopus fuerit,t.3.p.2.f.977.c.2 A
Dioſcorus Alexandrinus Epiſcopus hæreticus quis & qualis,to. 2.p.1.f.3.& 4.à ſuis diuino & religioſo honore colitur, t. 2 p.1.f.419.c.1.C cum Eutychete duas in Chriſto naturas negat,to.2.p.1.f.92.c 1.B ob inuidiam Eutychi contra Flauianum adhæret,to.2.p.1.f 3 diuerſis literis Theodoſij Imp. Epheſinæ ſynodo II. præficitur t.2.p.1.f.43.c 2.C f.47. c.2.F iubetur à legatis ſedis Apoſtolicæ è Concilio Nicææ egredi,t.2.p.1.f.41.c.2.C & cur ib. & ſeq. leonem Papam excommunicare præſumit,t.1.p.2.f.508.c.1.A ad Conciliū Chalcedonenſe tertio accerſitur & per quos, t.2.p.1.f.4 in codē de multis criminibus à legatis ſedis Apoſtolicæ & Euſebio Dorilæi Epiſcopo accuſatur,t 2.p.1.f.41.c.2. D 1 f.42.c.1 E f.48.c.1.C.D & ſeq à clericis Alexandrinis,f.181. vſq; ad f 189.
Dioſcorus Alexandrinus Epiſcopus ob iniquè damnatos Flauianum & Euſebiū deponitur Chalcedone & damnatur, to. 2. p.1.f.152.c.1.D f.192.c.1.F Damnationis ſententia ad diuerſos miſſa, t.2.p.1.f.214. Vtrum ob fidem vel excommunicationē in Papam præſumptam damnatus fuerit, t.3.p.1.2.f 434.c.1.E
Dioſcori Alexandrini in pſeudoſynodo Epheſina contra Flauianum iniquitas, t. 2.p.1.f.21.A & f.23.c.1.B f.24.c.1.C f.42.c. 1 E f.350.c.1.E accuſata ſcelera, to 2 p.1.f 181.c.2.E F f.183.c.2.f 185.c.2.E F.& ſeq.f. 188.c.1.B.D. Libelli contra eundem exhibiti,f 181.c.1.A f.185.c.2.C f.187.c 2.E
de Dioſcori Epiſcopi dānatione in Chalcedonēſi Concilio facta relatio Liberati, t.2 p.2.f.185.c.2.& ſeq. Item de exilio eius,f.186.c.2.C
Dioſpolis vrbs quæ & qualis,to.1.p.1. f.701.c.2.F
Dioſpolitanum Concilium XIV. Epiſcoporum ſub Innocentio Papa I. anno Chriſti,415. habitum, quo Pelagius poſt hæreſes ſuas à ſe condemnatas & profeſſionem fidei Catholicæ emiſſam abſolutus fuit,to. 1. p. 1. f.701.c.1.C cur ſynodus hæc miſerabilis appellata,f.701.c.2.F Epiſcopi qui & quot interfuerint, f.702.c.1. A. Acta,ibid.
Diploma S. Henrici Imperat, quo patrimonia Romanæ Eccleſiæ ab anteceſſoribus pijs Eccleſijs collata confirmantur,t.3.p.2.f.173.c.2.F
Diploma Leonis Papæ IX. de conceſſa baſilicæ Vaticanæ decima oblationum, t. 3.p.2.f.204.c.1.F Diploma aliud eiuſdem de corpore S.Dionyſij,f.206.c.1.B
Diploma Lucij Papæ de primatu Toletano,t.2.p.2.f.316.c.1.A
Diploma Ottonis Imperatoris de confirmatione Iurīū Romanæ Eccleſiæ,t.3.p. 2.f.150.c.2.B.qui ſubſcripſerint,f151.c.2.D
Diſceptatio ſynodalis inter Regis Henrici aduocatum & Romanæ Eccleſiæ defenſorem Osborienſi in Concilio habita de tute inthronizationis Papæ ſine conſenſu Regis, tom.3.p.2.f.238.c.2.B item f. 239.240.eius epilogus & finis, f.245.c.2. C.D.
Diſciplinatorum amictus à ſacerdote cū benedictione impartiendus, t. 4.p.2. f.545.c.1.A
diſcipulorum ſeptuaginta Chriſti diuerſum ab Apoſtolis officium,tom.2.p.2. f.205.c.1. E chorepiſcoporum typi, t.2.p. 2.f.205.c.1.C
diſciplinatis fratribus quæ vitanda, C. D.& ſeq.
diſcordia quantum vitium præſertim in clero,t.2.p.2.f.256.c.2.C & ſeq.
Diſpenſare circa præcepta diuina etiam vetus ſynagoga potuit,t.4.p.1.f.296 c.1.A.D
Diſpenſatio quando fieri poſſit & debeat,t.3.p.1.f.2.f.825.c.2.F
diſpenſationes omnes ab ordinariis recognoſcendæ,t.4.p.2.f.326.c.2.E
diſpenſatio in contrahendis matrimonijs raro & gratis concedenda, tom.4 p.2 f.333.c.2.B
diſpenſationes matrimoniales doris non competentis cauſa quando concedendæ,tom.4.p.2.f.544.c.1. C. Nihil pro ijs muneris præmijque dandum, D. ſed Notarius pro examine teſtium quarta auctei pars ibid.
Diſpenſatio in ſecundo gradu nunquam aut non niſi inter magnos principes concedenda, tom. 4. p. 2. f. 333. 2.A
Diſpenſationes à Martino Papa V. reuocatæ,t.3.p.2.f.942.c.2.B
Diſputandum non ſ[illegible] 2 p.1.f 471 c.1.D Sanc[illegible] bus vſitatum, to.4 p.1.f.1[illegible] coram infidelibus iudicibus [illegible] 107.c.1.E
diſputare de fide publice loco [illegible] t.3.p.1 f.1.f.246.C
Diſputare temere de fide p[illegible] ter pocula & conuiuia tam cler[illegible] laicis vetitum,t.4.p.2.f.136 c.1.C
Diſputationes B. Athanaſij cu[illegible] quæ & quando habitæ & à quo comp[illegible] tæ,t.1.p.1.f 300.c 2.D
Diſputatio Philoſophi cum [illegible] Concilij Nicæni de generati[illegible] illo Geneſ.1. Faciamus hominem, & [illegible] p.1.f.312.c.1.& 2. de eius & [illegible] nitate & diuinitate ibid & ſeq. [illegible]
diſputationis inter Cathol[illegible] natiſtas Carthagine iuſſu Ho[illegible] rat. habitæ ſeries tota & hiſtori[illegible] Maſſone edita & in tres cog[illegible] partes diuiſa, incipit, tom.1 p.1.f[illegible] fatio operis,ibid.c.2.A Tempus e[illegible] nis huius habitæ, tom.1 p.1.f[illegible] eius cenſura,t.1.p.1.f.633.c.2.C E[illegible] to.1.p.1.f.634.c.1.A & f. 6[illegible]8. [illegible] petita fuerit,t.1.p.1 f.681.c.1.[illegible] ſuſcepta,f 633.c 2.B.& f 634.[illegible]
de Diſputatione hac [illegible] & Donatiſtas Carthagine [illegible] peratoris Honorii manda[illegible] f.647.c.1 F. Marcellini Cog[illegible] ctum,f 647.c.2 F
aliud de modo, loco, ord[illegible] & te[illegible] re Collationis habendæ & [illegible] putantium, f.648.c.2. B & ſeq C[illegible] corum Epiſtola qua edicto co[illegible] & conditiones Donatiſtis proponun[illegible] 639.c.2.E Edictū de omnib[illegible] qui [illegible] tione fiunt publicandis popu[illegible] B Interlocutiones variæ de m[illegible] rum & tempore exempto de aduer[illegible] tis vtriuſque Carthagine in f.652 Ite[illegible] trum ex legibus publicis v[illegible] di[illegible] diſputatio haberi debeat, f.6[illegible] & [illegible] Catholicorum, ſtatum ca[illegible] com[illegible] mandatum, to. 1.p.1.f.654.& ſeq [illegible] batur à Marcellino cognitore, f. [illegible] B. contentio de Epiſcopis à tol.[illegible] ad f.674 in collatione [illegible] Donatiſtis citati ſunt, 279 à Cathol[illegible] 286. f. 673. c. 2. B. C 18. ſolum ex v[illegible] parte remanere iuſſi ſunt, quorū 7, [illegible] res, 7. conſiliarii erant, & 4. ad char[illegible] 674.c.1.B
In cognitione II. rurſus à Don[illegible] dies integer exceptionibus & d[illegible] conſumptus,t.1.p.1 at 674 ad [illegible] Cognitione, rurſus varijs cau[illegible] à Donatiſtis protracta res, [illegible] 693. & vltra. Donatiſtarum [illegible] quo probant Eccleſiam ex ſolis [illegible] ſtare,tom.1.p.1.f.693.c.1.F Mar[illegible] dicis finalis ſententia contra D[illegible] prolata,t.1.p.1.f.698 c 1.
de Diſputationis [illegible] Don[illegible] cum Catholicis Carth[illegible] ctis epiſtola B. Auguſtini, t.1.[illegible] 2.E & ſeq.
Diſputatio Catholicorum [illegible] Innocentij & Hypatij [illegible] de ibus Chriſti natura & S[illegible] cedonenſi anno Dom.[illegible] ſtinia. ſi Impera. Conſtat [illegible]

t.1.p.1.f.497.c.2.E.& ſeq. à quibus habita ſit, f.[illegible].c.1.B. Imperatoris ad diſputationem modeſtia & pietas, t.2.p.1.f.663.c.1.F. diſputationis euentus, ibi c.2.F. quando collatio hæc habita, f.654.c.1.B

Diſputatio de Chriſti voluntatibus inter S. Maximum abbatem & Pyrrhum Conſtantinop. Patriarcham monothelitam anno Chriſti 645. in conſeſſu multorum Epiſcoporum coram Gregorio patricio ſub Theodoro Papa habita, t.2.p.2.f.[illegible].c.2. vſque ad f.591.

Diſputatio de Paſchatis celebratione in Anglia habita. vide Collatio Anglicana.

Diſſidentium fratrum oblationes non recipiendæ, t.1.p.1.f.59[illegible].c.2.C.f.722.c.2.C

Diſtributiones quotidianæ, vide Præſentia.

Dictinius Epiſcopus quis, t.1.p.1.f.606 c.2.B

Dictinius Epiſcopus Aſturicenſis corrigit errorem ſuum & ſe ſuaq; ſcripta Concilio Toletano ſubijcit, t.1.p.1.f.6[illegible].c.1.C

Diuerſitas ſtatuum & officiorum in Eccleſia, vide Eccleſiaſticus ſtatus vel Eccleſia militans, Eccleſiaſtica hier.

Diuina generatio credenda, non inquirenda, t.2.p.2.f.55[illegible].c.1.B.C.& ſeq.

Diuina myſteria credenda non diſcutienda, t.3.p.1.f.1.f.297.c.2.E. in ijs nō quærendum quomodo, t.1.p.2.f.558.c.1.F. per ſenſibilia aliquando explicare licitum, t.1.p.2.f.555.c.2.D

Diuinæ ſcripturæ quæ appellandæ, t.3.p.1.f.2.f.123.c.2.F

Diuina officia qualiter tractanda, t.4.p.2.f.570.c.1.F. qualiter à ſingulis miniſtris adminiſtranda, t.4.p.2.f.577.& ſeq. folijs. diſtinctè nec feſtinātèr nec protractè peragenda, t.4.p.2.f.666.c.1.C

Diuini officij ducatus quæ & vnde accipienda, t.4.p.2.f.380.c.2.E.& ſeq.

Diuinum officium quo modo & habitu diebus Dominicis & feſtis celebrādum. t.4.p.2.f.457.c.1.& 2. pro temporum officiorumque diſtinctione, veſtium quoque diuerſitate celebrandum, t.4.p.2.f.458. c.1.B

Diuinum officium non faciendum de Beatis auctoritate Sedis Apoſtolicæ in numero Sanctorum non adſcriptis, t.4.p.2.f.457.c.1.E

Diuina officia Sclauonica lingua recitari poſſe quando & qualiter à Ioanne VIII. conceſſum, t.3.p.2.f.75.c.1.B

Diuinum ad officium quando & quomodo conueniendum, t.4.p.2.f.380.c.2.D.& ſeq. ſub eo garrientes aut diſcurrentes in choro pro abſentibus habendi, t.4.p.2.f.271.c.1.E

in Diuinis natura eſt principiū quo generationis perſona quod, t.4.p.1.f.510.E

Diuinis rebus & ordinibus non illudēdum, aut illuſorie detrahendum, t.3.p.1.f.2.f.675.c.1.A.B. præuaricantium pœnitentia, C.

ad Diuinam rem in Eccleſia peragendā duo prærequiruntur, ſcilicet conſecratio Eccleſiæ, & dos, t.2.p.2.f.237.c.2.D

Diuionenſe Concilium in Burgundia à ſede Apoſtolico contra Philippū Francorum Regem ob repudiatam vxorem anno Chriſti [illegible] tempore Cæleſtini Papæ III. celebratum, t.[illegible].p.3.f.[illegible].c.2.D

Diuinatores & ſortilegi puniendi, t.4.p.1.f.[illegible].c.1.E. quomodo, t.1.p.1.f.2.f.[illegible].c.1.C.D. fugiendi ſunt ſub pœna excommunicationis, t.1.p.1.f.[illegible].c.1.D.t.2.p.1.f.1.f.245.E. eos conſulentes vna cum ipſis excommunicantur, t.3.p.2.f.[illegible].c.1.E. eos ſectantes quinquennali pœnitentia corrigendi, t.1.p.1.f.251.can.25.

Diuitiæ quid impedimenti afferant amatoribus futurorum, t.3.p.1.f.2.f.[illegible].c.2.F. earum contemptus omnibus etiam laicis præſcriptus, t.4.p.1.f.392.c.1.A.& ſeq.

Diuitiæ veræ quæ ex S. Proſpero, t.3.p.1.f.2.f.239.c.2.F

Diuortium ob lepram non faciendum, t.3.p.2.f.627.c.2.F.f.628.c.1.B. nec ob coëundi impotentiam, t.3.p.2.f.566.c.1.E.f.583.c.1.D.

Diuortium quando faciendum ei, qui vxoris ſuæ filiam aliquando ſibi deſponſauit, t.3.p.2.f.596.c.2.D

Diuortio ſeparandus qui matrem, ſororem vel filiam vxoris ſuæ carnaliter cognouit ſi publicum vel manifeſtum id ſit, t.3.p.2.f.596.c.2.B. ſecus ſi occultum fuerit, ibid.

Diuortium ab vxore adultera, vel veneficium parante quando fieri poſſit, t.3.p.2.f.572.c.2.D

poſt Diuortium dos reſtituenda, t.3.p.2.f.571.c.1.B

Docendi licentia gratis concedenda, t.3.p.2.f.577.c.1.A.B.D

Dolor de peccatis vtilis & ſalutaris, t.4.p.2.f.291.c.1.C

Dominicus Cardinalis Firmanus in Conc. Baſileenſi Eugenio infenſus, t.4.p.1.f.109.c.2.A. quæ cauſa inimicitiæ, ibid.

Dominicanorum ordo quando cœperit, t.3.p.2.f.664.c.2.B. ab Honorio III. cōfirmatur, t.3.p.2.f.699.c.2.B. vide plura Prædicatores.

Dominicale quid, t.2.p.2.f.297.c.2.F

Domicellares canonici ante merita virtutis & doctrinæ ad capitula non aſſumendi, t.4.p.2.f.265.c.2.E

Dominica dies pro ſabbatho Chriſtianis ſeruanda, t.1.p.1.f.245.can.29

Dominica dies qualiter celebranda, t.2.p.2.f.266.c.2.E.F. vide ſupra dies Dominica.

Dominicis & feſtis diebus Miſſa & Cōcio in propria parochiali Eccleſia audienda, t.4.p.2.f.552.c.2.A.B. incōmoda id negligentium, C.& ſeq. non Miſſa tantū ſed Matutinæ & reliqua horæ Eccleſiaſticæ audiendæ, t.3.p.1.f.217.c.1.B

Dominica die à primis veſperis vſque poſt ſecūdas abſolutas ulim genua flectere illicitum, t.3.p.1.f.1.f.251.A.& cur, t.1.p.1.f.294.c.2.E

Dominicæ diei violatores diuinitus puniti, t.3.p.2.f.669.c.1.E

Dominium quid ſit, t.4.p.1.f.401.c.1.F

Dominium ciuile quod, t.4.p.1.f.388.c.2.C. eius latiſſime accepti deſcriptio, t.4.p.1.f.401.c.1.D. illud damnāti aut reprobanti anathema, t.1.p.1.f.368.can.3.f.372.c.1.F

Dominium ciuile qualiter conueniat Clerico, t.4.p.1.f.394.c.1.F. clero eſſe licitū probatur contra Huſſitas, t.4.p.1.f.401.c.1.F.& ſeq. an populo Iſraelitico fuerit à principio, t.4.p.1.f.383.c.2.C. vide plura Eccleſiaſticum.

Dominia etiam malis à Deo committuntur, t.4.p.1.f.513.c.1.A

Dominus vobiſcum ſacerdotalis ſalutatio, t.2.p.2.f.214.c.1.A. antiquiſſima eſt, f.214.c.1.E

Dominus Apoſtolicus, vide Papa.

Domini pro delictis ſubditorum quando puniendi, t.3.p.1.f.2.f.563.c.2.A.B

Domini contra Sacramentum ſeruo de venia in immunitate Eccleſiæ præſtitum facientis pœna, t.2.p.2.f.4[illegible].c.1.C

Domino ſuo quiſquis ſeruos docet nō obedire anathema, t.1.p.1.f.368.can.3.

Domnus Laureacēſis, t.1.p.1.f.324.c.1.E

Domnus Antiochenus Concilium in cauſa Ibæ Edeſſeni Epiſcopi indicit, t.1.p.2.f.505.c.1.C. et de Eccleſia certi ſumptus in Concilio Chalcedonenſi conſtituti, t.2.p.1.f.298.c.1.C

Domnus Epiſcopus Samoſaten. Paulo hæretico ſurrogatur, t.1.p.1.f.161.c.2.E

Domnus Stridonenſis Epiſcopus, t.1.p.1.f.324.c.1.E

Domnus vel Domnio Papa, vide Don.

Domus culta quæ dicatur, t.3.p.1.f.1.f.362.c.2.C

Domum Dei contemptibilem eſſe docenti anathema, t.1.p.1.f.368.can.5.

Domus Teutonicæ, & Ioannis Baptiſtæ, vide Teutonici.

Domo dotis nullæ ſaltationes, nuptiæ aut comœdiæ exhibendæ, t.4.p.2.f.406. c.2.A

Donatianus quis, t.1.p.1.f.719.c.2.B

Donatio prior facta præualet poſteriori, t.3.p.2.f.636.c.2.C

Donationi Eccleſiæ laicali donatio Epiſcopalis præiudicat, t.3.p.2.f.604.c.1.E

Donationes ab eo factæ qui credebatur eſſe patronus Eccleſiæ, & poſt conuincitur non eſſe, an & quæ ratæ vel irritæ, t.3.p.2.f.604.c.1.B

Donationes Eccleſiarum à laicis factæ, vide Laici & Eccleſia.

Donatio Conſtantini, vide Conſtantini Edictum & Donatio.

Donatiſtæ vnde appellati, t.1.p.1.f.202.c.2.D. eorum ſchiſma, t.1.p.1.f.185.c.2.E. origo, t.1.p.1.f.202.c.2.C

Donatiſtæ rebaptizabant, t.1.p.1.f.224. c.2.B. vt martyres habeantur ſeipſos interficiunt, t.1.p.1.f.458.c.2.E. Catholicæ Eccleſiæ, quam peccatis pollutam periſſe contendebant, reliquias ſolum in ſua parte remāſiſſe aſſerebant, t.1.p.1.f.655.c.1.C f.682.c.2.E. non Donatiſtæ ſed Veritatis Chriſti Epiſcopi vocari volunt, t.1.p.1.f.675.c.1.B. item Catholici, 679.c.2.A. quæ obiectæ Catholicis ſoluta fuerint, t.1.p.1.f.685.c.2.D

Donatiſtæ qui Carthagine cum Catholicis diſputarant, t.1.p.1.f.633.c.2.C. Felicem pro Papa contra Innocentium citant, ibid. in collatione cum Catholicis ſedere recuſant & cur, t.1.p.1.f.674.c.2.F. cauillationibus & ambagibus ad cauſę negotium veniri prohibēt, t.1.p.1.f.675.c.2.B.f.676. c.1.D.c.2.A.f.679.c.1.C.D.f.680.c.2.A.f.699.c.1.C. proprijs à ſe productis ſcriptis confunduntur, t.1.p.1.f.700.c.1.C. cur multitudinem ſuorum intereſſe voluerint, t.1.p.1.f.651.c.2.C. iudicio Marcellini Cognitoris à Catholicis in collatione Carthaginenſi confutati & conuicti, t.1.p.1.f.633.c.2.C. quibus calumnijs ſententiam poſt traduxerint, ibidem. eorum

[illegible] facta [illegible], f. 698.c.1.

Donati Pars [illegible] Catholicis collatio quid & quo [illegible] t.1.p.1.f.608. c.1 D. vide plura. Donatiſtæ ab Epiſcoporum Concilio [illegible] condemnati ad Imperatorem appellant, t.1 p 1 f.212.c.1.F.& f.213.c.1.A quomodo ab Honorio Imperatore compreſſi, t.1.p.1.f 632.c.1.C. voluntaria necę Patres [illegible] oportere præuenire violentiam docent, t.1.p.1.f.701. c.1.A

Donatiſtæ in numero laicorum recipiendi, t.1.p.1.f.581.c 1.C. quomodo iuxta canones Africanos conueniendi, t.1.p.1.f. 775.D E. ex ijs conuerſę plebes cui Epiſcopo aſſignandæ, t.1.p.1.f.779.F. paruuli illorum baptizati ſi conuertãtur poſt à clericatu non reijciendi, t.1.p.1.f.747.c.2.B. & f.768.c.1.D

Donatiſtarum in Cæcilianum Carthaginenſem Epiſcopum conatus & cauillationes, t.1.p.1.f. 212.c.1.B.E.& c.2.A. impia crudelitas, t.1.p.1.f.465.c.2.B. ſcelera, t.1. p.1.f.458.c.1.B. fuga, E

de Donatiſtis iudicium Cõſtantini Imperatoris, t.1.p.1.f.213.c.1.C.D

Donati duo, alter Carthaginenſis, alter Bagaienſis Africanam proſcindunt Eccleſiam, t.1.p.1.f.453.c.1.B

Donatus Carthaginenſis Epiſcopus ſchiſmaticus, t.1.p 1.f.456.c.1.C. lapſus ad functionem Epiſcopalem recipiens condemnatur, t.1.p.1.f.224 c 2.C. eius horribilis ſuperbia, t.1.p.1.f.459.c.1.A. ſe Deo comparat, B.

Donatorum nomen in cœnobijs vnde dimanarit, t.2.p.2.f.288.c.2.F

Doni Papę vita, t.2.p.2.f.563.c.1.B. quãdo Pontifex factus, ibid.c.2. A. quamdiu ſederit, ibid.C. acta illius, f.563.c.1.B

Donus Papa ab alijs Domnus & Domnio dictus quando Papa factus, t.3 p.2.f. 159.c.2.C. obitus, ibidem

Dormitio & dormientes in ſacris literis quid & quotuplex, t.3.p.2.f.679.c.2. D

Dorobernia Anglicarum Eccleſiarum metropolis, t.3.p.2.f.118.c.2 F.

Dorobernenſis Eccleſia totius Britanniæ primaria, t.3.p.2 f.251.c.2.D

Dorotheus Neſtorij ſocius anathema impie proclamat in eos, qui B Mariã Deiparam dicerent, t.1 p.2.f.1.& f.130.c.1.D

Dorotheus monachus Eutychis hæretici defenſor, t.2.p.1.f.240.c 1.F

ſine Dote nullum fiat coniugium, t.2.p. 1.f.633.c.1.A

Doctor in Eccleſia debet eſſe miſſus, vide Concionator.

Doctores quatuor principales Eccleſiæ, t.4 p.1.f.265 c.1.D

Doctores Eccleſiæ ſua ſcripta Eccleſiæ corrigenda ſubmiſerunt, t. 4. p.1.f.273. c.1 B

Doctores Theologi Doctoribus Iuris canonici, & hi ciuilis atque hi medicinæ Doctoribus in beneficijs Eccleſiaſticis præferendi, t.4.p.2.f.115.c.2.E.F

Doctores tolerandi magis quam accuſandi aut infamandi, t.1.p.1.f.134.c.2.F

Doctorum criminationes non ſuſcipiendæ, t.1.p.1.f.134.c 2.F. vitandæ, t.1.p.1. f.206.c.2.B

Doctores veteres præferendi modernis in interpretatione ſacræ Scripturæ, t. 4.p.1.f.252.c.2.D

Doctores Eccleſiaſtici [illegible] approbatione & receptione [illegible] det.t. 3.p.1.f.3 [illegible] D

Doctoris vitam doctrinæ eſſe conformem quanti referat, t.[illegible] p.1.f.[illegible]

Doctori quæ curanda, t.3.p.1.[illegible] c.2.C.D. de eius in docendo circumſpectione, t.3.p.1.f.2.f.222.c.2.F. [illegible], t.3. p.1.f.2.f.223.c. 2. C. quomodo nihil illi proſit bene viuere, ſi male viuentes non arguat, t.3.p.1.f.2.f.223.c.2.F

de Doctoribus bene docentibus & male viuentibus, t.3 p 1.f.2.f.225.c.2. item de Doctoribus iracundis, t.3.p.1.f.2.f. 227. c.1.C

Druogo Mimidenſis Epiſcopus Concilio Tributienſi ſubſcripſit, t.3.p.2.f.111. c.1.A

Dubia in particularibus Eccleſijs orta ad vniuerſalem referenda, t.2.p.2.f.3.c.2. D.& f.4.c.2.C

Ducum apud Gothos quæ, qualis & quanta olim dignitas, t 2 p.2.f.501.c.2.C

Duella apud antiquos Bauaros vſitata, t.3.p.1.f.1.f.427.c.1.B

Duella in ſuis dominijs permittentium pœnæ, t.4 p.2.f.346.c.2.F

Duellum committentium eorumque patronorum pœnæ, t.4.p.2.f.346.c.2.F

Duello pugnantium tam cędens quàm cæſus grauiſſime puniendus, t.3.p.1.f 2.f. 397.c 1.D. in eo occiſi ſepultura Eccleſiaſtica priuandi, t.4 p.1.f.749.c.1.D

in Duello occiſos clerici ſepelientes ſex menſes ab officio & prouentibus ſuſpenſi ſint, t.4.p.1.f.749. c.1.D

Duiſburgenſe Concilium, quo illi, qui Bennonem Metenſem Epiſcopum excæcarant, excommunicantur, habitum anno 927.t.3.p.2.f.142.c.1.A

Dulcinistæ hæretici qui & quales, t.3.p. 2.f.785.c.1.E

Dumenſis diœceſis termini, t.2.p.2.f. 218.c.1.F

Dumio vrbs quæ, t.2.p.2.f.223.c.1.B

Duplicatio & triplicatio quid, t.3.p.2.f. 651.c.2 E

Durenſe Cõcilium anno Domini 775. tempore Hadriani Papæ I. habitum, t.3.p. 1.f.1.f.435.c.1.A. à Carolo inſtitutum, ibid B

Duziazenſe Concilium, in quo Hincmarus Laudunenſis Epiſcopus ad placandum Carolum Regem profeſſionem fidelitatis, & obediẽtiam Metropolitano ſpopondit, habitum anno Domini 871. tempore Hadriani Papæ II. t.3.p.1.f.2.f.830.c. 2.D. Iuramentum Hincmari Regi præſtitum, ibid.

Dyticum quid: t.2.p.1.f.765.c.1.F

E

EBbonis Rhemenſium Epiſcopi deiectio quare facta fuerit, t.3.p.1.f.2.f. 567.c.2.E.& ſeq. eiuſdem reſtitutio, f.568. c.1.E Epiſcopatum deſerit, ibid.c.2.A. varias legationes obit, ibidem. alius ipſi ſurrogatur, f.568.c.2.E. ſeipſum Epiſcopatu abdicat, ibid.f.313.c.1.E. cauſa abdicationis, ibidem.

Ebrogiſilus Agrippinenſis Epiſcopus, t.2.p.2.f.299.c.1.C

Ebremarus Patriarcha Hieroſolymitanus à Paſchali II. deponitur, t.3.p.2.f.442. c.1.D. qualis fuerit, F

[illegible] c.1.A. B Eboracen[illegible] Archiepiſcoporum [illegible] 2.F Eboracen[illegible] Archiepiſcop[illegible] per totam Angliam [illegible] ſit, ibid.f.64[illegible] c.1 B

Eboracenſe Concilium [illegible] dis Eccleſiæ moribus ab [illegible] nenſi Archiepiſcopo anno [illegible] tempore Cæleſtini Papæ [illegible] t.3.p.2.f.662.c. 2. [illegible] Decreta Concilij, B. [illegible]

Ebrietati deditus [illegible] t.1.p.1.f.[illegible] c.2.E [illegible] da ſingulariter, ib.[illegible] to.4.p.2.f.231.c. 2. C. [illegible] ſugienda, t.4.p.1.f [illegible] tum pœnitentiæ [illegible] quantũ, ibi f.2.f.2[illegible] mio, præſertim [illegible] hærentibus po[illegible] charitatis ſuperat [illegible] cendi, & ni ſe e[illegible] di, t.4 p.2.f.2[illegible] c.1.B

[illegible]

Eccleſia quid, t.[illegible]

[illegible]

Eccleſiæ multiplex [illegible] reticos, t.4.p.1.f 2[illegible] phans & militans [illegible] A. Eccleſia militans bo[illegible] plectitur, t.4.p.1.f.31[illegible] litantis ſtatus tres tripl[illegible] umphantis reſponde[illegible] 2.F. Eccleſiæ militans [illegible] cur omnino neceſſaria [illegible] fundata eſt per Chriſtu[illegible] ex malis & bonis conſta[illegible] ſtas oſtenditur, t.1.p.1.f.6[illegible] ſeq. argumentis Dona[illegible] tur, f.656.c.1. & tom.[illegible] macula & ruga eſſe, h[illegible] Donatiſtarum dogma, [illegible] quomodo illud prob[illegible] c.2.& ſeq conſtare ex [illegible] batur ex capite Chriſto, [illegible] D. ex varijs ſimilitudini[illegible] Patrum teſtimonij[illegible] tionibus, f.269.c.[illegible] D. [illegible] c.2.F

[illegible]

Eccleſiæ Chriſtianæ [illegible] Iulio II & prædi[illegible] p.2.f.57.c.2.D.& ſeq. [illegible] dominantur, t.3 p.[illegible] dum premitur, [illegible] tur dilatatur, dictum [illegible] 285.c.1.F.& f.283.[illegible]

[illegible]

Eccleſiæ ædes [illegible] les eſſe debeant, t.4.p[illegible] cleſiam proſpectu[illegible] bendus, ibid f.[illegible] ta Laicis non ce[illegible] 996.c.2.D. qualis [illegible] c.1.C.& ſeq. In [illegible] brum aquæ be[illegible] des, ſuggeſtu[illegible] & [illegible] candus, f.[illegible]

piſces grandiores non ſuſpendendi, f.437 c.2.F. in ſtructura quid ſpectandum, c.1.C quid in ea formandum, ibi.D. in atrio ędificia non niſi clericorum ponenda, t.3.p.1.ſ.2.f.548.c.1.C. à Gregorio Thaumaturgo extructa & ſplendide ornata, t.1.p.1.f.95.c.1.F. Eccleſię à Fabiano ædificatę.ib.1.E. tempore Apoſtol. erectæ, ibid.f.372.c.2.D. qualiter exſtruendæ, interius ordinandæ & ornandæ, t.4.p.2.f.583.c.1.D. & ſeq. folio, nouę ſine conſenſu Epiſcopi non ædificandæ, ibid.f.456.c.1.C

Bona eccl.

Eccleſiæ Cimelia, ornamenta & poſſeſſiones non alienanda, vide Eccleſiæ Res & Bona. Eccleſias qui principes ditarint, t.4.p.1.f.396.c.1 B. & ſeq. Eccleſia Chriſtiana primis ſæculis prædia & poſſeſſiones habuit, ibid.f.395.c.2.F.& t.1.p.1.f.70 c.1.A.C.c.2.A. Eccleſiæ quantum auri & argenti contulerit Conſtantinus Imperator, t.1.p.1.f.214. & ſeq. Eccleſia prima quomodo Conſtantini Magni & aliorum poſt piorum principum munificentia aucta & ditata ſit, ibid. f.250.c.2.E F. vide plura Conſtantinus, & to.4 p.1.fol. 386.c.1.E. Eccleſiæ potentia & dominatus ad pacem neceſſaria ſunt, t.4.p.1.f.386 c.1.F. Eccleſiaſtici cur inſtituti & à principibus tàm munifice dotati, t.1.p.1.f.250. c.2 F.& ſeq Eccleſiæ opulentia vtilis & ſæpe neceſſaria eſt, t.4.p.1.f.399.c.2.E. Eccleſiam non deformant opes, ſed opum abuſus, ibid.c.2.D. nimium diteſcere conquirentes Iudæ proditori ſimiles, t.3.p.1.ſ.2.f.337.c.1.F Eccleſiaſticorum potentiæ ſemper inuidet plebs, t.3 p.2.f.490.c.1.A. c.2. C.D. Eccleſiam dicere, non habere poſſe diuitias aut dominium temporale, erroneum eſt, t.4.p.1.f.386.c.2.B.C.& ſeq. Eccleſiæ bona temporalia poſſidere licitum, ibid. f.2'8.c.2.E. Eccleſiæ vel Deo oblationes factas gratas eſſe Deo pluribus oſtenditur exemplis, tom.3.p.1.f.324.c.2. vſque f.356.c.2. Eccleſiæ res fidelibus diſpenſatoribus quomodo non ſint cauſa peccati, t.3.p.1.ſ.2.f.289.c.1.E. Eccleſia licite habere poteſt bona temporalia mobilia & immobilia, prędia, ciuitates ſub ciuili & priuato dominio probatur, t.4.p.1.f.387.c.2.B.& fol.395.c.1.B.& ſeq. prolixe. vide Clerici & Leuitæ. Eccleſiæ prædia, redditus & poſſeſſiones vna cum literis diligenter aſſeruanda, t.4.p.2.f.266.c.2.A Eccleſiæ bona olim in tres portiones diuidi ſolita, quarum vna Epiſcopo, altera Clericis, tertiam Eccleſiæ cedebat commodum, t.2 p.2.f.541.c.2.C. & p.2.f.617. c.2 D. in quatuor partes & quibus diſtribuenda, t.3.p.1.ſ.2.f.374.c.1.E. quadripartita & alibi tripartita diſtributio, ib. f.617. c.2.B. in quot partes olim & quibus diſtribui ſolita, to.3.p.1.ſ.1.f.326.c.2.F.f.327.c.1. A.& t.3.p.1.ſ.2.f.593.c.2.D

Diſpoſitio bonorum Eccl.

Eccleſiaſtici de quibus bonis & qualiter diſponere poſſint, t.3.p.1.ſ.1.f.331 c.1. E.& p.2.f.261.c.2.D. vide plura verb. Clerici. bona propria à bonis Eccleſiæ ſegreganda, to.1.p.1.f.9.F. prouentus & bona non ad luxum aut conſanguineos augendos, ſed ad vitam honeſte & pie traducendam conceſſa, t.4.p.2.f.385.c.2.F. ſalaria per emphyteoſim non tribuenda, t.3.p.1.ſ.2.f.674.c.2.B. quæ bona propinquis ſuis relinquere poſſint, & quæ non, t.2 p.2.fol. 294.c.2.F.t.3.p.1.ſ.2.f.288.c.2.E. bona propinquis vel cognatis intra tertium gradum in emphyteuſin non tradenda, to.4. p.2.f.384.c.2.D. ſine ſacrilegio non transferuntur in humanos vſus, to.1.p.1.f.70.c. 1.A.& t.2.p.1.f.551.c.1.C. quo conuertenda, t.2.p.1.f.561.c.2.E.t.1.p.1.f.88.c.1.A.B. D.tom.4.p.2.f.385.c.2.A. ab inteſtato morientium bona quo conuertenda, t.4.p.2. f.207.c 2.A. factæ largitiones ab Epiſcopo ſuis amicis aut ſeruis quando teneant, to.2.p.2.f.535 c.2.B. quæ præter victum & veſtitum ſuperſunt quo conuertenda, to. 4.p.2.f.385.c.2.E

de Eccleſiæ bonis, ornamentis, miniſterijs quidquam in ſuum vſum conuertentis aut confringentis pœna, t.3.p.1.ſ.1. f.329.c.2.C. Eccleſiaſticos redditus quanto cum animæ damno recipiant, qui de ſuo ſibi ſufficiunt ex Proſpero, ibid.ſ.2.fol. 239.c.1.E. Eccleſiaſticis frumenta colligenda non vt carius vendant; ſed vt pauperibus tempore neceſſitatis erogent, ibi. f.193.c.1.C. Eccleſiæ redditibus abutentes ſimiles Phariſæis & pſeudoſacerdotibus iuxta B. Hieronym. ibid. f.337.c.1.E. Epiſcopi non vt proprijs, ſed vt commendatitijs vtantur, ibid.f.193.c.1.A. Eccleſiaſtici ab Eccleſia ſuſtentandi, t.1.p.1.f.10. A ex Eccleſiæ opibus qui iuſtè ſuſtententur, t.3.p.1.ſ.2.f.239.c.2 D. Eccleſiaſticis diſtributiones quotidianæ largiter aſſignandę, t.4.p.2.f.102.c.1.B

Eccleſiaſticus prælato ſuo reuerentiam debitam negans fructuum ſubtractione puniendus, tom.4 p.2.f.265.c.2.C. Eccleſiæ fructus in laico feudo non reponenda, t.3.p.2.f.703.c.2.A

Eccleſiæ ſi quis quid in campellis vel vineolis cum vel abſque ſcriptura donarit, poſtmodum id neque ipſe, neque hæres eius repoſcere ſub pœna excommunicationis poteſt, to.2.p.2.f 36.c.1.C. legata aut data auferre præſumens vt necator pauperum communione priuandus, to.2. p.2.f.39.c.2.B. Eccleſijs ex deuotione data non licet reuocare ſub pœna, t.2.p.2.f.29. c.2.A

Eccleſiæ de facultate ſi quid alterius Eccleſię clerico ab Epiſcopo donatum ſit, poſt eius obitum ad Eccleſiæ ius, de cuius facultate deceſſit, reuertatur, t.2.p.2.f.37. c.1.A

Eccleſiæ à laico ſine conſenſu Epiſcopi facta donatio aut collatio nulla, tom.3.p. 2 f.470.c.1.B

Eccleſiæ, monaſterio vel parochiæ donatum in proprietatem perſonæ à nullo reuocandum, t.2.p.2.f.35.c.2.E

Eccleſiæ ad cultum aut religionem donata auertere graue crimen, tom.3.p.1.ſ. 328.c.1.A qualiter huiuſmodi puniti, ibid. à f.331.vſque ad f.;36.

Eccleſia quod percepit beneficio Clerici à ſucceſſore non auferatur, vide Clericus.

Eccleſiaſtici bona propria obtentu Eccleſiæ cui deſeruiunt non proſcribenda, nec in controuerſiam vocanda, nec hæredibus ſeu amicis deneganda, tom.1.p.1. f.9.F

Eccleſiæ debita de redditibus Epiſcopi ſoluenda ſunt, tom. 3. p. 2. fol. 570. c.2.C

Eccleſiæ res qualiter cuſtodiendæ, t.3 p.1.ſ.2.f.3'9.c.2.C

Eccleſiaſticus concubinarius ab officio ſuſpendendus & fructibus beneficij priuandus Concil. Auguſt. tom.4.p.2.f.213. c.2.D

Eccleſiaſticis de honeſta competentia prouidendum, tom.4.p.2.f.267.c.1. C

Eccleſiæ datæ terræ, vineæ, mancipia, peculium, ad quem pertineant, to.2.p.1.f. 562.c.1.D

Eccleſiaſticus lucri cauſa ad diuerſas Eccleſias currens diſtributione totius diei priuandus, t.4.p.2.f.573.c.1 B

Eccleſiæ cuique manſus integer abſq; vllo ſeruitio attribuatur, t.2.p.2.f.295.c.1. D.tom.3 p.1.f.596.c.2.D

de Eccleſiæ bonis ſanctio ſacerdotis vel miniſtri facta non à die ſanctionis, ſed mortis eius ſupputatio temporis aut triennalis poſſeſſionis facienda, tom.2. p.2. f.515.E. vide plura, bona Eccleſiæ.

Alienat. Bon. Eccleſ.

Eccleſiæ bona non alienanda, tom.1.p. 1.f.516.c.2.E.t.4.p.1.f.40.c.2.E.to.2.p.1 f. 555 & ſeq.c.2.C.f.512 c.2.D.t.3.p.2.f.990. c.2.D.& fol.993.c.2.D. inditio quæ rata & quæ irrita, t.2.p.1.f.554.c.2.F.& ſeq.

Eccleſiæ bona & cimelia non alienanda nec in emphyteuſim danda, t.3.p.1.ſ.2. f.820.c.2.C.& f.674.c.2.B. bona feudalia alienantium pœna, t.3.p.2.f.996.c.2.A. ab Epiſcopo adminiſtranda tanquam Deo intuente; non alienanda aut ſibi ſuiſue appropianda, t.1.p.1.f.9. D. donationes, venditiones, diſtractiones aut quæcunque aliæ abalienationes factæ per quoſcunque contractus, aut pacta etiam iuramento confirmata in Concilio Conſtantienſi reuocantur & caſſantur, to.3 p.2.f. 952.c.1.F.& ſeq.& f.751.c.2.C. Epiſcopus non poteſt quomodocunque alienare, to. 2.p.2.f.293.C. quomodo, ne alienentur, cuſtodienda, t.3.p.2 f.1003.c.1.B.& t.3.p.1. ſ.1.f.704.F.& f.289.c.1.B. alienans prælatus ipſo facto ab officio & adminiſtratione ſuſpenſus eſt, t.3.p.2.f.751. c 2.D. quando ab Epiſcopo alienari poſſint, tom.2.p. 1.f.556.c.2.C.E.F

Eccleſiæ bona ab Epiſcopo diſpenſanda, t.1.p.1.f.10.A.& f.16.c.2 D. & f.372.c.2. F.& tom.3.p.2.f.464.c.2.F. non alienanda vel commutanda ſine conſenſu Epiſcopi, ibid.f.440.c.2.C

Eccleſiaſtica iuriſdictio aut res aliæ Eccleſiaſticæ non elocandæ, t.4.p.2.f.345.c. 2.D. quomodo elocanda, ibid.fol.387. c.2.F. nihil miniſtris aut fundatoribus, eorumue hæredibus alienandum aut appropriandum, t.2.p.2.f.514.B. alienantes aut permutantes ſine authoritate ſuperioris qualiter ad reſtitutionem cogendi, t. 4.p.2.f.407.c.1.E.F.& ſeq.

Eccleſiaſticas res per nullos licet alienare contractus vel inutiliter obligare, t. 2.p.2.f.28.c.2.C. obligatæ verò intra tricennarios annos iure repetendæ, D. reluctantes excommunicandi, ibidem. alienantium pœna, t.3.p.2. f.827.c.2. B t.4.p. 2.f.317.c.1.D. agrum ſi quis miſericordia ſacerdotis poſſidendum ad diem vitæ acceperit, quæcunque ibi protulerit, alienandi non habeat poteſtatem, to.2.p.2.f. 36.c.2.F. res ſine Epiſcopi conſenſu a preſbyteris venditæ reſciſſo contractu ab E-

 piſcopo

piſcopo etiam ſine precio repetendæ, t.1. p.1.f.229.can.15.

Eccleſiæ ſuburbana ab Epiſcopo vel præpoſito non alienanda, tom.3.p.1.f.2.f. 106.c.1.F

Eccleſiaſticæ res & bona à nullo principe ſæculari occupanda aut alienanda, t. 4 p.2.f.385.c 1.D

Eccleſiæ ad Firmam annuam non tradendæ, t.3.p.2.f.542.c 1.B. quando & qualiter poſſint dimitti ad firmam, ibid.f.703. c.2.F

de Eccleſiaſticis rebus aliquid ſine neceſſitate inſcio clero vendens, vt furti reus honore priuetur, t.2.p.2.f.242.A.B

Eccleſię liberti ab eius patrocinio nunquam recedent, t.2.p.2.f.356.E. mancipia quando & quomodo manumitti ab Epiſcopo poſſint, ibid. C.D. res à nemine ſine ſtatuto Epiſcopotum vendendę, t.2.p.1.f. 593.c.2.C. commutatio vel nulla vel circumſpectè facienda, t 3.p.1.f.2.f.397.c.2. F. ibid.f.349.c.1.E. à nullo obligandæ ſine graui neceſſitate & conſenſu Archiepiſcopi, t.3.p.2.f.703.c.1.E.& 724.c.1.E.F pignori obligatæ ab obligantis hæredibus reſarciri Eccleſiæ debent, ibid. f.570. c.2.B. diligentiſſime cuſtodiendę & defendendę, t.4.p.2.f.384.c.1.C

Eccleſiæ vaſa & ſupellex, ſi ex neceſſitate vendenda ſint, quorum id conſilio faciendum ſit, t.2.p.1.f.554.c.2.F

Eccleſiæ bona negligentium pœnæ, to. 4.p.2.f.385.c.2.C.D

Inuaſio.

Eccleſiæ res inuadere vt necator pauperum ab officio deponendus, to.2.p.2.f. 341.c.1.C. pœna diuina, to.4.p.1.f.798.c. 2.D.E

Eccleſię munuſcula defraudans aut inuadens à communione Eccleſiæ pellendus, ibid 32.c.1 D

Eccleſiæ à laicis non incaſtellandæ aut in ſeruitutem redigendæ, tom.3.p.2.fol. 465.c.1.E. detinere vel occupare nulli fas, t.2.p.1.f.29.c.1.F. pœna ibidem, tom.3.p.2. f.793.c.1.A.f.976.c.2.E.& f.995.c.1.C

Eccleſia ſine diœceſani vel officialium authoritate à nullo occupanda, to.3.p.2.f. 570.c.2.A

Eccleſiæ res auferens ſacrilegus eſt & excommunicatus, tom.1.p.1.fol.130. c.2.A

Eccleſiaſticorum bonorum inuaſores velut hæretici manifeſti anathematizandi, tom.2.p.1.f.550.c.2.F.& f.553.c.1.C.& tom.3.p.1.f.2.f.563.c.1.E. tom.3.p.2.f.110. c.2.D.E. ibid.f.400.c.1.A.& tom.4.p.1.f. 130.c.1.D

Eccleſiam fatigare præſumentis pœna, t.3.p.1.f.2.f.594.c.2 E

Eccleſiaſtica bona occupans ciuitas aut alia Vniuerſitas interdicto ſubiacet, t.3.p. 2.f.793.c.1.D. occupans aut retinens non excuſetur, tom.2.p.2.f.29.c.1.F. ſi contumax ſit vt puniendus, ibidem.

Eccleſiæ ab Aduocatis nullo modo ſub pœna excommunicationis infeſtandæ aut grauandæ, tom.3.p.2.f.996.c.2.F. f.968.c.1.C

Eccleſiaſticis tallias aut exactiones imponentes excommunicandi, tom.3.p.2. fol.975.c.2.A. tom.3.p.2.fol.975.c.2.B. & 999.c.2.E

de Eccleſiaſticorum bonorum inuaſoribus & detentoribus diuerſorum ſtatuta, tom.3.p.2.f.975.c.2.D.& ſeq. qualiter coercendi, tom.3.p.1.f.2.f.352.c.2.C. tom. 2.p.2.f.36.c.2.A.& 952.c 1.D

ad Eccleſias vacantes armatos mittentium pœna, tom. 3. p. 2. fol. 976. c.1.A

Eccleſiæ bona adminiſtrantis laici ſine aſſenſu Prælati pœna, tom.3.p.2.f.976. c.2.D

Eccleſiaſticæ libertati obſtantium aut apud iudicem Eccleſiaſticum vetantium conqueri pœna, tom.3. p. 2.fol.976. c.2.F. niſi intra menſem damnum reſarciant, anathemati ipſi & terra interdicto innodanda, t.3.p.2.f.995.c.1.A

Eccleſiæ vel capituli bona propter debita ſingularis perſonæ occupantes excommunicati, t.3.p.2.f.996.c.2.B

ad Eccleſiaſticum iudicem prohibentes conqueri perſonæ excõmunicationi & vniuerſitates interdicto ſubiaceant, t 3.p. 2.f.996.c.2.F

Eccleſiæ & Eccleſiaſticorum immunitatem per tallias & exactiones violantes interdicto ſubiaceant, tom.3.p.2.fol.999. c.2.E.t.2.p.2.f.206.c.2.B.E.f.250.c.2.A D t.3.p.2.f.798.c.2.D.E

Eccleſiæ bona & oblationes rapiens homicida in conſpectu Dei eſt tom.1. p.1. f.130.c.1.D

Eccleſiæ ſi quid à caſtrenſibus ablatum fuerit, aut boni ſubtractum, quid agendum ſit, tom. 3. p. 2. fol. 624. c.1.B

Eccleſiæ documenta ſupprimentis aut alienantis pœna, tom. 2. p.1.fol 555. c.2.E

Eccleſiæ ad bona tuenda & recuperanda ſpecialis procurator & aduocatus eligendus, t.4 p.2.f.424.c.1.A. ſcripta nulla occultanda aut alienanda ſub pœna, C. ab hæredibus Eccleſiaſticorum, ſi quæ ij habuerint, repoſcenda, C.D.& ſeq.

Eccleſiæ de nouo è manibus laicorum ereptę exactio alia quam cæteris nulla imponenda, t.3.p.2.f.575.c.2.C

Eccleſiaſticis nullæ exactiones tallia, aut onera ſine conſenſu Papæ imponenda, t.3.p.2.f.951.c.2.B.& 942.c.2.D. imponentes Epiſcopi aut Prælati, aut imponi permittentes ipſo facto adminiſtratione temporalium & ſpiritualium priuati, to.3. p.2.f.951.c.2.B.C

de Eccleſiaſticis bonis, eccleſijs & cœmeterijs non ſunt tenſeriæ præſtandæ, ib. f.571.c.1.A

Eccleſiæ à principibus & magiſtratu oneribus & exactionibus ſine conſenſu Epiſcopi & ſumma neceſſitate non grauandæ, ibid.f.558.c.2.F

Eccleſiarum coloni ſeruitijs & impoſitionibus indebite non grauandi, tom.4.p. 2.f.249.c.2.D

Eccleſiæ quæ ſoluunt tertium aut paratam, vel Synodum, quibus ea pendere debeant, tom.3.p.2.f.220.c.1.D. Item quid illæ quæ eiuſmodi non dant. ibidem.

Eccleſiæ in alodijs Laicorum conſtitutæ tertiam partem decimarum cum primitijs in poteſtate preſbyteri ad ſeruitium Eccleſiæ relinquent, tom.3.p.2.f.220 c.1.E

Benef.

Eccleſiaſticum Beneficiũ, vide Benef.

beneficijs graduati ingr[illegible] di, tom. 4. p.2.f.115.c.1.E & [illegible] E. beneficia quibus & qualiter [illegible] Franciæ conferenda, ibid.c.1.2.& [illegible] quæ beneficia Cardinalibus non [illegible] tenda, ibid.f.86.c.1.C

Eccleſiæ pœna caducitatis non [illegible] tenda facile, t 4.p.2.f.384.c.2.B

Claues.

Eccleſiæ claues quibus commiſſæ, [illegible] 1.p.1.f.34.c.1.A

Cathedralis.

Eccleſia Cathedralis vel regularis [illegible] tres non vacet, to.3.p.2.f.6[illegible] c.2.[illegible] Cathedralis maior per circuitum [illegible] ſus habeat; capellæ vero 30 [illegible] f.548.c.1.D

Eccleſiæ communi neceſſitati [illegible] ni contributione conſulendum, [illegible] f.184.c.1.A

Cenſus.

Eccleſiam facere cenſualem n[illegible] teſt clericus ſine authoritate Epiſcopi [illegible] 3.p 2 f.570.c.2.A

Eccleſia ad certum te[illegible] nium cenſum ad firmam tenetur p[illegible] f 619 c.1.D. ibid.570 c.1.F

Eccleſiæ conditionem [illegible] rem non licet, tom.3.p.2.f.[illegible] f.621.c.2.F. ad firmam vltra [illegible] nemini concedendæ, ibid 72[illegible] D

Eccleſiæ ceram vel oleum [illegible] gregetur, t.1.p.1.f.12.D

Cæremonia.

Eccleſiæ Catholicæ ritus & Cæremoniæ obſeruandę, t.4.p.2.f.324.c.1 & [illegible] c.1.E.& p.1.f.296.c.1.A. & c.2.B. [illegible] c.1.& ſeq.

Collatio.

Eccleſiarum conceſſio ad Epiſco[illegible] ſpectat, t.3.p.2.f.604.c.1.E.& 2. A. [illegible] ſenſu Epiſcopi facta inualida, ibid [illegible]

Conſecratio.

Eccleſiæ dos neceſſaria antequam [illegible] ſecretur, t.2.p. 2.f.237.c.2.D. & t [illegible] f.593.c.1.C

Eccleſia antequã de neceſſarijs & pre[illegible] ſbytero ipſi prouiſum ſit, non conſecran[illegible] da, t.3.p.2.f.437.c.2.D. Eccleſias ſine re[illegible] quijs conſecrans deponendus, t[illegible] f.703.E.& f.2.f.705.c.2.F ibid [illegible] c.1.C

de Eccleſiarum ſacratione dubia [illegible] agendum, t.2.p.1.f.6[illegible]5.c.1 D. Eccleſiarum dedicatio, t.3.p.2.f.7[illegible]9.c.1.A. Eccleſiæ [illegible] ne miſſa non dedicandæ ſunt, t.1.p[illegible] c.2.F.& 67.c.1.F. ſine authoritate [illegible] Pontificis non dedicandæ, to.2.p[illegible] c.1.E. extra diem Dominicam n[illegible] crandæ, t.3.p.1.f.1.f.211.c.2 D. ab c[illegible] ius territorio eſt, Epiſcopo con[illegible] & gubernabitur, quamuis ab a[illegible] tur, t.1.p.2.f.499.c.1.F. cõſecr[illegible] cipere poſſit, tom.3.p.2.f.575.c.1.[illegible] quando recõſecrari debeat & quando [illegible] t.1.p.1.f.398.c.2.A.t.2.p.2.f.4.c 1.E. Eccleſiarum & altarium conſecratio ne[illegible] certo annotandæ, t.4.p.2.f.439.c.[illegible]

Eccleſiæ corpus in du[illegible] principal[illegible] perſonas ſacerdotalem & Regalem [illegible] ſum, t.3.p.1.f.2.f.28 & c.2.D

Eccleſiæ deſtructæ ligna [illegible] ſum non conuertenda, to 1 p.[illegible] Eccleſiæ diuiditur ſub Diœceſano, t.[illegible] 1.f 175.c.1.B Eccleſia vna in[illegible]

non eſt diuidenda, t.3.p.2.f.710.c.2.A

Eccleſiæ Encomia.

Eccleſiæ prærogatiuæ, encomia & authoritas, t.4.p.1.f.103.c.2.& t.3.p.2.f.190.c.2.A.B. Eccleſiæ de varijs hoſtibus victoriæ, t.1.p.1.f.524.& ſeq tempore pacis facta t.1.p.1.f.158.c.1.F. in veritate ſoliditas, t.3.p.1.ſ.2.f.142.c.1.A.B. cum naui comparatio à S.Petro facta, t.1.p.1.f.29.c.1.B.& f.41.c.2.D. quare comparetur decem virginibus, t.4.p.1.f.268.c.2.E. ſagenæ miſſæ in mari, ibid. areæ, F. nuptijs, f.269.c.1.B. arcę Noë, D. domui magnæ ibid. cur Apoc.21. ciuitas noua dicatur, to.4.p.2.f.27.c.2.D. Item cur de cœlo deſcendens, f.28.c.1.C. domus Dei eſt, t.4.p.1.f.52.c.2.B. In illa nũdinationes & ſpectacula non ferendæ, f.52 c.2.D. nec diſcurſus aut fabulæ, c.1.D. nũquam deficiet, t.4.p.1.f.118.c.2 B. poteſtas circa diſpenſationem ſacramenti Euchariſtiæ, t.4.p.2.f.322.c.1.B. quod errare non poſſit in rebus fidei probatur ex Symbolis fidei, to.4.p.1.f.270.c.2.A. ex aſſiſtentia Spiritus ſancti, D. ex ſacra Scriptura, ibid. D.F.& ſeq. rationibus, c.1.E. ex deſponſatione cum Chriſto capite, f.273.c.2.A. ex fundatore eius Chriſto, f.274.c.1.B. eam regi & gubernari à Spiritu ſancto, eſſe infallibilem in ijs quæ fidei ſunt, eſt principium doctrinæ omnis Theologicæ, & articulus primus in quem reliqui omnes reſoluuntur, ibid. f.247.c.2.E.& f. 248.c.1.F. eſt verè Vna, ſancta & infallibilis, t.4 p.2.f.151.c.2.D. controuerſiarum fidei iudex eſt, t.4.p.1.f.248.c.1.B. eſt determinare qui libri canonici ſint, ſtatuitur Conc.Senon.t.4.p.2.f.152.c.1.F. authoritas niſi infallibilis ſit de nulla ſcriptura certi erimus, to.4.p.1.f.272.c.1.A. infallibilitatem in rebus fidei qui negat aut iudicium eius detrectat prima negat principia, f.248.c.1.C. nõ minoris eſt authoritatis in rebus fidei, quam ſynagoga vetus, to.4.p.1.f.295.c.2.F. receptio & approbatio vniuerſaliſſimum doctrinæ fidei principium, to.4 p.1.f.253.c.1.A. authoritas quanta in rebus fidei ordinandis & mutandis, f.319.c.2.E.& ſeq. errare non poteſt, to.4.p.1.f.103.c.2.B. quænam circa res fidei & mores mutarit & ordinarit, f.319.c.2.F.& ſeq. circa legem diuinam diſpenſare poteſt. t.4.p.1.f.296.c.2.A.& c.1.D. Eccleſiæ inobedientis populi pœna, to.1.p.1.f.31.c.1.D.& c.2. per totum & ſeq. Eccleſia durabit in ſæcula, t.3.p.1.ſ.2.f.67.c.1.B. t.4 p.1 f.118.c.2.B.& f.271.c.1.B.& ſeq. in veritate doctrinæ manebit in æternum, t.3.p.1.ſ.2.f.67.c.1.A.B.& f.623.E. fol.628.F. in ijs conſtituta, qui ſedibus Apoſtolicis per ſucceſſionem Præſulum præſidere noſcuntur, t.2.p.2.f.256.c.2.A. ſanctitas quæ, to.4.p.2.f.27.c.1.C.& ſeq. cur ſancta, t.4.p.1.f.339.c.1.D. nota vt ſanctitas ita pax & concordia, c.1.F.& ſeq. f.28.c.2.B. in toto orbe Chriſtianorũ prima ab Apoſtolo Iacobo vbi fundata, t.2.p.2.fol.317.c.2.F. Eccleſia Catholica quomodo dicatur ſancta, to.4.p.1.f.339.c.1.D. vnitas, t.3.p.2.f.190.c.2.A. non poteſt eſſe niſi vna, & quomodo vna ſit, t.1.p.1.f.22.c.1.C.D.& p.2.f.565.c.2.B in vnitate & ſenſu manendum, to.3.p.1.ſ.2.f.154.c.2.A.B. quiſquis vnitatem non tenet, fidem non tenet, t.2.p.2.f.257.c.2.B. hoſtis & prophanus eſt, t.1.p.1.f.22.c.1.F. vnitas in duobus poſita, ſcilicet in membrorum vnione inter ſe & cum capite Eccleſiæ, t.4.p.2.f.20.c.2.D. non niſi vnus Epiſcopus in ea poteſt eſſe ſummus, t.1.p.1.f.113.c.2 E. eius vnum corpus, cuius caput Chriſtus, t.3 p.1.ſ.2.f.282.c.2.B. Chriſto indiſſolubili vinculo deſpõſata, t.4.p.2.f.90.c.2.D.& ſeq.f.91.c.1.B.& ſeq. eſt viſibilis, decernitur Senon. Cõc.t.4.p.2.f.151.c.2.E.& certa eſt, t.4.p.1.f.269.c.2.D. Eccleſia Chriſtiana ſub Conſtãtino per Conc. quaſi adulta facta, t.4.p.1.f.386.c.1.B. Eccleſiæ Catholicæ deſcriptio, t.4.p.1.f.270.c.1.B.F. non in vna aliqua regione conſiſtit, fol.317.c.1.F in toto orbe terrarum diffundi oſtenditur contra Donatiſtas à Patribus Concilij Carthaginenſis varijs locis ſcripturæ, t.1.p.1.f.654.& ſeq. eam curat ſummus Pontifex, t.2.p.2.f.8.c.1.B. Eccleſia Catholica iuſtitiæ ſedes, fidei domus, aula pudoris, to.3.p.1.ſ.2.f.115.c.1.F. inexpugnabilis, t.1.p.1.f.273.c.1.D. quam varijs ab hæreticis impugnata nunquam tamen expugnata fuerit, t.4 p.2.f.147.c.1.C.& ſeq. notæ ſucceſſio Pontificum & Conciliorum generaliũ & in doctrina conſenſio, t.2.p.2.f.288.c.1.C.E. Eccleſia Romana non ab Apoſtolis, ſed ab ipſo Chriſto primatum obtinuit, t.3.p.2.f.593.c.2.F. ſupra omnes alias Eccleſias etiam decreto Imperiali exaltata, ibid.f.193.c.1.C.& ſeq. primatus & authoritas ex antiquiſſimis Pontificibus, Concilijs & ſcriptoribus deducta, to.1.p.1.f.20.c.2. vſque ad f.24. Eccleſiæ prima ſedes Romæ, altera Alexandriæ, tertia Antiochiæ, t.1.p.1.f.49.c.2.A. Eccleſia Romana non defecit, nec deficiet, tom.3.p.2 f.196.c.2.F.& ſeq.f.200.c.1.E.F. nunquam errauit nec errabit f.297.c.2.F. fulcimen ac fundamentum omnium Eccleſiarum, t.4.p.1.f.550.E. omnium hæreticorum iudex, ibid f.550.c.1.F hæreſium omnium expugnatrix, t.3.p.2.f.191.c.2 A.B.& ſeq eius non tenens vnitatem ſaluari nequit, vna eſt Patrum Grecorum & Latinorum, to.4.p.1.f.740.c.2.D. conſuetudo pro lege firmiſſima iuxta S. Auguſt. tenẽda, ibid.f.260.c.2.F. eam matrem honorantibus benedictio, aſpernantibus maledictio, to.3 p.2.f.196.c.1.B.C.& ſeq. ab Imperatoribus protegenda & exaltanda, ibid.137.c.2.F. iura & poſſeſſiones ab Ottone Imperatore confirmata, ibid.f.150.c.2.C.D.& ſeq. vide plura Romana Eccleſ.

Eccleſiæ cuiuſque dos Epiſcopi ordinationi ſubiacet, t.3.p.1.ſ.2.f.597.c.1.A

Eccleſiarum defenſores poſcendi, to.1.p.1.f.770.C

Eccleſiaſticas ad dignitates quæ ætas & qualitas requiſita, to.4.p.2.f.336.c.1.D.E. conferendę ijs, qui in Eccleſia deſeruiunt, t.3.p.1.ſ.2.f.460 c.1.F. dignitatibus & officijs quomodo proprium munus, ſi eo careant, aſſignandum, t.4.p.2.f.377.c.2.D

Eccleſiaſticorum Curatorum officium, t.4.p.2.f.162.c.1.D.& ſeq. Eccleſiæ familia pro grauibus cauſis ſine iudicis examine ab Epiſcopis non extirpanda, t.2.p.2.f.534 c.2.A.B

Hierarchia.

Eccleſiaſtica hierarchia cur neceſſaria, t.4.p.1.f.347.c.1.C. fundata eſt à Chriſto, ibi.F.& ſeq.& f.370.c.1.E. nullomodo infringenda, c.2.F. qualiter tollant Lutherani, tom.4.p.2.f.148.c.1.F. diſtinctio iuxta S.Auguſt.t.4.p.1.f.374.c.1.C

Iudicium, Iuriſdictio.

Eccleſiaſticum iudicium à quo inſtitutum, t.1.p.1.f.45.c.2.D.t.2.p.1.f.628.c.1.F. ſolis Eccleſiaſticis relinquendum, t.1.p.1.f.18.c.2 A.f.29.c.1.D.& f.31.c.1.C.f.32.c.1.B.& ſeq.t.1.p.1.f.562.c.2.E.& f.28.c.2. B.t.1.p.1.f.45.c.1.A.B.t.2.p.1.f.628.c.1.F.f.568 c.1.F.t.3.p.2.f.506.c.1.B. Eccleſiaſt. ſerui à iudicibus nõ inquietandi aut angarijs grauandi, to.2.p.2.f.282.D. ad Eccleſiaſticum iudicium appellare oppreſſis à ſæcularib⁹ iam inde à prima Eccleſia vſitatum, t.1.p.1.f.45.c.1 B. Eccleſiaſtica iura iudicio imperiali diſſolui nequeunt, t.3.p.1.ſ.2.f.544.c.1.E. Eccleſiaſticis de cauſis renuit Theodoricus Rex aut ſententiam ferre, aut formam per ſæculares præſcribere, to.2.p.1.f.524.c.2.C.D. Eccleſiaſtici à laicis non iudicandi iudicio condemnationis vel definitionis; at bene iudicio diſcretionis, t.4.p.1.f.316.c.2.D. Obiectionibus contrarijs reſpondetur, f.327.& 328.t.4.p.1.f.316.c.1.D. à ciuili foro, iudicio & ciuilibus oneribus immunes, t.4.p.2.f.264.c.1.A. Eccleſiæ conſtitutionibus reuerenter & gratanter velut Dei ordinationi obediendum, f.259.c.1.D.& f.153.c.1.F. Eccleſiaſtici corã Laicis non corripiendi, t.4.p.1.f.312.c.2.A quomodo legibus Imperatoris vtendum, t.3.p.1.ſ.2.f.479.c.1.F. Eccleſia cum rebus ſuis ad Epiſcopi ſpectat ordinationem, f.593.c.2.D. in Eccleſiaſticis cauſis etiam dicta cauſa recedi poteſt, t.1.p.1.f.500.c.2.E. Eccleſiaſticæ poteſtatis contemptor qualis habendus & qua pœna afficiendus, f.31.c.1.D.& ſeq.t.3.p.1.ſ.2.f.348.c.2.A.t.1.p.1.f.31.c.1.D. Eccleſiaſticarũ rerũ poteſtas & cura penes Epiſcopũ ſit, t.1.p.1.f.10.A. ſuper laicos an à Gelaſio Papa ſublata ſit, t.2.p.1.f.490.c.1.B. Eccleſiaſticę leges an à Carolo & Ludouico Imperatorib. fuerint cõditæ, t.3.p.1.ſ.2.f.266.c.1.D. Eccleſiã à laica poteſtate cõſecutus deponendus & ſegregandus eſt, t.1.p.1.f.8.B. Eccleſiaſticã prælaturam à laica perſona accipiens nullatenus inter prælatos habẽdus, t.3.p.2.f.402.c.1.F. Eccleſiaſtica ad miniſteria non niſi clerici adhibendi, to.4.p.2.f.586.c.1.A.& qualiter periti, B. Eccleſiæ null⁹ per laicos ſine cõſenſu Epiſc. pręficiẽdus, t.3.p.2.f.152 c.2.D.f.247.c.1.B.& f.601.c.2.E.& f.557.c.1.E.& 407.c.1.F. Eccleſiaſticã dignitatem à Laico accipientis aut eam conferentis pęna, f.407.c.2.A. Eccleſiaſtica iuriſdictio, vide Iuriſdictio & Epiſcopale forum

Ingreſſus.

Eccleſiæ ingreſſus vſq; ad miſſam Catechumenorum nulli neq; gentili neq; hæretico prohibendus, to.1.p.1.f.590.c.2.A. Eccleſiaſtico ſub ingreſſu chori quid cogitandum, t.4.p.2.f.533.c.2.A.& ſeq. Eccleſiam ingredi & audire verbum Dei, nulli nec gentili, nec hæretico vetandum, t.2.p.1.f.631.c.1.A. ingreſſus & non cõmunicans ſegregandus quomodo intelligendum, t.1.p.1.f.15.c.1.E.& ſeq. mulieres non niſi velatæ ingrediantur, t.4.p.2.f.423.c.2.E.& f.557.c.1.F.& f.585.c.2.E. Eccleſiæ martyria viris & fœminis non indifferenter obeunda, ibi.f.439.c.1.D. in Eccleſia clerus à populo, & viri à mulieribus olim ſeparati erant, t.1.p.1.f.249.c.1.E. Eccleſias loca eſſe diuina & omnibus Chriſtianis honorãda, to.3.p.1.ſ.2.f.324.c.2.B.f.328.c.1.C.& ſeq. Eccleſiaſticis qualiter in choro, officio di-

u no & templo [illegible]endum, t.4.p.2.f.1[illegible]. c.2.A.& ſeq. in Eccleſijs qualiter verſandum, t.3.p.2.f.7[illegible].c.2 B. quæ agere vel tractare vetita ib. [illegible]7[illegible]2.c.2.C.D. deambulationes & excurſiones vitandæ t.4.p.2.f.585. c.2.F. omnes [illegible]ögregationes de rebus profanis, cögreſſus & de[illegible]mbulationes vitanda, ib.f.40[illegible].c.1.B.C. mercimonia & parlamenta fieri vetita, t.3.p.2 f.788.c.2.F. nundinæ & fori tumultus nõ ferẽdi, ib.f.813.c.2.B. nulli ludi theatrales, larnę aut ſpectacula exhibẽda t.4.p.1.f.749.c.1.A. iuxta Eccleſiarũ ſanctos ambitus cauponariæ officinæ non ferendę, t.3.p.1.ſ.1.f.248.E. in Eccleſia an artes liberales docere licitum, t.4.p.2.f.459.c.1.A. Viros à mulierib⁹ ſeparatos eſſe honeſtum foret, f.459.c.1.D.E. turpitudo quæuis abolẽda, to.4.p.1.f.748 c.2.F. Eccleſiarum in domibus neq; Miſſus neq; Comes vel Iudex vllus placitum aut hoſpitium ſibi vendicet, t.3.p.2.f.157.c.1.E Eccleſijs tempore cultus diuini concurſus pauperum arcendi, to.4.p.2.f.585.c.2.E. in Eccleſia ocioſis fabulis vacare quãtum ſit crimen, tom.3.p.1.ſ.2.f.304.c.1.& 2. circa eam turpia & obſcęna cantica ſub excommunicatione nõ canenda t.2.p.2.f.528.c.2.D. qualiter omnis garrulitas & indeuotio vitanda, to.3 p.1.ſ.2.f.303.c.2.& f.304.c.1.& 2.& p.2.f.177.c.2.A. in Eccleſia quid legi publicè vel cani debeat, t.2.p.2.f.214.c.2.A. iumentum nullum inducendum, t.3.p.1.ſ.1.f.2[illegible].E. in Eccleſiam gladius nõ inferendus, t.3.p.2.f.177.c.1.F. intra atrium eius ſimultates excitans aut arma extrahẽs ad vulnerandum, communione priuetur, t.2.p.2 f.528.c.2.C. Eccleſiæ atrium euaginato gladio intrans ſacrilegus eſt, & qua pœna afficiendus, tom.3.p.2.f.122.c.2.F. in Eccleſia primitiua qualiter conueniri & quid in conuentu fieri procedit folium. t.1.p.1.f.244.can.19. Eccleſiã intra tres dominicas non accedentis pœnitentia, ibi.f.194.E. Eccleſia orationis cauſa ſæpius frequentanda, t.3.p.1.ſ.2.f.303.c.1.D.& ſeq. in Eccleſia Baptiſmus Chriſma & Euchariſtia ſub fideli cuſtodia clauium aſſeruãda, t.3.p.2.f.968.c.1.A vide plura in Proprijs.

Immunitas.

Eccleſiæ immunitas, t.2.p.1.f.614.c.1.A t.2.p.2.f.376.c.2.A. ſtatutum Ludouici Imperatoris, t.3.p.1.ſ.2.f.400.c.2.D. duplici cauſa ſeruanda, t.2.p.2.f.376.c.2.A.& t.4.p.2.f.424.c.1.E. à magiſtratu ſeculari non infringenda aut minuenda, ibi.f.38[illegible].c.1.D violator velut inuaſor domus Dei excommunicandus, t.3 p.1.ſ.2.f.373.c.2.E. ad Eccleſiæ ſepta confugientes quiſquis vi vel dolo abſtrahere præſumpſerit vt inimicus Eccleſiæ eius liminibus arceatur, t.2.p.2.f.56.c.1.E. an & quomodo ab ea extrahendi ſint, t.3.p.1.ſ.1.f.28[illegible].c.2.C. t.1.p.2.f.499.c.1.D.t.1.p.1.f.595.c.2.D.& t.2.p.2.f.267.c.2.E.& t.3.p.1.ſ.2.f.533.c.1.D.t.3.p.2.f.535.c.2.A. mortis legibus eruantur, pœnitentiæ tamen ſubmittantur, to.3.p.1.ſ.2.f.525.c.2.C.D quid reis faciendum, t.2.p.2.f.40.c.1.C.D.t.4.p.2.f.[illegible].c.2.C.D.& ſeq. qualiter defendendi, to.2.p.1.f.561.c.2.A C.D. abſtrahens abſq; ſacramento ſecuritatis cõ[illegible]munione priuandus, to.2.p.2.f.540.c.2.B pœna, t.3.p.1.ſ.1 f.273 F. ab Eccleſiæ atrio [illegible] Epiſcopi domo nemo reus abſtrahi debet, to.2.p.1.f.561.c.2.B. inde abſtrahentis pœna, to.2 p.1 f.561.c.2.B. Eccleſiaſticam authoritatem [illegible] Chriſtianorum cœtu Eccleſia [illegible] & in cœlo & in terra [illegible], t.3.p.1.ſ.2.f.304.c.1.A.B. Eccleſiaſtici nullis verberibus, exceptis grauioribus & mortalibus culpis, ſubijciantur, t.2 p.2 f.5[illegible] E. Eccleſiarum raptoribus & violatoribus quando pœnitẽtia & ſepultura deneganda ſit, to.2.p.2 f.626.c.1.A.C.E. ad Eccleſiam confugientibus [illegible] paſſus ab Eccleſiæ ianuis progredi libere permiſſum, t.2.p.1.ſ.1 f.275.E.t.3.p.2 f.217.c.1.E. Eccleſiaſticæ libertati quidquam contrarium faciens communione arcẽdus, t.4.p.2.f.217.c.2.D. Eccleſia iure minorum ſemper illæſa ſeruanda, t.3.p.2.f.621.c.2.F. vide plura, Immunitas.

Eccleſiarum inuentaria qualiter inſtituenda, t.3 p.2.f.724.c.1.C.& ſeq.

Miniſtri.

Eccleſiarum Præfectis & officialibus quid conſiderandum, t.4.p.[illegible].484.[illegible].A.B. miniſtrationem nemo ſine commiſſione Epiſcopi ſuſcipiet, to.4.p.2.f.801.c.[illegible].B miniſtri à quibus & quomodo eligendi, t.1.p.1.f.34.c.1.F.& c.2 D.E.t.4.p.2.f.577.c.2.A.& ſeq. miniſteria quomodo adminiſtranda, ibid. miniſtrorum ſingulorum officia, ibid.f.578.c.1.& ſeq. continentes ab vxoribus ſint, ibi. cælibatum quorum exemplo Lutherus impugnarit, to.4.p.2.f.158.c.1.C. Eccleſia Dei ob malos antiſtites non deſerenda, t.2.p.2.f.75.c.1.F. Eccleſiæ vicarijs annuis nõ tradendæ, t.[illegible].p.2.f.542.c.1.B. nec conductitijs presbyteris, ibid f.487.c.2.E. nõ per mercenarios ſed per paſtores & vicarios perpetuos regendæ, ibi.f.706.c.2.E

Eccleſiæ Oeconomus conſtituendus & quod eius officium, to.1.p.1.f.540.c.2.D.

Eccleſia in qua pater proxime miniſtrauit, nõ poteſt committi filio, t.3.p.2.f.560.c.1.C. in Eccleſia in quibus quiſque ordinatus eſt, permaneat, t.1.p.2.f.568.c.1.B in Eccleſijs, quarum ordinatio differtur, ab Epiſcopo Oeconomus inſtituendus, to 3.p.2.f.563.c.2.C.

Parochialis.

Eccleſia parochialis, vide etiam Parochialis. Eccleſia parochialis non dans annuatim 100. ducatos nullis penſionibus aut reſeruationib. grauanda, t.4.p.2.f.337.c.1.A. vacantes etiam iuriſpatronatus per concurſum ab Epiſcopo prepoſitum quomodo conferendæ, ibi.f.531 c.2.C.D. Eccleſiæ duæ cathedrales aut parochiales vni non committendæ. ibid.f.337.c.2.C. niſi altera tantum retenta aliã intra 6. menſes reſignet, de iure vtraque vacat, t.4.p.2.f.337.c.2.D. parochiales, quarum inſtitutio ad Pontificem ſummum ſpectat quomodo conferendæ, ibid.f.531.c.2.D. nulli ante 25. annum conferendæ, t.3 p.2.f.994 c.1.A. quando ſine concurſu permutari poſſint & non poſſint, to.2.p 2.f.531.c.2.E. ex Eccleſijs parochialibus vnam monaſterium facere Epiſcopo licitum, to.2.p.2.f.280.B. parochialis qua ſolennitate conſecranda, t.4.p.2.f 459.c.2.A. Eccleſia B Petri etiã memoria appelletur, t.1.p.1.f.42.c.1.D. Item Trophæum, ibidem. Eccleſiæ quando nulla temporis præſcriptio præiudicet, t.2.p.1.f.507.c.2.A. proprietatem non violat quamlibet longa poſſeſſio, t.2.p.2.f.36.c.1.B. Eccleſiæ præceptis obſti-

[illegible] 1[illegible] c.1.D

In Eccleſia [illegible] Dictum a S. Petro [illegible] c.1.B.D.& ſeq.

Orna[illegible]

Eccleſiæ ornamenta [illegible] per ſtore donata [illegible] quales imagines [illegible] adhibendæ, t.4 p.[illegible] c.2. venſilia & [illegible] de componenda [illegible] p.2.[illegible] lex munda ſeruenda [illegible] f.535.c.2.F. Eccleſia [illegible] ſordidie munda [illegible] & ſeq. in Eccleſia [illegible] moſynis permittenda [illegible] quæ ſedes collocanda [illegible] promouendus, ibid [illegible] re in Eccleſijs [illegible] B & ſeq.

P[illegible]

Ad Eccleſiam [illegible] tuto alius poſt [illegible] prætendus, t.[illegible] p.2.f.[illegible]

Eccleſiarum aduocati [illegible] ad eas filios vel nepotes [illegible] anteferendæ, t.[illegible].p.[illegible]

Eccleſia patri [illegible] ſi vel medio [illegible] eius vicarius [illegible] f.569.c.1 D. [illegible] tas non poteſt [illegible] dere filius aut hæres, [illegible] t.563.c.2 B

Eccleſiæ perſona [illegible] minus 14. ætatis an[illegible] 3.p.2.f.[illegible].c.2.E

Eccleſiæ primitiua [illegible] poſteros ad [illegible] c.1 D

Eccleſia quoniam & [illegible] nanda, t.4.p.2.f.459.c.1.D [illegible] ſanatæ vel dirutæ [illegible] conuertenda, ibid f.[illegible] ſæ fundatæ & [illegible] da ibid.

Eccleſiarum Rectores [illegible] rion [illegible] buntur, t.2.p.2.f.[illegible] non nisi vnus [illegible] D. Eccleſiæ duæ [illegible] mittendæ ibid f.[illegible] guæ ſingulis com[illegible] c.2.B. ibid f.[illegible] B

Eccleſię [illegible] 1.f.741.c.1.D & ſeq.

Eccleſiæ res quid [illegible] E.& f.288.c.1 B [illegible] ri nequit, tom.3 p.[illegible] C

Eccleſiæ res [illegible] ſ.2.f.288.c.1.B.& ſeq

Eccleſiaſtica [illegible] piantur, t.3.p.1.f.[illegible]

Eccleſiarum res [illegible] Epiſcopi non [illegible] t.568.c.2.D & [illegible]

Eccleſiarum [illegible] lis & rectoribus [illegible] p.2 f.724.c.2.B

Eccleſia nemini [illegible] ferenda, t.3.p.[illegible] lapſæ à qu[illegible] c.2.E

Reparatio.

Eccleſiæ collapſæ vnde reſtaurandæ. t. 3. p.1. ſ.1. f.318. c.1. A. t. 4. p.2. f. 325. c.2. C. dirutæ aut ruinoſæ ex quibus bonis olim reſtaurādæ, t.2. p.2. f.541. c.2. B. quibus impenſis, t.4 p.2. f.536. c.1. A. Eccleſiaſtici ad Eccleſias conſeruandas & reſtaurandas nonam & decimam ſoluant, t. 3. p.1. ſ. 2. f. 201. c. 2. C.

Eccleſiæ ſtatus tempore Gregorij Nazianzeni ab ipſo deſcriptus, t.1. p.1. f. 523. 524. & ſeq. tempore Nicæni Concilij per Arium, Meletium & Aſianos ſchiſmaticos turbatio, t.1. p. 1. f. 262. ſub Simplicio Papa miſerrimus ſtatus, t. 2. p. 1. f. 434. c. 1. C.D. Eccleſiæ quando reconciliari & de nouo conſecrari debeant, t.1. p.1. f.67. c.2. A. adulterio vel ſanguine polluta per aſperſionem aquæ benedictæ reconcilianda, t.3. p.2. f.573. c.1. F. f.574. c. 2. A.

Eccleſiaſticas ſanctiones contemnenti & Eccleſiam ſibi propriam ſine Conſilio Epiſcopi facienti & ſine presbytero anathema, t.1. p.1. f.368. can. 6.

Eccleſia ſpoliatus, etiamſi eam pluties abiurauit eſt reſtituendus, t.3. p. 2. f. 569 c. 2. A. Eccleſiæ res quiſquis imminuit, de ſuo ad reſtituendum cogendus, t. 2. p. 2. f. 258. c.2. A. Eccleſiaſticorum bona ab Eccleſijs recepta Eccleſijs reſtituenda, t. 3. p. 2. f.558. c.1. D. Eccleſiæ quæ à Deo committuntur, non ad omnes omnia pertinent, t. 4. p.1. f. 291. c.2. D.

Simonia Eccleſiaſticorum.

Eccleſiaſticam rem vendere ſimoniacum eſt, t.3. p.2. f.410. c. 2. B. Eccleſiaſticis pro ſepultura, adminiſtratione ſacramentorum alijſque ſpiritualibus nihil exigendum nec paciſcendum, t.4. p.2. f.144. c. 1. E. dignitates & beneficia abſque precio conferenda, t.3. p.2. f.413. c.2. B. ſub annuo pretio non committendæ, t.3. p.2. f. 537. c. 2. D. & f. 575. c. 1. A. Eccleſiam per pecuniam poſſidens, & Eccleſia & presbyterij honore ſpoliandus, ibid. f.585. c 2. D. cum pactione maiores ſolito penſiones ſoluēdi aut cenſualem eam reddendi obtinens, ea priuandus eſt, ibid. f.620. c.1. C. c. 2. D. ambitioſè appetens & illa quam petit & ea quam habet priuandus, ibi. f. 133. c 1. D. paſtoribus ſub penſione non elocanda, t. 4. p.2. f.242 c.1. F. Eccleſia diuiditur in ſtationes & choros, t.2. p.2. f.363. c 1. D.

Viſitatio.

Eccleſiæ ab Archiepiſcopis obtentu viſitationis non grauandæ, to. 3. p. 1. ſ. 2. f. 675. c.2. F. nullius diœceſis à quo viſitanda, t.4. p.2. f. 335. c. 2. E.

Sepultura.

in Eccleſijs qui mortui ſepeliri poſſint, t.3. p.1. ſ.2. f.202. c.1. C.

Eccleſiæ cur dicantur tituli, t.1. p.1. ſ.51. c. 2. A.

Eccleſiæ vacanti ab Epiſcopo Oeconomus conſtituendus, t.3. p.2. f.800. c.2. E.

Eccleſiæ cura Sede Vacante ad clerum Romanum ſpectat, t.1. p.1. f.102. c.1. D. Ad Eccleſias vacantes armatos mittentium pœna, t.3. p.2. f.976. c.1. A. Eccleſia vacante orationes & proceſſiones inſtituendæ, t. 3. p. 2. ſ. 787. c. 1. C. Eccleſiæ non vacantis conceſſio religioſæ domui à laico facta inualida, tom. 3. p. 2. f. 602. c. 1. E. ibid. f.568. c.2. A. Eccleſia vxor eſt ſacerdotum, t. 1. p 1. f. 87. c.1. A. Eccleſia vnaquæque omni tempore veritates ſuas recuperet & poſſideat, to.3. p.2. f.217. c.1. D. Eccleſia vide plura Baſilica.

Eccleſiaſticorum, Officia & mores.

Eccleſiaſticorum officia, t.1. p. 1. f. 56. c. 2. A. Eccleſiaſticos quæ, vita mores victus & veſtitus deceat, t. 4. p.1. f.51. c.2. C. & p. 2. f.181. c.2. & f. 475. & ſeq. 152. c.2. A. & ſe. vide Laurentij Cardin. presby. tit. S. Anaſtaſiæ conſtitutiones.

Eccleſiaſticorum ſæcularium officium, t.1. p.1. f.251. c. 1. B.C.

Eccleſiaſticorum conuiuijs quę & quales perſonæ adhibendæ, to. 1. p.1. f. 208. c. 2. A. correctio qualiter aliquando laicis permittatur, t.4. p.1. f.327. c.2. & ſe. etiam ob peccata publica à laicis non puniendi, ibid. f.316. c. 1. D. f.327. & ſeq. quando & qualiter in certis caſibus, f. 328. c. 1. B. f. 332. c.1. C. f. 336. c. 1. B. C. mali quomodo corrigendi, ibid. f. 312. c. 2. A. & f.314. c. 1. D. ijs prius Eccleſiæ quam propria bona curanda. t 2. p.2. f.561. B. quo modo pſalmodia deuote & pie canenda, to. 4. p. 2. f. 534. c.1. A B. & ſeq. quæ in pſalmorum cantu pie cogitanda, ibid. f. 535. c. 2. F. & ſeq. eorum ante ſæculares omnes & laicos prærogatiua, t. 1. p.1. f.31. c. 1. C. qualiter in choro verſandum, ibid. f 533. c. 2. D. & ſeq. grauitas in choro ſeruanda, ibi. f. 163. c.2. B. quo tempore in choro eſſe debeat, ibid. f. 271. c. 2. A. in templis quæ intentio, f.182. c.2 A. ante omnia iuxta præſcriptum B. Petri ſobrietati & pudicitiæ vacandum, t.1. p. 1. f. 28. c.1. D. ab omni aurium & oculorum illecebris, muſices & facetijs inſolentioribus abſtineant, t. 3. p. 1. ſ.2. f.189. c.2. E. officinæ non obeundæ aut ſuperpelliceo longius à templo recedendum, t.4. p.2. f.419. c.1. E. non eadem omnium requiritur doctrina, to. 4. p. 1. f. 342. c.2. E. quam vtilis & neceſſaria ſit ſcientia, t.4. p.2. f.237. c.1. A. B. eorum ignorantia præſentium Eccleſiæ malorum nō minima cauſa, ibid. f. 237. c. 1. A. B. dum induit ſuperpelliceum quid meditādum, t.4. p.2. f.533. c.2. A. functiones ſuas qualiter obeundæ, ibid. f. 530. c.2. C. in hortis quid vetitum, f.419. c.1. E. Ebrioſi ab officijs & Eccleſiæ muneribus remouendi, Conc. Treuer. ibid. f.231. c.2. C. quid orandum pro plebe, ibid. f. 475. c. 2. C. eorum eſt non ſolum mala non agere, ſed aliorum etiam mederi, t.1. p 1. f.35. c.1. C. proles ſpuriæ hæredes eſſe parentum nequeunt. t.2. p.2. f.516. B. olim ſeruituti Eccleſiæ, de cuius miniſtro natæ erant, perpetuo mancipabantur, ibid. ijs caritatis officia ante omnia oportet eſſe commendata. t.1. p.1. f. 28. c. 1. E. Eccleſiaſticorum detractoribus quæ comminetur Deus. vide Sacerdotum. ijs detrahere quantum vitium, t.1 p.1. f.55. c.1. D. eorum vitia tegenda non reuelanda oſtenditur exemplis, t. 4. p.1. f.340. c.2. D.

Eccleſiarum Aduocati vide Aduocati.

Echteſis Heraclij quid, t. 2. p. 2. f. 377. c.1. D. à Seuerino Papa damnatur, ibid. vbi extet. ibid. c. 2. A. quis author, f. 378. c. 1. D. & f. 474. c. 2. B. ſub Heraclij Imperatoris nomine ſcripta, ibid. f. 442. c. 1. C. pro echteſi hac ſcripta Sergij Conſtantinop. f. 443. c. 2. C. acta pro eadem à Pyrrho, f. 444. c. 1. ſcripta Cyri Alexandrini, f. 444. c.2. C. cum defenſoribus ſuis fortiſſimis rationibus confutatur, f. 446. c. 1. & 2.

Edeſſæ Vrbis captiuitas, t. 3. p.2. f.500. c. 2. D.

Edictum Conſtantini de primatu Romani Pontificis & poteſtate ſuper omnes Eccleſias & donationibus illi factis, to.1. p.1. f.251. c.2. B. fuiſſe à Græcis corruptum probatur, f. 254. c. 1. B. Theodoſij & Valentiniani Impp. contra Theodorum Mopſueſtenum & Neſtorium, to. 2. p. 2. f. 71. c. 2. vide plura Theodoſij & Valentiniani.

Eduardi Anglorum Regis pietas & conſtantia, t.3. p.1. ſ. 2. f.576. c.2. F. virgo virginem vxorem reliquit, to.3. p. 2. f.228. c.1. D. conſtituit ſucceſſorem regni Guilhelmum Comitem Northmanniæ, ibid.

Egabro, hodie Cabra & quæ, t. 2. p.2. f. 224. c. 1. F.

Egara, alias Exata, quæ, ibid. f.225. c. 1. E.

Egarenſe Concilium ſub Siſebuto anno Chriſti 614. celebratum, ibid. f. 321. c. 1. B.

Egicanis Regis Gothorum iuramentum Eruigio Regi cum eius filiam coniugem caperet, præſtitum, t.2. p.1. ſ.1. f.306. c. 2. F. & ſeq. quæ in illius iuramento à ſynodo reprobata fuerint, f. 307. c. 1. C. & ſeq. contra eum Leubigitho nurus cum Siſeberto Toletano conſpirat, f. 310. c. 1. B. quis & qualis, ſ.1. f. 308. c.2. F. eius laudes, ibid ſ.1. f.322. c.2. B. & ſeq. de eius & ſuorum ſecuritate conſtitutio Toletani Concilij XVI. ibid. D. & ſeq. in religionem ſtudium, ibid. ſ. 1. f.330. c.1. B.C. pro eius ſalute decreta Patrum Concilij Toletani, f.330. c.1. D. & ſeq.

Egidius Archiepiſcopus Toletanus, t. 3. p. 2. f.818. c.2. D. eius conſtitutiones ſynodicæ, E. & ſeq.

Egidij Epiſcopi Sabinenſis conſtitutiones in Conc. Lateranenſi ſub Leone X. innouantur, t.4. p.2. f.88. c.1. F.

Egidius Munio, cui Clementi VIII. nomen qualiter in ſchiſmate contra Martinum Papam V. electus, t.3. p.2. f.843.

Egidij Viterbienſis Auguſtiniani Ord. generalis laudes, t. 4. p.2. f.7. c.2. D. Oratio eius in Conc. Lateranenſi prima habita, de ſynodi vtilitate & neceſſitate, ibid. f. 8. c. 1. A.

Egilmarus Oſneburgenſis Epiſcopus, t. 3. p.2. f.131. c.1. A.

Elbora quintuplex & quæ, to. 2. p. 2. f. 223. c.2. C.

Electio.

Electus ad aliquod officium ante mortem niſi propter crimen non deponendus, t.1. p.1. f. 363. c.2. C. Electioni Epiſcoporum an & quomodo ſæculares Principes vel laici intereſſe poſſint, to.3. p. 1. ſ. 2. f. 676. c. 2. Electiones factioſæ cauendæ, t.2. p.2. f.405. c.2. A. Electores VII. Germani à Gregorio in Concilio Romano conſtituti, t.3. p.2. f.164. c.2. A.B. f 165. c.1. D. Electorum ſeptem origo & inſtitutio, f.166. c.1. A & ſeq. Electio regis Romanorum ſolis Germanis à Gregorio Papa V. tribuitur, f.164. c. 2. A. quo Concilio id Romano conſtitutū. B. ab auctoritate Pōtificum Romanorū dimanauit, f.165. c.1. B. Electio Imperatoris poſt Ottonis ter-

tijoorum ducentis & amplius annis non penes ſeptem tantum, ſed penes omnes tam Eccleſiaſticos quam laicos feudatarios Imperatoris Principes fuit, f. 166. c. 1. E. F. Electores VII. Germani Imperij feudatarij, f. 166. c. 1. D. numerus eorum. C. quo tempore conſtituti, f. 167. c. 1. C. & ſe. qui primitus conſtituti, t. 3. p. 2. f. 167. c. 2. D. Electio Pontificis Romani à Cardinalibus facienda, ib. f. 224. c. 1. E. f. 225. c. 2. F. & ſeq. decretum de ea Nicolai Papæ II. f. 226. c. 1. B. qualiter fieri debeat, t. 3. p. 2. f. 747. c. 2. E. & ſeq. & t. 4. p. 1. f. 53. c. 1. & ſeq. qualis à Côcilio Baſil. forma præſcripta, f. 81. c. 2. qualiter facta, f. 85. c. 1. & ſeq. vide plura, Pap. Elect.

Electio Epiſcopi qualiter fieri debeat, f. 402. c. 2. F. rata eſſe debet, f. 571. c. 2. C. Electus ante confirmationé nô poteſt de reb. Eccleſiæ diſponere, f. 571. c. 2. C. & f. 749. c. 1. D. infra 3. menſes eſt petenda confirmatio, ibid. c. 1. F. & f. 629. c. 2. F. Electio in Epiſcoporum conſenſu fratrum delata valida, f. 630. c. 2. A. prælatorum Eccleſiæ qualiter inſtituenda, f. 687. c. 2. F. & ſeq. Eccleſiaſticorum per ſæculares facta nulla, f. 688. c. 1. C. indigni vel inepti confirmantis pœna, f. 688. c. 1. D. & 749. c. 2. D. per vota ſeu ſuffragia non conditionata ſed pura & ſimplicia facienda eſt, f. 723. c. 1. D. Electus, niſi infra menſem ab electione præſentata conſenſum præbeat, iure acquiſito eo ipſo priuatus eſt, f. 749. c. 1. E. Electum impugnare num liceat cuius electioni conſenſum ante præbuit vel ſuffragium, f. 749. c. 2. B. in Electione Epiſcopali controuerſiæ an omnes per appellationem ad Sedem Apoſtolicam deuoluantur, f. 749. c. 2. C. Electus, ſi ipſi ſcientiæ vel perſonæ defectus alius obijciatur, examini ante omnia ſubijciendus erit, f. 749. c. 2. F.

Eleemoſynas ſine indigentia recipientium quantum ſit crimen, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 239. c. 1. E. Eleemoſyna quæ & qualis peccata redimat, f. 195. c. 1. A. de rapinis aut bonis iniuſtè acceptis Deo ingrata, f. 338. c. 1. D. E. & f. 626. c. 2. E. Eleemoſynarius qualis conſtituendus, & quod eius officium, ſ. 2. f. 252. c. 2. B. Eleemoſynarum collectores nulli ſine Apoſtolici vel diœceſani literis admittendi, t. 3. p. 2. f. 694. c. 1. D. Earum literarum forma. F. quæſtores abrogati, t. 4. p. 2. f. 324. c. 1. A. Eleemoſynæ Hoſpitalium & aliorum piorum locorum nomine à quibus petendæ, ibid. f. 388. c. 1. B. Eleemoſynarum in oblationibus inſtrumenta muſica præter organum in Eccleſijs non adhibenda, ibi. f. 405. c. 1. D. erogationi quo modo prouidendum, f. 485. c. 2. B. delectus pauperum habendus, ibi. C. in vſus deſtinatos impendendæ. D. collectas denunciandi formula, ibid. f. 486. c. 1. D. captâ nomine Indulgentiarû colligêdarû vbi proponêda, ib. f. 496. c. 2. D. E.

Elena, Heilenes vrbs in Hiſpania, vnde dicta & quæ, t. 2. p. 2. f. 225. c. 2. C.

Ilerda, hodie Lerida dicta & quæ, ibi. f. 225. c. 1. C.

Eleutherij Papæ vita, t. 1. p. 1. f. 76. c. 1. A. quando pontifex factus, C. tempus ſedis eius. D. obitus. E.

Eleutherius Antiſiodorenſis Epiſcopus Concilio III Aurelianenſi ſubſcripſit, t. 2. p. 2. f. 30. c. 1. F. quis & qualis, f. 41. c. 2. C

Eliberis vrbs in Hiſpania, t. 1. p. 1. f. 199. c. 1. C. hodie Granada, t. 2. p. 2. f. 224. c. 2. A.

Eliberitanum Concilium in Hiſpania ſub Marcello I. ann. Chriſti 305. habitum, in quo plurimi canones conſtituti ſunt, quorum titulos vide, t. 1. p. 1. f. 191. F. & ſeq. Quot & qui Epiſcopi interfuerint, t. 1. p. 1. f. 193. A. B. habiti tempus, f. 198. c. 2. C. locus, f. 190. c. 1. C. quo ſine presbyteri interfuerint, f. 199. c. 2. B.

Eliocrota, nunc Lorca dicta, quæ, ibid. f. 226. c. 1. A.

Elingues Epiſcopi in defenſione hominis iniqui diuinitus facti, t. 3. p. 2. f. 213. c. 1. B. C. c. 2. B.

Elipa, alias Ilipa Italica, vel Ilipula minor dicta, quæ, t. 2. p. 2. f. 224. c. 1. E.

Elipandus Petri Pulchri in Toletana ſede ſucceſſor in hæreſim labitur, ibid. f. 314. c. 1. C.

Elipandi Toletani Epiſcopi de Chriſti adoptione hæreſis refutatur per epiſtolâ Hadriani Papæ I. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 141. c. 1. E. & ſeq. Item per libellum ſacroſyllabum Côcilij Francof. à f. 144. c. 2. vſq; ad f. 155. c. 2. hæreſis quæ, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 422. c. 1. D. f. 159. c. 1. F. an Neſtorianus fuerit, ib. f. 159. c. 2. C

Emmanuel vide Chriſtus.

Emmanuelem verum Deum eſſe neganti anathema, t. 1. p. 2. f. 155. c. 2. F. & t. 312. c. 1. C. Emmanuel quid, ibid. f. 364. c. 2. D. qualiter hoc nomen côueniat Chriſto, f. 364. c. 2. E. F. quomodo vn⁹, ib. f. 365. c. 2. E

Emmanuelis Portugalliæ Regis oratores in Conc. Lateranenſi, t. 4. p. 2. f. 81. c. 1. A

Emendatio vitæ nunquam ſera, t. 2. p. 1. f. 497. c. 1. F.

Emerita olim, nunc Merida quæ & qualis vrbs, f. 223. c. 2. A. & f. 537. c. 1. D.

Emeritæ Metropoli quæ ſubiaceant, t. 2. p. 2. f. 219. c. 2. B.

Emeritenſe Concilium ſub Vitaliano Papa ab Epiſcopis 12. celebratum anno 18. Receſſuinthi Regis, ibid. f. 531. c. 2. F. capitulorum tituli. ibid. & ſeq. Confirmatio Concilij à Receſſuintho Rege facta, f. 535. c. 2. E. F. ſubſcriptiones, f. 536. Confirmatio ab Innocentio III. f. 537. c. 1. E. F.

Emerius in Santonenſem Eccleſiam qualiter à Clothario contra canones intruſus, t. 2. p. 2. f. 215. c. 2. A. B. pœnitentiam agit. ibid. D.

ab Emphyteuſi quando & qualiter ab Epiſcopo deijciendi poſſeſſores, to. 3. p. 1. ſ. 2. f. 676. c. 1. D. Emphyteuſis Eccleſiæ occupatores, t. 4. p. 2. f. 327. c. 1. D.

Emptio & venditio quæ illicita, t. 4. p. 2. f. 387. c. 1. B. C. Emptores & venditores rerum ſpiritualium in ſacris literis damnantur, t. 3. p. 2. f. 385. c. 2. F. & ſeq.

Empurias, vel Emporiæ, vulgo Ampurias dicta, t. 2. p. 2. f. 225. c. 1. E.

Energumenus vide Arreptitius & dæmoniacus, quis? t. 2. p. 2. f. 557. c. 2. B. Energumeni ab altaris miniſterio remouendi, t. 1. p. 1. f. 195. A. & to. 2. p. 1. f. 479. c. 2. F. & t. 2. p. 2. f. 552. F. qui & quales à communione repellendi, f. 201. c. 1. B & f. 202. c. 1. B. cur non ordinandi, to. 1. p. 1. ſ. 352. c. 1. E. & p. 2. f. 499. c. 2. B. vide plura, Ordinandi. qualiter curandi, t. 1. p. 1. f. 590. c. 2. B. manus à presbytero non imponenda niſi iuſſu Epiſcopi, ibid. f. 609. c. 2. B. ſi de purgatione ſua curent, ſacramenta non neganda ſunt, ibid. f. 499. c. 2. A. catechume-

ni de baptiſ[illegible] 499. c. 2. F. [illegible] p. 1. ſ. 1. f. 241. D

Engelenh[illegible] c. 1. F. Engelenh[illegible] cauſa Hugonis & Ar[illegible] Archiepiſcopatu anno 94[illegible] pti celebratum, f. 145. c. 1. E [illegible] rint. F. & ſeq. f. 146. c. 2. acta C[illegible] ſeq. f. 146. c. 1. E locus Conc[illegible] F. Capitula eius decem, B. [illegible]

Engelrai comes in Conc[illegible] à Leone IX. ob inceſtum e[illegible] tus, t. 3. p. 2. f. 214. c. 1. B

Enoticon Zenonis quod [illegible] c. 2. E. à Felice 3. damn[illegible]

Ennodij Diaconi li[illegible] ſione Symmachi Pap[illegible] næ, t. 2. p. 1. f. 528. c. 1. B. [illegible] defenſione duarum [illegible] calumniatores, f. 528. c. 1. F. [illegible] libelli, f. 547. c. 1. D. appr[illegible] pontificia decreta ret[illegible] A. vita & acta, f. 547. c. 1. D.

Enrelwolſus de la[illegible] Marchionis Brandenbu[illegible] Lateranenſi Orator, t. 4. p. 2[illegible]

Encyclicæ Alexand[illegible] drini vbi extent vide, t. 1. p[illegible] & c. 2. A.

Enthuſiaſtæ hæretici [illegible] tur, t. 1. p. 2. f. 309. c. 1. E. co[illegible] 482. c. 2. E.

Eon hæreticus, ab al[illegible] quis & qualis, t. 3. p. 2. f. 50[illegible] ſerit præſtigijs dæmonum. D [illegible] tur, c. 2. C. eius ſtulta profeſſio [illegible] pulorum eius nomina & pœna [illegible] Dei ſe eſſe aſſeruit eum qui v[illegible] dicitur, f. 50[illegible]. c. 1. F. quis & qu[illegible] 506. c. 2. D. in carcere mori[illegible] tur, f. 507. c. 1. B.

Epagra vrbs quæ t. 2. p. 2[illegible]

Epanagnoſticum qu[illegible] 609. c. 1. F. Legatorum Se[illegible] in VIII. ſynodo lectum, [illegible] Imperatoris Baſilij in ſyn[illegible] ctum, f. 641. c. 2. C.

Epaunenſe Concilium p[illegible] Symmacho Papa anno C[illegible] bratum, t. 2. p. 1. f. 564. c. 1. E [illegible] lij, f. 553. Tempus Concil[illegible]

Epheſi deſcriptio, t. 1. p. 2 [illegible] templum eius vnum e[illegible] raculis, ibid. D. quæ ibi S. P[illegible] lus egerit & paſſus ſit. E & ſeq.[illegible] Epheſi habitant, t. 4[illegible] 7. c. 2. B [illegible] raculosè illic Ioannes & T[illegible] vinculis liberati. A.

Epheſinum Concilium Oec[illegible] anno Dom. 431. ſub Cæleſtino P[illegible] bitum cuius authoritate & q[illegible] indictum fuerit, t. 1. p. 2. f. 4[illegible] cus Concilij. ibid. C. an Oe[illegible] rit, f. 477. c. 2. D. Concilio [illegible] rator ſed Papa Cæleſtinus p[illegible] præſedit, f. 478. c. 1. A. B. Ca[illegible] ſummia refellitur. ibid. C. a[illegible] probatum fuit, ibid. c. 2. A. [illegible] ceptum, ibid. quæ & q[illegible] à Græcis & Lutheranis recep[illegible] Diuerſarum editionu[illegible] f. 479. Numerus Epiſc[illegible] 480. c. 1. A. qui & quot [illegible] terfuerint. ibid. B. Ex [illegible]

qui & quales interfuerint. C. quis Patrum conſeſſus, f.480.c.1.E. qui Concilij Patroni fuerint, ibid. qua authoritate Irenæus & Candidianus Comites interfuerint, ibid. F. quot ſeſſiones Concilij habitæ, f.481.c.1.A. Singularum ſeſſionum compendioſa relatio, f.481.& ſeq. Tempus Concilij. f.483.c.2.D. 70. Epiſcoporum acta, t.1.p.1.f.596.c.2.A. hiſtoria, t.1. & ſeq. pro Epheſino Concilio quomodo & à quibus apud Imperat. Theodoſium ſollicitatum, f.2. in eo Cyrillus vt Legatus Sedis Apoſtolicæ præſidet, f.2.& f.4.& 240.c.1.D. cur Africani Epiſcopi non interfuerint, f.2. Cœleſtini Papæ authoritate habitum, f.4. regula eius ab eodem præſcripta, f.235.c.2.C. Legatorum Papæ acceſſus & petitio, f.231.c.1.B.D.E. qui, 234.c.1.E. Oecumenicum fuiſſe oſtenditur, f.4. acta à Cœleſtino & Xyſto tertio confirmata, f.5.& epiſtolæ non permittuntur ad Impp. venire, 289.c.F.& ſeq. & f.485.c.1.A. tandem aliqua baculo incluſa Conſtantinopolim defertur, ibid.

Epheſinæ Synodi Actio I.f.165.c.1.A. Qui interfuerint Patres, ibid.& ſeq. folijs. Initium ſynodi, t.1.p.2.f.171.c.2. Neſtorij citatio trina, f.172.& 173. Neſtorij dogmatum diſcuſſio, f.174. Epiſtolæ Cyrilli ad Neſtorium ſcriptæ approbatio & improbatio Neſtorianæ doctrinæ à f.175. vſque ad f.192. conclamatur in Neſtorij anathema, f.190.c.1.F. Neſtorianæ hæreſeos confutatio ex SS. Patribus, f.193. vſq; ad f.198. Ex Neſtorij quaternionibus hæreſis eius declaratur, f.198. ad f.203. ſententia depoſitionis in Neſtorium lata cum ſubſcriptionibus, f.204.c.1.D.& ſeq. Epiſtolæ diuerſæ ex ſynodo ad diuerſos de Neſtorij depoſitione datæ, f.210. vſque ad f.223. Conciliabuli Neſtorianorum acta & proceſſus, t.1.p.2.f.223. vſque ad f.231.

Epheſinæ Synodi veræ, Actio II.f.231.F. qua epiſtola Cœleſtini Papæ lecta fuit, & depoſitio interpretata. Actio III f.236. in qua acta ſynodi coram Legatis Apoſtolicæ Sedis relecta & ab iiſdem approbata ſunt, f.237.& 238.& ſeq. Actio IV.f.242. in qua libellus Sanctæ Synodo à Cyrillo Alexand. & Memnone Epheſino Epiſcopis de iniurijs ſibi à Ioanne Epheſino illatis lectus eſt, & Ioannes citatus ad Concilium non comparuit. Actio V.f.246. citatur tertio Ioannes Antiochenus, f.248.c.1.A.B. acta Conciliabuli irrita declarantur, 249.c.2.D. Actio VI.f.256. Chariſij Presbyteri & Philadelphiæ Oeconomi cauſa diſcutitur, f.257. de alia fide præter Nicænam ſub depoſitionis & excommunicationis pœna à nullo componenda aut proferenda, f.263.c.2.D. Acta Conciliabuli contra magnam ſynodum, f.267.D. ſchiſmaticorum Orientalium Epiſtolæ ad Impp. plurimæ in Cyrillum & Patres calumnioſæ vſque ad f.287. epiſtolæ pro ſynodo Epheſina & Cyrillo ac Memnone, f.287. vſq; ad f.305. Actio VII.f.305.c.1.C. decretum de Epiſcopo Conſtantiæ Cypri eligendo, f.306.c.1.D. can.6. conſtituti. f.307.c.2.F.& ſeq. definitio contra Meſſalianitas ſeu Euchetas, f.309.c.1.D.

Epheſinæ Synodi pars tertia de quibuſdam pertinentibus ad Concilium, & ijs quæ poſt Concilium acta fuerunt, f.311. duodecim anathematiſmorum contra Neſtorianos explanatio, f.311. eorundem Apologeticus ſeu defenſio, f.318. vſq; ad f.341. alia eorundem defenſio contra reprehenſiones Theodoreti Cyri Epiſcopi, f.343. vſque ad f.364. homiliæ Cyrilli & Theodoti Ancyrani, f.381.& ſeq. Apologeticus Cyrilli, f.397. decretum regium de exilio Neſtorij, f.408.

Epiſtola ad clerum populumq; Conſtantinop. de Neſtorij depoſitione, p.2.f.241.c.2.C. nimis apud Impp. calumnijs Neſtorianorum & ſchiſmaticorum Orientaliũ traducitur. vide Epiſtolas Epheſini Cõciliabuli ad Imp. t.1.p.2.f.267.& ſe.& f.223.250.c.1.B.& ſe.& f.280.c.1.A. patres à miniſtris Comitis Irenæi & Ioannis Antiocheni plagis onerantur, f.294.c.1.D. pro ea libellus ſupplex à clero Conſtantinop. Imperatori Theodoſio oblatꝰ, f.300.c.1.C. Epheſinæ ſynodi mandatũ Legatis Conſtantinopolim miſſis iniunctum pro cauſa contra Orientales agenda, f.301.c.2.E. canones, f.307.c.2.F.& ſeq. anathematiſmorum, ſeu capitum 12. contra Neſtorium pronunciatorum explanatio à Cyrillo Alexandrino ad inſtantiam ſynodi facta, t.1.p.2.f.311. vſq; ad f.318. Apologeticus ſeu defenſio eorundem contra obiectiones Neſtorij, f.318. vſq; ad f.341. alia, f.343. contra Theodoreti Epiſcopi Cyri reprehenſiones, vſque ad f.364.

Epheſinum Conciliabulum à quo & qua de cauſa celebratum, & quid in eo geſtum ſit, t.1.p.2.f.481.c.2.D. qui & quot Epiſcopi interfuerint, F. acta Conciliabuli malè Actis veri Concilij admixta. ibid. E. & f.483.c.2.F. conciliabulum, non Concilium fuiſſe probatur, f.484.c.1.D.& ſeq.

Epheſinum Conciliabulum II. vniuerſale reprobatum; in quo 128. Epiſcopi anno Chriſti 449. congregati Eutycheten abſoluerunt, & Flauianum cum alijs orthodoxis condemnarunt, t.1.p.2.f.506.c.1.E. ab Imperatore indicitur & Dioſcorus præſidet. ibi. F. Epiſcopi quales cõuocati. ibi. Pontifex qualiter vocatus doloſè fuerit, f.506.c.2.A. cur ſynodus prædatoria ſeu Epheſinum latrocinium appelletur, f.506.c.2.C.F. Vniuerſale cur appelletur. ibi. C. an Legati Pontificij primam ſibi ſedem non poſtularint. ibi. E. Reprobatum fuiſſe oſtenditur. ibid. Numerus Epiſcoporum, F. Tempus & acta Conciliabuli, f.507.c.1.A.B. acta corrupta, f.507.c.2.D. acta contra magnam ſynodum Epheſinã. f.267.c.2.E. relatio mendax & calumnioſa de Cyrilli iniqua, vt aiunt, depoſitione, & Concilio Conſtantinopolim aut Nicomediam transferendo, miſſa per Irenæum Comitem Imperatori, f.267.c.2.F. ſoli Fidei Nicænæ adhærere ſe aſſerunt, f.269.c.2.B. Alia eorundem ad Imperatores ſimilibus mendacijs & impudentiſſimis calumnijs in Cyrillum & ſynodum ſanctã referta, per Palladium Magiſtrianum miſſa, f.271.c.2.& ſeq. alia ſimilis, f.273.E.& alia, f.275.A. mandatum de diſceptando in iudicio cum Epiſcopis ſynodi Oecumenicæ datum Legatis Conſtantinopolim miſſis, f.278.c.1.E. ſeu ſchiſmaticorum Orientalium petitio I. ad Imperatorem Theodoſium miſſa Chalcedone pro ſua fide tanquam orthodoxa recipienda & defendẽda, f.279.c.1.E. II. eorundem petitio ex eodem loco ad Imperat. miſſa, qua Patres Epheſinos mitis calumnijs traducunt, f.280.c.1.F. III. poſtulatio ex eadem vrbe contra ſynodum Epheſinam calumnioſa, f.281.c.1.C. Epheſina ſynodus ſecunda qua occaſione, cauſa & tempore indicta, f.3. quo tempore & qualiter incepta, ibid. ex quot & qualibus & qualiter collecta fuerit, f.3.& f.49.c.2.A.B. eius acta, f.49.c.2.F.& ſeq. qui interfuerint, f.50.c.1.C.& ſeq. Notariorum Catholicorum tabulæ violenter delentur, f.55.c.2.B. in ea Epiſcopi contra Flauianum ad ſuffragia vi coacti & qualiter, f.3.& f.55.c.2.B.C.& fol.118.c.1. à Leone Pontifice Romano in Concilio damnatur, f.4. quare, f.20.c.1.A.f.21.c.1.A.F.f.23.c.1.B. ab ea Hilarius Diaconus Legatus Leonis Papæ cur diſceſſerit, t.2.p.1.f.21.c.1.E. in ea qualiter & à quo Patres ad ſubſcribendum iniquæ damnationi Flauiani Epiſcopi coacti fuerint, f.23.c.1.B. ſecundæ acta ſub Dioſcoro circa Eutychem in Concilio Chalcedonenſi relecta, f.117.& ſe. Eutychetem abſoluit, c.2.E. Item monachos omnes illi conſentientes, f.132.c.1.A.B. Flauianum vero & Euſebium Epiſcopos iniquiſſimè deponit & damnat, f.142.c.1.A.& ſeq. præſides ob iniquam in Flauianum Conſtantinop. & Euſebium Dorylæi Epiſcopos latam depoſitionis ſententiã Chalcedone degradantur, ib.f.152.c.1.D.E. ea à Chalcedonenſi Concilio improbatur & abroganda cenſetur, ibid. f.295.c.2.A.& ſeq. prædatoria & latrocinatoria à Gelaſio Papa appellatur, f.488.c.2.D. de ea eiuſque actis & conatibus hiſtorica relatio Liberati, t.2.p.2.f.184.c.1.E.& ſeq.

Epheſini Conciliabuli Neſtorianorum contra Cyrillum & Epheſinam ſynodum habiti acta & proceſſus, f.223.c.2. vſque ad f.231. eius commentitius ingreſſus. f.224.c.1.A. Memnonem & Cyrillum depoſitione dignos pronunciant, f.225.c.2.F. Sanctam ſe ſynodum vocat, f.226.c.1.B. Epiſcoporum in hoc ſchiſmaticorum nomina, f.226.c.1.F. Epheſinæ ſynodi veræ Patres anathematizat, ibid. F. literæ ad ſanctã ſynodum miſſæ, f.227.c.2.E. Item plures ad diuerſos directæ, f. ſeq. vſque ad f.231.

Epheſiorum ob damnatum Neſtorium lætitia, t.1.p.2.f.481.c.1.F.

Epheſius in Concilio Florentino Græcorum diſputator. vide Marcus Eugenicus & Marcus Epheſius.

S. Ephræm Apollinarem per libros eius glutine compactos in iudicio deludit & confundit, t.1.p.1.f.515.c.1.B.

Epicteti Epiſcopi Ariani in Liberium Papam coram Conſtantio Imperat. calumnia, t.1.p.1.f.478.c.1.B.

Epiphanius cur S. Chryſoſtomo offenſio communicare renuerit, t.1.p.1.f.595.c.1.E.

Epiphanij Conſtantinopolitani Epiſcopi electio, t.2.p.1.f.605.c.2.C. profeſſio fidei, ibid. E.

Epiphanius Cyprius an imagines voluerit abrogare, t.3.p.1.ſ.2.f.81.c.1.C.

Epiphanius, an imagines vetet in Eccleſias induci, t.3.p.1.ſ.1.f.653.E.f.654.C.

Epiri veteris ſynodus in cauſa Ioannis Nicopolitani Epiſcopi ſub Hormiſda Papa ann. Dom. 516. celebrata, to.2.p.1.f.614.c.2.E. Tempus & acta Concilij. E.

Epiſcopus.

Epiſcopa quæ, t. 1. p. 1. f. 248. c. 2. F.

Epiſcopi Ethymologia, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 213. c. 1. C. Epiſcopatus in Eccleſia per B. Petrum cœpit, to. 3. p. 1. ſ. 2. f. 486. c. 1. B. Epiſcopi, Archiepiſcopi & Primatis diſcrimen, t. 2. p. 2. f. 309. c. 2. C. Epiſc. in Canalio conſtitutus quis dicitur, to. 1. p. 1. f. 448. c. 1. F.

Alienatio.

Epiſcopo qualiter Eccleſiæ res alienare illicitū. vide plura Eccleſiæ bona vel Res. & t. 2. p. 2. f. 280. A. quæ ſine conſilio fratrū in neceſſitate diſtrahere poſſit, to. 2. p. 1. f. 556. c. 2. C. alienarum Eccleſiarum poſſeſſiones non elocet, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 676. c. 2. E. de monaſteriorum villis aut bonis nihil præſumat minuere, t. 2. p. 2. f. 303. c. 2. C. ſi quid de Eccleſiæ facultate obligauerit aut diſtraxerit, niſi tantundem de proprijs Eccleſiæ ſuæ legauerit ad Eccleſiam reuocetur, ib. f. 35. c [illegible] C. tanquam furti & latrocinij reus [illegible] uetur honore, ib. f. 242. A. facta donatio aut diſtractio ei irrita ſit, t. 1. p. 1. f. 516. c. 1. E. & f. 589 c. 2. A. t. 2. p. 1. f. 556. c. 1. B. quando teneat, ibid c. 2. D. F. & f. 631. c. 1. & t. 1. p. 1 f. 589. c. 2. A.

Autoritas.

Epiſcopus in Eccleſia ſua ſupremus eſt, t. 1. p. 1. f. 29. c. 1. F. Epiſcopi Eccleſiæ columnæ, t. 1. p. 1. f. 206. c. 2. D. cur actores Eccleſiæ appellentur, t. 1. p. 1. f. 58. c. 2. A. & f. 135. c. 2. Apoſtolorum ſucceſſores, t. 1. p. 1. f. 47. c. 1. F. f. 48. c. 2. A. t. 4. p. 2. f. 328. c. 1. B. & f. 361. c. 2. B. & t. 4. p. 1. f. 371. c. 1. E. thronus Dei, to. 1. p. 1. f. 134. c. 2. E. in conſeſſu presbyterorum locus, t. 1. p. 1. f. 589. c. 2. A. in choro, capitulo, proceſſionibus alijſq; actibus prima debetur ſedes ac locus, t. 4. p. 2. f. 344. c. 1. E. presbyteris ſuperiores, to. 4. p. 2. f. 328. c. 1. B. c. 2. A. quomodo Preſbyterorum collegæ, to. 1. p. 1. f. 591. c. 2. D. Epiſcopi & presbyteri diſcrimen iam inde in primitiua Eccleſia, t. 1. p. 1. f. 47. c. 1. E. f. 49. c. 1. B. C. Epiſcopum & ſacerdotem idē fuiſſe hæreſis Arianorum eſt, t. 4. p. 1. f. 373. c. 1. B. Epiſcoporum dignitas, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 489. c. 2. F. dignitas ſua conſeruanda, t. 4. p. 2. f. 370. c. 2. D. f. 346. c. 2. C. Epiſcopis ſingulis an vniuerſalis cura commiſſa ſit, t. 1. p. 1. f. 77. c. 2. A. Epiſcopi in villis & pagis non cōſtituendi, t. 1. p. 1. f. 247. can. 57. Epiſcoporum ſententiæ quanti à Conſtantino factæ ſemper fuerint, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 398. c. 2. C. Epiſcopi percuſſoris pœna, t. 3. p. 2. f. 791. c. 1. E. pulſans & vbi & quomodo accuſandus, t. 1. p. 1. f. 164. c. 1. A. B. Epiſcopum capiens aut incarcerans perpetuo infamis ſit, t. 3. p. 2. f. 417. c. 1. E.

Conſecratio.

Epiſcoporum vel Abbatum in conſecratione nullæ cappæ, tapetia, baoni vel manutegia exigenda, t. 3. p. 2. f. 444. c. 1. B. gratis faciēda, f. 470. c. 1. B. à tribus ad minus Epiſcopis conſecrandus, t. 2. p. 2. f. 205. c. 2. D. qualiter conſecrandus, t. 1. p. 1. f. 588. c. 2. C. in ſua Eccleſia conſecrandus, to. 2. p. 2. f. 35. c. 2. A. conſecrationis dies anniuerſarius quomodo agēdus, t. 4. p. 2. f. 456. c. 2. E. non niſi à canonice electis præſtanda, to. 3. p. 2. f. 465. c. 1. A. Epiſcopus non conſecretur niſi SS. Canonum obſeruantiam polliceatur, t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 701. D. Epiſcopis pro conſecratione Eccleſiarum & altarium nihil exigendum, to 4. p. 2. f. 145. c. 1. D. Epiſcopi annulus in conſecratione quid denotet, t. 2 p. 2. f. 563. c. 1. B. & t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 213. c. 1. cur baculus detur ei, to. 3. p. 1. ſ. 2. f. 213. c. 1. F. inthronizatio à quo & qualiter facienda, t. 1. p. 1 f. 341. c. 2. B.

Accuſatio.

de Epiſcoporum accuſatoribus, accuſatione & cauſis, vide canones 72. ab Hadriano Papa collectos, t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 436. c. 1. E. vſque ad f. 439. & in ſingulos eorum notas & deductiones Antonij Auguſtini. ibid. f. 439. ac ſeq. vſque ad f. 460.

Epiſcopus quomodo corrigendus & accuſandus, t. 1. p. 1. f. 99. c. 1. C. Epiſcopo à vicinis Epiſcopis accuſato vel condemnato appellatio ad Sedem Romanam libera ſit, t. 1 p. 1. f. 723. c. 2. A. Epiſcopus accuſatus vbi & intra quod tempus examinandus, t. 1. p. 1. f. 574. c. 2. D. Epiſcopis accuſatis quamdiu induciæ concedendæ, t. 1. p. 1. f 501. c. 1. E. contra Epiſcopum qui teſtes & accuſatores non admittendi, to. 1. p. 1. f. 500. c. 1. E. & ſeq. c. 2. A. & ſeq. to. 1. p. 1. f. 134. c. 1. D. E. & t. 2. p. 2. f. 252. c. 2. B. Epiſcopo actionem aut querelam intendens qualiter procedere debeat, t. 1. p. 1. f. 57. c. 1. B. quæ præceſſiſſe oporteat, t. 2. p. 2. f. 38. c. 2 B & f. 39. c. 2. B. C. & ſeq. Epiſcopi prius monendi quam accuſandi, t. 1. p. 1. f. 329. c. 1. B. & f. 157 c. 1. F. t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 436. c. 1. F. f. 439. c. 2. D. ab Eccleſia à nullo ſæculari magiſtratu trahendus, ſed coram Metropolitano accuſandus, t. 1. p. 1. f. 173. c. 1. A. t. 2 p. 2. f. 267. c. 2. F. ab hæreticis non ſunt accuſandi, to. 1. p. 1. f. 534. c. 1. F. Epiſcopi accuſati cauſa ad Primatem deferenda, ibid. f. 164. c. 2. F. quomodo citandus & iudicandus, t. 1. p. 1. f. 12. E. & f. 164. c. 2. F. & ſeq. f. 500. c. 1. B. contra eum falſum teſtari quam graue crimen, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 668. c. 1. E. clerico vel laico crimen impingens ad probationem in ſynodum deducatur, t. 1. p. 1. f. 589. c. 1. F. à populo non accuſandus ſed ferendus, t. 1. p. 1. f. 46. c. 1. F. & ſeq. & t. 2. p. 1. f. 623. c. 2. B. quomodo amandus & honorandus, t. 1. p. 1. f. 53. c. 2. C. D. & 64. c. 1. D. non eijciendus aut lacerandus detractione, t. 1. p. 1. f. 53. c. 2. A. accuſans Dei ordinationem accuſat, t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 436. c. 1. F. f. 439. c. 2. C. accuſatores & detractores non audiendi, ante ſuſpicionis & accuſationis diſcuſſionem, t. 1. p. 1. f. 53. c. 2. E. accuſator iniurioſus perpetuo infamis ſit, t. 1. p. 2. f. 56. c. 2. C. item excommunicati. ibid. D. quales & qualiter vitandi, t. 1. p. 1. f. 46. c. 2. & ſeq. Epiſcoporum accuſatio coram ſynodo facienda, t. 2. p. 1. f. 327. E. à minoribus non fiat, to. 1. p. 1. f. 329. c. 2. B. Epiſcopus dum ſede ſua pulſus eſt non eſt accuſandus, to. 1. p. 1. f. 134. c. 1. D. aut excommunicandus, fol. 157.

Concilia.

Epiſcoporum ſynodi bis in anno & quando habendæ & quid ijs agendum, to. 1. p. 1. f. 9. C. & f. 16. c. 2. B. Epiſcopi ad ſynodum venire debeant, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 474. c. 2. E. à Metropolitano ad Concilium vocatus ſi venire detrectet ſine graui cauſa ſex menſibus à Miſſarum officio ſuſpendatur, t. 2. p. 2. f. 39. c. 2. D. pœna, to. 2. p. 1. f. 556. c. 1. D. t. 2. p. 2. f. 533. c. 1. E. F. & 616. F. ad Concil. Trident. vocantur, t. 4. p. 2. f. 278. c. 1. C. abſentes quomodo in Concilijs ſuffragari ſoliti to. [illegible] c. 1. B. in Concilijs iuxta ſenium [illegible] que ſubſcribere ſoliti, ibid. c. 2 [illegible] mitris & pluuialibus interſint Co[illegible] t. 4. p. 1. f. 67. c. 1. A. quomodo [illegible] cilio viuendum, f. 282. c. 1 E. & [illegible] ſynodum vocati venire & docere [illegible] gligant, t. 1. p. 1. f. 246. can. 4[illegible]. ad Concilium prouinciale venientibus [illegible] occurrendum, t. 4 p. 2. f. 559. c. 1 B. C [illegible] qualiter excipiendi, ibidem Conc[illegible] uincialis locum quo veſtitu & [illegible] mula debeant, t. 4. p. 2. f. 559. c. 1. B [illegible] dum quotannis celebrare negl[illegible] pœna, t. 3. p. 2. f. 962. c. 2. A. conſt[illegible] ſuorum Conciliorum ſer[illegible]nt, t[illegible] 29. c. 2. F. Epiſcopus non depo[illegible] à 12. Epiſcopis. presbyter [illegible] à tribus, t. 3. p. 2. f. 125. c 2 A. E[illegible] hæreſin in Concilio damna[illegible] depoſitio qualiter fieri ſolita. t [illegible] f. 2. c. 1. D. à ſynodo excommuni[illegible] ſacro miniſterio tamen non ceſſa[illegible] na, to. 3. p. 1. ſ. 2. f. 446. c 1 C ſupe[illegible] criminationibus non niſi in legi[illegible] nodo damnandus, t. 1. p. 1. f. [illegible]8 [illegible] ſynodo depoſitus, in altera [illegible] reſtitutionis non habeat, to. 2 [illegible] 1. D. ſine conſenſu Romani P[illegible] non deponendus, t. 3. p. 1. ſ. 2 f. 48[illegible] in crimine carnis vel alio graui depreh[illegible] ſus deponendus, & non e[illegible]communica[illegible] dus, t. 1. p. 1. f. 342. c. 1. F. f. 6[illegible] c. 2. F. to. [illegible] p. 2. f. 335. c. 2. E. ab Epiſcopali gradu [illegible] iectus nec presbyterij hono[illegible] 2 p. 1 f. 331. A. ob crimen occulte [illegible] feſſum à reo, illi non communicans, [illegible] communicatus fugiendus, t. 1. p 1 f [illegible] 2. E. extra ſuos fines ſine licentia lo[illegible] tiſtitis ordinans deponendus eſt, to. 1. [illegible] f. 9. A. excommunicans aliquem ob [illegible] men ſibi ſoli confeſſum vt excom[illegible] catus vitandus, t. 1. p. 1. f. 788. B. C. D[illegible] tiſtas falſo aſſerens communicaſſe E[illegible] patu priuandus, t. 1. p. 1. f. 786. B. [illegible] accipitres ad venandum habens [illegible] menſibus à communione ſuſpenden[illegible] t. 2. p. 1. f. 557. c. 1. A. peccato carnis [illegible] fœminis pollutus loco & ordinis di[illegible] irreuocabiliter priuandus, t. 2. p 2 f [illegible] D. verberans delinquentes deponen[illegible] t. 1. p. 1. f. 7. F. per laicam poteſtat[illegible] cleſiam conſecutus d[e]ponendus [illegible] gandus eſt, tom. 1. p. 1. f. 8. B depo[illegible] comprouincialibus, ſi appellet R[illegible] alius ante cauſæ deciſionem R[illegible] ctam ei non ſubſtituendus, to. 1. p 1 [illegible] c 2. B. F. egeno clerico non [illegible] gregetur, & ſi perſeuereret deponatur, [illegible] p. 1. f. 11. D. Epiſcopus in quibus [illegible] diſpenſare poſſit. to. 4. p. 2 f. 335. c. [illegible] poteſt diſpenſare oblationes fac[illegible] licis in ciuitatibus, vide oblatio.

Diſpoſitio.

Epiſcopus cum Conſil[io] cler[illegible] ſauro Eccleſiæ familiæ ſuæ ſuccur[illegible] teſt, to. 2. p. 2. f. 33. c. 1. B. licite bon[illegible] poralia, prædia & dominia habe[illegible] vide Clerici. tertiam parti Eccle[illegible] terum ſibi debitam, cui eleg[illegible] rat, t. 2. p. 2. f. 515. D. quo conuertere [illegible] tur, f. 541. c. 2. B. ei liberum [illegible] C[illegible] aliunde prouiſus prioris b[eneficij] [illegible] piat fructum & quare, t. 2. p[illegible] quæ bona hæredibus [illegible] p[illegible]

torum,t.2.p.1.f.6.c.2.D & p.2.f.19; c.2.F. quod ei ab extraneis legatur aut donatur pro remedio animæ, non quam suæ propriæ, sed quam diu est tum Eccl. ſ. vtendi facultates fidelis ſcompiliſſe, t.1.2. p.1.f.4 c.1.B.p.2.quomodo Ecclefiis hæredes inſtituens poſt mortem etiam anathematizandus,t.1.p.1.f.771.ad monaſterij conſtitutionem quantum ex Eccleſiæ ſuæ bonis contribuere poſſit,t.2.p.2.f.51;. C. eius largitiones de bonis Eccleſiæ ſeruis aut amicis factæ quando licitæ & validæ,ibid.f.535.c.2.B ex conſanguineis ſuis fauore perſonæ quempiam Monaſterijs præficiens annuæ excommunicationi ſubiaceat,& electio irrita ſit,t.2.p.2 f.120. A.

Electio.

Epiſcopi electio,t.2 p.2.f.79 c.1.B. electioni preces & proceſſiones præmittendæ,t.3.p.2.f.787.c.1.C. à quibus & quomodo fieri debeat,t.1.p.2.f.566.c.1.B.& t.2.p.2.f.240 F.& ſeq.f.241. A. B f.533.c.2. B.t.4.p.2 f.575.c.2.D.E.& ſeq. folio.quid obſeruandum,t.3.p.1.f.2.f.396.c.1.F. eligendus qualis eſſe debeat,t.1.p.1.f.588 c. 1.F.t.2.p 2.f.361.c.1.D.t.2.p.2.f.389.c.1 & f.417.c 1 E.f.516.c.1.A.B.t.4.p.2.f.774. c.1. F.t.4.p.2.f.775.c.2.D. quæ prius inquirenda,t.3.p.1.f.2.f.396.c.2 A. eligi non poteſt minor 30.annorum,t.3.p.2. f. 556.c. 1.A.f.573.c.2. A. non eligendus qui non per ſingulos gradus & ordinum exercitia ad Epiſcopatum aſcenderit, t.1.p.1.f.454. c.2.F.& f.711.f.1.E & f.730.c 1.C. quanto tempore in minoribus debeat fuiſſe exercitatus,t.1.p 1.f.711.c.1.D. quorum conſenſu & conſilio eligendus, t.1.p.1.f.577. c.1. B.D.à Concilio, vel ſi hoc fieri nequeat, à tribus Epiſcopis aliorum conſenſu eligendus & ordinandus,t.2.p.2.f.241 c.1.A. in electione religioſi viri non excludendi, t.3.p.2.f. 489.c.1.C. à Metropolitano & vicinis Epiſcopis conſtituendus,t.1.p 1.f. 243.can.12. non à Rege ſed ab Archiepiſcopo vel Coepiſcopis eligẽdus,t.3.p.1.f.2. f.546 c.2.A.t.3.p.1.f.1 f.701.E. electioni ſæculares principes nõ ſe immiſceãt, t.3.p. 1.f.2.f.676.c.2.C.epiſcopatũ de manu laici accipiẽs nullatenus Epiſc. cẽſendus,t.3. p.2.f.407.c.1.F.plura vide,Laici.Eccleſiaſtica dig.à Rege vel Principe intruſus non recipiẽdus,t.2.p.2.f.207.c.2.B. Epiſcopos eligẽdi ius vtrũ Carolo vel Ottoni à Põtifice Romano conceſſum,t.3.p.2.f.158.c 1. C. D. Epiſcopi à Gothorum Regibus nominari ſoliti,t.3.p.1.f.1.f.318.c.1.C. in delphinatu quales à Rege Romano Põtifici nominandi,t.4.p.2.f.114.c.1.E. à populo non eligendi,t.2.p.2.f.240.F. nullus inuito clero & populo obtrudendus,t.1.p.1. f.736.c.2. A. electiones per potentiam Principum factæ nullæ,t.3.p.1.f.2.f.674. c.1.A. penes ſacerdotes,ſed electio penes Deum eſt,t.1.p.2.f. 47.c.1.B.ex laicis non eligendus oſtenditur,tom.3.p.1.f.2.f.418. c.2.& ſeq.& f.639.c.1.F. electi obedientiam veram Pontifici ſummo cum abiuratione hæreſium ſpondebit,t.4.p.2.f.545. c.1.E. ſimoniacè ordinati aut electi pœna,t.2.p.2.f.551.D.E.

Epiſcopatus collatio cognato facta nulla,to.1.p.1.f.12.F. conferens ſegregatione mulctandus eſt,ibid. conferri potest oculo orbato aut femore olæſo, t.1. p.1.f.13.A nec ſurdo aut cæco,ibidem. nec precè neq; pretio emendus,t.1.p.2. f.3.c 2.B. non vetis ſed meritis quærendus,t.2.p.2 f.51 c.2.F. indigno non conferendus,to.1 p 1.f.361.c 2.C. nec ambienti,to.1.p.1.f.3.c.2.E.to.2.p.1. f.512 c.2.F.

Epiſcopo viuenti ſucceſſor non eligendus,t.1 p.1.f 558.c.2.A.

Epiſcopus dum viuit ſucceſſorem non eliget,ibid. quando id poſſit,f.559.c.1.B. C.t.2.p.1.f.432.c.1.F.f.512.c.2.F.

Iudicium.

Epiſcopus à quo & quomodo iudicandus,t.1.p.1 f.8.c 1.D. à quot & qualiter, ibid.f.570.c.2.A eorum cauſæ à quibus & quomodo componendæ aut iudicandæ,to.1.p.1.f.66.c.1.D.& f.76.c.2.D.t.1. p.1.f.500.c.1.C.& ſeq. E.c.2. F. & 506. to.2.p.2.f.237.c.1.A. in diſſenſione iudicum à quo decidendæ,ibid.f.242.A.t.1. p.1.f.209.c.1.D.& f.381.c.1 F. & f.433. c.1.F.t.3.p.1.f.2.f.488.c.2.B.C. coram Papa agendæ & terminandæ, to.4.p.2.f. 308.c 2 B citari quando poſſit, to.4.p.2. f.308 c.2.A. Teſtes contra eum quales recipiendi,ibid. quomodo ab Archiepiſcopo iudicandus,to.1.p.1.f.338.c.1.B. apud ſynodum iudicandus.to.3.p.1.f.1.f. 438.c.1.B.f.446.c.1.B. à duodecim iudicibus iudicandus,t.1.p.1.f.81.c.1 F. damnatio, niſi aut per XII. Epiſcopos facta aut per 72.teſtes idoneos iuratos probata fuerit,irrita eſt.t.1.p.1.f.255.c.1.F.f.258.c. 1.A.t.3.p.2.f.981.c.2.D.dãnatio à quo ferẽda,t 1.p.1.f.329 c.2.B.t.1.p.2.f.355.c.1.F. quomodo à comprouincialibus iudicandus, t.1.p.1.f.134 c 2.B. nullus occulte ſed palam iudicandus.to.3.p.1.f.1.f.438. c.1.A.& f.446.c.1.A. à ſubditis iudicari nõ debet,to.3.p.1.f.2.f.432 c.1.E.& preſbyteri à ſæcularium iudicio exempti,to.1. p.1.f.18.c.2.A. de terrenis poſſeſſionibus contentio qualiter ſopienda,t.2.p.2.f.35. c.2.E. Epiſcopo ſuo rebellis clericus curiæ tradendus,tom.1.p.1.f.70.c.2.A. contra Epiſcopum nec teſtimonium heretici,nec vnius fidelis admittendum,t.1.p.1.f.12.F.

Iuriſdictio.

Epiſcopalis fori qualis iudex eligendus, t 4 p.2.f.541.c.1.C.vide plura Iudex. protectoribus que cauſæ potiſſimum promouendæ, to.4.p.2.f.541.c.1.D. fori cæteris protector vnus ex canonicis conſtituendus,to.4.p.2.f.541.c.1.F.eius officium & quamdiu continuandum,ibidem.& ſeq. Vicarius iudex,vide Iudex & Officialis. vicarijs an licitum diaconos vel presbyteros ordinare,t.1.p.1.f.229.can.13.fori directio & ordinatio,t.4.p.2.f.426.c.1.& 2.& 466.c.2.B.& ſeq.f.480.c.2.C.& ſeq. Iudex qualis eſſe debeat,t.4.p.2.f.241.c.1. vide plura Iudex.procuratoris officiũ.t.4. p.2.f.541.c 2.D. vide etiam procurator. Epiſcopale forum quomodo ab Epiſcopo curandum & ordinandum,t.4.p.2.f.426. c.1.& 2. Epiſcoporum omniũ iuriſdictio, præterquam ſummi Pontificis,limitata,t. 1.p.1.f.16.c.2.A.Epiſcopi quando & in quib.vt Apoſtolicæ Sedis Legati diſponãt, t.4.p.2.f.323 c.1.C.& ſeq.f.326.c.2.& ſeq. potiſſimum in monaſteria,ibid.340.c.2.& ſeq. Epiſcopi eſt beneficia ſimplicia etiam iuriſpatronatus ex Eccleſijs collabẽtibus in alias transferre, altaria & capellas erigere,parochiales Eccleſias ex fructibus eius quomodocunque reſtituere,t.4.p.2.f.327.c.2. C.poſſunt ſibi reſeruare caſus,ibid.f.335.c 2. D.Epiſcopi Archidiaconos,Archipresbyteros, & Primicleros cõſtituent,t.2.p.2 f. 533 c.2.E. Epiſcoporũ etiã iniuſtæ ſententiæ quãdoq; obtẽperandum,t.3.p.2.f.575. c.1.E contra Epiſcopale iudicium clericis non profitendu,t.2.p.1.f.420.c.1.D. Epiſcopi Imperatoribus liberè reclamantes, t.2.p.1.f.485. c.2.E.F. & ſeq. Imperatore maiores & digniores, t.2.p.1 f.489.c.2.E. & 514.c.1. A. authoritas etiam in Imperatorem,t.3.p.1.f.2.f.521.c 2.E.Epiſcopus iudiciorum publicorum cognitionem ab Imperatore petens honore priuandus,t.1. p.1.f 752.c.2.F. abſq; præſentia clericorũ ſuorum nullius cauſam audiat,ibid.f.789. c.1.D. in monaſteria an quid præſumere debeat,t.2.p.2.f.528.c.1.E. quorũ nequeat audire cauſas,t.3.p.1.f.1.f 437.c.1.F. & ſeq. omnium piarum diſpoſitionum quomodo executor,t.4.p.2.f.327.c.1.A. diſpenſator bonorũ Eccleſiæ,t.1.p.1.f.10. A.quos ordinare non poteſt, nec iudicare poteſt, t.1.p.1.f 83.c.2.B. Epiſcopalis Banni contemptores Eccleſia arcendi,t.3.p.2.f.123. c.1.C. Epiſcopi ſui contemptus quã graue crimen,t.1.p.1.f.138.c.2.D.E.& ſeq. in ligando & ſoluendo poteſtas,t.3.p.1.f.2.f. 229.c.1.B.item ſuper res Eccleſiaſticas,ibi. f.374.c. A. iuriſdictioné impediens qua pœna afficiendus.to.3.p.2.f.792.c.1.A.B. placito ſeu mandato etiam in rebus ſæcularibus magis quam præcepto Comitis parendum,t.3.p.2.f.123 c.1.E. Epiſc. alienas Eccleſias non accedat,t.1.p.1.f.554.c.1.A. & t.3.p 1.f.790.c.2.D.& t.2.p.2.f.207.c.1. D.in aliena diœceſi quid præſumens excõmunicandus,t.2.p.1.f.444.c.2.B.t.2.p.2. f.241.D. alterius parochiæ ſubiectos non iudicet, t.1.p.1.f.85.c.1.E.& f.785.B. in alienâ diœceſi nullus introducendus,nec Epiſcopalia officia quamuis Eccleſia exempta ſit exercenda,t.4.p.2.f.540.c.1.C. in aliena Eccleſia non ordinet, nec conferet,t.2.p.2.f.28.c.2.F.& f.32.c.1.B.to 4. p.2.f.292.c.2.E. clericum alterius diœceſis ſuſcipiens cum ſuſcepto communione priuandus,t.3.p.2.f.126.c.2.B. alterius ciuitatis clericum nec ſollicitare nec in ſua Eccleſia ordinare poteſt,t.1.p.1.f.435.c.2. D.in aliena ciuitate non doceat,to.3.p.1. f.1.f.237.C.ſi alterius diœceſim per 30.annos ſine interpellatione poſſederit, repoſcendi non detur actio,t.2.p.2.f.32.c.2.F. non niſi vnus vni diœceſi præficiendus, t.3.p.2.f 685.c.1.E.p.1 f.426.c.2 A.non niſi vnus vna in ciuitate eſſe poteſt t.1.p. 1.f.297.c.2.A.& f.378.c.2.D Epiſcopus ſi ordinationem acceperit Epiſcopatus & non acquieſcat ordinationi, excommunicetur,t.2.p.1.f.302.c.1.A.

Mores.

In Epiſcopo virtutes quæ requirantur, t.3.p.1.f.2.f.213.c 2.E.& ſeq.f.214.c.1.& 2. & fol.314.& ſeq & f.2.f.314.c.1.C. vita qualis,t.3.p.1.f.2 f.314.c.1.C.t.4.p.2.f. 370.c.1.E.& f.466.c.1.A.& ſeq. mores ac familia,t.2.p.2.f.227.c.2.D E.t.4.p.2.f. 343.c.1.B. familia qua ratione in diſciplina exercenda,t.4.p.2.f.538.c.1.A.B. familia qualis eſſe debeat in vita & moribus,to.4.p.2.f.467.c.1.& f.578.c.1.A. B.& f.573.& f.342.c.1. domus qualiter ornata,f.467.c.2.C.

vestitus

vetitus quis, t.4.p.2.f.466.c.2.E.& ſeq. & f.370.c.2.F. item ſupellex, f.371.c.1.B. & ſeq. & menſa, 371.c.1.E. menſa qualiter ordinanda, t.3.p.1.ſ.2.f.203.c.1.E.& 380. C.D. ob menſæ lautitias, luxum, ambitionem & ſatellitum copiam reprehenſio, t.1.p.1.f.551. domus & ſupellex qualis, ibi. f.589.c.1.B. domus canibus careat & quare, t.2.p.2.f.268.c.1.E. hymnis, non latratibus, operibus bonis, non morſibus venenoſis cuſtodienda, t.2.p.2.f.268.c.1.E. Epiſ. per ſe venationes per canes & accipitres non exerceat, t.3.p.1.ſ.2.f.380.c.1.E. ad Epiſcopi cubiculum mulier ſine duobus presbyteris aut diaconis ingredi non permittatur, t.2.p.2.f.562.F. Epiſcop. cum mulieribus non habitabit, to.1.p.1.f.352.c.2.B. t.3.p.1.ſ.1.f.378.c.2.A. Epiſcopum turba mulierum non ſequatur, to.2.p.2.f.227. Epiſcopia ab omni introitu fœminarum & conuerſatione libera eſſe debent, t.3.p.1.ſ.2.f.349.c.2.C. Epiſc. clericos domi & extra conuerſationis ſuæ teſtes habeat, t.2.p.2.f.227.c.2.D. non ſine comitatu ambulet, t.1.p.1.f.131.c.1.A. iter faciens diaconum & ſubdiaconum ſemper in comitatu habebit, t.4.p.2.f.559.c.1.B. in conclaui probabilium perſonarum teſtimonium habebit, to.2.p.2.f.351.A. ſemper ſecum teſtes presbyteros & diaconos habebit, t.1.p.1.f.129.c.1.C. in itinere habitus, t.3.p.2.f.810.c.1.A. ſermo qualis eſſe debeat, t.3.p.1.ſ.2.f.213.c.2.E. eſt à cōuiuijs & conuerſatione nimia laicorū abſtinere, t.4.p.2.f.466.c.2.D. habitus & ſitus in concionando ſeruandus, t.4.p.2.f.442.c.1.& 2. cōcionantis in & extra Miſſarum ſolemnia habitus, t.4.p.2.f.442.c.1.B.C. ſine formata non nauiget, to.1.p.1.f.745.c.1.A. ibid.f.764.D.

Officium.

Epiſcoporum officium, t.3.p.2.f.711.c.2.A. t.4.p.2.f.575.c.1.C. duo ab eo requiruntur potiſſimum ibidem. D. functiones propriæ, t.2.p.2.f.491.B.C. quæ ſatagenda, t.1.p.1.f.9.c.2.A. in propria perſona non per Chorepiſcopos Eccleſiæ curandę ſunt, t.1.p.1.f.509.c.1.B.C. ſedens ſtare presbyterum non patiatur, to.1.p.1.f.589.c.2.A. religionis adminiſtrator, t.3.p.1.ſ.2.f.505.c.2.D. vt vocationi ſuæ reſpondere debeat, t.2.p.2.f.7.c.1.E.F. qualiter iuxta inſtructionem S.Petri viuere debeat, to.1.p.1.f.27.c.2.F. Item f.28 c.1.& 2.& ſeq. Eccleſiam tanquam Deo intuente adminiſtret, to.1.p.1.f.9.D. t.2.p.2.f.500.c.2.E. quid potiſſimum curādum, t.4.p.2.f.174.c.2.B.& f.242.c.2.D. quid circa ſcholas, t.3.p.1.ſ.2.f.292.c.2.F. quæ & quantæ curæ ſubeundæ, to.2.p.2.f.205.c.2.E.F. videat ne exactores potius Dei, quam Dei pontifices nominentur, t.2.p.2.f.282.D. vnam de parochianis Eccleſijs in monaſterium dicare licitum, t.2.p.2.f.280.B. iudicum debet eſſe inſpector & corrector ne populum grauent, to.2.p.2.f.282.A. diuinæ lectioni ſtudeat & SS. Patrum, t.3.p.1.ſ.2.f.189.c.2.B. f.192.c.1.B. ſtudia & virtutes quæ, t.3.p.1.ſ.2.f.192.c.2.& ſeq. t.4.p.2.f.466.c.2.A.B. libros gentilium non legat, t.1.p.1.f.589.c.1.B. à finitimis inſtruendis non ceſſabit, t.2.p.2.f.548.E. quæ in clero ſuo curabit, tom.3.p.2.f.964.c.1.E.F. t.4.p.2.f.320.c.1.A.B.C.& ſeq. cura in inſtruendis cupientibus ſuſcipere fidem, t.3.p.1.ſ.2.f.284.c.1.F. quales vicarios cōſtituere debeat per parochias, t.3.p.1.ſ.2.f.291.c.1.C. litigioſis contentionib. non ſe immiſcebit, t.3.p.1.ſ.2.f.314.c.1.F. quæ ſcire oporteat, t.3.p.1.ſ.2.f.315.c.1.& 2. quæ, qualis & quanta ſcientia in eo requiratur, t.2.p.2.f.555.c.1.C.& ſeq. vſq; ad f.556.c.1.C. debet S. ſcripturæ lectorem in cathedralibus vel collegiatis Eccleſijs ordinare & quomodo, t.4.p.2.f.286.c.2.C.D. null9 canones aut librum paſtoralem à B. Gregorio Papa editū ignoret, t.3.p.1.ſ.2.f.189.c.2.C.f.192.c.2.B. cum clericis ſuis horas canonicas obſeruet, t.3.p.1.ſ.2.f.290.c.1.E. cura rei familiaris alteri commiſſa, lectioni, orationi & verbi prędicationi tantummodo vacet, t.1.p.1.f.589.c.1.C. reget Eccleſiam, & miniſtros Eccleſiæ ordinabit, t.4.p.2.f.328.c.1.B. Epiſcopus res Eccleſiaſticas diſpenſabit, tom.2.p.2.f.242.D. t.3.p.1.ſ.2.f.198.c.2.F. Epiſcopi refractarium clericum recipientis pœna, t.2.p.2.f.244.D. Epiſcopus ad Eccleſiam, in qua ordinatus eſt, non proficiſcens quādo excuſatus ſit, t.2.p.2.f.250.c.1.E. Epiſc. polliceri non poteſt ſe ea, quæ Eccleſiæ erepta ſunt, non repetiturum, t.2.p.2.f.261.c.1.A. Epiſcopo impedito quis in celebrando ſubſtituendus, t.4.p.2.f.456.c.1.F. Epiſc. ſi reliquias tulerit, non vehatur in ſellula, ſed pedes eas portet, t.2.p.2.f.560.D. Epiſcopo quæ cura altarium eſſe debeat, t.4.p.2.f.437.c.1.A.& ſeq. Epiſcop. omnis ter ad minus in anno celebret, t.4.p.1.f.747.c.1.C. eius eſt ſæpius celebrare, to.4.p.2.f.466.c.1.D.& ſeq.& f.370.c.2.C. eſt Eccleſijs feſtis diebus non deeſſe, t.4.p.2.f.466.c.1.F. ibid.f.570.c.2.B. ſingulis Dominicis & feſtis celebrabit, ibid.f.370.c.2.C. in quo altari celebrauit, in eo illo die alius nō celebrabit, ibi.f.420.c.2.B. Epiſcopo celebrante quis habitus à canonicis induendus, f.456.c.1.D. qui inſeruire debeant, c.2.A.B. diuina officia quib. præſens adeſt inchoabit ſtatis precibus & verſibus, to.4.p.2.f.556.c.1.D. cum Miſſæ conuentuali aut diuinis chori officijs intereſt duos de capitulo habebit aſſiſtentes, ibid f.533.c.1.D. cum Miſſæ ſacrificium aut veſperas ſolenniter celebraturus veſtes ſacras induit, ab organiſta & non à choro quidquam canetur, t.4.p.2.f.533.c.1.E. cum pro foribus baſilicæ eſt, vel egreditur graui modulatione ab Organiſta excipietur, to.4.p.2.f.533.c.1.E. circa Miſſas à defunctis pro ſui memoria fundatas ſtatuet, quod ad honorem Dei & Eccleſiæ ſpectat vtilitatem, t.4.p.2.f.343.c.2.F. Epiſcopi celebrandi modus in primitiua Eccleſia, t.1.p.1.f.43.c.2.F. Epiſcop. priuatim fidelibus petentibus benedicat, t.1.p.2.f.496.c.1.E. in tempore periculoſo Eccleſiā ſuā non deſeret, t.3.p.1.ſ.2.f.547.c.1.B. Epiſcopi officium tēpore peſtis, vide Peſtis tempore. Epiſcoporum conuiuæ peregrini ſint & pauperes, to.3.p.1.ſ.2.f.189.c.2.D. Epiſcopi de pauperibus & infirmis quæ eſſe cura debeat, to.1.p.1.f.434.c.1.D. t.2.p.1.f.562.c.1.E. t.4.p.2.f.574.c.1.E. præſertim tempore grauitatis annonæ, t.4.p.2.f.558.c.2.B. Epiſcopum hoſpitalem eſſe decet, t.2.p.2.f.268.c.1.C. Epiſcopus viduarum & pupillorum curam non per ſe ſed per Archipresbyterum agat vel Archidiaconum, t.1.p.1.f.589.c.1.B.

Epiſcopi cura erga ægrotantes Eccleſiaſticos, t.4.p.2.f.558.c.2.A.

Epiſcopo quæ vitia è popu maxime extirpanda, t.3.p.1.ſ.2 f. & 2. Epiſcopi quæ debet eſſ peccatores, t.4.p.2.f.554.c.1 B. militaribus rebus ſe non 1.ſ.2.f.474.c.2.C. recon torum ſetio vacabit, to.1.p. qualiter deceat quemque patien conuenire & inſtruere, t. p. 2. B. de ſingulis ſuæ diœceſ inquiret, t.4.p.2.f.274.c.2 C.& ſcopijs & monaſterijs excon endi, t.3.p.1.ſ.2.f.106.c.1.E. omni munere abſtinebit, t.3.p. c.1 D. t.3.p.1.ſ.1.f.702.A.B.

Epiſcopus clero exactio ſimilia onera contra Concilium La nenſe imponens aut imponi ab ingreſſu Eccleſiæ vſque du tisfaciat, arcendus, t.3.p.2.f.951 c. ſcopi ad Comitatum non accedan 1.f.434.c.1.C. Epiſcopi propter & ambitiones euntis ad Comitatu ris non ſubſcribēdum, neque nionem recipiendus, ibid. f.434. Epiſcopi de beneficiorum pr atque abſentijs decimas non medios fructus, t.4.p.2.f.145.c.2.D. ſcopo proprijs manibus que dere illicitum, t.2.p.1.f.557.c.2.F. po homilias ſeu admonitiones diti erudiantur, in promptu h p.1.ſ.2.f.190.c.1.D. Epiſcopu poteſt quæ miniſter aliqui Eccle ſuo ſcitu abalienauit, to.2.p.2.f.2 an abbates abbatiſſas & alias pe cleſiaſticas inſtituere & deſti conſilio aut conſenſu prioris poſſit 2.f.644.c.2.B. in conſtitutionibu ſiarum ſine ſuorum fratrum con procedet, to.3.p.2.f.644.c.2.D. in chialibus Eccleſijs ſufficientes conſtituet, t.4.p.2.f.323.c.1.D. & imperitis coadiutores aut vicarios putabit, to.4.p.2.f.323.c.2.B. ſcanda coërcebit & priuabit, ibid. 3. clericos idoneos quacunque etiam auth promotos ab ordinibus, vel ſuſcept ordinum exercitio remouebit, t.4.p.2. 314.c.2.B.

Epiſcopi titularis alterius diœ clerico ordines ſacros vel tonſuram conſenſu conferentis pœna, t.4.p.2. c.2.A.

Epiſcopi eſt nouas parochias ſi ſitas exigat conſtituere, tom.4.p.2.f. c.1.E. Eccleſiarum parochialium v facere.F. Epiſcopus pro tranſitorijs non litiget, t.1.p.1.f.589.c.1.C.

Epiſcopo ob infirmitatem aut ſe ad functiones inepto quid faciend 3.p.1.ſ.2.f.351.c.2.A.

Epiſcopus tanquam Sedis Apoſt Legatus quando procedere debe obſtantibus gratijs, t.4.p.2.f.308.c.

Epiſcoporum præcipuum munus dicare, ibid.f.361.c.1.C. ib.f.569.c.

Epiſcopi officium prædicare Eu lium, t.4.p.2.f.287.c.1.C.

Epiſcopis diſpenſatio cœleſtis ſub magna comminatione iniunct 3.p.1.ſ.2.f.546.c.2.E.

Epiſcopi officium populo ann mala impendentia, t.1.p.2.f. D.E.

Epiſco-

Epiſcopus ſi legitime à concionando ipſe impediatur alios ſuis impenſis ſubſtituet, tom. 4. p. 2. f. 492. c. 2. B

Epiſcopi eſt concionatorem liberè deligere & conſtituere, t. 4. p. 2. f. 492. c. 2. B

Epiſcopi eſt concionatori, ſi errores ſpargat, cuiuſcunque ordinis aut exemptionis ſit, concione interdicere. t. 4. p. 2. f. 287. c. 2. A

Epiſcopi vicini ſe inuicem exemplis ad muneris ſui functiones excitent, t. 4. p. 2. f. 557. c. 2. F

Epiſcopi ſubditos nec tallijs nec exactionibus grauabunt, tom. 3. p. 2. f. 574. c. 2. B

Epiſcopus ſine ardua neceſſitate miniſteria ſancta frangere præſumens ab officio ceſſabit Eccleſiæ, tom. 2. p. 2. f. 341. c. 1. C

Epiſcopus plebi, quæ nunquã Epiſcopum habuit, non niſi ex Concilio plenario & conſenſu Primatis præficiendus, tom. 1. p. 1. f. 779. E. plebem ſuam negligentis pœnitentia, tom. 1. p. 1. f. 785. D. f. 786. A. hæreticos Eccleſiæ præficiens etiam poſt mortem anathematizandus, tom. 1. p. 1. f. 749. c. 2. B à legato ſedis Apoſtolicæ pro decidenda controuerſia vocati tenentur comparere, aut ſi id ex iuſta cauſa non fiat, alium mittere, vide legatus. duos ſibi deliget ſacerdotes à quibus officij ſui admoneatur, tom. 4. p. 2. f. 557. c. 2. E

Epiſcopo è capitulo duo adiungendi quorum cõſilio & aſſenſu in proceſſibus alijſve actibus vtatur. tom. 4. p. 2. f. 344. ca. 1. C

Epiſcopus ſacerdotibus ac miniſtris ſolus honorem dare poteſt, auferre ſolus non poteſt, tom. 2. part. 2. fol. 327. c. 1. A

Epiſcopo ſoli circa ſacramenta Eccleſiaſtica quæ agere licita, tom. 2. p. 2. fol. 327. B. C. & ſeq. ſolus presbyterum vel diaconum deponere non poteſt. tom. 2. p. 2. f. 327. c. 1. A. in abbatiatum rebus conſignandis non ſe immiſceat. tom. 2. p. 2. f. 303. c. 2. E. quomodo contra quemcunque è capitulis ſuis etiam cathedralibus procedere poſſit & debebat, tom. 4. p. 2. f. 344. c. 1. C

Epiſcopo in clero recognoſcendo videndum num in clericali titulo aut cenſu Eccleſiaſtico quid innouatum ſit, tom. 4. p. 2. f. 452. c. 1. F

Epiſcopus admittens ad officium eum qui in maioribus conſtitutus propria vtatur vxore qua pœna afficiendus, tom. 2. p. 2. f. 27. c. 2. E. per ſe vel vicarium ſuum clericum condemnare, deponere & degradare poteſt & quomodo. tom. 4. p. 2. f. 308. c. 1. D

Epiſcopus à Metropolitano pro diebus feſtis cum eo agendis venire ſub excommunicatione non differet, tom. 2. p. 2. f. 533. c. 1. D. ſæcularibus curis non implicandus, tom. 1. p. 1. f. 28. c. 1. B

Epiſcopi Metropolitani eſt, ſi Abbates vel alij prælati ſuorum in parochialibus Eccleſijs, etiam extra diœceſim ſitis, negligentiam non emendent, eos compellere nulla obſtante exemptione, tom. 4. p. 2. f. 287. c. 1. E

Epiſcopo pro animabus commiſſi populi ratio reddenda eſt, t. 1. p. 1. f. 9. E

Epiſcopi per ignorantiam vel tormenta in hæreſim lapſi, ſi pœniteat eos, recipiendi ad honoris gradum quem ante habuerunt, tom. 1. p. 1. f. 487. c. 1. D

Epiſcopi adulterij aut fornicatij pœna, tom. 2. p. 2. f. 550. D

Epiſcopus ſi obiectum homicidium aut grauius maleficium purgare neglexerit, quinquennio à liminibus Eccleſiæ extraneus habeatur, tom. 2. p. 2. fol. 39. c. 1. E

Epiſcopo an quodlibet ſentire licitum, tom. 1. p. 1. f. 154. c. 2. F

Epiſcopus ad publicas adminiſtrationes non ſe dimittat. tom. 1. p. 1. f. 13. B

Epiſcopi ignoti ad epiſcopalia exercenda non admittendi, tom. 3. p. 2. f. 790. c. 2. E. & f. 795. c. 2. D

Ordinatio.

Epiſcopi ordinatio quomodo celebranda, t. 1. p. 1. f. 46. c. 1. C. D. & quibus ceremonijs. ibid. qualiter ordinandus, tom. 1. p. 1. f. 588. c. 1. F. ordinationes diu non differendæ. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 598. c. 1. E intra tres menſes celebrandæ, tom. 2. p. 1. f. 330. B. ordinatio coram omnibus prouinciæ ſacerdotibus, aut ſaltem pluribus fieri debet, tom. 2. p. 2. f. 241. A. à tribus ad minus Epiſcopis reliquis conſentientibus, tom. 1. p. 1. f. 5. & f. 46. c. 1. E. f. 276. c. 1. B. f. 279. c. 1. F. & fol. 332. c. 2. E. ibid. f. 671. c. 2. B

de Epiſcopis pro ordinatione munera expectantibus. tom. 3. p. 1. ſ. 2. fol. 229. c. 2. B.

Epiſcopus quando familiarem non ſubditum ordinare poſſit, t. 4. p. 2. f. 329. c. 2. D. ordinatus ex laico ante annuam conuerſationem probatam anno integro ab officio vel charitate extraneus habeatur, tom. 2. p. 2. f. 39. c. 1. A. nullus ordinari poteſt vxoratus, tom. 3. p. 2. f. 579. c. 1. F

Epiſcopi ordinati vxor monaſterio includatur, tom. 3. p. 1. ſ. 1. f. 243. E

Epiſcopus non cenſendus, qui præter voluntatem Metropolitani ſui ordinatus eſt, tom. 1. p. 1. fol. 276. c. 1. E. fol. 279. c. 2. D

Epiſcopus non niſi conſenſu metropolitani & à tribus Epiſcopis ordinandus, tom. 1. p. 1. f. 279. c. 1. F. & f. 564. c. 2. F. & 570. c. 2. C. f. 610. c. 2. F. tom. 2. p. 1. f. 426. c. 1. F. non ab vno ſed omnium comprouincialium epiſcoporum conſenſu ordinandus. t. 1. p. 1. f. 47. c. 2. A

Epiſcopatum vſurpans citra vel contra conſenſum Archiepiſcopi aut Metropolitæ à quo ordinari debebat, relegandus eſt, t. 1. p. 1. f. 333. c. 1. F

Epiſcopus in Metropolitana ciuitate non ordinatus poſt duos menſes metropolitano ſe repræſentet, t. 2. p. 1. f. 616. B

Epiſcopi in Britannia ſine conſenſu metropolitani olim non ordinandi, t. 2. p. 2. f. 227. c. 2. A

Epiſcopi poſterius ordinati prioribus ſe non præferant, tom. 1. p. 1. f. 772. F

Epiſcopus non ordinandus niſi lector anno vno, duos ſubdiaconus, tres diaconus & quatuor annis presbyter prius fuerit, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 820. c. 2. A

Epiſcopi ordinandi præuio examine fidem profiteantur, t. 1. p. 1. f. 591. c. 1. F. an inuitis ciuibus ordinandus, t. 2. p. 2. f. 207. c. 2. B. quare hoc conſtitutum. f. 208. c. 1. E. extra neceſſitatem non niſi à pluribus ordinandus, tom. 1. p. 1. f. 572. c. 2. F. ordinatus, ſi noluerit agere ſacerdotium neque conſenſerit Eccleſię commiſſæ, excommunicandus, t. 2. p. 2. f. 241. F. quis fieri non poſſit, vide ordinandus in Epiſcopum ſine conſilio clericorum ſuorum clericos non ordinet, tom. 1. p. 1. f. 589. c. 1. D. ordines non conferat inuito, t. 2. p. 2. f. 28 c. 1. D

Epiſcopi ſeruum alterius in clericum inuito Domino ordinantis pœna, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 596. c. 1. B.

Epiſcopo viuenti nullus ſuperponatur aut ſuper ordinetur, tom. 2. p. 2. fol. 39. c. 1. C

Epiſcopi ordinantis defectum ætatis habentes, bigamos, arreptitios, pœnitentiam profeſſos pœna, tom. 2. p. 2. f. 28. c. 1. B. C.

Negligentia.

Epiſcopus ſi negligat loca ad ſuam cathedram pertinentia in Catholicam vnitatem lucrari, eius illa ſint, qui prius lucratus fuerit, t. 1. p. 1. f. 706. c. 1. A. nec Eccleſia nec res domeſtica negligenda. ibid. f. 435. c. 1. E. negligens in conuerſione hæreticorum quomodo monendus & puniendus, ibid. 754. c. 2. B. D. & tom. 4. p. 2. f. 491. c. 2. A. aduerſus hæreticos negligenti & ſæpius monito, non communicandum. ibid. f. 706. c. 1. B

Epiſcoporum & Prælatorum negligentia quomodo hæreſium cauſa ſit, t. 4. p. 2. f. 280. c. 1. C

Epiſcopi eſt parochos negligentes etiam exemptos ad officium per cenſuras alioſve modos compellere, aut alios ex eorum fructibus dum reſipiſcant ſubſtituere. tom. 4. p. 2. fol. 287. c. 1. E

Epiſcoporum bona Eccleſię negligentium pæna, tom. 4. p. 2. f. 385. c. 2. C

Epiſcopi reſidentia, reſidentia qualis eſſe debeat, tom. 4. p. 2. fol. 573. c. 1. F ab Eccleſia ſua non eſt ſeparandus, tom. 1. p. 1. fol. 53. c. 1. E. ſuæ Eccleſiæ vti maritus vxori adhærebit, tom. 1. p. 1. fol. 53. c. 1. D. non abſit diu à ſuis Eccleſijs ſine formatis literis legati ſedis Apoſtolicæ, tom. 2. p. 2. fol. 7. c. 2. C. & fol. 8. c. 1. F. vltra tres dominicas ſine graui neceſſitate non abſit ab Eccleſia ſua, tom. 1. p. 1. fol. 435. c. 1. B. ordinatus ſi nolit parochiam, in qua nominatus eſt, ſuſcipere, ſed alibi velit ordinari & ſeditiones concitet, ab honore remouendus, tom. 2. p. 2. fol. 241. F. non niſi ſinguli in ſingulis vrbibus maioribus & non in quolibet pago aut oppido conſtituendi, tom. 1. p. 1. fol. 31. c. 1. B

Sedes.

Epiſcopalis ſedes in Eccleſijs altior quid deſignet, tom. 1. p. 1. fol. 88. c. 1. F. vbi ea prius non fuit, non erigenda, t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 273. D. Epiſcopi nouarum ſedium qui. tom. 3. p. 1. ſ. 1. fol. 294. c. 1. E

Epiſcopi [illegible] audiendis concionibus qualiter conſtituta eſſe debeat. tom. 4. part. 2. f. 573. c. 2. E. & tom. 2. p. 1. fol. 445. c. 1. A. f. 62[illegible]. c. 2. C

Epiſcopus ſede ſua pulſus vel pro fide exulans alienæ prouinciæ non prohibetur immorari, tom. 1. part. 1. fol. 436. c. 1. A

Epiſcopo exuli à coepiſcopis ſuccurrendum. t. 3. p. 2. f. 792. c. 1. D. E

Epiſcopi expulſi, ſi ciuitatem ex qua expulſus eſt ingrediatur pœna, t. 1. p. 1. f. 712. c. 2. D

Epiſcopi iniurioſæ eiectioni vel exilio ſuffragantium pœna, tom. 3. p. 2. f. 791. c. 2. C

Epiſcopo eiecto vel exuli de Eccleſiæ redditibus honeſtè prouidendum. tom. 3. p. 2. f. 791. c. 2. C. D

Mors.

Epiſcopi obitu cognito quid ſacerdotibus, clero & populo agendum, t. 4. p. 2. f. 459. c. 1. E

Epiſcopi defuncti inteſtati inuentarium conſcribendum, tom. 2. part. 1. fol. 616. F. redditus Eccleſiaſtici teſtantes quo conuertendi, tom. 4. p. 2. f. 576. c. 1. D. à clericis non diripiendi, tom. 2. p. 1. f. 329. E. & tom. 3. p. 2. f. 136. c. 2. F

Epiſcopi & Prælatorum Eccleſiæ memoria in horis diurnis & nocturnis quando facienda, t. 1. p. 1. f. 362. c. 1. B. Epiſcopo ægrotanti quo comitatu SS. Euchariſtia deferenda, t. 4. p. 2. f. 558. c. 1. F. infirmi non abijciendi, nec viuentibus alij ſubſtituendi, t. 3. p. 1. f. 2. f. 547. c. 1. A. Epiſcopi ægrotantis quæ cura reliquis habenda, tom. 4. p. 2. f. 576. c. 1. C. pro ægrotante ſupplicationes publicè & priuatim inſtituendæ. tom. 4. part. 2. f. 556. c. 1. C. ad Epiſcopi ſepulturam quantum ex bonis Eccleſiæ impendi poſſit, tom. 2. p. 2. f. 515. F Epiſcopi funus à quibus & quomodo deducendum, tom. 1. p. 1. f. 340. c. 2. F. Epiſcopo exequiæ qualiter præſtandæ, tom. 2. part. 1. f. 630. C. & p. 2. f. 395. F. & tom. 3. p. 2. & fol. 459. c. 1. & 2. Epiſcopus ſucceſſorem non conſtituet, t. 2. p. 2. f. 241. D. Epiſcopo defuncto alius ante ſubſtitutionem ſucceſſoris ordinarie, confectare vel quicquam de rebus Eccleſiaſticis præter [illegible] auferre non præſumat. tom. 2. p. 2. f. 38. c. 2. F. contrauenientis pœna. f. 39 c. 1. A. Epiſcopus mortuus à ſacerdotibus & canonicis efferendus. t. 4. p. 2. f. 556. c. 2. A. Epiſcopi bona nemo aduocatus ſub anathemate ſibi vendicet, tom. 3 p. 2. f. 444. c. 1. C. res propriæ à nemine competendæ aut confiſcandæ, tom. 2. part. 2. fol. 207. c. 1. C

Epiſcopi defuncti Eccleſia à quo tempore vacationis ordinanda, tom. 1. part. 2. fol. 406. c. 1. F.

Epiſcopi Titulares niſi habitum ſuæ religionis manifeſtè ferant nō admittendi, t. 3. p. 2. f. 965. c. 2. E. admittentes excommunicati. ibid. F

Epiſcopi quomodo reconciliandi. t. 1. p. 1. f. 589. c. 1. E

Epiſcopi affirmatio vel aſſeueratio quæ eſſe debeat. tom. 3. p. 1 f. 2. fol. 380. c. [illegible] E. F

Tranſlatio.

Epiſcopatuum tranſlationes non faciendæ tom. 1. part. 1. fol. 576. c. [illegible] E. & quare.

Epiſcopatuum tranſlationes duabus de cauſis fieri poſſunt, tom. 3. part. 2. fol. 456. c. 1. C

Epiſcopo non licet relicta ſua parochia ad aliam tranſire, tom. 1. part. 1. f. 6. quando id liceat. ibid. & tom. 2. p. 2. f. 241. ſine decreto ſynodi ad locum nobiliorem non tranſeat. ibid. fol. 589. c. 1. E. nec de vna ciuitate ſeu Epiſcopatu in alterum, tom. 1 p. 1. fol. 433. c. 2. B. nec de vna prouincia in aliā ibid. c. 2. E. Prævaricanti communio etiam in fine neganda. ibid. D. tranſitus quis licitus & quis non, tom. 2. part. 2. fol. 250. c. 2. B. & ſeq.

Epiſcopatum mutare quandoque licitum probatur exemplis, tom. 1. part. 1. fol. 92. c. 2 E. F. Epiſcoporum mutatio quæ licita & quæ non, tom. 1. p. 1. fol. 93. c. 1. A. B. & 94. C. communi vtilitate fieri poteſt, tom. 1. part. 1. fol. 92. c. 2. E. per diœceſes ſuas tranſiens quomodo excipiendus, tom. 3. part. 2. f. 796. c. 1. B. externus quomodo excipiendus, tom. 4. part. 2. fol. 539. c. 2. E

Epiſcopis populi in propria perſona ſæpius viſitandi ſunt, tom. 3. part. 1. f. 2. fol. 350. c. 1. B

Epiſcopalis ſedes vltra tres menſes non vacet, tom. 3. p. 2. f. 489. c. 1. C

Epiſcopus in Eccleſiam vacantem irrumpens aut ſubrepens reijciendus etſi à populo petatur, tom. 2. part. 2. f. 241. E

Miſcellanea.

Epiſcopi ad presbyteri gradum non deducendi, tom. 2. p. 1. f. 331. A

Epiſcopus Villanus an verus Epiſcopus, tom. 1. part. 1. fol. 509. c. 2. C. Epiſcopus ſi à ſubditis non recipiatur, cum clero ſe à ciuitate ſegreget, tom. 1. part. 1. fol. 9. B

Epiſcoporum peccata quam grauia ſint, tom. 2. p. 2. f. 407. c. 2. C

Epiſcopo œconomus & qua ex cauſa eligendus, tom. 4. part. 2. f. 540. c. 1. A. B. quod eius officium, B. & ſeq. Epiſcopis tranſgreſſoribus quæ pœna ſtatuta, tom. 3. p. 2. f. 186. c. 1. E. pro Epiſcopo omnibus in horis orandum, tom. 1. part. 1. f. 340 c. 2. E

Epiſcopi omnes ſuum caput agnoſcent eique obedient, tom. 1. part. 1. fol. 8. F.

Epiſcopis quibus tenuiores redditus quomodo ſuccurrendum, tom. 4. p. 2. f. 336. c. 2. E. F

Epiſcopi ſtabulis & iumentis in perſecutione præficiuntur, tom. 1. part. 1. f. 186. c. 1. B

Epiſcopo benedictionem impartiente quid cani ſolitum antiquitus à diacono, t. 4. p. 2. f. 456 c. 2. D

Epiſcoporum concordia quomodo fouenda, t. 3. p. 1. f. 2. f. 397. c. 1. F

Epiſcopatus conuerſorum à quibus vendicandi, tom. 1 p. 1. f. 754. c. 1. C. D

Epiſcopus teſtamentorum tuitionem non ſuſcipiat. t. 1. p. 1. f. 589. c. 1. C

Epiſcop[illegible]
[illegible] legitimum, tom. [illegible]
[illegible] part. 1. f. 2. fol. [illegible]
[illegible] Carol[illegible]
[illegible] 2. fol. 4[illegible]
bus [illegible]
ab Epiſcop[illegible]
obſequia [illegible]
quæ [illegible], t. 3. part. 1. f. 2. fol. [illegible]

Epiſcopis qualiter [illegible] peratoriæ interdictu[illegible] c. 1. F

Epiſcopo [illegible] næ, tom. 1. part. [illegible] po obediendum, [illegible]

Epiſcoporum [illegible] f. 49. c. 1. D

Epiſcopo pro [illegible] obediendum, tom. [illegible] Epiſcopi, vide plu[illegible]

Epiſcoporum ad [illegible] ex alia prouincia Epi[illegible] di tom. 1. p. [illegible]

Epiſcopus tranſiens [illegible] ſticum ne epiſcop[illegible] eum reuertendi [illegible] ſynodo ſtatutum. to[illegible] Eccleſiam ſine [illegible] Romanæ ſedis non [illegible] f. 83. c. 2. D. ſuper [illegible] in ipſum inijciens [illegible] præter perfectum [illegible] in populo electus [illegible] 2. p. 1. fol. 3[illegible] 1. c. 2. E. F. [illegible] dine monachico [illegible] monachicę conuer[illegible] tom. 3. p. 1. f. 2. fol. [illegible]

[illegible]

Epiſcopi Iuriſdictio[illegible] qui ſubiecti ſint, [illegible] c. 1. B. C.

Epiſcopus quotanni[illegible] ſemel viſitet tom. 2. p[illegible] plura, Viſitatio erga ſu[illegible] do officium, t. 4. part. 2. [illegible] viſitando quæ cura, to[illegible] c. 2. B. D. munus impo[illegible] viſitatio diœceſeos, t[illegible] 4 [illegible] c. 1. C.

Epiſcopi eſt Con[illegible] ria, abbatias & propo[illegible] ſæcularia & regularia [illegible] nis ſingulis viſitare [illegible] 323. c. 2. E & f. 40[illegible] corrigere omnes [illegible] culares & regulares [illegible] gētes, ibi. f. 29[illegible] D [illegible] dralū, D. eſt vi[illegible] nis quomodolibet [illegible] fol. 296. c. 2. C [illegible] ctione motum ead[illegible] Apoſtolicæ [illegible] & fol. 4[illegible] c. 2 F

Epiſcop[illegible] collegijs, hoſpitali[illegible] bus, Monte pietat[illegible] c. 1. A. [illegible] reddend[illegible] toribus Eccleſi[illegible] hoſpitalium [illegible] notarijs ex[illegible]

Epiſcopus ſubſidium charitatiuum qualiter exigere poſſit à clero, tom. 4. p. 2. f. 408. c. 1. F

Epiſcopus nec pro viſitatione vltra duos ſolidos, nec pro ordinatione quidquam accipiat, tom. 2. part. 2. fol. 261. & fol. 255. c. 1. B. C. nec pro S. chriſmate, nec pro conſecratione eccleſiarum. D. E. viſitans vltra 20. equos non conferat, tom. 3. part. 2. fol. 574. c. 2. B. viſitans quomodo excipiendus, tom. 4. part. 2. f. 469. c. 1. B

Epiſtola Acacij Beroenſis Epiſcopi reſponſoria ad literas Cyrilli Alexadrini de Neſtorio, ad cuius hæreſim ſupprimendam Cyrillum hortatur, tom. 1. p. 2. f. 146. c. 1. A

Epiſtola Acacij Conſtantinop. ad Simplicium Papam, qua nunciat per Timothei AEluri mortem, & fugam Petri Mogi Alexandrinæ eccleſiæ pacem redditam eſſe, tom. 2. part. 1. fol. 439. c. 1. C. alia eiuſdem ad Petrum Antiochenum, quod non oporteat in triſagio ponere, qui crucifixus eſt, &c. t. 2. p. 1. f. 459. c. 1. B

Epiſtola Adeodati Papæ ad epiſcopos Galliæ, de priuilegio côceſſo Abbati monaſterij S. Martini, tom. 2. p. 2. fol. 542. c. 1. F

Epiſtolæ Hadriani Papæ, vide epiſtola Hadriani.

Epiſtola Ægyptiorum Pontificum ad Felicem Papam II. de infeſtationibus Arianorum, tom. 1. part. 1. fol. 497. c. 1. E. epiſtolæ cenſura, fol. 499. c. 1. D. reſcriptum Felicis Papæ, t. 1. p. 1. f. 499. c. 2. C

Epiſtola Ægyptiorum Archimandritarum poſt Dioſcori Alexandrini damnationem ad Imperatores directa, tom. 2. part. 1. f. 237. c. 2. B. Alia pro rehabilitione Dioſcori ad Concilium Chalcedonenſe, f. 238. c. 1. B

Epiſtola Ægyptiorum Epiſcoporum & cleri Alexandrini ad Leonē Auguſtum cum libello ſupplici ad diuerſos Epiſcopos contra Timothei ſedis Alexandrinæ inuaſoris, Concilij Chalcedonenſis & orthodoxorum perſecutoris tyrannidem & ſcelera, tom. 2. part. 1. fol. 373. c. 1. C. & ſeq. alia eorundem ad Anatolium Conſtantinop. de Timothei Alexandrinæ ſedis inuaſoris ſceleribus & impietate, tom. 2. p. 1. fol. 375. c. 1. E. Alia aliorum pro Timotheo ad Leonem Auguſtū, f. 376. c. 2. f.

Epiſtola Africanorum epiſcop. ad Ioannem Papam II. data, ab Agapeto vero accepta, qua Pontificem de dubijs quibuſdam conſulunt. tom. 2. part. 1. fol 656. c. 2. E. quando accepta fuerit, f. 657. c. 1. D

Epiſtola Africani Concilij ad Bonifacium Papam, de Apiarij receptione & Commonitorij contentis, t. 1. p. 1. f. 755. c. 2. E. f. 789. D. alia eiuſdem ad Papam Cæleſtinum de cauſa Apiarij, qua petunt eius & aliorū cauſas, à ſuis epiſcopis iudicatas, ab eo non ſuſcipi nec à ſe communicatos recipi, tom. 1. part. 1. f. 757. c. 1. E. alia ad eundem Cæleſtinum Papam de cauſa Apiarij triduo agitata, eius confeſſione criminum petens ſimul aliū appellationis modum inſtitui, t. 1. p. 1. f. 792. E. F. vide plura, epiſtolæ Epiſcoporum Africæ.

Epiſtola I. Agapeti Papæ ad Iuſtinianum Imper. qua eius libellum fidei, quatenus conformis eſt ſacris canonibus, confirmat, tom. 2. part. 1. fol. 666. c. 1. A. II. ad Epiſcopos Africanos gratulatoria quod ab hæreticorum manibus incolumes euaſerit, & ad conſulta reſpondet, tom. 2. part. 1. fol. 666. c. 2. C. III. ad Reparatum, qua gratias agit de gratulatione pontificatus, & vt, quæ pro fide catholica ſcripſit, diuulgari curet, hortatur, fol. 667. c. 1. C. IV. ad Iuſtinianum, qua pro gratulatione ſimiliter gratias agit, fidem laudat, & vt in ea permaneat, nec lapſos Epiſcopos ad honores recipi faciat, hortatur, ibid. F. V. ad Anthimum, qua oſtendit in Chriſto duas perfectas eſſe naturas, & contrarium ſentientem damnat: fol. 668. c. 2. A. de fide ſuſpecta eſt, fol. 669. c. 1. E. VI. ad Cæſarium Arelatenſem de non alienandis bonis eccleſiaſticis, f. 669 c. 2. A. VII. ad eundem de appellatione Contumelioſi epiſcopi ad ſedem Apoſtolicam, ibid. C. VIII. ad Petrum Hieroſolymitanum de Anthymi depoſitione & Mennæ ſurrogatione, fol. 686. c. 1. E. alia ad Petrum Hieroſolymitanum de Anthimi depoſitione & Mennæ ſubrogatione, tom. 2. p. 1. f. 686. c. 1. F.

Epiſtola Agapiti Epiſcopi ad Leonem Imperat. qua gratulatus de imperio & victoria Timotheum coram ſynodo ſiſti ſuadet: fidem vero ſynodi Chalcedonenſis approbare ſe oſtendit, tom. 2. p. 1. f. 392. c. 2. C

Epiſtola Agathonis Papæ I. ex ſynodo Romana ad Conſtantinum maiorem, Heraclium & Tiberium Auguſtos ſcripta, qua legatos quos & qua cum poteſtate ad ſynodum VI. miſerit, quamue fidem teneat & defendi velit prolixe exponit, docens neminem prædeceſſorum ſuorum à fide recta aberraſſe, tom. 3. p. 1. f. 1. f. 24. & ſeq. vſque ad f. 49. ſubſcriptiones epiſcoporum 125. ibid. f. 50. & ſeq. à ſynodo VI. œcumenica recipitur & approbatur, f. 63. c. 2. F. & ſeq. Item fol. 69. & ſeq.

Epiſtola Alberti ducis Auſtriæ ad Conc. Baſileenſe de felici ſucceſſu viſitationis dominiorum ſuorum à Concilio iniunctæ, t. 4. p. 1. f. 235. c. 2. D

Epiſtola Alexandri I. decretalis prima de accuſatore ſacerdotis, de confeſſione per vim extorta, Benedictione ſalis & aquæ, miſſæ ſacrificio & Trinitate. t. 1. p. 1. f. 55. c. 1. D. cur hæc ab hæreticis taxetur. f. 58. c. 2. E. II. eiuſdem de cauſis & grauaminibus ſacerdotum. t. 1. p. 1. f. 59. c. 1. A. III. de detractionis vitio vitando & iniuſta puiſatione, ibid. c. 2. C.

Epiſtola Alexandri Alexandriæ epiſcopi ad coepiſcopos de Euſebij & Arij ſociorumque defectione & hæreſibus, eorumque damnatione, t. 1. p. 1. f. 265. c. 1. A. alia eiuſdem ad Alexandrum de eadem re & Chriſti Filij Dei diuinitate, t. 1. p. 1. f. 267. c. 2. E. & ſeq.

Epiſtola Alexandri Papæ II. prima ad Mediolanenſes conterraneos ſuos, excitans eos ad virtutum exercitia, t. 3. p. 2. f. 228 c. 2. C. II. ad Heraldum Noruegię Regem monens vt Adalberto Hamburgenſi Archiepiſcopo obediat, f. 229. c. 1. C III. ad Suenonem Danorum regem cenſum exigens, quem maiores eius ſoluere conſueuerant. E. IV. ad Petrum Dalmatiæ & Sclauoniæ Archiepiſcopum, quem miſſo pallio grauiter incumbere officio hortatur. F. V. ad omnes epiſcopos de rebus in Concilio Romano geſtis, f. 230. c. 1. B. VI. ad VVilhelmum Rhemenſem Archiepiſcopum de Cadaloi pſeudopapæ vinculis & de Simoniacis extirpandis. B. VII. ad Epiſcopos Daniæ pro Synodo celebranda, f. 231. c. 2. D. VIII. ad Guilielmum Regem Anglorum pro exactione denarij S. Petri, F. IX. ad S. Annonem Archiepiſcopum Colonienſem, qua concedit illi priuilegium immunitatis pro monaſterio Sigebergenſi, f. 232. c. 1. A. X. ad VVilhelmum regem Anglorum, cui laudata fide Eccleſiaſticorū defenſionem, & Lanfranci cauſam commendat, f. 232. c. 1. D. XI. ad Landulphum cui reſpondet, non aliter eum quam cum conſenſu vxoris ſuæ monaſticam vitam ingredi poſſe, c. 2. C

Epiſtolarum Alexandri Papæ II. ex bibliotheca Papirij Maſſoni I. ad Geruaſiū Rhemenſem Archiepiſcopum, cuius afflicto ſtatui ſe compati ſcribit, & vindictam iniuriæ pollicetur, f. 233. c. 1. B. II. ad eundem monens, vt controuerſias inter clericos citra affectum componat, & Comitibus ſcriptum eſſe nunciat, vt eccleſiæ læſæ ſatisfaciant & Romæ ad Synodum compareant, c. 2. B. III. ad eundem iterato monens vt duorum clericorum cauſam terminet. F. IV. ad eundem, vt Blandinenſis cœnobij inuaſorem debitis cenſuris compeſcat, f. 234. c. 1. C. V. eiuſdem neceſſitatibus ſe condolere ſcribit & auxilium pollicetur, F. VI. Hortatur eundem vt in cauſa abbatiſſę è Laudunēſi monaſterio iniuſte eiectę eliminando Laudunenſi epiſcopo, iuxta tenorem commiſſionis apoſtolicæ conſilio aſſiſtat. c. 2. C. VII. monet, ne conſecret Ioſſelinum Sueſſionenſem epiſcopum de Simonia conuictum, & vt Belluacenſem ſcandalum plebis corrigi, & Ambianenſem ob iniuriam Corbeienſi Abbati illatam ad ſatisfactionem adigi faciat, f. 235. c. 1. A. VIII. eidē ſignificat cur Corbeienſe monaſterium ab epiſcopo exemerit. E. IX. ad Geruaſium Rhemenſem Archiepiſcopū qua priuilegia monaſterio S. Dionyſij, à prędeceſſoribus conceſſa, confirmat, t. 3. p. 2. f. 235. c. 2. B. X Mādat Archiepiſcopis Gallię, vt Petro Damiano Oſtienſi epiſcopo legato ſuo fidē habeant & debitè obediant, c. 2. E. XI. ad Geruaſium Rhemenſem Archiepiſcopū eiuſq; ſuffraganeos, qua excōmunicationem à Petro Damiano in Reginaldū monaſterij S Medardi inuaſorem latam confirmat & executioni mandari præcipit. f. 236. c. 1. B. XII. ad eundem de amoto Carnotenſis eccleſię ſimoniaco inuaſore, & Aurelianenſem eadem de cauſa amoueri petit. D. XIII. ad Geruaſium Rhemenſem & Senonenſem Archiepiſcopos eorumq; ſuffraganeos quibus cauſam diuortij inter Ra. Comitem & eius vxorē dijudicandā cōmittit. c. 2. A. XIV. ad Geruaſium, vt corpus S. Mennij ab Eccleſia ſua indebitè per Catalaunenſium epiſcopum tranſlatum ad propriam Eccleſiam comminatione cenſurarum eccleſiaſticarum referatur. C.

Epiſtolarum Alexandri Papæ II à Reuerend. D. Ioanne Picardo S. Victoris Pariſienſis canonico ex antiquo M.S. bibliothecæ S. Victoris deſcriptarum ad diuerſos Epiſcopos & principes, de concubinatijs gradu deijciendis & miſſa eorum non audienda, t. 3. p. 2. f. 237 c. 1. de ſymoniacis quibuſdam depoſitis. D. E. de pœnitentia fratricidæ impoſita, c. 2. B. item alteri parricidæ, D

Epiſtolæ Alexandri Papæ III. ad Thomam Cantuarienſem pro immunitate Eccleſiaſtica contra Regem Angliæ depugnantem, t. 3 p. 2. f. 536. c. 2. B. f. 539. c. 1 F. alia ad Petrum abbatem Caſſinenſem de rebus in Concilio Veneto geſtis & reconciliatione Frederici Imperatoris, t. 3. p. 2. f. 548. c. 2. D. alia eiuſdem argumenti ad Richardum Cantuarienſem Archiepiſcopum, f. 549. c. 1. D. alia ad Arnulphũ Lexouienſem Archiepiſcopum de actis Conciliabuli Papienſis, Victoris Antipapæ & Friderici Imperatoris, t. 3. p. 2. f. 527. c. 2. A.

Epiſtolæ plures Alexandri Papæ III. quæ & vbi extent, vide, f. 515. c. 2. E. & ſeq.

Epiſtolæ Alexandri Papæ IV. ad Saltzburgenſem epiſcopum & alios vbi extent vide, t. 3. p. 2. f. 733. c. 1. D

Epiſtola Alexandri Alexandrini epiſcopi de Arij & ſociorum eius defectione & depoſitione. t. 1. p 2 f. 527. c. 2. B

Epiſtola Alexandri Theſſalonicenſis Epiſcopi gratulatoria ad Athanaſium de victoria contra Euſebianos, tom. 1. p. 1. f. 377. c. 2. B

Epiſtola Alexandrinæ ſynodi catholicæ in cauſa Athanaſij ad Catholicos epiſcopos de calumnijs Euſebianorum & innocentia Athanaſij iterum ab iiſdem impugnata, t. 1. p. 1. f. 402 & ſeq.

Epiſtola Alexandrini Concilij II. ſub Liberio Papa habiti ad Iouianum Auguſtum de vera fide Catholica ſeu Nicæna acceptanda & protegenda, t. 1. p. 1. f. 490. c. 2. F

Epiſtola Alexandrini Concilij de lapſis reſtituendis anno Chriſti 362. habiti ad Euſebium, Luciferum & alios Epiſcopos de recipiendis lapſis redire ad eccleſiam cupientibus, de Sardicenſi fidei formula reiecta, vocum Perſonæ & Hypoſtaſis ſignificatione, & Verbi incarnatione, t. 1. p. 1 f. 487. c. 2. D. quod mendoſa ſit epiſtola hæc, f. 489. c. 2. C. à quibus ſubſcripta, f. 488. c. 1. D. Epiſtola Alphonſi Aragoniæ Regis ad Conc. Baſileenſe qua de traditate ſuæ legationis ſe purgat, t. 4. p. 1. f. 235. c. 1. E.

Epiſtola Alypij ad Cyrillum Alexandrinum epænetica ob fortitudinem contra hoſtes fidei oſtẽſam, t. 1. p. 2. f. 304. c. 1 E

Epiſtola Amatoris Auguſtudinenſis Epiſcopi ad Syluerium Papam, cui ad leuandam inopiam exilij mittit munerã rogans de eius ſtatu certior fieri, t. 2. p. 1. f. 772. c. 1. E.

Epiſtola S. Ambroſij & coepiſcoporũ ad Siricium Papam, eius ſolicitudinem in hæreticis damnandis cõmendans & contra Iouiniani errores defendens virginitatem, t. 1. p. 1. f. 550. c. 1. D.

Epiſtola Anacleti Papæ prima de accuſationibus ſacerdotis, de peregrinis & prouincialibus iudicijs & appellatione à iudicijs ſæcularium ad iudicium ſacerdotum, t. 1. p. 1. f. 42. c. 1. F. ſecunda de ordinationibus clericorum, epiſcoporum accuſationibus & ordinationibus, item in quibus vrbibus primates, & in quibus Metropolitæ eſſe debeant, t. 1. p. 1. f. 46. c. 1. B. III. eiuſdem de bipartito ordine ſacerdorum, epiſcoporum ordinatione & diſcretione, appellationem ad ſedem Apoſtolicam & accuſatore hoſte non admittendo, t. 1. p. 1. f. 48. c. 2. F. cur hæc nouatoribus diſpliceat. tom. 1. part. 1. f. 50. c. 2. C

Epiſtola Anaſtaſij Papæ decretalis, I. ad omnes Germaniæ epiſcopos de S. Euangelio à ſtantibus audiẽdo, de tranſmarinis ad clerum recipiendis & Manichæis Romæ repertis, t. 1. p. 1. f. 585. c. 2. B. an hæc ſurreptitia ſit, f. 586. c. 1. D. II. eiuſdem ad Nerianum nobilem virum conſolatoria de obitu Patris, f. 586. c. 1. E. an hæc etiã fidei ſuſpecta ſit, c. 2. B. III. ad Ioannem Hieroſolymorum epiſcopum de Origenis verſione praua & eccleſiæ inutili, ac de Ruffino eius interprete ſuſpecto, t. 1. p. 1. f. 586. c. 2. D.

Epiſtola Anaſtaſij Papæ II. decretalis ad Anaſtaſium Auguſtum de temerario iudicio mortuorum & contentione vitanda, de Acacij nomine in eccleſia tacendo, eiuſq; ordinatis, & Alexandrinis ad pacem eccleſiæ & fidem ſynceram reuocandis, t. 2. p. 1. f. 506. c. 1. E. quo fine ſcripta f. 507. c. 2. E

Epiſtola Anaſtaſij Imper. ad Hormiſdam Pontificem petens vt ad componenda in Schytia diſſidia concilium congregari faciat, t. 2. p. 1. f. 558 c. 1 A. cauſa epiſtolæ. ibid. D. alia eiuſdẽ ad eundem rogans vt ad ſynodum in Scytia veniat. f. 559. c. 2. B. alia ad eundem per legatos ſedes Apoſtolicæ miſſa, qua catholicam fidem profitetur, Chalcedonenſis Concilij decreta ſeruanda eſſe nunciat, Acaciũ tamen ad tollenda ſchiſmata non damnandum eſſe, t. 2. p. 1. f. 562. c. 2. quando hæc ſcripta fuerit, fol. 563. c. 1. C. Alia ad eundem, qua legatos ad ſalutationis officium & pacem conciliandam mittit, fol. 563 c. 1. E. item alia qua nimiam eius duritiam ſugillat, f. 575. c. 1. F

Epiſtola Anaſtaſij Imperat. ad ſenatũ vrbis Romæ ſignificans Pontificẽ & Regem ad pacem eſſe cohortandos, t. 2. p. 1. f. 564. c. 1. B. Reſcriptum ſenatus quo nunciat Pontificem pacis ſemper ſtudioſum extitiſſe ſed eam ab Acacij damnatione pendere, ibid. F

Epiſtola Anaſtaſiæ ad Hormiſdam rogans vt pro piiſſimi Imperatoris ſalute preces ad Deum fundat, tom. 2. p. 1. f. 589. c. 1. C.

Epiſtola Anatolij Conſtantinop. Epiſcopi ad Leonem Imperat. qua declarat Timotheum impiiſſimum inuaſorẽ Alexandriæ ſedis deponendum eſſe, & S. ſynodum Chalcedonenſem per omnia cõtra eius calumnias & aſſeclas defendendam, t. 2. p. 1. f. 378. c. 1. F

Epiſtola Angliæ Regis ad Eugenium Papam pro Baſileenſi Concilio, t. 4. p. 1. f. 149. c. 1. E. Eiuſdem epiſtola ad Conciliũ Baſileenſe ibi. c. 2. F

Epiſtola Anglorum ad Innocentium Papam querulosa de exactionibus à curia Romana [illegible] t. 3 p. 2. f. [illegible] F. & ſeq.

Epiſtola Aniceti Papæ I. [illegible] Galliæ Epiſcopos de [illegible] natione, primatibus & M[illegible] & tonſura clericorum ac [illegible] f. 72. c. 2. C

Epiſtola Anteri Papæ de [illegible] ſcopos Bæticæ & Toletanæ pro[illegible] mutatione Epiſcoporum, t[illegible] c. 1. D

Epiſtola Anthemis A[illegible] Fullonem de omittenda [illegible] ex triſagio, t. 2. p. 1. f. 459. c. 2. [illegible]

Epiſtola Antiochenæ ſynodi ad Dionyſium Papam de Pauli Sam[illegible] ſceleribus & depoſitione, tom. 1. p. [illegible] c. 1. & 2.

Epiſtola Antiocheni Concilij II. ſub Liberio habiti ad Iouianũ Auguſtum [illegible] cænã ſe fidem profiteri plu[illegible] A[illegible] Ariani ſimul nũciant, t. 1. p. 1. f. 4[illegible]

Epiſtola Antonij de Monte C[illegible] Praxedis ad Leonem X. de [illegible] & impreſſione actorum Con[illegible] Lateranenſis, t. 4. p. 2. f. 1. c. 2. A

Epiſtola Anulini proconſ. ad Conſtantinum Imperat. de Donatiſt[illegible] contra Cæcilianum Carth[illegible] Epiſcopum, t. 1. p. 1. f. 212. c. 2. B

Epiſtola Concilij Aquileienſis ſub Damaſo Papa anno 381. habiti [illegible] Galliæ de geſtis Concilij, t[illegible] 2. F. alia eiuſdem Concilij ad [illegible] Valentinianũ & Theodoſium [illegible] de actis Concilij, d[illegible] Secundiano, quos c[illegible] lente depoſ. & prol[illegible] f. 5 1. c. 1. & 2.

Epiſtola Arcadij Imper[illegible] ad epiſtolam Innocentij Papæ [illegible] cõmunione cũ Epiſcop[illegible] per ignorantiam purgat, & a[illegible] t. 1. p. 1. f. 628 c. 2. B

Epiſtola Synodica Arelatenſis Concilij Prouincialis ſub Sylueſtro anno Chriſti 314 celebrati, t. 1. p. 1. f. [illegible] c. 2 [illegible]

Epiſtola Ariminenſis ſynodi anno [illegible] habitæ ad Conſtantium Imperat[illegible] ſynodi & damnatione Valentis, V[illegible] aliorum. t. 1. p. 1. f. 481 c. 2 E [illegible] dem qua petit veniã Arm[illegible] diante hyemis aſperitatem. f. 48[illegible]

Epiſtola Arnulphi Lexouienſis Epiſcopi ad Epiſcopos Angliæ de actis Conciliabuli Papienſis & Victore [illegible] tom. 3. p. 2. f. 528. c. 1. E

Epiſtola Arſenij pœnitentis ad Athanaſium qua ad Eccleſiæ co[illegible] recipi petit, t. 1. p. 1. fol. 3[illegible]

Epiſtola Aſclepiadis T[illegible] ſcopi ad Petrum Antiochenum [illegible] hæreſi admonens, & de ad[illegible] in triſagio omittenda, tom. 2. pa[illegible] 461 c. 1. F

Epiſtola Atalarici Regis ad Ioannem Papam II continens co[illegible] ſenatus conſultũ cõtra Simo[illegible] t. 2. p. 1. f. 653. c. 2. F

Epiſtola B. Athanaſij ad M[illegible] Papam pro exemplari Concilij Nic[illegible] & canonum numero, tom. 1. p[illegible] 326. c. 1. D. reſponſoria ad hanc [illegible] c. 2. E. harum epiſtolarum [illegible] tunt, t. 1. p. 1. f. 327. c. [illegible] B.

Epiſtola

Epiſtola Athanaſij reſponſoria ad litteras Liberij Papæ, quod verbum perfectum hominē aſſumeſerit, t.1.p.1.f. 474. c.2.E. alia eiuſdem ad Epicterum Corinthiorum Epiſcopum tempore Cyrilli Alexand. in multis corrupta, tom.2.p.2.f. 437.c.2.D.E

Epiſtolæ pro Athanaſio à diuerſis ſcriptæ vide Athanaſius.

Epiſtola Atticí Epiſcopi Conſtantinopolitani ad Conciliū Carthaginenſe qua nunciat ſe Nicænos canones tranſmittere, t.1.p.1.f.757.c.1.A. alia eiuſdem ad Concilium Africanū, qua canones Concilij Nicæni authenticos mittere ſe nunciat, t.1.p.1.f.792. A

Epiſtola Auguſtini, Aurelij & aliorum Epiſcoporum Cirtenſis Concilij de actis Collationis cum Donaſtis Carthagine habitæ, t.1.p.1.f.698.c.2.E. & ſeq.

Epiſtola Auiti Galli Epiſcopi ad Hermiſdam Papam, qua petit certior fieri de his, quę legati de vniuerſalis Eccleſię pace Cōſtantinop. egerint, t.2.p.1.f.567.c.2.C

Epiſtola Aurelianenſis Concilij prouincialis primi ſub Symmacho Papa ad Clodoueum Francorum Regem de decretis ſynodi, t.2.p.1.f.561.c.1.F.& ſeq.

Epiſtola Baſilienſis Con. Regi Franciæ miſſa pro mittendis ſuis ambaſiatoribus ad Concilium, t.4.p.1.f.164.c.2.F. Aliæ pro eodem negotio ad D. De Tremollia, ad Archiepiſcopum Rhemenſem & Archiepiſcopum Lugdunenſem miſſæ, ibid. f.165.c.2. aliæ eiuſdem Concilij ad VVebadeſlaum Poloniæ regem, t.4.p.1.f.166.c.1. D. ad Bohemos, t.4.p.1.f.23.c.2. B. alia ad eoſdē inuitatoria ad Concilium, t.4.p.1.f.163.c.2.E. vide alias, f. 173.c.1.& 2.

Epiſtola Baſilienſis Concilij ad vniuerſos chriſtianos de obedientia Concilijs generalibus præſtāda, t.4.p.1.f.143.c.1.A alia ad Eugen. Conſtantinopoli ſynodū pro Græcis celebrari improbans, t.4.p.1.f.115.c.2. alia ad eiuſdem inuectiuam reſponſoria t.4.p.1.f.118.c.2. vide plura Baſilienſis Concilij Reſp.

Epiſtola B. Baſilij ad Tyanenſem ſynodum qua pacem ſe cum omnib. optare ſignificat, t.1.p.1.f.494.c.2.C

Epiſtola Baſilij Imper. ad ſynodum œcumenicam octauam cōmonitoria ad recte ſine affectu, odio, aut gratia iudicādum, t.3.p.1.ſ.2.f.609.c.2.A.& ſeq. alia eiuſdē ad Hadrianū Papā II. qua explicatis calamitatib. Cōſtantinop. Eccleſiæ Photium expulſum & Ignatium reſtitutum eſſe nunciat, petens per legatos quid ordinatis à Photio fieri debeat, t.3.p.1.ſ.2.f. 620.c.2.F. græcolatina. f.739.c.2.E

Epiſtola Baſilij & Leonis Impp. ad omnes Patriarchales ſedes, de Photij damnatione & actis ſynodi VIII. t.3.p.1.ſ.2.f. 688.c.2.D. alia eiuſdem ad Hadrianum Papam II. qua Theognoſtū ſuum Apocriſariū cōmendat, & cū quibuſdā à Photio promotis diſpenſari petit, vt ad maiores gradus ob merita promoueri poſſint, & munera mittit. t.3 p.1.ſ.2.f.689.c.1.B

Epiſtola Baſilij Diaconi & reliquorum monachorum queruloſa de iniurijs à Neſtorio orthodoxis illatis ad Auguſtos Theodoſium & Valentinianū, t.1.p.2.f. 159.c.2.E

Epiſtola Benedicti Papæ I. prima ad Epiſcopum Dauid. decretalis, qua probat ex ſacris literis ſummam Trinitatem vnitatem eſſe, t.2 p.2.f.248.c.1.F

Epiſtolæ Benedicti Papæ II. ſpuriæ & illegitimæ, t.3.p.1.ſ.1.f. 296. c.1. E. excepta ea, quæ ad Hiſpaniæ Epiſcopos miſſa eſt, ibid. F

Epiſtola I. Benedicti Papæ III. ad Hincmarum Archiepiſcopum Rhemenſem, qua ſurreptitiè Sueſſionenſem ſynodum approbat, t.3.p.1.ſ.2.f.406.c.2.F II. eiuſdem ad Epiſcopos Galliæ de Huberti ſubdiaboni ſceleribus, f.407.c.2.A

Epiſtola Benedicti IX. ad Stephanum Aruernenſem Epiſcopum qua abſolutionem quam cuidam ab Epiſcopo excommunicato Comiti inſcius dederat, reuocat, t.3.p.2.f.186.c.2.B

Epiſtola B. Bernardi abbatis ad Innocentiū II. de diſputatione ſua cum Abailardo hęretico publicè habita, t.3.p.2.f. 493.c.2.B.& ſeq. alia ad Eugeniū Papā III. exhortatoria ad expeditionem in terram ſanctam promouendam & de actis Concilij Carnotenſis, t.3.p.2.f.503.c.2.F

Epiſtola Bohemorum ad Chriſti fideles hæretica, t.4.p.1.f.239.c.1.D. vide plura Epiſt. Pragenſium.

Epiſtola Bonifacij Papæ I. ad Honorium Auguſtum, qua petit conſtitui vt nunquam in vrbe Roma per ambitum ordinetur Antiſtes. t.1.p.1.f.720.c.2.A. reſcriptum Honorij, f.721.c.1.A. II. Bonifacij Papæ I. ad Epiſcopos Galliæ quibus Maximi Epiſcopi de diuerſis criminibus accuſati cauſam committit t.1.p.1. f.721.c.1.D. quando hæc & qua occaſione ſcripta, f.721.c.2.D. III. ad Hilarium Narbonenſem Epiſcopum, vt nullus contempto Metropolitano ordinetur Epiſcopus, & quæ Patroclus agat, diligenter expiſcetur, ſibique referat, t.1.p.1. f.721.c.2.E alia eius nomine ad Eulalium quendam Alexandrinū Epiſcopum ſcripta, tota commentitia & ab Impoſtore affecti, t.1.p.1.f.729. D

Epiſtola Bonifacij Papæ II. ad Eulalium Alexandrinum de reconciliatione Carthaginenſis Eccleſiæ, t.2.p.1.f.644. c.1.E. probatur eſſe commentitia, c.2.D. qua occaſione conficta fuerit, f.645.c.1.B Exemplar precum eius & Iuſtiniani Principis, f.645.c.1.D. profeſſio fidei Iuſtino adſcripta ſuſpecta, f.645.c.2.E

Epiſtola I. Bonifacij Papæ V. ad Iuſtū Roffenſem Epiſcopum, cui pallium mittit, ius ordinandi Epiſcopos concedit, laudans quod Adelualdum Regem ad fidem perduxerit, t.2.p.2.f.322.c.2.B. II. eiuſdem ad Eduinum Anglorum Regem hortans vt Chriſtianam fidem amplectatur, t.2.p.2.f.325.c.1.B. III. ad Edelburgem Reginam cui gratulatur de fide Chriſtiana recepta, & vt idē facere coniugem moneat, hortatur, ibid. c.2.E

Epiſtolæ S. Bonifacij Papæ VII. vulgò VIII. extant apud Matthæum VVeſtmonaſterienſem.

Epiſtola Bonifacij Germanorum Apoſtoli ad Zachariam Papam, de vita & hæreſi Clementis Scoti & Adelberti Galli hæreticorum, quos anathemate percuti petit. tom. 3. part.1.ſ.1. fol. 381.c.2.F. alia eiuſdem ad eundē qua ei de pontificatu gratulatur, & Epiſcopos à ſe ordinatos confirmari, ſynodumque in Francia celebrari petit. tom. 3.p.1.ſ.1.f.362. c.1. D. aliæ eius ad Stephanum Papam III. vbi extent vide, tom.3. part. 1. ſ.1. f. 395.c.2.F

Epiſtola Byzaceni Concilij ad Conſtantem Imperatorem, vt Paulum Conſtantinop. alioque monothelitas idem cum vniuerſa orthodoxa Eccleſia ſapere faciat, tom.2.p.2.f.428.c.1.B.& ſeq.

Epiſtola Cabilonenſis Concilij ad Theodoſium Epiſcopum, qua eum iubent epiſcopatu vſque ad proximam ſynodum ob crimina intentata abſtinere, t.2.p.2.f.528.c.1.E

Epiſtola Cæciliani ad Felicem, t.1.p.1. f.222.c.1.D

Epiſtola Cæleſtini Papæ I. decretalis ad Epiſcopos Galliæ, qua S. Auguſtini ſcripta contra Pelagium & Auguſtinum defendit aduerſus ſugillatores eius & commendat, t.1.p.1.f.733.c.1.B. II. ad Epiſcopos Galliæ de habitu miniſtrantium in Eccleſia, de vltima pœnitentia nulli deneganda, de non ordinandis Epiſcopis nolentibus clericis, aut non niſi per gradus aſcendentibus, tom.1.d.1.f. 735.c.2. III. ad Apuliæ & Calabriæ Epiſcopos de non ordinandis epiſcopis ex laicis contemptis clericis, & quod populus docendus ſit, non ſequendus, tom.1. part.1.f.736.c.2.F. quarta V. VI. VII. & VIII. vbi extent. vide tom.1.p.1.f.737. c.1.E.& ſeq. & infra poſt epiſtolas numeratas hic annotantur. IX. ad Theodoſium Auguſtum de cura regali, t.1.p.1. f.737.c.2.B. X. ad Cyrillum Alexandrinum de Theodoſij Imperat. ſtudio ergā religionem, ibid. E. XI. ad Patres Epheſinæ ſynodi encyclica de Neſtorij depoſitione & ordinatione Maximiani, & Neſtorio longius ablegando, ac lapſis ad eccleſiam recipiendis, t.1.p.1.f.738.c.1.C. XII. ad Theodoſium Iuniorem de regni vera felicitate, Maximiano Conſtantinopolit. defendendo, & cauſæ eccleſiaſticę atque Pauperum patrocinio ſuſcipiendo, tom.1.p.1.fol.739.c.1.F XIII. ad Maximianum Conſtantinop. Epiſcopum, hortatoria vt Epiſcopale officium bene adminiſtret & lupos Pelagianos ab ouili arceat, fol.740.c.1.C. XIV. ad clerum & plebem Conſtantinop. cui gratulatur de proſtrato hæreſiarcha Neſtorio, quem Iudæ comparat eiuſque malitia ex fautoribus Cæleſtianis, quibus reiectis monet vt Maximiano pareant, tom.1 p.1.f.740. c.2.B. alia eius ad Cyrillum Alexandrinum, qua eum de cura & vigilantia pro domo Dei commendat, & Neſtorium, niſi ſe emendet, excommunicari oportere nunciat, t.1.p.2.f.131.c.2.F. item alia ad Neſtorium, qua eum grauiter redarguit, & niſi intra decem dies ab intimatione huius, hæreſin corrigat & Cyrilli fidem amplectatur, excommunicatum denunciat, t.1.p.2.f.134.c.1.E. t.2. p.2.f.94.c.1.C. alia eiuſdem ad clerum & populum Conſtantinopolitanum, de Neſtorij hæreſibus vitandis, eiuſque, niſi intra 10. dies reſipiſcat, excommunicatione futura, t.1.p.2.f.138.c.1.E. alia ad Ioannem Epiſcopum Antiochenum, de Neſtorij hæreſi, eiuſque excommunica-

tione futura, niſi reſipiſcat intra decem dies & Eccleſiæ defenſione, t.1.p.2.f.143. c.2 A. alia ad S. Epheſinam ſynodum de officio & ſollicitudine Epiſcoporum pro Eccleſia contra hæreticos defendenda & orationis ac fidei ſcuto opponendo, to.1. p.2.f.233.c.2.C. alia ad Theodoſium Imperatorem monitoria ne nouitatem in religione introduci patiatur, & maiorem fidei quam regni curam gerat, tom.1.p.2. f.236.c.1.B. alia ad Cyrillum Alexandrinum quomodo & quid Neſtorio agendum ſit, t.1.p.2.f.236.c.2.B

Epiſtola Cœleſtini Papæ I. poſt damnationem Neſtorij ad Synodum Epheſinam ſcripta, quam laudat ob fortitudinē contra hoſtes Eccleſiæ oſtēſam, & de Neſtorianis pertinacibus eijciendis, conuertentibus ſe recipiendis & Ioanne Antiocheno commonendo admonet, t.1. p.2. f.413.c.1.E. Alia eiuſdem ad Theodoſium iuniorem Auguſtum poſt ſynodum, qua præclara eius in bello Eccleſiaſtico facta laudat, Maximianum ipſi Epiſcopum & Pauperum cauſas commendat, tom.1.p.2. f.414.c.2. D Alia eiuſdem ad Maximianum Conſtantinop. Epiſcopum gratulatoria & monitoria vt prędeceſſorū ſequatur veſtigia, & hæreſeon fibras euellere ſtudeat, t.1.p.2.f.415.c.2. Alia eiuſdem ad Clerum & plebem Conſtantinop qua laudat eos quod reſtiterint hæreſi, & gratulatur de victoria contra Neſtorij conatus, t.1.p.2. f.416.c.1.A

Epiſtolæ Cœleſtini Papæ III. vbi extent, t.3.p.2.f.661.c.1.E. & ſeq.

Epiſtola Cęſarij Epiſcopi ex Carpétoractenſi Concil. ad Agretium vel Agriciū Epiſcopum, qua eum ab officio Miſſæ ſuſpendit per annum, t.2.p.1.f.642.c.2.F

Epiſtolam cælitus quandam cecidiſſe Hieroſolymis & per Michaelem Archāg. inuentam & ad diuerſos perlatam Adelberti hæretici commentum, tom.3.p.1.ſ.1. f.383.c.1.B

Epiſtola Calixti Papæ I. decretalis ad Benedictum Epiſcopum de temporib. ieiuniorum & criminationibus doctorum, t.1.p.1.f.83.c.2.C. II. ad Galliæ Epiſcopos de hoſtibus Epiſcoporum, de communicantibus cum excommunicatis, Epiſcoporum parochijs & cōſanguineorum cōiunctionibus & accuſatorum admiſſione, t.1.p.1.f.85.c.1.A & ſeq.

Epiſtola Calixti Papæ II. ad Chriſti fideles de Mauricio antipapa debellato & pace Eccleſiæ reddita, t.3.p.2.f.464.c.1.A alia eiuſdem ad Henricum Imperat. commonitoria ad pacem cum Eccleſia ineundam. D alię eius vbi extent, vide t.3.p.2. f.461.c.1.

Epiſtola Canonicorum S.Petri Romæ pro Victoris antipapæ electione, t.3 p.2. f.526. c.1.D

Epiſtola Capitanei de victis Huſſitis ad Columnum Druskam, tom.4.p.1.f.238. c.2.F. alia eiuſdem ad Sigiſmundum Imp. de rebus Taboriticis, tom.4.part.1.f.240. c.2.D. aliæ eiuſdem argumenti. fol.241. c.1.E.c.2.D

Epiſtol Capreoli Carthaginenſis Epiſcopi ad Synodum Epheſinam qua S. Auguſtini obitū nunciat, & Africanos quod ad Concilium non venerint ob interclusos aditus excuſat, t.1.p.2 f.203.c.2

Epiſtola Caroli Magni ad Elipandum hæreticum, qua pulcherrime eum hortatur regiæ viæ, quæ in ſola Apoſtolica Eccleſia & apud SS. Patres reperitur inſiſtere & hæreſim relinquere, t.3.p.1.ſ.2.f.155. c.1.B

Epiſtola Carthaginenſis Concilij ſub Innocentio Pap.1. anno 416. habiti ad Innocentium Papam pro confirmatione damnationis Cœleſtij, t.1.p.1.f.702.c.2.B

Epiſtola Carthaginenſis Concilij prouincialis VI. ad Bonifacium Papam I. de capitulis Nicæni Concilij in ſua ſynodo relectis, t.1.p.1.f.724.c.2.A

Epiſtola Caſſiodori ad Ioānem Papam II. qua pro bono regimine in officio prætoris preces eius ad Deum petit, t.2. p.1. f.654.c.2.B

Epiſtol. Celeris ad Hormiſdam Papam nuncians legatorum opera omnes Conſtantinopoli pacificè viuere & idem in alijs ciuitatibus breui ſperari, tom.2. par.1. f 603.c.1.C

Epiſtolæ Chalcedonēſis Concilij. Prima Leonis Papæ ad Eutychem presbyterum de Neſtoriana hæreſi repullulante, tom.2. part.1. fol.6. A. II. eiuſdem ad Flauianum Conſtantinop. Archiepiſcopum petens de cauſa Eutychetis ad ſe appellantis inſtrui. ibid B. III. eiuſdem ad Theodoſium Auguſtum eiuſdem argumenti, f.7.c.1.C. IV Flauiani ad Leonem Papam de erroribus impij Eutychetis, c.2.C. V. exemplum fidei Flauiani continet manu propria ſcriptæ & Imperatori exhibitæ, fol.8. c.1. C. VI. Flauiani ad Leonem Papam hortatoria ad hæreſim compeſcendam Eutychetis. F. VII. Reſcriptum Leonis Papæ vbi exter. f.10. A. VIII. Leonis Papæ ad Iulianum Epiſcopum Coenſem vt Neſtorianis & Eutychianis reſiſtant, f.10.B IX. eiuſdem ad Fauſtum, Marcianum & alios Conſtantinopolitanos vt hæreticos fugiant, f.12.B X. eiuſdem ad Theodoſium Auguſtum de legatis vice ſua ad ſynodum Epheſinam deſtinatis. E XI. Leonis ad Pulcheriam Auguſtam vt fidei Catholicæ contra Eutychen hæreticum patrocinetur, tom.2. part.1. fol.13. c.2.B

XII. eiuſdem ad eandem de eodem argumento fuſius explicato, f.14. c.1.C

XIII. Leonis Papæ ad Epheſinam ſynodum II. de legatis ſua vice ad Concilium miſſis & Eutyche ſi reſipiſcat recipiendo, eiuſque doctrina damnanda, f.15. c.2.C

XIV. ad Fauſtum Presbyterum ſalutatoria, f.16.c.1.C

XV. Petri Rauennatis Epiſcopi ad Eutychem vt miſſa hæreſi ſcriptis Leonis Papæ attendat, tom.2. part.1. f.16. c.1.E

XVI. Leonis Papæ ad Flauianum de ſynodo congreganda, f.17.c.1.D

XVII. eiuſdem ad Theodoſium Auguſtum, qua nunciat ſe ad Concil. Epheſinum venire non poſſe, legatos tamen miſſurum, f.17.c.1.E

XVIII. ad Flauianum Conſtantinopol. Ibid.c.2.E

XIX. Leonis ad Theodoſium Auguſtum qua petit ſynodum in Italia celebrari, incuſans ſynodum II. Epheſinam, quod prauo intellectu Eutychis hæreſi faueat, tom.2. part.1. fol.18. c.1. A

XX. Leonis Papæ ad eundem eiu[...] argumenti. Incuſat enim quod Eph[...] na ſynodus II. contra Canones [...] ideoque non niſi in Italia celebrari [...] cilium rogat, tom.2. part.1. f.1[...]

XXI. eiuſdem ad Pulcheriam Aug[...] contra eandem ſynodum II. [...]

XXII. eiuſdem ad clerum & plebem [...] ſtantinopolitanam, de nullitate [...] Epheſinæ II. & vt Flauiano ſuo Ep[...] alium ſubſtitui non patiantur, t.2.p.1[...] c.2.E

XXIII. ad eoſdem vt decreta & acta [...] di Epheſinæ II. non recipiant, & [...] humanitatem contra Eutychianos [...] fendant, tom.2. part.1. fol.21 [...]

XXIV. Hilarij diaconi Romani [...] cheriam Auguſtam, quod nolent [...] damnationi Flauiani conſentire [...] diſceſſerit. & ſynodi acta iure a L[...] probentur, fol.23. c.1 A XXV [...] lentiniani Imper. & Placidiæ a[...] doxiæ Auguſtarum ad Theodoſi[...] vt iubeat in Italia Concilium cele[...] f.23.c.2 D.

XXVI. Gallæ Placidiæ ad Theo[...] Imper. filium, vt ad petitionem L[...] Papæ & ſuam Flauianum Conſtan[...] Epiſcopum contra iniurias Alex[...] Epiſcopi & pſeudoſynodi Epheſinę tue[...] tur, tom.2. part.1. fol.24. [...]

XXVII. Liciniç Eudoxię ad Theodo[...] Imper. de Eccleſiæ turbatione e[...] petitionis, fol.24. c.1.E XXVIII. G[...] læ Placidiæ ad Pulcheriam Auguſ[...] iuſdem argumenti, f.25.c 1.C

XXIX. Theodoſij Imp. ad Valen[...] num Aug. pro Epheſina ſynodo I[...] Flauiani damnatione, t.2.p.1.f.25.c.2 [...]

XXX. ad Placidiam Aug. eiuſdem [...] menti, fol.26. c.1.B XXXI. [...] doxiam eiuſdem argumenti. [...]

XXXII. ad Theodoſium Imp. de A[...] lio Conſtantinop. Epiſcopo, vt c[...] miſſis à ſe legatis profeſſionem fidei [...] conſentientem Catholicæ religioni, [...] ſi hoc is detrectet ſynodum in Italia [...] uocari faciat, tom.2. part.1 f.27 [...]

XXXIII. Impp. Valentiniani & Mar[...] ad Leonem Papam de Chalcedo[...] Concilij celebratione, fol. 27 [...]

XXXIV. eiuſdem Marciani ad eu[...] vt vbi cupit ſynodum congregar[...] f.28.c.1.B

XXXV. Pulcheriæ Aug. ad Leone[...] nunciat Anatolium Conſtantinop. E[...] ſcopum haud grauate fidei ſub[...] Flauiani corpus in baſilica Apoſtol[...] ſepultum eſſe, & vt ſynodum vbi [...] congregari faciat, tom.2. p.2. [...] c 1.F

XXXVI. Marcionis Imp. ad Epiſco[...] vniuerſos vt Nicæam conueniant [...] p.1.f.29.c.2.E

XXXVII. Valentin. & Marcion[...] ad Anatolium Conſtantinopol. E[...] pum eiuſdem argumenti, fol.[...]

XXXVIII. ad Synodum in N[...] ſuo aduentu ad ſynodum. [...] dem D.

XXXIX. Pulcheriæ Aug ad Con[...] Bithyniæ ſtrategum vt curam ha[...] ea diſciplinam ſynodi, tom.2.part[...] c.1.F

XL. I[...]

XL. Leonis Papæ ad Synodum Nicæam ſeu Chalcedonēſem, cui legatos à ſe miſſos præſidere iubet, f.31.c.2.D. XLI. Impp. ad Synodum Nicæam, vt Chalcedonem ſe transferat, f.32.c.1.C. XLII. ad eandem eadem de cauſa, f.33.c.2.A

Epiſtola Chalcedonenſis Concil. ad Valentinianum & Marcianum Auguſtos de damnatione Dioſcori Alexandrini Epiſcopi, eiuſque cauſis, t.2.p.1 f.215.c.1.A. Alia eiuſdem argumenti ad Pulcheriam Auguſtam, f.215.c.2.C. alias poſt finem eius ſcriptas, vide t.2.p.1. à f.345. vſque ad f.409.

Epiſtola Chalcedonenſis Synodi ad Leonem Papam de omnibus generaliter in Synodo geſtis, t.2.p.1.f.350 & ſeq.

Epiſtola Chalcedonenſis Synodi ad B. Leonem Papam. Item Marciani Imperat. ad Alexandrinos, & alia eiuſdem ad Archimandritas, qua occaſione ſcriptæ fuerint, item omnes illæ virorum illuſtrium pro Chalcedonenſi Synodo, to. 2. p.1.f.418.c.2.E.f.419.B.D

Epiſtola Clementis Papæ I. prima ad Iacobum fratrem Domini de primatu, actis & obitu B. Petri, & ſubſtitutione ſui, ac inſtructione à B. Petro accepta, t.1.p.1. f.27.& ſeq. cur encyclica dicta, ibid.f.32. c.2.D. quando ſcripta, ib. E. II. ad Iacobum fratrem Domini de ſacris veſtibus & vaſis, & altaris miniſtris, to.1.p.1.f.33.c. 2.F. III. eiuſdem ad Epiſcopos de officio ſacerdotum & clericorum, tom.1.p.1. f.36.c.1.&2. IV. eiuſdem ad diſcipulos ſuos, qui perſuaſione quorundam à recta via deuiarant, t.1.p.1.f.39.c.1 D V. eiuſdem ad eoſdem, de communi vita inſtituenda, ib.f.41.c.1.B

Epiſtola Clementis Papæ II. ad Ioannem Salernitanum Epiſcopum, qua factam eius translationem ex Epiſcopatu Peſtano in Salernitanum confirmat, & pallium ei concedit, tom 3.p.2.f.188.c. 2.A

Epiſtolæ Clementis Papæ III. vbi extent, vide t.3.p.2.f.659.c.2.F.& ſeq.

Epiſtolæ Clementis Papæ IV. quæ & vbi extent, vide t.3 p.2.f.734.c.2.C

Epiſtolę Clementis Papę V. ad Philippum Francorum Regem de varijs ſceleribus Templariorum, & Concilio generali ob eos corrigendos, & terram ſanctam recuperandam congregando, to.3.p.2.f. 769.c.1. Secunda & ſeq. aliæ eiuſdem argumenti ad diuerſos, f.771.& ſeq. Aliæ ad Archiepiſcopum Nicoſiēſem de prorogato termino Viennēſis generalis Cōcilij ob inquiſitionem de Templarijs nō finitam, f.773.c.2.E.& ſeq. Aliæ ad Abbatem quendam Ciſtercienſem, eiuſdem argumēti cum prima, f.775.c.2.C.& ſeq. Aliæ eiuſdem ad diuerſos de bonis Templariorum fratribus Hoſpitalis iuxta ſententiam Concilij Viennenſis applicatis tradendis realiter, t.3.p.2.f.778.c.1.D.& ſeq. alia ad Amanenum Archiepiſcopum Auxitan. cuius Capellanis tribus in Comitiua eius exiſtentibus, præbendarum ſuarum plenam fructuum perceptionem in abſentia ad tr... annum indulget, to.3. p.2.f.780.c.1.A. eiuſdem gratiæ aliæ ad diuerſos, c 2. alia ad Auxitan. Archiepiſcopum, tabellionatus ipſi officij conferendi duobus licentiam cōcedens, c.2.C. aliæ, quibus eidem & alijs eligendi confeſſorem à ſententijs generalibus vel ſpecialibus abſoluentem, & templa ac cœmeteria per presbyteros reconciliandi poteſtatem facit, f. 781. c 1. & 2. alia ad Archiepiſcopos Germaniæ de Templariorum inquiſitione, bonorum confiſcatione, & ea occupātium vel detinentium excommunicatione, tom.3.p.2 f 783.& ſeq.

Epiſtola Clementis Papæ VI. ad omnes Archiepiſcopos de condemnatione Flagellantium hæreticorum, tom.3.p.2. f.810.c 1 A

Epiſtola Clericorum & Monachorum Antiochiæ ad Ioannem Patriarcham, & Synodum Conſtantinopol. contra Seuerum, alioſque hæreticos, tom. 2.p.1.f.723. c.2.E

Epiſtola Clodouei Regis Franciæ ad Synodum Aurelianenſem de præceptis ſuo à ſe exercitui datis circa perſonas Eccleſiaſticas obſeruandis, tom.2.p.1 f.561. c.1.C. Reſcriptum Synodi ad Regem Clodoueum, continens decreta Synodi Aurelianenſis, tom.2. p. 1. fol. 561. c. 1.F

Epiſtola commiſſoria alicuius, vide Commiſſio.

Epiſtola Conſtantini Imperat. ad Melchiadem Papā, petens ab eo Romæ Concilium congregari in cauſa Cæciliani & Donatiſtarum, t.1.p.1.f 212.c.2 D. alia ad Alexandrum Epiſcopum Alexandrinum & Arium cohortatoria ad concordiam & vnitatem doctrinæ ſeruandam, ib.f.239. c.1.F.& ſeq. an hæc ab Euſebio corrupta ſit, f.240.c.2.D.E. cenſuræ diuerſæ, ibid. alia Conſtantini de ſua conuerſione, miraculoſa curatione à lepra, poteſtate & præeminentia Papæ Romani, cui ſua omnia ſubmittit, & officium ſtratoris exhibet, deque eius ſuper omnes Eccleſias imperio, & donis, t.1.p1..f.251.c.2.B.& ſeq. alia eiuſdem ad Eccleſias de ſtatuto Concilij Nicæni ſuper Paſchatis celebratione vbique locorum obſeruando, to.1.p.1. f.287.c.1.E. alia ſpeciatim miſſa ad Eccleſiam Alexandrinam de Ario in Concilio Nicæno damnato fugiendo, ibid.f.288. c.1.D. alia eiuſdem ad Vniuerſos de Arij libris ſub pœna capitis cremandis, & non occultādis, t.1.p.1.f.289.c.2.C. alia ad Eccleſiam Nicomedienſem contra Euſebiū & Theogniū, à quibus recedendum monet, f.289.c.2.E.& t.1.p.2.f.582.c.1.B. alia ad Nicomedienſes de Euſebij & Theognidis condemnatione, & ſimulata pœnitētia, t.1.f 294.c.1.B. alia ad Alexandrinos de Concilij Nicæni conſenſu, & ſolius Arij receſſu, tom.1.p.1.f.345.c 2.F.& to.1. p.2 f.574.c.1. C. ad Epiſcopos qui Concilio non interfuerant, de Nicæni Concilij ſtatutis circa Paſchatis celebrationem, eorumque legitimis cauſis, tom.1. p.1.f.346.c.1.E. & tom.1.p.2.f.575 c.2.B. alia ad Catholicos Alexandrinæ Eccleſiæ de inuidia & malitia Meletianorum contra Athanaſium, to.1.p.1.f.376.c.2.B. alia eiuſdem ad ipſum Athanaſium de ijſdem & eorum malitia patefacta, f. 377. c.1.C

Epiſtola Conſtantini Imperat. de Synodo Tyri celebranda, tom.1.p.1.f.377. c.2. F alia eiuſdem Arium ad ſe honorificè accerſentis, tom.1.p.1.f.381.c.1. A. alia ad Alexandrinum populum de relegatione Athanaſij in Gallias, tom.1. p.1. f 401.c.1.B. alia ad Epiſcopos Catholicos de procacia & arrogantia Donatiſtarum, tom.1. p.1.f.213. c.1. A. alia ad eoſdem, qua eos Brixiam ad pacem componendam euocat, tom.1.p.1.f.213.c.2. B. alia ad Probianum proconſulem Africæ, petens Ingentium ad ſe tranſmitti, de quo multa Donatiſtæ calumniabantur, to.1. p.1. f.222. c.1.E. alia eiuſdem ad Chreſtum Syracuſanorum Epiſcopum, qua ipſum cum collegis ad Concilium inuitat, f.222. c.2.B. alia ad Ablauium, qua aduentantibus ad Concilium Epiſcopis, literas tractorias dari iubet, f.222. c.2. F

Epiſtola Conſtantini Imperat. ad Epiſcopos & fideles de Arij damnatione & peruerſitate, tom.1.p.1.f.347.c.1.B. alia ad Nicomedienſes de Euſebij Nicomedienſis Epiſcopi conſpiratione cum Licinio contra Conſtantinum, tom.1. p.2.f.523.c.2. E.F. alia ad Alexandrum & Arium per Hoſium Cordubenſem miſſa, qua hortatur eos ad concordiam ſeruandam, & contentiones de quæſtionibus ſubtilioribus omittendas, tom.1. p.2.f.530.F

Epiſtola Conſtantini Imperatoris ad Epiſcopos de Arij impietate, & Arianis Porphyrianis appellandis, to.1.p.2.f.574. c.1.A

Epiſtola Conſtantini Imperat. ad Arium & Arianos expoſtulatoria, qua ſcriptum Arij & eius impietatem refutat, t.1. p.2 f.578.c.1.C

Epiſtola Conſtantini Imperatoris ad Theodotum de Euſebij & Theognij conatibus & depoſitione, tom.1.p.2.f.584. c.1. B

Epiſtola Conſtantini Pogonati Imperatoris ad Donum Papam directa, ſed Agathoni ſucceſſori reddita, de Concilio generali VI. indicto & legatis ad illud mittendis, tom.3.p.1.f 1.f 9.c.2. alia eiuſdem ſacra ad Georgium Conſtantinopolitanum Archiepiſcopum, de legatis ad Synodum mittendis, & capitulis in ea tractandis, ibid f. 11.E

Alia eiuſdem ad Leonem Papam, qua Patrum ſextæ Synodi ſtudium acta mittit, & approbari rogat, tom. 3. p. 1. f.1. f 215.

Alia eiuſdem ad Synodum Romanam de ſtudio Patrum ſextæ Synodi contra hæreſes, tom 3.p.1.f 1.f.216. alia ad Leonem Papam II. qua nunciat Agathonis fidem à Concilio approbatam eſſe, & ad impugnandum hæreticos hortatur, commentitiam eſſe oſtenditur, to.3. p.1.f.1 f.282. D

Epiſtola Conſtantini & Irenes Imperator. ad Adrianum Papam, qua ad Synodum ſeptimam petunt eum per ſe, vel ſuos venire, tom. 3. p. 1. f.1. f. 472. c.1 F

Epiſtola Conſtantini & Irenes Imperat. ad Synodum ſeptimam, qua iubent fidem Catholicam exulantem reuocari, tom.3.p.1.f.1.f.479.B

Epiſtolæ Conſtantij, quibus Athanaſium ab exilio reuocat, tom.1.p.1.f.396. c.2.F.& ſeq.

Epiſtola Conſtantij ad Alexandrinos clericos de Athanaſio & illius fautoribus recipiendis, tom.1.p.1.f.397.c.1.E. alia eiuſdem ad Alexandrinum pop. vt Athanaſium recipiant, f.397.c.1.F. alia ad Præfectos prouinciæ eiuſdem argumenti, c.2.D. alia qua Athanaſium obitu Conſtãtis territum bono eſſe animo iubet, f.397.c.2.E. alia eiuſdem ad Euſebiũ Epiſcopũ hortatoria, vt Arianis communicet, t.1.p.1.f.477.c.1.F. alia ad Synodum Ariminẽſem, ne quid de Orientalibus, qui Seleuciæ ſeorſim conuenirent, definire præſumat, ib.f.482.c.2.F

Epiſtola Patriarchi Cõſtantinop. ad Conc. Baſileenſe, t.4.p.1.f.48.c.2.A

Epiſtola Conſtantinopolitanorũ, 150. Patrum in Conſtantinopolitano Concilio I. generali congregatorum ad Damaſum, Ambroſium, & alios Romæ Epiſcopos, qua enumeratis tribulationibus perpeſſis excuſant ſe, quòd Romam ad Concilium non venerint, & de Conſtantinopolitani Concil. actis & fide informant, t.1.p.1.f.558.c.1.C

Epiſtola Conſtantinopol. Concilij II. ſub Damaſo habiti ad Patres Concil. Romani, qua ſe de abſentia excuſant, & ſtatum Eccleſiæ Orientalis exponunt, t.1.p.1.f.555.c.1.F.& ſeq.

Epiſtola Conſtantinop. Concilij prouincialis anno 459. habiti encyclica contra ſimoniacas molitiones, t.2.p.1.f.423.c.1.D

Epiſtola Conſtantinopolitanæ Synodi ad Hormiſdam Papam de ordinatione Epiphanij Epiſcopi anno Dom. 520. ſcripta, t.2.p.1.f.601.c.2.A. qui ſubſcripſerint, f.602.c.1.B

Epiſtola Conſtantinop. Synodi œcumenicæ VI. ad Agathonem Pap. de actis & profeſſione Synodi, quæ confirmari petunt, t.3.p.1.ſ.1.f.203

Epiſtola Conſtantinop. Synodi ad Ioannem Patriarcham de petitione monachorum Antiochiæ, & actis Synodi, t.2.p.1.f.726.D

Epiſtola Conſtantinop. Concil. œcumenici VIII. encyclica ad omnes Epiſcopos de Photij malitia contra Ignatium & damnatione, alijſque actis Synodi, t.3.p.1.ſ.2.f.685.c.2.E. alia eiuſdem ad Hadrianum Papam II. de felici ſucceſſu Concilij, laude Imperatoris, & confirmationis actorum petitione, f.688.c.1.A

Epiſtola Conſtantinop. cleri ad Synodum Epheſinam de cõſenſu ſuo in damnationem Neſtorij, & populi applauſu, t.1.p.2.f.291.c.2.B

Epiſtola Cõſtantinopoli ab Epiſcopis quibuſdam ad Epheſinã Synodum miſſa conſolatoria de miſerijs pro fide toleratis, t.1.p.2.f.298.c.1.D. Reſcriptum Synodi, f.299.c.2.C

Epiſtola Cornelij Papæ I. de tranſlatione corporum Petri & Pauli, & de Nouato, alijſque hæreticis ad Chriſti fideles, t.1.p.1.f.109.c.2.B. II. eiuſdem ad Rufum Orientalem Epiſcopum de iuramẽto Epiſcoporum, & iudicijs in abſentes non ferendis, t.1.p.1.f.110.c.2.E. & ſequ. III. ad Fabium Antiochenum de Nouatiani ordinatione, conatibus & vita, t.1.p.1.f.111.c.2.D. IV. ad Lupicinum Epiſcopum Viennenſem, de confortandis fidelibus in perſecutione, f.113.c.1.B. V. ad Cyprianum de confeſſoribus ad vnitatem regreſſis, ib.F. VI. ad eundem de fictione Nouatiani, f.114.c.1.A

Epiſtola Cyri Alexãdrini ad Sergium, ex qua eius cum Sergio & Pyrrho in hæreſi conſenſus colligitur, t.2.p.2.f.144.c.2.C. Alia eius ad Sergium Patriarcham de epiſtola ad Arcadium Cypri Epiſcopum miſſa, t.3.p.1.ſ.1.f.153.c.2.C. alia eiuſdem ad eundem de Theodoſianorum cum Alexandrina Eccleſia communione, ib.F. exemplum ſatisfactionis inter Cyrum & Theodoſianos, ib.f.154.E & ſeq.

Epiſtola Cypriani Carthaginenſis Epiſcopi prima ad clerum Romanum de dormitatione Epiſc. Romani, t.1.p.1.f.102.c.2.C. II. ad eundem de dormitione Epiſcopi Vrbici, f.103.c.2.A. III. de receſſu ſuo in perſecutione, ibid.D. IV. ad eundem de Luciani inuerecundia, f.104.c.1.C. V. ad eundem de lapſis, qui ſibi pacem à Paulo martyre datam vindicabãt, f.104.c.2.E. aliæ B. Cypriani octo epiſtolæ ad Cornelium Papam datæ. I. de Nouatiani ordinatione nõ recepta, & eiuſdẽ legatis reiectis, t.1.p.1.f.114.c.1.D. II. qua ſignificat ſe eius electionẽ & ordinationẽ cõprobare, ib.c.2.B. III. de literis miſſis ad Confeſſores à Nouatiano ſeductos, f.115.c.1.E. IV. de Polycarpo Adrumentino, ib.F. V. gratulatoria de Confeſſorum Maximi, Vrbani, Sidonij, & Macarij è ſchiſmate reditu, f.115.c.2.E. VI. reſpõſoria de Nouati ſceleribus, f.116. c.1. C. VII. de Fortunato & Feliciſſimo hæreticis de Eccleſia ob minas & conuicia hoſtium non deſerenda, de hæreticorum prauitate, Fortunati ordinatione, & ei adhærentibus, t.1.p.1.f.116.c.2.F. VIII. ad eundem de confeſſione eius, f. 121. c. 1. A

Epiſtolæ Cypriani Carthaginenſis Epiſcopi ad Stephanum Papam. I. de Marciano Epiſc. Arelatenſi fautore Nouatiani compeſcenda, t.1.p.1.f.136.c.1.A. II. de baptizandis ijs, qui ab hæreticis ſunt baptizati, f.136.c.2.F. aliæ eiuſdem ad Fidum de infantibus baptizandis, t.1.p.1.f.137.c.2.F. ad Rogatianum Epiſcopum de Superbo Diacono contumace puniendo, t.1.p.1.f.138.c.2.C. ad clerum & plebem Furnitan, ũ de Victore, qui Fauſtinum presbyterum tutorem nominauit, t.1.p.1.f.139. c.1.D. ad clerum & plebem Hiſpaniæ de Baſilide & Martiale libellaticis depoſitis, t.1.p.1.f.140.c.1.& 2. alia eiuſdem Synodica ad Ianuarium & cæteros Numidiæ Epiſcopos de baptizandis hæreticis, t.1.p.1.f.146.c.1.& 2. alia eiuſdem ad Stephanum Pap. I. de Concilio Carthaginenſi contra baptiſma hæreticorum, f.146.c.2.F. alia ad Pompeium eadem de re contra Epiſtolam Stephani Papæ, f.147.c.2.B. Alia ad Antonianum de Cornelio & Nouatiano, monens vt Cornelio cum Eccleſia communicare pergat, & Nouatianum velut ſchiſmaticum fugiat, quorum tragœdiam protexit, t.1.p.1.f.121. c.2.F. Alia eiuſdem ex Synodo Africana ad Cornelium Papam de lapſis recipiendis, ib.f.127.c.1.C. Alia gratulatoria ad Lucium Pap. de reditu ab exilio, ib.f.131.c.1.B

Epiſtolæ ſeu potius libelli Cyrilli Alexandrini ad Imperatorem, item ad R… nas, vide Cyrilli.

Epiſtola Cyrilli Alexandrini Epi… I. ad Neſtorium male de Incarnat… ſentientem monitoria, vt B. V… Deiparam vocare non dedignetur, … turbas in Eccleſia excitet, t.1.p.2. … c.2. II. ad eundem, qua de inuid… lumnijs ſe purgat, & de vera Verbi … natione & natiuitate Dei ex Maria … gine eundem inſtruit, t.1.p.2.f.12… Reſcriptum Neſtorij, vide f.122.c.1.D III. ad eos, qui ſolo vulgi rumore … Neſtorij doctrinã non admittere c… niari fuerant, t.1.p.2.f.125.c.2.B. IV. … quendam Neſtorij ſtudioſum, doce… quòd Neſtorij impietatem tacere … deceat, ob quæcunque etiam con… t.1.p.2.f.125.E. V. ad clericos Conſtan… nopolitanos mutuis diſſidijs inter ſe … flictantes monitoria, quomodo Ne… rius duos Chriſtos & Filios conetur … ducere contra Nicænam & veram … & ſuper hæreſi eius Concilium expecte… t.1.p.2.f.126. c.1.E. Conteſtatio … rum Conſtantinop. de damnata Neſt… hæreſi, f.128.F. VI. eiuſdem ad Cœ… num Pap. de actis Neſtorij & Doroth… populique ab ijs receſſu, de illius in ſe of… fenſa, arrogantia & conatu, t.1.p.… f.12… c.2. F. VII. ad Ioannem Antiochenum Epiſcopum de populi à Neſtorio receſſu, eius Romano Papę manifeſtata hæreſi … excommunicatione lata, cui ſe par… rum nunciat, t.1.p.2.f.144.c.1.B VIII. … Acacium Beroënſem Epiſcopum de hæretici Neſtorij & Dorothei in B. Mariam blaſphemia, & in ſe ſparſis calumnijs, t.1.p.2.f.145.c.2.E. reſpõſoria, f.ſeq. habet… IX. ad Iuuenalem Hieroſolymorum Ep… ſcopum de Neſtorij peruerſitate, ad q… corrigendam petit, vt à ſingulis ad ip… & populum Conſtantinop. ac Imperatorem literæ dentur, t.1.p.2.f.147.c.2 C. X. Cyrilli & Synodi Alexandrinę ad Neſtorium, qua iterum monetur vt reſip… cat, & præſcripta in hac epiſtola fidei f… mam amplectatur, & articulos appoſitos anathematizet, t.1.p.2.f.151.c.A. exemplar fidei propoſitę, f.152.c.1.B.& ſeq. anathematizandi articuli, f.155.c.2.F. XI … clerum populumque Conſtantinopolitanum, ne communicent Neſtorio, … vt viriliter eius ſe hæreſi opponant, … que qui ab illo eiecti ſunt, ſecum c… municent, t.1.p.2.f.157.c.2.A. XII ex S… nodo Ægypti ad Monachos Conſtan… nopolitanos, de Neſtorij ſæpius a ſe a… moniti excommunicatione futura, t.1.… 2.f.158.c.1.B

Epiſtola Cyrilli Alexandrini ad Co… cilium Africanum de authenticis Co… lij Nicęni per Innocentium presbyter… acceptis, t.1.p.1.f.791.D. alia ad Ioanne… Antiochenum Epiſc. per Paulum E… num miſſa de gaudio ſuo ex cõcordia p… tita, & fide circa incarnationem, ib.f.4… c.1.C.& ſeq. alia eiuſdẽ ad Acacium M… litenæ Epiſcopum, qua nunciat, quid p… pace Eccleſijs concilianda ab Imper… ribus actum, & qualiter ea quibuſ ve… dijs cum Orientalibus inita ſit, & ſe a … lumnijs, quibus eum Orientalibus c… ſentire inuidi ſparſerant, purgat, t.1.p.2.f.431.c.2.B. Orientalium ſimul & Neſt…

[illegible] de Incarnatione [illegible] [illegible] ridit, f.434.& ſequ. Alia eiuſdem ad eundem de Capitibus emiſſarij, Lemni,... & [illegible]orum paſſerum in mundatione leproſi ad liberandorum explicatione figurali, t.1. p.2.f.438. & ſeq. Alia eiuſdem ad Eulogium presbyterum Conſtantinop. de Orientaliũ profeſſione & diſcrimine à ſententia Neſtorij,t.1.p.2.f.444 c.1. F. Alia eiuſdem ad Donatum Nicopolis veteris Epiri Epiſcopum de ijs quæ ſuper Eccleſiarum pace conſtituenda cum Orientalibus euenerunt,ib.f.446.c 1. C. Alia eiuſdem ad Maximianum Epiſcopum Cõſtantinopolitanum de concordia cum Orientalibus inita, & pace Eccleſijs reddita to.1.p.2.f.447.c.2 F. Alia eiuſdem ad Valerianum Epiſcopum de Verbi incarnatione exegeſiu contra Neſtorianos cõtinens,ib.f.448. c.1. D. Alia eiuſdem ad Ioannem Antiochenum,qua quibuſdam de fide explicatis monet, vt clericos ſuos nõ ſinat alia loqui in Eccleſijs,quàm quæ probata & rectè ſe habere iudicata ſunt, t.1 p.2.f.467.c.2.B

Epiſtola S. Cyrilli ad Ioannem Antiochenum de ſymbolo Niceno, to.4.p.1.f. 449.E. eiuſque explicatio,ib. F. alia ad Monachos Ægypti , qua oſtendit veras religioſi virtutes, & quod B. Virgo verè ſit Deipara, & Chriſtus verus Emmanuel Deus & homo,t 1.p.2.f.9.E.& ſeq.alia ad Neſtorium ſcripta in Synodo Nicæna lecta & approbata, ib.f.175.c.2.A.B.& ſeq. alia eiuſdem & Patrum aliorum de Ægyptiaca diœceſi ad Neſtorium , relecta in Conſtantinop. Concil. œcumenico , t.2. p.2.f.96.c.1.& ſeq.

Epiſtola Cyrilli Alexandrini Epiſcopi I. è Rhodo ante Synodum Epheſinam ſcripta ad clerum & populum Alexandrinum de felici ſuo in Rhodum aduentu, & precibus pro fauſto Concilij ſucceſſu fundendis,t.1.p.2.f 165.c.2.C. II ad eoſdem,qua nunciat bene ſperare ſe de Concilij ſucceſſu , nondum incepti tamen, f. 165.c.2.F

Epiſtola Cyrilli Alexandr. ad Concil. Africanum,de exemplari Concilij Nicęni per innocentium presbyterum tranſmiſſo,t.1.p.1.f.7[illegible]o. c.2.D. alia ad clerum populumque Conſtantinop. de verſutia Ioannis Antiocheni & conatu,ſuorumq́; cuſtodia,t.1.p.2.f 203.c.2.alia ad Domnũ Antiochenũ pro cauſa Athanaſij Perrhæ Epiſcopi,t.2.p.1.f.313.c 2 F. alia ad clericos & Lamponem presbyterũ de Theodori Mopſueſteni hæreſibus,t.2 p.2.f 69. c.2.F.extat græce, f.70.D. alia eiuſdem argumenti ad Acacium,t.70 c.1.B græcè, f.170 alia ad Rabolã Epiſcopum Edeſſę de eodem,f.70.c.1.C.alia ad Monachos, ib. F

Epiſtola Cyrilli Græcolatina ad clericos & Lamponem presbyterum. alia eiuſdem ad Acacium , & alia ad Proclum Conſtantinop.græce,t.2.p.2.f.170.D. & ſeq.habentur latinè ſupra.

Epiſtola Cyrilli Alexand. Epiſcopi ad quoſdam de clero Conſtantinop. ex Synodo Epheſina ſcripta de Neſtorij pertinacia & depoſitione,t.1.p.2. f. 212. 2. A. alia ad clerũ & populum Alexandrin. de [illegible] Synodi Epheſinæ, Neſtorij depoſitione & applauſu hinc populi conſecu-

to.1 1.p.2.f.216.c.1.D. alia ad eoſdem de felici Epheſinæ Synodi ſucceſſu , f.217.c. 2 A. alia ex Synodo Epheſina ad Patres Monachorum de Neſtorij damnatione, t.1.p.2.f.217.c.2.E. alia ad Eupterium contra impugnationem duodecim capitum à Theodoreto editam,ib.f 341.c.1.E

Epiſtola Cyrilli Alexand ad Maximianum Conſtantinop.Epiſcopum de ſua in Emmanuelem fide ab omni Arij, Apollinaris,& Eunomij hæreſi aliena, & gratulatione Epiſcopatus,t.1.p.2.f.411.c.2.alia eiuſdem ad Iuuenalem Epiſcopum & cęteros Concilij legatos Conſtãtinopolim miſſos gratulatoria de dolo hoſtium patefacto, & vt ſui memores ſint petitoria, ib f.413.c.1. B. alia quædã eidem quaſi ad Ioannem Antiochenum pro Theodoro Mopſueſteno ſcripta affecta tota,t.2.p.2. f.76.c.1.B.F.c.2.D

Epiſtola B. Cyrilli ad S. Proclum de Theodori Mopſueſteni ſcriptis,t.2.p.2.f. 77 c.2 A. alia ad Theopempium , Potamonem & alios Epiſcopos , qua exponit ea , quæ ob ſententiam in Neſtorium latam perpeſſus ſit,t.1.p.2.f.297.c.2.E

Epiſtola Damaſi Papæ I prima ad Paulinum de fide & formula fidei, ijs qui ab hæreſi reuertuntur,profitenda , to.1 p.1. f.504.c.2.E.occaſio epiſtolæ, f.505.c.1.C II.ad Epiſcopos Orientis de abdicato à ſe & vitãdo Timotheo Apollinariſta,f.505. c.1. E. III. ad Hieronymum presbyterum,qua de cantu Orientalis Eccleſię inſtrui petit , & reſponſoria B. Hieronymi, f.505.c.2.C.F. vtraque commentitia dictis creditur,& quare,f.506.c.1.B. IV. ad Stephanum Archiepiſcopum Mauritaniæ,& Concilia Africæ de primatu ſedis Apoſtolicæ,accuſatione Epiſcoporum & inducijs concedendis, tom.1. p.1.f.506. c.2.B. V. ad Epiſcopos orthodoxos de Chorepiſcopis,an & qui ſint, & quid ab ijs vitandum,ib f.508.c.2.E. VI.ad Epiſc. Illyricos de vitandis hæreticis,& Nicæna fide retinenda ac defendenda, f.511.c.1.E. VII. ad Epiſcopos Italiæ de accuſationib. per ſcripta non recipiendis,f.511.c.2 D. alia eius nomine ad Aurelium Epiſcopum Carthaginenſem ſcripta commẽtitia eſt, t.1.p.1.f 504.c.2.C

Epiſtolæ decretales primorum Pontificum,ib.f.26.& ſeq. earum authoritas & vtilitas,t.1.p.1.f.26.c.1.C.D.quibus argumentis à nouatoribus impugnentur, ib. f.26 c.1.D.& ſeq earum defenſio,ibid.

Epiſtolarum decretalium authoritas, vide Decretalis.

Epiſtola Deuſdedit Papæ ad Gordianum Hiſpalenſem , qua iubet ſeparari ab vxoribus , qui proprios filios de fonte leuant,& ne quis commatrem ſuam in vxorem capiat,t.2.p.2.f.31.c.2 E

Epiſtola Dionyſij Papæ decretalis I.ad Vrbanum hortatoria, vt commiſſa rationabiliter diſponat & iudicet,t.1.p.1.f.158. c.2.C. II. eiuſdem ad Seuerum Epiſc. de Eccleſijs parochianis , vt ſingulæ ſingulis committantur presbyteris, ibid. f. 159. c.1.E

Epiſtola Dioſcori diaconi ad Hormiſdam de Paulo Antiochiæ Epiſcopo electo,& tumultu Scytharum Monachorũ, to.2.p.1.f.596.c.2.E. alia ad eundem qua nunciat hæreticos ſe canere : Victorẽ dia-

conum Catholicã fidem profeſſum eſſe : Monachos Scythas Chalcedon. Concilium dãnaſſe , & ſuam ſimul fidem exponit,t 2.p 1.f.599.c.2.A

Epiſtola Dorothei Theſſalonicenſ Epiſcopi ad Hormiſdam Papam , ſignificãs cupere ſe,vt Romanę Eccleſię debitus ab omnibus honos præſtetur,ib. f.558.c.2.C alia ad eundem,qua obiectum crimen refellit, ib.f.607.c.2.C

Epiſtola Eberhardi Bambergenſis Epiſcopi de actis Conciliabuli Papienſis & Victoris antipapæ contra Alexandrũ III. ſchiſmatica electione, tom.3.p.2. f.525. c.2. F

Epiſtola Egicanis Gothorum Regis ad Patres Concilij Toletani , conſulens eos quid ſibi cum perfidis regiæ Maieſtati agendum , & Theodemundum illegitimè ad Numerariæ officium promotum , ab officio petens ſuſpendi, tom.3. p.1. f.1. f.325.c.1 B

Epiſtola Egrenſis oppidi ad nuncios Concilij Baſileenſis de ſaluo cõductu Bohemorum,t.4 p.1.f.240.c.1.B

Epiſtola Electorum Imperij Archiepiſcoporum ad Alexandrum III. gratulatoria,de pace Eccleſiæ reddita,to.3.p.2.f. 550.c.2.D

Epiſtola Eleutherij Papæ decretalis de eiectis irrationabiliter non vitandis, & accuſationibus clericorum , tom. 1. p 1. f. 76. c.1. F. an corrupta ſit , f 77.c. 1.E

Epiſtola Epheſinæ Synodi ad clericos & œconomos Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ ipſo die depoſitionis Neſtorij ſcripta,de degradatione eius & alterius ſubrogatione futura,t.1.p 2.f 210.c.1. F. alia eiuſdem ad Theodoſium & Valentinianum Auguſtos,de actis & proceſſu Concilij , Neſtorij contumacia & depoſitione,ac Ioannis Antiocheni tarditate, to.1. p 2.f.214.c.1.& ſeq.

Epiſtola Epheſinæ Synodi II. ad clerum & populum Conſtantinop. de Neſtorij depoſitione , t.1.p 2.f.216.c.1.A.vide plures infra.

Epiſtola Epheſini Cõciliabuli Neſtorianorum ad Synodum S.Epheſinam, de anathematizatione ſanctę ſynodi ob cõmunionem cum Cyrillo,t.1.p.2. f. 227.c. 2.E. Alia eiuſdem Conciliabuli ad Imperatorem de actis ſuis, & depoſitione Cyrilli & Memnonis, atque Epheſinæ Synodi,vt fingit,impietate & nullitate , t.1. p.2.f.228.c 1 A.alias ad clerum & populũ Cõſtantinopolit.& ad Reginas, vide ſub nomine Epiſt.Ioannis Antiocheni & cohærentium.

Epiſtola Epheſini Cõciliabuli per Comitem Irenæũ Imperat. Theodoſio miſſa,qua iniquam mentiuntur Cyrilli factã abſolutionem, Synodum magnã Epheſinam mentiantur , & Nicomediam vel Conſtantinopolim transferri petunt , t.1.p.2. f.267.c.2.F.alia eiuſdem Conciliabuli ad Impp.per Palladium Magiſtrianum miſſa,ſimiliter in ſanctam Synodum calumnioſa,t.1 p 2.f.271.c 2.Alia eorundem ad Præfectum ac Magiſtrum, qua mendaciter contra inſultus Synodi ſanctæ defendi petunt,f 272.c.2.E. Alia ad Præpoſitum & Scholaſticum querulosã de Patribus Nicænæ Synodi, f. 273. c.2. B.

Alia

Alia eorundem ad Imperatores rurſum ſignificans Cyrilli & Memnonis depoſitionem, tom.1.p.2.f.275.c.2.E. alia ad eoſdem accuſatoria ſanctę Synodi, quod à ſe excommunicatis communicet, & lapidibus templi aditu ſe prohibuerit, f. 275.c.2.A. eorundem petitiones tres ab Impp. Chalcedone tráſmiſſæ, f.279 280. 281. Alia eorundem ad ſuos in Epheſo de actis Chalcedone, f 151.c.2.C

Plures huius Conciliabuli epiſtolas vide ſub titulo.

Epiſtola Theodoreti Cyri Epiſcopi, & epiſtolæ orientalium ſchiſmaticorum.

Epiſtola Epheſinæ Synodi de legatis ſedis Apoſtolicæ, eorumq́ue relatione ad Imperatores miſſa, tom 1.p.2.f.240.c.1.B alia ad Imperatores de actis ſynodi Epheſinæ, & impijs actis Conciliabuli Ioanni Antiocheno adhærentis à ſe retractatis & annihilatis, t.1.p.2.f.250.c.1. alia ad Cęleſtinum Papam de actis magnæ Synodi, & Ioannis Antiocheni ſchiſmate impijſq́ue conatibus, t.1.p.2.f.251.c.2.& ſeq.

Epiſtolæ Epheſinæ Synodi Patrum ad Impp. Theodoſium & Valentinian. Auguſtos miſſa per Palladium Magiſtrianū, qua calumnias Candidiani Comitis & ſchiſmaticorum refutant, t.1.p.2.f.287.c. 2. D.& ſeq. Reſcriptū legatorum de Neſtorianorum inſidijs, & iubilo Dalmatij, aliorumq; monachorum ob damnatum Neſtorium, f.289.c.2.E. alia ad Imperatores, qua Cyrillum & Memnonem libi carißimos reſtitui petunt, quos ſchiſmatici à Synodo damnatos fuiſſe Imperatori retulerant, to.1.p.2.f.291.c.2 F. alia ad Epiſcopos de Maximiano Epiſcopo in locum Neſtorij ſubſtituto, & ſchiſmaticorum dolo, t.1.p.2.f.409.c.2.E

Epiſtolæ Epheſinæ Synodi à mendico Bacillo inſertæ Conſtantinopolim deferuntur, t.1.p.2.f.483.c.1.B

Epiſtola Epheſinæ Synodi ad Theodoſium Imper. pro reſtitutione Cyrilli & Memnonis, quos iniuſtè à ſchiſmaticis excommunicatos eſſe oſtendit, to.1. p.2. f.295.c.2. A. alia ad clerum Conſtantinopolitanum de miſerijs ſuis, quod omnib. vijs circumſepti, nunciare nihil Imperatori poſſint, rogant itaque vt clerus Imperatori ſtatum Concilij, innocentiam Cyrilli, & excommunicationem Ioanis Antiocheni ſignificet, t.1.p.2 f.296.c.1.C Commonitorium additū de oppreßione Synodi Imperatori intimādā, f.297.c.2.D

Epiſtola Epheſinæ Synodi ad Epiſcopos quoſdam Catholicos Conſtantinopoli, qua pro conſolatione & precibus oblatis gratias agit, & ſtatum ſuum Imperatori nūciari petit, t.1.p.2 f.299.c.2.B pro Epheſina Synodo & Cyrillo, ac Mēnone libellus ſupplex cleri Conſtantinopolitani Imperatori oblatus, f.300.c.1. C mandatum Conſtantinopolim miſſis datum, f.301.c.2 E

Epiſtola Epheſinæ Synodi ad Imp. per legatos tranſmiſſa, referens qualiter Neſtorius & Ioannes Antiochenus ob impiam contra Cōcilium factionem, & calumniosè depoſitos, Cyrillum & Memnonem à Concilio excommunicati ſint, t.1.p.2.f.303.c 2.A

Epiſtola Epiſcoporum Africæ ad Paulum Conſtātinopolitanum Epiſcopum, qua docent Sergij & aliorum Monothelitarum hereſim, quam ex doctrina SS. Ambroſij & Auguſt. refutant, damnatam & proinde fugiendā, t.2.p.2.f.429.c.1.C. alia eorundem ad Theodorum Papam de Pyrrho, Paulo, & alijs Monothelitis, t.2.p.2.f.427.c.1.A.& ſeq. vide plures verbo Africa.

Epiſtola Epiſcoporum Armeniæ primæ ad Leonem Imper. pro confirmatione fidei Chalcedone explicatæ, & Timothei nefandi damnatione, to.2 p.1.f. 395.c.1.A

Epiſtola Epiſcoporum Armeniæ ſecūdæ ad Leonem Imperat. qua fidem ſuam Niceno & Chalcedonenſi Concilio conſentientem exponunt, eaq́; ſe honorare oſtendunt, t.2. p.1.f.395.c.2.F

Epiſtola Epiſcoporum Cappadociæ primæ ad Leonem Imperat. approbans fidei definitionem Chalcedonenſis Cōcil. & Timothei facta improbans, t.2.p.1. f.397.c.2.D

Epiſtola Epiſcoporum Cappadociæ ſecundæ ad Leonem Imperat. pro Concilij Chalcedonenſis definitione contra Timothei calumnias & ſcelera, to.2.p.1. f.398.c.2.B

Epiſtola Epiſcoporum ſecundæ Syriæ ad Ioannem Patriarcham, qua acta Conſtantinopolitani Concil. ſub Hormiſda celebrati probarunt, t.2.p.1.f.743.E

Epiſtola Epiſcoporum Ciliciæ primæ ad Leonem Imperat. pro Synodo Chalcedonenſi cōtra Timotheum nefandum, t.2.p.1.f.387.c.1.D

Epiſtola Epiſcoporum ſecundæ Ciliciæ ad Iuſtinianum Auguſtum, de nominis Theodori Mopſueſteni è ſacris diptychis ſublatione, t.2.p.2.f.84.c.1.C. Alia eorundem ad Vigilium Papam eadem de re, ibid.f.84.c.2.B

Epiſtola Epiſcoporum Corinthi Metropolis ad Leonem Imperat. confirmās Synodi Chalced. doctrinam, & Timothei depoſitionem ſuadens, t.2.p.1.f.403. c.1.E

Epiſtola Epiſcoporum Cretæ ad Leonem Imperat. approbans Chalcedonenſis Concilij fidem, & Timotheum damnans, t.2.p.1.f.406.c.2.D

Epiſtola Epiſcoporum Cyzicenæ Synodi ad Leonem Imperat. pro Synodi Chalcedonenſis defenſione, & impij Timothei damnatione, t.2.p.1.f.394.c.1.B

Epiſtola Epiſcoporum Dardaniæ ad Leonem Imperat. approbans Chalcedonenſis Synodi doctrinam contra Timothei calumnias, t.2.p.1.f.403. c.1.A. alia eorundem ad Gelaſium Papam, qua gratias agunt, quod monuerit, à quibus cauendum ſit, t.2.p.1.f.469.c.1.C

Epiſtola Epiſcoporum Epyri veteris pro Chalcedonenſis Synodi fide contra Timothei impietatem, tom.2.p.1.f.405. c.1.D

Epiſtola Epiſc. Epyri nouæ pro Chalcedonenſis Synodi doctrina, & Timothei depoſitione, t.2.p.1.f.406.c.1.B

Epiſtola Epiſcoporū Europæ ad Leonem Imperatorem pro Chalcedonenſis Concilij fide contra Timothei & Eutychianorum factionem defendenda, t.2. p.1.f.379.c.1.A

Epiſtola Epiſcoporum Galatiæ primę ad Leonem Auguſtum [illegible] Chalcedonenſis Synodi [illegible] fandi Timothei depoſitionem, t.2.p.1.f. 403 c.2.F

Epiſtola Epiſcoporum Helleſ[illegible] Leonem Imperat. Timothei d[illegible] ni, & Synodi Chalcedonenſis de[illegible] ni conſentiens, tom.2.p.1 f. 4[illegible]

Epiſtola Epiſcoporum prou[illegible] tiæ ad Leonem Imperat. appro[illegible] cedonenſis Concilij fidei confe[illegible] & impij Timothei calu[illegible]as ac[illegible] deteſtans, t.2.p.1.f.385.c.2.C.

Epiſtola Epiſcoporum Italiæ [illegible] de fide Nicæna ſuſcepta g[illegible] p.1.f.493 c.2.E

Epiſtola Epiſcoporum M[illegible] dæ ad Imperat. Leonem, qu[illegible] Chalcedonenſi ſe Concilio & Le[illegible] pæ per omnia aſſentiri; Timoth[illegible] vt nefandum execrari, t.2.p.1.f.[illegible]

Epiſtola Epiſcoporum Me[illegible] ad Leonem Imperat. pro Sy[illegible] Chalcedonenſi contra Timothei ne[illegible] pietatem defendenda, t.2.p.1.f.[illegible]

Epiſtola Epiſcoporum [illegible] Synodi ad Leonem Imperat. pro Synodi Chalcedonenſis defenſione [illegible] leratiſſimum Timotheum [illegible] ſedis inuaſorem, tom.2.p[illegible]

Epiſtola Epiſcoporum [illegible] uinciæ ad Leonem Imperat. [illegible] mothei Alexādrini inuaſoris [illegible] pro Concilio Chalcedonenſi, to.[illegible] f.383.c.1.D

Epiſtola Epiſcoporum Pamph[illegible] gionis ad Leonem Imperat. [illegible] fidem Chalcedonenſis Sy[illegible] thei Alexandrini inuaſoris im[illegible] damnans, t.2.p.1.f.[illegible].c.1.D

Epiſtola Epiſcoporum P[illegible] ad Leonem Imperat. confi[illegible] Chalcedonenſis doctrinam, & Timo[illegible] depoſitionem ſuadens, tom.2.p.[illegible] 4[illegible] c.1.D

Epiſtola Epiſcoporum Ph[illegible] ritimæ ad Leonem Imper[illegible] pro Con[illegible] Chalcedonenſis defenſione [illegible] mothei impietatem & ſcelera, to[illegible] 384.c.1.E

Epiſtola Epiſcoporum Phœni[illegible] cundæ ad Leonem Imperat. eade[illegible] t.2.p.1.f.385.c.1.B

Epiſtola Epiſcoporum Piſid[illegible] nem Imperatorem, Timothe[illegible] nans, & Synodum Chalcedon[illegible] probans, t.2.p.1.f.387.c 2 B

Epiſtola Epiſcoporum Pon[illegible] ciæ ad Leonem Imperatore[illegible] q[illegible] de ſuarum Eccleſiarum d[illegible] Timothei ſceleribus & tyr[illegible] ſante, Conciliumque Chalced[illegible] venerari indicant, t.2.p.[illegible]

Epiſtola Epiſcoporum Sa[illegible] di in Lydia ad Leonem Imperat[illegible] batoris fidei Chalcedone exp[illegible] Timothei impijßimi co[illegible] 2.p.1.f.[illegible]89.c.2.B

Epiſtola Epiſcoporum Sy[illegible] Leonem Imperat. pro Synodo C[illegible] donenſi contra impium Ti[illegible] lexandriæ inuaſorem defend[illegible] p.1.f.[illegible]81.c.2.D

Epiſtola Epiſcoporum Syriæ [illegible] eadem de re, tom.2.p.1.f.[illegible]8[illegible]c.2[illegible]

Ep[illegible]

Epiſtola Epiphanij Tyrij Epiſcopi ad Conſtantinopolitanam ſynodum, qua ob acta ſynodi & damnatum Seuerum valde ſe exhilaratum nunciat: cuius ſcelera enumerat, tom.2.p.1.f.7[illegible] B

Epiſtola Epiphanij Conſtantinopolitani Epiſcopi ad Hormiſdam Papam de ſua electione, profeſſione fideq; & conſenſu cum Eccleſia Romana, tom.2.p.1. f.605.c.2.C alia eiuſdem, qua Imperatoris, eiuſque coniugis, & ſuam de vnione Eccleſiarum lætitiā oſtendit, deinde Pōti & Aſiæ ſacerdotes ſuorum Epiſcoporum nomina damnare volentes, in vnionem admittendos eſſe. Calicem & alia Pontifici munera mittit, t.2.p.1.f.6[illegible]6 c.2.D alia ad Hormiſdam Papam, qua nunciat ſe ad eum preces ab Orientalibus Imperatori oblatas miſiſſe, ibid. f.610 c.1.B. alia eiuſdem ad eundem, qua Paulini ſollicitudinem laudat, f.610.c.1.E. alia ad eundem de Pauli Antiocheni abdicatione, t. 2.p.1.f.613.c.2.F

Epiſtola Epiphanij Archiepiſcopi Cypri ad Ignatium Patriarcham Conſtantinopolit. poſt reditum ipſius, to.3.p.1.f.2. f.751.F

Epiſtola Eliæ Hieroſolymitani Archiepiſc. ad Eugenium Papā IV. qua nunciat ſe Apoſtolica Breuia patriarchæ miſiſſe, & bene de vnione ſperare, to.4.p.1. f.615.c.2

Epiſtola Euariſti Papæ prima, docens quot diaconi eſſe in vrbe debeant, & de vxore ducenda, t.1.p.1 f.51.c.2 F. II eiuſdem de Epiſcopis electis, & alijs in locum eorum ſubſtitutis, ib.f.53 c.1.C

Epiſtola Eugenij Papæ II. nomine à pſeudoconuentu Pariſienſi ad Michaëlem Imperatorem de cultu imaginum reſcripta. t.3.p.1.f.2.f.268.c.1.B

Epiſtola Eugenij Papæ III. ad Hildegardem Abbatiſſam in monte S.Ruperti, tom 3.p.2.f.512.c.2.E. alia eiuſdem ad Ludouicum Frācorum Regem de expeditione in terram ſanctam ſuſcipienda, ibid.f.500.c.2.B. priuilegia & indulgentiæ militibus conceſſa, f.501 c.1. Epiſtolæ cæteræ eius vbi extent, vide f.501.c.1. D.& ſeq.

Epiſtola Eugenij IV. ad Archiepiſcopum Colonienſem de diſſoluendo Concilio Baſileenſi, tom.4.p.1.f.206.c.2 E. alia ad Iulianum Cardinalem de poteſtate legati ſedis Apoſtolicæ, tom.4.p.1.f. 208.c.1.A. alia eiuſdem ad eundem de diſſoluendo Concilio Baſileenſi, ibid.D. alia eiuſdem reuocatoria Concilij Baſileenſis publicata Romæ, to.4 p.1.f.209. c.1.F

Epiſtola Eugenij IV. ad Regem Romanorum, continens informationem de rebus & modo in Baſileenſi Cōcilio ſeruandis, tom.4.p.1 f.207.c.2.A. eiuſdem aliæ ad eundem de diſſolutione Concilij Baſileenſis, ibid f.210.c.2.B. & f.211.c. 2.E alia pro Concil. Baſileenſi ad Imperij Electores & prælatos Eccleſiæ, to.4.p.1.f. 211.c.2.E. alia ad Concil. Baſileenſe beneuoli affectus plena, t.4 p.1.f.214.c.1. F. alia de audiendo Chriſtophoro Garatono legato ſuæ, ib.D. alia ad Iulianum præſidentem Concilij Baſilenſis, t.4.p.1. f.2[illegible] c.1.D

Epiſtola Euphemiæ Auguſtæ ad Hormiſdam Papam, qua ſe & maritum ſuum Pontificis orationibus commendat, to.2. p.1.f.607.c.1.B

Epiſtola Euprepij Byzes & Arcadiapolis Epiſcopi ad Synodum Epheſinam pro confirmatione antiqui iuris ſui in diœceſin Arcadiapolin miſſa, tom.1.p.2. f.309.c.2 E

Epiſtola Euſebij Papæ decretalis I. ad Galliæ Epiſcopos, de baptiſmo hæreticorum, & accuſatione Epiſcoporum, t.1. p.1.f.203.c.2. & ſequen. II. eiuſdem ad Ægyptios de vitanda accuſatione Epiſcoporum & detractione, f.204.c.2.C III. ad Epiſcopos Tuſciæ & Campaniæ de ſtatutis Patrum ſeruandis circa accuſationem ſacerdotum, & inſtitutione feſti Inuentionis S.Crucis, to 1.p.1.f.206. c.1. F. an hæc epiſtola ſubreptitia ſit, f. 208.c.1 A

Epiſtola Euſebij Cæſareę Palæſtinæ Epiſcopi de fidei duplici formula in Synodo Nicæna propoſita & approbata, to.1. p.2.f.571.c.2.F

Epiſtola Euſebij Cæſarienſis Epiſcopi encyclica de fide à ſe expoſita, & fidei formula in Concilio Nicæno edita, & à ſe ſubſcripta, tom. 1. p. 1. f. 344. c. 2.E

Epiſtola Eutychij Conſtantinopolitani Epiſc. ad Vigilium Papam continens profeſſionem fidei ſuæ, & de tribus capitulis controuerſis in ſynodo inquiri petens, tom.2.p 2.f.48 c.2.C.& ſeq. Reſcriptum Vigilij Papæ, ibid. f.49 c.1.C. alia eius ad Vigilium Papam de ſuę fidei confeſſione fragmentum, tom 2.p.2. f.121. c.2.C

Epiſtola Eutychiani Papæ decretalis I. ad Ioannem & alios Bœticæ Epiſcopos, docens quod Chriſtus ſalua proprietate vtriuſque naturæ verus Deus & verus homo extiterit, t.1 p.1.f.168.c.1.C. II. ad Epiſcopos Siciliæ de accuſatione Clericorum, & perſecutione iuſtorum, t.1.p.1. f.169.c.2.A

Epiſtola Fabiani Papæ decretalis prima de ijs qui non debent admitti ad excuſationem, & de non communicando cum excommunicatis, tom.1.p.1. f.95. c.2.E. an ſpuria ſit hæc epiſtola, f 97. c.1. A. an corrupta, D. II. eiuſdem ad Orientales Epiſcopos, vt quotannis nouum chriſma conficiatur, & vetus incendatur, Epiſcopis non obtrectetur, f.97. c.1.E. III. ad Hilarium Epiſcopum de accuſatoribus, peregrinis iudicijs, & appellatione ad ſedem Apoſtolicam, f.99.c.2.C

Epiſtola Fauſti Epiſcopi Apollonidæ ad Petrum Fullonem de crucis additione malè in triſagio poſita, to.2.p.1. f.460. c.1.E

Epiſtola Fauſti Regienſis ad Lucidum continens eius anathematiſmos, profeſſionem fidei & ſubſcriptiones à Concilij Arelatenſis III. Patribus factas, to.2.p.1.f. 633.c.1.D

Epiſtola Felicis Papę II. prima reſponſoria ad Ægyptiorum literas ex Synodo Alexandrina datas decretalis, de accuſationibus Epiſcoporum & iudicijs, tom.1. p.1.f.499. c.2. C. II. ad eoſdem Ægyptios de patienti ſufferentia tribulationum & perſecutionum, f.502.c.1.B

Epiſtola Felicis Papæ III prima ad Acacium Conſtantinopolitanum, vt Imperatorem inducat ad corrigenda ea quę contra Catholicam fidem perperam egerat, tacitè eum conſpirationis cum hæreticis redarguens, tom.2.p.1 f.446.c.2 D II. eiuſdem ad Zenonem Imperatorem ſupplicans pro Eccleſia Alexandrina, ſuamque pro ea ſollicitudinem declarans, tom. 2. p. 1. f. 448. c. 1. F. occaſio epiſtolæ, f.450.c.1.E. III. ad Petrum Fullonem ex Synodo Romana, oſtendēs eum in plurimas hæreſes incidiſſe, monens vt reſipiſcat, tom.2 p.1.f.450.c.1.F IV. Felicis Papæ ad eundem, qua poſt binas admonitiones anathematis & depoſitionis eum ſententia condemnat, f. 452 c 1.B. V. eiuſdem ad Zenonem Imperatorem, nūncians Petrum Fullonem ſynodali iudicio condemnatū eſſe, ideoque petit, vt ex Antiochena eum Eccleſia eijciat, ibid.c.2.D. VI. eiuſdem ad Acacium cum munere ſacerdotali & fidelium communione priuans, tom 2 p.1.f. 453.c.2.A. VII. ad Epiſcopos vniuerſos de rebaptizatis non niſi per pœnitētiam ad Eccleſiam recipiendis, to 2 p.1.f 454. c.1.B. VIII. ad Zenonem Epiſcopum, qua Terentianum commendat, to.2 p 1. f.455.c.1.D

Epiſtola Felicis Papæ IV ad omnes Epiſcopos decretalis de Miſſa non niſi in Deo dicatis locis dicenda, & Eccleſiarum dedicatione, tom.2.p.1.f.635. II. exhortatoria ad Sabinam, vt in progreſſu virtutum, quo pede cœpit, pergat, tom 2. p.1.f.637. c.1.B. III. eiuſdem ad Cæſarium Arelatēſem de non facile ordinandis Epiſcopis, præſertim ex laica conuerſatione, ib.c.2.D

Epiſtolæ Flauiani Archiepiſcopi Conſtantinopolitani, vide Epiſtolas Chalcedonenſis Concilij IV. V. VI.

Epiſtolæ Flauij Dionyſij Comitis & exercitus magiſtri ad Synodum Epheſinam de eligendo Epiſcopo Conſtantiæ Cypri, t.1.p 2.f.305.c.1 E

Epiſtola Firmiliani Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopi ad Cyprianum Carthaginen. Epiſcopum, qua incuſat Stephanum Papam vetātem rebaptizari eos qui ab hæreticis baptizati fuerant, to.1.p.1.f. 141.c.2.C.& ſeq.

Epiſtola Formoſi Papæ ad Stylianum Neocæſarienſem reſponſoria, ad interceſſionem eius pro Ordinatis à Photio ad Stephanum Papam factam, tom 3 p.1. f 2.f.786.D

Alia eiuſdem reſponſoria epiſtolæ Styliani Neocæſarienſis Epiſcopi ad Stephanum Sextum miſſæ, tom.3.p.2. f.[illegible]8. c.1. alia eiuſdem ad Epiſcopos Angliæ de Eccleſia Anglicana bene ordinanda, ib. c.2.B

Epiſtola Francofurt. Synodi ad Epiſcopos Galliciæ & Hiſpaniæ, quę contra Felicianam hæreſin Chriſtum eſſe verum, & non adoptiuum filium oſtenditur, tom.3.p.1.f.2. f.144 c.2. B. alia eiuſdem ad eoſdem, qua epiſtolæ & argumentis Felicianorum pro adoptione Chriſti allatis reſpondetur, ibid.f 168.c. 2.F.& ſeq.

Epiſtola Friderici Imperatoris de actis Conciliabuli Papienſis & antipapæ Victoris electione, tom.3.p.2.f.524 c.1.D alia ad

lia ad Alexandrum Papam III. qua pacem Eccleſiæ conſeruaturum ſe confirmat, t.3.p.2.f.550 c.2.B

Epiſtola Friderici Iunioris Ducis Auſtriæ, ad Concil Baſileenſe, qua petit Ioanni Epiſcopo Eccleſiæ Gurzenſis licentiam ad Concilium veniendi, to.4.p.1.f. 235.c 1.B

Epiſtolæ Fulconis ex Rhemenſi Concilio ad Arnulphum regem pro electione & defenſione Caroli ſimplicis Francorum regis ſcriptæ contenta, tom.3.p.2. f.119.c.1.D.& ſeq.

Epiſtola Galiæ Placidiæ ad Theodoſium filium Imper pro Flauiano, vide epiſt. Chalcedonenſis Concil. XXVI. ad Pulcheriam.XXVIII.

Epiſtola Gallicorum Epiſcoporum ad Leonem X qua renunciant Piſano Conciliabulo, & Lateranenſi adhærere cupiunt, t.4.p.2.f 82.c.2.E

Epiſtola Gaij Papæ decretalis ad Felicem Epiſcopum de accuſatione Epiſcopi & clerici, de incarnatione verbi & ordinibus Eccleſiaſticis, tom.1. p 1. f.172. c.2.D

Epiſtola Gelaſij Pap.I. prima ad Euphemianum, qua ſcribit neminem ſe ad communionem recipere, niſi qui Acacium, vti & Eutychem anathematizet, quod vt faciat, hortatur, tom.2. p.1.f.466.c.1. B. II. eiuſdem ad Laurentium de Lignido Epiſcopum, cui ad Pontificatum aſſumpto fidei formulam profitendam preſcribit, f.468.c.1.E. occaſio Epiſtolæ, f.469. c.1.B. III. ad Epiſcopos Dardaniæ monens ne Eutychianis communicent, & muneri paſtorali vt aduigilent, tom. 2. p.1. f.469.c 2.B. reſcriptum Epiſcoporum Dardaniæ, vide f.469 c 1.C. IV. ad Fauſtum magiſtrum legatum ſuum Conſtantinopolim miſſum, nuncians Acacio in excommunicatione mortuo non eſſe communicandum, tom.2.p.1.f. 470. c.1.F. V. eiuſdem ad Honorium Dalmatiæ Epiſcopum, monens ne Pelagianam hæreſin à tot Pontificibus damnatam reuiuiſcere ſinat, f.472.c.1.B. VI. ad eundem, monens non eſſe mirandum quod ſuperioribus literis aduigilare iuſſerit cõtra Pelagianam hæreſin, ibidem. c.2 E. VII. ad Epiſcopos Piceni, qua tria Pelagianæ hæreſis capita refellit, 1. de peccato originali. 2. de damnatione ex ſolo originali proueniente. 3. de gratiæ neceſſitate, quæ tria negabant, tom.2.p.1.f.473. c.1.D. occaſio & finis epiſtolæ, f.475.c.2. F. VIII. ad Anaſtaſium Imper. monens, vt Apoſtolicæ ſedi obtemperet, & Acacij nomine damnato Eccleſiæ pacem reſtituat, tom.2.p.1.f 476.c.1.B. occaſio huius apologiæ, f.477.c.2. F. IX. ad Epiſcopos Lucaniæ exponens quoſdam canones, quorum rigor pro temporum diuerſitate relaxatur, tom.2.p.1. f.478. c.1.A. X. ad Epiſcopos Siciliæ, docens Eccleſiæ facultates ab Epiſcopis inter clericos & pauperes diſtribuendas eſſe, nec bona Eccleſiæ triginta annis poſſeſſa ab Epiſcopis, iis auferenda eſſe, tom.2. p.1.f.480.c.2. F. XI. ad Epiſcopos Dardaniæ, quibus à religione commendatis nunciat priuatos eſſe communione, eos qui hæreticorum nomina damnare recuſabant, & Acacium in excommunicatione mortuum abſolui non poſſe, t.2. p.1.f.481 c 1.B. XII. ad Eonium Arelatenſem Epiſcopum, monens mutuam caritatem cum fide Catholica retinendam eſſe, f 481.c.2.F. an hæc ad Eonium ſcripta fuerit, f.482.c.1 C. XIII. ad Epiſcopos Dardaniæ, oſtendens Acacium ſolius Apoſtolicæ ſedis iudicio iure damnatum, tom.2. p.1.f.482.c.1.D. cauſa Epiſtolæ huius circularis, f. 487. c. 1.C

Epiſtola Gelaſij Papæ II. prima ad clerum & plebem Galliæ, vt ſe contra Mauritium pſeudopapam ab Henrico Imperatore intruſum armenr, tom.3. p 2. f. 4,8 c.1 C. II ad Bernardum Toletanum Epiſcopum Hiſpaniæ primatem de Mauritio in ſedem intruſo, c.2 A. III. ad clerum & plebem Romanam commendans eorum coſtantiam aduerſus intruſum. C. IV. ad Gualterum Rauennatem Archiepiſcopum, qua ipſius electionem poſt ſchiſma eiuratum confirmat, & pallium concedit. D. V. ad exercitum Chriſtianorum vrbem Cæſaraugustanã obſidentem, omnibus ad eum aliquid conferentibus indulgentiam largiens.E.

Epiſtola Georgij Papæ ad Germanum Patriarcham Conſtantinopol. de cultu pio ſacrarum imaginum, t.3.p 1.ſ.2.f.46. c.2 A

Epiſtola Germani & Ioannis Epiſcoporum ad Hormiſdam Papam, qua reliquias S. Laurentij, & ſanctuaria Apoſtolorum Iuſtiniano concedi petunt in baſilica Apoſtolorum locanda, tom 2. p.1. f 598 c.1.A. alia eiuſdem Felicis & Dioſcori Diaconorum ad Hormiſdam Papam, qua nunciant Dorotheum Heracliam fuiſſe perductum, nec Imperatorem permiſiſſe, vt Romam duceretur; inde autem à quibus dimiſſus fuerit, ignorari. De Paſchali die Orientalem Eccleſiam cum Romana conuenire, tom.2.p.1. f.600.c.2.C

Epiſtola Germani Conſtantinop. Epiſcopi ad Conſtantinum Nacoliæ Epiſcopum, vt Metropolitano ſuo obediat, & cultum imaginum ſperni non faciat, t.3. p.1.ſ.1.f.580.B. alia eiuſdem ad Ioannem Epiſcopum Synadenſem de fide ſua, & ſacrarum imaginum formatione & cultu, tom.3.p.1.ſ.1.f.577.F. alia eiuſdem ad Thomam Epiſcopum Claudiopoleos de cultu SS. Imaginum, f.580.F. alia ad Ioannem Epiſcopum Synœdon de cultu & veneratione ſacrarum imaginum, tom.3. p.1.ſ.2.f.47.c.2 E.

Alia eiuſdem ad Conſtantinum Epiſcopum Nacoliæ de licito cultu imaginum ſacrarum, tom. 3. p. 1. ſ.2. fol. 48. c.2.F

Epiſtola Germaniæ principum quorundam clericorum & laicorum ad Innocentium Papam III pro electione Ottonis IV. Imperatoris confirmanda, to.3. p.2.f.166.c.2 A.& ſeq.

Epiſtola Germinij Semiariani aduerſus Arianos, tom. 1. p.1. f. 495. c. 2. C.

Epiſtola Græcorum Prælatorum ad Gregorium Papam X. qua obedientiam ipſi tanquam ſummo & primo omnium Pontifici præſtant, tom.3.p.2.f.745.c.1. & 2.

Epiſtola S [illegible] piſcopum CP [illegible] rum impietate, [illegible] lia eiuſdem ad Ep [illegible] cauſa trium capitulorum, [illegible] 1. B

Epiſtola I Greg [illegible] pinum Rhemenſem [illegible] ritates a Carolo M [illegible] gobertum Epiſco [illegible] ſ. 1. f. 340.c 1. [illegible] II [illegible] prædicandi Euangelij [illegible] Bonifacio, f.340.c.2.C. [illegible] Martellum Francorum [illegible] ad prædicandum Bo [illegible] IV. ad Boreales Epiſco [illegible] ope Bonifacio in [illegible] lio præſtanda, f.341.c.2.A. [illegible] & populum de ordinati [illegible] Epiſcopum, ibidem. F. VI [illegible] Thuringos eiuſdem a [illegible] c.1.C. VII. ad populum [illegible] cedat ab idolis, & b [illegible] ibid. E. VIII. ad a [illegible] Chriſtianam fidem ſuſc [illegible] ptam ſeruent, ibid.c.2.B [illegible] Bonifacium X. ad Ge [illegible] tinopolitanum Epiſco [illegible] tum Venetiarum D [illegible] ad Leonem Iſaurum [illegible] bus, vbi extet. tom. [illegible] 2.B. XIII. ad eundem [illegible] XIV. ad Bonifacium, [illegible] conſultationes ſib [illegible] S. [illegible] ſitas, tom.3.p.1.ſ.1 [illegible] Serenum Forouulien [illegible] Gradenti Eccleſia non [illegible] p.1.ſ.1.fol.3 4 c.1.B. [illegible] Gradenſem Patriarc [illegible] rouulienſi Epiſc. [illegible] cias à ſe vetitum e [illegible] 344.c.2.D. Capitulare [illegible] Martiniano Epiſcopo, [illegible] sbytero in Bauariam abl [illegible] & 2.

Epiſtola I. Gregorij P [illegible] nem Iſaurũ Imperator [illegible] ginibus, vt ab earum & [illegible] gnatione deſiſtat, tom [illegible] c.1. & ſeq. II. ad eund [illegible] f.462. & ſeq. III. ad Germ [illegible] cham Conſtantinopol. de [illegible] crarum imaginum cu [illegible] 574.F

Epiſtola I Gregorij Papæ III [illegible] facium, qua conſu [illegible] ſpondet, tom.3.p.1 ſ 1.f [illegible] Epiſcopos & Abbates [illegible] nifacium in Euange [illegible] uent. III. ad Optimates [illegible] Bonifacium digni [illegible] f.352.c.1.C. IV. ad Epiſcop [illegible] eadem de re, c.2. A. V. [illegible] gratulatoria de cõ [illegible] & monitoria, vt in [illegible] Concilium celebr [illegible] Carolum Martellum, [illegible] ſiæ contra Longobardos [illegible] c. 2.A. VII. ad eund [illegible] ſa.D.

Epiſtola Gregorij Papæ [illegible] ſos Epiſcopos de Ald [illegible] Epiſcop o non alibi [illegible] poſtolicam accuſa [illegible] pæ poteſtate, t.3. [illegible]

Epiſtola Gregorii papæ VII. prima ad Deſiderium abbatem S. Benedicti Caſſini, qua inuitum ſe nunciat Pontificem factũ, preceſque eius & aduentum petit. t.3.p.2. f.255.c.2. A. II. eiuſdem argumenti ad Gilulfum Salernitanum principem. ibid. E. Item III. ad Guibertum Rauennatem Archiepiſcopum. ibid. & IV. ad magnates aliquot. f 256.c.1. D. V. ad Raimerium Florentinum Epiſcopum, qua viduã quæ conſanguineo nupſerat dote priuari iubet. E. VI. ad Giraldum Epiſcopum Hoſtienſem & Raimboldum Subdiaconum legatos in Galliam, qua obitum Alexandri ſuique electionem nunciat, monetque vt legatum à ſe miſſum in Hiſpaniam proficiſci curent. c.2.A.

VII. ad principes in Hiſpaniam contra paganos proficiſci volentes nunciãs ſe eas partes à Sarracenis recuperandas comiti Roccio conceſſiſſe; aliis vero ingreſſum cũ milite prohibere niſi ſub æqua pactione perſoluendi iura S. Petri f.257 c.1. A.

VIII. ad Vbertum Clericum & Albertum diaconum qua legationem eorũ confirmat & preces petit. ibid. E. IX. ad Godefridum Ducem qua gratam ſibi eius de ſua promotione gratulationem fuiſſe ſcribit & optat vt Rex ſuis monitis acquieſcat. c.2.B. X. ad Guidonem Immolenſem qua iubet, vt diſcordiam inter Archiepiſcopũ Rauennatem & Immolenſes componat, neque hos à ditione Apoſtolicæ ſedis auelli patiatur. f.258.c.1.A.

XI. ad Beatricem & filiam eius Mathildem, vt ſimoniacos euitent, ac ſe viros religioſos, qui Regem ad Rom. Eccleſiam reuocent, mittere nunciat. ibid D.

XII. ad Guilielmum Epiſcopum Papiẽſem, vt pro bona de ſe concepta opinione ſtatuta Romanæ Eccleſiæ amplecti, & cõtra hoſtes certare pergat. c.2.C.

XIII. ad Manaſſem Archiepiſcopũ Remenſem, vt monachis S. Remigii moleſtus eſſe ceſſet, & abbatem canonice ordinari curet. f.259. c.1. A.

XIV. ad Hugonem abbatem Cluniacenſem, vt monachos S. Remigii defendat contra Archiepiſcopum Rhemenſem. F.

XV. ad Chriſtianos in Lõgobardia, qua nunciat excommunicatum à ſe Godefredum ob Eccleſiam Mediolanenſem ſimoniace occupatam. f.259 c.2.B.

XVI. ad Giraldum Oſtienſem de abſolutione & reſtitutione quorundam Epiſcoporum. f.260. c.1. A.

XVII. ad Vratislaum Bohemiæ ducem eiuſque fratres, vt legatorum ſuorum, (ob quos benigne exceptos gratias agit) monitis obtemperent. t.3.p.2. f 26 . c.1. F.

XVIII. ad Michaelem Imperatorem Conſtant. qua cupidum ſe oſtendit ineũdę pacis cum Eccleſ. Conſtantinopolitana. c.2 D. XIX. ad Rudolphum Sueuiæ Ducẽ, nuncians pacem ſe cupere cũ Rege Henrico. f. 261. c.1. D. XX. ad Rainaldum Epiſcopum Cumanum qua condolere ſe nunciat eius miſeriis & Romam inuitat. ibid. c.2. B.

XXI. ad Anſelmum Epiſcopum Lucenſium, ne inueſtituram à Rege Henrico accipiat. f.262. c.1. A.

XXII. ad clerum & plebẽ Carthaginẽſem, vt depoſitis inimicitiis patienter impetus Sarracenorum ferant, & de iniuriis Epiſcopo Cyriaco illato pœniteãt, vel excommunicandos. F. XXIII. ad Cyriacum Epiſcopum Carthaginenſem, qua laudat conſtantiam eius tum in perferendis iniuriis, tum quod Rege Henrico præſente ordinationes celebrari noluerit. f 263. c 1. A. XXIV. ad Brunonem Epiſcopum Veronenſem, qua commẽdat eius erga ſe obſeruantiam, & pollicetur pallium ſi Romã venerit. f.263. c.1. E.

XXV. ad Herlembaldum Mediolanenſem militem, qua nunciat Regem Henricum ad ſe humiliter ſcripſiſſe. f 263. c. 2 A. XXVI. ad eundẽ monitoria vt cum excõmunicatis reſipiſcentib. benigne agat, neque Epiſcopo fauentes metuat. ibid. D.

XXVII. ad Albertum electum Eccleſię Aquenſis, vt ſimoniacos oppugnet & Herlembaldo auxilium præſtet. f. 264. c 1. B.

XXVIII. ad Guilielmum Papienſem Epiſcopum eiuſdem fere argumenti ibid E.

XXIX. ad Iudices quoſdam Sardiniæ, vt Eccleſiæ Romanæ ſe obedientes exhibeant. f.264. c. 2. A. Supplicatio Henrici Regis ad Gregorium pro venia commiſſorum. ibid. D.

XXX. ad Geboardum Saltzburg. Epiſcopum, vt clericos coerceat. f.265. c. 1. A. XXXI. ad Lanfrancum Cantuarienſem Epiſcopum vt Arfaſti audaciam in Abbatiã S. Eadmundi compeſcat, & niſi acquieſcat ſe cum Balduino abbate adiri iubeat. ib. E. XXXII. ad Araldum Carnotenſium Epiſc. vt Iſembardum abbatiæ ſuæ reſtituat alio remoto, ſi nulla alia culpa interuenerit, quam quod Hieroſolymam deuotionis cauſa profectus ſit. c. 2. B.

XXXIII. ad fratres monaſterii B. Mariæ in Epiſcopatu Dordonenſi, qua negat confirmationem priuilegii ab anteceſſore dati, & vt prælato licet minus idoneo obediant, monet. t.3.p.2. f.265. c.2. E.

XXXIV. ad Remedium Linconenſem, qua arcet homicidam ab altaris miniſterio, pœnitentem tamen ſumptibus Eccleſiæ ali concedit f.26 . c.1. C.

XXXV. ad Rodericũ Cabillonenſem Epiſcopum de malitia Philippi Francorũ Regis Eccleſias vendentis & deſtruentis, eumque moneri iubet vt Epiſcopos canonice eligi permittat. f.266. c.1. E.

XXXVI. ad Humbertum Lugdunenſem Epiſcopum vt electum Matiſconenſiũ Epiſcopum contra voluntatem Regis cõfirmet, & renuentem cogat. f. 266. c. 1. C.

XXXVII. Aldilaſiæ comitiſſæ pietatem commendat circa loca ſacra. F.

XXXVIII. ad Vuraslaum Ducem Bohemiæ, qua eius erga ſedem Rom. obſeruantiam commendat, & gratias ab Alexãdro. II. conceſſas confirmat. f.267. c.1. C.

XXXIX. ad Epiſcopos & principes Saxoniæ vt à bello cum Rege deſiſtant vſque ad cauſam à ſe cognitam. c.2. A.

XL. Martildis virginis obſeruantiã erga ſedem Rom. laudat, in quã vt perſeueret monet. E.

XLI. ab Orzocore iudice Catalitano in Sardinia reſponſum poſtulat ſuper cauſa ſibi commiſſa. f.268. c.1. A. XLII. Sicardum Aquilegienſem Epiſcopum ad concilium pro corrigendis deprauatis principum & prælatorum morib. inuitat ib. D.

XLIII. ad diuerſos Epiſcopos eiuſdem argumenti. ibid. c.2. A.

XLIV. Ieromiro Bragenſi Epiſcopo ſuſpenſo redditus reſtituit, & vt SS. Apoſtolorum limina adeat, hortatur. f.268. c.2. D.

XLV. ad eundem, vt redditus Epiſcopatus fratri ſuo reſtituat, & vel ipſe Romã veniat, vel legatos ſuos cum Morauenſi Epiſcopo mittat. f.269. c 1. A.

XLVI. monet Guilielmum Burgũdionum Comitem vt in auxilium Eccleſiæ cũ aliis principibus veniat. f.269. c.1. D.

XLVII. Mathildem virginem ad crebram communionem & deuotionem hortatur. ibid. c 2. B. XLVIII. ad Vbertum Epiſcopum & clerum Genuenſem, vt vxorem Anſaldi adulterii accuſatam ad purgationem admitti ſub excommunicatione præcipiant. f 270. c.1. C. XLIX. monet Chriſtianos vt Conſtantinopolitanis cõtra Sarracenos opem ferant, c. 1. F.

L. committit Beatrici & Mathildi cauſam inter Epiſcopum Roſellanum & Vgolinum comitem terminandam. f.270. c. 2. B. LI. qua arguit Arnaldum abbatem S. Seueri, quod ad ſynodũ vocatus nõ venerit, & ſententiam ob contumaciam in eũ latam confirmat. t. 3. p. 2 f.270. c.2. F.

LII. Manaſſi Rhemenſi Archiep quædam circa Abbatiam S. Remigii diſponenda committit. f 271 c.1. C. LIII. Herimanni Metenſis Epiſcopi preces petit. f. 271. c.1. F. LIV. mandat canonicis S. Hilarii vt conſuetudinem Pictauienſium canonicorum in feſtiuitate S. Hilarii & omniũ SS. obſeruent. ibid c.2. C. LV. ad Bigurritanum Epiſcopum & ſuffraganeos Eccleſiæ Auxienſis, vt Archiepiſcopo ſuo obediant. f 271. c.2. F. LVI. mandat Rogerio Catalaunenſi Epiſcopo vt ſtatuta die ad ſe Romam veniat & cauſa ibi definiatur. f. 272. c. 1. A. LVII. monet Gulielmum Papienſem Epiſcopum vt cum Azone Marchione de inceſtuoſa copulatione cũ ſorore Epiſcopi accuſato ad ſe veniat. f. 272. c 1. D. LVIII. Geuſæ Ducis Vngarorum obſeruantiam erga ſedem Romanam commendat. f.272. c.1. F. LIX. ad Ottonem & Conradum fratres Vvratislai Ducis Bohemorum ne Eccleſiæ Omolucenſi moleſtiam inferant. c.2. C.

LX. arguit Sigifredum Maguntinum Archiepiſcopum, quod cauſam inter Bragenſem & Morauenſem Epiſcopos ad ſedem Apoſtolicam delatam in ſe conuertere præſumpſerit. E. LXI. hortatur Vvratislaum Ducem Bohemiæ ad obſeruantiã erga ſedem Romanam, & Moguntini acta reſcidiſſe ſe nuntiat. f.273. c.1. C. LXII. Hugonem abbatem Cluniacenſem ad ſe Romam inuitat admirans cauſam moræ. c. 2. A. LXIII. ad Sanctium Regem Aragoniæ, quem ob obſeruantiã erga Rom. Eccleſiam & permiſſionem officii Rom. in ſua ditione commendat E. LXIV. hortatur Alphonſum & Sanctium Reges Hiſpaniæ vt recipiant officium Romanũ, & exercitam per legatos in Simoniacum quendam cenſurã confirmat. f. 274. c.1. B.

LXV. ad Raguſeos quos arguit ob coniectum in carcerẽ Epiſcopum, & vt alio electo eum liberent, mandat. F. LXVI. iubet Epiſcopo Reatino reſtitui ablata monaſterii S. Quirici f.274. c.2. C. LXVII. ad Giraldum Ciſtoncenſem Epiſcopum qua iubet Eccleſiam Croſcienſem quã inuaſerat, relinqui & ius ſuũ coram ſe defendi. D.

Digitized by Google

LXVIII. arguit Froterium Epiſcopum Nemauſenſ. ob illatas iniurias monaſterio S. Egidii f.275.c.1.A. LXIX. qua mandat Guilielmo Comiti Dienſi & ſubditis, vt ab ipſis electo & cõſecrato à ſe Epiſcopo obediant, neque extirpationem ſimoniacæ labis ſub pœna excommunicationis impediant, t.4.p.2.f. 275.c.1.D. LXX. commendat Guilielmum Regem Anglorum ab obſeruantia erga ſedem Apoſtolicam, & ad defenſionem Eccleſiæ ſuſcipiendam hortatur. c.2. B. LXXI. commendat Mathildis Reginæ Angliæ humilitatem, vtque in ea perſeueret hortatur. f.276.c.1.B.

LXXII. arguit Godefredum ducem ꝙ iuxta promiſſionem milites S. Petro non miſerit, & vt mittat monet D. LXXIII. ad Iſembertum Pictauienſem Epiſcopum, vt in prouinciali Concilio Metropolitano rationem reddat de monaſterio Nobiliacenſi, F. LXXIV. abſoluit clerum & populum Beluacenſem ab excommunicatione precibus Epiſcopi quem offenderant. c.2. C. LXXV. monet Philippum regem Francorum, vt damna Belluacenſi Eccleſiæ illata reſarciat, & maiores ſuos ſequatur in benefaciendo Eccleſiæ. ibid. E.

LXXVI. commendat Humberto Lugdunenſi Archiepiſcopo Epiſcopum Matiſconenſem & ad Eccleſiarum defenſionem hortatur. f.277.c.1.C. LXXVII. arguit Beatricem & Mathildim quod Epiſcopum Argentinum Romam euntem iniuſte detinuerint. Placentino & aliis Longobardię Epiſcopis conceſſam confirmandi licentiam aſſerit. ibid. E. LXXVIII. Vratiſlao Bohemorum duci commendat Bragenſem Epiſcopum de obiectis criminibus purgatum cauſamque eius cum Marouenſi in ſynodo ſe determinaturũ promittit. c.2.F. LXXIX. ad Annonem Colonienſem Archiepiſcopum conquerens quod nullas ad ſe literas dederit. f.278.c.1. D. LXXX. præcipit Annitienſi clero, vt Stephano eorum Epiſcopo obediant. c.2. A. LXXXI. ad Vdonem Treuirenſem Archiepiſcop. vt de neglecta ſedis apoſtol. authoritate Virdunenſem increpet, & monaſterium S. Michaelis ad communionem reſtituat, vel propria auctoritate ab interdicto abſoluat. c.2.C. LXXXII. denunciat excommunicatos qui detinent bona Augen. monaſterii f.279.c.1.B.

LXXXIII. ad Alphonſum Hiſpaniæ Regem, cui Epiſcopum Paulum cõmendat & ſedem eius reparari monet. t.3.p.2. f.279.c.2.A. LXXXIV. ad Herimannum Bambergenſem, cui ſignificat vices ſuas ſe Epiſcopo Metenſi in cauſa Epiſcopi Bamberg. commiſiſſe, eique vt pareat monet. f. 279.c.2.D. LXXXV. Agnetæ Imperatrici gratias agit, quod conſulat concordiæ Eccleſiæ, rogat vt in eo perſeueret, & Henricum Regem communioni Eccleſiæ reſtituendum curet. t.3.p.2 f.280.c.1.A.

Epiſtolarum Gregorii Papæ VII. Liber II. t.3.p.2. f. 280.c.2.B.

Epiſtolarum Gregorii Papæ VII. libri II. epiſtola I. ad Epiſcopos & Abbates Britanniæ vt ad ſynodum veniant & inceſtam copulationem ſuis prohibeant. t.3.p.2.f. 280.c.2.C.

II. ad Iſembertum Pictauenſem, quem ob iniurias in legatos Apoſtolicos Romã ad ſe euocat, cæteris complicibus excommunicatis. f.281.c.1.A. III. commendat Guilielmum Pictauenſem Comitem ob dimiſſam conſanguineam, quam vxorem acceperat, & obſeruantiam erga ſedem Apoſtolicam. ibid. c.1.E.

IV. monet Gozclinum Burdegalenſem Archiepiſcopum, vt ipſe vel per ſuos Romam veniat & Iſembertum de obiectis iniuriis accuſet. c.2.C. V. increpat Epiſcopos Franciæ & niſi regi reſiſtant, depoſitionis pœnam, ipſi vero Regi priuationem regni & toti regno interdictum minatur. f. 282.c.1.B. VI. ad Bragenſem Epiſcopum quem de multis criminibus grauiſſime arguit & Romam euocat. t.3.p.2.f.283. c.1.A. VII. agit gratias Vratiſlao Bohemorum duci quod cenſum miſerit, & pacem cum fratre Bragenſi Epiſcopo inierit, monetque vt Marouenſi Epiſcopo, quæ ei à fratre ablata ſunt reſtitui curet. F.

VIII. conſolatur Marouenſem Epiſcopum de iniuriis à Bragenſi perpeſſis, vtque apoſtolica authoritate omnia bona ab eo ablata repetat, iubet. c.2.D. IX. ad Beatricem ducem & Mathildim filiam, quibus ſuam fiduciam & ſolicitudines ſignificat & qua ex cauſa Azonem Marchionem Romam euocarit f.284.c.1.B. X. ad Vdonem Treuirenſem Archiep. cui committit cauſam Tullenſis Epiſcopi cum clerico quodam ſuo, & de moribus Tullenſis Epiſcopi certior fieri. ibid c.2.A. XI. laudat Alberti Comitis & vxoris eius fidem, monet vt in eadem maneant & decreta de ſimoniacis & incontinentibus ſeruent. f. 285.c.1.A. XII. ad Halbiſtetenſem Epiſcopum, cuius obſeruantiam erga ſedem Rom. laudat. ibid. D.

XIII. ad Salomonem regem Vngariæ, quem monet vt regnum Vngariæ, quod iuris eſt S. Petri, non à Teutonicorum rege ſed ab Apoſtolica ſede acceptum recognoſcat. c.2.A.

XIV. ad Guarnerium Argentinenſem & Burcardum Baſilcenſem Epiſcopos, vt aduocatiam monaſterii S. Crucis, non Vgoni, ſed Gerardo maiori nepoti Leonis. X. adiudicent iuxta conſtitutionem eius. c.2. D. XV. ad certos aliquot Epiſcopos vt clericos Lingonenſes faciant ab iniuriis monaſterio Pultarienſi illatas deſiſtere & ſatisfacere ſub pœna excommunicationis. f. 286.c.1.B. XVI. eiuſdem argumenti. XVI. arguit Sigebaldum Abbatem Peruſinum, quod ſibi ſuaſerit Albericum monaſterio S. Anaſtaſii præficere, & iubet vel monaſterium alteri reſtitui, vel de obiectis criminibus reſponſurum Romam venire. ibid. F. XVIII. ad Guilielmum Comitem Pictauenſem vt cum Epiſcopis moneat Philippum regem Franciæ à confuſione Eccleſiarum & prædis ſub excommunicationis pœna deſiſtere. c.2.C.

XIX. ſignificat Richardo Bituricenſi Archiepiſcopo, ſe litem inter Dolenſe monaſterium & Abbatem San. Sulpitii Turonenſi Archiepiſcopo commiſiſſe. f. 287. c. 1.A. XX. ad Richerium Senonenſem vt à Lanzelino parochiano ob ſcelera in Archiepiſcopum Turonenſem commiſſa emendationem ſub cenſura procuret. C.

XXI. ad Abbatem Bellilocenſem vt Turonenſi Archiepiſcopo pareat, vel de inobedientia coram ſeſe ſe purget. E.

XXII. ad Hugonem militem, vt bona Eccleſiæ Turonenſis iniuſte retenta reddat, & ad ſynodum veniat, ſi quid debere ſibi putet. t.3.p.2.f.287.c.2.A.

XXIII. Confirmat interdictum à legato ſuo contra Iſembertum Pictauenſem factum, cumque à ſacrorum participatione excludit. f.287.c.2 C.

XXIV. Præcipit ne Pictauenſi Epiſcopo à quoquam obedientia præſtetur niſi ad ſynodum veniat, Epiſcopatuſque adminiſtrationem aliis tamdiu committ[…] ibid. E. XXV. ad Annonem Colonien. Archiepiſcopum, vt cauſam inter Epiſcopum Osburgenſ. & abbatem Corbeienſem ac quandam Abbatiſſam definiat. f. 288.c.1.A. XXVI. ad Dionyſium Placentinum, cui curam monaſterii S. Sauini committit donec alius Abbas elegatur. D.

XXVI. ad congregationem monaſterii S. Sauini, vt Abbatem canonice eligant c.2.B

XXVIII. Inuehitur in Lemarum Bremenſem Archiepiſcopum, quod legatos ſedis Apoſtol. concilium celebrare vetuerit, nec Romam vocatus venerit, eumque donec veniat ab officio ſuſpendit. D.

XXIX. Sigefredum Moguntinum Archiepiſcop. ad ſynodum cum ſuis vocat. f. 289. c.1.A. XXX. ad Henricum Regem, quem ob benigne exceptos legatos & obſequium præſtitum laudat, & vt fidos ac prudentes conciliarios ſibi aſciſcat, ſimoniam & fornicationem clericorum extirpet, ac Mediolanenſi Eccleſiæ ius ſuum reſtituat monet. t.3.p.2.f.289.c.1.E.

XXXI. ad eundem, vt aures ab his qui diſcordiam inter ſe & illum ſeminant, auertat, eique ſuum in eum amorem, chriſtianorum calamitates & mentem vniendæ Orientalis Eccleſiæ ſignificat. c.2.D.

XXXII. ad Manaſſem Rhemenſem Archiepiſcopum cuius excuſationem de non viſitatis liminibus Apoſtolorum accip[…] & de correctione Regis Franciæ gaudi[…]rum ſe ſignificat. f. 290.c.1 F.

XXXIII. arguit Cunibertum Taurinenſem Epiſcopum quod ad ſynodum non venerit, & monaſterio S. Michaelis moleſtus ſit, iubet vt deſiſtat. c.2.C.

XXXIV. ad Rainerum illuſtrem virum cui ſignificat, ſe decreta abbatis S. Gaudentii irritaſſe, contractum vero cum ipſo Rainero initum in nuncii ſui aduentum diſtuliſſe. E.

XXXV. vocat Guilielmum Papienſem Epiſcop. ad concilium defenſurum ibi coniugium ſororis ſuæ cum Azone conſanguineo. f 291. c.1.B.

XXXVI. Præcipit Mathildi vt ante defenſionem ſui in concilio factam à conſortio Azonis maritali abſtineat. E.

XXXVII. ad Chriſti fideles vt chriſtianis tranſmarinis in partibus contra infideles ſuccurrant. tom.3.p.2.fol.291. 2.A.

XXXVIII. ad Vbertum Comitem & clerum Firmanum, vt donec de idoneo paſtore prouideatur, Archidiacono pareant & defendant. D.

XXXIX. Dominico Duci & populo Venetiæ ſignificat ſuum amorem, & p[…]

triar[…]

Digitized by Google

triarchæ oppreſſo ad vitam neceſſaria pro dignitate ſubminiſtrari petit. fol. 292. c. 1. A.

XL. ad Chriſti fideles vt legatos ſuos honorifice recipiant & obedientiam præſtent. F.

XLI. ad clerum & pop. Ferretanum & Eugubinum vt legatis ſuis obediant & idoneum eligant paſtorem. c. 2. C.

XLII. Guibertum Rauenatem Archiepiſc. vocat ad ſynodum. F. XLIII. ad Hugonem Dienſem Epiſc. vt à ſubditis recipiat ea, quæ Eccleſiæ reſtituant, & ſatisfacientes abſoluat f. 293. c. B XLIV. ſignificat dilectionis ſuæ cauſas & curã Iudith Vngarorum Reginæ. D. XLV. ad Rodulphum Sueuiæ & Bertulphum Carentanſi Duces, vt Simoniacos & Fornicarios clericos non recipiant, & pretium beneficiorum cauſa receptum in pios vſus erogent. c. 2. D.

XLVI. mandat Abbatibus quibuſdam vt bona Eccleſiæ Biſaurenſis ab Epiſcopo alienata reſtituenda curent. f. 294. c. 1. D.

XLVII. ad diuerſos, ne Guidoni ad retinendam præpoſituram ob varia eius crimina auxilium contra Cluſinum Epiſcopum ferant. F. XLVIII. ad Abbates S. Bonifacii & S Sabæ, vt fratricidæ ante peractam pœnitentiam vxorem ducere non permittant. c. 2. D. XLIX. ad Hugonem Cluniacenſem abbat. cui deplorat Eccleſiæ ſtatum & Chriſti fideles ad comprimẽdam impiorum ſæuitiam exhortari præcipit. F.

L. ad Sanctium regem Hiſpaniarum, cui ſignificat abſurdum eſſe, vt ſpurius ad Epiſcopatum aſcendat, & potius Epiſcopo ægro coadiutorem conſtitui iubet legitimo thoro natum, f. 295. c 1. F.

LI. ad Suenium regem Danorum, quẽ ad rectam regni adminiſtrationem, legatos Romam mittendos, & filium Apoſtolicæ ſedis Ducẽ cõtra hæreticos cõſtituendum hortatur. c. 2. E.

LII. Increpat Leurardum clericum Aurelianenſem de iniuriis clericis aliis illatis, & Romam ad dicendam cauſam ſub excommunicationis pœna vocat f. 296. c. 1. E. LIII. exponit concordiam ſuper controuerſia inter Bragenſem & Morauenſem Epiſcopos conſenſu partium conſtitutam. c. 2. D.

LIV. qua Catholicos Placentinæ Eccleſiæ liberat à fidelitatis iuramento Epiſcopo Dionyſio præſtito, in ſynodo, à ſe depoſito. tom. 3. part. 2. fol. 297. c. 1. B.

LV. ad clerum & populum Laudenſis Eccleſiæ, cui lætari ſe, quod cum Epiſcopo ſuo contra ſimoniacos & fornicarios inſurgant, ſignificat, & vt in eo perſeuerent monet. ibid. F.

LVI. Arguit Manaſſem Rhemenſem Archiepiſc. de negligentia in cauſa Catalonenſium clericorũ, & vt Epiſcopum Catalonen. deponi, ac bona clericis abrepta reſtitui ſub excommunicatione curet, mandat. tom. tert. part. 2. fol. 298. c. 1. A.

LVII. increpat Feſulanum clerum & pop. quod iniquis querimoniis Epiſcopũ ſuum repetant, ſilentiumque imponit. c. 1. E.

LVIII. ad Manaſſem Rhemenſem Archiepiſc. vt Nouiomenſem Epiſcopum ad reſtituendam villam Brugenſem Traiectenſi ereptam cogat, aut cauſam in ſynodo agere. c. 2. B.

LIX. ad fratres in abbatia Romana, quam ſub Rom. Eccleſiæ protectione recipit, & curã ac bona conceſſa & concedenda confirmat. Vetat alium canonicum vel abbatem recipi quam regularem. c. 2. E.

LX. ad Ottonem Conſtantienſem Epiſcopum vt litem inter eum & Augenſem abbatem dirimat, aut ambo ad ſe veniant. f. 299. c. 1 C.

LXI. reprehendit Leodienſem Epiſc. ob ſimoniam, & abſolutione impertita monet vt reſipiſcat, fornicarios extirpet, & à contumeliis abbati S. Huberti inferendis deſiſtat. ibid. E.

LXII. exponit Sychardo Epiſcopo Aquileienſi ſtatuta in concilio contra ſimoniacos & concubinarios, eaque ſeruari iubet, c. 2. C.

LXIII. commendat Geuſam Vngariæ Ducem ob res præclare geſtas, idque regnum Romanæ Eccleſiæ ſubiici oſtendit, & ad obedientiam Apoſtolicis legatis præſtandam hortatur. F.

LXIV. ad Iuonem Abbat. S. Dionyſii vt coram legatis ſuis de obiectis reſpondeat, vel Romam veniat. f. 300. c. 1. B.

LXV. ad monachos monaſterii S. Dionyſii, vt pacem colant dum eorum abbas de ſimonia ſe purgat. E.

LXVI. ad Burchardum Halberſtadien. Epiſcopum, vt fornicationem ex clero euellat. c. 2. B.

LXVII. ad Annonem Archiep. Colonienſem vt habito concilio ſtatuta ſedis Apoſtol. in fornicatios & ſimoniacos promulgari & ſeruari faciat. F.

LXVIII. ad VVezelinum Magdeburg. Archiep. eiuſdem argumenti. f. 301. c. 1. F.

LXIX. arguit Cunibertum Taurinenſ. Epiſcopum quod moleſtiis afficiat Abbatem S Michaelis, monet vt pacem ineat, vel ſtata die Romam dirimendæ litis cauſa veniat. t. 3. p. 2. f. 301. c. 2. C.

LXX. ad Geuſam Vngariæ ducem, cuius erga ſe obſeruantiam requirit, & iuſte à Salomone rege ad eum translatum eſſe regnum indicat. f 302. c. 1. E. LXXI. Commendat VVratiſlao Boemiorũ Duci Fridericum eius nepotem & beneficium à patre relictum illi concedi petit, pacemque in ditione ſua ſeruari c. 2. C. LXXII. ad clerum & populum Bohemiæ vt bene caſteque viuat. F. LXXIII. ad Bolezlaum Poloniæ Ducem, vt legatos pro Epiſcoporum cauſis miſſos adiuuet & recte ſe in regimine gerat. f. 303. c. 1. D.

LXXIV. Scribit Demetrio Ruſcorum regi & reginæ, regnum ſe eorum accedente cõſenſu filio tradidiſſe, & vt legatos benigne excipiãt, rogat c. 2 D. LXXV. Queritur Sueino Regi Danorum de inobediẽtia principum erga ſedem Apoſt. eique ob obſeruantiam ſe gratificari paratum oſtẽdit. f. 304. c. 1. C.

LXXVI ſignificat clero & pop. Bambergenſi Epiſcopum eorum à ſe ob ſimoniam à ſe depoſitum eſſe, & ne quis bona Eccleſiæ eius diripiat vel alienet, vetat. c. 2. A.

LXXVII. Increpat Gebuardum Saltzburgenſem Archiepiſc. quod Epiſcopo in partem ſollicitudinis admiſſo decimas nõ impertiat, idque vt faciat iubet. D.

Epiſtolarum Gregorii Papæ VII. liber tertius.

Epiſtola I. ad clerum & pop. Bambergenſem, cui ſignificat Herimannum Epiſcopum ob ſimoniam & bona Eccleſiæ dilapidata à ſe depoſitum, anathematizatum & ſacerdotali officio priuatum. t. 3. p. 2 f. 305. c. 1. C.

II. ad Henricum regem eiuſdem argumenti, quem vt Eccleſiam Bambergenſ. recte ordinari curet, monet. B.

III ad Sigefredum Mogunt. Archiepiſcop. eiuſdem argumenti. ibid.

IV. ad eundem, vt paſtorale munus fideliter obeat, de ſimonia Strazburgenſis Epiſcopi inquirat, & ſimoniam ac fornicationem euellendam curet. f. 306. c. 1. C.

V. ad Beatricem Ducem & Mathildim filiam eius, de inconſtantia Regis Henrici, qui videatur pacem ex animo non cupere, & de Godefredo quid ſentiat. c 2. E.

VI. ad Chriſti fideles, vt contra impiorum conſilia opem diuinam implorent, f. 307. c. 1. E.

VII. ad Henricum Regem, quem ob diſcordiæ cauſas viris religioſis commiſſas ad Eccleſiæ gremium recipit, & vt erga Saxones deuictos clementer ſe gerat, & Eccleſiæ Bambergenſ. alium in locum Herimanni canonice præfici curet, hortatur. c. 2. B.

VIII. arguit Tedaldum Mediolanenſem clericum, quod in ſuperſtitis Epiſcopi veri locum ſe intruſerit, & publica data fide Romam euocat. f 308. c. 1. B.

IX. ad diuerſos Epiſcopos, ne Tedaldũ intruſum vllus ad ſacros ordines promoueat. c. 2. B.

X. arguit Henricum Regem, quod excommunicatis communicet, & literis ſe erga ſedem Apoſtolicam deuotum præbeat, reipſa aliud oſtendat. hortatur eundem ad veram obſeruatiam, & ne libertati Eccleſiaſticæ noceat. t. 3. p. 2. f. 309. c. 1 B.

XI. Arnaldo Archiepiſcop. Acherentino poteſtatem dat à peccatis abſoluendi Rogerium Comitem cũ militibus ſuis, ſi pœniteant & deuotos erga ſedem Apoſtol. ſe oſtendant. Item vt Balduino Melphitano Epiſcopo poſt pœnitentiam Epiſcopale munus reddat. f. 310. c. 1. B.

XII ad diuerſos Epiſcopos, vt à ſchiſmaticis ſibi caueant, & Epiſcopum Tullenſem ad obediendum Pontifici moneant, & niſi pareat excommunicatum denuncient. F.

XIII. exponit clero & pop. Roſellano ſententiam latam in cauſa Eccleſiæ Roſellanæ & Populonienſis. c. 2. C.

XIV. Dominico Patriarchæ Gradenſi de obſeruantia gratias agit, & cur Teutonici ac Longobardi contra ſe inſurgant, oſtendit. E.

XV. Scribit Vviſredo Normannos pacis cupidos videri, pacemque ſe cum Henrico Rege habiturum ſi mores mutarit. f. 311. c. 1. C.

XVI. Queritur Richerio Senonenſi Archiepiſc. de iniuriis Eccleſiæ ſuæ ab Au-

relianenſi Epiſcopo illatis, eiuſque inobedientia & ſimonia, vult vt moneatur, & niſi ſatisfaciat excommunicetur. c. 2. A.

XVII. arguit Rainerium Aurelianenſem Epiſcopum temeritatis, & præcipit vt Coſchelinum præpoſituram, & Benedictum canoniam poſſidere ſinat, pauperũque canoniam reſtituat. E.

XVIII. Commendat Simeonis Hiſpanorum Epiſcopi obſeruantiam erga ſedem Romanam, eumque hortatur, vt decreta Apoſtolicæ ſedis amplectatur & Romanum officium. f. 312. c. . C.

XIX. ad Cyriacum Carthaginenſem Archiepiſcopum, vt tertium in Africa Epiſcopum conſtituant & ad ſe conſecrandũ mittant. c. 2. A.

XX. hortatur clerum & populum Yponen. in Africa ad obedientiam Archiepiſcopi, & mutuam caritatem. D.

XXI. ad Anzit Regem Mauritaniæ in Africa, cui ſeruandum Epiſcopum à ſe cõſecratum nunciat, & pro muneribus miſſis, captiuiſque dimiſſis gratias agit, aliosque ab Alberico & Cincio ad eum miſſos cõmendat. f. 313. c. 1. A.

Epiſtolarum Gregorii Papæ VII. Liber Quartus.

Epiſtola I. ad Epiſcopos & fideles Imperii Romani vt regem Henricum ad veram pœnitentiam prouocent, & niſi pareat ab eius ſe communione ſubtrahant, reſipiſcentes ad Eccleſiæ gremium recipiant. t. 3. p. 2. f. 313. c. 1. F.

II ſignificat Hermanno Epiſcopo Metenſi eos, qui Henrico Regi communicãt, excommunicatos eſſe, pontifices Regibus longe præſtare, neque Regem ſe, antequã de eius pœnitentia conſtet abſoluturum, alia de Epiſcopo Tullenſi, Mathildi & Godefredo ſubiungit. f. 314 c. 1. D.

III. ad Epiſcopos, Duces & Comites regni Teutonici, vt Regem Henricum, ſi vere pœnituerit, benigne ſuſcipiant, remotis ab eo prauis conſiliariis. ne quis tamen eum abſoluat ante conſenſum ſedis Apoſtolicæ ſi vere non pœnituerit, monet vt alium de conſilio Agnetis Imperatricis eligant. t. 3. p. 2. f. 315 c. 1. C.

IV. ad clerum & pop. Dolenſem, non potuiſſe ſe in ordinando Archiepiſcopo iuuene ab eis electo ſatisfacere, ideoque iuuenis rogatu Abbatẽ S. Melani Archiepiſcopum ordinaſſe, cui eos obedire monet. c. 2. D.

V. nunciat Epiſcopis Britanniæ, ſe Abbatem S. Melanii in Archiepiſcopum Dolenſem conſecraſſe & pallium conceſſiſſe, mandatque vt ei tanquam Archiepiſcopo obediant F.

VI. ad Henricum Leodienſem Epiſcopum, vt ſi Traiectenſis Epiſcopus cum excommunicato Rege ſcienter communicarit & ſine ſatisfactione obierit, ne mortuo quidem communicent, ſin minus, illũ abſoluit, & ſacrificia pro eo fieri optat. f. 316. c. 1. F. VII. nunciat Henrico, Aderico & Vvifredo, Teutonicos alium regẽ, niſi Henricus reſipiſcat, electuros, & bene ſe de victoria Eccleſiæ contra Henricum Regem ſperare. c. 2. D.

VIII. ad diuerſos Epiſcopos, vt Senenſi Epiſcopo, qui Regi Henrico communicauerat, pœnitentiam iniungant, qua peracta ſe eum abſoluturum pollicetur. f. 317. c. 1. B.

IX. ad Richerium Senonenſem Archiepiſcop. vt Romam cum Aurelianenſi Epiſcopo veniat aliiſque clericis litis conſortibus, & Aurelianenſem, ſi literas is Pontificis quibus Romam vocatus erat, viderit, ab omni officio Epiſcopali & communione ſuſpendit. E. X. ad Adilam Flandriæ Comitiſſam, cui reſpondet fornicarios clericos miſſas celebrare non debere, nec Humberto Archidiacono in hæreſin lapſo, fidem habendam eſſe. c. 2. D. XI. ad Robertum Comitem Flandriæ, vt perſequatur ſimoniacos & fornicarios ſacerdotes. F.

XII. ad Epiſcopos & Duces Germaniæ, quibus nunciat Regem Henricum humillima acta pœnitentia & præſtito fidelitatis iuramento abſolutũ à ſe eſſe, hortaturq; vt in fide & amore iuſtitiæ permaneãt. fol. 318. c. 1. D.

Forma iuriſiurandi ab Henrico rege præſtiti. c. 2. D.

XIII. Scribit Rodulpho Turonenſi quare palliũ Epiſcopo Dolenſi ſaluo Turonenſis Eccleſiæ iure conceſſerit, de quo coram ſententiã exploratius ſe laturum aſſerit. F.

XIV. ad clerum & populum Carnotenſẽ, vt Roberto periuro & ſimoniaco Epiſcopo reiecto alium legitime eligant & canonice, alias ſe excommunicaturum omnes electionis complices minatur. f. 319. c. 1. C.

XV. ad Richerium Senonenſem Archiep. idem ſcribit, & præterea vt Robertum cogat ablata Eccleſiæ reſtituere, monet. c. 2. A.

XVI. ad Romanenſes clericos, quos coram Dienſi Epiſcopo cauſam agere de iuriſdictione controuerſa cum Viennenſi Archiepiſcopo, eique obedire iubet. t. 3. p. 2. f. 319. c. 2. E.

XVII. ſignificat VVilielmo Anglorum Regi cauſam Dolenſis Epiſcopi ob ſcelera deiecti accurate tractatam, & iterum legatis in eadem Eccleſia tractandam commiſſam eſſe, & ad eius gloriam ſe paratum oſtendit. f. 320 c. 1. C.

XVIII. Confirmat excommunicationem à Dienſi Epiſcopo in Stephanum Anicienſis Eccleſiæ inuaſorem latam, ideoque præcipit canonicis ab eius obedientia ſolutis ne ipſi pareant. c. 2. C.

XIX. ad Epiſcopos Gallicanos, qua declarat excommunicatum Anicienſem Epiſcopum & complices hæreſis illius, eaque in Eccleſia, quamdiu ab eo obtinetur, oblationes fieri prohibet. c. 2. B. XX. ad Ioſfredum Pariſiacenſem Epiſcopũ, vt VValterum à Rhemenſi Archiepiſcopo excõmunicatum, ſi culpa vacet, abſolui iubeat, vel ipſe abſoluat, item Azonem canonicum & monachos S. Lamberti, vtque Cameracenſes excommunicet ob combuſtũ hominem aſſerentẽ à Simoniacis & fornicariis miſſam non eſſe celebrandã. f. 321. c. 1 B. XXI. ad Hermannum Metenſem Epiſ. cui committit cauſam inter Leodienſem Epiſc. & Abbatem S. Laurentii ad Sedem Apoſtol appellantem. c. 2. F.

XXII. ad Hugonem Dien[illegible] vt in ſynodo Epiſcoporum [illegible] ſam Cameracenſis electi ab [illegible] excommunicato inſcie inue[illegible] & decretum de non accipien[illegible] ris à laicis promulgari faciat [illegible]

XXIII. ad Bernardum d[illegible] man. & Abbatem Maſſil[illegible] rico & Rodulpho Regibus [illegible] ſ erant in oras Teutonu[illegible] & [illegible] gno interdicant f. 323 c. 1. B.

XXIV. ad Epiſcopos [illegible] tes Teutonicos eiuſdem arg[illegible]

XXV. ad Neemiam Strig[illegible] ſcopum vt moneat Regem nup[illegible] per legatos obſequium ſedi A[illegible] præſtare, & cur latorem detinue[illegible] cat, eumque commendat. F. X[illegible] Dominicum Patriarcham Gra[illegible] Epiſcopos Venetiæ vt legatis pro [illegible] ſticis cauſis tractandis à ſe mi[illegible] f. 324 c. 1. E. XXVI. ad Dom[illegible] cem & pop. Venetum conque[illegible] cum excommunicatis commun[illegible] que legatis, à quibus abſoluen[illegible] reant, monet. c. 2. C.

XXVIII. ad Reges Comites & [illegible] Hiſpaniæ, quos ad pie viuendum & [illegible] ter Hiſpaniæ regnum iuris ſit S. Petr[illegible] monet. f. 325. c. 1. A.

Epiſtolarum Gregorii Papæ VII. Liber V.

Epiſtola I. arguit canonicos S. M[illegible] de emptis canonicatibus, & omn[illegible] ter canonicatum adeptis introitu [illegible] Eccleſiæ interdicit. t. 3. p. 2. f. 326 c. 1 D.

II. Significat Epiſcopis clero & p[illegible] Corſicæ inſulæ mittere ſe legatu[illegible] P[illegible] electum cui in iis, quæ ad religi[illegible] ctant iubet obediri. c. 2. A.

III. ad Senenſem & Flore[illegible] ſcopos vt Volaterranæ Eccleſiæ E[illegible] pum ab omnibus eligi & ad ſe con[illegible] dum mitti curent. E.

IV. ad Incolas Inſ. Corſicæ quorum [illegible] ea inſula ab inuaſoribus vindicanda, [illegible] S. Petro, cuius iure antiquo eſt, [illegible] ſtudium commendat & opem po[illegible] f. 327. c. 1 B.

V. ad clerum & popul. Aquile[illegible] nunciat legatos ſe miſiſſe, qui pr[illegible] cleſiæ indignos remoueant, di[illegible] ment E. VI. ad Epiſcopos & [illegible] quileg. vt electionem Epiſcopi Aquilegi[illegible] canonice fieri curent, & legat[illegible] quantur. c. 2. D. VII. ad Vdone[illegible] urenſ. Archiep. cui ſtudium [illegible] danda perturbatione regni Teuto[illegible] gnificat, & ad Eccleſiaſticam [illegible] defendendam hortatur. f. 328. c. 1 B.

VIII. ad Richerium Se[illegible] Richardum Biturigen. Epiſ[illegible] Aurelianenſem Epiſcopum ob [illegible] leta ad examen Epiſcoporum v[illegible] niſi ſe purget, depoſitum pro[illegible] liumque Saxonem ſurrogen[illegible] A.

IX. ad Rainerium Aureliane[illegible] pum, vt intra 50. dies cora[illegible] Epiſcoporum ſe purget, vel d[illegible] ſe ſciat. F.

X. ad Danorum Regem, cuius patris obſeruantiam erga ſedem Apoſtolic. commendat, & filio vt ſequatur ſuadet, tum vt orationibus & eleemoſynis animæ eius ſuffragetur. f. 329 c. 1. C.

XI. ad Hugonem Dienſem Epiſc. cuius excommunicationem in iuuenem Carnotenſem in Eccleſiam intruſum latam confirmat, & quæ voluntas ſit omnium circa Abbatem S. Euphemiæ à Rege ad regimen Carnot. Eccleſiæ poſtulatum ſcribi ſibi iubet c. 1. E.

XII. ad Michaelem Sclauorum regem vt nuncios mittat, per quos de cauſa inter Spaletanum & Raguſanum Epiſcopos cognoſcere, eique ſatisfacere poſſit. f. 330. c. 1. B.

XIII. ad Guibertum Rauennatem & Epiſcopos Marchiæ Firmanæ Longobardiæ, quos ob temeritatem in offendenda Eccleſia Romana ad ſynodum vocat, ſecuritatem & lenitatem promittens. E.

XIV. ad clerum & pop. Aurelianenſem vt Sanzoni qui de criminibus obiectis ſatis purgatus dignum ſe oſtendit Epiſcopatu, obedientiam exhibeant. c. 2. B.

XV. Synodica ad fideles Teutonicos, ne quis legatos pro concilianda pace miſſos impedire præſumat, ac locum ac tempus tractandæ pacis Archiepiſcopus Treuerenſis vt ſtatuat. F.

XVI. ad Vdonem Treuerenſ. Archiep. vt pro pace concilianda laboret ſedulo & iuſtitiæ faueat. t. 3 p. 2 f 331. c. 1. F.

XVII. ſignificat ſe temperate potius, quam rigore canonum cauſas Epiſcoporum Franciæ & Burgundiæ diſcuſſiſſe, maxime vero cauſam Manaſſes Rhemenſis Archiep. cuius iuramenti exemplar adiicit. c. 2. D.

XVIII. Epiſcopo Spirenſi facultatem concedit exercendi officium Epiſcopale, dummodo de obiectis criminibus ſatisfaciat. f. 332. c. 1. C.

XIX. nunciat Guilielmo Anglorum Regi legatum ſe mittere, qui de ægritudine Rotomagenſis Epiſcopi iudicet, & ſi minus aptus ſit alium canonice eligi faciat. F.

XX. Increpat Rainerium Aurelianenſ. de dilapidatis Eccleſiæ bonis, vtque reſtitutis omnibus ad ſynodum compareat & ſeſe purget, præcipit. c 2. C.

XXI. ad Vgonem abbatem Cluniacenſ vt legato ſuo ad Regem Hiſpan. miſſo auxilio ſit. de Berengario ſententiam ſuam fratres nunciaturos. F.

XXII. ad Hubertum ſubdiaconum & Teuzonem vt cum ſuffraganeis abbatibus & clero Dolenſi ac Epiſcopo Dienſi conueniant ad deciſionem controuerſiæ inter Euenium & alium de Archiepiſcopatu. fol. 333. c. 1 D.

XXIII. ad nobiles quoſdam Britanniæ vt ad prædictam controuerſiam dirimendam Epiſcopos & Abbates Britanniæ conuenire faciant. c. 1. B.

Epiſtolarum Gregorii Papæ VII. liber ſextus.

Epiſtola I. ad clerum & pop Teutonicum, ne faueant iis, qui conuentum Epiſcoporum & laicorum coram legatis Apoſtolicis de iure Henrici & Rodulphi in regno Teutonico impedire conantur. t. 3. p. 2. f. 333. c. 2. F.

II. arguit Manaſſem Remenſem Archiepiſcopum, quod legato ſuo Dienſi Epiſcopo non obtemperauerit. monet vt coram legatis ſe purget, & priuilegia commutari poſſe meminerit. f. 334. c. 1. E. III. ad Dienſem Epiſcopum & abbatem Cluniacen. vt querelis Remenſis Archiepiſcopi finem imponant. f. 335. c. 2. B.

IV. arguit Henricum Leodienſ. Epiſcopum quod contra auctoritatem Rom. Eccleſiæ verba iactarit, monet vt adhibitis Treueren. & Metenſ. Epiſcopis cauſam Vverembuldi ab eo, vt queritur, iniuſte excommunicati definiat. F.

V. ad Herimannum Metenſem Epiſcopum, vt Tullenſem Epiſcopum, qui coram quatuor ſe purgare debet, adiuuet. arguit quod bona Eccleſiæ militibus ad ſe defendendum largitus ſit. c. 2. E.

VI. declarat ſuo iuſſu concordiam inter Epiſcopum Taurinenſem & abbatem S. Michaelis factam eſſe, vltoremque ſe fore partis non acquieſcentis. f. 336 c. 1. C.

VII. ad Hugonem Dienſem, vt Robertum Flandriæ Comitem à legato ſuo excommunicatum, ſi ſatisfacere voluerit per ſe aut per religioſas perſonas, abſoluat. F.

VIII. ad Hubertum & clericos de caſtro S. Pauli, vt villam quandam clericis S. Mariæ & S. Audomari cum pertinentiis reſtituant, aut ſub excommunicationis pœna intra dies 40. Epiſcopo Dienſi legato pareant. c 2. C. IX. interdicit canonicis Taruennenſis Eccleſiæ ingreſſu templi niſi literis Apoſtolicis de caſtro S. Pauli obedierint. vult præterea Mathildim moneri, vt quam terram maritus eius Eccleſiæ dedit, tradat, & decimas, qui ſubtrahunt, reddant Eccleſiæ. t. 3. p. 2 f. 337. c. 1. B.

X. ad populum Rauennatem ne Epiſcopo ob flagitia in ſynodo Romæ depoſito obedientiã ſub anathemate præſtent. E. XI. arguit clericos S. Martini Lucenſis inobedientiæ, & præcipit regularem vt vitam agant, vel ad manus Epiſcopi præbendas reſignent. ni fecerint, Eccleſiis interdicit c. 2. B.

XII. ad Landulphum cui Piſanum Epiſcopatum cum omni iure confirmat. vicem ipſi ſuam in inſ. Corſica, & pro labore in reſtituenda hac inſula ipſi medietatem, ſucceſſoribus quartam partem redditum aſſignat. E.

XIII. ad Orlauum Noruechorum Regem. vt iuniores & nobiles regni ſui ad Apoſtolicam ſedem mittat in diuinis legib. erudiendos, & fratribus regis Danorum diuiſionem regni non permittat. fol. 388. c. 1. E.

XIV. ſignificat Vvelfoni Duci, nullam contra ſe murmurationis cauſam fore, ſi quæ in ſynodo ſtatuta ſunt, diligenter perpendat. f. 339. c. 1. A.

XV. ad fratres monaſterii Maſſilienſis, vt abſentiam abbatis ſui æquo animo ferant. D. XVI. ad Berengariũ Gerundenſem Epiſcopum vt in obſeruantia erga ſedem Apoſtolicam maneat, pacem inter filios Raimundi conciliet aut inducias ſub excommunicationis, ni pareant, pœna, & Narbonenſis Epiſc. ſaluti conſulat. c. 2. D.

XVII. Conqueritur Abbati Cluniacenſi quod optimum principem & defenſorem Eccleſiæ in monachum receperit. fol. 340. c 1. D. XVIII. arguit & ab Epiſcopali officio ſuſpendit Eutardum Parmenſem Epiſcopum, quod abbatem ad ſynodum venientem ceperit. c. 2. B. XIX ad milites quoſdam Bambergenſis Eccleſiæ eos niſi intra 30. dies bona eccleſiæ Bamber. reddiderint, excommunicationi ſubiacere. D. XX. arguit Centullum Comitem quod conſanguineam vxorem habeat, eã vt dimittat & Eccleſiam veneretur, monet. F. XXI. arguit clerum & pop. Aurelianenſem de negligẽtia ſui Epiſcopatus, monetque vt aut Epiſcopum ipſi cito eligant, vel quemcunque ipſe miſerit, recipiant. f. 340 c. 1. C. XXII. Reſpondet Mathildi ſuper coniugio Theodorici Ducis, & eius intromiſſione de componenda inter ſe & Henricum Regem pace. c. 2. A. XXXIII. ad clerum & pop. Aurelianenſem, cui ſignificat recipere ſe quidem Sanzonem ab iis optatum Epiſcopum, ſed ne quid ſuperſtiti Epiſcopo Rainerio præiudicetur, legatos ſe miſſurum qui rem inſpiciant. Interim Eccleſiæ ne quis bona diſtrahat. D.

XXIV. committit Amato Elorenſi Epiſcopo cauſam inter abbates S. Crucis & S. Seueri terminandam. Interim, quod in lite eſt, abbatiæ S. Crucis reſtituendum eſſe f. 341. c. 1. A. XXV. ad Arnaldum abbatem S Seueri, commiſiſſe ſe cauſam eius cum abbate S. Crucis Dienſi & Elorenſi Epiſcopis C. XXVI. mandat Fulcardo præpoſito & canonicis inſulanæ cõgregationis vt Lamberto ablata reſtituant, & bene habeant. F. XXVII. ad monachos Dolenſes, vt amoto Gualterio contra excommunicationem electo, Viennenſem Archiep. in abbatem ſuſcipiant, & pro inobedientia Dienſi Epiſcopo obediant ſub pœna excommunicationis confirmandæ. t. 3. p. 2. f. 342. c 2. C. XXVIII. ad principes Byturicæ regionis eiuſdem argumenti. E. XXIX. Laudat Ladiſlai Vngarorum regis deuotionem erga ſedem Apoſtol. & commendans quibuſdam militibus iniuſte in exilium relegatis ad Eccleſiarum defenſionem eundem hortatur. f. 343. c. 1. C. XXX. arguit Lanfrancum Cantuarienſ. Archiepiſcopum quod ſe non viſitarit, iubetq; vt Regem moneat, ne quid iniuſtum contra Eccleſiam moliatur. c. 2. A. XXXI. præcipit clericis omnibus & laicis Prouinciæ, vt bona monaſterii S. Petri ſub excommunicationis pœna reſtituant. E.

XXXII. mandat ſub eadem pœna Iſemberto Pictauienſi Epiſcopo, vt bona Hugoni fratri ablata reſtituat. f. 344. c. 1. A. XXXIII ad Hugonem Cluniacen. abbatem, vt bona Mariſconẽſi Eccleſiæ ab ipſo ablata aut reſtituat, aut cambio compenſet aut Dienſi Epiſcopo & Abbati S. Pauli litem dirimendam committat. D.

XXXIV. Confirmat primatus dignitatem Lugdunenſi Eccleſiæ ſuper quatuor prouincias conceſſam Gebuino Archiepiſcopo, ſi ſimoniace non ſit electus. F.

XXXV. ad Rothomag. Turonenſem & Senonenſem Epiſcopos vt Lugdunenſi Archiepiſcopo obedientiã præſtent. c. 2. E. XXXVI ad Canonicos Lugdunenſes vt ad exemplum decani ſui beneficiis, qui contra excommunicationem vel pretio ea obtinuerunt, in manibus Archiepiſcopi ſui renuncient. f. 345. c. 1. E.

Digitized by Google

XXXVII arguit Iordanum Capuanum Epiſcopum, quod fidem B. Petro non ſeruarit aliaq; crimina multa commiſerit. c. 2. C. XXXVIII concedit Henrico Aquilegienſi Epiſcopo pallium in duabus aliis feſtiuitatibus præter conſuetas vtendum. F. XXXIX. mandat Rainaldo Cumano Epiſcopo examen & iudicium de criminibus Pergamenſi electo obiectis, & quid de ſimoniace ordinatis ſtatuat, ſignificat. f. 346. c. 1. C. XL. ad Boſonem vt Eccleſiam S. ſepulchri Simoni commiſſam liberam dimittat. Iuris ſi quid habere ſe putet, coram legato in Concilio id alleget idq; ſub pœna excommunicationis confirmandæ. f. 346. c. 2. A.

Epiſtolarum Gregorii Papæ VII. Liber VII.

Epiſtola I. ad Hubertum Eccleſiæ Rom. ſubdiaconũ, vt reditum maturet, Regem Angliæ debitum honorem Eccleſiæ reddere moneat, Rotomag. Archiepiſcopi promotionem non approbet, & duos ex Angliæ & Normanniæ prouinciis Epiſcopos ad Synodũ venire curet. t. 3 p. 2. f. 346. c. 2. F. II. ad Lucenſem clerum & pop. ne communicent clericis contra Epiſcopos infeſtis, quos iuxta decreta Pontificum ordinibus & præbendis ſubmouet f. 347. c. 1. E. III. ad fideles Teutonicos quibus ſe de quibuſdam obiectis excuſat, culpam in legatos reiiciens. c. 2. D. IV. ad Wezelinum militem vt Regem Dalmatiæ infeſtare deſiſtat, & ſi quid contra eum habeat, ab Apoſtolica ſede iudicium expetat. t. 3. p. 2. f. 348. c. 1. A.

V. Gratulatur Acono Regi Danorum de fide & Religionis cultu, hortatur ad maiorem indies profectum. D.

VI. Gratulatur Alfonſo Regi Hiſpan. fidem & obedientiam erga ſedem Apoſt. mittit clauiculam auream in qua aliquid de catenis S. Petri continetur c. 2. A.

VII. ad Richardum Cardinalem, quem Abbatem Maſſilienſem conſtituit, & poſt rectam monaſterii diſpoſitionem legationem ſuam in Hiſpaniam perſequi iubet f. 349. c. 1. B

VIII. ad fratres Maſſilienſes, quibus electionem Richardi Card. in abbatem confirmat. E.

IX. ad diuerſos Epiſcopos vt Bonifacii cuiuſdam coniugium cum muliere germano ſuo deſponſata prohibeant c. 2. C.

X ad Chriſtianos Britanniæ, vt præſide Olorenſi Epiſcopo in ſynodo congreganda falſam pœnitentiã in veram tranſmutent. E. XI ad VVratiſlaum Bohemorum Ducem, vt Eccleſiam ab inuaſoribus defendat, & diuinum officium in Sclauonicam linguam verti prohibeat. f. 350. c. 1. D. XII. Manaſſem Rhemenſ. Archiepiſcopũ reiecta excuſatione eius ad Lugdunenſe Concilium venire & ad obiecta crimina coram legatis reſpondere iubet. c. 2 D.

XIII. ad Theodoricum Virdunenſem Epiſcopum, vt Arnulphum Comitem, niſi pœniteat & reddat Leodienſi Epiſcopo ablata, Eccleſiæ introitu & communione interdicat, & poſt dies 15. excommunicet. f. 351. c. 1. C XIV Henricum Leodicenſem Epiſcopum à iuramento Comiti Arnulpho coacte præſtito abſoluit, & ſcelera Arnulphi vlciſci iubet. c. 2. B.

XV. Definit controuerſiam inter Eccleſiam Turonenſem & Dolenſem de pallio. E. XVI. Incuſat contumaciam Huberti Taruannentium Epiſcopi, & coram Dienſi de obiectis criminibus ſe purgare iubet. Canonicis eius ob villam quandam vſurpatam iniuſte, diuino interdicit officio. f. 352. c. 1. B. XVII. ad Dolenſes monachos, vt monaſteria duo Lemouicenſi Epiſcopo ſubtracta ei reſtituant ad aduentum legati ſedis Apoſtolicæ c. 2. A. XVIII. VVilielmũ Auxienſem Archiepiſcopũ arguit inobedientiæ, & vt Pezanenſem abbatẽ quandam Eccleſiam Aurelianenſi ereptam ipſi cogat ſub pœna interdicti reſtituere, præcipit. C. XIX. ad fideles Bituricenſes & Burdegalenſes vt beneficia Aurelianenſi cœnobio ablata reſtituantur, & Viacenſis monaſterii refutationem confirmat. F.

XX. ad Manaſſem Remenſem, confirmaſſe ſe quidem depoſitionẽ eius in Lugdunenſi Concilio factam, expurgandi tamen licentiam concedere, damna accuſatoribus ablatã reſtituat & Remẽſi Eccleſia relicta in alium locum ſecedat. f. 353. c. 1. E.

XXI. Hortatur Aconum Danorum Regem ad perſeuerantiam in obedientia Apoſtolicæ ſedis, & ne temporis calamitates in ſacerdotum culpas, quos honorandos docet, ſubditos transferre patiatur. f. 353. c. 2. C.

XXII. reddit Arnaldo Cenomanenſi Epiſcopo Epiſcopale officium, Abbatem Iohelem abſoluit: Rainaldum periurum deponit. t. 3. p. 2. f. 354. c. 1. C.

XXIII. Guilielmum Regem ad debitam obedientiam ſedi Apoſtolicæ hortatur. D.

XXIV. VVilelmum Abbatem Hirſaugienſem vicarium ſuum conſtituit ad procurandum canonice abbatem Monaſterii S. Saluatoris, & priuilegium ab Alexandro II. doloſe impetratum abrogat. c. 2. E.

XXV. hortatur Guilielmum ad Dei honorem ſuo præferendum. f. 355. c. 1. E.

XXVI. Mathildis fidem laudat, & ad vitam caſtam & proximi dilectionem hortatur. c. 2. C.

XXVII. monet Robertum filium Regis Angliæ vt patri obſequatur E.

XXVIII. ad Beneuentanum Epiſcop. vt de quodam hæretico inquirat, & niſi reſipiſcat Archiepiſcopatu expellat. f. 356. c. 1. B.

Epiſtolarum Gregorii Papæ VII. Liber VIII.

Epiſtola I. ſcribit Simandenſi Archiepiſcopo, dolere ſe defectionem Armeniorũ Eccleſiæ à recta fide, ideoque de omnibus inſtrui ab ipſo, quid ſentiant, petit. t. 3. p. 2. f. 356. c. 2. B.

II. ad Hugonem Abbatem Cluniacen. vt Robertum monachum ſimoniacum introitu Eccleſiæ & miniſterio diuino ſeparet, Regem ad reſipiſcentiam excommunicationis metu moneat, & monachos in Hiſpania diſperſos ad monaſterium redire faciat. c. 2. F.

III. monet Regem Adelfonſum vt legati Apoſtolici monitis pareat, illicitum connubium cum vxoris conſanguinea reſpuat, & Robertum monachum ſeductorem debitas pœnas daturum ſignificat. f. 358. c. 1. E.

IV. Conſolatur Richardum [illegible] de [illegible] perſecutionibus & ad patientiam [illegible] c. 2. C. V. ad Epiſcopos Apuliæ & Calabriæ vt laboranti Eccleſiæ orationibus [illegible] contra obduratum Rauennatem Epiſcopum hæreſiarcham. f. 359. [illegible] A.

VI. ad eoſdẽ vt Michaeli Imp. Conſtantinopolitano iniuſte eiecto ſubue[illegible] milites ei pie fideliterque militare [illegible] ant c. 2. A.

VII. ad Chriſti fideles vt aduerſ[illegible] ſuperbiam contemnant, ſe princip[illegible] torum auxilio armata manu Rau[illegible] venturum ad Eccleſiam è manibu[illegible] rum eripiendam E. VII. Gratulatur [illegible] nitano Alphano de inuentione [illegible] S. Matthæi, & vt reliquias tales cum debite veneretur monet. f. 360. c. 1. B.

IX. Ad Epiſcopos & pop. Teuto[illegible] vt quia peccata calamitatum cauſæ [illegible] ctiones ſuas ſinguli & ſubditorũ co[illegible] F. X. Laudat deuotionem Iudicis Ca[illegible] tani Orzocci, monet vt pergat in [illegible] moleſte ferat Archiepiſcopos ad [illegible] barbam compulſos, ſed potius [illegible] clero ſuo ſuadeat, auxiliumq; po[illegible] pollicetur ſi in fide permaneat. c. 2. E.

XI. Ad Suetonum Regem, [illegible] quod verbi miniſtros receperit, & [illegible] bi aliquem petit, qui gentis [illegible] bi recenſeat, & mandata Apoſtolica ad eum referat. t. 3. p. 2. f. 361. c. C.

XII. Ad clerum & populum [illegible] Firmanæ, Tuſcanæ, & Rauennatem, [illegible] Eccleſiam Rauennatem ab Archiepiſcopo ſuo deuaſtatam in priſtinum ſtatum reducendam & idoneum alium Archiepiſcopum eligendum ſibi auxilio [illegible]

XIII. ad clerum & pop. Rau[illegible] eiuſdem argumenti. c. 2. E.

XIV. ad eoſdem vt electo Rau[illegible] Archiepiſcopo reuerentiam debitam & opem contra deuaſtatorem depoſitum præbeant. f. 362. c. 1. D.

XV. ad fideles Valuenſes, ne Tranſmu[illegible] do Epiſcopo intruſo obedientiam præſtent, ſed legato ſuo. c. 2. C.

XVI. Commendat Comitibus quibuſdam Dalmatium Narbonenſem Archiepiſcopum, vtque ei adſiſtant contra peruaſorem monet. E. XVII. monet Rhemenſem clerum & populum vt Manaſſe depoſito Eccleſiam inuadere præſumenti reſiſtant, & de Dienſis Epiſcopi conſilio alium eligant f. 363. c. 1. C.

XVIII. ad Hebolum Comitem eiuſdem argumenti. c. 1. A. XIX. ad Epiſcopos & ſuffraganeos Eccleſiæ Rhemenſis eiuſdem argumenti. E. XX. ad Philippum Francorum Regem, ne Manaſſe Rhemenſi depoſito faueat, aut electionem noui Archiepiſcopi impediat, ſed in eo clerum [illegible] 364. c. 1. C. XXI. Hortatur Herimannum Metenſem Epiſcopum ad labores [illegible] cula pro veritatis defenſione, & [illegible] uendum ſubditos à fidelitatis Sacramento Regi præſtito. c. 2. B. XXII. mo[illegible] dam ad terrena deſpicienda & [illegible] iugis animum ad amorem diuin[illegible] cleſiæ defenſionem concitandum [illegible] c. 1. C. XXIII. Ad Epiſcopum Al[illegible] & Principem Salernitanum legatos ſedis Apoſtolicæ, vt præcipiant Gallis vt pro cenſu vnaquæque domus ſoluat S. Petro vnum denarium. c. 4. A.

Epiſtolarum Gregorii Papæ VII. Liber IX.

Epiſtola I arguit Rothomagenſem Archiepiſcopum quod nec per ſe, nec per ſuos Romam venerit & pallium poſtularit, ideoque interdicit ipſi ordinationem & cõſecrationem donec pallium impetret. t. 3. p. 2. f. 365 c. 2. E. II. ad Regem Hiſpaniæ, quem laudat quod in regno eius mos Romanus celebrandi officia diuina ſeruetur & monet vt de conſilio legati Archiep. doctiorem eligi curet, & Iudæos Chriſtianis dominari non permittat. f. 366. c. 1. C. III. ad Patauienſem & Hirſaugienſem Epiſcopos, vt moueant Welfonem Ducẽ alioſq; vt fidem S. Petro ſeruent, electionem noui Regis de ſancto Rodulpho temere ne faciant, & an à Mathildi contra Henricum Regem depoſitum præſidiũ expectare debeat certior fieri cupit f. 367 c. 1. B. IV. ad abbatem Caſſinenſem vt exploret an Robertus Dux ſibi auxilio venturus ſit, & quadrageſimali tempore oppida ſedis Apoſtolicæ in officio continere velit, tum vt nepotem ſuum ab inuaſione terrarum S. Petri cõpeſcat c. 2. E. V. iubet Dienſi Epiſcopo legato ſuo vt cum Epiſcopis Angliæ mitius agat & depoſitos reſtituat ne Regẽ obſequentiſſimum exaſperet, idem à militibus agi vult. t. 3. p. 2. f. 370. c. 1. C. VI. Committit abbati Maſſilienſi curam quorundã monaſteriorum, & repetendi quæ iis ablata ſunt c. 2. B. VII. Ad fideles, ne quis Eccleſiam S. Petri in villa Maſchara ſitam infeſtet. f. 371. c. 1. B. VIII. Hortatur Ducem & pop. Venetum vt ab excommunicatis caueant, & eorum petitioni aſſenſurum ſe pollicetur. E. IX. ad Comitẽ quendam vt in obſeruãtia ſedis Apoſt. maneat, & excommunicatos vitet. c. 2 B. X. ad Patauienſem Epiſc. vt Burgenſem Epiſc. & alios qui Hẽrico Regi adhæſerant, ſi reſipiſcant, benigne ſuſcipiat F. XI ſignificat Cardinali S. Petri & abbati Caſſinenſi mori ſe potius velle, quam aſſenſum impietati Henrici Regis præbere, monet vt ſibi fidus adhæreat & num Henricus cum Duce Roberto, fœdus inierit, inquirat. f. 372. c. 1. B. XII eiuſdem argumenti cum epiſt. 15. libri octaui cum iuramento Bertranni Comitis. XIII. præcipit Comiti Flandrenſi ratũ habere, quod Lugdunenſis Archiep. ſuper electione Teruannenſis Epiſcopi ſtatuerit. c. 2 B. XIV. gratulatur Iſigothorum regib. de gentis eorum ad fidem Chriſtianam cõuerſione, & vult clericos ad ſe ſæpe mitti qui Eccleſiæ Rom. ſtatuta edocti alios inſtruere poſſint. D. XV. ad Dienſem Epiſcopum, vt quia Pariſienſis & Carnotẽſis Epiſcopi de eo conqueruntur, quod non canonice accuſati excommunicati ſint ab eo, Romam aut veniat aut nuncium mittat f. 3[illegible]3. c. 1 C XVI. ad clerum & pop. Carnotenſem vt Epiſcopum ſuum falſo de ſimonia accuſatum reuereantur & obediant. c. 2. A. XVII. ad Ducem Robertum, vt quia victoriam B. Petri auxilio conſecutus eſt, eius memor beneficii Eccleſiæ etiam contra Henricum ſit auxilio. E. XVII iubet cuidam vt in Lugdunenſi Eccleſia idoneũ Archiep. ordinandum curet. f. 374. c. 1 B. XIX. Committit Lugdunenſi Archiep. cauſam abbatis [illegible] de priuilegio ab Alexandro monachis aduerſariis ſurreptitie, vt dicitur, conceſſo iudicium. D. XX. mandat Cantuarienſi Epiſc. vt intra 4. mẽſes veniat ſub pęna ſuſpenſionis ab officio. c. 2. A. XXI. Hortatur Epiſcopos & clerum ad perſecutiones patienter ferendas. D.

XXII monet Comitem Andegauenſem vt reſipiſcat & virtutes ſuas præclaras ob mulierem non deſerat. Quod ſi innocens ſit, concilium ſuper ea ſe re coacturum. fol. 375. c. 1. C. XXIII. ad clerum & pop. Turonenſem & Andegauenſem ne Comiti Andegauenſi excommunicato communicẽt, & Archiepiſcopo contra eum opem ferãt. c. 2. C XXIV. ad Robert. Comitem vt vna cum legatis diſcutiatur an conſecratio Epiſcopi Melitenſis ad Regitanam etiam Eccleſiam pertineat. Traianenſem ſine ſedis Apoſtolicæ auctoritate electum conſecraturum ſe, dum in poſterum non fiat talis electio. F. XXV. ad Capuanum alioſque Epiſcopos vt ab excommunicatis ſe ſeparent, & qui perſecutionem ferre nequeunt ad ſedem Apoſtolicam aut Ducem confugiant. t. 3. p. 2 f. 376 c. 1 C. XXVI. Ad Neapolit. Archiep. vt magiſtro militum ſub excommunicatione prohibeat periuro & excommunicato Iordani opem ferre F.

XXVII. ad Herimannum Cardinalem vt pro Chriſti nomine fortiter ſe gerat & de electo Corſicano, antequam conſecretur teſtimonium mittat. c. [illegible] C. XXIIX. ad Clericos & laicos ſcribit generalem ſe ſynodũ pro pace in imperio firmanda congregaturum, & innocentiam ſedis Apoſtolicæ oſtenſurum. Rodulphum ſine iuſſu ſuo electum eſſe F. XIX. ad Abbatem Maſſilienſem vt curam habeat canoniæ S. Saturni & infeſtantes compeſcat f. 377. c. 1. E. XXX. Increpat ſcelera militum Teruanuẽſium in ſacris vaſis & ornamentis rapiendis & confringendis, in Epiſcopo lingua & manu truncato aliiſque pluribus, & coram legatis ſe ſiſtere iubet. c. 2. D. XXXI. mandat cuidam Epiſcopo vt litem inter Auguſtodunenſes & Floriacenſes de monaſterio quodam ſecundum iuſtitiam dirimat f 378 c. 1. A. XXXII. mandat Lugdunenſi Archiepiſc. vt coacto concilio & adiuncto Cluniacenſi abbate vel depoſitionẽ Taruannenſis Epiſcopi, ſi iuſta videbitur, confirmet. vel ſin minus in integrum reſtituat, & male tractantes excommunicet. F.

XXXIII. ſignificat Comiti Flandrenſi ignoſcere ſe verbis eius contra ſedem Apoſtolicam iactatis. c. 2. D.

XXXIV. ad diuerſos Epiſcopos & principes Flandriæ, vt Comitem moneant á Teruannenſi Epiſc. deprædatore Eccleſiarum ſe ſeparare & clericos in gratiam illius è ditione ſua eiectos reſtituere ſub pœna excommunicationis. f. 379. c. 1. C.

Epiſtolarum Gregorii Papæ VII. Liber Vndecimus, nam decimus vacat.

Epiſtola I. monet Comitem Flandrens. ne Terrauanenſi excommunicato vlterius opem præſtet, ſed alteri canonice in eius locum electo. t. 3. p. 2 f. 380. c. 2. B. II. ſignificat Gulielmo Regi Anglorum ſuam dilectionem dolens quod Epiſcopum germanum eius in carcerem coniecerit. E.

Epiſtolarum Gregorii Papæ VII. appendix.

Epiſtola I. ad Lanfrancum Cantuarienſem Archiep. de difficultatibus regiminis Apoſtolatus. t. 3 p 2. f 381. c. 1. D.

II. ad monachos vallis vmbroſæ, quos hortatur ad imitationem magiſtri ſui Ioannis Gualberti Abbatis. c. 2 B.

III ad Ottonem Conſtantienſem Epiſcopum de rebus in Concil. I. Romano contra Simoniacos & concubinarios conſtitutis F.

Epiſtola Gregorii papæ VIII. ad Chriſti fideles de clade Hieroſolymitana & expeditione contra Turcas ſuſcipienda ſub plenaria indulgentia. tom. 3. p. 2. f. 654. cap. 1. F.

II. eiuſdem ad Chriſti fideles de ieiunio ſeruando ad placandum Deum. t 3. p. 2. fol. 655 c. 2. A.

III ad prælatos Eccleſiarum pro iuſtitia facienda & litibus componendis. D.

Epiſtola Gregorii papæ X prima ad Michaelem Palæologum Græcorum Imperatorem gratulatoria quod in vnitatem fidei cum Eccleſia Catholica Græci redierint. t. 3. p. 2 f 746 c. 1. D.

II. ad Andronicum filium Palæologi eiuſdem argumenti. c 2 B.

III. ad Prælatos Græciæ. F. IV. ad Abagha Tartarorum Regem admonens ſalutis quærendæ. f. 747 c. 1. C.

Alia ad Henricum Leodienſem Epiſcopum ob incontinentiam denunciatum & conuictum monitoria vt Epiſcopatu ſe abdicet, vbi extet, vide t. 3. p. 2. f 737 c. 1. C.

Alia qua Patriarchas Epiſcopos & Abbates Hieroſolymitanæ prouinciæ ad vnionem & Concilium Generale Lugdunenſe inuitat. tom. 3. par. 2 fol. 739. ca. 1. & ſeq.

Epiſtolarum Gregorii Nazianzeni ad Theodorum Mopſueſtenum fragmenta. tom. 2 part. 1 fol 73. cap. 1. B. & ſeq. an eæ epiſtolæ à Gregorio ad Theodorum Mopſueſtenum ſcriptæ fuerint. f. 74. c. 1. E. f. 74 c. 2. C.

Epiſtola Gregorii Nyſſeni ad Theophilum Alexandr. contra Theodorum Mopſueſtenum. tom. 2 part. 2 fol. 72. cap. 1. E.

Epiſtola Hadriani Papæ I. ad Carolum Francorum Regem de imaginibus, quo per ſingulas prope actiones oppugnatores Nicænæ ſynodi II. œcumenicæ VII refutat. tom. 3. part. 1. 5. 2. fol. 109. & ſeq. vſque ad fol. 130.

Occaſio epiſtolæ f. 109. c. 1. E. & t. 3. p. 1 5. 1. f. 4[illegible]5 c. 1 F.

Alia ad Conſtantinum & Irenem Auguſtos de primatu Apoſtolicæ ſedis & SS imaginum cultu tom 3. part. 1. 5. 1 f. 499 cap. 1 F. a & tom 3. part. 1. 5 2. fol. 13. ca. 2. F.

Alia ad Taraſium Conſtantinop. Patriarcham de imaginum cultu ſacro & perantiquo defendendo. tom. 3. part. 1. 5 1. fol. 509 & tom. 3. part. 1. 5. 2. fol. 17. c. 1 E.

alia ad Epiſcopos Galliciæ & Hiſpaniatũ de errore Elipandi Toletanæ ſedis Epiſcopi t.3.p.1.ſ.2 fo 141 c.1.E.alia ad Tilpinum Eccleſiæ Remenſis Archiepiſcopũ de pallio per Carolum ipſi impetrato & Remenſis Eccleſiæ prærogatiua t.3.p.2.f 979 c.2.B.

Epiſtolarum Hadriani Papæ I. argumẽta ſummaria. t.3.p.1.ſ.1.f 422 c.1.F & ſeq.

Epiſtola eius ad Conſtantinum & Irenen & aliæ vbi extent vide ib f 424.E.& ſeq.

Item Epiſtolæ ad Hadrianum datæ.ibid. Notas inuenies ib.

Epiſtola I.Hadriani Papæ II. ad Baſiliũ Imperatorem eum laudans quod Ignatiũ reſtituerit.Nicolai Papæ pro Ignatio facta decreta ſe obſeruaturũ pollicetur,& Theognoſtum exarcham commendat. t.3.p.1 ſ.2.f 653.c.2.C.II.eiuſdem ad Ignatium qua gratulatus de reſtitutione Nicolai prædeceſſoris decreta ſe obſeruaturum promittit, Theognoſtum Exarcham & Euthymium legatos Imperatoris ipſi commendans fo.654.c.1.C. III.ad Baſilium Imp.ſignificãs ſe legatos ad Nicolaum Prædeceſſorem miſſos recepiſſe. laudat eum de Ignatii reſtitutione, & clericorũ Photio adhærentium cauſas iubet in ſynodo diſcuti, libros eius comburi & Romanæ ſynodi capitula approbari.t.3.p.1 ſ.2.f.610.c.1 D.& ſeq.extat Græcolatina t.3 p.1.ſ.2.f.735.IV ad Ignatium Conſtantinop. qua gratulatur ipſi de reſtitutione,Imperatorem commendat,ordinatos à Photio ab omni ordine deponendos eſſe nunciat, ordinatos vero ab Ignatio,ſi pœniteat eos, recipiendos,& capitulis Romanæ ſynodi ſubſcribendum t 3.p.1.ſ 2.f.622.c.2 D.V ad Baſilium, Conſtantinum & Leonem Impp. laudans eorum religionem,de apocriſiariis ſuis nude dimiſſis & ſpoliatis conquerens, & ad tria capitula in ſynodo non definita reſpondens.t.3 p.1.ſ.2 f 690 c. .F. VI hactenus nunquam edita cum ſeq.ad Lotharium Regem commonitoria vt Theutpergam ad maritale conſortium & amorem recipiat quam nunciat Romæ ab eo diſſidiũ fruſtra petere.t.3 p.1.ſ.2.f 578.c.1.D.

VII ad Waldradam quam de commiſſis peccatis confitentem per interceſſionẽ Ludouici Imp abſoluit.f.579 c.1 A. VIII. ad Epiſcopos Galliæ de Waldradæ pœnitentia & abſolutione.f.579.c 1.F IX.reſponſoria ad ſynodum Trecenſem de conſecranda Nicolai prædeceſſoris ſui memoria.f.579.c.2.B. X.ad Ludouicum Regem Germaniæ qua eum ad pacem hortatur.t.3 p.1.ſ.2.f.580 c.1.D.XI.ad Epiſcopos Sueſſionenſis Cõcilii de Actardo Nannetenſi Epiſc.cui à paganis expulſo aliam cõmittit Eccleſiam vſq; dum ſuæ reſtituatur. f.580. c.2.E XII.ad Carolum Regem,vt Actardũ adiuuet,& de Ebbonis reſtitutione aliiſq; obſequiis præſtitis gratias agit.f.581.c.2.A. XIII.ad Hincmarum Rhemenſem de cauſa Lotharii Regis & Actardi Nannetenſis Epiſcopi t.3.p.1.ſ.2 f.582.c.1.F XIV.ad Erardum Turonenſem Epiſcopum pro eodem Actardo adiuuando.f 582 c.2.F. Priuilegium Actardo cum vſu pallii conceſſum.f.583.c.1.C.XV.ad Principes Galliæ, monenſeos vt fideles ſint Ludouico Imperatori, cui ex legitima ſucceſſione Lotharii defuncti regnum de iure competit. t.3 p.1 ſ.2.f 583.c.2. D.XVI ad eoſdem de virtutibus Ludouici Imp.& regno Lotharii ipſi tanquam proximo agnato debito f. 584.c 2.A. XVII.ad eoſdem eiuſdem argumenti.f.585.c.1.D. XVIII.ad Carolum Caluum reprehendens eum de inuaſione regni ad Ludouicum Imp iure hæreditario deuoluti f 585 c.2.D. XIX.ad Epiſcopos regni Caroli eiuſdem argumenti.f.586.c.2.B.XX.ad Proceres regni eadem de re t.3.p.1 ſ.2.f 587.c .B. XXI.ad Ludouicum Regem Germaniæ laudans eum, quod à regno Lotharii abſtinuerit,& conquerens de Carolo,qui illud inuadendo tyrannus effectus eſt f.587 c 2.A XXII.ad Epiſcopos ſub Ludouico Rege conſtitutos, vt Regi ſuo laudatiſſimo fideles maneant.f. 588.c.1.E.XXIII.ad Carolum Caluum petens ab eo per legationem, vt filium ſuum Carolomannum quem detinebat, vinculis liberet f 588 c.1.E.XXIV. Hadriani Papæ I.ad Comites regni Caroli pro Carolomanno captiuo.t.3 p.1.ſ.2.f 588.c.2 E. XXV.ad Epiſcopos eiuſdem regni pro eodem ib.D XXVI.ad Epiſcopos ſynodi Duziacenſis laudans eos ob Actardum benigne habitum.f.589 c.1.C. XXVII ad Carolum Caluum de cauſa Hincmari Laudunenſis Epiſc.ibid D.XXVIII ad Hincmarum Rhemenſem de eadem re.f.590.c. 2.C.XXIX.ad Carolum Regem de eadem cauſa ibid.E XXX.ad eundem ſignificans ſe Hincmari laudunenſis depoſitionem ratam non habiturum ante quam Romæ cauſa diſcutiatur,eiuſque cauſas allegat.t. 3.p.1 ſ 2.f.561.c.1 C. XXXI ad eundem vt Herleſindo presbytero Eccleſiam ſuam cũ omnibus ſuis vſque ad tempus prouincialis ſynodi reſtituant t.3.p.1 ſ.2.f.591.c.2. F.

Epiſtolæ Hadriani Pap.IV.ad diuerſos vbi extent vide Hadrianus IV.f 514 c.1 D. & ſeq.

Epiſtola Hadriani VI. ad Fridericum Saxoniæ Ducem hortatoria vt Lutherum fouere in ſinu deſinat.t. 4. p. 2.f.139 c.2.B. & ſeq.

Epiſtola Henrici Regis ad Gregorium Pontificem ſupplicatoria,qua veniam petit commiſſorũ,& obedientiam ſedi Rom. promittit.t.3 p.2.f 264 c.2 D

Epiſto'a D. Hieronymi ad Damaſum Papam I. de Gloria Patri &c. & Alleluia pſalmis ſubiiciendo.t.1.p.1.f 505.c.2.F. cõmentitia apparet f 506 c 1.B.

Epiſtola Hieroſolymitanæ ſynodi ſub Iulio Papa habitæ ad Alexandrinos gratulatoria de reſtituto Athanaſio.t.1.p.1 f 460 c.1 F.

Epiſtola Higini papæ decretalis I.ad Chriſti fideles de miſſione filii à Patre, de cauſis Epiſcoporum & peregrinis iudiciis. t.1.p.1 f 66 c.1.D.II ad Athenienſes vt viriti carnis viuent & prauorum ſocietatem 1. t.1.p.1 f.67 c. A.

Epiſtola Hilarii Papæ prima decretalis de canonibus Nicænis & Apoſtolicis ſeruandis,de bigamis & defectuoſis non ordinandis, & male ordinatis emendandis. t.2 p.1.f.451.c.2 D.

II.ad Aſcanium & alios Tarraconenſes Epiſcopos de Epiſcopi ordinatione, de nõ tranſmutandis Epiſcopatibus, & illicite ordinatis remouendis.t.2.p.1 f 416 c 1.D.

Epiſtola eiuſdem III.ad Aſcanium eadẽ de re.t.2.p.1.f 417.c. A.

Epiſtola eiuſdem IV.ad Leontium Veranum & Victurium Epiſcopos quos monet,vt,quæ Auxanius Epiſcopus in iudicium Ebredunenſis ſubreptitie impetrauit,irrita habeant,& Leonis Papæ decreta inſiſtant.t.2.p.1 f.417.c.1.F.qua occaſione hæc ſcripta ſit.f.427 c.1.D.V eiuſdem ad eundem qua petit ſui electionem in Gallia manifeſtari & pro ſe orari.f.428.c. B.

Epiſtola VI.Hilarii Papæ ad Leontium Epiſc.qua ſi erga G. [illegible] Eccleſiam animum & affectum declarat.to.2 p.1.f. 425 c.1.E.VII.eiuſdem ad eundem reprehendens quod Hermetis intruſionem non impedierit aut ſibi non detulerit t 2 p.1 f. 428 c.1.B. VIII.eiuſdem ad Metropolitanos Galliæ conquerens de quorundam præſumptione, Hermetis intruſione & præiudicio Narbonenſi Eccleſiæ illato, deq; concilio bis in anno celebrãdo & apoſtolicam ſedem in grauioribus conſulendo admonet.f 428.c 2 E. IX.eiuſdem ad Leontiũ cõtra Mamertũ Viennenſẽ quod extra Metropolim Epiſc. ordinarit f.429 c.1.D.X.ad Metropolitanos Galliæ mandans terminos iuriſdictionis obſeruari & Concilia bis annuatim celebrari f.430. A.XI.ad Galliæ Epiſcopos de præcepto ſuo circa Dienſem Eccleſiam, vbi Epiſcopus indebite à Viennenſi ordinatus fuerat.t.2 p 1 f.430.c.1.E.

Epiſtolæ Hilarii diaconi Rom.Eccleſiæ ad Pulcheriam Auguſtã de rebus in pſeudoſynodo Epheſina geſtis tempus & occaſio.t.2 p.1.f.415.c. 2. E alia eius ad Pulcheriam Auguſtam de iniquitate Epheſinæ ſynodi II.vide Epiſtolam Chalced.Concilii.XXIV.

Epiſtola I.Honorii Papæ ad Iſacium Rauennatem Exarchum,qua Adaloaldũ Longobardorum Regem Catholicum regno reſtitui eiecto Arioaldo Ariano, & Epiſcopos quorum opera eiectus fuerat ad ſe mitti præcipit t.2.p.2.f.338.c.1.E.II eiuſdem ad Epiſcopos Venetiæ de Fortunato Gradenſi Patriarcha deiecto & Primogenio illi ſurrogato.t 2.p.2.f.338.c.2.A. III eiuſdem qua Sergio Conſtantinop. Epiſc. de nouis vocabulis ſilentium indicenti cur conſentiendum eſſe indicet,cauſas adducit, vera de duabus Chriſti voluntatibus doctrina tradita vbi extet, & an ex hac Honorium Monotheliam fuiſſe probetur vide to. 2 p 2 f.339.c.1 C. IV.ad Sergium eiuſdem extat act.1 .ſextæ Synodi in fine V. ad Eduinum Angliæ Regem hortatoria vt in fide perſeueret, eiuſque precibus Paulino & Honorio Metropolitanis pallia ſe mittere nunciat.t 2.p.2.f 339. c.2.A. VI. ad Honorium Doroueruenſem Epiſcopum vt in Euangelii prædicatione perſiſtat monens & pallium mitters. f. 339. c 2 E alia eius ad ſcriptum Sergii, quo is de vna vel altera voluntate & operatione Chriſti penitus tacendum eſſe exiſtimabat,reſponſoria t.3.p 1.ſ 1 f.144 c. .A & ſeq.

Epiſtolæ Honorii papæ II. vbi extent vide t.3 p.2.f.469.c.2 A.

Epiſtolæ Honorii papæ III. vbi extent vide t.3.p.2.f.699.c.2 C. Epiſtola Honorii Imp. ad Arcadiũ Auguſtũ monitoria vt facinora in Io.Chryſoſtomum & Eccleſias patrata emendet. cauſaſq; Epiſcoporum illorũ,nõ laicorum authoritate tractandas meminerit.t.1 p.1.f.628.c.2.F.alia eius ad Bonifacium Papam I ſtatuens,vt ſi denuo

Romæ duo ordinati fuerint Epiſcopi, ambo vrbe pellantur.to.1.p.1.f.721.c.1.A.

Epiſtola Honorii & Theodoſii Pii Imperatorum Ad Marcellinum Trib. de collatione Catholicorum cum Donatiſtis Carthagine habenda, cui eum cognitorem præficiunt.t.1.p.1 f.647.c.1.F

Epiſtola Hormiſdæ Papæ prima, ad S. Remigium Rhemenſem Epiſcopum, qua ob meritorum excellentiam ipſi vicariam ſedis Apoſtolicæ præfecturã in Gallia delegauit.t.2 p.1.f.557.in ternione Aaa.c.2.B. II.ad Anaſtaſium Imp.laudans eum quod paci eccleſiæ ſtudeat, & de concilio congregando, vbi cauſas cognouerit, reſponſurum promittit ib f 558 c.1.E. III laudat Dorothei Theſſalonicenſis Epiſcopi pietatem & ſtudium in Romanam ſedem.ib. f.559 c.1 D. IV.eiuſdem ad Anaſtaſium Imp.qua eius zelum commendat; & quoad Concilium per legatos ſe reſponſurum pollicetur.t.2.p.1.f.559 c.1. D. Commonitio legatis Conſtantinopolim profecturis data ab Hormiſda Papa.f 560 c.1 & 2. capitula iiſdem legatis præſcripta.f.561.c 1.F. V.eiuſdem ad eundem. qua ſignificat nouum eſſe Papam ab Imperatore ad Concilium vocari, venturum tamen ſe, ſi Chalcedonenſis Concilii acta non reuocentur in dubium t.2 p.1.f.561.c 2.C.VI.ad eundem, laudans eum ob ſtudium pacis conciliandæ & vt damnatis hæreſibus eam conſequatur, hortatur.f.563.c.1.B. VII ad Ioannem Nicopolitanum Epiſcopum, cui ob religionem commendato Neſtorium & Eutychen damnandum eſſe nunciat, & quomodo lapſi recipiendi ſint, ſcripturum ſe pollicetur.t.2.p.1.f.565.c.1.E. VIII. ad Synodum veteris Epiri vt Epiſcopi nominatim hæreticos Neſtorium & Eutycheтẽ damnent monens f.566.c.1.E.IX ad Ioannem Nicopolitanum, qua mittit regulam fidei cum indiculo quid in Nicopolitana Eccleſia agendum ſit.f 567.c 1. X.ad Auitum Viennenſem Epiſc.nuncians de concordia à legatis Conſtantinopoli nihil actum eſſe, & vt cum cæteris Galliæ Epiſcopis in fide Catholica perſiſtat, monet.t. 2.p.1 f 568.c.1.B.Indiculus legatis datur.ibid.c.2.F.XI ad Anaſtaſium Imp. per ſecũdam legationem miſſa, qua pacem Eccleſiæ non niſi damnato Acacio reſtitui poſſe nunciat.t.2 p 1.f.570.c.2.B. XII. eiuſdem ad Timotheum Conſtant. Epiſcopum hæreticum per legatos eoſdem miſſa vt pro vnitate Eccleſiæ laboret.t.2.p.1.f.571.c.1. F.XIII. ad vniuerſos hæreticos Epiſcopos Orientis eiuſdem argumenti.ibid c.2.C XIV.ad Orthodoxos Epiſcopos Orientis, quibus laudatis ob conſtantiam in fide, iterum ſe ad pacem conciliandam legatos mittere nunciat.f.572.c.1.E.XV ad Poſſeſſorem Epiſcopum monens in fide Catholica perſeuerandum eſſe.t.2.p 1.f 572.c.2. F XVI.ad Monachos & populum Conſtantinopolitanum vt à conſortio hæreticorũ abſtineant & in fide Catholica perſeuerẽt. f.573.c.1,C. XVII.ad Ennodium & Peregrinum Epiſcopos Legatos ſedis Apoſtolicæ, quibus nouam cauſam à Theſſalonicenſe contra Ioannem Nicopolitanũ motam committit.t.2 p.1 f 573.c.2 A. XVIII. ad eoſdem ſuper prædicta cauſa quid agẽdum ſit, præſcribens.ib.D.XIX.ad Anaſtaſium Imper. cui Ioannem Nicopolitanum Epiſc.commendat.t.2.p.1.f.574.c.1.C. XX.ad Ioannem Nicopolitanum monens vt æquo animo ærumnas pro fide ſuſtineat & Epiſcopos prouinciales ad vnitatem fidei confirmet f.574.c.1.F. XXI.ad eundẽ eiuſdem argumenti ib.c.2.C.XXII.ad Dorotheum Theſſalonicenſem Epiſcopum exprobrans cõtemptum illi ſedis Apoſtolicæ.f.575.c.1.B. XXIII.ad Archimandritas Syriæ conſolans eos & hortans ad fidei conſtantiam.t.2.p.1.f.577.c.2.B.XXIV.ad Ioannem Tarraconenſem Epiſcopũ, cuius literas ad Hiſpanieſes de Eccleſiaſticis inſtitutis probat, eique vices ſuas committit. f.577.c.2.C.XXV.ad Vniuerſos Epiſcopos Hiſpaniæ de Sacerdotibus iuxta ſtatura canonum ordinandis & conciliis annuatim celebrandis.f.578.c.1.B.XXVI.ad Saluſtium.quem ea Apoſtolicæ ſedis vicariũ per Bæticam & Luſitaniam conſtituit t.2. p.1.f.578.c.2.F. XXVII.ad Iuſtinum Imperat ſperare ſe nuncians vt eo imperante pax Eccleſiæ reſtituatur.f.579.c 1.F.

XXVIII.ad eundem commẽdans eius pro pace ſtudium, & cæptis inſiſtendum nomenque Acacii abolendum monẽs.f.580. c.1.A.XXIX ad Ioannem Conſtantinop. Epiſcopum quem commendat ob Concilium Chalcedon.& D. Leonis epiſtolã receptam & ad Eccleſiæ communionem admittit, ſi Acacii nomen è dyptichis expunxerit.f 580.c.2.C.XXX ad Cæſarium Arelatenſem Legatum ſedis Apoſtolicæ ſignificans Epiſcopos Dardaniæ & Illyrici ad Eccleſiæ communionem rediiſſe.t 2 p 1.f. 581.c.1 D XXXI.eiuſdem ad Iuſtinianum Comitem ſignificans ad pacem aſſequendum & Acacium damnandum legatos à ſe mitti f.581.c.2. F. Legatis datum cõmonitorium ſeu indiculus.f 582.XXXII. ad Iuſtinum Auguſtum ſignificans cauẽdos eos qui nomen Acacii damnare recuſant, & legatos miſſos ei commendat.f.582.c.2.C XXXIII.ad Euphemiam Auguſtam petẽs vt Imperatorem ad pacem Eccleſiæ reſtituendam cohortetur.t.2.p.1.f.583.c.2. A. XXXIV.ad Ioannem Conſtantinop.vt Acacium damnet, & in legatorum manibus fidei profeſſionem emittat.f.583.c.2.E.

XXXV. ad eundem vt quia fidem Catholicam profeſſus eſt præcipue quoque de ſtabilienda pace cogitet.f.584.c.1.E.

XXXVI.ad Archidiaconum & Clerum Conſtantinop.nuncians ſe mittere iam legatos pro pace confirmanda.t.2.p.1.f.584. c.2.A.XXXVII.ad Iuſtinianum Comitem Domeſticorum, ſperans fore vt eius opera pacem Eccleſia conſequatur, & pro miſſo munere gratias agens.f.584 c.2.D.

XXXVIII.ad Celerem & Patriciũ aulicos vt Legatos in cauſa pacis adiuuent.fo. 585.c.1.A. XXXIX.ad Præfectum Prætorio Theſſalonicenſem eiuſdem argumenti.to. 2.p.1.f.585.c.1.B.

XL.ad Anaſtaſiam & Palmatiam clariſſimas fœminas, quæ tempore perſecutionis Anaſtaſii inconcuſſæ ſteterant, eadem de re.ibid.D.Suggeſtiones à diuerſis legatis Hormiſdæ Pontifici factæ. I. excidiſſe videtur.II. facta à Germano & Ioanne Epiſcopo, quãto cum honore Scampi fuerint accepti.t.2.p.1.f.585 c.1 F. III.eorundem legatorum, de Lignidi aduentu & omnibus iuxta eius mandata peractis.c.2.E. IV. Andreæ Præualitani Epiſcopi de ſimulatione Epiſcoporum in ſynodo Epiri noui, & quæ Scampis & Lignidio fuerint acta. f. 583.c.2.F. Liber Ioannis Conſtantinop. quo Catholicam fidem profitetur hæreticos omnes & præcipuè Acacium deteſtans. f.586.c.1.C. Relatio Germani & Ioannis, quanto cum honore ab Imperatore accepti fidei negotium ſtrenue egerint.f.585.c. 2.D.

Relatio Dioſcori Diaconi per Pulionem ſubdiaconum nuncians quæ Theſſalonicæ & Conſtantinop.acta fuerint.f.587 c.1.C.

Relatio Ioannis Conſtantinopolitani gaudendum eſſe ob pacem Eccleſiæ reſtitutã iam.t.2.p.1 f.558.c.1.E.XLI. Hormiſdæ Papæ ad legatos qua de rebus geſtis certior fieri petit.t 2.p.1.f.589 c.2.B.XLII. ad Germanũ cæterosq; legatos, qua dolere ſe quod non ſcribant, & Paulinum ad Imperatorem miſſum eſſe nunciat. t.2.p.1.f. 589.c.2.E. XLIII.ad eoſdem petens moneri de his quæ agunt, & Stephanum cõmendans.f.589.c.F. XLIV. ad Iuſtinum Imp.cui gratulatur ob pacem Conſtantinopoli conſtitutam, rogat vt eandem Antiochiæ & Alexandriæ curet t.2.p.1.f.590. c.1.B.

XLV ad Ioannem Conſtantinopol.eiuſdem argum.ib.c.2.B.XLVI.ad Iuſtinianum Comitem eadem de re fol.591.ca.1. C.

XLVII.ad Pompeium, quem ob pacis ſtudium laudat, & ad perfectam Eccleſiæ vnitatem procurandam hortatur.to.2.p.1.f. 591.c.1.F.

XLVIII. ad Iulianam Anitiam eiuſdem argum ib.c.2.B.XLIX ad Anaſtaſiam eadem de re.ibid.D L.ad Gratum de cuius ſalute certior fieri petit.ibid.F LI. ad Epiſcopos Hiſpaniæ quibus Ioannis Cõſtantinop.profeſſionem mittit, & communionem eorum ab Orientalibus expeti nunciat.t.2.p 1.f.592.c.1.A.LII.ad Germanum alioſque legatos vt apud Imperatorem faciant Alexandrinam & Antiochenam Eccleſiam ad ſedis Apoſtolicæ communionem redire.fol.592.c.2.C. LIII.ad Dioſcorum diaconum, vt cogitet quomodo recipiendi ſint qui Chalcedonenſe Concilium damnauerant. to.2.p.1.f.592. c.2.E.

LIV.ad eundem, quem de pacis ſtudio laudatum Alexandrinæ Eccleſiæ præfici ſe cupere nunciat, & ne quid præfeſtinatione reditus indiſpoſitum relinquat, monet.f.593.c 1.B.LV.ad Thomam & Nicoſtratum quos Dioſcoro ſe commendaſſe ſcribit.ib.c.2.A.

LVI.ad Ioannem & Dioſcorum legatos dolere ſe, quod Thomas & Nicoſtratus congruo honore excepti non ſint. ibid. C.

LVII.ad Iuſtinum Imp.vt Thomam & Nicoſtratum ſedibus ſuis reſtituat.fol.593. c.2.F.

LVIII.ad Euphemiam Auguſtam, pro qua perpetuas ſe preces ad Deum fuſurum nunciat, eiq; Thomam & alios commendat.t.2.p.1.f 594.c.1.B.

LIX ad Iuſtinianum, cui ob ſtudium pacis laudato Thomam & Nicoſtratum Epiſcopos commendat.t.2.p.1.f.594.c.1. E.

Digitized by Google

LX. ad Germanum virum illuſtrem eiuſdẽ argument. ib. c. 2 C. LXI ad Heliam &c. Epiſcopos ſe pro iis ad Imperatorem ſcripſiſſe. f. 594. c. 2. E. LXII. ad legatos de iis quæ Theſſalonicæ ab Eutychianis geſta audierit, & vt Dorotheum & Ariſtidem Romam venire compellant. t. 2 p. 1. f. 595. c. 1 A. Relatio Germani Epiſcopi de geſtis Theſſalonicæ à Dorotheo contra Ioãnem Epiſcopum. ib F. LXIII. ad legatos, qua dolere ſe de Ioanne occiſo, & remoto Dorotheo alium in eius Epiſcopatum ſufficiendum nunciat. præterea Thomam & Nicoſtratum ſedibus ſuis reſtituendos eſſe t. 2. p. 1. f. 596 c. 1. A. LXIV. ad Ioannem Melicitanum Epiſcopũ, cui nunciat Conſtantinop. Eccleſiam ad ſedis Apoſtolicæ communionem rediiſſe. f. 569. c 1. F LXV. ad Epiſcopos Hiſpaniæ gratulatoria de pace Orientalis Eccleſiæ t. 2. p. 1. f. 596 c 2. B Relatio Dioſcori diaconi ad Hormiſdã de Paulo Antiochiæ Epiſcopo electo, & tumultu per Scythas monachos excitato. f. 596. c 2. E. Eadem de re ſuggeſtio Germani & Ioannis Epiſcoporum. f. 597. c. 1. F. aliorum diuerſas relationes vide ſeq. foliis. LXVI ad Iuſtinianum, quod monachi Scythæ ante legatorum aduentum non ſint diſceſſuri, & Apoſtolorum ſanctuaria ſe mittere nunciat t. 2. p 1. f 599 c. 1 A.

LXVII ad eundem eadem de re. ibid. E ſuggeſtiones & Relationes aliorũ ad Hormiſdam Papam vide foliis ſeq. LXVIII. Hormiſdæ Papæ ad legatos ſuos petens de eorum ſalute & rebus geſtis certior fieri t. 2. p. 1. f. 603. c. 2 A. LXIX. ad Germanum, Felicem, & Dioſcorum diaconos vt ſcribant. f 603 c. 2, C. LXX. ad Poſſeſſorem Epiſcopum, qua nunciat Schytas monachos errores ſuos damnare nolentes vt hæreticos expulſos eſſe, & Fauſti librum à Romana Eccleſia non recipi. t. 2 p. 1. f 604 c 1 C. Hæretici cur hanc negent eſſe Hormiſdæ. f. 605. c. 1. B. LXXI ad Epiphanium Conſtantinopolitanum Epiſcopum arguens eum quod nec literas nec legatos ab ordinatione ſua miſerit. f. 605. c. 1. C.
LXXII. ad Epiphanium eundem conquerens Eliam, Nicoſtratum & Thomam ſuis ſedibus non reſtitui, idque eius officii eſſe quamprimum curare. f. 605. c 1. F LXXIII. ad Dorotheum Theſſalonicenſem, cui nunciat Romam veniendum eſſe ad doctrinam catholicam accipiendam & obiectum crimen purgandum. f. 607. c 2. F.

LXXIV. ad Iuſtinum Auguſtum de eius ſe fide & pietate nunquam dubitaſſe. t 2. p. 1. f 608 c. 1. B. LXXV ad ſynodum Cõſtantinopolitanam qua gratulatur Epiphaniũ Epiſc electũ f 609 c. 2 A LXXVI. ad Epiphaniũ Epiſco Conſtantinopolitanum, vt in vnione Eccleſiæ perſeueret. f. 609. c. 2 E. LXXVII. ad Iuſtinianum V. C. quem de reuerentia ſibi exhibita commẽdat, & ſanctiſſimæ Trinitatis myſterium explicat t. 1. p. 1 f. 6 1. c. 1 C. LXXVIII. ad Iuſtinum Auguſtum, ad euitandam diſcordiam nihil innouandum, & de his, qui ad communionem admitti poſſunt, Epiphanio ſcriptum eſſe. f. 611. c. 1. C. LXXIX. ad Iuſtinum Auguſtum qua diuinitatis & incarnationis myſterium exponit. f. 612. c. 2. A. LXXX. ad Epiphanium Cõſtantinop. vt in communione ſedis Apoſtolicæ perſeueret. f 613. c. 2. B

Epiſtola Hormiſdæ Papæ ad clericos ſecundæ Syriæ vt caueant ſibi à communione & hæreſi Dioſcori & Petri Alexand. Acacii Conſtantinopo. Petri Antiocheni, Seueri, Xenaiæ &c ſtabileſque in fide permaneant. t. 2. p. 1. f. 718. C.

Alia eiuſdem ad Epiphanium Conſtantinop qua ipſi vicariam ſedis Apoſtolicæ præfecturam in recipiendis lapſis delegat. t. 2. p. 1 f. 721. A

Epiſtola Huſſitarum ad Chriſti fideles obtrectatoria Baſileenſis ſynodi. t. 4 p. f. 239. c. 1. C.

Epiſtola Ibæ Edeſſeni Epiſcopi ad Marim Perſam ſcripta, qua Rabbulam prædeceſſorẽ arguit ob nomen Theodori Mopſueſteni è diptychis ſublatum. t. 2. p. 2. f. 88. c, 1. F. & ſeq. an ab ipſo reuocata & damnata ſit f. 9. c. 1. C. oſtenditur repugnare Chalcedonenſi ſynodo. f. 103. c. 1. & 2. damnatur. f. 104. c 1. F.

Epiſt. Ignatii Conſtantinop. ad Hadrianum Papam II. gratias agens pro damnatione Photii & ſua reſtitutione. petit quid agendum iis ſit, qui à Photio promoti vel ordinati ſunt, & inter alios Archiepiſcopum illi cæſareæ commẽdat multa à Photio paſſum. t. 3. p. t. 5. 2 f 621. c. 2. C. græcolatina f. 740 c. 1. B. alia eius ad Hadrianum Papam II. ſuper tribus capitulis, quæ ſynodus definire noluit, ſolutionem petens. t. 3. p. 1. 5. 2. f. 689. c. 2. A. quæ illa capitula ſint. f. 690. c. . B. C. reſponſio ad illa. f. 690. c. 2 E.

Epiſtola Illyricæ ſynodi ad Orientales Epiſcopos de conſubſtantialitate SS. Trinitatis & presbyteris ac diaconis eligendis ex ordine ſacerdotali t. 1. p. 1. f. 492. c. 2. D. epiſtolas ad Illyricos reſcriptas. vide ſeq. fo.

Epiſtola Innocentii Papæ I. decretalis I. ad Decẽtium Eugubinum Epiſcopum de pacis oſculo dando, baptizatis ab Epiſcopo conſignandis, de fermento, energumenis, pœnitentibus & epiſtola S. Iacobi in qua pro defunctis orari præcipitur. t. 1. p 1. f. 608. c. 2 D. II. eiuſdem ad Victricium Rothomagenſem Epiſcopum de ordinatione Epiſcoporum cauſis clericorum eorumq; vxoribus, de non rebaptizandis Nouatianis, cœlibatu clericorum, & virginibus velatis & non velatis. tom. 1. p 1. f. 610 c. 2 A. quando hæc & qua occaſione ſcripta ſit. f. 612. c. 1. A. quare eam hæretici cauillentur. C. III. ad Exuperium Toloſanum Epiſcopum de incontinentia Clericorum & laicorum, de iudicibus & adulteris ac diuortio. Item de libris canonicis. t. 1. p. 1. f. 612 c 1. F qua occaſione ſcripti. f. 613. ca 2. E. V. ad Felicem Nucetianum Epiſcopum de non admittendis ad clerum, & temporibus in clero manendi. t. 1. p. 1. f. 614. c. 1. A. V. ad Maximũ & Seuerum Epiſcopos, de ſacerdotibus qui in presbyterio filios genuerunt, ab officio remouendis. to 1. p. 1. f. 614. c. 2. B. VI. ad Agapitum & alios Epiſcopos Apuliæ de pœnitentibus ad clerum non admittẽdis. t. 1, p. 1. 6 4 c. 2, D. VII. ad Macedoniæ Epiſcopos de Bubalii & Tauriani damnatione à prouincialibus facta, ab Apoſtolica vero ſede retractata. ibid. f. 614. c. 2 F. VIII. ad Florentium Tiburtinenſem Epiſcopum de terminis Parochiæ minime transferendis. f 615. c. 1. C. IX. ad Probum, de vxore, quæ ex captiuitate rediit, recipienda, altera ſuperinducta repudiata. t. 1. p. 1 f. 615, c. 1. E. X. ad Aurelium Carthaginenſem & Auguſtinum Hipponenſem Epiſcopos ſalutatoria. ib f 615. c. 1. F.

XI ad eundem Aurelium de ratione Paſchali. ibid. c. 2. B. XII. ad eundem, ne quis contra ordinationem canonum Epiſcopus fiat. f. 615. c. 2. D. occaſio epiſtolæ. f. 616. c. 1. A XIII. ad Iulianam nobilem fœminam, quam contra Pelagianos præmonet f. 616. c. 1. B. occaſio epiſtolæ ſcriptæ. C. XIV. ad Bonifacium presbyterum de Antiocheno Epiſcopo in communionem recepto f. 616 c. 1. E XV. ad Alexandrum Antiochenum de pace & amicitia ſecum fouenda. t. 1 p. 1 f 616 c 2. B. XVI ad Maximianum Epiſcopum, cui nunciat, Atticum Conſtantinop. Epiſcopum non prius à ſe recipiendum quam dimiſſo odio in S. Chryſoſtomum eum in catalogum Conſtantinop Epiſcoporum referat. t. 1. p. 1. f. 616 c. 2. D. Decima ſeptima ad Alexandrum Antiochenum amica de quibuſdam Epiſcopis receptis ad Eccleſiam & pace t. 1. p 1 f 617. c. 1 C. occaſio ſcriptæ epiſtolæ c. 1. A. XVIII. Ad eundem de prima ſede B. Petri, de non pluribus quam vno Metropolitano conſtituendis, & Arianis ad officia non recipiendis t. 1. p. 1 f. 617 c 2 C. XIX. ad Acacium Berœæ Epiſcopum de S. Ioanne Conſtantinop Epiſcopo. f. 618. c. 1. E. XX ad Laurentium Senienſem Epiſcopum de Bonoſiacis, quod ſint Iudæis comparandi t. 1. p. 1. f. 6. 8. c 2. B XXI. ad Martianum Epiſcopum Naxitanum de ſuſcipiendis clericis quos Bonoſus ante damnationem ordinaſſe cognoſcitur. to. 1. p. 1. f 618. c. 2. D.
XXII. ad Epiſcopos Macedoniæ de non recipiendo ad clerum bigamo, viduæ marito, ab hæreticis ordinato de ordinatis à Bonoſo & damnatione Photini. to 1. p. 1 f. 619. c. 1. & 2. XXIII. ad Synodum Toletanam, de non admittendis ad clerum cauſidicis, curialibus, militibus, iiſque ordinatis deponendis t 1 p 1. f. 621. c. 1. B. XXIV. reſponſoria ad Concilium Carthaginenſe, qua nunciat Pelagium & cœleſtium De opem neceſſariam eſſe negantes niſi conuertantur ſeparandos ab Eccleſia eſſe to. 1. p. 1. f. 621. c. 2. F. XXV. reſponſoria ad Mileuitanum Concilium de Pelagio & Cœleſtio excommunicando donec reſipiſcant. t. 1. p 1. f. 623. c 1. B. XXVI reſponſoria ad Aurelium, Alypium. D. Auguſtinum &c. de Pelagio hæretico. t 1. p 1. f. 624 c. 1. E.

XXVII ad Aurelium Carthaginenſem Epiſcopum ſalutatoria. tom. 1. p. 1. f. 615. c 1. B.

XXVIII. ad Sanctum Ioannem Chryſoſtomum à ſua ſede per iniuriam eiectum hortatoria ad patientiam. t. 1. p. 1. f. 627. c. 1. A.

XXIX. ad clerũ & populũ Conſtantinopolitanũ de iniqua condẽnatione Ioannis Chryſoſtomi & patientiæ clypeo amplẽdo. t. 1. p. 1. f. 627. c. 1. D. XXX. ad Arcadeum Imperatorem, qua excommunicat perſecutores S. Ioannis Chryſo. iam mortui. t. 1. p. 1. f. 628. c. 1 D. XXXI. ad Theophilum Alexandrinum vt ſi acta contra Ioann. Chryſoſtomum iuſta eſſe putat, ad Concilium accedat f. 628. c. 2. D. XXXII. ad Ioannem Hieroſolymit. Epiſcopum Origeni fautentem, vt ſibi proſpiciat & maleſacta corrigat. fol. 629. c. 2. D. XXXIII.

Digitized by Google

ad D. Hieronymum conſolatoria de malis à Ioanne Hieroſolymitano acceptis. t. 1. p. 1. f. 629. c. 2. F. XXXIV. ad Aurelium, ſe Hieronymi cauſa feciſſe, quæ facere potuit. t. 1. p. 1. f. 630. c. 1. C

Epiſtola Innocentii papæ II. qua Abailardum & Arnaldum de Brixia incarcerari, & libros eorum comburi præcipit. t. 3. p. 2. f. 489 c. 1. E. alia eiuſdem ad Senonenſem Rhemenſem & alios Galliæ Epiſcopos de damnatione hæreſum Abailardi. t. 3. p. 2 f. 494. c. 2 C. aliæ vbi extent, vide t. 3. p. 2. f. 478. c. 2. D. & ſeq.

Epiſtola Innocentii papæ III. prima ad fideles Moguntinæ prouinciæ de ſuccurſu terræ ſanctæ contra Saracenos præſtando t. 3. p. 2. f. 673. c. 1. A. II. ad Epiſcopos & Prælatos Viennenſes vt pro ſuccurſu terræ ſanctæ ad Generale Conciliũ Romam veniant. f. 674. c. 2. D. III. ad Epiſcopos & abbates Franciæ eiuſdem argumenti. f. 676. c. 1. D. IV. ad Cardinalem S. Stephani V. ad Regem Francorum E. c. 2. A VI. ad Patriarcham Alexandrinum quem in miſeriis conſolatur, & de generali concilio pro ſuccurſu terræ ſancto congregando edocet. t. 3. p. 2. f. 676. c. 2. C. VIII. ad Patriarcham Alexandtinum eiuſdem argumenti. f. 677. c. 1. D. alia ad Petrum Compoſtellanum de Hiſpaniæ Epiſcoporum contentionibus variis, deciſionibus & cõciliis de primatu diuerſis temporibus habitis. t. 2. p. 2. f. 537. c. 2. & ſeq. foliis.

Epiſtola Innocentii papæ IV. ad Archiepiſcopum & capitulum Colonienſe de trium magorum miraculis ac cultu. t. 3. p. 2. f. 716. c. 2. B. reliquæ vbi extent vide ib. A. Item f. 719. c. 1.

Epiſtolæ Innocentii quæ & quales. t. 3. p. 2. f. 664. c. 2. B. D.

Epiſtola Innocentii Maroniæ Epiſcopi ad Thematem presbyterum de collatione cum Seuerianis anno Domini 532. habita Conſtantinopoli t. 2. p. 1. f. 657. c. 2. E

Epiſtola Ioannis Antiocheni Epiſcopi ad Cyrillum de ſuo aduentu ad Conciliũ Epheſinum & tarditatis purgatione. t. 1. p. 2. f. 167. c. 2. D. alia ad Neſtorium hortatoria peramice vt cum Patribus antiquis B. Mariam non refugiat dicere Deiparã, & ab eiuſmodi errore ac hæreſi deſiſtat. t. 1. p. 2. f. 148. c. 1. C. alia eiuſdem & cohærentium ſchiſmaticorum ex Conciliabulo Epheſii ad clerum Conſtantinopolit. qua referunt Epheſinam ſynodum contra Imperatoris iuſſa congregatam impia in Neſtorium ſtatuiſſe, & nullam eſſe, ideoque Cyrillum & Memnonem à ſe excommunicatos eſſe & fugiendos. t. 1. p. 2. f. 228. c. 1. F. Alia eorundem ad ſenatum Conſtantinop. eiuſdem argumenti & mendaciis ſimilibus referta. f. 229. B. Alia eorundem ad populum Conſtantinopo. in ſynodum Epheſinam ſimiliter calumnioſa. f. 230. c. 1. Alia ad Reginas eiuſdem calumnioſæ relationis. f. 231. c. 2. A. alia eorundem ad Xyſtum Papam, Cyrillum Alexandrinum & Maximianum Conſtantinopol. qua Neſtorii dãnationi ſe ſubſcribere & Epheſino Concilio conſentire nunciat. t. 1. p. 2. f. 421. c. 2. B. Libellus eiuſdem ad Cyrillũ miſſus per Paulum Emiſſenum pro pace conſtituenda, quo Neſtorii damnationem & Maximiani ſubrogationem approbat, & Epheſinam doctrinam de Incarnatione recipit. f. 422. c. 1. A

Alia eiuſdem Ioannis Antiocheni epiſtola ad Cyrillum Alexandrinum, qua pro pace ineunda ſe Paulum Emiſſenum miſiſſe nunciat, & fidem ſuam de Incarnatione breuiter exponit. t. 1. p. 2 f. 423 c. 2. C.

Epiſtola Ioannis Chryſoſtomi ad Innocentiũ Papam. I. qua vim & iniurias Theophili Alexandrini Epiſcopi in ſe, & orthodoxos, ſuamque eiectionem per Legatos conqueritur, & defendi à Papa rogat to. 1. p. 1. f. 629. c. 1. C. occaſio & cauſa f. 626. c. 2. D. II. eiuſdem ad eundem, qua triennale exilium & tribulationes exponit, opemque Eccleſiæ impendi flagitat. t. 1. p. 2. f. 627. c. 1. D.

Epiſtola Ioannis Comitis Sacrenſis ex Epheſina ciuitate ad Impp. Theodoſium & Valentinianum ſcripta de iis, quæ ſibi circa lectionem ſacratum Imperialium à Patribus Epheſinis & incarcerationem Neſtorii, Cyrilli & Memnonis contigerunt t. 1. p. 2. f. 278 c. 1. B & ſeq.

Epiſtola Ioannis Conſtantinop. ad Hormiſdam, qua vt communionẽ Rom. Eccleſiæ impetret, fidei profeſſionem mittit, & ipſius ſe nomen in dyptichis deſcripſiſſe nunciat. t. 2. p. 1. f. 580 c. 1. D. reſcriptũ ibid. alia eiuſdem qua nunciat inſtans paſcha recte 13. Calend. maias celebrari. t. 2. p. 1. f. 600. c. 1. F. alia eiuſdem ad eundem de Theſſalonicenſium criminibus. ibid c. 2. F ad Ioannem Hieroſolymitanum & Metropolitas de acclamationibus populi. t. 2. p. 1. f. 733. F. alia eiuſdem ad Epiphanium qua geſta Concilii Conſtantinop. mittere ſe nunciat. t. 2. p 1. f. 734 c. 1. D.

Epiſtola Ioannis Hieroſolymitani & Epiſcoporum ad Ioannem Conſtantinop. qua damnationem Seueri & zelum monachorum, epiſtolarũq; S. Leonis ſuſceptionem lætum ſe accepiſſe nuntiat. to. 2. p. 1. f. 734. C. Epiſtola Ioan Epiſcopi Nicopolit. ad Hormiſdam Papam, qua Catholicam fidem profitetur, & quæ vitanda, quæue ſeruanda ſint, moneri cupit t. 2. p. 1. f. 564. c. 2. F. Epiſtola I. Ioannis Papæ 1. ad Zachariam Archiep. de non accuſandis Epiſcopis t. 2. p. 1. f. 623. c. 2. A. II. Ioannis Pap. I. ad Epiſcopos Italiæ de Theodorico Rege & fide Catholica contra Arianos defendenda, & Eccleſiis ſacro ritu conſecrandis t. 2. p. 1. f. 624. c. 1 E. quo tempore & loco hæc ſcripta ſit. f 625. c. 1. & 2. A B Epiſtola I. Ioannis Papæ II. ad Valerium Epiſcopũ docens Chriſtum Dominum ſecũdum deitatem Patri æqualem eſſe, minorẽ vero ſecundum humanitatem. t. 2. p. 1. f. 651. c. 1. D. II. ad Iuſtinianum Imperat. qua laudat Catholici Impe. pro Eccleſia vigilantiam, & vt hæreticos omni ſtudio reducere ſatagat, hortatur f. 652. c. 2. B germanam hanc eſſe contra Othomannum IC. oſtenditur. f. 653. c. 1. F. Quo tempore ſcripta fuerit. ib. c. 2. E. III. ad Senatores, qua fidẽ de Chriſti diuinitate & incarnatione confirmat, & Acoemetas monachos Neſtorianos vitandos eſſe monet. t. 2. p. 1 f. 655. c. 1. B. IV. ad vniuerſos Epiſcopos Galliæ, qua Contumelioſum Galliæ Epiſcopum depoſitum in monaſterium ad pęnitentiam redigit, & eius Eccleſiam S. Cæſario Arelatenſi Epiſcopo commendat. f. 656. c. 2 A. V. ad presbyteros & diaconos Contumelioſi eiuſdem argumenti. ib. D. Epiſtola Ioan. Papæ III. ad vniuerſos epiſcopos Germaniæ, & Galliæ, qua arguit Chorepiſcopos manuum ſibi impoſitionẽ aſſumentes. deinde docet Clementem D. Petri ſucceſſorem extitiſſe, & quæ curæ Epiſcopis ſubeundæ ſint. t. 2. p. 2. f. 204. c. 2. D Commentitia eſſe oſtenditur. f. 206. c 1. F. Epiſtola Ioannis Pap. IV. ad Epiſcopos Scotiæ de Paſchate more Catholicorũ celebrando, & reuiuiſcente Pelagiana hæreſi diligenter cauẽda t. 2. p. 2. f 378 c 2. A. Epiſtola Ioannis VIII. papæ prima ad Boſonẽ comitem qua gratias agit pro opera legatis ad Imperatorem præſtita & auxilia contra Sarracenos petit. t. 3. p. 2. f. 1. c. 2. D. II. ad Ludouicũ regem qua hortatur eum ad pacem cũ Imperatore ſeruandam. f. 2. c. 1 C. III. ad Guaiferium principẽ Salernitanum qua oſtendit ſe paratum firmare pactum quod fecerat. E. IV. ad clerum Waluenſis Eccleſiæ, ne inuaſorem eius ſub excõmunicationis comminatione recipiant. c. 2 A. V. de vitãdo Neopolitanorum Duce eiuſq; criminib. F. VI. ad Leonem & Petrũ Epiſcopos ꝓ auxilio contra Sarracenos ad Imperatorem miſſos quos non reuerti miratur. f. 3. c. 1. E. VII. ad Boſonem Comitem queruloſa de nõ miſſo ſibi contra Sarracenos auxilio & legatis detentis c 2. C. VIII. ad Carolũ Imperatorem, qua Frothariũ Burdegalenſem Epiſcopum in Bituricenſi Eccleſia Cardinalẽ eius interceſſione conſtituit f. 4. c. 1. A. IX. ad Landulſum Epiſc. Capuanum qua nũciat legatos ab Imperatore rediiſſe, terræ Capuanę pactũ ſuo iuri commiſſum eſſe, ideoq; in partes illas venturũ c. 1. F. X. ad Adalardũ Epiſc. Veronenſ. qua ob virtutes ipſum Romam ad Conciliũ euocat c. 2. C. XI. ad Carolum Imp. epænetica ob iudiciũ in Emmenũ prolatũ, cum quo tamen clementer agi petit E. XII. ad eundẽ, qua Modelgero homicidii patrati veniam rogat & gratiam eum parentibus defuncti. f. 5. c. 1. B XIII. ad Clerum Bituricenſis Eccleſiæ, vt Frothario Burdegalenſi Archiep. obediãt. F. XIV. ad eiuſdem prouinciæ Epiſcopos de eodem argumento. c. 2 C. XV. ad Geſilibertum Epiſc. Cartenſis qua iubet Modelgero ob homicidium amiſſa, & res Monaſterio S. Amantii ablatas reſtitui. f. 6. c. 1. B. ſextadecima ad Dominicum Oliuolenſem & Leonem Caprenſem Epiſcopos, qua iis quorundam ad Concilium euocatorũ Epiſcoporum officia dum abſunt committit. f. 6. c. 1. E XVII. ad Vrſum ducem Venetorum vt Epiſcopos ad ſynodũ euocatos ſuis ſumptib. alat c. 2. C. XVIII. ad Epiſcopos Mandanaucenſem & Equilenſẽ quos ob denegatum Archiepiſc. Gradenſi obſequium ſacris interdicit & Romam venire iubet. f. 7. c. 1. B XIX. inuectiua in Dominicum Torcellẽſem Epiſc. quod bis vocatus Romam non venerit, & niſi pareat excommunicationem minatur. F. XX. ad ducem Venetorum qua gratias agit quod monitis paruerit, & Epiſcopos ad ſynodum venire iubet. c 2. C. XXI. ad Imperatorem qua auxilia cõtra Sarracenos petit calamitates ab iis perpeſſas narrans. F. XXII. ad Lambertũ Comitẽ monitoria vt ſubditos cõpeſcat & legatos ſuos audiat. f 8 c. 2. B. XXIII. ad Imperatorem Carolum qua gratias agit de legatis benigne exceptis, & Stephanum ac Sergium Eccleſiæ raptores à ſe reiectos nunciat. E. XXIV. ad eundem de infelici

Digitized by Google

ſtudii ſui in cauſa Eccleſiæ ſucceſſum, & Adelgario Epiſcopo inter ſe & Imperatorē mediatore futuro. f.9.c.1. E. XXV. ad Deltum Epiſcopum vt Epiſcopos Venetiarum Romam ad Concilium venire faciat. c. 2. C.XXVI. ad Rechildum Auguſtam vt Romanæ Eccleſiæ ſuffragetur. XXVII. ad Imperatorem commendatitia Wigbodi Parmenſis Epiſcopi. f. 10.c.1.F.XXVIII. ad Guaiferium Principem Salernitanum qua Fidei eius conſtantiam laudat & auxilium contra Sarracenos pollicetur c.2 D.XXIX. ad Epiſcopum Capuanum Landulphum eiuſdem argumenti.f.11.c.1 B.XXX. ad Imperat. Carolum qua vrbis ei pericula nunciat & auxilia quantocyus mitti petit. f. 11. c.1.F. XXXI. ad Richildim Auguſtam eiuſdem argumenti. f. 12.c.1. C. XXXII. ad Imperatorem eadem de re ſimul ipſi Palmam mittit. c. 2. A. XXXIII. ad Aionem Beneuentanum Epiſcopum quem pro commēdato zelo auxilia contra Sarracenos rogat. f.12.c.1.B.XXXIV. ad Anſbertum Mediolanenſem Archiepiſcopum de Abbate innocenter depulſo reuocādo & homicida præpoſitura pellendo. c. 2. A. XXXV. ad Epiſcopos oēs Imperii pro auxilio contra Sarracenos apud Imperatorem ſollicitando f. 13.c.2 E. XXXVI. ad Landulphum Epiſcopum Capuanum de pacto cum Sarracenis inito reſcindendo. f.14.c.1 D. XXXVII. ad Forthanium Burdegalenſem Epiſcopum quem præficit Bituricenſi. c. 2.B. XXXVIII. ad Epiſcopum Docibilem & Ioannem Hypatem ne Chriſtiani fœdus cum Sarracenis faciant c.2.E.XXXIX. ad Pulchrim Præfecturium de diſſoluendo cū Sarracenis inito fœdere. f.15.c.1.A.XL. ad Sergium Neapolitanum eiuſdem argumenti. C.Item.XLI. ad Epiſcopum Neapolitanum c.2.A.XLII. ad Carolū Craſſum Regem de bonis monaſterio Sanctimonialium ablatis ſub excommunicatione reſtituendis. f.16.c.1. C. XLIII ad Engilbergam Ludouici Imperat. viduam quā de morte mariti conſolatus ad fidem Carolo Imperatori ſeruandam hortatur c.2. A.XLIV. ad Wigbodum Epiſcopum Parmēſem vt quoſcunq; ad Romanæ Eccleſiæ defenſionem contra Sarracenos excitet c.2.F.XLV. ad Aionem Epiſcopum Beneuentanum vt opem cōtra Sarracenos ferat & fœdus initum diſſoluat. f.17.c. 1. C. XLVI. ad Gregorium Imperialem pædagogum qua de claſſe ab Imperatore contra Sarracenos miſſa ſibi gratulatur, & Achelandia ad littora opem mitti flagitat. c.2.C. XLVII. qua Imperatori nunciat Adelardū Epiſcopum Veronenſem ob inuaſionem Nouantulani monaſterii excommunicatū f.18.c.1. A. XLVIII. eiuſdem argumenti ad Ioannem Rauennatem & alios Epiſcopos. D.XLIX. eiuſdē argumenti ad clerum Veronēſem. c.2. A.L. ad Landulfum Epiſcopū Capuanum qua petit ſibi nunciari an Neapolitanorum Dux fœdus rumpere cū Sarracenis initū velit, atq; vt eum cū Pulchari ad ſe Traiectum venire faciat, petit. t.3.p.2. f.18.c.2.D. LI. eiuſdē argumenti ad Pulcharim præfecturium. f. 19. c.1. A. Item LII. ad Guaiferium principē Salernitanum C.LIII. ad Auſpertum Mediolanenſem & Antonium Brixienſem Epiſcopos vt ſub excommunicatione Rauennam ad Synodum veniant. c.1.F.LIV. ad Imperatorē quæ Romæ ſuburbiis deprædatis auxilia contra Sarracenos rogitat. c. 2. C. LV. ad Vrſum ducem Venetorum quem inobedientiæ arguit, & vna cum Epiſcopo Venetiarum Rauennā ad Concilium venire iubet. f.20.c.1.B.LVI. eiuſdem argumenti ad Petrum & Leonem Epiſcopos Venetiæ. F. Itē LVII. ad Archiepiſcopum Rauennatem. c. 2. C. LVIII. ad Aquileium quod quæ de eo ſiniſtre ſparguntur in generali concilio determinanda ſint. F.LIX. qua Archiepiſcopo Rauennati certum ſui & ſuffraganeorum ſuorum ad uentus diem ſtatuit. f.21.c.1. B. LX. eidem nunciat omnes Italiæ Epiſcopos eodem conuocatos eſſe. D. ſequitur regeſtum de Indictione vndecima. Epiſtola Ioannis VIII. papæ. LXI. ad Lambertum Comitem qua ſignificat Romanorum proceres obſides dari non poſſe, & ne ad vrbem veniat quia excipi nequit, monet. t.3. p.2. f.21 c.2. B LXII. ad Widonem Epiſcopum Iniuenſem cui cauſam Lōrardi homicidæ Delegat. E.LXII. Carolomannum de dolore ſuo ex obitu Caroli Imperat. pallio Theotmaro Archiepiſco eius precibus miſſo, f.22.c.1. C. LXIV. ad Theotmarum qua pallium ei mittit & redditus Apoſtolicæ ſedis apud Boiariam ſibi annuatim mitti præcipit. c.2. B. LXV. ad Ederedum Archiepiſcopū Anglorum vt fortiter pro Eccleſia rem gerat, nec vxores dimitti ſignat. C. LXVI. ad Athanaſium Epiſcopum Neapolitanum cui ob zelum fidei contra Sergium oſtenſum laudato Petrum diaconum commendat. f. 23.c.1.D.LXVII. ad populum Neapolitanū quem ob Sergium obiectū & Athanaſium electum commendat. c.2.B.LXVIII. Lamberto Comiti vetat ſub excommunicationis pœna quidquam ſe abſente in Galliam profecto Romæ damnum inferri. F.LXIX. Lādulfum Epiſcopum Capuanum monet vt cum Athanaſio Neapolitano ad defenſionem Romanæ Eccleſiæ conſentiat, & pactum cum Amalfitanis factum obſeruari curet. f.24.c.1.D.LXX. Aripertum Archiepiſcopum Berdunenſem reprehēdit, quod alium quam à clero & populo electum in Vencienſi Eccleſia conſecrarit, eumq; Romā euocat. c.3. A. LXXI. præcipit Cunipertο comiti vt bona Romanæ Eccleſiæ occupata reſtituat. t. 2. E. LXXII. monet Lambertum comitem, ne Romam hoſtili animo veniat, ſi amico venerit gratum ſibi futurū eſſe, & Adelbertum Eccleſiæ hoſtem à ſe non poſſe in communionem recipi. t. 3. p.2.f.25.c.1. A.LXXIII. eundem reprehendit quod in literis debitum honorem ſedi Apoſtolicæ non habeat & iniqua poſtulet. c.2.A.LXXIV. hortatur Guaiferium principem, vt in integritate permaneat & Amalfitanos ob non miſſa auxilia corripiat. f.25.c.2.F. LXXV. ad Michaelem Bulgarū, quem vt à Græcis ad Romanam redeat Eccleſiam hortatur gratias agens de dono miſſo, & de Sergio per ſurreptionem ad Epiſcopatum promoto monet. f. 26. c. 1. B. LXXVI ad Petrū Comitem vt Michaelem regem Bulgarum ad Romanæ Eccleſię gremiū reuocet. c.2. F.LXXVII. ad Michaelem regem Bulgarum eiuſdem argumenti. f.27. c.2.A.LXXVIII. ad Ignatium patriarcham Conſtantinopolitanum, tertio commonēs ſub excommunicatione & amiſſione patriarchatus Bulgarum regionem ad Eccleſiā Romanam pertinentem vſurpet. t. 3. p.2.f. 27. c.2. E. LXXIX. qua excommunicatos declarat Epiſcopos omnes Bulgarum regionis inuaſores. f.28.c.2.A.LXXX. ad Baſilium Imperatorem conquerens quod Conſtātinopolitana Eccleſia ſchiſmate adhuc laboret. F. LXXXI. ad eundem vt legatis à ſe miſſis fidem habeat & opem Romanæ Eccleſiæ ferat. f.29.c.1.E. LXXXII. ad Anſpertum Archiepiſcopū Mediolanenſem, vt quantocyus ad Synodum in Galliam cum ſuffraganeis veniat, & de perfidia Lamberti Spoletani Comitis. c.2.C. LXXXIII. ad Angelbergam Imperatricem, vt in Romanæ Eccleſiæ fide perſeueret. E. LXXXIV. ad Ioannem Archiepiſcopū Rauennatem de malis à Lamberto Comite patratis auxilioq; contra ipſum mittendo f.30.c.1.A. LXXXV. ad Berengarium Comitem vt Imperatori ſcelera Lāberti nunciet, eumq; compeſcat. c.2.A. LXXXVI. Angelbergæ Eximperatrici moleſtiis cōdolet, & iniurias Lāberti exponit. f.31.c.1 B. LXXXVII condolet Ludouico de morte patris Caroli Imperatoris II. eumque ad hoſtes Eccleſiæ Romanæ exterminādos hortatur, & de aduentu ſuo in Galliam ad concilium edocet. F. LXXXVIII. hortatur Ludouicum Boioniorum regis filium ad pacem cum patruelibus ſeruandam & Epiſcopos ad ſynodum mittendos. f.32 c.1.B.LXXXIX. ad Carolomannum eiuſdem argumenti c.2. A.XC. apud Carolum regem ſe excuſat de non miſſo legato interclusā à Lāberto Comite via. f.33.c.1. A.XCI. ad Angelbergā Eximpetratricem qua rogat vt in ſui defenſione maneat, & ſynodum Trecis habiturū ſignificat. D.XCII. ad eandem de aduentu ſuo Arelatenſem in vrbem. F.XCIII. Archiepiſcopo Arelatenſi pallium cōcedit, & vices ſuas committit, arguit Metropolitanos Gallicos q; ante pallii receptionē Epiſcopos cōſecrent. c.2. D.XCIV. eundē conceſſo pallio hortatur ad incremēta virtutis, & ſimoniā in Gallia & Germania extirpandā. f.34.c.1.A.XCV. Arelatenſem Epiſcopū legatum ſuum in Galliis cōſtituit. F.XCVI. Iſaac Epiſcopum Lingonienſem ad ſynodum Trecenſem venire iubet. f.35. c.1.A XCVII. excommunicat eos qui ſibi equos & vas argenteum furati fuerant. f.35.c.1 C. XCVIII. Epiſcopos & Suffraganeos Roſtagni Arelatenſis Archiepiſcopi ad ſynodum in vrbem Lingonienſem vocat. E XCIX. Perignanum & Frotharium vbi de aduentum Ludouici regis cognouerint, vt ad locum concilii veniant hortatur. c. 2.A. monet Teutrannū Archiepiſcopū vt obuiā ſibi veniat & Adelbertum iubeat in ſynodo rationem reddere eorum, de quibus Bernarius Epiſcopus queſtus eſt. C.CI. Hincmarum Remerum Epiſcopum cum ſuffraganeis ad ſynodum venire iubet. F. CII. Mironem & Hencfridum ſcelerum multorum reos ibidem adeſſe iubet. B. Item Roſtagnum Arelatenſem Archiepiſcopum CIII. cum ſuis Epiſcopis. E. CIV conqueritur aditum Frothario Epiſcopo Biturigenſem ad ſedem ad interclusum & ſynodo intereſſet iubet. F.CV. mandat Bernardo Marchioni vt Frothario aditum ad ſedem Bituricenſem patefaciat cap. 2. B. CVI. hortatur Lindbertum Moguntinum vt ad ſynodum Ludouicum Regem venire faciat. D.CVII. gratias agit Supponi comiti de fidelitate erga Romana Eccleſiam. E CVIII. ad Lindbertum Archiepiſcopum vt

Digitized by Google

filiabus Boſonis hæreditatem reſtitui faciat f. 37. c. 1. B. CIX. ad Mactefredum comitem eiuſdem argumenti. D. C X. ad Theodoricum Archiepiſcopum Biſincorenſem, qua monet, vt, quod ante facere neglexit, quamprimum ad ſe veniat, & ne prius in Laozonenſi Eccleſia Epiſcopum conſtituat. t. 3. p. 2. f. 37. c. 1. F. C X I. ad Chriſtifideles, ne quis Pictauenſis Eccleſia bona inuadere præſumat. c. 2. C. Hincmari Laudenſi qui Eccleſiæ præfuerat proclamatio de iniuriis Archiepiſcopi ſui, & ad Papam prouocatio. F.

C X I I. monet Frotharium Archiepiſcopum Burdegalenſem vt ad ſynodum cum Epiſcopis ſuis veniat & ad obiecta reſpondeat. f. 38. c. 1. F. C X I I I. ad Adalundum Archiepiſcopum Turonenſem, qua priuilegia Eccleſiæ prædiis conceſſa confirmat. c. 2. B. C X I V. Walderami Epiſcopi cauſam decidi vel ad ſe remitti iubet. c. 2. E. monet Epiſcopos Romanæ Eccleſiæ defenſionem ſuſcipere. F. precatur idem à Ludouico Rege. f. 39. c. 1. A. C X V. iubet Bernardo Comiti vt ad Synodum accedat, qua Biturgenſis Epiſcopus de infidelitatis obiecto crimine ſe purgare volebat. C.

C X V I. Laudat ob fidem VVibbodum Epiſcopum, & vt legatum antequam Carolomanno loquatur, mittat monet. E. CXVII. Carolo regi gratias agit de obſeruantia erga Romanam Eccleſiam, rogatque vt ante colloquium cum Ludouico rege ad ſe per ſe vel legatos ſuos veniat. F. CXVIII. ad Ludouicum regem eiuſdem argumenti. c. 2. B.

CXIX. Carolum Regem arguit, quod vocatus non venerit, & ne Boſoni Comiti moleſtiam exhibeat, ſub excommunicatione vetat. D. C X X. excommunicat Bernardum ſceleratum hominem. F. C X X I. monet diuerſos Epiſcopos vt inuaſores bonorum Turonenſis Eccleſiæ cogant reſtituere & decimas ſoluere. f. 40. c. 1. B. CXXII. Roſtagno Arelatenſi & Sigeboldo Narbonenſi Archiepiſcopis ſcribit vt cauſam VValdefredi Epiſcopi contra Ractefredum canonice iudicent. E.

CXXIII. Vgonem & Emmonem niſi ad fidelitatem Ludouici Francorum regis redierint, excommunicat. c. 2. A. C X X I V. præcipit Mahendolenſi Epiſcopo & Britannicis fidelibus vt gratiæ & iuriſdictioni Turonenſis Archiepiſcopi ſe reconcilient & ſubmittant. C.

C X X V. commendat Ludouico Regi Boſonis & Egilmari Epiſcopi obſeruantiam, quibus auxilia petit mitti contra Eccleſiæ hoſtes, & Epiſcopos alios ad idem compelli. F.

CXXVI. Anſbertum Mediolanenſem Archiepiſcopum increpat ob non miſſum auxilium & ſibi Papiam cum ſuffraganeis ſuis occurrere iubet. f. 41. c. 1. C.

C X X V I I. idem monet eundem narratis ſuis pro Eccleſia laboribus. F. C X X V I I I. idem mandet Berengario Comiti & fidelibus Longobardorum. c. 2. C. C X X I X. rogat Ludouicum Regem, vt hæreditatem Boſonis filiabus faciat reſtitui, & quod non prius id feceerit, miratur. F. C X X X. miratur Supponem Comitem ſibi non occurriſſe, & quæ cum Ludouico Rege egerit nunciat. f. 42. c. 1. B. CXXXI. Berengarium ob amorem Romanæ Eccleſiæ commendat, eique de Synodo in Galliis habita & reditu inde ſuo nunciat. t. 3. p. 2. f. 42. c. 1. F. CXXXII. monet Hugonem Abbatem vt diſſenſionem inter Abbonem & alios ortam ſedetc. 2. B.

CXXXIII. monet Rauennates vt vrbem ſuam contra Lambertum viriliter defendant. C.

C X X X I V. Ad Romanum Leuitam quem Rauennatem Archiepiſcopum electum eſſe lætatur, vtque res Ioannis & Deus dedit reſtituat, iubet. E. CXXXV. præcipit excommunicari eos qui VViperto Comiti depopulata regione filiam eripuerant. f. 43. c. 1. B.

CXXXVI. Vgonem Comitem monet vt facinoroſos quoſdam puniat. C. CXXXVII. Hugoni, Theodorico & Bernardo regni Francorum illuſtribus ſcribit vt fœdus cum Boſone ictum ſeruent. D. CXXXVIII. ad VValgarium Monachum vt Valperto Epiſcopo obediat. F. C X X X I X. Mediolanenſibus & Rauennatibus Epiſcopis præcipit, vt quoties eos Ticinenſis Epiſcopus ad concilium vocauerit, veniant. c. 2. A.

CXXXX. Ioanni Ticinenſi Epiſcopo mandat vt raptores vxoris Rugiberti excommunicet. D. CXXXXI. Ioanni Papæ Epiſcopo mandat vt Taurinum ſibi obuiam veniat & Epiſtolas à ſe ſcriptas dirigat. E.

CXXXXII. monet VVibbodum Parmenſem & alios Epiſcopos vt Papiam ad Synodum veniat f. 44. c. 1. A. CXXXXIII. ad Fideles ne quis monaſterio Sancti Augentii quidquam damni afferat. C.

C X X X X I V. fidelibus regni Ludouici Regis, qui in bello pro defenſione Eccleſiæ ceciderunt, indulgentiam largitur. D.

C X X X X V. Vrifredum Epiſcopum Vincienſem à celebratione ſuſpendit donec ſibi occurrat, quod cum excommunicatis communicarit. c. 2. A. C X L V I. decernit impuberes qui alium occiderunt, poſſe peracta pœnitentia ordinari. B.

CXLII. ad Heumarum & Widonem Epiſcopos vt Bertildi vxorem ad ſe venire iubeant, eiuſque adiutores communione priuet. D. CXLVIII. ne ſponſus cogatur vxorem ducere ab altero impregnatam. F.

C X L I X. ad Ioannem Ticinenſem Epiſcopum vt cum quodam qui quinquennio pœnitentiam egerat, remiſſius agat. f. 45. c. 1. A. C L. Aginulpho Epiſcopo Gobaldanenſi ſcribit, vt allata latoribus præſentium reſtituenda curet. C. C. L I. Fulcardum & Berelindam ab excommunicatione abſoluit. D. C L I I. hortatur omnes Epiſcopos vt ſua iuſtitia ſeruent & iuſte iudicent. E.

C L I I I. Rauennati Archiepiſcopo Romano præcipit, vt Romani ad ſynodum veniat. c. 2. A. CLIV. mandat eidem vt Laponem in Sarſennati Eccleſia Epiſcopum ordinet. C. CLV. Anſberto Mediolanenſi Archiepiſcopo mandat vt Romam ad ſynodum veniat, vbi de electione Imperatoris agetur, neque ante quam ipſe regem elegerit, vllum ſub excommunicationis pœna recipiat. c 2. E.

C L V I. ad Galderum principem Beneuentanum quem conſolatur de damnis ab Agarenis illatis & auxilium promittit. t. 3. p. 2. f. 46. c. 1. C. C L V I I. commendat Aionis erga ſe obſeruantiam, eumque de obitu fratris conſolatur. F.

C L V I I I. Conſolatur Daferium comitem eique opem pollicetur. c. 2. B. C L I X. ab Athanaſio Epiſcopo Neapolitano locum ſibi indicari petit, quo de communis patriæ ſalute colloquantur. D. C L X. hortatur Carolum regem vt legatos mittat & in auxilium Romanæ Eccleſiæ veniat. F. C L X I. commendat Athenaſii Epiſcopi Neapolitani ob ſeruantiam erga ſe & ad perſeuerantiam hortatur. f. 47. c. 1. C.

C L X I I. ad eundem eiuſdem argumenti. C L X I I I. præcipit Aureliano aliis quem coepiſcopis ne Bibettinum incognita cauſa excommunicent aut res eius inuadant. c. 2. B. CLXIV. Boſoni Comiti de proſperitate gratulatur, ſibique eum & Angelbergam Imperatricem charos eſſe oſtendit, rogatque vt Adelbertum bona quæ poſſidet, retinere permittat. E. CLXV. excommunicat eos qui monialem à monaſterio rapuerant. f. 48. c. 1. A.

C L X V I. arguit Vbibertum quod bis vocatus venire neglexerit obiectis reſponſurus. C. C L X V I I. Berengario Comiti ſuam beneuolentiam declarat, & commendato ab obſeruantia vt Stephanum in tuendis Eccleſiæ ſuæ iuribus iuuet, ſcribit. D. C L X V I I I. Pandenulphum comitem rogat vt legatis Imperatoris tranſitum & opem præſtet, condolens de paganorum incurſu in regionem eius vt animo forti ſit, hortatur. c. 2. A.

C L X I X. Gregorii Primicerii & Imperialis Baiuli ſtudium erga Eccleſiam commendat, & Imperatoris legatos honorifice ſe excepturum pollicetur. E. C L X X. Theodoſio Patriarchæ Hieroſolymitano tarditatem legatorum ſuorum excuſat, & munera mittit. f. 49. c. 1. B.

C L X X I. Carolomanno regi ſcribit vt Goſpertus Vercellenſis Eccleſiæ Epiſcopus conſtituatur. D. CLXXII. hortatur Carolum regem, vt quamprimum contra infideles auxilio veniat. c. 2. B.

C L X X I I I. Wibbodum Epiſcopum monet vt cum legatis, quos ad Carolomannum mittit, eat & vt bona Angelbergæ direpta recuperari curet. E. C L X X I V. Michaelem

Bulgarum regem hortatur vt ad obedientiam Romanæ eccleſiæ cum ſuis reuertatur.f 50.c.1.C. CLXXV.ad conſiliarios & optimates prædicti regis eiuſdem argumenti.c.2.A. CLXXVI. Sedesclauo comiti Sclauorum præcipit, vt legato ad regem Bulgarorum ituro iter tutum præbeat & neceſſaria.C. CLXXVII. excommunicat Ansbertum Mediolanenſem Archiepiſcopum quod ad ſynodum vocatus venire contempſerit.E. CLXXVIII. Gregorium primicerium rogat,vt legatos Cõſtantinopolitanos ad ſe mittat.f.51.c.1.A. CLXXIX.Vvibbodo Epiſcopo nunciat vt apud Carolummannum vel fratrem eius Carolum de Eccleſia Dei ab infeſtationibus paganorum defendenda agat, & eorũ ſibi voluntatẽ literis aperiat.C. CLXXX. ſcribit ſe ſecreto quæ audierat,ſeruare tacitum & auxilia promiſſa expectare. F.

CLXXXI.arguit AnsbertũMediolanenſem Archiepiſcopum quod tertio vocatus non venerit,& ne cum ſuis à ſynodo ſe abſentet,nec cum Frãcorum regibus Italiam ingreſſis pactum faciat ſub excommunicatione vetat. c. 2. C. CLXXXII. eiuſdem argumenti.f.52.c.1.C.

CLXXXIII.ad Theodoſium Diaconum, eius obſeruantiam commendans & beneuolentiam erga ſe ſignificans, vtque à ſe cõſecrationem Epiſcopalem accipiat, monet.t.3.p.2.f.52.c.2.A. CLXXXIV.ſuſcipit Branimir ad Eccleſiæ gremium redeũtem, & benedictione impartita hortatur vt legatum permittat regi Bulgarorum epiſtolam deferre.E. CLXXXV.ſimilis argumenti ad populum eius. f. 53. c. 1. D. CLXXXVI. Carolomannum hortatur ad Eccleſiæ Romanæ defenſionem contra Sarracenos. c. 2. A. CLXXXVII. ab eodem petit Conſpertum Vercellenſis Eccleſiæ Epiſcopum creari.F. CLXXXVIII. ſcribit Anſelmo Epiſcopo Lemouicenſi non ſeparandum virum ab vxore qui filium in neceſſitate baptizauit.f. 54. c.1. A. CLXXXIX. agit Deo & Michaeli Bulgaro gratias, quod legatos ad ſe miſerit doctrinam Eccleſiaſticam recepturus, vſque ad Romanam Eccleſiam redeat hortatur. D. CXC.Monet Epiſcopos Dalmatinos vt ad Eccleſiæ Romanæ gremium reuertantur, & electum ab eis Archiepiſcopum non ab alio, quam ſe conſecrationem & pallium accipere curent. c. 2. B. CXCI. præcipit Roſtano & aliis Archiepiſcopis, vt Nemornenſem Epiſcopum à monaſterio Romanæ Eccleſiæ ſubiecto remoueant, & ni pareat, eum excommunicent & functione ſuſpendant f.55.c.1.B. CXCII. Michaeli Bulgaro gratias agit pro muneribus, dolẽs eum ab Eccleſia Roma. defeciſſe, ad quam vt redeat hortatur.D. CXCIII. præcipit Anaſtaſio Abbati vt cellulam Gauderico Epiſcopo reddat.c. 2. C. CXCIV. Hortatur Tuuentarum de Marauna vt reiecta falſa doctrina in fide Eccleſiæ Romanæ maneat, & Methodium aliter quam profeſſus fuerat, docere miratur. D. CXCV. præcipit Methodio vt ad ſe veniat vt de eius doctrina cognoſcere poſſit, & miſſas Sclauonica lingua celebrari vetat. f. 56. c. 1.A.

CXCVI. arguit Anſpertum Mediolanenſem Archiepiſcopum quod ſedi Apoſtolicæ inobediens non venerit, legatos iniurioſe tractarit, & excommunicatus celebrarit, ideoque monet vt ad Synodum ſe purgaturus accedat.D. CXCVII. Gratias agit Ludouico regi de propenſa erga Romanam Eccleſiam voluntate, hortatur vt ad eam à paganis defendendam veniat tacite imperium promittens c. 2. A.

CXCVIII. hortatur Archiepiſcopos quoſdam ad deprauatos populi mores corrigendos prohibens matrimonia inter propinquos contrahi, & legitima diſſolui, duas ſimul vxores habere, res Eccleſiæ immobiles vt proprias vſurpari.E.

CXCIX. ad Auguſtos Baſilium, Conſtantinum & Alexandrum Imperatores, quorum precibus commotus Photium in Ignatii locum Conſtantinopolitanæ ſedi præficit iubens Bulgarorum diœceſim Eccleſiæ Romanæ iuriſdictioni relinqui Patriarchæ debitum obſequium præſtari, cum Photio communicare nolentes excommunicari,& à Methodio atque Ignatio initiatos admitti ad Eccleſiæ communionem. f. 57.c. 2. A. CC. eiuſdem argumenti. f. 61. c. 1. E. CCI. Photium Patriarcham Conſtantinopolitanum conſtituit, modo in ſynodo veniam poſtulet, & nullum à laicis ſtatim Epiſcopum ordinandum eſſe decernit. f. 62. c. 1. B. quomodo hæ tres epiſtolæ à Photio deprauatæ fuerint vide in notis earundem. f. 59. c. 1. B. f. 62. c. 1. A. & c. 2. C. & ſeq. CCII. Iubet patritios & Metropolitas ad vnitatem Eccleſiæ redire & Photio communicare. f. 64. c. 1. A. CCIII. Conſtituit Paulum Ancomitanum & Eugenium Hoſtienſem legatos ad pacem in Eccleſia Cõſtantinopolitana conficiendam. F. CCIV. ad Angelbergam Imperatricem qua ſignificat nolle ſe prius, quam in ſynodo crimina obiecta diluerit, Anſpertum Mediolanenſem Archiepiſcopum excommunicatione abſoluere. t. 3. p. 2. f. 64. c. 2. C.

CCV. ſcribit ad Landonem & fratres ſe Traiectum iturum & quæ paci eorum conducant ibidem curaturum. F. CCVI. Guaiferio principi eadem nunciat, ac præterea arguit quod contra Capuanos arma ſumpſerit. f. 65. c. 1. C. CCVII. eadem ſignificat Leoni Epiſcopo dolens Capuæ diſcordias excitatas. c. 2. A.

CCVIII. laudat Landulphum quod ad propinquorum inſidias vitandas Capua egreſſus fuerit, ſignificat ſe Traiecti de eius electione deliberaturum. D. CCIX. arguit Pulcharim præfectum quod nec fœdus cum paganis ruperit, nec ditionem S. Petri iuxta promiſſum defenderit, iubens pecunias pro ea redatas ad ſe remitti. F. CCX. ſcribit congregationi S. Petri Cœnobii Pultarienſis, dolere ſe eorum calamitates, ſcripſiſſe ſe ad Boſonem & Hugonem pro eorum defenſione, & exemplar teſtamenti Herardi Comitis mittit. f. 66. c. 1. B. CCXI. ad Hugonem Abbatem vt Pultarienſe cœnobium tueatur F. CCXII. ad Vgonem & Radolphum, vt villam Vendoaram ſuo nomine tueantur & Arembertum, cui Boſo eam donauerat, excommunicat ſi eam inuadat. c. 2. B.

CCXIII. Boſoni principi ſcribit, vt Vendoaram villam male occupatam Eccleſiæ relinquat, & monaſterium Pultarienſe tueatur. E. CCXIV. Guaiferium monet vt moleſtare Capuanos deſiſtat, ſe in eius regionibus diſcordias ſedaturum. f 67.c.1.C. CCXV. Pandenulfo, hoc ad Gualferium ſe ſcripſiſſe nunciat. F.

CCXVI. ſcribit Carolo quæ, vt ipſum ad Imperium promoueret egerit, & auxilium Romanæ eccleſiæ ab eo ſperaſſe, ſed vix hoſtes magis ſæuiiſſe, quare petit vt opem Eccleſiæ ferat & legatos ad ſe mittat. c. 2. B CCXVII. ad eundem dolere ſe non poſſe cum eo colloqui. Arnulfum legatum mittit petens ne Romanam Eccleſiam ab hoſtibus lædi patiatur. F. CCXVIII. Romano Archiepiſcopo Rauennati ſcribit mirari ſe, quod iniuriis laceſſitus ad ſe non confugerit nuncium miſiſſe, qui inimicos eius Romam venire compellat, eiuſq; cauſam in ſynodo agendam arguens quod in ſua Eccleſia non reſideat. f. 68. c. 1. C.

CCXIX. præcipit Epiſcopis & Comitibus vt Ticinenſi Epiſcopo obediant F. CCXX. præcipit Romano Archiepiſcopo Rauennati vt Romam ad ſynodum veniat. c. 2. B. CCXXI. mandat clero Mediolanenſi vt in locum Anſperti Archiepiſcopi à ſe depoſiti alium eligant, & legatos qui electioni interſint mittit. D. CCXXII. qua ſignificat Carolo Anſpertum Mediolanenſem in Romana Synodo priuatum, & Ioſephum Vercellẽſem Epiſcopum depoſitum eſſe, eiuſque loco vt Conſpertum à ſe conſecratum & ſubſtitutum vt tueatur rogat. t. 3. p. 2. f. 69 c. 1. B. CCXXIII. præcipit Vercellenſibus vt Conſpertum à ſe conſecratum recipiant & Ioſephi acta irrita eſſe declarat. E. CCXXIV. monet Notingum Nouarienſem Epiſcopum vt res Andelbergæ reſtituat ſub excommunicationis pœna. c. 2. E. CCXXV. ſignificat Petro Epiſcopo, Pulchari præfectorio & Amalfitano populo ſe eos excommunicaſſe donec ſe à paganis ſeparent. f. 70. c. 1. A. CCXXVI. Oſtendit mulierem vi & minis ad habitum religioſum compulſam ad vota non teneri, eius tamen cauſam certis Epiſcopis committit. D. CCXXVII. præcipit Athanaſio Neapolitano, Pulchari & aliis vt ſub pœna excommunicationis fœdus cum Sarracenis ictum rumpant, & ne Landulpho Capuano iudici moleſtiam inferant. c. 2. D. CCXXVIII. arguit Helmoinum Epiſcopum Pennenſem, quod ad ſynodum non venerit, iubet ſtata die ad ſe venire, & quendam quem excommunicarat abſoluere f 71. c. 1. B.

CCXXIX. ad Arpaldum Epiſcopum Aſculanum, quem ad ſe venire iubet vt obiectis reſpondeat. to. 3. p. 2. f. 71. c. 1. E.

CCXXX. ad Carolum regem qua mirari ſe ait, quod Papiam veniens nec ipſum nec legatos eius inuenerit, eoſq; deſtinari petit. c. 2. B.

CCXXXI. Gratias agit Carolo regi quod Conſperti ordinationi acquieuerit, & excuſat ſe, quod eius precibus Anſperti Mediolanenſem non abſoluat. E.

CCXXXII. Paulum Epiſcopum Regienſem iubet Eccleſiam in via Carpana ſitam reſtitui & ſacerdote conſtituto ſacrũ chriſma annuatim ad eam remitti. f. 72. c. 1. A.

CCXXXIII. præcipit idem Ioanni Epiſcopo Ticinenſi. C. CCXXXIV. arguit Egilbertum quod cum excommunicatis Lintfredo & Oderico communicarit. E. CCXXXV. rogat à nobilibus Angelber-

gæ Im-

Digitized by Google

gæ Imperatricis curam ſuſcipi. c. 2. B. CCXXXVI. ſcribit Teutmaro mirari ſe, quod non accedat, vtque confeſtim veniat monet F. CCXXXVII. excommunicat Luitfredum comitem quod monialem profugam ſuſceperit, & bona Angelbergæ diripuerit, niſi ſtato tempore ſatisfaciat. F. CCXXXVIII. Excommunicationem minatur Euniberto comiti niſi res S. Petri & Angelbergæ reſtituat. f 73. c. 1. D. CCXXXIX. Giſulpho Abbati monaſterium Angelbergæ Imperatricis committit. F. CCXL. Gratulatur Imperatoriis ducibus de victoria contra Sarracenos parta & ad auxilium vlterius mittendum hortatur. c. 2. A. CCXLI. Athanaſii Epiſcopi Neapolitani obſeruantiam commendat, & vt pactum cum Sarracenis initum iuxta promiſſa frangat hortatur. D. CCXLII. monet Petrum Epiſcopum & Pulcharim Præfectorium alioſque Amalſitanos de fœdere Sarracenorum rumpendo ſub comminatione excommunicationis, eamque ob rem quotannis 10000. mancoſorum promittit. f. 74. c. 1 B. CCXLIII. rogat Carolum regem vt Hieronymum Lauſonenſem Epiſcopatum retinere, & Theodorico Archiepiſcopo res Eccleſiæ ab Hubone abbate ſublatas reſtitui faciat. E.

CCXLIV. Liutohardum Epiſcopum pro Hieronymo Lauſonenſi Epiſcopo Legatum ad Carolum conſtituit. c. 2. D. CCXLV. Theodorico Archiepiſcopo Chriſopolitano ſcribit dolere ſe eius Eccleſiæ calamitates, hortatur vt fortiter ſe gerat, Carolo commiſſum eſſe vt res ablatas illi reſtituat. F. CCXLVI. Commendat Caroli regis obſeruantiam & vt legatum mittat, petit. f. 75. c. 1. C. CCXLVII. Sfentopulchrum comitem laudata eius obſeruantia in fidem ſuam recipit. Methodium fidem orthodoxam profeſſum eſſe oſtendit, & concedit vt diuina officia ſclauonica lingua recitari poſſint dummodo Euangelium latina prius recitetur. c. 2. B.

CCXLVIII. obiurgat Landulſum Epiſcopum quod ſua de frugibus Eccleſiæ Capuanæ decreta violarit, minatur excommunicationem ni pareat. f. 76. c. 1. E. CCXLIX. Carolum regem laudat ob obſeruantiam & defenſionem ditionis S. Petri optat eius aduentum & Boſoni tyranno negat ſe auxilium daturum. c. 2. B. CCL. Photio de concordia Conſtantinopolitana gratulatur, & acta in Concilio Conſtantinop pro cauſa Photii qualiter approbet ſignificat, miratus multa, quæ ſtatuerat, mutata eſſe. f. 77. c. 1. B. CCLI. Commendat Imperatorum Orientalium ſtudium in concordia Eccleſiæ ſtabilienda, gratiaſq; agit de reſtituta Bulgarorum diœceſi & auxilio contra hoſtes miſſo, & qualiter pro Photio acta approbet, ſignificat. c. 2. B. CCLII. gratias agit Carolo regi de obſeruantia erga ſedem Apoſtolicam, & aduentum ſe eius pro Eccleſiæ neceſſitate expectare monet, atque vt promiſſa auxilia mittat, petit. t. 3. p. 2. f. 78. c. 1. C. CCLIII. Iubet Archiepiſcopum Rauennatem Romanum Romam ad quaſdam quæſtiones diſſoluendas venire. c. 2. A. CCLIV. præcipit Epiſcopis per ducatum Spoletanum & Camerinenſem vt Romam ad ſynodum veniant. c. 2. E. CCLV. Carolo precatus, omnia proſpera nunciat Sarracenos à Græcis victos, & contra eos quam citiſſime ſibi auxilia mitti poſtulat. f. 79. c. 1. C. CCLVI. Anſpertum Mediolanenſem inobedientiæ arguit, & vt monachos iniuſte incarceratos ad monaſterium remittat præcipit. c. 2. A. CCLVII. ad Salomonem Procuratorem Papiæ eiuſdem argumenti. D. CCLVIII. Adelbertum Marchionem ab excommunicatione abſoluit cum ſuis ſi intra 15. dies Eccleſiæ ſatisfecerint. F.

CCLIX. monet vt perficiat quæ per legatos mandauit. f. 80. c. 1. A. CCLX. confirmat Ioſephi Epiſcopi Aſtenſis ordinationem contra canones Eccleſiæ Vercellenſis factam. E. CCLXI. minatur Anſelmo Archiepiſcopo Mediolanenſi excommunicationem niſi ad ſui Archiepiſcopi obedientiam redeat. c. 2. C. CCLXII. Excommunicat Autonium niſi Eccleſiæ Mediolanenſi bona ablata reſtituat & Archiepiſcopo ſuo pareat. F. CCLXIII. rogat Ludouicum & Carolomannum vt cum Carolo Imperatore de reuocanda ab exilio Angelberga conſentiant, & Romam vbi eam ſe cuſtoditurum pollicetur, mittenda. f. 81. c. 1 E. CCLIXV. ad Mediolanenſem clerum ac populum ſignificans Hadericum ſub tutela ſedis Apoſtolicæ receptum, & moleſtiam eius Eccleſiæ inferentes excommunicat. c. 2. D.

CCLXV. arguit Athanaſium Epiſcopum Neapolit. de non rupto fœdere mala quæ eius cauſa euenerint innuens, vtque rumpat, ſub excommunicatione præcipit. f. 82. c. 1. C. CCLXVI. arguit Adelchiſium Epiſcopum Tridentianum quod in bona Veronenſis Eccleſiæ inuaſerit, monet vt Epiſcopis quibus cauſa commiſſa eſt, acquieſcat. c. 2. A.

CCLXVII. committit Ioanni Bononienſi, Egilulfo Mantuano, & Eicardo Vicentino cauſam Epiſcoporum Tridentini & Veronenſis. D. CCLXVIII. gratulatur Methodio de cultu orthodoxæ fidei, profectum precatur ſpiritualem & conſolatur. f. 83. c. 1. B. CCLXIX. nunciat Carolo Imperatori quibus malis à Sarracenis afficiatur, ſubſidium rogans & palmam cum benedictione mittens. E. CCLXX. ſignificat diuerſis Epiſcopis Athanaſium Neapolitanum ob non ruptum fœdus à ſe excommunicatum eſſe. c. 2. C. CCLXXI. arguit Romanum Archiepiſcopum Rauennatem quod Albericum comitem Romam aſciuerit, & nobiles contra iuſiurandum vexarit iubet quoſque Dominicum Archidiaconum Fauentinum Epiſcopum conſecrari. f. 84. c. 1. C. CCLXXII. arguit Romanum Rauennatem quod alterius legitimam vxorem raptori tradi conſenſerit, & ſibi auſus fuerit aduerſari eamque ob cauſam à collatione ordinum ipſum ſuſpendit. c. 2. A.

CCLXXIII. iubet Romano Rauennati Archiepiſcopo Placentinos clericos ſine commendatitiis receptos ad ſuos remitti, & alios excommunicatione lata abſolui. t. 3. p. 2. f. 84. c. 1. D. CCLXXIV. Conſtantinum ſacerdotem Eccleſiæ Fauentino excommunicat quod abſque licentia ſua ab Archiepiſcopo Rauennate ad Fauentinum Epiſcopatum promotus ſit, & prohibet Eccleſiæ eius adminiſtrationē donec ad ſynodum Romam veniat. f. 85 c. 1. A. CCLXXV. Romanum Archiepiſcopum Rauennatem ad ſynodum Romam ſub pœna excommunicationis venire iubet. D. CCLXXVI. præcipit Romano Rauennati vt ducem Deuſdedit excommunicatione iniuſte lata abſoluat, eiuſque cum Maria vxore coniugium confirmat. c. 2. A. CCLXXVII. Carolo Imperatori ſignificat mittere ſe ad eum legatos Petrum & Zachariam correctum mala quæ ſe perpeſſum eo regnante quæritur. E.

CCLXXVIII. præcipit clero Rauennati vt communionem Romani Epiſcopi ſui excommunicati vitent. f. 86. c. 1. B CCLXXIX. Gratulatur Carolo Imperatori de incolumitate, & hortatur vt mature Romanæ Eccleſiæ auxilio veniat. D. CCLXXX. gratias agit Liutuuardo Epiſcopo quod Imperatorem in Italiam ad Eccleſiæ defenſionem venire fecerit. c. 2. A. CCLXXXI. præcipit clero & populo Geneuenſi vt Optando Epiſcopo obediant. B. CCLXXXII. Hortatur Epiſcopos & comites Italiæ vt Carolo ſuadeant Angelbergam Romam ad ſuam cuſtodiam mittere. E. CCLXXXIII. Commendat Wilberti Archiepiſcopi Agrippienſis vigilantiam, cui cauſam Gedeonis adulteri committit, & presbyterum quendam excommunicatum eius precibus abſoluere ſe nunciat. f. 87. c. 1. D. CCLXXXIV. Barnimerum Comitem & ſacerdotes ac iudices eius ob obſeruantiam erga ſe commendat & ad perſeuerantiam hortatur. c. 2. B. CCLXXXV. Laudat alicuius erga ſe ſtudium, amicitiam pollicetur & Romā inuitat. F. CCLXXXVI. Gratulatur Imperatori de obſeruantia ſedis Apoſtolicæ, & Rauennam vt ante diem ſtatum veniat, rogat, f. 88. c. 1. B CCLXXXVII. ſcribit Michaeli Regi Bulgarorum vt legatos ad ſe mittat. E. CCLXXXVIII. arguit Oteramum Viennenſem Epiſcopum quod ſociis Boſonis faueat, & vt Romam purgatum ſe veniat, præcipit. c. 2. A. CCLXXXIX. ſcribit certis Epiſcopis vt Auxentii filium ab Attinulſo captum patri reſtituendum curent. D. CCXC. gratias agit Hludouico & Carolomanno de eorum erga ſedem Apoſtolicam obſeruantia. F. CCXCI. gratias agit Vgoni abbati, Bernaldo Guironi & aliis Iuni comitibus quod Ludouicum & Carolomannum ſibi à parentibus commendatos protegant. f. 89. c. 1. B.

CCXCII. arguit Opteramum Viennenſem Archiepiſcopum, quod incarcerato Optando Epiſcopo à ſe conſecrato alium Geneuenſi Eccleſiæ præfecerit, præcipit ſub excommunicatione vt eundem reſtituat ſedi ſuæ. D. CCXCIII. Conqueritur Carolo Imperat. de bonis Eccleſiæ Romanæ à Vuidone Marchione ereptis, & vt ipſe Eccleſiæ adiutor veniat, petit. c. 2. A. CCXCIV. Athanaſium Neapolitanum Epiſcopum excommunicatione abſoluit, dummodo fœdus Sarracenorum rumpat, & aliquot eorum iugulatos mittat. f. 90. c. 1. A. CCXCV. eiuſdem argumenti cum 292. CCXCVI. Adalberto Maurienenſi Epiſcopo ſcribit dolere ſe quod Gratianopolita-

num Epiſcopum ex Eccleſiæ vi expulerit iubet vt Romam veniat. c. 2. B. CCXCVII. hortatur Michaelem Bulgarum ad fidem & obedientiam Romanæ Eccleſiæ.D.

Epiſtola Ioannis Papæ VIII. CCXCVIII. Conqueritur Riccardi Auguſtæ nullam ſibi contra Sarracenos opem ferri, rogat vt Imperatore petat auxilium ſibi mitti, & Angelbergam ab exilio reuocari. t.3.p.2.f.91.c 1. C.

CCXCIX. Mediolanenſis Eccleſiæ priuilegia confirmat, & Anſelmum ad fidelitatem Eccleſiæ Romanæ hortatur narrat iniurias Sarracenorum. c. 2. C. CCC. præcipit Romano Archiepiſcopo Rauennati, vt Ioannem diaconum benigne excipiat, & res prius ablatas reſtituat. F.

CCCI. Clero Rauennati mandat, vt Mambertum quendam comprehenſum Ioanni duci ad ſe mittendum tradant. f. 92. c. 1. D. CCCII. eiuſdem argumenti ad Martinum, & Ioannem duces. F. CCCIII. ſcribit Ioanni duci vt Mambertum captum ad ſe ducat, & mulieres quæ apud ipſum ſunt detineat. c. 2. C. CCCIV. Condolet Rauennati populo ob mortem Antiſtitis monet vt electum à ſe recipiant Archiepiſcopum, & bona Eccleſiæ, item Deus dedit & Ioannis Ducum defendant. F. CCCV. Hortatur Hugonem Abbatem vt ad ſe cum Ludouico rege veniat, & quorundam excommunicationem communionem fugiat. f. 93. c. 1. B. CCCVI. ſcribit cuidam vt Carolum regem in Romanæ Eccleſiæ ditione & defenſione confirmet. D.

CCCVII. Mandat Supponi comiti, vt ad montem Ciniſem ſibi obuiet, Angelbergam & præſules Mediolanenſes idem facere moneat. F. CCCVIII. Committit Ioanni Epiſcopo Ficolenſi viſitationem & curam Fauentinæ Eccleſiæ paſtore deſtitutæ, donec nouus ei præficiatur. c. 2 B.

Epiſtola Ioannis VIII. papæ I. ad Aldefonſum regem, qua Ouetenſem Eccleſiam Gallæciæ metropolitanam declarat. t. 3. p. 2. f. 73. c. 2. D. II. ad eundem, qua monet Eccleſiam S. Iacobi conſecrari. f. 94. c. 1. A.

Epiſtola Ioannis Papæ VIII. germana ad Baſilium Conſtantinum & Alexandrum Auguſtos, qua cum Photio diſpenſat & ad ſedem Conſtantinop. certis conditionibus admittit. t 3. p. 1. f. 2. f. 796. & ſeq.

Epiſtolæ Ioannis Papæ VIII. ad eoſdem eadem de re, ſed à Photio corruptæ. t. 3. p. 1. f. 2. f. 800. alia eiuſdem ad Epiſcopos Conſtantinopolitanos & Hieroſolymitanos, vt non niſi canonice & dignos & non neophytos in Epiſcopos & paſtores eligant Photium tamen Patriarchatus honore fungi ſinant. t. 3. p. 1. f. 2. f. 807. C.

Epiſtola Ioannis Papæ VIII. ad Epiſcopos Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ & aliorum Patriarchatuum de Photii admiſſione ad Patriarchatum ob vnitatem Eccleſiæ, monens ne exemplo eius alius ſibi idem ſperet Neophytus, & vt Photium in conſpectu ſynodi gratiam ſedis Apoſtolicæ prædicare faciant. t. 3. p. 1. f. 2. f. 810. C.

Epiſtola Ioannis Papæ VIII. ad Photium, quia ad interceſſionem Baſilii Imper. & eius deuotionem erga ſedem Apoſtolicam, veniam illi & Conſtantinopolitanam ſedem concedit. t. 3. p. 1. f. 2. 807. A. alia ad eundem monitoria vt quia ſedem recepit, & concordem in ſe Eccleſiam Conſtantinop. ſcripſit, reliquos ſchiſmaticos lenitate ſtudeat vnire & officia Epiſcopi rite exequi legatos ſuos, quod ipſe initio communicare noluerint excuſare. t. 3 p. 1. f. 2. f. 808. C.

Epiſtola Ioannis Papæ VIII. ad pſeudoſynodum Photianam per legatos miſſa qualiter ab eadem eluſa t. 3. p. 1. f. 2. f. 791. & 792.

Epiſtola Ioannis VIII. papæ ad Auguſtos pro receptione Photii, quo dolo ab ipſo Photio mutata & deprauata in II. actione ſuæ pſeudoſynodi fallaciter pro epiſtola vera Ioannis Papæ recitata fuerit. t. 3. p. 2. f. 59 c. 1. B & ſeq.

Epiſtola Ioannis VIII. papæ ad clerum Salernitanum qua à Nicolao papa excommunicatos ſacrum miniſterium tamen contingere præſumentes triennali iniuncto certis diebus ieiunio Sacramentis reſtituit. t. 3. p. 2. f. 94. c. 1. D. alia eiuſdem ad Michaelem Bulgarum qua cum eum ſuis arguit quod ſacramenta ab excommunicatione recipiant. E.

Epiſtola Ioannis Papæ IX. ad conſultum Hermi Rhemorum Archiepiſcopi de Northmannis nuper ad fidem conuerſis, & iis qui rebaptizati poſt baptiſmum gentiliter vixerant, t. 3. p. 2. f. 135. c. 1. B. alia eiuſdem ad Stylianum Neocæſarienſem Epiſcopum qua negat ille veniam communicandi cum ordinatis à Photio. c. 2. A.

Epiſtola Ioannis Papæ IX. ad Stylianum Neocæſarienſem reſponſoria ad petitionem eius qua ordinatis à Photio pacem & communionem reddi poſtularat. t. 3. p. 1. f. 2. f 827. c. 2. C.

Epiſtola Ioannis Papæ X. ad Epiſcopos anterioris Britanniæ, qua iubet eos Arduino Turonenſi Archiepiſcopo parere & ablata reſtituere ſub pœna excommunicationis. tom. 3. par. 2. fol. 988. can. 2.

Epiſtola Ioannis Papæ XII. ad Sanct. Dunſtanum Cantuarienſem Epiſcopum de conceſſione pallii, t. 3. p. 2. f. 150. c. 1. E.

Epiſtola Ioannis Papæ XV. ad Chriſti fideles de pace inter Angliæ Regem & Northmannorum Ducem compoſita. t. 3. p. 2. f. 161. c. 1. F.

Epiſtola Ioannis papæ XX. vulgo XXII. de beatitudine Sanctorum. t. 3. p. 2. fol. 800. ca. 1. C. aliæ vbi extent, vide ibidem. B.

Epiſtola Ioannis papæ XXI. vulgo XXIII ad Sigiſmundum Imperatorem quem enumeratis in eum collatis gratiis patronū ſuum in Concilio Conſtantienſi eſſe rogat, Concilio ſe omnimodo ſubmittens. tom. 3. p. 2. f. 875. ca. 1. F.

Epiſtola Ioannis Tuſculani Epiſcopi ad Richardum Cardinalem de perfidia Regis Henrici & captiuitate Paſchalis Papæ. II. tom. 3. p. 2. fol. 448. c. 2. A.

Epiſtola Comitis Irenæi ad Orientales ſchiſmaticos Neſtorio adhærentes de geſtis à ſe in cauſa eorum apud impp. to. 1. p. 2. f. 275. c. 2. E.

Epiſtola B. Iſidori iunioris Epiſcopi Hiſpalenſis ad Leudefredum Cordubenſem Epiſcopum de officiis ſingulorum ordinum & aliis officialibus. t. 2. p. 2. f. 500. c. 2. & ſeq.

Epiſtola Iulianæ Aniciæ ad Hormiſdam qua nunciat præſentia legatorum omnes Eccleſiæ diſſenſiones compoſitas eſſe, eoſque non niſi firmata pace dimittendos. tom. 2. par. 1. fol. 589. can. 1. A.

Epiſtola Iulianæ ad Hormiſdam Papam ſalutatoria. tom. 2. par. 1. fol. 603. can. 1. E.

Epiſtola Iuliani Hieroſolymorum Epiſcopi ad Archimandritas Palæſtinæ de vnitate fidei ſedis Apoſtolicæ cum Nicænis Patribus contra calumniatores. t. 2. p. 1. f. 372. c. 1. B.

Epiſtola Iuliani Epiſcopi Coenſis ad Imperatorem damnans Timotheum, & in ſynodo Chalcedonenſi expoſitam fidem approbans tom. 2. par. 1. fol. 393. c. 2. B.

Epiſtola Iulii Papæ. I. prima ad Orientales increpatoria pro cauſis Athanaſii & exceſſibus contra Romanam Eccleſiam. t. 1 p. 1. f. 384. c. 1. E. quando ſcripta f. 386. c. 1. C.

Epiſtola Iulii papæ I. ſecunda ad Orientales pro Athanaſio & cæteris orthodoxis, reſponſoria ad illorum accuſationes, qua edocet non legitimam eorum extitiſſe ſynodum, & inique orthodoxos in eadem damnatos fuiſſe. t. 1. p. 1. f 387. c. 2. D. & ſeq. euocat eos Romam ad ſententiam audiendam. f. 388. c. 2. A. an hæc epiſtola integra & incorrupta ſit. f. 391. c. 1. D. alia Iulii Papæ ad eoſdem eadem in cauſa ex apologia. 2. Athanaſii, qua quidquid iniuriarum Euſebius ab Arrianis paſſus eſt enarratur. t. 1. p. 1. f. 391. c. 1. F. & eſt vera ac germana ipſius Iulii. fol. 395. can. 1. C. & eſt vera ac germana ipſius Iulii f. 395. c. 1. C.

Epiſtola Iulii Papæ I. ad Alexandrinos gratulatoria de recepto Athanaſio, t. 1. p. 1. f. 396. c. 1. E. quando hæc & qua occaſione ſcripta fuerit. c. 2. D.

Epiſtola Iulii Papæ I. ad Dionyſium Corinthi Epiſcopum ſurreptitia & ab Apollinariſtis ipſi afficta aut corrupta. t. 1. p. 1. f. 383 c. 2. E. & ſeq. Item aliæ ſeptem. f. 384. c. 1. A.

Epiſtola Iulii Papæ de numero canonum Nicæni Concilii quantæ certitudinis & authoritatis ſit, t. 1. p. 1. f. 329. c. 2. C. & ſeq. folio.

Epiſtola ſeu tractatus Iuſtiniani, Imperatoris miſſus ad Menam Patriarcham contra impium Origenem eiuſque ſententias. tom. 2. par. 2. fol. 132. ca. 1. E. à quo hæc dicta & approbata fuerit. ibidem.

Digitized by Google

Epiſtola Iuſtiniani Imper. ad Coſmam Epiſcopum Mopſueſtiæ de Theodori Mopſueſteni nomine è ſacris diptichis eiecto, t.2.p.2.f.79.c.2.F.

Epiſtola Iuſtiniani Imperat. ad Hypatium militiæ in Oriente magiſtratum, vt de imagine Theodoriti Vrbi cum pſalmis inuecta, de collectione Theodori & Diodori & factione Sergii ſeueriſſime inquirat, & milites reos huius ſceleris punitos enciat. tom.2. part. 2. fol. 110. can. 2. B.& ſeq.

Epiſtola Iuſtiniani Imperat. ad Patriarchas & Epiſcopos Conſtantinop ſynodi V. œcumenicæ, de cauſis conuocatæ ſynodi, & fide ſua quam profitetur, t. 2. p. 2. f. 46. c. 2.& ſeq.

Epiſtola Iuſtiniani Imperatoris græco-latina ad S. ſynodum Conſtantinopolitanum de Theodoro Mopſueſteno inſtar Neſtorii & Eutychetis damnando, t.2.p.2. f.167.c.2.E.

Epiſtola Iuſtiniani Imperatoris ad Ioannem Papa. V. per Hypatium & Demetrium Epiſcopos legatos Imperatorios miſſa de ſuo ſtudio & obſeruantia erga ſedem Apoſtolicam & nouis Neſtorianis exortis in partibus ſuis, tom.2.p.1.fol. 651. c.2.E.

Epiſtola Iuſtiniani Imp. ad Agapetum, qua mote maiorum ad Papam recens electum fidei ſuæ profeſſionem edit, t. 2. p. 1. f.665.c.2.C.

Epiſtola Iuſtiniani Imperat. ad S. Synodum Conſtantinop. II. de Origene & eius ſectatoribus eorumque deliriis, t. 2. p. 2. f. 149 c 2 F.

Epiſtola Iuſtiniani Auguſti ad Ioannem Papam V. in confirmationem ſynodi VI. œcumenicæ tom.3.p.1.f.1.f. 299.c.2.C qua ratione commentitia videatur f.300. c.B. 1.

Epiſtola Iuſtiniani ad Hormiſdam gratulans Eccleſiæ eſt dies præſtituta, t. 2.p.1. f.588.c.2.D.

Epiſtola Iuſtiniani, Comitis ad Hormiſdam qua pro pace orientalis Eccleſiæ rogat, t.2.p.1.f.581.c.1.A.

Epiſtola Iuſtiniani. V. C. ad Hormiſdam Papam de diſſenſionibus monachorum in Scythia componendis, & Apoſtolorum quas petit reliquiis. to. 2.p.1.f.598. e.1. D. alia eiuſdem ad eundem, qua petit expedito monachorum negotio Ioannem & Leontium ad ſe remitti. ibid. e. 2. B. Alia ad eundem, an dicendum ſit vnum de Trinitate eſſe crucifixum, t.2.p.1.f.598. c.2.E

Epiſtola Iuſtiniani viri illuſtris ad Hormiſdam nuncians Acacio damnato Conſtantinopoli pacem vigere, eam quoque cum Orientalibus quoquo modo ineundam eſſe, & de SS. Trinitate, t.2.p.1.f.606. c.1.D.

Epiſtola Iuſtiniani viri illuſtris ad Hormiſdam Papam rogans vt pro vnitate Eccleſiarum laboret, & ſibi ad ea, quæ per legatos ſcripſerat, reſpondeat tom. 2. par. 1. fol. 610. can. 2. B. alia eiuſdem ad eundem qua confitetur Chriſtum Dominum recte vnum in Trinitate dici, & non ex Trinitate, & in nominibus Epiſcoporum damnandis non ita ſeuere agendum. f. 160. c. 2. E. alia eiuſdem ad eundem, qua petit, vt legatos quamprimum redire curet. fol. 611. can. 2. A.

Epiſtola Iuſtini Auguſti ad Hormiſdam Papam de precibus & quæſtionibus circa fidem ſibi ab Eois prouinciis oblatis, quas terminandas ad Pontificem ſe miſſurum ſcribit, tom. 2. p. 1. fol. 600. c.1.C.

Epiſtola Iuſtini Auguſti ad eundem Papam, qua ſignificat Eliam Eccleſiæ ſuæ viuente in illus locum ſuffecto reſtitui non poſſe, Thomam autem & Nicoſtratum pace formata ſuis ſedibus ſe reſtituturum, to. 2. part. 1. fol. 602. can. 1 F.

Epiſtola Iuſtini Auguſti ad Hormiſdam nuncians Ioannem Epiſcopum ad tractandam Eccleſiæ pacem deſtinatum eſſe, t.2.p.1.f.607.c.1.F

Epiſtola Iuſtini Auguſti ad Hormiſdam Papam, qua ſuadet vt Aſianis & Orientalibus Epiſcoporum ſuorum nomina damnare nolentibus indulgeat exemplo Anaſtaſii, & ab iiſdem preces pro vnione Eccleſiarum oblatas mittit, to. 2. p. 1. f. 608. c 1. E. Precum exemplar. ibid. c. 2. F.

Epiſtola Iuſtini Auguſti ad Hormiſdam Papam, qua Paulum Antiochenum de quibuſdam accuſatum Epiſcopatu ſe abdicaſſe nunciat, tom. 2. p. 1. fol. 613. e.2.D.

Epiſtola Iuſtini ad Hormiſdam Papam, qua ſignificat diligentia legatorum Conſtantinopoli & aliis in ciuitatibus pacem reſtitutam eſſe, & in damnandis Epiſcoporum nominibus mitius agendum, t.2.p.1 f.602.c.2.D.

Epiſtola Iuſtini Imperat. ad Hormiſdam Papam, qua ſe Imperatorem electum eſſe nunciat, tom. 2. par. 1. fol. 579. can.1.E

Epiſtola Iuſtini Imperat. II. ad Hormiſdam Papam, qua petit vt ad pacem Orientali Eccleſiæ reconciliandam & lapſos recipiendos legatos Conſtantinopolim mittat. tom.2.p.1.fol 579. can.2.D. Alia eiuſdem ad eundem, nuncians Ioannem Conſtantinop. Catholicam fidem amplexum eſſe, & Acacii anathematizationem. f. 588.c.1. A. alia ad eundem gratulans Eccleſiæ ob pacem redditam. t.2.p.1.f.588.c.1.E.

Epiſtola Iuſtini Epiſcopi in Sicilia ad Petrum Fullonem de omittenda additione crucis in triſagio, ne duo videantur filii conſtitui, tom. 2. part. 1. fol. 458.c.1.E

Epiſtola Lanfranci Cantuarienſis ſiue Dorobennenſis Archiepiſcopi ad Alexandrum papam II. de rebus in Concilio Anglicano circa Cantuarienſis Eccleſiæ primatu ſupra Eboracenſem geſtis, t.3. p.2.f.251.c.2. A & ſeq.

Epiſtola legatorum Liberii Papæ ad Euſebium vt ad profligandum Arianiſmum Concilio Mediolani intereſſe velit, t.1.p.1.f.477.c.1.D.

Epiſtola Legati Imperatoris, ad Sigiſmundum Imp. de effectu legationis ſuæ ad Bohemos pro Concilio Baſileenſi, t.4. p.1.f.238.c.1.A.

Epiſtola legati Conc. Baſileenſis in Græciam miſſi ad Concilii præſidentem, t.4.p.1.f.242.c.2.D.

Epiſtola legatorum Alexandri papæ III ad Henricum Regem Angliæ, qua ipſi certa pœnitentia pro nece Thomæ Cantuarienſis præſcribitur. tom.3. p.2.f.541.c. 1. C. alia eorundem ad Rauennatem Epiſcopum de rebus apud Henricum Regem à ſe geſtis ibid.c.2.B.

Epiſtola Leodienſium aduerſus Paſchalem papam II. ſchiſmatice anno 1107. conſcripta. tom.3.p.2.fol. 426.can. 1.B.

Epiſtola Leonis Imperatoris Primi ad Anatolium Epiſcopum Conſtantinop. de turbatione Conſtantinopolitanæ ciuitatis, iubens vt eam componat, & quid de Chalcedonenſi ſynodo ipſi & Ægyptiaci ſentiant, exponat, tom.2.p.1.f. 372.c.1.E.

Epiſtola Leonis Papæ ad Anatolium Conſtantinop. Epiſcopum qua eius reprehendit ambitionem & ſua dignitate contentum viuere monet, t.2.p.1.fol.354. c.1.B.

Epiſtola eiuſdem ad Marcianum Auguſtum cui de ope in debellando Eutyche gratias agit, & vt Anatolii primatum Eccleſiæ affectantis & Antiochenum Epiſcopum inique ordinantis ambitionem comprimat, rogat. tom. 2. fol. 355. can. 1. D. Alia eiuſdem ad Pulcheriam Auguſtam de eadem re. fol. 356. can. 1. A.

Epiſtola Leonis Papæ ad Epiſcopos ſynodi Chalcedonenſis approbans quæcunque de fide in ſynodo illa ſtatuta ſunt, & ambitioni Anatolii Conſtantinop. reclamans. tom. 2. p. 1. f.369. c.1.D. Eiuſdem alia ad Maximum Antiochenum Epiſcopum de Neſtorii & Eutychetis vtriuſq; hæreſi ſupprimenda & ambitione vitanda. fol. 369. can. 2. E. Alia eiuſdem ad Marcianum Auguſtum de ſuo in Anatolium Conſtantinop. affectu & Eutyche longius, ob mala quæ meditatur, profligando tom. 2. p. 2. fol. 270. c.2.C.

Epiſtola Leonis Papæ ad Leonem Imperatorem de primatu Romanæ Eccleſiæ, de orthodoxa Chalcedonenſis ſynodi fide defendenda & impiiſſimo Timotheo inuaſore Alexandrinæ ſedis profligando, tom. 2. part. 1. fol. 377. c.1.E.

Epiſtola S. Leonis Papæ ab interpretibus corrupta. tom. 2. par.1.fol.505. can. 2. F. cura Anaſtaſii Papæ II. reſtituta & purgata eſt. ibidem. & fol. 508. can. 2.B.

Epiſtola Leonis Papæ ad Flauianum de Eutychetis erroribus eorumque refutatione. tom. 2. part. 2. fol.98. can. 2.F. & ſeq.

Epiſtolas Leonis Papæ alias vide Epiſtolæ Chalcedonenſis Concilii primam & ſeq.

Epiſtolæ I. Leonis Papæ II. ad Conſtantinum Imperatorem, qua confirmat & approbat acta ſynodi. VI. tom.3. part. 1. f.1. fol. 282. can. 1. F. commentitia eſſe arguitur. ibidem. can. 2. A. II. eiuſdem

eiuſdem ad Epiſcopus Hiſpaniæ, qua acta ſynodi. V I. & doctrinam fidei contra Monothelitas manifeſtandam & ſubſcribendam mitti. fol. 282. c. 2. C. an Leonis hæc ſit. fol. 283. can. 1. A. & can. 2. B.

III. eiuſdem ad Quiricum Epiſcopum, cui nunciat per Petrum ſe fidei definitionem & quædam munera mittere. tom. 3. part. 1. f. 1. fol. 283. can. 2. D.

I V. ad Simplicium Comitem, cui acta Concilii narrat, & definitionem ab Epiſcopis ſubſcribendam & publicandam mittit. folio. 284. can. 1. B. V. ad Eruigium Regem eiuſdem argumenti. tom. 3. part. 1. f. 1. fol. 284. can. 2. C.

Epiſtolas has Leonis papæ I I. fictitias eſſe vnde conſtet, fol. 283. can. 2. B.

Epiſtola Leonis papæ I I. ad Euam Recluſam S. Martini Leodicenſis de feſto Corpus Chriſti. tom. 3 p. 2. f. 733. c. 1. B. aliæ vbi extent vide. E.

Epiſtola Leonis Papæ I I. ad Conſtantinum Imperatorem qua ipſi de labore & ſtudio ſynodo impenſis gratias agit & felicia precatur. tom. 3. p. :. f. 1. fol. 218. D.

Epiſtola Leonis papæ I I. prima ad Archiepiſcopum Colonienſem nuncians Clementem Antipapam eiuſque electores à ſe excommunicatos vitandos eſſe. tom. 3. part. 2. fol. 823. c. 1. F. I I ad Vniuerſitatem Pariſienſem vt ſui electionem contra ſchiſmaticos pergant tueri. f. 824. c. 2. A.

Epiſtola I I I Clementis papæ I I. ad capitulum & clerum Leodienſem laudans eos, quod Clementem vt Antipapam auerſentur. tom. 3. part. 2. fol. 825. c. 1. A.

Epiſtola I. Leonis Papæ III. ad Remulſum Regem Merciorum reſponſoria de rebus Anglicis. tom. 3. p. 1. f. 2. f. 180 c. 2. F. I I. ad Carolum Magnum de priuilegio capellæ in Eresburg. f. 181. c. 2. A. I I I. ad Richoldum I I I. Archiepiſcopum Moguntinenſem, qua gratias agit pro donis ac muneribus miſſis. ibid. f. 181. c. 2. E. à quo hæc epiſtola accepta ſit. f. 182. c. 1. A.

Epiſtolæ Leonis Papæ III. vbi extent, vide, tom. 3. p. 2. f. 653. c. 2. E.

Epiſtola I. Leonis Papæ I V. ad Prudentium Trecaſinum Epiſcopum, vt monaſterium ab Adremaro conſtructum conſecret. tom. 3. part. 1. f. 2. f. 369. c. 2. D. I I. ad Epiſcopos Britanniæ de ſimoniacis in Concilio plectendis in quos, ſi ad ſedem Apoſtolicam appellauerint, definitiua ſententia ferri poteſt. ibidem. F. I I I.

Epiſtola Leonis Papæ. I V. Anaſtaſium excommunicatum, qua eum ad ſiſtendum ſe euocat, tom. 3. part. 1. f. 2. fol. 393. c. 1. C.

Epiſtola Leonis Papæ V I I I. vulgo I X. I. ad Michaelem Conſtantinopolitanum Patriarcham, qua contra eius & Leonis Acridani præſumptiones, de Romanæ Eccleſiæ prærogatiuis & poteſtate ſuper omnes alias Eccleſias pluribus diſſerit. tom. 3. part. 2. fol. 190. can. 1. B. & ſeq.

I I. ad Epiſcopos Venetiæ & Iſtriæ vt Patriarchæ Gradenſi obediant. fol. 198. c. 2. A. I I I. ad Thomam Africanum Epiſcopum, oſtendens Carthaginenſem Archiepiſcopum totius Africæ eſſe primatem: Gummitanum Epiſcopum ſine eius conſenſu nec conſecrare Epiſcopos, nec Concilium prouinciale conuocare poſſe: ſolius autem Romani pontificis eſſe, Epiſcopos deponere & generalia Concilia indicere. tom. 3. part. 2. fol. 918. can. 2. E. I V. Petrum & Ioannem Epiſcopos eiuſdem argumenti. fol. 199. c. 1. D.

Epiſtola Leonis Papæ V I I I. vulgo I X. V. ad Petrum Epiſcopum, qua eius ordinationem confirmat, de obſeruantia erga ſedem Romanam & vna cum illa fide gratulatur & fidei explicationem tranſmittit. tom 3. part. 2. fol. 200. can. 1. A.

V I. ad Michaelem Conſtantinop. Patriarcham, quem laudat quod Græcos & Latinos conciliare ſtuduerit, arguit quod Patriarchas Antiochenum & Alexandrinum ſibi ſubiicere & Vniuerſalis Patriarchæ nomen vſurpare voluerit, atque Romanam Eccleſiam quod in Azymis celebret damnare auſus ſit, cum Chriſtus ipſe in azymis, quod probat, conſecrarit. f. 201. c. 1. E.

V I I. ad Conſtant. monachum Laudans quod pacem inter Græcos & Latinos conciliare ſtudeat, hortatur vt Romanam Eccleſiam defendat contra Michaelis patriarchæ arrogantiam, & legatos commendatos habeat. fol. 202. can. 2. C.

Epiſtola Leonis papæ IX. I. ad Petrum Damiani Eremitam, qua viri ſancti zelum laudat, & incontinentiam clericorum deteſtatur. tom. 3. part. 2. fol. 204. can. 1. A. I I. ad Francos de rebus in Concilio Rhemenſi geſtis E. I I I. ad Auximanos redarguẽs expilatores domorum Epiſcopalium poſt obitum Epiſcopi. f. 205. c. 1. A.

I V. ad Ioannem Archiepſcopum Salernitanum, qua iura Metropolitanatus eiuſdem Eccleſiæ confirmat. c. 2. A. alia eiuſdem ad Francos de cultu S. Remigii & ſolennitate eius Calend. octobris ſeruanda. f. 215. c. 1. A.

Epiſtola Leonis Papæ I X. ad Principes Britanniæ vt Turonico Archiepiſcopo ſubiecti pareant, tom. 3. p. 2. fol. 989. c. 1. E.

Epiſtola Liciniæ Eudoxæ Aug. ad Theodoſium vide Epiſtolam Chalced. Concilii XXVII.

Epiſtola Luciani Epiſcopi Byzenis ad Leonem Imperatorem de Timotheo Alexandrinæ ſedis inuaſore expellendo, t. 2. p. 1. f. 379. c 2. E.

Epiſtola Lucidi presbyteri in deteſtationem errorum ad conuentum quendam Lugdunenſem ſcripta. t. 2. p. 1. f. 634. c. 1. B.

Epiſtola Lucii Papæ decretalis ad Galliæ & Hiſpaniæ Epiſcopos, vt ſemper teſtes ſecum presbyteros & [illegible] beant, appellatio ad [illegible] getur, Metropoli[illegible] ſcoporum nihil [illegible] ſcopi prioribus ſe [illegible] rentes res Eccleſiæ vel [illegible] antur. t. 1. p. 1. f. 129. c. [illegible] & [illegible]

Epiſtola Lucii papæ I[illegible] trum abbatem Cluniacenſ[illegible] tudine & treuga cum Rege S[illegible] t. 3. p. 2. f. 498. c. 2. A.

I I ad Regem Conrad[illegible] patrocinium Romanæ Ecc[illegible] c. 2. C. I I I. ad Raymundum [illegible] de primatu Toletanæ Eccl[illegible] pud Baronium.

Epiſtolæ Lucii papæ I I I [illegible] tent vide, f. 653. c. 1. F.

Epiſtola Ludoui[illegible] X I. [illegible] Regis ad Pium I I. abrogan[illegible] cam ſanctionem, tom. 4. p[illegible] 1. F.

Epiſtola Lugdunenſis A[illegible] ad Epiſcopum Lauſanenſe[illegible] Eccleſiæ Gallicana in Con[illegible] centi pro Baſileenſi concilio [illegible] f. 236. c. 2. F.

Epiſtola Manſueti Medi[illegible] ſcopi ad Conſtantinum I[illegible] qua cum exemplis maiorum [illegible] fidem orthodoxam defen[illegible] tatur & Mediolanenſem [illegible] rionem fieri tranſmittit. t. [illegible] & 2.

Epiſtola Marcelli papæ D[illegible] ad Epiſcopũ Antiochiæ [illegible] cleſiæ primatu & authoritate [illegible] 186. c. 1. D. I I. ad Maxent[illegible] monens eum vt deſinat [illegible] ſtianos. t. 1. p. 1. 187. c. 2. B [illegible] f. 188. c. 2. F. cur ad Max[illegible] fuerit. f. 189. c. 1 A.

Epiſtola Marcellini P[illegible] Prima ad Salomonem E[illegible] futatoria eorum qui P[illegible] maiorem eſſe Filio t. 1. p[illegible] & ſeq.

II. ad Epiſcopos Ori[illegible] ctionibus & litigio inter C[illegible] tando, & de clericis ad ſæ[illegible] non trahendis. tom. 1. par[illegible] 2. B. & ſeq.

Epiſtola Imp. Marciani ad A[illegible] nos Monachos de actis ſyno[illegible] donenſis, Eutyche damnato, & T[illegible] ſii, cuius ſcelera deſcribit calum[illegible] natibus impiis reprimẽdis, t. 2 [illegible] 1. E. alia eiuſdem epiſtolæ verſio [illegible] E. Alia eiuſdem Marciani ad M[illegible] in Ælia habitantes qui Theod[illegible] rentes omnia armis circa Æliam & [illegible] tate turbabant, Leonem Papam [illegible] cilium Chalcedonenſe anathe[illegible] tes, & ideo grauiter reprehend[illegible] p. 1. f. 359. c. 2. B. & ſeq.

Epiſtola Imperatoris Marciani [illegible] nodum in Palæſtina congr[illegible] Theodoſii cuiuſdam in San[illegible] dum Chalcedon. impiiſſimis [illegible] ſceleribus & fuga, & de ſua [illegible] Chalcedonenſis fide, tom[illegible] c. 2. D.

Epiſtola Marci Papæ reſpon[illegible]

literas Athanaſii de numero canonum Nicæni Concilii, tom. 1. part. 1. folio 310. c. 2. D.

Epiſtolæ Marci Papæ ad Athanaſium & Athanaſii ad Marcum ſuſpectæ fidei, t. 1. p. 1. f. 382. c. 2. C.

Epiſtola Maronitarum patriarchæ ad Leonem X. qua ipſi obedientiam præſtat ex Chaldaica lingua in latinam verſa t. 4. p. 2. f. 111. c. 1. C.

Epiſtolæ Martini Papæ I. prima & ſecunda vbi extent, vide tom. 2. part. 2. folio 399. ca. 1. C. D. III. eiuſdem ad Conſtantem Imperatorem ex Synodo Romana contra Monothelitarum dogmata, tom. 2. part. 2. folio 399. ca. 1. D. IV. ad Eccleſiam Carthaginenſem, qua fidei eorum confeſſionem probat & acta Concilii Lateranenſ. contra Monothelitas exponit, tom. 2. part. 2. folio 400. c. 2. C.

V. eiuſdem ad Ioannem Philadelphiæ Epiſcopum, qua eum conſtituit vicarium in Oriente, & Macedonii ac Petri electionem ab hæreticis factam improbat, & acta Concilii Rom. contra Monothelitas publicanda mittit to. 2. p. 2. f. 402. c. 1. B.

VI. ad Theodorum Esbuntiotum Epiſcopum, quem ad obediendum Philadelphiæ Epiſcopo ſuo vicario hortatur tom. 2. part. 2. folio 403. ca. 2. F. VII. ad Antonium Epiſcopum Bcathorum admonens eum vt in fide Catholica perſiſtat & Philadelphiæ Epiſcopi pareat fol. 404 c. 1. D.

VIII. ad Gregorium Archimandritam laudans eum ob Apoſtolicæ ſedis miniſtrum defenſum, & vt Philadelphiæ Epiſcopo pareat monens ibidem c. 2. C. IX. ad Pantaleonem nuncians Dorolitenſem Epiſcopum falſo accuſatum eſſe, & quid cum his, qui non canonice in Patriarchatu Hieroſolimitano electi fuerant, agendum ſit, tom. 2. part. 2. fol. 404. c. 2. F.

X. Petrum illuſtrem virum, quem ob vitæ integritatem laudat, & vt vicario ſuo faueat, monet ibidem fol. 405. c. 2. D.

Epiſtola XI. Martini Papæ I. ad Eccleſiam Hieroſolymitanam & Antiochenam, nuncians Monothelitarum hæreſim in Concilio Romano damnatam, & ordinationes Macedonii ac Petri perperam facta eſſe, monet vt in fide perſiſtant & vicario ſuo obediant, tom. 2. part. 2. folio 406 c. 1. A. & ſeq. XII. ad Paulum Theſſalonicenſem quem ob hæreſim & ſeductionem aprocriſariorum ſedis Apoſtolicæ anamathematizat & deponit, tom. 2. part. 2. folio 407. c. 1. B.

XIII. ad Eccleſiam Theſſalonicen. de Pauli Conſtantinopol. damnatione eiuſque hæreſi fugienda tom. 2. part. 2. folio 409. ca. 1. D. XIV. ad Theodorum de actis in aduentu Calliopæ & falſitate eorum quæ ſibi obiiciebantur, fol. 410. ca. 1. E. XV. ad Eliterum nuncians ſe à Calliopa ex Eccleſia raptum & Conſtantinopolim miſſum eſſe ibidem ca. 2. C. XVI. ad Occidentales de his quæ ipſe Romæ, Conſtantinopoli & in itinere paſſus ſit tom. 2. part. 2. folio 411. c. 2. C.

XVII. eiuſdem, qua oſtendit ſe in ſumma rerum inopia verſari, rogatque ſibi frumentum ad vitam tuendam quantocyus mitti, folio 414. ca. 2. C. XVIII. de his quæ in Cherſona paſſus ſit cum neceſſaria ad victum non miniſtrarentur, t. 2 p. 2. f. 415. c. 1. A.

Epiſtola Martini Papæ I. ſynodalis ad omnes Chriſti fideles de rebus pro fide Catholica in ſynodo Lateranenſi contra hæreticos præcipue Monothelitas geſtis tom. 2. part. 2. folio 476. c. 1. C.

Alia eiuſdem ad Amandum Epiſcopum, ne propter improbitatem hominum Epiſcopatum dimittat, monens, & de lapſis clericis non recipiendis ad priſtinum gradum inſtruens, folio 479. c. 1. F.

Epiſtolæ Martini Papæ II. vbi extent f. 759. c. 2. A.

Epiſtola Maximi Auguſti ad Siricium Papam qua ſignificat ſe Catholicam fidem profiteri, eamque illæſam cupere t. 1. p. 1. f. 562. c. 2. D.

Epiſtola Maximi Auguſti ad Valentinianum Auguſtum vt paternam imitatus religionem à vi Eccleſiis & Eccleſiaſticis inferenda abſtineat tom. 1. part. 1. fol. 563. c. 1. B.

Epiſtola S. Maximi de proceſſione Sancti Spiritus t. 4. p. 1. f. 551. E.

Epiſtola Maximiani creati Epiſcopi Conſtantinopol. ad Cyrillum Archiepiſcopum Alexandrinum gratulatoria de obtenta victoria contra hoſtes Eccleſiæ t. 1. p. 2. f. 410. c. 1. C.

Epiſtola Maximiliani Imperatoris ad Leonem X. qua mutuo ſe cohortantur ad expeditionem contra Turcas ſuſcipiendam tom. 4. part. 2. f. 126. c 2. D.

Epiſtola Mauri Cæſenæ Epiſcopi ad Martinum Papam I. qua abſentiam ſuam ſynodo excuſat & fidei Catholicæ profeſſionem edit tom. 2. part. 2. folio 419. c. 1. D.

Epiſtola Mediolanenſis Conciliabuli ad Euſebium ab Arianis conſcripta qua Athanaſius hæreticus nominatur to. 1. p. 1. f. 477. c. 1. A.

Epiſtola Melchiadis Papæ decretalis ad Epiſcopos Hiſpaniæ de iudiciis Epiſcoporum & maioribus cauſis Romam deferendis, de præcellentia baptiſmi vel Confirmationis, & ieiunio feriæ quintæ & dominicæ, tom. 1. part. 1. folio 209. c. 2. B.

Epiſtola de primitiua Eccleſia & munificentia Conſtantini Imperatoris, tom. 1. part. 1. folio 250. ca. 2. C. falſo Melchiadi Papæ adſcripta tom. 1. part. 1. folio 251. c. 1. F.

Epiſtola Memnonis Epheſiorum Epiſcopi ad clerum Conſtantinopolitanum de tribulationibus ſuis quam à Comite Candidiano ad inſtinctum Ioannis Antiocheni ſuſtinet, eiuſque excommunicatione & conatibus impiis tom. 1. part. 2. fo. 294. c. 1.

Epiſtola Mennæ patriarchæ ad Petrum Epiſcopum qua acta ſynodi contra Petrum Zoaram & Anthimum ſe mittere nunciat t. 2. p. 1. f. 766. B.

Epiſtola Mennæ ad Vigilium Papam Synodo Oecumenicæ V. ab hæreticis inſerta, fictitia tota tom. 3. part. 1. f. 165. B. & ſeq f. 166. F. & f. 167. A. B.

Epiſtola Metrophanis Metropolitæ ad Manuelem patricium de exauctoratione & cauſis depoſitionis Photii t. 3. p. 1. f. 2. f. 776. c. 2. C.

Epiſtola Michaelis Alexandrini Patriarchæ ad Baſilium Imperatorem & ſynodum VIII. qua commendat vicarium ſuum Imperatori & Concilio t. 3. p. 1. f. 2. f. 664. c. 2. F. & ſeq.

Epiſtola Michaelis Alexandrini Patriarchæ ad Baſilium Imperatorem & ſynodi VIII. qua vicarium ſuum ipſis commendat t. 3 p. 1. f. 2. f. 767. c. 2. A.

Epiſtola Michaelis Palæologi Græcorum Imperatoris ad Gregorium Papam X. qua fidem Romanæ Eccleſiæ & ſymbolum ex toto ſe recipere ac profiteri aſſerit t. 3. p. 2. f. 742. c. 2. F.

Epiſtola Mileuitani Concilii II. anno 416. habiti ad Innocentium Papam I. de Pelagii & Cœleſtii erroribus to. 1. p. 1. fol. 706. c. 1. F. alia ad eundem qua Gratiæ neceſſitas contra Pelagium oſtenditur, quam ipſi mitti petunt tom. 1. p. 1 f. 707. c. 1 B.

Epiſtola Monachorum Eutychetis Archimandritæ ad ſynodum II. Epheſinam contra Flauianum Conſtantinopol. Epiſcopum pro ſuo Eutychete t. 2. p. 1. f. 130.

Epiſtola Monachorum Græcorum ad ſynodum Conſtantinop. qua petunt confirmari quæ Ioannes patriarcha ſtatuerat, Euphemium & Macedonium ſacris Dipthchis reſtitui & Seuerum anathematizari t. 2. p. 1. f. 728.

Epiſtola monachorum Hieroſolymit. & ſecundæ Syriæ, qua petunt hæreticos ſynodali iudicio damnatos de medio tolli to. 2. pa. 1. f. 707. F. Alia eorundem ad Mennam Patriarcham qua petunt Seuerum aliosque hæreticos condemnari t. 2. p. 1 f. 710.

Epiſtola Montani Epiſcopi ad fratres Palentini territorii de presbytero ſacrum Chriſma conſecrare præſumentis eoque vitio diligenter vitando t. 2. pa. 1 f. 648. c. 1. E. II. eiuſdem ad Theoribum Montanum Epiſcopum de eadem re & de Priſcillianiſtarum hæreſi extirpanda t. 2. p. 1. f. 648. c. 2. B.

Epiſtola Neſtorii Conſtantinopol. Epiſcopi ad Cyrillum Alexandrinum qua pluribus quidem ab eo ſe læſum, animi tamen lenitatem & familiaritatem non refugere indicat t. 1. p. 2. f. 120. c. 1. B. II. eiuſdem ad eundem qua ſuam hæreſim de diuiſione verbi à templo manifeſtat, & B. Mariam Deiparam negat t. 1. p. 2. f. 122. c. 1. D. relecta in Concilio Conſtantinop. t. 2. p. 2. f. 92. c. 2. D. & in Epheſino damnata f. 93. ca. 2. E. III. Neſtorii ad Cœleſtinum Papam vbi ſuam illi hæreſim ſub ſpecie veræ religionis explicat t. 1. p. 2. f. 133. c. 1. D. IV. ad eundem de Iuliano Floro, Orontio & Fabio f. 134. c. 1. B. eiuſdem Neſtorii inſani anathematiſmus oppoſiti tom. 1. par. 2. f. 159. c. 1. & 2.

Epiſtola Neſtorii ad Imperatores de actis ſynodi Epheſinæ, qua de eius conqueritur iniuria, & nouam ſynodum colli-

colligi petit ex aliis Epiſcopis t.1.p.2. f.212.c.1.E.

Epiſtola Neſtorii ad Cyrillum quæ ſupra quoque in Concilio Epheſino extat relecta Conſtantinopoli continens fidei eius profeſſionem tom.2. part.1. folio 92. c. 2. D. damnata in Concilio Epheſino t.2.p.2.f.93.c.2. E.

Epiſtolæ Nicænum Concilium antecedentes t.1.p.1.f.265.&ſeq.

Epiſtola Nicæni Concilii ad Sylueſtrum Papam t.1.p.1.f.282.c.1.A.

Epiſtola Nicæni ſynodi ad Sylueſtrum Papam confirmationem actorum Concilii petens t.1.p.1.f.348.c.1 C. reſcriptum Syluestri Papæ ibid.c.1.E

Epiſtola Nicæni Concilii ad ſynodum Alexandrinam aliasque Ægypti & Lybyæ Eccleſias de actis Concilii, damnatione Arii & corruptela Meletii depoſitione, & Paſchatis celebratione cum Romanis ſeruanda t.1.p.1.f.285.c.2. A.

Epiſtola Nicæni Concilii ad Eccleſias terrarum de geſtis in Cócilio, damnatione Arii & adhæreſcentium illi Theonæ & ſecundi & Meletii ſuſpenſione ab officio Epiſcopali t.1.p.1.f.344.c.1 C.

Epiſtola Nicænæ ſynodi ad Epiſcopos clerum & populum per Alexandriam Ægyptum &c. de Arii damnatione & actis ſynodi tom. 1. part. 2. folio 570. ca. 1.D.

Epiſtola Nicæni II. Concilii Oecumenici VII. ad Conſtantinum & Irenem Auguſtos de actis Concilii & adoratione SS. imaginum to. 3. part. 1. ſ. 1. folio 694. & ſeq.

Epiſtola Nicæni II. Concilii Oecumenici ad clericos omnes de actis Concilii & imaginum cultu tom. 3. p. 1. ſ. 1. f. 697.B.

Epiſtola I. Nicolai Papæ. I. ad omnes orthodoxos, qua demonſtrat acta Ignatii & Photii, & ordinem temporum epiſtolarum perſcribit tom. 3. part. 1. ſ. 2. fol. 417. ca. 1. D. II. ad Michaelem Imperatorem Græcorum, qua conqueritur Ignatium à ſynodo iniuſte depoſitum & Photium illi ſubſtitutum laicum Pontificialem dignitatem obtinere non poſſe, nec eius ſe promotionem probaturum prius, quam cauſa à legatis examinata ad ſe deferatur, adiungit quædam de imaginum adoratione folio 418.c.1.C

III. ad Photium, qua eius cauſam in aduentum legatorum reſeruare ſe nunciat, tom. 3. part. 1. ſ. 2. folio 420. ca. 2. C IV. ad omnes fideles Orientis, docens Ignatium ſine ſuo conſenſu Conſtantinopolitana ſede depoſitum, & Photium illi ſubſtitutum eſſe, folio 420. c. 2 F.

V. ad Michaelem Imperatorem qua Ignatii depoſitionem & Photii promotionem à legatis temere approbatam improbat, cauſas eiuſdem adducit & Imperatorem vt Eccleſiæ perturbatores compeſcat, monet, folio 421. ca. 2. 2. D. VI. Nicolai Papæ I. ad Photium eius argumenta, quibus is exemplo Ambroſii, Nectarii & Taraſii merito ſe ex laico ad Epiſcopalem dignitatem promotum oſtendebat, diluens tom.3 part. 1.ſ.2.f.423 c. 1. E

VII. quæ continet narrationem de Photii depulſione, Ignatii reſtitutione, nec non de Zachariæ ac Rhadoaldi Epiſcoporum depoſitione atque excommunicatione cum capitulis interpoſitis fol. 425 c. 1 C.

VIII. ad Michaelem Imperatorem eum reprehendens tum ob multa arroganter ad ſe ſcripta, tum ob depoſitionem Ignatii promotam, quam nullius eſſe momenti oſtendit, eumque cum Photio ad ſe mitti iubet, vbi authoritatem & primatum Romanæ Eccleſiæ multis probat tom.3.p.1.ſ.2.f. 428. c. 2.D vſque ad fol.441.

IX. qua hortatur Imperatorem Michaelem ad legatos benigne audiendos, epiſtolæ ſuæ corrupta loca oſtendit Photium docet Epiſcopum non eſſe quia ab excommunicato Gregorio Syracuſano ordinatus ſit, epiſtolam ad ſe contumelioſiſſimam miſſam comburi petit & dictatores eius mulctari, alioqui & eos excommunicaturum & epiſtolam in conſeſſu totius Occidentis lecturum & combuſturum denique vtrumque Ignatium & Photium ad ſe mitti iubet folio 441. c.2.F.

Epiſtola X. Nicolai Papæ I. percenſet omnia Epiſcopis Conſtantinopolitanis quæ in cauſa Ignatii & Photii contigerint, & ea quæ ſuperiore epiſtola docuerat, repetit tom.3. part. 1.ſ.2.folio 452. c.2.

Epiſtola XI. Nicolai Papæ I. ad Photium cui exprobratis multis criminibus nunciat, ob eius diuinum & humanum violatum eum depoſitum eſſe, & niſi pareat, perpetuam excommunicationem minatur, t.3.p.1.ſ.2.fol.460.c. 2.F.

XII. ad Bardam Cæſarem dolere ſe nuncians ob ſpem de eius pietate deceptam, & vt reſipiſcat, & Ignatii cauſam apud Imperatorem agat monens f. 465.c. 2.D XIII. ad Ignatium Conſtantinopol. eum, quæ pro eo egerit, qualiter Photius à Concilio depoſitus & ipſe reſtitutus ſit, nunciat t.3.p.1.ſ.2.f. 465.c.1 D.

Epiſtola XIV. Nicolai Papæ I. ad Theodoram Auguſtam, quam multum laudatam ad patientiam & ſpem in Deo ponendam hortatur, oſtendens ſe pro Ignatii reſtitutione nihil intermittere to. 3.p.1.ſ.2.f.466.c.2.A.

XV. ad Eudociam Auguſtam rogans vt Ignatii partes apud Imperatorem agat folio 467. c. 1. C. XVI. ad Senatores vrbis Conſtantinopoleos, vt faueant cauſæ Ignatii & à Photii communione abſtineant. folio 468. ca. 2. XVII. ad Lotharium pro duobus de Caroli patrui regno, & duobus item de regno ſuo & fratris Epiſcopis ad Synodum mittendis, tom. 3. part.1. ſ.2. fol. 469.c.1. A.

XVIII. ad Carolum Regem eadem de cauſa ibidem E. XIX. ad Ludouicum Imperatorem, [illegible] dat legatos ſuos ad [illegible] duos de Caroli regno ad [illegible] nari præcipit, folio 469 [illegible] ad Carolum Regem pro B[illegible] liam eius rapuerat & vx[illegible] ibidem E. XXI. ad [illegible] Reginam eiuſdem argum[illegible] ſ.2.f.470.c.1.D.

XXII. ad Epiſcopos [illegible] maniæ, vt ad ſynodum M[illegible] dam veniant, ibique L[illegible] euocent, quod non ex[illegible] ſtilico nuliio Thenperga[illegible] p[illegible]auerit, & ex[illegible] minatur ei niſi pœnitentiam [illegible] 47[illegible] c.2.B.

XXIII. ad Epiſcopos [illegible] tenſis vt cauſam Theupergæ [illegible] Concilii acta ad ſe mittant [illegible] ca.2.F. XXIV. ad T[illegible] tem Corbeienſem, qui [illegible] rii priuilegia confirma[illegible] ſ.2.folio 471. c.2. B. XX[illegible] lum Regem quem ad pacem [illegible] tatore ſeruandam hortatu[illegible] c.2.E.

XXVI. ad Epiſcopos [illegible] roli, vt Regem ad pace[illegible] tore ſeruandam hortent[illegible] 2. XXVII. ad Lud[illegible] lum Reges conquerens [illegible] Romam ad ſynodum no[illegible] Arſenium ſe legatum m[illegible] tium nunciat, iubetque vt C[illegible] ciant antiſtitem conſecrari, t[illegible] c.1.F.

Epiſtola XXVIII. Ni[illegible] ad Hincmarum Archiepiſco[illegible] dans eum quod ſedem Apoſt[illegible] ſuleritt, & priuilegiorum p[illegible] firmationem, vbi quæ [illegible] electio ſcripſit, & vt Car[illegible] lectione Romanæ Eccl[illegible] monet, tom. 3. p. 1. ſ. 2. fo[illegible] 2. F.

XXIX. ad Hincmar[illegible] menſem iubens Rothaldum E[illegible] iniuſte eiectum Eccleſiæ ſuæ [illegible] ſi quid iuſte contra eum p[illegible] intra 30. per ſe vel ſuos Ro[illegible] ſi obedierit à Miſſarum cel[illegible] pendit f.476.c.2. C.

XXX. ad Carolum, [illegible] Balduino parcat, Rotha[illegible] reuocet, & eius cauſam R[illegible] faciat fol. 477.c.1.C. XXX[illegible] dem vt Rothaldum ſuæ E[illegible] curet, tom.3.part.1.ſ.2.f[illegible] XXXII. ad Epiſcopos in c[illegible] gregatos, qua damnat, quæ [illegible] thaldum acta fuerant, & [illegible] ni, item in Lotharii & Theu[illegible] ſa egerit, exponit.ibid. E.

XXXIII. ad Rothaldum E[illegible] ſignificans ſe pro eius cauſa a[illegible] Epiſcopos ſcripſiſſe, hortat[illegible] primum Romam veniat [illegible] folio 481 c. 1 F. XXXIV. [illegible] thaldum Sueſſionenſem [illegible] ctum, vt ſi iniuſtam cauſam [illegible] mam veniat f. 481.c.2.D

XXXV. Carolum Regem commendat, quod ſe Eccleſiæ Romanæ in Rothaldi cauſa commiſerit f. 482. c. 1. B. XXXVI. nunciat Hirmintrudæ Reginæ, fieri non poſſe, quin à ſe Rothaldus audiatur. f. 482. c. 2. B XXXVII. Hincmarum Rhemenſem arguit, quod Apoſtolicæ ſedis præceptis non obedierit, & Rothaldum ab itinere reuocarit, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 482. c. 1. F.

XXXVIII. qua oſtendit quam iniuſte Rothaldus Sueſſionenſis Epiſcopatu ſuo priuatus fuerit. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 485. c. 1. B. XXXIX. ad clerum Romanum, qua Rothaldum Sueſſionenſem Eccleſiæ ſuæ reſtituit. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 485. c. 2. D. XXXX. ad Carolum Regem, qua Hincmari in cauſa Rothaldi pertinaciam, obedientiam erga ſedem Apoſtolicam, & Rothaldi innocentiam oſtendit, eique Eccleſiam cum bonis ſuis reſtitui præcipit. f. 486. c. 1. B.

XXXXI. Reprehendit Hincmarum de iniuſta Rothaldi depoſitione, quem Epiſcopatui ſuo reſtituit. f. 487. c. 1. F. XXXXII. ad Epiſcopos Galliæ, oſtendens Rothaldum iniuſte ſine ſuo conſenſu depoſitum à ſe reſtitui, & de epiſtolarum decretalium authoritate & ſententia in Epiſcopos non niſi à Romano Pontifice ferenda multa diſſerit. f. 488. c. 1. F.

Epiſtola XLIII. Nicolai Papæ I. hortatur Clerum & plebem Sueſſionenſem, vt Rothaldum recipiant, cuius innocentiam & iniquam depoſitionem oſtendit. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 491. c. 1. F. XLIV. ad Rothaldum Sueſſionenſem, quem Eccleſiæ ſuæ reſtituit, & omnes illi contradicentes, aut Eccleſiæ res Sueſſionenſis vſurpantes excommunicat. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 491 c. 2. F

XLV. ad Franconem Tungrenſem Epiſcopum cui ſe parcere ſignificat ob conſenſum Metenſi Conciliabulo datum, modo Theugualdum & Guntharium inter Epiſcopos non recipiat, & ab eorundem communione abſtineat, monetque vt Lotharium ad ſe reducere conetur. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 492. c. 2. B.

Epiſtola XLVI. Nicolai Papæ I. ad Epiſcopos Sueſſionenſes, qua damnat acta Sueſſionenſis Concilii & clericos in eodem Hincmari authoritate depoſitos reſtituit, nec acta ea à Benedicto Papa confirmata fuiſſe oſtendat. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 493. c. 1. B.

Epiſtola XLVII. Nicolai Papæ I. ad Hincmarum Rhemenſem eiuſdem argumenti. tom. 3. p. 1. ſ. 2. fol. 496. c. 1. C. XLIIX. ad Theupergam refellens rationes ad dirimendum matrimonium à Theuperga adductas, prohiberque ei ad vrbem acceſſum niſi prius impetrata à Lothario Venia & VValdrada eodem veniente, denique confirmat illam etiam ad mortem tolerandam f. 499. c. 2. B.

XLIX. ad Epiſcopos Regni Lotharii, arguit eos quod Lothario non reſiſtant, nunciat VValdradam excommunicatam eſſe, & num Lotharius Theupergam iuxta iuſiurandum apud ſe habeat certior fieri petit, & hanc epiſtolam ſub excommunicatione manifeſtari iubet. to. 3 p. 1. ſ. 2. f. 500. c. 2. B.
L. ad Carolum Regem, cui nunciat dolere ſe quod cum Lothario fœdus inierit, monet vt Theupergam defendat, Lotharii monachiam, quam pro Theupergæ cauſa committi volebat, damnat & epiſtolam ad Lotharium deferri iubet. f. 501. c. 2. F.

Epiſtola LI. Nicolai Papæ I. ad Lotharium Regem, obiurgatoria quod Theupergam iurate compuliſſet VValdradam legitimam eſſe coniugem, vtramque ſimul Romam venire iubet, & altera abiecta Theupergam ſub anathematis pœna recipi. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 503. c. 1. D.

LII. eiuſdem ad Carolum Regem oſtendens ſibi gratam eſſe clericorum ab Hincmaro depoſitorum receptionem, nec priuilegia Hincmaro ſuffragari, proque Balduino in gratiam recepto gratias agit. t. 3 p. 1. ſ. 2. f. 504. c. 2. D.

Epiſtola LIII. Nicolai Papæ I. ad Ludouicum Regem, vt Lotharium moneat Theupergam debito amore proſequi, & pro Boſonis reuocanda vxore laboret. tom. 3. part. 1. ſ. 2. folio 505. c. 1. E.

LIV. ad Hincmarum & alios regem Caroli Epiſcopos, vt Boſonis vxorem ad proprium virum redire curent, & niſi paruerit eam cum fautoribus excommunicat. folio 505. ca. 2. E. LV. commendat Ludouicum Regem ob diligentiam in reducendo Carolo, quem dolet ſæpius promittere & tamen non obedire, hortatur vt illum Romam venire prohibeat antequam ſedis Apoſtolicæ mandata adimpleat. fol. 506. c. 1. B. LVI. ad eundem ſignificans Theugualdum & Guntharium depoſitos Eccleſiaſticum munus poſſet obtinere, ſi ſiue ſententiæ paruerint, non tamen priorem dignitatem. folio 507. ca. 2. D. LVII. ad eundem rogans vt Epiſcopos ad quædam Eccleſiaſtica negotia tractanda congregari iubet. tom. 3. part. 1. ſ. 2. f. 508. c. 1. D.

LVIII. reprehendit Epiſcopos regni Ludouici, quod VValdradæ & Engeltrudi non reſtiterint & pro depoſitis Epiſcopis iuſtas ob cauſas quas recenſet, ſolliciti ſint. damnat Metenſem Synodum, & Lotharium corripi iubet & iuriſiurandi memorem Theupergam recipere. f. 508. c. 1. F.

LIX. monet Odonem Archiepiſcopum, vt paſtorali cura inuigilare non deſiſtat, conſultationibus eius reſpondet, & Ioannem Rauennatem receptum eſſe nunciat. tom. 3. part. 1. ſ. 2. folio 512. c. 1. C.

LX. ad Carolum Regem vt Epiſcopo Cenomanenſi contra monaſterium Sancti Cirolfi adminiſtrari ius curet, & ſi appellatum fuerit, ad ſe cauſam deferri iubeat. f. 513. c. 1. C.

LXI. Robertum Cenomanenſem Epiſcopum, de epiſtola eius cauſa ad Carolum ſcripta, folio 513. ca. 2. C. LXII. ad Galliarum Epiſcopos decernens monaſterium Sancti Clarileſi eſſe immune & Apoſtolicæ ſedi immediate ſubiectum, tom. 3. part. 1. ſ. 2. folio 514. ca. 1. A. LXIII. ad Epiſcopos regni Lotharii, vt ſub excommunicationis pœna Lotharium moneant, vt Hilduino è Cameracenſi Eccleſia remoto alium eligi canonice permittat. folio 515. c. 2. A.

LXIV. ad Lotharium Regem arguens eum, quod bona Rhemenſis Archiepiſcopi diripiat, eiusque iuriſdictionem impediat, monet vt Cameracenſem inuaſorem Hilduinum expellat niſi cum ipſo velit excommunicari. folio 516. ca. 1. A. LXV. ad Hilduinum vt ſub excommunicationis pœna Cameracenſem Eccleſiam relinquat, bona ablata reſtituat, vt alius Epiſcopus eligi & à Rhemorum Archiepiſcopo conſecrari poſſit. tom. 3. part. 1. ſ. 2. folio 516. c. 1. F.

Epiſtola LXVI. Nicolai Papæ I. ad Stephanum Comitem monens vt ſacerdotum præceptis pœnitens pareat, Sigonem Epiſcopum inuaſore deiecto reſtituat, & ad reſpondendum obiectis in Synodo ſe ſiſtat. Adonem vero excommunicat ſi in Aluernenſi Eccleſia moretur aut Sigonem impediat tom. 3. part. 1. ſ. 2. fol. 516 c. 2. C.

LXVII. Laudat Hirmentrudem reginam de obſequio & fide in ſedem Romanam & pro muneribus miſſis gratias agit. folio 517. ca. 1. A. LXVIII. nunciat Huberto Abbati correctionem ſuam paternam benigne accipiendam, & ad patientiam vſque dum eius cauſa in Synodo cognoſcatur, hortatur. fol. 517. ca. 1. C.

LXIX. gratulatur Ludouico & Carolo Regibus quod in patris gratiam redierint, & ne deinceps ab eo auellantur monet, ſimul vt Synodo ad obiecta reſponſuri interſint. folio 517. ca. 2. B. LXX. nunciat Epiſcopis regni Caroli, quæ de Ignatii cauſa acta quæue ab Imperatore contra Romanam Eccleſiam ſint. Hortatur vt curam adhibeant vt quid malignis Græcorum obtrectationib. opponendum ſit, inueniant & ad ſe mittant. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 517. c. 2. E.

Epiſtola eiuſdem reſponſoria ad conſulta Bulgarorum tom. 3. part. 1. ſ. 2. folio 529. c. 2. F.

Epiſtolarum Nicolai Papæ I. hactenus nunquam editarum appendix. Epiſtola I. ad Carolum Regem Galliæ, vt faciat Engeltrudem vxorem Boſonis Comitis à Lothario viro ſuo reſtitui to. 3. part. 1. ſ. 2. folio 534. ca. 2. D. II. ad Ioannem & Rodoaldum legatos ſuos ad Metenſe Concilium miſſos, monens eos vt quæ in commonitorio habent, exacte cuſtodiant. folio 535. ca. 1. A. Commonitorium additum. ibid. C.

III. ad Epiſcopos Germaniæ de rebus in Concilio Romano III. geſtis, folio 559. ca. 2. B. IV. ad Aduentitium Metenſem Epiſcopum de venia ipſi conceſſa tom. 3. part. 1. ſ. 2. folio 535. c. 2. C. V. ad Hincmarum Rhemenſem Archiepiſcopum de confirmatione Concilii Sueſſionenſis. f. 536. ca. 1. F.

VI. ad

Digitized by Google

VI. ad monachos Sancti Carilephi, qua iubet eos Epiſcopo ſuo Cenomanenſi obedire. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 537. c. 1. C. VII. ad Epiſcopos regni Caroli de Monachis Sancti Carilephi, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 537. c. 2. F. VIII. ad Hincmarum Rhemenſem Archiepiſcopum, qua ob cauſam Monachorum Sancti Carilephi cum ipſo expoſtulat. f. 537. c. 2. E. IX. ad Rothaldum Sueſſionenſem Epiſcopum in Concilo Siluanectenſi depoſitum, reddens eum certiorem de rebus poſt libellum appellationis introductum geſtis f. 538. c. 1. B. X. ad Rotlandum Arelatenſem, qua commendat ea, quæ de priuilegiis & auctoritate ſedis Apoſtolicæ ſcripſerat t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 538. c. 1. F.

Epiſtola XI. Nicolai Papæ I. nunquam antehac edita ad Epiſcopos regni Caroli, redarguens eos, quod in commonendo Lothario negligentiores ſint, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 538. c. 2. F. XII. ad Epiſcopos Italiæ, Germaniæ, & Galliarum de excommunicationis ſententia in VValdradam Lotharii Regis concubinam. f. 539. c. 1. F. XIII. ad Henricum Turonenſem Archiepiſcopum qua propter clericos ab Hincmaro depoſitos Sueſſionenſe Concilium indicit. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 540. c. 1. C. XIV. ad Rodolphum Bituricenſem Archiepiſcopum de excommunicatione Gunthari Colonienſis & Theutgardi Treuirenſis Archiepiſcoporum. f. 541. c. 1. A.

XV. ad clericos in Sueſſionenſi Concilio reſtitutos, vt immemores iniuriarum Epiſcopo ſuo humilitatem & reuerentiam exhibeant. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 541. c. 2. F. XVI. ad Duces Aquitaniæ, vt Sacrilegis facinoribus in perſequenda Eccleſia Aquitanica ceſſent, ablata & bona Eccleſiaſtica à Regibus in beneficium accepta reſtituant. f. 542. c. 1. F. Refutatio 10. calumniarum à Græcis obiectarum. f. 543. c. 1. A.

XVII. ad Carolum Regem petens, vt Helletrudi filiæ Lotharii Imperat. & viduæ Berengarii Comitis bona reſtitui faciat, quæ Lotharius Rex ipſi abſtulerat t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 543. c. 1. F.

Epiſtola XVIII. Nicolai Papæ I. ad Ronolardum Epiſcopum de pœnitentia Patris qui tres filios ſuos occiderat f. 543. c. 2. D. XIX. ad Hincmarum Rhemenſem Archiepiſcopum, docens non ſtudio, ſed ex neceſſitate vel ignorantia peccantes abſoluendos eſſe. f. 544. c. 1. B.

Epiſtola Nicolai Papæ I. ad Michaelem Imperatorem Græcorum, quibus negat ſe Photii ordinationem recipere aut approbare velle. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 626. c. 2. D. & f. 629. c. 1. E. Græcolatina f. 743. A.

Epiſtolæ Nicolai Papæ I. ad Michaelem Imperatorem qualiter & in quibus falſatæ à Photianis fuerint. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 443. c. 2. C. D. & f. 444. c. 1. C. & ſeq.

Epiſtola Nicolai Papæ I. ad Photium qua eius ordinationem improbat, & ne quicquam Ambroſii exemplo defendi oſtendit. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 631. c. 1. B. alia ad eundem. f. 635. c. 1. D. Græcolatina prior. f. 744. B.

Epiſtola Nicolai Papæ I. ad Ignatium Conſtantinopolim qua Zachariæ & Photii depoſitionem in Concilio Romano IV. factam nunciat, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 730. E.

Epiſtola Nicolai Papæ I. ad Epiſcopos Conſtantinopolitanæ Patriarchiæ recenſens quæ contra Ignatium à Photio inique geſta ſint, qualiter Photius & Zacharias legatus ob communionem cum Photio contra iuſſa Papæ factam depoſiti ſint, referens ſingula capitula Romani Concilii IV. ſub Nicolao habiti. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 645. c. 1. E. Græcolatina, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 754. c. 1. C.

Epiſtola Nicolai Papæ I. ad VVanilonem Archiepiſcopum Senonenſem & ſuffraganeos reſponſoria de Herimanno Epiſcopo quem ob morbum partim, partim ob certos exceſſus remoueri petierant. t. 3. p. 2. f. 980. c. 1. D. Alia eiuſdem ad Rodolphum Bituricenſem Archiepiſcopum, qua collaudat & confirmat eius erga ſedem Apoſtolicam obſeruantiam & ad certa dubia reſpondet. f. 980. c. 2. E.

Alia eiuſdem ad Salomonem Regem Brittonum de Epiſcoporum damnatione & depoſitione quæ iuſta & iniuſta ſit, & quid Epiſcopis depoſitis fieri debeat. t. 3. p. 2. f. 981. c. 1. B.

Epiſtola Nicolai Papæ I. ad Carolum Regem de Senonenſi Metropolitano cui pallium ſe ad eius interceſſionem concedere nuntiat cum addita admonitione vt diligenter officio incumbat. t. 3. p. 2. f. 981. c. 2.

Epiſtola eiuſdem ad Egilonem Senonenſem Archiepiſcopum cui inſinuat quidem moleſte ſe ferre, quod ex cænobio ad alienam Eccleſiam promotus ſit, electionem tamen approbat & vt tanto gnauius officio inuigilet, hortatur t. 3. p. 2. f. 983. c. 1. B.

Epiſtola Nicolai Papæ II. prima ad VVillielmum Rhemenſem Archiepiſcopum vt Henricum Francorum Regem ob quædam perperam facta corripiat t. 3. p. 2. f. 221. c. 2. C. II. ad Geruaſium primum Rhemenſem Archiepiſcopum qua iubet Belluacenſem & Siluanectenſem Epiſcopos Simoniace promotos ab officio ſuſpendi. f. 222. c. 1. A. III. ad eundem monens, vt ob damna perſonis & rebus Virdunenſis Eccleſiæ illata eidem debite ſatisfaciat. D. IV. ad eundem qua ipſum in gratiam recipit, & vt cum duce N. pacem ineat, monet. c. 2. A. V. ad Eduardum Anglorum Regem de confirmatione priuilegiorum monaſterii in honorem Sancti Petri à Rege ædificati. f. 223. c. 1. E.

Epiſtola Nili ad Olympiodorum proconſulem de Sanctæ crucis & Sanctorum imaginibus. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 37. c. 2. F. corrupta ab hæreticis eſt. f. 38. c. 1. B. & ſeq.

Epiſtola Nurenbergenſis ciuis de victoria Bohemorum contra Huſſitas. t. 4. p. 1. f. 238 c. 2. D.

Epiſtola Orientalium Epiſcoporum ad Iulium Papam I. cauſantium quod Athanaſium & cæteros à ſe damnatos in communionem receperit. t. 1. p. 1. f. 386. c. 1. E. reſcriptum Iulii Papæ vide f. 387. c. 2. D. Reſcriptum verum & germanum Iulii Papæ, quo quidquid iniuriarum Athanaſius ab iis paſſus eſt, enarratur, vide f. 391. c. 1. E. quando epiſtola Orientalium ad Iulium ſcripta fuerit, t. 1. p. 1. f. 395. c. 1. E.

Epiſtola Orientalium Schiſmaticorum Conſtantinopolim miſſorum ad Rufum Epiſcopum, qua Cyrillo hæreſes Apolinaris & Arii attributum mendaciſſime & Synodum Epheſinam calumniantur t. 1. p. 2. f. 283 c. 2. F.

Epiſtola Orientalium Schiſmaticorum ad fratres qui Conſtantinopoli legatione fungebantur, vt fortiter rem ſuam apud Imperatorem agant. f. 286. c. 1. C.

alia Epiſtola Orientalium relatio qui Epheſi degebant ad Theodoſium & Valentinianum Auguſtos interceſſoria pro Neſtorio, vbi Cyrillum & Memnonem cum Patribus Epheſinis rurſus hæreſeos incuſant, t. 1. p. 2. f. 286. c. 2. C.

Epiſtola legatorum ſchiſmaticorum ad ſuos in Epheſo, qua deſperata cauſa abitum ſe vrgere nunciant cum grauibus in Cyrillum calumniis. t. 1. p. 2. f. 287. c. 1. A.

Epiſtola Orientalium Epiſcoporum ad Symmachum Papam qua ab anathematis vinculo, quo ob communionem cum Acacianis ligati erant, abſolui ſupplices petunt. t. 1. p. 1. f. 516. c. 1. E.

Epiſtola Orientalium Epiſcoporum ad Taraſium Conſtantinopolitanæ Patriarcham qua deteſtata pſeudoſeptima ſynodo enarratis miſeriis ſuis petunt à vera ſeptima recipi & vniri mittentes fidei ſuæ profeſſionem. t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 519. & ſeq.

Epiſtolas Orientalium ſchiſmaticorum plures vide ſub tit. Epiſtolæ Epheſini conciliabuli.

Epiſtola orthodoxorum 47. Epiſcoporum Ægypti Tyrio conciliabulo pro Athanaſio oblata qua proteſtantur de calumniis & manifeſtis inſidiis ſibi & Athanaſio paratis. t. 1. p. 1 ſ. 378. c. 1. E.

alia Epiſtola eorundem ad Dionyſium Comitem eadem de re proteſtatoria. t. 1. p. 1. ſ. 378. c. 2. F.

Epiſtola Oſiii Cordubenſis Epiſcopi ad Conſtantium Imperatorem cum ſecundo ad ſubſcribendum damnationi Athanaſii ſollicitatus eſſet, pro Athanaſii defenſione ſcripta. t. 1. p. 1. f. 478. c. 2. A. & ſeq.

Epiſtolæ pacificæ quæ. t. 2. p. 1. f. 418. c. 1. F.

Epiſtola Pamphili Epiſcopi Abydarum ad Petrum Antiochenum de additione crucis male in triſagio poſita. t. 2. p. 1. f. 460. c. 2. E.

Epiſtola præſidentiũ Cõciliabuli Papienſis de actis Conciliabuli & Victoris III. antipa-

pæ ſchiſmatica electione. t. 3. p. 2. f. 524. c. 2. E.

Epiſtola Vniuerſitatis Pariſienſis ad Ioannem Papam XXIII. monitoria ad renunciandum papatui, & Concilio Conſtantienſi parendum. t. 3. p. 2. f. 854. c. 2. D. & ſeq. alia eiuſdem ad Epiſcopos & Doctores Italiæ, vt Concilio Conſtantienſi cum papa adhæreſcant. t. 3. p. 2. f. 855. c. 1. F. alia eiuſdem ad Conſilium Conſtantienſe adhortatoria. t. 3. p. 2. f. 865. c. 1. B.

Epiſtola I. Paſchalis Papæ I. de confirmatione priuilegiorum Rauennatis Eccleſiæ. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 259. c. 2. A. II. eiuſdem de inuentione reliquiarum S. Cæciliæ. f. 260. c. 1. B.

Epiſtola Paſchalis papæ II. prima ad clerum & populum Aſiaticum gratulatoria de victoria obtenta. t. 3. p. 2. f. 424. c. 1. D. II. Albericum Abbatem, extat apud Baronium. III. ad Anſelmum Cantuarienſem de inueſtitura Regibus aliiſue laicis non concedenda. c. 2. C. IV. confirmat primatum Eccleſiæ Toletanæ.

V. ad Archiepiſcopum Panormitanum, vbi extent vide f. 425. c. 1. C. VI. ad Archiepiſcopum quendam Poloniæ quem arguit quod pallium accepturus profeſſionem fidei iuratam emittere recuſarit. f. 425. c. 1. D. VII. ad Robertum Comitem Flandrenſem vt Leodienſes ſchiſmaticos Henrico Regi adhærentes ab Eccleſia expellat. f. 425. c. 2. E. VIII. ad clerum populumque Bambergenſem qua iis Ottonem Epiſcopum commendat. t. 3. p. 2. f. 430. c. 2. E. IX. ad Henricum Regem Angliæ pro Anſelmo Archiepiſcopo inueſtituras Eccleſiaſticas contra Regem propugnante. f. 431. c. 1. B. X. ad Didacum Compoſtellanum Epiſcopum de reformandis Eccleſiæ iſtius moribus. c. 2. A. XI. Ad Epiſcopos Anagniæ & Campaniæ de canonizatione S. Petri Anagniæ Epiſcopi. D. XII. ad Gebehardum Conſtantienſ. & Odericum Pataujenſem Epiſcopos, non quoslibet excommunicatos vitandos eſſe. E. XIII. ad clerum & plebem Auguſtanam citatoria, & XIV. ad eoſdem vbi extent vide f. 432. c. 1. C. XV. ad clerum & plebem Arelatenſem vt in locum Gibelini Epiſcopi ſui Hieroſolymam tranſlati alium eligant. f. 432. c. 1. D.

XVI. ad Anſelmum Cantuarienſem Archiepiſcopum gratulatoria de concordia cum Rege inita. F. XVII. ad Gerardum Eboracenſem Archiepiſcopum, vt profeſſionem more prædeceſſorum faciat Anſelmo Cantuarienſi. c. 2. D. XVIII. ad Balduinum Regem Hieroſolymitanum, vt ad ampliandos fines diœceſeos Hieroſolymitanæ, quas vrbes ſubegerit, eius Epiſcopo vt Metropolitano ſubiiciat. E. XIX. ad Gibelinum patriarcham Hieroſolymitanum eiuſdem argumenti. f. 433. c. 1. A. XX. Ad Bernardum patriarcham Antiochenum ſignificans non ſe intendiſſe priuilegio Hieroſolymitanæ Eccleſiæ conceſſo, Antiocheni patriarchatus dignitatem imminuere. D. XXI. ad Didacum Compoſtellanum Epiſcopum, vt moneat Vracam reginam Caſtellæ ſub pœna priuationis regni ab inceſtuoſo matrimonio Alphonſi Regis Aragoniæ deſiſtere. c. 2. A. XXII. ad Henricum V. Imperatorem de inueſtitura. C.

XXIII. nunciat Ioanni Tuſculano, & Leoni Vercellenſi Epiſcopis conceſſionem inueſtiturarum Imperatori factam ſe caſſaturum. f. 434. c. 1. B. XXIV. ad Guidonem Viennenſem Epiſcopum, Inueſtituram clericorum Regibus adimendam. D. XXV. ad clerum Auguſtanum, Epiſcopum ſuum de adulterio accuſatum, à ſe necdum eſſe abſolutum. c. 2. A. XXVI. qua cauſam Auguſtani Epiſcopi Archiepiſcopo Moguntino, & XXVII. de eadem re ad Decanum & canonicos Auguſtanos extant apud Baron. XXVIII. ad Bernardum Antiochenum eiuſdem argumenti cum 20. XXIX. ad Balduinum Regem Hieroſolymitanum eiuſdem argumenti. f. 435. c. 1. A. XXX. ad Epiſcopos Angliæ de dignitate Eccleſiæ Cantuarienſis. D. XXXI. ad Henricum Regem Angliæ in cauſa Turſtani Eboracenſis Archiepiſcopi abſque iudicio è ſua Eccleſia eiecti. c. 2. A. XXXII. ad Pontium Cluniacenſem Abbatem de non porrigenda communione intincta. f. 435. c. 2. C.

Epiſtola Paulini Aquileienſis Carolum Magnum ex ſynodo Altinenſi ſcripta de tyrannide Ducis Venetorum in Gradenſem patriarcham & alios Chriſti Sacerdotes. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 182. c. 1. F.

Epiſtola Pauli Apamearum ſecundæ Syriæ Epiſcopi continens confeſſionem fidei orthodoxæ, laudes Imper. & querelas contra Seuerum. & c. 2. p. 1. f. 706. B.

Epiſtolarum Pauli Papæ I. argumenta. t. 3 p. 1. ſ. 1. f. 400. c. 1. & 2. epiſtola eius pro immunitate monaſterii S. Hilarii Galiatenſis. f. 410. c. 1. A. alia ad Ioannem abbatem de monaſteriis à ſe erectis in ædibus paternis ibidem F.

Epiſtola Pauli Conſtantinop. ad Theodorum Papam, qua fidem ſuam de vna operatione Chriſti explicat, quam & Honorio affingit. t. 2. p. 2. f. 448. c. 1. F.

Epiſtola I. Pelagii Papæ I. ad Vigilium Epiſcopum, qua docet & probat Patrem & Filium in diuinis vnum tantum eſſe Deum. t. 2. p. 2. f. 195. c. 1. & 2. II.

ad Narſeten patricium & Ducem Italiæ, vt legatis auxilium præſtet ad Epiſcopos Eccleſiæ perturbatores corrigendos. f. 196. c. 1. E. III.

ad eundem vt ſchiſmaticos coerceat. ibid. c. 2. B. IV. ad eundem eadem de re. t. 2. p. 2. f. 197. c. 1. C.

V. ad eundem Narſetem, vt Aquileienſem & Mediolanenſem Epiſcopos ad principem ſub cuſtodia dirigat. f. 197. c. 2. A.

VI. ad Sapaudum Arelatenſem Epiſcopum, cui vices ſuas delegat, palliumque mittit. t. 2. p. 2. f. 197. c. 2. C.

VII. ad Childebertum Regem, qua illi Sapaudum commendat. f. 198. c. 1. B.

VIII. ad Sapaudum Arelatenſem, de reliquiis à legato Imperatoris petitis & obtentis. t. 2. p. 2. f. 198. c. 1. E.

IX. ad eundem, Salutatoria. f. 189. c. 2. B.

X. ad eundem, vt contra hoſtes ſuos accuſatorem quendam ad ſe mittat. ibidem. C.

XI. ad Childebertum Regem ne Sapaudum inferioris Epiſcopi iudicio ſubiici patiatur. t. 2. p. 2. f. 199. c. 1. B.

XII. ad eundem vt falſis chartis contra fidem ſine authore ſparſis populum non attendere faciat. f. 199. c. 1 D.

XIII. ad Epiſcopos Tuſciæ, qua ipſos ob ſchiſma reprehendit. ibid. c. 2. E.

XIV. encyclica ad vniuerſum populum Dei de fide Catholica. t. 2. p. 2. f. 200. c. 1. E.

XV. ad Sapaudum vt Romanos metu hoſtium ibi exulantes benigne habeat, & pro penſione ſibi debita veſtes pauperibus curari faciat. f. 200. c. 2. F.

XVI. ad Childebertum Francorum Regem de fide Catholica. t. 2. p. 2. f. 201. c. 1. D. Fidei forma. F.

Epiſtola I. Pelagii Papæ II. ad Benignum Archiepiſcopum, qua reprobat Epiſcoporum tranſitum de vna Eccleſia ad aliam ſine Eccleſiæ vtilitate. t. 2. p. 2. f. 250. c. 1. D.

II. eiuſdem ad Epiſcopos vniuerſos docens Epiſcopos ſummo in honore habendos eſſe, nec à quolibet accuſari poſſe. t. 2. p. 2. f. 252. c. 1. F. occaſio epiſtolæ ſcriptæ. f. 253. c. 1. E.

III. ad Gregorium diaconum vt ab Imperatore auxilium contra Longobardos ſibi impetret. f. 253. c. 2. A.

IV. ad Auxanium vt ad auxilium contra Longobardos ferendum feſtinet. f. 253. c. 2. D.

V. ad Eliam & Epiſcopos Iſtriæ de ſchiſmate vitando ob tria capitula & vnitate Fidei Patrum ſeruanda. t. 2. p. 2. f. 254. c. 1. C.

VI. ad eoſdem, dolere ſe ob pertinaciam eorum in ſchiſmate ſignificans, & oſtendens Chalcedonenſe Concilium non aliter approbatum quam quoad decreta fidei. f. 255. c. 2. B.

VII. ad eoſdem, vbi extet vide f. 257. c. 1. D. occaſio trium epiſtolarum & intentum. t. 2. p. 2. f. 257. c. 1. D. & ſeq.

VIII. ad Synodum Conſtantinop. arguens Ioannem Conſtantinop. Epiſcopum, quod vniuerſalis Epiſcopi nomen affectarit & ideo ſynodum conuocauerit. monet eum à propoſito reuocari, & acta concilii eius, præter Gregorii Antiocheni abſolutionem caſſat. t. 2. p. 2. f. 257. c. 2. B.

IX. Pelagii Papæ II. ad Epiſcopos Germaniæ ſignificans nouem præfationes inter Miſſarum ſolennia decantandas à Romana Eccleſia recipi. t. 2. p. 2. f. 259. c. 2. D.

X. ad Benignum Archiepiſcopum, docens quæ tranſlatio Epiſcoporum, aut tranſitus de Eccleſia in Eccleſiam licitus & illicitus ſit. t. 2. p. 2. f. 260. c. 1. B. alia ad Eliam Aquilenſem & alios Iſtriæ Epiſcopos ſchiſmaticos, qui damnationi Theodori Mopſueſteni, Theodoriti & epiſtolæ Ibæ Edeſſeno non conſentiebant. t. 2. p. 2. f. 123. c. 1. D. & ſeq.

Epiſtola Petri Rauennatis ad Eutychem vide Epiſtolam Chalcedonenſis Concilii. XV. eius.

Digitized by Google

Epiſtola Pilznæ ciuitatis ad amicos de victoria ſuorum aduerſus Huſſitas, t. 4. p. 1. f. 238 c. 1. D.

Epiſtola Pii Papæ I. decretalis prima de Paſchate die Dominica celebrando & accuſatoribus Epiſcoporum, t. 1. p. 1. f. 68. c. 2. D. II. Docens diuinis vſibus dicata ſine ſacrilegio non transferri ad vſus humanos. f. 69. c. 2. F. III. ad Iuſtum Epiſcopum Viennenſem, f. 70. c. 2. D. IV. eiſudem ad eundem. f. 71. c. 1. C. quando vtraque conſcripta fuerit, ibid. E.

Epiſtola Pompei ad Hormiſdam qua de proſtrata perfidia & pace cum Orientali Eccleſiæ inita gratulatus, t. 2. p. 1. f. 588. c. 2. E.

Epiſtola Pontiani Papæ decretalis. I. ad Felicem Succribonum de honore ſacerdotibus exhibendo, t. 1. p. 1. f. 89. c. 2. F. II. eiuſdem ad Chriſti fideles de fraterna dilectione & vitandis malis, t. 1. p. 1. f. 91. c. 1. C.

Epiſtolas plures Pontificum vide verbo Breue.

Epiſtola Poſſeſſoris Afri Epiſcopi ad Hormiſdam Papam, qua eum conſulit de libro Fauſti Epiſcopi, t. 2. p. 1. f. 603. c. 2. E.

Epiſtola Pragenſium ad ciuitatem Egrenſem de ſuis ad Concilium Baſileenſe mittendis ſub ſaluo conductu, t. 4. p. 1. f. 236. c. 1. A. alia eiuſdem prope argumenti ad Nuncios Concilii Baſileenſis. E. Item alia ad ciuitatem Nurenbergenſem, c. 2. C.

Epiſtola Pragenſium ad nunciorum Concilii Baſilieenſis inuitatoriam reſponſoria, t. 4. p. 2. f. 240. c. 1. F.

Epiſtola Procli Epiſcopi ad Domnum Antiochenum pro cauſa Athanaſii Perrhæ Epiſcopi, t. 2. p. 1. f. 314. c. D. alia Epiſtola Procli Epiſcopi Conſtantinopolitani ad Ioannem Antiochenum, qua ſcribit Ibam Edeſſenum Epiſcopum apud ſe de Neſtoriana hæreſi accuſatum & de capitulis Theodori Mopſueſteni in Syrorum lingua translatis, t. 2. p. 2. f. 89. c. 1. B. & ſeq.

Epiſtola Auguſtæ Pulcheriæ ad Baſſam præfectam monaſterii in Ælia de actis Chalcedonenſis Concilii, Theodoſii Eutychiani impietate cauenda, & ſua ac coniugis fide, t. 2. p. 1. f. 365. c. 2. B. Alia eiuſdem ad Archimandritas in & circa Æliam habitantes eadem de re, t. 2. p. 1. f. 366. c. 1. alia ad Leonem Papam vide Epiſtolam Chalcedonenſis Concilii. XXXV. ad Conſularem Strategum. XXXIX.

Epiſtola Sancti Quintiani Epiſcopi ad Petrum Fullonem Epiſcopum Antiochiæ hæreſeos eum conuincens, t. 2. p. 1. f. 457. c. 1. C.

Epiſtola Rabbulæ Edeſſæ Epiſcopi ad Cyrillum contra Theodorum Mopſueſtenum, t. 2. p. 2. f. 70. c. 2. D.

Epiſtola Reinoldi Archiepiſcopi Colonienſis ad clerum Colonienſem de dono trium Magorum, t. 3. p. 2. f. 515. c. 1. D.

Epiſtola cleri Romani ad clerum Carthaginenſem de receſſu D. Cypriani in perſecutione, eum officii ſui admonens, & quid circa lapſos agendum ſit edocens, t. 1. p. 1. f. 102. c. 2. F. Alia ad Diuum Cypriannm, qua ſententiam eius de lapſis confirmat, f. 105. c. 1. A. III. ad eundem eadem de re, cohortans ſimul vt pro pace Eccleſiæ reddenda Deum precari iubeat, & de Concilio conuocando admonens, t 1. p. 1. f. 105. c. 2. & ſeq. alia eiuſdem ad Benedictum XIII. antipapam de Concilio ad tollendum ſchiſma generali indicendo. t. 3. p. 2. f. 850. c. 1. F. plures epiſtolæ Romani cleri vide Epiſtola Cleri.

Epiſtola Romani Concilii II. ſub Damaſo anno Chriſti 369. habiti ad Epiſcopos Illyrici, de Auxentii damnatione, Ariminenſis Conciliabuli nullitate & Nicæna fide ſeruanda, t. 1. p. 1. f. 513. c. 2.

Epiſtola Romani Concilii ſub Felice III. habiti ad Archimandritas Conſtantinopoli & Bythiniæ conſiſtentibus de actis ſynodi & condemnatione Acacii Conſtantinopolitani, t. 2. p. 1. f. 462. c. 2. C.

Epiſtola Romani Conciliabuli ad Ioannem XII. citatoria, t. 3. p. 2. f. 154. c. 1. C. alia ad eundem F.

Epiſtola Romani ſenatus ad Anaſtaſium Imperatorem qua nunciat Papam pacis ſemper ſtudioſum extitiſſe, ſed eam ab Acacii damnatione pendere, t. 2. p. 1. f. 564 c. 1 F.

Epiſtola Rothaldi Sueſſionenſis Epiſcopi ad Nicolaum Papam I. qua quam inique Epiſcopi deiectus ſit, quamque iniuſte omnia contra ſe facta ſint exponit petens, ſedi ſuæ reſtitui, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 483. c. 1. F.

Epiſtola Sardicenſis ſynodi generalis ſub Iulio Papa I. habitæ ad Alexandrinam Eccleſiam de calumniis Arianorum, & Athanaſio iniuſte depoſito recipiendo, t. 1. p. 1. f. 437. c. 2. E. alia ad omnes Catholicos Epiſcopos de Euſebianorum calumniis, ſceleribus & fugæ è Sardinenſi Concilio cauſis, iiſque vitandis t. 1. p. 1. f. 440. & ſeq. qui ſubſcripſerint, f. 442. E. & ſeq.

Epiſtola Sardicenſis Conciliabuli Philippoli à Semorianis habiti ad Donatum Carthaginenſem contra Marcellum, Athanaſium, Paulum Conſtantinopol. & alios Orthodoxos, t. 1. p. 1. f. 450. c. 2. F. & ſeq.

Epiſtola Sebaſtiani Epiſcopi ad Leonem Imperatorem hortatoria vt Chalcedonenſe Concilium contra nefandum Timotheum defendat, t. 2. p. 1. f. 380. c. 2. C.

Epiſtola Synodi Senonenſis ad Innocentium papam II. de erroribus Abailardi, t. 3. p. 2. f. 494. c. 1. E. reſcriptum pontificis, c. 2. C. alia exhortatoria ad Principes Chriſtianos vt elaborent pro hæreticis exterminandis, t. 4. p. 2. f. 159. c. 1. A.

Epiſtola Sergii Papæ ad Ceolfridum Abbatem qua Bedam ad ſe mitti poſtulat t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 303. c. 1. A.

Epiſtola Sergii Cyprienſis Epiſcopi ad Theodorum Papam qua fidem orthodoxam profitetur contra Monothelitas, t. 2. p. 2. f. 426. c. 1. A.

Epiſtola Sergii Conſtantinop. hæreſ... ad Cyrum Alexandrinum ſcripta, qua monothelitarum dogma de vna in Chriſto voluntate & operatione tradit, t. 2. p. 2. f. 438. c. 1. F. alia ad Cyrum Epiſcopum Phaſidis in VI. ſynodo relecta, qua D. Cyrillum, Mennam & Vigilium in Monothelitarum opinionem trahit, t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 139. A. alia eiuſdem ad Honorium Papam qua de vna vel duplici voluntate & operatione Chriſti prorſus tacendum eſſe iudicat & Sophronium contra Monothelitas certantem tacite incuſat, t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 140. D vſque ad f. 143. Reſcriptum Honorii Papæ ibid. f. 144. A. & ſeq. alia ad eundem, qua ille originem Monothelitarum aperit, veram fidem profitetur vbi extet, t. 2. p. 1. f. 388. c. 2. D.

Epiſtola Sigiſmundi Imp. ad Conc. Baſileenſi de diæta Bohemorum Ratiſponæ indicta, t. 4. p. 1. f. 223. c. 1. D. alia eiuſdem ad Eugenium vel potius oratorum Inſtructio de iniuriis ab Exercitu pontificio illatis, & filiali ſua obedientia & adhæſione, t. 4. p. 1. f. 221. c. 2. B. alia ad Eugenium IV. pro credentia legatorum ſuorum & Concilii Baſileenſis t. 4. p. 1. f. 218. c. 2. E. aliæ ad eundem pro Concilio Baſileenſi fouendo & continuando. ibidem. f. 219. c. 1. A. & c. 2. F. cum auiſamentis periculorum ex diſſolutione eius impedentium. f. 220. c 1. E. alia eiuſdem ad Concilium Baſileenſe de admittendis Eugenii IV. præſidentibus t. 4. p. 1. f. 150. c. 1. E. item alia ad Conc. Baſileenſis præſidentes, qua fortunas & vitam ſuam pro Eccleſia offert & ad Concilii continuationem exhortatur, t. 4. p. 1. f. 219. c. 1. E. alia ad Conc. Baſileenſe de concordia ſua cum Papa Eugenio. t. 4. p. 1. f. 222. c. 1. E. Alia ad idem Concilium de Frederico Saxoniæ duce contra Ericum Lauwenburg. pro electore Imperii agnoſcendo. ibidem c. 2. C. alia de victoria ſua contra Taboritas. f. 223. c. 1. B. alia qua inconcuſſe pollicetur adhærere Conc. Baſileenſi, t. 4. p. 1. f. 22... c. 2. B.

Epiſtola I. Siluerii Papæ ad Vigilium pſeudopapam, cui ambitionem & Simoniæ crimen exprobrat, & anathemate condemnat, t. 2. p. 1. f. 772. c. 1. A. II. nomine Siluerii conficta ad Amatorem de ſuis perpeſſis malis & accuſatinone falſa ibid F.

Epiſtola Simplicii Papæ I. ad Zenonem Hiſpalenſem Epiſcopum qua eum Hiſpanicarum Eccleſiarum vicarium conſtituit, t. 2. p. 1. f. 435. c. 1. B. II. eiuſdem ad Ioannem Rauennatem quem ob iniuriam in Gregorium obiurgat & qualiter eum reſtitui velit, denunciat. f. 435. c. 1. E. III. eiuſdem ad Florentinum & alios qua Gaudentium Aufinienſem ob illicitas ordinationes munere ſacerdotali & triplici parte redituum priuat, f. 435. c. 2. C. IV. ad Zenonem Auguſtum de Timothei ſceleribus quem vt exemplo Leonis & Marciani Impp. coerceat, & Eccleſiam Alexandrinam in priſtinum ſtatum reſtituat hortatur, t. 2. p. 1. f. 435. c. 2. F. occaſio ſcriptæ epiſtolæ, f. 436. c. 2. F. V. ad Acacium Conſtantinop. monens vt omni modo Timotheo Concilium Vniuerſale apud Imperat. vrgenti obſiſtat

Digitized by Google

t.2.p.1.f.437.c.1.A.&c. VI. eiuſdem ad eundē commendans eum quod Timotheo teſtiterit, & vt Imperatorem moneat Chalcedonenſis ſynodi ſtatuta ſeruare hortatur f.437.c.2.B. occaſio epiſtolæ. D. VII. eiuſdem ad Archimandritas Conſtantinopolitanos quos commendat ob Timotheum ad communionem non admiſſum, quem ſæpius damnatum oſtendit. f.437.c.2.E. VIII. ad Zenonem Imperat. cui gratulatur de recuperato imperio & vt Alexandrinum Epiſcopum ſedi ſuæ reſtituat & Leonis atque Chalcedonenſis Concilij decreta ſeruari faciat hortatur. tom.2.p.1.f.438.c.1.E. occaſio epiſtolæ ibidem c.2.F. IX. Simplicii ad Acacium Conſtantinopolit. cui gratulatur ob Timotheum Catholicum Eccleſiæ ſuæ reſtitutum f.439.c.2.A.&c. X. Zenoni Imperat. ob Timotheum Catholicum Eccleſiæ Alexandrinæ reſtitutum gratias agit, & vt Petrum Eccleſiæ eiuſdem turbatorem expellat rogat. ibi.D. XI. ad Acacium nuncians ei de literis ad Imperat. pro Petro eiiciendo miſſis & qualiter Timotheus Catholicus de recitato inter altaria ex timore Dioſcori nomine veniam petierit. tom.2. p.1. f.440.c.1.C. XII. ad Zenonem Imperat. vt Timotheum protegat & Petrum longius expellat f.440 c.2. C. XIII ad Acacium eadem de re ibidem. F. occaſio epiſtolarum trium præcedentium. f.441.c.1.B.C.

Epiſtola Simplicij Papæ XIV. ad Zenonem Imperat. laudans eum ob punitos eos, qui in Epiſcoporum cædes conſpirauerant, & Antiocheni antiſtitis factam electionem non ſeruato Nicæni Concilii ordine approbat. tom.2. p.1.f.441. c.1.D. &c. XV. eiuſdem ad Acacium Conſtantin. eadem de re. f.441.c.2.D. XVI. ad eundem, qua Calendionis Antiocheni electionem confirmat. f.442. c.1. F. occaſio epiſtolæ. f. 442.c.2. E. XVII. ad eundem, rogans vt Imperatorem moneat ne Petro Fulloni hæretico faueat, aut ad ſedem Antiochenam eum promoueat. tom. 2. p.1. f.442. c.2.F. XVIII. ad Acacium mirari ſe aiens, quod de vexationibus Alexandrinæ Eccleſiæ nihil ad ſe ſcripſerit, & monens vt pro pace Eccleſiæ reddenda Imperatorem roget. tom.2. p.1. f.443. c.2. C. quare hæc & quando ad Acacium ſcripta fuerit. t.2.p.1. f.443.c.2.E.

Epiſtola Singedimini Conciliabuli Arianorum ad Germinium Semiarianum de voce Conſubſtantialis omittenda & alia ſubſtituenda. t. 1. part.1. fol. 495. c.1. E.&c.

Epiſtola Siricij Papæ decretalis I. ad Himerium Tarraconenſem Epiſcopum de Arianis non rebaptizandis, Apoſtatis ſeparandis, religioſis, voti violatoribus, de admittendis ad clerum, de bigamis clericis & pænitentibus. tom.1. p.1. f.557. c.2.B. occaſio Epiſtolæ. fol.559.c.2.A. &c. II. ad Mediolanenſem Eccleſiam de Iouiniano hæretico eiuſque ſociis ab Eccleſia remouendis. f.559.c.2. C. reſcriptum Ambroſii Mediolanenſis Epiſcopi. f.560.c.1.D. &c. III. ad Orthodoxos ne indignus fiat Epiſcopus, ſacerdos non ordinetur homo ignotus, aut neophytus. tom.1. p.1. f.561. c.1.F. IV. ad Africanos Epiſcopos de non ordinandis pœnitentibus bigamis, viduæ maritis, extraneis, & Nouatianis recipiendis, item de continentia clericorum. t.1.p.1 f.562.c.1.A.

Epiſtola Sixti Papæ I. decretalis I. ad Chriſti fideles docens Chriſtum eſſe filium Dei & vnum cum Deo patre. tom.1. p.1.f 61 c.1.B.& ſeq. &c. II. eiuſdem de ſacris vaſis, appellanda ſede Apoſtolica & Epiſcopis à ſede pulſis. tom.1. p.1. fol. 62. c.1.B.

Epiſtola Sixti Papæ II. prima ad Gratum Epiſcopum probans ex ſcriptura Chriſtum eſſe verum Dei filium & à patre diſtinctam perſonam, & ſimul docens Epiſcopis ad ſedem Apoſtolicam appellare licitum. t.1.p.1.f.156.c.1.& 2. qua occaſione ſcripta ſit. ibid.c.2.F. II. ad Hiſpaniæ Epiſcopos de Epiſcoporum accuſatione, damnatione & iuriſdictione. tom.1. p.1.f.157. c.1.B.

Epiſtola I. Sixti Papæ III. ad Cyrillum Alexandrinum vbi extet. tom.1.p.2.f. 485. c.2.A. II. eiuſdem ad Ioan. Antiochenum cui de Neſtoriana hæreſi condemnata & pace cum Cyrillo inita gratulatur. tom.1. p.2. f.485. c.2. C. occaſio epiſtolæ. f.486. c.1.E. III. ad Orientales Epiſcopos decretalis de cauſa Sixti, & accuſationibus Epiſcoporum. tom.1. part.2. f.486. c.2. A. alia eiuſdem. ad Polychronium, Hieroſolymitanum Epiſcopum pro eius reſtitutione. t. 1.p.2.f 494.B.

Epiſtola ſynodi VII. ad Epiſcopos vniuerſos de actis ſynodi & Imaginum ſacrarum cultu contra Iconoclaſtas confirmato. t.3 p.1.ſ.2.f.103.c.2.C.

Epiſtola ſynodi prouinciæ Ciliciæ ad Ioannem Metropolitanum de Theodori Mopſueſtini nomine è ſacris diptychis eiecto. t.2.p.2.f.79.c.2.C.

Epiſtolæ ſynodales reſponſoriæ vide in nominibus propriis Conciliorum.

Epiſtola Syriæ ſecundæ Archimandritarum & monachorum, qua Hormiſdæ Papæ ſcribunt quæ pro fide ab Eutychianis patiantur, & quod ab Imperatore non auditi, Romanũ Pontificem tanquam communem Patrem interpellent. t.2.p.1.f.575. c.2.D.

Epiſtola Styliani Neocæſareenſis Epiſcopi ad Stephanum Papam VI. de criminibus Gregorii Asbeſtæ & complicum ab Ignatio Conſtantinopolitano patriarcha damnatorum, Item de Photii fraudibus ſceleribus & actis. to.3. p.2.f.108.c.1. F. & ſeq. petit denique eiecto Photio cum populo illi ex errore communicante & adhęrente exemplo aliorum Pontificum clementius agi. f.109.c.2.E.F. alia eiuſdem & aliorum Conſtantinopolitanorum ad Stephanum Papam petens ordinatos à Photio anathematis cenſura abſolui. tom.3. p.1.ſ.2. f.781.c.2.B. Reſpōſio Stephani Papę. f.785. alia eiuſdem Styliani deprecatio ad Stephanum Papam pro ordinatis à Photio. f.785. E. Reſponſio. f.786.D.

Epiſtola Sueſſionenſis ſynodi ad Nicolaum Papam I. de Nortmannorum & Brittonum feritate, & iniuriis in Actardum iniuſte eiectum & Metropolitanum ſuum. t. p.3.2.f.983. c.2.B. qui ſubſcripſerint. f.984. c.1.F.& ſeq.

Epiſtola Tarraconenſium Epiſcoporum I. ad Hilarium Papam, de Syluano Epiſcopo Calaguræ diuinatore. tom 2.p.1. f.425.c.1 D. extat cum acclamationibus f. 432.c.2. A. II. ad Hilarium Papam eadem de re. t.2.p.1.f.426.c.2.D. eadem cum acclamationibus f.432.c.2.F.

Epiſtola Taraſij Conſtantinopolitani ad Epiſcopos Antiochiæ, Alexandriæ, &c. de fidei ſuæ profeſſione & vnitate Eccleſiarum ſeruanda. tom.3.p.1.ſ.1.f.526. reſcriptum vide. f.529.

Epiſtola Taraſij Conſtantinopol. Epiſcopi ad Hadrianum Papam I. de actis ſynodi ſeptimæ & Iconoclaſtarum damnatione. t.3.p.1. ſ.1.f.711. C. alia ad eum quæ ſuppoſititia eſt. t.3.p.1.ſ.1.f.424.& f.425. c.1. C. alia eiuſdem ad eundem.

Epiſtola Taraſij Conſtantinopolitani. Patriarchæ ad Hadrianum Papam qua quantum crimen ſit Simonia ex S. ſcripturæ & SS. Patrum teſtimoniis deducit, tacite eum ſimoniæ inſimulans. tom.3. p.1.ſ.1. f.713.B.

Epiſtola Taraſij Conſtantinopol. ad Ioannem presbyterum & Hegumenum de cultu imaginum in ſynodo VII. recepto, de ſimoniace ordinantibus & ordinatis Epiſcopis deponendis etſi in communionem Eccleſiæ recepti ſint & pœniteant. t.3.p.1. ſ.1. f 717. B. alia ad Epiſcopos Antiochiæ Alexan. &c. de ſua fidei profeſſione & congreganda Oecumenica ſynodo VII. t.3.p.1. ſ.2. f.23. c.2. B. eorum Reſcriptum, fidem ſuam & religionem erga imagines exponunt, & Concilio conſenſuros pollicentur t.3.p.1.ſ.2 f.25.c.1. alia nomine ſynodi VII. ad Conſtantinum & Irenen. Auguſtos de actis ſynodi VII. & imaginum vero cultu. t.3.p. .ſ .f.102.c.1. Alia eiuſdem ad Hadrianum Papam I. de ſynodi VII. actis & victoria Eccleſiæ. tom.3.p.1 ſ.2.f.108.c.1.& 2.

Epiſtola Sophronii Hieroſolymorum Epiſcopi ad Sergium Conſtantinopolitanum, de ſuæ fortunæ mutatione & orthodoxæ fidei contra hæreticos prolixa profeſſione, ex qua in ſynodo VI. Monothelitæ refutati ſunt. t.3.p.1.ſ.1.f.113.c.2.F. & ſeq. vſque ad f.131.

Epiſtola Soteris Papæ. prima ad Campaniæ Epiſcopos de fide retinenda & defendenda contra maleuolos. t.1.p.1.f.74.c. 1. F. &c II. ad Epiſcopos Italiæ. monens ne fœminę ſacra vaſa vel pallas contingant vel altaria incendant. tom.1.part.1.f.75.c.1.A.

Epiſtola Stephani Papæ I. prima decretalis ad Hilarium Epiſcopum de infamibus ad gradus Eccleſiaſticos non admittendis, de reuerentia præpoſitis exhibenda & veſtimentis Eccleſiaſticis. t.1.p.1.f.132.c.2.B. ſecunda decretalis de accuſationibus ſacerdotum. t.1 p.1. f.133.c.2.E.

Epiſtola I Stephani Papæ III. vulgo II. nuncupati ad Hildunum cui enarrat qualiter in Galliis per S. Dionyſium à graui morbo liberatus ſit. t.3.p.1.ſ.1.f.390.c.1.A. II. ad Pipinum Regem & Carolomannum fratrem de Aiſtulphi Longobardorum Regis perfidia vindicanda. ibid.c.2. III. ad eoſdem petens & obſecrans contra Aiſtulfum Romam obſidentem auxilium ferant. f.391.c.1.D. IV. ad eoſdem eadem de cauſa. f.393.c.1.B. V. ad Pipinum Francorum Regem de regno Longobardorum Deſiderio Tuſciæ Duci tradito. qua etiam Pipinum ob liberatam Eccleſiam magnifice deprædicat. tom. 3. part.1. ſ.1 f.394. c 1.F.

Epiſtola Stephani Papæ IV. vulgo III.

ad Carolum & Carolomannum Francorum Reges qua ſub pœna excommunicationis vetat cum alia coniuge iam coniugiis copulatos matrimonio iungi. tom.3.p.1.ſ.1. f.408 c.1.B.

Epiſtola Stephani Papæ VI. ad Epiſcopos Orientales petens de Photij eiectione & Stephani eius ſucceſſoris ordinatione plenius inſtrui. tom.3. p.2. f.110. c.1. C alia eiuſdem.

Epiſtola Stephani Papæ VI. prima ad Baſilium Imperatorem, qua eum ob defenſionem Photij redarguit, & contumelias Marino Papæ obiectas refellit. t.3.p.2. fol. 107. c.1. D. ſecunda eiuſdem ad Baſilium Imper. quando is ſub finem vitæ ſeductus pro Photio contra Papam & Concilium VIII. inſurgeret. tom.3.p.1.ſ.2.f 778. E. effectus Epiſtolæ. f.780. D. E. eiuſdem V. reſponſoria ad Styliani interceſſionem pro ordinatis à Photio cenſura liberandis interpoſitam. t.3.p.1.ſ.2.f.78.

Epiſtola Stephani Papæ X. ad Wilhelmum vt al. Geruaſium Rhemenſem Archiepiſcopum, qua illum ad fortiter pro religione agendum admonet & auxilium pollicetur t.3 p.2.f.221.c.1.A.

Epiſtola Stephani Archiepiſcopi & trium Conciliorum Africæ ad Damaſum Papam de priuilegio Romanæ ſedis. t.1.p.1. f.506.c.1.D.

Epiſtola Stephani Pariſienſis Eccleſiæ miniſtri ad Gaufridum Carnotenſium Epiſcopum de cæde fratris Sanct. Thomæ prioris ad Sanct. Victorem. tom.3 part.2. f.401.c.1.C.

Epiſtola Syluestri Papę ad ſynodum Nicænam confirmatoria actorum ſynodi. t.1. p.1.f.348.c.1.E.

Epiſtola Silueſtri Papæ II. ad Azolinum Laudunenſem Epiſcopum coarguens eum perfidiæ erga Regem & Romam ad Concilium citans. t.3. p.2.f.169.c.1.E

Epiſtola Symmachi Papæ I. ad Eonium Arelatenſem Epiſcopum de Viennenſis & Arelatenſis Eccleſiæ contentione circa ordinandos Epiſcopos. t.2.p.1.f.511.c 2.A II. ad eundem qua de prædicta cauſa melius informari petit. tom.2.p.1. f.511. c.2.D. III. ad Liberium Patricium ſignificans ſe conſentire electioni Epiſcopi Aquileienſis. tom.2.part.1.fol.f.512.c.1.A. IV. ad Laurentium Mediolanenſem qua eius virtutes deſcribit. ibidem D. V. ad Cæſarium Arelatenſem Epiſcopum de bonis Eccleſię non alienandis ambitu & ſimonia vitanda & de raptoribus viduarum ac virginum communione pellendis. tom.2. p.1. f.512. c.2.C. &c. VI. ad eundem eiuſdem argumenti. fol.513. c.1.C.&c. VII apologetica contra Anaſtaſij Imperatoris libellum famoſum, quo Pontificem ob ſententiam excommunicationis in ſe latam proſcindebat. f.513.c.1.F. VIII. ad Epiſcopos confeſſores vt fortiter pro fide agant. f.515.c.1.A. IX. ad Orientales vt exilia & peregrinationes pro fide fortiter ferant, & Eutychianorum & Acacianorum communionem fugiant. tom.2.p.1.f.515.c.1 E. & ſeq. Reſcriptum Orientalium quo anathematis vinculo abſolui petunt. f.516.c.1.E.&c. X. ad vniuerſos Epiſcopos Galliæ de parochiis Viennenſis & Arelatenſis prouinciæ. f.518. c.1.E. XI. ad Cæſarium Arelatenſem eadem de re t.2.p.1.f.518.c.2.C.

Epiſtola Teleſphori Papæ decretalis ad Chriſti fideles de ieiunio quadrageſimali, celebratione Miſſæ, & hymno angelico recitando. item de Epiſcopis honorandis & accuſatoribus eorum non recipiendis. t.1. p.1 f.63.c.2.B.

Epiſtola Theophili Alexandrini Epiſcopi ad Porphyrium Antiochiæ Epiſcopum de Theodoro Mopſueſteno. t.2.p.2. f 72.c.1.C.

Epiſtola Theodoriti ad Andream Samoſatenum Epiſcopum ab Epheſo contra orthodoxam Epheſinam ſynodum conſcripta. tom 2.p.2.f.85.c.2.F. alia eiuſdem ad Neſtorium poſt orientalium cum S. Cyrillo vnionem factam. Item aliæ ad Ioannem Antiochenum. f 86.c 1.B.D.F. an poſtrema ipſius fuerit. vide ibid. F. in margine.

Epiſtola Theodoreti Cyri Epiſcopi Chalcedone ad Alexandrum Hieropolitanum ſcripta de ſtudio ſuo pro ſchiſmaticis, actis apud Imperatorem, ſuæ concionis ibidem habitæ frequentia & applauſu. t.1.p.2.f.281.c.2 E.

Epiſtola Theodoreti Epiſcopi Cyri ad Ioannem Antiochenum Epiſcopum de refutatione ſua 12. capitum ſeu anathematiſmorum Cyrilli Alexandrini. tom.1.part.2. f.342.c.1.C.

Epiſtola Theodoreti Lignidenſis Epiſcopi ad Hormiſdam Papam gratulatoria de vnione Eccleſiarum. tom.2 p.1.f.389. c.1.F.

Epiſtola Theodoreti ad Ioannem Antiochenum commentitia. tom.2.p.2 f.175. c.2.A.

Epiſtola Theodorici Regis ad Epiſcopos Romæ reſidentes de Concilio non protrahendo. tom 2.p.1.f.523.c.1.F.&c. alia eiuſdem ad Epiſcopos ſynodi pro concordia in Concilio ineunda. f.532.c.2.D. Reſcriptum Epiſcoporum ad Regem, quo teſtantur Papam ſe inuitum iudicare non poſſe & rem illam omnino nouam eſſe. f. 524.c.1.D. Alia Theodorici Regis ad Epiſcopos ſynodi, vt ipſi iuxta præſcripta Eccleſiaſtica decidant cauſam, nec in cauſa Eccleſiaſtica ſæcularium formam aut ſententiam expectent. f.524.c.2.B & ſeq.

Epiſtola Theodotij Hieroſolymorum Epiſcopi ad Ignatium Conſtantinopolit. Patriarcham, qua conſolatur eum de iniurijs perpeſſis, Heliam legatum & per illum aliquot dona mittere ſe, & alia ab eodem cum Saracenorum aliquot captiuorum dimiſſione petere ſe nunciat. t.3.p.1.ſ.2.f.612. c.2.A.& ſeq.

Epiſtola Theodoſij Imperat. ad Dioſcorum Alexandrinum Epiſcopum mandans vt Epheſi Concilium congreget. t.2. p.1. f 42.c.2.C. alia ad eundem vt Barſumam locum omnium orientalium archimandritarum tenētem Concilio præeſſe faciat. 45.c.2.C. Alia eadem de re ad ipſum Barſumam. ibid. E. Eiuſdem commonitorium Elpidio Comiti ſacri conſiſtorij datum vt Concilio Epheſino præſit, ne tumultus quis fiat. tom.2. p.1. F. 46.c.1.A. Alia eiuſdem ad Proclum proconſulem Africæ eadem de re. ibid E. Alia ad ipſam ſynodum Epheſinam ſecundam qua Flauiani contra Eutychem cauſam mandat diſcuti. t.2.p.1. f.47.c.2.B. Alia ad Dioſcorum Alexandrinum qua iubet eum Concilio Epheſino II. præeſſe. t.2.p.1.f.47.c.2.F.

Epiſtola Imperat. Theodoſij & Valentin. ad Epheſinam ſynodum qua ad falſam relationem Candidiani Comitis & Ioannis Antiocheni acta magnæ ſynodi Epheſinæ priora reſcindere & de nouo fidem diſcuti iubent. t.1.p.2.f.270.c.1.B. alia eorundem, ad Epheſinam ſynodum, qua ad falſam orientalium relationem, Cyrilli & Memnonis depoſitionem vna cum Neſtorij approbat. t.1.p.2.f.277.c.2. C. alia ad Cyrillum, quem inſtinctu Neſtorij obturbas in Eccleſia contra eum motas reprehendunt & ad excuſationem vocant. t.1.p. 2 f. 162. c.1. E. Alia eorundem ad eundem Cyrillum & Epiſcopos Metropolitanos Alexandriæ, qua ad ſynodum Epheſi conuocandam eos inuitat & hortatur. t.1.p.1. fol. 164. c.1. Alia eorundem ad ſynodum Epheſinam de fine ob quem Candidianum Comitem ad Concilium deſtinarit. t.1.p.2. f.166.c.1.C. alia ad Ioannem Antiochenum de SS. Eccleſiarum pace & vnione cum Cyrillo conſtituenda. t.1. p.2 f. 418. c.1.D. alia eorundem ad Simeonem Stylitem vt faciat Ioannem Antiochenum Epiſc. damnationi Neſtorii & Cyrillo Alexand. conſentire. t.1.p.2.f.420.c.1.A. Alia eorundem ad Acacium & Simeonem anachoretas vt pro pace Eccleſiæ Deum orent. ibidem F.

Epiſtola Theodoſij ad Valentinianum, Placidiam, Eudoxiam pro ſecunda Epheſina ſynodo & damnatione Flauiani. vide Epiſtolas Chalcedonenſis Concilij XXIX. XXX. XXXI.

Epiſtola Theodori Studitę ad ſynodum iconomachicam, qua cultum imaginum & orthodoxos ad Conciliabulum venire recuſantes defendit. t.3.p.1.ſ.2.f.205.c.1.B.

Epiſtola Theotimi Scythiæ Epiſcopi ad Leonem Imperatorem pro Chalcedonenſi Concilio contra nefandum Timotheum t.2.p.1.f.381.c.1.B.

Epiſtola Traiectenſium ad ſuos commiſſarios in Conc. Baſileenſi de factis Walrami. t 4.p.1.f.141.c.1.A.

Epiſtola Trapezundarum Imperatoris ad Eugenium IV. amica. t.4.p.1.f.241.c.2.F.

Epiſtolæ Trecenſis ſynodi anno Domini 867. habiti vide Trecenſe Concilium.

Epiſtola I. Tullenſis ſynodi anno 859. habiti ad Wenilonem Senonum Metropolitanum citatoria ad reſpondendum articulis à Carolo Rege obiectis. t.3 p.1.ſ.2.f. 552.c.1.C.&c II. ad Epiſcopos Britanniæ, vt Metropolitano ſuo pareant nec ſine eo aut ordinare Epiſcopos aut generaliter quid ſtatuere præſumant. f.552.c.2.B. III. ad Factioſos, prædis & aliis ſceleribus vacantes vt metu iudicij futuri mature reſipiſcant. f. 553.c.1.B.

Epiſtola Valentis Imp. ad Aſianos Epiſcopos qua conſubſtantialitatem Trinitatis prout in ſynodo Nicæna & Illyrica declaratum profitetur, & tenendam monet. t.1.p.1.f.493.c.1.D.

Epiſtola Valētini Epiſcopi Philippopolis ad Leonem Imp. de ſua & ſuorum tūc Concilij Chalcedonenſis firmitate, & Timothei illud improbantis impietate. t.2.p. 1.f.380.c.1.B.

Epiſtola Impp. Valent. & Marciani pro annullatione eorum quæ cōtra Flauianum Conſtan. à pſeudoſynodo Epheſina ſecunda, vel Theodoſio iuniore ab Eutychianis decepto ſtatuta fuerant. t.2 p.1.f.362.c.1.D.

Digitized by Google

Alia eorundem pro confirmandis iis, quæ à S. ſynodo Chalcedonenſi contra Eutychem & monachos illius ſtatuta ſunt. ibid. f.363.c.2. C. alia eorundem ad Concilium Chalcedonenſe pro Baſſiano Epheſiorum Epiſcopo.t.2.p.1.f.299.c.2.A.

Epiſtolæ Valentiniani Imper. & Gallæ Placidiæ ad Theodoſium Imp. tempus & occaſio.t.2.p.1.f.416 c.1.B.

Epiſtola Imper. Valentiniani & Auguſtarum ad Theodoſium Imp. de Concilio in Italia celebrando vide Epiſt. Chalcedon. Concilij. XXV.

Epiſtola Valentiniani & Marciani ad Leonem Papã de Chalcedonenſis Cõcilij celebratione. vide Epiſtolam Chalcedon. Cõcilij XXXIII. XXXIV. ad diuerſos Epiſcopos vt Nicæam conueniant XXXVI. XXXVII. ad ſynodum Nicæam. XXXVIII. ad eandem vt Chalcedonem ſe transferat. XLI. & XLII.

Epiſtola Varadati monachi ad Leonem Imperatorem pro Chalcedonenſis Concilij contra Timothei calumnias defendenda t.2 p.1.f.407.c.1.C.

Epiſtola Victoris Papæ ad Theophilum Alexandriæ Epiſcopum de celebratione Paſchatis & cauſis Epiſcoporum terminandis. tom.1. p.1. f.78. c.2. C. &c. II. eiuſdem ad Afros eiuſdem argumenti. f. 79. c.1.A.

Epiſtola Vigilij Papæ ſed ſub eius nomine ab Eutichiano conſcripta. t.2.p.2.f.3. c.2. B. II. eidem pſeudo Papæ qua reſpondet conſultationibus Eutherij C. III. eiuſdem adhuc pſeudopapæ ad Cæſarium Arelatenſem cui Siluerium verum Papam conſulenti de iniungenda pœnitentia regi Theodoberto ad inceſtuoſas nuptias reſpondet.f.4.c.2.E. IV. eiuſdem iam legitime electi ad Iuſtinianum Auguſtum quã immutatum ſe declarat & Anthimum ſocioſque hæreticos anathematizat f.5.c.1.B. V. Mennæ Epiſcopo gratulatur quod damnatis hæreticis ſanctas quatuor vniuerſales ſynodos amplectatur, & monet reſipiſcentes ab hæreſi recipi.f.6.c.F. VI. Auxanio in Arelatenſi Epiſcopatu Cæſarij ſucceſſori petenti concedit pallium. f.7.c.1.A. VII. eidem vicariam præfecturam in Gallia delegat. E. VIII. ad eundem de cognoſcenda cauſa prætentati Epiſcopi. c.2. E. IX. Epiſcopis Galliæ Arelatenſi ſubiectis, Auxanium vicarium ſedis Apoſtolicæ agnoſcant peregrinaturi ab eo formatas literas accipiant. f. 8. c. 1. A. X. Aureliano Arelatenſi Epiſcopo vices ſuas in Gallia defert poſt obitum Auxanij. f.9. c.1.F. XI. mandat epiſcopis Galliæ Aureliano obediant. f.10.c.1.A. XII. exponit Valentiniano Epiſcopo de Tomis quæ Conſtantinopoli de tribus capitulis acta fuerunt. c.2.B. XII. Aureliano Epiſcopo Arelatenſi quæ declarat nihil à ſe contra quatuor Concilia generalia & Romanorum pontificum decreta fuiſſe admiſſum hortatur ad rogandum regem Francorum, vt Gothorum regi ſcribat ne quid contra Eccleſiam Romanam admitti patiatur, f. 11.c.1.E. XIII. ibidem.

Epiſtola XIV. Vigilij Papæ ad ruſticum & Sebaſtianum qua eos excommunicat. to.2.p.2.f.11.c.2.A. XV. Encyclica ad vniuerſam Eccleſiam quæ Conſtantinopoli egerit C. huic ſubiungitur epiſtola Eutichij quæ profitetur fidem Catholicam & quæſtionem de tribus capitulis in capitulo terminandis petit. f. 12.c.1. D. XVI. ad Eutichium qua fidem eius commendat & petitioni annuit, fragmentum damnationis Theodori Epiſcopi Cæſariæ Cappodociæ ob depoſitum Zoilum Epiſcopum Alexandrum. f. 12. c.1.F. conſtitutum Vigilij Papæ de tribus capitulis ad Iuſtinianum Auguſtum. f.13.c.2.C. alia.

Epiſtola Vigilij Papæ ad Eutychium Conſtantinopolitanum, qua eius profeſſioni ſe per omnia aſſentire ſignificat, nec aliud optare quam vt vnitatem omnes habeant Eccleſiæ. tom. 2. p.2. f.49. c.1. C.

Epiſtola Vigilij Papæ, qua Ruſticum & Sebaſtianum diaconos Romanæ Eccleſiæ ob communicationem cum excommunicatis, calumnias in Leonem Papam, in ſynodum Epheſinam & ſcripta Cyrilli condemnat & deponit. t.2. p.2. f.106. c.2. & ſeq.

Epiſtola Vigilij Papæ ad Valentinianum Epiſcopum de Tomis prouinciæ Scythiæ, docens quod nihil ipſe vel Concilium Chalcedonenſe contra tria Concilia doceat, ideoque ne hæreticis hoc mentienbus & Eccleſiæ hoſtibus, inter quos Ruſticus & Sebaſtianus ſunt, credat. t.2.p.2. f.109. c.1.B.

Epiſtola alia Vigilij Papæ ad Aurelianum Arelatenſem Epiſcopum qua ſignificat quatuor ſynodorum fidem ſe per omnia tenere & contra ſentientes damnare t.2.p.2.f.109.c.2.F.

Epiſtola Vigilio Papa à Liberato attributa commentitia.t.2.p.2.f.193.c.2.F.

Epiſtola I. B. Vitaliani Papæ ad Paulum Archiepiſcopum Cretenſem, qua iubet Lappæ Epiſcopum à ſe iniuſte depoſitum reſtitui. tom.2. p.2. f.511. c.1. & ſeq. II. ad Vaanum cubicularium Imper. vt Lappæ Epiſcopum reſtitui faciat f.511.c.2 B. III. ad Paulum Cretenſem vt Lappæ Epiſcopo Eccleſias reſtituat, diaconum vxoratum corrigat, & Eulampium malæ famæ & dimittat. ibidem. F. IV. ad Georgium Epiſcopum Syracuſanum vt Ioanni Lappenſi Epiſcopo faueat. tom. 2. p.2. f.512. c.1. C. V. ad Oſuuinum Regem Saxoniæ, cui gratulatur gentes regni ad fidem conuerſas, & vt Paſcha aliaſque Apoſtolorum traditiones obſeruari faciat monet, reliquiſque mittit. ibidem. F. VI. ſub nomine Vitaliani Papæ ad monachos Siculos miſſa, vt monaſteria S. Benedicti deſolata paganorum incurſibus reſtaurari faciant. t.2. p.2. f.513. c.1.A.

Epiſtola Vrbani Papæ I. decretalis ad Chriſti fideles de vita communi, cathedris Epiſcopalibus, de non communicando communicatis, ſponſione in Baptiſmo facta, & impoſitione manus Epiſcopalis. t.1. p.1.f.87.c.2.C.

Epiſtola Vrbani Papæ II ſeptem priores vbi extent. t.3. p.2.f.408. c.2. C. VIII. ad clerum & plebem Carnotenſem de Gaufredi Epiſcopi depoſitione & Iuonis ſurrogatione. t.3. p.2.f.408 c.2. D. &c. IX. ad Rogerium Senonenſem eiuſdem argumenti. f.409. c.1. A. X. & XI. vbi reperiantur. F. XII. ad canonicos S. Martini Turonẽſis contra Simoniacos. c.2. A. &c. XIII. XIV & XV. f. 410. c.1. B. C. XVI. ad Alexium Conſtantinopolitanum Imperatorem de expeditione in terram ſanctam & crucẽ ſuſcipienda. D.

Epiſtola Vrbani Papæ II. XVII. ad Lucium Præpoſitum S. Iuuentij, de valore baptiſmi à criminoſis ſacerdotibus collati. t.3.p.1.f.410.c.2.A. XVIII. ad Alphanum Salernitanum Archiepiſcopum de priuilegio illius Eccleſiæ collato f. 411. c. 2. D. XIX. ad Piſtorienſem & Ruſticum abbates de depoſito ob ſimoniam Wezelone Moguntino Archiepiſcopo. f. 412. c. 1. A. &c. XX. ad Richerium Senonenſem & alios Francorum Epiſcopos de Rege excommunicato non abſoluendo. D. XXI. Vrbani Papæ II. ad Hugonem Lugdunenſem Epiſcopum de Roberto Abbate Ciſtercienſi ex eremo reuocanda. t.3. p. 2. f. 989. c.2. D. alia eiuſdem. de primatu Eccleſiæ Toletanæ in Hiſpania. t.2. p. 2. f.315. c.1. A. & alia ibid. c.2. B.

Epiſtolæ Vrbani Papæ III. vbi extent, vide t.3.p.2.f.653.c.2.E

Epiſtola Vrbani Papæ IV. ad Euam Recluſam S. Martini Leodienſis de feſto Corporis Chriſti. t.3.p.2.f.734.c.1.B. aliæ vbi extent vide ibidem E.

Epiſtola Vrbani Papæ VI. prima ad Archiepiſcopũ Colonienſem nuncians Clementem Antipapam eiuſque electores à ſe excommunicatos vitandos eſſe. t.3. p.2. f. 823. c.1. F. II. ad Vniuerſitatem Pariſienſem vt ſui electionem contra ſchiſmaticos pergant tueri. f. 824.c.2. A. III. ad capitulum & clerum Leodienſem laudans eos, quod Clementem vt Antipapam auerſentur. t.3. p. 2.f.825.c.1.A.

Epiſtola I. Zachariæ Papæ I. ad Bonifacium, qua Epiſcopos ab eo ordinatos confirmat & Synodi congregandæ facultatem facit t.3.p.1.f.1.f.363.c. 2. B. &c. II. ad Wittam Epiſcopum, qua Epiſcopales ſedes à Bonifacio conſtitutas confirmat. f.365.c.1. A. III. ad omnes fideles vt Bonifacio obediant, clerici ſe rectos Dei miniſtros exhibeant, & ſynodum quotannis celebrent, ibid. F. IV. ad Bonifacium, cui gratulatur de fructu prædicationis, pallia pro Metropolitanis ab eo ordinatis mittit, vſum pallij ſimul docens & condemnationem hæreticorum laudans, f.365.c. 2. F. V. ad eundem petens ſcire cur pro tribus ante poſtulatis palliis vnum iam tantum petat, & à ſacerdotio falſum quendam ſacerdotẽ ſuſpendi iubens. f. 366. c. 2. A. VI. ad eundem nuncians non eſſe iterandum baptiſma, cuius forma incõgruè tantum prolata fuit. f.367. c. 1. B. VII. ad Pipinum Regem & Epiſcopos Franciæ reſpondens conſultationibus propoſitis. f.367.c.1. E. VIII. ad Bonifaciũ, monens vt 27. capitula prioris ad ſe miſſæ epiſtolæ obſeruari faciat. t.3.p.1.f.f.f.370.c.1 D. IX. ad eundem qua ſynodi ab eo in Frãcia celebratæ acta confirmat, idq; quotannis fieri præcipit. ibid. c.2. C. X. ad eundẽm, ad nonnulla capita reſpondens & iubens Epiſcopos ad ferendum ſibi contra hæreticos ſubſidiũ commoneri. f.371. c. 2. D. XI. ad omnes Catholicos Epiſcopos, vt in pace & claritate perſeuerent & hæreſes fugiant. f.373. c.2. B. XII. ad Bonifacium eius conſultationibus reſpondens. f.374. c. 1. B. XIII. ad eundem, qua Moguntinam Eccleſiam Metropolitanã creat. t.3. p.1.f.1. f. 375. c.2. A. XIV. ad eundem, qua Fuldenſe Monaſterium à Bonifacio conſtructum nul-

Digitized by Google

olim à viris puris manibus, à mulieribus nitido linteamine excipiebatur. t. 2. p. 2 f. 297.c.2.F. acceptam abſque ineuitabili infirmitate rei icientis aut reſpuentis pœna. f. 552. C.D. à ſacerdote acceptam qui non ſumpſerit excõmunicetur. t. 1.p. 2.f. 598.D. extra ſacrificium in vſum infirmorum ſeruari antiquitus ſolet. f. 289.c.1.A.

Euchariſtiæ vſus. tom. 4. p. 2. f. 306.c.2. F.

pro Euchariſtia profana buccella dentibus admota in lapidem conuertitur. t. 1. p.1.f.585.c.1.C. ſumptâ non ſtatim ad cibum communem dilabendum. f.34.c.1.B. ieiunandum vſque in veſperam iuxta Clementis præſcriptum. ibid. à muliere irreligioſè in ore detenta in carnem conuertitur nec deglutiri potuit. t. 3. p. 2. f. 646. c. 2.E.

Euchariſtia vbi diaconis & ſubdiaconis ac clero, & vbi laicis præbenda. t. 4. p. 2. f. 445.c.2.D.

Euchariſtia quo habitu ſacerdoti extra ſacrificium communicanda. t.4.p.2.f. 499. c.2.F.

Euchariſtia quando & quo habitu ac ordine Sacerdote diſtribuenda. f. 499.c.2. E.F. à Diaconis presbyteris non præbenda. t.1.p.2.f.568.c.1.E. non diſtribuat diaconus ſine neceſſitate. t. 3. p. 2. f. 663. c. 1.D. pro pretio diſpenſans deponatur. t. 3. p. 1. f. 237.F. non in ſerico aut tincto panno ſed in lineo conſecranda & offerenda. t.1.p.1.f. 208.c.1.¶ à Tai. non niſi à Catholico presbytero ſumenda. t.3.p.2.f.407.c.2.B.

Euchariſtiæ Sacramentum quibus & qualiter adminiſtrãdum. t. 4.p.2.f.445.c.2.

Euchariſtiæ ſumptionem an & quomodo infantibus neceſſariam duxerit eſſe Innocentius Papa. t. 1. p. 1.f.624.c.1.B. olim etiam infantibus poſt baptiſmum dari ſolita. t.1.p.1.f.624.c.1.B. t. 2.p.2.f.156.c.1. hodie pueris ante annos diſcretionis non exhibenda. t. 4. p. 2. f. 216. c. 2. B. à ieiunis ſumenda. t.3.p.1.f.1.f.643.A.& f.880.c.1.D. & confeſſis. t.4.p.2.f.256. c. 2. F. à quo ſeu quando non ſumenda Chriſtiano. t. 3. p. 1. f.722.c.2.E. etiam reis ſupplicio afficiendis pridie mortis danda. t. 3. p. 2. f. 978. c. 1.E. t. 4. p. 2. f. 500. c. 2. B. defunctis non exhibenda. t.1.p.1.f.574. c.2. D. t.3 p.1.f.1.f.249. morienti petenti non deneganda. t. 2. p. 2. f. 247.E. morientibus dari ſolita. ibid. f. 556. c. 2. B. C. ab ea ſanguinis fluxum patientes non arcendi. t.3.p.1.f.2.f.530.c.1.E. intincta nemini exhibenda. t. 3. p. 2.f.543. c.1.E. quot hoſtiæ pro ægrotis ſeruandæ. t. 4. p. 2. f. 445. c.2.B. quomodo aduenis & peregrinis communicanda. t. 4.p.1.f.401. c.1.F. quibus caſibus aliquando vel deneganda vel differenda. t.4.p.2.f.216.c.5.E. & ſeq. t.4.p.2.f.217.c.1.& 2.f.418.c.1.B.

Euchariſtiæ communione qui arcendi. t.4.p.2.f.365.c.1.C.

Euchariſtiæ ad ſumptionem qui obligentur. t.4.p.2.f.322.c.1.F.c.2.B.

Euchariſtiæ frequens vſus commendandus. t. 3.p.2.f.269.c.2. C. D. t.4.p.2.f. 417.c.2.C. & quomodo ab omnibus in paſcate ſumenda ad minus quotannis. t. 3. p. 2.f.687.c.1.F. ibid. 789.c.1.D. t.3.p.1.f.1.f. 294.c.2.F.t.4.p.2.f.307.c.2.B. 365.c.1.A. f. 500.c.1.B. in paſchate non ſumentium pœnæ. t.4.p 5 250 c.1.E.f.365.c.1.B. & f.401. c.2.B. ad ægros in paſchate deferenda. t.4. p.2.f.553.c.2.C. à ſolis presbyteris porrigenda. t.1.p.1.f.280.c.2.B. negligenter tractantis aut cuſtodientis pœna. t.3.p.1.f.1.f.357.c. 2.C. vbi & quomodo ſeruanda & exponẽda. t. 3. p. 2.f.687.c.1.E.& 787.c.2. E. & f. 1005.c.2.B. t.4.p.2.f.365.c.1.E.

Euchariſtia ſub vna ſpecie. vide Communio ſub vna ſpecie.

Euchariſtiæ effectus iidem in vna ſpecie, qui in duabus t.2.p.1.f.431.c.2.A. t.4. p.1.f.276.c.1.& 2. D.F.f.277.c.1.A.E.f.278. c.2. f.280. c.1.E. f.307. c.1.E.f.322. c.1.D. c.2 B.

Sub vna ſpecie Euchariſtica tantum quantum ſub duabus continetur, concomitanter, non vi ſacramenti. f.275.c.2.A.

Euchariſtię ſub vna ſpecie ſumptionem quę Concilia probarint. f.259.c.1.A & ſeq.

Euchariſtiæ ſumptio ſub vna ſpecie miraculo comprobata. t.4.p.2.f.358.c.1.C.

Euchariſtiæ materia quæ. t.4.p.1.f.614. c.1.

Euchariſtiæ ſacramentum à Chriſto in azymis inſtitutum fuiſſe. t 4 p 1. f.696.E. & ſeq. in azymo ſine in fermentato triticeo veraciter confici poteſt. f.606.

Euchariſtiæ materia panis & vinum vitis. t.2.p.2.f.558.F. f.559.B. t.3.p.1.f.1.f.523. c.1.C. qualis panis adhibendus. ibid t.3 p.1. f.322.c.1.B.D. panis ante conſecrationem eſt typus, poſt ſanctificationem vero corpus Chriſti. t.3.p.1.f.1.f.643.A. poſt conſecrationem nec panis, nec vini ſubſtantia remanet. t 4.p.1.f.255.c.2.B. contrarium dicere eſt hæreticum, ibid. C.

Euchariſtiæ effectus. t. 4. p. 1. f. 276. f. 614.c.2 B.

in Euchariſtiæ conſecratione corpus & ſanguis Domini vere realiter ac ſubſtantialiter conficitur. t.1.p.1.f.57.c.1.D.F.& f 325. c.2.D. & t.1.p.2.f.154.c.1.A.t.4.p.1.f.255. c.1.B f.305.c.2.E f.307.c.1.D.

in Euchariſtia caro, quam Chriſtus aſſumpſit nobis veſcenda proponitur. t.1.p.2 f.39.c.2.B. verbum enim ſecundum ſe manducari non poteſt. ibid. f.39.c.2.C.

Euchariſtiæ admixtio ſimul conſecranda, vel vt alius legit: Calix admixtione Euchariſtiæ conſecrandus. t.1.p.2.f.499.c.2.B.

in Euchariſtia mens ad agnum in ſacra illa menſa ſitum incruente à ſacerdotibus immolatum attollenda, cuius pretioſum corpus & ſanguinem vere ſuminus. t.1.p. 2.f.564.c.1.C. ille agnus ſitus eſt, qui tollit peccata mundi. t.1.p.1.f 325.c.2.D. quando in ea incipiat eſſe corpus dominicum. t.4. p.2.f.307.c.1.E. tranſubſtantiatio totius ſubſtantiæ panis in corpus Chriſti. f.307. c.1 D.

Euchariſtiæ tranſubſtantiatio, dignitas, &c. Vide orationẽ Ioannis de Raguſio.

Euchariſtici ſacramenti triplex perfectio, rei, ſigni & effectus, & in quo ſingulæ conſiſtant. t.4.p.1.f.275.c.1.F.c 2.F.

Euchariſtiæ forma. t.4.p.1.f.614.c.2.B. quib. verbis diſtribuẽda t.4.p.2.f.500.c.1.A. conſecratione cur aqua calici miſcenda. t.4 p.1.f.614.c.1. vide plura Aqua, vtilitas ineffabilis. t.4.p.1.f.275.c.1.C. fructus t.4.p.2. f.307.c.1.F. manducatio ſacramentalis. itẽ ſpiritualis quid conferant homini. t.4.p.1. f.255.c.1.B, E. & ſeq. quomodo differant. ibid. D. ſacramentum gratiam & alia dona digne ſumentibus confert. Senon. Conc. t.4.p.2.f.155.c.1.A. finis aliorum ſacramentorum. t.4.p.1.f.358.c.1.F. excellentia præ cæteris ſacramentis f.306.c.1.C. ſymbolum vnitatis & caritatis. t.4.p.2.f.305.c.2. C.f.307.c.1.B.

S. Euchariſtia à S. Baſilio in columba argentea conſeruata. t.2.p.1.f.724.c.1.D. eſt ſignum maximæ caritatis Chriſti erga homines. t.4.p.1.f.253 c.1.E. circa eius cultum Indulgentiæ à Paulo III. conceſſæ, & orationes 40. horarum vbi celebrandæ. t.4 p. 2.f.446.c.1.B C. & quomodo. D. & ſeq.

Euchariſtia ad grandines & nimbos an & qualiter adhibenda. t.4.p.2.f.4..c.2.D. morituris quid præſtet auxilii. t.2.p.2.f.556 c.2.C. & ſeq.

de Euchariſtia conſtitutiones Odonis Pariſienſis Epiſcopi. t.3.p.2.f.656.c.2.E.

Euchitæ hæretici condemnantur. t.1. p.2.f.482.c.2.E. hæreſes quæ. t.1.p.1.f.591. c.2.E.

Eucherius Lugdunenſis auctor homiliarum ſub nomine Emiſſeni editarum. t.1. p.2.f.501.c.1.E.

Eucherii qui & quot. t.2.p.1.f.641.c.1.E.

Euchetæ hæretici excommunicantur. t.1.p.2.f 309.c.1.E.

Eudo hæreticus vide Eon.

Eudoxiani qui. t.1.p.1.f.543.c.1.A. hæreſis anathematizatur. f.533.c.2.F.

Eudoxia Imperatrix cur D. Ioan. Chryſoſtomo infenſior fuerit. t.1.p.1.f.585.c.1.B.

Eucctiones quæ. tom.2.p.2.f 396. c.1.f. & ſeq.

Eugenius primus Toletanus Epiſcopus quis. t.2.p.2.f.509.c.2.E. martyrio coronatur. F. Toletanus Epiſcopus Eccleſiam Toleti ædificat. f 310.c.2.C.

S. Eugenii Papæ I. vita. t.2. p.2. f.509.c.2. E. quando Pontifex factus. f.510. c.1. A. quamdiu ſederit B.

Eugenii Papæ II. vita. t.3.p.1.f.2.f.267. c.1. A. electio eius in ſchiſmate qualiter contigerit. f.267.c.1.C.D. quamdiu ſederit f.267.c.2.C.D. qualiter ſchiſma à Lothario Ludouici filio compoſitum. f.267.c.1.D. Eugenii decreta. f.267.c.2.D. & ſeq.

Eugenii Papæ III. electio & vita. quando electus, item quis & qualis. t.3.p.2.f.498 c.2.E. cedit vrbe ob furorem populi Romani. F. reſtituitur. f.499.c.2.F. qualiter exceptus. ibi. & ſeq. obitus eius. f.500.c.1. D. geſta eius. ibid. Romani populi ſub Eugenio III. furor. t.3.p.2.f.499.c.1.A. dum quæ Dei ſunt prius quam propria quærit, Victoriã de inimicis ſuis obtinet. 499.c.2. B.E. eo diuina peragente radius ſolis ſuper caput eius cum duabus columbis demittitur f.499.c.1.F. Eugenii IV. Papæ litteræ ad Concilium Baſileenſe f.17.c.1.D t.1.c.2.B. eius oratores incorporantur Concilio Baſileenſi f.45.c.2.E. laudatur à Concilio Baſileenſi ab integritate vitæ eſt ſanctitate. f.100.c.E. eius oratores in Conc. Baſileenſi qui. f.100. c.2. F f.214. c.2. F. diuerſa offert Baſileenſibus loca pro Concilio. f.112.c.1.A ob valetudinem Baſileenſi Concilio intereſſe non potuit. f.120.c.2.C. eius bullæ diſſoluentes Conc. Baſileenſe f.42.c.1.& 2. reuocantur. f.41.c.2.B. cur Baſileenſe Concilium diſſoluere intenderit. f.42.c.1. C. & f. 43 B.C. & f.212.c.1.C. Concilium generale loco Baſileenſis Ferrariæ indixit, inde propter peſtem Florentiam tranſtulit. f. 139. c.1.E. Baſileenſi Concilio adhærentes ſchiſmaticos vocat. f.140.c.1.E.

Digitized by Google

ræ hum næ nobiſcum. f. 13. c. 2. D. & f. 91. c. 2. D. neg et duas naturas in Chriſto. f. 87. c. 2. D. E. hæretici eius confeſſionis libellus Chalcedonenſi Concilio oblatus. f. 56. c. 1. F. ſymbolum Nicænum mutilatum profitetur. f. 57. c. 2. E

cum Euty he qualiter in Conciliabulo Epheſino actum. f. 58. c. 1. B. C

Eutychis de Flauiano Alexandrino Epiſcopo querelæ. f. 60 c. 1. C. D. legatos ſedis Apoſtolicæ ſuſpectos allegat f. 62. c. 1. F contra eum Conſtantinopoli acta ſub Flauiano. f. 63. c. 2. B. & ſeq. vſque ad f. 117 eius cum Mama presbytero diſputatio. t. 2. p. 1. f. 87. c. 1. D. nonniſi magna militum & monachorum corruptorum ſtipatus multitudinem ſynodum ingredi cupit. f. 88. c. 1. F. omni officio ſacerdoli priuatus & excommunicatus declaratur. f. 93. c. 2. C. qui eius depoſitioni ſubſcripſerint. f. 93. & ſeq. refugit alia credere quam ex ſcripturis habeat. f. 88. c. 1. D.

Eutychiani cur Manichæi appellati fuerint. t. 2. p. 1. f. 765. c. 2. E. ad Conc. Conſtantinopolim citatur. f. 88. c. 1. E. Cõſtantinopoli damnatus ad Imperatorem appellat. f. 97. c. 2. E. & ſupplicat. f. 116. c. 1. C. contra eum teſtes producti examinantur. f. 103. & ſeq. in Epheſino Conciliabulo II. ad gradum & honorem omnem recipitur & abſoluitur. t. 2. p. 1. f. 119. c. 2. E. & ſeq. quorum ſuffragiis ibidem & ſeq. foliis.

Eutychetes hæreticus à quo damnatus. t. 2. p. 2. f. 5. c. 2. A

Eutychius Conſtantinopol. Epiſcopus Conc. Cõſtantinop. præſes de Origeniſmo ſuſpectus. t. 2. p. 2. f. 172. c. 1. D

de Eutyche presbytero & Archimandrita, eiuſque citatione hæreſi, & damnatione Liberati Archidiaconi hiſtorica relatio. t. 2. p. 2. f. 183. c. 1. B. quæ pro & contra eum acta fuerint. ibid. & ſeq.

Eutychiana hæreſis quæ. t. 1. p. 2. f. 504. c. 1. eius coryphæi. t. 2. p. 1. f. 566. c.

Eutychiani ob quæ tria capitula dixerint ſe Chalcedonẽſem Concilium odiſſe. t. 2. p. 2. f. 43. quibus dolis ac modis Catholicos in cõciliabulo Epheſino aggreſſi circumuenerint. t. 2. p. 1. f. 48. c. 1. C. D. qui s turbas Antiochiæ excitarint. f. 442. c. 1. B. f. 40. c. 2. a

Eutychianis teſtamenta cõdere, aut hæreditatem adire, aut legata ſeu donata capere edicto Marciani Imp. vetitum. t. 2. p. 1. f. 371. c. 1. F

in Eutychianos edictum Marciani Imperatoris. f 371. c. 1. & 2.

Ex Filio Spiritũ S. prodire à quibus Patribus doceatur. t. 4. p. 1. f. 574. & ſeq.

Ex Filio & per Filium vtrum idem. f. 575. F. & f. 584. A

Ex præpoſitio in diuinis quid deſignet. f. 563. D. & f. 575.

Exactiones Eccleſiis aut Eccleſiaſticis perſonis imponẽtium pœnæ. t. 3. p. 2. f. 951. c. 2. B C. quomodo eccleſiis à Papa imponi poſſint. f. 954. c. 2. F. clero & eccleſiis nõ imponendæ. t. 3. p. 2. f. 575. c. 2. B. C. vide plura Clerici.

Examen Clericorum quomodo inchoandum & inſtituendum. t. 4. p. 2. f. 525. c. 1. C & 2. eſſe debeat. f. 524. c. 2. C. ad ordines maiores quod eſſe debeat, & de quibus. f. 525. c. 2. E. f. 526. c. 1. F. f. 527. c. 1. A. ad ordines minores. f. 526. c. 2. E. & ſeq. ad curam animarum. f 527. c. 1. F. & ſeq. ad ſacerdotiũ f. 527. c. 1. C. concionatorum. f. 528. c. 23. & ſeq.

Examen ordinandorum de impedimentis quibus & qualiter formandum. f. 526. c. 1 F. & ſeq.

Examinandi de literarum peritia & diſciplina qui. f. 524. c. 2. C

Examina & examinati clerici à Cancellario in tres claſſes & libros diſtinguendi & referendi. f. 529. c. 1 F. & ſeq.

Examinatorum iuramẽtum quod. t. 4. p. 2 f. 524. c. 2. E. eorum officium. ibid. & ſeq. quomodo, quando quot, quales & quibus eligendi. t. 4. p. 2. f. 338. c. 1. A. B. C

Examen concionatorum. t. 4. p. 2. f. 527. c. 2. B. & ſeq ijs quid vitandum f 524. c. 2. F

Excommunicationis origo & vſus præcipuus. t. 4. p. 2. f. 206 c. 1. F

Excommunicare hæreticos conforme ſententiæ patrum. t. 2. p. 2. f. 6. c. 2. C

Excommunicationis grauitas populo explicanda. t. 4. p. 2. f. 418. c. 2. B

Excommunicatio cui inferenda. t. 3. p. 1. f. 2. f. 352. c. 1. C

Excommunicatio quando obliget ad vitationem perſonarũ. t. 1. p. 1. f. 590. c. 1. D. t. 3. p. 2. f. 122. c. 1. D. t. 4. p. 1. f. 50. c. 2. B. t. 4. p. 2. f. 117. c. 2. B

in Excommunicatione mortuo abſolutio non impendenda, nec communio. t. 2. p. 1. f. 500. c. 1. A

Excommunicato ſed in extremis per presbyterum abſoluto, ſi propinqui pro eo ſatisfaciant, ſepultura non eſt deneganda. t. 3. p. 2. f 650. c. 1. D

Excommunicari non debet epiſc. ſpoliatus aut ſede pulſus. t. 1. p. 1. f. 157. c. 1. A

Excommunicatus ab alio Epiſcopo quã eo à quo ligatus eſt, non abſoluendus. t. 1. p. 1. f 338 c 1. E. t. 2. p. 2. f. 207. c. 2. A

Excommunicationi maiori ſubiacentes à quo abſoluendi. t. 3. p 2. f 600. c. 1. E F

Eccleſiaſtica ſpolia aut perſonas eccleſiaſticas captiuatas ſi ad vrbem aliquam aut caſtrũ adduci cõtigerit, capellani vrbis aut caſtri à diuinis abſtineat. t. 3. p. 2. f. 964. c. 2. C

Excommunicatum alterius ſuſcipiens ipſe excommunicatur. t. 1. p. 1. f 276. c. 1. C. f. 279. c. 1. C. f. 358. c. 2. F. t. 1. p. 1. f 569. c. 2. F. t. 2. f. 232. c. 1 E. t. 3. p. 2. f. 485. c. 1. A. f. 487. c. 1. C

Excommunicatio ſine ſcriptis & præuia cõpetenti commonitione & teſtibus non infligenda. t. 3. p. 2. f. 556. c. 2. f. 574. c. 2. C. f. 691. t. 1. F. f. 1007. c 1. E

Excommunicationis antiqua forma t. 1. p. 2. f. 500. c. 1. D

Excommunicati an & quomodo fratres appellari poſſint. t. 2. p. 1. f. 468. c. 1. D

Excommunicationes quæ & quomodo à ſolo Epiſcopo decernendæ. t. 4 p 2. f. 343. c. 2. B

Excommunicationis cenſura in quos & qualiter decernenda. t. 4. p. . f. 206. c. 2 E

Excõmunicatus ante abſolutionem nõ eſt audiendus. t. 3. p. 2. f. 623. c. 2. E

Excommunicari pro debitis mariti aut filij quando vxor & mater poſſit. t. 3. p. 2. f. 996. c. 1. D

Excommunicatio à iudice competente quamuis iniuſte lata, formidanda. t. 4. p. 1. f. 360. c. 1. E. & ſeq.

Ecõmunicandi forma. t. 3 p. 1. f. 691. c. 1. F

Excommunicatio ſobrie & caute ferenda. t. 4. p. 2. f. 343. c. 2. B. nõ niſi graui de cauſa concedenda f. 166. c. 1. E. f. 480. c. 2. A. f. 480. c. 1. E. F

Excommunicationis ſententia qualiter formanda. t. 3. p. 2. f. 731. c. 2. F. v. ſententia.

Excommunicati per Epiſcopos publicandi. t. 3. p. 2. f. 706. c. 2. A

Excommunicatus quãdo & quomodo denunciandus. t. 4. p. 2. f. 402. c. 1. C

Excommunicatis participantes vt excommunicationi ſubiaceant quæ & qualis monitio prærequiratur t. 3. p. 2. f. 753. c. 2. B

Excommunicatorum aut cẽſura Eccleſiaſtica affectorum nomina qualiter poſt octiduum diuulganda. t. 4. p. 2. f. 554. c. 1. E. F

Excommunicati nonniſi poſt publicatã à Iudice ſententiam fugiendi. t. 4. p. 2. f. 268. c. 2. E

Excommunicatorum à Parocho ſeu interdictorũ nomina ad fori Epiſcopalis cancellarium deferenda. t. 4 p. 2. f. 540 c. 2. D. & quomodo in tabulas referenda. ibidem. nomina & cognomina in tabella in ſacriſtia proponenda t. 4. p. 2. f. 553. c. 1. E

Excommunicatio etiam ante peractam culpam aliquando à B. Gregorio lata. t. 3. p. 2. f. 393. c. 2. B. C

Excommunicantis quempiam iniuſte pœna. t. 3. p. 2. f. 692. c. 1. A. 706. c. 1. B. iniuſta quomodo obliget conſcientias. t. 1. p. 1. f. 89. c. 1. E. iniuſta dupliciter dici poteſt t. 4. p. 1. f 323. c. 1. A quando teneat & non teneat. ibid. & f 592. c. 1. D

Excõmunicationis exceptio an amplius litem differat. t. 3. p. 2 f 731. c. 1. E. F

Excommunicatio in exturbatores Ludouici Patriarchæ Aquiliẽſis in Conc. Baſilienſi promulgata. t. 4. p. 1. f. 163. c. 1. D

Excommunicatio poſt appellationem legitimam lata nulla eſt. t. 3. p. 2. f. 623. c.

Excommunicati appellantes ante ingreſſum cauſæ abſoluendi. t. 3. p. 2. f. 623. c. 2. D

Excommunicati à ſuo ordinario non externo Epiſcopo abſoluendi. t. 1. p. 1. f. 221. c. 1. F

Excommunicatio ſine ſatisfactione cõgrua non eſt relaxanda. t 3. p. 2. f. 571. c. 1. A

Excommunicatus a ſuo Epiſcopo recõciliandus eſt. t. 1. p. 1. f. 196. C

ab Excommunicato oblatio non capienda. t. 1. p. 1. f. 338. c. 1. A

Excommunicato fragmenta oblationũ Domini non ſunt danda. f. 34. c. 1. E

cum Excommunicato pſallẽs in domo, loquens aut orans ſcienter communione priuandus. ibid. f. 696 c. 2. B

Excõmunicatus Epiſcopus in Concilio, aut presbyter vel diaconus à ſuo Epiſcopo ſi facere oblationem præſumpſerit, aut matutinum vel veſpertinum ſacrificium agere, nullam neq; in Concilio ſpem reconciliationis inueniet. t. 2. p. 2. f. 244. F. ſi pertinax permanſerit ab omni plebe per poteſtatem forinſecam expellendus. ibid. presbyter ſi celebrare præſumpſerit, honore ac beneficiis priuetur. p. 1. f. 570. c. 1. A. t. 3. p. 1. ſ. 2. f 230. c. 2. C. & t. 3 p. 2. f. 570. c. 1. A. f. 574. c. 1. B & F. f. 616. c. 1. D. f. 650. c. 1. C. f. 706. c. 1. E. F

Excõmunicationi per annũ ſubiacentis ſeu eã negligẽtis pœna. t. 3. p. 2. f. 624. c. 2. C

Excommunicatus quanto diutius in excõmunicatione permanſerit, tanto grauiore pœna afficiendus. t. 4. p. 2. f. 540. c. 2. E

Excommunicationem contemnentium pœna. t.3.p.1. f. 793.c.2. C. f.799.c.2. F.

Excommunicatus contumax & cenſuris inſordeſcens, vt de hæreſi ſuſpectus vitandus & contra eum procedendum.t.4.p. 2.f.343.c.2.E.

in Excõmunicatione impœnitens mortuus, poſt mortem non poteſt abſolui. t.2. p.1.f.481.c.2.D

Excommunicati ad accuſationem non [admitt]endi. t.1.p.1.f.787.E

[E]xcommunicato in neceſſitate nõ ſunt [...] ſacramenta. t. 2.p.2.f.28.c.1. D. & f.29.c.1 A

Excõmunicatus prope Eccleſiam à ſuis ſepultus intacto tumulo extra cœmeterium proiicitur. t.3.p. 2.f.185.c.2.F

Excommunicati quomodo tractandi. t. 3.p.1.f.2. f.230. c. 1. C. nec ad Reip. dignitatem, nec ad militiæ ſæcularis concilium aut iudicium vllum admittendi. t.3 p.1.f. 2. f 581. c. 2. B. diabolicæ ſubiiciuntur poteſtati. t 3.p. 2 f. 505.c.2. D

Excommunicatus ſi à ſacerdote celebraute nominatim iuſſus egredi non pareat, non niſi à ſede Apoſtolica abſoluendus t.3.p.2.f.520.c 2. C

cum Excommunicato non orandum.t. 1 p.1.f. 15.c 1.F

Excommunicato nec in cibo, nec in potu, nec in oratione aut ſalutatione communicandum. f. 85. c. 1. C t.2.p. 2. f.296.c.1. F. t.3 p.2.f. 24.c.1.A.f.96.c.2. B

Excommunicatum ſacerdos qui communicat vt puniendus, vide ſacerdos.

Excommunicato communicans ſcienter, excommunicationi eſt obnoxius.t.3.p. 2.f.267.c.2.D.f.487.c.1.C

Excommunicatorum cõmunio in quibus qualiter vitanda. t. 3. p. 2. f.122. c. 1. D

cum Excommunicato communicatio triplex.t.1.p.1.f.15.c.2. B

Excommunicatus clericus vel laicus ſi in altera vrbe recipiatur, excipiens ſimul & exceptus communione priuandi. t.3. p. 1. f.571.c.1.A.f.624.c.1.E

Excommunicato à Papa in eadem domo non cohabitandum.t.3.p.2.f. 297. c. 2. D.quando vitandi. t.1.p.1.f.336.c.1.A.t.4.p. 1.f.5[...]c.t.4.p.2.f.206.c.1. F. t.1.p.1.f. 336.c. 1.A

Excommunicati domus non adeatur. t. 1.p.1.f.598.E.t.2.p.2.f.247.F

Excommunicati non omnes æqualiter vitandi.t.3.p.2.f.432.c.1.A

Exceptio quãdo admittẽda. t 3. p 2 f.57. c 2.F.rationabilis iudici admittenda.f 631. c.2.D. rationabilem quæ inducant. ibid.

Exceptionum alia prima, alia ſecunda, & quænam vtraque. t 3.p.2.f.631.c.2.E

Excuſari nequit qui occupat aut retinet res Eccleſiæ aut ſacerdotis. t.2.p.2.f.29.c.1. F. pœna ſi contumax ſit. ibid.

Executio realis vel perſonalis in cauſis Eccleſiaſticis & ciuilibus fori eccleſiaſtici quomodo facienda. t. 4. p. 2. f. 343. c. 2.C

Exempti quando & qualiter à Diœceſanis, & locorum ordinariis puniendi & coercendi iuxta Concil. Lateran. & bullam Leonis X. t.4 p 2.f.98.c.1. B. & ſeq. [...] A. tam regulares quam ſæculares [...] publicas proceſſiones vocati com[...] arctior obſtet clauſura. t. 4. p.2.f.341.c.2.C

Exemptorum viſitatio qualiter inſtituenda. t.4.p.2.f 243.c.1.B

Exemptiones à Gregorio Papa X I.factę quæ validæ, & quæ reuocatæ. t.3.p.2.f.942. c.1.C.D

Exequiæ quomodo mortuis impendendæ. t.4.p. 2. f. 195. c. 2. B. D. 383.c.1. & 2.

pro Exequiis quid accipere liceat: t. 2.p. 2.f.396.c.1.E

Exequiæ & anniuerſatiæ mortuis gratis præſtandæ. t. 3. p.2. f.556.c.2.E. f. 695.c.1.B. t.4.p.1. B.t.4.p 2.f.283.c.2.E

Exequiæ defunctorum cum oblationibus ſine pompa celebrandæ. t.4.p.2.f.248. c.2.C

Exequiarum officiũ quomodo Epiſcopis Chorepiſcopis & Archidiaconis præſtandum. t.1.p,1.f.262.c.1.C

Exercitus cõpulſores quis.t.2.p.2.f.506. c.2.A.B

Exinanitio naturæ diuinæ an quę & qualis in Incarnatione Verbi facta.t.1.p.2.f.14. E.F. f.16. A

Exomologeſis quid. t.3.p.1.f.1. f.332. c.2. A

Exomologeſis & Litaniæ diſcrimen.t.3. p.t. f.2.f.201.c.1 B

Exonaba, Oſſonoba nunc Luſitania nominata quæ? t. 2.p.2.f.223.c.2.F

Exorciſtæ officium quod. t.2.p.1.f.500. c 2. E. t.3.p.1.f.2. f.211.c.1 F. 64. 2.f.380. c.1.C.in ieiuniis & orationibus exercendi. t.4.p.2. f.530.c.2.D

Exorcizare energumenos nec ſacerdos nec clericus ſine facultate Epiſcopi præſumet. t.4.p.2.f.443.c.1.F

Exorcizanti quæ obſeruanda. t.4.p.2.f. 443.c.2.A. & ſeq.

Exorciſta quomodo ordinandus. t.1.p. 1.f.588.c.2. E

Exorcizare non licet qui ab Epiſcopis ordinati non ſunt. t.3.p.1.f.244 can.26.t.3. p.t.5.2.233.c.1.A

Expectatiuæ in Delphinatus regno & comitatu à Pontificibus Romanis non cõcedendæ. t.4.p.2.f.114.c.2.F

Expectatiuæ gratiæ abolentur. f.72.c. 1. B. E. f.338.c.2. A

Expeditio pro terra ſancta recuperanda ſub Cœleſtino Papa III. t.3.p.2.f.695. c.2.E

in Expeditionem pro terra ſancta quæ contributiones impoſitæ. f 696.c.1.E

Expeditio in terram ſanctam ab Vrbano II. promota. f.408.c.1.D

Explicatio rei non eſt ſemper additio dicenda.t.4 p.1.f.444.c.1.D

Expœnitens quis. t.2. p.2.f.243.C

Expoſiti inuentio olim quomodo publicanda. t.1.p.2.f.502.c.1.E

Expoſitum inueniens Eccleſiam conteſtetur. t.1.p 2.f.502.c.1.E

Extra Eccleſiam nulla ſalus. t. 1. p. 1.f. 699.c.1.B

Extrema vnctio quibus, quo habitu ac comitatu, & qualiter viris ac mulieribus conferenda.t.4.p.2.f.448.c.1.& 2. verum ſacramentum. f.312. c.2.F. f. 313. c.2.F. vere gratiam confert. Senon.Conc.f.155.c.2.D. ſi in ea per errorem aliud oleum v. g. chriſmatis aut catechumenorum adhibuerit, vnctionem vero oleo infirmorum cum forma reiterabit. f.501. c. 1. D. etiam ſenſuum officio deſtitutis impendi poteſt. f. 418.c.2.D.effectus, f.312.c.2. D. f.314.c.1.A

Extremæ vnctionis canones. t.4. p. 2. f. 313.c.2.F. inſtitutio. f.311.c.2. A. B. f.314.c. 1.A.materia & forma. f.31[.].c.2.C.miniſter. C E. f.314.c.1. B. quibus & quando conferenda F. quomodo impendenda. f.198. c.1. B. f 2[.]8.c.1.F. quo tempore & modo. f.368.c.1.C à quibus. t.1.p.1.f.609.1.2.D. t. 4.p.2.f.501.c.1. E non conferenda infantibus nondum vſum rationis habentibus. f. 501.c.1.D

Extrema vnctione deſiſtendum ſi æger animam efflauit. t.4.p.2.f.501 c.1.E

Extremam ob vnctionem à ſe in muliere neglectam vt doluerit Malachias Epiſcopus. t. 3.p.2.f.501.c.1. F

Extremam vnctionem contemnens Eccleſiaſtica ſepultura priuandus. Conc.Colon.t.4.p.2.f.250.c.2.F

Exuperius Tololanus Epiſcopus. t.1.p. 1.f.612. c.1. F. quis. f.613.c.2.B

F.

FAbiani Papæ vita. t. 1. p.1. f. 94. c.2. E. quando & quomodo factus Pontifex. f.95 c.1. A quamdiu ſederit, C. martyrio coronatur. ibid. Eccleſias ædificat. f.95.c. 1. E. acta alia, vide f. 95. c. 1. & 2. quamdiu ſedes vacauit ibid. c.2. B

Facinoroſi & flagitioſi diſcrimen. t.4.p. 1.f.304 c.2.a. f. 32.c.1.E

Facinori manifeſto qui deſinit obuiare, non caret ſcrupulo ſocietatis occultæ. t. 2.p.2.f. 433.c.2.C

Falſam epiſtolam ab Apoſtolica ſede deferens aut falſo impetrans qualiter tractandus. t 3.p.2.f.126.c.2 E

Falſarius piarum literarum ſacrilegus. t. 3.p.1.f.2.f.445.c 1.E

Falſarius literarum ſummi Pontificis in monaſterium detrudendus & beneficio priuandus. t.3.p.2.569.c.2.F

Falſarij & falſariis quocunque modo cooperantes excommunicati. t.3. p.2.f.997. c.1.A

Falſariorum pœna. t. 3.p.2.f.992.c.1 D

Famoſam chartam in alium ſcribens flagelletur. t.3. p.1. f.1.f.438.c. 2. C legens aut cantans excommunicetur, f. 1. f. 439.c.1. B. f.438.c.2.F

Fana gentilium non Chriſtianorum erant. t.1.p 1.f.249.c.2. E

Faſcinantium pœnæ. t. 4. p. 2. f. 544. c.1.B

Fauſti Regienſis epiſtola, an in Concilio Arelatenſi III. approbata fuerit. t.2 p.1.f. 633. c.1. B. eius libellus de Gratia & libero arbitrio. ibid. C, epiſtola eiuſdem ad Lucidum. D. anathematiſmi Fauſti Regienſis. F. profeſſio eiuſdem. c 2 B

Fauſtinus quis. t.1.p.1.f.573.c.2.E

Felicis Papæ I. t.1 p.1.f. 163.c.1.C. quando Pontifex factus. ibidem. D. tempus ſedis. E. martyrium quando paſſus. E. epiſtola decretalis prima ad Paternum Epiſcopum, de pulſatione Epiſcopi & eius iudicio. f. 163. c. 2. D. II. eiuſdem de authoritate iudicis ſedis Apoſtolicæ, & Epiſcopis accuſatis. f. 164. c. 2. C. III. ad Benignum Epiſcopum, docens filium vere videre Patrem, eique æqualem eſſe. f. 166. c. 1. A. IV. ad Maximum Epiſcopum & clericos Alexandriæ de Chriſti

Digitized by Google

humanitate & diuinitate fragmentum. f.167.c.1.A. an ea Felicis ſit. B. qua occaſione ſcripta. C

Felix II. Dei conſilio fit Romanus Pontifex. t.1.p.1.f.466.c.2.A. an à pontificatu deiectus. ibid. D. ab Arianis Liberio ſubrogatur. f.466.c.1.D. an fuerit Coepiſcopus Liberij. ibid. E. ſemper extitit Catholicus, licet Arianorum communione pollutus. f.46[illegible].c.1.F. ex ſchiſmatico Pontifex factus Arianorum & Euſebianorum, quibus ante fauerat perſecutor extitit. f.465.c.1.F. f.4[illegible]7.c.1.B. qualis & à quibus Pontifex factus ſit. f.496.c.2.C. quando legitimus eſſe Pontifex inceperit. ibid. D. quamdiu ſederit. f.496.c.2.E. an Conſtantium hæreticum declarat. ibid. B. vita. t.1.p.1.f.496.c.2.A. quomodo in martyrologiũ relatus ſit. t.1.p.2.f.497.c.1.A. obitus. t.1.p.1.f.496.c.2.C & f.491.c.1.A. de ſucceſſore eius hæreticorum fabula. C.D

Felici Papæ II. an Leo quædam Arianus ſurrogatus ſit, vt Magdeburgenſes calumniantur. t.1.p.1.f.497.c.1.C

Felicis Papæ III. vita. t.2.p.1.f.445.c.2.A. quando pontifex factus. ibid. D. acta illius, ibid. B.E. eius apparitio, quam ſederit. f.446.c.1.F. ibid.

Felicis Papæ III. decretũ de regia voluntate in cauſis Eccleſiaſticis ſacerdotib. poſtponenda. f.455.c.2.C

Felicis Papæ IV. vita. t.2.p.1.f.654.c.2.C. à quo & quando pontifex factus. f.634.c.2.D. quamdiu ſederit. f.635.c.1.C. Papa ceſſit papatu. t.4.p.1.f.97.A

Felix Epiſcopus Aptungitanus à Donatiſtis accuſatus proconſulari ſententia abſoluitur. t.1.p.1.f.221.c.2.D

Felix antipapa Nicolao Papæ V. rogatu Concilij & Imperat. Friderici III. libere cedit. t.4.p.1.f.733.c.2.D

Felix & Sabinus in Cõcilio Eliberitano qui. t.1.p.1.f.199.c.1.F

Felix Vrgelitanus Epiſc. cur Ratisbonæ condemnatus. t.3.p.1.ſ.2.f.140.c.2.B. reſipiſcit. f.141.c.1.A

Feliciana hæreſis quæ. t.3.p.1.ſ.2.f.164.c.1.D. refutatur epiſtola Hadriani Papæ I. ſ.2.f.141.c.1. vſque ad f.144. & per libellum Sacroſyllabum Concilij Francofurtenſis. ſ.2.f.144.c.2.

Feliciſſimus ſchiſmaticus in Concilio Carthaginenſi III. condemnatur. t.1.p.1.f.126.c.1.C. ſcelera. f.116.c.2.F

Ferdinandi Hiſpaniarum Regis mandatum ad vniendum & incorporandum ſe Concilio Lateranenſi. t.4.p.2.f.23.c.1.A

Ferdinandus Carolo V. abdicanti ſe ſucceſſor ſurrogatur. t.4.p.2.f.358.c.2.B

Feria IV. quare magis colenda. t.3.p.1.ſ.2.f.522.c.1.A

Feria V. cœnæ Domini eo loco qua ſacra hoſtia reconditur, ſemper aliquis ſacerdos aut clericus excubabit. t.4.p.2.f.556.c.1.E

Feria ſexta ante Paſcha paſſionis myſterium populo explicandum. t.2.p.2.f.347.E. ea die qui ieiunium ſoluerit à paſchali gaudio & communione depellendus. f.347.F

à carnibus abſtinendum, & cur. t.3.p.1.ſ.2.f.522.c.1.B

qui feſti olim excepti fuerint. ſ.2.f.522.c.1.B

cuiuſuis hebdomadæ in honorem & memoriam paſſionis Chriſti campana pulſandum & quid orandum. t.4.p.2.f.403.c.2.F. paraſceues qualiter ſtatâ horâ crux S. proponenda & religioſe adoranda. f.531.c.2.E.F. & ſeq.

Feriæ cur inſtitutæ. t.4.p.2.f.200.c.1.F. quid in iis agendum. c.2.A

Feriatio quæ dici Dominici aut Sabbathi vetita. t.1.p.1.f.249.c.2.F

Fermentum an & quomodo ſacramentum appelletur. t.1.p.2.f.610.c.1.D. & cur ſic dictum. f.209.c.1.E. diebus Dominicis per titulos Romæ mitti ſolitum. f.609.c.2.A

ab eo quibus diebus abſtinendum. f.582.c.2.F. eius vſus quis f.610.c.1.F

Fermentatus panis in Eccleſia conſecratus à fidelibus in ſymbolum vnionis ſumi ſolitus. t.1.p.1.f.209.c.1.C

Ferrariæ deſcriptio. t.4.p.1.f.723.c.2.D

Ferraria pro Synodo œcumenica à Græcis petitur. t.4.p.1.f.419.D. ab Eugenio IV. decernitur. ibid. E

Ferrarienſe Concilium inter conciabula patres Concilij Baſileenſis, cæteri tam Græci, quam Latini inter œcumenica numerant. c.2.A.F. f.146.c.2.D. decernitur Florentiam ob peſtem & penuriam transferendum. f.492.F. vide Florentinum.

Feſtum inuentionis S. Crucis inſtituitur. t.1.p.1.f.207.c.2.E. an à Græcis celebretur. ibid. C. Pentecoſtes vide Pentecoſte. Corporis Chriſti celebrantium indulgentiæ. t.3.p.2.f.1004.c.2.D. & ſeq. Conceptionis B. Mariæ, vide Conceptio. animarum quomodo celebrandum. t.4.p.2.f.421.c.2.A. annunciationis Dominicæ quando & qua ſolennitate celebrandum. t.2.p.2.f.519.c.1.C. Paſchæ & Natiuitatis Domini, vide Paſcha & Natiuitas.

Feſta Natiuitatis Ioannis Baptiſtæ, Natiuitatis Chriſti, Epiphaniæ, Purificationis &c. quando celebranda. t.4.p.1.f.615.c.2.

Feſtum Viſitationis B. Mariæ mandatur celebrari in Conc. Baſileenſi. ibid. p.1.f.90.c.1.D

in Feſto Cathedræ S. Petri gentilium ritus omittendi. t.2.p.2.f.230.c.1.D

Feſta eodem die per Eccleſiam totã celebranda. t.2.p.2.f.518.F. Anglis celeberrima quæ. t.3.p.2.f.700.c.2.D. Item vulgaria. E. Eccleſiæ Catholicæ celebranda & quomodo. t.3.p.1.ſ.2.f.139.c.2.B.C. f.201.c.1.E. t.4.p.1.f.523.c.1.E. & ſeq. t.4.p.2.f.347.c.2.D. f.363.c.2.E.F. f.41.c.1.& 2. ac ſeq. gentilium abolenda. ibid. ſ.1.f.246.A. Apoſtolorum ſumma veneratione celebranda. t.3.p.1.f.142.c.2.D. incidentia populo denuncianda. t.3.p.2.f.788.c.2.A

Feſta iuxta ritum Ambroſianum in ſolemnia & non ſolemnia diuiduntur. t.4.p.2.f.458.c.1.A. ſimplicium & duplicium diſtinctio in eo non vſitata. ibid. abſque omni opere forenſi debita veneratione celebranda. t.3.p.3.f.978.c.2.B. toti cultui diuino conſecrandæ. t.4.p.2.f.145.c.1.C. quæ iuxta conſtitutionem Laurentij Card. in foro celebranda. t.4.p.2.f.145.c.1.E

in Feſtis Paſchæ, Natalis Domini vel Pẽtecoſtes ſi quis ciuis feſtiuitati intereſſe neglexerit, triennio communione priuandus. t.2.p.1.f.557.c.1.F

in Feſtis Martyrum oblationes & communicatio fidelium fieri ſolita. t.2.p.2.f.541.c.1.F

Feſtis & Dominicis diebus, item ieiuniorum nulla placita ſecularia facienda. t.3.p.2.f.142.c.2.E. à iudiciis & ſententia mortis ferenda omnino ceſſandum. t.3.p.1.ſ.2.f.523.c.2.A. item ab omnibus iudicialibus. t.4.p.2.f.434.c.1.E

Feſti dies qui in diœceſi Treuerenſi ſolennes habendi. t.4.p.2.f.272.c.1.E

Feſti dies in diœceſi ſeruandi etiam ab Exemptis. f.341.c.2.B

Feſtis diebus nundinæ, ludi equeſtres ſpectacula inania, choreæ, &c. prohibita. t.2.p.2.f.282.F. t.4.p.2.f.583.c.2.E. f.363.c.2.E.F. t.3.p.1.ſ.2.f.272.c.1.F. ad ſpectacula vadens omiſſo Eccleſiæ cõuentu excommunicetur. t.1.p.1.f.590.c.2.B

Feſti dies ad quid ab Eccleſia inſtituti. t.4.p.2.f.413.c.1.C. f.494.c.1.D.E

Feſtis diebus quænam agere vetitum ſit. t.4.p.2.f.413.c.1.D.E.F. & ſeq. quæ ſpiritualia exercitia ſuſcipienda. f.413.c.2.D.E. & ſeq. fol. fidelib. Miſſa tota audiẽda. c.1.C. Dominicis diebus officiũ Miſſæ, & horarũ canendum. f.457.c.1.C. veſperæ in pluuialibus à Canonico hebdomadario celebrãdæ. f.457.c.1.B. quo modo & habitu diuinum officium Miſſæ & horarum peragendum. f.4[illegible].c.1.& 2. ante Miſſam auditam non proficiſcendum. t.4.p.2.f.493.c.2.E. Eccleſiaſticis non niſi neceſſitate. F. Miſſa in parochiali Eccleſia non omittenda. t.4.p.2.f.58[illegible].c.2.C.D

Feſtis de diebus ſpecialis liber edendus in qualibet diœceſi. t.4.p.2.f.551.c.2.B

nihil venale proponendum, multominus id in Eccleſiæ veſtibulo ferendum aut ambitu. t.4.p.2.f.584.c.1.F. templa ſolito magis ornanda, & cur. t.4.p.2.f.494.c.1.D.E

Feſtus Senator Roman. cauſa ſchiſmatis Laurentiani. t.2.p.1.f.505.c.2.D. quæ Anaſtaſio Imperatori pollicitus fuerit. ibid.

Feuda Eccleſiæ à ſucceſſoribus quomodo renouanda. t.4.p.2.f.58[illegible].c.2.C

Feudi ſecularis cauſæ non pertinent ad Eccleſiam. t.3.p.2.f.572.c.1.F

Fibularenſes qui. t.2.p.2.f.124.c.2.F

Fides iuxta quatuor primas vniuerſales Synodos recipienda. t.2.p.2.f.5.c.1.D

Fides Catholica illibate ſeruanda. t.2.p.2.f.6.c.2.B

Fides cur non dicatur tendere in hominem Deitate ornatum. t.1.p.2.f.368.c.1.C. noſtra lucerna quomodo dicta. t.3.p.1.ſ.2.f.116.c.1.C. bonis operibus exornanda. t.3.p.1.ſ.2.f.282.c.1.E

Fides Catholica fundamentum Chriſtianæ religionis. t.3.p.1.ſ.2.f.282.c.1.D. in Cõcilio Epheſino per chartam miraculoſe manifeſtata. t.4.p.1.f.106.c.2.B. Fidei Nicænæ ſymboli expoſitio à B. Cyrillo. t.1.p.1.f.322.c.1.A. t.1.p.2.f.159.c.2.E. f.256.459.c.2.B. & ſeq. foliis. t.3.p.1.ſ.2.f.134.c.1.B. definitio. f.561.c.1.B. in Concilio Chalcedon. recipitur, t.2.p.1.f.218.c.1.A. & ſequen. qualiter contra hæreſes compoſitum, & à Patribus explanatum. t.2.p.1.f.345.c.2.C

Fidei formula duplex altera Concilio Nicæno propoſita. t.1.p.2.f.572.c.1.A. altera in eodem edita. ibid. E

Fidei regula in Toletano Concil. I. prouinciali ſub Anaſtaſio quando edita. t. 1. p. 1. f. 626. c. 1. B. quid de ea viri docti ſentiant. ibid. & ſeq. contra Priſcillianiſtas edita, & in Braccar. Conc. retecta. t. 2. p. 2. f. 209. c. 1. D. ſymbolum Conſtantinopolitanum 150. Patrum. t. 2. p. 1. f. 166. c. 1. B

Fidei non tantum augmentum ſed etiam initium à gratia diuina procedit. t. 2. p. 1. f. 638. c. 2. A. lumen ad veritatis diuinæ cognitionem neceſſarium. t. 1. p. 1. f. 378. c. 1. E. & ſeq.

Fide profeſſio Iuſtiniani Imperatoris. t. 2. p. 2. f. 151. c. 2. B. & ſeq. profeſſio Epiſcoporum & presbyterorum Gothieæ gentis. f. 275. B. ſymbolum ante communionem antiquitus recitari ſolitum & cur. f. 278. c. 1. D. E. ſymbolum ante orationem dominicam voce clara per omnes Eccleſias populo prædicandum. f. 280. A. ſymbolum Nicænum quomodo non iiſdem ab omnibus verbis recitetur. f. 287. c. 2. E. cõſtantia quę eſſe debeat. f. 401. c. 1. C. D. & c. 2. B. C. & ſeq. orthodoxæ fundamenta in Romana ſede quærenda. f. 422. c. 1. D

Fidei ſymbolum Epheſinum. 451. c. 2. definitio Chalcedonenſis. f. 453. c. 2. F. & ſeq. Fidei definitio V. Synodi. f. 453. c. 2. B. & ſeq.

Fidei confeſſio Conciliis præmitti ſolita. f. 555. c. 1. B. cur? t. 3. p. 1. f. 133. c. 2. E

Fidei expoſitio Mediolanenſis Synodi. ſ. 1. f. 14. c. 1. D

Fidei orthodoxæ inſignis & prolixa contra Arianos, Neſtorianos, Eutychianos, Monothelitas & alios priorum temporum profeſſio Sophronij Nicomedienſis Epiſcopi. ſ. 1. f. 115. vſque ad f. 131.

Fidei ſymbolis quomodo nihil addendum vel minuendum. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 134. c. 1. B. C

Fidei explicatio VI. Synodi œcumenicæ. ibid. ſ. 1. f. 184. C

Fidei myſteria laicis implicite, Eccleſiaſticis explicite & diſtincte credenda. t. 3. p. 2. f. 962. c. 1. B

Fidei profeſſio Theodori Hieroſolymitani Patriarchæ ad VII. Synodum miſſa. t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 532.

Fidei ſymbolum Conſtantinop. 150. Patrum. t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 183. B

Fidei dogmatum concordia quanta ſecum commoda etiam pacis politicæ conferat. t. 4. p. 1. f. 625. & ſeq.

Fidei concordia eſſe nequit, vbi propriã quiſq; de dogmatis fidei opinionem ſequitur & tuetur. t. 4. p. 1. f. 630. C

Fidei concordia ſine authoritate ſynodorum & vnius capitis eſſe nequit. t. 4. p. 1. f. 628. c. 1. F. & f. 630. C

Fidei quæ ſunt ex ſolo literali ſenſũ S. Scripturæ petenda ſunt. t. 4. p. 1. f. 249. c. 2. A

Fidei ſuæ confeſſionem ſcribere aliiſq; offerre pluribus veterum vſitatum. t. 4. p. 1. f. 480. B

Fidei controuerſias diſſoluendi modus optimus. t. 4. p. 1. f. 636. A. B. rudimenta cũ rudimentis grammatices cõiungenda. t. 4. p. 1. f. 492. c. 2. B. C. Chriſtianæ rudimenta omnes filij à parentibus, diſcipuli à Magiſtris docendi. f. 493. c. 2. B. qualiter à curatis in confeſſione, inter Miſſarum ſolennia & in veſperis populo explicanda & inculcanda. f. 493. c. 1. C. D. E. & ſeq.

Fidei profeſſio à bibliopolis exigenda. f. 551. c. 1. A. exigenda ab omnibus publice vel priuatim quacunque in facultate profitentibus. f. 567. c. 2. F. & ſeq. exigenda ab omnibus concionaturis tam ſæcularibus quam regularibus. f. 568. c. 1. C. edenda omnibus ad cathedralem Eccleſiam promouendis, & promotis. f. 567. c. 2. D. alias fructus non reddunt ſuos. ibid. à promotis ad parochias vel curata beneficia intra bimeſtre in manibus Epiſcopi edenda. t. 4. p. 2. f. 567. c. 2. E. exigenda ab omnibus in SS. Theologiæ, Iurium, & artium facultatibus magiſtris promouendis. f. 568. c. 1. D. ab ordinandis Epiſcopis. t. 1. p. 1. f. 591. c. 1. F. item à Papa in ordinatione facienda. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 814. c. 1. C. & ſeq.

de Fide ſemel in Cõcilio definita publice non diſputanda edictum Impp. Valentiniani & Marciani. t. 2. p. 1. f. 252. c. 1. C

Fide magis quã armis debellatur hoſtis. t. 2. p. 2. f. 5. c. 1. C

Fide confiteri an ea ſola ſufficiat quæ in ſcriptura & primis conciliis expreſſe continentur. t. 2. p. 2. f. 382. c. 2. B

in Fide nouitas omnis vitanda. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 131. c. 1. D

Fides ſola non iuſtificat. Conc. Senon. t. 4. p. 2. f. 158. c. 1. B. f. 289. c. 2. D

Fides ſola quid. f. 291. c. 2. F. non quolibet peccato mortali perditur. f. 290. c. 1. F. manet amiſſa etiam gratia. f. 291. c. 1. E

Fidei Chriſtianæ compendium à Clemente Papa conſcriptum. t. 1. p. 1. f. 30. c. 1. A. & ſeq.

Fidei virtuti quomodo & qualiter ſtudendum. f. 37. c. 1. C. & ſeq.

Fidei profeſſio Synodi Antiochenæ cõtra Paulum Samoſatenum ſcripta. f. 160. c. 2. C. & vbi concepta. f. 161. c. 2. E

Fidei myſteria non humanis ratiocinationibus, ſed fide diſcenda. t. 1. p. 1. f. 317. c. 2. D

Fidei ſymbolo Nicęę quot & qui Patres ſubſcripſerint. t. 1. p. 1. f. 322. c. 1. F

Fidei ſymbolũ Athanaſij. t. 1. p. 1. f. 419. c. 2. C. vbi & quando cõpoſitũ. f. 419. c. 1. C. qua occaſione. f. 420. c. 1. B. quæ eius pars & cur à Græcis truncata. ibid. C. cur ab exule Athanaſio conſcriptum dicatur. D. an in puteo. ibid.

Fidei formulæ quatuor in Conc. Antiocheno ab Arianis editæ. t. 1. p. 1. f. 416. c. 1. F. & ſeq. alia prolixior in Antiocheno II. Cõcil. edita. f. 421. ab occidentalibus reiicitur, & cur. f. 422. c. 1. A. Sardicenſis Concilij fictitia. f. 449. c. 2. D

Fidei formula V. à Semiarianis in Conciliabulo Sardicenſi edita. f. 450. c. 2. C. & f. 455. c. 1. A. alterius editionis.

Fidei Catholicæ forma in Pariſienſi Concilio ab Epiſcopis Gallicanis expoſita. f. 490. c. 1

Fidei ſymbola quæ maxime veteres fecerint. t. 1. p. 1. f. 522. quanti à Patribus antiquis factum. t. 1. p. 1. f. 522.

Fidei ſymbolum Conſtantinopolitanũ. f. 536. c. 2. F. & f. 536. c. 1. D. quando & à quo vox *Filioque* ſuperaddita. f. 543. c. 2. F

Fidei regula in Concilio Toletano I. anno Chriſti 400. edita. t. 1. p. 1. f. 599. E

Fidei formula & anathematiſmi Neſtorio hæreſiarchæ à B. Cyrillo ex Synodo Alexandrina propoſita. t. 1. p. 2. f. 152. c. 1. B. & f. 155. c. 2. F

Fide non credimus quod videmus. t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 652. E

Fidem noſtram tendere in Chriſtum vt Deum & hominem probatur prolixe à B. Cyrillo per totum nouum teſtamentum. t. 1. p. 2. f. 72. c. 1. & ſeq. & f. 84. vſque ad f. 90.

Fidem aliam præter Nicænam proferẽ aut componens ſi clericus ſit deponendus ſi laicus excommunicandus t. 1. p. 2. f. 263. c. 2. E. F. qui decreto huic in ſynodo Epheſin. ſubſcripſerint. ibid. & ſeq.

Fidem iuratam principi violare quãtum crimen. t. 2. p. 2. f. 357. & f. 358.

Fidem quomodo multi verbis prædicẽt & teneant; ſed operibus negent. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 300. c. 1. F. & ſeq.

Fideiuſſor an & quomodo poſſit eſſe clericus. t. 1. p. 1. f. 16. c. 1. B

Fideiuſſio Religioſi quando teneat. t. 3. p. 2. f. 693. c. 2. E

Fidelis infidelem ſequi non cogitur. t. 1. p. 1. f. 171. c. 2. B

Fidelis cum infideli nulla ſocietas. ibid. f. 193. C. in cibo non communicet. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 532. c. 2. F

Fidelis infideli non danda coniugio. t. 1. p. 1. f. 339. c. 1. B

Fidelis infideli nubens quando & quomodo ad Eccleſiam recipienda ibid. f. 341. c. 1. C. Pœnitentia eius. D. ex Eccleſia eiiciatur. ibid. 341. c. 1. C

Fidelis ſe aut filiam ſuam vel filium matrimonio iungentis infideli pœnitentia f. 341. c. 1. D. F

Fideles in Eccleſia ſcripturas audientes & in oratione non perſeuerantes, nec communicantes, communione priuandi. f. 6.

Fideles ſancti appellantur. f. 201. c. 1. C

Fideles amore infidelis mulieris aut viri à fide deficientes qua forma recipiendi ad Eccleſiam. f. 362. c. 2. D

Fideles non omnes ſaluandi. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 396. c. 1. A

Fidelium numerus augetur. t. 1. p. 1. f. 186. c. 1. A

Fidelium ſtatus in hac vita quis. t. 2. p. 1. f. 496. c. 1. E

Fiducia hæreticorum inanis. t. 4. p. 2. f. 289. c. 1. E

Fiducia certa de remiſſione peccatorum non iuſtificat. t. 4. p. 2. f. 291. c. 1. E. F

Figuræ quomodo ſæpe partem tantum aliquam ſignificent eorum, quorum ſunt typi. t. 1. p. 2. f. 443. c. 2. E. & f. 444. c. 1. C

Filiam extra voluntatem parentum rapere aut ab alio obtinere præſumens, extraneus ab Eccleſia habeatur. t. 2. p. 2. f. 207. c. 1. F

Filius in diuinis ſimul cum Patre lucem habitat inacceſſibilem. t. 1. p. 1. f. 52. c. 1. D. E. & ſeq. vnus eſſe Deus oſtenditur. f. 61. c. 1. & 2. à Patre & à ſeipſo quomodo miſſus ſit. f. 66. c. 1. D. t. 2. p. 2. f. 195. c. 2. E. F. ſecundum formam hominis viſibilis, inuiſibilis ſecundum Deitatis ſubſtantiam. t. 1. p. 1. f. 166. c. 2. E. communem habet operationem cum Patre. f. 176. c. 1. B. & ſeq.

Filius vere vidit Patrem, probatur ex ſcripturis. f. 166. c. 1. C. D

Filius Dei quomodo vnigenitus & primogenitus. t. 1. p. 2. f. 28. c. 1. B. & f. 34. c. 1. F

Digitized by Google

Filius Dei vnus & idem eſt, qui ante ſæcula ex Deo Patre genitus, & nouiſſimis temporibus ex Maria Virgine natus eſt. f. 91.c.2.B. quomodo à Patre gloria coronari dicatur. f.112. c.1.B & ſeq. an ſecundum propriam naturam dicatur pati? f.340. c.1. C. ab æterno quomodo ſit non ſine principio. t.3.p.1.ſ.2. f.111.c.1.B.& ſeq. eſt principium ſubſiſtentiæ Spiritus S. t. 4. p. 1. f. 606. in diuinis eſt fons S. Spiritus iuxta D. Dionyſium f.712.D. Fons vitæ iuxta Baſilium & Gregorium. ibid. & f.713.

Filij Dei diuinitas ex ſcripturis oſtenditur contra Arium. t. 1. p. 1. f. 269. & ſeq. Incarnatio oſtenditur. f.320.c.1.& 2.

Filium Dei non inſtrumentum aut creaturam Patris, ſed verum Deum Patri coæternum & conſubſtantialem oſtenditur contra Philoſophum. f.313. c. 1. B. & F. & ſeq. eſſe factorem & creatorem rerum omnium, & non vt inſtrumentum oſtenditur contra Arianos. t.1.p.2. f.544. B. & ſeq. Patre minorem eſſe, & Spiritum S. minorem eſſe Filio, qualiter Origenes docuerit. t.2 p.2.f.146.c.1.D. ſi quis neget ab æterno genitum, anathema. f.275. c.1. F. creaturam aut minorem Patre aſſerenti, anathema. f.276.c.1.A. ſi quis neſcire dicat ea quæ Pater ſcit, aut ſecundum diuinitatem paſſibilem aſſeruerit, anathema. ibid.f.276.B

Filioque, vide plura Additio.

(Filioque) an Symboli Nicæni additamẽtum & à quibus primo appoſitum fuerit. t.4. p.1.f. 670. D.f. 671. D. & f. 720. A. B. & ſeq. an eius appoſitio cauſa ſchiſmatis Græcorum fuerit. f. 670. D. & f. 672.D

Filij ex altero coniuge fideli nati quomodo dicantur ſancti. t. 2. p. 1. f. 497. c. 1. F

Filij contra voluntatem ſuam vltra decimum ætatis annum religioni non tradendi. t.2.p 2.f. 521. A

Filij ſpirituales à ſuſceptoribus ſeu patrinis inſtituendi t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 201. c. 2 F

Filij quæ à parentibus docendi & qualiter admonendi ſint exemplo Tobiæ. t.3.p. 1. ſ.2.f.320.c 2.A

Filij non interimendi ob peccata ſolius parentis. t.3 p.1.ſ.2.f.524.c.1.F.& ſeq.

Filius non poteſt habere Eccleſiam, in qua pater eius proxime miniſtrauit. t.3.p 2. 569.c.1.C

Filius poteſt in paterna Eccleſia inſtitui, ſi perſona media interceſſit, vel pater vicarius eius perpetuus non fuerit. f. 569. c. 1. D. & f.609. c.1.F, c.2 F. & quibus id filiis & parentibus intelligatur. f 640.c.2.C

Filij ante vel poſt compaternitatem geniti poſſunt matrimonio coniungi. f. 571. c. 1. A. clericorum ſiue in, ſiue ante ſacerdotium geniti non poſſunt patri immediate ſuccedere. f.574. c.1.D. f. 651. c.2. D.& f.689. c.1. B

propria authoritate non poſſunt occupare Eccleſias à parentibus fundatas. f.603, c.2.B

Filij ante præuiam parochi admonitionem ad loca hæretica non mittendi. t 4.p. 2.f.569.c.2.A

Filij ſacerdotum an ordinandi vide plura verbo Ordinandi. & Clericorum filii.

Filiorum Dei & diaboli diſcrimen. t. 1. p.1.f. 91.c.1.D

Filius an luat iniquitatem patris ſui. t.3. p.1. ſ.2. f.119.c.1. A B

Filiis à parentum cultu & obſeruantia ſe abſtrahentibus anathema. t.1.p.1.f.369. can.16.

Filiationis in cauſa viri & mulieris verbo ſtandum. t.3 p.2.f.589.c.1.E

Firmilianus Epiſcopus Cæſareæ Cappadociæ. t. 1. p.1. f. 141. c.2. C. eius ad D. Cyprianum epiſtola. ibid. obitus. f. 161.c. 2. C

Fiſcus quid & vnde dictus. t.2.p.2.f.288. c.2.D

Fiſcales in quos & qualiter inquirere debeant. t.4.p.2.f.207.A

Fiſcalinus ſiue Fiſcalis ſeruus quis. t.2.p. 2.f.508.c.1.B

Flacciani hæretici. t.4.p.2. f.357.c.2.C.

Flagellantes hæretici oriuntur. t 3 p.2. f.737.c.1. D. eorum hæreſis. c.2.A. veſtitus & vitæ ratio. ibid. à Clemente Papa VI. damnatur. f.820.c. 2. B. veſania f. 820.c.1. B.C

Flagitiorum capitali pœna vel exilio mulctandorum enumeratio. t.3.p.1.ſ. 2. f. 306.c.1. B

Flagitioſi & facinoroſi diſcrimen. t. 4. p.1.f.304.c.2.A

Flamines ſacrificationem idolorum munere redimentes acta pœnitentia communione non priuandi. t.1 p.1.f.193. poſt pœnitentiam mœchati cõmunione priuandi. f.193. D. ſacrificantes communione etiam in fine priuandi. f.193.c.2.D

Flauiani Antiocheni Epiſcopi electio. t. 1.p.1.f.556.c.1.E. F

Flauianus Conſtantinop. ab Epheſino Conciliabulo appellans occiditur. t 1.p.2.f. 507.c.2. B. in eius damnationem & depoſitionem omnes Epiſcopi præter ſedis Apoſtolicæ legatos in Conciliabulo Epheſino conſentiunt, & cur. 507.c.1.E.F. t.2.p.1. f. 48.c.1.C.D & ſeq. f.142.& ſeq. f.24.c.1 G. vide etiam. f.20.c.1.A.& f.21.A.& f.23. Et. 2.p.2.f.184 c.2. C. D.& ſeq. qualiter virgis & plagis coacti Epiſcopi ſubſcripſerint, idq; doloſe in pura charta. f.48.c.1.C.D & f.55. c.2.B.C. ob eius impiam damnationem, & inter quos ſchiſma exortum. t. 2. p.2.f. 184.c.2

ſub Flauiano contra Eutychem actorũ relectio. t.2.p.1 f.63.c.2.B.& ſeq.

contra Flauianum & ſocios Theodoſij Iunioris edictum pro Eutyche. f.362 c.1.A. eiuſdem edicti caſſatio per Valentinianum & Marcianũ Auguſtos facta. ib.f.362.c.1.D

Flauianus poſt obitum contra Dioſcorum & Eutychem ab Impp. Valentiniano & Marciano vindicatur. f.362 c.1.F

Flauij ſeu Flauiani hæretici mors. t.2.p. 1.f.446. c.1.C

Flauius Rhotomagenſis Epiſcopus an Concilio Aurelianenſi III. interfuerit. t. 2.p.2. f.30.c.2.D

Flauius Rhemẽſis Epiſcopus quo tempore vixerit. t.2.p.2.f.34.c.2.C

Flauitas Alexãdrinus Epiſcopus Catholicus. t. 2.p.2. f.190 c.1.A

Florentij miſericordia. t.1.p 1.f.552.c 1.E

Florentiæ deſcriptio t.4.p.1.f.723.c.2.F. à Martino III. Metropolitana declarata. t.3.p.2.f.961.c.1.D

Florentinum Concilium contra alienatores rerum eccleſiaſticarum anno Domini 1055. tempore Victoris Papæ II. celebratum. t. 3. p.2. f.218 c.2. A. Decreta & acta Cõcilij quę B. male ab Abrahamo Crétenſi VIII œcumenicum appellatum. t.3. p.1.ſ.2.f.813.c.2.E.& f.814.c.2.D.& ſeq. 340. Epiſcoporum habitum contra Fluentium eius loci Epiſcopum, anno Chriſti MCV. tempore Paſchalis Papæ II. f.458. c.2.A. cauſa Concilij B.

Florentini Conc. ſub Eugenio IV. celebrati œcumenici XVI. cauſæ & acta. ibid. f. 412. hiſtoria, t 4.p. 2.f. 411. 723. c.1.B. à quo indictum. f.723.c.1.D. locus Conc. 723. c.2.D. quod œcumenicum fuerit. f. 724. c. 1.B. approbatum. f.725.c. 1.A. numerus Epiſcoporũ. f.141. interfuit Imperator Romanus & Græcus cum Patriarcha ſuo & Epiſcopis. f.412. diſputationes ter hebdomadatim habitę. f.494. E. qui ex parte Græcorum ad priuatas diſputationes delecti. f. 498. C. D. quanta pompa Græcorum Imperator venerit. f.413. D.& ſeqq. præambula. 417 & ſeq. præfatio. f.724.c.1.D.c.2.F. primo Ferrariæ celebratum. f. 417. & ſeq. cur Florentiam tranſlatum. f. 492. F. ſub Eugenio IV. qua die & conditione Ferrariæ indictum. f. 417. A. quis Ferrariæ conſeſſus Papæ, Imperatoris Græci & Patriarchæ. t.4.p.1.f. 417.B.C.& f. 423.c.2.D. qualiter Ferrariæ inceptum. ib. & f. 418. A.& ſeq. præſidet ipſe Eugenius IV. 423.c.2.D. habita ſeſſio I f. 423.c.2.D. vbi, à quibus, & quo ordine habita. ibid. & ſeq. Seſſio II. f. 428.c.1.B. Seſſio III. de additamento ſymboli, & cauſis ſchiſmatis Græcorum. D. & ſeq. IV: contentioſa de ordine & modo dicendi. f.432. B. Seſſio V. f.434. F. Seſſio VI. de voce Filioq; ſymbolo Nicæno adiecta. f.443. B Seſſio VII. de additione Filioque. f.448. Seſſio VIII. f.450. E. Seſſio IX. f.460. E. Seſſio X. f.468. Seſſio XI. t.4.p.1. f. 474. C. Seſſio XII. f.478 B. Seſſio XIII. & XIV. f.488. Seſſio XV. f.480. de additamẽto ſymboli. Seſſio XVI. de tranſlatione Concilij Florẽtiam. f 492. Seſſio XVII. vel I. Florentiæ celebrata. f.494. C. Seſſio XVIII. A. in qua primo diſputatũ de proceſſione Spiritus S. f.499.A. Seſſio XIX. f.507.D. XX f 515. C. Seſſio XXI. f 524. & XXII. f 531. & XXIII. f. 541. & XXIV. f. 551. Seſſio XXV. f.553.D

Florentino in Cõcilio quæ vnionis impetrandæ media poſt longã diſputationem Græcis ꝓpoſita fuerint. t.4.p.2.f.556. B. & ſeq. decem ex vtraque parte Græcorum & Latinorum deliguntur pro vnione concilianda. t.4.p.1.f. 583. E. à quibus Græcis & Latinis ſubſcriptum. f.606. & ſeq. definitio. t.4.p.1.f 604.& ſeq.

de Florentini Concilij Patribus Latinis, eorumq; laudibus ſententia Georg. Scholarij. f.618.& ſeq. f. 669.A.B & ſeq. f.673.D defenſio contra calumnias Marci Epheſij Metropolitæ. f 667.& ſeq. alia per Gregorium Hieronomachum miraculis clarum. f.691. & ſeq. exitus. f.723.c.1. F. quando, f. 731. c.1. D

Florentini Concilij ſeſſionum ſingularum epitome. f. 725. & ſequent. actorum & diſputationis cum Græcis habitæ cõpendioſa relatio. f. 725. vſque ad f. 730. quis conſeſſus fuerit & ordo Patrum Concilij Latinorum & Græcorum. f. 731. c.2.B. & ſeq.

Floridenſe Concilium in Gallia ob diuortium Ludouici Francorum Regis, & Elionoræ filiæ Ducis Aquitaniæ anno 1151. ſub Eugenio Papa III. celebratum. t.3. p.2. f.513. c.1. B. Locus & acta Concilij. C

Fluentius Epiſcopus Florentinus Antichriſtum natum eſſe aſſerens, à Concilio reprehenditur. t.3.p.2 f.438.c.2.B

Fœdus legitimum à nullo Chriſtiano violandum. t.5.p.1.ſ.2.f.531.c.2. F. cum paganis an & quale fieri poſſit. t.3.p.1. ſ.2. f.532.c.1.B

Fœmina an aliquando Papiſſa fuerit, vide Papiſſa.

Fœminæ in cœmiteriis non peruigilent. t.1. p.1. f.195.C. maritorum nomine literas inſcribant non ſuo, nec recipiant. f.197.F ſacris altaribus non miniſtrent. t.1. p.1. f. 480.c.1.F. t.3.p.1.f.368.c.1.E. in Epiſcopiis aut monaſteriis virorum nō habitent. t.3 p.1.f.706.D. nec in iis præſentib. ſ. c. clericis laborare permittantur. ibid. earum conſortia quare & quomodo clericis omnibus vitanda. ſ.2.f.236.c.1.F.& ſeq. impoſito ſibi velamine monialem ſe ſimulantis pœna. t.3.p.1.ſ.2.f.547.c.2.D. clericis proſtitutæ pro ancillis & famulis adiudicatæ. t.3. p.2.f.217.c.2.D

Fœminæ publicis conuentibus & placitis ſe non immiſceant. t.3.p.2.f.133.c.2.B

Fœneratorum multiplices modi & ſpecies. t.3.p.1.ſ.2.f.295.c.1.& 2.

Fontis benedictio miraculo cōfirmata. t.1.p.2.f.710.c.2.E

Fori in Caſtella & Legione habitantib. ab Adefonſo rege cōceſſi à Ferdinando rege confirmantur. t.3.p.2.f.217. c.1. F

Foroiulium vrbs quæ & qualis. t.3.p.1.ſ. 2.f.140.c.1 D

Foroiulienſe Concilium à Paulino Aquileienſi in cauſa SS. Trinitatis & Incarnationis verbi diuini ſub Hadriano Papa, anno Domini 791. habitum. t.3 p.1. ſ.2. f.133.c.1.& ſeq. occaſio Concilij. f.140.c.1. C.D. locus. f.133.c.1. C.& f.140.c.1.D. acta ibid.E. Paulini præfatio. f.133.c.1.D. expoſitio. ſ.2.f.136. c.2. capitula. f.137.c.2.D. & ſeq.

Formatæ literæ quæ, & quænam earum formula. t.1.p.1.f.60.c.2.E. t.2.p.2. f.335. c.2.F

Formoſus Portuenſis Epiſcopus à Ioanne VIII. & Concilio Trecenſi excommunicatur. t.3.p.2.f.98. c.1.E. eius excommunicationis diploma. F

Formoſi Papæ electio quando & quomodo facta. 117. c.2. A. ſucceſſit immediate Stephano Sexto. ibid. qualis fuerit moribus. C. quæ à Ioanne VIII. paſſus. D. quos Imperatores coronarit. f.118.c.1.A. quas iniurias paſſus. B. obitus eius. C. poſt mortem exhumatus fuit à ſucceſſoribus. B. innocentia miraculoſe probata. f.134. c.1.E

Formoſi de Portuenſi Eccleſia ad Apoſtolicam ſedem pro vitæ merito prouecti exemplum nulli patrocinabitur. f.136.c.1.D

Formoſi Papæ tumuli violatores ab Eccleſiæ liminibus ſeparantur. f.136.c.2.D

Formoſum in mortuum ſententiæ Romano Conciliabulo latæ Epiſcopi coacti terrore ſubſcripſerunt. f.136.c.1.C

Formoſo à Papa ordinati & cōſecrati in functionib. & ordinib. ſtabiliūtur f.136.c.1.F

Formulæ adhæſionis tres Eugenio Papę à Concilio Baſileenſi præſcriptæ. t.4.p.1.f. 39.c 2.& ſeq.

Fornicatio an & quę irregularitatem inducat. t.1.p.1.f.15.c.2. E. graue peccatum. t.4.p.2.f.333. c.2.C. diuerſæ ſpecies à D. Petro ſignificatæ. t.1.p.1. f.28.c.1.E. diuerſarum pœnæ. t.3.p.1. ſ.1. f.355 c.2.C

Fornicatoris pœnitentia. t.3. p.1. ſ.1. f. 356.c.2.E. t.3.p.2.f.131 c.2.F

Fornicatæ Virginis pœnitentia. t.1.p.1. f.194.B

Fornicatio in Tertia Apoſtolorum Synodo vetita. f.2.c.1.E.& c.2.E

Fornicantis cum matre patre aut filio ſpirituali pœnitentia. t.3. p.1. ſ.2.f.549. c.2.D

Fornicata cum duobus fratribus qualiter punienda. t.3.p.2.f.129. c.1.B.C. innupta manebit tota vita. ibid.

Fornicatus cum duabus ſororibus vſq; ad extremum vitæ pœnitens & continens permaneat. f.129.c.1.E

Fornicantium cum vxore aut marito alterius pœnitentia. t.3.p.2.f.131.c.2.F

Fornicantis cum infideli pœna. t.3. p.2. f.828.c.1.C

Fornicationis & inceſtus occaſiones quę tollendæ. t.4 p.2.f.561.c.2.C.& ſeq.

Fortitudo Chriſtiana quæ & quanta. t.2. p.1.f.639.c.1.B.& ſeq. & à Dei gratia & caritate non per voluntatis fit arbitrium. t.2. p.1.f.639.c.1.B

Fortunatus à ſchiſmaticis & ſacrificatis pſeudoepiſcopus cooptatur, contra Cyprianum. t.1.p.1 f.118.c.2.F

Forum Epiſcopale vide Epiſcopale, & Iuriſdictio, ditectio. t.4.p.2.f.480.c.2.& ſeq.

Franciſcus Papienſis Epiſcopus. t.4.p.1. f.26.c.1.B

Franciſcus Gebonnenſis Epiſcopus. t.4. p.1.f.26.c.2.A

Franciſcus de Barbauaria orator Ducis Mediolanenſis in Conc Baſileenſi t.4.p.1. f.128.c.1.B. proteſtatur contra proceſſum cœptum aduerſus Eugenium. ibid.

Franciſcus à Toleto Orator Caroli V. in Conc. Trident. t.4.p.2.f.283.c.2.B. E

Franciſcus Francorum Regi caſſata pragmatica ſanctione Eccleſiæ Romanæ obedientem ſe filium præbet. t.4 p.2.f.114.c.1. D. confirmatur. f.699.c.2.B. poteſtas eligendi Prouincialis in Concilio Conſtantienſi collata. f.905.c.2.E. eius poteſtas, quæ & quanta. ibid.& ſeq. vide plura Minoritæ.

Franciæ regnum à Merouingis ad Pipinum transfertur. t.3.p.1. ſ.1.f.361.c.1.A.& ſeq. iuſtam hanc fuiſſe tranſlationem contra hæreticos oſtenditur. ibid. D.& ſeq. cuius auctoritate facta ſit. E. à Lothario ad Ludouicum & Carolum fratres per Epiſcopos transfertur. ſ.2.f.340.c.2 B

Franci Romam obſidione & à Longobardorum iugo liberant. t.3. p.1. ſ.1. f.389. c.2.A. peculiares S. Petri filij. f.393.c.2.A. gloria. ſ.1.f.394.c.1.B

Franciæ Rex Chriſtianiſſimus. t.4. p.1. f.340.c.2.F

Francorum Regis electio qualiter antiquitus fieri ſolita. t.3.p.2.f.119.c.1.F

Francorum Regi qualiter Epiſcoporum nominatio à Leone X. conceſſa. t.4. p.2. f. 114.c.1.E. Item abbatum. c.2.B

Francofordiæ ad Mœnum deſcriptio. t 3.p.1.ſ.2.f.162.C

Francofordienſe Concilium prouinciale approbatum, quo 300. Epiſcopi Felicianam hæreſin de filio Dei condemnarunt & acta VII. Synodi pro cultu imaginum approbarunt, habitum ſub Hadriano Papa I. anno Chriſti 794.& t.3.p.1.ſ.2.f.141.c 1 E. Concilij cauſa. f.162.c.1.A. Locus ibid C. quod Prouinciale fuerit. f.162. c.1. D & approbatū. F. an Nicæno II. cōtradixerit ibid. quæ eius authoritas. ib. f.162.F.& c 1 ſeq. Numerus Epiſcoporum. f.162. c.2. E & ſeq. diuerſæ de eo ſententiæ authorum ibid. c.2. & ſeq. Tempus habiti Concilij f.164.c.2.E. Epiſtola Hadriani ad Epiſcopos Gallicię de Feliciana hęreſi. f.141.c.1.E Libellus Sacroſyllabus ex Synodo ad Elipandum hæreticum miſſus. f.144.c. 2. D reſponſio ad epiſtolam & argumenta Felicianorum. ſ.2.f.149. c 1. & 2. ac ſeq. Epiſtola Caroli ad Elipandum. f.155. c 1 Notæ Surij. f.162.c. 2. F. decretum ſynodale contra Elipandum & Felicem. f.16 c.2. F. Carolinorum librorum de Synodo hac quæ & quanta authoritas ſit. f.165.c.1 D.& ſeq.

Fancofordienſe Concilium de Eccleſia Bambergenſi in cathedram Epiſcopalem erigenda, celebratum anno Domini M.VI tempore Ioannis Papæ XVII. aliis XIX. t 3.p.2.f.170.c.2 B acta Concilij C.& ſeq.

Fractio S. hoſtiæ in ſacrificio quid denotet. t.4.p.1.f.293. c.2.D

Fratres Chriſti vnde & quomodo appellemur. t.3. p.1.ſ. 2. f.150.c.2.B.& ſeq

Fratres militiæ templi, vide Templarij.

Fratres aliqui quatuor modis in ſcripturis appellantur. t.3.p.1.ſ.2.f.150.c.2 B.C

inter Fratres ſpirituales gratuita & ſancta debet eſſe communio. ſ. 2. f.549. c 2.B

Fratriæ quid. t.2.p.2 f.309.c 1.F

Fratricidæ pœnitenti qualis pœnitentia ab Alexandro Papa II. impoſita. t.3. p.2.f. 237.c.2.A.B

Fraternitates quæ licitæ & illicitæ. t. 3. p.2.f.133.c.1.B.C. conuiuia quæ & qualiter permittenda. f.133.c.1.B. quomodo reformandæ. f.202.c.1.B

Fratricelli hæretici qui. t.3.p.2.f.785. c.1.E. errores à Bonifacio VII. cōdemnati. f.765.c.1.D

Fraus & dolus nulli patrocinantur. t.3. p.2.f.609.c.1.F. in iacturam agentis redundet. f.620. c.2.E

Fredericus Archiepiſcopus Colonienſis à Calixto Papa II. contra Alexandrum ſimoniacum Leodienſis fit Epiſcopus. t.3.p.2.f.462. c.2.B. Alexandrum eiicit. D. veneno extinguitur. E

Fredericus Imperator Mediolanum tertio expugnatum diruit. t.3.p.2. f.515. c.1. C. tria Magorum corpora Reinoldo Colonienſi Archiepiſcopo donat. ibid. An caput eius à Pontifice pedibus protritum fuerit. f. 515.D

Friderici Barbaroſſæ in Eccleſiam Romanam & Epiſcopos iniuriæ. f.527.c.2.F.

Fredericus Imperator qua ex cauſa Alexandro III. infenſior Victorem antipapam promouerit. f.528.c.1. C. ſchiſmaticus excommunicatur, & per ſententiam imperio

priua-

priuatur. f.539. c.2.C. E. eius cum Alexandro Papa III. reconciliatio in Concilio Veneto confirmata. f.515.c.2 B. f.548. c.1. B. & ſeq. Iuramentum Imperatoris deſuper factum, ibid. E.& ſeq ſchiſmati Octauiani renuncians ab excommunicatione abſoluitur. f.548. c.2. A. Pontificis pedes oſculatur. B. epiſtola eius ad Pontificem. f.550.c.2.B. quibus ex cauſis ad reconciliationem Alexandro III. permotus fuerit. f. 551. c.2. D. & ſeq. eius coram Alexandro Papa III. oratio & excuſatio de ſchiſmate. f. 553. c. 1. C. iura Eccleſiæ inuadit. t.3. p.2. f. 699. c.2. B. excommunicatur ab Honorio III. & abſoluitur. ibid. iterum à Gregorio IX. excommunicatur. f.708 c.1.A

Frederici II. Imperatoris inſtitutio & ingratitudo in Eccleſiam. t.3.p. 2. f. 717. à quo coronatus & qualiter vixerit. ibid.

Fridericus II. Imperator ab Innocentio IV. excommunicatur & deponitur. f. 718. f 720.c.2 E

Excommunicatio & depoſitio ab Innocentio Papa IV. in Concilio generali Lugdunenſi lata. f.721. c.1.& 2. ac ſeq.

impietas & malefacta. f.721.& 722.

legatus quæ in Concilio Lugdunenſi promiſerit Imperatoris nomine. f.727. c 2.C. & ſeq.

crimina. f. 728. c. 1. C. & ſeq. periurii ab Innocentio arguitur. ibid. D. citatur ad Concilium ſed obſtinatus refugit. f. 728. c. 2. B C. accuſatur à quatuor mundi partibus. D

conſtitutiones pro Eccleſiaſtica immunitate in Concil. Conſtantienſi confirmatæ. f.950.c.2.& ſeq. obitus. f.716.

Fredericus Dux Auſtriæ Sigiſmundo Imperatori ſe & omnia bona ſua ſubmittit in Concilio Conſtantienſi. t.3. p.2. f. 861. c. 2. B. Submiſſionis literæ & forma. ibid. D.

Fredericus Dux Auſtriæ à Sigiſmundo Imperatore in Concilio Conſtantien accuſatur. f 861.c.1. E. ob occupatas Epiſcopi Tridentini vrbes & iniurias varias à Concilio Conſtantienſi citatur. f. 908. ca. 2 F

Fredericus III. Imperator coronatur à Nicolao Papa V. t.4 p 1. f 732.c.2.D

Fredericus Cardinalis de S Seuerino Sigiſmundi Francorum Regis in Conc. Lateranenſi orator & procurator. t.4. p.2.f. 70.c.2 D

Fredericus Saxoniæ Ducis Lutheri fautor. t.4.p.2.f.139.c.2.E

Fredegundis Regina de adulterio iniuſte diffamata qualiter vindicata. t. 2. p.2. f. 265.c.1.F

Frideslarienſe Concilium contra Imperat. Henricum anno Chriſti MCXVIII. ſub Gelaſio Papa II. habitum. t.3.p.2.f.459. c.2.F

Friſingenſe Concilium in cauſa Eccleſiaſticarum Conſtitutionum tempore Nicodemi de Scala Epiſcopi anno Domini 1411. ſub Eugenio Papa IV. habitum. t. 3. p.2. f.1001. c.1. ſtatuta de clericis peregrinis. ibid. D. de iudiciis. E. de foro competenti. f. 1001. c. 2. A. de vita & honeſtate clericorum. E.& ſeq. de Eccleſiæ bonis ſepulturis decimis. f. 1003. c.1. & 2. de iure patronatus, cenſibus, baptiſmo, aliiſque ſacramentis, f.1004. & ſeq. de Iudæis, vſuris pœnitentiis, cenſuris. f.1006. & ſeq.

Friſones per quos & quando conuerſi. t. 3.p.1.ſ.1.f.2.c.2.B

Fructus redditruum in ſortem ſunt computandi. t. 3. p.2.f.568.c.2.D

Fructuoſus Bracarenſis Metropolita, qualis & quando vixerit. t. 2. p.2. f. 526. B F

Fuga in perſecutione licita. t.1.p.1.f.80.c. 2.C. f.390.c.1. B.C. oſtenditur diuerſis exemplis. f.190.c.1. E.F. an licitus ſi inde aliis grauior perſecutio, aut afflictio immineat. f 191. c.1 B.C

Fugitiuorum bona à quo & quando diſtrahi poſſint. t. 2. p.1. f.556 c.2.C

Fugientibus in bello quid faciendum. t.3.p.1.ſ.2.f.525 c.1.F

Fugitiuo ſeruo quid fieri debeat. t.3.p. 1.ſ.2.f.525.c.1.F

Fuldenſe monaſterium à D. Bonifacio extructum, nullius iuriſdictioni ſubiectū eſſe decernitur t 3 p.1.ſ.1.f.375 c.2.D F

Fulgentius Magnus an docuerit ſubſtantiam panis in Euchariſtia cum corpore Dominico contineri. t 4.p.1. f. 294. c. 2. B. E

Fulmen inſtar draconis ignei Coloniæ anno Domini 857. exortum, baſilicam D. Petri penetrat & plures homines interimit. t.3. p.1.ſ.2.f.409.c.2. F

Fundatoribus Eccleſiæ quid iuris dum viuunt & ſollicitudinis relinquendum. t.2. p.2.f.514.E

Fundationes piæ per Notarios & Scribas Epiſcopo ſignificandæ intra quod tempus ſub pœna excommunicationis. t. 4.p. 2. f.388.c.1.D

Funeralia ante annos 40. Eccleſiæ Cathedrali vel parochiali ſolui ſolita reſtituenda. t.4 p 2 f.346. c.1.A. in iis nullæ vanitates aut næniæ exercendæ. t. 2. p. 1. f. 632.c.2.D

Funeralibus eleemoſynis qui priuandi. t.4 p.2 f.460 c 1.D.E

Funus quo modo ordine & pompa efferendum ac ſepeliendum f 383.c.1. D. & ſeq ſine vllo pacto aut pignore deducendum. f.459 c.2.E

Funus Laici à clericis non efferendum, ſed vnumquodq; a ſui ordinis & ſtatus hominibus t.4.p 2.f.456.c 2. A

Funeris in deductæ quæ & quantæ eleemoſynæ clero dandæ t.4 p.2.f. 459.c.2.F. & ſeq vbi dandæ. f. 459. c. 2 E. pro quo nihil accipiendum. f. 460. B. & ſeq. quid clero cauendum. f.459.c.2. E F. quo ordine & modo deducendum f 459.c.2

Fur vndecuplum pro re ſublata reſtituat. t.2. p.1. f 623.c.2.E

Fures & raptores ſi reſipiſcant & pœnitentiam agant ad cōmunionem recipiendi. t.3.p.2.f.127.c.1.B. pro iis in peccato mortuis non orandum nec eleemoſynæ dandę. ibidem.

de Furibus & furto antiquæ aliquot Bauarorum pœnæ. t.3. p.1. ſ.1. fol. 427. c. 1. A.D F

Furibus & latronibus quando cōmunio, & preces mortuis non præſtandæ ſint. t. 3. p.2.f.636.c.1.D

pro Furto quæ pœnitentiæ exoluendæ. t.3.p.1.ſ.1.f.356.c.1 B

Futurū voce præſentis quandoq; in ſcriptura ſignificatur. t.2 p.1.f.497.c.2.F. quandoque præteriti temporis verbo. ibid.

G.

Gabinius Diocletiani nepos Gaii frater ex coniuge presbyter pro fide exul & martyr. t.1.p.1.f.172.c.1.C

Gabriel interpretatum Deus & homo. t.1.p.2.f.7.c.1.E

Gaiani & Theodoſij de Alexandrina ſede contentio. t.2.p.2.f.191.c.1.C.D

Gaij Papæ vita. tom.1.p.1. f.172.c.1. D. quando pontificatum cœperit. ibid. D. tempus ſedis. F. quando exulauerit. f. 172. c.2. A. martyrio coronatur. ibid.

Gaius Papa quid circa ordines ſeu Hierarchiam conſtituerit. f.174.c.2.D

Gaianitæ qui & vnde. tom. 2.p. 2 f. 191. c 1.E

Gallatæ ſimoniaci. t.2.p.1.f.423.c.2.C

Gallæciæ totius ſecundum diæceſes ſub Theodomiro Sueuorum Rege facta diſtributio. t.2.p.2.f.216.c.1. B. & ſeq.

Gallæciæ oppidorum nomina antiqua & neoterica. tom.2.p.2.f.222. ca.2. E. & ſeq.

Galliæ prouinciarum & diœceſium nomina antiqua & neoterica. t.2.p.2.f.225. c.1. F

Galliæ conuentus Optimatum in Villa Theodonis, in quo Carolus Magnus regnum ſuum inter tres filios diuiſit. t.3. p. 1. ſ.2.f.183 c.1.F

Galliæ regnum in 4. partes diuiſum. t.2. p.2 f.203.c.2. E

inter Galliarum Reges quinque pax & concordia, quibus conditionibus ſancita fuerit circa annum 860. t. 3. p.1. ſ. 2. f.555. c.1.& 2. ac ſeq.

Galliæ reges tres Ludouicus Carolus & Lotharius reconciliantur. t.3 p.1. ſ.2 f.558. c.2.F

Galliæ tempore Gregorij Papæ IV. quis ſtatus fuerit. tom.3. p.1. ſ.2. fol.277. c.2.C

Galliæ per hæreſim deſtructæ facies. t. 4.p.2.f 398. c.2.C

in Galliis hoſpitalia à Scotis extructa. t. 3. p.1.ſ.2.f.350.c 2.D

Gallicanum Concilium, quo Albigenſes hæretici vocati, conuicti & condemnati ſunt: habitum anno Chriſti 1176. tempore Alexandri Papæ III. t.3.p.2.f.543. c.2. E. condemnationi qui ſubſcripſerint. f.546. c.2.B

Gallicanarum Eccleſiarum in Delphinatu Cathedralium & Metropolitanarum Epiſcopus ſpeciali priuilegio non à capitulis, ſed Rege Francorum, ſedi Apoſtolicæ nominandus, qualis eſſe debeat. t.4 p. 2. f. 114. c.1.E

Gallicani Cleri monita pro Conc. Baſileenſi regi ſuo oblata. t.4.p.1.f.158.c.2.B

Gallicanus clerus nihil vult à rege ſuo vel quocunq; alio acceptari contra Papam aut curiam Romanam. t.4.p.1.f.160.c.1.C

Gallicanum Conciliabulum ſub Theodorico Rege anno Chriſti 685. in Galliis celebratum. to 3. p.1. ſ.1. f.300.c.1. D. acta Conciliabuli quæ. ibid.D

Gallicienſis Archiepiſcopus quod contra fas culmen Apoſtolici nominis ſibi vſurpaſſet in Concilio Rhemenſi excommunicatur à Leone IX. tom.3 p. 2. f. 213. c.2.E

Gallieni edicto pax Eccleſiæ reddita. t.1. p.1.f.158.c.1. D. quid ea factum. F.

S. Gallus Aruernenſis Epiſcopus quis & qualis t. 2. p. 1. f. 774. c. 1. C

S. Gallus quanto tempore Aruernenſi Eccleſiæ præfuerit t. 2. p. 2. f. 23. c. 2. B. quis & qualis fuerit. f. 34. c. 1. quando obierit. ibidem.

Galonis S. R. E. Cardinalis & Epiſcopi Pariſienſis Conſtitutiones. t. 3. p. 2. f. 441. ca. 1.

Gaintingtonenſe Concilium de cruce capienda & decimis Saladinis Regi ſoluendis anno Domini 1188. tempore Clementis Papæ III. celebratum. t. 3. p. 2. f. 669. c. 1. D acta Concilij ibid.

Gandulphi Regienſis Epiſcopi iuramētum in Concilio Romano VI. editum. t. 3. p. 2. f. 401. c. 2. F

Ganeæ tollendæ. tom. 4. p. 2. f. 386 c. 2. B

Gangrenſe Concilium in Paphlagonia circa annum Domini 324. tempore Sylueſtri Papæ I. habitum, t. 1. p. 1. f. 366. cauſa Concilij & locus f. 371. c. 1. A. Tempus ibid. f. 371. c. 1. C. titulus præfixus mendoſus eſt. f. 371. c. 1. B D. & c. 2. E. hæreſes hoc Synodo circiter 20. damnatæ. f. 371. c. 2 F Canonum Concilij tituli. f. 366. & ſeq. editio triplex. f. 367. & ſeq. & f. 372. c. 1. A. Concilium hoc approbatum eſt. f. 371. c. 2. F. quot hæreſes damnatæ ibid.

Gardingus quis & quod eius munus. t. 2. p. 2. f. 505 c. 2. B

Gaudentius martyri lauream conſequitur. t. 1. p. 1. f. 484. c. 2. F

Gaudentius Epiſcopus Valerienſis. t. 3. p. 1. f. 1. f. 294 c. 2 F

Gaudia vera quæ ex S. Proſpero. t. 3 p. 1. f. 2. f. 139. c. 2. F

Gazophylacium quid. t. 3. p. 1. f. 2. f. 337. c 2 B

Gebehardi Conſtantienſis Epiſcopi continentia & conſtantia t. 3. p. 2. f. 407. c. 2 F

Gebo quis, & Gebobaſileutum quid. t. 3. p. 1. f. 2. f. 689 alias 699.

Gehennæ ſupplicium in æternum duraturum oſtenditur contra Origenem. t. 2. p. 2. f. 143. & ſeq.

Gelaſius Cyzicenus à quo hiſtoriam Concilij Nicæni acceperit. t. 1. p. 1. f. 299. c. 2. A

Gelaſij Cyziceni commentarius actorum Concilij Nicæni. t. 1. p. 2. f. 511. & ſeq. vſque ad f. 584. exiguæ authoritatis cur ſit, & in quibus grauiter hallucinatur. ibidem. teſtimonia veterum aliquot ſcriptorum de hoc libro. f. 512. Actorum Nicæni Concilij liber primus de actis Conſtantini vſque ad Licinium deuictum. t. 1. p. 2. f. 514.

Gelaſij Cyziceni actorum Nicæni Concilii liber II. de Geſtis poſt Licinium ſublatum & actis Concilii Nicæni. t. 1. p. 2. f. 529. c. 2. C. Eorundem Actorum liber III. de epiſtolis Conſtantini contra Arium, Euſebium Theognium alioſque ſcriptis. t. 1. p. 2. f. 578. C.
vbi & vnde conſcripti. f. 514. c. 1. & ſeq.

Gelaſius Cyzicenus author libelli de duabus naturis. tom. 2. p. 1. fol. 465. c. 2. D

Gelaſii Papæ vita. tom. 2. p. 1. fol. 464. c. 2. B. quando Pontifex factus. fol. 464. c. 2. F. quamdiu ſederit. f. 465. c. 1. A. qua occaſione communionem ſub vtraque ſpecie præceperit. f. 465. c. 1. E. an ſit auctor libelli de duabus naturis. f. 465. c. 2. A. qua occaſione legato Fauſto Euphemii Conſtantinop. cauſam commiſerit. f. 471. c. 2. E
opuſcula, f. 487. c. 1. F. tomus de anathematis vinculo, in quo oſtendit ea acta Chalcedonenſis Synodi tantum rata eſſe, quæ ſedes Apoſtolica approbauit, nec iuſta in Acaciam & Petrum Alexand. ſtatuta ab alio quam ſede Apoſtolica abſolui potuiſſe. fol. 487. ca. 2. A. & Opuſc. II. contra Lupercalium ſuperſtitioſa celebratione, neque ex eorum intermiſſione, ſed ex ſceleribus tot mala Romæ contigiſſe probat. f. 490. c. 1. D. & Opuſc. III. quo contra Pelagianos probat, Hominem non viuere ſine peccato, & quomodo infidelis per coniugem fidelem ſaluetur, explicat. f. 492. c. 2. an omnem poteſtatem Eccleſiaſticam ſuper laicos ſuſtulerit. t. 2. p. 1. f. 490. c. 1. B

Gelaſii Papæ II. vita & electio. t. 3. p. 2. f. 456. c. 2. A. qualis fuerit. B. à ſchiſmaticis dira patitur. C. à Romano populo liberatur. D. quæ ab Henrico V. pertulerit. ibid & ſeq. quando & qualiter in presbyterum & Pontificem Romanum conſecratus. f. 457. c. 1. E. quas ordinationes fecerit. f. 457. c. 1. F. quanta cæde à Frangipanis militibus oppugnatus. c. 2. D. obitus eiuſdem. f. 458. c. 1 B

Genſerici in Catholicos perſecutio. t. 1. p. 2. f. 484 c. 2. E

Gemella Tuccitana, vide Tucci.

Gerardus Comes cur à Papa Nicolao anathemate in Concilio Romano condemnatus. t. 3. p. 2. f. 244 c. 2. F

Genedius Epiſcopus Carthaginenſis, t. 1. p. 1. f. 573. c 2. C

Generationis & proceſſionis in diuinis diſcrimen. t. 4. p 1. f. 715. D

Geneſienſe Concilium in cauſa S. Anſelmi Lucenſis Epiſcopi contra Lucenſes Canonicos anno Domini 1074. tempore Gregorij Papæ VII celebratum, to. 3. p. 2. f. 394. c. 2. C. acta Concilii, & locus. ibid.

Gentili in infirmitate poſcenti manum ſibi imponi baptiſma non denegandum. t. 1 p 1. f. 195. D

Gentilis vxorem in gentiliſmo dimiſſam recipere poſt conuerſionem liberum erit. t 1. p. 1. f. 171. c. 2. A

Gentilium in feſto conuiuanti, communicanti, aut illud celebranti, Ethnicis biennali pœnitentia purgandi f. 228. can. 7. f. 246. can. 39. t. 2. p. 2. f. 230. c. 1. D

Gentili ſi Chriſtiana nubat à communione aliquamdiu arcenda erit. tom. 1. p. 1. f. 221. c. 1. D

Gentilibus Chriſtianum vendentis pœna. t. 2. p. 1. f. 523. C

Gentilium traditiones aut ritus Chriſtianis non obſeruandi. fol. 246. F. & f. 247. A

Gentilium feſta ſaltationes & minores imitanda. tom. 3. p 1. f. 1. f. 246. A. F. & fol. 247 F

Gentiliacenſe Concilium de cultu S. imaginum & de SS. Trinitate in Gallia anno Chriſti 766. celebratum. tom. 3. p. 1. f. 1. f. 403. c. 2. E. cauſæ Concilij & acta. ibid. F

Genuflectere die Dominica olim vetitum. t. 1. p. 2. f. 569. c 2. A. vide plura die Dominica.

Genua flectere in oratione tom. 1. p. 1. f. 281. c. 2. A. diebus dominicis ar. & cur aliquando vetitum t. 1. p. 1. f. 254. f. 55... c. 1. E. t. 3. p. 1. f. 1. f. 251. A

Genua ad nomen Ieſu, ſanguinis aut corporis Chriſti, B. Mariæ Virginis Gloria in excelſis, initium Euangelij flectenda, t. 4. p. 2. f. 219. c. 1. C

Genibus flexis exceptis feſtiuitatibus orandum t. 3. p. 1. f. 2. f. 191 c. 1. F

Georgii Præneſtini ordinatoris Conſtantini Pſeudopapi infelix exitus. t. 3. p. 1. f. 1. f. 404. c. 2 B

Georgius Cyprius à pſeudoſeptima Synodo iniuſtiſſime anathematizatur. t. 3. p. 1. f. 1. f. 677. E. qualis. f. 678. A

Georgii Scholarii laus & acta in Concilio Florentino. tom. 4. p. 1. fol. 616. A. eius orationes in Concilio Florentino habitæ pro pace & vnione. f. 617 & ſeq. eius de Latinis patribus Concilii Florentini ſententia. f. 617. F de diſputatione eorundem cum Græcis iudicium. f. 618. B C. fuerunt, eorumque diſcrimen. f. 616.

Georgio Daudici hæretici, t. 4. p. 2. f. 357. c. 2. B

Gerardus Comes Galeriæ excommunicatur. t. 3. p. 2. f 226. c. 2. F

S. Gereonis Victoris & Caſſii martyrium. t. 1. p. 2. f. 175. c. 1. B

Germanus Neapolitanus Epiſcopus Palæſtinæ, t. 1 p. 1. f. 252.

Germanus Epiſcopus Pariſienſis qui & qualis. t. 2. p. 2. f. 208. c. 2. C

Germanus Conſtantinop. Patriarcha orthodoxus ob imaginum cultum à Pſeuſeptima Synodo anathematizatur. t. 3. p. 1. f. 1. f 677. E

Germanus Conſtantinopol Epiſcopus pro cultu imaginum contra Leonem Iſauricum & Conſtant. Copron. Imperat. fortiſſime depugnat. f 452.

Germanum Concilium à S. Bonifacio Germanorum Apoſtolo anno Domini 745. tempore Zachariæ Papæ habitum tom. 3. p. 1. f. 1. fol. 380. c. 2. acta. ibid. Locus. fol. 381. c. 1. E. qui interfuerint. ibid.

Germanicum Concilium ſub Conrado Epiſcopo Cardinale Portuenſi contra ſimoniacos & concubinarios clericos anno Chriſti 1225. tempore Honorii Papæ III celebratum. t. 3. p. 2. f. 705. c. 2. A. Conſtitutiones ſynodicæ B & ſeq. notæ in Concilium. f. 707. c. 1.

Germaniæ Conciliabulum in quo Othmarus Abbas monaſterii S. Galli ob crimen impudicitiæ iniuſte condemnatus eſt, habitum anno Domini 759. tempore Pauli Papæ. tom. 3. p. 1. f. 1. f. 4 [illegible] c. 2

Germanorum antiqua aliquot nomina propria. t. 1. p. 1. f. 1. 426. c 2. B. antiquæ aliquot leges. f. 1. fol. 426. c. 1. & [illegible] f. 427.

Gerunda, hodie Girona quæ. t. 2. p [illegible] f. 225. c. 1 E

Gerundenſe Concilium ſeptem [illegible] porum tempore Hormiſdæ Papæ [illegible] t. 2. p. 1. f. 613. A. Canones de [illegible] nis tituli. ibid.

Gilbertus Porretanus Epiſcopus Pictauienſis hæreſin [illegible] protulerit [illegible]

3.p.2.f.504.c.2. D. quo ſenſu dixerit tres perſonas in Trinitate eſſe tria ſingularia. f. 505. c. 1. A. quis & qualis fuerit. f.505. c. 1. B. eius dogmata in Pariſienſi Concilio examinata. f.504.c.2. B. rurſus in Concilio Rhemen.f.505.c.1.F.& 510.c.1. F.& ſeq.
an hæreſin in Concilio abiurarit. f.509. c. 1.D. an hæreticus dicendus. c.2. B. ex eius cauſa quæ & vnde controuerſia inter Cardinales & Gallicanos Epiſcopos exorta. f.508.c.2.D
in eius cauſa quid actum fuerit. f.508.c.1. B.& ſeq.& f. 509. c.1.E. & ſeq.& c.2.D. & ſeq. qualiter diſputatum. f.510. c. 1. F. & ſeq.

Gilberti Porretani errores damnantur. f.509.c.2.A. conſenſus cum Concilij Rhemenſis Patribus. f 511.c.1.D

Gillonarij qui & quod eorum munus. t.2. p.2. f 508.c.1.D

Giloardus Rothomagenſis Epiſcopus ſanctitate clarus. t.2.p.1. f.562. c. 2. E. & Medardus an anno & die eodem obierint. t. 2. p.2. f. 30.c.2.F

Gildo tyrannus Africæ deuaſtator quomodo à Maſcezil occiſus. t.1.p.1.f.595. c. 2.C

Giſeleri Magdeburgenſis Epiſcopi II. cauſa in Concilio Romano deciſa. t.3.p.2. f.160.c.2.D

Gladium nemo in Eccleſiam portet. t.3. p.2.f.177.c.1.F

Gloria in Excelſis, &c. à quibus compoſitum. t.2.p.2.f.362.c.2.C

Gloria Patri, &c. vide Hymnus glorificat, diſtinctionibus æqualibus pronunciãdum. t.2.p. 2. f.4.c.1.B.C.

Glorificationis hymnus quis & à quo inſtitutus. t.1.p.1.f.296.c.1.D

Gnome quid? t.2.p.2. f. 383. c. 2.D. an in Chriſto iuxta Monothelitas dici poſſit. ibid. E. E. varie in ſcripturis & à SS. Patribus capitur. f.384.c.1.C.& ſeq.

Godefridus Lotharingiæ Dux in Concilio Moguntino interceſſione Pontificis & Patrum Concilij Imperatori reconciliatur. t.3.p.2.f.215.c.2.F

Godefredus Ambianorum Epiſcopus Synodali iuſſu è Carthuſia ad Epiſcopatum reuocatur. t.3.p.2.f.454.c.1.C

Godeſcalcus hæreticus in Concilio Moguntino damnatus quis & quæ eius hæreſes. t 3.p.1. f.2.f.377.c.2.C.E. conatus eius & artes. f.378.c.1.F

S. Gothardus acceſſu ſuo dæmoniacam liberat. t.3.p.2.f.181.c.1.E

Gothi quas Eccleſias ſpoliarint. t.1.p.2. f.485.c.1.B

Gothi Ariani ad fidem Catholicam perducuntur, & quo tẽpore. t.2.p. 2.f.290.c. 2.A. hæretici qualiter recipiendi. t.2.p.1.f. 562. c. 1. A. tempore Concilij Nicæni Catholici. t. 1.p.1.f.298.c.2.C

Gothorum Regum in confirmando Romano Pontifice præſumptio & quæſtus. t.3.p.2.f.1.f.3 c.1.B

Gothici belli origo. t.2.p.1. f. 651. c. 1.A. f.665.c.1.A

Grabatarij vel grauatarij qui. t.2.p. 2.f. 297.c.1.F

Graduatorum prærogatiuæ iuxta Con. Baſileenſe. t.4.p.1.f.162. c. 1. C. non graduatis præferendi in beneficiis, vide t.4.p. 2.f.115.c.2.& ſeq.

Granus quid? t.2.p.2.f. 214.c.2.A

Gratia Iuſtificationis ſeu gratum faciens aſſeritur contra Pelagium. t. 1.p.1. f.708. c.1. &2. qualem homini neceſſariam dixerunt Pelagiani. f.707. c.1.D.& f.708.c.1.D

Gratiæ Dei neceſſitas contra Pelagianos oſtenditur. f. 708.c.1.& 2. f.733.c.2. B. f. 783.B

ſine Gratia ſi quis dicat ſeruari mandata Dei poſſe, anathema. f. 753. ca. 2.E

Gratia Dei in homine quantum potuerit. t.2.p.1.f.495.c.1.D

Gratia iuſtificans non ſolis prædeſtinatis datur. t.4.p.2 f.291.c.2.A

Gratia quolibet peccato mortali amittitur. f.290.c.1.F

Gratiæ & legis diſcrimen. t.1.p.1.f.707. c.2.C

Gratia Dei non tantum iuſtificat, ſed ſimul etiam in peccatis vitandis adiuuat. t. 1. p.1.f.734.c.1. F. f. 753. c.2.C. f.704. c.2.E

ad Gratiam æſtimare quid. t.2.p.1.f.560. c.1.B

Gratia Dei negantibus peccata commiſſa dimittere & adiuuare ne committantur, anathema. t.1.p.1.f.704.c.2. C. D. f. 704.c.2.D

Gratia Dei non tantum operatur impetrationem ſeu effectum petitionis, ſed ipſam etiam petitionem in nobis. t.2. p.1. f.638.c.1.F

Gratiam Dei ad ſolam peccatorum remiſſionem valere, & non aliud præſtare adiutorium dicentibus, anathema. t.1. p.1. f. 782.E

ſine Gratia diuina nec petere, nec purgari, nec deſiderare, nec impetrare quidquam aut velle boni poſſumus. t. 2. p.1.f. 638. c.1.F. & c.2.A.B

Gratia Dei non tãtum ſcientiam agendorum, ſed etiam agendi inſpirat auxilium. t.1.p.1.f.782.F

Gratiani circa epiſtolam decretalem Anaſtaſij Papæ II. error. t.2. p.1. f. 508.c. 1.B

Gratiani circa ius Caroli Magni error. t.3.p.1. f.1.f.421.c.2.F

Gratianus preſbyter quidam Romanus, poſt Gregorius Sextus ſchiſmate, qualiter Eccleſiam liberarit. t. 3.p.2.f.182. c.2.E

Gratianus magiſter militum apud Imperatorem falſo accuſatus. t.3.p.1.f.2.f.368. c.2.F

Gratus Epiſcopus Carthagin. quis. t.1. p.2.f.358.c.2.C

Græci libros S. Gregorij qualiter corruperint. t.3.p.2.f.94.c.2.A
titulum vniuerſalis Epiſcopi affectant. f. 181.c.2. C. ad Concilium Lugdunenſe II. à Gregorio Papa X. inuitantur. f. 739. c. 1. veniunt Legati Græcorum Imperatoris obedientiam Romano Pontifici omnimodam offerentes. f.741.c.1. C. D. & c. 2.C. non Baſileenſibus Patribus ſed Eugenio adhæſerunt. t. 4.p. 1. f. 122. c. 1.E. Greg. Imp.& Patriarchæ ſaluus, cõductus à Conc. Baſileenſ. oblatus. f. 57.c.2.E. Græcorum Patriarcha perſonalem Eugenij IV. præſentia in Concil. Baſileenſ. requirit. f. 242.c 2.B. ad Concilium Baſileenſe ſuos delegant. f. 46. c.2.E. quibus condicionibus Concilio generali interesse cupiant. f.47. c.1.& 2. negant ſe Baſileam ad Conc. venire poſſe, f.419.c.2.D

Græci Imperat. Bulla conceſſa Legatis ſuis ad Conc. Baſileenſe. f.48.c.1.D. aurea bulla, f.58.c.2.C

Eugenio adhærentes ad Ferrarienſe Concilium venerunt. t.4.p.1.f.146.c.2. D. in Concilio Florentino cum Romana ſe Eccleſia coniunxerunt. f. 412. qua pompa ad Concilium venerint & qualiter à Venetis & Concil. excepti. f.411. f.413.& ſeq. qua die, & f.723. ibid. f.415. A. quomodo inde Ferrariam profecti. ibid. B. Synodum Ferrariæ inceptam Florentiam transferri cupiunt. f. 419. c.2. D. & ingreſſus ad Florentiam. f. 493.E

Græcorum de primatu Papæ Romani & priuilegiis in Concilio Florentino profeſſio. t.4.p.1. f.596. D. & f.599. C.& f. 600.B

Græcorum in Concilio Florẽtino vnio à quibus promota, & à quibus impedita. t 4.p.1.f.554. D. & ſeq. f.587.C.f.602.C. quid finita diſputatione ab iis reſponſum. f.555.F. & f 556. F.& f.557. C. ad Romanæ Eccleſiæ obedientiam reducti, f. 738. c.1.f.741.c.2. t.3. p.2. f.745. c. 2. C. ſeſe Roman. Pontif. ſubiectos fatentur. F. ad vnionem ab Eugenio reducti. f.141.c.1. E. & f. 730.c.1.E.F. Item quando ab aliis reducti. ibid. c.2.A.& 4.

Græcorum profeſſio fidei Gregorij X. tranſmiſſa conſentiens in omnibus Eccleſ. Roman. t.3.p.2.f.743. in Concilio Florentino quæ pro comparanda à Papa Eugenio media propoſita fuerint.& quid ab iis reſponſum. t.4.p. 1.f.556 B D

pro Græcorum cum Latinis vnione oratio ſuaſoria Gregorij Scholarij in Concilio Florentino habita. f 617. commoda vnionis. f.620. D. & ſeq. & f. 625. B. & ſeq.

Græcorum Patriarchæ in Concilio Florentino pro vnione facienda zelus. f 723. c.1.C. item Beſſarignis. f. 582. item Imp. f. 490.C.491.D. an ad communionem Eccleſiæ Romanæ in Concilio Lugdunenſis II. recepti. t.3 p.2.f.738. cur à Latinis recepti in communionem Chriſmate inungi aliquando ſolerent. f. 710. B. SS. Patres Occidentales recipiunt. f.589. E.F

Græcorum cum Latinis in Concilio Florentino diſputationis compendioſa relatio, & argumentorum hinc inde motorum ſeries & reſolutio. t.4 p.1. f.725. vſque ad f. 730. ad diſputationem in Concilio Florentino ſæpius inuitati & à Papa admoniti. t.4.p.1.f.671.F. quales in diſputatione Patres Latinos inuenerint. f 673. D. cur deprauatos Latinorum libros eſſe calumniari ſint. f.675. C. ex quibus locis Scripturæ proceſſionem Spiritus ex Filio infirmare contenderint. f. 676. E. & ſeq. cur ad diſputandum inuitati, refugerint. f. 582.& ſeq. f. 683. A. inter ſe diſſenſio. f.554. D. f.591. & ſeq vnanimiter ſententia Latinorum de proceſſione Spiritus ſancti recipiunt verbis & ſcriptis. f. 579. B. f.594. B. 730.c.2.C. eligere Patriarcham Conſtantinop. extra Conſtantinopolim recuſant. t.4.p.1. f.610.F

Imperator & Patriarcha ad Oecumenicum Concilium ſe offerunt in Concilio Baſileenſi. f. 58.c. 2.& ſeq. regni initium.

Digitized by Google

Gregorius Magnus Thaumaturgus Origenis diſcipulus. t. 1. p. 1. f. 89. c. 2. D

Gregorij magni Nazianzeni Epiſcopi authoritas in Synodo Epheſina contra Neſtorium citata. t. 1. p. 1. f. 196. c. 1. B. confeſſio fidei. f. 258. c. 1. G. & ſeq. electio memorabilis & quaſi prodigioſa. f. 544. c. 2. A. miraculoſe à ſicario liberatur. f. 544. c. 2. B. præclara de Patribus Concilij Conſtantinopolitani I. generalis æſtimatio. f. 526. c. 1. E. & f. 527. A. in Concilio Conſtantinopolitano I. generali coram 150. Epiſcopis habita de bonorum Eccleſiæ Epiſcoporum paucitate & tribulatione ſui temporis, de fidei ſuæ quam edit explicatione, de ſuis pro Eccleſia laboribus, & purgatione contra calumnias aduerſariorum, & ſui abdicatione. f. 523. vſque ad f. 532. pro Eccleſia ſtudium. f. 529. c. 2. F. & ſeq. fidei dicitur ſtabilimentum. t. 4. p. 1. f. 716. B

Gregorius Nazianzenus Epiſcopatui renunciat. t. 1. p. 1. f. 532. c. 1. 542. c. 2. E

Gregorius Pſeudopapa in ſchiſmate cõtra Bonifacium VIII. ſedem occupat. t. 3. p. 2. f. 173. c. 1. D. eiicitur per Regem Henricum. E

Gregorius Cyrenenſis Epiſcopus. t. 1. p. 1. f. 237. c. 1. D

Gregorius Arianus in locum Athanaſij ab Euſebianis ſubſtitutus. t. 1. p. 1. f. 396. c. 1. C. ab Alexandrinis Catholicis interimitur. f. 396. c. 2. E. quæ & qualis eius inueſtitura. f. 396. c. 1. C.

Gregorius Cappadox Athanaſio ab Euſebianis ſubrogatus qualis. t. 1. p. 1. f. 416. c. 1. E. & c. 2. C. eius B. Athanaſio ab Euſebianis ſubrogati ordinationes & functiones in Concilio Sardicenſi reſcinduntur. f. 446. c. 2. C. an imaginum cultum improbarit. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 81. c. 2. D. ſ. 1. f. 626. C. D. & f. 627. B. eius authoritas in Concilio Epheſino allegata. t. 1. p. 2. f. 197. c. 2. B

Gregorius Lingonienſis Epiſcopus quis. t. 2. p. 2. f. 34. c. 1. E

Gregorius Antiochenus de inceſtu calumnioſe accuſatus abſoluitur in Concilio. t. 2. p. 2. f. 265. c. 2. B

Gregorius Turonenſis quibus calumniis apud Regem Chilpericum accuſatus & quomodo abſolutus fuerit. t. 2. p. 2. f. 265. c. 1. D. E. grauis ſententia in annunciandis Regi criminibus ſuis. t. 2. p. 2. f. 261. c. 2. E. quæ contra eum Chilpericus Rex ingeſſerit. ibid. f. 262. c. 1. A. B. eius in reſpondendi Regi animoſitas. ibid. B. C. Tentatur à Fredegunde Regina ad opprimendum Prætextatum Rhoromagenſem Epiſcopum. f. 262. c. 1. D

Gregorius Neocæſarienſis Epiſcopus ab Iconoclaſtarum hæreſi recedit. t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 499. A. recipitur ad cathedram ſuam. f. 515. D

Gregorij Syracuſani rata damnatio. ſ. 2. f. 426. c. 1. D. 455. c. 2. E

Gregorius Syracuſanus cognomento Asbeſta qualis & cur depoſitus. t. 3. p. 1. ſ. 2. 691. alias 701. B. damnatio & excommunicatio. ſ. 2. f. 648. c. 2. B

Gregorij Hieromonachi magni protoſyncelli miraculis clari Reſponſio ad epiſtolam Marci Epheſii Metropolitæ. t. 4. p. 1. f. 691. c. 2. E. & ſeq.

Gregorius Asbeſtæ, Eulampii & aliorum ſchiſmaticorum diuerſæ damnationes. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 781. C. & ſeq.

Guntharius Colonienſis cur à Nicolao Papa I. excommunicatus fuerit. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 541. c. 1. C. & ſeq. eius & Theogualdi Epiſcoporum depoſitionis cauſæ. ſ. 2. f. 510. c. 1. & f. 539. c. 2. F

Guarnerij Argentinenſis Epiſcopi laus & obſeruantia erga ſedem Apoſtolicam. t. 3. p. 2. f. 277. c. 2. A

Guaſtallenſe Concilium in Longobardia de ſchiſmaticis Epiſcopis ac clericis in vnionem Eccleſiæ aſſumendis celebratum anno Domini MCVI. tempore Paſchalis Papæ II. t. 3. p. 2. f. 440. c. 1. A. locus cauſa & tempus Concilii. B. canones eius. c. 2. A. acta. ibid. & c. 2. D. E

Guibertus Rauennas Archiepiſcopus Antipapa in Concilio Romano deponitur. f. 400. c. 2. B. damnatio ſub Victore Papa III. f. 407. c. 1. B. alia ſub Vrbano II. f. 408. c. 1. B. ei tres in ordine ſchiſmatici ſurrogantur. f. 423. c. 2. A

Guidonis antipapæ Octauiani in ſchiſmate ſucceſſoris ordinationes & acta reſcinduntur. t. 3. p. 2. f. 555. c. 2. E

Guilielmi Bellouacenſium Epiſcopi clementia quanta. t. 3. p. 2. f. 382. c. 2. B

Guilielmus Dux Apuliæ & Calabriæ à Paſchali Papa conſtituitur. t. 3. p. 2. f. 452. c. 2. D

Gundemari Regis Hiſpaniarum decretum de Toletanæ Eccleſiæ primatu ſeu Metropolitia dignitate. t. 2. p. 2. f. 308. c. 1. D

Guntheramni Regis ſanctio ad Epiſcopos & iudices ſcripta, qua eos hortatur officio ſuo ſtudioſe inſiſtere, ſuumque munus non per vicarios, ſed per ſeipſos obire. t. 2. p. 2. f. 269. c. 2. & ſeq. ſanctio ad Epiſcopos ſynodi Matiſconenſis II. de [illegible] Dominicæ celebratione, & officij [illegible]uſque commonitione. f. 269. c. & ſeq.

H.

HAbitus religioſus, vide Religioſus habitus.

Hadriani Papæ I. ad Carolum Francorum Regem ſcriptum de imaginibus, quo refutantur qui Synodum Nicænam II. oppugnatunt. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 109. c. 1. & 2. vſque ad f. 130, occaſio ſcripti. f. 109. c. 1. E. vita & acta. t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 410. c. 1. B. & ſeq. legatos mittit ad Carolum Magnum. f. 412. c. 2. E. quo tempore Pontifex factus. f. 421. c. 1. B. Rerum ab eo geſtarum compendium. ibid. & ſequen. an Carolo Regi inueſtituram Eccleſiarum & ius eligendi Papam conceſſerit, f. 421. c. 2. A. B. D. & ſeq. à Taraſio de ſimonia redarguitur. ſ1. f. 425. c. 1. B. canonum Carolo Magno Romæ oblatorum epitome. ſ. 1. f. 427. c. 2. F. & ſeq. vſque ad f. 435.

Hadriani Papæ II. vita. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 571. & ſeq. quando Pontifex factus. f. 576. c. 2. B. eius liberalitas in pauperes. f. 571. ſ. 1. B. miraculoſe denarii multiplicantur. C. viſiones diuinæ de futuro Pontifice. f. 571. c. 2. C. eius electionis approbatio & confirmatio. f. 572. c. 1. B. C. Epiſcopos ad Bulgaros mittit. c. 1. F. ſuſpectus quibuſdam ac ſi Nicolao prædeceſſori contrarius eſſet. c. 2. C. eius humiliatio coram conuiuis. D. preces pro prædeceſſore. ibid. F. acclamatio in prædeceſſoris laudem. f. 573. c. 1. B. Legati ab eo Conſtantinopolim miſſi honorifice excipiuntur. f. 574. c. 1. B. C. dimiſſi à Sclauis intercipiuntur & male tractantur. f. 576. B. obitus. f. 577. c. 1. A. à quo vita eius deſcripta fuerit, ibid. vtrum Carolus Imperator ius eligendi & confirmandi Epiſcopos dederit. t. 3. p. 2. f. 158. c. 1. C. eius legati ad Synodum octauam miſſi qui. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 61. c. 2. B. allocutio I. ad Concilium contra Photium congregatum. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 654. c. 2. D. Reſponſio I. Concilij, quæ petunt Conciliabulum Conſtantinopol. contra Ignatium habitum reſcindi. f. 655. c. 2. A. Allocutio Hadriani II. & III. f. 656. c. 1. B. D. Reſpõſio vel ſuggeſtio Concilii. f. 656. c. 2. C

Hadriani Papæ III. vita & annus Pontificatus. t. 3. p. 2. f. 104. c. 1. C. Photium execratur. ibid. decernit Pontificis in electione Imperatoris authoritatem non expectandam. D. obitus eis. ibid.

Hadriani Papæ IV. vita. t. 3. p. 2. f. 513. c. A. qualis. ibid. res eius geſtæ. f. 758. c. 1. E. eius à Friderico Imperatore diſſidii cauſa. ibid. obitus. F. Vrſpergenſis de obitu eius calumnia. f. 514. c. 1. A. hortatur Græcos ad concordiam. c. 2. A & ſeq.

Hadriani Papæ V. vita & acta. t. 3. p. 2. f. 758. c. 1. E. obitus. F

Hadrianus VI. Vltraiecti natus, Caroli V. præceptor, deinde Epiſcopus & Cardinalis creatus, fit Pontifex anno Dñi 1522. V. idus Ianuarij. t. 4. p. 2. f. 138. c. 1. E. eius Breue contra Sortilegos, vide Breue.

Hæreditate aliquis olim non niſi ob tres cauſas priuari apud Bauaros poterat. t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 426. c. 1. F

Hæredes de parentum exceſſibus ſatiſfacere tenentur. t. 3. p. 2. f. 571. c. 1. C

Hæreditariis de rebus iudicare ad Reges pertinet, non ad Eccleſiam. t. 3. p. 2. f. 571. c. 1. B

Hæreditate non priuandi quicunque ante deſponſationem nati ſunt. t. 3. p. 2. f. 571. c. 1. B

Hæreſis Henriciana & Weciliana, vide Henriciana & Weciliana.

Hæreſis Lutherana, vide Lutherana.

Hęreſium cum Caluino exortarum plurimæ ſectæ. t. 4. p. 2. f. 357. c. 1. F

Hæreſis ab electione dicta. f. 20. c. 1. F. maxime vitanda. ibid. peior & pericul oſior Iudaiſmo & paganiſmo. f. 20. c. 1. F. vt plurimum ſuperbiæ filia. t. 4. p. 1. f. 251. c. 1. B. C. & c. 2. B. cur permittatur à Deo. f. 252. c. 2. B. ad quid vtilis. f. 252. c. 2. C. D. quomodo filiæ & ſpinæ dicantur. t. 2. p. 2. f. 285. c. 1. E. & ſeq.

Hæreſis Turcico iugo præuia. t. 4. p. 2. f. 105. c. 1. A. & ſeq.

Hæreſeos initium contumacia & proteruia in ſuperiores. t. 1. p. 1. f. 137. c. 2. C. philautia & ſuperbia. f. 139. c. 1. B. f. 140. c. 1. t. 2. p. 2. f. 98. c. 2. F. t. 2. p. 2. f. 427. c. 1. D. & ſciſma f. 175. c. C

Hæreſis ruina quanta. t. 4. p. 1. f. 363. c. 1. D

Hæreſis in vno angulo mundi aut gente; at Eccleſia per totum mundum diſperſa reperitur. t. 2. p. 2. f. 285. c. 2. D

Hæretici qui in canonibus. t.3.p.1.f.2. f.544.c.2.E

Hæretici qui dicendi. t.3.p.2. f.714. c. 1.B

Hæreticorum baptiſma, vide Baptiſma. an & quodnam reiterandum. t.1 p.1.f.16.c. 2.E. f.17 c.1.A. ſuſcipiens Epiſcopus aut presbyter, damnandus eſt f.10.D

Hæretici vitandi. t.1.p.1.f.586.c.1.A.f.2. p.1.f.566.c.2.D. t.3 p.2.f.195.c.1 B

cum Hæreticis non orandum. f.245.can. 33. oransclericus communione priuandus. f.10.D.E. nec orandum nec pſallendum. f. 590.C.1.D

Hæreticus in teſtimonium contra Epiſcopum aliumve non admittendus. f.12.F. f.500.c 2 E

Hæretici nequeunt eſſe accuſatores aut teſtes. f 96.c.1.D

Hæreticorum proprium impetere eos quos Chriſtus iam ſuos fecit, iuxta B. Cypriam. f.121.c.2.A

Hæreſeos nota, conuiciari Epiſcopos & ſacerdotes, eſſe interfectorem pœnitentię, doctorem ſuperbiæ, veritatis corruptorem, perditorem caritatis eos laceſſere in quibus Chriſtum cernit habitare, &c. f. 121.c.2 A B

Hæretici Monothelitæ SS. Patrum teſtimonia detruncata quo ad ſenſum & verba proferunt. t.3 p.1.f.60.c.1.F & ſeq.f. 76. C. mentiuntur ſynodos & Patres pro ſe ſtare. f.75.c.2.D

Hæretici ſepulchris dealbatis comparati, quod Scripturæ & Patrum teſtimoniis ſpecie tenus ſe ornent. t.3.p.1.f.2. f. 68. c.1. B. quam ſpecioſe ex diuinis literis nugas ſuas faciant, vide in Theodoreto Cyri homilia. t.1.p.2.f.282.c.1.F.& ſeq. ſcripta diuina & Patrum corrumpunt falſa expoſitione. t.2.p 2.f 417.f 419 c.2.B. D.f. 446. c.2. D.f.516. C.D. t.3.p.1.f.78.c.2.C.f. 105. c.2.C.& ſeq. f.149.c.1.D.& ſeq.

Hæreticis ſolenne eſt circumcidere dicta Patrum, alia etiam iis falſo affingere. t. 2.p. 2.f.114.c.1.E. t.3.p 1. f.2.f.152.c.1. D. f. 657. B. voces orthodoxorum Patrum ad ſuam impietatem detorquere, iuxta Iuſtinianum Imperat. f.162 c.1. C. t.4.p.1.f.272. c.2. A. f 279.c.2. F

Hæreticus Eutyches ſolas volebat Scripturas ſcrutari, Patribus relictis. t.2. p.1 f. 104.c.1.C

Hæreſis omnis ex Chriſti verbis enata. t 4.p.1. f.384.c.2.E

Hæreſiarchæ omnes Scripturæ verbis vtuntur, dictum Epiphanij. t.3.p.1. f.1. f. 648.F. libri non legendi. t.2. p.2.f.181.c.1. F. qua pœna legi aut ſeruari vetiti. t.2.p.1. f.371.c.2 E.F. t.3.p 1.f.1.f.704. A t.4.p.2.f. 238. c.1.B

Hæreticis Eutychianis edicto Marciani Imperatoris nec teſtamenta condere, nec ex teſtamento relicta aut donata adire licitum. t.2.p.1.f.372.c.1.F

Hæretici Romanum Pontificem excõmunicantes à gentilibus ridentur. t.2.p.1. f.419.c.1. F

Hæretico ante ſatisfactionem ad munera Eccleſiaſtica aditus non pateat. t. 2. p. 1.f.443.c.1.C

cum Hæreticis non eſt diſputandum. t. 2.p.1.f.471.c.1.D

Hæreſiarcha damnato damnantur & ſectatores. t.2.p 1.f.481.c.2.A

Hæretici omnes excommunicati. t.2.p. 2.f.5.c.2.F.& ſeq.f.6.c.1.A

Hæreticos excommunicare ſententiæ Patrum conforme. f.6.c.2.C

Hæreſin ſequens in authore excommunicatus. f.6.D

Hæreſes per Concilia generalia confutari & damnari ſolitæ. t.2.p.2 f.46.c.2.C.& ſeq. vbi id exemplis oſtendatur.

Hæreticos poſt mortem etiam condemnandos eſſe oſtenditur diuerſis ſcriptis Patrum. f. 74.c.2.D.& ſeq.& exemplis Eccleſiæ. f.75. c.2.C.D.& f.79.c.1.B. f.126.c.2. D. f.164. c.1.A F.& ſeq. f 166.c.1.E.F

Hæreticis Catholicæ puellæ matrimonio non iungendæ ſunt. f. 194. C. f.243. can.10. 245. can. 31. t. 2. p.1. f.328. E. & f. 557.c.2.A

Hæretici rite baptizati, per manus impoſitionem reconciliandi. t.1. p. 1.f.207. c.1. E

Hæretici à magiſtratu arcendi. f.224.c 2.B

Hæretici non permittendi Eccleſiam ingredi. t.1 p.1.f.243 c 2.A

Hæreticorũ cœmeteria orationis cauſa accedentium pœnitentia. t.1. p. 1. f. 243. can.9.

ab Hæreticis eulogiæ non accipiendæ. t.1.p.1. f. 245. can.32. t.2. p.2. f.246.E

Hæreticorum martyres, pſeudomartyres, nec tales Chriſtiani ſub anathemate adeundi. t.1.p.1.f.245.can.34.

Hæreticorum munera feſtiua non ſuſcipienda. t 1 p.1 f.245. can.37.

in Hæretici Arij libros legentes pœna capitalis à Conſtantino conſtituta. f. 263.

Hæretici conuerſi quomodo & qua conditione ad Eccleſiam recipiendi. f.336. c.1.F. & c.2.B. f 242. c.7.8. t.2.p.2.f.6.D. & t.3.p.1.f.1.f. 251. F. & ſeq f.969 c.1 F

Hæretici, ſi in mortis diſcrimine cõuertantur, à presbytero cum chriſmate & benedictione cõſignandi. t.1.p.2.f.599.c.1.A

Hæreticorum in probos & fidei propugnatores, mentiendi & calumniandi conſuetudo & artificium. t.1.p.1.f.375.c.1.& 2. t.2.p.2.f.76. A.F. f.77.c.1.D. f.455.c.1. D. t.3.p.1.f.793.C. pulcherrime in prouis eorum Meletianis contra Anaſtaſium oſtenſa. t.1.p.1.f.375. c.1.& 2. & f.376. in Orthodoxos iniuriæ & ſæuitia. f. 555. c.2. B. C

cum Hæreticis ne quidem in balneo communicandum. t.f.466.c.2.F

cum Hæreticis pax eſſe nequit. f. 468. c.1.A

Hæreſeos authores, ſi reuertantur ad Eccleſiam ablatis honoribus ad communionem laicam relegandi ſunt. f. 487.c. 1.E

ob Hæreticorum tolerantiam Valentinianus & Gratianus puniuntur. f. 504. c.1.D

Hæreticis commune SS. Patrum & Doctorum Eccleſiæ ſententias reiicere. f. 522.

Hæretici ad excuſationem Epiſcoporum qui & quales non admittendi. t.1.p.1. f.534.c.1.F

Hæreticis non eſt licitum orthodoxos Epiſcopos accuſare. t.1. p.1.f. 534.c. 1.F

Hæreticorum prouocare ad iudicium laicorum. t.1.p.1. f. 549. c.1. F. item ad Imperatorem, f. 221. c. 2. B. f. 222. c. 1. A

Hæreticorum conuenticula non Eccleſiæ ſed conciliabula appellanda. f. 590. c.1. D

Hæretici comati & barbati qui. f. 591. c.2 F

contra Hæreticos & ſchiſmaticos leges ab Imperatoribus condi licitum. f. 651. c.1. D

in Hæreticos leges Theodoſii ſenioris. f.751.c.2.B

Hæreticorum in fingendis literis impoſtura. t.1.p.1.f.729.c.2.D

Hæretici decem auri libris mulctandi. t.1.p.1.f.751.c.2.B

Hæreticis ex donationibus vel teſtamentis aliquid capiendi facultas negata. t 1.p.1.f.751.c.2.C

Hæreticorum proprium in collationibus vagari in perſonas & extraordinariæ. t. 1. p. 1. f. 657. c. 1. B. D. nouis cauillationibus & ambagibus negotium principale differre, vide in Donatiſtis, t. 1. p. 1. f. 675. c.2. & f. 676. c. 1. & 679. c. 1. & f. 680. vſque ad f. 783.

Hæreticis in collationibus multiloquium ſæpius exprobratum. t.1.p.1.f. 675. c.2. F.F

Hæretici Neſtorij libri ſub bonorum confiſcatione ab Imperatore Theodoſio vetiti legi aut deſcribi. t. 1. p. 2. f. 4.

Hæretici nomen hæreſiarchæ ſui refugiunt, glorioſius orthodoxi affectantes. t. 1. p.1.f.675.c.1.B

Hæreticorum commune Epiſcopos & ſacerdotes non reuereri. t.1.p.2.f. 161. c. 2.E

Hæreticorum in hæreſi diſſeminanda ſtudium. t.1. p.2. f. 281. c.2. E. & ſeq.

ob Hæreſis ſuſpicionem excommunicatus non niſi in Concilio purgatus ab alio Epiſcopo abſoluendus. t. 2. p. 2.f. 244.E

Hæreticorum ſecunda tranſgreſſio primæ malitiæ oſtenſio. t.2. p. 2. f. 407. c.2.D

Hæreticis qualiter reſiſtendum. t. 2.p. 2.f.435.c.1.A B.& ſeq.

ad Hæreticos refutandos exhortatio. t. 2. p.2. f.435. c.1. A. & ſeq. & f.446.c.1.A. & ſeq.

Hæretici ſcripta diuina & SS. Patrum pro ſe facere mentiri ſoliti. t.2. p 2.f.446. c.2. D

Hæretici propria ſcripta aut dogmata deſtruunt. t.2. p.2. f.446.c.2. E. f. 478. c.2. C. hæreſis hæreſin deſtruit, ibid.

Hæretici olim monothelitæ etiam authoritatem Sanctorum Patrum aſpernati. t. 2. p. 2. f. 456. c. 2.D. f. 477. c. 2. F

Hæreticorum in vna voluntate Chriſti conſentientium ſeries. t. 2. p.2. f. 466. c. 2. E. vſque ad f. 469. collatio ſingulorum, f. 469. c. 1. C. & ſequent.

Hæreticorum in Lateranenſi Concilio C V. Epiſcoporum anno Chriſti DCXLII. celebrato, & ante damnatorum nomina. t. 2. p. 2. f. 474. c. 1. F. & ſequen.

Digitized by Google

Hæreticorum fautores & defenſores excommunicationi ſubiacent.tom.3.p.2.f.683.c.2.A
Hæreticus monothelita membratim potius concidi, quam duas in Chriſto voluntates confiteri eligit.t.3.p.1.f.1.f.73.c.2.F
Hæretici quomodo Samaritanis deteriores. tom. 3. par. 1. f. 2. f. 112. c. 2. A. C.
cum Hæreticis Catholico vel Catholicæ coniugium non ineundum. f. 1. f. 247 F
Hæreticorum teſtimonia qualiter à Patribus citari ſolita.t.3.p.1.f.1.f.105.c.2.C.& ſeq vſque ad f.109.
Hæreticorum primi ſecundi & tertij ſæculi nomina & ſeries.t.3.p.1.f.1.f.129. vſque ad f.131.
Hæretici ſerpenti comparati. t.3. p 1 f.2. f.135.c.2.E
Hæreticorum contentiones vitandæ. t. 3.p.1.f.1.f.297.c.2.E
cum Hæreticis contracta Catholicorum matrimonia neque irrita ſunt, neque vlla ratione diſſoluenda. t. 3. p. 1. f. 1. f. 314 c. 2. F
Hæreticorum connubia non expetenda ſed potius accipienda ſi Catholicos ſe futuros polliceantur. t. 3 p. 1. f. 1. f. 331. c. 1. B
Hæreticum ad clericale officium exhortans excommunicetur. t. 3. p. 1. f. 1. f. 428. c.2.A
Hæreticus notus quis dicatur.t.3.p.1.f.1. f.459.D
de Hæreticis recipiendis citati canones. t.3.p.1.f.1.f.486.& 487.
Hæreticorum ordinationes quandoque receptæ.t.3.p.1.f.1.f.494.& ſeq.
Hæreticis contra Orthodoxos accuſationes de rebus Eccleſiaſticis facere illicitum.t.3.p.1.f.2.f.344.c.2.D
Hæreticorum neotericorum cædem cum Iconoclaſtis veteribus contra imaginum cultum calumniæ.t.3.p.1.f.1.f.625 F
Hæreticorum proprium eſſe peruicaces, contentioſos & illud ſolum pro vero habere cui ſemel adhæſerint. t. 4. p. 1. f. 630.F
Hæreſiarchæ Arius, Eunomius, Apollinarius, qualiter ex diuinis literis hæreſes ſuas probare conati ſint t.3.p.1.f.1 f.649. A. & ſeq.
Hæreticorum huius temporis cum Iconoclaſtis antiquis in impietate crudelitate & alijs ſceleribus conformitas.t.3.p.1.f.1.f. 669.D
Hæreticorum clerici quando & quare aliquando ad eoſdem gradus recipi poſſint t.3.p.1.f.2.f.797.B.& ſeq.
Hæreſi aliquem diabolica illuſione inficiens vt homicida duplici pœnitentia mulctandus.t.3.p.2.f.129.c.2.F
Hæreticis Photianis periurare nulla religio eſt. tom. 3. par. 1. f. 2. f. 821. c. 2. B. & ſeq.
Hæreſes omnes per Eccleſiam Romanam expugnatæ.t.3 p.2.f.191.c.2.A
Hæreticis & excommunicatis conuerſantes niſi reſipiſcant, excommunicandi. t. 3.p.2.f.220.c.1.F
Hæretici inceſtuoſi qui & quales fuerint.tom.3.p.2.f.248.c.1.D. vide Inceſtuoſi plura.
Hæretico conuiuantis clerici pœna. t. 3. p.1.f.2.f.3,4.c.1.F
Hæretici damnati à quibus & qualiter puniendi.t.3.p.1.f.683.c.1 D
Hæreticorum celatores qui. t. 3. p. 2. f. 714.c.1.D
ab Hæreſi redeuntium pœnitentia. t. 3. p.2.f.714.c.2.E
de Hæreticis quis proceſſus inſtituendus.f.714.c.1.& 2.
de Hæreſi ſuſpectus quis dicendus. f. 714.c.1.C.F.c.2.B.
Hæreticorū defenſores qui.f.714.c.1.E
Hæretici obſtinati curiæ ſæcularis iudicio relinquendi.f.714.c.2 E
in Hæreticum & fautores hæreticorum proferendæ ſententiæ forma. t. 3 p 2.f.715. c.2 A
de Hæreſi ſe purgantium forma & iuramentum.f 715 c.2.B.C
Hæretici abſoluendi forma. t. 3. p. 2. f. 715.c.1.F
Hæretici incarcerandi.tom.3.p.2.f.969. c.1.E
Hæretici ſub excommunicationis pœna ad prædicandum docendū aut dogmatizandum non admittendi.t.3 p.2.f.969. c.1.C
Hæreſeos Huſſitarum ſuſpecti ſuper quibus rogandi ſint articulis.tom.3.p.2.f.948. c.1.B
Hæreticorum Conciones ſub excommunicationis pœna non audiendæ. f.969. c.1.C
Hæreticos recipientium aut fauentium pœnæ.t.3.p.2.f.683.c.2.A.f 969.c.1.E
Hæretici ſuperioribus denunciandi. t. 3.p.2.f.969.c.1.D.
Hæreſes libelli Auguſtini de Roma damnatæ in Concilio Baſileenſi. t. 4 p.1.f.52.c. 2.E
Hæreticis Commune conqueri de audientia denegata.t.4.p 1 f.106.c.1.E
Hæreticorum in Bohemia facinora.t.4. p.1 f.158.c.2.E
Hæreticis commune mendaciter triumphum ante victoriam canere. t. 4. p.1.f.159. c.1.C
Hæreticorum commune conqueri de denegata audientia.t 4 p 1 f.156.c 2.C
Hæreſis Huſſitarum armis introducta & propagata.t.4.p.1.f.220.c.2.C.F.& ſeq.
Hæreticorum in acceptione Eccleſiæ diuerſitas.t.4.p.1.f.267.c.2.F
Hæretici & rep.eijci & occidi poſſunt. t. 4.p.1.f.305.c.1.E.quandoque tolerandi potius quam eijciendi.f.305.307.308.& ſeq.
Hæreticorum & ſchiſmaticorum proprium eſt à certo aliquo homine denominari t.4.p.1 f.693.C
Hæretici inquirendi, & deferendi, & ex vrbibus ac oppidis amouendi.t.4.p.2.f.361. c.1.A.B. inquiſitori denunciandi intra decem dies.t.4.p.2.f.400.c.2.A
Hæreſeum ſeu errorum olim damnatorum & nunc repullulantium ſeries compendioſa.t.4.p.2.f.158.c.1.C.& ſeq.
Hæretica ad loca nulli filij ante annum ætatis xxv. mittendi. t.4.p.2 f.550.c.2 E. nec ſine inſtructione parochi.f.569. c.2. A. non proficiſcendum etiam mercatoribus & artificibus ſine facultate Epiſcopi. t. 4 p. 2.f.550.c.2.E f.569.c.2.A
Hæreticorum commercia vitanda. f. 550.c.2.C
Hæretica ad loca filii ſine inſtructione parochi non mittendi.tom.4.part.2.f.569. c.2.A.
Hæreſis quam contagioſa.t.4.p.2.f.568. c.2 F.
Hæretici omnes libri, ſcripturæ, picturæ & ſculptura abolenda. tom.4.part.2.f.569. c.1.B.
Hæreticorum fautores qui dicendi t 3. p.2. f.714.c.1.E. inter ſe diſcordia falſitatis nuncia.t.4 p.2.f.149 c.1.E.
Hæreticorum occultatores qui. t.3. p.2. f.714.c.1.D.E.
Hatto Moguntiacenſis Archiepiſcopus Conc. Triburienſi ſubſcripſit.t 3 p.2.f.130. c.2.E.
Hebdomada ſancta quomodo à fidelibus peragenda ſit t.3 p.1.f.1 f.250.F.
Hebdomada ſancta fragor poſt matutinum fieri in Eccleſia ſolitus quid deſignet & quomodo faciendus. tom. 4. p.2.f.485. c.1.D.
Hebdomadæ dies in actionibus omnibus Eccleſiaſticis non veterum Deorum ſed feriarum nomine appellandi. t.4. p.2. f.542.c 1.D.
Hedenulphus inuitus Epiſcopatum à Ioanne VIII. adminiſtrare iubetur. t.3. p.2. f.99.c.1.A.
Heliceſaitarum de mortalitate animæ hæreſis t.1.p.1.f.96.c 1 B.
Heliodori ſacrilegi punitio diuina. t 3. p.1.f.2.f.335.c.2.B.& ſeq.
Heliodorus Altinenſis Epiſcopus quis & qualis.t.1.p.1.f.552.c.2.E.
Helena quando facta ſit fidelis. t.1.p.1. f.208.1 A.
Henricus poſt Conradum Germaniæ Rex factus ad Papæ correptionem pedibus Romam contendens pœnitentiam agit.t.3.p.2.f.141.c.1.D. eius optimi multis miraculis claris obitus. t.3.p.2.f.143.c.1.E. f.18.c.2.D.eius caſtitas, ibid.de eius ſanctitate miraculis & Canonizatione Epiſtola Eugenii III.t.3.p.2.f.501.c.2.E.
Henrici Imperatoris priuilegium Romanæ Eccleſiæ conceſſum. f.173.c.2.F. qui ſubſcripſerint f.175.c.1.A.& ſeq.
Henricus IV. fit rex Germaniæ quinquennis adhuc. tom.3. p.2.f.218. c.1.D. ab Agnete matre religioſe educatur ſed abſtractus ab ea fit hoſtis Romanæ Eccleſiæ.E.
Henricus III. abdicante ſe S. Annone in vitia pronus ruit. tom. 3. part. 2. fol.252. c.2.B. Thuringiæ decimas in conciliabulo Erphordienſi qua ratione impoſuerit f.253. c.1.B. E. in pontificem & abbates Fuldenſem & Herueldenſem iniurioſus. ibidem.
Henricus III. à Gregorio VII. excommunicatur. t.3.p 2.f.254.c.2. D F. f.396.c.2.F. f.397.c.1.C.f.399.c.1.F.f.403.c.1.B.
Henricus III. rex Romam à Gregorio ſeptimo citatur. f.254.c.2.C. qua lege pontifici reconciliatus ſit.D. obedientiam promittit Gregorio Papæ VII. f.264.c.2.D ſupplicatio ad Gregorium Papam VII. pro venia commiſſorum. t.3.p.2.f.264 c.2.D. pœnitentia.t.3.p.2.f.318 c.1.F.
Henricianæ tyrannidis præco quis.f.394 c.2.D.
Henricus III. in conciliabulo Wormatienſi depoſitionem vrget Gregorii Papæ VII.f.396.c.1.F.

Digitized by Google

Henrici Regis Germaniæ legatorum iuramentum in Concilio Romano VI. præſtitum.f.401.c.2.B.

Henriciana hæreſis quæ.f 405.c.2.F.

Henricianæ tyrannidis præco quis. f. 394.c.2.D.

Henricus IV. Rex Germaniæ regno & imperio priuatur ſurrogato ei Henrico V. t.3.p.2.f.423.c.2. C. impietas in vxorem. f. 408.c.1.C. ab Vrbano II. excommunicatur viciſſim & quare. ibi. reatum confitens & ſatisfactionem promittens à legatis Apoſtolicis banno exolui & communioni Eccleſiæ reſtitui flagitat f 439. c.2.A.C.D. in Concilio Moguntino depoſitus filio regalia inſignia vna cum corona tradit. f. 439.c.2. A. priuatus viuit. D.

Henricus Rex V. Papam Paſchalem capit. t.3.p.2.f.423. coronam & inueſtituram vi extorquet. f.414. c.1. A. contra patrem inſurgit & rebellat.f.438.c. 2.D. eius acta.E & ſeq. laudes. f.438. c.2 F.& ſeq. in Regem à patre & Principibus Germaniæ elegitur. f.439.c.2.B. legationem ad Paſchalem Papam mittit. C. legatio ad Paſchalem II. f. 440.c.1.E. quando Romam venerit.t.3.p.2 f.447.c.1.E. quomodo ibi exceptus. F. deſignatur Imperator à Pontifice.c.2.B. recuſat ſtare pacto. C. à Canone legato condemnatur.f.444.c.2.A. impietas in Pontificem & Cardinales.f.444.c.2.B. eius priuilegium de inueſtituris Eccleſiaſticis qualiter per vim extortum. f. 444. c.2.F. quale ſit f.445.c.1.D.& c.2.F. & ſeq.

Henricus V.& Paſchalis II. Papa qualiter reconciliati.f.446.c.2.D.& ſeq. Paſchalem Papam II. contra pactum capit & abducit.f.448.c.2.E. ſub minitatione mortis & mutilationis inueſtituras beneficiorum extorquet.f.449.c.1.A. eidem qualiter Papa conſenſerit.C. qualiter coronatus.c.2.A Iuramentum eius de dimittendo Papa & captiuis aliis. c.2.E. conſecratur à Paſchali Papa.f.450.c.1.A. Vſpergẽſi adulatorie laudatur.449.c.2.B.& f.451.c.1 E. eius conſecratio.t.3.p.2.f.450.c.1.A. priuilegium ipſi à Paſchali Papa conceſſum.B. impietas, & excommunicatio. t.3.p.2. f.451. c.2.C. excommunicatus ad communicationem ſui & miſſam coram ſe celebrandam mortis interminatione Epiſcopos compellit. f.455. c.1. C. ſæpius excommunicatur. t 3. p.2.f. 456. c. 1. A. ſchiſmatici aſſeclarum impietas & tyrannis in pontifices. f.456.c.2.C. inueſtituras Eccleſiæ reſtituit & pacem cum Calixto Papa II. componit. f.460 c.2. E. rurſus à Calixto II.& patribus Rhemenſis Concilij anathemati innodatur. f.462. c.1.D.

Henrici Regis Angliæ abſolutio de ſacrilega nece Thomæ Cantuarienſis.tom.3 p.2.f.540.c.2.E. Iuramentum eiuſdem legatis Apoſtolicis præſtitũ. f.540.c.2. F. &c. f.541.c.E.

Henrici Regis Angliæ pœnitentia à legatis apoſtolicis præſcripta. f.541.c 1.D.

Henricus Rex Angliæ cum hæredibus in perpetuum dominum ab Hybernis ſuſcipitur.tom.3.p.2.f.540.c.2.B. & à Romano pontifice confirmatur.C.

Henrici Imperatoris VI. acta quædam & obitus t.3.p.2.f.661.c.1.B C.

Henrici Imper. VI. legitimus ſucceſſor Otto.t.3.p.2.f.661.c.1.D.

Henricus Prouincialis Haſſiæ Comes: Frederico II. depoſito ſurrogatur. t.3.p.2. fol.732. c.2. D. ante coronam obtentam obiit.E.

Henricus Huntidonienſis rerum Anglicarum ſcriptor non ſatis fidus. t.3. p.2. f.470.c.2.C.D.

Henrici Epiſcopi Aquilegienſis iuramentum Gregorio Papæ VII. præſtitum. t.3.p.2.f.401.c.2.D.

Henricus Leodienſis Epiſcopus incontinentiæ conuictus officio & honore priuatur.t.3.p.2.f.741.c.1.F.

Henricus VI. Angliæ rex Baſileenſi Concilio oratores ſuos, pacis cum Rege Franciæ ineundæ ſpem & ſaluum conductum pollicetur. tom.4.p.1. f.150. c.1.B.C.

Henrici Wintonienſis Epiſcopi fratris Regis Stephani conſtantia pro immunitate Eccleſiaſtica. tom.3. part.2. f.491. c.1 B.

Henricus Fleckel Concilio Baſileenſ. cauſatum auditor. tom.4. part.1. f.26. c.2.F.

Henricus Menger Canonicus Conſtantienſis legatus à Concil. Baſileenſ. in Græciam miſſus. tom.4. part.1. fol.242. c.1.E.

Henrici Kalteiſen Dominicani Theologiæ in Academia Colonienſi Profeſſoris Oratio in Concilio Baſileenſi contra articulum II. Huſſitarum de libera Verbi Dei prædicatione habita. tom.4.p.1.f 337. c.1.D.

Henrici Kalteiſen replica de prædicatione verbi Dei in Con.. Baſileenſi habita. t.4.p.1.f.362 c.2 F.

Heracleus Zelenenſis Epiſcopus.t.1.p.1 f.233.c.2.C.

Heraclius Imperator à Perſis pacem petit tom 2. part. 2. f. 322. c.1. E. victoriam ſubſidio crucis glorioſiſſimis obtinet.ibidem.

Heraclius authorem Echteſis prodit.& infelix moritur. f.378.c.1.D. Heracleonem habet ſucceſſorem.ibid.E.

Heracliis Echteſis qua duæ voluntates in Chriſto oppugnantur.f.442.c.1.C.

Heraclius Imperator per quem ſeductus. t.3.p.1.ſ.1.f. 6.

Heraldus princeps Pedemontanus à Concilio Baſileenſi in Græciam præmiſſus nunquam poſt comparuit.tom.4.p.1.f.132. c.2.F.

Herbipolenſe Concilium præſide legato Apoſtolico in præſentia Rodulphi Imperatoris anno Chriſti 1287. tempore Honorij Papæ IV. celebratum. t.3. p 2 f.763. c.1. A. acta B.& ſeq.

Heribertus & Liſoius noui Manichæi Aureliis in Gallia combuſti. vide Liſoius.

Heriberti comitis Aquitaniæ filius quinquennalis quomodo Eccleſiæ Rhemenſi præfectus fuerit. tom.3 part.2.f.141. c 1.B.

Herimannorum priuilegia & de iis ſtatuta.t.3.p.2.f.137.c.1.C.

Heri..bertus primus Mindenſium Epiſcopus.t.3 p..ſ.1. f.436.c.1.C.

Hermas vel Hermes Paſtor dictus frater germanus Pij Papæ I. quem Paulus in epiſtola ad Roman. ſalutari iuſſit. t.1. p.1. f.68.c.1. A B eius ſcripta quæ. ibid. quantæ authoritatis ſint. ibid. C. cur Paſtor dictus. A.F.

S. Hermenegildus Sueuorum Regis filius ab Ariano Epiſcopo communionem recipere renuens obtruncari à patre iubetur, & martyrio coronatur. t.2.p.2. f.290. c.1.F.

Heros & Lazarus Pelagij accuſatores quales.t.1.p.1.f.713.c.1.E.&c. vide etiam A. ibid.

Heshuſius ab Heidelbergenſibus eiectus.t.4.p.2.f.359.c.1.A.

Heterouſianorum duces Ætius & Eunomius.t.1.p.1.f.520.

Hieracitarum origo & dogmata. t.1.p.1. f.172.c.1.E. per Macarii miraculum fugantur.f.172.c.1.F.

Hieracus Ægyptiorum Epiſcoporum in Concilio Chalcedonenſi orator. t. 2. p.1. f. 233.c.2.F.& f.234.c.1.F.& ſeq.

Hierarchiæ Eccleſiaſticæ ordinatio à D. Petro Clementi Papæ præſcripta. t. 1. p. 1.f.31.c.1. A. Eccleſiæ quomodo ab Higino Papa compoſita dicatur. f. 65.c.2. F. iuxta D. Petri & primorum pontificum ordinationem diſtributio.f. 49. c.1. B. D. & ſeq à Chriſto inſtituta.f. 66. c 1. A. an à Gaio Papa inſtituta f.174.c. 2. D. diuina ordinatione inſtituta.t.4.p.2 f.328.c.1 F.

Hieroſolymitana Eccleſia quomodo Patriarchalis quarta habita t.1.p.1. f.50.c.2. C.D. an & quomodo Patriarchalis. f.297. c.1.C.

Hieroſolyma quæ & qualis. t. 1. p. 1. f. 469. c. 2. F. vnde ſic dicta. ibid. quando à Tito euerſa. f. 459. c. 2. F. ab Adriano reſtaurata & Ælia dicta. f. 460. c. 1. A. cur in fronte portæ ſuem ſculptum habuerit. ibid. à Soldano capta. t. 3. p.2. f.653. c. 2. B. an & quomodo in medio terræ ſita. t.1. p.1.f.460.c.1.B.

Hieroſolymam non vidiſſe, ſed bene illic vixiſſe laudabile eſt. t. 3. p. 1. ſ. 2. f.195 c. 2.D.

ab Hieroſolymitani templi reſtauratione Iulianus prodigioſe deterritus.t.1. p.1.f. 460 c.1.C.

Hieroſolymitano Epiſcopo honor deferendus ſalua dignitate Metropolitani t.1. p.1.f.279.c.2. F. f.333. c. 2. B. tres Palæſtinæ aſſignantur.t.2.p.1.f.272.c.1.A.

Hieroſolymitanum Concilium ſub Iulio Papa I. circa annum 350. habitum. t.1. p. 1. f. 459. c. 2. F. cauſa & acta Concilii. f. 460. c. 1. E. F. epiſtola Synodica. ibid.

Hieroſolymitanum Conciliabulum Euſebianorum in cauſa Arii reſtituendi anno Chriſti 335. celebratum. t.1.p.1.f.380.c.2.B. tempus & locus Conciliabuli. ibid. Qui & quales Epiſcopi interfuerint. C. cauſa. f. 380.c. 2. A. E. Epiſtola Synodalis de actis Conciliabuli.f.381.c.1.E.

Hieroſolymitana ſynodus, qua 33. Epiſcopi omnia confirmarunt, quæ pro Chalcedonenſi Concilio & damnatione hæreticorum Concilio Conſtantinopolitano acta fuerant.t.2.p.1.f.620. c. 2. D. Tempus & acta Concilii.ibid.E.

Hieroſolymitanum Concilium poſt obitum Agapeti Papæ, tempore interregni anno Domini 536. contra Seuerum Petrum & Zoaram hæreticos celebratum. t. 2.p.1.f.766. c.1. B. cauſa locus & tempus. f. 769.c.2.F.

Hieroſolymitanum Concilium, quo quinta ſynodus Oecumenica approbata

fuit,

Digitized by Google

fuit, habitum anno Chriſti 553. ſub Vigilio Papa. t.2 p.2.f.176.c.2.D. cauſa Concilij. ibidem.

Hieroſolymitanum Concilium, quo Theobertus Piſanus Archiepiſcopus in patriarcham Hieroſolymitanum eligitur. habitum anno Chriſti 1099. tempore Vrbani Papæ II. tom.3.part.2.f.423.c.1 D.

Hieroſolymitanum Concilium II. quo Henricus V Imperator, alias IV. per Conionem legatum contemnatur. eſt. habitum anno IV. Pachalis Papæ II. t.3.p.2.f. 44.3.c.1.F.

Hieroſolymitanum Concilium ſub Alberico Hoſtienſi Archiepiſcopo legato ſedis Apoſtolicæ contra Armeniorum in fide errores anno Chriſti. 1143. tempore Innocentii Papæ II. celebratum. tom 3. p.2. f.479.c.1.D Acta Concil j ibidem qui interfuerint E.

Hieroſolymitanum Cocilium, quo Ebremaro depoſito Dabertus Patriarcha Hieroſolymitanus ſedi ſuæ reſtituitur. habitum anno M. C. VII. tempore Paſchalis Papæ II. t 3. p.2. f.442.c.1. C. Cauſa locus & acta Concilij ibid.

Hieroſolyma à Soldano occupatur. t.3. p.2.f.653.c 2 B.

Hieroſolymitanis militibus priuilegia in Conc. Lateran. conceſſa. t.3.p.2.f.465. c.1.B.

Hieroſolymitanorum equitum laus & virtus.tom.4.p.2.f.78.c.1.E. Rhodi inſulæ contra Turcas defenſores.ibid.

Hieroſolymitani equites vide Hoſpitalis fratres.

Hieroſolymitani Hoſpitales vide Templarii.& Hoſpitales.

D. Hieronymus Origenis Periarchon transfert & errores oſtendit. t.1. p.1.f.595. c.1.C.

S.Hieronymi obitus.f.720.c.1.E.

B.Hieronymi epiſtola ad Ceraſiam, quę dicitur ſcripta, quid ſentiendum. t.3.p.1.f.2. f.149.c.2.

B Hieronymi epiſtola ad Nepotianum de Clericorum vita. f.2. f.234.c.1.B. t.3.p.2. f.390.c.1.C.& ſeq.

Hieronymo Pragenſi fides: ſalua tamen iuſtitia: in Concilio Conſtantienſis data. t.3.p.2.f.843.

Hieronymus de Praga citatur ad Concilium Conſtantienſe.f.854.c.1.A.C.f.857. c.2.B.Executæ citationis tenor. ibid. abiurat in Concilio Conſtantienſi hæreſim ſuam. t.3.p.2.f.904.c.2.E.abiurationis eius forma.ibi. profeſſionem fidei propria manu ſubſcriptam offert Concilio. t.3. p.2.f. 905.c.2. A.redit ad hæreſin & damnatur. f.916.c.1.B.& ſeq Sententiæ contra prolatæ tenor.f.915.c.2.F.

Hieronymus Zanchius hæreticus. t.4. p.2.f.357.c.2.C.

Hieronymus de Vich.orator Ferdinandi Hiſpaniarum Regis in Concil.Lateranenſi.t.4.p.2.f.13.c 1.F.

D. Hironymi ſententia de incontinentia clericorum. tom.3.p.2.f.390.c.1.C. & ſeq.

Higini Papæ vita. tom.1.p.1.f.65.c.2.C. quando Pontifex factus.ibid.D. cur nonus à D.à Petro à quibuſdam ponatur. ibidem quamdiu ſederit.ibi.E. Acta illius. F.& ſeq. Decreta eius.f.67.c.1.F.& ſeq.

Hilarius Pictauienſis Epiſcopus à Conciliabulo Byterrenſi relegatur.t.1.p.1.f 479 c.1 D.

Hilarius ab exilio reuerſus frequentia habet in Gallijs Concilia. f 489.c.2.E. eius conſtantia & exprobratio in Conſtantem Imp.f 519.

Hilarius Arelatenſis ſcriptorum S. Auguſtini defenſor t.1.p.2.f.501.c.1.D.apud ſedem Apoſtolicam delatus & conuictus deponitur f.503.c.1.E.

Hilarius à Dioſcoro violenter detinendus fuga Romam delabitur. t 1 p.2.f.5 7. c.1.A.

S.Hilarij Pictauienſis Epiſ. opi conſtantiam & exprobratio in Conſtantem Imperatorem.t.1.p.1.f.519.

Hilarius diaconus Leonis Papæ ad Epheſinam ſynodum II.legatus.tom.2 p.1. f.15 c.2.F. diſcedit a Concilio nolens conſentire impietati.ibid.f 21.c.1.E.

Hilarij Papæ Vita tom.1. part.1. f.424. c.1.D.quando Pontifex factus f.424.c.2.E. acta illius.f.424 c 1 D & c.2.E.cyclum nouum paſchalem fieri curat per Victorinum Aquitanum Donationes eius & ordinationes.c.1.D.& ſeq.quamdiu ſederit.f.425. c.1.A. Epiſtolæ eius. ibid.B. decreta. f.431. c.2.A.

Hilarius Gabalitanus Epiſcopus quis & qualis t.2.p 2.f.54.c.1.E.

Hildebaldus Colonienſis Epiſcopus. t.p.1.f.2.f.202.c.2.C.

Hildebrandus Victoris Papæ II.legatus Simoniacum Archiepiſcopum miraculoſe de ſimonia conuincit. tom 3. p. 2. f.218. c.1.E.

S.Hildegardis abbatiſſa in monte S Ruperti diuinis inſpirationibus celebris. t.3. p.2.f.512.c.2.C.& ſeq.

Hincmarus Tarraconenſis Epiſcopus.t.1. p.1.f.557.c.2.A.

de Hincmari Laudunenſis Epiſcopi cauſa & depoſitione vide epiſtolam 27.28. & 29 Hadriani Papæ II tom 3.p.1.f.2.f.589. & 590.

Hincmarus Laudanenſis Epiſcopus à Conciliabulo Wermerienſi & Attiniacenſi iniuſte damnatus, depoſitus, in arceratus & tandem ex æcatus f.2.f.830.c.1.D. E.F.Romam appellat f.830.c.2.F.iuramentum eius Regi præſtitum ibid.D.

Hincmari Laudenſis Epiſcopi proclamatio de iniurijs ab Archiepiſcopo ſuo acceptis & ad Papam prouocatio.t.3.p.2.f.17. c.2.F.

Hincmari Laudunenſis Epiſcopi contra Hincmarum Rhemenſem in Concilio Trecenſi proclamatio & proceſſus. f.98.c. 2. D.E.& ſeq. Laudunenſi ſedi reſtituitur. ibidem. F. quo fauore Epiſcoporum.f.99. c.1.B.

Hincmarus Rhemenſis Epiſcopus eligitur.t.3 p.1.f.2.f.344.c.2. F.iubetur à Nicolao Papa Rhothadum Sueſſonenſem reſtituere. f.2. f.414.c.1 B. eius acta in Sueſſionenſi Concilio reprobantur. f.2.f.493.c.2. iniquitas in Hincmarum Laudunenſem. f.494.c.1.E. ſcelera in Hincmarum iuniorem Laudunenſem.f.2.f.830.c.1.C.F.

Hipponenſe Concilium in Africa ſub Siricio Papa anno Chriſti 393.celebratum. t.1.p.1.f.567.c.1.A. Tempus & cauſa Concilii.ibidem.

Hiſpalis nunc Seuilla dicta.t.2.p.2.f 224 c.1.D.

Hiſpalenſe Concilium I. prouinciale circa tempora Gregorij Papæ primi habitum.t.2.p.2. f.293.c.1.A. duplex editio canonum eius.ibid. & ſeq.qui ſubſcripſerint. f.294 B.

Hiſpalenſe Concilium II prouinciale ſub Bonifacio Papa V. anno Chriſti 619. tempore Siſeburi Regis celebratum, ſub duplici editione. t.2 p.2. f.325 B tempus, locus & cauſa Concil j. f 335 c.1.E. acta & canones.f.325 E.& ſeq.

Hiſpaniæ conuentus quot & qui. t.2. p.1.f 618.c.2.D.

Hiſpaniæ diœceſium prouinciarum, & parochiarum diuiſio à Wamba Rege facta t.2 p.2.f 217.c.2.F.& ſeq.& t.2.p.2.f.310 c. 2.F quæ ad ſingulas diœceſis oppida & terminum pertineant t.2.p.2 f.218.ſeorſi Epiſcopalium diſtributio ſub Theodomico Sueuorum Rege & Cæſare Conſtantino facta.f. 116.c.1.B.& ſeq & c.2 D & ſeq. ciuitatum nomina quæ & in qua à Saracenis mutata.f.226.c.1.C.

Hiſpaniæ & Galliæ Narbonenſis prouinciarum & oppidorum nomina antiqua & neoterica. tom. 2. part. 2. f.221. c.1.E. & ſeq.

Hiſpaniæ hiſtoria Eccleſiaſtica à Garſia Loyſa in notis ad decretum Gundemari de primatu Toletanæ Eccleſiæ conſcripta. tom. 2. part. 2. f. 309. c. 2. vſque ad f.321.

Hiſpania quando à Sarracenis occupata tom.2.p.2.f.310.c 1.E. tom.3. p.1.f.1. f.336. c.2.C.

Hiſpaniæ Regum titulus Maieſtatis per antiquus tom.2.p.2 f.308.c.1.E.titulus nomen Catholici. tom. 3. part. 1. f.1. f 350. c.2.F.

Hiſpaniæ Reges in coronatione defenſionem fidei Catholicæ contra Iudæos & Sarracenos iurare ſoliti. t.2. part.2. f.370. c.1 B.

Hiſpaniæ Regum electio qualis.t.2.p.2. f.309.c.1.C.

pro Hiſpani Regis ſalute, dum in exercitu erat, quotidie ſacrificium celebrari per Hiſpaniam ſolitum. tom.2.p.2. f.532. c.2.E.

Hiſpaniæ Epiſcopatus ſuffraganei principales qui.t.2.p.2.f 537.c.2.C.

de Hiſpaniæ Epiſcopatuum primatu & ordine contentio coram Innocentio Papa III. mota, tom.2.part.2.f.537.c.2.& ſeq. folijs 5.

Hiſpaniæ Rex quo iure Epiſcopos præſentet.t.3.p.1 f.1.f 280.c.1.E.F.

Hiſpaniæ fides antiquitus toto orbe perſpicua.f.1.f.318.c.1.C.

pro Hiſpaniæ Regum & filiorum incolumitate procuranda diuerſa diuerſorum Conciliorum decreta.f.1.f.332 c.2.B.

Hiſpania à Saracenis ſubiugatur. t.3 p.1. f.1.f.336.c.2.C.

Hiſpaniæ Regum titulus nomen Catholici.t.3.p.1.f.1.f.350.c.2.F.

Hiſpanicæ & Romanæ Eccleſiæ concordia in officio diuino. tom.3. p.2. f. 274. c.1.D.

Hiſpaniæ Regnum an ex antiquis conſtitutionibus iuris fuerit S. Petri. t.3. p 2. f. 325.c.2.C.

Hiſpaniarum Eccleſijs Romanum ordinem & officium recipere præcipitur. t.3. p.2.f.382.c.2.B.

Hiſtorio conuerſus ad artem ſuam non redeat. tom.1. part.1. f.767. A. vide plura Scenici.

Hiſtriones & Mimi in Eccleſia nec actiones nec muſicam ſuam exerceant. t.4. p.2.f 163.c.1.C.eiiciendi f.386.c.2.A.

Hoc facite in meam commemorationem apud Euangeliſtas,quid pręcipiat.t.4. p.1.f.289.E & ſeq.&c 290.D.

Homilia Thoduti Ancyræ Epiſcopi in die Natiuitatis Chriſti habita & in Concilio Epheſino lecta. tom.1. part. 2. f.381. c.2.F.

Homo cur dictum ſit Dei Verbum. t.1. p.2.f 365.c.1.E.

Homo cur non per incarnationem apprehendiſſe dicatur deitatem.t 1.p.2.f.368. c.1. D.& ſeq. cur non dicatur Deitate ornatus.ibid. C. cur non dicatur Deificatus. t.1.p.2. f.368. c.2.A. eius ſupra cœlum dignitas.f.392.c.1.D. cur ex luto formatus à Deo.f.393.c.2.A.

Hominem ſine Gratia non poſſe ſine peccato viuere. tom.2. part.1. fol. 492. c.2.B.

Homo in peius per ſe, in melius per dextram excelſi mutatur.639.c.1.A.

Homo ex ſe nili mendacium & peccatum veritatem vero & iuſtitiam à Deo habet.f.6 9.c.1.D.

Homo quando ſuam & quando Dei faciat voluntatem.f.639.c.1.E.

Hominis dignitas ex eius creatione oſtenditur. t.2.p.1.f 137.c.2.A B.D.

Homo natura volendi facultate eſſe præditus oſtenditur.f.383.c.1 B.quomodo vnus ex anima & corpore. t.3.p.1.f.2.f.147. c.1.& 2. ex tribus ſpiritu anima & corpore conſtat. f.1.f.306.c.1.D. ex duabus ſubſtantiis anima & corpore tom.3 part.1.f.1.f.306 c.1.F. ſine gratia nec iuſte viuere nec vitam æternam conſequi poteſt. tom.4.p.2. f.291.c.1.A.nec recte credere, ſperare,pœnitere.ibid.in actibus tam malis quam bonis liber.f.291.c.1.B.

Homicida vide. Occidens. Mortem cauſans.

Homicidæ voluntarii pœnitentia. t.1. p.1.f.231.can.21.f.247.

Homicidis non communicandum. t.2. p.1.f.444.c.2.B.

Homicidæ voluntarii pœnitent. t.3.p.2. f.133.c.1.E.

Homicidia voluntaria qua pœnitentia expianda t.3.p.2.f.130.c.1.D.E.&c.

Homicidæ inuoluntarii pœnitentia.t.2. p.2.f.247.C.

Homicidæ inuoluntarii pœnitentia. t.3. p.2.f.133.1.F.

Homicidæ inuoluntarii pœnitētia quinquennalis.t.1.p.1.f.231.can.22.

Homicidarum pœnitentia. t.3. p.1. f.2. f.375.c.2.D.

Homicidæ à communione repellendi. t.2.p.1.f.421.c.2.B.

Homicidæ à communione arcendi. t.2. p.1 f.556.c.1.E.

Homicidis ſuiipſius nec ſepultura cum pſalmis nec oblatio præſtanda. tom.2.p.2. f.212.F.

Homicidæ ſerui proprii pœna. t.3.p.1. f.1.f.331.c.2.F.

Homicidæ ſacerdotis pœnitentia.t.3.p. 1.f.2.f.375.c.2 F.&c.f.376.c.1.A.

Homicida ab altaris miniſterio remouendus.t.3.p.2.f 573.c.2.B.

Homicidæ voluntarii pœna ſeptennalis quæ.t.3.p.2.f.130.c.1.E.

Homicidarum diuerſorum pœnæ diuerſæ.t.3.p 1.f 1.f.355 c.1.F.

Homicidium iuſſu Domini committens inter voluntarios cenſendus.t.1. p.1.f. 232.c.1.A.

Homicidia non ſponte commiſſa quomodo expianda.t.3 p.2.f.130.c.1.B.C.

Homicidii qui cenſendi ſint rei. t.3 p.2. f.626.c.2.C.

Homicidium latronis à religioſo tuendorum bonorum ſuorum cauſa commiſſum qualiter expiandum. tom.3.p.2.f.646. c.1 B.

Homicidium quod & quando ab ordinum ſuſceptione impediat. t.4. p.2.f.315. c.1.D.

Homouſion vox à Patribus Concilii Nicæni vnanimiter recipitur. t.1.p.1.f.321. c.2.C.

Homouſion Longe ante Concilium Nicænum vſurpatum.t.1.p.1.f.321.c.1.F.

pro Homouſion Ariani vocem ὅμοιον cur ſubſtituerint.t 1 p.1.f.519.

Homæouſion a Macedonianis vſurpari cœptum.t.1.p.1.f.519.

Homæouſion ab Vrſacio & Valēte tanquam vocabulum nouum & in ſcripturis non inuentum reiicitur. tom. 1. part. 1. f.520.

Homæuſion & humouſion quomodo differant.t.4.p.1.f.711.D.

Homouſion ab Arianis in homæuſion mutatum & cur.t.4.p.1.f.711 F.

Honor teſtimonium virtutis dupliciter dicitur.t.4.p.1.f.567.c.2.D.

Honorii Imper.in Eccleſiam Studium. t.1.p.1.f.720 c.1.E. obitus. f. 720,c.1.F. ſtatutum de ſchiſmate Romæ oborto. f.721. c.1.E.

Honorii Papæ I.vita.t.2.p 2. f.336. c.1.F. acta conſtitutiones & ordinationes. ibid. & ſeq quando pontifex factus. f.336. c.1.F. eius encomion. ibid. an monothelita fuerit.f.337.c.1. C. ab hæreſi defenditur contra calumniatorum obiectiones F.& ſeq. an à Concilio VI Occumenico damnatus fuerit hæreſeos f.337.c.2.D.t.3.p 1.f.1.f.151. c.2.A.B. vide not.ibid.& f.205. c 2.& f.266. cur de vna aut duabus Chriſti naturis taceri voluerit. f.338.c.1. B tempus ſedis. ibidem C.à Ioanne IV. contra Monothelitas defenditur.f.378.c.1.A cum vnam dixiſſe voluntatem in Domino ſolius humanitatis, non diuinitatis, probatur à S. Maximo cōtra Pyrrhum.f 380.c.2.B. t.3 p.1.f 1.f.151. c.2.A.B. ex epiſtola Agathonis & ſynodi Romanæ defenditur.t.3.p.1.f.1.f.4.c.2.D,E, eius reſcriptum ad epiſtolam Sergii Conſtantinopolitani Patriar. hæc de vna vel duplici Chriſti voluntate.f.144.A.& ſeq.qualiter nec vnam nec duas eſſe Chriſti operationes dicendum exiſtimarit. f.1.f.145.c.2. E.F.&c.f.151.c.2. C. in Notis. epiſtolæ ad Sergium ſcriptæ locus, ex quo monothelitis fauiſſe creditur.f.160.c.1. D. E. & ſeq. in edicto Conſtantini an inter Monothelitas vere numeratus ſit. f.270.c.2.F. vide Notas.f.267.A.

Honorium Papam à Concilio VI. non fuiſſe damnatum probatur.t.3.p.1.f.1.f.266 c.1.B.& ſeq.& c.2.D.

Honorij Papæ II.vita & electio. tom.3. p.2.f.468.c.1.E.res geſtæ.f.469.c.1.A. obitus F. epiſtolæ.c.2.quis & qualis f.699.c.1. F.quando electus. c.2.A. Acta illius. ibid. obitus B.

Honorii Papæ IV. familia, electio, & acta.f.759.c.2.B. Flaminiam recuperat C. obitus E.

Horæ canonicæ precum. tom.1. p.1. f.244 can.18.qua authoritate ſeruentur.t 3.p.1.f.2 f. 249.c.1.B. Veſpertinarum & Matutinarum antiquitas. f 2.f.249. c.1.E.& c. 2. B.

Horæ Canonicæ qua religione & pietate à Canonicis obſeruandæ & cantandæ. f.2.f.250 c.1.A.& ſeq.

Horæ Canonicæ qualiter dicendæ in choro.t.4.p 1.f.51.c.2.C.& extra chorum f.52.c.1.A. t.4.p.2 f.281.c.1.F.qualiter in & extra chorum cantandæ vel recitandæ. t.4. p.2.f.163.c.2.A. & ſeq. quomodo decantandæ.f.181.c.2.A, qualiter dicendæ vel canendæ.Conc.Mog.f.260.c.1. A, dum cantantur, nihil à quoquam priuatim in choro legendum. f.171. c.1. D. tractim & non tam clamanter quam amanter pie & deuote canendæ.f.271.c.1. B, C. quomodo priuatim recitandæ.f.271.c.1.C.

Horæ canonicæ non omittendæ. t.4 p. 2.f.371. c.2.D.

Horæ canonicæ quo tempore & modo dicendæ in choro.t.4.p.2.f.381.c.1.F. clerico ob leuem febrim vel morbum non omittendæ.f.468.c.1.E. quo modo à clericis legendæ f.174.c.1.A.f.475.c.1.F.

Hormiſdæ Papæ vita.tom.2.p.1.f.556.in ternione Aaa.c.1. quando Pontifex factus. ibid.c.2.D. quam diu ſederit. f.557. c.1.B. Acta illius.f.556.c.1.& 2. Legati ob pacem Conſtantinopolim primi qui.f.560.c.1.A. Legati ſecundo eandem ob cauſam miſſi qui.f 570.c.2.A. decreta.t.2.p.1.f.614. c.1. epiſtolas.vide Epiſtola Hormiſdæ. diuerſæ relationes facta. vide poſt epiſtolas Hormiſdæ.

Hoſpitalitas hominibus inculcanda & aſſumenda. tom.3. part.1. f.[illegible] f. 262. c.2.C. qualiter omnibus Prælatis & paſtoribus eſſe commendata debeat.f.252.c.2.B.& f 2. f.287.c.2.D. & ſeq. & f.344. & f.385. vide plura Epiſcopus & Prælati.

Hoſpitali S.Ioannis Hieroſolymitani & fratribus eius bona & poſſeſſiones Templariorum in Concilio generali Vienneſi à Clemente Papæ V. aſſignantur & traduntur. tom.3. part.2. f.777. c.1. E.& ſeq. quæ bona ex hac donatione excepta fuerint.f.777.c.2.C.an ditati per hos Hoſpitales fuerint.f.784.c.2.D.

Hoſpitalium Hieroſolymitanorum priuilegia t.3. p.2.f.633.c. D.F.&c. f.634.c.1. A B.

Hoſpitalarii excommunicari vel interdici ab Epiſcopis nequeunt. t.3. p.2. f.[illegible] c.1.C.

Hoſpitalarii in Eccleſia interdicta niſi ſemel in anno diuina celebrare præſumant, nec tum mortuos ſepeliant. t.3. p.2.f.574. c.2.D.

Hoſpitalia ſingulis annis ab Epiſcopo viſitanda tom.4.p.2.f.469.c.1.A. à Scotis in Galliis extructa t.3.p.1.f 2.f.350.c.2. D. eorum bona detrahentium pœna. f 2.f.350.c.2.E. quibus & qualibus committenda. t.3.p.2. f.791 c.1 B.

Horariæ preces quo affectu à clericis perſoluendæ.t.4.p.2.f.14.c.1.A.

Hoſpitalibus præfect: ſiue ſeculares ſiue regulares ſi officio non fungantur corrigendi vel officio priuandi cum fructuum perceptorum reſtitutione.f.344.c.2.F.

Hoſpitalitas Prælatis ſectanda. t.3.p.1.f.2.f.253.c.2.B.

Hoſpitalitas Eccleſiaſticis exercenda. t.4.p.2.f.344.c.2.C.

Hoſpitalium adminiſtratio vni vltra triennium non committenda. t.4.p.2.f.344.c.2.F.

Hoſpitalitas Eccleſiaſticis conuenit.t.4.p.2.f.385.c.1.E. qualiter ſeruanda.F.

Hoſpitalium & aliorum piorum adminiſtratoris officia.tom.4.part.2.f.387.c.2.B.& ſeq.

Hoſpitalium nomine per quos eleemoſynæ petendæ t.4.p.2 f.388.c.1.B.

In hoſpitalibus quibus & qualiter viuendum.t.4.p.2.f.388.c.1.C.

Hoſpitalium adminiſtratoribus quid ſpectandum.to.4.p.2.f.484.c.2.B.& f.485.c.1.F.& ſeq. in infantibus expoſitis nutriendis quid curandum t.4.p.2.f.485.c.1.E. vbi peregrini nulli aut rari fuerint, in alios vſus pios conuertenda Ordinarij diſcretione.t.4.p.2.f.344.c.2.D.

Hoſtia ante conſecrationem populo non oſtendenda.t.3.p.2.f.1004.c.1.F. vitalis qualiter cuſtodienda.t.4.p.2.f.2.5.c.2.E à Iudæis confoſſa cruore manat. folio 358. c.1.D.

Huberti Boſonis filii quondam clerici ſcelera. tom.3.part.1.f.2. fol.407. c.2.B. & ſeq.

Hugonis Cardinalis pietas erga Gelaſium Papam. t.3.p.2.f.457.c.1.C.

Hugo de S.Victore floret.t.3.p.2.f.465.c.1.B.

Hugo de S.Victore hoſtiam conſecratam à non conſecrata diuinitus diſcernit. t.4.p.1.f.258.c.2.E.

Hugonottarum in Galliis facinora.t.4.p.2.f.398.c.2.C.

Hugo Lugdunenſis Archiepiſcopus ſchiſmaticus Henrici Regis contra Gregorium VIII. & Victorem Papam III. aſſecla. t.3.p.2.f.407.c.1.D.

Hugo Rhemenſis Archiepiſcopus qua fraude Archiepiſcopatum contra Arialdum obtinuerit. t.3.p.2.f.144.c.2.E. vide de hac contentione Concil. Virdunenſe, Moſomenſe, & Engilenheimenſe in quo deponitur, cauſam contentionis & initium vide f.147.& 148.damnatur.f.148.c.2.

Humilitas & caritas ſalutis indicia. t.3.p.2.f.276.c.1.B.

Humiliati cur à Lucio Papa inter hæreticos relati.t.3.p.2.f.563.c.2.A. eorum profeſſio & inſtitutum.ibid.c.2.C.

Humiliatorum ordinis fratribus decedentibus ſacerdotes alij ſubſtituendi. t.4.p.2.f.533.c.1.B.

Hunerici tyranni fœdus interitus. t.2.p.1.f.446.c.1.A.

Huſſitarum in Bohemia facinora & tyrannis.t.4.p.1.f.158.c.2.E. & f.220.c.2. A. C.F. Item præclara dogmata. ibid.fol.159. c.1.B & f.338.c.1.C.D.E. ſubditos in principes concitarunt. t.4.p.1.f.158.c.2.F. ſub ſaluo conductu ad Concil. Baſileenſe inuitantur. t.4.p.1.f.22.c.2.C. item ad Concil. Lateranenſe ſub Leone X.tom.4.p.2.f.74. c.1.F.

Huſitarum in Concilio Baſileenſi in ſuffic ens proteſtatio, fidei confeſſio & ſubmiſſio.t.4.p.1.f.267 c.2.E.

Huſſitæ Conciliorum detrectant iudicium. t.4.p.1 f.239.c.2.C. ex ſola ſcriptura controuerſias volunt decidi. ibid. B qualiter nec Papæ nec Conciliorum decreta recipiant.f.153.c.2.F.

Huſſitę Conciliorum decreta vt humanas conſtitutiones reſpuunt t.3.p.2 f.957. c.2.E.

Huſſitarum articuli Conc Baſileenſi oblati.t.4.p.1 f.53.c. D de correctione peccatorum publicorum articulus f.302.c.2 B volunt omnia peccata publice punienda. f.332.c.1.A arguendos quoſcunque peccatores à quolibet. B. peccata ſuperiorum coram populo prædicanda.ibid. fatentur ſub vna ſpecie Euchariſtica totum Chriſtum cum plenitud ne gratia.non communi.f.280.c.2.A. negant mortis ſupplicium per legem humanam cuiquam inferendum c.2.D. per Eccleſiam ſolam intelligunt ſanctorum congregationem f.168.c.1.C. nolunt videri hæretici.f.134.c.1.B. Taboritæ & Orphani a Catholicis cæſi. t.4 p.1.f.238.c.2.D.f.323.

Hymni B.Ambroſij & Hilarij ex E cleſiæ cantu non reijciendi t.2 p.2.f.349.A B. qui eos reijciunt, excommunicatione plectedi.t.2 p.2.f.349 D præter Ambroſianos quales in Eccleſiæ cantum recipiendi.f.230 c.1 E F. Ambroſiani in E cleſia vſitati f.230. c.1.E.

Hymnus Angelicus Gloria in excelſis, &c. miſſæ officio præmittendus tom.1.p.1. f.63.c.2.D. quis f 65 c.1 C. a quo compoſitus fit.ibid. D.E.f.296.c.1.t.2.p.2 f.362. c.2.D. cur qui buſdam ſolennitatibus tantum cantetur.t.1.p.1.fol.63.c.1.E. an à ſolis Epiſcopis cantandus fit f.63.c.2.A. & à quo inſtitutus f.296. verum.ibid. D Hieronymi Romæ primum receptus f.256.c.1.B in fine pſalmorum canendo, pro Gloria Patri, dici Gloria & honor Patri vbi & cur præcepi tum t 2 p.2.f.349.E. vbi pro Gloria Patri,&c. ſtatutum eſt dici: Gloria & honor Patri fol.288 c.1.A. vtrum in Orientali vel Occidentali Eccleſia prius vſitatus fuerit. tom.1.p.1.f.506.c.1.B.ab Epiſcopis in cœna Domini intra Miſſarum ſolennia dicendus.t.3 p.1.f.2.f.547.c.1.D.

Hymnum antiquitus in Eccleſia decantari.t.2.p.2.f.362 c.2.B.

Hymnus trium puerorum olim in Miſſarum ſolennitatibus cantari ſolitus.t.2.p.2 f.349 D.

Hymenæus Epiſcopus Hieroſolymitanus t.1.p.1.f 160.c.1.E.

Hypoſtaſis nomen quomodo à Græcis capiebatur.t.1.p.1.f 488.c.2.B. apud Græcos & Perſonæ apud Latinos an vnum & idem f.487.c.1.F.& ſeq.

Hypoſtaſis & naturæ diſcrimen. t.3.p.1. f.2.f.74.c.2.F.

I.

Iaccitanum Concilium in Hiſpania anno M.LX.tempore Nicolai Papæ II. celebratum, quo ſacri ritus & diſciplina Eccleſiaſtica reformata fuit. t.3. p.2. f.227. c.2. B. Locus, acta & decreta Concilij. item qui interfuerunt.ibidem.

Iacobellus Miſnenſis Ioannis Huſs ſocius.t.3.p.2.f.959.c.1.E.

Iacobus primus Hieroſolymitanum Archiepiſcopus à Petro Iacobo & Ioanne Apoſtolis ordinatus. tom.1. part 1. fol.46. c 1.D.

Iacobus an & quomodo primus Epiſcopus.t 3 p.2.f.2.f.c.15.c.2.A.

B.Iacobi Apoſtoli acta in Hiſpania. t 2. p.2.f.317.c.2.F. qualiter corpus eius in Hiſpaniam delatum, & quam primam illic Eccleſiam fundant f.317.c 2 F.

Iacobus Niſibenſis in Meſopotamia Epiſcopus.t 1 p 1.f.298.c.2.B.

Iacobus Niſibita quis & qualis. fol.418. c 1.A.

Iacobus Saluiati Florentinorum in Concil Lateranenſi orator.tom.4 p 2.f.52. c.2.F.

Iacobus Scheckius hæreticus. t.4. p.2. f.57.c.2.C.

Iacobus Syrus ſanctitate clarus in certamine de fide per ignem illæſus graditur.t.1. p.1.f.510.c.2.C.

Iacinthi legatio in Hiſpaniam quando habita. t.2. p.2.f.316.c.1.C eius ſententia de primatu Toletano contra Compoſtellanum.ibid f.316.c.1 D.

Ianuarius Beneuentanus Epiſcopus.t 1. p 1.f.448 c.2 F.

Ibæ Edeſſeni Epiſcopi deſcriptio t.2.p.2 f.174.c.2.E. eius epiſtola qua & qualis. ibi. F. an ab ipſo conſcripta fuerit, & quando. f.175.c.1.E.F. pro commendatione Theodori Mopſueſteni ſcripta fol 88. c 1.F. pro eius cauſa diuerſæ à diuerſis ſcriptæ epiſtolæ & acta ſynodi Epheſinæ in Conſtantin. Concilio relecta & diſcuſſa. ex quibus oſtenditur eum contraria ſynodo Chalcedonenſi ſapuiſſe. a fol.89. vſque ad fol 105. ante ſynodum Chalcedonenſem ſæpius ab impia capitula accuſatus fuit. f 90. c 1. B C.

Ibæ Ebdeſſeni Epiſcopi cauſa qualiter in Chalcedonenſi Concilio ventilata.f.90. c.1. C.& ſeq. quare & quomodo ibidem abſolutus.f.99 c.2.F. & ſeq. eius detrubatio.f.43. qualiter facta, fol.90.c.1.F. & ſeq. Epiſcopus qua de cauſa accuſatus Tyri fuerit.t.1 p.2.f.505.c.1.E. & Euſebius Dorilæi ab Epheſino Conciliabulo damnatur & deponatur. t.1.p.2 f 507.c.1.E. in Epheſino Conciliabulo damnatio, quomodo facta fuerit.t.2.p.2.f.184. c.2. B. C. eo depoſito ſucceſſor Nonnus Edeſſenæ Eccleſiæ à Maximo ordinatus.f.50.c 2.B. Antiochiæ & Tyri abſoluitur.t. p.2 f 505.c.1.C. abſolutio confirmatur. tom.2. part 1. fol.424. c.2 E.

Ibas tertio Berythi abſoluitur. tom.1. p.2.f.505.c.2.C.

Ibæ Edeſſenorum Epiſcopi querelæ contra Eutychem tom.2.part.1.fol.276.c.1 E. actio in Chalcedonenſi Concilio audita.fol.277.B, & ſeq. rurſus proſecuta. fol. 279. & ſeq. Commonitorium pro cauſa Ibæ fol.280.c.1 E Synodus Berytenſis pro ea habita fol.281. Libellus contra Ibam à Samuele & alijs ſynodo exhibitus. fol.283. c.2.D. Ibæ quæ crimina accuſatoribus intentata fuerint fol.284.c.1. D.& ſeq. qualiter probata. fol.286. & ſeq. eius epiſtola contra Cyrillum ad Marim Perſam ſcriptum. fol.290. pro Iba Edeſſenorum Clericorum libellus Photio & Euſtathio oblatus. fol.292. Ibæ abſolutio in Chalcedonenſi Concilio.f 295.c.2 F.& ſeq.

Digitized by Google

Iconienſe Concilium contra Cataphrygas anno 258. ſub Stephano Papa I. celebratum. tom. 1. part 1. f. 141. c. 2. A. tempus locus & cauſa Concilij. ibidem B. reprobatum à Stephano Papa B. ob quid ibidem.

Iconoclaſtia qualiter & per quos promota. t. 3. p. 1. ſ. 1 f. 452. inter Chriſtianos primum authore cœperit mago. ſ. 2. f. 63. c. 2. D. & ſeq vnde olim cœperit. ſ. 1. f. 616. C. & ſeque. nempe à venefico Hebræo. ibidem D.

Iconoclaſta primus Nabuchodonoſor Cherubinorum raptor & deſtructor. t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 601. D. & f. 607. B.

Iconoclaſtarum hæreſis tollitur. ſ. 2. f. 277. c. 2. E. hæreticos eſſe oſtenditur, ſ. 1. f. 674. B. in Concilio Conſtantinop. damnatur. t. 3 p. 1. ſ. 2. f. 341. c. 1. A.

in Iconoclaſtas anathemata VII. ſynodi. ſ. 2. f. 64. c. 2. A. B. ac in ſynodo VII. f. 589. A. f. 618. A. B. item in Concilio Romano. ſ. 1. f. 348. c. 2. ac in Concilio Romano IV. ſ. 2. f. 649. c. 1. E.

Iconoclaſtæ quomodo Samaritanis deteriores in VIII. ſynodo dicantur. ſ. 2. f. 112 c. 2. A.

Iconoclaſtæ diuinitus puniri ſ. 1. f. 569. C. & E. &c. f. 570. A. veterum & Neotericorum in moribus impietate, crudelitate & ſceleribus aliis conformitas. ſ. 1. f. 669. D. in orthodoxos ſæuities. ſ 2 f. 259. c. 1. A. veterum in imaginum cultores anathematiſmi. ſ. 1. f. 666. F. & ſeq. veteres etſi imagines ſanctorum abominarentur, Sanctos tamen honorandos & eorum interceſſionem à Chriſtianis petendam eſſe docebant. ſ. 1. f. 674. E. veteres quare B. Virginem Mariam vetuerint depingi. ſ. 1. f. 673. D. Item ſanctos t. 1. f. 675. F. veteres quibus ratiunculis voluerint Chriſtum non depingendum eſſe. ſ. 1. f. 670. F. &c. f. 671. D. & ſeq. fol. is:

ab Iconoclaſtarum hæreſi recedunt Baſilius Ancyræ, Theodorus Myrorum & Theodoſius Ammorii Epiſcopi. ſ. 1. f. 481. c. 2. B. C. Item alii multi. f. 483. & ſeq:

Iconoclaſtæ Petrus Fullo, & Philoxenus, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 85. c. 1. D.

Iconoclaſtæ Hebræorum, Saracenorum, Samaritarum, Manichæorum Phantaſticorum & Theopaſchitarum imitatores ſunt. ſ. 1. f 601. A. probationes vide in ſeq. D. &c. f. 602. B. &c f. 607. B.

Iconoclaſtarum refutatio. vide Synodi pſeudoſeptimæ refutatio.

Iconoclaſta ab Imperatore Baſilio per imaginem ſeu numiſma cum honore ſuſceptum refutatur. ſ. 2. f. 662. c. 2. C. D. propriis argumentis ſeipſos impugnant. ſ. 2. f. 270. c 1. B. veterum libri ex quibus ſuam impietatem didicerant, quales. f. 606. A. D. F. &c. f. 607. E.

Iconoclaſtarum in Conciliabulo Conſtantinopol. procedendi modus. ſ. 2. f. 204. c. 2. A.

Iconoclaſtarum in pſeudoſeptima ſynodo definitiones contra Imagines. ſ. 2. f. 88. c. 2. & ſeq. vſque ad f 92. & earum à Ioanne & Epiphanio factas refutationes ſ. 1. à f. 619. vſque ad f. 681.

Iconomachorum hæreſis in ſynodo VIII. anathematizatur ibid. ſ. 2. f. 663. c. 1. E. & ſeq. c. 2. B. C. & ſeq.

Iconomachia Leonis Iſaurici ſimilis Neotericorum. ſ. 1. f. 460. c. 1. D. E.

Iconomachia à quibus hæreticis olim exercita ſ. 2. f. 131. c. 1. F.

Iconoclaſtæ veteres librorum ſacrorum corruptores. tom. 3. part. 1. ſ. 2. f. 61. c. 2. B. & ſeq.

Iconoclaſtæ librorum qui libros ſacros corruperint. ſ. 1. f. 611. C. D. &c. f. 612. E. &c. f. 613 A.

Iconoclaſtarum conatibus qui ſeſe obiecerint. tom. 3. part. 1. ſ. 1. fol. 452. & f 453.

Idolum quid. t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 646. F.

Idolum & imago quomodo differant. t. 1. p 1. f. 19 c. 1. D vide imago.

Idola confringens & in eo occiſus inter martyres non numerandus. f. 156 E.

Idolorum cœnæ participes facti in veſte lugubri flentes poſt triennij pœnitentiam ad communionem ſine oblatione recipiendi. Si vero non manducauerint ſed tantum ſederint biennio maneant in pœnitentia. tom. 1. p 1. f. 227. can. 5. vide plura Lapſi. in veſte precioſiore vno anno inter audientes, conſtituendi & triennali pœnitentia purgandi ſunt. ibid. can 4. & 5.

Idolorum templa frequentantium pœnitentia vide Idolorum cœna.

Idolo thurificans communione etiam in fine priuandus. t. 1. p. 1. f. 193. C. ſecundo aut tertio ſacrificantes vi coacti quatuor annis pœniteant, & duobus aliis ſine oblatione communicent. f. 228. can. 8.

ad Idola vi pertracti, aut manus violenter attractas ſuper ſacrificia ponentes, ſe ſe Chriſtianos eſſe vociferentur, inculpati ſunt nec à communione repellendi. f. 226. can. 3.

Idolo datum in acceptum non referendum. t. 1. p. 1. f. 195. E.

Idolorum ſacerdoti filiam iungens communione tota vita priuandus. fol. 194. D.

Idololatria ab Arcadio & Honorio Imperat. radicitus euelli iuſſa. tom. 1 p. 1. f. 594. c. 2 E.

Idololatrarum pœnitentiæ. t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 357. c. 2. A. B.

Idololatriæ reliquiæ quibus Conciliis iuſſæ ſint extirpari. tom 3. part. 1. ſ. 1. f. 326. c. 2. F.

Idololatriæ omnes reliquiæ extirpandæ. t. 3. p. 1 ſ. 1. f. 321. c. 2. A. id facere negligentium Epiſcoporum pœnæ. ibid. D.

Idolothytum quid. t. 3. p. 1. ſ. f. 646. F.

Idolothytha an deſuper formata cruce comedenda. t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 344. c. 1. B.

Ieiunium ad quid inſtitutum & qualiter ſeruandum. t. 4. p. 2. f. 258. c. 2. F.

* Ieiunia Eccleſiæ obſeruanda. fol. 199. c. 2. A.

Ieiunium quo modo pie ſeruandum & olim à Chriſtianis ſeruari ſolitum f. 494. c. 2. F. & ſeq. folio per totum: quando & qualiter ſeruandum. f. 367. c 2. D E. & ſeq. bannitum ab omnibus diligentiſſime obſeruandum. t. 3 p. 2. f. 177. c. 2. F. Eccleſiæ ex contemptu & ſine neceſſitate diſſoluenti anathema. t. 1. p. 1. f. 570. can. 19. to. 3. p 1. ſ. 2. f. 232. c. 1. D. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 201. c. 1. D. ob id violatum presbyter officio priuatur. t. 1. p. 1. f. 630. c. 2. A.

Ieiunium in litania maiore & Rogationibus ſeruandum. t. 3. p. 2. f. 146. c. c. 1. C.

Ieiunandum an ſit die dominico. t. 1. p. 1. f. 17. c. 2. C. D. & ſeq.

Ieiunare die dominico cur in Eccleſia non receptum. ſ. 18. c. 1. A. à nemine celebrandum. f. 210. c. 2. E. more Manichæorum anathema. f. 570. can. 18. t. 2. p. 2. f. 245. F. quomodo id vetitum. f. 553. c. 1. D. clericus ſegregetur. f. . 2. A.

Ieiunans die dominico ſtudioſe Catholicus non credatur. f. 590. c. 1. B. ob continentiam, quæ putatur, & contumaciam, anathema. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 232. c. 1. D.

Ieiunantis die dominica per negligentiam pœnitentia. tom. 3. part. 1. ſ. 1. f. 357. c. 2. F.

Ieiunare Dominica & Sabbatho olim vetitum. ſ. 1. f. 244 F.

Ieiunium Sabbathi & Dominicæ in Oriente interdictum. t. 1. p. 1. f. 200. c. 2. E.

Ieiunare Sabbato ex diuerſa conſuetudine Occidentales ſolebant, non ſolebant vero Orientales. f. 17. c. 2. E. D. & quare. ibi. F. & ſeq.

Ieiunium Sabbathi cur ſeruet Eccleſia occidentalis. t. 1. p. 1. f. 200. c. 2. C. in occidentali Eccleſia ſemper obſeruatum. f. 200 c. 2. F. an licitum. t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 314. c. 2. B.

Ieiunium Sabbathi an ab Innocentio Papa I inſtitutum ſit. f. 608. c. 2. B.

Ieiunium quartæ & ſextæ feriæ primis Chriſtianis viitatum. t. 1. p. 1. f. 191. c. 2. C. & f. 200. c. 2. C. cur Orientalis ſeruarit Eccleſia f. 200 c. 2. E. feriæ V. non eſt celebrandum, f. 210. c. 2. E. omni feria ſexta Chriſtianis ſeruandum. t. 3. p. 2. f. 217. c. 1. E. t. 4 p. 2. f. 282. c. 1. F.

Ieiunium quadrageſimale vide Quadrageſima. laicis à die cinerum, clericis a quinquageſimæ dominica inchoandum. t. 3. p. 2. f. 417. c. 2. E. non abſtinens ab oui & caſeo etiam diebus dominicis, deponendus aut ſegregandus. t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 245. A. non obſeruans ſegregetur. t. 1. p. 1. f. 12. C. ſanctum eſſe & vtile decernitur Senon. Concil. contra Iouinianos, Vigilantios, Valdenſes, Wicleffiſtas Huſſitas & Lutheranos. t. 4 p. 2. f. 153. c. 2. A.

Ieiunandum etiam in quadrageſima diebus ſabbathi. t. 2. p. 1. f. 555. c 1. E. à quibus abſtinendum. t. 4. p. 2. f. 494. c. 2. F. quo modo ieiunandum. f. 495. c. 1. A. B. totum in aridis cibis ſeruandum. t. 1. p. 1. ſ. 246: can. 50 integre ſeruandum. t. 3. p. 2 f. 417. c. 1. C.

Ieiunium 4. temporum quando celebrandum. t. 3. p. 2. f 176. c. 2. F. quas ob cauſas inſtitutum. t. 1. p. 1. f. 84. c. 2. B. temporum quo modo denunciandum & celebrandum. t. 4. p. 2. f. 402. c. 1. E. temp[illegible] à quo & quando inſtitutum. t. 1. p. 1 f. 8[illegible] F. & ſeq.

Ieiunium olim ter in anno celebrari [illegible]litum t. 1. p. 1. f. 83. c. 2. C. in primitiua Eccleſia quibus & quot horis celebratum. f. 20[illegible] c. 2. D.

Ieiunium Veris & æſtatis quando ce[illegible]brandum t. 3. p. 2. f. 417. c. 1. D.

Ieiunia in Gallijs à feſto S. Martini [illegible] ad Natalem Domini terna in ſe[illegible] quo & quando inſtituta t. 2. p. 2. f. 2[illegible] c. 1. C.

Ieiunandi nodus. t. 1. p. 1 f. [illegible]

Ieiunii tempore ab vſu co[illegible] abſtinendum. f. 475. c. 1. D. nulla [illegible] f. 475. c. 1. C. diſcretio ciborum [illegible]da. f. 63. c. 2. C. t. 4. p. 2. f. 347. c. 2. C.

Ieiunium nemo ſibi [illegible] Epiſcopo obtentu religionis impon[illegible] p. 2. ſ. 144 c. 1. B.

Ieiu[illegible]

Ieiunio & oratione immiſſa à Deo mala deprecanda. t. 1. p. 1. f. 475. c. 1. E.

orationi iungendum. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 529. c. 1. B.

Ieiunia & vigiliæ populo denuncianda. t. 3. p. 2. f. 788. c. 2. B. Aquileis pridie ſigno campanæ intimanda. t. 4. p. 2. f. 574. c. 2. B.

Ieiunans cum iudæis ſi clericus ſit deponatur, ſi laicus ſegregetur. t. 1. p. 1. f. 12. C.

de Ieiuniis monachorum. t. 2. p. 2. f. 228. c. 1. B. C.

Ieiunans catenam ſuam de loco in locum non progrediatur. t. 3. p. 2. f. 178. c. 1. C.

de Ieiunio Euſtathianorum hæreſis. t. 1. p. 1. f. 374. c. 1. B.

Ieiunia Eccleſiæ quorum exemplo Lutherus impugnarit. t. 4. p. 2. f. 147. c. 1. E.

Ieiunia Eccleſiæ qualiter ob caritatem vel neceſſitatem ſolui poſſint. t. 4. p. 2. f. 199 c. 2. D. E.

Ieiunium ob feſtum diem incidentem non violandum. t. 4. p. 2. f. 551. c. 2. D.

Ieſus nomen quid & qualiter Emmanueli conueniat. t. 1. p. 2. f. 365. c. 1 B.

Ienenſes Zvvinglianos damnant. t. 4. p. 2. f. 359. c. 1. A.

Igæditana vrbs quæ. t. 2. p. 2. f. 222. c. 2. F.

Ignatius Antiochiæ Epiſcopus à B. Petro conſtitutus. t. 1. p. 1. f. 49. c. 2 B.

Ignatii Conſtantinopolitani vita à Niceta & à Binio. ſ. 2. f. 816. c. 1. D. deſcripta. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 693. c. 2. B. & ſeq in ternione eius patria & Regia ſtirps. ibid. B alias Nicetas dictus. f. 695 c. 2. A. pietas iuuenilis & educatio. f. 695 c. 2. B. ſtudium in recta fratrum inſtitutione. D. Monaſteria ab eo erecta. D. E. ordinatio in presbyterum. f. 696. A. ſtudium pro orthodoxis contra Iconomachos. C. D. in Conſtantinop. Patriarcham electio. f. 697. C. & ſeq. ab Anachoreta Sancto deſignatur. D. Laudes & virtutes in Epiſcopatu. D. E. & ſeq. Bardam nurus ſuæ amore ardentem repræhendit & à ſacris arcet. f. 698. manotato 688. C. ab eo reus Maieſtatis innocens arguitur f. 689. alias 699. A. in exilium à Michaele relegatur. B. Blanditiis & minis ſollicitatur ad renunciandum Epiſcopatui. C. Photius Protoſphatarius ipſi ſubſtituitur. f. 690. alias 700. C. & ſeq. & f. 691. D. in Ignatium velut imperio inſidiantem tormentis inquiritur. f. 691. F. colaphis Ignatius cæditur, & miſere affligitur. f. 692. alias. 702. A. anathemate à Photio percutitur innocens. C. calamitas Ignatii. F. & ſeq. à Conciliabulo Photianorum qualiter citatus fuerit f. 693. D. 72. falſis teſtibus circumuenitur. E. Pallio priuatur & habitu Pontificio. f. 694. C. miſerrime à Photianis affligitur diuerſis vexationibus & tormentis. F. & ſeq. violenter manu eius arrepta faciunt contra ſe ſcribere. f. 695. B. ſeruili habitu vix Photianorum latrocinia effugit. D. E. Conſtantinopolis ob ſcelera hæc terræ motu quatitur. f. 696. c. 1. B. Somnium Bardæ. f. 769. E. F.

Ignatius ab exilio Conſtantinopolim reuocatur. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 711. D. ſedi à Baſilio Imper. magno triumpho reſtituitur. f. 712. c. 1. E. F. Concilium generale indici à Papa & Imperatore perit. f. 713. B reſtituti acta & ſtudia. f. 715. c. 2. C. & ſeq. pietas in celebrando. E. quæ accedentes hortari ſolitus fuerit. f. 716. c. 1. & 2. eius obitus quis & qualis f. 718. c. 1. A. & ſeq. de mortuo populi exiſtimatio cultus. D. & ſeq. ad ſepulchrum eius dæmoniaci ſanantur. E. quamdiu ſedi Conſtantinopolitanæ præfuerit. f. 719. c. 2. B. miracula ad ſepulchrum eius edita. C. D. & ſeq. vita ex encomio, Michaelis monachi Presbyteri & Syncelli. ſ. 2. f. 725. c. 2. & ſeq. de eius tota cauſa libellus ad Nicolaum Papam ſcriptus. f. 726. c. 1. E. eius & Photii acta ex epiſtola Metrophanis Metropolitæ ad Manuelem Patricium. ſ. 2. f. 776. C. & ſeq. in Ignatium quoties Photiani periuri extiterint. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 821. c. 2. C. D. indiſcrete depoſitus. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 421. c. 1. C. depoſitio eius à Nicolao Papa. I. reprobatur. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 422. c. 1. A. B. & ſeq. reſtituitur ſedi. f. 426. c. 1. F. à quibus & qualibus iudicatus & damnatus fuerit. f. 431. c. 1. D. f. 432. c. 1. A. qualiter à Photio Antichriſti forma depictus fuerit. ſ. 2. f. 711. c. 2. F. in eius cauſa quot Concilia habita ſint. ſ. 2. f. 813. c. 1. F. quæ legitima & quæ illegitima. ibidem & ſeq. à quibus & cur Patriarchali ſede depoſitus. t. 2. p. 2. f. 108. c. 2. C. D. quæ contra ipſum à Photio acta. E. F. qualiter in Conciliabulo à Photianis inique circumuentus & impeditus fuerit. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 442. c. 2. D. quæ in eius damnatione reprehendenda. f. 445. c. 2. A. à Photianis facta condemnatio in quinque diuerſis Concil. ſ. 2. f. 556. c. 2. E. & f. 816. c. 1. E. fautores & defenſores Epiſcopi qui. ſ. 2. f. 609. c. 1. E. eius ad ſynodum VIII. acclamatio. ſ. 2. f. 659. c. 1. c. in ſuam ſedem reſtitutio. f. 456. c. 1. C. 648. c. 2. F. contra eum teſteum falſo productorum diſcuſſio. ſ. 2. f. 667. c. 1. & 2. eius patentia & virtutes. f. 816. c. 2. A. & ſeq. qua de cauſſa primo in exilium à Michael. Imper. eiectus. f. 816. c. 1. E. de eo præclara multorum etiam ſchiſmaticorum elogia. ibidem c. 2. D. & ſeq.

Imperatoris Michaelis filius, & Imper. Nicephori nepos. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 618. 1. c. 1. D.

in Ignis ſpecie cur Deus in monte Sina deſcenderit. t. 1. p. 2. f. 379. c. 2. A.

Ignis paſchalis antiqua conſuetudo. t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 374. c. 2. B.

Ignorantia quid. t. 1. p. 1. f. 37. c. 2. C. eius mala ibid. F.

Ignorantia eius quod de neceſſitate ſcire tenetur non excuſat à peccato. t. 4. p. 1. f. 265. c. 1. E.

Ignorantia iuris in neceſſariis ſcitu ad ſalutem non excuſat à peccato. f. 280. c. A.

Illegitimi Eccleſiaſticorum ad ſacros ordines niſi monachi fiant non promouendi. t. 3. p. 2. f. 436. c. 2. A.

Illegitimi prælaturarum incapaces. t. 3. p. 2. f. 436. c. 2. B.

Ilerda vrbs Hiſpaniæ quæ & qualis. t. 2. p. 1. f. 628. c. 2. C.

Ilerda vide Elerda.

Ilerdenſe Concilium octo Epiſcoporum habitum anno Domini 524. tempore Ioannis Papæ I. t. 2. p. 1. f. 625. C. Locus & tempus Concilii f. 628. c. 2. C. capitulorum duplicis editionis index. f. 625. C. ſubſcriptiones. f. 6.

Illiberis vrbs quæ. t. 1. p. 1. f. 199. c. 1. D.

Illicis oppidum quod. t. 2. p. 2. f. 222. c. 2. B.

Illicita ſynodus ſub Liberio Papa circa annum Domini. 365. habita. t. 1. p. 1. f. 492. c. 2. C. Cauſa Concilii. ibid. Epiſtola ſynodalis ad Orientales. D.

Illiryci Epiſcopi Nicænam fidem aſſumunt. t. 1. p. 1. f. 492. c. 2. C.

Illuminatis fides diſcenda eſt, & quinta feria Epiſcopis recitanda. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 248. F.

Imaginis, ſimilitudinis & æqualitatis diſcrimen. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 118. c. 1. F.

Imaginis & idoli diſcrimen. ſ. 2. f. 77. c. 2. B. & 1. ſ. 2. f. 69. c. 2. B.

Imagines ſacras licite adorari oſtenditur. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 40. c. 1. & 2. à catholicis adorentur. ſ. 2. f. 123. c. 1. E. F. vnde ſacræ dicantur & ſint. ſ. 2. f. 76. c. 2. C. Chriſti in Eccleſiis, ſacris vaſis & veſtibus habere licitum & pium eſt, t. 1. p. 1. f. 201. c. 2. F. fabricandarum ars à Deo ſpecialiter hominibus indita. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 72. c. 2. D. honor tranſit in prototypon. ſ. 1. f. 645. E. vnde ſanctæ ſint & honorabiles. ſ. 1. f. 644. E. quid ſint. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 50. c. 1. C. vſus ad conuertendos peccatores ſ. 1 f. 679. A. & ſeq. quæ & vbi viſitari ſolitæ. ſ. 2. f. 122. c. 1. F. quandoque ſermone maior & ad mouendum efficaciores. ſ. 1. f. 546. E. ad gloriam & honorem Dei licere facere probatur exemplis ſcripturæ & primorum Chriſtianorum ſ. 1. f. 457. c. 2.

Imagines ſacras venerans non tabulam aut picturam ſed characterem Sanctorum veneratur iuxta B. Chryſoſt. ſ. 1. f. 566. A. C. cultus naturali ratione oſtenditur. t. 1. f. 462. F. & ſeq. cultum accuſantes, vniuerſam incuſant Eccleſiam. p. 1. ſ. 1. f. 667. A. cultus quando in Anglia receptus. p. 1. f. 337. c. 1. F. vſum licitum eſſe probatur ex ſacris literis. ſ. 2. f. 31. c. 1. F. & ſeq. f. 582. & ſeqq. vſque ad f. 588. eas ſalutare antiquitus vſitatum. ſ. 2. f. 47. c. 2. F. cultus ex ſynodo Sanctorum Apoſtolorum & Patrum doctrina conſtat. t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 485. A. t. 1. p. 1. f. 19. c. 1. E. t. 3. p. 1. E. 32. c. 1. vſque 513. f. 67. f. 76. f. 348. c. 2. f. 349. c. 1. B. F. 419. c. 2. C. f. 501. D. & ſeq. vſque ad f. 508 f. 509. B. & ſeqq. f. 116. c. 2. B. f. 624. C. D. f. 644. A. & ſeqq. & f. 610. & ſeqq.

Imaginum vſum ab Apoſtolis inſtitutum eſſe, vnde conſtet. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 116. c. 2

Imaginibus ſacris per quos & qualiter bellum motum & promotum tempore Conſtantini Copronymi. ſ.1.f.452.

Imaginum cultores Leo Iſaurus Idolatras appellabat. ſ.1.f.456.c.1.C.

Imagines ſacræ idola non dicendæ. ſ.2. f 67.c.1. A.& f. 646. F. ſecus dicentibus, anathema.f.589.B.

Imaginum Sanctorum apud Chriſtianos, & idolorum apud Ethnicos diſcrimen iuxta S. Germanum Conſtantinop. Epiſcopum. f.583. C.D. cultus non aduerſari præcepto decalogi in VIII. ſynodo oſtenditur. ſ.1. f. 612. F. contra eum Iconoclaſtarum calumniæ. ſ.2.f.70. c.1.& 2. & ſeq.

Imagines Chriſti, & B. Virginis deſtruxerunt Samaritæ, ſ. 1. f. 602. B. f. 604. B. F.

Imaginum cultum Diabolus deteſtatur & dehortatur. ſ. 2. f. 42. c. 2. B. c. f. 63.c. 1. A.

Imaginem Deiparæ Virginis vetat adorari Dæmon. 1. f. 562.F. f. 614.F.

Imagines ſacræ ab anathematizatis non pingendæ.t.3.p.1.ſ.2.f.820. c. 2. B. quales & qualiter efformandæ. t. 4.p.2.f.362.c.2.D. E. retinendæ, item remouendæ. f. 258.c.1. B.C. omnes turpes abolendæ. t.3. p.1. ſ.1.f. 253. A. inſolitæ & in honeſtæ non ferendæ in templis præſertim. t.4.p. 2.f. 433. c.1.D. nec ineoncinnæ & vana. E. nec vetuſtate & catie aſpectu indecentes. ibid. brutorum in Eccleſia non ponendæ aut pingendæ.f.433.c 1. C.

Imagines aut periſtromata obſcura aut gentilia templis nec proceſſionibus adhibenda.f.404. c.2.E.

Imagines non inhoneſtè aut procaci venuſtate pingendæ. f.339. c. 2. F. inhoneſtæ è domibus eiiciendæ. f. 419. c. 2 A.

Imagines etiam Angelorum ac ſpirituum formandæ & colendæ, t. 3. p. 1.ſ.1.f. 590.E.1.f.603. F.& f.604. A B.

coram Imaginibus ſanctorum quæ Chriſtianorum intentio, t. 3. p. 1. ſ. 1.f.458. c.1.E.

Imaginum abuſus tollendus, t. 4. p. 2.f. 339.c.2.E.F.

Imagines circa diuinas quid populus docendus, t.4.p.2.f.339.c.2.E.

de Imaginibus Crucis & Sanctorum ſermo Leontii Epiſcopi Neapolis Cypri, t.3.p.1.f.556.

Imagines ſacræ humi pauimento aut aliis abiectis locis non imprimendæ, t.4.p. 1.ſ.1.f.249.E.

Imagines falſi dogmatis tollendæ, t.4. p.2.f.339.c.2.E.

Imago agni digiti præcurſoris demonſtrati quomodo formanda, t. 3. p.1. ſ.1.f. 249.E.

Imago ab Hæmorrhoiſſa Chriſto poſita, t.3.p.1.ſ.2.f.33.c.1. C.f.52.c.1.E.F.

Imago Euphemiæ Martyris à B. Aſterio deſcripta, ſ.2.f.33. c. 1. E.

Imagines manufactus vtrum coæquare arcæ teſtamenti licitum ſit, t.3.p.1.ſ.2.f.120. c.1.A.

ad Imaginum cultum an duo Cherubini & arca teſtamenti abſurde trahantur, t. 3.p.1.ſ.2.f.118. c.1.C.

Immunitas Eccleſiarum antiquiſſima. 2.p. 2. f.376. c. 2. A. vide plura Eccleſia & Eccleſiaſtica immunitas qualiter à Frederico defenſa. t. 3. p. 2. f.950. c.2. A & ſeq. Item à Carolo IV. c. 2. F. & ſeq. in quibus potiſſimum ſita ſit. t. 4. p. 2, f.201.c.2. E.F quibus non patrocinetur. f.201. c. 2.F. præiudicantes aut Detrahentes excommunicati.t.3.p.2.f.762.c.1. F. & ſeq. pro ea lege Carolinam. f. 950. c.1. & ſeq.

Imperatoris Baſilii inſigne humilitatis exemplum qui ſe coram VIII. ſynodi Patribus ſupplicem in pauimentum deiicere, & calcandum aliis præbere paratum oſtendit.t.3.p.1.ſ.2.f. 642. c. 1. E. F. numiſmate ſuo eum honore ab Iconoclaſta ſuſcepto, iconoclaſtam refutat.ſ.2.f.662.c.2. C.D.

Imperator Sigiſmundus intereſt Concilio Baſileenſi cum inſignibus imperialibus, t.4.p.1.f.46.c.1.E.

Imperator ad quid conſtitutus à Deo ſit, t.3.p.1. ſ.2.f.318.c.1.A.B.

Impp. quomodo ſancti & diuinas habere aures dici poſſint, ſ. 2. f.112.c.1.D.

Imperatoriæ poteſtatis à Pontificia diſcrimen, t.3.p.1.ſ.2. f. 778.F.

Imperatoris Romani eligendi ius à Romanorum Pontificum auctoritate & conceſſione dimanat. t.3 p.2.f.165.c.1. B. electi antiquitus ſui electionem Romano Pontifici ſignificare ſoliti, t. 2. p. 1. f. 579.c. 2. C.

Imperatores ad Papam recens electum fidei ſuæ profeſſionem mittere ſoliti, t.2.p. 1 f.665.c.2.C.

Imperatores Pontifici quam multi obtemperantes & reuerentes fuerint. t. 4.p. 2.f. 33.c. 2. F. priſcorum erga Romanos Pontifices obſeruantia. t. 3. p.1. ſ.2.f 430.c. 2.1. D. & ſeq. decreta pro Eccleſia Romana. t.3.p.2.f.137.c.2. E. f.c.1. & 2. Imperatores qui Roma. Eccl. exaltarint. 4.3.p.1.f. 440.c. 2. B. C. & ſeqq. iuramentum Papæ præſtandum. t. 4.p.1.f.224.c.1. F.

Imperatorum Orientalium ſacrilegia, t. 3.p.1.ſ.1. f.314. c. 2. E. cur minoris ſæpe authoritatem Papæ æſtimarint, ſ. 2. f. 430. c. 1.A.

Imperatoris nomen ante ſedis Apoſtolicæ collationem non vſurpandum, t.3.p.2. f.115.c.2. B.

Imperatoria dignitas pontificiæ ſubiecta, t.2.p.1.ſ514.c.1.A.

Imperatorem & Pontificum mutuum quale debeat eſſe auxilium, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 545.c.2.E.

Imperatorum eſt SS. Patrum decreta exequi.t.2.p.1. f. 761. c. 2. C. item Eccleſiæ vnitatem contra hæreſes tutari. t. 2. p. 2. f. 46.c.2.C.

Imperator miles S. Petri. t.3. p.2. f. 369. c.2.C.

Imperiali ſententia excommunicatus à Pontifice abſolui nequit, t. 2. p. 1.f.489.c. 2. C.

Imperator non abſoluit excommunicatos, ſed abſolui petere ſolet, t. 2. p. 1. f. 489.c.2.E.

Imperatoribus de humanis non de ſacerdotibus ac diuinis rebus indicare datum. t.2.p.1.f. 489.c.1. F. t.3.p.1.ſ.2.f.545.c. 2. D.

Imperatores Carolus & Ludouicus an leges Eccleſiaſticas condiderint, t.3.p.1.ſ.2. f.266.c 1. D.

Imperatoris paſtus ab Epiſcopis & comitibus ſoluendus, t. 3. p. 2. f. 137.c.1.D.

Imperatores ab Epiſcopis publice redarguti, t.2.p.1.f.485.c.2. E.

Imperatores poſt Ottonis tertii obitum ducentis & amplius annis à quibus & qualiter electi, t.3.p.2.f.166.c.1.D.

Imperatoribus an & quando ſynodis intereſſe licitum, t. 3.p.1.ſ.2.f.435.c.1.D.

Imperatrici Euphemiæ nomen ab Imperatore mutatum, t.2.p.1.f.583.c.2.D.

Imperii translatio ex Oriente in Occidentem auctoritate Romani Pontificis facta, t.3.p.2.f.165.c.1.B.

Imperium qualiter à Carolo Magno inter tres filios diuiſum, t. 3. p. 1. ſ.2.f.183.c.2. C.D.

Imperii clades Theodoſio ob fauorem hæreticorum accepta fertur, t.1 p.2.f.483. c.1.D.

Imperatiui modi verba non ſemper in ſcriptura præceptum & obligationem faciant, t.4.p.1.f.281.c.1.D.& f.285.c 2.F.

Impoſitio manuum vide Manuum Imp.

Incarnari Verbum quid ſit, t.1.p.2.f.319. c.2.E.

de Incarnatione Verbi vera fides, t. 1.p. 1.f.488.c.2. D.

in Incarnatione quomodo homo vocatus ſit ad parem dignitatem Dei Verbi, t.1. p.2.f.368.c.1.A.B. quomodo homo non dicatur deificatus. f.368. c. 2. A. ſed Verbum factum homo. ibidem.

Incarnatio Chriſti veri Dei aſtruitur, t. 1.p.1.f.66 c. 1. D. E. f.173.c.1.E.& ſeq. foliis ex ſcripruris, t.3.p.2. f.518.c.1.F.

Incarnationis diuinæ neceſſitas, t.1.p.2. f.7.F.

Incarnatio à Patribus quibus vocibus expetita, t 1.p.2.f.8. c.1.D.

Incarnatione nec diuinam naturam in humanam, nec humanam in diuinam fuiſſe mutatam, t.1.p. 2. f. 25. & ſeq. qualis & qualiter facta, t 1.p.2.f.31.c.2. D.t.2.p.1.f.10. & 11.t.2.p.2.f.152.c.1 B. & ſeq.

de Incarnatione Verbi ſententia D. Athanaſii Alexandrini Epiſcopi. t.1.p.2.f.46. c. 1. D. Attici & Aliorum Patrum. f. 47. & ſeqq. Nicæna definitio. f 378. c.1.B. exegeſis B. Cyrilli Alexand. ad Valerianum Epiſcopum miſſa. f.448.c.1. D. homilia Theoditi Ancyræ Epiſcopi in Concilio Epheſino lecta. f.381. c.1.2. F. & ſeq. capitula ſeu anathematiſmi Concilii Conſtantinop. Oecumenici. V.t.2.p.1.f.116. c. 1. E. & ſeq. qui ſubſcripſerint capitulis. ibid. f. 116. c.2. F.& ſeq. vſque ad f.121.

Incarnationis diuinæ cum naturali hominis generatione comparatio, t.1 p.2.f.13. c. 2. F. prolixe à Sophronio Nicomedienſi Epiſcopo contra hæreticos explicata. t. 3. p.1.ſ.1.f.118. C. vſque ad f.127.

in Incarnatione incorporalis diuinitatis corpus quod & quomodo facta ſit ipſa caro t.1.p.2.f.367.c.2 C.

in Incarnatione an dici poſſit homo apprehendiſſe Deitatem. t.1 p.2.f.368.. c.1. D. & ſeq. myſterium omnes virtutum cæleſtium, necdum hominum cogitationes excedit. t.1.p.1.f.146.c.1.C. ſoli Deo cognitum. t 1.p.2.384.c.1 D f.390.c.1.D. per mutationes corporearum rerum adumbratur. t.1.p.2.f.284.c.1.E. & ſeq.

Incarnationis finis. t.1.p.2.f.29.c.2.C.D. & ſeq.

de Incarnatione Chriſti diuerſæ hære-

Digitized by Google

ricorum ſententiæ. tom. 1. p. 2. f. 22. c. 1. C.

Incendiarii excommunicati, & ſepultura Chriſtiana priuandi. t. 1. p. 1. f. 171. c. 1. F. t. 3. p. 2. f. 488. c. 2. A. f. 506. c. 2. B.

Incendiariorum Eccleſiæ pænitentia. t. 1 p. 1. f. 299. c. 1. B. Eccleſiæ qualiter ſepultura præſtari poſſit. t. 3. p. 2. f. 626. c. 1. C. pænitentia. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 268. c. 1. A. t. 3. p. 2. f. 488. c. 2. B.

Incendiariorum pænam relaxans Epiſcopus damnum reſtituit & anno ab officio Epiſcopali abſtinebit, fol. 488. can. 2. B.

Inceſtus quando & inter quas perſonas committatur. tom. 2. p. 1. f. 557. c. 1. D in ſcripturis interdictus oſtenditur, t. 2. p. 2. f. 229. c. 2. A & ſeq. idem ex diuerſis probatur conciliis. ibid. E. F.

Inceſtuoſi quomodo puniendi, t. 2. p. 1. folio 626. B. tom. 3 part. 2. folio 111. c. 1. D. & f. 128. c. 2. F. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 376. c. 1. F. diuerſorum pœnitentiæ. f. 356. c. 1. D f. 595. c. 2. B. C. E. ante peractam pænitentiam non niſi ad miſſam catechumenorum admittendi. t. 3. p. 2. f. 111. c. 1. D. infames pec ad teſtimonium admittendus. t. 1. p. 1. f. 85. ca. 2. E.

Inceſtuoſa connubia quæ. t 2. p. 2. f 207. c. 1. D. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 188. c. 2. A. damnatur. t. 3. p. 2. f. 488. c. 1. F.

Inceſtuoſorum coniugum ſeparatio & pœna t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 138. c. 2. B.

Inceſtum cum matre & filia, aut Patre & filio, aut duabus ſororibus vel fratribus committentium pœnæ. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 597. c. 1. E. F. cum matre, ſorore vel filia vxoris ſuæ quando diuortium & perpetuam continentiam cauſet. t. 3. p. 2. f. 596. c. 2. B. f. 597. c. 1. C. cum matre committentis vxor nec viro ſuo carnaliter, nec alteri eo viuo coniungi poteſt. f. 635. c. B.

Inceſtuoſus occultus cum matre vel ſorore vxoris ſuæ non propterea ab vxore inſcia ſeparandus, f. 573. c. 1. C.

Inceſtum cum matre vxoris committentis pænitentia, f. 597. c. 1. C.

Inceſtus cum conſanguinea vxoris in tertio vel quarto gradu non cauſat diuortium. t. 3. p. 2. f. 596. c. 2. B. vide plura verbo Matrimonium. Coniunx & Diuortium.

Inceſtum cum vxoris conſobrina committentis pæna. t. 3. p. 2. f. 597. c. 1. E. quando diuortium cauſet. t. 3. p. 2. f. 597. c. 1 D. cum moniali committentis pæna. t. 3. p. 2. f. 707. c. 1. A.

Inceſtum coniugium ante Baptiſmum non ſoluendum poſt. t. 2. p. 2. f. 28. c. 1. F alias ſub pœna excommunicans illicitum ibidem à qua tamen ignorantes excepti c. 1. A. ſcientes vero non recipiendi niſi ſe mutuo ſeparauerint. B.

Incæſtuoſi hæretici qui & quales t. 3. p. 2 f. 248. c. 1. D. condemnantur in Concilio Romano. c. 2. D.

Incorruptibilium hæreſis quæ. t. 2. p. 2. f. 204. c. 1. A.

Indictio quid, vnde orta & cur ſic dicta, t. 1. p. 2. f. 400. c. 1. F.

Induciæ Accuſatis in criminalibus quantæ concedendæ, t. 1. p. 1. f. 507. c. 2. D.

Indulgentiæ ſunt fundatæ in lege Dei, t. 4. p. 1. f. 319. c. 1. F. c. 2. D. vſus antiquiſſimus ac ſalutaris. t. 4. p. 2. f. 347. c. 2. A. quid operentur. t. 4. p. 1. f. 319. c. 1. F. ad quid erogentur. f. 319. c. 2. C. quæ conditiones his annexæ ſint. ibid. D. ad interceſſionem Martyrum lapſis dari ſolitæ. t. 1. p. 1. f. 297. c. 2. D. pro defunctis quotidie orantibus conceſſæ. t. 4. p. 2 f. 557. c. 1. A. ab ordinario adhibitis duobus de capitulo publicandæ. f. 324. c 1. B.

Indulgentiæ quo modo & à quibus publicandæ. f. 496. c. 2. C ægris conceſſæ quos Epiſcopi viſitarint publicandæ. f. 554. c. 2. B. conceſſæ doctrina populo à parocho explicanda t. 4. p. 2. f. 433. c. 1. A. f. 551. c. 2. F.

Indulgentiæ non nimis facile concedendæ. t. 4. p. 2. f. 347. c. 2. A. Iniis praui omnes quæſtus aliique abuſus tollendi. B. largitio in Concilio generali Lateranenſi qualiter reſtricta. t. 3. p. 2. f. 694. c. 2. A. reuocatæ. 799. c 1. E.

Indulgentiarum literæ vbi proponendæ t. 4. p. 2. f. 496. c. 2. D.

Indulgentiarum in Conc. Baſileenſi conceſſarum bulla, t 4. p. 1. f. 59. c. 2. E. à ſynodo Baſileenſi incorporatis conceſſæ. f. 94. c. 2. E.

Indulgentiæ à quibus conciliis conceſſæ, t. 4. p. 1. f. 118. c. 1. C.

Indulgentiæ pro cultu SS. Euchariſtiæ à diuerſis Pontificibus conceſſæ, t. 4. p. 2. f. 447. c. 1. D. E. F.

Indulgentiæ diuerſis eiuſdem oppidi vel diœceſis Eccleſiis conceſſæ in vnum librum referendæ t. 4. p. 2. f. 433. c. 2. B. C.

Indulgentias quam friuole Huſſitæ impugnent, t. 4. p. 1. f. 332. c. 2. D.

Infames qui ſint, tom. 1. p. 1. fol. 133. ca. 1. B. C. ſunt quotquot aduerſus Patres armantur. f. 329. c. 1. C.

Infamis perſona nec procurator nec cognitor eſſe poteſt, t. 1. p. 1. f. 165. c. 1. D.

Infames ſint qui canonicam poſtponunt authoritatem, t. 1. p. 1. f. 319 c. 1. D.

Infamatis publica fama purgatio indicenda, t. 3. p. 2. f. 667. c. 2. E. etiam accuſatoribus deficientibus purgare ſe debet, t. 3. p. 2. f. 574. c. 1. E. & f. 594. c. 2. E.

Infantes ante octauum diem baptizandi. t. 1. p. 1. f. 137. c. 2. E. f. 138. c. 1. A. qui negat peccato originali obnoxios aut baptizandos eſſe, anathema. f. 753. c. 2. A. de quorum baptiſmo dubitatur, libere baptizandi. f. 769. F. olim poſt baptiſmum Euchariſtia dari ſolita, t. 2. p. 2. f. 556. c 1. F. per baptiſmum matris eius nihil confertur. f. 245. E. expoſiti quomodo baptizandi. t. 4. p. 2. f. 417. c. 2. B. eos opprimentium aut ſecum in lecto ſeruantium cenſura qualiter concilio VI. Mediolan. moderata. t. f. 553. c. 2. B.

Infantem opprimens excommunicationem incurrit, f. 445. c. 1. A.

Infanticidæ aut abortum procuranti decennalis pœnitentia iniungenda. t. 2. p. 2. f. 247. B.

Inferior nec ligare nec abſoluere poteſt ſuperiorem, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 544. c. 2. A.

Inferiorem ſupplicium in æternum duraturum oſtenditur contra Originem, t. 2. p. 2. f. 144. & ſeq.

Infideles ad fidem non cogendi, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 526. c. 2. E. cum iis non communicandum. t. 1. p. 1. f. 85. c. 1. D. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 526. c. 2. E. iis cohibitantes aut ſeruientes excommunicandi. t. 3. p. 2. f. 559. c. 2. C. ſeparatæ à Chriſtianis ædes aſſignandæ. f. 827. c. 2. D. ſe vel ſuos matrimonio dantis pæna. t. 1. p. 1. f. 341. c. 1. B D. F.

Infidelium filios an inuitis parentibus baptizare licitum ſit, t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 332. c. 2. D. quando & quot caſibus id licitum. ibidem. & ſeq.

Infideles in feſtis Chriſtianorum feriari & à mercimoniis atque artificiis ceſſare iubeantur, t. 3. p. 2. f. 828. c. 1. A. cum diuina celebrantur, in Eccleſiis non compareant. 2. f. 815. c. 1. E.

Infideles, vt Iudæi & Saraceni Chriſtiana mancipia domi habere non permittantur, t. 3. p. 2. f. 559. c. 2. C.

Infidelibus contra Chriſtianos arma aut operam præſtantes excommunicati, & capientium ſunt ſerui, t. 3. p. 2. f. 559. c. 1. F.

Infideles dominio rerum ſuarum ob infidelitatē non priuantur, t. 1. p. 1. f. 372. c. 1. F.

Infidelis coniunx per coniugem fidelem quomodo dicatur ſanctificari, t 2. p. 1. f. 496. c. 2. D. E.

Infidelis ad fidem Chriſtianam ſe conuertens à poſſeſſionibus nullatenus excludendus, t. 3. p. 2. f. 559. c. 2. C.

contra Infideles teſtimonium Chriſtianorum recipi impediens anathemate feriendus. f. 59. c. 2. C.

Infideles cur in Rep. Chriſtiana tolerandi, t. 4. p. 1. f. 304. c. 1. E.

Infidelem ex odio vel auaritia occidentis pœna, t. 2. p. 1. ſ. 2 f. 595. c. 1. B.

Infidelibus conuerſis in hoſpitalibus vel aliis locis prouidendum, t. 3. p. 2. f. 815. c. 2. C.

Infideles à diuerſis Hiſpaniæ Regibus in ſeruitutem redacti, t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 332. c. 2. B. & ſeq.

Infidelitatis tres ſunt ſpecies Paganiſmus Iudaiſmus & hæreſis quæ ceteris grauior eſt, t. 4. p. 2. f. 20. c. 2. F.

Infidelitas non eſt ſola peccatum mortale, t. 4. p. 2. f. 291. c. 2. E.

Ingelheimenſe Concilium ad componendas res Eccleſiarum monitu Ottonis anno 972. tempore Doni Papæ celebratum, t. 3. p. 2. f. 159. c. 2. D.

ob Ingratitudinem ſæpe quod actum eſt reuocatur, t. 3. p. 2. f. 507. c. 1. F.

Inhumanari Deum quid, t. 1. p. 2. f. 359. c. 2. E.

Inimicitiarum & iræ diuiſio, t. 1. p. 1. f. 91. c. 2. eas fouentes, ſi deponere eas noluerint, de Eccleſiæ cætu excommunicatione pellendi. t. 2. p. 1. f. 556. c. 1. B. qualiter Chriſtiano homini vitandæ & ſi inciderint, curandæ ſint. t. 1. p. 1. f. 29. c. 2. C. D.

Initiandi ad ſacros ordines vide Ordines ſacri. & Ordinandi quando tempore ante receptionem maiorum ordinum ſe præſentare & quid ſecum conferre debeant. t. 4. p. 2. f. 175. c. 1. C. quale teſtimonium ferre debeant. ibid. E.

Iniurioſi Epiſcopi magnanimitas & conſtantia in redarguendis regibus. t. 2. p. 2. f. 30. c. 2. E. qualiter Clotharium regem correxerit. ibidem. F.

Ingenuus Ebredunenſis Epiſcopus quis, t. 2 p. 1. f. 433. c. 2. D.

Innocētii Papæ I. vita. t. 1. p. 1. f. 607. c. 2. A. quando Pontifex factus t. 1. p. 1. f. 608. c. 1. B quamdiu ſederit. f. 608. c. 1. E. acta ordinationes, & cōſecrationes & donationes eius f. 607. c. 2. Decretum. f. 608. c. 1. E. an ieiunium ſabbathi inſtituerit. ibi. c. 1. B. Epiſtolæ eius. f. 608. c. 2. D. ab excidio vrbis gratia diuina liberatus. f. 608. c. 1. C.

Digitized by Google

Innocentii papæ II. vita & electio.t.3.p.2.f.478.c.1. D. qualis. E. ob antipapam Anacletum in Franciam commigrat. F. res eius geſtæ.ibid.& ſeq. obitus.f.478.c.2.D. Rogerio Siciliæ Regi regium titulum ab Honorio illi conceſſum confirmat. f.479. c. 2. A. qualis iudicio D. Bernardi fuerit. f.485.& qualiter electus. ibid.

Innocentii papæ III. electio & vita. t.3. p.2.f.664.c.1. C. acta illius. ibid. obitus.f. 664. c. 2. C. epiſtolæ vide Epiſtola Innocentii ſermo primus pro concurſu terræ ſanctæ habitus ſuper illo Luc. 22. Deſiderio deſideraui hoc Paſcha manducare vobiſcum in Concilio Lateranenſi generali habitus. f.677.c.2.C.II. ſuper illo pſal. 67. Si dormiatis inter medios cleros pennæ columbæ deargentatæ ad eundem finem.f.679.c.2. A.

Innocentii papæ IV. electio & vita. t.3. p.2.f. 715. c. 2. E. acta ibid. & ſeq. obitus.f. 716.c.1.B.

Innocentii Papæ IV. ſententia excommunicationis & depoſitionis contra Fredericum II. Imperatorem in Concilio Lugdunenſi lata.f.721.c.1.& 2.

Innocentii Papæ V. patria electio & vita.t.3.p.1.f.758.c.1.B.obitus D.

Innocentii papæ VI. electio, vita & acta, tom.3. par. 2. fol. 821. can. 2. D. obitus.F.

Innocentii papæ VII. vita.t.3.p.2.f.828. c.2.C. qualis & qualiter electus. ibid. obitus.E.

Innocentius quid de communione ſub vtraque ſpecie ſenſerit.t.4.p.1.f.278.c.1.E. quomodo ſanguinem ſub ſpecie panis nos bibere negarit. ib.c.2.A.

Innocentii papæ VIII. electio & vita.t. 4.p.1.f.751.c. 1. B. crucem & lanceam Domini accepit.D.obitus eius.E

Innocentii IX. pontificis vita & acta.t. 4.p.2.f.565.c.2.C.prius Ioannes Antonius Facquinetus dictus ibid.

Inobedientia idololatriæ comparata. t. 3.p.1.f.2.f.458 c.1.D.f.2.f.510 c.1.A

Inobedientium ſuo magiſtratui Eccleſiaſtico pœnæ,t.1.p.1.f.31.c.1.& 2. & ſeq.

Inquiſitionis officium à quo inſtitutum,t.4.p.2.f.358.c.1. B.

Inquiſitoris officium. f.361.c.1. A. C.diligenter exequendum, f.416.c.1.B

Inquiſitionis in hæreticos & proceſſus forma. f. 714. c. 1. B. & ſeq. de exceſſibus ſubditorum qualiter à Prælatis Eccleſiæ inſtituenda. f. 684. c. 2. E. congregatio ex quibus & quomodo inſtituenda & quid in ea agendum.f.491.c.2. B. C. congregatorum iuramentum. f. 491. c. 2. D. acta & proceſſus nunquam typis edenda. f. 491. c.2.F.

Inſpiratio diuina vide Inſtinctus priuatæ antequam propalentur Apoſtolicæ ſedis examini reſeruantur. tom. 4.p.2. f. 112. c.2. F.

Inſtallationes beneficiatorum gratis faciendæ, tom. 3. part. 2. fol. 556. can. 2. E.

Inſtinctus ſpiritus S. quomodo probandus. t. 4. p. 1. f. 351. c. 2. A. boni & mali quomodo diſcernendi. ibi. quis ad miſſionem Concionatoris ſufficiat. fol. 351. can. 2. A. F. vnde cognoſcatur diuinus eſſe. F. & ſeq.

Inſtitutiones SS. Patrum tranſgredi nemini licitum t.3.p.2.f.569.c.2.D.

Inſtrumenta artis ſpiritalis, t.3. p. 1.f. 1. f.261.c.1.B.& ſeq. publica intra quod tempus conficienda à Notariis & clericis & ſub qua pœna. t.3.p.2.f.796.c.2. B. D. pacis inter regem Franciæ & ducem Burgundiæ per conc. Baſileenſis legatos factæ.t.4.p.1.f. 154.c.1.D.

Inſufflatio cur adhibeatur in baptiſmo. t.2.p.1.f.474.c.1.F.

Intemperantia qualiter in rep. coercenda,t.4.p.1.f.304.c.2.D.& ſeq.

Interceſſori cathedra, cui interceſſor datus eſt, non retinenda, tom. 1.p.1.f.749. c.1.C.

Interdictum quando valere debeat.t.4. p.1.f.50.c.2. F. quare non facile & ſine neceſſitate inferenda.tom.3.p.2.fol. 964. c.1. A. B. ſine grauiſſima cauſa in vniuerſitates & oppida non ferenda fol. 1007. can. 2.F. ab Epiſcopis lata etiam in ſingulos à regularibus ſuis in Eccleſiis promulganda ſunt. t.4.p.2.f.540.c.2. D.

Interdicti vis eius populo concionibus explicanda, f.540.c.2.C.

in Interdicti loci cœmeterio corpora ſepelire præſumens aut opem ferens, excommunicatus.tom.3.p.2. fol. 968. c.2.E. conſtituti clerici in obſequiis mortuorum & proceſſionibus nec cantare nec celebrare publice, nec campanas ad horas pulſare præſumant, f.994.c.1.D.

Interdicti ſi diuina officia celebrare præſumpſerint, perpetuo deponendi p.2.f. 574.c.1.B.

Interdictum qualiter inter Epiſcopos obſeruandum.t.3.p.2.f.997.c.1.B.

Interdicti tempore qualiter à cantu organi, laudibus ſacramentorum adminiſtratione & officiis ceſſandum. fol. 964. c. 1. A. B. quæ agere illicitum. 2.fol. 1007. can. 1. F.

Interdictum quid impediat in negotiis Eccleſiaſticis, t.3.p.2.f.1007.c.2.

Interdicti ſententia pro pecuniariis cauſis non eſt proferenda, t.3.p.2.f. 799.c.1.D.

Interimere ſeipſos volentium pœnitentia, t.3.p.1.f.1.f.321.c.2. B. f.1.f.358.c.1.D.

Interpretatio verborum & Reſcriptorum quales & vnde ſumenda, t.3.p.2.f. 571. c.2.D.

Interpretes ſacræ ſcripturæ quales eſſe debeant.t.4.p. 1.f.252. c. 1. B. C. neceſſario requiruntur ibid. A. qui cæteris præferendi.C.ab arrogantia debent eſſe alieni. ibidem.E.

Sine intermiſſione non continuam moram ſemper ſignificat, t.4. p. 1. f. 374.c. 2.B.

Inthronizatio Epiſcopi quo modo facienda, t.1.p.1.f.363.c.1.A.

Interregnum vnius anni inter Papam Fabianum & Cornelium, t.1.p.1.f.101.c.2. F. à quo interea adminiſtrata Eccleſia. fol. 102.c.1.D.

Inuentionis S. Crucis feſtum inſtituitur, t.1.p.1.f.207.c.2.E. à quo f. 208. c. 1. C. inueſtituræ Eccleſ. à nullo laico conferenda aut ſuſcipienda. f.400.c.1. B.f.417.c.1.B. aut laicorum ſed f.413.c.2.E f.424.c.2.E & f.431.c.1.C.f.437.c.1.f.440.c.2. B.f.516.c.1. B. f. 517.c. 1. C. de manu laici hæreſis eſt. f. 451. c. 2. C. F. eam vſurpantes laici anathemati ſubiiciuntur.2. f. 461.c.2. F. num Lothario Imperatori ab Innocentio II. conceſſæ fuerint.t.3.p.2 f.483.c.2. E. f. 452.c.2. C. fol. 455. c.2.F. tandem Henricus Imper. diu vſurpatas violenter reſtituit.f.460.c.2. E. 465. c. 2. D. qui reſtitutioni ſubſcripſerint.ibid.

Inueſtituræ Eccleſiaſticæ annuente Rege laicis in Anglia omnino ſublatæ, t.3.p.2. f.445.c.1.A.

Inueſtituræ & inſtallationes beneficiatorum gratis conferendæ, t.3.p.2.f.556.c.2. E.f.574.c.2.C.

Inuidia nulla in Deum aut Superos cadit, t.4.p.1.f. 248.c.2 F.

Ioachimus Abbas quis & qualis.t.3. p.2. f.698.c.2. B. cur contra Petrum Lombardum ſcripſerit.f 698.c. 2. D. An fuerit hæreticus ibid. vide Abbas Ioachimus eius errores.f. 682. c. 2. B. & ſeq. liber de vnitate ſeu eſſentia Trinitatis dânatur. f. 682.c.2.B.

Ioannis Papæ I. vita.t.2.p.1.f. 621.c.2. D. quando & quomodo Pontifex factus. f. 622.c.1.E.cæcum illuminat.f.622. c.2.C. legatus à Theodorico Ariano in Orientem mittitur. ibid. A. quid in Oriente effecerit. D. cur incarceratus fuerit. f. 622. c. 2. E in carcere occiditur. f.623.c.1. A. tempore interregni quid Romæ actum.E.

Ioannis Papæ II. vita.t.2.p.1.f.650. c.2. C. quando Pontifex factus. ibid. E. Tempus ſedis.f.651.c.1.B.

Ioannis Papæ III. vita. t. 2.p.2.f.203.c.1. E. quando Pontifex factus.c.2.C. quamdiu ſederit, f.204.c.1 F.

Ioannis Papæ IV. vita, t.2.p.2.f. 377.c.2. D. quando Pontifex factus, ibi. F. acta eius, f.378.c.1. obitus. ibid.E.

Ioannis Papæ. V, vita.t.3.p.1,f.1.f.299.c. 1.D. acta eius ibid.& ſeq. quando Pontifex factus fuerit.f.299.c.2.B.

Ioannis Papæ VI. vita. t.3.p.1.f.1.f.333.c. 2.D. quando pontifex factus. f.334. c.1.A.

Ioannis Papæ VII. vita & acta. t.p.1,f.1. f.334.c.1.E. quando pontificatum adeptus, ibid.c.2.C.

Ioannis VIII. Pontificis vita.t.3. p.2.f.1. c.1.A.B.& ſeq. patria & electio. D. decreta. A. acta. D an fœmina fuerit, vide Papiſſa cur Papiſſa appellatus fuerit. t. 3. p. 1. f. 2. f. 829. c.2.A. cur ita dictus. t.3.p.2. f.1.c.2.B.t. 3.p.1.f.2.f.402.c.2. A. trium Imperatorum coronatione celebris.f.1. D. à Barbaris pacem annuo tributo redemit. ibidem. Photium non ſine exiſtimationis iactura cathedræ Pontificiæ & communioni Eccleſiæ reſtituit. c. 2. A. qua ex cauſa ibidem. eos, qui excommunicati miniſteria tamen ſacra contingere præſumpſerant, triennio omni feria 2. & ſexta iubet vino & cibo abſtinere.94.c.1. D. an octauam ſynodum œcumenicam abrogarit, & proceſſionem ſpiritus ſancti ex Filio negarit. f. 101. c. 1.E. ei calumnia de proceſſione ſpiritus ſancti à Photio afficta. fol. 94. c.1.F.& f.100.c.2.F. eius papæ inſtitutio de Cardinalium iure. 94.c.2.B. diploma de excommunicatione Formoſi Portuenſis Epiſcopi & complicum, f.98.c.1 F. calumniis circumuenitur. t.3.p.2.c.2. F. Photium autem ante temere nimis promouerat, poſt cognita fraude damnauit & excommunicauit. f.101. c. 2. C. D. commonitorium pro reſtitutione Photii à Photio falſatum tom. 3. part. 2. fol.99. can. 2. D. & ſeq. qui illi Epiſcopi ſubſcripſerint. fol. 100. can. 1. D. & ſeq.

qualiter falſis narratis & deceptus Photium receperit t.3.p.1 f.2. f.788. D.& ſeq. eius literæ à Photio mutilatæ & adulteratæ.t.2.f.789.B.D. iuſſio de ordinando Epiſcopo in Eccleſia Laudunenſi vacante. t.3. p.2. fol. 985. can. 1.D. in epiſtolam notæ. ibidem can. D. vide Epiſtola Ioannis VIII.

Ioannis papæ IX. vita, ordinatio & acta t.3.p.2.fol.124.can.2.F. eius reſcriptum de Northmannis recenter ad fidem conuerſis. f.125. c.1. B. item epiſtola ad Stylianum Epiſcopum Neocæſarienſem.c.2 A.IX.an Photium & Photianos receperit.t.1.p.1.f. 2.F & ſeq.

Ioannis X.& quando pontifex factus t.3. p.2 f.140.c. .C.E per impudicitiam pſeudopapa & nefarius ſedis Apoſtolicæ inuaſor effectus. D poſt legitimus pontifex cleri conſenſu haberi cœpit. F. Acta eius. ibid & ſeq. à Widone Tuſciæ Marchione iuſſu Maroziæ, in carcerem detruſus ſuffocatur.f.141.c.1.E.

Ioannis XI. quis quando & qua ratione pontificatum adeptus. t.3.p.2.f.142.c.1.E. ante ætatem Pontificatui intruditur. ibidem ab Alberico vna cum matre Marozia vſque ad obitum cuſtodiæ mancipatur.F.

Ioannes papa XII. quando & qualiter pontificatum adeptus. tom. 3 p. 2 f 149. c.2.C. primus poſt Petrum nomen mutauit. D. acta eius. E. & ſeq deficit ab Ottone ad Adelbertum.f. 150.c.1.E. ob tus eius infelix. C. quæ crimina in Conciliabulo Romano obiecta.f.153 c.2. E. verum vere vel calumnioſe, dubium ipſi eſt Imperatori.f.154.c.1. A. quæ reſcripſerit ſynodo E Ottonis Imperatoris de eo querelæ.c.2.D. & ſeq

Ioannes XIII. papa quando Pont fex factus. t.3. p.2. f 158. c.2. A. Per Ottonem ab exilio liberatur B Acta eius. C. & ſeq. Cur campanæ à ſe conſecratæ nomen Ioannis Baptiſtæ impoſuerit. E dæmonem eiicit f.159.c.1.A. obitus eius. B. ſub eo quam graue ſchiſma & diuinum fuerit.f.958.c. 2.A.B.

Ioannes papa XIV. quando & quomodo Pontifex factus.t. 3.p.2 f.160. c.2.F. à Bonifacio VII. pſeudopapa fame enecatur. ibidem.

Ioannes Papæ XV. quando & quomodo pontifex electus t.3.p.2.f.161.c. 1.C. cur Roma diſ eſſerit ibidem acta eiuſdem, D. obitus. E. decretum de canonizatione S. Vdalrici Auguſtani Epiſcopi. fol.163. can. 1.D.

Ioannes Papa XVI. perperam XVIII. nominatus quando Pontifex factus, & quam diu ſederit.t.3.p 2.f.169.c.2.F.

Ioannis Papæ XVII. perperam XIX. appellati electio, vita & res geſtæ t.3.p.2.f. 170.c.1 A.eius Epitaphium.C.

Ioannes Papæ XVIII. perperam XX. dictus quando Pontifex factus. tom. 3. part 2.f. 181. can. 2. C. ſedem prius inuaſit, ſed poſt legitime electus fuit. D. obitus eius F.

Ioannis papæ XIX. vulgo XXI. patria, electio, vita acta & obitus t. 3. p. 2.f.758.c. 2.A.B

Ioannis papæ XX. vulgo XXII. electio & vita.tom.3.p.art.2.fol.799.can. 2. A. quo ordinationes fecerit B an de animarum immortalitate perperam ſenſerit. C de animarum receptaculo qualiter dubius. ibid acta illius.D.& ſeq. Ludouicum IV. Romanorum Regem cur excommunicarit.E obitus.f.80 .c.1 A

Ioannis Papæ XXI. vulgo XXIII. patria & electio.t.3.par.2.fol.841.c.2.B. diuerſis de criminibus accuſatus, & incarceratus fuit in Concilio Conſtantienſi. C. mœrore animi extinguitur E.

Ioannes XXI. vulgo XXIII. ad Martini V. ſe pedes abiecit ſupplex, à quo & Cardina... in numerum cooptatus eſt. tom.3.p.2.f. 845 obitus eius & ſepultura. ibid.

Ioannes papa XXI. vulgo XXIII. ſpontaneam offert Concilio Conſtantienti ceſſionem. tom 3. part.2.fol.847. c.2. F.& forma ceſſionis oblatæ f.848.c.1.C

Ioannes papa XXI. vulgo XXIII. oblatum ab Imperatore ſaluum conductum redeundi Conſtantiam renuit, t. 3. p.2.f. 851.c.1.E.F.

Ioanni papæ XXI. vulgo XXIII. renunciandi papatus forma a concilio Conſtantienſi præſcripta, t. 3. p. 2. f. 852. c.1.B. & ſeq.

Ioannis Papæ XXI. vulgo XXIII ad Concilium Conſtantienſe citationis forma, tom. 3. part. 2. fol. 856. cant. 1 E. & ſeq.

Ioannes papa XXI. vulgo XXIII. cum ſuis contumaciæ damnatur, t.3.p.2.f. 866. c.1.C.

Ioannes Papa XXI. vulgo XXIII. ceſſionem papatus à ſe Concilio oblatam ratificat, & Concilii quod fictum agnoſcit ſententiis ſtare & acquieſcere pollicetur, tom. 3. part. 2. fol. 876. can. 1. F. & ſeq.

Ioannes Papa XXI. vulgo XXIII. ſuſpenſus declaratur & quas ob cauſas. t. 3. p.2.f.8 7.can. 2.D. ſententia ſuſpenſionis eius fol 866. c. 2. E. & ſeq. articuli 60.& vltra contra ipſum producti. f. 868. c. 2.D. & ſeq.

Ioannis papæ XXI. vulgo XXIII. depoſitionis ſententia. tom.3.par.2.fol.878. c.1.F.

Ioannes papa XXI. vulgo XXIII. ſententiam depoſitionis ſuæ in Concilio Conſtant. latam approbat & ratificat, tom. 3.p.2.f 879.c.1.E.

Ioannes papa XXI vulgo XXIII ſponte ſe pontificatu abdicat. tom.3 part.2. fol. 841.

Ioannes papa XXI. vulgo XXIII cuſtodiæ Papæ Martini. V. traditur, t.3.p. 2. fol. 941.c.2.

Ioannes XXIII. papa à Concilio Conſtantienſi receſſit.t.4 p 1, f.102.c.1.C.

Ioannes Palæologus Græcorum Imperator vnire cum Eccleſia Romani cupit.t. 4.p.1 f. 411 interfuit Concilio Florentino ſub Eugenio ibid. quomodo exceptus. fol. 415.c 2.A.qualiter à Patribus Græcis Concilii Florentini ad vnionem faciendam cum latinis admonitus f. 588. E. pro ea re ſtudium.t.4.p.1.f 687.B. & ſeq. vide etiam per totum Concilium Florentinum vbi annotata eſt in marginibus vox Imperator. quomodo Venetiis exceptus. t. 4. p. 1.fol. 411. & ſeq. Item Ferrariæ. fol. 455.B. vide Græci.

Ioannes Angliæ Rex cur ab Innocentio III. interdicto ſubiectus ſit & poſt ... ſolutus, tom. 3. part. 2. fol 9 . can. 1. B & ſeq.

Ioannis Regis Hiſpan. literæ de primatu Toletani Epiſcopi, tom. 2. p.2 f. ... 9 c.2. B.

Ioannes Chryſoſtomi Epiſcopatu t.1 p.1.f.585 c.1.B eius prædeceſſor & ſucceſſores. t.1. p.2.f 1. an imagines reprobarit. t. 3.p. .f.2. c.1. B. C. à Theophilo citatus dicatum ſuſpectum declinat. t.1. p. 1.f. c 1.C. miraculoſe in vrbem reductus. f. 1. c.1. D. eius perſecutores a Deo puniuntur. fol.6 8.c.1.C.

Ioannes Chryſoſtomus per factionem Theophili Alexandrini & Eudoxiæ Imperatricis quomodo ſecundo eiectus, ſæpius male habitus, & tandem in raptatione diuerſa mortuus ſit. f. 626. c.1.D.E quos ſibi inimicos habuerit. 626.c. 2. E. f. eius iniuria à Romano Pontifice vindicantur. fol 631.c.2.B.

S. Ioannes Chryſoſtomus in exilio moritur. t. 1 p.1.f.4c8.c.1. C. vide plura Chryſoſt.

Ioannes Hieroſolymorum Epiſcopus qualis, t.1.p.1.f.587.c.1.D.

Ioannes Antiochenus in gratiam Neſtorii Epheſinam ſynodum ſuſtinet. tom 1. p.2. conciliabulum ex Neſtorianis colligit, fol.3. quæ contra Epheſinos Patres impie tenterit ibid, ad ſynodum Epheſinam vocatur, & quidem ugit, Epiſcopatus abdicatione & anathemate mulctatur ibidem reconciliatur Cyrillo, & Neſtorii damnationem ac Maximiani electionem approbat, t.1. p. 2.f.4. & f.23 c.2.C. Cyrilli anathematiſmos vt hæreticos condemnat. f. 225. c.2. F. citatur à ſynodo Epheſina. fol. 242 c.2.F. ab Imperat. Theodoſio & Valentiniano admonetur de pace Eccleſiæ conſtituenda, Neſtorii damnatione approbanda & Cyrilli vnione acceptanda f. 419 c. A. de ipſius & Cyrilli Alexandrini diſcordia Liberati relatio. t. 2.p.2. f.179. c. 2. Item de pace & reconciliatione eorundem.f. 8 c 1.E. & ſeq. cur ſynodo Epheſinæ intereſſe noluerit, tom.1.part.2.f 211.c. 2. E fol. 12. c.1.C.

Ioanni Antiocheni Epiſcopo ei contra ſynodum Epheſinam ſchiſmatico & contumaci, qui Epiſcopi adhæſerint. f. 249 c. 2.B.C.

Ioanni Antiocheni eius homilia poſt homiliam Theodoreti Chalcedone ad ſchiſmaticos habita hortatoria ad fortitudinem & conſtantiam in fide. f. 283. c 1. C. qualiter depoſitionem Memnonis Epheſini tentarit & populi tumultu impeditus fuerit. fol.204. can. 1. F. eius factioni quot & quales adhæſerint. f. 288.c.1, E.

Ioannis Damaſceni de proceſſione ſpiritus ſententia, t.4.p.1.f.170. E. & ſeq.

Ioannes à S. Saba Acephalorum communioni renunciat, t.2. p.1.f. 510.c.2.D

Ioannes Alexandrinus Epiſcopus a Petro Mogo expulſus autore Zenone Imp t. 2. p. 1. f. 443. ad Felicem Papam appellat.f. 455.c.2.E. quid in eius cauſa Romæ actum. ibid.

Ioannis Talaiæ expulſio & Petri inthronizatio in ſedem Alexandrinam, t. 2. p.2.f. 189.c.1.A.

Ioannis Mela Alexandrinus Epiſcopus cui ſucceſſerit.t.2.p.2.f.190.c.1.C.

Ioannes Niciota, alibi Machiota dictus Alexandrinus Epiſcopus t 2 p.2.fol.190. c. 1.D

Ioannis Toletani Epiſcopi Eulogii ſucceſſoris magnanimitas pro Eccleſiæ defenſione t.2.p 2.f.314.c 2.A

Ioannes Conſtantinopolitanus Epiſcopus Vniuerſalis nominari affectat t. 2. p.2. f. 6(.c.2.C. contra huius arrogantiam epiſtola Pelagii Papæ ad ſynodum Conſtantinop ſcripta f. 257.c.2. B.

Ioannes Theſſalonicenſis Epiſc. Angelos corporeos credidit t.3. p.1. f.2.fol.58.c. 1.C.D.

Ioannis Rauennatis Epiſcopi nequitia & contumacia contra Papam tom.3.part.1. f.2.folio 411. c. 2. F. & folio 412. citatus à Papa, ad Concilium renuit folio 412. c. 1. A.B excommunicatus à Papa, à ciuibus deſeritur D hortatu Imperatoris humiliatus & ſubmittens ſe Papæ abſoluitur F. & folio 412. c.2 A. C. quæ ipſi à Nicolao Papa præcepta fuerint E.in Concilio Romano damnatur & abſoluitur f.2 folio 557. c 1 E

Ioannis Scoti de Euchariſtia liber an damnatus t.3.p.2.folio 216.c.2.A

Ioannes Cremenſis presbyter Cardinalis S. Chryſogoni in Angliam legationem obit t.3.p 2.f 470 c.2. A. an iuſte traducatur ab hiſtoricis C

Ioannis Tuſculani Epiſcopi Apoſtolicæ ſedis Legati oratio ad populum Romanum ſuccurrant Paſchali Papæ II.caput ab Henrico Rege tomo 3.p. 2.folio 448. ca.1. D. Epiſtola eiuſdem ad Richardum Albanum Epiſcopum de captiuitate pontificis c.2.A. legati conſtitutiones de vita & moribus clericorum folio 992.c. 2.A

Ioannis Strumenſis antipapæ ſchiſmatici acta & ordinationes factæ annullantur t.3 p.2.f.555 c.2.E

Ioannis Wicleiffi hæreſes t.4.p.1.folio c.1.C. negat realem Chriſti in Euchariſtia præſentiam ibid.

Ioannis Wicleiffi doctrinæ damnatio in Concilio Romano facta in Conſtantienſi generali confirmatur to.3.p.2.f.843.f. 851.c A

Ioannis Wicleiffi damnationis ſententia folio 859.c.1. D & ſeq. eius memoria damnatur, & oſſa exhumari iubentur to. 3.part.2.folio 861.c.1. A. vide plura Wicleff.

Ioannes Hus quis & qualis to.3.part 2. folio 843.

Ioannes Hus & Hieronymus de Praga Conſtantienſi in ſynodo combuſti tom. 3. p.2.f. 841.c. 2.D

Ioannes Hus qua confidentia ad Concilium Conſtantienſe venerit folio 957.ca. 2. B. qui Commiſſarii à Concilio Conſtantienſi dati folio 957.c.2.B.

Ioannes Hus ſubmittit ſe Concilio Conſtantienſi iterato folio 896.c.1.C.D. ſcriptum eius ſuper articulis folio 896.c.1.E. eius & Wicleffi articuli plurimi in Concilio Conſtantienſi prælecti folio 889.c.1. & ſeq.

Ioannis Hus errores 30.articulis comprehenſi in Concilio Conſtantienſi diſcutiuntur f.843 f.851.c.1 B.hæreticus declaratur, degradatur & curiæ ſæculari traditur t.3.p. 2. f.891.c.1. E. tom.4.part.2.folio 334 c.1.F. ſententia damnationis eius, tomo 3.part. 2.folio 850.ca.2.D. & 896.c.2.D. eius exceſſus per 40. & plures articulos deducti & ſufficienter probati per teſtes folio 892.c.2 B & ſeq. atteſtatio de ſingulis fol. 895.c.1.E.& ſeq.cum prius Patribus Concilii Conſtantienſe. conſenſurum dixiſſet, palinodiam cecinit f.843.

Ioannis Falckenberg liber hæreticus à deputatis Concilii Conſtantienſis damnatus t.3.p.2.f.943. c.2.F

Ioannes Abbas Ciſtertienſis cauſarum fidei in Baſileenſi Concilio iudex t.4.p.1.f. 26.c.1.B

Ioannis de Raguſio oratio de S. Euchariſtia, contra Huſſitas to.4.p.1.folio 243. c. 1. & ſeq. proteſtationes circa collationem cum Huſſitis ibidem folio 246.ca.1. D. & ſeq.

Ioannes Rokenzan Huſſiticorum articulorum in Concilio Baſileenſi proponens t.4.p.1.f.1267.c.2. E

Ioannis de Polemar auditoris palatii Apoſtolici in Concilio Baſileenſi oratio de dominio ciuili clericorum contra Huſſitas t.4.p.1.f.313.c.2.B

Ioannes Foroliuienſis Epiſcopus in Concilio Ferrarienſi cum Græcis diſputat t.4.p.1 f.468.D

Ioannes de Medicibus Cardin. diaconus S.Mariæ fit ſummus Pontifex XI. Martii anni 1513. dictus Leo decimus t. 4.p.2. f 50.c.1.F

Ioannis Archiepiſcopi Treuerenſis præclara in Concilio ſuo prouincialis propoſitio & ſubmiſſio, tomo 4. part. 2. f 130 c.1.C. c. 2.D mandatum contra Concubinarios f.233.c.2.F

Ioannes Hieronomonachus cum Græcis in Concilio Florentino diſputat t. 4. p. 1.f.498.F

Ioannis Leodicenſis Epiſcopi reformationes t.4.p.1.f.733.c.2.F.& ſeq.

Ioannis Mariæ de monte Archiepiſcopi Sipontin. oratio in laudem Conciliorum & Iulii II. vnitatiſque Eccleſiæ reſtituendæ hortamentum in ſeſſ. V. Lateran. habita t.4.p.2.f.47.c.2.E

Ioannes Langus hæreticus t.4 p.2.fol. 357.c.2.C

Ioannis Caluini natales & origo hæreſeos t.4.p.2 f 357.c 1.F. quis & qualis folio 357.c.1.F. à Miniſtris Francofurtenſibus reiicitur f.358 c.1.C

Ioannes Carolſtadius negat philoſophiæ aut alteri quam ſoli Bibliorum ſtudio vacandum tom.4.p 2. folio 138.c.2.C. vult cuique in ſudore vultus lucrandum panem ideoque ex Archidiacono fit agricola ibid.

Iotrinum Concilium pro iuſtitia contra occiſores Sancti Thomæ S. Victoris Pariſienſis prioris occiſi anno Chriſti MCXXX. tempore Innocentii II. congregatum to.3. p.2.f.480.c.1.D

Ionas Aurelianenſis Epiſcopus to. 3. p. 1.f.A.f.140.c.2.C. libri contra Claudium Iconomachum f.2.f.267.c.2. C

Iordanus Lemouicenſis Epiſcopus t.3. p.2.folio 183. ca.2.B. ſermo eius in Concilio Lemouicenſi E. excommunicat ſeditoſos f.185.c.1 D

Ioſephus Conſtantinopolitanus patriarcha Concilio Florentino interfuit & adhæſit, tomo 4. part. 1. folio 411. & 412.

Ioſephi Methonenſis Epiſcopi reſponſio ad libellum Marci Eugenici Metropolitæ Epheſii, in quo is, quid de S. Synodo Florentina ſentiret expoſuerat to 4 pa.1. folio 667. D. quo animo vnionem petierit & quæ moriens dixerit folio 725. can. 1.C

Iouianus quando & quomodo Imperium adeptus t.1.p.1.f.466. c. 1. B. in fide orthodoxa confirmatur folio 490. can 1. D. eius ab Arianis ad hæreſin tentari prudens reſponſum f.491.c.1.F

Iouinianus qualis fuerit & quæ eius dogmata t.1.p.1.f.566.c.2.D

Iouinianus ſacrarum Virginum nuptias inducens damnatur & excommunicatur f. 560 c.1 B

Ira vide Diſſentio.

Iracundus quis tom.3 part.1. f.2. f.214.c. 2 E

Iracundia vitanda t.1 p.1.f.100.c.1.&2.

Itam contra fratrem dimittere nolens inedia macerandus f.100. c 2.F

Irene imperio à Nicephoro ſpoliatur t. 3.p.1.f.2.f.179 c.2. F

Irenæus & candidianus comites qua intentione ad ſynodum Epheſinam venerint tom.1 p.2 folio 3. exauctorati ob fauorem hæreticorum f.483.c.2.C

Iria nunc el Padron in Gallæcia, quæ t. 2.p.2.f.223.c.1. D

Irregulares qui ſint tom.1.p.1.f.133.c.1. B C & c.2.A

Iſacii patricii in Maurinium Chartularium acta t.2.p.2.f. 379 c.1.A.& ſeq.interitus ibid.C

Iſaicus Comes in Concilio apud Troſleium ad emendationem veniens, vadatus 100.libris argenti cum Stephano Cameracenſi Epiſcopo pacatur tom.3 p.2.f.141. c. 2. E

Iſchyras pſeudo presbyter ab Athanaſio depoſitus calumniam Athanaſio de confracto calice & Arſenio interfecto intentat t.1.p.1.folio 375.c.1. D. pœnitens à Meletianis ſe conductum fuiſſe confitetur E. eius hac de re libellus ad Athanaſium conſcriptus ibidem ſpe Epiſcopatus rurſus in accuſationem Athanaſii protrahitur f. 375. c.2.D

Iſcharas Athanaſii calumniator qualis t.1.p.1.f.405.c.1. A

Iſidorus Peluſiota cum B. Cyrillo expoſtulat t.1.p.2.f.482.c.1 C

Iſidori Hiſpalenſis vita t.2.p.2.f.364.c. 1.A.B

Iſidorus auctor Miſſalis & Breuiarii quod dicitur Mozarabe fol.361.ca. 2. B. eius laus f.489.E

Iſychius Viennenſis Epiſcopus quando vixerit t.2.p.2.f. 41.c 2.C

Italica olim quæ t.2.p 2.f.224 c.1.E

Italicum Concilium ſub Cornelio Papa de Nouatiano anno 255. habitum t.1.p.1.f. 146.c.2. E

Iteratum non dicitur quod non ſcitur fuiſſe collatum tom.3 part.2. folio 666.c. 1.F

Ithacius Hiſpaniæ Epiſcopus cur excommunicatus fuerit, tom.1.part.1.folio 563. can.1. F. à Concilio Treuirenſi abſoluitur f.564.c.1. A

Itinerarium Apoſtolorum commentitium & Iconoclaſtarum origo t.3.p.1. f. 2.f. 59.c.2.B.C f.60.c.1.C

Iubilæus annus à centeſimo ad 50. à Clemente Papa VI. reuocatur t.3.p.2.f.819 c.2.C

Iudas fuit ſacrilegus t.3.p.1.ſ.2.f.337.c.1.B.

Iudaica multa longo tempore in Eccleſia tolerata t.2.p.2.f.530.c.1.D

Iudæi quare in repub. Chriſtiana tolerandi t.4.p.1.f.304.c.1.E

Iudæis contra fidem Chriſti munus vel fauorem præſtans vt Sacrilegus anathematizandus t.3.p.1.ſ.2.f.355.c.1.A

Iudæi veſtitu à Chriſtianis diſcernendi t.3.p.2.f.695.c.1.E. f.736.c.1.D.f.790.c.2, D.f.804.c.1.F.

Iudæi pilio cornuto aut alio à Chriſtianis diſcernendi propoſita pœna fol. 969. c.2.B.

Iudæorum habitus à Paulo IV. ipſis præſcriptus t.4.p.2.f.357.c.2.F. qualis debeat eſſe veſtitus f.395.c.2.B.

Iudæorum mulieres & virgines nola ſonante aut alio ſigno à Chriſtianis ſecernendæ t.3.p.2.f.969.c.2.D

Iudæorum habitatio quæ & qualis eſſe debeat t.4.p.2.f.396.c.1.A.

Iudæis nouæ habitationes concedendæ f.490. ſeparatam à Chriſtianis habitationem habeant tom.3.pa.2.f.827.c.2.D.E Chriſtianorum domus non elocandæ fo. 1006.c.1.D. nouas ſynogogas ſtruere vetitum t.3.p.1.ſ.2.f.354.c.1.B. ſtruentium pœna ibid.& f.647.c.2.F

Iudæi à decimis Eccleſiæ ſoluendis non immunes t.3.p.2.f.736.c.1.D

Iudæis quid in Conc. Baſileenſi vetitum t.4.p.1.f.49.c.1.E. quid conuerſis permiſſum c.2.A.

Iudæorum placitum Receſſuindo Hiſpaniæ Regi oblatum tom.2.pat.2.f.509.c.1.F

de Iudæis & paganis conſtitutio Conſtantini Imperatoris t.3.p.1.ſ.2.f.354.c.1.A

de Iudæis diuerſa ſtatuta Imperatorum & Pontificum to.3.pa.1.ſ.2.f.354.c.1.& 2 & ſeq. item Wiſigotthorum to.2.p.2.f.363.c.2.C

à Iudæis medicina non capienda t.3.p.1.ſ.1.f.234.F.t.3.p.2.f.816.c.1.A

Iudæorum cum Chriſtianis conuerſatio qualis eſſe debeat t.4.p.2.f.395.c.2.D.quid cum iis agere vetitum D.E.F. Item quid iis F.

Iudæorum munera feſtiua non ſuſcipienda to.1. nuptiis vel ſepulturis Chriſtiani ſub excommunicatione non interſint t.3.p.2 f.815.c.2.A

Iudæorum conuiuia aut ſocietas in menſa vitanda t.1.p.1.f.245.can.35. t.2.p.1.f.556.c.1.F.t.2.p.2.f.263.c.2.F.to.3.p.2.f.116.c.1.F vide Chriſtiani

Iudæis non communicandum & manducandum ſuſcipiendum aut balneandum t.1 p.1.f.245.can.38.

Iudaica feriatio diei dominicæ aut ſabbathi vetita t.1.p.1.f.249.c.2.F

Iudæorum ieiunia, & feſta obſeruans, aut ab iis xenia vt v.g azyma accipiens ſegregetur t.1.p.1.f.12. Iudaizantes Chriſtiani in ſeruando ſabbatho, anathematizandi f.245.c.29.

Iudæorum ſynagogam ſi oratum ingreſſus ſit Chriſtianus ſegregetur,& ſi clericus ſit deponatur t.1.p.1.f 12.A

cum Iudæis nullus vel nulla copulanda Chriſtianorum t.2.p 1.f.773.c.2.D.& t.2.p.2.f.28.c.2.E

Iudæi Chriſtianas vxores habentes niſi conuertantur ſeparandi t.2.p.2.f.555.E

Iudæo vel iudææ carnali copula ſociatus à Chriſtianorum cœtu & communione eiiciendus f.32.c.1.A

Iudæi cum Chriſtiana fornicantis pœna t.3.p.2.f.736.c.1.E.

Iudæis diebus dominicis & feſtis opus ſeruile inhibendum tom.4.part.2.f.490.c.1.F

Iudæis à cœna Domini vſque poſt paſcha per forum ambulare vbi vetitum t.2.p.2.f.263.c.2.F. nec foras eo tempore non prodeundum t.3.p.2.f.695.c.1.F. in feſtis Chriſtianorum cum ipſis feriari & à mercimoniis ceſſare cogantur f.828.c.1.A

Iudæi parochias Eccleſiarum nec conditionis nec pignoris loco detineant to.3.p.2.f.610.c.2.F

Iudæi Chriſtianorum iudices non conſtituendi t.2.p.2.f.32.c.1.B. poteſtas nuper Chriſtianos non permittenda t.3 p.2.f.368.c.2.B. nulla officia publica committenda t.2.p.2.f.281.C. id permittens vt ſacrilegus puniendus t.2.p.2.f.356.A. a communione priuandus t.3.p.1.ſ.2.f.382.c.1.F. ad honorem dignitatem aut adminiſtrationem publicam non admittendi f.354.c.1.B. ipſis militia interdicta ſ.2 f.354.c.A

Iudæis Chriſtianas famulas nutrices aut obſtetrices habere illicitum to.3.p.2.f.569.c.1.E.

Iudæis non ſunt à Chriſtianis homagia præſtanda f.569.c 1,E

Iudæis nullus Chriſtianus ſeruiat t.2.p.2.f.264.c.1.A ab eorum ſeruitute mancipia Chriſtiana .2. ſolidis redimere ſe poſſunt f.364.c.1.B.C. ſi ad Eccl. vel Chriſtianos refugerint taxato iuſto pretio, redimenda f.36.c.D. Chriſtiana mancipia aut vxores non habeant t.2.p.2.f.281.C. f.356.A.B.f.521.C.t.3.p.2.f.611.c.1.B

Iudæi proſelytum aut Chriſtianum vel Chriſtianam ad iudaicam ſuperſtitionem pertrahentis pœna to.2.pa.2.f.36.c.2.D. ſi Chriſtiana mancipia ad iudaiſmum vocare præſumpſerint, aut tormentis afflixerint, mancipia fiſci ditionibus reuocentur t.2.f.340.c.2.E

Iudæis contra Chriſtianam fidem patrocinans anathemate feriatur tom.2.part.2.f.355.B

Iudæorum perfidia quibus Conciliis reſtricta t.3.p.1.ſ.1.f.326.c.2.F

contra Iudæos decretum Toletani Concilii XVII. & Egicani Regis, quo ob perfidiam ſeruituti Chriſtianorum mancipantur per totam Hiſpaniam ſ.1.f.330.c.2.D ipſorum in Hiſpania perfidia ſ.1.f.330. c.2. A.& ſeq. Subiiciuntur ideo ſeruituti Chriſtianorum t.3.p.1.ſ.1.f.330.c.2.D

Iudæorum inſolentiam qualiter amputatis auriculis & corpori impreſſo ſigno Conſtantinus compeſcuerit to.1.p.1.f.237.c.2.C

Iudæorum vſuræ à Chriſtianis principibus coercendæ t.3.p.2.f.695.c.1.C

Iudæis quæ in terris Chriſtianorum vetita t.3.p.2.f.736.c.2.A.& ſeq.

Iudæi imaginem Chriſti crucifigentes capitali ſupplicio afficiuntur t.3.p.2.f.173.c.2.A

Iudaizantes Chriſtiani in ſeruando ſabbatho anathematizandi tom.1 part.1.fo.245 can.29.

Iudæi ſine iudicio non vulnerandi vel ſpoliandi t.3.p.2.f.569.c.1.E

Iudæi inuiti non ad fidem trahendi t.2.p.2.f.355.A

Iudæorum proles ex Chriſtiana vxore natæ ad baptiſmum aſſumendæ tom.2.p.2.f.281.

Iudæi conuerſi qua formula fidem profiteri & iurare debeant tom.2.p.2.f.375.c.2.E

Iudæi ſi Chriſtianam fidem amplecti cupiant, octo menſibus inter catechumenos Eccleſiæ limen introeant to.2.p.1.fol. 556.c.2.C

Iudæi ſyncere conuerſi ab omni exactione iudæis conſueta liberi ſunt to.3.p.1.ſ.1.f.320 c.2.E

Iudæi neophyti ſeu recenter baptizati cum Chriſtianis natis copulandi t.4.p.2.f.491.c.1.D.

Iudæi quomodo inſtituendi in religione f.491.c.1.A B.& ſeq.

Iudæorum filii vel filiæ Baptizati à parentum conſortio ſeparandi tom.2.p.2.f.355.D

Iudæorum cathechumenis ſeu ex iis conuerſis, quomodo viuendum & proſpiciendum t.4.p.2.f.396.c.1.C.D

Iudæi conuerſi nulla cum iis amplius commercia habeant, tom.2.part.2.folio 355.D

Iudæi poſt baptiſmum fidem Chriſtianam præuaricati ad teſtimonium non admittendi f.355.F

Iudæi baptizati cum Epiſcopis ſuis dies feſtos celebrent f.517.A.B

Iudæi non facile, niſi toto corde conuertantur recipiendi tom.3.part.1.ſ.1.folio 703.c.1.F.

Iudex Eccleſiaſticus qualis eligendus t.4.p.2.f.541 c.1.C

Iudex Eccleſiaſticus non aſſumendus niſi præſtito iuramento f.541.c.1.C. ſeu Epiſcopi Vicarius non poteſt cauſarum eſſe aduocatus f.541.A

Iudex Eccleſiaſticus quæ cauſæ potiſſimum promouendæ f 541. D & ſeq.

Iudicibus magis Eccleſiaſticis quam ſæcularibus parendum eſt tom.1.pa.1.f.45.c 1.A.B

coram Iudice Eccleſiaſtico vetantes conqueri ipſo facto excommunicati t.3.p.2.folio 976.c.2.F.folio 976.ca.2.F. Cauſarum Eccleſiaſticarum in quauis diœceſi ordinarios quantum conſtituendi t.4.p.2.f.345.c.2.B

de Iudicum poteſtate vide conſtitutiones Concilii Lateranenſis tom.3.part.2.fo. 572.c.1.E

Iudex delegatus alteri vices ſuas committere poteſt tom.3 part.2.folio 566.c.2.C, vide plura de Iudicis delegati poteſtate & officio tom.3.part.2.folio 566.C.& ſeq. à Papa delegatus ſubdelegare alteri cauſam ex toto vel parte poteſt f.586.c.1.C

Iudex delegatus an ſine literis citatoriis cogere contumacem & damnare poſſit fo. 586.c.1.A

Iudex delegatus iam ordinarium quartam alium ad executionem cogere poteſt f.572.c.4.E

Iudex delegatus vide plura Delegatus.

Iudicis recuſandi forma, t. 3 p. 2. f. 691. c. 2. D alteri parti conſanguineus aut ſuſpectus alteri recuſari poteſt. fol. 5[illegible] c. 2. A. non debent eſſe ſuſpectus & in[illegible]cus, t. 3 p. 1. f. 2 f. 431. c. 1. E. & ſeq.

Iudices eſſe non poſſunt damnati & ex communicati, t. 3. p. 1. f. 2. f. 431. c. 2. E. & ſeq f. 432. c. 1. C. & ſeq.

Iudex clericũ pro quibuslibet cauſis publicis actionibus inclinare aut contumeliis afficere ſine Epiſcopi permiſſu præſumens communione priuandus. t. 2. p 2. f. 196. c. 2. A. f. 340. c. 2. A.

Iudicis clericos publicis actionibus applicantis pœna. t 2. p. 2. f. 35. c 2 F.

Iudici ad quempiam interficiendum ſecundum legem quæ ſpectanda, t. 4. p. 1. f. 389. c. 2. B.

Iudex ſimul accuſator vel teſtis eſſe nequit, t. 1 p. 1. f. 99 c. 1. A.

Iudici non ante diligentem vtriuſque partis diſcuſſionem ſententia proferenda, t. 3. p. 2. f. 125. c. 2. B. quid inquirendum & rimandum t. 3. p. 1. f. 1. f. 437. c. 2. F.

Iudicis ſententia quando non timenda t. 4. p 1 f. 360. c. 2. B.

Iudicium ante plenam & maturam rei notitiam non ferendum. tom. 1. part. 1. fol. 54. c. 1. A. B.

Iudici imperito cauſæ præſertim matrimoniales non committendæ, t. 3. p. 2. f. 711. c. 2. C.

Iudicis gratiæ vel odio quid tribuens in iudicando ab officio ſuſpendendus, f. 731. c. 2. C. pro ſententia munera nulla capiat, tom 3. part. 1. f. 2. f. 91. c. 1. E. ne ſportularum quidem nomine quidquam t. 4. part. 2. folio 540. c. 2. F. Acceptans pœnam lege Iuria repetundarum ſancitam ſubeat, t. 4. part. 2. fol. 540. c. 2. F. ius gratis reddet f. 540. c. 2. F.

Iudicantis quam iudicati maius eſt periculum t. 3. p. 1. f. 1. f. 439. c. 1. C.

Iudices pauperum oppreſſores excommunicandi. t. 2. p. 2. f. 230. c. 2. E.

Iudicandus quiſque à ſuis iudicibus t. 1. p. 1. f. 45. c. 1. A. non ab externis f. 99. c. 2. F. nec ab inferioribus, t. 3. p. 2. f. 2. f. 433. c. 2. B

Iudex qualiter citationem perſonis iis inſinuare poſſit, ad quas nullus ob crudelitatem deferre citationem audet aut poteſt t. 3. p. 2. f. 965. c. 1. B. C.

Iudicis citationem contemnentium pœna t. 3 p. 2. f. 1101. c. 1. F. ſententia quando non timenda t. 4. p 1 f. 360. c. 2. B.

à Iudicibus electis prouocare illicitum t. 1. p. 1. f. 778. F.

Iudicialis fori reformatio iuxta Concil. Mediolanenſe t. 4. p. 2. f. 376. c. 1 & ſeq.

Iudicia Eccleſiaſtica ſub annuo cenſu non elocanda t. 3. p. 2. f. 574. c. 2. F.

Iudicium quadruplex diſcuſſionis, condemnationis, comparationis & aſſeſſionis t. 4. p. 1. f 303. c. 1. A.

Iudiciaria correctio ſeu punitio quibus conueniat vide Correctio Iudic.

Iudicialium functionem conſtitutio & taxa à Gregorio XIII. confirmata ſeruanda t. 4. p. 2. f. 560. c. 2. E.

Iudicium quale à rege Caſtellæ conſtitutum, t. 3. p. 2. f. 217. c. 1. C.

Iudicia peregrina vitanda t. 1. p. 1. f. 66. c. 2. E.

Iudicandus nemo temere t. 1. p. 1. f. 54. c. 1. B. & ſeq. fol. 209. c. 2. D.

in iudiciis quanta cautela adhibenda t. 1. p. 1. f. 713. c. 2. C. & ſeq.

Iudicium legitimum ſubterfugiens reum ſe confitetur t. 2. p. 1. f. 485. c. 2. A.

Iudicare de proximo peſſimum t. 1. p. 1. f. 43. c. 1. B. D.

Iudicium trabale quod t. 3. p. 1. f. 1. f. 294. c. 1. F.

Iudicata ſemel à concilio publice diſputando incontrouerſiam vocans, iniurioſus & ſacrilegus eſt t 2. p. 1. f. 352. c. 1. D. E.

Iudicare de mortuis quandoque licitum t. 2. p. 2. f. 75. c. 2. B.

Iulianus Apoſtata fit t. 1. p. 1. f. 465. c. 2. E. reuocat Athanaſium ab exilio & mox viciſſim eiicit ib. E. F. ſtatuam Chriſto erectam deiicit fol. 466. c. 1. A. eius in Eccleſiam pugna f. 524. c. 1. B. Nabuchod[illegible]ori à Gregorio comparatus ibid.

Iulianus Epiſcopus Leonis P[illegible] ad Synodum Epheſinam II. legatus. t. 2. p. 1. f. 15. c. 2. F. qualiter hic ſe geſſerit f. 48. c. 1. F. f. 53. c. 1. A.

Iuliani Halicarnaſſei Epiſcopi expulſio & fuga t. 2. p. 2. f. 190. c. 2. E.

Iulianus Cardinalis legatus ſedis apoſtolicæ præſidet concilio Baſileenſi deſignatus à Martino V. to. 4. pa 1. f. 16. c. 2 B. E. continuatur ab Eugenio IV. ibid. f. 17. c. 1. B. f. 14. c. 1. C. cauſarum in Concilio Baſileenſi auditor f. 26. c. 2. A relictis Baſileenſibus Eugenio adhæſit fol. 100. c. 1. D. f. 102. c. 1. B. Papam agnoſcit Conciliorum caput fol. 114. c. 2. C. in Concilio Florentino cum Græcis diſputat folio 432. & ſeq. laus & concertatio contra Concilium Baſileenſe f. 740 c. 2. A. B. de ſchiſmate Baſileenſis Concilii & ſuo confeſſio C.

Iulius Mediolanenſis Epiſcopus quis t. 1. p. 1. f. 400. c. 2. E.

Iulii Papæ I. vita & decreta t. 1. p 1. f. 383. c. 1. B quando pontifex factus ibid. E. Quamdiu ſederit f. 383. c. 2. A. an exularit ibid. B. obitus f. 383. c 1. D. Athanaſii & fidei Nicænæ defenſor fuit c. 2. A. decreta folio 398. & ſeq. authoritas in Concilio Epheſina allegata tom. 1. p. 2. f. 194. in eum odium & calumniæ Arianorum f. 454. c. 2. C. & ſeq. cum Oſio Athanaſio aliiſque orthodoxis ab Arianorum Conciliabulo damnatur f. 454. c. 2. E. F.

Iulii Papæ II. electio & vita tom. 4. p. 1. f. 751. c. 2. E. quæ bella geſſerit F. obitus f. 752. c. 1. A.

Iulii papæ III. vita acta tom. 4. p. 2. folio 356. c. 2. D. & ſeq. obitus folio 357. ca. 1. D. quando Pontifex factus folio 356. c. 2. E. à Paulo III. Cardinalis factus D.

Iuramentum ab aduocato cauſæ præſtandum t. 3. p. 2. f. 712. c. 1. F.

Iuramentum præſtitum adimplendum eſſe oſtenditur t. 2. p. f 486. D. & ſeq.

Iuramenta non facile nec ſine neceſſitate exigenda t. 4. p. 2. f. 107. c. 2. B.

Iuramentum præſtitum omnino adimplendum t. 2. p. 2. f. 486. D. & ſeq. aliquando ex cauſa licita non ſeruari poteſt to. 3. p. 2. f. 568. c. 2. E. aliquando quis licite contrauenire poteſt f. 589. c. 2. B. fol. 606. c. 1. E. F. & ſeq. vi extortum an obliget to. 3. p. 2. fol. 607. c. 1. B. irritum fol. 612. c. 2. D. malum num adimplendum tom. 2. p. 2. f. 487. A.

Iuramentum malum incaute emiſſum non ſeruandum t. 1. p. 1. f. 75. c. 1. F.

Iurantis rem in malam pœna, t. 2 p. 1. f. 626. c. 1. D.

Iuramentum de re illicita aut Eccleſiæ noxia præſtitum diſſoluendum tom. p. 2. f. 606. c. 2. D. f. 620. c. 2. F. item inhoneſtum. t. 2. p. 2. A. 489. c. A. B. E. in peius vergens obſeruatum ſalubri conſilio mutandum. f. 508. c. 2. B.

Iurare incaute & temerare vetitum. t. 1. p. 1. f. 111. c. 1. A. B t. 2. p. 1. f. 487. c. 1. C.

Iurandi & periuriorum conſuetudo vitanda. t. 3. p. 1. f. 2. f. 350. c. 2. B.

Iuriſiurandi relaxatio nulli præiudicare debet tom. 4. p 2. f 540. c. 2. B. abſolutione nulli ad excipiendum, ſed tantum ad agendum danda, f 540. c. 2. B. non tamen periuro. ibidem. à patribus remitti ſibi inuicem poteſt t. 3. p. 2. f. 573. c. 2. F. f. 649. c. 1. C.

Iuramentum à pueris ante 14. annum non exigendum t. 1. p. 1. f. 198. c. 1. C.

Iuramentum ab Epiſcopis & Prælatis manu pectori admota præſtandum, t. 4. p. 2. f. 555. c. 1. C.

Iuramentum à clericis non Prælatis tactis ſacris literis. f. 555. c. 1. D. In cauſis leuibus ſi ſuperior non adſit, etiam manu pectori admota. f. 555 c. 1. D.

Iurans per caput vel capillos Dei ſi clericus ſit deponatur, ſi laicus excommunicetur, t. 1. p. 1. f. 71. c. 2. A.

Iuramentum à ſacerdotibus non exigendum, t. 1. p. 1. f 110. c. 2. F. f. 111. c. 1. C.

Iuramenta à ieiunis præſtanda.

Iurare per quas creaturas licitum, t. 3. p. 1. f. 2 f. 530. c. 1. A.

Iurandi mos apud Bulgaros, f. 2. f. 530. c. 2. A.

Iuramentum pro regia vel patriæ ſalute præſtita inuiolabiliter ſeruanda to. 2. p. 2 f. 488. c. 1. C.

Iuramentum calumniæ ab actore & reo exigendum to. 4. p. 2. f. 540. c. 2. A. licite exigitur t. 3. p. 2. f. 613. c. 2. D. E.

Iuramentum calumniæ à quibus & de quibus præſtandum f. 569. c. 2. B. C. per quos præſtandum f. 613. c. 2. A. initio cauſæ à iudice exigendum tom. 4. par. 2. f. 540. c. 2. A. à clerico non præſtandum t. 3. p. 2. f. 569. c. 2 B. nec ſuper rebus ſpiritualibus aut cauſis Eccl. fol. 569. c. 2. C. in Anglia ſecus vſitatum f. 711. c. 2. D.

Iuramentum ſynodale ſiue in ſynodis à Patribus exigendum, t. 1. p. 1. f. 171. c. 2. C.

Iuramentum Cardinalium in electione pontificis, t. 4. p. 1. f. 53. c. 2. A.

Iuramentum in acceptatione beneficii Eccleſiaſtici præſtandum, t. 4. p. 2. f. 369. c. 1. D. E.

Iuramentum ante inſtitutionem Eccleſiaſticorum præſtandum, tom. 3. p. 2. f. 406. c. 2. D.

Iuramentum Imperatoris Apoſtolicæ ſedis præſtandum. t. 3. p. 2. f. 367. c. 2. B. Impp. Rom. Papæ Eugenio à Sigiſmundi tactis SS. Euangeliis, ſacris crucibus & reliquiis præſtitum. t. 4. p. 1. f. 224. c. 1. F. Gregorio Papæ VII. ab Henrico Rege Teutonicorum præſtitum. t. 3. p. 2. 318. c. 2. C.

Iuramentum Henrici Regis Angliæ ſuper nece Thomæ Cantuarienſis præſtitum. t. 3. p. 2. f. 540. c. 2. F. & f. 541. c. 1. E.

Iuramentum tabellionum à Clemente papa V. præſcriptum, t. 3. p 2. f. 780. c. 2. D.

Iuramentũ Ambaſiatorũ papæ Eugenii in conc. Baſil. præſtandũ, t. 4 p. 1. f. 161. c. 2. A

Iura-

Iuramentum Roberti Ducis Apuliæ & Calabriæ in inueſtitura Romano Pontifici præſtitum, t.3. p.2.f.359 c.1. F.

Iuramentum Henrici V. Imper. alias IV. de dimittendo Paſchali Papa, aliiſque captiuis. t.3 p.2.f.449.c.2.D.

Iurans tenere ſchiſma ſuſpendendus eſt t.3.p.2.f.574 c.1.A.

ob Iuſiurandum nulla ad nubendum cogenda. t.3 p.2.f.635 c.1.A.

Iurantes ſacramenta gentilium puniendi, t 3.p.1.ſ.1.f.251.E.

Iuo Sagienſis Epiſcopus Concilio Rhemenſi interfuit. t.3.p.2.f.215.c.1.F. qualiter à Leone IX. redargutus propter combuſtionem Eccleſiæ, c.2.A.

Ius gratis reddendum, t.4.p.1.f.540. c.2.F.

Iuris rigor non requiritur in Eccleſiaſticis perſonis & negotiis, t.3.p.2.f.577.c.1.F. quandoque cum quibus temperandus, f. 370.c.1.E.

Iura ad abſoluendum quam condonandum proniora ſunt excepta cauſa liberali t.3 p. 2.f 628.c.2.A.

Iuſtitia imputatiua, t.4.p.2.f.291.c.1.E.

Iuſtitia Chriſti non eſt formaliter iuſtitia noſtra, licet non ſine ea iuſtificemur. t.4. p.2.f.291.c.1.D.

Iuſtitia quomodo noſtra & quomodo Dei, t.4.p.2.f.290 c.2.D.

Iuſtificatus poteſt relabi t.4.p.2.f.265.C.

Iuſtitia conſeruatur & augetur per bona opera t.4.p.2.f.291.D.

Iuſtitia etiam mortis metu non deſerenda. t 3.p.1.ſ.2.f.468.c.2. E. vbique quærenda. t.3.p.1.ſ.2.f.442.c.1. E.

Iuriſdictionis Eccleſiaſticæ vſus & proceſſus t.4.p.2.f.308.c.1.A B. officialium & miniſtrorum ſingulorum reformatio ac officium f.376.c.1.& 2. in præfecto quid agendum f.541.c.2.F. vide Eccleſiaſt. Iud.

Iuriſdictionis vis & poteſtas, t. 4. p.2.f. 244.c.1. F. quomodo ab Epiſcopo ordinanda f. 426. c.1.& 2. reformatio in Conc. Colon. ſub Adolpho Archiepiſcopo decreta, f.244. c.2.& ſeq.

Iuriſdictio expirat elapſo termino præfixo t.3. p.2. f. 587. c.1. D. item quæ ſemel executioni mandata eſt, ibid.c.1.B.

Iuriſdictio cum delegatur omnia quæ ad iuriſdictionem faciunt relegantur. t.3. p.2.f.639.c.2 E.

Iuriſdictio expirat quæ ſemel executioni mandata eſt, t.3.p.2.f.587.c.1.B.

Iuſti ad inferos olim deſcendebant. t.3. p.2.f.519.c.1. C.

Iuſti hominis potentia, t.1.p.1.f.36.c.2. F.& ſeq.

Iuſtificationis fructus. t.4.p.2.f.290.c.2. B. requiſita f.291.c.1.& 2.

Iuſtificatio vera quibus quaſi partibus conſtet. t.3.p.1.ſ.1.f.355.c.1. D. qualiter per pœnitentiæ remedia accipiatur, t.4.p.2.f. 253.c.2 E.& ſeq.

Iuſtificati non ſemper de iuſtitia ſua certi, t.4.p. 2.f. 289.c.1.E. poſſunt relabi t.4. p.4.f.290.c.1 C. f. 295. C.

Iuſtificationis incrementum, t. 4. p.2.f. 289.c.2.A.

Iuſtificationem nec vires aut lex naturæ nec Moſaica præſtare poteſt, t.4.p. 2.f.288. c. 1. B. f.290.c.2.F.

Iuſtificationis Impii deſcriptio, t. 4.p.2.f. 288.c.1.F.c 2. E. cauſæ F. præparatio c.2.A

Iuſtificari per Chriſtum, t.4.p.2.f.288. c.1.D. quomodo dicamur per fidem & gratis, f. 289.c.1. D.

Iuſtina Auguſta D. Ambroſii perſecutrix t.1.p.1.f.557.c.1.A.

Iuſtinus Imperat. Anaſtaſii ſucceſſor. t.2. p.1.f. 556.c.2.F.

Iuſtini Imperatoris quale exordium t.1. p.2.f.204.c.1.C. eius vita & virtutes. ibi.D. res geſtæ. f.248.c.1.D. Arianos ex templo expulit t.2. p.1. f.612.c.1. F. circa Anaſtaſii Papæ II. conſtitutionem error. f.507. c. 2. F. interceſſione B. Mariæ mentis ſanitati reſtituitur, t.2.p.2. f. 249. c. 2. F. eius obitus ibid.

Iuſtinianus quando imperium adeptus t 2.p.1.f.634.c.2.F. acta f 650. ſ.2.F. pro fide de Ca[illegible]a miraculoſe pugnat. ibid. res geſtæ. [illegible]4.c.2.E. Chriſtianam confitetur & de[illegible]dit fidem t.2.p.2.f.5.c.1. C. hac plura ſibi regna ſubiecit quam armis ibid. Hanc per totum ſuum imperium vult ſeruari iuxta vniuerſales primas ſynodos D. renuentem non vult Chriſtianum dici E. agnoſcit in Romano Pontifice poteſtatem damnandi hæretes & leges ferendi Chriſtianis F. an citra Epiſcoporum auctoritatem de fide quid edixerit, t. 2. p.1.f.653. c.2.E.

Iuſtiniani conſtitutiones de fide qualiter ab Agapeto Papa confirmatæ. f. 666. c. 1. C.F. exemplar I. precum ad Agapetum Papam, qua Catholicam fidem profitetur f. 666. c 2. A. II. exemplar eiuſdem ſeu ſecunda fidei profeſſio. f.670.c.1. C. edictum contra Anthimum Seuerum Petrum & Zoaram hæreticos f. 761.c. 2 A. tractatus contra impium Origenem eiuſque hæreſim, miſſus ad Menam patriarcham t. 2. p.2 f.132.c. 1 F.& ſeq.

Iuſtiniani Imperatoris rectæ fidei confeſſio aduerſus tria capitula Conſtantinopoli damnata. f. 151. c.1. 2. B. & ſeq. eiuſdem anathematiſmi contra Neſtorium, Eutychem & alios f. 159. c.2 cur tempore Conſulari nota conſignari vetuerit, f.176. c. 2. B.

Iuſtinianus in hæreſim Incorruptibilium lapſus f. 2[illegible]3. c. 2. F. orthodoxos perſequitur f. 204. c.1. A.B. an fuerit Analphabetus ibid B. infidelis fuit t. 3.p. 1.ſ.1. f.301. c.1. A. naſo ſimul & imperio priuatur, t. 3. p.1.ſ.1.f. 302. c. 2. E.F.

Iuſtiniapolitanæ Eccleſiæ prærogatiua. t.3.p.1.ſ.1.f.241. C.

Iuſtus Viennenſis Epiſcopus quis & qualis fuerit t.1.p.1.f.70.c.2.F.

Iuſtus Vrgelitanus Epiſcopus quis t. 2. p.1.f. 650.c. 2.A.

Iuſtus Toletanus Epiſcopus quis & qualis t.2.p.2. f. 364.c.1.C.

Ius patronatus vide Laici ſi iure patronatus. & patronatus emi aut vendi nequit. t. 3. p. 2. f. 568. c. 2. A. B.

Ius patronatus acquiritur empto fundo loci t.3.p.2.f.568. c. 2. B.

Iuris patronatus cauſa ab Eccleſiaſtico iudice difinienda t. 3. p. 2.f.636.c.2. B. annexum eſt ſpirituali f.568.c.2.B.

Ius patronatus non niſi requiſita Epiſcopi licentia in foro ſæculari vendicandum, t. 3. p. 2.f. 573. c.2.f.D.f.647.c.2. A. à laico religioſo loco concedi poteſt f.568. c.2. A.

Ius patronatus. vide de hoc plura Lateranenſis Concilii III. conſtitutiones t.3. p.2 f.568.c.1.F.& ſeq.

Iuuenalis Epiſcopus Hieroſolymorum ob inique damnatum Flauianum Conſtantinopol. Epiſcopum deponitur, t 2 p.1 f. 152.c.1.D. Epiſcopus quo euentu ius Metropolitani ſibi vendicarit, t. 1.p.2.f 482.c. 2. F.

Kalendæ vide Calendæ.

Kyrieleiſon in omnibus Eccleſiis dicendum, ad matutinas, ad miſſas & ad veſperam t.2.p.1.f.641.c.2.F.

Labeſitanum Concilium in Africa ſub Fabiano Papa anno Chriſti 242. contra Priuatum hæreticum celebratum t. 1.p.1. f. 101. c. 2. B. Cauſa & Locus Concilii ibid.C.

Labor manuum clericis non eſt vetitus t. 1 p. 1.f 592.c.1.A B & ſeq.

Laborare Chriſtianis qui vetitum dixerint p.2.f.563.c.2.F.

Laborare Chriſtianis licitum, t.1.p.1.f. 325.c.1. F.

Laicorum officium vita & actus qui & quales eſſe debeant t.1.p.1.f.32.c.2. C.D & ſeq.

Laici qui ordinari poſſint t. 2.p.1.f.478. c.1. E.

Laici ante annum conuerſionis non ordinandi f. 631. c. 2. F. ad gradum Eccleſiaſticum non promoueantur, niſi diuturna conuerſatione inter clericos fuerint comprobati t.3.p.2.f.224.c.2 C.& f. 247. c.1.C. ad Epiſcopalem dignitatem non prouehendos eſſe oſtenditur t 3 p.1 ſ.2. f. 418. c. 2.& ſeq. nec Abbatiam, nec præpoſituram, nec Archidiaconatum neque vllos honores Eccleſiaſticos teneant; ſub excommunicationis ſententia t.3 p.2. f.220 c.1. C. ad Epiſcopatum aliquando quare promoti fuerint, vide in verbis Nectarius & Ambroſius beneficia Eccleſiaſtica occupantes ipſo facto excommunicati f.995. c.1.C. decimas vel Eccleſiarum diſpoſitionem concedens deponendus f.570.c. 1. A. f.616.c.1 B.

Laicus decimas ſuas Eccleſiam ſine conſenſu Epiſcopi monaſteriis aut canonicis non offerre præſumat t.3. p. 2. f.146.c.1. B. f.413.c.2. D. f. 601.E. f. 602.c.1.E.c.2. F. t.3. p.2. f.177.c.2.E. f.603.c.1.E. ne inueſtituras, conferre, decimas vel altaria retinere vetitum f.417. c. 1. B. ſecus facientis pœna f. 402. c.2.A.

Laici nullam de rebus Eccleſiaiſticis diſponendi habent facultatem t.3.p.2.f.464.c. 2.D. in clericos & bona Eccleſiaſtica nulla iuriſdictio permiſſa eſt t.4.p.2.f.98.c.2. F.

Laicorum eſt obedire ſacerdotibus, non imperare aut reſiſtere t.1 p.1.f.36.c.1. C.

Laicus non puniat violantem diem ſacrum opere rurali t. 2. p.2.f. 29.c.2.D.

Laici fabricam Eccleſiæ non adminiſtrent, t.3. p. 2. f. 996. c.2. vide plura Eccleſiæ fabrica

Laicorum potentia nullus in monaſterio recipiendus t.3.d.2.F.802.c.1. F.

Laici ſi iure patronatus contra regulas vtantur, aut abſque inſtitutione canonica beneficia pleno conferre aut præſentatum à ſe via facti intrudere conentur ipſo facto iure præſentandi pro vice illa priuantur, t. 4.p.2.f.240.c.2.D.

Laicis in Eccleſia nec concionandum nec pſallendum t.1.p.1.f.329.c.2.B.

Laicus diuina myſteria præſente ſacerdote ſibi non impertiat, t.3.p.1.f.1.f.245.B. impertienti pœna. ibid.

Laico publice nec diſputandum de fide, nec docendum, t.3.p.1.f.1 f.246.C. præſentibus clericis non doceat, t.1.p.1.f.590.c.2.C.

Laici qualiter in Eccleſia vniuerſali ſe habere debeant, t.1.p.1.f.29.c.1.D.f.32.c.2.C.& ſeq. folio. non miſceantur clericis, t.2.p.2.f.227.c.1.D. ad Sanctuarium altaris non intrent, f.212.c.2.D. non diſcedant à Miſſa niſi poſt orationem dominicam t.2.p.2.f.29.c.2.E. præſente Epiſcopo eius ex? pectent Benedictionem. ibidem in circuitu altaris aut presbyterio tempore Miſſæ ſtare præſumant, t.3.p.2.f.157.c.1.A. in Eccleſiis non ſepeliendi. f.124.c.2.C.

Laicorum circa perſonas Eccleſiaſticas & cultum diuinum in ſuis promouendum officium, t.4.p.2 f.220.c.2.B.&ſeq.

Laicus commonitionem Archipresbyteri ſui contumaciter deſpiciens à liminibus Eccleſiæ arceatur, t.2.p.2.f.296.c.2.B.

Laici in accuſationem vel teſtimonium criminale contra clericum & Epiſcopum non admittendi, t.1.p.1.f.51.c.1.B.t.3.p.2.f.577.c.1.E.588.c.2.F.

Laicorum aures ad detrahentes Eccleſiaſticis procliues. t.3 p.2.f.490.c.1.A.

Laici officia clericorum damnatorum recipientes in Conciliis damnantur, t.3.p.2.f.390.c.2.F.

Laicos ſacerdotalibus ſtolis ad deriſum dignitatis indui quantum crimen. t.3.p.1.f.2.f.669.c.1.D.

Laicus, cuius vxor in adulterio deprehenſa eſt, ad miniſterium Eccleſiaſticum non admittendus, t.2.p.2.f.243.F.

Laicus vxore propria repudiata aliam ab alio dimiſſam ducens communione priuandus. t.1.p.1.f.10.F.

Laici contemptores canonum acerrime puniendi, t.1.p.1.f.582.c.1.E.

Laicus clerico abſq; audientia Epiſcopi iniuriam inferre præſumens, anno à Chriſtianorum conſortio extraneus habeatur, t.2.p.2.f.296.c.2.A.

Lamberti Imperatoris coronatio Concilio Romano anno 904. ſub Ioanne IX. habito confirmatur, t.3.p.2.f.136.c.2.A. obitus. t.3.p.2.f.140.c.1.E.

Lambertus Dux Spoletanus Romam occupat, t.3.p.1.f.2.f.573.c.1.B. priuatur Ducatu & excommunicatur. ibid.

Lambertus Danæus hæreticus, t.4.p.2.f.357.c.2.C.

Lampſacum Vrbs quæ t.1.p.1.f.492.c.1.A.

Lampſacenum Conciliabulum Semiarianorum aduerſus Arianos anno Chriſti 364. celebratum t.1.p.1.f.491.c.1.A. Locus Conciliabuli. ibid. quod Conciliabulum & reprobatum ſit. f.492.c.1.B.C. Acta Concilii & decreta. C.D.S. Baſilius interfuit. ib.

Lameco in Luſitania nunc Lamego dicta, t.2.p.2.f.223.c.1.A.

Lando papa cuias, quis & qualis, & quando Pontificatum adeptus, t.3.p.2.f.140.c.2.B. cuius inſtantia Ioannem ex Rauennate presbytero primum Epiſcopum Bononienſem, poſt Rauennatem conſtituerit. ibid.

Lanfrancus decernitur legatus Apoſtolicus t.3.p.2.f.232.c.2.A.

Landulphi Beneuentani Archiepiſcopi in Concilio Cyperano cauſæ diſcuſſio & depoſitio, t.3.p.2.f.453.c.2.B.

Laodicea triplex t.1.p.1.f.248.c.1.B.

Laodicenum Concilium ſub Syluestro papa I. pro reformatione diſciplinæ Eccleſiaſticæ inter Neocæſarienſe & Nicænum Concilia celebratum. t.1.p.1 f.241. A. cauſa Concilii. t.1.p.1.f.247.c.2.F. Numerus Epiſcoporum. ibid. quis author. f.248.c.1.A. Locus habiti Concilii ibid. A.B. tempus. f.248.c.1.D. Canones in eo.59. editi. t.1.p.1.f.248.c.2.F. tituli canonum ſecundum duplicem verſionem. f.241.

Lapſus Marcellini papæ. t.1.p.1.f.175.c.1.D. an præiudicet Eccleſiæ. E.F.

Lapſorum ſacerdotum pœna, t.1.p.1.f.126.c.1.F.f.190.c.2.B.

Lapſorum poſt Baptiſma reparatio, t.4.p.2.f.291.c.2.F.

Lapſi tempore perſecutionis Decii quadruplices, ſcilicet ſacrificati, thurificati, Idololatræ & libellatici, t.1.p.1.f.107.c.1.C.

Lapſi Catechumeni pœnitentia. t.1.p.1.f.278.c.1.A.f.280.c.2.A.

Lapſi tertio aut ſecundo coacti vi, quadriennio pæniteant, & duobus aliis annis ſine oblatione communicent, t.1.p.1.f.228.can.8.

Lapſorum pœnitentia, t.1.p.1.f.516.c.1.F f.565.c.1.B. diuerſorum pœnitentiæ. t.1.p.2.f.567.c.2.C.21.&ſeq. qualiter à Concilio Toletano XVII. moderata. t.3.p.1.f.1.f 331.c.2.D. in Concilio Agathenſi quæ pœnitentia præſcripta. t.2.p.1.f.557.c.1.C.

Lapſi ſemel à munere clericali abſtineant, etiamſi fidem poſt profeſſi ſint, t.1.p.1.f.232.c.2.E.

Lapſorum citra omnem neceſſitatem & periculum quos facti pænitet, pœna iuxta Conc. Nicænum. f.277.c.2.C.f.280.c.1.D. ſpontanea pœna. f.189.c.1.C.D. per ignorantiam ordinati deponantur. f.280.c.1.C.t.1.p.2.f.567.c.2.C. eorum ordinatio non præiudicat canoni Eccleſiaſtico. t.1.p.1.f.333.c.2.E. per ignorantiam vel tormenta in hæreſim vbi reuerſi fuerint, priſtino honori reſtituendi. 487.c.1.D. ante baptiſmum ſuſceptum promotionē ad ordines nō impedit. t.1.p 1 f.229.3.can.12. ſolas minas vel bonorum ablationem poſt triennalem pænitentiam adhuc biennio ſine oblatione communicabunt. f.227.can.6. poſt diutinum certamen quæ pænitentia præſcribenda. f.189.c.1.F.

Lapſos pænitentes eſſe recipiendos. 86.c.1.E.f.123.c.1 2.f.126.c.1.C.E.f.107.c.1.D.f.335.c.1.C.&ſeq. iuxta Feliciſſimū ſchiſmaticum omnes iuxta Nouatianum nulli recipiendi. f.117.c.1.A. eis au reconciliatio in Concilio Eliberitano negata, f.200.c.1.A.B.

Lapſis tempore perſecutionis quid agendum, t.1.p.1.f.107.c.1.F.

Lapſi & aliis fratribus idem facere ſuadentes triennio inter catechumenos habeantur, & aliis ſex annis pæniteant, decimo vero communionem ſine oblatione recipiant, t.1.p.1.f.228.can.9.

de Lapſis diuerſis diuerſa ſtatuta vide, t.1.f.189.c.2.& f.190.c.1.& 2.

Lateranenſis baſilica à Conſtantino Auguſto extructa & qualiter dotata. t.1.p.1.f.214.c.1.E.& ſeq. cur lateranenſis dicta, f.219.c.1.C.

Lateranenſe palatium cur ſic dictum, t.1 p.1.f.251.c.1.E. à Conſtantino Melchiadi Papæ & ſucceſſoribus donatum, f.251.c.1.D.

Lateranenſe Concilium 105. Epiſcoporū, quo Typo Conſtantis Imp. proſcripto Monothelitarum hæreſis cum ſectatoribus ſuis Cyro Alexand. Sergio, Paulo & Pyrrho condemnata eſt, habita anno Chriſti 642. tempore Martini Papæ, I.t.2.p.2.f.415.c.1.A. Cauſa ſynodi quæ. f.480.c.1.F. authoritas eius quanta. ibid. c 2.A.B. ſingularum conſultationum ſeu ſeſſionum compendioſa relatio f.480.c.2.C.& ſeq. Numerus Epiſcoporum quantus. f.481.c.2.B. Tempu. Concilii. ibid. Qui interfuerint. vide initio ſingularum conſultationum ſeu ſecretariorum. Canones 25. contra monothelitas conſtituti. f.473.c.2.C.& ſ q. qui ſubſcripſerint. f.457.c.1.E.& ſeq ſecretarius ſeu conſultatio I.f.415.c.2.& ſeq. Secretarius I I.f.420.c.1.F. Secretarius I I I.f.434.c.1.I V.f.445.c.1.C. Secretarius ſeu Conſultatio V.& vltima. f.457.c.1.E.

Lateranenſis Concilii ſub Nicolao Papa I. habiti in quo ignatii & Photii cauſa diſcuſſa eſt, actorum ab ipſo Nicolao Papa facta relatio, t.3.p.1.f.2.f.454.c.2.C.& ſeq. cap.1.

Lateranenſe Concilium I. contra Henricum IV. Germaniæ Regem anno Domini MCII. ſub Paſchali papa II. celebratum. t.3 p.2.f.436.c.2.D. Cauſa & acta Concilii. ibid.

Lateranenſe Concilium I. œcumenicum ſeu Vniuerſale CCC. & amplius Epiſcoporum pro pace inter Eccleſiam & Imperium ſtabilienda tempore Calixti papæ II. & Henrici V. Imperat. habitum, anno Chriſti MCXXII. t.3.p.2.f.466.c.1.C. eius hiſtoria & occaſio. f.463.c.1.& f.467.c.1.C Numerus Epiſcoporum. ibi. D.f.467.c.2.A. Acta Concilii. f.463.& 467.c.1.D. canones. f.464.c.2. à quo indictum f.467.c.1.C.

Lateranenſe Concilium II. centum circiter Epiſcoporum quo priuilegium quod de inueſtituris ſibi concedendis à Paſchali Papa Henricus V. per vim extorſerat, reuocatur, & anathema in Imper. promulgatur, habitum anno Domini MCXII. tempore Paſchalis papæ II.t.3.p.2.f.444.c 2.D acta Concilii. E.&f.445.c.2.E. qui interfuerint. f.445.c.1.F. occaſio. f.446.c.2.C. ſub Paſchali Papa. habiti acta confirmantur f.455.c.2.F.

Lateranenſe Concilium III. ſub Paſchali papa II. quo abrogatio priuilegii ab Henrico Imperat. extorti in concilio ſecundo Lateran. decreta, & excommunicatio confirmantur habitum anno Chriſti MCXVI. t.3.p.2.f.455.c.1.E. Locus cauſa & acta Concilii. ibidem. & c.2.A.

Lateranenſe Concilium generale ſub Innocentio II. anno Chriſti MCXXXIX. tempore Conradi Regis celebratum. t.3.p.2.f.485.& 489. acta Concilii. f.486.& f.489.c.2. tempus & cauſa f.489.c.2.B. Canones editi. f.487.c.1.& ſeq.

Lateranenſe Concilium quo Fredericus Imperator excommunicatur & imperio priuatur habitum anno 1168. ſub Alexandro papa III. t. 3. p 2. f. 539. c. 2. C. acta Concilii. ibid.

Lateranenſe Concilium Oecumenicum II. ſub Alexandro papa III. anno Chriſti MCLXXX. habitum. t. 3. p. 2. f. 554. Hiſtoria Concilii & cauſa. ibid. inceptum anno 1179. ibid. acta. ibid. Canones in eo conſtituti. f. 555. c. 2. & ſeq.

Lateranenſe Concilium III. Oecumenicum, inter Vniuerſalia XI. trecentorum Epiſcoporum pro reformatione Eccleſiæ contra Cathatos ſeu Waldenſes & Schiſmaticos anno Chriſti 1179. ſub Alexandro papa III. habitum. t. 3. p. 2. f. 560. c. 1. D. à quo indictum. E. qui & quot ex diuerſis nationibus interfuerint. c. 2. C. & ſeq. acta Concilii. F. & ſeq. decreta. f. 561. c. 1. &2.

Lateranenſis huius Concilii appendix. t. 3. p. 2. 564 c. 2. B. vnde deſumpta. ibid. Canones eius plurimi. f. 565. & ſeq. vſq; ad f. 653.

Lateranenſis Concilii IV. generalis XII. anno 1215. ſub Innocentio papa III. celebrati hiſtoria. t. 3. p. 2. f. 672. f. 697. c. 1. E. quam ob cauſam & quo in loco. F. quod Oecumenicum fuerit. c. 2. A. Epiſcopi interfuerunt 412. C. Patriarchæ duo, Metropolitani 77. Abbates & Priores vltra 800. D. Quorum Regum legati. ibid. generali qui quales & quot Epiſcopi interfuerint. t. 2. p. 2. f. 316. c. 1. C. Acta eius Concilii. t. 2. p. 2. f. 316. c. 2. D. fidei catholicæ profeſſio. f. 682. c. 2. B. & ſeq. Decreta B. & ſeq.

Lateranenſe Concilium ſub Iulio II. anno 1512. die 10. Maii inceptum t. 4. p. 2. f. 2. & 2. c. 1. E. terminatum ſub Leone X. anno Domini 1518. die 16. Martii ibidem f. 2. c. 1. E. acta f. 6. c. 2. E. quibus ceremoniis cœptum ſit. f. 7. c. 1. B. & ſeq. Indictum à Iulio incipiunt II. 6. c. 2. F. & f. 7. F. cauſæ f. 7. c. 2. A. f. 132. c. 2. F. in 19. menſis Aprilis cur prorogatum vſque in Maium. f. 7. c. 1. A. cur non ante indictum fuerit. f. 132. 2. E. & eſt quintum. Lateranenſe Oecumenicum. f. 133. c. 1. B. C. decimum ſeptimum ex approbatis & receptis totius Eccleſiæ conſenſu. ibid. centum & 14. Epiſcoporum ibid. quis modus & ordo ſeruandus f. 17. c. 2. C. in eo deputati ad Concordiam principum Chriſtianorum conciliandam f. 55. c. 2. D. Item ad alia diuerſa officia & munia in Concilio obeunda. ibem & ſeq. eius ſub Iulio II. & Leone X. Celebrati ſummarium. t. 4. p. 1. f. 2. c. 1. E. & ſeq. Seſſio I. f. 10. c. 2. D. quid ea actum f. 2. c. 2. A. & f. 11. c. 2. F. qui interfuerint. f. 10. c. 2. & ſeq. Seſſio ſecunda quando habita t. 4. p. 2. f. 2. c. 2. D quid ea actum ibidem qui interfuerint. f. 21. c. 2. D. & ſeq. Seſſionis tertiæ prorogatio ob aduentum Epiſcopi Gurcenſis. f. 25. c. 1. C. Seſſio tertia quando habita f. 29. c. 1. E qui interfuerint ibidem F. & ſeq. quid actum. f. 3. c. 1. A. & f. 29. c. 1. E. & ſeq. Seſſio quarta f. 35. c. 1. E. qui interfuerint c. 2. A. quando habita & quid ea actum f. 3. c. 1. D. Seſſio quinta p. 2. f. 42. c. 2. E. qui interfuerint. ibidem F. & ſeq. acta eius. f 3 c. 2. A & f 44. ac ſeq. Seſſio ſexta prima ſub Leone X. habita f. 51. c. 2. A. quando habita & qui interfuerint ibidem acta eius f. 3. c. 2. F. & f. 52. c. 2. D. & ſeq. Seſſio ſeptima ſecunda ſub Leone X. habita f. 59. c. 2. qui interfuerint. ibidem & ſeq. acta vide f. 4. c. 1. D. & f. 61. c. 1. & ſeq. ſub Leone X. Seſſio octaua f. 67. c. 2. E. qui interfuerint ibidem & ſeq. acta. f. 4. c. 2. B. & f. 67. ac ſeq. eius cuſtodes & officiales qui conſtituti fuerunt. f. 17. c. 2. E. congregatio prælatorum pro rebus concilii, & ex iis electio 24. qui cum Pontifice de rebus in Concilio proponendis deliberent. f. 55. c. 1. A. ſe coniungunt patres qui Piſæ pragmaticæ ſanctioni interfuerant. f. 81. c. 1. E. à Maximiliano Imperatore auxilio & conſilio promotum. f. 132. c. 2. E. ſub Leone X. Seſſionis nonæ prorogatio f. 75. c. 1. F. IX. t. 4. p. 2. f. 79. c. 1. C. qui interfuerint. ibidem E. acta. f. 5. c. 1. B. Seſſio Decima f. 95. c. 2. A. qui interfuerint B. & ſeq. acta vide f. 5. c. 2. B. Seſſio vndecima f. 10. c. 1. qui interfuerint ibidem & ſeq. acta f. 6. c. 1. C. Seſſio duodecima f. 125. c. 2. A. qui interfuerint. B. & ſeq. acta f. 6. B. eius Concilii acta omnia & ſtatuta à Leone approbantur & confirmantur. f. 129. c. 2. B.

Latini à Græcis an vnquam pro hæreticis habiti. t. 4. p. 1. f. 706. E. f. 707. E. f. 710. B. cum Græcis in Concilio Florentino habitæ diſputationis compendioſa ſeries & argumentorum motorum ſolutio. 725. vſque ad f. 730.

Latini à corruptione librorum immunes 579. F.

Latine epiſtolæ & Euangelica Conſtantinopoli etiam in ſtationibus legi ſolita. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 431. c. 1. A.

Latinæ linguæ vſus apud Græcos. t. 5. 2. f 430. c. 2 E. & ſeq.

Latronum raptores excommunicandi t. 3. p. 2. f. 711. c. 1. C.

Latria ſoli Deo debita. t. 3. p. 2. f. 51. c. 1. B. C.

Laudes poſt Apoſtolum non cantandæ in Eccleſia, ſed eæ Euangelium ſequantur, & cur. t. 2. p. 2. f. 349. A.

Laudenſe Conciliabulum, quo in præſentia Frederici Imperat. Octauianus antipapa dictus Victor III. recipitur, habitum anno Chriſti 1161. t. 3. p. 2. f. 530. c. 1. A.

Lauaurenſe Concilium in cauſa Petri Aragoniæ Regis iuſſu Innocentii papæ. III. anno Domini. MCCXIII. celebratum. t. 3. p. 2. f. 669. c. 2. C. acta Concilii ibid. & ſeq.

Lauacra cum mulieribus celebrati omni Chriſtiano vetitum. t. 1. p. 1. f. 245. can. 30.

Lauari nec die dominica nedum vlla feria vetitum. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 522. c. 1. F.

Lautæ nouæ ſine monaſterii S. Sabæ in Palæſtina monachorum hæreſes. t. 2. p. 2. f. 43.

D. Laurentius vtrum ſub Decio vel Valeriano paſſus fuerit. t. 1. p. 1. f. 155. c. 2. E. F.

in B. Laurentii translatione à Pelagio Papa. II. factæ quæ miracula contigerunt. t. 2. p. 2. f. 250. c. 1. C.

Laurentii Mediolanenſis Epiſcopi virtutes t. 2. p. 1. f. 512. c. 1 E. F.

Laurentius Nucerius ſchiſmaticus à Symmacho Papa in exilium miſſus t. 2. p. 1 f. 527. c. 2. E. eius & adhæreſcentium violentia ac furor. f. 523. c. 1. D.

Laurentius de Medizeldri propoſitus Vilnenſis Ducis Mazouiæ in Conc. lateranenſi orator. t. 4. p. 2. f. 62. c. 2. D.

Laurentii Cardinalis presbyt. tit. S. Anaſtaſiæ legati de latere Conſtitutiones circa reformationem cleri & abuſuum. t. 4. p. 2 f. 143. c 1. B.

Laurentii Campeii S R. E. Cardinalis & ſedis Apoſtolicæ per Germaniam legati conſtitutiones Ratisbonæ anno 1523. editæ vt ſalutares Conc. Auguſtano receptæ. t. 4. p 2 f. 211. c. 2. D.

Laurentianum ſchiſma in electione Pontificis quando & qua occaſione ortum. t. 2. p. 1. f. 510. c. 1. E. auctor eius quis. ibid. quæ mala in Eccleſia operatum ſit t. 2. p. 1. f. 509. c 2. D f. 511. c. 1. D.

Lazarus accuſator Pelagii qualis. t. 1. p. 1. f. 713. c 1. E.

S. Leandri Spalenſis Metropolitani homilia ob conuerſionem gentis poſt Concilium Toletanum III habita. t. 2 p. 2 f. 285. c. 1 D. pulchra de cohabitatione virorum & mulierum ſententia f. 336. c. 1 C. D.

Leccatores ſeu reprobati Apoſtoli non recipiendi. t 3 p 2. f. 996. c. 2. C.

Lectoris officium quod. t. 2. ſ. 2 f. 500. c. 1. C. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 211. c. 1. C. t. 4. p. 2. f 380. c. 1. B. eum conſtituere poteſt Abbas in proprio monaſterio. t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 705 D.

Lectores in Eccleſia habitu ſæculari non pſallant. t 2 p. 2. f. 212. c. 2. D. populum non ſalutent. t. 1. p. 1. f. 582. c. 2 E.

Lector adulteræ adhærens à clero extraneus ſit. t 2. p. 1. f. 610. c. 1. D. quomodo ordinandus. t. 1. p. 1. f. 588. c. 2. E. quæ noſſe debeat. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 211. c. 1. D. E. ei quomodo legendum. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 211. c. 1. E.

Legere ex ambone nemo ſine manus impoſitione præſumat. ſ. 1. f. 705. C. in pulpito non niſi lectori ordinato licitum. t. 2. p. 2. f. 243. B.

Legata pia Epiſcopo denuncianda. t. 4. p. 2. f. 424. c. 2. B. ſub pœna excommunicationis à Notariis manifeſtanda. f. 388. c. 1. D.

Legati ſedis Apoſtolicæ vt in decidendis controuerſiis ſe habere debeant. t. 3. p. 2. f. 7. c. 2. A. quæ maioris momenti ſunt ad ipſam ſedem deferant. B. & f. 8. c. 1. C. D. Apoſtolicæ pro decidendis controuerſiis alios poſſunt conuocare Epiſcopos. f. 8. c. 1. C. nec cuipiam niſi rationabili de cauſa licitum emanere. D. alium tamen ſuo loco mittat & quare. E. eadem poteſtas eſt quæ ipſius. f. 8. c. 1. B. C. ante commiſſionem manifeſtatam Ordinario iuriſdictio non concedenda. t. 3. p. 2. f. 795. c. 2. E. vt legationis conferendi beneficia poteſtatem non habent. f. 731. c. 1. B.

Legatos ad diuerſas prouincias mittendi mos antiquus Eccleſiæ Romanæ. f. 304. c. 1. C.

Legatos ſedis Apoſtolicæ aut eorum nuncios lædentium pœna. f. 995. c. 2. E.

de Legatorum Iudicum delegatorum aut nunciorum eorum ſpoliatoribus ſtatuta. t. 3 p. 2 f. 975 c. 1. B. C.

Legio, vnde Decentius Legionenſis,

quæ

quæ t.2.p.2.f.225.c.2.F. eius alias Lucernæ termini.f.218.c.1.D

Legionenſe Concilium anno Chriſti MXII. ſub Adelfonſo V. rege Legionenſi habitum. t.3.p.2.f.175.c.1.E. decreta aliquot Concilij.c.2.A.& ſequent. acta eiuſdem.D

Legitimi fiunt ante matrimonium geniti per ſubſequens matrimonium. t.3.p.2. f.625.c.1.&c.2.D.fol.571.c.1.B

Legitimi & hæredes cenſendi, qui ante latam diuortij ſententiam nati vel concepti fuerunt. tom. 3. part. 2. fol. 625. c. 2.D

Lemouienſe Concilium quo declaratum eſt Martialem Lemouicenſis ſedis auctorem Epiſcopum Apoſtolicum eſſe nominandum. t.3.p.2.f.182.c.1.A.celebratum anno Domini 1029.B

Lemouicenſe Concilium II.in cauſa pacis & apoſtolatus S. Martialis celebratum anno Domini. 1034. tempore Benedicti IX.t.3.p.2.f.182.c.2.F. acta eius.f.183.c.1. & 2. varia eius fragmenta. ibidem. & ſeq. qui interfuerint. f.185.c.1.C.acta eius.fol. 185.c.1.& 2.f.186.& ſeq.

Lenones ab Eccleſia ſegregandi. t.3.p.1. ſ.1.f.250.C

Lenocinium exercens communione etiam in fine priuandus.t.1.p.1.f.194.A

Leonis Papæ I.vita. tom.1.p.2.fol.497. c.2.C.quando Pontifex factus. fol. 498.c. 1.B. quamdiu ſederit. fol.498.c.2.A.Acta. fol.497. quo miraculo Attilam vaſtantem Italiam repreſſerit. fol. 498. c.1. D.& c.2. A. in Leonem I.Caluini calumniæ. f.498. c.1. D. quid de eius pietate Sophronius. f. 498.c.1.F.an manum ſibi abſciderit.f.498. c. 1. F. Legati ad Epheſinam ſynodum II. miſſi qui. tom. 2.p.1.f.15.c.2.F. in ea damnatus.tom.4.p.2.fol.142.c.2.A. epiſtola ad Concil.Chalced.& fidei contra Eutychem expoſitio à Concilio Chalcedonenſi communi calculo recepta & approbata. tom.2. p.1.f.218.& ſeq.f.233.c.2. F. & ſeq.f. 234. c. 1.C. Chalcedonenſis Concilij acta de fide approbat.f.369.c.1.E. F. à Lucretio Galliciæ prouinciæ Metropolitano quadrageſimus D.Petri ſucceſſor numeratur. t. 2.p.2. f.209.c.1.D

Leonis Papæ II. vita. t.3.p.1.ſ.1.f.281. quando Pontifex factus.f.281.c.2.E. Tempus ſedis. ibidem. E. an acta ſynodi VI. confirmarit.ibidem.F.& ſeq.

Leonis Papæ III.vita. tom.3. part.1.ſ.2. fol.166.c.2.F. facta & donata. fol.167.& ſequent. Carolum Magnum coronat Imperatorem fol. 169.c.2. D. quot templa ditarit. fol. 170. & 171. & ſequent. vſque ad 179.quando Pontifex factus. fol. 179. c. 2. C. fabula de manu abſciſſa. ibidem. eius diuerſæ ab Imperatoribus afflictiones.fol.179.c.2.F.& fol.180.c.1.B. bis Coloniam venit & quid ibidem egerit. ibidem. C. D. Imperium Romanum à Græcis ad Carolum Francorum Regem tranſtulit. fol. 180. c. 2. A. cur ſymbolum Nicænum duabus tabulis græcè & latinè inſcribi curarit. tom. 3. part. 1. ſ. 2. fol. 180. c.2.D.obitus eiuſdem. ibidem. E. S Leonis Papæ. IV. vita. tom. 3. part. 1. ſ.2.fol. 357.c.1.& ſequent. ordinatio eius. ibidem. c.1.D.E. electio in Papam. fol.357.c.2.A. & fol.369.c 1.E. inuitus ad Papatum cogitur.fol.357. c. 2. B. Dona diuerſis Eccleſiis ab eo legata. fol. 357. c. 2. D. vſque ad fol. 369. eius ſanctitas.fol.358.c.2.E.Baſili cum litaniis & precibus fugat. fol. 358. c. 2. E. & ſequent. incendium ſigno crucis reſtinguit. fol. 259.c.1.C. octauam Aſſumptionis B. Virginis celebrari iuſſit. ibidem. c. 2.D. Romanos muros reparat. fol. 260. c. 2. E. Lenoninam vrbem ope Imperatoris extruit.fol.364.c.1.E. nudis pedibus muros eius circumiit & quas orationes ad portas fecerit.fol.364.c.2.C.D. Corſos in vrbem Portuenſem recipit. fol. 365.c. 2. A. Eccleſias multas extruit. fol. 361. c. 1.C. fol.366.c.1.E. ex diuina apparitione diſcit vbi vrbs ædificanda ſit. fol.368.c.1.A. nouam vrbem conſecrat & benedicit. ibid. C. adimit Imperatoribus ius confirmandi Pontificem.fol.369.c.1.F. Eius epiſtolæ duæ.fol.369.c.2. eius homilia de cura Paſtorali officio & munere, quam per Epiſcopos omnibus intimari iuſſit. f. 370. c. 2. & ſeq. ei non fœminam Ioannem VIII. ſed Benedictum III. ſucceſſiſſe quomodo ex vita Benedicti III. pateat. ſ. 2. fol. 403. c. 1.D

Leo V. patria Ardeatinus in locum Benedicti IV anno 907.ſurrogatus, pontificatu poſt 40. dies depulſus & in carcerem à Chriſtophoro coniectus. t.3.p.2.f.138.c. 2.E

Leo Papa VI. quis quando & quamdiu Pontifex fuerit. tom. 3. p. 2. fol. 142.c. 1.C

Leo Papa VII. quando Pontifex factus. t.3.p.2.f.143.c.1.D.eius acta.ibid.

Leo Pſeudopapa VIII. vtrum ius eligendi Pontifices Ottoni Imperatori conceſſerit. tom.3.part.2.fol.158.c.1.C. D. an dona Romanæ Eccleſiæ collata Ottoni Imperatori reſtituerit. fol. 158. c. 1. F. à pſeudoſynodo in locum Ioannis XII. ſurrogatur. fol.150.c.1.C. eius electio. fol. 155. c. 1. A. damnatur in Concilio Romano & deponitur.f.156.c.1.D. tollendus è Pontificum numero.f.157.c.1. C. error de hoc Gratiani & Crantzij. E. de ordinatis ab eo quid in Conc.Rom.ſtatutum f.156.c.2.F

Leo VIII. vulgo IX. quando & à quo electus.t.3.p.2.f.189.c .D. Cur & quo iure ab Imperatore præſentatus. E. quare ab Hildebrando redargutus. ibid. audiuit cantum angelorum. t. 3. p. 2. f.189. c.1.F.res ab eo mirabiles geſtæ c. 2. A. miracula ab eo adhuc viuo facta. B. pietas eius.C. controuerſia ipſi cum Luitpoldo Moguntino vnde orta. D. à Northmannis etiam victoribus eius honoratur. E.eius obitus miraculis clarus.f.190.c.1.A.Coloniam Agrippinam venit.f.209.c.1.A.Rhemos venit. f. 209.c. 2.D. quomodo à clero ſuſceptus ſit F. eius in populum Rhemenſem humanitas. fol. 210 c.1.D.Corpus S.Remigij eleuat & humeros ipſe ſupponit. f.210.c.2.B C. baſilicam eius conſecrat.f.211.c.1. C. S.Remigij corporis quartam celebrat tranſlationem, & ſocietatem monachorum Rhemis petit & accipit.fol.214.c.1.D. Vas ſibi ex parte S. Remigij miſſum caſu confractum diuinitus reparatur. c. 2. C.D. Concilium Rhemenſe indicit.f.209.c.1.C

Leo decimus vulgò, alias nonus electus in Pontificem anno 1513.die 11.Martij. t 4. p.2.f.50.c.1.F. inthronizatur die 19. Martij. ibid.c.2.B quibus parētibus oriundus 134. c.1.A.qua ætate & tempore Pontifex factus ibid. eius res geſtæ.B. & ſeq. obitus F. laudes t.2.f.1.c.2.B.& ſeq f 94.c.1.A

Leonis X vulgo XI.Pontificis patria, vita & obitus.t.4.p.2.f.590.c.2.E.F. eius præclara contra Photium initia.tom.3.p.1.ſ.2.f. 780.c.1.E

Leo Imp. filius Baſilij Photium throno depoſitum relegat, eique fratrem germanum ſuum ſurrogari fecit. t.3.p 2.f.106.c.2. E. apud patrem Baſilium à Photio inique traducitur.f.109.c.2.C.eius in Photium offenſæ.ibidem.

Leonis VI. Imperat. Orientalis obitus. t.3.p. 2.f.140.c.1. E. ſuccedit ei frater Alexander homo neſarius.F

Leo filius Conſtant. Copronymi qualis. t.3.p.1.ſ.1.f.422.c.1.C

Leo Iſauricus quis & qualis. tom.3.p.1. ſ.1.f.452. quomodo per magicas artes Iconoclaſticam promouerit. ibidem.

Leo Iconoclaſta Gregorij Papæ II. vitæ aliquoties fruſtra inſidiatus. ſ.1.fol.340.c. 1.C

Leo Imperat.Orientis à Gregorio Papa excommunicatur & deponitur.t.3.p.1.ſ.1.f. 340.c.1.D

Leonis Iſaurici iconomachia & impietas.ſ.1.f.460.& 461. iconomachiam ſuam exemplo Oziæ tuebatur.ſ.1.f.459.F

S.Leocadia quæ & qualis.t. 2.p.2. f.361. c.1.B

Leodienſe Concilium auctoritate Innocentij Papæ II.indictum, quo Halberſtadienſis Epiſcopus priſtino honori reſtituitur, & antipapa Anacletus condemnatur.t.3.p.2.f.483 c.2.A. Cauſa & acta Concilij. B. Qui interfuerint. ibid. an in hoc inueſtituræ Lothario conceſſæ fuerint.E

Leo Rauennas Archiepiſcopus à Papa ordinatur.t.3.p.1.ſ.1.f.407.c.1.A

Leodienſis curiæ reformatio circa iuridica.tom.4.part.1.fol.735.c.1. & 2. circa viſitationes.c.2.E. circa lites de beneficiis. fol. 736. c. 1. circa officiales. fol. 735.736. 737. cleri reformationes anno 1446. per Ioannem Epiſcopum factæ, per Capitulum ſigillatæ & à Nicolao Papa V. approbatæ. tom.4.part.1.fol.733.c.2.F. & ſequent.

Leodienſium ſchiſmaticorum contra Paſchalem Papam II.edita epiſtola.t.3.p.2. f.426.c.1 B

Leonis Armeni in Michaëlis filios ac nepotes tyrannis. t.3.p.1.ſ.2. f.694.c.1.A. Iconomachiæ propagator. t.3.p.1 ſ.2.f. 694.c.1.

Leontius Cæſareæ Epiſcopus quis & qualis. tom. 1. p. 1. f.233. c.2.C.fol.298.c. 2.B

Leontius Lariſſæ Epiſcopus.tom.1.p.1.f. 237.c.1.D

Leontius Vetanus Epiſcopus quis. t.2. p.1.f.427.c.2.F

Leontius Burdegalenſis Epiſcopus quis & qualis.tom.2.part.2.fol.215.c.2. D. eius acta contra Emerium Santonenſem. f.215. c.1.F

Leonis Romanæ Eccleſiæ diaconi damnatio.t.3.p.2.f.136.c.2.C

Leonina vrbs à quo & quanto tempore ædificata.t.3.p.1.ſ.2.f.364.c.1.F.& ſeq. vnde ſic dicta.c.2.B.vide f.368.c.1.

Leptolis Euchariſtia nō negāda. t.3.p.1.ſ.1. f.344.c.1.D.f.595.c.1.F.à regimine Eccleſiæ

Digitized by Google

an dimonendi.t.3.p.2.f.627.c.2.D. rectoribus Eccleſiæ coadiutor aſſciſcendus. fol. 628.c.1.C. licitè matrimomnium contrahere poſſunt.f.371.c.1.F

ob Lepram matrimonium non eſt diſſoluendum aut debitum coniugale negandum.f.571.c.1.F

Leproſum coniugem coniux ſequi debet.f.571.c.1.F.f.627.c.2.F

Leproſis proprium alere ſacerdotem, Eccleſiam, & cœmiterium habere, nec de bonis ſuis decimas ſoluere permiſſum. t.3. p.2.f.559.c.1.E. ne vagentur per ciuitates inhibendum. t.2.p.2.f.266.c.1.B. cum energumenis orabunt. tom. 1. p. 1. f. 250. can.17.

Leptinenſe Concilium auctoritate S. Bonifacij anno Chriſti 743. ſub Zacharia Papa habitum. t.3.p.1.ſ.1.f.377.c.1.E.acta. ibidem. & c.2.B. quot Epiſcopi interfuerint. fol. 377. c. 2. D. cur Leptinenſe dictum & vbi habitum ſit.ibid.E

Leudaſtis Comitis Turonenſis in Gregorium Turonenſem calumniæ & machinationes qualiter in caput eius reciderint. t.2.p.2.f.265.c.1.D.E

Leuitæ qui. tom. 2. part. 2. fol. 362.c. 2.E

Leuitæ veteris teſtamenti habuerunt vero Dominio bona mobilia & immobilia poſſeſſiones, prædia propria probatur. t.4. p.1.f.587.c.2.D.E

Leuitica tribus plus in veteri teſtamento bonorum habuit, quam vlla alia probatur.f.388.c.1 F

Levvigildi Sueuorum Regis Ariani in filium Catholicum crudelitas. t.2.p.2. fol. 290.c.1.E.Pœnitens moritur.ibid.F.quando obierit.f.290.c.2.B.

Lex diuina quadruplex ęterna, Moſaica, Euangelica & Canonica.t.4.p.1.fol.346.c. 2.C

Lex Chriſtianorum in fide & bonis operibus conſiſtit.t.3.p.1.ſ.2 f.521.c.1.A

Lex æterna in Deo ponenda eſt.t.4.p.1. f.303.c.1.C. ab hac lex naturæ deriuatur. ibid.D

Lex Apoſtolorum de abſtinentia à ſanguine & ſuffocatis quomodo ceſſarit.t.1.p. 1.f.2.c.2.D

Lex diuina diſpenſationem etiam in lege veteri admiſit. tom.4.part.1.fol.296.c. 1.D

Lex debet eſſe honeſta, iuſta, poſſibilis. t.4.p.1.f.304.c.1.A

Lex Dei nullius gratiæ poſtponenda. t. 3.p.2.f.257.c.2.F.

Legis & gratiæ diſcrimen.t.1.p.1.f.707. c.2.C

Leges diuinæ ob mundi metum non prætermittendæ. tom.3.p.1.ſ.2.fol.301.c. 1.C.

Leges pro diuerſitate temporum locorum & morum variandæ. tom.4.p.1.f.304. c.1.A

Legum in rep.neceſſitas.tom.4.p.2. fol. 41.c.1.D

Leges humanæ præter æternam & naturalem neceſſario admittendæ. t.4.p.1.f. 303.c.1.E. & ſeq. etiam ſub pœna mortis obligant.305.c.2.A.& ſeq.

in Lege quatuor rerum erant genera, iudicialia, figuralia, moralia & vmbræ; & horum quoad abrogationem diſcrimen. t.4. p.1.f.719.D

Legalia præcepta Moſaica triplicia, moralia, ceremonialia & iudicialia, & quæ ex his abrogata, & quæ non. t.1.p.1.f.3.c.1.A. B.t.4.p.1.f.298.c.1.D

Lex vetus typus & vmbra extitit. t.1.p. 2 f.443.c.2.C

Legum rigor ſæpius temperandus. t.2. p.2.f.488.E

Liber Euangeliorum honorandus & adorandus.t.3.p.1.ſ.2.f.672.c.1.B

Libri veteris & noui teſtamenti in Eccleſia primitiua legi ſoliti. tom.1.p.1.f.247. can.60.canonici veteris & noui teſtamenti qui.f.577.c.1.E. qui Gelaſij Papa. t.2.p.1.f. 500.c.1.F. qui iuxta canonem Apoſtolicum apocryphum. tom.1.p.1.f.13.D. vide annotata in canonem. f.18.c.2.D. apocryphi qui.t.2.p.1.f.501.c.2.Machabæorum ab Innocentio I. in canone recenſiti. t.1.p.1.f. 613.c.1.F. Iob à Theodoro Mopſueſteno hæretico inter apocrypha reputatus. t.2.p. 2.f.62.c.1.D.F. Canticorum ab eodem velut ſpurius & ad amatam à Salomone ſcriptus habitus. f.62.c.2.F. Bibliorum ſi nimium attriti ſint in ignem conijciendi potius, quam in profanum vſum adhibendi.t. 4.p.2.f.405.c.1.A

ex Libris non canonicis aut non receptis quandoque à SS. Patribus loca citantur.t.3.p.1.ſ.2.f.114.c.1.A.& ſeq.

Libri canonis Scripturæ ab Innocentio Papa numerati.t.1.p.1.f.613.c.1.F

Libri ſacri comburuntur ſub Diocletiano.t.1.p.1.f.175.c.1.C

Libri canonici ſacræ Scripturæ. vide Scriptura S.& Canonici libri.

Liber Pontificum Romanorum à D. Petro vſque ad Nicolaum Papam primum. t.1.p.1.f.19.c.2.A.quis eius auctor.ibidem. B.de eius autoritate.f.24.c.2.D

Liber Cyrilli Alexandrini religioſiſſimis reginis nuncupatus, quo oſtenditur ex SS. literis & Patrum teſtimoniis Chriſtum eſſe verum Deum, & Mariam Deiparam. t.3.p. 1.ſ.1.f.43.c.2.& ſeq.

Libri dicti Vitæ Patrum authoritas. t.3. p.1.ſ.2.f.126.c.1.B.C

Liber Capitulorum Martini Bracarenſis Epiſcopi ex Grçcorum ſynodis collectorum.t.2.p.2.f.238.E. canonum ſingulorum tituli.f.239.

Liber munificentię Conſtantini. t.1.p.1. fol.214.c.1.E.à quo conſcriptus. fol. 219.c. 1.C

Libri de duabus naturis auctor quis. t. 2.p.1.fol.465.c.2.B.C.& ſequent. an in eo libro tranſubſtantiatio negetur. ibidem. D.E

Liber Pamphili ad Euphrationem in Synodo VII. reprobatus.t.3.p.1.ſ.1.f.608. C.D.E.& ſeq.

Liber Itinerarij SS. Apoſtolorum qualis. t.3.p.1.ſ.1.f.606.C.D.& ſeq.f.607.E. reiicitur in ſynodo VII.ibidem.

Libri iuuentuti vitandi. tom 4.p.2. fol. 238.c.1.B. famoſi profligandi. fol.492.c.1. F. famoſi auctor excommunicationem latæ ſententiæ incurrit. fol.492.c.1.F. Clericus ſi ſit beneficio priuandus. ibidem. improbati quomodo legendi. tom. 2.p.1. f.604.c.2.D. profani & hæretici comburendi.t.3.p.1.ſ.2.f.533.c.2.F. vetiti nec vendendi nec legendi. tom.4.p.2. fol.361.c.1. D.nulli ſine approbatione ordinarij imprimendi iuxta bullam Leonis X. tom.4.p.2. f.99.c.2.F. qualiter nec vendendi nec inuehendi aut imprimendi ſine Epiſcopi vel inquiſitoris ſcitu & recognitione. fol.416. c.1.C.D.& ſeq.f.492.c.1.D.f.551.c.1.A.f. 569.c.1.E. de fide & moribus tractantes niſi approbati ſint non legendi. f.166.c.2.E. de rebus ſacris ſine authoris nomine & approbatione ordinarij ſub anathematis pœna nec imprimendi, nec legendi Conc. Trident.f.284.c.2.B. eis authoris & impreſſoris nomen & annus præfigendus. fol. 416. c.2.A. nulli ſub alterius aut ficto nomine edendi.f.551.c.1.B. ſine diœceſanorum authoritate non imprimendi.f.166.c.2.C

Librorum ſacrorum traditores fiunt ſchiſmatici & deinde hæretici.t.1.p.1.f.175. c.1.C

Libri hæreticorum prohibiti. t.1.p.1.f. 17.c.2.C

Librorum hæreticorum index à quo publicatus. t.4.p.2.f.358.c.1.B. vetitorum index diuulgandus. f.361.c.1.C.f.492.c.1. C. recognitorum exemplar apud Epiſcopum deponendum.t.4.p.2.f.492.c.1.D

Libros impiorum tanquam ſanctos publicans deponatur ſi clericus ſit. t.1.p.1. f.11.D.

Libri, Parochis, Sacerdotibus aliiſque clericis legendi.t.4.p.2.f.371.c.2.E. qui vitandi.f.238.c.1.D. vetiti & obſcæni ſcholis exterminandi.f.492.c.2.A. nihil iis imaginis obſcænæ aut turpis inprimendum. fol. 492.c.1.E. quibus variæ preces ſuperſtitioſis titulis aſperſæ continentur prohibendi. f.316.c.2.C. controuerſiarum quibus permittantur.f.416.c.2 B

Libellatici lapſi qui. t.1.p.1.f.107.c.1.C. 139.c.2.D.f.200.c.1.D. ad pœnitentiam quidem recipiendi ſed à clericali ordinatione remouendi.f.139.c.2.E

Libellus officialis quis.t.2.p.2.f.362.c.2 F

Libelli contra Monothelitas & Typum Conſtantis Imperatoris. t.2.p.2.f.421.c.2. D.& f.424.c.1.B

Libellus ſupplex Orientalium clericorum ad Iuſtinum Auguſtum, qua fidem Catholicam profitentur, & ad Eccleſiæ Romanæ vnitatem admitti petunt. t.2.p.1.fol. 608.c.2.F

Libellus ſacroſyllabus in Concilio Francofurtenſi contra Felicianam hæreſim Elipando Toletano eius hæreſeos antiſtiti tranſmiſſus. t.3.p.1.ſ.2.f.144.c.2.B. quis eius author.ibid.C

Libellus Romanæ Eccleſiæ de fide vera contra hæreticos & Iconoclaſtas & de Romanæ Eccleſiæ primatu ad VIII. Synodum Conſtantinopolim per legatos miſſus, & vnanimi conſenſu à ſynodo VIII. receptus & approbatus propriis ac diuerſis chyrographis.t.3.p.1.ſ.2.f.613.c.1.F.& ſeq.

Libellus Orientalium Epiſcoporum à Photio tormentis in ſuam ſententiam pertractorum, quo à ſynodo VIII. recipi petunt.t.3.p.1.ſ.2.fol.617.c.2. D. nomina eorum.f.619.c.1.B.C.& ſeq.

Libellus contra Anthimum Seuerum aliosque Acephalos Agapeto Papæ ab orthodoxis Epiſcopis oblatus. t.2.p.1.f.683. c.2.F

Libellus Clericorum & monachorum Antiochiæ ad Ioannem Patriarcham & ſynodum Conſtantinopoli contra Seuerum congregatum, de Seueri & Sequacium ſceleribus.t.2.p.1.f.724.c.2.E

Digitized by Google

Libellus monachorum Conſtantinop.& Syriæ Imperatori Iuſtiniano & Concilio Conſtantinop. oblatus quo petunt Anthymum & alios Acephalos ab Agapeto Papa damnatos expelli. tom. 2. p. 1. fol. 674. c.1.D. alius eorundem Agapeto Papæ oblatus.f.678.c.1.D. ſubſcriptiones. f.682.& ſeq.

Libellus Monachorum Hieroſol.& Syriæ ſecundæ ad Iuſtinianum Imp. quo petunt Seuerum & alios Acephalos hæreticos ſynodali iudicio damnari, & ſchiſmata tolli.tom.2.p.1.f.707.F.alius eorundem ad Mennam Patriarcham.f.710.c.1.D

Libellus Clericorum Apameæ qua horrenda ſcelera à Petro Epiſcopo perpetrata enarrantur.t.2.p.1.f.745.F

Libellus Monachorum Apameæ de ſceleribus Petri Epiſcopis ſecundæ Syriæ oblatus.t.2.p.1.f.754.C

Libellus Pauli Apamearum Epiſcopi ad Iuſtinianum Imper. continens confeſſionem fidei, laudes Imper.& querelas aduerſus Seuerum, Petrum & Zoaram. t.2.p.1.f. 806.c.1.B

Libellos famoſos in Eccleſia ponens excommunicandus.t.1.p.1.f.196.B

Liberatus quis & qualis. t. 2. p.2. f.193. c.2.C. quando floruerit. ibidem. eius breuiarium vnde deſumptum. ibidem. D.E. Illius errores circa quæ. ibidem. E.F. circa epiſtolam Vigilij hallucinatio. fol. 193. c. 2.F

Liberij Papæ vita. t. 1. p. 1.f.464.c.2.F. quando Pontificatum adeptus. t.1.p.1.fol. 465.c.1.D. eius ſcripta.ibidem.exilium.E. Lapſus E.& f.466.c.2.B. deponitur.f.465. c.1.F. fidem poſt catholicam audacius profitetur, ibid. obitus.f.465.c.2.A. an fuerit hæreticus. ibid.& f.479.c.2.D. de eius lapſu, D. Athanaſ.& Hilarij teſtimonium. f. 470.c.1.B.C.quæ ſub eius pontificatu hæreſes exortæ.B. quamdiu ſederit.f.465.c.2. C.acta.f.464.c.2.F.& f.466.c.2.C. quamdiu exularit.f.466.c.1.D. ad Oſium Cordubenſem de lapſu Vincentij Capuenſis. f.467.c.1.D. II. eiuſdem ad Conſtantium Imperatorem qua purgat ſe de calumnia ſuppreſſarum literarum & fauoris Athanaſio præſtiti rationem reddit. tom.1.p.1.fol. 467.c.2.A. III.ad Euſebium Vercellenſem Epiſcopum, vt vna cum legatis apud Imperatorem fidei patrocinium ſuſcipiat.f.468. c.2.C. IV.ad eundem vt cum Legatis pro Eccleſia laboret. f.469.c.1.A. V. ad eundem eiuſdem argumenti.D. VI.ad omnes Confeſſores exules, quos ipſe exul obanimat & ad fortitudinem hortatur. f. 469.c. 2.A.quando hæc encyclica ſcripta ſit. ibid. E.VII.ad Orientales Epiſcopos qua tædio exilij victus ſignificat ſe damnationem Athanaſij approbare & Arianos ad communionem recipere. t.1.p.1.f.469.c.2.F. hæc poſt lapſum ſcripta.f. 470.c.1.B. VIII.ad Vincentium Capuæ Epiſcopum qua Arianis communione coniunctus ab exilio liberari petit.t.1.p.1.f.471.c.1.B. IX. ad Epiſcopos Italiæ qua lapſis indulgentiæ vexillum primus erigit, ne extra Eccleſiam vagantes lupis præda fierent.f.471.c.1.D. X. ad Athanaſium, qua vt hæreſeos ſuſpicionem per Arianorum communionem contractam elueret, fidei ipſi ſuæ profeſſionem mittit.t.1.p.1.f.471.c.2.B. XI. ad Orientales, quibus fidem ſynceram ſimulantibus communionem Occidentalium largitur ſæpius petitam f.471.c.2.F.XII. ad omnes Epiſcopos, ne Eccleſiam ſuam tempore perſecutionis deſerant dū durare poſſunt. f.472.c.2.D. XIII. ad Athanaſium & Ægyptios reſponſoria conſolans eos in tribulationibus & obanimans. f.473.c.2.F. reſcriptum Athanaſij docens Deum perfectum hominem aſſumpſiſſe.f.474.c.2.E. epiſtolæ duæ, vna ad Orientales Epiſcopos de damnatione Athanaſij, & altera ad Vrſacium Valentem & Geminium commentitiæ & ab Arianis illi affictæ. f. 467.c. 1. A. vide illas. f.470.c.1. E.& c.2.C. f.475.c.1. C. bis ab Arianis vexatus. f. 466.c.2.C. ab exilio liberatus cum pompa in vrbem introducitur.f.466.c.2.D. Legatos ad Conſtantium deſtinat, pro Concilio Aquileiæ congregando & animum eius in Catholicos emolliendo.f.467.c.1. F. iterum alios. f.468.c.1.F. quibus blanditiis & minis ad ſubſcribendum damnationi Athanaſij ab Imperatore ſollicitatus. t. 1.p.1.f.476.c.2. D. munera Imperatoris ſpernit & relegatur. ibid. quibus verbis munera remiſerit. ibidem.eius cum Conſtantio Imperat.dialogus Mediolani habitus de ſubſcribendo damnationi Athanaſij.t.1.p.1.f.477.c.2. D

Liberij Papæ coram Conſtantio Imperatore magnanimitas.t.1.p.1.f.478.c. 1. C. & præced.

Liberius quadrinominis. tom. 2. p. 1. f. 641.c.1.E

Liberius Præfectus Prætorij in Concilio Arauſicano quis.t.2.p.1.f.640.c.2. F

Liberum arbitrium cum Manichæis Lutherus homini quomodo tollat.t.4. p. 2. f. 147.c.2. A.à quibus hæreticis olim & nunc impugnatum.f.147.c.1. F. & ſeq. hominis quid circa Iuſtificationem & opera bona ac mala poſſit & non poſſit. fol.291. c.1.A. B.ab homine tollere, manifeſta hæreſis eſt. f.157.c.2.C. per præuaricationem Adæ in nobis omnino illæſum permanſiſſe, vt ſine reuelatione Dei myſteria ſalutis conquirere per ſe poſſit, dicere hæreticum eſt.t.2. p.1.f.638. c. 2. D. per peccatum originale non extinctum ſed attenuatum eſt. Conc. Trid.t.4.p.2.f.288.c.1.C.f.291.c.1.B. eius vſus non ſine Chriſti ope.t.1.p.1.f.734.c. 1. A. C

Libertas eſt naturalis ex Dei creatione. t.2.p.1.f.474.c.1.A

Libertas Chriſtiana peſſime à Luthero & Aerio explicata. t. 4.p.2.f.147.c.2.E. in quo conſiſtat.f.254.c.1.F

Liberta Domino legitimè nubere poteſt. t.1.p.1.f.399.c.1.C. ea ducta legitime à libero vel nobili, vera vxor eius eſt, nec dimitti poteſt. tom. 3. p. 2. fol. 128. c. 1.E

Libertus ad quid obligetur ſuo manumiſſori. t.3.p.1.f.1.f.294.c.1.F

Liberti qualiter ab Epiſcopo faciendi & qua conditione.t.2. p.2.f.535.c.1.C. & ſeq. qui ordinari poſſint. fol. 356. F.& fol. 357. A.B.familiarum Eccleſiæ qui & qualiter ad ſacerdotium promoueri poſſint. f. 357. B. de bonis eorum quid faciendum. ibidem. viuentibus patronis ad clerum non promouendi.t.1.p.1.f.197.F

Libertus in Eccleſia à ſeruitute abſolutus ab Eccleſia defendendus. t. 2. p.2. f.38. c.2.F

Libertorum Eccleſiæ filij intra Eccleſiam eruditionis cauſa nutriendi. fol. 372. A. tom. 2. p. 1.f.555.c.2.F. Eccleſiis commendati, aut ab Eccleſia manumiſſi coram ſæculari iudice non inquietandi. tom.2.p. 1.fol.267.c.2.C. à quocunque manumiſſi ſi Eccleſiæ patrocinio commendati ſint ſacerdotali defenſione protegantur. fol.356. F.ab Epiſcopis facti ab Eccleſiæ patrocinio cum poſteris non recedent.fol.280.D.fol. 356.E.516.D. aliàs bona eius Eccleſiæ reuocentur. f. 516. E.& irrita eſt manumiſſio. fol.356.F. eorumque poſteri nihil poſſunt bonis ſuis in extraneum Dominum quacunque tranſactione deducere. fol. 516.F. ſuperbi ad ſeruitium reuocandi. tom. 2. p. 2.f.327.E.F. de iis ab Epiſcopis manumiſſis quid ſtatutum. t.3.p.1. ſect.1.fol.311.c.2. E.F

Libra occidua ; id eſt 72. & Orientalis 84. pro tot teſtibus poſita. t.2.p.1.f.182.B. f.185.c.1.A

Licinij Imperatoris in Conſtantinum ingratitudo & perfidia. tom.1.p.2.f.522. c. 1.B.D.eius in Epiſcopos & orthodoxos tyrannis.t.1.p.2.fol.522.c.1.F. quando mortuus.t.1.p.1.f.195.c.2.A

Licentiam quærentes malè faciendi, quærunt & male viuendi.t.3.p.1.f.2.f.244. c.1.D

Liemarus Bremenſis Archiepiſcopus ob inobedientiam ab Epiſcopali officio ſuſpenſus, & à corpore & ſanguine interdictum.t.3.p.2.f.395.c.1.D

Ligna Eccleſiæ dedicata in laicorum vſum non conuertenda ſed comburenda. t. 1.p.1.f.67.c.2.B

Limenius Vercellenſis Epiſcopus quis. t.1.p.1.f.552.c.1.F

Lingonenſis Epiſcopus multorum criminum in Concilio Rhemenſi accuſatur. t.3.p.2.f.212.c. 2. F. cauſidicis eius linguæ motus diuinitus adimitur.f.213.c.1.B. condemnatur.c.2.B

Lingua ſclauonica diuina officia celebrari quando, quibus & qualiter conceſſum à Ioanne VIII. Papa. tom.3.p.2.fol.75.c.2. B.circa eam quid emendandum.t.4.p.2. f. 571.c.2.F

Lini D.Petri ſucceſſoris vita. t. 1.p.1.fol. 24.c.1.A. an D.Petro ſucceſſerit. ibidem. B.eius acta.ibidem. A. tempus.ibidem.c. 2.B

Lipienſe Concilium de ſedibus Epiſcopalibus in Saxonia erigendis anno.780. tempore Hadriani Papæ I. & Caroli Magni habitum. tom.3.part.1.f.1. f.435.c. 1.C

Liptina ſeu Liphtina quis locus & vbi.t.3.p.1.f.1.f.378.c.1.A

Liphtinenſe Concilium vide Leptinenſe.

Liſoius & Heribertus hæretici noui manichæi.t.3.p.2.f.176.c.1.B.C.eorum hæreſes quæ. D.E. igni, in quo ſe illæſos futuros crediderant, in cineres comburuntur. t.3.p.2.f.176.c.2.A

Litania quid. tom. 2. p. 1. fol. 619. c. 1. D.& quomodo à Confeſſione differat. t. 3.p.1.f.2.fol.101.c.1.B.à quo inſtituta.tom. 2.p.1.fol.619.c.1. E. quo tempore habitæ antiquitus fuerint.f.619.c.2. C. quomodo fieri ſolitæ. fol. 619. c. 2. C. & ſequent. vſus. tom. 2. part. 2. fol. 194. c.1. F. tom.3. p.1.f.1. fol. 332. c.1. F. & ſeq. frequens vſus

Lucenſis diœceſis termini. t.2.p.2.f.218. c.1.B. cathedræ quæ loca olim fuerint. fol. 216.c.1.D

Lucenſes canonici ob conſpirationem contra Epiſcopum initam Epiſcopali curiæ traditi.t.3.p.2.f.382.c.2.C

Lucenſe Concilium ſub Theodomiro Sueuorum Rege circa annum 564. habitum, quo ſingulis Gallæciæ cathedralibus Eccleſiis ſui cuique finis, & diœceſes aſſignantur. t. 2.p.2.f.215.c.2.F. acta.t.2.p.2.f. 237.c.1.D

Lucenſe Concilium II. anno 572. poſt obitum Ioannis Papæ III. celebratum. t.2. p.2.f.238.c. 2. C. tempus. ibidem. canones apud Concilium Lucenſe à Martino Bracarenſi Epiſcopo collecti ſub duplici editione.f.239.& ſeq.

Lucernarium quid. t. 1. p.1.f.605.c.1.E. cur ſic dictum. ibid. in veſperis offerri ſolitum.t.2.p.2.f.540.c.1.F. cur in villa prohibeatur.t.1.p.1.f.605.c.2.B

Lucernæ ardentes in manibus quid denotent.t.1.p.1.f.735.c.2.E

Lucij Papæ vita. tom.1.p.1.f.128.c.1.D. quando Pontifex factus.ibidem. E. quamdiu ſederit. fol. 128. c.2.B.exulat ſæpius C. Laus eius.c.2. A. à Cypriano literis ſalutatur.fol.128.cap.1.F. Iuſſu Galli Imperat.fit martyr. c. 2. D. quando & an ſub Valeriano paſſus ſit. E. peſtis & fames ſub Lucio.A. quæ eius epiſtolæ. fol.130.c.1.F.diploma de primatu Toletano. t.2.p.2.f.316. c.1.A

Lucij II.vita & electio.t.3.p.2.f.498.c.1. B.quis & qualis. ibid.quæ paſſus fuerit. D. acta illius.ibid.

Lucij III.qualitas,electio & vita. tom.3. p.2.f.653.c.1.A.acta & obitus.D

Luciani tempore D. Cypriani in perſecutione indiſcretio. t.1. p.1. f.104.c.1.D. & ſeq.quoſcunque lapſos indifferenter recipiebat.f.107.c.1.C.

Lucianus Maurianenſis Epiſcopus. t. 1. p.1.f.399.c.1.F.

Lucianus Antiochenæ Eccleſiæ presbyter.t.1.p.1.f.238.c.2. E. an Arianæ hæreſis ductor fuerit.c.2. E. martyrium ſubiit.ibidem

Lucidi presbyteri epiſtola, ad conuentum Lugdunenſem ſcripta, eiuſque plena confeſſio. tom. 2. p. 1.fol. 634. c. 1. C. & ſeq.

Luciferi lapſus per quid cauſatus. t.2.p. 1.f.494.c.1.F.& ſeq. cur peccarit. f.495.c. 1.B

Lucifer ſchiſmaticus. t. 1. p. 1. f. 465. c. 2.B

Lucifer Calaritanus Epiſcopus Liberij Papæ legatus.tom.1.p.1.fol.487 cap. 1. D. eius gregi prius Confeſſoris defectio quomodo facta. f.520. à D. Hieronymo deploratur.ibidem.

Lucillus Veronenſis Epiſcopus. t.1.p.1. f.448.c.2.F

Lucina deuota fœmina leuat corpora SS.Petri & Pauli.t.1.p.1.f.109.c.2.D

Luco, hodie Lugo, quæ. t.2.p.2.f.223.c. 1.D

Lucius Britanniæ Rex ſacerdotes ab Eleutherio papa petit.t.1.p.1.f.76.c.1.D

Lucretius Galliciæ prouinciæ metropolita Concilij Bracarenſis prouincialis præſes. tom.2.p.2.f.208.c.2.F.quis.f.213. c.1.F

Lucrum turpe quod. t.1.p.1.f.398.c.1.A

Ludouico Caroli Magni filio quæ pars regni paterni aſſignata. tom.3.p.1. ſ.2.fol. 183. c. 2. C. tribus ſe vicibus ante Papam proſternit, & qualiter Stephanum V. excepit.ſ.2.f.208.c.1.B

Ludouici Imperatoris conſtitutio de ciuitatibus & territoriis D. Petro à patre Carolo datis aut confirmatis. tom. 3. p. 1. ſ. 2. fol.265.c.1.& 2. de nece Bernardi & iniuria in fratres publicam agit pœnitentiam. ſ.2.fol.266.c.2.D. à Pipino Lothario filiis propriis oppugnatur & cur.ſ.2.fol.312.c.2. D. E. ab iiſdem accuſatus in conciliabulo apud compendium imperio deponitur & quas ob cauſas. ibidem. F. & fol.311.c.2.E. F.& ſeq. reprobatur depoſitio. Romæ honorifice excipitur. ſ. 2.fol. 342. c. 1. D. F. quare Romam à Patre miſſus fuerit. fol. 344.c.1. F. Sergio II.coronatur & inungitur.ſ.2.f.344.c.2.A.

Ludouicus II. Imperator modeſtiſſime ſe Nicolao Papæ ſubmittit.tom.3.p.1.ſ.2.f. 410. c. 2. C. equum eius per frenum deducit.ibidem.C.D. coronatur Rex Galliæ. ſ.2.fol.576.c.2.E. virtutes. ſ. 2. fol. 584.c. 2.B

Ludouicus III. Imperator à Ioanne Papa VIII. in Concilio Trecenſi coronatus. t. 3.p.2.f.98.c.1.D.f.99.c.1.B. obiit 4. Idus Aprilis, anno 879.D

Ludouici Regis de Hugonis Comitis illum regno ſuo priuantis iniuriis proclamatio in Conc.Erogilenheimenſi. t. 3. p. 2. f. 145.c.2.E.querela.f.146.c.2.C.& ſeq.

Ludouicus Francorum Rex peregrinationem ad terram ſanctam ſuſcipit. f. 499. c. 2. C. Romanum ſuper hoc Pontificem conſulit.D.à Papa Eugenio III.excommunicatur.f.500.c.1.B

S.Ludouicus Caroli II. Regis Apuliæ filius Minorita factus ſanctorum catalogo adſcribitur.t.3.p.2.f.786.c.2.B.

Ludouicus Cardinalis tit.S. Ceciliæ Arelatenſis vulgariter dictus inimicus Eugenij IV. Baſileenſi concilio præſidet. t.4. p.1.f.86.c.1.C

Ludi literarij exercitationes aliqua pia prece inchoandæ & concludendæ.t.4.p.2. f.493.c.2.D

Ludimagiſtri quales eſſe debeant & quę docere ſuos. tom.4.p.2.f.361.c.1.E. f.415. c.2.C. ab eis profeſſio fidei edenda. f.415.c. 2.B. non niſi fide vita & moribus probati admittendi. f.237.c. 2. A. prius ab ordinario approbandi.fol.267.c.2.B. ſuos pueros cum grammaticalibus diuina præcepta docebunt.f.87.c.2. E. quæ diſcipulos docere debeant & qualiter in Chriſtianæ religionis præceptis inſtruere. f. 415.c.2. E. F. & ſcholæ ſæpius ab ordinario viſitandæ. fol. 416.c.1. A. ad ſingulas Eccleſias alendi.fol. 205.c.2.A

Lugduni Galliæ vrbis deſcriptio. t. 2.p. 2.f.232.c.F

Lugdunenſi Archiepiſcopo antiquitus Rothomagienſis, Turonenſis & Senonenſis Epiſcopi ſubiecti. t. 3. p.2. f.344. c. 2.E. ſuper quatuor prouincias dignitatem primatus obtinet.f.344.c.1.F

Lugdunenſe Concilium in cauſa Eccleſiarum Lugdunenſis & Viennenſis paſtoribus carentium anno Chriſti 836. ſub Gregorio Papa IV. habitum. t.3.p.1.ſ.2.f.340. c.1.C. cauſa Concilij quæ ibidem.C

Lugdunenſe Concilium in cauſa Manaſſis Archiepiſcopi Rhemenſis ſub Hugone Dienſi Epiſcopo anno Domini. 1080. celebratum. tom.3.p.2.f.404.c.1.E. Cauſa & acta Concilij.F

Lugdunenſe Concilium, quo Epiſcopus quidam miraculoſe de ſimonia per Hildebrandum ſedis apoſtolicæ legatum conuincitur, habitum anno MLV. tempore Victoris Papæ II. t.3.p.2.f.218.c.2.C. à quo & cur indictum.D

Lugdunenſe Concilium I. Prouinciale anno 570. ſub Ioanne III. celebratum. t. 2.p.2.fol.231.c.2.F. Cauſa & acta Concilij. fol. 232.c. 2. C. Locus. ibidem.F. Tempus.fol.233.c.2.A. qui ſubſcripſerint.f.232. c.2.A.Canones.f.232.c.1.

Lugdunenſe Concilium II. ſub Pelagio Papa II. anno Chriſti 587. celebratum.t.2.p.2.f.265.c.2.D. acta.f.266.c.1.E. tempus. ibidem. canones. fol. 265.c.2.E. ſubſcriptiones Epiſcoporum. fol. 266. c. 1.C

Lugdunenſis Concilij I. Generalis anno Chriſti 1245. habiti occaſio. tom.3.p.2. f.719. c. 2. C. & ſeq. qualiter in eo conſeſſum. D. Conſtitutiones in Concilio factæ. fol.713.c.1.2.& ſeq. foliis. à quo indictum. fol. 727. c. 1.B. Qui quot & quales Concilio interfuerint. D. quando inchoatum fuerit. F. quid ſingulis ſeſſionibus actum. fol. 270. c.1. & 2. Item. fol. 727. c.2. & ſeq. Imperatoris procuratores recedunt confuſi. fol. 730. c.1.F. hiſtoria.tom. 3. p. 2. fol. 717. & 718. Locus & tempus Concilij. fol. 717. & 718. Item initium & finis. ibid. Locus & tempus Concilij. f. 713.

Lugdunenſis Concilij II. Generalis à Gregorio X. anno 1274. celebrati hiſtoria & cauſæ. t. 3. p. 2.f.738.c.1. Seſſiones & acta. fol. 740. c. 1. & 2. conſtitutiones fol. 747. & ſeq. locus & tempus. fol. 754. c. 1.A

Lugdunenſe Concilium de vectigalibus ſacerdotibus non imponendis anno Chriſti 1297. ſub Bonifacio papa VIII. celebratum. tom. 3. part. 2. fol. 765. c. 2.B

Lugdunum Galliæ pro Concilio generali deligitur in Concil. Baſileenſi. t.4.p.1. f.94.c.1.F

Lugdunenſe Concilium pro tollendo ſchiſmate inter Nicolaum Papam & Felicem Antipapam anno Chriſti 1449. tempore Nicolai V. congregatum. t. 4. p. 1.f. 733.c.2.D

Luitprandus Longobardorum Rex ſacrilegium Imperatoris vindicat.tom.3.p.1. ſ.1.f.340. c. 1. A. qualiter à Zacharia Papa flexus & à deuaſtatione Romani ducatus auocatus.ſ.1.f.359.c.1.& 2.

Lumborum præcinctio quid in ſacris denotet.t.1.p.1.f.735.c.2.E

Lumen in Veſperis quibus verbis offerri ſolitum.t.2.p.2.f.540.c.1.F

Luminarium in Eccleſia vſus antiquus. t.2.p.2.f.237.c.2.B

cum Luminaribus diebus ſabbathinis Chriſtianis olim ad Eccleſiam ad vigilias & matutinum venire ſoliti.t.3.p.1.ſ.1.f.262.c. 2.B

Lupercalium ſuperſtitioſa celebratio à Gelaſio Papa ſcripto refutata & damnata. tom. 2. p. 1. fol. 490. ca. 1. D. & ſequent.

Lupercalia an malorum Romæ cauſa extiterint. tom. 2. p. 1. f. 491. cap. 2. D. & ſequent.

Lupus Sueſſionenſis Epiſcopus ſanctitate clarus. t. 2. p. 1. f. 562. c. 2. E. f. 563. c. 2. C

Lupus Tarſenſis Epiſcopus qualis. t. 1. p. 1. f. 233. c. 2. C

Luſitania prouinciarum & diœceſium nomina antiqua & neoterica. t. 2. p. 2. f. 223. c. 2. A

Luſtrationes paganorum facientibus aut in domum ſuam ſortilegos aut diuinos introducentibus quinque annorum pœnitentia iniungenda. t. 2. p. 2. f. 246. F

Luſus ad tabulam abbatiſſæ à regiis monialibus pro maximo crimine obiectus. t. 2. p. 2. f. 299. c. 1. F

Lutheranorum hæreſis quomodo & ex quibus veterum hæreſibus conflata ſit. t. 4. p. 2. f. 147. c. 1. F. & ſequent. foliis. f. 148. c. 2. B. diuerſæ ſectæ. f. 357. c. 1. F. iam inde ab initio hæreſis ſuæ in dogmatis fidei diſcordia. f. 149. c. 1. C. & ſeq. in colloquio Wormatienſi de Auguſtana Confeſſione & inter ſe diſſenſio. fol. 358. c. 1. E. in Zvvinglianos, Carolſtadianos Lutheranos & Anabaptiſtas diuiſa. f. 142. c. 2 D

Lutheranorum & Sacramentariorum fragrantiſſimum inter ſe odium. 358. c. 2. F

Lutheranarum hæreſum ſpecies in Senonenſi Concilio anno 1527 recenſitæ. f. 149. c. 2 F. & ſeq.

Lutheranorum anteſignani præcipui qui. f. 238. c. 1. E

Lutheranorum Eccleſiam non poſſe eſſe veram Catholicam. f. 147. c. 1. E

Lutheranorum ſtultitia & inſana ſuperbia. f. 149. c. 1. A

Lutherus & Lutherani à Leone X. citantur & ni compareant excommunicantur. t. 4. p. 2. f. 137. c. 1. B. C. c. 2. E

Lutuua, vel Luteua, vnde Luthonenſis Epiſcopus. t. 2. p. 2. f. 225. c. 2. B

Luxus in epulis, veſtitu & ornamentis à principibus prohibendus. t. 4. p. 2. f. 386. c. 2. D. veſtium cincinnorum ornatus & inaures à parochis diſſuadenda populo. t. 4. p. 2. f. 544. c. 1. F

M.

MAcaria tempora quæ. t. 1. p. 1. f. 458. c. 2. E

S. Macarius hæreticos ad mortui ſuſcitationem prouocat. t. 1. p. 1. f. 172. c. 1. F. mortuum excitat. ibidem.

Macarius Hieroſolymitanus patriarcha quem in Concilio Nicæno locum habuerit. t. 1. p. 1. f. 298. c. 1. F

Macarius Antiochenus nec vnam nec duas in Chriſto voluntates dicere vult. t. 3. p. 1. f. 1. f. 2. c. 1. A. ob libros ab Orientalibus corruptos confunditur. f. 1. f. 1. c. 2. D. ei in hæreſi pertinaci orarium à collo tollitur & anathematizatus foras cum throno ſuo eiicitur. ſect. 1. fol. 2. ca. 1. D. eius in ſynodo VI. Oecumenica defenſio pro hæreſi ſua. ſ. 1. fol. 17. c. 2. C. & ſeq. Conatur Monothelitarum hæreſin ex Synodo III. tueri. ibidem. E. fol. 68. ca. 1. F. eius profeſſio fidei & forma. fol. 70. c. 1. C. vſque ad f. 73. mentitur ſynodos & Patres à ſe ſtare. f. 73. c. 2. D. pertinacia eius. ibidem. F. teſtimonia Patrum detruncat & deflorat. f. 75. C. & f. 76. C. & ſeq. excommunicatur cum Stephano & deponitur. f. 84. C. alia depoſitionis eius ſententia. ſ. 3. p. 1. f. 1. f. 148. c. 1. C. hæreſes. 1. f. 134. & ſeq.

Macedoniani ex Arij ſtirpe deriuati anathematizantur. t. 1. p. 1. f. 515. c. 1. D. qua occaſione in voce Homouſion iurarint. fol. 519. pro Homouſion Homæuſion pronunciant. f. 520.

Macedonius quis & quomodo ſectam ſuam exorſus ſit. t. 1. p. 1. fol. 519. ab Acacianis ad ſemiarianos conuertitur & qua occaſione. f. 519. quà occaſione vocem Homæuſion cœperit vſurpare. f. 519.

Macedonij Conſtantinopolitani Epiſcopi expulſio ab Anaſtaſio Imperatore. t. 2. p. 1. f. 190 c. 2. A. ei quæ falſitio Euangelij tributa, ibidem. Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ à Conſtantio præfectus, cur ab eodem deiectus fuerit. t. 1. p. 1 f. 519.

de Macedonio Marcellini Comitis iudicium. t. 2. p. 1. f. 369. c. 2 E

Macedonica Synodus prouincialis ſub Innocentio Papa I. anno Chriſti 414 habita t. 1. p. 1. f. 701 c. 1. B. Tempus & acta Concilij. ibidem.

Magalona quæ & vbi ſita. t. 2. p. 2. f. 225. c. 2. B

Magiſtratui qualiter parendum. tom. 3. p. 1. f. 2. fol. 301. ca. 2. C. in honeſtis. tom. 4. p. 1. f. 313. c. 1. A. quomodo à parochis corripiendi. t. 4. p. 2. f. 190. c. 2. E. non poſſunt Eccleſiaſtico Excommunicationem inhibere. f. 343. c. 2. E. nec paſtores in officio & exercitio Eccleſiaſtico præcipere aut impedire. f. 249. c. 2. A. Epiſcopum ad Iudicem ſæcularem producentes amiſſione cinguli plectendi. t. 1. p. 1. fol. 722. c. 1. F

Magiſtratui Eccleſiaſtico potius quam ſæculari obediendum. tom. 3. p. 2. fol. 123. c. 1. E

Magiſtratui detrahere quantum vitium ſit. t. 1. p. 1. f. 35. c. 1. D

Magiſtratus tempore duumuiratus ab Eccleſia ſe conhibeat. t. 1. p. 1. f. 196. D

Magorum corpora Reinoldo Colonienſi Archiepiſcopo à Frederico Imperatore donantur & Coloniam transferuntur. t. 3. p. 2. f. 515. c. 1. C

de Magorum miraculis epiſtola Innocentij Papæ IV. t. 3. p. 2. f. 716. c. 2. B

Magi omnes grauiter puniendi. t. 3. p. 1. f. 2. f. 306. c. 1. C. t. 4. p. 2. f. 363. c. 1. D

Magia vna cum hæreſi Lutherana inualeſcit. t. 4. p. 2. f. 138. c. 2. E

Magnates palatij qui. t. 2. p. 2. f. 505. ca. 2. C

Magnus dies quis, & cur ſic appellatus. t. 1. p. 1. f. 233. c. 1. C

Mahometes quis & qualis & quando floruerit. t. 2. p. 2. f. 322. c. 1. F

Maioriſtarum ſecta. t. 4. p. 2. f. 357. c. 2. A

Maij Calendis abuſus de frondibus Mediolani erigendis abrogatus. t. 4. p. 2. f. 425. c. 2. F

Malaca, hodie Malaga. t. 2. p. 2. f. 224. c. 2. B

Malphienſe Concilium in Apulia anno MLIX. tempore Nicolai papæ II. celebratum. tom. 3. p. 2. f. 217. c. 2. A. Locus & acta Concilij. 8.

Mala granata & tintinnabula in veſte pontificali quid deſignent. t. 3. p. 2. f. 679. c. 2. B

Mala non omnia iudicialiter punienda. t. 4. p. 1. f. 306. c. 1. B. & ſeq.

Mali inter bonos ſæpe tolerandi. t. 4. p. 1. f. 306. c. 2. C. nec ab Eccleſia vel rep. ſemper reſiciendi, ibid. & ſeq. foliis. non ſemper tollendi. tom. 4. p. 1. f. 325. c. 2. C. ubi & ſequent. reſpondetur obiectionibus contrariis.

Malum minus tam pœnæ quam culpæ præ maiore vitando eligendum potiſſimũ in Rep. t. 2. p. 2. f. 489. D. t. 4. p. 1. f. 304. c. 1. D. c. 2. D. f. 327. c. 1. B

Malis Eccleſiaſticis ob malitiam perſonalem decimæ & oblationes non ſunt à ſubditis denegandæ. tom. 4. 1. fol. 313. cap. 2. A

Malos non eſſe in Eccleſia Donatiſtarum dogma. tom. 1. p. 1. f. 693. c. 2. F. quibus illud argumentis probare contenderint. t. 1. p. 1. f. 694. c. 2. & ſeq. folio.

Mali etiam veri rerum Domini eſſe poſſunt. t. 4. p. 1. f. 313. c. 1. A

Malorum impietati fauet, qui eis obuiare ceſſat. t. 1. p. 1. f. 509. c. 1. E

Mali omnis præcipuæ cauſæ faſtus, luxus & auaritia. t. 4. p. 2. f. 179. c. 2. D

Malorum hominum capite vel exilio mulctandorum enumeratio. t. 3. p. 1. f. 2. f. 306 c. 1. A. & ſeq.

Malefici qui dicantur. t. 3. p. 1. f. 1. f. 357. c. 1. C. ab Eccleſia eiiciendi. t. 1. p. 1. f. 555. c. 1. C. ſuſcipiens aut conueſcens ſi clericus ſit, deponendus eſt, ſi laicus Eccleſia prohibendus. f. 355. c. 1. D. pœnitentia. t. 3. p. 1. f. 1. f. 357. c. 1. C

Mallones qui. tom. 3. p. 1. f. 1. f. 296. ca. 2. A

Manaſſes Arelatenſis Epiſcopus Eccleſiæ perturbator & plurium inuaſor. t. 3. p. 2. fol. 142. c. 1. E

Mamertus Viennenſis Epiſcopus quis. t. 2. p. 1. f. 431. c. 1. C. an rogationes inſtituerit. ibidem. an iuſtè ab Hilario Papa ob alienam iuriſdictionem vſurpatam reprehenſus fuerit. t. 2. p. 1. f. 431. c. 1. F

Mancipia etiam pagana Iudæis non vendenda. tom. 3. part. 1. ſect. 2. fol. 355. ca. 1. C. ſub ſpecie coniugij ad Eccleſiæ ſepta confugientia dominis reddenda & qualiter. tom. 2. part. 1. fol. 36. ca. 1. F. Gallica extra fines Galliæ non vendenda. f. 528. c. 1. D

Mandata Dei obſeruanda. t. 4. p. 2. fol. 289. c. 2. C. f. 291. c. 2. B. poſſibilia. ibid. & f. 254. c. 1. E

Mandatorum diuinorum neglectus quæ mala inducat regnis etiam & imperiis. tom. 3. p. 1. f. 2. fol. 302. c. 2. B. & ſeq.

Mandatis diuinis ob mundalem metum non contrariandum. t. 3. p. 1. f. 2. f. 301. c. 1. C

Mandata diuina, vide plura Præcepta & Leges.

Mandatum vide Præceptum.

Mandare quintupliciter capitur. t. 4. p. 1. f. 365. c. 1. C

Mandatum ſpeciale derogat generali. t. 3. p. 2. f. 592. c. 2. C

Mandatum de cauſis inter certum terminum decidendis elapſo termino expirat. tom. 3. p. 2. fol. 585. ca. 2. F. in morte mandatoris non expirat, ſi lis ſit ante conteſtata per conqueſtionem & reſponſionem

Digitized by Google

ſionem partium: ſin minus, expirat. f.588. c.1.B.

Mandatum Venetorum quo Franciſcũ Folcarum procuratorem ſuum in Concil. Lateranenſi conſtituunt. t.4.p.2.fol. 36. c.2.F

Mandatum Lucenſium quo Bonum de Franciſcis ſuum in Conc. Lateranenſi oratorem & procuratorem conſtituunt. t.4 p.2.f.44.c.1.E

Mandatum Florentinorum quo conſtiſtuunt oratorem & procuratorem ſuum Iacobum Saluiati ad intereſſendum Concilio Lateranenſi ſub Leone X. t.4.p.2.f.52 c.2.F

Mandatum Maximiani, vide Maximil.

Mandatum Maximiliani Ducis Mediolanenſis ad intereſſendum Conc. Lateranenſi. t.4.p.2.f.61.c.2.B

Mandatum Sigiſmundi Poloniæ Regis de oratore & procuratore ſuo Stanislao de Oſteroh intereſſendo Conc. Lateranenſi. t.4.p.2.f.61.c.1.C

Mandatum Stanislai Ducis Mazouiæ ad intereſſendũ Concilio Lateranenſi ſub Leone X. t.4.p.2.f.62.c.12.D

Mandatum Marchionis Mantuæ ad intereſſendum Concilio Lateranenſi. t.4.p.2.f.62.c.1.B

Mandatum Ludouici Francorum Regis quo renunciari iubet Piſano Conciliabulo & Lateranenſi adhærere. t.4.p.2.f.69.c.1.F. & ſeqq. aliud eiuſdem ad intereſſendum Concilio ſub Leone X. t.4.p.2.f.70. c.2. C

Mandatum Ioachimi Marchionis Brãdenburgenſis ad intereſſendum Concilio Lateranenſi. t.4.p.12.f.71.c.1.B

Mandatum Guilelmi Marchionis Mõtisferrati ad intereſſendum Concilio. Lateranenſi. t.4.p.2.f.71.c.1.D

Mandatum Ferdinandi Hiſp.Regis. vide Ferdin.

Mandatum Emanuelis Portugalliæ Regis ad intereſſendum Concil. Lateranenſi ſub Leone X. t.4.p.2.f.80.c.2.F

Mandatum Caroli ſubaudiæ Ducis ad intereſſendum Concilio Lateranenſi ſub Leone X. t.4.p.2.f.106.c.1.E

Mandatum Patriarchæ Maronitarum ex Chaldaico in Latinum conuerſum quo ad intereſſendum & adhærendum Conc. Lateranenſi, ſediq; Romanæ obedientiã præſtandam procuratorem deſignat. t.4. p.2.f.111. c.1. B

Mandatum Iulij III.Papæ de reductione Concilij ad ciuitatem Tridentinam.t.4. p.2.f.302.c.1.B. eadẽ de re mandatum Imperatoris Caroli V.c.2.A

Manducatio Sacramenti Euchariſtiæ triplex ſcilicet corporalis, ſpiritualis & Sacramentalis. t.4 p.1.f.254.c.2.F. f.281.c.1. D. ſpiritualis corporis Chriſti quæ requirat? t.4.p.1.f.255.c.1.B. quid conferat homini. E.& ſeq.

Manducare & bibere Iohan.6. idem eſt iuxta D. Auguſt. quod credere. t.4.p.1.f. 282.c.1. & ſeq.

Manducare ante horã tertiam diei olim inſolitum. t.3.p.1.f.2.f.529. c.2.B

Manes Pheronymus quis. t.3.p.1.f.2.f. 679. c.1 F

Manichæus ſe paracletum eſſe docebat. c.1.p.1.f.167. c.12.B. in Perſide captus & arundine excoriatus pœnas luit. ibid.

Manichæi à Pheronymo Manete quare dicti. t.3 p.1.f.2.f.679. c.1.F. ſolem & lunam pro numine colunt. tom.1.p.1. f.557. c.1.E. à Theodoſio orbe relegantur. f.557 c.1.D. ad cõmunionem non recipiendi. f. 585. c.2.D. qua nota à Catholicis diſcreti fuerint. t.1.p.2.f.498.c.1.C. t.2.p.1.f.465 c.1.D

Manichæi noui Aurelianenſi in vrbe per mulierem Italiam reſuſcitantur. t.3.p. 2.f.176.c.1.B. eorum hereſis quæ.D.E. igni traduntur, & comburuntur, à quo ſe illæſos futuros arte magica crediderant. c.2. A. B

Manichæorum hæreſis initium. t.1.p. 1.f.167.c.2.B. eius dogmata. ibid. ſimulatio. f.557.c.1.D

Manifeſta probationẽ vel ordinarium iudicem non requirunt. tom.3.p.2.f.588. c.2.D

Manifeſtari Spiritum S. per Filium quid ſignificet apud Baſilium. t.4. p.1. f.567.B & f.569.& ſeq.

Manipulis non niſi diaconi vtantur. t.3. p.2.f.444 c.1.A

Manſionarij officium. tom.4 p.2.f.379. c.1.B

Manius quid. tom.3.p.1.f.2 f.596. cap. 2. D.

Mantelletti vſus qualis & quibus conceſſus. t.4.p.2.f.406.c.1.C

Mantuanus conuẽtus, quo auctore Pio papa II. in præſentia multorum Regum & Pincipum de bello contra Turcas ſuſcipiendo actum fuit, an inter Concilia numerandus ſit. t.4.p.1.f.742.c.1.C

Mantuanum Concilium, quo Cadalous Pſeudopapa iterum condemnatur & Alexander de criminibus ſibi obiectis expurgatur & abſoluitur, t.3.p.2.f.247.c.2.A Cauſa & occaſio celebrati Concilij B. hortatu S. Annonis à Pontifice indicitur. C. qui interfuerint. ibidem acta Concilij. D.

Manus ad pectus cõſtringere in oratione apud Græcos quid ſignificet. t.3.p.1.f.2 f.528.c.2.E

Manuum impoſitio quid & qua cura fieri debeat. tom.4.p.2.fol.172. c.1.F. & c.2. A

Manuum impoſitio in ordinationibus adhiberi ſolita ex antiqua inſtitutione. t.3. p.1.f.2. f.213. c.1. C. cæremonialis ad baptiſmum. t.1.p.1. f.592. D. alia curatiua, alia ordinatiua, alia cæremonialis, alia cõfirmatiua, f.211.c.2.A.B. multiplex in ſcriptura & quæ harum ſit Sacramentum, f. 211.c.1.F. pro abſolutione Sacerdotis pœnitentia peracta, tom.2.p.2 fol. 556. cap. 2.B.

ſine Manus impoſitione ex pulpito non legendum in ſacro cœtu, t.3.p.1.f.2. f.106. c.2.D

Manus cito imponere quid ſit, t.1.p.1.f. 352.c.2.B.

Manus nemini cito imponendæ, t.4 p. 2.f.172 c.2. E

Manumiſſiones in Eccleſia celebrandæ t.1.p.1. f.767.c.2. C. t.3.p.1.f.2.374. c.1.D. ſub tribus teſtibus facienda, t.3 p.1.f.1. fol. 250. B

Manumiſſis in Eccleſia, aut Eccleſiæ commendatos in ſeruitutem vel obſequium poſcentis pœna, tom.1.p.2.f.499. c.1. D

Manufacta omnia an colere vetitum, t. 3.f.1.p.1.f.457. B

Mapa Neocæſarienſis vide Stylianus.

Marcianus Imperator qualiter Concilio Chalcedonenſi interfuerit, t.2.p. 1.f.4. Concilij patres ad rectæ fidei rationẽ hortatur, f.5.

Martianus Imperator Chalcedonenſe Concilium quomodo allocutus fuerit, f. 257 c.2. F. & à Patribus quæ acclamationes factæ, f.258. c.1.E. f.269.c.2.B.E. eius poſt definitionem fidei à Chalced. Conc. latam & approbatam decreta contra præuaricatores, f.269.c.2.F.& ſeq.

Martiani Imper. edictum de confirmatione & obſeruatione geſtorum eodem, f. 353.c.2.B. edictum contra hæreticos, f. 371.c.1.B. de voto ac religione iuſſu Leonis Papæ I. legem tulit, tom.1.p.2.f.498. c.2. C

Martianus Arelatenſis Epiſcopus à Stephano Papa I. deponitur. tom.1.p.1.f.132. c.1.C. Nouatiani fautor, f.136. c.1. C. c. 2. B

Marcellini Papæ vitæ, t.1. p.1.f.374.c.2. E. quando pontifex factus, f. 175. c.1. A. f. 185. c.1. E.c.2.B. tempus ſedis. D. an lapſus fuerit. E. ꝙ lapſus illius nihil præiudicet veritati fidei Catholicæ. E. thurificando fidem non amiſit. f.175. c.2. A. moritur martyr. B. Epiſtolæ eius decretales. f.175. c.2.D. decreta. f.189. c.1.D. an diuerſus ſit à Martello. f.185.c.2.B. tempus ſedis. ibidem. c.2. F. obitus. c. 2. A. qualiter thurificationem in ſacco & cinere pœnitens confeſſus ſit. f.183. D. f.184.c.1. B. an vere lapſus fuerit, vel totũ de lapſu eius commentum ſit Donatiſtarum. f.184. c.1. D. & ſeq.

Marcelli II. Papæ vita, natiuitas ſtemma, munia, tempus pontificatus collati & coronationis. t.4.p.2. f.357. c.1. E. obitus. f.357. c.2. D. vetuit conſanguineos Romam petere. c.1.E. nepotes quomodo nutrierit. ibid.

Marcellus Ancyranus Epiſcopus vt hæreticus ab Arianis in Conciliabulo Conſtantinop. damnatur. tom.1.p.1.f.383.c.1.A in eum calumniæ Arianorum. f. 451. cap. 1. B

Marcellus Ancyranus Epiſcopus varie ab Arianis exagitatus à Iulio pontifice abſolutus quando vixerit. f.233.c.2.B. cum Athanaſio in exilium relegatus. f.401.c.1. A. eius cauſa in Concilio Romano cognoſcitur. f.419. c.1 F

Marcellus Ancyranus iterum in Concilio Sardicenſi abſoluitur. f. 446. c.2. C. eius contra Euſebianos defenſio. f.394.c.1. B. & ſeq.

Marcellus Ancyranus Epiſcopus an Sabellianus fuerit. f.449. c.2.F

Marcellinus Ammianus circa vitã Damaſi Papæ I. cenſura notantur. t.1.p.1.f.503 c.2.B

Marcellinus V.C. Trib. & cognitor collationis Donatiſtarũ cum Catholicis Carthagine habitæ. t.1.p.1. f. 633.c.1. E. Eius ſententia quæ. f.633.c.2.C. mores. f.634.c. 1.A. obitus. ibid. B

Marcion Cerdo & Valentinus Romanæ Eccleſiæ communionem affectãt. tom. 1. p. 1. f. 72. c.1. E. quando vixerint, ibidem.

Marcion Cerdonis diſcipulus Chriſti

Digitized by Google

incarnationis & paſſionis impugnator quando extiterit. tom.1. p.1. f.63. c.1. C. ſæpe relapſus excommunicatur. fol. 76. cap. 1. C

Marci Papæ vita. tom.1. p. 1. fol. 381. c. 2. C. quo tempore pontifex factus, ibidem F. Quamdiu ſederit. fol. 382. c. 1. C. acta & ordinationes eius. fol. 381. c. 2. C. & f. c. 1. D. & ſeq.

Marcꝰ Epheſinꝰ Metropolita pro Græcis in Conc. Ferrarienſi diſputat. t.4. p.1. f.418 & ſeqq. folijs.

Marcus Epheſius ſolus ex Græcis in Concilio Florentino præſentibus proceſſionem Spiritus ſanctus ex Patre & Filio non agnoſcit. fol. 594. B. f.599. B.

Marci Eugenici Epheſij Metropolitæ libelli contra Synodum Florentinam ſcripti inſignis refutatio per Ioſephum Methonenſem Epiſcopum in Græcia. folio 667. & ſeq. alia eiuſdem per Gregorium Hieromonachum miraculis clarum. t.4. p. 1. 691. E

Marci Eugenici Epheſij Metropolitæ calumniæ in Patres Concilij Florentini. fol. 667. E. Ioſephi Methonenſis Epiſcopi de eo iudicium. ibidem. F. f. 668. F. & ſeq. morbo comitiali ſæpius exagitatus. fol. 668. cap. 1. D. qua intentione ad Concilium Florent. venerit. E. & ſeq. qualis extiterit. fol. 672. B. fol. 673. B. fol. 681. D. qualiter in Patres Concilij mendax & calumnioſus. fol. 682. D. item in ipſum Patriarcham ſuum. folio 689. A. Latinorum Patrum in Concilio Florent. eruditionem certamen detrectat. f.669. A. cur diſputare deſierit. fol. 672. B. fol. 673. B. fol. 679. F. quare libros Latinorum corruptos eſſe calumniatus fuerit. f.975. C. & ſeq. quam ob cauſam congreſſibus valedixerit. f.680. A. D. & ſeq. ſæpius ad diſputandum nequicquam citatur. fol. 680. F. f. 682. G.

Marcus Eugenicus Epheſius Metropolita ob calumniandi libidinem ſibi ipſi totus contrariatur. fol. 716. F. eius in Latinam Eccleſiam inſignis calumnia. fol. 716. A. fol. 722. B. C. poſt Synodum Florentinam Cõſtantinopoli à Bartholomæo de Florentia publica iterum concertatione de proceſſione Spiritus ſancti conuictus mœrore animi expirat. f. 732. c. 1. B

Marci Epheſij mendacia de Synodo Conſtantinop. VIII. à Ioanne VIII. abrogata. t.3. p.1. f.2. fol. 814. c.2. E. & ſeq. refutatio. f.815. c.1. A

Marianus & Baſſus accuſatores Sixti Papæ III. damnantur. tom. 1. part. 2. fol. 489. F

Marianus Scotus corruptus circa fabulam de Papiſſa. tom. 3. p. 1. f.2. fol. 402. c. 1. C

Marini I. perperam Martinus II. dicti vita. tom. 3. p. 2. folio 103. c. 2. B. eius patria, annus pontificatus, geſta ante & in pontificatu. B. C. Photij acta omnia damnat. D. Formoſum Portuenſem Epiſcopum reſtituit. E. Anglorum ſcholam Romæ tributo liberat. F. cur Marinus dicendus. fol. 104. c. 1. A. eius obitus & tempus pontificatus. B

Marinæ Papæ I. quæ à Baſilio Imperatore obiecta. f. 107. c. 2. C. D.

Marinus Papa I. contra Baſilium Imp. à ſucceſſore Stephano Papa defenditur. t.3. p.2. f.2. f. 779. c. 2. D

Marinus Papa I. acerrimus defenſor octauæ Synodi. t.3. p.2. f.108. c.1. A

Marinus II. Papa perperam Martinus III. dictus, quis & quando põtifex factus. t.3. p.2. f.144. c.1. B. res ab eo geſtæ. ibid obitus. C.

Marinus Arelatenſis Epiſcopus. t.1. p.1. f.212. c. 1. C.

Marini Romanæ Eccleſiæ presbyteri damnatio qualis. tom. 3. part. 2. fol. 136. c. 2. C.

Marinus Carrocciolus Apoſtolicus protonotarius Ducis Mediolanenſis in Concil. Lateranenſi orator. tom. 4. p. 2. f. 61. c. 2. F.

B. Maria Virgo an Epheſi habitarit. t.1. p.2. f.477. c.2. B

Mariæ Virginis patrocinium implorandum. t.3. p.2. f.270. c.1. A

B. Mariæ Virginis interceſſio in primitiua Eccleſia vſurpari ſolita. t.2. p.1. fol. 607 c. 1. E.

D. Mariæ Virginis panegyris inſignis. t.1. p.2. f.6.

B. Mariæ Virginis laudes. t.3. p.2. f.519. c.2. B.

In B. Mariam blaſphemiæ Copronymi. t.3. p.1. f.1. f.453.

Maria Virgo ab omni originali & actuali peccato immunis extitit. tom.4. p.1. f.80. c.1. D.

B. Mariam Virginem dicere in peccato conceptam eſſe an hæreticum ſit. tom.4. p.1. f.744. c.1. B. ſed videantur notæ. f.743. c.1. C.

Maria virgo ante & poſt partum. t.1. p.1. f.560. c.2. A. B. & ſeq. t.1. p.2. f.382. f.383. & ſeq. tom.3. p.1. fol. 518. c.2. A

B. Maria non tantum Chriſtipara ſed & verè non abuſiuè Deipara. tom.1. p.2. f.11. c.2. fol.13. c.2. C. f.15. c. 2. E. fol. 31. c. 2. F. fol. 44. cap. 1. F. & à folio 46. ad 49. cur & quomodo. fol. 155. c.2. C. & t.2. p.1. folio 376. c.1. D. id neganti, anathema. t.1. p.2. fol. 155. c.2. F. t.2. fol. 193. vſque ad fol. 198. tom.1. p.1. fol. 250. c.1. A.

B. Mariam ſi quis non confiteatur veram Dei genitricem ſanctam, ſemperque virginem immaculatam ante & poſt partum, anathema. tom.1. p.2. fol. 155. c.2. F. tom. 2. part. 2. 115. c. 2. D. folio. 473. c. 2. D.

B. Maria Virgo quando obierit. t.1. p.1. f.3. c.2. F. in eius obitu omnes Apoſtoli cõgregati. ibid. E.

Maritum ſuum interficiens mulier in monaſterium detrudenda. tom.1. p. f.198. c.1. E.

Maronitarũ Patriarcha Leoni X. obedientiam præſtat. tom.4. part.2. fol. 111. c. 2. A.

Marozia cum mariti fratre inceſtum committit. tom. 3. part. 2. folio 142. c. 1. F.

Marſilij Patauini peſtilens hæreſis. t.4. p.2. f.148. c.1. F.

S. Martialis eleuatio facta. t.3. p.2. f.184. c.2. A.

S. Martialis verum inter Confeſſores vel Apoſtolos recenſendus. fol. 183. c. 1. & 2. & ſeq.

Martialis Lemouicenſis Epiſcopi eleuatio corporis quando facta. tom.3. p.2. f.182 c.1. A.

Martialis Aſturicenſis Epiſcopus in Concilio damnatus & depoſitus ob idololatriam. tom.1. p.1. f.139. c.2. E. fol. 140. c.2. F.

S. Martinus quare cum Ithacianis excommunicatis communicarit. tom.1. p.1. folio. 564. c. 1. B. communionem tamen ſubſcriptione firmare ab Angelo diſſuadetur. ibid. C. obitus. f. 608. c.1. B. eius receptionis feſtum quod. tom.2. p.1. fol. 445 ca. 1. C. ad eius reliquias plures ſanati. tom.2. p.2. f. 203. c.2. C. eius vigiliæ obſeruari vetitæ. f.295. c.2. D.

Martini Papæ I. vita. tom.1. p.2. fol. 397 ca. 2. B. eius cum monothelitis acta. ibidem. C. D. quando Pontificatum adeptus ſit. fol. 398. ca. E. defenditur contra calumnias Magdeburgenſium. ibidem. F. quamdiu ſederit. c.2. A. ob quas calumnias captus & relegatus ſit. ibidem. B. quæ paſſus fuerit. fol. 398. ca. 2. C. D. miraculis claruit. ibid. F. quamdiu ſedes poſt eum vacarit. c.2. p.2. f.399. c.1. B. Epiſtolæ eius. ibid. & ſeq.

Martini Papæ I. Epiſtolæ de his quæ Romæ, Conſtantinopoli, & in itinere ac carceribus paſſus fuerit. t.2. p.2. f.411. c.2. C. vſque ad f.415. c.2.

Martini Papæ I. oratio ad Lateranenſem Synodum anno 642. habita qua oſtendit per hæreſin monothelitarum myſterium incarnationis euerti, & contra eorum principes ex S. Scriptura Catholicum dogma confirmat, & argumenta contraria refutat. f.416. c.2. C. & ſeq.

Martini Papæ II. vulgo IV. patria & electio. tom.3. p.2. f.759. c.1. D. acta. ibid. obitus. F.

Martini Papæ III. vulgo, V. vita. t.3. p. 2. f.961. c.1. eius electio & acta. ibid. A. & ſeq. obitus. F.

Martini Papæ V. electio & coronatio. f.941. c. C. D

Martini Papæ V. electi qualiter inſtituta. f.938. c.1. & ſeq. f.941. c.1. C. electioni qui ex ſingulis nationibus interfuerint deputati electores. fol. 940. c.1. C. à Sigiſmundo Imperatore & Friderico Brandeburgico eius equi frenum tenentibus proceſſionaliter deducitur. f.941. D. E. c.1. eius conſtitutiones in Concilio Conſtantienſi factæ. f.942. c.1. & 2.

Martinus Polonus à quo corruptus ſit. t.3. p.1. f.2. f.402. c.2. C

S. Martinus Dumienſis Epiſcopus quis. t.2. p.2. fol. 113. c.1. F. quæ eius ſcripta. ibid. c.2. F

Martinus ex Dumienſi Abbate Bracarenſis Epiſcopus factus. fol. 236. ca.1. F capitulorum Liber ex Synodis Orientalibus collectorum. tom. 2. p. 2. fol. 238. c. 1. E.

Martinus Moguntinenſis Epiſcopus. tom.1. p.1. fol. 448. c.2. F

Martinus Lutherus quibus parentibus natus cur & quando hæreſiarcha factus. t.4. p.2. fol. 134. c.1. D. à Leone X. excommunicatus. E. eius dogmata. f.148. c.2. D. olim in antiquis hæreticis ſæpius damnata. E

Martinus Lutherus reſuſcitat hæreſes damnatas Manichæi. fol. 147. c.1. F. Aërij. ca. 2. E. Vigilantij. 148. c.1. C. Waldenſium. D.

Martinus Lutherus ſæpe à Leone X.

oblato

Digitized by Google

oblato ſaluo conductu citatus nunquam comparauit. fol.136. c.2.D.E.

Martini Lutheri hæreſes primæ à Leone X. damnatæ. f.135.c.1.& 2. libri à Leone X. & doctrina damnatur. f. 136. c.2. C. & ſeq.

Martini Lutheri præclara effecta. f.139. c.2.F.

Martini impietas ex fructibus nota. f. 140.c.1.E

Martini Lutheri in Academias Chriſtianas conuitia.f.141.c.1.A. eius & Brencij Catechiſmi ab Heidelbergenſibus proſcripti. f.339.c.1.A

Martyr & Confeſſor quis dicebatur.t.2. 361.F

Martyris & Confeſſoris nomina quot modis ſumantur. f.361.c.1.D

Martyres non cenſendi qui ex aliqua inſania aut errore ſe præcipitant, aut non tempore ac fine competenti. t.1.p.1.f.456. c.2.E. eorum pœna. ibid.

Martyrem qui colit, Deum ipſum colit t.3.p.1.f.2.f.41.c.1.D

Martyr lingua reſecta miraculoſe locutus. tom.2. par.1. fol.445. c.2.F. folio 446. ca.1. A.

Martyres veri cenſendi, qui à ſchiſmaticis pro vnitate Eccleſiæ conſeruanda trucidantur. t.2.p.1. f.511.c.1. D. non vero qui confringentes idola ibidem occiſi. t.1. p.1.f.196.E.

Martyres hæreticorum Pſeudomartyres. t.1.p.1. fol.245. can.34.

Martyrum Concilia quæ. tom.1. p.1, fol. 504.c.1.E

ad Martyrum confeſſiones conuentus & miniſteria fieri ſolita contemnentibus anathema. t.1.p.1.f.370.can.20.

Martyrum natalicia in quadrageſima non ſeruanda. tom.1. part.1. folio 246. canon.51.

Martyrum confictæ hiſtoriæ igni tradendæ. t. 3.p.1.f.1.f.246.C

ad Martyrium non vltro ingerendum. t.1.p.1.f190.c.1.C.&c.2. D.E.

Martyrium pro conuentus Chriſtiani loco aliquando capitur. tom.1. p.1.f.249. c.2.E

Martyrium pecunia redimere an licitum. tom.1. p.1. fol.190. c.2.F. . fol. 200. c.1.C.

Martyrij redemptio Sacerdotibus in Concilio Eliberitano an interdicta. f. 200 c.1.D

Martyrologium Romanum à mendis à Felice Papa III. emendatum. t.2. p.1. fol. 446.c.1.E

Maſſalianorum hæreſes quæ. tom.1.p.1. fol.591.ca.2. F. condemnantur, t.1.p.2.fol. 481.c.2.E

Maſcezil Eccleſiæ immunitatem violans Deo vindice pœnas luit. t.1.p.1. f.595. c.2.C

Maſculorum concubitores qua pœna afficiendi. tom. 3. par.1. f. 1. folio 321. ca. 1. F.

Maternus Agrippinenſis Epiſcopus. t. 1.p.1.fol.212.c.1.C. f.223.c.2.C

Matricularij qui & vnde dicti. t.2. p.2.f. 297.c.1.D

Matiſcona quæ & qualis ciuitas. t. 2. p. 2.f.264.c.2.D.& ſeq.

Matiſconenſis comitatus Duci Burgundiæ tranſportandus. tom. 4. par.1. fol. 156.c.1. D

Matiſconenſe Concilium I. ſub Pelagio II. anno 582. celebratum. tom.2.par. 2. fol.263.c.1.C. cauſa Concilij. folio 264. ca. 2. C. qui Epiſcopi interfuerint. folio 264. ca.1.F. tempus Concilij. fol. 265. ca. 1.A.

Matiſconenſe Concilium II. anno 588. ſub Pelagio II. celebratum, prouinciale. tom.2. p. 2. folio 266. ca.2.A. cauſa Concilij. tom. 2. par.2. fol.270.c.1.C. cur generale appelletur. ibidem. D. Geſta Concilij. fol. 270. c. 1. E. & ſeq. quando habitum fuerit. fol. 270. ca. 2. D. quot Epiſcopi interfuerint. ibidem A. qui. fol. 269.c.1.

Matiſconenſe Concilium III. pro regula Columbani anno 617. ſub Bonifacio V. celebratum. tom. 2. p. 2. folio 324. ca.1.F. cauſa Concilij & acta. ibidem & ſeq.

Matris filium occidentis pœnitentia. t. 1.p.1.f.198.c.1.F

Matrimonium quid. tom. 4. p.1. f. 615. c.1.A

Matrimonium eſt verum legis nouæ Sacramentum. Senon. Conc. t.4.p.2.f.155. c.2.E. & f.332.c.1.A

Matrimonium à Chriſto inſtitutum. f. 331.c.2.F. f.332. c.1.B.

Matrimonium quanta cum grauitate & honeſtate ſuſcipiendum. f.167. c.2.F.

Matrimonium an à Siricio Papa pollutio vocetur. t.1.p.1. f.559.c.2.B

eo Matrimonio iunctos qui ſaluari poſſe negarint. fol. 172. ca. 1.E. eius Sacramentum damnantes ſunt hæretici. t. 3. p.2.f.488.c.2.E

Matrimonium qui hæreſiarchæ damnarint. t.1.p.1.f.372.c.1.B

Matrimonij ſtatus non anteponendus virginitati tom.4. p.2. f.332.c.1.F. eius triplex bonum. t.4.p.1.f.615. c.1.B.

Matrimonium gratiam confert. t.4.p.2. f.331.c.2.F.f.332.c.1.B. veterib. connubijs gratia præſtat. f.332. c.1.A

Matrimonij cauſa efficiens. tom.4.p.1.f. 615.c.1.A

Matrimonium in ſponſalibus verbis de præſenti contrahendum. t.4.p.2.f.543. c.2.C.D.

Matrimonium ſine conſenſu vtriuſq; nullum. t.3.p.1. f.2.f.549. c.1.B

Matrimonialis contractus quomodo celebrandus. t.3.p.2 f.997.c.1.D

Matrimonium quando & vbi. t.4.p.2. f. 425.c.1.B. in eius contractione annulus digito annulari ſiniſtræ manus ſponſæ induendus. f.481.c.1.F

Matrimonium contrahentes prius confiteantur. f 442.c.1.B. & SS. Euchariſtiam ſumant. tom.4. p.2.f.333.c.1.A

Matrimonia clandeſtina ſine parocho aut parochi licentia abſque duobus teſtibus contracta, nulla. tom.4.p.2.f.332.c.2. D.E. nec ſponſalium quidem vim habet. fol.543. c.2. D. quomodo id intelligatur, f.561.c.1.C

Matrimonia clandeſtina vetita. tom.3. p.2.f.972.c.1.D.f.1005. an & quando valida. tom.3.p.2.f.644.c.1.F. Eccleſia ſemper deteſtata eſt. tom.4. part.2. f.332.B. à contrahentibus publicata olim valida. t.3. p.2. f.573.c.1.F. talia contrahentes qualiter puniendi. to.4. p.2.fol.250.c.1. A. t.3. p.2.f.972.c.1.B. contrahentes, conſulentes aut ijs intereſſentes ipſo facto excommunicati. tom.3.p.2.f.442.c.1.A. t.4.p.2. f.168.c.1.A. tom.4. p.1. fol. 748. c.1.F Vide clandeſtina, non minus quam ſex perſonæ fide dignæ de vicinia aut parochia interſint & quales. t. 3. p. 2. fol. 997. c.2.D.

Matrimonia non niſi in Eccleſia ſeu facie Eccleſiæ corā presbytero cōtrahendam & benedicenda. t.4. p.2. f.197.c.2.C f.218 c.2.A. fol. 332. c.3,D. cur? fol.257. c.2.A tom.3. p.2.fol. 972. c.1.D. coram quo Sacerdote. tom. 4. part. 2. folio 425. ca.1. C.

Matriomonia ante copulationem prius publicanda. tom. 3. part. 2. folio 789. ca. 2.D.

Matrimonia ſine præuia trina proclamatione coram paſtore. tom. 4. p. 2. fol. 218. ca.2. B. fol.250. c.1. C.D. fol. 332. c. 2.C.

Matrimonij proclamationes quando faciendæ. fol.386. c.1. C.

Matrimonij proclamationes non facile Epiſcopo remittendæ. folio. 481. ca.1.E. quando omitti poſſint. fol.332.c.2.D.E.

Matrimonij proclamationes non remittendæ niſi ob cauſas in Conc. Trident. allegatas. fol.543.c.1.F. præſente Epiſcopo à nullo earum remiſſio alio petenda. f. 543.c.2.A

Matrimonij ante proclamationem cōſenſus ſponſi & ſponſæ inquiratur. f. 481. c.1.F.

Matrimonium ſi duobus menſib. poſt proclamationes ineundum ſit, proclamatio renouanda erit. f.543.c.2.A

Matrimonij in Sacramento quid contrahentes à Parocho ante proclamationem monendi. tom. 4. p.2.f. 197.c.1. C. & ſeq. f.218.c.2.B. f.543.c.2.B. de quibus examinari à parocho debeant. fol.561.c.1. D.E. & ſeq.

Matrimonij circa denunciationem & contractionem quid parocho inquirendum. f. 424.c.2.D.E.& ſeq.

Matrimonium à parocho loci & non à proprio contrahentium parocho factum, irritum eſt. fol.344.c.1.A. ſi ſecus voluntate proprij parochi fiat, id in librum eſt referendum. f.386.c.1.B

Matrimonium ſolenne ſecundum præiudicat clandeſtino primo. t.3. p.2.f.566. c.1.F

Matrimonium ſine inſtrumentis muſicis in templo contrahendum. t.4.p.2.fol. 403.c.1.A

in Matrimonio contrahendo qui ritus antiquitus ſeruati. tom.1.p.1.f.591.c.2.A.B quomodo & à quibus vxor in primitiua Eccleſ. petenda & ducenda erat, f. 52. c.1. A.B. nunc omnia ludicra, vt pulſus ſponſi &c. omittenda. t.4.p.2. f.197.c.2.F

Matrimonij ſolemnitas certis temporibus recte prohibita. t.4. p. 2. f.332. c.2. A. & quibus. f.333.c.2.F.

Matrimonium inter quas perſonas vetitum. tom.3.p.2. f.566.c.1. fol.667. c.2.E. ab inuita & reclamante contractū an teneat, tom.3. part. 2. fol. 647. ca.1.B. cum vagantibus non facile contrahendum. t. 4.p.2.fol. 333. ca.2 C. nec cum peregrinis abſque teſtimonio legitimo, fol.197. c.2. D. ab ordinatis vel caſtitatem ſolemniter

profeſſis contractum inualidum. fol.331. c.1.F.& tom.3.p.2.fol.487.c.2.A.& f. 506.c.1.C. inter furioſos contrahi nequit tom.1.p.1.fol.101.ca.1.B. nec inter pubetes, tom.3.p.1.ſ.2.fol.138.c.2.D. nec inter frigidos. tom.3.p.2.fol.573.ca.2.B.

Matrimonium an teneat eius qui vxorem fratris ſui, antequam ei matrimonio iungeretur, carnaliter cognouit. fol.649. c.2.E

Matrimonium in cognatos extra primum & ſecundum gradum conſanguinitatis contractum non eſt diſſoluendũ niſi ſint qui matrimonium impetant. f.573. c. 2.B.

Matrimonij prohibitio ad quartum gradum conſanguinitatis & affinitatis reſtringitur. f.692.c.1.D

Matrimonium cum conſanguinea in quarto gradu contractum & per plures annos ſine querela conſummatum an per accuſationem ſubſequentem diſſolui debeat f.584.c.2.C

Matrimonia inter ſeptimum conſanguinitatis gradum olim vetitum. t.3.p.1.ſ. 2.549 c.2.E

Matrimonia intra 7. gradum propinquitatis non contrahenda.t.1.p.1.f.398.c. 1.F.t.3.p.1.f.247.c.1.

Matrimonio iungi nequit proles ex ſecundis nuptijs genita cum conſanguineis prioris coniugis. f.67.c.1.F

Matrimonium in gradu prohibito cõſanguinitatis vel affinitatis contrahentes excommunicati. t.4.p.2.f.543.c.2.E. grauiter ab Epiſcopo puniendi. F

Matrimonium in quarta generatione factum diſſoluendum. t.3.p.1.ſ.2.f.598.c. 2.A.

Matrimonium nequit eſſe cum cõſanguineo vxoris, vel mariti prioris. t.3.p.2.f. 525.c.1 B

Matrimonium an & quando tolerandum inter eos, qui vxoris ſuæ matrem, filiam, conſobrinam vel aliam cognatam ante aut poſt matrimonium contractum carnaliter cognouit. f.596.ca.2.B. f.597. c.1.C.E.F. c.2.B.C

contra Matrimonium accuſatores non admittendi qui tempore contracti conſanguinitatem ſcientes ſiluerunt. f.591.c. 1.B.

Matrimonium cum filio aut patre ſpirituali initum non tenet. tom.1.p.1.f.335.c. 2.B. pœna, ibid. tom.3.p.1.ſ.2 fol.549.c. 2.D. quæ cognatio ſpiritualis impediat. t. 4.p.2.f.333. c.1.C

Matrimonio copulari poſſunt filij ante vel poſt compaternitatem geniti præter perſonam per quam compaternitas contrahitur. tom.3.part.2.f.624.c.2.F. cum ea quam in adulterio cognouit, contrahi nequit. tom.3.p.2.fol.150.c.1.A.f.572.c. 1.D.fol.615.c.1.D. quando tolerari poſſit. fol.634.ca.2.B. cum adultera, etiam mortua vxore quando illicitum, tom.3.p. 1.ſ.2.f.499.c.2.F. nec cum ea contrahi poteſt, quam ſibi viuente vxore de facto copulauit, vel ſumpturum vxore defuncta promiſit. tom.3.par.2.fol.582.c.1.D. nec cum ea, quam ante viuente eius marito conſtrupratam iuramento ſe ducturum confirmauit, nullum. folio 128.ca. 2.C.

Matrimonium eius qui ſponſæ vel vxoris ſuæ matrem, ſororem aut conſanguineã carnaliter cognouit, quando tolerandum. t.3.p.2.fol.573.c.2.580.c.2.D.f.642.c.1. E.F.

Matrimonium vt legitimum eſſet quæ in primitiua Eccleſia requiſita fuerint. t.1. p.1.f.52.ca.1.A.B. vide de his notas. ibid. f.52.c.2.F

Matrimonium contractum ante baptiſmum poſt eum etiam ratum manet. t. 3.p.2.f.128.c.2.A

Matrimonium cum liberta aut alienigena legitime contractum validum & indiſſolubile eſt. tom.3.part.2.fol.128.ca.1. E.F.

Matrimonium ſubſequens legitimat & hæreditatis capaces reddit ante natos filios. tom.3.part.2.folio 625.ca.1.C.ca. 2.A.

Matrimonium ob hæreſin alterius cõiugis diſſolutum an redeunte illo ad mentem teneat. tom.3.part.2.folio 651.ca. 2.D.

Matrimonium damnatum vide Nuptiæ.

Matrimon. Diſpenſationes vide Diſpenſat.

Matrimonium quomodo ante Conc. Trident. carnalis copula fecerit. t.3.p.2.f. 572.c.1.C

Matrimonium inter raptorem & raptam quando eſſe poſſit. tom.4.p.2.f.333. c.2 B.

Matrimonio Catholici cum hæreticis non copulandi. t.2.p.1.f.328.c.1.D

Matrimonium cum deſpõſata alterius conſummatum an teneat. t.3.p.2.f.582. c.2.A

Matrimonio non coniungendi qui rudimenta doctrinæ Chriſtianæ neſciunt. t. 4.p.2.f.543.c.2.D

Matrimonia libere contrahenda. t.4. p.2.fol.333.c.2.F. neque ad ea vel ob iuramentum quæpiam cogenda. t.3.p.2.f.635. c.1.A. eius libertati & dignitati omnes contrariæ conſtitutiones & ſtatuta abroganda. t.4.p.2.f.543.c.1.E

Matrimonio iungi aut deſponderi an filius inuitus aut non conſentiens à patre poſſit. t.2.p.1.f.614.c.1.F

Matrimonia ſine cõſenſu etiam parentũ inita rata & indiſſolubilia eſſe poſſunt. t.4.p.2.f.257.c.E. non ineunda. f.257.c. 1.F. qualiter conſenſus parentum ab Euariſto Papa requiratur. tom.1.p.1.fol.52.c. 2.F.

Matrimonium contrahentes in librum referendi. t.4 p.2.f.336.c.1.C

Matrimonij nexus indiſſolubilis. tom. 4.p.2.f.331.c.2.E. eſt tantum duorum ibid. f.332.c.1.D.E

Matrimonium etiam cauſa ſufficiente publicè notâ ſine iudicio Eccleſiæ non debet diſſolui. tom.3.p.2.f.646.c.2.C. quoad thorum multis ex cauſis ſeparabile. t.4. p.2.f.332.c.1.E. contra interdictum Eccleſiæ factum eſt irritandum. t.3.p 2.f 573. c.2.E

Matrimonij impedimenta dirimentia ab Eccleſia rectè conſtituta. t.4.p.2.f.332. c.1.D. quæ? f.333.c.1.E

Matrimonium à ſanis contractum ob amentiam alterius non diſſoluendum. t.3. p.1.ſ.2.fol.549.ca.1.D. accedente infirmitate nulla voluntatis contrarietate ſoluendum. tom.2.p.1.f.773.c.2.B. ſoluentium pœna. ibid. non ſoluitur per adulterium. f.422.c.2.B

Matrimonium conſummatum non dirimit conſenſus antè alteri extra faciem Eccleſiæ datus de præſenti. t.3.p.2.f.584.c. 1.E.

à Maritali copula quando abſtinẽdum ſit t.1.p.1.f.198.c.1.C.E

Matrimonium non dirimitur niſi per mortem aut vtriuſque caſtitatis profeſſionem. tom.3.p.1.ſ.2.fol.500.c.2.A. rato, non conſummato licet liceat religionem ingredi, non tamen ad alias nuptias tranſire. tom.3.par.2.fol.582.ca.1.E. tom.4. p.2.fol.332.c.1.D. non tamen poteſt alter coniunx inuito altero vitam cœlibem aut continentem extra religionem ducere. t. 3.par.2.fol.646.c.2.F. an minoris ætatis intuitu diſſolui poſſit. tom.3.p.2.f.648.c. 2.E. fol.573.c.2.E. ob lepram non diſſoluendum. fol.628.c.1 B

Matrimonium an diſſolui poſſit, ſi ante traductionem vel conſummationem alter coniugum in lepram incidat. fol.651 ca.2.C. per faſcinationes diſſoluentis pœnæ. tom.4.part.2.f.544.c.1.B. vi contractum, niſi conſenſus acceſſerit, poteſt irritari. fol.573.c.2.E. ſi poſt conſenſus & copula carnalis acceſſerit, validum eſt. f. 581.c.2.E

Matrimonia ob naturalem frigiditatem vel impotentiam coniugis an diſſolui poſſint. fol.646.c.2.A. contractum non impedit fides alteri de futuro data etiamſi cognorit. fol.565.ca.2.F. ſerui à Domino non irritandum. f.572.c.2.D

Matrimonij mali vſus & corruptelæ tollendæ. tom.4.part.2.folio 481.ca.2. A.

de Matrimoniorum cõtractibus Conſtitutio Chunradi Salzpurgenſis Epiſcopi. tom.3.p.2.fol.997.ca.2.D. conſtitutiones Odonis Pariſienſis Epiſcopi. f.657.c. 2.A. canones Concilij Tridentini. tom. 4.p.2.fol.p.2.f.332.c.1.B.& ſeq conſtitutiones Concilij Lateranenſis III. Oecumenici. tom.3.p.2.fol.566.c.1.

Matrimoniorum cauſæ Epiſcopo relinquendæ. t.4.p.2.f.560.c.2.D. t.3.p. 2.f.1001.c.D

Matrimoniales nuptiæ quando celebrandæ. tom.4.part.2.folio 425.ca.1. A.B.

Matthias Apoſtolus in locum Iudæ ſufficitur ſorte. tom.1.p.1.fol.1.c.1.C. corpus vbi conditum. t.3.p.2.f.411.c.2.E. eius prærogatiuæ. ibid.

Matthæus Paris qualis. t.3.p.2.f.470. c.1.F

Matthæus Dreſdenſis hæreticus Huſſita. t.3.p.2.f.957.c.1.E

Matthæus Epiſcopus Gurcenſis Maximiliani Imperatoris Romanorum in Italia locum tenens ad Concil. Lateranenſe. venit. t.4.p.2.f.25.c.1.D

Matthæus Flaccus Illyricus. t.4.p.2. f.357.c.2.C

Matutinorum antiquitas & authoritas. t.3.p.1.ſ.2.fol.249.ca.2.B. vide Horas canon.

Mauritius Imperator Catholicus Tiberij ſucceſſor qualis. tom.2.p.2.f.250.c. 1.A.

Digitized by Google

Mauritius Imperator ob violatam Eccleſiaſticam libertatem & alia vitia quinque filijs ante oculos eius interemptis, & ipſe interficitur à Phoca. folio 292. ca. 2. D.

Mauricius Gallus Bracarenſis Epiſcopus. t.p.2.f.539.c.1.A

Mauritius Burdinus Pſeupopontifex. t.3.part.2.f.457.c.1.E. qui ſe Gregorium VIII. dixit, capitur & in cœnobium detruſus moritur. f.460.c.1.F. eius ordinationes irritantur. f.464.c.2.E

Mauritij Chartularij ſacrilegi contra Iſacium Patricium acta & interitus. tom. 2.p.2.f 379.c.1.A.& ſeq. & c.2.F

Maxentij conſulatus cur in faſtis nominetur. tom.1.p.1.f.189.c.1.B. tyrannis. f.208.c.2.F. ſcelera tom. 1.par.2.fol.517. c.2.1. quas inſidias Conſtantino ſtruxerit f.518.A

Maxentius tyrannus proprijs inſidijs Conſtantino ſtructis captus ſubmergitur. f.519.c.2.A.B

Maximianus Vagienſis Epiſcopus ob pacem Eccleſiæ Epiſcopatui renunciat.t.1. p.1.f.630.c.2.A

Maximianus Neſtorio in Epiſcopatu Conſtantinopolitano à Concilio Epheſino ſubſtituitur. tom.1. p.1.fol.4. & f. 408. c 1. F. laudes, fol.414.c.1.A. Epiſcopi ordinatio qualiter contigerit. tom.2.p.f.180 c.1.C

Maximiliani Imperatoris mandatum quo Matthæum Epiſcopum Gurcenſem ſuum in Conc. Lateranenſi locum tenentem & procuratorem conſtituit. t.4. p.2.f. 30 c 2. D

Maximini Imperatoris in Chriſtianos bellum t.1.p.1.f.208. c.2.E

Maximini Orientis tyranni à Licinio deuicti fuga & interitus. t.1.p.2. f.520. c.1. C.D.

Maximinus Epiſcopus Treuirenſis. t. 1. p.1.f.448.c.2.F.

Maximi Auguſti ad Siricium Papam Epiſtola qua Catholicam ſe fidem profiteri & defenſurum ſcribit. tom. 1. p.1. fol. c.2.D. alia eiuſdem ad Valentinianum Auguſtum monitoria vt paternam imitatus religionem à vi Eccleſijs & Eccleſiaſticis inferenda abſtineat, quam hortatu matris Iuſtinæ Arianæ moliebatur in Ambroſium f.563.c.1.B

Maximus confeſſor quis.tom.1 p 1.f 95. c.2.A

Maximus cum S. Cæcilia ab Vrbano Papa I. in fide inſtructus. f.87.c.2.B. cum Vrbano, Sidonio & Macario è ſchiſmate ab Eccleſia recipitur. fol. 113.c. 2. A.C

S.Maximus an negarit Filium eſſe cauſam aut principium Spiritus S.tom.4.p.1.f. 688 B. & ſeq. locus de poceſſione Spiritus explicatur. f.713.E.& ſeq.

Maximi Abbatis diſputatio cum Pyrrho Conſtantinopolitano Patriarcha in conſeſſu Epiſcoporum anno Domini 445. habita. tom. 2. par.2.fol.380.ca.1. vſque ad fol.391. vnde hæc accepta. fol. 390.ca. 1.D.

Maximus hic quis & qualis fuerit. t. 2. p.2.f.390.c.1. E. lingua præciſa loquitur. f.390. c.2.A

Maximus Hieroſymitanus Epiſcopus. t.1.p.1.f.448.c.2.E

Maximus Taurinenſis Epiſcopus quis. t.2.p.1.f.433.c.2.C

Maximi Cynici Philoſophi ordinationes & promotiones factæ nullæ. t.1.p.1.f. 534.c.1.C

Maximi Philoſophi Cynici poſt Apollinariſtæ promotio & eiectio. f.521. f.543. c.1.D

Maximus quare Apollinatis hæreſeos ſectator factus. f.543. c.1. D

Maximianiſtæ qui. tom. 1. p.1. f.567.ca. 2.D

Maximianiſtæ damnant Primianiſtas. f.567.c.2.D. & ab iiſdem damnantur. ibidem E. F

S.Medardus & Gildardus Rhotomagenſis Epiſcopus an eodem anno & die obierint. tom.2. p.1.f.30.c.2.E

Medicis & Chyrurgis profeſſio fidei edenda. tom.4.p.2. fol. 490.c.1.B. eorum circa Ægros officium. f.367. c.1.A

Medici ægris confeſſionem ſuadebunt ante curationem,& niſi intra quatriduum confeſſi fuerint, curatione abſtinebunt. t. 3. p.2.f 987.c.2.C.& f.789.c.1. E. t.4.p.2. f.367.c.1.A

Medici ægros ante medicinam ſpiritualem adhibitam non curabunt. tom 3.p.2.f. 789.c.1.E

Mediolanum Vrbs quæ & qualis. t.1.p. 1.f.459.c.1.C

Mediolanum tertio à Friderico Imperatore expugnatum trium Magorum & aliorum ſanctorum reliquijs priuatur. t.3.p. 2.f.515.c.1 C

Mediolanenſis Eccleſiæ primus fidei Chriſtianæ prædicator D.Barnabas Apoſtolus.t.4.p.2.f.551. c.2.A

Mediolanenſi Epiſcopo an æqualis poteſtas cum Romano ſit. tom.1.p.1.fol. 569. c.1. B

Mediolani Ducis orator contra proceſſum Conc.Baſileenſis aduerſus Papam proteſtatus eſt.t.4.p.1.f.128.c.1 C

Mediolanenſe Concilium I. ſub Iulio Papa I. à Catholicis circa annum 344. celebratum quo forma fidei ab Arianis in Concilio Antiocheno II ſub Iulio Papa I. edita & occidentalibus oblata examinatur & reijcitur. tom 1. part. 1. folio 422.c.1. Cauſa & decretum Concilij, ibidem.

Mediolanenſe Concilium II. ſub Iulio I. anno 350. habitum. t.1.p.1.f.459.c.1. C. tempus & locus Concilij. E

Mediolanenſe Concilium ſub Siricio Papa anno 390. habitum, quo Iouinianus hæreticus condemnatus fuit. t.1.p.1. f.566. c.2.B. Tempus cauſa & acta Concilij.ibid. B.C.

Mediolanenſe Concilium Vniuerſale in cauſa Athananaſij ſub Liberio Anno 355. habitum; ſed poſt, reprobatum. t.1. p.1.fol.476.c.1.C. à quibus & qua occaſione indictum fuerit. f.476.c.1. C. quot Epiſcopi interfuerint. D. Tempus Conciliabuli ibidem. Acta. F. & ſeq. quare reprobatum E.& ſeq.

Mediolanenſe Concilium circa annum 451.iuſſu Leonis congregatum.tom. 1.part. 2. folio 508. ca. 2. F. cauſa habiti Concilij & acta.fol.509.c.1.& 2.

Mediolanenſe Concilium auctoritate Manſueti in cauſa Monothelitarum Anno Chriſti 679. ſub Agathone Papa congregatum. tom.3. par.1. f. 1. fol 4. ca. 1. B. qua occaſione habitum ſit, ibidem D.acta ibid.

Mediolanenſe Concilium in cauſa diſciplinæ Eccleſiaſticæ Anno 1287. ſub Nicolao habitum. t.3.p.2.f.763.c.2 B. Conſtitutione Concili. C.& ſeq.

Mediolanenſe Concilium pro auxilio terræ ſanctæ ferendo Anno 1291. tempore Nicolai IV. celebratum. t.3. p.2. f.764. c.1.E

Mediolanenſe Concilium prouinciale I. à Cardinale Carolo Borromæo ſub Pio IV. habitum anno 1568. tom.4 p.2.f. 359.1.C

Mediolanenſis Concilij prouincialis I. decretum de profeſſione fidei in acceptatione beneficij, & doctoratus, edenda, & publicanda. folio 360 ca.1. C. D. E. & ſeq. de prædicatione verbi. fol. 361.c. 2.C. de abuſentibus S. Scriptura, & Ludimagiſtris. fol. 361. c. 1. D E. de prabenda Theologali, & prædicatione verbi Dei. fol. 361. ca.2. B. C. de imaginibus ſacris. fol 362. c. 2. D. de reliquiarum veneratione, magicis diuinationibus, blaſphemia, feſtorum dierum cultu. fol. 363. ca.1. & 2. de Sacramentorum adminiſtratione in genere. fol 364. c 1. in ſpecie de adminiſtratione Baptiſmi. c. 2. A. Confirmationis. F. Euchariſtiæ. folio 365. B. de celebratione Miſſæ. ca. 2. B. de adminiſtratione Pœnitentiæ. fol. 366. ca.2. F. de ieiunio. fol. 367. c. 2. D. extrema vnctione. fol. 368. ca.1. B. Ordinis Sacramento. C. de ſeminario clericorum. F. de Beneficiorum collationibus. fol. 369. c.1. B. examine Promouendorum ad Eccleſias Cathedrales. c.2.E. de honeſtate Clericorum & Epiſcopi. fol.370. ca.1.D. de ſacrificij frequenti oblatione. c. 2. C. de Epiſcopi dignitate ſeruanda. D. veſtitu. F. ſupellectili, menſa familia. fol.371.c.1. & & de horis non intermittendis. ca. 2. C. de libris Clerico legendis. E. de Clericorum veſtitu, vitæ moderatione, ædibus & rebus aliis vitandis. fol.372.c.1. & 2. ac ſeq. de reſidentia. fol.373.c. 2.B. de Parochiarum ab Epiſcopo ſtatu cognoſcendo. fol. 364.c. 2. B. de Vicarijs foraneis conſtituendis. F. de Viſitatione fol. 375. ca.1. E. de cauſidicis, carcerum cuſtodibus, Eccleſiæ miniſtris. fol. 377.c.1.& 2. de officio præſidentis Chori, Canonicorum, magiſtri cæremoniarum, ſacriſtæ. fol.378. ca.1. & 2. Manſionarij, punctatoris theſaurarij Cuſtodum, fol. 379. c.1. & 2. Oſtiarij Lectoris Exorciſtæ acoluthi.fol.380 ca. 1. de diuinis officijs. D. de Muſica, cantoribus, c.2.C. quando & quomodo ad diuina officia conueniendum, E. quomodo in choro verſandum & ab eo recedendum. fol.381. c.1. C. de Matutino, & Miſſa ſolenni c.1. & 2. De Eccleſijs earumque cultu, de proceſſionibus & ſupplicationibus. fol. 382. c.1. & 2. de funere Epiſcopi ac aliorum atque exequijs. fol. 383. de ſepulturis. fol. 384. c.1. A. de Iurium Eccleſiaſticorum conſeruatione & recta adminiſtratione. C. de Matrimonio. fol. 386. ca.1. B. meretricibus & lenonibus. E. hiſtrionibus aleatoribus. c.2. A. de luxu, vſuris. C. E. de piorum locorum adminiſtratione. fol.387.c.2. de mo-

Digitized by Google

nialium numero & præfectis. fol. 388. c.1. de puellis ad religionem admittendis. folio 390. ca.1. F. de Monialium lectione officijs, proprietate tollenda. fol. 391. c.1. & 2. clauſura. fol. 392. de conuerſis. fol. 394. c.1.B. de puellis ſæcularibus in monaſterio educatis, confeſſarijs monialium concionatoribus & viſitatoribus. fol 394. de ſtatutis aſſidue legendis. f.395.c.2.A. de Iudæis. D. de pœnis præuaricatorum. f. 396.c.1.E

Mediolanenſe Conc. prouinciale II. ab eodem anno 1569. habitum. t.4.p.2.f.398 c.1.C

Mediolanēſis Concilij prouincialis II. decreta de ijs quæ ad tuendam fidem, Sacramenta miniſtranda & paſtoralia alia munera pertinent. f. 400.c.1 F. de ſpectantibus ad miſſam, diuina officia & Eccleſiæ cultum & Eccleſiaſticos. fol. 403. ca.1.C. de pertinentibus ad bona & iura Eccleſiarum piorumque locorum, folio 405. c.2. C. de Monialibus. f.459.c.2.B. & ſeq.

Mediolanēſis Concilij prouincialis II. ſtatuta S. ſedis Apoſtolicæ iudicio ſubmittuntur. fol.410.c.1.C

Mediolanenſe Concilium prouinciale III. ab eodem anno 1573. habitum. t. 4. part.2. folio 410. c.2.E. ſtatuta pertinentibus ad diuina officia. f.421.c.1.A. ad Parochos. c.2. D. ad Capitula. fol. 422.c. 2.A. ad ornatum & cultum Eccleſiarum. fol.423.c.B. ad bona Eccleſiaſtica tuenda. fol.424.c.1.A. ad matrimonij Sacramentum. ca.2. D. ad Epiſcopale forum. fol. 426.c.1.B. ad moniales earumque confeſſarios. F. ad decreta in genere. c.2.C. de feſtorum dierum cultu. fol.413.& 414. de ſcholis doctrinæ Chriſtianæ. f. 414.c. 2.B. de Concionatoribus. F. de ijs quæ ad fidei tuendæ ſtudium pertinent. fol. 415.c.2.A. de ijs quæ ad Sacramenta in genere ſpectant. f.416.c.2.F. de baptiſmo infantium expoſitorum. fol. 417.ca.1.B. de pertinentibus ad Euchariſtiam. C. ad Pœnitentiam. fol.418.c.1.B. ad Extremam Vnctionem. c.2.D. ad Ordines & Clericorum honeſtatem. E. & ſeq. folijs. ad Miſſæ ſacrificium. f.420.c.2.A

Mediolanenſe Concilium prouinciale IV. ab eodem anno 1573. habitum. t 4. p. 2. f. 4.8.c.2.B. decreta de profeſſione fidei. fol.430.c.1.E. de S. reliquijs, miraculis & imaginibus. f.431. ca.1. A. de Indulgentijs. f.433.c.2.A. de ſuperſtitionib. D. de S. quattuor temporibus. E. de ferijs. fol. 434. c.1 E. de Clericorum ad feſtorū dierum celebritates conuentu. c.2.A. de peregrinationibus religioſis. f.435 c.1.A. de ſacris locis, capellis, altaribus, cæmiterijs. f.436.c.1.C. de Eccleſiarum & altarium conſecrationib. f.439.c.2. De Sacriſtia Bibliotheca oratorijs in via ſitis. fol.440 c.1. & 2. De oratione & prædicatione. f.441. c.1.& 2. de doctrina Chriſtiana. fol.442.c. 2.F. de Sacramentis in genere. f.443.c.1. de Baptiſmo. c.2 F. Confirmatione. f.445 c.1.C. Euchariſtia. F. Pœnitentia. f.447.c. 2. eius decreta iubentur eſſe rata & executioni mandari. f.486.c.2.D. qui Epiſcopi interfuerint. ibid.

Mediolanenſe Conciliū prouinciale V. ab eodem anno 1579. congregatū. t.4.p.2. f.487.c.2. C. qui ei. f.546.c.2.E. & ſeq.

Mediolanenſe Concilium prouinciale VI. ab eodem anno 1582. congregatū. t.4. p.2.f.547.c.1 & ſeq. eius indictio. ibid c.1. A. conſtitutiones de ijs quæ pertinent ad fidem tuendam. fol. 550. c.2.C. ad Concionatores. fol. 551. c.1. C. ad cultum ſanctorum. E. ad dies feſtos & Indulgentias. ca.2. A. F. ad parochos. fol. 552. ca. 1 A. ad Sacramenta. fol.553. c.1.B. ad Baptiſmum. D. ad Euchariſtiam & Pœnitentiam. ca 2. ad viſitationem infirmorū & Ordinis Sacramentum. fol.554.c.2. ad Capitula. F. ad Cleri diſciplinam. fol.555. c. [illegible] Miſſam. c.2. C. ad diuina officia. fol 556. ca.1.A. ad funera F. ad proceſſiones & cultum Eccleſiæ. fol.557. ca.1. de bonis & iuribus Eccleſiæ & Epiſcopali foro ac iuriſdictione. c.2. de Viſitatione & Concilio prouinciali. fol.558.c.2. de pertinentibus ad Synodos, collationes beneficiorum & forum. fol.560. ca.1. & ſeq. ad matrimonium. f. 561.c.1. ad diſciplinam Chriſtianam militum. fol 562. c.1. ad Confratrias aliaue loca pia. ad moniales c.2. ad Conſtitutiones huius Concilij in genere. fol.563.c 2. ei qui ſubſcripſerint. f.564.c.1..C. & ſeq.

Mediolanenſis Concilij prouincialis VII. Indictio ab eodem facta. tom.4.p.2. f.564.c.2.B

Medium cum dicitur, veritas dicitur iuxta Greg. t 4 p.1.f. 711.A

Melanius Rhodonenſis Epiſcopus. tom. 2. part.1. fol. 562.c.2.E. fol. 563. ca. 2.C.

Melaniæ Romanæ matronæ in Chriſtianos exules beneuolentia. tom.1. p.1. fol.595.ca.1.A. Origenis errore imbuitur, cumque Romanæ Eccleſiæ obtrudere conatur. ibid B.C. fraus à Marcella detegitur. C

Melchiadis Papæ vita. tom.1. p.1. fol. 208.c.2. C. quando pontifex factus, ibidem E. quamdiu ſederit. folio 209. ca. 1.A.

Meldenſe Concilium, quo S. Arnulphus Sueſſionenſis factus eſt Epiſcopus, habitum anno 1080. t.3.p.2.fol.404.c. 2.C.

Meldenſe Concilium contra laicos rerum Eccleſiaſticarū detentores anno Domini 845. ſub Carolo iuniore Rege Francorum & Sergio Papa II. celebratum. t.3. p.1.ſ.2. fol.345.c.1.D. cauſa Concilij. fol. 356.c.1.F. vbi & quando inchoatum & abſolutum fuerit. tom.3.p.1.ſ.2. f.346.c.1. A.B. & fol.356.c.2.E. Præfatio Concilij de Sacerdotum officio & ſtudio pro ſalute Franciæ in pluribus, conuentibus oſtenſo. fol. 345. c.1.D. Capitula ex conuentu in villa Hoioma habito. fol.346.ca.1.F. Capitula ex Synodo apud Lauriacum habita. f.348.c.2.A. Capitula propria Meldenſis Synodi. fol.349.c.2.& ſeq. quæ ab hac Synodo Regi obiecta fuerint, vide f. 347.c.1.C & f.349 c.2.& ſeq. quæ capitula diplomati Patris annecti voluerint. f. 356.c.1.

Meldenſe Cōcilium in cauſa Rhemenſis Epiſcopi anno Domini 962. tempore Ioannis Papæ XII. celebratum. tom.3.p. 2.f.1009.c.1.E. Acta Concilij, ibid.

Meletius Ægyptius Epiſcopus ſchiſmatis peſſimi author. t.1.p.1.f.262.& f.306. c.1.F.& ſeq. quis & qualis. f.294.c.2.F. in Cōcilio Nicæno depoſitus. f.264. eius ſchiſma quo modo ortum. f.306.c 2.D. E.F. in inſaniam Arij ex ſchiſmate delapſus Ægyptum turbat. f.344.c.1.B

Meletius Epiſcopus Antiochenus citra ſpem Arianorum Nicænam fidem profitetur. tom.1.p.1. f.486.c.2.D. contra pactum ab Arianis in exilium relegatur & deponitur. E

Meletij nefarij acta. tom.1. p.2. f.570. c.1.B

Meletianum ſchiſma. tom.1. p.1. f.185. c.2. F

Meletianorum in Athanaſium miræ calumniæ. tom.1.p.1. f.375.c.1.B.& ſeq. Eccleſiam ſuam Eccleſiam Martyrum ad diſtinctionem à Catholica appellabant, fol. 307.c.1.B

Melfitanum Concilium in Apulia anno Domini MXC. tempore Vrbani papæ II. habitum. tom.3.p.2.f.413.c.A. acta Concilij. B.

Mendacium omnium maxime Sacerdoti fugiendum. tom.3.p.1.ſ.1.fol.329.c. 2.E. officioſum culpa non caret. t.2.p.2. f.489.C. item iocoſum. f.489.C

Mendicantes Apoſtoli Chriſti fuêre. t. 4 p.1.f.375.c.2.E

Mendicantes fratres ſynodalibus conſtitutionibus parere debent. t.4.p 2.f.176. c.2. C. qualiter poteſtati ordinariæ ſubijciantur. D. quatenus admittendi ad verbi miniſterium, & qualiter ſe habere debeant in prædicando. fol. 186. c.1. B. C. poteſtas abſoluendi ordinaria non amplior quam parochialium Sacerdotum. f. 167.c.2.B

Mendici vagi ſuper quibus examinandi t.4.p.2.f.486.c.1.F

Menelai ſacrilegi pœna. t.3.p.1.ſ.2.f.335 c.1.E.

Memnon Epheſinus Epiſcopus Catholicus à Neſtorianis in Conciliabulo Epheſino depoſitione dignus pronunciatur t.1.p.2.f.225.c.2.F

Memnon Eutychē vrget ad ſiſtendum ſe Concilio. f.2.

Memnoniſtæ. tom.4.p.2. fol.357. ca. 2.B.

Memnæ patriarchæ encomium. t.2.p.1. f.687.c.2.C

Mennæ ſermo ad Vigilium fictitius & Concilio V. ſuppoſitus. t.3. p.1.ſ.1. fol.11. c.2.E. Epiſtola quædam ad Vigiliū quaſi ſcripta ab hæreticis affecta. ſ.1. f.165. B. C. f.166.F. & f.167.A.B

Menæ Conſtantinopolitani Epiſcopi creatio & acta. t.2.f.42. ordinatio quomodo & à quo facta. f.191.c.2.C

Menulphus Paderbornenſis Eccleſiæ diacônus monaſterij ædificandi pro Virginibus regularibus licentiam obtinet. t.3. p.1.ſ.2.f.254.c.1.B

Mens Domini nōdum Dominus quomodo dictum à D. Athanaſio. t.2. p.2. fol. 385.c.1.B

Mens vide Anima.

Menſa ab oratione incipiēda & finienda. t.4.p.2.f.496.c.2.B

Menſis Sacerdotum lectio ſcripturarum diuinarum miſcenda. t.2,p.2.f.280.D

Meſtruoſæ an licitum Eccleſiam ingredi. t.3.p.1.ſ.1.fol.357.c.1.F. tempore menſtrui à communione non arcendæ. ſ.1.fol. 357.c.2.A

Menſuris iniuſtis vtentium crimen, t.3. p.1.ſ.2.f.294.c.1.D.

Menteſa quæ, tom.2.p.2.folio 221.ca. 1.C.

Mercatus diebus feſtiuis prohibendus, t.4.p.2.f.167.c.2.E.

Meretricibus quæ habitatio permittenda, t.4.p.1.f.304.c.2.D. eas in cauponis & diuerſoriis alens interdicti pœna afficiendus, t.4.p,2.f.544.c.1.F. in cauponis, diuerſoriis & ganeis non ferendæ f.544.ca.1.E. certo amictu ab honeſtis matronis diſcernendæ, f.386.c.1.E.

Meretricibus omnis gemmarum, auri, argenti & ſerici vſus interdicendus, f.386. c.1.F. proprius, extra quem iis pernoctare, non liceat, locus aſſignandus. ibid.E.

Merita ſanctorum Dona Dei ſunt. t.1.p. 1.f.734.c.1.B.

Meſſalianitæ hæretici damnantur, t.1.p. 2.ſ.309.c.1.E.

Metenſe Concilium ad reformandos mores fidelium tempore Arnulphi regis celebratum, t.3.p.2.f.115.c.2.D. qui interfuerint ibidem, cauſæ Concilii, F. & f.117. c.1.B. conſtitutio de decimis à ſolo ſacerdote & in quem vſum recipiendis f.116.c.1. B. de vitando ſacerdoti mulierum quarumcunque conſortio D. de non comedendo cum Iudæis. F. de priuatis aliquot peccatoribus, excommunicatis c.2. de habentibus cum huiuſmodi communionem. F.

Metenſis Synodus in Gallia anno Domini 594. in cauſa Ægidii Rhemenſis Epiſcopi, qui ob crimen læſæ Maieſtatis in ea depoſitus eſt celebrata, t.2.p.2.f.300.ca.1. F. caſſatur, t.3.p.1.ſ.2.f.414.c.1.D.

Metenſe Concilium quo Imperator Ludouicus ab Ebbone Rhemenſi Archiepiſcopo iniuſte excommunicatus & ingreſſu Eccleſiæ interdictus abſoluitur. Anno Domini 835. ſub Gregorio IV. t.3.p.1.ſ.2.f. 313.c.1.C.

Metenſe Conciliabulum in quo regnũ Galliæ à Ludouico ſucceſſore ad Carolum tyrannice translatum eſt, habitum anno 869. tempore Hadriani Papæ II. t.3.p.1.ſ.2. f.829.c.2.F. Cauſa Conciliabuli, ibidem Acta f.830.A.

Metenſe Conciliabulum in cauſa repudii Theutpergæ Reginæ à Lothario Rege facti anno Domini 863. habitum, t.3.p.1.ſ. 2.fol.559.c.1.A. occaſio & tempus conciliabuli, ibid.B.C. Qui interfuerint, ibid. acta.D. reprobatur in Concilio Romano, t.3.p.1.ſ.2.f.559.c.1.E. vide etiam f.509.c.2. C. & ſeq.

Methodii Cõſtantinop. Patriarchæ laus t.3.p.1.ſ.2.f.697.c.2.A.

Methodius Archiepiſcop. fidem orthodoxam profitetur, t.3.p.2.f.75.c.2.D.

Metropolitani vnde dicti, t.4.p.1.f.371. c.1.F.

Metropolitanus quis & quomodo & à quo iudicandus, t.1.p.1.f.73.c.1.A.B.

Metropolitani munus quod tom.2.p.2. f.540.c.2.F.

Metropolitani quorum debeat curam gerere, t.3.p.1.ſ.2.f.397.ca.2.E. intra metropolitico cauſas audire non poteſt, tom. 3.p.2.f.574.c.1.F. ſine eius conſenſu nihil præſumendum ab Epiſcopis, & ordinatio facta nulla, t.2.p.2.f.241.B. Primati ſubditus eſt, t.1.p.1.f.73.c.1.A. à quo ordinandus, t.2.p.2.f.27.c.2.E. à quibus eligendus ibidem. qualiter dum ordinatus fuerit placitum ſuis confinitimis de caſtè & ſobriè viuendo facere debeat, f.532.c.2.F. ſine conſilio Epiſcoporum nihil aget extra propriam diœceſin. tom.1.p.1.f.129.c.1.F. non niſi vnus vnius prouinciæ, fol.736.c. 1.F. æger qualiter ab Epiſcopis viſitandus, tom.4.p.1.f.558.c.1.D. quotannis prouinciale Concilium habebit, tom.2.p.1.fol. 773.c.1.E. t.2.p.2.f.27.c.2.C. pœna eius ſi intra biennium non conuocet, emanentium ſine rationabili cauſa pœna ibidem.

Metropolitarum eccleſiaſtica miniſteria ſuffraganeis non committenda, tom.3. p.1.ſ.2.f.677.c.1.B.

Metropolitani anniuerſarium tota prouincia quotannis celebrandum, t.4.p.2.f. 576.c.1.E.

Metropolitanus niſi infra tres aut 5. ad ſummum menſes ad fidem exponendam & pallium recipiendum Romam miſerit, dignitate priuetur, tom.1.p.1.folio 512. ca.2.C.

de Metropolitanis per imperiales literas inſtitutis aut diuiſis Chalcedonenſis Concilii ſententia t.2.p.1.f.328.C. plura vide Epiſcopus.

Metrophanes à Conſtantino & patribus Nicænis ſalutatur. t.1.p.1.f.349.ca.1. B. prædicit diem obitus ſui & qui ſibi ſucceſſuri ſint, ibid.F. moritur annorum 117. ibid.c.2.D.

Metus gehennæ vtilis, t.4.p.2.fol.291. c.1.C.

Meyddeburgum cum ciuitatibus Saxoniæ maritimis Huſſitis fauet, t.4.p.1.f.220. c.2.F.

Mezentius, vel vt alii Mezzetius Siciliæ regnum inuadit & occiditur, t.2.p.2.f.542. c.1.B.

Michael Imperator qualis fuerit, tom. 3.p.1.ſ.2.f.268.c.2. E. occaſione à Theodoro velut Orthodoxus commendetur, ſ. 2.fol.259.c.1.C. dona ad D. Petrum Romam miſſa ſ.2.f.411.c.2.A. ad Nicolaum Papam I. miſſa epiſtola plena contumeliis ſ.2.f.459.ca.1.C. eius refutationem vide in Epiſtola IX. Nicolai Papæ. laicos iubet ſtolis ſacerdotalibus in deciſum dignitatis pontificiæ luſitare, ſ.2.fol.668.ca.2.F. à Barda patricio homine inceſtuoſo ſeducitur ſ.2.fol.688. alias 698.D.E. Matrem & ſorores tondere inuitas iubet. F. Ignatium Cõſtantinop. quod tondere eas nollet, in exilium mittit, f.689. alias 699.B. Theophilum contra Ignatium & Photium Patriarcham conſtituit. f.697.A.B.

ad S. Mamatis ædem fœde mactatur, f. 711.c.2.C.

Michaelis Palæologi Græcorum Imperatoris fidei profeſſio Gregorio X. cum omnimoda obſeruantia tranſmiſſa, t.3.p. 2.f.743.c.1.& 2. eius in reducendis Græcis ad vnionem Eccleſiæ Catholicæ Latinæ ſtudium, f.754.c.1.B.

Michael Alexandrinus Patriarcha vicarium ſuum ad VIII. Synodum deſtinat, tom.3.p.1.ſ.2.folio 665.c.1. approbat decreta Concilii & Papæ Romani, fol. 666.c.1.D.

Michael patriarcha Conſtantinopolitanus à legatis ſedis apoſtolicæ excommunicatur, tom.3.p.2.fol.207.ca.1.C. inſidias molitur legatis, D. ſeditionem contra Imperatorem excitat. E. ob falſatam legatorum chartam Imperatori inuiſus vna cum amicis aula eiicitur ibidem eius & ſociorum errores, f.207.c.2.B.

Mileuitanum Concilium I. generale ſub Innocentio Papa I. anno Chriſti 402. habitum, tom.1.p.1.fol.630. ca.1.E. Locus & acta ibid. F. & ſeq. Tempus fol.630. c.2. C.D.

Mileuitana Concilia duo, vnum anno 402. alterum anno 416. habita in vnum confuſa ſunt & qua occaſione, tom.1. p.1.fol.630.ca.2. C.D. decreta legatio. f.632.

Mileuitanum Concilium II. contra Pelagium & Cœleſtium ſub Innocentio Papa I. à 60. Epiſcopis anno Domini 416. celebratum, tom.1.p.1.fol.704. ca.A. Acta Concilii folio 709.ca.2.C. Tempus. Ibidem E. Mileuitana Concilia duo in vnum conflata, tom.1.p.1.f. 709.ca.2.D. Canones qui & quot editi, ibidem. E. tituli canonum, fol.704.ca. 1.B. Canones ipſi folio 704.ca.2.& ſeq. Epiſtolæ Concilii ad Innocentium Papam binæ, tom.1.p.1.fol.706.c.1.F.& f.707. c.1.B.

Militia an & quæ in Concilio Nicæno canone 12. vetita, tom.1.p.1.fol.297. c.2.E.

Militiæ cingulum cur Chriſtiani ſoliti abiicere, t.1.p.1.f.297.c.2.E.

Militum Chriſtianorum diſciplina & vita quæ & qualis eſſe debeat, t.4.p.2.f.561 c.1.D.E.& ſeq.

Militans poſt baptiſmum ad necandos fideles diaconus eſſe non poteſt, t.1.p.1.f. 508.c.1.B.

Millenarii qui dicti, t.2.p.2.f.560.ca.1. B. hæreſis antiqua quæ t.1.p.1.folio 514. c.1.D.

Mimi & eorum ſpectacula vetiti, t.3.p. 1.ſ.1.f.244.A.

Mindenſis Epiſcopatus initia, tom.3.p. 1.ſ.1.f.435.c.2.F. vnde dictus & quis primus eius Epiſcopus, f.436.c.1.C.

Minoritarum primorum inſtitutum & mores, t.3.p.2.f.563.c.1.C.D. ſimul cum Dominicanis exorti, f.563.ca.2.B. cur Fratres minores appellati f.563.ca.2.C. vide plura Franciſcani. & Prouinciales.

Miniſtrare non oportet altari aut in Eccleſia Clericos amictos palliis & præcinctos lumbis t.1.p.1.f.735.c.2.D.

Miniſter Eccleſiæ nihil rerum eius poteſt alienare ſine conſenſu Epiſcopi pœna ſi fecerit vide Abbas plura vide Eccleſiæ & Clerici.

Miraculum non eſt cuius ratio in promptu eſt, t.1.p.2.f.390.c.1.D.

Miraculorum narratio ſufficiens teſtimonium eſt miſſionis, t.4.p.1.fol.379.c.1. A. & ſeq.

Miraculoſe in bellis ſæpius adiuti Hebræi, t.1.p.2.f.518.c.1.B.C.

Miracula Antichriſti pſeudomiracula, t.4.p.1.f.379.c.1.E.

Miſeni legati Apoſtolici qui Acacio communicarat periurium & excuſatio in Concilio Romano coram Gelaſio Papa

tactar. 2.p. 1.f. 503. c.3.B. C. & ſeq. Abſolutio,f.504.c.2. E. ob communicationem cum Acacio excommunicatus ad mentem redit. f.505.c.1.F.

Miſſæ Ethymologia & vocis antiquitas, t.3.p. 1. f. 1.f. 279. c.2. D. Significationes, ibid.t.4.p.1.f. 359. c.1. E. ſacrificii inſtitutio,t.4.p.2.f.324.c.2. A eſt verum ac proprium ſacrificium.f.325.c.1.E. qui negat ſacroſanctum eſſe & propitiatorium, hæreticus eſt. Senon: Conc. f.156.c.1. A. & ſeq.

Miſſæ ſacrificium à Domino ordinatur, tom. 1. p:1.fol.5. Y. in eo corpus & ſanguis Domini conficitur,f.57.c. 1. D. ſacrificium munda oblatio eſt, t. 4.p.2.f. 324.c. 2. B. Eſt vere propitiatorium, C. f. 325. ca. 1.F. Soli Deo offertur f.324.c. 2. E. in honorem tamen & memoriam ſimul Sanctorum ibidem, f.325.c.2. A. quando cœperit eſſe paſſionis dominicæ cõmemoratiuum, t. 1. p.1. f. 55. c.1.F. in ea Sanctorum commemoratio quando & cur adhiberi cœpta, f. 163. c. 2. A. C. fit commemoratio viuorum & mortuorum, t. 2.p.2. f.541.c. 2. D.

Miſſæ canon iacet purus & ſanctus, t. 4. p.2.f.324.c.2. E.

Miſſæ D. Iacobi Apoſtoli & fratris Domini mentio & conſuetudo, tom. 3.p.1, ſ.1. f.239. E.

in Miſſæ ſacrificio qualis panis capiendus pro materia, tom. 3.p. 1. ſ. 1. folio 322. c.1.C.

Miſſæ ſacrificii etiam vbi ſacerdos ſolus communicat, vtilitas tom. 4.p. 2.fol. 325.c. 1. A.

Miſſæ ſacrificium cum precibus ab Eccleſia inſtitutis fructuoſius eſt, quam ſola applicatio f. 555. ca. 2. E. compenſari tamen deuotione celebrantis aut fieri curantis poteſt, aut ſuffragiis Sancti. ibidem ſacrificio incruento cruenti virtus communicatur & applicatur nobis, fol. 570. ca. 2. A.

in Miſſa panis & vinum aqua mixtum conſecranda ſunt, tom. 1. p. 1. folio. 57. c.1.E. iuxta D. Iacobi & aliorum apoſtolicam conſtitutionem t. 3.p.1. ſ.1.f. 239. C.E. ſecus faciens olim deponendus erat, ſ. 1. f. 240. A. paſſio Domini miſcenda eſt t.1.p.1. f.57.c.1.D.

Miſſæ & veſperæ ſolennes ab Epiſcopo celebrandæ qualiter populo ſignificandæ, t.4.p.2.f.556.c.1.D.

Miſſæ publicæ & ſolemnes qualiter celebrandę t.3.p.2.f. 663.c.1.B. t. 4.p.2. f. 215. ca. 2. C. & ſeq. quibus cæremoniis loco tempore ordine, habitu & geſtu t. 4.p. 2. f. 271.c. E.& ſeq.

Miſſa quo tempore, loco geſtu, modo celebranda. f. 369.c.2.E.F.& ſeq.

Miſſa ſolennis quo tempore modo & habitu ab Epiſcopo aliiſque miniſtris celebranda, f. 381. c. 2.

Miſſa cum calcaribus vel cultellis non canenda, t.3.p. 1.ſ.2.f.371. c.1.A. ſolemnem ſi Epiſcopus celebret, canonici & in dignitate conſtituti quo modo amiciendi, fol. 456 c.1. D.

Miſſa ſumma deuotione celebranda & legenda, tom. 4. p. 2. folio 178. c.1. D.F. c. 2. D.

Miſſæ ſacrificio paſſio Domini miſcenda eſt, t.1.p.1.f.57. D.

Miſſam celebranti miniſtrans clericus eo tempore nec horas canonicas nec aliud quidpiam de libro leget. t.4.p.2.f.555.ca. 2. F. in ſuperpelliceo inſeruiet, fol. 455. ca. 2. B.

ante Miſſam hymnum Angelicum Gloria in excelſis cani à quo conſtitutum t. 1. p.1.f.63.c.1. B.

Miſſa in ſolenni ſi quando Epiſcopus præſens ſit, quo modo Gloria in excelſis, & Symbolum dicendum tom. 4. p. 2. folio 456.c. 1. C.

Miſſæ in celebratione quæ obſeruanda & vitanda t. 4.p.2.f.325.c. 2.C.& ſeq.

Miſſa ſine licentia Epiſcopi nullo loco aut tempore celebranda, tom.1.p. 1. f. 38. c. 2. B. E.

Miſſas nullus celebrare ante tentet, quam bene à præfecto cæremoniarum inſtructus ſit, tom. 4. p. 2. folio 570. ca. 2. F. confeſſio præmittenda, fol. 260. ca. 1. D.

Miſſam ante manus impoſitionem in presbyterii collatione celebrans à Sacerdotio in perpetuum arcetur, & à diaconatu biennium ſuſpenditur, t.3.p. 2. f. 574. c. 1. D. 651. ca. 2. A. debitas dicere negligens qua ratione mulctãdus & mulcta quo conuertenda, folio. 403. ca. 1. F. fol. 454. c.2. E.

Miſſæ in officio publico præfatio, Oratio Dominica, Euangelium & Epiſtola integre canenda t.4.p.2.f. 272. c.1. A.

Miſſæ ad celebrationem qui non admittendi, t. 4.p. 2.fol.365.c. C.D. à ieiunis celebranda, t.1.p.1.f.575.c.2. D. t. 2.p. 2.f393..E.f.396.c.1.E. tom.3.p.1.ſ.1. folio 238. F.

in Miſſa clericum poſt acceptum cibum ſtare olim illicitum, t. 2.p. 2. folio 296. c. 1. B. non celebret illiteratus, tom. 1.p.1.f.101. c. 2. A.

Miſſam ante Sacerdotium celebrans non poteſt ad ſacerdotium promoueri, t. 3.p.2.f.574.c.1.D.

Miſſa nec ignotus aut vagus aut publice criminoſus Sacerdos t. 4.p. 2.f.325.ca. 2. E. vide Clerici vagi, nec is qui poſt gallicantum bibit, t.3.p.2.f.177, c.1. C.

Miſſas conuentuales dicere negligentium pœnæ. t.4.p.2. f. 403.c.1. F.

Miſſam ex officio celebrare obligatus alias pro celebratione eleemoſynas acceptare non debet, t.4.p.2.f. 455.c.1.B

Miſſa in ſolennitatibus quando inchoanda, t.2 .p.2.f. 28. c. 2.E.

Miſſæ officium inceptum inperfectum non relinquendum, t.1.p.1.fol. 75. c. 2. D. t. 2.p.2: f.393. E. tom. 3.p. 1.ſ.1.fol. 379. ca. 1. D.

Miſſa cur quotidie celebranda, t. 4.p. 1. f. 358. ca. 1. B.& ſeq. quotidiana celebratio Eccleſiæ neceſſaria eſt, f.358. c.2. E. quibus ratiunculis improbarint Huſſitæ, f. 358.c.1. E.c.2. B. & ſeq.

Miſſæ ſtatis diebus celebrandæ, t.4.p.2. f. 454.c.1.B. nec intermittendæ ibidem. A. quoties ab Epiſcopo, curatis, aliiſque Sacerdotibus dicendæ, f.370. ca.2.C. plures vno die celebrare an licitum, t. 3.p.1. ſ.1.f. 280. ca. 1.B. quibus & quot caſibus id licitum ibid. D. quando & qualiter id liceat t.4.p.2.f.248. c.1.D. an antiquitus permiſſum ſit. t.3 p.1.ſ.1.f.280.c.1.E. plures ab vno eodem die extra neceſſitatem non celebranda t. 1.p.1.f.64. c.2. F. t. 3.p.2. f. 441.c. 2. D. f. 788. c. 1. D. f.817.c. 24.F.f. 993.c.2. A.4.F.p.2.f.365.c. 2.E.

Miſſæ plures in vno altari vna die olim non celebrandæ, tom. 2. p. 2.fol. 295.ca. 2. E.

Miſſæ ob nullam neceſſitatem plures ab eodem vna die niſi in Natiuitate Chriſti celebrandæ t. 4.p. 2. f. 533. ca. 1. B. à quo id conſtitutum, t.1.p.1.f. 65. c. 1. A. & quare, ibid. quid eæ deſignent. f.65.c.1. B.

Miſſa nocte natalis Domini celebranda t.1.p.1.f.63.c. 2.D. t.4.p. 2.f. 457.c.1. A. abſentes mulctandi, ibid. à Teleſphoro papa conſtitutum, t.1.p.1.f. 63. c. 1. B. quare t. 1.p.1.f. 64.c.2.D.

Miſſæ non plures eidem committendæ quam commode celebrare poſſint, t.4.p.2. f.453. c. 2. D. E.

Miſſæ vt debitis diebus & horis fiant quo modo prouidendum, t. 4.p.2.f. 454. c 2.C.D. & f. 570.

Miſſam quando celebrare dę die licitum. t.1.p.1.f.64.c.1.D.

nullæ ſub Concione celebrandæ in eodem templo. t.4 p.2.f.248. c,1. D. f, 260. c. 2. A, f.365.c.2. E. nec ante auroram, nec poſt meridiem, ibid. ante ſolis ortum, excepta Natiuitate Domini, non canendæ, t. 3.p. 1. ſ.2.f. 370. c. 2. E. ſolemnes quibus feſtis celebrandæ t. 4. p. 2.f. 455. ca. 2. F. & ſeq. ordinariæ Dominicis diebus celebrandæ f. 179. c.1. A. parochialis die feſto qua hora celebrandæ f. 454. c. 1. E. F.

Miſſa ante horam diei tertiam an celebranda tom. 1.p.1.f. 63.c.2. E. vide annotata tom. 1. p. 1. f. 65. c. 1. F. diebus feſtis ante tertiam horam non canenda, folio 555. ca. 1. D.

Miſſam celebrare quibuſdam & qualibus locis concedi poſſit, tom. 4.p. 2.f. 366. c. 1. A. in altari & loco ſibi deſignatis celebranda, f.454.c.1. D. non niſi in Deo dicatis locis dicenda t.2.p.1.f.635.c.2.C. t.1.p.1. f. 255.c.2. F. t.3.p.2.f. 116.c. 2. B. non in priuatis domib. ſine conſenſu Epiſcopi t.3.p.1. ſ.1. fol.239. C. t. 4.p. 2.f. 365.ca. 2. F. nec in oratoriis priuatis 162. c.2. D. fol. 453.c.2.B. in locis incongruis v. g. in hortis & domibus priuatis celębrantis pœna t. 3.p. 1. ſ. 2.f. 293. c.1. A iuri celebrare quando licitum, ſ. 2 f.293. ca.1.B.C. in Monialium Eccleſia à Sacerdote ſæculari ſine conſenſu ordinarii non dicenda t. 4.p.2.f. 403.c.1.E. extra Eccleſiam ſine licentia Epiſcopi non canenda t.3. p.1. ſ.2.f.370.c 2. F.

Miſſam nemo ſolus celebret vel cantet, t. 3.p.1.ſ. 2.f.201.c.2.D. f.293.ca.1.1.E. niſi duobus ſecum ad minimum præſentibus, t.1.p.1.f.75.c.2.E. t.4.p.2. folio 260. c.1.C. priuata ad minus coram vno & quali celebranda, f. 271.c.2.E.

Miſſæ gratis celebrandæ, tom.3.p. 2.fol. 817.c.2.E.

Miſſam pro pecunia celebrans anno ab officio ſit ſuſpenſus, f. 817.c.2. F. ex officio celebrare obligatus alias pro celebratione eleemoſynas non acceptet, t. 4.p. 2. f. 455. c.1.

Miſſa non vulgari lingua celebranda, t. 4.p.2.f. 325.c. 1. C.

Miſſæ nullæ ſub concione eodem in templo celebrandæ, t. 4.p. 2. fol. 248. ca. 1. D.

In Miſſa ſub leuatione campana pulſandum tom.3.p. 2. folio 442. ca. 1. A.

post

Digitized by Google

Poſt orationem Dominicam non ſtatim communicandum, t.2. p.2.f.350. A.

Miſſæ in ſacrificio certi ab Eccleſia præſcripti ritus & ceremoniæ adhibendæ, t. 4. p.2.f.324.c.2.F. ſunt ij pii & ſancti, fol.325. ca.2. A.

Miſſa ſine lumine, alba, ſtola, felonio & caſula non canenda, t.3.p.1.ſ. 2. f. 370.c. 2. E. ſine luminibus non celebranda, t.3.p. 2.f.1004.c.1. F. qualiter canenda, t. 4.p.1. f. 52. c. in omnibus canendum ter ſanctus, t.1.f. 464. c.1. C. ſub elenatione nec voce nec organo canendum t. 4.p.2.f 272. c.1.B. campana ſignum dandum, t. 3.p. 2. f. 442. c.1. A. t. 4.p 2.f. 403. ca. 2. B. publica dum cantatur priuatæ non legendæ, t. 4.p.2.fol. 272.c. 1 B.

Miſſam celebranti ſi ægritudo accidat, alius ſubſtituendus qui ſacrificium expleat t. 2.p.2.f.393.c. 1.D.

Miſſæ conuentualis ſacrum non omittendum. t.4.p.2.f.420.c.2.B.

Miſſa pro Regibus militantibus offerri ſolita, t.2.p.2. fol.532. c.2.E. f. 540.c.2.D.

Miſſæ & litaniæ pro incolumitate Regis celebrandæ, t.3.p. 1.ſ.2.f.188.c.1. A.

Miſſas pro defunctis celebrari antiqua conſuetudo, t.2.p. 2. f. 237. c. 2. F. fol.541. ca. 1. F. pro defunctis inſtitutam aut promulgatam pro viuis celebrantis pæna grauis & quæ t. 3.p.1.ſ.1.f 329.c. 2. F.

Miſſam pro defuncto patre quotidianam fundari petit Dux Burgundiæ, t. 4 p.1. f.155.c. 2.E.f.156.c. 1. A.

Miſſæ à defunctis fundatæ ſi vel nimis multæ in eadem ſint Eccleſia, vel nimis parui prouentus, qualiter ab Epiſcopo reducendæ, t.4.p.2. f.555.c. 2.D.

Miſſæ pro ſtudentibus ſemel in ſeptimana celebranda, tom. 3. p. 2. fol. 798. c. 1. C. pro ſupplicio affectis an & quando celebrandæ, t.3. p. 1. ſ. 2. fol.376.c.1. D. ab Epiſcopis quotidie pro ſtatu Chriſtianæ reip. celebrandæ, t. 3.p. 1. ſ.2.f. 380. c.1.C. plures contra hæreſes inſtitutæ, t. 4. p. 1. f. 358. c.1. C.

in Miſſa nomina eorum pro quibus ſacrificium offertur, recitari ſolita, t. 2.p.2.f. 556. c. 2. F.

Miſſæ ad ſacrificium diebus dominicis & feſtis audiendum populus ſæpius admonendus, t. 4.p. 2.f. 3.c. 2. C. quo habitu geſtu & deuotione audienda, 260.c.2. D. f. 366.c. 2. B. ſingulis diebus Dom. & feſtis audienda f. 194. ca. 2. F. ex ea ante finem non diſcedendum, f.195.c.1.D. f. 248. ca. 1. A. t.3.p. 2. f. 788. ca. 1. F. nec ante benedictionem, t. 2.p. 1.f.556. C. 2.D. & ſ. 562. ca. 2. B. t.3.p.1.ſ.2.f.571. c. 2. B. & f. 560. c. 1. D. & ſeq.

Miſſæ ſub ſacrificio quæ vitanda, t. 4. p. 1. f. 325.c. 2. F. in ſua quisque parochia audiat, t. 3.p. 2.f. 131.c.2.C.D.

in Miſſa pro defunctis orandum, t.3.p.1. ſ. 2.f. 195.c. 1. D.

ad Miſſarum ſolennia nemo præſumat cum baculo introire, ſ. 1.fol. 379. c.1. C.

Miſſæ tempore obambulantes qualiter coercendi t. 4.p. 2. fol. 248. ca. 1. B. non tantū ab ocioſis confabulationibus ſed etiam à cogitationibus abſtinendum, t. 3.p. 1.ſ.2.f. 191. c. 2. A.

Miſſam auditurus populus quid à Parocho monendus, tom. 4. p. 2. fol. 420. c. 2.F. f.195.c. 1.F.

Miſſæ partes populo explicandæ, t. 4. p. 2.f. 325. c. 1. C. de Miſſa canones Concilii Tridentini ibidem E.

Miſſa notorii concubinarii non audienda. t.3. p. 2.f. 224.c.1. F. f. 246.c.2. E.

Miſſa à nullo die Dominica negligenda t. 3.p.1.ſ.2.f.371.c.2. B.

Miſſa omni die dominica Laicis audienda t.2.p.1.f. 560.c.1. D. E. & ſeq.

Miſſæ peculiares qualiter vetitæ conc. Salegunſtadiano t. 3.p.2.f.177.c.2.B.

Sine Miſſa nulla baſilica dedicanda eſt, t.1.p.1.f. 54.c.2.F.

Miſſali Romano Pii V. iuſſu éditam vtendum, t.4.p. 2.f.455.c. 1. F.

Miſſio concionatoris quam neceſſaria vide Concionator, ordinaria ſi tollatur quæ ſequantur inconuenientia, t. 4. p. 1.f. 353. c. 2. F. ad prædicandum non requiri quomodo probare conentur Huſſitæ. fol. 351.c. 1. E. & ſeq. qualis iuxta eos ſufficiat. f. 378.c.2.F. eius ſufficiens ſignum non ſunt ſola opera bona, f. 379. ca. 2. B. & ſeq. ſed miraculorum patratio, ibid. c. 1. A. & ſeq. per inſtinctum Spiritus quomodo probanda. f. 351. ca. 1. F. quomodo diuina eſſe cognoſcatur, ibid. c.2. F. immediata à ſpiritu S. per miracula vel ſcripturas probanda eſt f. 352 c. 1. D.

Miſſus quis & quomodo dicatur, t. 1.p. 2. f.337.c.2.A. D.

Mitti verbum quomodo dicatur t. 1.p.2. f. 95.c.2. B.

Mixtarabi qui & vnde appellati, t. 2. p. 2.f. 310. c. 1. F.

Morbo regio laborantes an deuitandi, t. 3. p.1.ſ.1.f. 374.c.2. D.

Modius canonicus quid, t.2.p.2.f.298. c. 2. E.

Mœchi pœnitentes recipiendi, t. 1. p. 1. f. 124.c. 1. E.

Mœchati cum infideli pœnitentia, t. 3.p.1. ſ.1.f.357.c. 2. C.

Moguntina Eccleſia à Zacharia Papa Metropolitana conſtituitur, & certam prouinciam aſſignatam capit, t. 3.p. 1. ſ.1. fol. 375.c.1. C.

Moguntiæ deſcriptio, t.3. p. 1.ſ.2.f. 202. c.2. C.

Moguntina Concilia quot ſub Benedicto papa VIII habita, t.3. p. 2. f. 181.c. c. B.

Moguntiacum Concilium I. ſub Richolpho Archiepiſcopo celebratum anno 813. tempore Leonis III. t. 3.p. 1.ſ. 2. f. 197. c.2. B. cauſa tempus & acta Concilii, f. 202. c.2.B. præfatio & conſeſſus, f.197. ca. 2. C. & ſeq. ſtatuta Concilii per capita 56. f. 198. c. 1. D.

Moguntinum Concilium I. ſub Rabano Archiepiſcopo pro iuribus & immunitatibus Eccleſiaſticis anno 847. tempore Leonis IV. celebratum, t.3 p 1.ſ.2. f. 372.c. 1. B. occaſio Concilii, f.376.c. 2. E. Epiſtola Rabani Archiepiſcopi, ad Imper. Ludouicum, f.372. ca. 1. B. capitula 31. f. 373. & ſeq.

Moguntinum Concilium II. ſub Rabano Archiepiſcopi contra Godeſcalcum hæreticum anno Domini 848. tempore Leonis Papæ IV. celebratum, tom. 3. p. 1. ſ.2. f.377.c.1. C. Acta Concilii quæ Ibidem Qui & quales Epiſcopi Concilio interfuerint c. 2. B. quæ Godeſcalci hæreſes, fol. 377. ca. 2. C. E. quo tempore Concilium habitum ſit, f.378.c.2. D.

Moguntinum Concilium III. ſub Rabano Archiepiſcopo anno 852. tempore Leonis Papæ IV. celebratum, t. 3.p.1.ſ.2. fol. 384. ca. 2. F. Cauſa Concilii quæ ibid.

Moguntinum Concilium tempore Caroli Archiepiſcopi anno Domini 857. ſub Ludouico Imperatore & Benedicto III. habitum, tom. 3. p. 1. ſ. 2.f. 409.c. 2.E. Locum tempus & cauſa Concilii, fol. 409. c. 2. E.

Moguntiacenſis Concilii prouinc. pro reformatione diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſub Stephano VI. Archiepiſcopo Mogunt. Luitberto, anno 888. celebrati ſtatuta de precibus pro Auguſtis in Eccleſia aſſidue fundendis, t. 3.p. 2.fol.111. & f. 112. c. 1. de Regis officio, F. & ſeq. de Epiſcopi in Eccleſia ſua iure f. 113. c.1. B. C. De Eccleſiaſticorum bonorum & perſonarum inuaſoribus, D. F. c. 2. E. de loco vbi Miſſarum ſolemnia celebranda. c.2. C. de mulierum cum Clerico habitatione vitanda D. de Clerici damnatione F. de decimis f. 114. c. 1. D. F. ca.2. E. de alterius parochiano non retinendo aut ordinando, C. de Sacerdotis interfectore. D. de Clericorum cælibatu, c.3. B. de precariis iniuſte factis, D. de adulteris. f.115.c.1. B. de pace ſeruenda. D. de monaſteriis E. de viduis non facile velandis. F.

Moguntinum Concilium in cauſa Ottonis Comitis ab Hamerſtein anno M.XXIII, celebratum, t. 3.p. 2.f.181.c. 1. D cauſa & locus Concilii. ibid.

Moguntinum Concilium 142. Epiſcoporum contra Simoniacam labem cleri anno 1049. tempore Leonis Papæ VIII. vulgo. IX. celebratum, t. 3.p. 2.f. 215. c. 2. C. tempus & acta Concili, ibid. præſidet Apoſtolicus. D. qui interfuerint. D.

Moguntinum Concilium I. auctoritate Sigfridi I. in cauſa Henrici IV. Regis Bertam vxorem repudiantis anno 1069. habitum. t. 3. p. 2. fol. 249. c. 2. A. qua ex cauſa indictum, B. C. acta Concilii D. E.

Moguntinum Concilium II. in cauſa Caroli Conſtantienſis Epiſcopi ſacrilegi & Simoniæ à clericis ſuis accuſati tempore Alexandri. II. habitum, tom. 3. p. 2. fol. 250. ca. 1. C. cauſa & acta Concilii. D.

Moguntinum Concilium anno 1075. celebratum in quo Romanæ Synodi decretum contra concubinarios iuſſu Gregorii papæ promulgatum eſt, t.3.p.2.f.395. c. 1. F. à quo hæc Synodus indicta, ibidem, acta Concilii, c.2. A.

Moguntinum Conciliabulum quo ſchiſmatico Gregorio depoſito iuſtè Guibertum ſurrogatum eſſe declararūt, anno 1085. habitum, t.3.p.2.f.406. c.1.B. qui interfuerint, ibid. C.

Moguntinum Concilium, quo Henricus IV. rex Germaniæ à Clemente III. pſeudopapa coronatus imperio priuatur, habitum anno MCV. tempore Paſchalis Papæ II. t. 3.p.2.f. 439.c.1.F. locus cauſa & acta Concilii, ibid. & ſeq.

Moguntinum Concilium in cauſa Brunonis Argentinenſis Epiſc. an. MCXXXI. tempore Innocentii Papæ II. celebratum, t.3.p.2.f. 484.

Moguntinum Concilium, quæ cauſa Templariorum iuſſu Pontificis tractata eſt habitum anno 1310. t.3.p.2.f.767.c.2.B. occaſio Concilii.C.

Moguntini concilii prouincialis ſtatuta concilio Auguſtano rata eſſe iubentur, t.4.p.2.f.241.c.2.B.

Moguntinum Concilium Diæceſanum à Sebaſtiano Archiepiſcopo in cauſa fidei & morum anno 1549. congregatum, t.4.p.2.fol.251.ca.1.A. quando inchoatum ibidem, eius præfatio, folio 252. ca.1.A.

Moguntini Concilii ſub Sebaſtiano Archiep. Cõgregati doctrina de SS. Trinitate, creatione mundi, lapſu hominis, fol. 253.c.1. de peccato originali, redemptione per Chriſtum facta, Iuſtificatione impii, c.2. de bonis operibus, obſeruatione mandatorum Dei, vera libertate Chriſtiana, & ſingulorum ſacramentorum adminiſtratione & ceremoniis, f.254.c.1.& 2. ac ſeq. de communione vnius ſpeciei, f.256.c.2.E. de extrema vnctione, f.257.c.1.A. Ordine B. Matrimonio D. de cæremoniis, ca.2.F. de vſu imaginum, f.258.c.1.C. de reliquiis Sanctorum. E. de peregrinationibus. F. Inuocatione Sanctorum purgatorio, ieiunio. c.2. de concionibus & concionatoribus f. 259.c.1.& 2. de horis canonicis & miſſæ celebratione, f.260.ca.1.& 2. de libris ſacris pluralitate beneficiorum, & ſtudiis reſtaurandis, f.261. de beneficiorum collatione, clericorum vita & moribus, f.262.& 263. de decimis ibid. de Eccleſiaſticorum immunitate, ſtatibus & officiis, f.264. conſtitutiones de promouendis ad ſacros ordines, f.265.c.1. de honore prælatorum, ca.2.C. de domicellaribus canonicis non ſ[illegible]e recipiendis, E. de Iuramenti exactione reſtringenda, f.266.ca.1.B. de Eccleſia rebuſque Eccleſiæ curandis ibid.& ſeq. de Simonia vitanda, c.2.D. de Parochorum officio & competentiis. F.& ſeq. de Clericis peregrinis, ſacellanis nobilium, magiſtris Scholarum, teſtamentis & Mercatu diebus feſtis prohibendo, fol.267.ca.1.& 2. de libris imprimendis, Clericorum percuſſoribus, Sortilegis, concubinariis, excommunicatis, f.268.c.1.& 2.

Moiſis angelum ſe habere iactauit quidam Baſileæ, t.4.p.2.f.357.c.1.C.

Moiſes martyr ſub Decio t.1.p.1.f.112.c.2.B.f.113.c.1.A.D.

Moiſes & Maximus à Fabiano nominati Confeſſores qui, t.1.p.1.f.95.c.2.A.

Monarchia inter regimina optima, t.4.p.1.f.741.c.1.D.& ſeq.

Monaſticæ vitæ virtutes, t.1.p.2.f.10.c.1.B.& ſeq. antiquitas, t.2.p.2.fol.288 ca.2.C. quando cœperit t.4.p.2.f.202.c.1.D. ab Apoſtolis fundata t.3.p.1.ſ.2.f.347.c.1.C. ab Athanaſio in occidentalem Eccleſiam introducitur, t.1.p.1.f.419.c.1.B. diſciplinæ ſtatis tribus præcipue conſeruatur, cõmuni victu ſufficiente, regulæ obſeruantia, & ſacramentorum frequenti vſu, t.4.p.2.f.587.c.2.D.& qualiter hæc curanda E.& ſeq. regulæ ſæpius religioſis prælegendæ, f.588.ca.2.D. ad eam non niſi bene examinati ſuſcipiendi, t.202.c.1.E. nemo ante decennium admittendus t.3.p.1.ſ.1.f.241.E.

Monaſticæ vitæ in infantia traditi à parentibus an poſt pubertatis annis egredi poſſint, t.3.p.1.ſ.1.f.344.c.1.C.f.594.c.1.C.

Monaſticus ordo laicorum curæ & poteſtati non committendus, t.3.p.1.ſ.2.fol. 347.ca.1.C. plura vide Religioſus ſtatus.

Monaſteria ſecularibus non inhabitanda t.3.p.1.ſ.2 f.321.c.1.C. religioſorum & religioſarum vbi & qualiter ædificanda, t.4.p.2.f.392.c.2.D.E. qualiter conſtruenda & cuſtodienda, t.3.p.1 ſ.2.f.20.c.1.E. non ſine Epiſcop. conſenſu fundanda & conſtruenda t.2.p.1.f.327.A.f.555.c.2.E.t.4.p.2.f.340.c.2.A.

In Monaſteriis animarum curam habentibus qui ſubſint immediate Epiſcopo, t.4.p.2.f.341.c.2.A.

Monaſteria quæ generalibus capitulis aut Epiſcopis non ſubſunt, niſi ad congregationem ſe redigant, à Metropolitano viſitanda & corrigenda, f.341.c.1.B.

Monaſteria quæ ordinum ſuorum capitibus ſubſunt ſub viſitatione commendatorum non comprehenſa f.342.c.1.F. quomodo viſitanda ibidem. E.

Monaſteria ſæcularium non fiant diuerſoria t.3.p.1.ſ.1.f.311.c.2 B.

Monaſteria in communes domos aut diuerſoria commutantium damnatio, ſ.1.f. 705 B. ſemel Deo conſecrata ſemper monaſteria maneant, ſ.1 f.243.F. non conuellenda ſed manutenenda, t.2.p.2.f.328.C. nullo prætextu à ſecularibus moleſtanda, t.4.p.2.f.273.c.1.F. ab aduocatis non grauanda, t.3.p.2.f.968.c.1.C. profanantes magno ſupplicio digni ſunt.t.3.p.1.ſ.2.fol. 106.c.2.B.

Monaſteriorum diſciplina ad eum Epiſcopum pertinet, in cuius ſunt territorio, t.2.p.1,f.632.c.1.F. ſingula inſtructorem ſpiritualem & prædicatorem habere debent, t.4.p.2.f.202.c.2.E.F.

Monaſteriorum præfectis quæ curanda t.4.p.2.f.587.c.2. D.E.& ſeq. Pater qualis conſtituendus, t.2.p.2.f.501.ca.1.E. ſuperiores & officiales per vota ſecreta eligendi, t.4.p.2.f.340.c.2.E.

de Monaſterio alieno ſuſceptus nec præpoſitus Monaſterii, nec clericus ordinandus, t.1.p.1.f.771.C.

Monaſteriis laicos velut magiſtros & Abbates præfici abominatio eſt coram Deo, t.3.p.1.ſ.2.f.347.c.2.C.

in Monaſteriis Monachorum etiã Carthuſianorum lectio theologica inſtituenda, t.4.p.2.f.568.c.2.D.

Monaſteria monialium S. ſedi Apoſtolicæ immediate ſubiecta ab Epiſcopis gubernanda, t.4.p.2.f.341.ca.1.E. qualiter à ſuperioribus adminiſtranda, f.390.ca.1.f. 165.c.2.C. quæ, quales, quot & qualiter ad habitum admittendæ, f.390.c.2.A.& ſeq. procuratores & miniſtri quales eſſe debeant & quomodo viuere, f.395.c.1.E.F.

Monaſteriis duobus eadem non præficienda abbatiſſa. f.341.c.1.A.

Monaſteria ſanctimonialium prædonum incurſibus obnoxia ad vrbes reducenda f.340.c.2.E.

Monaſterium nulla mulier ſola adeat, t.2.p.2.ſ.f.228.c.1.B.

in Monaſteriis virorum nulla mulier dormire permittatur, nec vir in monaſteriis Virginum, t.3.p.1.ſ.1.f.243.D.

Monaſteria Virginum longius à monaſteriis monachorum collocanda, t.2.p.1.f. 555.c.2.F.

Monaſteria Monachorum & Monialium non coniungenda, tom.3.p.1.ſ.1.f. 707.B.

Monaſteriorum religioſorum porticus quas ingredi mulieri liceat & quas non t.4.p.2.f.481.c.2.E.

in Monaſterio eodem monachi & monachæ non habitent, tom,3.p.1.ſ.1.fol. 707.B.

Monaſteriis bona immobilia permiſſa, t.4.p.2.f.340.c.1.F.

Monaſteriis in ingreſſu filiorum aut filiarum loco dotis aſſignata, monaſterio manebunt vt Deo conſecrata, ſiue filii maneant, ſiue non, tom.3.p.1.ſ.2.fol. 107.c.1.F.

Monaſteriis ex bonis nouitii nihil ante profeſſionem tribuendum, t.4.p.2.f.341. c.2.F. tribuentium & recipientium pœnæ, ibidem.

Monaſterio donata mancipia abbati non licet manu mittere, t.2.p.1.fol.557. ca.1.A.

de Monaſteriorum villis cellis aut bonis nec Epiſcopus nec ſæcularis quidquam minuere præſumat, tom.2.p.2.folio 303. c.2.C.

Monaſteria perſonis non vltra quam ſuſtentari poſſint aggrauanda, t.4.p.2.fol. 340.c.2.A.

Monaſteria in allodium dari religionis eſt euerſio, tom.3.p.1.ſ.2.folio 350.ca. 2.F.

Monaſteriorum in viciniis qui non ferendi, t.4.p.2.f.392.c.2.E.

Monaſteriorum conſeruatoribus quãtum exemptio patrocinari debeat, t.3.p.2. f.997.c.1.C.

Monaſterii S. Martini in Gallia priuilegium & exemptio, tom.2.p.2.f.542.ca.2. C.D.

Monaſterii S. Fœlicitatis. Item S. Petri in Anglia à rege fundati priuilegia, vide Priuileg.

Monaſteria vide Cænobia. Religioſi. Regulares.

Monachi nomen recens, rei antiquæ inditum, t.2.p.2.f.288.c.2.C.

Monachi tempore Dionyſii & Apoſtolorum in Eccleſia fuerunt, t.4.p.1.f.391. ca.2.D.

Monachorum & monialium habitus & mores, t.1.p.1.f.363.c.2. E. ſtudia & actiones t.2.p.1.f.327.A. habitus & vita t.3.p. 1.ſ.1.f.367.c.2.F.

Monachus nemo ſine licentia fiat Epiſcopi, t.1.p.1.f.334.c.1.B. cur id olim ibid. c.1.2.

Monachum aut paterna deuotio aut propria fecit profeſſio, t.2.p.2.fol.354.A. neutri ad mundum reuerti licitum, ibid. t.3.p.1.ſ.2.f.594.c.2.D.

Monachi & Clerici diſcrimen, t.3.p.1.ſ. 2.f.236.c.1.C.

Monachi cur ab Africanis deriſi, t.1.p.1. f.373.

Monachi olim palliati, tom.1.p.1.f.373. ca.1.E.

Monachorum in Eccleſiis vicariis quantum tribuendum ſit, tom.3.p.2.folio 629. c.1.D.

Digitized by Google

In Monachis ad clerum promouendis quæ requirantur t.2.p.1.f.478.c.1.D.

Monachus ſine commendatitiis ſui Abbatis in diæceſi non ferendus, t.3.p.2.f.413.c.2.F.

Monachorum & Monacharum conſtitutiones ſine muneribus faciendæ, t.3.p.1.f.2.f.107.c.1.E.

Monachi ſuo Epiſcopo ſubiecti ſint, t.2.p.1.f.327.A.

Monachis an committendum populi regimen, t.3.p.2.f.417.c.2.B.

Monachi quomodo viuere debeant, t.4.p.2.f.214.c.2.A.

Monachorum opera quæ, t.2.p.2.f.260.c.2.B.

Monachis quæ præcepta ſpecialiter, & quæ generaliter omnibus Chriſtianis ſeruanda, t.3.p.1.f.2.f.245.c.1.B. & ſeq. non regulariter viuentes per alterius ordinis inſtitutionem puniendi, tom.3.p.2.f.570.c.1.E.

Monachorum in Scotia diſciplinæ vigor t.2.p.2.f.531.c.2.A.B. eorum mores & vita. ibid.

Monachi ipſi veſtimenta ſua lauent, t.3.p.1.f.2.f.261.c.1.A.

de Monachorum ſomno, t.3.p.1.f.2.f.261.c.1.B. de monachorum eſu & potu f.2.f.261.c.1.D. & ſeq.

de Monachorum correptione, f.2.f.261.c.2.A. ieiunio. C. veſtitu. D. lotione pedum, f.262.c.1.A. ſeruitore & lectore, f.262.c.1.D.E. de profeſſione nouitiorum, c.2.A. de monachorum labore refectorio ſcholis, ieiunio, &c. 2.f.260. vſque ad f.266.

Monachis volatilia nec intra nec extra monaſterium niſi ægritudinis cauſa comedenda, f.2.f.261.c.2.D.E. & ſeq.

de Monachorum diſciplina & correptione, f.2.f.264.c.1.E. & ſeq.

Monachis non euagandum, t.2.p.1.fol.556.c.1.E.t.3.p.1.f.2.fol.321.c.1.F. extra clauſtrum ſine licentia proprii abbatis non egrediantur, t.3.p.2.f.152.c.2.B. ad communionem non recipiendi t.2.p.1.f.420.c.2.A. contumaces aut vagabundi quomodo coercendus. 562.c.1.F. ad aliud monaſterium migrantes ſine abbatis ſui permiſſu non ſuſcipiendi f.555.c.2.F. de monaſterio non migrent. t.3.p.1.f.2.f.107.c.2.C.

Monachi ad ſecularia placita non veniant, t.3.p.1.f.2.f.199.c.1.F. non licet eſſe defenſores cauſarum t.2.p.2.f.260.c.2.A. nullius forenſis negotii ſuſceptor aut executor ſit, t.2.p.1.f.616.F. alios accuſare an poſſint t.1.p.2.f.644.c.1.D.

Monachi in accuſatione abbatum ſuorum admittendi, expenſis etiam monaſterii, t.3.p.2.f.644.c.1.B.

Monacho ſolitarius habere cellulas quando licitum, tom.2.p.1.folio 421.ca.2.E. nouæ cellulæ ſine Epiſcopi notitia non faciendæ, f.557.c.1.B.f.562.c.2.A. vxorem ducere nullo modo poteſt, t.1.p.1.f.611.c.2.B.t.2.p.2.f.296.c.1.C. ad nuptias, tranſeuntis pœna, t.2.p.1.fol.328.F.

Monachi ad nuptias aut ad ſeculum tranſiens reuocatus in monaſterio pœnitentiæ deputetur, tom.2.p.2.folio 354.C.

Monachus ſi vxorem duxerit, etiam iudicis auxilio ab ea ſeparandus, folio 228.ca.1.A.

Monachi votum Continentiæ non ſeruans à monaſteriorum cætu & Eccleſiarum conuentibus ſeparandus, t.1.p.1.f.558.ca.1.D.

Monachi fornicationis conuicti pœna, t.3.p.1.f.1.f.242.F. ſi pellici ſe vel vxori poſt poſſeſſionem ſociet, nunquam Eccleſiaſtici gradus officium ſortiatur, t.2.p.1.f.562.c.2.A. mulierem permittentis ſuum monaſterium ingredi pœna, t.2.p.2.f.296.c.1.D. ſine gratiarum actione & reuerentia cum mulieribus cibum non capiat, t.3.p.1.f.2.f.107.c.2.D. qualiter cum moniali loqui poſſit, t.3.p.1.f.1.f.707.B. cum monacha ſeorſim non comedat, f.2.f.107.ca.2.B.

cum Monachis eadem in domo milites nec dormiant nec comedant, t.3.p.2.fol.437.c.2.D.

Monacho filios de baptiſmo ſuſcipere illicitum, t.2.p.2.f.296.c.1.D.t.3.p.2.f.437.c.2.D.

Monachus apoſtata qui tractandus, t.3.p.2.f.126.c.1.C.

Monachis iuriſprudentiæ & medicinæ ſtudium omnino interdicendum, t.3.p.2.f.487.c.2.C.

Monachi non ordinandi ſine Abbatis teſtimonio, t.2.p.1.f.555.c.2.F.

Monachos ſub pretio aut cum datione recipientis pœna, t.3.p.1.f.1.f.706.E. vide plura Religio & Religioſi.

Monachus inuitus in monaſterium voto ſynodaliter abſoluitur, t.3.p.2.fol.452.ca.2.C.

Monachus de monaſterio ſine conſulto aut præſentia Epiſcopi aut vicarii eius non eiiciendus, t.3.p.1.f.2.f.352.c.2.A.

Monachi in clauſtro ſe percutientes Abbatis diſciplinæ ſuſcipiendi, t.3.p.2.f.601.c.1.B.

Monachis proprietas omnis vitanda, t.3.p.1.f.2.f.374.c.2.F. non tenebunt villas vel Eccleſias ad Firmam, t.3.p.2.fol.437.c.2.D.f.570.c.1.D.

Monachorum Conſtantinop. ob damnatum Neſtorium iubilus, t.1.p.2.f.289.c.2.& ſeq.

Monachorum ex oriente à Conſtantino Copronymo fugatorum ingens multitudo Romam confluit, t.3.p.1.f.1.fol.399.c.2.F.

Monachorum Armeniæ pro Neſtoriana hæreſi conatus, t.2.p.2.f.182.c.1.& 2.

pro Monachis regulæ. 80. à complutibus Abbatibus in Concilio Aquiſgranenſi editæ, & quæ illæ, t.3.p.1.f.2.f.260.c.2.E. & ſeq. vſque ad f.266.

Monachorum nouæ Lauræ hæreſes, t.2.p.2.f.43.

Monachi Scythæ vide Scythæ monachi.

Monachi plura vide Religioſi.

Monialium monaſteria qualiter ædificata eſſe debeant, t.4.p.2.f.482.c.1.A.B. & ſeq. qualiter ianuis firmanda & claudenda ibid. & ſeq. qualis feneſtellæ per quas confitentur & communicant, f.481.c.1.F. & ſeq. quis numerus in monaſteriis collocandus, t.4.p.2.f.388.c.2.C.

Monialium diſciplina reſtauranda & ſeruanda t.4.p.2.f.388.c.2.A.

Monialium ſuperiores & officiales quæ & quomodo eligendæ, t.4.p.2.f.388.c.2.F. & ſeq. monaſteria quomodo ab officialibus adminiſtranda, f.390.ca.1.& præced. non præficiendæ matres nouitiæ, t.3.p.1.f.2.f.291.c.1.C. Præfectæ ſeu ſuperioris officia, t.4.p.2.f.389.c.1.E. & ſeq. f.389.c.2.C.D. quid iis vetitum, f.390.c.1.D.E. monaſteria monacharum adminiſtratione gubernandæ, t.2.p.2.f.328.D. Patres ſpirituales quales eſſe debeant & quæ eis ſeruanda. f.328.D.E. præficiendus prius bene probandus, t.1.p.1.f.590.c.2.C. præpoſiti ſumptuoſi abrogandi, t.4.p.2.f.203.c.2.A.

Monialium nouitiatus qualis inſtituendus, t.4.p.2.f.589.c.1.B.D.

qualiter viſitandus, t.4.p.2.f.589.c.1.F.

Monialis portaria non niſi ætate matura eligenda, t.3.p.1.f.2.f.196.c.2.E.

Monialium conuentus quales & quid in iis diſcendum, t.1.p.1.f.342.c.1.B.

Monialium in monaſteriis qui libri & à qua ſeruandi t.4.p.2.f.589.c.2.E.F.

Monialibus nec licitum ſcribere ſecreto literas, nec ad ſe miſſas aperire, ſine ſuperioris conſenſu, t.4.p.2.f.393.c.2.F. contra agentium pœnæ ibidem nihil ſine ſcitu præfectæ ſcribendum, f.546.c.1.B. nec atramentarium nec calamus in cella aut loco priuato habendus nec libri niſi quos Epiſcopus velit permittendi. C.

Monialium confeſſio, t.3.p.2.f.704.ca.2.C. ſingulis menſibus confitendum & communicandum, t.4.p.2.f.341.c.1.E. confeſſarii quales eſſe debeant, fol.395.c.1.D. qualiter cum iis colloqui, f.395.c.1.D.f.588 c.2.F. confeſſarius extraordinatius f.427.c.2.B. præter ordinarium confeſſorem alius extraordinarius bis aut ter in anno concedendus, f.341.c.1.F.f.595.c.1.C. etiam alteri quam ſuo patri confiteri concedendum, f.203.c.1.B. earum Concionatoribus confeſſoribus & viſitatoribus quomodo cum iis agendum & viuendum ſit, f.394.c.2.C.& ſeq. Confeſſarii Sacerdotes & miniſtri ab iis nullum munus nec publico, nec priuato nomine capient. f.484.c.1.B.

Moniales in ſcripto profeſſionem Sacerdoti offerant, t.2.p.2.f.520.B.

Moniales nec ſæcularibus ſe negotiis miſcebunt, nec aliorum bona in monaſteriis ſuis ſeruabunt, t.4.p.2.f.483.c.21.E.

Moniales laboribus & quibus exercendæ, t.4.p.2.f.483.c.2.A.

Monialium vita & in cultu diuino officia quæ, & qualiter agenda, t.4.p.f.391.c.1.F. & ſeq. nulla à choro excuſanda fol.588.ca.2.E.

Monialiũ veſtitus qualis, t.2.p.2.f.520.c.1.C.t.3.p.2.f.478.c.1.B.t.4.p.2.f.391.c.2.F. conſecranda quo habitu præſentari debeat t.1.p.1.f.589.c.1.A. habitum ſuſceptura ſub anathemate ante profeſſionem nihil mutuo dabit aut accipiet, t.4.p.2,f.409.c.2.C. habitus ante confirmationis ſacramentum non induendus, ſi breui is aſſumendus ſit, f.427.c.2.A.

Monialem vitam affectans puella anno integro in ſeculari, qua intrat, veſte permaneat, t.2.p.2.f.39.c.2.E. triennio vero, vbi non eſt clauſura, ibidem. ſuſcepta puella quando & quomodo veſtienda habitu religioſo, t.4.p.2.f.390.c.2.E.F.

quomodo quando & qualiter ad profeſſionem admittenda, f.391.c.1.B. & ſeq.

Digitized by Google

incarnationis & paſſionis impugnator quando exterit. tom.1.p.1.f.63.c.1.C. ſæpe relapſus excommunicatur. fol. 76.cap. 1.C

Marci Papæ vita. tom.1.p.1.fol.381.c. 2.C. quo tempore pontifex factus, ibidem F. Quamdiu ſederit. fol.382.c.1.C. acta & ordinationes eius. fol.381.c.2.C.&f.c. 1.D.&ſeq.

Marc⁹ Epheſin⁹ Metropolita pro Græcis in Conc.Ferrarienſi diſputat.t.4.p.1.f.428 & ſeqq. folijs.

Marcus Epheſius ſolus ex Græcis in Concilio Florentino præſentibus proceſſionem Spiritus ſanctus ex Patre & Filio non agnoſcit. fol.594.B. f.599. B.

Marci Eugenici Epheſij Metropolitæ libelli contra Synodum Florentinam ſcripti inſignis refutatio per Ioſephum Methonenſem Epiſcopum in Græcia. folio 667. & ſeq. alia eiuſdem per Gregorium Hieromonachum miraculis clarum. t.4.p.1. 691.E

Marci Eugenici Epheſij Metropolitæ calumniæ in Patres Concilij Florentini. fol.667.E. Ioſephi Methonenſis Epiſcopi de eo iudicium. ibidem. F.f.668.F.& ſeq. morbo comitiali ſæpius exagitatus. fol.668.cap.1.D. qua intentione ad Concilium Floren. venerit. E. & ſeq. qualis extiterit. fol.672.B.fol.673.B.fol.681.D. qualiter in Patres Concilij mendax & calumnioſus. fol.682.D. item in ipſum Patriarcham ſuum. folio 689. A. Latinorum Patrum in Concilio Florent. eruditionem certamen detrectat. f.669.A. cur diſputare deſierit. fol.672.B. fol.673.B. fol.679.F. quare libros Latinorum corruptos eſſe calumniatus fuerit. f.975.C.& ſeq. quam ob cauſam congreſſibus valedixerit. f.680.A.D.& ſeq. ſæpius ad diſputandum nequicquam citatur. fol.680.F. f.682.G.

Marcus Eugenicus Epheſius Metropolita ob calumniandi libidinem ſibi ipſi totus contrariatur. fol.716.F. eius in Latinam Eccleſiam inſignis calumnia. fol.716. A. fol.722.B.C. poſt Synodum Florentinam Cōſtantinopoli à Bartholomæo de Florentia publica iterum concertatione de proceſſione Spiritus ſancti conuictus mœrore animi expirat. f.732.c.1.B

Marci Epheſij mendacia de Synodo Conſtantinop. VIII. à Ioanne VIII. abrogata. t.3.p.1.ſ.2.fol.814.c.2.E.& ſeq. refutatio. f.815.c.1.A

Marianus & Baſſus accuſatores Sixti Papæ III. damnantur. tom.1.part.2.fol. 489.F

Marianus Scotus corruptus circa fabulam de Papiſſa. tom.3.p.1.ſ.2.fol.402.c. 1.C

Marini I. perperam Martinus II. dicti vita. tom.3.p.2.folio 103.c.2.B. eius patria, annus pontificatus, geſta ante & in pontificatu. B.C. Photij acta omnia damnat. D. Formoſum Portuenſem Epiſcopum reſtituit. E. Anglorum ſcholam Romæ tributo liberat. F. cur Marinus dicendus. fol.104.c.1.A. eius obitus & tempus pontificatus. B

Marinæ Papæ I. quæ à Baſilio Imperatore obiecta. f.107.c.2.C.D.

Marinus Papa I. contra Baſilium Imp. à ſucceſſore Stephano Papa defenditur. t.3. p.2.ſ.2.f.779.c.2.D

Marinus Papa I. acerrimus defenſor octauæ Synodi. t.3.p.2.f.108.c.1.A

Marinus II. Papa perperam Martinus III. dictus, quis & quando pōtifex factus. t.3.p.2.f.144.c.1.B. res ab eo geſtæ. ibid obitus.C.

Marinus Arelatenſis Epiſcopus. t.1.p.1. f.212.c.1.C.

Marini Romanæ Eccleſiæ presbyteri damnatio qualis. tom.3.part.2.fol.136.c. 2.C.

Marinus Cartocciolus Apoſtolicus protonotarius Ducis Mediolanenſis in Concil. Lateranenſi orator. tom.4.p.2.f.61.c. 2.F.

B. Maria Virgo an Epheſi habitarit. t.1. p.2.f.477.c.2.B

Mariæ Virginis patrocinium implorandum. t.3.p.2.f.270.c.1.A

B. Mariæ Virginis interceſſio in primitiua Eccleſia vſurpari ſolita. t.2.p.1.fol.607 c.1.E.

D. Mariæ Virginis panegyris inſignis. t.1.p.2.f.6.

B. Mariæ Virginis laudes. t.3.p.2.f.519. c.2.B.

In B. Mariam blaſphemiæ Copronymi. t.3.p.1.ſ.1.f.453.

Maria Virgo ab omni originali & actuali peccato immunis extitit. tom.4.p.1.f.80. c.1.D.

B. Mariam Virginem dicere in peccato conceptam eſſe an hæreticum ſit. tom.4. p.1.f.744.c.1.B. ſed videantur notæ.f.745. c.1.C.

Maria virgo ante & poſt partum. t.1.p.1. f.560.c.2.A.B.& ſeq. t.1.p.2.f.382.f.383. & ſeq. tom.3.p.1.fol.518.c.2.A

B. Maria non tantum Chriſtipara ſed & verè non abuſiuè Deipara. tom.1.p.2.f.11. c.2. fol.13.c.2.C.f.15.c.2.E. fol.31.c.2.F. fol.44.cap.1.F. & à folio 46. ad 49. cur & quomodo. fol.155.c.2.C.& t.2.p.1.folio 376.c.1.D. id neganti, anathema. t.1.p.2. fol.155.c.2.F.t.2. fol.193. vſque ad fol.198. tom.2.p.1.fol.250.c.1.A.

B. Mariam ſi quis non confiteatur veram Dei genitricem ſanctam, ſemperque virginem immaculatam ante & poſt partum, anathema. tom.1.p.2.fol.155.c.2.F. tom.2.part.2.115.c.2.D. folio.473.c. 2.D.

B. Maria Virgo quando obierit. t.1.p.1. f.3.c.2.F. in eius obitu omnes Apoſtoli cōgregati. ibid. E.

Maritum ſuum interficiens mulier in monaſterium detrudenda. tom.1.p.f.198. c.1.E.

Maronitarū Patriarcha Leoni X. obedientiam præſtat. tom.4.part.2.fol.111.c. 2.A.

Marozia cum mariti fratre inceſtum committit. tom.3.part.2.folio 142.c. 1.F.

Marſilij Patauini peſtilens hæreſis. t.4. p.2.f.148.c.1.F.

S. Martialis eleuatio facta. t.3.p.2.f.184. c.2.A.

S. Martialis virum inter Confeſſores vel Apoſtolos recenſendus. fol.183.c.1.& 2. & ſeq.

Martialis Lemouicenſis Epiſcopi eleuatio corporis quando facta. tom.3.p.2.f.182 c.1.A.

Martialis Aſturicenſis Epiſcopus in Concilio damnatus & depoſitus ob idololatriam. tom.1.p.1.f.139.c.2.E.fol.140. c.2.F.

S. Martinus quare cum Ithacianis excommunicatis communicarit. tom.1.p.1. folio.564.c.1.B. communionem tamen ſubſcriptione firmare ab Angelo diſſuadetur. ibid.C. obitus. f.608.c.1.B. eius receptionis feſtum quod. tom.2.p.1.fol.445 ca.1.C. ad eius reliquias plures ſanati. tom.2.p.2.f.203.c.2.C. eius vigiliæ obſeruari vetitæ. f.295.c.2.D.

Martini Papæ I. vita. tom.2.p.2.fol.397 ca.2.B. eius cum monothelitis acta. ibidem. C.D. quando Pontificatum adeptus ſit. fol.398.ca.E. defenditur contra calumnias Magdeburgenſium. ibidem.F. quamdiu ſederit. c.2.A. ob quas calumnias captus & relegatus ſit. ibidem.B. quæ paſſus fuerit. fol.398.ca.2.C.D. miraculis claruit. ibid.F. quamdiu ſedes poſt eum vacarit. c.2.p.2.f.399.c.1.B. Epiſtolæ eius. ibid. & ſeq.

Martini Papæ I. Epiſtolæ de his quæ Romæ, Conſtantinopoli, & in itinere ac carceribus paſſus fuerit. t.2.p.2.f.411.c.2. C. vſque ad f.415.c.2.

Martini Papæ I. oratio ad Lateranenſem Synodum anno 642. habita qua oſtendit per hæreſin monothelitarum myſterium incarnationis euerti, & contra eorum principes ex S. Scriptura Catholicum dogma confirmat, & argumenta contraria refutat. f.416.c.2.C.& ſeq.

Martini Papæ II. vulgo IV. patria & electio. tom.3.p.2.f.759.c.1.D. acta. ibid. obitus. F.

Martini Papæ III. vulgo. V. vita. t.3.p. 2.f.961.c.1. eius electio & acta. ibid. A. & ſeq. obitus.F.

Martini Papæ V. electio & coronatio. f.941.c.C.D

Martini Papæ V. electi qualiter inſtituta. f.938.c.1.& ſeq.f.941.c.1.C. electioni qui ex ſingulis nationibus interfuerint deputati electores. fol.940.c.1.C. à Sigiſmundo Imperatore & Friderico Brandeburgico eius equi frenum tenentibus proceſſionaliter deducitur. f.941.D.E.c.1. eius conſtitutiones in Concilio Conſtantienſi factæ. f.942.c.1.& 2.

Martinus Polonus à quo corruptus ſit. t.3.p.1.ſ.2.f.402.c.2.C

S. Martinus Dumienſis Epiſcopus quis. t.2.p.2.fol.113.c.1.F. quæ eius ſcripta. ibid. c.2.F

Martinus ex Dumienſi Abbate Bracarenſis Epiſcopus factus. fol.236.ca.1.F capitulorum Liber ex Synodis Orientalibus collectorum. tom.2.p.2.fol.238.c. 1.E.

Martinus Moguntinenſis Epiſcopus. tom.1.p.1.fol.448.c.2.F

Martinus Lutherus quibus parentibus natus cur & quando hæreſiarcha factus. t.4.p.2.fol.134.c.1.D. à Leone X. excommunicatus. E. eius dogmata. f.148.c.2.D. olim in antiquis hæreticis ſæpius damnata. E

Martinus Lutherus reſuſcitat hæreſes damnatas Manichæi. fol.147.c.1.F. Aërij. ca.2.E. Vigilantij. 148.c.1.C. Waldenſium.D.

Martinus Lutherus ſæpe à Leone X.

oblato ſaluo conductu citatus nunquam comparauit. fol.136.c.2.D.E.
Martini Lutheri hæreſes primæ à Leone X.damnatæ. f.135.c.1.&2. libri à Leone X. & doctrina damnatur. f.136.c.2.C.& ſeq.
Martini Lutheri præclara effecta. f.139. c.2.F.
Martini impietas ex fructibus nota. f. 140.c.1.E
Martini Lutheri in Academias Chriſtianas conuitia.f.141.c.1.A. eius & Brentij Catechiſmi ab Heidelbergenſibus proſcripti. f.339.c.1.A
Martyr & Confeſſor quis dicebatur. t.2. 361.F
Martyris & Confeſſoris nomina quot modis ſumantur. f.361.c.1.D
Martyres non cenſendi qui ex aliqua inſania aut errore ſe præcipitant, aut non tempore ac fine competenti. t.1.p.1.f.456. c.2.E. eorum pœna. ibid.
Martyrem qui colit, Deum ipſum colit t.3.p.1.ſ.2.f.41.c.1.D
Martyr lingua reſecta miraculoſe locutus. tom.2. par.1. fol.445. c.2.F. folio 446. ca.1. A.
Martyres veri cenſendi, qui à ſchiſmaticis pro vnitate Eccleſiæ conſeruanda trucidantur. t.2.p.1.f.511.c.1.D. non vero qui confringentes idola ibidem occiſi. t.1. p.1.f.196.E.
Martyres hæreticorum Pſeudomartyres. t.1.p.1. fol.245. can.34.
Martyrum Concilia quæ. tom.1. p.1.fol. 504.c.1.E
ad Martyrum confeſſiones conuentus & miniſteria fieri ſolita contemnentibus anathema. t.1.p.1.f.370.can.20.
Martyrum natalicia in quadrageſima non ſeruanda. tom. 1. part.1. folio 246.canon.51.
Martyrum confictæ hiſtoriæ igni tradendæ. t.3.p.1.ſ.1.f.246.C
ad Martyrium non vltro ingerendum. t.1.p.1.f.190.c.1.C.&c.2.D.E.
Martyrium pro conuentus Chriſtiani loco aliquando capitur. tom.1. p.1.f.249. c.2.E
Martyrium pecunia redimere an licitum. tom.1. p.1. fol.190. c.2.F. . fol. 200. c.1.C.
Martyrij redemptio Sacerdotibus in Concilio Eliberitano an interdicta. f. 200 c.1.D
Martyrologium Romanum à mendis à Felice Papa III. emendatum. t.2. p.1. fol. 446.c.1.E
Maſſalianorum hæreſes quæ. tom.1.p.1. fol.591.ca.2. F. condemnantur, t.1.p.2.fol. 481.c.2.E
Maſcezil Eccleſiæ immunitatem violans Deo vindice pœnas luit. t.1.p.1. f.595. c.2.C
Maſculorum concubitores qua pœna afficiendi. tom.3. par.1. ſ. 1. folio 321. ca. 1. F.
Maternus Agrippinenſis Epiſcopus. t. 1. p.1.fol.212.c.1.C. f.223.c.2.C
Matricularij qui & vnde dicti. t.2. p.2.f. 297.c.1.D
Matiſcona quæ & qualis ciuitas. t. 2. p. 2.f.264.c.1.D.&ſeq.
Matiſconenſis comitatus Duci Burgundiæ tranſportandus. tom. 4. par.1. fol. 156.c.1.D
Matiſconenſe Concilium I. ſub Pelagio II. anno 582. celebratum. tom.2.par. 2. fol.263.c.1.C. cauſa Concilij. folio 264. ca. 2. C. qui Epiſcopi interfuerint. folio 264.ca.1.F. tempus Concilij. fol. 265. ca. 1.A.
Matiſconenſe Concilium II. anno 588. ſub Pelagio II. celebratum, prouinciale. tom.2. p. 2. folio 266.ca.2.A. cauſa Concilij. tom. 2. par.2. fol.270.c.1.C. cur generale appelletur. ibidem. D. Geſta Concilij. fol. 270. c. 1. E. & ſeq. quando habitum fuerit. fol. 270. ca. 2. D. quot Epiſcopi interfuerint. ibidem A. qui. fol. 269.c.1.
Matiſconenſe Concilium III. pro regula Columbani anno 617. ſub Bonifacio V. celebratum. tom. 2. p. 2. folio 324. ca.1. F. cauſa Concilij & acta. ibidem & ſeq.
Matris filium occidentis pœnitentia. t. 1.p.1.f.198.c.1.F
Matrimonium quid. tom. 4. p.1. f. 615. c.1.A
Matrimonium eſt verum legis nouæ Sacramentum. Senon.Conc.t.4.p.2.f.155. c.2.E. & f.332.c.1.A
Matrimonium à Chriſto inſtitutum. f. 331.c.2.F. f.332.c.1.B.
Matrimonium quanta cum grauitate & honeſtate ſuſcipiendum. f.167. c.2.F.
Matrimonium an à Siricio Papa pollutio vocetur. t.1.p.1. f.559.c.2.B
eo Matrimonio iunctos qui ſaluari poſſe negarint. fol.172. ca.1.E. eius Sacramentum damnantes ſunt hæretici. t. 3. p.2.f.488.c.2.E
Matrimonium qui hæreſiarchæ damnarint. t.1.p.1.f.372.c.1.B
Matrimonij ſtatus non anteponendus virginitati tom.4. p.2. f.332.c.1.F. eius triplex bonum. t.4.p.1.f.615. c.1.B.
Matrimonium gratiam confert. t.4.p.2. f.331.c.2.F.f.332.c.1.B. veterib. connubijs gratia præſtat. f.332. c.1.A
Matrimonij cauſa efficiens. tom.4.p.1.f. 615.c.1.A
Matrimonium in ſponſalibus verbis de præſenti contrahendum. t.4.p.2.f.543. c.2.C.D.
Matrimonium ſine conſenſu vtriuſq; nullum. t.3.p.1.ſ.2.f.549.c.1.B
Matrimonialis contractus quomodo celebrandus. t.3.p.2 f.997.c.2.D
Matrimonium quando & vbi. t.4.p.2. f. 425.c.1.B. in eius contractione annulus digito annulari ſiniſtræ manus ſponſæ induendus. f.481.c.1.F
Matrimonium contrahentes prius confiteantur. f 442.c.1.B. & SS. Euchariſtiam ſumant. tom.4.p.2.f.333.c.1.A
Matrimonia clandeſtina ſine parocho aut parochi licentia abſque duobus teſtibus contracta, nulla. tom.4.p.2.f.332.c.2. D.E. nec ſponſalium quidem vim habet. fol.543.c.2.D. quomodo id intelligatur, f.561.c.1.C
Matrimonia clandeſtina vetita. tom.3. p.2.f.972.c.1.D.f.1005. an & quando valida. tom.3.p.2.f.644.c.1.F. Eccleſia ſemper deteſtata eſt. tom.4. part.2. f.332.B. à contrahentibus publicata olim valida. t.3. p.2.f.573.c.1.F. talia contrahentes qualiter punienda. to.4.p.2.fol.250.c.1. A. t. 3. p.2.f.972.c.1.B. contrahentes, conſulentes aut ijs intereſſentes ipſo facto excommunicati. tom.3.p.2.f.442.c.1.A. t.4.p.2. f.168.c.1.A. tom.4.p.1. fol. 748. c.1.F Vide clandeſtina, non minus quam ſex perſonæ fide dignæ de vicinia aut parochia interſint & quales. t.3. p.2.fol.997. c.2.D.
Matrimonia non niſi in Eccleſia ſeu facie Eccleſiæ corã presbytero cõtrahendam & benedicenda. t.4. p.2.f.197.c.2.C·f.218 c.2.A. fol. 332. c.3,D. cur? fol.257.c.2.A tom.3.p.2.fol. 972.c.1.D. coram quo Sacerdote. tom. 4. part. 2. folio 425. ca.1. C.
Matriomonia ante copulationem prius publicanda. tom. 3. part. 2. folio 789. ca. 2.D.
Matrimonia ſine præuia trina proclamatione coram paſtore. tom. 4. p. 2. fol. 218.ca.2. B. fol.250. c.1. C.D. fol.332. c. 2.C.
Matrimonij proclamationes quando faciendæ. fol.386.c.1. C.
Matrimonij proclamationes non facile Epiſcopo remittendæ. folio. 481. ca.1.E. quando omitti poſſint. fol.332.c.2.D.E.
Matrimonij proclamationes non remittendæ niſi ob cauſas in Conc. Trident. allegatas. fol.543.c.1. F. præſente Epiſcopo à nullo earum remiſſio alio petenda. f. 543.c.2.A
Matrimonij ante proclamationem cõſenſus ſponſi & ſponſæ inquiratur. f. 481. c.1. F.
Matrimonium ſi duobus menſib. poſt proclamationes ineundum ſit, proclamatio renouanda erit. f.543.c.2.A
Matrimonij in Sacramento quid contrahentes à Parocho ante proclamationem monendi. tom. 4. p.2.f.197.c.1. C. & ſeq. f.218.c.2.B. f.543.c.2.B. de quibus examinati à parocho debeant. fol.561.c.1. D.E. & ſeq.
Matrimonij circa denunciationem & contractionem quid parocho inquirendum. f. 424.c.2.D.E.&ſeq.
Matrimonium à parocho loci & non à proprio contrahentium parocho factum, irritum eſt. fol.344.c.1.A. ſi ſecus voluntate proprij parochi fiat, id in librum eſt referendum. f.386.c.1.B
Matrimonium ſolenne ſecundum præiudicat clandeſtino primo. t.3. p.2.f.566. c.1.F
Matrimonium ſine inſtrumentis muſicis in templo contrahendum. t.4.p.2. fol. 403.c.1.A
in Matrimonio contrahendo qui ritus antiquitus ſeruati. tom.1.p.1.f.591.c.2.A.B quomodo & à quibus vxor in primitiua Eccleſ. petenda & ducenda erat, f. 52. c.1. A.B. nunc omnia ludicra, vt pulſus ſponſi &c. omittenda. t.4.p.2. f.197.c.2.F
Matrimonij ſolemnitas certis temporibus recte prohibita. t.4.p.2. f.332. c.2.A. & quibus. f.333.c.2.F.
Matrimonium inter quas perſonas vetitum. tom.3.p.2. f.566.c.1. fol. 667. c.2.E. ab inuita & reclamante contractū an teneat, tom.3. part. 2. fol. 647. ca.1.B. cum vagantibus non facile contrahendum. t. 4.p.2.fol. 333. ca.2 C. nec cum peregrinis abſque teſtimonio legitimo, fol. 197. c.2. D. ab ordinatis vel caſtitatem ſolemniter

Digitized by Google

incarnationis & paſſionis impugnator quando exterit. tom.1. p.1. f.63.c.1. C. ſæpe relapſus excommunicatur, fol. 76. cap. 1. C

Marci Papæ vita. tom.1. p. 1. fol. 381. c. 2. C. quo tempore pontifex factus, ibidem F. Quamdiu ſederit. fol. 382. c. 1. C. acta & ordinationes eius. fol. 381. c. 2. C. & f. c. 1. D. & ſeq.

Marc⁹ Epheſin⁹ Metropolita pro Græcis in Conc. Ferrarienſi diſputat. t. 4. p. 1. f. 428 & ſeqq. folijs.

Marcus Epheſius ſolus ex Græcis in Concilio Florentino præſentibus proceſſionem Spiritus ſanctus ex Patre & Filio non agnoſcit. fol. 594. B. f. 599. B.

Marci Eugenici Epheſij Metropolitæ libelli contra Synodum Florentinam ſcripti inſignis refutatio per Ioſephum Methonenſem Epiſcopum in Græcia. folio 667. & ſeq. alia eiuſdem per Gregorium Hieromonachum miraculis clarum. t. 4. p. 1. 691. E

Marci Eugenici Epheſij Metropolitæ calumniæ in Patres Concilij Florentini. fol. 667. E. Ioſephi Methonenſis Epiſcopi de eo iudicium. ibidem. F. f. 668. F. & ſeq. morbo comitiali ſæpius exagitatus. fol. 668. cap. 1. D. qua intentione ad Concilium Florent. venerit. E. & ſeq. qualis extiterit. fol. 672. B. fol. 673. B. fol. 681. D. qualiter in Patres Concilij mendax & calumnioſus. fol. 682. D. item in ipſum Patriarcham ſuum. folio 689. A. Latinorum Patrum in Concilio Florent. eruditionem certamen detrectat. f. 669. A. cur diſputare deſierit. fol. 672. B. fol. 673. B. fol. 679. F. quare libros Latinorum corruptos eſſe calumniatus fuerit. f. 975. C. & ſeq. quam ob cauſam congreſſibus valedixerit. f. 680. A. D. & ſeq. ſæpius ad diſputandum nequicquam citatur. fol. 680. F. f. 682. G.

Marcus Eugenicus Epheſius Metropolica ob calumniandi libidinem ſibi ipſi totus contrariatur. fol. 716. F. eius in Latinam Eccleſiam inſignis calumnia. fol. 716. A. fol. 722. B. C. poſt Synodum Florentinam Cõſtantinopoli à Bartholomæo de Florentia publica iterum concertatione de proceſſione Spiritus ſancti conuictus mœrore animi expirat. f. 732. c. 1. B

Marci Epheſij mendacia de Synodo Conſtantinop. VIII. à Ioanne VIII. abrogata. t. 3. p. 1. ſ. 2. fol. 814. c. 2. E. & ſeq. refutatio. f. 815. c. 1. A

Marianus & Baſſus accuſatores Sixti Papæ III. damnantur. tom. 1. part. 2. fol. 489. F

Marianus Scotus corruptus circa fabulam de Papiſſa. tom. 3. p. 1. ſ. 2. fol. 402. c. 1. C

Marini I. perperam Martinus II. dicti vita. tom. 3. p. 2. folio 103. c. 2. B. eius patria, annus pontificatus, geſta ante & in pontificatu. B. C. Photij acta omnia damnat. D. Formoſum Portuenſem Epiſcopum reſtituit. E. Auglorum ſcholam Romæ tributo liberat. F. cur Marinus dicendus. fol. 104. c. 1. A. eius obitus & tempus pontificatus. B

Marini Papæ I. quæ à Baſilio Imperatore obiecta. f. 107. c. 2. C. D.

Marinus Papa I. contra Baſilium Imp. à ſucceſſore Stephano Papa defenditur. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 779. c. 2. D

Marinus Papa I. acerrimus defenſor octauæ Synodi. t. 3. p. 2. f. 108. c. 1. A

Marinus II. Papa perperam Martinus III. dictus, quis & quando põtifex factus. t. 3. p. 2. f. 144. c. 1. B. res ab eo geſtæ. ibid obitus. C.

Marinus Arelatenſis Epiſcopus. t. 1. p. 1. f. 212. c. 1. C.

Marini Romanæ Eccleſiæ presbyteri damnatio qualis. tom. 3. part. 2. fol. 136. c. 2. C.

Marinus Carrocciolus Apoſtolicus protonotarius Ducis Mediolanenſis in Concil. Lateranenſi orator. tom. 4. p. 2. f. 61. c. 2. F.

B. Maria Virgo an Epheſi habitarit. t. 1. p. 2. f. 477. c. 2. B

Mariæ Virginis patrocinium implorandum. t. 3. p. 2. f. 270. c. 1. A

B. Mariæ Virginis interceſſio in primitiua Eccleſia vſurpari ſolita. t. 2. p. 1. fol. 607 c. 1. E.

D. Mariæ Virginis panegyris inſignis. t. 1. p. 2. f. 6.

B. Mariæ Virginis laudes. t. 3. p. 2. f. 519. c. 2. B.

In B. Mariam blaſphemiæ Copronymi. t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 453.

Maria Virgo ab omni originali & actuali peccato immunis extitit. tom. 4. p. 1. f. 80. c. 1. D.

B. Mariam Virginem dicere in peccato conceptam eſſe an hæreticum ſit. tom. 4. p. 1. f. 744. c. 1. B. ſed videantur notæ. f. 743. c. 1. C.

Maria virgo ante & poſt partum. t. 2. p. 1. f. 560. c. 2. A. B. & ſeq. t. 1. p. 2. f. 382. f. 383. & ſeq. tom. 3. p. 2. fol. 518. c. 2. A

B. Maria non tantum Chriſtipara ſed & verè non abuſiuè Deipara. tom. 1. p. 2. f. 11. c. 2. fol. 13. c. 2. C. f. 15. c. 2. E. fol. 31. c. 2. F. fol. 44. cap. 1. F. & à folio 46. ad 49. cur & quomodo. fol. 155. c. 2. C. & t. 2. p. 1. folio 376. c. 1. D. id neganti, anathema. t. 1. p. 2. fol. 155. c. 2. F. t. 2. fol. 193. vſque ad fol. 198. tom. 2. p. 1. fol. 250. c. 1. A.

B. Mariam ſi quis non confiteatur veram Dei genitricem ſanctam, ſemperque virginem immaculatam ante & poſt partum, anathema. tom. 1. p. 2. fol. 155. c. 2. F. tom. 2. part. 2. 115. c. 2. D. folio. 473. c. 2. D.

B. Maria Virgo quando obierit. t. 1. p. 1. f. 3. c. 2. F. in eius obitu omnes Apoſtoli cõgregati. ibid. E.

Maritum ſuum interficiens mulier in monaſterium detrudenda. tom. 1. p. f. 198. c. 1. E.

Maronitarũ Patriarcha Leoni X. obedientiam præſtat. tom. 4. part. 2. fol. 111. c. 2. A.

Marozia cum mariti fratre inceſtum committit. tom. 3. part. 2. folio 142. c. 1. F.

Marſilij Patauini peſtilens hæreſis. t. 4. p. 2. f. 148. c. 1. F.

S. Martialis eleuatio facta. t. 3. p. 2. f. 184. c. 2. A.

S. Martialis vtrum inter Confeſſores vel Apoſtolos recenſendus. fol. 183. c. 1. & 2. & ſeq.

Martialis Lemouicenſis Epiſcopi eleuatio corporis quando facta. tom. 3. p. 2. f. 182 c. 1. A.

Martialis Aſturicenſis Epiſcopus in Concilio damnatus & depoſitus ob idololatriam. tom. 1. p. 1. f. 139. c. 2. E. fol. 140. c. 2. E.

S. Martinus quare cum Ithacianis excommunicatis communicarit. tom. 1. p. 1. folio. 564. c. 1. B. communionem tamen ſubſcriptione firmare ab Angelo diſſuadetur. ibid. C. obitus. f. 608. c. 1. B. eius receptionis feſtum quod. tom. 2. p. 1. fol. 445 ca. 1. C. ad eius reliquias plures ſanati. tom. 2. p. 2. f. 203. c. 2. C. eius vigiliæ obſeruari vetitæ. f. 295. c. 2. D.

Martini Papæ I. vita. tom. 2. p. 2. fol. 397 ca. 2. B. eius cum monothelitis acta. ibidem. C. D. quando Pontificatum adeptus ſit. fol. 398. ca. E. defenditur contra calumnias Magdeburgenſium. ibidem. F. quamdiu ſederit. c. 2. A. ob quas calumnias captus & relegatus ſit. ibidem. B. quæ paſſus fuerit. fol. 398. ca. 2. C. D. miraculis claruit. ibid. F. quamdiu ſedes poſt eum vacarit. c. 2. p. 2. f. 399. c. 1. B. Epiſtolæ eius. ibid. & ſeq.

Martini Papæ I. Epiſtolæ de his quæ Romæ, Conſtantinopoli, & in itinere ac carceribus paſſus fuerit. t. 2. p. 2. f. 411. c. 2. C. vſque ad f. 415. c. 2.

Martini Papæ I. oratio ad Lateranenſem Synodum anno 642. habita qua oſtendit per hæreſin monothelitarum myſterium incarnationis euerti, & contra eorum principes ex S. Scriptura Catholicum dogma confirmat, & argumenta contraria refutat. f. 416. c. 2. C. & ſeq.

Martini Papæ II. vulgo IV. patria & electio. tom. 3. p. 2. f. 759. c. 1. D. acta. ibid. obitus. F.

Martini Papæ III. vulgo. V. vita. t. 3. p. 2. f. 961. c. 1. eius electio & acta. ibid. A. & ſeq. obitus. F.

Martini Papæ V. electio & coronatio. f. 941. c. C. D

Martini Papæ V. electi qualiter inſtituta. f. 938. c. 1. & ſeq. f. 941. c. 1. C. electioni qui ex ſingulis nationibus interfuerint deputati electores. fol. 940. c. 1. C. à Sigiſmundo Imperatore & Friderico Brandeburgico eius equi frenum tenentibus proceſſionaliter deducitur. f. 941. D. E. c. 1. eius conſtitutiones in Concilio Conſtantienſi factæ. f. 942. c. 1. & 2.

Martinus Polonus à quo corruptus ſit. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 402. c. 2. C

S. Martinus Dumienſis Epiſcopus quis. t. 2. p. 2. fol. 113. c. 1. F. quæ eius ſcripta. ibid. c. 2. F

Martinus ex Dumienſi Abbate Bracarenſis Epiſcopus factus. fol. 236. ca. 1. F capitulorum Liber ex Synodis Orientalibus collectorum. tom. 2. p. 2. fol. 238. c. 1. E.

Martinus Moguntinenſis Epiſcopus. tom. 1. p. 1. fol. 448. c. 2. F

Martinus Lutherus quibus parentibus natus cur & quando hæreſiarcha factus. t. 4. p. 2. fol. 134. c. 1. D. à Leone X. excommunicatus. E. eius dogmata. f. 148. c. 2. D. olim in antiquis hæreticis ſæpius damnata. E.

Martinus Lutherus reſuſcitat hæreſes damnatas Manichæi. fol. 147. c. 1. F. Aërij. ca. 2. E. Vigilantij. 148. c. 1. C. Waldenſium. D.

Martinus Lutherus ſæpe à Leone X.

Digitized by Google

oblato ſaluo conductu citatus nunquam comparauit. fol.136.c.2.D. E

Martini Lutheri hæreſes primæ à Leone X.damnatæ.f.135.c.1.&2. libri à Leone X. & doctrina damnatur. f.136.c.2. C. & ſeq.

Martini Lutheri præclara effecta.f.139. c.2.F.

Martini impietas ex fructibus nota. f. 140.c.1.E

Martini Lutheri in Academias Chriſtianas conuitia.f.141.c.1.A. eius & Brentij Catechiſmi ab Heidelbergenſibus proſcripti. f.339.c.1.A

Martyr & Confeſſor quis dicebatur.t.2. 361.F

Martyris & Confeſſoris nomina quot modis ſumantur. f.361.c.1.D

Martyres non cenſendi qui ex aliqua inſania aut errore ſe præcipitant, aut non tempore ac fine competenti. t.1.p.1.f.456. c.2.E. eorum pœna. ibid.

Martyrem qui colit, Deum ipſum colit t.3.p.1.f.2.f.41.c.1.D

Martyr lingua reſecta miraculoſe locutus. tom.2. par.1. fol.445. c.2. F. folio 446. ca.1. A.

Martyres veri cenſendi, qui à ſchiſmaticis pro vnitate Eccleſiæ conſeruanda trucidantur. t.2.p.1. f.511.c.1. D. non vero qui confringentes idola ibidem occiſi. t.1. p.1.f.196.E

Martyres hæreticorum Pſeudomartyres. t.1.p.1. fol.245. can.34.

Martyrum Concilia quæ. tom.1. p.1, fol. 504.c.1.E

ad Martyrum confeſſiones conuentus & miniſteria fieri ſolita contemnentibus anathema. t.1.p.1.f.370.can.20.

Martyrum natalicia in quadrageſima non ſeruanda. tom.1. part.1. folio 246.canon.51.

Martyrum confictæ hiſtoriæ igni tradendæ.t. 3.p.1.f.1.f.246.C

ad Martyrium non vltro ingerendum. t.1.p.1.f.190.c.1.C.&c.2.D.E.

Martyrium pro conuentus Chriſtiani loco aliquando capitur. tom.1. p.1.f.149. c.2.E

Martyrium pecunia redimere an licitum. tom.1. p.1. fol.190. c.2.F. . fol. 200. c.1.C.

Martyrij redemptio Sacerdotibus in Concilio Eliberitano an interdicta. f. 200 c.1.D

Martyrologium Romanum à mendis à Felice Papa III. emendatum. t.2. p.1. fol. 446.c.1.E

Maſſalianorum hæreſes quæ. tom.1.p.1. fol.591.ca.2. F. condemnantur, t.1.p.2.fol. 481.c.2.E

Maſcezil Eccleſiæ immunitatem violans Deo vindice pœnas luit. t.1.p.1. f.595. c.2.C

Maſculorum concubitores qua pœna afficiendi. tom.3. par.1. f.1. folio 321. ca. 1. F.

Maternus Agrippinenſis Epiſcopus. t. 1.p.1.fol.212.c.1.C. f.223.c.2.C

Matricularij qui & vnde dicti. t.2. p.2.f. 297.c.1.D

Matiſcona quæ & qualis ciuitas. t.2.p. 2.f.264.c.2.D.& ſeq.

Matiſconenſis comitatus Duci Burgundiæ tranſportandus. tom.4. par.1. fol. 156.c.1. D

Matiſconenſe Concilium I. ſub Pelagio II. anno 582. celebratum. tom.2.par. 2. fol.263.c.1.C. cauſa Concilij. folio 264. ca. 2. C. qui Epiſcopi interfuerint. folio 264.ca.1.F. tempus Concilij. fol. 265. ca. 1.A.

Matiſconenſe Concilium II. anno 588. ſub Pelagio II. celebratum, prouinciale. tom.2. p. 2. folio 266.ca.1.A. cauſa Concilij. tom.2.par.2. fol.170.c.1.C. cur generale appelletur. ibidem. D. Geſta Concilij. fol. 270.c. 1. E.& ſeq. quando habitum fuerit. fol. 270. ca. 2. D. quot Epiſcopi interfuerint. ibidem A. qui.fol. 269.c.1.

Matiſconenſe Concilium III. pro regula Columbani anno 617. ſub Bonifacio V. celebratum. tom.2. p.2. folio 314. ca.1. F. cauſa Concilij & acta. ibidem & ſeq.

Matris filium occidentis pœnitentia. t. 1.p.1.f.198.c.1.F

Matrimonium quid. tom.4. p.1. f. 615. c.1.A

Matrimonium eſt verum legis nouæ Sacramentum.Senon.Conc.t.4.p.2.f.155. c.2.E. & f.332.c.1.A

Matrimonium à Chriſto inſtitutum. f. 331.c.2.F. f.332. c.1.B.

Matrimonium quanta cum grauitate & honeſtate ſuſcipiendum. f.167. c.2.F.

Matrimonium an à Siricio Papa pollutio vocetur. t.1.p.1. f.559.c.2.B

eo Matrimonio iunctos qui ſaluari poſſe negarint. fol.172. ca. 1. E. eius Sacramentum damnantes ſunt hæretici. t. 3. p.2.f.488.c.2. E

Matrimonium qui hæreſiarchæ damnarint. t.1.p.1.f.372.c.1.B

Matrimonij ſtatus non anteponendus virginitati tom.4. p.2. f.332.c.1.F. eius triplex bonum. t.4.p.1.f.615. c.1.B.

Matrimonium gratiam confert.t.4.p.2. f.331.c.2.F.f.332.c.1.B. veterib. connubijs gratia præſtat. f.332. c.1.A

Matrimonij cauſa efficiens.tom.4.p.1.f. 615.c.1.A

Matrimonium in ſponſalibus verbis de præſenti contrahendum. t.4.p.2.f.543. c.2.C.D.

Matrimonium ſine conſenſu vtriuſq; nullum.t.3.p.1.f.2.f.549.c.1.B

Matrimonialis contractus quomodo celebrandus. t.3.p.2 f.997.c.2.D

Matrimonium quando & vbi. t.4.p.2. f.425.c.1.B. in eius contractione annulus digito annulari ſiniſtræ manus ſponſæ induendus. f.481.c.1.F

Matrimonium contrahentes prius confiteantur. f 442.c.1.B. & SS. Euchariſtiam ſumant. tom.4.p.2.f.333.c.1.A

Matrimonia clandeſtina ſine parocho aut parochi licentia abſque duobus teſtibus contracta, nulla. tom.4.p.2.f.332.c.2. D.E. nec ſponſalium quidem vim habet. fol.543. c.2. D. quomodo id intelligatur, f.561.c.1.C

Matrimonia clandeſtina vetita. tom.3. p.2.f.972.c.1.D.f.1005. an & quando valida. tom.3.p.2.f.644.c.1.F. Eccleſia ſemper deteſtata eſt. tom.4. part.2. f.332.B. à contrahentibus publicata olim valida. t.3. p.2. f.573.c.1.F. talia contrahentes qualiter puniendi. to.4. p.2.fol.250.c.1. A. t.3. p.2.f.972.c.1.B. contrahentes, conſulentes aut ijs intereſſentes ipſo facto excommunicati. tom.3.p.2.f.442.c.1.A. t.4.p.2. f.168.c.1.A. tom.4.p.1. fol. 748.c.1.F Vide clandeſtina, non minus quam ſex perſonæ fide dignæ de vicinia aut parochia interſint & quales. t.3. p.2.fol.997. c.2.D.

Matrimonia non niſi in Eccleſia ſeu facie Eccleſiæ corā presbytero cōtrahendam & benedicenda. t.4. p.2. f.197.c.2.C. f.218 c.2.A. fol.332. c.3.D. cur? fol.257.c.2.A tom.3. p.2.fol. 972.c.1.D. coram quo Sacerdote. tom.4. part.2. folio 425. ca.1. C.

Matriomonia ante copulationem prius publicanda. tom.3. part.2. folio 789. ca. 2.D.

Matrimonia ſine præuia trina proclamatione coram paſtore. tom.4. p.2. fol. 218.ca.2.B. fol.250. c.1. C.D. fol.332. c. 2.C.

Matrimonij proclamationes quando faciendæ. fol.386.c.1. C.

Matrimonij proclamationes non facile Epiſcopo remittendæ. folio. 481. ca.1.E. quando omitti poſſint. fol.332.c.2.D.E.

Matrimonij proclamationes non remittendæ niſi ob cauſas in Conc. Trident. allegatas. fol.543.c.1. F. præſente Epiſcopo à nullo earum remiſſio alio petenda. f. 543.c.2.A

Matrimonij ante proclamationem cōſenſus ſponſi & ſponſæ inquiratur. f. 481. c.1. F.

Matrimonium ſi duobus menſib. poſt proclamationes incundum ſit, proclamatio renouanda erit. f.543.c.2. A

Matrimonij in Sacramento quid contrahentes à Parocho ante proclamationem monendi. tom. 4. p.2.f.197.c.1. C. & ſeq. f.218.c.2.B. f.543.c.2.B. de quibus examinari à parocho debeant. fol.561.c.1. D.E. & ſeq.

Matrimonij circa denunciationem & contractionem quid parocho inquirendum. f.424.c.2.D.E.& ſeq.

Matrimonium à parocho loci & non à proprio contrahentium parocho factum, irritum eſt. fol.344.c.1.A. ſi ſecus voluntate proprij parochi fiat, id in librum eſt referendum. f.386.c.1.B

Matrimonium ſolenne ſecundum præiudicat clandeſtino primo. t.3.p.2.f.566. c.1. F

Matrimonium ſine inſtrumentis muſicis in templo contrahendum. t.4.p.2. fol. 403.c.1.A

in Matrimonio contrahendo qui ritus antiquitus ſeruati. tom.1.p.1.f.591.c.2.A.B quomodo & à quibus vxor in primitiua Eccleſ. petenda & ducenda erat, f. 52. c.1. A.B. nunc omnia ludicra, vt pulſus ſponſi &c. omittenda. t.4.p.2. f.197.c.2.F

Matrimonij ſolemnitas certis temporibus recte prohibita. t.4. p.2. f.332. c.2. A. & quibus. f.333.c.2.F.

Matrimonium inter quas perſonas vetitum. tom.3.p.2. f.566.c.1. fol. 667. c.2.E. ab inuita & reclamante contractū an teneat, tom.3. part. 2. fol. 647. ca.1.B. cum vagantibus non facile contrahendum. t. 4.p.2.fol. 333. ca.2 C. nec cum peregrinis abſque teſtimonio legitimo, fol.197. c.2. D. ab ordinatis vel caſtitatem ſolemniter

profeſſis contractum inualidum. fol.332. c.1.F.& tom.3.p.2.fol.487.c.2.A.& f. 506.e.1.C. inter furioſos contrahi nequit tom.1.p.1.fol.101.ca.1.B. nec inter pubetes, tom.3.p.1.f.2.fol.138.c.2.D. nec inter frigidos. tom.3.p.2.fol.573.ca.2.B.

Matrimonium an teneat eius qui vxorem fratris ſui, antequam ei matrimonio iungeretur, carnaliter cognouit. fol.649. c.2.E

Matrimonium in cognatos extra primum & ſecundum gradum conſanguinitatis contractum non eſt diſſoluendū niſi ſint qui matrimonium impetant. f.573. c. 2.B.

Matrimonij prohibitio ad quartum gradum conſanguinitatis & affinitatis reſtringitur. f.692.c.1.D

Matrimonium cum conſanguinea in quarto gradu contractum & per plures annos ſine querela conſummatum an per accuſationem ſubſequentem diſſolui debeat f.584.c.2.C

Matrimonia inter ſeptimum conſanguinitatis gradum olim vetitum. t.3.p.1.f. 2.549 e.2.E

Matrimonia intra 7. gradum propinquitatis non contrahenda.t.1.p.1.f.398.c. 1.F.t.3.p.1.f.147.c.1.

Matrimonio iungi nequit proles ex ſecundis nuptijs genita cum conſanguineis prioris coniugis. f.67.c.1.F

Matrimonium in gradu prohibito cōſanguinitatis vel affinitatis contrahentes excommunicati. t.4.p.2.f.543. c.2.E. grauiter ab Epiſcopo puniendi. F

Matrimonium in quarta generatione factum diſſoluendum. t.3.p.1.f.2.f.598.c. 2.A.

Matrimonium nequit eſſe cum cōſanguineo vxoris, vel mariti prioris. t.3.p.2.f. 585.c.1.B

Matrimonium an & quando tolerandum inter eos, qui vxoris ſuæ matrem, filiam, conſobrinam vel aliam cognatam ante aut poſt matrimonium contractum carnaliter cognouit. f.596.ca.2.B. f.597. c.1.C.E.F. c.2.B.C

contra Matrimonium accuſatores non admittendi qui tempore contracti conſanguinitatem ſcientes ſiluerunt. f.591.c. 1.B.

Matrimonium cum filio aut patre ſpirituali initum non tenet. tom.1.p.1.f.335.c. 2.B. pœna, ibid. tom.3.p.1.f.2 fol.549.c. 2.D. quæ cognatio ſpiritualis impediat. t. 4.p.2.f.333. c.1.C

Matrimonio copulari poſſunt filij ante vel poſt compaternitatem geniti præter perſonam per quam compaternitas contrahitur. tom.3.part.2.f.624.c.2.F. cum ea quam in adulterio cognouit, contrahi nequit. tom.3.p.2.fol.130.c.1.A.f.572.c. 1.D.fol.625.c.1.D. quando tolerari poſſit. fol.634.ca.2.B. cum adultera, etiam mortua vxore quando illicitum, tom.3.p. 1.f.2.f.499.e.2.F. nec cum ea contrahi poteſt, quam ſibi viuente vxore de facto copulauit, vel ſumpturum vxore defuncta promiſit. tom.3.par.2.fol.582.c.1.D. nec cum ea, quam ante viuente eius marito conſtupratam iuramento ſe ducturum confirmauit, nullum. folio 128. ca. 2.C.

Matrimonium eius qui ſponſæ vel vxoris ſuæ matrem, ſororem aut conſanguineā carnaliter cognouit, quando tolerandum. t.3.p.2.fol.573.c.2.580.c.2.D.f.642.c.1. E.F.

Matrimonium vt legitimum eſſet quæ in primitiua Eccleſia requiſita fuerint. t.1. p.1.f.52.ca.1.A.B. vide de his notas. ibid. f.52.c.2.F

Matrimonium contractum ante baptiſmum poſt eum etiam ratum manet. t. 3.p.2.f.128.c.2.A

Matrimonium cum liberta aut alienigena legitime contractum validum & indiſſolubile eſt. tom.3. part.2.fol.128.ca.1. E.F.

Matrimonium ſubſequens legitimat & hæreditatis capaces reddit ante natos filios. tom.3. part.2. folio 625. ca.1. C. ca. 2.A.

Matrimonium ob hæreſin alterius cōiugis diſſolutum an redeunte illo ad mentem teneat. tom.3. part.2. folio 651. ca. 2.D.

Matrimonium damnatum vide Nuptiæ.

Matrimon. Diſpenſationes vide Diſpenſat.

Matrimonium quomodo ante Conc. Trident. carnalis copula fecerit. t.3. p.2.f. 572.c.1.C

Matrimonium inter raptorem & raptam quando eſſe poſſit. tom.4.p.2.f.333. c.2 B.

Matrimonio Catholici cum hæreticis non copulandi. t.2.p.1.f.328.c.1.D

Matrimonium cum deſpōſata alterius conſummatum an teneat. t.3.p.2.f.582. c.2.A

Matrimonio non coniungendi qui rudimenta doctrinæ Chriſtianæ neſciunt. t. 4.p.2.f.543.c.2.D

Matrimonia libere contrahenda. t.4. p.2.fol.333.c.2.F. neque ad ea vel ob iuramentum quæpiam cogenda. t.3.p.2.f.635. c.1.A. eius libertati & dignitati omnes contrariæ conſtitutiones & ſtatuta abroganda. t.4.p.2.f.543.c.1.E

Matrimonio iungi aut deſponderi an filius inuitus aut non conſentiens à patre poſſit. t.2.p.1.f.614.c.1.F

Matrimonia ſine cōſenſu etiam parentū inita rata & indiſſolubilia eſſe poſſunt. t.4.p.2.f.257.c.E. non ineunda. f.257.c. 1.F. qualiter conſenſus parentum ab Euariſto Papa requiratur. tom.1.p.1.fol.52.c. 2.F.

Matrimonium contrahentes in librum referendi. t.4 p.2.f.386.c.1.C

Matrimonij nexus indiſſolubilis. tom. 4.p.2.f.331.c.2.E.eſt tantum duorum ibid. f.332.c.1.D.E

Matrimonium etiam cauſa ſufficiente publicè notā ſine iudicio Eccleſiæ non debet diſſolui. tom.3.p.2.f.646.c.2.C. quoad thorum multis ex cauſis ſeparabile. t.4. p.2.f.332.c.1.E. contra interdictum Eccleſiæ factum eſt irritandum. t.3.p.2.f.573. c.2.E

Matrimonij impedimenta dirimentia ab Eccleſia recte conſtituta. t.4.p.2.f.332. c.1.D. quæ? f.333.c.1.E

Matrimonium à ſanis contractum ob amentiam alterius non diſſoluendum. t.3. p.1.f.2.fol.549.ca.1.D. accedente infirmitate nulla voluntatis contrarietate ſoluendum. tom.2.p.1.f.773.c.2.B. ſoluentium pœna. ibid. non ſoluitur per adulterium. f.422.c.2.B

Matrimonium conſummatum non dirimit conſenſus antè alteri extra faciem Eccleſiæ datus de præſenti. t.3.p.2.f.584.c. 1.E.

à Maritali copula quando abſtinēdum ſit t.1.p.1.f.198.c.1.C.E

Matrimonium non dirimitur niſi per mortem aut vtriuſque caſtitatis profeſſionem. tom.3.p.1.f.2.fol.500.c.2.A. rato, non conſummato licet liceat religionem ingredi, non tamen ad alias nuptias tranſire. tom.3.pat.2.fol.582.ca.1.E. tom.4. p.2.fol.332.c.1.D. non tamen poteſt alter coniunx inuito altero vitam cœlibem aut continentem extra religionem ducere. t. 3.par.2.fol.646.c.2.F. an minoris ætatis intuitu diſſolui poſſit. tom.3.p.2.f.648.c. 2.E. fol.573.c.2.E. ob lepram non diſſoluendum. fol.628.c.1 B

Matrimonium an diſſolui poſſit, ſi ante traductionem vel conſummationem alter coniugum in lepram incidat. fol.651 ca.2.C. per faſcinationes diſſoluentis pœnæ. tom.4.part.2.f.544.c.1.B. vi contractum, niſi conſenſus acceſſerit, poteſt irritari. fol.573.c.2.E. ſi poſt conſenſus & copula carnalis acceſſerit, validum eſt. f. 581.c.2.E

Matrimonia ob naturalem frigiditatem vel impotentiam coniugis an diſſolui poſſint. fol.646.c.2.A. contractum non impedit fides alteri de futuro data etiamſi cognorit. fol.565. ca.2.F. ſerui à Domino non irritandum. f.572.c.2.D

Matrimonij mali vſus & corruptelæ tollendæ. tom.4. part.2.folio 481. ca.2. A.

de Matrimoniorum cōtractibus Conſtitutio Chunradi Salzpurgenſis Epiſcopi. tom.3.p.2.fol.997.ca.2.D. conſtitutiones Odonis Pariſienſis Epiſcopi. f.657.c. 2.A. canones Concilij Tridentini. tom. 4.p.2.fol.p.2.f.332.c.1.B.& ſeq. conſtitutiones Concilij Lateranenſis III. Oecumenici. tom.3. p.2.fol.566.c.1.

Matrimoniorum cauſæ Epiſcopo relinquendæ. t.4.p.2.f.560. c.2.D. t.3.p. 2.f.1001.c.D

Matrimoniales nuptiæ quando celebrandæ. tom.4. part.2. folio 425. ca.1. A.B.

Matthias Apoſtolus in locum Iudæ ſufficitur ſorte. tom.1.p.1. fol.1.c.1.C. corpus vbi conditum. t.3.p.2.f.411.c.2.E. eius prærogatiuæ. ibid.

Matthæus Paris qualis. t.3.p.2.f.470. c.1.F

Matthæus Dreſdenſis hæreticus Huſſita. t.3.p.2.f.957.c.1.E

Matthæus Epiſcopus Gurcenſis Maximiliani Imperatoris Romanorum in Italia locum tenens ad Concil. Lateranenſe venit. t.4.p.2.f.25.c.1.D

Matthæus Flaccus Illyricus. t.4.p.2. f.357.c.2.C

Matutinorum antiquitas & authoritas. t.3.p.1.f.2.fol.249.ca.2.B. vide Horas canon.

Mauritius Imperator Catholicus Tiberij ſucceſſor qualis. tom.2.p.2.f.250.c. 1.A.

Mauri-

Mauritius Imperator ob violatam Eccleſiaſticam libertatem & alia vitia quinque filijs ante oculos eius interemptis, & ipſe interficitur à Phoca. folio 292. ca. 2. D.

Mauricius Gallus Bracarenſis Epiſcopus. t.p.2.f.539.c.1.A

Mauritius Burdinus Pſeupopontifex. t.3.part.2.f.457.c.1.E. qui ſe Gregorium VIII. dixit, capitur & in cœnobium detruſus moritur. f.460.c.1.F. eius ordinationes irritantur. f.464.c.2.E

Mauritij Chartularij ſacrilegi contra Iſacium Patricium acta & interitus. tom. 2.p.2.f.379.c.1.A.&ſeq.&c.2.F

Maxentij conſulatus cur in faſtis nominetur. tom.1.p.1.f.189.c.1.B. tyrannis. f.208.c.2.F. ſcelera tom.1.par.2.fol.517. c.2.E. quas inſidias Conſtantino ſtruxerit f.518.A

Maxentius tyrannus proprijs inſidijs Conſtantino ſtructis captus ſubmergitur. f.519.c.2.A.B

Maximianus Vagienſis Epiſcopus ob pacem Eccleſiæ Epiſcopatui renunciat.t.1. p.1.f.630.c.2.A

Maximianus Neſtorio in Epiſcopatu Conſtantinopolitano à Concilio Epheſino ſubſtituitur. tom.1.p.1.fol.4.& f.408. c.1.F. laudes, fol.414.c.1.A. Epiſcopi ordinatio qualiter contigerit. tom.2.p.f.180 c.1.C

Maximiliani Imperatoris mandatum quo Matthæum Epiſcopum Gurcenſem ſuum in Conc. Lateranenſi locum tenentem & procuratorem conſtituit. t.4. p.2.f. 30 c.2. D

Maximini Imperatoris in Chriſtianos bellum t.1.p.1.f.208.c.2.E

Maximini Orientis tyranni à Licinio deuicti fuga & interitus. t.1.p.2.f.520.c.1. C.D.

Maximinus Epiſcopus Treuirenſis. t.1. p.1.f448.c.2.F.

Maximi Auguſti ad Siricium Papam Epiſtola qua Catholicam ſe fidem profiteri & defenſurum ſcribit. tom.1.p.1.fol. c.2.D. alia eiuſdem ad Valentinianum Auguſtum monitoria vt paternam imitatus religionem à vi Eccleſijs & Eccleſiaſticis inferenda abſtineat, quam hortatu matris Iuſtinæ Arianæ moliebatur in Ambroſium f.563.c.1.B

Maximus confeſſor quis.tom.1 p 1.f 95. c.2.A

Maximus cum S. Cæcilia ab Vrbano Papa I. in fide inſtructus. f.87.c.2.B. cum Vrbano, Sidonio & Macario è ſchiſmate ab Eccleſia recipitur. fol.113.c.2.A.C

S.Maximus an negarit Filium eſſe cauſam aut principium Spiritus S.tom.4.p.1.f. 688 B.&ſeq. locus de poceſſione Spiritus explicatur. f.713.E.&ſeq.

Maximi Abbatis diſputatio cum Pyrrho Conſtantinopolitano Patriarcha in conſeſſu Epiſcoporum anno Domini 445. habita. tom. 2. par.2.fol.380.ca.1. vſque ad fol.391. vnde hæc accepta. fol.390.ca. 1.D.

Maximus hic quis & qualis fuerit. t.2. p.2.f.390.c.1.E. lingua præciſa loquitur. f.390.c.2.A

Maximus Hieroſymitanus Epiſcopus. t.1,p.1.f.448.c.2.E

Maximus Taurinenſis Epiſcopus quis. t.2.p.1.f.431.c.2.C

Maximi Cynici Philoſophi ordinationes & promotiones factæ nullæ. t.1.p.1.f. 534.c.1.C

Maximi Philoſophi Cynici poſt Apollinariſtæ promotio & eiectio. f.521. f.543. c.1.D

Maximus quare Apollinaris hæreſeos ſectator factus. f.543. c.1. D

Maximianiſtæ qui. tom.1.p.1.f.567.ca. 2.D

Maximianiſtæ damnant Primianiſtas. f.567.c.2.D.& ab ijſdem damnantur. ibidem E. F

S.Medardus & Gildardus Rhotomagenſis Epiſcopus an eodem anno & die obierint. tom.2.p.1.f.30.c.2.E

Medicis & Chyrurgis profeſſio fidei edenda. tom.4.p.2. fol.490.c.1.B. eorum circa Ægros officium. f.367.c.1.A

Medici ægris confeſſionem ſuadebunt ante curationem,& niſi intra quatriduum confeſſi fuerint, curatione abſtinebunt. t. 3.p.2.f 987.c.2.C.& f.789.c.1.E.t.4.p.2. f.367.c.1.A

Medici ægros ante medicinam ſpiritualem adhibitam non curabunt. tom 3.p.2.f. 789.c.1.E

Mediolanum Vrbs quæ & qualis. t.1.p. 1.f.459.c.1.C

Mediolanum tertio à Friderico Imperatore expugnatum trium Magorum & aliorum ſanctorum reliquijs priuatur. t.3.p. 2.f.515.c.1 C

Mediolanenſis Eccleſiæ primus fidei Chriſtianæ prædicator D. Barnabas Apoſtolus.t.4.p.2.f.551. c.2.A

Mediolanenſi Epiſcopo an æqualis poteſtas cum Romano ſit. tom.1.p.1.fol.569. c.1. B

Mediolani Ducis orator contra proceſſum Conc. Baſileenſis aduerſus Papam proteſtatus eſt.t.4.p.1.f.128.c.1.C

Mediolanenſe Concilium I. ſub Iulio Papa I à Catholicis circa annum 344. celebratum quo forma fidei ab Arianis in Concilio Antiocheno II ſub Iulio Papa I. edita & occidentalibus oblata examinatur & reijcitur. tom 1. part. 1. folio 422.c.1. Cauſa & decretum Concilij, ibidem.

Mediolanenſe Concilium II. ſub Iulio I. anno 350. habitum. t.1.p.1.f.459.c.1. C.tempus & locus Concilij. E

Mediolanenſe Concilium ſub Siricio Papa anno 390. habitum, quo Iouinianus hæreticus condemnatus fuit. t.1.p.1. f.566. c.2.B. Tempus cauſa & acta Concilij, ibid. B.C.

Mediolanenſe Concilium Vniuerſale in cauſa Athananaſij ſub Liberio Anno 355. habitum ; ſed poſt, reprobatum. t. 1. p.1.fol.476.c.1. C. à quibus & qua occaſione indictum fuerit. f.476.c.1. C. quot Epiſcopi interfuerint. D. Tempus Conciliabuli ibidem. Acta. F. & ſeq. quare reprobatum E.& ſeq.

Mediolanenſe Concilium circa annum 451.iuſſu Leonis congregatum.tom. 1.part. 2. folio 508. ca. 2. F. cauſa habiti Concilij & acta.fol.509.c.1.& 2.

Mediolanenſe Concilium auctoritate Manſucti in cauſa Monothelitarum Anno Chriſti 679. ſub Agathone Papa congregatum. tom.3. par.1. f. 1. fol 4. ca. 1. B. qua occaſione habitum ſit, ibidem D.acta ibid.

Mediolanenſe Concilium in cauſa diſciplinæ Eccleſiaſticæ Anno 1287. ſub Nicolao habitum. t.3.p.2.f.763.c.2 B. Conſtitutione Concili. C & ſeq.

Mediolanenſe Concilium pro auxilio terræ ſanctæ ferendo Anno 1291. tempore Nicolai IV. celebratum. t.3.p.2.f.764. c.1.E

Mediolanenſe Concilium prouinciale I. à Cardinale Carolo Borromæo ſub Pio IV. habitum anno 1568. tom.4.p.2.f. 359.1.C

Mediolanenſis Concilij prouincialis I. decretum de profeſſione fidei in acceptatione beneficij, & doctoratus, edenda, & publicanda. folio 360 ca.1. C. D. E.& ſeq. de prædicatione verbi. fol.361.c. 2.C. de abutentibus S. Scriptura, & Ludimagiſtris. fol. 361. c. 1. D E. de præbenda Theologali, & prædicatione verbi Dei. fol.361. ca.2. B. C. de imaginibus ſacris. fol 362. c. 2. D. de reliquiarum veneratione, magicis diuinationibus, blaſphemia, feſtorum dierum cultu. fol.363. ca.1. & 2. de Sacramentorum adminiſtratione in genere. fol 364 c.1. in ſpecie de adminiſtratione Baptiſmi. c. 2. A. Confirmationis. F. Euchariſtiæ. folio 365. B. de celebratione Miſſæ. ca. 2. B. de adminiſtratione Pœnitentiæ. fol. 366. ca.2. F. de ieiunio. fol. 367. c. 2. D. extrema vnctione. fol. 368. ca.1.B. Ordinis Sacramento. C. de ſeminario clericorum. F. de Beneficiorum collationibus. fol. 369.c.1. B. examine Promouendorum ad Eccleſias Cathedrales. c.2.E. de honeſtate Clericorum & Epiſcopi. fol.370. ca.1.D. de ſacrificij frequenti oblatione. c. 2. C. de Epiſcopi dignitate ſeruanda. D. veſtitu. F. ſupellectili, menſa familia. fol.371.c.1. & & de horis non intermittendis. ca. 2. C. de libris Clerico legendis. E. de Clericorum veſtitu, vitæ moderatione, ædibus & rebus alijs vitandis. fol.372.c.1. & 2. ac ſeq. de reſidentia. fol.373.c. 2 B. de Parochiarum ab Epiſcopo ſtatu cognoſcendo. fol.364.c.2.B. de Vicarijs foraneis conſtituendis. F. de Viſitatione fol.375.ca.1. E. de cauſidicis, carcerum cuſtodibus, Eccleſiæ miniſtris. fol.377.c.1.& 2. de officio præſidentis Chori, Canonicorum, magiſtri cæremoniarum, ſacriſtæ. fol.378. ca.1.& 2. Manſionarij, punctatoris theſaurarij Cuſtodum, fol. 379.c.1. & 2. Oſtiarij Lectoris Exorciſtæ acoluthi. fol.380 ca. 1. de diuinis officijs. D. de Muſica, cantoribus, c.2.C. quando & quomodo ad diuina officia conueniendum, E. quomodo in choro verſandum & ab eo recedendum. fol.381. c.1. C. de Matutino, & Miſſa ſolennni c.1.& 2. De Eccleſijs earumque cultu, de proceſſionibus & ſupplicationibus. fol.382. c.1.& 2. de funere Epiſcopi ac aliorum atque exequijs. fol. 383. de ſepulturis. fol. 384. c.1. A. de Iurium Eccleſiaſticorum conſeruatione & recta adminiſtratione. C. de Matrimonio. fol.386. ca.1. B. meretricibus & lenonibus. E. hiſtrionibus aleatoribus. c.2. A. de luxu, vſuris. C. E. de piorum locorum adminiſtratione. fol.387.c.2. de monialium

Digitized by Google

nialium numero & præfectis. fol. 388. c. 1. de puellis ad religionem admittendis. folio 390. ca. 1. F. de Monialium lectione officijs, proprietate tollenda. fol. 391. c. 1. & 2. clauſura. fol. 392. de conuerſis. fol. 394. c. 1. B. de puellis ſæcularibus in monaſterio educatis, confeſſarijs monialium concionatoribus & viſitatoribus. fol 394. de ſtatutis aſſidue legendis. f. 395. c. 2. A. de Iudæis. D. de pœnis præuaricatorum. f. 396. c. 1. E

Mediolanenſe Conc. prouinciale II. ab eodem anno 1569. habitum. t. 4. p. 2. f. 398 c. 1. C

Mediolanẽſis Concilij prouincialis II. decreta de ijs quæ ad tuendam fidem, Sacramenta miniſtranda & paſtoralia alia munera pertinent. f. 400. c. 1 F. de ſpectantibus ad miſſam, diuina officia & Eccleſiæ cultum & Eccleſiaſticos. fol. 403. ca. 1. C. de pertinentibus ad bona & iura Eccleſiarum piorumque locorum, folio 405. c. 2. C. de Monialibus. f. 459. c. 2. B. & ſeq.

Mediolanẽſis Concilij prouincialis II. ſtatuta S. ſedis Apoſtolicæ iudicio ſubmittuntur. fol. 410. c. 1. C

Mediolanenſe Concilium prouinciale III. ab eodem anno 1573. habitum. t. 4. part. 2. folio 410. c. 1. E. ſtatuta pertinentibus ad diuina officia. f. 421. c. 1. A. ad Parochos. c. 2. D. ad Capitula. fol. 422. c. 2. A. ad ornatum & cultum Eccleſiarum. fol. 423. c. B. ad bona Eccleſiaſtica tuenda. fol. 424. c. 1. A. ad matrimonij Sacramentum. ca. 2. D. ad Epiſcopale forum. fol. 426. c. 1. B. ad moniales earumque confeſſarios. F. ad decreta in genere. c. 2. C. de feſtorum dierum cultu. fol. 413. & 414. de ſcholis doctrinæ Chriſtianæ. f. 414. c. 2. B. de Concionatoribus. F. de ijs quæ ad fidei tuendæ ſtudium pertinent. fol. 415. c. 2. A. de ijs quæ ad Sacramenta in genere ſpectant. f. 416. c. 2. F. de baptiſmo infantium expoſitorum. fol. 417. ca. 1. B. de pertinentibus ad Euchariſtiam. C. ad Pœnitentiam. fol. 418. c. 1. B. ad Extremam Vnctionem. c. 2. D. ad Ordines & Clericorum honeſtatem. E. & ſeq. folijs. ad Miſſæ ſacrificium. f. 420. c. 2. A

Mediolanenſe Concilium prouinciale IV. ab eodem anno 1573. habitum. t. 4. p. 2. f. 428. c. 2. B. decreta de profeſſione fidei. fol. 430. c. 1. E. de S. reliquijs, miraculis & imaginibus. f. 431. ca. 1. A. de Indulgentijs. f. 433. c. 2. A. de ſuperſtitionib. D. de S. quatuor temporibus. E. de ferijs. fol. 434. c. 1 E. de Clericorum ad feſtorũ dierum celebritates conuentu. c. 2. A. de peregrinationibus religioſis. f. 435 c. 1. A. de ſacris locis, capellis, altaribus, cæmiterijs. f. 436. c. 1. C. de Eccleſiarum & altarium conſecrationib. f. 439. c. 2. De Sacriſtia Bibliotheca oratorijs in via ſitis. fol. 440 c. 1. & 2. De oratione & prædicatione. f. 441. c. 1. & 2. de doctrina Chriſtiana. fol. 442. c. 2. F. de Sacramentis in genere. f. 443. c. 1. de Baptiſmo. c. 2 F. Confirmatione. f. 445 c. 1. C. Euchariſtia. F. Pœnitentia. f. 447. c. 2. eius decreta iubentur eſſe rata & executioni mandari. f. 486. c. 2. D. qui Epiſcopi interfuerint. ibid.

Mediolanenſe Conciliũ prouinciale V. ab eodem anno 1579. congregatũ. t. 4. p. 2. f. 487. c. 2. C. qui ei. f. 546. c. 2. E. & ſeq.

Mediolanenſe Concilium prouinciale VI. ab eodem anno 1582. congregatũ. t. 4. p. 2. f. 547. c. 1 & ſeq eius indictio. ibid c. 1. A. conſtitutiones de ijs quæ pertinent ad fidem tuendam. fol. 550. c. 2. C. ad Concionatores. fol. 551. c. 1. C. ad cultum ſanctorum. E. ad dies feſtos & Indulgentias. ca. 2. A. F. ad parochos. fol. 552. ca. 1 A. ad Sacramenta. fol. 553. c. 1. B. ad Baptiſmum. D. ad Euchariſtiam & Pœnitentiam. ca. 2. ad viſitationem infirmorũ & Ordinis Sacramentum. fol. 554. c. 2. ad Capitula. F. ad Cleri diſciplinam. fol. 555. c. [illegible] Miſſam. c. 2. C. ad diuina officia. fol 556. ca. 1. A. ad funera F. ad proceſſiones & cultum Eccleſiæ. fol. 557. ca. 1. de bonis & iuribus Eccleſiæ & Epiſcopali foro ac iuriſdictione. c. 2. de Viſitatione & Concilio prouinciali. fol. 558. c. 2. de pertinentibus ad Synodos, collationes beneficiorum & forum. fol. 560. ca. 1. & ſeq. ad matrimonium. f. 561. c. 1. ad diſciplinam Chriſtianam militum. fol. 562. c. 1. ad Confratrias aliaue loca pia. ad moniales c. 2. ad Conſtitutiones huius Concilij in genere. fol. 563. c. 2. ei qui ſubſcripſerint. f. 564. c. 1. C. & ſeq.

Mediolanenſis Concilij prouincialis VII. Indictio ab eodem facta. tom. 4. p. 2. f. 564. c. 2. B

Medium cum dicitur, veritas dicitur iuxta Greg. t. 4. p. 1. f. 711. A

Melanius Rhodonenſis Epiſcopus. tom. 2. part. 1. fol. 562. c. 2. E. fol. 563. ca. 2. C.

Melaniæ Romanæ matronæ in Chriſtianos exules beneuolentia. tom. 1. p. 1. fol. 595. ca. 1. A. Origenis errore imbuitur, eumque Romanæ Eccleſiæ obtrudere conatur. ibid B. C. fraus à Marcella detegitur. C

Melchiadis Papæ vita. tom. 1. p. 1. fol. 208. c. 2. C. quando pontifex factus, ibidem E. quamdiu ſederit. folio 209. ca. 1. A.

Meldenſe Concilium, quo S. Arnulphus Sueſſionenſis factus eſt Epiſcopus, habitum anno 1080. t. 3. p. 2. fol. 404. c. 2. C.

Meldenſe Concilium contra laicos rerum Eccleſiaſticarũ detentores anno Domini 845. ſub Carolo iuniore Rege Francorum & Sergio Papa II. celebratum. t. 3. p. 1. ſ. 2. fol. 345. c. 1. D. cauſa Concilij. fol. 356. c. 1. F. vbi & quando inchoatum & abſolutum fuerit. tom. 3. p. 1. ſ. 2. f. 346. c. 1. A. B. & fol. 356. c. 2. E. Præfatio Concilij de Sacerdotum officio & ſtudio pro ſalute Franciæ in pluribus, conuentibus oſtenſo. fol. 345. c. 1. D. Capitula ex conuentu in villa Hoiotna habito. fol. 346. ca. 1. F. Capitula ex Synodo apud Lauriacum habita. f. 348. c. 2. A. Capitula propria Meldenſis Synodi. fol. 349. c. 2. & ſeq. quæ ab hac Synodo Regi obiecta fuerint, vide f. 347. c. 1. C & f. 349 c. 2. & ſeq. quæ capitula diplomati Patris annecti voluerint. f. 356. c. 1.

Meldenſe Cõcilium in cauſa Rhemenſis Epiſcopi anno Domini 962. tempore Ioannis Papæ XII. celebratum. tom. 3. p. 2. f. 1009. c. 2. E. Acta Concilij, ibid.

Meletius Ægyptius Epiſcopus ſchiſmatis peſſimi author. t. 1. p. 1. f. 262. & f. 306. c. 1. F. & ſeq. quis & qualis. f. 294. c. 2. F. in Cõcilio Nicæno depoſitus. f. 264. eius ſchiſma quo modo ortum. f. 306. c. 2. D. E. F. in inſaniam Arij ex ſchiſmate delapſus Ægyptum turbat. f. 344. c. 1. B

Meletius Epiſcopus Antiochenus citra ſpem Arianorum Nicænam fidem profitetur. tom. 1. p. 1. f. 486. c. 2. D. contra pactum ab Arianis in exilium relegatur & deponitur. E

Meletij nefarij acta. tom. 1. p. 2. f. 570. c. 1. B

Meletianum ſchiſma. tom. 1. p. 1. f. 185. c. 2. F

Meletianorum in Athanaſium miræ calumniæ. tom. 1. p. 1. f. 375. c. 1. B. & ſeq. Eccleſiam ſuam Eccleſiam Martyrum ad diſtinctionem à Catholica appellabant, fol. 307. c. 1. B

Melfitanum Concilium in Apulia anno Domini MXC. tempore Vrbani papæ II. habitum. tom. 3. p. 2. f. 413. c. A. acta Concilij. B.

Mendacium omnium maxime Sacerdoti fugiendum. tom. 3. p. 1. f. 1. fol. 319. c. 2. E. officioſum culpa non caret. t. 2. p. 2. f. 489. C. item iocoſum. f. 489. C

Mendicantes Apoſtoli Chriſti fuêre. t. 4 p. 1. f. 375. c. 2. E

Mendicantes fratres ſynodalibus conſtitutionibus parere debent. t. 4. p 2. f. 176. c. 2. C. qualiter poteſtati ordinariæ ſubijciantur. D. quatenus admittendi ad verbi miniſterium, & qualiter ſe habere debeant in prædicando. fol. 186. c. 1. B. C. poteſtas abſoluendi ordinaria non amplior quam parochialium Sacerdotum. f. 167. c. 2. B

Mendici vagi ſuper quibus examinandi t. 4. p. 2. f. 486. c. 1. F

Menelai ſacrilegi pœna. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 335 c. 1. E.

Memnon Epheſinus Epiſcopus Catholicus à Neſtorianis in Conciliabulo Epheſino depoſitione dignus pronunciatur t. 1. p. 2. f. 225. c. 2. F

Memnon Eutychẽ vrget ad ſiſtendum ſe Concilio. f. 2.

Memnoniſtæ. tom. 4. p. 2. fol. 357. ca. 2. B.

Memnæ patriarchæ encomium. t. 2. p. 1. f. 687. c. 2. C

Mennæ ſermo ad Vigilium fictitius & Concilio V. ſuppoſitus. t. 3. p. 1. ſ. 1. fol. 21. c. 2. E. Epiſtola quædam ad Vigiliũ quaſi ſcripta ab hæreticis affecta. ſ. 1. f. 165. B. C. f. 166. F. & f. 167. A. B

Menæ Conſtantinopolitani Epiſcopi creatio & acta. t. 2. f. 42. ordinatio quomodo & à quo facta. f. 191. c. 2. C

Menulphus Paderbornenſis Eccleſiæ diacõnus monaſterij ædificandi pro Virginibus regularibus licentiam obtinet. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 254. c. 1. B

Mens Domini nõdum Dominus quomodo dictum à D. Athanaſio. t. 2. p. 2. fol. 385. c. 1. B

Mens vide Anima.

Menſa ab oratione incipiẽda & finienda. t. 4. p. 2. f. 496. c. 2. B

Menſis Sacerdotum lectio ſcripturarum diuinarum miſcenda. t. 2. p. 2. f. 280. D

Meſtruoſæ an licitum Eccleſiam ingredi. t. 3. p. 1. ſ. 1. fol. 357. c. 1. F. tempore menſtrui à communione non arcendæ. ſ. 1. fol. 357. c. 2. A

Menſuris iniuſtis vtentium crimen, t.3. p.1.ſ.2.f.294.c.1.D.

Menteſa quæ, tom. 1. p. 2. folio 111. ca. 1. C.

Mercatus diebus feſtiuis prohibendus, t.4.p.2.f.167.c.2.E.

Meretricibus quæ habitatio permittenda, t.4.p.1.f.304.c.2.D. eas in cauponis & diuerſoriis alens interdicti pœna afficiendus, t.4.p.2.f.544.c.1.F. in cauponis, diuerſoriis & ganeis non ferendæ f.544.ca.1.E. certo amictu ab honeſtis matronis diſcernendæ, f.386.c.1.E.

Meretricibus omnis gemmarum, auri, argenti & ſerici vſus interdicendus, f.386. c.1.F. proprius, extra quem iis pernoctare, non liceat, locus aſſignandus. ibid.E.

Merita ſanctorum Dona Dei ſunt. t.1.p. 1.f.734.c.1.B.

Meſſalianitæ hæretici damnantur, t.1.p. 2.f.309.c.1.E.

Metenſe Concilium ad reformandos mores fidelium tempore Arnulphi regis celebratum, t.3.p.2.f.115.c.2.D. qui interfuerint ibidem, cauſæ Concilii, F. & f.117. c.1.B. conſtitutio de decimis à ſolo ſacerdote & in quem vſum recipiendis f.116.c.1. B. de vitando ſacerdoti mulierum quarumcunque conſortio D. de non comedendo cum Iudæis. F. de priuatis aliquot peccatoribus, excommunicatis c.2. de habentibus cum huiuſmodi communionem. F.

Metenſis Synodus in Gallia anno Domini 594. in cauſa Ægidii Rhemenſis Epiſcopi, qui ob crimen læſæ Maieſtatis in ea depoſitus eſt celebrata, t.2.p.2.f.300.ca.1. F. caſſatur, t.3.p.1.ſ.2.f.414.c.1.D.

Metenſe Concilium quo Imperator Ludouicus ab Ebbone Rhemenſi Archiepiſcopo iniuſte excommunicatus & ingreſſu Eccleſiæ interdictus abſoluitur. Anno Domini 835. ſub Gregorio IV. t.3.p.1.ſ.2.f. 313.c.1.C.

Metenſe Conciliabulum in quo regnū Galliæ à Ludouico ſucceſſore ad Carolum tyrannice translatum eſt, habitum anno 869. tempore Hadriani Papæ II. t.3.p.1.ſ.2. f.819.c.2.F. Cauſa Conciliabuli, ibidem Acta f.830.A.

Metenſe Conciliabulum in cauſa repudii Theutpergæ Reginæ à Lothario Rege facti anno Domini 863. habitum, t.3.p.1.ſ. 2.fol.559.c.1.A. occaſio & tempus conciliabuli, ibid. B.C. Qui interfuerint, ibid. acta. D. reprobatur in Concilio Romano, t.3.p.1.ſ.2.f.559.c.2.E. vide etiam f.509.c.2. C. & ſeq.

Methodii Cōſtantinop. Patriarchæ laus t.3.p.1.ſ.2.f.697.c.2.A.

Methodius Archiepiſcop. fidem orthodoxam profitetur, t.3.p.2.f.75.c.2.D.

Metropolitani vnde dicti, t.4.p.1.f.371. c.1.F.

Metropolitanus quis & quomodo & à quo iudicandus, t.1.p.1.f.75.c.1.A.B.

Metropolitani munus quod tom.2.p.2. f.540.c.2.F.

Metropolitani quorum debeat curam gerere, t.3.p.1.ſ.2.f.397.ca.1.E. inter metropolitico cauſas audire non poteſt, tom. 3.p.2.f.574.c.1.F. ſine eius conſenſu nihil præſumendum ab Epiſcopis, & ordinatio facta nulla, t.2.p.2.f.241.B. Primati ſubditus eſt, 1.1.p.1.f.73.c.1.A. à quo ordinandus, 1.2.p.2.f.27.c.2.E. à quibus eligendus ibidem. qualiter dum ordinatus fuerit placitum ſuis confinitimis de caſtè & ſobriè viuendo facere debeat, f.532.c.2.F. ſine conſilio Epiſcoporum nihil aget extra propriam diœceſin. tom.1.p.1.f.129.c.1.F. non niſi vnus vnius prouinciæ, fol. 736.c. 1.F. æger qualiter ab Epiſcopis viſitandus, tom.4.p.1.f.558.c.1.D. quotannis prouinciale Concilium habebit, tom.2.p.1.fol. 775.c.1.E.1.2.p.2.f.27.c.2.C. pœna eius ſi intra biennium non conuocet, emanentium ſine rationabili cauſa pœna ibidem.

Metropolitarum eccleſiaſtica miniſteria ſuffraganeis non committenda, tom.3. p.1.ſ.2.f.677.c.1.B.

Metropolitani anniuerſarium tota prouincia quotannis celebrandum, t.4.p.2.f. 576.c.1.E.

Metropolitanus niſi infra tres aut 5. ad ſummum menſes ad fidem exponendam & pallium recipiendum Romam miſerit, dignitate priuetur, tom.1.p.1.folio 512. ca.2.C.

de Metropolitanis per imperiales, literas inſtitutis aut diuiſis Chalcedonenſis Concilii ſententia t.2.p.1.f.328.C. plura vide Epiſcopus.

Metrophanes à Conſtantino & patribus Nicænis ſalutatur. 1.1.p.1.f.349.ca.1. B. prædicit diem obitus ſui & qui ſibi ſucceſſuri ſint, ibid. F. moritur annorum 117. ibid.c.2.D.

Metus gehennæ vtilis, t.4.p.2.fol.291. c.1.C.

Meyddeburgum cum ciuitatibus Saxoniæ maritinis Huſſitis fauet. t.4.p.1.f.210. c.2.F.

Mezentius, vel vt alii Mezzetius Siciliæ regnum inuadit & occiditur, t.2.p.2.f.541. c.1.B.

Michael Imperator qualis fuerit, tom. 3.p.1.ſ.2.f.168.c.2. E. occaſione à Theodoro velut Orthodoxus commendetur, ſ. 2.fol.259.c.1.C. dona ad D. Petrum Romam miſſa ſ.2.f.411.c.2.A. ad Nicolaum Papam I. miſſa epiſtola plena contumeliis ſ.2.f.459.ca.1.C. eius refutationem vide in Epiſtola IX. Nicolai Papæ. laicos iubet ſtolis ſacerdotalibus in deciſum dignitatis pontificiæ luſitare, ſ.2.fol.668.ca.2.F. à Barda patricio homine inceſtuoſo ſeducitur ſ.2.fol.688. alias 698.D.E. Matrem & ſorores tondere inuitas iubet. F. Ignatium Cōſtantinop. quod tondere eas nollet, in exilium mittit, f.689. alias 699.B. Theophilum contra Ignatium & Photium Patriarcham conſtituit. f.697.A.B.

ad S. Mamatis ædem fœde mactatur, f. 711.c.2.C.

Michaelis Palæologi Græcorum Imperatoris fidei profeſſio Gregorio X. cum omnimoda obſeruantia tranſmiſſa, 1.3.p. 2.f.743.c.1.&2. eius in reducendis Græcis ad vnionem Eccleſiæ Catholicæ Latinæ ſtudium, f.754.c.1.B.

Michael Alexandrinus Patriarcha vicarium ſuum ad VIII. Synodum deſtinat, tom.3.p.1.ſ.2.folio 665.c.2. approbat decreta Concilii & Papæ Romani, fol. 666.c.2.D.

Michael patriarcha Conſtantinopolitanus à legatis ſedis apoſtolicæ excommunicatur, tom.3.p.2.fol.207.ca.1.C. inſidias molitur legatis, D. ſeditionem contra Imperatorem excitat. E. ob falſatam legatorum chartam Imperatori inuiſus vna cum amicis aula eiicitur ibidem eius & ſociorum errores, f.207.c.2.B.

Mileuitanum Concilium I. generale ſub Innocentio Papa I. anno Chriſti 402. habitum, tom.1.p.1.fol.630.ca.1.E. Locus & acta ibid. F. & ſeq. Tempus fol.630. c.2. C.D.

Mileuitana Concilia duo, vnum anno 402. alterum anno 416. habita in vnum confuſa ſunt & qua occaſione; tom.1. p.1.fol.630.ca.2. C.D. decreta legatio. f.632.

Mileuitanum Concilium II. contra Pelagium & Cœleſtium ſub Innocentio Papa I. à 60. Epiſcopis anno Domini 416. celebratum, tom.1.p.1.fol.704. ca. A. Acta Concilii folio. 709. ca.2. C. Tempus. Ibidem E. Mileuitana Concilia duo in vnum conflata, tom.1.p.1.f. 709. ca.2.D. Canones qui & quot editi, ibidem. E. tituli canonum, fol. 704. ca. 1.B. Canones ipſi folio. 704. ca.2. & ſeq. Epiſtolæ Concilii ad Innocentium Papam binæ, tom.1.p.1.fol.706.c.1.F. & f.707. c.1.B.

Militia an & quæ in Concilio Nicæno canone 12. vetita, tom.1.p.1.fol.297. c.2.E.

Militiæ cingulum cur Chriſtiani ſoliti abiicere, t.1.p.1.f.297.c.2.E.

Militum Chriſtianorum diſciplina & vita quæ & qualis eſſe debeat, t.4.p.2.f.561 c.1.D.E. & ſeq.

Militans poſt baptiſmum ad necandos fideles diaconus eſſe non poteſt, t.1.p.1.f. 508.c.1.B.

Millenarii qui dicti, t.2.p.1.f.560.ca.1. B. hæreſis antiqua quæ t.1.p.1.folio 514. c.1.D.

Mimi & eorum ſpectacula vetiti, t.3.p. 1.ſ.1.f.244.A.

Mindenſis Epiſcopatus initia, tom.3.p. 1.ſ.1.f.435.c.2.F. vnde dictus & quis primus eius Epiſcopus, f.436.c.1.C.

Minoritarum primorum inſtitutum & mores, t.3.p.2.f.563.c.2.C.D. ſimul cum Dominicanis exorti, f.563.ca.2.B. cur Fratres minores appellati f.563.ca.2.C. vide plura Franciſcani. & Prouinciales.

Miniſtrare non oportet altari aut in Eccleſia Clericos amictos palliis & præcinctos lumbis t.1.p.1.f.735.c.2.D.

Miniſter Eccleſiæ nihil rerum eius poteſt alienare ſine conſenſu Epiſcopi pœna ſi fecerit vide Abbas plura vide Eccleſiæ & Clerici.

Miraculum non eſt cuius ratio in promptu eſt, t.1.p.2.f.390.c.1.D.

Miraculorum patratio ſufficiens teſtimonium eſt miſſionis, t.4.p.1.fol.379.c.1. A. & ſeq.

Miraculoſe in bellis ſæpius adiuti Hebræi, t.1.p.1.f.518.c.1.B.C.

Miracula Antichriſti pſeudomiracula, t.4.p.1.f.379.c.1.E.

Miſeni legati Apoſtolici qui Acacio communicarat petitorium & excuſatio in Concilio Romano coram Gelaſio Papa

Digitized by Google

ſtatat. 2.p.1.f.503.c.3.B. C.& ſeq. Abſolutio,f.504.c.2.E. ob communicationem cum Acacio excommunicatus ad mentem redit.f.505.c.1.F.

Miſſæ Ethymologia & vocis antiquitas, t.3.p.1. ſ.1.f. 279. c.2. D. Significationes, ibid.t.4.p.1.f.359.c.1. E. ſacrificii inſtitutio,t.4.p.2.f.324.c.2. A eſt verum ac proprium ſacrificium.f.325.c.1.E. qui negat ſacroſanctum eſſe & propitiatorium, hæreticus eſt. Senon: Conc.f.156.c.1. A. & ſeq.

Miſſæ ſacrificium à Domino ordinatur, tom. 1.p.1.fol.5.Y. in eo corpus & ſanguis Domini conficitur,f.57.c.1.D. ſacrificium munda oblatio eſt, t. 4.p.2.f.324.c.2.B.Eſt vere propitiatorium, C.f.325.ca.1.F.Soli Deo offertur f.324.c. 2.E.in honorem tamen & memoriam ſimul Sanctorum ibidem,f.325.c.2. A. quando cœperit eſſe paſſionis dominicæ cōmemoratiuum, t. 1. p.1. f.55.c.1.F. in ea Sanctorum commemoratio quando & cur adhiberi cœpta, f.163.c. 2. A. C. fit commemoratio viuorum & mortuorum,t. 2.p.2.f.541.c.2.D.

Miſſæ canon ſacer purus & ſanctus, t. 4. p.2.f.324.c.2.E.

Miſſæ D. Iacobi Apoſtoli & fratris Domini mentio & conſuetudo,tom. 3.p.1,ſ.1. f.239. E.

in Miſſæ ſacrificio qualis panis capiendus pro materia, tom. 3.p.1. ſ.1.folio 322. c.1.C.

Miſſæ ſacrificii etiam vbi ſacerdos ſolus communicat,vtilitas tom. 4.p. 2.fol.325.c. 1. A.

Miſſæ ſacrificium cum precibus ab Eccleſia inſtitutis fructuoſius eſt, quam ſola applicatio f.555.ca.2. E. compenſari tamen deuotione celebrantis aut fieri curantis poteſt, aut ſuffragiis Sancti. ibidem ſacrificio incruento cruenti virtus communicatur & applicatur nobis, fol. 570. ca. 2. A.

in Miſſa panis & vinum aqua mixtum conſecranda ſunt, tom. 1. p.1. folio. 57. c.1.E. iuxta D. Iacobi & aliorum apoſtolicam conſtitutionem t. 3.p.1.ſ.1.f.239. C.E. ſecus faciens olim deponendus erat, ſ. 1.f. 240. A.paſſio Domini miſcenda eſt t.1.p.1. f.57.c.1.D.

Miſſæ & veſperæ ſolennes ab Epiſcopo celebrandæ qualiter populo ſignificandæ, t.4.p.2.f.556.c.1.D.

Miſſæ publicæ & ſolemnes qualiter celebrandę t.3.p.2.f.663.c.1.B.t. 4.p.2.f.215. ca.2. C. & ſeq. quibus cæremoniis loco tempore ordine, habitu & geſtu t. 4.p. 2.f. 271.c.E.& ſeq.

Miſſa quo tempore, loco geſtu, modo celebranda.f.369.c.2.E.F.& ſeq.

Miſſa ſolennis quo tempore modo & habitu ab Epiſcopo aliisque miniſtris celebranda,f.381.c.2.

Miſſa cum calcaribus vel cultellis non canenda,t.3.p. 1.ſ.2.f.371.c.1.A. ſolemnem ſi Epiſcopus celebret,canonici & in dignitate conſtituti quo modo amiciendi, fol. 456 c.1.D.

Miſſa ſumma deuotione celebranda & legenda, tom. 4. p. 2. folio 178. c.1.D.F. c. 2. D.

Miſſæ ſacrificio paſſio Domini miſcenda eſt,t.1.p.1.f.57.D.

Miſſam celebranti miniſtrans clericus eo tempore nec horas canonicas nec aliud quidpiam de libro leget.t.4.p.2.f.555.ca. 2. F. in ſuperpelliceo inſeruiet, fol. 455. ca. 2.B.

ante Miſſam hymnum Angelicum Gloria in excelſis cani à quo conſtitutum t.1. p.1.f.63.c.1.B.

Miſſa in ſolenni ſi quando Epiſcopus præſens ſit, quo modo Gloria in excelſis, & Symbolum dicendum tom. 4.p.2.folio 456.c.1.C.

Miſſæ in celebratione quæ obſeruanda & vitanda t. 4.p.2.f.325.c. 2.C.& ſeq.

Miſſa ſine licentia Epiſcopi nullo loco aut tempore celebranda, tom.1.p. 1.f.38.c. 1.B. E.

Miſſas nullus celebrare ante teneat, quam bene à præfecto cæremoniarum inſtructus ſit, tom. 4. p. 2. folio 570. ca. 2.F.confeſſio præmittenda, fol. 260. ca. 2.D.

Miſſam ante manus impoſitionem in presbyterii collatione celebrans à Sacerdotio in perpetuum arcetur, & à diaconatu biennium ſuſpenditur,t.3.p.2.f.574. c.1.D.651.ca.2. A. debitas dicere negligens qua ratione mulctādus & mulcta quo conuertenda, folio. 403. ca.1. F. fol.454. c.2.E.

Miſſæ in officio publico præfatio, Oratio Dominica, Euangelium & Epiſtola integre canenda t.4.p.2.f.272.c.1.A.

Miſſæ ad celebrationem qui non admittendi,t. 4.p. 2.fol.365.c. C.D. à ieiunis celebranda, t.1.p.1.f.575.c.2.D. t.2.p. 2.f.393..E.f.396.c.1.E. tom.3.p.1.ſ.1.folio 238. F.

in Miſſa clericum poſt acceptum cibum ſtare olim illicitum,t.2.p. 2.folio 296.c.1. B. non celebret illiteratus, tom. 1.p.1.f.101. c. 2. A.

Miſſam ante Sacerdotium celebrans non poteſt ad ſacerdotium promoueri, t. 3.p.2.f.574.c.1.D.

Miſſa nec ignotus aut vagus aut publice criminoſus Sacerdos t. 4.p.2.f.325.ca.2. E.vide Clerici vagi,nec is qui poſt gallicantum bibit,t.3.p.2.f.177,c.1.C.

Miſſas conuentuales dicere negligentium pœnæ.t.4.p.2.f.403.c.1.F.

Miſſam ex officio celebrare obligatus alias pro celebratione eleemoſynas acceptare non debet,t.4.p.2.f.455.c.1.B

Miſſa in ſolennitatibus quando inchoanda,t.2.p.2.f.28.c.2.E.

Miſſæ officium inceptum inperfectum non relinquendum, t.1.p.1.fol.75.c.2.D. t. 2.p.2.f.393. E. tom.3.p.1.ſ.1.fol.379. ca. 1.D.

Miſſa cur quotidie celebranda, t. 4.p.1. f.358. ca.1. B.& ſeq. quotidiana celebratio Eccleſiæ neceſſaria eſt,f.358.c.2.E. quibus ratiunculis improbarint Huſſitæ,f.358.c.1. E.c.2.B.& ſeq.

Miſſæ ſtatis diebus celebrandæ, t.4.p.2. f.454.c.1.B.nec intermittendæ ibidem. A. quoties ab Epiſcopo, curatis, aliiſque Sacerdotibus dicendæ, f.370. ca.2.C.plures vno die celebrare an licitum, t 3.p.1.ſ.1.f. 280. ca.1.B.quibus & quot caſibus id licitum ibid.D. quando & qualiter id liceat t.4.p.2.f.248.c.1.D.an antiquitus permiſſum ſit. t.3 p.1.ſ.1.f.280.c.1.E.plures ab vno eodem die extra neceſſitatem non celebranda t.1.p.1.f.64.c.2.F.t.3.p.2.f.441.c. 2.D.f.788.c.1.D.f.817.c.24.F.f.993.c.2 A.4.F.p.2.f.365.c.2.E.

Miſſæ plures in vno altari vna die olim non celebrandæ, tom.2.p. 2.fol. 295.ca. 2. E.

Miſſæ ob nullam neceſſitatem plures ab eodem vna die niſi in Natiuitate Chriſti celebrandæ t. 4.p. 2.f.533.ca.1.B. à quo id conſtitutum,t.1.p.1.f. 65.c.1. A. & quare, ibid.quid eæ deſignent.f.65.c.1.B.

Miſſa nocte natalis Domini celebranda t.1.p.1.f.63.c.2.D. t.4.p.2.f.457.c.1.A.abſentes mulctandi, ibid.à Teleſphoro papa conſtitutum, t.1.p.1.f.63.c.1.B. quare t. 1.p.1.f.64.c.2.D.

Miſſæ non plures eidem committendæ quam commode celebrare poſſint,t.4.p.2. f.453.c. 2.D.E.

Miſſæ vt debitis diebus & horis fiant quo modo prouidendum, t. 4.p.2.f.454. c.2.C.D.& f.570.

Miſſam quando celebrare dę die licitum.t.1.p.1.f.64.c.1.D.

nullæ ſub Concione celebrandæ in eodem templo.t.4 p.2.f.248.c,1.D.f,260.c. 2.A,f.365.c.2. E. nec ante auroram, nec poſt meridiem,ibid. ante ſolis ortum, excepta Natiuitate Domini, non canendæ, t.3.p.1.ſ.2.f.370.c.2. E. ſolemnes quibus feſtis celebrandæ t.4.p.2.f.455.ca.2.F.& ſeq.ordinariæ Dominicis diebus celebrandæ f.179.c.1.A. parochialis die feſto qua hora celebrandæ f.454.c.1.E.F.

Miſſa ante horam diei tertiam an celebranda tom.1.p.1.f.63.c.2.E. vide annotata tom.1.p.1.f.65.c.1.F. diebus feſtis ante tertiam horam non canenda, folio 555. ca.1. D.

Miſſam celebrare quibuſdam & qualibus locis concedi poſſit, tom. 4.p.2.f.366. c.1.A. in altari & loco ſibi deſignatis celebranda,f.454.c.1.D.non niſi in Deo dicatis locis dicenda t.2.p.1.f.635.c.2.C.t.1.p.1. f.255.c.2.F.t.3.p.2.f.116.c.2.B.non in priuatis domib.ſine conſenſu Epiſcopi t.3.p.1. ſ.1.fol.239.C.t.4.p.2.f.365.ca.2.F.nec in oratoriis priuatis 162.c.2.D.fol.453.c.2.B. in locis incongruis v.g. in hortis & domibus priuatis celębrantis pœna t.3.p.1.ſ.2.f. 293.c.1.A iuri celebrare quando licitum, ſ. 2 f.293.ca.1.B.C. in Monialium Eccleſia à Sacerdote ſæculari ſine conſenſu ordinarii non dicenda t.4.p.2.f.403.c.1.E. extra Eccleſiam ſine licentia Epiſcopi non canenda t.3. p.1.ſ.2.f.370.c 2.F.

Miſſam nemo ſolus celebret vel cantet, t.3.p.1.ſ.2.f.201.c.2.D.f.293.ca.1.1.E. niſi duobus ſecum ad minimum præſentibus, 1.1.p.1.f.75.c.2.E.t.4.p.2. folio 260.c.1.C. priuata ad minus coram vno & quali celebranda, f.271.c.2.E.

Miſſæ gratis celebrandæ,tom.3.p.2.fol. 817.c.2.E.

Miſſam pro pecunia celebrans anno ab officio ſit ſuſpenſus, ſ.817.c.2.F. ex officio celebrare obligatus alias pro celebratione eleemoſynas non acceptet, t.4.p.2. f.455.c.1.

Miſſa non vulgari lingua celebranda, t. 4.p.2.f.325.c.1.C.

Miſſæ nullæ ſub concione eodem in templo celebrandæ, t.4.p.2.fol.248.ca. 1. D.

In Miſſa ſub leuatione campana pulſandum tom.3.p. 2. folio 442.ca.1. A.

Digitized by Google

Poſt orationem Dominicam non ſtatim communicandum, t.2.p.2.f.350. A.

Miſſæ in ſacrificio certi ab Eccleſia præſcripti ritus & ceremoniæ adhibendæ, t. 4. p.2.f.324.c.2.F. ſunt ij pii & ſancti, fol.325. ca.2. A.

Miſſa ſine lumine, alba, ſtola, ſelonio & caſula non canenda, t.3.p.1.f. 2.f.370.c. 2. E. ſine luminibus non celebranda, t.3.p. 2.f.1004.c.1.F. qualiter canenda, t. 4.p.1. f.52. c. in omnibus canendum ter ſanctus, t.1.f.464.c.1.C. ſub eleuatione nec voce nec organo canendum t. 4.p.2.f.272. c.1.B. campana ſignum dandum, t.3.p. 2.f.442. c.1.A.t. 4.p.2.f.403. ca. 2. B. publica dum cantatur priuatæ non legendæ, t. 4.p.2.fol. 272.c.1.B.

Miſſam celebranti ſi ægritudo accidat, alius ſubſtituendus qui ſacrificium expleat t. 2.p.2.f.393.c.1.D.

Miſſæ conuentualis ſacrum non omittendum. t.4.p.2.f.420.c.2.B.

Miſſa pro Regibus militantibus offerri ſolita, t.2.p.2.fol.532. c.2.E. f.540.c.2.D.

Miſſæ & litaniæ pro incolumitate Regis celebrandæ, t.3.p. 1.f.2.f.188.c.1.A.

Miſſas pro defunctis celebrari antiqua conſuetudo, t.2.p.2.f. 237.c.2.F. fol.541. ca. 1. F. pro defunctis inſtitutam aut promulgatam pro viuis celebrantis pœna grauis & quæ t.3.p.1.f.1.f 329.c.2.F.

Miſſam pro defuncto patre quotidianam fundari petit Dux Burgundiæ, t.4 p.1. f.155.c. 2.E.f.156.c.1. A.

Miſſæ à defunctis fundatæ ſi vel nimis multæ in eadem ſint Eccleſia, vel nimis parui prouentus, qualiter ab Epiſcopo reducendæ, t.4.p.2.f.555.c.2.D.

Miſſæ pro ſtudentibus ſemel in ſeptimana celebranda, tom. 3. p. 2. fol. 798. c. 1. C. pro ſupplicio affectis an & quando celebrandæ, t.3.p.1.f.2.fol.376.c.1.D. ab Epiſcopis quotidie pro ſtatu Chriſtianæ reip. celebrandæ, t.3.p.1.f.2.f.380.c.1.C. plures contra hæreſes inſtitutæ, t. 4.p.1.f. 358.c.1.C.

in Miſſa nomina eorum pro quibus ſacrificium offertur, recitati ſolita, t.2.p.2.f. 556. c. 2. F.

Miſſæ ad ſacrificium diebus dominicis & feſtis audiendum populus ſæpius admonendus, t.4.p.2.f.3.c.2.C. quo habitu geſtu & deuotione audienda, 260.c.2.D. f. 366.c.2.B. ſingulis diebus Dom. & feſtis audienda f. 194. ca. 2. F. ex ea ante finem non diſcedendum, f.195.c.1.D. f. 248.ca.1. A. t.3.p.2.f.788.ca.1.F. nec ante benedictionem, t.2.p.1.f.556.C.2.D.& f.562.ca. 2.B. t.3.p.1.f.2.f.571. c.2.B.& f.560.c.1. D.& ſeq.

Miſſæ ſub ſacrificio quæ vitanda, t. 4. p. 1.f.325.c.2.F. in ſua quiſque parochia audiat, t.3.p.2.f.131.c.2.C.D.

in Miſſa pro defunctis orandum, t.3.p.1. f.2.f.195.c.1.D.

ad Miſſarum ſolennia nemo præſumat cum baculo introire, f.1.fol.379.c.1.C.

Miſſæ tempore obambulantes qualiter coercendi t.4.p.2.fol.248.ca.1. B. non tantũ ab ocioſis confabulationibus ſed etiam à cogitationibus abſtinendum, t. 3.p. 1.f.2.f.191.c.2.A.

Miſſam auditurus populus quid à Parocho monendus, tom. 4. p. 2. fol. 420. c.2.F. f.195.c.1.F.

Miſſæ partes populo explicandæ, t. 4. p. 2.f.325.c.1.C. de Miſſa canones Concilii Tridentini ibidem E.

Miſſa notorii concubinarii non audienda, t.3.p.2.f.224.c.1.F.f.246.c.2.E.

Miſſa à nullo die Dominica negligenda t.3.p.1.f.2.f.371.c.2.B.

Miſſa omni die dominica Laicis audienda t.2.p.1.f.560.c.1.D.E.& ſeq.

Miſſæ peculiares qualiter vetitæ conc. Salegunſtadiano t.3.p.2.f.177.c.2.B.

Sine Miſſa nulla baſilica dedicanda eſt, t.1.p.1.f.54.c.2.F.

Miſſali Romano Pii V. iuſſu editam vtendum, t.4.p.2.f.455.c.1.F.

Miſſio concionatoris quam neceſſaria vide Concionator, ordinaria ſi tollatur quæ ſequantur inconuenientia, t. 4. p. 1.f. 353.c.2.F. ad prædicandum non requiri quomodo probare conentur Huſſitæ, fol. 351.c.1.E.& ſeq. qualis iuxta eos ſufficiat. f.378.c.2.F. eius ſufficiens ſignum non ſunt ſola opera bona, f.379.ca.2.B. & ſeq. ſed miraculorum patratio, ibid. c.1.A.& ſeq. per inſtinctum Spiritus quomodo probanda. f.351.ca.1.F. quomodo diuina eſſe cognoſcatur, ibid.c.2.F. immediata à ſpiritu S. per miracula vel ſcripturas probanda eſt f.352 c.1.D.

Miſſus quis & quomodo dicatur, t. 1.p. 2.f.337.c.2.A.D.

Mitti verbum quomodo dicatur t.1.p.2. f.95.c.2.B.

Mixtarabi qui & vnde appellati, t. 2.p. 2.f.310.c.1.F.

Morbo regio laborantes an deuitandi, t.3.p.1.f.1.f.374.c.2.D.

Modius canonicus quid, t.2.p.2.f.298. c.2.E.

Mœchi pœnitentes recipiendi, t.1.p.1. f.124.c.1.E.

Mœchati cum infideli pœnitentia, t. 3.p.1.f.1.f.357.c.2.C.

Moguntina Eccleſia à Zacharia Papa Metropolitana conſtituitur, & certam prouinciam aſſignatam capit, t. 3.p.1.f.1.fol. 375.c.1.C.

Moguntiæ deſcriptio, t.3. p.1.f.2.f.202. c.2. C.

Moguntina Concilia quot ſub Benedicto papa VIII habita, t.3.p.2.f.181.c.c.B.

Moguntiacum Concilium I. ſub Richolpho Archiepiſcopo celebratum anno 813. tempore Leonis III. t. 3.p.1.f.2.f.197. c.2.B. cauſa tempus & acta Concilii, f.202. c.2.B. præfatio & conſeſſus, f.197.ca.2.C. & ſeq. ſtatuta Concilii per capita 56.f.198. c.1.D.

Moguntinum Concilium I. ſub Rabano Archiepiſcopo pro iuribus & immunitatibus Eccleſiaſticis anno 847. tempore Leonis IV. celebratum, t.3 p.1.f.2.f.372.c. 1.B. occaſio Concilii, f.376.c.2.E. Epiſtola Rabani Archiepiſcopi, ad Imper. Ludouicum, f.372.ca.1.B. capitula 31.f.373.& ſeq.

Moguntinum Concilium II. ſub Rabano Archiepiſcopi contra Godeſcalcum hæreticum anno Domini 848. tempore Leonis Papæ IV. celebratum, tom. 3.p.1. f.2.f.377.c.1.C. Acta Concilii quæ ibidem Qui & quales Epiſcopi Concilio interfuerint c. 2. B. quæ Godeſcalci hæreſes, fol. 377.ca.2.C. E. quo tempore Concilium habitum ſit, f.378.c.2.D.

Moguntinum Concilium III. ſub Rabano Archiepiſcopo anno 852. tempore Leonis Papæ IV. celebratum, t. 3.p.1.f.2. fol. 384. ca. 2. F. Cauſa Concilii quæ ibid.

Moguntinum Concilium tempore Caroli Archiepiſcopi anno Domini 857. ſub Ludouico Imperatore & Benedicto III. habitum, tom.3.p.1.f.2.f.409.c.2.E. Locum tempus & cauſa Concilii, fol. 409. c.2.E.

Moguntiacenſis Concilii prouinc. pro reformatione diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſub Stephano VI. Archiepiſcopo Mogunt. Luitberto, anno 888. celebrati ſtatuta de precibus pro Auguſtis in Eccleſia aſſidue fundendis, t.3.p.2.fol.111, & f.112. c.1. de Regis officio, F. & ſeq. de Epiſcopi in Eccleſia ſua iure f. 113.c.1. B.C. De Eccleſiaſticorum bonorum & perſonarum inuaſoribus, D.F.c.2.E. de loco vbi Miſſarum ſolemnia celebranda. c.2.C. de mulierum cum Clerico habitatione vitanda D. de Clerici damnatione F. de decimis f.114.c. 1.D.F.ca.2.E. de alterius parochiano non retinendo aut ordinando, C. de Sacerdotis interfectore. D. de Clericorum cælibatu, c.3.B. de precariis iniuſte factis, D. de adulteris. f.115.c.1.B. de pace fiuenda. D. de monaſteriis E. de viduis non facile velandis. F.

Moguntinum Concilium in cauſa Ottonis Comitis ab Hamerſtein anno M.XXIII. celebratum, t.3.p.2.f.181.c.1.D cauſa & locus Concilii. ibid.

Moguntinum Concilium 142. Epiſcoporum contra Simoniacam labem cleri anno 1049. tempore Leonis Papæ VIII. vulgo. IX. celebratum, t.3.p.2.f.215.c.2. C. tempus & acta Concilii, ibid. præſidet Apoſtolicus. D. qui interfuerint. D.

Moguntinum Concilium I. auctoritate Sigefridi I. in cauſa Henrici IV. Regis Bertam vxorem repudiantis anno 1069. habitum. t.3.p.2.fol.249.c.2.A. qua ex cauſa indictum, B.C. acta Concilii D.E.

Moguntinum Concilium II. in cauſa Caroli Conſtantienſis Epiſcopi ſacrilegi & Simoniæ à clericis ſuis accuſati tempore Alexandri. II. habitum, tom.3. p. 2. fol. 250. ca. 1. C. cauſa & acta Concilii. D.

Moguntinum Concilium anno 1075. celebratum in quo Romanæ Synodi decretum contra concubinarios iuſſu Gregorii papæ promulgatum eſt, t.3.p.2.f.395. c.1.F. à quo hæc Synodus indicta, ibidem, acta Concilii, c.2.A.

Moguntinum Conciliabulum quo ſchiſmatico Gregorio depoſito iuſtè Guibertum ſurrogatum eſſe declaratũr, anno 1085. habitum, t.3.p.2.f.406.c.1.B. qui interfuerint, ibid. C.

Moguntinum Concilium, quo Henricus IV. rex Germaniæ à Clemente III. pſeudopapa coronatus imperio priuatur, habitum anno MCV. tempore Paſchalis Papæ II. t.3.p.2.f.439.c.1.F. locus cauſa & acta Concilii, ibid. & ſeq.

Moguntinum Concilium in cauſa Brunonis Argentinenſis Epiſc. an. MCXXXI. tempore Innocentii Papæ II. celebratum, t.3.p.2.f.484.

Digitized by Google

In Monachis ad clerum promouendis quæ requirantur t. 2. p. 1. f. 478. c. 1. D.
Monachus ſine commendatitiis ſui Abbatis in diœceſi non ferendus, t. 3. p. 2. f. 413. c. 2. F.
Monachorum & Monacharum conſtitutiones ſine muneribus faciendæ, t. 3. p. 1. f. 2. f. 107. c. 1. E.
Monachi ſuo Epiſcopo ſubiecti ſint, t. 2. p. 1. f. 327. A.
Monachis an committendum populi regimen, t. 3. p. 2. f. 417. c. 2. B.
Monachi quomodo viuere debeant, t. 4. p. 2. f. 214. c. 2. A.
Monachorum opera quæ, t. 2. p. 2. f. 260. c. 2. B.
Monachis quæ præcepta ſpecialiter, & quæ generaliter omnibus Chriſtianis ſeruanda, t. 3. p. 1. f. 2. f. 245. c. 1. B. & ſeq. non regulariter viuentes per alterius ordinis inſtitutionem puniendi, tom. 3. p. 2. f. 570. c. 1. E.
Monachorum in Scotia diſciplinæ vigor t. 2. p. 2. f. 531. c. 2. A. B. eorum mores & vita. ibid.
Monachi ipſi veſtimenta ſua lauent, t. 3. p. 1. f. 2. f. 261. c. 1. A.
de Monachorum ſomno, t. 3. p. 1. f. 2. f. 261. c. 1. B. de monachorum eſu & potu f. 2. f. 261. c. 1. D. & ſeq.
de Monachorum correptione, f. 2. f. 261. c. 2. A. ieiunio. C. veſtitu. D. lotione pedum, f. 262. c. 1. A. ſeruitore & lectore, f. 262. c. 1. D. E. de profeſſione nouitiorum, c. 2. A. de monachorum labore refectorio ſcholis, ieiunio, &c. a. f. 260. vſque ad f. 266.
Monachis volatilia nec intra nec extra monaſterium niſi ægritudinis cauſa comedenda, f. 2. f. 261. c. 2. D. E. & ſeq.
de Monachorum diſciplina & correptione. f. 2. f. 264. c. 1. E. & ſeq.
Monachis non euagandum, t. 2. p. 1. fol. 556. c. 1. E. t. 3. p. 1. f. 2. fol. 321. c. 1. F. extra clauſtrum ſine licentia proprii abbatis non egrediantur, t. 3. p. 2. f. 152. c. 2. B. ad communionem non recipiendi t. 2. p. 1. f. 420. c. 2. A. contumaces aut vagabundi quomodo coercendus. 562. c. 1. F. ad aliud monaſterium migrantes ſine abbatis ſui permiſſu non ſuſcipiendi f. 555. c. 2. F. de monaſterio non migrent. t. 3. p. 1. f. 2. f. 107. c. 2. C.
Monachi ad ſæcularia placita non veniant, t. 3. p. 1. f. 2. f. 199. c. 1. F. non licet eſſe defenſores cauſarum t. 2. p. 2. f. 260. c. 2. A. nullius forenſis negotii ſuſceptor aut executor ſit, t. 2. p. 1. f. 616. F. alios accuſare an poſſint t. 1. p. 2. f. 644. c. 1. D.
Monachi in accuſatione abbatum ſuorum admittendi, expenſis etiam monaſterii, t. 3. p. 2. f. 644. c. 1. B.
Monacho ſolitarius habere cellulas quando licitum, tom. 2. p. 1. folio 421. ca. 2. E. nouæ cellulæ ſine Epiſcopi notitia non faciendæ, f. 557. c. 1. B. f. 562. c. 2. A. vxorem ducere nullo modo poteſt, t. 1. p. 1. f. 611. c. 2. B. t. 2. p. 2. f. 296. c. 1. C. ad nuptias, tranſeuntis pœna, t. 2. p. 1. fol. 328. F.
Monachi ad nuptias aut ad ſæculum tranſiens reuocatus in monaſterio pœnitentiæ deputetur, tom. 2. p. 2. folio 354. C.
Monachus ſi vxorem duxerit, etiam iudicis auxilio ab ea ſeparandus, folio 228. ca. 1. A.
Monachi votum Continentiæ non ſeruans à monaſteriorum cætu & Eccleſiarum conuentibus ſeparandus, t. 1. p. 1. f. 558. ca. 1. D.
Monachi fornicationis conuicti pœna, t. 3. p. 1. f. 1. f. 242. F. ſi pellici ſe vel vxori poſt poſſeſſionem ſociet, nunquam Eccleſiaſtici gradus officium ſortiatur, t. 2. p. 1. f. 562. c. 2. A. mulierem permittentis ſuum monaſterium ingredi pœna, t. 2. p. 2. f. 296. c. 1. D. ſine gratiarum actione & reuerentia cum mulieribus cibum non capiat, t. 3. p. 1. f. 2. f. 107. c. 2. D. qualiter cum moniali loqui poſſit, t. 3. p. 1. f. 1. f. 707. B. cum monacha ſeorſim non comedat, f. 2. f. 107. ca. 2. B.
cum Monachis eadem in domo milites nec dormiant nec comedant, t. 3. p. 2. fol. 437. c. 2. D.
Monacho filios de baptiſmo ſuſcipere illicitum, t. 2. p. 2. f. 296. c. 1. D. t. 3. p. 2. f. 437. c. 2. D.
Monachus apoſtata qui tractandus, t. 3. p. 2. f. 126. c. 1. C.
Monachis iuriſprudentiæ & medicinæ ſtudium omnino interdicendum, t. 3. p. 2. f. 487. c. 2. C.
Monachi non ordinandi ſine Abbatis teſtimonio, t. 2. p. 1. f. 555. c. 2. F.
Monachos ſub pretio aut cum datione recipientis pœna, t. 3. p. 1. f. 1. f. 706. E. vide plura Religio & Religioſi.
Monachus inuitus in monaſterium voto ſynodaliter abſoluitur, t. 3. p. 2. fol. 452. ca. 2. C.
Monachus de monaſterio ſine conſultu aut præſentia Epiſcopi aut vicarii eius non eiiciendus, t. 3. p. 1. f. 2. f. 352. c. 2. A.
Monachi in clauſtro ſe percutientes Abbatis diſciplinæ ſuſcipiendi, t. 3. p. 2. f. 601. c. 1. B.
Monachis proprietas omnis vitanda, t. 3. p. 1. f. 2. f. 374. c. 2. F. non tenebunt villas vel Eccleſias ad Firmam, t. 3. p. 2. fol. 437. c. 2. D. f. 570. c. 1. D.
Monachorum Conſtantinop. ob damnatum Neſtorium iubilus, t. 1. p. 2. f. 289. c. 2. & ſeq.
Monachorum ex oriente à Conſtantino Copronymo fugatorum ingens multitudo Romam confluit, t. 3. p. 1. f. 1. fol. 399. c. 2. F.
Monachorum Armeniæ pro Neſtoriana hæreſi conatus, t. 2. p. 2. f. 182. c. 1. & 2.
pro Monachis regulæ. 80. à complutibus Abbatibus in Concilio Aquiſgranenſi editæ, & quæ illæ, t. 3. p. 1. f. 2. f. 260. c. 2. E. & ſeq. vſque ad f. 266.
Monachorum nouæ Lauræ hæreſes, t. 2. p. 2. f. 43.
Monachi Scythæ vide Scythæ monachi.
Monachi plura vide Religioſi.
Monialium monaſteria qualiter ædificata eſſe debeant, t. 4. p. 2. f. 482. c. 1. A. B. & ſeq. qualiter ianuis firmanda & claudenda ibid. & ſeq. qualis feneſtellæ per quas confitentur & communicant, f. 482. c. 1. F. & ſeq. quis numerus in monaſteriis collocandus, t. 4. p. 2. f. 388. c. 2. C.
Monialium diſciplina reſtauranda & ſeruanda t. 4 p. 2. f. 388. c. 2. A.
Monialium ſuperiores & officiales quæ & quomodo eligendæ, t. 4. p. 2. f. 388. c. 2. F. & ſeq. monaſteria quomodo ab officialibus adminiſtranda, f. 390. ca. 1. & præced. non præficiendæ matres nouitiæ; t. 3. p. 1. f. 2. f. 291. c. 1. C. Præfectæ ſeu ſuperioris officia, t. 4. p. 2. f. 389. c. 1. E. & ſeq f. 389. c. 2. C. D. quid iis vetitum, f. 390. c. 1. D. E. monaſteria monacharum adminiſtratione gubernandæ, t. 2. p. 2. f. 328. D. Patres ſpirituales quales eſſe debeant & quæ eis ſeruanda. f. 328. D. E. præficiendus prius bene probandus, t. 1. p. 1. f. 590. c. 2. C. præpoſiti ſumptuoſi abrogandi, t. 4. p. 2. f. 203. c 2. A.
Monialium nouitiatus qualis inſtituendus, t. 4. p. 2. f. 589. c. 1. B. D.
qualiter viſitandus, t. 4. p. 2. f. 589. c. 1. F.
Monialis portaria non niſi ætate matura eligenda, t. 3. p. 1. f. 2. f. 196. c. 2. E.
Monialium conuentus quales & quid in ijs diſcendum, t. 1. p. 1. f. 342. c. 1. B.
Monialium in monaſteriis qui libri & à qua ſeruandi t. 4. p. 2. f. 589. c. 2. E. F.
Monialibus nec licitum ſcribere ſecreto literas, nec ad ſe miſſas aperire, ſine ſuperioris conſenſu, t. 4. p. 2. f. 393. c. 2. F. contra agentium pœnæ ibidem nihil ſine ſcitu præfectæ ſcribendum, f. 546. c. 1. B. nec atramentarium nec calamus in cella aut loco priuato habendus nec libri niſi quos Epiſcopus velit permittendi. C.
Monialium confeſſio, t. 3. p. 2. f. 704. ca. 2. C. ſingulis menſibus confitendum & communicandum, t. 4. p. 2. f. 341. c. 1. E. confeſſarii quales eſſe debeant, fol. 395. c. 1. D. qualiter cum iis colloqui, f. 395. c. 1. D. f. 588 c. 2. F. confeſſarius extraordinarius f. 427. c. 2. B. præter ordinarium confeſſorem alius extraordinarius bis aut ter in anno concedendus, f. 341. c. 1. F. f. 595. c. 1. C. etiam alteri quam ſuo patri confiteri concedendum, f. 203. c. 1. B. earum Concionatoribus confeſſoribus & viſitatoribus quomodo cum iis agendum & viuendum ſit, f. 394. c. 2. C. & ſeq. Confeſſarii Sacerdotes & miniſtri ab iis nullum munus nec publico, nec priuato nomine capient. f. 484. c. 1. B.
Moniales in ſcripto profeſſionem Sacerdoti offerant, t. 2. p. 2. f. 520. B.
Moniales nec ſæcularibus ſe negotiis miſcebunt, nec aliorum bona in monaſteriis ſuis ſeruabunt, t. 4. p. 2. f. 483. c. 21. E.
Moniales laboribus & quibus exercendæ, t. 4. p. 2. f. 483. c. 2. A.
Monialium vita & in cultu diuino officia quæ, & qualiter agenda, t. 4. p. f. 391. c. 1. F. & ſeq. nulla à choro excuſanda fol. 588. ca. 2. E.
Monialium veſtitus qualis, t. 2. p. 2. f. 520. c. 1. C. t. 3. p. 2. f. 478. c. 1. B. t. 4. p. 2. f. 391. c. 2. F. conſecranda quo habitu præſentari debeat t. 1. p. 1. f. 589. c. 1. A. habitum ſuſceptura ſub anathemate ante profeſſionem nihil mutuo dabit aut accipiet, t. 4. p. 2. f. 409. c. 2. C. habitus ante confirmationis ſacramentum non induendus, ſi breui is aſſumendus ſit, f. 427. c. 2. A.
Monialem vitam affectans puella anno integro in ſæculari, qua intrat, veſte permaneat, t. 2. p. 2. f. 39. c. 2. E. triennio vero, vbi non eſt clauſura, ibidem. ſuſcepta puella quando & quomodo veſtienda habitu religioſo, t. 4. p. 2. f. 390. c. 2. E. F.
quomodo quando & qualiter ad profeſſionem admittenda, f. 391. c. 1. B. & ſeq.

Digitized by Google

pompoſis ſæculi veſtibus ad altare non deducenda eſt, t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 243. A.

Moniali habitu quo tempore ætatis & anni Virgines velari poſſint iuxta decretum Pij primi, t. 1. p. 1. f. 71. c. 1. F. t. 2. p. 1. f. 479. c. 1. E. ante annum ætatis 40. non velandæ. f. 555. c. 2. A. nouitia propria voluntate non coacta ante annos XII. ætatis ſacrum velamē aſſumens etiam inuito patrono ſi velata annum & diem permanſerit ab eodem habitu non retrahenda. t. 3. p. 2. f. 125. c. 2. F. eius poſt 15. ætatis annum velatæ capilli iuxta ſcapulas amputentur, f. 994. c. 2. D.

ad Monialium habitum & votum virgo 17. annorum admitti poteſt, t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 241. E. habitum aſſumptutæ qualiter de alimentis prouidendum, t. 4. p. 2. f. 409. c. 2. D. pallio caput tegent, t. 2. p. 2. f. 520. D. F. viduarum velum, t. 2. p. 2. folio 363. c. 2. A.

Monialium vita ſtudia quę eſſe debeant t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 196. c. 2. B. & 52. f. 375. c. 1. A. quotidie ex regulis ſui ordinis aliquid legendo, t. 4. p. 2. f. 395. c. 2. B. quomodo inter clauſtra viuent, f. 214. c. 2. A. menſa qualis eſſe debeat, f. 388. c. 2. B. & quæ in ea ſeruanda. C. qualiter in menſa viuendum. f. 392. c. 1. C. D.

qualiter dormiendum, f. 392. c. 1. D. omnes communi menſa vtantur, t. 3. p. 2. f. 991. c. 1. E. t. 4. p. 2. f. 203. c. 2. B. communi refectorio & dormitorio vtantur, t. 3. p. 2. f. 1009. c. 1. E. nulla proprietas permittenda, t. 4. p. 2. f. 391. c. 2. E.

Monialibus omnis pecunia propria interdicta, t. 4. p. 2. f. 483. c. 2. C. nihil dare vendere donare vel legare poteſt, f. 392. c. 1. B. nec fructus, flores & offulas f. 483. c. 1. B.

Monialibus muſico & inſtrumentali cantu non vtendum t. 4. p. 2. f. 483. c. 1. F. nec muſicam nec organum pulſare ab externo vel externa diſcet, f. 409. c. 1. E. quæ inſtrumenta muſica permiſſa, f. 393. c. 2. D.

Monialium in monaſteriis comædias etiam de rebus piis exhibere vetitum Conc. Colon. f. 247. c. 2. E.

Monialibus comædiæ non ſpectandæ, f. 247. c. 2. E.

Monialium in eccleſiis muſica laicorū aut clericorum non permittenda ſine præuia licentia, f. 590. c. 1. B.

Moniales intra ſepta cantum figuralem à nullo externo docendæ, f. 393. c. 2. C. quomodo & à quibus artem pulſandi organa doceri poſſint, ibidem.

Monialium priuatis in cellulis caminus non ferendus t. 4. p. 2. f. 483. c. 1. C. D.

Monialium oſtia ſuſpecta & ſuperflua obſtruenda, t. 3. p. 2. f. 1009. c. 1. E. depoſiti aut cuſtodiæ cauſa nec gemmas nec pecunias veſteſue, nec vaſa florum aut fruticum habere licitum, t. 4. p. 2. f. 393. c. 2. D. habentium pœnæ. E. nec offulas donandi gratia conficere, nec amici cauſa ſæcularium veſtibus vti licitum, ibidem.

Monialium habitatio, t. 3. p. 2. f. 704. c. 2. C. clauſuræ diligenter ſeruandæ, t. 3. p. 3. f. 704. c. 1. E. 797. c. 2. C. & f. 807. c. 1. D. t. 4. p. 2. f. 165. c. 2. C. f. 264. c. 2. F. in clauſtris quæ cautio adhibenda. t. 2. p. 2. f. 263. c. 1. E. f. 273. c. 1. A.

Moniales extra clauſtrum non emittā tur t. 3. p. 2. f. 791. c. 2. C. velata extra clauſtro ſine neceſſitate non permittenda, t. 3. p. 2. f. 994. c. 2. E. nec correctionis vel examinis quidem gratia educenda, t. 4 p. 2. f. 563. c. 1. F. non ſine legitima cauſa ab Epiſcopo approbanda F. 340. c. 2. C. t. 4. p. 2. f. 392. ca. 2. F. t. 3. p. 2. f. 1009. c. 1. F. extra monaſteria cubare omnino illicitum t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 243. C. à monaſterio exeuntes excommunicatæ ſint, donec redierint, t. 2. p. 2. f. 266. c. 1. A. profugæ pœna, f. 520. D. E. nulli fas ſit peregrinationem etiam religionis cauſa ſuſcipere, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 139. c. 1. F. an ob peſtem in monaſterio graſſantem egredi ſepta poſſint, t. 3. p. 1. ſ. 1. 344. c. 1. E. quæ ad funera prodire poſſint, t. 4. p. 2. f. 394. c. 1. B. quo modo & tempore ad aliud monaſterium transferendæ f. 545. c. 2 E. nulla niſi ab Epiſcopo euocata conuentus generales adeat, t. 3. p. 2. f. 133. ca. 2. C. conuerſis quibus & quando facultas exeundi danda, t. 4. p. 2. f. 394. c. 1. B. in exeundo quid iis ſeruandum. B. C. conuerſis non permittendum egredi ad eleemoſynas colligendas ſine licentia Epiſcopi, f. 590. c. 1. B.

Monialium ad clauſtra nullus admittendus, t. 3. p. 2. f. 797. c. 2. B. nulli clerico aut laico quouis prætextu accedendum, t. 4 p. 2. f. 562. c. 2. F. nullus clericus aut ſæcularis niſi probatæ vitæ & ætatis prouectæ ingrediatur, t. 2. p. 2. f. 267. c. 1. F. Epiſcopi facultate ſcripto exarata ingreſſus excommunicationem ipſo facto incurrit. t. 4. p. 2. f. 563. c. 1. A. à ſolo Papa abſoluendam. ibidem nulli regulari ne quidem confeſſionis aut proceſſionis cauſa intranda, f. 545. c. 2. F. neque vllius alterius vel benedictionis vel celebrationis gratia, f. 546. c. 1. A. acceſſus omnibus canonicis & monachis interdicendus, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 292. c. 1. F. fœmina etiam mater pernoctans excommunicata, t. 4. p. 2. f. 393. c. 1. D. nulli niſi presbytero pro celebranda Miſſa introitus concedendus, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 200. c. 2. E. presbyteris ſecularibus ſine licentia Epiſc. non celebrandum, t. 4. p. 2. f. 590. c. 1. B. nulli viro ingredi fas ſit. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 139. c. 1. E. pena ſi fæminam vel matrem cuiuſuis ætatis intra ſepta monaſterii introduxerit, t. 4. p. 2. f. 393. c. 1. A. nulli ingreſſus concedendus ſine neceſſitate ab Epiſcopo, t. 4. p. 2. f. 273. c. 1. B. f. 589. c. 2. E. id concedens excommunicatur, f. 563. c. 1. A. B. ingredientium penæ. f. 340. c. 2. D.

Moniali cum externo colloqui quando licitum, t. 4. p. 2. fol. 393. c. 1. D. E. fol. 393. ca. 1. F.

Monialibus à veſperis vſque ad primam cum nullo viro loquendum, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 169. c. 1. F. abſque Epiſcopi conceſſu matrem vel fœminam ad rotarum & collocutionum loca admittens quo modo punienda, t. 4. p. 2. f. 563. c. 1. C.

Monialis cum externo colloquentis pœna, f. 393. c. 1. E. colloquiorum loca & ſepta qualiter cuſtodienda, f. 563. c. 1. D. E. ad cœnobia ingreſſus nulli ſine ſuperioris licentia concedendus, t. 4. p. 2. f. 273. c. 1. B. ſepta ingrediundi facultatem aliis concedens excommunicationem incurrit, t. 4. p. 2. f. 563. c. 1. A. B. intra ſepta ingredientium ſine Epiſcopi vel ſuperioris licentia pœnæ, t. 4. p. 2. f. 340. c. 2. D. mulieres familiares non recipiendæ t. 3. p. 2. f. 704. c. 1. E. cum nullo maſculo manducandum bibendum aut loquendum niſi in auditorio, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 196. c. 2. C. ſi quando miniſtris medicis aut aliis loqui neceſſe eſt velatæ ſint, t. 4. p. 2. f. 482. c. 2. E. circa alloquia quæ vitanda & obſeruanda, fol. 393. c. 1. & 2. cui colloquii licitum & vetitum, c. 2. B. C. cum cum monachis vel canonicis eodem in choro & Eccleſia ad pſallendum non conueniant, t. 3. p. 2. f. 489. c. 1. B.

Moniales extra cœnobium priuatis in domiciliis habitantes amouendæ, t. 3 p. 2. f. 489. c. 1. A.

Monialis votum virginitatis præuaricantis pœna, t. 2 p. 1. f. 39. c. 2 F. nuptias contrahere illicitum, t. 2. p. 1. f. 328. F. ſi nupſerit vel corrupta fuerit, pœna, t. 1. p. 1. f. 611. c. 2. D. ad pœnitentiam vix admittenda, t. 2. p. 2. f. 228. c. 2. D. & ſeq. à communione vſque ad exitum vitæ ſuſpendatur, t. 3. p. 1. fol. 378. c. 2. C. fornicata an & qua cum pœnitentia ad Eccleſiam recipienda, t. 1. p. 1. f. 598. c. 1. E. nemini coniugio copulanda, t. 3. p. 1. ſ 1. f. 378. c. 2. C. in coniugium ducens quomodo iuxta canones puniendus, t. 3. p. 2. f. 125. c. 2. C. inceſtuoſe violans ſi clericus ſit, deponatur, ſi laicus ſegregetur, t. 3. p. 1. ſ. 1. fol. 233. c. 2. D. rapiens aut competens ad connubia extraneus ab Eccleſia habendus, t. 2. p. 2. f. 267. c. 1. E capite plectendus, t. 1. ſ. 229. c. 1. A. quæ contra vota mœchantur communio in fine deneganda, t. 3. p. 2. f. 111. c. 1. E. ſi poſt votum impudicè vixerint qualiter vel eiiciendæ, vel ergaſtulis concludendæ, t. 3. p. 2. f. 125. c. 2. D. earum nuptias inducentes Iouiniani damnantur & excommunicantur, t. 1. p. 1. f. 560. c. 1. A. B.

Moniales nequeunt eſſe commatres vel patrinæ, t. 1. 3. p. 2. f. 437. c. 2. D.

Moniales ſine precio recipiendę, t. 3. p. 2. f. 694. c. 2. D. t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 706. E.

Contra facientis pœna, ibidem. F. cum vel ſub pretio recipientes e monaſterio expellendi, t. 3. p. 2. f. 694. c. 2. D.

Monialium ambitioſarum pœnæ, t. 4. p. 2. f. 388. c. 2. E.

Moniales deſides quomodo corrigendæ, t. 4. p. 2. f. 350. c. 1. B.

Monialis præuaricantis profeſſionem factam pœna, t. 2. p. 2. f. 520. F.

Monialium monaſteria quomodo curanda ac viſitanda, t. 4. p. 2. f. 469. c. 1. A. f. 589. c. 2. C. & ſeq.

Monialium ad cœnobia quæ puellæ quales & qualiter aſſumendæ, t. 4. p. 2. fol. 390. c. 2. A. & ſeq. non plures ſorores germanæ quam duæ, f. 390. c. 2. A. quid ex aſſumendis inquirendum, f. 390. c. 2. B. C. quas puellas ſæculares in monaſteriis educare & qualiter poſſint, t. 4. p. 2. f. 342. c. 14. f. 394. c. 1. D. f. 589. c. 1. F. cur ſalarium Inſtitutionis ſoluendum. ibid. c. 2. A.

Moniales duæ Regiæ quas turbas in Galliis ſub Childeberto Rege concitarint, t. 2. p. 2. f. 299. c. 1. C.

Monialium diſcipularum nomen & vſus abrogatus, t. 4. p. 2. f. 589. c. 1. C.

Moniales in Ælia de vitanda Theodoſii impietate à Pulcheria Auguſta commonentur, t. 2. p. 1. f. 365. c. 2. B.

Monetæ falſæ cuſor à fidelium conſortio ſeparandus, t 3. p. 2. f. 465. c. 1. E.

S. Monica in obitu ſacrificium pro ſe offerri præcipit, t. 1. p. 1. f. 557. c. 1. B.

Digitized by Google

Monitiones circa clericalem diſciplinam & officia in Synodis clero ab Epiſcopis proponendæ, t.4.p.2.f.475.& ſeq. foliis.

Monomachia non aſſumenda, t.3.p.1.ſ.2.f.549.c.2. E.

Monothelitarum hæreſes, t. 2. p. 2.f. 469.c.1.C.& ſeq. Sectæ origo & incrementa, t.3.p.1.ſ.1.f.6. primus author quis, t.2.p.2 f.421. c.2. D. principes qui, f.417. c.1.B.C.f.418.c.1.B.C.& ſeq. f.423.c.2.B. iiv qui ex antiquioribus hæreticis conſenſerint, f.466.c.2.E.& ſeq. vſq; ad f.469. eorum dux & author Theodorus Pharanita Epiſcopus, t.3.p.1.ſ.1.f.6. vnam in Christo voluntatem quomodo gnomicam dixerint, t.2.p.2.f.383.c.2.C. eorum teſtimonia pro vna Chriſti voluntate examinantur, t.3.p.1.ſ.1.f.78.& ſeq. argumenta ex Patribus citata reſoluuntur, t.2. p.2.f.384.c.2.E.F.& ſeq. dicta examinantur & diſcutiuntur, f.446.c.1.E.& ſeq. foliis.

Monothelitarum argumenta contra duplicem operationem Chriſti refutantur, f.388.c.2.C.& ſeq. hæreſes rationibus confutantur, f.469.c.2.D.& ſeq. f.473. c.1.A.B. in Concilio Romano anno 648. habito damnantur f.397.c.1.E. contra e[illegible]& Typum Conſtantis Imperatoris libellus Stephani Dorenſis Epiſcopi, Concilio Romano anno 642. oblatus, f.421.c. 2.D.& ſeq. Item alius abbatum & presbyterorum Græciæ contra eoſdem, f.424.c. 1.B. Vitalianum & alios Papas Romanos è ſacris diptychis expungunt, f.563.c.2.B.

Monotheliiæ Pauli Conſtantinop. Epiſcopi ſacrilegium, t.2.p.2.f.418.c.1.F.

Montani hæreſis per concilia Aſiatica condemnata, t.1.p.1.f.72.c.1.F.

Montanus Toletanus Epiſcopus quis & qualis t.2.p.1.f.650.c.1.D.

Montes pietatis à quibus Pontificibus approbati. t. 4. p. 2. f. 97.c.1.E. reformatio ſub Leone, f.97.c.1.A.& ſeq. Quid ſit, ibidem in ſingulis ciuitatibus erigendi, f.388.c.1.F.

Montenſes hæretici qui & vnde ſic dicti, t.1.p.1.f.563.c.2.D. quomodo recipiendi, f.611.c.1.E.

Montis Peſſulani Concilium. vide Peſſulanum.

Mopſueſtena Synodus 9. Epiſcoporum contra Theodorum Mopſueſtenum Epiſcopum ante annos centum defunctum celebrata anno Chriſti 550.t.2.p.2.f.37.c. 2.F. Cauſa, locus & acta Concilij ibidem. de nomine Theodori Mopſueſteni è diptychis tollendo acta referuntur in Concilio Conſtantinop. V. œcumenico, f.80. vſq; ad f.84.

Moroueus Chilperici filius ob inceſtas nuptias cum patrui defuncti vidua à Patre prælio victus, captus, tonſuratus & presbyter ordinatus. poſt apoſtata factus permiſſas communionem à Gregorio extorſit, t.2.p.2.f.261.c.1.F. qualiter ob illum Prætextatus Rhotomagenſis Epiſcopus accuſatus fuerit, f.261.c.2.A.

Moſonium quale oppidum ſit, t.3.p.2. f.163.c.2.D.

Moſonienſe Concilium in cauſa Hugonis & Artaldi Rhemenſi de Archiepiſcopatu contendentium anno 948. ſub Agapito II. celebratum, t.3.p.2.f 145.c. 1.A. Locus, tempus & effectus concilij. B.

Moſonienſe Concilium, quo eiecto Gerberto Arnulphus ſedi ſuæ reſtituitur, anno Chriſti 995. tempore Ioannis papæ XV. habitum, t.3.p.2.f.163.c.2.D. acta Concilij E.

Morales libri quomodo Romæ Taioni Epiſcopo per noctem oſtenſi & in Hiſpaniam ab eo deuecti, t.2.p.2.f.396.c.2.E.

Mortem alterius cauſans quando culpa vacet, t.3.p.2.f.128.c.1.B.C.f.127. c.2.C.

Mortis ſupplicium an per legem humanam inferri poſſet. vide lex humana. Item Hæretici.

Morientibus vltimum viaticum non denegandum, t.1.p.1.f.277.c.2 F.f.280. c.1.F.t.2.p.2.f.247.E.

Mortuorum ad corpora qualiter excubiæ fieri debeant, t.2.p.1.f.632.c.2.D. cur honorifice ſepeliantur, 631.c.1.F. mortui intra horas 12. & ſi repente obierint intra 24. non ſepeliendi, t.4.p.2 f.557.c.1.B. ſine confeſſione & Euchariſtiæ in paſchate ſumptione Eccleſiaſtica ſepultura priuandi, 146.c.1.A. niſi piiſſimæ vitæ ſint, in Eccleſiis non ſepeliendi, t.3.p.2.f.124.c.2. C. oſtenditur miraculoſe in Valentino mortuo à ſpiritibus è templo extracto, ibidem. non obſtante hæreditario quovis jure in Eccleſia non ſepeliendi niſi quem Parochus eo loco dignus judicarit, t.3.p.1. ſ.2.f.353.c.2.E. corpus an & quando ſepultura ob debita prohiberi poſſit, t.3.p.2. f.632.c.2.A.B. qualiter funeralia & exequiæ procurandæ, t.4.p 2.f.383.c.1.D. f.383.c.1.& 2. cum pſalmis ſine planctu & luctu ſepelienda, t.2.p 2.f.282.E. laicus à clericis non efferendus, t.4.p.2.f.556 c.2. A. nec minor clericus à majoribus ibidem. exequiæ gratis præſtandæ, t.3.p.2.f.695.c. 1.B. in funeralibus ſine conſenſu ordinarii non laudandi, t.4.p.2.f.383.c.2.E. canonicis quid à confratribus præſtandum, f.404.c.1.E. non ſacrificandum, t.2.p.2.f. 246.E.

Mortuos in peccato mortali ſaluari poſſe per purgatorium, à nemine aſſerendum eſt, t 3.p.1.ſ.2.f.302.c.2.B.

de Mortuis an judicare licitum, t.2.p.2. f.75.c.2.B.f.77.c.1.D. in impietate anathematizari poſſe oſtenditur, f.126.c.2.D.& ſeq. f.164.c.1.A.F.f.166.c.1.E.F.& ſeq.

de Mortuis non temere judicandum, t. 2.p.1.f.506.c.2.B.C.& ſeq.

Mortui cadauer ad judicium non vocandum, t.3.p.2 f.136.c.1.C.

Mortuum excitare profeſſione fidei ſuæ fruſtra monothelita conatur, t.3.p.1.ſ.1.f. 171.c.2.D.& ſeq. f.266.c.2.B.

Mortuus ſuper mortuum non mittendus, t.2.p.2.f.295.c.2.F.

Mulieris eiectæ & meretricis diſcrimen, t.2.p.2.f.243.F.

Mulier an & quomodo baptizare poſſit, t.1.p.1.f.592 c.2.C.

Mulier nulla clerico cohabitabit, t.3.p. 2.f.131.c.2 E. vide Clericus.

Mulieres ab illicito veſtitu quomodo prohibendæ, t.3.p.2.f.974.c.1.E. de earũ veſtitu conſtitutio Salsburgenſis Concilij, f.969.c.2.E. viri veſtem aſſumentibus anathema, t.1 p.1.f.669.can.13. 3. annos pœniteãt, t.2.p.2.f.238.c.1.D. poſt partum an ſtatim ingredi templum licitum ſit, t.3 p.1. ſ.2.f.530 c 2.C. non niſi velato capite Eccleſiam à quo & cur conſtitum, t.1.p.1.f 24. c.2.E. t.3 p.1.ſ.2.f.529.c.1.D. t.4 p.2.f.557 c.1.F.

Mulieri diuini ſacrificij tempore non loquendum, t.3.p.1.ſ.1.f.247.E. in templo ſilentium præcipitur, t.1.p.1.f.554.c.1.E. ad altare acceſſus illicitus, t.3.p.1.ſ.2.f.292.c.1. C. nulla ad altare accedat presbytero miniſtratura, aut infra cancellos ſtabit, t.3.p. 2.f.131.c.2.E. in Eccleſiis à virorũ cœtibus ſeparandæ, t.1.p.1.f.553.c.1.C. manum ad pallas dominicos non mittat, t.1.p.2.f.296. c.1.F. Euchariſtiam nuda manu nõ accipiat, f.296.c.1.E. quando communicat, dominicalem ſuum habeat, aut non communicet, t.2.p.2.f.296.c.2.A. ſacra vaſa tangere non præſumat, t.3.p.1.ſ.2.f.292.c.1.D.

Mulierum pœnitentium circa profeſſionem & receptionem ad monaſteria quæ ſeruanda, t.4.p.2.f.563.c.2.A.D.& ſeq.

Mulier quamuis docta viros in conuentu non doceat, t.1.p.1.f.590.c.2.D.

Mulier infra tempus luctus ſine infamia nubere poteſt, t.3.p.2.f.567.c.1.D.

Mulier à conſanguineo viri polluta, aut veneficium marito parans diuortio ſeparanda, t.3.p.2.f.572.c.2.D.

Mulier à viro non ſeparanda niſi ad maleficia tranſierit, vel per decennium abfuerit, t.3.p.2.f.573.c.2.A. à viro ſeparata dotem habere debet, & poſt annum alteri poteſt nubere, f.573.c.2.F. per diuortium ſeparatæ dos reddenda eſt, f.625.c.1.E. f. 649.c.1.E. partum enecans, aut fœtum vtero excutiens decennali pœnitentia purganda, t.1.p.1.f.231.can.29.t.3.p.1.ſ.2.f.375. c.2.B.

Mulieri comam ſibi amputandam religionis ergo judicanti anathema. t.1.p.1.f. 369.can.17.

Mulier duobus fratribus nupta abijcienda, t.1.p.1.f.234.can.2.t.2.p.2.f.247.C. t.3.p.2.f.129.c.1.B.C. innupta manebit tota vita. ibidem.

Multitudo impiorum nihil authoritatis adfert Concilijs, t.3.p.1.ſ.2.f. 435.c.2.C.

Multiloquium in diſputatione Donatiſtis exprobratum, t.1.p.1.f.675.c.2.E.F.

Mundus quo tempore conditus juxta Paleſtini Concilij patres, t.1.p.1.f.80.c.1. B. mundi nomen in bono & malo ſenſu in ſcripturis reperitur, t.1.p.1.f.697.c.1.E. vtriuſq; exempla. ibidem. pro Eccleſia, t.1. p.1.f.696.c.2.F. f.697.c.2.E.

Mundum relinquere quid, t.3.p.1.ſ.2.f. 200.c.1.A.

Mundanæ gloriæ, opum & diuitiarum contemptus omnibus à Chriſto præſcriptus, t.4.p.1.f.392.c.1.A.& ſeq.

Munus aliud ab obſequio, aliud à manu, aliud à lingua & quid ſingula, t.3.p.1.ſ. 2.f.229.c.2.C.

in Muneribus dantis vel accipiendis attendenda eſt perſonæ dandis & recipientis qualitas, muneris quantitas & tempus donationis, t.3.p.2.f.641.c.2.B.

Mures per quadrienniũ agros depaſcentes annonam & famem in Samaria cauſant, t.3.p.2.f.467.c.2.C.

Muſca canina, t.3.p.1.ſ.1.f.310.c.2.C.

Muſculus hæreticus, t.4.p.2.f.357. c.2.B.

Mutilans ſeipſum ex clero reiiciendus, t.1.p.1.f.275.c.2.E.f.279.c.1.C 565.c.1.A. ſi laicus, triennio communione priuandus,

Digitized by Google

dus, t. 7. D. f. 171. c. 1. F. ſecus ſi à medicis, aut barbaris mutilatus à clero non reiciendus, f. 275. c. 2. E.

Mumnenſe Concilium, quo controuerſia inter Petrum & Lambertum germanos principes compoſita fuit, habitum anno Domini. 973. ſub Benedicto VI. t. 3. p. 2. f. 160. c. 1. C.

in Myſteriis diuinis non quærendum quomodo, t. 1. p. 2. f. 558. c. 1. F.

Myſteriorum fidei veritas inquirenda, modus Deo relinquendus, f. 390. c. 1. E. f. 391. c. 2. A.

Myſteria diuina credenda, non curioſe inquirenda, f. 553. c. 2. F. quæ mentis noſtra aciem excedunt, humani judicii trutinæ ſubiicere extremæ dementiæ eſt, f. 31. c. 2. B.

Nabuchodonoſor ob ſacrilegiũ quam grauiter à Deo punitus, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 334. c. 1. B.

Nannetenſe Concilium, t. 3. p. 2. f. 131. c. 2.

Narbona, Bracata antè, dicta, t. 2. p. 2. f. 225. c. 1. F. vrbis deſcriptio, t. 2. p. 2. f. 290. c. 1. D.

Narbonenſi Metropoli quæ ſubiaceãt, t. 2. p. 2. f. 219. c. 2. D.

Narbonenſis Eccleſia an Toletanæ ſubiecta, t. 2. p. 2. f. 539. c. 1. F. Arelatenſi ſubdita, t. 1. p. 1. f. 715. c. 2. C.

Narbonenſe Conciliũ de finibus diœceſeos inter Vrgellitanum & Pallarienſem controuerſis celebratum anno 940. ſub Stephano IX. t. 3. p. 2. f. 142. c. 2. E. decretum prò Pallaria vrbe. ibidem.

Narbonenſe Concilium ſub Reccaredo Rege Sueuorum anno Chriſti. 589. celebratum, t. 2. p. 2. f. 289. c. 1. B. acta Concilij & tempus, f. 290. c. 1. D. vnde deſumpta. ibid. Concilij locus. ibidem.

Narciſſus Nicomedis Epiſcopus defecit ad Arianos, t. 1. p. 1. f. 233. c. 2. C.

Narciſſus Hieroſolymitanus Patriarcha qualiter à ſede profugerit & poſt multos annos redierit, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 665. c. 2. B.

Narſetis Ducis Italiæ victoria de Sindual Rege Herulorum, Amingo Duce Francorum & aliis, t. 2. p. 2. f. 203. c. 1. F. an Longobardos in Italiam vocarit, f. 204. c. 2. E.

Natalij confeſſoris in hæreſin lapſi miraculoſa conuerſio & pœnitentia, t. 1. p. 1. f. 80. c. 2. D.

Natiuitatis Domini ſolemnitas quæ, t. 2. p. 2. f. 526. ſemper 25. decembris celebranda, t. 4. p. 1. f. 615. c. 2. quibus miraculis illuſtrata. vide t. 3. p. 2. f. 518. c. 2. G. & verbo Chriſti natiuitas. feſto à carnibus non abſtinendum quacunq; etiam feria veniat, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 522. c. 1. B. miſſam noctu celebrari à quo conſtitutum, t. 1. p. 1. f. 63. c. 1. B. in 3. miſſas celebrari à quo inſtitutum f. 65. c. 1. A. Quid eæ deſignent, t. 1. p. 1. f. 65. c. 1. B.

Natura duplex in Chriſto, vide Chriſtus.

Naturarum diuerſitas in Chriſto, vide Chriſtus. humanam in Chriſto eſſe perſonam verbi quis docuerit, t. 4. p. 1. f. 52. c. 2. F. Naturæ ordo in perſonis diuinis quid, f. 522. C.

Naturæ varia acceptio, t. 4. p. 1. f. 522. c. 1. B.

Natura ſiue ſubſtantia aliud à ſubſiſtentia ſeu perſona, t. 2. p. 2. f. 157. c. 2. C. D.

ex Naturæ rigore nihil boni ad ſalutem æternam pertinentis cogitari aut eligi poteſt, t. 2. p. 1. f. 638. c. 2. C.

Nazaræorum inſtitutum, t. 1. p. 1. f. 3. c. 1. D.

Neapolitanum regnum Eccleſiæ feudũ, t. 4. p. 1. f. 737. c. 2. E.

Neapolitanum Concilium in Samaria ad reformandos mores Eccleſiæ à Guaremundo Hieroſolymitano patriarcha indictum anno MCXX. tempore Calixti papæ II. t. 3. p. 2. f. 467. c. 2. C. Acta Concilij, C. Qui interfuerint. E.

Neceſſitas reſpectu finis triplex, t. 4. p. 1. f. 255. c. 2. B. ſcilicet abſoluta, ex ſuppoſitione, & ex vtili vel facili.

ex Neceſſitate quod factum eſt, in exemplum non trahendum, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 423. c. 2. F.

Nectarius Conſtantinopolitanus Epiſcopus quare & qualiter ex laico factus, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 423. c. 2. E. quem pœnitentiæ titulum ſuſtulerit, t. 2. p. 1. f. 434. c. 2. E.

Nectarii abbatis caſulorum & legati Græcorum ſchiſmaticorum peruerſitas à Concilio Lateranenſi redeuntis, t. 3. p. 2. f. 562. c. 1. E. & ſeq. Græcorum de eo gloriatio, c. 2. B. & ſeq.

Negantis factum probationis quandoque admittendo, t. 3. p. 2. f. 640. c. 1. B.

Nemaſo vel Nemaſus, hodie Niſmes dicta, t. 2. p. 2. f. 225. c. 2. B.

Nemo de miſeria niſi Dei miſericordia liberatur, t. 2. p. 1. f. 639. c. 1. A.

Nemo niſi Deo miſerante ſaluatur, t. 2. p. 1. f. 639. c. 1. C.

Nemo viuit ſine peccato, t. 1. p. 1. f. 704. c. 2. F. & f. 705. c. 1. A.

Neocæſarienſe Cõcilium ſub Sylueſtro papa I. anno Chriſti 316. habitum & à Leone. IV. approbatum, t. 1. p. 1. f. 233. D. Concilij cauſa & locus, f. 236. c. 1. A. tempus ibid. B. quot Epiſcopi interfuerint ibid. A. approbatum à Leone IV. f. 236. c. 2. B. canones in eo 14. editi, f. 236. c. 1. B. tituli canonum, f. 232. c. 1. E. qui ſubſcripſerint, f. 236. quid ſignificet, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 464. c. 1. B. C. ad ordines ſacros non promouendus, t. 1. p. 1. f. 242. can. 3. ad presbyterium aut Epiſcopatum non promouendus ſed prius probandus bene, t. 1. p. 1. f. 275. c. 2. F. f. 279. c. 1. D. f. 561. c. 2. E. t. 1. p. 2. f. 565. c. 2. F. quando ordinari poſſit, t. 2. p. 2. f. 243. B. aliquandiu à lautioribus epulis & ſpectaculis & conjugibus ſe abſtineat. f. 590. c. 2. A.

Neſtorius quis, t. 2. p. 1. f. 411. c. 2. C. quis & qualis ſtatura forma & moribus, t. 1. p. 2. ſ. 1. f. 480. c. 2. A. qua ſpe & authoritate Epiſcopus factus. ibid. initio hæreticos perſequitur. ibid. B. cur terminum à Concilio Epheſino præfixum anteuerterit, f. 480. c. 1. D. de eius moribus, ordinatione & hæreſi hiſtorica relatio Liberati, t. 2. p. 2. f. 178. c. 1. E. & ſeq. item de eius damnatione & Synodo Epheſina, f. 179. c. 1. A. quomodo magno conſenſu Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ præfectus ſit, t. 1. p. 2. f. 1. circa Euchariſtiam error, t. 4. p. 1. f. 166. c. 2. E. B. Virginem non Θεοτόκον, ſed θεοδόχον & χριστοτόκον nominabat, t. 1. p. 2. f. 128. c. 1. B. Anaſtaſij & Dorothei impietati applaudit, negans B. Mariam Deiparam, f. 1. negat verbum diuinum aut Deum natum, paſſum &c. f. 124. c. 1. C.

Neſtorius negauit Spiritũ S. à Filio procedere, t. 4. p. 1. f. 455. E. peruerſitas, t. 1. p. 1. f. 741. c. 2. F. & ſeq. incendii Conſtantinop. triduani cauſa, t. 1. p. 2. f. 484. c. 2. E. eius Pauli Samoſateni hæreſeon de verbi incarnatione ſimilitudo, t. 1. p. 2. f. 128. c. 1. F.

Neſtorij blaſphemiæ, t. 1. p. 2. f. 480. c. 2. E. Deum bimeſtrem aut trimeſtrem appellare nefas credidit, f. 192. c. 1. C. quomodo humanam naturam à verbo aſſumptam dicat, t. 1. p. 2. f. 124. c. 1. C. in Catholicos injuriæ & tyrannis, t. 1. p. 2. ſ. 1. f. 160. c. 1. E. F. & ſeq. ſuperbia & animi elatio, f. 161. c. 2. E. cauſa quomodo Conſtantinopoli agitata, t. 1. p. 2. f. 483. c. 1. D. E. qui Epiſcopi tempore Epheſinæ ſynodi adhæſerint, t. 1. p. 2. f. 213. c. 2. F. & ſeq. f. 288. c. 1. F. f. 289. c. 2. C.

Neſtorii partibus adhærentes Epiſcopi aut clerici degradandi, f. 307. c. 2. F. eius & cohærentium illi Epiſcoporum epiſtola de actis Synodi Epheſinæ ad Imperatores ſcripta, f. 212. c. 1. E. ad Synodum Epheſinam ſæpius citatus comparere renuit, f. 172. c. 1. nullum à ſynodo miſſum admitti jubet, f. 174. c. 1. A. qualiter citantes ipſum Epiſcopos exceperit, t. 1. p. 2. f. 173. c. 2. F. quoties à Concilio Epheſino citatus ſit, quoue ordine eius cauſa diſcuſſa fuerit, f. 481. c. 1. B. eius damnatio quanto cum jubilo & proceſſione publica ab Archimandritis & monachis Conſtantinopoli accepta, f. 3. f. 289. c. 2. F. & ſeq. Monachi cateruatim ad aulam Imperatoris conuolant ac pſalmodiis ac hymnis damnationi Neſtorii congratulantur, ibid.

Neſtorius abnuit diſputationem & Cõcilij Epheſini congreſſum, f. 3. dogmata quomodo in ſynodo Epheſina examinari cœpta ſint, f. 174. c. 1. B. & ſeq.

de Neſtorio, quod is eiuſdem ſit ſententiæ cum Paulo Samoſateno ante annos 160. condemnato, publica Clericorum Conſtantinopolitanorũ conteſtatio, f. 128. c. 1. F. & ſeq. à quo damnatus t. 2. p. 2. f. 5. A.

Neſtorii depoſitio, t. 1. p. 1. f. 738. c. 1. F. depoſitionis ſententia & qui illi ſubſcripſerint, t. 1. p. 2. f. 204. c. 1. D. & ſeqq. ſubſcripſerint ducenti & vltra, f. 210. c. 1. B. C. à legatis ſedis Apoſtolicæ approbatur, f. 238. c. 1. D. f. 239. c. 2. A. C. f. 482. c. 1. A. cum hæreſi ſua Romæ damnatur, t. 1. p. 1. f. 794. Epheſi cõdemnatus aliam indici ſynodũ ab Imperatore petit, t. 1. p. 2. f. 481. c. 2. B. t. 1. p. 1. f. 795. à quibus ſæpius monitus, refutatus & oppugnatus ſit, t. 1. p. 1. f. 1. & 2. eius ſectatores à Theodoſio Imperatore non Neſtoriani ſed Simoniani juſſi appellari, t. 1. p. 2. f. 4. nomen ne audire quidem Imp. Theodoſius ſuſtinet, f. 282. c. 1. A. Theodoſio Imperatore incarceratur & in exilium relegatur, f. 3. f. 408. c. 1. F. vbi exulare juſſus ſit, t. 1. p. 2. f. 4. eius libros vetat ſub bonorum confiſcatione deſcribi aut legi, Imperator Theodoſius ibid. libri comburuntur, f. 484. c. 2. E. in Armenia condemnatur, f. 495. c. 1. A. eius blaſphemam linguam vermes depaſcuntur, f. 4. obitus qualis, f. 484. c. 2. E.

Neſtorianæ hæreſeos hiſtoria à Liberato Archidiacono conſcripta, t. 2. p. 2. f. 177. c. 1. F. & ſeq. hæreſes recenſentur, & à quibus impugnatæ, t. 1. p. 2. f. 480. c. 2. C. de eorum Scandalo & monachis Armeniæ Liberati relatio, t. 2. p. 2. f. 181. c. 2. F. eius hæreſeos author Paulus Samoſatenus & quomodo, f.

177. c. 2.

177. c.2. A. & ſeq. Item Apollinarius & quomodo, ibid. F. eorum factio ab Eccleſia à populo Epheſino lapidibus arcetur, & cur, t.1.p.2.f.273.c.2.C.& f.275.c.2.C. hæreſis à Cœleſtino Romano in Concilio damnata, f.1. defenſores & hoſtes qui, eorũq; conatus acta & ſcripta quæ, t.2.p.2.f. 181.c.2. eorum in B. Cyrillum calumniæ, t.1 p.2.f.482.c.1.B.F. calumniandi audaciam vide ex epiſtolis eorum Cõciliabuli, f.267. c.2.F. Symbolum proprium loco Nicæni tradebant, t.4.p.1.f.480.c.1.E.

Neuſtrienſe concilium aduerſus Hugonem Lotharii regis filium illegitimum anno Domini 877. ſub Ioanne VIII. congregatũ, t.3.p.2.f.98.c.1. C. acta & cauſæ eiuſdem, ibidem.

Nibridius in Concilio Toletano quis, t.2.p.1.f.650.c.1.D.

Nicaſius Diuienſis Epiſcopus, t.1.p.1.f. 324.c.1.F.

Nicæa quotuplex, t.1.p.1.f.291.c.1.D.

Nicæa Bithyniæ vbi Concilium Nicænum œcumenicum habitum fuit, quæ & qualis, t.1.p.1.f.291.c.1.E. miraculis ob Concilium ornata. ibid. F. & ſeq. terræ motu à Conciliabulo Arianorum ibi ſub Cõſtantio celebrando præſeruatur, ibidem, c.2.B. ob Patrum Concilium fontibus diuinitus doratur, f.348. c.2.B. ab Aſſiriis expugnari nequit. ibidem, C. priuilegium metropoleos à Valentiniano & Valente Impp. conceſſum, t.2.p.1.f.310.c.1.C.

Nicænũ Cõcilium I. cur Oecumenicũ. dictum, t.1.p.1.f.291.c.2.D. hiſtoria, f.262.& ſeq. Primum cur appelletur, f.291.c.2.D. hiſtoriam vnde Piſanus acceperit, t.1.p.1.f. 300.c.1 D. E.& ſeq. actorum cõmentarius Gelaſij Cyziceni vide Gelaſij Cyziceni cõmentarius, t.1.p.1.f.291.c.1.C. E vtrum in templo vel Palatio fuerit, f.291.c.2.C. conſeſſus, f.292.c.2.E F. & ſeq. ob quam cauſam congregatum. t.1.p.2.f.515.c 2. A.E. cauſæ primariæ Arij & Quartadecimanorum Sectæ, t.1.p.1.f.293.c.1.E. contra quos celebratum, t.4.p 1.f.440.D. in cauſa Arij celebrandum decernitur, f.260.c.2.F. ab Epiſcopis Orientalibus petendum decernitur, f.723.c.1.B. ſub quo Pontifice celebratum fuerit, f.295.c.1.B. ſub Silueſtro Papa celebratum fuiſſe contra Sozomenũ oſtenditur, t.1.p 2.f.513.c.1.A.& ſeq. quo tempore celebratum, t.1.p.1.f.251.c.2.A. & quamdiu durauerit, f.295.c.1.C. vnde error Caſſiodori de tempore hoc ortus fuerit, ibid. E. quoto anno Alexandrini regni habitum fuerit, f.295.c.2.B. eius Symbolum fidei f. 275.c.2.B. Symbolum fidei, f.322.c.1.A. inſcriptio, f.295 c.2.A. cuius authoritate indictum f.291.c.1.B. & quæ in eius congregatione partes Imperatoris fuerint, ibidem. Sylueſtri authoritate, t.1.p.1.f.262. approbatio à Sylueſtro facta, f.292.c.2.C. acta à Sylueſtro Papa I. in Concilio Romano III. confirmantur, f.264.c.2. F.& f.565.c.2.B. Symboli exẽplar anno 319. Bonifacio Papæ directum, f.792. D. ad Sylueſtrum Papam, f.281.c.2. F. qui præſederint, f.291.c.2. E. in illud præfatio Alphonſi Piſani, f.300. c.1.& 2. quæ nationes interfuerint, f.307.c. 2.A. Patres qui & quales, f.262. & f. 292.c. 2. D. an 318. Patres interfuerint, t.1.p.1.f. 292.c.2.A. quomodo numerus hic ſacer & myſticus ſit, ibid. B. Patres quomodo diſpoſitis per itinera curriculis à Conſtantino Imperatore adiuti, f.262. an quidam poſt mortem miraculoſe ſubſcripſerint, f.299.c. 1.C. qui poſt mortem ſubſcripſiſſe referantur, f.324.c.1.F. eorum Sanctitas poſt mortem etiam oſtenſa, f.348.c 2.E. eos Sabinus imperitiæ impie arguebat, f 307.c.2.D. miracula, f.348.c.2. Patrum ſub diſceſſu fontes miraculoſe excitantur Niceæ, f 348.c.2. B. quot & qui hæretici interfuerint, t.1.p.1. f.299.c.1.B.f.309.c 2.F.

Nicæni Cõcilij acta priora, t.1. p.1 f 293. c.2. C. hiſtoriæ græcæ titulus & præfatio quæ, f.300.c.2.F. Canonum à 318. patribus conſtitutorum verſio prima Dionyſij Exigui, t.1.p.2.f.275.& ſeq. Verſio Iſidori Mercatoris, f.279 & ſeq. hiſtoria primo à Gelaſio conſcripta, deinde ab Alphonſo Piſano 5.7. latinitate donata & in quatuor libros diuiſa, f.299.c.2.& ſeq. hiſtoriæ Piſanæ liber I. f.302.& ſeq. Liber II. f.308.& ſeq. Liber III. f.325 c.1.B. liber IV. f.343.c.2. E. codices antiquiſſimi qui & quales f.300. c.1.F.& ſeq. canones quot tempore Athanaſij fuerint, f.326 c.1.F.f.327 c.1.C numerus, f.295.c.2.E. in Singulos Nicæni Cõcilij canones notæ Seuerini Binij, f. 296.c. 1.E.& ſeq. cauſæ ſingulorum. ibid. canones editi numero, 80. Arianorum injuria vix, 20. ad nos deuenerunt, f 300.c.1.C. ſeptuaginta deinde reſtituti vnde & à quo. ibid. C. D. octoginta vbi reperti, f.300.c.2.A. canones 24. ex epiſtola II. Iulij Papæ I. f.328.c.2. D.& ſeq.& f.388.c.2.E.F.& ſeq. cuius certitudinis ſint, f 329.c.2.C. & ſeq. folio, ſingulorum confirmatio, f.330 .c.2.& ſeq. folio à Piſano & à Turriano conuerſi an iidẽ omnes ſint, f.351.c.2.A. an cum XX. vulgaribus cõſentiant, t.1 p.1.f.351.c 2.E.F.& ſeq. cur diutius in lingua Arabica quam græca ſeruati fuerint, f.351.c.1.B. à quo Arabici Romam allati fuerint. ibid. C. à quibus verſi fuerint, D.E. ex Arabico translati numero, 80.f.332.c.1. C. & ſeq. an è græco in Arabicum translati fuerint, f.350.c.2.C.D.& ſeq. quidam tempore Carthaginenſis Cõcilij VI. deſiderati, f. 723.c.2.B. F. à legatis Zoſimi Papæ in cõmonitoriis citati, in Orientalibus exemplaribus non ſunt inuenti, f.729.c.2. C. hiſtoria & codices paſſim ab Arrianis combuſti, f.300.c.1.C.f.326.c. 1. E. acta conantur Impp. ad relationem mendacem Comitis Candidiani & Neſtorianorum reſcindere, t.1.p.2.f.270.B. canones quot juxta Iſidorum, t.1 p.1. f.327.c. 2.C.& ſeq. Item juxta Gratianum, f 328.c. 1.A. juxta Zozimum Papam & Conciliũ Florentinum, f.328.c.1.B.D.E. canones ex commentario Gelaſij Cyziceni, t.1.p.2.f. 565. & ſeq. canones 80. ex Arabico à Franciſco Turriano conuerſi, t.1.p.1.f.352.& ſeq. Translatio hæc per quos & qua cura facta, f.351.c.1.F. ſcripta an corrupta & viciata & à quibus, t.4 p.1.f.519. B. exemplaria per legatos Carthaginenſis Concilij VI. inquiſita, t.1.p.1.f.729 c.1.F. canones plures quam XX. extitiſſe probatur contra Magdeburgenſes, f.350.c.2.f.351.c.2. E.F. Concilij acta à Sylueſtro Papa in Romano Cõcilio confirmata, f.264.

Nicenæ fidei expoſitio à B. Cyrillo tradita, t.1.p.2.f.459.c.2. B. & ſeq. foliis. Symbolum à quo compoſitum, t.1.p.1.f.293.c. 2.D. profeſſio fidei, in Concilio Carthaginenſi approbata, f.583.c.2. C. capitula in Concilio Africano ſeu Carthaginenſi VI. relecta, f. 724. c.2. & ſeq. Nicæno in Concilio orationes ab Euſtachio & Conſtantino habitæ, t.1.p.1.f.293.c.1.

Nicæni Concilij à Piſano facta diſtributio, t.1.p.1.f.300.c.1 D.E.f.301.c.2.D.

Nicæno in Concilio quis S. Evangelio locus deputatus, t 1.p.1.f.295.c.1.B.

pro Nicænæ fidei explicatione citantur SS. Patres, t.2.p.1.f.134.& ſeq.

Nicæni Concilij defenſores qui & quales, t.1.p.1.f.292 c.1.E.

Niceni Concilij authoritas quæ & quãta, t.1.p.1.f.292.c 1.D.E. authoritas, f.605.c. 1.D. ob eius authoritatem defenſam quæ Patres SS. paſſi fuerint, f.292.c.1.E. quomodo à diuerſis principibus & gentilium ac hæreticorũ exercitibus oppugnata illæſa ſteterit, f.264. quanti Patres ſub ſequentium ſæculorum fecerint, f.264.& ſeq. cõtra eius Canonem dipenſatio à Simplicio Papa facta, t.2.p.1.f.441.c.2.B. quænam Agatho dempſerit & addiderit, t.4. p.1.f. 452. C. quanti id Græci faciant, t.4.p.1.f. 438.E. Nicænum Symbolũ vide Symbolũ.

Nicæni Cõcilij Diatypoſes quæ, & vnde acceptæ, t.1.p.1.f.325.c.1.C.D.

Nicænam fidem Catholicam eſſe ab Athanaſio probatur, t.1.p.1.f.491.c.1.C.

Nicæni Concilij ſub finem quid actum, t.1.p.1.f.299.c.1.D.

Nicænæ fidei & Epheſinæ aliquid adiicientes damnantur, t.2.p.1.f.140.& ſeq.

Nicænæ fidei nihil addi vel detrahi à Sardicenſi Concilio præceptum. t. 1. p. 1.f.447.c.2.C.t.1.p.2.f.481.c.1.F. quibus argumentis Græci probarint, t.4.p.1.f.436. ad 443. qualiter nihil addendum, t.4.p.1.f. 473.C.E.& f. 474. D.& ſeq. f. 477. D. f. 670.F.f.726. A.& ſeq. foliis, vide etiam vocem Additio.

Nicæno Concilio licite à Romana Eccleſia additam eſſe vocem Filioque, f.726. c.2.C.& ſeq. vide vox Filioque.

de Nicæni Symboli adjectione ſeu explanatione Orientalium & Ægyptiorum contentio, t.2.p.1.f.57.c.2.F.

Nicæni Concilij II. Oecumenici VII. 350. Epiſcoporũ anno 787. tempore Hadriani I. & Cõſtantini & Irenes habiti editio altera & vulgata. t.3.p.1.ſ.2. f.1. Actio I. ibid. Taraſii præfatio de cauſis Concilij, f. 3.c.1.C. Epiſtola Imperatoris ad S. Synodum, ibid. c.2. C. Epiſcoporum Iconoclaſtarum conuerſio & confeſſio fidei, f.4.c.2. D.& ſeq. anathematiſmi in Iconoclaſtas, f. 5.c.1. E. receptio, ibid. c.2. Theodoſij Amorij profeſſio, ibid. c. 2. E. canones de receptione lapſorum releguntur. f.7. vſq; ad 13. Actio II. ſ.2.f.13.c.1. D. Georgii Neocæſareenſis receptio, f.13. c.2. B. & ſeq. epiſtola Adriani Papæ ad Conſtant. & Irenem de fide orthodoxa & culta Imaginum, f.13.c.2. F. recipitur ab omnibus & approbatur, f. 19.& ſeq. Actio III. f. 22.c.1.C. Gregorii Neocæſareenſis Iconoclaſtarum vt ferebatur anteſignani purgatio & receptio, f.22.c. 2. Epiſtola Taraſii ad Epiſcopos Antiochiæ Alex.&c. de ſua fidei confeſſione, f.23.c.2. B. Reſcriptum Orientalium conſentientium in VIII. Synodum, f.25.c.1. Theodori Hieroſolym. profeſſio fidei & religio erga imagines Chriſti ac SS. ibid. c.2. E. approbatio epiſtolarum, f.27. c.2. E.& ſeq. Actio IV. f. 31. Imaginum vſus ex ſactis literis, SS. Patribus, vſu Eccleſiæ & miracu-

lis oſten-

Digitized by Google

ſolicitationes à f.52. vſq; ad 53 anathemata in Iconoclaſtas, f.52.c.2. C. Subſcriptiones, f. 54. Actio V. f.56.c.2. F. Iconoclaſtarum exempla, f.57.c.1.E.& ſeq. & origo. f. 63 c.2.D.

Actio VI f.64.c.2.C. Refutationes pſeudoſeptimæ Synodi f.65. vſq; ad f.92.

Actio. VII. f.93.c.2.D. qui interfuerint, ibid.& ſeq. Definitio Concilij, f.96.c.2. qui ſubſcripſerint, f.97 c.2. Anathemata contra iconoclaſtas, f.101.c.2. C. Epiſtola Taraſij ex Synodo ad Conſtantinum & Irenem Aug de actis Synodi. f 102 c.1. alia Synodi ad omnes Epiſcopos eadem de re. f. 103.c.2.C. canones 22. editi. f 104 c.2.& ſeq. Epiſtola Taraſij ad Hadrianũ Papam de victoria Synodi & Eccleſiæ contra hæreticos, f 108.c 1.& 2. Scriptum Hadriani Papæ ad Carolum Francorum Regem de imaginibus, quo refutantur huius Synodi oppugnatores, f. 109.c. 1.& ſeq. vſq; ad f 103.

Notæ in prædictum Concilium, ibid. f. 2. f. 130. num ſingularum compendioſa relatio, f.131.c.1 B & ſeq. vulgata Concilij editio vitiata, ibid.c.2.C. f.132 c.1.A. hiſtoria f.452. & ſeq. præſident legati Apoſtolicæ ſedis Petrus protopresbyter D. Petri Romæ. & Petrus monachus ac Præſes monaſterij S. Sabæ, f.2.f. 13.c.1.E. quo indictum fuerit, f.2.f.130.c.1 A. qua occaſione, ibid. 2.f 150.c.1.C. Actorum Synodalium triplex editio & quæ earum melior, ibid. f.130.c.1.D. Locus Concilij, ibid c 2.A. œcumenicum fuiſſe oſtenditur, ibid. c.2.B. à quibus Pontificibus approbatum ſit, ibid.c.2. C. an à Concilio Francofordienſi damnatum ſit, D. Numerus Epiſcoporum, f.2.f.131.c.1.A. quis eorum confeſſus. ibid. B. Tempus, f.132.c.2.E.

Nicæno Concilio II. œcumenico VII. qui interfuerint, vide initio cuiuſq; actionis eius. editio Græcolatina iuxta verſionem Anaſtaſij f.471. Præfatio Anaſtaſij ad Ioannem VIII. Pontificem, Max. ibid. Tituli Codicis, f.472 c.1.C. epiſtola Dualis à Conſtantino & Irene Auguſtis ad Adrianum Papam qua inuitant ipſum ad Synodum, f.472.F. Apologeticus ad populum à Taraſio in Patriarchali promotione dictus, f 473. relatio eorum quæ ante Synodum contigerunt, f 474.C.

Nicæni Concilij II. œcumenici VII. editionis Græcolatinæ Actio I. f. 1. f. 475.C. Taraſij Patriarchæ Conſtantinop. præfatio de cauſis Concilij & zelo contra hæreticos aſſumendo, f. 478. C. & ſeq. Literæ imperatorum ad Synodum de fine Synodi conuocatæ, f.479. B. Lapſorum conuerſio & profeſſio fidei, f. 481 B. C. de lapſis vel hæreticis recipiendis canones & exempla inquiſita, à f. 484. Actio II. f. 498. B. Adriani Papæ epiſtola de primatu Rom. ſedis & cultu imaginum, f.499.c.2.F. altera eiuſdem ad Taraſium, f. 509. SS. Imaginum cultus approbatio, à f.512. vſq; ad f. 523. Actio III. f. 523. Gregorij Neocæſarienſis purgatio, f.524. receptio ad Epiſcopatum. f.525. D. Epiſtolæ Taraſii Patriarchæ, f 526. reſcriptum Orientalium Patriarchatuum imaginum cultum approbantium, f.529. approbatio epiſtolarum, f. 536. & ſeq. Actio IV. f. 539. pro cultu imaginum loca Sacræ Scripturæ, f. 540. SS. Patrum auctoritates, f. 541.F. Epiſtola Gregorii Papæ II. f. 574 Germani Conſtantinop. Patriarchæ, f. 577.F. Imagines Sanctorum honorandas & adorandas eſſe decernitur, f.590. Subſcriptiones, f.591. Actio V. f. 1. f. 600.c. cultus imaginum vetérius oſtenditur, & iconoclaſtæ libros corrupiſſe côuincuntur, f.612. & ſeq. anathemata in iconoclaſtas, f.618.B.C.

Actio VI. f. 618. E. acta pſeudoſeptimæ Synodi contra imagines cum refutatione Ioannis & Epiphanii releguntur à f. 619. vſq; ad f. 681.

Actio VII. f.681. qui interfuerint, ibid. vſque, f.685. Terminus Concilij, f.684.E. profeſſio Fidei, f. 685. C. de cultu imaginum Sententia, f. 686. B. & ſeq. Subſcriptiones, ibid. & ſeq. acclamationes cultui imaginum & Imperatoribus factæ, f. 693. B.C. Epiſtola Synodi ad Conſtantinum & Irenem Auguſtos de actis Synodi, f. 694. alia ad Fideles Clericos, f.697.

Actio VIII. continens acta poſt Synodum, f.699. anathemata in Iconomachos, ibid. E. & ſeq. Canones à Synodo promulgati, f.700.& ſeq. Sermo Epænetticus ad Concilium ab Epiphanio habitus, f. 708. B. Epiſtolæ Synodales ad Hadrianum Papam miſſæ, f.711 & 713.

Nicænum Conciliabulum ab Arianis habitum vbi habitum & quare ſic appellatum, t.1.p. 1.f.291.c.1.D.

Nicetæ Confeſſoris carcer & exilium ob fidem contra Iconoclaſtas, t.3. p.1.f.2.f. 204.c.2.B

Niceta Monachus qui & Pectoratus dictus anathematizat Conſtantinopoli coram Imperat. Conſtantino Monomacho librum ſuum contra ſedem Apoſtolicam latinam editum & prætitulatum de azymo, de Sabbatho & nuptiis Sacerdotum. item cunctos negantem Romanam Eccleſiam eſſe Eccleſiarum omnium primam, t 3.p.2.f. 207.c. 1. A. liber eius comburitur. B.

Nicetius Treuirenſis Epiſcopus qualis in ortu & vita, t.2.p.2.f.34 c.2.A.

Nicetius ex Laico Aquenſis Epiſcopus quomodo factus, t.2.p.2.f.270.c.1.E.

Nicephorus Botoniates Conſtantinopolitanus Imperator à Gregorio VII. in concilio Romano excommunicatur, t.3.p. 2.f.400.c.2.C.

Nicolai Papæ I. vita t.3.p.1.f.2.f. 410.c.1. & ſeq. virtutes eius, ibid. B. à quo Subdiaconus & diaconus factus, ibid. D. E. electio eius qualiter & quando facta, f.410.c. 2.A.& f.417.c.1.A. Cæſare præſente conſecratur & coronatur, f.410.c.2.B. eius dotes, f. 410.c. 2. E. Dona templis ablata, f. 410.c.2.F.& ſeq. Legatos Conſtantinopolim mittit contra Iconoclaſtas, f.411.c.2. D. Rauennam venit, f.412.c.1.C. Synodum Metis indicit, f.413.c.2 E. quam reprobat, f.414 c.1.D. eius in pauperes liberalitas, f.414.c.2 A. Regem Bulgarorũ côuertit, f. 415.c.2.E. ordinationes ab eo factæ, f.416.c.2.F. Epiſtolæ eius plurimæ à f.417.& ſeq. reſponſio ad minas Michaelis Imperat. Photium defendentis, f.438.c. 2. A. B. legati in cauſa Ignatii & Photii in Conſtantinopolitanam ſedem intruſi ad Michaelem Impe. miſſi Rhadoaldus Portuenſis & Zacharias Anagninus Epiſcopi. f.420.2. A. conſentiunt depoſitioni iniquæ Ignatii & Photio communicant, f. 425.c.1. E.& c.2.A. quam ob cauſam Conſtantinopolim miſſi fuerint, f.437.c.1.D. reſponſa ad conſulta Bulgarorum, f.2.f. 520.c.2. F.& ſeq. vſq. ad f 534.

Nicolai Papæ I. decreta ſeu reſcripta et Gratiani volumine collecta, t.3 p.1.f.2.f. 544.c 1.D. definitio de reſtitutione Ignatii & Photii expulſione ac damnatione à Synodo VIII. confirmatur, f 2.f.671.c.2.E. laudes, f.2.f.608.c.2.E.

Nicolaus Papa II. quando & qua ratione pontifex Factus Benedicto inuaſore ſede ejecto, f.221.c.1.F. Berengarium relapſum ad communionem recipit, c.2.A. moritur. B. priuilegia diuerſis monaſteriis ab eo conceſſa f.222 c.2.D. f.223.c.2.A.B.

Nicolai Papæ III. patria & electio, t.3. p 2.f.758.c.2.D. qualis fuerit, E. acta illius ibid.& ſeq. obitus F.

Nicolai Papæ IV. vita, acta & obitus, t.3. p.2 f.763.c.1.E.F.

Nicolai Papæ, V. electio & vita. t.4.p.1. f.732.c.2.C. acta illius & pacis conciliandæ ſtudium, ibid.& ſeq. obitus. E. qualis fuerit. ibid.

Nicolai V. antipapæ error, t.3.p.2.f. 818. c.1.D. quis. ibid.

Nicolaus Miræ Epiſcopus Concilio interfuit. Nicæno, t.1.p.1.f.299.c.1.A.

Nicolaus Antici procurator fidei in Conc. Baſilienſi, t.4.p.1.f.26.c.1.C.

Nicolaus Taborita Huſſitarum in Conc. Baſilienſi proponens, t.4.p.1.f.301. c. 2. B.

Nicolaus hæreſiarcha vxores debere eſſe communes docuit, t.3.p.2.f.388.c.2.C.

Nicolaitarum formicaria commixtio abdicatur, t.3.p.2.f.438.c.2.F.

Nicolaitarum id eſt incontinentium clericorum hæreſis damnata, t.3.p.2.f.416. c.1.A.

Nicomedienſi ciuitatis priuilegium à Valentiniano Imp. conceſſum, t.2.p.1.f. 310.c.1.F.

Niſi in diuina ſcriptura an ſemper obligationem importet, t.4.p.1.f.281.c.1.D.

Niſibis vrbs miraculoſe defenditur ab hoſtibus culicibus deuictis, t.1.p.1.f.418. c.1.B.

Niuernenſis Epiſcopus in Côcilio Rhemenſi ſub Leone IX. ſponte ſe abdicat Simoniæ ſibi conſcius, t.3.p.2.f.213.c.1.F.

Nobiles teneri ad labores manuarios dogma Huſſitarum, t.4.p.1.f.159.c.1.B.

Nobilitas generis per inceſtuoſas corrumpitur, t.3.p.2.f.281.c.1.F.

Noli vel Nolite non ſemper inducit in ſcriptura prohibitionem, t. 4. p.1.f. 389. c.1.F.

Nonæ & veſperæ in primitiua Eccleſia canendæ, t.1.p.1.f.244.can.18.

Nonæ & decimæ Rectoribus Eccleſiarum ſoluendæ, t.3.p.1.f.2.f.191.c.2.F.

Nonnitus Gerundenſis Epiſcopus quis, t.2.p.2.f.364.c.2.A.

Nomen Dei per ſingula verba non affirmendum in vanum, t.3.p.1.f.2.f.191.c.2.D.

Nomina in baptiſmo iuxta ſcripturam imponuntur, t.1.p.1.f.356.F.

Nomina gentilium Chriſtianis non imponenda, f.336.c.1.E.

Nominandi facultas non elocanda, t. 4. p.2.f.345.c.2.D.

Nomenclator quis, t.3.p.1.f.1.f. 384. c.1.E.

Digitized by Google

Nomenoii Ducis Britonum ſcelera cõtra Eccleſiaſticos, t.3.p.1.ſ.2.f.379.c.1.& 2. Concilium contra eundem habitũ, f. 378. c.2.E.

S. Nortbertus multarum gentium apoſtolus floret, t.3.p.2.f.469.c.1.B.

Northamtonienſe Concilium in Anglia anno Chriſti MCXXXVIII. tempore Innocentii papæ II. & Stephani Regis celebratum, t.3.p.2.f.484.c.2.C. Acta Concilii & qui præſederint, ibid.

Northmanniæ Concilium apud Abtincam, quo Henricus Rex Angliæ à Sacrilega nece S. Thomæ Cantuarienſis ſecundo abſoluitur, anno Chriſti 1172. Sub Alexandro III. habitum, t.3.p.2.f.540.c.2.E. decreta Concilii.t.3.p.2.f.542.c.1.A.& ſeq.

Northamtonenſe Conciliabulum in Anglia, quo Thomas Cantuarienſis Archiep. ob cõſuetudines, vt vocabant, Anglicas immunitati Eccleſiaſticæ repugnantes nõ ſeruatas perjurii inique condemnatur, habitum anno 1164. ſub Alexandro III. t.3.p.2 f.537.c.2. C. Acta Concilii. D. & ſeq.

Normanni à Gregorio Papa VII. excõmunicati & cur, t.3.p.2.f.400.c.1.A.c.2.C. D. Galliam deprædantur, t.3.p.1.ſ.2.f.369. c.1.E. eorum in diæceſi Moguntiaca impietas, t.3.p.2.f.111.c.2.F.

Northuſenſe Concilium vide Quintilineburgenſe. etſi omnis peregrina, non tamen noxia ſemper, t.2.p.1.f.659.c.1.A.

Nouitiæ quomodo inſtituendæ, t.4.p.2. f.389.c.2.E.& à quibus.ibidem.

Nouitii ex bonis ante profeſſionem nihil Monaſteriis præter victum & veſtitum tribuendum, t.4.p.2.f.341.c.2.F.

Nouitiæ voluntas quo loco & modo ab Epiſcopo inquirenda, t. 4.p.2.f.46.c.1.C. D. Si abſq; explorata per Epiſcopum voluntate veſtiatur aut ad profeſſionem admittatur, præfecta monaſterii punienda, t. 4.p.2.f.546.c.1.E.

Nouitiatus tempore facta renunciatio aut obligatio etiam cum juramento vel cuiuſcunque cauſæ piæ nulla valet, niſi intra duos menſes ante profeſſionem cum licentia Epiſcopi factam ſequatur profeſſio, t. 4.p.2.f.341.c.2.E.

Nouatorum impoſturæ circa Gerberti facta & dicta, t.3.p.2.f.163.c.2.F.

Nouatus hæreſiarcha, t.1 p.1.ſ.96.c.1.B. quis & qualis, f.110.c.2.A. quando Romam venerit, f.110.c.2.B. & quare. ibid. ſcelera, f.116.c.2.B C.& ſeq. acta, f.109.c.2.F.

Nouatiani hæretici vita & mores, t.1.p.1.f.111.c.2.E.F.& ſeq. folio. progreſſus ibid. acta prioris vitæ. f.112.c.1.D. ignauia.E. artes in ſchiſmate fulciẽdo, c.2.A. cum Schiſmatici in locum Cornelii Papæ ſubſtituere conati, f.108.c.1.A. quomodo & à quibus in antipapam electus, f.110.c.2.C. f. 124.c.2.F. à Nouato hæretico quando ſeductus fuerit, f.95.c.2.B. à Nouato ordinatus, f.109.c.2.F. qualis hæc ordinatio fuerit, f.111.c.2.D. error de pœnitentia quis, f. 199.c.2.F. in concilio Romano excommunicatur, f.126.c.2. C. terrore mortis baptizatus, f.112.c.1.F.& c.2.F. in communionem niſi ſuſcepta Pœnitentia & damnato errore non ſuſcipiendus, 565.c.1.B.

Nouatiani vnde dicta, & quare Cathari appellati, t.1.p.1.f.108.c.1.B.

Nouatianorum hæreſis quæ & vnde orta, f.17.c.2.B. ex ſchiſmaticis fiunt hæretici, f.108.c.1.B.

Nouatianorum de Paſchatis celebratione ſententia, f.566.c.2.F.

Nouatiani quando & qualiter ad Eccleſiam & functiones Eccleſiaſticas recipiendi, f.279.c.2.F.f.334. c.2.D. f. 611.c.1.E.

Nouatiani cur non ſint rebaptizandi, f 298.c.1.B.

Nouatiani antipapæ electio qualiter facta, t.1.p.1.f.124.c.2.F.

Nouiomenſe Concilium de terminis duorum Epiſcopatuum Gallicanorum tẽpore Ludouici Imper. & Leonis Papæ. III. celebratum, t.3.p.1.ſ.2.f.207.c.1.A. tempus & cauſa Concilii, ibid.B.

Nota præcepti affirmatiui vel negatiui non ſemper obligationem importat, t.4.p. 1.f.281.c.1.D.

Notariorum officium & juramentum, t 4.p.2.f.376.c.2.B.& ſeq. vide Iuriſdictio

Notariorum Inquiſitionis juramentum, f.491.c.2.E. non admittendi ante quam ordinario vel officiali probati ſint, t.3.p.2.f. 1000.c.2.C.

Notariorum ſalaria, f.807.c.2.D. & ſeq.

Notariorum in Cõcilio Baſilienſi taxa, t.4.p.1.f.161.c.1.A.

Notarii teſtamenta in piam cauſam ſcripta infra menſem Ordinario ſub excommunicatione intimabunt, t.3.p.2.f.794.c.1. E. in legatis piis Epiſcopo ſignificandis officiũ & pœna, t.4.p.2 f.388.c.1.D.E.f.408. c.2.E.F.

Notariorum in ſcribendis martyrum actis celeritas, t.1.p.1.f.92.c.2.A.

Notorium item occultũ crimen quodnam ſit, t.3.p.2.f.648.c 1.E.

Nunomarius Epiſcopus Barchinonenſium, t.2.p.1.f.432.c.2.C.

Nundinationes in Eccleſiis & cœmeteriis non permittendæ, t.4.p.1.f.52.c.2.D.

Nunechius Phrygiæ metropolita author Concilij Laodiceni ſub Syluestro I. t. 1.p.1.f.247.c.2.F.

Numantia quæ, t.2.p.2.f.224.c.1.C.

Numerarii qui, t.2.p.2.f.298.c.2 E.

Numerarii qui. t. 3.p.1.ſ.1.f.327.c.2.B.t. 2.p.2.f.507.c.1.E.

Numerus pluralis ſæpe pro perſona totius communitatis à ſcriptura & Doctoribus vſurpatũr, t.4.p.1.f.277.c.2.E.

Numediæ primatus Conſtantinæ Eccleſiæ adjudicatus, t.1.p.1.f.630.c.2.B.

Nubere in Domino quid, t.1.p.1.f.591.c. c.2.A.

Nubens duobus fratribus abiicienda eſt, t.1.p.1.f.234.can.2.

Nuptiæ quomodo Romæ olim contrahi ſolitæ fuerint, t.3.p.1.ſ.2.f.521.c.1.F. apud Romanos jura & ceremoniæ ſ. 2.f.521.c.1. F.& ſeq.

Nuptias conſenſus non coitus conciliat, t.3.p.1.ſ.2.f.521.c.2.C.

Nuptiæ à quibus damnatæ, t.1. p.f.17. c.2.A.f.366.c.1.B. damnant, f.172.c.1.E. eas velut abominabiles horreſcenti anathema, f.368.can.9.f.367.can.1.

Nuptiæ quando celebrandæ, t.4.p.2.f. 425.c.1.A.B.

Nuptiæ quibus temporibus prohibendæ, t.3.p.2 f.177.c.1.B, etiam 14. diebus ante feſtum S. Ioannis Baptiſtæ.B.f.789.c.2.E. certo tẽpore recte prohibita, t.4.p.2.f.332. c.2.A. quibus tẽporibus, f.333.c.2.F. à Septuageſima vſq; in octauas Paſchæ non celebrandæ, t.2.p.1 f.628.c.1.A.t.1.p 1.f.246. can.52. cur in Quadrageſima non celebrandæ, t.1.p.1.f.250.c.2.B. tribus hebdomadis ante feſtum S. Ioannis Baptiſtæ & ab aduentu vſq; poſt Epiphaniam non celebrandæ, t.2.p.1.f.628.c.1.A. olim die dominica celebrare vetitum, t. 3.p.1.ſ.2.f.321.c.1. C. tempore interdicto celebrantes aut ſponſam domum traducentes ab ingreſſu Eccleſiæ pœnam interdicti ipſo facto incurrunt, t.4 p.2.f.544.c.1.B.C. tempore interdicto non celebrandæ, nec nuptiales benedictiones, t.4.p.1.f.748.c.1.D.

Nuptiȩ cum patre, matre aut ſorore ſpirituali non contrahendæ, t.1.p.1.f.355.c.1.E. Contrahentium Pœna. ibidem. vide plura Matrimonium, nec cum adoptiua filia aut nepte, t.3.p.1.ſ.2.f.521.c.1. D. occulte non faciendæ, t.3 p.2.f.840.c.1.B.

in Nuptiis Chriſtianis nec plaudendum nec ſaltandum, ſed honeſtè cænandum, t. 1.p.1.f.246.can.53.t.2.p.1.f.628.c.2.B.

Nuptiæ ſecundæ laicis licitæ, t.2.p.1.f. 441.c.1.C. impediunt ab ordinibus tamen ibid.C. infra tempus luctus celebrare non eſt infame, t.3.p. 2.f.491.c.1.D. ſecundæ nõ ſunt benedicendȩ, t.3.p.2.f.591.c.1.C.

in Nuptiis bigamorum non orandum, t. 1.p.1.f.235.can.7.

in Nuptiis bigamorum presbytero non conuiuandum, t.1.p.1.f.235.can.7.

Numidiæ Concilium in Africa ſub præſidio Columbi Metropolitani tempore Theodori Papæ contra monothelitas habitum f.391.c.1.A.

Numidiæ Concilium in cauſa Donadei diaconi & Paulini Regenſis Epiſcopi juſſu Gregorii Papæ 1. celebratum, t.2.p.2.f.344.

Obedientiæ erga Deum præmium certum, t.1.p.2.f.109.c.2.A.

Obiiciens fratri capitale crimen vſq; ad exitum communione priuandus, t.2.p.1.f. 632.c.1.E.

Oblationes Deo fieri de bonis ab eius manu acceptis pium eſſe & Deo gratum, probatur pluribus exemplis, t.3 p.1.ſ.2.f. 325.c.1.F.& ſeq. vſq; ad f.336. à Domino cũ fœnore rependi. ibid. c.2.C F.f.326.c.1.F.c. 2.E

Oblationes in Eccleſia prima quæ, & quo conuerterentur. t.1.p.1.f.14.c.1.F.f.72. c.1.A. partim vltro partim à populo iuſſo factæ, etiam domus & agri. t.3.p.1.ſ.2.f.324. c.2. vſque ad f.336.c.2. diuiſio quæ fieri ſolita. t.2.p.f.215.c 1.B. olim ſingulis diebus dominicis quæ à fidelib. fieri ſolitæ. f.267. c.1.D.E.f.541.c.1.F.

Oblationes à quibus pontificibus confirmatæ. t.4.p.2.f.464.c.1.E

Oblationum inſtitutum reuocandum. t.4.p.2.f.464.c.1.E

Oblationes fidelium à quo colligendæ. t.2.p.2.f.213.B. quibus cedere debeant. t.2. p.1.f.562.c.1.D.t.4.p.2.f.464.c.2.C.D

Oblationes ad altare factæ quomodo & quibus diuidendæ. tom. 2.p.1.f.562.c.1. C.D

Oblationes fidelium quadripartito diuidendæ. t.2.p.1.f.480.c.2.C

Oblationes ab Epiſcopo diſpenſabantur. t.1.p.1.f.14.c.2.B. à ſæcularibus ne contingenda quidem eſſe oſtenditur. t. 3.p.1. ſ.2.fol.336.c.1.B. tom.3.p.2. fol.146.c.1 C

Digitized by Google

Oblationes Eccleſiarum ſub laicorum dominio non detinendæ, 1.1.p.1.f.512.c.1. D. ad altare vel ſepulturam factæ nulli laicorum concedendæ, t.3.p.2.f.444.c.1.B. à nemine ſine conſenſu Epiſcopi capiendæ, t.2.p.1.f.550.c.2.C.

Oblationes fidelium ad laicalem poteſtatem non pertinent, t.3.p.2.f.146.c.1.C. extra Eccleſiam accipienti, aut Eccleſiaſtica munia citra conſenſum Epiſcopi adminiſtranti anathema. t.1.p.1.f.368.can.7.

Oblationes nulli vendendæ aut locandæ antequam oblatæ ſint, t.4.p.2.f.465.c.1. A. factæ Baſilicis in ciuitatibus cedunt Epiſcopo, t.2.p.f.28.c.1.B. huic poteſtas eas diſpenſandi ibidem quæ vero minoribus Eccleſiis fiunt juxta morem loci diſpenſandæ ibidem.

Oblata quo conuertenda, t.4.p.2.f.464. c.2.D F.

Oblationes in Eccleſia non negligendæ, t.4.p.2.f.384.c.2.F.

Oblationes quo ordine in Eccleſia & fine fieri debeant, t.4.p.2.f.464.c.2.A.B. altaris ſingulis dominicis faciendæ, t.1.p.1.f. 101.c.1.F.

Oblationes & pax in Eccleſia faciendæ, t.3.p.1 ſ.2.f.201.c.2.D.

Oblationes ſupprimens à communione fidelium ſegregandus, t.1.p.2.f.565.c.2. C. parentum aut teſtamente relictas ſi clericus retinere perſtiterit, velut necator pauperum Eccleſiis excludendus, t.2.p.1.f. 554.c.2.D. qui rapuerint aut detinuerint, qualiter à Deo in veteri & nouo teſtamento puniti, t.3.p.1.ſ.2.f.330.c.2.D. vſq; ad f.336.

Oblationes defunctorum legaliter demiſſæ non ſunt tradendæ aut retinendæ ſub pœna, 4.2.p.2.f.29.c.2.A.

Oblationes defunctorum in crimine interemptorum quando recipi poſſit, t.2.p.1. f.773.c.2. defunctorum Eccleſiæ negantes excommunicandi, t.1.p.1.f.590.c.2. C. in Miſſis pro defunctis fieri ſolitæ, t.2. p.2.f.541.c.1.F.& ſeq. pro defunctis vſus, 1.2.p.1.f.417.c.1.D. t.1.p.2.f.417.c.1.D.

Oblationes Supplicio affectis an imponendæ, t.2.p.2.f.212.F.f.214.c.2.D. an catechumenis abſq; redemptione baptiſm. defunctis, t.2.p.2.f.212.c.2.F. quãdo pro iis faciẽdæ, t.3.p.1.ſ.2.f.376.c.1.D. oblationes quando accipiendæ, t.4.p.2.f.464.c.2.E.

Oblationes à quibus non accipiendæ, t. 4.p.2.f.464.c.2 B. non diſſidentium fratrum neque in Sacrario neq; in gazophylacio, t.1.p.1.f.590.c.2.C. nec ſeipſos intermentium non recipiendæ, t.2.p.2.f. 296.c.1.A. nec Epiſcoporũ vel presbyterorũ in domib⁹ nõ fiant, t.1.p.1.f.247.can.58.

Obſcure loquentes Patres per alios clariores interpretandi ſunt, t.4.p.1.f.562.F.

Obſeruationes gentilium in herbarum collectionibus aut aliæ ſuperſtitioſæ Chriſtianis vitandæ, t.2.p.2.f.247.A.

Obſtetrices ab Epiſcopo approbandæ, t.4.p.2.f.499.c.1. A. qualiter teſtibus præſentibus baptizare debeat in neceſſitate, f.499.c.1.A.B. non tantum de baptiſmo ſed etiam de verbis prolatis à parocho interogandæ. f.499.c.1 B.

Occidentis ancillam furore zeli aut flagellis verberantis, vt intra tertium diem moriatur, pœna, t.1.p.1.f.195.E. Sacerdotem pœnitentia, t.3.p.1.ſ.2.f.594.c 2.F.

Occidentis quempiam ex inſania pœna, t.31.1.ſ.2.f.595.c.1.B. ſeruum ſuum vel ancillam pœnitentia, ſ 2.f.596.c.1.A. Paganum pœnitentia, ſ 2.f.595.c.1.B. ſeipſum ſine obſequiis & ſacrificio ſepeliendus, ſ.2. f.533.c.2.A. Chriſtianũ inter hoſtes captiuum pœnitentia, t.3.p.2.f.127.c.2.C.

Occidentale imperium quando defecerit, t.2.p.1.f.446.c.2.A.

Ochiniſtæ ſiue Polychamiſtæ, t.4.p.2.f. 357.c.2.B.

Octauianus in Schiſmate contra Alexandrum III. electus. dictus Victor III. vide Victor antipapa.

Odium peccati commiſſi in contritione includitur, t.4.p.2.f.310.c.2.B.

Odio fouentes in pane & aqua pœnitentiam agant, t.3.p.1.ſ.1.f.356.c.2.B. à cœtu fidelium pellendi ſ.2.f.597.c.1.C. t.1.p.1. f.565.c.2.C.

Odo Comes Pariſienſis regni Franciæ inuaſor eiicitur, t.3.p.2.f.119.c.1.B.

Odo de Columnea Cardinalis S.Georgii, qualiter in Romanum Pontificem electus, vide Martinus papa.V.

Odoacer rex Arianus occidentale ſibi imperium ſubiicit, t.2.p.1.f.434.c.1.C. extincto occidentali Imperio rex Italiæ factus, f.446.c.2.A. à Theodorico Oſtrogothorum Rege victus & occiſus fuit, f. 446.c.2.C.

Odoacris Regis Herulorum leges duæ vna de electione Papæ, altera de bonis Eccleſiæ diſtrahẽdis, in Cõcilio Romano abrogatæ & damnatæ, t.2.p.1.f.527.c.2.D.

Oeconomi Eccleſiæ & Epiſcopalis officium, t.1.p.1.f.340.c.2.C.42.p.2.f.501.c.1. D.t.4.p.2.f.540.c.1.B. in qualibet Eccleſia Epiſcopali conſtituendus, t.2.p.1.f.330.B. item in Epiſcopiis & monaſteriis Epiſcoporum ex laicis non conſtituendus, t.2.p.2. f.328.A. ex clero ſit, f.353.F. non facile mutandus, t.4.p.2.f.555.c.1.B.

Oecumenicum Concilium quid, t.1.p.1. f.291.c.2.D.

Offerre in ſacrificio aut ad altare quæ liceat. t.1.p.1.f.8.γ.δ. præter panem vinũ & aquam nihil. t.2.p.2.f.145.E.F.

Officium diuinum vide Diuinum off. Miſſa, Horæ diſpoſitio, t.2 p.1.f.556.c.1.A. ordinatio Bracarenſis Synodi, t.2.p.2 f.211. c.2.F.& ſeq. pſallendi in Eccleſia ordinatio Turonica. f.228.c.1.D. in choro qualiter celebrandum, t.4.p.1.f.51.c.2.C. & ſeq. qui abſentes cenſendi, t.4.p.1.f.51.c.2.E. eo Capitella poſt hymnos de pſalmis olim dici ſolita, t.2.p.1 f.556 c.1.B. eius diuerſitas in eadem non toleranda prouincia, t.2.p.2. f.549.A. diuerſimode à Metropolitana Eccleſia celebrantis pœna, f.549.A.B. ei nemo cum armis bellicis interſit, f.29.c.E. peccans à ſacerdote puniatur ibidem. B. Mariæ Virginis cantari cœptum, t.3.p.2.f. 408.c.1.E. B. Mariæ vulgari lingua edita an vendenda, t.4.p.2.f.416.c.2.B. B. Mariæ quo modo in choro recitandum à canonicis, f.457.c.2.C.

Officiales regnorũ quales eſſe debeant, t.2.p.2.f.492.F. quales à Principibus conſtituendi, t.3.p.1.ſ.2.f.320.A.B.

Officialatus ſub annuo cenſu non elocandus, t.3.p.2.f.574.c.2.F.

Oleum ſacrum qualiter cuſtodiendum, in paſchate mutandum, ſi deficiat augendum, t.4.p.2.f.443.c.1.C.D.E. vide plura Chriſma. & Chriſma nulla pretio vendendum, t.3.p.2.f.488.c.2.F.

Oleum miraculoſe Romæ in quadam Eccleſia ſcaturit, t.3.p.2.f.171.c.1.C.

Oliſibona, vel Olyſippo, pro Vlyſippo, nunc Lisboa dicta, t.2.p.2.f.223.c.2.F. vnde Vlyſippona nominata. ibid.

Olympius quis & qualis, t.1.p.1.f.605. c.1.B. Non omne verbum Chriſti habens notam præcepti habet voluntatem & intentionem præcepti, t.4.p.1.f.364.c.2.C.& ſeq. vide præceptum.

Onuphrii circa Stephanum VII. error, t.3.p.2.f.134.c.1.B.

Opera bona dona Dei, t.4.p.2.f.292.c.1. B. non ſunt peccata, f.291.c.1.c.2.C.D. à gratia diuina in nobis procedit, t.2.p.1.f. 638.c.1.F. ante fidem facta, inania ſunt, t. 3.p.1.ſ.2.f.112.c.1.A. augent juſtitiam, t.4. p.2.f.291.c.2 C. vere Deo grata & meritoria ſunt, t.4.p.2.f.254.c.1.G.

Operum bonorũ merces, t.2.p.1.f.639. c.1.B. t.4.p.2.f.290.c.2.B. t.4.p.2.f.291. c.2.E. t.4.p.2.f.292.c.1.B.

Opera perfectionis non ſunt ſufficiens ſignum miſſionis, t.4.p.1.f.379.c.2.B.

Operatio Chriſti an vna tantum ſit. vide in Chriſto.

Opificia manuum clericis non ſunt prohibita, t.1.p.1.f.592.c.1.A B.

Oppreſſi à principibus ad Sacerdotũ appellare debent judiciũ, t.3.p.2.f.110.c.2.E.

Optionis jure præbendæ vacantis fructus Sacriſtæ vel fabricæ media ex parte ſoluendi & quando, t.4.p.2.f.532.c.1.B.C.

Opulentia quam principi vtilis & neceſſaria, t.4.p.2.f.41.c.2.D.

Opuſcula Gelaſii Papæ I. vide Gelaſii.

Oracula idolorum de Chriſtianæ religionis interitu, t.1.p.1.f.594.c.2.D.

Orarium quid, t.2.p.2.f.362.c.2.F. aliquando pro veſte Sacerdotali capitur, t.1. p.1.f.249.c.2.B. eo geſtando diaconi & ſubdiaconi diſcrimen, t.2.p.2.f.212.c.1.C. quibus geſtare licitum, f.363.c.1.A. niſi vnũ diacono geſtandum, f.353.B. ferre aut vti, nec ſubdiacono nec aliis Eccleſiæ miniſtris minoribus conceſſum, 1.2.p.1.f 244 can.22. & 23.

Oratoria qui perficere nequit ædificare non incipiat, t.3.p.1.ſ.1.f.706.C. in viis ſita qualia eſſe debeant, t.4.p.2.f.440.c.2.D. ad quid inſtituta, E. qualiter ædificanda F.

Oratores Regis Romanorũ & Electorũ Imperij in Conc. Baſilienſi qui, t.4.p.1.f. 147.c.2.E.

Orandi in Eccleſia primitiua modus & ordo, t.1.p.1.f.244 can.19. Orationum Eccleſiæ in die Paraſceues antiquitas, & ſcopus, t.1.p.1.f.734.c.2.C.

Orandum ſemper & omni loco, t.3.p.1. ſ.2.f.531.c.1.F.ſ.2.f.529.c.E. Orationis cauſa tẽpla frequentius viſitanda, ſ.2 f.303.c.1.D. ante & poſt quodcunq; opus & cibũ emittẽda t.4.p.2.f.496.c.2.B. Oratio Dominica in Miſſa recitanda, t.2.p.2.f.362.c.1.D. dominica quotidie poſt matutinas & veſperas à Sacerdote proferenda, t.2 p.1.f.619.B.

Dominica quotidie dicenda, t.2.p.2.f. 348.E. delet ea juxta D. Auguſt. venialia peccata, f 348.C. Eam ſi quotidie dicere ſacerdos ex ſuperbia contempſerit, ordinis honore mulcteretur f.348.c.1.D.

Oratio dominica quomodo recitanda germanice, t.4.p.2.f.219.c 2.D.

Digitized by Google

Oratio humilitatem poſtulat, t.3. p.1.5. 2.f.528.c.2. D.genu flexo vbi & cur dominicis diebus aliquando vetitum fuerit. t.1. p.1.f.294. c.2. E.

Orationis veſpertinæ ſignum diſtinctis campanæ ictibus dandum, t.4.p.2. F. 441. c.1. A. populus in templo conueniet quid eius loco in pagis aſſignandum.C quando genua non flectenda. f.336.c.1. E. quando ſtandum.f.336. c.1. D.manus ad pectus cõſtringere apud Græcos vſurpatum.t.3.p.1. 2.5.f.528.c.2.D.quid deſignet 5.2.f.528.c.2. E. pectus percutere quid denotet, 5. 2.f. 528.c.2.E.

in Oratione communicare quid. t.1.p.1. f.233.c.1.A.Orandum non eſt cum excommunicato, t.1.p.1.f.15.c.2. A. vide plura cum Excommunicato.

Oratio cur in templis facilius exaudiatur,t.3.p.2.f.105.c.1. D. qualiter in aliis etiam locis quam templis id liceat, t.3.p.1.f. 2.f.304.c.2.E.

Orationis ſtudium populo commendandum & explicandum,t.4.p.2.f.425 c.2. E. orationis veſpertinæ ſignum diſtinctis campanæ ictibus dandum, t.4.p.2.f.441.c. 1.A.populus in templo conueniet B. quid eius loco in pagis aſſignandum,C.

Orare pro aliis licitum, & in ſcriptura fundatum eſt, t.4.p.1.f.322.c.2.B. pro defunctis pium & ſalutare eſt, Senon. Con.t. 4.p.2.f.156.c.2.B.f.421.c.2. A.f.422.c.1.F.

Orationis ter in die ſignum campana dandum,t.4.p.2.f.441 c.1.E. ad quid inſtitutum. ibid. quid tum agendum aut meditandum.f.425.c.2.E.& f.426.c.1.A.

Oratio vt effectum apud auditores ſortiatur tria requiruntur, t.4.p.1.f.337.c.1.F. c.2.A.B. eiuſdem de pace ad Concilium Nicænum.f.274.c.1.D.

Oratio Acacii Melitines Epiſcopi de incarnatione Chriſti & fiducia in conſilio habenda.1.p.2.f.380.c.1.

Oratio Gregorii Nazianzeni coram 150. Epiſcopis habita, qua poſt bonorum Epiſcoporum paucitatem, Eccleſiæ communem tribulationem & pugnas, ſuam ſcilicet fidem & labores pro Eccleſia impenſos pulcherrime explicatos & contra æmulos defenſos Epiſcopatu ſe patetice abdicat. t.1.p.1.f.523. vſque ad.532. Oratio Rhegini Conſtantiæ Cypri Epiſcopi in ſynodo Epheſina poſt Neſtorii depoſitionem de malitia Neſtorianæ hæreſeos. t.1. p.2.f.218.c.1.C.

Oratio Cyrilli Alexand. in ſynodo Epheſina habita, cum depoſito Neſtorio ſynaxes peragerentur, de Chriſti diuinitate & vnitate. t.1.p.2.f.219.c.2.B. Alia eiuſdem in ſynodo Epheſina contra Neſtorium habita, quando ſeptem ad S. Mariam deſcenderunt, vbi gratulatione præuia ad SS. Trinitatem & Deiparam Mariam apoſtrophen ad Neſtorium de eius impietate & pertinacia inſtituit. t.1.p.2.f.221.& ſeq.

Oratio Theodoti Ancyræ Epiſcopi in die S. Ioannis Euang. Epheſi contra Neſtoriũ habita, vbi medico ſpirituali membra quæ ſanari non poſſunt, præſcindenda docet, & pulchre de Deo incarnato diſſerit,t.1.p.2.f.395.c.2.F. eiuſdem Epiſcopi in Ioannem Antiochenum ſchiſmaticum Epheſi habita,f.154.c.1.F. eiuſdem de tribulationum neceſſitate & fortitudine in iis adhibenda, habita Epheſi antequam à Comite comprehenderetur,f.266.& ſeq. eiuſdem quod veritatis cognitionem petentem neceſſe ſit fidei lumine illuſtratum eſſe,f.378.c.1.E.& ſeq. eiuſdem Epheſi in die S. Ioannis Euang. habita qua myſterium Incarnationis à S. Ioanne pandi ſibi, & Patribus petit,f.394.c.1. D. vide plura Cyrilli.

Oratio breuis Pauli Emiſeni de Incarnatione Domini Alexandriæ magna populi acclamatione habita, t.1.p.2.f.424.c. 1. D. Alia eiuſdem ibidem in Natiuitatem Saluatoris & laudem Cyrilli habita, f.425. c.2.F.

Oratio Epiphanii Diaconi in laudem ſanctæ ſynodi ſeptimæ in eadem ſynodo ſub finem declamata, tom.3.p.1.f.1.f.708. c.1.B.

Oratio ſynodica, vt creditur, Arnulphi Lexouienſis Epiſcopi, tempore ſchiſmatis ad vnitatem & libertatem Eccleſiæ reſtituendam in concilio Turonenſi habita,t. 3.p.2.f.530.c.2.A.

Oratio Vrbani Papæ II. pro expeditione in terram ſanctam ſuſcipienda in concilio Claramontano habita, t.3.p.2 f.418.c. 1.D. alia eiuſdem f.419.c.1.D.

Oratio Ioannis de Raguſio ordinis Prędicat. habita in Conc. Baſileenſi contra articulum 1. Bohemorum de communione ſub vtraque ſpecie, t.4 p.1.f 243.c 1.& ſeq. eiuſdem Ioannis de Raguſio contra communionem ſub vtraque ſpecie in concil. Baſil. quando habita, f.301.c.2. A.

Oratio Ægidii Catlerii Decani Cameracenſis contra art.2. Bohemorum de corrigendis peccatis publicis in conc. Baſileenſi habita,t.4.p.1.f.301.c.2 C.

Oratio Henrici Kalteiſen Dominicani profeſſoris Colonienſis in concil. Baſileenſi contra art.3. Huſſitarum de libera prędicatione verbi Dei habita, t.4.p.1.f.357. c.1.D.

Oratio Ioannis de Polemar Archidiaconi Barcinonenſis habita in concil. Baſileenſi de ciuili dominio clericorum contra Huſitas, t.4.p.1.f.383.c.2.B.

Oratio Beſſarionis in concilio Florentino ad Orientales habita pro vnione cum latinis ineunda, & in 10. capita diuiſa, t 4. p.1.f.557.F. In capite 1. de cauſis agit ſchiſmatis, quod etſi hactenus excuſabile, nunc poſt oecumenicum concilium ſine ſcelere foneri non poteſt, f.558. In II. oſtendit neceſſe eſſe Orientales & Occidentales ſanctos inuicem eſſe concordes, f.560. In III. Si quæ in Doctoribus ſanctis contradictio appareret, eam à Chriſtianis ſibi conciliandam eſſe, f 562. in IV. Patres obſcuros per eos qui apertius loquuntur explicandos eſſe, f.562.F. in V. docet, quid præpoſitio Per & Ex in dictis Patrum de proceſſione Spiritus importet, f.563. in VI. oſtendit qui patres in proceſſione ſpiritus ſancti præpoſitione Per vſi ſint, & per hanc verum principium importari, f.565.C. vſque ad 574. in VII. adducit authoritates doctorum qui aiunt Spiritum ſanctum ex Filio & Patre procedere, prodire, profluere, f.573.F. in VIII. idem doceri ab occidentalibus doctoribus, f.578.C. in IX. adducit repetitionem Prædictorum, & ſolutionem friuolæ reſponſionis contra auctoritates occidentalium dari ſolitæ, & ad vnionem hortatur, f.579. Declaratio eiuſdem ſuper quibuſdam in oratione dogmatica contentis f. 581.c.1.& 2.

Oratio Georgii Scholarii de pace & ferendo patriæ auxilio ad ſynodum Orientalem cohortatoria habita Florentiæ. t.4.p. 1.f.617.A. alia eiuſdem ad ſynodum œcumenicam Florentinam de vnione dogmatica facienda & non tantum de pace politica.f.624.B.

Oratio Bernardi Zane Archiepiſcopi Spalatenſis in ſeſſione 1. Conc. Lateranenſis coram Iulio II. de cauſis potiſſimis Concilii conuocati habita. t.4. p.2.f.19. c.1.A.

Oratio Ioan. Mariæ de monte de vtilitate indictæ ſynodi, deque iuſtitia, vnitate & pace Eccleſiæ reſtituenda habita in concilio Lateranenſi, tom.4.p.2. fol.47. c.2.E.

Oratio Simonis Bengnii Epiſcopi Modruſien. de Eccleſiæ reformatione & expeditione contra Turcas ſuſcipienda habita in ſeſs. VI. Conc. Lateranenſis, tom.4. p.2.f.56.c.2.F.

Oratio Ioannis Baptiſtæ Gargæ Senenſis equitis Hieroſolymitani in concilii Lateranenſis ſeſſione 8. coram Leone X de militia Chriſtiana, pace inter Chriſtianos concilianda, & bello contra Turcam ſuſcipiendo, t 4.p.2.f.77.c.1.B.

Oratio Baltazaris del Rio Scholaſtici Myndonienſis in ſeſſione VII. Conc. Lateranenſis de expeditione contra Turcas ſuſcipienda habita, tom. 4. p. 2. fol. 65. c.2. B.

Oratio Antonii Puccii clerici cameræ Apoſtolicæ de Eccleſiæ Chriſti excellentia, & præcipuis eius reformandæ cauſis, in ſeſs.9. conc. Lateranenſis coram Leone X. habita, t.4.p.2.f 90.c.1.D.

Oratio Stephani Archiepiſcopi Patracenſis perelegans ſuper illo Pſal. 47. Magnus Dominus & laudabilis nimis, &c. in ſeſſiono X. concilii Lateranenſis habita, t. 4.p.2.f.101.c.1.F.

Oratio Maximi Coruini Epiſcopi Iſernienſis in ſeſſione 12. concilii Lateranenſi, de origine & maieſtate concilii, myſterio, doctrina & virtute, tom.4.p.2.fol.130. c.1.F.

Oratio Martini de Olaue Hiſpani in ſynodo Auguſtana de præſenti Eccleſiæ ſtatu, periculo & eccleſiaſticorum Prælatorum officio habita, tom.4. p.2. folio 223.c.2.

Oratio Pelargi Doctoris Theologi, habita in Treuerenſi concilio de reſtituenda re literaria & diſciplina ſtatus eccleſiaſtici, t.4.p.2.f.228 c.1.B.

Oratio exhortatoria Legatorum ſedis Apoſtolicæ ad patres Tridentini concilii ſeſſione 1. habita, tom.4. p.2. folio 279. c.1.E.

Oratio hortatoria præſidum Concilii Tridentini nomine habita Tridenti in reſumptione Concilii anno 1551. Calend. Maii. ad continuationem concilii, t.4.p.2. f.303.c.2.D.

Oratio Caroli Borromæi Archiepiſcopi Mediolanenſis in concilio prouincialis vtilitate & fine habita, tom.4. p.2.fol 359.c.2. A. eiuſdem in concilio Mediolanenſi II. de cauſis concilii habita, t.1.f.398. c.1. B. eiuſdem in concilio Mediolanenſi III. de cauſis concilii, fol.412.c.1 D. eiuſ-

Digitized by Google

dem in concilio Mediolanenſi IV. habita f.429.c.1. C. eidem in VI ſynodo Mediolanenſi de vtilitate & ſcopo cauſiſque concilii habita, f.547.c.2 D. & ſeq.

Oratio proſphonetica vide ſermo proſphoneticus ſeu acclamatorius.

Oratio Procli Epiſcopi Cyzici. vide Procli.

Oratio Ægidii Viterb. de ſynodi vtilitate & neceſſitate, vide Ægid Viterb.

Oratio Chriſt. Marcelli de principis virtutibus & officio. vide Chriſtophori Marcelli, &c.

Oratio Alexii de concilio Eccleſiæ incremento & poteſtate, vide Alexii Epiſcopi Melphitani.

Orationes Innocentii Papæ III. vide Innocentij III. ſermones.

Oratio Thomæ de Vio Caietani de Eccleſia ex illo Apoc. 21. Vide ciuitatem S. Hieruſalem, vide Thomæ de Vio.

Ordinum diuerſorum quare habitus diuerſus, tom.3.p.1.ſ.2.f.249.c.1.A.

Ordinum mendicantium fratres diœceſani licentia & teſtimonio literarum ad prædicandum non admittendi, tom.3.p.2. f.999.c.2 C.

Ordo ſacer eſt verum ſacramentum, t.4.p 2.fol 527.c.2. F.f.328.c.1.E.

Ordinis Sacramenti materia quæ, t.4. p.1.f.614.c.2.F.

Ordines alii maiores alii minores. t.4. p.2.f.328.c.1. D.

Ordinum ſacrarum diſtinctio in literis ſacris fundata, & ab initio Eccleſiæ vſurpata, f 327.c.2. E.

Ordinis ſacramenti miniſter, t.4. p.1.f. 615.c.1.A.

Ordinum ſingulorum forma, t.4.p.1.f. 614.c.2. F. & ſeq.

Effectus.

Ordinis Sacramenti effectus, t.4.p.1.f. 615.c.1. A.

Ordinis ſacramentum imprimit characterem indelebilem. fol.328.c.1.A.

Ordinis ſacramentum gratiam confert. conc. Senon. f.154.c.2. F f.327.c.2. F.f.328. c.1.E. an tollat peccata mortalia, t.1.p.1.f. 619.c.2.

Quomodo conferendi.

Ordines ſacri qualiter in primitiua eccleſia conferuntur, tom. 1.p.1.fol. 340. c.1.D.E.

Ordines ſinguli maiores & minores, quomodo conferendi, fol.588.c.2.D.E.F. minores qua cura conferendi, tom.4.p 2. f.175 c.2.D.

Ordines ſacri videndum quo affectu apperantur ab initiandis, tom. 4.p.2.fol. 175 c.1.A.

Ordinatorum nomina in certo libro annotanda t.4.p.2.f 368.c.1.E.

Ordines ſacros iterato aſſumens, & conferens vni, deponatur, t.1.p.1.f.12.B.

Ordinandi ante ſuſceptionem ordinis diſtricte informandi, tom.3.p.2.fol.963. c.1.F.

Ordinandi trina proclamatione prius denunciandi in Eccleſia parochiæ quam inhabitant, tom.4.p.2.f. 239.c.2. F. prius menſe ante in Eccleſia proclamandi, fol. 329.c.1.F. menſe ante Epiſcopum accedet, f.450.c.1.A.

Ordo per impoſitionem manuum ab Epiſcopo, ſed per benedictionem à presbytero collatus nullus declaratur, t.2.p.2. f.326 E.

Ordinatus ab Epiſcopo literas manu eius ſcriptas die & anno ordinationis annotato accipiat, t.1.p.1.f.750.c.1.E.

Ordinatus per dimiſſoriales ab alio Epiſcopo menſe poſt ſuo ſe ſiſtet, vt inſcribatur, t.4 p.2.f. 451.c.2.B.

Ordinandus menſe ante epiſcopum accedet, tom.4.p.2.f.450.c.1.A.

Ordinationes presbyterorum & diaconorum coram multis adſtantibus faciendæ ſunt, t 1.p.1.f.82.c.2.C.

Ordines præſentibus catechumenis non conferendi, tom.1.pa.1.fol.242.c.2. can 4.

Ordinandi ſcrutinium quale eſſe debeat, t.3.p.2.f.963 c.1.E.& ſeq.

Examen ordinandorum.

Ordinandorum examen, t.4.p.2.f.329. c.2.B.

Ordinandorum eligendorum & examinandorum ratio in concilio Niceno præſcripta, t.1.p.1.f 361.c.1. examen quomodo in concilio Colonienſi ſub Adolpho reformatum. tom. 4. p. 2. fol. 239. c.1.F examen ad quos pertineat. fol. 239. e.2.C D.

Ordinatio ſine examine prędio facta vitioſa, t.1.p.2.f.567.c.2.B.

Ordinandi qualiter per quos & quibus præſentandi & examinandi, tom.1. p.1 fol. 340 c.1. D. t.3.p.2.f.152. c.2.C.

Ordinandorum examen quando habendum, t.4.p.2.f.240.c.1.A.

Ordinandi olim non erant niſi qui in certo clero & religioſo vitam ſuam & doctrinam probaſſent, tom. 3. p. 1. ſ.2.f.351.f. 351 c 2 F.

Ordinandi literas teſtimoniales vitæ & ætatis exhibebunt, tom.4.p.2.f 160.c.2 E. prius pro ſufficienti doctrina examinandi, ibid.f.161.c.1.F. concil. Colonienſe, f. 174. c.2.E.F. f.175.c.1.E.

Ordinandus nemo ſine præuio legitimo teſtimonio in literis ſigillatis à prælato exhibitis, & examine ſufficienti, t.1.p.2.f. 657.c.2. B.t.4. p.2.f.212.c.1. C. f.239.c.2.B. f.265.c.1.D.

Ordines ſacri non conferendi iis qui ætate, vitæ merito & doctrina non proceſſerint, to.4.p.2.f.449 c.1.D. fidem Catholicam, canones ſacros & obedientiam ſuperioribus ſe ſeruaturum ſub cautione pollicebuntur, t.2.p.2.f.551.F.

Ordinandi nulli ſine teſtimonio natalium ætatis morum vitæ, t.4.p.1.f.329.c.1. F. quales vita ſcientia & moribus eſſe debeant, f.232.c.2. F. eorum teſtimonium quę continere debeat, f.450.c.1.B.C.& ſeq. fol. f.451.c.2.A.

Ordinibus minoribus initiandi ex & de quibus examinari debeant, to.4.p.2.f.526. c.2.E.& ſeq.

Ordinibus maioribus initiandi ex & de quibus examinandi, t.4 p.2.f.525. E. & ſeq. f.525. c.1.F.& ſeq. f.526.c.1.A.

Ordines maiores nulli ſine teſtimonio vitæ, morum & ætatis ſufficientis ac doctrinæ conferendi Conc. Senon. t.4.p.2. f.160.c.2.E.f.527.c.1.C.

Ordinandus ſacerdos ad curam de quibus examinãdus t.4 p.2.f.527.c.1.F. & ſeq.

Ordinibus in ſingulis quanto tempore quis probandus olim, antequam ad ſuperiorem promoueretur, t.1.p.1.f.255 c.2.C. f.259.c.1.C.

Ordinati in curia Romana ſine præuio examine ad executionem ordinum & officiorum non admittendi iuxta ſynod. Senonenſ. t. 4.p.2.f.161.c.2.B. in partibus remotioribus literas ordinationis exhibebant, t 3.p.2.f.570.c.1, C. de ordinibus Epiſcoporum quinque teſtimonia exhibebunt f.617.c.1 .D.

Ordinandi ab alio quam ordinario etiam facultate ſedis Apoſtolicæ ab Ordinario ſuo teſtimonia vitæ & morum ferent, t.4.p.2.f.530. c.1. A.

Ordinandus in prouincia Salzeburgenſi de captiuitate maiorum ſuorum qualiter examinandus, t.3.p.2.f.963.c.2. A.

Ordinati ſine probatione & examine ſi peccaſſe ſe fateantur ordinibus ſpoliandi, t.1.p.1.f.333.c.2.C.

Quo tempore fieri debeant ordinationes.

Ordinationes à quo & quando fieri debeant, t.4.p.2.f.329.c.2.C t.449.c.1.C.

Ordinationis dies quanto ante tempore & quo modo promulganda, f. 451. c. 1. A.C.D. ordinare Subdiaconum in diebus dominicis & vigilia Pentecoſtes non niſi ſummo Pontifici olim licitum, tom.3.p.2. f.570.c.1.C.

Ordines requiſiti intra annum à quibus ſuſcipiendi, t.4.p.2.f.326.c.2.C.

Ordines ſacri duo eodem die non conferendi, f 330.c.1.C.

Ordines ſacri quibus temporibus conferendi, t.2.p.1.f.479.c.1.D.

Ordo presbyteri nulli conferendus niſi in diaconatus officio per annum exercitato, t.4.p.2.f.580.c.2.C.

Ordines ſacri non niſi quatuor temporibus conferendi, & in media quadrageſima, t.3.p.2.f 417.c.1. C.f.570.c.1. C.t.3.p.2. f.6.7.c.2.D.

De Clericis per ſaltum ordinatis.

Ordines ſacri non niſi per gradus certo tempore conferendi, t.1 p.1.f.259. c.1.C. minores per temporum interſtitia, & quibus conferendi, t.4.p.2.f 329.c.2. F. f. 451. c.2 A. ordinandus ad maiora, quanto tempore in inferioribus ſe exercuiſſe debeat, t.1.p.1.f.559.c.1. A.t.4.p.2.f.330 c.1. C. D.t. 449.c.1.D.f.579 c.1.E.t.4 p.2.f.451.c.2.A. ordinari per ſaltum illicitum, tom.2.p.2. fol.7.c.2.F.t.3.p.2.f 470 c.1.C.

Ordinandus non eſt in Epiſcopum qui recens ex vita gentili vel improba viuendi ratione venit, t.1.p.1.f.13.B.

De titulo ordinandorum.

Ordinandus nemo ſine certo titulo, t. 3.p 2.f.666.c.2. F.f.530.c.1.E.F.

Ordinatus ab Epiſcopo ſine titulo, ab eo donec ipſi prouideatur ſuſtentandus, f 556.c.2.A.f.574.c.2.B.

Ordines ſuper patrimonium vel penſionem quando conferendi, to.4.p.2.f 325. c.1.A.f.553.c.2.D.

Ordinandus nemo niſi competenter ex beneficio viuere poſſit, t.3 p.2.f.978.c.1.F.

Ordinatus ſuper patrimonio illud nec abalienare, nec delinquendo amittere prius poteſt quam beneficium Eccleſiaſticum ſufficiens ſit adeptus, Folio 554. c.2. E.

Ordinari ſuper titulo ſeminarii quando licitum, f.530.c.1. D.

Digitized by Google

Ordinandus nemo ſuper vicaria non perpetua.t.3. p. 2. f. 963. ca.1. F.

Ordinatio abſolute facta ſine pronuntiatione loci aut monaſterii ad quod ordinatur, olim nulla. t. 2.p. 1.f. 327.C.

Officia ordinatorum.

Ordinato qualiter ordinis ſui functiones obeundæ.t.4 p.2.f.530.c.2.C.

Ordinum minorum functiones à laico & Eccleſiaſticis ſine Epiſcopi facultate non exercendæ.f.452.c.1.B.

Ordinum minorum officia f.379.c.2.F. & ſeq.

Ordinum minorum functiones à clericis ad hoc deputatis obeundæ. f. 452. ca.1.C.reſtituendæ f.330.c.2.A.

Ordinationis ſuæ dies anniuerſarius ſacerdoti precibus & ſacrificio recolendus. t. 4.p.2.f. 421.c.1.E.

A quo ordinatio fiat.

Ordinatio ab Epiſcopis fieri debet.t.4. p.2.f.328.c.1.B. Ordinare preſbyteris illicitum.t.2.p.2.f.326.c.1.D. Ordinare ſubdiaconos in dominicis non niſi ſummo Pontifici licitum.t.3.p.2.f. 617.c. 2. c. Ordinatores peruerſi ab ordinatione remouendi. t.1.p.2.f.497.c.1. C. Ordines ab hæretico collati nulli.t.1.p.1.f.12.B.619.c.2.E.t.3 p. 2.f. 574. c. 2. A. Ordinatio à non ſuo Epiſcopo facta ſine eius licentia irrita eſt. t. 1. p.1.f.280.c.2.E.f.337.c.1.D.f.435.c.2.E.f. 594.c.1.B.t.3.p. 2. f. 470.c.1.D. Ordinandus non eſt alteri parochiæ clericus ſine ſui Epiſcopi conſenſu f.329.c.1.A. Ordinatorum à non proprio ordinario ſine licentia pœna.t.4.p.2.f.329.c.2.C. Ordinati extra prouinciam, qui ab Epiſcopis ſuis ordinari poſſe deſperabant ad officii executionem non ſunt admittendi.t.3.p.2.f.618.c. 1.A. Ordinatio Epiſcoporum & Sacerdotum à conſenſu & vocatione populi non dependet.t.4.p.2.f.328.c.1.B. Ordinans alterius clericum prouinciæ ſine conſenſu ſui Epiſcopi ab ordine collati executione ſuſpendendus.t.3.p.2.f.618.c.1. B. f.750.c. 1. F.

Ordines ab Epiſcopo poſt renunciationem Epiſcopatus factam collati an & qui teneant.t.3.p.2.f.617.c.1. B.1. A. Ordinandi ab Archidiaconis præſentandi. f. 217.c. 1. A. totum pſalterium, hymnos, cantica, epiſtolas Euangelia & orationes perfecte ciant.B.

Ordines maiores an à Chorepiſcopo conferri olim potuerint t.1.p.1.f.229 can. 13. minores an à Chorepiſcopo conferri poſſint.f.339.c. 2. B. presbyterii & diaconatus à Chorepiſcopis factæ an validi t. 3. p.2.f.981.c.1. A. Arianis collati quomodo gratiam ſpiritus S. non conferant. t. 1. p.1. f.618.c.1.D.

Ordinandus à non ordinario quales dimiſſoriales habere debeat.t.4.p.2.f.418. c.2.F. & ſeq.

Ætas ordinandorum.

Ordinandorum ætas.t.3.p.2.f.795.c.1. E. olim quæ.t. 3. p.1.ſ.1.f.235. F. & ſeq. hodie quæ. t. 4. p. 2. f. 174. c. 2. C.f. 330. ca. 1. B.

ad Ordines quo modo infantes & pueri præparandi. f. 448. c. 2. F. Item clerici iuniores f.449.c.1.A.

Ordinatus ante legitimam ætatem aut abſque dimiſſoriis ſine diſpenſatione ab ordinum executione ſuſpenſus, & ſi eos exerceat, irregularis eſt, f.418.c.2.E.

Ordo diaconatus nulli ante 25. annum conferendus, t.3.p.2.f.220.c.1. A. maiores quo anno ætatis conferendi, f. 413. c.2.D.

Ordo ſubdiaconatus & diaconatus quibus conferendi, t.4.p. 2.f.330.c.1.B. presbyterii ante 30. ætatis annum nulli conferendus.t.3.p.2.f.219.c.2.F.

Qui ordinari poſſunt, vel non.

Ordinari qui non debeat, t.1.p.1.f.614. c.1.C.D.E.t.3. p.1.ſ.2. f.419.c.1. D.t.4.p.2. f.449.c.2. C. D. vbi 27. impedimenta recenſentur. in ſacerdotem qui non poſſint t.2.p.2.f.350.B.C.& ſeq.

Ordinandorum qualitas, t.3.p.2.f.709. c.2.B.f.212.c.1.B.& ſeq.f.529.c.2. D.1.

Ordinari laici qui & quales poſſint, t.2. p.1.f.478.c.1.E.

Ordinandi non ſunt illiterati, f.432.c.1. D.479.c.2.C.t. 3.p. 2. f.127.c.2.A. nec milites, t.1.p.1.f.621.c.1.D.F. nec ignorantes legere horas, t.4.p.2.f.580. natus & potiſſimum non conferendi niſi perito in legendis horis, f.530.c.1.C.

Ordinibus minoribus imitandi verſati ſint in recitatione officii B. Mariæ, t.4.p.2. f.530.c.1.D.

Ordinandi olim non erant pſalmorum canticorum & hymnorum vſualium ignari.t.2.p.2.f.492.A.

Ordinans quempiam neſcientem literaliter loqui ab ordinatione anno ſuſpendendus, t.3. p.2.f.811.c.2.A.

Ordinandus non eſt clericus alienæ diœceſis ſine ſui Epiſcopi conſenſu, t.1.p. 2.f.321.c.1. A.f.611.c.1.E.

Ordines ſacri maiores ſine profeſſione caſtitatis nulli conferendi t.3. p.2. f. 437.c. 2. B.t.1.p.1.f.34.c.1.F.f.607.c.2.E.t.4.p.2. f.530 c. 2. B. eis annexus cælibatus etiam per Concilium Nicænum, t.1. p. 1. f. 352. c.2, E. F.

Ordines maiores excludunt à conſortio vxoris quam quis ante illos habuit t.2. p. 2. f. 27. c. 2, D. pœna peccantis ibid.

Ordinandus nõ eſt diaconus coniugati, niſi conuerſionis & caſtitatis præuia profeſſione. t.2.p.1.f.632.c.1. D.t.1. p.2.f.499. c.2.D. nec vxoratus niſi vxor ſibi velamen impoſuerit & continentiam profeſſa ſit. t.3.p.2.f 565.c.2. nec D. qui poſt vxorem aliam cuiuſcunq; conditionis mulieré cognouerit. t. 2. p. 1.f. 619. A. qui adulteram habuit vxorem.t.1.p.1.f.235.ca.2.c. 8. 4.2. p.2.f.243. nec qui viduam, meretricem, aut ſeruam vel mimam duxit. t. 1. p.1.f.7. A. f. 432. c.1. C. f. 559.c.1. A. B. f. 611.c.1. B. nec qui ſecundis nuptiis fuit copulatus, aut concubinam habuit.t.1.p. 1. f. 6. c.2. F. nec qui conſobrinam vel duas ſorores duxit. f.7. A.

Ordinari ſi cupiat iuuenis vxoratus, prius vxoris voluntas ita requirenda eſt, vt ſequeſtrato manſionis cubiculo religionem promittat. t. 2.p.1.f.555.c.1.F.

Ordinandos non eſſe fornicatores quomodo intelligendum. t.1. p. 1. f. 15. ca. 2. I.

Ordinandis non ſunt de fornicatione vel adulterio conuicti. tom.1.fol.11.E.fol. 195. A. nec ſpurii. t. 3. par. 2. fol. 570. c. 1. C. fol. 617. cap. 1. C. fol. 963. cap. 2. C. multo minus ſacerdotum filii niſi in monaſterio vel canonica vita fuerint probati. fol. 569. c. 1. C.

Ordinari quis Eunuchus poſſit vel non, t.1.p.1.f.7. C.2. B.f.16.c.1.C.f.332.c.1. E.t.2. p.2.f.243.A.

Ordinandus non eſt, qui ſeipſum caſtrauit aut mutilauit, t. 1. p. 1. f. 7. B. f.275. E.f. 279. c.1. C. fol.565. c.1.A. f.614.c.1. C. nec mutilus aut defectuoſus, tom.2.p.1.f.432. c.1. C.f.479.c.2.C. aut aliqua parte corporis minutus, v. g. qui digiti volens partem abſcidit, tom.3. p.2.fol.127.c.1.F. ſecus ſi caſu inuito id acciderit, fol.127.c.2. Aut à medicis per infirmitatem claudus, effectus in ordinibus iam conſtitutus, ibidem.

Ordinari in Epiſcopum poteſt orbatus oculo aut femore oblæſus, tom.1.p.1. fol.13. A.

Ordinandus in Epiſcopum non eſt ſurdus, aut cæcus, f.13. A.

Ordinandi non ſunt ex hæreſi venientes, tom.1. p.1.fol.196. B. nec cauſidici vel curiales, f.621.c.1.D. nec criminoſi, tom.2. p.1.f.479.c.2. E. nec qui poſt baptiſmum graui peccato corrupti, tom.3.p.1.ſ.2.fol. 213. c. 2. B. & ſequentib. aut alias crimen graue confeſſi, tom. 2.p.2. fol.243. D. nec iniuriarum vltores, to.2.p.1.fol.557.c.2.B. nec homicidii facto conſilio aut defenſione poſt baptiſmum rei, tom.2.p.2. fol 243. E. ſi obrepſerit deiiciatur, ibid. vide Homicid. nec vſurarii, tom.2.p.1.f.557.c.2.B. nec ſeditionarii, vſurarii, & iniuriarum vltores, tom.1.p.1.fol.590.c.1. C. tom.2.p.1. f.557.c.2. B. tom.3.p.1.ſ.1.f.332. c.1.C. ſacri nec ſacrilegi non conferendi quamuis pœnitentes, tom.3. p.2.f.187.c.1.D.E. nec infames vt Eccleſiaſticorum ſtatutorum contemptores, item inceſtuoſi, periuri, raptores, fratrum calumniatores, & omnes anathematizati, &c. vide t.1.p.1.f.133. c.1.B. nec eſt pœnitentis licet boni, f.590. c.1.C.

Ordinandus nullus eſt pœnitens, t. 2. p.1.f.556.c.2.B.

Ordinans pœnitentem ſciens ordinandi poteſtate priuetur, t.1.p.1. f.891. c. 1. C. tom.2.p.2.f.354.C. D. nec ſerui ſeu coloni ſine licentia domini, t.1 p.1.f.13. C. f.332. c. 1.F. tom. 2.p.1.f. 479.c.1. F.t.2.p.2.f.29. t.3. p.2 f.126.c.2. C.f.270.c. 1. C.f.617.c.1.C. f.574.c.1.C.f.650.c.2. C. nec energumeni, f.332.c.1. E. nec obligati alicui domui conditioni, aut patrocinio, niſi cum patroni conſenſu, t.1.p.1.f.598.B.

Ordo non conferendus ſeruo vel colono, niſi in recepta genuitate, tom. 2.p.2.f. 29.c.2.B.

Ordines ſacri non conferendi ſeruo ante perfectam libertatem, c.3.p. 2. ſol. 126. c.2.C.

Ordinandi an & quomodo ſint Actores, tutores & executores pupillorum, t.1. p.1.f.457.c.1.E.

Ordinandus ſacerdos à quibus liber eſſe debeat & immunis, t. 2. p. 2. f. 350.B.C. & ſeq.

Ordinandi non ſunt neophyti, t. 1.p.1. fol.242.can.3.fol.332.c.1.F.fol.564. c. 2. E. t.3.p.1.ſ.2. f.213.c.2.A.

Ordinari non poſſunt Bigami arreptitii profeſſi pœnitentiam aut ſeries nimium tom. 2. p.2. fol. 28 B. pœna Epiſcopi talis ordinantis, C. pœna talium ſi ſuſcipiant,

Digitized by Google

ibidem eorundem pœna ſi Epiſcopum deceperint, ibid.

Ordinandi nec inſani, tom. 1. p. 1. fo. 332. c. 1. D.

Ordinationes illicitæ quæ, to. 1. p. 1. fol. 736. c. 2. B

Ordinari nec debet dæmoniacis ſiue obſeſſis à arreptitiis, t. 1 p. 1. f. 13. A. fol. 18. c. 2. C.

Ordinandi nec niſi prius confeſſi, t. 3. p. 2. f. 136. c. 1. E t. 4. p. 2. f. 265. c. 1. C. nec bigami, t 1. p. 1. f. 576. c. 1. E. F. f. 559. c. 1. A. B. t. 2. p. 1. f. 420. c. 2. A. cur? tom. 3. p. 1. f. 2. fol. 113. c. 1. E.

Ordinans pœnitentem, bigamum aut viduæ maritum anno integro à Miſſæ officio ſuſpendendus, tom. 2. p. 1. fol. 632. c. 1. A.

Ordinans bigamum aut interuptæ maritum, ſciens vno anno ab omni officio ſuſpendendus eſt, t. 2. p. 2. f. 35. c. 2. D.

Ordinatis bigamis aut interuptarum maritis, qualiter à concilio Byzaceno nomen ſolum ordinis retinere permiſſum, t. 2 p. 1. f. 554. c. 2. B.

Ordines non conferendi inuito, t. 2. p. 2. f. 28. c. 1. D.

Ordinatus ex metu & inuitus tenetur ad continentiam & ordinis officium, tom. 2. p. 2. f. 491. E.

Ordines non baptizato collati iterandi ſunt, t. 3. p. 2. f. 573. c. 2. F. f. 649. c. 1. E.

Ordinari clerici poſſunt qui paruuli apud Donatiſtas baptizati ſunt, tom. 1. p. 1. f. 765. D.

Ordinandus non eſt presbyter vel diaconus ſine literis, aut baptizandi ordinem neſciens, t. 2. p. 1. f. 773. c. 2. C.

Ordinandi non ſunt in lecto propter morbum baptizati, t. 1. p. 1. f. 112. c. 1. F. & c. 2 F. f. 235. can. 12.

Ordinandus non eſt qui poſt baptiſmũ cingulum militiæ reſumpſit, tom. 1. p. 1. f. 611. c. 1. A.

Ordinibus maioribus non imitandi qui in baptiſmo vnctionem ſacri olei & chriſmatis non receperunt aut non ſuppleuerunt, t. 4 p. 2. f 265. c. 1. E.

Ordinari ab Epiſcopo familiaris non ſubditus quando poſſit, t. 4. p. 2 fol. 329. c. 2. D.

Ordinari presbyter non poteſt in ægritudine baptizatus, tom. 1. p. 1. folio 235. can 12.

Ordinis vnius gradu deiectus ad ſuperiorem non promouendus. tom. 3. p. 2. fol. 136. c. 1. E.

Ordinandus nemo niſi recenter idoneo ſacerdoti confeſſus fuerit, t. 3. p. 2. fol. 693 c. 1. E.

Ordinati contra interdictum ad maiores gradus non promouendi, tom. 1. p. 1. f. 568. c. 2. E.

Ordinandus non eſt laicus ante annum conuerſionis, tom. 2. p. 1. f. 631. c. 2. F.

Ordinans quempiam qui fidem negauit vna cum ordinato deponendus eſt, t. 1. p. 1. f. 333. c 2. D.

Ordinandi non ſunt in diaconos aut presbyteros ignoti, ſiue monachi, ſiue alii, t. 1. p. 1. f. 561. c. 2. D.

Ordinandi vide initiandi ſacris ordinibus.

Ordinandi qui non ſint, t. 1. p. 1. f. 614. c. 1. C. D. E.

Ordinati illegitimi ſine diſpenſatione pœnæ, t. 3. p. 2 f. 963. c. 2.

Ordinationes illicitæ, & pœna.

Ordinationes illicitæ quæ, tom. 1. p. 1. f. 736. c. 2. B.

Ordinantis aliquem illegitime pœna quæ, t. 2. p. 2 f 335. c. 2. D. E.

Ordines legitime collati ab Epiſcopo reuelli non poſſunt, t. 2. p. 2. f. 491. C. D.

Ordines ſacros furtiue ſuſcipientis pœna t. 3. p. 2. f. 616. c. 1. C.

Ordines pro pretio collati, vide plura Simoniace ordinati.

Ordines gratis conferendi, tom. 2. p. 2. f. 237. c. 2. C. f. 302. c. 2. E f 508. c. 2. B. f. 556. c 1. F. t. 3. p. 1. f. 2. f. 137. c. 2. E.

Ordines ſacri nulli pro fauore aut muneribus ſub anathemate non conferendi, t. 3. p. 2. f. 132. c 1. D. t. 4. p. 1. f. 750. c. 1. D. t. 4. p. 2. f. 175. c. 2. E. f. 322. c. 2. E. f. 368. c. 1. D.

de ordinatione ſimoniaca gloriantium pœna, t 3. p. 1. f. 1. f. 702. D. E.

Ordinati à ſimoniacis gratis in acceptis ordinibus vt maneant permittendi, to. 3. p. 2. f. 146. c 2. D.

Ordinans pro pretio quempiam gradu periclitetur, t. 2. p 1. f. 326. C. t. 3. p. 2. f. 219. c. 2. F. f. 220. c. 1. A.

pro Ordinatione quinque ſolidos tribuens ordine ſuſcepto priuandus, & ad maiores non admittendus iudicatur, to. 3. p. 2. f. 615. c. 1. F.

pro Ordinibus munus ſponte oblatum accipi poteſt. t. 2. p. 2. f. 556. c. 1. C.

Ordines non Dei gratia ſed promiſſione Eccleſiaſticarum rerum appetens ab ordinibus arcendus, tom. 2. p. 1. folio 512. c. 2 D.

Ordinatus Simoniace, vide plura Simoniace.

Ordinatus Simoniace pro quinque ſolidis, qua pœna dignus habitus ſit. t. 3. p. 2. f. 627. c. 1 A.

Ordines ſacri vide plura Manuum impoſitio.

Ordinarii officium inſpectio & cura, quæ eſſe debeat, tom. 3. p. 2. f. 964. c. 1. E. F.

Ordinarii officium, tom. 3 p 2. fol. 826. c. 1. B. quales Archidiaconos, Diaconos & Officiales habere debeat, tom. 3. p. 2. folio 964. c. 2. A.

Ordinari ſuper penſione aut patrimonio quando quis poſſit, t. 4. p. 2. f. 530. c. 1. E. F. in exemptos poteſtas, t. 4. p. 2. f. 98. c. 1. B. & ſeq. viſitationi & iuriſdictioni quinam ſubiecti ſint, f. 336. c. 1. B. C.

Ordinationes à Romanis Pontificibus factæ, cur in vitis eorum exprimantur, t. 1. p. 1. f. 63 c. 2. A.

Ordinatio qua dominica promulgatur, in ſingulis Parochiis proceſſio habenda, & qualiter, t. 4. p. 2. f. 451. c. 1. D.

Oretum vrbs Hiſp. qualis, t. 2. p. 2. f. 221. c. 2. D. f. 226. c. 1. D.

Orgello, ſiue Orgellum, vel Vrgella, hodie Vrgel dicta, t. 2. p. 2. f. 225. c. 1. F.

Origo & relatio in diuinis quo modo differant, t. 4. p. 1. f. 570. B.

Originis ordo in diuinis quomodo dicatur ordo naturæ, t. 4. p. 1. f. 522. c. 1. C.

Originale peccatum infantibus non ineſſe, aut baptiſmo non deleri dicentibus anathema. t. 1. p. 1. f. 704. c. 2. B. ab Adamo in paradiſo cum amiſſione ſanctitatis & iuſtitiæ contractum, præuaricationem illi & poſteris attuliſſe neganti anathema conc. Trid. t. 4. p. 1. f. 286. c. 1. A. B.

Originale peccatum origine vnum, propagatione omnibus transfuſum nullis humanis viribus, ſed ſolo merito Chriſti per baptiſmum in forma Eccleſiæ prolatum tollitur, t. 4. p. 2. f. 268. c. 1. C. neganti anathema C.

S. Ormiſda Ioannes & Agapetus damnant ſectam Neſtorii & Eutichetis, t. 2. p. 2. f. 5. c. 1. F. & c. 2. A.

Orontius Emeritenſis Epiſcopus Toletano concilio quando interfuerit, t. 2. p. 2 f. 541. c. 1. D.

Orphani hæretici Huſſitæ, tom. 4. p. 1. f. 238. c. 2. D.

Orthodoxi ab Arianorum conciliabulis damnati, t. 1. p. 1. f. 386. c. 2. A.

Orthodoxi ſiue veritatis Epiſcopi nomen à Donatiſtis affectatum, tom. 1. p. 1. f. 675. c. 1. A.

Orientalium ſchiſmaticorum fidei profeſſionis à Cyrillo oblatæ, à Neſtorii doctrina diſcrimen, t. 1. p. 2. f. 434. & f. 435. & c. f. 445. c. 2. B. & ſeq.

Orientales Romanum Pontificem D. Petri Succeſſorem & totius Eccleſiæ paſtorem agnoſcunt, t. 2. p. 1. f. 516. c. 2. A. C. abſolui ab ipſo à vinculo anathematis, quo eos ob communionem cum Acacio ligauerat, ſupplices petunt, ibid. Fidei coram illo profeſſionem edunt, f. 517. c. 2. F.

Orientalium ob V. am. ſynodum Oecumenicam ſchiſma ab eccleſia Occidentali, quando & qua ex cauſa ortum, & quamdiu durarit, t 2. p. 2. f. 176. c. 2 F. & ſeq.

Orientalium Epiſcoporum fidei profeſſio ad ſynodum VII. miſſa, to. 3. p. 1. f. 1 fol. 532.

Orientale concilium contra Maſſilienos hæreticos ſub Cæleſtino Pontifice anno Domini 427. celebratum, tom. 1. p. 1. fol. 794. cauſa locus & tempus concilii, ibid.

Origenes Cæſareæ philoſophiam docet, & Gregorium magnum Thaumaturgum diſcipulum habuit, tom. 1. p. 1. fol. 89. c. 2. D.

Origenes quis & qualis in vita, t. 2. p. 2. f 142. c. 1. & ſeq.

Origenes in concilio Arabico pro immortalitate animæ concertatio, p. 1. f. 101. c. 2. E. hæreſes & errores qui, fol. 595. c. 1. F. t. 2. p. 2. f. 146. c. 1. D. & ſeq. Anathematiſmi eius hæreſibus oppoſiti, fol. 149. c. 2. C. & ſeq.

Origenes in concilio Conſtantinopolitano condemnatus, f. 79 c. 1. C. hæreſes damnantur, t. 1. p. 1. f. 485. c. 1. B.

Origenes docuit in reſurrectione corpora hominum orbiculata ſuſcitari, t. 2 p. 2. f. 143. c. 2. B ob ſcripta quædam hæretica excommunicatur, t. 1. p. 1. f. 87. c. 1. D.

Origenes eius doctrinam de exiſtentia animæ ante corpus à SS Patribus condemnatam fuiſſe oſtenditur, t. 2. p. 2. fol. 158. c. 1. C. & ſeq.

Origenes docuit animam Chriſti prius vnitam fuiſſe verbo, quam corpori, f. 139 c. 2. D.

Origenes de animarum ad corpora deputatione deliria, fol. 134. c. 1. A. fol. 150. c. 1. A. B. eius Periarchon à quibus receptum & diſſeminatum, tom. 1. p. 1. fol. 595. c 1. B. C.

Digitized by Google

Origenis Periarchon à D. Hieronymo tranſlatum & diſcuſſum, f.595.c.1.C.D.

Origenis hæreſes quæ à monachis nouæ Lauræ diſperſæ, tom.2.p.2.f.43.

Origenis Eunuchi ordinatio improbatur, t.1.p.2.f.87.c.1.D.

Origenis verſio à Ruffino facta qualis, f.587.c.1.A.

Origeniſtarum de animabus, earumque vnitate & coniunctione cum corporibus deliria, tom. 2.p. 2.folio 150. c.1.A.B. & ſequent.

Origaniſtæ ad Chryſoſtomum profecti, & communione ſolum peregrina ſuſcepti, t.1.p.1.f.595.c.1.E.

Oſborienſe concilium in Germania auctoritate S. Annonis Colonienſis Archiepiſcopi anno MLXII. congregatum, quo poſt habitam diſputationem inter Regis Henrici aduocatum, & Romanæ Eccleſiæ defenſorem, Cadalous pſeudopapa omnium acclamatione eſt condemnatus, & Alexandri legitime facta electio eſt confirmata, tom. 3. p. 2. folio 238. c. 2. A. & ſequent.

Oſca, hodie Hueſca, olim etiam Ilergetum dicta, quæ, t.2.p.2.f.225.c.1.C.

Oſcenſe concilium anno Chriſti. 598. tempore Gregorii Papæ I. celebratum, to. 2.p. 2. fol. 302. c. 1.F. canones duo editi, ibid.

Oſcula pedum papæ in honorem fiunt Chriſti & crucis, t. 4. p. 1. f. 367.c.2.E.

Oſculo pacis non patena ſed crux populo offerenda, t.4.p.2.f.420.c.2.E.

Oſculum pacis in fine conciliorum quid deſignet, f.473.c.2.C.

Oſiander ſe Enochum ſecundum eſſe prædicabat. t.4.p.2.f.357.c.1.D.

Oſiander & Oſiandrinorum hæreſis, f.357.c.1 F.

Oſio Cordubenſi quæ laus à concilio Sardicenſi tributa, tom. 1. p. 1. folio 440. c.1. E.

Oſius Epiſcopus Cordubenſis confeſſor, f.199.c.1.E.

cur Oſius Magnus appellatus, ibid. eius finis & exitus quis, F.

Oſius Cordubenſis in Hiſpania Epiſcopus Sylueſtri Pontificis in Nicæno Concilio legatus & præſes concilii, fol. 298.c.1.D.

Oſius Cordubenſis Legatus Pontificis Sylueſtri, t.1.p.1.f.238.c.1.C.

Oſius Cordubenſis Apoſtolicæ Sedis in concilio Nicæno legatus, tom. 1. p. 1. fol. 263.

Oſius Cordubenſis ſedis Romanæ legatus primus in concilio Nicæno, t.1.p.1. f.311. c. 1. C. Nicæni ſymboli compoſitor, t.1.p.1.f.293.c.2.D.

Oſroenum concilium ſub Victore Papa de celebratione Paſchatis celebratum, t.1.p.1.f.80.c.1.E.

Oſius Cordubenſis concilio Sardicenſi generali interfuit, tom.1.p.1. f.433.c.1.B. f.446.c.1. F.

Oſius Cordubenſis Epiſcopus ad ſubſcribendum damnationi Athanaſii fruſtra ſollicitatur, f.476.c.2.E. fidei Nicenæ primus ſubſcribit, f. 322. c 1.F. per vim & tormenta cogitur profeſſioni fidei Arianæ ſubſcribere, fol.479. c.2. E. mox de iniuria proteſtatus, Arianam hæreſin condemnat, F.

Oſnaburgenſis Eccleſia prima Epiſcopalis in Weſtphalia erecta, tom.3. p. 1. ſ.1. f.435.c.2. C.

Oſtionenſe concilium contra Philippum Regem Francorum adulterum & inceſtuoſum in Gallia celebratum anno Domini 1094. tempore Vrbani II. t. 3.p.2.f. 415.c.1.D. cauſa concilii, ibid.

Oſtiarius quomodo & à quo ordinandus, t.1 p.1.f.588.c.2.F.

Oſtiarii fores templi non deſerendæ, t.1.p.1.f.246. can.43.

Oſtiarii officium quod, tom.2.p.2. fol. 500.c.2. B. t.4.p.2. f.379. c.2.F. t.3. p. 1. ſ.2. f.211.c.1 B.

Oſſonola nunc Stombar, aliis ſyluis dicta, t.2.p.2.f.223.c.2.F.

Oſvvi Regis Angliæ erga D. Petri ſucceſſores obſeruantia, tom. 2. p.2. fol. 531. c.1.B.C.

S. Othgerus Leuita quo tempore vixerit, t.3.p.1.ſ.1.f.333.c.1.F.

Ottho Imperator fugato Berengario Italiæ regnum tuetur, tom. 3.p 2. fol.144. c.2.C.

Otto à Ioanne XII. Imperator creatur, t.3.p.2.f.150 c.1. A. eius diploma de confirmatione iurium Romanæ Eccleſiæ, fol. 159.c.2.B. Item donationes ab eodem factæ, f.151.c.1.A.

Ottonis Imperatoris exercitus qua fraude à Græcis fugatus, t.3. p.2. fol.158.c.2.F. conſtitutio de Romanorum Pontificum electione, f.151.c.1.F.

Ottoni magno à Romano Pontifice conceſſum fuit, vt ſibi ſucceſſorem deligeret, quo iure cæteri Imperatores caruerunt, t.3.p.2.f.164. c.2. F. mors. f.159.c.2.F. fol. 160. c.1. E. Succeſſorem habet Ottonem tertium. F.

Otto Imperatoris Henrici VI. legitimus ſucceſſor, tom.3.p.2.f.661.c.1.D.

Otto IV. Imperator qualis & cur in concilio Romano ab Innocentio Papa III. depoſitus fuerit, t.3.p.2. f.670.c.2.C. ei depoſito ſurrogatur Fridericus II. f.664.c.1.E. contra iuramentum Eccleſias inuadit & deuaſtat, f.670.c.2. E. obitus, tom.3.p.2.f. 664.c.1.F.

Otto S.R. Eccleſiæ tit. ſanctæ Albinæ presbyter Cardinalis & Epiſcopus Auguſtanus, t.4.p.2.f.210.c.1.B.

Ouetum cur ciuitas Epiſcoporum nominata, t.3.p.2.f.136.c.1.A.

Ouetenſem Eccleſiam & Metropolitanam quis euexerit, tom. 2.p.2.f.153.c.2. E.f.313.c.2.F.

Ouetenſis concilii quo 18. Epiſcopi conceſſu Ioannis IX. Ouetenſem Metropolitana dignitate auxerunt, anno.901. ſub Ioanne IX. habiti occaſio, t.3.p.2.f.135.c.2.E. qui Epiſcopi interfuerint, ibid. actorum ſumma F.

Oxoma hodie Oſma dicta quæ, t.2.p.2. f.221.c.2.A.

Oxomenſis Epiſcopatuum diuiſio, to.2. p.2.f.220.c.2.C.

Oxonienſe concilium pro reformatione Eccleſiæ anno Chriſti 1222. tempore Honorii Papæ III. celebratum, tom.3.p.2. f.699.c.2. decreta ibid. & ſeq. excommunicantur Eccleſiarum turbatores, periuri, cauillatores, calumniatores & ſuppreſſores, folio 700. c. 1. Acta folio 705. c.1.C.

P.

PActiones illicitæ circa Eccleſiaſtica, t.3. p.2.fol.570. c.1. F. fol. 619.c.1. & 2. fol. 638.c.1. A.

Pactio de eccleſia cenſuali conſtituenda à ſimplici ſacerdote facta, nullæ. t.3.p.2. f.620. c.1.E. c. 2. D. à prædeceſſore facto, ſucceſſorem non ligat, niſi auctoritate apoſtolica confirmatæ, f.572.c.2.B. per Abbatem vel Priorem factæ cum literis ratihabitionis conuentus, rata habentur, f.619. c.2. D. vide plura tranſactio inter alios facta, aliis non obſunt, f.638.c.1. A.

Padetbornenſe concilium ad Saxonum fidem ſtabiliendam ſub Hadriano & Carolo Magno habitum anno Chriſti 777. t.3.p.1.ſ.1.f.435.c.1.D.

Padebornenſe concilium II. ſub Hadriano I. & Carolo Magno anno Chriſti 786. celebratum, in quo ſtatus eccleſiæ diſpoſitus eſt per Saxoniam, t.3.p.1.ſ.1.f.435. c.2.F.

Palatini qui. tom. 2. par. 2. fol. 396. ca. 1. D.

Palæſtinum Concilium de celebratione Paſchatis ſub Victore Papa anno Chriſti 198. celebratum tom. 1. par 1. fol. 79. ca. 2. A. Locus Concilii ibid. acta. B. & ſequent.

Palentinum Concilium ſub præſidio Petri de Luna Anticardin. in Hiſpania (quæ Clementi antipapæ tum adhuc adhærebat:) anno Chriſti 1388. tempore Vrbani Papæ VI. celebratum. tom. 3. par. 2. fol. 825. ca. 2. B. Conſtitutiones eius. F. & ſequent.

Palladius Chriſtum verum Deum dicere refugit, verum tamen filium Dei eſſe aſtruit. tom. 1. par. 1. fol. 546. ca. 2 C.D. Filium Dei habere immortalitatem refugit confiteri. fol. 547. c. 1. C. & ſequent. negat Chriſtum filium Dei ſapientem eſſe. fol. 547. ca. 1. F. recuſat bonum Deum confiteri ca. 2. C. aut potentem Dominum. E. aut æqualem Patri Filium. fol. 548. ca. 1. E. F.

Palladius in concilio Aquileienſi reſpondere de fide ſua tergiuerſatur. t.1.p.1. f.564. c.1. & ſeq. f.548. c.2. E. Ambroſium impietatis arguit, 549.c.1.C. Iudices laicos petit, f.549. c.1.F.

Palladius condemnatur à concilio Aquileienſi, tom 1.p.1. fol.549. c.2. B. à quibus ibid. & ſeq.

Pallium quid, t.1. p.1. f.373.c.1. A. forma quæ. fo.373. c.1. A. à Chriſtianis cum fide ſuſceptum, ibid. acceptio quotuplex, f 382. c.1. E.

Pallium dare Epiſcopis eſt ſolum penes Rom. Pontificem, to.2.p.2. fol.7.c.1.D. in quantum poſſit requiri conſenſus ſecularis principis, t.2.p.2.f.7.c.1.D. vſus t.3.p.1.ſ.1.f. 366. c.1.B. quid ſignet, t.3.p. 2. f.188.c.2.D.

Pallium à Romano Pontifice quibuſdam Epiſcopis conceſſum, to.1.p.1.fol.382. c.1.F. vſus quando illicitus, f.382.c.2. A. extra tempora & loca definita non vtendum, tom.3.p.1.ſ.2.f.677.c.2.E. in Miſſarum ſolemniis tantum vſus, fo.322.c.2.E. quando Archiepiſcopis vtendum, fol. 229.c.2.C. non vtendum niſi diebus à ſede Apoſtolica præſcriptis, tom.3. p.1.ſ.2. fol.499. c.1. F.

Pal'ium à quibus Chriſtianis aſſumi ſolitum,tom.1.p.1.f.373.c.1.E. ob continentiam vtenti, ſi vtentes byrrhis vel veſte communi damnet, anathema, folio 369. can.12.

Pallentia hodie Palencia quæ, tom.2. p.2.f.221.c.1.A.

Palliati ſoli monachi,tom.1.p.1.fol.373. c.1.E,

Palmæ benedictæ quibus dandæ, to.4. p.2.f.417.c.1.D.

Palmarum feſto palmarum benedictio non negligenda, t.4.p 2.f.417.c.1. C. antiquiſſimi vſus, f.497. c.1. D. quæ myſteria denotet. folio 497.c.1.E. vide plura benedictio, qualiter diſtribuendæ, f.417.c.1.D. f.497.c.2.A.

Palmaris Synodus, vide Roman.Concil. IV. ſub Symmacho Papa anno Chriſti 502. habitum.

Palmes quomodo ſit in vite. tom.2.p.1. f.639.c.1.E.

Paltarcenſis abbas ob quæ crimina in concilio Rhemenſi ſub Leone IX. depoſitus,t.3.p.2.f.212.c.1.F.

Pampilona, hodie Pamplona quæ & qualis,t.2 p.2 f.225.c.1. C.

Pampilonenſe Concilium de Epiſcopatu Pampilonenſi antiquæ ſedi ſuæ reſtituendo,celebratum an. Dom. M.XXX.II. tom. 3. p. 2. fol. 185. c. 1. C. cauſa concilii ibidem.

Pantheon diuino cultui conſecratur, t.2.p.2.f.306.c.1.D.

Panis ſuperſubſtantialis Matth. 6.quid t.4.p.1.f.256.c.2. D.

Panis, vinum & aqua in ſanctuario oblata, vnum ſunt in Chriſto Ieſu, & hoſtia ac oblatio Dei, t.2.p.2.f.145.F.

Panis ſubſtantia non remanet in Euchariſtia poſt conſecrationem, to.4.p.1.f.255. c.2.B.

Pantomimi ante quam artibus ſuis renuncient ad fidem non ſuſcipiendi, t.1.p.1. f.196.F.

Papæ Electio.

Papa quomodo eligendus, t.4.p.1.f.53. c.1.E. & ſeq. de hoc conſtitutio Stephani Papæ V tom.3.p.1.f.2.f.208.c.1.E. Lotharii conſenſu Pontificis edita, f.267.c.1.E.

Papæ Nicolai II. t.3.p.2.f.226. c.1. A.B. & ſeq Corrupto apud Gratianum reperitur, ibid Ottonis Imp. fo.151.c.1. F.& ſeq. Concilii Lateranenſis Generalis II. f.555. c.2. C. concilii generalis Lugdunenſis II. f.747.c.2.E. & ſeq. Concilii Baſileenſis, t. 4.p.1.f.81.c.2.& ſeq. & f.85. c.1. In eius electione quæ capitula electoribus & cuſtodibus conclauis iuranda, t.3.p.2.f.939.c.1. F.& ſeq.

Papa ſine concordi & canonica electione Cardinalium Romanæ Eccleſiæ inthronizatus, non Papa, ſed Antipapa & Apoſtaticus habendus. t.3.p.1.f.2.f 545.c.1. C.t.3.p.2.f.224.c.1.E. electio penes Romanos ſit Cardinales. t. 3. p. 2. f. 224. c.1.E. decretum de ea Nicolai II. f.226.c.1.A.B. & ſeq. Cardinales qualiter congregandi & concludendi, f.747. c.2. F. & ſeq. qualiter ſi diſtulerint conſentire, tractandi, f.748. c.1.B. quæ victualia Cardinalibus ſuppeditanda. f.939. c.1. A.c.2. B. abſentes Cardinales non vltra 10. dies expectandi, f.747. c.2.F.

Papa tempore Concilii generalis vbi eligendus, t.4.p 1.f.24.c.2.A. eius electioni cur Imperatorum & principum legati adhibeantur. tom.3. par, 2. fol. 136. ca. 2. E. electus à Principibus Catholicis ſalutari antiquitus ſolitus.tom.2.par.1.fol. 514.c.2. F. electus confirmationem quo iure Imperatores quidam vſurparint.tom.3. par.1. f.1.fo.3 c.1.B.eam Leo 4. ipſis ademit.f.2.f. 369.ca.F.eius electio & inthronizatio nihil ad Reges & principes ſeculares pertinet.tom.3.par.2.fol. 239. c.1.D.E. & ſequenti tota diſceptatione inter Regis Henrici aduocatum & Romanæ Eccleſiæ defenſorem hac ſuper re habita. fol.239.& 240.& ſequent. multi & qui ſine conſenſu Regis aut Imperatoris electi.f.239. c. 1. D. E.& ſequent. fol. eius conſecrationis dies anniuerſaria qualiter à clero & populo precibus pro eo fundendis celebranda.t.4. par.2.f.556. c.1. A. D. quis primus poſt Petrum nomen mutarit.t.3.p.2.f. 149.c. 2.D. profeſſio fidei in ordinatione ſua facit. t. 3. p.1.f.2. fol. 814. c.1. C.& ſeq. f. 936. c. 2.E.

Papæ pedes oſculandi mos antiquus. t. 3.p.1.f.2.f.357.c.2.B.

Papæ nomen in Eccleſiis recitandum. t. 1. par. 1. f. 464. ca. 1. C, 2. par. 1. fol. 642.c. 1. A.

Papa vnus ſolum eſſe poteſt. t. 1. p. 1. f. 212. ca. 2. E.

Primatus.

Papæ Romani primatus & authoritas à Chriſto collata ſuper vniuerſalem Eccleſiam ex antiquiſſimis Pontificibus Conciliis & ſcriptoribus deductus. t.1.p.1. f. 20.c. 2.vſque ad fol.24.f.22.c.2.& f.23.c. 1. & 2.f. 49. ca.1.f.209. ca. 2. A.f. 296. c. 2. F. 328. ca.2.A.B.f.357.c.2.F.fol. 251.c.2. C.f.338. ca. 2.D & ſequent.f. 488. c. 2. C.fol. 497. ca. 2. & ſequent. fol. 506. ca. 1. D. tom. 4. par.1.fol. 721.B D.& ſequent.

Papæ Romani primatus in Eccleſia, tanquam veri Vicarii Chriſti & Petri ſucceſſoris à Ioſepho Patriarcha Conſtantinopolitano agnoſcitur, t. 4. p. 1. f. 569. D. Item à cæteris Græcis, f.599. C. etiam Orientales Epiſcopi hæretici agnoſcunt, t.1. p.1.f.386.c. 2. B. & à Græcis, t. 2.p.2. f.424. c.2.A.

Elogia primatus.

Papa ab orientalibus hæreticis etiam Beatiſſimus ſalutatur. t. 1. p.1.f.387. c. 1. B. quomodo dicatur Sanctus & Sanctiſſimus,to.4. p.1. f.339.c.1.C.& ſeq. item beatiſſimus E.

Papa à qua ſanctitate vocetur ſanctiſſimus, f.366.c.2.F. & ſeq. Pater patrum & & ter beatiſſimus à Græcis Abbatibus appellatur. t.2.p.2.f.424.c.1. B.

Papa Romanus caput & princeps omnium patriarcharum, to.1.p.1.f.337. c. 2. A. Pater patrum, t.2.p.2.f.426.c.1.A. Hierarcha, t.1.p.1. f.212. c.2. D. vnus ſuper totius mundi Eccleſiam, tom. 2. p. 2. folio 192. c.1. B.C.

Papa Romanus ſolus vniuerſalis eccleſiæ Epiſcopus, t.1.p 1.f.62.c.1. B.c.2. B. f. 91. c.1. C. t.2 p.1.f. 417.c.1. B.t.2.p.2.f.257. c.2. D.& ſeq.t.3.p.2.f 297.c.1.C.

Papa Romanus omnium Epiſcoporum protector, t.1.p.1 f.62.c.1.E. vniuerſalis patriarcha, t.2.p 1.f.575.c.2. D. pater patrum & Rector pontificum, t.3. p.2.f.98. c.2.E. corporis eccleſiæ caput. tom. 2. p.1. f.497. c.1.A.

Papa Romanus, cur Pontifex Maximus & Epiſcopus Epiſcoporum appelletur, t. 3.p.1.f.62.c.2 B.f.80.c.2. E. toto orbe Apoſtolicus & vniuerſalis Epiſcopus ſalutatur, t.2.p.2.f.419.c.1. D.c.2.B. item Oecumenicus, t.3.p.1.f.1.f.213.D.

Papa Romanus vniuerſalis eccleſiæ caput & iudex ſupremus in terris, t.3 p.1 f.2. f. 423. c. 2. Epiſcopalium cauſarum iudex. t. 1. p. 1. f. 211. c. 1. F. Epiſcopus Epiſcoporum ad diſtinctionem, t.1.p.1.f 154. c. 2. B ab Ambroſio & aliis Mediolanenſibus Ianitor Eccleſiæ, f.561.c.E.

à Papa quod definitur pro catholica fide ſuſcipiendum, t.2.p.1.f.598.c.2 F. eius iudicio comprobatam doctrinam quiſquis culpare voluerit maleuolus & hæreticus eſt iuxta B Hieron. t.4.p 1. f.255.c.2.F.

Papæ mandata quæ legi Dei & ſtatutis ſacris non repugnant, quamuis literaliter in lege diuina non ſendentur, vere obligant, probatur, t.4.p.1.f.339. c.1. & ſeq. eſt docere populum catholicam veritatem, t. 4.p.1.f. 450. C.

Authoritas.

Papæ authoritas, t. 2.p.2. f. 432. c. 2. F. t.4.p.1 fol.339.c.2.A.fo. 736.c.1.F.& ſeq. prærogatiuæ, t.3. p.2. f. 297. c. 2. C. D. & præeminentia iuxta SS. Patres, t. 4. p.1.f. 741.c. 2. C.D.& ſeq.

Papæ Romani authoritas quanti à conciliis legitimis ſemper facta ſit, t.3. p.2.f. 1010, c.1. A. tripliciter maior omni alia authoritate hominum, t.4.p.1.f.366.c.2.C. in quibus cæteris Pontificibus & Patriarchis æqualis ſit, & in quibus iis præmineat.f. 721.

Papæ ea poteſtate præeſt Patriarchis, qua ipſi ſuis.t.1.p.1.f.337.c.2.A.

Papæ Romani duplex gladius. to.3.p.2. fol.504.c.1.A.ſolus poteſt de canonica abbatiam facere & contra diuites Epiſcopatus diuidere & inopes vnire. t.3.p.2.f.297. c.2.D.

An ſupra Concilium.

Papa Romanus eſt ſupra Concilium generale t.4.p.1.f.20.c.2.A.

Papa caput & director vt Eccleſiæ ita Conciliorum.t.4.p.1.f.114.c.2. A. ſine eius conſenſu nulla Concilia generalia conuocanda.t.1.p.1.f.160.c.2.A 328.c.2.A.B.eius ſolius eſt conuocare & præſidere Conciliis.tom.4.p.1 f.457.A.t.4.p.2.f.23.c.1. E.f. 497.c.2.B.item confirmare. t. 1. p. 1. f.385. c.2.C.tom.3.p.1. f.2. f.424. c.2. B. ſine eius conſenſu conuocare Concilium etiam Reges Ariani veriti fuerunt. to.2.p.1.f.521 c.2.B.f.525. c. 1. C. retractare prouincialia Concilia poteſt. t.1.p.1.f.329.c.1.F. an poſſit Concilium generale diſſoluere. t. 4. p.1. fol.20.c.2. C.E.

Papa an poſſit prædeceſſorum item Conciliorum ſtatuta quæ fidei non ſunt, reſcindere.f.44 c.1.A f.108.c.2.D.

Papæ Romani ſæpius abſoluerunt quos ſynodus iniuſte damnabat. t.3.p.2.fol. 394. c.1.A.B.

Papa contra canonem Nicæni Concilii diſpenſat.tom.2.par.1.f. 441.c.2.B.& cur. ibid.C.

Papa Concilii generalis ſtatuta moderari & ſummi in iis principis [illegible] vti poteſt.t.4.p.1.f.114.c.2.C.

Papæ eſt conuocare transferre & approbare Conc.t.4.p.2.F.121.c.1. A. & ſeq.

Digitized by Google

Iuriſdictio.

Papa non eſt nomen Ordinis ſed Iuriſdictionis & officii t.4.p.1.f.339.c.1.B.

Papæ ſumma eſt iuriſdictio in terris.t.4.p.1.f.366.c.1.F. ſummus iudex à quo nulla datur appellatio.t.1.p.1.f.45.c.1.C.f.45.c.2.E.eius iudicium à nullo retractabile, t.3.p.2.f.273.c.1.B.

Papæ contra confirmationem non eſt iudicandum niſi conſtet quod per falſam ſuggeſtionem fuerit impetrata. tom.3.p.2.fol.57? c.1.E. ex male enim narratis male iudicare poteſt in cauſa tantum facti.to.1.par.1.fol.427.c.2.F. ad eum velut Eccleſiæ apicem cauſæ difficiliores referendæ. to. 1.p.1.f.49.c 2.D.

Papa à fidelitate iniquorum ſubiectos poteſt abſoluere.tom.3 p.2. fol. 297.c.2 F. eius iudicium an Africani Epiſcopi ſubterfugerint tempore Zoſimi & Bonifacii I. t.1.par.1.fol.730.c.1. D. ad eum appellare in cauſis grauioribus à primis ſtatim Eccleſiæ initiis vſitatum. fol. 45. c. 1. C. fol. 721. c.2.D.

ad Papam Romanum recte appellari. to.4.p.1.f.519.E. ad eum accuſationes Epiſcoporum deferri antiquitus ſolitæ.tom.1.par.1.fol.721.c.2.D. eius & deciſioni maiores Eccleſiaſticæ cauſæ & Epiſcoporum iudicia reſeruata.tom.1.par.1.fol.328.c.2.E. ſuper controuerſiis à cæteris conſuli ſolitus.tom 1.par.1.fol 166.c.1.B non ſine eius conſenſu cauſæ Epiſcoporum non definiendæ.f.328.c.2.F.

Papæ authoritas in reuidendis & iudicandis Epiſcoporum ab aliis etiam condemnatorum cauſis. fol. 723.c. 2. A. ad eum appellari ab omnibus poſſe an decretum in Concilio Nicæno fuerit. folio 328.c.1.B. c.2. A. B. an ius illud in Carthag. Conc. VI. controuerſum fuerit. fol. 729. c.1.D.f.730.c.1.A.E.c.2.D.

Papæ authoritas in iudicandis Epiſcoporum omnium appellantium cauſis an in Concilio Nicæno tempore Concilii Carthaginenſis VI. reperta. fol. 723. c.2.B.C.

Papa Rom. ſolus poteſt deponere Epiſcopos & reconciliare. tom.3.p 2.fol.297. c.2.C.

Papa non Epiſcopos tantum, ſed & ſubditos damnare poteſt. fol.393. c.2.E. ei magis quam proprio Epiſcopo obediendum.f.394.c.1.E.

Papæ poteſtas eſt quoſlibet clericos de quacunque diœceſi vel monaſterio euocandi & accerſendi. t.3.p.1. ſ.2. fol.438. c.1.D. fol.545.c.1.D. ſacerdos quomodo à culpa dicatur abſoluere.tom.4.par.1.f.319. c.1.D.

Papa poteſt rationabili ex cauſa cuicunque ſacerdoti concionem interdicere. fol. 359.c.2.C. argumenta contraria Huſſitarum ſoluuntur.ibid F.& ſeq.

Papa Romanus non iudicatur à quoquam.tom.1.par.1.fol.183.B. tom.1.par.2. fol.489.& fol.490.c.2.F.

Papa minorum Epiſcoporum nunquam iudicio ſubiacuit.tom.2.par.1.f 541. c.2.D.

Papa à nemine iudicandus.tom.3. par.1. ſ.2. f. 433. c. 1. D. ſ.1. fol.448. c. 1. C. & ſequent.

Papam Romanum nulli iudicari licet. tom.3.par.2. fol.192.c.1.E. fol. 297.c.2.E ne quidem à Concilio.tom.3.par.1.ſ.2. fol. 544. c. 2. A. eum Synodus Romana ſub Symmacho iudicare non audet.t.3.p.1.ſ.2. f.434.c.2.A C eum à nemine iudicandum proclamat B. Sylueſter in I. Synodo Nicæna.tom.3.par.2.fol.107.c.2.E. iudicio Dei ſubditus eſt, non hominum. tom. 2. par. 1. f.522.c.2.A. eius iudicium Deus ſuo reſeruauit arbitrio.to.2. par.1. f.544.c.2.F. eius ſententia à nullo retractari poteſt. tom.3. p.2.f.297.c.2.E.

Papa nec inuitus à quoquam iudicari nec contumaciæ damnari poteſt, to.2.p.1. f.524. c.1. F. eum excommunicare præſumens Dioſcorus Alexandrinus ſine ſpe reſtitutionis damnatur.tom.3.p.1.ſ.2.f.544. c.2.B.

Papa à ſæculari poteſtate non iudicandus.t.3.p.1.ſ.2.f.441.c.1.D.

Papa Rom. Alexandrinæ Eccleſiæ Epiſcopum confirmat.tom.2.par.1.fol.443. c.1.B.

Papæ Romani legatus primus in Concilio Nicæno ſententiam dicit. tom. 1. p. 1. f.311.c.1.C.

Obedientia ei debita.

Papæ obedientiæ nullus ſe iure ſubtrahere poteſt.t.4.p.1.f.366.c.1.B à nemine inhonorandus.t.3 p.1 ſ.2.f.676 c.1. F. pœna,c.2.B. eius reuerentia non eſt inordinata.tom.4.par.1 fol.367 c.2. C. redundat in Chriſtum.ibid. E. eius literas contemnere quam graue ſit ſcelus. tom.3. par.1. ſ.2. fol. 379.c.1.C F.c.2.B.

de Papatu contendentium obedientiæ an & quando ſe ſubtrahere licitum ſit. tom. 3. par. 2. fol. 833. c. 1. D. E.

Papa teſtamentorum arbiter. to.2. p.2. f.249.c.2.F.

Papam ſuſpendi ab officio poſſe vbi ſtatutum ſit.t.4.p.1.f.139.c.2.E

Papæ etiam male quamdiu ab Eccleſia toleratur obediendum. f.366. c.1. C. quomodo corrigendus. tom. 4. par. 1. fol.330. c.1.C.

Papalis reuerentia non eſt inordinata. t.4.p.1.f.367 c.2.C. redundat in Chriſtum. ibid.E.

Papa ſupra Impp.

Papæ Rom. licitum Imperatores deponere.t.3.p.2 f.297.c.2 D. quibus Imperatoribus & regibus ſceptra ſæpius ademerint.t.4.p 2 f.20.c.2.B. & ſeq. qui diuerſis Imperatoribus palam reſtiterint. t.2.p.1.f. 485.c.2.E.F.& ſeq.

Papatus & imperium diſtinctæ poteſtates.t.3.p.1.ſ.2.f.441.c.1.C.f.778.c.1.F.

Papæ quomodo à piis Regibus excepti t.3.p.1.ſ.2.f.208.c.1.B. eis etiam ad pedes Imperatores prouoluti. tom.4.p 2 fol.33. c.2.E.

Officium ac cura.

Papæ Rom. quæ curæ eſſe debeant. t.4. p.1.f.54.c.1.D. & ſeqq. eius debitum in ſuuandis miſeris.t.3.p.1.ſ.1.fol.442.c.2.E. ſepulturæ clericorum intereſſe ſolet. f.406. c.2.C non homines ſed vitia odiſſe & abolere debet.t 3.p.2.f.3?5.c.2.C. clericos habebit in miniſterio. t. 4.p.1.f.56.c.2.C. negligenter agens quomodo monendus.fol. 56.c.1.D. an rite bella gerere poſſint. to.3. par.2. fol.189.c.2 E. conſanguineos ſuos quomodo habere debeat.to.4.p.1.f.55.c.1. A.c.2.D.

Ceſſio.

Papa an & quo caſu ſtante ſchiſmate cedere papatu poſſit aut debeat.tom.3.p.2. f.839.c.2.F.

de Papatus ceſſione concluſiones à Bononienſi & Pariſienſi Academiis approbatæ.f.839.c.2.F.

Infirmitas, mors.

Papa ſi ægrotet qualiter ſtatis precibus in cathedralibus, collegiatis & parochialibus Eccleſiis pro eo orandum.tom.4.p.2. f.556.c.1.B. an ſibi ſucceſſorem poſſit conſtituere.tom.1.p.1.f 521.c.1.A. eius obitus qualiter in omni Eccleſia campanarum ſono denunciandus.t.4.p.2.fol.556 c.1.B. eo defuncto ante triduum nouus non ſubrogandus.t.2.p.2.f.305.c.2.F. Patriarchium ſub anathemate à nemine deprædandum. t 3.p.2.f.136.c.2.F. ei quid die anniuerſario electionis occinendum.t.4 p.1.f.54.c.1.B. pro eo in omnibus cathedralibus collegiatis & parochialibus Eccleſiis ab omnibus quoque ſacerdotibus miſſa legenda. f. 556.c.1 B.

Papa vide plura Romana Eccleſia & Romanus pontifex.

Papiſſa quædam an extiterit aliquando fœmina. to.3.p.1.ſ.2.f.401.c 1.D. authores fabulæ qui.ibi. rationes io quibus fabulam hanc eſſe conuincitur.ſ.2.f.401.c.2.& ſeq. Origo fabulæ.f.401.c 1.F. refutatio fabulæ ex vita Benedicti. III. f.403.c.1.D. Item ex vita Nicolai Primi f.410.c.1.E. vide Papiſſa.

Papalis ſedes in Galliam à Clemente papa V. tranſlata ad 70. fere annos magno Eccleſiæ malo Roma abfuit.t.3.p.2. f. 842 can.1.

Papa Moyſis, cardinales 70. ſeniorum vicem gerunt t.3.p.2 f.94.c 2.B.

Paphnutii miracula & gratia apud Conſtantinum. to. 1.p.1.f.298.c.2.E f 310.c.1 F. laudes.t.1.p.2.f.538.c.1.B. an in Meletianorum ſectam delapſus fuerit t.1.p.1.fol 310. c.2. A. eius in Concilio Nicæno pro clericis vxoratis interceſſio f 343.c.1.C. an quid obtinuerit. F. contra cælibatum ſacerdotalem ſententia.t.1.p 2.f 569.c.2.C.

Papienſe Conciliabulum quo Epiſcopi ſchiſmatici Henrico Regi adhærentes anathema in ſe latum in pontificem Gregorium retorquere conati ſunt, habitum anno 1076.t.3.p.2.f.398.c.1.E.

Pariſienſe Conciliabulum à Frederico Imperatore illegitime indictum, quo Victori antipapæ contra Alexandrum III. Romanæ Eccleſiæ pontificatus ſchiſmatice adiudicatur, habitum anno 1160 t 3 p.2. f.552.c.2.B. acta Conciliabuli, ibid. & ſeq. qui interfuerint. fol. 523. quale & qualiter congregatum.t.3 p.2.f.528.c.1.B.c.2.

in Paraſceue orationum Eccleſiæ antiquitas & ſcopus.t.1.p.1.fol.754.c.2.C. eius cultus qualis olim. vide Paſcha.

Parentum in inſtituendis filiis officium t.4.p.2.f.425.c.1.E.F. & ſeq. eos in doctrina Chriſtiana & fidei rudimentis non inſtituentibus vltio diuina à Concionatoribus & cōfeſſariis denūcianda.f.493.c.2.B.

Parricida quis.t.3.p.1.ſ.2.f.525.c.2. A. Parricidii grauitas. t.3. p. 1. ſ.2.f.375. c.1. F. Parricidæ pœnitentia.t.3.p.1.ſ.1.f 351.c.2.E Parricidium ſeptennali pœnitentia mulctatum.to.3.p.2.f.237.c.2.D. Parricidarum & Fratricidarum pœnitentiæ. to.3.p.1.ſ.2. f.595.c.1.D.

Pariſienſis Vrbis deſcriptio. t.2. p 2.fol. 202.c.2 E.

Pariſienſe Concilium ſub Liberio anno 362.habitum. tom.1.par.1. ſol. 489.c.2. E. cauſa & acta ibid. Epiſtola ſynodalis mendoſa.F. Poſt reditum Hilarii ab exilio hoc & plura alia Gallicana Concilia habita. ibid E. Fidei formula in hoc Concilio expoſita.f.490.c.1.

Pariſienſe Concilium I I. ſub Pelagio Papa I in cauſa Saphoraci Pariſienſis Epiſcopi circa annum 559.celebratum.tom.2. par.2.fol.202.c.1.D.qui interfuerint.c.2.B. an prima hæc vel ſecunda ſit ſynodus Pariſienſis. fol. 203. c. 1. A. Tempus Concilii B.

Pariſienſe Concilium I I I. contra ſacrilegos & ambitioſos tempore Ioannis I I I. & Childeberti Francorum Regis circa annum 559.in Gallia celebratum. tom.2. p.2. fol.206.c.2.A.cauſa Concilii.fol.207.c.2. F. Epiſcopi qui & qualis interfuerint. fol. 207.c.2.D. & fol 208. c.1. A. cur tertium dicatur.fol.209.c.1. A quando habitum. ibid.B.Capitula 9.conſtituta & quæ f.206. c. 2. B. & ſeq. occaſio conſtitutionum. fol. 208.c.1.D.& ſeq.

Pariſienſe Concilium I V. anno 576. ſub Benedicto I. celebratum. tom. 2. par. 2. fol. 249. c.1. F Cauſa Concilii. ibid.

Pariſienſe Concilium V. in cauſa Prætextati Rhotomagenſis Epiſcopi anno 580. ſub Pelagio I I. celebratum. tom. 2. par. 2. fol. 261. c. 1. E. cauſa Concilii. ibid. F. actio ſynodi. fol. 262. c. 1. F. & ſeq.

Pariſienſis pſeudoſynodus vel potius collatio de cultu imaginum tempore Eugenii Papæ I I.anno 824. vt ſcribitur habita. tom.3.par.1. ſ. 2. fol. 268. c. 1. C. actorum, quæ ſine authoritate huic pſeudoſynodo tribuuntur & libelli falſo inſcripti Synodus Pariſienſis refutatio per capita VI. ſ. 2. fol. 268. c. 1. F. & ſequent. eius libelli fucus detegitur. c. 2. A. & ſequent.

Pariſienſe Concilium in cauſa reformandæ diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſub Ludouico & Lothario Impp. & Gregorio Papa I V. anno Chriſti. 829. celebratum & in tres libros diſtinctum. tom. 3. par.1. ſ.2. fol. 280. c. 1. A. cauſa & occaſio Concilii. fol. 310. c.1. E. quo tempore habita. fol. 310. c. 2. D. acta. ibid. C. epiſtola Cæſarea de cauſis & conuocatione Concilii quadruplicis. ſ.2.fol.280.c.1.A.Præfatio ſynodi iuſſu Imperatorum habita. ibid. c. 2. E. Canonum Liber I. ad religionem ſpectantium, fol. 282. & ſequent. Liber I I. canonum eorum qui ad ſæculares principes pertinent. fol. 296. c. 2. B. Epiſtola Epiſcoporum ſynodi ad Imperatores de actis & ſtatutis Synodi. fol. 305. c. 1. C. ſelecta quædam capitula ad Imperatores miſſa. fol. 305. c. 2. D. & ſequent. poſtulata diuerſa ab Imperatoribus. fol. 307. vſque ad. f. 310.

Pariſienſe Concilium, quo Meldenſis ſynodus abſoluta eſt, habitum anno 846. tempore Sergii I I. tom.3. par. 1. ſ.2. f. 356. c.2.F.

Pariſienſe Concilium in cauſa Ebbonis Rhemenſis quondam Archiep. anno Domini. 847. tempore Leonis I V. abſolutum, ſed ſub Sergio II. inceptum. tom.3. par. 1. ſ. 2. fol. 371. c. 2. C. Acta quæ. ibidem. D.

Pariſienſe Concilium X X I I. Epiſcoporum, quo Philippus Henrici Regis Francorum filius ſolenni ritu coronatur, habitum anno M L I X. tempore Nicolai II. tom.3. par.2. fol.217. c.1. C. acta Concilii. D.

Pariſienſe Concilium contra Gilbertum Porretanum Pictauienſem Epiſcopum anno Chriſti 1147. tempore Eugenii Papæ I I I. congregatum. tom. 3. par. 2. fol. 504. c. 1. F. Cauſa & acta Concilii. ibid.

Pariſienſe Concilium pro expeditione contra Turcas anno Chriſti 1186. tempore Vrbani Papæ I I I. celebratum. tom. 3. par. 2. fol. 654. c. 1. A. cauſa Concilii. ibid.

Pariſienſis ſynodi ſub Odone Pariſienſi Epiſcopo celebratæ conſtitutiones. t. 3. p. 2. f. 656. c. 1. E. & ſeq.

Pariſienſe Concilium quo ad bellum contra Saladinum Turcorum Regem decimæ Saladinæ Regi conceſſæ ſunt, habitum anno 1188. c. 2. A. tempore Clementis III. tom. 3. par. 2. fol. 660. c.2.A.

Parochus nouus qualiter à Parochianis ſuſcipiendus & deducendus. t. 4. p. fol. 532. c. 2. B. quid in acceptatione Parochiæ ei iurandum. f 421. c. 2. E.

Parochi electi aut deſignati literæ formatæ quæ eſſe debeant. tom. 4. p. 2. fol. 532. c. 2. C.

Parochialis Eccleſiæ ſine concurſu & examine facta collatio nulla. t. 4 p. 2. f. 369. c. 2. C. f. 576. c 2. D.

Parochi iubentur eſſe graduati in Conc. Baſilienſi. tom. 4. p. 1. f. 73. c. 1 B & ad minus Magiſtri in artib. f. 116. c 1. C.

Parochus electus infra annum ſacerdotem ſe faciet ordinari. t. 3. p. 2. fol 750. c. 1. D. niſi promotus fuerit, eccleſia hoc ipſo priuatus eſt. ibid.

Parochi niſi infra annum ad presbyterium promoueantur, omni iure priuati ſint. f. 760. c. 2. E.

Parochi ante 25. ætatis annum electio nulla eſt. t. 3. p. 2 f. 750. c. 1. D.

Parochus 25. ſit annorum. t. 3. p. 2. f. 556. c. 1. B. f. 750. c. 1. D. f. 750. c. 1. C.

Officia Parochorum.

Parochorum officium. tom. 4. p. 2. f. 212. c 2. E.

Parochorum officium. t. 4. p. 2. fol. 229. c. 1. F.

Parochi officium. fol. 421. c. 2. D. & ſeq. folio.

Parochorum officium & cura quæ. fol. 477. c. 8. F. f. 478. c. 1. & 2.

Parochorum officium & cura quæ. t. 4. p. 2. f. 569. c. 2. F.

Parochi officium tempore peſtis, vide peſtis tempore, circa confeſſionem. t. 3. p. 2. f. 441. c. 2. E.

Parochorum circa ægros cur. tom. 3. p. 2. f. 987. c. 1. B.

Parochi circa mortuos t. 4. p. 2. fol. 404. c. 2. A.

Parochi circa ægros cura. tom. 4. par. 2. f. 404. c. 1. F. ægrotos etiam non vocati inuiſant. f. 364. c. 1. F.

Parochis qualiter iis de morbis ſibi commiſſorum inquirendum & iis ſuccurrendum ſit. tom. 1 par. 1. fol. 28 c. 2. C. D. & ſeq. quæ iuxta D. Petri præſcriptum maxime colenda & agenda ſint. fol. 28. c. 1. D. E. & ſeq.

Parochi quæ ſeruanda & quæ vitanda. tom. 4. par. 2. fol. 188. c. 1. D & ſequent. quæ virtutes in eo potiſſimum requirantur. c. 2. D. F. & ſequent. eius ſtudium. tom. 4. p. 2. f. 465. c. 1. D. Officium ſi hæreticos videat parochianis conniuere. f. 490. c. 1. F. vitiis ouium mederi, inimicitias componere debet. tom. 1. par. 1. f. 35. c 1. C.

Parochi nomina parochianorum in ſcriptis annuatim redigat. tom. 3. p. 2. f. 819. c. 1. F.

Parochi circa ignotos ad ſuam parochiam commigrantes officium. to. 4. p. 2. f. 425. c. 1. C. D.

Parocho qualiter vita inſtituenda & mores componendi. to. 4. p. 2. f. 187. c. 2. E. & ſeq. Parochi pro inſigni, quo à cæteris diſcernantur, caputium in humeris ferent f. 465. c. 2. D.

Parochus Concionator.

Parochus vitam doctrinæ conuenientem geret. t. 4. p. 2. f. 187. c. 2. C.

Parochus ci victus & ſuſtentatio honeſta ſuppeditanda. tom. 4. par. 2. fol. 198. c. 2. B.

Parocho de eleemoſynis erogatis cura eſſe debet. t. 4. p. 2. f. 486. c. 1. A.

Parocho quando catechizandum & quando. f. 361. c. 2 B.

Parochi quæ ſcire præcipue tenenatur. tom. 3. p. 2. f. 986. c. 2. B. fol. 987. c. 1. B. E. & ſeq.

Parochi genus docendi quod. to. 4. p. 2. f. 441. c. 2. B.

Parochi eſt denunciare populo dies feſtos ieiunia, ſtationes indulgentias, preces publicas. f. 422. c. 1. A.

Parochorum eſt paſce & verbis ſalutaribus diebus feſtiuis gregem ſibi creditum. f. 287. c. 1. D.

Parochus qua ſolicitudine & temperie in prædicandi vti debeat. f. 189. c. 2. & ſequent.

Parocho quæ peccata in populo corriget. tom. 3. par. 1. ſ. 2. fol. 306. c. 1. E. & ſequent.

Parochus qualis in reprehendendis criminibus eſſe debeat. tom. 4. par. 2. fol. 190. c. 2. B.

Parochi eſt deprauatas domeſticas diſciplinas Parochianorum reprehendere. f. 425. c. 2. D.

Parochus quo modo ante quadrageſimam omnes familias ad Pœnitentiæ ſacramentum commouebit, folio 500. c. 2. C.

Parochi ad confeſſionem & communionem populum frequenter cohortabitur. f. 364. c. 1. F.

Parochorum in concionando negligentiæ quomodo conſulendum. to. 4. p 2. f. 361. c. 2. E.

Parochi negligentes in paſcendo grege etiam exempti ab Epiſcopo quomodo corrigendi. fol. 287. c. 2. D. E. vide plura cionator.

Parocho diebus feſtis quid agendum. t. 4. p. 2. f. 535. c. 1. E.

Digitized by Google

Parochianis de rebus propriis & Eccleſiæ quæ diſcretio habenda. tom. 2. par. 2. f. 514. F.

Parocho qui libri & ſtudia tractanda. t. 4. p. 2. f. 371. c. 2. E.

Parochi apud Eccleſias ſuas quatuor libri habebant. f. 213. c. 1. B.

Parochus ſinens ſua negligentia quem ſine baptiſmo mori graui pœnitentiæ ſubiiciendus t. 1. p. 1. f. 62. c. 2. E.

Parochus fidelis quis. to. 4. p. 2. fol. 189. c. 1. B.

Parochus non niſi vnus vnius villæ erit. t. 2. p. 1. f. 359. c. 1. F.

Parochorum habitatio.

Parochi habitatio qualis. t. 4. p. 2. f. 421. c. 2. E.

Parochus habitatio. fol. 463. c. 2. F. & ſeq.

Parochus vt ſuis nocturno tempore conuenire & ab iis adiri poſſit curandum. fol. 364. c. 1. C.

Parochi & coadiutori ædes Eccleſiæ quam maxime vicinæ conducendæ. to. 4. p. 2 f. 463. c. 2. F.

Reſidentia Parochi.

Parochalem habens Eccleſiam per ſeipſum illi deſeruiat. t. 3. p. 2. fol. 689. c. 1. D. t. 4. p. 2. f. 465. c. 1. A.

Parochus reſidentiæ Parochalis munus obiens præſentiarum Canonicatus ſui particeps erit. f. 460. c. 2. C.

Parochus quando à perſonali reſidentia in Eccleſia ſua & quamdiu excuſari poſſit. f. 335. c. 1. C D.

Parochus Eccleſiæ parochiali non cohabitans puniendus. f. 465. c. 1. E. F.

Parocho in Eccleſiis cathedralibus aut collegiatis nullæ dignitatis aut canonicatus conferendi per quos à cura ſua auocari aut impediri poſſit. f. 535. c. 1. F.

Parochus à ſua Parochia in aliam tranſiens ab officio ſuſpendendus; & cum recipiens communione priuandus. to. 1. p. 1. f. 6. c. 2.

de Parochia ad aliam Parochiam ſine notitia Epiſcopi tranſeundum non licet. t. 3. p. 1. f. 1. fol 704. C.

Parocho ſi ab Eccleſia ſua ob celebritatem alterius loci auocetur quid agendum. t. 4. p. 2. f. 434 c. 2. C. D E.

Parochus ab Eccleſia ſua ſine ſubſtituto vicario nulla ex cauſa auocandus. f. 535. c. 1. C. D. & ſeq.

Parochus in alia Eccleſia Cantoris aut alia officia non ſuſcipiet. fol. 465. c. 1. F. nec ludum literarium aperiet, nec pueros domeſticam in diſciplinam ſuſcipiet fol. 465. c. 2. A.

Parochus alterius Parochiæ terminos non inuadat. t. 1. p. 1. f. 159. c. 2. B.

Parochiæ alienæ fideles tempore Miſſæ à Parocho in Eccleſia non ferendi. t. 4. p. 2. f. 552. c. 1. E.

Parochialis Eccleſia nulli niſi perito legere & cantare diuina officia conferenda. t. 3. p. 2. f. 789. c. 1. F.

Parochis illiteratis coadiutores adiungendi. t. 4. p. 2. f. 577. c. 1. B.

Parocho inidoneo coadiutor conſtituendus. t. 4. p. 2. f. 442. c. 2. D.

Parochus ſi in morbum vel febrim incidat à propinquiore Parocho viſitandus, & curandus t. 4. p. 2 f. 552. c. 1. A.

Parochorum menſibus ſingulis conſtituendi Conuentus, tom. 3. par. 2. fol. 988. c. 2. C.

Parochiarum diſtinctio quæ & qualis facienda. t. 4. p 2. f. 364. c. 1. C. D.

Parochiales Eccleſiæ per concurſum conferendæ. t. 4 p. 2. f. 369. c. 2 C.

Parochiales Eccleſiæ non niſi magiſtris ad minimum in artibus conferendæ. t. 4. p. 2. f. 116. c. 1. C.

Parochia vtrum & quomodo à Dionyſio Papa diſtinctæ fuerint. tom. 1. p. 1. f. 159. c. 2. F.

Parochia in ciuitatibus & pagis aſſignandæ. t. 4. p. 2. f. 337. c. 1. B.

Parochiæ quomodo Epiſcopo curandæ. f. 374. c. 2. B. & ſeq.

Parochialis Eccleſiæ quomodo ditandæ t. 463. c. 2. E.

Parochialis Eccleſiæ ex primitiis & decimis f. 552. c 2 F.

Parochia ab Epiſcopis exactionibus non grauandæ. t. 2. p. 2. f. 394. A B.

Parochiali Eccleſiæ ſi ſufficiens deſit ſuſtentatio qualiter ſuccurrendum. to. 4. p. 2. f. 198. c. 2. E F.

Parochiali Eccleſiæ quomodo rector per examen eligendus. t. 4. p. 2. f. 338. c. 1. A. B. eis locatio & conductio vltra triennium facta, nulla. t. 4. p. 2. f. 57 * c. 1. A.

in Parochiis ſingulis dominicis & diebus dominicis ſacrificium offerendum. t. 2. p. 2. f. 535. c. 1. B. diuinum officium & horarum in feſtis ſolemnibus ſolemni ritu canendum. t. 4. p. 2 f. 465. c. 2. B diebus feſtis & dominicis Miſſa & concio audienda. f. 551. c. 2. A. B.

Parochialis Eccleſia ſi non frequentetur quæ incommoda ſequantur to. 4. p. 2. fol 552. c. 2. B. C. D. populo fideli ad eam quam frequentiſſime conueniendum. fol. 552. c. 1. B. F. ſuper ea re literæ ſeu conſtitutio Concilii Mediolanenſis VI. ibid. E. & ſeq. tribus dominicis continuis ab Eccleſia ſe abſentantes ſub interdicto Epiſcopo denunciandus. t. 3. p. 2. f 441. c. 2 F.

contra Parochias agreſtes, niſi 30. annis quieti poſſeſſæ fuerint, actio datur. t. 3. p. 1. f. 1. f. 238. B.

Parrochiali in domo ſeu domo dotis nullæ ſaltationes nuptæ profanæ aut comœdiæ permittendæ. tom. 4. p. 2. fol. 466. c. 2. A.

Parochialia officia inter plures quomodo diſtribuenda. tom. 4. par. 2. fol. 464. c. 1. C. D.

Parochiæ res à Laicis minime regendæ. t. 2. p. 1. f. 528. c. 1. C.

Parochiali Eccleſia vacante Epiſcopus Vicarium ſubſtituet, donec idoneus præficiatur. t. 4. p. 2. f. 337. c. 2 F. f. 576. c. 2. B. intra ſex menſes aliquis idoneus præficiendus. t 4. p. 2. f. 452. c. 2. E.

Parochiani extra vrbem habitantes cum aliis à quibus nocturno tempore ſacramenta ſibi miniſtrari poſſint vniendi. t. 3. p. 2. f. 364. c. 1. C. iis de rebus propriis & Eccleſ. quæ cura habenda, t. 2 p. 2. f. 514. F.

Parochianis extra mœnia habitantibus qualiter ſuccurrendum. tom. 4 p. 2. fol. 535. c. 2. B.

Parochianis alterius ad confeſſionem aut Eccleſiæ ſacramentum non recipiendus. t. 3. p. 1. f. 967. c. 2. B.

Partum proprium ſuffocantium pœnitentia, t. 3. p. 1. f. 2. f. 595. c. 2. D. vide plura Abortus & Mulieres.

Paruulos baptizandos non eſſe, aut eos peccato originali non ſubiacere docenti anathema. tom. 4. par. 2. fol. 286. c. 1. D.

Paſchæ ethymologia & ſignificatio. t. 3. p. 2. f. 677. c. 2. F.

Paſchæ varia in diuinis literis acceptio. f. 677. c. 2. F.

Paſchatis iudaici, azymi & myſtici ſacrificii diſcrimen. t. 4. p. 1. f. 719. B.

Paſchatis dies cur Magnus dictus. to. 1. p. 1 f. 233. c. 1. C.

Paſchatis die in carcere detenti principum indulgentia liberari ſoliti. t. 1. p. 1. fol. 619. c. 1 B.

Paſchalis ignis antiquus vſus. to. 3 p. 1. f. 1. f. 374. c. 2. C.

Paſchatis ſabbatho nouus ignis veteri extincto excitandus. tom. 3. p. 1. f. 2. fol. 371. c. 1. E.

Qualiter celebrandum.

Paſcatis feſtum qua pietate à primis Chriſtianis celebrari ſolitum. to. 3. p. 1. f. 1. f 247. A. f. 327. c. 1. E. & ſeq.

Paſcha & quomodo & quando à D. Ioanne & quomodo à D. Petro celebratum. tom. 2. par. 2. fol. 530. c. 1. F. & ſequent.

in Paſchatis Vigilia ante horam ſecundam noctis Vigiliæ non expediendę olim; & cur. f 295. c. 2. F.

Paſcha per ſex dies qualiter ab omnibus celebrandum in hymnis & oratione. f. 267. c. 1. B.

in Paſchate à die reſurrectionis vſque ad nouam dominicam continuo cum pſalmis & hymnis fideles in Eccleſia permaneant. t. 3. p. f. 1. f. 247. A.

in Paſchate communicare antiqua eſt conſuetudo. t. 2. p. 2. f. 362. C.

Paſchate communicari negligentibus qualiter Eccleſiæ ingreſſus & ſepultura reſtituenda. t. 4. p. 2 f. 418. c. 2. A.

Paſchate abſens qualiter ſe communicaſſe probabit. f. 418. c. 1. A.

In Paſchatis diebus & dominicis vſque ad quinquageſimam olim ſe proſternere in oratione vetitum & cur. tom. 2. par. 2. f. 245. F.

Paſchatis hebdomada tota feriandum. t. 3. p 1. f. 2. f. 355. c. 2. B.

Paſchalis hebdomada tota feſtiue celebranda. t 3. p. 2. f. 146. c. 1 B.

Paſcha extra ciuitatem non celebrandum. t. 2. p. 2. f 35. c. 1. F.

Paſchæ ſolemnia nullus extra infirmitatem in villa celebret. tom. 2. par. 1. fol. 562. c. 2. B.

Quo tempore.

Paſcha quo tempore celebrandum. t. 2. p. 2. f. 526. c. 2. C.

de Paſchatis celebratione diuerſa ſuper hoc Concilia ſub Victore Papa habita vide. t. 1. p. 1. f. 79. & 80.

Paſchatis celebrandi tempus à Pontifice Romano promulgandum. fol. 224. c. 1. E.

Paſchatis celebrandi tempus cur Alexandro Epiſcopo commiſſum. fol. 224. c. 1. F.

Digitized by Google

Paſchatis celebrandi conſtitutio cur Alexandrinis Epiſcopis commiſſa. t. 1. p. 1. f.294.c.2.D.

de Paſchatis celebrantur error Scotorum. tom. 2. p.2. fol. 531. c. 2.D. quando cœperit & quamdiu durarit.ibid.E.

Paſchæ celebratio à Luna 14. ad. 21. t.1. p.1.f.365.c.1.A.

Paſcha non 14. Luna, ſed die dominica proxima ſequente celebrandum poſt æquinoctium vernum.tom.1.p.1.f.79.c 1.F. quare & qualiter illud in Concilio Palæſtino ſub Victore deciſum.t.1.p.1.fol.79.c.2. C.D.& ſeq.f.15.c.1.A.

Paſcha die dominica celebrandum. t. 1. p.1 f.68.c.2.E.

Paſcha dominica proxima Lunæ 14. poſt æquinoctium vernum celebrari quis conſtituerit.t.1 p.1.f.78.c.1.A.

Paſcha die dominica celebrari à quo inſtitutum. tom. 1. p.1.fol.69.c.2.B.fol.78. c.1.A.

Paſcha vno tempore per totum orbem celebrandum.t.1.p.1.fol.221.c.1.A. fol.224. c.1.C.

Paſcha ſi clericus quis ante vernali æquinoctium celebret cum Iudæis,deponatur.t.1.p.1.f.5.

Paſcha cum Iudæis non eſt celebrandum.t 1.p.1.f.15.c.1.A.

Paſcha cur? non cum Iudæis celebrandum.t.1.p.1.f.287.c.2.f.346.c.2.

Paſchæ dies in feſto Epiphaniæ quando celebranda ſit,populo intimandum.t.2. p.2.f.35.c.1.E.

Paſcha dies ab Eccleſia Carthaginenſi ſignificanda.t.1.p.1.f 761.E.

Paſcha olim in Hiſpania indicendi conſuetudo t.2 p.2.f.346.E.

Paſchali tempus à primate ſuo inquirendum t.3.p.1.f.2.f.310.c.1.F.

Paſchatis celebratio ex Primate inquirenda.t.1.p.1.f.574.c.2.B.

de Paſchate celebrando collatio Anglicana inter Scotos & Agilbertum orthodoxum,vide Collatio Anglicana.

Paſchalis Papæ I. vita. t.3. p.1.f.2. f.254. c.1. F. eius hoſpitalitas. c. 2. B. electio quomodo & quando facta.f.254.c.2.C. & fol. 259.c.1.A.dona in Eccleſiam.f.254. c. 2. E. & ſequent. quæ cœnobia extruxerit. fol. 255. c. 2. B. ex apparitione S. Cæciliæ eius corpus inuenit.fol.256.c.1.D.E. eius acta. f.259.c.1. A. Lotharium Imperatorem coronat.ibid.D.

Paſchalis papæ II. electio & vita. t.3.p. 2.f.432.c.1.F.capitur ab Henrico V.c.2. F. obitus eius. f. 424.c.1. C. profeſſio fidei. f.445.c.1. C. qua ex cauſa & qualiter priuilegium de inueſtituris Eccleſiaſticis Henrico Imperat. indulſerit. f. 455.c.2. A. qua occaſione in inueſtituras Henrici II. conſenſerit,& quid eidem conceſſerit. f. 449. c.1. C. D. priuilegium extortum condemnat fol.455.c.2. B. vide plura verbo Inueſtitura quo dolo ab Henrico V. captus & abductus. fol. 448. c. 2. A. & ſequent. quamdiu in vinculis detentus. F. ipſe & Henricus V. Imperat. qualiter reconciliati fol.446.c.2. D. & ſequent.cur Regi gratuletur. f. 447. c.1. C. an ob priuilegium Henrico indultum fuerit hæreticus. f.455. c.2.C.

Paſchaſinus Epiſcopus ſedis Apoſtolicæ in Concilio Chalcedonenſi vicarius. t. 2.p.1.f.41.c.2.B.

Paſchaſius Romanæ Eccleſiæ diaconus poſt obitum in thermis viſus Laurentiani ſchiſmatis pœnas ſe illic exoluere docet. tom. 2. p. 1. fol. 510. c. 1. F. interceſſione ſancti Germani liberatur. fol. 510. c.2.A.

Paſchalis Romanæ Eccleſiæ diaconi damnatio.t.3.p.2.f.136.c.2.C.

in Paſſagia noua imponentes qualiter excommunicatio denuncianda. t. 3. p. 2.f. 974.c.1.A.f.997.c.1.D.

Paſſionis Dominicæ dies in ieiunio, oratione & cordis compunctione peragendi.t.3 p.1.f.1.f.250.F.

Paſſio ſaluatoris nec ſacro nec profano loco agenda.t.4.p.2.f.363.c.1.B.

Paſſiones animæ cur perturbationis dicantur.t.4.p.2.f.181.c.1.C.

Paſtoris titulus olim pro Parochis non vſitatus.t.3.p.2.f.978.c.2.C.

Paſtoris & mercenarii diſcrimen. t 3 p. 2.f.307.c.1.E.

Paſtores gregem commiſſum non vt proprium, ſed vt Dominicum tractent & paſcant.tom.3 p.1.f.2.f.290.c.2 D.& ſequent.

Paſtorum officium iuxta præſcriptum D.Petri. t 2.p.2 fol.234. c. 1. E. & ſequent. vide t 3.p.2.f.307.c.1.E.t.4.p.2.f.328.c.2.B. corripiendis ouium vitiis. t.3.p. 2.f.379. c. 2. C. quales eſſe debeant in vita & moribus.t.3 p.1.f.2.f.214.f.215.c.2 E & ſequent. vſque ad 219. malorum deſcriptio. t. 2. f. 2. f.216.c.1.D & ſequent.vſque ad f.219. quales in Eccleſia eligendi.f.2. f 2 8.c.2.F. & ſequent. debet eſſe prædicator bonus. f.2. f.219.c.1.A.& ſequen. à ſubditis timere & reuereri f.2.f.219. c.1. D peritus & dignus ad magiſterium paſtorale f.2.f.219.c.2.D. ſciens & cupidus mederi. f.2. f.219.c.2. F. debet eſſe liber à vitiis. f.2.f.220.c 2. C. f.2. f.220.c.2. C.& ſeq.

Paſtorale officium ob quietem propriam refugientium cum prodeſſe Eccleſiæ poſſent, quantum ſit vitium, f.2.f.221. c.1. & 2. quæ & quanta debeat eſſe cura. t.2.p.2.f.205.c.2.E.& ſeq.

de Paſtorali cura officio & munere homilia B.Gregorii Papæ IV.t.3.p.1.f.2.f.370. c.2.B. & ſeq. erga gregem commiſſum caritas & fidelitas quæ eſſe debeat. f. 2.f.286. c.2.F.quare ſpeculatores dicti. f.2.fol.283. c.1.E quantum periculum immineat in adminiſtrando recte officio. f. 2. f. 283.c.2.D. & ſeq.

Paſtoralis dignitas magna grandi periculo coniuncta. tom.3.p.1.f.2.f.286.c.2. D. & ſeq.

Paſtorum circa baptizatos quæ cura eſſe debeat. f 316. c. 2. B. doctrina qualis eſſe debeat. f.314. c. 2. D. qui libri potiſſimum legendi 373. c. 1. D. de eorum in docendo circumſpectione. f.2.f.22 .c.2 F. quomodo nihil iis proſit bene viuere, ſi male viuentes non arguat. f 2.f.223 c.2.F.

de Paſtoribus bene docentibus & male viuentibus.f.2.f.225. c.2.& ſeq.

de Paſtoralis officii zelo erga ſubditos. f.2.f.227.c.1.D.quæ verbis prædicat, etiam opere complebunt, f.2.fol. 283.c.1.B geminam paſtionem ſubditis impendent. f. 2. fol. 248.c.1. C. grege quantum moribus diſtare debeant. f.2. fol. 137. c. 2. F. cum ſubditis quæ debeat eſſe concordia. t. 3. p.1.f.2. f.397.c.2 A.

Paſtorum negligentia cauſa mali Bohemici.t.4.p.1.f.158.c.2.E.

Paſtores non rapaces, nec auari parochiis præficiendi, tom. 3. p. 1. f.2. fol. 291. c.1. C. placere lupis ſimul & gregi nequeunt.t.1.p.1.f 43 c.2.A.

Paſtorum Eccleſiæ accuſatio quæ mala inuehat. t.1.p.1.f.50.c.1.B ferendi à populo,nō corripiendi aut accuſandi.t.1.f.50.c. 1.C.& t.1.p.1.f.46.c.1.F.& ſeq.eis ſuo grex obedire non repugnare debet t. 2. p. 2. f. 251.c.2. D. Paſtoris ſententia etiam iniuſta damnanda. t. 2. p. 1. f. 2. fol. 446. ca. 1. E.

Paſtores quid Decano pro receptione & aliis iuribus ſoluere debeant. t. 4. p. 2. f. 274. c. 1. D. & ſequent. quantum pro literis dimiſſorialibus, benedictione puerperarum aliis oneribus dandum in diœceſi Treuerenſi, fol. 274. ca. 2. D. & ſequent. quanto tempore in fraternitatem à Decano recipi debeat fol. 274. c. 1.D. vide plura Prælati, &c.

Parochus.

Paſtor frater Pii Papæ primi quis & qualis t. 1. p. 1. fol. 68. ca. 1. A. B. & ſequent.

Paſtoris liber quis & à quo conſcriptus & quantæ authoritatis ſit, folio 68. c. 1. C. an idem ſit cum eo qui nunc extat. E.

Patenæ vitreæ olim in vſu Eccleſiæ. t. 1.p.1.f.80.c. 2.F.

Paternus Abrigenſis Epiſcopus ſanctitate clarus. tom. 2. p. 2. folio 208. c. 2. D.

Paternus Brachatenſis Epiſcopus. t. 1. p.1.f.601.c.2.D.

Paternus Epiſcopus. t. 1. p. 1. fol. 163. ca.2. D.

Patientiæ etymologiæ. t. 4. p. 1. f. 354. ca.1. E.pro obedientia & quid. t. 3. p. 1. f.1. f.327.c.1.E.

ad Patientiam exhortatio. tom. 1. p. 1. f.42.c.2.

è Patria exiens aut profugus, ſi aliud non accedat delictum,non puniendus. t.3. p.1.f.2.f 525.c.1.D.

Pater filius & Spiritus S.vna res,ſed tres perſonæ.t 3.p.2.f.682.c.2.D.

Pater & Filius quomodo vnum & non duo ſint principia ſpiritus S. tom. 4. p.1.f. 584. F. in diuinis licet ſit alius, alius filius alius Spiritus S. non tamen aliud. to.3.p.2. f.682.c.2.E. quomodo ſolus dicatur cauſa apud Damaſcenum & Maximum. t. 4. p.1. f.571.C.

Pater & Filius vnum principium Spiritus ſancti. fol. 536. D. fol. 550. F. fol. 553.A.

Pater in diuinis non magis quam Filius lucem habitat in acceſſibilem. to.1. p.1. f.52.c.1.D.E.

Patrisfamilias officium. to.4. p.2.f.425. c.1.E.F.& ſeq.f 544.c.2.B.

Patres quomodo appellemus ſenes. t. 1. p.1.f.695.c.1.E.

Pater filiaſtrum ſeu vxoris ſuæ ex alio marito filium ad confirmationem tenens an ſeparandus.t.3.p.1.f.2.f.549.c.2.B.

Pater proprium filium de fonte leuans ab vxore ſeparandus. tom.2.p.2.f.321. c.2.F.

Digitized by Google

Patri ſpirituali vt carnali à filiis reuerentia tribuenda. tom.3.p.1.f.2.fol.544. c.1.A.

Pater monaſterii qualis conſtituendus. t.2 p.2.f.501.c.1.E. vide plura Monialium Pater.

Patropaſſiani hæretici qui. t. 1.p.1.f 77. c.2.E.t.3.p.1.f.2.f.136.c.1.F.

Patrini qui & quales eligendi. t. 4.p.2. f.364.c.2.C. Baptizatorum qualis eſſe debeat.fo 401.c.1. C.eſſe nequit non baptizatus.t3.p.2.fol.573.c.1.F.in baptiſmo vel chriſmate eſſe nequit, qui ipſe baptizatus aut confirmatus non eſt to.3.p.2.f.573.c 2. F.649.c.1. D.t.4.p.2.f.498.c.2.B. nec qui minor ætate eſt 14.annorum,ibidem.

Patrinorum duo tantum ſint. to 3. p. 2. fol.972.c.1.E.alias tres,f.663.c.1.C.

Patrinus non niſi vnus in baptiſmo & confirmatione adhibendus. t. 4. p.2 f.255. c.2.A.

Patrinus idem eſſe poteſt in Baptiſmo & confirmatione. tom. 1. p. 1. fol. 67.c. 2.C.

Patrini cum baptizato & baptizati parentibus ſpiritualis eſt cognatio. to. 4. p. 2. f.333.c.1.C.

Patrinus cum filia ſpirituali contrahentis pœna.t.1.p.1.f 335.c.2 B.

Patrini cum ſuſcepti parentibus non contrahent.t.3.p.1.f.1.f.244.C.

inter Patrinorum & ſuſceptorum filios nulla conſanguinitas contrahitur.t.3. p.1. f.2.f 521.c.1.C.

Patrini erga ſuſceptum filium ſtudium & cura quæ. tom. 3. p. 1. f. 2. fol. 524. c. 2.D.

Patrini quid monendi. to. 4.p.2 f.364. c.2.C.

Patrini in baptiſmate non niſi tres adhibendi.t.3.p.2.f.66.c.1.C.

Patrinorum nomina in librum referenda t.4 p.2.f 553.c.1.D.

Patrini nihil baptiſmi tempore infantibus aut parentibus largientur.tom.4.p.2.f. 354.c.2.D.

Patruinus quis. tom. n p. 1. fol. 606. c 2.D.

Patriarchæ nominis acceptio. to. 2 p.2. f. 270. c. 2. E nomen gentilibus & Iudæis vſitatum.t.1.p.1 f 135.c.2.F.

Patriarchæ veri qui.t.3.p.1.f.2.f.532.c.2. F t 1 p.1.f.47.c.2. C.ſunt maiores Metropolitis. ibid. eorum officium. ibid. poteſtas erga Metrop. tom.3. p. 1. f.2.f.675. c.1. E. & ſequent. ac in ſuo diſtrictu t. .p.1.fol. 337. c. 1. F. in Epiſcopos ſui patriarchatus. t.1.p.1.f.357.c.2.E.

Patriarcha quaſi pater principum. tom. 4. p. 1. fol. 371. c. 1. F. vel ſummus pater. ibid.

Patriarchalium ſedium ordo. t.3.p.1.f.1. f.240.E.

Patriarcharum ordo & numerus. t.3. p. 1.f.2.f.533.c.1.A.C.

Patriarcharum ordo & dignitas. t.3.p.2. f 684.c.1.C.

Patriarcharum ordo iuxta Græcos. t.4. p.1.f.600.C.

Patriarchis vbique crux præferenda.t.3. p.2.f.684.c.1.D.

Patriarchæ nouiter ordinati ſuam de auctoritate quatuor primorum œcumenicorum Conciliorum profeſſionem mittere aliis ſoliti.t.3.p.2.f.383.c.2.C.

Patriarchæ ad victum quæ collectæ inſtituendæ.t.1.p.1.f.358.c.1.E.

Patriarchales Eccleſiæ tres à D. Petro Apoſtolorum principe fundatæ. to.1. p.1. f.49.c.2.A fol.50.c.2.C.patriarchales aliæ. t.1.p.1.f.50.c.2.D.E.

Patriarcha Conſtantinop. vide Græcorum Patriarcha eius in Florentino Concilio exhortatio ad Conc.tom.4.p.1.f.418, c.1.D.

Patriarcha in Æthiopia quo modo creandus & quæ eius poteſtas.tom.1.p.1.f. 357.c.1.F.

Patriarcha quando & quomodo ab Archiepiſcopo accuſari poſſit. t. 1. p. 1. f. 338. c.1.C.

Patronis Eccleſiarum quæ curanda. t.3. p.2.f.1004.c.1.A.t.4.p.2.f.173.c.2.E.f.174. c 1 D.

Patroni laici non poſſunt Eccleſias alicui ſine Epiſcopi concedere licentia. tom. 3. par. 2. fol. 601. c. 2. E. fol. 602. c. 1. E. c.2.F.

Patronis laicis in Eccleſiis clericos propria præſumptione ordinare illicitum eſt. t.3.p 2.f.602.c.1.A

Patroni Eccleſiarum ordinationes mutare non poſſunt. tom. 3 par. 2. fol. 568. c.1.A.

Patronus Eccleſiæ vel beneficii bona occupatus iure patronatus eo ipſo priuatus.t.4.p.2 f.317.c.1. E. Rectores prandiis & exactionibus non grauati, to. 3. p.2.f.13. c.1.C.

Patrini Eccleſiarum, ſi eas vltra tempus à iure ſtatutum retinere præſumpſerint, excommunicati ſunt, & præſentatione ea vice priuati. t. 3.p.2.f.976.c.1.F perceptiones prouentuum liberè beneficiario permittent, nec in iis ſe ingerent. to. 4. p.2 f.345.c.1.D.

Patroni Laici partem obuentionum ſibi ſeruantes & clericos præſcitantes anathemate percutiendi.tom. 3.par. 2. fol. 706. c.2.C.

Patroni ex pacto retinentium ſibi partem decimarum aut fructuum Eccleſiæ pœna.t.4.p.2 f 976.c.1.A.

Patronus clericum Eccleſiæ occidens aut mutilantes ius perdunt patronatus. t.3. p 2 f.690.c.2 F.

Patronus Eccleſiam defuncto rectore ſua dote ſpoliantes à iure præſentandi ſuſpenſus.t 3.p.2.f.967.c.2.D.

Patroni Eccleſiæ pueros intrudentes ipſo facto excommunicati. t.3.p.2.fol. 812. c.2.F.

Patronis Eccleſiarum qui filii ſuccedant.t.3.p.2.f.1004.c 1.B.

Patronatus ius quis acquirat & habere poſſit.t.4.p.2.f.315.c 2. C. vt validum ſit & maneat quæ requirantur. fol. 345. c.1.A. in communitatibus vel vniuerſitatibus præſentationem 50. annorum requirit. f 345. c.1.B.

Patronatus in Eccleſiis & beneficiis antea liberis a. 40. annis citra acquiſiti, reuocandus ab Epiſcopis.tom.4.p.2.f.345. c.1.F.

Patronatus aut Eccleſiam in ſeculari foro adepti eis priuandi ſunt.t.3.p.2.f.647. c.2.A.

Patronatus ius venditionis titulo aut alio quouis ſub pœna excommunicationis nontransferendum. tom. 4. p. 2. fol. 345. c.1.D.

Patronatus ius licet prædio, cui attinet, oppignorato, apud oppignorantem manet.t.3.p.2.f.967.c.1.B.

Patronatus cauſa non niſi per eccleſiaſticum iudicem expedienda.to.3.p.2.f.572. c.2.A.

Patronatus omnes in beneficiis ſæcularibus, regularibus Eccleſiaſticis abrogati. t.4.p.2 f.345 c.1.B.

Patronatus cohæredes ſi diſſideant quid Epiſcopo agendum to.3.p 2.f.127.c.1. D. claudenda Eccleſia de qua litigant ſublatis inde reliquiis donec bis decidatur. ibidem.

SS. Patrum & Eccleſiæ Doctorum ſententiis non acquieſcere hæreticorum proprium.to.1. p.1.f 522. authoritas quanta in dirimendis controuerſiis fidei. t 3. p.1 f.2. f.395.c.1.C.plurimi in Theologicis facienda t.4.p.1.f.731.c.2.E.fides tenenda. tom.1. p.1.f.491.c.1.D.

SS. Patrum definitiones & ſenſus retinendi.t.3.p.1.f.2 f.671.c.2.A.

SS. Patrum ſtatuta inuiolabiliter ſeruanda.tom.3.par.1.f.2. fol.797. A. à Clemente Scoto hæretico reiecta. f.1. fol.382. c. 2. F. de eorum authoritate ſententia Georgii Scholarii. tom. 4. par. 1. fol. 618. C.

Patres ſanctos & ſynodos œcumenicas qui reſpuit, hæreticus & condemnatus eſt. t.2.p.2.f.466.c.1.F.

SS. Patrum & doctorum Eccleſiæ Athanaſii, Hilarii Baſilii, Gregorii Theologi, Gregorii Nanzeanzeni, & Nyſſeni, Ambroſii Auguſtini, Theophyli, Cyrilli, Leonis Proculi doctrina de fide in Concilio Conſtantinop. II. œcumenica per omnia recepta & approbata. tom. 2. p. 2.f.54. c.1 D.

SS. Patrum Athanaſii, Baſilii, Gregorii & aliorum doctorum Eccleſiæ ſcripta Catholicis amplectenda eſſe in Synodo V. definitum t.2.p.2.f.381.c.1. D. eorundem ſcripta omnia pro recta fide in Conciliis recepta & approbata. f. 438. c.2. E. eorum doctrinam non recipienti anathema. fol. 474.c.1.F.

SS. Patrum authoritas in Concilio Epheſino contra Neſtorium producta to. 1.p.2.f 193.vſque ad f.198.

SS. Patrum in VI. Synodo recepta eſt authoritas & conſtituta, homina. to.3.p.1. f.1.f.232.c.1 D.

Patres S. ſibi inuicem in dogmatis fidei concordes eſſe neceſſe eſt. tom. 4. pat. 1. f.560.D.

SS. Patrum dicta eorum dubia aut contraria quomodo reconcilianda ſint. t.4. p. 1.f.252.c.1.F.

Patres obſcurius loquentes per eos qui clarius ſcripſerunt interpretandi. to.4. p.1.f.562.F.

Patrum expoſitiones eorum ſcripturæ & dicta interpretationem ſæpe recipiunt. t.4.p.1.f.252. c.1. F. quomodo ad concordiam reducenda ſint.ibid.

Patres SS. ſua dicta & ſcripta Eccleſiæ vel papæ ſubmittunt iudicio. tom.4 par.1. fol. 273. c.1. B. autoritas ex approbatione pendet Eccleſiæ. f.272.c.2.F.

Patres SS. Latinæ Eccleſiæ reliciens hæretic' & impius cenſendus. t.4. p.1.f.681.A.

testi-

Digitized by Google

teſtimonia eorum Monothelitis detruncata proferuntur.t.3.p.1.f.1.f.60.c.1.F.& ſeq. contemptor Leo Iſauricus.f.496.c.1.E.& Clemens Scotus f.382.c.2.FC.

Patres SS.reiicere hæreticis commune, t.1.p.1.f.272.c.1.A.

Patrum ſententiæ & conforme hæreticos excommunicare t.2.p.2.f.6.c.2.C.

Patrum ſtatuta ſine neceſſitate non negligenda.t 2.p.1.f 478.c.1.C. SS. Patrum detractores infames ſunt. t. 1. p. 1. f. 56. c.2.C.

S Pauli conuerſio cur à Deo dilata.t.2.p.2.f.126.c.1.C.quæ Epheſi egerit & paſſus fuerit.t.1.p.2.f.477.c.1.E. Apoſtolorum ſe ſubiicit Concilio & determinationi. t. 1. p.1.f.5.c.1.D. Nazaræorum abſtinentiam aſſumit & capillos abradi curat; & in ſacrificio cremari. ibidem.

Pauli Papæ I. vita & acta.t.3.p.1.f.1.f.399.c.1.& 2. quando Pontifex factus.ibid.c.2.D I.epiſtolæ.vide Epiſtola.

Pauli Papæ II.electio vita & acta. t.4.p.1.f.742.c.1.D.obitus.c.2.A. Platinam hoſtem habuit quem & incarcerauit. c.1.E & c.2.B.

Paulus III. pontifex anno 1534.t.4.p.2.f.168.c.2.A.& ſeq. Eius vita, res geſtæ & obitus ibidem. Nicæam ad Carolum V. cum Franciſco Francorum Rege conciliandum venit.t f.276.c.2.C. ſtudium pro pace inter Principes Chriſtianos concilianda.ibid.c.2.F.& ſeq.

Pauli IV.vita.t.4.p.2.f.357.c.2.E. prius Ioannes Petri dictus, pontifex quando factus ibid. acta & geſta. ibidem. ſtatua ei à populo erigitur.f.357.c.2.F. obitus.f.358.c.2.B.

Pauli V. ortus electio & mores t.4.p.2.f.591.c.1.

Pauli eremitæ fuga.t.1.p.1.f.95 c.2.C. 40.annis in eremo ſine communione creditur permanſiſſe.t.4.p.1.f.287.c.2.C.

Pauli Samoſateni hæreſis quæ? t.1.p.1.f.160.c.1.F. Palinodiam canit.f.160.c.2.B. Samoſatenus ſecundo relapſus deponitur.f.161.c.2.E.ſcelera.f.162.c.1.D.ſuperbia.F. impietas in cantu.c.2.B. turpitudo morum.D. impudicitia.F. Damnatio & eiectio.f.163.c.1.A.& quomodo autor Neſtorians hæreſis.t.2.p.2.f.177.c.2.A.&ſeq.

Pauli Emiſeni Epiſcopi legatio & commiſſio à Ioanne Antiocheno Epiſcopo ad Cyrillum Alexandrinum pro concordia concilianda. t.1. p. 2. f. 422. c.1. & f.423.c.2.E.homilia Alexandriæ præſente Cyrillo de natiuitate Chriſti in Eccleſia habita.f.424.c 1.D.acclamatio populi Alexandrini.f.424.c.1.F.& f.425.c.2.A. Alia eiuſdem homilia ibidem in Chriſti natiuitatem & B. Cyrilli laudem habita.f.425.c.2.D. Alexandriæ magna populi acclamatione B. Mariam Deigenitricem prædicat.f.424.c.1.F.& f.425.c.2.F.

Paulus Conſtantinopolitanus Epiſcopus an Concilio Sardicenſi ſub Iulio Papa I.interfuerit.t.1.p.1.t.446.c.2.F.in eum calumniæ.t.1.p.1.f.451.c.1.D.

Paulus Neocæſarienſis Epiſcopus egregius Chriſti confeſſor quæ à Licinio pro fide tulerit.t.1.p.1.f.298.c.2.A.

Pauli Alexandrini Epiſcopi promotio & acta.t.2.p.2.f.192.c.2.B.& ſeq.

Paulus Conſtantinop.Epiſcopus hæreſeos damnatur.t.2.p.2.f.474.c.2.B.epiſtola hæretica.f.448.c.1.F.Typus eiuſdem perſuaſione compoſitus.f.450.c.1.E.monothelitarum ſectam qua occaſione propagarit.t.3.p.1.f.1.f.7.

Paulus Diaconus relegatur & quare.t.3.p.1.f.1.f.411.c.1.F.

Paulus Carthophylax in octaua ſynodo qualis.t.3.p.1.f.2.f.617.c.1 F.

Pauliani qui.t.1.p.1.f.298.c.1.B.

Pauliniſtæ ad Eccleſiam venientes rebaptizandi.t.1.p.1.f.248.c.2.D.f.278.c.1.F.f.280.c.2.F f.334.c.2.B. an & cur rebaptizati.f.298.c.1.B. Pauliniſtæ.t.1.p.1.f.334.c.2.B. quomodo ad Eccleſiam recipiendi.t.1.p.2.f.368.c.1.F.eorum clerici reordinandi.f.281.c.1.A. quando ordinari poſſint.f.334.c.2.B.

Paulini Antiocheni Epiſcopi confeſſio.t.1 p.1.f.489.c.1.F.

Paulinus Aquileienſis Epiſcopus vel vt Foroiulienſis, qualis, t.3.p.1.f.2.præfatio in ſynodo Foroiulienſi de eo quid ſit addere vel minuere aliquid diuino eloquio aut Concilio.f.33.c.1.D.& ſeq.

Pauperum procurator conſtituendus eius officium. t. 1.p.1.f.342.c.2.F.B.electio & officium.t.1.p.1.f.364.c.2.B.

Pauperes & ſenes Eccleſiæ plus cæteris honorandi t.1.p.1.f.590.c.2.A. eorum ſingularis cura Epiſcopo commiſſa.t.2.p.2 f.40.c.1.A.pro poſſe ab Epiſcopo ſuſtentandi.t.2.p.1.f.562.c.1.E. occultis quo modo ſuccurrendum.t.4.p.2.f.486.c.1.B. quomodo iuxta ſtatuta Tutonicæ Synodi in ciuitatibus alendi ne vagentur per plateas.t.2.p.2.f.227.c.1.E. quomodo à Prælatis Eccleſiæ prouidendum.t.3.p.2.f.794.c.1.E.à Regibus protegendi.t.3.p.1.f.2.f.375.c.1.C. eorum defenſores conſtituendi.t.1.p.1.f.593.c.2.E.f.594.c.2.C. aggrauationes ab Epiſcopis prohibendæ.t.3.p.1.f.2.f.294.c.2.D.eos opprimentium dona à ſacerdotibus refutanda.t.1.p.1.f.590.c.2.C.eorum res à nemine mala occaſione emendæ.t.3.p.1.f.2.f.375.c.1.D.f.198.c.2.E.

Pauperum commilitonum Chriſti & Templi Salomonici regula.t.3.p.2.f.471.c.1.F.f.472.c.1.B.

Pauperum de Lugduno vitæ inſtitutum.t.3.p.2.f.563.c.2.B.cur à Lucio Papa inter hæreticos relati. fol. 563.c.2.A. à ſacra communione & Eccleſia niſi poſt ternam proclamationem ex ſuggeſtu factam reſipiſcant, arcendi f.216.c.2.E.

Pax Chriſtiana quæ.t.2.p.1.f.476.c.2.F. vera & abſoluta tria requirit. t 4.p.1 f.631.C.vera qualiter fundari debeat.f.630.c.1.C.& ſeq f.631.C.

Pacis ſubdiuiſio & encomia.t.4.p.1.E.354.c.1.E.commoda & vtilitates.f.625.& ſeq.ſoror iuſtitia.f.123.c.2.F.f.114.c.1.E. omni Chriſtus proponendus, t.3.p.1.f.2.f.531.c.2.E.

Pax vobis Epiſcopalis fuit ad populum benedictio,& antiquiſſima.t.2 p.2.f.214.c.1.F.Pacis oſculum in Miſſa.t.1.p.1.f.609.c.1.B.

Pax cum aliis prius firmanda eſt in nobis ipſis.t.4.p.1.f 630.C.

de Pacis veræ mediis & modis oratio pulchra & prolixa Georgii Scholarii in Concilio Florentino habita.t.4.p.1.f.624.vſque ad f.635.

Pax inter regem Franciæ Carol. VII.& ducem Burgundiæ per quos & qualiter facta.t.4.p.1.f.154.c.1.E.

Pace vel pax,alia Auguſta quæ nunc Badaioz dicitur; alia Iulia quæ hodie Beia appellatur.t.2.p.2 f.223.c.2.E.

Peccata capitalia quæ & vnde dicta.t.4.p.1.f.325.c.2.E, grauitas. t.2.p.2.f.407.c.2.A.deſcriptiones variæ.t.4.p.1.f.302.c.2.E. omnia etiam cum circumſtantiis aggrauantibus in confeſſione exprimenda.t.4.p.2.f.311.c.1.B.

Peccata in Spiritum S. quomodo irremiſſibile.t.2.p.1.f.488.c.1.E.c.2.E.

Peccatum veniale non incurritur ex neglecto ſemper conſilio.t.4 p.1.f.345.c.1.B.& ſeq.

Peccati venialis varii effectus.f.345.c.1.B. & ſeq. abſque confeſſione ſacramentali remittuntur.t.4.p.2.f.311.c.1.A. recte tamen etiam in confeſſione exprimuntur. ibidem.

Peccatum publicum & priuatum quodnam dicatur.t.4.p 1.f 303.c.1.A.

Peccanti publice & ſcandaloſe publice pænitentia iniungenda. t. 4. p. 2. f. 335.c.2.D.

Peccatum tanto grauius, quanto peccans ſublimior t.3 p.1.f.2.f.503.c.2.D.

Peccata prohibere & punire multum differunt.t.4.p.1.f.329.c.2.A.

Peccata prælatorum quando populo intimanda t.4.p.1.f.334.c.2.F.

Peccata ſacerdotum Principum & populi quaſi inter ſe colligata.t.4.p.2.f.281.c.1.F.

Peccata ſola recordatione & fide ſuſcepti baptiſmi non dimittuntur.t.4.p.2.f.295 c.2.D.

Peccata remittendi poteſtas Apoſtolis & Succeſſoribus conceſſa.t.4.p.2.f.310.c.1.B.

Peccata non remittuntur ſine propoſito ſatisfaciendi.t.1.p.1.f.418.c.1.D.

Peccatores in gratiam recepti, non ſemper prioribus dignitatibus reſtituendi.t.3.p.1.f.1.f.718.D.E.

ob Peccatum occultum nemo à promotione repellendus. t. 3. p. 2. f. 573.c.1.C.

Peccatum tolli tripliciter aliquod dicitur.t.4.p.1.f.325 c.1.F.

Peccata cur nec omnia puniat, nec omnia diſſimulet in hac vita Deus; ex D.Auguſt. ſententia.t.3.p.1.f.2.f.324.c.1.E. non omnia lege humana puniri poſſunt.t.4.p.1.f.303.c.2.F.

Peccatorum grauium diuerſorum pœnitentiæ.t.3.p.1.f.1.f.356.& ſeq.in Peccato qualitas quantitas,ætas, conditio, ſenſus & ſcientia attendenda ſunt.t.3.p.2.f.626.c.2.B.item locus & tempus.C.

Peccati alieni qui fiant rei.t.3.p.2.f.626.c.2.C.D.

Peccatores notorii pro nullo pretio diſſimulandi.t.3.p.2.f.971.c.2.A.1005.c.2.F.

Peccata hominum etiam in brutis ſæpe corripit Deus.t.4.p.1.f.329.c.1.C.

Peccatores à magiſtratu puniri & occidi poſſunt.t.4.p.1.f.305.c.1.D.

Peccatorum quæ tamen, naturaliter quaſi in vſu ſint,perpetrantur,grauitas.t.3.p.1.f.2.f.306.c.1.F.

Peccata mortalia non omnia publice punienda.t.4.p.1.f.325.& ſeqq.non omnia

Digitized by Google

nec ſemper pœnaliter per iudicium humanum punienda. fol. 306. c.1. B. probatur ex S. Scriptura, ibidem ex praxi Chriſti. fol.307.c.1.E. & Apoſtolorum. F. ex ſacris canonibus & rationibus. c.2. B. F. ex SS. patribus, fol. 308. ca. 1. B. & ſeq.

Peccata non licet pro pecunijs impunita relinquere. tom.4.p.2.fol.241.c.1.D. manifeſta non ſunt occulta correctione punienda. tom.5.p.1.ſ.2.f.228.c.2.E. ſed peccans publicè, publica pœnitentiâ corrigendus, fol.376.c.2.D. ſacris arcendus. t.4.p.2.f.420.c.2.D

Peccans occultè, quomodo corrigenda. t.1.p.1.f.364.c.1.F

Peccatis nec cito credendum; nec cognitum tardè puniendum.t.3.p.1.ſ.2.f.446 c.1.D

Peccatorem ſi quis ſe eſſe neget, anathema. t.1.p.1.f.753.c.2.F

Peccatum an ex Dei ſit voluntate.t.2.p.1.f.936.c.1.E

ſine Peccatis nemo hominum viuit. t.1.p.1.f.704.c.2.F. fol.705.c.1.A.C. t.2.p.1.f.492.c.2.& ſeqq. aliud de ſe ſentienti anathema, tom.1.p.1.f.753.c.2.F. fol.704.c.2.F

Peccata omnia remiſſibilia. t.2.p.1.fol.488.ca.1.E.F. peccatorum remiſſionem petere, nemini non neceſſarium, t.1.p.1.f.709.c.2.A

Peccatorum leuiorum pœnitentiæ. t.3.p.1.ſ.1.f.357.c.2.F.& ſeq.

Peccata qui dixerit ſine gratiâ Dei ab homine vitari poſſe, anathema. t.1.p.1.fol.704.c.2.E

Peccatorum agnitio primus eſt Spiritus S. ad animam ingreſſus. t.4.p.2.f.280.c.2.D

Peccatum Laici & Sacerdotis cur non æquali pœna puniendum. t.1.p.1.f.364.c.1.A.

Peccatores diuerſi vel capite puniendi vel eijciendi è ciuitatibus & regnis.t.3.p.1.ſ.2.f.306.c.1.& 2.

Peccator capro ſeu hædo cur comparetur.t.1.p.2.f.440.c.1.B.C.& ſeq.

Peccatores quomodo ſint in Eccleſia. t.4.p.1.f.270.c.1.E

Pelagij I. vita. tom.2.p.2.fol.194.ca.1.E. quando & quomodo ordinatus fuerit. fol.194.c.1.E.c.2.E. quamdiu ſederit.c.2.E. approbat Concilium V. f.194.c.2.C. acta.c.1.F. Epitaphium & obitus. E.F. fidei profeſſio. f.101.c.1.F

Pelagij II. vita. tom.2.p.2.fol.249.ca.2.B. quando pontificatum adeptus. ibid. D. quamdiu ſederit. fol.250.c.1.A. eius Liber contra ſchiſmaticos. f.149.c.2.E. de eius obitu errores. fol.250.c.1.B. Papæ decreta. t.2.p.2.f.260.c.2.& ſeq.

Pelagius quis & qualis. t.1.p.2.f.702.c.1.D.

Pelagij hæreſis oritur. fol.608.ca.1.D. hæreſes quæ. fol.702.c.1.E. circa Eucharistiam error. t.4.p.1.f.266.c.2.F

Pelagius an & quomodo infantulorum baptiſma negarit. c.1.p.1.fol.608.c.1.F.

Pelagius virus ſuum inter viduas & nobiles fœminas blandicijs diſſeminat. fol.616.c.1.D. ipſe & Cœleſtium Dei opem hominibus neceſſariam eſſe negabant. f.22.c.2.A

Pelagius Catholicum ſe ſimulat profeſſione ſua fidei. fol.713.c.1.C.f.714.c.1.A. eius fraudes. ibid. B. ab Imperatore Honorio proſcribitur. fol.710.ca.2.F. condemnatus. fol.608.c.1.E. cum Cœleſtio. f.703.c.2.D

Pelagij errores in Concilio Mileuitano II. anathematizati. fol.704.c.2.& ſeq. ab illo ipſo in Cõcilio Dioſpolitano damnati. fol.701.c.1.E.& ſeq. doloſe tamen. f.702.F. damnatus ad Pontificem appellat. t.1.p.1.f.710.c.2.E. ab eodem damnatur. ibid.

Pelagij libellus ad Innocentium cum Epiſtola & profeſſione fidei tranſmiſſus. fol.714.c.1.D.& ſeq. condemnat errorem Origenis.ibid.c.2.E. Item Iouiniani. f.715.

Pelagiana hæreſis condemnatur.tom.1.p.1.fol.719.c.1.C.t.1.p.2.f.482.c.2.D. ac in Aphricano Concilio.t.1.p.1.f.782.B.& ſeq.

Pelagiani à ciuibus Epheſinis vrbe eijciuntur. tom.1.p.2.f.482.c.2.D. ſub nomine Sixti ſuos libros ediderunt.f.485.c.1.D.

Penſionarij Clerici ſi officium B.Mariæ dicere negligat pœna, tom.4.2.p.2.f.419.c.1.B

Penſionarij ad officium B. Mariæ quotidie obligati.f.579 c.1.E

Peſtecoſtes feſtũ poſt Paſcha celebrandum.t.1.p.1.f.195 F. celebre in Hiſpania. t.2 p.2.f.516.c.2.E

Per & Ex quid ſignificent in diuinis, & qui patres his præpoſitionibus in proceſſione Spiritus S. vſi fuerint.t.4.p.1.fol.565.C. an vnum & idem ſint. fol.575.F.f.584.A. f.684. A. & ſeq.

Per Filium non eſſe idem quod cum Filio, f.566.D.& ſeq. folijs

Per prępoſitio cauſam ſemper mediantem oſtendere, & quæ eius vis ſit, folio 563.D

Per præpoſitio in diuinis ab omni abſtrahit imperfectione. tom.4. part.1. fol. 564.E

S. Peregrinis Antiſiodorenſis Epiſcopus & martyr à Sixto Papa ordinatus.t.1.p.1.f.61.c.1.A

Peregrinatio quid, tom.4.p.1.fol.321.c.1.A

Peregrinationes ſacræ qualiter à laico inchoandæ & faciendæ. t.4.p.2.fol.435.c.2.D

Peregrinationes ſanctas quam friuole impugnarent Hiſſitæ.tom.4.p.1.fol.332.c.2.F

Peregrinationes in lege Dei fundatæ ſunt. fol.321.A.& ſeq.

Peregrinantium ex deuotione exempla biblica, f.321.c.1. exempla primitiuæ Eccleſiæ. ibid. c.2.

Peregrinationes à Clericis ſine dimiſſorijs & benedictione Epiſcopi ſui nõ ſuſcipiendæ. tom.4.p.2.fol.435.c.1.B. votum redimi poteſt. tom.3.p.2. fol.571.c.1.D

Peregrinatio ſi eleemoſynis vel alia re redimenda ſit, quæ ſint conſideranda. fol.627.c.1.C.f.641.c.1.D

Peregrinatio non omnis meritoria. t.3.p.1.2.f.195.c.2.C

Peregrinationum abuſus ſublati. f.197.c.1.E

Peregrinationum cauſæ octo. t.4.p.1.f.333.c.1.B

Peregrinantium tam Clericorum quã laicorum officium & vita. tom.4.p.2.f.435 c.1.& 2.

Peregrinaturi benedictionem parochi ſui vel ſuperioris & conſenſum caute petent. f.435.c.2.D

Peregrinaturis clericis quid agendum & vitandum. t.4.p.2.fol.435.ca.1.B.C.D & ſeq.

Peregrinationes presbyteris & diaconis inconſulte nec ſubeundæ, nec concedendæ. tom.3. part.1. ſ.2. folio 175. ca.2.C

Peregrinantes religioſe qui infeſtant excommunicandi. tom.3.p.2.fol.465.c.1.E

Peremptorium ad primam citationem nõ niſi ex magna neceſſitate proponendũ t.3.p.2 f.578.c.1.A

Peritura quomodo in ſciptura dicãtur, quæ tamen à Deo ſeruantur, t.2.p.1.f.489 c.1.C

Periurium quantum ſit crimen. t.3.3.p.1.ſ.2.f.350.c.2.C

Periuri pœnitentiæ, t.1.p.1.f.71.c.2.C. t.3.p.1.ſ.1.f.355.c.2.E

Periurus Clericus ab Eccleſia remouendus, tom.3 p.2.f.906.c.2.E. fol.607.c.1.A

Periurus non pœnitens conſortio fidelium priuetur, tom.1.par.1.fol.171.c.1.E

Periuri ab Eccleſiæ regimine arcendus, t.3.p.2.f.568.c.2.F. infamis eſt, t.1.p1.fol.101.c.1 A

ad Periurium quempiam ſollicitans vſque ad exitum vitæ communione priuandus, t.2.p.2.f.264.c.1.C

Periurium in gratiam Domini ſui committentis pœna, tom.1.par.1. fol.71.ca.2.B

Perpetuus Turonenſis Epiſcopus quis & qualis.t.2.p.1.f.445.c.1.D. S. Martini ſucceſſor fuit. ibid. quæ ieiunia & vigilias inſtituerit. f.445.c.1.E

S. Perpetuæ Eccleſia Carthagine quare Reſtituta dicta, tom.1.par.1.fol.575.ca.2.B

Perfectum aliquod ſcriptum dupliciter dici poteſt vel quoad fidem vel quoad explanationem, tom.4.part.1. folio 451.C

Perfectio ſtatus vide ſtatus.

Perfidorum in Reges ſuos pœna, t.3.p.1.ſ.1.f.323.ca.2.D.& ſeq. fol.324.ca.1.B

Perſecutionis Eccleſiæ pœnæ diuerſæ orbis afflictiones, tom.1.p.1.fol.158.ca.1.E.

in Perſecutione quid agendum Chriſtianis, f.106.c.2. fugere quandoque licitum. t.2.p.2.f.251.c.1.& 2.

Perſecutio cõſequitur omnes piè viuere volentes, tom.1.p.1.f.170.c.1.D. in ea pijs gaudendum, f.170.c.1.F.& ſeq.

Perſecutio Eccleſiæ quinta ſub Seuero Imper. t.1.p.1.f.80.c.2.C. ſexta ſub Maximino Imp. f.89.c.2.D. ſeptima ſub Decio. f.101.c.2.F. quamdiu durarit. f.108.c.1.E.F

Perſecutio Deciana cur Valeriani appelletur. fol.128.c.2.E. ceſſat. tom.1.p.1 f.132.

Digitized by Google

f.132. c.1. B. VII. fol.95. c.1.C. octaua ſub Aureliano, fol.163. c.1.D. nona ſub Valeriano, fol.155. c.1.D. finis eius, folio 158. c.1.D. pœnæ conſecutæ, E. decima ſub Diocletiano & Maximiano Impp. fol. 175. ca. 1. B. quæ ea mala importarit Eccleſiæ, ibidem. à Galerio reſtaurata, fol. 185. C

Perſecutio Wandalica, tom.2. part.1.f. 445.c.2. F

Perſecutio Chriſtianorum ſub Iuliano, t.1.p.1.f.465.c.2.F

Perſeuerantiæ donum, tom.4.p.2.f.291 c.2. A.C. munus, f.290.c.1 B

Perſona aliud eſt à natura ſeu ſubſtantia in diuinis, tom.2. p.2. fol.157.c.2. C. & ſeq.

Perſonæ vnitas in Chriſto vide in Chriſto.

Perſonæ nomen quomodo à Catholicis capitur, t.1.p.1.f.488.c.1.F

Perſonæ diuinæ per quid diſtinguantur t.4.p.1.f.570.B

Perſonatus plures recipiens priore ſe priuat, t.3.p.2.f.688.c.2.E

Perſonatus nemini infra 14. ætatis annum conferendus, tom.3. p.2.f.569.c.2.E f.614.c.2 F

ad Perſonatum parochialis Eccleſiæ nõ niſi ſubdiaconus citra diſpenſationem admittendus, 569. c.2. E.& f.615.c.1.C

ad Perſonatum admitti cum diſpenſatione poſſunt etiam minores Clerici dummodo infra breue tempus ſubdiaconatum ſint recepturi, fol.615.c.1.C

Peruerſos negligere deturbare cum poſſis, eſt impietatem fouere, tom.2. p.2. fol. 433.c.C. eorum fallaciæ publicandæ, fol. 408.c.1.C

Perſarum Regis ſalubre inſtitutum, t.4. p.2 f.224.c.1. A.

Peſtis quam tetra contagio, t. 4. par. 2. f.502. c.1.E. à Deo immittitur, F. ob quas cauſas, ibid.

Peſte affecto aut ſuſpecto quæ cura ſpiritualis ac fidelitas à Sacerdote adhibenda, fol.503.c.1.1. B.C.& ſeq. fol.508.c.2. D. E. & ſeq. fol.518.c.1.C.quæ homini Eccleſiaſtico, c.2. B. & ſeq. quæ cura adhibenda vbi quis conualeſcit à peſte, fol. 519. ca. 1. F.

Peſtis tempore quæ cautio eſſe debet, in Sacerdote miniſtrante ægris, fol.512.c.1. in Sacerdote cum à miniſterio ægrorum recedit vel vacat, c.2.B. & ſeq. in Eccleſiaſtico infecto peſte, fol. 513. ca. 1. D. in collegijs & monaſterijs, c.2. D. de baptiſmo infanti peſte laboranti miniſtrando, fol.514. c.1.C. in hoſpitalibus ac domibus occluſis, f.515.c.1. D. & ſeq. circa diſciplinam morum & honeſtatem, f. 515. c. 1. C. D. & ſeq.

Peſtis tempore Parochi officium, t.4.p. 2.f.503.c.1 B. C. & ſeq.

Peſtis tempore quæ Epiſcoporum & Metropolitani debeat eſſe ſollicitudo, ordinatio piorum operum, & conſolatio atque auxilium mutuum, f.503. c. 2. & ſeq. folijs. cura in morum corruptelis eripiendis. fol. 504.ca.1.B.in publica valetudine tuenda, fol. 505.c.1.B. in vniuſcuiuſque præparatione & adiumento ſpirituali, fol. 505. ca.2. & ſeq. in annona, miniſterijs, & curatione publica corporali præſtanda folio 505. c.2.E. in locis publicæ curationis deligendis & diſponendis, fol. 507. & ſeq. in proceſſionibus inſtituendis, fol. 509.c.2.D. in cohortandis parochis & ſacerdotibus ægris ſubminiſtrandis, fol.508 ca.2.D.& ſeq. in cautionibus ne latius malum ſerpat adhibendis, fol.509.& ſeq. in eleemoſynis pro pauperibus laborantibus procurandis, fol. 514. ca.1. F. & ſeq. de hoſpitalibus ac domibus occluſis, f.515 c.1.D.& ſeq.

Peſtis tempore ſupplicationes exemplo S.Baſilij, Mamerti Gregorij Magni & Eutychij Conſtantinopolitani inſtituẽdæ, fol.509.c 2.D

Peſtis tempore fidelitatis exercitæ exempla Parochorum eſſe debent S.Cyprianus, Baſilius Magnus, Nicolaus Epiſcopus Bernardinus Senenſis, S. Rochus exemplum populi Chriſtiani S.Dionyſius, fol.509.c.2.B. f.509 c.1. E. Benedictus & Aſpertus, F. Epiſcopi officium in cohortandis parochis & medicis ſpiritualibus ſubminiſtrandis, f.508.c.2. D

Peſtis tempore loca publicæ curationis qualiter debeant eſſe diſpoſita ad medicamen & miniſterium tam ſpiritualia quam corporalia, f.507.c.1.E.& ſeq folio. plebis officium, f.503. c. 1. E. quæ inſpectio in miniſtros publicæ curationis habenda, f.517.c.1. & 2.

Peſtis tempore quæ cura Magiſtratus eſſe debeat, t.4.p.2. f.511.c.1.e.1.D. quid vetare non debeat, ibid. & ſeq. folio

Peſtis tempore loca publicæ curationis qualiter curanda à miniſtris, t.4.p.2. f.517. c.1.& 2. qualiter ſæpius viſitanda, c.2.E

Peſtis tempore quæ curæ & cogitationes ſuſcipiendæ, tom. 4. p.2. fol. 502. c.2. A.B

Peſtis tempore fortitudo conſtantia & charitas quam maxime probatur & neceſſaria eſt, f.502.c.2.E

Peſtis tempore non prohibendum ne liberis parentes & contra liberi parentib. inſeruiant, t.4.p.2.f.511.c.1. E

Peſtis tempore Eccleſiaſticis ſua in ſtatione & reſidentia permanendum, t.4.p. 2.f.503. c.1. D. an religioſi monaſterio egredi poſſint, t.3.p.1.f.1.f.344.c.1.E

Peſte mortuorum quæ debeat cura animæ & ratio ſepeliendi, t.4. p.2.f.519.c.2. & ſeq. folio.

Peſtis ne longius ſerpat quæ cautiones adhibendæ, t.4 p.2.fol.509.c.2.C. & ſeq. folijs. altare ſi ita periculum poſtulet, extra Eccleſiæ parietes collocari poterit, fol. 510.c.C

Peſte reſtincta ſeu ceſſante quæ præſtãda ſint, & Epiſcopis curanda, t.4.p.2. fol. 511.c.1.& 2. ac ſeq. folio.

Peſtis decennalis perſecutionis Decianæ vindex, t.1.p.1.f.108.c.2. B

Peſtis horrenda Conſtantinopoli, t. 2. p.1.f.1.f.338.c.2. A. item Romæ, fol.1. c. 1. C

Peſſulanum Concilium, quo Simoni Montfortiano Comiti comitatus Toloſanus, ex quo Albigenſes eiecerat, confertur. habitum ſub Innocentio Papa III. anno Chriſti 1215. tom.3. p.1. f. 671. c.B. 2. Acta Concilij, ibid. & ſeq.

D. Petrus quando Pontifex factus, t.1. p.1.f.19.c.2.C.& f.20.c.1.B

D. Petri in pontificatu acta & ordinationes, fol.19.c.2 C.D. Concilia habita. Ibid. F. quando Eccl. Rom. fundarit, t.1. p.1.f.20.c.1.B

D. Petrus quamdiu in Cathedra Romana ſederit, f.10.c.1.B.E. eius ob confeſſionem de Chriſto meritum, t.3.p.1.f.2. f.154.c.1.D

D. Petrus an legem aliquamdiu Moſaicam tenuerit, tom.3.p.2.f.241.c.1.F. c.2.B. E.& ſeq.

D. Petrus quare cadere à Deo permiſſus ſit, tom.3.p.1.f.2.f.437.c.1.F

D. Petrus quibus ex cauſis & quibus rationibus Clementem ad pontificatum induxerit ſuſcipiendum, tom. 1. p.1. f. 27. c. 2. & ſeq. eiuſdem inſtructio de vita & moribus veri Pontificis, ibidem & ſeq. ei in pontificatu cur Romanus Epiſcopus & non Antiochenus ſucceſſerit, fol. 20.c. 1. C

D. Petro an Euodius in Epiſcopatu Antiocheno ſucceſſerit, fol.20.c.1.C. primo Antiochiæ ſedit, fol.19.c.2.C. quando ibidem Eccleſiam inſtituerit, & quamdiu eum Epiſcopatum tenuerit, fol. 20. c.1. A

D. Petrus omnium Apoſtolorum primus & caput, t.1.p.1.f.21.c.2.A

D. Petrus Apoſtolorum primus & Eccleſiæ fundamentum, fol.27.c.1.E

Petrus Eccleſiæ caput & fundamẽtum, f.45.c.1. C

Petrus omnium Apoſtolorum caput & primas, p.1. fol.49.c.2. C

S. Petrus Apoſtolorum Princeps & caput, t.1.p.2.f.238. c.1. A

Petrus in nouo teſtamento Sacerdotum initium & Pontifex primus, t.1.p.1.f. 47.c.1.F

D. Petrus primus Chriſti in terris vicarius, t.4.p.1.f.741.c.2.D

Petrus à Chriſto princeps & prælatus Apoſtolorum conſtitutus, fol.372. c.2. A. & ſeq.

Petro data poteſtas eſt in omnes principes & populos, t.1.p.1.f.537.c.2.A.

D. Petri ſuper cæteros Apoſtolos præminentia, t.1.p.1.f.47.c.1. F. tom. 2.p.2.f. 4.c.1.C

D. Petri primatus & ſucceſſorum primatus à Chriſto ipſo collatus, t.1.p.1.f.296 c.2. F

D. Petro & ſucceſſoribus eius poteſtas ſuper omnes Eccleſias commiſſa, tom.3. p.2. fol.193.c.1.& 2. f. 194. & ſeq. vniuerſalis Eccleſ. cura commiſſa, tom. 3. p. 1. f.2. f.109.c.1. B.C

D. Petrus & Paulus vno die eiuſdẽ anni Romæ cur mortui & martyrium paſſi iuxta Anacl. tom.1. part.1. fol.20. ca.1. F. & 2. A.B. f.49.c.1.F. t.2.p.1.f.499. c 2.D

D. Petro an ſucceſſerit in pontificatu S. Linus, t.1.p.1.f.24. c.1.C. & ſeq.

S. Petri claues ſuper ægros poſitæ miraculis coruſcare ſolitæ, tom.2. p.2. f. 291. c.1. E

S. Petri cum ramẽtis catenæ ad Aphricanos miſſæ, f.298. c.2. F

Petrus & Paulus eodem die Romæ necati, t.2.p.1.f.499.c. 2.D

de S. Petri ſepulchro miraculum, t.1.p. 1.f.219.c.1. E

B. Petri reliquiæ quo honore & ornatu à Conſtantino Imper. reconditæ, f.215. c.1.A.B

Digitized by Google

SS. Petri & Pauli corporum tranſlatio quando & quoties acciderit, fol. 108. c. 2. C. & ſeq. fol. 191. ca. 2. D. vixit Anno Chriſti 300. ibid. canones de diuerſis lapſis cur conſcripſerit, ibid.

Petrus Iconienſis Epiſcopus, tom. 1. p. 1. f. 252.

Petrus Alexandrinus Epiſcopus martyr, tom. 1. p. 1. f. 302. c. 2. B. canones, f. 185. c. 2. D

Petrus Alexandrinus Epiſcopus Prophetiæ dono illuſtratur, c. 2. C. Achillæ & Alexandro Epiſcopatum prædicit, D. eius de Ario tunicam Chriſti pueri diſcindente viſio, ibid. F.

Petrus Alexandrinus miraculis clarus Arianæ hæreſeos vates, f. 262. eius ſcripta in Epheſina Synodo citata, t. 1. p. 2. fol. 193

Petrus Fullo Cnaphæus Eccleſiæ turbator, tom 4. p. 1. fol. 434. ca. 2. A. Eutychianorum in turbis Antiochiæ excitandis princeps, fol. 442. ca. 1. B. Calendioni in Antiochena ſede ſubſtituitur, fol. 442. ca. 2. D. Theopaſchitarum hæreſim profitetur publicè & Trinitatem impugnat, ibidem D.

Petrus Fullo à Concilio Romano damnatur, f. 456. c. 1. A. quid triſagio addiderit, ibid. quot in eius cauſa actiones habitæ, ibid. B. diuerſis illuſtrium virorum literis ab hæreſi reuocatur, t. 2. p. 1. f. 457. & ſeq. obitus, fol. 446. c. 1. C

Petri Moggi vita & ſucceſſus, t. 2. p. 2. f. 189 c. 1. D. & ſeq. Ioanni Alexandrino ab Imperatore amoto ſurrogatur, t. 2. p. 1. fol. 443. c. 2. A

Petri Moggi in Alexandriæ Epiſcopatu retinendo fraudes & impietas, tom. 2. p. 2. fol. 42. Eccleſiæ turbator, tom. 2. p. 1. f. 434. c. 2. A. obitus, f. 446. c. 1. D.

Petrus Damianus an iuſtè redarguat Papas & Epiſcopos bella gerentes, t. 3. p. 2. f. 189. c. 2. E

Petrus Damianus Oſtienſis Epiſcopus ſedis Apoſtolicæ ad Archiepiſcopos Galliæ legatus, f. 235. c. 2. E. pro communi canonicorum victu & vita laborat, fol. 247. 1. C

Petrus diaconus Lothario nimium fauet, t. 3. p. 2. f. 483. f. 483. c. 2. E

Petrus Diaconus ex reuelatione diuina fit Epiſcopus, t. 1. p. 2. f. 484. c. 2. D

Petrus Altinenſis à Theodorico Ariano Rege viſitator Symmachi Papæ conſtitus, tom. 2. p. 1. f. 511. c. 1. A. eius acta, ibid. damnatus. f. 521. c. 1. C

Petri Lombardi Epiſcopi Pariſienſis de quibuſdam prauis dogmatibus accuſatio, t. 3. p. 2. f. 563. c. 1. B

Petri Lombardi contra Abbatem Ioachimum defenſio à Concilio Lateranenſi præſtita, fol. 682. c. 2. A. D

contra Petrum Apamearum Epiſcopum diuerſi monachorum & clericorum libelli Concilio Conſtantinop. oblati, t. 2. p. 1. f. 743. E. fol. 745. F. f. 754. C. eius ſcelera. fol. 746. c. 1. D. & f. 755. c. 2. F. damnationis ſententia, fol. 755. C. fol. 758. B. Iuſtiniani contra eundem edictum, fol. 761. B

Petri de Aragonia ſeu de Luna Antipapæ Conciliabulum vide Benedicti antipapæ XIII. in locum Antipapæ Clemen. 8. à ſchiſmaticis ſubſtituitur, t. 3. p. 2. f. 828. c. 1. F

Petri de Aragonia vel de Luna conſtitutiones, f. 825. c. 2. F. & ſeq.

Petrus de Candia poſt Alexander Papa V. qualiter electus, tom. 3. part. 2. fol. 816. c. E

Petrus protopresbyter D. Petri Romæ, & Petrus presbyter præſes manſionis S. Sabæ Apoſtolicæ ſedis in Synodo VII. Oecumenica legati ſeu Vicarij, tom. 3. p. 1. f. 2. f. 13. c. 1. E.

Petri Senonenſis Archiepiſcopi ſtatuta, t. 3. p. 2. f. 1010. c. 1. C

Petri Abailardi hæreſes quæ, t. 3. p. 2. f. 478. c. 2. A

Petrus Ioannis quis & quæ eius hæreſes, t. 3. p. 2. f. 785. c. 1. E

Petrus Corbarienſis dictus Nicolaus V. antipapa. t. 3. p. 2. f. 818. c. 1. D

Petri Monachi libellus Apologeticus Synodo VIII. oblatus, t. 3. p. 1. f. 2. f. 661. c. 1. B

Petrus de Bruis hæreticus quando exortus, tom. 3. p. 2. f. 485. quæ hæreſes eius, ibid. concrematur, f. 486. hæreticorum parens, f. 486.

Petrus Conſtantinop. Epiſcopus quãdo factus fuerit, & cui ſucceſſerit, t. 2. p. 2. f. 510. c. 1. B

Petrus Pulcher Toletanus Epiſcopus qualis, t. 2. p. 2. f. 314. c. 1. A

Petri Nicomedienſis Epiſcopi palinodia & profeſſio fidei orthodoxæ, t. 3. p. 1. f. 1. 109. F

Petrus Auguſtenſis prouinciæ Maguntinæ Epiſcopus in Baſileen. Conc. t. 4. p. 1. f. 26. c. 1. E

Petrus Leonis dictus Anacletus II in ſchiſmate cõtra Innocentium III. creatus. vide Anacletus antipapa.

Petrobuſianorum hæreſis, tom. 3. p. 2. f. 478. c. 2. B

Phædonis Philoſophi pro Ario diſputatio refutatio, t. 1. p. 2. f. 541. c. 2. E. & ſeq. qui & qualiter cum illo congreſſi ſint, fol. 542. & ſeq.

Phædonis Philoſophi in Concilio Nicæno propoſitio & refutatio, tom. 1. p. 1. f. 311. c. 2. F. conuerſio ad Chriſtianiſmum, f. 318. c. 2. F

Phæniciæ metropolis quæ, tom. 2. p. 2. f. 414. c. 2. C

Philibertus Epiſcopus Conſtantienſis præſidens Concilij Baſileenſis, t. 4. p. 1. f. 27 c. 1. C

Philippus Imperat. Chriſtianus à Pontio martyre in fide inſtructus, tom. 1. p. 1. fol. 95. c. 1. A. Eccleſiam ante confeſſionem & pœnitentiam vetatur à Fabiano Papa ingredi. B.

Philippicus Imperator per magica opera ſalutatur, tom. 3. part. 1. f. 1. fol. 336. ca. 2. F

Philippi Hiſpaniæ Regis in conquirendis ſanctorum reliquijs & colendis ſtudium & pietas, tom. 2. par. 2. fol. 563. ca. 1. A

Philippus Francorum Rex inungitur, t. 3. p. 2. f. 227. c. 1. E

Philippus rex Francorum ab Vrbano II. abſoluitur excommunicatione, f. 421. c. 1. C

Philippus Pulcher, Francorum Rex, Bonifacio Papæ VIII. infenſior fuerit, t. 3. p. 2. fol. 765. c. 2. D. à Bonifacio excommunicatur, f. 766. c. 1. A

Philippus Coloníenſis Archiepiſcopi Alexandro Papæ III. reconciliatur, t. 3. p. f. 564. c. 1. D. Iuramentum ab eodem pr... ſtitum, ibid.

Philippus presbyter Apoſtolicæ ſed... ad Synodum Epheſinam legatus, t. 1. p. ... f. 239. c. 2. F.

Philippus Melanchton negat cum C... rolſtadio philoſophiæ aut alteri quam ſ... lis Biblijs ſtudendum, tom. 4. p. 2. fol. 13... c. 2. C. vult in ſudore vultus cuique labo... randum, ideoque in piſtrino artem p... nam meditatur, ibid

Philippi Melanthonis à ſuis traductu... f. 537. c. 2. C

Pheronymus quis dicatur. t. 3. p. 1. f. 2. 679. c. 2. F

Philaſtrius Brixianus Epiſcopus quis, 1. p. 1. f. 552. c. 2. C.

Philoſophi pro Ario decertant in Cõcilio Nicæno, tom. 1. part. 2. fol. 540. ca. ... E. F

Philoſophi pro Arrio diſputantis refutatio & conuerſio, tom. 1. p. 2. fol. 541. c... 2. A

Philoſophi in Concilio Nicæno à Spiridione & Alexandro elinguati, t. 1. p. 1. f. 298. c. 2. F. & ſeq.

Philoſophus à nullo in Concilio Nicæno argumentis vincibilis, miraculoſ... ſimplicis Epiſcopi interrogatione obmu... teſcit & conuertitur, t. 1 p. 1. f. 311.

Philoſophi cuiuſdam ſubtiliſſimi in Concilio Nicæno mira conuerſio, t. 1. p. ... fol. 263.

Photio in Synodo VIII. tollitur baculus, t. 3. p. 1. f. 2. f. 643. c. 2. E

Philoſophiæ non eſſe ſtudendũ docui... Carolſtadius & Melanchton, t. 4. p. 2. f. 13... c. 2. C

Phocas contra Mauritium ab exercitu Imperator acclamatur, t. 2. p. 2. f. 292. c. 2 D. an primatum Eccleſiæ Romanæ contulerit, f. 305. c. A. B. C. ab Heraclio obtruncatus. f. 306. 1. C

Photio Tyri Epiſcopo contra Euſtathium Beythi Metropoliticum ius adiudicatur, t. 2. p. 1. f. 147. c. 2. A. B

Photius Conſtantinop. per Bardam inceſtuoſum ab Ignatio excommunicatum ad Patriarchatum Anno 858. ſubleuatus intra ſex dies ex laico in Epiſcopum tranſformatus & quomodo, t. 3. p. 1. f. 2. f. 817. c. 1. B. C. ſchiſma Græcorum fouet, & duas in homine eſſe animas docet, ibid. E. eius Bibliothecæ, quam μυριόβιβλον appellabat, ſcribendæ occaſio, ibid. E. quid de ea ſentiendum, f. 817. c. A. B

Photius ad Conſtinopolitanam ſedem qualiter promotus fuerit ex militia laicali, f. 422. c. 1. D. E. mœchus appellatur, f. 422 c. 2. D. damnatur, f. 425. c. 2. C. damnationis primæ cauſæ, ab omni clericali officio deponitur, f. 426. c. 1. A. ordinati à Photio ſimiliter degradantur, ibid. F

Photius Baſilio Imperatori filium Leonem de inſidijs accuſatum reddit, tom. 3 p. 2. fol. 109. c. 2. C. tom. 3 p. 1. f. 2. f. 783. c. 2. F.

Photini doctrina quæ, tom. 1. p. 1. f. 462 c. 2. D

Photius interpretatur illuminatus, fol. 608. c. 2. F

Photius cur eſſe Epiſcopus nequiuerit f. 650. c. 2. D

Digitized by Google

Photij malefacta, fol. 455. ca. 1. E. & ſeq. fol. 461. c. 1. & 2.

Photij tyrannis in orthodoxos, f. 618. c. 1. B. C. E. F. fol. 22. c. 1. E. F

Photius comparatur homicidæ, viperæ Iudæis, fol. 461. c. 2. B. C

Photij mores & ingenium, f. 818. c. 1. E.

Photij verſutia, fol. 617. c. 2 E. & ſeq. periurium. f. 782. c. 1. A

Photij fraus & mendacia de reſignatione Ignatij, f. 554. c. 2. E

Photius amicũ ſibi ſemper extitiſſe Ignatium nec vnquam ſe Epiſcopatum ambijſſe mentitur, fol 790. A

Photius à quibus & ob quæ pro Ignatio ſubſtitutus, t. 3. p. 2. f. 108. c. 2. C. D. t. 3. p. 1. f. 2. f. 413. c. 1. B. C. & fol. 417. c. 1. B. C

Photius falſa contra Ignatium & Nicolaum Papam Concilia componit & fingit, f. 711. c. 2. F

Photij in Ignatij famulos & fautores crudelitas, fol. 691. alias. 701. c. 2. E. anathema in Ignatium pronunciat, f. 692. c. 1. C. cur legationem ad Nicolaum Papam deſtinarit, fol. 692. alias 702. c. 2. D. & quos legatos. ibid. Ignatium pluribus tormentis cruciatum contra ſuum ordinationem violenter arrepta manu ſemi mortua ſcribere facit, f. 705. B. excæcare nititur. ibi. C

Photius qualiter Baſilij Imperatoris gratiam confiſto libello ſtirpis eius recetam petit, f. 721. c. 2. B ſeq. triduo poſt Ignatij obitum Patriarchalem ſedem vi reſumit & in domeſticos Ignatij ſæuit, f. 722. c. 1. D. Theodorum Patrarum Metropolitam fingit, fol. 723. ca. 2. D. ſe inuitum ad Patriarchatum reſumendum coactum fuiſſe Metropolitarum ſigna furatus ſcribit ad Ioannem Papam, fol. 723. c. 2. ibid. & ſeq.

Photius conuocato ſuorum cõciliabulo Nicolaum Papam damnat, fol. 710. ca. 1. F

Photius calumniã de proceſſione Spiritus ſancti Iohanni Papæ affingit fictitia Epiſtola f. 94. c. 1. F

Photius commonitorium Ioannis Papæ VIII per legatos miſſum qualiter falſarit, f. 99. c. 2. D & ſeq. Concilium œcumenicum VIII. reprobatum à Iohanne VIII. eſſe falſo affingitur, f. 59. c. 1. A. f. 100 c. 1. C. & c. 3. A. eius in falſandis ſcriptis vſus, t. 3. p. 1. f. 2. f. 817. c. 2. E. F. fol. 818. c. 1. F

Photius à ſe compoſitas literas, Papæ affictas & ſuppoſitas Imperatori offert, fol. 707. c. 2. E. F

Photius qualiter Epiſcopos orthodoxos in ſui communionem pertraxerit, fol. 783 A. B

Photius qualiter Iohannem VII. falſis narratis & ſignis Patriarcharum deceperit, f. 788. & ſeq.

Photius quo dolo Epiſtolam Iohannis VIII. Papæ, quæ inter eius Epiſtolas eſt CXCIX. ad Auguſtos ſcriptam mutarit & deprauatam pro germana in pſeudoſynodo ſua recitarit. rom. 3. p. 2. f. 59. c. 1. B. & ſeq. Item Epiſtolam CC. fol. 62. ca. 1. A. CCI. ibi. C. c. 2. pro eo in Concilio Conſtantinop. acta quando & qualiter approbata à Ioanne VIII. fol. 77. c. 1. & 2. A. f. 78. c. 1. A. B

Photij pſeudoſynodis ſuis magnum Epiſcoporum numerum & nomina mira affingit, t. 3. p. 1. f. 2. f. 789. E

Photij fallacia & impoſtura in pontificijs literis mutandis & falſandis, to. 3. p. 2. fol. 58. c. 2. E. quare eaſdem falſarit, f. 59. c. 1. A. B

Photij liber maledicitur, cui falſo Imperatoris & Epiſcoporum nomina ſubſcripſerat, t. 3. p. 1. f. 2. f. 573. c. 2. C. E. Papæ examinandus offertur, F. in Concilio Romano damnatus in ignem conijcitur, f. 574. c. 1. A. B. f. 574. c. 2. C

Photius quomodo legatos Apoſtolicæ ſedis Paulũ & Eugenium corruperit, t. 3. p. 2. f. 109. c. 1. E

Photius per Nicetam magicis poculis & eſculentis Imperatoris ſibi animum cõciliat, t. 3. p. 2. f. 109. c. 2. A

Photius hoſtis Romanæ Eccleſiæ, t. 4. p. 1. f. 458. A. ſcelera & turbæ in ſede Cõſtantinopolitana, t. 3. p. 2. f. 108. c. 2. & ſeq. Nicolao I. eiectus & excommunicatus, fit ſchiſmaticus & hæreticus. to. 4. p. 1. f. 41 f. c. 1. eum & complices à Nicolao Papa I. ſolemniter damnatos fuiſſe oſtenditur, t. 3 p. 1. f. 2. f. 449. c. 2. A. & ſeq.

Photius à Gregorio Syracuſano Epiſcopo damnato & depoſito ordinatus fuit, ideoq; verus eſſe Epiſcopus non potuit, fol. 445. c. 2. E. & f. 447. c. 1. A. eius in Concilio Lateranenſi cõdemnatio, f. 455. c. 1. D ab Hadriano & Ioanne Papa VIII. damnatus excomunicatur, t. 3. p. 2. f. 101. c. 1. A.

Photius Conſtantinop. quomodo rite citatus & admonitus ſæpius à Nicolao Papa damnatus fuerit, t. 3. p. 1. f. 2. f. 615. c. 2. F. & ſeq. à nouem Pontificibus damnatus fuit & à quibus, f. 825 c. 2. B. f. 829. c. 2. D eius ad Nicolaum Papam miſſi legati qui, t. 3. p. 1. f. 2. f. 616. c. 1. A

Photius cur ab Orientalibus Patriarchis non damnatus fuerit, fol. 616. c. 1. E. quinq; diuerſis Cõcilijs damnatus & quibus. f. 778. C. D. eius in Synodo VIII. Oecumenica pertinacia & acta, f. 819. c. 1. D. & c. 2 C. D. ſilentiũ & pertinatia, f. 634. c. 2. E. F. ibidem facta depoſitio, f. 615. c. 1. C. à anathematizatio, f. 663. c. 2. F. f. 672. c. 2. F. eius ſcripta ibidem comburuntur, f. 660. c. 2. D. E

Photius decreto concilij VIII. Oecumenici ante finem vitæ ad pœnitentiam non recipiendus, f. 1. ca. 2. A. à Ioanne octauo qua ex cauſa receptus, ibid.

Photij admiſſione eius ad ſedem Conſtantinopolitanam diuerſæ Ioannis Papæ VIII. literæ, rom. 3. p. 1. f. 2. f. 796. vſque ad 813. de eo decreta ſynodica diuerſorum Pontificum Romanorum, fol. 823. c. 1. Nicolai Papæ I. fol. 823. c. 2. A. Hadriani II. D Iohannis VIII. fol. 824. ca. 1. B. Procerum & patriciorum in VIII. Synodo, ibidem F.

Photius Conſt. à nullo Romanorum Pontificum niſi à Ioanne VIII. idque per fraudem receptus. fol. 822 ca. 1. B. ab eodem tamen poſt pro ambone damnatus, ibid.

Photius an Ioannes Papa IX. eum receperit, fol. 825. c. 2. D. & ſeq. f. 827. c. 2. F. & ſeq.

Photius quibus condicionibus à receptus ad Patriarchalem ſedem admiſſus, f. 798. C. & ſeq.

Photij reſtitutio in conciliabulo Conſtantinopolitano quã ratione facta, t. 3. p. 2. f. 102. c. 1. D

Photius 45. annis in excommunicatione vixit, t. 3. p. 1. f. 2. f. 825. c. 2. A

Photius an à Ioanne Papa VIII. verè abſolutus fuerit, tom. 3. p. 1. f. 2. f. 825. c. 2. D & ſeq.

Photius à Leone filio Baſilij Patriarchali Sede deiectus in monaſterium Armenorum relegatur, tom. 3. p. 2. fol. 106. c. 2. D. quomodo obierit incertum E. Photio ſubſtituitur Stephanus germanus Leonis Imperat. D. pellitur, tom. 3. p. 1. f. 2. fol 416. ca. 1. B. & Ignatius reſtituitur, fol. 573. c. 1. E

Photio qui boni nulli ex volũtate propria ſed principum violentia coacti communicarunt, t. 3. p. 2. f. 110. c 1. A

Photius nec à Romano nec ab Orientalibus Patriarchis receptus fuit, t. 3. p. 1. f. 2. f. 616. c 1. E. & ſeq.

Photius Patriarchatu pellitur & Ignatius reſtituitur, tom. 3. p. 1. f. 2. fol. 573. ca. 1. E

de Photio acta Conc. Roman. IV. ſub Nicolao I. habiti. fol. 647. ca. 2. F. & ſeq. Græcolatina, fol. 758 F. & ſeq. acta ex Poſſeuino in apparatu ſacro, fol. 817. ca. 1. B. & ſeq.

Photij acta ex hiſtoria Ioannis Thraceſij cognomento Scylitzæ, fol 828. ca. 1. B. ex Epiſtola encyclica Synodi VIII. fol. 774. C. ex Epiſtola Mettophanis Metropolitæ ad Manuelem patricium, fol. 776. & ſeq. vſq; ad 776. ex Epiſtola Styliani, f. 781. & ſeq. ex præfatione in pſeudoſynodum Photianam, f. 788. C

Photianorum in Concilio VIII. Oecumenico proteſtatio, tom. 3. p. 1. f. 2. f. 639. c. 1. A. B. & ſeq.

de Photio adhærentibus clericis quid ſtatutum, f. 615. c. 1. A

Photij patroni in mari pereunt, f. 573. c. 1. E

à Photio ordinati omni clericali officio priuantur, folio 548. c. 2. C. f. 672. ca. 1. E

Photio adhærentibus Epiſcopis ſpes omnis reſtitutionis per Synodum VIII. ablata, fol. 820. c. F

Photiani Epiſcopi quoties contra ſuas ipſi cruces periuri extiterint, t. 3. p. 1. f. 2. f. 821. c. 2. D

Photianæ turbæ & Eccleſiæ ſciſſio prodigioſe matri Photij grauidæ per viſum nocturnum ſerpentis præſignificata, t. 3. p. 1. f. 2. f. 818. c. 1. A

Photiana pſeudoſynodus ſub Iohanne Papa VIII. præſidente Photio habita, tom. 3. part. 1. f. 2. fol. 788. præmonitio de pſeudoſynodo & occaſione eius. A. Numerus Epiſcoporum fictitius, fol. 789. E. Acta. fol. 790. & ſeq. vſque ad f. 796. cuius fallacia pro VIII. Oecum. recepta, t. 3. p. 2. f. 59 c. 1. A

Photiana Cociliabula vide Conſtantinopolitana Conciliabula ſub Nicolao Papa I.

Photius Protoſpatharius qua occaſione ad Conſtantinopolitanum Patriarchatum & à quibus deſignatus, tom. 3. p. 1. f. 2. 690. alias. 700. C. qualis in ſcientijs & & dexteritate agendi extiterit, ibid. C. D. & ſeq.

Photij Conſtant. Protoſph. ſeu Conſtant. auctor & initiator Gregorius Syracuſanus, tom. 3. par. 1. f. 2. folio 691. alias 701. B

Digitized by Google

Photinus hæreſiarcha quando damnatus. t. 1 p. 2. fol. 261. ca. 2. D. doctrina quæ. f. 461. c. 2. D. Chriſtum purum hominem fecit. tom. 1. p. 2. f. 390. c. 1. B. C. Ebionis hæreſis reſtaurator anathematizatur. t. 1. p. 1. fol. 515. c. 1. D. ab Arianis damnatur. f. 479. c. 2. B

Photiniana hæreſis ab Ariana parum differt. tom. 1. p. 1. fol. 479. c. 2. C. eorum baptiſma an teneat. fol. 248. c. 2. C. baptizandi. f. 564. c. 1. D

Phrygium quid & cur ſic dictum. t. 1. p. p. 1. fol. 253. ca. 1. D. f. 382. ca. 1. F. t. 1. p. 2. f. 478. c. 1. C

Phylacteria facere clericis vetitum. t. 1. p. 1. f. 245. can. 36. alias ab Eccleſia abijciendi t. 2. p. 1. fol. 557. c. 2. B

Phyſica non niſi in Academijs docenda t. 4. p. 2. f. 237. c. 1. F

Pictauienſe Concilium in cauſa duarum Regiarum monialium totā ferè Galliam commouentium anno 593. celebratū ſub Gregorio Papa I. & Childeberto Francorum Rege. tom. 2. part. 2. fol. 299. c. 1. B. Cauſa Concilij quæ. ibid. C. Epiſtola Synodi ad Reges de actis Synodi, abbatiſſæ, abſolutione & Regiarum monialium excommunicatione, ibid. E. & ſeq.

Pictauienſe Concilium in cauſa Philippi Francorum Regis ad priſtinam adulteram redeuntis ſub Paſcali Papa II. anno Domini M. C. celebratum. tom. 3. part. 2. f. 436. c. 1. B. eiuſdem canones. F. & ſeq.

Pictauienſis Concilij II. pro reformatione morum Eccleſiæ Anno Domini M C I X. ſub Paſchali Papa II. celebrati canones. t. 3. p. 2 f. 443. c. 2. E

Pictauenſium canonicorum antiſtitis indultum de celebranda miſſa in aliena & exempta Eccleſia. tom. 3. p. 2. fol. 382. ca. 2. A

Picturæ in Eccleſijs an olim vetitæ. t. 1. p. 1. f. 115. C. vide Notas. fol. 201. c. 2. E. an & quomodo in Concilio Eliberitano id factum. ibid.

Pictores an pingendo imagines Chriſti, Angelorum & ſanctorum contra ſcripturam & veritatem faciant. t. 3. p. 1. f. 2. f. 125. c. 2. B. D

Picturas in Eccleſijs poni religioſum & pium eſt. t. 1. p. 1. f. 201. c. 2. F

Picturæ omnes turpes & inhoneſtæ prohibendæ. t. 3. p. 1. f. 1. f. 253.

Picturæ in templis quales eſſe debeant. t. 4. p. 2. f. 362. c. 2. E

Picturæ artificioſæ imaginum. t. 3. p. 1. f. 1. f. 659. B. C

Pictorum ars pia. tom. 3. p. 1. f. 1. f. 546. A. E. F.

Pictoris Chriſtum in forma Iouis pingere volentis manus exareſcit. t. 2. p. 1. f. 424. c. 2. E

Pietas inconcuſſum regiæ dignitatis fundamentum. tom. 1. p. 2. fol. 20. ca. 1. E. quantum contra hoſtes diuerſis regibus profuerit. f. 21. c. 2. & ſeq.

Pietas regum & Principum felicis imperij cauſa. tom. 2. part. 1. fol. 507. c. 1. C. principum maximus ornatus. t. 1. p. 2. f. 21. c. 2. F

Pij omnes perſecutionem in mundo patiuntur. t. 1. p. 1. f. 170. c. 1. D

Pignorationes contra perſonas & bona Eccleſiaſtica ſub anathemate non concedendæ. tom. 3. part. 2. folio 753. ca. 1. E.

Pignus, vbi ſors de fructibus eius percepta fuerit, reſtituendum eſt. t. 3. p. 2. fol. 606. c. 1. A

Pilati acta in ſcholis cur à Gentilibus diſcerentur. tom. 1. part. 1. fol. 208. ca. 2. E.

Pipinus Galliæ Rex creatur. tom. 3. p. 1. f. 1. fol. 389. c. 1. E. Aſtulfum Longobardos bis vincit. ibid. & ſeq. vtrum à Stephano vel Bonifacio vnctus fuerit in Regem. f. 389. c. 2. C

Pipino Caroli Magni filio quæ pars Regni à Patre aſſignata. tom. 3. p. 1. f. 2. f. 183. c. 2. D

Pipini Francorum Regis obitus. t. 3. p. 1. f. 1. f. 405. c. 2. f. 408. c. 1. A

Pipini Francorum Regis gloria ex liberata à Longobardis Eccleſia. f. 394. c. 2. A. & ſeq.

Pipinus Rex cōtra patrem Ludouicum cur & quo exitu arma ſumpſerit. t. 3. p. 2. f. 120. c. 2. D. E

Pyrrhus Conſtantinop. Epiſcopus cur in Aphricam ſeceſſerit. tom. 2. p. 2. f. 379. ca. 2. B. cum Maximo Abbate diſputans conuertitur. C. eius res geſtæ. fol. 380. c. 1. A.

Pyrrhus Conſtantinop. Epiſcopus qua occaſione in hæreſim Monothelitarū relapſus. fol. 380. c. 1. C. Sedi Conſtantinopolitanæ quomodo & quando reſtitutus. ibidem E. eius cum Maximo Abbate de vna Chriſti voluntate habita diſputatio in conſeſſu Epiſcoporum corā Gregorio Patricio anno 645. t. 2. p. 2. f. 380. c. 2. vſq; ad fol. 391. hæreſeos damnatur. fol. 474. c. 2. B.

Piſanum Concilium contra pſeudopapam Anacletū anno Chriſti MCXXXIV. tempore Innocentij II. indictum. t. 3. p. 2. f. 484. c. 1. E

Piſanum Concilium I. Oecumenicum ad tollendum ſchiſma inter Gregorium XII. & Benedictum XIII. anno Domini 1409. celebratum à quibus indictum fuerit. tom. 3. p. 830. c. 1. E. c. 2. F. qua occaſione. fol. 839. c. 1. C. & ſeq. Epiſtola Cardinalium & cleri Romani de conuocato Concilio ad Benedictum XIII. miſſa. fol. 830. ca. 1. F. qui & quot Patres interfuerint. f. 840. c. 2. E. Acta & proceſſus Concilij per 23. ſeſſiones. f. 831. c. 2. & ſeq. ſtatuta. f. 837. & ſeq An fuerit legitimè congregatum. f. 840. c. 2. F. & ſeq.

Piſanum Conciliabulum œcumen. & reprobatum contra Iulium Papam II. anno Chriſti 1511. indictum. tom. 4. p. 1. p 1. fol. 752. c. 1. D. quod Conciliabulum ſit. E. à quibus & qualiter conuocatum. c. 2. A. Acta Concilij, ibid. & ſeq. Locus Conciliabuli. D. cur reprobatum fuerit & à quo, ibid.

cur Piſæ Concilium œcumenicum celebrari vetitum. fol. 13. c. 2. B. et Conciliabula conceſſorum ab Imperatore priuilegiorum & actorum reuocatio. fol. 31. c. 1. E. à Iulio II. damnatum. fol. 14. c. 1. B. in Conc. Lateranenſi reprobatur. f. 24. c. 1. B, E

Piſani Conciliabulis patres renunciāt ſuo Conciliabulo & Lateranenſi Concilio adhærent. f. 81. c. 1. E

Piſtis ad Sequanam Concilium anno Chriſti 863. tempore Nicolai Papæ I. habitum. tom. 3. par 1. f. 2. fol. 561. c. 1. D capitula. F. & ſeq. ſtatuta in raptores & prædones. f. 562 c. 1. D & ſeq

Pij I. vita tom. 1. p. 1. f 67. c. 2. D. quando & quamdiu pontifex fuerit. ibid. & folio 68. ca. 1. C. an Higino immediate ſucceſſerit. tom. 1 p. 1. fol. 67. c. 2. F. eius frater germanus Hermes, quem Apoſtolus in Epiſtola ad Roman. ſalutari iuſſit. f. 68. c. 1. A. Epiſtolæ decretales. f. 68. c. 2. D. Decreta, f. 71. c. 2. & ſeq.

Pij II. electio, & qualitas. tom. 4. p. 1. fol. 738. c. 1. A. Baſileenſi Concilio qualiter adhæſerit. B. vbi ordines receperit. C. acta illius. ibid. & ſeq. obitus. F. reuocat acta & ſcripta. fol. 739. c. 1. Bulla retractationum quæ pro Baſileenſi Concilio egerat, c. 2. C. & ſeq.

Pius Papæ II. quo zelo & affectu Cōcilio Baſileenſi quondam adhæſerit. f. 739. c. 2. D. eius de Felice antipapa ſententia. f. 740. c. 1. D. Item de Eugenio IV. f. 741. c. 2. F

Pij Papæ III. vita. tom. 4. p. 1. f. 751. c. 2. C.

Pij IV. pontificis vita. tom. 4. p. 2. fol. 358. c. 2. C. ante Ioannes Angelus dictus. ibid. electio. D. geſta in pontificatū. D E. obitus. f. 359. c. 1. A. bullam de reſumendo Concilio Tridentino, & Breue de ſeſſione in eodem ſeruanda. vide Bulla & Breue.

Pij V. pontificis vita, & origo, tom. 4. p. 2. fol. 397. c. 2. C. quando Pontifex factus, ibidem res geſtæ. D. obitus. f. 398. c. 1. A. præclarum dictum. fol. 397. c. 2. E. F.

Placentinum Concilium in cauſa Praxedis à Philippo Rege Francorum repudiatæ & Alexij Imperat. contra Sarracenos auxilium petentis celebratum anno Chriſti 1095. tempore Vrbani Papæ II. t. 3. p. 2. fol. 415. c. 2. B. res in eo geſtæ D. Canones Concilij tres. F. Concilio 4000. Clerici interfuerunt. f. 416. c. 1. C

Placentinum Concilium II. contra Anacletum pſeudopapam Anno Chriſti MCXXXII. ſub Innocentio Papa II. celebratum. tom. 3. part. 2. fol. 484. ca. 1. C.

Placitum quid. tom. 2. p. 2. fol. 540. c. 2. E. f. 556. c. 1. F

Placita ſæcularia quibus diebus fieri vetitum. tom. 3. p. 2. fol. 142. ca. 2. E. nullis diebus feſtis & ieiuniorum, ibidem. neque 7. diebus ante Natiuitatem Domini & S. Iohannis Baptiſtæ. ibid. vide feſtis diebus.

Platina cur à Paulo Papa II. incarceratus fuerit. tom. 4. p. 1. fol. 742. ca. 1. E. vitam Pauli II. hoſtili animo ſcripſit. ca. 2. C.

Platonis de animarū pœnis commenta t. 2. p. 2. f. 150. c. 1. D. E

Platonia quid. tom. 1. par. 1. fol. 504. c. 1. D.

Plebanorum circa presbyteros & clericos ſuos quæ cura eſſe debeat. tom. 3. p. 2. f. 971. ca. 1. A. B. & ſeq. qualiter circa eos, quos ad authoritatem ſuperiorem remittant, ſe habere debeant, folio 971. ca. 2. F.

Digitized by Google

S. Plechelmus Epiſcopus de Maſſa candida, tom. 3. part. 1. ſ. 1. folio 533. ca. 1. F

Plurium ſententia aut doctrina nõ ſemper melior. tom. 1. p. 1. fol. 524. ca. 2. F. & ſeq.

Pluralitas non præiudicat paucitati bonorum, t. 1. p. 1. f. 525. c. 2. F

Pluuiæ & fulminum immenſitas tempore Adeodati Papæ, tom. 2. p. 2. fol. 542. c. 1. C

Pneumatomachorum ſiue Semiarianorum hæreſis anathematizatur, t. 1. p. 1. f. 533 c. 2. F

Pœna mortis quæ prærequirat. t. 4. p. 1. f. 309. c. 2. B

Pœna pro grauitate peccati augenda, t. 4. p 1. f. 305. c. 2. A

Pœna temporalis peccati quibus redimi poſſit, t. 4. p. 2. f. 313. c. 2. D

Pœna non ſemper omnis tollitur remiſſa culpa, t. 4. p. 2. fol. 311. c. 2. F. fol. 313. c. 2. D

Pœna Epiſcopi ſcienter ordinantis colonum vel ſeruum ante receptam ingenuitatem, vide Epiſcopus.

Pœnitere Dei quid. tom. 2. part. 2. fol. 488 E

Pœnitentiæ Sacramentum non eſt forum iræ & pœnarum, tom. 4. p. 2. f. 312. c. 1. D

Pœnitentia Sacramenti inſtitutio. fol. 310. c. 1. A. Inſtitutionis cauſæ. fol. 309. c. 2. F.

Pœnitentia eſt verum & proprium Sacramentum, fol. 313. c. 1. C. Eccleſiæ neceſſarium. f. 155. c. 1. E

Pœnitentiæ Sacramenti materia, tom. 4. p. 2. fol. 310. c. 1. F. ſunt actus pœnitentis qui triplices ſunt, tom. 4. p. 1. fol. 614. c. 2. D

Pœnitentiæ Sacramenti forma, tom. 4. p. 1. fol. 614. c. 2. D. tom. 4. p. 2. fol. 310. c. 1. E

Pœnitentiæ Sacramenti miniſter, t. 4. p. 1. fol. 614. c. 2. D. ſolus Sacerdos. tom. 4. p. 2. fol. 311. c. 2. A. etiamſi peccato obnoxius. ibid.

Pœnitentiæ Sacramenti finis, t. 4. p. 2. f. 255. c. 2. B. partes. C. & ſeq

Pœnitentiæ Sacram. effectus & fructus tom. 4. p. 1. fol. 614. c 2. E. tom. 4. p. 2. fol. 310. c. 1. F. & ſeq. omnibus neceſſaria, t. 1. p. 1. fol. 41. c. 2. A

Pœnitentiæ Sacramenti partes, t. 4. p. 2. f. 310. c. 2. F

Pœnitentiæ Sacramenti à Baptiſmo differentiæ, tom. 4. p. 2. fol. 310. c. 2. C. fol. 313. c. 1. C

Pœnitentia poſt lapſum alia à baptiſmali, f. 290. c. 1. D. quæ includere debeat. ibid.

Pœnitentiæ publicæ vſus in Eccleſia, t. 4. p. 2. f. 196. c. 2. E

Pœnitentiæ ritus quis à Nectario Conſtantinopol. abrogatus, tom 2. p. 1. f. 434. c. 2. E

Pœnitentia integra & perfecta tres requirit actus Contrit. Confeſſ. & ſatisfactionem, t. 4. p. 2. f. 313. c. 1. D

Pœnitentia olim triplex, t. 2. p. 2. f. 376. c. 1. E

Pœnitentia vera quæ & quot perfectionibus conſtet, tom. 3. part. 1. ſ. 1. fol. 355. c. 1. D

Pœnitentia falſa quæ & vitanda, t. 3. p. 2. fol. 414. c. 1. C. fol. 488. ca. 2. D. proſcribenda in Concilijs, tom. 3. par. 2. fol. 402. c. 1. C

Pœnitentia in antiquis Concilijs quis, t. 2. p. 2. f. 376. c. 1. D

Pœnitentias publicas dare abbatib. & monachis vetitum, tom. 3. p. 2. fol. 465. c. 1. F

Pœnitentium reconciliatio olim non niſi ab Epiſcopis extra neceſſitatem fieri ſolitæ, tom. 3. p. 1. ſ. 2. f. 380. c. 2. E. ſolennis quando fieri ſolita. t. 3. p. 2. f. 441. c. 2. E

Pœnitentiam accipere quid, tom. 2. p. 2. f. 556. c. 2. B. dandæ modus, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 376. c. 2. C. & ſeq.

Pœnæ & pœnitentiæ clericis iniungendæ modus, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 250. ca. 2. D. qua diſcretione iniungendæ, tom. 3. p. 1. ſ. 2. fol. 594. c. 2. E

Pœnitentia ſecundum canones imponendæ, t. 2. p. 2. f. 281. A

Pœnitentia ex cordis contritione magis quam annorum multitudine penſandæ, tom. 3 p. 1. ſ. 2. fol. 292. c. 2. D. in ea iniungenda quæ confeſſatio ſpectanda, t. 3. p 2. fol. 666. c. 2. B. tom 4. p 2. fol. 418. c. 1. D. E. iuxta contritionem pœnitentis iniungenda, t. 2. p. 2. f. 4. c. 2. F

Pœnitentibus feruentius pro diuerſis delictis pœnitentiæ tempus iniungendũ, t. 1. p. 1. f. 142. can. 2.

Pœnitentia quomodo in ſuggeſtu tractanda. tom. 4. p. 2. fol. 2. F. & ſeq.

Pœnitentia publica pro maioribus publicis delictis reuocanda, tom. 4. p. 2. fol. 418. c. 1. F

Pœnitentibus à Sacerdotib. facta confeſſione pœnitentia iniungenda, t. 2. p. 2. f. 528. c. 1. D

Pœnitentia ſecreta ſecreto debetur delicto, t 3. p 2. f. 571. c. 1. D

in Pœnitentia quæ recipienda, t. 3. p. 2. f. 571. c. 1. D

Pœnitentibus omni tempore ieiunij manus imponendæ, t. 1. p. 1. fol. 599. c. 1. F item cilicium ſuper caput, tom. 2. p. 1. f. 555. c. 1. E

Pœnitentium reconciliatio quid, t. 2. p. 2. f. 556. c. 2. B. in publica Miſſa à presbytero non reconciliandi, t. 1. p. 1. fol. 569. c. 2. C

Pœnitentibus quinta feria ante paſcha remittendum, t. 1. p. 1. f. 609. c. 2. C

ad Pœnitentiam agendam monaſterio incluſus Presbyter non ordinetur, t. 2. p. 1. f 614. c. 1. D

Pœnitentes Romam à ſuo Epiſcopo ad Papam mittuntur, tom. 3. p. 2. fol. 187. c 1. A. nec epulis interſint, nec negotijs operam dent, ſed domi ſuæ frugaliter viuant, t. 2. p. 2. f. 31. c. 1. B. coniugatis non niſi ex conſenſu danda, tom. 1. p. 1. fol. 565. ca. 1. F

Pœnitentes ab Eccleſia nõ excludendi f. 123. & 124. f. 215. c. 2. B

Pœnitentia quando petenti non deneganda, t. 1. p. 1. f. 590. c. 1. D. E. t. 2. p. 2. f. 5. c. 2 D

Pœnitentem non recipiens clericus aut Sacerdos deponendus, tom. 1. p. 1. f. 11. B. qui olim docuerunt pendentes, non eſſe recipiendos. fol. 17. c. 2. B. tom. 3. p. 1. ſ. 2. f. 531. c. 2. C

Pœnitentia non danda olim niſi quadraginta annorum petenti, t. 5. p. 1. f. 239. c. 2. F. ſeptennalis quæ & qualis homicidio voluntario debita, t. 3. p. 2. f. 130. c. 1. E. F. & ſeq.

Pœnitentia viro non imponenda niſi prius tonſo & religioſo habitu vtens, ieiunijs & precibus vitæ tempus peragat, t. 2. p. 1. fol. 555. c. 1. E. t. 2. p. 2. f. 31. c. 1. B. f. 281 B. mulieri niſi prius quoq; habitum mutarit, f. 281. B

Pœnitentia non credenda iuuenibus temere nec ſenibus coniugatis niſi de cõſenſu partium, t. 2. p. 1. f. 555. c. 1. F. t. 2. p. 2. f. 29. c. 1. B

Pœnitentiæ benedictionem in ægritudine accipiens ſi recõualeſcens caput pœnitentiæ in Eccleſia publice non ſubdiderit nec prohibitis vitijs obnoxius teneatur, ad clerum admitti poteſt, t. 2. p. 1. fol. 619. A. t. 2. p. 2. f. 354. C. D

Pœnitentiam in infirmitate à Sacerdote poſcentes, vbi conualuerint vitam pœnitentium agant, tom. 2. p. 2. f. 31. c. 1. C.

Pœnitentia an, qualis & qualiter agonizantibus imponenda, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 376. c. 1. B

Pœnitens in fine mortis à reconciliatione non ſuſpendendus, tom. 2. p. 2. fol. 552. D. ſed iuſſu Epiſcopi à presbytero reconciliandus, tom. 1. par. 1. fol. 569. ca. 2. D.

Pœnitentibus ſyncere communio ſeu viaticum non deneganda in fine vitæ, folio 199. c. 2. D. f. 297. ca. 2. F. f. 590. c. 1 E. f. 735. c. 2. F

Pœnitentes viatico in infirmitate accepto non ſe abſolutos credant ſine manus impoſitione. f. 590. c. 1. E

Pœnitentibus morituris ſine reconciliatoria manus impoſitione communio exhibenda, t. 1. p. 2. f. 499. c. 1. C

Pœnitentis ſine recõciliatione obeuntis oblatio recipienda, tom. 2. p. 2. fol. 552. E eiuſq; memoria in Eccleſijs commendanda, ibid. F

Pœnitẽtibus quibus poſt mortem memoria & oblationes non deneganda, t. 1. p. 1. f. 590. c. 1. F

Pœnitens in clerũ non cooptandus, t. 1. p. 1. f. 559. c. 1. C. f. 590. c. 1. C. t. 2. p. 1. f. 556 c. 2. B

Pœnitens inter quos clericos numerari poſſit, tom. 1. p. 1. f. 597. c. 1. D. t. 2. p. 2. fol. 243. C

Pœnitentem ſciens ordinans ordinandi poteſtate priuetur, tom. 1. p. 1. f. 590. c. 1. C

Pœnitens ordinatus per ignorantiam Epiſcopi deponendus, f. 509. c. 1. C

Pœnitens ordinatus per ignorantiam inter bigamos locum teneat, tom. 2. p. 1. f. 556. c. 2. B

Pœnitentia à nullo quouis prætextu procraſtinanda, tom. 1. part. 1. fol. 35. ca. 1. A

Pœnitentiam à Sacerdotibus accipere nolentibus quid agendum, t. 3. p. 2. f. 178. c. 1. B

Pœnitentes ſolenniter ab Epiſcopo quando Eccleſia eijci & quando reconciliati ſolebant, tom. 3. part. 2. fol. 441. ca. 2. E

Pœnitentes ab alijs quam à ſuis Epiſcopis vel presbyteris non ſuſcipiendi, t. 2. p. 1 f. 455. c. 1. A

Digitized by Google

Pœnitentes relapſi ad pœnitentiam reuocandi.t.2.p.2.f.354.D

Pœnitentia lapſis orientalibus clericis in ſynodo VIII.impoſita. t.3.p.1.ſ.2.f.619.c.2.F. relapſi ab Eccleſia arcendi. tom.1.part.1.f.565.c.1.F. ſub religioſo habitu ſi ad priſtinas ſordes redeant, comam nutrientes, qualiter puniendi. tom.2.part.2.fol.371.B

Pœnitentiæ benedictionem qui ſuſceperit ad ſæcularem habitum vel militiam non tranſeat ſub pœna. t.2.p.2.f.29.c.2.B.t.3 p.1.ſ.1.f.372.A

Pœnitentiæ de ſacramento Canones Concilij Tridentini. tom.4.p.2.fol.313.c.1.&2.

Pollutio quæ non timenda. t.3.p.1.ſ.1.f.357.c.1.E

Pollutorum diuerſorum pœnitentiæ. t.3.p.1.ſ.1.f.257.c.1.D

Pœnitentiarij Epiſcopales in vrbe Colon. qui ab Adolpho Archiepiſcopo conſtituti.t.4.p.2.f.250.c.2.D.in Cathedralibus vel inſignibus Eccleſiis inſtituendi. f.367.c.1.B.fol.572.c.2.C. tanquam in choro præſentes quando diſtributionum participes ſint.f.534.c.2.B.C. hebdomadarij qui.t.2.p.1.f.434.c.2.D

Pœnitentiales libelli. t.3.p.1.ſ.2.f.195.c.1.D.abrogandi.fol.289.c.1.F

Poloni cur clericalem geſtent tonſuram?t.3.p.2.f.182.c.2.B.calicis vſum poſtulant.tom.4.p.2.f.358.c.1.C. à Calicis vſu & poſtulatione miraculo reuocati. fol.358.c.1.D

Polycarpi martyrium. tom.1.p.1.f.71.c.1.B

Polychronij Hieroſolymitani Epiſcopi accuſatio ſynodalis & purgatio facta ſub Pontificatu Sixti III. t.1.p.2.f.491.eius accuſationis capita & proceſſus. ibidem. & ſeq. quæ illi crimina obiecta. fol.491.B.C.ob ſimoniam deponitur. ibidem. prædia rurſus Eccleſiæ ſibi aſſignata vendit & donat pauperibus in egeſtate. ibidem.E.ex hoc reſtituitur ſedi ſuæ. f.494.B.C. acta proceſſus an legitima ſint. fol.494.c.1.D

Polychronius monachus hęreticus monothelita fidei ſuæ profeſſionem excitatione mortui nequicquam probare nititur. t.3.p.1.ſ.1.f.171.B. eius deliria.ibidem.F. depoſitio & degradatio.f.173.A

Polygamia legi Chriſtianorum contraria.t.3.p.1.ſ.2.f.528.c.2.A. t.4.p.2.f.332.c.1.C

Polygamorum pœnitentia.t.1.p.1.f.234.can.3.t.1.p.2.f.247.C

Polygamiſtæ hæretici. tom.4.p.2.f.357.c.2.B

Pontiani Papæ vita.t.1.p.1.fol.89 c.2.C. quando factus Pontifex. ibid.D.quamdiu ſederit. E. in exilium ab Alexandro relegatur.ibid.qui eius tempore floruerint. t.1.p.1.f.89.c 2.D.martyrio coronatur.E

Ponticum Concilium ſub Victore Papa de celebratione Paſcharis celebratum circa annum.198.t.1.p.1.f.80.c.1.D

Pontificatus cur ſacerdotale faſtigium dicatur t.1.p.1.f.81.c.2.E.dignitas & præeminentia.f.36.c.1.E

Pontifex Eccleſiæ catholicæ non niſi vnus eſſe poteſt.t.1.p.1.f.112.c.2.E.& fol.113.c.2.E

Pontificis & Epiſcopi nomen commune.t.1.p.2.f.86.c.2.F

Pontifex Romanus curam gerit vniuerſalis Eccleſiæ.t.2.p.2.f.8.c.1.B

Pontificis dignitas maior imperatoria vide Epiſc.

Pontifices Regibus quanto præſtent. t.2.p.1.f.476.c.1.D

Pontificiis decretis qui repugnant, diuinæ voluntati repugnant. tom.4.p.1.f.366.c.1.A

Pontificis dies natalis quis.t.2.p.1.f.426 c.2.F

Pontificum Agathonis I.& ſequentium vitæ vnde deſumptæ.t.3.p.1.ſect.1.f.1.c.1.A

Pottigonenſis Concilij, quo Galliarum Epiſcopi electionem Caroli confirmarunt anno 876.habiti acta.tom.3.p.2.f.96.c.2.F. quo tempore & à quo cœptum. f.97.c.2.E

Populus docendus eſt non ſequendus. t.1.p.1.f.737.c.1.C

Populi ruina an à ſolis ſacerdotibus fiat vide ruina.

Portulace hodie el Puerto, quæ.t.2.p.2.f.212.c 2.E

Poſſeſſio vera tom.3.p.2.f.690.c.1.F.triplex, ciuilis tantum, naturalis tantum, ciuilis & naturalis ſimul.t.4.p.1.f.387.c.1.B

Poſſeſſio cauſa rei ſeruandæ. t.3.p.2.f.723 c.2.C

Poſſidens Eccleſiam ad præſentationem eius, qui credebatur patronus, ſi ius patronatus alius poſt euincat, an remouendus ſit.t.3.p.2.f.604.c.1.A

Poſſeſſio quieta diœceſis alienæ per 30. vel 40. annos, poſtea non turbanda.t.2.p.1.f.499.c.2.F.t.2.p 2.f.32.c.2.F.t.3.p.2.fol.629.c.1.A.tollit actionem contrariam. t.2.p.2.f.352.D. quis & cur vigorem ei impoſuerit.t.3.p.2.f.628.c.2.E

Poſſeſſio triennalis in ſtatutis à ſacerdote factis à die non ſanctionis ſed obitus numeranda.t.2.p.2.f 515.E. vti diœceſim tollit, ita territorij conuentum non adimit. f.352.E

Poſſeſſorem malæ fidei non liberat antiquorum dierum poſſeſſio. t.3.p.2.f.571.c.2.A.f.628.c.2.E

Poſſeſſio Eccleſiæ interpoſita condicione donata quando reuocari poſſit. t.3.p.2.f.621.c.2.B

Poſſeſſione adiudicata non ſufficit pignus dari.tom.3 p.2.f.571.c.1.E.fol.627.c.2.A

Poſſeſſione violenter deiectus an de canonica inſtitutione conueniri poſſit antequam reſtituatur.t.3.p.2.f.612.c.2.B

à Poſſeſſione non deiicitur, qui volens ingredi vi repellitur in continenti. t.3.p.2.f.595.c.2.D

Poſſeſſoris quam petitoris melior condicio eſt. t.3.p.2.f.628.c.1.F.ei quandoque tamen probatio datur.f.628.c.2.A

Poſſeſſio bonorum temporalium, hæreditatum & dominiorum Eccleſiaſticis nō religioſis licita.vide Eccleſiaſtici.

Poſſeſſor Epiſcopus Africanus pro fide Catholica exul.t.2.p.1.f.573.c.1.B

Portugaliæ ducatus conſtituitur Romanæ Eccleſiæ vectigalis. t.3.p.2.f.498.c.1.E

ad Portugalenſem cathedram quæ loca pertineant.t.2.p.2.f.216.c.1.B

Potamon Heracleenſis in Ægypto Epiſcopus ob fidem altero oculo priuatus, qualis.t.1.p.1.f.298.c.1.F

Potamij Bracarenſis Epiſcopi ob ſuæ impudicitiæ confeſſionem depoſitio. t.2.p.2.f.524.B.C. Potamius hic quis. f.527.c.1.C

Potamonis Epiſcopi & Confeſſoris in Tyrio conciliabulo Euſebio facta exprobratio.t.1.p.1.f.374.c.2.F

Poteſtas ſacerdotalis duplex characteris & clauium.t.4.p.1.f.344.c.1.A. vtraque ad exercitium ſubiectam requirit materiam clauium quomodo in Deo,& quomodo in ſacerdotibus ſit.t.4.p.1.f.369.c.2.E

Poteſtati humanæ parendum niſi ſit contra Deum. t.2.p.1.f.514.c.1.C. regali qualiter in humilitate & fidelitate parendum.t.3.p.1.ſ.2.f.301.c.2.C

Pragmatica ſanctio anno 1438. apud Bituiges promulgata. t.4.p.1.f.410.c.2.Eius leges & origo. ibidem. ſchiſmatica ab ipſo Rege Francorum habita. f.37.c.2.B.à Ludouico Rege Franciæ abrogatur.f.37.c.1.F. item à Parlam Franc. f.107.c.1.D & ſeqq. item in Lateranenſi Concilio. f.38.c.1.B.f.120.c.1.A. vide Bullas Iulij II. & Leonis X.

Pragmaticæ ſanctionis patribus præfigitur terminus comparendi in Conc.Lateranenſi t.4.p.2.f.100.c.1.C.eorum excuſatio & ſupplicatio per Ludouicum de Solier Regis Franciæ oratorem. c.2.C. adhærent Conc. Later. deſerto ſuo Conciliabulo. f.82.veniam deprecantur.ibid.

Præbendarum præſertim minorum diuiſio minimè facienda. t.3.p.2.f.622.c.2.D tenuioribus Inſignium Collegiorum per vnionem ſuccurrendum.t.4.p.2.f.337.c.1.E pinguioribus maiores ordines adiungendi. f.572.c.1.D.fructus concubinis & relinqui nequeunt.t.3.p.2.f.706.c.1.C. theologales per concurſum conferendæ & qualiter. t.4.p.2.f.531.c.1.C.D.& ſeq. f.568.c.2.B.vide plura Beneficia Eccleſiaſtica. theologales obtinens ad quid teneatur.f.531.c.1.F

Præbendarum in Cathedralibus Eccleſiis tertia pars graduatis conferenda & qualiter.t.4.p.1.f.72.c.2.F.

Pręcepta diuina non omnia ſemper obligant ſecundum intentionem præcepti. t.4.p.1.f.275.c.1.A.f.375.c.1.E. de diligendo Deo ex omnibus viribus non obligat ſecundum notam & intentionem præcepti. t.4.p.1.f.364.c.2 E.quæ obligent ad efficaciam mandati & quæ non. f.338.c.2.D.F.& ſeq.multiplicis ſunt differentiæ. f.364.c.1.F.vide plura Mandata & Leges.

Præcepti & conſilij diſcrimē multiplex. t.4.p.1.f.344.c.2.F.f.374.c.2.F. datur inter ea medium.f.375.c.1.E

Pręcepti notam quod habet,aut videtur præcipi, non ſemper præcepti veri vim habet in diuinis.t.3.p.2.f.243.c 2.D.E.F.& f.244.c.1.F.t.4.p.1.f.364.c.2.C & ſeq.

Præcepta ſpecialiter monachis,& generaliter omnibus Chriſtianis ſeruanda.t.3.p.1.ſ.2.f.245.c.1.B.& ſeq.

Præcipere quinque modis capitur. t.4.p.1.f.365.c.1.C

de Prædeſtinatione doctrina Concilij Valentini.t.3.p.1.ſ.2.f.395.c.2.A

in Prædeſtinatione ſaluandorum miſericordia Dei præcedit meritum bonum. fol.395 c.2.B. ſigna quatuor. tom 4.part.1.fol.363 c.2.D.& ſequent. an & qualiter

Digitized by Google

ſe habeat circa ſaluandos & damnandos. t. 3.part.1.ſ 2.fol.395.c.2.B.C. eius temeraria præſumtio cauenda. tom. 4.p.2.fol.289.c. 2.F

Prædeſtinatianorum hæreſis damnata. tom.3.p.1.ſ.2.f.554.c.2.A.fol.377.c.1.E.& c. 2.E

Prædicans vide Parochus. concionator.

Prædicandi poteſtas quando Apoſtolis data. tom. 4. p. 1. f.377.c.2.E.Prædicatores à Papa vel Epiſcopis conſtituendi. tom. 4. p. 1.fol.378. c. 2. E. officium vſurpans ſine ordinaria miſſione excommunicationi innodandus. tom.3.p.2.fol.683.c.2.D. extraordinariè miſſus præſentare ſe Prælato tenetur. t 4.p.1.f.380. c. 1. F. & ſeq. ad ſuggeſtum ſine licentia Prælati admittentium pœna.f.747.c.2.B

Prædicationis Euangelicæ ſumma. t.4. p.2.f.189.c.1.F

Prædicandi modus quis ſeruandus. t. 4. p.2.f 441.c.2.B

Prædicatores in locum Humiliatorum quaſi ſuffecti. tom.3.p. 1. fol. 563. c. 2. C. eorum ordo cum Minoritis exortus. tom. 3.part. 2. fol.563.c.1. F. c. 2. D. vide Dominicani.

Prædam ſcienter emens vel tenere præſumens excommunicatione percellendus. t.3.p 2.f.967.c.1.A

Prædonum pœna. t.3.p 2.f 996.c.1 E. ipſo facto excommunicati. f.975.c.1.D. in eos decreta Piſtani conuentus. tom.3. p. 1.ſ.2.fol.562.c.2.D.& fol.563.c.1.B. C. Ludouici & Lotharij Impp. decreta. fol. 583. c.1

Præfationes nouem inter Miſſarum ſolennia antiquitus ab Eccleſia Romana receptæ,& quæ illæ t.2.p.2.f.159.c.2. E in ſacto catalogo decem tantum receptæ , nec plures adiiciendæ. tom. 3. p. 2.f.543.c.1.D. in miſſa publica non legenda ſed canenda. t.4 p.2.f.272.c.1.A

Præfecti locorum quales eſſe debeant. t.2.p.2.f.492.F

Prælatorum electio qualiter inſtituenda. t.3.p.2.f.687.c.2.F. t.4.p.1.f.35.c.2 B. à ſua Eccleſia iuxta Baſileenſe concilium eligendi. f.358. c.1. E. in eorum electione & promotione quid obſeruandum.t.3.p.1.ſ.2. f.285.c.2.F

Prælati Eccleſiæ quales eſſe debeant. t. 4.p.1.f.15.c.2.D.t.4.p.2.f.85.c.2.A. f. 233. c. 1.D eorum vita actiua ſimul & contemplatiua.t.4.p.1.ſ.393.c.2.D. in electione eorum ætas , mores literatura & ſacer ordo ſpectanda. t. 4. p. 2. f.173.c.2.A.f.261.c.12. ſine reſpectu perſonarum,precum , ſimonia & ambitione fieri debet electio. f.173. c.2. C.t.2.p.2.f.548. D.E. primis temporibus quales. tom.4.p.2.f.360.c.1.D. officium officium. tom.4.p.2.f.378.c.1.D.fol. 477.c.2.E.f.479.c.2.E.& ſeq. t. 3. p. 1. ſ.2.f. 216.c.1,& 2. doctrina & exemplis. fol.222. c.1. A.humilitate.f.222.c.1.C.& ſeq. diſcretione & doctrina.fol.222.c.2.B. circumſpectione & induſtria in inſtruendo & docendo ſubditos.f.222.c.2.F

Prælatorum carnaliter viuentium luctuoſa deſcriptio. fol. 226. c.1. D.& c.2.ac ſeq.

Prælati à ſubditis non iudicandi. f. 237. c.2.F

Prælatis qui correptionis modi ſeruandi. tom. 3. p. 1.ſ.2.fol.250.c.2.D. & ſequent.

Prælati quales à canonicis eligendi. t. 3. p.1.ſ.2.f.252.c.1.C

Prælatorum habitus. tom.3.p.2.f.810.c. 1.A. eſſe vita. t. 3.p.1.ſ.2.f.214. vſque ad 30. cuius eſſe ætatis quiſque debeat. tom.4.p. 2.fol.336.c.1.D. Eccleſiarum cathedralium 27 annorum; monaſterij 22. ad minus eſſe debet.f.85.c.2.B

Prælatus inidoneos Eccleſiæ miniſtros deligens à conferendis beneficiis ſuſpendendus.t.3.p.2.f.688.c.2.F.

Prælati Eccleſiæ inuiti non ſunt transferendi,t.3.p.2 f.937.c.1.B

Prælatorum quanto maior excellentia, tanto profundior humilitas eſſe debet. t.3. p.1.ſ.1.f.442.c.1.B

Prælati eſt per ſe, niſi legitime impediatur,prædicare Euangelium. t.4.p.2.f.287. c.1.C. ſua & ſubiectorum vtilitas ſimul & ſalus curanda.t.4.p.1.f.393.c.2.E. maior in 6.caſibus concionandi munus omittere & per alios ſupplere poſſunt.f.361.c.2.B.ſubiectis carnalem ſimul & ſpiritualem cibum impendere ſtudeat. t.3.p.1.ſ.2. f.248.c.2.C. f.290.c.2.F

Prælati cum clericis ſuis horas canonicas obſeruent.tom.3.part.1.ſ.2. fol. 290. c. 1.D

Prælatis hoſpitalitas ſectanda. t 3. p. 1.ſ. 2.f.287.c.2.D

Prælatorum Eccleſiæ poteſtas corrigendi & viſitandi quoſcunque ſuæ Eccleſiæ clericos quantumuis exemptos. t. 4.p.2.f. 314.c.2.E

Prælato exempto in alienam diœceſim etiam ad Eccleſias exemptas nec Epiſcopum alienum introducere nec pontificalia exercere licitum.tom.4.p.2.fol.5[illegible]0.c. 1.C. Eccleſias aut eccleſiaſticas perſonas exactionibus & talliis onerantes , contra conſtitutionem Bonifacij VIII. ipſo facto adminiſtratione temporalium & ſpiritualium ſint priuati. tom.3 part.2. fol.951.c.2. C. in procurationibus ſuis ſubditis non debent eſſe onerosi.ſ.574.c.2.B

Prælatis Eccleſiæ pauperes alendi & veſtiendi.t.3.p.2.f.760.c.1.F

Prælatorum ſententia in malefactores promulgata rata habenda eſt.t.3.p.2.f.624. c.2.D

Prælatis non licet officia ſua pro pecunia elocare.t.4.p.2.f.241.c.1.C

Prælatus ſui prædeceſſoris debita pro neceſſitate Eccleſiæ contracta ſoluere tenetur.t.3.p.2.f.622.c.1. C. de bonis Eccleſ. quotannis ſemel rationem reddet. t.3.p.2. f.990.c.2.E

Prælatorum peccata quomodo corrigenda. tom. 4 part. 1.f.332.c.2.A. publica quando populo ſignificanda. f. 334.c.2.F. vitia a ſubditis occultanda non propalanda.tom.3.p.1.ſ.2.f.432.c. 2.B. & ſeq. detrahere quantum malum. tom.1.p.1.fol.50.c. 1.B.Item. fol. 46. c. 2.D.quamuis mali honorandi & reuerendi. tom. 4. p.1.fol.340. c.2.D.& ſeq.t.4 p.2.f.34.c.1.E. ab eorum obedientia clericos nulla rerum perditio aut metus corporis abſterrere debet. t. 3.p. 2.f.964.c.2.E. reuerentiam debitam ſubtrahens fructuum ſubtractione mulctandus.tom.4 part.2.fol.265.c.2.C.rebellium pœna. tom.3.part.2. fol. 790.c.1. D.791.c. 2.B.f.796.c.1.F. à ſubditis non accuſandi ſine graui cauſa & periculo. t.3.p.1.ſ.2.fol 433.c.1.A.B.& ſeq. tom. 2.p.2.fol.252.c.2. A. à ſubditis deponi poſſe quibus argumentis Huſſitæ probarint.vide. t.4.p.1 f. 326.ad 332.

Prælati quibus confiteri peccata debeãt. t.3.p.2.f.1007.c.1.B

Prælatorum ſpolia & bona cui cedere debeant.t.3.p.2.f.937.c.1.D

Prælatorum Eccleſiaſticæ qualiter & quibus conferendæ. t. 4. p.2.f.577.c.2.C. Eccleſiæ cathedralis & regularis niſi intra tres menſes conferantur , ius conferendi deuolutum erit. tom. 3. part. 2. fol. 687.c. 2.E

Prælaturæ ad firmam nulli concedendæ. t.3.p. 2.f.709.c.2.D

Prælatura nulli in duabus Eccleſiis committenda. tom.3.p.2.f.436 c.1.E.f. 688.c. 2.C

Prælia Hebræorum miraculoſa. t.1.p.2. f.518.c.1.B.C

Præpoſitiones Per & Ex quid in diuinis deſignent. tom.4.part.1.fol.563.D.fol. 565.vſque ad 574. qui Doctores iis in proceſſione Spiritus ſancti explicandi vſi ſint & qua ſignificatione. fol. 565. C. & ſequent.

Præpoſitus Comitis quis dictus. t.2.p.2. f.502.c.2.D

Præpoſiti qui proprie appellentur. t. 3. p.1.ſ.2.f.252.c.1.E

Præpoſitorum Eccleſiæ officium & cura quæ & quanta. t.3.p.1.ſ.2.f.216. c.1.& 2. ac ſeq.t.4.p.2.f.241.c.1.F indigni qui. t.3. p.1.ſ.2.f.220.c.2.C. ob quietem propriam refugientes.ſ.2.f.221.c.1.F. nemo ordinabitur niſi presbyter. tom.3.p.2.fol. 464.c. 2.C.apud Eccleſias ſuas debent reſidere. f. 263.c.1.B

Præpoſiti Monialium ſumptuoſi abrogandi.t 4.p.2.f.203.c.2.A

Præpoſiti aut priores cœnobiorum ſolitariæ non habitabunt. t.4.p.2.f.203.c.2. C.vide plura, Prælati.

Præpoſiti ſeu Vicedomini aut aduocati quales aſciſcendi.t.3.p.1.ſ.2.f.202.c.1.B

Præpoſitus Hoſtis quis apud Gothos dictus.t.2.p.2.f.505.c.1.B

de Præſanctificatis Eccleſiæ ſententia. t. 3.p.1.ſ.1.f.314.c.2.B

Presbyteri ſub nomine Epiſcopi ſæpe compræhenduntur. t.3.p. 2.f.389.c.1.D. non iidem apud veteres qui Epiſcopi. t. 4. p.2.f.373.c.1.B.ab Epiſcopo diſcrimen. t.3. p.1.ſ.2.f.212.c.1.F.& ſeq.

Presbyteri ſucceſſores.72.diſcipulorum Chriſti.t.1.p.1.f.47.c.2.A.quomodo.f. 48 c.2.D.

Presbyter in ſecundis nuptiis conuiua non ſit.t.2.p.2.f.245.A

de Presbyteris propoſitas conſultationes Zacharię Papę.vide.t.3.p.1.ſ.1.ſ. 368.c. 1.& 2.quomodo ordinandi.t.1.p.1. f.588.c. 2.D

Presbyteratus ordo quibus conferendus.t.4.p.2.f.330.c.1.D

Presbyter non ante 30. annos ordinandus.t.1.p.1.f.101.c.1.F.f.235.can.11.f. 722.c. 1.D.t.2.p.1.f.631.c.2.E.f.555.c.1.F. t.2.p.2.f. 243. A.t.3.p.1.ſ.2.f.190.c.1.A. t.3.p.2.f.665. c.2.F

Prælati Eccleſiarum non niſi idonei deligendi.t.4.p.2.f.173.c.1. F. non ordinentur ſine literis , vel ſi baptizandi ordinem

nullatenus

Digitized by Google

nullatenus ſciat.tom.2.p.1.f.773.c.1.C.nec duobus digitis à prædonibus mutilati. t.3.p.2.f.616.c.2.E

Presbyterorum vita iuxta B. Petri datam Clementi inſtructionem quæ & qualis eſſe debeat.t.1.p.1.f.28.c.1.C.& ſeq.

Presbyteri ſine examine non promouendi t.1.p.1.f.277.c.2.B.f.280.c.1.B

Presbyterorum numerus quis eſſe debeat.t.1.p.1.f.340.c.2.C. tot conſtituendi in Eccl.quot ferre ea poteſt.f.361.c.2.C.D

Presbyteri officium quod.t.2.p.2.f.500.C t.2 p.2.f.t.3.p.1.ſ.2.f.212.c.1.E. aſſidue orantis vtatur.f.200.c.2.F. ad parochias mittendi profeſſionem fidei Epiſcopo ſuo faciant.t.2.p.2.f.351.E. ordinatus intra quod tempus celebrare teneatur.t.3.p.2.f.798.c.1.B. poſt ordinationem peccatum confeſſus ante ordines commiſſum nomen ſolum presbyteri portet. t.2.p.2.f.243.D.in parochiis ordinati libellum officialem à ſuo ſace. dote accipiat.f.351.D

Presbyterorum priuilegia. t.3.p.1.ſ.2.f.230.c.1.A

Presbyter plures habens Eccleſias commiſſas in ſingulis pro diebus dominicis ſacrificium offerri curet.t.2.p.2.f.515.c.1.B

Presbyter conſecrare altare chriſma, aut Eccl.non præſumat. t.2.p.1.f.556.c.2.B.t.2.p.2.f.335.c.1.F.pœna.f.213.c.1.A

Presbyter à plebe diffamatus qualiter ſe purgare debeat.t.2.p.1.f.628.c.1.B

Presbyteri cauſa vbi & quomodo diſcutienda.t.2.p.1.f.582.c.2.F

Presbyteris præſente Epiſcopo quid agere vetitum.t.2 p.1.f.478.c.2.D. ſtare præſente Epiſ.vetatur. t.1.p.1.f.591.c.2.C.ante Epiſcopum baptiſterium non ingrediantur.t.2.p.2.f.245.E

Presbyter, diaconus ab vno aliquo Epiſcopo ordinandi. t.1.p.1.f.5.E.ab vno Epiſcopo non deponendi. t.2.p.2.f.326. F.& ſeq.

Presbyteris poteſtas prædicandi concedenda.t.2 p.1.f 641.c.2.D

Presbyter quanto ante ordinem tempore continens eſſe debuerit. t.1.p.1.f.558.c.2.F.

Presbyter nemo ordinandus niſi anno integro lectoris vel ſubdiaconi officium ſubierit.t.2.p.2.f.213.A

Presbyterij ordo omiſſo diaconatu ſumptus an teneat.t.3.p.2.f.651.c.2. F. ante diaconatum ſine malitia ſuſceptum validus eſt,& diaconatus poſt ordo ſuppleri poteſt. t.3.p.2.f.574.c.1. E

Presbyteris quæ prohibita.t.2.p.1.f.478 c.2.D. in ſacramentis quæ agere vetita ſint. t.2.p.2.f 327.B.& ſeq. ſi alia quam Deus ordinauit in ſacrificio offerat, puta mel, lac, aut aliud quid ſimile, deponendus. t.1.p.1 f.5.7.8.inconſulto Epiſcopo agenda non celebret.t.1.p.1.f.570.c.1. C. non poſſunt benedictionem in Eccleſia ſuper plebem fundere, aut Pœnitentem in Eccleſia benedicere. t.2.p.1.f.556.c.2.C.t.3.p.1.ſ.2.f.593.c.2 E. rurales vel conregionales offerre non debent in Eccleſiis præſentibus Epiſcopis vel presbyteris ciuitatis, nec dare panem ſanctificatum, nec calicem porrigere. t.1.p.1.f.236.can.13.t.2.p.2.f.245 F.

Presbyteri ſæcularibus ſi non immiſcebunt. t.2.p.2 f.541.c.1.E. arma bellica non ferent.t.3.p.2.f.216.c.2.F

Presbyteratus ordo nulli ſine præuia profeſſione perpetui cœlibatus conferendus.t.3.p.2.f.382.c.1.B

Presbyteris vxores non ducendæ. t.1.p.1.f.234.can.1.f.769 c.2.D. ſocius faciens decennio honore priuandus. t.1.p.1.f.260.c.2.D.

Presbyteros cõiugatos quos Euſtathiani damnarint. t.1.p.1.f. 372.c.2.A. an iis ad rogationem Paphnutij vſus coniugij in Concilio Nicæno permiſſus fuerit. t.1.p.1.f.296.c 2.A

Presbyteris Bulgarorum an habere vxorem à Nicolao Papa I.permiſſum.t.3.p.1.ſ.2.f 530.c.2.F

Presbyter illicitis nuptiis ſciens aut ignorans copulatus nec publice nec priuatim benedicat, nec Chriſti corpus aliis diſtribuat.t.3.p.1.ſ.1.f.238.C. illicitam conuerſationem mulieris non derelinquens non ſit legalis, nec miſſam celebret.t.3.p.2.f.437.c.2.B

Presbyteri concubinarij miſſa non audienda.vide Concubinarij.

Presbyteris & Clericis Africanis non niſi ad Africana Concilia appellandum. t.1.p.1.f.786.C

Presbytero inter epulas non cãtandum. t.2.p 2.f.296.c.1.F

Presbyter rerum Eccleſiæ nihil poteſt alienare ſine conſenſu Epiſcopi pœna ſi fecerit.vide Abbas.

Presbyter ante diaconum non ſedeat. t.1.p.1.f 244.can.20.

Presbyteri pro Eccleſia alterius obtinenda munera dantis pœna.t.3.p.1.ſ.1.f.261.c.1.B

Presbyteri contra Epiſcopum ſuum ſchiſmatici anathema. tom.3 p.1.ſ.2.f 597.c.2.C

Presbyter lethaliter puerum diſciplinæ cauſa vulnerans à miniſterio in perpetuum remouendus.t.3.p.2.f.615.c.2.F. vide plura ſacerdos.

Presbyterorum filij ab altaris miniſterio remouendi. t.3.p.2.f.414.c.1.C. f.488.c.2.C.non ſint heredes Eccleſiarum patris.t.3.p.2.f.437.c.2.C.

Presbyteræ quæ. t.1.p.1.f.248.c.2.E.t.3.p.1.ſ.1.f.348.c.1. A. in Eccleſiis non conſtituendæ f.243.can.11.à nemine in coniugem ducendæ.t.3.p.1.ſ.1.f.346.c.1.B

Presbyterium quid deſignet. t.1.p.1.f.47.c.1.C. laicus ingredi non præſumat dũ miſſa celebratur.f.41.c.2.D

Præſcriptio in limitibus parochiarum non datur.t.3.p.2.f.571.c.2.A.triennalis Eccleſiæ ſufficit.f.571.c.2.A licet Eccleſia Romana non admittit f.628.c 1.D quadragenaria an & quando in eccleſiaſtis valeat. f.628.c.1.D f.629.c.1.A. in Eccleſiis, niſi in caſu, obtinet. f.571.c.1.F. longa dat robur conceſſioni à laico factæ ſine Epiſcopali authoritate.f.568.c.2.A. nulla valet abſque bona fide.t.3.p.2.f.690.c.2.A

Præſidis & Ducis olim apud Gothos diſcrimen.t.2.p.2.f.501.c.2 D

Præſidentis choro officium. t.4.p.2.f.378.c.1.C

Præſentis temporis voce quandoque in ſcriptura exprimitur, quod futurum eſt.t.2.p.1.f.497.c.2.F

Præſentatus idoneus ab Epiſcopo admittendus.t.3.p.2.f.568.c.2.B. à quocunq; ad quæuis beneficia non admittendus niſi ab ordinariis examinatus.t.4.p.2.f.296.c.2.F. à patronis Epiſcopus poteſt reiici ſi inidoneus.f.345.c.1.C

Præſentati & non admiſſi appellatio tenet t.3 p.2.f.640.c.1.D

Præſentatorum ab eodem diuerſis temporibus quis præferendus ſit. f.602.c.2.E. prior tempore potior iure.f.568.c.2.A

Præſentatus & inſtitutus alteri ſolum præſentato etiam priori præferendus. fol.568.c.1.F

in Præſentatione quinque ſolidos præſentanti tribuens qua pœna afficiendus.f.627.c.1.A

Præſentationis ad Eccleſiam lis delegato commiſſa non præiudicat ordinario. f.636.c.2.A

Præſentiæ in Eccleſiis inſtituendæ & quibus dandæ. t.4.p.1 f.51.c.2.F f.52.c.1.B. quot pro ſingulis horis qualiter diſtribuendæ.t.3.p.2.f.761.c.1.F. non niſi iis qui integris horis & officiis interfuerunt diſtribuendæ.tom.4.p.2.f.263.c.1.E quibus debeantur.t.3.p.2.f.761.c.1.C. inter præſentes quotidie diſtribuendæ. f.803.c.1.F.ſeu diſtributiones quotidianæ ex tertia parte fructuum in Eccleſiis conſtituendæ. t.4.p.2.f.460.c.1.F f.534.c.2.E. qui ius ad eas habeant.f.534.c.2.F. pœnitentiario quando abſenti debeantur. t.4.p.2.f.534.c.2.B.C. ex beneficiis quomodo augendæ. t.4.p.2.f.323.c.1.C

Præſentiarij officium. t.4 p.2.f.379.c.1.E vide Punctator.

Præſentes in Eccleſia qui cenſendi ſint. t.3.p.2.f.761.c.1.C.c.2.A

Præſtigiatoribus & ſcurris Euchariſtia deneganda.t.4.p.2.f 216.c.2.C

Præſultus damnabitur niſi in 72.teſtibus t.3.p.1.ſ.1.f.439.c.1.D.f.449.c.2.F

Prætextatus Rothomagenſis Epiſcopus quis & qualis. t.2.p.2.f.41.c.2.D. f.208.c.2.A.Chilpericus Rex furti arguit f.262.c 1.F. qualiter ſe purgarit.f.262.c.2.A.B. dolo circumuenitur, vt ſpe veniȩ crimen non commiſſum fatentur.C. ex propria confeſſione damnatus in exilium eiicitur.ibid.F

Præto Ioannes Indorum Rex & ſacerdos, Chriſtianum nomen profeſſus ab Alexandro III.ad virtutum ſtudium commonetur.t.3.p.2.f 520.c.1.E

Prætorium quid. t.2.p.2.f.375.c.1.F.t.3.p.1.ſ.1.f.318.c.1.D

Precarium quid.t.3.p.1.ſ.1.f.378. tempore viduatarum Eccleſiarum facta reſcindendæ.ſ.2.f.349.c.1.B à nemine de rebus Eccleſiaſticis faciendæ.f.349.c.1. C. nec de bonis aut rebus Deo dicatis.ibid.

Preces pro Ro. Pontifice Imperatore aliiſque principibus catholicis ad Deum fundendæ.t.4.p.2.f.221.c.2.A. in miſſa pro varietate feſtorũ variæ t.2.p.2.f.4.c.2 A.licet ordo idem. ibid. c.1.F. Epiſcoporũ per quos & ad quos mittendæ. t.1.p.1.f.434.c.1.E. quadraginta horarũ piè & deuotè ſeruandæ.t.4.p.2.f.365.c.1.E. ſine licentia Epiſcopi non inſtituendæ. fol.401 c.2.D.in cultum SS Euchariſtiæ quomodo celebrãdæ & vbi.f.446.c 1.D.E.& ſeq.

Primæ ſedis Epiſcopus non appellandus Princeps Sacerdotum.t.1.p.1.f 759. E. aut ſummus ſacerdos. f.575.c.2.C. vide plura Romana Eccleſia ſedes,& Papa.

Prima tonſura ab Epiſcopo conferri debet. tom.4. part.2. fol.329.c.2.E. quibus non conferenda. folio 329.c.1.E. quibus

Digitized by Google

ab Abbatibus conferri poſſit.f.329.c.2.E.

Primas Eccleſiæ quis dicendus. t.1.p.1.f.72.c.2.F.tom.3.p.1.ſ.1.f.294.c.2.C.& F.437.c.2.F. eorum antiquiſſima conſtitutio t.1.p.1.f.134.c.2.A.qui & quod eorum officium in primitiua Eccleſia f.47.c.2.C. eius ac Archiepiſcopi, & Epiſcopi diſcrimen. t.2.p.2.f.509.c.2.C

Primati negotia deferenda quæ Metropolitanus explicare nequit. tom.1.p.1.f.722 ca. 1. E. Primates non alij conſtituendi quam primitus in Eccleſia fuerunt. f.329. c.1.C

Primates Palatij qui. tom.2.p.2.f.505.c.2.A.C

Primicerius quis dicatur, quæue eius functiones.t.2.p.2.f.500.A.quæ eius ethymologia.ibid.D.& f.501.c.1.A

Primitias celebraturus à quo & quomodo inſtituendus. t.4.p.2.f.366.c.1.C.D.& ſeq. eo die nemo aliquos ad conuiuium vocari faciet.t.4.p.2.f.967.c.2.E

Primitiarius non celebrabit niſi prius bene inſtructus.t.4.p.2.f.420.c.2.D.

Primitiæ tam de pecoribus quam frugibus Eccleſiis offerendæ. t.2.p.2.f.295.c.1.D.t.4.p.2.f.260.c.2.F

SS. Primi & Feliciani corporum eleuatio.t.2.p.2.f.379.c.1.E

de Primoſo Maurorum Pontificum proteſtatio.t.1.p.1.f.752.c.1.F

Priamniſtæ qui.t.1.p.1.f.567.c.2.D

Principes & Duces quales conſtituendi.t.3.p.1.ſ.2.f.299.c.1.A B. miniſterium & officium quod. t.3.p.1.ſ.2.f.297.c.2.F.& ſeq. vide plura. Rex.f.318.c.1.D.F. maxima virtus amor ſubditorum & religio.t.4.p.2.f.40.c.2.D. & Reges agri Dominici cuſtodes ſunt t.4.p.1.f.167.c.1.E

Principi quam neceſſaria ſit opulentia & potentia. t.4.p.2.f.41.c.2.D. in iudicando quæ in Concilio Toletano IV. leges præſcriptæ.t.2.p.2.f.358.A.& ſeq. ſæcularibus de humanis non de diuinis rebus iudicare licitum eſt.t.2.p.1.f.489.c.1.F. Chriſtianis pro exterminatione hæreticorum laborandum.t.4.p.2.f.159.c.1.A.& ſeq. conſuetudo ſalutandi Romanos Pontifices nouiter electos.t.2.p.1.f.514.c.2.F. in Eccleſiam munifici. t.4.p.1.f.396.c.1.& 2. pro eorum ſalute & ſecuritate ſtatuta Concilij Toletani VI.t.2.p.2.f.372.& 373. Eum contumelia afficiens ſegregetur.t.1.p.1.f.13.D. eius contra iuratam fidem reſiſtere quantum crimen.t.2.p.2.f.357.C.& ſeq. in rebelles anathemata Concilio Toletano IV. pronunciata.f.358.& ſeq. maledicendum. f.366.A. parendum niſi contra Deum præcipiant. t.2.p.1.f.514.c.1.C

Principis moribus ſe ſubditi conformãt t.4.p.2.f.40.c.1.F. & ſeq. quanti referat principis virtus reip.c.2.B.C.& ſeq.

Principibus quomodo ſeruiendum. t.4.p.2.f.281.c.2.B

Prioratus annua diſtrictione non vendendus.t.3.p.2.f.575.c.2.F

Prior quantam ſummam in abſentia Abbatis ſine eius vel Epiſcopi ſcitu mutuam capere poſſit. t.3.p.2.f.1010.c.2.A. Excedentis pœna.ibid.

Priores in conuentualibus Eccleſiis conſtituti quibus ex cauſis mutari poſſint. t.3.p.2.f.557.c.2.C

Prioris peculium monachis ſuis permittentis pœna.t.3.p.2.f.668.c.1.E

Prioriſſa quomodo eligenda. t.4.p.2.f.340.c.2.F. eius ætas & qualitas requiſita. f.341.c.1.A

Priſcianus Grammaticus floret. t.2.p.1.f.623.c.1.C

Priſcillianus quis. t.1.p.1.f.554.c.1.D.f.606.c.1.F. ſub ſpeciem pietatis mulieres ſeducit.f.554.c.1.E. bis conuictus Treuiris obtruncatur.f.563.c.2.C. innaſcibilem eſſe filium dixit.t.1.p.1.f.601.c.1.F

Priſcillianiſtæ hæretici qui.t.1.p.1.f.554.c.1.D. hæreſes quæ.t.2.p.2.f.210.c.1. Anathematiſmi ſeu capitula contra eas ſtatuta. f.210. ieiunia quæ & cur vetita. t.1.p.1.f.554.c.1.F. ab eſu carnium abſtinentes Manichæis ſimiles.t.2.p.2.f.3.c.2.E. damnati F. refutati. ibidem. & ſeq. qualiter communicare ſoliti.t.1.p.1.f.554.c.2.A. damnantur. f.553.c.2.E.t.2.p.2.f.213.C.

Priſcus Lugdunenſis Archiepiſcopus quis.t.2.p.2.f.270.c.2.E. cur Patriarcha dictus.ibid E

Priuatus hæreticus condemnatur. t.1.p.1.f.101.c.2.C. à Concilio Romæ cur reiectus.f.127.c.1.B

Priuignam ſuam ducenti communio in fine etiam neganda.t.1.p.1.f.197.A

Priuilegium de re litigioſa impetratum inualidum eſt.t.3.p.2.f.572.c.1.C. ſequens non derogat priori conuentori. t.3.p.2.f.568.c.1.B. Romanæ Eccleſiæ non minuenda.t.2.p.2.f.6.c.1.B

Priuilegiorum verba quo modo interpretanda.t.3.p.2.f.693.c.1.F.& ſeq.

Priuilegium merentur amittere qui cõceſſa ſibi abutuntur facultate. t.3.p.2.f.598.c.2.D.f.999.c.1.B

Priuilegium de Inueſtitura Eccleſiaſtica ab Henrico V. Imp. extortum vide verbo Inueſtitura & Henricus V.

Priuilegium monaſterij S. Petri à Rege Angliæ Eduardo fundati à Nicolao Papa II. conceſſum t.3.p.2.f.223.c.2.A.B

Priuilegium monaſterio S. Fælicitatis à Nicolao Papa II. conceſſum. t.3.p.2.f.222.c.2.D

Problemata qualia exercitij cauſa proponenda.t.4.p.2.f.400.c.2 D

Procer ſeu Proceres qui. t.2.p.2.f.505 c.1.F & ſeq.

Procuratores in cauſis conſtituendi. t.3.p.2.f.711.c.2.E. quid iurandum ſit. t.3.p.1.f.751.c.1.C. & aduocati quæſtus magis quam æquitatis auidi non admittendi. t.4.p.2.f.560.c.2.C. pauperum quis t.1.p.1.f.364.c.2.D. Pauperum qualis eligendus & quod eius officium. vide Pauperum procurator.

in Procurationibus ſubditi non grauandi.t.3.p.2.f.689.c.2.B. ſine viſitatione non recipiendæ.f.689.c.1.F

Procuratorum in tractatu cum Bohemis deſignatio à Conc. Baſileenſi facta. t.4.p.1.f.160.c.2.A.

Procedendum ſecundum rigorem iuſtitiæ, non ſecundum formam facti. t.3.p.2.f.586 c.2.D

Procedere in diuinis quid.t.4.p.1.f.500.C.F.f.572.F.f.581.E.f.729.c.1.A. à generatione an differat.t.4.p.1.f.715.D

Proceſſio Spiritus S. ex Filio. vide Spiritus S.

Proceſſionum vſus in Eccleſia. t.1.p.1.f.244.can.17.f.249.c.1.C.t.2.p.2.f.194.c.1.F. cur litaniæ dictæ t.1.p.1 f.249.c.1.D. cum imaginibus ſanctorum & SS. hoſtia ad quid inſtitutæ, & qualiter celebrandæ. t.4.p.2.f.248.c.2.E. ſingulis dominicis cum aſperſione aquæ benedictæ habendæ, & qualiter. t.3.p.2 f.1004.c.1.E. eiuſmodi proceſſionem comitantium indulgentiæ.ibid.

Proceſſiones qualiter inſtituendæ & habendæ. t.4.p.2.f.200.c.1.D.F f.382.c.2.B.& ſeq. quid in iis vitandum. ibidem. quo modo & ordine. f.458.c.2.& ſeq. in iis geſtare reliquias cum arca Domini antiquitus vſitatum.tom.2.p.2.f.560.D. quid deſignent.f.219.c.1.B. publicæ vna cum regularibus obeundæ f.421.c.2.B. quæ ſtatæ dies in Concilio Mediolanenſi VI. f.557.c.1.C. collegiatarum Eccleſiarum quæ ad maiorem Coloniæ fiunt, qualiter in Conc. Colõn. moderatæ.f.184.c.2.A. cum venerabili ſacramento quo modo inſtituendæ.f.447 c.1.C.& ſeq. ſine tympanis, ludis iiſque rebus quæ mentem à deuotione auocare poſſunt, piè, grauiter, & modeſtè faciendæ. f.248.c.2.F. confratriis nullæ ſine conſenſu Epiſcopi noctu obeundæ.f.561.c.2.D. nocturnas obire fœminis omnino vetitum. f.562.c.2.D

Proculus quis.t.1.p.1.f.569.c.1.A

Procli Epiſcopi Cyzici homilia habita in Eccleſia Conſtantinopolitãna ſedente Neſtorio de incarnatione Chriſti, qui verus Emannuel Deus inconfuſe & homo ex Maria Virgine natus oſtenditur.t.1.p.2.f.6.

S. Procli de Theodoro Mopſueſteno ſententia.t.2.p.2.f.78.c.1.D.& ſeq.

Profectui nihil æque obſtat, atque de ſua ſcientia vana exiſtimatio. t.1.p.1.f.37.c.1.B

Profeſſio fidei edenda concionatoribus t.4.p.2.f.490.c.1.A. Medicis omnibus & chyrurgis.f.490.c.1.B.C. Aduocatis & procuratoribus in cauſis ſanctæ inquiſitionis. f.490.c.1.C. Beneficiatis omnibus. f.410.c.1.C. in acceptatione Beneficij. f.360.c.2.D. in doctoratu. E. omnibus ludimagiſtris & pædagogis.F.f.415.c.2.B. forma. f.430.c.1.E.& ſeq.

Profeſſio religionis à monialibus quomodo & qua ætate facienda. f.342.c.1.A.f.391.c.1.B.& ſeq. in quacunque religione ante annum aut 16. ætatis, aut probationis integrum expletum facta, nulla. f.341.c.2.D.t.4.p.2.f.391.c.1.B

Profeſſa vel Vidua abſente Epiſcopo cũ Confeſſore vel ſeruo in domo antiphonas non cantet.t.1.p.1.f.598.c.1.B

Prophanatio Eccleſiæ aut altaris quo ritu facienda.t.4.p.2.f.439.c.2.E. F

Proiectus Epiſcopus Apoſtolicæ ſedis legatus.t.1.p.2.f.240.c.1.A

Propinquitas à conſanguinibus vel ſenibus computanda.t.1.p.1.f.101.c.1.D

Proprietas clericorũ tollẽda. vide Clerici.

Promiſſiones factæ de Eccleſia non vacante vanæ & caſſæ ſunt. t.3.p.2.f.572.c.2.A.f.637.c.1.A. vide plura Eccleſia & beneficium.

Promiſſa ſoluere nonnunquam contra officium eſt.t.2.p.2.f.488.F. pœnalia non ſemper adimplenda.f.488.E. nec inhoneſta.f.489.A.B.E

Proteſtantibus datur ſaluus conductus à Concilio Tridentino.t.4.p.2.f.316.c.1.E.f.320.c.2.B

Pronotarij Apoſtolici habitum & rochetum deferentes ab ordinariorum iuriſdictione immunes.t.4.p.2.f.98.c.1.E

Digitized by Google

Protaſius Mediolanenſis Epiſcopus.t.1.p.1.f.448.c.2.F.

in Proterium Alexandrinum Epiſcopū Eutychianorum iniuriæ, cædes & tyrannis commiſſa.t.2.p.2.f.41.de eius ordinatione relatio Liberati. t.2.p.2.f.186.c.2.D. Item de morte eiuſdem.F.innocentiſſimi cędes. t.2.p.1.f.374.c.1.B.C

Prouidentia Dei de mundo. t.1.p.2.fol.565.c.2.C

Prouincialis vicarium eligendi licentia Franciſcanis in Concilio Conſtantienſi cōceſſa. t.3.p.2.f.905.c.2.E. eius officium & poteſtas quæ & quanta.ibid.& ſeq.

Prouincialis ſynodus quoties & quo modo celebranda. t.4.p.1.f.40.c.2.C. eam intermittentium pœnæ. fol.41.c.1.C. vide Concilia.

Pſallendi in Eccleſia ritus qui & quales eſſe debeant.t.2.p.2.f.361.c.2.B. ordo vnus & idem in matutinis & veſperis apud omnes ſeruandus.f.211.c.2.F. in Eccleſia Turoni a olim quis.f.228.c.1.D

Pſallere aut legere in pulpito non niſi lectoribus ordinatis licitum.f.245.B

Pſalmus quadrageſimus ante canticum dicendus.f.31.c.1.A

Pſalmi in Eccleſia attentè & deuotè ſine vociferatione clamoroſa celebrandi. t.3.p.1.ſ.1.f.248.D.quomodo in Eccleſiis canendi. t.4.p.2.f.163.c.1.D. f.534.c.1.A.& ſeq. qua præmeditatione & deuotione canendi.f.533.c.2.F.ab idiotis compoſiti in Eccleſia non canendi. t.1.p.1.f.247.can.59.vulgares aut compoſiti in Eccleſia non dicendi.t.2.p.2.f.246.E.vide plura,Cantus.

Pſalmiſtæ officium.t.2.p.2.f.500.c.1.C

Pſeudo Eccleſiaſtes vnde dignoſcantur. t.4.p.2.f.185.c.2.B

Pſeudoprophetiſſa ex Alemanniæ partibus mundi finem prædicens multos etiam Eccleſiaſticos ſeducit. t.3.p.1.ſ.2.f.376.c.2.F

Ptolomenſis ſynodus in Lybia ſub Innocentio Papa I. anno Chriſti 411.celebrata.tom.1.p.2.f.633.Locus,Tempus & cauſa Concilij.B

Puber quis cenſendus. t.3.p.2.f.580.c.2.A

Puellę ad religionem quę quales & qualiter ſuſcipiendæ. t.4.p.2.f.390.c.1.F.& ſeq. folio.

Puellæ in monaſteriis quæ quales & qualiter educari poſſint & quo modo illic viuere debeant.f.394.c.1.D.& ſeq.

Puella Dei cum quibus conuerſari poſſit & non.t.1.p.1.f.597.F

Pueri cum primis fidei rudimenta docendi. t.4.p.2.f.493.c.1.C.D.E.& ſeq. eorum in Eccleſiis petulantia refrænanda. f.544.c.2.D

Puerperæ benedictio vbi & qualiter exhibenda.t.4.p.2.f.417.c.1.E. non negligenda.f.364.c.2.F. earum primus egreſſus ad Eccleſiam f.364.c.2.F

Pulſus campanæ ſub eleuatione. t.3.p.2.f.442.c.1.A

Puluinaria miſſalium vſui addicta nulli nec Epiſcopo ſubſternenda. t.4.p.2.f.535.c.2.F

Punctatoris officium. t.4.p.2.f.461.c.2.C.D.& ſeq.folio.

Punctatoris tempus ad minus trimeſtre ibidem.triplex tabella eſſe debet. f.461.c.1.F.c.2.C.F.iuramentum.f.461.c.2.C. ab Epiſcopo, & à Capitulo conſtituendus.fol.462.c.1.C.E.in choro officium. f.379.c.1.E

Punitio vnius pro alio tribus ex cauſis contingit.t.4.p.1.f.331.c.2.B.C

Puniuntur ſæpe principes pro populo. t.4.p.1.f.331.c.2.A. bruta ob peccata hominum.f.329.c.1.C

Puniendus nemo bis pro eodem delicto t.3.p.2.f.806.c.1.C

Purgans ſe & pro iurante teſtantes qualiter iurare debeant.t.3.p.2.f.650.c.2.F

Purgationis de hæreſi forma & iuramentum.f.715.c.2.B

Purgatio canonica in cauſis ſacrilegiorum non indicenda.f.816.c.2.A.per aquam frigidam inhibita.f.650.c.1.A.item per ferrum candens aut aquam feruentem. f.816.c.2.A.B

Purgatorium an detur. t.4.p.1.f.725.c.1.D.datur.t.4.p.2.f.339.c.1.D. de eo diſputatio inter Græcos & Latinos habita initio Concilij Florentini.t.4.p.1.f.420.E.eorum diſſenſio.f.421.C.D.ad quid à Deo ordinatum.t.4.p.2.f.258.c.2.E. eius verum ignem dari qualiter negarint Græci. t.4.p.1.f.421.D. negare hæreticum eſt. t.4 p.2.fol.156.c.2.B

Purificationis feſto benedictio Cereorum quid deſignet vide Cerei.

Q

Quadrageſ. Inſtitutio.

QVadrageſima à quo & quãdo indicta. t.2.p.2.f.507.c.1.B. ieiun. ab Apoſtolis inſtitutum & ſub pœna excommunicationis obſeruari mandatum. t.1.p.1.f.18.c.1.B.an à Teleſphoro Papa inſtitutum. f.63.c.1.E.f.64.c.2.C. cur inſtitutum. t.1.p.1.f.18.c.1.E.myſteria.t.2.p.2.f.492.C

Quomodo colendum.

Quadrageſimale ieiunium pie, obſeruandum. tom.4.p.2.f.494.c.2.D & quo id modo fiat. f.495.c.1.& 2. quomodo ſub peccato mortali ſeruandum. f.494.F.f.495 c.1.& 2.plenum ſacris myſteriis & virtutum Chriſtianarum exercitationibus à Chriſto dedicatum.f.494.c.2.D.f.495.c.1.D. ieiunium violans qua pœna dignus habitus. f.494.c.2.D.E. quomodo à clericis ſeruandum ſit. t.1.p.1.f.63.c.2.C. obſeruandum à clericis ſeptem hebdomadibus ante Paſcha f.63.c.2.non obſeruans ſi clericus ſit deponatur,ſi laicus ſegregetur.t.1.p.1.f.12.C

A quibus abſtinendum.

Quadrageſimali tempore à quibus abſtinendum. t.4.p.2.f.494.c.2.F.& ſeq folio. olim nulli niſi infirmo prandere licitum. t.2.p.1.f.560.c.1.C. tempore à quibus olim pij Chriſtiani abſtinuerint & quæ exercitia ſuſceperint.t.4.p.2.f.495.c.1.& 2.abſtinentiam à carnibus non ſeruans in Paſchate olim à communione repellendus erat. t.2.p.2.f.492.B. olim veſcens ouis aut caſeo, ſi clericus eſſet deponendus; ſi laicus, ſegregandus erat. tom.3. p.1.ſ.1.f.245.A f.543.c.1.C.

in Quadrageſima vel Paſchate cognoſcens vxorem qua pœna mulctandus. t.1.p.1.f.198.c.1.C. coniugatis continentia ſeruanda.t.3.p.1.ſ.2.fol.528.c.1.F. cur nuptiæ non celebrandæ.t.1.p.1.f.250.c.2.B t.2.p.2.f.245.C.ieiunium in aridis ſeruandum. t.1.p.1.f.246.can.50 eulogiis cur abſtinendum t.1 p.1.f.250.c.2.A. à venationibus & iocis abſtinendum. t.3.p.1.ſ.2.f.527.c.2.E.& f.528.c.1.B. Martyrum feſta non celebranda. t.1.p.1.f.250.c.2.A

in Quadrageſima martyrum natales non peragendæ. tom.1.p.1.f.246.can.51.t.2.p.2.f.245.C.non offerendus eſt panis niſi ſabbatho & dominicis.f.246.can.49.

Quadrageſima tota ſacrum præſanctificatorum miniſterium fieri ſolitum. t.3.p.1.ſ.1.f.244.B. exceptis Dominicis & feſto Annunciationis ibid.

Quo tempore celebrandum.

Quadrageſima ante paſcha celebranda t.2.p.1.f.562.c.2.B.

Quadrageſimale ieiunium vltima ſeptimana non ſoluendum.t.1.p.1.f.246.can.50. in ſabbatho ſancto non ſoluendum. t.1.p.2.f.500.c.2.E.t.2.p.1.f.555.c.1.E.t.2.p.2.f.35.c.1.F nec feria V ante Paſcha.f.245.D. vide plura Ieiunium quadrageſimale.

Quartadecimanorum hæreſis quæ.t.1.p.1.f.294.c.2.C. in Syria reſuſcitata componitur.ibidem.

Quatuor primarum vniuerſalium ſynodorum in explicanda fide authoritas. t.2.p.2.f.5.c.1.B

Quatuor tempora à quo & quando inſtituta.tom.1.p.1.f.84.c.1 F.& ſeq.ieiunium quas ob cauſas inſtitutum. fol.84.c.2.B.C. ieiunia & dies quo modo obſeruanda. t.4.p.2.f.402.c.1.E. cum ſtatuta abſtinentia & ieiunio qualiter & quando celebranda. t.3.p.1.ſ.2 f.201.c.1.C. ieiunia & inſtitutio populo antè denuncianda.t.4.p.2.f.433 c.2.F. eius denunciationis formula. f.434.c.1.C

Quæſtores Eleemoſynarij nec per ſe nec per alios prædicare præſumant.t.4.p.2.f.287.c.2.C

Quæſtiones curioſæ vitandæ. t.1.p.1.f.240.c.1.D

Querela Marini Caraccioli oratoris Ducis Mediolanenſis de iniuſte à Rege Francorum vſurpato titulo Ducis Mediolani.t.4.p.2.F

Quercinum Concilium,ſiue ſynodus ad Quercum in cauſa S.Chryſoſtomi & Photij anno Chriſti 403. ſub Innocentio Papa I. habita.t.1.p.1.f.631.c.1.A. Cauſa Concilij.ibid.B.Locus.E.acta an commentitia ſint.F

Quingentarij qui.t.2.p.2.f.506.c.1.B

Quiniſextum Concilium vide Conſtantinopolitanum Conciliabulū pſeudoſextū.

Quintilineburgenſe Concilium contra Henricianam & Wecilianam hæreſim anno Chriſti 1085. tempore Gregorij Papæ VII.celebratum.t.3.p.2.f.405.c.1.E. Canones Concilij c.2.C.D

Quintilineburgenſe ſeu Northuſenſe Concilium pro reformandis Eccleſiæ moribus anno Chriſti MCV.tempore Paſchalis II.apud Northuſum celebratum.t.3.p.2.f.438.c.2.C.Acta Concilij.D

Quintianus Ruthenenſis Epiſcopus. t.2.p.1.f.562.c.2.E.f.563.c.2.C

Quintiani Epiſcopi epiſtola ad Petrum Fullonem.t.2.p.1.f.457.c.1.C. eiuſdem 12. anathematiſmi contra Petri Fullonis dogmata.ibid.c.2.F

Quodvult Deus Epiſcopus cur in Africano Concilio excommunicatus. t.1.p.1.f.750.c.1.E

Quomodo? non oportet quærere in diuinis myſteriis.t.1.p.2.f.558.c.1.F

Digitized by Google

R.

Rabanus Moguntinus Archiepiſcopus qualis.t.3.p.1.ſ.2.f.377.c.1.B

Rachis Luitprandi Longobardorum Regis ſucceſſor monaſterium ingreditur.t.3.p.1.ſ.1.f.362.c.1.B

Radulphus Patriarcha Antiochenus de quibus in Concilio Antiocheno accuſatus fuerit.t.3.p.2.f.496.c.2.B.& ſeq. qualis fuerit.f.497.c.1.A.ab inuidis accuſatur.f.496.c.2.B. damnatur. F. ignominioſe carceri mancipatur.f.497.c.1.A. veneno extinguitur.B

Raptus admittitur, vbi nihil de nuptiis ante agitur.t.3.p.2.f.645.c.2.C

Raptor non eſt dicendus, qui mulieris habuit conſenſum. f.573.c.2.A.f.645.c.2.C

Raptores Chriſtianorum, aut puerorum qua pœna afficiendi.t.3.p.2.f.816.c.1 D. item virginum ac viduarum. t.3.p.1.ſ.2.f.353 c.1.A.D.t.2.p.1.f.512.c.2.E.item conſecratę vel deuotæ.t.2.p.2.f.29.c.1.A.& illa ſi conſecerit.ibidem. t.3.p.1.ſ.2.f.353.c.1.E. vide plura Virgines Deo ſacratæ & Monialium. item virginem vi non deſponſam.t.1 p.1.f.12.B.item alterius ſponſas. t.3 p 1.ſ.2.f.353.c.1.F

Raptui cooperans clericus gradu; laicus communione priuandus. t.2.p.1.f.330.C.t.3.p.1.ſ.2.f.598.c.1.F.f.251.C

Raptæ cum raptoribus nullatenus matrimonio copulandæ.t.3.p.1.ſ.2.f.,81.c.1.E quando poſſit eſſe matrimonium. t.4.p.2.f.333.c.2.B. raptor excommunicatus ipſo iure & perpetuo infamis, ibidem. ad quid teneatur.ibidem.

Raptor ſi cum rapta ad Eccleſiam confugerit, quid vtroque faciendum. t.2 p.1.f.561.c.2 C

Raptori rerum Eccleſiaſticarum niſi ablata reſtituat pœnitentia deneganda. t.3.p.2.f.571.c.1.C. ſepultura careant. t.4.p.1.f.497.c.2.D

Raptorum filij ex vituperabili coniunctione ante coniugium geniti ad Eccleſiaſticam dignitatem nullo modo prouehendi.t.3.p.1.ſ.2.f.353.c.1.B

Raſura in narratione facti an vigorem demat literis. t.3.p.2.f.639.c.1.C. quæ ſit non ſuſpecta.f.639.c.1 C

Rathbodo Treuirenſis Archiepiſcopus Conc. Triburienſi ſubſcripſit.t.3.p.2.f.130.c.2 F

Rationale in veſte Pontificis quale & quoruplex fuerit.t.3.p.2.f.680.c.1.D. quid ſignificarit.f.680.c.1.D

Rationalis animalis diſcrimen ab irrationali.t.1.p.1.f.40.c.2.C

Ratisbonæ deſcriptio. t.3.p.1.ſ.2.f.141.c.1.B

Ratisbonenſe Concilium authoritate S. Bonifacij anno 742. tempore Zachariæ Papæ celebratum.t.3.p.1.ſ.1.f.376.c.1.à quo indictum.ibid.c.2.C.acta.c.1.& c.2.E Locus Concilij.f.376.c.2.F.& ſeq.

Ratisbonenſe Concilium anno Domini 792. ſub Hadriano habitum, quo Felix Vrgelitanus Epiſcopus condemnatus eſt.t.3.p.1.ſ.2.f.140.c.2.B. Cauſa Concilij. ibid. acta.C.& ſeq F.Locus.f.141.c.1.A

Ratisbonenſis conuentus ſub Clemente VII. habitus circa reformationem cleri habitus. t.4.p.2.f.143.c.1.D.& ſeq. qui interfuerint ibid.eius conſtitiones.ibid.

Rauennatis Eccleſiæ priuilegiorum cōfirmatio.t.3.p.1.ſ.2.f.259.c.2.B. ſchiſma ſub Stephano IV.ſ.1.f.407.c.2.F. Eccleſia cauſa autocephaliæ à Romana ſegregata quando reunita.t.2.p.2.f.563.c.1.C. poſt longum ſchiſma Romanæ reconciliatur & quando.t.3.p.1.ſ.1.f.2.c.2.C.

Rauennatium prouincia qualiter à Longobardis vaſtata & liberata fuerit tempore Zachariæ Papæ I.t.3 p.1.ſ.1.f.359.& 360.

Rauennate Concilium LXXIV. Epiſcoporum cauſa Formoſi & Stephani Romanorum Pontificum anno 904. tempore Ioannis IX.celebratum.t.3.p.2.f.137.c.1.A. Pontificis prælocutio.B.reſponſio. C.capitula 10.in eo prælecta.D.& ſeq.

Rauennate Concilium in cauſa diſciplinæ Eccleſiaſticæ anno 967. tempore Ioannis XIII.celebratum.t.3.p.2.f.159.c.1.C

Rauennate Concilium, quo Aquileienſis & Venetiarum Patriarchæ depoſiti ſunt, habitum tempore Honorij Papæ II. anno Chriſti M C XXVIII.t.3.p 2.f.478.c.1.C

Rauennate Concilium I.pro reformanda Eccleſiaſtica diſciplina anno Chriſti 1286. tempore Honorij Papæ IV. celebratum.t.3.p.2 f.760.c.1.A.ſtatuta.C.& ſeq.

Rauennate Concilium II. pro reformāda Eccleſiæ diſciplina anno Chriſti 1311.tēpore Clementis Papæ V. celebratum.t.3.p.2.f.786 c.2.E. Conſtitutiones Concilij 2. diuerſæ.f.787.& ſeq. conſtitutiones eius in Concilio III.moderatæ. fol.806.c.2.A.& ſeq.

Rauennate Concilium III.pro reformatione Eccleſiaſticæ diſciplinæ anno Chriſti 131. poſt obitum Clementis Papæ V. celebratum.t.3 p.2.f.794.c.2.E. Conſtitutiones in eo à D.Rainaldo editæ.f.795.& ſeq.

Rauennate Concilium IV. anno Domini 1317. tempore Ioannis Papæ XX. vulgo XXII. Bononiæ celebratum.t.3.p.2.f.800.c.2.A.Conſtitutiones Concilij vide.ibid.E & ſeq.

Reatus pœnæ remanet culpa remiſſa. t.4.p.2.f.292.c.1.A

Rebaptizationes nullæ fiant. t.1.p.1.f.456.c.2.B.f.760.c.1.E

Rebaptizandi quod non omnes ſint ab hæreticis baptizati.f.620.c.1.B.& ſeq.

Rebaptizatorum pœnitentia. t.2.p.1.f.626.E.t.3.p.1.ſ.1.f.356.c.2.F.t.2.p.1.f.454.c.1.D.cum iis cibus non ſumendus. t.2.p.1.f.627.A

Rebaptizatis Epiſcopis & clericis quæ pœnitentia iniungenda.tom.2.p.1.f.454.c.2.A

Rebaptizatis pœnitentibus in fine viaticum non denegandum. t.2.p.1.f.454.c.2.B

Rebaptizantium hæreticorum ſecta quando & à quo cœperit. tom.1.p.1.f.80.c.2.D

Reccaredus Rex Sueuorum qualis t.2.p.2.f.290 c.1.E. quomodo Catholicus factus totum Hiſpaniæ & Galliæ Narbonenſis regnum ad fidem Catholicam perduxerit.f.290.c.1.F & ſeq.quo tempore. f.290.c.2.A. eius ad ſynodum Toletanum commonitio t.2 p.2.f.278 B.& ſeq.

Receſſuinthi, Regis Hiſp. ad ſynodum Toletanam VIII.plena modeſtiæ ac pietatis allocutio ac fidei profeſſio. tom.2.p.2.f.482.& ſequent.ab Epiſcopis doceri ſe velle profitetur.f.483.c.1.F. decretum de bonis à Rege conquiſitis in Toletana ſynodo VIII.editum.f.496.B. Eiuſdem lex de ſubditorum bonis non occupandis à Regibus, & quæ bona filiis, quæ ſucceſſoribus iis relinquenda ſint.f.497.F

Reconciliatio pœnitentium quid.t.2.p.2.f.556.c.2.B

Rectores Eccleſiarum, qui à reſidentia excuſantur, perſonas idoneas in Eccleſiis in vicarios perpetuos inſtituent. t.3.p.2.f.991.c.1.B

Redditus Eccleſiæ in quot partes olim & in quos diſtribui ſoliti.t.3.p.1.ſ.1.f.327.c.1.A

Reformationes cleri Leodienſis anno Chriſti 1446. per Ioannem Epiſcopum Leodienſem factæ, & per capitulum ſigillatæ & à Nicolao Papa V.approbatæ. t.4.p.1.f.735.c.2.F.& ſeq.

Reformatio Romanæ curiæ.vide.Curię Romanæ, & Bullas Leonis X.

Regeſta Romanæ Eccleſiæ.t.3.p.1.ſ.2.f.497 c.2.D

Regna qualiter ob neglectum mandatorum Dei corruant. tom.3.p.1.ſ.2.f.302.c.1.D. & bona omnia terræ qualiter Domini ſint.f.324.c.2.& ſeq.

Regiaticina ſynodus ad reformandos Eccleſiæ mores Ticini anno Domini 850. habita.t.3.p.1.ſ.2.f.379.c.2.F. capitula eius. f.380.& ſeq. nouiter hæc Conciliis addita & vnde accepta.f.384.c.1.B

Regium quoruplex & quod illud à quo Regienſe Concilium dicitur.t.1.p.2.f.497.c.1.D

Regienſe vel potius Regenſe Concilium à 13. Epiſcopis in Gallia anno Chriſti 439.tempore Sixti Papæ III.habitum.tom.1.part.2.fol.495.c.1.D. tituli canonum. ibidem.E.Canones.f.495.c.2.acta ſynodi. f.497.c.1.C.Locus.ibid.D.ſubſcriptiones. f.496.c.2.C

Regula quædam, ad quam in rebus fidei intellectus ſe conformet omnino neceſſaria eſt.t.4.p.1.f.249.c.2.B. fidei rectè ſtatuitur ſacra Scriptura in ſenſu literali ſanè & bene intellecta.f.249.c.2.B

Regulæ ſeptem in intelligendis locis quæ contra communionem ſub vna ſpecie afferri poſſunt.t.4.p.2.f.300.c.1.B.& ſeq.

Regularibus conſeruatores ſemel electi non mutandi. t.4.p.2.f.540.c.1.D. nomina conſeruatorum intra menſem diœceſano ſignificanda ibidem.

Regularia beneficia non niſi regularibus conferenda.f.315.c.2.A

Regularis habitus qua ætate & quomodo à virgine ſuſcipiendus.f.342.c.1.A ànulla inuite.ibidem.

Regularis vitæ vota inſtituta & regulæ pie & ſtricte ſeruanda.f.340.c.1.C

Regularibus ſine ſuperioris ſui licentia non licet obſequio alterius quouis prætextu ſubiicere.f.340.c.2.A.ſi ſine licentia ſuperioris ſui à conuentu recedat etiam prætextu ad ſuperiores accedēdi niſi ab iis vocatus ſit, pro profugis habendi.f.340.c.2.B. extra Monaſterij ſepta delinquentes non ſubditi Epiſcopo, à Superiore puniendus; & Epiſcopo ſignificandum.f.341.c.2.C.D

Regularium priuilegio qui gaudere poſſint.t.3.p.2.f.639.c.1.F. vide plura Religioſi Monaſteria.

Digitized by Google

Reinoldus Archiepiſcopus Colonienſis corpora trium magorum à Frederico Imp. donata Mediolano Coloniam transfert. t.3.p.2.f.515.c.1.C. eius ea de re ad Clerum Colonienſem epiſtola.D

Relapſi qui. t.3.p.2.f.714.c.1.F. non eſſe recipiendos qui docuerint. f.17.c.2.B

Relapſorum poſt pœnitentiam ad illicitos concubitus pœna. t.1.p.1.f.558.c.1.C

Relatio & origo in diuinis non re ſed ratione differunt & quo modo. t.4.p.1.f.570.B

Relaxationis beneficium ad cautelam quo ad interdicti ſententias generaliter promulgatas an teneat. t.3.p.2.f.753.c.2.C

Religioſus ſtatus quoad eſſentialia non ab homine ſed Deo inſtitutus. tom.4.p.1.f.372.c.1.A

Religioſi tempore Apoſtolorum extiterunt, & præcipui quique Eccleſiæ Doctores. f.391.c.2.E

Religioſi quomodo Apoſtolorum dicātur ſucceſſores. f.371.c.2.D

Religioſi ordinis tria ſubſtantialia: proprietatis abdicatio, obedientiæ exhibitio & caſtitatis obſeruantia. t.3.p.2.f.963.c.1.C

Religioſus ſtatus quo affectu amplectēdus. t.4.p.2.f.202.c.2.C

ad Religionem ſerui citra voluntatem dominorum non recipiendi. t.2.p.1.f.327.B

Religioſum habitum in minori ætati indutis quando ad ſæculum redire illicitum. t.2.p.2.f.521.A

Religioſus habitus ante 14. ætatis annū ſuſceptus licite relinqui poteſt. t.3.p.2.fol.569.c.1.F.f.573.c.1.D.f.643.c.1.B

Religioſum habitum ante 18. annum ætatis iuxta conſtitutum Gregorii Papæ nemo ſuſcipiendus. t.2.p.2.f.291.c.1.F

Religionis ad probationem nemo ante annum 15. ætatis recipiendus. t.4.p.2.f.272.c.2.E

Religioſorum ſuperioribus quæ maxime curanda. t.3.p.2.f.1003.c.2.C. vide plura Abbatibus.

Religioſi conſecrari altaria & templa ſua non niſi ab ordinario petent. t.4.p.2.f.123.c.1.A. excōmunicatos quando & quos abſoluere nequeant.D

Religioſi inſtitutos à ſe in Eccleſiis presbyteros Epiſcopo præſentabunt. t.3.p.2.f.557.c.1.E

Religionis probatio in laicali veſte fieri ſolita erat. t.3.p.2.f.611.c.1.F

Religioſi ſæcularibus Eccleſiaſticis in templo ſuo celebrare permittent. t.4.p.2.f.122.c.2.D.E

Religioſi corpora mortuorum ad Eccleſiam ſuam ſine conſenſu parochialis in qua vixit, non deferent. t.3.p.2.f.632.c.2.C

Religioſi Sacramenta ſine licentia Epiſcopi vel parochialis ſui diſpenſantes an excommunicati. 786.c.1.F

Religioſi qualiter Eccleſias incorporatas adminiſtrare debeant. t.4.p.2.f.273.c.2.D

Religioſi ad ſacros ordines ab ordinario examinandi ſunt. tom.4.p.2.f.122.can.2.F

Religioſis in ſuis Eccleſiis ſine licentia & approbatione ſuperiorum ſuorum, quā Epiſcopo præſentabunt; in aliis Eccleſiis ſine Epiſcopi licentia prædicare illicitum. t.4.p.2.f.287.c.1.F

ad Religionem nemo ſine facultate Epiſcopi recipiendus. t.1.p.1.f.334.c.1.B

Religioſi gratis recipiendi. t.3.p.1.f.1.f.706.E. t.3.p.2.f.557.c.2.B. f.542.c.2.F. f.574.c.2.D. f.668.c.1.D. t.3.p.2.f.694.c.2.D. t.4.p.2.f.272.c.2.F

ad Religionem nullus ſpe aut promiſſione abbatiæ ſuſcipiendus. t.3.p.2.f.224.c.2.B

Religioſum velum nulla ſine conſenſu ſacerdotum ſibi imponat. t.3.p.1.f.2.f.291.c.2.B.D

Religioſi bonæ indolis ad academias mittendi. t.4.p.2.f.203.c.1.A

Religioſorum vita & conuerſatio. t.3.p.2.f.704.c.1.C. t.4.p.2.f.203.c.2.F

Religioſorum habitus & mores. t.1.p.1.f.342.c.1.E. t.3.p.2.f.994.c.2.C. f.991.c.1.B. certus habitus diuinitus aliquando aſſignatus. t.4.p.1.f.372.c.1.B. intitulati niſi habitum ſuæ religionis manifeſte deferant, non admittendi ſub excommunicatione. t.3.p.2.f.965.c.2.E.F

Religioſorum ſtudia & exercitationes quales eſſe debeant. t.4.p.2.f.204.c.1.B. virtutes. t.1.p.2.f.10.c.1.B.C.& ſeq. ſine manifeſta & rationabili cauſa in ſæculo non cōuerſentur. t.3.p.2.f.994.c.2.C

Religioſorum menſa qualis eſſe debeat t.4.p.2.f.273.c.1.C

Religioſorum cibus vnus & communis. t.3.p.2.f.704.c.2.A

Religioſi conuiuia ſæcularium vitanda. t.4.p.2.f.273.c.1.C. diſcurſus prohibendi. t.3.p.2.f.991.c.1.B

Religioſi pro euitanda diſciplina appellantes non audiendi. t.3.p.2.f.574.c.2.C

Religioſus non eſt linguam qui refrēnare neſcit. t.2.p.2.f.548.C

Religioſorum ad Cœnobia vel ambitus nullæ mulieres etiam religioſæ recipiēdæ. t.4.p.2.f.273.c.1.C.f.481.E

Religioſis qualiter coram fœminis mādūcandum. t.3.p.1.f.1.f.707.D.E

Religioſorum in cœnobia proſpectus vetandus. t.4.p.2.f.392.c.2.D

Religioſi intra Monaſterii ſepta continendi. t.4.p.2.f.272.c.2.F

Religioſi in clauſtris vitæ contemplatiuæ licite vacant. t.4.p.1.f.373.c.2.F.& ſeq. quibus & qualiter ſeparatæ cellæ concedendæ. t.2.p.1.f.556.c.1.E

Religioſi vagi ſub cuſtodiam reuocandi. t.4.p.2.f.204.c.1.C

Religioſi excuſſo iugo extra monaſteria ſua vagantes quomodo reducendi. f.264.c.1.F.& ſeq. fugitiui ad cœnobia reducendi. t.4.p.2.f.392.c.2.F

Religioſi in Eccleſiis parochialibus non ponendi. t.3.p.2.f.574.c.2.D. quid in parochialibus Eccleſiis exercere & qualiter ab ordinario puniri poſſint. t.4.p.2.f.122.c.2.B.

Religioſus extra ordinem ſuum ſine licentia prælati ſui confeſſorem non deliget. t.3.p.2.f.757.c.1.E. audiendis confeſſionibus non ſe intromittant niſi præſentati & approbati ab ordinario. t.4.p.2.f.250.c.1.F

Religioſi extra clauſtrum ius audientium aut patrocinium ſuſcipienti pœna, t.3.p.2.f.534.c.1.B. ad phyſicam & leges mūdanas legendas exire clauſtro non permittantur. f.534.c.1.B. t.3.p.2.f.618.c.1.E

Religioſus nulli extra clauſtra viuenti niſi noti vita & moribus probati ſine Epiſcopi licentia ad ſuggeſtum admittendi, t.4.p.2.f.287.c.2.B.

Religioſi ad legendas leges clauſtris nō egrediuntur. t.3.p.2.f.570.c.1.D

Religioſis pſalterium & roſaria nunquā deponenda è manibus, tom.4.p.2.f.204.c.1.B

Religioſus in ſuo ordine perpetuo manebit, tom.2.f.520.E. tom.4.p.2.fol.315.c.2.B

Religioſo de monaſterio in monaſterium non tranſeundum, t.3.p.1.f.1.f.707.C. regulari nulli ad laxiorem religionem tranſire aut habitum ſuæ religionis occulte ferre licitum, aut concedendum, t.4.p.2.f.342.c.1.E. ſed tantum ad arctiorem, t.3.p.2.f.573.c.2.B

Religioſi ob leues exceſſus ad alia monaſteria non dimittendi, tom.3.p.2.f.756.c.1.B

Religioſi ad ſæcularia placita non veniant. tom.3.p.1.f.2.f.199.c.1.F

Religioſus ſæcularibus negotiis abſtinebunt, t.4.p.2.f.273.c.1.D. lucroſæ negotiationes vetitæ, tom.3.p.2.f.543.c.1.A. f.618.c.1.A

Religioſi non poſſunt fide iubere ſine licentia Abbatis & conuentus, fol.693.c.2.E

Religioſis baptizatos in fonte ſuſcipere vetitum, t.4.p.2.f.247.c.2.D

Religioſus profeſſionis ſuæ obliti ad ſæcularia relapſus à communione & conuiuiis Catholicorum ſeparandi, t.2.p.1.f.562.c.1.B

Religioſis nuptiarum conuiuiis intereſſe vetitum, t.4.p.2.f.247.c.2.D

ad Religionem aut clerum ſemel deputati ad mundanam militiam aut dignitatem non admittendi, t.2.p.1.f.327.D. t.3.p.1.f.2.f.233.c.1.B

Religioſus nullus ſolus Eccleſiam aut villam poſſideat, aut inter ſæculares verſetur, t.3.p.2.f.557.c.2.B

Religioſi incontinentis pœnam, t.2.p.1.f.561.c.2.A. t.1.p.1.f.558.c.1.D

ad Religionem nullus coniugatorum recipiendus, niſi à coniuge ſuo continentiam profitente fuerit abſolutus, t.3.p.2.f.579.c.1.B.E

Religionem intrare poſſunt coniuges ante maritalem commixtionem etiam altero inuito. f.578.c.2.D

Religionem non vero poſt carnalem commixtionem altero manente in ſæculo, f.578.c.2.F. f.579.c.1.B.c.2.E

E Religioſo habitu ab vxore reuocatus an mortua vxore teneatur monaſterium repetere, t.3.p.2.f.578.c.2.B. Item an poſſit debitum cōiugale poſcere, & poſtea aliam ducere. ibid.

Religioſi habitus ſuſceptio cum ſimplici voto non dirimit contractum matrimonium, t.3.p.2.f.634.c.2.E

è Religione reuocari poteſt coniunx à coniuge manente in ſæculo niſi & hic continentiam perpetuam in facie Eccleſiæ promiſerit, t.3.p.2.f.579.c.1.B

Religioſum habitum coram Epiſcopo ſuſcipere vouens, ſi non ſuſceperit nec profeſſionem fecerit, & poſtea vxorem duxerit, non eſt cogendus eam relinquere, t.3.p.2.f.569.c.1.F

Religioſi contra correctionem ſuperioris ſui opem laici inuocantis pœna, t.3.p.2.f.757.c.1.F

Digitized by Google

Ad eius vmbram hæreticus obmuteſcens veniam precatur, & lingua vſum recipit, tom.2.p.1.f.614.c.2. C. eius tranſitus quando contigerit, to.2.p.2.fol.34.c.2.C. à Leone Papa I X. quibus ceremoniis eleuatum.t.3.p.2.f.210.c.2.B.& ſeq. ipſe Leo ſupponit humeros. C. ad eius venerationem concurſus. D.

Renatus presbyter legatus Leonis Papæ in Concilio Epheſino.t.to.2.par.1.f.15.c.2.F.

Renunciatio à religioſis duobus ante profeſſionem menſibus facta, nulla eſt. to. 4.p.2.f.391. ca.1. D.

Res Eccleſiæ quæ & quid.t.3.p.1.ſ.2.f. 246.c.1.E.

Res non alienanda aut oppignoranda t. 3.p.2.f.621.c.1.E.

Reſeruationes Beneficiorum Papæ in Conc. Baſilienſi adimuntur. t. 4.p.1.f.57. c.1.A.B, qualiter reſtringantur in f. 72. ca. 2. A.

Reſidentia clericorum t.4.p.2.f.373.ca. 2.B.& ſequent. vide plura clerici. item abſentia à beneficiatis exigenda. fol. 534. ca. 2. F.

Reſidentia qui liberi & excuſandi, & qui non. 535.c.1.A.B. & ſeq.

Reſidere in Eccleſia qui dicendi. t. 3. p. 2.fol.761.c.1.C. t. 4.p.2.f.575.c.2.C. non cenſentur, qui intereſſendo nihil eorum quæ ad ſuum pertinent officium exequentur. fol. 572. c. 1. B. laborioſa non otioſa eſſe debet. fol.573.ca.1.F. perſonalis à quibus requiratur. tom. 4. par. 2. fol. 328. ca. 2. D.

In reſponſoriorum fine in lætis gloria dicatur, in triſtibus principium repetatur. t. 2.p.2.f.349.F.

Reſtitutio etiam de re, quam quis non rapuit facienda, tom. 3. par.2.fol.690. ca. 1.E.

Reſurrectio à mortuis oſtenditur. t.1.p. 1.fol.564. ca.1. D. in quali corpore futura ſit. tom. 2. par.1.fol.498.ca. 1. C.D.& ſequent. myſterium & modus fol. 498. ca. 1. C.

Reſurrectio noſtra qualis. t.1. p.1. f.325. ca. 2. F.

Reus nuncios acta iudicialia deferentes ſpolians verberans aut captiuans lite etiam conteſtata pro conuicto habendus.t.3.p.2. f.965.c.1. D.

Reum ſe confitetur qui ad legitimum iudicium vocatus adeſſe contemnit. t. 1.p. 1.f.483.c.2. A. per cautionem ſtandi iudicio ſe aſtringens in negotiis Eccleſiaſticis admittendus. t.3.p.2.f 577.c.1.F. de diuerſis quæſtionibus ab vno non niſi coram vno & eodem iudice conueniendus. f. 723. ca.2. B.

Reum impunitum dimittens à ſuperiore iudicandus & puniendus to.1.p.1. f.338. ca.1.A.

Rei contra Regem aut patriam ſi à Rege in gratiam recipiantur, à communione ſacerdotum non excludendi to.3.p.1.ſ.1.f. 272. B.

Reorum vultus inſcribendi conſuetudo à Conſtantino Imperatore ſublata. t. 1. p.1 f.217.c.1.E.

Reuerentia Papalis vide Papalis.

Reuelationes diuinæ cur hoc tempore rariores & eas exſpectare ſit tentare Deum. t.4.p.1.f.347.c.1.A.

Rex vnde dictus & quod eius officium. t.3.p.2.f.112.c.1.F. eius miniſterium quod propriæ.ca.2. F. qualis iuxta ſcripturam eſſe debeat. f.112.c.2. B.

Rex quid item quid eſſe & cauere debeat t.3.p.1.ſ.2.f.296.c.2. C. ei ante omnia iuſtitiam fouenda & adminiſtranda f. 297. c.1.& 2. miniſterium proprie quod. t f.297. c.2.F.& ſeq.fol.318. c.1.D.F. in officio iuſte agendo periculum. f.298.c.2.A. quomodo & quales comminiſtros eligere debeat. f.298.c.2.C.D.& ſeq.f.320.c.1.A.B bonos ſublimare malos comprimere. fol. 298. ca. 2. F.

Regni ſtabilimentum, quomodo æquitas iudicii, & iniuſtitia eiuſdem ſit ſubuerſio. f.299.c.1. D.

Regnum non ab hominibus, ſed à Deo dari. f.299.c.2.B.

Regi qualiter cum humilitate & fidelitate parendum. f.301.c.2. C.

Rex à recte regendo dictus. f.317.c.2.F.

Regem terrenum iura faciunt, non perſona. t.2.p.2.f.496.F.

Reges olim tyranni appellati. t.3.p.1.ſ. 2.f.317.c.2. F.

Reges ad quid conſtituti t.3.p.1.ſ.2. fol. 318.c.1.A.B.

Reges defenſores debent eſſe Eccleſiarum orphanorum & viduarum. to.3.p.1.ſ. 2.f.318.c.1.D. F.

Regis Chriſtiani officium. t.3.p.1.ſ.2.f. 525.c.1.A.

Regibus Eccleſia Dei defendenda. tom.3 par.1. ſ. 2. fol.372. c. 2. D. fol.373. ca. 1. F.

Regum in obſeruanda Romana ſede officium. t.3 p.2 f.309.c.2. A.B.

Reges & principes ſæculares humanis rebus non diuinis præſunt. t. 2 p. 1.f.489. ca.1. F.

Reges pii feliciſſimi & hoſtium victores extitere. tom.1.par.2. f. 20.ca.1.F.& ſequent.

Reges Pontificibus ſubiecti. t.3.p.2.fol. 309.c.1.E.

Regibus poteſtas & dignitas ſacerdotalis, cui ſubſunt, agnoſcenda. t. 3.p.1. ſ.2.fol. 318.c.2 D.

Reges & Imperatores Epiſcoporum iudicio ſubiecti. t.3 p.2.f.522.c.2.D.

Regum cura quæ eſſe debeat. t.1.p.1.fol. 737.c.2 C.

Reges quales eſſe debeant. t.2.par.2.fol. 497. A.

Reges quamuis impii ſancti appellari ſoliti. t.2.p.1.f.525.c.1. D.

Regis eminentia modeſtia & miſericordia omnes præcellere. to. 3. par. 2.f.121. c.2. B.

Regiæ dignitatis fundamentum inconcuſſum Pietas. t.1.p.2.f. 20. E.

Regis pro ſalute in Eccleſia quotidie orandum. t.3.p.2.f.112.c.1.E.f.117.c.1.B.

Regi honos & fidelitas præſtanda. t 3.p. 1. ſ.2.f.346.c.2. A.

Reges in quo gloriari deceat. t. 3. p.1.ſ. 2 f.438.c.2.C.

Regis prudentis eſt præſentia ordinare, futura præuidere & præterita recordari. t.3.p.2.f.121.c.2.C.

Regum ad voces pauperum quæ debeat eſſe pronitas. tom.3.par.1. ſ.2. fol. 442. ca 1.F.

Regiæ poteſtati dolum faciens, aut ſuperbe & pertinaciter in licitis contradicens anathematizandus. fol. 348. c.2. B. de Regum caritate fraterna ſtatutum Meldenſis Concilii. f.347.ca.1.A. pro Regum ſecuritate & authoritate ſtatuta Toletani Concilii V I. tom. 2. par. 2. fol. 372. & 373.

Regum peccata in populo vindicata. t. 3.p.1.ſ.2.f.333.c.2.D. conquiſita bona olim non perſonarum ſed regni erant, & non ad filios ſed ad ſucceſſores deriuabantur. to. 2.p. 2. f.497. D. contra eos conſpirantium pœnæ t. 3. p.1.ſ.1.f.318.c.1.F.

Reges pro placito creare & interimere Gothis ſolitum. tom.3.par.1. ſ.1. fol. 280.c. 1. A.

Regis Gothorum vidua à nullo olim ſub excommunicationis pœna ducenda. t.3.p.1.ſ.1.f. 289.c.1. E. F. ſtatu & veſte ſeculari depoſita cœnobio virginum mancipandæ f.312.c.1.B.& ſeq.

Regum Bulgarorum manducandi mos t.3.p.1.ſ.2.f.527.c.1.C.

Rhegini Conſtantiæ Cypri Epiſcopi oratio in Epheſina ſynodo poſt Neſtorii depoſitionem habita de malitia hæreſis Neſtorianæ. t.1.p.2.f.218.c.1.C.

Rhemorum in Gallia vrbs qualis. t.3. p. 1.ſ.2.f.204.c.1.D.

Rhemenſis Eccleſiæ ſtatuta ſynodalia per dominum Sonnacium, t.3.p.2.f.978. c.1.B. & ſeq. quid de iis ſentiendum, ibid. c.2.C.& ſeq.

Rhemenſi de Archiepiſcopatu contentio inter Hugonem & Attaldum quæ & qua ex cauſa orta, f.146.c.2.& ſeq foliis.

Rhemenſi Eccleſiæ quinquennalis puer filius Heriberti Comitis monſtroſe præficitur, f.141.c.1.B.

Rhemenſe Concilium in cauſa diſciplinæ Eccleſiaſticæ anno Chriſti 630. tempore Honorii Papæ celebratum, to.2.p.2.fol. 340.c.1.D. qui interfuerint, ibid.& ſeq. ſtatuta Concilii, F.& ſeq.

Rhemenſe Concilium I. anno Chriſti 813. ſub Leone Papa. I I I. celebratum. t.3 p. 1.ſ. 2 fol.202.ca.2.E. Capitula 44. vide f.203.& ſeq.

Rhemenſe Concilium apud S. Macram in cauſa Eccleſiaſticæ diſciplinæ anno 935 ſub Ioanne Papa. X. celebratum. t. 3. p. 2.f. 143.c.1.C.

Rhemenſe Concilium II. quo per Leonem ſedis Apoſtolicæ legatum Arnulphus Gerberto depoſito Rhemenſi Eccleſiæ reſtituitur anno Domini. 995. tempore Ioannis Papæ XV. tom.3 par. 2. fol.164. c.1.A. acta B & ſequentib.

Rhemenſe Concilium pro diſciplina & moribus Eccleſiæ reformandis anno 1049. tempore Leonis Papæ. IX. habitum. tom. 3. par. 2. fol. 208. cap. 2. A. quo tempore fol. 215. c.1. E. à Leone Papa indicitur. fol. 209. c. 1. C. Impedire illud inceſtuoſi quidam nobiles & Rex fruſtra conantur. F. & ſequentibus quando inceptum fol.211.c.2.D. qualiter conſeſſum. E quæ Concilii cauſæ. fol. 212. c. 1.C. acta Concilii E. & ſequentibus Canones in eo renouari. fol. 213. c. 2. F. & ſequentibus qui in eo principes excommunicati. fol 214. c.1. B. C. impedire volentes diuina manet vltio. c.2.A.

Rhemenſe Concilium, quo Carolus ſimplex reiecto Odone comite Franciæ re

Digitized by Google

inungitur, ſub Formoſo Papa anno 892. celebratum. tom. 3. par. 2. fol. 119. cap. 1. B. Concilii cauſa & decretum de ſucceſſore regni ibidem, epiſtolarum ex eo ſcriptarum argumentum. D. & ſeq.

Rhemenſe Concilium in cauſa Godefridi Ambianenſis Epiſcopi anno MCIX. ſub Paſchali Papa. II. celebratum. t. 3. p. 2. f. 444 c. 1. E.

Rhemenſe Concilium à Gelaſio Papa ob inueſtituras Eccleſiaſticas excommunicationem Henrici Imperat. quidem inductum, ſed à Calixto II. celebratum, anno MCXIX. tom. 3. p. 2. fol. 461. cap. 1. F. acta Concilii ibid. & f. 462. c. 1. D. patres 426. interfuerunt, c 2. B.

Rhemenſe Concilium ab Innocentio Papa II. anno MCXXXI. indictum, quo Anacletus Pſeudopontifex cum aſſeclis ſuis excommunicatur, t. 3. p. 2. f. 482. c. 2. D. cauſa tempus & acta Concilii, f. 483. c. 1.

Rhemenſe Concilium contra Eon hæreticum & aſſertiones Gilberti Porretani anno Chriſti 1148. tempore Eugenii Papæ III. celebratum, t. 3. p. 2. f. 505. c. 1. F. Canones Concilii, c. 2. D. & ſeq. acta, f. 506. c 2. E. f. 507. c. 2. F.

Rhericius Auguſtodunenſis Epiſcopus, t. 1. p. 1. f. 212. c. 1. C.

Rhodum Inſulam quanti interſit contra Turcam tueri. tom. 4. p. 2. folio 78. c. 1. D.

Rhodoaldus Portuenſis Epiſcopus legatus Nicolai Papæ I. quod Ignatii Conſtantinop. iniquæ depoſitioni & Photii ſurrogationi conſenſerit, deponitur, to. 3. p. 1. l. 2. f. 427. c. 1. C. eius doli, E. F. ſcelera f. 427. c. 2. A. B.

Rhotaldi Sueſſionenſis depoſitio, t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 560. c. 2 E.

Richardus Rex Angliæ ex Palæſtina Victoriis aliquot celebris tedeuns à Leopoldo Duce Auſtriæ Henrici Imperatoris cuſtodiæ mancipatur, tom. 3. p. 2. f. 660. c. 2. F. quomodo captiuitate liberatus ſit, fol. 661. c. 1. A. & ſeq.

Richardus Maſſilienſis Abbas contra Victorem Papam III. ſchiſmaticus, t. 3. p. 2. f. 407. c. 1. D.

Riculfi Sueſſionum Epiſcopi conſtitutio de cura, officio vita & actibus Eccleſiaſticorum, tom. 3. p. 2. fol. 986 c. 1. & 2.

Rituum diuerſitas non eſt diuerſitas fidei. t. 4. p. 1. f. 700. F.

Ritus Eccleſiæ obſeruandi, tom. 4. p. 2. f. 364. c. 1. E.

Roberti Ducis inueſtitura à Pontifice facta, t. 3. p. 2. f. 357. c. 2. B.

Robertus Guiſcardus Northmannorum princeps, Dux Apuliæ, Calabriæ & Siciliæ excommunicatur à Gregorio VII. in Concilio Romano, tom. 3. p. 2. fol. 382. c. 2. A.

Rodericus Hiſpaniæ rex effœminatus à Sarracenis vno prælio victus, t. 2. p. 2. fol. 310. c. 1. E.

Rodoaldi Portuenſis Epiſcopi ob legationem male in Oriente adminiſtratam depoſitio & pœna, tom. 3. p. 1. ſ. 2. fol. 564. c. 2. A.

Roga quid, t. 2. p. 2. f. 321. c 2. D.

Rogationum dies cur & qualiter inſtitutæ, tom. 4. p. 2. f. 200. c. 1. B.

Rogationum dies ante feſtum Aſcenſionis triduano cum ieiunio celebrandi, tom. 2 p. 1. f. 562. c. 2. B.

Rogationum diebus ſerui & ancillæ ab opere relaxandi, t. 2. p 1. f. 562. c. 2 C.

Rogerio Siciliæ Regi regius titulus ab Honorio II. conceſſus ab Innocentio II. confirmatus t. 3. p. 2. f. 479. c. 2. A eius filia Henrico VI. Germanorum regi nupta an monialis fuerit. f. 653. c. 2. D.

Rolandi Henrici Regis Germanorum aſſeclæ in Pontificem ſummum impietas & audacia. t. 3. p. 2. f. 397. c. 2. F

Romanæ Vrbis deſcriptio & conſtitutio. t. 1. p. 1. f. 261. c. 1. A.

Romana reſp. olim per Duces recta. t. 3. p 1 ſ. 1. f. 336. c. 2. F

Romanum Imperium in Occidente deficit. t. 2. p. 1. f. 434. c. 1. C. f. 446. c. 2. A

Roma poſt 60 annos quibus Gothis paruit, imperio reſtituta. f. 771. c. 2. A. ob SS. reliquias glorioſa. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 121. c. 1. C. et ſeq. vrbs æterna ab Honorio Auguſto vocata t. 1. p. 1. f. 721. c. 1 A. t. 3. p. 1 ſ. 2. f. 436. c 2. A à Gregorio Papa. IV. ampliatur, f. 277. c. 2. F à Longobardis obſeſſa t. 1. f. 392. c. 1. A arcte obſidetur à, Totila t. 2. p. 2 f. 1 c. 2. D. liberatur à Narſete. qualiter in obſidione Vitigis Regis miraculoſe ſeruata. t. 2 p. q. 2. f. 771. c. 2. B. terræ motu concutitur. t. 3. p. 1. f. 358. c. 1. B.

Romanorum Regis eligendi ius ſolis Germanis à Gregorio Papa V. conceſſum. t. 3. p. 2. f. 164. c. 2. A B.

Romanæ curiæ. vide Curiæ.

Romani ducatus per Longobardos conturbatio. t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 358. c. 2. D. & ſequentibus qualiter per Zachariam Papam ſedata. f. 359. c. 1. & 2.

Romanorum Pontificum electio. t. 3. p. 2. f. 151. c. 1. F

Romani papæ pontificatus initium duratio & acta. t. 3. p. 2 f. 134. c. 2. C

Romani Papæ vicarius in Oriente creat Epiſcopos. t. 2. p. 2. f 406. c. 2. C.

Romanus Pontifex in VI ſynodo œcumenica Apoſtolorum principis ſucceſſor & imitator ſalutatus t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 195. F caput eſt omnium Eccleſiarum. t. 2. p. 1. f. 576. c. 1. B caput & princeps omnium Patriarcharum. t. 1. p. 1. f. 337. c. 2. A.

Pontifex Papa Vniuerſalis t. 2. p. 2. f. 426. c. 1. A, vide Plura Papa, omnibus Epiſcopis & Archiepiſcopis diuino & humano priuilegio prælatus. t. 3 p 2. f. 199. c. 2. E. ſolus vniuerſalis Eccleſiæ primas & Apoſtolicus. f. 212 c. 2 A. quare præ cæteris omnibus honorandus. t. 3. p. 2. f. 197. c. 1. E paſtor totius Eccleſiæ ab Orientalibus agnitus. t. 2. p. 1. f. 516. c. 1. C

Romani Pontificis eſt pallium dare Epiſcopis t. 2. p. 2. f. 7. c. 1. D.

Romanus & non Antiochenus Epiſcopus cur in Pontificatu D. Petro ſucceſſerit, t. 1. p. 1. f. 20. c. 1. C.

Romanorum Pontificum ſtudium pro veneratione ſacrarum imaginum. t. 3 p. 1. ſ. 2. f. 436. c. 1. B. vide plura Papa, & Romana Eccleſia, vel ſedes.

Romanorum Pontificum liber à Petro vſque ad Nicolaum primum. tom. 1. par. 1. fol. 19. c. 2. A. quis eius auctor. ibid. B.

Romanorum Pontificum epiſtolæ & ſcripta contra hæreticos quantæ olim authoritatis fuerint. t. 2. p. 2. f. 200. c. 2. C. fol. 228. c. 2. F.

Romanorum Pontificum decreta & ſynodales Epiſtolæ diligenter ſeruanda. f. 279. c. 1. E.

Romanorum Pontificum, epiſtolæ quanti ſemper in Conciliis factæ fuerint. tom. 3. p. 1. ſ. 2. fol. 443 ca. 2. E. f. 444. c. 1. B.

Romanæ Eccleſiæ clerus tempore Cornelii Papa quantus. tom. 1 par. 1. f. 112. can. 1. C.

Romanæ Eccleſiæ vrbes & territoria à Carolo Magno & filio Ludouico ei aut data aut confirmata. t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 265. c. 1. B. & ſeq.

Romana Eccleſiæ in priſtinam libertatem à Conſtantino Pogonato reſtituta. f. 295. c. 2. F.

Romanæ Eccleſiæ primatus an à Phoca Imperatore ipſi collatus fuerit. t. 2. p. 2. f. 303. c 2. A. B.

Romanæ Eccleſiæ eius clerici quo ornatum præ cæteris à Conſtantino inſigniti. t. 1. p. 1. ſ. 253. c. 1. F.

Romanæ Eccleſiæ iura ac poſſeſſiones ab Ottone confirmantur. tom. 3. p. 2. fol. f. 159. c. 1. C. item ab Henrico Imperatore f. 173. can. 2. D. vide plura Eccleſia Romana.

Romanæ Eccleſiæ pontificatus quando & à quo t. 1. p. 1. f. 187. c. 1. E. tom. 2. B. à ſolo Deo fundata t. 3. p. 2. f. 297. c. 2. C.

Romanæ Eccleſiæ primatus cauſæ. t. 2. p. 1. ſ. 525. c. 1. B. an à Phoca Imp. ipſi collatus t. 2. p. 2. ſ. 303. c. 2. A. B. primatum omnium tenet Eccleſiarum. t. 1. p. 1. f. 20 c. 2. E. ſ. 21. c. 1 c. fol. 21. c. 2. B. D. E. primatus ex antiquis Pontificibus demonſtratur. fol. 20. & f. 21. vſque ad 24. primatus ex diuerſis ſcripturæ locis oſtenditur. f. 22. c. 2. & ſeq. Item ex SS. Patribus fol. 23. c. 1. & 2. primatus & præeminentia poteſtatis ſuper omnes Eccleſias à Chriſto ipſo collata. f. 49. c. 1. E.

Romana Eccleſia prima ſedes fol. 49. c. 1. F.

Romanæ ſedis primatus. folio 209. can. 2. D. f. 276. c. 1. E. à Chriſto collatus f. 296. c. 2. F. & ſeq. à Conciliis Africæ agnitus. fol. 506. c. 1. D. ex canone Nicæno in Concilio Chalcedonenſi citatus. t. 2 p. 1. f. 340 c. 1. F. in Concilio eodem confirmatus f. 543. c. 2. C F. f. 477. c. 1. F. f. 500. c. 2. D. 2. p. 2. f. 256. c. 2. A B. f. 257. c. 2. B. & ſeq. fol. 259. c. 2. C. ei ſoli primatus & immediate à Chriſto collatus. t. 3. p. 1. ſ. 2. fol. 545. c. 1. B. primatus inuiolabilis f. 440. c. 2. F. ſ. 1. fol. 500. c. 1. F. ab ipſo Domino noſtro primatum obtinuit. t. 3. p. 2. f. 393. c. 2. F. f. 425. c. 2. B. ſ. 1. f. 436. c. 2. A. fol. 439. c. 2. F. de eius primatu canon 6. Concilii Nicæni à Græcis mutilatus. t. 1. p. 1. fol. 296. c. 2. D. eius explicatio. ibid. & ſequent.

ad Romanam Eccleſiam controuerſia & dubia vt ad Eccleſiarum caput deferri antiquitus ſolita. t. 1. p. 1. f. 508. c. 2. F.

Romana ſedes de omnibus iudicat iuxta canones & Chriſti inſtitutum. t. 2. p. 1. fol. 471. c. 2. B, quoſcunque ad iudicandum euocare Romam Epiſcopos & clericos poteſt. t. 3 p. 1. ſ. 2. f. 439. c. 1. B. E. eius iudicium nullus Epiſcopus ſubterfugere poteſt. t. 2. p. 1. f 482. c. 2. F. iudicia aliarum retractare poteſt. t. 1. f. 186. c. 2. A. iudicium à nemine iudicandum aut retractandum. t. 3. par. 1. ſ. 2. f. 545. c. 1. E. F. de omnibus habet Eccleſiis iudicare. t. 2. p. 1. f. 21. c. 1. E. F. de omni Eccleſia fas habet iudicare nullius iudicio ſubiecta. t. 3. p. 2. f. 393. c. 2 F.

Digitized by Google

à Romana ſede appellatio non datur. t.1.p.1.f.21.c.1.F.t.2.p.1.f.470.c.2.F.t.3.p.1. f.2.f.439.c.1.B.C.

Romana, ſeu prima ſedes à nemine iudicatur.tom.1.p.1.fol.21.c.1.E.F.f.22.c.1.B. f.260.c.2.D.tom.2.p.1.f.471.c.1.C.t.3.p.2. f.107.c.2.E.f.155.c.1.D.f.192.c.1. E. & ſeq. ſine Romani Pontificis conſenſu Concilia non celebranda, vide Concilia. prima & potentiſſima in omnibus ſynodis authoritas.t.4.p.1.f.118.c.1. E. eius eſt Synodos confirmare.t.2.p.1.f.482.c.2.D. Concilia male geſta reprobat, & bene habita confirmat.f.484.c.1.A.

Romana ſedes damnat & abſoluit male à Synodo iudicatos. t.2.p.1.f.483.c.2.E. t.3. p.2 f.394.c.1 A.

Romanæ Eccleſiæ laus eximia à tribus Africanis Conciliis ei tributa.tom.2.p.2.f. 427.c.1.A.

Romanæ Eccleſiæ prærogatiua in Concilio Nicæno confirmata.t.1.p.1.f.328.c.2. A B.f.330.c.1.E.F.t.2.p.1.f.645.c.1. D. authoritas quæ & quanta.t.1.p.2 f.503.c.1. F. f.612.c.1.B. authoritas ſingularis in Eccleſia.t.2.p.1.fol.521.c.2.A.B.t.3.p.1.f.2.f.278. c.2 F.f.386.c.1.C.

Romanæ Eccleſiæ priuilegia perpetua. t.3.p.1.f.2.f.436.c.2.D. & ſequent. priuilegia tempore Nicolai Papæ I. intemerate ſeruata.f.476.c.2.E. à Chriſto data, à Synodis vero celebrata & venerata.f.436.c.2. F. priuilegia à nulla ipſi Synodo collata ſunt, ſed à Deo.f. 437.c.1.D. non minuenda.t.2.p.2.f.6.c.1.B.

Romanæ ſedis legatis in Concilio Oecumenico examinari inſolitum.t.3.p.1.f.2. f.734.E.

Romanæ Eccleſiæ in iudicandis & damnandis hæreſibus authoritas.t.2.p.2. f.422.c.1.A.

Romana ſedes Apoſtolica & ſumma à Græcis appellatur.tom. 2.p.2.f.424.c.1.D. principatus ſuper omnes eſt Eccleſias. to.3. p.2.f.239.c.2.D. eius authoritate nulla in terris maior. tom.3.par.1.f.2.fol.439.c.1.B. & ſequent.

Romanæ Eccleſiæ inſigne encomium. tom.2.par.2.fol.426. c.1.A.Item. fol. 427. c.1.A.

Romanæ Eccleſiæ ſedes cardo & caput omnium Eccleſiarum à Chriſto conſtituta.to.1.p.1.fol.49.c.2.E.vnicum fulcimentum Chriſtianorum omnibus eſt Eccleſiis.tom.4.par.1.fol.550.E. fundamentum & forma Eccleſiarum.tom.1.par. 1.fol.21. c.2. A. firmamentum & vertex Eccleſiarum. tom.1.par.1.fol.506. c.2. E. apud eam Eccleſiaſticarum rerum ſummum iudicium.tom.3.par.1.f.2.fol.418.c.1.E.Eccleſia eſt vniuerſalis.tom.1.par. 1.fol.134.c.1. A.fol.186.c.2.A.fol.326.c.1.D.c.2.E.caput omnium Eccleſiarum. fol.56. c 1.B.fol.68. c.2.F.fol.186.c.1.F.tom.2. par.1 fol.41.c.2. C.tom.2.par.2.fol.258.c.2.B. tom.3.par.1. f.1.fol.436.c.2.A.f.2.fol.796.B.tom.3.par. 2.f.200.c.1.D.

Romana Eccleſia omnium Eccleſiarum mater. tom. 1. par.1. fol. 20.c.2.F.fol. 21.c.1.A.mater & caput omnium Eccleſiarum iuxta D. Athanaſium. tom. 1. par. 1. fol.326.c.2.B.f.85.c.2.F.

Romana Eccleſia mater & magiſtra omnium Eccleſiarum.tom.2.par.2.fol.4. c.2.C. quamobrem.ibidem.

Romanæ Eccleſiæ cenſuram contemnentes Chriſtiani vix dicendi ſunt. tom.3. par.1.f.2.fol.449.c.1.A.

Romanam Eccleſiam negantes eſſe primam omnium Eccleſiarum anathematizantur Conſtantinopoli coram Imperat. Conſtantino Monomacho. tom.3. par.2. fol.207.can.1. A. eam oppugnans totius Chriſtianiſmi ſubuerſionem machinatur. tom.3.par.1.fol.197.c.2. B. priuilegia detrahens, iniuſtus & hæreticus eſt. fol. 238. e.2.F.decretis repugnantis pœna.to.3.p.1. f.2.fol.279.c.1.A.

Romana ſedes Catholicorum ſemper extitit refugium.tom.3 par.1.f.2. fol. 436. c 1.C.f.438.c.1.A.

Romana Eccleſia ſolus Chriſtus fundauit ſupra Petram fidei.tom.3.par.2.f. 238. c.2.E.

Romani Epiſcopi doctrina pro Apoſtolica habita. tom.2. par. 2. fol. 211. c.1.F.

Romana ſedes an errare poſſit. t.2. p.1. f.476.c.2.E.

Romana Eccleſia ſemper ſtabilis in fide manſura.tom.1.par.1.fol.327.c.1.B.D. à rectis dogmatibus nunquam deuia.to.2. par.1.fol.609.c. 1. A. nunquam à veritate aberrauit.f.1.t.3. p.1.f.1.f.27.c.2. D. E. F. & ſequent. fides nunquam deficiet. to. 3. par.2.fol.200.c.1.F.vide Eccleſia Romana,& Romana Eccl. ſemper durauit & durabit.tom.4.p.1.fol.271.c.1.B.& ſequent. fides certa & vera. Ab ea qui recedit à veritate deficit. tom. 4. par. 2. fol. 269. c.2.F.

Romanus Pontifex poteſtatem habet damnandi hæreſes & ferendi leges Chriſtianis.t.2.p.2.f.5.c.1.F.

Romana in ſede ſemper extra maculam ſeruata eſt Catholica religio.tom.4.p.1.f. 206.c.2.E.

Romana Eccleſia ſine macula aut ruga. t.3.p.1.f.2.f.437.c.1.B.

Romanæ Eccleſiæ omnibus obediendum.t.1.p.1.f.21.c.2.D.F.

Romano Pontifici an æqualis cum Mediolanenſi iuriſdictio fuerit, vide Mediolanenſis Epiſc.

Romanæ ſeu Latinæ Eccleſiæ præ Græcorum dignitas & prærogatiuæ. to. 3. p. 2. f.191.c.2.& ſeq.foliis.

de Romana & Alexandrina Eccleſia pacificandis ſtatutum Africanum.tom.1. p.1. fol.780.c.1.D. an Alexandrinæ adæquata fuerit,canone 6.Concilii Nicæni.t.1.par.1. fol. 296. c. 2. E. F. & ſequent. fol. 297. c.1.A.

Romana Eccleſia Conſtantinopolitanæ mater eſt.tom.3. par.2. fol. 195. c.2.B. eius iudicio ſe ſubmittit Conſtantinopolitanus Epiſcopus.tom.2. par.1.fol.483. c. 1. E.à Græcis nunquam hæretica ſed tantum ſchiſmatica reputata. tom. 4. par. 1. fol. 706.

Romanus Pontifex etiam Græcos ſacerdotes ordinare & mittere poteſt.t.3.p.1. f.2.f.575.c.2.A.B.

Romanæ ſedis ſententia quando commutari poſſit. tom. 3. par. 1. f.2. fol. 545. c.1.A.

Romanæ ſedis ſtatuta plenæ authoritatis nullius conſuetudinis occaſione remouenda. tom. 3. par. 1. f. 2. fol. 5 5. c. 2. B. ab ea excommunicati vel viui vel mortui etiam hominibus ſemper execrabiles redditi fuerunt, vt exemplis oſtenditur.t.3.p.1.f.2.f.445.c.1.B.C. vide plura Eccleſia Romana.

Romanum Concilium de celebratione paſchatis ſub Victore papa anno Chriſti 198.habitum.t.1.p.1.f.79.c.1.F. quid decretum.ibid.

Romanum Concilium à clero Romano tempore interregni anno Chriſti. 253. congregatum de Lapſorum receptione. tom.1.par.1.fol.107.c.1.D. tempus, locus & cauſa habiti Concilii. fol. 107.c.1.C. decretum de lapſis.D.

Romanum Concilium ſub Cornelio papa anno 255.habitum, in quo Nouatianus Antipapa condemnatur. to.1.p.1.f.126. c.2.B.

Romanum Concilium in cauſa Dionyſii Alexandrini calumnioſe de ſabellianiſmo accuſati anno 263. tempore Dionyſii habitum.t.1.p.1.f.160.c.1.B.tempus, locus & cauſa Concilii.B.C.

Romanum Concilium ſub Melchiade papa anno Chriſti.313. celebratum in cauſa Cæciliani.tom.1.par.1.fol.212.c.1. A. tempus & cauſa Concilii.ibid.B.E.locus & numerus Epiſcoporum. ibidem. E. Acta. E.F.

Romanum Concilium I. ſub Syluestro Papa I. anno Chriſti. 315. celebratum quo Iudæi ſcriptura & miraculis à Syluestro Papa in præſentia Conſtantini conuicti fuerunt.tom.1.par.1.fol.237.c.1.E. locus & cauſa Concilii.ibid. Tempus. c.2.B. acta huius Concilii quantæ authoritatis. ibid. c.2 A.

Romanum Concilium aliud ſub Syluestro Papa I.anno.324.celebratum. to.1.p.1. fol.255.c.1.D.Auctor ipſe Syluester.t.1.p.1. fol.260.c.1.E. Locus & tempus Concilii fol. 260.c.1.F. cauſa. ibidem & ſequent. quot Epiſcopi interfuerint.ibid.F.fol. 255. c.1.E.f.256.c.1.E.Epilogus Concilii.f. 255. c.1.E.& ſequent.Acta Concilii.fol.255.c.1. F.& ſequent.& fol 260.c.1.F. & ſequent. Canonum tituli. fol. 256. qui interfuerint. fol.257.Canones.ibid.& ſeq. qualis conſeſſus fuerit.f.261.c.2.

Romanum Concilium II. ſub Syluestro Papa I.275 Epiſcopis celebratum.to.1. par.1.fol.364 c.2. E. cauſa tempus & locus Concilii f.365 c.1.E. Numerus Epiſcoporum.ibidem.an Conſtantinus Imperator præſens interfuerit. f.365.c.2. A. B. confirmantur in hoc acta Concilii Nicæni.f.364. c.2.F.f.365.c.2.B.acta alia & ſtatuta Concilii.f.365.c.1.

Romana Synodus à Iulio I anno 337. & 116.habita.tom.1.par.1.fol.399.c.1. E. cauſa conuocati Concilii duplex & quæ. f. 440. c.1.C.quo tempore & ſub quibus Imperatoribus habita fuerit. ibid. D. & ſeq. acta Concilii.f.399.c.2.& ſeq.

Romanum Concilium II. ſub Iulio Papa I. in cauſa Athanaſii aliorumque Epiſcoporum anno Chriſti. 340. celebratum.t.1.p.1.f.419.c.1.A.cauſa Concilii quæ ibid.

Romanum Concilium III. ſub Iulio Papa I. anno 324. contra Euſebianos celebratum.f.420.c.1 F.Locus tempus & cauſa Concilii. ibidem. decretum Concilii. f.420.c.2.A.

Romanum Concilium ſub Liberio Papa anno Chriſti. 352. in cauſa Athanaſii congregatum, quem nouis calumniis Africani infeſtabant & excommunicari contendebant. to. 1. p. 1. fol. 475. c. 1. F. Locus, tempus & cauſa Concilii. ibidem. acta, f. 475. c. 2. A. & ſeq.

Romanum Concilium I. ſub Damaſo I. habitum, in quo Vrſacius & Valens Ariani damnati ſunt. t. 1. p. 1. f. 512. c. 2. E. acta & tempus. ibid.

Romanum Concilium II. ſub Damaſo I. anno 365. habitum in quo Auxentius Mediolanenſis Epiſcopus deponitur, & Vrſicinus ſchiſmaticus damnatur. to. 1. p. 1. fol. 513. c. 1. A. Cauſa & locus Concilii. ibid. B. C. Tempus & act. 1. D. epiſtola Synodalis. f. 513. c. 2. numerus Epiſcoporum. f. 513. c. 1. D.

Romanum Concilium III. ſub Damaſo I. anno 373. habitum in quo Apollinariſtarum hæreſis damnata. t. 1. p. 1. fol. 514. c. 1. A. Cauſa & locus Concilii. ibidem. B. acta. C. tempus. D. anathematiſmi in violatores fidei Nicænæ viuos & mortuos lati. D anathematiſmi contra Apollinarem, Arium, Sabellium & c. lati. f. 515. c. 1. D.

Romanus papa ſolus vniuerſalis Eccleſiæ primas & apoſtolicus. to. 3. p. 2. fol. 212. c. 2. A.

Romanum Concilium IV. ſub Damaſo I. habitum. tom. 1. p. 1. fol. 554. c. 2. D. Cauſa & acta Concilii. ibid. & ſeq. decreta. f. 555. c. 1 C.

Romanum Concilium ſub Siricio anno Chriſti 386. habitum ad reſtaurandam diſciplinam Eccleſiæ Africanæ. tom. 1. p. 1. f. 563. c. 2. D. Cauſa & tempus Concilii. ibidem. item numerus Epiſcoporum.

Romanum Concilium ſub Cœleſtino Papa contra Neſtorium circa annum Domini 430. celebratum. t. 1 p 1. f. 794. cauſa, ibid.

Romanum Concilium à Sixto Papa III. ad ſui purgationem congregatum anno Domini. 433. tom. 1. par. 2. fol. 487. c. 2. E. Locus tempus & cauſa Concilii. fol. 490. c. 1. D. à quo indictum fuerit c. 2. F. proceſſus contra Sixtum a Mariano & Baſſo motus f. 487. c. 2. E. & ſequent. Accuſationis initia. f. 488. conſeſſus Concilii. f. 489.

Romanum Concilium I. in cauſa Manichæorum ſub Leone Papa anno 444. habitum. t. 1. p. 2 f. 502. c. 2. F. Cauſa & tempus. ibidem. Acta & qui qualeſue interfuerint. tom. 1. par. 2. fol. 503. c. 1. A. & ſequent.

Romanum Concilium II. ſub Leone Papa in Cauſa Hilarii Arelatenſis Epiſcopi anno 445. celebratum. t. 1. p. 2. f. 505. c. 1. D. cauſa. ibid. E.

Romanum Concilium III. anno 449. habitum in quo Leo Papa acta Epheſini Conciliabuli reprobauit. t. 1. p. 2. f. 507. c. 2. E. Cauſa & tempus Concilii. ibid. F. acta. f. 508. c. 1. A.

Romanum Concilium I. ſub Felice Papa III. contra Acacium Conſtantinop. & Petrum Fullonem t. 2. p. 1. f. 456. c. 2. E. Decretum Concilii. ibid. F. Libellus citatorius Acacii per Vitalem & Miſenum tranſmiſſus. fol. 456. c. 1. F. alius libellus & Zenonem tranſmiſſus Imp. de Acacio. ibid. c. 2. D.

Romanum Concilium Epiſcoporum 48. ſub Hilario Papa anno 467. habitum, t. 2. p. 1. f. 431. c. 2. C. qui interfuerint. E. cauſa Concilii. fol. 432 c. 1. F. acta. c. 2. A. Tempus. C. conſeſſus. ibid.

Romanum Concilium I. quo anno 70. Epiſcopis libri ſacri & authentici ab apocryphis diſcreti ſunt, habiti ſub Gelaſio Papa anno 494. tom. 2. par. 1. fol. 500. c. 1. cauſa & acta Concilii. fol. 501. c. 1. E numerus & ordo librorum veteris & noui teſtamenti. f. 500. c. 1. D. & ſeq. libri ſeu ſcripturæ apocryphæ. tom. 2. par. 1. fol. 501. c. 1. & ſeq. Papæ Gelaſii decretum de ſcripturis apocryphis. tom. 2. par. 1. fol. 500. c. 2. C. & ſeq.

Romanum Conc. II. à Gelaſio Papa & Epiſcopis 58 anno Chriſti 495. habitum, quo Miſenus abſoluitur. t. 2. par. 1. fol. 502. c. 2. B. qui interfuerint. ibidem, B. C. Cauſa locus & acta Concilii. fol. 505. can. 1. E. F.

Romanum Concilium I. ſub Symmacho Papa Epiſcoporum 72. de tollendo ambitu in Comitiis Pontificiis habitum anno 499. t. 2 p. 1. fol. 518. c. 2. F. Cauſa congregatæ Synodi. fol 520. c. 2. C. Tempus Concilii. D. Numerus Epiſcoporum. E. à quo conuocatum fuerit. F. qui Epiſcopi interfuerint. f. 519. & ſequent. Acta Concilii. ibid.

Romanum Concilium II. ſub Symmacho Papa anno 500. habitum, quo 115. Epiſcopi Symmachum ab obiecto crimine abſoluerunt, & Petrum Altinenſem viſitatorem deſignatum condemnarunt. to. 2. par. 2. fol. 521. c. 1. C. acta exciderunt. Baronii de hac ſynodo ſententia. ibid.

Romanum Concilium III ſub Symmacho Papa anno 501. in cauſa eiuſdem Symmachi habitum. tom. 2 par. 1. fol. 521. c. 1. F. an ſynodus hæc, vel actio tantum ſit ſynodica fol. 523. c. 1. A. Occaſio ſynodi. fol. 523. c. 1. D. ſubſcriptiones Epiſcoporum. f. 524. & ſequent qualiter hæc congregata ſynodus, & quid exactum fuerit. fol. 522. c. 1 F. & ſequent. & c. 2. B. ae ſequent. Præceptio Theodorici Regis ad Concilium. fol. 523. c. 1 F. & ſeq.

Romana ſynodus IV. ſub Symmacho Papa alias Palmaris appellata, anno 502. habita, qua electione Symmachi confirmata Regis Odoacris lex Eccleſiaſticæ libertati & Pontificis electioni repugnans abrogata eſt. tom. 2. p. 1. fol. 525. c. 1. F. quota hæc in ordine ſynodus ſit fol. 527. c. 2. B. cur Palmaris dicta. ibid. actorum tituli. fol. 525. c. 2 A. acta. ibidem. & fol. 527. C. & ſequent. Nomina Epiſcoporum qui interfuerunt & ſubſcripſerunt. fol. 525. c. 2. C. & fol. 527. c. 1. E. Odoacris lex abrogata quæ & qualis. fol. 527. c. 2. D. pro defenſione Synodi & Symmachi Papæ libellus apologeticus Ennodii Diaconi. fol. 528. c. 1. B. alius eiuſdem pro defenſione duarum Synodorum contra Calumniatores ibidem. F.

Romanum Concilium I. pro vnione ſchiſmaticorum anno 590. tempore Gregorii Papæ I. celebratum. tom. 2. par. 2. fol. 295. c. 1. F. cauſa & acta Synodi ibidem.

Romanum Concilium II. ſub Gregorio Papa I. tempore Mauritii anno Chriſti 595. celebratum. t. 2. p. 2. f. 300. c. 2. A. geſta Concilii. ibid. B. & ſeq. Cauſa Concilii. fol. 301. c. 2. B. Acta. C.

Romanum Concilium ſub Bonifacio IV in cauſa Anglicanæ Eccleſiæ anno 610. celebratum. tom. 2. par. 2. f. 306. c. 2. B. Locus tempus & Cauſa Concilii ibidem, B. C.

Romanum Concilium de Acacii, Euphemii, Macedonii Conſtantinopolitanorum Epiſcoporum nominibus è ſacris diptychis expungendis, celebratum Romæ ſub Hormiſda anno 518. t. 2. p. 1 f. 621. c. 1. F. Acta Concilii. ibid.

Romanum Concilium I. quo Bonifacius II. Vigilium diaconum ſibi ſucceſſorem delegit, quod idem poſt reprobauit. tom. 2. par. 1. fol. 646. c. 1. A. acta. ibidem.

Romanum Concilium II. ſub Bonifacio, quo electio Vigilii viuente adhuc Pontifice facta vt illegitima & ſacris canonibus contraria reſcinditur. t. 2. p. 1. f. 646. c. 2. A. Acta. ibidem B.

Romanum Concilium ſub Ioanne Papa II. quo definitum eſt recte dici vnum de Trinitate paſſum eſſe in carne, & quo ſenſu eam ſententiam Hormiſda reiecerit, declaratur t. 2. p. 1. f. 657. c. 1. E. Occaſio. ibi. F. Acta f 657. c. 2. B.

Romanum Concilium ſub Pelagio Papa II. t. 2 p. 2. f. 289. c. 1. A.

Romanum Concilium III. ſiue Lateranenſe, ſub Gregorio Papa I. anno Domini 601. habitum tom. 2. par. 2. fol. 303. c. 2. A. Cauſa & acta Concilii. fol. 304. c. 1. C.

Romanum Concilium IV. ſub Gregorio Papa I. in cauſa Andreæ monachi impoſtoris & falſarii anno 601. celebratum. tom. 4. par. 2. fol. 304. c. 1. D. Acta quæ. ibidem.

Romanum Concilium anno 648. habitum, quo Paulus Conſtantinop. & Pyrrhus Monothelitæ condemnati ſunt. to. 2. par. 2. fol. 397. c. 1. E. Occaſio Concilii. ibid. F.

Romanum Concilium V. ſub Symmacho Papa anno 503. tempore Theodorici Regis ab 218. Epiſcopis habitum, quo libellus Ennodii pro defenſione Chalcedon. Concilii & Symmachi Papæ conſcriptus lectus & approbatus fuit. tom. 2. p. 1. fol 574. c. 2. C Occaſio Synodi. fol. 549. c. 2. F. Acta. fol. 547. & ſequent. & fol. 550. c. 1. A. qui interfuerint. fol. 500. & ſequent.

Romanum Concilium VI. ſub Symmacho Papa tempore Theodorici Regis contra inuaſores rerum Eccleſiaſticarum habitum. to. 2. p. 1 f. 550. c. 1. C. decreta Synodi. f. 550. c. 2. & ſeq. f. 551. c. 1. D. & f. 553. c. 1. C.

Romanum Concilium I. 72. Epiſcoporum, quo anathematis ſententia in Acacium Conſtantinop. & Petrum Mogum Alexandrinæ ſedis inuaſorem pronunciata, & Petri Fullonis damnatio repetita fuit t. 2. p. 1. f. 461. c. 1. C cauſa Concilii. fol 461. c. 1. C. acta ſingularum ſeſſionum. c. 1. D. & ſeq. Epiſtola ſynodalis. c. 2. C.

Romanum Concilium in cauſa Lapenſis Epiſcopi anno Chriſti 667. celebratum. t. 2. p. 2. f. 641. c. 2. E. Cauſa & acta. ibid.

Digitized by Google

Romanum Concilium Epiſcoporum 125. ſub Agathone Papa anno 608. habitum, in quo Monothelitarum hęreſis condemnata eſt, & legatio Conſtantinopolim ad ſynodum Oecumenicam decreta, to.3. p.1. ſ.1. f. 4.c.1. F. occaſio & acta Concilii, ibid. c. 2. A. legatio duplex Conſtantinopolim à Synodo miſſa, ibid. Synodalis epiſtola à Græcis corrupta, f.4.c 2. F. Epiſcoporum qui interfuerunt, & epiſtolæ Agathonis Papæ ad ſynodum VI. miſſæ ſubſcripſerunt nomina, vide f.50 & ſeq.

Romanum Concilium ad inſtantiam Iuſtiniani imperatoris pro canonibus VI. ſynodi confirmandis à Ioanne Papa VII. anno Domini 705. indictum, t.3. p 1.ſ.1.f. 334.c.2.F. Cauſa & acta, ibidem. Tempus. f.335.c.1.A.

Romanum Concilium à Zacharia Papa anno Domini 743. indictum, tom.3. p.1.ſ.1.f.378.c.1. F. Canones. f.378. & 379.

Romanum Concilium II. contra Adelbertum & Clementem hæreticos Romæ anno 745. ſub Zacharia Papa habitum, t.3. p.1. ſ.1. f.381. c.2. A. acta f.382. c.2 cauſa. f. 384.c.1.E.

Romanum Concilium ſub Paulo I. in cauſa immunitatis & priuilegiorum Eccleſiis à ſe erectis conceſſorum anno 761. habitum, t.3.p.1.ſ.1.f 403.c.2.C.

Romanum Concilium de electione Pontificis & cultu SS. imaginum ſub præſidio Stephani IV. anno 769. habitum, tom.3.p.1.ſ.1. fol.409.c.2. C. acta ibid.& ſeq.

Romanum Concilium 105. Epiſcoporum anno 642. tempore Martini I. habitum, vide Lateranenſe 105. Epiſcoporum.

Romanum Concilium ſub Ioanne Papa IV. anno Chriſti 640. celebratum, quo Echteſis Heraclii & Monothelitarum hæreſis condemnantur, t. 2. p.2.f.378. c.2.E. acta ibid.

Romanum Concilium I. in cauſa Gregorii legati ſedis Apoſtolicæ anno Domini 731. ſub Gregorio Papa III. celebratum, t.3.p.1.ſ.1.f 538.c.1.F.

Romanum Concilium II. pro imaginum cultu anno Chriſti 732. ſub Gregorio Papa III. celebratum, t.3.p.1. ſ.1.f.358. c.2. B.

Romanum Concilium 63. Epiſcoporum in cauſa diſciplinæ Eccleſiaſticæ anno Domini 826. ſub Eugenio Papa II habitum, t.3.p.1.ſ.2 f 271. c.1. D. nomina Epiſcoporum qui interfuerunt, ibi. F. & ſeq. capitula f.272.c.1.

Romanum Concilium Epiſcoporum 67. in quo Anaſtaſius presbyter Cardinalis tit. B. Marcelli depoſitus eſt, habitum anno Domini 853. tempore Leonis Papæ IV. to.3.p.1.ſ.2 fo.392.c.1.F. Acta Concilii quæ f.394.c.2.A. Capitula Concilii quæ & quot, f.394.c.2.B epiſtola Leonis ad Anaſtaſium excommunicatum. fo. 393. c. 1.C. ſententia in Anaſtaſium lata, fol. 393. c.2. C. qui eius diſpoſitioni ſubſcripſerint, ibi. D.& ſeq.

Romanum Concilium III. ſub Ioanne VIII. anno 881. celebratum; quo Athanaſius Epiſcopus Neopolitanus ſimul & princeps excommunicatur, t. 3. p.2. f. 103. c.1.D. qua cauſa habitum. E.

Romanum Concilium ob perturbationes Eccleſiæ anno 893. tempore Formoſi Papæ celebratum, to.3 p.2 f.120. c.B. eius cauſæ, ibidem.

Romanum Conciliabulum, quo Ioannes Papa XII. deponitur & Leo quidam ſurrogatur, habitum anno 963. in præſentia Ottonis Imperatoris. t.3. p. 2. f.153. c.1. C. qui & quot interfuerint, D. & ſeq. quæ crimina Ioanni XII. obiecta c. 2. E. epiſtola ſynodalis ad eum miſſa, f.154.c.1 D. quare Conciliabulum ſit. f.155.c.1.& ſeq. Ioannem XII. deponat. A.

Romanum Concilium in cauſa Leonis Papæ III. congregatum in præſentia Caroli Magni, anno Chriſti 800. & Leonis Papæ quinti. t.3. p.1 ſ.2.f.182.c.1.C. Tempus & acta Concilii ibid. D.

Romanum Concilium I. in cauſa Ioannis Rauennatis Epiſcopi anno Domini 861. tempore Nicolai Papæ I. celebratum, t.3.p.1.ſ.2.f.557.c.1. C.

Romanum Concilium II. habitum tempore Nicolai Papæ I anno Chriſti 862. quo Theopaſchitarum hæreſis repullulans damnata eſt, tom 3. p.1. ſ.2. folio 557. c.1. E.

Romanum Concilium III. quo acta Metenſis Conciliabuli reprobantur, Guntharius Colonienſis, & Theutgardus Treuerenſis Archiepiſcopi cum ſectariis Epiſcopis excommunicantur & deponuntur, habitum anno Domini 863. tempore Nicolai Papæ, t.3.p.1.ſ.2. f.559. c 2. A. ſententia contra prædictos Epiſcopos, F & f.560.c.1. B. quid actum, E. de Engeltrude quid ſtatutum, ibid.

Romanum Concilium IV. quo Zacharias legatione Apoſtolica in Oriente male functus excommunicatur, Photius & Gregorius Syracuſanus condemnantur, & Ignatius Sedi Conſtantinop. reſtituitur, cultuſque imaginum contra Iconoclaſtas confirmatur. Habitum anno Domini 863. tempore Nicolai Papæ I. t.3.p.1. ſ.2. f.560. c. 2. A. acta fol.647. c.2. E. & ſeq. vſque ad f.660.

Romanum Concilium V. quo acta concilii Siluanectenſis reprobantur, & Rhotaldus ſedi reſtitui iubetur celebratum anno Domini 863. tempore Nicolai Papæ I. t.3.p.1.ſ.2.f.561.c.1 B.

Romanum Concilium VI. quo Rodoaldus Portuenſis Epiſcopus legatione Apoſtolica male functus deponitur & excommunicatur. Habitum anno Domini 864. tempore Nicolai Papæ t.3.p.1.ſ.2. fo 564.c.1.E. cauſa Concilii ibid F.

Romanum Concilium VII. quo Rhotaldus Sueſſionenſis poſt quartam admonitionem per Hincmarum Rhemenſem à vinculis abſolutus ſedi ſuæ reſtituitur. Habitum anno Domini 865. tempore Nicolai Papæ I. t.3.p.1.ſ.2 f.564.c.2. B. Cauſa Conciliabuli & acta D.E.

Romana Concilia cur tam multa ſub Nicolao Papa I. habita ſint, t.3.p.1.ſ.2.f.537. c.2. A.

Romanum Concilium approbatum, in quo Photius iterum anathemate percuſſus, & volumen eius contra Nicolaum Papam I. editum combuſtum eſt, habitum anno Domini 868. tempore Hadriani Papæ II. t.3.p. 1.ſ.2.f.592.c.1.B.

Romanum Concilium II. ſub Iohanne VIII Papa an. Dom. 879. habitum in cauſa Photii, t.3.p.2.f.99.c.2. A. acta eius B.

Romanum Concilium I. ob electionem noui Imperatoris in locum Ludouici III dicti Balbi anno 879 ſub Ioanne VIII. Papa habitum, t.3. p.2. f 99. c.1. D. à Papa indictum E. acta, ibidem.

Romanum Concilium I. ſub Gregorio Papa II. contra illicita coniugia anno Domini 721. habitum t.3. p.1.ſ.1. f. 346. c 1 B. capitulorum tituli; ibid. C. capitula, c.2. F. ſubſcriptiones, f 347. c.1. D. tempus f.347. c.2. F.

Romanum Concilium II. in cauſa S. Corbiniani Friſingenſis Epiſcopi ſub Gregorio II. anno Chriſti 724. celebratum, t.3. p.1.ſ.1.f.348. c.2 E.

Romanum Concilium III. contra Iconoclaſtas anno Chriſti 726. ſub Gregorio Papa II. celebratum, f 348.

Romanum Concilium, quo acta Stephani VII. contra Formoſum habita reſcinduntur, & ſolius Lamberti coronatio vt legitima confirmatur, anno 904 ſub Ioanne IX. habitum, t 3. p.2.f.156 c.1.B. actorum ſumma ibidem & ſeq.

Romanum Concilium, quo acta Treuirenſis & Engelheimenſis concilii in cauſa Hugonis & Artaldi Rhemenſium Archiepiſcoporum, item Ludouici Regis & Hugonis principis celebrati ab Agapito confirmatur, habitum anno 949. t. 3. p.2. f.149. c.2.

Romanum Conciliabulum quo per Leonem pſeudopapam Benedictus Papa V. exauctoratur, & Hamburgum relegatur, habitum anno 964. t.3. p.2. f. 157.c.2. D. acta concilii. E.& ſeq.

Romanum Concilium à Ioanne XII. congregatum, quo Leo ſchiſmaticus pſeudopapa declaratur, & acta prioris concilii reſcinduntur, habitum anno 964. t.3 p.2. f.155.c.2.C. qui interfuerint, D. & ſeq. quid actionibus ſingulis actum, fo.156.c.1 & 2. Sententia in Leonem, c.1. D. in ordinatos ab eo, F. in ordinantes eum, c.2 B. in ſchiſmaticos, c. 2. C. in Siconem Epiſcopum Oſtienſem, E. Canones. f.157.

Romanum Concilium quo priuilegia monaſterio S. Mariæ Glaſtingebin à rege Anglorum Edgaro conceſſa confirmantur, habitum anno 971. tempore Ioannis Papæ XIII t.3.p.2.f.159.c.2. A. cauſa concilii. B.

Romanum Concilium in cauſa Giſileri Magdeburgenſis Epiſcopi ſecundi celebratum anno Domini 983. t. 3. p.2.f.160. c.2. D.

Romanum Concilium in cauſa S. Adelberti Epiſcopi à Pragenſibus reſtituendi celebratum an. Dom. 989. tempore Ioannis Papæ XV. t.3.p.2.f.161.c.2.D. cauſa concilii, ibi decretum vt pontifex ad pœnitentem populum etiam reluctans redire cogatur, E.

Romanum Concilium pro canonizatione S. Vdalrici Auguſtani Epiſcopi anno 993 tempore Ioannis XV. celebratum, t.3. p.2.f.163.c.1.A. qui interfuerint & ſubſcripſerint, c.2.A.

Romanum Concilium quo conſtitutum, vt à VII. electoribus Germaniæ Imperator eligatur; habitum anno 996. tempore Gregorii V. tom 3. p.2. fol. 164. c.2.B. Habitum id concilium fuiſſe qualiter probetur à Baronio, C.& ſeq.

Romanum Concilium in cauſa Giſeleri Magdeburgenſis Epiſcopi anno 999. celebratum ſub Siluestro Papa II. to.3.p.2.f.169.c.2.D. acta Concilii E.

Romanum concilium ad reformandum Eccleſiæ ſtatum contra Simoniacos maxime anno 1047. tempore Clementis II. celebratum, t.3.p.2.f.189.c.1.A. à quo indictum & quid eo actum, B.

Romanum Concilium I. contra Simoniacos anno Domini MXLIX. ſub Leone VIII. vulgo IX. dicti celebratum, t.3.p.2.f.208.c.1.B. tempus & acta Concilii, B.C. decretum de ſimoniacis. D.E.

Romanum Concilium II. ſub Leone Papa VIII. vulgo IX. Anno Domini M.L. habitum quo damnato Berengario Lanfrancus abſolutionem retulit, t.3.p.2.f.216.c.1.A. tempus & acta Concilii, B.

Romanum Concilium III. in cauſa Gregorii Vercellenſis Epiſcopi de adulterio accuſati, & ordinatorum à Simoniacis Epiſcopis anno Domini MLI. ſub Leone IX. congregatum, t.3.p.2.f.217.c.2.A. Acta Concilii B.

Romanum Concilium IV. de canonizatione S. Gerardi Leucorum Epiſcopi, & limitibus diœceſeos inter Aquilenſem & Foroiulienſem Epiſcopum controuerſis, anno Domini 1053. tempore Leonis IX. habitum, tom.3.p.2.fol.217.c.2.F. Acta concilii, F.

Romanum Concilium 113. Epiſcoporum ſub Nicolao Papa II. anno MLIX. congregatum, quo Berengarius tertio fidem Catholicam profeſſus fuit, & conſtitutio de electione Papæ facta, t.3.p.2.f.224.c.1.C. Acta Concilii.f.225.c.1.F. decreta & conſtitutiones in eo factæ, f.224.c.1.F.& ſeq. decretum de electione Romani Pontificis, f.225.c.2.F.& ſeq.

Romanum Concilium I. tempore Alexandri Papæ II. anno Domini. MLXIII. occaſione Petri Florentini Epiſcopi de hæreſi & ſimonia accuſati contra Simoniacos à centum & pluribus Epiſcopis celebratum. to.3.par.2.fol.246.ca.2.A. acta & canones Concilii B.& ſeq. occaſio Concilii. fol.247.ca 1.F.

Romanum Concilium II. contra incæſtuoſorum hæreſim anno Domini MLXV. celebratum tempore Alexandri Papæ II. tom.3.par.2.fol.248.ca.1.C. cauſa & acta Concilii. D.& ſeq.

Romanum Concilium. III. quo hæretici incæſtuoſi excommunicantur, habitum anno MLXV. ſub Alexandro Papa. II. tom.3.par.2.f.248.c.2.C. cauſa Concilii ibid.

Romanum Concilium IV. ſub Gregorio Papa VIII. anno 1078. celebratum, quo Guibertus Rauennas & alii quidam Epiſcopi excommunicantur. t.3.p.2.fol.398.c.2.A. acta Concilii: ſeq.

Romanum Concilium V. ſub Gregorio VII. anno Chriſti 1078. pro reſtauratione Eccleſiæ celebratum. tom.3.par.2.fol.399.ca.A. in eo decretorum ſynopſis ibidem & fol.400. Acta Concilii. 399. & 400. c.2.B.

Romanum Concilium I. ſub Gregorio Papa VII. anno Domini. MLXXIV. pro reformando Eccleſiæ ſtatu celebratum. t.3. par.2. fol.382. cap.1. A. à quo & qua occaſione indictum. B. decreta & ſtatuta Concilii. C.

Romanum Concilium II. pro reformando Eccleſiæ ſtatu anno Domini MLXXIV. tempore Gregorii Papæ VII. celebratum. tom.3.par.2.fol.394.c.2.F. acta Concilii fol.395.c.1.A. multi ſuſpenſi ab officio. B. qui ad Concilium vocati. C. tempus Concilii.ibid.

Romanum Concilium III. ſub Gregorio Papa VII. anno Domini 1076. celebratum, quo Henricus Rex Germaniæ & Epiſcopus Moguntinus Traiectenſis & Bambergenſis excommunicantur. t.3.p.2.f.396.c.2.D.

Romanum Concilium VI anno Domini 1079. habitum, in quo Berengarius ſæpius relapſus Catholicam iterum fidem profitetur t.3.p.2.f.401.c.1.B.

Romanum Concilium VII. ſub Gregorio Papa VII. anno 1080 celebratum, quo Regnum Germaniæ Henrico Regi abrogatum & Rudolpho collatum fuit, & qua conditione. t.3.p.2.fol.402.c.1. D. acta Concilii ibid. & ſeq.

Romanum Concilium VIII. ſub Gregorio Papa VII. anno Chriſti 1081. in cauſa Henrici Regis, & quorundam Epiſcoporum celebratum, tom.3.p.2.f.404.c.2.D.

Romanum Concilium IX. anno Chriſti 1083. ſub Gregorio Papa VII. habitum ſed tyrannide Henrici Regis plurimum impeditum, t.3.p.2.f.404.c.2.F.

Romanum Concilium X ſub Gregorio Papa VII. anno Chriſti 1084. habitum, quo Guibertus antipapa & Henricus pſeudoimperator cum ſuis excommunicantur. t.3.p.2.f.405.c.1.C.

Romanum Concilium I. ſub Vrbano II. anno Chriſti 1089. à 115. Epiſcopis habitum, quo res Gregorii VII. & Victoris III. contra Guibertum Antipapam, & Henricum regem geſtæ confirmantur, tom.3.p.2.fol.412.c.2.D. acta Concilii, ibidem.

Romanum Concilium II. quo Regi Anglorum iniuriæ vſque ad feſtum S. Michaelis ab Vrbano Papa II. conceduntur, habitum anno 1098. tom.3.p.2.fol.422.c.1.A.

Romanum Concilium III. quo Vrbanus Papa II. prædeceſſorum ſtatuta confirmat, & Hieroſolymitanam expeditionem promouet, t.3.p.2.f.422.c.1.E. decreta in Concilio facta, F.& ſeq à qua indictum, f.423.c.1.B.

Romanum Concilium in cauſa Cluniacenſis & Caſinenſis monaſterii celebratum anno Domini MCXVI. ſub Paſchali Papa II. t.3.p.2.f.456.c.1.E.

Romanum Concilium I. ſub Calixto Papa II. anno Domini MCXXII. celebratum, quo abbas Caſinenſis Oderius conſecratur, & monachi à querela Epiſcoporum abſoluuntur, t.3.p.2.f.468.c.1.A. acta Concilii, B.

Romanum Concilium II. ſub Calixto Papa II. anno Chriſti MCXXIII. celebratum, quo pax Wormatiæ inter Papam & Imperatorem inita confirmatur, t.3.p.2.f.468.c.2.A. acta ibid.

Romanum Concilium in quo Otto Imperator IV. per Innocentium Papam III. depoſitus eſt anno Domini 1210. to.3.p.2.f.670.c.2.A. Acta Concilii B. & ſequent.

Romanum Concilium pro expeditione in terram ſanctam anno Chriſti 1254. tempore Honorii Papæ III. celebratum, t.3.p.2.f.768.c.2.A.

Romanum Concilium quo Philippus Rex Francorum excommunicatur, anno Chriſti 1302. tempore Bonifacii Papæ VIII. celebratum, tom.3.p.2.f.765.c.2.D. Occaſio & acta concilii, ibid.

Romanum Conciliabulum in cauſa Formoſi Papæ anno Domini 897. celebratum, t.3.p.2.f.134.c.2.B. à quibus & qualibus habitum, ibid. reprobatur, f.136.c.1.B. Epiſcopi coacti terrore ſubſcripſerunt, C.

Roſa aurea à quo primum benedici & dono mitti cœpta, tom.3.p.2.fol.716.c.1.C.

Rothaldus Sueſſionenſis quam inique ſede ſua depulſus fuerit, t.3.p.1.ſ.2.f.485.c.1.C.& ſeq. Eccleſiæ à Nicolao Papa reſtituitur, f.485.c.2.D. quas pro eo literas Nicolaus Papa I. ſcripſerit, vide t.3.p.1.ſ.2.f.476. vſque ad anathema in eius inuaſores Eccleſiæ, f.487.c.1.E.

Rothomagenſe Concilium ſub Theodotico Galliarum Rege anno Chriſti 682. habitum, to.3.p.1.ſ.1.fo.280.c.2.F. actorum fragmenta, ibid.& ſeq.

Rudimenta fidei vide Fidei rudimenta.

Rudolphus Sueuiæ Dux contra Henricum conſtituitur Germaniæ rex, t.3.p.2.f.254.c.2.E.

Ruffinus Aquileienſis presbyter, cur à D. Hieronymo redarguatur, tom.1.p.1.fol.62.A.

Ruffinus & Bonoſus inſignes monachi, t.1.p.1.f.552.c.1.F.

Ruffinus ab Anaſtaſio cur damnatus, t.1.p.1.f.585.c.1.C.

Ruffus Carthaginenſis Epiſcopus quis, t.1.p.1.f.400.c.2.D.

Ruina populi non omnes à Sacerdotibus malis prouenit, probatur, t.4.p.1.f.341.c.2.A.& ſeq. quæ cauſæ ruinæ, F.& ſeq.

Ruminare ſpiritualiter quid, t.3.p.1.ſ.2.f.527.c.2.C.

Ruodolbertus Metenſis Epiſcopus, t.3.p.2.f.131.c.1.A.

Rurale opus non exercendum die ſacro t.2.p.2.f.29.c.2.D. peccans per ſacerdotem non laicum puniendus, ibid.

Ruricius Lemouicenſis Epiſcopus quis & qualis, t.2.p.1.f.34.c.1.E.

Ruſticus & Sebaſtianus diaconi Romanæ Eccleſiæ à Vigilio Papa condemnantur & deponuntur, tom.2.p.2.fol.108.c.2.B.C.

S.

SAbaudus vel Sapaudus Arelatenſis Epiſcopus quis, t.2.p.2.f.203.c.1.C.

Sabbathis ſingulis populus ad Eccleſiam die aduesperaſcente conueniat, t.3.p.2.f.217.c.1.B.

Sabbathi violatores diuinitus puniti, f.669.c.1.E.

Sabbatho & dominica olim ieiunare vetitum, t.3.p.1.ſ.1.f.244.F.

Sabbatho ab eſu carnium abſtinendum, t.3.p.2.f.400.c.1.E. alio non incidente feſto, ab operibus ſeruilibus non ceſſandum, t.3.p.1.ſ.2.f.523.c.1.B. cur ieiunet eccleſia occidentalis, t.1.p.1.f.200.c.2.C.

vide

Digitized by Google

vide Ieiunium ſabbathi Chriſtianis non feriandum.to.1.p.1.f.245. can.29. cur ieiunet Eccleſia occidentalis.tom.1.p.1.f.200. c.2.C.

Sabellii hæreſis oritur.to.1.p.1.f.155.c.1. E.anathematizatur.f.515.c.1.D.

Sabbatharii hæretici. to.4. p.2. fol.357. c.2.B.

Sabinus & Felix Legionenſis & Aſturicenſis Epiſcopi in locum libellaticorum ſuffecti cur Romani venerint.t.1.p.1.f.139. c.2.F.

Sabinus Placentinus Epiſcopus qualis. t.1.p.1.f.552.c.2.C.

Sabinus in Concilio Eliberitano quis. t.1.p.1.f.199.c.1.F.

Sabiniani Perrhæ Epiſcopi à Dioſcoro Alexandrino eiecti libellus ſupplex ad Valentianum & Marcianum Auguſtos. to.2. p.1.fol.312.c.1. C.alius eiuſdem ad Chalcedonenſem Synodum. fol.313. c.2.B. cauſæ Antiochiæ facta diſcuſſio. fol.316. & ſequent.

Sabinenſe Concilium à Guilielmo ſedis Apoſtolicæ legato in Hiſpania celebratum anno 1322.tempore Ioannis XIX. vulgo XXII.t.3 p.2.f.808.c.2.E. Conſtitutiones Concilii de Synodo prouinciali annuatim celebranda.f.809.c.1.D. quid in ea ordinandum.F.de officio ordinarii & foro competẽti.c.2.B.C.de feriis,teſtibus, vita & honeſtate clericorum.D.E.F.de cohabitatione clericorum & mulierum.f.810.c.1. D.& ſeq. de clericis non reſidentibus & præbendis f.811.c.1.D.E.de parochiis, decimis, ſtatu religioſorum & religioſis domibus.fol.812.c.1.& 2. de iure patronatus. c.2.E.de baptiſmo, obſeruatione ieiuniorum & immunitate Eccleſiarum. f.813.c.1. & 2.de conſanguinitate,& affinitate,ſimonia & magiſtro.f.814.c.1.& 2. de Iudæis & Sarracenis.f.815.c.1.& 2.de adulteriis,raptoribus, ſortilegis. f.816.c.1.de purgatione canonica & vulgari. c.2. A.B. de Pœnitentiis.C.

Sacellani nobilium nec miſſas celebrabunt in caſtris nec ſacramenta conferent aut concionem habebunt, niſi cum conſenſu & approbatione ordinarii. t.4. par.2. f.267.c.1.F.

Sacerdos ſacerdotis inſtitutio non idem quod Epiſcopus in primitiua etiam Eccleſia.tom.4.par.1.fol.373.c.1.B.& ſequent.

Sacerdotii leuitici & Euangelici diſcrimen. t.4. p.1.f.330.c.1.E. verus in nouum t.4.p.2.f.327.c.2.D.

Sacerdotum ſupremum in veteri lege iudicium fuit.t.4.p.1.f.388.c.2.E.

Sacerdotum veteris & nouæ legis differentiæ.t.4.p.1.f.403.c.2.D.E.

Sacerdotium noui teſtamenti à Deo inſtitutum. t.4.p.2.f.327.c.2.D. diuina res. ibid.

Sacerdotium & ſacrificium Dei ordinatione coniuncta.t.4 p.2.f.327.c.2.D.

Sacerdotii veteris fundamentum & initium.tom.3.par.1.ſ.2. fol.212. c.2.D.& ſequent.

Sacerdotii noui teſtamenti initium poſt Chriſtum à D.Petro cœpit.t.3 p.1.ſ.2. f.213.c.1.A.

Sacerdotium viſibile & externum datur in nouo teſtamento. tom.4.p.2.f.328. c.1.D.

Sacerdotum improbantes & reliquos ordines Eccleſiaſticos, hæretici ſunt.to.3. p.2.f.488.c.2.E.

Sacerdotum ordo bipartitus, quotuplex Epiſcopalis & presbyteralis ſimplex. t.1.p.1.f.49.c.1.B.

Sacerdotum duplex poteſtas characteris & clauium t.4.p.1.f.343.c.2.F. vtraque materiam certam requirit.f.344.c.1.A. ordo duplex,Epiſcopalis,& presbyterorum. t.3.p.2.f.199.c.2.C.

Dignitas.

Sacerdotum dignitas præminentia & encomia.t.1.p.1.f.36.c.1.E.t.1.p.1.f.310.c.1. C.t.3.p.1.ſ.2.f.318.c.2.D.& ſeq. honorandi.t.1.p.1.f.90.c.1.B.& ſeq.honorandi.fol. 99.c.1.D.to.3.p.1.ſ.2.f.419.c.1.F & ſeq t.3. p.1 ſ.2 f.372.c.2 B.t.1.p.1 f.90.c.1.F.& ſeq. ob cauſas ſeptem.t.4.p.1.f.34. c.1.D.quo modo ab obuiis laicis olim honorari & venerari ſoliti. to.1.p.2.f.268 c.2.B. etiam negligentes & mali propter eum, cuius miniſterium gerunt,reuerendi t.3. p.1.ſ.2. f.319.c.2 B.t.4.p.1.f.340.c.2.B.& ſeq.malorum ſuffragia quomodo proſint populo. t.4 p.1.f.369.c.2.F.& ſeq.

Sacerdotes ad quid à Deo electi. t.1 p.1. f.98.c.1.D.

Sacerdotium regno præſtantius. t.1.p.1. f.90.c.2.A & ſeq.

Sacerdoti maior honor debetur, quam regi,tom.1.p.1.f.90.c.2.D.eis Imperatores ſubiecti,non contra t.1.p.1.f.310.c.1.C.bonorum encomia t.3.p.1.ſ.2.f.283.c.1.C.D. poteſtas.t.4.p.2.f.327.c.2.D. talis authoritas clauium conceſſa.to.4. p.1.f.369.c.1.B. quomodo dicantur comedere peccata populi.t.1.p.1.f.89.c.1 B quomodo angeli exercituum.t.3.p.2.f.986.c.1.E. in ſacris literis dii & angeli vocantur.t.3. p.1.ſ.2.f.429. c.1.E.Dei luciferi.t.1.p.2.f.457.c.1.A.

Sacerdotes Curati ordinarii diſcipulorum 72.Chriſti ſucceſſores probatur. to.4. p.1.fol.343.c.1.E.f.372.c.1.E.F.eorum conuenientiæ.c.2.B.

Sacerdotum ordo bipartitus videlicet Epiſcoporum & presbyterorum. to.3. p.2. f.199 c.2.C.

Sacerdos qualis eſſe in moribus debeat. t.3.p.1.ſ.2.f.314.c.2.E.

Sacerdotibus parendum. t.2.p.1.f.476. c.1.F.

Sacerdotio ſublato religionis obrepit ignorantia.t.2 p.2.f.402.c.1.E.

A quo eligendi.

Sacerdotes ſine conſenſu Epiſcopi per Eccleſias nec recipiendi,nec conſtituendi. t.3.p.1.ſ.2.f.374.c.2.A.nec ſine authoritate Corepiſc. t.1.p.1.f.342.c.1.A.

Sacerdotes à proprio Epiſcopo ordinandi.t.1.p.1.f.46.c.1.E.

Sacerdos à laicis non eligendus. t.1.p.1. f.243.can.12.f.363.c.1.F.

Sacerdos quis & qualis eligendus.to.1. p.1.f.356.c.1.A.B.non ambiens.t.3. p.1.ſ.1. f.213.c.2.D.

Sacerdotium ante ordinem quis diaconatus an teneat.t 3.p.2.f.651.c.2.F.

Sacerdos quis eſſe nequeat vide Ordinandus.

Sacerdos ante 30. annos olim cur non ordinandus fuerit.tom.3 par.1.ſ.2.fol.213. c.1.E.

De vita eorum ac honeſtate.

Sacerdotes quales in vita ſtudiis moribus eſſe debeant.t.3.p.1.ſ.2.fol.192. & ſeq. f.314.c.2.E.

Sacerdotum vita qualis eſſe debeat. t.3. p.2.fol.486.c.2.A.t.3.p.1.ſ.2.f.214. & ſeq. f.214.& ſeq. f.215.c.2.F.& ſeq.vſque ad fol. 219.qualis corpore & moribus.tom.4. p.2. f.174.c.1.E.F. irreprehenſibilis debent eſſe vitæ.t.2.p.2.f.350.F.

Sacerdoti quæ vitia fugienda. to.1. p.1. f.336.c.1.C.

Sacerdotes venationi ferarum & auium non interſint t.3. par.1. ſ.2.f.189 c.2.E.Eccleſiaſtica veſtimenta. tom.3. par.2. f.986. c.2.E.

Sacerdotum veſtes à laicis per ludibrium non vſurpandæ. t.3.p.1. ſ.2. f.820. c.2.D.

Sacerdos pretioſis veſtibus non vtatur. t.3.p.1.ſ.2.f.106.c.2.F.

Sacerdotes non iurabunt ſed per ſanctam conſecrationem vi iuramenti interrogandi.t.3.p.2.f.125.c.1.F.

Sacerdos ſæcularibus non ſe immiſcebit.f.339.c.1.A.

Sacerdotes mercata non frequentent. t.3.p.2.f.441.c.2.C. peregrinaturi quid facient.t.4.p.2.fol.435.c.1.B.C.eorum conuerſatio teſtes vitæ habeat. to.3. p.1.ſ.2.fol. 290.c.1.A. loquela quæ & qualis eſſe debeat.f.213.c.2.E. ſoli cum ſola non loquantur.t.1.p.1.f.34.c.2.A.ad nuptias niſi benedicendi cauſa non veniant.t.3.p.1.ſ.2. f.371 c.2.B.t.3.p.2.f.217.c.1.A. in conuiuio qualiter viuent. t.1.p.1.f.171.c.2.F. in laicalibus conuiuiis non canent. to.4. p.2.468.c.1.A. occulte aliquos coniungentes ab officio trennio ſuſpendendi. to.3.p.2 f.572.c.2.F. fol.640.c.1.B. eorum epulis quæ & quales perſonæ intereſſe debeant.t.1.p.1.f.171.c.2. F.ſtultiloquium omne cauebunt. to.3.p.1. ſ.2.fol.290.c.2.F.ad ęgram mulierem ſine duobus aut tribus non accedent.to.1. p.1. fol.34.c.2.B. non exercebunt aduocatiam niſi in cauſis Eccleſiaſticis & miſerabilium perſonarum.t.3.p.2.f.441.c.2.D.non fiant villici & conductores agrorum. t.3. p.1.ſ.2. f.292.c.1. C.auaritiam vitabunt. f.287.c.1. B.& ſeq.

Officium.

Sacerdotum officium quod.t.1.p.1.f.36. c.1.& 2.t.4.p.2.f.475.c.2.A.lucrum.f.476. c.2.F. officium principalius eſt conſecrare.t.4.p.1.f.355 c.1.F.Primitiarum die quæ curare debeant t.3.p.2.f.967.c.2.E. ab omni conuiuio abſtinebit. ibid. diſcordantes geminato diſcordię tempore ad altare non accedent. to.2. f.549 D. curatis item aliis quando & quoties celebrandum.to.4.p.2. f.370.c.2.C. non celebrantes, poſt biennium ad communionem recipiendi. t.1.p. 1.fol.196.D. mortalis peccati reos dicere non poſſe conficere corpus Chriſti, aut vere abſoluere, hæreticum eſt. t.3.p.2.fol. 962.c.1.C.

Sacerdotum criminoſorum & ſchiſmaticorum in ſacramenti confectione diſcrimine.t.3.p.2.fol.411.c.1.F.propter membri deformitatem celebrare prohibetur. to.3. p.2.f.570.c.1.B.

ad Sacerdotium ordinatus ante manuum impoſitionem Miſſam publice celebrantes à ſacerdotio in perpetuum arceantur & à diaconatu biennium ſuſpendentur.f.651.c.2.A.

Digitized by Google

Sacerdotes ſine clerico miniſtranti non celebrent.t.4.p.2.f.452.c.1.A.nec ſine oratorio Miſſam non celebrent.t.2 p.2.f.559.F. bis in anno conſtitutis confeſſoribus confitebuntur.t.3.p.2.f.441.c.2.D.ſingulis dominicis & feſtis diebus celebrabunt. to.4. p.2.f.570. c.2. C. ab officio ſuſpenſi ſæpius diebus præſertim dominicis ſacram communionem ſumet.t.4.p.2.f.555.c.1.D.omnes quater ad minus in anno celebrent.t. 4.p.1.fol.747.c.1.D. ob ea quæ per confeſſionem didicerunt nominatim neminem redarguere coram aliis, aut communione repellere poſſunt.tom.3.par.2.f.650.c.2.B. qui audire confeſſionem ſæcularium poſſint.t.4.p.2.f.330.e.1.E. puniar præſentem officiis diuinis non cum armis bellicis vide officium iram fouentes ad altare non accedant.t.t.p.1. f.722. c.2.C. ſeipſos licet cõmunicare.t.4.p.2.f.307.c.2.B. proprio ore corpus Domini conficiunt. to.t.p.1.f.90. c.1.B.c.2 F.quorum incuria ſtilla ſanguinis Chriſti deciderit in terram altare vel pallam pœnitentia.tom.1.p.1.f.71.c.2.E.aliter quam in nomine Patris & Filii & Spiritus S.baptizantes abiiciendi.t.t.p.1.f.10.F.non communicantium, dum celebrant pœna. tom.3.par.1.ſ.1.f.273.E.F. tom. 1. par.1. f.5. c.1.& 2.bis in die non celebrabunt.tom.3. p.2.fol.666.c.1.E.celebrantes quam concionantes eſſe par eſt,probatur.tom.4 p.1. fol.358.c.1.A.ſoluuntur obiecta.ibid. E. & ſeq. an repellere à communione poſſit, quem certo ſciunt indignum aut criminis reum eſſe, non tamen conuictum. tom. 3. p.2.f.650. c.2.B. communionem ſub vtraque ſpecie laicis diſtribuere ſub excom. vetitum.f.880.c.1.A. præſente Epiſcopo non ſignent infantem niſi iuſſus. to. 2. p. 2. f.245.E. omnibus profeſſio fidei edenda. tom. 4. par.2.fol.490.c.1.B. quantum iis immineat periculum in officio recte adminiſtrando.t.3.p.1.ſ.2.f.283. c. 2. D. in celebritatibus interſit veſperis.t.2.p.2.f.28.c. 2.F. duos in toto regno ſufficere docuerunt Huſſitæ.t.4.p.1.f.159.c.1.B.

Scientia.

Sacerdotibus in meditatione ſacrarum literarum ſtudendum.t.3.p.2.f.986.c.1.F. quæ ſcire debeant.tom.3.p.2.f.986.c.2.B. f.487.c.1.B.E. quanta debeat eſſe ſcientia. tom.4.p.1.fol.342.c.2.F. curatorum maior quam aliorum ſcientia eſſe debet. t.4.p.1. f.342.c.2.E. iis ignorantia errorum maxime vitanda.t.2.p.2.f.351.C. nulli licitum canones ſuos ignorare.t.1.p.1.f.737.c.1.A. de eorum officio ſcientia, ſtudio & vita conſtitutio Riculfi Sueſſionum Epiſcopi. t.3.p.2.f.986.c.1.& ſeq. quæ agere & quos libros habere & legere præcipue debeant. f.986.c.2.A.D.officium ex Ieremiæ, 1. cap. t.3.p.1.ſ.2.f.345.c.1.E.& ſeq.cæteris populis doctiores eſſe oportet.t.1.p.1.f.30.c.2. D.ſtudium quod.t.4.p.2.f.468.c.1. D. officium iuxta D. Petri præſcriptum. to.1.p. 1.f.28.c.1.C.& ſequent. eorum eſt inſtituere fideles, laicorum obedire.t.1.p.1.f.36. c.1.C.f.44.c.1. A. & ſeq. inſurgenti ſe hæreſi primos obiicere.t.2.p.2.f.400.c.1.C.& ſeq.

Sacerdos vt prædicent præter ſacerdotalem auctoritatem ſpecialem debent habere commiſſionem. tom.4. par.1. fol.352. c.2.C. non cuilibet vi conſecrationis tum prædicare.tom.4.p.1.fol.354.c.2.D. viordinis non incumbit omni concionari probatur.t.4.p.1.f.348.c.2.E.fol.346.c.2.C.ex Moſaica, f.348.c.1.G. Euangelica.c.2.A. Canonica. D. cuilibet libere concionandum quibus ratiunculis Huſſitæ contenderint.tom.4.p.1.f.351.c.1.E. & ſeq. f.355. c.2.B. & ignari ab officio remouendi. to.3. p.2.f.986.c.1.F.

Sacerdotes ſancti quomodo vitæ contemplatiuæ poſſint eſſe participes. t.3. p.1. ſ.2.c.2.B.

Sacerdotibus ſtudium ſpiritualium exercitationum aſſumendum.t.4.p.2.f.468. c.2.A.

Sacerdos apud Deum conſcientiam puram & apud homines famam habere optimam ſtudebit.t.2.p.2.fol.351.A. in monialium Eccleſiis ſine Epiſcopi conceſſu celebrans cenſuram incurrit.t.4.p.2. fol.420. c.2.C.

Continentia.

Sacerdotalis cælibatus lex vetus.tom.1. p.1.f.296.c.2.A.

Sacerdotum cælibatus antiquiſſimus. t.3.p.2.f.388.c.2.C.

Sacerdotibus veteris teſtamenti caſtitas quæ & qualis ſeruanda fuerit. to.1. p.1. f.558.c.1.F.& ſeq.

ad Sacerdotium qualiter coniugati promouendi.t.1.p.1.f.564.c.2.F.

Sacerdotum carnaliter viuentium luctuoſa deſcriptio.t.3.p.1.ſ.2.fol.226.c.2. & ſeq.

Sacerdotibus vxores non habendæ.t.3. p.2.f.382.c.1.B. vxorem habentis aut concubinariorum miſſa non audienda.t.3.p.2. f.237.c.1.B. C.f.246.c.2.E.f.487.c.1.E. vide plura Concubinat.& Miſſa. Item clericus concubin. Si vxorem duxerint deponendi ab ordine. tom. 1. par.1. fol. 234. can.1.

Sacerdos illicitis nuptiis copulatus officio & benedicendi facultate priuandus. t.3.p.1.ſ.1 f.238.C.t.3.p.2.f.569.c.1.A.vti & concubinarii.t.3.p.2.f.608.c.1.B.

Sacerdotibus an & quibus in Concilio Nicæno vxoris conſortium conceſſum ſit. t.1.p.1.f.343.c.1.E.F.

Sacerdoti quomodo canone.24. Concilii Nicæni mandetur relicta ſecunda vxore retinere primam.f.355.c.2.C.

Sacerdotibus an ad rogationem Paphnutii vſus coniugii permiſſus fuerit. f.296. c.2.A.

Sacerdotibus an apud Græcos vxores ducere licitum fuerit. to.2.p.1.f.425.c.1.C. in primitiua Eccleſia verum vxorati fuerint.t.4. p.1. f.292. c.2. A. ipſi & diaconi communem cum coniuge lectum non habeant.t.2.p.2. f.36.c.1.B. eorum connubia hæreticorum inuentum.to.1.p.1.f.162.c.2. D.ſemel aut iterum in adulterium lapſorum pœna.f.364.c.1.C. qui vxorem habuierint celebrantib. non oportere de oblatione accipere qui docet, anathema. f.368. can.4.

Sacerdotis cum filia ſpirituali peccantium pœna, f.743.c.1.C.D.

Sacerdotum in peccatum carnis lapſorum pœnitentia f.342.c.2.A.B. de fornicatione manifeſta conuicti ſacerdotio priuandi. t.3.p.1. ſ.2.f.547.c.2.E.

Sacerdotum filii ad ordines non admittendi.t.3.p.2.f.569.c.1.C. corrupti & fornicarii cur abiiciẽdi.t.3.p.1.ſ.2.f.214.c.2.C.

Sacerdotalis dignitas magna cum grandi periculo coniuncta.t.3.p.1.ſ.2.f.286.c.2. D.& ſeq.

Bona.

Sacerdoti pauperi ſenio Confecto quomodo ſuccurrendum. tom.4. par.2. f.419. c.2.C.

Sacerdotes veteris teſtamenti bona & poſſeſſiones plurimas proprias habuerunt tom.4.p.1.f.387.c.2.E.& ſequent. vide Leuitæ.

Sacerdotes Dei ſemper in reuerentia honore & bonorum opulentia habiti. t.4. p.1.f.399.c.2.B.

Sacerdotibus iis quomodo nihil proprii, ſed Eccleſiæ facultates communes eſſe debeant.t.3 p.1.ſ.2.f.228.c.1.B. mortuorum bona ſine ſcitu Epiſcopi ab hæredibus non occupanda. t. 2.p.2. fol.515.E. non poſſunt Eccleſias authoritate propria cenſuales facere.tom.3.par.2 fol.620.c.1 E. tales Eccleſiis ſeu beneficiis ſuis priuandi.C.

Reſidentia.

Sacerdos non niſi vnius Eccleſiæ preſbyter ſit. t.3.p.2.f.132.c.1.E.

Sacerdos alterius parochiæ ſponſos ſine licentia copulans ipſo iure ſuſpenſus.t. 4.p.2.f.333.c.1.A.

Sacerdos in alterius ſacerdotis parochia nihil agat ſine plebani conſenſu.t. 4.p.1.f.378.c.2.A.

Sacerdotes peregrini ad Miſſarum ſacrificium non admittendi nec vltra menſem in conſortio presbyterorum tolerandi ſine literis teſtimonialibus ſui ordinarii de eorum ordinibus & honeſtate docentibus.t.4.p.2.f.145.c.1.B.

Sacerdos alterius parochiæ homines à miſſa ſua arceat. tom.3. par. 2. fol. 131. c.2.C.

Sacerdotes in Eccleſiis conſtituti à Prælatis non emittendi paſſim.to.3. p.1.ſ.2.fol. 292.c.2.B.

Sacerdotes iuxta Eccleſiam ſuam habitent.t.3.p.1.ſ.2.f.350.c.1.F.

Sacerdotes non ordinandi ignoti. to. 1. p.1.f.561.c.2.D.

Sacerdotes peregrini ſine licentia Epiſcopi non admittendi.t.4.p.2. f.587.c.2.A.

Sacerdos de iure tituli ſui aurum argentum veſtes aut mobilia ad ornamenta diuina pertinentia ſi alienarint honoris amiſſione mulctentur.tom.2.par.2. fol.238. c.1.C.

Delicta Accuſatio.

Sacerdotes lapſi ab Eccleſia peracta pœnitentia recipiendi ſed ſacerdotali functione priuati laica communione vtentur.t.1.p.1.f.106.c.1. E.f.126.c.1.F. peccata quando publicanda.t.4. p.1.f.334.c.2. F. de eorum diſciplina in his qui delinquunt.to.3.p.1.ſ.2 f.228.c.1.F. coram Epiſcopo diffamati qualiter corrigendi aut purgandi.t.3.p.2.f.143.c.1.A.

Sacerdotes idololatriam tolerantes communione priuandi.tom.1. par.1.f.565. c.1.F.

Sacerdotum peccata quam ſint grauia. t.2.p.2.f.407.c.2.C.

Sacerdotum culpa aliquando ruina populi & contra.tom.3.p.1.ſ.2.f.332.c.2.A.C. ſæpe regni ruina ſunt. fol.347.c.2.F.& ſeq. eorum accuſatio vitanda.t.1.p.1.f.64.c.1.A. B. nec facile recipienda. to.3.p.1.ſ.2.f 319. c.1.B C.

Digitized by Google

ca.1.B. C. Contra eos actionem aut querelam intendenti qualiter procedendum.t. 1 par.1.f.57.c.1.B.C accuſatores iniuſti aut obtrectatores communione priuandi, & infames ſunt t.1.p.1.f.98.c.2.B.C. quibus accuſari nequeant.t.1.p.1.f.85.c.2.F.& ſequent.134.c.1.E.F.c.2.D. cur non excommunicandi ob crimen æquè atque laicis f. 364.c.1.A.prius familiariter bis terue monendi quam accuſandi.f.134.c.1.E.à laicis præſertim malis non accuſandus eſt. t.1.p. 1.f.47.c.1.B.nec ab infamibus aut laicis fol. 90.c.1.C.accuſatores & traductores f.56.c. 1.C.D.c.2.C.eorum obtrectatoribus.to.3. p.1.ſ.2.f.289.c.2.B.ijs detrahere aut conuiciari peſſimi hominis ſignum.t.1.p.1.f.117. c.2 A.& ſeq.quantum vitium.t.3.p.1.ſ.2.f. 289.c.2.E.detrectatoribus quæ comminetur Deus.to.3.par.1.ſ.2.fol.329.ca.1.B.& ſequent.non diffamandi ob ſeptem inconuenientia.tom.4.par.1.fol.335.c.1.E.exceſſus quomodo corrigendi & compeſcendi. tom. 2.par.2.fol.549. F.& ſequentibus delicta vulgo non manifeſtanda ſed tegenda.tom.1.par.2.fol.537.c.2.F.à ſacerdotibus arguendi ſunt.tom.1.par.1.fol.90. c.1.C.qualiter accuſati deficientibus teſtibus purgare ſe debeant.to.3.par.1.ſ.1.fol. 344.c.1.A.f.594.c 1.A.B.

Sacerdotis interfectori voluntario quæ pœnitentia imponenda t.3.p.1.ſ.2.f.594.c. 2.F.f.375.c.2.F.to.3.p.2.f 122.c.2.D.degradati interfectoris pœnitentia,to.3.p.1.ſ.2.f. 376.C.1.A. Sacerdotum percuſſores qualiter puniendi ibid.2.f.114.c.1.D.

Sacerdos pœnitentiam morientibus abnegans reus eſt animarum.t.1 p.1.f.398. c.1.B. mendacium quam maxime indecens t.3.p.1.ſ.1.f.329.c.2.D.excommunicatum communicans vt puniendus t.2.p.2. f.29.c.1.B. contra paganos pugnare illicitum t.3 p.1.ſ.1.f.365.ca.2.B ſi diſcuſſor in alienis periculis aut iudex ſanguinis fuerit, gradum in Eccleſia perdat. tom. 2. par. 2.f. 352.A. qui in duello partem digiti amiſit non eſt tolerandus.t.3.p.2.f.570.c.1.A.qui conflictui,in quo aliqui occiſi ſunt, interfuit à celebratione ſuſpendi.t.3 p.2.f.616. c.1.E.ſententiam ſanguinis ferre nequit t. 2.p.2 f.550.2. puerum ad mortem diſciplinans deponendus t.3.p.2.f.570.c.1.A.ſi obiectum graue crimen vt puta, adulterii furti, homicidii purgare contempſerit, quinquennio à liminibus Eccleſiæ arcendus. to.2.par.2.f.39.c.1.E.tom.par.1.ſ 2.f.547. c.1 E.

Sacerdos maleficos & diuinatores recipiens aut ijs conueſcens degradandus.t.1. p.1.f.335.c.2.A.

Sacerdos ſine trina merſione baptiſma conferens deponendus.tom.1.par.1.fol. 11.A.vti & rebaptizans vere rebaptizatum fol.10.

Sacerdos contra Epiſcopum ſuum ſchiſma faciens excommunicetur.t.1.p.1.f.570 ca.1.B.

Sacerdotum lites quomodo componendæ.t.2.p.2.f.227.c.1.C.

Sacerdotes Leuitici quomodo à regibus aliquando depoſiti.tom.4.par.1.fol. 330.c.1.D.E.vel iudicati.fol.331.c.1.C.

Sacerdotum increpationes reſpuentium malitia.tom.3.par.1.ſ.2.fol.239.c. 1.A.

Sacerdotes qualiter ſe purgare debeant.t.3.p.1.ſ.2 f.594.c.1.A.B.

Sacerdotum conuentus quando & qualiter habendi.tom.4.par.2.fol.405.c. 2.E.F.vide Plura, presbyter

Sacra ſcriptura vide Scriptura ſacra.

Sacræ Imperatorum, vide Epiſtolæ Imperat.

Sacræ Pallæ & vela in ſanctuarii miniſterio ſordidata qua cura à diaconis iuxta ſacrarium lauanda.to.1.p.1 f.34.c.1.C.D. E.& ſeq.

Sacris pallis defunctorum corpora non inuoluenda.t.2.p.2.f.31.c.2.F.

Sacra Dominicę menſę velamina quanta cura lauanda & cuſtodienda.t.1.p.1.fol. 34.c.1.D.E.& ſeq.

Sacrarum veſtium antiquiſſimus vſus in Eccleſia.133.c.2.B.C.

Sacrorum vaſorum argenteorum & aureorum vſus in Eccleſia.f.87.c.1.F.vaſa ſacra à quo & quomodo conſecranda.f. 60.c.2.C.

Sacræ veſtes ſine benedictionibus & precibus ſolemnibus in ſacrificio non adhibendæ.t.4.p.2 f.404.c.2.F.

Sacræ veſtes benedicendæ ſunt ab Epiſcopo vel ſacerdote priuilegiato.fol.133.c. 2.B.

Sacra vaſa veſtes & ornamenta ab Epiſcopo & nō inferiore ſine ſedis apoſtolicæ facultate benedicenda.tom.4.par.2.fol. 553.c.1.B.vaſa, vt calices, patenæ, qua ex materia conficienda.t.3.p.2.f.124.c.1.F.& ſeq.Ligneis olim calicibus vſi ſacerdotes aurei.fol.125.c.1.A.vitteis patenis epherimus XVI.ibid.argenteis Vrbanus XVIII. f.125.c.1.A.

Sacrorum vaſorum mundicies ſeruanda.t.3.p.2.f.999.c.2.A.negligentes ab officio ſuſpendendi ibid.

Sacrarum veſtium mundities par.2.f. 1005.c.2.C.

Sacræ veſtes & ornamenta à quibus & qualiter lauanda.tom.1.par.1.fol.34.c.1. D.E.& ſeq quæ in honore habenda.t.4 p. 1.f.715.t.1.p.1.f.34.c.1.C.

Sacræ veſtes omni cum honorificentiæ geſtandæ & habendæ.tom.1.par.1.fol.133. c.1.D.

Sacri calices qua reuerentia contrectandi & ſeruandi.f.34.c.D.C.

Sacræ veſtes à laicis non vſurpandæ.t.3. p.1.ſ.2.f.820.c.2.D.

Sacrarum rerum attactus laicis interdictus t.1.p.1.f.60.c.2.D.

Sacra vaſa non niſi à ſacratis contrectanda.f.62.c.1.C.

Sacra vaſa, pallæ, Eccleſiæ vela, veſtes & altaris ornamenta laicis non contingenda vel abluenda.to.p.1.f.60.c.2.D.& f.62.c.1. C.t.3.p.1.ſ.2.f.820.c.2.D.nec fœminis.t.1. par.1.fol.75.c.1.B.tom.4.par.2.f.184.c.2. E.F.

Sacra vaſa à ſubdiacono & clericis minoribus non tangenda.tom.1.p.1.fol.244. can.21.

Sacra vaſa altaris non niſi ſubdiacono portanda.tom.2.p.2.f.212.c.1.D.à lectore vel oſtiario non attingenda.t.1.p.1.f.258. c.1.F.

Sacra vaſa altaris nec alteri minori acolytho.t.2.p.2.f.245.B.

Sacra vaſa & ornamenta nulli pignori danda tom.3.par.1.ſ.2.fol.371.can. 1.C.

Sacræ veſtes à cæteris ſint diſtinctæ.t.1. p.1.f.133.c.2.A.C.

Sacra vaſa aurea à Conſtantino Baſilicæ S.Petri donata, à Gothis præ magnitudine & pondere ea admirantibus cum honore reſtituta.t.1.p.1.f.219.c.1.F.

Sacra vaſa ſupplex in profanum vſum, non conuertenda.tom.1.par.1.f.12.D.fol. 62.c.1.B.tom.4.par.2.fol.382.c.2.B.f.404. c.2.F.

Sacræ veſtes in profanum vſum adhibens ſi diaconus ſit triennio; ſi presbyter decennio & quinque menſibus excommunicatus erit.t.1.p.1.f.34.c.1.C.ſi clericus ſit gradu deiiciatur & officio, ſi ſæcularis perpetua excommunicatione damnetur.t. 2.p.2.f.559.D.E.

Sacra ornamenta ad nuptiarum ornatum non adhibenda.tom.2.par.2.fol.32. c.1.A.

Sacræ veſtes extra ſacrum miniſterium inducendæ.tom.1.par.1.fol.133.ca.2. B.

Sacra vaſa confringentis & altare demolientis pœnitentia.tom.3.p.1.ſ.2.f.548. c.2.B.

Sacræ veſtes attritæ comburendæ & cineres in baptiſterium inferendi.t.1.p.1.fol. 34.c.1.C.

Sacræ res non omnes per ſacram precationem ſanctificatæ ſunt.to.3.p.1.ſ.2.f.76. c 2.B.

Sacramentorum numerus ſeptenarius, t.4.p.1.f.613.c.2.t.4.p.2.f.155.c.2.F.fol.292. c.1.B.

Sacramentorum nouæ & veteris legis diſcrimen t.4.p.1.f.613.c.2.D.t.4.p.2.f.295. c.1.B.diſcrimen ex fine tom.4.p.1.fol.613. c.2.D.

Sacramenta Eccleſiæ ſunt ſacroſancta & efficacia ſigna gratiam rite ſuſcipientibus conferentia.tom.4.par.2.fol.254.can. 2.A.

Sacramenta veteris legis non cauſabant, ſed tantum per paſſionem Chriſti dandam gratiam præfigurabant.t.4.p.1.f. 613.c.2.D.

Sacramentum inſtitutio à Chriſto facta, diſpenſatio Eccleſiæ commiſſa t.4.p.1. f.289.c.2.A.

Sacramenta tribus perficiuntur rebus, verbis & perſona miniſtri cum intentione faciendi, quod facit Eccleſia.t.4.p.1.f.613. ca.2.E.

Sacramentum aliud alio dignius.t.4.p. 2.f.295.ca.1.B.

Sacramenta omnia à Chriſto inſtituta. t.4.p.2.f.295.c.1.B.Sacramenta corporis & ſanguinis Domini damnātes hęretici ſunt, t.3.p.2 f.448.c.2.F.

Sacramentorum vis & vſus ab Epiſcopis & parochis populo explicandus.t.4.p. 2.f.192.c.1.C.

Sacramentorum neceſſitas.to.4.p.2.f. 295.c.1.C.

Sacramentorum effectus.t.4.p.2.f.295. c.1.C.D.

Sacramenta ex opere operato conferunt gratiam.t.4.p.2.f.295.c.1 D.quæ tam characterem imprimant to.4.p.1.f.613.c.1. F.f.295.c.1.D.vere gratiam conferunt non ponenti obicem c.2.A.

Sacramentorum miniſter quis & quid in eo requiratur.tom.4.par.2.folio 295. c.1.E.

Sacra-

Sacramenta à malis etiam miniſtris verè conferri & adminiſtrari poſſunt, t.3.p.2.f. 962.c.1. C.t.2.p.1.f.507.c.1. E. F. à malis ſacerdotibus ſuſcipi poſſunt, non autem ab hæreticis & ſchiſmaticis niſi in caſu neceſſitatis. t.3.p.2.f.411.c.1.F. à malis miniſtris non polluuntur. f.962.ca.1.C.t.3.p.1.ſ.2.f. 531.c.1.A.

Sacramenta indigne tractantes aut adminiſtrantes ſibi tantum, non Eccleſiæ nocent.t.2.p.1.f.507.c.1.E. F. etiam ab adultero ſacerdote ſuſcipienda.t.3.p.1.ſ.2.f.531. c.1.A, non niſi à ieiunis celebranda, t.1.p.1. f.745.c.2.D.t.3.p.2.f.787.c.2.D.

Sacramenta Eccleſiæ quomodo adminiſtranda. t.3.p.2.f. 978.c.1. D. E. t.4.p.2.f. 215.c.1.D.& ſeq. debitis cæremoniis & Eccleſiæ ritibus, f.498.ca.1. E. F. non ſine ſuperpelliceo & ſtola, t.4.p.2.f. 364.ca.1. E. nec ſine exteriore quoque mundítia non ſuſcipienda, f.498.c.1.E.

Sacramenta Catechumenis non præbenda, t.1.p.1.f.574.c.2.D.

Sacramenta gratis conferenda, t.2.p.2. f.533.ca.2.D.t.3.p.2.f. 542.c.2. D.f. 667.c.1. D.f.709.c.1. D.f. 971.c.1. F.t.3.p.2.f.1005. ca.2.E.t.4.p.2.f. 218.ca.2. C.t.4.p.2.f. 267. ca.1.

pro Sacramentorum diſpenſatione præmium recipientis pœna, t.2.p.2.fol. 551. B.C.

Sacramenta aut rem ſacram emens aut vendens infamis eſt, t.3.p.2.f.487.c.1.B. vide plura Simoniaci.

Sacramentorum pro adminiſtratione nihil directè vel indirectè petendum, t.4. p.2.f.364.c.1.D.

Sacramentum Euchariſtiæ vide Euchariſtia.

Sacrata ſemel Deo monaſteria aut res aliæ ad ſæcularem vſum non conuertenda. t.2.p.1.f.330. A.

Sacrata Deo à ſæcularibus ne contingẽda quidem, t.3.p.1.f.2.f.336.c.1.B. rapientes quomodo puniuerit Deus in veteri & nouo Teſtamento, f.330.c.2. D. vſque ad fol. 336.

ſuper Re ſacra litigioſa tranſigi non poteſt, t.3.p.2.f.621.c.1.D.

Sacra Diualis Imperatorum vide Epiſtola.

pro Sacris orationibus, & benedictionibus nihil muneris accipiendum, t.3.p.2.f. 436.c.1.F.

Sacris nec pro ritibus aut miniſteriis, f. 470.c.1.A.

ad Sacrarium mulieres non admittendæ, t.3.p.1.f.2.f.233.c.1.C.

Sacrificij myſtici à iudaico paſchate & azymis diſcrimen, t.4.p.1.f.719.B.& ſeq.

in Sacrificio panis tantum & vinum offerendum, t.2.p.2.f.558.F.& ſeq.

Sacrificij incruenti vſus in Eccleſia, t.2. p.1.f.417.c.1. C. pro ſe defuncta offerri petit S. Monica, t.1.p.1.f.557.c.1.C.

Sacrificium non ſoli Patri, ſed ſimul Filio offerri, t.1.p.1.f.175.c.2.E.& ſeq.

Sacrificium Græcorum & Latinorum in duo ſacrificiorum dicenda ſint genera, t.4.p.1.f.609.B.

Sacrificia non niſi à ieiunis celebranda, t.1.p.1.f.759.F. vide plura ſacramenta.

in Sacrificando varij errores à Iulio Papa I. correcti, t.1.p.1.f.398.c.2.B.& ſeq.

in Sacrificio iuxta canones Apoſtolicos quæ offerenda ſint, t.1.p.1.f.5.7.8.

Sacrificium altaris non in ſerico, ſed lineo panno non tincto celebrandum, t.1.p. 1.f.208.c.1.E.

Sacrificium in lacte non peragendum, f.398.c.2.C.

Sacrificiorum reliquiæ quibus dari ſolitæ, t.1.p.2.f.267.c.2.B.

Sacrificij tempore mulieri non loquendum, t.3.p.1.f.1.f.247.E

Sacrificium Miſſæ vide Miſſa.

Sacrilegus & ſacrilegium quid, t.3.p.1.f. 1.f.355.c.1.E.

Sacrilegium quantum peccatum ſit, t.2. p.2.f.376.c.2.B.

Sacrilegarum Pœna, f.231.C.D.

Sacrilegium in Beliſario qualiter punitum, t.2.p.1.f.771.c.2.C. aliter à Deo in toto ſæpe populo vindicatum & grauiter punitum, t.3.p.1.f.2.f.330.c.2.D. vſque ad fol. 339.

Sacriſtia quæ habere ſeu continere debeat, t.4.p.2.f.440.c.1.B.C. quæ in ea religio ſeruanda, E. officium, p.2.fol. 378.ca. 2.E.

Sarabis hodie Xatiba quæ, t.2.p.2. f.221 c.2.F.

Sæcularia negotia quæ ſint. t.3.p.1.f. 2.f. 199.c.2.C.f.374.c.2.B.

Sæculariorum patrocinia non proſunt clerico negligenti in officio vt gaudeat vide Clericus.

Sæculare iudicium ſubiacet Eccleſiaſtico, t.1.p.1.f.45.c.1.A.B.c.2.D.

Seculares de præſulibus Eccleſiæ iudicare quanti res periculi ſit, t.3.p.1.f.2.f.428 c.1.B.

Sæcularia negotia quæ, t.3.p.1.f.2.fol. 374.c.2.B

Sæcularis vide Laicus.

Sagarum pœna, t.2.p.1.f.558.c.1.C.D. ab Eccleſia eiiciendæ, t.1.p.1.f.555.c.1.C.

Saion & Saiones qui & quod eorum officium, t.2.p.2.f.507.c.2.C.

Sal quando benedici cæperit, t.1.p.1.fol. 55.c.2.B. &c. vſus in primitiua Eccleſ. ibid. & f.57.c.1.F.

Salernitanæ Eccleſiæ priuilegia & prærogatiuæ, t.3.p.2.f.411.c.2.E

Salis Benedicti vſus in primitiua Eccleſia, t.1.p.1.f.55.c.2.B.& f.57.c.1.F

Saladinæ decimæ quæ & qualis, t.3.p.2. f.660.ca.2.B. Regibus Angliæ & Franciæ qua ex cauſa conceſſæ, ibid. c.1. E. &c. ca. 2.B.

Salegunſtadienſe Concilium in cauſa diſciplinæ Eccleſiaſticæ anno Chriſti M. XXI. celebratum, t.3.p.2.f.176.c.2. C. qui Epiſcopi interfuerint, ibid. canones eius E. & ſequentibus an Moguntinum poſſit appellari, f.180.c.1.F

Salmantica hodie Salmanca quæ & qualis, t.2 p.2.f.223.c.2.C

Salomon typus Chriſti quod & quomodo fuerit, t.3.p.1.f.2.f.336.c.2.C

Salisburgenſe Concilium pro recipiendis Lugdunenſis Synodi conſtitutionibus anno Chriſti 1274. tempore Gregorij Papæ X. cõgregatum, t.3.p.2.f.755.ca.2.D. Conſtitutiones Concilij, F.& ſeq. à quo indictum fuerit, f.757.c.2. E. quo tempore habitum, ibid.& ſeq.

Salisburgenſe Concilium in cauſa Eccleſiaſticæ tempore Friderici Archiepiſcopi anno 1281. celebratum, tom.3.p.2. fol. 990. ca. 2. conſtituta ſeu canones, ibid. & ſeq. qui interfuerint, ibid. C.

Salisburgenſe Concilium de Hoſpitaliorum Templariorum & Teutonicorum ordinibus coniungendis anno Chriſti 1291 tempore Nicolai IV. celebratum, t.3.p.2.f. 763.c.2.F. acta Concilij, ibid.

Salisburgenſe Concilium I. in cauſa decimarum ſedi Apoſtolicæ ſoluendarum anno 1310. tempore Clementis V. celebratum, t.3.p.2.f.766.c.2.B. Concilij conſtitutio, ibid.& ſeq.

Salisburgenſe Concilium II. quo ſtatuta quædam pœnalia declarantur, habitum anno 1310. tempore Clementis V. t.3.p.2.f. 767.ca.1.B. ſtatutorum declaratio, C.& ſeq.

Salisburgenſe Concilium in cauſa diſciplinæ Eccleſiaſticæ tempore Pilgrini Archiepiſcopi anno 1386. ſub Vrbano VI. celebratum, t.3.p.2.f. 998. c.2. C. ſtatuta de horis canonicis dicendis, ibid. F. de abſolutionibus in caſibus reſeruatis & dubitabilibus, f.999.c.1. de habitu clericorum, ibid. D.&c.

Salisburgenſe Concilium prouinciale in cauſa fidei ac morum ſub Euerardo Epiſcopo Salisburgenſi circa annum 1420. tempore Martini V. habitum, t.3.p.2.f.961 c.2.A. præfatio Euerardi, ibid. B. Conſtitutiones Concilij, f.962.ca.1.A. vſque ad fol. 977.

Saltationes in nouiluniis aut ad rogos more gentilium fieri ſolitæ abrogandæ, t.3. p.1.f.1.f.246.F. diebus feſtis non ducendæ, f.272.c.1.F

Saltationes & cantus irreligioſi in ſanctorum feſtiuitatib. fieri ſoliti, à magiſtratibus prohibendi, t.2.p.2.f.282.F

Saltationes in Scena fieri vetitum, t.3.p. 1.f.1.f.244.A

Saltationes & chori in plateis non ducendi, t.3.p.1.f.1.f.378.c.2.F

Saltare & plaudere in nuptiis Chriſtianis indecens, t.2.p.1.f.628.c.2.B.

Saltus in ſuſceptione ordinum illicitus vnde ordinari.

Salue Regina cum collecta ſingulis ſabbatis pie & religioſe canendum, t.4.p.2.f.421 c.1.D

Salutatio Angelica additamentum quando acceperit, t.1.p.2.f.485.c.2.B

Saluatoris Baſilica à Conſtantino extructa vnde ſic dicta, tom.1.p.1.fol. 219. ca. 1.D.

Saluatur nemo niſi Deo miſerante, t.2. p.1.f.639.c.1.C

Saluiconductus Concilio Lateranenſi à Duce Genuenſi oblatus, tom.4.p.2.f.94. c.2.F

Saluus conductus oblatus Bohemis ad conciliũ Baſilienſe, t.4.p.1.f.22.ca.2.C.& f. 23.c.2. F. eius copia, f.164.c.1.F

Salui conductus copia Ambaſiatoribus Eugenij Papæ à Conc. Baſileenſi conceſſi, f.166.c.2.D

Saluus conductus nationi Germanicæ ac Proteſtantibus in Concilio Tridentino conceſſus, t.4.p.2.f.308.c.2.F.t.4.p.2.f.316. c.1.E.f.320.c.2.B

Samſon minoris Britanniæ Epiſcopus ſanctitate clarus, tom.2.p.2.fol.208.ca. 2.E.

Sana-

Sanagius Epagrenſis vnde & quis.t.2.p.2.f.225.c.2. E

Sancta in Paſchate inſtar benedictionum in alias parochias non tranſmittenda.t.1 p.1 f. 243 can. 14

Sancti inuocandi.t 3.p.1.s 1.f 590.C eorum commemoratio in Miſſa à quo & cur inſtituta.t.1.p.1.f.163 c.2 A. C.qualiter colendi.t.4.p.1.f.112.c.1.C.t.4.p.2.f.258.c.2.B.C. interceſſionem poſcere Orientalibus conſuetum.t.3.p.1.s.2.f.6.8.c.2.D.etiam ſynodus pſeudoſeptima cum vniuerſa Eccleſia piam iudicauit & orthodoxam.s.1.f.674 E

In Sanctorum honorem cereos accendere pium & religioſum.t.1.p.1.f.201.c.1.D.c 2.C Sanctis cur cerei accendantur.fo.201.c.1 D

Sanctos inuocare pium & vtile eſt.t.4.p.2.f 339.can.2. A Sanctos Dei venerari,ijs dies feſtos inſcribere pium & ſalutare eſt.t 4 p.2 f 157 c.1.A.

Sancti in cœlis pro nobis orant.t.4.p.2.f.339.c 2 A defuncti pro viuis orant.t.1.p.1.f.121.c.2.D.clara iam viſione Dei frui probatur ex Græcorum Patrum confeſſione.t.4.p.1.f.717.& 718.inuocandi vt pro nobis intercedant.t.3 p 1.s.1 f.162.c.1.C.Sanctorum communio egregie declarata.t.2.p.2.f.40..c.1.B

Sanctorum circa inuocationem ſuperſtitio & abuſus tollendi.t.4.p 2.f.339.can.2.E.F.

Sanctos vetat coli Conſtantinus coprony mus,t.3 p.1.s.1.fol.453.ſanctorum cultum improbantes aut negantes anathematizātur.t.1.p.1.f.370.can.20.f.374.c.1.C.

Sanctorum ſolemnitates quæ ſi in Dominicas cadant in feriam ſubmouendæ.t.4.p.2.f.261.can.1.B.

Sanctorum quorum reliquiæ vel altaria in Eccleſia ſunt, duplex celebrandum officium.t.4.p.2.f.457.c.2.D.Sanctorum reliquiæ venerandæ.t.4.p.2.f.339.ca.2.B. reliquiæ qualiter p.1.f.322.can.1.C.& ſeq.

Sanctorum martyrum natales quo tēpore non celebrandi.t.1.p.1.f.246 can.51. in ſabbatho & dominica faciendæ. 246. can.51. martyria & actiones non agendæ.t.4.p.2 f 363.c.1.B

Sanctiſſimus quomodo Deus, & quomodo Papa dicatur t.4.p.1.f.367.c.1.E

Sancti vel ſanctificati quomodo dicantur filii ex altero coniuge fideli nati.t.2.p.1 f.497.c.1.F.Sanctificatus quomodo dicatur vir infidelis per coniugem fidelem f 496.c.2.D.E

Sancti etiam peccatores ſæpe ratione officii dicendi.t.4.p 1.f.339.c 1.C.

Sanctus triſagion à quo conſtitutum cani in miſſa.t.1.p.1.f.60.c.2.F. vide triſagion.

Sanctificatio duplex auctoritatiua ſiue formalis & inſtrumentalis ſeu pontificalis t.4.p.1.f.367.can.1.C.

Sacratarum fœminarum violatores ſacrilegi t.2.p.1.f.632.c.2.A. vide plura Moniales.

Sancti etiam Imperatores appellati.t.3.p.1.s.2.f.112.c.1.D.

Sanctio pragmatica vide pragmatica.

Sanctitas triplex ſtatus, religionis & æquitatis.t.4.p.1.fol.366.c.2.F quæ ſacrum Papæ conueniat ib. ratione officii, Papæ, Eccleſiæ, conciliis tribuitur.t.4.p.1.f.339 can.2.C.& ſeq.ad ſanctuarium altaris, laici nec viri nec mulieres intromittēdę.t 2.p.2.f.212.c.2.D.quod f.214 c.2.C de ſanguine Chriſti ſi quid ſtillauerit in terram vel altare quid agendum.t.1.p.1.f.71.can.2.E ſi quid in terram eeciderit qua ratione locus radendus ſit.t.4.p.1.f.266.c.1.D.Sanguinis propinquitas reb. non verbis efficitur.t.3.p.2 f.583.c.2.F.vxoris æque atque propria matrimonium impedit.f.585.c.1.B.

Santabarenus magus Photij in ſceleribus adiutor t.3.p.2.f.109.c.2.A.B eius ſcelera ib. & ſeq. Santonenſe Concilium ſub Ioanne Papa III. anno 566.celebratum, in quo Emerius Santonenſis Epiſcopus à Clothario intruſus deponitur à Leontio Burdegalenſi Epiſcopo.t.2.p 2.f.215.c.1.E. Cauſa & acta Concilij.ib.F.& ſeq.Saphoracus Pariſienſis Epiſcopus qualis.t.2.p.2.f.202.c.2.E Sapientia ſe in anima confert dupliciter.t.4 p.1.f 368.c.2.F.quomodo etiam in mentes malorum ſe conferat. f.368.c.2.F Sarraceni Hiſpaniam occupāt.t.2.p.2.f 310 c.1.E.eorum crudelitas & impietas ibi.ab Illefonſo Rege profligantur.f.310.c.2.A eorum in perſecutione Perſica diuinitus immiſſa ſtrages.t.1.p.1.f.720.c.1.E contra eot.Neopolitanorum & aliorum conſpiratio to.3.pag.1.s.2.fol.362 can.1.C. oratio contra eoſdem compoſita. ibi.E.claſſis eorum per mare diſperſio c.2.A. in mari pereunt.fo.357.c.2.C.eis arma & operam contra Chriſtianos præſtantes excommunicandi, & capientium ſerui ſint; t.3.p.2 f.519.c.1.F vide plura Infideles. Sardica Vrbs q̄ & qualis.t.1.p.1.f.445.c.1.D.

Sardicenſis Concilij generalis anno 347 ſub Iulio I.habiti hiſtoria.t.1.p.1.f.423.& ſeq.authoritas.f.424. Sardicenſe hoc Cōcilium à quo indictum.t.1.p.1.f.445.ca.1.B.Locus D. Tempus.f.447.c.2.A.an Epiſcopi n.376.interfuerint.fol.446.c.1 D.& ſeq.Cauſa concilij f.445.c 1.B.& f.446.c.1.F.Acta f.445.c.1.F.& f.446.can.1.F.cur cum Oecumenicum fuerit non augeat cōciliorum generalium numerum.f.445.c.1.E.& c.2.F. quare generale magnum appelletur.f 445.c.1.F.an approbatum.f.445.c.2.B quare ab Auguſtino & Alypio reiectū fuerit.f.445.c.2.C D.cur vnum cum Nicœno cenſeatur fo 446.can.1.A.Canones naufragium paſſi fuere.f.445 c.2.E Græce editum fuit.fo.446.c 1.C.qui in eo Legati Pontificis Romani fuerint.E.cur ex Concilio hoc Ariani profugerint.f.446.c.2.A. Ariani dānantur.f.447.c.1.A.& Photiniani.B.Acta Concilij Romam mittuntur.ib.B.executio Imperatoribus demandatur.ibid.C.Legatio ſynodalis ad Imperatorem miſſa.D.Canones Concilii quot extent.f.447.c.2.B alibi cur ſub nomine Nicænæ Synodi allegentur.c.2.E.Canonum diuerſæ editiones.fo.425.& ſeq. qui ſubſcripſerint.fol.436.epiſtolæ.f.437.& ſeq.ex quibus prouincijs Patres conuenerint.ib.D. quot Catholici & quot hæretici.f.448.c.2.E.notæ in canones f.447.c.2.& ſequ.an extiterint canones apud Græcos tempore Photii, t.3.p.1.s.2.fol.546.c.2.C.D.

Sardicenſe Conciliabulum à Semiarianis Philippopoli in Thracia anno 347. vel 348. habitum & fictitie Sardicenſe nominatum.t.1.par.1.fol.450 can.1.A.F.Locus tempus & cauſa Conciliabuli, ibid. B. decreta & acta.B.D. à quibus habitum f.450.can.1.B.Formula fidei.V.in hoc compoſita.f.450.can 2 C.Synodalis epiſtola F.qui interfuerint f.455.& ſeq.

Sardicenſia concilia tempore Iulii I.duo habita, vnum generale Epiſcoporum 367.& approbatum, alterum ſpurium ab Arianis Philippopoli celebratum & euentu nomine Sardicēſe appellatum.t.1.p.1.f.445.c 2.B.

Saturnini tempore D. Cypriani Conſtantia in perſecutione.t.1.p.1.fol.104.ca.1.D.

Saturnini Arelatenſis Epiſcopi, Valentis & Vrſacii communionem ſub Anathemate cauendam eſſe iubetur ab Hilario.t.1.p.1.f.479 c.2.C.

Satisfactionis neceſſitas & fructus, t.4.p.2.f 311.c.2.F.& ſeq finis f.312.c.1.D.opera.E.à Confeſſario iniunctarum vel ſuſceptarum vtilitas.t.4.p.2 fol.313.c.1.D.E.

Saxonia antiqua quæ t.3.p.1.s.1.f.342.can.2.F.regnum & conuerſio.t.2.p 2.f.512.c.1.F.ſtatus Eccleſiaſticus.t 3 p.1.s.1.f.435.c.2.F.Epiſcopales ſedes.ib.C.in ea quando & quæ ſedes Epiſcopales erectæ.t.3 p.1.s.1.f.435.c.2 C

Saxonum Rex Romam venit religionis cauſa ſalutaturum limina SS.Apoſtolorum.t.3.p.1.s.2 f.406 c.1.F.Saxones baptizati.t.3.p.1.s.1.f 435.c.1.C à Forouilleſi obſidione diuinitus fugati ſeipſos trucidarūt.s.1.f.435.c.1.C Saxones baptizati iurant ſe in fide manſuros ibid. D. bello ſubiugantur.ibid. F Saxones Auſtrales per quem & quādo cōuerſi ad fidē.t.3.p.1.s.1.f.2.c.2.B. Saxones vſq; ad Fridericum ſemper pacis & fidei Catholicæ amatores & propugnatores habiti t.4.p.2.f 139.c.2.D.Scanciarū Comes vide comes.Scandalum duplex aliud Phariſæorum, aliud puſillorum; illud ex malitia, hoc ex ignorantia oritur t.4 p.1 f.361.c.1.D E.vitandum.t.1.p 1.f.35.c.2.D Scenici quamdiu agunt à communione ſeparandi.t.1.p.1.f.221.c 1 B.iis & hiſtrionibus reconciliatio nō neganda.f.760.C. à Chriſtianis non habendi.t.1.p.1.f.197.A. Scioli cur parum proficiant.t 1.p.1 f.57.c.1.B.Schiſmaticus quis.t.2.p.2 f.196.c.2.D.cum eo non orandū.t.1.p.1.f.245.can.33.à magiſtratu arcendus.fol.224.can.2.B. Schiſmaticis eis imperia & regna ſæpius à Romanis Pontificibus adempta.t.4.p.2.f.20.c.2.B.& ſeq.ab iis necati martyrii corona digni.t.2 p.1.f.511.can.1.D.

Schiſma quantopere vitandum.t.4.p.1.f.308.c.1.C.Ad vitandum illud ſæpe mala toleranda ibid.& ſeq. quantum malum; vt pote nec martyrio purgabile.t.2.p.2.fol.256 c.2.C.& ſeq. gradus eſt ad hæreſin.t.1.pag.1.fol.175.can.1.C & hæreſis ſubiugant regna Turcæ.t.4.p.2.f.105.c.1.A & C. eius incommoda.t.3.p.2.f.830.c.2.quam graue & diuturnum tempore Conſtantienſis Concilii in Eccleſia fuerit.f.958.c.1.A B

Schiſmatis Græcorum à Latinis nec prima nec vera cauſa fuit additio vocis Filioque.t.4.p.1.f B.& præced.Schiſma ab vnitate Eccleſ ob peccata Eccleſiaſticor. vel laicorū pude faciendum.t 4.p.1 f.317.c 1.F

Schiſma primum in Eccleſia circa electionem Pontificis.t.1.p.1.fo.108.can.2.A.c.1.A quando & quomodo contigerit.fol.110.can.1.C

Schiſma Donatiſtarum & Meletianum, t.1.p.1.fol.185.can.2.E.F.

Schiſma in electione Benedicti Papæ. III t.3.p.1.s.2.f.403.c.1.2.& ſeq.
Schiſma Eccleſiæ ſub Damaſo I, anno. 357.exortum.t.1.p.1.f.503.c.2.D.
Schiſma anno.418.Eccleſiæ Romanę ab Eulalio exortum,t.1.p.1.f 610 c 1.B.
Schiſma XXIV. auctore Henrico V. alias IV, Imperat.excitatum.t.3. p.2 f.457.c. 1.E.
Schiſma ſub Alexandro papa III. quantum & quale t 3.p.2.f.554.
Schiſma inter Vrbanum. VI & Clementem VII. quando & quæ ex cauſa ortum. t. 3.p.2.f 842.quibus malis Eccleſiam affecerit ibid & f.830,c.2.
Scholæ publicæ inſtituendæ t.3. p.1.s.2. fol.508.c.1 C.
Scholarum cura Epiſcopo habenda.t.3 p.1. s.2.f.212.c.2.F.
Scholas in rep. Chriſtiana conſeruari quanti referat.to.4 p.2.fol.228 cano.2 B. & ſeq. in triuialibus non niſi artes humaniores ſeu liberales docendæ adiunctis Catechiſmo,hymnis & pſalmis.t. 4.p.2.f.237. can.2 E. earum neglectus quæ mala pariat reip.Chriſtianæ.fol.228.c.2.E.in collegiatis Eccleſiis erigendæ ex prouentibus etiam præbēdæ.t 3 p.2.f.685.c.2.C.ac in ſingulis Eccleſiis cathedralibus pro clericis f. 558.can.2. C.qualiter & quibus impenſis apud collegia.t.4.p.2.f.275.in pagis erigendæ.f.442. can.2. F. Chriſtianarum exercitationum inſtituendæ.fol. 414. can.2. B.& ſeq.in iis clerici quid docēdi ſint.t.3 p.1 s.2. f.597.c.2.D.hæreticæ non ferendæ, nec filii iis committendi,to. 4. p.2.fol.220.cano, 1.B.
Scholarium in numerum non recipiendi infames t.4.p.2f.544.c.2 F.
Scripta teſtium niſi publica manu aut Sigillo authentico roborata ſint inualida. t.3.p.2.f.588.c.2.B.
Scripta commentitia & hæretica comburenda.to.3.part,1.s.1.fol.384.ca.2.A.
Scotorum de Paſchatis celebratione error quando cœperit & quamdiu durarit, t.2.p.1.fol.531.c.2,D.
Scotiæ Clericorum & monachorum qui diſciplinæ olim vigor. fol.531.ca.1.A. B. quæ eorum charitas fraterna & conuerſatio.ibidem.
Scoticum Concilium de initio celebritatis Dominicæ anno Chriſti 1203. tempore Innocentii papæ III. celebratum.to. 3.part.2.fol 668.ca.2 A.cauſa Concilii.B.
Scripturæ diuinæ quæ vocari poſſint. t.3 p.1.s.2.f.123 c.2 F.
Scripturæ SS.libri canonici qui & quot iuxta Trident. Conc. to. 4.parr.2.fol.284. ca.1. C.
Scriptura omnis Bibliorum veteris & noui teſtamenti à Spiritu S. edita eſt. t. 4.p. 1.f.248.ca.2.B.
Scripturæ verba grano ſinapis comparata to.1.part.2.fol.549.ca.2. D. quomodo cibus & potus iuxta B. Gregorium.to. 3.part.1.s 2.fol.125 ca.1.B.
Scripturæ ſacræ profeſſio in gymnaſiis publicis à principibus vrgenda.to. 4 part. 2.f.287.ca.1 A.
Scripturam ſacram hominibus dari diuinæ bonitati conguum & ſaluti humanæ neceſſarium fuit. to. 4.part,1.fol. 248 ca. 2.F. profeſſores ad lectiones cogendi, ſi deſint ex præbenda prima vacante in Eccleſiis Metropolitanis vel Cathedralibus aut aliis modis conſtituendi. fol. 286 ca.2. C D. ex ſuggeſtu non niſi à clerico & cum benedictione paſtorali recitandæ. to.3 p. 1 ſ. 1. fol. 240 B.lectio in monaſteriis ab Abbatibus vel prioribus curanda. to. 4 part.2. fol.286.ca.2 F præter Scripturas canonicas nihil in Eccleſia legendum.to 1.part 1. fol. 577.c.1 E.& quæ.f.583. ca. 1.C. nemo profitebitur niſi ab Epiſcopo de vita moribus & ſcientia examinatus & approbat⁹. Conc. Trid.t.4 p 2 f.287.c.1 D.
Scriptura ſacra quadrupliciter videtur tempus variare to.4 part 1. fol.251.ca.2 A.
Scriptura ſacra nihil diminute,nihil ſuperflue continet to. 4. part. 1. fol. 249 ca. 2. E. aliquid addere quid & quomodo veritum.to 3.part, 1 ſ 2.fol.135 ca 2 A.B & fol.134.c.1 B.C additio triplex & quæ fieri vetita.to.4.part 1.f.47 .D. F. quomodo aliquid addi poſſit fol. 369. c 1.B aliquid addi vel detrahi quatuor modis contingit. fol. 250. ca. 1. A. qualiter id vetitum ibidem C.
Scriptura ſacra non continet expreſſe omnia credenda decernitur Senon. Conc. decreto V to 4.part.2 f 151.ca.2.E. verba immutari non paſſus Spiridion in Concilio Nicæno to.1 part.1 fol.299.c.1 A
Scripturæ ſacræ difficultas Eccl. vtilis eſt & neceſſaria. to. 4. part. 1.folio 251 ca. 2.F.
Scripturæ Sacræ authoritas qualiter ab Eccl teſtimonio pendeat. t. 4.p.1.f.248.c. 1.A & fol 253 ca.1. A. aliter eam intelligere quā intelligenda eſt an piaculum ſemper ſit. t.3. p. 1.s 2 fol.118.c 2.D.
Scripturæ ſacræ ſenſus literalis nunquam falſus eſt.t.4.p.1.f.248.249 ca.2. A ca. 2 D. in ſenſu literali ſane & bene intellectæ eſt infallibilis & ſufficiens fidei regula. fol. 249.ca. 2 B in vno eodemq; ſermone plures ſæpe ſenſus habet. fol.249.c.1. D. etiam literales ibidem fol. 250 ca. 2. A. in ſui receptione & authentica expoſitione reſoluitur finaliter in receptionem & approbationem Eccleſiæ. fol. 253. canon. 1.A. ſenſus literalis vt recte intelligatur, conſideranda ſunt antecedentia & ſequentia. fol. 250. ca 2 C. Item modus procedendi. ibidem E.
Scripturæ teſtimonia & Patrum SS vnanimes ſententiæ velut termini diſputationum conſtituendi tomo 4. parte 1.fol. 499 E
Scripturæ loca quandoque ob ſimilitudinem quibuſdam ſpecialiter adaptantur.to. 4.p.1.f 285.c.1 F.
Scriptura ſacra ſæpe bonos cum malis reprehendit. t. 4. p.1.f.251 c 1. C. tranſit de ſpecie ad genus & contra ibid.E.
Scripturę ſenſus magis quā litera ſpectādus.t.4.p.1.f.446.E. ſenſus literalis principalis eſt, non quem litera prætendit, ſed quem Spiritus S. intendit.to. 4.p.1.fol.249. ca.1 F.non ſecundum propriam ſed SS Patrum intelligentiā explicāda. t 1.p.1. f.41.c. 1.E.F.exponenda.t 3 p.1.s.1 f 237.B.f.350.c. 1.E. nouas explicationes comminiſci aut recipere periculoſū eſt. t.4.p.1.f.252. c.1.E. verus ſenſus ab Eccleſia petendus. f. 385. c. 2.D. Doctores & interpretes quidam neceſſarii ſunt, t.4. p.1.f.252.c.1. A. quales eſſe debeant. ibid & ſeq. qui præferendi. ibidem C. patitur in lectoribus ſuperbis & præſumptuoſis quod errent. t. 4 p.1.f.252. c.2.B. abutentes grauiter puniendi. t. 4. p. 2.folio 361.c.1 D.
Scripturæ Sacr. verba & ſententiæ ad ludicra vana, impia aut famoſa non conuertenda. Conc Triden. t. 4 p. 2. fol. 284. can. 2.C.
Scythę monachi ab Hormiſda Papa eiecti quales fuerint & quas turbas concitarint,t 2.p.1.f.504 c.1 F. & c.2 B.
Sculpendi ars à Spiritu S. indita Beſeleel t.4.p.1 s.1 f.536.D.
Secobia, nunc Segouia, quæ t. 2.p. 2. f. 221.c.1.C.
Secretarii vſus. t 1.pag. 1.fol. 249 can. 1.F.
Secretarium quid ibid.& t 3.p. 1.s 1. f. 384.c. 1. F. Eccleſias mulieri ingredi illicitum. t.2.p.2 f.245.B.
Secundianus Arianiſmum prodit in Concilio Aquileienſi. t.1 p. 1. f. 150.c.2.E. renuit filium Dei verum Deum fateri. ibidem & ſeq.
ad Sedem Apoſtolicam maiores & difficiliores quæſtiones referendæ. t 2. p. 2. f. 219.c. 1. E. vide plura Romana Eccleſia, & Romanus Pontifex, item Papa. Sedes Romana, ſeu apoſtolica à nemine iudicanda. t.3 p.2.f.393.c. 2. F. vide plura Romana.& Eccleſia.
Seditioſorum interdictum quale ſtatuerit Odelricus venerabilis familiæ B. Martialis pater. tom 3 pag 2. fol. 186. canon. 1 B.
Seduma vrbs Hiſpaniæ quæ t. 2.p.2.fol. 226 c.1.C.
Segobrica hodie Segorbe ciuitas quæ. t.2 p.2.f.222.c.1.F.
Segontia hodie Siguenca dicta quæ t. 2. p.2.f.22 .c 2 B.
Seleuciæ Epiſcopi prærogatiua. t. 1. p.1. fol 336.c.2 E.
Seleuci Regis Ethnici pietas t.3 p.1.s.2 f.333 c.2 C
Seuleucienſe Conciliabulum in quo à Semiarianis Acaciani damnatur, habitum ſub Liberio circa annū 359 cauſa tēpus & acta conciliabuli t 1 p.1 f.485.c.1.E. Numerus Epiſcoporum ibid.
Semel officio ſuo functus de cætero non fungitur tom.3.pag. 2 fol. 587. canon.B
Semen Chriſti duplex veritatis & gratiæ t 4 p.1 f.346.c 1.B.
Semiariani qui. & vnde ſic dicti, t.1.p.1 f.481.c.2 2 confeſſione fidei arianiſmum execrātur. t 1p.1 f. 480. c.1 B principes qui f.481.c 2 F poſt Seleucienſe concilium ſe dibus ſuis turbati ſiunt pneumatici. ibid. Hæreſeos ſuæ authorem Actium & Arrianos damnans. fol.486 canon. 1 B. catholicos ſimulantes & Nicænæ fidei obſeruantiſſimos Liberii Papæ communionem affectant & impetrant. fol. 492. can. 1. E.
Seminariorum clericorum inſtitutionis vtilitas.t.3.p.2 f.580.c.2.D. origo t 2 p.1 f.361.c.F erigēda.t.4 p.2 f.368 ca.1 F.& ſeq. qualibet in diœceſi f 580.c.2 E. quales præfecti eligendi. 581. c 1 E. apud Cathedrales Eccleſias erigenda. f 370.c. 2. C. qui ad eiuſmodi deligendi D quæ in eis diſpoſitio ſeruanda D. & ſeq. vnde ſumptus & impenſæ colligendæ f 371. can. 1 A.B & ſeq. quomodo erigenda & informanda. f.

Digitized by Google

523.can.1.E.F.quæ ſtudia in ſeminariis tractanda.fol 524.can.2.B. C.fol.568 can 2. & ſeq.alumni qualiter educandi. f.581.ca. 2 F.vnde impenſæ procurandæ.fo.581.c.1. A.B.& ſequen annuus cenſus quantus eſſe debeat t.4.p.2 fol.524.c.1.C. erigenda ex decimis beneficiorum f.523.c.2.C.& ſeq. quoties ab Epiſcopo viſitanda fol. 405.ca. 1.E

Seminarij Clericorum duo potiſſima exercitia.t.4 p.2.f.581.c.1.B

Seminariorum locus.to.4.parte 2.fol. 580.c.1.A

Semiariani qui & vnde ſic dicti,to.1.p. 1.f.481 c.2.E

Senectus in homine triplex conſideranda t.4 p 1.f.177.c.1.E

Senatus pauper quis apud Pium papam I.appellatus.t.1.p.1.f.71.c.1.F

Senes nimium non ordinandi, vide ordines pœna ſi ſuſceperint,ibid.

Seniores Eccleſiæ plus cæteris honorandi.t.1.p.1.f.590.c.1.A

Senonenſe Concilium in præſentia Ludouici Regis Franc. anno 1140 contra Petrum Abaillardum tempore Innocentii II. celebratum.t.3.p.2.f.493.c.1.B.acta Concilij f.494.c.1.C

Senonenſe Concilium prouinciale pro reformatione Eccleſiæ ſub Reuerendiſſimo D. Antonio de Prato.tit.S. Anaſtaſiæ Card. Senonenſi Archiep anno 1528. celebratum.t.4.p.2.f.146.c 2.C cauſæ f 146.c. 2.F.Fidei decretum I. de vnitate ſanctitate &infallibilitate,Eccleſiæ.fol 151.c.2.A.II. de Eccleſiæ Viſibilitate cap.2.E.III.de authoritate ſacrorum conciliorum f.152.c.1. B.IV.Quod Eccleſiæ ſit determinare de libris canonicis & vero ſcripturæ ſenſu, F.V. Quod plura credenda quam expreſſe in ſcriptura contenta ſint ca.2.E.VI de Conſtitutionibus humanis f.153.c.1.C V I.de Ieiuniis Eccleſiaſticis.c 2 A.VIII. de Cœlibatu Sacerdotum E. IX.de votis f 154.c.1. C.X. Quod ſeptem ſint ſacramenta eaque gratiam conferant non ponenti obicem. c.2. A. vbi de ſingulis agitur. XI. de ſacrificio Miſſæ.f.155.c.2.F.XII. de ſatisfactione, purgatorio & commemoratione defunctorum f 156.can.1.D. XIII de veneratione ſanctorum.can. 2. C.XIV.de cultu imaginum ſacrarum f.157.can.1.B.XV.de libero Arbitrio.E.XVI.de Fide & operibus, merito & gratia, c.2, E. decretum generale de modo iudicandi diſcernendi & procedendi contra hæreſes.f.149.c.2. B.decretorum fidei index.f.151.c.1.D.decretorum morum index.f.159.can.2.A.& ſeq.qui Epiſcopi & quot interfuerint. f.160.can.1. D. inchoatum anno 1527. finitum anno 1528.9 Octobris fol. 168. can.1.E.

Senſus ſolus literalis Sacræ Scripturæ ad res fidei probandas neceſſarius & vtilis eſt. t.4 p.1.f.249.c.2.A.

Sententia quid?t.2.p.2.f.383.c.2.D.&ſeq. Varia eius acceptio. f. 384. c. 1. C. &ſeq. à propriis iudicibus lata poſterioribus præiudicat.t.3.p.2.f.571.c.1. E. in ſeptem caſibus nec timenda nec tenenda. t.4.p.1.fol. 360 c.2.B. à iudice nō ſuo lata non tenet.t. 3.p.2.f.615.c.2.C.iniqua euacuanda.f.585. c.2.D. vnius non tenet cum duobus cauſa committitur.f.646.c.1.4. earum rigor ſæpius temperandus.tom.2.par.2.fol.488.E. nunquam præcipitanter ferendæ.t.3.p.1.s. 2.f.449.can.1.E. in hæreticum obſtinatum forma.t.3.p.2.f.715 c.2.A item in fautores hæreticorum.tom.3.par. 2. folio 715. can. 2. A.

Sententia à ſuo iudice quamuis iniuſte lata formidanda,t.3.p.1.s.2 f.457.c.1.E.t. 4.p.1.f.360 c.1 E. ſecus ſi errorem vel peccatum inducat ibid.

Separandi qui & quando ſint in coniugio. vide verbo Diuortium. & coniunx.

Sepulchrum quid. tom. 2. pag. 2.f 363. c.1.F.

Sepulchrum Domini glorioſum. t.4. p. 1.f.321.c.2 A.

Sepulchra martyrum olim confeſſiones appellatæ.tom.1.par. 1. folio 219.can. 2.D.

Sepulturæ officium qualiter præſtandum.t.4.p.2 f.383 c.1.D.& ſeq. honorifica cur mortuis impendatur. t. 2.p 1. fol. 631. c.1.F. feria quinta hebdomadæ ſanctæ quo modo facienda t 4.p.2.f 438.ca.1. A. Epiſcoporum qualiter in cathedralibus Eccleſiis curanda f.534 c.1 F. quacum admonitione celebranda f 198 c.1.E. vbi & qualiter fieri debeant.f 437. c. 2. & ſeq. eam eligere,vbi volet,cuique licitum t.3.p 2.f 571. c.2.F.f.632.c 1.E.F Laicorum in Eccleſiis non permittenda ſed in porticu aut alibi extra Eccl f.124.ca.2.C nec alterius etiam ſacerdotis niſi vitæ merito & integritate celebris,D.fol.132.c 1.D.Sepelire in Eccleſiis an & quid proſit defunctis. t 3 par.1.s.2.f. 533 cap.2.B in loco ſacro non prodeſt impiis t.3 p.2.f 124 c 2, D. etiam inde à Diabolo aliquando mortui extracti ibid Sepulturæ in locis ſacris religioſorum vel canonicorum vt eorum interceſſionib. mortui adiuuentur f 124 can.1.F. cur in Eccleſiis non præſtandæ facile f 988.c 1.E. Sepelienda olim non erant corpora mortuorum in baſilicis ſanctorum. t. 2. p. 2. f. 212. F. f.214 c 2 E.

Sepeliendus nemo extra propriam parochiam ſine conſenſu parochi.t.3 p 2 fol. 437.c.2 E.

Sepeliens aliquem tempore aut loco interdicto excommunicatus t.3.p.2 f 968.c. 2 E

Sepultis in loco interdicto quid agendum.t 3.p 2.f.968.c.2.F.

Sepeliendi modus diuerſus.t.2.p 1.fol. 631 c.1.F.

Sepultura nulli excelſo loco præſtanda ſed funera terræ committenda. t.4.p 2.fol. 384 c 1 B.

Sepulchra in Eccleſis opere preſſo facienda.f 585.c.2.B.

Sepulchris cruces,ſacræ imagines & nomen Dei non inſculpenda aut infigenda ne conculcentur irreuerenter. t.4.p 2.f.585. c.2.B.

Sepultura miſerabilibus perſonis ſumptibus Eccleſiæ præſtanda.t.4 p.2.f.383.c. 2.D.

pro Sepultura præuentorum nihil exigendum.t.3 p.2.f.971.c.2.B.

pro Sepulturis mortuorum xenia non capienda. tom. 3. part. 2. folio 988. can. 1.D.

Sepulturæ pro loco nihil exigendum cuiquam.t.4 p.2.f.460.c.1.C.

Sepulchra à nemine hæreditario iure ſine conſenſu Epiſcopi aut parochi vendicanda. tom. 3. part. 2 folio 353. can. 2. E

Sepultura nemini in communione decedenti deneganda.tom. 4. p. 2. fol. 198. c. 1.D. quibus perſonis deneganda ſit. t. 3 p. 2.f 1005 can. 1 F.cum Pſalmis,ſuſpenſis interfectoribus & pro crimine capitali punitis deneganda.t.2 p.2.f 112 F. Item catechumenis ſine baptiſmi redemptione defunctis ibid.

Sepultura ob debitum defuncti aliquando differtur.tom.3. part.2. fol. 572.c 1.A.

Sepulchrorum violatores qua pœnitentia puniendi t.3 p.1.s 1.f 356.c.2 F.

Serius venire ad officia diuina quis cenſendus.t.4 p.2 f 572.c.2.E.vide etiam chorus quando adeundus.

Serapion tom. 1. part. 1. folio 448. c 2 E.

Sergii Papæ I. vita t.3 p.1.s.1.f.301.c 1. B.acta ibid. & ſeq. qua occaſione Pontifex factus f 302.c 2.C.Res tempore Sergii Papæ geſtæ.ibid. & ſeq. in electione eius quæ Romani populi diſſenſio fuerit folio 301. c.1.C.

Sergii Papæ II. vita t 3.p 1.s.2.f 341.c. 1.F.educatio ibidem electio quomodo & quando facta.f.341 c.2.D & f.344.c.1.E, nomen non mutauit.f.344 c 1.E conſecratio eius.f 342.c.1. A. Ludouicum Regem Longobardorum coronat.342 c 2.C. quæ dona Eccleſiis contulerit.f 343.can.1.D.& ſeq monaſterium exſtruxit. folio 344 can. 1.C.

Sergius Papa IV. quando Pontifex factus t.3 p.2.f.171.c.1 A.cur nomen mutauerit, B res ſub eo geſtæ. C. obitus eius & Epitaphium.D.

Sergius Papa IV.ſedis Apoſtolicæ armis Adelberti Tuſciæ Marchionis inuaſor, facinoroſiſſimus in Formoſum papam ſæuit.t.3.p.2.f 138.c.2.F. eius acta f.139.c. 1.A ordinatos à Formoſo exordinauit, ibidem.

Impudicus extitit f.139 c.1.B.ex presbytero non ex diacono Pontifex factus. fol. 138.c.2.F. eius facinora Eccleſiæ non præiudicant. folio 139. can. 1. B. obiit anno 910.D.

Sergius Cyri Epiſcopus ob quæ ab Epiſcopatu electus fuerit.t.2 p.2.fol.106.can. 1. E.

Sergii Conſtantinopol. in aſſignanda Chriſti voluntate mutabilitas & inconſtantia. tom. 2. par.2 fol. 386. can. 2.D.& ſeq. hæretica ſcripta contra duas in Chriſto voluntates & operationes.f 438.c.1.F. & ſeq.& f.443.c.2. C. & ſeq. hæreſeos damnatur fol 474.c.2 B.

Sergius presbyter Romanæ Eccleſiæ iure & legitime damnatus.tom.3. p. 2. fol. 136. c.2 C.

Seilo Apamien. Archiepiſcop' in Concilio Antiocheno depoſitus & excommunicatus.t.3.p.2.f 496.c.2.D.paulo poſt exſpirat E

Sermo Synodalis de moribus vita & officio Eccleſiaſticorum, vide Synodalis ſermo.

Sermo proſphoneticus ſeu acclamatorius in VI. ſynodo ad Conſtantinum imperatorem factus.t 3.p.1.s.1 f.193 & ſeq.

S.Seruatius Tungrenſis Epiſcopus. t. 1. p.1.f.448.c.2.F.prophetizat. f. 461.c.2.C. eius ad ſedē Apoſtolic. legatio.f.463.c.2.F.

Digitized by Google

Dominici olim qui.t.2 p.1 f.506 c.2 A eorum dignitas ibid. ad honorem Eccleſiaſticum nō promouendi niſi recepta ingenuitate.t.2 p.2 f.29 c.2 B. pœna Epiſcopi ſcienter ordinantis C. t 3 p.2 f 126 c.2 C. f.435 c.2 B iidem prælaturæ incapaces f. 436 c.2.B. t.2 p.1.f.479 c.1 F. vide Ordinandi.

Seruus ſi à quopiā ſcienter ordinatus inuito domino ordinans ſex menſibus Miſſas facere non præſumat, & domino damnum reſarciet t.2 p.2 f.38 c.1 D.

Seruo inuito Domino ordinato quid faciendum f. 8 c.2 D.

Seruus ordinatus ſine conſenſu Domini ab ordinibus deponendus & domino reſtituendus.t. 3. p.2 f.650.c 2 D.

Seruus ſi inſcio domino à ſciente Epiſcopo ordinetur, Epiſcopus cum domino duplici ſatisfactione compenſet.t.2 p.1.f.562. c.1.A.

Seruos ab obedientia dominorum dehortanti anathema.t.1.p.1.f.368 c.3.contra dominum ſuum incitantis.

Seruis eccleſiæ ſi ſacerdos conferre libertatem voluerit, tempus non à die confectionis ſcripturæ, ſed obitus ſacerdotis numerandum.t. 2.p.2.f.516.C.

Serui voluntate domini defuncti Eccleſiæ relicti ab ea cum poſteris ſuis vindicandi.t.2.p 2.f.207.c. 2.D

Seruo fugitiuo quid faciendum.t 3. p.1. f. 2.f.525. c. 1. E. ad Eccleſiæ ſepta confugienti quid agendum to. 2.p 2.f.40.c.1 C. D ſi pro culpa ad Eccleſiæ ſepta confugerit datus à Domino ſacramentis de venia ſecurus ſit.f.40.c.1.C.

de ſeruis defunctorum ſepulchris deputatis conſtitutio.t.2.p.2.f.207.c.2.E.

Seruo matrimonio copulatus demitti nequit t.1.p.1.f 398.c.1.E.

Seruorum matrimonia inuitis dominis contracta valida ſunt. t.3.p.2.f. 635.c.1.C.

Seruos vendendi vſus prorſus abrogandus t.3.p 2 f 437.c.2.F.

Serui proprii interfectoris pœna.t.2 p.1. f.557.c.1.E.

Seruorum poſteritas vbicunque reperiatur quamuis poſt longa tempora in cōſtituta à defunctis conditione permaneat. t.2.p.2.f.36.c.2.E.

Seruitutis pœna vnde hominibus illata.t 3.p 1.f.2.f.238.c.1.E.

Seruitus eſt ex legibus humanis t. 2.p.1. f.474.c.1.A.

Seruiles perſonæ ad accuſationem non admittendæ t.2.p 2.f.341 c.1.A.

Seſſio in Conc. Trident.nulli præiudicioſa.t.4.p.2.f.347.c 2.F.

Seuerini Papę I.vita.t 2.p 2.f.376.c.2.E quando pontifex factus.f.377.c.1.D. Echteſin Heraclii damnat.ibi.obitus & quamdiu ſederit.t.2 p.2 f.377.c.1 E F.Res ſub illo geſtæ.ibid.

Seuerinus Euphratæ in Epiſcopatu ſurrogatur.t.1.p.1.f.46 .c.2.F f.436.c 2.B quā diu Epiſcopatum Agrippinenſem tenuerit f.463 c.1.B.

Seuerinus Boetius quis & cur occiſus. t.2.p.1.f.613 c.1.D.

S.Seuerini Noricorum Apoſtoli vaticinium.t.2.p.1.f.434.c.1.C.

Seuerus Sulpitius an Pelagiana hæreſi infectus fuerit.t.1.p.1.f.735.c.1. E. eius pœnitentia quæ ibidem.

contra Seuerum diuerſi accuſationum libelli Concilio Conſtantinop.oblati to.2. p.1.fol. 707.F.folio 710.D.fol.723 E. fol. 728.D.

Seuerus dux Acephalorum Flauiano in Epiſcopatu ſurrogatur.to.2.p.1.f.510.c.2. D.qualiter promotus.t.2.p.2.f.190.c 1.B. quæ eius vita & expulſio.f.190.c 2 C.D.

Seueri Eutychiani hæretici ortus & malefacta t 2 p.2.f. 42. trecentos monachos occidit ibid

Seuerus Rauennas Epiſcopus.t.1.p.1.f. 448.c.2 F.

Seuerianorum in collatione Conſtantinopolitana coram Iuſtiniano Imper.confuſio.t.2.p.1.f.664.c.2.F.

Siciliæ regnum Eccleſiæ feudum. t.3. p. 2.f.670.c.2 C.f.720.c 1.C.

Sicilienſe Concilium ſub Liberio papa circa annum.365.habitum.t.1.p.1.f.492.c. 2.A.

Sicon Epiſcopus Oſtienſis, quod Leonem Cutalem pſeudopapā ordinauerat, in Concilio Romano omni ſacerdotali miniſterio priuatur.t.3.p.2.f.156 c.2.E.

verſ. Sicut erat in principio cur in fine pſalmorum adiectus t.1.p.1 f.464.c.1.D. c.2 D.quare poſt Gloria Patri &c.dicendū to 2.p.1 f.642.c 1.B.vide plura Hymnus Glorificat.t.2 p.2.f 288.c 1.A.

Sidonia Palæſtinæ pſeudoſynodus,ex Eutychianis & Acephalis congregata ad damnandam ſynodum Chalcedonenſem & Flauianum Antiochenam ac Eliā Hieroſolymitanum Epiſcopos deponendos; ab Anaſtaſio vero Imp. hæretico indicta t. 2 p 1 f 555.in ternione Aaa c.2.C.

Sigiſmundi Imperatoris pietas & ſtudiū pro vnitate Eccleſiæ t 3.p 2.f.757.c.2.F.& ſeq.

Sigeberti chronicon deprauatum t.3. p. 1.f. 2.f.402.c.2 B.

Sigeberti de iure Carolo Magno in Eccleſiam conceſſo commentum.t.3.p. 1.f 2. f.421.c.2.B.

Sigiſmundus Rex Romanorum & Hūgariæ cum inſignis regalibus intereſt diuerſis ſeſſionibus Concilii Conſtantienſis. t.3 p 2.f.842 848.853.c 2 C. Imperator qualiter Concilio Conſtantienſi interfuerit.f 885.c 2 A à dextro,& Fridericus Marchio Brandeburg.à ſiniſtro latere Martinū pap. V. nouiter electum per equi frenum honorificentiſſime ab Eccleſia Conſtantienſi ad monaſterium S. Auguſtini proceſſionaliter deducunt f 941 c 1 D. hortatur Concil. Baſileenſe ne quid admittat cedens in perturbationem ſanctitatis pontificiæ.to 4.p. 1 f. 50.c 2 A vt protector à Baſileenſi Concilio recipitur f.30.c.1 C.petit app Conc. Baſileenſis terminum Eugenio papæ præſtitutum prorogari.f 37 c 2.F laus in tollendo Eccleſiæ ſchiſmate. t. 4.p. 2 f 57.c.2 B.epiſtolæ ad Conc.Baſileenſe t. 4 p.1 f.218.c.2 D. vide Epiſtolæ filialem obedientiam Eugenio IV papæ & adhæſionem in & extra Concilium pollicetur f. 222 c 1.A B mandatum de filiali ſua reuerentia,& iuramento Eugenio IV per legatos præſtando & vnctione petenda 224. c.1.A.Copia Iuramenti Eugenio per Ambaſiatores regios præſtiti ibid F relicto Baſileenſi Concilio,Eugenio IV in Florentino adhæret. f.412.

Sigfridus Moguntinenſis Archiepiſcopus decimationes Thuringiæ Erphordienſi in Conciliabulo tyrannice impetrat.t 3 p 2 fol. 253.c 1 A & ſeq cum Epiſcopo Traiectenſi & Babenbergenſi excommunicatur. f.397 c 2 A

Sigebergenſis monaſterii immunitas ab Alexandro papa II.per S. Annonē Archiepiſcopum Colonienſem impetrata t 3 p 2 f 251.c 1 A.

Sigilla authentica quid habere debeant t.3.p.2 f.712.c.1 C.D.

Sigilliferorum ſalaria. t.3.p.2.f 807.c.2. D.& ſeq.

Silentium indiſcretum veritati noxium t.4.p.1.f.106.c. . A.

Siliqua quid.t.2.p.2.f.198.c.2.F.

Siluanectenſe Concilium quo auctore Hincmaro Rhemēſi Archiepiſcopo Rhotaldus Sueſſionenſis deponitur & in monaſterium detruditur.habitum anno Domini 863.tempore Nicolai Papæ I t. 3. p.1. f. 2.f 560.c.2.D.Acta Concilii.E. legatio à ſynodo Romana miſſa.F acta reprobantur f 561.c.1.B.

Siluerii Papæ vita.to.2.p.1 f.770.c. .B eius natiuitas & electio.f 771.c.1 B quamdiu ſederit.ibid.C.acta eius & aduerſitates toleratæ f.770.c.1.& 2.obitus.f.771.c.2.E. Tempus ſedis.E.epiſtolæ f.772.co & Vigilio,Liberati relatio.t.2.p.2.f 191 c.2.& ſeq. quæ calumniæ à Beliſario intentatæ. f. 91. c.2.E.ad quid.ibid. F.eius iuxta Liberati hiſtoriam obitus f. 92 c.1.C.

Siluester I. vide infra Syluester.

Siluester papa II quando & quorum fauore pap.factus.t.3.p.2 f.168 c 2.B.D.Gerbertus ante nominatus C.an magicis incātationibus ad pontificatum euectus.E Res ſub ipſo geſtæ.F. obitus eius. fol.169.c.1 B.

Siluester III.ex Epiſcopo Sabinenſi malis artibus pontificatum indeptus Schiſma fecit Eccleſiæ.t.3.p.2.f.182.c.2.D

Simoni Montfortiano Comiti comitatus Toloſanus & ea quæ bello euectis hæreticis occuparat ab Innocentio III. aſſignantur.t 3 p.2.f 671.c 2.E

Simon Benignus Epiſc Modrutien.orator in Conc.Lateranenſi ſub Leone X. t.4. p 2.f 56.c.2.E.

Simon Magus princeps ſimoniacorum t.3.p 2 f.386.c.1.F

Simonia hæreſeon prodroma.t. 3.p.2.f. 380.c.1.C. à manu,ab obſequio, à lingua quid.t.2.p.2 f 344.c.2.F. qualiter vitanda & cauenda.t.3.p.1. f 2.f.351 c 1.B. in beneficiis quam m. xime tom.4.p.2.fo.309.c.1. F.

Simoniaca labes ex Eccleſiis tollenda. f.337.c 1.C.

Simoniaci in ſcriptura ſacra damnati.t. 3.p.2.f.385 c.2.F.& ſeq.f.386.c.1.

Simoniacorum quam grande crimen ſit & pœna ex SS.Scriptura & Patribus oſtenditur. t.3.p.1 f.2.f.714.C. vſque ad f. 7. execratio in Concilio Romano à 113. Epiſcopis ſub Nicolao papa II facta t. 3. p. 2. f. 224.c 2.D & ſeq.

Simoniæ labes in electione paſtorum ſpecialiter vitanda. t. 3.p.1 f.2 f.285. c. 2.F. & ſeq.

Simoniacorum pœna.t.2.p.2.f. 490. B.

Simoniace beneficia poſſidentes qui ferendi & in Eccleſia tolerandi. tom. 3

facta electio Pontificis ex decreto Iulii II. nulla. t.4.p.2.f.45.c.1.C

Simonia in electione Pontificis cõmittentium pœnæ. f.45.c.1. E & c.2. A. & ſeq. Epiſcopatum conſecuti, pœna. t.2. p.2.f. 551.D.E. ordinantis & ordinati pœna t.2. p.1.f.326.C.f.423.c.2.A

Simoniacus non ordinandus. tom.1. p.1.f.338. c.2.C

Simoniace facta ordinatio, nulla. tom. 3.p.2.f. 219.c.2.F

Simoniace prælaturam, promotionem eccleſiaſticam aut ſacramentum vel conſecrationem altarium acquirens, aut vendens infamis ſit. f.487. c.1.B

Simoniace promotus degradandus. tom.2.p.2. fol. 385. ca.1.E. folio 477. c.2.D

Simoniaci omnes anathemate feriuntur. tom.3.p.2.f.461. ca.2.E. folio 462. c.1 E

Simoniacæ promotionis author aut mediator ſi clericus ſit, gradu ſuo; ſi laicus communione priuetur. t.1. p.1.f.8. t.2.p. 1.f.326.c.1.D

Simoniace electus & eligens ipſo iure excommunicati. t.3. p.2.f.968.c.2.B

Simoniace aut pro pretio quocunq; modo aliquem ordinans aut promouens vel diſpenſans, ordinis proprij periculo ſubiacebit. tom.3.p.2.fol.219.c.2.F.fol.385.c. c.1.D

Simoniace ordinem factum conſecutus cum ordinante ſuo à communione abſcindendus eſt. t.1.p.1.f.8.

Simoniaci vt Eccleſiis præſint, non ferendi, t.3.p.2.f.246.c.2.C

Simoniacus niſi quod ſimoniace accepit, reſtituat, ſacrilegus eſt. t.2.p.1.f.654. c.1.B

Simoniace ſibi beneficia vel fauorem ad beneficij collationem concilians de facto excommunicatus & inhabilis, Concil. Mogunt. t.4 p.2.f.266.c.2.E.

Simoniace ſacerdotium acquirens aut conferens, vt reprobus abiiciendus. t.2.p. 1.f.773.c.1.E

Simoniaci contractus mediatores aut complices fures in ſacra Scriptura compellantur. t.3 p.2.f.386.c.2.E. æque ac ipſi ſimoniaci emptores rei, & damnati. ibid.& ſeq.

Simoniace ordinantium & ordinatorum aut quoquomodo cooperantium pœnæ. f.226.c.2.D

à Simoniacis ordinatio ſcientibus collata irrita. f.422.c.2.A

à Simoniacis ordinati ignorantes ſimoniacum eſſe 40. dierum pœnitentiam agent. f.208.c.1.D

Simonia 5 ſolidorum in præſentatione commiſſa quam pœnam mereatur. t.3.p.2. f.627.c.1.A

Simonia non committitur ob rem pretij modici, & quando præterea non. f.573. c.1.B. Simoniæ ſpeciem habet, cum res ſacra vt poſſideatur aliquid datur, promittitur, aut retinetur. f.639. c.2.D. an in quolibet munere intuitu beneficii collato committatur. f.641.c.2. D

Simoniacis aliquot de Epiſcopis iudiciũ in Concilio Rhemenſi à Leone Papa IX. habitum. t.3 p.1.f.212.& 213.

Simoniacus negans ſimoniæ crimini ſe obnoxium miraculoſe conuincitur. t.3.p.2. f.218.c.2.B

Simoniacorum presbyterorum miſſas audientes excommunicationi ſubiaceant. t.3.p.2.f. 436.c.2.B

contra Simoniacos edictum Athalarici Regis. t.2.p.1.f.653. c.2.F. canones 18. Cõc. Later. III. Oecum. t.3.p.2.f.565.c.1

Simoniace ordinatus & ordinans, vide Ordinans & ordinatus.

Simonia, vide Beneficia Eccleſiaſt.

Simoniacos contractus deferentis præmium ab Athalarico Rege conſtitutum. t. 2.p.1.f.654.c.1.F

Simplicii Papæ vita, tom.2.p.1.f.433.c. 2.E. quando Pontifex factus, tom.2.p.1. f.434.c.1.C. acta eius, fol.433.c.2.F.& f.434.c.1.E.F. quamdiu ſederit. f.434.c.2. B. eius in turbulentiſſimo Eccleſiæ ſtatu magnanimitas. f.434.c.1.E. ſine conſenſu Regis Pontificem eligi prohibuerit. fol. 527.c.1.F. liberalitas & zelus in erigendis baſilicis. f.433.c.2.F. Conſtitutiones. f.434.c.1.A.& c.2.D

Simplicius Auguſtodunenſis Epiſcopus. t.1.p.1.f.448.c.2.F

Singedemnium Conciliabulum in Myſia ab Arianis anno Chriſti CCCLXVI. celebratum, quo Semiarianos tentaunt ſibi aſſociare. t.1.p.1.f.495.c.1. D. Epiſtola ſynodalis. ibid. E

Siniſter locus in Eccleſia dextera dignior. t.1.p.1.f.292.c.2.F

Sinueſſanum Concilium de Marcellini Papæ thurificatione & condemnatione anno Chriſti CCCIII. celebratum. to. 1.p.1.fol.178.& ſeq. tempus iudicii & lapſus Marcellini. fol.184. ca.2. C. Acta Concilii ex duplici Codice deſcripta. fol. 178.& ſequentibus. Scilicet qualiter Marcellinum Vrbanus Pontifex Capitolii aggreſſus & ad eum ſeducendum Diocletianum & Maximianum Auguſtos incitarit. fol.178. qualiter Marcellinus ab Auguſtis ad thurificandum inductus fuerit, & qui eius thurificationis teſtes. fol.179. De Synodo collecta & negatione Marcellini quod non thurificaſſet. ibid. Seſſio. I. de damnatione Vrbani & Caſtorii, & teſtimonio Epiſcoporum contra Marcellinum Papam. fol.180. & II. de 33. presbyteris vrbis Romæ celebrantibus Synodum. fol.180. F. de reſponſione Anaſtaſii & Anthimi Epiſcoporum. fol.181. B. de teſtimonio contra Marcellinum Epiſcopum quod thurificarit. ibid. C. Seſſio III. de confeſſione Marcellini Epiſcopi & condemnatione eius. f.182.& 183. cauſa & locus. fol.184.c.1.A. acta Concilii. ibid. B. quot interfuerint. ibid. an acta commentitia ſint. fol.184. ca.1.B.F. & ſequen. c.1. D. F. error actorum Concilii. fol.185.c.1.C

Siricius Papa an matrimonium pollutionem vocitarit. tom.1.p.1. f.559.c.2.B

Sirmienſe Cõcilium Oecuminicum ex parte reprobatum ſub Liberio anno 357. habitum, t.1.p.1.f.479.c.1.E. Locus Concilij & tempus. ibid. F. cauſa. f.479.c.2. B. tres in eo editę fidei confeſſiones. f.479.c. 2.B E.& f.480.c.1. B. an Oecumenicum. ibid. C. profeſſiones tres fidei editæ. f.480. c.1.& ſeq quarum tertiam approbauit per edictum Conſtantius ſecundum improbauit. ibid. B. quo tempore tertia edita. f.481. c.1.E. cur quando & vbi. c.2.B

Sisbertus vel Siſibertus Toletanus ſe de Iuliani ſucceſſor quis & qualis, tom.3 part.1. f.1.f.326. c.2. E. quæ eius ſcelera ibidem. ob machinationes contra Regem ſuum damnatus & depoſitus f.323. c.1. D. & ſeq. f.324.c.2.A.

Siſebutus Rex Gundemari ſucceſſor quamdiu regnaret t.2. p.2.f.321.c.1.E. eius memoria in numiſmatis f.335.c.1.D

Siſinii Papæ vita tom.3.pa.1.f.1.fol.335. c.2 A

Sixti papæ I. vita t.1.p.1.f.60.c.1.F. Ordinationes eius ibid. c.2. A. Tempus ſedis eius B. de eius obitu in tempore diſcrepantia f.60.c.2.B. Martyrio coronatur ibi. decretum de presbyteris quorum negligentia quiſpiam ſine baptiſmate moritur f. 62.c.2. E. vniuerſalis ſe nominat Eccleſiæ Epiſcopum f.62.c.1.B

Sixti Papæ II. vita to.1. p.1.f.155.c. .A, quando Pontifex factus f.155.c.1.C. quamdiu ſederit E quando & vbi martyrio coronatus ibid. F. & c.2.B.& ſeq. Ordinationes quot fecerit f.156.c.1.A Epiſtolæ ibid. & ſeq. decreta f.158.c.1. A. ipſe & D. Laurentius ſub Valeriano martyrio coronati, quo modo ſub Decii paſſi dicantur fol.15 .c.2. D.E

Sixti Papæ III. vita t.1.p 1.f.484.c.1.A. quando Pontifex factus fol.484.can.2.D. quamdiu ſederit f.484.c.2.F. donationes eius eſt ædificationes f.484 c.1.C D. baſilicam S. Mariæ reſtaurat f.485.c.1.A. eius poſt obitum quamdiu ſedes vacarit f.485. cau.1 E. ſub eius nomine libros ediderunt Pelagiani f.485 c.1.C. à Martiniano & Baſſo accaſatus in Concilio Romano ſe purgat 487.c.2.E. capitula proceſſus ibidem proceſſus ipſe f.488.& ſeq. purgatur & aduerſarii damnantur f.489

Sixti papæ IV. electio vita & acta t.4.p. 1.f.742.c.2.D. in magnates ſingulariter beneficus E. obitus f.743.c.1.B. Decretum eius de feſto Conceptionis B. Mariæ Virginis f.743.c.1.F.& aliud. c.2.C

Sixti V. papæ Vita, annus pontificatus & acta t.4.p.2.f.564 c.2.E.& ſeq. ædificia erecta f.565.c.1 A.B. decreta, opes, obitus E.

Societas nominis Ieſu ab Ignatio Loiola incepta à Paulo III. approbatur t.4.p.2.f. 168.c.2.E

Socrates hiſtoricus Nouatianorum fautor t.2.p.1.f.434.c.2.F

Sodalis, Comitis & aſſeclæ diſcrimen t. 2.p.2.f.502.c.1.F

Sodalitates erigendæ & quomodo amplificandæ t.4.p.2 f.414.c.2.B.& ſeq. qualiter fol.427.c.1.D piæ Virginum & viduarum inſtituendæ t.4.p.2.f.486.c.2.B. vide Confraternitas.

Sodomiticorum flagitiorum grauitas & pœna t.3.p.1.f.2 fol.306.c.1.B à quibus & quomodo punienda t.3.f.2.f.289.tern.æræ. c.2.F.

Sodomitæ ſeu cum animali peccantis pœna antiquitus quæ t.1.p.1 f.230.can.16. t.2.p.2.f.247.D. cum maſculis pœnæ. t.3.p. 1.f.1.f.321.c.1.F

Sodomita clericus degradandus t.3.p.2. f.458.c.1.A.f.557.c.2.D

Sodomita laicus dignitate omni priuandus f.438.c.1.A

Sodomitarum pœnitentiæ tom.3.par. 1.f.1.f.357. pœna tom.3.par.2.f.557.can. 2.D.

à Stancibus vota Domino reddenda, fol. 279.c.2. A.f.285.c.2.

Stationes Cleri ad Eccleſias alias qualiter faciendæ, t.4.p.2 f.434.c.2.B.C.

Statua hæmorroiſſæ Chriſto erecta à Iuliano deiicitur, t.1.p.1. f.466.c.1.A.

Status vnus perfectior altero eſſe poteſt diuerſimode, t.4.p.1 f.371.c.2.F.perfectionis quæ requirat, f.371.c.2.F.72. diſcipulorum Chriſti tripliciter conſiderabilis, f. 372.c.1.C.quis hodiernæ Eccleſiæ illi reſpondeat, ibid. Chriſti vel Apoſtolorum repræſentare dupliciter contingit, t.4.p.1. f.731.c.2. D.

Statuũ diuerſitas in Eccleſia, vide Eccleſiæ militãtis ſtatus, iuxta Aug.f.374.c.1. C.

Statura Eccleſiarum vtiliter reuidenda, t.4.p.2.f.183.c.2.A. SS. Patrum Apoſtolica ſedes non poteſt aut debet infringere, t.1. p.1 f.7 8. c.2.C.

Statuta humana pro varietate temporum varianda, t.3.p.2.f.692.c 1.C.

Strebleti hæretici, t. 4. p. 2. f.357. c.2.B.

Stella quæ Magis apparuit, an ſtella vera fuerit, tom.1.p.2.f 287.c.2.B.C.

S. Stephanus in Concilio ab Apoſtolis diaconus per manus impoſitionem ordinatur, t.1.p.1.f.1.c.2.

Stephani Angliæ Regis ob Eccleſiaſticam immunitatem violatam miſerabilis ſtatus, t.3.p.2.f 495.c.2. B. & ſeq. mores & acta contra immunitatem Eccleſiaſticam, f 490.c.2.B.& ſeq.ad Conc. Wintonienſe vocatur, f.492.c.1.F.

Stephanus Archiepiſcopus Cantuarienſis ab Innocentio III. cur ab officio ſuſpenſus fuerit, t.3.p.2.f.699.c.1.A.B.

Stephani Dorenſis Epiſcopi libellus contra Typum & Monothelitas, quos damnari petit. Romanæ ſynodo anno 642. oblatus, t.2.p.1.f.421.c.2. D.& ſeq.

Stephani Papæ I. vita, t.1.p.1.f.131. c.2. F. quando pontifex factus, fol.132. c.1. A. quamdiu ſederit, ibid F.martyrio coronatur, ibid.

Stephani Papæ II. vita, t.3.p.1.ſ.2.f.384. c.2. E. ſedit tantum 4. dies, & ob breuitatem è ſerie Pontificum à quibuſdam omittitur, ibid.

Stephanus Papa III. vulgo II. miraculoſe in Galliis per S. Dionyſium ſanatur, t.3. p.1.ſ.1.f.390.c.1.B.C. quando id contigerit, ibid.E. eius labores pro Eccleſia, ibid.

Vita & acta, 1.1 ſ.1. f.385.c.1. & 2.& ſeq. rerum ab eo geſtarum compendium, fol. 389. c. 1.D.& ſeq Pipinum cum filiis qua occaſione Reges Galliæ creatit, ibid. E. quomodo eius ope Longobardos victos domuerit.F.quando electus. D.

Stephani Papæ IV. vulgo III. vita & acta t. 3. p.1. ſ.1.f.404. c.1.& 2. quoto anno pontifex factus, f.407.c.2. E. epiſtola eius ad Carolum & Carolomannum Francorum Reges, f.408.c.1.B.

Stephani Papæ.V.vita.t.3 p.1.ſ.2.f 207. c.1.E.virtutes, ibid. electio F. profectio in Franciam.f.207.c.2.A, dona in Eccleſia S. Petri B.quando Pontifex factus.f.207.c.2. E.cur in Gallias & quando profectus.ibid. quomodo exceptus ibid. F. & ſeq. Ludouicum & Imingardam coronat, f. 208 c.1. C.eius de electione Pontificis decretum. f.208.c 1.E. electio miraculoſa.t. 3. p. 2.fol. 106.c.2.C.ſucceſſit Hadriano ibid. res ſub eo geſtæ.F.

Stephani Papæ VI. perperam V. dicti vita, & patria t.3 p.2.f. 104. c.1.E. virtutes. c.2.A.electio. B. fit inuitus pontifex C.ſua in pauperes erogat f.105.c.1. A. Orphanos quotidie ad menſam vocat. ibid celebrat quotidie. B. concionatur ad populum. B. mira eius liberalitas in Eccleſias & dona. c.2.B.C & ſeq. aqua benedicta locuſtarum plagam tollit. f.106.c.2. A.C. obitus. f. 107. c.1. B.

Stephani VII. vulgo ſed perperam VI. appellati vita.t.3.p.2.fol.133.c.2.F.Formoſi ſucceſſor fuit.ibid.eius acta fol.134.ca. 1.B. iniurioſus in Formoſum Papam, & quando Pontificatum auſpicatus.ibid.an in fide errauerit, F.

Stephani VIII.perperam VII.dicti vita. t.3.p.2.f.142.c.1. D.

Stephanus IX. perperam VIII. dictus quis & quando Pontifex factus. t. 3. p. 2.f. 142.c.2.A. Ab Alberico quæ paſſus. B. acta eius & obitus. C.

Stephanus Papa.X.perperam IX.appellatus quando & à quibus Pontifex factus. tom.3. p.2.f.220.c.2. D. legationem mittit Conſtantinopolim ob ſchiſma tollendum ibi.decretum eius de electione futuri Pontificis E.obitus illius.F.

Stephani Macarii monothelitæ diſcipuli eiectio è Concilio. tom. 3. p. 1. ſect. 1. fol.2 D.

Stephanus Photii in Patriarchatu Conſtantinop. ſucceſſor quis.t.3.p.2. f. 106. c.2. D.E à Photio conſecratus diſpenſationem ſedis apoſtolicæ obtinet.E.

Stephani Antiocheni Antiſtitis Catholici occiſio.tom.2. p.1.f.442.c.1. C.quando mortuus.f.442 c.2.B.

Stephani Antiocheni Epiſcopi calumnia in Euphratam per ſubornatam meretriculam parata quomodo in auctorem recidérit.t.1.par.1 f.447.c 1.E. dignitate Epiſcopali exuitur.ibid. F.

Stephani Patriarchæ Conſtantinopolitani obitus.t.3.p.2.f.144.c.1.E.

Stephanus Emericenſis quis.t.2.par. 2.f. 364.c.1. C.

Stigandus Doroberniæ Archiepiſcopus degradatur tom.3. par. 2. f. 249. ca.1.B.

Stola antiquitus orarium appellata. t. 1. p 1.f.249.c.1.A.ſolis preſbyteris & diaconis geſtanda t.1.p.1.f.249.c. 1. A. vide plura Orarium.

Studia academia reſtauranda & conſeruanda.t.4.p.2. f. 261. c. 2. D. quanti interſit & f.228.c.2. B & ſeq.

Stylianus Neocæſarienſis Metropolita ad Photianos poſt prolabitur, t.3. p. 1. ſ.2.f. 827.c.2.B.& fol. 829.c.2.C.ei petenti communionem pro Epiſcopis & populo qui Photio rurſus adhęſerant, quid reſponſum fuerit à Stephano Papa VI.f.829. c. 1. D. Item quid à Formoſo Papa.ibid. F. epiſtolæ pro Photianis quibuſdam apud Stephanum Papam interceſſoriæ.f.78 & 785.

Subdiaconi ordinatio per quæ fieri debeat.t.1.p.2.f.509.c.1.A. an à Chorepiſcopo ordinari poſſit, t.1.p.1.f.339. c. 2. B. munus, t.1.p. 1.f.95.c.1.E.

Subdiaconi ſeptem in vrbe à Fabiano conſtituti.t.1.p.1.f.95.c.2.F. ante annum ætatis 22, non conferendus.t.4.p. 2. f.330.c. 1,B. vide Ordo ſubdiac.

Subdiaconus quomodo ordinandus. t. 1.p.1.f.388.c.2.D.

Subdiacono orario non vtendum.to.1. p.1.f 244 can.22.

Subdiaconatus nulli ſine profeſſione caſtitatis conferendus. t.3.p.2.f 413.c 2 C. f.437.c.2.B.

Subdiaconus & ſupra ab vxore quam ante ordinem habuit abſtineat t.2 p.2 fol. 27.c.2. D. peccans deponendus ab officio ibidem pœna Epiſcopi eam in ſtatu tali ad officium admittentis.fol.491.c.1.F.t.3 p.2. f.608.c.1.A.

Subdiaconis nec vxorem ducere, nec nuptiarum alienarum conuiuia adire licitum, to 2.p.1.f.556.c.1.F. ſi vxorem duxerint ab vxore ſimul & ordinibus maioribus remouendi ſunt.t.3.p.2.f.651.c.1.B.cõtinentia vbi definita.tom.2.par.2. fol. 509. c.1.A.

Subdiaconus nullus ad nuptias tranſeat.t.1.p.1.fol.258. c.1. E.t.3.p.2.f 617.c.1.F. an & quomodo aliquando matrimonium permiſſum. fol. 607. c. 2. C. fol. 608 c. 2. C.E.

Subdiaconatui non ſemper annexa fuit continentia ſicuti diaconatui & presbyterio.t.2.p.2.f.288.c.2.C.

Subdiaconus defuncta vxore ſi alteram duxerit ab officio remouendus tom.1 p.1. f.597.c.2.E.

Subdiaconus ſi ſecundam duxerit inter lectores vel oſtiarios habeatur. tom.2. p.2. f 245.B.vxorem ducentis pœna.tom.3 p.1. f 651.c.1. B. aut concubinam habens officio & beneficio priuandus.tom.3.p. 1.ſ..f. 367.c.2.E.

Subdiaconi matrimonium pro bono pacis aliquando diſſimulandum to. 3. p 2. f.569.c.1.A.B.

Subdiaconis ſecretarium ingredi & ſacra vaſa tangere vetitum, tom.1. p.1.f 244. can.21.

Subdiaconis & diaconis ſæpius communicandum.t.4 p.2.f 405.c.1.F.

Subdiaconus nec benedicet, nec benedicta tribuet.p.1.ſ.2 f.252.c.2.F.

Subditis prælatorum ſuorum vitia occultanda non propalanda.t.3. p.1.ſ.2 f.432. c.2.B.& ſeq.

Subditi prælatos ſuos nec iudicabunt, nec conuitiabuntur. fol. 237. c.2. F. & ſequent.de Subditorum origine.f 238 c.1 E. de Subditis inuidis & proteruis ex Gregorio.f.238.c.2.A.

Subſiſtentia aliud eſt à ſubſtantia ſeu natura.t.2.p.2.f.157.c.2.C.

Subſtantia & perſona ſiue hypoſtaſis quomodo in diuinis differant.t. 4. p 1 fol. 504.D.

Subſtantia aliquando pro eſſentia aliquando pro ſuppoſito vel ſubiecto capitur.f.512.E.

Suencfeldianorum hæreſis.t.4 p.2. fol. 357.c.2.A.

Sueſſionenſis ſynodus ſub Childerico Rege & Zacharia Papa anno Domini 744. celebrata.t.3.p.1.ſ.1.f.380.c.1.D.

Sueſſionenſe Concilium reprobatum, habitũ apud S. Medardum in cauſa eorum qui ab Ebbone Rhemenſi Archiepiſcopo ordinati erant, anno Domini 853. tempore Leonis Papæ IV. to.3.p.1.ſ.2.fol.385 c.1.A. à quibus reprobatum fuerit. fol. 392.c.1. D.qui interfuerint. fol. 385. c. 1. B F. A. ctio Concilii I. ibidem. E. actio II. fol. 386. c. 1. E. Actio III. ibidem. c. 2. C.

Symbolum Epheſinum.t.2.p.2.fol.452.c.2.
Simbola Fidei non ſunt diuerſa vel duo dicenda quorum vnum eſt explicatio alterius.t.4.p.1.f.609.A.
Symboli alicuius explicatio non eſt additio.t.4.p.1.f.444.c 1.C.
Symbolũ fidei in Toletano Concilio anno Chriſti 400.compoſitum contra Priſcillianiſtas.t.1.p.1.f.599 E. quid de eo viri docti ſentiant. ibidem fol. 606.ca.1.B.& ſeq.
Symmachi Papæ vita,& acta.t.2.p.1.fol.509.can.1.F. quando Pontifex factus.ibid. f.510 c.1.E. q̃diu ſederit f.510.c.1.E.ei quæ crimina à maleuolis intentata. f.509.c.2.B.& f.511.can.1.C.quas Eccleſias exſtruxerit & dotarit. fol 509.can.2.E. quanta à ſchiſmaticis paſſus fuerit.ibid C.D eius in pauperes liberalitas f.510.c 1.D.& f.511.c.1.F. electio à Concilio Romano confirmatur.f.527.c.1.C eum Concilium iudicare renuit t.3.p.1.f.2.f.434 c.1.A.C. eius & Synodi Romanæ defenſione libellus apologeticus Ennodii diaconi Romani. t.2.p.1.f.528.c.1.B.F.
Symmachus ſocer Boetii quis & qualis t.2.p.1 f.622.c.1.B.
Symphoſius Epiſcopus quis. t.1.p.1.fol. 606.c.2.B.
Synadenſe Concilium in cauſa baptiſmi ab hæretico collati anno Chriſti. 258. ſub Stephano Papa I. habitum. t.1.p.1.fol. 145.c.2.B. tempus cauſa & locus Concilii. ibid.
Synagoga vetus noua potuit ſtatuta & traditiones populo præſcribere, & circa præcepta diuina diſpenſare. t.4.p.1.f.296. c.1.A D. nunquam ex toto à Deo deſerta aut errare permiſſa tempore quo durare debuit.f.274.c.1.A.
Synodorum Vniuerſalium quatuor primarum in explicanda fide authoritas. t.2. p.2 f.5.c D.
Synodi celebrandæ antiqua methodus. t 3 p.2.656.c.1.D.congregandæ forma t.2. p 2 f 346.
Synodus prouincialis olim bis in anno celebrari ſolita.t.1.p.1.f.353.c.1.F. vide plura Concilia prouincialia cur in tertium annum iam reiecta ibid.f.353 c.2.A. quoties & quando habenda & quid iis agendum. f 9.C. diœceſana quando & quomodo iuxta Conc.Baſileenſe celebranda. t.4.p.1.f. 40.can.1 D.
Epiſcopalis quotannis bis habenda. t.4.p. 2 f 209.c 1.A.
Vel ſingulis trienniis, folio 334. can. 2.B.
Semel in anno ad minus.t.3.p.1.f.789.can. 2.C.
Prouinciales, in qua excommunicatorum cauſæ diſcutientur, bis in anno ſemel ante quadrageſimam & ſemel in autumno celebrandæ.t 1.p.1.fol.276.c.1 C. fol 279.can. 1.C.
Synodus quomodo initianda.t.3.p.2.f. 178.c.1 F & ſeq.foliis.
Synodi diœceſanę quomodo celebrandæ.tom.4.par.1.fol.221 can.2.D & ſeq. quid iis agendum potiſſimum. F.& ſeq. ex clero Vrbano & diœceſano conſtituenda; alias decreta, niſi diœceſani requiſiti fuerint, nulla erunt. folio 385. can. primo B.C.
Synodi Archidiaconales quomodo celebrandæ.t.4.part.1.fol.209.ca.1.D.& ſeq.
Synodorum in Eccleſia vtilitas vide Cõcilia. prouincialium vtilitas t.4.part.2.f. 243.c.2.E.
in Synodis Epiſcopalibus quid agendũ. to.3.p.2 f 962.c.2 B.t.4.p.2.fol.209.c.1 B
Synodalis ſermo de vita moribus & officio Eccleſiaſticorum in ſingulis Synodis merito enunciandus to 3.p.1.f.171.ca 1.D. E.& ſeq. Synodales conſtitutiones ſæpius renouandæ & fideliter exequendæ.to 4.p. 2.f.427c.1.C & ſeq. Synodale iuramentũ. t.1 p.1.fol. 71.c.1.C.
Synodales teſtes in qualibet diœceſi per Prælatos conſtituendi.to.4 part.1.fol.750. c.2 C.iuramẽtũ eorũ.to.3 p.1.f.1009.c.1.B. forma fol.972.c.2 B. à Prælatis per ſingulas diœceſes conſtituendi.f.961 c.2.D.munus vide teſtes Syn. officium.f.962.c.2 D. t.4 p 1 fol.750.c.2 D
Synodus prædatoria quæ.t.1.p.2.f.506. c.2 C.
Synodorum priorum receptio hæreticis cum orthodoxis communis. t.3 p.1.f.1 fol. 630.E.& ſeq.fol.631.A.D.
Synodi ab Orientalibus falſatæ.t.3.p.1. f.1 f.1.c.2 B.à quo.ibid f 1.c.1.D.
Synodi V. generalis liber corruptus t.3. p 1.f.1.f.21.c 2.D. fol 22.c.1.B C.vide Conſtantinop. Concil Oecum. V. per quem fol 165.ca.1 F. fol.156.c 1 B.C.à ſchiſmaticis ſecunda dãnatur t.3.p 1 f.1.f 333.c.2.B
Synodus Oecumenica VI. ab Anaſtaſio compendioſe deſcripta.to. 3.p.1.f.1.fol 2. c.2.F.hiſtoria.f 6.& ſeq. vide plura verbo Conſtantinop.Concilium Oecumenic.VI. qui ſubſcripſerint. 196.& ſeq.
Synodi VII.œcumenicæ hiſtoria to.3.p. 1.f.1 fol.452.& ſeq.
Synodi. VIII œcumenicæ nomen quot Conciliis tribuatur,& cui rectius, to.3 p.1. f.1.fol 8 3.c.1.B.
Synodus Apoſtolorũ vide Apoſtolorũ.
Synodi pſeudoſeptimæ anathemata cõtra imagines to.3. part.1.f.1.fol.88.c.2 D. & ſeq acta, fol.619.refutatio à fol.620.D. Vſque ad fol.681. quod nec ſancta nec magna & vniuerſalis dici poſſit. fol. 620. E. quod per imaginum cultum latria Deo non ſubtrahatur. fol. 629.E.& ſeq.quod is cultus prioribus Conciliis non contrarius ſed conformis ſit fol. 633.B. quod nec Arianiſmum nec aliam hæreſin ſapiat. fol. 634.A.B. fol 638 A.B. & ſeq quod non obſtet ſpiritualitati Dei & angelorum fol. 949.E.argumenta Iconoclaſtarum ex Patribus petita ſoluuntur. fol. 655.Iconoclaſtarum mores & ſcelera fol.669.D.
Synod.vide Concilia
Syracuſanæ ciuitatis expoliatio à Saracenis facta to.2.p.2.f 542.ca.1.B.
Syriacum Concilium in cauſa Arnulphi Hieroſolymitani Patriarchæ in Syria celebratum anno Chriſti MCXV. tempore Paſchalis Papæ II. to 3.part.1.fol.454.can, 2.B.acta Concilii ibid.
Syricii papæ vita to.1 part.1. fol 556.ca. 2 D quando & quomodo Pontifex factus. f 557 c 1.A. quamdiu ſederit.B.decreta illi⁹ & acta f.557.c 1.D & f.557.c.1.C.& ſeq.vide S Syrio.
Syrmium Vrbs quæ & qualis t 1.p.1 fol. 479 c 1.F.
Synodus Epyri veteris vide Epiri vet.
Synecdoche etiam in ſacris literis vſitata t.3.p.1.f.1.f.305.c.1.A & ſeq.

T

Tabernæ meritoriæ è prouinciis tollendæ.t.4.p.2.f.186 c.1.B.
Tabernaculum ligneum in quo SS. Euchariſtia conſeruatur prius benedicendum.t.4.c.1.f.553.c.1.B. claues & fontis baptiſmalis rectori eccleſiæ ſeruandæ t 4. p.2.f 443.c.1.E.F.
Taboriſtæ Huſſitæ à Catholicis cæſi.t. 4.p.1.f.238.c.2 D.
Tabellionatus officii iuramentum, t.3. p.2.f.780.c.2 D.
Tabularii qui t.2.p.2.f.507.c.1 F.
Taciturnitas & modeſtia religioſorum virtus.t.2.p.1 f 548 C.
Taionis Epiſcopi viſio in Romana Eccleſia, t.2 p.2.f.196 c.2.E.
Tanchelinus hæreſiarcha qualis t 3.p.2. f.469.c.1.D
Tarentinus Archiepiſcopus ſupplicat Conc. Baſilienſi ne in proceſſu contra Papam procedat tom. 4 part. 1. f.27.c.2.E.
Tarracona Metropolis quæ & qualis.t. 2.p.1.f.124.c.2.C.
Tarraconenſis Prouinciæ oppidorum nomina antiqua & neoterica.fol.224.can. 2.C.Metropoli quæ ſubiaceãt f 219.c.1.A
Tarraconenſe Concilium decem Epiſcoporum tempore Hormiſdæ Papæ anno Domini 517. habitum t.2.p.1.f.615.A canones duplicis editionis.ibid. ſubſcriptiones. f 617.c.1.B Locus & tempus. ib E F.
Tarraconenſe Concilium ſub Sileouto anno 614.tempore Bonifacii IV. celebratum. tom. 2. part. 2 f. 321. cano.1.B.
Tarraconenſe Concilium ob Waldenſes hæreticos anno Chriſti 1242. celebratum.t.3.p.2.fol.713.c.1.F. acta Concilii ibid.& ſeq.
Tarraconenſe Concilium pro canonizatione Raimundi Pennafortii anno Chriſti 1279. Sub Nicolao papa III.celebratum, t.3.p.2.f.759.c 1.B
Tartarorum ſub Innocentio papa IV. in Europam excurſus & deuaſtatio to.3 p.2 f. 721 c 1.F.
Tarſilla virgo quæ & qualis.t.1.p.1. fol. 446.ca 1.E. à Felice papa III. ad cœleſtem patriam euocatur t.2.p.1 f.446.c.1 E.
Tatianus ex ſuperbia hæreſiarcha & auctor Encratitarum factus to. 1.p.1.fol. 72. ca.1 A.
Taurinũ qualis Vrbs.t.1 p.1 f.568 c.2 E.
Taurinatenſe Concilium tempore Siricii Papæ anno circiter 397. habitum t.1 p.1 f.568 c.1 A. Locus & acta Concilii f.568 c. 2 E. Tempus. F.epiſtola eius & canones f. 568 c.1 C.& ſeq.
Taxillis ludere & aleis Eccleſiaſticis inhoneſtum t.4 p.1 f 153.c.1.D.
Telepenſe Cõcilium, alias ſed mendoſe Telenſe appellatũ, habitum ſub Zoſimo Papa anno Chriſti 418.&c.t 1 p 1 f.719.c.1 E. acta & locus Concilii ib.c.2.B.Tẽpus C
Teleſphori papæ vita t.1 p.1 f.63 c 1 A tẽpus ſedis ibid C.D.conſtitutiones eius ibi. B & E martyrio coronatur.ibid D. epiſtolæ eius decretales t.1 p.1 f.63 c.1 B
Telladis templũ q̃ t.1 p.1 fo. 109.c.1 E.
Tẽpla à Deo inſtituta t. 1p.1 f.372 c 2.C.
Templa & altaria cur conſecrentur t.4 p.1 fol.200 c.1 D E F ſine ſanctorum reliquiis non conſecranda t.3 p.1 f 1 f.703 E.

Digitized by Google

contra faciens deponendus. ibidem. Deo conſecrari quam opus Deo gratum ſit. t. 3. p.1.s.2 f 333.c.1.& 2. vide plura Eccleſias eſſe loca diuina & omnibus Chriſtianis honoranda.fol.324 ca.2. B fol.328 ca.1. C & ſeq.ornare & donis ditare gratum eſſe Deo probatur.fol.324.c.2.& ſeq.cultus promouendus, & quid in iis agere vetitum ſit ac inhoneſtum.t.4.p.2.f.382 c 1. & 2.vide Eccleſia.

Templa Dei veluti inutilia deſpicienti anathema.t.p.1 f.368.can.5.qui hæretici vt inutilia deſpexerint.f 371.ca.1.C. euerſores Leo Iſauricus & Conſtantinus Copronymus.t 3.p.1.s.1.f. 453. vetuit fieri Petrus de Bruis.t 3.p.2.f.485.

Templa vel oratoria non inchoanda niſi & conſummare poſſis.to 3. part 1.s.2 fol. 107.ca.1.C.

Templa orationis cauſa oſtenditur frequenter viſitanda eſſe. to. 3. part.1. s 2. fol. 303 c 1.D.

Templorum mundities.to. 4. p 1.f.585. c.2. A. B. iumenta nulla inducenda.to.3.p. 1.s.1 .fol.250, E. deambulationes & theatrales ludi vetiti to 4 p.2.fol.184.ca.1 D.E. ocioſis turpibuſque fabulis vacare quantum ſit crimen.t.3.p 1.s. 2. fol.304.c.1.& 2, collapſa à quibus & vnde reſtauranda t. 3. p.1.s.1 f 318.c.1.A.vide Eccleſia.

Templum aut cæmiterium cur reconcilietur.t.4.p.2.f. 201.c 2 A, cuius ſumptibus.t.4.p.2.f 201.c.2 D.

Templa à ſæcularibus, ſi fundentur in propriis prædiis, qualiter iis prouidere & Epiſcopi iuri mox tradere teneantur.t. 3. p. 1.s 2 fol.396 & c.1.E.

Templum Salomonis figuram extitiſſe totius Eccleſiæ per mundum diffuſæ. to. 3. p.1.s.2 f.336.c.1,B.

Templa vide plura Eccleſiæ, baſilicæ.

Templariorum religio quando florere cœpta.to.3 part.2, fol.471.ca. 1. C. habitus eorum ibid. potentia D. vnde Templarii dicti ibidem regula. F. & fol. 472. can. 1 B.quales fuerint.fol. 784.c.2.E. patriarchæ Hieroſolymitano à quo ordinis inſtitutionem & prima beneficia ſuſceperunt ſe ſubtrahentes, decimis Eccleſias priuant. fol.471 ca.D. vide plures Pauperes Commilit. in Eccleſia interdicta non niſi ſemel in anno diuina celebrent, nec mortuos tunc ſepelire præſumant. fol. 574 ca. 2. D. ab Alexandro III. collecta & priuilegia indulta.fol. 633 ca, 2.C.D. cum Teutonicis & Hoſpitalariis coniungendi author quis fol.764.ca.1.F. de iis allatæ querelæ.t. 3.p 2.f 557.c.1.C.

Templis cur honeſtas debeatur. to. 3, p.1. fol.105.c.1.C.cur orationes in templis facilius exaudiantur. D. in iis qualiter verſandum.to. 3.part.1 s. 2, fol. 303, ca. 2. vide plura, Eccleſia de Templariis extinguendis ſententia à Clemente Papa. V. in concilio Viennenſi lata to.3.part 2.fol, 776 ca, 2 E. & ſeq. eorum ſcelera & corruptela. folio 769.F.ca 2.C.fol.770. c. 2. C. F.fol. 776.c. 1.A. fol 784.ca.2.E.F.fol.785.ca.1.B. quis proceſſus ſeruatus. to. 3. part. 2. fol. 769.& ſeq. eorum ordini ſe adiungere ſub excommunicatione inhibetur. fol.777. ca 1. B.domus.caſtra.poſſeſſiones omnes & iura fratribus Hoſpitalis S. Ioannis Hieroſolymitana in Concilio Viennenſi generali aſſignatur fol.777.ca.1.E. & ſeq.quæ excepta.ca.2. C. prorſus extirpati.to. 3.part. 2. fol.782.ca.2.F. vno die orbem fol.784. c.2. B in iis extirpandis an Philippus Francorum Rex cupidior fuerit. fol. 785, c.1 A. in Concilio Moguntino prouocant ad futurum Pontificem f.767.c.2.E.F.vide plura Hoſpitales Hieroſolimit.

Tempeſtas ingens Coloniæ anno. 857. exorta qua fulmine baſilica S. Petri ſciſſa & plures homines interempti ſunt. t.3.p.1. ſ.2.f.409.can.2 F.

Temp^9 quadruplici ex cauſa in ſcriptura S. variatur.t.4.p.1.f.251.c.2. A.pſens in ſcriptura aliquando pro futuro ponitur. f. 251. ca.2 B. Temporis diuerſitas vel difficultas in ſacra ſcriptura vnde oriatur fol 251 ca.2. A.D.

Temporale dominium negare Eccleſiæ aut papæ prorſus erroneum eſt.t.4 p.1 f.386 c.2 B & ſeq.

Teſſaradecatitæ ſeu tetraditæ hæretici. t.1 p.1 f.243 can.7 f.535.c.2 D

Tentatio Iuſtorum virtutis examen. t.1 p.1 f.163 c.1 C

Tentationis iuſtorum effecta & præmiũ f.164 c.1.C.D.

Tentationibus omnino obuiam ire etſi fortitudinis argumentum, ſuperbiæ tamen ſuſpicione non caret t.1.p 2 f.108 c.1.D.

Ternatius numerus Trinitatis quomodo ſpeciem ſignet.t 3 p.1 ſ.1 f.329 c.1 B

Terræ motus Romæ t.3 p 1 ſ.2 f.358 c.1 B

Terræ ſanctæ recuperatio quo ſtudio à Cæleſtino papa III. promota fuerit.t.3.p.2. f.695.c 2.E.& ſeq.quæ priuilegia militibus conceſſa. fol.696.c.2. A.& ſeq.quæ contributiones Eccleſiaſticæ petitæ. c.1. E.

Tertullianus an & quando palliatus. t. 1.p.1.fol 37.c.2.B.in hæreſin Montani qua ex cauſa delapſus fuerit. f. 77.ca.2. E.eius in Victorem Papam calumniæ. ibidem baptiſma cum hæreticis commune tenuit.f. 83.c.1.A.

Teſtamentum nouum in veteri virtute continetur.t.4.p.1.f. 489. E.ideoq; non dicendum eſt additio veteris.f. 470.A.

Teſtamenta non poſſunt condi à religioſis t.3.p.2 f.704 c 2.E. nec clericis de bonis intuitu Eccleſiæ acquiſitis.f. 570.c. 2.C. non ab Apoſtata t.1 p.1 f.43.c.1.B.

Teſtari etiam quis in lecto poteſt ægritudinis.t.3.p.2.f.974.c.1.B.

Teſtamentorum commutationes prius ante executionem Epiſcopis intimandæ.t. 4 p.1.f 326.c.2.E.

Teſtamenta quomodo inſinuanda, approbanda & exequẽda.t 4 p.2 f.207. c.1 E.

Teſtatorum defunctorum legata vel vltimas voluntates inuertentium ſeu detinentium pœna t 3.p.2.f.967.c 1 E.

Teſtamenta mortuorum fideliter procuranda.t.4.p.2.f.267.c.2 D. legata pia intra annum exequenda,f.408 c.2 C.

Teſtamenta Eccleſiæ relicto duo vel tres teſtes ſufficiunt.t.3.p.2.f.642.c.2 E.

Teſtamento coram presbytero vel trib^9. aut duobus aliis facta, rata & firma ſunt f. 573.c.1.F. f.644.c.1. F. Epiſcoporum & Clericorum rata & valida ſint.t.2.p 2.f.232 c 1.B.C.

Tetuanuenſium militum impietas. t. 3. p.2 f.377.c.2.D.

Teſtes ſinodales quot & quales eſſe debeant.t.4.p.2.f.474.c.1.B. à quo & qualis eligendus.f.559.ca 2. F. Iuratus eſſe debet. ibidem.iuramentum.f.474.ca.1.D.officia f 474 c 1.& 2.quæ inquirere debeãt f.474. ca. 1. F. & ſeq. vnde ſumptus ſuppeditandi to.4.part.2.fol.474 ca 2 F vide Synodales.

Teſtium duplex iuramentum quod. to 3.part. 2.fol 590 ca. 1. B. qui non admittendi.to.1.part. 1.fol 99.ca.2 E. fol.85.c 2.E & ſeq.folio fol. 43.c 1.B fol.159.ca 2. C.fol 500.c.2 E.fol 751 ca. 1. D. fol.788. A. laici in cauſa criminali contra clericum non adhibendi.to.3.part.2.fol 588 ca.2 F. clerici aduerſus laicum nemo recipiat. to. 1 part.1 fol 260.ca.1.A.

Teſtis eſſe non debet inceſtuoſe copulatus.to.1 part.1. fol. 85.ca.2 E. nec viles & indignæ perſonæ admittendæ. to.3 part. 1.s.2.fol. 191. ca 1.D. nec morbo conſimili cum reo laborantes. to. 3. part. 2. fol. 591.ca.2.F. fol.574.ca.1 A. fol. 649. ca.2. A. nec litigator & ad cauſandum pronus ſine grandi examine.to. 1. part. 1. fol. 590. ca.1.A nec affinis.to.3.part 1.s 1.fol 437. ca.1.B. fol 442.ca.1 B. in cauſa matrimonii qui & quales.to.3. part. 2. fol.692 ca.2. C.D.

Teſti de ſuo crimine confeſſo aut conuicto non credendum in alieno. to. 1. part, 1.fol.159 ca 2. C. to.3.part.2.fol. 588.ca. 2.A. to.1.part 1.fol 49. ca.2.E. non Iudæi fidem Chriſti quam ſuſceperant præuaricati to.2 part 2.fol.355 F

Teſtis falſi pœnitentia.t.1 p 1 f. 197 D. t. 3 p.1.ſ.1.f.356 c 2. A.eadem pœnitentia ſit cum adultero fure & homicida t.2.p.1 fol. 558 c.1 F. à communione ſubmouendi t.2 p.1 f.421 c.2 B. t.1 f.556 c.1 E. falſum quempiam incitans aut inducẽs communione vſque ad exitum vitæ priuandus t.2 p.2 f.264 c.1.C.

Teſtis non poteſt teſtari abſens t.1 p.1 f. 86 c.1 B

Teſtimonia per ſcripta non proferenda f.511 c.2 F

Teſtium ſcripta quæ admittantur t.3 p 2 f 588. c.2. B

Teſtes poſſunt aliquando compelli t. 3 p.2 f.590 c.1 B

Teſtes quo caſu cogendi, & non cogendi.f 588 c.2.E

de Teſtibus ſenio confectis quid agendum t 3 p.2 f.590 c.1 E

Teſtes producendi poſt atteſtationem publicatam non eſt locus t.3 p.1. 2 fol. 588 can 1 E

Teſtium dicta quomodo interpretãda t 3 p.2 f.589 c.1 C

Teſtimonia vi extorta nulla t 1 p.1 f. 56 c.2 E

Teſtes in cauſis Eccleſiaſticis vel ciuilib. vltra tertiam productionem non debent adduci t 3 p.2 f.589 c.1 A

Teutonici regis familiares ob diuenditas Eccleſias in Concilio Romano Eccleſiæ liminibus ſeparantur t.3 par. 2 fol. 395 can.1 A

Teutonici ordinis domus & D.Ioannis baptiſtæ ac Antonitarum qualiter viſitandæ.

Tetricus Lingonenſis Epiſcopus qualis t.2 p.2 f.41 c.2 D. quid in ſucceſſorẽ poſt obitum egerit.ibid E

Theodata Auguſta hæreticorum patrona t.2 p.1 f 664 c 2 F.

Theo-

Theodatus Gothorum Rex quis & qualis t.1 p.1 f.651 c.1 A

Theodoricus Arianus Romæ Catholicos perſequitur t.2 p.1 f.613 c.1 B obitus qualis t 1 p.1 f 634 c.2 E acta t.2 p.1 f. 617 c.1 F ex viſione apparentis ſibi capitis Symmachi conſternatus obiit f. 623 c.1 D

Theodorus Crithenus auctor Iconomochiæ citatur à Synodo VIII.t.3 p.1,ſ 2,f. 662 c 1 F tētatur numiſmate Baſilii Imperatorum id honoraret t.3 p.1,ſ.2, f 662 c.2 C

Theodori Protoſpatharii cōtra Ignatium Conſtantinop. falſi teſtis depoſitio t. 3 p.1,ſ,2,f 667 c.1 D

Theodori Santabareni nequiſſimi monachi acta t 3.p.1. ſ.2. f.721.c.2. F

Theogualdi & Guntharij Epiſcoporum depoſitionis cauſę.t.3.p.1.ſ.2 fo.519.c.1.f. 519 c 2. F

Theopaſchitarum hæreſis repullulans damnatur.t.3. p.1. ſ.2. f.557.c.1. E

Theophilus Protoſpatharius ſcutra & mimus qualiter & qualis Patriarcha Conſtantinop. & à quo conſtitutus.t.3. p.1. ſ.2. f.707.A.B.& ſeq.

Theopolis prius Antiochia dicta. t. 2. p.1. f.711.c 2.B

Theudis Arianus Amalarici ſucceſſor. t. 2. p.1.f.65 .c.2.E

Theugualdus Treuirenſis & Guntharius Colonienſis à Nicolao Papa I. excommunicati & cur. vide Guntharius. item t.3.p.1. ſ. 2.f.146.c.2.C

Thadæi Frederici II. Imp. legat. actis pro Imperatore defenſio in Concilio Lugdunenſi t.3 p.2.f.728. c.1.& 2.ac ſeq.

Thau ſuper frontes virorum gementium poſitum quid deſignet.t.3.p.1.f.678.c.1. C. Themeſtij hęretici monothelitę ſcripta in Romano Conc. diſcuſſa. t.2. p.2. f.440. c.1. C

Theodeberti Regis Gallię vita.t.2.p.2.f.33. c.2.F eius pietas inſignis.ibidem.bis Italiam inuadit.f. 34.c. 1. B pœnitentiam ſibi petit iniūgi ob inceſtuoſas nuptias f. 4.c. 2. E. qualiter iniuncta ibid. F.& ſeq Theobaldus S. Anaſtaſiæ Cardinalis pſeudopontifex dictus Cęleſtinus II. t.3.p.2.f.468.c.2.E

Theodonis Villæ Concilia. vide Concilia apud Theodonis villam. Theodomirus Sueuorum Rex quorus. t. 1. p. 2. f. 216.c.1.F. Occidentis Imperator ad fidem Chriſti quando conuerſus.114 c.1. A. Theodoſius Imperator Theſſalonicæ baptizatus Nicænæ fidei præclarus extitit defenſor.t.1.p.1.f.521. quæ pro Eccleſiæ pace egerit ibidem.eius ſtatuæ ab Antiochenis deiiciuntur. fol.557.c 1.A an ſine authoritate Damaſi Papæ Concilium Conſtantinop.congregarit.f.521. Manichæos orbe relegat. f. 557. c.1, D. eius Imperatoris pietas & ſtudium in religionem f.737. c.1.F.fol.738. c.2.C. Lex in hæreticos. f.751.c.2.B. damnatis Orientalibus ſchiſmaticis Neſtorio exilium denunciat & nouum eligi Epiſcopum mandat. t.1.p.2. f. 408. c.1. F. eius decreti relatio, quo Neſtorio exilium publice indicitur. t. 1. p. 2. f.408.c 1. F. decreti interpretatio Neſtorii nomen audire tenuit t.1.p.2.f 282.c.1.A.

Theodoſii cuiuſdā Eutychiani poſt Concilium Calchedonenſe in Paleſtina motus & facinora.t.2.p.1.f.357 c.2.C.D.

Theodoſii & Valentiniani Impp. Sacra ad Ioannem Antiochenum de pace Eccleſiis & cum Cyrillo conſtituenda.t 1.p 1 f. 418. c.1. D. Alia eorundem ad B. Simionem Stylitem, vt faciat Ioannem Antiochenum B. Cyrillo conſentire & Neſtorii damnationi ſubſcribere. f. 420.c.1.A. Alia eorundem ad Acacium Bezoenſem & Simeonem Anthiochenſem Anachoretam vt pro pace Eccleſiis reddenda Deum orent. f 410 c.1 F.

Theodoſii Imp. Iunioris edictum contra Flauianum Conſtantinop. Epiſcopum & ſocios pro Euthyche à Chryſaphio ſeductore impetratum t. 2. p. 1. f. 361 c.1 A. Eiuſdem edicti caſſatio per Valentiniani & Marciani Impp. edictum ſubſequens ib. D.

Theodoſius fit imperator t. 3. p.1 ſ.1.fo. 338 c.1 A.

Theodoſii Alexandrini cōtra Gaianum de Epiſcopatu controuerſia.t.2.p.2.f.191.c. 1. C. D.

Theodoſiani qui.t.2.p.2.f.191.c.1.E.

Theodoricus Rex quis & qualis & quādo regnarit.t.2.p.1.f.465.c.1.A Apoſtatam à fide occidi iubet. f 465.c 1. B. Rex Arianus viſitatorem Symmachi Papæ ad petitionem Acephalorum mittit f.511.c.1.A. Concilium Catholicis petentibus annuit & præſentiam pollicetur. ibid. B. eius inſigne de cauſis eccleſiaſticis dictum.f.522 c. 1. B. epiſtola qua negat ſibi fas eſſe in cauſis Eccleſiaſticis aut ſententiam ferre, aut formam pręſcribere, ſed Epiſcoporum ſe iſtud iudicio relinquere. f 524.c.2. B.F. in iura Eccleſiaſtica beneuolentia. f.543.c.1. C.

Theodoreti Cyri Epiſcopi ſchiſmatici homilia Chalcedone ad ſchiſmaticorum legatos Neſtoriique fautores habita, qua in fine paſſibilem negat Deum. t. 1. p. 2. f. 282. c.1.F.

Theodoretus Neſtorio aliquando familiaris.t.1.p.2.f 480.c.2.E.

Theodoreto Cyri Epiſcopo poſt profeſſionem fidei Eccleſia reſtituitur. t. 2. p. 1. f. 275.c.2.B.

Theodoretus anathema Neſtorio dicens abſoluitur.t.2.p.1.f.414.c.2 D.

Theodoreti ſcripta cōtra duodecim capitula ſeu anathematiſmos B. Cyrilli t. 2. p.2. f.85. c. 1. & 2 eiuſdem Epiſtola ad Andream Samolatenum Epiſcopum Epheſo ſcripta ibid. c. 2. F. aliæ eiuſdem ad alios, f 86 hæretici imago à clericis Cyri Rhedæ impoſita cum pſalmis in ciuitatem introducta. 106.c.1.E eius Theodori Mopſueſteni & epiſtolæ Ibæ damnatio. f. 115. c. 1. A.& c.f 112.c.1. A.E. ſcripta contra rectam fidem anathematizantur f 115 c.1. A. ſcripta quomodo Chalcedonenſi Concilio contrarientur. f.129. c.1. C.& ſeq pro Neſtorio ſuo animoſitas f.130. c.2. A B & ſeq. eundem tamen cum ſcriptis ſuis poſt damnauit. f. 131 c.1. A. B. epiſtola ad Ioannem Antiochenum commentitia. f 175.c.2 A. error de proceſſione Spiritus S. t 4 p 1. f.570.F.

Theodori Papæ vita. t. 2. p. 2. f.378 c. 2. F. qualis ibid. quando Papa factus f. 379. c. 2. B. Pyrrho ſurrogatur. ibid. B. Tempus ſedis E.

Theodori Papæ II. patria, ſedit diebus tantum 20.t.3.p.2.f.134.c.2.D.

Theodori Byzantii hęreſis à Victore Papa damnata.t.1.p.1.f 97.c 2.E.

Theodori diaconi Alexandrini libellus contra Dioſcorum Alexand. Epiſcopum Concilio Chalcedonenſi & Leoni Papæ oblatus t.2.p.1.f 181.c.2.A.

Theodorus Patricius Exarchus quis t.2. p.2 f.379.c.2.F.

Theodori Mopſueſteni hæreſes t 2.p.2. f. 42. eiuſdem turbæ.ibidem. t 2 p.2. f 47. c.1.F ſcripta in Conſtantinopolitana ſynodo II generali lecta & anathematizata quæ f.55.c 2 F.& ſeq. vſque ad f.64. impia de Chriſti natiuitate & Deitate dogmata. fol. 117.c.1.& 2.f.118. c.1.A ſcripturas diuinitatem Chriſti oſtendentes qualiter in ſenſum reprobum verterit, f.56. vſque ad f.63. negat Chriſtum poſt reſurrectionem inſufflando Apoſtolis dediſſe Spiritum S. f. 57. c.2. C negat D. Thomam agnouiſſe Chriſtum alium quam purum hominem, ibid. E. negat aliter nos in Chriſto, quam in Moyſe baptizari, ibid. F. docebat Chriſtum fuiſſe imaginem verbi ſicut imago eſt Imperatoris nec aliter adorandum, f. 58. c.1. C. prophetias negabat de Chriſto prædictas fuiſſe, ibidem. c. 2. C. & ſeq. docuit vnitatem Dei verbi nec ſecūdum ſubſtantiam, nec ſecundum operationem in incarnatione factam fuiſſe, ſed ſecundum bonam voluntatem, f.59.c.2 F. & ſeq Deum aſſeruit peccatum docuiſſe.f.61.c.2.B. Angelos homines & dæmones ſimiliter malos eſſe, ibid. E Librum Iobi reiecit, f 61.c. 1 D. F. Item cantica canticorum, fol. 62. c.2 F. alia plura vide in præced. à f.56. vſque ad f.64.

Theodori eiuſdem impium ſymbolum, fol. 63. c. 2. B. C. exclamationes Patrum Conſtantinop. Synodi contra prædictum ſymbolum, fol.64.c.1.D E de eo eiuſque malitia libelli presbyterorum Clericorum & Monachorum magnæ Armeniæ & Perſidis, &c. f.68 c 2.D & c. S.Procli ad Armenios ſcripta epiſtola, f.69.c 2 B. S. Cyrilli ad Clericos & Lamponem presbyterum. ibidem. E. aliæ eiuſdem ad Theodotum Ancyræ, ad monachorum Patres, ad Rabbulam Epiſcopum Edeſſæ. fol.70.c.1.A C.F. epiſtola Rabbulæ ad S Cyrillum, c. 2. D. Hiſtoria Eccleſiaſtica Heſychii, f.71.c.1. B. Lex à Theodoſio & Valentiniano Auguſtis lata. ibid c 2 A. alia eorundem. ibid. F. ſcripta Theophili ad Porphyrium Antiochenum. fol. 72. can. 1 C S. Gregorii ad Theophilum. ibidem. E. & alia vſque ad fol 87.

Theodorus Mopſueſtenus an à B Cyrillo commendatus fuerit, f.75 c.1. F.& c.2. A. Item an à B. Gregorio Nazianzeno f.74 c.2. C.

Theodorus Mopſueſtenus an in communione Eccleſiæ mortuus fuerit. f. 79. c. 2 A.

Theodori Mopſueſteni nomen ſacris diptychis eiectum fuiſſe oſtenditur ex epiſtola ſynodi prouinciæ Ciliciæ. f 79.c. 2 C.& ſeq ex actis ſynodi Mopſueſtenæ f.80 vſque ad f. 84. eius & Neſtorii ſcripta in Conſtantinopolitano Concilio Oecumenico V. anathematizantur. fol. 115. can.1. A.

Theodori Mopſueſteni de Chriſto ſententias quiſquis tuetur, anathema. f.116 c.1.D. poſt mortem recte dānatus fuiſſe o-

ſtendi-

ſtenditur.f.126.c.2.D.& ſeq. eius ab Armeniæ Epiſcopis facta deſcriptio.f.127. c.2.E.f.174.c.1. F. de eo iudicium Procli Conſtantinopolitani Epiſcopi. fol.128. can.1.B. Ioannis Antiocheni. ibid. B. C.Cyrilli.C.& aliorum Patrum ibid. & ſeq. an à B. Cyrillo commendatus fuerit.f.165.c.2.C.D.& ſeq.eius defenſor Ioannes Antiochenus. f.182.c.2.C. defenſio contra Cyrilli doctrinam à Theodorito conſcripta.f.72.c.2.A.

Theodori Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopi Acephali & Origeniſtę acerrimi contra Theodorum Mopſueſtenum acta & ſcripta t. 2. p. 2. fol. 193. can. 1.D, & ſeq.

Theodorus Pharanita Monothelitarum primus author t.2.p.2.f.412.can. D.hæretica ſcripta Sergiū.f 435.c 2.C. & 2.ſeq. docuit Chriſtū incorporaliter ex Virgine proceſſiſſe f. 436. ca 2.D.& ſeq. damnatur cum ſcriptis ſuis.f. 474. can.2.B dogmata. t.3.p.1.s 1.f.156. can. 1.& ſeq.

Theodotus Ancyranus an imaginum vſum reprobarit. t. 3. p. 1.s.2.f.84. can.1.C.

Theodori Studitæ ob fidem orthodoxam contra Iconomachos defenſam exilium.t.3.p.1.s.2.f.104.c. 2.D.in carcere ore & ſcriptis docet ibid. F. epiſtola eius ad ſynodum iconomachicam qua fidem Catholicam & orthodoxos defendit.f.205.c.1.B

Theodori Meliteni Epiſcopi in ſynodo VI.petitio.t.3.p.1.s.1.fol.265.can. 1.B.C.

Theodorus Conſtantinop. Epiſcopus acta Concilii corrupit & Vitaliani Papæ nomen è ſacris diptychis expunxit.t3.p.1.s.1.fol 266.can.1.A. damnatus à Concilio fuit.ibid.

TheodorusSyncellus Conſtantinop. Epiſcopus actorum Synodalium corruptor.t.3.p.1.s.1.f,3 c.1.D.

Theodori Hieroſolymitani Patriarchæ fidei profeſſio ad Synod.VII.miſſa. t.3.p.1.s.1 f 532.

Theodoti Ancyrani Epiſcopi homilia in die Natiuitatis habita & in Concilio Epheſino lecta.t.1.p.2 f. 381. c. 2. F. Alia eiuſdem ibidem lecta. f. 389.& ſeq.alia eiuſdem Epheſi in die S.Ioannis Euang. contra Neſtorium habita.f.395. can.2.F.

Theodorus Beza.t.4.p 2.f.357.can. 1.D.

Theodulus Epiſcopus ...per calumniam Euſebianorum interemptus,t.1. p.1.f 441.c.2.A.

Theognis Niceæ Epiſcopus cur in Concilio Nicæno depoſitus. t.1.p.1 f. 293.c.2 E.libellus quo ſe de Arianiſmo apud Conc. Nicænum purgat.fol.282. can.1.D.palinodiam recantans Symbolo Nicæno ſubſcribit. fol. 293. ca. 2.E.

TheophilusGothorumEpiſcopus in Concilio Nicæno. t.1.p.1.fol. 298.can. 2. C.

Theophilus Alexandriæ Epiſcopus quis.t.1.p.1.f. 77. c.2. F. quando vixerit. f.78 c.2.F.

Theophilus Alexandrinus Epiſcopus S.Ioan. Chryſoſtomo litem mouet. t.1.p.1.f.631.c 1.B.authoritas in Synodo Epheſina contra Neſtorium allegata. t 1.p.2.f.195.c.2.A.

Theophilus Imperat. Orientalis dona ſua Romam mittit ad S.Petrum.t.3.p.2.s.2. f.406.c.1.E.

Theologum in Cathedralib.collegiis ad minus vnum eſſe oportet.t.4.p.1.fol. 72.c.2. E. vnus aut alter in ſingulis collegiis alēdus t.4.p.2.f.159.c.1.B.Theol. profeſſores apud collegiatas Eccl. inſtituendi ſeu alendi. f. 261. c.1 F. Theologiæ Baccalaurei formati in beneficiis licentiatis iurium & medicinæ præferendi f. 115. c. 2.E.Theologica lectio in Cathedralibus & collegiatis Eccleſiis inſtituenda. f.568.can.2.A. cui & qualiter committenda.f.568,c.2.8.C non niſi in Academiis & monaſteriis collegiisue Canonicorum tradenda.f.237 c. 2.F.in monaſteriis monachorum inſtituenda. f.568.c.2.D. ſtudium quomodo Coloniæ reſtaurandum.f.159.c.1.C.

Theologales præbendæ. vide Præbendæ & Beneficia.

Theotelaus Wormatienſis Epiſcopus. t.3.p 2.f.130.c 2.F.

Theſſalonicenſis Epiſcopi honor.t. 1.p. 1.f.336.can 2 C.Romanę ſedis per quas partes Orientis olim vicarius fuerit.t.3. p 1.s 2 f.420.c.1.E.

Theſſalonicenſis Eccleſiæ legati Romam ad Anaſtaſium Papam II. cur miſſi fuerint.t 2.p 1.f.508.c.2.A.

Theſſalonicæ commorari cur clericis extraneis olim vetitum.t.1.p 1. f. 448.c. 2.B.

Theſaurarii munus quod.t.2.p.2.f.501. c.1.t. 4.p.2.f.379.c.2 C.

Thiota mulier pſeudoprophetiſſa multorum ſeductrix tit.3 pag. 1,s,2 f. 376. cap. 2 F.

Thomas Cantuarienſis Archiepiſcopus præter morem ab Alexandro III.honoratus t.3.p.2.f 534.c.1.F. Concilio Turonenſi interfuit f.574.c 1 E.qualiter ad conſenſum conciliabuli Clarendonenſis contra immunitatem Eccleſiaſticam pertractus.f.535.c 2.D.F. eius eadem re pœnitentia ibi.A. à iuramento in Conciliabulo præſtito ab Alexandro III.abſoluitur f 536.c.2.D. pro immunitate Eccleſiaſtica contra regias minas concertatio & conſtantia.f.535. c.2. D.E. & f.538.c.1.E & ſeq f.538 c. 2 D.qualiter peractis diuinis ad concilium proceſſerit f 538 c.2 B C. à ſuis Epiſcopis deſertus ad Apoſtolicam ſedem prouocat.f. 539 c.1.C eius cum pauperibus & languidis conuiuia.D fuga E. pro immunitate Eccleſiaſtica fortem athletā conſolatur & obanimat Alexāder III. f. 536 c 2.B.& f.539.can.1.F. martyrium. f. 515 c.2 B.

D.Thomæ Aquinatis laus cœlitus audita, t.3.p.2 f.733 c.2 E. in numerum SStor. à Pio.V.relatus.t.4. p.2 f.397.c.2.F

Thomæ Aſſelbachii ex Germania Theologi de *Baſileenſi* Concilio iudicium t. 4 p.1 f. 741 c.1 A.

Thomas Munzerus belli Ruſticani auth. t.4.p.2 f.142 c.2.E

Thomæ de vio Caietani Prædicatorum Generalis oratio in II. Seſſ. Concilii Lateranenſis Romæ de Eccleſia ex illo apoc.21. vidi ciuitatem Sanctam Hieruſalem &c. habita t.4.p.2 f.26 c.1 D.

Thuringiæ decimationes qualiter in Cōciliabulo Erphordienſi à Sigfrido Moguntinenſi Archiepiſcopo armis regiis extortæ t.3 p.2 f.253 c.1 B D

Thus cur in diuinis officiis incendatur t. 4 p.2 f.119.c.1 B

Tiberius Imperator Iuſtini ſucceſſor ante coronationē loca ſacra obit & inſidias Dei ope euadit t. 2 p.2 f.249 c 2 F. munificentia eius in pauperes.ibid. de morte ſua quatuor menſibus ante edocetur ibid. obitus eius f. 250 c.1 A. à Iuſtiniano occiſus tit.3 pag.1,s. 1 ,fol.354 can 1 A

Tiburtius & Valerianus ſponſus S.Cæciliæ ab Vrbano Papa I.in fide inſtructi t. 1 p. 1 f.87 c.1 C.& c.2 B

Ticinenſi Eccleſiæ vmbellæ vſus aliæque priuilegia ab Anaſtaſio III. conceſſa t.3. pag.2.f 140 c.1 E.

Ticinenſis conuentus recenter Conciliis adiectus habitus anno Domini 853 t. 3 p.1,s,2 f 385 c.2 B.vnde acceptus ibid.& f.384 c.1 B quid de iis ſentiendum. ibid.

Ticinenſem alium vide ſub titulo Regiaticina Synodus.

Ticinenſe Concilium Ciſalpinorum Epiſcoporum in cauſa diſciplinæ Eccleſiaſticæ anno Domini 855 tempore Leonis Papæ IV.celebratum t 3 p.1,s,2,f. 399 c. 1 C capitula à Ludouico imperat. Epiſcopis de ſtatu ſui regni conſideranda propoſita t.3 p.1,s.2 f.399 c.1 D. & ſeq. reſcriptum Epiſcoporū ad capitula ibi. F & ſeq.

Ticinenſe Concilium , quo imperium Carolo collatum habitum ſub Ioanne VIII. papa, anno 876 titul.3.pag. 2 fol.94 c 2 E quæ eo acta ibid. & f. 96 c.1 D

Timoris Dei vtilitas.t.1 p.1 f.158 c.1 D. & ſeq. Timotheus Nouati germanus ſub Aurelio paſſus quis & qualis. t.1 p. 1 f. 71 c. 1. A.

Timotheus presbyter ſe Athanaſium ſimulans calumniam à meretrice Athanaſio intentatam pulchre eludit t.1 p.1 f. 375 c. 2 F.

Timothei Alexandrini pſeudoepiſcopi impietas & ſcelera t. 2 p.1 fol. 373 c.2 F.& ſeq. contra hunc Ægyptiorum Epiſcoporum epiſtolæ & libelli ſupplices f. 373.c.1 C.& f.375 c. E. &c.f.377 c.1 E. &c. f.378 c.1 F &c.f.379 c.1 A, & ſeq.foliis.

Timotheo Alexandrino Catholico, Ioannes Catholicus ſubſtituitur t. 2 p. 1 f. 442. c. 2 D. Timotheus Aelurus Alexandrinæ Eccleſiæ inuaſor ſibi ipſi mortē conſciſcit t. 2.p. 1 f 434 c. 1 F. Eccleſiam turbat c. 2 A.

Timotheus Aelurus ſcelera f.436 c.1.A. B. Timotheus Aelurus qua ex cauſa ſibi mortem conſciuerit f.439 c.1 B. de Timothei Aeluri ordinatione & factis relatio liberati t.2 p.2 f.186 c.2 F.

de Timothei Catholici & Petri hæretici ordinatione relatio liberati t.2 p. 2 f,187 c. 1 E. F. de eius manſuetudine & gratia apud populum f.187 c.2 D.E.

Digitized by Google

Timor alius ex natura, alius præter naturam & quid vterque t.2.p.2.f.382.c.1.E. vter conuenerit Chriſto. ibid.

Titianus collega Feliciani t.1.p.1.f.401. c.1.F

Tituli nomen pro Ecclesia vel domo. t.1.p.1.f.1.c.1.D.& c.2.A

Titularis Eccleſia quæ tom. 1.p.1.f.610. c.1.B

Tiupliadus quis & quod eius munus t.2.p.2.f.505.c.2.E

Toletum ciuitas quæ t.2.p.2 f.221.c.1.F deſcriptio.t.1.p.1.f.604.c.2.C. in Maurorum poteſtate per 368. annos t.2.p.2.f.314. c.2.C

Toletanæ Eccleſiæ Epiſcopi qui & quot, t.2.p.2.f.310.c.1.A. eorum ſeries & ordo ibid, quis ſub quolibet Eccleſiæ eius ſtatus fuerit f.313.c.2.& ſeq.

Toletanam ſedem cur Eugenius elegerit.f.309.c.2.D.eius Metropoli quæ ſubiaceant f.211.c.2.D

Toletanæ Eccleſiæ primatus per Hiſpaniam & Galliam Narbonenſem origo.f.309 c.2.A. per antiquus eſſe oſtenditur.f.310.c.1.E.c.2.& ſeq. Idem probatur ex Conciliis f.311.c.1.D. ex vnctionibus Regum f.312.c.2.D. ſuper omnes Eccleſias Hiſpaniæ confirmatur f.306.c 2.F.& ſeq. decretum Gundemari Regis.f.308.c.1.D. de eo Garſiæ Loayſæ tractatus.f.309.c.2. vſque ad f.321. ſub Maurorum dominatu ſuppreſſus ab Vrbano Papa reſtituitur fol. 315.c.1.A.F. de hac re epiſtolæ Vrbani Papæ. ib.f.315.c.1.A.&c.2.B. confirmatur à ſequentibus Pontificibus f.315.c.2.C. quos ei ſuffraganeos Calixtus Papa aſſcripſerit fol.315.c.2.D. de eius primatu diploma Lucii Papæ f.316.c.1.A. ſententia Ioacinthi legati Apoſtolici contra Compoſtellanum confirmatur. ibid. D. à ſucceſſoribus Epiſcopis idem primatus conſeruatur. ibi. E.& ſeq. Rodericus Epiſcopus quæ priuilegia pro Toletana Eccleſia in Concil. Lateranenſi IV. obtinuerit. 316.c.2.E.F. eius de primatu cum Hiſpalenſi, & Bracarenſi Compoſtellano, Tarraconenſi & Narbonenſi contentio & exceptiones in Concilio Lateranenſi diſcuſſæ.f.317.c.1.A. B.c.2.B.C.& f.318.c.1.C. Toletano adiudicatur viciſſim f.318.c.1.D. defenditur à Ioanne Infante Epiſcopo contra Tarraconenſem & Cæſaraugustanum. ibidem.E F. Item à Ioanne Contrera Epiſcopo.f.318.c.2.B. quid pro eodem egerit Ioannes Cerezuela Epiſcopus Toletanus contra Burgenſem f.318.c.2.E. Contentio de Primatu per arbitros deciditur & qualiter. f.319. c.1.A.B. Literæ de primatu Ioannis Regis ibid. D. primatus Toletanus ab Alfonſo Carillo & ſucceſſoribus Toletanis vſurpatus fuiſſe oſtenditur f.320.c.1.E.& ſeq. defenditur à Iureconſultis ibid.c.2.F

Toletanus Archiepiſcopus totius Hiſpaniæ primas ab arbitris iudicatur t.2.p.2. fol.319.c.1.A. ius illi tribuitur in vniuerſa Burgenſi diæceſi ſublatam crucem præ ſe ferre & populum benedicere & publice ſacra peragere. ibidem, à quibus id vſurpatum f.320.c.1.E.c.2.A.D.& ſeq.

Toletanæ Eccleſiæ dignitas.t.2.p.2.fol. 310.c.1.C.f.310.c.1.A. quomodo paulatim minui cœperit. ibid. fol.313.c.1.D.& ſeq. miſer eius ſtatus poſt obitum Roderici Regis f.313.c.2.A.3. Item quis ſtatus eius ſub Cixila.ibid.C. quis ſub Petro Pulchro f.314.c.2.1.A poſt Ioannem annis.150. caruit Antiſtite.f.314.c.2.B. Ab Alfonſo Rege VI. è Maurorum manibus eripitur.ibidem B

Toletanum Concilium.19. Epiſcoporum tempore Anaſtaſii, Papæ anno 400. celebratum prouinciale ſed confirmatum à Leone Papa. tom.1.p.1.f.596.B. Locus Concilii & qualitas f.604.c.2.C. tempus ibid. D. quod Nationale ſit. f.605.c.1.A. quo Coſ. habitum. ibid.B. an hoc idem ſit cum eo ad quod Innocentius ſcripſit. fol. 604.c.2.E. Canonum diuerſæ editionis tituli. f.596. ipſi canones. f.597.& ſeq. qui ſubſcripſerint. f.599.C. Regula fidei contra hæreſes maxime Priſcillianiſtarum. fol. 599.E. Profeſſionum contra ſectam Priſcillianiſtarum exemplaria. fol.601.& ſeq. Fragmenta Concilii per Garſiam Loayſam collecta. f.602.c.1.D. cuius authoritatis ſint.ibid.

Toletanum Concilium ſub Gregorio Papa I. & Reccaredo Rege anno Chriſti 597. habitum. t.2.p.2.f.301.c.2.E. Conſtitutiones ſynodi.F. ſubſcriptiones. fol.302. c.1.B

Toletana Concilia diuerſa ſub Anaſtaſio & Innocentio Pontificibus habita t.1. p.1.f.604.c.2.F

Toletana ſynodus ſub Innocentio Papa I. de ordinationibus perperam factam anno circiter 306. habita t.1.part.1.fol.632 c. 1.D.

Toletanum Concilium II. circa tempora Bonifacii Papæ II. anno Domini 531. habitum. t.2.p.1.f.646.D. Tempus. fol. 650.c.1.A.B. canones duplicis editionis.f. 646.E. epiſtolæ Montani.f.648.F. qui ſubſcripſerint.ibid.C. quando celebratum 311. c.2.B.

Toletanum Concilium III. ſub Pelagio II. anno 589. celebratum, in quo Gothi in Hiſpania abiurata hæreſi orthodoxam fidem profitentur. tom.2.p.2.fol. 271. F. duplex eius editio ibid. initium ſynodi fol.272.c.1.A. profeſſio fidei. ibid. f.273.c.1. profeſſio Fidei anathematiſmi contra Arianos in Concilio prolati. fol. 275.c.2.F. II. habiti tempus. t.2.p.2.fol. 287.c.2.B. qui interfuerint Epiſcopi. fol. 277.D.f.284.& f.286.c.2.D.& ſeq. etiam fol. canonum conſtitutorum capitula. f. 278.F.& ſeq.

Toletana ſynodus ſub Gundemaro anno Chriſti 610. tempore Bonifacii Papæ. IV. de primatu Eccleſiæ Toletanæ habita t.2.p.2.f.306.c.2.E. cauſa Concilii quæ fol. 307.c.2.C. acta. fol.306.c.2.F ſubſcriptiones. f.307.c.1.C. cur huic & præcedenti numerus non ſit additus. f.307.c.2.B. Tres in ea ſuggeſtiones exhibitæ.t.2 p.2.f.307.c. 2.E.F.& ſeq.

Toletana Concilia.4.5.6.& 7. quando habita t.2.p.2.f.312.c.1.C

Toletanum Concilium IV. 70. Epiſcoporum anno Chriſti. 633. ſub Honorio Papa celebratum, editione duplici. to. 2.p.2.f.342.A. Quo tempore & ſub quo primate habitum t.2.p.2.f.361.c.1.A. Canones 74. in eo editorum tituli. f.345.& ſeq. qui interfuerint.f.359.& ſeq.

Toletanum Concilium. V. anno Chriſti 636. tempore Honorii Papæ à 20. Epiſcopis habitum, editione duplici. t.2.p.2. f.364.D. quo tempore celebratum fuerit. tom.2.p.2.f.367.c.2.E. Nationale ſit ibid. capitula eius 9.364.E. qui & quot Epiſcopi ſubſcripſerint. f.367.c.2.D. contra rebelles regis capitula edita. f.366.A.B. ſubſcriptiones f.374.

Toletanum Concilium VI. Epiſcoporum 51. anno Chriſti 638. ſub Honorio Papa celebratum nationale. tom.2.p. 2.fol.368. A. capitulorum conſtitutorum tituli. fol.368. A. Capitula ibidem. F

Toletanum Concilium VII. nationale tempore Theodori Papæ & Regis Chindaſuindi habitum. tom.2.part.2.fol. 391.C. notas vide.f.396.c.1.B. capitula 5. conſtituta ſub duplici editione, folio 391.D. ſubſcriptiones, folio.395.can.1. & 2.

Toletanum Concilium VIII. prouinciale Epiſcoporum 17. anno Chriſti 653. tempore Martini Papæ I. celebratũ t.2.p.2. fol.481.D. editio eius duplex ibid. tempus Concilii. fol.508.can.1.F. allocutio Receſſuinthi Regis ad Concilium, tomo 2.part.2.folio 482. A. quæ fieri in Concilio petierit, fol. 484. Capitula. fol.485 B. diſputatio de perfidorum damnationis ſententia temperanda, fol. 485. F. & ſeq. qui interfuerint, folio 494.D.& ſeq. Decretum de bonis regiis à Concilio nomine Principis editum. fol.496.B. eiuſdem lex eadem de re. fol.497.F. ſubſcribentium quot fuerint.fol.499.c.1 C. quis ordo inter eos. can.2.D. circa ſubſcriptiones notæ Garſiæ. fol. 499. qui & quot Comites & Principes ſubſcripſerint. fol.501.can. 1.F.

Toletana Concilia 8.9.& 10. quando habita t.2.p.2.f.312.c.1.F

Toletanum Concilium IX. Epiſcoporum 16. anno Chriſti 655. tempore Vitaliani Papæ habitum ſub duplici editione. tom.2.p.2.fol.513.B. tempus.f.518.can.1. A. Capitulorum tituli. fol.523.C.& ſeq. Capitula.fol.514.B.& ſeq. ſubſcriptiones cum notis Garſiæ. folio 517. D. & ſeq.

Toletanum Concilium X. Epiſcoporum 20. anno Chriſti Domini. 655. ſub Vitaliano Papa & Receſſuintho Rege habitum.tom.2.par.2.fol.518.B. Tempus Concilii. fol.526.can.2.B. Capitulorum tituli.f.518.C. decretum pro Potamii Epiſcopi ob tactum fœmineum depoſitione. fol.523.E. aliud de teſtamento Recimiri Bracarenſis Epiſcopi.f.525. ſubſcriptiones cum notis Garſiæ.f.526.

Toletanum Concilium XI. Epiſcorum 19. in quo ſedium Epiſcopalium diuiſio facta eſt ſub Adeodato Papa & Rege Wambano anno Chriſti 675. celebratum.t.2.p.2.fol.543.A. Capitulorum tituli. ibid.B. tempus. fol.554.c.2.F. Acta ſub duplici editione.fol.544.& ſeq. Confeſſio fidei contra omnes hæreſes tunc notas.f.544. Capitula f.548.C.& ſeq. qui interfuerint cum notis Garſiæ. fol.554.& ſeq.

Toletanum Concilium XII. Epiſcoporum 35. pro confirmatione Regis anno Domini 681. habitum.tom.3.p.1.f.1.f.267. A. capitulorum tituli ſub duplici editione. ibid. B. allocutio Regis Eringii ad ſynodum.E.

Trecenſe Concilium occaſione Sueſſionenſis ſynodi anno Domini 867. tempore Nicolai Papæ I. congregatum t.3.p.1. f.2.f.566.c. 2. B. cauſa & Concilii f.569.c.2. D. epiſtola Epiſcoporum regni Caroli & Lotharii, qua Epiſcopos in regno Ludouici ad ſynodum conuocant. f. 566. c. 2. C. Epiſtola ſynodalis ad Nicolaum Papam deſtinata, ſed ſucceſſori eius Hadriano II. tradita de Ebbonis q. Rhemorum Epiſcopi deiectione & cauſæ diſcuſſione. f.567. c.1. F. qui interfuerint f. 569. c. 2 B. Acta Concilii f.569. c.2. D. & ſeq epiſtola quomodo Carolus Rex ſuppreſſerit & aliam contrariam ſuppoſuerit. f.569.c. 2. E

Trecenſe Concilium, quo excommunicatio contra Formoſum à Ioanne VIII. lata confirmatur, Hincmarus Laudunenſi ſedi reſtituitur, & Ludouicus III. ab eodem Ioanne VIII. coronatur, habitum anno 878. t.3.p.2.fo.98.c.1.D.acta eiuſdem E & ſeq.

Trecenſe Concilium in cauſa Siluani Siluanectenſis Epiſcopi de ſimonia iniuſte accuſati, habitum anno Chriſti MCIV. ſub Paſchali II. tom.3.p.2.f.438.c.1.D.acta Concilii ibid.

Trecenſe Concilium quo ſimoniaci & laici collatores beneficiorum proſcribuntur, habitum tempore Paſchalis II. anno MCVII. tom. 3. part. 2. f. 442. can. 2.A. occaſio & locus Concilii B. acta Concilii ibid.

Trecenſe Concilium Gallicanum tempore Honorii papæ II. anno Chriſti MCXXVII. celebratum, in quo militibus Templariis anno nono inſtitutionis ſuæ regula & habitus albus aſſignantur. tom.3.pat.2. f. 471. c. 1. B. qui interfuerint c.2.D

Tredeitæ hæretici. tom. 4. pat. 2. f. 357. c.2.A

Tremonienſe Concilium pro reformanda Eccleſia anno Domini. M. V. tempore Ioannis XVII celebratum tom. 3.p.2.f.170. c. 1. F. Locus & acta Concilii. ibid.

Treuirenſis & Rhemenſis Archiepiſcoporum de primatu Galliæ contentio vetus t.3 p.2.f.211.c.2.D

Treuirenſe Concilium in quo Ithacius ab irregularitate iuſte acquiſita iniuſte abſoluitur. habitum ſub Siricio Papa circa annum 386. t.1.p.1.f.563.c.2. F. Cauſa Concilii ibid. Tempus.f.564.c.1.A

Treuirenſe Concilium in cauſa Ludouici Regis & Hugonis Principis celebratum anno 948. t 3.p.2.f.149.c.1.A. Acta & ſucceſſus Concilii.B.& ſeq.

Treuirenſe Concilium in cauſa S. Hildegardis abbatiſſæ in S. Ruperti celebratum anno Chriſti 1148. tempore Eugenii papæ III. t. 3. p. 2. f. 512. c. 2. A. Acta Concilii B.

Treuerenſis Concilii ſub Ioanne Archiep. anno 1548. congregati propoſitio ſummaria rerum tractandarum, t. 4. p. 2. f. 130. c. 1. C. reformanda diſciplina fidei ac morum authoritate congregatum, f. 227. c 1. mandatum conuocationis eius f. 227. c. 1. B. mandatum eiuſdem contra concubinarios, f.233.c.2.F. edicta f.231.c.1.E

Treuerenſe Concilium II. à Ioanne Archiepiſcopo anno 1549. in cauſa fidei & morum congregatum t. 4. p. 2. f. 269. c. 1. D decreta de fide orthodoxa Romanæ Eccleſiæ firmiter tenenda fol. 269. c. 2. D. de Prædicatoribus verbi non niſi legitime miſſis, vocatis & approbatis recipiendis f.270.c.1.B. de cultu diuino religioſe exequendo c.2. D. de horis canonicis & tempore ac modo verſandi in choro & miſſæ peragendæ f. 271. c. 1. & 2. de feriis moderandis mônachis & monialibus reformandis f.272.c.1.& 2. de monaſterii non moleſtandis f.273.c.1.F. de Decanis Chriſtianitatis & competentia Paſtorum f. 274. de ſcholis immunitate, vita & honeſtate clericorum f.275.c.1.& 2.

Tregua quando ſeruanda t. 3.p.2.f. 487. c.2. F. Deo in Apulia per triennium ſtatuta f.454. c.2. F. diſtringens niſi ſatisfaciat excommunicandus. f.464.c.1.D

Treguam violans poſt tertiam commonitionem Epiſcopi niſi ſatisfecerit excommunicandus f.559.c.1.C

Tregue ab aduentu vſque ad octauam Epiphaniæ, & à ſeptuageſima vſque ad Paſcha inuiolabiliter obſeruanda fol. 559. can. 1. B

Triburia villa regia vbi ſita t.3. p.2.f.121. c.1.E

Tribunalia extra templa collocanda t. 4.p.2.f.184.c.1.B

Triburia quæ & qualis tom. 3.p.2.f.131. c.1.E

Triburienſe Concilium pro reformanda diſciplina Eccleſiaſtica anno 895. tempore Formoſi papæ celebratum t. 3. p. 2. f. 120.c. 1. E. cauſa Concilii eius decretorum & Capitulorum index can. 2. præfatio eodem in concilio habita f. 121.c.1.C. qualiter in eo Rex verſatus & Concilium heroice allocutus ſit F. & ſeq. c. 2. D. ſubſcriptiones 22. Epiſcoporum fol.130.c.2. E. & ſeq. Actorum in hoc concilio ſumma fol. 131. c.1.B

Triburienſe Cōcilinm in cauſa religionis anno Domini MXXXV. tempore Benedicti IX. celebratum t.3.p.2.f.187.c.2.B

Tribulationum vtilitas t. 3. p. 2.fol.273. c.2.F

Tribulationes patienter à mundo toleratæ pariunt beatitudinem t.1.p.1.f.35.c.1.F

Tribunalis reformationis præfecto quid agendum t.4.p.2.f.541.c.2.F.& ſeq.

Tridentina ciuitas cur in Conc. œcumenicum electa t.4.p.2.f.277.c.2.F

Tridentinum Concilium Oecumenicum prius Mantuæ anno 1537. indictum, in Iunio inchoandum t.4.p.2 f. 276. c.1.D. dilatum primo vſque ad Nouembrem can. 2. A. deinde Vincentiæ indictum in Calendas Maii anno 1538. c. 2. C. E. rurſus in Paſcha prorogatum f. 277. c 1. D. poſt ob pacificationem Regum ſuſpenſum ca. 2.A. tandem Tridenti indictum ad Calendas Nouemb. anni 1542. f. 278.c.1.B. qualiter & quomodo Tridenti 13. Decemb. inchoatum fol. 278. c. 2. F. translatio Bononiam verſus quando & à quibus decreta f. 297. c. 2. F. & ſeq. ſub Paulo III. Iulio III. & Pio IV. celebratum f. 276. c. 1. Præſidentes nomine Pauli III. fuerunt Ioannes Maria de monte. Marcellus Ceruinus & Reginaldus Polus S. R. E. Cardinales & Apoſtolicæ ſedis de latere legati f. 278. c. 2. D. & alii f. 348.c. 2. F. & ſeq ſcopus & finis 2.f. 279. c. 2. A. Seſſionis IX. prorogationis decretum fol. 299. c. 1. A. Item aliud prorogationis ſeſſionis X. fol. 299.c. 2. D proteſtatio de ſeſſione & amiſſione in Concilio ſine præiudicio cuiuſquam facienda f.316.can.1. C. anno 1561. in Paſchate reſumendi bulla fol. 317. c. 2. E. decreta ſeu ſtatuta 1. quaque ſynodo prouinciali promulganda & ab Vniuerſitatibus recipienda f.343.c.1.F. in eo ſeſſio nulli præiudicioſa t.4.p.2.f.347.c. 2. F. quæ factæ acclamationes f.348.c.1.& 2. petit decreta ſua à ſanctiſſimo Papa confirmari f.348. c.1. D. decretorum Confirmatio à Pio IV. facta fol. 354.c.2. D. veritum adiici ei ſcholia, annotationes ſine Apoſtolicæ ſedis licentia fol. 345.c.2. C. ſtatutis ſuis nihil ſedis Apoſtolicæ authoritati derogare cupit t. 4.p.2.fol. 347.c.1. E

Tridentini Concilii authoritas t. 1.p.1.f. 605 c.1.E

Tridentini Concilii decreta quando obligare cœperint ad obſeruantiam t. 4. p. 2.f.356.c.2 A

Tridentini Conc. Oecumenici ſeſſio 1. ſub Paulo III. anno 1545. 13. decemb. celebrata præſidentibus S. R. E. Cardinalibus Apoſtolicæ ſedis t. 4. p. 2. f.278.c.2. E. qui eidem interfuerint f.279.c.1. C. ob bella in Germania exorta ſuſpenſio f. 317. c.1. E. decretum de modo viuendi & aliis in concilio ſeruandis f. 282. c. 1. D ſeſſio II. 7. Ianuarii anno 1546. habita fol. 281. c. 2. F. qui interfuerint f. 182. c. 1. B.

Tridenti Conc. Oecumenici ſeſſio III. habita 4 februarii anno 1546. & qui interfuerint f.282.c.2. E. decretum de ſymbolo fidei Concilio præmittendo & prælegendo t.4.p.2.f.283.c.1.B. de canonicis ſcripturis f. 284.c.1. A. de editione interpretatione impreſſione & vſu ſacrorum librorum in ſeſſione IV. prolatum f. 284.c.1 F. de peccato Originali. f. 285.c. 2. F. de ſcriptura ſacræ lectione ſeu profeſſione in collegiis ordinanda, & verbi Dei prædicatione f.286.c.2. B. & ſeq. decretum de Iuſtificatione f. 287.c.2.F. de reformatione diſciplinæ Eccleſiaſticæ t.4.p.2.f.292. c. 1. C. de ſacramentis Eccleſiæ f. 295. c.1. & 2. de beneficiis Eccleſiaſticis f. 296. c. 1. B. de Iuriſdictione eiuſque vſus reformatione f. 307. c. 2. D. de Pænitentiæ & extremæ vnctionis ſacramentis f. 309. c. 2. D. de reformatione Eccleſiaſticorum f. 314.c.1. C. decretum ſuſpenſionis Concilii per biennium ob bella in Germaniam exorta f. 317. c.1. E. decretum de celebrando vel præſumendo Concilio f. 319. c. 2. B. decretum de librorum delectu & omnibus ad concilium fide publica inuitandis f.320. c.1. B. de communione ſub vtraque ſpecie f 321.c.2. F. de ſacrificio Miſſæ. f.324.c. 1. E. de obſeruandis & vitandis in miſſæ celebratione f.325.c.1. C. de iuriſdlctione f.326. De ordinis ſacramento f.327.c.2.D.

Tridentini Concilii ſeſſio IV. habita ſub Paulo III. 8. Aprilis anni 1546. f. 283. can.1.F. qui interfuerint c. 2. E. quibus cæremoniis & precibus cæpta A. B. Seſſio V. habita 17. Iunii anno 1546. fol. 1546. 284. c.2. E. qui interfuerint f. 285.c.1. Seſſio VI. habita 13. Ianuarii anni 1547. f. 287. f. can. 2.D. qui interfuerint f.293.c.1.D. Seſſio VII. habita 3. Martii an. 1547. f.293.c.1. qui interfuerint f. 294. Seſſio VIII. habita II. Martii anni 1547. ſuper translatione Concilii Tridentini fol. 297. can.2. E. qui interfue-

rint fol. 298. Seſſio IX. anno 1547. 21. Aprilis Bononiæ celebrata f. 299. c. 1. A. qui interfuerint E. Seſſio X. 2. Iunii anni 1547. habita & qui interfuerint c. 2. C. Conuentio 14. Sept. eiuſdem anni facta ſuper prorogatione eiuſdem f. 300. c. 1. C. qui interfuerint f. 391. c. 1. Seſſio XI. quæ I. eſt ſub Iulio III. anno 1551. 1. Maii Tridenti habita fol. 303. can. 1. E. Seſſio XIII. anno eodem II. octobris habita fol. 303. c. 2. B. qui interfuerint f. 309. c 1. C. Seſſio XIV. die 25. Nouemb. anni 1551. habita fol. 309. can. 2. D. Seſſio XV. habita 25. Ianuarii anni 1552. fol. 315. can. 2. E Seſſio XVI die 28. Aprilis anni 1552. ſub Iulio III. habita t 4. p. 2. fol. 317. c. 1. E

Tridentini Concilii Seſſio XVII. quæ eſt prima ſub Pio IV. celebrata Tridenti 18. Ianuarii anno 1562. fol. 319. can. 2. B. Seſſio XVIII. die 26. Februarii anni 1562. fol. 320. can. 1. B. Seſſio XIX. die 14. Maii anni eiuſdem habita & XX. die 4. Iunii & XXI. 26. Iulii anni 1562. celebrata f. 321. c. 2. A. C. D. Seſſio XXII. die 17. Septemb. anni 1562. habita f 324. c. 1. D. Seſſio XXIII. die 15. Iulii anni 1563. f. 327. c. 2. C. Seſſio XXIV. die II. Nouemb. anni 1563. fol. 331. ca. 1. E. Seſſio XXV. vltima ſub Pio IV. habita 4. Decemb. anni 1563. fol. 339. c. 1. D. Eiuſdem ſeſſionis continuatio die 4. decemb. ſeu doctrina de ſacramento matrimonii fol. 331. c. 2. E. decreta de Iuriſdictione eiuſque actibus & proceſſu fol. 336. & ſeq. Decretum de purgatorio fol. 339. c. 1. D. Item de cultu ſanctorum & imaginum F. de regularibus & Monialibus fol. 340. c. 1. B. de Abbatiis fol. 342. c. 1. E. de Epiſcoporum reformatione fol. 343. can. 1. de recipiendis huius Concilii E. de cenſuris fol. 343. c. 2. & ſeq. de proceſſu Epiſcopi contra capitulares folio 344. can. 1. De ſucceſſione hæreditaria beneficiorum vitanda can. 2. A de hoſpitalibus D. de iure patronatus fol. 345. c. 1. A. & ſeq. de decimis fol. 345. c. 1. F. de concubinariis fol. 346. can. 1 B. de curatis beneficiis in ſimplicia non conuertendis c. 2. B. de Epiſcopali dignitate tuenda C. de canonibus exacte ſeruandis E. de duellis F. de Indulgentiis fol. 347. c. 1 F. de delectu ciborum can. 2. C. de iudice librorum Catechiſmo, Miſſali D. de recipiendis & obſeruandis Concilii decretis F. approbatione à SS. papa petenda fol. 388. c. 1. D. decreta matrimonialia à Concilio Mediolanenſi recepta fol. 386. can. 1 D.

Triduo mortis ſi quis conſecraſſet, ſub ſpecie panis ſolum corpus extitiſſet, & ſolus ſanguis ſub ſpecie vini tom 4 p. 1. f. 275. c. 2. C

Trina merſio in baptiſmate vide Baptiſma per antiqua & cur fieri ſolita tom. 2. p. 2. fol. 347. A. B. cur in Hiſpania aliquando vetita fol. 347. B. C.

Trinitas perſonarum in diuinis aſſeritur t. 1. p. 1. f. 57. c. 2. C. D. & ſeq.

Trinitas perſonarum in Concilio Niceno confirmata tom. 1. par. 1. fol. 311. can. 1. C. ea Eccleſiæ doctrina tom. 3. p. 1. f. 2. fol. 146. c. 2. D. in diuinis ſummam eſſe vnitatem oſtenditur ex ſacris literis tom. 2. p. 2. f. 48. c. 2. & ſeq. tom. 3. p. 2. f. 517. c. 2 F. f. 518. c. 1. D

Trinitates vnitas prædicanda t. 4. p. 1. f. 570. c. 1. A

Trinitatis vnitas tom. 3 p. 1. f. 2. fol. 315. c. 1. A

S. Trinitas quomodo cum vnitate & vnitas cum Trinitate ſit tom. 3. p. 1. f. 1. f. 117. c. 2. D. & ſeq. myſterium per ignem ſplendorem & Lumen philoſopho in Concilio Niceno explicatur t. 1. p. 2. f. 555. ca. 2. D per fontem fluuium & aquam philoſopho explicatum f. 556. c. 1. E

Trinitatem impugnat Abailardus t. 3. p. 2. f. 492. c. 1. F

de S. Trinitatis nominibus Patris Auguſtini ſententia t 3. p. 1. f. 1. f. 310. c. 1. F

de Trinitate vnam in carne paſſum eſſe recte dici decernitur t. 2. p. 1. f. 657. can. 2. B. Quo ſenſu illud Hormiſda negarit ibidem D

S. Trinitatem quiſquis conſubſtantialem non confitetur, aut vnam ſubſtantiam ſiue naturam in tribus perſonis non agnoſcit adorandam, anathema t. 2. pa. 2. f. 115. c. 1. E. ſanctam in vnitate, & trinitatem in vnitate eiuſdem ſubſtantiæ, virtutis, potentiæ, voluntatis, operationis ac immutabilitatis non confitenti anathema f. 473. c. 2. C

S. Trinitatem ſi quis neget vnius ſubſtantiæ & æternitatis eſſe, anathema folio 276. c. 1. A

Trinitatis perſonas honore, gloria aut diuinitate ſeparantibus, anathema fol. 276 c. 1. B

de S. Trinitatis myſterio profeſſio elegans & clara Sophronii Nicomedienſis quondam Epiſcopi contra Arianos alioque Trinitatis oppugnatores t. 3. pa. 1. f. 1. f. 113. D. vſque ad f. 118. C

Trinitas perſonarum in diuinis ſoli & animæ comparata tom. 3. part. 2. fol. 517. c. 2. E

S. Trinitatis opera inſeparabilia t. 3. p. 1. f. 2. f. 134. c. 2. F

de Trinitate fidei confeſſio Concilii Toletani XI. prolixa & clara t. 2. p. 2. f. 544. F. vſque ad f. 548. C

de Trinitate circa voces Perſona, Hypoſtaſis & οὐσία controuerſia Græcorum & Latinorum componitur t. 1. p. 1. f. 487. c. 1. F & per quos f. 487. c. 2. A

Trinitariorum hæreſis t. 4. pa. 2. f. 357. ca. 2. A

Triphon Conſtantinopolitanus patriarcha qualiter conſtitutus & depoſitus t. 3. p. 2. f. 144. c. 1. E

Triſagion quando & qua occaſione cœptum cani, & miraculoſe inſtitutum fuerit t. 2. p. 1. f. 416. c. 2. E. quando & qua occaſione inſtitutum 451. c. 2. F. à quo conſtitutum in miſſa cani t. 1. p. 1. f. 60. c. 2. F. cur in Concil. Chalcedone decantatum t. 2. p. 1. f. 416. c. 2. C. in omnibus miſſis dicendum f. 641. c. c. F

de Trium Regum miraculis epiſtola Innocentii papæ IV. t. 3. p 2. f. 716. c. 2. B. corpora Mediolano Coloniam à Reinoldo Archiepiſcopo transferuntur fol. 515. c. 2. C

Troianum Concilium I. ſub Vrbano papa II. anno Chriſti 1089. de coniugiis conſanguineorum diſſoluendis habitum t. 3. p. 2. f. 413. c. 1. B. Locus & acta Concilii ibid.

Troianum Concilium II. anno Chriſti MXCIII. pro diuerſis Eccleſiæ neceſſitatibus habitum tempore Vrbani II. t. 3. p. 2 f. 414. c. 2. D

Troſleienſe Concilium in cauſa Iſaaci Comitis pœnitentiam agentis anno Domini 924. habitum t. 3. p. 2. f. 141. c. 2. E. quid eo actum ibidem Item quis præſederit.

Trophimus Epiſc. à Cornelio Papa in Eccleſiæ vnitatem & laicum communionem poſt lapſum receptus t. 1. p. 1. f. 123. ca. 1. D.

Troſleienſes ſynodi tres diuerſæ ſub quibus habitæ t. 3. p. 2. f. 141. c. 2. E

Trullani canones t. 3. p. 1. f. 1. f. 280. & ſeq. quæ eorum authoritas ibidem fo. 224. A B qui ſubſcripſerint f. 254. & ſeq. non ſunt ſynodi ſextæ, ſed alicuius pſeudoſynodi f. 263. c. 1. F. in ſingulos fere notæ f. 314. c. 1. E. & ſeq.

Trullus quid tom. 3. part. 1. f. 1. fol. 263. c. 2. B

in Trullanos canones fere ſingulos notæ t. 3. p. 1. f. 1. f. 314. c. 1. E. & ſeq.

Tude, hodie Tuy vbi ſita t. 2. p. 2. f 223. c. 1. C

Tucci, hodie Martos dicta, apud Plinium Gemella Tuccitana quæ t. 2. p. 2. fol. 224 c. 2. B

Tullenſe Concilium ob VVenilonem Senonenſem Archiepiſcopum pluresue alias cauſas anno Domini 859. tempore Nicolai papæ I. celebratum t. 3. p. 1. f. 2. f. 550. c. 1. E. acta ibid. F. & ſeq. Libellus proclamationis Caroli Regis contra VVenilonem Archiepiſcopum & alios in ſynodo porrectus f. 551. c. 1. E. Epiſtolæ tres ſynodales ad VVenilonem f. 552. c. 1. & ſeq. Cauſa & occaſio Concilii f. 554. c. 2. A acta ibid. B

Tungrenſis Epiſcopatus in Traiectenſem translatus, atque inde Leodienſem t. 2. p. 2. f. 32. c. 2. C

Turcarum author Mahometes quis, qualis & quando floruerit t. 2 p. 2. f. 322. ca. 1 F

Turca quis clades ſub Iulio II & prædeceſſoribus Eccleſiæ intulerit t. 4. p. 2. f. 58. A & ſeq. f. 66. c. 1. E. & ſeq. iniquitas & crudelitas in Chriſtianos f. 21. c. 1. A. & ſeq. fol. 104. c. 2. E. & ſeq. f. 105. c. 2. D. & ſeq.

Turnorum qualis reuiſio facienda t. 4. p. 2. f. 578 c. 1. A. lucra & ſimonia abolenda f. 337. c. 1 C

Turonenſe Concilium, quo Victor antipapa eiuſque fautores ſchiſmatici iudicio 17. cardinalium & 124. Epiſcoporum excommunicati fuerunt habitum anno 1163. ſub Alexandro III. t. 3. part. 2. fol. 530. c. 2. A acta & tempus Concilii f. 533. c. 1. E. & fol. 534. c. 1. D. Canones concilii fol. 533. ca. 1. E ſermo ſynodicus in eo habitus f. 539. ca. 2. A. quot concilio Cardinales, Epiſcopi & Abbates interfuerit f. 533 c. 1. E

Turonenſe Concilium II. prouinciale diſciplina Eccleſiaſtica anno Domini 570. tempore Ioannis Papæ III. celebratum tom. 2. part. 2. fol. 226. can. 1. F. cauſa Concilii fol. 231. can. 1. A. Numerus Epiſcoporum ibidem B. Tempus Concilii ibidem B. Canones, folio 226. can. 1. F. & ſeq.

Turonenſe Concilium III. tempore Leonis Papæ III. anno Domini 813. celebratum tom. 3. part. 1. f. 2. folio 189. c. 1. E. præfatio & capitula ſeu canones 51. ibi. & ſeq.

Turo-

Turonenſe Concilium aduerſus Nomenoium Ducem Britonum Britanniæ iunioris in Gallia anno Domini 849. tempore Leonis Papæ IV. celebratum t.3.par.1 f.2.f. 378.c.2.E. Epiſtola ſynodalis ad præd. Ducem ibidem. cauſa Concilii quæ f.379.c.2. D. qui interfuerint f.378.c.2.E. Nomenoii ſcelera f.379.c.1. & ſeq.

Turonenſe Concilium pro expeditione Hieroſolimitana anno Domini 1096. tempore Vrbani Papæ II. indictum t.3 p.2.fol. 421.c.1.C

Toronenſe Concilium pro reformandis Eccleſiæ moribus Andegaui in Gallia anno Domini 1448. tempore Nicolai Papæ V. celebratum t.4 p.1.f.733.c.1.B. acta & decreta Concilii ibid. & ſeq.

Turonenſe Conciliabulum contra Iulium Pontificem in Gallia anno 1510. celebratum t.4 p.1.f.752.c.1.B. Cauſa & acta eius C

Turonenſe Concilium per Hildebrandum ſedis Apoſtolicæ legatum indictum, quo Berengarius abiurata hæreſi fidem Catholicam eſt profeſſus anno 1055. tempore Victoris papæ II. habitum t.3.p.2.f. 219. c. 1.D

Tuſciæ Epiſcopi à Pelagio Papa ob ſchiſma reprehenſi t.2.p.2.f.199.c.2.F

Tuto Radasbonenſis Epiſcopus t.3.p.2. f.130.c.2.F

Tuſculana ciuitas ſolo adæquata t.3.p 2. f.660.c.2.D

Tyana ciuitas quæ & qualis t.1.pa.1.fol. 494.c.1.C

Tyanenſe Concilium Catholicum ſub Liberio Papa anno Chriſti 365. habitum t. 1.p.1.f. 494.c.1.C. Locus & acta Concilii ibid. Qui Concilio interfuerint F.

Typus Conſtantis Imperatoris quid & quare quoue authore promulgatus ſit t. 2. p.2.f.379.c.2.D. condemnatur à Theodoro Papa ibidem D. à quo & cur damnandus f.424.c.2.B.C

Typus Conſtantini ſuaſu Pauli Conſtantinopol. editus in Romano Concilio damnatur t.2.p.2 f.474.c.2.C

Typus hæreſeos monothelitæ ſuaſio Pauli Conſtantinopol compoſitus t.2.p.2. f.450. c.1. E. de eo iudicium Romani Concilii ibid. c.2.F

Typus Pauli Conſtantinopolitani ſuaſu Conſtantis Imperatoris anno Chriſti 648. promulgatus, quo vnius voluntatis in Chriſto aſſertoribus ſilentium imponitur, qualis iuxta iudicium Lateranenſis Concilii ſit to.2. p. 2. f. 390. c.2.D an hic à Theodoro Papa condemnatus cauſæ Honorii præiudicet ibid. E. quo tempore editus fuerit ibid. F

Tyrannus quis tom.3. pa.1.f.2.f. 317.c.2.F

Tyrannus à quolibet ſubdito quouis modo occidi poſſe, vt docuit Hus in concilio Conſtantienſi reprobatur t.3.p.2.f.897 c.1.A

Tyraſſona, vel Turiaſo, hodie Tarazona t.2.p.2.f.224.c.2 E

Tyrus vrbs quæ t.1.p.1.f.374.c.1.F

Tyrium Conciliabulum quale to.1.p.1. f.403.c.2. E. F. & ſeq. ſub Syluestro anno 335. in cauſa Athanaſii habitum ſed reprobatum f.374.c.1.F. Locus Concilii ibidem quod reprobatum fuerit oſtenditur ibid. c.2.A. Epiſcopi qui, quot, & quales interfuerint D. qualiter ſuffragia non libere data ſed vi coacta ibi. & ſeq. Qui Epiſcopi Catholici & quot quaue occaſione interfuerint E. Tempus Conciliabuli & cauſa fol. 375.c.1.A B acta Conciliabuli f. 375.ca.1.& 2. à quo indictum f. 375.c.2. D. à quibus & qualibus directum f.378.c.2. A.F. qui orthodoxi proteſtati fuerint de manifeſta calumnia ibi. E. oblatus proteſtatorius otthodoxorum 47. Epiſcoporum libellus de manif. ſtis calumniis & inſidiis ſibi & Athanaſio intentatis f. 378.c.1. E. vide plures libellos foliis ſequentibus.

Tyri Concilium vel potius iudicium Eccleſiaſticum in cauſa Ibæ Epiſcopi Edeſſeni anno Chriſti circiter 448. habitum t.1. p.1.f.505.c.1. A. quando & à quo indictum ibid. B. E

Tyrium Concilium quo acta legitima Conſtantinopolitani Concilii confirmantur, celebratum ſub Hormiſda Papa anno Domini 518.t.2.p.1.f.621. c 1.A. Acta Concilii ibidem B. edicta Imperatoris pro fide Catholica ibid. D

V.

VÆcula, ceruula, quid to.2.p.2.f.297.c. 1.B

Valens Imperator Valentiniani frater Antichriſto à Gregorio comparatur t.1 p.1. f.524.ca.1.C. Arianorum fautor f.466.c.1. C. quando imperium adeptus ibid. B. ſcelera & impietas in Catholicis f.520. in gratiam vxoris fidem mutat f.495.c.1 A. à Gothis victus & combuſtus f.504.c.1.C

Valentis Imp. profeſſio fidei t.1.p.1 fol. 504.c.1.C

Valens & Vrſacius oblato libello pœnitentiam agunt to.1.p.1.f 459.c 1.E. eorum epiſtola pacificatoria ad Athanaſium ca. 2. A. Libellus pœnitentiæ Iulio Papæ oblatus ibid. C. Epiſcopi Vagi f.448.c.1.A

Valentiæ vrbes tres t.2.p.1.f.631 c.1.C

Valentia vrbs Hiſpaniæ quæ t.1.p.1.f 517. t.2.p.1.f.631.c.1.B

Valentia pro Valeria vrbe t.1.p 2 f.226. c.1.E

Valentini Papæ I. Vita t.3.p.1.f.2.f.272. c.2.B. eius virtutes C. electio f.273. can.1. B. conſecratio D. Romani eius pedes oſculantur f.273.c.1.C. quamdiu ſederit fol. 273.c.1.E

Valentinum Concilium ſub Damaſo I. anno 374. habitum t.1.p.1.f.516.c.1.A. decretorum hoc concilio capitula ibidem epiſtola ſynodalis f.516.c.1. A.B. Numerus Epiſcoporum ibid. B

Valentinum Concilium ſex Epiſcoporum tempore Ioannis Papæ I. & Theodorici Regis anno Chriſti 524. habitum to.2. p.1.f.629. A. locus Concilii f.631.c.1.B. canonum duplicis editionis index fo.629.B. qui ſubſcripſerint f.630.c.2.E

Valentinum Concilium Galliæ II. ſub Pelagio Papa II. anno Chriſti 589. celebratum t.2.p.2.f.271. can.1.B acta Concilii ibid. c.2.D. Tempus ibid. E. ſubſcriptiones Epiſcoporum ibid. A

Valentinum Concilium Epiſcoporum 13. contra Prædeſtinatianos in Gallia celebratum anno 855. tempore Leonis IV. tom.3.part.1 f.2.fol. 394.can.2.F. occaſio præcipua Concilii fol. 398.can.2.F. Decreta & tempus fol.399. can. 1. A.B. capitula 23. Concilii f.395.c.1.& ſeq.

Valentinus hæreſiarcha Chriſti natiuitatem impugnat t.1.p.1.f.63.c.1.C

Valentinus primatum Numidiæ quo tempore tenuerit t.1.p.1.f.573.c 1. C

Valentinus hæreticus Catholici nomen affectat t.1.p.1 f 71.c.1.F

Valentinus Gentilis hæreticus t.4.p.2.f. 357.c.2.C

Valentinus quidam in Eccleſia ſepultus inde à ſpiritibus tetris extrahitur to.3.p.2.f. 124.c.2.D

Valeria vrbs, quæ tom.2.part. 2. f.221.c. 2.A

Valerianus quando imperator factus to.1.p.1.f. 128.ca. 2.F. initio imperii Chriſtianis fauet D. edictum in Chriſtianos quale fol.155. c.1.D. a mago Ægyptio in Chriſtianos armatur fol.132.ca.1.B. templa labefactata reſtaurari curat, f 552 can.1. E. ſcelerum pœnas luit f.158.c.1 E

Valerianus ſponſus Sanctæ Cæciliæ ab Vrbano I. in fide inſtructus t.1.p.1.f. 87.c. 1. C. c.2.B

Valerius Cæſar Auguſtanus in Concilio Eliberitano quis & qualis t.1.p.1.f. 199. c.2.A

Valeſiorum de animæ mortalitate hæreſis t.1.p.1.f.95.c.1.B

Valentiniani & Valens quando imperium adepti t.1.p.1.f.466 c 1.B

Valentiniani & Marciani Imperatorum edictum, quo prohibentur diſputationes de fide, coram vulgo, tom 2 part.1. fol.352.can.1.C. edictum de infirmandis & annullandis iis quæ contra Flauianum Conſtantinopol. Epiſcopum iniuſte decreta vel à Theodoſio Iuniore edicta fuerunt fol. 362. can.1. D. aliud pro confirmandis iis quæ à S. Synodo Chalcedonenſi contra Eutychem & monachos illius conſtituta ſunt f.363.c.2.C

Valentiniani & Gratiani ob tolerantiam hæreticorum pœna, t.1.p.1.f.504 c.1.D

Valentinianus negat ſibi vt laico fas eſſe Concilia indicere aut iis ſe immiſcere to.1. p.1.f.466.c.1.B

Vas Leoni VIII. Vulgo IX. ab Herimaro abbate exterius deauratum mittitur, tom.3.part.2.fol.208. can. 2. D. fractum meritis Sancti Remigii, cuius ex parte miſſum fuerat, diuinitus reparatur f.214. c.2.C.D

Vaſa ſacra vide plura Sacra Vaſa.

Vaſio ciuitas in Gallia Narbonenſi vnde Vaſenſe Concilium, tom.1.part.2.fo. 502.c.2.D

Vaſenſia Concilia quot, t.1.p 1.f.464. c.1.F. quando habita ibid.

Vaſenſe Concilium vel Vaſionenſe aut Vaſatenſe I. ſub Iulio Papa I. habitum t.1. p.1.fol.464. ca.1. A. locus tom. 1. part.1.f. 464. can.2. A. tempus E. canones folio 464. c.1.

Vaſenſe Concilium vel Vaſionenſe I. vel potius II. tempore Leonis I. anno 442. habitum t 1 p.2.f.501.c.2. A. cauſa Concilii fol. 502.c.2.C. Quorum ſit ibid. E. tempus concilii ibid. vtrum Vaſenſe vel Vaſatenſe dicendum ibid. D. Locus ibid canonum tituli f.501 c.2.

Vaſenſe Concilium alias Vaſionenſe I. nomine, reipſa III. tempore Ioannis Papæ II. anno Domini 529. celebratum t.2. p.1.f 641.c.2.A. Tempus f.642.c.1.F. capitula fo 641.c.2.D. qui interfuerint f. 642.c.1.C

Vbiquiſtæ t.4.p.2.f.357.c.1.F

Digitized by Google

S. Vdalricus Auguſtanus Epiſcopus canonizatur t.3.p.2.f.163.c.1.B. quanta eius feſti fuerit ſolennitas ibidem miracula ab ipſo edita C

Vectio & Vectones quæ & qui t. 2.p.2.f. 223.c.1. A

Velle an ſimpliciter naturæ ſit t. 2. p.2.f. 381.c.1.D F

Velandæ non ſunt viduæ inconſulto Epiſcopo t.3.p.1 f.2.f.291.c.1.F

Velare virginem nec abbatiſſæ nec ſanctimoniali alteri licitum f.291.c.2.B.D

Velum viduarum ſanctimonialium t.2. p.2.f.363.c.2. A

Venationes in quadrageſima omittendæ t.3.p.1.f.2.f.527.c.2.E

Venationum ſpectationes & in ſcena ſaltationes fieri vetitum t.3.p.1.f.1 f. 244.A

Venditio bonorum Eccleſiæ vide Bonorum Eccleſiæ.

Vendentis Chriſtiana mancipia iudæis aut gentilibus pœna t.2.p.2.f. 523. C. vide plura Iudæis.

Venetia duplex t.2 p.1.f.422.c.1. E

Venetæ reip. encomium t.2 p.2 f.338.c. 2.C

Veneti quanta pompa Græcorum Imperatorem & Patriarcham exceperint t. 4. p.1.f.413.& ſeq. .

Venetis an ad ſedem Apoſtolicam appellare illicitum ſit t.3.p.2.f.633. c. 2. A

Veneto patriarchæ pallium conceditur, & approbata eius ſede Patriarchali vt crucem ante ſe deferat à Leone IX. in Concilio Romano conceditur t.3.p.2.f.216.c.1.D

Veneticum Concilium prouinciale circa annum 453. tempore Leonis I. celebratum t.2.p.1.f.421.c.1.F. tempus Concilii f. 422.c.1.E. locus ibid.c.2. A

Venetum Concilium, quo Alexander III. & Fredericus Imperator reconciliantur, & antipapa Victor cum ſuis ordinatis deponitur habitum anno 1177. tempore Alexandri III. tom.3.part.2.f 546.c.2.D acta vide f.548.& ſeq.f.549.c.2.F. f. 551.c. 1.D. qui interfuerint ibid.

Venerius Mediolanenſis Epiſcopus quis t.1.p.1.f.587.c.1.B

Verecundia etiam in ſenes & exercitatos cadit t.4.p.1.f.247.c.1.A

Verba Hoc facite vide hoc facite.

Verba iuxta communem intelligentiam interpretanda t.3.p.2.f.630.c.2 F

Verbum Dei triplex ſcilicet Incarnatum exaratum & inſpiratum idque vel publicum vel priuatum t.4.p.1.f.339.c.2.D.f.340 c.1. E inſpiratum præter exaratum Eccleſiæ neceſſarium eſt fol.339.c.2.E. f.340.c. 1.E

Verbum Dei libere à quolibet diacono & presbytero ſine impedimento neceſſario prædicandum, dogma Huſſitarum t.4. p.1.f.338.c.1. D. E. c. 2.B. gentibus exteris prædicandum to.3. pa.1.f. 1. f.333. c.1.D. qualiter audiendum t.4.p.1. f.337.F.& ſeq Item f.346.c.1.C.& ſeq.

Verbo Dei quomodo nihil addendum, t.4.p.1.f.36.c.1.B.& ſeq.

Verbum diuinum vere ex B. Maria genitum eſſe & incarnatum oſtenditur ex S. literis & Patribus t.1 p.1.f.23.c.2.F.& ſeq.t.3 p.1.f.1.f.43.& ſeq. vſque ad fol. 49. quod non per ſolam relationem tribuantur prædicata & paſſiones humanæ t.1.p. 2.f. 374.ca.2.& ſeq. aſſimilatum fuiſſe omnibus ordinibus cœleſtibus & virtutibus hæretici Origenis dogma, t.2.p.2.f.149. c.2.D. carne paſſum eſt, & primogenitus ex mortuis factum tom.1.p.2.f 317.c.2. E. de eiuſque incarnatione hæreticorum diuerſæ ſententiæ, f.22.c.1.C. S.Patrum ſententiæ t.1.p.1.à f. 46.ad 49. quomodo dicatur inhumanatum aut hominem ſuſcepiſſe t.1.p.2.f.359 c.2. E. t.2.p.2. f.361.c.1. F. vnio cum humanitate qualis t.1.p.2. fol. 366. can. 1. B. & ſeq. non irrationabiliter rebus noſtris comparatur folio 366. ca. 1. E

Verbum Diuinum per incarnationem non fuiſſe mutatum t.1.p.2.fol. 24. can.1. F. & ſeq. non eſſe vnitam ſolam carnem anima deſtitutam f.27.c.2.F

Verbum Deus poſt incarnationem vere Deus manſit, tom. 1. part.2. f.383. c.2.F & ſeq.

Verbum homo factum quod verè manſerit Deus fol.369.can.2. B. æque perfectum in humanitate eſt atque in diuinitate fol.50. c.1.D. inuiſibile declaratur ſimilitudine verbi humani fol. 391. ca. 2.E. quomodo viſibile & mutabile, circumſcriptum t. 3.p.1.f. 1.f. 671. C. non eſſe anhypoſtaton hoc eſt ſubſiſtentia vel hypoſtaſi deſtitutum tom.1.p. 2. fol.26. can. 1. D.& ſeq.

Verbum cur carnem humanam aſſumſerit t.2.p.1.f.495.c 1.E

Verbum Deum carnem factum eſſe negant Neſtoriani t 1 p.2.f.343.c.2 F

Verbum carnem factum eſſe, & Verbum vel ſcriptum habitare in nobis non eſt vnum & idem f. 353. ca.2.C. quomodo dicatur caro factum tom.1.p.2. fol. 314. c 1. F. fol.372. can.1. E. & ſeq. f.461. can. 2. E. quomodo dicatur habitaſſe in nobis f.371.c.2.B & ſeq.

Verbum cur dictum homo t.1.p.2.f.365 c.1.E

Verbum cur dicatur factum homo, & non homo factus Deus aut deificatus fol. 368.c.2.A. cur genitum & non factum dicatur t.1.p.2.f.373 c.2.A.B

Verbum diuinum non eſt in carnem commutatum, nec caro in Verbum, ſed vtrumque in vno manet, & vnus in vtroque t.2.p.1.f.11.c.2.B

Verbi diuini exinanitio quibus ſcripturæ locis indicetur t. 1.p.2.f.92.c.1.A & ſeq. vſque ad 99.& vltra, quam ob cauſam dicatur exinanitum f.365.c.2.A

Verbum quando inceperit appellari Chriſtus tom.1. part.2. fol.50.c.1.A.B. nude per ſe non poſſe appellari Chriſtum f. 33.c.2.F. quando nomen Chriſti obtinuerit t.1.p.2.f 38.c 1.A

Verbum in diuinis os Dei dicitur to.4. p.1.f.503.C

Verbum Dei anhypoſtaton hoc eſt euanidum ac fluxum inſtar vocum noſtrarum ab hæreticis. reditum t.1.p.2.f.21.c.1. D.f.155.c.2. F ſi quis neget ex ſpiritu S. & Maria Virgine incarnatum cum aſſumpta ab eo atque animata intellectualiter carne iudicaturum viuos & mortuos, anathema t.1.p.2.f.473.c.2. D. carnem eſſe viuificam ſi quis neget, anathema t.1.p.2.f. 156. c.1.F. carni ſecundum hypoſtaſin vnitum vnum tantum eſſe Chriſtum cum ſua carne, & eundem numerò Deum ſi quis neget, anathema fol. 312. can. 1. G. ſi quis Chriſti Deum vel Dominum eſſe dixerit, anathema fo.156.c.1.B. ſi quis neget duas eſſe natiuitates, vnam ante ſæcula, & alteram in tempore ex Maria Virgine anathema tom.1.p.2.f.115.c.1. E. ſi quis neget eſſe Pontificem & Apoſtolum noſtrum, anathema tom 1.p.2.f.156.c.1.E. vnitatem ad carnem animatam anima rationali ſi quis neget ſecundum compoſitionem ſiue ſubſiſtentiam factam fuiſſe, anathema t.2.p. 2. f.115.c. 2. A

Vercellenſe Concilium contra Berengarium & pro Lanfranco habitum anno Domini ML. tempore Leonis papæ IX. t. 3.pa. 2. fol. 216. ca. 1. F. acta Concilii ibidem.

Veritas nunquam ſic inops vt egeat propriis armis contra aduerſarios, dictum S. Maximi t. 2 f. 385.c.1.B. quomodo quærenda t.1.p.1.f.37.c.1. in dubiis vel controuerſis doctrinis quomodo & vnde eruenda t.4.p 1.f.346.c.1.E. omnis fidei in ſcriptura implicite vel explicite continetur f. 249. c.2.F. ad eius cognitionem fidei lumē prærequiri to. 1.p.2.f. 378. c.1.E. & ſeq. eius inquiſitioni nihil æque obſtat atque ambitio ſeu de ſcientia ſua præſumptio t.1.p.1. f.37.c.1 B

Vernis Concilium in palatio ſub Pipino Francorum Rege habitum anno Domini 756.tempore Stephani Papæ III. t.3. p. 1.f.1.f. 397. c.1. B.capitula ſeu canones ibid. & ſeq.

S. Verus Epiſcopus Viennenſis t.1. pa.1. f.71.c.1.F. f.223.c.2.C

Veſperæ feſtorum dierum quo modo cuique parocho celebrandæ t.4.p.2.f. 421. c.1.D

Veſpertinarum horarum antiquitas t. 3. p.1.f.1.f.249.c.1.E

Veſpertina ſynaxis quid t. 1.p.1.f.605.c. 1. E

Veſtes ſacræ vide Sacræ. honeſtæ conſecratæ debent eſſe t.1.pa.1.f.133.c.1.E. cur t 4.part 2.f. 218.c.2. F. induenti quid meditandum t.4.p.2.f.533.c.2. A. B.& ſeq.

Veſtitus Eccleſiaſticorum qualis t.4.p. 1.f.153.c.1. A

Veſtium luxus diaboli ſignum t.4.pa.2 f.544.c.1.F. quantum ad crimen & quæ olim conſtituta pœna ibidem & ſeq. ab Epiſcopis prohibendus f.468.c.2.F. nouitas in clericis vituperanda t.1.par.1.f.735.c.2.E. facta ad ornatum ſæcularis pompæ non adhibenda t.1.p.1.f.196. D

Veſtinæ illuſtris fœminæ Romanæ teſtamentum & donationes Eccleſiæ factæ to.1. p.1.f.607. c. 2.B & ſeq.

Vezelium ſiue Vezeliacum Concilium pro expeditione contra Turcas in Burgundia anno Chriſti 1145. tempore Eugenii papæ III. celebratum t.3.p.2.f.503 .c.1.E

Vgo Cardinalis tituli S.Clementis tertio ab Apoſtolica ſede damnatus eſt cur t.3 p.2.f 398.c 2.C

Viaticum morituris non denegandum t.1.p.2.f.567.c.2.E

Viaticum pro Euchariſtia morientibus dari ſolita ſæpius in Conciliis vſitatum t. 2. p.2.f.556.c.2.C. vide plura Euchariſtia morientibus.

Vicarii qui & quales recipiendi t.3.pa.2. f.709.c.2.F

Vicaria non niſi vnam vnus habeat t. 3. p.2.f.629.c 2.D

Digitized by Google

plures obtinens quam vnde honeſte viue-re poſſit iis priuandus eſt to.3.p.2.f.629.c.2 D.

Vicariorum ſeu capellanorum officium t.4.p.2.f.241.24. A. Foranei qui & quales t.1.p.1.f.360. c.1. D. foranei ab Epiſcopo quales conſtituendi & eorum officium t.4 p.2.fol.374.c.2.F. & ſeq. foraneorum & re-gionariorum ad Concilia euntium officia f.536.ca.2.E.f.537.c.1.A. f. 539.can.1. A.& ſeq.

Vicarii in vicarios ſuos alios conſtituere poſſunt t.2.p.2.f.571.c.2.B

Vicarii ſedis Apoſtolicæ legati nomi-nantur t.3.p.1.f.1.f.302.c.2.E

Vicarii fide vel iuramento obligati ſi contra perſonas ſe erexerint, vicaria ſpoli-andi t.3.p.2 f.571.c.2.B

Vicariis ſufficiens portio de prouenti-bus Eccleſiæ aſſignanda t.3.p.2.f.963.c.2. E. paſtorum de honeſta competentia pro-uidendum t.4.p.2.f.265.c.1.A. f.146.ca.2. B.quantum habere debeant, folio 555.c.1.A

Vicarius aſſenſum diœceſani conſtitu-tus an & quando à ſucceſſore perſonatus remoueri poſſit tom 3.p.2.f.171 c.1.B. fol. 629.c.1. E. perſonatum falſo ſibi aſſerens ad officii executionem non admittendus eſt f.629.c.2.A

Vicarius Epiſcopi debet eſſe ſubdiaco-nus t.4 p.2.f.560. vacante ſede Epiſcopa-li à capitulo iuris canonici Doctor eligen-dus fo.555.can.1.A. ſemel electus ſi depo-natur, alius à capitulo intra octiduum ſub-ſtituendus alias à Metropolitano f. 555. ca. 1.B

Vicarius Pontificis quis t.1.p.1.f. 448.c. 2.C

Vicarius Comitis quis t.2.p.2.fol.502.c. 2.D

Vicarius Principis quis t. 2. p.2.f.503.ca. 1.A

Vicarius prouincialis vide Prouincialis.

de Vicario falſo canon Martini Papæ, t. 3.p.1.f.2.f.661.c.2. E

Vicecuratis qualiter honeſta ſuſtentatio procuranda t.4.p.2.f.198.c.2.D.E

Victoris Papæ vita to.1.p.1.fo.77.c.2.C. quando pontifex factus ibid. E. quamdiu ſederit F. acta illius C. quæ Concilia habue-rit f.79.& 78.

Victor Papa II. quando & à quibus pon-tifex electus t.3.p.2.f.218.c.1.A. res ab eo geſtæ B. à veneno ſacro calici immixto di-uinitus præſeruatur C. obitus eius F

Victoris Papæ III. vita, pontificatus, acta & obitus t.3.pa.2.f.406.c.1. E. conſecratur pontifex inuitus c.2.D

Victor antipapa dictus III. qualis & qua-liter ſedem occupauit t.3 p.2.f.518.c.1.B.c. 2 B. Anacleto ſubſtituitur contra Innocen-tium II.f.478.ca.2.C. in ſchiſmate contra Alexandrum III. electus, à Frederico Im-peratore fouetur t.3 p.2.f.515.c.1. C.in Pa-pienſi Conciliabulo pontificatus adiudica-tur f.522.ca.2.E. qui Conciliabulo inter-fuerint & obedientiam præſtiterint f.523.c. 1.& 2.à Frederico Imp. antipapa inthroni-zatur f. 524. ca.1.B. de eius electione epi-ſtola Frederici Imperatoris ad Epiſcopos Germaniæ ca.1.D. alia præſidentium Con-ciliabulo c. 2. E. alia Canonicorum S Petri Romæ f.526. c.1.D. cum ſchiſmaticis ſuis in Turonenſi Concilio excommunicatur f. 534.c.1.C. ordinationes ab eo factæ irri-tantur ibi. Laudenſi in conciliabulo ab Im-peratore obtruditur & recipitur t.3.p.2.fol. 530.ca.1.B. eius ſchiſma abiurant Germa-niæ Epiſcopi t.561.c.2.B.& f.564.c.1.D. or-dinationes annullantur f.355.c.2.E. ab Im-peratore & ſchiſmaticis ſuis deſeritur f 550. c.1.D. ei in ſchiſmate qui ſucceſſerint, t.3. p.2.f.554.

Victor presbyter vrbis Romæ Sylue-ſtri Papæ in Concilio Nicæno Legatus t.1. p.1.f.322.c.1.F

Victoria inſignis Catholicorum contra Huſſitas t.4.p.1.f.238.c.2.D

Victorius Cenomannorum Epiſcopus quis t.2.p.1.f.445.c.1.F

Victricius Rothomagenſis Epiſcopus quis t.1.p.1.f.612.c.1.A

Viduus vel vidua ob mortem coniugis auditione miſſæ vltra menſem non abſtine-bit t.4 p.2.f.366.c.2.D

Vidua Epiſcopi aut clerici ſi maritum acceperit, vt excommunicata vitanda erit t. 1.p.1.f.599 c.1.A t.2.p.2 f 243.F

Vidua religionem profeſſura in ſcripto profeſſionem ſacerdoti offerat,& pallio ca-put contegat,& cur t.2.p.2.f.520.B.C

Viduarum duo genera, ſeculares ſancti-moniales & quæ vtraque tom.2.part.2.fo. 354.F

Viduæ conuentus & placita publica vi-tanda to.3.p.2. f.133.c. 2.C. eas & pupillos conuenire olim ſine ſcitu Epiſ. illicitum t.2. p.2.f.268.c.1.D. non benedicendæ in nu-ptiis t.2.pa.2 f.229.c.1.E. caſtitatis votum violantes communione priuandæ t.1.pa.1. f.590.ca.2.E. ad connubium non cogen-dæ t.2 pa.2.f.280.F. nec ad monaſterii in-greſſum t.3.p.1.f.2.f.532.c.2.C

Viduæ mœchatæ pœna, rom. 1.part.1. f.197.C

Viduæ pœnitenti aut virgini religioſæ ſtuprum inferentis pœna t.2.p.1.f. 626.c.1. D. profeſſæ ſi in cohabitando perſtiterint cum raptoribus damnandæ t.1.p.1.f.565.c. 2.B

Viduæ inconſultis Epiſcopis non Ve-landæ t.3 p.1.f.2.f.291.ca 1.F. iuuenes non cito velandæ f.190.c.2.F. nobiles ſi Vela-ti cupiant, poſt 30. dies in monaſterio reli-gioſum habitum ſuſcipiant f.291.c. 2.F. ſi ſponte velamen quamuis non conſecra-tum ſibi impoſuerint, & in Eccleſia inter velatas oblationem Deo obtulerint ſancti-moniæ habitum volentes nolentes non de-ponent t 3.p.1.f.2.f.548.c.1.A. pa.2.f.126.c. 1.B.

Velandæ non ſunt t.2.p.1.f.479 c 1.F

Viduitatis ſeruandæ profeſſio olim quo-modo fieri ſolita t.1.p. 2.f.499.c.2.E.F

Viduæ ab Eccleſia ſuſtentatæ officium t.1.p.1.f.590.c.2.D

Viduæ corpore debiles ab Eccleſia ſua ſuſtentandæ t.1.p.1.f.590.c.2.D

Viduæ aut ab altero dimiſſæ maritus non ordinandus to.2.pa.2.f.245.E. lector aut ad ſummum ſubdiaconus tantum fieri permittatur f.245.B

Viennenſe Concilium in cauſa Roga-tionum triduanarum à B. Mamerto Vien-nenſi Epiſcopo ſub Simplicio Papa anno Chriſti 474. habitum t.3.p.2.f.977.c.2.C cauſa Concilii prodigioſus terræ motus & punitio diuina, & acta Concilii ibidem D. E.& ſeq tempus f 978.c.1.A

Viennenſe Concilium in quo Henricus V. ob extortas inueſtituras excommunica-tur, habitum anno Domini MCXII. ſub Paſchali Papa II. t.3.p.2.f.451.c.2.B. Cauſa & acta Concilii f.451.c.2.B

Viennenſe Concilium à Gelaſio Papa II. anno Chriſti MCXIX. celebratum to. 3. part.2. folio 460. c.1. A. cauſa Conci-lii & acta ibid.

Viennenſe Concilium à Guidone Legato Apoſtolico pro reformatione Ec-cleſiæ anno Chriſti 1267. tempore Cle-mentis Papæ IV. celebratum t.3.p.2.f.734 can.2.D. conſtitutiones Concilii E & ſeq.

Viennenſis Concilii generalis XV. à Clemente V. anno 1311. celebrati hiſtoria t.3.part.2.fol.768. breuis actorum ſynop-ſis fol. 782.c.1. Occaſio indicti Concilii A D. Necumenicum quod fuerit can. 2. C quot Epiſcopi interfuerint ca.2.D. Con-ſtitutiones vbi extent fol.785 ca.2. E. con-ſtitutio quæ incipit: In pleriſque vt ponti-ficiæ dignitatis honor ſeruetur, in Conc. Lateranenſi innouatur t.4.part.2.fol.99 c. 1.E

Vigilantii hæreſis oritur t.1.pa.1.f.608 c.1.D

Vigilius Papæ Silueriì ſucceſſor an hæ-reticus fuerit t.2.p.2.f.194 c.1.C

Vigilare orationis cauſa in cœmeteriis primis Chriſtianis vſitatum t.1.part.1.folio 195.C

Vigiliarum antiquitas t.3 pa.1.f.2.f.249. ca. 2. D. quæ in Concilio Antiſiodorenſi prohibeantur t.2.p.2.f.297.c.2.E. noctur-næ in Eccleſiis fieri ſolitæ cur inhibitæ t. 3. p.2.f.815.c.1.F

Vigiliis ſanctorum mulieres in Eccleſiis non pernoctent t.4.p.2.f.585.c.2.D

in Vigiliis quibus & quorum ſancto-rum ieiunandum t.3.p.1.f.2.f 521.c.2. E

Vigilius papa quomodo legitime electus t.2.p.2.f.1.c.1.A. & immutatus C. Anthi-mum hæreticum reuocare vt promiſerat Theodoræ Auguſtæ tenuit ibidem perſe-cutiones & carcer cleri Romani cum eo exilium & reſtitutio E.& ſeq obitus f. 2.c. 1.A. epiſtolæ per quem falſatæ fuerint t. 3.part.1.f.1.fol.165. can.2.E. libellus ad Iu-ſtinianum & Theodoram Auguſtos ab hæreticis affictos eſſe ſynodo V. in ſyno-do VI. deprehenditur fol. 165. B.C.& ſeq. f. 166.ca.1.B.C. ei Monothelitarum hæreſis à Macario & aliis Monothelitis affingitur f.12.c.1.B. an libellus Monothe-litarum à Mena Epiſcopo oblatus fuerit t. 2.p.1.f.386.2.1.F. conſtitutum vnde deſum-tum f.172.c.1.D.& promotio iuxta Libera-tum f.191.c.2.E. & f. 192.c.1. C. D,E. ma-iorum inſiſtit veſtigiis f.2.ca.2.B. ſemper fi-dem ſeruauit Catholicam illæſam fol. 6. c. 1.C

Vigilius pſeudopapa ſe pontificatu ab-dicauit t.2.p.1.f.771.c.2.F.

Villicus quis t.2.p.2.f.507.c.2.C.t.3.p.1. f.1.f.295.c.1.E

Vincentii Capuenſis legati Liberii Papæ ad Conſtantium lapſus in ſubſcribendo dā-nationi Athanaſii qualiter contigerit t.1. p. 1.f.467.c.1.F.f.476.c.1.A

Virdunenſe Concilium in cauſa Hugo-nis & Artaldi Rhemenſium Archiepiſco-porum anno 947. ſub Agapito II. celebra-tum t 3 pa.2.f.144.ca.2.D. qui interfuerint, ibidem quid actum E

Digitized by Google

Virga Moyſis quomodo figura Chriſti. t.1.p.2.f.369.c.2.F

Virgines olim à preſbyteris non conſecraudæ.t.1 p.2.ſ.2.f.291.c.2. A. nigra veſte antiquitus indui ſolitæ. f. 139. c.1. C. quo tempore anni & ætatis velaudæ.t.1.p.1.f.71. c. 1.F.f.554.C.t.2.p.2.f.479.c.1.E.t.3.p.2.f. 125.c 2. E.& ſeqq vide Monial. & Nouitia. olim ante 25. ætatis annum non velandæ. t.3 p.1.ſ.2.f.190.c.2.F

Virgines ſa ræ ſi parentib. orbatæ fuerint qu.bus & qualibus commendandæ. t. 1.p.1.f.745.c.2.E

Virgintas coniugio pręferenda oſtenditur à D Ambroſio. t.1.p.1.f.560.c.1.F. & ſeq.c.2.A.t.4.p.2.f.332.c.1.F

Virginum ſacrarum nuptias inducentes Iouiniani damnantur & excommunicantur. t.1.p.1. f.560.c.1.A. B

Virginibus conſortia virorum fugienda. t.2 p.2.f.336.c.1.C

Virginibus ſacris ſe ſociantium pœnæ. t. 2. p.t. f.480.c.1. A. rapiens aut competens, aut coniugem ſibi ſocians capite plectendus. f.229.c.1.A. eis communicans, ipſe excommunicationem incurrit. t. 2.p.2. f.229.c.1.F. violentiã principis aut alterius raptoris timens ad Eccleſiam cõfugiat. t. 2. p.2.f.219.c.1.E

Virginitatis votum violantium pœna. t. p.1.f. 516.c.1 F.t.2.p.2.f.228.c.2.D.f.144.A

Virginitatem 17. ætatis anno profiteri poſſunt. t.3.p.1.ſ.1.f.241.F. ante 25. annum Deo non conſecranda. t.1.p.1.f.574.c.2.C.

Virgo ſacrata maritali conſortio quãdo & quo modo benedici & velari poſſit. t.1. p.1.f 358.can 1.F

Virginitatem ſeruare aut vouere nulli vetetur. t. 2. p.2.f.280.F

Vir & mulier vna fiunt caro per carnalẽ coniunctionem. t.3.p.2.f.572.c.1.D

Vir faciem ſuam in habitu mulieris trãſformans, 3. annos pœniteat. t.2.p.2.f.278. c.1.D

Vir conſenſu mulieris religionem ingreſſus niſi & illa ad religionem tranſierit, vel in conſpectu Eccleſiæ cõtinentiam vouerit, ab ea repeti poteſt.t.3.p.2.f.579.c.1.B qui viuente vxore legitima aliam inſciam prioris matrimonii duxerit, priore mortua à ſecunda, niſi hæc diuortium petat, ſeparandus non eſt. f.580.c.1. B

Viri vxores proprias de conſanguinitate non impetant. t.3.p.2.f.470.c.1.F

Viri vxorem ſuam, quam filius eius violauit, carnaliter cognoſcẽtis pœna. t. 3.p.2. f.596.c.2.E

Viri, qui duas ſorores habuit pœnitentia. t.2.p. 2. f.247.c.1.C

Viri magis quam mulieris aſſertioni vbi ſtandum.t.3. p.2.f.581.c.1.E

Viros cum fœminis non eſſe congregãdos.t.2.p.1.f.475 c.2.A.à mulieribus in eccleſia ſeparati. t.1.p.1.f.249.c.1.E

Virtutes fictæ quæ. t.3 p.1.ſ.2. f. 200.c. 1.C

Viſitationis feſtum, vide feſtum.

Viſitandi ius Epiſcopis competit. t.2. p. 2.f.533.c.2.F

Viſitanti Epiſcopi munus quod.t. 4.p.2. f.583.c.1.B C

Viſitatio quotannis Epiſcopis facienda. t.2.p.2. f.294.c.2.E. t. 4.p. 2. f.468. c.2.B

Viſitatio quomodo iuxta Conc. Colon. ſub Adolpho Archiepiſc. inſtituenda. t.4. p.2.f.242.C.D.& ſeq. quomodo fructuoſius inſtituẽda. f.539.c.2.A. Epiſc. quomodo & ordine inſtituenda, & de quib. f.207. c.2. f.334.c.2.D. f.365.c.1. E. & ſeq.f.469.c. 1.E.& ſeq & f.582.c.1. C.& t.3.p.1.ſ.2.f.397. c.2.D. vnde ordienda.t 4.p.2.f.468.c.2. E quomodo à Decanis, Archidiaconis, capitulis facienda. f.334.c.2.E.& ſeq.

Viſitationis decreta qualiter annotanda in vnum librum.t.4.p.2.f.539.c.2.C.D

Viſitationis Epiſcopalis executionem nulla exẽptio, inhibitio aut appellatio impediet. t.4.p.2. f.582.c.1.C. aut præſcriptio liberat. t.3. p.2.f.797.c.1.A

in Viſitatione Eccleſiæ quæ ſpectanda. t.1.p.1.f 360.c.1.E

Viſitatori quid inquirendum. t.4.p. 2.f. 275.c.1.& 2.

Viſitationum ſcopus.t.4.p.2.f.334.c.2.F

Viſitatoris vita & mores. t.4 p.2.f.582.c. 1.E. Chorepiſcopi. t.1.p.1.f.339. c. 1. F

Viſitatori quæ cogitanda. t.4.p.2. f. 582. c. 1. E. quæ curanda ſint præcipue. t.3. p.2. f. 666.c.2. E. Archidiaconis quid curandũ. f. 702.c.1. F

Viſitatores, alias vicarii foranei vicem geruht Chorepiſcoporum. t.1.p.1.f. 360. c.1.D

Viſitationes quorum ſumptib. faciendæ. t.4.p.2.f.315.c.1.A. gratis faciẽdæ. f 583. c.1.F. nec Eccleſiæ grauandæ. t.3.p.2.f.556. c.1.E. f.575.c.2.A

Viſitatores à viſitatis nihil exigent vel oblatum accipient. t.4.p.2. f.468.c.2.D. f. 752.c.1.E

Viſitatio quo comitatu facienda. t. 4. p. 2.f.468.c.2.C. quæ ſumma ſumptuum nõ excedenda. f.991.c.1.E

S. Vitaliani Papæ vita. t.2.p.2.f.510.c.1. C. quando Pontifex factus ib.c.2.B. tempus ſedis. ibid. acta. ibid, & ſeq. obitus. ib. c.2. F. nomen ſacris diptychis immitti à Georgio Conſtantinop. petitur in VI. Synodo & impetratur. t 3.p.1.ſ.1.f.68.c.1.C

Vitalis & Miſenus q. t.2.p.1.f.448.c.1.C

Vitalis Antiochenus Epiſcopus. t.1.p.1. f.233.c.2. B

Vitalis hæreſiarcha doloſe palinodiam cantaſſe deprehenſus damnatur. t.1. p.1.f. 505.c.1.C

Vitæ communis inter primos Chriſtianos vſitatæ vtilitas. t.1.p.1.f.41.c.1.B.& ſeq. f.87.c.2.E.F

Vitæ Patrum an idonea teſtimonia ad controuerſias fidei dirimendas exhibeant. t.3 p.1.ſ.2.f.126.c.1.B.D

ad vitam ſolitariam & clauſuram qualiter olim non niſi examinati & probati admiſſi fuerint. t.3.p.1.ſ.1. f.242.B.

Vitiges Rex Gothorum Romam obſidet. t.2.p.1.f.771.c.2.B. capitur à Beliſſario. t.2.p.2. f.1.c.1.A.

Vlpianus Iuriſconſultus Chriſtianis inimicus & author necis B. Calixti. t.1.p.1.f. 83. c.1. F

Vlricus presbyter Orphanorum Huſſitarum in Conc. Baſileenſi proponens. t.4. p.1. f.357.c.1.D

Vlyſippona nunc Lisboa dicta & vnde. t.2.p.2.f.223.c.2. F

Vna res in diuinis literis multipliciter ſignificatur. t.3.p.1.ſ.2.f.118.c.1.B

Vncti nomen etiam gentilibus tributũ. t.1.p.2.f.364.c.1.E

Vnctio extrema vide Extrema vnctio ſacramentalis, tom.1.p.1.f.218.c. 2. F. materia & forma. t.4.p.1.f.614. c.2. E. miniſter. ibid. presbyteris conceſſa. t. 1. p.1. f. 606.c.1.A. effectus. t.4.p.1.f.614.c.2.E.

Vnctio ſacra in ordinatione requiritur. t.4.p.2.f.328.c.1. F

Vnctio extrema ægris impendenda. t.3. p.1.ſ.2. f.196.c.1.A. pœnitenti ante reconciliationem non impendenda. f.381.c.1.B. vno aut nullo etiam præſente conferri poteſt. t.3.p.1.f.645.c.1.D. de ea cõſtitutiones Odonis Pariſienſ. Epiſcopi. f.657.c.2.D

Vngariæ regnum iuris eſt S. Petri. t.3 p. 2. f.885.c.2.B

Vnitas in Trinitate aſſeritur. t.1.p.1.f.58. c.1.

Vnio naturarum in incarnatione qualis. f.153.c.2.A.B. f.366.c.1.A.B.& ſeq.

Vnio qualiter facta. t.2.p.1.f.10.& 11.

Vnio multis modis perficitur. t.1.p.2.f. 366.c.1.A

Vniones Eccleſiarũ à Martino Papa V. reuocatæ. t.3.p.2.f.942.c.1.E

Vniuerſalis Epiſcopi nomẽ ſoli Romano Papæ competere oſtenditur. t.2.p.2.f. 257.c.2.D.& ſeq. tali nomine Papa Romanus ab Anaſtaſ. ſalutatur. t.1.p.1.f.326.c.1.D

Vniuerſalis Põtifex dictus Papa Romanus. f.251.c.2.C

Vniuerſalis cura an & quomodo ſingulis Epiſcopis commiſſa ſit. t.1.p.1.f.77.c.2.A

Vniuerſalis nomen à Romanis pontificibus vſurpari ſolitum. t. 1. p. 1. f.134.c.1.A. vide plura Papa.

Vniuerſalis Eccleſiæ Epiſcopus vide Papa.

Vniuerſitates viſitandę & transformandæ. t.4 p.2.f.343.c. F. priuilegiis qui gaudere poſſint. t.4.p.2. f.238.c.2.F

Vocabula in ſacris literis non inuenta hæretici reiiciunt. t.1.p. 1. f.520.

Vocatio ad Eccleſiaſtica munia neceſſaria. t.2. p.2. f.7.c.1.B

Voluntas Chriſti, vide in Chriſto.

Voluntas Dei duplex ſigni & beneplaciti. t. 4. p.1.f.374.c.2.F

Voluntas de voluntate an poſſit dici in diuinis genita, ſicut ſapientia de ſapientia. t.3.p.1.ſ.1.f.310.c.1.D

Voluntas genuit voluntatem, ſicut ſapientia ſapientiã in diuinis, quo ſenſu à Concilio Toletano dictum. t.3. p.1.ſ.1.f.304 c. 1.E & c.2.D

ex Voluntate vna in Chriſto quomodo vna ſequeretur tantum natura. t. 2. p.2.f. 384.c.1.F & ſeq.

Voluntatem humanæ naturæ connaturalem eſſe oſtenditur. t.3.p.1.ſ.1.f.77.c.1.F

Voluntatis & Appetitionis diſcrimen. t.2.p.2.f.385.c.1.C

Vota vide plura promiſſa, virginitatis in Eccl. vſitata, t.1.p.1.f.200.c.1.F. inter ſentes ad arbores & fontes non facienda. t.2.p.2. f.295.c.2.C. recordatione baptiſmi nõ fiunt irrita. t.4.p.2.f.295.c.2.C. cantando, bibendo, vel laſciuiendo non emittenda. t.2. p.2. f.773. c.2.B. ab vniuerſitate vel vicinia non ſine conſilio Epiſcopi emittenda. t.4. p.2. f.496. c.1.A. à communitate quibus cæremoniis religioſe nuncupanda. t.4.p.2.f. 496.c.1.C.D.E.F. quomodo à confeſſariis cõmutanda f.418.c.1.C. abſolui quis poteſt dum tamen eleemoſynis redimat, t.3.p.2.f. 573.c.1.E. monaſtica pſertim dolere nõ ſeruãda eſſe aut bona eſſe hęreticũ eſt.14.c.1 F

Digitized by Google

Voto ſolenni caſtitatis emiſſo ſi ſe connubio tradant qualiter habendi. t.4.p.2.f. 232.c.2.D

Voto caſtitatis obſtricta vidua ſi raptori cohibitare poſt conſentiat, excommunicanda. t.1.p.1.f.590.c.2.F

Voto caſtitatis violato ad nuptias non remittenda. t.2.p.2.f.512.c.2.E. tranſeuntes virgines ab Eccleſiarum liminibus arcẽdæ. t.2.p.2.f.303.c.1.B. t.3.p.1.f.2.f.139.c.1.C. ſi peccet quomodo vitanda. t.1.p.1.f.598.c.1. E. an & quali pœnitẽtia recipienda. f.598.E vidua quantumlibet iuuenis præuaricata excommunicetur. t.1.p.1.f.590.c.2.E

Votũ continentiæ Prælato aut ſuper altare non factum an dirimat matrimonium contractum. t.3.p.2.f.634.c.2.E

Votum paupertatis ſtricte ſeruandum. t.1.p.1.f.88.c.2.B

Votum ſimplex etiam cum ſuſceptione habitus religioſi non dirimit contractum matrimonium. t.3.p.2.f.634.c.2.E. poſt votum ſimplex metu interpoſitũ permittitur matrimonium. t.3.p.2.f.579.c.2.F

Votum ſolenne religionis timore mortis emiſſum an & quando teneat. t.3.p.2.f. 643.c.2.C. ſimplex violantis pœnitentia. f.611.c.2.E

Vouens habitum religioſum, ſi ante ſuſceptum vxorem duxerit ad eam dimittendam non eſt cogendus. t.3.p.2.f.569.c.1.F

Vouens religionem ingredi etiamſi habitum ſuſceperit, ſi profeſſionem nõ fecerit, & poſt ad matrimonium tranſierit, matrimonium non eſt cogendus reſcindere: ſecus ſi profeſſus eſſet. t.3.p.2.f.579.c.1.C. & f.581.c.1.C

Vox Deipara cur ſymbolo à ſeptima ſynodo non fuerit adiecta, tom 4.p.1.f.153.F an ſit additio vel explicatio Concilij Niceni. f.725.c.1.F. quando, à quo & cur ſymbolo Conſtantinopolitano ſuperaddita. t. 1.p.1.f 543.c.2.F. cur additamentum Eccleſia Romana diu non receperit. f.544.c.1.A

Vox ex Filio in ſymbolo Niceno poſita nõ eſt additio ſed explicatio. t.4.p.1.f.444. c.1.& ſeq.

Vox ex Patre & Ex Filio in ſymbolo ſeptimæ ſynodi contenta fuit. f.453.E

Vrbanus Toletanus Epiſcopus qualis. t.2.p.2.f.313.c.2.B

Vrbani Papæ I. vita. t.1.p.1.f.87.c.1.C. quando Pontifex factus. ibid. D. quamdiu ſederit. E. martyrium eius. c.2.B. acta & ordinationes. f.87.c.1.C. Epiſtola decretalis. c.2.C. monitis plures martyrio coronati. f. 87.c.2.B

Vrbani Papæ II. electio. t.3.p.2.f. 407. c.2.D. vita, res geſtæ, obitus. E.F. & f.408. oratio ad Iuonem cõſecratum à ſe Epiſcopum. f.409.c.1.C. expeditionem in terram ſanctam indicit. f.418.c.1.B. Concio pro ea re ſynodalis. D

Vrbani Papæ III. electio & vita. t.3.p.2. f.653.c.2.A. obitus. C

Vrbani Papæ IV. patria electio & vita. t.3.p.2.f.733.c.2.C. acta, ib. & ſeq. obitus, F

Vrbani V. Pontificis electio, vita & obitus, t.3.p.2.f.822.c.2.F.& ſeq.

Vrbani Papæ VI. vita. t.3.p.2.f.823.c.1. A eius intermiſſum ſtudium pietas & humilitas. B. ſchiſma ſub hoc grauiſſimũ qualiter excitatum. C. obitus. E. qualiter electus, & cur electioni eius poſt reclamatũ fuerit. f.842. ei vt vero Pontifici quæ nationes adhæſerint. f. 842. eius & Clementis VII. ſchiſma per 30. poſt annos Eccleſiam affligens vnde & qualiter exortum. f.842.

Vrbani VII. Pontificis vita ortus, mores & tempus ſedis. t.4.p.2.f.565.c.1.F

Vrceoli ad Miſſæ ſacrificium deputati quales eſſe debeant. t.4.p.2.f.455.c.2.C

Vrci, modo Almeria vrbs Hiſpaniæ. t.2. p.2.f.226.c.1.E

Vrſos vel ſimilia animalia ad ludum & ſimpliciorum noxam adducentium pœna. t.3.p.1.f.1.f.245.F

Vrſacij pœnitentia, libellus D. Athanaſio oblatus & epiſtola pacifica, vide Valens & Vrſacius.

Vrſicinus Pſeudopontifex à quibus & qualiter electus. t.1.p.1.f.503.c.2.D. ex vrbe eiicitur. f.503.c.2.F. relegatur f.504.B. ſchiſmaticus damnatur, 513.c.1.A.F.

Vrſicini Carducenſis Epiſcopi excommunicatio & pœnitentia ob Gundibaldũ exceptum. t.2.p.2.f.270.c.1.F

Vſiæ vocabulum tanquam nouum Hæretici reiiciunt. t.1.p.1.f.520.

Vſura quid ſit & quando committatur. t.4.p.2.f.97.c.1.C

Vſuræ variæ prohibitæ. t.4.p.2.f.386.c. 2.E. & ſeq. multiplices ſpecies & modi. t.3. p.1.f.2.f.295.c.1.& 2.& ſeq.

Vſurã ſoluere an & quando teneatur debitor. t.3.p.2.f.605.c.1.E.& c.2.B. ſub iuramento promiſſæ ſoluendæ non ſunt. f.568. c.2.D

Vſuras negans eſſe peccatum vt hæreticus puniendus. t.3.p.2.f.786.c.1.C. per nullam diſpenſationem accipiendæ. f.568. c.2.D. f.605.c.1.A

Vſura an ſit de fructibus pignoris vltra ſortem recipere. t.3.p.2.f.605.c.1. D. non eſt quando quid vltra ſortem ratione miniſterij aut impenſæ factæ vel faciendæ exigitur. t.4.p.2.f.97.c.1.F

Vſurarij. t.4.p.2.f.402.c.1.A. qui dicantur. t.3.p.2.f.973.c.1.A

Vſurarum reſtitutio à quibus exigenda. t.3.p.2.f.605.c.2.A. quibus reſtituere & quantum debeant. t.3.p.1.f.2.f.382.c.2.A

Vſurariorum pœnæ. f.1001.c.1.E. manifeſti ipſo facto excommunicati & quando ac quomodo denunciandi. t.3.p.2.f.972.c. 2.F. communione & ſepultura Chriſtiana priuandi. f.559.c.2.B. terris infra tres menſes expellendi. t.3.p.2.f.752.c.2.F. ad communionem altaris & Eccleſiaſticam oblationem ac ſepulturam non admittendi. f. 973.c.1.C. etiam pœnitentibus in extremis & teſtitui mandantibus ſepultura neganda. t.3.p.2.f.753.c.1.B. f.973.c.1.F. quando eidem cõcedi poſſit. ibid. infames ſunt tota vita. f.488.c.1.B. vt concedatur, quæ cautio præſtanda. f.753.c.1.B.C. à communione aliquamdiu arcendi. t.1.p.1.f.221.c.1. D. niſi emendentur ab Eccleſia eiiciendus. t.1.p.1.f.194.E

Vſurariis quid agendum. t.3.p.2.f.805. c.1.B.& ſeq.

Vſurariorum teſtamenta non ſine præſentia parochi conficienda t.3.p.2.f.761.c. 2.E

Vſura clericis præcipue interdicta. t.3.p. 2.f.533.c.1.F

Vſurarius clericus deponendus. t.1.p.1.f. 280.c.2.F. vide plura Clericus vſur.

de Vſurariis diuerſorum Conciliorum ſtatuta, t.3.p.2.f.973.c.1.& 2.

Vſurariis fauentium aut non coercentium eos pœna. t.3.p.2.f.995.c.2.A.B. recipientium ad Eccleſiæ ſacramenta & ſepulturam pœnæ. f.804.c.2.B. oblationes recipientium pœna. f.973.c.1.D

Vxor quæ ducenda. t.3.p.2.f.127.c.D.E

Vxor quomodo primitiua Eccleſia ducenda fuerit. t.1.p.1.f.52.c.1.A

Vxor, ſi poſt deſponſationem legitimam ab alio corrupta fuerit inſcio marito, an poſt cognitionem eius dimitti poſſit. t.3. p.1.f.2.f.512.c.2.F. ſi antequam de abſentis mariti obitu certa ſit, alteri cohabitet, mœchatur. t.3.p.1.f.1.f.251.c.2.B.

Vxor filiam aut filium in confirmatione doloſe ſuſcipiens, à viro non ſeparãda. t. 3.p.1.f.2.f.194.c.2.B

Vxor quæ ob hæreſin à marito receſſit, an à redeunte ad mentem marito repoſci poſſit & debeat. t.3.p.2.f.631.c.2.D

Vxoratus in Epiſcopum non ordinandus eſt niſi vxor prius continentiam profeſſa ſacratum velamen ſibi impoſuerit. t.3. p.2.f.579.c.1.F. an tranſire ad religionem poſſit, vide coniunx.

Vxore mortua ſororem eius ducens quinquennio communione abſtineat, t.1. p.1.f.196.E

Vxorem ſuam habere, laicis, non clericis permiſſum, t.3.p.2.f.388.c.C

Vxorem falſo de adulterio accuſans ſi clericus ſit, deponatur, ſi laicus eccleſiæ ingreſſu prohibeatur, t.1.p.1.f.362.c.1.F. priuato iudicio à nullo dimittendæ. to.2.p.1. f.555.c.2.D

Vxorẽ dimitti fornicationis cauſa quomodo & cur licitum. t.2.p.1.f.422.c.2.F

Vxores duas habens, aut legitima dimiſſa aliam ſuperinducens ſi clericus ſit deponatur, ſi laicus, Eccleſia prohibeatur. t.1. p.1.f.340.c.2.F

Vxoricidarum pœna. t.3.p.1.f.2.f.548, c.2.D. pœnitentia. t.1.p.1.f.71.c.2.D.

Waldeſius à quo Waldenſes hæretici, quis & qualis fuerit. t.3.p.2.f.563.c.2.E

Waldenſes profeſſione monachi, t.3.p. 2.f.563.c.1.F. hæreſes, f.563.c.1.D.E. à quibus Concil. & locis damnatæ f.957.c.2.D

Waldo Friſingenſis Epiſcopus Conc. Tribarienſi ſubſcripſit. t.3.p.2.f.130 c.1.F

Wandalica perſecutio. t.2.p.1.f.445.c. c.F

Weciliana hæreſis quæ & vnde dicta. t.3.p.2.f.406.c.1.A. Walramo de Morſa Eccleſia Traiectẽſis in Conc. Baſileenſi adiudicatur. t.4.p.1.f.163.c.2.B

Wermerienſe Conciliabulum quo Epiſcopi XX. Hincmarum iuniorem Laudunenſem Epiſcopum condemnarunt, qui excõmunicationis ſententiam iuſſu Hadriani Papæ II. in Northmannum ſacrilegum tuliſſet: habitũ anno vt putatur 870. tom.3.p.1.f.2.f.830.c.1.C. cauſa Concilii, ibid.

Weſtmonaſterienſe Concilium in Anglia, quo præbẽdas duæ curię Romanæ Papa aſſignari petiit, celebratum anno Dñi 1226. tempore Honorij Papæ III. t.3.p.2.f. 707.c.2.C

Weſtphaliæ ſedes Epiſcopales quando erectæ. t.3.p.1.f.1.f.435.c.2.C

Wicleffiſtæ ſuis dogmatis S. Doctorũ nomina præfigunt. t.4.p.1.f.294.c.2.B

Widichindus ſub mendici habitu mores & pietatem Caroli Magni intuetur. t.3. p.1.f.1.

ſtenditur.f.126.c.2.D.& ſeq. eius ab Armeniæ Epiſcopis facta deſcriptio.f.127. c.2.E.f.174.c.1. F. de eo iudicium Procli Conſtantinopolitani Epiſcopi. fol.128. can.1.B. Ioannis Antiocheni. ibid. B. C.Cyrilli.C.& aliorum Patrum ibid. & ſeq. an à B. Cyrillo commnedatus fuerit.f.165.c.2.C.D.& ſeq. eius defenſor Ioannes Anriochenus. f.182.c.2.C. defenſio contra Cyrilli doctrinam à Theodorito conſcripta.f.72.c.2.A.

Theodori Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopi Acephali & Origeniſtę acerrimi contra Theodorum Mopſueſtenum acta & ſcripta t.2.p.2.fol.193.can.1.D, & ſeq.

Theodorus Pharanita Monothelitarum primus author t.2.p.2 f.412.can. D.hæretica ſcripta Sergiũ.f 435.c 2.C. & 2.ſeq. docuit Chriſtũ incorporaliter ex Virgine proceſſiſſe f. 436. ca 2.D.& ſeq. damnatur cum ſcriptis ſuis. f. 474. can.2.B dogmata. t.3.p.1.s 1.f.156. can. 1.& ſeq.

Theodotus Ancyranus an imaginum vſum reprobarit. t. 3. p. 1.s. 2.f.84. can.1.C.

Theodori Studitæ ob fidem orthodoxam contra Iconomachos defenſam exilium.t.3.p.1.s.2.f.204.c. 2.D.in carcere ore & ſcriptis docet ibid. F. epiſtola eius ad ſynodum iconomachicam qua fidem Catholicam & orthodoxos defendit.f.205.c.1.B

Theodoti Meliteni Epiſcopi in ſynodo VI.petitio.t.3 p.1.s.1.fol.265.can. 1.B.C.

Theodorus Conſtantinop. Epiſcopus acta Concilii corrupit & Vitaliani Papæ nomenè ſacris diptychis expunxit.t.3.p.1.s.1.fol 266.can.1.A. damnatus à Concilio fuit.ibid.

Theodorus Syncellus Conſtantinop. Epiſcopus actorum Synodalium corruptor.t.3.p.1.s.1.f,3.c.1.D.

Theodori Hieroſolymitani Patriarchæ fidei profeſſio ad Synod. VII.miſſa. t.3.p.1.s.1 f 532.

Theodoti Ancyrani Epiſcopi homilia in die Natiuitatis habita & in Concilio Epheſino lecta.t.1.p.2 f. 381. c. 2. F. Alia eiuſdem ibidem lecta. f. 389.& ſeq. alia eiuſdem Epheſi in die S.Ioannis Euang. contra Neſtorium habita.f.395. can.2.F.

Theodorus Beza.t.4.p 2.f.357.can. 2.D.

Theodulus Epiſcopus ... per calumniam Euſebianorum interemptus.t.1. p.1.f 441.c.2.A.

Theognis Niceæ Epiſcopus cur in Concilio Nicæno depoſitus. t.1.p.1 f. 293.c.2 E. libellus quo ſe de Arianiſmo apud Conc. Nicænum purgat. fol.282. can.1.D. palinodiam recantans Symbolo Nicæno ſubſcribit. fol. 293.ca. 2.E.

Theophilus Gothorum Epiſcopus in Concilio Nicæno. t.1.p.1. fol. 298.can. 2. C.

Theophilus Alexandriæ Epiſcopus quis.t.1.p.1.f.77.c.2. F. quando vixerit. f.78 c.2.F.

Theophilus Alexandrinus Epiſcopus S.Ioan.Chryſoſtomo litem mouet. t.1.p.1.f.631.c 1.B. authoritas in Synodo Epheſina contra Neſtorium allegata. t.1.p.2.f.195.c.2.A.

Theophilus Imperat. Orientalis dona ſua Romam mittit ad S.Petrum.t.3.p.1.s.2. f.406.c 1.E.

Theologum in Cathedralib.collegiis ad minus vnum eſſe oportet.t.4.p.1.fol. 72.c.2.E. vnus aut alter in ſingulis collegiis alēdus t.4.p.2.f.239.c.1.B. Theol. profeſſores apud collegiatas Eccl. inſtituendi ſeu alendi. f. 261.c.1 F. Theologiæ Baccalaurei formati in beneficiis licentiatis iurium & medicinæ præferendi f.115.c.2.E. Theologica lectio in Cathedralibus & collegiatis Eccleſiis inſtituenda f.568.can.2.A. cui & qualiter committenda.f.568,c.2.8.C non niſi in Academiis & monaſteriis collegiiſue Canonicorum tradenda.f.237 c.2 F. in monaſteriis monachorum inſtituenda. f.568.c.2.D ſtudium quomodo Coloniæ reſtaurandum.f.239.c.1.C.

Theologales præbendæ. vide Præbendæ & Beneficia.

Theotelaus Wormatienſis Epiſcopus. t.3.p 2.f.130.c 2.F.

Theſſalonicenſis Epiſcopi honor.t.1.p. 1.f.536.can 2 C. Romanę ſedis per quas partes Orientis olim vicarius fuerit.t.3. p 1.s 2 f.420.c.1.E.

Theſſalonicenſis Eccleſiæ legati Romam ad Anaſtaſium Papam II. cur miſſi fuerint.t 2.p 1.f.508.c.2.A.

Theſſalonicæ commorari cur clericis extraneis olim vetitum.t.1.p 1. f. 448.c. 2.B.

Theſaurarii munus quod.t.2.p.2.f.501. c.1.t.4.p.2.f.379.c.2 C.

Thiota mulier pſeudoprophetiſſa multorum ſeductrix tit.3 pag. 1,5, 2 f. 376. cap. 2 F.

Thomas Cantuarienſis Archiepiſcopus præter morem ab Alexandro III. honoratus t.3.p.2.f 534.c.1.F. Concilio Turonenſi interfuit f.534.c 1 E. qualiter ad conſenſum conciliabuli Clarendonenſis contra immunitatem Eccleſiaſticam pertractus.f.535.c 2.D.F. eius ea de re pœnitentia ibi.A. à iuramento in Conciliabulo præſtito ab Alexandro III. abſoluitur f 536.c.2.D. pro immunitate Eccleſiaſtica contra regias minas concertatio & conſtantia.f.535. c.2. D.E. & f.538.c.1.E & ſeq f.538 c.2 D. qualiter peractis diuinis ad concilium proceſſerit f 538 c.2 B C. à ſuis Epiſcopis deſertus ad Apoſtolicam ſedem prouocat. f. 539 c.1.C eius cum pauperibus & languidis conuiuia. D fuga E. pro immunitate Eccleſiaſtica fortem athletã conſolatur & obanimat Alexãder III. f. 536 c 2.B.& f.539.can.1.F. martyrium. f. 515 c.2 B.

D.Thomæ Aquinatis laus cœlitus audita, t.3.p.2 f.733 c.2 E. in numerum SStor. à Pio.V relatus.t.4.p.2 f.597.c.2.F

Thomæ Aſſelbachii ex Germania Theologi de Baſileenſi Concilio iudicium t. 4 p.1 f. 741 c.1 A.

Thomas Munzerus belli Ruſticani auth. t.4.p.2 f.142 c.2.E

Thomæ de vio Caietani Prædicatorum Generalis oratio in II.Seſſ. Concilii Lateranenſis Romæ de Eccleſia ex illo apoc.21. vidi ciuitatem Sanctam Hieruſalem &c. habita t.4.p.2 f.26 c.1 D.

Thuringiæ decimationes qualiter in Cõciliabulo Erphordienſi à Sigfrido Moguntinenſi Archiepiſcopo armis regiis extortæ t.3 p.2 f.253 c.1 B D

Thus cur in diuinis officiis incendatur t. 4 p.2 f.219.c.1 B

Tiberius Imperator Iuſtini ſucceſſor ante coronationē loca ſacra obit & inſidias Dei ope euadit t.2 p.2 f.249 c 2 F. munificentia eius in pauperes. ibid. de morte ſua quatuor menſibus ante edocetur ibid. obitus eius f. 250 c.1 A. à Iuſtiniano occiſus tit.3 pag.1,s. 1, fol. 334 can 1 A

Tiburtius & Valerianus ſponſus S.Cæcilię ab Vrbano Papa I. in fide inſtructi t.1 p. 1 f.87 c.1 C.& c.2 B

Ticinenſi Eccleſiæ vmbellæ vſus aliæque priuilegia ab Anaſtaſio III. conceſſa t.3. pag.2.f 140 c.1 E.

Ticinenſis conuentus recenter Conciliis adiectus habitus anno Domini 853 t. 3 p.1,s.2 f 383 c.2 B. vnde acceptus ibid.& f.384 c.1 B quid de iis ſentiendum. ibid.

Ticinenſem alium vide ſub titulo Regiaticina Synodus.

Ticinenſe Concilium Ciſalpinorum Epiſcoporum in cauſa diſciplinæ Eccleſiaſticæ anno Domini 855 tempore Leonis Papæ IV. celebratum t.3 p.1,s.2, f. 399 c. 1 C capitula à Ludouico imperat. Epiſcopis de ſtatu ſui regni conſideranda propoſita t.3 p.1,s.2 f.399 c.1 D. & ſeq. reſcriptum Epiſcoporũ ad capitula ibi. F & ſeq.

Ticinenſe Concilium, quo imperium Carolo collatum habitum ſub Ioanne VIII. papa, anno 876 titul.3.pag. 2 fol.94 c 2 E quæ eo acta ibid. & f. 96 c.2 D

Timoris Dei vtilitas.t.1 p.1 f.158 c.2 D. & ſeq. Timotheus Nouati germanus ſub Aurelio paſſus quis & qualis. t.1 p.1 f. 71 c. 1. A.

Timotheus presbyter ſe Athanaſium ſimulans calumniam à meretrice Athanaſio intentatam pulchre eludit t.1 p.1 f. 375 c.2 F.

Timothei Alexandrini pſeudoepiſcopi impietas & ſcelera t. 2 p.1 fol. 373 c.2 F.& ſeq. contra hunc Ægyptiorum Epiſcoporum epiſtolæ & libelli ſupplices f. 373.c.1 C.& f.375 c. E. &c.f.377 c.1 E. &c. f.378 c.1 F &c.f.379 c.1 A. & ſeq. foliis.

Timotheo Alexandrino Catholico, Ioannes Catholicus ſubſtituitur t.2 p.1 f. 442.c.2 D. Timotheus Aelurus Alexandrinæ Eccleſiæ inuaſor ſibi ipſi mortē conſciſcit t.2 p.1 f 434 c.1 F. Eccleſiam turbat c.2 A.

Timotheus Aelurus ſcelera f.436 c.1.A. B. Timotheus Aelurus qua ex cauſa ſibi mortem conſciuerit f 439 c.1 B. de Timothei Aeluri ordinatione & factis relatio liberati t.2 p.2 f.186 c.2 F.

de Timothei Catholici & Petri hæretici ordinatione relatio liberati t.2 p.2 f.187 c.1 E. F. de eius manſuetudine & gratia apud populum f.187 c.2 D.E.

Timor alius ex natura, alius præter naturam & quid vterque t.2.p. 2.f. 382.c.1.E. vter conuenerit Chriſto. ibid.

Titianus collega Feliciani t.1.p.1.f.401. c.1.F

Tituli nomen pro Ecclesia vel domo. t. t.p.1.f.f.1.c.1.D.& c.2.A

Titularis Eccleſia quæ tom. 1.p.1.f.610. c 1.B

Tiuphadus quis & quod eius munus t. 2.p.1.f.505.c.2.E

Toletum ciuitas quæ t 2.p.2 f.221.c.1.F deſcriptio.t.1.p.1.f.604.c.2. C. in Maurorum poteſtate per 368. annos t.2.p.2.f.314. c.2.C

Toletanæ Eccleſiæ Epiſcopi qui & quot, t. 2.p.2. f.310. c. 1. A. eorum ſeries & ordo ibid. quis ſub quolibet Eccleſiæ eius ſtatus fuerit f.313.c.2. & ſeq.

Toletanam ſedem cur Eugenius elegerit. f.309.c.2.D. eius Metropoli quæ ſubiaceant f.211.c.2.D

Toletanæ Eccleſiæ primatus per Hiſpaniam & Galliam Narbonenſem origo.f. 309 c 2. A. per antiquus eſſe oſtenditur.f. 310.c. 1. E. c. 2. & ſeq. Idem probatur ex Conciliis f.311. c. 1. D. ex vnctionibus Regum f.312. c. 2. D. ſuper omnes Eccleſias Hiſpaniæ confirmatur f. 306.c 2. F. & ſeq. decretum Gundemari Regis. f.308. c.1.D. de eo Garſiæ Loayſæ tractatus. f. 309. c. 2. vſque ad f.321. ſub Maurorum dominatu ſuppreſſus ab Vrbano Papa reſtituitur fol. 315.c.1.A.F. de hac re epiſtolæ Vrbani Papæ. ib.f.315.c.1.A.& c.2.B. confirmatur à ſequentibus Pontificibus f. 315. c. 2. C. quos ei ſuffraganeos Calixtus Papa aſſcripſerit fol. 315. c. 2.D. de eius primatu diploma Lucii Papæ f. 316. c. 1. A. ſententia Ioacinthi legati Apoſtolici contra Compoſtellanum confirmatur. ibid. D. à ſucceſſoribus Epiſcopis idem primatus conſeruatur. ibi. E. & ſeq. Rodericus Epiſcopus quæ priuilegia pro Toletana Eccleſia in Concil. Lateranenſi I V. obtinuerit. 316. c. 2. E. F. eius de primatu cum Hiſpalenſi, & Bracarenſi Compoſtellano, Tarraconenſi & Narbonenſi contentio & exceptiones in Concilio Lateranenſi diſcuſſæ. f.317.c.1.A. B.c.2.B.C.& f.318.c.1. C. Toletano adiudicatur viciſſim f.318.c.1. D. defenditur à Ioanne Infante Epiſcopo contra Tarraconenſem & Cæſaraugustanum. ibidem. E F. Item à Ioanne Contrera Epiſcopo. f.318.c. 2.B. quid pro eodem egerit Ioannes Cerezuela Epiſcopus Toletanus contra Burgenſem f. 318.c.2. E. Contentio de Primatu per arbitros deciditur & qualiter. f. 319. c.1.A.B. Literæ de primatu Ioannis Regis ibid. D. primatus Toletanus ab Alfonſo Carillo & ſucceſſoribus Toletanis vſurpatus fuiſſe oſtenditur f.320.c.1. E. & ſeq. defenditur à Iureconſultis ibid.c.2. F

Toletanus Archiepiſcopus totius Hiſpaniæ primas ab arbitris iudicatur t. 2. p.2. fol. 319. c. 1. A. ius illi tribuitur in vniuerſa Burgenſi diæceſi ſublatam crucem præ ſe ferre & populum benedicere & publice ſacra peragere. ibidem. à quibus id vſurpatum f 320.c.1.E.c.2.A.D.& ſeq.

Toletanæ Eccleſiæ dignitas. t.2.p.2.fol. 310.c.1. C.f.310. c.1. A. quomodo paulatim minui cœperit. ibid. fol.313.c. 1. D. & ſeq. miſer eius ſtatus poſt obitum Roderici Regis f. 313. c. 2. A. 3. Item quis ſtatus eius ſub Cixila. ibid. C. quis ſub Petro Pulchro f.314. ca. 1. A poſt Ioannem annis. 150. caruit Antiſtite. f.314.c.2.B. Ab Alfonſo Rege VI. è Maurorum manibus eripitur. ibidem B

Toletanum Concilium. 19. Epiſcoporum tempore Anaſtaſii, Papæ anno 400. celebratum prouinciale ſed confirmatum à Leone Papa. tom. 1. p. 1. f. 596. B. Locus Concilii & qualitas f. 604.c. 2. C. tempus ibid. D. quod Nationale ſit. f. 605. c. 1. A. quo Coſ. habitum. ibid. B. an hoc idem ſit cum eo ad quod Innocentius ſcripſit. fol. 604.c.2.E. Canonum diuerſæ editionis tituli. f. 596. ipſi canones. f. 597. & ſeq. qui ſubſcripſerint. f. 599. C. Regula fidei contra hæreſes maxime Priſcillianiſtarum. fol. 599. E. Profeſſionum contra ſectam Priſcillianiſtarum exemplaria. fol. 601. & ſeq. Fragmenta Concilii per Garſiam Loayſam collecta. f. 602. c. 1. D. cuius authoritatis ſint. ibid.

Toletanum Concilium ſub Gregorio Papa I. & Reccaredo Rege anno Chriſti 597. habitum. t.2.p.2.f.301.c.2. E. Conſtitutiones ſynodi. F. ſubſcriptiones. fol.302. c.1.B

Toletana Concilia diuerſa ſub Anaſtaſio & Innocentio Pontificibus habita t.1. p.1.f.604.c.2.F

Toletana ſynodus ſub Innocentio Papa I. de ordinationibus perperam factam anno circiter 306. habita t.1.part.1.fol.632 c.

Toletanum Concilium II. circa tem-
t.D.
pora Bonifacii Papæ II. anno Domini 531. habitum. t. 2. p. 1. f. 646. D. Tempus. fol. 650.c.1.A.B. canones duplicis editionis. f. 646.E. epiſtolæ Montani. f.648.F. qui ſubſcripſerint. ibid. C. quando celebratum 311. c.2.B.

Toletanum Concilium III. ſub Pelagio II. anno 589. celebratum, in quo Gothi in Hiſpania abiurata hæreſi orthodoxam fidem profitentur. tom. 2. p. 2. fol. 271. F. duplex eius editio ibid. initium ſynodi fol.272.c. 1. A. profeſſio fidei. ibid. f. 273. c.1. profeſſio Fidei anathematiſmi contra Arianos in Concilio prolati. fol. 275.c. 2. F. II. habiti tempus. t. 2. p. 2. fol. 287. c. 2. B. qui interfuerint Epiſcopi. fol. 277.D.f.284.& f. 286.c.2.D.& ſeq. etiam fol. canonum conſtitutorum capitula. f. 278.F.& ſeq.

Toletana ſynodus ſub Gundemaro anno Chriſti 610. tempore Bonifacii Papæ. IV. de primatu Eccleſiæ Toletanæ habita t.2.p.2.f.306.c.2.E. cauſa Concilii quæ fol. 307.c.2. C. acta. fol.306.c.2.F ſubſcriptiones. f. 307. c. 1. C. cur huic & præcedenti numerus non ſit additus. f.307.c.2.B. Tres in ea ſuggeſtiones exhibitæ. t.2 p.2.f.307.c. 2.E.F.& ſeq.

Toletana Concilia. 4. 5. 6. & 7. quando habita t.2.p.2.f.312. c 1. C

Toletanum Concilium IV. 70. Epiſcoporum anno Chriſti. 633. ſub Honorio Papa celebratum, editione duplici. to. 2.p.2.f. 342. A. Quo tempore & ſub quo primate habitum t.2.p.2.f.361.c.1.A. Canones 74. in eo editorum tituli. f. 345.& ſeq. qui interfuerint. f.359.& ſeq.

Toletanum Concilium. V. anno Chriſti 636. tempore Honorii Papæ à 20. Epiſcopis habitum. editione duplici. t.2.p.2. f.364. D. quo tempore celebratum fuerit. tom.2.p.2.f.367.c.2.E. Nationale fuit ibid. capitula eius 9. 364. E. qui & quot Epiſcopi ſubſcripſerint. f. 367. c. 2. D. contra rebelles regis capitula edita. f. 366. A. B. ſubſcriptiones. f.374.

Toletanum Concilium VI. Epiſcoporum 52. anno Chriſti 638. ſub Honorio Papa celebratum nationale. tom. 2.p. 2. fol. 368. A. capitulorum conſtitutorum tituli. fol. 368. A. Capitula ibidem. F

Toletanum Concilium VII. nationale tempore Theodori Papæ & Regis Chindaſuindi habitum. tom. 2. part. 2.fol. 391. C. notis vide. f.396. c.1. B. capitula 5. conſtituta ſub duplici editione, folio 391. D. ſubſcriptiones, folio 395. can. 1. & 2.

Toletanum Concilium VIII. prouinciale Epiſcoporum 17. anno Chriſti 653. tempore Martini Papæ I. celebratū t.2.p.2. fol. 481. D. editio eius duplex ibid. tempus Concilii. fol. 508. can. 1. F. allocutio Receſſuinthi Regis ad Concilium, tomo 2. part.2. folio 482. A. quæ fieri in Concilio petierit, fol. 484. Capitula. fol. 485 B. diſputatio de perfidorum damnationis ſententia temperanda, fol. 485. F. & ſeq. qui interfuerint, folio 494. D. & ſeq. Decretum de bonis regiis à Concilio nomine Principis editum. fol. 496. B. eiuſdem lex eadem de re. fol. 497. F. ſubſcribentium quot fuerint. fol. 499. c. 1 C. quis ordo inter eos. can. 2. D. circa ſubſcriptiones notæ Garſiæ. fol. 499. qui & quot Comites & Principes ſubſcripſerint. fol. 501. can. 1.F.

Toletana Concilia 8. 9. & 10. quando habita t.2.p.2.f.312.c.1.F

Toletanum Concilium IX. Epiſcoporum 16. anno Chriſti 655. tempore Vitaliani Papæ habitum ſub duplici editione. tom.2.p.2.fol.513. B. tempus. f. 518. can. 1. A. Capitulorum tituli. fol. 523. C. & ſeq. Capitula. fol. 514. B. & ſeq. ſubſcriptiones cum notis Garſiæ. folio 517. D. & ſeq.

Toletanum Concilium X. Epiſcoporum 20. anno Chriſti Domini. 655. ſub Vitaliano Papa & Receſſuintho Rege habitum. tom.2.par.2.fol. 518.B. Tempus Concilii. fol. 526. can. 2. B. Capitulorum tituli. f.518. C. decretum pro Potamii Epiſcopi ob tactum fæmineum depoſitione. fol. 523. E. aliud de teſtamento Reciміri Bracarenſis Epiſcopi. f. 515. ſubſcriptiones cum notis Garſiæ. f.526.

Toletanum Concilium XI. Epiſcorum 19. in quo ſedium Epiſcopalium diuiſio facta eſt ſub Adeodato Papa & Rege Wambano anno Chriſti 675. celebratum. t.2. p. 2. fol. 543. A. Capitulorum tituli. ibid. B. tempus. fol. 554. c. 2. F. Acta ſub duplici editione. fol. 544. & ſeq. Confeſſio fidei contra omnes hæreſes tunc notas. f. 544. Capitula f.548. C. & ſeq. qui interfuerint cum notis Garſiæ. fol. 554. & ſeq.

Toletanum Concilium XII. Epiſcoporum 35. pro confirmatione Regis anno Domini 681. habitum. tom.3.p.1.f.1.f.267. A. capitulorum tituli ſub duplici editione. ibid. B. allocutio Regis Eringii ad ſyno-

Trecenſe Concilium occaſione Sueſſionenſis ſynodi anno Domini 867. tempore Nicolai Papæ I. congregatum t.3.p.t. ſ.2.f.566.c.2.B. cauſa & Concilii f.569.c.2. D. epiſtola Epiſcoporum regni Caroli & Lotharii, qua Epiſcopos in regno Ludouici ad ſynodum conuocant. f. 566. c. 2. C. Epiſtola ſynodalis ad Nicolaum Papam deſtinata, ſed ſucceſſori eius Hadriano II. tradita de Ebbonis q. Rhemorum Epiſcopi deiectione & cauſæ diſcuſſione. f.567. c.1.F. qui interfuerint f. 569. c. 2 B. Acta Concilii f.569. c.2. D. & ſeq epiſtola quomodo Carolus Rex ſuppreſſerit & aliam contrariam ſuppoſuerit. f.569.c. 2.E

Trecenſe Concilium, quo excommunicatio contra Formoſum à Ioanne VIII. lata confirmatur, Hincmarus Laudunenſis ſedi reſtituitur, & Ludouicus III. ab eodem Ioanne VIII. coronatur, habitum anno 878. t.3.p.2.fo.98.c.1.D. acta eiuſdem E. & ſeq.

Trecenſe Concilium in cauſa Siluani Siluanectenſis Epiſcopi de ſimonia iniuſte accuſati, habitum anno Chriſti MCIV. ſub Paſchali II. tom.3.p.2.f.438.c.1.D. acta Concilii ibid.

Trecenſe Concilium quo ſimoniaci & laici collatores beneficiorum proſcribuntur, habitum tempore Paſchalis II. anno MCVII. tom. 3. part. 2. f. 442 can. 2. A. occaſio & locus Concilii B. acta Concilii ibid.

Trecenſe Concilium Gallicanum tempore Honorii papæ II. anno Chriſti MCXXVII. celebratum, in quo militibus Templariis anno nono inſtitutionis ſuæ regula & habitus albus aſſignantur. tom.3.par.2. f. 471. c. 1. B. qui interfuerint c.2.D

Tredeitæ hæretici. tom. 4. par. 2. f. 357. c.2.A

Tremonienſe Concilium pro reformanda Eccleſia anno Domini. M. V. tempore Ioannis XVII celebratum tom. 3.p.2.f.170. c. 1. F. Locus & acta Concilii. ibid.

Treuirenſis & Rhemenſis Archiepiſcoporum de primatu Galliæ contentio vetus t.3 p.2.f.211.c.2.D

Treuirenſe Concilium in quo Ithacius ab irregularitate iuſte acquiſita iniuſte abſoluitur. habitum ſub Siricio Papa circa annum 386. t.1.p.1.f.563.c.2. F. Cauſa Concilii ibid. Tempus.f.564.c.1.A

Treuirenſe Concilium in cauſa Ludouici Regis & Hugonis Principis celebratum anno 948. t 3.p.2.f.149.c.1. A. Acta & ſucceſſus Concilii. B.& ſeq.

Treuirenſe Concilium in cauſa S. Hildegardis abbatiſſæ in S. Ruperti celebratum anno Chriſti 1148. tempore Eugenii papæ III. t. 3. p. 2. f.512. c. 2.A. Acta Concilii B.

Treuerenſis Concilii ſub Ioanne Archiep. anno 1548. congregati propoſitio ſummaria rerum tractandarum, t. 4. p. 2. f. 130. c. 1. C. reformanda diſciplina fidei ac morum authoritate congregatum, f.227. c 1. mandatum conuocationis eius f. 227. c. 1. B. mandatum eiuſdem contra concubinarios, f.233.c.2.F. edicta f.231.c.1.E

Treuerenſe Concilium II. à Ioanne Archiepiſcopo anno 1549. in cauſa fidei & morum congregatum t. 4. p. 2. f.269.c.1.D decreta de fide orthodoxa Romanæ Eccleſiæ firmiter tenenda fol. 269. c. 2. D. de Prædicatoribus verbi non niſi legitime miſſis, vocatis & approbatis recipiendis f.270.c.1.B. de cultu diuino religioſe exequendo c.2. D. de horis canonicis & tempore ac modo verſandi in choro & miſſæ peragendæ f. 271. c. 1. & 2. de feriis moderandis monachis & monialibus reformandis f.272.c.1.& 2. de monaſterii non moleſtandis f.273.c.1.F. de Decanis Chriſtianitatis & competentia Paſtorum f. 274. de ſcholis immunitate, vita & honeſtate clericorum f.275.c.1.& 2.

Tregua quando ſeruanda t. 3. p. 2. f. 487. c.2.F. Deo in Apulia per triennium ſtatuta f.454. c.2.F. diſtringens niſi ſatisfaciat excommunicandus. f. 464.c.1.D

Treguam violans poſt tertiam commonitionem Epiſcopi niſi ſatisfecerit excommunicandus f.559.c.1.C

Tregue ab aduentu vſque ad octauam Epiphaniæ, & à ſeptuageſima vſque ad Paſcha inuiolabiliter obſeruanda fol. 559. can. 1. B

Triburia villa regia vbi ſita t.3 p.2.f.121. c.1.E

Tribunalia extra templa collocanda t. 4.p.2.f.184.c.1.B

Triburia quæ & qualis tom. 3.p.2.f.131. c.1.E

Triburienſe Concilium pro reformanda diſciplina Eccleſiaſtica anno 895. tempore Formoſi papæ celebratum t. 3. p. 2. f. 120.c. 1. E. cauſa Concilii eius decretorum & Capitulorum index can. 2. præfatio eodem in concilio habita f. 121.c.1.C. qualiter in eo Rex verſatus & Concilium heroice allocutus ſit F. & ſeq. c. 2. D. ſubſcriptiones 22. Epiſcoporum fol.130.c.2. E. & ſeq. Actorum in hoc concilio ſumma fol. 131. c.1.B

Triburienſe Cõcilium in cauſa religionis anno Domini MXXXV. tempore Benedicti IX. celebratum t.3.p.2.f.187.c.2.B

Tribulationum vtilitas t. 3. p. 2.fol.273. c.2.F

Tribulationes patienter à mundo toleratæ pariunt beatitudinem t.1.p.1.f.35.c.1.F

Tribunalis reformationis præfecto quid agendum t.4. p.2.f.541.c.2. F.& ſeq.

Tridentina ciuitas cur in Conc. œcumenicum electa t.4.p.2.f.277.c.2.F

Tridentinum Concilium Oecumenicum prius Mantuæ anno 1537. indictum, in Iunio inchoandum t.4.p.2 f. 276. c.1.D. dilatum primo vſque ad Nouembrem can. 2. A. deinde Vincentiæ indictum in Calendas Maii anno 1538. c. 2. C. E. rurſus in Paſcha prorogatum f. 277. c. 1. D. poſt ob pacificationem Regum ſuſpenſum ca. 2. A. tandem Tridenti indictum ad Calendas Nouemb. anni 1542. f. 278. c.1. B. qualiter & quomodo Tridenti 13. Decemb. inchoatum fol. 278. c. 2. F. translatio Bononiam verſus quando & à quibus decreta f.297. c. 2. F. & ſeq. ſub Paulo III. Iulio III. & Pio IV. celebratum f. 276. c. 1. Præſidentes nomine Pauli III. fuerunt Ioannes Maria de monte. Marcellus Ceruinus & Reginaldus Polus S. R. E. Cardinales & Apoſtolicæ ſedis de latere legati f. 278. c. 2. D. & alii f. 348. c. 2. F. & ſeq ſcopus & finis 2. f. 279. c. 2. A. Seſſionis IX. prorogationis decretum fol. 299. c. 1. A. Item aliud prorogationis ſeſſionis X. fol. 299. c. 2. D proteſtatio de ſeſſione & amiſſione in Concilio ſine præiudicio cuiuſquam facienda f.316. can.1. C. anno 1561. in Paſchate reſumendi bulla fol. 317. c. 2. E. decreta ſeu ſtatuta 1. quaque ſynodo prouinciali promulganda & ab Vniuerſitatibus recipienda f.343.c.1.F. in eo ſeſſio nulli præiudicioſa t.4.p.2.f.347.c. 2. F. quæ factæ acclamationes f.348.c.1.& 2. petit decreta ſua à ſanctiſſimo Papa confirmari f.348. c.1. D. decretorum Confirmatio à Pio IV. facta fol. 354.c.2. D. veterum adiici ei ſcholia, annotationes ſine Apoſtolicæ ſedis licentia fol. 345.c.2. C. ſtatutis ſuis nihil ſedis Apoſtolicæ authoritati derogare cupit t. 4.p.2.fol. 347.c.1.E

Tridentini Concilii authoritas t. 1.p.1.f. 605 c.1 E

Tridentini Concilii decreta quando obligare cœperint ad obſeruantiam t. 4. p. 2.f.356.c.2 A

Tridentini Conc. Oecumenici ſeſſio 1. ſub Paulo III. anno 1545. 13. decemb. celebrata præſidentibus S. R. E. Cardinalibus Apoſtolicæ ſedis t. 4. p. 2. f.278.c.2. E. qui eidem interfuerint f.279.c.1. C. ob bella in Germania exorta ſuſpenſio f. 317.c.1. E. decretum de modo viuendi & aliis in concilio ſeruandis f. 282. c. 1. D. ſeſſio II. 7. Ianuarii anno 1546. habita fol. 281. c.2 F. qui interfuerint f. 282. c.1.B.

Tridenti Conc. Oecumenici ſeſſio III. habita 4 februarii anno 1546. & qui interfuerint f.282.c.2. E. decretum de ſymbolo fidei Concilio præmittendo & prælegendo t.4.p.2.f.283.c.1.B. de canonicis ſcripturis f. 284.c.1. A. de editione interpretatione impreſſione & vſu ſacrorum librorum in ſeſſione IV. prolatum f. 284.c.1 F. de peccato Originali. f. 285.c. 2. F. de ſcriptura ſacræ lectione ſeu profeſſione in collegiis ordinanda, & verbi Dei prædicatione f.286.c.2. B. & ſeq. decretum de Iuſtificatione f.287.c.2.F. de reformatione diſciplinæ Eccleſiaſticæ t.4.p.2.f.292. c. 1. C. de ſacramentis Eccleſiæ f. 295. c.1. & 2. de beneficiis Eccleſiaſticis f. 296. c. 1. B. de Iuriſdictione eiuſque vſus reformatione f. 307. c. 2. D. de Pœnitentiæ & extremæ vnctionis ſacramentis f. 309. c. 2. D. de reformatione Eccleſiaſticorum f. 314.c.1. C. decretum ſuſpenſionis Concilii per biennium ob bella in Germaniam exorta f. 317.c.1.E. decretum de celebrando vel præſumendo Concilio f. 319. c. 2. B. decretum de librorum delectu & omnibus ad concilium fide publica inuitandis f.320. c.1. B. de communione ſub vtraque ſpecie f.321.c.2. F. de ſacrificio Miſſæ. f.324. c. 1. E. de obſeruandis & vitandis in miſſæ celebratione f.325.c.1. C. de iuriſdictione f.326. De ordinis ſacramento f.327.c.2.D.

Tridentini Concilii ſeſſio IV. habita ſub Paulo III. 8. Aprilis anni 1546. f. 283. can.1.F. qui interfuerint c. 2. E. quibus cæremoniis & precibus cœpta A. B. Seſſio V. habita 17. Iunii anno 1546. fol. 1546. 284. c.2.E. qui interfuerint f. 285.c.1. Seſſio VI. habita 13. Ianuarii anni 1547. f. 287. f. can. 2.D. qui interfuerint f.293.c.1.D. Seſſio VII. habita 3. Martii an. 1547. f. 293. c.1. qui interfuerint f. 294. Seſſio VIII. habita II. Martii anni 1547. ſuper translatione Concilii Tridentini fol. 297. can. 2. E. qui interfue-

Digitized by Google

rint fol. 298. Seſſio IX. anno 1547. 21. Aprilis Bononiæ celebrata f. 299. c. 1. A. qui interfuerint E. Seſſio X. 2. Iunii anni 1547. habita & qui interfuerint c. 2. C. Conuentio 14. Sept. eiuſdem anni facta ſuper prorogatione eiuſdem f. 300. c. 1. C. qui interfuerint f. 391. c. 1. Seſſio XI. quæ I. eſt ſub Iulio III. anno 1551. 1. Maii Tridenti habita fol. 303. can. 1. E. Seſſio XIII. anno eodem II. octobris habita fol. 303. c. 2. B. qui interfuerint f. 309. c 1. C. Seſſio XIV. die 25. Nouemb. anni 1551. habita fol. 309. can. 2. D. Seſſio XV. habita 25. Ianuarii anni 1552. fol. 315. can. 2. E Seſſio XVI die 28. Aprilis anni 1552. ſub Iulio III. habita t 4. p. 2. fol. 317. c. 1. E

Tridentini Concilii Seſſio XVII. quæ eſt prima ſub Pio IV. celebrata Tridenti 18. Ianuarii anno 1562. fol. 319. can. 2. B. Seſſio XVIII. die 26. Februarii anni 1562. fol. 320. can. 1. B. Seſſio XIX. die 14. Maii anni eiuſdem habita & XX. die 4. Iunii & XXI. 26. Iulii anni 1562. celebrata f. 321. c. 2. A. C. D. Seſſio XXII. die 17. Septemb. anni 1562. habita f 324. c. 1. D. Seſſio XXIII. die 15. Iulii anni 1563. f. 327. c. 2. C. Seſſio XXIV. die II. Nouemb. anni 1563. fol. 331. ca. 2. E. Seſſio XXV. vltima ſub Pio IV. habita 4. Decemb. anni 1563. fol. 339. c. 1. D. Eiuſdem ſeſſionis continuatio die 4. decemb. ſeu doctrina de ſacramento matrimonii fol. 331. c. 2. E. decreta de Iuriſdictione eiuſque actibus & proceſſu fol. 336. & ſeq. Decretum de purgatorio fol. 339. c. 1. D. Item de cultu ſanctorum & imaginum F. de regularibus & Monialibus fol. 340. c. 1. B. de Abbatiis fol. 342. c. 1. E. de Epiſcoporum reformatione fol. 343. can. 1. de recipiendis huius Concilii E. de cenſuris fol. 343. c. 2. & ſeq. de proceſſu Epiſcopi contra capitulares folio 344. can. 1. De ſucceſſione hæreditaria beneficiorum vitanda can. 2. A. de hoſpitalibus D. de iure patronatus fol. 345. c. 1. A. & ſeq. de decimis fol. 345. c. 2. F. de concubinariis fol. 346. can. 1 B. de curatis beneficiis in ſimplicia non conuertendis c. 2. B. de Epiſcopali dignitate tuenda C. de canonibus exacte ſeruandis E. de duellis F. de Indulgentiis fol. 347. c. 1 F. de delectu ciborum can. 2. C. de iudice librorum Catechiſmo, Miſſali D. de recipiendis & obſeruandis Concilii decretis F. approbatione à SS. papa petenda fol. 388. c. 1. D. decreta matrimonialia à Concilio Mediolanenſi recepta fol. 386. can. 1 D.

Triduo mortis ſi quis conſecraſſet, ſub ſpecie panis ſolum corpus extitiſſet, & ſolus ſanguis ſub ſpecie vini tom 4 p. 1. f. 275. c. 2. C

Triua merſio in baptiſmate vide Baptiſma per antiqua & cur fieri ſolita tom. 2. p. 2. fol. 347. A. B. cur in Hiſpania aliquando vetita fol. 347. B. C.

Trinitas perſonarum in diuinis aſſeritur t. 1. p. 1. f. 57. c. 2. C. D. & ſeq.

Trinitas perſonarum in Concilio Nicæno confirmata tom. 1. pat. 1. fol. 311. can. 1. C. ea Eccleſiæ doctrina tom. 3. p. 1. ſ. 2. fol. 146. c. 2. D. in diuinis ſummam eſſe vnitatem oſtenditur ex ſacris literis tom. 2. p. 2. f. 48. c. 2. & ſeq. tom. 3. p. 2. f. 517. c. 2 F. f. 518. c. 1. D

Trinitates vnitas prædicanda t. 4. p. 1. f. 570. c. 1. A

Trinitatis vnitas tom. 3 p. 1. ſ. 2. fol. 315. c. 1. A

S. Trinitas quomodo cum vnitate & vnitas cum Trinitate ſtet tom. 3. p. 1. ſ. 1. f. 117. c. 2. D. & ſeq. myſterium per ignem ſplendorem & Lumen philoſopho in Concilio Nicæno explicatur t. 1. p. 2. f. 555. ca. 2. D per fontem fluuium & aquam philoſopho explicatum f. 556. c. 1. E

Trinitatem impugnat Abailardus t. 3. p. 2. f. 492. c. 1. F

de S. Trinitatis nominibus Patris Auguſtini ſententia t 3. p. 1. ſ. 1. f. 310. c. 1. F

de Trinitate vnum in carne paſſum eſſe recte dici decernitur t. 2. p. 1. f. 657. can. 2. B. Quo ſenſu illud Hormiſda negarit ibidem D

S. Trinitatem quiſquis conſubſtantialem non confitetur, aut vnam ſubſtantiam ſiue naturam in tribus perſonis non agnoſcit adorandam, anathema t. 2. pa. 2. f. 115. c. 1. E. ſanctam in vnitate, & trinitatem in vnitate eiuſdem ſubſtantiæ, virtutis, potentiæ, voluntatis, operationis ac immutabilitatis non confitenti anathema f. 473. c. 2. C

S. Trinitatem ſi quis neget vnius ſubſtantiæ & æternitatis eſſe, anathema folio 276. c. 1. A

Trinitatis perſonas honore, gloria aut diuinitate ſeparantibus, anathema fol. 276 c. 1. B

de S. Trinitatis myſterio profeſſio elegans & clara Sophronii Nicomedienſis quondam Epiſcopi contra Arianos alioque Trinitatis oppugnatores t. 3. pa. 1. ſ. 1. f. 113. D. vſque ad f. 118. C

Trinitas perſonarum in diuinis ſoli & animæ comparata tom. 3. part. 2. fol. 517. c. 2. E

S. Trinitatis opera inſeparabilia t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 134. c. 2. F

de Trinitate fidei confeſſio Concilii Toletani XI. prolixa & clara t. 2. p. 2. f. 544. F. vſque ad f. 548. C

de Trinitate circa voces Perſona, Hypoſtaſis & οὐσία controuerſia Græcorum & Latinorum componitur t. 1. p 1. f. 487. c. 1. F & per quos f. 487. c 2. A

Trinitariorum hæreſis t. 4. pa. 2. f. 357. ca. 2. A

Triphon Conſtantinopolitanus patriarcha qualiter conſtitutus & depoſitus t. 3. p. 2. f. 144. c. 1. E

Triſagion quando & qua occaſione cœptum cani, & miraculoſe inſtitutum fuerit t. 2. p. 1 f. 416. c. 2. E. quando & qua occaſione inſtitutum 451. c. 2. F. à quo conſtitutum in miſſa cani t. 1. p. 1. f. 60. c. 2. F. cur in Concil. Chalcedone decantatum t. 2. p. 1. f. 416. c 2. C. in omnibus miſſis dicendum f. 641. c. c. F

de Trium Regum miraculis epiſtola Innnocentii papæ IV. t. 3. p 2. f. 716. c. 2. B. corpora Mediolano Coloniam à Reinoldo Archiepiſcopo transferuntur fol. 515. c. 1. C

Troianum Concilium I. ſub Vrbano papa II. anno Chriſti 1089. de coniugiis conſanguineorum diſſoluendis habitum t. 3. p. 2. f. 413. c. 1. B. Locus & acta Concilii ibid.

Troianum Concilium II. anno Chriſti MXCIII. pro diuerſis Eccleſiæ neceſſitatibus habitum tempore Vrbani II. t. 3. p. 2 f. 414. c. 2. D

Troſleienſe Concilium in cauſa Iſaaci Comitis pœnitentiam agentis anno Domini 924. habitum t. 3. p. 2. f. 141. c. 2. E. quid eo actum ibidem Item quis præſederit.

Trophimus Epiſc. à Cornelio Papa in Eccleſiæ vnitatem & laicum communionem poſt lapſum receptus t. 1. p. 1. f. 125. ca. 1. D.

Troſleienſes ſynodi tres diuerſæ ſub quibus habitæ t. 3. p. 2. f. 141. c. 2. E

Trullani canones t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 280. & ſeq. quæ eorum authoritas ibidem fo. 224. A B qui ſubſcripſerint f. 254. & ſeq. non ſunt ſynodi ſextæ, ſed alicuius pſeudoſynodi f. 263. c. 1. F. in ſingulos fere notæ f. 314. c. 1. E. & ſeq.

Trullus quid tom. 3. part. 1. ſ. 1. fol. 263. c. 2. B

in Trullanos canones fere ſingulos notæ t. 3. p. 1. ſ. 1. f. 314. c. 1. E. & ſeq.

Tude, hodie Tuy vbi ſita t. 2. p. 2. f 223. c. 1. C

Tucci, hodie Martos dicta, apud Plinium Gemella Tuccitana quæ t. 2. p. 2. fol. 224 c. 2. B

Tullenſe Concilium ob VVenilonem Senonenſem Archiepiſcopum pluresue alias cauſas anno Domini 859. tempore Nicolai papæ I. celebratum t. 3. p. 1. ſ. 2. f. 550. c. 1. E. acta ibid. F. & ſeq. Libellus proclamatorius Caroli Regis contra VVenilonem Archiepiſcopum & alios in ſynodo porrectus f. 551. c. 1. E. Epiſtolæ tres ſynodales ad VVenilonem f. 552. c. 1. & ſeq. Cauſa & occaſio Concilii f. 554 c. 1. A. acta ibid. B

Tungrenſis Epiſcopatus in Traiectenſem translatus, atque inde Leodienſem t. 2. p. 2. f. 32. c. 2. C

Turcarum author Mahometes quis, qualis & quando floruerit t. 2 p. 2. f. 322. ca. 1. F

Turca quis clades ſub Iulio II & prædeceſſoribus Eccleſiæ intulerit t. 4. p. 2. f. 58. A & ſeq. f. 66. c. 1. E. & ſeq. iniquitas & crudelitas in Chriſtianos f. 21. c. 1. A. & ſeq. fol. 104. c. 2. E. & ſeq. f. 105. c. 2. D. & ſeq.

Turnorum qualis reuiſio facienda t. 4. p. 2. f. 578 c. 1. A. lucra & ſimonia abolenda f. 337. c. 1. C

Turonenſe Concilium, quo Victor antipapa eiuſque fautores ſchiſmatici iudicio 17. cardinalium & 124. Epiſcoporum excommunicati fuerunt habitum anno 1163. ſub Alexandro III. t. 3. part. 2. fol. 530. c. 2. A acta & tempus Concilii f. 533. c. 1. E. & fol. 534. c. 1. D. Canones concilii fol. 533. ca. 1. E ſermo ſynodicus in eo habitus f. 539. ca. 2. A. quot concilio Cardinales, Epiſcopi & Abbates interfuerit f. 533 c. 1. E

Turonenſe Concilium II. prouinciale diſciplina Eccleſiaſtica anno Domini 570. tempore Ioannis Papæ III. celebratum tom. 2. part. 2. fol. 226. can. 1. F. cauſa Concilii fol. 231. can. 1. A. Numerus Epiſcoporum ibidem B. Tempus Concilii ibidem B. Canones, folio 226. can. 1. F. & ſeq.

Turonenſe Concilium III. tempore Leonis Papæ III. anno Domini 813. celebratum tom. 3. part. 1. ſ. 2. folio 189. c. 1. E. præfatio & capitula ſeu canones 51. ibi. & ſeq.

Digitized by Google

Turonenſe Concilium aduerſus Nomenoium Ducem Britonum Britanniæ iunioris in Gallia anno Domini 849. tempore Leonis Papæ IV. celebratum t.3.par.1 i 2.f. 378. c.2. E. Epiſtola ſynodalis ad præd. Ducem ibidem. cauſa Concilii quæ f. 379. c.2. D. qui interfuerint f. 378. c.2. E. Nomenoii ſcelera f. 379. c.1. & ſeq.

Turonenſe Concilium pro expeditione Hieroſolimitana anno Domini 1096. tempore Vrbani Papæ II. indictum t. 3 p.2. fol. 421.c.1.C

Toronenſe Concilium pro reformandis Eccleſiæ moribus Andegaui in Gallia anno Domini 1448. tempore Nicolai Papæ V. celebratum t.4 p.1.f.733.c.1.B. acta & decreta Concilii ibid. & ſeq.

Turonenſe Conciliabulum contra Iulium Pontificem in Gallia anno 1510. celebratum t.4 p.1.f.752.c.1.B. Cauſa & acta eius C

Turonenſe Concilium per Hildebrandum ſedis Apoſtolicæ legatum indictum, quo Berengarius abiurata hæreſi fidem Catholicam eſt profeſſus anno 1055. tempore Victoris papæ II. habitum t.3.p.2.f. 219. c. 1.D

Tuſciæ Epiſcopi à Pelagio Papa ob ſchiſma reprehenſi t.2.p.2.f 199.c.2.F

Tuto Radasbonenſis Epiſcopus t.3.p.2. f.130.c.2.F

Tuſculana ciuitas ſolo adæquata t.3.p 2. f.660.c.2.D

Tyana ciuitas quæ & qualis t.1 pa.1. fol. 494.c.1.C

Tyanenſe Concilium Catholicum ſub Liberio Papa anno Chriſti 365. habitum t. 1.p.1.f. 494.c. 1. C. Locus & acta Concilii ibid. Qui Concilio interfuerint F.

Typus Conſtantis Imperatoris quid & quare quoue authore promulgatus ſit t. 2. p. 2.f.379. c.2.D. condemnatur à Theodoro Papa ibidem D. à quo & cur damnandus f.424.c.2.B.C

Typus Conſtantini ſuaſu Pauli Conſtantinopol. editus in Romano Concilio damnatur t.2 p.2 f.474.c.2.C

Typus hæreſeos monothelitæ ſuaſio Pauli Conſtantinopol compoſitus t.2.p.2. f.450. c.1. E. de eo iudicium Romani Concilii ibid.c.2.F

Typus Pauli Conſtantinopolitani ſuaſu Conſtantis Imperatoris anno Chriſti 648. promulgatus, quo vnius voluntatis in Chriſto aſſertoribus ſilentium imponitur, qualis iuxta iudicium Lateranenſis Concilii ſit to.2. p. 2. f. 390. c.2.D an hic à Theodoro Papa condemnatus cauſæ Honorii præiudicet ibid.E. quo tempore editus fuerit ibid. F

Tyrannus quis tom.3. pa.1.f.2.f. 317.c.2.F

Tyrannus à quolibet ſubdito quouis modo occidi poſſe, vt docuit Hus in concilio Conſtantienſi reprobatur t.3.p.2.f.897 c.1.A

Tyraſſona, vel Turiaſo, hodie Tarazona t.2.p.2.f.224.c.2 E

Tyrus vrbs quæ t.1.p.1.f.374.c.1.F

Tyrium Conciliabulum quale to.1.p.1. f.403.c.2. E. F. & ſeq. ſub Syluestro anno 335. in cauſa Athanaſii habitum ſed reprobatum f.374.c.1.F. Locus Concilii ibidem quod reprobatum fuerit oſtenditur ibid. c.2.A. Epiſcopi qui, quot, & quales interfuerint D. qualiter ſuffragia non libere data ſed vi coacta ibi. & ſeq. Qui Epiſcopi Catholici & quot quaue occaſione interfuerint E. Tempus Conciliabuli & cauſa fol. 375.c.1.A B acta Conciliabuli f. 375.c.1.& 2. à quo indictum f. 375. c.2. D. à quibus & qualibus directum f.378.c.2. A.F. qui orthodoxi proteſtati fuerint de manifeſta calumnia ibi.E. oblatus proteſtatorius orthodoxorum 47. Epiſcoporum libellus de manifeſtis calumniis & inſidiis ſibi & Athanaſio intentatis f. 378.c.1. E. vide plures libellos foliis ſequentibus.

Tyri Concilium vel potius iudicium Eccleſiaſticum in cauſa Ibæ Epiſcopi Edeſſeni anno Chriſti circiter 448. habitum t.1. p.1 f.505.c.1. A. quando & à quo indictum ibid B. E

Tyrium Concilium quo acta legitima Conſtantinopolitani Concilii confirmantur, celebratum ſub Hormiſda Papa anno Domini 518.t.2.p.1.f.621. c 1.A. Acta Concilii ibidem B. edicta Imperatoris pro fide Catholica ibid.D

V.

VÆcula, ceruula, quid to.2.p.2.f.297.c. 1.B

Valens Imperator Valentiniani frater Antichriſto à Gregorio comparatur t.1 p.1. f.524.ca.1.C. Arianorum fautor f. 466.c.1. C. quando imperium adeptus ibid. B. ſcelera & impietas in Catholicis f. 510. in gratiam vxoris fidem mutat f. 495.c.1 A. à Gothis victus & combuſtus f. 504.c.1.C

Valentis Imp. profeſſio fidei t.1.p.1 fol. 504.c.1.C

Valens & Vrſacius oblato libello pœnitentiam agunt to.1.p.1.f 459. c 1.E. eorum epiſtola pacificatoria ad Athanaſium ca. 2. A. Libellus pœnitentiæ Iulio Papæ oblatus ibid.C. Epiſcopi Vagi f.448.c.1.A

Valentiæ vrbes tres t.2.p.1.f.631 c.1.C

Valentia vrbs Hiſpaniæ quæ t.1.p.1.f. 517. t.2.p.1.f. 631.c.1.B

Valentia pro Valeria vrbe t.2.p 2 f.226. c.1. E

Valentini Papæ I. Vita t.3.p.1.f.2.f.272. c.2.B. eius virtutes C. electio f.273. can.1. B. conſecratio D. Romani eius pedes oſculantur f.273.c.1.C. quamdiu ſederit fol. 273.c.1.E

Valentinum Concilium ſub Damaſo I. anno 374. habitum t.1.p.1.f.516.c.1.A. decretorum hoc concilio capitula ibidem epiſtola ſynodalis f.516.c.1. A. B. Numerus Epiſcoporum ibid. B

Valentinum Concilium ſex Epiſcoporum tempore Ioannis Papæ I. & Theodorici Regis anno Chriſti 524. habitum to.2. p.1.f.629. A. locus Concilii f.631.c.1.B. canonum duplicis editionis index fo.629.B. qui ſubſcripſerint f.630.c.2.E

Valentinum Concilium Galliæ II. ſub Pelagio Papa II. anno Chriſti 589. celebratum t.2.p.2.f.271. can.1.B acta Concilii ibid.c.2.D. Tempus ibid. E. ſubſcriptiones Epiſcoporum ibid. A

Valentinum Concilium Epiſcoporum 13. contra Prædeſtinatianos in Gallia celebratum anno 855. tempore Leonis IV. tom.3.part.1 f.2.fol. 394. can. 2. F. occaſio præcipua Concilii fol. 398. can. 2. F. Decreta & tempus fol.399. can. 1. A. B. capitula 23. Concilii f.395.c.1. & ſeq.

Valentinus hæreſiarcha Chriſti natiuitatem impugnat t.1.p.1.f.63.c.1.C

Valentinus primatum Numidiæ quo tempore tenuerit t.1.p.1.f.573.c 1. C

Valentinus hæreticus Catholici nomen affectat t.1.p.1 f 72.c.1.F

Valentinus Gentilis hæreticus t.4.p.2.f, 357.c.2.C

Valentinus quidam in Eccleſia ſepultus inde à ſpiritibus tetris extrahitur to.3.p.2.f. 124.c.2.D

Valeria vrbs, quæ. tom.2.part. 2. f.221.c. 2.A.

Valerianus quando imperator factus to.1.p.1. f. 128. ca. 1. F. initio imperii Chriſtianis fauet D. edictum in Chriſtianos quale fol.155. c.1.D. a mago Ægyptio in Chriſtianos armatur fol.131. ca.1.B. templa labefactata reſtaurari curat, f 552 can.1. E. ſcelerum pœnas luit f.158. c.1 E

Valerianus ſponſus Sanctæ Cæciliæ ab Vrbano I. in fide inſtructus t.1.p.1.f. 87.c. 1. C. c.2.B

Valerius Cæſar Auguſtanus in Concilio Eliberitano quis & qualis t.1.p.1.f. 199. c.2.A

Valeſiorum de animæ mortalitate hæreſis t.1.p.1.f.95.c.1.B

Valentiniani & Valens quando imperium adepti t.1.p.1.f.466 c 1.B

Valentiniani & Marciani Imperatorum edictum, quo prohibentur diſputationes de fide, coram vulgo, tom.2 part.1. fol.352.can.1.C. edictum de infirmandis & annullandis iis quæ contra Flauianum Conſtantinopol. Epiſcopum iniuſte decreta vel à Theodoſio Iuniore edicta fuerant fol. 362. can. 1. D. aliud pro confirmandis iis quæ à S. Synodo Chalcedonenſi contra Eutychem & monachos illius conſtituta ſunt f.363.c. 2.C

Valentiniani & Gratiani ob tolerantiam hæreticorum pœna, t.1.p.1.f. 504. c.1.D

Valentinianus negat ſibi vt laico fas eſſe Concilia indicere aut iis ſe immiſcere to. 1. p.1.f.466.c.1.B

Vas Leoni VIII. Vulgo IX. ab Herimaro abbate exterius deauratum mittitur, tom.3.part.2.fol.208. can. 2. D. fractum meritis Sancti Remigii, cuius ex parte miſſum fuerat, diuinitus reparatur f.214. c.2. C.D

Vaſa ſacra vide plura Sacra Vaſa.

Vaſio ciuitas in Gallia Narbonenſi vnde Vaſenſe Concilium, tom.1.part.2.fo. 502.c.2.D

Vaſenſia Concilia quot, t.1.p 1.f.464. c.1. F. quando habita ibid.

Vaſenſe Concilium vel Vaſionenſe aut Vaſatenſe I. ſub Iulio Papa I. habitum t.1. p.1.fol.464. ca.1. A. locus tom. 1. part.1.f. 464. can.2. A. tempus E. canones folio 464. c.1.

Vaſenſe Concilium vel Vaſionenſe I. vetius II. tempore Leonis I. anno 442. habitum t 1 p.2.f.501.c. 2. A. cauſa Concilii fol. 502.c.2. C. Quorum ſit ibid. E. tempus concilii ibid. vtrum Vaſenſe vel Vaſatenſe dicendum ibid.D. Locus ibid canonum tituli f.501.c. 2.

Vaſenſe Concilium alias Vaſionenſe I. nomine, reipſa III. tempore Ioannis Papæ II. anno Domini 529. celebratum t.2. p.1.f. 641.c.2.A. Tempus f.642.c.1.F. capitula fo. 641.c.2.D. qui interfuerint f. 642.c.1.C

Vbiquiſtæ t.4.p.2.f.357.c.1.F

Digitized by Google

S. Vdalricus Auguſtanus Epiſcopus canonizatur t.3.p.2.f.163.c.1.B. quanta eius feſti fuerit ſolennitas ibidem miracula ab ipſo edita C

Vectio & Vectones quæ & quit. 2.p.2.f. 223.c.1. A

Velle an ſimpliciter naturæ ſit t. 2. p.2.f. 381.c.1.D F

Velandæ non ſunt viduæ inconſulto Epiſcopo t.3.p.1 f.2.f.191.c.1.F

Velare virginem nec abbatiſſæ nec ſanctimoniali alteri licitum f.291.c.2.B.D

Velum viduarum ſanctimonialium t.2. p.2.f.363.c.2. A

Venationes in quadrageſima omittendæ t.3.p.1.f.2.f.527.c.2.E

Venationum ſpectationes & in ſcena ſaltationes fieri vetitum t.3.p.1.f.1 f. 244.A

Venditio bonorum Eccleſiæ vide Bonorum Eccleſiæ.

Vendentis Chriſtiana mancipia iudæis aut gentilibus pœna t.2.p.2. f. 523. C. vide plura Iudæis.

Venetia duplex t.2 p.1.f.422.c.1. E

Venetæ reip. encomium t.2 p.2 f.338.c. 2.C

Veneti quanta pompa Græcorum Imperatorem & Patriarcham exceperint t. 4. p.1.f.413.& ſeq.

Venetis an ad ſedem Apoſtolicam appellare illicitum ſit t.3.p.2.f.633. c. 2. A

Veneto patriarchæ pallium conceditur, & approbata eius ſede Patriarchali vt crucem ante ſe deferat à Leone IX. in Concilio Romano conceditur t.3.p.2.f.216.c.1.D

Veneticum Concilium prouinciale circa annum 453. tempore Leonis I. celebratum t.2.p.1.f.421.c.1.F. tempus Concilii f. 422.c.1.E. locus ibid. c.2. A

Venetum Concilium, quo Alexander III. & Fredericus Imperator reconciliantur, & antipapa Victor cum ſuis ordinatis deponitur habitum anno 1177. tempore Alexandri III. tom.3.part.2.f 546.c.2.D acta vide f.548.& ſeq. f.549.c.2.F. f. 551.c. 1.D. qui interfuerint ibid.

Venerius Mediolanenſis Epiſcopus quis t.1.p.1.f.587.c.1.B

Verecundia etiam in ſenes & exercitatos cadit t.4.p.1.f.247.c.1.A

Verba Hoc facite vide hoc facite.

Verba iuxta communem intelligentiam interpretanda t.3.p.2.f.630.c.2 F

Verbum Dei triplex ſcilicet Incarnatum exaratum & inſpiratum idque vel publicum vel priuatum t.4.p.1.f.339.c.2.D.f.340 c.1. E inſpiratum præter exaratum Eccleſiæ neceſſarium eſt fol.339.c.2.E. f.340.c. 1.E

Verbum Dei libere à quolibet diacono & presbytero ſine impedimento neceſſario prædicandum, dogma Huſſitarum t. 4. p.1.f.338.c.1. D. E. c. 2.B. gentibus exteris prædicandum to.3. pa.1. f. 1. f.333. c.1.D. qualiter audiendum t.4.p.1. f.337.F.& ſeq Item f.346.c.1.C.& ſeq.

Verbo Dei quomodo nihil addendum, t.4.p.1.f.36.c.1.B.& ſeq.

Verbum diuinum vere ex B. Maria genitum eſſe & incarnatum oſtenditur ex S. literis & Patribus t.1 p.2.f.23.c.2.F.& ſeq. t.3 p.1.f.1.f.43.& ſeq. vſque ad fol. 49. quod non per ſolam relationem tribuantur prædicata & paſſiones humanæ t.1.p. 2. f. 374.c.2.& ſeq. aſſimilatum fuiſſe omnibus ordinibus cœleſtibus & virtutibus hæretici Origenis dogma, t.2.p.2.f. 149. c.2.D. carne paſſum eſt, & primogenitus ex mortuis factum tom.1.p.2.f 317.c.2. E. de eiuſque incarnatione hæreticorum diuerſæ ſententiæ, f.22.c.1.C. S. Patrum ſententiæ t.1.p.1.à f. 46.ad 49. quomodo dicatur inhumanatum aut hominem ſuſcepiſſe t.1 p.2.f.359 c.2. E. t.2.p.2. f.361.c.1. F. vnio cum humanitate qualis t.1.p.2. fol. 366. can. 1. B. & ſeq. non irrationabiliter rebus noſtris comparatur folio 366. ca. 1. E

Verbum Diuinum per incarnationem non fuiſſe mutatum t.1.p.2.fol. 24. can.1. F. & ſeq. non eſſe vnitam ſolam carnem anima deſtitutam f.27.c.2.F

Verbum Deus poſt incarnationem vere Deus manſit, tom. 1. part.2. f.383. c.2.F & ſeq.

Verbum homo factum quod vere manſerit Deus fol.369.can.2. B. æque perfectum in humanitate eſt atque in diuinitate fol.50. c.1.D. inuiſibile declaratur ſimilitudine verbi humani fol. 391. ca. 2.E. quomodo viſibile & inuiſibile, circumſcriptum t. 3.p.1.f. 1.f. 671. C. non eſſe anhypoſtaton hoc eſt ſubſiſtentia vel hypoſtaſi deſtitutum tom.1. p. 2. fol.26. can. 1. D.& ſeq.

Verbum cur carnem humanam aſſumſerit t.2.p.1.f.495.c 1.E

Verbum Deum carnem factum eſſe negant Neſtoriani t 1 p.2.f.343.c.2.F

Verbum carnem factum eſſe, & Verbum vel ſcriptum habitare in nobis non eſt vnum & idem f. 353. ca.2.C. quomodo dicatur caro factum tom.1.p.2. fol. 314. c.1. F. fol.372. can.1. E. & ſeq. f.461. can. 2. E. quomodo dicatur habitaſſe in nobis f.371.c.2.B & ſeq.

Verbum cur dictum homo t.1.p.2.f.365 c.1.E

Verbum cur dicatur factum homo, & non homo factus Deus aut deificatus fol. 368.c.2.A. cur genitum & non factum dicatur t.1.p.2.f.373 c.2.A. B

Verbum diuinum non eſt in carnem commutatum, nec caro in Verbum, ſed vtrumque in vno manet, & vnus in vtroque t.2.p.1.f.11.c.2.B

Verbi diuini exinanitio quibus ſcripturæ locis indicetur t.1.p.2.f.92.c.1.A.& ſeq. vſque ad 99.& vltra, quam ob cauſam dicatur exinanitum f.365.c.2.A

Verbum quando inceperit appellari Chriſtus tom.1. part.2. fol.50.c.1.A.B. nude per ſe non poſſe appellari Chriſtum f. 33.c.2.F. quando nomen Chriſti obtinuerit t.1.p.2.f 38.c 1. A

Verbum in diuinis os Dei dicitur to.4. p.1.f.503.C

Verbum Dei anhypoſtaton hoc eſt euanidum ac fluxum inſtar vocum noſtrarum ab hæreticis, redditum t.1.p.2.f.22.c.1. D.f.155.c.2.F ſi quis neget ex ſpiritu S. & Maria Virgine incarnatum cum aſſumpta ab eo atque animata intellectualiter carne iudicaturum viuos & mortuos, anathema t.2.p.2.f.473.c.2. D. carnem eſſe viuificam ſi quis neget, anathema t.1.p.2.f. 156. c.1.F. carni ſecundum hypoſtaſin vnitum vnum tantum eſſe Chriſtum cum ſua carne, & eundem numero Deum ſi quis neget, anathema fol. 312. can. 1. G. ſi quis Chriſti Deum vel Dominum eſſe dixerit, anathema fo.156.c.1.B. ſi quis neget duas eſſe natiuitates, vnam ante ſæcula, & alteram in tempore ex Maria Virgine anathema tom.1.p.2.f.115.c.1.E. ſi quis neget eſſe Pontificem & Apoſtolum noſtrum, anathema tom 1.p.2.f.156.c.1.E. vnitatem ad carnem animatam anima rationali ſi quis neget ſecundum compoſitionem ſiue ſubſiſtentiam factam fuiſſe, anathema t.2.p. 2. f.115.c.2.A

Vercellenſe Concilium contra Berengarium & pro Lanfranco habitum anno Domini ML. tempore Leonis papæ IX. t. 3. pa. 2. fol. 216. ca. 1. F. acta Concilii ibidem.

Veritas nunquam ſic inops vt egeat propriis armis contra aduerſarios, dictum S. Maximi t. 2 f. 385.c.1.B. quomodo quærenda t.1.p.1.f.37.c.1. in dubiis vel controuerſis doctrinis quomodo & vnde eruenda t.4.p.1.f. 346.c.1.E. omnis fidei in ſcriptura implicite vel explicite continetur f. 249. c.2.F. ad eius cognitionem fidei lumē prærequiri to. 1.p.2.f. 378. c.1.E. & ſeq. eius inquiſitioni nihil æque obſtat atque ambitio ſeu de ſcientia ſua præſumptio t.1.p.1. f.37.c.1 B

Vernis Concilium in palatio ſub Pipino Francorum Rege habitum anno Domini 756. tempore Stephani Papæ III. t.3.p. 1.f.1.f. 597. c.1. B. capitula ſeu canones ibid. & ſeq.

S. Verus Epiſcopus Viennenſis t.1. pa.1. f.71.c.1.F. f.223. c.2. C

Veſperæ feſtorum dierum quo modo cuique parocho celebrandæ t.4.p.2.f. 422. c.1.D

Veſpertinarum horarum antiquitas t. 3. p.1.f.1.f.249.c.1.E

Veſpertina ſynaxis quid t. 1.p.1.f.605.c. 1. E

Veſtes ſacræ vide Sacræ. honeſtæ conſecratæ debent eſſe t.1.pa.1.f.133.c.1.E. cur t.4.part 2.f. 218. c.2. F. induenti quid meditandum t.4.p.2.f.533.c.2. A. B.& ſeq.

Veſtitus Eccleſiaſticorum qualis t.4.p. 1.f.153.c.1. A

Veſtium luxus diaboli ſignum t.4.pa.2 f.544. c.1.F. quantum ad crimen & quæ olim conſtituta pœna ibidem & ſeq. ab Epiſcopis prohibendus f.468.c.2.F. nouitas in clericis vituperanda t.1.par.1.f.735.c.2.E. ſacra ad ornatum ſæcularis pompæ non adhibenda t.1.p.1.f.196.D

Veſtinæ illuſtris fœminæ Romanæ teſtamentum & donationes Eccleſiæ factæ to.1. p.1.f.607.c. 2.B & ſeq.

Vezelium ſiue Vezeliacum Concilium pro expeditione contra Turcas in Burgundia anno Chriſti 1145. tempore Eugenii papæ III. celebratum t.3.p.2.f.503.c.1.E

Vgo Cardinalis tituli S.Clementis tertio ab Apoſtolica ſede damnatus eſt cur t.3 p.2.f 398.c 2.C

Viaticum morituris non denegandum t.1.p.2.f.567.c.2.E

Viaticum pro Euchariſtia morientibus dari ſolita ſæpius in Conciliis vſitatum t. 2. p.2.f.556.c.2.C. vide plura Euchariſtia morientibus.

Vicarii qui & quales recipiendi t.3.pa.2. f.709.c.2.F

Vicaria non niſi vnam vnus habeat t. 3. p.2.f.629 c.2.D.

Digitized by Google

plures obtinens quam vnde honeſte viuere poſſit iis priuandus eſt to.3.p.2.f.629.c.2 D.

Vicariorum ſeu capellanorum officium t.4.p.2.f.241.24. A. Foranei qui & quales t.1.p.1.f.360. c.1. D. foranei ab Epiſcopo quales conſtituendi & eorum officium t.4 p.2.fol.374.c.2.F. & ſeq. foraneorum & regionariorum ad Concilia euntium officia f.536.ca.2.E.f.537.c.1.A. f. 539.can.1. A.& ſeq.

Vicarii in vicarios ſuos alios conſtituere poſſunt t.2.p.2.f.571.c.2.B

Vicarii ſedis Apoſtolicæ legati nominantur t.3.p.1.ſ.1.f.302.c.2.E

Vicarii fide vel iuramento obligati ſi contra perſonas ſe erexerint, vicaria ſpoliandi t.3.p.2 f.571.c.2.B

Vicariis ſufficiens portio de prouentibus Eccleſiæ aſſignanda t.3.p.2.f.963.c.2. E. paſtorum de honeſta competentia prouidendum t.4.p.2.f.265.c.1.A. f.146.ca.2. B. quantum habere debeant, folio 555.c.1. A

Vicarius aſſenſum diœceſani conſtitutus an & quando à ſucceſſore perſonatus remoueri poſſit tom 3.p.2.f.171 c.1.B. fol. 629.c.1. E. perſonatum falſo ſibi aſſerens ad officii executionem non admittendus eſt f.629.c.2.A

Vicarius Epiſcopi debet eſſe ſubdiaconus t.4.p.2.f.560. vacante ſede Epiſcopali à capitulo iuris canonici Doctor eligendus fo.555.can.1.A. ſemel electus ſi deponatur, alius à capitulo intra octiduum ſubſtituendus alias à Metropolitano f. 555. ca. 1.B

Vicarius Pontificis quis t.1.p.1.f. 448.c. 2.C

Vicarius Comitis quis t.2.p.2.fol.502.c. 2.D

Vicarius Principis quis t. 2. p.2.f.503.ca. 1.A

Vicarius prouincialis vide Prouincialis.

de Vicario falſo canon Martini Papæ, t. 3.p.1.ſ.2.f.661.c.2. E

Viceeuratis qualiter honeſta ſuſtentatio procuranda t.4.p.2.f.198.c.2.D.E

Victoris Papæ vita to.1.p.1.fo.77.c.2.C. quando pontifex factus ibid. E. quamdiu ſederit F. acta illius C. quæ Concilia habuerit f.79.& 78.

Victor Papa II. quando & à quibus pontifex electus t.3.p.2.f.218.c.1.A. res ab eo geſtæ B. à veneno ſacro calici immixto diuinitus præſeruatur C. obitus eius F

Victoris Papæ III. vita, pontificatus, acta & obitus t.3.pa.2.f.406.c.1. E. conſecratur pontifex inuitus c.2.D

Victor antipapa dictus III. qualis & qualiter ſedem occupauit t 3 p.2.f.528.c.1.B.c.2.B. Anacleto ſubſtituitur contra Innocentium II.f.478.ca.2.C. in ſchiſmate contra Alexandrum III. electus, à Frederico Imperatore fouetur t.3 p.2.f.515.c.1. C. in Papienſi Conciliabulo pontificatus adiudicatur f.522.ca.2.E. qui Conciliabulo interfuerint & obedientiam præſtiterint f.523.c.1.& 2. à Frederico Imp. antipapa inthronizatur f. 524. ca.1.B. de eius electione epiſtola Frederici Imperatoris ad Epiſcopos Germaniæ ca.1.D. alia præſidentium Conciliabulo c. 2. E. alia Canonicorum S Petri Romæ f.526. c.1.D. cum ſchiſmaticis ſuis in Turonenſi Concilio excommunicatur f. 524.c.1.C. ordinationes ab eo factæ irritantur ibi. Laudenſi in conciliabulo ab Imperatore obtruditur & recipitur t.3.p.2.fol. 530.ca.1.B. eius ſchiſma abiurant Germaniæ Epiſcopi t.561.c.2.B & f.564.c.1.D. ordinationes annullantur f.355.c.2.E. ab Imperatore & ſchiſmaticis ſuis deſeritur f.550. c.1.D. ei in ſchiſmate qui ſucceſſerint, t.3. p.2.f.554.

Victor presbyter vrbis Romæ Sylueſtri Papæ in Concilio Nicæno Legatus t.1. p.1.f.322.c.1.F

Victoria inſignis Catholicorum contra Huſſitas t.4.p.1.f.258.c.2.D

Victorius Cenomannorum Epiſcopus quis t.2.p.1.f.445.c.1.F

Victricius Rothomagenſis Epiſcopus quis t.1.p.1.f.612.c.1.A

Viduus vel vidua ob mortem coniugis auditione miſſæ vltra menſem non abſtinebit t.4 p.2.f.366.c.2.D

Vidua Epiſcopi aut clerici ſi maritum acceperit, vt excommunicata vitanda erit t. 1.p.1.f.599 c.1.A t.2.p.2 f 243.F

Vidua religionem profeſſura in ſcripto profeſſionem ſacerdoti offerat, & pallio caput contegat, & cur t.2.p.2.f.520.B.C

Viduarum duo genera, ſeculares ſanctimoniales & quæ vtræque tom.2.part.2.fo. 354.F

Viduæ conuentus & placita publica vitanda to.3.p.2. f.133.c. 2.C. eas & pupillos conuenire olim ſine ſcitu Epiſ. illicitum t.2. p.2.f.268.c.1.D. non benedicendæ in nuptiis t.2.pa.2 f. 229.c.1.E. caſtitatis votum violantes communione priuandæ t.1.pa.1. f.590.ca 2.E. ad connubium non cogendæ t.2 pa.2.f.280.F. nec ad monaſterii ingreſſum t.3.p.1.ſ.2.f.532.c.2.C

Viduæ mœchatæ pœna, tom. 1.part.1. f.197.C

Viduæ pœnitenti aut virgini religioſæ ſtuprum inferentis pœna t.2.p.1. f. 626.c.1. D. profeſſæ ſi in cohabitando perſtiterint cum raptoribus damnandæ t.1.p.1.f.565.c. 2.B

Viduæ inconſultis Epiſcopis non Velandæ t.3.p.1.ſ.2.f.291.ca 1.F. iuuenes non cito velandæ f.190.c.2.F. nobiles ſi Velati cupiant, poſt 30. dies in monaſterio religioſum habitum ſuſcipiant f.291.c. 2.F. ſi ſponte velamen quamuis non conſecratum ſibi imponent, & in Eccleſia inter velatas oblationem Deo obtulerint ſanctimoniæ habitum volentes nolentes non deponent t 3.p.1.ſ.2.f.548.c.1.A. pa.2.f.126.c. 1.B.

Velandæ non ſunt t.2.p.1.f.479 c 1.F

Viduitatis ſeruandæ profeſſio olim quomodo fieri ſolita t.1.p. 2.f.499.c.2.E.F

Viduæ ab Eccleſia ſuſtentatæ officium t.1.p.1.f 590.c.2.D

Viduæ corpore debiles ab Eccleſia ſua ſuſtentandæ t 1.p.1.f.590.c.2.D

Viduæ aut ab altero dimiſſæ maritus non ordinandus to.2.pa.2.f.245.E. lector aut ad ſummum ſubdiaconus tantum fieri permittatur f.245.B

Viennenſe Concilium in cauſa Rogationum triduanarum à B. Mamerto Vienenſi Epiſcopo ſub Simplicio Papa anno Chriſti 474. habitum t.3.p.1.f.977.c. 2.C cauſa Concilii prodigioſus terræ motus & punitio diuina, & acta Concilii ibidem D. E.& ſeq tempus f.978.c.1.A

Viennenſe Concilium in quo Henricus V. ob extortas inueſtituras excommunicatur, habitum anno Domini MCXII. ſub Paſchali Papa II. t.3.p.2.f.451.c.2.B. Cauſa & acta Concilii f.451.c.2.B

Viennenſe Concilium à Gelaſio Papa II. anno Chriſti MCXIX. celebratum to. 3. part.2. folio 460. c.1. A. cauſa Concilii & acta ibid.

Viennenſe Concilium à Guidone Legato Apoſtolico pro reformatione Eccleſiæ anno Chriſti 1267. tempore Clementis Papæ IV. celebratum t.3.p.2.f.734 can.2.D. conſtitutiones Concilii E & ſeq.

Viennenſis Concilii generalis XV. à Clemente V. anno 1311. celebrati hiſtoria t.3.part.2.fol.768. breuis actorum ſynopſis fol. 782.c.1. Occaſio indicti Concilii A D. Necumenicum quod fuerit can. 2. C quot Epiſcopi interfuerint ca.2.D. Conſtitutiones vbi extent fol.785 ca.2. E. conſtitutio quæ incipit: In plerisque vt pontificiæ dignitatis honor ſecuetur, in Conc. Lateranenſi innouatur t.4.part.2.fol.99.c. 1.E

Vigilantii hæreſis oritur t.1.pa.1.f.608 c.1.D

Vigilius Papæ Siluerii ſucceſſor an hæreticus fuerit t.2.p.2.f.194 c.1.C

Vigilare orationis cauſa in cœmeteriis primis Chriſtianis vſitatum t.1.part.1.folio 195.C

Vigiliarum antiquitas t.3 pa.1.ſ.2.f.249. ca. 2. D. quæ in Concilio Antiſiodorenſi prohibeantur t.2.p.2.f.297.c.2.E. nocturnæ in Eccleſiis fieri ſolitæ cur inhibitæ t. 3.p.2.f.815.c.1.F

Vigiliis ſanctorum mulieres in Eccleſiis non pernoctent t.4.p.2.f.585.c.2.D

in Vigiliis quibus & quorum ſanctorum ieiunandum t.3.p.1.ſ.2.f 521.c.1. E

Vigilius papa quomodo legitime electus t.2.p.2.f.1.c.1.A. & immutatus C. Anthimum hæreticum reuocare vt promiſerat Theodoræ Auguſtæ renuit ibidem perſecutiones & carcer cleri Romani cum eo exilium & reſtitutio E.& ſeq obitus f. 2.c. 1.A. epiſtolæ per quem falſatæ fuerint t. 3.part.1.ſ.1.fol.165. can.2.E. libellus ad Iuſtinianum & Theodoram Auguſtos ab hæreticis affictos eſſe ſynodo V. in ſynodo VI. deprehenditur fol. 165. B.C.& ſeq. f. 166.ca.1. B.C. ei Monothelitarum hæreſis à Macario & aliis Monothelitis affingitur f.22.c.1.B. an libellus Monothelitarum à Mena Epiſcopo oblatus fuerit t. 2.p.1.f.386.a.1.F. conſtitutum vnde deſumtum f.172.c.1.D.& promotio iuxta Liberatum f.191.c.2.E. & f. 192.c.1. C.D.E. maiorum inſiſtit veſtigiis f.2.ca.2.B. ſemper fidem ſeruauit Catholicam illæſam fol. 6.c. 1.C

Vigilius pſeudopapa ſe pontificatu abdicauit t.2 p.1.f.771.c.2.F.

Villicus quis t.2.p.2.f.507.c.2.C.t.3.p.1. ſ.1.f.295.c.1.E

Vincentii Capuenſis legati Liberii Papæ ad Conſtantium lapſus in ſubſcribendo damnationi Athanaſii qualiter contigerit t.1. p. 1.f.467.c.1.F.f.476.c.1.A

Virdunenſe Concilium in cauſa Hugonis & Artaldi Rhemenſium Archiepiſcoporum anno 947. ſub Agapito II. celebratum t 3 pa.2.f.144.ca.2.D. qui interfuerint, ibidem quid actum E

Digitized by Google

Voto ſolenni caſtitatis emiſſo ſi ſe connubio tradant qualiter habendi. t.4.p.2.f. 232.c.2.D

Voto caſtitatis obſtricta vidua ſi raptori cohibitare poſt conſentiat, excommunicanda. t.1.p.1.f.590.c.2.F

Voto caſtitatis violato ad nuptias non remittenda. t.2.p.2.f.512.c.2.E. tranſeuntes virgines ab Eccleſiarum liminibus arcēdæ. t.2.p.2.f.303.c.1.B. t.3. p.1.ſ.2.f.139.c.1.C. ſi peccet quomodo vitanda. t.1.p.1. f.598.c.1. E. an & quali pœnitētia recipienda. f.598.E vidua quantumliber iuuenis præuaricata excommunicetur. t.1.p.1. f.590.c.2.E

Votū continentiæ Prælato aut ſuper altare non factum an dirimat matrimonium contractum. t.3.p.2.f.634.c.2.E

Votum paupertatis ſtricte ſeruandum. t. 1.p.1.f.88.c.2.B

Votum ſimplex etiam cum ſuſceptione habitus religioſi non dirimit contractum matrimonium. t.3.p.2.f.634.c.2. E. poſt votum ſimplex metu interpoſitū permittitur matrimonium. t.3.p.2.f.579.c.2.F

Votum ſolenne religionis timore mortis emiſſum an & quando teneat. t.3.p.2. f. 643.c.2.C. ſimplex violantis pœnitentia. f.611.c.2.E

Vouens habitum religioſum, ſi ante ſuſceptum vxorem duxerit ad eam dimittendam non eſt cogendus. t.3 p.2.f.569.c.1.F

Vouens religionem ingredi etiamſi habitum ſuſceperit, ſi profeſſionem nō fecerit, & poſt ad matrimonium tranſierit, matrimonium non eſt cogendus reſcindere: ſecus ſi profeſſus eſſet. t.3.p.2.f.579.c.1.C. & f.581.c.1.C

Vox Deipara cur ſymbolo à ſeptima ſynodo non fuerit adiecta, tom 4. p.1.f.153.F an ſit additio vel explicatio Concilij Nicæni. f.725.c.1.F. quando, à quo & cur ſymbolo Conſtantinopolitano ſuperaddita. t. 1.p.1.f 543.c.2.F. cur additamentum Eccleſia Romana diu non receperit. f.544.c.1.A

Vox ex Filio in ſymbolo Nicæno poſita nō eſt additio ſed explicatio. t.4.p.1.f.444. c.1.& ſeq.

Vox ex Patre & Ex Filio in ſymbolo ſeptimæ ſynodi contenta fuit. f 453.E

Vrbanus Toletanus Epiſcopus qualis. t.2.p.2.f.313.c.2.B

Vrbani Papæ I. vita. t.1.p.1. f.87.c.1.C. quando Pontifex factus. ibid. D. quamdiu ſederit. E. martyrium eius. c.2.B. acta & ordinationes. f.87.c.1.C. Epiſtola decretalis. c.2.C. monitis plures martyrio coronati. f. 87.c.2.B

Vrbani Papæ II. electio. t.3.p.2.f. 407. c.2.D. vita, res geſtæ, obitus. E. F. & f. 408. oratio ad Iuonem cōſecratum à ſe Epiſcopum. f.409.c.1.C. expeditionem in terram ſanctam indicit. f.418.c.1.B. Concio pro ea re ſynodalis. D

Vrbani Papæ III. electio & vita. t.3.p.2. f.653.c.2.A. obitus. C

Vrbani Papæ IV. patria electio & vita. t.3.p.2 f.733.c.2 C. acta, ib. & ſeq. obitus, F

Vrbani V. Pontificis electio, vita & obitus, t 3.p.2, f.822.c.2.F. & ſeq.

Vrbani Papæ VI. vita. t.3.p.2. f.823.c.1. A eius irremiſſum ſtudium pietas & humilitas. B. ſchiſma ſub hoc grauiſſimū qualiter excitatum. C. obitus. E. qualiter electus, & cur electioni eius poſt reclamatū fuerit. f.842. ei vt vero Pontifici quæ nationes adhæſerint. f. 842. eius & Clementis VII. ſchiſma per 30. poſt annos Eccleſiam affligens vnde & qualiter exortum. f.842.

Vrbani VII. Pontificis vita ortus, mores & tempus ſedis. t.4.p.2. f.565.c.1.F

Vrceoli ad Miſſæ ſacrificium deputati quales eſſe debeant. t.4.p.2.f.455.c.2.C

Vrci, modo Almeria vrbs Hiſpaniæ. t.2. p.2.f.226.c.1.E

Vrſos vel ſimilia animalia ad ludum & ſimpliciorum noxam adducentium pœna. t.3.p.1.ſ.1.f.245.F

Vrſacij pœnitentia, libellus D. Athanaſio oblatus & epiſtola pacifica, vide Valens & Vrſacius.

Vrſicinus Pſeudopontifex à quibus & qualiter electus. t.1.p.1.f.503 c.2.D. ex vrbe eiicitur. f.503.c.2.F. relegatur f.504.B. ſchiſmaticus damnatur, 513.c.1.A.F.

Vrſicini Carducenſis Epiſcopi excommunicatio & pœnitentia ob Gundibaldū exceptum. t.2.p.2.f.270.c.1.F

Vſiæ vocabulum tanquam nouum Hæretici reiiciunt. t.1.p.1.f.520.

Vſura quid ſit & quando committatur. t.4.p.2.f.97.c.1.C

Vſuræ variæ prohibitæ. t.4.p.2.f.386.c. 2.E. & ſeq. multiplices ſpecies & modi. t.3. p.1.ſ.2.f.295.c.1.& 2. ac ſeq.

Vſurā ſoluere an & quando teneatur debitor. t.3.p.2.f.605.c.1.E.& c.2.B. ſub iuramento promiſſæ ſoluendæ non ſunt. f.568. c.2.D

Vſuras negans eſſe peccatum vt hæreticus puniendus. t.3.p.2.f.786.c.1.C. per nullam diſpenſationem accipiendæ. f.568. c.2.D. f.605.c.1.A

Vſura an ſit de fructibus pignoris vltra ſortem recipere. t.3.p.2.f.605.c.1. D. non eſt quando quid vltra ſortem ratione miniſterij aut impenſæ factæ vel faciendæ exigitur. t.4.p.2.f.97.c.1.F

Vſurarij. t.4.p.2.f.402.c.1.A. qui dicantur. t.3.p.2 f.973.c.1.A

Vſurarum reſtitutio à quibus exigenda. t.3.p.2.f.605.c.2.A. quibus reſtituere & quantum debeant. t.3.p.1.ſ.2.f.382.c.2.A

Vſurariorum pœnæ. f.1001.c.1.E. manifeſti ipſo facto excommunicati & quando ac quomodo denunciandi. t.3.p 2.f.972.c. 2.F. communione & ſepultura Chriſtiana priuandi. f.559 c.2.B. terris infra tres menſes expellendi. t.3 p 2.f.752.c.2.F. ad communionem altaris & Eccleſiaſticam oblationem ac ſepulturam non admittendi. f. 973.c.1.C. etiam pœnitentibus in extremis & reſtitui mandantibus ſepultura neganda. t 3.p.2.f.753.c.1.B. f.973.c.1.F. quando eidem cōcedi poſſit. ibid. infames ſunt tota vita. f.488.c.1.B. vt concedatur, quæ cautio præſtanda, f.753.c.1.B.C. à communione aliquamdiu arcendi. t.1.p.1.f.221.c.1. D. niſi emendentur ab Eccleſia eiiciendus. t.1.p.1.f.194.E

Vſurariis quid agendum. t.3.p.2.f.805. c.2.B.& ſeq.

Vſurariorum teſtamenta non ſine præſentia parochi conficienda t.3 p.2.f.761.c. 2.E

Vſura clericis præcipue interdicta. t.3.p. 2.f.533.c.1.F

Vſurarius clericus deponendus. t.1.p.1.f. 280.c.2.F. vide plura Clericus vſur.

de Vſurariis diuerſorum Conciliorum ſtatuta, t.3.p.2.f.973.c.1.& 2.

Vſurariis fauentium aut non coercentium eos pœna. t.3.p.2.f.995.c.2.A.B. recipientium ad Eccleſiæ ſacramenta & ſepulturam pœnæ. f.804.c.2.B. oblationes recipientium pœna. f.973.c.1.D

Vxor quæ dicenda. t.3.p.2.f.127.c.D.E

Vxor quomodo primitiua Eccleſia ducenda fuerit. t.1.p.1.f.52.c.1.A

Vxor, ſi poſt deſponſationem legitimam ab alio corrupta fuerit inſcio marito, an poſt cognitionem eius dimitti poſſit. t.3. p.1.ſ.2.f.512.c.2.F. ſi antequam de abſentis mariti obitu certa ſit, alteri cohabitet, mœchatur. t.3.p.1.ſ.1.f.251.c.2.B.

Vxor filiam aut filium in confirmatione doloſe ſuſcipiens, à viro non ſeparāda. t. 3.p.1 ſ.2.f.194.c.2.B

Vxor quæ ob hæreſin à marito receſſit, an à redeuntre ad mentem marito repoſci poſſit & debeat. t.3.p.2.f.651.c.2.D

Vxoratus in Epiſcopum non ordinandus eſt niſi vxor prius continentiam profeſſa ſacrarum velamen ſibi impoſuerit. t.3. p.2.f.579 c.1.F. an tranſire ad religionem poſſit, vide coniunx.

Vxore mortua ſororem eius ducens quinquennio communione abſtineat, t.1. p.1.f.196.E

Vxorem ſuam habere, laicis, non clericis permiſſum, t.3.p.2.f.388.c.C

Vxorem falſo de adulterio accuſans ſi clericus ſit, deponatur, ſi laicus eccleſiæ ingreſſu prohibeatur, t.1.p.1.f.362.c.1.F. priuato iudicio à nullo dimittendæ. to.2.p.1. f.555.c.2.D

Vxorē dimitti fornicationis cauſa quomodo & cur licitum. t 2.p.1.f.422.c.2 F

Vxores duas habens, aut legitima dimiſſa aliam ſuperinducens ſi clericus ſit deponatur, ſi laicus, Eccleſia prohibeatur. t.1. p.1.f.340.c.2.F

Vxoricidarum pœna. t.3.p.1.ſ.2. f.548. c.2.D. pœnitentia. t.1.p.1.f.71.c.2.D

Waldeſius à quo Waldenſes hæretici, quis & qualis fuerit. t.3.p.2.f.563.c.2.E

Waldenſes profeſſione monachi, t 3.p. 2.f.563.c.1.F. hæretici, f.563.c.1.D. E. à quibus Concil. & locis damnatæ f.957.c.2.D

Waldo Friſingenſis Epiſcopus Conc. Triburienſi ſubſcripſit. t.3.p.2.f.130 c.2.F

Wandalica perſecutio. t.2.p.1.f.445.c. c.F

Weciliana hæreſis quæ & vnde dicta. t.3.p.2.f.406.c.1.A. Walrauo de Morſa Eccleſia Traiectēſis in Conc. Baſileenſi adiudicatur. t.4.p.1.f.163.c.2.B

Wermerienſe Conciliabulum quo Epiſcopi XX. Hincmarum iuniorem Laudunenſem Epiſcopum condemnarunt, q; is excōmunicationis ſententiam iuſſu Hadriani Papæ II. in Northmannum ſacrilegum tuliſſet: habitū anno vt putatur 870. tom.3.p.1.ſ.2.f.830.c.1.C. cauſa Concilii, ibid.

Weſtmonaſterienſe Concilium in Anglia, quo præbēdas duæ curię Romanæ Papa aſſignari petiit, celebratum anno Dñi 1226. tempore Honorij Papæ III. t.3.p.2.f. 707.c.2.C

Weſtphaliæ ſedes Epiſcopales quando erectæ. t.3.p.1.ſ.1.f.435.c.2.C

Wicleffiſtæ ſuis dogmatis S. Doctorū nomina præfigunt. t.4.p.1.f.294.c.2.B

Widichindus ſub mendici habitu mores & pietatem Caroli Magni intuetur. t.3.

Digitized by Google

p.1.f.1.f.435.c.2.F. in communione Chriſtianorum videt pro Euchariſtia puerum aliis ludibundum, aliis terricum offerri. f. 436.c.1.A. proprium ſacerdotem expetit. f.436.c.1.B

Weſtrimirus Toletanæ Eccleſiæ primas qualis extiterit. t.2. p.2 f.314.c.1.C

Wilhelmus Dux Bauariæ nomine Imperatoris protector Concilij Baſileenſis. t. 4.p.1.f.1.f.37.c.2.A. protector intereſt Côcilio Baſileenſi. f.27.c.1.D

S. Willibrordus Traiecti Concilium congregat. t.3.p.1.f.1.f.333 c.1.E. Archiepiſcopus Traiectenſis ordinatur. ibid. F

Wilſtani Wigornienſis Epiſcopi conſtantia aduerſus regem. t.3.p.2.f.249.c.1.D

S. Winfridus Archiepiſcopus Moguntinus conſecratur. t. 3. p.1.f.1.f.333.c.1.E

Wintonienſe Concilium in quo Stigandus Cantuarienſis Eccleſiæ inuaſor deponitur, habitum anno Domini MLXX. tempore Alexandri Papæ II. t.3.p.2.f.249. c.1. A. acta Concilij. B

Wintonienſe Concilium I. tempore Innocentii Papæ II côtra Regem Stephanum pro immunitate Eccleſiaſtica anno Chriſti MCXXXIX. celebratum. t 3.p.2. f.490.c.2 A. cauſa & acta Concilii. B. & f. 491.c.1. D. euentus, f.492.c.1.A

Wintonienſe Concilium II. in cauſa Anglicani Regni anno Chriſti 1142. tempore Innocentii Papæ II. celebratum. t.3. p.2 f.495.c.1.E. Acta Concilii. ibid. & ſeq. ſucceſſus, f.495.c.2.F

Wintonienſe Concilium cauſa clericorum contra Monachos inſurgentium celebratum anno Domini 975. tempore Benedicti VII. t.3.p.2. f.160.c.2. C

S. Wiro Epiſcopus Deirorum, t.3.p.2. f.1.f.333.c.1.F

Wittenbergenſes autore Brentio ſacramentarios proſcribunt, t.4.p.2.f.358.c.2.F

Wormatia quæ & qualis. t.3. p.2. f. 2. f. 598.c.2.F

Wormatienſe Concilium prouinciale ex parte reprobatum, habitum in cauſa eccleſiaſticæ diſciplinæ anno Domini 868. tempore Hadriani Papę II. t.3.p.1.f.2.f.592. c.1. D. locus f.598.c.2. F. præfatio cû profeſſione fidei. f.592.c.2. capitula, f.593. capitulum ſiue canon 15. de furto per SS. Euchariſtiam inquirendo ſurreptitius. f. 598 c.2. F. vide Colloq.

Wormatienſe Côcilium tempore Caroli Magni & Stephani Papæ IV. ann.770. celebratum, t.3.p.2.f.1.f.410.c.1.A

Wormatienſe Concil. II. tempore Hadriani Papæ I. & Caroli Magni anno Dñi 772. habitum. t.3.p.1.f.1.f.425.c.2.F

Wormatienſe Concil. ſub Carolo Magno & Hadriano Papa I. anno Dñi 776. celebratum, t.3.p.1.f.1.f.435.c.1. C

Wormatienſe Conc. in cauſa Hermanni Colonienſis & Adalgarii Hamburgenſis Epiſcoporum de Bremenſi Eccleſia côtendentium celebratû ſub Stephano VI. anno 890. t.3.p.2.f.117.c.1.C

Wormatienſe conciliabulum anno Dñi 1076. celebratû, quo ſchiſmatici Epiſcopi iuſſu regis Henrici congregati Gregorium pontificatu amouendum eſſe declararunt, t.3.p.2.f.396.c.1 E. occaſio & acta Conc. F

Wulfado Bituricenſi Epiſcopo pallium conceditur, t.3.p.1.f.2.f.579.c.2.E. & f.581. c.1.A

Wulfelinus Mimigartfurdenſis ſeu Monaſterienſis Epiſcopus circa annum 887. t.3.p.2.f.110.c.2.A

S. Vulſtanus in Concilio Anglicano iniuſte deponitur & magno miraculo à Deo ſedi ſuæ reſtituitur, t.3.p.2.f.394.c.2.E

Vulſtani Wigornienſis Epiſcopi pia ſimplicitas & magnanima in Deo confidentia, t.3.p.2.f.251.c.1.D

Vua ad altare allata tanquam primitiæ ſeorſim benedicenda, t.3.p.1.f.1.f.238. E

X.

XAntippus Primas Numidiæ tempore Mileuitani Concilij t.1.p.1.f.573.c.1. B

Xenaias Iconoclaſtarum auctor, t.2.p.1. f.446.c.1.B. quis & qualis. ibid.

Xenodochia vnde inſtituenda & ſuſtentanda, t.1.p.1.f.362.c.2.F

Xenodochia in ciuitatibus erigenda, & qualis eis præficiendus, t.1.p.1. f.341.c.1.F

Xenium ab inceſtuoſis non recipiendum, t.1. p.1.f.60.c.1.E

Xixtus Papa vide Sixtus.

Z.

ZAchariæ Papæ I. vita, t.3. p.1. f.1. f. 358. c.2. C. eius pro ſalute populi Romani acta. f. 359. c. 1. A. & ſeq. Luithprandum Longobardorum Regem qualiter placarit, ibid. D. acies ipſum igneæ in nubib. præceſſerunt. f.359.c.2. E. qualiter à Rauennatibus, quos liberatum venerat, ſuſceptus. ib. donationes eius, f.360.c.1.E. & ſeq. ſtatuta, f.361.c.1 D. quando Pontifex factus, ibid.c.2.A. quamdiu ſederit, f.361. c.2.F

Zacharias Anagninus Epiſcopus à Nicolao Papa I. in Orientem in cauſa Ignatii & Photii miſſus conſenſit impiæ electioni Photii contra iuſſa Papæ, t.3.p.1. f. 2. f. 425. c.1.E. & c.2.A. ideoq; excommunicatur in Synodo. ibid. B. ob quam cauſam & quâ cômiſſione Conſtantinopolim miſſus fuerit, f.437.c.2.B. & ſeq.

Zamas Bononienſium Epiſcop. primus à Dionyſio Papa ordinatus, t.1.p.1.f.158.c. 2.A

Zephyrini Papæ vita, t.1.p.1.f.80. c.2. A. quando Pontifex factus. ibid. C. quamdiu ſederit. E. quot ordinationes fecerit. t.1.p. 1.f.80.c.2.B. obitus, E

Zeno Imperator Eutychianus Eccleſiæ in Occidente perſecutor, t.2.p.1.f.434.c.1. D. ex albo Imper. extinctus. f.465.c.1. C. in exilium vnde impium Timotheum contra Papæ monita reuocarat, ipſe relegatur, f. 438.c.2.F. exilio hoc humiliatus orthodoxæ fidei profeſſionem emittit. f.439.c.1.A

Zoſimi Papæ vita, t.1. p.1. f. 710. c. 2. C. quando Pontifex factus. ibid. D. Quamdiu ſederit, f.711.c.1.A. acta & decreta, f. 710. c. 2.C. epiſtolæ decretales, f.711.c.1. & ſeq. cur cum Cæleſtio lenius egerit. f.712.c.2.F. decretum, f.708.c.2.C. an ius appellandi Africanis ſuffurari voluerit, f. 730. c.1.F. an appellatione preſbyterorum & diaconorû tranſmarinas approbarit. 731.c.1.A

Zwingliani à Wittenbergenſibus & Ienenſibus reiiciuntur. t. 4.p.2. f.358.c.2. F

Finis Indicis Rerum.

Digitized by Google

INDEX LOCORVM S. SCRIPTVRÆ IN HIS TOMIS QVATVOR CONCILIORVM FVSE EXPLICATORVM EX VETERI TESTAMENTO.

Gen.1.a. IN principio creauit Deus cœlum & terram, &c. t.3. p.1.ſ.2 ſ.111.c.2.B.

Gen.1.c.26. Faciamus hominem ad imaginẽ & ſimilitudinem noſtram. t.1.p.1.ſ.312.c.1. A.c. 2.B.ſ.313.c.1.B.& ſeq &c. t.1.p.2 ſ.542.A.B. ſ.543.c.2.B.& ſeq.ſ.552.c.1.B.& ſeq.

Gen.1.v.27. Creauit Deus hominem ad imaginem & ſimilitudinem ſuam. t.3.p.1.ſ.2.ſ.113. c.2.B.C.

Gen.22.d.18. In ſemine tuo benedicentur omnes gentes &c.t.2.p.1.ſ.498.c.1.A.

Gen.32.v.26. Vidi Deum facie ad faciem & ſaluata eſt anima mea.t.1.p.2.ſ.372.c.2.

Numer.21.c. Fac ſerpentem aeneum & pone eum pro ſigno: qui percuſſus aſpexerit eum viuet. t.3.p.1.ſ.2 ſ.114.c.2.B.C.

Leuit.14.v.2. Sument ei qui purificatur duos paſſeres viuos mundos &c.& vnum ex paſſeribus immolabunt in vaſe fictili ſuper aquã viuentem, alterum autem viuum ſumet &c.t.1.p.2.ſ.442. c.1.B.

Leuit.16.v.6. Et ſumet duos hircos & ſtatuet eos coram Domino &c. & imponet Aaron ſuper duos hircos ſortes, ſortem vnam Domino & ſortem vnam emiſſario, &c.t.1.p.2.ſ.440.c.1.B.& ſeq.

Leuit.16.v.20. Et adducet hircum viuentem & imponet Aaron manus ſuas, ſuper caput hirci viuentis & confitebitur ſuper ipſo omnes iniquitates filiorum Iſrael, &c.t.1.p.2.ſ.441.c.2.F.& ſeq.

Deuter.4.a.2. Non addetis ad verbum quod vobis loquor, nec auferetis ex eo.t.4.p.1.ſ.250.c.1.D.

Deut.5.a. Non facies tibi ſculptile, nec ſimilitudinem omnium quæ in cœlo ſunt deſuper, & quæ in terra deorſum. t.3.p.1.ſ.1.ſ.612.F.&c.ſ.650.B.C.t.3.p.1.ſ.2.ſ.62.c.1.B.&c.ſ.79.c.1.C.

Deut.6.b. Dominum Deum tuum adorabis & illi ſoli ſeruies.t.3.p.1.ſ.2.ſ.41.c.2.B.

Pſal.2.b.7. Filius meus es tu, ego hodie genui te.t.1.p.2.ſ.32.c.1.D.

Pſal.9.a. Inimici defecerunt frameæ in finem & ciuitates eorum deſtruxiſti. t.3.p.1.ſ.2 ſ.117. c.1.E.

Pſal.19.c. Conuertiſti planctum meum in gaudium mihi: conſcidiſti ſaccum meum & circumdediſti me lætitia.t.3.p.1.ſ.1.ſ.115.c.1.B.

Pſal.44.b.8. Vnxit te Deus tuus oleo Lætitiæ præ conſortibus tuis. t.3.p.1.ſ.2.ſ.150 c.2.F.

Pſal.62.a.2. Sitiuit in te anima mea quam multipliciter tibi caro mea. tom.3.p.1.ſ.1.ſ.310. c.2.A.

Pſal.67.b.7. Deus qui habitare facit vnius moris in domo, multipliciter legitur.tom.2.p.2. ſ.527.c.1.B.C.

Pſal.67.c.24. Si dormiatis inter medios cleros pennæ columbæ deargentatæ. t.3.p.2.ſ.679. c.2.B.& ſeq.

Pſal.72.c. Domine in ciuitate tua, imaginem eorum ad nihilum rediges. t.3.p.1.ſ.2.ſ.117. c.2.A.B.

Pſal.73.a.3. Quanta malignatus eſt inimicus in ſanctis tuis.t.3.p.1.ſ.2 ſ.112.c.1.B.

Pſal.73.verſ.9. non eſt iam propheta & nos non cognoſcet amplius. t.3.p.1.ſ.3 ſ.113.c.1.B.

Pſal.87.a.6. Factus ſum ſicut homo ſine adiutorio, inter Mortuos Liber.t.1.p.2.ſ.42.c.1.B.

Pſal.98.a. Adorate ſcabellum pedum eius quoniam ſanctum eſt.t.3 p.1.ſ.2 ſ.115 c.2.B.

ibid. Adorate in monte ſancto eius t.5 p.1.ſ 2 ſ.115 c 2.D.E.

Pſal.124.b.3. Quia nõ derelinquet Dominus virgam peccatorum ſuper ſortem iuſtorum. t.3. p.1.ſ.2.ſ.117.c.2.C.

Pſal.132.a.2. Ecce quam bonum, &c. Sicut vnguentum quod deſcendit in barbam, &c.t.4. p.1.ſ.347.c.2.C.

Prouerb.8.verſ.22. Dominus creauit me initio viarum ſuarum antequam quidquam faceret.tom.1.p.1.ſ.313.c.2.E F.& ſeq.ſ.314.c.2.B. & tom.1.p.2.ſ.545.c.2.F.& ſeq.ſ.547.c.2.C. & ſeq.

Prouerb.8.c.27. Quando præparabat cælum ſimul aderam ipſi & quando, &c.tom.1.p.1. ſ.314.c.2 E.

Prouerb.30.a.6. Ne addas quidquam verbis illius.t.4.p.1.ſ.249 c.2.E.F.

Cantic.1.a.1. Oſculetur me oſculo oris ſui quia meliora ſunt vbera tua vino. t.4.p.1.ſ.253. c.1.C.

Cantic.1.a.5. Nigra ſum ſed formoſa filiæ Ieruſalem &c.t.4.p.1.ſ.251.c.1.D.

Cant.2.d.14. Oſtende mihi faciem tuam, ſonet vox tua in auribus meis: vox enim tua dulcis & facies tua decora. tom.3.p.1.ſ.2.ſ.113.c.1.C. & ſeq.

Eſaiæ 6.verſ.6. Miſſus eſt ad me vnus ex Seraphim & in manu habebat carbonem quem forcipe accepit ab altari. tom.1.p.2.ſ.366.c.1.F. & ſeq.

Eſaiæ 6.c.10. Claude oculos eorum & obtura aures eorum & videntes non videant, & audientes non audiant, ne quando intelligant, &c. t.2.p.1 ſ.489.c.1.C.D.

Eſaiæ 9.verſ.6. Puer natus eſt nobis & filius datus eſt nobis, cuius imperium ſuper humeros eius, &c.t.1.p.2.ſ.380.c.1.F.

Eſaiæ 12.verſ.3. Haurietis cum gaudio aquas de fontibus ſaluatoris.t.1.p.2.ſ.90.c.19.

Iſaiæ.13.a.1.& a.5.& c.17. Onus Babylonis à ſummitate cœli dominus & vaſa furoris eius vt diſperdat omnem terram. Ecce Ego ſuſcitabo ſuper eos Medos, &c.t.4.p.1.ſ.251.c.1.E.

Eſaiæ 61.d.10. Induit me veſtimento ſalutis & indumento ſalutis circumdedit me quaſi ſponſum decoratum corona & quaſi ſponſam ornatam monilibus.t.4.p.1 ſ.251.c.1.C.

Hierem.8.g.22. Numquid reſina non eſt in Galaad, aut medicus non eſt ibi? quare ergo non eſt obducta cicatrix filiæ populi mei? tom.2.p.2. ſ.124.c.2.F.

Baruch 3.verſ.21. Viam diſciplinæ ignorauerunt, neque intellexerunt ſemitas eius.t.1.p.2. ſ.549.c.2.C.& ſeq.

Ezech.9.a.2. Vir quoque vnus in medio eorum veſtitus erat lineis & atramentarium ſcriptoris ad manus eius, &c t.3 p.2.ſ.678.c.2.A.

Ezech.24.a.3. Lac comedebatis & lanis operiebamini: & quod craſſum erat, occidebatis, gregem autem meum non paſcebatis. tom.3.p.1.ſ.2. ſ.216 c.1.D.& ſeq.

Daniel.7.verſ.13. Videbam ego in viſione noctis & quaſi cum nubibus cœli quaſi filius hominis veniens & vſque ad antiquum dierum peruenit, &c.t.1.p.2.ſ.463.c.2.F.& ſeq.

Oſeæ 4.b.8. Peccata populi mei comedent. t.1.p.1.ſ.89.c.1.B.

Miche.6.b.7. Nunquid dabo primogenitum meum pro ſcelere meo? fructum ventris mei pro peccato animæ meæ. tom.3 p.1.ſ.2.ſ.151.c.1.3.C. & ſeq.

Zachar.9. Deuorabunt & ſubijcient lapidibus fundæ.t.3.p.1.ſ.2.ſ.112.c.1.F.

Ex nouo teſtamento.

Matth.verſ.20. Ipſe enim ſaluum faciet populum ſuum à peccatis eorum. tom.1.p.2.ſ.63. c.2.D.

Rom.8.v.21. *Quia & ipſa creatura liberabitur à ſeruitute corruptionis in libertatem gloriæ filiorum Dei.t.2.p.1.f 496.c.1.A & ſeq.*

Rom.8.v.22.*Scimus enim quod omnis creatura ingemiſcit: & parturi. vſque adhuc. Non ſolum autem illa, ſed & nos ipſi primitias ſpiritus habentes, & ipſi intra nos gemimus. tom.2.p.1. f.496 c 1.B.& ſeq.*

Rom.9.v.32.*Ecce, inquit, pono in Sion lapidē offenſionis & petrā ſcandali.t.1.p.2.f.85.c.2.B.*

Rom.15.verſ.8.*Dico enim Chriſtum Ieſum miniſtrum fuiſſe circumciſionis propter veritatem Dei,t.1.p.2 f.86 c.1.A.*

1.Corinth.3.c. *Fundamentum nemo poteſt alius ponere præter id quod poſitum eſt Chriſtus Ieſus.t.3 p.1.ſ.2.f.128.c.1.C.*

1.Corinth.4.v.1. *Non enim alicubi Angelos apprehendit, ſed ſemen Abrahæ apprehendit, &c. t.1.p.2.f.321.c.2 F.& ſeq.f.323.c.2.B.*

1.Corinth 7.a.2.*Propter fornicationem autem vnuſquiſque ſuam vxorem habeat. t.3. p.2. f.388 c.1.C.& ſeq.*

1.Cor.7.v.9.*Melius eſt nubere quam vri.t.3 p.2.f.388.c.1.F.*

1.Cor.7.v.14. *Sanctificatus eſt enim vir infidelis per mulierem fidelem, & ſanctificata eſt mulier infidelis per virum fidelem, alioquin filij veſtri immundi eſſent, nunc autem ſancti ſunt. t.2 p.1.ſ.496.c.2.D.& ſeq.toto folio.*

1.Corinth.7.g.39. *Mulier cui vult nubat, tantum in Domino.t.1.p.1.f.591.c.2.A.*

1.Corinth. 9. b. 13. *Qui in ſacrario operantur, quæ de ſacrario ſunt edunt. t. 3.p.1.ſ.2.f. 240.c.1.F.& ſeq.*

1.Corinth.10.v 4. *Bibebant autem de ſpiritali, conſequente eos Petra, petra autem erat Chriſtus.t.1.p.2.f.78.c.1.C.*

1.Corin.16.v.3. *Omnis viri caput Chriſtus eſt caput autem mulieris vir, caput vero Chriſti Deus t.1.p.2.f.55.c.2.D.f.92.c.1.B.*

1.Corinth. 11.d.19. *Oportet hereſes eſſe, vt qui probati ſunt, manifeſti fiant in vobis, t.4.p.1. f.252 c.2.C.*

1.Corinth.11.c.23.*Ego enim accepi à Domino quod & tradidi vobis. Hoc facite quotieſcunque bibetis in meam commemorationem, t.4.p.1 f.280.c.2.F.& ſeq.*

1.Corinth.12.v.3. *Nemo in ſpiritu loquens dicit anathema Ieſu, &c.t.1.p.2.f.55.c.2.F.*

1.Corinth.12.b.13. *Omnes nos in vnum corpus baptizati ſumus in Chriſto. t.2. p.1.f.499. c.2.D.*

1.Corinth.15.v.31.*Deus enim dat illi corpus ſicut vult, & vnicuique ſeminum proprium corpus t.2.p.1.f.498.c.1.D.& ſeq.*

1.Corinth.15.c.36.*Tu quod ſeminas, non viuificatur; niſi prius moriatur? & quod ſeminas; non corpus quod futurum eſt, ſeminas, ſed nudum granum vt puta tritici & cæterorum.t.2.p.1 f.498.c.1.D.& ſeq.*

2. Corinth.5. *Et ſi noueramus ſecundum carnem Chriſtum, ſed nunc iam non nouimus eum: per fidem enim ambulamus, nō per ſpeciem, t.3 p.1.ſ.1.f.651.E.& ſeq.f.652.D. t.3. p. 1.ſ.2.f. 80 c.1.C.D.F.*

2.Corinth.5.v.16. *Itaque nos ex hoc neminem nouimus ſecundum carnem, & ſi ſecundum carnem cognouimus Chriſtum, ſed nunc iam non nouimus.t.1.p.2.f.78.c.1.D.*

2.Corinth.8. *Quia cum eſſet diues, pauper eſt factus propter nos. tom.1.p.2.f.360. c.1.A.B. f.386.c.1.C.*

2.Corinth.8.v.9. *Quoniam propter vos egenus factus eſt cum eſſet diues, vt illius inopia vos diuites eſſetis.t.1.p.2.f.92.c.1.C.*

2.Corinth.10.v 5.*In captiuitatem redigentes omnem intellectum in obſequium Chriſti.t.1. p.2.f 57.c.2.E.F.*

2.ad Corinth.13.v.4. *Nam etſi crucifixus eſt ex infirmitate, ſed viuit ex virtute Dei, t. 1.p.1 f.110.c.1.A.B.& ſeq f.115.c.2.E.*

Galat.2.v.19. *Ego enim per legem legi mortuus ſum vt Deo viuam.t.1.p.2.f.58.c.1.A.*

ad Galath.2. d. 21. *Non irritam facio gratiam Dei.t.1 p.1.f.707.c 1.D.*

Galat.3.v.28. *Omnes autem vos vnum eſtis in Chriſto Ieſu t.2.p.1 f.499.c.2.E.*

Epheſ.4.c.13.*Donec occuramus omnes in virum perfectum.t.2.p.1.f.499.c.2.B.*

ad Coloſſ.1.v.12. *Ipſe eſt caput Corporis noſtri qui eſt principium Primogenitus ex mortuis t.1.p.2.f.40.c.1.A.f.80.c.1.D.f.98.c.1.E F.*

Coloſſ.2.v.9. *In quo omnis diuinitatis plenitudo inhabitat corporaliter. t.1.p.2. f.99.c.2. A.C.& f.369.c.1.C.*

1.Timoth.3.a.1.*Si quis Epiſcopatum deſiderat bonum opus deſiderat t.3.p.1.f.215.ſ.2.c.1.D.*

1.Timoth.3.v.2.*Oportet ergo Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe vnius vxoris virum, &c.t.1. p.1.f.611 c.2.A f.612.c.2.E. & tom.3.p.2.f.389. c.2.C.*

ad Hebr.2.v.9. *Eum autem qui modico quā angeli minoratus eſt. t.1.p.2.f.33.c.2.D.f.93. c.2.A*

Hebr.2. v. 11. *Qui enim ſanctificat & qui ſanctificantur, ex vno omnes. t.1.p.2. f.81.c. 2.B. f 102.c.1.E.f 104.c.1.A.*

Hebr.4.v.14. *Quia ergo pueri communicauerunt carni & ſanguini, & ipſe ſimiliter participauit ijſdem, &c. t.1.p.2.f.93.c.2.D.*

Hebr.2.v.18. *In quo paſſus eſt ipſe & tentatus potens eſt ijs qui tentantur auxiliari. t.1.p.2. f.94.c. .E.*

Hebr.3.v.1. *Conſiderate Apoſtolum & Pontificem confeſſionis noſtræ Ieſum. t.1.p. 2.f.101. c.2 B.fol.107.c.2.A. fol.316.c.1.F. fol.463.c. 2.A.*

ad Hebr.3.a.3. *Amplioris enim gloria iſte præ Moiſe dignus habitus eſt.tom.3. p.1.ſ.2.ſ.151.c.1. E.F.*

Hebr.5.v.4. *Nec quiſquam ſumit ſibi honorem; ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron. Sic & Chriſtus non clarificauit ſemetipſum vt pontifex fieret, ſed qui locutus eſt ad eum.* tom 1 p.2. f.107.c.2.E.

Hebr.5.v.7. *Qui in diebus carnis ſuæ preces ſupplicationeſque ad eum, qui poſſit illum ſaluum facere à morte, cum clamore valido & lachrymis offerens.tom.1 part.2. f.108.c.1.A. & ſeq.f 109. c.2.B.C.*

Hebr.9.v.11.*Chriſtus autem aſſiſtens Pontifex futurorum bonorum per amplius & perfectius tabernaculum, &c. tom.1. p.2.ſ.111.c.2. A. & ſeq.*

ad Hebræos 13.v.8. *Ieſus Chriſtus heri & hodie, ipſe & in ſæcula.tom.1. p.2.f.40.c.1.E.F. f.61.c.2.D.*

1.Petri 2.d.19. *In quo & his qui in carcere erant ſpiritibus veniens prædicauit, qui incredulis fuerant aliquando.t.1.p.2.f.30.c.1.F.*

1.Ioan.1.c.8. *Si dixerimus quia peccatum non habemus, nos ipſos ſeducimus. t.1.p.1 f.704. c.2.F.*

1.Ioan.3.v.2. *Scimus quoniam cum apparuerit, ſimiles ei erimus, & videbimus eum ſicuti eſt t.3.p.1.ſ.2.f.150.c.2.D.& ſeq.*

1 Ioan.3.b.9. *Qui natus eſt ex Deo non peccat.t.1.p.1.f.709.c.1.E.*

1.Ioan.5 d.18.*Qui natus eſt ex Deo, non peccat.t.2.p 1.f.496 c.1.F.*

Apoc.21.a.2.*Vidi ciuitatem ſanctam Hieruſalem nouam deſcendentem de cælo.t.4.p.2.f.26 F.& ſeq.*

Apoc.vlt.d.18.*Si quis appoſuerit ad hæc, apponet Deus ſuper illum plagas. t.4.p.1.f.249. c.2.E.F.& ſeq.*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google